PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 1 (488)
vineri 5 IANUARIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

1

CINCINALUL, ANUL III

AM INTRAT ÎN NOUL AN, 1973, cu îndreptățite sentimente de încredere și optimism, cu hotărîrea de a înălța la noi cote edificiul căruia îi consacrăm energiile și pasiunea noastră. Bilanțul anului pe care l-am încheiat zilele trecute confirmă, încă o dată, pe deplin, capacitatea noastră de a îndeplini, în cele mai bune condițiuni, toate sarcinile pe care ni le propunem. Am parcurs în 1972 o nouă și importantă etapă pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, obținînd succese de seamă în toate domeniile de activitate: în industrie planul producției a fost depășit, iar în agricultură am obținut cea mai mare producție din istoria țării, au continuat să se dezvolte învățămîntul, știința și cultura, s-a îmbunătățit nivelul de trai, a crescut gradul de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste. A fost anul unor evenimente majore, de importanță istorică în viața întregii țări. A avut loc Conferința Națională a partidului, care a luat hotărîri de cea mai mare însemnătate pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale, Marea Adunare Națională a adoptat noi legi menite să perfecționeze în continuare relațiile de producție, organizarea societății noastre socialiste, am sărbătorit — într-o atmosferă de vibrantă emoție — împlinirea unui sfert de secol de la proclamarea Republicii, victorie epocală ce a încununat lupta revoluționară a poporului nostru pentru libertate națională și socială, pentru progres și o viață mai bună.

Iată-ne, deci, în primele zile ale lui 1973, an hotărîtor pentru atingerea înaltului țel pe care ni l-am propus — realizarea cincinalului înainte de termen. Colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării s-au înscris, din primele clipe ale noului an, la cotele maxime ale muncii, raportînd deja despre primele lor succese de producție. Vedem în aceasta o reflectare concludentă a entuziasmului și hotărîrii cu care masele de oameni ai muncii au acționat și acționează pentru înfăptuirea politicii partidului, a elanului și spiritului de răspundere cu care întregul popor muncește pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale.

Planul pe anul 1973 prevede un puternic avînt în industrie și agricultură, ridicarea calității și eficienței întregii activități economice, în vederea sporirii avuției naționale și creșterea bunăstării întregului popor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale, **„o condiție de bază pentru realizarea cu succes a importantelor sarcini cantitative și calitative pe care le prevede planul pe anul 1973 este întărirea răspunderii fiecărui om al muncii, indiferent de locul pe care îl ocupă în procesul de producție, pentru buna gospodărire a întreprinderilor, a tuturor mijloacelor de care dispunem. Realizarea și depășirea planului trebuie să fie rezultatul nu al intensificării eforturilor fizice, ci al unei mai raționale organizări a muncii, al unei mai depline valorificări a gîndirii tehnice, al sporirii preocupării pentru utilizarea rezervelor interne existente în fiecare întreprindere"**.

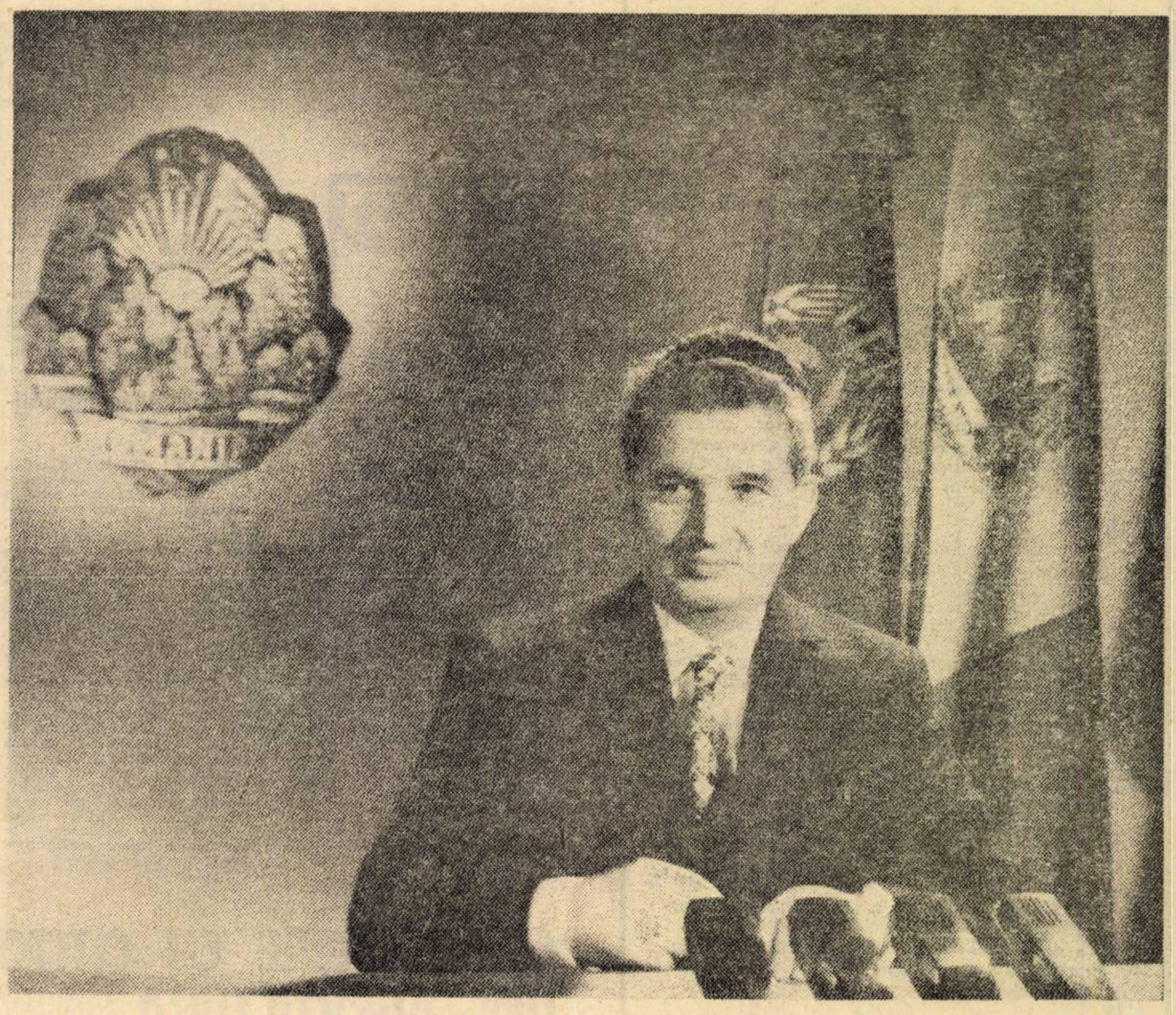

„Planul pe anul 1973 prevede un puternic avînt în industrie și agricultură, ridicarea calității și eficienței întregii activități economice, în vederea sporirii avuției naționale și creșterii bunăstării întregului popor.

Stă în puterea fiecăruia dintre noi de a realiza în cele mai bune condiții planul pe anul viitor. Convins că fiecare cetățean la locul său de muncă își va face pe deplin datoria, vă doresc din toată inima, dragi compatrioți, succese cît mai mari în activitatea consacrată prosperității patriei, traducerii în viață a mărețului program elaborat de Congresul al X-lea al partidului."

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU
rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou.

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

Numărului 1 din 5 ianuarie 1973

3—4

— **Plan • angajamente**

• Pentru înfăptuirea exemplară a planului : Din primul trimestru al anului, o eșalonare rațională a eforturilor
de ing. **Florian Mihalache,** ec. **Petre Cioclu,** C.S.P
• În județul Cluj : Un început de bun augur
de **Varga Andrei, Mihai Andreescu**
• Cum urmărim avansul în realizarea cincinalului înainte de termen
de **Ioan Nichita,** director al Direcției județene de statistică Satu-Mare.

7

— **Agricultura**

În I.A.S. : Rezerve de creștere a rentabilității producției zootehnice (I)
de prof. univ. dr. **O. Parpală**

8

— **Strategii de dezvoltare**
Petrochimia (III) : O concepție dinamică și suplă
de **Iulian Bădin**

9

— **Conducere și organizare**

Ancheta V. E. : Centrala industrială și accelerarea creșterii economice
Răspund : **Gheorghe Trică,** director general, Centrala de autocamioane și tractoare — Brașov ; **Dumitru Leaua,** director general, Centrala Industrială de metale neferoase și rare,**Vasile Ogherlaci,** director general, Centrala cărbunelui — Petroșani.

10—11

— Dezbatere organizată cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean Brașov al P.C.R.
Specializarea și cooperarea — atribute majore ale activității centralelor industriale I
Participă : prof. **Iulian Cazacu,** ing. șef de concepție, Uzinele „Tractorul" ; ing. **Constantin Ivăneanu,** Uzina de autocamioane ; ing. **Dumitru Galeș,** director, Uzina de fabricație, reparații și montaje în agricultură.

12

— **Agenda economistului**
Codul Muncii : Reglementări noi
de **C. Jornescu**

13

— **Marketing**
Conducerea integrată a activităților de marketing
de dr. **Mihai C. Demetrescu,** directorul Laboratorului de marketing

14

— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domenii, forme, căi, cadru instituțional și instrumente de realizare (I)
de **Radu Constantinescu**

17

— **Metodologie**
Dezbateri : Determinarea și analiza eficienței cercetării științifice
de **Daniel Stoicescu**

18

— **Date de prognoză**
Traficul maritim internațional
de **Gh. Nistor, C. Dan,** Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale.

19

Pakistan : Opțiunile dezvoltării
de **Radu Budeanu.**

I—VIII

— Sumarul revistei „Viața economică", numerele 1—52/1972.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

RANDAMENTUL FABRICĂRII UNOR SORTIMENTE DE NEGRU DE FUM

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Cu ce consumuri de combustibil și energie se produc unele sortimente de negru de fum" („Viața economică" nr. 46/1972) facem următoarele precizări : La nivelul producției mondiale, între tipurile de negru de fum, sînt și cîteva sorturi de tipul canalelor, care folosesc ca materie primă gazul metan. Aceste sorturi, reprezentau cu 20 de ani în urmă procentul cel mai ridicat în producția mondială de negru de fum. Pe parcurs prin realizarea unor noi tipuri, proporția producției de negru de fum de canale în producția mondială a fost an de an în scădere, cu toate că producția fizică a rămas aproape constantă. Noile tipuri de negru de fum nu au putut îndeplini în totalitate exigențele cerute de tehnologia de prelucrare a cauciucului și a industriei poligrafice.

În țara noastră dezvoltarea producției de negru de fum a urmat pînă în 1958 aceeași cale. Din acest an prin scoaterea din funcțiune a unora din unitățile de producție de canale, nivelul consumului specific prezintă o scădere accentuată.

Ținînd seama de randamentul scăzut al acestui procedeu de transformare a carbonului hidrocarburii, folosită ca materie primă, în negru de fum, randament care nu mai poate îndreptăți, în continuare, producția sortimentului cu toate calitățile lui specifice anumitor scopuri la întrebuințare, anul 1973 va fi ultimul în care se va mai produce negru de fum de canale. Odată cu dezvoltarea producției de negru de fum de tipul HAF—ISAF, prevăzută pentru anul 1974, la uzina noastră se întreprind cercetări pentru realizarea unor sortimente de negru de fum cu caracteristici care să poată înlocui cu eficacitate folosirea negrului de fum de canale în practica din țară. Deoarece, în prezent, la exportul unor sorturi se impun și anumite cote de negru de fum de canale, prin dezvoltarea producției și a noilor sortimente se creează posibilitatea înlocuirii negrului de fum de canale și la export.

ing. **Ioan PINTEA**
director, Uzina chimică „Carbosin"-Copșa Mică

AVANS LA ...TELEFOANE

OFICIILE de poștă și telecomunicații — invocînd prevederile Decretului nr. 203/1949 încasează de la abonați avansuri aproximativ egale cu prestațiile unei luni de convorbiri telefonice. Contravaloarea acestora este încasată aproape de sfîrșitul următoarei luni ; propun ca sumele să fie creditate de bancă, nu de către întreprinderi prin avansuri, așa cum se procedează în toate sectoarele economice. Controlul băncii ar determina, accelerarea decontării prestațiilor, aducînd, în același timp, și un serviciu întreprinderilor care sînt nevoite, lună de lună, să prelimine cheltuielile cu convorbirile telefonice.

ec. **M. BOBOLICI**
Craiova

CURIER

• Alocația de stat

RADU DUMITRU, Pitești — Decretul nr 285/1960, cu modificările ulterioare, prevede că pentru copiii în vîrstă de pînă la 16 ani, aflați în întreținerea statului, inclusiv pentru elevii școlilor profesionale, nu se acordă alocația de stat. În asemenea situații de excepție, acești copii nu se iau în considerare la stabilirea rangului celorlalți. Astfel, dacă un salariat are 4 copii, dintre care unul la școala profesională, se consideră că în familie, din punctul de vedere al stabilirii și calculării dreptului la alocație, sînt numai trei, făcîndu-se abstracție de cel de al patrulea. Dacă sumele cheltuite de stat pentru fiul dv. în perioada cît a frecventat — în cursul unui trimestru — o școală profesională, au fost restituite de dv. în întregime, sînteți îndreptățit să primiți retroactiv alocația de stat, luîndu-se în considerare atît la stabilirea dreptului, cît și la calcularea lui — în raport cu rangul copiilor — și cel care a frecventat școala profesională, pentru care statul n-a avut nici o cheltuială. Dreptul la alocație se prescrie dacă n-a fost solicitat în termen de 12 luni.

• Efectul înregistrărilor eronate

STELIAN DUMBRAVESCU, Brașov — La pct. 30 din „Normele metodologice privind contabilitatea unităților economice", aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 595/31 decembrie 1970 — în baza art. 4 din H.C.M. nr. 1885/1970 — se prevede că : „Efectuarea unor înregistrări eronate în contabilitate nu constituie temei pentru plata salariilor, premiilor, gratificațiilor și altor stimulente bănești sau materiale. În toate cazurile plata acestor stimulente trebuie să fie fondată pe operații reale, pe înregistrări corecte. În cazurile raportării eronate a unor indicatori pe baza cărora s-au acordat diferite stimulente materiale se vor stabili măsuri legale de recuperare".
Măsura dispusă de bancă pentru recuperarea diferențelor de salariu se încadrează în prevederile legale menționate deoarece, la finele trimestrului IV/1971, unitatea economică nu era în drept să beneficieze de plata diferențelor de salariu. Dacă se asigura înregistrarea reală a costurilor de producție și, implicit, determinarea corectă a realizării planului de beneficii (dotații), care se raportează cumulat de la începutul anului și care constituie condiție pentru eliberarea integrală a salariilor, situația era alta. Chiar și în cazurile în care se aplică, eventual, prevederile legale arătate mai sus analiza îndeplinirii condițiilor pentru eliberarea integrală a salariilor și celelalte stimulente materiale se face pe baza datelor de bilanț ale perioadei la care se referă plățile respective.

• Încadrare

ION DRĂGHICI, Alba Iulia — Angajatul care ocupă o funcție cu condiții de studii alternative (superioare, de specialitate, cu o anumită vechime, sau medii cu o vechime mai mare în specialitate) este salarizat, conform pct. 28 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu 2 clase de salarizare sub cea prevăzută la funcția respectivă, în cazul ocupării ei de către un salariat cu studii medii. Atunci, cînd în completarea studiilor, angajatul absolvă, cu examen de diplomă (de stat) învățămîntul superior în specialitate, el este salarizat la aceeași gradație, însă cu două clase în plus. Modificarea se face prin efectul legii, de la data cînd salariatul a absolvit învățămîntul superior cu diplomă, prezentarea diplomei avînd numai caracterul unei dovezi a studiilor absolvite.

★

MIHAI NEGRU. Conform prevederilor legale în vigoare (Legea nr. 12/1971 și H.C.M. nr. 914/1968), vechimea minimă cerută pentru promovarea la gradația I-a este de doi ani. În conformitate cu pct. 3 din anexa nr. XI la hotărîrea susmenționată, (Indicații privind modul de acordare a gradațiilor în funcțiile tehnico-administrative) gradațiile se pot acorda numai cadrelor ce au obținut calificativele „foarte bun" sau „bun" pentru activitatea desfășurată și numai în limita prevederilor planului de muncă și salarii. Stabilirea salariaților care sînt promovați dintre cei care îndeplinesc condițiile susmenționate este de competența conducerilor de unități.

• **ELEONORA TIPEI, Alba Iulia** — Recunoașterea vechimii în funcții juridice — în vederea promovării — este reglementată printr-o dispoziție normativă cu carater special (Decretul nr. 143/1955). Nu este posibil să se includă în calculul acestei vechimi și perioadele cînd un absolvent al învățămîntului superior juridic a deținut funcția de secretar al unui rectorat sau de economist.

CONSFĂTUIRE CU CITITORII DIN AGRICULTURA JUDEȚULUI VRANCEA

REDACȚIA NOASTRĂ, cu sprijinul Secției economice a Comitetului județean Vrancea al P.C.R. și Direcției generale județene pentru agricultură, industrie alimentară și ape, a organizat recent o consfătuire cu cititorii din agricultura județului. Au participat contabili șefi din cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat, unități de cercetare, economiști de la organizațiile județene de coordonare, aprovizionare, valorificare, finanțare și creditare a producției etc. Din partea redacției au participat conf. univ. dr. Sabin Nica-Sîrbești, șef de secție și Ion Manea, redactor. Redăm în continuare, pe scurt, stenograma discuțiilor purtate.

Marin Constantin, contabil șef la C.A.P. Tătăranu, a cerut ca revista să acorde un spațiu mai larg sectorului cooperatist, sector cu mare pondere în economia națională. Dintre temele tratate în revistă a urmărit cu interes „punctele de vedere" privind calculul prețului de cost în C.A.P. L-ar interesa în mod deosebit articole despre importanța fondului de dezvoltare și corelațiile ce se stabilesc între acesta și fondul de consum în cooperativele agricole, despre importanța constituirii rezervei de producție pentru dezvoltarea cooperativei, despre experiența concretă a unor unități în aplicarea acordului global. Totodată, și-a exprimat interesul deosebit față de articolele de analiză a cheltuielilor efectuate în C.A.P., pe sectoare de activitate, pe produse etc. Propune tratarea mai pe larg a cooperării intercooperatiste, a colaborării cu unități agricole de stat, precum și a rezultatelor obținute în urma profilării producției și consideră ca fiind utile temele privind utilizarea creditelor acordate de stat, orientarea investițiilor, cointeresarea materială a membrilor cooperatori, legislația contractelor economice, întocmirea planului de producție etc. Propune editarea unui almanah economic anual.

Nina Rădulescu, contabil șef la C.A.P. Odobești, consideră că trebuie tratate mai pe larg efectele economice ale dezvoltării activităților anexe și prestărilor de servicii în cooperative (spre exemplu, la C.A.P. Odobești, aceste activități au contribuit cu 2,6 milioane lei la formarea producției globale a unității).

Ion Aldea, contabil șef la Trustul județean Vrancea al I.A.S., a propus alcătuirea unei tematici-serial, care să trateze toate aspectele economice ale procesului de producție, începînd cu modul de folosință a terenului, cu pregătirea producției din punct de vedere economic și încheind cu articole de analiză a prețului de cost, a beneficiului și rentabilității, a prețurilor de desfacere, în vederea formării gîndirii economice a cadrelor cu funcții economice și a celorlalți specialiști. Consideră că trebuie făcut mai mult pentru formarea și informarea specialiștilor în probleme de marketing, agricol, de economicitate a producției și de tratare a sistemelor de lucru în țările cu agricultură dezvoltată. Este interesat, asemenea altor specialiști, în cunoașterea problemelor de pură specialitate economico-financiară care-l ajută să înțeleagă just legislația privind valorificarea și creditarea producției, folosirea creditelor, încheierea contractelor economice etc.

Nicolae Enache, contabil șef la I.A.S. Focșani, urmărește cu interes articolele pe tema simplificării evidenței, considerînd că în întreprinderea în care lucrează aceasta este foarte complicată. Susține ideea ciclului de materiale economice, precum și a inițierii unui „curier legislativ" specific, pe teme de economie și legislație agrară. Propune publicarea unor articole privind aplicarea acordului global în I.A.S.

Gabriela Beznea, cercetător la Stațiunea experimentală viticolă Odobești, urmărește cu interes articolele de analiză, „Agenda economistului", materialele privind folosirea rațională a pămîntului și cele de experiență și analiză privind aplicarea acordului global. Apreciază contribuția adusă în documentarea și informarea specialiștilor din agricultură de rubricile „Statistica internațională" și „Mondorama".

Florin Pascu, contabil șef la Întreprinderea județeană de valorificare a cerealelor și producerea nutrețurilor combinate, este interesat în apariția mai frecventă a articolelor despre calitatea producției agricole și influența ei asupra eficienței economice.

Vasile Cuconoiu, director adjunct al Sucursalei județene Vrancea a Băncii pentru agricultură și industria alimentară, este de părere că trebuie să apară mai multe articole privind creditarea și utilizarea creditelor în agricultură, aplicarea Legii finanțelor (puncte de vedere ale unităților bancare și de producție) întocmirea planurilor economice și financiare ale cooperativelor, precizarea atribuțiilor consiliilor intercooperatiste.

plan-angajamente

PENTRU ÎNFĂPTUIREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

DIN PRIMUL TRIMESTRU AL ANULUI O EȘALONARE RAȚIONALĂ A EFORTURILOR

Combinatul siderurgic din Galați — la cotele anului 1973.

DE PUȚINE ZILE a început un nou an — cel de-al treilea al actualului cincinal — an în care colectivele de muncă din fabrici și uzine sînt hotărîte să dezvolte succesele dobîndite în 1972, să înscrie pe graficul întrecerii noi izbînzi în dezvoltarea accelerată a economiei noastre.

Planul maximal pe 1973 prevede realizarea unei producții industriale cu peste 16% mai mare decît cea planificată pe anul trecut. *Înfăptuirea cu succes a acestei sarcini, impune, chiar de la început, polarizarea tuturor energiilor creatoare spre direcții decisive de activitate, printre care se înscriu, în primul rînd, folosirea cu randamente superioare a întregului ansamblu de mijloace tehnice, materiale și financiare, precum și a forței de muncă. Rezultatele obținute în primii doi ani ai cincinalului îndreptățesc concluzia că măsurile luate pentru punerea în valoare a rezervelor potențiale din industria noastră au fost juste și, ca atare, ele trebuie să constituie o permanență în cadrul preocupărilor factorilor de răspundere din întreprinderi, centrale industriale și ministere. Referindu-se la sarcinile ce stau în acest an în fața poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat în cuvîntarea rostită la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale, printre altele:* **„...planul pe 1973 trebuie realizat la nivelul prevederilor sale maximale, urmărindu-se ca prin îndeplinirea și depășirea acestora să se asigure economiei noastre produse fizice de care ea are realmente nevoie.**

Realizarea producției industriale prevăzute necesită o preocupare sporită pentru desfășurarea ritmică a producției pe tot parcursul anului, o cît mai intensă folosire a capacităților de producție, utilizarea la maximum a tuturor mașinilor și utilajelor".

CONDIȚIA hotărîtoare pentru realizarea unei producții sporite o constituie **continua îmbunătățire a indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor din dotare.** Încărcarea uniformă, în timp, a parcului de mașini și utilaje, evitarea muncii în „asalt" din ultima decadă a lunii și din ultima lună a trimestrului — pe baza perfecționării sistemului de aprovizionare și organizării interne a proceselor de producție și a fluxurilor tehnologice, — folosirea din plin a fondului de timp de lucru, eliminarea stagnărilor și a întreruperilor neplanificate, paralel cu ridicarea permanentă a calificării forței de muncă, reprezintă căi și condiții pentru mobilizarea și punerea în valoare a acestui potențial productiv cu care sînt dotate întreprinderile industriale. O contribuție deosebită în utilizarea mai din plin a capacităților de producție poate și trebuie să aducă mărirea coeficientului de schimburi, prin generalizarea schimbului II și extinderea celui de-al III-lea.

Dimensionarea planului în limita rezervelor potențiale și eșalonarea ritmică pe decade și pe luni, cu evitarea unor căderi de ritm nejustificate, constituie una din căile eficiente de mobilizare și valorificare a întregului potențial tehnico-material și a forței de muncă, evitîndu-se situația din anul 1972 cînd, fără excepție, în trim. II—IV, s-au înregistrat căderi apreciabile la majoritatea ministerelor economice între producția globală realizată în ultima lună a trimestrului expirat și prima lună a trimestrului următor. O atare situație s-a reflectat negativ în multe sectoare de activitate, înregistrîndu-se serioase pierderi de producție Un calcul arată că, dacă în primele 3 trimestre ale anului 1972 s-ar fi făcut o eșalonare mai judicioasă a producției — fără căderi de la un trimestru la altul — nu s-ar fi pierdut capacități de producție însumînd la Ministerul Industriei Chimice circa 400 mil. lei, la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei circa 180 mil. lei, iar la Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — aproape 400 mil. lei.

Apreciind însemnătatea deosebită a dimensionării planului la nivelul capacității reale în fiecare decadă și în fiecare lună, conducerea superioară de partid și de stat a trasat sarcini concrete în acest domeniu ministerelor economice și organelor de sinteză la elaborarea planului pe anul 1973. Materializarea lor se reflectă în felul în care a fost eșalonată producția globală, pe luni, în primul trimestru al acestui an — așa cum rezultă din tabelul din pagina a 4-a.

Urmărind situația comparativă din tabelul din pag. a 4-a se constată că **anul 1973 marchează un progres evident în sensul încărcării mai uniforme a capacităților de producție, prin evitarea supraîncărcărilor obișnuite din ultima lună a trimestrului.** Anumite cauze obiective avute în vedere la stabilirea acestei eșalonări, cum sînt punerile în funcțiune și atingerea parametrilor la noile capacități, precum și influențe specifice fiecărui minister au determinat totuși menținerea în luna a III-a a unei ponderi de 35—36% din planul trimestrial. Desigur, **analiza concretă a situației în fiecare întreprindere și măsurile prevăzute pentru mai buna organizare a proceselor de producție și pentru grăbirea intrărilor în funcțiune a noilor obiective industriale, trebuie să asigure o eșalonare mai uniformă a realizării sarcinilor de plan atît pe trimestre și luni, cît și pe fiecare decadă în parte.**

Referindu-ne la însemnătatea deosebită pe care o are punerea în funcțiune la termen a noilor obiective, trebuie să subliniem faptul că **circa 37% din sporul producției pe acest an, față de planul pe anul 1972, urmează să se obțină pe seama capacităților care vor fi puse în funcțiune în cursul anului.** O preocupare deosebită în acest sens se impune la întreprinderile din industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU

C.S.P. ⟶

IN JUDEȚUL CLUJ

UN ÎNCEPUT DE BUN AUGUR

ANUL ACESTA producția industrială a județului Cluj **este mai mare cu 15,5% în comparație cu realizările din 1972.** Este o sarcină nu ușoară, dar posibilă de realizat, ținînd seama de potențialul existent, de experiența dobîndită de colectivele de întreprinderi în decursul anilor în înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan.

Atingerea chiar de la începutul anului a nivelelor maxime stabilite implică luarea de măsuri tehnico-organizatorice și dozarea eforturilor pe trimestre, luni și decade în așa fel încît să se asigure desfășurarea ritmică a producției. Ținînd seama că anul trecut o serie de întreprinderi, printre care Uzinele „Triumf", Fabrica de confecții „Flacăra", Fabrica de tricotaje „Someșul" și altele, au planificat și realizat în ultimele luni ale trimestrelor o producție mai mare cu 10—12% decît în lunile precedente, că de aici au decurs o serie de implicații nefavorabile atît pentru unitățile respective, cît și pentru economia națională, **pentru acest an au fost luate măsuri la nivelul județului pentru o mai rațională eșalonare a sarcinilor de plan.** La baza lor a stat indicația deosebit de clară dată la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 și anume că **accentul trebuie pus pe primele luni, nu pe ultimele, că trebuie încărcate la maximum lunile ianuarie, februarie, martie și nu lăsate sarcinile mai grele pentru septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie.** În acest spirit au fost repartizate sarcinile de producție pentru 1973. Astfel, la Fabrica de medicamente „Terapia", urmează să se realizeze în trim. I al anului un volum de producție cu 17,6% mai mare ca în trim. IV 1972; la Uzina „Triumf", pentru prima parte a anului s-a prevăzut să se obțină cu 32% mai mult decît producția realizată în perioada octombrie-decembrie 1972; de asemenea, la Întreprinderea de elemente prefabricate din Turda cu 16,7%, Întreprinderea mecanică — cu 42,9%, Fabrica de confecții „Flacăra" — cu 28,4%, Uzina „Metalul roșu" — cu 19,7%, Fabrica de ciment din Turda cu 5,1%, Fabrica de tricotaje „Someșul" cu 9,9%, etc.

Faptul că în primul trimestru a fost programată o producție mai mare va permite întreprinderilor să mobilizeze mai activ rezervele de care dispun — potențialul tehnic, material și uman — și astfel să **sporească producția și productivitatea muncii, să reducă cheltuielile de producție, să ridice eficiența economică a întregii activități.** Totodată, eșalonarea mai omogenă a sarcinilor de plan pe trimestre și, în cadrul lor, pe luni, **va crea condiții ca economia națională să primească la vreme produsele fabricate și astfel să acopere mai bine nevoile proprii și cerințele la export.**

Firește, sînt și unele unități productive care au manifestat rezerve în ce privește defalcarea sarcinilor de plan, programîndu-și sporuri minime pentru trim. I. 1973 — așa cum este cazul Uzinei „Carbochim", Uzinei „Unirea" etc. În aceste cazuri, ca și în altele, **este nevoie să fie reanalizată situația, împreună cu centralele industriale, astfel încît să se găsească soluții practice pentru o dozare mai uniformă a eforturilor pe tot cursul anului.**

Fără să diminuăm răspunderea unităților industriale din județ, se impune să amintim că ministerele, centralele, combinatele și, în special, organele de planificare contribuie, în unele cazuri, la menținerea neritmicității producției întreprinderilor, fie prin schimbări frecvente de plan, fie prin ajustări și decalări de volume de produse etc. În asemenea situații, întreprinderile în cauză nu au posibilitatea să contracteze din timp cu furnizorii materiile prime, materialele sau subansamblele necesare și nici să-și organizeze de așa manieră producția încît ea să se desfășoare ritmic. În acest an, asemenea situații se cer evitate.

Animate de hotărîrea de a realiza cincinalul înainte de termen, colectivele de întreprinderi din județ au început munca în aceste zile cu elan, înregistrînd primele realizări. Ele sînt dornice să le amplifice continuu pentru a putea atinge chiar de la început nivelele maximale de producție stabilite pentru 1973 — anul hotărîtor al actualului cincinal.

Varga ANDREI
Mihai ANDREESCU

←

ușoară, etc., unde aportul noilor capacități în realizarea planului maximal este mult superior față de media arătată.

PREOCUPAREA organelor de planificare ale C.S.P. și ale ministerelor, pentru o mai bună dozare a eforturilor în anul 1973 a cuprins și indicatorii calitativi, de eficiență a activității: **productivitatea muncii, cheltuieli la 1000 lei producție marfă ș.a.**

Productivitatea muncii pe anul 1973 e prevăzută să crească cu 9,1% în industrie și cu 7,0% în construcții. În ce privește cheltuielile la 1000 lei producție marfă, se prevede o reducere de 2,6% față de anul 1972, ceea ce va corespunde unui volum de economii de 13,5 miliarde lei. **Mobilizarea, mai accentuată în prima parte a anului, a indicatorilor de eficiență creează premisele pentru realizarea certă a sarcinilor din sem. II din 1973 și pregătește condițiile pentru un start bun pe anul 1974, cu perspectiva posibilității de a se realiza cincinalul înainte de termen și la acești indicatori.**

Dar grija pentru defalcarea judicioasă a sarcinilor de productivitate a muncii și de costuri, nu trebuie să se oprească la nivelele trimestrelor. **Ministerele și centralele industriale au datoria să sprijine unitățile productive în defalcarea pe luni a sarcinilor trimestriale, în așa fel încît efortul să nu cadă pe ultimele luni ale trimestrelor, pentru că se știe că recuperarea eventualelor restanțe** — în cazul în care mai este posibilă — **se face cu eforturi mari și costisitoare, care anihilează în mare parte rezultatele bune obținute pînă atunci.**

La analiza defalcării productivității muncii pe luni, vor trebui să fie luate în considerație măsurile prevăzute în cadrul programului special privind creșterea productivității muncii: **extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, folosirea cît mai eficientă a forței de muncă și a timpului de lucru, aplicarea rezultatelor lucrărilor de cercetare științifică, îmbunătățirea organizării producției ș.a., revizuirea sistematică a normelor de muncă, extinderea acordului global.**

Pentru încadrarea cheltuielilor de producție și, în special, a cheltuielilor materiale în nivelele planificate, întreprinderile, centralele și ministerele vor trebui **să aplice,** sau — după caz — **să definitiveze cît mai curînd programele de măsuri concrete de produse și articole de calculație, urmînd ca realizarea lor să fie urmărită îndeaproape încă de la începutul anului.** O atenție deosebită se cere dată acțiunii de revizuire și reducere a normelor de consum și stabilirii de măsuri pentru evitarea cheltuielilor neeconomicoase — pîrghii importante de ridicare a eficienței economice a întregii activități productive.

FAPTELE demonstrează că măsurile complexe luate de partid pentru îmbunătățirea activității economice, creează condiții pentru îndeplinirea exemplară și ritmică a sarcinilor de plan de către fiecare întreprindere în parte. **În numeroase ramuri de producție și județe, sarcinile de plan pe 1973 au fost nominalizate cu mult înaintea încheierii anului 1972. Aceasta a permis multor colective de întreprinderi să contracteze producția cu beneficiarii lor și, în același timp, să-și asigure o aprovizionare corespunzătoare pe anul 1973 și, cu deosebire, pentru primul trimestru.**

Dar la capătul anului trecut au fost și situații cînd aceste operații n-au putut fi duse la bun sfîrșit în întregime în unele întreprinderi. De aceea, **chiar acum, la început de an, aceste acțiuni se cer grabnic încheiate.** Numai încheierea neîntîrziată a nominalizării producției, perfectarea planului de cooperare și încheierea contractelor economice cu beneficiarii, vor permite întreprinderilor să se poată aproviziona cu necesarul de materii prime și materiale, într-un cuvînt să poată asigura desfășurarea producției în bune condițiuni. O atenție aparte trebuie acordată **asigurării aprovizionării necesarului cu piese de schimb și materiale pentru întreținerea utilajelor, fără de care nu se poate concepe buna funcționare a mașinilor și utilajelor în tot cursul anului.**

O altă măsură — care trebuie avută în vedere încă din primele zile ale anului — menită să contribuie la folosirea cît mai intensă a capacităților de producție se referă la **întreținerea permanentă în condiții optime a mașinilor și utilajelor.** Vor fi zadarnice eforturile ce se depun spre a se asigura materii prime, materiale, combustibil, energie, forță de muncă calificată, dacă mașinile care trebuie să dea producția vor sta sau vor funcționa defectuos. Și asemenea situații s-au înregistrat în multe locuri în 1972. Astfel, Centrala industrială de lianți și azbociment — Brașov nu a realizat în luna noiembrie din anul trecut 40 000 tone ciment din cauza defecțiunilor mecanice și electrice înregistrate la instalațiile anexe ale morilor de la Combinatul de materiale de construcții din Tg. Jiu, Fabrica de ciment din Medgidia și Fabrica de ciment din Cernavodă. De asemenea, în aceeași lună, la C.E.I.L.-Tg. Mureș s-a pierdut o producție de 25 000 mp. P.A.L. din cauza unor defecțiuni la presă și malaxor care au determinat stagnarea lor mai bine de 70 de ore.

Pentru evitarea stagnărilor și a întreruperilor neplanificate în producție, pentru sporirea timpului de folosire a utilajelor, întreprinderile trebuie să întocmească chiar de la începutul anului grafice privind întreținerea, revizuirea și repararea mașinilor și utilajelor la timp și în cele mai bune condițiuni.

SUBLINIIND cîteva din domeniile hotărîtoare ale preocupărilor pentru realizarea planului pe 1973, trebuie reținut că problema centrală a acestui plan, ca de altfel a întregului cincinal, de a cărei soluționare depinde asigurarea dinamismului mai accentuat al economiei, o constituie **îmbunătățirea calitativă a întregii activități economice în toate compartimentele ei.** Înscrisă ca un eveniment remarcabil în viața social-economică a țării noastre, Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 a reafirmat necesitatea și însemnătatea creșterii eficienței economice ca una din condițiile esențiale ale imprimării unui ritm mai accelerat în dezvoltarea țării noastre pe calea progresului și prosperității generale. Atingerea acestui obiectiv este nemijlocit legată și de modul în care întreprinderile, centralele industriale și ministerele își dozează eforturile pentru realizarea uniformă, ritmică, a sarcinilor de plan pe întregul an — și, în cadrul lui, pe trimestre, luni și decade — în așa fel încît întreg potențialul — tehnic, uman și material — să fie utilizat la maximum.

Tabelul nr. 1

EȘALONAREA PRODUCȚIEI GLOBALE PE LUNI ÎN TRIM. I 1973, COMPARATIV CU REALIZĂRILE DIN TRIM I. 1972
(ponderi din trim. %)

		luna I	luna II
Total industrie	1972	31,6	36,1
	1973	32,6	35,4
— M.E.E.	1972	34,1	33,4
	1973	34,5	33,1
— M.I.C.M.G. și	1972	31,3	36,1
M.I.C.M.U.E.	1973	32,3	35,4
— M.I.M.	1972	32,6	35,7
	1973	33,7	34,7
— M.I.Ch.	1972	32,2	35,6
	1973	33,4	34,8
— M.E.F.M.C.	1972	31,1	36,3
	1973	31,5	35,9

COLEGIILE MINISTERELOR - DECIZIE ȘI ACȚIUNE

MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

LA 21 decembrie 1972, Consiliul de conducere al Ministerului Industriei Chimice a analizat activitatea de producție, economică și financiară a Grupului industrial de chimie Rîmnicu Vîlcea. Analiza a avut loc la Rîmnicu Vîlcea, într-o ședință comună cu consiliul oamenilor muncii. La dezbateri au mai participat cadre de specialiști din minister și din institutele de proiectare, șefii de secții și servicii din cadrul grupului, muncitori fruntași, membrii biroului executiv al Uniunii sindicatelor din industria chimică și prelucrarea țițeiului.

Discuțiile s-au purtat pe baza unui referat întocmit de un colectiv din cadrul ministerului care a analizat în prealabil posibilitățile existente ale secțiilor de producție și măsurile necesare pentru îndeplinirea înainte de termen a indicatorilor de plan stabiliți pentru perioada 1973—1975.

Indicatorii economici pe ansamblul grupului marchează o creștere continuă. Astfel, pentru anul 1975 se prevede ca producția globală să crească de 4,47 ori față de realizările anului 1970, productivitatea muncii de 2,36 ori, beneficiile de 9,09 ori, volumul exportului de 4,74 ori, iar cheltuielile la 1 000 lei producția marfă vor reprezenta 77% față de realizările anului 1970. Profilul de producție în continuă lărgire va permite ca în anul 1975 să se obțină 36 de produse față de 16 în 1970.

Calitatea produselor obținute le asigură competitivitatea pe piața externă, partenerii străini fiind satisfăcuți de modul de desfășurare a relațiilor comerciale, în ultimii doi ani neînregistrîndu-se nici o reclamație.

Cu toate eforturile depuse, din cauza întîrzierilor și dificultăților apărute la punerea în funcțiune, precum și la exploatarea instalațiilor noi, în special a celei de cristalizare a sării, în anul 1972 colectivul grupului nu a reușit să realizeze planul de stat la unii din principalii indicatori. La aceasta au contribuit nerealizarea parametrilor proiectați la unele instalații noi, deși s-au depășit termenele de atingere a acestora, aprovizionarea neritmică cu unele materii prime, depășirile de consumuri specifice de utilități și materii prime precum și opririle neplanificate de instalații datorate situațiilor de calamitate și insuficientă supraveghere și întreținere a unor utilaje.

Ca urmare a discuțiilor purtate, la care au participat un mare număr din salariații grupului, Consiliul de conducere al ministerului a ajuns la concluzia că pentru anul 1973 sînt condiții pentru realizarea sarcinilor de producție și chiar pentru depășirea lor. Pentru aceasta este necesară concentrarea eforturilor tuturor compartimentelor din grup, ale ministerului, precum și a organizațiilor ce răspund de realizarea lucrărilor de investiții, astfel ca noile instalații să fie puse în funcțiune la termenele stabilite. În acest scop pe baza propunerilor colectivului de specialiști, completate cu cele făcute cu ocazia dezbaterilor s-a aprobat un plan de măsuri privind toate activitățile Grupului de chimie Rîmnicu Vîlcea, stabilindu-se factorii răspunzători și termene pentru rezolvare.

Dată fiind eficiența acestei ședințe de analiză ținută la o unitate importantă a ministerului care a întîmpinat unele greutăți în realizarea sarcinilor de plan, Consiliul de conducere al ministerului a hotărît să efectueze analize similare și la alte combinate și grupuri industriale.

CUM URMĂRIM AVANSUL ÎN REALIZAREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN

IN ÎNDEPLINIREA planului cincinal actual — așa cum este normal într-o economie dinamică, cum este și economia noastră — au apărut posibilități și necesități noi, de care este absolut obligatoriu să se țină seama, cu atît mai mult cu cît luarea lor în considerare este de natură să impulsioneze progresul, să aducă avantaje superioare celor prevăzute inițial. În aceste condiții cînd la unii indicatori de bază — îndeosebi la producție, export — planul are un nivel minim corespunzător sarcinilor inițiale înscrise în cincinal, și un nivel maxim care reprezintă planul suplimentar, ce înglobează angajamentele luate în întrecere de colectivele de muncă din întreprinderi, urmărirea îndeplinirii sarcinilor necesită o metodologie nouă de calcul.

Întrucît planul suplimentar nu are un caracter facultativ, fiind parte componentă a planului de stat unic ce se adoptă prin lege de către Marea Adunare Națională, iar realizarea nivelului maximal al planului impune aplicarea unor măsuri energice în vederea folosirii intensive și încărcării uniforme a capacităților de producție în tot cursul perioadei, urmărirea realizării acestei sarcini are o importanță deosebită pentru fundamentarea deciziilor. Forma de calcul experimentată atît pe ansamblul județului Satu Mare, cît și la nivelul unităților industriale, a permis să se stabilească cu precizie avansul sau rămînerea în urmă — în zile și valoric — a planului cincinal scadent la sfîrșitul oricărei luni, cu ajutorul următoarei formule:

$$X_n = \sum_{i=1}^{m-1} Q'_i + C \sum_{i=1}^{n} q_j \quad \text{unde } C = \frac{Q'_i}{Q_i} \quad \text{și}$$

X_n = sarcina de plan cumulat de la 1 ianuarie a primului an din cincinal pînă la sfîrșitul lunii n al anului m

(n = 1,2 . . . . 12)
(m = 1,2 . . . . 5, în cazul planurilor cincinale)

Q'_i = planul anual din cincinal — minim
Q_i = planul anual curent (actual — maxim
q_j = planul lunii din planul anual curent — maxim (j = 1,2 . . . 12)

Cunoscînd astfel sarcina scadentă a planului cincinal inițial, nu numai pe ani, ci și pînă la o lună dată, prin diferență se determină depășirea realizată valoric, la care raportînd producția medie zilnică maximă planificată din perioada luată în calcul se obține avansul în zile, ce se compară cu angajamentul luat pentru a se vedea stadiul de îndeplinire a acestuia. Deoarece angajamentul pentru realizarea cincinalului înainte de termen se referă la perioada calendaristică, producția medie zilnică se va calcula în funcție de zilele calendaristice. Pentru a exemplifica calculul fie la producție fie la export putem avea:

— mil. lei —

	1971	1972
Q'_i	334	434
Q_i	347	441
q_j	—	415*)
realizat	372	436*)

*) datele se referă la 11 luni (1.I.—30.XI).

$$X_n = 334 + \frac{434}{441} \cdot 415 = 742 \text{ mil lei}$$

Depășirea obținută în perioada 1 ian. 1971 — 30 nov. 1972:
(372+436) — 742 = 66 mil. lei

Producția medie zilnică maximă planificată în perioada 1 ian. 1971 — 30 nov. 1972:

$$\frac{(347 + 415)}{700} = 1{,}1 \text{ mil. lei}$$

Avansul realizat în îndeplinirea planului cincinal la data de 1 nov. 1972:

$$\frac{66}{1{,}1} = 60 \text{ zile (2 luni)}$$

Cunoscînd că toate realizările în devans concură la îndeplinirea cincinalului înainte de termen, considerăm că planul scadent trebuie corectat în plus sau minus, numai în cazul în care s-au făcut modificări la prevederile inițiale în profil teritorial.

Analizînd modul de îndeplinire a planului cincinal scadent la producția globală industrială, rezultă că în județul Satu Mare la data de 30 noiembrie 1972 numeroase colective de muncă au înregistrat avansuri însemnate la acest indicator. De exemplu: „Tricotex" 76 zile, „Integrata" 59 zile, I.T.A. 55 zile, Întreprinderea viei și vinului 125 zile, Fabrica „23 August" 16 zile, C.E.I.L. 11 zile, „Solidaritatea" 45 zile, I.P.I. 59 zile, Întreprinderea de morărit și panificație 41 zile.

Sînt însă unități care nu numai că nu au înregistrat avansuri în îndeplinirea cincinalului înainte de termen ci au rămas chiar în restanță. Așa de exemplu: Filatura de bumbac a rămas în urmă cu 209 zile, „Ardealul" cu 117 zile, Complexul de in și cînepă cu 15 zile, Industria cărnii cu 175 zile, Industria laptelui cu 80 zile, I.C.F.T. cu 162 zile. Avînd la îndemînă acest instrument de măsurare a îndeplinirii angajamentelor, considerăm că este necesar să se urmărească în cadrul tuturor unităților, lunar, stadiul de realizare a cincinalului în 4 ani și jumătate și să se ia măsurile corespunzătoare în această direcție.

Ioan NICHITA
director al Direcției județene de statistică Satu-Mare

D. **Dragomirescu** Republica Africa Centrală : Eforturi concentrate 10
R. **Pascal** Republica Populară Congo ; Imperativele unei dezvoltări independente 10
A. **Dumitrescu** Republica Zambia ; Spre o economie plurivalentă 11
N **Crețu** Republica Zair : „Vîrful de lance" al economiei 11
A **Dumitrescu** Sudan : „Sens major — dezvoltare accelerată" 12
S **Bondoc** Tanzania : Etape ale strategiei dezvoltării 12
C. **Oprică** R. A. Egipt ; Energii descătușate 13
M. **Moldoveanu** Industrializare : strategii și orientări 14
dr. N. S. **Stănescu** De la Lima la Santiago 15
dr. C. **Mecu** Acumularea — premisă a înlăturării subdezvoltării 15
dr. V. **Rausser** UNCTAD III — Coordonatele dezbaterii 16
S. **Manoliu**, M. **Chiriță** Criza monetară interoccidentală : Implicații asupra țărilor în curs de dezvoltare 16
dr. doc. T. **Cristureanu** Transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare 16
V. **Aldea** UNCTAD III — Tendințe contradictorii în politica comercială internațională 18
M. **Desmireanu** Disparități regionale în țările Americii Latine 19
dr. V. **Rausser** UNCTAD III — Tendințe în creșterea asistenței financiare externe 20
acad. V. **Malinschi** Agricultura africană pe calea progresului 20
I. **Vianu** UNCTAD III — Epilog, dar și prefață la evoluții viitoare 21
N. **Turturea** America Latină : Importante deplasări de gîndire și acțiune cu privire la rolul factorilor interni și externi în dezvoltarea economică 33, 35, 38
S. **Dumitrescu** Exportul produselor primare 41
*** Tehnologie și dezvoltare 46

COMERȚ ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

D. **D.** Relațiile economice ale Americii Latine cu țările socialiste 3
Gh. **Crețoiu** Dezvoltarea multilaterală a relațiilor economice — factor important al securității europene 5
A. **Rotival** Cooperarea internațională și lichidarea subdezvoltării 6
dr. Gh. **Șiclovan** Indicatori mai bine fundamentați 14
S. **Dumitrescu** Tendințe în cooperarea industrială internațională 16
R. **Constantinescu** Dezvoltarea colaborării și cooperării economice între țările socialiste membre ale C.A.E.R. 29
Al. **Hossu** Clauze care influențează eficiența exporturilor 50

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

*** Irealitatea ecuației inflație = creștere 1
*** Evoluții ale comerțului mondial 2
*** Schimbări semnificative în raportul de forțe în lumea occidentală 3
*** Ponderi în producția agricolă 4
*** Orientări în comerțul unor țări latino-americane 5
*** Societățile vest-europene și piața externă 6
*** Raportul comerț-produs național brut 7
*** O tendință mondială : urbanizarea 8
*** Traficul feroviar de mărfuri 9
*** Fibrele chimice : ponderi și evoluții 10
*** Munca femeilor în țările capitaliste dezvoltate 11
*** Contraste lăuntrice ale industriei petrolului 12
*** Traficul maritim de mărfuri — aspecte structurale 13
N. **Popov** Aspecte ale dezvoltării industriale mondiale 14
*** S.U.A. : Deficite bugetare 15
*** Franța : Evoluția structurii exportului 16
*** Mutații în ierarhia țărilor capitaliste industriale 17
*** O industrie dinamică : pescuitul 18
*** Eroziunea raportului de schimb 19
N. **P.** Deplasări în rezervele monetare occidentale 20
*** Bilanț pozitiv în cultura cerealelor 21
*** Perspective ale repartiției veniturilor 22
*** Tendințe în structura populației 23
*** Forța de muncă în industria prelucrătoare 24
*** Realizări și contraste în producția aluminiului 25
*** Ezitări în ritmul industriei japoneze 25
*** Modificări structurale în agricultură 28
*** Aspecte ale relațiilor comerciale est-vest europene 29
*** Dinamici preliminate în țări occidentale 30
*** America Latină : Înzestrarea tehnică a agriculturii 31
*** Corelația agricultură — comerț exterior 32
*** Pe ordinea de zi : formarea tehnicienilor 33
*** Aprecieri comparative asupra înzestrării cu tehnică electronică 34
*** Evoluția mișcării greviste în S.U.A. 35
*** Populația globului „întinerește" 36
*** Perspectivele turismului internațional 37
N. **P.** Implicații în economia noilor membri ai C.E.E. 38
*** Sectorul socialist în economia țărilor C.A.E.R. 39
*** Aparențe și realități în dinamica produsului național brut 40
*** Modificări cantitative în producția de mașini-unelte 41
*** Piața Comună : Inegalitate de ritm 42
*** O.C.D.E. : Povara crescîndă a impozitelor 43
*** C.E.E. : Tehdințe în dinamica populației ocupate 44
*** Investițiile în țări socialiste 45
*** Coordonate ale acvaculturii 46
*** Dinamici în domentul exportului 47
*** Flote sub pavilion de complezență 48
*** Confruntări de potențial în industria vest-europeană a construcțiilor de mașini 49
*** Balanța deficitară a unor resurse excedentare 50
*** Indicatori ai dezvoltării industriei în țări socialiste 51

ALTE RUBRICI

Din cronica întrecerii socialiste ; Colegiile ministerelor — decizie și acțiune ; Ecouri; Scrisori; Curier ; Tribuna economistului ; Agenda economistului; Din carnetul consumatorului ; Produse, tehnologii noi ; Eficiență — concepție, acțiune, rezultate ; Noi acte normative; Din activitatea comisiilor economice ; Consfătuiri cu cititorii; Integrarea economistului; Vademecum; Ipostaze; Turism; Glosar; Fișe; Recenzie; Medalion; Vitrina cu cărți; Acorduri, tratative, contacte ; Conjunctura economiei capitaliste ; Ipoteze — previziuni; Relații economice internaționale; Vizor; Săptămina; Repere; Mondorama.

SUMARUL REVISTEI „VIAȚA ECONOMICĂ", numerele 1–52/1972

AUTORUL — TITLUL ARTICOLULUI — NR. REV.

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE A ROMÂNIEI

*** Bilanțul anului 1971 — chezășie a înfăptuirilor viitoare 5
Gh. **Obreja** Economia anului 1971 — Pe coordonatele avîntului continuu 6
dr. N. S. **Stănescu** România — ieri ● azi ● mîine 17
C. **Grigorescu** Dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, trăsătură esențială a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate 22
dr. N. S. **Stănescu** Făurim conștient viitorul 29
Ion Șt. **Ion** Obiectivele și principiile dezvoltării economico-sociale planificate a economiei 29
*** Un program clar, însuflețitor : Stă în puterea noastră să-l înfăptuim ! 30
acad. V. **Malinschi** Înalta semnificație economică a Conferinței Naționale a Partidului 31
dr. D. **Pugna** Modernizarea structurii economiei naționale — cerință a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate 33
dr. I. **Păcuraru** Cincinalul 1971—1975 — o nouă etapă în creșterea nivelului de trai al populației 33
*** Profunzime, realism, spirit științific 37
Gh. **Crețoiu** Strălucit bilanț de victorii 52

PLANIFICARE, REALIZAREA PLANULUI

*** Condiții optime realizării planului pe 1972 : Noi file de calendar, noi trepte în dezvoltarea economiei 1
E. **Cioflan**, Gh. **Moisă** Încălcarea corelațiilor dintre indicatorii de plan diminuează eficiența economică 4
dr. Șt. **Ștefănescu** Componente ale disciplinei de plan : cantitate, calitate, ritmicitate, structură, eficiență 13
L. **Țintea** Indici înalți de utilizare a agregatelor, metal peste plan 14
dr. I. **Păunescu** Planuri de producție adaptate la tendințele cererii 14
V. **Nica**, H. **Pincas** 1% = 100 milioane lei 15
I. **Iliescu**, P. **Rotaru** Urmărirea sarcinilor de plan printr-o analiză complexă a indicatorilor economici 15, 16
dr. C. **Danciu** Planul și prognoza în procesul perfecționării conducerii economiei socialiste 20
N. **M.** Elocința cifrelor 29
R. **Moldovan** Reflectarea în practică a conceptelor moderne, profund științifice, asupra conducerii planificate a dezvoltării 31
H. **Rosenberg** Planificarea cît mai aproape de specificul ramurii 31
dr. C. **Manolescu** Creșterea rolului planificării sociale 32
I. **Bati** Expresie a perfecționării pe baze științifice a întregii societăți 32
Gh. **Obreja** Fondul de amortizare — sursa creșterii și modernizării potențialului tehnic 34
V. **Răileanu** Reducerea circulației globale sporește eficiența activității economice 34
P. **Henteș** Planul stabilit de centrală angajează deopotrivă toate unitățile 34
B. Gh. **Popa** Se impune o clasificare mai judicioasă a personalului 35
C. **Suciu** Este necesară precizarea în timp a etapelor de elaborare și aprobare a planului 35
dr. Gh. **Crețoiu** Prognoza — componentă a muncii de planificare la toate nivelele 36
C. **Bora** Un sistem de indicatori structurat pe trepte ierarhice 36
C. **Silvescu** Elasticitate și stabilitate în planificare 37
dr. A. **Rosen** Echilibru între resursele economiei și folosirea acestora 38
*** În ce stadiu se află pregătirea producției pe 1973 ? 39
C. **Suciu** Cine poate modifica cifrele de plan ale unităților de interes republican 39
*** La ce produse realizați depășiri de plan ? 40
L. **Frumosu** Rezultate concludente prin utilizarea eficientă a capacităților de producție și a materiilor prime 41
L. **Țintea** Factori dinamizatori în industria siderurgică 42
V. **Petrescu** Ritmicitatea — o permanență în activitatea de producție 43
D. **Ecovescu**, P. **Georgescu** La început realizări minime, apoi eforturi costisitoare pentru recuperarea restanțelor 44
A. **Toader** Acțiuni concertate pentru realizarea cincinalului înainte de termen 45
P. **Aron** Brașovul industrial — dinamism, inițiativă, priorități în fructificarea rezervelor 46
Gh. **Dolgu** Planul pe 1973 : impulsuri și efecte ale accelerării dezvoltării 47
Fl. **Mihalache**, E. **Vasilescu** Polarizarea energiilor spre domenii decisive 47
V. **Boescu**, L. **Țintea** Pregătirea exemplară a producției pe 1973 48
L. **Țintea**, B. **Pădure** Realizările și experiența din 1972 — la baza startului din anul viitor 49
C. **Răchitan** Acțiuni pentru pregătirea producției pe 1973 50
Gh. **Lupu** Județul Dolj : Intense pregătiri pentru producția anului 1973 51
C. **Caloianu** Planul pe 1973 — o etapă importantă pentru accelerarea programului economic 52

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ

*** Însuflețite chemări la întrecere — angajamente mobilizatoare 6
*** Colectivele de muncă raportează partidului îndeplinirea angajamentelor 17
*** Marea întrecere 22
*** Inițiative — rezultate 23
*** Mai repede, mai mult, mai bun, mai ieftin 24, 25, 27, 28
*** Depistarea și fructificarea rezervelor interne — aport prețios la realizarea angajamentelor 26
S. **Grindeanu** Industria Capitalei în efort concertat pentru realizarea angajamentelor 28
I. **Lungu** Program amplu, marxist-leninist, pentru viitor 29
N. **Negrea** Ridicarea eficienței economice, obiectiv permanent 29
*** Oamenii muncii obțin realizări remarcabile în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor luate în întreceri 32
Șt. **Pavel** Întrecerea — factor al accelerării dezvoltării economico-sociale a țării 33
*** Înfăptuiri de prestigiu consacrate înfloririi patriei 33
*** Întrecerea continuă cu forțe sporite 35
*** Continuînd întrecerea socialistă, oamenii muncii înfăptuiesc cu succes angajamentele asumate 35
N. **Georgescu** Coordonatele angajamentelor și realizarea lor 38
Gh. **Virtejianu** Întrecerea — propulsor al autodepășirii și progresului 39

STUDII DE PROGNOZĂ ; ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE

dr. P. N. **Ștefănescu** Industria clorului în perspectiva anului 1980 4
dr. M. **Botez** Continuitate — discontinuitate în tehnică 14
M. **Horovitz** „Prăbușire sau stagnare" — o viziune mecanică asupra evoluției 15
dr. M. **Botez** Cercetări operaționale și previziuni economice 17
A. **Schor** Inventica — o nouă știință ? 17
*** Nu o simplă accelerare, ci schimbarea caracterului activității științifice 19
V. **Spiridon** Dubla valență teoretică și practică a științelor sociale 20
dr. R. **Dootz** Determinarea cererii de consum a populației 24

dr. P. Ştefănescu În perspectiva 1975—1980 : Producţia mondială de stiren 36
*** Opinii ale unor participanţi la Conferinţa mondială de cercetare a viitorului 37
A. A. Popper Pe marginea raportului Meadows : „Rata zero" 38
Gh. M. Onofrei Retrospectivă şi perspective în exploatarea petrolului submarin 39
dr. I. Lemnij Praxeologia — ştiinţă a lucrului bine făcut 40
L. Tincu, M. Biji Scenariile — metodă de investigare 41
V. Gheţău Proiectări O.N.U. : Creşterea demografică în următoarele decenii 42
acad. E. A. Pora Să plătim nu poluarea, ci evitarea ei ! 43
Gh. Paraschiv Evoluţia industriei mondiale pînă în anul 2000 43
D. Grindea O viziune umanistă asupra costurilor creşterii 45
Gh. Paraschiv Lumea în anul 2000 45
*** Ştiinţele sociale — un instrument activ al practicii revoluţionare 46
dr. Gh. Preda, C. Alexa, E. Spulber Atomul — în slujba progresului economic 46
dr. P. Dimitriu Confruntări privind direcţiile dezvoltării economiei japoneze 46
V. Castellano „Pentru a progresa în cunoaşterea socială, trebuie să dominăm informaţia" 47
L. Riha Politica de azi în ştiinţă este politica de mîine în economie 49
M. Moldoveanu Realităţi şi tendinţe în agricultura africană 49
A. Schor Între creştere şi limite 50
D. Popescu Industria vest-europeană în deceniul 8 50
Fl. Ciorăscu Electroenergetica în perspectiva anului 2 000 52

STRATEGII DE DEZVOLTARE ; CREATIVITATE — INOVAŢII

*** Înnoirea, modernizarea şi diversificarea produselor 10, 11
B. Vasile Industria cimentului în faţa unui amplu program de sporire a producţiei 23
M. Ionescu-Muscel Strategia produselor noi sau cum îşi pregăteşte centrala dezvoltarea în perspectivă 24
C. Cojocaru Noul — cuvînt de ordine ! 26
*** Creativitate şi inovaţie sau cum utilizăm „capacitatea de producţie" a creierelor 26
C. Stan Folosind capacitatea novatoare a colectivului de muncă 28
C. Cojocaru Compartimentul de strategie a produselor şi atribuţiile sale 30
S. Popescu C.I.A.T. — Braşov : Substanţa fizică a obiectivelor de creştere 30
I. Vianu C.I.C. — Bucureşti : Industria textilă se chimizează 30
A. Necula Înnoirea şi modernizarea produselor — obiectiv central 31
S. Popescu G.U.U.C. — Brăila : Cercetare-dezvoltare şi obiectivele creşterii economice 31
N. Popov C.I.L.-Pipera : „Răspuns" sau „acţiune" asupra pieţei ? 31
O. Groza Coordonate ale dezvoltării energeticii româneşti 33
M. Stoianovici Invenţiile şi inovaţiile — laturi importante ale activităţii ştiinţifice 35
P. A. Rădulescu Panelul consensului în predicţia perioadei de asimilare 35
M. Calotiţă Produsul — principal mijloc de creştere şi afirmare pe piaţă 40
S. Popescu Întreprindere producătoare de inovaţii 40
O. Nicolescu Accelerarea dezvoltării şi armonizarea pe verticală şi orizontală 41
R. Vlădoianu Achiziţionarea şi valorificarea licenţelor 41
Al. Blaga, S. Marinescu Organizarea funcţiei de cercetare-dezvoltare în centrala industrială 42
C. Enică, Gh. Bona Autoutilarea : rezultate, implicaţii, măsuri de perspectivă 44
Al. Blaga, S. Marinescu Utilaj energetic : Înnoirea şi rentabilitatea — jaloane ale creşterii 45
I. Bădin Rulmenţii — o traiectorie ascendentă 46
Gh. Moisă Înnoirea şi reproiectarea produselor — căi eficiente de economisire a metalului şi lemnului 47
I. Bădin Petrochimia
— Aderenţă la dinamica realităţii 47
— Pentru viitor — o concepţie ofensivă 51
T. Zanian Noul — responsabilitatea secundară a conducerilor de întreprinderi? 47
C. Cîrloganu O invitaţie către producători 47
C. Cojocaru Capacitate inovaţională 47
R. Pugler Construcţia de vagoane : alinierea la tendinţele tehnologice mondiale 49

CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ, PROGRES TEHNIC, CALITATE

dr. V. Axenciuc Monografia — teren de cercetare încă slab defrişat 2
I. Crişan Eficienţa programelor integrate de cercetare-dezvoltare 12
I. Iştoc Tehnică şi progres 21
V. Boescu, L. Ţintea Creaţia tehnică românească, accelerator al dezvoltării economiei 22
D. Niculescu Prestigiul mărcii de fabrică — calitatea produselor 27
A. Secuiu Ridicarea calităţii produselor — un obiectiv permanent 30
Şt. Gheorghiţă Eliminarea unui loc îngust — faza de dezvoltare 32
P. Teoreanu Valorificarea cercetării ştiinţifice româneşti la cote mai înalte ! 33
R. Gîrlan „Microproducţia" — formă de valorificare directă şi imediată a cercetării ştiinţifice 43
R. Negru Aplicarea eficientă a ştiinţei şi tehnicii în industrie 43
A. Prodan Învăţămînt — cercetare — producţie : Cum se realizează integrarea ? 47

APROVIZIONARE, CONTRACTE ECONOMICE

T. Strauss, L. Ţintea Producţia şi consumul pieselor de schimb 1
*** Circuitul metalului în economie : Cum stabilim normativele de stoc ? (puncte de vedere) 2
dr. D. Fundătură Exigenţe ale ciclului plan-contract-aprovizionare-producţie-desfacere 5
M. Ioniţă, N. Hirizan Acţiuni ferme pentru întărirea disciplinei contractuale 5
A. Moldoveanu Din nou despre producţia şi consumul pieselor de schimb 5
N. Săvoiu Cum stabilim normativele de stoc 5
M. Pârjol Circuitul metalului în economie : Norme de stabilire a normativelor de stoc 7
Gh. Obreja Avuţia naţională concretizată în stocuri materiale trebuie raţional gospodărită 9
I. Tăndureanu Din nou despre perfecţionarea unui „nerv" vital al economiei : aprovizionarea 11
*** Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat 12
R. Gărdăreanu Legea este clară — la fel trebuie să fie şi procedura aplicării ei 13
Şt. Gabor Tratative bazate pe argumente economice 13
M. Pârjol Respectarea riguroasă a disciplinei contractuale 14
C. Suciu Propuneri pentru o metodologie de lucru unitară 15
M. Ioniţă Integrarea activităţilor de aprovizionare şi desfacere 16
V. I. Prisăcaru Contracte economice sau comenzi urmate de... litigii arbitrale ? 18
C. Suciu Din nou despre necesitatea unei metodologii unitare 18
Fl. Boşoteanu Proiectul de contract — obligaţie... facultativă ? 19
Al. Deteşan, C. Jornescu, Gh. Ţigăeru Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat 20
V. Răileanu Disciplina contractuală — respectată riguros 28
A. Preda Efort propriu pentru prevenirea carenţelor în aprovizionare 37
Gh. Moisă Implicaţiile disciplinei de plan, financiare şi contractuale 40
C. Enică Contractele economice încheiate la nivelul sarcinilor integrale de plan ! 49

PREŢ DE COST, REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

M. Stoianovici, M. Barna Noi resurse în circuitul economic : valorificarea deşeurilor 2
M. Pîrjol Reducerea cheltuielilor materiale înseamnă economicitate, progres 3
M. Maevschi O lucrare valoroasă despre preţul de cost în industrie 4
*** Implicaţii economice ale normelor de consum (dezbatere) 5
P. Cioclu Unii realizează economii, alţii le anihilează 9
A. Boghici „Pîrghia" tehnologiilor moderne 10
M. Stoianovici Nivelul cheltuielilor neeconomicoase 12
dr. I. Drăgan, A. Cezar Acţiuni şi soluţii noi pentru reducerea consumului de cocs 14
D. Arsene Lemnul — rezervele valorificării 16
Gh. Moisă Rentabilitatea realizată pe seama „rezervelor" preţului de cost 18
Gh. Obreja Reducerea cheltuielilor materiale de producţie 20
* * * Stimulul economiilor 21
T. Strauss, L. Ţintea Producţia şi consumul pieselor de schimb 23
V. Bărbăcioru Reducerea cheltuielilor materiale şi reflectarea ei în nivelul rentabilităţii 23
P. Cioclu Valorificarea superioară a lemnului şi reducerea consumului specific 25
I. Drăghici, S. Marin Nici un produs cu pierderi, întreaga producţie — rentabilă ! 26
V. Paulini Eficienţa economică sporită la fiecare leu cheltuit ! 26
B. Petrescu, L. Ţăranu Piesele turnate — cît mai aproape de forma finită 27
I. Gorea Domenii de acţiune pentru reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie-marfă 27
M. Florescu Valorificarea superioară a materiilor prime — factor de bază al dezvoltării economiei 28
Al. Dumitrache La toate eşaloanele, grijă şi responsabilitate în cheltuirea fiecărui leu 28
D. Ungureanu Valorificînd superior materiile prime 28
C. Paraschiv Eficienţa folosirii înlocuitorilor 28
Fl. Ionescu Căutări permanente pentru modernizarea şi asimilarea de noi produse 28
P. Mocanu O rezervă insuficient fructificată : eliminarea cheltuielilor neeconomicoase 28
D. Pintilescu Valorificarea superioară a materiei prime 29
L. Ţintea Cheltuielile neeconomicoase „subţiază" cuantumul economiilor pe ansamblul întreprinderilor 32
Şt. Cornea, L. Viski Economisirea cocsului, rezultantă a efortului conjugat — tehnic şi tehnologic 32
V. Baraş Gospodărirea judicioasă a metalului 34
*** Raţionalitate şi eficienţă în utilizarea materiilor prime 32
P. Cioclu Mai multă grijă în gospodărirea fondurilor materiale şi băneşti 38
I. Drăghici, C. Viseroiu Rezerve în reducerea cheltuielilor de producţie 38
Al. Păsculescu Relaţia organizare — rezultate 39
D. Popescu Eforturi sporite pentru valorificarea superioară a resurselor materiale 40
I. Alfiri Evidenţa cheltuielilor de producţie pe grupe de culturi şi specii de animale 44

dr. A. Iancu Criterii de optimizare la modele econometrice în economia socialistă 39
dr. P. Veiner Funcţiile de producţie şi schimbarea tehnologică 40
C. Tulai Regîndirea sistemului de realizare valorică a plusprodusului 42
C. Daminescu Învăţămîntul şi repartiţia venitului naţional 43
dr. A. Iancu Conceptul de analiză economică dinamică 46
T. Bolchiş Conţinutul şi funcţiile lichidităţii internaţionale 47
dr. A. Iancu Orizontul de timp şi valoarea predictivă a modelelor dinamice 48
dr. I. Păcuraru Etapă nouă în organizarea şi reglementarea relaţiilor de muncă 49
I. Nicolae-Văleanu Paradigme ale ştiinţei occidentale : Convenţionalism şi radicalism 49
T. Schatteles Dezvoltări aplicative în cercetarea legăturilor dintre ramuri 51
I. Nicolae-Văleanu Neoclasicismul sub focul criticii 51
dr. I. V. Totu Activitatea desfăşurată de stat în domeniul economic 52

ISTORIA ECONOMIEI NAŢIONALE, ISTORIA GINDIRII ECONOMICE

A. Spiridon Gîndirea economică din România în perioada interbelică 3
dr. I. Cristescu Variaţiuni apologetice pe aceeaşi temă 13, 14
dr. V. Axenciuc Dimensiunile exploatării în România în perioada interbelică 17
V. Liveanu Matematica şi istoria relaţiilor agrare 18
D. Hervian Curente neomalthusiene : zegiştii 21
dr. I. Cristescu Reflectînd la o polemică 22
A. A. Popper O critică filozofică a gîndirii economice neoclasice 47

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL DE PARTID

dr. Gh. Tomescu Substratul teoretic şi finalitatea social-politică a teoriei convergenţei 4
dr. C. Danciu Prognoza — etapă necesară a muncii de planificare 7
N. Nichita, P. Iosub Produsul social şi venitul naţional — indicatori sintetici ai dezvoltării economice (II) 10
dr. D. Pugna Acumularea socialistă — necesitatea unei rate înalte a acumulării 13
dr. C. Manolescu Corelaţia extensiv-intensiv în înfăptuirea reproducţiei socialiste în etapa actuală 15, 16
dr. I. Totu Modificări în structura consumului odată cu creşterea nivelului de trai al populaţiei 18
dr. C. Bichi Creşterea costului vieţii şi scăderea puterii de cumpărare a banilor în ţările capitaliste 44
N. Nichita, P. Iosub Fondul naţional de dezvoltare economico-socială şi locul lui în mecanismul reproducţiei socialiste 45
dr. N. Părăluţă Monopolurile „multinaţionale" şi contradicţiile interimperialiste 45
dr. Gh. Creţoiu Proprietatea socialistă — baza propăşirii societăţii 49
D. Focşa Migraţia internaţională a forţei de muncă în sistemul mondial capitalist 49

ECONOMIA ŢĂRILOR SOCIALISTE

Gh. Creţoiu Avîntul continuu al economiei ţărilor socialiste — aport esenţial la întărirea sistemului mondial socialist (II) 1
I. P. Faminski U.R.S.S. : Relaţiile economice externe în sprijinul promovării progresului tehnic şi a coexistenţei paşnice 2
N. P. R.P. Ungară : Reglementări în domeniul economiei 2
C. Ion R.P. Bulgaria : O nouă etapă în dezvoltarea multilaterală a economiei 3
V. Dimşiţ U.R.S.S. : Tehnică modernă şi mecanism mai eficient în relaţiile economice dintre întreprinderi 5
J. Glowczyk R.P. Polonă : Programul de dezvoltare social-economică în anii 1971—1975 6
V. Brâneanu, N. Popov Eficienţa pregătirii cadrelor 7
dr. I. Avram R.P. Ungară : Dezvoltarea economiei şi creşterea schimburilor economice externe 8
H. Levi R.P. Bulgaria : Agricultura pe calea dezvoltării intensive 9
V. B. R.P. Chineză : Îmblînzirea Fluviului Galben 10
A. Schor Însemnări din R.P. Polonă : Efort de gîndire şi creaţie 10
V. B. R. D. Vietnam : Progresul industriei constructoare de maşini 11
D. Ciobanu Note de drum din R.P.D. Coreeană : Formarea specialiştilor în strînsă legătură cu cerinţele producţiei 11
N. Popov Din ţările socialiste : Realizări '71 — ritmuri '72 12
dr. I. Avram R.P. Ungară : Creşterea şi modernizarea producţiei 13
V. Petrescu Leipzig '72 : Contribuţie la cooperare şi pace 13
*** Extinderea specializării şi cooperării în industrie 14
*** R.S. Cehoslovacă — în obiectivul prognozei: reproducţia fondurilor fixe 15
V. Brâneanu R.S.F. Iugoslavia : Învăţămîntul se adaptează cerinţelor producţiei 16
Gh. Creţoiu Creştere economică — ridicarea nivelului de trai material şi spiritual 17
*** R.S. Cehoslovacă : Dezvoltarea tehnicii pînă în 1990 18
*** R.D. Germană : Prognozele — instrument al planificării pe termen lung 18
Gh. Roşu R.D. Germană : Ritmuri şi priorităţi în dezvoltarea industriei în actualul plan cincinal 19
V. Brâneanu, M. Melnic Relaţia dintre rolul şi pregătirea economistului 20
V. Brâneanu Republica Cuba : Mutaţii calitative în viaţa poporului, demne de noua istorie pe care şi-o făureşte 21
C. Amariţei Corespondenţă din Sofia : Mişcare de masă pentru creşterea productivităţii muncii 22
dr. J. Garam R.P. Ungară : Preocupări sporite pentru consolidarea echilibrului economic 22
I. Hera-Bucur Rolul crescînd al standardizării în economie 23
*** R.P. Polonă : Dezvoltarea industriei de maşini pentru construcţii 24
*** Elemente noi în corelaţia industrie-agricultură 25, 26
*** Creditul — instrument multilateral al eficienţei economice 28, 31
S. Chelstowski R.P. Polonă : Dezvoltarea economiei naţionale în cincinalul actual 30
*** R.D. Germană : Realizări ale industriei constructoare de maşini 31
K. Hilbert R.D. Germană : Continuitatea şi ritmicitatea producţiei — factori ai utilizării eficiente a fondurilor fixe 34
*** Prognozarea pe termen lung 35
*** Orientarea planului de stat pe anul 1972 al R.S. Cehoslovace 36
C. Amariţei Schimbări structurale în industria bulgară 36
V. Brâneanu R.P.D. Coreeană : Repere pozitive în dezvoltarea economică 36
V. Brâneanu R. P. Chineză : Coordonate actuale ale dezvoltării industriale 39
Gh. Roşu R. D. Germană : Raţionalizarea producţiei accelerează creşterea eficienţei economice 40
M. Melnic Calitatea produselor : metode de măsurare 42
V. N. Novikov U.R.S.S. : Ritm rapid, structuri moderne 44
D. Jimerin U.R.S.S. : Impulsionarea „industriei conducerii" 44
A. Dimov R. P. Bulgaria : Intensificarea — orientarea fundamentală a economiei 45
A. Rumianţev U.R.S.S. : Organizarea premiselor creşterii 47
S. Munteanu R. P. Albania : Bilanţ şi perspective în dezvoltarea industriei 48
M. Dinu R.S.F. Iugoslavia : Creştere economică susţinută şi lărgirea schimburilor externe 48
R. Constantinescu Diviziunea internaţională socialistă a muncii 49
R. Constantinescu Conţinutul şi trăsăturile relaţiilor economice 50
L. Barabanov U.R.S.S. : Producţia bunurilor de consum în pas cu exigenţele populaţiei 50
* * * Diversificarea formelor de promovare a comerţului exterior 51
N. Baibakov Economia U.R.S.S. — după o jumătate de secol 52
C. Enache Cuba : Trepte spre viitor 52

ECONOMIA ŢĂRILOR CAPITALISTE

R. Negru De la euforie şi apologie la decepţie şi dezorientare 1
dr. T. Caraciuc 1971 — un an de ample mişcări revendicative în lumea capitalului 1
C. Grigorescu Capitalismul contemporan : Contradicţiile pieţei muncii şi intervenţia statului burghez 2, 3
* * * Prognoze '72 : Încetiniri diferenţiate de ritm 2
A. Dumitrescu Tripticul bilanţier '71 şi perspectivele pe '72 3
* * * Prognoze '72 : Lupta pentru pieţe de export 3
R. Negrea Capitalismul contemporan : Noi tehnici bancare în serviciul concurenţei 4
I. Vianu Lărgirea Comunităţii Economice Europene — o nouă fază a contradicţiilor interoccidentale 4
* * * Prognoze '72 : Japonia 4
dr. C. Bichi Noile parităţi monetare şi cursuri valutare 5
dr. N. Dobrotă Modificări în locul şi rolul agriculturii ţărilor capitaliste avansate 6, 11
D. Hervian Mit şi realitate 6
* * * Prognoze '72 : Piaţa Comună : Climatul în răcire 6
* * * Piaţa metalelor neferoase : Cererea rămîne în urmă 7
D. Dragomirescu Ascensiuni şi regrese în ierarhia marilor firme vest-europene 9
D. Hervian Un cocteil depresiv 9
* * * S.U.A. : Deficitul balanţei comerciale 10
* * * Italia : Perspectiva incertă a investiţiilor 12
* * * Tonusul industrial 13
L. Stroja Repartiţia capitalistă : ponderea salariilor şi ponderea muncii 14
L. Stroja „Noua inflaţie" şi şomajul 15
L. Stroja Costurile ecologice : măsurarea dimensiunilor 16
I. Pădureanu Disparităţile de venit în Occident 17
L. Stroja Costurile ecologice : Resorbţie prin creşterea economică ? 18
N. Ivanciu Teoria devansării ofertei de către cerere şi „oracolul înţelepţilor" 19
dr. Tr. Silea Dinamica şi structura economiei elveţiene 19
M. Coşea Previziunea viitorului sau apologia prezentului? 20
dr. N. S. Stănescu Sistemul monetar internaţional 21, 22
M. Georgescu Economia Turciei 23
D. Dragomirescu Industria antipoluării 27
V. Dinu Industria S.U.A. în 1985 : ritmuri diferite 27
D. Oprescu Fondurile speculative şi criza sistemului monetar internaţional capitalist 32
V. Aldea Comerţul internaţional : fluctuaţii în continuitate 48
dr. S. Sava Statul şi politicile de investiţii 51
I. Pădureanu 1972 — dominanta inflaţionistă 52

ECONOMIA ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

* * * Subdezvoltarea economică şi căile lichidării ei 2, 5
acad. V. Malinschi Algeria : Noua etapă a reformei agrare 7
* * * Africa — un continent în plină afirmare internaţională 8

agricultură

- Volumul producției fizice la 1 000 lei cheltuieli de producție-indicator direct al eficienței;
- „Cheia" repartizării cheltuielilor indirecte trebuie reconsiderată.

IN I. A. S.

REZERVE DE CREȘTERE A RENTABILITĂȚII PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE (I)

Laptele poate fi produs cu cheltuieli mai mici

IN AGRICULTURA de stat, ca și în oricare alt sector al economiei naționale, ritmul și proporțiile de creștere economică sînt condiționate de eficiența cu care sînt folosite diferitele resurse de producție, din care se constituie cheltuielile de producție. Interesul deosebit pe care îl prezintă creșterea eficienței cheltuielilor de producție pentru producătorii agricoli, ca și pentru întreaga societate, este determinat de faptul că, pe această bază, se realizează o economie crescîndă de muncă socială și, mai ales, o masă crescîndă de bunuri materiale raportată la unitatea de cheltuială de producție.

În această ordine de idei, considerăm că indicatorul direct al eficienței cheltuielilor de producție îl constituie volumul producției în unități fizice care revine la 1000 lei cheltuieli de producție. Urmărirea producției în unități fizice își are semnificația sa de neînlocuit, dacă avem în vedere că numai astfel putem urmări în dinamică eficiența cheltuielilor de producție, fără ca aceasta să fie afectată de influența oscilațiilor sistemului de prețuri. Pentru ca indicatorul de eficiență a cheltuielilor de producție să reflecte în mod veridic nu numai latura cantitativă, ci și pe cea calitativă a producției, exprimarea acesteia trebuie să se facă în unități stas pentru produsul respectiv. Un asemenea mod de calculare a eficienței cheltuielilor de producție completează indicatorul prețului de cost cu care se află în strînsă legătură și intercondiționare, tot așa cum cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă completează indicatorul rentabilității produselor agricole.

Într-o agricultură dinamică creșterea cheltuielilor de producție pe unitatea de producție (hectar, cap de animal etc.) devine un fenomen general. În asemenenea condiții, singura modalitate de a aprecia raționalitatea cheltuielilor este eficiența cu care sînt efectuate, reflectată în indicatorul susmenționat. O asemenea viziune asupra raționalității cheltuielilor de producție înlătură concepția îngustă, unilaterală, după care eficiența cheltuielilor de producție este privită numai prin prisma reducerii lor absolute pe unitatea de producție. Esențială este însă reducerea lor relativă pe unitatea de produs, chiar în condițiile creșterii lor absolute pe unitatea de produs, deoarece, în acest caz, ele marchează și creșterea volumului calității produselor agricole, care vor satisface necesități mai ample ale societății noastre socialiste.

Schimbările structurale care se produc în agricultura de stat măresc semnificația eficienței cheltuielilor de producție pentru creșterea economică în întreprinderile agricole de stat. Tendința de preponderență a creșterii animalelor în structura producției agricole face ca eficiența activității economice să fie determinată în tot mai mare măsură de eficiența cheltuielilor de producție din zootehnie.

Care este nivelul atins și ce probleme noi se cer rezolvate în vederea sporirii eficienței cheltuielilor de producție în creșterea animalelor din întreprinderile agricole de stat?

Succint, eficiența cheltuielilor de producție, exprimată prin produsele obținute la 1000 lei cheltuieli de producție, se prezintă astfel la nivelul anului 1971 (vezi tabelul).

Dacă ne referim la producția de lapte *) reține atenția eficiența scăzută a cheltuielilor de producție, ca urmare a raportului neeconomic creat între dinamica cheltuielilor și cea a randamentului pe vacă furajată: în timp ce cheltuielile au tendința de creștere, randamentul pe vacă se află în scădere, ajungînd la numai 2624 litri lapte stas. Or, la nivelul actual al cheltuielilor, producția de lapte poate deveni eficientă numai la un randament de 3 200—3 500 litri de la o vacă.

Deosebit de acut se pune această problemă în complexele industriale care concentrează deja 12,7% din efectivul de vaci și unde randamentul abia depășește 2000 litri lapte. Într-o asemenea situație, sporirea eficienței economice a cheltuielilor la producția de lapte de vacă este condiționată de acțiunea concomitentă și de durată a două categorii de factori: ridicarea randamentului și raționalizarea consumurilor și a cheltuielilor pe vacă furajată. În cadrul acestui complex de factori este hotărîtoare sporirea randamentului pe vacă, dacă avem în vedere că un volum însemnat de cheltuieli de producție (amortisment, cea mai mare parte a cheltuielilor pentru salarii etc.) au un caracter constant, independent de volumul producției obținute. Menținerea randamentului pe

lapte total (litri stas)	518	
lapte în sistem industrial (litri stas)	383	
spor în greutate la tineret taurin — total (kg)	58,2	
spor în greutate la tineret taurin în sistem industrial (kg)	59,0	
purcei înțărcați — total (cap)	5,2	
purcei înțărcați în sistem gospodăresc (cap)	3,8	
spor în greutate la tineret porcin — total (kg)	109	
spor în greutate la tineret porcin în sistem gospodăresc (kg)	104	
spor în greutate la porcine la îngrășat — total (kg)	131	(idem în sistem gospod.)
spor în greutate la pui de carne — total (kg)	92	
spor în greutate la pui de carne în sistem industrial (kg)	106	

vacă la nivel scăzut (fără a mai aminti de condițiile curbei descrescînde a randamentului) micșorează eficiența economică chiar a raționalizării cheltuielilor variabile (pentru furaje etc.).

Ținem să atragem atenția cu deosebire asupra acestei probleme deoarece, contrar părerii greșite întîlnite uneori în practică, eficiența cheltuielilor este în primul rînd o problemă de producție, știut fiind faptul că, independent de nivelul randamentului pe vacă, reducerea cheltuielilor de producție se lovește de un anumit prag sub nivelul căruia nu mai pot coborî fără a afecta însăși existența mijlocului de producție, în cazul de față animalele de producție. Or, coborîrea sistematică a randamentului de lapte pe vacă furajată în ultimii cinci ani dovedește o degradare a potențialului productiv din acest sector, ca urmare a unor deficiențe de durată în selecția și ameliorarea raselor de vaci de lapte, precum și în exploatarea lor rațională. Aceste fenomene sînt deosebit de actuale pentru complexele industriale de creștere a vacilor de lapte unde limita inferioară de eficiență a cheltuielilor de producție situează nivelul minim al randamentului pe vacă la 3800—4000 litri. Fără crearea unor nuclee de vaci de lapte de mare randament, la nivelul celui atins în țările cu zootehnie dezvoltată, cheltuielile de producție în complexele industriale se dovedesc de la început neeficiente. Toate acestea arată că pentru sporirea eficienței cheltuielilor de producție în acest sector este necesară o cotitură radicală în activitatea de ameliorare și selecție a animalelor după potențialul lor productiv, precum și în exploatarea lor rațională, atît printr-o furajare corespunzătoare, cantitativ și calitativ, cît și prin aplicarea la timp a măsurilor profilactice, de combatere a bolilor, de menținere a animalelor într-o stare igienică satisfăcătoare, care să îndepărteze pericolul reducerii potențialului productiv al animalelor.

Nu mici sînt însă rezervele de creștere a eficienței cheltuielilor de producție în acest sector pe seama raționalizării consumurilor specifice. Avem în vedere, în primul rînd, consumul de furaje, deoarece sînt numeroase unitățile în care numai cheltuielile pentru furaje se situează aproape de nivelul prețului de producție al laptelui. Consumul specific ridicat de furaje (1,26 U.N. din care în sistemul industrial 1,48 U.N.) este urmarea deficiențelor care se manifestă în organizarea producției, în necorelarea consumului de furaje cu randamentul animalului, în lipsa de optimizare economică a relațiilor furajere în creșterea vacilor de lapte. Raționalizarea consumului de furaje (care reprezintă 40—50% din totalul cheltuielilor de producție) ar permite ridicarea eficienței cheltuielilor cu 10 pînă la 30% (în cazul complexelor industriale). Rezolvarea acestei probleme, cu urmări profunde asupra eficienței cheltuielilor de producție, depinde însă și de optimizarea structurii resurselor furajere adecvate acestei ramuri animaliere, de asigurarea unui raport proteic corespunzător, de continuitatea furajării etc., elemente care, în cea mai mare parte, pot fi influențate în termen scurt de organizatorul producției.

Nu insistăm asupra cheltuielilor indirecte (care au ajuns însă să reprezinte circa o șesime din cheltuielile de producție) deoarece, pentru unitățile de producție, ele au, în marea lor majoritate, un caracter constant. Aici ar trebui analizată, în continuare, problema „cheii" de repartiție a acestor cheltuieli care, în actualul sistem, grevează în mod deosebit asupra prețului de producție al produselor animaliere. Este suficient să amintim că pe vacă furajată revin circa 900 lei cheltuieli indirecte, ceea ce înseamnă că o vacă trebuie să producă 500 litri de lapte numai pentru a acoperi aceste cheltuieli care nu influențează în mod direct procesul de producție, unele din ele avînd un caracter neproductiv.

Față de cele arătate, ameliorarea calităților productive ale raselor de animale existente, producerea de material biologic cu o capacitate mai mare de valorificare a furajelor consumate, asigurarea cu sortimentul de furaje corespunzător sub raport proteic, uniformitatea furajării, ameliorarea condițiilor de întreținere și îngrijire etc. sînt tot atîtea mijloace tehnice în vederea ridicării eficienței cheltuielilor de producție. Numai pe această bază devine posibilă optimizarea cheltuielilor de producție în acest important sector al zootehniei, a cărui importanță este în creștere.

prof. univ. dr. O. PARPALĂ

*) Intr-unul din numerele următoare autorul se va referi la căile de creștere a eficienței economice în celelalte ramuri ale zootehniei.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Vitrina: reclamă sau depozit?

VITRINA este unul din principalele mijloace de promovare a vînzării, în ierarhia și strategia marketingului vitrina situîndu-se printre cele mai importante forme de publicitate la locul vînzării. Vitrina este, în același timp, și „cartea de vizită" a magazinului, știut fiind că prin diferiți suporți publicitari (blicfanguri, panouri, afișe, mecanisme etc.) mărfurile expuse trebuie să capteze atenția trecătorului, să-i stimuleze dorința de cumpărare.

Ce se întîmplă însă în cazul unui mare magazin alimentar cu autoservire din plin centrul Capitalei și anume magazinul nr. 25 din str. Cristian Tell nr. 1—3 aparținînd de O.C.L. Alimentara sector 1?

Magazinul, situat în Piața Amzei, dispune de o suprafață comercială de 1275 mp din care 602 mp suprafață de vînzare, încadrîndu-se printre marile magazine alimentare de la noi din țară. El dispune și de o serie de standuri cu plata la vînzător la care se pot cumpăra diferite produse semipreparate cum sînt sărmăluțe, salate cu maioneză, carne tocată etc., precum și de standuri cu produse ce se consumă pe loc (lactate, pateuri, orez cu lapte etc.). Foarte apreciat de consumatori este noul raion de lactate unde există zilnic o gamă largă de articole (lapte dulce și bătut, Sana, Kefir, iaurt simplu sau combinat cu fructe etc.).

Ce se poate vedea însă în vitrină? Pe lîngă diferite articole de băcănie, băuturi și conserve, multe dintre acestea judicios amplasate, un front larg de vitrină (cca 10 metri lungime) găzduiește în vrac stive de pungi cu făină (cca 120 bucăți), stive de sticle cu ulei (peste 100), stive de conserve și altele. În această situație ne întrebăm: este oare normal ca funcțiile vitrinei să fie transformate în funcții de depozitare? Cui servește vizionarea sutelor de pungi de făină sau de sticle de ulei? Nu ar fi normal să se facă reclamă și unor produse atît de solicitate și apreciate de consumatori cum sînt cele de la raioanele de lactate sau semipreparate, dar despre care consumatorii potențiali nu pot lua cunoștință decît dacă au curiozitatea să intre în magazin? Așa cum este concepută acum, reclama la magazinul amintit, ales doar cu titlu de exemplu, riscă să facă consumatorilor mai curînd un deserviciu, ceea ce nu este menirea ei.

Oul în comerțul modern

RECENT la Lyon a avut loc un colocviu internațional avînd ca temă „oul în comerțul modern". Tema viza în principal găsirea unor soluții pentru stimularea consumului de ouă prin îmbunătățirea sistemelor de comercializare. A rezultat cu această ocazie că între țările occidentale există o serie de disparități, atît sub aspectul consumului cît și al gradului de preambalare. Astfel, în timp ce în S.U.A. consumul anual de ouă pe locuitor este de 318 bucăți, el este de 270 în Anglia, 256 în R. F. a Germaniei și 209 în Franța.

Disparități și mai mari s-au constatat în privința gradului de preambalare. Astfel, în timp ce în S.U.A. ponderea ouălor preambalate este de 80% din volumul desfacerilor cu amănuntul iar în R.F.G. de 60%, în Franța această pondere este de numai 25%.

O anchetă realizată în Franța a permis constatarea că preambalarea ouălor trebuie să se diversifice mult sub aspectul formatelor, capacității și materialelor din care sînt fabricate ambalajele. Sub aspectul canalelor de distribuție, consumatorii francezi au apreciat că supermagazinul este cel mai adecvat.

strategii de dezvoltare

PETROCHIMIA (III)

O CONCEPŢIE DINAMICĂ ŞI SUPLĂ

INVESTIGAŢIA asupra modului în care este concepută strategia de dezvoltare a industriei noastre petrochimice, o continuăm przentînd în numărul de astăzi, concepţia strategică a celei mai tinere unităţi a subramurii : Grupul Industrial de Petrochimie (G.I.P.)-Piteşti. Unitate economică cu statut de centrală, rezultat al comasării în 1971 a două unităţi industriale anterior distincte pe platforma Piteştilor — rafinăria şi combinatul petrochimic — grupul se conturează a fi la nivelul anului 1975 cea mai puternică unitate petrochimică din ţară, producţia sa urmînd să reprezinte peste 40% din totalul producţiei subramurii.

• Semnificaţiile unor cifre

PROPUNÎNDU-ŞI o creştere a volumului valoric al producţiei marfă de 3,6 ori în 1975, faţă de 1970, conducerea G.I.P.-Piteşti urmăreşte, în acelaşi timp, o îmbunătăţire calitativă a tuturor indicatorilor economico-financiari ai activităţii sale. Saltul cantitativ propus a fi realizat este deci permanent însoţit de un salt calitativ, destul de ambiţios am putea spune, şi în sprijinul afirmaţiei făcute vă propunem graficul alăturat (vezi graficul).

După cum se vede, indicatorul „beneficiul din activitatea totală industrială" înregistrează un salt spectaculos — de circa 6,8 ori — devansînd cu mult creşterea înregistrată de cifra de vînzări — de peste 3 ori.

În argumentarea dinamicii celor doi indicatori trebuie să avem în vedere următoarele : creşterea volumului producţiei însoţită de o orientare a structurii fabricaţiei spre produse de calitate, cu un înalt nivel de prelucrare şi deci cu preţuri de producţie medii individuale ridicate (ca urmare a unei accentuate tendinţe de asimilare de produse noi, de modernizare şi diversificare a celor existente) — în condiţiile promovării continue a progresului ştiinţifico-tehnic —, permit o creştere a nivelului cheltuielilor de producţie de numai 3 ori, o reducere substanţială a cheltuielilor la mia de lei — de la 867,4 în 1970 la 735 în 1975, concomitent cu o creştere a indicelui productivităţii muncii pe salariat de peste 1,9 ori. Faptul că activitatea desfăşurată de grup în toate stadiile circuitului economic va înregistra un nivel ridicat de eficienţă, este sintetic reflectat de creşterea indicatorului „rata rentabilităţii" — de 2,3 ori în 1975 faţă de 1970.

Dacă mai evidenţiem şi faptul că pentru anul 2000 grupul şi-a propus să realizeze o producţie de circa 23 de ori mai mare decît cea obţinută în 1970, 20% din ea avînd ca destinaţie piaţa externă, atributul de agresivă, prin care ne propunem să caracterizăm strategia de dezvoltare, nu ni se pare cu nimic exagerat.

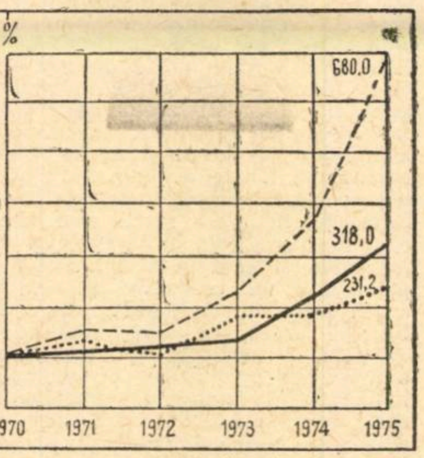

PRODUCŢIA MARFĂ VÎNDUTĂ ŞI ÎNCASATĂ DIN ACTIVITATEA DE BAZĂ
BENEFICIUL DIN ACTIVITATEA TOTALĂ INDUSTRIALĂ
RENTABILITATE

Dinamica principalilor indicatori economico-financiari la G.I.P.-Piteşti, în perioada 1970—1975

• Asimilare, diversificare, specializare

ANALIZA obiectivelor de creştere propuse a fi realizate cere în mod firesc răspunsuri la întrebări de genul : ce produse se vor fabrica ? pe ce pieţe se vor desface ? ce acţiuni se preconizează a se întreprinde pentru aceasta ? Este vorba deci să descifrăm componentele principale ale strategiei produsului. Vom arăta în continuare, în mod succint, răspunsurile pe care conducerea grupului piteştean le-a găsit la unele din aceste întrebări.

Premisele luate în considerare în găsirea soluţiilor optime, le-au constituit studiile de prognoză, întocmite la nivel de subramură, pe grupe de produse, şi actualizate în condiţiile de activitate specifice grupului, ca şi studiile de prospectare a pieţei interne şi externe. Studiile de prognoză au evidenţiat schimbări radicale în paleta de mase plastice, tendinţe de diversificare a producţiei de derivaţi cianici, ca şi tendinţa tot mai accentuată de adîncire a prelucrării produselor utilizate aici ca materii prime, în special ţiţei şi gaze naturale. Totodată, studiile de piaţă reliefează creşterea — atît pe piaţa internă, cît şi pe cea externă — a cererii de noi sortimente de mase plastice (polietilenă de joasă tensiune, polistiren, polipropilenă, copolimeri şi compunduri), de produşi cianici şi de produse petroliere cu performanţe calitative superioare. Dezvoltarea intensivă a agriculturii determină totodată creşterea şi diversificarea producţiei de pesticide în general.

Corelarea tendinţelor evidenţiate de studiile de prognoză şi marketing cu cerinţa permanentă de valorificare superioară a materiilor prime, auxiliare şi a produselor intermediare, a condus la stabilirea pentru perioada 1970—1975 a următoarelor direcţii principale de dezvoltare : a) adîncirea procesului de prelucrare a ţiţeiului, gazelor naturale şi produselor intermediare, concomitent cu ridicarea nivelului calitativ al produselor rezultate ; b) dezvoltarea şi diversificarea producţiei de polimeri ; c) asimilarea de noi produse din grupa ierbicidelor. Ţinînd cont de specificul celor două unităţi productive componente, ni se pare firească proporţia de 90—95% pe care tendinţa de adîncire a prelucrării — diversificare-extindere a producţiei, o înregistrează la rafinărie, ca şi cea de 20% pe care asimilarea de produse noi o ocupă în cazul uzinei petrochimice. La rafinărie, singura instalaţie nouă va fi cea de recuperare a sulfului.

Concret, la nivelul anului 1975, profilul de fabricaţie al G.I.P. Piteşti va avea alura pe care o prezentăm în tabelul nr. 1.

Analiza profilului de fabricaţie din tabel reliefează în primul rînd o expansiune puternică a grupului, volumul producţiei globale fiind în 1975 de peste 3,7 ori mai mare decît în 1970. Aceasta, în condiţiile în care toate grupele de produse vor înregistra creşteri în valori absolute. În contextul acestei tendinţe generale de extindere a volumului producţiei, se conturează ca direcţii particulare, următoarele : o creştere puternică a producţiei la unele grupe de produse (antidăunători, acrilonitril, mase plastice) ; o accentuată tendinţă de diversificare a producţiei la produsele petroliere, cît şi la cele petrochimice, iar în cazul acestora din urmă în special la antidăunători şi mase plastice ; o intensă preocupare de asimilare de produse noi la grupele ierbicide (igram, prometrin etc.), mase plastice (polistiren — de uz general, antişoc şi expandat, polipropilenă, polietilenă de joasă presiune, polietilenă amilsodiu), ca şi la alte produse la care se înregistrează cereri de piaţă mari, preţurile de vînzare fiind foarte ridicate (diferiţi derivaţi cianici, produse intermediare folosite pentru sinteze, produse petroliere de înaltă calitate — benzine cu cifră octanică ridicată, benzen, toluen, xilen, sulf etc.).

Modificările de ponderi în totalul producţiei, au ca rezultate, accentuarea tendinţei de specializare a grupului, componentele stabile ale profilului de fabricaţie la nivelul anului 1975, conturîndu-se a fi următoarele grupe de produse : mase plastice, antidăunători, acrilonitril şi produse petroliere integral valorificate. Această tendinţă de specializare se conturează mai clar în perioada 1975—1980, cînd vor cunoaşte o puternică dezvoltare şi diversificare fabricaţiile de polimeri, derivaţi cianici în general, şi ierbicide selective în special. În continuare, pînă în anul 2000, această structură de fabricaţie va deveni definitorie pentru G.I.P.-Piteşti, preconizîndu-se a se obţine aici producţii anuale de peste 2 mil. tone monomeri şi 1 mil. tone mase plastice.

• Deschiderea spre progres tehnic

ELEMENT esenţial al strategiei de dezvoltare pentru care conducerea G.I.P.-Piteşti a optat, preocuparea susţinută pentru promovarea pe scară largă a progresului ştiinţifico-tehnic, este ilustrată de locul important care este rezervat aici activităţii de cercetare şi dezvoltare.

Concretizată în temele incluse în planurile de cercetare curentă şi de perspectivă, în etapa actuală, activitatea amintită, este axată pe rezolvarea următoarelor probleme : îmbunătăţirea şi modernizarea actualelor tehnologii de fabricaţie ; elaborarea de noi tehnologii legate de dezvoltarea în perspectivă ; conceperea de noi produse şi sortimente de produse ; valorificarea superioară a unor produse secundare ; îmbunătăţirea şi perfecţionarea actualelor produse şi sortimente prin conceperea de soluţii tehnice originale, care să conducă la ridicarea parametrilor tehnico-economici şi funcţionali.

Un fapt demn de semnalat : relaţia de intercondiţionare dintre activitatea de cercetare şi procesul inovaţional, am întîlnit-o şi la grupul din Piteşti şi ea explică multe din rezultatele deosebite obţinute aici.

Îmbinarea organică între activitatea de cercetare ştiinţifică şi procesul inovaţional (reflectat în activitatea de invenţii, inovaţii şi raţionalizări), este evidenţiată, printre altele, de două fenomene. Structura propunerilor de invenţii şi inovaţii în 1972 se înscrie pe coordonatele structurii obiectivelor activităţii de cercetare, 120 propuneri avînd ca scop îmbunătăţirea proceselor tehnologice, recuperări şi valorificări de produse, metode noi de analiză, aproape 160 de propuneri referindu-se la utilaje, ansamble, dispozitive, piese, instalaţii de automatizare, procese de prelucrare. Pe de altă parte, invenţiile realizate de colectivele de cercetare din grup prezentînd caracter de noutate, s-au concretizat într-o serie de brevete inregistrate : copolimeri grefaţi cu derivaţi acrilici şi vinil-arbazol, copolimerizarea etilenei cu monomer acrilic, compunduri pe bază de polietilenă, compunerea sortimentelor de polietilenă pe baza distribuţiei maselor moleculare, obţinerea acetonitrilului pur din azeotropul acetonitril-apă. În prezent, G.I.P.-Piteşti este titularul a 6 brevete de invenţie.

Semnalăm totodată şi unele deficienţe care frînează oarecum activitatea de cercetare, în perspectivă, a G.I.P.-Piteşti. În primul rînd, este din nou vorba de sistemul greoi de aprovizionare cu substanţe şi piese de schimb din import. În al doilea rînd, se cere acordarea de către ministerul coordonator a unei atenţii mai mari dezvoltării bazei materiale a cercetării, pînă în prezent toate cererile adresate de către conducerea grupului privind crearea de noi spaţii şi dotări corespunzătoare, nefiind acceptate.

• I. S. C. E. sau direcţie de import-export ?

PIAŢA internă, principalul destinatar al produselor grupului, va absorbi la nivelul anului 1975 peste 70% din totalul producţiei, iar la nivelul anului 2000, peste 80%. Concomitent, efortul de pătrundere pe pieţele externe este reflectat în primul rînd de creşterea de circa 2 ori în 1975 faţă de 1970, pe care volumul valoric al exportului urmează să o înregistreze. În peste 30 de ţări sînt exportate în prezent circa 28 de produse fabricate în grup, pieţei externe fiindu-i destinată peste 50% din producţia de negru de fum şi 35% din cea de acrilonitril şi polietilenă.

Conducerea grupului semnalează întîmpinarea a o serie de greutăţi în realizarea activităţii de export : unele produse se ofertează şi contractează la preţuri mai mici decît cele prevăzute în planurile curente şi de perspectivă, fără a se face corecturile necesare, ceea ce are o influenţă negativă în urmărirea realizării volumului de export ; ministerul coordonator stabileşte numai valoric poziţia „alte produse" fără a exista o acoperire corespunzătoare a ei cu fond de marfă. Pe lîngă aceste dificultăţi, activitatea de comerţ exterior mai este îngreunată şi de activitatea insuficientă desfăşurată de comisionarul produselor grupului — I.S.C.E. „Chimimport". Grupul, nevenind în contact direct cu diverşii clienţi externi, nu poate cunoaşte la momentul oportun tendinţele pieţei, conjunctura cea mai favorabilă, preţurile cele mai avantajoase ; nu poate acţiona operativ în rezolvarea reclamaţiilor şi acordarea „service-ului" pentru produsele sale ; nu poate urmări eficienţa acţiunilor de promovare şi pe această bază programul de măsuri necesar creşterii competitivităţii produselor ; întîmpină greutăţi în acţiunile de cooperare etc.

Luînd în considerare toate acestea, conducerea grupului a solicitat ministerului coordonator înfiinţarea unei direcţii de export-import la Piteşti, întocmind în acest scop un studiu privind fundamentarea înfiinţării acestuia. Printre argumentele aduse în favoarea solicitării făcute, enumerăm : ponderea mare a volumului de producţie destinat exportului ; costul mai mic al organizării direcţiei amintite, care ar permite o reducere substanţială a taxei de comision estimată la aproximativ 2,2 mil. lei. Ministerul Industriei Chimice nu a avizat înfiinţarea amintitei direcţii, argumentînd aceasta prin analiza făcută perspectivelor de export ale grupului şi considerînd că schema de organizare propusă este exagerată, iar cheltuielile de înfiinţare a noii direcţii subevaluate.

Ultima discuţie avută recent la grup, evidenţiază dorinţa conducerii acestuia de a fi reanalizată problema respectivă.

Avem ca atare în discuţie o cerere şi un răspuns. Se pune deci, în mod logic, întrebarea : unde este adevărul ?

Vom încerca un răspuns la această întrebare, în viitor, cînd, conturînd o sinteză a concepţiei strategiei de dezvoltare a întregii subramuri petrochimice, vom analiza mai amănunţit şi această problemă.

Iulian BĂDIN

Grupul industrial de petrochimie — Piteşti

Carte de vizită

- Director general : ing. Costache Sava.
- Anul înfiinţării primei unităţi — 1966 ; anul constituirii grupului — 1971.
- Unităţi componente : Rafinăria Piteşti, Combinatul Petrochimic Piteşti, unitate de investiţii, unitate de reparaţii şi construcţii-montaj, centru de calcul electronic.
- Principalele produse fabricate : produse petroliere— motorine, benzine combustibili, aromate, bitum ; produse petrochimice-polietilenă, etilenă, propilenă, aromate (benzon, xilen, toluen), negru de fum, acrilonitril, cianură de sodiu, atrazin etc.
- Indicatori sintetici ai activităţii în anul 1970 : volum vînzări — 1,87 miliarde lei ; volum beneficiu — 221 milioane lei ; rata rentabilităţii — 14,55% ; cheltuieli la 1 000 lei producţie marfă — 867,4 lei; ponderea producţiei grupului în ansamblul industriei petrochimice româneşti — circa 30%.
- Numărul ţărilor importatoare în 1970 : peste 30.

Tabel nr. 1

Profilul de fabricaţie al G.I.P.-Piteşti

Grupe de produse	Ponderea în totalul producţiei 1970	Ponderea în totalul producţiei 1975	Modificarea volumului valoric al producţiei (în % 1975 faţă de 1970)
Mase plastice	29,87	24,49	302
Acrilonitril	14,00	18,76	500
Antidăunători 100% A.S.	0,28	7,30	9620
Negru de fum	7,90	3,00	141
Alte produse intermediare	1,50	6,07	232
Diverse produse de rafinărie	36,32	33,10	335
Cianură de sodiu	0,17	0,26	580
Construcţii de maşini	0,36	0,97	974
Diverse produse	3,60	6,05	250
Total producţie grup :	100,00	100,00	370

conducere şi organizare

ANCHETA V. E.

CENTRALA INDUSTRIALĂ ŞI ACCELERAREA CREŞTERII ECONOMICE

CONTINUÎND publicarea răspunsurilor primite din partea directorilor generali de centrale industriale şi unităţi asimilate acestora din ţară, reamintim cititorilor punctele chestionarului anchetei iniţiate de revista noastră începînd cu ultimul număr din anul trecut :

1. Care consideraţi că a fost decizia cea mai importantă, privind viitorul centralei industriale, pe care aţi luat-o (în calitate de director general) sau la luarea căreia aţi participat (în calitate de preşedinte al consiliului oamenilor muncii) în anul 1972 ?

2. Care apreciaţi că vor fi principalele trei probleme (în ordinea importanţei) cu care va fi confruntată conducerea centralei dv. în anul 1973 şi cum gîndiţi să le rezolvaţi ?

3. Care apreciaţi că va putea fi ritmul creşterii economice al centralei dv. în următorii 10 ani (ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată şi rata rentabilităţii).

4. Prin ce modalităţi consideraţi că va putea fi accelerat ritmul de dezvoltare al centralei dv. (ce schimbări semnificative consideraţi că vor trebui să intervină în structura producţiei, în tehnologia de fabricaţie, în sistemul de conducere şi organizare).

Gheorghe TRICĂ

director general
Centrala de autocamioane şi tractoare — Braşov.

1. Realizarea sarcinilor de plan sporite nu se mai poate concepe numai pe seama creşterii volumului produselor fabricate pînă acum. De aceea am hotărît, ca dintr-un număr restrîns de piese şi subansamble unificate şi tipizate să realizăm o gamă diversificată de noi produse, avînd puteri şi capacităţi mari şi, în consecinţă, o valoare de întrebuinţare mult mai ridicată decît produsele actuale. Încă în acest an au fost realizate autobasculante grele de 10, 17 şi 30 t utile — de tipul DAC, în construcţia cărora au fost utilizate subansamble din fabricaţia autocamioanelor de serie. De asemenea, s-au construit două tipuri de tractor greu de 180 CP pe roţi şi pe şenile, avînd motoarele, punţile şi cutiile de viteză preluate din producţia de autocamioane. Consider adoptarea acestui program de diversificare ca o decizie importantă întrucît prin promovarea lui se va asigura într-o perioadă viitoare (îndelungată) satisfacerea cerinţelor economiei naţionale şi a pieţelor externe, în condiţiile unei eficienţe economice ridicate.

2. În anul 1973 vom fi confruntaţi cu problemele privind trecerea la fabricaţia de serie a autocamioanelor grele de tipul ROMAN, care deţin o pondere deosebită în producţia centralei noastre. Deşi producţia acestor autocamioane a început în acest an, realizîndu-se prin efort propriu o integrare de peste 85%, fabricaţia de serie propriu-zisă nu s-a realizat datorită neasigurării la timp a condiţiilor corespunzătoare. Trecerea la fabricaţia de serie necesită, chiar şi în ţările cu vechi tradiţii industriale, o perioadă de cel puţin 5—6 luni pentru instruirea şi obişnuirea personalului, în condiţiile asigurării producţiei şi a bazei tehnico-materiale, ceea ce în cazul nostru nu s-a realizat.

Principalele dificultăţi cu care vom fi confruntaţi sînt următoarele :

a) **Consecinţele nerealizării integrale a obiectivelor de investiţii,** care ne obligă să executăm operaţiile de prelucrare şi montaj în spaţii încă neamenajate. Nedarea încă în exploatare a unor utilaje şi instalaţii, cum ar fi presa de 5000 t pentru longeroane, care condiţionează execuţia în serie a ramelor de şasiu.

b) **Însuşirea cu întîrziere de către întreprinderi colaboratoare a unor piese şi subansamble principale** cum sînt pompele de ulei şi de apă, motoare electrice, ridicătoare, produse din cauciuc şi mase plastice ş.a.

c) **Neasigurarea încă la această dată a unor materiale necesare producţiei :** oţeluri pentru arbori cotiţi, axe şi roţi dinţate ; laminate din aliaje de cupru şi aluminiu ; feroaliaje ; carburanţi şi lubrefianţi, oxigen tehnic şi altele.

3. Din studiul de prognoză pe care l-am elaborat a rezultat că vom putea realiza un **ritm mediu anual de creştere de 11%.**

4. Adîncirea specializării şi concentrării producţiei va impune introducerea pe scară largă a tehnologiilor de fabricaţie pe maşini agregate şi linii automate. De aceea **dezvoltăm puternic sectoarele de autoutilare** specializate pentru producţia de agregate şi linii automate pentru prelucrări prin aşchiere la Uzina de autocamioane, iar la uzina „Tractorul" sectoare de autoutilare pentru maşini şi instalaţii pentru turnătorii, forje şi tratamente.

În domeniul conducerii producţiei, un rol determinant îl rezervăm **prelucrării automate a datelor în cadrul centrului de calcul al centralei,** a cărui realizare în cursul anului viitor considerăm că trebuie sprijinită mai eficient de factorii responsabili.

Dumitru LEAUA

director general
Centrala industrială de metale neferoase şi rare.

1. **Concretizarea la nivel temă de proiectare a dezvoltării metalurgiei cuprului pe platformele de la Baia Mare şi Zlatna, pentru perioada pînă în 1980,** urmărind şi creşterea gradului de industrializare a produselor. Facem menţiunea că perspectiva metalurgiei plumbului şi zincului era deja conturată pentru această perioadă.

2. a) **Accelerarea ritmului lucrărilor de investiţii în curs de execuţie şi crearea condiţiilor de începere a obiectivelor noi** (bioxid de mangan, ateliere piese de schimb, intensificarea procesului de topire a concentratelor cuproase, lucrările pentru depoluarea mediului, pulberi de aluminiu etc.) în care sens întrevedem următoarele direcţii de acţiune : generalizarea la toate şantierele a analizelor lunare cu participarea constructorului, proiectantului şi beneficiarului ; urgentarea şi urmărirea obţinerii avizelor necesare pentru începerea lucrărilor noi ; colaborarea cu institutele de proiectare, pe parcurs, pentru adoptarea soluţiilor optime ; pe măsura creşterii experienţei centrului de cercetare-proiectare propriu, să aducem o contribuţie mărită la pregătirea obiectivelor viitoare ; b) **Asigurarea continuităţii şi ritmicităţii procesului de producţie la toate instalaţiile,** pentru care anticipăm următoarele căi de soluţionare : îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, în care sens contactul cu furnizorii considerăm a fi calea unor rezultate mai bune în locul corespondenţelor ; execuţia în timp şi calitativ îmbunătăţită a reviziilor generale, direcţie în care introducerea acordului global ar fi de un real folos.

La acelaşi nivel de importanţă situăm realizarea programului de fabricaţie a pieselor de schimb, care de fapt completează şi condiţionează reuşita reviziilor ; c) **Îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi sociale.** Avem în vedere următoarele direcţii de rezolvare : — Întocmirea şi transpunerea în fapt a programului de lucru pe linie de protecţia şi igiena muncii. Vom acţiona pe linia actualizării cu propuneri noi ale salariaţilor noştri, urmărind execuţia în termenele programate, fără a admite compromisuri ; creşterea confortului în spaţiile grupurilor sociale şi întreţinerea în condiţii igienice a acestora ; îmbunătăţirea condiţiilor de cazare a elevilor liceului nostru şi a celor de la şcoala profesională, prin construirea internatului în 1973 — ca primă etapă a grupului şcolar ; terminarea blocului de locuinţe pentru familişti, (Se execută din fonduri necentralizate).

3. Pînă în 1975 previziunile sînt de 8—10% pe an, rata rentabilităţii menţinîndu-se la nivelul actual. **În anii 1976—1977 creşterea producţiei** se va plasa în jurul cifrelor de **5—7%**, cu o uşoară creştere a ratei rentabilităţii. **În anii 1977—82** creşterea este apreciată între **14—16% anual, rata rentabilităţii la sfîrşitul intervalului urmînd să ajungă la 12—14%, faţă de 7—7,5% azi.**

Menţionăm că evaluările privind rata rentabilităţii s-au făcut în condiţiile actualelor preţuri şi în ipoteza acceptării programului de dezvoltare preconizat de noi.

4. Ritmul de dezvoltare al centralei noastre va fi dictat în principal de **resursele de materii prime** din ţară şi a celor rezultate din cooperări externe. Pe acelaşi plan se situează şi o a doua condiţie şi anume **adoptarea unor tehnologii care să conducă la produse competitive sub toate aspectele** (calitative, economicitate, fiabilitate etc.).

Structura producţiei deşi poartă o pronunţată tendinţă de specializare, va marca totuşi o diversificare în sensul, creşterii gradului de industrializare a metalelor şi extinderii valorificării elementelor conţinute în materiile prime de bază şi care economic se pretează extracţiei.

Deşi, nelegată de structura producţiei, dar condiţionînd accelerarea ritmului dezvoltării, nivelul extracţiei metalelor şi calităţile produselor vor marca permanente îmbunătăţiri.

Referitor la **tehnologii**, consider că **pirometalurgia** oferă cîmp larg de simplificare, intensificare şi automatizare, într-un cuvînt oferă posibilităţi de creştere a productivităţii. Dat fiind tendinţa de extragere sub formă complexă a unor zone tot mai mari de materii prime, nu este exclusă orientarea spre **hidrometalurgie**. Ambele trebuie să aibă comun supleţea de adaptare a măsurilor de combatere a poluării sonice, a mediului ambiant şi a apelor. **Ştiinţa conducerii se va impune, dar rezultate bune se vor obţine atunci cînd delegarea de atribuţii va intra în practica curentă.**

Organizarea va fi tot mai eficace atunci cînd numărul treptelor ierarhice se va diminua, cînd deciziile se vor lua cît mai aproape de locul aplicării — deci cînd iniţiativa va avea cîmp mai larg de acţiune.

Vasile OGHERLACI

director general
Centrala cărbunelui — Petroşani

1. În anul 1972, atît în calitatea mea de director general al Centralei cărbunelui—Petroşani, cît şi în aceea de preşedinte al consiliului oamenilor muncii al centralei am luat şi am participat la luarea unui număr însemnat de decizii importante privind viitorul centralei. Dintre toate acestea, consider ca avînd implicaţii deosebite asupra viitorului bazinului carbonifer Valea Jiului, acelea luate cu ocazia vizitei conducerii superioare de partid şi de stat din septembrie 1972. Cu acel prilej, în prezenţa şi cu indicaţiile preţioase ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, au fost luate, printre altele, următoarele două decizii capitale :

a) **Dezvoltarea producţiei, pentru ca în anul 1980 să se realizeze o cantitate de circa 7 milioane tone cărbune brut cocsificabil, cu posibilităţi de creştere la 10 milioane tone cărbune brut după anul 1980.**

b) **Amplificarea activităţii proprii de construcţii de maşini, în scopul asimilării şi fabricării în ţară a unui volum cît mai mare de maşini şi utilaje corespunzătoare condiţiilor specifice ale zăcămîntului din Valea Jiului.**

2. În anul 1973 centrala va fi confruntată cu mai multe probleme importante, strîns legate între ele, greu de departajat deoarece fiecare are o importanţă bine conturată.

Totuşi, dacă aşa mi-aţi pus întrebarea cred că între aceste probleme, principala importanţă o vor avea :

a) **Asigurarea îndeplinirii în condiţii de deplină securitate a muncii a indicatorilor privind volumul producţiei.** Pentru aceasta, ne orientăm, pe de o parte, în direcţia utilizării raţionale a forţei de muncă şi a dotării tehnice existente, iar pe de altă parte, spre asigurarea resurselor suplimentare necesare. Urmărim, totodată, obţinerea unei eficienţe sporite sub toate aspectele, prin reducerea cheltuielilor materiale, creşterea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea performanţelor în procesul de conducere.

b) **Realizarea sarcinilor privind dezvoltarea unităţilor.** Aici, ne gîndim că pe lîngă îndeplinirea la timp a planului de investiţii la toţi indicatorii pe anul 1973, să studiem posibilitatea dezvoltării în continuare a producţiei de cărbune cocsificabil, să cercetăm şi să aplicăm noi metode de exploatare. În cadrul studiilor care se întocmesc, se abordează în principal problema lărgirii bazei materiale, eşalonarea judicioasă a lucrărilor, corelarea capacităţilor de producţie cu cele de preparare şi asigurarea nivelului adecvat de mecanizare. Sînt, de asemenea, programate lucrări care vizează extinderea producţiei de cărbune cocsificabil la zăcămintele din Banat, în vederea fabricării cocsului-brichete din huile energetice şi în vederea stabilirii procentelor maxime cu care pot participa huilele de diferite mărci din Valea Jiului în reţetele de cocs.

c) **Îmbunătăţirea politicii de personal, pentru a putea asigura necesarul de forţă de muncă în perspectivă.** Conducerea superioară de partid şi de stat a examinat actualele reglementări privind sistemul de salarizare şi a stabilit importante măsuri pentru crearea fondului de cadre corespunzător necesităţilor Văii Jiului. Nouă ne revine sarcina să materializăm această nouă dovadă a grijii faţă de mineri printr-o disciplină superioară a muncii, creşterea productivităţii şi perfecţionarea pregătirii, în condiţiile regimului de 6 ore în subteran la locul de muncă.

3. **În următorii 10 ani, ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată îl apreciem a fi de 8,5%, iar pe cel al ratei rentabilităţii de 11,1%.**

4. Importanţa huilei pentru economia noastră naţională, a făcut ca să existe planuri şi programe, la scara întregii ţări, de dezvoltare a producţiei. Ritmul de dezvoltare a centralei noastre, unitate unică de livrarea acestor sorturi de cărbune, se înscrie pe traiectoria prevederilor naţionale. Cele mai semnificative schimbări se vor petrece în domeniile pe care foarte bine le-a sesizat întrebarea formulată de dv.

În structura producţiei se vor petrece, două importante schimbări : **se va dezvolta producţia de cărbune cocsificabil** crescînd desigur şi ponderea acestuia în totalul producţiei ; **va creşte ponderea producţiei din ramura construcţiei de maşini** prin asimilarea în fabricaţie a unei game largi de utilaj minier potrivit specificului Văii Jiului.

În tehnologiile de fabricaţie, ceea ce la noi echivalează cu metodele de exploatare, accentul va fi pus pe acele metode care asigură o productivitate crescută a muncii. **Va fi accelerat ritmul de mecanizare** pentru reducerea efortului fizic al minerilor, prin introducerea largă de complexe de abataj şi alte maşini miniere perfecţionate.

În domeniul sistemului de conducere şi organizare, cea mai semnificativă schimbare va fi **realizarea unui sistem integrat de conducere prin dotarea centralei noastre cu un centru de calcul propriu.**

DIN ACTIVITATEA COMISIILOR ECONOMICE

DOLJ
În centrul preocupărilor curente — perspectiva

PE LINIA mobilizării rezervelor existente pentru realizarea cincinalului înainte de termen, comisia economică a Comitetului judeţean de partid Dolj, a luat în studiu problema punerii crescînde în valoare a rezervelor de hidrocarburi existente în subsolul judeţului, de materii prime pentru industria materialelor de construcţii, precum şi a valorificării apelor termale şi curative.

Totodată, la uzina „Electroputere" s-a desfăşurat analiza posibilităţilor de reducere a importurilor, pe calea ridicării gradului de integrare a fabricaţiei de maşini şi aparataj electric (cu forţe proprii şi prin cooperare cu alte întreprinderi, din ţară). De asemenea, s-a prevăzut constituirea unor colective restrînse (formate din trei-patru activişti de partid, sindicali şi U.T.C.), pentru a urmări — împreună cu organele de partid şi conducerile administrative din întreprinderi industriale, de construcţii şi transporturi — modul cum se desfăşoară activitatea de pregătire a cadrelor necesare în perioada 1973—1975 pentru obiectivele economice care urmează a fi puse în funcţiune, precum şi acţiunea de generalizare a schimbului II şi de extindere a schimbului III. Aceasta, deoarece se constată că pe ansamblul întreprinderilor din judeţul Dolj, coeficientul schimburilor (de 1,74 în secţiile de bază, la sfîrşitul trim. III 1972) se situează sub nivelul mediu pe ţară, obiectivul propus fiind ca la începutul anului în curs acest coeficient să ajungă la 2,2.

Dezbatere organizată cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean Brașov al P.C.R.

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA – ATRIBUTE MAJORE ALE ACTIVITĂȚII CENTRALELOR INDUSTRIALE (I)

READUCEM ÎN DEZBATERE una din problemele majore ale activității centralelor industriale — **specializarea producției și cooperarea** — întrucît progresele înregistrate în acest domeniu sînt încă departe de a facilita valorificarea integrală a posibilităților de ridicare a nivelului de gospodărire a potențialului tehnic și uman existent în întreprinderi, de sporire a producției și productivității muncii și, in final, de creștere a eficienței economice. Specializarea producției, atribut esențial al activității centralelor industriale, constituie deopotrivă o sarcină economică și politică, înfăptuirea ei solicitînd din plin gîndirea creatoare, eforturi susținute pentru desrădăcinarea unor mentalități, concepții și practici învechite... **„ne mișcăm destul de greu in această privință** (n.n. specializarea întreprinderilor). **există încă rețineri... fiecare conducător de intreprindere** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a cadrelor conducătoare din industrie și construcții din februarie 1971 — **vrea să dovedească că poate face mai bine în unitatea sa anumite piese sau subansamble și că nu este nevoie să aștepte să i le livreze o centrală sau alta specializată în realizarea unor asemenea produse. Or, a continua în felul acesta înseamnă a lucra meșteșugărește. Și nu se poate merge așa mai departe !"**.

EXISTA într-adevăr serioase rațiuni economice care pledează indiscutabil pentru specializarea producției în centralele industriale. Fără a avea pretenția de a le cataloga pe priorități trebuie spus că, în primul rînd, se degajă **avantaje certe ale specializării producției asupra organizării fabricației, în general.** Se pot cita destule exemple, care atestă faptul că prin specializare s-a ajuns la o mai bună determinare a profilului unor întreprinderi, lucru ce a determinat, pe de o parte, **înlăturarea din fabricație a unor produse colaterale,** adiacente, iar pe de altă parte, **au creat premisele necesare introducerii și extinderii unor metode moderne de programare și organizare a producției, de promovare a unor tehnologii de înaltă productivitate.** Tot ca urmare a specializării și ca un corolar al ei s-au creat condiții pentru **tipizarea și unificarea produselor,** subansamblelor și a pieselor tehnologice — metodă care atrage după sine nu numai sporirea productivității muncii, ci și economisirea materiilor prime, a materialelor, reducerea considerabilă a costurilor pe unitatea de produs.

Dacă am aminti numai cazul Uzinei mecanice — Sinaia, specializată în realizarea de pompe de injecție, Uzinei de arcuri — Sibiu, Fabricii de rulmenți și Fabricii de radiatoare — din Brașov și a altora, ne-am putea forma o imagine mai clară despre avantajele mari ce derivă din specializare; nivelul ridicat al activității acestor întreprinderi le permite să realizeze produse la un înalt nivel calitativ, să-și îndeplinească sistematic cu succes principalii indicatori de plan.

Un alt atribut tot atît de esențial al specializării îl reprezintă influența ce o exercită asupra **ridicării gradului de competitivitate a produselor.** Și în această privință experiența multor colective reliefează concret ceea ce înseamnă concentrarea eforturilor de creație, de cercetare, spre un nomenclator precis de produse, apropiate prin construcție, utilitate și destinație. **Diversificarea tipologică înlocuind pe cea sortimentală asigură reale posibilități de studiere a tendințelor existente pe plan mondial, de găsire a soluțiilor celor mai eficiente pentru a fabrica produse la nivelul parametrilor calitativi similari sau mai buni în raport cu produse asemănătoare realizate în țări cu veche tradiție industrială.** În această privință sînt elocvente conceptul și preocuparea unor centrale industriale (Centrala de autocamioane și tractoare, Grupul de uzine pentru rulmenți, Centrala de anvelope și articole tehnice „Danubiana", Grupul de uzine „Borzești" etc.) pentru restrîngerea profilelor de fabricație, paralel cu diversificarea tipologică a acestora. S-au creat astfel condiții pentru **concentrarea cercetării spre menținerea și ridicarea continuă a nivelului calitativ și de eficiență a produselor,** pentru satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor economiei naționale, concomitent cu creșterea substanțială a volumului și structurii exportului.

AVANTAJELE SPECIALIZĂRII sînt în prezent mai clare pentru fiecare conducător de centrală și întreprindere, iar eforturile ce se depun în această direcție, sînt din plin răsplătite. Și totuși, așa cum arătam la începutul acestor rînduri, se **manifestă încă o încetineală în desăvîrșirea acestei acțiuni, încetineală care afectează rezultatele economice,** aducerea a noi și importante rezerve în circuitul economic. Ce fenomene se manifestă, ce factori „estompează" promovarea unui asemenea concept la nivel de întreprindere sau de centrală industrială ?.

Pentru a găsi răspuns la aceste întrebări, redacția noastră a întreprins investigații în unele unități și centrale industriale, a solicitat părerile multor specialiști care își desfășoară activitatea pe diferite nivele. Sintetizînd materialul cules au rezultat unele obstacole, care merită a fi relevate, fără a avea bineînțeles pretenția de a fi epuizat întreaga lor gamă :

• **specializarea ca și lărgirea cooperării, se reflectă adesea deformat în indicatorii de eficiență asupra prețului de cost și în cheltuielile la 1000 lei producție marfă.** Faptul că prețurile practicate la semifabricate, subansamble, diferite piese sau repere, obținute prin colaborare sînt uneori mai mari decît cele realizate prin fabricarea lor cu forțe proprii, constituie una din cauzele principale pentru care întreprinderile, centralele industriale nu insistă pe linia adîncirii specializării, ci preferă să militeze pentru integrarea exagerată a producției cu toate consecințele nefavorabile ce decurg de aici.

• **lipsa unor acte normative care să pună pe principii noi relațiile de cooperare, în special între centralele industriale.** Dacă în privința cooperării în interiorul centralelor, respectiv între întreprinderile acestora s-au făcut pași însemnați înainte, în schimb cînd este vorba de întreprinderile din diferite centrale din același minister, sau din ramuri diferite, lucrurile prezintă serioase carențe. **Vechile consilii coordonatoare pe produse — formă viabilă în trecut — și-au încetat în prezent în bună parte activitatea,** iar cele care mai activează nu au nici o putere de a acționa, ceea ce face ca măsurile ce le întreprind să fie, în general, formale. Or, este de ajuns ca o întreprindere specializată, care participă ca verigă în lanțul cooperării la fabricarea unui produs să nu-și onoreze la timp și în mod responsabil obligațiile, ca să apară serioase goluri și dereglări în activitatea unui șir de alte unități economice. Și nu este un secret pentru nimeni că asemenea cazuri au existat și există, din păcate, ele atrăgînd după sine consecințe nefavorabile în procesele tehnologice pentru realizarea unor produse.

Anul trecut, de pildă, Uzina mecanică din Cîmpul Lung-Muscel nu și-a realizat integral sarcinile la autoturisme de teren, și aceasta tocmai din lipsa unui număr suficient de blocuri-motor, subansamble ce trebuia să le primească în cadrul planului de cooperare de la Uzinele „Tractorul" — Brașov și alte unități. Și astfel de exemple mai pot fi date. Așa prezentîndu-se lucrurile, apare în mod evident că specializarea producției, adîncirea ei, nu poate fi concepută decît în condițiile respectării certe a clauzelor ce rezultă din planurile de cooperare dintre întreprinderi sau centrale industriale.

• **insuficiențe în determinarea raportului optim între specializarea și gradul de integrare a producției.** În cele mai multe cazuri (lucru reieșit din investigațiile întreprinse) centralele industriale, întreprinderile mari sînt în prezent preocupate de a integra într-un grad cît mai înalt producția. Fenomenul este determinat, pe de o parte, de deficiențele ce se manifestă încă în cooperare, iar pe de altă parte, de optica existentă potrivit căreia este mai avantajos de a realiza totul prin forțe proprii. Dacă avem însă în vedere informațiile ce ne stau la dispoziție privind gradul de integrare a fabricilor în țări cu veche tradiție industrială, observăm că la noi acest proces capătă proporții mult mai mari, lucru ce afectează serios acțiunea de specializare.

Este adevărat că datorită concentrării producției de ansamble, organe de mașini, scule etc. de uz general, de exemplu, în unități specializate, întreprinderile care realizează produse complexe au posibilitatea să lucreze cu randamente ridicate, să reducă ciclurile de asimilare, să diminueze costurile de fabricație și să satisfacă în condiții tot mai bune solicitările beneficiarilor. Dar atunci cînd este vorba de a se stabili un raport optim între specializare și gradul de integrare a producției a unei întreprinderi, problema se cere studiată cu atenție, opțiunea fiind o chestiune ce ține de specificul activității fiecărei centrale, fiecărei întreprinderi.

• **lipsa unor studii asupra ponderii profilării în perspectivă a activității unei întreprinderi, în sensul de a se cunoaște pînă la ce nivel este eficient să se meargă cu specializarea: în totalitate sau parțial ?** Unii specialiști, optează categoric pentru o specializare de 100%, alții doar pînă la 50—60%. Este adevărat că în economia noastră întîlnim întreprinderi cu un grad de profilare (ponderea valorică a unei grupe de produse față de totalul producției unității) de 80—90% și tind spre 100%, iar în altele acesta se situează la 50—60%. Rețete nu s-au dat (de altfel nici nu pot fi date), problema reclamînd studii temeinice ale specialiștilor din care nu poate lipsi în nici un caz criteriul principal al oricărei activități productive — eficiența economică.

• **existența unor centrale industriale, care nu au promovat concentrarea organizatorică a întreprinderilor subordonate — pe principiul tehnologic etc.**

DESIGUR, în domeniul specializării sînt încă multe probleme de rezolvat. Enumerarea unora din acestea, nu înseamnă că ele au fost epuizate. Practica dă la iveală încă multe altele. Ce trebuie făcut ? In ce direcții trebuie acționat ? Avem în față sarcini precise trasate prin documentele de partid (Congresul X al P.C.R., Conferințele naționale ale partidului din noiembrie 1969 și iulie 1972); avem o bogată experiență acumulată, cunoaștem tendințele pe plan mondial, practica din țările cu tradiție industrială. **Ceea ce se cere acum este să amplificăm preocupările noastre pentru ridicarea gradului de gospodărire a unităților economice, să adoptăm cele mai corespunzătoare și eficiente decizii privind gradul de specializare, de perfecționare în continuare a mecanismului cooperării, în așa fel încît acestea să constituie o pîrghie însemnată în îndeplinirea la parametrii maximali a planului pe 1973, în înfăptuirea cincinalului înainte de termen.** Consemnăm în numărul de față punctele de vedere exprimate de specialiști din unități industriale ale județului Brașov, cu ocazia unei recente dezbateri organizate de „Viața economică" cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean de partid. Solicităm, în continuare, părerile altor specialiști în legătură cu experiența acumulată, cu neajunsurile ce se mai manifestă, propuneri care să îmbrățișeze multitudinea de factori de care depinde rezolvarea rațională și eficientă a problemei specializării și lărgirii cooperării între întreprinderi și centrale industriale.

PRODUSUL COMPLEX, ETALON AL DEZVOLTĂRII UZINELOR PROFILATE

Prof. **Iulian CAZACU**, ing. șef de concepție, Uzinele „Tractorul": **Efectiv, schimbările petrecute pe linia perfecționării conducerii, planificării și organizării economiei,** crearea centralelor industriale, atrag după sine necesitatea aplicării unor măsuri menite să creeze cadrul, să asigure o permanentă posibilitate de sporire a eficienței în întreaga activitate economică. Una dintre aceste măsuri — este și cea pe care revista „Viața economică" o propune să o dezbată și anume: **specializarea producției și cooperarea interuzinală.**

Este un moment propice pentru abordarea problemei întrucît astăzi avem posibilitatea să discutăm în baza unei anumite experiențe acumulate și, mai ales, să abordăm după poziții noi, așa cum ne cer ultimele documente elaborate de partid, alte căi pentru adîncirea procesului specializării și cooperării, pentru optimizarea lor. Socot că pentru elucidarea problemei este nimerit să încep cu prezentarea unor stări de fapt trecute din viața Uzinelor „Tractorul", unde subsemnatul își desfășoară activitatea de aproape 3 decenii.

La începutul noii noastre activități (este vorba de reconstrucția uzinei și schimbarea profilului ei de la o uzină pentru aviație în cea de azi pentru fabricația tractoarelor) realizam prin forțe proprii 95% din piesele necesare unui tractor pe roți (nu fabricam rulmenți și cauciucuri). La tractoarele KD situația era identică: de la șurubelnița și ciocanul din cutia de scule, totul era făcut în uzină. În asemenea condiții realizam anual circa 4 000 tractoare. **Din 1965, cînd și în uzina noastră a început acțiunea de specializare și cooperare, cînd o parte din subansamblele necesare fabricației de tractoare se realizau de alte întreprinderi** (supape filtre, radiatoare etc.) **și pînă în 1960, producția a crescut de 4 ori.** Subliniez faptul că această creștere spectaculoasă a avut loc în condițiile utilizării acelorași capacități de producție și aceluiași număr de oameni. Evident, oricine își poate pune pe drept cuvînt problema: în afară de acest pas mare care a dus la o creștere așa de spectaculoasă a producției, ce alți factori au mai intervenit în acest proces ?

Unul din aceștia a fost **dezvoltarea unor întreprinderi noi în producția țării noastre.** S-au făcut fabrici specializate de pistoane, de radiatoare, de pompe de injecție, cu o producție imensă, care nu s-ar fi putut realiza la Uzina de tractoare, adică s-au deschis posibilități ca alte întreprinderi să facă o diversitate de produse. Așadar, **trecerea de la o integrare strictă a producției** — impusă de situația de atunci a economiei noastre — **la situația creată ulterior prin dezvoltarea industrială a țării, prin construirea de uzine specializate, a atras după sine și posibilitatea organizării fabricației pe principiul cooperării interuzinale.**

Putem aprecia astăzi, mai mult ca în trecut, că **specializarea este o necesitate, ca avînd reale efecte economice pozitive, cu condiția ca profilul unei uzine să fie foarte bine precizat.** În momentul cînd aceasta este profilată pe un număr mic, limitat de produse, lucrurile merg foarte bine. De altfel, experiența unor întreprinderi specializate ca Fabrica de radiatoare, Uzina „Rulmentul" din Brașov, Uzina de mecanică fină — Sinaia și altele este concludentă, iar colaborarea uzinei noastre cu ele se desfășoară în condiții optime.

În momentul însă cînd această specializare este împletită cu un profil mai larg, lucrurile nu mai merg tot așa de bine. Un exemplu concret: Uzina mecanică — Plopeni efectua în condiții bune instalațiile hidraulice de care aveam nevoie. Din momentul cînd i s-au atribuit și alte sarcini de producție din partea Centralei industriale, în proporții dominante în valoarea producției lor globale, toate colaborările pentru instalațiile hidraulice au fost trecute pe al doilea plan.

Dificultăți asemănătoare avem cu uzinele colaboratoare cînd este vorba de **asimilarea de produse noi, de permanenta înnoire și diversificare a producției noastre.** Atunci cînd noi construim un nou tip de tractor sau de autocamion — avem nevoie de un nou demaror, de o nouă pompă de injecție, de o nouă pompă hidraulică etc. Ei, tocmai din acest moment încep și cele mai mari necazuri. Termenele care se acordă uzinei coordonatoare pentru însușirea unui nou produs sînt de obicei foarte scurte, colaboratorii neputîndu-se încadra în ele. Aceasta, pe de o parte, deoarece nu au o strategie proprie de dezvoltare a unor produse solicitate în cadrul colaborărilor, iar pe de altă parte, pentru că nu au condiții create pentru realizarea la termene scurte a unor noi produse. Există și situații cînd datorită unor înțelegeri înguste, unele întreprinderi colaboratoare lasă însușirea unui produs nou pe ultimul plan.

O altă problemă dificilă: **dezvoltarea capacităților de producție.** Cu toate eforturile ce le depunem pentru a ne planifica cît mai bine, nu de puține ori au existat situații cînd cererile de tractoare au devansat capacitățile noastre de producție, punîndu-ne probleme destul de grele. Așa s-au prezentat lucrurile ani de zile, cînd am avut o capacitate pentru 3.600 tractoare, dar ni s-au cerut să realizăm 6000; cînd am avut o capacitate pentru 6 000 tractoare, ni s-a pretins să fabricăm 15 000 etc.

Problema a devenit însă mult mai complicată la uzinele colaboratoare care, nefiind pregătite, pur și simplu nu ne-au satisfăcut comenzile suplimentare. În acest caz, uzina noastră a fost nevoită să-și rezolve și problemele cărora uzinele colaboratoare specializate nu le-au putut face față. Un exemplu de acest fel îl putem da cu șuruburile. Ni se cere de către beneficiarii noștri să utilizăm șuruburi cu rezistență mare, deci produse noi care nu mai seamănă cu cele realizate în urmă cu cîțiva ani. La nivelul producției de tractoare de azi, avem nevoie de cantități mari de astfel de șuruburi. Dar fabrica specializată, Uzina nr. 2 Brașov, neavînd capacitate suficientă de a acoperi cererile noastre cît și a altora, ne-a pus în situația de trece să realizăm prin forțe proprii și astfel de produse. Firește, au fost necesare cheltuieli de organizare, aprovizionare, ne mai vorbind de costurile obținute.

Și atunci, se pune întrebarea, de ce există această situație ? Răspunsul: în primul rînd datorită nedezvoltării unor unități specializate în pas cu întreprinderile beneficiare, care fabrică produse complexe, finite. De altfel, în domeniul producției de organe de asamblare există la nivelul economiei o serioasă rămînere în urmă în ce privește asigurarea capacităților de producție necesare. Pe de altă parte, apar serioase inconveniente în trecerea rapidă la crearea acestora fiindcă avizarea STE-urilor cît și a proiectelor pentru dezvoltarea unităților respective, este foarte anevoioasă și durează enorm de mult. Și noi avem la Uzina de tractoare o turnătorie pe care am tot dezvoltat-o dar ea nu ne acoperă cerințele. Am vrut atunci să facem o nouă turnătorie; dar greu, foarte greu avansăm cu măsurile: trebuie luate 24 de semnături pe actele de construcții numai de la C.S.P., apoi alte și alte avizări. De asemenea, de trei ani de zile tot discutăm despre necesitatea măririi capacității Fabricii de jenți, dar măsurile întîrzie din aceleași motive. Or, în felul acesta, dacă nu sînt create capacități la timpul oportun nu se poate ajunge la ritmicitatea necesară, la organizarea activității de așa natură încît să nu mai apară locuri înguste, unitățile specializate fiind puse în situația de a nu ține pasul cu cerințele. De aceea **ar fi util să se găsească soluții pentru simplificarea formalităților ce se cer în prezent și totodată ca planurile de investiții pe care le pot aviza Centralele și ministerele de resort să fie amplificate ca valoare.**

Și acum, încă o problemă, și poate cea mai concludentă, anume cea a **prețului.** În această privință apar după părerea mea, cele mai serioase impedimente, care îngustează posibilitățile de cooperare interuzinale. Există la noi o lege a prețurilor și, conform ei, odată un preț aprobat pentru un anumit subansamblu sau reper, el nu poate fi nici majorat nici scăzut. Iată de ce atunci cînd noi găsim un colaborator cu regie mică, care poate realiza un reper sau subansamblu la același preț cu cel pe care-l obține „Tractorul" sau mai mic, facem comandă — deci încheiem contracte de cooperare. Dacă însă ni se prezintă un preț mai mare (de altfel aceasta este situația în cele mai multe cazuri) renunțăm la colaborări.

Firește, este o situație anormală, un neajuns care ține mai mult de formă și care trebuie lichidat. Este necesar ca **fiecare centrală industrială și întreprindere să analizeze îndeaproape de la an la an cheltuielile de muncă socială înmagazinate în fiecare produs și să renunțe la practica menținerii pe perioade îndelungate a unor prețuri de livrare neschimbate. Totodată este necesar să se introducă obligativitatea planificării reducerii prețului de cost al produselor complexe în funcție de ponderea cooperării interuzinale.**

O POLITICĂ A PREȚURILOR ÎN FUNCȚIE DE COSTURILE PLANIFICATE LA PRODUSUL FINIT

Ing. **Constantin IVĂNEANU**, Uzina de autocamioane: **Prima întrebare** pe care ne-o punem în momentul cînd trebuie să luăm decizia dacă un anumit ansamblu sau subansamblu poate fi executat în uzina noastră sau în altă parte, este legată de nivelul prețurilor: dacă le putem face prin forțe proprii mai ieftin decît în altă parte sau dacă le obținem mai convenabil de la alte întreprinderi ? În funcție de răspunsul ce-l obținem, acționăm în consecință.

A doua întrebare este: cum operează acest mecanism al prețului ? Se poate face o politică a determinării prețurilor ? Se știe că, odată cu sporirea nivelului cantitativ, în tehnologie apar importante schimbări calitative. Fabricînd 100 piese pe an, ajungi la un anumit grad de eficiență, care diferă de cel realizat la 10 000 sau la 100 000 de piese pe an. În consecință, dacă avem nevoie de 4 000 buc. piese pe an și eficiența tehnologiei este determinată la un nivel de circa 20 000 buc., atunci avem toate motivele să căutăm colaboratori care să execute 16—18 000 de buc., pentru nevoile noastre și a altora. Dacă însă avem cerințe pentru 18 000 buc. piese pe an și tehnologia optimă este în jur de 20 000, atunci ne organizăm fabricația pentru a executa aceste piese fără a apela la colaboratori.

De altfel, acest calcul îl fac toți fabricanții din toate țările: Uzinele Mercedes, de pildă, își fac singure ambreiajele pentru turisme, fiindcă au o necesitate de circa 70 000 buc. pe an; în același mod procedează și pentru cutiile de viteze. La fel acționează Uzinele General Motors, care au organizate fabrici proprii pentru delco-uri și de alte subansamble, ce intră în componența produselor lor. Seriile mari asigură și o bună rentabilitate. Deci, **calculul pentru selectarea de colaborări la uzine specializate pornește pentru fiecare beneficiar de la eficiență.** Cum spuneam, dacă uzinele specializate din țara noastră pot furniza ansamble, subansamble și diferite piese mai ieftine — sau cel puțin la nivelul pe care le realizează uzina care finalizează produsul — se apelează la colaborare, întrucît aceasta este eficientă. Dacă nu, firește problema se rezolvă prin forțe proprii de către uzina în cauză.

Am să dau un exemplu. De ani de zile Uzina de autocamioane primește de la Întreprinderea mecanică din Colibași diverse repere. Această unitate a fost reprofilată pe producția de autoturisme și încadrată în urmă cu aproape 3 ani în Grupul de uzine-Pitești. Colectivul respectiv este la ora actuală specializat în fabricația de segmenți, supape, compresoare, pistoane și realizează și turisme. Aceasta nu este, după părerea mea, specializare, ci numai o repartizare a unor sarcini ale economiei. Fabricarea segmenților, pistoanelor și chiar a supapelor trebuie separate de Uzina de turisme, fiindcă actuala formă organizatorică nu constituie o specializare ci, dimpotrivă.

Există din păcate, o înțelegere îngustă a specializării unei unități: unii specialiști din minister, consideră că dacă au dat o sarcină unei întreprinderi să realizeze pe lîngă alte produse și un nou subansamblu, problema s-a rezolvat. Bunăoară, noi am discutat în urmă cu zece ani necesitatea profilării Uzinei nr. 2 din Brașov — pe carburatoare. Am vrut să aplicăm aci experiența Uzinei mecanice-Sinaia, care este un exemplu de ceea ce înseamnă specializare. Dar intenția noastră nu a putut fi materializată. În prezent, Uzina nr. 2 are o producție de n milioane organe de asamblare (în speță șuruburi, piulițe etc.) și are pe cap și carburatoarele care n-au nici o legătură cu celelalte produse (reprezintă doar 10% din planul producției globale). În atare situație pare normal ca acest colectiv să nu fie dornic să promoveze diversificarea producției de carburatoare. Și, în consecință, de zece ani execută numai cinci tipuri, în vreme ce alte fabrici specializate din străinătate au făcut zeci de tipuri. Dealtfel, în alte țări, fabricile de carburatoare fac și pompe de benzină, fiindcă au același specific tehnologic. **De o asemenea întreprindere specializată avem nevoie stringentă, cerințele de perfecționare și diversificare a carburatoarelor și pompelor de benzină — sînt acute pentru industria noastră de mijloace de transport auto.**

În ce privește **tipizarea,** la noi unele întreprinderi pretind ca ea să înceapă de la client, ceea ce este total greșit. Din curiozitate uitați-vă pe tabelul de Simmering-uri realizate de Fabrica de cauciuc-Brașov. O să găsiți Simmering-uri doar de 28×20×12, dar nu și din cele de 20,5×20×12. Primele sînt cerute de Uzina „Tractorul", celelalte sînt solicitate de Uzina „Progresul" din Brăila. Veți găsi, de asemenea, Simmering-uri de 40×20×12, dar nu veți găsi de 40×25×12. Și dacă veți cere un catalog al tuturor acestor Simmering-uri, o să vi se spună că așa ceva nu există. Iată deci o fabrică specializată care n-are nici măcar un catalog cu produsele sale. De cîte ori ne trebuie ceva, noi clienții procurăm cataloage din diverse surse și prezentăm comenzile de care avem nevoie. Ar trebui radical schimbată această situație. Fabrica din Brașov — ar trebui să execute toate tipurile de simmering-uri din licență, fiindcă așa cum firma Pirelli acoperă toate nevoile Italiei cu asemenea produse, la fel pot fi rezolvate lucrurile și la noi.

Avem ce-i drept cataloage foarte bune pentru anvelope și pentru rulmenți. **Sînt însă mulți producători care n-au cataloage și, în consecință, n-au capacitatea să-și impună o tipizare pentru o producție eficientă pentru nevoi interne cît și pentru export.** La Fabrica de șuruburi există o asemenea situație. Unitatea specializată, Fabrica nr. 2 — Brașov, execută patru variante de șuruburi pentru aceleași organe de ansamblare. De ce ? Prima variantă s-a născut la „Tractorul", alta a venit de la „Dacia", alta este provenită de la „Renault" și alta din altă parte. Așa nu se poate merge. Fabrica respectivă trebuie să-și impună un sortiment larg de calitate și să spună la toată lumea: acestea sînt șuruburile noastre

Este interesant de reliefat în această privință politica Grupului de uzine „Rulmentul". Practic, noi beneficiarii, nu știm dacă rulmentul pe care l-am primit de la fabrica de specialitate este făcut acolo sau este adus din străinătate. Grupul de uzine de rulmenți realizează rulmenți, vinde și în străinătate. Cînd iei legătura cu serviciul de desfacere al acestui grup, ești întrebat: „Cîți rulmenți vrei ?". Și comanda este avizată și totodată executată în timpul stabilit. Grupul de uzine pentru rulmenți asigură toată gama solicitată fie executîndu-i în propriile fabrici, fie aducîndu-i din import. Mai mult, specialiștii grupului fac calcule din care să rezulte oportunitatea executării în țară a unor sortimente sau aducerii lor din import. Principalul însă pentru noi, clienții, este că Grupul de uzine și unitățile sale specializate, răspund prompt la comenzi, rezolvă toate cerințele în condiții optime.

Ne punem întrebarea de ce alte centrale și unități specializate nu procedează la fel ? De ce nu se face același lucru și pentru piesele de cauciuc, pentru a căror asimilare cheltuim foarte mulți bani ? Centrala de cauciuc de ce nu aduce din fondurile ei piesele pe care noi le cerem în cantități mici, și care nu sînt rentabile pentru a fi asimilate în țară ?

Așadar, tipizarea pieselor trebuie să plece de la producători și nu de la clienți; trebuie să fie impusă prin cataloage și susținută prin idei, cu posibilități colaterale de aprovizionare. În acest fel cei care ne aprovizionează vor reuși să se situeze înaintea uzinelor care realizează produse complexe — impunîndu-și spre asimilare noile lor ansamble sau repere.

CONCEPT CU INCIDENȚE ECONOMICE FAVORABILE

Ing. **Dumitru GALEȘ**, director, Uzina de fabricație, reparații și montaje în agricultură — Codlea: În **scopul profilării și specializării** unităților sale, Centrala industrială de fabricație, reparații și montaj în agricultură, din cadrul căreia face parte și Uzina noastră, **se preocupă în mod deosebit de modificarea și tipizarea pieselor și subansamblelor,** trecînd în anul 1971, la reorganizarea profilului de producție a celor 15 unități componente ale centralei.

Influența specializării s-a făcut puternic resimțită asupra principalilor indicatori economici al uzinei noastre, dacă comparăm realizările obținute în 1972 (date preliminate), față de cele din anul 1970 :

Indicatori	anii		
	1970	1971	1972
Producția globală	100,0	115,7	135,0
Productivitatea muncii	100,0	105,8	116,9
Indicele de folosire a utilajelor în secțiile de bază	100,0	113,7	129,6
Chelt. la 1000 lei prod.	100,0	97,5	95,5
Beneficiu	100.0	137,9	147,8

Avînd în vedere profilul uzinei, specializarea s-a realizat avînd la bază următoarele criterii :

a) **pe piese,** aplicată la fabricarea arborilor motor. Aceasta ne-a permis organizarea unui flux continuu și specializarea mașinilor universale din dotare, în scopul realizării unei productivități mărite.

b) **tehnologică,** care se aplică la întreaga activitate a uzinei.

În continuare, avem în vedere omogenizarea și tipizarea proceselor tehnologice și a produselor realizate. În acest scop, **ne-am propus ca o serie de subansamble, piese și operații tehnologice, să fie utilizate la o gamă mai largă de produse.**

Pentru asigurarea unei eficiențe economice corespunzătoare seriilor de executat (serii mijlocii și mici) se aplică următoarele măsuri :

— în cadrul activității de cercetare — dezvoltare **avem creat un compartiment de proiectare a reductoarelor solicitate de beneficiari, care asigură la maximum tipizarea pieselor componente, asigurînd, totodată, folosirea pieselor de asamblare standardizare ;**

— serviciul tehnolog-șef **stabilește consumuri și tehnologii care să permită organizarea producției în flux ca nomenclatură de grup,** făcînd în acest fel posibilă eficiența aceluiași echipament tehnologic de prelucrare, montare și rodare a diferitelor tipodimensiuni ;

— în sfîrșit, serviciul de organizare și cel de planificare **asigură folosirea rațională a forței de muncă prin calculul capacităților și corelarea acestora cu programul de producție.** Pe această linie se urmărește, în primul rînd, asigurarea unui tact de lucru fără întreruperi, atît la mașinile-unelte, cît și la montajul general. Menționăm că în acest domeniu, am obținut rezultate bune, care se concretizează, în ultimă instanță, **în realizarea planului ritmic, atît pe decade, zile, cît și pe schimburi.**

Dat fiind faptul că uzina noastră se află în plină dezvoltare, prin planul de investiții ce se alocă pe acest cincinal se creează condiții pentru a se determina un profil mai precis producției, permițînd specializarea tehnologiilor prin organizarea de fluxuri pe produs și pe grup de produse — folosindu-se în cele mai bune condițiuni tipizarea și omogenizarea producției.

Determinînd profilul ca și specializarea uzinei, centrala noastră a asigurat o cooperare eficientă a întreprinderilor din componența sa, **dirijată de un ser-**

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

agenda economistului

CODUL MUNCII: REGLEMENTĂRI NOI

ÎN CELE CE URMEAZĂ evidențiem comparativ și analizăm succint normele noi, precum și reglementarea deosebită a unor instituții proprii dreptului muncii, aduse prin noul cod care intră în vigoare la 1 martie 1973.

● **Părțile în raporturile de muncă.** Fixînd, ca și în trecut, o capacitate juridică specială a minorilor de a stabili raporturi juridice de muncă începînd de la vîrsta de 16 ani, conferindu-le totodată în mod excepțional dreptul de a munci și de la 14 ani, cu încuviințarea părinților sau a tutorilor, noul cod prin articolul 7 stabilește — spre diferență de vechea reglementare — că: încadrarea minorilor de la 14 ani se poate face numai în munci temporare; în unitățile industriale pot fi primiți în muncă numai de la vîrsta de 15 ani.

● **Contractele de muncă se încheie în principiu pe durată nedeterminată.** Renunțîndu-se la prevederea din art. 13 din vechiul cod și la art. 7 din Legea nr. 1/1970, actuala reglementare (art. 70) stabilește că raporturile de muncă se pot stabili numai prin contracte de muncă cu caracter permanent (pe durată nedeterminată). Art. 70 (2) prevede în mod expres anumite împrejurări în care se pot încheia contracte de muncă pe durată determinată, cazuri considerate derogatorii și excepționale chiar de legiuitor și anume: pentru înlocuirea titularului unui post care lipsește temporar de la serviciu și căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul; pentru prestarea unor munci cu caracter sezonier; pentru alte activități cu caracter temporar.

Așadar, în noul cod contractul de muncă pe durată nedeterminată reprezintă regula, iar cel încheiat pe o anumită perioadă de timp constituie excepție. De aici consecințe că ori de cîte ori se va proceda nejustificat la angajări cu caracter temporar, sau pentru alte situații decît cele expres prevăzute în cod, unitățile comit un abuz de drept, fapt neîngăduit într-un stat a cărui activitate este dominată de principiul legalității socialiste.

● **Delegarea este reglementată deosebit în noul cod prin art 66 (1) astfel:** se poate ordona pe o primă perioadă de 60 zile și apoi pentru încă un interval tot de 60 de zile; a doua delegare de 60 zile poate fi dispusă numai dacă are drept scop asigurarea unei funcționări a unității la care persoana în cauză este delegată.

● **Detașarea prezintă de asemenea o reglementare deosebită** față de trecut și anume: se poate dispune pe două perioade de cîte 6 luni (conform art. 66 (2): eventual, în continuare, fără intermitență; interesul ce se are în vedere pentru a doua detașare este cel al unității unde persoana încadrată urmează a lucra.

● **Transferarea** — ca instituție juridică — este total deosebită atît față de reglementarea vechiului cod cît și față de aceea conținută în art. 11 din Legea nr. 1/1970. Transferarea în interesul serviciului se poate face, de regulă, într-o altă unitate din aceeași ramură, potrivit art. 69, cerință inexistentă în trecut. De asemenea, invederăm, că, în principiu, nu este necesar consimțămîntul persoanei ce urmează a fi transferată. Totuși, transferul în interesul serviciului nu poate avea loc în cazul cînd persoana în cauză nu este de acord pentru motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum și în alte situații temeinic justificate. Temeinicia motivelor este apreciată de organul ierarhic superior. În cod nu se precizează care anume organ tutelar este investit cu o asemenea competență, al unității de la care pleacă persoana sau al celeia unde urmează a fi transferat. În practică, ordinul de transfer în interesul serviciului emanînd de la unitatea de care a aparținut persoana în cauză, considerăm că aprecierea motivelor invocate se face de organul tutelar al acesteia, anterior emiterii dispoziției respective.

● **Menținerea contractului de muncă a persoanelor încadrate, chemate să-și satisfacă serviciul militar.** Art. 72 (1) din cod curmă o veche dispută din doctrina noastră, dînd expresie concretă principiului stabilității raporturilor de muncă. Potrivit acestei prevederi cel în cauză reia raporturile de muncă cu vechea unitate dacă revine la locul său de muncă în termen de 30 zile de la satisfacerea serviciului militar nemaifiind — bineînțeles — necesară încadrarea sa prin examen sau concurs.

● **Angajamentul cadrelor de conducere și procesul verbal de predare și preluare.** Art. 73 și 74 din noul cod conține prevederi ce nu-și găsesc nici o antecedență în legislația noastră de pînă acum, materializînd gradul deosebit de responsabilitate de care trebuie să dea dovadă pe viitor conducătorii de unități și alte persoane cu funcții de conducere.

Potrivit art. 73, contractele de muncă încheiate cu aceste persoane trebuie să conțină, în afară de clauzele uzuale, și angajamentul și răspunderea acestora: de a păstra, apăra și valorifica la un nivel superior bunurile încredințate; de a restitui — la termenele și în condițiile legii — valoarea mijloacelor materiale puse de stat la dispoziția colectivului de muncă pe care îl conduc; de a preda, atunci cînd va fi cazul, fondurile (bănești și materiale) de care răspund; de a lua măsuri pentru buna gospodărire a unității, pentru introducerea tehnicii noi și creșterea eficienței economice.

Potrivit art. 74, respectivele persoane, la încadrarea lor în funcții vor proceda la preluarea cu proces verbal în prezența unei comisii special constituite de către organul ierarhic superior, a fondurilor materiale și bănești de care urmează să răspundă.

● **Răspunderea** pentru provocarea rebuturilor a primit o altă reglementare pe care o considerăm mai echitabilă și mai conformă actualului nivel de pregătire profesională și de specializare a forței de muncă din țara noastră. Art. 85 prevede expres că răspunderea persoanelor încadrate în muncă va fi angajată numai în cazurile în care rebuturile sînt provocate din vina acestora. Instituindu-se un mod unitar de recuperare a prejudiciilor — din rebuturi ori din alte activități — s-a realizat în mod neîndoielnic o cointeresare sporită a muncitorilor direct productivi de a fabrica numai produse de calitate corespunzătoare.

Tot în această ordine de idei invederăm dispoziția art. 85 (2) cu totul judicioasă care prevede că, în cazul repetării rebuturilor, cel în cauză va fi trecut la un loc de muncă de o categorie inferioară, iar dacă și aici continuă a provoca rebuturi, i se va putea desface contractul de muncă, fiind considerat necorespunzător.

● **O nouă sancțiune disciplinară** care nu era prevăzută în art. 13 din Legea nr. 1/1970, fiind preluată din H.C.M. nr. 914/1968 și anume: reducerea indemnizației de conducere pe o durată de 1—3 luni cu 5—10%. Pînă în prezent reducerea indemnizației de conducere nu era considerată ca o sancțiune, ci ca plata echivalentului normal pentru munca efectiv prestată, deoarece se putea aplica numai în cazurile de neîndeplinire a sarcinilor de serviciu, astfel cum au fost stabilite.

● **Răspunderea materială.** Sub acest titlu semnalăm două categorii de substanțiale modificări aduse actualei reglementări: unele referitoare la conturarea mai precisă a caracterelor acestei instituții, precum și la adoptarea unor criterii de echitate în stabilirea răspunderii materiale, iar altele care reprezintă promovarea unor măsuri procedurale noi sau chiar a unor noi forme de recuperare.

Se impune, în primul rînd, observației mai precisa conturare a limitelor răspunderii materiale făcută de prevederile art. 102 și 103. Demarcația netă ce se face între cazurile în care va funcționa răspunderea materială de împrejurările în care aceasta nu va fi angajată constituie pentru practica judiciară viitoare însemnat ajutor.

Invederăm, în aceeași ordine de idei, prevederea — cu totul echitabilă cuprinsă în art. 105 — care stabilește că în cazurile în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea prejudiciului. Promovînd acest criteriu principial în stabilirea răspunderii materiale și reținînd mărimea salariului net numai ca un mijloc subsidiar de împărțire a prejudiciului, codul aduce nu numai o reglementare nouă, dar care prezintă și un grad sporit de echitate față de calculul actual.

Noul cod utilizează termenul de decizie de imputare în locul dispoziției de reținere. Se impune atenției faptul că s-a introdus o procedură unitară cu privire la obligarea la plată. Noul cod instituie un singur mod de recuperare a prejudiciilor, indiferent de natura acestora. În consecință, potrivit art. 107, obligarea la plată pe calea deciziei de imputație se va face în toate cazurile: atît pentru prejudiciile provocate din vina persoanei încadrate în muncă, cît și pentru sumele plătite necuvenit sau pentru bunurile primite fără a fi datorate.

Termenul de emitere al deciziei de imputare este de 60 zile de la data cînd conducătorul unității a luat cunoștință de pagubă, dar numai înăuntrul unui termen de 3 ani de la producerea acesteia sau 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor nedatorate, potrivit art. 108 (1). După trecerea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare. Prin consecință, unitățile nu vor mai putea promova acțiuni cu caracter patrimonial la organele de jurisdicție a muncii.

Nu trebuie să scape atenției nici precizarea că noul cod, spre deosebire de cel vechi, stabilește și termenul în care decizia de imputare trebuie comunicată. Potrivit art. 108 (3) acest termen este de 15 zile. Prevederea de mai sus abrogă implicit dispoziția din H.C.M. nr. 68/1970 (republicată în 1972) care fixa acest termen la 5 zile.

De asemenea, invederăm dispoziția expresă că decizia de imputare constituie titlu executoriu din momentul comunicării. Omisiunea respectivă din vechiul cod fusese suplinită între timp de practica instanței noastre supreme.

Art. 107 (2) extinde instituția angajamentului de plată care funcționa pînă în prezent potrivit Legii nr. 22/1968 numai pentru pagubele din gestiune. Textul citat prevede că pentru acoperirea oricăror pagube, precum și pentru restituirea sumelor sau plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură ori a serviciilor nedatorate, cei în cauză pot să-și ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu. Deși legea tace, trebuie să observăm că în toate cazurile în care angajamentul de plată a fost luat în temeiul acestei prevederi, va fi pus în executare exact ca și deciziile de imputare, procedîndu-se exclusiv la rețineri din salariu și numai cînd persoana nu este încadrată în muncă se va trece la urmărirea bunurilor sale. Cu alte cuvinte, deși avînd aceeași natură și aceeași finalitate, angajamentul de plată luat în baza prevederilor Codului muncii are un regim juridic diferit, în ce privește executarea, de angajamentul luat în baza Legii nr. 22/1969 pentru acoperirea lipsurilor din gestiune, care — așa cum este cunoscut — deschide direct calea urmăririi silite mobiliare sau imobiliare — după caz — chiar dacă persoana debitoare este încadrată în muncă.

● **Stabilirea răspunderii patrimoniale a unităților față de membrii colectivului de muncă.** În art. 111 (1) se prevede obligația unității de a despăgubi persoana încadrată în muncă în cazurile cînd aceasta a suferit din culpa unității, un prejudiciu, în timpul sau în legătură cu serviciul. Considerată ca o confirmare a principiului egalității părților prin contractul de muncă, prevederea de față are meritul de a deschide în mod neîndoielnic, posibilitatea persoanelor încadrate în muncă de a-și valorifica dreptul la despăgubiri cînd au fost prejudiciate de unitate. Este adevărat că și pînă de curînd, conform vechii legislații, persoanele încadrate în muncă aveau dreptul la despăgubiri din partea unității, însă instituirea expresă a unei asemenea norme de drept și așezarea ei în Codul muncii, are o semnificație deosebită, confirmînd încă odată principiile de justiție socială care stau la baza orînduirii noastre.

● **Mărirea termenului în care persoanele încadrate în muncă pot pretinde față de unitate acoperirea prejudiciilor sau plata drepturilor neacordate.** În noul cod (art. 176 (2) se stabilește acest termen la trei ani, spre deosebire de reglementarea veche care prevede drept termen limită un an. Invederăm următorul fapt: în proiectul supus dezbaterii acest termen a fost la 2 ani, iar codul l-a majorat la 3 ani. Împrejurarea are o dublă semnificație atît pe plan social, cît și juridic. În primul rînd este de relevat participarea eficientă a maselor de oameni ai muncii la elaborarea actelor fundamentale. Apoi, în ordinea dreptului, termenul de 3 ani consacră egalitatea părților din contractul de muncă, deoarece și unitatea poate stabili drepturile sale de creanță, pe calea deciziei de imputare, tot înăuntrul acestei perioade socotită de la data producerii pagubei. Invederăm că vechiul cod limita dreptul angajaților la 1 an.

Prevederea cuprinsă în art. 136 (1) privind obligația unității de a plăti o despăgubire echivalentă cu salariul mediu realizat în ultimele 3 luni pe întreaga perioadă, cît a fost lipsit de salariu cel căruia i s-a desfăcut contractul de muncă în mod nejustificat, precum și art 172 (2) care dispune că orice nerespectare a drepturilor persoanelor încadrate în muncă atrage răspunderea persoanelor vinovate, constituie tot atîtea expresii concrete ale măririi răspunderii unității față de membrii colectivului de muncă.

● **Concediul de odihnă** deși nu are o reglementare principial diferită față de Legea nr. 26/1967, totuși în art. 126 (1) se prevede că acordarea acestuia poate avea loc și fracționat cu condiția ca una dintre fracțiuni să fie de cel puțin 15 zile.

● **Litigiile de muncă.** În această materie sînt de făcut două precizări: unitățile nu mai pot figura ca reclamante în litigii patrimoniale, ele avînd deschisă numai calea emiterii deciziei de imputare, fapt care va trebui să ducă la o reconsiderare a deciziei de îndrumare nr. 34/1963 a Plenului Tribunalului Suprem deoarece în aceste situații unitățile nu mai pot face cereri reconvenționale; organul administrativ ierarhic superior are în competența sa contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă și cererile privind reintegrarea în muncă a persoanelor cu funcții de conducere numite de aceste organe, spre deosebire de trecut cînd erau abilitate a soluționa litigiile avînd un asemenea obiect promovate de orice persoană cu funcție de răspundere

C. JORNESCU

←

viciu specializat, care îndeplinește funcții de programare, urmărire și control al acestei activități. Ca urmare, se asigură o legătură reciprocă de producție între întreprinderile specializate, care fabrică împreună un anumit produs.

Fiind legată organic de specializare, cooperarea în cazul centralei noastre îmbracă următoarele forme:

1. **Cooperare pe produs în calitate de furnizori sau de beneficiari.** În această situație menționăm, ca exemplu, abatoarele de păsări cu capacitate de 6000 capete/h, la care întreprinderea noastră, în calitate de furnizor, execută contorul automat de numărat și mașina de ambalat măruntaie, iar în calitate de beneficiar, instalația de sortat cartofi, pentru care primim 2 tipuri de elevatoare ce intră în componența agregatului, de la o uzină specializată din cadrul centralei.

2. **Cooperarea pe piese sau subansamble.** Aceasta este caracteristică în special producției de reductoare, care sînt livrate tuturor întreprinderilor din centrală pentru executarea instalațiilor și mașinilor agricole.

3. **Cooperarea tehnologică** care reprezintă legătura pe care o avem în finisarea pieselor turnate și forjate de la întreprinderi din centrala noastră și din alte centrale, specializate în asemenea operații tehnologice.

Caracteristic pentru anul 1972 a fost asigurarea de către centrală a unor legături de cooperare eficientă atît cantitativ cît și calitativ în termen util potrivit contractelor încheiate. Cooperarea în cadrul întreprinderilor din centrală s-a dovedit extrem de utilă mai ales în situația realizării unor produse în termene scurte, ca urmare a unor sarcini deosebit de importante primite.

În prezent, **ponderea cooperării în cadrul întreprinderii noastre reprezintă peste 20% din planul de producție, fiind de 8 ori mai mare decît în 1970.** Avînd în vedere acest volum mare, **cooperarea este reglementată prin contracte economice cu termene urmărite atît de întreprinderile interesate, cît și de centrală.**

Vreau să mai relev un fapt mult controversat în cadrul dezbaterii noastre: **problema prețurilor în cadrul cooperării.** În cazul nostru, **prețurile sînt controlate de centrală, ponderea beneficiului fiind deosebit de mică pentru a nu influența structura cheltuielilor la beneficiari.**

Firește, analizînd problema specializării uzinei noastre și a celorlalte din cadrul centralei, nu putem afirma că la baza ei a stat și stă în toate cazurile criteriul eficienței economice. Iată un singur exemplu semnificativ. Vorbind de specializarea unor operații tehnologice, vreau să arăt că, de pildă, danturarea roților conice care ne sînt necesare, se execută la Uzina de fabricație, reparații și montaje în agricultură din Arad — unitate componentă a centralei. În acest fel, se înregistrează o cheltuială cu transportul acestora de 4 mii lei lunar, cheltuială care afectează în bună măsură prețul de cost al reductoarelor la care folosim aceste piese. Această deficiență ar putea fi înlăturată dacă uzina noastră ar fi dotată cu o mașină de danturat conic.

În încheiere, doresc să subliniez faptul că specializarea este un proces ce trebuie adîncit și perfecționat continuu, mai ales că există un cadru organizatoric propice prin existența centralelor industriale.

MARKETING

CONDUCEREA INTEGRATĂ A ACTIVITĂȚILOR DE MARKETING

ORGANIZAREA compartimentelor de marketing în centralele industriale și întreprinderile de comerț exterior trebuie legată de concepția de sistem. A gîndi astfel nu înseamnă altceva decît a recunoaște caracterul complex al organizațiilor economice și a afirma prioritatea interdependențelor, faptul că procesele economice nu pot fi înțelese complet și adecvat dacă sînt considerate izolat de multiplele lor cauze și consecințe.

Avantajele aplicării teoriei sistemelor sînt numeroase. Mă voi referi mai ales la faptul că astfel putem evidenția cu claritate: scopul sistemului, metodele de realizare a scopului respectiv, relațiile și interacțiunile din cadrul sistemului care delimitează frontierele domeniilor de acțiuni și decizii precum și legăturile dintre sisteme, inclusiv cele cu mediul exterior.

Sistemul de marketing al întreprinderii urmărește consolidarea și dezvoltarea ei rentabilă printr-o adaptare continuă la condițiile și schimbările pieței interne și externe. Acest obiectiv general se realizează prin accelerarea racordării producției la cerințele diferitelor segmente de cumpărători și optimizarea dirijării produselor și serviciilor către aceste segmente pentru satisfacerea lor integrală. Funcționarea sistemului este asigurată prin procurarea informațiilor, coordonată indispensabilă analizei, prognozei și conducerii științifice a acestor activități.

Activitățile de marketing sînt numeroase și dispersate, uneori în diferite sectoare ale întreprinderii, ca de pildă în proiectare și producție (unde se reliefează în fapt lărgirea și modificarea gamei produsului), în aprovizionare și alcătuirea asortimentelor (aspectul de marketing apare în identificarea nevoilor și în determinarea mai multor surse de aprovizionare — atît pentru prezent cît și pentru viitor), depozitare, transporturi, finanțare și creditare, standardizarea și clasificarea mărfurilor (deosebit de importante pentru produsele agroalimentare și materiile prime), asigurări, clauze de risc etc.

Potrivit scopurilor sistemului, activitățile de marketing pot fi grupate în funcțiuni: 1. **pătrunderea pe piață** (evaluarea pieței și determinarea canalelor pentru vehicularea produselor); 2. **adaptarea calității, funcționalității, esteticii și prețului produsului** și/sau **prestărilor de servicii la cerințele segmentelor de consumatori**; 3. **adaptarea distribuției la condițiile cererii** (unde, cînd, cum, în ce cantități și calități trebuie vîndut produsul); 4. **informarea convingătoare și influențarea consumatorilor prin comunicațiile comerciale** (publicitatea, vînzarea prin delegați, promovarea vînzărilor); 5. **serviciile care finalizează procesele de marketing** (instrucțiuni de folosire în consum a produselor, asigurarea pieselor de schimb și reparațiilor, garanții, restituiri, vînzarea cu plata în rate etc.).

Toate aceste grupe de activități au la bază rezultatele cercetărilor de marketing menite să interpreteze informațiile și să le valorifice pentru micșorarea și eliminarea incertitudinii în deciziile de marketing.

Funcțiunile marketingului sînt efectuate prin diferite forme organizatorice care în decursul timpului sînt modificate pentru a reflecta descoperirea unor căi mai eficiente de combinare sau separare a diferitelor activități. De aceea în diferite centrale sau întreprinderi întîlnim tipuri variate de organizare a compartimentelor de marketing.

Problema care se ridică este însă cum poate compartimentul de marketing să exercite controlul asupra activităților interdependente din celelalte compartimente ale întreprinderii, întrucît numai prin conjugarea tuturor acestor activități pot fi realizate obiectivele marketingului. Pot apărea chiar conflicte intersectoriale dacă nu se dezvoltă o solidaritate de interese pentru bunul mers al întreprinderii. Compartimentul de marketing nu este mai important ca celelalte, ci numai prioritar, plasat în raport cu piața, cu necesitățile consumatorilor. Ca atare, soluția problemei nu poate proveni din sporirea autorității compartimentului de marketing, ci din perfecționarea comunicațiilor și înțelegerii reciproce între servicii. Necesitatea colaborării diferitelor sectoare ale întreprinderii este o realitate care se vădește în tendința formării de colective intercompartimentale de specialiști, alcătuite ad-hoc în vederea rezolvării unei anumite probleme sau grup de probleme.

Numai în acest fel poate fi aplicată concepția de sistem. Esența acestei concepții constă în evidențierea și ierarhizarea alternativelor existente de acțiuni, a tuturor consecințelor și implicațiilor unei opțiuni, încă înainte de luarea deciziei respective. Un colectiv de specialiști competenți, care într-o ședință constructivă, identifică toate aspectele unei probleme și selecționează corect obiectivele și căile cele mai adecvate de acțiune, pe baza cunoașterii tuturor efectelor și costurilor deciziei alese, realizează o analiză de sistem. Evident, nu totdeauna problemele de marketing pot fi rezolvate astfel, fiindcă sistemele de marketing au o natură complexă, ceea ce adesea cere elaborarea unor modele cantitative ample.

Subsistemele de marketing nu pot fi integral cuprinse în structura organizatorică a unui compartiment de marketing, însă concepția de sistem poate fi aplicată cu ajutorul colectivelor de specialiști pe probleme și al coordonării acestora de către aceeași persoană din conducere căreia îi este subordonat compartimentul. Astfel de colective sînt necesare pentru crearea și lansarea produselor noi sau perfecționate, ca și pentru diferitele strategii și tactici de marketing

În esență, principalele subsisteme, ca domenii specifice de decizii și acțiuni constituind scheletul compartimentului de marketing, sînt: a. **cercetările de marketing**; b. **lărgirea și modernizarea gamei sortimentale a produeslor și serviciilor**; c. **comunicațiile comerciale și impulsionarea vînzărilor**; d. **conducerea vînzări-, lor, analiza și planificarea lor, relațiie cu clienții**; e. **prețurile**; f. **vehicularea, depozitarea și distribuția mărfurilor**; g. **serviciile după vînzare, garanții, reparații, condiții de plată**.

Potrivit condițiilor existente aceste subsisteme se pot grupa sau — dimpotrivă — diviza.

Subsistemul lărgirea gamei sortimentale, de pildă, are ca scop crearea asortimentelor și grupelor de produse potrivit structurii cererii. În satisfacerea cererii, structurile sînt întotdeauna predominante. gospodina cînd cumpără un produs nu vede în el un obiect izolat, ci unul care îi completează o structură, atît în ceea ce privește garderoba sau dotarea cu bunuri de echipare a gospodăriei, cît și în cazul produselor de consum imediat, fiindcă ceea ce o interesează este constituirea asortimentelor din gospodărie, inclusiv, rezervele curente din cămara cu alimente etc. În același sens, producția trebuie să livreze pieței, game și structuri de produse, asortimente și nu produse izolate. Aceasta presupune o cunoaștere a pieței în segmentele ei componente și elaborarea unei strategii a produsului potrivit acestor segmente. În același timp, produsele trebuie dotate cu o serie de proprietăți distincte, care să le individualizeze, permițînd diferențierea și identificarea lor rapidă, mai ales la cosmetice, produse chimice, textile, aparate etc. (prin nume, marcă, etichete).

Subsistemul comunicațiilor comerciale urmărește un complex de obiective legate de crearea cererii: impulsionarea continuă a vînzărilor, introducerea noilor produse pe piață, comunicațiile cu publicul prin publicitate și reclamă în vederea influențării și convingerii consumatorilor. Demonstrațiile de utilizare a produsului, expozițiile cu și fără vînzare, participările la tîrguri, cataloagele, pliantele etc. sînt metode de promovare utilizate atît în marketingul bunurilor de consum cît și în acela al mijloacelor de producție.

Subsistemul distribuției fizice a produselor se împarte la rîndul lui în logistică (transporturi, depozitări, operațiile de mișcare a produsului de la producător la consumator) și în canale de marketing (relațiile organizatorice și contractuale între producător și diferitele verigi intermediare pînă la utilizatorul final, prin care se desfășoară vînzarea-cumpărarea, respectiv comercializarea produsului). Scopul acestui subsistem este realizarea unui nivel specific de servicii oferite clienților. Calitatea serviciilor logistice, de pildă, se exprimă prin mărimea perioadei de timp scurs între formularea cererii efective și livrarea produsului. Ca atare trebuie cunoscute și mai ales studiate numeroasele variabile legate de preferințele consumatorilor, importanța pieței produsului, durata de funcționare sau de consum, localizarea magazinelor și depozitelor și adaptarea lor la nevoile consumatorilor ca și cunoașterea proceselor de producție și a numeroșilor factori care acționează într-o situație dată.

Subsistemul prețurilor studiază legăturile dintre prețuri și desfaceri, elasticitățile cererii produsului în funcție de preț și în corelație cu alte produse elasticitățile costurilor întreprinderii, elaborînd propuneri de fundamentare a politicii prețurilor în domeniul respectiv. Trebuie concepute diferite strategii de prețuri pe termene lungi, medii și scurte, în comerțul exterior, ceea ce este de o extremă importanță fiindcă o acțiune de preț poate adesea crea efectiv o piață. Scopul acestui subsistem este strategic, urmărind cunoașterea efectului prețurilor pe piață. Numai astfel poate fi determinat nivelul la care prețul face producția rentabilă stimulînd totodată pe consumator să accepte produsul și dezvoltînd astfel cererea sub influența combinată a perfecționării producției și a unei viguroase promovări.

Încadrarea în timp a acțiunilor de marketing și realizarea obligatorie a unor termene pentru sincronizarea cu alte acțiuni paralele sau pentru inițierea altora în anumite momente precise necesită **programări detaliate de marketing.** Sînt foarte utile graficele de urmărire în timp a operațiilor, modelele logice nonnumerice reprezentînd scheme sau diagrame în flux ale secvenței în timp a fazelor de acțiuni. Urmărirea programărilor prin metoda drumului critic și Pert este foarte avantajoasă și practica utilizării acestor tehnici reticulare trebuie mai larg folosită în activitățile de marketing.

O decizie de marketing antrenează toate domeniile compartimentului de marketing și toate aceste implicații trebuie revizuite și reexaminate de fiecare dată cînd se pregătește o asemenea hotărîre.

Deciziile luate în cadrul subsistemului „lărgirea gamei sortimentale a produsului" influențează toate celelalte activități de marketing. De pildă, deciziile privind căile de diferențiere a produsului și de identificare a lui nu pot fi luate fără considerarea canalelor de marketing prin care produsul va fi distribuit (rețeaua de autoservire vehiculează numai produse ambalate, depozitele comerțului cu ridicata primesc mărfuri în vrac etc.). Decizia privind o campanie de promovare poate fi luată numai după ce decizii corespunzătoare au fost luate în privința produsului, ambalajului, mărcii și politicii de distribuție. Nivelul prețului unui sortiment este influențat și influențează, la rîndul lui, calitatea produsului ca și modul de distribuție. Rabatul comercial practicat în sfera distribuției reprezintă unul din factorii prețului de vînzare cu amănuntul al unui produs. Anumite acțiuni de promovare se finalizează prin reducerea prețului etc.

Nu este suficient ca subsistemul de studiere a pieței să identifice un segment de consumatori a căror cerere nu este satisfăcută pentru ca pe această bază să se ia decizia de creare a unui nou produs sau de dezvoltare ori de perfecționare a unui produs existent. Toate sectoarele compartimentului de marketing (prețul, promovarea, logistica, alegerea canalului de distribuție) trebuie să-și sincronizeze acțiunile față de coordonatele acestui segment: capacitatea lui de cumpărare, rețeaua comercială preferată, condițiile și factorii de decizie ai consumatorilor etc.

dr. Mihai C. DEMETRESCU
directorul Laboratorului de marketing

Diferența între optica producție și optica marketing în întreprindere după ADETEM *

Domenii	Marketing	Producție	Consecințe
1. Conducerea întreprinderii.	Se preocupă precumpănitor de consumator.	Se preocupă precumpănitor de întreprindere.	O.M. — Personalul de marketing deține mari responstabilități în definirea strategiei întreprinderii. O.P. — Personalul tehnic și de producție deține principalele responsabilități în definirea strategiei.
2. Politica produselor.	Largă, diversificată.	Îngustă, tradiționalistă.	O.M. — Se fabrică și se vinde ceea ce se cere. O.P. — Se vinde ceea ce se fabrică.
3. Cercetare.	Au prioritate studiile și cercetările de piață.	Au prioritate studiile și cercetările tehnice.	O.M. — Obiectivele fondate pe cercetarea analitică, permanentă de marketing. O.P. — Obiectivele fondate pe cercetare tehnică.
4. Politica financiară.	Accent pe alinierea la prețul pieței anvizajînd rentabilitatea atît în prezent cît și în perspectivă.	Accent pe prețul de cost și mai puțin pe cel de vînzare.	O.M. — Astfel ca, consumatorul să poată plăti și întreprinderea să se poată replia față de concurență. O.P. — Să se producă bine și ieftin, ceea ce nu înseamnă întotdeauna asigurarea debușeului.
5. Activități funcționale.	Preocupați de a-și fundamenta obeictivele prin studii de marketing.	Preocupați în special de problemele producției.	O.M. — Activitatea este motivată de cerere, de piață, de nevoile consumatorului. O.P. — Activitatea este motivată de dorința de a desfășura producția fără probleme.
6. Atitudinea față de cerere.	Încearcă să deschidă noi piețe întreprinderii.	Se limitează la satisfacerea nevoilor existente.	O.M. — Vizează dezvoltarea vînzărilor prin ofertă conformă cu cererea consumatorului, prin programe de marketing. O.P. — Vizează creșterea vînzărilor printr-o organizare foarte activă a vînzărilor.

*) Asociația națională pentru dezvoltarea tehnicilor de marketing — Franța.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENII, FORME, CĂI, CADRU INSTITUȚIONAL ȘI INSTRUMENTE DE REALIZARE (I)

SE SPUNE, pe bună dreptate, despre relațiile internaționale economice și tehnico-științifice socialiste că sînt relații de colaborare. Această însușire inseparabilă care decurge din principiile care stau la baza acestor relații și, în primul rînd, din egalitatea în drepturi între parteneri, le deosebește în mod esențial de relațiile internaționale economice capitaliste, în cadrul cărora, chiar dacă este proclamată egalitatea dintre parteneri, în fapt, prin însuși natura modului de producție care le generează, interesele partenerului mai puternic au prioritate în fața celui mai slab.

Dezvoltarea și perfecționarea continuă a relațiilor internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste presupune delimitarea prealabilă în mod precis a domeniilor, formelor, căilor, precum și a cadrului instituțional, a instrumentelor de realizare, astfel încît, aceste relații să răspundă imperativului eficienței și avantajului reciproc, să fie în deplină concordanță cu caracterul calitativ nou al legăturilor dintre statele sistemului mondial socialist, în cadrul căruia sînt luate în considerare interesele economice diferențiate ale țărilor participante.

Este de la sine înțeles că relațiile de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările sistemului mondial socialist nu au apărut dintr-odată, ci s-au format și s-au perfecționat în procesul care a avut loc de-a lungul unei perioade istorice de aproape trei decenii, perioadă corespunzătoare stabilirii și consolidării socialismului în aceste țări. Delimitarea domeniilor, concretizarea formelor și căilor de realizare a acestor relații economice, precum și perfecționarea cadrului instituțional, a instrumentelor de realizare nu a constituit un proces desfășurat pe un teren complet nou. Dezvoltarea economică a societății omenești, inclusiv în condițiile capitalismului a creat în decursul îndelungatei sale istorii, un sistem de forme și metode cum sînt comerțul internațional, creditul etc., care curățate de vestigiile modului de producție bazat pe exploatarea omului de către om și a unor națiuni întregi de către altele, au putut fi folosite în condițiile socialismului și dezvoltării acestuia.

Lenin, de altfel a atras atenția nu numai asupra posibilității, ci și asupra necesității folosirii experienței acumulate de omenire în decursul veacurilor, cu privire la conducerea unor procese economice, în rîndul cărora putem include și relațiile internaționale economice și tehnico-științifice. Formelor, căilor și instrumentelor preluate de la capitalism li s-au adăugat treptat altele noi, născute și dezvoltate în condițiile socialismului și care, împreună cu celelalte forme și instrumente, au fost supuse unui proces continuu de perfecționare, în scopul ridicării neîncetate a eficienței lor.

Dezvoltarea continuu ascendentă a economiilor naționale ale țărilor socialiste, în procesul de edificare a noii societăți, acumularea treptată a experienței de către organele și organizațiile specializate ale țărilor socialiste, introducerea progresului științific și tehnic în economie, creșterea eficienței producției sociale, formarea unei structuri moderne a economiilor naționale și ridicarea neîncetată a bunăstării poporului, au influențat substanțial perfecționarea continuă a tuturor părților componente ale fenomenului pe care îl denumim relații internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste. O asemenea perfecționare a putut avea loc numai în condițiile dezvoltării în țările socialiste a relațiilor de producție de tip nou, în condițiile promovării unor legături tot mai profunde și stabile în cadrul principalelor ramuri ale economiei naționale, ale științei și tehnicii și în condițiile în care s-a ținut seama de cerințele diviziunii mondiale a muncii.

PREOCUPÎNDU-SE de construcția socialistă în țara noastră, Partidul Comunist Român și conducerea de stat au acționat și acționează cu fermitate pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate țările sistemului mondial socialist, pentru perfecționarea metodelor și formelor de colaborare cu aceste state pe baza principiilor de colaborare unanim recunoscute. **„Îmbinînd în mod just interesele naționale cu interesele generale ale sistemului mondial socialist —** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **partidul nostru militează pentru dezvoltarea multilaterală a țării, preocupîndu-se în același timp pentru lărgirea colaborării internaționale cu țările socialiste, spre binele fiecăreia în parte și al cauzei generale a socialismului și păcii".** [1])

Perfecționarea în continuare a relațiilor internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste constituie astfel un proces conștient și planic reglementat de partidele comuniste și guvernele acestor țări, fapt demonstrat prin aceea că, în perioada care s-a scurs de la formarea sistemului mondial socialist, au avut loc numeroase consfătuiri bilaterale sau în cadrul multilateral ale conducătorilor de partid și de stat ai țărilor socialiste, cu care ocazie au fost examinate probleme ale perfecționării și diversificării formelor și metodelor de conlucrare.

Ținînd seama de faptul că înflorirea țărilor libere și suverane, dezvoltarea multilaterală a economiei naționale, creșterea potențialului material și spiritual ale fiecărei țări socialiste, creează condiții pentru lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice internaționale, care la rîndul lor devin din ce în ce mai mult un factor esențial al progresului fiecărui popor, România militează pentru explorarea — în scopul folosirii cît mai eficiente — a tuturor domeniilor de colaborare, pentru perfecționarea continuă a formelor colaborării și alegerea căilor celor mai propice pentru fiecare obiect concret al colaborării; totodată țara noastră militează pentru edificarea unui cadru instituțional care să permită o conlucrare fructuoasă între state independente și suverane, și pentru perfecționarea instrumentelor care să contribuie la creșterea eficienței colaborării și — în funcție de specificul fiecărui obiectiv concret al colaborării — să asigure creșterea responsabilității partenerilor pentru realizarea angajamentelor asumate.

Numai răspunzînd acestor imperative relațiile de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste pot contribui la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a acestor state — proces obiectiv, care se înscrie în mod organic în direcția soluționării celei mai importante sarcini a construcției socialiste și comuniste și anume atingerea în fiecare țară a unui înalt nivel de dezvoltare economică, a unui standard ridicat de viață pentru poporul fiecărui stat socialist. **„Asigurînd valorificarea cît mai intensă a avantajelor noii orînduiri, dezvoltarea susținută a economiei, științei și culturii, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în articolul «Lenin și edificarea societății socialiste» — **partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste își realizează misiunea istorică de exponenți ai intereselor vitale ale clasei muncitoare și popoarelor lor. În acest fel, ele își îndeplinesc totodată o înaltă îndatorire internaționalistă, deoarece cu cît fiecare țară socialistă este mai dezvoltată, cu cît îndeplinește mai deplin și consecvent idealurile proletariatului, cu atît ea aduce o contribuție mai importantă la creșterea puterii sistemului mondial socialist în ansamblul său, la sporirea prestigiului și autorității socialismului în lume, la întărirea frontului atntiimperialist".** [2])

Pe această bază, apare necesitatea obiectivă de a se examina diferitele aspecte ale procesului de materializare a relațiilor internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste. În acest scop, este necesar să se încerce o sistematizare a numeroaselor și variatelor acțiuni concrete de colaborare economică și tehnico-științifică intervenite între țările socialiste — experiența de pînă acum oferă un bogat material faptic pentru o astfel de încercare de sistematizare, de grupare cu scopul ca, în final, să fie enuntate caracteristicile acestor forme.

Cele ce urmează constituie o încercare de a contura **domeniile** de manifestare a relațiilor internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste, de a defini și caracteriza **formele** cele mai frecvent folosite, **căile** utilizate, **cadrul instituțional** înăuntrul căruia se materializează, precum și **instrumentele** cu ajutorul cărora se realizează relațiile internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste.

● 1. Domenii de colaborare

PORNIND de la natura relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, de la caracterul planificat și dinamic al dezvoltării economice a acestor state, este normal ca o deosebită importanță în adîncirea, diversificarea și perfecționarea relațiilor economice dintre ele să o aibă colaborarea desfășurată în domeniul **activității de planificare,** activitate care se înfăptuiește în mod sistematic, în scopul determinării modalităților de conlucrare pentru rezolvarea problemelor ridicate de țări, inclusiv a căilor reciproc avatajoase de soluțioare.

Colaborarea în domeniul **producției materiale și transporturilor,** ocupă un loc deosebit de important în cadrul relațiilor internaționale economice și tehnico-științifice. Ea ține seama de faptul că în dezvoltarea lor dinamică țările socialiste au nevoie să-și asigure cît mai deplin, la timp și eficient nevoile lor crescînde în produse ale ramurilor de combustibil, energie, metalurgie și, în general, de materii prime, de convenirea unor forme eficiente în vederea fabricării acelor produse ale ramurilor prelucrătoare de deosebită importanță pentru economia națională cum sînt construcțiile de mașini, chimia și petrochimia, radiotehnica, electronica și alte ramuri, vizînd îndeosebi fabricarea produselor de o înaltă tehnicitate, care nu se fabrică sau se fabrică în cantități insuficiente de către una sau alta dintre țările socialiste.

Organele și organizațiile din țara noastră au datoria să urmărească ca activitatea de colaborare pe care o desfășoară în acest important domeniu să decurgă în strînsă concordanță cu direcțiile și obiectivele curente și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, să contribuie la realizarea și depășirea planurilor de stat, la obținerea unor ritmuri înalte de dezvoltare a ramurilor, astfel ca să se asigure diversificarea producției industriale și agricole, creșterea nivelului tehnic și a calității produselor, utilizarea tot mai rațională a resurselor materiale și de muncă.

Colaborarea în domeniul **științei și tehnicii,** în condițiile desfășurării în ritm susținut a revoluției tehnico-științifice, care reclamă eforturi materiale deosebite și presupune existenta unui mare număr de cadre științifice și tehnice cu o înaltă calificare, capătă acum și în perspectivă o importanță din ce în ce mai mare. Fiecare țară este interesată ca la eforturile sale de cercetare științifică, să adauge, pe bază de reciprocitate, rezultatele deja obținute de către țările frățești, de gîndirea omenească în general, și aceasta, îndeosebi pentru acele sectoare ale științei, care prezintă o mare importanță pentru economia sa națională și se dezvoltă într-un ritm intens pe plan mondial, ca și pentru acele realizări în care istoricește, țara respectivă nu a avut condiții corespunzătoare de dezvoltare. România, dezvoltînd în ritmuri susținute potențialul său științific și tehnic, este interesată în promovarea colaborării cu țările socialiste și cu alte țări în vederea rezolvării prin eforturi comune a unor probleme ale științei și tehnicii contemporane.

Un domeniu al relațiilor internaționale de colaborare economică, folosit pe larg încă de la începutul construirii sistemului mondial socialist, este cel al **comerțului exterior**. O caracteristică esențială a colaborării în domeniul comerțului exterior, în condițiile caracterului industrial tot mai accentuat al economiei țărilor socialiste, constă în aceea că activitatea de colaborare desfășurată în toate celelalte domenii se finalizează în operațiuni de cumpărare-vînzare de mărfuri și servicii, de export-import. La rîndul său, comerțul exterior exercită o influență activă asupra avîntului continuu al economiei fiecărei țări socialiste, asupra diversificării colaborării economice în general. Intensificarea relațiilor comerciale se realizează în condițiile întăririi continue a monopolului statului socialist asupra comerțului exterior, în condițiile întăririi și perfecționării conducerii și planificării economiei în cadrul fiecărei țări, ale creșterii rolului acordurilor comerciale de lungă durată și protocoalelor anuale, privind schimburile reciproce de mărfuri.

Dezvoltarea, perfecționarea și diversificarea continuă a relațiilor de colaborare dintre țările socialiste implică și dezvoltarea colaborării în domeniul **valutar-financiar, bancar și de credit.** Pornind de la necesitatea activizării rolului relatiilor valutar-financiare în realizarea sarcinilor privind intensificarea în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice, țările socialiste sînt preocupate de perfecționarea pîrghiilor valutar-financiare a căror menire constă în facilitarea schimburilor reciproce, în condiții de stabilitate și independență a valutelor naționale, precum și a valutei colective — rubla transferabilă — folosită în relațiile dintre țările membre ale CAER.

Unul din domeniile colaborării, al cărui volum cunoaște o importantă extindere este cel al **turismului, prestațiilor și altor activități necomerciale.** Practica a dovedit că o condiție a dezvoltării în continuare a relațiilor internaționale de colaborare constă în cunoașterea nemijlocită a partenerilor, a tezaurului cultural, a obiceiurilor și tradițiilor, a modului lor de viață. În același timp prestațiile reciproce, precum și alte activități necomerciale sînt chemate să aducă într-o măsură din ce în ce mai mare contribuția lor la dezvoltarea relațiilor internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică între țări suverane, independente și egale în drepturi.

Radu CONSTANTINESCU

---

[1]) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste — Vol. 2, pag. 568, Ed. politică, București 1958.

[2]) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate — Vol. 4, pag. 837, Ed. politică, București 1970.

FIȘE

Eurodolarii — capital fictiv

● Nr. 11/1972 al revistei MEMO publică studiul lui D. Smislov: **Pricini i sledstvia krizisa valiutnoi sistemî kapitalizma** (Cauzele și consecințele crizei sistemului valutar capitalist).

Analizînd consecințele ce le creează stocurile de dolari acumulate în alte țări (eurodolarii), autorul arată că aceste stocuri reprezintă pierderi însemnate pentru țările respective din următoarele considerente: rezervele de dolari acumulate de alte state capitaliste reprezintă fonduri bănești scoase din sfera productivă, respectiv reprezintă un capital fictiv ce nu aduce nici un folos economiilor acestor țări; datorită inflației din S.U.A., puterea de cumpărare a dolarului scade, în consecință scade și puterea de cumpărare a dolarilor acumulați în străinătate; criza dolarului s-a soldat cu devalorizarea lui, ceea ce automat a redus rezervele acestor țări acumulate în dolari; de fapt aceste acumulări nu au avut niciodată siguranța că s-ar putea converti în aur pentru motivul că rezervele SUA erau insuficiente (lucru confirmat de altfel de măsurile instituite de SUA în perioada august-decembrie 1971); rezervele de dolari acumulate în țările vest-europene constituie una din cauzele principale ale instabilității dezvoltării economice; uriașele rezerve de eurodolari constituie canale prin care are loc „exportul inflației" din SUA în țările vest-europene și în Japonia.

Probleme ale conducerii

● John Argenti, în lucrarea *A management system for seventies* (Un sistem de conducere pentru anii 70) George Allen, Unwin Ltd, Park Lane, Hemmel Hempstead, Herts U.K., 1972, proiectează configurația activității conducătorilor pentru anii 70 diferențiat pe următoarele faze ale activității de conducere: deciderea a ce să se facă, deciderea a cum să se facă, transmiterea instrucțiunilor de realizare și evaluare a rezultatelor. Astfel, se apreciază că stabilirea obiectivelor care trebuie atinse va fi afectată într-o măsură sporită de utilizarea mijloacelor de cuantificare, în condițiile intensificării orientării spre obținerea unor beneficii și mai mari. Atît în această fază, cît și în cea referitoare la alegerea modalităților de atingere a obiectivelor fixate, specialiștii de înaltă calificare vor fi folosiți într-o măsură mai mare decît personalul funcțional.

În ceea ce privește procesul transpunerii în practică a deciziilor luate, se anticipează reducerea numărului de instrucțiuni date de cadrele de conducere, concomitent cu amplificarea caracterului lor concret. La baza acestei orientări se află cunoașterea mai precisă de către fiecare cadru de conducere a ceea ce trebuie să facă și a modului cum munca este apreciată.

N. Teodorescu Se apropie momentul bilanțului 45
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor Formarea informaticienilor 45
D. Agapescu Proiectele de raționalizare a sistemului de evidență 46
S. Țicovschi Informatica în administrația de stat 46
D. Anastasiu O abordare nuanțată în dezvoltarea sistemelor informatice 47
*** Concepție unitară în realizarea sistemelor informaționale 48
A. Niculescu Proiectele preliminare de raționalizare a evidenței 49
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor, Perfecționarea informaticienilor 49
G. Pleșoianu, A. Țura Avantaje care recomandă noul sistem proiectat pentru aplicare și generalizare 50
*** Conturarea unei concepții de proiectare tipizată : SICMA — 1 51

ORGANIZAREA CONDUCERII PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

*** Centralele industriale : Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne (anchetă) 1, 2, 3, 4, 6
M. Georgescu, P. Buzoianu Determinarea și cunoașterea concretă a capacităților de producție 1
*** Centralele industriale și unitățile asimilate 3
P. Despot Democratism economic și inteligență colectivă 4
*** Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III 4
I. Crișan Secțiile „auxiliare" nu sînt... auxiliare 4
*** Perfecționare și eficiență 6
*** Cum asigurăm creșterea eficienței economice 7
C. Constantinescu, H. Pincas Modul de utilizare a capacităților existente 7
M. Ioniță Centrala industrială : O structură suplă, susceptibilă de perfecționare 7
C. Cojocaru, I. Georgescu, S. Popescu Cum perfecționăm organizarea 7, 9
I. Olteanu O puternică manifestare a democratismului orînduirii noastre, un adevărat congres economic 8
*** Hotărîrea fermă, eforturi susținute pentru perfecționarea activității industriale și de construcții 8, 9
*** Autoutilarea — o acțiune complexă cu multiple implicații economice (dezbatere) 9
*** Socialul în conducerea întreprinderii 10
P. Cioclu Rezerve în folosirea fondului de timp 12
dr. E. Trattner Proiectarea tehnologică însoțită de cea organizatorică 12
*** Terapeutica modernă a tehnicii de producție : întreținerea și repararea utilajelor 13
C. Cojocaru Ce decizii ia consiliul oamenilor muncii 15
I. Ploscaru Democratismul economic în acțiune 17
M. Florescu Participanți la conducere 17
*** Centrala industrială pe traiectoria consolidării 21, 48, 49
*** Examenul viabilității — eficiența 21
E. Mărgineanu De la organizarea pe grupe de mașini la linii tehnologice integrate 23
E. Ilie Organizarea — generator de eficiență 23
*** Cum sînt utilizate capacitățile sculăriilor 24
*** Conducerea colectivă — expresie a adîncirii democrației, stimul al gîndirii creatoare 24
C. Cristea Utilizăm corespunzător potențialul organizatorilor ? 24
C. Trotuș Indici înalți la toate agregatele, metal mai mult 25
M. Rădoi Proiectul de organizare 25
N. Haneș Un sistem de criterii pentru delimitarea atribuțiilor 25
C. Suciu Integrarea activităților de aprovizionare-desfacere 26
I. Tăndureanu Integrarea activităților de comerț exterior 26
S. Popescu Două condiții fundamentale ale reușitei: perspectivă clară și oameni capabili 27
N. Popov Determinantele profilului „curbei de eficiență" 27
S. Popescu 55% din durata ciclului — operații neproductive 28
N. Popov Deservirea concomitentă a mai multor mașini-unelte 28
B. Emilian, Gh. Bourceanu, A. Neculau Exercitarea conducerii colective și perfecționarea democrației socialiste 29
Gh. Constantinescu Atragerea în circuitul economic a tuturor rezervelor — în atenția centralei industriale 30
A. Bâncilă Preocupare sporită pentru exercitarea deplină a funcțiilor centralei 30
I. C. Dinescu Concentrarea activităților de extracție-foraj — cale de ridicare a rentabilității 31
C. Constantin, P. Nicolae, P. Stere Adunarea generală — for de dezbatere și creativitate 31
D. Kiș, H. Pincas Indici mai înalți de folosire a mașinilor-unelte 31
O. Rujan, I. Georgescu Conducerea prin excepție în activitatea de comerț exterior 32
dr. Al. Gheorghiu Analiza întreprinderii ca un complex de structuri 32
S. Popescu Înaltă competență și responsabilitate muncitorească 34
*** Zestrea tehnică — folosită eficient 34
V. Anghelescu Perspective în orientarea ergonomiei 34
S. Șerban O etapă obligatorie : pregătirea adunării 35
P. Liviu Călin În industria de prelucrare a lemnului: capacități de producție, randament, rezerve 35
*** Conținutul metodei cazurilor 36
G. Culcer, R. Lungu Un caz concret 36
T. Hida, C. Pavel Evidențierea efectelor cooperării și specializării interuzinale stimulează procesul de concentrare 36
Gh. Moisă La „Tricodava" : Se impun măsuri energice pentru realizarea parametrilor proiectați 37
M. Pavel Acțiuni convergente pentru fructificarea rezervelor 37
C. Zamfir, I. Popovici Veriga hotărîtoare : organizarea 37
T. Bălătică Fiecare minut, o avuție inestimabilă 37
S. Popescu O reorganizare ce aduce un spor de 2,5 milioane lei 37
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor, E. Pestișanu Fișa de apreciere a personalului 39
*** Structuri organizatorice : raționalitate — funcționalitate 39
R. Rozanide Un sistem de indicatori de evaluare 40
N. Ungureanu Între specific și general 41
S. Popescu Transportul intern — domeniu perfectibil 41
dr. Șt. Ștefănescu Cum folosim utilajele ? Incidențe asupra productivității muncii 42
*** Viitorul funcțiilor de conducere economică 42
N. Theodorescu Nu formule tip, ci elasticitate și flexibilitate 43
*** Cum asigurăm longevitatea utilajelor 43
I. Bădin, S. Popescu Problemele de conducere economică — obiect al cercetării uzinale 44
I. Comănescu Un minister care știe să delege atribuțiile 44
N. Bălașa Mobilitatea conducerii — element esențial de progres 44
E. Trajan Șabloane — nu, principialitate — da ! 44
N. Ungureanu Criteriul este just — cum se respectă ? 45
M. Vasilescu Particularități + decizii amînate 45
V. Sloată De ce nu se aplică unele acte normative 46
*** Planificarea, producerea și aprovizionarea cu piese de schimb 46
Tr. Cocîrlă Folosirea deplină a capacităților de producție 47
I. Stănculete Organizarea rațională a reparațiilor și folosirea utilajelor 48
V. Iordache Căi de mobilizare a rezervelor de producție 48
St. Teodorescu Pe lîngă centrale — unități specializate pentru proiectarea și producerea pieselor de schimb 48
*** Continua îmbunătățire a indicelui de utilizare a mașinilor și instalațiilor 49
H. Pincas Mașinile și utilajele — potențial cu însemnate rezerve ce se cere a fi mai deplin valorificat 50
dr. C. Hidoș Necesitatea criteriilor unitare de proiectare ! 50
*** Centrala industrială și accelerarea creșterii economice (anchetă) 52

TEORIE ECONOMICĂ

*** Dezbatere : Programele cursului de economie politică 1
T. Bolchiș Inflația ca formă de manifestare a legii circulației bănești în capitalismul contemporan (II) 1
R. Crețoiu, G. Răboacă Devansarea creșterii productivității muncii față de sporirea salariului mediu și creșterea acumulării socialiste 3, 5
dr. I. V. Totu Industrializarea și perspectivele agriculturii 4
dr. M. Horovitz Factorii creșterii economiei japoneze 5
dr. A. Negucioiu Abordare consecvent științifică a optimului marcroeconomic 6
dr. A. Rosen Cercetări de maximă actualitate 6
L. Stroja Profesorul Haberler, politica veniturilor și sindicatele 7
L. Stroja „Economia socială a pieței": Între redistribuire și acumulare 8
acad. V. Malinschi Științele economice și economia științei 9
N. Nichita, P. Iosub Produsul social și venitul național — indicatori sintetici ai dezvoltării economice 9
dr. D. Grindea Implicații ale funcției productive a învățămîntului asupra teoriei și practicii economice 9, 10
A. Schor Inexorabilitatea sistemului lui Marx 9
L. Stroja Cultură economică și ideologie 10
dr. Gh. Dobre Știința economică în optica istoriografilor burghezi contemporani 11
A. Iancu Produsul final, producția intermediară și eficiența economică 11
dr. T. Postolache Dimensiunea istorică a analizei comparate 12
M. Levente Demistificări explicite 12
I. Rachmuth Balanța legăturilor dintre ramuri și fluxurile dintre sectoarele producției sociale 12
L. Stroja Cultură economică și informație 12
dr. N. S. Stănescu Esențe anchilozate — mutații în fizionomie 12
A. Schor „Rupturi" în tehnica deceniilor viitoare ? 13
dr. I. Lemnij O contrapunere artificială 13
N. Ivanciu-Văleanu Teoria unui păcat economic 13
dr. D. Ciucur, I. Gavrilă Redefinirea muncitorului colectiv 14
M. Bulgaru O contribuție importantă la analiza problemelor agrare 15
dr. M. Horovitz Curba lui Pareto dezmințită de realitățile capitalismului contemporan 17
P. Dumitru Elucidarea esenței și naturii social-istorice a cointeresării materiale necesită încă dezbateri 19
dr. Vl. Trebici Un amplu program al cercetării economice 21
dr. D. Pugna Contribuții la fundamentarea optimului macroeconomic 21
*** Creșterea economică, resorturile, direcțiile și limitele ei 22
I. Rachmuth Problema prețurilor în discuția economiștilor 23
M. Vasile Indicatorul productivității să se sprijine pe consumul și complexitatea muncii 24
Gh. Crețoiu Perfecționarea conducerii vieții economico-sociale — cerință a progresului societății noastre socialiste 28
P. Mangere Productivitatea muncii și raportul dintre salariații direct și indirect productivi 31
dr. P. Vagu, N. Georgescu Conceptul de sistem în abordarea economică 37

C. Mateescu Realizări, dar și posibilități insuficient utilizate pe linia economisirii metalului, lemnului și cimentului 44
Gh. Stoica Mutații structurale în valorificarea combustibilului 44
A. Baciu Stavilă risipei de energie electrică 45
P. Cioclu De la pădure la produsul finit — folosirea judicioasă a lemnului 45
I. Pupăză Abordarea pe un front larg a reducerii cheltuielilor de producție 45
D. Mateescu Pierderile persistă numai acolo unde sînt tolerate ! 45
I. Baianț, C. Toma De la explorarea la valorificarea „resurselor" materiale 46
P. Dan Cu ce consumuri de combustibil și energie se produc unele sortimente de negru de fum ? 46
N. Preda Cheltuieli minime la 1 000 lei producție marfă 47
T. Pelău Utilizarea rațională a materiilor prime 47
V. Petrescu O cerință prioritară : creșterea eficienței economice 48
M. Calman Acțiuni ferme pentru ridicarea gradului de gospodărire și valorificare a metalului 49
S. Stătică, I. Crăciun Calculația costurilor de producție prin metoda standard 50
* * * Deșeurile de metal — sursă valoroasă de materie primă 50, 51

PREȚURI

P. Ungureanu Necesitatea reașezării prețurilor la piesele turnate. 8
Șt. Diamandescu, Gh. Manea Raport optim între gestiune economică și plan 21
Gh. Gaston Marin Prețurile în procesul perfecționării conducerii și planificării economiei naționale 22
M. Manoliu, M. Constantinescu, M. Altăr Metode utilizate în reașezarea prețurilor de producție 25
Gh. Gaston Marin Stabilitate, elasticitate și control în politica prețurilor cu amănuntul 27
Gh. Gaston Marin Previzionarea prețurilor pe termen scurt și mediu la bunurile de consum și serviciile pentru populație 37
M. Manoliu Creația și prețurile în industria bunurilor de consum 40
I. Gherghin Metodologia pentru construcții-montaj să fie pusă de acord cu principiile legii nr. 19 40
M. Calman Respectarea riguroasă a legislației în stabilirea prețurilor de producție 42

FINANȚE ȘI CREDIT

Gh. Nicolescu Planificat : beneficii ; realizat : pierderi 2
L. Năstase Soluții pentru introducerea taxei asupra fondurilor de producție în practica economică 2
M. Ioniță Obstacole în calea gospodăririi raționale a fondurilor 3
P. Birta Creditul de mică mecanizare — o rezervă insuficient folosită 6
S. Pascariu Creditul în sprijinul activității productive 8
M. Ioniță Cum poate fi accelerată viteza de rotație a mijloacelor circulante 10
I. Drăghici Controlul ierarhic operativ curent și gospodărirea mijloacelor circulante 10
D. Terfaloagă Creditare diferențiată în raport cu rezultatele economico-financiare obținute 11
acad. V. Malinschi Bilanțul contabil — instrument al analizei și deciziei economice 11
M. Ioniță Este necesară o colaborare mai strînsă între organismele de control 12
E. Hatos Eforturi conjugate pentru valorificarea resurselor locale 15
I. Simeria Prevenirea imobilizărilor de fonduri trebuie să înceapă în faza de planificare 15
Al. Păsculescu Permanențe în activitate : investigații, depistare de noi resurse, măsuri de valorificare 16
M. Ioniță Un singur organ bancar finanțator al lucrărilor de mică mecanizare 19
L. Năstase Din nou despre implicațiile economice ale supraamortizărilor 20
I. Dominte Planul de casă, circulația bănească și controlul bancar 21
M. Ioniță Pentru creșterea eficienței este necesară sporirea vitezei de rotație a fondurilor 22, 23
Gh. Musetescu Sprijin activ din partea băncii, dar și mai multă preocupare din partea conducerii centralelor 24
M. Calman Eforturi conjugate pentru reducerea și eliminarea pierderilor 25
N. Hirizan În analiză : activitatea economico-financiară a întreprinderii 26
*** Creșterea rolului finanțelor și creditului în desfășurarea activității economice 28
M. Șoil Perfecționări în metodologia de urmărire și raportare a cheltuielilor de producție 28
Fl. Dumitrescu Întărirea rolului pîrghiilor financiare și de credit — premisă a creșterii eficienței economice 29
C. Ionete Cadru larg pentru utilizarea judicioasă a fondurilor 31
N. Săvoiu Simplificarea relației : buget — centrală industrială 31
dr. C. Grigorescu Funcția de control a creditului să fie mai bine conturată 31
N. Hirizan Un îndreptar prețios în activitatea organelor financiar-bancare 32
N. Dezdeoglu Între situația financiară și baza tehnico-materială a producției — o corelație strînsă 32
A. Cozoș Specificul ramurii influențează nivelul și structura necesarului de mijloace circulante 32
R. Pățan Formele și instrumentele de decontare să corespundă relațiilor economice dintre unități 35
O. Dimitriu Sporirea răspunderii pentru calitatea produselor și utilizarea fondurilor 35
D. Purice Viteza de rotație — factor de cointeresare a colectivelor unităților productive 35
N. Hirizan Accelerarea creșterii eficienței economice prin extinderea creditului de mică mecanizare 35
Gh. Polțer Credite pe termen lung pentru asociațiile intercooperatiste 36
I. Trandafir Planul financiar să țină seamă de specificul ramurii de producție 36
Șt. Simon Credite speciale pentru beneficiari 36
C. Hațeganu Creditele bugetare aprobate să rămînă la dispoziția ordonatorilor de credite 37
A. Ciobanu Perfecționarea decontărilor pentru export 37
P. Mandea Cine răspunde și cu ce consecințe de formare stocurilor de utilaje disponibile 38
dr. C. Topciu, dr. N. Antoniu O delimitare mai precisă a atribuțiilor ce revin centralelor industriale în întocmirea și realizarea planurilor financiare 38
T. Petrașcu Folosirea eficientă a creditului de producție 39
dr. E. Vasilescu Funcțiile controlului să fie mai bine conturate 39
B. Gh. Popa Decontările în termen 41
A. Oprea Controlul bancar în fața unor exigențe noi 42
M. Ioniță Creditul pe termen scurt — mai suplu, mai stimulativ 43
M. König Control ferm și eficient 43
V. Paulini Slăbirea spiritului gospodăresc = nerealizarea indicatorilor financiari 44
E. Roni Pledoarie pentru întărirea controlului bancar preventiv 46
T. Roșca, I. Băraș Limita de creditare și separarea cauzelor care generează imobilizările 50
dr. A. Isfănescu, Al. Chirițescu Accelerarea vitezei de rotație și solvabilitatea unităților economice 51

FORȚA DE MUNCĂ, PRODUCTIVITATEA MUNCII

* * * Integrarea economistului 2, 3, 4
dr. P. Burloiu Pledoarie pentru modernizarea calificării muncitorilor 6
* * * Integrarea profesională a tineretului 8
I. Walter Tineretul — factor dinamic al progresului social-economic al țării 11
* * * O forță remarcabilă a construcției socialiste 11
P. Frujină, D. Mateescu Normarea științifică — instrument de creștere a productivității muncii 14
P. Danciu Valențe economice ale timpului 14
V. Boescu, L. Țintea Utilizarea timpului de lucru 19
P. Cioclu Corelarea normelor de muncă cu productivitatea 20
C. Cojocaru, O. Nicolescu, Ș. Simedrea Economistul în centrala industrială 20
* * * Cum acționăm pentru valorificarea resurselor de creștere a productivității muncii 25
I. Todosiciuc Un indicator mai real al stabilității forței de muncă 26
* * * Cum utilizăm specialiștii ? 31
C. Răchitan Munca politică — o activitate vie și neîntreruptă 32
N. Toader Inginerii și tehnicienii, folosiți potrivit pregătirii și capacităților 32
I. Grozav Cine răspunde pentru nerespectarea proporțiilor planificate în domeniul forței de muncă 35
M. Calman Utilizarea superioară a forței de muncă 37
V. Horvath O premisă fundamentală — recrutarea și stabilitatea cadrelor 37
O. Maftei Factor eficient de întărire a disciplinei 37
O. Nicolescu Resursele umane ale întreprinderii 38
A. Popescu Ce condiționează creșterea coeficientului de schimburi 39
P. Nedelcu, A. Popescu „Migrațiile" pendulatorii și implicațiile lor asupra producției 41
D. Leaua Prin sporirea productivității muncii și valorificarea superioară a resurselor 48

COINTERESARE MORALĂ ȘI MATERIALĂ, SALARIZARE

dr. Fl. Ciocoiu Acord global = organizare științifică a muncii 11
C. Ciocan, L. Capră, Extinderea lucrului în acord global 23
M. Voinescu Noul sistem de salarizare, instrument perfecționat pentru realizarea repartiției socialiste 29
T. Sălăjan O strînsă corelație între muncă și rezultate 31
A. Marga Pîrghie stimulatoare — în creșterea eficienței activității productive 31
I. Petru Forme diversificate de salarizare 34
I. Hanes Acordul global angajează inițiativa și autocontrolul 34
Gh. Ionescu Stimulent în ridicarea pregătirii profesionale 34
S. Marin, I. Drăghici Elemente noi care facilitează o mai justă răsplată a muncii depuse 36
Al. Marin În spiritul echității socialiste 36
B. Gh. Popa Stimulent în îndeplinirea optimă a sarcinilor de plan 37
I. Dobrin, I. Apetrei Indicatori definitorii pentru întreaga activitate 37
N. Hirizan Utilizarea rațională a fondului de salarii presupune perfecționarea controlului bancar 43
C. Dan Un imperativ al accelerării ritmului de lucru pe șantiere : extinderea acordului global 51

FORMAREA CADRELOR, ÎNVĂȚĂMÎNT

Gh. Trandafir Profesia impune o pregătire multilaterală 1
dr. N.N. Constantinescu Cabinetul de economie politică de la A.S.E. 2
*** Asigurarea cu cadre a noilor obiective 3
acad. V. Malinschi Perfecționarea doctoratului în științele economice 3

I. Andreica, A. Boer Priorități în obiectivele și formele stipulate de lege 3
V. A. Anghelescu Diagnosticul și tratamentul îmbătrînirii profesionale 5
acad. V. Malinschi Profilul economistului de bancă 5
O. Ciulea Factorul educațional și creșterea economică 6
dr. Șt. Diamandescu Predarea economiei politice în universități în lumina cerințelor actuale 7
dr. I. Zahiu Mai multă consecvență în tratarea teoriei economice în strînsă legătură cu cerințele practicii socialiste 8
P. Bașturea Cadre cu educație și pregătire superioară 12
*** Policalificarea și recalificarea în contextul economiei moderne 15
A. Schor Învățămîntul — un „loc îngust" în dezvoltarea civilizației ? 18
I. Vaninger Grijă maximă pentru calificarea și educarea tineretului 21
dr. O. Parpală Profilul, rolul și locul economistului agrar în producție 32
dr. P. Burloiu Studentul practicant — un cercetător realizator 35
I.G. Perfecționarea cadrelor în sistemul comerțului exterior 39
G. P. Albu Profesionalizarea elevilor liceelor economice 39
Gh. Moisă Atelierele — școală 48
Gh. Damian Cum funcționează sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale 49
51

INVESTIȚII, CONSTRUCȚII

I. Românu Criterii de determinare a eficienței economice a investițiilor 3
T. Simion Realizarea exemplară a planului de investiții 4
Gh. Obreja, N. Petre Accent sporit pe factorii calitativi 5
C. Damian Sincronizarea și accelerarea „pulsului" unui mecanism complex : investițiile 10
I. Românu Termenul de recuperare a investițiilor 12
M. Ioniță Județul Prahova : Realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați 13
B. Pădure Rezultatele obținute de constructorii de obiective industriale 15
G. Bolohan Județul Galați : Cadențe și... scadențe în înfăptuirea planului de investiții 18
I. Cristescu, L. Lacsz Reducerea ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în volumul total al lucrărilor 19
A. Dundaru Propuneri pentru sporirea eficienței investițiilor în sectorul cooperatist 20
*** Reducerea duratei de execuție — o cerință realizabilă 21
dr. Șt. Ștefănescu Atingerea rapidă a parametrilor proiectați — sursă de sporire a realizărilor 22
P. Gheorghiu, Gh. Ghițulică Reducerea termenelor de execuție 24
R. Mănescu Control bancar riguros asupra folosirii fondurilor de investiții 24
C. Dorin Industrializarea construcțiilor solicită creșterea volumului de prefabricate 25
I. Potoceanu Prin atingerea parametrilor proiectați — producție sporită de metal 26
D. Constantinescu Creșterea gradului de utilizare a mijloacelor mecanizate 26
P. Roșca Reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor 26
C. Damian Cum acționăm pentru reducerea consumului de metal, fără a diminua calitatea și durabilitatea construcțiilor 28
I. Românu Rolul indicatorilor eficienței economice a investițiilor în adoptarea deciziilor 30
I. Iliescu Cum stabilim normativul cheltuielilor indirecte? 31
Fl. Dumitrescu Semestrul II hotărîtor în devansarea și finalizarea lucrărilor 32
V. Petrescu Autoutilarea 34
dr. I. L. Ciolan Sarcinile suplimentare realizate fără noi fonduri de investiții 34
I. Românu Indicatorii de bază ai analizei eficienței economice a investițiilor 34
D. Constantinescu Tehnica și organizarea modernă pot asigura dublarea productivității muncii în următorii 4—5 ani 35
V. Vădescu Gospodărirea rațională a resurselor materiale 36
I.Giroș, M. Stoianovici În județul Brașov : Pe ansamblu, planul realizat — pe unele șantiere rămîneri în urmă 37
A. Olteanu Startul în realizarea obiectivelor de investiții pe anul 1973 38
I. Românu Investițiile și comerțul exterior 38
A. Cristian Atingerea indicatorilor tehnici, economici și financiari proiectați 40
I. Românu Caracterizarea influenței investițiilor asupra volumului schimburilor economice internaționale 41
A. Dragomir Sarcini de mare actualitate în construcții 42
A. Rădulescu Obiective în devans prin organizarea superioară și industrializarea lucrărilor 43
*** Cum pregătim și organizăm demararea investițiilor? 45
I. Popescu Eficiența executării în etape a investițiilor 45
I. Cămășoiu Acuratețea deciziei de investiție 47
A. Moldoveanu Punerea în funcțiune la datele planificate a investițiilor cu caracter productiv 48
Gh. Mateescu Realizarea la termen a obiectivelor prevăzute în 1973 — se asigură prin măsuri eficiente luate din acest an 49
T. Simion O rațională dozare a eforturilor pentru scurtarea termenelor de dare în funcțiune a noilor obiective 51

DEZVOLTARE REGIONALĂ, INDUSTRIA LOCALĂ

Șt. Almășan Hunedoara își continuă viguros dezvoltarea 1
F. Costin Efectele cincinalului pe plan teritorial într-o viziune sintetică 11
Gh. Filimon Cascadele Oltului 17
V. Barna, M. Stoianovici Chimia brașoveană 18
V. Petrescu, P. Andrei Analiza îndeplinirii planului demonstrează că se poate mai mult 22
Gh. Năstase Noile potențe creatoare ale Argeșului 23
I. Moga Hunedoara se conectează generos la uriașul efort al țării 24
T. Cocîrlă Acțiuni multiple, eficiente în sprijinul înfăptuirii angajamentelor 25
M. Nicolae Ridicarea eficienței economice, obiectivul nr. 1 al fiecărei întreprinderi 26
P. Blajovici Sistematizarea teritorială și a localităților — latură primordială a politicii P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate 29
A. Cucu, D. Lászlóffy Studii ample pe ramuri și activități specifice 30
N. Beuran Coordonate ale sistematizării teritoriului 30
C. Nicolau Valorificarea complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării 31
Gh. Filimon Alexandria industrială 33
M. Calman Atragerea resurselor locale în circuitul economic 47

JUDEȚELE ȚĂRII ÎN PREAJMA MARII ANIVERSĂRI :

E. Pataki Harghita 48
I. Bordaș Brașov 49
Al. Toader Mehedinți 50
Gh. Trandafir Constanța 51
S. Brătescu Argeș 52
P. Mălcomete Iași 52

DEZVOLTAREA RAMURILOR INDUSTRIEI

V. Ianovici Dimensiunile geologiei în cincinal 4
B. Vasile, L. Țăranu Unde situăm și cum apreciem activitatea întreprinderilor de reparații 9
dr. P. N. Ștefănescu Țițeiul — de la sursă la consumator 10
dr. Șt. Ștefănescu În întreprinderile industriei ușoare : O politică de dotare și autodotare cu mașini, utilaje și piese de schimb 18
O. Groza Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier 19
I. Crăciun Multiple posibilități de sporire și diversificare a producției pentru mai buna satisfacere a consumatorilor 31
I. Barbu Eficiența economică în industria cocso-chimică 36
M. Florescu Ritmurile chimiei 50
B. Almășan Dinamismul industriei extractive 51
N. Agachi Metalurgia — creștere, diversificare, modernizare 52
I. Avram Construcțiile de mașini la cota marilor cerințe ale dezvoltării economice 52
I. Popescu În industria ușoară : un an în 12 zile 52

AGRICULTURA

T. Mureșan Pămîntul așteaptă sămînță de calitate 1
dr. D. Cițu Ce generează discordanța dintre nivelul de dotare și rezultatele obținute (în complexele zootehnice de tip industrial) 2
V. Truțescu Acordul global în cooperativele agricole de producție 3
Gh. Curatu Ce pledează pentru acordul global ? 4
*** Cooperația de producție — forță înnoitoare a satului 6
dr. S. Nica-Sirbești, V. Milea Forum al răspunderii și competenței 7
dr. O. Parpală Coordonate de dezvoltare ale agriculturii cooperatiste 8
I. Pop Ferma agricolă cu gestiune economică internă în C.A.P. 9
dr. S. Nica-Sirbești Determinante ale eficienței economice în agricultură 10
dr. E. Jianu Tehnologiile industriale la baza producției în complexele zootehnice 12
dr. S. Nica-Sirbești, D. Tudorache Folosirea rațională a forței de muncă în C.A.P. 13
dr. O. Parpală Vastă operă cu caracter revoluționar 16
dr. N. Brașoveanu Flux continuu de intensificare și modernizare 16
dr. S. Hartia Dinamismul producției 16
dr. S. Nica-Sirbești Dinamismul satului contemporan 17
dr. Fl. Ciocoiu Mutații calitative ale forței de muncă 18
S. Sotan Procesul dezvoltării și creșterii economice 18
dr. D. Cițu Modalități de creștere a eficienței construcțiilor zootehnice 23
dr. O. Parpală Eficiența economică a cheltuielilor materiale în zootehnie 24
I. Popescu Îmbunătățirea evidenței economice în C.A.P. 25
dr. S. Nica-Sirbești, D. Tudorache Organizarea muncii condiționează randamentul mijloacelor de producție 26
V. Bidileanu Reducerea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs 27
dr. M. Popescu, dr. S. Nica-Sirbești Adaptarea continuă a metodelor de conducere și a structurilor organizatorice la condițiile noi de producție 28
D. Daniliuc Consiliul intercooperatist — cadru organizatoric favorabil sporirii producțiilor agricole 30
dr. M. Popescu, dr. S. Nica-Sirbești Participarea activă a lucrătorilor din agricultură la conducerea și planificarea producției 30
*** Gospodărirea rațională a fondului funciar și sistematizarea teritoriului 32, 33, 37
I. Stanciu Agricultura în fața unor sarcini sporite 33
V. Moghioroș, I. Manea Să sincronizăm efectul economic cu cheltuielile 36
dr. S. Nica-Sirbești, dr. D. Tudorache Direcții ale perfecționării normării muncii în C.A.P. 38
I. Stanciu Recoltarea și însămînțările de toamnă, probleme majore în agricultură 39
dr. E. Jianu Ce grevează asupra cheltuielilor de producție 41
dr. I. Bold Soluții optime în acțiunea de comasare a terenurilor 41
dr. C. Sandu, O. Popescu Generalizarea calculării prețului de cost în agricultura cooperatistă 43
dr. S. Nica-Sirbești, I. Pop Hidroameliorațiile și criteriul raționalității 46
S. Costache Precizări în statutul C.A.P. privind perfecționarea activității economice 47
C. Bordeianu Premise ale rentabilizării tuturor complexelor și fermelor intercooperatiste 48
A. Rogojan Rezultatele economice impun generalizarea acordului global 49
I. Manea Activitate economică cu valoare de exemplu într-o întreprindere intercooperatistă 51

TRANSPORTURI

N. Antoniu Perfecționarea sistemului de tarife în vederea utilizării mai eficiente a parcului auto 18
dr. N. Lisandru Paletizarea și containerizarea 25
D. Popescu, P. Teodoru Beneficiari de transport... furnizori de locații 27
C. Petre Ridicarea eficienței impune creșterea răspunderii pentru transportul, depozitarea și manipularea materialelor de construcții 27
N. Zeicu Acțiuni multiple pentru dezvoltarea și ridicarea eficienței transportului maritim 30
Al. Filioreanu Eforturi conjugate pentru optimizarea transporturilor pe căile ferate 31
D. Popescu, P. Teodoru „Venituri în transport" — un indicator al eficienței 35
E. Bîrsănescu Metode perfecționate de programare în transportul fluvial 38
Al. Nanu Perfecționarea distribuției prin rețele transcontainerizate 46

COMERȚ INTERIOR, COOPERAȚIE, SERVICII

dr. I. Păunescu Necesitatea diversificării rețelei în alimentația publică 4
D. Filipescu Turismul românesc în perspectiva cincinalului 11
*** O activitate cu 20 de milioane de beneficiari 12
Gh. Țigăeru Precizarea sferei și conținutului unor noțiuni 13
Gh. Nistorescu Studierea cererii populației — un barometru 13
Gh. Golopența Eficiența economică în turism 19
C. Mischie Criterii de fundamentare a planificării teritoriale a fondului de mărfuri 32
M. Postelnicu A VI-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum : Cadru de confruntare și bază de anticipație 33
M. Postelnicu, A. Deteșan Tratative, contracte ferme, sondaje de opinie — în cadrul unei manifestări competitive 34
M. Postelnicu, A. Deteșan Contracte perfectate și altele nedefinitivate 36
dr. M. C. Demetrescu Analiză regională — concepție armonioasă 42
Gh. Fețeanu Schiță prospectivă a comerțului rural 42
dr. Gh. Chepeș Să reconsiderăm normativele comerciale prin studii 42
dr. M. Stănescu O coordonată — menținerea specificului regional 42
I. Berbecaru Crearea ofertei turistice 44
Gh. Sebestyen Reflectarea cerințelor viitorului 44

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

N. Ene Comerțul exterior — structuri, ritm, proporții (1971—1975) 1
P. N. Cresc livrările reciproce între România și R.D. Germană 2
N. Iordache Perspective favorabile în cooperarea economică româno-algeriană 9
I. Lăzărescu Colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R. în industria carboniferă 11
*** Raporturi prietenești de solidaritate și cooperare 11
*** Vizita prieteniei și cooperării româno-africane 14
*** O manifestare strălucită a prestigiului internațional al României socialiste 15
*** România — Franța : Cursul favorabil al unor relații multilaterale 16
*** România — Franța: Dialog despre cooperare 17
*** Producătorii abordează piața externă 19
C. Nemeș Cursul continuu ascendent al colaborării economice frățești româno-iugoslave 20
*** O cunoaștere mai bună pentru lărgirea cooperării 21
A. Magheru „Cotitură în relațiile noastre economice" 21
M. Nicolae Perspectivele de cooperare mai largă în America Latină 23
dr. Șt. Diamandescu Dezvoltarea și îmbunătățirea permanentă a relațiilor externe 32
P. Cioran Constructori români în străinătate 33
dr. I. Stoian Dezvoltarea relațiilor economice între România și Ungaria 38
*** Cooperarea pentru export (dezbatere) 40, 41, 44
*** Tîrgul internațional București '72 41
M. Postelnicu Tîrgul internațional București '72 : Expozanți și exponate 42
Șt. Niță, dr. T. Silea Relațiile economice ascendente ale României cu Belgia și Luxemburg 43
*** O contribuție activă la edificarea unui climat de destindere și cooperare 44
E. Stoicoiu, N. Iurașcu Cum să stimulăm folosirea consulting-engineering-ului 44
A. Nedelcu Dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice româno-cehoslovace 48
A. Pascale, C. Vasiliade România la Acordul internațional al cositorului 48
R. Constantinescu Dezvoltarea continuă a relațiilor economice și tehnico-științifice dintre România și U.R.S.S. 51
dr. doc. T. Cristureanu Mutații cantitative și calitative 52
dr. I. Stoian Orientarea consecventă spre diversificare și creșterea eficienței 52
R. Constantinescu R.S. România — factor activ al dezvoltării colaborării economice dintre țările socialiste 52

MARKETING

dr. C. Florescu Reevaluări ale raportului marfă-consumator 2
*** Cum, unde și cînd utilizăm informația de piață 2
M. Cardiș, T. Vlad Studiul cererii — crearea produsului — promovarea vînzării 7
I. Stamatescu Mobilitate în mijloace — stabilitate pe piață 7
I. Al. Georgescu Evaluarea relației producție-desfacere 7
M. Băicuși, M. Coraș De ce și cum trebuie utilizat leasing-ul ? 13
I. Florescu Service-ul — dimensiune a calității produsului 14
Șt. Virtaci Programul de marketing 15
dr. P. Ștefănescu Studiul conjuncturii internaționale 15
M. Iahoda Promovarea turismului românesc 17
dr. M. C. Demetrescu Previziunile tehnologice și studiul pieței 21
P. Șușnea, C. Alexa Cum promovăm exporturile prin tîrguri internaționale 22
dr. M. C. Demetrescu Aplicarea metodei cazurilor în studierea cererii populației 26
I. Gionea Direcții prioritare 26
M. Stoianovici Promovarea largă a exportului 27
M. Ispășescu Caracteristici și tendințe ale pieței unor bunuri electronice în R.S. România 33
C. Preoteasa La nivelul fiecărui județ — un birou de marketing 35
*** Viitorul marketingului (Dezbatere internațională) 33
I. Gionea, I. Georgescu Cum funcționează compartimentele de marketing 39
I. Georgescu Cum stabilim strategia publicitară pe piața externă 40
Gh. Nistorescu, V. Bogdan Sondajul — principal instrument în cercetarea pe teren 41
R. Hagiac Activitatea logistică a întreprinderii 43
*** Motivația producătorului industrial 45, 46, 47, 48
I. Georgescu Circuit logistic paletizat 47
P. Anton Criterii și variante în strategia distribuției 48
R. Palade Depistarea oportunităților la export 49
dr. A. Zamfir Tehnici de cercetare a pieței 49, 51
I. Georgescu Cursurile intensive AROMAR 50
dr. L. Zahiu Învățămîntul de marketing în Franța 50
dr. M. C. Demetrescu Marketingul și satisfacerea nevoii sociale 50
I. Berbecaru 15 întrebări despre marketingul turistic 51

INFORMATICA, APLICAREA MATEMATICII ÎN ECONOMIE

I. Lemnij Matematica și economia : Inaccesibilitatea — un argument ? 2
M. Biji Raționalizarea evidenței 6
A. A. Popper Allen în limba română 8
*** Informație și decizie 14
W. Mendelsohn Eficiența abordării într-o concepție de macrosisteme 16
P. Scarlat Raționalizarea — un proces continuu 16
I. Kalman Corelarea proiectării evidenței cu posibilitățile calculatorului 16
*** Efort concentrat de modernizare a economiei 13
M. Șușelescu Raportul analiză — proiectare de sistem 19
dr. C. Popescu O nouă activitate — elaborarea programelor de calcul 23
C. Cojocaru Informația documentară 25
dr. I. Adamache De la model la aplicare practică într-o ramură industrială 26
F. Kaszoni Eficiența calculatoarelor în sistemele de conducere a producției 27
M. Dedeoglu Ce poate oferi Biblioteca Națională de Programe 28
M. Dedeoglu Regimul economic-juridic al funcționării Bibliotecii Naționale de Programe 32
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor Micromonografie profesională: analistul 32
Cl. Niculescu Banca de date și sistemele de conducere a producției 33
I. Kalman Controlul și gestiunea stocurilor pe bază de fișiere la I.I.S. Dacia 35
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor Micromonografie profesională: programatorul 35
P. Vasilescu Proiectarea sistemelor informatice 36
dr. C. M. Popescu Tehnologii noi în informatică: teleprelucrarea datelor 37
D. Agapescu Proiectele de raționalizare sînt gata, mai trebuie doar să le utilizăm 38
Gh. Caraiani Raționalizarea unei activități 38
D. M. Toma Raționalizarea fluxului informațional financiar-bancar 39
R. Pugler Calculatorul în organizarea producției 40
I. Florescu Un sistem propriu de culegere și prelucrare a informațiilor de piață 40
Fr. Kászoni Cadrul organizatoric al implementării SPAD 41
S. Dobronăuțeanu, C. Cotor Relațiile dintre informaticieni 41
D. Agapescu, P. Vasilescu Două acțiuni convergente: raționalizarea sistemului de evidență, introducerea prelucrării automate a datelor 42
Vl. Ticovski Experiențe în pregătirea informaticienilor 42
P. Mandea Dialogul uzină — centrul de calcul 43
C. Cotor, S. Dobronăuțeanu Selecția informaticienilor 43
dr. N. Haiduc Proiectele preliminare de raționalizare a evidenței 44
I. Iliescu Variabilitatea coeficienților de elasticitate și previzionarea economică 44

metodologie

PENTRU A OBȚINE, în timpul cel mai scurt, rezultate maxime cu cheltuieli minime în activitatea de cercetare și dezvoltare este necesară, în primul rînd, o cunoaștere și o analiză temeinică a eficienței economice și, legat de aceasta, a riscului tehnic și economic, în principalele momente de decizie ale procesului integrat de cercetare-dezvoltare-producție. În ideea realizării acestui deziderat s-au desfășurat dezbaterile la masa rotundă pe tema : „Perfecționarea metodelor de determinare și analiză a eficienței economice a cercetării științifice“, *organizată recent la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, la care au participat specialiști din diferite ramuri ale economiei. Prezentăm în continuare o sinteză a opiniilor exprimate la această masă rotundă.*

DEZBATERI

DETERMINAREA ȘI ANALIZA EFICIENȚEI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

CA O CONCLUZIE generală s-a desprins faptul că aplicarea metodologiei existente a creat un cadru unitar de abordare și rezolvare a problemelor multiple și complexe pe care le ridică determinarea eficienței economice a cercetării științifice. Ea a reușit să determine creșterea preocupărilor unităților de cercetare și producție pentru găsirea și aplicarea unor metode corespunzătoare în acest domeniu. Ca urmare, se poate aprecia că eficiența acestor preocupări a început să se facă simțită în rezultatele obținute. Este suficient să ne referim numai la faptul că, în ultima perioadă, volumul cercetărilor care se încheie cu decizia „nu se aplică fiind neeficientă“ a scăzut substanțial. Totodată, în cuvîntul lor, participanții au subliniat că aceste preocupări, sînt încă insuficiente și pentru realizarea dezideratului amintit este necesar ca, în continuare, să fie rezolvate o serie de probleme metodologice și organizatorice.

O PRIMĂ problemă se referă la **conținutul metodologiei**. Simpla enumerare a indicatorilor eficienței economice și a formulelor de calcul a acestora s-a dovedit practic insuficientă. Se consideră necesară o metodologie de determinare și analiză a eficienței economice care să fie un instrument de orientare și conducere a cercetărilor către cel mai ridicat nivel de eficiență, cu ajutorul căreia să se scoată în evidență aspecte care, exprimate cantitativ și calitativ, să determine în ce măsură rezultatele cercetării vor fi, sînt sau au fost eficiente economic și utile societății. Legat de aceasta, s-a discutat conceptul de valorificare economică a cercetării științifice în spiritul Directivelor Congresului al X-lea al partidului care prevăd că : **„Cercetările se vor considera încheiate numai după ce s-au aplicat în producție și au dat rezultatele scontate“**. În acest context, se consideră necesar ca **preocupările pentru valorificarea economică a cercetării științifice să înceapă din momentul inițierii cercetării și să se sfîrșească numai după ce au fost obținute rezultatele scontate.**

Valorificarea economică a cercetării științifice este o activitate complexă și dinamică, de sudură între știință și producție, prin care se realizează, în principal, analiza temeinică a utilității cercetării, a eficienței economice și sociale a acesteia, precum și a condițiilor concrete de aplicare a rezultatelor cercetării încă de la inițierea ei, continuarea analizei pe parcursul cercetării, prevederea și realizarea condițiilor necesare aplicării în practică a rezultatelor potențiale obținute, valorificarea efectivă a calităților „produsului cercetării“ din punct de vedere economic și social și, în final, măsurarea și analiza modificărilor cantitative și calitative care au survenit în economia națională după aplicarea și generalizarea rezultatelor cercetării.

Participanții la dezbateri au fost de acord cu ideea realizării unei metodologii de valorificare economică a cercetării științifice care, la nivelul economiei naționale, să cuprindă principii și reguli de bază pentru conducerea cercetărilor pe tot parcursul ciclului cercetare-dezvoltare-valorificare, adaptabile la specificul ramurii, domeniului sau categoriilor de cercetări. De asemenea, s-a ajuns la concluzia că metodologia va trebui să fie însoțită de cît mai multe exemple concrete.

Modul de determinare și analiză a eficienței economice trebuie să fie tratat distinct în principalele momente de decizie și pe categorii de cercetări, iar calculul efectelor economice și sociale să fie detaliat mai mult în funcție de natura și locul de manifestare a acestora în economie.

S-a subliniat, în mod deosebit, necesitatea unei analize temeinice în momentul înscrierii în plan a cercetărilor, cînd trebuie să se procedeze cu mult discernămînt la alegerea soluției optime din multiplele posibilități de rezolvare ale aceleiași probleme (cercetare proprie, licență etc.) pe baza unor creșteri cantitative și calitative mai puțin subiective. În egală măsură, s-a insistat pentru rezolvarea metodologică și organizatorică a determinării efectelor economice reale. Se consideră că evidențele contabile, statistice și tehnico-operative trebuie să fie adaptate cît mai urgent la condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Unitățile de producție trebuie să acorde o atenție deosebită problemelor de urmărire și evidență a efectelor economice realizate, contribuției cercetării științifice la îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan. S-a pus accentul pe necesitatea unei conlucrări mai strînse între cercetători, proiectanți, producători și consumatori productivi, care trebuie să-și furnizeze reciproc datele necesare determinării cît mai exacte a eficienței.

O PROBLEMĂ deosebit de importantă abordată privește necesitatea cunoașterii și evaluării riscului în activitatea de cercetare și dezvoltare în scopul preîntîmpinării și limitării acestuia. Lupta pentru limitarea la maxim a riscului trebuie să înceapă înaintea efectuării cheltuielilor. **„Trebuie să utilizăm cu chibzuință fiecare leu. Cînd facem o investiție, cînd cheltuim un leu să ne punem întrebarea : cît vom realiza ?“** (Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la lucrările Conferinței pe țară a inginerilor și tehnicienilor). Deciziile care se iau în momentele de bază ale procesului de cercetare-dezvoltare-producție trebuie să fie reconsiderate continuu, în funcție de rezultatele intermediare obținute și de noile condiții survenite, tocmai pe baza analizei eficienței economice și a riscului asumat sub aspectul cauzei, consecințelor, măsurilor de limitare și justificării economice a acestuia. Unii participanți au prezentat soluții concrete de evaluare și analiză a riscului, experimentate cu succes de unele unități de cercetare.

S-a apreciat că în unele domenii aplicarea metodologiei a creat condiții pentru abordarea experimentală a unei eficiențe normate. **Indicatorii normativi ai eficienței economice**, stabiliți pe domenii și grupe de cercetări, vor servi la o mai bună selectare a temelor de cercetare și la aprecierea nivelului de eficiență obținut în activitatea de cercetare și dezvoltare.

De asemenea, s-a ridicat problema stabilirii unui sistem de indicatori pentru aprecierea și analiza eficienței economice la nivelele superioare celulei de bază — tema de cercetare. Preocupările pentru măsurarea și analiza eficienței economice trebuie să fie extinse și la nivelul laboratorului, sectorului, unității de cercetare, unității de producție, ramurii și economiei naționale. Principalul criteriu de apreciere a celor care participă la crearea și valorificarea „produsului cercetării“ trebuie să fie eficiența economică potențială și efectivă caracterizată printr-un sistem restrîns de indicatori cantitativi și calitativi care să exprime, cît mai sintetic, concomitent din mai multe puncte de vedere, avantajele aplicării în practică a cercetării. Totodată, trebuie să se țină seama de efectele ce se produc în afara domeniului economic, importante și utile pentru societate și care, în final, au consecințe economice incalculabile. Acestea pot să constituie criteriul principal în luarea deciziilor, mai ales în cazul cercetărilor care au astfel de obiective (îmbunătățirea condițiilor de muncă și sănătate, protecția muncii, siguranța circulației etc.). În aceste situații, pentru a nu forța calculele, trebuie să se considere suficientă o descriere prin cuvinte a avantajelor și implicațiilor aplicării cercetării. Metodologia va trebui să detalieze modul de apreciere a eficienței economice și sociale care nu poate fi exprimată în cifre (metode grafice, calificative, punctaje, modele matematice etc.).

O altă problemă care trebuie explicitată mai bine este cea a determinării eficienței economice în cazul cînd aplicarea cercetării necesită lucrări de investiții sau modificări ale liniilor tehnologice etc.

Desigur că multitudinea și complexitatea problemelor care se ridică în legătură cu soluționarea metodologică a determinării și analizei eficienței economice a cercetării științifice nici măcar nu pot fi enumerate în cadrul unei dezbateri și cu atît mai mult în cuprinsul acestor însemnări. Am subliniat numai cîteva aspecte importante ridicate la masa rotundă, care, soluționate corespunzător, vor contribui la creșterea eficienței economice a activității de cercetare și dezvoltare. Ca orice problemă de cercetare din domeniul economiei științei și aceasta implică schimburi permanente de opinii.

Daniel STOICESCU

FIȘE

P. A. Samuelson despre principiile maximului

● **THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW** publică — într-un număr (iunie 1972) dedicat lui N. Georgescu — Roegen — sub titlul **Maximum Principles in Analytical Economics** (Principiile maximului în economia analitică), discursul ținut de P. A. Samuelson cu ocazia primirii premiului Nobel pentru economie. Cu acest prilej, economistul american reia o temă importantă a metodologiei științei economice privind justificarea acceptării principiului maximizării în studiul comportamentului economic. Pe întreg parcursul expunerii întîlnim referiri la fizică și comparații între abordarea specifică științelor economice și celor fizice. P.A.S. exprimă punctul de vedere după care — în ciuda faptului că nu există evidență empirică privind urmărirea conștientă a maximului în toate domeniile vieții economice — principiul maximului (sau al minimului) a jucat rolul de principală forță motrice a dezvoltării științei economice. Din această perspectivă sînt trecute în revistă teoria cererii și teoriile moderne ale creșterii (modelele cu magistrală), unde ideea optimizării sub restricții s-a dovedit esențială. Autorul arată de asemenea, că cele mai mari impasuri se produc în domeniile teoriei economice, unde aplicarea principiului maximului nu este posibilă, cum ar fi, de exemplu, teoriile clasice ale creșterii bazate pe conceptele multiplicatorului și acceleratorului. P.A.S. sugerează că principiul maximizării se poate dovedi important și în economia normativă, respectiv în teoria bunăstării.

Inginerul de azi

● Revista SCIENCE — **PROGRES — DECOUVERTE** (sept. 1972) publică un articol al lui Maurice Ponte referitor la rolul inginerului în știința și tehnica modernă. Autorul atrage atenția asupra pericolului unei specializări prea înguste în formația inginerului, arătînd că astăzi, spre deosebire de separarea clasică între mecanică, chimie, electricitate, agricultură etc., tehnicile se întrepătrund. Un inginer este confruntat adesea cu cunoștințe dintr-un grup întreg de discipline contingente. Pentru a reuși în sarcina sa, el trebuie să-și asocieze alți specialiști și să-și însușească și cunoștințele din domeniile de interferență. Mașinile-unelte lucrează tot mai mult cu control numeric, prin urmare un inginer mecanic nu poate neglija cunoștințele în domeniul electronic etc. Locul produselor izolate este luat astăzi tot mai mult de sisteme, ceea ce implică formarea inginerilor în spiritul teoriei sistemelor.

Misiunea inginerului — spune M.P. — depășește astăzi granițele tehnologiei pentru a se ancora în însăși economia unei țări. Problemele majore ale timpului — epuizarea resurselor naturale, poluarea ș.a. — trebuie să poarte amprenta muncii inginerului. Inginerul trebuie să fie conștient de înalta sa responsabilitate socială. El nu mai trebuie să răspundă doar la „cum să facem“, ci și la „ce să facem“ ? în domeniul economic, tehnic, științific și social. Desigur, această întrebare nu se pune într-o societate modernă numai inginerului, ci și altor categorii de specialiști. Dar Ponte afirmă că în nici un caz inginerul nu poate fi omis de la acest consult.

Din soluțiile concrete propuse

● In cazul cercetărilor aplicative din domeniul tehnic, condiția necesară și suficientă pentru alegerea soluției optime din multiplele posibilități de rezolvare ale aceleiași probleme ar trebui să fie ca, în timpul cel mai scurt posibil, suma efectelor economice să compenseze efortul și, în final, să se afle într-un anumit raport cu acesta. Soluția adoptată trebuie să îndeplinească cumulativ condițiile:

$$\frac{C}{U/V} \leqslant T \quad \text{și} \quad \frac{U}{C} \geqslant K$$

în care :

C = cheltuieli de cercetare și pentru aplicarea acesteia ;
U = efectele economice pe durata de viață economică a cercetării ;
V = durata de viață economică a cercetării științifice ;
T = timpul de recuperare normat sau al altor soluții analizate;
K = coeficientul normat al eficienței sau al altor soluții analizate.

● Pentru realizarea unei eficiențe superioare este necesar a se determina riscul în cercetare de tipul I și de tipul II.

Riscul ca o lucrare de cercetare să nu-și atingă scopul din cauza soluționării greșite a temei se consideră de tipul I (r_1) și se poate determina prin cercetări speciale pe baza unui tabel de cifre normative pe ramură.

Riscul ca rezultatele unei cercetări finalizate tehnic să nu se aplice în practică din motive economice se consideră de tipul II (r_2) și poate fi calculat prin relația :

$$r_2 = 1 - \frac{T}{V}$$

în care :

V = coeficientul de viabilitate al rezultatelor cercetării (ani) ;
T = timpul de întîrziere al aplicării rezultatelor cercetării.

● Este necesar ca în metodologia unitară să se includă capitole distincte privind : definirea conceptelor de lucru din economia cercetării ; momentele, criteriile și indicatorii obligatorii ; documentele de sinteză în care se consemnează efectele economice.

● Deoarece calcularea eficienței economice a cercetării științifice necesită cunoștințe de specialitate și o experiență ce nu poate fi, în mod normal, pretinsă a fi însușită de cadrele de cercetare cu profil tehnic și tehnologic, este necesar ca la unitățile de cercetare să se creeze colective restrînse de economiști care să se ocupe de aceste probleme.

● Indicatorii actuali folosiți în planificarea, urmărirea, analiza și raportarea activității unităților de cercetare (producție globală, producție marfă, productivitate pe cap de salariat etc.), care nu exprimă în mod just activitatea reală a unui nucleu de cercetare, să fie înlocuiți cu indicatori de eficiență. De pildă, coeficientul eficienței economice exprimat în lei, efecte economice pe un leu cheltuit în cercetare și dezvoltare, stabilit diferențiat în funcție de profilul unității de cercetare.

● Unităților de cercetare să li se stabilească indicatori de eficiență separat pentru temele cu obiectiv economic traductibil în valori însumabile și separat pentru temele a căror oportunitate este apreciată prin prisma altor factori, efectele lor nefiind traductibile în valori însumabile, ci prin evaluări descriptive.

date de prognoză

TRAFICUL MARITIM INTERNAȚIONAL

Flota maritimă comercială a României

- Numărul de nave la 1 ianuarie 1973 : 62, din care 59 nave pentru mărfuri generale și uscate și 3 petroliere.
- Tonajul lor total : 581 000 TDW, din care 85% nave pentru mărfuri generale și uscate și 15% tancuri petroliere.
- Din capacitatea totală a flotei comerciale românești :
  68,3% reprezintă nave cu tonaje unitare de peste 10 000 TDW,
  70,1% — nave cu o vîrstă mai mică de 5 ani.
- În prezent, la Șantierul naval Constanța se desfășoară pregătiri pentru construirea de vase de 150 000 tone.

Trei sferturi din comerțul mondial

DEZVOLTAREA continuă a producției de bunuri materiale, adîncirea diviziunii mondiale a muncii și, odată cu aceasta, intensificarea într-un ritm accelerat a schimburilor internaționale au condus an de an la creșterea traficului maritim de mărfuri. În prezent se apreciază că cca. 3/4 din volumul comerțului mondial este efectuat pe cale maritimă. Perspectivele de dezvoltare ale economiei mondiale și ale relațiilor economice dintre state constituie premise fundamentale pentru evoluția favorabilă a traficului maritim internațional de mărfuri. De asemenea, profundele prefaceri de ordin politico-social și economico-geografic care au loc în lume pot influența sensibil volumul și structura acestuia.

Potrivit datelor publicate de O.N.U., traficul maritim mondial (mărfuri încărcate și descărcate) a crescut în perioada 1950—1970 de aproape 5 ori, într-un ritm mediu anual de 8,3% (vezi tabelul nr. 1). La nivelul anului 1970, volumul global al acestui trafic a totalizat 2 530 milioane tone lungi[1]), din care numai petrolul a reprezentat 1 385 milioane tone lungi, diferența revenind mărfurilor uscate. Comparînd acest nivel cu anul de vîrf al perioadei interbelice rezultă că în 1970 volumul traficului maritim comercial a fost de 5,4 ori mai mare decît cel înregistrat în anul 1937.

Tabelul nr. 1

Evoluția traficului maritim de mărfuri în perioada 1950—1970

în milioane tone lungi

Anul	Petrol	Mărfuri uscate	Total
1950	221	295	516
1955	345	443	788
1960	521	532	1053
1965	856	787	1643
1970	1385	1145	2530

Sursa : Norwegian Shipping News nr. 10C, 1970 ; Informations du commerce extérieur, Bruxelles, supl. aprilie 1972.

În perioada considerată, traficul de petrol a avut o creștere mai dinamică, ritmul acestuia (9,6%) devansînd ritmul mediu de creștere a traficului în ansamblul lui. Această caracteristică a ieșit mai pregnant în evidență în cea de a doua jumătate a intervalului.

Flota comercială mondială (exprimată în TRB) care a asigurat derularea acestui trafic a sporit între anii 1950 și 1970 de cca. 2,5 ori.

În ceea ce privește distribuția geografică a traficului maritim, așa cum se observă și din datele de mai jos, aceasta oglindește o **concentrare a curentelor de schimb dinspre țările în curs de dezvoltare către țările capitaliste dezvoltate**, făcînd să iasă în evidență natura mărfurilor care formează obiectul acestor schimburi. Alături de petrol, în componența acestui trafic intră materiile prime minerale și agricole, adică articolele tradiționale oferite la export de către țările în curs de dezvoltare.

Previziunile indică că principalele produse primare actuale vor continua să dețină o pondere importantă în cadrul schimburilor și, în consecință, și în cadrul traficului maritim mondial.

Tabelul nr. 2

Distribuția geografică a traficului maritim internațional de mărfuri în anul 1970

în mil. tone lungi

Proveniența/Destinația	Total	Petrol
Europa de Vest		
— încărcat	336	96
— descărcat	1153	691
S.U.A.		
— încărcat	215	5
— descărcat	288	158
Alte țări capitaliste dezvoltate		
— încărcat	246	3
— descărcat	541	346
Țări în curs de dezvoltare		
— încărcat	1581	1218
— descărcat	435	255
Țările socialiste europene		
— încărcat	152	63
— descărcat	72	17
TOTAL*		
— încărcat	2530	1385
— descărcat	2489	1467

*) Diferențele apar ca urmare a inadvertențelor sistemului de evidență.
Sursa : Informations du commerce exterieur, supl. aprilie 1972.

Cum este și firesc, ușoare deplasări în structura comerțului maritim cu produse de bază vor fi semnalate, dar acestea nu vor duce în nici un caz la eliminarea din sfera schimburilor a principalelor materii prime. Faptul că rezervele de materii prime minerale sînt limitate în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate (cu excepția S.U.A. și Canadei) face ca și în următoarele decenii aceste țări să fie nevoite să recurgă în mare măsură la sursele externe de aprovizionare pentru acoperirea decalajului dintre necesarul de consum și resursele proprii. Astfel, în ceea ce privește Japonia, se apreciază că, cel puțin pînă în anul 1985, această țară va rămîne cea mai mare importatoare de produse de bază, continuînd să ocupe o poziție însemnată și în traficul maritim internațional. Promovînd o politică foarte activă în ce privește aprovizionarea cu materii prime, Japonia a absorbit, în anul 1971, peste 41% din minereul de fier și 50% din cărbunele care au format obiectul transporturilor maritime. Sub impulsul dorinței de conservare a resurselor naționale, se așteaptă ca și S.U.A. să își intensifice importurile de materii prime. În rîndul țărilor vest-europene, combustibilii lichizi vor continua să dețină o pondere însemnată în cadrul importurilor.

Ca sursă principală de energie, **petrolul** va continua să dețină și în viitor o **cotă parte majoritară în traficul maritim internațional**, apreciindu-se că la nivelul anului 1990 acesta va furniza 2/3 din consumul energetic mondial. O tendință care se va manifesta cu o intensitate tot mai mare va fi aceea de deplasare a centrului de greutate al schimburilor în favoarea produselor petroliere și gazelor naturale ca urmare, pe de-o parte, a modificărilor ce vor surveni în structura consumului energetic, iar pe de altă parte, a extinderii prelucrării țițeiului în țările producătoare. Principalele curente de schimb vor fi orientate și în următoarele decenii dinspre țările în curs de dezvoltare, mari producătoare de țiței, către țările capitaliste dezvoltate. Cărbunele va continua să reprezinte o sursă importantă de energie, prevăzîndu-se o creștere a cotei de export în producția mondială.

Comerțul cu minereu de fier va cunoaște, de asemenea, creșteri însemnate în deceniile următoare. Această evoluție favorabilă previzibilă se explică, pe de-o parte, prin sporirea consumului de minereu de fier în țările cu o producție mare de oțel, iar pe de altă parte, prin faptul că resursele aflate în zonele tradiționale de aprovizionare se vor epuiza făcînd necesară recurgerea la rezervele existente în Africa, America și Australia.

Totodată, ținînd seama de faptul că în cursul anilor viitori produsele industriei prelucrătoare vor continua să formeze elementul cel mai dinamic al exporturilor mondiale, sporind în același timp și ponderea pe care țările în curs de dezvoltare o vor deține în cadrul acestor exporturi, se poate aprecia că și volumul traficului de mărfuri generale va marca creșteri importante (vezi tabelul nr. 3).

Potrivit datelor din tabel, traficul maritim ar urma să fie în anul 2003 de aproape 4 ori mai mare în raport cu anul 1973. În cadrul acestui trafic, petrolul va continua să dețină o pondere însemnată, tinzînd să se stabilizeze la cca. 60% din total. Aceasta ca urmare a nivelării cererii de țiței în Japonia și Europa, precum și a intensificării concurenței exercitate de celelalte surse de energie, îndeosebi de energia nucleară. Dacă pînă la finele acestui secol preponderența petrolului în structura traficului se va menține, în perioada următoare se prevede ca volumul acestuia să înregistreze o reducere relativă, reprezentînd, în anul 2043, cca. 38% din traficul global.

O nouă strategie a vehiculării mărfurilor

ÎN MOD FIRESC, viitoarele deplasări în volumul și structura comerțului maritim mondial vor atrage și o serie de prefaceri în configurația flotei comerciale a anului 2000. Modificările ce vor avea loc în acest domeniu vor fi subordonate unei noi strategii a vehiculării mărfurilor, conform căreia toate modurile de transport (maritime, terestre, aeriene) vor fi considerate ca fiind părți componente ale unui sistem unitar. Infrastructura rețelei de transport va suferi modificări profunde, căile de comunicație, terminalele și mijloacele de transport urmînd să fie adaptate unui sistem integrat de transport, capabil să satisfacă transferuri intermodale rapide și eficiente. Avînd în vedere toate aceste cerințe, există certitudinea că flota maritimă comercială va fi afectată în cel puțin trei direcții principale : numărul, mărimea și specializarea navelor ; tehnologia de construcție ; sistemul de operare, manevrare și dirijare a navelor.

Tabelul nr. 3

Prognoză privind evoluția traficului maritim internațional de mărfuri

în mil. tone lungi

Anul	Petrol	Mărfuri uscate	Total
1973	1554	1006	2560
1983	3354	1560	4914
2003	6061	3749	9810
2043	13382	21666	35048

Sursa : Fairplay, 5 febr. 1970, p. 41.

În ce privește primul aspect, este bine cunoscut faptul că între numărul și mărimea navelor ce deservesc traficul maritim există o relație de interdependență. În ultimă instanță, numărul navelor în funcțiune la un moment dat este determinat nu numai de volumul mărfurilor traficate, ci și de capacitatea de încărcare a navelor. Or, în deceniile următoare, **tendința de creștere a deplasamentelor unitare ale navelor** se va menține.

Tabelul nr. 4

Prognoză privind evoluția flotei comerciale mondiale

Anul	Tancuri petroliere		Alte nave	
	Nr.	Mil. TRB	Nr.	Mil. TRB
1966[1])	3654	57,1	13715	86,7
1973	3915	92,5	15042	98,3
1983	4384	186,3	17084	129,4

[1]) Cifre efective.
Sursa : Fairplay, 5 febr. 1970, p. 41.

Legat de sporirea capacității de transport a navelor, cu precădere în sectorul tancurilor petroliere, trebuie menționat că tendința de creștere a deplasamentelor se află sub acțiunea unor factori restrictivi de natură fizico-geografică (adîncimea insuficientă pentru trecerea navelor : Canalul de Suez, Canalul Panama, strîmtoarea Malacca etc.) și tehnico-economică (investiția specifică în construcțiile navale atinge valoarea optimă la capacitățile de transport cuprinse în gama de tonaje de 200 0000 — 300 000 TDW. Dacă luăm în considerare și alte neajunsuri cum sînt : investițiile uriașe cerute de amenajarea docurilor uscate, majorarea cheltuielilor portuare, pericolul neexploatării navelor în perioadele conjuncturale nefavorabile etc. considerăm că cel puțin în următorii 20—30 ani navele ce vor forma osatura flotei mondiale vor fi cele din clasa de tonaje de 250 000—300 000 TDW.

O caracteristică a traficului maritim internațional o va constitui și **intensificarea tendinței de specializare a navelor**, extinderea utilizării navelor pentru transportul gazelor lichefiate — LNG și LPG —, produse chimice, precum și apariția unor tipuri noi de nave. În cazul mărfurilor generale, procesul de unitizare a încărcăturilor se va generaliza, navele portconteiner, Ro-ro și LASH (Lighter Aboard Ship) urmînd să crească ca pondere în tonajul flotei mondiale. Dorința de raționalizare a transporturilor de mărfuri și de asigurare a exploatării complete și permanente a flotelor va contribui, de asemenea, la utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a navelor combinate, respectiv nave ore/oil, ore/bulk/oil și altele.

Una din expresiile notabile ale aplicării progresului tehnico-științific în domeniul transporturilor navale va fi, fără îndoială, utilizarea în traficul comercial a navelor submersibile și a celor cu propulsie atomică. Totuși trebuie menționat că pînă la sfîrșitul acestui secol folosirea lor va fi limitată la transportul unor mărfuri speciale și îndeosebi în zonele foarte greu accesibile.

În tehnologia clasică de construcție a navelor nu se întrevăd schimbări radicale, dar există certitudinea că, cel puțin în ceea ce privește materialele utilizate, vor avea loc unele reorientări : alături de oțelurile aliate vor apărea și aluminiul, titanul, materialele plastice armate cu fibre metalice și din sticlă.

În deceniile care urmează vor putea fi întîlnite tot mai frecvent nave complet automatizate a căror dirijare și manevrare se va face de pe țărm. Cu ajutorul sateliților, al calculatoarelor electronice și al semnalizatoarelor de poziție, centrele de coordonare a traficului vor corecta viteza și poziția navelor, asigurînd totodată securitatea navigației.

În concluzie, se poate afirma că deceniile următoare oferă navigației maritime perspective nelimitate de dezvoltare, acest străvechi mod de transport rămînînd pentru omenire și în viitor una din căile principale pentru efectuarea schimburilor comerciale.

Gh. NISTOR
C. DAN
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

[1]) 1 tonă lungă = 1 016 kg.

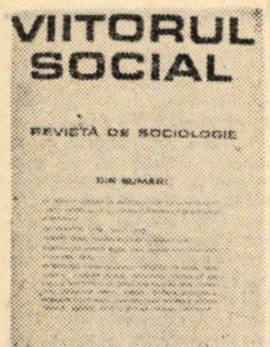

AL PATRULEA NUMĂR din 1972 al revistei de sociologie VIITORUL SOCIAL, care apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România și a Comitetului Național de Sociologie, este consacrat în bună măsură lucrărilor celei de-a **III-a Conferințe mondiale de cercetare a viitorului**, ce s-a desfășurat la București, moment deosebit de important în activitatea de cercetare a viitorului.

Prezentarea materialelor Conferinței începe cu **Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu**, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, în care se definește sintetic importanța și rolul viitorologiei precum și direcțiile ei fundamentale de investigare și orientare a activității practice.

În continuare sînt inserate în revistă : Mesajul secretarului general al O.N.U., dr. Kurt Waldheim ; Răspunsul prof Bertrand de Jouvenel, președintele Comitetului permanent al conferințelor mondiale de cercetare a viitorului, la mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și Răspunsul prof. Bertrand de Jouvenel la mesajul d-lui dr. Kurt Waldheim ; Declarația celei de-a III-a Conferințe mondiale de cercetare a viitorului (Declarația de la București); Cuvîntul prof. univ. Miron Constantinescu la ședința plenară din 4 septembrie 1972 ; Cuvîntul prof. dr. doc. Roman Moldovan, președintele ședinței de închidere a celei de-a III-a Conferințe mondiale de cercetare a viitorului ; Un bilanț rodnic al proiectării viitorului. (Din raportul prezentat de prof. Pavel Apostol directorul executiv al Conferinței).

Dintre comunicări semnalăm : Știință-politică-viitor, de Valter Roman ; Contabilitatea socială și indicatorii sociali, de Vladimir Trebici și Cîteva observații asupra industrializării Elveției (1800—1850) de Jean-François Bergier (Elveția). La Prognoză și planificarea socială este publicat studiul lui Radu Negru : Considerente cu privire la creșterea potențialului de cercetare-dezvoltare în viitor.

Numeroase studii și articole sînt grupate în următoarele rubrici : Metodologia științelor sociale ; Cercetări de teren ; Prognoză și planificare socială ; Sociologia culturii, artei și literaturii ; Sociologia familiei ; Evocări ; Cronica sociologică ; Interviuri și declarații ; Viața științifică internă și internațională ; Recenzii (Printre care și la cartea „The limits to growth") și Note de lectură.

PAKISTAN:

OPȚIUNILE DEZVOLTĂRII

ÎN ULTIMUL AN, viața social-economică a Pakistanului a înregistrat o serie de mutații concludente pentru hotărîrea autorităților de la Islamabad de a orienta cursul prefacerilor din industrie, agricultură, învățămînt, precum și din alte domenii, pe făgașul unei mai rapide modernizări. Observatorii la curent cu evoluția evenimentelor din această țară, care își caută în prezent un drum propriu de dezvoltare, în concordanță cu prioritățile reale ale organismului social-economic, au putut nota de la începutul anului 1972 și pînă astăzi numeroase inițiative pozitive concretizate de guvernul condus de Zulfikar Ali Bhutto. Aceste inițiative și măsuri care urmăresc, în esență, crearea unui cadru propice pentru o dezvoltare cît mai rapidă a industriei și agriculturii, a rețelei de învățămînt și educație, a celei sanitare etc. vizează o paletă largă de sectoare ale activității sociale. Se poate aprecia că deciziile din ultima vreme ale guvernului Bhutto sînt atît prin amploare, cît și prin implicații cele mai reprezentative (am putea spune în comparație cu întreaga perioadă care a trecut de la obținerea independenței) pentru trecerea țării la o etapă de dezvoltare calitativ superioară.

În ce constau însă, concret, măsurile la care ne referim? Este vorba, în primul rînd, de hotărîrea de a se naționaliza o serie de sectoare cheie ale industriei. Vom specifica în acest context că deși, începînd din 1947 — anul în care Pakistanul și-a cîștigat independența — harta economică a țării a înregistrat crearea unei serii de noi obiective industriale, controlul asupra acestora și, în ultimă instanță beneficiile extrase din exploatarea lor se canalizau în direcția exclusivă a oligarhiei autohtone, a celor „22 de familii". În consecință, cu tot începutul de diversificare a industriei și de creștere a ponderii ei în formarea produsului național global, puține au fost cîștigurile reale ale populației de pe urma acestei dezvoltări. Totuși, privită în ansamblul și din unghiul relațiilor comerciale cu exteriorul, economia pakistaneză a evoluat, în mod cert, în direcția unei mai pronunțate participări la circuitul mondial de bunuri înglobînd efort tehnic. Astfel, dacă în primii ani după obținerea independenței materiile prime formau 95% din totalul exporturilor pakistaneze, în 1970 peste 55% din mărfurile pentru export erau formate din produse finite sau semifinite. Din compararea acestor două date se pot remarca mutațiile intervenite în structura economică a Pakistanului, direcția principală de orientare a acesteia. De altfel, harta economică pakistaneză este în ultima vreme ilustrată de existența industriilor de produse chimice, construcții navale, de mașini, a industriilor energetică, petrolieră, de ciment, farmaceutică etc. Totodată, sectoarele cu o tradiție formată, cum sînt industriile textilă, de pielărie și alimentară, au înregistrat dezvoltări substanțiale.

Orientîndu-se în direcția utilizării potențialului industrial în interesul statului, guvernul Bhutto și-a exprimat, prin deciziile adoptate, hotărîrea de a depăși dificultățile existente într-un sector sau altul al activității economice și de a favoriza modernizarea țării în ritmuri tot mai vii.

De la începutul anului 1972 pînă în prezent, observatorii au putut nota aplicarea unor decizii privind dezvoltarea controlului statului asupra principalelor sectoare ale industriei, precum și ameliorarea situației populației din zonele rurale prin reîmpărțirea unor însemnate suprafețe de terenuri agricole. Dacă la aceste inițiative adăugăm o serie de reforme privind învățămîntul și mai buna organizare a rețelei sanitare, avem imaginea unui cadru favorabil pentru edificarea unei economii în concordanță cu nivelul de dezvoltare dorit de păturile largi ale populației.

ÎNCEPUTUL anului 1972 a fost ilustrat de hotărîrea președintelui Zulfikar Ali Bhutto de a se trece la naționalizarea sectoarelor-cheie ale industriei. Astfel, industria oțelului, a mașinilor grele, a energiei electrice, a construcțiilor de mașini, a cimentului, industria chimică, petrochimică și petrolieră au trecut în mîinile statului.

Preluînd controlul asupra industriilor de bază, actul naționalizării a lovit în oligarhia financiară care controla în trecut două treimi din întreaga producție industrială, deținea 80% din capitalurile bancare și 87% din fondurile societăților de asigurare. Pe linia acelorași măsuri, în martie 1972 guvernul pakistanez adopta reforma agrară. Întrucît 80% din populația țării este direct legată de producția agricolă, desființarea privilegiilor de tip feudal, reîmpărțirea pămînturilor prin limitarea marilor proprietăți în favoarea țăranilor săraci reprezintă o măsură de mult așteptată, de natură să stimuleze producția agricolă, și, implicit, să aducă în circuitul mărfurilor agroalimentare cantități mărite de bunuri. Practic, legea reformei agrare prevede limitarea marilor proprietăți la 150 de acri în regiunile irigate și la 500 de acri în zonele aride. Peste 2,5 milioane de țărani fără pămînt și aproximativ 500 000 de țărani cu pămînt puțin au beneficiat de această măsură. Alături de reformele cu caracter economic, guvernul pakistanez a pus în practică și o serie de alte reforme vizînd ameliorarea structurilor sociale. Este vorba de măsurile privind extinderea ariei de acoperire a învățămîntului de stat obligatoriu. Legea învățămîntului, prin implicațiile și efectele ei, reprezintă un element stimulator la nivelul întregii țări. În următorii ani se prevede ca școlile primare să includă 5 milioane de elevi, liceele 3,5 milioane, iar școlile profesionale și universitățile aproape un milion.

ÎN DOMENIUL relațiilor externe, în opțiunile Pakistanului observatorii au putut consemna în ultima vreme o serie de elemente pozitive care denotă hotărîrea guvernului de a orienta relațiile externe în funcție de adevărata hartă politică și economică a lumii. În această ordine de idei, anul 1972 a înregistrat inițiative constructive în ceea ce privește, în primul rînd, ameliorarea climatului din regiune. Întrevederea președintelui Zulfikar Ali Bhutto și primul ministru al Indiei, Indira Gandhi, urmată de semnarea acordului de la Simla, care statuează normalizarea relațiilor bilaterale, continuarea acestui curs favorabil prin delimitarea graniței în Cașmir-Jammu și retragerea trupelor în interiorul teritoriului național, retragerea Pakistanului din pactul militar SEATO, sînt cele mai semnificative repere ale actualei desfășurări a politicii externe a guvernului de la Islamabad. Cronica opțiunilor pakistaneze a fost marcată, în aceeași ordine de idei a spiritului realist și lucid în abordarea politicii externe, de dorința de a amplifica relațiile economice și de altă natură cu țările socialiste.

În acest context se înscriu și legăturile bilaterale dintre România și Pakistan. Înregistrînd un curs continuu ascendent, aceste relații au o bună perspectivă care va fi în curînd elocvent reliefată prin vizita oficială pe care președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, o vor efectua în Pakistan la invitația președintelui Zulfikar Ali Bhutto. Moment de o deosebită importanță pentru extinderea și adîncirea relațiilor multilaterale româno-pakistaneze, vizita înalților soli români în Pakistan va reprezenta, în același timp, o nouă și remarcabilă confirmare a viabilității și valorii principiilor care trebuie să stea la baza relațiilor între state, indiferent de orînduirea social-politică a acestora, în condițiile atașamentului comun față de cauza păcii și progresului în lume.

Radu BUDEANU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Polonă — Norvegia

La Varșovia a avut loc parafarea unui acord interguvernamental polono—norvegian, pe 10 ani, în domeniul colaborării economice, industriale și tehnico-științifice. Clauzele acordului, relatează agenția **P.A.P.** pun accentul pe dezvoltarea cooperării dintre industriile celor două țări și relevă interesul ambelor state față de promovarea diferitelor forme de colaborare pe baza unei largi liberalizări.

● R. P. Ungară — R. F. a Germaniei

După cum relatează agenția **M.T.I.**, la Budapesta a fost parafat un protocol privind schimburile comerciale reciproce între Ungaria și R.F.G. Potrivit datelor preliminare, în anul 1972 volumul schimburilor bilaterale de mărfuri va fi egal cu 1,5 miliarde mărci vest-germane, existînd posibilități ca în anul 1973 comerțul bilateral să crească cu încă 25 la sută, iar pînă în anul 1976 volumul său să se dubleze față de nivelul actual. În prezent, între întreprinderile din cele două țări există 120 de acorduri de cooperare.

● U.R.S.S. — țări în curs de dezvoltare

Pînă în 1975, U.R.S.S. urmează să-și dubleze achizițiile de bunuri de consum din țările lumii a treia. Se prevede că valoarea acestor importuri, reprezentînd țesături, confecții și încălțăminte, va atinge la finele cincinalului 250 milioane ruble. Va crește, de asemenea, importul de produse ale industriilor chimică și metalurgică, de materii prime și produse agricole. Totodată U.R.S.S. va contribui la echiparea a peste 500 de obiective din diferite ramuri ale economiei, mai ales din industrie.

● Iugoslavia — India

Recenta reuniune ordinară de la New Delhi a Comitetului mixt iugoslavo — indian de cooperare economică, care s-a încheiat prin semnarea unui nou acord comercial, va da — după opinia economiștilor iugoslavi — un impuls schimburilor reciproce dintre cele două țări. În primele opt luni ale anului 1972, valoarea lor globală fusese de 24,3 milioane de dolari față de 71 milioane dolari pe anul 1971. Același efect îl va avea și trecerea de la sistemul cliring, la plata în valută liber convertibilă.

O atenție deosebită a fost acordată, la reuniunea amintită, extinderii cooperării industriale pe termen lung între întreprinderi din cele două țări, inclusiv pentru livrări pe terțe piețe. Pînă în prezent — menționează agenția **Taniug** — au fost încheiate o serie de acorduri pentru fabricarea în comun de tractoare, de utilaje pentru construcții, de componente electronice, acordul privind construirea la Bopal, în India, a unei fabrici pentru prelucrarea macului etc. Un alt exemplu, îl constituie cooperarea între întreprinderi iugoslave și indiene în finisarea vagoanelor de cale ferată destinate R. P. Ungare.

● U.R.S.S. — Italia

Un nou acord, care-l înlocuiește pe cel din 1948, a fost semnat între U.R.S.S. și Italia cu privire la transportul maritim, prin care navelor comerciale ale celor două țări li se permite accesul liber reciproc în porturi și folosirea utilajelor portuare.

Din presa internațională

MĂRTURII DESPRE DEZVOLTAREA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

COTIDIANUL economic francez **Les Echos** a consacrat în numărul său din 29 decembrie 1972 un supliment României, care conține o serie de articole referitoare la progresele realizate în dezvoltarea economică a țării noastre, la evoluția ascendentă a comerțului și cooperării româno-franceze, ca și la participarea României la activitatea unor organisme economice internaționale. Editorialul suplimentului, din care redăm mai jos un scurt extras, este semnat de **Michel Planchais**, redactor șef adjunct al ziarului.

„România celebrează la 30 decembrie a 25-a aniversare a proclamării Republicii. Absența fastului, această simplitate acordată evenimentului caracterizează oarecum România de azi, mîndră de sine însăși, de progresele sale economice dar, totodată, preocupată de viitorul său, mai interesată de dezvoltarea economică și de industrializare decît de o falsă strălucire.

În cei 25 de ani au fost înregistrate progrese considerabile în majoritatea sectoarelor industriale, atît progrese cantitative cît și calitative (...). Pentru aceasta este suficient să ne referim, între altele, la platforma chimică și petrochimică de la Pitești, pentru a ne da seama de efortul făcut în domeniul tehnicilor de avangardă".

Redăm în continuare și alte extrase din presa străină din ultimele luni, referitoare la progresele economiei românesti:

„Ceea ce este remarcabil în România este faptul că ritmul dezvoltării economice este mai ridicat decît în oricare altă țară socialistă. În ultimii 20 de ani industria s-a dezvoltat în România cu un ritm mediu anual de 13%. În ciuda acestor ritmuri, România nu a ajuns încă în detașamentul de frunte al națiunilor în privința venitului național.

România socialistă a moștenit de fapt o economie foarte înapoiată, în special în sfera industrială. Cu toate acestea, datorită rapidității și regularității ritmului său de dezvoltare, străduindu-se să aplice în toate domeniile cea mai modernă tehnică mondială, România are ambiția de a ajunge din urmă cele mai avansate țări industriale în decursul a două sau trei planuri cincinale. Dar încă de pe acum socialismul permite un sistem de avantaje sociale care o situează printre cele mai avansate din lume (...).

Oferind lumii exemplul unei societăți socialiste prospere conducătorii români sînt conștienți că contribuie, împreună cu celelalte țări socialiste, la triumful universal al socialismului". (Georges Mauvois, **Justice**, *Martinica. 28 oct. 1972).*

„România este o națiune ambițioasă. Dorința ei de a ocupa un loc pe lista țărilor în curs de dezvoltare ale lumii este fără îndoială justificată (...). Dacă planificatorii economiei vor reuși să-și realizeze intențiile, în următorii 15—20 ani statutul României se va transforma într-unul de economie industrială avansată" (Guy Hawtin, **The Times**, *Anglia, 2 dec. 1972).*

„Putem învăța multe despre metodele transformărilor revoluționare la sate, precum și din obstacolele pe care prietenii români le-au depășit cu succes pe calea revoluției economice. Produsele industriei românești se bucură de o reputație mondială. Putem învăța multe de la ei și sub acest aspect, pentru dezvoltarea propriului nostru sector industrial". **(Nationalist**, *Tanzania, martie 1972).*

„România se orientează în politica sa externă către participarea tot mai intensă la diviziunea internațională a muncii, cooperarea cu țările socialiste, precum și pe plan mondial. O bază bună oferă pentru acest lucru dezvoltarea sa economică rapidă. Întreprinderile noi sau modernizate și extinse, recoltele bogate în agricultură și un nivel de trai mai ridicat confirmă acest lucru.

Această dezvoltare pozitivă nu scapă unui observator atent care vizitează întreprinderile, hoinărește prin oraș, contemplează vitrinele. România a depășit rămînerea sa în urmă din trecut și a atins un nou nivel de dezvoltare". (Karlheinz Hilbert, **Die Wirtschaft**, *R.D.G., nr. 39/1972).*

„Structura comerțului exterior al României este o expresie a succeselor dobîndite în procesul de industrializare, precum și a nevoilor determinate de dezvoltarea industriei sale (...). România — la fel ca alte țări socialiste — sprijină țările în curs de dezvoltare nu numai prin comerț, ci le acordă și asistență tehnică și economică". (W. I., **Figyelö**, *R. P. Ungară, 29/1972).*

„Atît în țările mai apropiate cît și în țări mai îndepărtate care sînt în curs de a-și consolida independența economică la un rang demn de ele, se găsesc căi ferate, rafinării, uzine chimice, puse în funcțiune cu un randament constant de către tehnicienii români și pe care ei le predau apoi fraților lor din țările cu care au colaborat. Este corolarul realizărilor României actuale". (Edgar Gallad, **Journal d'Egypte**, *Egipt, aprilie 1972).*

mondorama

IERARHII ÎN EXPORTUL MONDIAL

BELGIA ȘI LUXEMBURGUL continuă să se afle pe primul loc în lume din punct de vedere al volumului exportului pe cap de locuitor. Importanța vitală a exportului pentru economia Belgiei este ilustrată și de ponderea extrem de ridicată a acestuia în produsul național brut — 42,1%. Comerțul exterior total (exportul și importul) situează Belgia pe locul trei în lume, după S.U.A. și R.F.G.

Țara	Export (mil. dol.)	Ponderea în exportul mondial (%)	P.N.B. (mrd. dol.)	Raportul export/ P.N.B. (%)
1. S.U.A.	43 497	12,6	1046,8	4,2
2. R.F.G.	39 034	11,3	206,9	18,9
3. Japonia	24 090	7,0	249,7	9,6
4. Anglia	22 353	6,5	173,8	12,9
5. Franța	20 327	5,9	162,8	12,5
6. Canada	17 573	5,1	92,9	18,9
7. Italia	15 111	4,9	106,0	14,3
8. Belgia-Lux.	14 047	4,1	33,4	42,1
9. Olanda	13 971	4,0	36,0	38,8

Tabelul de mai sus, reprodus după ultimul raport anual al Oficiului belgian al comerțului exterior, permite în același timp constatarea că volumul exportului R.F.G., țară cu peste 59 milioane de locuitori, se apropie din ce în ce mai mult de cel al S.U.A., care numără 207 milioane de locuitori: aproape 90% în 1971, față de 60% în 1961 și circa 80% în 1970. La rîndul lor exporturile Belgiei și Luxemburgului luate la un loc reprezintă 32% din exportul S.U.A., țară cu o populație de douăzeci de ori mai numeroasă, și aproape 60% din exportul Japoniei, a cărei populație este de 10 ori mai mare.

CANALUL CARE LEAGĂ CINCI MĂRI

SE ÎMPLINESC două decenii de la darea în exploatare a canalului navigabil Volga-Don. Crearea acestui sistem navigabil pentru nave de mare tonaj a permis comunicații regulate între cinci mări: Neagră, Azov, Caspică, Baltică și Albă. De la inaugurarea canalului și pînă acum pe el s-au transportat 120 milioane tone de mărfuri: cărbune din Donbas, grîne, îngrășăminte minerale, materiale de construcție, lemn din nordul țării, pirită din Ural, petrol din bazinul Volgăi ș.a. Canalul atrage numeroși turiști. Navele de tip „fluviomarin" își încep pe Volga drumul spre Italia, Algeria și alte țări mediteraneene. Cu ajutorul canalului au putut fi irigate sute de mii de hectare de pămînt secetoase.

PĂTRUNDERE BRITANICĂ ÎN ECONOMIA OLANDEI

ÎN cercurile de afaceri din Olanda se comentează, cu oarecare neliniște, ofensiva dezlănțuită de capitalul financiar și industrial britanic în economia acestei țări. În cursul primelor nouă luni din 1972 nu mai puțin de 48 de firme din Olanda au trecut sub controlul unor grupuri engleze, fie prin achiziționare completă fie prin participare majoritară. Printre acestea, figurează cîte nouă firme din industria alimentară și din ramura metalurgie și construcții de mașini, șapte din sectorul circulației mărfurilor, cîte trei firme din industria chimică, textilă și din sectorul bancar etc.

Comentatorii subliniază faptul că orientarea capitalurilor britanice nu este întîmplătoare: întreprinderile olandeze pot fi achiziționate relativ avantajos, iar povara fiscală nu este prea apăsătoare în Olanda. La care s-a adăugat dorința, nemărturisită, de a se implanta mai solid în Piața Comună încă înainte de data intrării oficiale a Angliei în acest organism.

PRACTICI MONOPOLISTE

UNA DIN CELE MAI MARI firme americane în domeniul industriei electronice, cu o cifră de afaceri de 8,5 miliarde dolari, Xerox, este acuzată de practici monopoliste și de utilizare neloială a brevetelor în sistemul fotocopierii, de către Comisia Federală pentru Comerț din S.U.A. În prezent firma Xerox controlează aproximativ 95% din piața aparaturii de fotocopiere din S.U.A. și încasează 60% din redevențele de pe urma brevetelor. Comisia acuză firma că duce o politică de licențe care împiedică orice concurent al societății să pătrundă pe piața americană. Se propun o serie de măsuri printre care despărțirea de filiala britanică a firmei — Rank Xerox (cifră de afaceri 2,5 miliarde dolari), obligația de a nu mai achiziționa participații la alte firme din același domeniu și renunțarea la restricții în acordarea brevetelor altor firme. Deocamdată însă conducătorii lui Xerox nu-și ascund intenția de a face totul pentru a nu aplica aceste măsuri.

STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE A S. U. A. ÎN 1980

POTRIVIT estimațiilor Asociației naționale de planificare a S.U.A., populația activă a acestei țări în 1980 va avea următoarea structură pe genuri de activități și sexe. Pentru comparație se dau cifrele respective și pe anii 1960 și 1970 (în mii de persoane):

Sfera de activitate	1960		1970		1980 (estimări)	
	Total	din care bărbați:	Total	din care bărbați:	Total	din care bărbați:
NUMĂRUL TOTAL AL PERSOANELOR OCUPATE	65778	43904	78627	48960	94400	57358
Funcționari	28522	16423	37997	20054	42927	25290
Ingineri, tehnicieni și alți specialiști	7469	4266	11140	6842	15378	9440
Personal medical	1299	544	1734	651	2351	878
Învățători, profesori la școli medii și elementare	1620	456	2233	700	2244	698
Funcționari de birou	9762	3145	13714	3483	17178	4340
Secretare, dactilografe, stenografe	2383	66	3504	57	4548	68
Angajați în întreprinderi comerciale	4224	2544	4854	2763	5957	3389
Muncitori	24054	20420	27791	23020	30869	25488
— calificați	8554	8332	10158	9826	11904	11517
— cu calificare medie	11950	8617	13909	9605	15293	10573
— necalificați	3553	3471	3724	3589	3474	3351
Persoane ocupate în sfera serviciilor	8023	2844	9712	3285	13027	4437
Persoane ocupate în agricultură	5176	4219	3126	2601	2577	2143

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DATE DESPRE PIAȚA COMUNĂ LĂRGITĂ

ÎN PRIMA ZI a anului Comunitatea Economică Europeană, grupînd de la 1 ianuarie 1958 șase state vest-europene — Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Luxemburg și Olanda — și-a mărit numărul membrilor cu încă trei — Anglia, Danemarca și Irlanda (după ce Norvegia, cea de a patra candidată la aderare, în urma unui referendum facultativ, organizat în toamna anului 1972, și-a retras cererea, 54% din populație exprimîndu-și dezacordul față de ea). Lărgirea Pieței Comune, prin aderarea celor trei foști membri ai Asociației Europene a Liberului Schimb, prilejuiește presei internaționale să treacă în revistă cîteva date esențiale despre potențialul economic al țărilor acestei grupări economice, comparativ cu S.U.A., și Japonia.

Comparația nu este lipsită de interes, avînd în vedere confruntările economice și comerciale inter-occidentale care se anunță la orizontul acestui an.

Chiar dacă datele privind nivelul general de dezvoltare (produsul național brut pe locuitor, parcul de calculatoare în funcțiune etc.) indică încă un avans net din partea S.U.A., la cîteva capitole țările Pieței Comune lărgite se prezintă în vizibil avantaj. Dintre acestea tabelul alăturat scoate în evidență în primul rînd comerțul exterior: „cei nouă" realizează împreună peste 41% din exportul mondial, față de 15,5% S.U.A. și circa 7% Japonia. Cifrele acestea, fiind statice, nu relevă însă importanța și dinamismul penetrației mărfurilor japoneze pe piețele occidentale, care constituie obiectul unei preocupări crescînde în cercurile economice și politice de pe ambele țărmuri ale Oceanului Atlantic.

Așa cum rezultă din compararea datelor din tabel referitoare la „cei șase" și „cei nouă", aportul celor trei noi membri, în special al Angliei, la creșterea potențialului economic al Pieței Comune este mai substanțial la capitolele energie și flotă comercială, în vreme ce produsul național brut pe locuitor al comunității lărgite cunoaște o oarecare reducere.

Datele din tabel se referă în general la anul 1971, excepția cea mai importantă constituind-o produsul național brut total și pe locuitor (anul 1970). Aceasta nu afectează însă imaginea de ansamblu pe care dorim s-o prezentăm.

Potențial economic comparativ

Indicatorul	Cei șase	Cei nouă [1])	S.U.A.	Japonia
Populația (mil. persoane)	190	253	207,5	105
Produsul național brut (mlrd. dolari)	486,3	626	974,2	167,2[2])
Produsul național brut pe locuitor (dolari)	2565	2478	4760	1630[2])
Exporturi (în % din totalul mondial)	31,8	41,2	15,5	6,9
Producția de cereale [3]) (mil. tone)	69	91	193	2
Producția de energie primară (mil. t.c.c.)	331	520	2151	71
Consumul intern de energie primară (mil. t.c.c.)	846	1236	2250	380
Producția brută de energie electrică (mlrd. kWh)	614	889	1792	376
Producția de oțel (mil. tone)	103	128[4])	109	89
Parcul de calculatoare (mii)	15	21	69	...
Producția de autovehicule (mii)	8029	9670	6550	3179
Autoturisme în circulație (la 1000 locuitori)	220	218	432	85
Flota comercială (mil. t.r.b.)	30	77	16,3	30,5
Televizoare în funcțiune (la 1000 locuitori)	216	231	399	214
Telefoane (la 1000 locuitori)	185	203	567	194

1) Piața comună lărgită. 2) 1969. 3) Media anilor 1968—1970. 4) Exclusiv Irlanda.

Sursa: Union Agriculture, nr. 330/1972; L'Express, nr. 1085, 1972; U. N. Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 3 (490)
vineri 19 IANUARIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

3

DINAMISM ȘI EFICIENȚĂ

ÎNTREAGA țară cunoaște, în aceste zile de început de an, dinamismul și efervescența proprii activității noastre de edificare socialistă.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județele Vaslui și Iași scoate încă o dată, pregnant, în evidență preocuparea constantă a conducerii partidului și statului nostru de a contribui direct, concret, la îmbunătățirea întregii activități economice, la impulsionarea ritmului dezvoltării noastre multilaterale, atestă legătura indestructibilă dintre partid și popor. Ca în atîtea alte rînduri, indicațiile și sugestiile secretarului general al partidului constituie, pentru colectivele de muncă vizitate, un sprijin prețios în perfecționarea activității lor, un stimulent în activitatea consacrată îndeplinirii planului pe anul 1973 și a realizării înainte de termen a cincinalului.

Conferințele organizațiilor județene de partid constituie evenimente politice de o deosebită însemnătate în viața comuniștilor, contribuind din plin la ridicarea la un nivel mai înalt a activității desfășurate de organizațiile de partid din întreaga țară.

Desfășurate într-un spirit de înaltă responsabilitate comunistă, și exigență partinică, aceste conferințe oferă cadrul unor ample și aprofundate dezbateri privind activitatea organelor și organizațiilor de partid din județele țării în înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială elaborat de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, sarcinile ce revin comuniștilor, tuturor oamenilor

(Continuare în pag. 2)

START 1973 — SUB IMPERATIVUL RITMICITĂȚII

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ÎNCĂRCATE RAȚIONAL

DUPĂ CE AU ÎNCHEIAT anul trecut cu succese de seamă în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate, **realizînd o producție suplimentară de 2,094 miliarde lei,** *colectivele de muncă din întreprinderile industriale ale Municipiului București au de atins în 1973 un nou și important obiectiv:* **să sporească producția cu 18% față de planul pe 1972.** *Din cele 14,5 miliarde lei cît reprezintă sporul de producție pe țară față de prevederile cincinalului pentru 1973,* **întreprinderile din Capitală urmează să realizeze 7,460 miliarde lei, ceea ce este echivalent cu 51% față de sporul prevăzut în plan.**

Puternicul potențial tehnic existent, experiența valoroasă dobîndită în ultimii ani de numeroasele colective de muncă, precum și mărirea numărului de cadre calificate, sînt premise sigure că sarcinile de plan pe 1973 — anul hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului în 4 ani și jumătate — vor fi realizate în Capitală la parametrii maximali, colectivele de muncă aducînd astfel o contribuție de preț la dezvoltarea accelerată a economiei naționale, la ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

NOUL AN DE MUNCĂ a început în condiții mult mai favorabile decît în 1972. Încă la sfîrșitul lunii decembrie a anului trecut, **producția trimestrului I pe 1973 a fost nominalizată în întregime, iar pentru întregul an— într-o proporție substanțială.** Acest fapt a creat întreprinderilor posibilitatea să stabilească în cunoștință de cauză necesarul de materii prime și materiale — atît pe cantități cît și pe sortimente — și să încheie contractele economice cu întreprinderile furnizoare. **Se poate afirma că pentru trimestrul I toate întreprinderile au asigurată baza de materii prime pentru realizarea la parametrii maximali a sarcinilor de plan pe această perioadă.**

Acțiunea de încheiere a contractelor economice privind aprovizionarea tehnico-materială pe întreg anul 1973 se află, de asemenea, într-o fază avansată, urmînd să fie finalizată în cel mai scurt timp posibil. În plus, încă din cursul lunilor noiembrie și decembrie au fost luate în întreprinderi o serie de măsuri tehnice și organizatorice **menite să faciliteze buna desfășurare a producției chiar din primele zile ale noului an de muncă, îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan pe luni și decade.** De altfel, succesele obținute în producție chiar din primele zile ale noului an de numeroase colective de muncă, printre care cele de la Fabrica de cabluri și materiale electro-izolante, Fabrica „Flamura roșie", Întreprinderea de reparații auto București — Grivița și multe altele, confirmă pe deplin că startul luat este bun, că în acest an există condiții favorabile realizării, în toate unitățile productive, a sarcinilor cantitative și calitative ale planului.

AȘA CUM SUBLINIAZĂ documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, principala cale de îndeplinire a sarcinilor de plan pe 1973 este aceea a **încărcării maxime a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a asigurării unei bune întrețineri și reparații la timp a acestora, în așa fel încît să se atingă un indice de utilizare de cel puțin 85%.**

ing. Vasile ANGHEL

membru în Biroul Executiv,
șeful Comisiei economice și pregătirii profesionale,
Consiliul Municipal al Sindicatelor — București

(Continuare în pag. 3)

- CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ
  Concluzii preliminare la o anchetă V.E.
- SÎNT ASIGURATE DOCUMENTAȚIILE TEHNICE PENTRU NOILE OBIECTIVE ALE PLANULUI PE 1973?
- COORDONATELE ECONOMICE ALE ȘTIINȚEI CONDUCERII SOCIETĂȚII

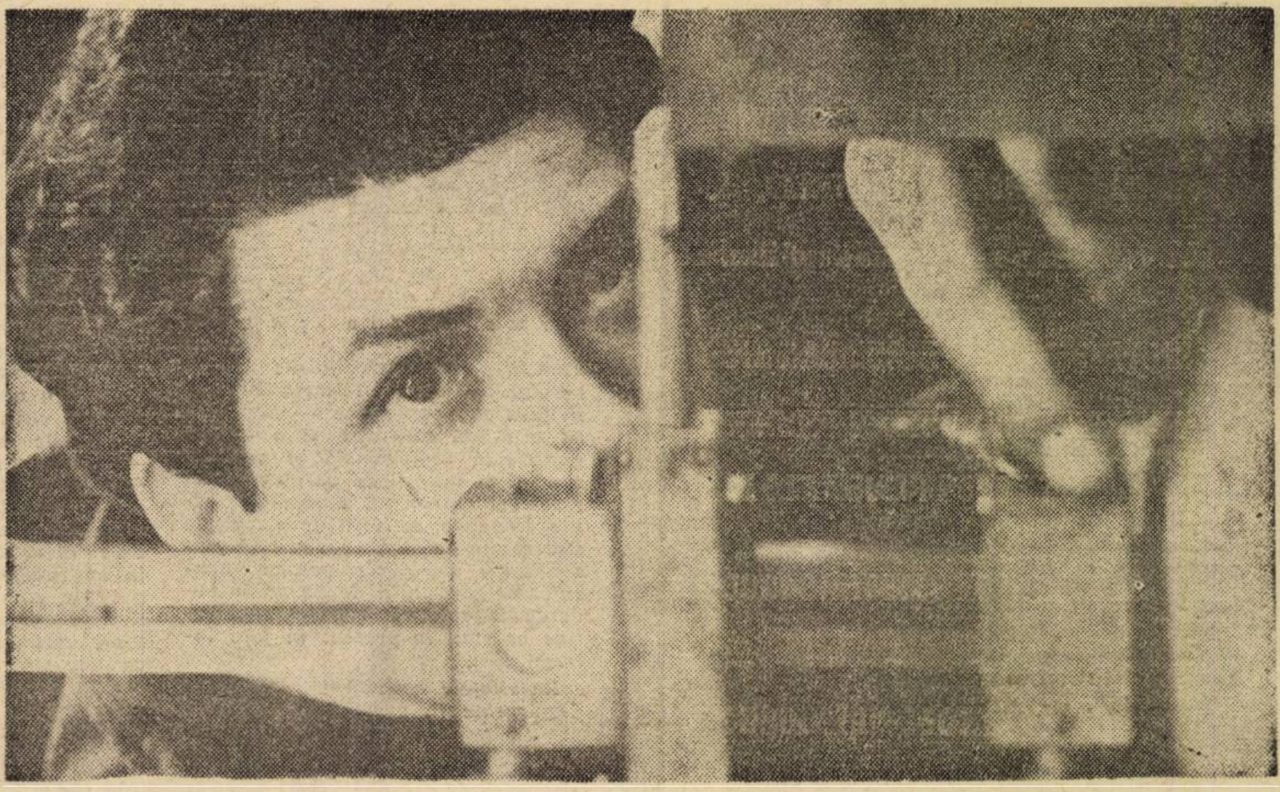

Omul, micronul, gramul, secunda...

(Foto: Ion Cucu)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 3 din 19 ianuarie 1973

1—3
— **Plan • angajamente**
Start 1973 — sub imperativul ritmicităţii : Capacităţile de producţie încărcate raţional de ing. **Vasile Anghel**, membru în Biroul Executiv, şeful Comisiei economice şi pregătirii profesionale, Consiliul Municipal al Sindicatelor-Bucureşti

4
— **Investiţii**
Sînt asigurate documentaţiile tehnice pentru noile obiective ale planului pe 1973 ? de ec. **D. Dobrinescu**

5
— **Cheltuieli materiale**
Maximum de economicitate în gospodărirea materiilor prime : Strategie complexă pentru utilizarea masei lemnoase de ec. **Marin Stoianovici**, Braşov

6
— **Specializare-cooperare**
Atribute majore ale activităţii centralelor industriale (II)
Dezbatere organizată cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului judeţean Braşov al P.C.R., — consemnată de **V. Boescu, L. Ţintea**

7
— **Finanţe**
Puncte de vedere
Perfecţionarea controlului economic financiar
de **Const. Pasat**, Grupul de uzine „23 August"-Bucureşti ; **Eugeniu Pasat**, F.M.U.A.-Bucureşti
• Eliberarea fondului de salarii — numai în corelaţie cu sarnicile de producţie de **Ioan Oţelea**, doctor în economie

8
— **Transporturi**
Optimizarea transporturilor în aprovizionarea agriculturii cu îngrăşăminte de lector univ. **Valentina Deaconu**

9
— **Strategii de dezvoltare**
Petrochimia românească la ora maturităţii (IV) de **Iulian Bădin**

10—11
— **Conducere şi organizare**
Centrala industrială şi creşterea economică
Concluzii preliminare la o anchetă privind concepţia conducerilor de centrale asupra modalităţilor de accelerare a dezvoltării de **Constantin Cojocaru**

12
— **Agenda economistului**
Semnează : **C. Jornescu, dr. Radu Gherghinescu, Victor Luncan, I. Stoian**

13
— **Marketing**
Metoda C.D.M. în politica noilor produse de drnd. **Ioan Gionea**, drnd. **Liviu Diaconescu**

14
— **Informaţie • decizie**
Conturarea unei concepţii de proiectare tipizată : Proiectul SICOSID de ing. **C. Marian**

15
— **Concepte • teorii**
Coordonatele economice ale ştiinţei conducerii societăţii de acad. **V. Malinschi**

16
— **Colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările socialiste**
Domeniul activităţii de planificare (I) de **Radu Constantinescu**

17
Metodologie
• Corelaţiile planului de muncă şi salarii de **George Răboacă** I.C.E.
• Şcoli — curente — economişti : „Economia transferurilor" de **L. Stroja**

18
— **Date de prognoză**
Relaţiile industrie — agricultură — servicii de dr. **N. S. Stănescu**

19
— **Insemnări din R.P. Polonă**
Pregătirea cadrelor de conducere pentru economie de **N. Popov**

IN SUPLIMENT
— Planificarea aprovizionării tehnico-materiale de **Al. Deteşan**
— Tendinţe în specializarea producţiei de maşini şi utilaje pentru export de **A. Moţiu**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

CONTROLUL IERARHIC OPERATIV CURENT

FORMA DE CONTROL ierarhic operativ curent, recent introdusă în economia noastră pe lîngă celelalte forme de control, era mult aşteptată, controlul devenind astfel sistematic la toate nivelele. În cursul exercitării în practică a formelor de control, cu respectarea tuturor reglementărilor legale adoptate în acest domeniu, se identifică însă unele aspecte de suprapunere, sporirea numărului actelor de constatare etc. Pentru a se îmbunătăţi această formă de control, organele ierarhic superioare ar trebui să-l efectueze la unităţile în subordine numai trimestrial, la obiectivele înscrise în reglementarea internă.

Cînd salariatul care trebuie să exercite controlul ierarhic operativ curent se află în concediu de odihnă trebuie precizat cine îl va înlocui. De asemenea, actele de constatare trebuie uniformizate, reducîndu-se consumul de hîrtie, dîndu-se posibilitatea de a se răspunde corect la obiectivele de controlat.

ec. **Gheorghe P. LAZANU**
Cluj

CINE SĂ ÎNCASEZE PENALITĂŢILE ?

ÎN CAZUL CÎND un furnizor extern nu se achită de obligaţiile contractuale, întreprinderea importatoare pretinde penalităţi. Acestea sînt virate la Banca Naţională. Beneficiarii pretind penalităţi pentru întîrzieri sau nelivrări de produse, penalităţi care sînt suportate de întreprinderea noastră, deşi noi nu avem nici o vină. N-ar fi mai normal ca penalităţile plătite de furnizori să ne fie virate nouă, pentru ca, la rîndul nostru, să le plătim beneficiarilor cărora nu le-am trimis la timp produsele ?

Graţian FELECAN
şeful serviciului desfacere
Baza M.I.C.M.—Cluj

INFORMARE TEHNICO-ŞTIINŢIFICĂ

AŞ DORI ca „Viaţa economică" să publice mai multă informaţie din ţară şi străinătate de natură tehnică şi ştiinţifică. De asemenea, mai multe relatări despre expoziţii naţionale şi internaţionale.

Ilie ILARIU
Craiova

N.R. Mulţumim pentru bunele urări.

CURIER

• Stagiul de absolvent

P. NICUŞOR, Sf. Gheorghe — Decretul nr. 158 din 8 iunie 1970 prevede în anexă că stagiul absolvenţilor este de trei ani, cu excepţia subinginerilor şi absolvenţilor învăţămîntului superior juridic, care este de 2 ani. În ce priveşte salarizarea absolvenţilor, se aplică prevederile H.C.M. nr. 914/1968, cu completările ulterioare. Faptul că pentru absolvenţii care provin din cîmpul muncii, unde au avut calitatea de salariaţi mai mult de 12 luni înainte de terminarea studiilor universitare, s-a stabilit că salariul ce li se cuvine este cel prevăzut pentru al doilea an de activitate, nu determină reducerea stagiului reglementat prin Decretul nr. 158/1970. Plecările din unitatea unde absolventul a fost repartizat, în perioada de efectuare a stagiului se pot face numai în condiţiile prevăzute limitativ în decretul susmenţionat. Absolvenţii urmează să se prezinte la examenul prevăzut de Legea nr. 12/1971, la terminarea perioadei de stagiu. Fără promovarea acestui examen, nu pot fi trecuţi ulterior în gradaţia I-a, chiar dacă îndeplinesc condiţia de vechime pentru această trecere.

• Salarizare

ING. ION ŞELARU, Bucureşti — Întrucît majorarea salariului dv. tarifar, pe baza prevederilor art. 4 din H.C.M. nr. 914/1968, a avut în vedere condiţiile de muncă specifice şantierelor pentru irigaţii, această majorare nu se ia în considerare la stabilirea salariului tarifar de încadrare, în cazul trecerii la un alt loc de muncă unde nu mai sînt asemenea condiţii. În cazul dv. sînt însă aplicabile prevederile pct. 6 din anexa nr. XI la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. (Indicaţii privind modul de acordare a gradaţiilor la funcţiile tehnico-administrative) întrucît aţi ocupat o funcţie remunerată cu un salariu fix şi cu o indemnizaţie de conducere. În asemenea cazuri trebuia să vi se stabilească — ipotetic — de către conducerea întreprinderii pentru irigaţii prin cooperare Terasa Olt-Călmăţui, un număr de gradaţii, ţinîndu-se seama de vechimea dv. în specialitate, astfel ca la transferarea în interesul serviciului într-o funcţie echivalentă, salarizată însă pe gradaţii, să se poată ţine seama de gradaţiile ce vi s-au stabilit anterior.

★

EMILIA PÎRVULESCU, Drobeta Tr. Severin — Potrivit prevederilor pct. 10 din anexa nr. IX la H.C.M. nr. 914/1968, absolvenţii învăţămîntului superior cu examen de stat, cu o vechime de cel puţin 12 luni, se salarizează de la începutul activităţii lor, după absolvirea studiilor, cu salariul tarifar pentru al doilea an de activitate prevăzut la funcţiile respective. În cazul salariatului care ocupă o funcţie pentru care se cer studii medii şi care îşi ia diploma la o formă de învăţămînt superior fără frecvenţă — în specialitate — dacă salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut în funcţia medie, acesta poate fi încadrat la salariul de bază sau la o gradaţie care să-i asigure salariul tarifar de încadrare avut sau o clasă de salarizare în plus. Din datele ce ne-aţi comunicat rezultă că urmează să fiţi încadrată cu salariul prevăzut pentru funcţia de economist în al doilea an de activitate.

• Încadrare

ANICA MOCANU, Medgidia — Absolventul liceului de cultură generală, cu o vechime în funcţii economice de peste 5 ani, care a absolvit un curs de perfecţionare organizat conform prevederilor H.C.M. nr. 2.105/1969, îndeplineşte condiţiile prevăzute la pct. 68 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, pentru ocuparea — prin examen sau concurs — a funcţiei de contabil principal, statistician principal, planificator principal şi alte funcţii similare.

★

ELENA GHEORGHIU, Bucureşti — Avizul nr. 322103/1970 al Ministerului Muncii este în vigoare. Fiind absolventă a învăţămîntului superior de specialitate, cu examen de stat cu diplomă la cursuri de zi şi avînd o vechime în funcţii economice medii de 6 ani, puteţi ocupa funcţia de economist, la nivel de bază. De asemenea, conform prevederilor pct. 10, 11. 12, 13, 15, 16, 17 şi 18 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, puteţi ocupa la unităţile cu gradele de organizare prevăzute la punctele amintite şi funcţiile de sef serviciu sau şef birou, acolo unde condiţia de vechime în specialitate este de pînă la 6 ani.

SUCURAN MAMUT, Medgidia — Potrivit pct. 68 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, puteţi ocupa — prin examen sau concurs — funcţia de contabil principal. Sînteţi absolventă a cursului cu profil economic — în specialitatea evidenţă-contabilă — organizat în anul 1959 de fosta Uniune regională a cooperativelor de consum Constanţa şi îndepliniţi şi celelalte condiţii de studii şi de vechime în specialitate cerute de lege.

I.BUŢUM — Fiind repartizat ca economist — cu respectarea reglementărilor legale — într-un organ de specialitate al Consiliului popular judeţean (Direcţia comercială) aveţi dreptul să fiţi încadrat, în anul 1 şi al doilea de activitate în această funcţie, cu salariul prevăzut la unităţile din grupa de ramuri din care face parte organul local de specialitate respectiv.

FLOREA RAICU, Corabia — Potrivit pct. 2 din anexa a II-a la Legea nr. 12/1971, misiile de încadrare şi promovare a personalului din unitatea unde lucraţi, au competenţa să ia în calcul perioada lucrată ca secretar al comitetului executiv al fostului sfat popular comunal ca fiind prestată într-o specialitate înrudită cu aceea economică. În ce priveşte cursul de specializare la care vă referiţi, este necesar să ne trimiteţi o copie după adeverinţa de absolvire. S-ar putea însă să îndepliniţi condiţia prevăzută la pct. 68 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, dacă aţi absolvit — între timp — un curs de specializare cu profil economic.

• VALERIA PĂDURARU, Braşov — Din scrisoarea dv. rezultă că îndepliniţi condiţiile de studii şi vechime cerute pentru ocuparea funcţiei de tehnician principal. Micşorarea salariului — într-o cotă de 15% — nu are bază legală, întrucît art. 13 din H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, a stabilit că salariaţii pot fi încadraţi — temporar — cu salarii tarifare mai mici cu 5 sau 10%, pe o perioadă de cel mult doi ani de zile de la data aplicării hotărîrii de majorare. La împlinirea acestui termen maxim, trebuia să vi se asigure salariul prevăzut la nivelul de bază, fără ca o asemenea măsură să fie condiţionată de orice altă cerinţă. Faţă de cele de mai sus, sînteţi îndreptăţită să solicitaţi diferenţa de salariu ce vi se cuvine, cu respectarea prevederilor art. 118 din Codul muncii.

DINAMISM ŞI EFICIENŢĂ

(Urmare din pag. 1)

muncii pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Delegaţii la aceste conferinţe — muncitori cu o înaltă calificare şi o bogată experienţă profesională şi politică, oameni ai muncii de pe ogoare, ingineri şi tehnicieni, economişti, cadre didactice, activişti de partid, de stat şi din economie — scot în evidenţă noi posibilităţi pentru intensificarea activităţii de partid în vederea îndeplinirii măreţelor obiective ce stau în prezent în faţa întregii ţări.

Rezultatele activităţii economice desfăşurate în aceste zile de început de an demonstrează că pretutindeni se munceşte cu rodnicie, ritmic, obţinîndu-se încă din prima decadă realizări de seamă. Preocuparea colectivelor din întreprinderi pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activităţi productive, pentru folosirea intensivă a tuturor capacităţilor de producţie, încărcarea lor uniformă în tot cursul anului, începînd cu primele zile, primele decade, şi-a găsit reflectarea într-un demaraj viguros al majorităţii întreprinderilor industriale pentru realizarea, la parametrii maximali, a planului pe 1973, an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Este semnificativ faptul că — după cum reiese din primele date — producţia suplimentară a primei decade se regăseşte în produse fizice utile economiei. Astfel, s-au înregistrat depăşiri de plan, în această perioadă, la o serie de produse cum sînt — oţel, fontă, transformatoare şi autotransformatoare, strunguri, fibre poliesterice, cauciuc sintetic etc.

Prin rezultatele obţinute în aceste prime zile ale noului an, oamenii muncii au dovedit că stă în puterea lor să îndeplinească în întregime, la toate produsele şi sortimentele, planul pe 1973. Fără îndoială că decadele următoare vor fi şi mai bogate în rezultatele atît cantitative cît şi calitative, sub aspectul eficienţei economice. Un exemplu elocvent al modului în care oamenii muncii — în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producţie şi producători de bunuri materiale şi spirituale — privesc problemele dezvoltării multilaterale a patriei ca pe propriile lor probleme, îl constituie chemarea la întrecere socialistă pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor pentru anul 1973, lansată de Consiliul popular al judeţului Maramureş. Exprimîndu-şi hotărîrea de a nu precupeţi nici un efort pentru realizarea planului pe 1973 la nivelul prevederilor maximale, oamenii muncii din judeţ se angajează solemn să-şi consacre întreaga pricepere şi energie pentru ca obiectivele acestei chemări să fie exemplar traduse în în viaţă, pentru a-şi aduce în acest fel contribuţia la dezvoltarea multilaterală a patriei.

plan-angajamente

- **O producție mai mare cu 18% față de planul pe 1972.**
- **Sporirea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor la cel puțin 85% și ridicarea coeficientului de schimb la 2,5.**
- **Atenție sporită calificării noilor angajați și integrării lor în producție.**
- **Disciplină fermă și înaltă răspundere pentru munca prestată, pentru utilizarea din plin a timpului de lucru.**

START 1973 — SUB IMPERATIVUL RITMICITĂȚII

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ÎNCĂRCATE RAȚIONAL

(Urmare din pag. 1)

Socotind că de folosirea din plin a capacităților de producție depinde nemijlocit sporirea volumului de produse, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, într-un cuvînt obținerea unei înalte eficiențe economice — caracteristica de bază a actualului cincinal — **o serie de întreprinderi au reușit încă în 1972 să depășească acest indice** (Fabrica Electroaparataj 86,6), **iar altele s-au apropiat mult de el,** realizînd pe această bază un spor substanțial de producție. Așa au stat lucrurile la Uzinele Semănătoarea, Uzina de mașini electrice, Uzinele Danubiana etc.

Dar tot 1972 a demonstrat că în domeniul utilizării capacităților de producție au rămas nefructificate importante rezerve de producție, **ca urmare a realizării în unele întreprinderi a unor indici scăzuți de utilizare a mașinilor și utilajelor.** Astfel, la Fabrica Metaloglobus, s-a realizat un indice de utilizare de numai 62,5%, la Acumulatorul — 59%, la Fabrica de mașini unelte și agregate — 53,2%.

Pentru a se crea condiții utilizării din plin a zestrei tehnice este nevoie, în primul rînd, ca în **fiecare întreprindere să se materializeze cît mai grabnic măsurile privind mai buna organizare a producției și a muncii, să se asigure aprovizionarea corespunzătoare a locurilor de muncă cu cele necesare producției.** În același timp — așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 — este nevoie **să se generalizeze schimbul II și să se extindă schimbul III** — acțiune cu repercusiuni favorabile asupra creșterii indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor și, respectiv, asupra sporirii producției și productivității muncii.

În multe întreprinderi s-a mers, încă din 1972, pe această linie, obținîndu-se rezultate remarcabile. Astfel, la U.R.E.M.O.A.S. s-a atins anul trecut un coeficient de schimb de 2,51, la Uzina de cinescoape de 2,22, iar la Fabrica Metalica — de 2,09. **Pe ansamblul industriei republicane a Capitalei coeficientul de schimb în secțiile de bază a crescut în 11 luni din 1972, în comparație cu aceeași perioadă din 1971, cu 0,07%.** Desigur, progresul înregistrat în acest domeniu este minim, el fiind departe de cerințe și posibilități. **Dar faptul că în ultimele luni ale anului trecut au fost angajați în întreprinderile Capitalei 10.500 de oameni care au fost repartizați în diferite forme de pregătire profesională** (cursuri de scurtă durată, ucenicie la locul de muncă și altele), **creează condiții ca, în 1973, în foarte multe întreprinderi să fie generalizat schimbul II și extins, pe măsura posibilităților și a necesităților, schimbul III.** Este o sarcină de seamă a comitetelor oamenilor muncii și a organelor sindicale să se preocupe ca noile cadre angajate să dobîndească într-un timp cît mai scurt, în cadrul formelor de învățămînt, acel minim de cunoștințe profesionale necesare integrării lor rapide în producție, urmînd ca, pe parcurs, în focul muncii, să-și desăvîrșească aceste cunoștințe, să devină cadre de nădejde ale industriei noastre socialiste.

Se simte nevoia ca, în acest an, cînd sarcinile de plan sînt mult sporite față de 1972, **să se înlăture neajunsurile ce apar în desfășurarea ritmică a producției și care influențează negativ amplificarea coeficientului de schimb.** Așa au stat lucrurile în 1972 la Uzina de mașini grele, de exemplu, unde coeficientul de schimb pe total secții de bază și auxiliare a scăzut de la 1,92 la 1,66, la Uzina „Timpuri Noi" (de la 1,43 la 1,27), la Întreprinderea fabricații montaj ascensoare (de la 1,29 la 1,10). De asemenea, au existat unități care au înregistrat cel mai redus coeficient de schimburi pe municipiul București ca, de exemplu, Întreprinderea de întreținere și reparații utilaj de calcul (1,03). Automatica (1,12), Fabrica de calculatoare (1,13).

De menționat că, în acest an, **pe ansamblul economiei Capitalei, coeficientul de schimb, va trebui să ajungă la 2,5.** Pentru atingerea acestui obiectiv nu trebuie omisă o rezervă însemnată și anume aceea a **extinderii zonelor de deservire a utilajelor de către un muncitor** — domeniu în care, deși s-au obținut unele realizări importante, nu au fost epuizate nici pe departe toate posibilitățile.

UN FACTOR important pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție, pentru asigurarea unei asistențe tehnice corespunzătoare în toate cele 3 schimburi, îl constituie **repartizarea judicioasă a cadrelor tehnice în producție.** Este pozitiv în acest sens faptul că în primele 11 luni ale anului 1972, comparativ cu 1971, **pe ansamblul industriei Capitalei s-a redus ponderea inginerilor și tehnicienilor din serviciile administrative de la 3,1% la 0,8%.**

Totuși, așa cum a demonstrat practica, asistența tehnică în anul 1972 a fost neuniformă pe schimburi în cadrul secțiilor de producție. **Este suficient să menționez că în schimbul I au lucat 88,8% din totalul inginerilor, 86,9% din cel al tehnicienilor și 67,5% din numărul maiștrilor.** În lumina acestei situații, se impune ca în acest an, ținîndu-se seama mai ales că schimburile II și III vor fi completate cu forța de muncă nou angajată despre care am amintit — **cadrele tehnice să fie cît mai omogen repartizate în producție, în așa fel încît să poată acorda sprijinul și asistența tehnică necesară în aplicarea și extinderea tehnologiilor moderne tuturor schimburilor în vederea obținerii unei productivități a muncii apropiate între ele.**

Utilizarea din plin a capacităților de producție, **sporirea substanțială a productivității muncii, care, în acest an, trebuie să marcheze o creștere de 7% față de 1972,** presupune **folosirea rațională a forței de muncă și a fondului de timp maxim disponibil pentru lucru.** Anul trecut, ca urmare a preocupărilor privind asigurarea continuității proceselor de producție și intensificării muncii politico-educative în rîndurile salariaților pentru întărirea disciplinei în muncă și în producție, **întreruperile de o zi întreagă în cadrul schimburilor au scăzut în 11 luni ale anului 1972, pe ansamblul economiei Capitalei, cu 46,1% față de aceeași perioadă din 1971.**

Relevînd această situație pozitivă, nu se poate afirma totuși că, pretutindeni, timpul de lucru maxim disponibil a fost utilizat eficient. Dimpotrivă, au fost situații în care absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată s-au menținut la același nivel ca în 1971, iar în unele cazuri au și crescut ca număr de ore nefolosite în medie pe lună la 100 muncitori. Astfel, la Fabrica de mașini unelte și agregate s-au înregistrat în 11 luni din 1972 un număr de 665 ore absențe nemotivate, la Uzina de raparații auto din Oltenița — 657 ore, Uzina mecanică de utilaj chimic — 612 ore etc. Se înțelege că în orele nelucrate ca urmare a absențelor nemotivate s-au pierdut importante cantități de producție. **În același timp însă au fost prestate anul trecut un număr însemnat de ore suplimentare.** La Întreprinderea Automatica, de exemplu, s-au prestat suplimentar în 11 luni mai bine de 29.000 ore, la Uzinele Semănătoarea (84.000), la Electromagnetica (92.000), Timpuri Noi (44.000).

Este necesar ca atît în domeniul organizării producției și al muncii, cît și în cel al activității politico-educative să se ia măsuri astfel încît în acest an **să scadă numărul orelor nelucrate din diferite motive în favoarea utilizării mai eficiente a timpului maxim disponibil.** Se impune ca organele sindicale, sub conducerea organizațiilor de partid, să desfășoare o amplă și susținută muncă politică și organizatorică, să cultive în rîndurile muncitorilor și tehnicienilor un înalt spirit de răspundere pentru realizarea sarcinilor de plan la nivel maximal în condițiile unei respectări riguroase a disciplinei în muncă și în producție.

Totodată, se cere înlăturată practica prestării de ore suplimentare, care afectează nu numai eficiența economică directă a întreprinderilor, ci presupune și eforturi în plus din partea salariaților. **Planul la parametrii maximali poate și trebuie să fie realizat în acest an în orele normale de lucru și în condiții de ritmicitate, astfel încît economia națională să primească la timp produsele de care are nevoie pentru acoperirea necesităților interne, cît și pentru export.**

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI A CONSUMULUI DE HÎRTIE ȘI CARTOANE

PENTRU a se asigura cantități mereu crescînde de hîrtii și cartoane necesare dezvoltării multor ramuri economice importante, producția de celuloză și semiceluloză a crescut substanțial de la an la an. Dacă luăm ca bază nivelul anului 1960 — așa cum reiese din grafic — **producția va reprezenta o creștere în 1973 de 3,3 ori, iar în 1975 de 4,3 ori.** Un ritm accentuat de creștere se va consemna în intervalul 1973—1975 cînd, numai în doi ani, producția de celuloză și semicelulcză se va majora cu o treime față de nivelul planificat pe anul 1973. **Acest ritm ridicat de creștere a permis ca și consumul de hîrtie și cartoane pe un locuitor, să sporească de la 9,3 kg. în 1960, la 26,5 kg. în 1973, urmînd ca, în 1975, să fie de 33,3 kg.**

În vederea asigurării necesarului de materii prime pentru producția din ce în ce mai mare de celuloză și semiceluloză, au fost atrase în circuitul economic și anumite plante anuale care au calitățile necesare spre a

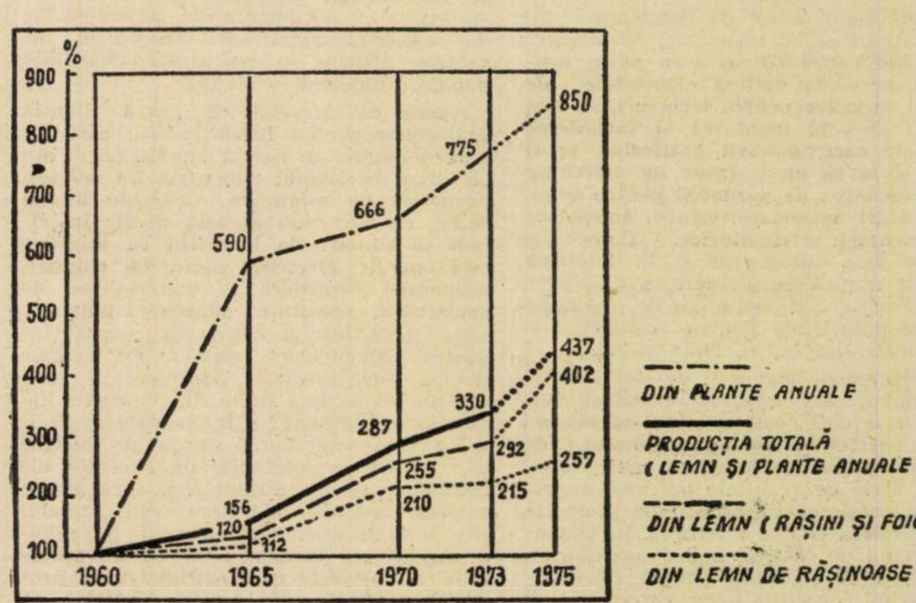

Evoluția structurii producției de celuloză și semiceluloză

putea fi utilizate cu succes în producție (stuf, paie). Producției de celuloză obținută din plante anuale i s-a imprimat o dinamică viguroasă, astfel că **ponderea ei în totalul producției de celuloză și semiceluloză, va ajunge în 1973 la 18,2%.** Numai la nivelul acestui an se va economisi în acest fel circa 500 mii mc lemn. Tot în scopul lărgirii bazei de materii prime, a fost atras în producția de celuloză și semiceluloză și lemnul de foioase și, îndeosebi, lemnul de fag. **Evoluția ponderii producției de celuloză și semiceluloză obținută din lemn de foioase în totalul producției de celuloză și semiceluloză din lemn este următoarea : 17,5% în anul 1970, 26,3% în anul 1973, 36,1% în anul 1975.**

Petre CIOCLU
C.S.P.

investiții

SÎNT ASIGURATE DOCUMENTAȚIILE TEHNICE PENTRU NOILE OBIECTIVE ALE PLANULUI PE 1973 ?

● Măsuri pentru perfecționarea mecanismului de pregătire a investițiilor
● Rămineri in urmă privind predarea documentației tehnice
● O mai bună utilizare a capacității de proiectare de la toate nivelele – ministere, centrale industriale, organizații de construcții.
● Contractarea cu instituțiile de invățămint tehnic superior de către beneficiarii de investiții și institute de proiectare a elaborării proiectelor – cale importantă de apropiere a invățămintului de producție

POTRIVIT HOTĂRÎRII Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, activitatea de investiții-construcții din acest an trebuie să se desfășoare pe coordonatele unei eficiențe economice sporite, care să asigure folosirea optimă a potențialului de execuție, fructificarea cît mai bună a resurselor materiale și financiare alocate, respectarea și chiar devansarea termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective. Concepția în care a fost elaborat planul de construcții-montaj pe 1973 impune, din acest punct de vedere, o disciplină fermă. Astfel, **s-a corectat în bună măsură, față de anii precedenți, dinamica punerilor in funcțiune, în sensul unei repartizări mai echilibrate pe trimestre a termenelor ; s-a accentuat sarcina ritmicității producției,** prin stabilirea unor valori de plan deosebit de mobilizatoare pe trimestrul I și pe primul semestru ; se urmărește **uniformitatea realizărilor, nu numai pe perioade, ci și pe poziții de plan** (titulari și lucrări).

Pentru constructor, aceste exigențe deosebite presupun o riguroasă pregătire complexă a producției ; măsurile pe care el le poate lua sînt însă strict condiționate de modul în care sînt pregătite investițiile de către beneficiari. În acest sens, plenara din noiembrie a C.C. al P.C.R. a insistat asupra obligativității de a se asigura din timp documentațiile tehnico-economice. **„O problemă hotăritoare a realizării planului de investiții** — se subliniază în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 — **o constituie pregătirea temeinică a condițiilor de execuție a lucrărilor, asigurarea documentațiilor tehnico-economice, contractarea la timp a utilajelor din țară și din import, organizarea și dotarea șantierelor de construcții. Nici o lucrare de investiții nu trebuie să înceapă fără a avea documentația asigurată și utilajele contractate".**

SÎNT CUNOSCUTE dereglările pe care le-a produs anul trecut, în activitatea multor șantiere, întîrzierea proiectelor : imposibilitatea de a calcula pe baze reale necesarele din planul de aprovizionare, încărcarea neuniformă cu comenzi a producției unor sectoare ce furnizează materiale și elemente pentru construcții (de pildă, industria prefabricatelor din beton), acumularea în stoc de produse cu utilizare lentă și lipsa concomitentă a unor materiale imediat trebuincioase. Dificultăți deosebite au apărut în legătură cu produsele cu ciclu lung de fabricație și la care comenzile trebuie lansate cu mult timp înainte, cum sînt construcțiile metalice. De asemenea, neexistînd în timp util datele complete pentru programare, s-a ajuns să nu se poată acoperi în întregime cantitățile necesare la unele materiale, cum sînt cablurile.

Efectele unor astfel de defecțiuni din 1972 continuă să se resimtă și în prezent. Astfel, **din cauză că nu s-au putut procura în perioada optimă elementele de beton și metalice pentru structuri, se mai lucrează încă la montarea și închiderea unor hale care, potrivit graficelor, ar fi trebuit deja să ofere front de activitate pentru turnarea de pardoseli pentru compartimentări interioare, pentru instalarea echipamentelor tehnologice.** Consecințe negative s-au înregistrat și în folosirea forței de muncă pe șantiere, a utilajelor de construcții, a capacităților de producție secundar-industrială pentru confecții și prefabricate din beton, lemn și metal.

Conducerea de partid și de stat a combătut energic asemenea fenomene și cauzele care le dau naștere, **stabilind măsuri pentru perfecționarea mecanismului de pregătire a investițiilor.** S-au putut constata o serie de rezultate pozitive, exprimate în creșterea capacității de proiectare și folosirea ei mai intensivă, în scurtarea ciclului de avizare a documentațiilor, în crearea de facilități pentru constructori privind condițiile necesare deschiderii șantierelor. Totodată, lărgirea și actualizarea gamei de proiecte și detalii tip și refolosibile pentru construcții de diferite genuri, sistematizarea, sub formă de cataloage, a fișelor tehnice pentru o serie de produse, elaborarea unor programe pe calculator electronic pentru automatizarea proiectării au contribuit la simplificarea operațiilor legate de elaborarea documentațiilor tehnico-economice. O creștere însemnată a productivității muncii în proiectare s-a obținut și prin generalizarea salarizării în acord global, prin dotarea cu mașini de calcul, de reproducere ș.a.

În ce măsură aceste acțiuni, care au implicat și serioase eforturi organizatorice, materiale și financiare, au contribuit la reducerea decalajului între proiectare și execuție pentru investițiile anului 1973 ? Să luăm, de pildă, principalul executant al investițiilor cu caracter productiv — Ministerul Construcțiilor Industriale. Parametrii planului său de construcții-montaj în al treilea an al cincinalului sînt deosebit de exigenți. **Se prevede o creștere de circa 5% a volumului producției, executarea în semestrul I a circa 50% din sarcina valorică anuală, punerea in funcțiune a aproape 700 de capacități și obiective, cu aproximativ 50% mai multe decît în 1972, un spor al productivității muncii de circa 12%** (față de o medie de 7% pe ansamblul ramurii de construcții-montaj), **reducerea cu 17 lei a cheltuielilor la 1000 de lei producție.**

Îndeplinirea unor asemenea indicatori, care solicită fructificarea la maximum a tuturor resurselor, este de neconceput fără o funcționare impecabilă a tuturor angrenajelor ce participă la pregătirea și realizarea producției — iar printre acestea, reglarea perfectă a colaborării cu beneficiarii și proiectanții deține o importanță primordială. Or, **la 31 decembrie 1972, unitățile de execuție ale ministerului se aflau în posesia unui volum global de documentații executabile, care reprezenta numai 82,9% din valoarea de plan pe 1973.**

Dacă unele ministere titulare de investiții au reușit să asigure în mai mare măsură documentațiile de execuție (Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — 88,6% ; Ministerul Industriei Chimice — 86%), în schimb altele înregistrează restanțe îngrijorătoare. De pildă, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, cu o pondere de mai mult de o șeptime în planul pe 1973 al Ministerului Construcțiilor Industriale, era dator cu documentațiile pentru 22,7% din valoarea lucrărilor ; Ministerul Industriei Ușoare — cu 21,2% ; consiliile populare județene — cu 29,6%.

Apare ca deosebit de gravă situația proiectelor pentru lucrările noi, care trebuie demarate în cursul anului, parte din ele chiar în primul trimestru. **La acestea, proporția de asigurare este de numai 46,2% cu cifre sub această medie inscriindu-se titulari de investiții ca ministerele energiei electrice, industriei chimice, economiei forestiere și materialelor de construcții, consiliile populare județene ș.a. ;** „recordul" îl deține Ministerul Industriei Metalurgice, care a pus la dispoziția constructorilor documentații pentru numai a noua parte din valoarea lucrărilor ce urmează a fi începute în 1973.

Nu este mai bună starea de lucruri nici pentru organizațiile de execuție ale consiliilor populare județene, care au de realizat aproape o treime din totalul planului de construcții-montaj pe republică. **Ele au început anul cu un portofoliu de proiecte corespunzînd unei proporții de 82,6% din sarcina valorică pe 1973** (sînt însă întreprinderi cu o situație mult mai nefavorabilă : cea din județul Sălaj — 43,7%, cea din județul Buzău — 56,5%). Defalcînd și aici această cifră medie, vedem că dacă investițiile proprii ale consiliilor populare stau ceva mai bine cu 85,6%, în schimb greutăți mari provoacă diferite ministere și organe centrale (M.A.I.A.A., Ministerul Comerțului Interior, M.I.U., UCECOM ș.a.) care au asigurat în medie mai puțin de trei pătrimi din documentațiile pentru investițiile lor din 1973, aflate în execuția trusturilor și întreprinderilor județene de construcții. La acești titulari, întreprinderile din județele Arad, Bistrița Năsăud, Neamț au doar 43% din proiecte, iar cea din județul Arad — 28%.

Beneficiarii de investiții erau obligați, prin efectul legii, să ia măsuri pentru întocmirea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție ale lucrărilor din acest an, pînă la jumătatea lui 1972. Ținînd seama de unele dificultăți apărute în realizarea acestei sarcini, s-a aprobat decalarea acestui termen cu 3 luni. A intervenit apoi o nouă amînare — pînă la 31 decembrie. Dar, în numeroase cazuri, nici această dată nu a fost respectată. O mare parte din proiectele elaborate, ca și cele aflate în întîrziere, urmează abia să fie revizuite sub aspectul eficienței economice și al soluțiilor tehnico-economice.

Așa se face că la ora actuală, cînd institutele de proiectare ar trebui să lucreze cu toate forțele la documentațiile investițiilor din anul viitor, o fracțiune de loc însemnată din potențialul lor este încă ocupată cu proiectele lucrărilor din 1973. În așteptarea acestora, o serie de șantiere nu pot atinge ritmul de producție prevăzut, sînt nevoite să încalce eșalonarea anuală a concediilor, pentru că nu pot da de lucru tuturor efectivelor existente, își văd cheltuielile majorate cu sume fără corespondent în volumul lucrărilor realizate.

CAUZELE acestor neajunsuri sînt variate. În multe situații este vorba despre necunoașterea din timp a caracteristicilor echipamentului tehnologic al viitoarei capacități industriale, determinată la rîndul său de întîrzierile în cunoașterea posibilităților de producere în țară a utilajelor respective, în prospectarea pieței externe și contactarea furnizorilor — ori chiar în alegerea tehnologiei respective ; alteori, pe parcursul pregătirii studiului tehnico-economic fluctuează — din vina unor beneficiari nedeciși asupra a ceea ce vor — datele temei de proiectare (și nu rareori se întîmplă să se irosească efort de proiectare, pentru elaborarea documentației unei investiții care, în urma unui studiu mai atent, se dovedește neoportună). Decizii inițiale pripite, care nu au în vedere tratarea complexă a factorilor de fundamentare, duc la necesitatea schimbării amplasamentelor, de unde derivă cerința unui volum important de reproiectări. Se produc abateri de la graficele de asigurare a documentațiilor, datorită neurmăririi lor exigente de către titulari. În sfîrșit, **unele institute de proiectare practică încă sistemul de a proceda la elaborarea diferitelor părți de proiect nu în ordinea firească a intrării în execuție, ci după criteriul măsurii în care le solicită propriul efort, producînd documentații care zac în rafturi la șantiere, deoarece încă nu sînt rezolvate cele pentru fazele anterioare de construcție.**

Apare, însă, și o anumită suprasolicitare a capacității de proiectare. Acest sector s-a dezvoltat puternic, ca potențial global, ca difuzare a rețelei, ca încadrare cu personal bine pregătit, ca tehnică de lucru. **În prezent el este astfel profilat, încît să satisfacă nevoile diferitelor ramuri și subramuri și, totodată, să aibă o legătură satisfăcătoare cu cercetarea și cu producția** (cu cea din ramura respectivă sau cu cea de construcții-montaj). Ne aflăm, însă, într-o perioadă de vîrf. Pe de o parte, 1973 este anul finalizării celor mai multe investiții din prima parte a cincinalului. Și tot 1973 este, pe de altă parte, anul pregătirii și intrării în execuție a investițiilor cu termen de punere în funcțiune pînă la finele lui 1975.

Se pune, deci, problema **de a face tot posibilul pentru a rezolva acest vîrf acum, în cel mai scurt timp, pentru a nu deregla desfășurarea planului de investiții.** În acest sens, Hotărîrea Consiliului de Miniștri cu privire la aplicarea Legii pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1973 **prevede sarcina ministerelor de a lua măsuri pentru ca prin mobilizarea specialiștilor din aparatul central, din unitățile de cercetare și proiectare, din centrale și întreprinderi să asigure elaborarea documentațiilor tehnice și proiectele de execuție pentru utilaje tehnologice, pînă la 31 ianuarie pentru lucrările de investiții din planul pe anul 1973** (pînă la 30 mai pentru cele necuprinse inițial în planul cincinal) **și pînă la 30 iunie a.c. pentru investițiile din anul 1974.** Au fost aprobate, totodată, o serie de măsuri care să asigure creșterea capacității de proiectare. Astfel, se prevede ca **documentațiile tehnico-economice pentru investițiile din competența de aprobare a centralelor industriale și intreprinderilor să fie elaborate prin unitățile proprii de proiectare ale acestora.** De asemenea, institutele de proiectare din subordinea centralelor vor putea elabora și lucrări de tehnicitate și complexitate deosebită.

Numeroase exemple din experiența de pînă acum a funcționării acestor unități de proiectare — uneori nuclee restrînse, dar în unele cazuri formații puternice — vorbesc despre efectele pozitive ce sînt de așteptat de pe urma acestei măsuri. De pildă, Centrul de proiectare și cercetare al Centralei industriale de prefabricate din beton (în subordinea M.E.F.M.C.), a elaborat în 1972 proiectele pentru toate investițiile din acest an ale centralei — însumînd o valoare de aproape 120 milioane lei. Se cuprind aici nu numai dezvoltări și modernizări, ci și capacități noi (Centrul a proiectat, printre altele, fabricile de beton celular autoclavizat de la Călărași, Constanța, Adjud, fabricile de prefabricate de la Iași și Timișoara), fără a se neglija documentațiile pentru lucrări curente — din fonduri de tehnică nouă, de mică mecanizare, de producție, de protecția muncii.

O altă măsură pentru degrevarea institutelor de proiectare este aceea ca **o serie de detalii și proiecte de execuție să fie elaborate de către atelierele de proiectare din cadrul organizațiilor de construcții-montaj.**

S-a indicat beneficiarilor de investiții și institutelor de proiectare să recurgă în mai mare măsură la contractarea elaborării proiectelor cu instituțiile de învățămînt tehnic superior. Este inutil să insistăm asupra efectelor favorabile pe care antrenarea în această activitate nu numai a cadrelor didactice, dar și a studenților le are în ce privește apropierea învățămîntului de producție și pregătirea practică a viitorilor specialiști, ca și în ce privește folosirea capacității de creație a oamenilor de știință din învățămînt. Experiența institutelor și facultăților de construcții și arhitectură din București, Cluj, Timișoara, Iași arată că se realizează deopotrivă și o accelerare a pătrunderii tehnicii noi în construcții, materializarea unor soluții de arhitectură îndrăznețe și eficiente.

Ministerele și centralele industriale vor putea contribui la rezolvarea nevoilor suplimentare de personal de proiectare, **cu specialiști din aparatul lor central, care să lucreze la întocmirea de proiecte pentru investițiile și construcțiile proprii ale unităților, precum și pentru pregătirea fabricației de utilaje tehnologice și piese de schimb.** S-a creat, de asemenea, posibilitatea ca **institutele de proiectare, cu aprobarea organelor care le tutelează, să contracteze elaborarea de proiecte cu colective de specialiști din unitățile proprii sau din alte unități, în afara programului lor de lucru.**

Toate aceste măsuri creează numai cadrul necesar pentru rezolvarea problemei. Soluționarea concretă a acesteia depinde de operativitatea și responsabilitatea cu care ele vor fi puse în practică. Este nevoie de spirit organizatoric, de fermitate și perseverență, de un control riguros, care să asigure nu numai creșterea scontată a capacității de proiectare, ci și folosirea ei cu maximum de randament. Asigurarea decalajului prevăzut, de o jumătate de an, între proiectare și execuție va constitui o premisă de cea mai mare însemnătate pentru îndeplinirea programului de investiții din următorii ani ai cincinalului, în condițiile unei înalte eficiențe economice.

ec. D. DOBRINESCU

cheltuieli materiale

Maximum de economicitate în gospodărirea materiilor prime

STRATEGIE COMPLEXĂ PENTRU UTILIZAREA MASEI LEMNOASE

JUDEȚUL BRAȘOV, important centru industrial al țării, cuprinde și un important nucleu forestier: **Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului.** Acesta exploatează anual o importantă cantitate de masă lemnoasă și produce mobilă de diferite tipuri și calități; 97% din producția de mobilă realizată de combinat se livrează în prezent la export, în cea mai mare parte pe devize libere, față de 55% cît se livra în anul 1965.

În lumina sarcinilor trasate industriei lemnului de Conferința Națională a partidului, în vederea utilizării optime a materiilor prime, valorificării superioare a lemnului și reducerii cheltuielilor la mia de lei producție marfă, colectivul de lucrători de aici își intensifică eforturile chiar din primele zile ale acestui an, pentru valorificarea mai bună a masei lemnoase. În acest scop — așa cum dovedește experiența acumulată în 1972 — ei s-au orientat și se orientează spre **sporirea indicelui de mecanizare și aplicarea unor tehnologii moderne în domeniul exploatărilor forestiere, capabile să conducă la reducerea pierderilor de exploatare și, totodată, la creșterea producției de lemn.** Aceste acțiuni au pornit de la o situație de fapt. Deși an de an s-au înregistrat însemnate progrese pe linia mecanizării (prin introducerea unor funiculare gravitaționale și tractoare), totuși, aceasta nu a putut fi extinsă decît în proporție de 32%, ceea ce a făcut ca în exploatările forestiere să se mențină costuri ridicate, productivitate scăzută, pierderi mari de materiale etc.

Pornind de la necesitatea eliminării acestor neajunsuri, în 1972 un colectiv de muncitori și ingineri au conceput și aplicat, pentru prima dată în țară, o nouă tehnologie, cu ajutorul unor instalații denumite „tractor funicular 401 și 2005", în măsură să rezolve colectatul lemnului în orice condiții de teren și pante și autoalimentarea sa, astfel încît nu mai este necesară mișcarea lemnului cu țapina sau cu animalele. Ea oferă condiții optime pentru mecanizarea întregului proces de producție și, mai ales, pentru aplicarea celei mai moderne tehnologii de exploatare: „arbori cu coronament și părți din arbori", care dă posibilitatea ca, pe lîngă valorificarea superioară a resurselor lemnoase, să ducă și la creșterea volumului de masă lemnoasă cu 5—10% prin valorificarea crăcilor, care pînă acum rămîneau să putrezească în pădure. În felul acesta, prețul de cost scade în anumite zone la jumătate, productivitatea muncii crește de 4—10 ori, numărul muncitorilor reducîndu-se la cîțiva mecanizatori; fazele de lucru de pe versanții abrupți ai munților se transferă în depozite, unde condițiile de lucru sînt mai bune, ceea ce permite ca randamentul să crească, iar riscul accidentelor de muncă să fie mult mai redus. În acest fel, unitățile din exploatările forestiere pot oferi în plus procesului de producție cîteva sute de mii metri cubi de lemn anual.

ÎN DOMENIUL industrializării lemnului, care cuprinde o pondere de peste 90% în activitatea combinatului, principalul obiectiv indicat de partid spre care sînt orientate colectivele de lucrători ai combinatului îl reprezintă valorificarea superioară a masei lemnoase. Astfel, prin diversificarea producției, precum și prin acțiunile de înlocuire a materialelor deficitare sau din import cu materiale similare din țară, consumul de cherestea la un milion lei mobilă a înregistrat de la an la an reduceri esențiale. De exemplu, dacă în 1966 pentru realizarea unei producții de un milion lei mobilă s-au utilizat circa 129 mc cherestea, în anul 1972 consumul de cherestea a scăzut la circa 66 mc, folosindu-se în mai mare măsură semifabricatele din PAL sau furnire.

Acest rezultat a fost posibil prin acțiunea coroborată a mai multor factori. În primul rînd, s-a recurs la **reproiectarea tipurilor de mobilă din fabricația curentă** (garnitura tip Codlea, garnitura tip Molda, birou Wiking, birou Gabi, biblioteci Vira etc.) măsură care a permis: reducerea secțiunii reperelor fără a diminua calitatea și rezistența; înlocuirea unor repere executate din cherestea cu repere din mase plastice; reducerea consumului de furnir din import

● **Tehnologii moderne pentru reducerea pierderilor din exploatare.**

● **Un indicator continuu îmbunătățit: consumul de cherestea.**

prin utilizarea furnirului lamelin și folosirea rațională a acestuia. Aplicarea unor astfel de măsuri a condus în anul 1971 la importante economii de masă lemnoasă (190 mc cherestea de fag, 100 mc cherestea rășinoase, 145 mc cherestea stejar, 2500 mp furnir de nuc american) iar în 1972 economiile au fost și mai însemnate. În al doilea rînd, **introducerea și extinderea încă din anul 1970 a ambalajelor din carton ondulat la toate produsele pentru export** a făcut să se obțină o economie anuală de 1687 mc cherestea rășinoase.

În afară de aceste căi principale, colectivele de muncitori, ingineri și tehnicieni din cadrul combinatului s-au orientat spre **depistarea și folosirea tuturor resurselor de reducere a consumului de lemn.** Printre astfel de măsuri menționăm: eliminarea în mare parte a masivuirii canturilor și furniruirea acestora cu furnir de 0,8 mm grosime sau de 2 mm, economisindu-se peste 50 mc cherestea pe an; înlocuirea unor repere executate din lemn masiv cu repere din PAL furniruit, așa cum este cazul sertarelor; înlocuirea placajului de fag la unele repere cu PFL; valorificarea pentru elemente de mobilă a rămășițelor din prelucrarea cherestelei pentru platforme auto, înlocuirea la unele repere a cherestelei de rășinoase (produs deficitar) cu cherestea din diverse alte esențe; utilizarea panourilor din PAL în grosimi reduse etc. — ceea ce va conduce la o economie anuală de peste 200 mc cherestea.

PLANUL PE 1973 încorporînd producția suplimentară rezultată din angajamentele oamenilor muncii de a înfăptui cincinalul înainte de termen, cuprinde sarcini superioare realizărilor anului precedent. Astfel producția marfă urmează să crească cu 10%, iar ponderea exportului în totalul producției se va ridica la 30%. Atingerea obiectivelor importante ale anului 1973, ca și a sarcinilor privind sporirea eficienței activității productive, a determinat analiza căilor care vor putea conduce la rezultatele propuse, și, în funcție de ele, s-au preconizat măsuri concrete, printre care:

● **extinderea măsurilor utilizate pînă în prezent și la produsele noi ce se fabrică în această perioadă;**

● s-a prevăzut un șir de acțiuni privind: **adoptarea de noi materiale; înlocuirea într-o măsură mai mare a unor repere din cherestea cu repere din masă plastică; utilizarea mai rațională a furnirelor de dimensiuni reduse; adoptarea unor tehnologii noi care să contribuie la economisirea de material lemnos și la eliminarea unor pierderi prin prelucrare;**

● **intensificarea eforturilor pentru proiectarea și asimilarea unor produse noi, în variante îmbunătățite, cu soluții tehnologice optime, capabile să conducă la un consum mai redus de material lemnos;**

● **prin extinderea cooperării între secțiile de produse finite, se va obține folosirea rațională și mai eficientă a resurselor materiale în combinat.** Astfel executarea la secția de caroserii a elementelor semifabricate din rășinoase pentru toate produsele ambelor secții de mobilă (rame tapițerii, borduri etc.) prin folosirea rămășițelor și marginilor de la cheresteaua de rășinoase va conduce la o economie anuală de 400 m^3 din această cherestea; pentru ambele secții de mobilă, PAL-ul de 8 mm grosime se va debita centralizat în unitatea amplasată în orașul Codlea în vederea îmbunătățirii indicelui de utilizare de la 85% la 92%; specializarea secțiilor pe anumite produse în funcție de esența furnirelor estetice, în vederea folosirii raționale și eficiente a furnirelor (respectiv specializarea unității din Brașov pe produse din nuc american și stejar și a unității din Codlea pe produse din nuc românesc și mahon).

Cu toate măsurile luate și economiile înregistrate, nu se poate omite totuși faptul că în C.E.I.L. se pierd anual peste 40 mii tone material lemnos, format din lemn de mici dimensiuni din exploatările forestiere și deșeurile rezultate de la prelucrarea lemnului în fabricile de cherestea și de produse finite din lemn. **Soluția optimă ar fi, după opinia specialiștilor, construirea unei fabrici de plăci pentru valorificarea acestor produse.** Pornind de la faptul că necesarul anual de PAL pe județ se ridică la peste 10 mii tone, amplasarea în județul nostru a unei fabrici de PAL de 5000 tone pe an, ar valorifica superior crăcile din exploatările forestiere (20 mii tone pe an) și rămășițele din fabricile de cherestea și produse finite; folosirea producției de PAL în fabricile de mobilă din județ, ar reduce cheltuielile de transport cu peste un milion lei pe an; ar degreva anual peste 3 000 de vagoane C.F.R. și s-ar crea condiții optime de cercetare pentru cadrele didactice și studenții facultății de industrializarea lemnului de la Universitatea din Brașov.

Marin STOIANOVICI
economist — Brașov

Aici începe drumul lemnului...

OBIECTIVE • PRODUSE • TEHNOLOGII NOI

● În portul Constanța

● În perimetrul portului maritim **Constanța** se desfășoară ample lucrări de extindere și modernizare. Recent, hidrotehnicienii au încheiat construcția danei 71 din noul bazin petrolier prevăzut a se finaliza în etapa a II-a de extindere a portului. Noua dană are o lungime de 317 metri și va putea permite acostarea navelor petroliere de mare tonaj. Tot în incinta portului maritim se desfășoară din plin lucrările de execuție a altor trei dane care, împreună cu cele realizate pînă acum, vor însuma un front de acostare în lungime de 1 800 metri. Amenajările de aici vor asigura adîncimea necesară pentru primirea petrolierelor de 80 000 tone.

● Premieră industrială — în orașul **Sfîntu Gheorghe,** județul Covasna: a intrat în funcțiune o fabrică de produse lactate cu o capacitate zilnică de prelucrare de 150 hl lapte.

● La Uzina chimică **Valea Călugărească** a intrat în funcțiune o nouă linie de acid sulfuric, cu un înalt grad de automatizare a procesului de producție. În acest fel, uzina din Valea Călugărească devine cea mai mare unitate producătoare de acid sulfuric din țară.

● Macaraua trans-teiner

La Întreprinderea de poduri metalice Pitești s-a realizat pentru prima oară în țara noastră **macaraua transteiner,** destinată manevrării mărfurilor în marile complexe feroviare, în porturile fluviale și maritime. Dirijarea acestei instalații deosebit de complexe este în mare parte automatizată, puterea sa maximă de ridicare fiind de 32 de tone. Macaraua este folosită la operațiunile de încărcare și descărcare a conteinerelor din vagoane, autocamioane și nave. Prima macara trans-teiner funcționează în complexul feroviar Iași-Socola, cu o intensă activitate de trafic internațional.

● Carom — 60

Aceasta este denumirea unui nou tip de **cauciuc sintetic** realizat după o tehnologie originală la Combinatul petrochimic din Borzești. Avînd un conținut ridicat de stiren, el se remarcă prin calități superioare sortimentelor similare fabricate pînă acum. Principalele proprietăți care îl recomandă sînt: rezistență, durabilitate și elasticitate. În primele zile ale acestui an, petrochimiștii din Borzești au asimilat 7 noi sortimente de cauciuc sintetic. În 1973, se va obține o producție de cauciuc de 15 ori mai mare decît în anul punerii în funcțiune a uzinei, cu cheltuieli suplimentare ce nu depășesc 35% din valoarea investită inițial.

● La Fieni s-a trecut la producția industrială a **tuburilor de azbociment cu diametre mari,** iar Întreprinderea de prefabricate din beton celular autoclavizat de la Doicești a expediat primul lot dintr-un nou tip de **chesoane pentru acoperirea halelor industriale.**

● Uzina „7 Noiembrie" din Craiova a realizat un nou tip de **remorcă basculantă agricolă** cu o capacitate de 6 tone. Pneurile noii remorci sînt de joasă presiune, ceea ce permite folosirea ei și pe terenuri cu aderență mică. Pentru performanțele sale ridicate remorca de 6 tone este solicitată și la export, urmînd ca în acest an să fie expediate primele loturi către beneficiarii de peste hotare.

● Brevete

● Marcel Ichim din cadrul Grupului industrial de chimie din Rîmnicu-Vîlcea a realizat un **procedeu pentru reducerea conținutului de clorură de sodiu din soda caustică** obținută prin electroliză cu catod de mercur (brevet nr. 55 002). Prin acest procedeu se reduce conținutul de clorură de sodiu în produsul finit de peste zece ori, realizîndu-se un produs de mare puritate, reducîndu-se și cantitatea de noxe evacuate în mediul ambiant.

● Prin aplicarea brevetului de invenție 54 832 se obține o **compoziție poliolefinică expandabilă pentru folii celulare imprimate.** Una din utilizările importante ale foliilor de poliolefine expandate este aceea de înlocuitor al hîrtiei. În acest caz, folia trebuie să îndeplinească anumite condiții: să reziste la solicitări și plieri repetate, la transportarea necorespunzătoare, la condițiile din arhive.

● Ing. C. Ștefănoiu din Oradea a realizat un **dispozitiv pentru agitarea și transportul suspensiilor în vasele de mare capacitate** (brevet nr. 54 990) care se folosește la instalațiile de elaborare a aluminei. Fiind construit pe principiul unei turbine, acest dispozitiv elimină depunerea de crustă pe pereții laterali ai rezervorului, realizînd totodată și o omogenizare bună pe verticală a suspensiei, cu un consum redus de energie.

specializare• cooperare

Dezbatere organizată cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean Brașov al P. C. R.

ATRIBUTE MAJORE ALE ACTIVITĂȚII CENTRALELOR INDUSTRIALE [II]

TIPIZARE – SPECIALIZARE – AUTOUTILARE – un triptic cu serioase implicații economice

Ioan Ștefănescu, ing. șef **Fabrica de șuruburi :** „Nu mai trebuie demonstrat, cred, importanța ce o au organele de asamblare pentru toate ramurile și, îndeosebi, pentru uzinele constructoare de mașini. Satisfacerea într-o proporție din ce în ce mai mare a necesităților este nemijlocit legată de **acțiunea de specializare a întreprinderilor producătoare.**

Referindu-mă concret la situația fabricilor de șuruburi din țară pot afirma că ele sînt **profilate, dar nu și strict specializate în execuția anumitor game de produse sau sortimente,** cu excepția Fabricii de șuruburi Saligny, care este specializată în execuția șuruburilor pentru prins în lemn și șuruburi cu cap crestat. **Restul fabricilor execută, în paralel** — parțial sau integral — **aceleași sortimente sau chiar aceleași game de produse.**

Se poate spune că **nici centrala noastră nu a manifestat preocupare pentru specializarea fabricilor de șuruburi pe anumite sortimente și game de dimensiuni.** La aceasta contribuie și faptul că centrala nu cuprinde întreprinderi cu profil omogen, ci cu profile complet diferite atît din punct de vedere al produselor, cît și din cel al tehnologiilor de fabricație. Este suficient să arăt de pildă, că UREMOAS-București execută băi din fontă, radiatoare și alte echipamente sanitare, iar Fabrica de garnituri din Rm. Sărat, produce diverse tipuri de garnituri nemetalice — ambele făcînd parte din centrală. Chiar și în asemenea condiții, **socot că exista posibilitatea unei mai largi specializări cel puțin a fabricilor care produc elemente de asamblare, pentru a putea desfășura o activitate mai eficientă.**

În fabrica noastră avem în producția curentă cca 3000 de tipodimensiuni, care sînt distribuite la cca 340 beneficiari, în cantități variind de la cîteva zeci de bucăți, la milioane de bucăți. Faptul că din totalul tipodimensiunilor cca 40% se execută după reper, nefiind încadrate într-un STAS sau normă internă, ne creează serioase neajunsuri în optimizarea loturilor de fabricație. După calculele noastre la mașinile specializate pentru presat șuruburi la rece, lotul minim optim este de cca 30 mii buc. Or, în situația cînd comenzile sînt de cîteva sute de bucăți (cazul produselor pentru autocamionul ROMAN și autoturismul DACIA) și dacă ținem seamă că, în medie, o mașină de presat la rece are o capacitate de la 10—15 mii buc. în 8 ore, iar pentru schimbarea sculelor și reglaj sînt necesare 4—6 ore, **înregistrăm serioase pierderi de capacitate generate de loturile mici de fabricație.**

Unele uzine cum sînt : „Tractorul", Uzina de Autocamioane și altele, cît și Centrala industrială de autocamioane și tractoare (deși iau poziție critică în legătură cu modul în care noi reușim să le satisfacem cererile), **trebuie să manifeste mai multă preocupare pentru unificarea unor repere și asimilarea acestora după STAS-urile în vigoare.** În felul acesta s-ar restrînge gama tipodimensională, ceea ce ar facilita creșterea loturilor de fabricație, putîndu-se asigura o utilizare mai bună a capacităților noastre de producție.

Alegerea tehnologiei de fabricație constituie un element foarte important pentru noi, dacă ținem seama că un șurub M 16×60 executat prin presare la cald costă 3,61 lei/buc., iar același produs — executat la rece — costă numai 1,41 lei/buc. Alegerea tehnologiei de fabricație este însă nemijlocit legată de mărimea lotului de fabricație, de posibilitățile de execuție ale utilajelor. Deoarece fabrica noastră nu face proiectarea produselor, (forma și dimensiunile acestora fiind stabilite prin documentația tehnică ce ne este pusă la dispoziție de beneficiari), putem acționa mai puțin în direcția modificării formei și dimensiunilor produsului, în scopul asimilării acestuia la STAS-urile sau normele în vigoare.

În multe cazuri întîmpinăm o opoziție categorică din partea unor proiectanți față de unele modificări propuse de noi, modificări de altfel neesențiale și care nu schimbă caracteristicile funcționale și de calitate ale produsului, dar ne ajută să-l încadrăm într-o normă sau un STAS, fapt ce ar avea consecințe deosebit de favorabile asupra costurilor de producție și folosirii mai bune a capacităților de producție.

Gama largă de tipodimensiuni și sortimente pe care le realizăm ne creează greutăți serioase în raționalizarea procesului de producție. În asemenea situații nu se poate asigura creșterea corespunzătoare a loturilor de fabricație, specializarea mașinilor pe anumite game de dimensiuni, specializarea muncitorilor, realizarea evidențelor primare, îmbunătățirea activității de aprovizionare și desfacere și altele.

În prezent acțiunea de tipizare în fabricația organelor de asamblare este oarecum avansată, dacă ținem seama că realizăm peste 60% din produse după STAS-uri și norme interne. Apreciem însă că nu s-a realizat totul în această direcție :

— în primul rînd, **se simte nevoia de a se crea un serviciu de îndrumare și coordonare tehnică în fabricația de organe de asamblare, care să funcționeze în cadrul centralei, sau în cadrul unei fabrici ;**

— înființarea unui **centru de cercetare și proiectare în domeniul organelor de asamblare, acestuia urmînd să-i revină și sarcina proiectării de utilaje și SDV-uri specifice ;**

— **crearea unei secții specializate în executarea sculelor armate cu carburi metalice pentru toate fabricile de șuruburi ;**

— **revizuirea unor STAS-uri și punerea acestora de acord cu standardele internaționale, în scopul creării condițiilor de a putea tipiza produsele executate după licențe străine, spre a satisface mai bine nevoile beneficiarilor interni și a cerințelor de export ;**

— se impune, de asemenea, ca într-un viitor apropiat să se treacă, cu mai multă hotărîre, la **specializarea fabricilor de șuruburi pe anumite sortimente și game de dimensiuni.** Acest lucru va avea un efect deosebit de favorabil asupra creșterii productivității muncii, reducerii cheltuielilor materiale și, în special se vor crea condiții pentru satisfacerea mai bună a beneficiarilor ;

— în sfîrșit, **se simte nevoia unei preocupări mai susținute din partea întreprinderilor și a centralelor industriale în direcția tipizării organelor de asamblare pe grupe de produse.**

EVITAREA PARALELISMELOR ÎN FABRICAȚIE

ing **Radu Ștefan,** director Fabrica de scule-Rîșnov : **„Vorbind de profilarea și specializarea producției de scule,** țin să relev faptul că atît în conceptul fabricii noastre cît și acel al centralei din care facem parte, stăruie ideea — și s-au și prevăzut acțiuni concrete — de **specializare și profilare de secții pentru executarea unor familii întregi de scule.** În fabrica noastră, de exemplu, s-a prevăzut și s-a și trecut la organizarea secțiilor pe asemenea familii (pentru familia de burghie, de exemplu, o secție care, la rîndul ei, să fie și ea organizată pe grupe de dimensiuni și pe procedee de lucru). În acest sens, la sfîrșitul anului trecut, a intrat în funcțiune primul atelier de prelucrare de burghie în gama 0,3—5 mm prin procedeul de rectificare din plin. De asemenea sînt prevăzute profilarea de secții pentru tarozi, pentru freze și alezoare etc.

În cadrul centralei, mergîndu-se pe principiul specializării și profilării, este prevăzută **construirea unor fabrici care să execute cîte un singur produs.** Așa de exemplu, din actualele produse ale fabricii noastre — pe baza unui studiu care este pe cale de a fi aprobat — o parte vor trece în execuția unei fabrici de scule de filetat din orașul Sf. Gheorghe, iar în acest an va intra în funcțiune la Focșani o fabrică de elemente de matrițe și cuțite pentru prelucrarea metalelor.

Privind în perspectivă, în cincinalul următor vor fi inițiate și alte acțiuni în domeniul specializării și profilării producției de scule.

În ce privește interdependența dintre specializare, profilare și tipizare, putem arăta că în întreprinderea noastră **producția este tipizată și standardizată în proporție de 90%, iar în perspectivă avem în vedere tipizarea și standardizarea unor noi forme de scule.** Mi-aș permite pe această cale să recomand proiectanților și tehnologilor din întreprinderi **să prevadă în procesele tehnologice sculele standardizate,** evitînd proiectarea și executarea unor scule speciale, care atrag după sine un consum mare de muncă de concepție și de execuție.

Ca și alte întreprinderi din județul Brașov, Fabrica noastră a executat și și-a întocmit și pentru viitor un vast program de autoutilare. Este vorba de mașini sau instalații specializate pentru fabricarea sculelor cum sînt : agregate pentru călirea sculelor, cuptoare, specializarea unor mașini universale (făcîndu-le apte să execute numai anumite operațiuni), mașini de ascuțit burghie elicoidale, mașini de debitat cu disc abraziv pentru oțeluri și altele. Toate acestea sînt sau vor fi executate aproape integral în întreprindere, cu excepția unor piese turnate. **Apreciem că această activitate ar putea fi mult ușurată și ar deveni mai eficientă în situația cînd, la nivelul economiei naționale, s-ar putea executa în mod centralizat elemente tipizate de acționare hidraulică și pneumatică și elemente de etanșare într-o varietate dimensională și de o calitate corespunzătoare.**

Ținînd seama de greutățile pe care le întîmpină în prezent întreprinderile în procurarea unor asemenea elemente, **propun ca să se meargă pe linia profilării și specializării unor unități economice pentru execuția elementelor tipizate, elemente de acționare hidraulică și pneumatică, precum și a tablourilor de comandă.**

De asemenea, pentru evitarea paralelismelor ar fi indicat ca o **întreprindere care execută utilaje speciale sau specializate din profilul ei de fabricație, să aprovizioneze toate unitățile din economie.** De pildă, Fabrica de scule — Rîșnov să execute o parte din utilajele pentru întreținerea sculelor (mașini de ascuțit, de profilat etc.). **În acest fel nu s-ar mai risipi forțele cu realizarea unor mașini sau utilaje pe care le execută mai bine o altă întreprindere.**

Mult mai eficientă ar fi acțiunea de autoutilare, **dacă ea ar fi coordonată la nivel de ministere.** S-ar cunoaște astfel, pe de o parte, lucrările executate în toate unitățile și proiectele care există, iar pe de altă parte, s-ar putea stabili mai lesne relații de colaborare în execuția unor piese forjate sau turnate. În unele ministere — și mă refer în speță la ministerul nostru — s-a făcut un început promițător. În 1973, de exemplu, fabrica noastră are de executat pentru alte întreprinderi mașini specializate de debitat și de marcat. În schimb, noi n-am găsit furnizorii pentru executarea unor instalații îndeosebi de depozitare, de transport (le-am văzut la expoziția de autoutilări din toamna trecută de la București), ceea ce ne face să ni le executăm singuri, bineînțeles cu randamente mai mici și cu performanțe, de asemenea, mai scăzute. În același timp, se **cere introdus un sistem mai elastic pentru procurarea din import a unor piese necesare lucrărilor de autoutilare, piese care nu pot sau nu este rentabil să fie fabricate în țară.**

CONCEPȚIA PROFILARE – SPECIALIZARE – COOPERARE ÎN PRODUCȚIA DE TRACTOARE ȘI AUTOCAMIOANE

ing. **Dan CONSTANTINESCU,** Centrala industrială de tractoare și autocamioane : „Odată cu înființarea sa, Centrala industrială de autocamioane și tractoare a preluat un grup de uzine mari, parte din ele profilate și specializate, dar a căror activitate de producție se desfășura independent. Fiecare din uzinele preluate se dezvoltau ca urmare a unor gîndiri proprii sau a unor planuri indicate de minister.

Avînd în vedere această situație, **Centrala a promovat o politică de integrare și adîncire a cooperării, astfel încît să se realizeze concentrarea producției și specializarea fiecărei întreprinderi pe secții și linii de fabricație, tinzîndu-se ca, în final, să se obțină dintr-un număr cît mai restrîns de piese și subansamble tipizate, un număr cît mai mare de produse diversificate.** Se poate spune că centrala se dezvoltă după aceste principii, astfel încît ea constituie un mare complex industrial profilat pentru fabricarea produselor sale.

Centrala a acordat și acordă o atenție deosebită **adîncirii specializării întreprinderilor componente.** Cîteva exemple confirmă din plin această politică. Astfel, Uzina de piese auto-Sibiu este specializată în fabricația de serii mari de agregate auto (transmisii cardanice, echipamente de frînă, amortizoare, direcții etc.) ; Uzina mecanică fină-Sinaia, produce aparatură de injecție pentru toate tipurile de motoare, aparatură hidraulică etc. ; Uzina mecanică-Mîrșa și Uzina Automecanica-Mediaș execută suprastructuri speciale pe autoșasiuri. În prezent se află în curs de construcție alte obiective care, de asemenea, vor fi profilate și specializate.

Specializarea și profilarea au fost strîns împletite cu o **largă tipizare în fabricația de subansamble.** De altfel, considerăm că o tipizare largă reprezintă o condiție indispensabilă conceptului de profilare și specializare. Această tipizare și unificare începe cu reperele simple — șuruburi și piulițe — și se încheie cu subansamble și agregate cum sînt punțile, cutiile de viteză și motoarele.

În viitor centrala noastră, adîncind specializarea în producție, va realiza, concomitent cu asimilarea și diversificarea licențelor, și alte produse destinate economiei naționale sau exportului : tractoare grele echipate cu 2 motoare de 180 CP autoremorchere, autoșasiuri speciale care vor fi suprastructurate cu :

— macarale hidraulice transportabile ;

— echipament de intervenție în exploatările petroliere ;

— echipament de construcții (autobetoniere și agregate pentru turnat beton la înălțime).

Profilarea și specializarea întreprinderilor sînt strîns legate de **lărgirea cooperării nu numai între întreprinderile unei centrale, ci și între cele din alte centrale sau din alte ramuri.** În cadrul centralei noastre cooperarea s-a dezvoltat și este în curs de dezvoltare, datorită specificului de bază al unităților componente (auto și tractoare). De la înființarea centralei, majoritatea semifabricatelor, necesare produselor de bază au fost asimilate în unitățile ei cu perspective ca într-un viitor apropiat să se preia din exterior semifabricatele auto și remorci.

Dacă în cadrul întreprinderilor din centrala noastră problemele ce se ivesc în cadrul cooperării sînt mai ușor de rezolvat — dat fiind faptul că toate sînt conduse de același for — apoi cooperările cu întreprinderile aparținînd de alte centrale sau alte ramuri industriale se desfășoară nesatisfăcător : **livrările se fac cu întîrziere, restanțele nu se mai recuperează, iar eventuale modificări de plan la export sînt privite fără interes** (întreprinderile de echipament electric, organe de asamblare, garnituri de cauciuc, recipienți, echipamente hidraulice).

În scopul îmbunătățirii activității de cooperare se impune a fi luate unele măsuri. O problemă este aceea a **schimbării metodologiei de stabilire a sarcinilor de cooperare pentru întreprinderile care fac parte din alte centrale industriale.** După opinia mea se cere înlăturat **sistemul actual de a stabili sarcinile în tone sau milioane bucăți/an și introdusă metoda emiterii de repartiții pe repere și cantități.** În acest mod s-ar evita ca unele întreprinderi să fabrice, mai întîi, ceea ce este mai rentabil și să lase pe ultimul plan comenzile de cooperare, ci s-ar crea o obligație clară pentru ele, obligație ce ar putea fi **mai ușor urmărită** și controlată".

Dezbatere consemnată de :

V. BOESCU
L. ȚINTEA

finanțe

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA CONTROLULUI ECONOMIC FINANCIAR

REORGANIZAREA activității de control financiar preventiv în unitățile economice, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 5/1970 și a H.C.M. nr. 1047/1970, a condus la obținerea unor rezultate mai bune pe linia prevenirii încălcării dispozițiilor legale, a efectuării cheltuielilor neeconomicoase etc.

Din experiența compartimentelor de control financiar preventiv de la Grupul de uzine „23 August" — București — unitate în care s-a experimentat această formă îmbunătățită de organizare a controlului financiar preventiv — și de la F.M.U.A. — București, se desprind unele concluzii utile în luarea de măsuri pentru îmbunătățirea organizării acestei activități. Subliniem faptul că, după părerea noastră, măsurile care se iau pe linia întăririi controlului în unitățile economice trebuie să pună în centrul atenției întărirea răspunderii fiecărui salariat care are sarcini de a întocmi sau verifica documente ce conțin operații economico-financiare.

În baza legii, verificarea datelor cuprinse în documente trebuie efectuată de șeful compartimentului sau de înlocuitorul său. Se pune însă întrebarea : acesta poate verifica personal miile de documente, pentru elaborarea cărora există uneori zeci de salariați ?

Spre exemplu, la unitățile menționate, lucrările de determinare a sumelor cuvenite salariaților pentru munca prestată, sau alte drepturi prevăzute în lege, se efectuează de un mare număr de persoane. În aceste condiții, șeful serviciului financiar nu poate să verifice și deci să răspundă de exactitatea datelor înscrise în statele de salarii. Părerea noastră este că **trebuie atribuită răspunderea direct salariatului care are sarcina întocmirii sau verificării documentelor în cadrul compartimentului. Șeful de compartiment să răspundă pentru lipsa de organizare a executării lucrărilor sau cînd indicațiile lui conduc la rezolvarea eronată a lucrărilor, iar semnătura sa, dată pe document, să ateste identitatea salariatului răspunzător de efectuarea operațiunii.**

Unele compartimente ale unității manifestă tendința de a transfera serviciului control financiar preventiv răspunderea ce le revine pentru operațiile economico-financiare cuprinse în documentele asupra cărora se va exercita acest control. Astfel, deși este sarcina serviciilor de aprovizionare să verifice o serie de date înscrise în facturile furnizorilor (cantități facturate, prețuri aplicate, calcule aritmetice etc.) apar din ce în ce mai frecvent cazurile în care verificarea nu se face, iar viza de atestare a șefului compartimentului aprovizionare devine o simplă formalitate.

Avînd sarcina de a veghea asupra modului cum se respectă dispozițiile legale și de a controla veridicitatea operațiilor, organul de control devine un reprezentant al conducerii unității. Actele normative amintite stabilesc care sînt sarcinile compartimentului control financiar preventiv, sarcini care determină și conținutul acestei activități. Dar el nu trebuie să se substituie celorlalte compartimente din cadrul unității, să le preia sarcinile, deoarece, în acest caz, compartimentul control financiar preventiv s-ar ocupa de toate, superficial însă, neîndeplinindu-și atribuțiile pentru care a fost înființat. Considerăm că rolul organelor de control financiar preventiv este de a rezolva problemele majore ale activității unităților economice. Semnalăm faptul că o serie de laturi importante ale activității economico-financiare nu sînt supuse acestui control, ca de exemplu : elaborarea și folosirea normelor de consum specific și a normelor de muncă ; stabilirea prețurilor ; încadrarea personalului etc.

În prezent, compartimentele de control financiar preventiv nu sînt încadrate cu personal corespunzător sarcinilor. Nomenclatorul de funcțiuni, stabilit de Ministerul Muncii, nu corespunde, după părerea noastră, indicațiilor cuprinse în actele normative. Din această cauză nici condițiile de salarizare nu facilitează recrutarea de cadre corespunzătoare. **Este necesar ca Ministerul Finanțelor, care răspunde de activitatea de control financiar preventiv, în colaborare cu Ministerul Muncii, să găsească soluția cea mai potrivită. Pentru stimularea activității de control preventiv, cadrele respective să fie salarizate, la nivelul celorlalte organe de control, iar acordarea salariului să nu fie condiționată de realizarea indicatorilor cantitativi sau calitativi, ci de realizarea sarcinilor speciale stabilite acestora. De asemenea, controlul financiar preventiv ar putea cuprinde mai bine conținutul și sfera activității dacă ar fi denumit control preventiv economic-financiar.**

Datorită faptului că organele de control preventiv rezolvă o serie de probleme care sînt de natura celor rezolvate de controlul financiar intern, pentru a se asigura un conținut unitar controlului economic-financiar al unității, considerăm că este necesar a se unifica într-un singur compartiment aceste două forme de control. Se va asigura astfel o strînsă colaborare, informări reciproce între cadrele de control și deci luarea unor măsuri operative. Bineînțeles că în cadrul compartimentului unificat atribuțiile stabilite organelor de control economic vor putea fi grupate pe cele două direcții principale ale controlului — preventiv și ulterior.

Constantin PASAT
Grupul de uzine „23 August" — București
Eugeniu PASAT
F.M.U.A. — București

ELIBERAREA FONDULUI DE SALARII — NUMAI ÎN CORELAȚIE CU SARCINILE DE PRODUCȚIE

LA BAZA actualului sistem de salarizare și remunerare a muncii stă și principiul potrivit căruia salariul tarifar trebuie să dețină ponderea hotărîtoare în cadrul cîștigului total, ceea ce s-a realizat prin includerea în salariul tarifar a majorității adaosurilor cu caracter variabil cum erau : depășirile de norme, premiile trimestriale și lunare și altele. Prin aceasta s-a urmărit asigurarea unei mai mari stabilități a veniturilor din muncă, o mai mare certitudine a cîștigurilor, precum și stimularea ridicării continue a calificării pentru obținerea de noi trepte și gradații.

Asigurarea salarizării integrale este însă condiționată atît de îndeplinirea principalilor indicatori ce caracterizează activitatea întreprinderii, cît și a sarcinilor cu caracter personal, nerealizarea lor integrală atrăgînd după sine plata unui salariu diminuat. Acest principiu al legislației muncii exprimă conținutul fundamental al remunerării socialiste, care leagă organic salariul de rezultate, îmbină armonios interesele generale ale societății cu interesele individuale. Legislația în vigoare condiționează plata integrală a salariului de realizarea lunară a principalilor indicatori economici (producția marfă, planul de export, cheltuielile la 1000 lei producție marfă etc.), în vederea asigurării unei juste corelații dintre producție și salariu, materializată într-un echilibru permanent, care, reflectat în circulația bănească, trebuie să asigure concordanța dintre fondul de marfă destinat consumului populației și puterea de cumpărare al acesteia, în care fondul de salarii deține o pondere însemnată.

Avînd în vedere aceste considerații, orice măsuri sau acțiuni prin care se eludează aceste norme nu fac altceva decît să se abată de la înseși principiile fundamentale ale echilibrului economic permanent. Pe această linie se înscriu acele modificări ale planului de producție ce se fac prin diminuarea producției din primele două luni ale trimestrului și majorarea planului în luna a treia, sau, ceea ce este și mai rău, decalarea unor sarcini de producție către sfîrșitul anului în condițiile menținerii sau chiar majorării fondului de salarii în prima parte a anului. Cu alte cuvinte se planifică să se plătească un fond de salarii necorelat cu producția, se achită bani care în acel moment nu au echivalent în producție realizată. Dintr-un sondaj făcut la un număr de 15 întreprinderi industriale a rezultat că dacă la stabilirea drepturilor de salarii se comparau realizările cu sarcinile din planurile inițiale, acestea trebuiau să fie diminuate cu 528 mii de lei, dar, după „ajustările" succesive ale sarcinilor de plan, s-a ajuns să se rețină numai 67 mii lei. În acest sens dăm ca exemplu situația constatată la I.I.S. „Electromureș" unde, în anul 1971, ca urmare a decalărilor trimestriale și, în final, a diminuării planului anual, s-a evitat reținerea sumei de 248 mii lei, reprezentînd salarii necuvenite din cauza nerealizării planului inițial de export. Aceeași situație s-a constatat la Fabrica de geamuri-Tîrnăveni, la Fabrica de confecții „Tîrnava"-Sighișoara etc.

Această situație s-a repetat și în anul 1972 cînd s-au făcut decalări de sarcini din primele trimestre către sfîrșitul anului cu scopul de a se obține, în acest fel, realizarea indicatorilor care condiționează acordarea integrală a salariului. Exemplificăm acest lucru cu situațiile constatate la C.E.I.L. Tîrgu-Mureș și I.I.S. „Electromureș", la care planul la export a fost diminuat în primele două trimestre sub nivelul realizărilor, evitîndu-se astfel reținerile din salarii prevăzute de H.C.M. nr. 1218/1970 (la C.E.I.L. circa 170 mii lei, la I.I.S. „Electromureș" circa 134 mii lei).

Pentru a se asigura plata integrală a salariilor se ajunge în situația de a se crea discordanțe flagrante între sarcinile de plan „ajustate" și capacitățile reale de producție, realizîndu-se în acest mod depășiri importante de plan care nu sînt motivate economic. Astfel, Întreprinderea de industrie locală din Tîrnăveni și-a diminuat sarcinile de plan din luna octombrie 1972 cu circa 600 mii lei, transferîndu-le asupra sarcinilor din luna decembrie, determinînd în ultima parte a trimestrului „muncă în asalt", cu toate consecințele negative ce decurg din aceasta.

În lumina hotărîrilor Plenarei C.C. al partidului din noiembrie 1972, care a subliniat necesitatea îmbunătățirii ritmicității producției, asemenea fenomene trebuie combătute cu toată tăria și prin toate mijloacele.

Îndeplinirea planului de export reprezintă una din condițiile asigurării unei balanțe de plăți echilibrate, a cărei înfăptuire face parte din politica economică a partidului și statului nostru. De aceea, legislația noastră privind comerțul exterior stabilește sarcini și răspunderi atît unităților producătoare cît și celor de comerț exterior, fiecare din ele avînd răspunderea realizării integrale a planului de export pe total, relații și trimestre. Potrivit regulamentelor stabilite pe ministere, centrale și întreprinderi, neîndeplinirea acestor sarcini atrage după sine diminuarea salariilor unor categorii de salariați care, prin funcțiile lor, au atribuții în această direcție, sau care pot contribui la realizarea planului de export. În ceea ce privește însă numărul și categoriile de salariați atrași în sfera cointeresării în realizarea planului de export se constată deosebiri esențiale de la o întreprindere la alta. În acest sens sondajele făcute au arătat că numărul salariaților cărora li s-au aplicat prevederile legii variază între 10%—80% din totalul personalului tehnic, economic, de specialitate și administrativ (TESA) fiind diferit aplicat chiar și în cadrul aceluiași minister.

Pe lîngă unele eludări ale prevederilor legale prin decalarea unor sarcini din planul de export pentru ultimele luni ale anului, au apărut și cazuri de anularea de către comisiile de judecată, a hotărîrilor de reținere din salariu pentru nerealizarea sarcinilor de export.

Considerăm însă că diminuarea salariului în condițiile neîndeplinirii planului de export pe întreprindere este o măsură legală, determinată de nerealizarea unei condiții de salarizare, indiferent de cauzele care au determinat-o și independent de satisfacerea sarcinilor individuale. Legiuitorul, în mod expres, consideră diminuarea salariului ca o consecință firească a nerealizării echivalentului de producție care ar fi contribuit la asigurarea echilibrului economic. Această condiție trebuie să fie înțeleasă ca fiind distinctă de îndeplinirea sarcinilor individuale de muncă, care de fapt trebuie să fie considerată ca o a doua condiție care să justifice acordarea integrală a salariului tarifar. Întrucît în orice acțiune de diminuare a salariului se pot produce greșeli sau chiar abuzuri, și, ca atare, este deschisă posibilitatea legală a contestației, considerăm că rezolvarea acestora este de competența exclusivă a organelor administrative ierarhic superioare. În aceste cazuri, diminuarea salariului nu trebuie să facă obiectul unei dispoziții de reținere — decizie de imputare în accepțiunea noului Cod al muncii — din partea organului colectiv de conducere al întreprinderii, deoarece în acest caz diminuarea salariului apare ca o consecință firească a aplicării legislației în vigoare.

Ioan OȚELEA
doctor în economie

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

La expoziții, da — în magazine ...ba

CU OCAZIA celui de al 6-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, Institutul de cercetări comerciale a efectuat o serie de sondaje de opinie pentru a cunoaște preferințele vizitatorilor pentru un exponat sau altul, precum și intențiile lor de cumpărare cu privire la bunurile expuse. Așa după cum se știe, cu acest prilej au avut loc și lucrările de contractare a fondului de mărfuri pe anul 1973. S-au completat în acest scop circa 70 000 de chestionare, în sondaj fiind cuprinse 55 de produse ce interesau în mod special organele contractante.

Sondajele întreprinse au pus în evidență o serie de aspecte pozitive, cele mai multe exponate întrunind aprecieri favorabile sau chiar foarte favorabile din partea consumatorilor chestionați. Cu această ocazie au rezultat însă și o serie de aspecte mai puțin pozitive semnalate de consumatori. Este vorba de o mai veche deficiență și anume de faptul că la tîrguri, pavilioane și expoziții, ca și la lucrările de contractări apar produse mult solicitate și apreciate de consumatori dar care în magazine, fie că există în cantități insuficiente sau în poziții coloristice necorespunzătoare, fie că nu există aproape de loc. Așa, de exemplu, este cazul confecțiilor pentru copii. La sondajul privind sacouri pentru copii, *75% dintre vizitatori au apreciat pozitiv articolele expuse, dar au făcut și remarca că nu își amintesc să fi văzut în magazine, sacoul printre articolele expuse pentru copii în vîrstă de 5 la 14 ani, considerînd acest articol absolut necesar în garderoba copiilor.*

O situație similară o prezintă frigiderul cu compresor „Frigero" *de 240 litri. Sondajul a reliefat faptul că peste 50% din cei chestionați și-au manifestat net preferințele pentru acest tip de frigider, cel de 180 l neîntrunind decît 33% din sufragii, iar cel de 140 l numai 17%. Cu toate acestea, în magazine se găsesc aproape numai frigidere de 140 și 180 litri capacitate, cel de 240 l fiind o „rara avis". Ca urmare a acestei situații 71% din cei chestionați au declarat că nu intenționează să cumpere un frigider în anul 1973, intenții sigure manifestînd numai 12% din consumatorii potențiali.*

Un alt articol mult așteptat și solicitat este hota electrică absorbantă, *produs expus pentru prima oară la Tîrgul de mostre 1972. Circa 80% din totalul persoanelor intervievate consideră că hota electrică este strict necesară în bucătării pentru a absorbi vaporii de apă și aerul viciat. Peste 50% din cei anchetați și-au manifestat intenția fermă de a cumpăra acest produs imediat ce va apărea în magazine, iar 35% s-au pronunțat pentru intenții posibile. Dar, deși au trecut multe luni de la închiderea Tîrgului de mostre, din informațiile pe care le deținem, nimeni nu a văzut hota absorbantă și în magazine.*

Situațiile citate ridică din nou întrebarea : De ce produse sau tipuri de produse care se constată că se bucură de o largă audiență la publicul consumator lipsesc din magazine, în vreme ce altele mai puțin solicitate sau foarte puțin solicitate se găsesc din abundență ? Ne găsim în mod cert în fața unei încălcări flagrante a unui principiu fundamental al marketingului, potrivit căruia trebuie fabricate nu orice fel de produse, ci produse cerute de consumator, în condițiile, la locul, timpul și prețul potrivit.

transporturi

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR ÎN APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU ÎNGRĂŞĂMINTE

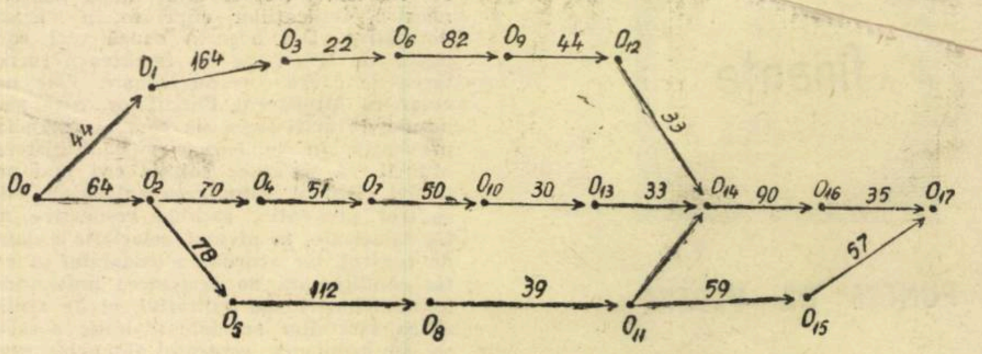

Fig. 1.

PRODUCŢIA de îngrăşăminte chimice, după cum se ştie, este concentrată în cîteva centre industriale, în timp ce utilizarea lor se realizează pe întreg cuprinsul ţării de către circa 3000—3500 beneficiari. În această situaţie, transportul îngrăşămintelor chimice de la furnizori la consumatori constituie o problemă importantă, **cheltuielile aferente deţinînd o pondere însemnată în totalul cheltuielilor de aprovizionare.**

În acest sens, cu ocazia lucrărilor de definitivare şi comunicare a nivelelor aprobate întreprinderilor de aprovizionare judeţene şi altor beneficiari din afara M.A.I.A.A., la nivelul Direcţiei generale de aprovizionare din acest minister — unde se cunoaşte disponibilul fiecărei uzine furnizoare pe sortimente de îngrăşăminte chimice — repartizarea întreprinderilor judeţene de aprovizionare, pe furnizori, are ca obiectiv **reducerea distanţelor de transport, respectiv minimizarea cheltuielilor de transport,** ca una din cele mai importante căi de micşorare a cheltuielilor de aprovizionare cu îngrăşăminte chimice. În acest scop, programarea liniară oferă posibilitatea găsirii soluţiei optime în problema încheierii contractelor economice.

Cunoscînd numărul furnizorilor de azotat de amoniu, numărul întreprinderilor de aprovizionare judeţene care urmează să fie aprovizionate cu acest sortiment, disponibilul existent la fiecare uzină producătoare, necesarul fiecărui beneficiar, precum şi distanţa de la fiecare furnizor la întreprinderea de aprovizionare judeţeană respectivă se poate calcula cantitatea de azotat ce se va transporta de la fiecare unitate furnizoare la fiecare unitate consumatoare (întreprinderile de aprovizionare judeţene) în aşa fel încît să fie satisfăcute cerinţele tuturor centrelor de consum şi a celor de producţie, asigurîndu-se minimizarea tonelor/km transportate, şi deci a cheltuielilor de transport.

Pentru anul 1971, cele 39 întreprinderi de aprovizionare judeţene au solicitat un total de 1.134.256 tone îngrăşăminte azotoase fiind asigurate din disponibilul pentru intern al celor cinci mari furnizori. Cantitatea respectivă, repartizată agriculturii, a necesitat un total de 284.613.358 t/km în timp ce, pe baza soluţiei optime, aceeaşi cantitate de îngrăşăminte, **printr-o mai bună repartizare a beneficiarilor pe uzine furnizoare, se putea efectua cu un total de 262.485.494 t/km. ceea ce realizează o economie de 22.127.864 t/km.** Dacă avem în vedere că o tonă transportată pe distanţa de 1 km costă 0,20 lei în medie, aceasta se concretizează într-o economie de 4.425.573 lei la cheltuielile de transport cu azotatul de amoniu.

Analizînd în paralel situaţia existentă şi soluţia rezultată în urma calculelor de optimizare, se observă că s-au obţinut economii de t /km la un număr însemnat de judeţe care în soluţia optimă rezultă că se vor aproviziona de la furnizorii cei mai apropiaţi.

Acesta este cazul judeţelor Alba, Bihor, Buzău, Constanţa, Covasna, Ilfov, Olt, Sălaj etc. În acelaşi timp, şi în soluţia optimă alte judeţe urmează a se aproviziona de la aceiaşi furnizori ca şi pînă acum, cum sînt : Bistriţa Năsăud, Caraş Severin, Cluj. Gorj. Iaşi Maramureş Mehedinţi. Vîlcea nemaifiind posibilă o îmbunătăţire a situaţiei existente sub acest aspect.

Deoarece la micşorarea cheltuielilor de aprovizionare cu îngrăşăminte chimice, pe lîngă minimizarea distanţei, **o influenţă considerabilă o exercită mărimea lotului de aprovizionat, precum şi reducerea numărului de furnizori** cu care se contractează necesarul unităţilor beneficiare, în soluţia optimă s-a realizat o îmbunătăţire a situaţiei existente. Anumite judeţe, care în prezent se aprovizionează de la 2—3 furnizori, fărîmiţînd necesarul de aprovizionat în loturi reduse, neeficiente din punct de vedere economic, pentru care se fac cheltuieli de circulaţie nejustificate se vor aproviziona de la un singur furnizor care este, de regulă cel mai apropiat de beneficiar.

De exemplu. întreprinderea de aprovizionare a judeţului Alba. în situaţia existentă. îşi asigură necesarul de 12 800 t de la : Combinatul de îngrăşăminte azotoase (C.I.A.) Tg. Mureş (10 200 t), de la Combinatul chimic (C. C.), Craiova (600 t) şi de la Combinatul Făgăraş (2 000 tone) în timp ce. în urma optimizării, aceasta se va aproviziona cu întreaga cantitate de la C.I.A. Tg. Mureş. Acelaşi lucru se realizează pentru judeţul Arad care se va aproviziona numai de la C. C. Craiova, judeţul Bihor — de la C.I.A. Tg. Mureş, de unde şi economia de 2 719 980 t/km etc.

Există în prezent o neconcordanţă între necesarul de azotat de amoniu al anumitor judeţe şi disponibilul redus al unor uzine furnizoare cum este cazul combinatelor din Săvineşti şi din Tr. Măgurele. Din această cauză, unele judeţe sînt nevoite să se aprovizioneze totuşi de la distanţe mari, chiar dacă au în apropiere un furnizor al cărui disponibil a fost epuizat de alţi beneficiari. În unele din aceste cazuri **s-au neglijat interesele locale pentru a se realiza o economie de t/km pe ansamblul economiei naţionale.** În această situaţie judeţe ca : Botoşani, Brăila, Buzău, Dîmboviţa, Galaţi, Hunedoara, Ialomiţa, Sibiu, Teleorman, în loc să se aprovizioneze de la cel mai apropiat furnizor, sînt nevoite să se aprovizioneze de la uzinele cu distanţe imediat următoare după distanţa minimă, contribuind astfel la minimizarea totalului de t/km transportate. De fapt, în modelele de optimizare a proceselor economice sînt frecvente cazurile care realizează un optim general fără a însuma obligatoriu optimele parţiale.

Analizînd rezultatele obţinute putem trage concluzia că în vederea aprovizionării întreprinderilor agricole cu îngrăşăminte chimice, cu cheltuieli minime de transport, **se impune fie mărirea capacităţii de producţie a unor uzine producătoare de îngrăşăminte azotoase,** cum este cazul combinatelor din Tr. Măgurele din Săvineşti şi din Tg. Mureş, **fie înfiinţarea de noi fabrici în zonele unde îngrăşămîntul respectiv este solicitat.**

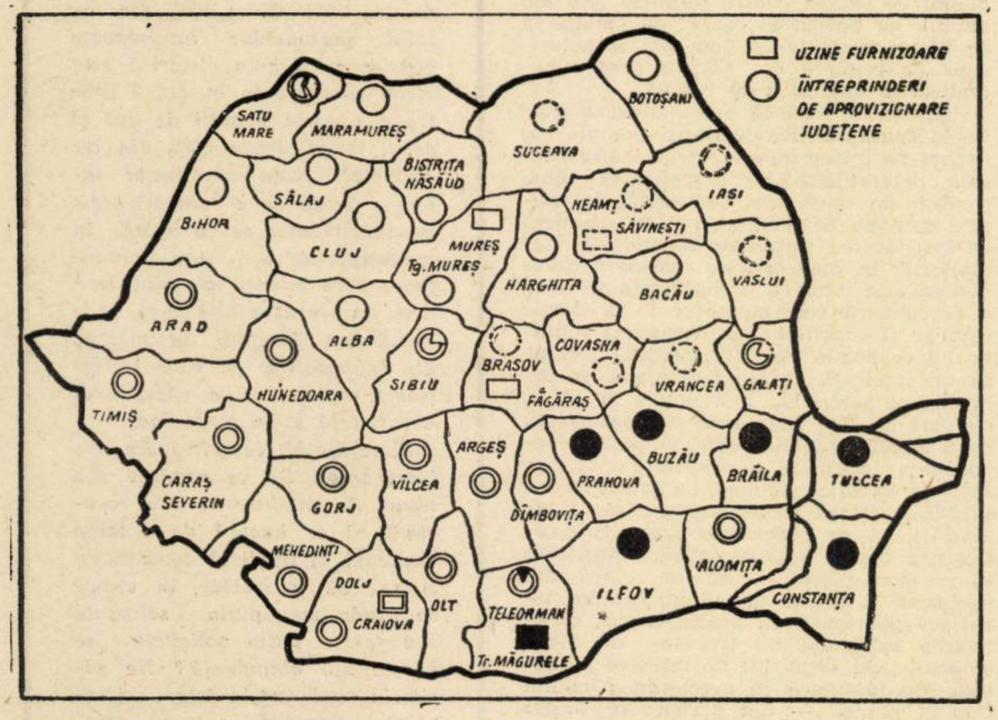

Harta redă situaţia actuală din punct de vedere al producerii şi repartizării îngrăşămintelor. De exemplu, uzina furnizoare de azotat de amoniu de la Turnu Măgurele livrează îngrăşăminte chimice tuturor consumatorilor reprezentaţi grafic cu cercuri de culoare neagră ; uzina de la Săvineşti — tuturor consumatorilor reprezentaţi cu cercuri întrerupte etc.

● Ruta optimă şi folosirea celor mai eficiente mijloace de transport

PRIN OPTIMIZAREA planului de transport al azotatului de amoniu la nivelul agriculturii a reieşit că întreprinderile de aprovizionare judeţene vor contracta îngrăşămîntul respectiv cu furnizorii cei mai apropiaţi, în funcţie de condiţiile concrete existente la noi în ţară în privinţa repartizării teritoriale şi a disponibilului existent în uzinele chimice respective.

Optimizarea cheltuielilor de transport efectuate cu îngrăşămintele chimice la nivelul judeţului şi mai ales la cel al întreprinderii agricole, atunci cînd este posibil să se contracteze cu un singur furnizor (maximum doi) folosind un singur mijloc de transport, de regulă calea ferată, se poate realiza prin metode matematice (grafe) determinîndu-se drumul de lungime minimă (drumul optim) în condiţiile în care produsul respectiv poate fi adus de la producător pe mai multe rute.

Astfel, s-a determinat drumul optim (drum de valoare minimă) pentru judeţul Arad. Municipiul Arad este considerat reprezentantul unităţilor agricole din judeţ care, potrivit planului optim de transport al azotatului de amoniu pe agricultură, se aprovizionează de la Combinatul chimic Craiova. Transportul îngrăşămintelor de la Craiova la Arad se efectuează pe calea ferată pe mai multe rute care comportă cheltuieli şi durate de transport diferite. Astfel, cantitatea de 38 580 tone azotat de amoniu poate fi transportată pe patru rute cu distanţele : 409,423,501 şi 514 km. În cazul problemei propuse şi rezolvate, graful care redă drumul de valoare optimă se prezintă ca în Fig. 1, unde $0_0, 0_1, 0_2 \ldots 0_{17}$ reprezintă oraşele prin care trec cele 4 rute de la Craiova la Arad.

În urma calculelor efectuate a rezultat că drumul de valoare optimă este :

$u = (0_0, 0_2, 0_4, 0_7, 0_{10} \cdot 0_{14}, 0_{16}, 0_{17}) = 423$ km. corespondentul simbolurilor fiind drumul : Craiova — Filiaşi — Tg. Jiu — Petroşani — Subcetate — Simeria — Ilia — Radna — Arad, iar pentru cele 38 580 t/mf transportate, cheltuielile de transport reprezintă 1 466 040 lei.

Dacă comparăm primele două rute din punct de vedere al cheltuielilor de transport nu se observă nici o diferenţă deoarece costul unei tone/km pe ambele distanţe este acelaşi, adică 38 lei şi ca atare cheltuielile totale de transport sînt egale.

La baza determinării drumului de valoare minimă (ruta a II-a) se mai poate adăuga şi termenul de executare a contractului de transport, care la ruta I-a este de 7 zile în timp ce la ruta a II-a este de numai 6 zile, ceea ce influenţează în mod favorabil stocul de producţie exprimat în zile. Dacă se ţine seama şi de coordonatele geografice ale judeţului Arad, pe ruta a doua, pe o distanţă de 120 km (între staţiile Zam şi Arad) toate întreprinderile agricole din partea de răsărit a judeţului pot fi deservite direct în timp ce prin ruta I-a care pare la prima vedere optimă, linia ferată poate deservi direct numai unităţile agricole pe o distanţă de 27 km (de la staţia Orţişoara, unde linia ferată intră în judeţul Arad).

Din analiza situaţiei reale s-a constatat că îngrăşămintele chimice sînt expediate de la Craiova spre beneficiarii judeţului Arad pe toate rutele arătate şi în mod deosebit pe primele 3 rute, deşi pe ultimele două rute se cheltuiesc 6 lei în plus per tona transportată.

În situaţia în care îngrăşămintele chimice pot fi transportate cu două mijloace de transport, cale ferată şi cale fluvială, cum este cazul azotatului de amoniu livrat de C.I.T. Turnu Măgurele pentru beneficiarii judeţului Tulcea, Brăila, Galaţi sau alte întreprinderi agricole situate de-a lungul Dunării, la prima vedere s-ar impune alegerea mijlocului de transport fluvial considerat mai ieftin decît cel pe calea ferată. În condiţiile ţării noastre, cel puţin pentru această etapă, acest mijloc de transport nu se dovedeşte a fi mai eficient, deoarece în timp ce o tonă marfă transportată pe calea ferată pe distanţa Tr. Măgurele—Brăila (341 km) costă 31,5 lei, pe calea fluvială tona de azotat de amoniu transportată la Brăila costă 41 lei (sau 52 lei tona pînă la Tulcea, în timp ce pe calea ferată se plăteşte numai 42 lei tona).

Orientarea spre mijlocul de transport optim necesită luarea în considerare a tuturor elementelor care compun totalul cheltuielilor de transport (costul transportului propriu-zis, cheltuieli de manipulare, timpul necesar realizării contractului de transport etc.) **al căror nivel este de multe ori influenţat de condiţiile concrete existente în întreprinderile agricole.**

● Transportul containerizat

EFORTURILE care se fac în vederea creşterii producţiei de îngrăşăminte chimice de calitate mai bună şi mai ieftină, sînt îndreptate spre diminuarea la minimum a influenţei factorului timp şi a cheltuielilor determinate de trecerea produselor de la producător la consumator în vederea reducerii decalajului care există încă între nivelul dezvoltării tehnice a producţiei de bunuri materiale şi modul de circulaţie a acestora. Tehnica spunîndu-şi cuvîntul şi în domeniul acesta, **transportul containerizat apare ca un sistem cu largă extindere în viitor.** Îngrăşămintele chimice se pretează la utilizarea acestui sistem de transport, iar prin avantajele pe care le prezintă va contribui la minimizarea cheltuielilor de circulaţie şi, în mod deosebit, a pierderilor de îngrăşăminte.

Introducerea sistemului containerizat presupune eforturi financiare însemnate care se recuperează pe seama avantajelor economice : circulaţia mai rapidă a mărfurilor, cheltuielile de manipulare scăzute, eliminarea penalizărilor pentru întîrzieri în descărcarea şi încărcarea produselor, utilizarea eficientă a spaţiilor din depozite şi a capacităţii mijloacelor de transport, siguranţa transportului mărfurilor, simplificarea evidenţei şi circulaţiei mărfurilor, sporirea posibilităţilor de urmărire a circuitului direct de la producător la consumator.

lector univ. Valentina DEACONU

strategii de dezvoltare

PETROCHIMIA ROMÂNEASCĂ LA ORA MATURITĂȚII (IV)

PROGRAMUL DE INDUSTRIALIZARE socialistă a țării noastre a urmărit în permanență dezvoltarea în ritmuri rapide a ramurilor industriale moderne, axate pe coordonatele progresului științifico-tehnic, mai ales a celor pentru care există bogate resurse în țară.

Ca rezultat al acestei politici economice, industria noastră chimică a devenit azi una din ramurile de bază ale economiei naționale (producția chimiei în totalul producției globale industriale reprezentînd 10,1% în 1970 și peste 13% în 1975), în cadrul ei o atenție deosebită fiind acordată dezvoltării subramurii petrochimice. Beneficiind de o dezvoltare prioritară, concretizată în ritmuri de dezvoltare superioare ritmurilor celorlalte subramuri chimice, ca și a chimiei în ansamblu (în actualul cincinal 17—17,7%), efect al alocării unor importante fonduri de investiții (55% din volumul de investiții destinat chimiei în cincinalul anterior), astăzi, industria noastră petrochimică ocupă locul principal în ansamblul chimiei, producția ei reprezentînd în 1970 — 43% din totalul producției globale a ramurii.

Deși noțiunea de „petrochimie" și-a extins foarte mult sfera, noi axăm în prezentul articol analiza numai asupra grupurilor industriale de petrochimie din Pitești, Borzești și Ploiești. Scopul urmărit este de a creiona cîteva concluzii, cîteva direcții cu caracter de generalitate, care să ofere o viziune sintetică asupra modului în care a fost concepută strategia de dezvoltare a industriei petrochimice, înțeleasă în sensul arătat. În mare parte, însă, aceste considerații generale sînt valabile și pentru petrochimia înțeleasă în sensul larg al termenului.

• Tendințele de dezvoltare a petrochimiei

STABILIREA obiectivelor de dezvoltare a industriei noastre petrochimice, în actualul cincinal și mai ales în perspectivă, a avut ca bază de fundamentare studiile de prognoză și marketing, întocmite de specialiști din cadrul Institutului pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale, întreprinderilor de comerț exterior, Ministerului Industriei Chimice și unităților industriale cu profil petrochimic.

Studiile de prognoză științifică, tehnologică și economică întocmite pentru principalele produse petrochimice, pe ansamblul subramurii și în profil teritorial, au evidențiat o serie de tendințe principale manifestate pe plan mondial în dezvoltarea de perspectivă a petrochimiei : un continuu proces de integrare a industriei petroliere în industria petrochimică, creșterea dimensiunii capacităților de producție, adîncirea prelucrării produselor petroliere și a metanului prin utilizarea de noi tehnologii de fabricație, creșterea ponderii producției petrochimice bazată pe etilenă la 60—70% din întreaga producție petrochimică etc.

Studiile de marketing, efectuate atît pentru piața internă cît și pentru cea externă, au reliefat diversificarea domeniilor de utilizare a produselor petrochimice, în special a maselor plastice, creșterea cererii în special la mase plastice, pesticide și cauciuc sintetic, o relativă stabilitate a prețurilor la produsele petrochimice, ca urmare a introdu-ducerii de tehnologii chimice noi și eficiente, iar în domeniul bunurilor de consum din materiale plastice s-a conturat accentuarea cererii, ca urmare a prețului scăzut de ofertă al unor astfel de produse și a orientării tot mai mari spre articole de utilizare scurtă.

Progresele înregistrate în țara noastră în : industria de prelucrarea petrolului și gazelor, industria chimică — la tehnologiile de obținere a diferitelor produse de sinteză, și în industria constructoare de mașini — la fabricarea utilajelor necesare instalațiilor chimice și petroliere, au constituit, în condițiile rezervelor de țiței și gaze naturale existente, premisele stabilirii unei strategii de dezvoltare a industriei petrochimice în concordanță cu tendințele reliefate de studiile de prognoză și marketing.

Criteriile de eficiență avute permanent în vedere, impunînd concluzia dezvoltării unei puternice baze de materii prime petrochimice și utilizării în continuare a acestor materii prime, în cea mai mare parte pînă la ultima treaptă de prelucrare chimică, au condus la luarea deciziei de constituire a unor mari platforme petrochimice sub forma unor grupuri industriale teritoriale pe flux. Au apărut astfel grupurile industriale petrochimice Borzești, Ploiești și Pitești. Dezvoltarea în perspectivă a subramurii se va realiza prin extinderea acestora, construindu-se capacități de producție mari, în funcție de resursele de materii prime, utilități și forță de muncă existente în fiecare zonă geografică.

Încadrarea fabricațiilor viitoare în tendințele evidențiate de studiile de marketing și prognoză este reflectată de orientarea producției în principal spre : mase plastice, pesticide și cauciuc sintetic. Producției de mase plastice și rășini sintetice îi sînt alocate 16% din totalul investițiilor destinate industriei chimice, iar în cadrul lor cea mai accentuată creștere o vor înregistra termoplastele (policlorura de vinil, poliolefine, polistiren și copolimeri), ele reprezentînd peste 75% din totalul producției de mase plastice. Pentru a se înscrie în tendințele mondiale, actuala structură a termoplastelor va fi corectată după 1975 prin punerea în funcțiune de noi capacități de polietilenă și polipropilenă. Și celelalte grupe de mase plastice termorigide (celuloid, aminoplaste, fenoplaste etc.) și rășini sintetice (formofenolice, oreoformaldehidice, alchidalice, poliesterice, schimbători de ioni) vor înregistra creșteri în valoare absolută, dar ritmurile lor de creștere vor fi inferioare termoplastelor, ceea ce va face ca ponderea lor în totalul maselor plastice să scadă, în 1975 față de 1970, la termorigide de la 3,3% la 2,5% și la rășini sintetice de la 29,3 la 22,2%.

Creșterea producției de mase plastice este însoțită de o puternică diversificare și asimilare de produse noi : polietilenă de joasă presiune, polipropilenă, rășini sintetice de mare consum (epoxidice, poliesterice, furanice), cu largi și numeroase utilizări. Chimizarea agriculturii impune sporirea producției de pesticide în general, și în special de insecticide și ierbicide. Producția va crește de circa 4 ori iar paleta sortimentală se va îmbogăți cu peste 20 noi tipuri de produse.

Creșterea cererilor de cauciuc sintetic pe piața internă ca și pe cea externă (de la 4,6 mil. t. în 1970 la 11,45 mil t în 1985) impune construirea de noi capacități de producție, orientarea spre fabricație de sortimente noi, de calitate și eficiente din punct de vedere economic. Vor fi asimilate în producție noi sortimente de cauciuc butadienstirenic, stirenic, acrilic și izoprenic.

Creșteri importante de producție, secondate de eforturi susținute de asimilare de noi produse, de modernizarea produselor existente și de diversificare a producției se înregistrează la toate produsele petrochimice : acetilenă, metanol, acid cianhidric și derivați cianici, amoniac, negru de fum, fenol, aldehide etc.

Așa cum am arătat, în articolul de față nu ne vom referi la întreaga petrochimie, ci mai ales la cele trei grupuri industriale petrochimice amintite. În legătură cu acestea, remarcăm tendința de specializare și profilare a lor, cerință dictată de criteriile de eficiență în permanență avute în vedere. Astfel, la Ploiești, se va adînci prelucrarea pe aromate, pe cînd la Pitești elementul central vor fi olefinele. În cadrul platformei Borzești se va dezvolta în special producția de cauciuc sintetic, mase plastice, antidăunători și produse petroliere integral prelucrate. G.I.P.-Pitești „merge" pe direcția adîncirii procesului de prelucrare a petrolului, dezvoltarea și diversificarea producției de polimeri și de ierbicide.

Dat fiind faptul că industria noastră petrochimică este o industrie tînără, bazată pe tehnologii moderne de fabricație și cu o structură de producție modernă, remarcăm decizia de a nu se renunța la nici una din actualele fabricații.

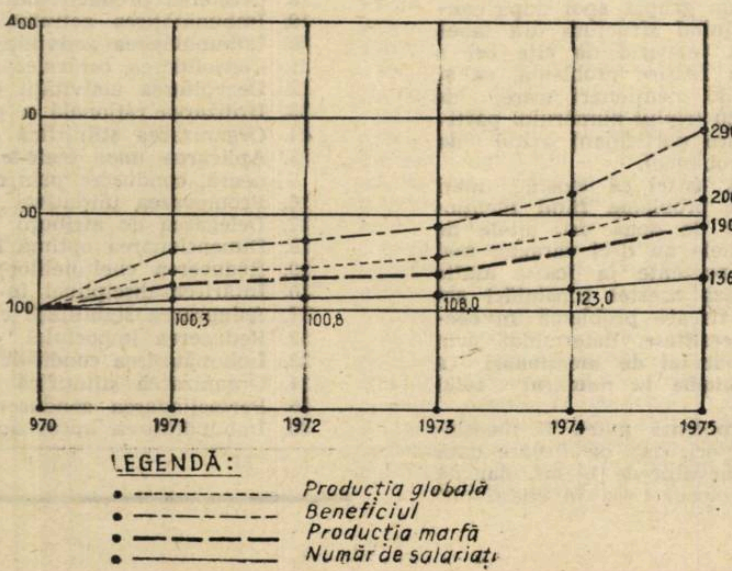

Grafic nr. 1. — Dinamica principalilor indicatori economici (1970—1975).

• Marginalii la un grafic

CONCEPȚIA strategică de dezvoltare a industriei noastre petrochimice apreciem că este o concepție ofensivă, caracterizată printr-o dinamică ascendentă și o competitivitate ridicată, suplă și ferm orientată pe obiective de eficiență. Graficul de mai jos și comentariile aferente lui încearcă să reliefeze succint, preocuparea permanentă a conducerii grupurilor industriale petrochimice de îmbunătățire a indicatorilor economici ai activității.

Indicatorii de volum ai producției înregistrează în 1975 față de 1970 ponderi substanțiale: de peste 2 ori producția globală și de aproape două ori producția marfă. Creșterea beneficiului de 2,9 ori, concomitent cu sporirea ponderii sale în volum valoric al producției marfă — de la 15% în 1970, la peste 23% în 1975, reflectă îmbunătățirea rezultatelor activității în toate stadiile circuitului economic. Indicator de volum al rentabilității, măsurînd mărimea absolută a acesteia, beneficiul, reflectă influența pozitivă a o serie de factori : creșterea volumului producției și îmbunătățirea structurii ei (în sensul creșterii ponderii produselor cu o rată de rentabilitate mai mare decît rata medie planificată), reducerea prețurilor de cost unitare, modificarea prețurilor de producție ca urmare a efortului propriu al unităților industriale.

Corelînd creșterile înregistrate de indicatorul productivității muncii pe salariat în 1975 față de 1970 (+383 mii lei — Pitești, + 396 mii lei — Ploiești, + 105 mii lei — Borzești) cu creșterile relativ mici ale indicatorului numărului de salariați, putem conclude că cea mai mare parte a sporului de producție petrochimică se va obține pe seama factorului calitativ, prin economisirea muncii sociale.

Toate acestea evidențiază consecvența cu care conducerea grupurilor industriale petrochimice acționează în direcția introducerii sistematice a progresului tehnic, ridicării permanente a calificării forței de muncă, perfecționării organizării producției, muncii și conducerii, profilării și specializării producției, utilizării raționale a „factorilor stimulente", psihologici și naturali.

• Impulsul cercetării

REALIZAREA obiectivelor strategice de creștere propuse a impus acordarea unei atenții deosebite activității de cercetare și procesului inovațional. În ultimul timp, o amploare deosebită a luat-o în special cercetarea uzinală desfășurată în cadrul laboratoarelor, stațiilor pilot și serviciilor de inginerie chimică, coordonată de compartimentele de cercetare-dezvoltare din cele trei grupuri petrochimice.

Prognozele științifice au evidențiat că tendințele mondiale în cercetarea petrochimică sînt axate pe : descoperirea de noi procedee tehnologice, atît prin perfecționarea actualelor procedee, cît și prin conceperea de altele noi ; realizarea de noi produse și sortimente de produse ; utilizarea de noi catalizatori și materiale de amestec etc.

Pornind de la cunoașterea acestor tendințe, cercetările proprii efectuate în domeniul grupei de polietilenă au condus, de exemplu, la realizarea de noi produse prin procedee originale românești polietilena reticulabilă, copolimer grefat polietilenă vinil-carbazol, compound polietilenă — cauciuc, copolimeri grefați de tip ionomeric, polietilenă stabilizată la radiații ultraviolete, copolimeri etilenă-vinil-acetat (E.V.A.) — toate urmînd a intra în producția curentă a anului 1973 la G.I.P. Pitești. Instalației de cauciuc butadienstirenic de la Borzești i s-au adus o serie de îmbunătățiri prin conceperea procedeelor originale de coagulare a latexului, de obținere a cauciucului sintetic sau de obținere a acestuia în emulsie, ceea ce a dus la o reducere a cheltuielilor de producție cu 36,1% în 1970 față de 1963. Au fost elaborate noi sortimente de cauciuc CAROM : 1500, 1712, 1502, 1507. În perspectivă, cercetările sînt orientate spre conceperea de noi procedee și noi sortimente de cauciuc poliizoprenic, stiren, acrilic.

În toate unitățile petrochimice capacitatea de a genera și beneficia continuu de idei noi a fost considerat factorul cel mai important pentru asigurarea extinderilor viitoare, pentru adaptarea din mers la mediul ambiant în permanentă schimbare și evoluție, pentru obținerea unei competitivități tot mai ridicate pe piața externă, toate acestea însemnînd în fond promovarea consecventă și permanentă a progresului științifico-tehnic. În aceeași direcție acționează și preocuparea susținută de impulsionare a procesului inovațional. Puternica întrepătrundere dintre cele două activități, reflectată de simetria existentă între structura propunerilor de invenții și inovații și structura activității de cercetare, reprezintă un element pozitiv, necesar, care dinamizînd ambele activități, permite realizarea obiectivelor propuse în condiții optime, de eficiență economică cît mai ridicată.

• Exportul — creștere și diversificare

ACOPERIREA oportunităților evidențiate de studiile de marketing (efectuate asupra piețelor externe) a condus la stabilirea în cadrul strategiei de export a două principale obiective : o creștere a volumului valoric al exportului de aproape 3 ori și, concomitent, o permanentă diversificare și îmbunătățire a structurii sale. Rezultatele obținute pînă în prezent sînt încurajatoare : produsele petrochimice sînt exportate în peste 60 de țări, unele dețin ponderi importante în exportul mondial de astfel de produse (negru de fum — 8,1%, metanol — 5,8%), ponderea exportului de produse chimice în totalul exportului țării noastre a crescut de la 2,2% în 1960 la circa 8% în 1970.

În numerele anterioare am arătat opțiunile conducerii grupurilor industriale petrochimice asupra formei organizatorice de efectuare a exportului. Am văzut că nu există o opinie comună, existînd trei orientări principale : a) perfecționarea activității actualelor întreprinderi de comerț exterior ; b) organizarea unei întreprinderi intercentrale care să efectueze exportul și importul pentru grupurile respective ; c) înființarea de direcții de import-export (avînd și sector de marketing) pe lîngă fiecare grup industrial. Analiza riguroasă a soluțiilor posibile care se efectuează în prezent, de către conducerea grupurilor și ministerul coordonator, va contura în scurt timp formula de organizare optimă.

Desigur, nu ne-am propus să prezentăm exhaustiv toate elementele componente ale strategiei de dezvoltare a petrochimiei românești. Credem însă că am reușit să surprindem cîteva dintre trăsăturile esențiale ale unui model de strategie la nivel de subramură, care, cel puțin prin rezultatele obținute pînă în prezent, se afirmă ca unul eficient.

Iulian BĂDIN

Piața mondială a cauciucului — perspective
(fără țările socialiste)

- Creșterea consumului mondial în 1975 față de 1970 : total de la 6,8 mil. t la 15,3 mil. t ; cauciuc sintetic de la 4,6 mil. t la 11,45 mil. tone.
- Consumul cel mai ridicat pe locuitor în 1970 : S.U.A. — 13,4 kg.
- Industria cauciucului sintetic face parte din industriile care se dezvoltă cel mai rapid din lume. În 1985, capacitatea fabricilor producătoare de cauciuc sintetic va spori de peste 2 ori. Cele mai înalte ritmuri le vor înregistra : Italia — 125,4%, Japonia — 70,5%, R. F. a Germaniei — 46,5%.
- Estimările pentru 1973 evidențiază ca principalele țări producătoare de cauciuc sintetic : S.U.A. — 3,1 mil. t. l. Japonia — 1,3 mil. t. l. R. F. a Germaniei — 0,5 mil. t. l, Anglia — 0,45 mil. t. l, Franța — 0,4 mil. t. l, Olanda — 0,32 mil. t. l, Italia — 0,3 mil. t. l (tone lungi = t. l.).
- Pe feluri de cauciuc sintetic, dezvoltarea capacităților de producție (1970—1973 în mii t. l), va fi următoarea : stiren-butadienic = + 1 069 ; poliizoprenic = + 245, epoxi / epoxi combinate (E. P. / EPDM) = + 220 ; neoprenic = + 128 ; nitrilic = + 39 ; butilic = + 38. Ritmurile cele mai înalte le vor înregistra cauciucul poliizoprenic și EP/EPMD.
- Se vor extinde domeniile de utilizare a cauciucului : construcția de drumuri, lucrări de irigații, instalații pentru reducerea procentului de praf în aerul din mine și pentru eliminarea zgomotului.

conducere şi organizare

CENTRALA INDUSTRIALĂ ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ

CONCLUZII PRELIMINARE LA O ANCHETĂ PRIVIND CONCEPŢIA CONDUCERILOR DE CENTRALE ASUPRA MODALITĂŢILOR DE ACCELERARE A DEZVOLTĂRII

LA ÎNCEPUTUL LUNII DECEMBRIE 1972, redacţia revistei „Viaţa economică" a adresat tuturor directorilor generali de centrale industriale şi unităţi asimilate acestora invitaţia de a participa la o anchetă pe tema: „Centrala industrială şi creşterea economică". În scrisoarea adresată directorilor generali, subliniam că pe lîngă facilitatea unui schimb util de idei, obiectivul esenţial al anchetei era acela de a permite evidenţierea concepţiei conducerilor de centrale industriale asupra modalităţilor de accelerare a dezvoltării, a creşterii economice a centralelor. Începînd cu numărul 52 am publicat, număr de număr, răspunsurile primite. Pînă la data de 15 ianuarie 1973 am primit opiniile a 27 directori generali de centrale, care reprezintă aproape toate ramurile de bază ale economiei naţionale. Avînd în vedere această reprezentativitate, ca şi faptul că, aşa cum se poate constata cu uşurinţă din opiniile deja publicate în întregime pînă în prezent, se evidenţiază unele elemente comune, considerăm că putem face un prim efort de sintetizare şi de interpretare a ideilor exprimate, lăsînd, bineînţeles, deschisă în continuare, posibilitatea corectării şi completării lor.

DUPĂ CUM SE ŞTIE, prima întrebare a chestionarului trimis directorilor generali a fost formulată astfel: **„Care consideraţi că a fost decizia cea mai importantă, privind viitorul centralei industriale, pe care aţi luat-o (în calitate de director general) sau la luarea căreia aţi participat (în calitate de preşedinte al consiliului oamenilor muncii) în anul 1972".** Structura răspunsurilor date la această întrebare este reprezentată în tabelul nr. 1.

Cum era de aşteptat, ancheta relevă faptul că în 1972 procesul decizional la nivelul conducerilor de centrale industriale a fost puternic marcat de angajamentul luat la jumătatea anului, şi generalizat la nivelul tuturor unităţilor economice, de realizare a cincinalului în patru ani şi jumătate: **15% din numărul total al răspunsurilor date la întrebarea nr. 1 din chestionar indică expres drept cea mai importantă decizie a anului 1972 „adoptarea de măsuri în vederea realizării cincinalului în patru ani şi jumătate".** Spunem „expres", întrucît, prin conţinutul şi finalitatea lor şi celelalte decizii indicate în răspunsurile la această întrebare răspund în ultimă instanţă şi obiectivului de a realiza cincinalul în patru ani şi jumătate.

În ceea ce priveşte celelalte domenii decizionale cuprinse în tabelul nr. 1, este de observat că, aşa cum vom vedea — oarecum în contradicţie cu opiniile exprimate în legătură cu întrebarea nr. 3 din chestionar — **în 1972 conducerile de centrale industriale şi-au îndreptat atenţia într-adevăr, cu prioritate, către probleme de maximă importanţă,** către factorii esenţiali ai dezvoltării, ai accelerării creşterii economice: **elaborarea strategiilor de dezvoltare pe termen lung, asimilarea de noi produse şi tehnologii, cercetare, organizarea ştiinţifică a conducerii, producţiei şi a muncii etc.**

„Care sînt cele mai importante probleme cu care vor fi confruntate centralele industriale în 1973?" Tabelul nr. 2 redă opinia directorilor generali în această problemă.

Cîteva explicaţii sînt necesare pentru justa interpretare a datelor cuprinse în tabel.

Observînd că unele probleme se repetă, am extras pe fiecare în parte în formularea dată de către participanţii la anchetă şi le-am grupat apoi după conţinutul lor, obţinînd structura din tabel. Am determinat numeric de cîte ori a fost menţionată fiecare problemă, ca şi numărul total de menţionări (care, de fapt, este egal cu triplul numărului participanţilor, fiecare participant avînd de ordonat trei probleme).

Am constatat astfel că există mari diferenţe, unele probleme fiind menţionate odată sau de două ori, altele de zeci de ori; unele au deci caracter mai general, fiind prezente la foarte multe centrale. Pe baza acestei constatări am stabilit pentru fiecare problemă un **coeficient de generalitate,** determinat prin **raportarea numărului de menţionări a respectivei probleme la numărul total de menţionări.**

Întrucît o problemă putea fi menţionată de 20 de ori, dar de fiecare dată pe locul trei, iar alta de 10 ori, dar de fiecare dată pe locul 1 (şi în chestionar noi cerusem ca problemele să fie menţionate în ordinea importanţei) am considerat că analiza ar căpăta mai multă rigurozitate dacă am găsi un indicator care să caracterizeze şi stringenţa fiecărei probleme. Am determinat astfel **coeficientul de presiune,** obţinut în felul următor: la **fiecare menţionare a problemei** — de exemplu, aprovizionarea — **am acordat un număr de puncte,** invers proporţional cu locul ocupat în ierarhizarea făcută de fiecare director general (pentru locul I am acordat 3 puncte, pentru locul II — 2 puncte, pentru locul III — 1 punct). **Am făcut suma punctelor pentru fiecare problemă în parte, pe care am raportat-o apoi la numărul de menţionări al problemei respective.** De exemplu, dacă aprovizionarea a fost menţionată de 6 ori, din care de 4 ori pe locul 1 (12 puncte), o dată pe locul 2 (2 puncte) şi o dată pe locul 3 (1 punct), coeficientul de presiune este egal cu 15:6=2,5.

Coeficientul de presiune variază, evident **între 1 şi 3, apropierea de 3 indicînd faptul că respectiva problemă a fost menţionată cu preponderenţă pe locul 1.**

Şi acum interpretarea şi comentarea celor doi coeficienţi.

Ancheta indică deci că **problema nr. 1 a centralelor industriale în 1973 va fi realizarea planului de investiţii. Pe locurile doi şi trei se plasează asigurarea necesarului de forţă de muncă şi realizarea planului de producţie. Problemele legate de eficienţă** (productivitate, cheltuieli, utilizarea capacităţilor şi forţei de muncă) **se plasează la jumătate şi în a doua parte a clasamentului (respectiv pe locurile 6, 7, 11, 13), exportul pe locul 8, iar inovaţia şi strategia de dezvoltare pe locurile 5, 9, 10**; în sfîrşit, **problemele de conducere vor sta în atenţia unui singur director general de centrală** — pregătirea centralei pentru folosirea calculatorului electronic figurînd o singură dată, şi aceasta pe locul 3.

Cu mici excepţii, **clasamentul după coeficientul de presiune are o configuraţie asemănătoare celui al coeficientului de generalitate.** Se detaşează pe primul loc planul de producţie şi aprovizionarea, apoi productivitatea, exportul, investiţiile, asimilarea de noi produse şi tehnologiei.

Aşa cum anticipam, ni se pare că există o oarecare contradicţie între răspunsurile date la întrebarea 1 şi cele la întrebarea 2. Într-adevăr, conform prevederilor legii, (atribuţiilor centralelor), ne-am fi aşteptat, desigur, ca în 1973 problemele legate de inovaţie, de asimilarea de noi produse şi tehnologii, de specializare şi profilarea unităţilor economice să ocupe un loc mai central în preocupările conducerilor centralelor noastre industriale. La fel şi cele de eficienţă.

La ora cînd au fost exprimate opiniile directorilor generali — a doua jumătate a lunii decembrie 1972 — planurile de producţie, de investiţii, de asigurare cu forţă de muncă şi materii şi materiale erau, sau trebuiau să fie, deja definitivate, încheiate.

Faza de concepţie în domeniul pregătirii producţiei, a investiţiilor, aprovizionării, forţei de muncă pentru 1973 — fază care prin lege intră în atribuţiile conducerilor de centrale — face parte, de regulă, în cea mai mare parte, din zona deciziilor previzionale ale conducerii de vîrf ale centralelor. Odată cu începerea anului de plan, în toate aceste domenii, trebuie de obicei, să rămînă de parcurs faza de execuţie, compusă din activităţi curente, de rutină, care prin lege intră în atribuţiile conducerii şi executanţilor din unităţile componente ale centralelor: uzine, fabrici, şantiere, şcoli etc.

O asemenea orientare, o asemenea concepţie ar conduce la posibilitatea ca conducerile centralelor să se preocupe în măsură mai mare de depistarea şi valorificarea factorilor intensivi ai creşterii economice, de laturile calitative ale activităţii economice cum sînt: creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie etc.

Ar fi fost de dorit să putem desprinde cu mai multă pregnanţă o concepţie inovatoare, ghidată cu prioritate spre găsirea şi asimilarea în fabricaţie de noi produse şi tehnologii, spre adoptarea de noi metode şi tehnici de conducere şi organizare, care să ducă la rezultate economice superioare. Desigur că în explicarea unei asemenea orientări intervine un complex întreg de factori printre care un rol important îl au dificultăţile care apar adesea în desfăşurarea „lină", ritmică a procesului de producţie, de aprovizionare, de investiţii. Dar mai sînt şi alţi factori legaţi de modul de stabilire a obiectivelor, de apreciere şi de motivare a conducerilor, care joacă şi ei un rol important în această orientare, excesivă, am putea spune, spre probleme curente, uneori mărunte.

Iată încă un argument. Cînd au fost invitaţi să precizeze care a fost decizia cea mai importantă luată în anul trecut, directorii generali şi-au îndreptat atenţia spre eficienţă şi inovaţie, apreciind că acestea au fost domeniile decizionale cele mai importante pentru viitorul centralelor industriale în care ei au decis în 1972, ceea ce nu exclude ca în anul 1972 să se fi luat un număr mare de decizii curente privind producţia, investiţiile, aprovizionarea, asigurarea cu forţă de muncă etc. şi nici ideea că au fost la fel de stringent confruntaţi cu astfel de probleme.

Continuîndu-ne pledoaria pentru o orientare mai fermă spre inovaţie şi eficienţă, nu vom ezita să reamintim că invitaţi să precizeze care sînt factorii, modalităţile de accelerare a ritmului dezvoltării centralelor, (întrebarea nr. 4 — vezi tabelele 3 şi 4), directorii generali îşi îndreaptă din nou atenţia spre inovaţie, eficienţă, modernizarea conducerii şi organizării. (tabelul 4 este obţinut prin sintetizarea datelor din tabelul 3) Altfel spus, aceştia SÎNT factorii de accelerare, dar, din motive care rămîn încă de analizat, nu întotdeauna şi în măsură satisfăcătoare asupra lor se îndreaptă atenţia în primul rînd, ci adesea, prea mult asupra problemelor curente de producţie, aprovizionare, cooperare etc.

Ocuparea penultimului loc în ierarhia „factorilor de accelerare a dezvoltării centralelor" de către factorul „perfecţionarea unor componente ale mecanismului economic naţional" reflectat de tabelul 4, dar mai ales, natura şi locurile ocupate de elementele respective în tabelul 3, demonstrează cu prisosinţă că în concepţia directorilor generali, factorii de impulsionare ai creşterii economice, se găsesc **în pricipal** în interiorul centralelor, unităţilor economice.

Dacă directorii generali sînt convinşi că factorii de accelerare ai dezvoltării sînt inovaţia şi eficienţa, dacă ei apreciază că aceştia îşi au locul în principal în unitatea economică, atunci de ce ei apreciază că problemele cu care vor fi confruntaţi în primul rînd în 1973 sînt plasate în alte domenii?

Pentru că întreaga anchetă a fost concepută sub semnul stabilirii de priorităţi şi ierarhizări, după criteriul importanţei, a modalităţilor de accelerare a creşterii economice, credem că nu greşim apreciind că putem încheia cu două concluzii, la fel de importante: 1) — în fond, la nivelul unităţilor economice, în speţă al centralelor, dispunem de o concepţie sănătoasă, dinamică, orientată spre inovaţie şi eficienţă; 2) — pentru ca această concepţie să găsească un cîmp tot mai larg de afirmare este necesară perfecţionarea în continuare a sistemului de aşezare a obiectivelor dezvoltării economice, a sistemului de planificare, urmărire şi apreciere a rezultatelor, în sensul axării lor în mai mare măsură pe inovaţie şi eficienţă.

În tabelul 5 sînt redate răspunsurile directorilor generali la întrebarea nr. 3 din chestionar care solicita estimarea ritmului mediu anual de creştere a producţiei marfă vîndută şi încasată pentru următorii 10 ani. La acest punct numărul de răspunsuri nu ni se pare încă suficient de mare pentru a face unele generalizări şi comparaţii între ramuri şi subramuri. Totuşi putem desprinde cîteva tendinţe: o detaşare netă a centralelor care activează în ramuri de vîrf ale economiei moderne (construcţii de maşini, chimie, ritmuri de peste 20%); existenţa unor decalaje între centrale din aceeaşi ramură (CEIL Suceava — 4,3%; CEIL-Caransebeş — 12%; Grupul de uzine „23 August"-Bucureşti — 22% Grupul de uzine-Reşiţa — 7%). Ar fi fost desigur interesant dacă am fi putut merge cu analiza mai în profunzime pentru a vedea modul în care şi-au fundamentat ritmul de dezvoltare în perspectivă, calculele, opţiunile, care stau la baza aprecierilor, pentru a putea vedea în ce măsură unele din ritmuri nu sînt prea mici.

De altfel, considerăm această anchetă ca un început în organizarea unor ample dezbateri în întreg anul 1973 asupra modalităţilor de consolidare a centralelor industriale şi de accelerare a dezvoltării unităţilor noastre economice. Pornim de la faptul că în preambulurile la răspunsuri, mulţi tovarăşi directori generali de centrale au subliniat necesitatea dezbaterilor, a schimbului de idei pe această temă.

Constantin COJOCARU

Directori generali participanţi la anchetă

Teodor GORCEAG — Centrala industrială de mecanică fină şi scule — Bucureşti; **Alexandru ROŞU** — Grupul de uzine „23 August" — Bucureşti; **Gheorghe MUNTEANU** — Grupul de uzine pentru utilaj de construcţii — Brăila; **Gheorghe TRICĂ** — Centrala industrială de autocamioane şi tractoare — Braşov; **Panait MELISARATOS** — Centrala industrială pentru construcţii navale — Galaţi; **Mircea POPA** — Grupul de uzine — Reşiţa; **Ion MAGDA** — Centrala minelor de fier şi nemetalifere — Cluj; **Dumitru LEAUA** — Centrala industrială de metale neferoase şi rare — Baia Mare; **Dumitru STOIAN** — Centrala industriei sticlei şi ceramicii fine — Bucureşti; **Vasile OGHERLACI** — Centrala cărbunelui — Petroşani; **Victor GÎRJOABĂ** — Centrala sării — Bucureşti; **Andrei ENE** — Centrala construcţii-montaje şi reparaţii în petrol — Ploieşti; **Nicolae ŞTEFAN** — Trustul de construcţii şi montaje miniere — Bucureşti; **Anghel RĂDULESCU** — Trustul de montaj utilaj chimic — Bucureşti; **Emil ŢUGUI** — Trustul de construcţii industriale — Craiova; **Emil PREOŢESCU** — Grupul industrial de foraj şi extracţie ţiţei — Tg. Jiu; **Ion CRIVĂŢ** — Grupul industrial de foraj şi extracţie ţiţei — Bucureşti; **Iosif STEINBACH** — Centrala industriei confecţiilor — Bucureşti; **Maria FLUCSA** — Centrala industriei bumbacului — Bucureşti; **Aurelian BLAGA** — Grupul industrial de lacuri şi vopsele — Bucureşti; **Costache SAVA** — Grupul industrial de petrochimie — Piteşti; **Nicolae TURTUREANU** — Combinatul de celuloză şi hîrtie — Suceava; **Aurel RIZEA** — Combinatul de industrializare a lemnului Pipera — Bucureşti; **Carol KIRALY** — Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Caransebeş; **Petre NECULA** — Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Iaşi; **Ion RĂULEA** — Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Sebeş; **Dumitru GABOR** — Regionala de căi ferate — Braşov.

Tabelul nr. 1

Structura celor mai importante decizii luate în 1972 la nivelul conducerii centralelor industriale

Nr. crt.	Natura deciziei	%
1.	Adoptarea de măsuri în vederea realizării cincinalului în patru ani şi jumătate	15,00
2.	Strategia dezvoltării (stabilirea structurii programului de producţie pe următorii 3—10 ani)	15,00
3.	Asimilarea de noi produse şi tehnologii	15,00
4.	Organizarea conducerii	11,50
5.	Organizarea cercetării	11,50
6.	Organizarea producţiei şi a muncii	11,50
7.	Organizarea activităţii de export	11,50
8.	Descoperirea de noi surse de materii prime	6,00
9.	Autoutilare	3,00
	Total	100,00

Tabelul nr. 2

Aria şi stringenţa problemelor cu care vor fi confruntate conducerile de centrale industriale în 1973

Nr. crt.		Coeficient de generalitate	Coeficient de presiune
1.	Realizarea planului de investiţii	16	2,0
2.	Asigurarea necesarului de forţă de muncă	14	1,8
3.	Realizarea planului de producţie	12	2,5
4.	Realizarea planului de aprovizionare	7,5	2,5
5.	Asimilarea de produse noi	7,5	2,0
6.	Realizarea planului de productivitate	7,5	3,3
7.	Realizarea planului de cheltuieli	6,	1,6
8.	Realizarea planului de export	6	2,2
9.	Asimilarea de noi tehnologii	6	2,0
10.	Reprofilarea şi specializarea unităţilor componente	4	1,3
11.	Realizarea indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie	2,5	1,5
12.	Descoperiri de noi resurse de materii prime	2,5	2,0
13.	Alte probleme (organizarea activităţii de întreţinere, încadrare în numărul de personal TESA aprobat, întărirea disciplinei în muncă, introducerea calculatorului, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă ale lucrătorilor, extinderea acordului global, generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III)	8,5	1,3
		100	—

Tabelul nr. 3

Factorii de accelerare a creşterii economice a centralelor industriale

— aşa cum au fost formulaţi de directorii generali de centrale —

Nr. crt.	Factorii	numărul de menţionare în cadrul întregii anchete
0	1	2
1.	Asimilarea de noi tehnologii	12
2.	Introducerea sistemelor informaţionale … bazate pe calculator	11
3.	Profilarea şi specializarea întreprinder… …or	10
4.	Asimilarea de noi produse şi modern… …area celor existente	8
5.	Ridicarea gradului de mecanizare a … …oceselor de producţi-	6
6.	Ridicarea nivelului de calificare a pe… …onalului	6
7.	Diversificarea producţiei	6
8.	Dezvoltarea activităţii de cercetare	4
9.	Utilizarea de noi materii prime	3
10.	Îmbunătăţirea cooperării între întrep… …nderi	3
11.	Îmbunătăţirea transportului intern şi … manipulării materialelor	3
12.	Sporirea gradului de utilizare a capa… …tăţilor de producţie	2
13.	Descentralizarea atribuţiilor	2
14.	Scurtarea termenelor de executare a … …vestiţiilor	2
15.	Dezvoltarea activităţii de autoutilare	2
16.	Îmbunătăţirea structurilor organizator…	2
17.	Generalizarea schimbului II şi extind… …a schimbului III	2
18.	Creşterea productivităţii muncii	2
19.	Îmbunătăţirea activităţii de export	2
20.	Îmbunătăţirea activităţii de desfacere … prospectare a pieţei	2
21.	Consolidarea centralei industriale ca … …nitate economică	2
22.	Dezvoltarea activităţii de prognoză	2
23.	Utilizarea raţională a personalului T… …A	2
24.	Organizarea ştiinţifică a producţiei	2
25.	Aplicarea unor metode moderne de … …nducere (programare liniară, conducere prin obiective)	2
26.	Promovarea iniţiativei	1
27.	Delegarea de atribuţii	1
28.	Dimensionarea optimă a întreprinderi…	1
29.	Reducerea cheltuielilor materiale	1
30.	Întărirea disciplinei în muncă	1
31.	Asigurarea stabilităţii cadrelor	1
32.	Reducerea importului	1
33.	Îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi … viaţă ale salariaţilor	1
34.	Organizarea ştiinţifică a întreţinerii … …lajelor	1
35.	Perfecţionarea conducerii colective	1
36.	Îmbunătăţirea aprovizionării	1
	Total	111

Tabelul nr. 4

Factorii sintetici de accelerare a creşterii economice

1.	Înnoirea şi optimizarea structurii produselor şi tehnologiilor (1+3+4+5+7+8+9+22+28)	52
2.	Optimizarea utilizării factorilor de producţie: forţă de muncă, capacitate de producţie, materii şi materiale (11+12+14+15+17+18+23+24+25+26+29+30+31+34)	23
3.	Optimizarea procesului de conducere la nivelul unităţilor economice (2+13+16+21+25+27+35)	20
4.	Perfecţionarea unor componente ale mecanismului economic naţional (10+19+20+32+36)	9
5.	Ridicarea nivelului de calificare şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale salariaţilor (6+33)	7
		111

Tabelul nr. 5

Ritmul mediu anual de creştere al producţiei marfă vîndută şi încasată în următorii 10 ani

— estimat în decembrie 1972 de către directorii generali de centrale

Nr. crt.	Centrala	Ritmul de creştere
0	1	2
1.	Centrala industrială de mecanică fină şi scule — Bucureşti	18—20%
2.	Grupul de uzine „23 August"-Bucureşti	21—22%
3.	Grupul de uzine utilaj de construcţii-Brăila	10%
4.	Centrala de autocamioane şi tractoare-Braşov	11%
5.	Centrala industrială construcţii navale-Galaţi	15%
6.	Grupul de uzine-Reşiţa	7—8%
7.	Centrala minelor de fier şi nemetalifere-Cluj	8,5%
8.	Centrala industrială de metale neferoase şi rare-Baia Mare	14—16%
9.	Centrala industriei sticlei şi ceramicii fine-Bucureşti	9,1%
10.	Centrala cărbunelui Petroşani	8,5%
11.	Centrala sării-Bucureşti	nu se răspunde
12.	Centrala de construcţii-montaj şi reparaţii în petrol-Ploieşti	9,5%
13.	Trustul de construcţii-montaje miniere — Bucureşti	nu se răspunde
14.	Trustul de montaj utilaj-chimic-Bucureşti	5,5%
15.	Trustul de construcţii industriale-Craiova	se menţine actualul volum
16.	Grupul industrial pentru foraj şi extracţia petrolului-Tg. Jiu	„nu se poate stabili"
17.	Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului-Bucureşti	„nu se poate aprecia"
18.	Centrala industriei confecţiilor-Bucureşti	15%
19.	Centrala industriei bumbacului-Bucureşti	12—13%
20.	Grupul industrial de lacuri şi vopsele Bucureşti	7—8%
21.	Grupul industrial de petrochimie-Piteşti	21—23%
22.	Combinatul de celuloză şi hîrtie-Suceava	4,3%
23.	Combinatul pentru industrializarea lemnului-Pipera	3,5—4%
24.	Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului-Caransebeş	11—12%
25.	Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului-Iaşi	5%
26.	Combinatul pentru exploatarea şi industrializarea lemnului-Sebeş	4,9%
27.	Regionala de căi ferate-Braşov	5,5—6,5%

DIN ACTIVITATEA COMISIILOR ECONOMICE

Sectorul 7 Bucureşti

REDUCEREA EFORTULUI VALUTAR

EFORTURILE depuse de comisia economică a Comitetului de partid al sectorului 7 s-au orientat, printre altele, şi în direcţia mobilizării rezervelor pentru reducerea necesarului de import.

La Grupul de uzine pentru utilaje şi piese de schimb, de exemplu, comisia economică (împreună cu comisia de propagandă din cadrul sectorului) a sprijinit organizaţia de partid şi conducerea administrativă din uzină în elaborarea unui program complex de măsuri tehnico-organizatorice, cu următoarele obiective: asimilarea de produse noi pentru înlocuirea importului; dezvoltarea activităţii de autodotare, în vederea eliberării fondurilor de investiţii necesare procurării din import a utilajelor; intensificarea mişcării de invenţii şi inovaţii în direcţia înlocuirii unor produse importante. S-a calculat că, prin aplicarea măsurilor stabilite, care s-au completat mereu cu noi soluţii, s-au realizat în cursul anului trecut economii de peste 5 milioane lei valută.

Nu de mult Comitetul de partid al sectorului 7 a organizat o consfătuire, la care au fost lansate iniţiative valoroase urmărind ridicarea eficienţei producţiei, cum sînt: „Cu mai puţin metal, mai multe maşini agricole" (la uzinele „Semănătoarea"), „Calitatea superioară a produselor — deviza fiecărui salariat" (la Uzina de maşini electrice), „Planul maximal, rezultanta folosirii intensive a tuturor capacităţilor de producţie" (la UREMOAS), „Fiecărei teme de cercetare, eficienţă maximă în producţie" (la Institutul de cercetări metalurgice) ş.a.

ing. Cr. NICULESCU

Caraş-Severin

ACŢIUNI PENTRU DEPĂŞIREA SARCINILOR PLANIFICATE

ANALIZELE efectuate de comisia economică a Comitetului judeţean de partid Caraş-Severin au evidenţiat că una din măsurile principale de impulsionare a ritmului construcţiilor de locuinţe — şi în general a realizării obiectivelor de investiţii din judeţ — o constituie creşterea producţiei de prefabricate. Pe această linie, depăşirea volumului producţiei poligonului de prefabricate, prin reorganizarea acestuia, a permis — anul trecut — să se abordeze montajul mai multor cămine pentru nefamilişti, a unor blocuri de locuinţe şi altor obiective, fiind date în folosinţă peste plan un număr apreciabil de apartamente. S-a ridicat, totodată, gradul de industrializare a construcţiilor prin realizarea de panouri gata finisate şi cu tîmplăria înglobată, ceea ce a redus considerabil volumul operaţiilor de montaj pe şantier.

Pe de altă parte, comisia economică s-a preocupat intens de mobilizarea rezervelor existente pentru depăşirea sarcinilor la export, obţinîndu-se rezultate bune şi în acest domeniu. Membrii comisiei — împreună cu comisiile economice din întreprinderi, cu comitetele de partid şi conducerile tehnico-administrative din cadrul acestora — au examinat la care anume produse există cerere pe piaţa externă şi au stabilit măsurile pentru majorarea producţiei la sortimentele respective (cum a fost cazul la C.E.I.L.-Caransebeş, U.C.M.M.A.-Bocşa, U.U.M.-Topleţ şi alte întreprinderi). Merită a fi subliniat faptul că, cu sprijinul nemijlocit al comisiei economice, s-au creat condiţiile necesare pentru sporirea contribuţiei cooperaţiei meşteşugăreşti la export, în special în ceea ce priveşte producţia de covoare manuale şi costume cu specific naţional.

agenda economistului

CAZURI ȘI CAUZE DE SUSPENDARE A EFECTELOR CONTRACTELOR ECONOMICE

INSTRUMENTE de planificare, contractele economice au fost consacrate de legiuitor și se încheie de către părți cu scopul de a aduce la îndeplinire sarcinile de plan. Rațiunea de existență și finalitatea esențială a contractelor economice o constituie tocmai executarea acestora, adică producerea și vehicularea mărfurilor și a produselor între organizațiile socialiste interesate. Iată de ce, pînă în prezent, literatura de specialitate și practica organelor de arbitraj nu au acceptat nici un caz și nici o cauză de suspendare a contractelor economice.

Art. 135 alin. 2 din Legea finanțelor (nr. 9/1972, publicată în Buletinul Oficial, partea I, nr. 136 din 26 noiembrie 1972) conține o prevedere cu totul nouă care consacră în dreptul nostru suspendarea efectelor contractelor economice. Textul invocat nu are nici un fel de antecedență, constituind o novație a legiuitorului.

Dată fiind importanța acestei prevederi ne propunem a o analiza mai amănunțit. Art. 135 alin. 1 prevede că unitățile furnizoare sînt în drept să pretindă clienților lor care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, băncile fiind autorizate, în acest scop, ca, la cererea furnizorilor, să dea relații cu privire la posibilitățile de plată ale beneficiarilor. În aliniatul 2 al aceluiași articol se prevede că, în cazul în care beneficiarii nu asigură anticipat sumele necesare plăților, furnizorii pot suspenda livrările de produse, executările de lucrări sau prestările de servicii, încunoștiințînd cu 30 zile înainte de aplicarea acestei măsuri unitatea beneficiară și organul său ierarhic superior.

Pentru ca furnizorii să poată suspenda livrările, prestările sau executările din contract este strict necesar să fie îndeplinite în mod cumulativ anumite condiții de fond și de formă pe care le enunțăm mai jos. Facem precizarea că neîndeplinirea unei singure cerințe a legii împiedică pe furnizor de a proceda la suspendarea livrărilor.

● **Beneficiarii din contracte trebuie să întîrzie „în mod repetat" plata.** Desigur legiuitorul nu a vrut să înțeleagă prin întîrziere „în mod repetat" numai două nedecontări în termen. Se au deci în vedere mai multe întîrzieri, adică o nerespectare sistematică a obligației de a face decontarea.

● **Întîrzierile trebuie să fi creat greutăți financiare furnizorului.** În cazul cînd nedecontările în termen nu determină anumite dificultăți de ordin financiar partenerului, acesta nu are dreptul să ceară asigurarea anticipată a sumelor de către unitatea beneficiară. Crearea unor greutăți financiare survenite din cauza beneficiarului constituie o stare de fapt, motiv pentru care credem că legiuitorul a înțeles să îngăduie furnizorului accesul la această primă măsură numai în cazul unor întîrzieri de lungă durată.

Într-adevăr, din practică se constată că numai decontările efectuate cu întîrzieri relativ mari pot crea greutăți financiare unei organizații socialiste. Considerăm deci că întîrzierile de scurtă durată nu pot agrava situația financiară a unei unități și, din această cauză, nu-i este permis să se prevaleze de procedeul prevăzut de lege.

● **Furnizorul poate suspenda executarea obligației sale numai dacă beneficiarul nu a asigurat anticipat sumele necesare plății respective.** Se cere deci existența unei condiții negative. Dovada respectivei împrejurări se poate face cu orice mijloc de probațiune admis de lege. Este de observat că legea nu instituie o obligație, ci creează o facultate în favoarea furnizorului.

● **Cu 30 zile înainte de a suspenda livrarea, unitatea furnizoare este obligată a înștiința de aplicarea acestei măsuri atît unitatea beneficiară cît și organul său ierarhic superior.** Dată fiind finalitatea raporturilor de furnizare între organizațiile socialiste și întrucît suspendarea livrărilor este o măsură cu totul excepțională, prezentînd un caracter de maximă gravitate din cauza reacției în lanț pe care o provoacă, credem că beneficiarul poate împiedica folosirea acestui procedeu de către furnizor, dacă, înăuntrul perioadei de 30 zile prevăzută de lege, asigură anticipat sumele necesare efectuării plăților.

Efectele suspendării sînt următoarele:

a) Contractul economic subzistă pînă la termenul pentru care a fost încheiat sau — în cazurile în care legea dă posibilitate — pînă la data cînd acesta încetează prin acordul părților; suspendarea operează pînă la data cînd beneficiarul reușește să asigure plata curentă a prestațiilor primite.

b) Dată fiind gravitatea acestui procedeu cu caracter excepțional, credem că suspendarea livrărilor poate înceta și în următoarele cazuri:

— cînd furnizorul revine asupra hotărîrii luate, dat fiind că legea lasă la facultatea acestuia aplicarea respectivei măsuri;

— cînd încetează dificultățile financiare ale furnizorului, acesta fiind obligat a relua livrările din cauză că una din cerințele legii nu mai este îndeplinită. Dovada în acest sens o poate face beneficiarul.

c) Pe timpul suspendării livrărilor furnizorul nu poate pretinde penalități de la beneficiar pentru întîrzierea în recepționarea produselor. De asemenea, nici beneficiarul nu are dreptul de a pretinde la furnizor penalități pentru întîrzierea livrărilor dat fiind că dreptul respectiv este provocat de culpa sa. Lipsa culpei unității furnizoare închide beneficiarului și dreptul de a pretinde despăgubiri.

d) Unitatea beneficiară care nu mai primește prestațiile de la furnizor va putea fi obligată la penalități și, eventual, despăgubiri față de proprii săi beneficiari cu care are contracte economice, neputindu-se prevala în eventualele litigii de faptul că furnizorul său a suspendat livrările. În acest caz, obligarea unității beneficiare la plata de penalități și eventual la daune rezidă în propria sa culpă.

C. JORNESCU

Prevederi legale privind

TRANSPORTUL SEMINȚELOR ȘI MATERIALULUI SĂDITOR

ASIGURAREA unei producții agricole sporite necesare satisfacerii cerințelor de consum ale populației, furnizării materiei prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export, implică folosirea semințelor și materialul săditor cu o înaltă valoare biologică, din soiuri și hibrizi productivi, adaptați condițiilor de sol și de climă din țara noastră.

Reglementarea de bază a acestei materii o constituie Legea nr. 13 din 21 noiembrie 1971 privind producerea, folosirea și controlul calității semințelor și materialului săditor pentru producția agricolă vegetală; H.C.M. nr. 780 din 11 iulie 1972 privind contractarea, prelucrarea, condiționarea, valorificarea și controlul calității semințelor și materialului săditor în R.S. România; Ordinul M.A.I.A.A. nr. 60 din 14 mai 1972 privind prețurile de producție, contractare și livrare la sămînță și material săditor (completat prin ordinele nr. 66 și 81/1972); Ordinul nr. 71 din 19 septembrie 1972 privind aprobarea Instrucțiunilor referitoare la sarcinile și atribuțiile Inspecției de stat și a inspectoratelor județene pentru calitatea semințelor și materialului săditor.

Potrivit normelor legale, transportul semințelor și materialului săditor — indiferent unde se face și cu ce mijloace de transport — trebuie efectuat în condiții care garantează menținerea calității și autenticității acestora. Toate transporturile de semințe și material săditor pentru producția agricolă vegetală vor fi însoțite — în mod obligator — de documente care să ateste soiul și calitatea, eliberate de către organele de specialitate M.A.I.A.A. Cele importate vor circula pînă la destinația indicată de beneficiarul importului, însoțite de documente de proveniență și calitate, eliberate de organele de specialitate din țara exportatorului.

Întreprinderile beneficiare sînt obligate să pună la dispoziția producătorului contractanți ambalajele necesare pentru transportul semințelor contractate. Aceste ambalaje tehnice trebuie să fie noi cînd este vorba de sămînță elită de cereale și plante tehnice și pentru toate categoriile biologice la semințele de legume.

Prețurile de contractare ale semințelor și materialului săditor se înțeleg franco-producător, iar transportul la depozitul întreprinderii contractante beneficiare este în sarcina acestei întreprinderi. Dacă transportul se efectuează de către producător cu mijloace proprii, acestuia i se plătește contravaloarea transportului, potrivit dispozițiilor legale pentru produsele similare de consum.

Încălcarea prevederilor legale referitoare la transportul semințelor și materialului săditor, dacă nu au fost săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, să fie considerată infracțiune, constituie contravenții sancționate potrivit H.C.M. nr. 780/1972. Astfel:

— neluarea măsurilor necesare pentru asigurarea menținerii calității și autenticității semințelor pe toată durata transportului;

— transportul semințelor sau a materialului săditor fără documente din care să rezulte calitatea semințelor condiționate, proveniența și destinația acestora.

Contravențiile de mai sus se sancționează cu amendă de la 200 la 1000 lei, dacă faptele au fost săvîrșite de personalul unei organizații socialiste în exercițiul atribuțiilor de serviciu și cu amendă de la 100 la 500 lei, dacă faptele au fost săvîrșite de alte persoane fizice.

Organele Inspecției de stat pentru calitatea semințelor și materialului săditor pot dispune reținerea pînă la 30 de zile a produselor de natura celor de mai sus care se transportă fără documente de calitate. În cazul în care se dovedește că materialul de înmulțire este corespunzător ca atare, se anulează măsura reținerii, iar în caz contrar se dispune folosirea în alte scopuri.

dr. Radu GHERGHINESCU
Victor LUNCAN

ASPECTE LEGALE NOI PRIVIND PREMIEREA

MAI MULȚI CITITORI s-au adresat redacției cu întrebări privind unele aspecte referitoare la premierea personalului pentru obținerea economiilor de materiale. Întrucît întrebările puse interesează un cerc mai larg de cititori, am considerat necesar să redăm soluțiile adoptate.

● **Dacă se obțin economii la un material prevăzut în lista întocmită conform pct. 3 din anexa a 2-a la H.C.M. nr. 151/1970, dar se înregistrează depășiri valorice la totalitatea celorlalte materiale, se pot acorda premii pentru diferența între economiile obținute la acel material și valoarea depășirilor la celelalte materiale?**

Nedepășirea valorică a normelor de consum stabilite pentru totalitatea celorlalte materiale normate, utilizate la locul de muncă respectiv, constituie una din condițiile înscrise la pct. 4 din anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 151/1970. Această condiție se aplică atît în cazul materialelor prevăzute în lista anexă, cît și în cazul celorlalte materiale. Încadrarea în normele de consum pentru materialele utilizate la locul de muncă respectiv trebuie deci realizată pe soldul valoric al acestora, putîndu-se efectua unele compensări între acestea. Nu se poate face însă o compensare a depășirii înregistrate la restul materialelor cu economia obținută la materialul pentru care se acordă premii.

● **Dacă economiile obținute la unul din materialele cuprinse în lista anexă se regăsesc numai parțial ca economii nete la nivelul întreprinderii, se pot acorda premii atît în afara fondului de salarii planificat — pentru partea care se regăsește ca economie netă — cît și în limita fondului de salarii, pentru partea care nu se regăsește ca economie netă?**

Față de prevederile pct. 5 lit. b din anexa nr. 2 la Hotărîrea susmenționată, se pot acorda premii pentru același material economisit — cuprins în lista anexă — parțial în afara fondului de salarii, corespunzător economiilor nete realizate la nivelul întreprinderii — și parțial în limita fondului de salarii scriptic al unității, corespunzător economiei obținute și evidențiate ca atare, dar care nu se regăsește ca economie netă.

● **Pentru premiile plătite în limita fondului de salarii este necesar să se întocmească documentația necesară și determinarea economiilor pe fiecare trimestru în parte sau se poate face calcularea economiilor pe o perioadă mai mare?**

În Hotărîre nu se prevede o reglementare expresă a perioadei la care se face urmărirea economiilor obținute. Perioada se precizează de către fiecare întreprindere sau de către centrală (organul ierarhic superior), în funcție de condițiile concrete ale activității din unitatea respectivă. În raport cu precizarea perioadei de urmărire și evidențiere a economiilor se face și stabilirea perioadei de încadrare în fondul de salarii.

I. STOIAN

FIȘIER DE ACTE NORMATIVE

● Codul muncii al Republicii Socialiste România (Legea nr. 10/1972), publicat în Buletinul Oficial nr. 140 din 1 decembrie 1972;

● H.C.M. nr. 1397 pentru modificarea art. 3 din H.C.M. nr. 2501/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole, publicată în Buletinul Oficial nr. 142 din 4 decembrie 1972;

● H.C.M. nr. 1398 pentru modificarea art. 3 alin. 1 și art. 6 din H.C.M. nr. 2692/1969 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele sanitar-veterinare și zootehnice, publicată în Buletinul Oficial nr. 142 din 4 decembrie 1972.

● H.C.M. nr. 1399 privind modificarea art. 3 și 6 din H.C.M. nr. 2498/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor, publicată în Buletinul Oficial nr. 142 din 4 decembrie 1972.

● Decret nr. 493 pentru aderarea R.S.R. la Acordul privind Fondul monetar internațional, publicat în Buletinul Oficial nr. 146 din 4 decembrie 1972.

● H.C.M. nr. 2745/1968 privind acordarea de credite și reglementarea plăților pentru aprovizionarea cu materii prime și materiale în cooperativele agricole de producție — Republicane în Buletinul Oficial nr. 149 din 13 decembrie 1972.

● H.C.M. nr. 1460 privind înființarea întreprinderii de aparataj electric de joasă tensiune „Electrocontact" în municipiul Botoșani, publicată în Buletinul Oficial nr. 152 din 19 decembrie 1972.

● Ordin nr. 710 al Ministerului Sănătății privind stabilirea normelor de igienă referitor la combaterea poluării aerului și reducerea zgomotului în zonele locuite, publicat în Buletinul Oficial nr. 154 din 21 decembrie 1972.

● H.C.M. nr. 1565 privind înființarea întreprinderii de componente electronice pasive în orașul Curtea de Argeș, publicată în Buletinul Oficial nr. 156 din 25 decembrie 1972.

● H.C.M. nr. 1559 privind reorganizarea unor unități din subordinea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, publicată în Buletinul Oficial nr. 157 din 27 dec. 1972.

● H.C.M. nr. 1560 privind introducerea sistemului informațional pentru urmărirea prețurilor de producție și de livrare, din industrie, publicată în Buletinul Oficial nr. 157 din 27 decembrie 1972.

MARKETING

- Inovația dirijată — factor de accelerare a creșterii economice.
- Rolul previziunii în dirijarea progresului tehnic și în strategia de „contraofensivă".
- Problemele dezvoltării explorative și metoda C.D.M.
- Asaltul împotriva mortalității ridicate a ideilor

METODA C. D. M. ÎN POLITICA NOILOR PRODUSE

ANALIZA evoluției produselor de bază ale industriei moderne scoate în evidență faptul că fenomenul care a generat și a permis menținerea unor ritmuri superioare în unele ramuri (industria chimică, industria electrotehnică etc.) îl constituie procesul inovației dirijate. Dacă în urmă cu o generație se putea aștepta apariția unei inovații, iar apoi urma adoptarea ei la scară industrială, astăzi progresul tehnic trebuie dirijat, pentru aceasta fiind absolut necesară previziunea lui. Urmărirea continuă prin intermediul activității previzionale a tendințelor progresului tehnico-științific vertiginos și căutarea unei strategii potrivite de „contraofensivă" au devenit imperative esențiale ale conducerii științifice în economia modernă.

Avînd în vedere rolul deosebit al inovației tehnologice în diverse ramuri ale industriei, considerăm că în centrul oricărui studiu de prognozare a activității de introducere a unui nou produs pe piață trebuie să stea acțiunea de evidențiere a legăturii strînse dintre cercetarea și dezvoltarea produselor, ca expresie a transferurilor tehnologice și de marketing ca izvor fundamental de informație privind evenimentele și procesele de piață, care scapă controlului întreprinderii.

Sugerăm, în consecință, o nouă strategie pe care întreprinderile producătoare ar putea-o urma în abordarea problemelor dezvoltării explorative, respectiv **metoda C.D.M. (Cercetare-Dezvoltare-Marketing).** În esență această strategie oferă posibilitatea legării celor trei faze principale ale nașterii, dezvoltării și lansării pe piață a unui nou produs prin interferarea analizei de tip cost/beneficiu în schema fazelor succesive ale dezvoltării produsului în timp.

Prognoza noilor tehnologii este posibilă datorită decalajului încă mare (deși în continuă reducere) între apariția unei noi idei și aplicarea ei în practică, perioadă ce cuprinde în principal fazele de Cercetare-Dezvoltare. Se apreciază în unele studii de specialitate că, de exemplu, pentru un produs chimic dat șansa de a atinge faza comercializării este de circa 1 la 3.000. Această rată înaltă de mortalitate a ideilor necesită un sistem bine pus la punct de evaluare a ideilor și de stabilire a priorităților.

Pentru a răspunde acestei cerințe, propunem o adaptare a schemei clasice a analizei cost/beneficiu astfel încît ea să poată surprinde problemele specifice conducerii programelor de cercetare și dezvoltare ca și a lansării pe piață a unui produs ce aparține marketingului. Această metodă, care constituie un model general al strategiei pentru dezvoltarea noilor produse presupune realizarea unui comportament specific al întreprinderii, exprimat prin : menținerea unui flux puternic de idei (noi soluții tehnice, noi tehnologii, noi sisteme de prelucrare etc.) avînd în vedere rata înaltă de mortalitate a acestora ; evaluarea ideilor și stabilirea priorităților în funcție de cererea potențială exprimată valoric, puterea și capacitatea întreprinderii, folosirea anumitor tehnologii etc. ; limitarea angajamentelor (contractelor) în primele faze ale selectării ideilor, cînd riscurile sînt foarte mari ; sporirea angajamentelor pe măsură ce riscul scade și crește cererea pe piață ; în stadiul de dezvoltare a noului produs orientarea producției spre acele inovații ce corespund tendințelor majore, de perspectivă în domeniul respectiv. Este posibilă astfel menținerea tot timpul a cheltuielilor sub control prin creșterea sau descreșterea eforturilor proporțional cu rezultatele.

Observarea modului de desfășurare a mai multor programe pe o anumită perioadă de timp poate sugera conducerii întreprinderii care trebuie să fie modelul său de bază pentru dezvoltarea de produse noi (vezi fig. 1).

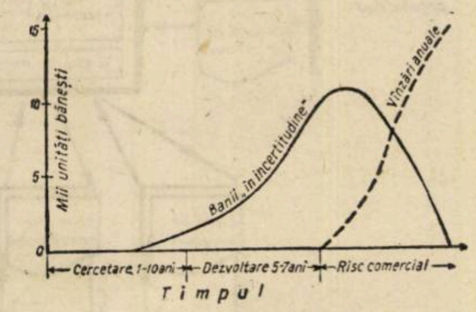

Fig. 1.
Exemplificarea schemei cost/beneficiu în C.D.M.-ul produselor chimice

Caracteristica generală a acestei curbe o constituie faptul că banii „în incertitudine" (cheltuielile cumulative) cresc în mod treptat în faza de **cercetare** și mai rapid în fazele de **dezvoltare,** abia o dată cu începerea producției de serie și introducerea pe piață efectuîndu-se o redresare a situației prin compensarea cheltuielilor cumulate în timp cu beneficiul din vînzările în creștere. După cum se poate observa din schema de mai sus, ciclul de viață într-un program C.D.M. în domeniul produselor chimice durează între 8 și 12 ani. Dacă avem în vedere și timpul necesitat de realizarea de beneficii de către uzina chimică, atunci perioada se extinde pînă la 13—19 ani. Pentru a avea o evidență clară a acestei perioade, în care banii investiți sînt „în incertitudine" este necesară o resecționare a perioadei generale în următoarele 5 etape : conceperea, acțiunea, utilitatea, comercializarea și rentabilitatea.

Schema ar lua forma următoare (vezi tabelul 1) :

Etapa de **„concepere"** se desfășoară în cadrul fazei de cercetare și se bazează în special pe teoria comportării anumitor produse deja existente sau pe analogii cu alte produse. Rezultatele cercetărilor sînt apoi selecționate.

Etapa **„acțiunii"** se desfășoară între cele două stadii principale de creștere a noului produs, respectiv este o etapă de trecere de la faza cercetare la faza dezvoltare, în care sînt demonstrate prin experiențe, teste etc. anumite caracteristici folositoare. Este analizată și cererea potențială pentru aceste noi procese, produse etc., în măsura în care ele pot fi asimilate în producția curentă a întreprinderii respective, precum și ce beneficii potențiale ar avea producerea lor în serie.

În etapa următoare, care privește determinarea **„utilității"**, rezultatele etapei anterioare sînt asociate cu alți parametri în scopul de a evidenția aplicațiile practice, în condițiile folosirii lor efective. Acum se determină produsele competitive, nivelul prețurilor etc., într-un cuvînt utilitatea noului produs, proces etc.

O dată stabilită utilitatea noului produs, mai rămîne de văzut dacă el răspunde sau nu unei cereri sociale reale. Cu alte cuvinte el trebuie să dovedească superioritatea funcțională, calitativă și de preț față de produsele existente, pentru a putea fi **comercializat.**

Etapa **„rentabilității"** presupune efectuarea studiilor necesare demonstrației faptului că poate fi construită o nouă uzină, sau o nouă linie tehnologică care să producă anumite mărfuri rentabile unor cumpărători potențiali, într-un volum acceptabil și că investițiile pot aduce beneficiul scontat.

Cuantificarea acestor cinci etape în termenii analizei cost/beneficiu și timp dau naștere la parametrii curbei trasate în fig. 2.

Din schemă rezultă că o dată obținută valoarea maximă a cheltuielilor „în incertitudine" (pct. E) pot fi unite la limită cele două faze D și M. Se observă că în faza lansării noului produs pe piață, cînd el este asimilat în întreaga întreprindere, intervine cel mai evident interferarea activităților productive și marketingului. Producția trebuie eșalonată în așa fel încît să asigure cantitățile necesare campaniei de introducere a noului produs pe piață.

Această ultimă fază de activitate a întreprinderii este de fapt „testul" rentabilității ei.

Perfecționarea cercetărilor de marketing prin aplicarea de către întreprindere a unei strategii generale de tipul C.D.M. credem că ar permite elaborarea unor ipoteze mai realiste asupra evoluției viitoare a diverselor ramuri industriale.

Tabelul 1

Concepere	Acțiune	Utilitate	Comercializare	Rentabilitate
Cercetări teoretice sau speculative	Selectare și evaluare	Funcții de dezvoltare cercetare aplicativă Dezvoltarea produsului	Dezvoltarea pieței. Dezvoltarea produselor	Autorizarea proiectelor capitale și proiectarea uzinei

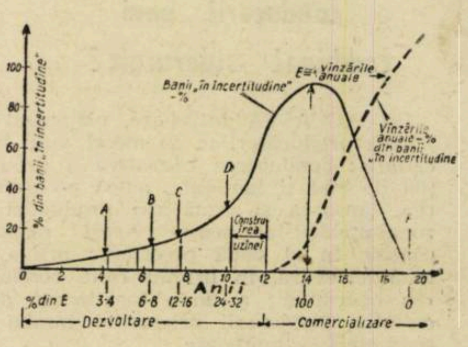

Fig. 2

În mod concret, **strategia propusă de noi pentru previzionarea pe lungă durată a evoluției unor ramuri industriale trebuie să pornească de la identificarea următoarelor trei elemente de bază :**

1. noile progrese ce sînt așteptate în procesele tehnologice de fabricare ;

2. procedeele de fabricare existente ce-și dovedesc viabilitatea și, deci, continuitatea ;

3. modificarea raportului dintre principalele materii prime utilizate în producție. Posibilitatea apariției unor noi surse de materii prime.

Abordarea strategiei C.D.M. ar prezenta o deosebită importanță în activitatea centralelor industriale. După cum este cunoscut, printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri, titularii de investiții au obligația de a elabora un studiu de marketing pentru fundamentarea investițiilor propuse în plan, care să determine nivelul exportului, pornind de la potențialul și cerințele de ordin calitativ ale pieței externe și interne, poziția concurenței, tendința prețurilor și alți parametri ai pieței, fără a căror cunoaștere orice investiție poate avea o mare doză de risc. Credem că în aceste studii metoda C.D.M. poate fi deosebit de utilă.

drnd Ioan GIONEA
secretar permanent AROMAR

drnd Liviu DIACONESCU
L.C.P. al Universității
București

TEHNICI DE CERCETARE A PIEȚEI (III)

ANCHETELE DE TEREN ÎN MARKETINGUL INTERNAȚIONAL — așa cum am arătat în cadrul unui articol precedent, cercetarea de piață realizată prin anchete de teren și teste conjuncturale vine să completeze studiul de birou inițiat în cadrul pregătirii marketingului de export. Această cercetare se realizează în linii mari după aceleași criterii folosite și în cadrul pieței interne, prin stabilirea eșantioanelor reprezentative pentru fiecare piață, prin formularea chestionarelor specifice problemei cercetate și prin desfășurarea anchetei prin specialiști calificați, de preferință din instituții de specialitate locale.

Deosebirile între ancheta de teren națională și aceea internațională provin din varietatea condițiilor naționale caracteristice fiecărei țări și din necesitatea de a adapta metodologia de eșantionare și de segmentare la specificul fiecărei piețe. În cadrul unui studiu multinațional pe mai multe piețe comparabilitatea datelor este îngreunată, de : diferențele în structura consumului de la țară la țară ; diferențele în modul de a folosi produsele sau serviciile ; diferențele în condițiile economice și sociale; — deosebirile în condițiile de pregătire a produsului, a rețelei de distribuție, a nevoilor pentru servicii după vînzare etc; deosebirile în mijloacele disponibile, folosite în cadrul studiilor de piață (modalități diferite de informare, tehnici diferite de prelucrare a informațiilor etc.).

Comparabilitatea, trebuie realizată nu numai în stadiul adunării datelor primare care pot fi parțial specifice, parțial comparabile, dar și la stadiul interpretării, al tehnicilor de analiză și previziune folosite în explicarea și prelucrarea datelor. Cu alte cuvinte, un studiu multinațional trebuie să poată servi la rezolvarea unor probleme practice de marketing, ca de pildă : repartizarea cheltuielilor de marketing între diferite țări, acordarea priorității unor țări față de altele, la lansarea unor produse noi, oportunitatea de a adapta un anumit produs la cerințele variate ale diferitelor țări sau la evaluarea eficienței unei campanii publicitare internaționale.

În cazul anchetelor de teren pentru bunurile de consum, deosebirile de comportare ale consumatorilor din diferite țări, joacă un rol de seamă în interpretarea rezultatelor. De pildă, berea este socotită o băutură alcoolică în țările din nordul Europei și nealcoolică în țările din sudul Europei, astfel că comparabilitatea cerințelor și a posibilităților de substituire este influențată de la o regiune la alta de această situație.

Deosebiri între mijloacele care pot fi folosite în desfășurarea cercetărilor pe teren, ca de pildă : răspîndirea telefonului în ansamblul populației sau obișnuința unei anumite populații de a răspunde chestionarelor, determină de asemenea, modalități diferite de cercetare și, în cele din urmă, rezultate diferite obținute.

De pildă, procentajul de gospodării care dispun de telefon este următorul pe țări : Suedia 90% ; Elveția 88% ; Danemarca 54% ; Olanda 43% ; Anglia 34% ; R.F. a Germaniei 31% ; Italia 27% ; Franța 19%. Se poate obține, deci, un eșantion reprezentativ al populației, procedînd la o anchetă prin telefon în Elveția sau în Suedia, dar această metodă nu poate fi utilizată cu deplin succes în Franța, R.F. a Germaniei sau Angliei.

Condiții diferite de organizare a unui anumit sector (de pildă acel al sănătății), determină condiții diferite în cercetarea acestui domeniu. Astfel, o anchetă de teren, efectuată de prof. P. Behrens din Anglia pe lîngă medicii din opt țări pentru a cunoaște aprecierelor lor asupra unui produs farmaceutic, a constatat că, de pildă, în Olanda, medicii de circumscripție sînt limitați în alegerea medicamentelor pe care au dreptul să le prescrie și nu pot include produsul studiat în lista medicamentelor rambusrsate prin asigurările sociale, și ca urmare, ancheta de teren a fost restrînsă la spitale și la specialiști. În schimb, în Belgia, unde medicii de circumscripții dispun de o mare libertate în prescrierea medicamentelor, ei au putut fi anchetați și utilizați pentru lansarea produsului respectiv. Comparabilitatea datelor obținute a fost totuși realizată la stadiul interpretării.

Anchetele de teren internaționale sînt, desigur, costisitoare, pentru că se realizează prin intermediul agențiilor internaționale sau locale de marketing specializate în țările respective. Ele necesită o coordonare foarte atentă și multă suplețe din partea organelor de cercetare a țării beneficiare, care centralizează datele culese prin anchetele din diferite țări.

Diferitele etape ale unei anchete multinaționale clasice comportă : 1. stabilirea amănunțită a proiectului de chestionar la nivel central ; 2. alegerea birourilor sau institutelor din diferite țări, care fac cercetarea locală ; 3. adaptarea chestionarului la cerințele specifice ale fiecărei țări ; 4. încercări pilot în fiecare țară, pentru verificarea și perfecționarea chestionarului propus ; 5. desfășurarea cercetării pe teren ; 6. centralizarea rezultatelor pe plan internațional și prelucrarea lor în mod centralizat în țara interesată.

Redactarea studiului pe baza unor asemenea rezultate se desfășoară pe un plan orizontal, comparîndu-se reacțiile pe mai multe piețe pentru același produs.

TESTELE CONJUNCTURALE ÎN MARKETING INTERNAȚIONAL. Ele sînt realizate periodic de institute specializate de genul lui I.N.S.E.E. din Franța sau I.F.O. din R.F.G., și constau din trimiterea anumitor chestionare în mod periodic către diferite conduceri de întreprinderi din țara de interes, în vederea aflării intențiilor acestora pe perioade scurte următoare în domeniul investițiilor, al exporturilor sau chiar al modalităților de finanțare a dezvoltării întreprinderilor.

De pildă, printre principalele întrebări puse de către I.N.S.E.E. în anchetele de conjunctură comercială în Franța, se referă pe verticală la: volumul vînzărilor, livrărilor efectuate, comenzile primite, tendințele prețurilor de vînzare, rata dobînzii la creditele bancare etc., iar pe orizontală, se urmărește detalierea nivelului acestor indicatori, pe întreprinderi, pe grupe de produse vîndute și pe ansamblul comerțului țării respective.

Aceste teste conjuncturale comparate și interpretate pe plan internațional, pot completa studiile de birou și de teren în cunoașterea la zi a conjuncturii piețelor mai importante servind verificării intențiilor celor ce iau hotărîri în principalele domenii de activitate economică.

prof. dr. A. ZAMFIR

CONTURAREA UNEI CONCEPȚII DE PROIECTARE TIPIZATĂ

PROIECTUL SICOSID

ÎN PROGRAMUL de perfecționare a sistemului informațional economico-social, adoptat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în octombrie 1971, este prevăzut ca pînă la sfîrșitul anului 1976, în marile unități siderurgice, să fie introduse sisteme de conducere cu mijloace proprii de prelucrare automată a datelor.

Obiectivul principal al acestor sisteme, indicat în Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 18 aprilie 1972, îl constituie conducerea producției. Plecînd de la aceste priorități, în cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, s-a conceput realizarea unui sistem tipizat de conducere operativă a producției siderurgice cu mijloace de prelucrare automată a datelor — SICOSID — care poate fi aplicat în toate marile unități producătoare de oțel și laminate.

● Care este problema majoră a conducerii unui combinat siderurgic?

LA ACEASTĂ întrebare, răspunsul din partea producătorilor de metal vine fără ezitare : conducerea operativă a producției de oțel și laminate, adică programarea, lansarea și urmărirea producției în zona oțelării-laminoare. Acest răspuns conține în el două precizări : prima — că interesează, în primul rînd, conducerea operativă ; a doua, localizează dificultatea conducerii producției numai în zona oțelării-laminoare.

Referitor la prioritatea care se acordă nivelului operativ în raport cu nivelele tactic și strategic ale conducerii producției, faptul este o consecință directă a ponderii pe care componenta operativă o deține în realizarea eficienței generale a uzinelor siderurgice.

În ceea ce privește localizarea dificultăților în zona oțelării-laminoare, aceasta se datorește unor particularități ale ciclului de producție siderurgic. Pentru prezentarea sugestivă a problemei, să considerăm cazul concret al Combinatului siderurgic Galați, al cărui flux tehnologic este reprezentat în figura 1.

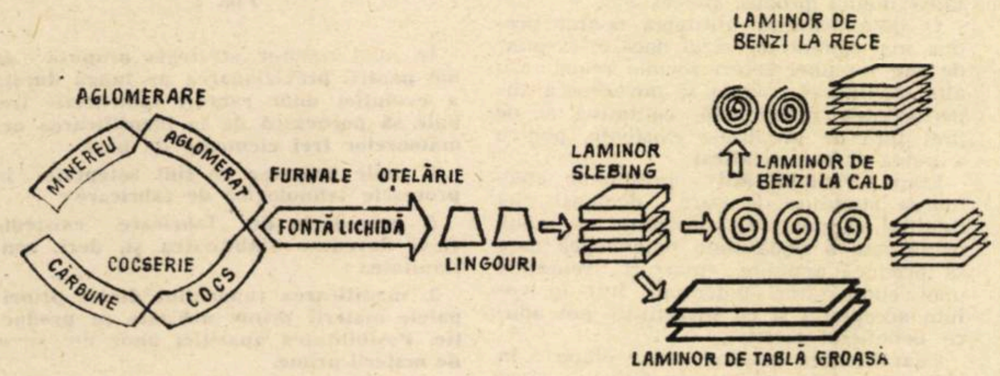

Fig. 1

Pe schemă se observă că cele trei secții — cocserie, aglomerare, furnale — concură la obținerea, în proces continuu, a unui singur produs, respectiv fontă lichidă. Pornind de la acest unic produs, secțiile oțelării-laminoare, luînd în considerare parametrii înscriși în comenzile beneficiarilor, realizează în final peste 80 000 sorto-tipo-dimensiuni de tablă. Chiar dacă gradul de dificultate al problemelor de conducere a producției, pe cele două segmente, nu respectă raportul 1 : 80 000, totuși valoarea acestuia este suficient de mare pentru ca, în prima etapă, în combinatele noastre siderurgice, efortul de aplicare a prelucrării automate a datelor să se concentreze, cu prioritate, pe conducerea operativă a producției de oțel și laminate.

● Concepția tehnologică și informațională SICOSID

ÎN FIG. 2 s-au reprezentat două variante ale modelului care simulează conducerea operativă a producției într-un combinat siderurgic. Prima variantă 2.a. se referă la optimul potențial al funcției economice, corespunzînd **„optimului absolut"**, iar a doua variantă 2.b. la **„optimul parțial"** al acesteia.

Condiția informațională a realizării „optimului absolut" o constituie generalizarea lucrului on-line și în timp real. În adevăr, acest regim permite, teoretic, optimizarea totală a dispozițiilor de fabricație deoarece stabilirea acestora poate avea loc în momentul execuției, ținînd seamă de toate evenimentele petrecute pînă la inițierea prelucrării. În același timp, însă, investițiile aferente generalizării lucrului on-line și în timp real sînt deosebit de ridicate. Raportul între costul echipamentelor centrale și al rețelei de terminale este similar cu cel existent în cazul telefoniei urbane. În plus, punerea la punct a unui asemenea sistem necesită o durată de circa 8—10 ani. Există riscul ca această durată să depășească granița după care intervine uzura fizică, morală și funcțională a sistemului, fapt care se traduce prin mari pierderi materiale.

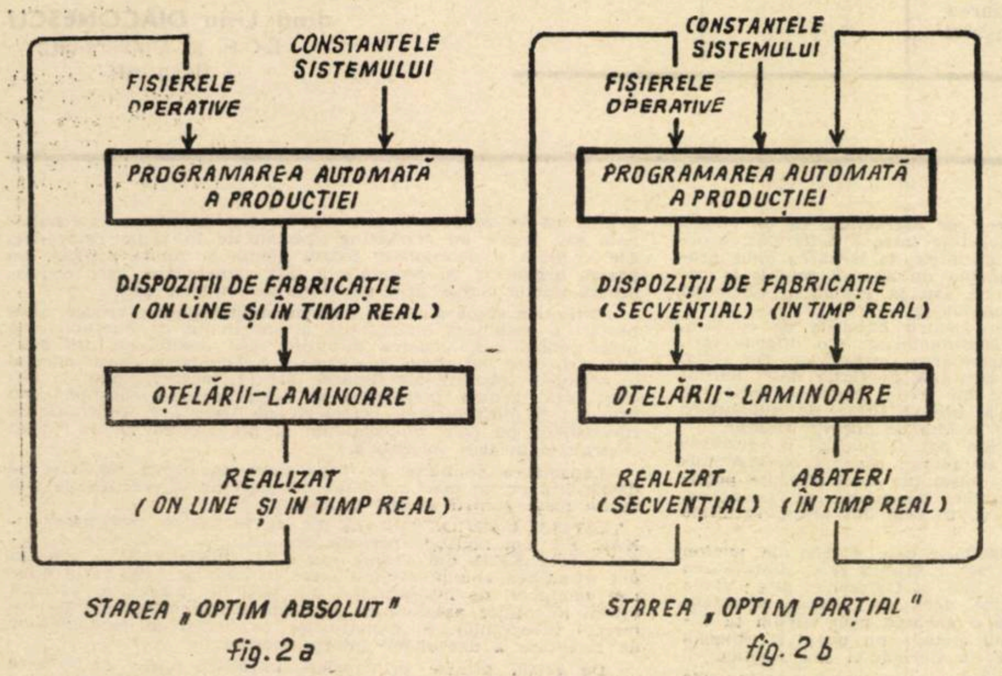

Fig. 2

Examinînd acum modelul sistemului de conducere operativă în situația „optim parțial" se observă (fig. 2.b.) că programarea producției a fost descompusă în două componențe : una secvențială și alta în timp real.

Secțiunea secvențială produce în mod periodic listele de fabricație care se „lansează" spre execuție operatorilor din punctele de comandă ale agregatelor.

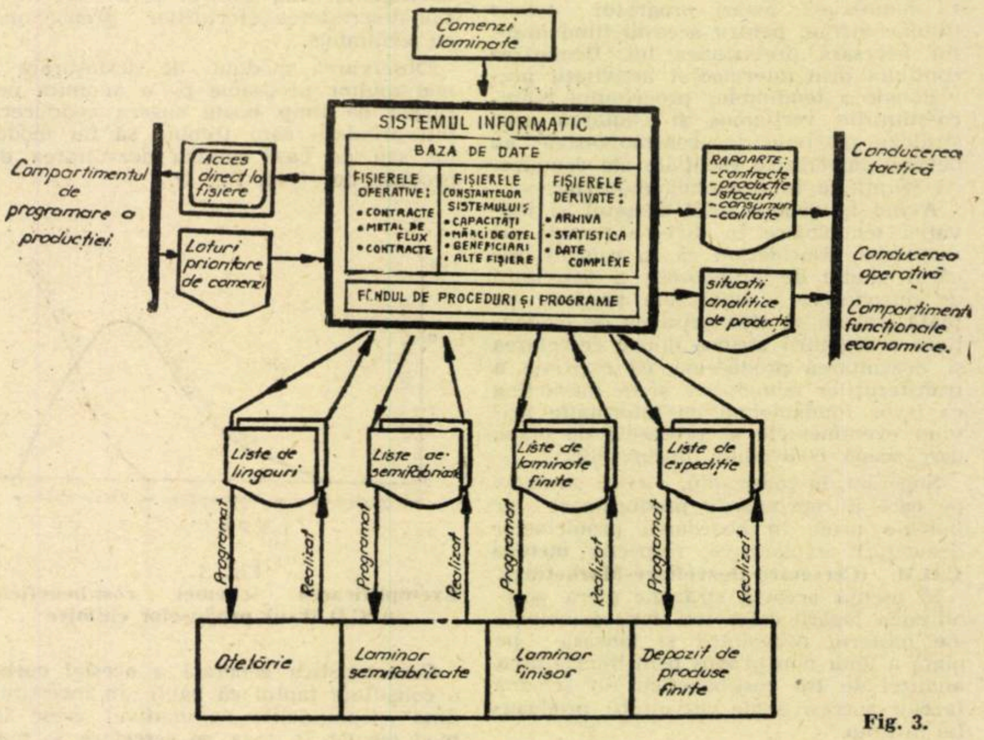

Fig. 3.

După execuție, avînd consemnate eventualele abateri față de situația programată, listele de fabricație se întorc la centrul de calcul în vederea actualizării off-line și în timp diferit a fișierelor operative. Tratarea abaterilor se produce în timpul elaborării programelor de fabricație, ca urmare a situației reactualizate a informațiilor referitoare la contracte, metal pe flux și stocuri.

Spre deosebire de secțiunea secvențială, cea în timp real tratează prin proceduri specializate fiecare abatere în parte și își extinde raza de acțiune numai asupra evenimentelor care solicită schimbarea programelor de fabricație, fără oprirea deplasării metalului.

Inițial, secțiunea în timp real poate fi complet suplinită de operatori, soluționîndu-se abaterile respective pe baza regulilor convenționale care se practică actualmente în combinatele noastre siderurgice. Ulterior, optimul parțial poate fi îmbunătățit prin extinderea prelucrării automate, din aproape în aproape, asupra secțiunii în timp real. Un prim pas în acest sens se va înregistra atunci cînd realocarea în flux continuu va fi făcută de sistem, aproximind, în procesul de optimizare, evenimentele care s-au produs din momentul ultimei reactualizări, prin situația programată. Procesul de perfecționare poate continua amplificînd rețeaua de culegere directă a datelor și mărind ponderea reactualizărilor on-line și în timp real.

● Structura sistemului informatic — SICOSID

CORESPUNZĂTOR concepției expuse, considerind un lanț tehnologic unifilar — oțelărie, laminor de semifabricate, laminor finire, depozit de expediție — configurația fizică informațională SICOSID, se prezintă ca în fig. 3.

Din schemă rezultă : intrările **în sistem** — portofoliul general și lotul prioritar de comenzi ; **ieșirile din sistem** — programul optim de fabricație, situațiile analitice și sintetice referitoare la producție ; **bucla de reacție inversă** — reintoarcerea în sistem a listelor de fabricație completate cu situația realizărilor.

Principial sistemul informatic este constituit din baza de date și din fondul de proceduri și programe. Baza de date conține la rîndul ei fișierele operative, fișierele constantelor sistemului și fișierele derivate :

Fișierele operative — contracte, metal pe flux, stocuri — se caracterizează prin cerința de a fi actualizate pe măsura desfășurării producției. Conțin înregistrări logice cu lungime fixă în organizare indexsecvențială. Fișierul **contracte** este împărțit în volume, avînd ca înregistrare logică poziția contractuală. Un volum se referă la același tip de produs și la o perioadă determinantă în care se situează termenul de livrare. Articolele conțin un cîmp de date tehnice și comerciale, constante și un al doilea cîmp de date variabile. În cel de al doilea cîmp, se înscriu informații supuse reactualizării referitoare la cantitățile de metal expediat, programat și neintrat în operă, pe flux și în stoc. O, asemenea strucură oferă toate elementele necesare serviciului de programare pentru stabilirea loturilor prioritare de comenzi, precum și datele de control privind disciplina contractuală.

Fișierul metal pe flux reali... evidența metalului pe bucată ... poziție în secțiile de fabricație. Vo...ele fișierului corespund unui sect... ...hnologic — oțelărie, laminor de semifabricate etc. Articolele rezultă din transpunerea pe suport a listelor de fabricație lansate. Acest fișier se prezintă în două stări care se succed alternativ : starea „pentru programare" și starea „programat". În starea „ pentru programare" volumele fișierului conțin trei capitole : „metal programat și neprelucrat", „metal în curs de programare" și „metal prelucrat". Completarea cu articole a capitolelor menționate are loc în procesul de reactualizare a realizărilor și mișcărilor din sectoarele productive. Trecerea la starea „programat" rezultă ca urmare a executării secvenței de programare a producției. Această secvență produce stabilirea și lansarea în continuare a listelor de fabricație și prin aceasta, capitolul, „metal prelucrat" dispare, iar capitolului „metal programat și neprelucrat" i se adaugă noi articole.

Fișierul de stocuri are de asemenea caracter analitic, un articol fiind afectat unei bucăți de metal. Volumele fișierelor reflectă starea de prelucrare — lingou, semifabricat, finit — și sînt împărțite în două capitole corespunzătoare stocului adresat și stocului neadresat.

Fișierele constantelor sistemului, așa cum sugerează și denumirea lor, au rolul să ofere proceselor de prelucrare automată, constantele sistemului condus. Aceste constante se referă la capacități, mărci de oțel asimilate, prescripții, beneficiari, itinerarii, texte, formulare etc

Ceea ce este specific siderurgiei îl constituie faptul că nu se organizează un fișier de produse așa cum se practică în cazul construcției de mașini. Identificarea produselor metalurgice se obțin folosind logica codului produsului: I Secțiunea (00) ; II Marca oțelului (0000) ; III Prescripții care definesc produsul (00) ; IV Dimensiuni (1—12 caractere). Treptele I și II au lungime fixă, iar treptele III și IV au lungime în funcție de conținutul treptei I. Pentru determinarea oricăror date tehnologice și geometrice aferente laminatelor, se folosesc rutine de interpretare a codului și două fișiere cu înregistrări liniare și acces direct, respectiv fișierul mărci de oțel și fișierul de prescripții.

Fișierele derivate sînt cele care rezultă în urma prelucrării datelor primare și cuprind, în afara arhivei analitice, informații statistice și informații prelucrate complex.

Fondul de proceduri și programe conține totalitatea programelor și procedurilor de inlănțuirea acestora, care aparțin direct de utilizare. Procedurile sînt asociate mesajelor și oferă regulile după care sistemul trebuie inițializat pentru a fi capabil să execute direct prelucrările necesare. Validarea formală și logică a mesajelor se face de către un program coordonator al sistemului de utilizare. Prin validarea logică a mesajelor înțelegem atît controlul de plauzibilitate cît și supravegherea succesiunii și sincronismului mesajelor.

Într-un articol viitor, ne propunem să expunem mai pe larg pachetul de programe SICOSID, insistînd asupra modelelor programului de ordonanțare operativă a producției.

Generalizarea în siderurgie a sistemelor de conducere a producției cu mijloace de prelucrare automată a datelor trebuie încheiată, practic, la sfîrșitul anului 1976. Durata de implementare disponibilă — circa 4 ani — nu permite adoptarea metodologiei clasice, adică realizarea unui sistem pilot care după ce și-a confirmat performanțele să fie generalizat. În acest caz este necesar să se adopte o strategie concretizată prin aplicarea simultană și fără riscuri, a unui proiect tip, în toate uzinele siderurgice interesate. SICOSID răspunde acestei strategii și conduce la importante economii rezultate din evitarea elaborării unor soluții diferite, în locuri diferite, pentru probleme sinonime.

Concepția, structura și elementele de detaliu SICOSID permit integrarea ulterioară în sens intensiv, prin îmbunătățirea relațiilor evenimente-decizii și, în sens extensiv, prin adăugarea de noi activități și prelucrări. De asemenea, sistemul, prin concepția sa tipologică, creează, totodată, premisele realizării integrării informatice la nivelul ramurii metalurgice.

ing. C. MARIAN
șef serviciu Informatică
Ministerul Industriei Metalurgice

concepte-teorii

COORDONATELE ECONOMICE ALE ȘTIINȚEI CONDUCERII SOCIETĂȚII

UNA DIN PROBLEMELE esențiale în stabilirea rostului și rolului unei discipline științifice este, desigur, definirea și determinarea sferei, conținutului și locului său în sistemul general al științelor, legătura ei de interdependență cu disciplinele înrudite, conexe sau auxiliare. Și acest lucru nu este ușor de realizat, mai ales cînd este vorba de discipline sau ramuri științifice de mare amplitudine și cu un înalt grad de complexitate, cum este cazul științei conducerii societății. Într-adevăr, știința conducerii cuprinde toate domeniile, sectoarele și compartimentele vieții și activității sociale, ea trebuie să se preocupe de toate problemele organizării societății, de la cele majore, primordiale, pînă la cele care, la prima vedere, ar părea de importanță secundară, minoră sau periferică. De aci și o primă concluzie principială și metodologică: caracterul pluridisciplinar al științei conducerii societății.

În ansamblul conducerii sociale, însă, conducerea activității economice are, desigur, o importanță deosebită. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la deschiderea colocviului privind problema științei societății, în martie 1972: **„De felul in care știm să dirijăm în mod conștient dezvoltarea forțelor de producție, să asigurăm justa lor repartizare teritorială, folosirea corespunzătoare a mijloacelor financiare, umane și materiale depinde în ultima instanță progresul rapid și multilateral al societății".**

Anume această preocupare constituie principalul obiectiv al științei conducerii societății în condițiile unei economii planificate, socialiste. Că așa stau lucrurile într-adevăr, că această teză fundamentală se impune cu stringența unei axiome a științei conducerii societății, o confirmă, printre altele, conținutul și orientarea lucrărilor ultimelor congrese și conferințe naționale ale partidului și, în mod deosebit, ale Conferinței Naționale din iulie 1972, în lucrările căreia problemele și aspectele economice au ocupat un loc atît de important.

Elaborarea periodică a unor noi măsuri și noi metode de conducere planificată a economiei naționale, tot mai adecvate cerințelor dezvoltării, imperativelor categorice ale progresului, a devenit tot mai mult o necesitate obiectivă. Este adevărat că această necesitate a fost intuită și resimțită și mai înainte vreme, posibilitățile reale spre a le face față s-au creat, însă, ceva mai tîrziu, și mai cu seamă atunci cînd știința a început să fie pusă tot mai mult în slujba conducerii societății. În această privință trebuie menționată ca primordială activitatea creatoare de analiză, de concepție și prognoză a conducerii partidului în domeniul gîndirii, al teoriei, al ideologiei, al strategiei dezvoltării — puse tot mai consecvent, viguros și rodnic în slujba practicii construcției socialiste.

CHIAR DACĂ ne-am limita la domeniul gîndirii și acțiunii economice, vom constata că în ultimii ani s-au înregistrat progrese excepționale, semnificative și salutare și în acest domeniu atît de complex, esențial și important. Reafirmarea creatoare a acțiunii unor legi și categorii economice, abandonarea unor dogme și prejudecăți, a fost urmată de elaborarea succesivă și aplicarea unor principii, categorii, concepte și teze de cea mai mare valoare teoretică și practică, în concordanță cu învățătura marxist-leninistă, condițiile concrete ale țării, particularitățile etapei de dezvoltare, conjunctura internațională, interesele vitale și năzuințele poporului, cu perspectivele de viitor ale țării.

Dinamismul vieții economice, schimbările care se petrec continuu în nivelul și structura forțelor de producție, ca și în sistemul relațiilor de producție, trebuie să-și găsească mereu reflectarea în formele și metodele de conducere tot mai perfecționate. Studierea aprofundată și într-o largă perspectivă a realităților economice și sociale, generalizarea experienței acumulate, receptivitatea față de tot ce este înaintat, luarea în permanență în considerare a schimbărilor intervenite, dau posibilitate conducerii supreme a partidului și statului să descifreze la timp fenomenele noi și sensul în care ele evoluează, să adopte decizii eficiente, corespunzătoare necesităților efective ale progresului și civilizației.

Este vorba, deci, de o uriașă și intensă muncă creatoare de concepție și de prognoză, de strategie generală și de tactică a dezvoltării, care nu poate fi efectuată decît la nivelul conducerii superioare și care de fapt și de drept constituie suprema ei rațiune de a fi, confirmînd rolul primordial al partidului în acțiunea de conducere a societății.

În domeniul prognozelor social-economice, țara noastră beneficiază de pe acum de unele priorități, de anumite poziții cîștigate. Ampla acțiune de prognoză a dezvoltării economice și sociale, inițiată de conducerea partidului, constituie, pe plan mondial, primul program unitar de cercetare previzională concretă și instituționalizată la cel mai înalt nivel de autoritate și competență, expresia dinamicii unei națiuni în plin avînt și afirmare.

Nu este, desigur, întîmplător faptul că în toamna anului 1972 Capitala României a găzduit lucrările Conferinței Internaționale consacrate celor mai actuale probleme ale „Științei viitorului". După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul adresat participanților la această conferință: **„Viitorologia își propune să estimeze perspectivele și căile dezvoltării sociale, a producției de bunuri materiale, modalitățile de rezolvare a problemelor de care depinde ameliorarea continuă a condițiilor de viață ale oamenilor. În acest sens, știința viitorului poate aduce, după părerea noastră, o contribuție importantă la perfecționarea relațiilor de producție în vederea creării cadrului celui mai propice pentru dezvoltarea nestăvilită a forțelor de producție, pentru înflorirea multilaterală a științei și tehnicii moderne, pentru folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice mondiale — inclusiv a epocalei descoperiri a secolului nostru, energia nucleară, — în scopul progresului multilateral al popoarelor, al ridicării pe un plan superior a civilizației umane".**

Cu alte cuvinte nu numai în cadrul activității curente de conducere a societății, aspectelor economice ale perfecționării relațiilor de producție și dezvoltării forțelor de producție, trebuie să li se acorde o atenție continuă și prioritară, dar și în activitatea de previziune, de prognozare, de prefigurare științifică a dezvoltării viitoare a societății, lor li se cuvine o atenție deosebită.

ÎNFIINȚAREA Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico Sociale, forum de largă reprezentare a oamenilor muncii, este expresia perfecționării continue a formelor și metodelor autentic științifice de conducere a destinelor țării, de desfășurare a procesului de adîncire a democrației socialiste și a promovării muncii colective la nivelul organelor de stat.

Noul organism va avea putința să atragă în sînul său cadrele cele mai bune de specialiști și, fiind larg reprezentativ, va putea audia și estima, omogeniza și optimiza, opiniile diferitelor categorii sociale, profesionale și naționale, reunind astfel competența științifică cea mai riguroasă și viziunea viitorului, cu promovarea intereselor majore ale poporului, armonizîndu-le, aliniindu-le și înălțîndu-le la nivelul expresiei lor superlative, a unui numitor comun, care nu poate fi altul decît binele general al poporului și interesele superioare ale statului, ale țării.

Dintre caracteristicile tot mai pronunțate și evidente ale concepției și practicii ce se afirmă în țara noastră în domeniul perfecționării conducerii la toate nivelele, un loc și un rol tot mai important se rezervă promovării formelor colective de conducere în întreaga viață socială. Aceasta presupune participarea tot mai largă și nemijlocită a oamenilor muncii la activitatea de conducere atît în faza de decizie, — nervul vital al conducerii, — cît și în procesul realizării, coordonării și controlului, ceea ce implică creșterea continuă a competenței politice și profesionale a maselor largi a oamenilor muncii, care, și în această ipostază, apar și se afirmă înainte de toate ca proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, și beneficiari ai bunurilor materiale.

Faptul că în cadrul conducerii societății socialiste, problemele economice și, implicit, științele economice ocupă un loc atît de important nu elimină și nici măcar nu atenuează rolul altor discipline științifice (istoria, etnografia, dreptul, sociologia etc.) ca și necesitatea folosirii tot mai largi a disciplinelor și metodelor moderne (cibernetica economică, econometria, informatica etc.). Din concertul multiplelor ramuri și discipline științifice care contribuie la elaborarea și dezvoltarea științei conducerii, sociologia, de bună seamă, are un rol și aport deosebit de la faza de diagnoză pînă la estimația finală, complexă a actului de conducere. Sociologia, — autentic științifică, materializată și dialectică — poate să ofere științei conducerii concepția orientativă, metodologia generală și totodată să contribuie la dezvăluirea particularităților concrete ale vieții sociale într-o etapă anumită, să-și spună cuvîntul asupra efectelor și implicațiilor sociale ale unor acțiuni de conducere. Aceasta cu atît mai mult cu cît activitatea de conducere a societății se desfășoară în anumite condiții social-economice concrete, particulare și specifice.

După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„pentru a conduce se cer, în primul rînd, o profundă și temeinică cunoaștere a proceselor economice și sociale, a realităților în care trăim, o previziune clară a dezvoltării societății și elaborarea, pe această bază, a unei linii generale juste. Pînă la urmă justețea și eficiența conducerii depind de claritatea obiectivelor pe care le urmărește societatea, a sarcinilor ce se pun în diferite sectoare de activitate".**

Ceea ce este extrem de important de reținut atunci cînd se vorbește de rolul diferitelor ramuri sau discipline științifice în formarea științei conducerii societății, este faptul că această știință nu poate rezulta din însumarea mecanică a unor fragmente de sociologie, de economie, de matematică, drept sau statistică. Nu poate fi neglijat nici faptul că însăși diversificarea și creșterea continuă a complexității vieții sociale moderne reclamă folosirea unor metode tehnice de conducere noi. Este tot mai evident de pildă rolul crescînd al sistemului informațional. Sub acest aspect se poate constata că știința conducerii societății, prin însăși faptul recurgerii tot mai largi și frecvente la metode și procedee tehnice, se tehnicizează. De altfel acest lucru se poate observa chiar și la nivelul unei întreprinderi moderne. Este tot mai vădit și concludent aportul matematicii și ciberneticii, al teoriei informației, al teoriei sistemelor sau teoriei jocurilor nu numai în dezvoltarea și perfecționarea științelor sociale, ci și în fundamentarea acțiunii și a conducerii sociale.

Mai trebuie avut în vedere și faptul că știința conducerii, cu tot caracterul său tot mai real și autentic științific, are și elemente de artă în sensul în care conducerea implică îmbinarea armonioasă și la timp potrivit a unei multitudini de factori, — de natură să asigure o eficiență maximă a soluțiilor optime ce se adoptă și se aplică. Cu toate acestea, conducerea reprezintă, înainte de toate, un complex de acțiuni bazate pe cunoașterea temeinică și utilizarea riguroasă a principiilor, regulilor, procedeelor și metodelor elaborate de știința conducerii. Totodată însă ea presupune existența și dezvoltarea unor calități personale; unor aptitudini specifice cadrelor de conducere, care să le permită îmbinarea optimă a elementelor furnizate de știința conducerii.

Acest aspect al științei conducerii se poate observa chiar la nivelul unei întreprinderi, reușita activității fiind condiționată în bună măsură și aici de calitățile personale, talentul, experiența, prestigiul, autoritatea conducerii sale.

Mai este o împrejurare relativ mai recentă, care vădește și mai clar, confirmînd importanța deosebită a factorilor economici, a realităților social-economice și a științelor economice pentru dezvoltarea științei conducerii societății și anume apariția și afirmarea unei discipline economice noi, de sinteză, a economiei științei, menită să ducă la perfecționarea și creșterea continuă a eficienței și în ceea ce privește știința conducerii societății.

În fond nu poate exista nici-o activitate socială utilă care să nu fie supusă, mai devreme sau mai tîrziu, într-o formă sau alta, examenului eficienței social-economice și acest lucru este valabil și pentru știința conducerii în general și cu atît mai mult pentru știința conducerii societății.

acad. V. MALINSCHI

VITRINA CU CĂRȚI

● În Editura Academiei a apărut lucrarea **Eficiența economică a cercetării științifice** de Mihail Florescu (1972, 115 pag.). Eficiența economică a cercetării științifice și metodele moderne aplicate în cercetarea chimică din România.

● Seria „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate" continuă cu lucrarea **Coordonate principale ale dezvoltării economice** de dr. Constantin Moisuc (Editura politică, 1972, 77 pag.). Autorul abordează ritmul rapid al creșterii economice, ca o cerință și direcție principală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, factorii creșterii economice accelerate în această etapă, dezvoltarea complexă și echilibrată a economiei naționale și repartizarea teritorială a forțelor de producție.

● În Editura științifică a apărut lucrarea **Organizarea locului de muncă**, de Ion Muguru (București, 1972, 244 pag.). Problematica raționalizării activităților de muncă este privită atît sub aspectul productiv, cît și sub aspectul uman. În acest context cartea este structurată pe 1. Elementele locului de muncă; 2. Organizarea deservirii locului de muncă; 3. Metode de cercetare și analiză a organizării locului de muncă. Numeroase schițe, grafice și tabele facilitează însușirea aparatului conceptual al acestei discipline și fac din lucrare un instrument de lucru pentru cei ce se ocupă efectiv cu organizarea muncii.

● Editura politică continuă seria „Prelegeri de marxism-leninism" cu lucrarea **Cointeresare și conștiință** (155 pag.) de Vasile Popescu. Începînd cu expunerea unor considerații preliminare asupra determinantelor angajării umane conștiente, autorul continuă apoi cu tratarea laturilor materială și morală în stimularea activității de muncă, analizînd structura și importanța stimulentelor materiale, raportul dintre stimularea și răspunderea materială, corelația dintre stimulentele materiale indirecte și echitatea socialistă în sfera retribuției și rolul stimulentelor morale în dezvoltarea conștiinței socialiste. Ultimul capitol al lucrării este axat pe abordarea conștiinței socialiste ca factor activ în dezvoltarea economică și socială.

● În lucrarea **Marketing și creștere economică**, de Petre Mâlcomete, Ilie Niță, Magdalena Vorszak, Almos Vorszak, George Medrihan (Iași

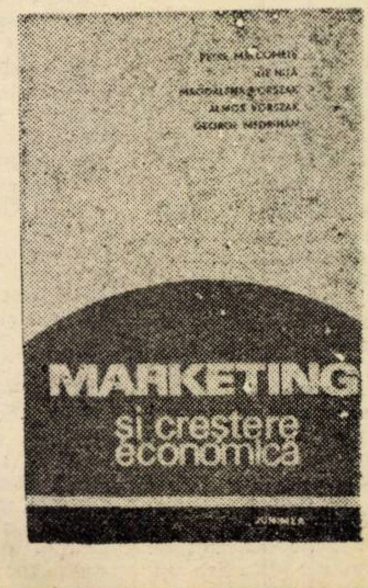

Editura Junimea, 1972, 320 pag.), autorii abordează conceptul de marketing, incidențele marketingului asupra dezvoltării economice, piața — coloana vertebrală a marketingului, programarea și dezvoltarea produselor, promovarea lor și structurile organizatorice ale activității de marketing. Cartea cuprinde și un glosar cu 229 termeni de marketing în limbile română, engleză, germană, franceză și rusă.

● În cel de al doilea număr al buletinului **Perfecționarea pregătirii profesionale** (1972, 183 pag.), editat de Centrul de informare și documentare al învățămîntului sînt abordate, printre altele, teme ca: stagiile de practică și specializare, verificarea cunoștințelor și certificarea absolvirii formelor de perfecționare, activitatea centrelor de perfecționare, unele aspecte din experiența mondială în acest domeniu, punîndu-se totodată în dezbaterea cititorilor două probleme: atribuțiile și răspunderile unităților socialiste în activitatea de perfecționare și raportul dintre cerințele postului și perfecționarea profesională.

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL ACTIVITĂȚII DE PLANIFICARE (I)

CERINȚELE obiective ale dezvoltării economico-sociale a țărilor care fac parte din sistemul mondial socialist impun o atenție deosebită în vederea obținerii unei juste corelări a acțiunii factorilor interni și externi ai construcției socialiste, întărirea rolului și funcțiilor statului în organizarea vieții sociale și administrarea avuției naționale, în dirijarea conștientă a dezvoltării forțelor și perfecționării relațiilor de producție, precum și lărgirea continuă a controlului națiunii asupra activității tuturor organelor de stat.

Călăuzit de concepția materialismului dialectic și istoric și ținînd seama de legitățile obiective și de condițiile social economice concrete ale țării noastre, Partidul Comunist Român elaborează strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilește pentru fiecare etapă obiectivele fundamentale ale întregii activități, determină angajarea întregului popor la elaborarea și înfăptuirea politicii de transformare revoluționară a societății, orientează și organizează procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. **„În fața partidului, a poporului nostru** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 — **se pune sarcina de a realiza dezvoltarea continuă a societății, astfel incit să se asigure aplicarea din plin a principiilor socialiste".** [1])

Dezvoltarea economico-socială planificată a României se bazează — după cum se arată în Legea adoptată în noiembrie 1972 — pe, **„Programul Partidului Comunist Român, fundamentat pe previziunea științifică a progresului societății, in concordanță cu cerințele legităților obiective ale dezvoltării istorice și relațiile economico-sociale ale fiecărei etape".** [2])

Pornind de la adevărul de necontestat că dezvoltarea multilaterală și consolidarea economică a fiecărei țări socialiste în parte reprezintă condiția hotărîtoare a mersului înainte al întregului sistem mondial socialist, ceea ce corespunde interesului cauzei comune a socialismului, precum și de la faptul că adîncirea și perfecționarea în contituare a colaborării dintre țările socialiste contribuie la întărirea economiei naționale a fiecărei țări și prin aceasta, la creșterea forței economice a sistemului mondial socialist, țările socialiste și, în primul rînd, țările membre ale CAER desfășoară — atît pe calea bilaterală, cît și pe cale multilaterală în cadrul organizațiilor lor internaționale — o intensă colaborare în domeniul activității de planificare.

Pentru fiecare din țările membre ale sistemului mondial socialist, relațiile economice și tehnico-științifice cu celelalte țări socialiste reprezintă o pondere importantă în cadrul ansamblului relațiilor lor economice internaționale. Caracterul planificat al procesului de dezvoltare social-economică a țărilor socialiste, dinamismul acestei dezvoltări, obiectivele finale preconizate de partidele lor comuniste și muncitorești, principiile de tip nou pe care se bazează relațiile de colaborare dintre aceste țări, formele noi superioare de colaborare economică, constituie premise importante ale coordonării relațiilor lor economice reciproce, constituie o bază trainică pentru perfecționarea continuă a colaborării statelor socialiste în domeniul activității de planificare.

Pe baza principiilor de colaborare care și-au dovedit justețea, țările socialiste și, în principal, statele membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc lărgesc în mod sistematic și neîntrerupt **colaborarea în domeniul activității de planificare**, care se realizează **prin desfășurarea, in etape succesive, a unor consultări intre organele centrale de planificare ale țărilor in scopul evidențierii din timp a obiectivelor sau problemelor de interes reciproc, precum și a căilor de soluționare a acestor probleme.**

Asemenea colaborare se desfășoară în funcție de interesul manifestat de către participanți, atît nemijlocit între statele partenere, în cadrul comisiilor bilaterale interguvernamentale sau a legăturilor directe dintre organele centrale corespunzătoare ale țărilor, cît și în cadrul organizațiilor internaționale la care participă. În cadrul organelor CAER, colaborarea în domeniul activității de planificare se desfășoară în direcția :

— elaborării de prognoze în cele mai importante domenii ale economiei, științei și tehnicii ;

— coordonării planurilor pe o perspectivă îndelungată privind cele mai importante ramuri ale economiilor naționale și tipuri de producție ;

— perfecționării în continuare a coordonării planurilor cincinale de dezvoltare a economiilor naționale ;

— planificării comune de către țările interesate a unor produse, tipuri de producții sau grupe de produse ;

— efectuării de schimburi de experiență, între țările interesate, cu privire la perfecționarea sistemelor de planificare și conducere a economiilor naționale.

Faptul că acest domeniu al colaborării oferă posibilitatea soluționării în mod complex a problemelor ce se examinează conferă colaborării în domeniul activității de planificare o eficiență sporită. Problemele examinate în procesul colaborării în domeniul activității de planificare se referă la toate aspectele colaborării economice și tehnico-științifice între aceste țări, inclusiv cele pe care le ridică livrările reciproce de mărfuri și livrările pe terțe piețe. În același cadru țările socialiste acordă o atenție deosebită folosirii unor asemenea forme de cooperare economică și tehnico-științifică care vor stimula partenerii în construirea cu eforturi comune de obiective industriale pentru producerea unor mașini, utilaje, instalații și alte bunuri care nu se fabrică, sau se fabrică în cantități insuficiente în țările sistemului mondial socialist. Totodată, acele probleme deosebit de complexe, a căror soluționare, în condiții de eficiență, depășește posibilitățile pe care le oferă conlucrarea dintre două țări și necesită conjugarea eforturilor mai multe de către țările membre ale CAER, în cadrul organelor Consiliului sau al altor organizații internaționale.

Desigur că rolul principal în organizarea și examinarea, atît pe cale bilaterală, cît și multilaterală a posibilităților existente pentru lărgirea colaborării în domeniul activității de planificare revine organelor centrale de planificare din statele interesate, care împreună cu ministerele, departamentele, uniunile, marile întreprinderi din țările lor sînt singurele în măsură să cunoască în profunzime potențialul fiecărei ramuri a economiei naționale, iar pe de altă parte, au dreptul de a stabili legături directe și cu organele similare din țările partenere.

Este de netăgăduit faptul că fiecare din direcțiile amintite în care se desfășoară colaborarea în domeniul activității de planificare conține o serie de elemente specifice. În măsura în care pentru fiecare din aceste direcții, țările interesate elaborează și folosesc forme și metode de colaborare adecvate, menite să contribuie în mod efectiv la determinarea unor soluții reciproc avantajoase, vor putea fi obținute rezultatele scontate, rezultate care vor fi folosite de către fiecare țară în parte în procesul dezvoltării sale social-economice și prin aceasta, la creșterea prestigiului sistemului mondial socialist în ansamblul său.

1. Colaborarea în elaborarea de prognoze

TRANSFORMĂRILE și mutațiile care au loc în peisajul economic și social, în condițiile revoluției tehnico-științifice la care asistăm și în special implicațiile ce vor putea apare în viitorul previzibil ca urmare a proceselor contemporane, impun ca o necesitate stringentă elaborarea strategiei de dezvoltare de către fiecare țară pe o perspectivă îndelungată.

Elaborarea unei astfel de strategii este dictată și de necesitatea scrutării viitorului, pentru a fi în măsură să delimităm locul economiei naționale în circuitul economic mondial la nivelul anului final al perioadei proiectate **"...un economist** — scria V. I. Lenin — **trebuie să privească intotdeauna inainte, in direcția progresului tehnic, căci altfel va rămine neapărat in urmă, căci cine nu vrea să privească inainte intoarce spatele istoriei, aici cale de mijloc nu există și nu poate să existe".** [3])

Experiența practică și științele contemporane pun la dispoziție un instrument deosebit de valoros cu ajutorul căruia se pot aprecia direcțiile în care vor avea loc mutațiile semnificative în economie și societate, și proiecta în viitor dezvoltarea economiei naționale și anume **prognoza dezvoltării economice.**

Activitatea de elaborare a prognozelor, a căror necesitate a devenit un fapt de netăgăduit, a dat naștere în același timp și unui domeniu nou al colaborării economice dintre țările socialiste, în general, între țările membre ale CAER, în special.

Activitatea de prognozare reprezintă, mai ales în zilele noastre, o etapă inițială și totodată necesară a planificării de perspectivă, etapă în care se examinează în mod multilateral mobilitatea și mutațiile structurale proprii economiei contemporane.

În condițiile orînduirii socialiste, datorită caracterului unitar al economiei, datorită legităților care guvernează procesul de dezvoltare economică a statului socialist, elaborarea prognozelor nu numai că este o necesitate teoretică, dar este impusă de practica conducerii economiei, căpătînd un larg cîmp de acțiune și fiind în măsură să ofere alternative și să descifreze tendințe ale evoluției dezvoltării economice și tehnico-științifice a țării în strînsă conexiune cu procesul de dezvoltare pe plan mondial. Prospectarea viitorului constituie o activitate permanentă, determinată de însăși dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și destinată să prefigureze progresul economico-social de ansamblu al țării, pe termen lung, atît la nivel macroeconomic, cît și separat pentru fiecare din principalele ramuri și domenii ale economiei naționale.

Așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, preocuparea pentru asigurarea mijloacelor corespunzătoare înfăptuirii obiectivului strategic al partidului nostru din actuala etapă istorică — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — va fi reflectată în prognozele care se vor elabora pe perioada anilor 1976—1990 (2000). **„Se poate spune că prognozele vor reprezenta în fapt** — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu **— o parte a programului general al Partidului Comunist Român. În planurile cincinale se vor prevedea obiective strategice limitate, în vederea realizării pe etape a planului general strategic, iar în cadrul planurilor anuale se vor stabili de fapt obiectivele tactice, elemente ale planurilor strategice cincinale, ale strategiei generale a partidului".** [4])

O dovadă elocventă a preocupării neobosite a Conducerii superioare a partidului nostru pentru perfecționarea continuă a metodelor de conducere planificată a societății socialiste o reprezintă constituirea, ca urmare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972, la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu a **Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale a României**, care **„ar urma** — după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să elaboreze studii și să dezbată principalele orientări ale dezvoltării țării. Consiliul va prezenta conducerii de partid și de stat studiile și concluziile** sale **și va lucra în strînsă legătură cu organele de partid și de stat la intocmirea prognozelor, a planurilor cincinale și anuale".** [5])

Prin componența sa largă, prin caracterul său reprezentativ, în Consiliu — alături de cadre de conducere din aparatul de partid și de stat, reprezentanți ai oamenilor muncii — sînt prezente cele mai bune cadre economice, tehnice și științifice, inclusiv din Comitetul de Stat al Planificării, ministere, departamente, centrale industriale, mari unități economice etc., acest organism constituind o expresie a procesului de adîncire a democrației și de promovare a conducerii colective, de participare tot mai largă a cetățenilor patriei noastre la elaborarea și înfăptuirea programului partidului.

COLABORAREA desfășurată în acest domeniu de Comitetul de Stat al Planificării, de ministere și alte organizații centrale industriale etc. cu organele și organizațiile similare din celelalte țări socialiste, este chemată să aducă o contribuție menită să folosească în cît mai mare măsură organelor naționale care au sarcina de a conlucra la elaborarea prognozelor. Prin Programul complex adoptat de Sesiunea a XXV-a a CAER (iulie 1971), țările membre ale Consiliului au căzut de acord să desfășoare o conlucrare eficientă și în această direcție de țări conform interesului lor reciproc, urmînd ca statele participante la această activitate să-și concentreze îndeosebi atenția asupra problemelor a căror soluționare este posibilă, în principal, prin folosirea avantajelor diviziunii internaționale socialiste a muncii și care prezintă o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică și tehnico-științifică a țărilor respective. Un obiectiv important al colaborării în domeniul prognozării îl constituie promovarea noilor cuceriri tehnice și științifice realizate pe plan mondial, a metodelor noi de producție, a tehnologiilor complexe moderne și a soluțiilor noi de sistem, a căror aplicare de către țările interesate, ar fi de natură să contibuie la creșterea însemnată a productivității muncii.

Desigur că și colaborarea în direcția elaborării prognozelor se va realiza, în funcție de problemele abordate și de interesul țărilor participante, pe domenii ale economiei, științei și tehnicii, urmînd a fi folosite în acest scop, formele cele mai adecvate, ca de exemplu : schimbul de experiență în organizarea elaborării de prognoze, schimbul reciproc de informații asupra rezultatelor prognozelor naționale ; prognozarea în comun, în concordanță cu interesul statelor participante.

De menționat că, pentru situațiile în care se convine elaborarea de prognoze în comun, se are în vedere ca aceasta să se înfăptuiască pe baza unei tematici convenite, ținîndu-se seama de principiile metodologice generale puse de acord, de formele organizatorice posibile, precum și de rezultatele prognozelor naționale. Elaborarea unor astfel de prognoze se va efectua, pe baza înțelegerilor realizate sub conducerea organelor competente corespunzătoare ale statelor interesate și cu antrenarea institutelor de cercetări științifice ale țărilor. În cazul colaborării multilaterale cum ar fi, spre exemplu, în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, se are în vedere ca organele respective să participe la activitatea de prognozare în comun, în concordanță cu tematicile stabilite pe baza propunerilor țărilor interesate.

Schimbul de informații asupra activității de prognozare se organizează îndeosebi în legătură cu determinarea tendințelor dezvoltării economice și tehnico-științifice în lume, modificarea structurii producției materiale, dinamica principalelor ramuri sau grupe de produse, probleme ale progresului tehnico-științific, tendințe ale comerțului mondial și dinamicii prețurilor, precum și cu principalele direcții ale ridicării calificării cadrelor.

Pe linia conlucrării reciproce în elaborarea de prognoze, țările socialiste membre ale CAER au convenit să-și îndrepte în primul rînd atenția asupra prognozării dezvoltării bazei de combustibil și energie, inclusiv energetica nucleară, a bazei de materii prime pentru siderurgie și metalurgia neferoasă, precum și a celor mai importante tipuri de produse ale acestor industrii ; industria chimică, petrochimică, de celuloză și hîrtie și cele mai importante tipuri de produse legate de acestea (de exemplu : cauciucul sintetic, fibrele sintetice, masele plastice și rășinile sistetice) ; sistemele complexe de mașini și aparate care determină dezvoltarea revoluției tehnico-științifice (de exemplu : electronica și sistemele de automatizare, construcția de aparatură industrială și utilaje pentru ramurile importante ale economiei) ; industria ușoară ș.a. Este de așteptat, de asemenea, ca, odată cu acumularea experienței în activitatea de prognozare în comun și pe măsură ce aceasta își va dovedi utilitatea, să se extindă și sfera problemelor care ar putea fi cuprinsă de activitatea menționată.

Pentru a putea folosi pe parcurs rezultatele activității de prognozare în comun, este necesar ca periodic participanții să examineze stadiul de elaborare a prognozelor, precum și rezultatele obținute pe etape pentru a se crea, astfel, posibilitatea folosirii concluziilor respective în procesul coordonării planurilor, de către țările participante, după cum vor crede acestea de cuviință.

Radu CONSTANTINESCU

---

1) Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, pag. 84, Editura Politică, București, 1972.

2) Legea nr. 8 din 22 noiembrie 1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială a României, Capitolul I, art. 1, Buletinul oficial al R.S. România, anul VIII — nr. 135.

3) V. I. Lenin — Opere complete, vol. 5, pag. 135, Editura Politică, București 1961.

4) Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, pag. 90, Editura Politică, București 1972.

5) Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, pag. 58—59, Editura Politică, București, 1972.

FIȘE

Harrod, despre cauzele dezechilibrelor economice

● Cunoscuta lucrare **Money** a economistului englez **Roy Harrod**, apărută în traducere franceză în editura Dunod, Paris, 1971, sub titlul **„La monnaie"**, 336 pag., reprezintă o culegere de prelegeri ținute de autor la universitatea Oxford în decurs de peste 33 de ani. În consecință, lucrarea cuprinde, pe lîngă capitole de istorie a monedei, și cele mai actuale probleme ale sistemului valutar capitalist contemporan.

După R.H., dacă se asigură o folosire deplină a mîinii de lucru, creșterea economică ar urma de la sine, deoarece fiecare persoană aptă de muncă lucrează, economia se dezvoltă o dată cu populația, fiecare își găsește un loc de muncă în condițiile progresului tehnic. Totuși, R.H. arată că aceasta nu se întîmplă întotdeauna în practică din două considerente: a) populația poate fi în întregime folosită fără însă să dispună de un capital fix care să materializeze realizările progresului tehnic; cu alte cuvinte, capitalul fix poate fi învechit; acest lucru afectează ritmul investițiilor și de aci pe acela al dezvoltării economiei; b) cînd există o cerere globală insuficientă, aceasta poate

teriorul întreprinderilor, chiar dacă pe ansamblu situația folosirii brațelor de muncă nu se deteriorează; dacă nefolosirea din întreprinderi crește progresiv, aceasta poate provoca un dezechilibru dintre creșterea efectivă și creșterea potențială.

● Observatoare economice regionale

● Sub titlul **La météo économique régionale** (Meteorologia economică regională), **Jean Salmona, L'Usine Nouvelle** (nr. 42/1972) publică un prim bilanț al activității observatoarelor economice regionale, create în ultimii cinci ani în Franța.

Rețeaua acestor observatoare are rolul de a colecta tot felul de date informative și a le pune — într-o formă adoptată — la dispoziția „agenților economici" din fiecare regiune, respectiv a producătorilor, consumatorilor sau investitorilor. În intenția organizatorilor, această informare ar permite „agenților economici" să adopte decizii optime în diverse probleme, cum ar fi: în cazul unei întreprinderi — lansarea unui produs nou, implantarea unei noi unități productive, lansarea pe o piață nouă etc.; în cazul unei comune — programarea echipării pe plan școlar sau spitalicesc, organizarea rețelei transporturilor ș.a.; în cazul unei familii — schimbarea locului de muncă, achiziționarea unei locuințe etc.

Gradul de utilizare a informației colectate depinde însă de modificarea mentalității centrelor de decizie, de renunțarea la obișnuințele lor rutiniere, ceea ce — recunoas-

metodologie

CORELAȚIILE PLANULUI DE MUNCĂ ȘI SALARII

ÎN CADRUL mecanismului de conducere și planificare a economiei noastre socialiste, corelațiile planului de muncă și salarii ocupă un loc important. Corespunzător caracterului specific al planificării din țara noastră, ele sînt folosite concomitent ca instrumente **de planificare** și **de control** al realizării planului pe toate treptele ierarhice.

Folosirea corelațiilor planului de muncă și salarii în această dublă calitate rezultă din conținutul și esența lor, din funcțiile economice îndeplinite de ele. Astfel, deși indicatorii corelațiilor nu acoperă decît parțial sfera producției și respectiv a consumului din economia națională, ei servesc **la dezvoltarea echilibrată și proporțională** a economiei, la orientarea unei părți însemnate și în continuă creștere a producției și consumului pe sfere, sectoare, ramuri și subramuri. Cu ajutorul lor se asigură echilibrul necesar între masa veniturilor și volumul bunurilor de consum și al serviciilor, o circulație bănească normală etc.

În al doilea rînd, corelațiile planului de muncă și salarii îndeplinesc și o funcție importantă în legătură cu politica de dezvoltare, cu raportul stabilit între partea din venitul național destinată pentru dezvoltare și cea pentru consum, **contribuind la sporirea acumulărilor.** Cele trei posibilități de stabilire a corelațiilor care ne conduc la tot atîtea raporturi în ce privește acumularea sînt suficient de concludente în acest sens.

a, (b) = 1 Acumularea constantă ;
a, (b) < 1 $A_1 > A_0$; a, (b) > 1 $A_1 < A_0$.

Corelațiile planului de muncă și salarii exercită și o funcție de **cointeresare materială :** pe baza lor se determină modul de împărțire a rezultatelor producției în produsul pentru sine și în produsul pentru societate. În acest fel se creează anumite raporturi între interesul personal și cel social, între interesul imediat și perspectivă, raporturi care fac obiectul cointeresării materiale privită în accepțiunea ei cea mai largă. Avem aici în vedere cointeresarea materială ca un concept complex, care include, atît cointeresarea materială **socială**, cît și cointeresarea materială **personală** (de grup și individuală).

Dacă ne referim la produsul pentru sine, legătura corelațiilor cu cointeresarea materială ne apare evidentă și reținem faptul că literatura de specialitate nu conține nici un fel de controversă în această privință. Nu același lucru se poate spune și în legătură cu produsul pentru societate care, după părerea noastră, are și el o strînsă legătură cu cointeresarea materială. Astfel, cu ajutorul plusprodusului devine posibilă sporirea resurselor pentru dezvoltare economico-socială, creșterea gradului de înzestrare tehnică, iar de aici posibilități tot mai mari de creștere a productivității muncii și de bunăstare materială a întregului popor ; aceleași resurse servesc pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru realizarea politicii de ocupare deplină a forței de muncă. Prin urmare, plusprodusul servește scopului înfăptuirii cointeresării materiale în **forma ei socială.**

Toate acestea demonstrează că legătura corelațiilor sus-amintite cu cointeresarea materială nu se rezumă la una din formele acesteia (cointeresarea materială **personală) ;** dacă în primul caz, corelațiile apar legate organic de **cointeresarea materială personală** (de grup și individuală), în cel de-al doilea caz corelațiile planului de muncă și salarii contribuie **la cointeresarea materială socială.** Cu alte cuvinte corelațiile planului de muncă și salarii constituie „terenul" îmbinării cointeresării materiale personale cu cointeresarea materială socială, respectiv ele sînt instrumente ale îmbinării intereselor imediate (individuale, colective și sociale) cu interesele de perspectivă ale tuturor membrilor societății.

ÎNTRE ACESTE TREI FUNCȚII există o legătură strînsă ; nerealizarea uneia dintre funcții se poate răsfrînge asupra celorlalte două funcții, de unde rezultă că ele se cer înfăpuite în mod **cumulativ.** Acest fapt comportă însă exigențe deosebite privind modul de stabilire a corelațiilor, începînd cu criteriile și factorii fundamentării lor și terminînd cu metodele și tehnicile de evaluare a acestor factori, cu indicatorii care intră în alcătuirea celor două corelații.

Realizarea cointeresării materiale cu ajutorul corelațiilor planului de muncă și salarii reclamă ca în procesul fundamentării lor științifice să se țină seama de două condiții esențiale : a) **un raport cantitativ optim între $\Delta S/\Delta Q$ și $\Delta s/\Delta w$,** raport care exprimă creșterea de S și s (procente sau lei) ce revine la **un** procent de creștere a Q și W ; b) **o bună legătură funcțională între $\Delta S/\Delta Q$ și $\Delta s/\Delta w$,** adică necesitatea ca din creșterea totală a salariului partea covîrșitoare să aibă drept sursă creșterea productivității muncii, în genere efortul propriu al ramurilor, subramurilor și întreprinderilor.

Raportul cantitativ dintre salariu și productivitate poate fi stabilit sub forma celor 3 posibilități înainte menționate. Devansarea creșterii salariului de către creșterea productivității este doar una din aceste posibilități, astfel că cele două concepte nu pot fi identificate și confundate. Această devansare este uneori considerată în literatura economică drept o **necesitate absolută a creșterii economice.** Acest lucru nu corespunde adevărului întrucît creșterea economică poate să aibă loc nu numai cînd ΔS (Δs) este devansată de ΔQ (ΔW), **ci în absolut toate cele trei posibilități de stabilire a corelațiilor.** Este însă adevărat că ratele de creștere economică diferă ca mărime de la un caz la altul ; sînt mai mari cînd $\Delta S\ (\Delta s) < \Delta Q\ (\Delta W)$ și mai mici cînd $\Delta S(\Delta s) \geq \Delta Q\ (\Delta W)$.

Devansarea salariului de către productivitate este într-adevăr o necesitate atunci cînd se pune problema accelerării creșterii economice, modernizării structurii economiei, respectiv cînd se urmărește să se lichideze decalajele economice dintre o țară sau alta. O asemenea cerință este de o stringentă actualitate și importanță pentru țara noastră.

Soluția devansării salariului de către productivitate este pe deplin compatibilă cu cointeresarea materială socială deoarece creează premisele sporirii acumulării și ridicării productivității muncii sociale. Tot astfel, devansarea salariului de către productivitate poate satisface în bune condiții și cerințele cointeresării materiale personale, **cu condiția de a se asigura o mărime optimă a devansării.** Așadar, **mărimea** devansării **și nu** devansarea în general este problema esențială care trebuie soluționată în procesul stabilirii corelațiilor planului de muncă și salarii pentru ca societatea să beneficieze de efectele favorabile ale cointeresării materiale, iar creșterea economică să se realizeze în condițiile unei înalte eficiențe economice.

În condițiile devansării, raporturile cantitative ale corelațiilor (teoretic vorbind) pot lua următoarele valori :

$$0 \leqslant \frac{\Delta S}{\Delta Q} < 1 \quad \text{și} \quad 0 \leqslant \frac{\Delta s}{\Delta w} < 1$$

Practic însă, dintr-o mulțime de considerente (ocuparea forței de muncă suplimentare, creșterea calificării, modificarea structurii ramurilor și a sortimentului producției etc.), cele două inegalități se modifică în partea stîngă și devin :

$$0 < \frac{\Delta S}{\Delta Q} < 1 \quad \text{și} \quad 0 < \frac{\Delta s}{\Delta w} < 1$$

Prin aceasta însă, problema stabilirii corelațiilor nu se simplifică, deoarece funcțiile lor obiective, îmbinarea celor două forme ale cointeresării materiale (socială și personală) **nu pot fi satisfăcute de orice mărime a devansării.**

Stabilirea mărimii **optime** a devansării se referă la două aspecte esențiale : a) factorii ce se cer luați în considerare (macroeconomici și microeconomici, respectiv cei care reflectă efortul societății și cei care reflectă efortul întreprinderilor) ; b) evaluarea fiecărui factor din cele două grupe.

Deși la prima vedere ar părea că pentru stabilirea mărimii devansării este suficient să se ia în considerație un singur grup de factori (fie macroeconomici fie microeconomici), în realitate lucrurile nu stau astfel. Factorii macroeconomici sînt aceia care reclamă devansarea salariului de către productivitate ; tot ei acționează și în direcția unei devansări cît mai mari. Această din urmă subliniere rezultă din faptul obiectiv că, pentru societate, sporirea acumulării în forma sa materială (de mijloace de producție) face avantajos un decalaj cît mai mare între creșterea salariului și creșterea productivității.

Mărimea devansării, stabilită exclusiv în baza factorilor macroeconomici, nu ar reflecta însă decît cerințele cointeresării materiale sociale ; pe planul creșterii economice ea ar putea conduce într-adevăr la sporirea mai rapidă a înzestrării tehnice a muncii însă nu garantează și o sporire corespunzătoare a eficienței folosirii bazei materiale și umane a producției.

Dacă dimpotrivă, se iau în considerare numai factorii microeconomici, de asemenea nu se poate ajunge la o mărime optimă a devansării, întrucît în acest caz s-ar manifesta o tendință opusă celei dintîi, de stabilire a devansării cît mai aproape de 1, de această dată în virtutea faptului că din punct de vedere al economisirii muncii vii este mai avantajos să se realizeze o creștere a salariului cît mai apropiată de productivitate. În această alternativă, desigur, s-ar pune un accent mai mare pe cointeresarea materială personală, s-ar restrînge resursele pentru fondul de dezvoltare economico-socială, de înfăptuire a cointeresării materiale sociale.

Optimizarea mărimii devansării poate așadar, să rezulte prin **luarea în considerare a ambelor grupe de factori condiție esențială pentru ca corelațiile să îmbine în mod judicios cointeresarea materială socială cu cointeresarea materială personală, pentru a asigura creșterea economică rapidă și eficientă.**

Cea mai dificilă problemă a determinării mărimii optime a devansării este legată însă de **modul de evaluare a celor două grupe de factori**, mai ales a celor microeconomici, care sînt de o diversitate enormă, foarte mobili, variabili atît în timp cît și în spațiu. Aceasta constituie de fapt o sursă de slăbire a funcției corelațiilor de cointeresare materială. Dar luarea lor în considerare, evaluarea lor cît mai precisă, sînt necesare **pentru fiecare întreprindere**, întrucît, la acest nivel se verifică modul în care corelațiile planului de muncă și salarii satisfac cerințele cointeresării materiale personale, ale creșterii economice intensive, eficiente.

În teoria economică există părerea ca în determinarea relației cantitative dintre salariu și productivitate este necesar să se pornească de la principiul contribuției celor doi factori principali de creștere, fondurile fixe și forța de muncă. Deși nu împărtășim întru totul acest principiu, calculele efectuate de noi demonstrează că el poate fi satisfăcător doar pentru **explicitarea ex-post** a raportului dintre salariu și productivitate. În nici un caz el nu este suficient pentru **planificarea corelațiilor,** sau poate fi utilizat numai ca un prim pas în stabilirea mărimii optime a devansării salariului de către productivitate. Un alt pas ar trebui să-l constituie, potrivit, aceluiași principiu, de pildă luarea în considerare și evaluarea contribuției celorlalte cheltuieli materiale care dețin ponderea cea mai mare în totalul muncii materializate etc.

În fine, pentru a încheia considerațiile referitoare la mărimea optimă a devansării, am vrea să arătăm că în afară de calculele bazate pe principiul contribuției factorilor, analizele de corelație și regresie au evidențiat pentru perioada 1960—1970, atît pe ansamblul industriei, cît și la nivel de ramuri și întreprinderi, coeficienți de corelație ridicați, precum și valori semnificative ale parametrului b. În baza tuturor acestor calcule se poate aprecia că modul practic de fundamentare a corelațiilor planului de muncă și salarii **ține seama de cerințele înfăptuirii cointeresării materiale sociale și personale.**

ASIGURAREA unei legături strînse între cuplurile de indicatori examinați este însă insuficientă pentru a asigura cointeresarea materială. Pentru aceasta se impune a se satisface și o a doua condiție, care constă în **funcționalitatea legăturii dintre salariu și productivitate, dintre fondul de salarii și** salariu și productivitate.

O a doua condiție a cointeresării materiale rezidă în funcționalitatea legăturii între salariu și productivitate. Esența acestei condiții, așa cum s-a menționat, rezultă din necesitatea ca mărirea salariului să se întemeieze pe creșterea productivității muncii, pe rezultatele reale ale activității de producție.

Condiția de funcționalitate firește, nu se referă la ansamblul economiei naționale ; la acest nivel, se știe, atît **mărimea** cît și **creșterea** salariului sînt și trebuie să fie dependente de productivitatea muncii sociale. Ea se direcționează la nivele mult inferioare ansamblului economiei, respectiv **la ramuri**, subramuri și mai ales în interiorul acestora, pe întreprinderi.

Continuînd calculele la care ne-am referit mai înainte privind raportul cantitativ dintre salariu și productivitate s-a evidențiat o slăbire a legăturii dintre salariu și productivitate, mai precis, ponderea productivității muncii explică într-o măsură mai mică creșterea salariului. Reducerea legăturii cantitative dintre salariu și productivitate — observată prin analiza de regresie multiplă — este pe deplin explicabilă ; ea ne arată că este vorba de un mecanism anume, care, periodic, intră în acțiune și contribuie la punerea de acord, la „corelarea" creșterii salariului cu creșterea productivității muncii **(majorările periodice de salariu).**

În baza acestor constatări am fi tentați să credem că asigurarea funcționalității

George RĂBOACĂ
Institutul de Cercetări Economice

→

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

„ECONOMIA TRANSFERURILOR"

VIGOAREA cu care se manifestă interesul reînnoit pentru problemele repartiției este o caracteristică remarcabilă a mișcării actuale de idei din Occident. Keynes, preocupat cvasi-exclusiv de modalitățile de a asigura stabilitatea economiei capitaliste, a atribuit implicit — dar și foarte explicit — distribuirii venitului național un loc cu totul secundar în teoria economică. Modelele creșterii apărute pe această linie de gîndire au eludat sistematic problema repartiției, absentă și din catalogul obiectivelor fundamentale ale politicii economice a țărilor occidentale dezvoltate. Noul interes care se poate constata pentru modul de împărțire a venitului național este deci o reacție la minimalizarea de către teoria economică încă dominantă și de către practica bazată pe ea, a unui aspect esențial al realității.

Formele diferă firește considerabil, ca și locul atribuit teoriei repartiției în ansamblul generalizărilor teoretice. Purtătorii tendințelor de înnoire în materie formează de asemenea un cerc destul de eterogen, provenind atît din rîndul universitarilor tineri cît și din acela al generațiilor mai vîrstnice de economiști, uneori cu nume mai de mult și binecunoscute, în literatură. Profesorul Kenneth E. Boulding (Universitatea din Colorado, SUA) a început de curînd să dea o formă sistematică ideilor de bază ale unei teorii a transferurilor (grants economy sau grants economics), al cărei prim țel declarat este introducerea problematicii repartiției în teoria economică și în politica economică și socială [1]. Mai precis ar fi desigur, istoricește, să se vorbească de o încercare de reintroducere. Elaboratul economistului american are totuși laturi care se situează dincolo de reluarea unor poziții din etape anterioare ale evoluției gîndirii.

Ca punct de plecare servesc efectele distributive ale intervențiilor statului în „sistemul de piață", adică în relațiile de schimb. Orice intervenție duce la modificări în structura prețurilor, în proporțiile factorilor de producție folosiți, în proporțiile producției de bunuri și servicii. Ca urmare, iau naștere avantaje pentru unii — denumite de profesorul Boulding transferuri pozitive — și costuri pentru alții, denumite transferuri negative. Transferurile sînt definite ca prestații acordate fără echivalent, în această categorie fiind încadrate subvențiile, impozitele, scutirile de impozite, alocațiile de tot felul înăuntrul și în afara unor grupuri și organizații, a unor orașe, regiuni, țări etc. Conceptul este foarte larg, după cum se vede, tinzînd să cuprindă orice fel de donații, inclusiv pe plan internațional.

Cum încap aici plățile cu caracter fiscal, cărora le corespund în principiu serviciile statului sau ale autorităților locale, este o chestiune de amănunt față de însemnătatea locului la care aspiră „economia transferurilor" în gîndirea macroeconomică. În primul rînd, autorii ei (profesorul Boulding este asistat de un grup de economiști mai tineri [2]) se delimitează de teoria existentă ca de o teorie exclusiv a relațiilor de schimb. Legile pieței, arată ei, ignorează fenomenele de interdependență a oamenilor, care izvorăsc din altruism sau bunăvoință, din invidie sau reavoință, cît și din alte motivații. Ele fac, de asemenea, abstracție de problematica repartizării inegale a puterii, a averii și a veniturilor în societate, care duce la alterări ale proceselor de pe piață.

Aceste alterări duc la transferuri implicite, adică ascunse, acoperite — printre care profesorul Boulding menționează, cu referire la Marx, și însușirea rezultatelor exploatării salariaților. Pentru a înțelege deci mai bine economia și societatea, conchide raționamentul, modelele care le conceptualizează trebuie să includă, alături de procesele de schimb, și procesele de transfer. Pornind de aici, autorii consideră, în al doilea rînd, că economia transferurilor reprezintă o extindere a teoriei economice existente, așezarea ei pe un teren mai larg și mai realist, unde teoria schimburilor formează doar un caz special al comportamentului economic. În cele din urmă rezultă deci că autorii văd în abordarea pe care o schițează, elementele unei teorii generale a comportamentului uman în sfera economică.

Ceea ce știm pînă în prezent despre economia transferurilor (am dispus doar de expuneri foarte sumare ale ei sau de surse indirecte) este prea puțin pentru formularea unei aprecieri de ansamblu. Încercarea ei de a rejudeca abordările teoretice predominante astăzi în Occident, care nu dau satisfacție în ceea ce privește oglindirea realităților economice și sociale complexe din țările capitaliste, poate fi situată fără greutate în acea criză a gîndirii despre care vorbește Joan Robinson.

Accentul pus pe rolul transferurilor, cu alte cuvinte pe procesele redistributive, denotă că încercarea se inspiră cel puțin din două izvoare, din două componente ale realității : pe de o parte, rolul însemnat — și aflat încă în creștere — al statului în viața economică, rol materializat, între altele, în partea ridicată și uneori crescîndă din venitul național care trece prin buget ; pe de altă parte, conștiința în dezvoltare a necesității unor corective de inspirație etică și morală la procesele din economia capitalistă guvernate de legile pieței, conștiință care reflectă sesizarea acută a inechității relațiilor actuale de repartiție. Aceste două elemente și implicațiile lor în desfășurarea vieții economice din țările capitaliste ar justifica însă, mai degrabă decît o teorie generală a comportamentului uman, o analiză teoretică aprofundată a redistribuirii venitului național, o teorie generală — de ce nu ? — a redistribuirii. Este cazul să amintim aici că, încă acum cîțiva ani, doi cercetători români, profesorii Em. Dobrescu și T. Postolache, au subliniat însemnătatea deosebită a creșterii rolului redistribuirii în capitalismul contemporan, au schițat origini, semnificații și modalități de cuantificare a fenomenului (Introducere în teoria capitalismului monopolist de stat, 1967, pag. 39—41). Scoaterea acestui fenomen, așa cum preconizează prof. Boulding, din sfera „pieței", deci a relațiilor sociale de producție și de repartiție, și întemeierea analizei pe factori ca bunăvoința și reavoința, cum propun promotorii „economiei transferurilor", nu ni se par însă a promite o înțelegere corectă a procesului. Pe de altă parte, prezența unor determinări politice ale redistribuirii este certă și nu poate fi omisă în analiză. Importanța problemei va justifica în orice caz reluarea ei pe baza și a altor scrieri recente.

L. STROJA

1). Kenneth E. Boulding, Martin Pfaff, Transferwirtschaft. Regelungstheorie der Wirtschafts — und Sozialpolitik, in Wirtschaftswoche nr. 36/1972.

2). Profesorul Martin Pfaff de la universitățile din Augsburg — RFG și Wayne — SUA, Anita B. Pfaff și alții.

←

salariului presupune ca majorările de salarii să se efectueze exclusiv după criteriul efortului propriu al întreprinderilor. Într-o astfel de alternativă eforturile de cercetare și perfecționare a corelațiilor ar trebui orientate exclusiv spre găsirea mijloacelor și metodelor de determinare a efortului propriu al întreprinderilor, în funcție de care să se efectueze aceste majorări. În acest caz însă condiția de funcționalitate **ar fi doar parțial satisfăcută.** Majorările de salariu trebuie să asigure și cerințele **funcționalității macroeconomice** a salariului, adică ele trebuie să asigure orientarea forței de muncă către ramurile cele mai dinamice, moderne, să contribuie la modernizarea structurii economiei, prin urmare **să susțină creșterea productivității muncii sociale.**

Satisfacerea celor două aspecte ale funcționalității macroeconomice și microeconomice, nu este o sarcină ușoară, dar ea este posibilă cu condiția ca sporul de salariu mediu și de fond de salariu, obținut prin majorări să fie însoțit de o bună alocare a lui pentru diferite elemente ale sistemului de salarizare (tarifar, sporuri, prime, gratificații etc.).

În acest mod devine posibil ca în cadrul raportului cantitativ dintre salariu și productivitate să existe un echilibru bun între partea de creștere a salariului provenind din rezultatele societății în ansamblu și partea de creștere a salariului legată de rezultatele efortului propriu al întreprinderilor.

În esență, funcționalitatea legăturii salariului cu productivitatea evidențiază că pentru sporirea productivității muncii nu este suficient să constatăm existența unui raport cantitativ semnificativ. Ceea ce contează în ultimă analiză este măsura în care acest raport cantitativ se întemeiază pe o legătură strînsă cu productivitatea muncii individuale, colective și sociale. O asemenea funcționalitate a corelațiilor poate conduce la o creștere a productivității superioare întrucît **stimulează întreprinderile pentru includerea rezervelor în plan.**

OPTIMIZAREA corelațiilor planului de muncă și salarii reclamă exigențe deosebite privind **calitatea indicatorilor pe care** ele se întemeiază.

Este știut că producția globală și productivitatea muncii, nu reflectă efortul propriu al întreprinderilor și ramurilor ; în conținutul producției globale se include și consumul de muncă materializată, ceea ce determină două categorii de deformări : — microeconomice și macroeconomice. Ambii indicatori **supraestimează** rezultatele producției la toate nivelele ierarhice. Cît privește productivitatea muncii, ea suportă și influența numărului mediu scriptic de salariați, ceea ce deformează productivitatea într-un sens diferit, o subevaluează.

În consecință, datorită insuficiențelor acestor indicatori, corelațiile planului de muncă și salarii, funcțiile acestora sînt afectate pe cel puțin trei planuri : al fundamentării mărimii devansării salariului de către productivitate, al funcționalității salariului în raport cu efortul propriu și în fine „cointeresează“ întreprinderile în consumul de factori și nu în economisirea lor.

De aceea, o direcție principală a perfecționării corelațiilor planului de muncă și salarii o constituie preocuparea de luare în considerare a unor indicatori (producția netă, valoarea adăugată, producția finală) care să elimine cel puțin parțial insuficiențele producției globale.

Concentrarea atenției către producția netă de pildă, nu este întîmplătoare ; prin conținutul său, acest indicator caracterizează **volumul activității productive** rezultat din folosirea eficientă a întregului consum de muncă (vie și trecută), ceea ce determină un interes echilibrat din partea întreprinderilor pentru economisirea tuturor factorilor producției. El satisface exigențele conducerii centralizate, putînd fi determinat la nivel de întreprindere, subramură, ramură și economie națională.

Fiind un indicator valoric, producția netă, ca și producția globală este însă și ea afectată de unii factori, cum sînt : sistemul de prețuri, modificarea sortimentelor producției etc. De aceea, considerăm că îmbunătățirea cointeresării materiale a întreprinderilor, prin corelațiile planului de muncă și salarii nu se poate realiza numai prin perfecționarea indicatorilor. Concomitent este necesar **să se întărească gestiunea întreprnderilor, o mai bună evidență a efortului lor propriu,** factori ce vor stimula introducerea rezervelor în plan, ceea ce corespunde hotărîrilor Plenarei C.C. al partidului din noiembrie 1972.

În perfecționarea corelațiilor se are în vedere desigur ca acțiunea lor conjugată să asigure permanent un bun echilibru între creșterea economică intensivă și extensivă, accentuarea rolului factorilor intensivi, economisirea la maximum atît a muncii vii cît și trecute.

Coordonatele principale, cît și soluțiile concrete ale perfecționării acestor corelații — parte integrantă a măsurilor partidului și statului nostru de îmbunătățire a sistemului conducerii și planificării întregii economii naționale — sînt desigur determinate de cerința modernizării structurii economiei, iar pe de altă parte de cerința creșterii economice rapide și eficiente.

date de prognoză

RELAȚIILE INDUSTRIE – AGRICULTURĂ – SERVICII

SECTOARELE principale ale economiei naționale se află în toate epocile în anumite relații cantitative și calitative care se repercutează nu numai asupra produsului social total, venitului național și, implicit, asupra nivelului de trai al populației, dar și asupra structurii sociale, a claselor și grupurilor socio-profesionale. Ramificațiile structurilor specifice ale economiei naționale în fiecare epocă în parte duc pînă în modul de gîndire, motivațiile activității individuale și sociale, inclusiv pînă la modul și țelurile acțiunii politice. De aceea, încercarea de a desprinde tendințele, conform cărora se vor dezvolta relațiile intersectoriale din economie prezintă o însemnătate nu numai teoretică, dar și una practică.

● *Tendințe sectoriale*

ANALIZA evoluției de pînă acum a relațiilor dintre cele trei sectoare ale economiei scoate la iveală o serie de tendințe manifestate pe lungă durată. Exprimate în forma lor cea mai simplă, aceste relații se pot înfățișa astfel : agricultura predomină la începutul istoriei economiei, meșteșugurile și comerțul fiind activități mai puțin importante ; industrializarea schimbă radical acest raport în favoarea industriei și în defavoarea agriculturii ; un nivel și mai înalt de dezvoltare economică duce la o descreștere și mai serioasă a agriculturii, o oarecare plafonare a ponderii producției industriale și o creștere rapidă a sectorului serviciilor. Această schemă poate fi regăsită (din cauza caracterului ei cu totul general) pe plan mondial. Țările cele mai avansate din punct de vedere economic pot fi caracterizate ca fiind țări industriale cu un sector agricol cu o pondere neînsemnată, dar cu un sector de servicii în dezvoltare relativ rapidă. În schimb, țările cele mai slab dezvoltate economicește au economii naționale precumpănitor agricole, cu o industrie subdezvoltată.

Deosebirile actuale dintre diferitele economii naționale se pot exprima pe planuri multiple dintre care fundamentale sînt cel puțin următoarele : venit național pe locuitor, producție industrială și agricolă pe locuitor, structura intersectorială a economiei. În țările avansate, caracterizate prin venit național mare pe locuitor, nu numai producția industrială, dar și cea agricolă pe locuitor sînt foarte ridicate, în ciuda ponderii reduse a agriculturii în economia națională. Situația se prezintă exact invers în țările slab dezvoltate, unde predominarea agriculturii nu este echivalentă cu o producție agricolă mare pe locuitor, ceea ce explică paradoxul subnutriției sau malnutriției în astfel de țări.

● *Industria — pivot al dezvoltării*

SE POATE CONSTATA că în literatura economică mondială există un consens aproape unanim în ce privește industrializarea ca mijloc de a ridica actualele țări în curs de dezvoltare la nivelul țărilor avansate economicește. Pentru a putea aprecia dimensiunile absolute în care se vor concretiza astfel de schimbări necesare și posibile pînă către sfîrșitul secolului nostru, să pornim de la estimările existente în ce privește momentul de față.

Se știe, de pildă, că serviciile statistice ale O.N.U. au încercat o estimare a produsului intern brut (P.I.B.) la scară mondială, atît ca mărime absolută cît și ca structură. Datele publicate în Anuarul Statistic al O.N.U. apărut în anul 1969 se referă la 1963 și, cu toate lacunele lor, pot da o imagine orientativă asupra realităților.[1]) Pe plan mondial, cifrele arată că agricultura reprezintă 17,3% din P.I.B., industria extractivă și prelucrătoare 48,3%, construcțiile 7,8%, transporturile și telecomunicațiile 9,3% comerțul 17,1% (datele nu cuprind celelalte servicii pentru a putea fi oarecum comparabile). Dacă ne referim numai la lumea capitalistă, atunci structura P.I.B. se prezintă astfel : agricultura 11%, industria 32,6%, construcțiile 5,4%. Efectuînd calculele corespunzătoare, ajungem la concluzia că în cazul țărilor capitaliste dezvoltate industria reprezintă 44,5% din P.I.B., agricultura 8,8% și construcțiile 7,3%, în vreme ce în cazul celor în curs de dezvoltare industria constituie abia 27,3% din P.I.B., agricultura 41,7%, iar construcțiile 4,5%.

Agricultura, participînd cu un procent de numai 8,8% la P.I.B. al țărilor capitaliste avansate economicește, pare să constituie o activitate cu totul marginală pentru economia acestor state. În realitate, producția agricolă pe locuitor în țările capitaliste dezvoltate, reprezentînd în anul 1963 o sumă de 133 dolari, este de 2,1 ori mai mare decît cea din țările în curs de dezvoltare (61 dolari pe locuitor). Cu alte cuvinte, scăderea ponderii agriculturii în ansamblul activității economice a țărilor avansate nu este echivalentă cu o scădere absolută a producției sale, ci cu o creștere apreciabilă a randamentelor și productivității muncii agricole. Desigur, discrepanțele sînt mult mai mari în ce privește producția industrială pe locuitor a celor două grupe de țări : 673 dolari în cele dezvoltate, față de 40 dolari în cele în curs de dezvoltare (de 16,8 ori mai mică în ultimul grup de țări).

Nu puțini economiști occidentali au fost tentați, în special în urma cercetărilor lui Colin Clark și W. W. Rostow, să aprecieze că economia societății omenești se dezvoltă în stadii cărora le corespunde o anumită predominare a unuia sau altuia dintre principalele sectoare ale economiei. Pe această bază a fost descrisă starea actuală a economiei țărilor subdezvoltate ca aparținînd unui stadiu prin care au trecut, la timpul lor, și țările actualmente avansate și că diferențele ar consta pur și simplu în decalajul de timp. În realitate, după cum se știe, diferențele constau în unilateralitatea economiei majorității țărilor în curs de dezvoltare. Tocmai de aceea factorii de decizie politică din aceste țări consideră că lichidarea unilateralității economiei dezvoltarea lor multilaterală, în primul rînd pe calea industrializării, este soluția scoaterii din actuala stare de înapoiere a economiilor lor naționale. Riposta economiei politice burgheze la această opțiune este punerea în mișcare a unui întreg ansamblu de argumente care să determine țările în curs de dezvoltare să renunțe la industrializare. În această ordine de idei, nu întîmplător sînt adeseori subliniate și chiar exagerate urmările multiple pe care le-a avut industrializarea în țările capitaliste avansate. Desigur, repercusiunile industrializării sînt multiple, iar continuarea dezvoltării industriale a omenirii va pune cu acuitate multe probleme care astăzi afectează numai zone restrînse ale globului. Astfel de probleme sînt : dezechilibrele ecologice, poluarea crescîndă a apelor și atmosferei, migrații interne (uneori și externe) ale populației, însoțite de depopularea unor zone agricole sau miniere altădată înfloritoare etc.

Nu se poate însă să nu se observe chiar de către cei mai obstinați adversari ai dezvoltării industriale faptul că — chiar și în condițiile capitalismului — industrializarea a accelerat pretutindeni ritmul progresului tehnic cu efecte pozitive asupra ansamblului economiei și vieții sociale, a ridicat nivelul pregătirii profesionale a forței de muncă, ceea ce a avut urmări asupra creșterii veniturilor populației și asupra diversificării necesităților sale, inclusiv culturale. Industrializarea a determinat o accelerare a urbanizării și a organizării teritoriului (dezechilibrele teritoriale se referă astăzi tocmai la acele regiuni care au rămas neindustriale în țările industrializate). În sfîrșit, nivelul de trai material și cultural a sporit în primul rînd, ca urmare a faptului că presiunea crescîndă a revendicărilor clasei muncitoare datorată ridicării gradului său de organizare și sporirii sale numerice, a determinat ca o parte din productivitatea crescută a muncii să se repercuteze asupra veniturilor sale reale.

Pentru cele mai multe dintre țările socialiste industrializarea a reprezentat și reprezintă pîrghia esențială pentru ridicarea nivelului de dezvoltare a economiei la cel al țărilor avansate, condiția însăși a progresului economic și social.

De aceea nu se poate imagina pentru următoarele decenii o societate evoluată din punct de vedere economic în țările actualmente în curs de dezvoltare, fără o creștere corespunzătoare a producției industriale.

● *Estimații pentru viitor*

ÎN CAZUL în care țările capitaliste dezvoltate vor avea în următoarele două decenii o creștere lentă a producției industriale pe locuitor, de circa 1,5% anual, așa cum a fost cazul în anii 1963—1967, atunci în 1990 această producție se va situa la circa 1050 dolari pe locuitor. O creștere medie anuală în industria țărilor în curs de dezvoltare de 3,2% (cum a fost în perioada menționată), ar face ca producția industrială pe locuitor să fie de 96 dolari în 1990 în aceste țări. Diferența dintre producțiile industriale dintre cele două grupuri de țări s-ar micșora de la 16,8 ori cît era în 1963, la circa 11 ori în 1990. Ea ar rămîne deci considerabilă. De aceea este de prevăzut că din rîndurile țărilor în curs de dezvoltare se va detașa în următoarele două decenii un subgrup care se va industrializa rapid în această perioadă și care va ajunge, probabil la producții industriale pe locuitor de 400—500 de dolari în 1990, pe cînd cele mai puțin dezvoltate din acest grup vor cunoaște în continuare o stare precară din punct de vedere industrial. Concomitent, se poate prevedea că agricultura va cunoaște o dezvoltare mai accentuată în acel subgrup de țări în curs de dezvoltare ce se va industrializa, bătînd pasul pe loc în celelalte care nu vor fi pornit pe această cale. Este de prevăzut că, în aceste ultime țări, înapoierea agriculturii va face să se mențină situația de subnutriție.

Ce se va întîmpla însă cu industria și agricultura țărilor actualmente avansate ? Pentru a putea aprecia perspectivele ar trebui mai întîi să știm cum se vor comporta o serie de factori ce pot influența destinul viitor al ramurilor ca și al creșterii economice în genere. În această privință am semnala cel puțin următorii : factorul demografic, structura populației și a forței de muncă, elasticitatea cererii diverselor categorii de produse, evoluția rezervelor disponibile de resurse minerale și de apă, continuarea revoluției științifice și tehnice.

dr. N. S. STĂNESCU

1) Lacunele se referă atît la metodologie cît și la faptul că ele nu sînt realmente mondiale întrucît nu cuprind țările socialiste din Asia.

(Va urma)

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Balanța energetică a Ungariei

ÎN ultimii zece ani, ponderea hidrocarburilor lichide și gazoase în structura balanței energetice a Ungariei a crescut de la 18% la 42%. Această tendință va continua, ajungînd ca în 1975 hidrocarburile să reprezinte 55%, iar în 1980 — între 65 și 70%, pe seama scăderii corespunzătoare a combustibililor solizi. Deficitul energetic crescînd, arată MTI, va necesita sporirea importurilor, care în 1975 vor acoperi aproximativ 45% din necesar, iar în 1980 — între 58 și 60%. La echilibrarea balanței energetice a țării va contribui intrarea în funcțiune în 1980 a primei centrale nucleare.

● Europa occidentală : Piața semiconductorilor

PRODUCĂTORII de semiconductori din țările vest-europene se arată a fi optimiști : bilanțul vînzărilor pe această piață pentru anul trecut se ridică la aproape 650 milioane de dolari, față de nivelul stagnant de 540 milioane din 1971. Pentru anul în curs se scontează pe un volum global al afacerilor de 760 milioane de dolari, creșterea vînzărilor fiind apreciată la 20% în R.F.G. (cea mai importantă piață vest-europeană) și la 15% în Franța.

● Insulele britanice în anul 2011

DUPĂ extrapolări elaborate în Anglia pe baza datelor recensămîntului din 1970, în anul 2011 populația țării va număra 66,3 milioane locuitori, față de 55,7 milioane în 1970. În 1981 populația va atinge 57,7 milioane, în 1991 — 60,3 milioane, în 2001 — 63,1 milioane. Deci, în decurs de 40 de ani populația va crește cu 19%, ceea ce echivalează cu adăugarea populației unui oraș de dimensiunile Londrei la fiecare generație.

În 2011 populația pînă la 15 ani va reprezenta 22,8% din total față de 24,2% în 1970, iar proporția celor în vîrstă de 65 de ani sau mai mult va reprezenta 12.4%, față de 12,9% în anul de bază.

INSEMNĂRI DIN R. P. POLONĂ

PREGĂTIREA CADRELOR DE CONDUCERE PENTRU ECONOMIE

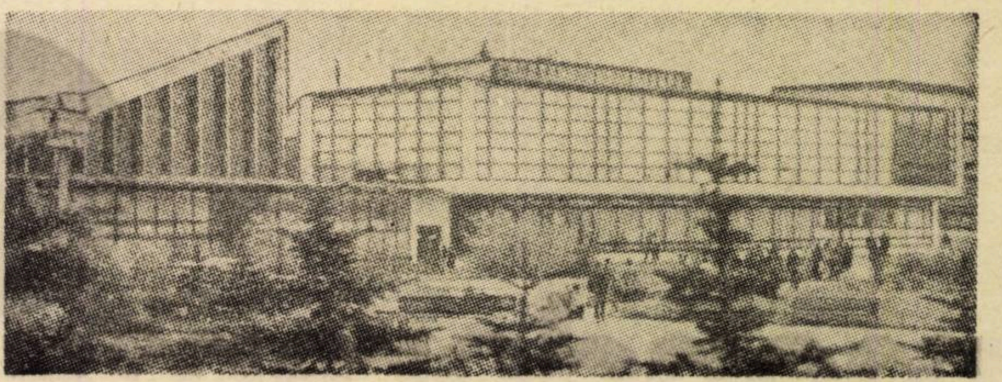

Vedere asupra corpului central al Centrului de progres tehnic din Katowice

ORICINE face mai îndeaproape cunoştinţă cu realităţile social-economice din Polonia de azi constată cu uşurinţă preocuparea intensă pentru modernizarea economiei şi a conducerii acesteia, care nu este posibilă fără perfecţionarea factorului-cheie al progresului social: omul. Dorinţa de a ridica pregătirea cadrelor la nivelul cerinţelor în continuă creştere, de a le lărgi profilul preocupărilor, de a le face capabile să sesizeze şi să valorifice noile valenţe ale proceselor sociale s-a afirmat constant, cu pregnanţă, în cursul discuţiilor purtate cu specialişti din conducerea diferitelor instituţii centrale sau unităţi economice din R. P. Polonă. Această dorinţă a fost — poate — cel mai bine exprimată, pe tematica directă a preocupărilor sale, de Witold Nieciunski, director la conducerea centrală a Societăţii economice polone, cînd ne-a afirmat că principalul obiectiv ce şi-l propune societatea este de a deprinde cadrele „să gîndească economic, să judece prin prisma categoriilor economice orice problemă, orice acţiune pe care o abordează, indiferent de locul lor de muncă".

SUB ASPECT organizatoric, sistemul de pregătire a cadrelor de conducere, de perfecţionare a calificării şi de împrospătare a cunoştinţelor acestora cunoaşte, în Polonia, o mare varietate de forme şi structuri, prezentînd — la prima vedere — unele interferenţe. La nivel superior şi departamental de această problemă se ocupă Centrul principal de perfecţionare a cadrelor de conducere, pe plan regional au fost iniţiate (în toamnă funcţiona numai în voievodatul Katowice) aşa-numitele centre de progres tehnic, iar pe profil pur economic acţionează — prin reţeaua sa proprie — Societatea economiştilor.

Centrul principal de perfecţionare a cadrelor de conducere a fost creat la Varşovia în 1959 (cu sprijinul unor specialişti din partea Organizaţiei Internaţionale a Muncii şi a Fondului Special al O.N.U.). Activitatea sa este structurată pe sectoare, şi anume: sectorul de organizare a conducerii; sectorul de prelucrare electronică a datelor (dotat cu un calculator I.C.T.—1300); sectorul „human relations" (politica de cadre ş.a.); sectorul „consulting" (activitatea, pe bază de contract, a specialiştilor în întreprinderi); sectorul de planificare-prognoză; sectorul pentru probleme metodologice-didactice. La acestea se adaugă centrul de informare şi biblioteca pe problemele organizării conducerii, redacţia pentru editarea de cărţi şi publicaţii, precum şi sectorul specializat în pregătirea materialului didactic, a filmelor şi diapozitivelor etc.

Activitatea didactică a Centrului urmăreşte — prin organizarea unor forme variate de învăţămînt — perfecţionarea pregătirii cadrelor de conducere ale departamentelor economice şi ale uniunilor industriale; a cadrelor de rezervă pentru posturile de conducere (de nivel superior) din industrie; a specialiştilor (consultanţi în problemele organizării, analişti şi proiectanţi ai sistemelor de prelucrare electronică a datelor, specialişti în anumite metode şi tehnici de organizare şi conducere), precum şi a cadrelor didactice şi organizatorice necesare desfăşurării procesului de perfecţionare. [1])

Centrul de progres tehnic din Katowice are un personal de peste 300 de salariaţi (se prevede să ajungă la 500 în cursul acestui an) şi atinge o cifră medie lunară de 5500 de cursanţi. Creat ca o instituţie bugetară, centrul a reuşit să-şi asigure cvasi-independenţa financiară (dotaţia statului este de 1,5—2,0 milioane de zloţi, la un buget anual de circa 40 milioane de zloţi), datorită încasărilor realizate de pe urma pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi, precum şi variatelor forme de colaborare şi cooperare cu Academia de Ştiinţe a R. P. Polone, cu catedre universitare, cu institute de proiectări ş.a.

După cum relata directorul centrului, ing. Kazimierz Prynda, scopul principal al activităţii acestui organism îl constituie pregătirea postuniversitară a cadrelor. În principiu, sînt două categorii de studii, şi anume: a) privind metodele moderne de organizare a producţiei şi b) privind actualizarea cunoştinţelor cadrelor tehnico-inginereşti în domeniul tehnologiei, al noilor cuceriri ale ştiinţei, precum şi însuşirea de către economişti a cunoştinţelor tehnice.

Totodată, centrul are organizate cîteva subsisteme de informaţii cum este, de pildă, secţia pentru colecţionarea şi elaborarea informaţiei (aşa-numita bancă de proiecte), unde informaţiile furnizate de diferite instituţii sînt clasificate în importante sau nu, apoi incluse într-o cartotecă specială, tratate de o maşină de memorizare şi ţinute la dispoziţia eventualilor beneficiari. Alte secţii se ocupă de informaţia privind licenţele şi brevetele; de problemele aplicării în producţie a noilor invenţii şi tehnologii, de organizarea — în pavilioane proprii însumînd 12.000 mp. — a unor expoziţii (de pildă, pe teme ca „Utilizarea raţională a materialelor în industrie şi construcţii" etc.); de producţia de filme ştiinţifice (la comandă sau pentru a fi folosite ca material didactic) etc.

Societatea economică polonă grupează 60.000 de membri „fizici" (din care aproximativ 40% au studii superioare, iar circa 50% lucrează în industrie); acestora li se adaugă aproape 2.000 de membri „juridici" (instituţii, întreprinderi etc.), care sprijină — în primul rînd financiar — activitatea societăţii.

Conform noului statut al societăţii, printre principalele obiective ale activităţii sale se numără: participarea la perfecţionarea metodelor de planificare, la cercetări ştiinţifice în domeniul economiei şi ştiinţelor tangente; difuzarea gîndirii economice marxiste şi ridicarea calificării economiştilor; popularizarea sarcinilor şi realizărilor în domeniul economiei; evidenţierea problemelor şi intereselor profesionale ale economiştilor; organizarea legăturii permanente cu economiştii din alte ţări..

În acest cadru larg, activitatea didactică propriu-zisă se desfăşoară în principal pe baza acordurilor încheiate cu ministerele interesate, prin care se stabilesc programele de ridicare a calificării cadrelor şi categoriile de economişti vizate. Societăţii economice îi revine rolul de a organiza concret aceste cursuri.

ATÎT PROGRAMELE cursurilor, cît şi metodele didactice utilizate se caracterizează printr-o apreciabilă varietate, fiind adaptate în funcţie de nivelul fiecărui curs, de obiectivul concret urmărit de la caz la caz.

O amplă activitate ştiinţifică se depune, de pildă la Centrul principal de perfecţionare a cadrelor de conducere, pentru depistarea unor noi teme actuale în domeniul organizării şi conducerii producţiei, al prognozării şi strategiei dezvoltării, al optimizării structurii şi funcţiilor organizaţiilor economice, al folosirii cadrelor etc. Rezultatele acestor cercetări, corelate cu verificarea lor în practica economică, servesc la elaborarea unor cursuri sau metode noi de predare, fiind apoi popularizate în ţară.

Un asemenea exemplu ne-a fost prezentat de Waclaw Bilinski, specialist principal în „management" din cadrul Centrului. Este vorba de metoda analizei valorii produselor (a factorilor fundamentali, care influenţează formarea costurilor); prin ea se urmăreşte găsirea unor soluţii constructive, tehnologice sau organizatorice mai avantajoase, însoţite deseori şi de îmbunătăţirea calităţii produsului respectiv. Această metodă se bucură de o aplicare din ce în ce mai largă în economia Poloniei; în perioada 1969—1972 au fost efectuate circa 1.500 de asemenea analize, suma economiilor realizate în 1971 ridicîndu-se — pe întreaga ţară — la 1,5 miliarde zloţi.

ÎN GENERAL, la cursurile organizate de Centrul principal sînt utilizate metode variate de perfecţionare a muncii de conducere, cum sînt metoda simulării, cea a evenimentelor întîmplătoare, a situaţiilor, jocurile strategice, diverse sisteme de discuţii colective şi de aplicaţii practice, toate acestea asigurînd participarea activă a cursanţilor, confruntarea şi verificarea experienţei personale a acestora, însuşirea cunoştinţelor necesare exercitării funcţiei de conducător. De asemenea, experienţa a demonstrat că este mai bine ca grupele de studii (avînd între 20 şi 30 de cursanţi) să nu fie strict profilate departamental în componenţa lor; în grupele în care au fost repartizate cadre de conducere atît din industria grea cît şi din cea uşoară s-a constatat un spirit de emulaţie reciprocă, un circuit mai fertil de idei etc.

În centrul de progres tehnic din Katowice de o atenţie deosebită se bucură problema eficienţei activităţii depuse pentru pregătirea cadrelor de conducere. Ea este urmărită atît pe calea anchetelor, cît şi a alegerii riguroase a temelor pentru tezele de diplomă, elaborate de cursanţi la absolvire. Aceste teme trebuie să fie nu numai strîns legate de activitatea practică a cursantului, dar să obţină şi avizul de utilitate din partea conducătorului departamentului respectiv.

Societatea economiştilor organizează conferinţe, simpozioane şi alte genuri de dezbateri în cadrul filialelor şi cercurilor locale ale societăţii; trebuie menţionată şi activitatea desfăşurată de cele 15 comisii pe probleme, care funcţionează în cadrul societăţii.

Merită a fi amintite, de asemenea, activitatea publicistică şi editorială, precum şi concursurile organizate sub egida societăţii, cum sînt: cel pentru acordarea (din doi în doi ani) a premiului „Oskar Lange" (de 25 000 de zloţi) pentru cea mai bună carte economică, concursul pentru cel mai bun articol economic publicat (în întreaga presă), pentru cea mai bună lucrare de proiectare (prin prisma tratării aspectelor economice), pentru cea mai bună lucrare de diplomă la absolvirea facultăţilor economice ş.a.

LA ÎNTREBAREA dacă sistemul actual de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din Polonia nu prezintă anumite interferenţe, interlocutorii noştri au subliniat că există o delimitare — pe verticală sau departamental — a sferei de acţiune pentru fiecare din organismele antrenate în acest domeniu. Chiar dacă apar unele paralelisme de structură între instituţiile prezentate mai sus, acest lucru oferă în schimb posibilităţi mai largi de cuprindere, mai ales pe plan local. Centrele voievodale de progres tehnic se constituie în primul rînd în regiunile industriale, cu o densitate superioară a cadrelor de specialişti, acolo unde nevoia imperioasă de ridicare a nivelului acestora se corelează cu condiţii favorabile pentru traducerea ei în viaţă. În regiunile predominant rurale, lipsite de centre economice puternice, un rol sporit revine — în domeniul pregătirii economiştilor — Societăţii economice polone. Cele 1900 de cercuri locale (constituind „celula" de bază a societăţii), înfiinţate în întreprinderi industriale, instituţii, unităţi bancare etc. sau grupînd economiştii dintr-o anumită localitate, indiferent de locul lor de muncă, duc această preocupare pînă la nivelul cel mai de jos şi cel mai îndepărtat colţ de ţară. Concomitent cu activitatea lor internă, aceste cercuri acordă sprijin conducerilor unităţilor economice în rezolvarea unor probleme (cum ar fi elaborarea planului de perspectivă, organizarea bunei gospodăriri, analiza şi urmărirea preţului de cost etc.) şi colaborează cu cercurile de tehnicieni şi ingineri din întreprinderi.

N. POPOV

---

1) Este vorba de cursuri pentru miniştri, adjuncţi ai acestora şi directori generali din ministere, directori generali ai uniunilor industriale, secretari ai comitetelor voievodale de partid şi cadre superioare din aparatul central al P.M.U.P., precum şi de pregătirea (metodologică şi de conţinut) a lectorilor pentru centrele similare din ministere, care se ocupă de perfecţionarea cadrelor de conducere la alte nivele.

REPERE

Oţel. — Conform evaluărilor Institutului internaţional al fontei şi oţelului, producţia mondială de oţel a însumat în 1972 circa 628 milioane de tone (581 milioane în 1971); în ceea ce priveşte perspectivele producţiei pe 1973, acestea sînt privite cu un „optimism prudent".

Petrol. — Pînă în 1975 ţările Pieţei Comune vor trebui să cheltuiască pentru importul de petrol aproape 60 milioane dolari.

Concentrare. — În ciuda faptului că numărul unităţilor industriei morăritului din Franţa a scăzut de la 2500 în 1970 la 2000 în 1972, se menţine utilizarea incompletă a capacităţilor de producţie, determinată de reducerea treptată a consumului de pîine şi paste făinoase. Se află în curs de elaborare un proiect de măsuri fiscale, care să ducă la eliminarea, în continuare, a morilor mici şi cu un randament redus.

Accidente. — Costul accidentelor de muncă (inclusiv repercusiunile asupra producţiei) reprezintă 1% din valoarea producţiei tuturor ţărilor — se arată într-o broşură editată de Biroul internaţional al muncii. Principala cauză a acestor accidente se dovedeşte a fi necunoaşterea sau neaplicarea regulilor privind securitatea muncii.

Cercetare. — Conform unui studiu elaborat de Institutul internaţional de la Stockholm pentru cercetări asupra păcii, în decursul ultimului deceniu în lume s-au cheltuit 15-16 miliarde dolari pentru cercetări ştiinţifice în scopuri militare şi pentru perfecţionarea tehnologiei armamentelor.

Fond de dezvoltare. — Pe baza unui acord semnat la Abidjan, a fost creat Fondul african de dezvoltare (F.A.D.). El dispune de peste 90 milioane dolari, subscrişi de Banca africană de dezvoltare (5 milioane) şi de un număr de 15 ţări industriale, printre care Canada şi Japonia (cîte 15 milioane fiecare), Italia (10 milioane), R.F.G. (7,4 milioane) ş.a.

Informatică. — Societăţile franceze de prestări de servicii în domeniul informaticii se situează în frunte în cadrul Europei occidentale, cu o cifră de afaceri evaluată la 1.130 milioane de franci în 1972; ele sînt urmate de societăţile britanice — cu 825 milioane de franci — şi de cele vest-germane — cu 470 milioane.

Aur. — La începutul lunii decembrie rezervele de aur ale Republicii Sud Africane au atins nivelul de 654 milioane dolari, ca urmare a politicii de stocare a metalului galben, promovată de guvern începînd din aprilie 1972. Volumul rezervelor de devize străine ale R.S.A. s-a cifrat la 518,5 milioane d dolari.

mondorama

O PREPONDERENȚĂ CONTESTATĂ

POTRIVIT datelor F.A.O., care face periodic cercetări asupra consumului mondial de textile, în 1970 consumul mediu pe locuitor în lume a fost de 6 kg. Dacă se ține seama că sporirea populației lumii este însoțită în mod automat de o creștere a necesarului de textile, se poate prevedea cu aproximație că, spre sfîrșitul secolului, acest consum se va dubla față de cel actual. Această evoluție oferă o bază puternică dezvoltării producției de fibre artificiale, căci cererea sporită nu va putea fi satisfăcută decît cu ajutorul ei. De pe acum pozițiile cucerite de fibrele sintetice au devenit o amenințare serioasă pentru producătorii de materii prime textile naturale, care, în multe țări, nu pot supraviețui decît prin subvenții de stat. În alte părți, ca în Australia și America Latină, mii de fermieri au trecut de la creșterea oilor la cea a vitelor sau la cultura cerealelor, mai rentabilă. Cifrele de mai jos, prezentate de **Neue Zürcher Zeitung**, evidențiază elocvent schimbarea intervenită în domeniul materiilor prime textile în secolul nostru.

În aceste condiții, fibrele sintetice sînt pe cale de a cuceri poziția predominantă în producția de materii prime textile. În prezent, totalul producției mondiale de materii prime textile este evaluat la 25 800 000 tone

Producția mondială de materii prime textile
(în mii tone)

Anul	Bumbac brut	Lînă spălată	Fibre chimice de tot felul	Total
1900	3 162	730	1	3 893
1920	4 629	816	15	5 460
1940	6 907	1 134	1 132	9 173
1960	10 113	1 463	3 358	14 934
1970	11 164	1 582	8 500	21 246

CALCULATORUL ÎN SFERA SERVICIILOR

PE ZI CE TRECE domeniile de aplicare ale calculatoarelor electronice se dovedesc tot mai numeroase. În ultimul timp se relatează despre posibilitățile lor de utilizare în sectorul serviciilor, mai ales al celor „industrializate" cum este cel hotelier. La Paris, marele hotel P.L.M. Saint-Jacques, cu 812 camere, a fost înzestrat cu un calculator de dimensiuni industriale, un IBM-1800. De acesta sînt legate toate serviciile sale interne ca posturi terminale. Fiecare nou client primește o cartelă perforată, cu ajutorul căreia el se poate folosi de numeroasele servicii interne ale hotelului, fără plăți în numerar. În contul clientului sînt trecute automat și facturate toate cheltuielile legate de folosirea telefonului din cameră, a barului automat etc. Cînd clientul părăsește hotelul, anularea contului se face în cîteva secunde.

Calculatorul execută totodată și numeroase alte lucrări convenționale în sectorul personalului, financiar, de aprovizionare, planificare etc., asigurînd supravegherea întregii întreprinderi prin liste informative și statistici periodice sau la cerere.

LA UN DECES

RECENT s-a anunțat în Statele Unite decesul, la vîrsta de numai 36 de ani, al revistei „Life" („Viața"). Dispariția revistei „Life" este doar un episod al crizei prin care trece presa occidentală în ultimii ani, ca urmare a concurenței exercitate de televiziune.

Trebuie să menționăm însă că grupul din care a făcut parte „Life" rămîne un colos. Din grup mai fac parte revista economică „Fortune", revista „Time" (tiraj 4 milioane), „Sports Illustrated" (tiraj 2 milioane), o editură care publică 20 milioane cărți anual în 28 de limbi și 5 posturi de televiziune. De altfel, odată cu dispariția revistei „Life", acțiunile grupului la bursă au reînceput să urce.

ENERGIA ELECTRICĂ ÎN U. R. S. S.

PÎNĂ la sfîrșitul actualului cincinal consumul total de electricitate al U.R.S.S. se va dubla. Lungimea rețelei de linii de transport de 35 kV va ajunge la 630 000 km față de 446 000 km în 1970. Căile ferate electrificate vor totaliza aproape 40 000 km, reprezentînd 28% din lungimea totală a rețelei feroviare.

Balanța consumului de electricitate în U.R.S.S.
(în miliarde kWh)

Ramura \ Anii	1965	1970	1975
Industrie	350	488	604
Agricultură	21	39	75
Transporturi	37	54	75
Alte sectoare	99	159	311
Consum total	507	740	1065

ENERGIA GEOTERMICĂ ÎN ACȚIUNE

O ENERGIE tot mai mult cercetată în ultimul timp este cea geotermică. Dacă prima centrală geotermică a fost dată în folosință la Larderello în Toscana (Italia) la începutul secolului nostru, astăzi în întreaga lume este pusă în valoare o capacitate totală de circa 1000 MW, din care 350 MW în Italia, 170 MW în Noua Zeelandă, 120 MW în S.U.A. Față de potențialul disponibil și avantajele pe care le prezintă, se apreciază că aceste capacități sînt cu totul modeste. În Japonia, de exemplu, după realizarea în 1967, a două centrale geotermice de 13 și 30 MW este prevăzută în anii imediat următori creșterea capacității instalate la 450 MW. În baza unei legi („Geothermal Steam Act") votate în Congres în noiembrie 1970, în S.U.A. urmează să se utilizeze progresiv, în cadrul unui program prioritar, potențialul zăcămîntului din California, apreciat la 3000 MW.

În capacitățile de producție mai mari prețul unui kWh astfel produs atinge numai 3/5 din costul unui kWh convențional. De asemenea, marile cantități de apă caldă eliberate pot cunoaște multiple utilizări secundare. Prin distilare la joasă presiune se poate în același timp obține apă dulce, extrăgîndu-se săruri minerale cu valoare industrială. Apele termale de peste 60°C pot servi la încălzitul locuințelor, serelor etc Astfel, la Melun, în Franța, a fost recent pusă în funcțiune o instalație de încălzit urban pe baza unei pînze de apă termală exploatată de la 1700 m adîncime.

EVOLUȚII AGRARE ÎN FRANȚA

ÎNTRE anii 1967—1970 numărul exploatărilor agricole din Franța a scăzut cu 100 000, reducîndu-se la 1 587 473, după cum relevă ultimul recensămînt efectuat de Ministerul Agriculturii. În ceea ce privește efectivul populației ocupate în agricultură, el se ridica la 3,5 milioane de persoane. În realitate, însă, el este mai mic, deoarece aproape un sfert din capii de familie recenzați în agricultură exercită și o a doua ocupație, ea reprezentînd pentru majoritatea acestora principala sursă de venituri. Odată cu concentrarea proprietății agricole, se constată și un proces de îmbătrînire a populației rurale. Astfel, în 1970 mai mult de jumătate din cei ce conduceau exploatările agricole aveau peste 50 de ani, iar 8% depășiseră vîrsta de 70 de ani.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DIMENSIUNI ALE RESURSELOR ALIMENTARE MONDIALE

ASIGURAREA nevoilor în continuă creștere de produse agricole — problemă dezbătută pe larg pe plan mondial — nu poate să nu fie pusă în legătură cu utilizarea principalului mijloc de producție din agricultură. Cu atît mai mult cu cît studiile efectuate în acest sens au evidențiat că potențialul agricol, de pildă, este departe de a fi în întregime utilizat. După unele calcule, la sfîrșitul deceniului trecut doar 11% din suprafața uscatului mondial reprezentau teren arabil cultivat în permanență, 19% — pășuni și fînețe permanente, 30% erau acoperite de păduri, iar 40% erau improprii pentru cultură sau destinate altor întrebuințări. Mai mult, s-a constatat că, în majoritatea țărilor industrializate și a celor aflate în plin proces de industrializare, suprafețele scoase din circuitul agricol cresc ca urmare a urbanizării, a extinderii rețelei căilor de comunicație sau de transport de energie, a construirii de baraje și obiective industriale, a eroziunii solului etc.

Evident, gradul de valorificare agricolă a teritoriului variază mult de la continent la continent și de la țară la țară. În Oceania, de pildă, terenurile cultivate în permanență reprezintă doar 4% din suprafața totală, iar pășunile și fînețele — 54%, în timp ce în Europa (fără U.R.S.S.) ponderile respective sînt 31% și 18% (vezi graficul).

Ceea ce înseamnă că sîntem departe de epuizarea posibilităților de hrănire a omenirii de către pămînt. Calculele arată că întreaga recoltă de cereale de pe glob se strînge de pe 3% din suprafața acestuia. Or, ea servește nu numai pentru alimentația omului, ci și — într-o măsură sau alta — pentru hrănirea șeptelului mondial de animale. Făcînd un calcul comparativ al proteinelor de origine vegetală consumate de om și de animale casnice, cercetătorul Georg Borgstrom a ajuns acum cîțiva ani la concluzia că plantele cultivate suportă sarcina de alimentare nu a trei miliarde, ci a circa 17,5 miliarde de consumatori (consumul șeptelului echivalînd cu cel al unui număr de 14,5 miliarde de oameni). Astfel, după opinia sa, consumul șeptelului de vite cornute mari echivalează cu cel al 9,7 miliarde persoane, consumul porcilor — cu cel al 1,84 miliarde, consumul vitelor cornute mici — cu circa 1,3 miliarde, consumul cailor și catîrilor — cu peste un miliard consumul păsărilor de curte — cu 0,65 miliarde.

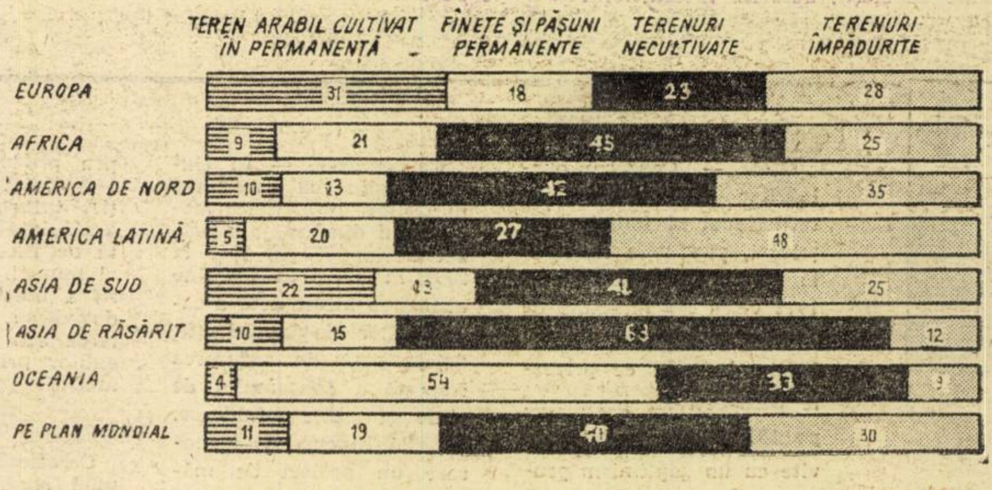

Utilizarea pămîntului pe plan mondial și regional (în %)

Ca atare, pentru satisfacerea cerințelor crescînde ale alimentației normale a populației de pe glob, cît și pentru dezvoltarea corespunzătoare a șeptelului animal se impune folosirea rațională, intensivă a terenurilor propice pentru agricultură, protejarea și extinderea acestora. Totodată, atenția cercetătorilor se îndreaptă tot mai mult către problematica valorificării chibzuite a resurselor alimentare din oceanul planetar. Importanța crescîndă a acestei surse pentru alimentația omului și a animalelor este ilustrată de faptul că în decurs de un secol (1850—1950) producția pescuitului a crescut de zece ori, iar în următoarele două decenii s-a triplat. În anul 1968, pescuitul a furnizat 22,8 milioane tone de făină și untură de pește, 18,5 milioane tone de pește proaspăt, 8,1 mil. tone de pește congelat și o cantitate egală de pește uscat, 5,5 mil. tone de conserve etc.

N. P.

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE UNIŢI-VĂ!

viaţa economica

ANUL XI nr. 4 (491)
vineri 26 IANUARIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

4

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU ÎMPLINEŞTE 55 DE ANI DE VIAŢĂ ŞI 40 DE ANI DE ACTIVITATE ÎN RÎNDURILE MIŞCĂRII COMUNISTE

O VIAŢĂ ÎNCHINATĂ POPORULUI, CAUZEI SOCIALISMULUI ŞI PĂCII

TRĂIM o epocă de profunde şi dinamice transformări, de biruinţe definitorii pe drumul făuririi unei ţări înfloritoare, multilateral dezvoltate. Ritmul edificării noastre socialiste, amploarea realizărilor ultimilor ani, ne dau temei să afirmăm cu deplină certitudine că România parcurge în prezent o etapă fără precedent în multimilenara ei istorie. Acest adevăr se reflectă elocvent şi pe planul relaţiilor internaţionale, prin stima şi prestigiul fără precedent de care se bucură ţara noastră datorită consecvenţei şi justeţei conduitei sale, promovării active a ideilor de pace şi socialism, a unor raporturi între state întemeiate pe respectarea neabătută a principiilor de justiţie şi echitate.

Toate aceste realizări obţinute de poporul român, condus de partidul comunist, constituie o deplină confirmare a justeţei liniei politice marxist-leniniste a partidului nostru, a cărei elaborare este indisolubil legată de vasta şi fructuoasa activitate desfăşurată de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Activitatea neobosită de fiecare zi a conducătorului poporului şi partidului, abnegaţia cu care se dedică idealurilor naţiunii noastre socialiste sînt un exemplu şi un îndemn pentru noi toţi cei angajaţi în opera de edificare a României socialiste. Prin activitatea sa, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se identifică cu năzuinţele întregii naţiuni — şi cea mai concludentă expresie a acestei realităţi este atmosfera entuziastă cu care este întîmpinat pretutindeni, cu prilejul vizitelor de lucru, cînd cuvintele „Ceauşescu şi poporul" sînt scandate de mii şi zeci de mii de glasuri, ca un simbol al unităţii indestructibile dintre partid şi popor, al stimei şi recunoştinţei oamenilor muncii pentru grija deosebită ce o poartă destinelor ţării, pentru principialitatea şi devotamentul fără margini cu care slujeşte interesele supreme ale poporului, cauza socialismului şi păcii în lume.

Împlinirea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a 55 de ani de viaţă şi a 40 de ani de activitate în rîndurile mişcării comuniste prilejuieşte o caldă manifestare de preţuire şi stimă din partea întregului popor, al cărui fiu strălucit este. Viaţa sa este un exemplu de muncă şi luptă revoluţionară, de sacrificii şi izbînzi închinate acestui popor. Lucrînd din fragedă tinereţe în diferite ateliere şi fabrici din Bucureşti, a cunoscut de timpuriu mizeria şi exploatarea, s-a identificat cu destinele clasei muncitoare. Hotărîrea de a schimba aceste destine şi-a pus pecetea pe întreaga sa viaţă. Încadrîndu-se în primele rînduri ale mişcării muncitoreşti revoluţionare, ia parte activ la lupta pentru eliberare naţională şi socială, fiind arestat prima oară la vîrsta de numai 15 ani pentru participare la greve şi demonstraţii ale muncitorilor din Bucureşti. În anul 1933 intră în rîndurile organizaţiei Uniunii Tineretului Comunist din România, activînd ca secretar al Comitetelor regionale Ol-

(Continuare în pag. 5)

ANI MULŢI, SĂNĂTATE ŞI FERICIRE SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI, ÎMPLINIREA TUTUROR IDEALURILOR ŞI NĂZUINŢELOR SALE, CARE SÎNT IDEALURILE ŞI NĂZUINŢELE ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR!

Tovarășul Nicolae Ceaușescu împlinește 55 de ani de viață și 40 de ani de activitate în rîndurile mișcării comuniste

VASTĂ ȘI RODNICĂ ACTIVITATE ÎNCHINATĂ PROPĂȘIRII POPORULUI ROMÂN, SOCIALISMULUI ȘI PĂCII

PATRIOT ÎNFLĂCĂRAT INTERNAȚIONALIST CONSECVENT

AMPLELE TRANSFORMARI social-economice care au loc în patria noastră, puternica efervescență creatoare caracteristică etapei de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt indisolubil legate de bogata activitate directă — teoretică și practică — de munca neobosită pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Afirmarea rapidă a Hunedoarei industriale, perspectiva înfloritoare la a cărei materializare sîntem angajați plenar, poartă puternica amprentă a muncii și gîndirii sale, reflectînd la dimensiunile noastre grija pe care conducătorul partidului și statului o poartă destinelor țării și poporului, înfăptuirii misiunii istorice a clasei muncitoare al cărui fiu devotat este și căruia i-a consacrat întreaga sa viață.

Producem astăzi la Hunedoara în mai puțin de o lună întreaga producție de oțel a țării din primul cincinal. Nivelul tehnic al agregatelor, procedeele tehnologiei moderne, folosirea tehnicii electronice de calcul, au transformat profund uzina și muncitorii săi, au schimbat condițiile vieții și muncii oamenilor, conștiința și aspirațiile lor. Dacă astăzi în școlile municipiului Hunedoara, inclusiv în cele de învățămînt superior, învață mai mulți copii și tineri decît toată populația vechii așezări de la poalele munților Poiana Ruscă — aceasta se datorește condițiilor de viață și cultură pe care partidul le-a creat, grijii ce o poartă conducătorul său viitorului patriei.

Progresele pe care le trăim și le înfăptuim sînt nemijlocit legate de dialogul permanent al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu siderurgiștii Hunedoarei, ca de altfel cu toți oamenii muncii din patria noastră. Ne reamintim cu recunoștință de clipele de neuitat prilejuite de vizitele de lucru în municipiul Hunedoara și la Combinatul siderurgic — care au constituit adevărate pietre de hotar în munca și viața noastră. **Indicațiile prețioase date colectivului nostru de muncă, sarcinile complexe trasate în direcția creșterii producției de utilaje siderurgice, formarea de cadre pentru marile platforme siderurgice în construcție, respectiv dezvoltarea producției de oțel la peste 5 milioane tone pe an în condițiile introducerii unor tehnologii avansate și de mare eficiență, reflectă grija neobosită pentru dezvoltarea industriei siderurgice, pentru viitorul Hunedoarei și constituie în același timp, pentru fiecare din noi un program de activitate la a cărui înfăptuire ne-am angajat plenar și pe care îl vom transpune în viață în mod exemplar cu consecvența și fermitatea pe care întotdeauna le-a oferit exemplul personal al secretarului general al partidului nostru.** Acestea sînt simțămintele și gîndurile pe care fiecare dintre noi le trăim în aceste zile în care întregul partid și popor cinstește ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Alături de toți oamenii muncii în acest moment jubiliar ne exprimăm mîndria de a avea la cîrma partidului și statului un eminent și încercat conducător, devotat trup și suflet cauzei socialismului și comunismului, patriot înflăcărat și internaționalist, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care prin cuvîntul și activitatea sa neobosită și-a pus amprenta pe cele mai de seamă evenimente ale vieții politice contemporane, ridicînd pe culmi nemaiîntîlnite prestigiul României socialiste. Exprimînd năzuințele profunde ale siderurgiștilor cetății de foc a Hunedoarei, simțămintele de înaltă stimă și respect cu prilejul împlinirii a 55 de ani de viață și a 40 de ani de activitate în P.C.R., îi urăm tovarășului Nicolae Ceaușescu din toată inima mulți ani și sănătate pentru slujirea pe mai departe a partidului și patriei, pentru înfăptuirea nobilelor aspirații ale poporului român pe drumul socialismului și comunismului.

ing. Costache TROTUȘ
director general, Combinatul siderurgic-Hunedoara

STRĂLUCITĂ ÎMBINARE ÎNTRE GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE, ERUDIȚIE ȘI FAPTĂ

MULT MAI MULT decît oricare altă etapă a istoriei societății omenești, epoca contemporană prin însăși complexitatea fenomenelor și proceselor ca și prin anvergura și profunzimea fără precedent a mutațiilor și restratificărilor social-economice ce se desfășoară în lume, reclamă imperios apelul tot mai larg la cunoaștere, la analiza de fundamentare a deciziilor, la știința conducerii societății. Această necesitate obiectivă este și mai vădită în condițiile orînduirii socialiste și deosebit de stringentă intr-o țară ca România care se remarcă printr-un ritm înalt și susținut al dezvoltării sale ascendente, fapt ce impune eforturi permanente, sporite în direcția perfecționării conducerii planificate a societății, îmbunătățirii continue a muncii organizatorice și politico-ideologice a partidului.

Acest adevăr tot mai evident și larg recunoscut, a căpătat o strălucită confirmare în viața practică din țara noastră, mai cu seamă în ultimii ani. Reafirmarea creatoare a acțiunii unor legi și categorii economice, abandonarea unor dogme și prejudecăți pseudo-științifice, a fost urmată de elaborarea succesivă a unor principii, categorii, concepte și teze noi și originale de o excepțională valoare teoretică și importanță practică în cadrul construcției socialiste.

Conducerea superioară a partidului și în mod deosebit tovarășul Nicolae Ceaușescu personal a desfășurat o uriașă și intensă muncă creatoare de concepție și prognoză, de strategie generală și de tactică a dezvoltării, confirmînd în fapt rolul primordial al partidului în teorie și practică, în gîndirea și acțiunea conducerii societății.

În această laborioasă muncă de concepție s-au manifestat cu pregnanță trăsăturile ce-i sînt proprii secretarului general al partidului: clarviziune politică, principialitate comunistă, fermitate marxist-leninistă, capacitatea de previziune, inepuizabila energie și putere de muncă, dinamism și spirit de inițiativă, excepționale însușiri de conducător și organizator, ce și-au găsit expresia sintetică în aportul original de excepțională valoare la elucidarea autentic științifică a unor probleme cardinale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, contribuție remarcabilă la tezaurul gîndirii și acțiunii revoluționare.

În lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt abordate o seamă de probleme de importanță principială: de la rolul conducător al partidului pînă la conceptul națiunii socialiste sau etica socialistă, de la stilul de muncă, pînă la importanța prognozelor în conducerea societății. La aceasta se adaugă măsurile originale inițiate de partid privind îmbunătățirea structurii unităților economice, reforme teritorial administrative, apropierea conducerii de producție, aplicarea largă a principiilor muncii și conducerii colective etc. De o autentică originalitate și profunzime științifică sînt caracterizate tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la natura de clasă și virtuțile țărănimii, mișcările țărănești din trecutul țării, importanța reformelor agrare și îndeosebi a cooperativizării agriculturii ca premisă a dezvoltării continue a producției agricole și a ridicării nivelului de trai al poporului.

Esențialul pentru o conducere științifică, adecvată cerințelor obiective și posibilităților subiective ale societății într-o etapă dată, este în concepția partidului nostru perfecționarea metodelor și formelor conducerii. De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că este necesar **să acționăm continuu pentru perfecționarea conducerii planificate a activității economico-sociale, a întregii societăți, pentru crearea cadrului organizatoric cel mai corespunzător pentru participarea efectivă a maselor largi populare la conducerea societății, realizînd astfel tot mai deplin principiul socialist al făuririi de către popor a propriei sale istorii. Lărgirea continuă a democrației socialiste constituie un factor primordial pentru manifestarea plenară a personalității umane, pentru omogenizarea societății și afirmarea în viață a principiilor comuniste.** Sub acest aspect nici o altă etapă de dezvoltare a țării pe făgașul nou, socialist nu s-a bucurat de atîtea măsuri organizatorice, de elaborare și afirmare a unor forme noi menite să asigure creșterea eficienței pe toate tărîmurile vieții ca cea care a urmat Congresului al IX-lea. Faptul că fiecare măsură inițiată de conducerea partidului este precedată de o adîncă analiză științifică multilaterală, face ca ele să fie primite și promovate cu desăvîrșită încredere. Obiectivele fundamentale trasate, sînt definite limpede în conținutul lor și eșalonate realist în timp. Fiecare din aceste măsuri și îndeosebi cele majore, prin însuși conținutul lor, relevă sensul lor profund uman, patriotic și comunist.

Tocmai legătura organică între erudiție și faptă, între gîndire și acțiune formează trăsătura esențială a lucrărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, sursă inepuizabilă de inspirație, puternic stimulent al dezvoltării științelor sociale, a tuturor domeniilor științei și culturii, al legării lor de cerințele practicii construcției socialiste, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

acad. V. MALINSCHI

DE LA UN ATELIER DE REPARAȚII LA O UZINĂ MODERNĂ

ÎN VASTA și fructuoasa activitate desfășurată de secretarul general al partidului nostru, un loc deosebit îl ocupă preocuparea pentru făurirea unei industrii moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență, capabilă să asigure progresul întregii economii naționale. Alături de activitatea teoretică, de formulare și fundamentare a orientărilor și direcțiilor de bază, a strategiei industrializării promovate cu consecvență de P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu depune o muncă nemijlocită de analiză în unitățile economice, indicînd soluții de dezvoltare și modernizare a producției. Aceasta face parte din stilul de muncă al secretarului general.

În acest context, în primele zile ale actualului cincinal, colectivul uzinei noastre a avut cinstea de a-l avea ca oaspete pe secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. A fost ca de obicei, o vizită cu un pronunțat caracter de lucru. U.P.R.U.C.-Făgăraș, cunoscută pînă atunci ca „mecanicul-șef al industriei chimice românești" era chemată să aducă o contribuție mai mare la utilarea chimiei, ramură cu ritmul cel mai înalt de dezvoltare în economia românească contemporană. Unitatea, pînă nu de mult un modest atelier de fabricație, apoi o fabrică de prototipuri și reparații, trebuia să devină în scurtă vreme — așa cum ne spunea atunci, în ianuarie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu — o întreprindere de utilaj chimic modernă, a cărei activitate să se soldeze cu o înaltă eficiență economică. S-au supus atunci analizei numeroase variante de dezvoltare în conformitate cu nevoile economiei naționale.

Indicațiile secretarului general al partidului au început să prindă contururi precise, la început pe hîrtiile de calc, în studiile tehnico-economice și, în final în producția bunurilor materiale.

S-a trecut — potrivit indicațiilor primite — la specializarea uzinei în fabricația de pompe centrifugale, armături industriale, utilaje emailate, cauciucate și din poliesteri armați cu fibră de sticlă. A și început producția de serie a majorității acestor produse în secții special amenajate. În cadrul fiecărui sortiment s-a realizat și o diversificare; la pompe antiacide, de exemplu, realizăm 15 tipodimensiuni, iar la armături — 53. În acest an vom ajunge la 36 tipodimensiuni de pompe și 76 de armături. Am diversificat și producția — să zicem — tradițională. **Pînă acum doi ani realizam circa 1000 tipuri utilaje și instalații; astăzi gama lor s-a dublat.**

Desigur, amplul program de dezvoltare a uzinei, schițat cu doi ani în urmă, nu a fost încă înfăptuit integral. Pe planul dezvoltării capacităților de producție, 1973 este anul hotărîtor al cincinalului actual.

Pentru sporirea eficienței investițiilor ne-am propus să dăm în funcțiune unele obiective înainte de termen. Așa, de pildă, prin reducerea cu 6 luni a duratei de execuție a noii secții de utilaje din poliesteri armați cu fibră de sticlă, se va putea economisi o cantitate de peste 1100 tone metal. **Ca urmare a programului complex de dezvoltare, în 1975 producția uzinei va fi de aproape 4,5 ori mai mare decît la sfîrșitul cincinalului trecut.**

Saltul se va reflecta desigur și în nivelul de trai al locuitorilor acestor meleaguri. Numai în acest cincinal și numai în uzina noastră s-au creat peste 3000 locuri noi de muncă pentru muncitori de înaltă calificare. Pe baza recomandărilor secretarului general al partidului au fost atrase în producție în ultimii ani mai multe femei, numărul noilor angajate din 1971 încoace depășind 250.

Toate aceste progrese înregistrate de uzina noastră sînt strîns legate de politica partidului nostru și de vasta activitate desfășurată zi de zi de secretarul general al partidului, pentru prosperitatea patriei și bunăstarea întregului popor. De aceea, acum, cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, gîndurile noastre de recunoștință, însoțite de un sincer „La mulți ani cu sănătate!" se îndreaptă spre cel care, în fruntea partidului și statului militează neobosit pentru dezvoltarea armonioasă și proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, a tuturor județelor și localităților patriei noastre, pentru progresul general al României socialiste.

ing. Dorel ȚUȚUREA
secretarul Comitetului de partid, Uzina de utilaj chimic — Făgăraș

CONTRIBUȚIE VALOROASĂ LA ANALIZA DIALECTICII CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI

ISTORIA UNUI POPOR se înfățișează, de regulă, ca o înlănțuire de evenimente sociale, politice și economice ale căror cauze, conținut și urmări sînt cunoscute, sau se încearcă a fi cunoscute, posterior desfășurării lor. România cunoaște însă astăzi și o altfel de istorie. Este istoria previzionată, istoria acțiunii conștiente a maselor spre un țel precis determinat, care prin complexitatea lui, sintetizează năzuințele de veacuri ale poporului nostru spre culmile civilizației și prosperității.

Cînd în august 1969, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român a definit direcțiile fundamentale ale evoluției României în actuala etapă, întregul popor, ca o singură suflare, a înțeles și admirat, din nou, inepuizabila capacitate de analiză, creație, previziune și cutezanță a partidului nostru amplificate de puternica personalitate a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Căci vor rămîne ca adevăruri incontestabile noile dimensiuni ale marxism-leninismului, ale gîndirii naționale și universale, imprimate de concepția științifică a secretarului general al partidului nostru cu privire **la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate**, la analiza etapelor dezvoltării istorice a socialismului.

Semnificațiile definirii etapei actuale a construcției

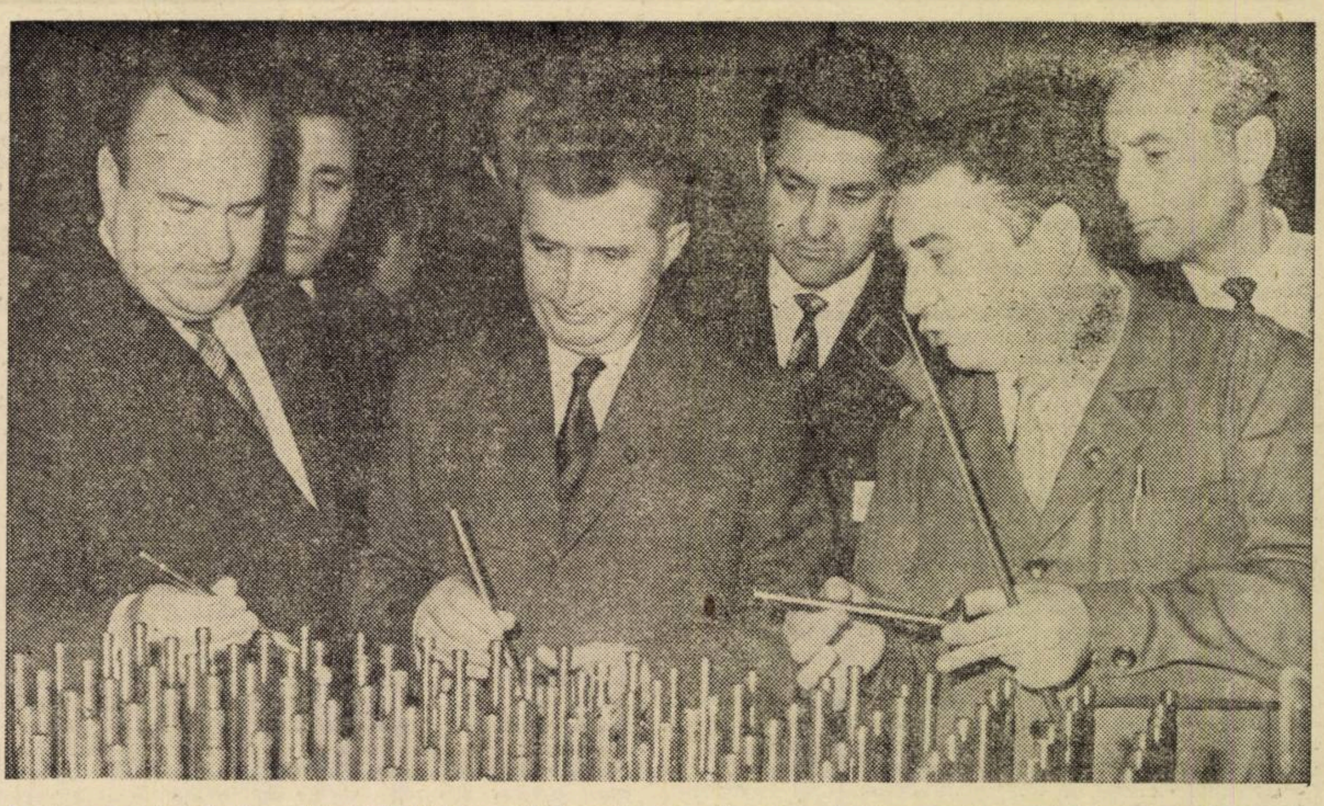

În timpul vizitei de lucru făcută la Uzinele „23 August", cu prilejul semicentenarului acestei întreprinderi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a oprit adeseori la diferite locuri de muncă pentru a discuta şi a da indicaţii preţioase legate de modernizarea continuă a producţiei, de ridicarea prestigiului mărcii de fabricaţie.

socialismului în ţara noastră ca şi ale analizei dialecticii procesului de făurire a noii orînduiri, sînt multiple şi vizează o perspectivă îndelungată. În concepţia partidului nostru, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate are ca misiune consacrarea socialismului ca treaptă superioară a societăţii omeneşti şi crearea condiţiilor de trecere spre comunism. **„Societatea socialistă multilateral dezvoltată —** a precizat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al X-lea al partidului —, **se va înfăţişa din toate punctele de vedere superioară orînduirii capitaliste. Se vor pune astfel baze trainice trecerii treptate spre comunism — societatea care va ridica omenirea pe noi trepte de civilizaţie materială şi spirituală".**

Societatea socialistă multilateral dezvoltată astfel concepută, nu este un simplu culoar de trecere spre comunism, ci o treaptă superioară a progresului social care va asigura, totodată, apariţia şi dezvoltarea premiselor materiale, sociale şi spirituale necesare trecerii la comunism. Realizarea ei presupune nu simpla desăvîrşire sau dezvoltare a proceselor care au dus la formarea economiei socialiste unitare, ci **profunde modificări cantitative şi, în special, calitative în toate domeniile vieţii sociale. „Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur şi simplu dezvoltarea socialismului,** — a subliniat secretarul general al partidului la Conferinţa Naţională din 1972 — **nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului şi statului ; aceasta s-ar fi putut înţelege în sensul că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări economice a ţării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societăţii, înflorirea tuturor laturilor vieţii sociale, atît a economiei cît şi a ştiinţei şi culturii, perfecţionarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii şi echităţii socialiste".**

Misiunea istorică a noii etape de dezvoltare a ţării noastre presupune înfăptuirea unor procese economice, sociale, politice şi ideologice cu caracteristici şi semnificaţii multiple. Astfel, din lucrările tovarăşului Nicolae Ceauşescu se degajă ideea că formarea unei economii moderne, eficientă, dinamică şi multilateral dezvoltată se va realiza, în principal, pe calea **construirii unei baze tehnico-materiale proprii socialismului, care va fi superioară celei din capitalism atît prin structură şi grad de eficienţă, cit mai ales, prin capacitatea sa de sinteză şi declanşare a direcţiilor fundamentale ale progresului tehnico-ştiinţific.** Relaţiile de producţie socialiste se vor dezvolta şi perfecţiona în aşa fel incît, prin întreaga lor funcţionalitate să devină un sistem de activităţi conştient organizate care să asigure, în permanenţă, condiţiile favorabile pentru promovarea la timp şi în forme adecvate a noilor tendinţe purtătoare ale progresului tehnico-ştiinţific, realizarea concordanţei cu forţele de producţie pe un plan superior, prevenirea şi eliminarea oricăror fenomene care ar duce la contradicţii între cele două laturi ale modului de producţie socialist. Relaţiile de producţie în societatea socialistă multilateral dezvoltată se vor caracteriza printr-un grad ridicat de socializare a producţiei şi a muncii în toate sectoarele şi ramurile economiei naţionale, prin apropierea nivelului de dezvoltare a proprietăţii cooperatiste de proprietatea de stat, prin existenţa unor forme comune de activitate ale unităţilor de stat şi cooperatiste, prin realizarea schimburilor de activităţi bazate pe generalizarea muncii complexe şi preponderenţa diferitelor forme ale muncii intelectuale în volumul total al muncii sociale, prin înfăptuirea relaţiilor de repartiţie corespunzător principiilor echităţii socialiste.

Întregul sistem economic propriu socialismului îşi va îndeplini funcţiile sale în condiţiile existenţei unui grad superior de **omogenizare a societăţii** exprimat în principal prin preponderenţa activităţilor industriale în toate ramurile economiei naţionale, creşterea nivelului cunoaşterii al întregii societăţi, apropierea condiţiilor de muncă şi viaţă ale ţărănimii de cele ale clasei muncitoare, odată cu ridicarea nivelului general al civilizaţiei, lichidarea deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi intelectuală, precum şi a celor dintre oraş şi sat.

Totodată, societatea socialistă multilateral dezvoltată îşi va exprima superioritatea prin conţinutul complex şi funcţionalitatea **conştiinţei sociale.** Într-o asemenea configuraţie, conştiinţa socialistă va asigura creşterea capacităţii de cunoaştere, creaţie şi acţiune a societăţii, conducerea ştiinţifică a acesteia, precum şi afirmarea plenară a personalităţii umane.

prof. univ. dr. I. V. TOTU

GRIJĂ PERMANENTĂ PENTRU OM ŞI NEVOILE SALE

CONSTRUCTORII de maşini de la marea uzină bucureşteană — „23 August" — au avut fericirea să aibă în mijlocul lor de nenumărate ori în ultimii ani pe conducătorul iubit al partidului şi statului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. De fiecare dată, ca urmare a stilului său caracteristic de a fi mereu prezent în mijlocul oamenilor muncii, de a purta dialog de lucru cu ei, de a analiza diferitele aspecte ale activităţii la faţa locului, de a da indicaţii precise şi de a sprijini efectiv rezolvarea problemelor, activitatea uzinei s-a ridicat pe trepte mereu mai înalte şi, paralel, s-a îmbunătăţit nivelul de trai al oamenilor muncii de aici.

Una din aceste vizite mi-a rămas însă întipărită în minte în mod deosebit. Eram pe atunci preşedinte al comitetului sindicatului al acestei uzine. În ziua de 15 februarie 1971 era programată adunarea generală a reprezentanţilor salariaţilor, în care sute de muncitori, tehnicieni şi ingineri, aleşi de colectivele de muncă ale secţiilor şi serviciilor din care făceau parte, urmau să dezbată, într-un spirit de înaltă responsabilitate patriotică şi civică, activitatea desfăşurată în anul 1970 şi programul dezvoltării, în continuare, a uzinei în lumina sarcinilor de mare răspundere ce-i revenea în actualul cincinal. Reîntîlnirea cu conducătorul partidului şi statului a prilejuit şi cu acest prilej o vibrantă exprimare a dragostei şi ataşamentului muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor şi economiştilor de aici faţă de partid, faţă de secretarul său general, o emoţionantă manifestare de caldă preţuire, stimă şi respect pentru tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

După darea de seamă prezentată, în cadrul discuţiilor au fost abordate cu maximum de exigenţă problemele legate de dezvoltarea uzinei, a producţiei, de extindere, de generalizare a mecanizării, automatizării şi modernizării tehnologiilor de producţie, prin care se soluţionează concret şi se asigură condiţii mai bune de muncă şi de viaţă celor ce muncesc. Cînd s-a supus aprobării proiectul noului contract colectiv, care în prealabil a fost larg dezbătut la locurile de muncă de întregul colectiv al întreprinderii, a intervenit tovarăşul Nicolae Ceauşescu :

„Am şi eu o propunere. Să se includă şi construirea unui spital pentru salariaţii uzinei şi a unei creşe pentru copiii acestora, aşa cum a fost exprimată dorinţa în cadrul adunării noastre".

Au izbucnit aplauze, aclamaţii, urale, întreaga adunare aprobînd cu deplină satisfacţie această propunere, pătrunsă de o nobilă şi statornică grijă faţă de om şi de nevoile sale, expresie a consecvenţei politicii partidului, ţelul suprem al luptei şi activităţii sale. Bineînţeles, că **aceste propuneri, ca şi celelalte făcute la locurile de muncă, au prins cu timpul viaţă. Au fost construite o creşă cu 100 locuri şi o grădiniţă de 180 locuri, un staţionar de 50 locuri, un cămin de nefamilişti cu 325 locuri. A fost, de asemenea, construit un spital cu 715 paturi, care a fost dat în folosinţă spre sfîrşitul anului 1972.**

Grija ce o manifestă partidul, secretarul său general, pentru continua îmbunătăţire a condiţiilor de muncă şi de viaţă este caracterizată nu numai prin situaţia de la Uzinele „23 August". Pretutindeni, în vizitele făcute în unităţile economice din Capitală ca şi din alte localităţi, o dată cu analizarea aprofundată a problemelor stringente ale producţiei, ale ridicării eficienţei economice în general, se resimte preocuparea permanentă a partidului şi statului nostru pentru satisfacerea într-o măsură tot mai mare a cerinţelor materiale şi spirituale a celor ce muncesc. Astfel, în zilele de 23—24 decembrie 1970, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a vizitat Uzina de pompe şi Uzina de mecanică fină — două unităţi importante pentru dezvoltarea economiei noastre naţionale. Cu acest prilej, s-a hotărît construirea pentru ambele uzine a unei cantine cu 2000 locuri. Obiectivul urmează să intre în funcţiune în etapa ce urmează. Tot la aceeaşi dată, la Uzina „Electroaparataj" s-a hotărît construirea pînă în 1975 a unei cantine şi creşe. La 18 august 1971, au fost vizitate Uzinele „Republica", unde s-a hotărît construirea unui cămin de nefamilişti cu 300 locuri. Sînt aprobate nu numai fondurile de investiţii, dar au şi fost elaborate proiectele de execuţie.

Sînt numai cîteva exemple din multe altele care mi-au reţinut atenţia în noua mea calitate de preşedinte al Consiliului municipal al sindicatelor — Bucureşti. Ele pun în evidenţă cu prisosinţă activitatea neobosită desfăşurată în permanenţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în fruntea partidului şi statului pentru realizarea aspiraţiilor vitale ale poporului, pentru ridicarea nivelului său de viaţă, odată cu succesele obţinute în producţie, în dezvoltarea economiei, în sporirea avuţiei naţionale.

Gheorghe STUPARU

preşedintele Consiliului municipal al sindicatelor — Bucureşti

PROMOTOR NEABĂTUT AL PERFECŢIONĂRII CONDUCERII VIEŢII ECONOMICO — SOCIALE

AVÎNTUL şi dinamismul dezvoltării economico-sociale a României socialiste, marile înfăptuiri, de prestigiu internaţional, obţinute în toate domeniile vieţii sociale — expresie a înţelepciunii, a înaltului umanism şi a spiritului ştiinţific, realist, care caracterizează politica generală a Partidului Comunist Român — poartă **girul, de eminent conducător de partid şi de stat, al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului nostru. Promotor neabătut al legalităţii şi al ordinii de drept socialiste, partidul, la iniţiativa şi sub îndrumarea personală a secretarului său general,** a luat un şir de măsuri menite a spori rolul legii în procesul de optimizare a mecanismului şi a modului de funcţionare a economiei socialiste, de întărire a ordinii şi disciplinei economice, de perfecţionare continuă a relaţiilor de producţie, a relaţiilor sociale socialiste în ansamblul lor. Legea, accentuîndu-şi funcţia sa de act de conducere socială, a devenit astfel un eficient instrument politico-juridic de perfecţionare şi modernizare a sistemului economic socialist, de amplificare a democraţiei economice muncitoreşti, de realizare a politicii economice a partidului şi statului nostru, în vederea ridicării neabătute a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

În cadrul lucrărilor celui de al X-lea Congres al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, abordînd într-un spirit novator problemele creşterii şi eficienţei economice, a subliniat că **valorificarea raţională şi eficientă a potenţialului material de care dispunem impune perfecţionarea continuă a conducerii, planificării şi organizării economiei, folosirea judicioasă a pîrghiilor economice, studierea şi aplicarea legilor obiective proprii noii orînduiri — condiţie esenţială a dezvoltării cu succes a societăţii socialiste.** Punînd în lumină intercondiţionarea dintre factorii economici, politici şi juridici, secretarul general al partidului a atras totodată atenţia, cu prilejul Plenarei C.C. al P.C.R. din 10—13 decembrie 1969, că acţiunea de perfecţionare generală a cadrului şi a structurii organizatorice a economiei naţionale trebuie să fie urmată şi de îmbunătăţirea legislaţiei economice. Ca urmare, prin grija şi sub îndrumarea directă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a fost elaborat un complex de legi şi alte acte normative, de natură să ridice pe noi trepte construcţia economică, proces în plină desfăşurare. În condiţiile în care s-au elaborat deja normele juridice de bază în toate laturile vieţii social-economice — a fost reamintită indicaţia **revederii legislaţiei economice,** pentru a înlătura toate instrucţiunile, generatoare de birocratism şi anomalii, în vederea întăririi ordinii de drept în viaţa economică, a întemeierii întregii activităţi pe respectul legii.

Conducerea noastră de partid şi de stat, aplicînd creator legile generale ale revoluţiei şi construcţiei socialiste, a iniţiat, **de pe poziţiile ştiinţei conducerii,** o serie de măsuri politico-organizatorice şi economice, reflectate într-un cadru juridic adecvat, de natură să accentueze laturile calitative ale activităţii economice, să accelereze progresul social în toate domeniile, la nivelul posibilităţilor şi exigenţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. În desfăşurarea acestui vast program, s-au afirmat cu putere — la dimensiuni şi cu semnificaţii istorice — rezoluţiile, hotărîrile şi directivele adoptate de Conferinţa Naţională a P.C.R. din iulie 1972. **Acest măreţ eveniment politic, cu noi perspective pe drumul înfloririi naţiunii noastre socialiste, se leagă indestructibil de figura luminoasă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de remarcabila sa contribuţie teoretică şi practică, de viziunea sa politică clarvăzătoare şi ştiinţific fundamentată, concepută la scara unei strategii generale a dezvoltării economico-sociale, a întregii opere de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de edificare a orînduirii comuniste în România.**

Legile elaborate sub semnul lucrărilor Conferinţei Naţionale, prin parametrii lor de calitate şi de eficienţă socială care caracterizează, atît conţinutul deciziilor social-economice transpuse în dispoziţii legale, cît şi latura normativă, de tehnică legislativă, ne îndreptăţesc să vorbim de **o nouă etapă,** net superioară, marcată de **legislaţia economică,** de o nouă vîrstă a dreptului nostru socialist, luat în ansamblul său, în evoluţia sa mereu ascendentă ; **principiile şi normele noastre juridice au intrat astfel într-o perioadă de sinteză, de generalizare teoretică şi practică a bogatei experienţe de pînă acum, desfăşurată pe planul construcţiei juridice, sub directa conducere a secretarului nostru general.**

Legea dezvoltării economico-sociale planificate a României, — reglementare juridică de bază a sistemului nostru economic socialist — trasează căi şi soluţii, stabileşte răspunderi şi competenţe precise, instituţionalizează un complex de noi măsuri, menite a spori factorul conştient în organizarea şi conducerea întregii vieţi social-economice, în cunoaşterea şi folosirea mecanismului general al acţiunii legilor economice. Creşte rolul pla-

Emil NICOLCIOIU

prim vicepreşedinte al Consiliului legislativ

→

←

nificării, ca metodă principală de coordonare și conducere unitară a economiei socialiste. Măsura înființării Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, preconizat ca organism de mare răspundere, ce va fi investit cu importante atribuții în realizarea strategiei generale a partidului și statului nostru, va da noi proporții și sensuri superioare cadrului organizatoric, principiilor, metodelor și formelor conducerii vieții social-economice.

Legea dezvoltării economico-sociale planificate a țării a imprimat noi și profunde semnificații legislației contractelor economice, dînd noi valențe principiului unității dintre plan și contract, — contractul fiind subordonat planului — de natură să întărească disciplina contractuală, în vederea executării prompte a sarcinilor de plan, a prevenirii oricăror elemente de liberalism și comoditate în valorificarea resurselor materiale și financiare încredințate de societate.

Recenta lege a finanțelor, înlăturînd o seamă de acte normative mărunte, de instrucțiuni și uzanțe învechite, așează disciplina financiară pe noi coordonate, pătrunse de grija pentru întărirea răspunderii și mărirea eficienței economice, în valorificarea potențialului material și financiar, prin folosirea rațională a tuturor pîrghiilor economice. Viitoarea Curte superioară de control financiar, concepută în strînsă conexiune cu legea finanțelor, printr-un sistem specific de răspunderi și de control în mînuirea banului public, va contribui evident la întărirea ordinii financiare, la creșterea responsabilității în apărarea și dezvoltarea avuției naționale.

Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, consiliile de control muncitoresc, care iau ființă la întreprinderile industriale, de transport și construcții, la întreprinderile agricole de stat și de mecanizare a agriculturii, precum și la institutele de proiectări și de cercetări, îmbogățesc organizarea noastră statală și sistemul democrației socialiste cu noi structuri și noi laturi funcționale, contribuind la dezvoltarea și adîncirea democrației economice muncitorești.

Legislația unităților socialiste și a organismelor de conducere economică, dînd expresie principiului organizatoric fundamental al statului socialist — centralismul democratic — ne îndreptățește să vorbim de o valoroasă teorie și practică a întreprinderii economice, fundamentată pe principii, metode și forme de conducere și gestiune economică de tip superior, teorie și practică ce poartă amprenta puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Alături de toți oamenii muncii, vedem în marea sărbătoare a aniversării nașterii tovarășului Nicolae Ceaușescu un minunat prilej care să dea expresie prinosului nostru de recunoștință, de prețuire și dragoste față de cel mai devotat fiu al poporului român, adevărat strateg și tribun al cauzei socialismului, al idealurilor de justiție și dreptate socială de care este animat poporul român.

ÎN DIALOG PERMANENT CU MUNCITORII, CU POPORUL

FAC PARTE dintre miile de muncitori din țara noastră care au avut fericitul prilej de a discuta personal cu secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prezența sa de mai multe ori în fabrica noastră, ca și în mijlocul secției în care lucrez, ne-a umplut de fiecare dată inimile de emoție și bucurie. Îmi amintesc, de parcă ar fi astăzi. Era în decembrie 1970. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat îndeaproape de nivelul meu de calificare, de ceea ce am învățat să fac de cînd sînt în fabrică, dacă lucrez cu abateri de microni sau de sutimi. Deși eram numai la a doua mașină pe care o montam, am fost mîndru să pot arăta că am făcut un lucru de calitate. După ce s-a interesat de multe aspecte ale muncii mele, mi-a subliniat (pe atunci eram nou în meserie), că este cu putință să reduc timpul în care montez mașina, dar să mențin calitatea și ca să pot face acest lucru este necesar să-mi însușesc mai bine meseria, să capăt îndemînarea necesară, să „simt" mașina.

Indicațiile prețioase date atunci m-au ajutat să înțeleg mai bine sensul meseriei mele, să învăț foarte bine schemele de montaj la mașinile de rectificat interior și exterior. Pentru creșterea productivității și ușurarea muncii mi-am construit un dispozitiv simplu, dar care îmi ajută mult la prinderea instalației hidraulice a mașinilor. Dacă înainte de introducerea acestui dispozitiv montajul dura mai bine de o săptămînă, în prezent, el se face numai în 3 zile. Cu timpul am mai introdus și alte dispozitive care m-au ajutat să reduc timpul la montajul unei mașini de rectificat de la 60 zile la numai 30 zile.

Conducătorul partidului și statului ne-a făcut să înțelegem, mai bine, mai clar, că dezvoltarea țării, făurirea unei vieți mai bune stau în mîna noastră, a celor ce muncesc, că trebuie să folosim cu spirit gospodăresc mașinile și spațiile, să învățăm mereu, să muncim mai bine, să ne organizăm activitatea mai temeinic. Am aplicat și aplicăm în permanență aceste sfaturi înțelepte. Prin efortul tuturor lucrătorilor secției, sub directa îndrumare a cadrelor de conducere, ne-am organizat mai bine munca. În prezent toate locurile de muncă sînt bine și la timp aprovizionate cu piesele necesare. Printr-o mai bună aranjare a pieselor, printr-o mai rațională distribuire a spațiilor de lucru, suprafața de montaj este acum mai bine utilizată. Toate acestea, ca și alte măsuri — **fac posibil ca sarcinile ce revin uzinei noastre în actualul cincinal să fie îndeplinite în patru ani și jumătate.**

Alături de întregul colectiv al secției și fabricii noastre, țin să mulțumesc încă o dată tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul stimat al partidului, pentru tot ceea ce face pentru noi muncitorii, pentru indicațiile prețioase pe care ni le-a dat de fiecare dată cînd a fost în mijlocul nostru, pentru grija permanentă pe care o poartă celor ce muncesc și să-i urez, multă sănătate, fericire și viață lungă spre binele întregului popor și al României socialiste.

Victor BARBU
montor, secția de mașini de rectificat,
Fabrica de mașini-unelte și agregate
București

PUTERNIC SUFLU ÎNNOITOR ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

IN MAREAȚA OPERĂ de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, partidul nostru acordă un rol de frunte științei în general, științelor sociale în mod concret. Ridicarea rolului transformator al acestora în edificarea noii orînduiri și în formarea multilaterală a omului nou este legată de dezvoltarea teoriei marxist-leniniste. „**Partidul nostru** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale în învățămîntul superior **— concepe teoria nu ca o entitate situată deasupra vieții, ci ca pe un instrument activ al practicii sociale revoluționare, ca o armă puternică în transformarea societății, în făurirea socialismului și comunismului. Predarea științelor sociale trebuie să se facă în acest spirit**".

Afirmarea acestui rol transformator are astăzi condiții largi de realizare, ca urmare a spiritului nou, creator promovat de partidul nostru în abordarea tuturor problemelor majore ale făuririi noii orînduiri în țara noastră și ale vieții internaționale, spirit la a cărui întronare o contribuție hotărîtoare o are tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, în fruntea partidului și statului, constituie un exemplu de gîndire marxist-leninistă creatoare, de luptă neobosită pentru situarea gîndirii social-politice a P.C.R. pe un loc de frunte în cadrul circuitului internațional de idei.

Tezele și principiile cuprinse în rapoartele prezentate de secretarul general la Congresele al IX-lea și al X-lea, la plenarele Comitetului Central, în expunerile în cadrul întîlnirilor politice internaționale, în cuvîntările rostite în fața oamenilor muncii și-au găsit o deplină confirmare practică în opera de construcție a socialismului, în succesele obținute de România în toate domeniile de activitate. Fie că este vorba de cerințele creșterii rolului conducător al partidului, de trăsăturile și direcțiile principale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, fie că sînt abordate problemele democrației, eticii și responsabilității sociale, sau aspectele complexe ale vieții politice internaționale, în totul se vădește maniera dialectică marxist-leninistă de abordare, înaltul simț al realității și forța gîndirii prospective, deschiderea spre nou și spre viață. Suflul înnoitor, adînc creator și convingător care străbate intreaga operă, toate lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie un puternic factor tonifiant al gîndirii și acțiunii sociale în societatea noastră.

Trebuie subliniată în mod deosebit contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la aplicarea principiilor general-valabile ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre. Beneficiind de o profundă înțelegere a vieții și aspirațiilor poporului, a istoriei României, a tradițiilor și particularităților naționale, avînd totodată o concepție dialectică despre corelația dintre factorii interni și externi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbogățit cu noi teze știința despre construcția noii societăți, despre perfecționarea conducerii societății socialiste. Inegalabila forță de generalizare teoretică, de desprindere a unor noi concluzii și învățăminte pentru activitatea ulterioară a partidului și statului, a oamenilor muncii, sînt un puternic catalizator al dezvoltării pe trepte mai înalte a științelor sociale în țara noastră, a întregii teorii și practici a construcției socialiste în România.

În lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu despre științele sociale trei momente mi se par de importanță hotărîtoare : în primul rînd, faptul că științele sociale sînt considerate o componentă esențială a procesului instructiv-educativ, a modernizării întregului învățămînt ; această idee, subliniată cu pregnanță la consfătuirea pe țară a cadrelor didactice care predau științele sociale din noiembrie 1972, pledează totodată pentru o legătură organică cu celelalte discipline din școli și facultăți ; în al doilea rînd, științele sociale trebuie să aibă o finalitate precisă ; de aici decurge prioritatea pentru conținutul de idei, pentru orientarea politico-ideologică ; cea mai importantă dintre sarcini este însușirea și aprofundarea politicii partidului nostru, a poziției sale față de principalele evenimente ale vieții social-politice, a fermității revoluționare caracteristice P.C.R. și secretarului său general ; în al treilea rînd, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a cerut nu o dată să privim viața în spiritul unei concepții active, militante, promovată de partidul nostru care nu se poate mulțumi cu contemplarea stărilor de lucruri negative. Științele sociale trebuie să-l ajute pe om să înțeleagă viața și să acționeze potrivit principiilor progresului, ale societății noastre socialiste. Tocmai de aceea tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat nu o dată importanța pe care o are strînsa legătură cu viața, unitatea organică dintre învățămînt-cercetare-producție.

Datorită contribuției de largă anvergură a gîndirii și activității tovarășului Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și statului nostru, România se înscrie astăzi pe plan internațional printre țările cu o bogată viață spirituală, cu o orientare ideologică fermă, cu o poziție de înaltă principialitate în relațiile internaționale.

In cursul uneia dintre vizitele de lucru, făcute în județul Constanța.

De aceea, pentru noi cei ce activăm pe frontul ideologic, lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt un puternic stimulent al dezvoltării științelor sociale, un îndemn la creșterea responsabilității cadrelor didactice care predau aceste discipline, pentru sporirea contribuției lor la educarea tinerei generații. Ne facem un titlu de cinste în a propaga în rîndul tineretului aceste trăsături fundamentale ale politicii partidului nostru, așa de bine exprimate și în același timp potențate de puternica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

prof. univ. dr. Gh. P. APOSTOL

STRÎNS UNIȚI, MUNCIM CU ABNEGAȚIE PENTRU ÎNFĂPTUIREA POLITICII PARTIDULUI

AU TRECUT patru luni de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat Uzina „Metalul roșu" din Cluj. Prezența conducătorului partidului și statului în uzina noastră a constituit un moment de mare bucurie și satisfacție. Am avut prilejul să raportăm tot ce am înfăptuit și în același timp să primim îndrumări de preț intr-un moment hotărîtor : definitivarea pregătirilor pentru producția anului 1973.

După ce a luat la cunoștință că **în ultimii 12 ani producția uzinei noastre a fost mărită de 11 ori și am asimilat prin documentații tehnice românești sau prin licențe peste 700 utilaje, mașini și instalații pentru industria ușoară, secretarul general al partidului ne-a făcut numeroase recomandări, prin care a jalonat cu claritate căile pe care trebuie să le urmăm.**

Interesîndu-se de randamentul și caracteristicile tehnico-funcționale ale mașinilor pe care le fabricăm, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a indicat să sporim eforturile pentru realizarea unor utilaje tehnologice care să asigure un randament și o calitate ridicată în întreprinderile industriei ușoare. Fiecare dintre noi, cei care zi de zi, muncim alături — români, maghiari, germani — strîns uniți în lupta pentru făurirea României Socialiste, a pătruns esența acestor cuvinte și se străduiește să dovedească prin fapte atașamentul la politica partidului. Vizita a declanșat o adevărată efervescență de căutări care s-a concretizat într-un program complex de reînnoire și modernizare a producției. Din acest program face parte o acțiune de consultare largă — prin consfătuiri și simpozioane — a beneficiarilor în scopul sincronizării producției uzinei noastre cu necesitățile imediate și de perspectivă a întreprinderilor producătoare de bunuri de larg consum. Astfel, programul nostru de asimilare, de proiectare și modernizare a produselor este și va fi în concordanță cu cerințele beneficiarilor, asigurînd creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității produselor destinate consumului larg. Viitoarele mașini de tricotat rectilinii deși în esență vor fi aceleași, vor fi livrate în 130 tipodimensiuni, mașinile de întins și uscat în 500 variante, cele de încleiat în 7 variante.

Pătrunzînd în esența recomandărilor secretarului general, ne-am dat seama că sîntem obligați să ne gîndim nu numai la modernizarea mașinilor pe care le vom livra de acum înainte, ci și a celor aflate în exploatare, ținînd seama că în țară funcționează în prezent aproximativ 3000 mașini de tricotat, fabricate la „Metalul roșu".

Urmînd cu consecvență indicațiile prețioase ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, date atît în lucrările și cuvîntările sale, cît și nemijlocit cu prilejul vizitelor în uzina noastră, contribuim cu toate forțele la făurirea unui viitor fericit pentru noi și copiii noștri, pentru întreaga națiune română.

Drohobecki ANTAL
tehnician, Uzina „Metalul roșu" — Cluj

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ POPORULUI, CAUZEI SOCIALISMULUI ȘI PĂCII

(Urmare din pag. 1)

tenia și Prahova ale U.T.C. Din același an — sînt deci 40 de ani de atunci — este membru al Partidului Comunist Român. Luînd parte la mișcările populare îndreptate împotriva fascismului, pentru salvgardarea intereselor majore ale țării, a activat, din anul 1933, în Comitetul Național Antifascist, ca reprezentant al tineretului democratic. Activitatea sa revoluționară, patriotică și antifascistă i-a atras în repetate rînduri arestarea și întemnițarea. Dar teroarea, temnițele din Brașov și Doftana în care a fost aruncat între anii 1936—1938 nu au reușit să-i frîngă curajul și hotărîrea de a lupta pînă la capăt pentru eliberarea națională și socială a poporului. În anii 1939–1940 este membru al Comitetului Central al U.T.C., organizînd o serie de acțiuni de mase, cu caracter democratic, antifascist. Astfel, ia parte la organizarea demonstrației populare de la București, din 1 Mai 1939, pentru apărarea independenței României, împotriva pericolului hitlerist. În același an este condamnat în contumacie la trei ani închisoare de către Tribunalul Militar, pentru activitate antifascistă. Urmărit de organele represive este arestat în iulie 1940 și întemnițat la Jilava, Caransebeș, iar apoi în lagărul de deținuți politici de la Tîrgu Jiu.

Alături de alți militanți ai partidului comunist, a participat la luptele pentru înlăturarea regimului fascist antonescian, pentru scoaterea țării din războiul antisovietic și de sub dominația hitleristă. După eliberarea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu ia parte la acțiunile revoluționare îndreptate spre instaurarea unui guvern democratic, pentru înfăptuirea reformei agrare și a altor transformări democratice, pentru susținerea frontului antihitlerist. Este secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, apoi, în octombrie 1945, Conferința Națională a Partidului Comunist Român îl alege membru al Comitetului Central. Din 1946 îndeplinește funcția de secretar al Comitetului regional de partid Dobrogea, iar apoi al Comitetului regional de partid Oltenia.

În alegerile pentru primul parlament al țării de după 23 August, care au avut loc în noiembrie 1946, este ales deputat, de atunci fiind ales în toate celelalte legislaturi ale organului suprem al puterii de stat din România.

În februarie 1948, are loc Congresul de constituire a Partidului Muncitoresc Român, prin unificarea Partidului Comunist Român cu Partidul Social Democrat. La acest congres tovarășul Nicolae Ceaușescu este ales membru supleant al Comitetului Central ; în mai 1952 este ales membru al Comitetului Central al partidului. Pe linie de stat, i s-a încredințat funcția de locțiitor al ministrului agriculturii. În aceste calități, ia parte la lucrările Plenarei din 3—5 martie 1949 a C.C., aducîndu-și contribuția la elaborarea rezoluției, care a stabilit programul cooperativizării agriculturii noastre. În perioada 1950—1954 este șeful Direcției superioare politice a armatei și locțiitor al ministrului forțelor armate, aducîndu-și contribuția la procesul complex de făurire și educare a armatei noi, populare a României. Își continuă și își desăvîrșește studiile, absolvind un curs special al Academiei Militare și, ulterior, Academia de Studii Economice din București.

În aprilie 1954, este ales secretar al C.C. al partidului, iar din 1955 membru al Biroului Politic și secretar al Comitetului Central al partidului.

În martie 1965 a fost ales prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist Român. În această calitate, la Congresul al IX-lea al P.C.R., din iulie 1965, a prezentat Raportul de activitate al Comitetului Central. La acest Congres este ales membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent și secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

La 9 decembrie 1967, Marea Adunare Națională — forul suprem al țării — îl alege pe tovarășul Nicolae Ceaușescu președinte al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. În noiembrie 1968, a fost ales președinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste.

Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, din august 1969, îl alege pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului, iar în prima ședință plenară a noului Comitet Central este ales membru al Comitetului Executiv și al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, România a parcurs un drum de înnoiri și transformări istorice, au fost obținute realizări remarcabile în economie, în știință, cultură și învățămînt, în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, în dezvoltarea democrației, perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale, aceasta fiind perioada cea mai rodnică din procesul construcției socialiste în țara noastră. Aceste realizări ale poporului nostru au fost posibile datorită politicii înțelepte a Partidului Comunist Român, la a cărei elaborare și aplicare își aduce o hotărîtoare contribuție tovarășul Nicolae Ceaușescu. În toți acești ani, secretarul general al partidului a imprimat activității partidului trăsături de înaltă exigență și responsabilitate, dinamism și spirit de inițiativă, manifestînd stăruință și perseverență față de aplicarea practică a deciziilor adoptate și, mai presus de orice, urmărind neobosit ca întreaga politică a partidului să corespundă necondiționat intereselor vitale ale națiunii noastre socialiste, ale poporului român, intereselor generale ale cauzei socialismului.

În fruntea partidului și statului, desfășurînd o vastă activitate pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea României pe noi trepte ale progresului și civilizației, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce o importantă contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste, a gîndirii marxist-leniniste.

În lucrările sale au fost dezvoltate în mod creator unele dintre tezele cele mai importante ale filosofiei marxiste, ale economiei politice și socialismului științific, cum sînt raportul dialectic dintre general și particular în construirea socialismului, contradicțiile dezvoltării sociale și modalitățile rezolvării lor, raportul dintre existența socială și conștiința socială, dintre legile obiective și rolul factorului subiectiv, etapele dezvoltării socialismului.

Totodată, în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu găsim o fundamentare profund științifică a unor asemenea concepte și procese economice, ca societatea socialistă multilateral dezvoltată, căile modernizării economiei, fondul național de dezvoltare economică-socială, prognoza dezvoltării economico-sociale, căile asigurării concordanței dintre forțele de producție și relațiile de producție în socialism.

În același timp, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului nostru, militează neobosit pentru îmbogățirea și traducerea în viață a teoriei despre industrializarea socialistă a țării, avînd o contribuție hotărîtoare la formularea acelei concepții unitare și de lungă perspectivă atît de necesară pentru țara noastră, acum, cînd întregul popor este angajat plenar în vasta activitate de accelerare a dezvoltării economice și de lichidare a decalajului ce ne mai separă de țările dezvoltate și cînd revoluția tehnico-științifică contemporană antrenează ample modificări în nivelul și structura forțelor de producție ale societății.

Lucrările secretarului general constituie un nesecat izvor de învățăminte privitor la însuși conceptul de industrializare socialistă în condițiile revoluției tehnico-științifice, la structura economiei în general și a industriei în special, la rolul ramurilor moderne ale industriei în promovarea progresului tehnic, la nivelul tehnic al obiectivelor ce se creează și criteriile amplasării lor teritoriale, la corelația dintre dezvoltarea industriei și participarea țării la circuitul economic mondial. Secretarul general al partidului a fundamentat în mod strălucit necesitatea dezvoltării unor ramuri industriale noi și moderne, a intensificării cercetării științifice, a combătut cu argumentele specifice științei teze și atitudini sceptice, a afirmat în mod constant o încredere nestrămutată în forța creatoare și talentul poporului român.

Tot astfel se poate spune și despre celelalte componente ale economiei noastre naționale. Redimensionarea rolului și funcțiilor agriculturii în economia românească, care a implicat înlăturarea sechelelor unei anumite subaprecieri anterioare a acestei ramuri, punerea celor două forme ale proprietății socialiste pe făgașul unității lor firești și inițierea unor măsuri capabile să accelereze dezvoltarea acestei ramuri reprezintă, de asemenea, rodul unei activități teoretice și practice laborioase, desfășurate de partidul nostru în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Rezultatele unei astfel de orientări le simțim din plin : un dinamism fără precedent al întregii economii, afirmarea tot mai largă a ramurilor celor mai moderne pe plan mondial în industria noastră, un proces de continuă și vastă modernizare a întregului aparat de producție, creșterea continuă a participării la schimburile economice externe.

Cu competență și pasiune, secretarul general al partidului conduce în mod nemijlocit întreaga activitate de stabilire a direcțiilor de dezvoltare a țării, de fundamentare a prevederilor și soluțiilor în măsură să asigure creșterea impetuoasă a economiei naționale, progresul multilateral al societății noastre socialiste. În această laborioasă muncă de concepție se manifestă cu pregnanță trăsăturile ce-i sînt proprii — clarviziunea politică, capacitatea de a previziona, pe baza unei analize științifice, tendințele dezvoltării viitoare a societății noastre, inepuizabila energie și putere de muncă, contopirea sa cu aspirațiile supreme ale națiunii, cu interesele cauzei socialismului și comunismului.

Pentru fundamentarea științifică, realistă, de către partid a direcțiilor principale ale dezvoltării orînduirii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu studiază cu deosebită profunzime fenomenele și procesele care au loc în societatea noastră, realitățile și problemele concrete ale construcției economice și sociale, întreprinde numeroase vizite de lucru în uzine, pe șantiere, în unități agricole, în toate județele țării, se sfătuiește permanent cu muncitorii, cu țăranii, cu specialiștii, cu activiștii de partid și de stat. Dialogul cu poporul a devenit un atribut primordial al activității partidului nostru.

Putem spune că nu există domeniu de activitate — în sfera vieții economice, ideologice, a culturii, învățămîntului, științei, a politicii interne și externe a partidului și statului — care să nu fi format obiectul unor preocupări nemijlocite ale conducerii partidului, ale secretarului general al P.C.R. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat o intensă activitate pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale partidului, pentru perfecționarea întregii vieți sociale și economice a patriei, dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, pentru lărgirea cadrului instituțional în vederea asigurării participării tuturor celor ce muncesc la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului.

Acționînd cu principialitate, în spiritul ideilor călăuzitoare ale partidului nostru, ale marxism-leninismului, pentru întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, pentru solidaritatea tuturor forțelor democratice și progresiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus ca internaționalist consecvent și militant de seamă al luptei antiimperialiste, pentru socialism și pace, pentru libertatea și egalitatea tuturor popoarelor, ca o personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane. Avînd în fruntea partidului și statului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, România s-a afirmat viguros pe arena internațională ca un promotor consecvent al prieteniei și colaborării cu țările socialiste, cu toate țările lumii, și-a adus o contribuție substanțială — care se bucură de o largă recunoaștere — la eforturile pentru asigurarea păcii și securității în Europa și în lume, militează cu fermitate pentru dreptul sacru al popoarelor de a-și hotărî de sine stătător destinele, pentru abolirea politicii de dictat și forță în relațiile internaționale, pentru statornicirea unor relații între state pe baza principiilor dreptului, echității și moralei internaționale.

Gîndirea și activitatea conducătorului partidului și statului nostru au adus o inestimabilă contribuție la situarea teoriei și practicii social-politice a partidului nostru pe un loc de frunte în cadrul circuitului internațional de idei, la sporirea considerabilă a prestigiului partidului nostru, a poporului român, a politicii interne și externe a României socialiste.

În cadrul intensei activități desfășurate de partid în abordarea problemelor teoretice actuale, de cea mai mare însemnătate în sintetizarea teoretică a experienței revoluției și construcției socialiste în România, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a distins prin spirit înnoitor, prin gîndire originală, printr-o temeinică cunoaștere a istoriei, a nevoilor și posibilităților de progres ale României, prin capacitatea deosebită de a valorifica experiența și înțelepciunea maselor populare, prin înțelegerea marilor realizări ale științei pe plan mondial, a experienței mișcării comuniste și muncitorești, a tendințelor dezvoltării social-economice contemporane.

De numele și activitatea secretarului general al partidului sînt legate afirmarea, în conducerea țării, a unui spirit realist, științific, înlăturarea subiectivismului, intronarea adevărului, criteriu fundamental al socialismului.

În creația, în munca și lupta tovarășului Nicolae Ceaușescu își găsesc o strălucită expresie trăsăturile liniei generale a partidului nostru — abordarea problemelor în spirit științific, fidelitatea față de adevărurile marxism-leninismului și aplicarea lor creatoare în funcție de particularitățile specifice ale țării noastre, precum și de condițiile fiecărei etape, capacitatea de a elabora cele mai potrivite soluții pentru prosperitatea națiunii noastre socialiste și înaintarea ei continuă pe calea progresului și civilizației.

Cu prilejul împlinirii a 55 de ani de viață și 40 de ani de activitate în rîndurile mișcării comuniste, revista „Viața Economică", în numele cititorilor ei, al tuturor celor care lucrează în domeniul activității economice, urează tovarășului Nicolae Ceaușescu — fiu eminent al partidului și al țării, patriot și internaționalist înflăcărat, remarcabil conducător marxist-leninist — ani mulți, fericire și sănătate, împlinirea tuturor idealurilor și năzuințelor sale, care sînt idealurile și năzuințele acestui popor.

agricultură

Dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere constituie una din problemele de cea mai mare importanță pentru progresul agriculturii, pentru ridicarea nivelului de trai al populației. După cum se știe, existența unui puternic sector zootehnic reprezintă unul din indicatorii cei mai caracteristici ai unei agriculturi intensive, moderne.

NICOLAE CEAUȘESCU
Expunere la Plenara C.C. al P.C.R. din 17-19 martie 1970.

Cum se înfăptuiește programul de dezvoltare a zootehniei

MODERNIZARE, INTENSIFICARE, EFICIENȚĂ

PORNIND de la sarcinile trasate de Plenara C.C. al P.C.C. din 17—19 martie 1970 privind dezvoltarea zootehniei, Comitetul județean Vrancea al P.C.R. a analizat cu toată răspunderea situația existentă în zootehnia vrînceană la sfîrșitul anului 1970. Cu acel prilej, pe baza prevederilor cuprinse în Programul național privind dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere în anii 1970—1980, s-au stabilit o serie de măsuri politice, organizatorice și tehnice care să asigure îndeplinirea și depășirea sarcinilor care reveneau județului nostru în acest important domeniu.

La sfîrșitul anului 1972, după doi ani de la adoptarea programului amintit, plenara Comitetului județean de partid și sesiunea Consiliului popular județean au analizat activitatea desfășurată de organele și organizațiile de partid, de organele de conducere colectivă din unitățile agricole privind realizarea sarcinilor reieșite din programul județean de dezvoltare a zootehniei, constatîndu-se că s-au obținut o serie de succese pe linia creșterii efectivelor de animale, concentrării și specializării fermelor zootehnice și introducerii micii mecanizări.

Procesul de concentrare, profilare, specializare și dezvoltare a zootehniei pe baze intensive, industriale, conceput ca unul din mijloacele cele mai importante de care depinde îndeplinirea sarcinilor, s-a desfășurat în această perioadă cu toată intensitatea. Astfel, creșterea taurinelor pentru lapte s-a centralizat în numai 49 de unități față de 65, în 1970.

Odată cu centralizarea producției, s-a accentuat și procesul de concentrare : în anul 1970, 12 unități dețineau sub 100 vaci și numai una dispunea de un efectiv de peste 500 capete. În prezent, numărul unităților cu efective de peste 500 taurine pentru lapte a sporit, iar al celor cu efective mici s-a restrîns considerabil. Procesul de concentrare a producției a avut loc și la speciile porcine și păsări. În cei doi ani, numărul unităților crescătoare s-a redus de la 36 la 21 la porcine și de la 30 la 12 unități la păsări. Concomitent, a sporit efectivul mediu ce revine unei unități. Acțiunea de concentrare a producției zootehnice a fost sprijinită efectiv prin organizarea a 59 de ferme conduse de specialiști, unități care cuprind și baza necesară producerii furajelor, devenind astfel unități economice de bază, cu largi posibilități de introducere a tehnologiilor moderne de producție.

Măsuri în curs de înfăptuire în județul Vrancea

- Crearea unor asociații cooperatiste și intercooperatiste specializate ;
- Sprijinirea, în continuare, cu credite, material biologic, furaje etc. a producătorilor individuali ;
- Creșterea efectivului de animale la nivelul potențialului de producție a pajiștilor naturale ;
- Generalizarea experienței unor cooperative privind producerea nutrețurilor cultivate ;
- Extinderea mecanizării lucrărilor din zootehnie.

Înființarea în cadrul județului a celor patru complexe intercooperatiste (2 pentru creșterea porcilor, unul pentru producerea de ouă și unul pentru exploatarea taurinelor pentru lapte), a contribuit, într-o măsură importantă, la creșterea aportului producției noastre zootehnice, la formarea fondului centralizat de produse agroalimentare. Remarcăm faptul că, deși puține la număr, complexele intercooperatiste dețin la această dată 54% din efectivul de porcine și 42% din efectivul de păsări proprietate a cooperativelor agricole, participînd la producția marfă realizată în 1972 de sectorul cooperatist cu 36% la carnea de porc și cu 77% la ouă.

Concentrarea producției zootehnice într-un număr redus de unități a pus în evidență noi posibilități de valorificare a spațiului de cazare existent : prin unele amenajări gospodărești efectuate la adăposturile cooperativelor agricole Tătăranu, Gugești, Gologanu și Vulturu se îngrașă în prezent efective mai mari decît dublul celor crescute anterior. În acest mod a fost posibilă desființarea sectorului porcin în acele unități în care eficiența economică a cărnii produse era scăzută.

Printre alte măsuri întreprinse în scopul creșterii producției zootehnice trebuie menționată și cea privind constituirea a două microasociații pentru creșterea ovinelor — la Tulnici și Năruja — în scopul sporirii efectivului și, pe această bază, a folosirii raționale a întinselor suprafețe de pășune existente în zona de munte, necooperativizată, a județului. În scopul valorificării potențialului pajiștilor, au fost întreprinse măsuri energice pentru sporirea producției de furaje, îndeosebi prin îmbunătățirea pășunilor și finețelor naturale, pe baza unui program județean de amenajare, fertilizare și curățire. Ca urmare, în anul 1972 au fost regenerate, fertilizate sau curățate circa 40 000 ha de pajiști.

La îmbunătățirea activității în sectorul zootehnic au contribuit și măsurile privind perfecționarea normării și retribuirii muncii. Introducerea noilor forme de retribuire — îndeosebi a acordului global — a dus la o mai bună cointeresare a membrilor cooperatori în sporirea producției, în raport cu care cresc și veniturile acestora.

Sprijinul statului în dezvoltarea zootehniei județului nostru a fost și în ultimii ani deosebit de important, eficient și stimulativ. Numai în anul 1972 crescătorii de animale au primit de la stat credite în valoare de 2,2 milioane lei, cu care s-au procurat circa 1 600 vaci și juninci și aproape 1 900 ovine și peste 2 800 tone cereale de la fondul de stat pentru creșterea animalelor contractate. De asemenea, premiile acordate populației pentru junincile crescute din prăsilă proprie s-au ridicat la aproape 5 milioane lei în anii 1971 și 1972.

Efectul imediat al acestor măsuri se reflectă în creșterea efectivului de animale, la toate speciile. Față de efectivele existente la începutul anului 1970, creșterea numerică — pe specii — la sfîrșitul anului 1972 se prezintă astfel : cu 19% la taurine, cu 78% la porcine, cu 14% la ovine și cu 91% la păsări. Ca urmare, în anul 1972 unitățile agricole din județ au livrat cu 25% mai multă carne la fondul de stat față de anul 1971.

Subliniind rezultatele pozitive obținute, se cuvine să arătăm că dispunem încă de însemnate rezerve de îmbunătățire a activității în această importantă ramură a agriculturii, în toate sectoarele de producție — de stat, cooperatist și individual. Dintre acestea, considerăm că intensificarea selecției și îmbunătățirea activității în domeniul reproducției trebuie să ducă la sporirea mai accelerată a efectivelor, la înscrierea în parametrii prevăzuți în plan. Înfăptuirea grabnică a acestor acțiuni va avea însă repercusiuni economice mult mai importante prin înlăturarea risipei de furaje, de forță de muncă, de spațiu de cazare, fenomene cauzate de menținerea în exploatare a unui efectiv tarat, cu potențial biologic redus.

Sarcini deosebite în această direcție revin cooperativelor agricole de producție și gospodăriilor populației. Aceste sectoare, cu pondere ridicată în zootehnia județului Vrancea, dispun de condiții favorabile în vederea adoptării experienței acumulate de către întreprinderile agricole de stat care, în anul 1972, și-au îndeplinit principalii indicatori economici din zootehnie. Rezervele existente în aceste sectoare, cu posibilități de valorificare imediată, constau în reducerea mortalităților, în realizarea la nivel maximal — a procentului de natalitate planificat — în scopul realizării efectivelor de animale tinere cu care să se acționeze în direcția intensificării selecției, și deci a îmbunătățirii însușirilor productive a efectivelor aflate în exploatare. De asemenea, livrarea animalelor, cel puțin la greutatea planificată, reprezintă una din cele mai mari posibilități prin care cooperativele trebuie să sporească producția marfă de carne.

Creșterile prevăzute în planul pe anul 1973, față de anul precedent, sînt deosebit de importante la principalele produse zootehnice : cu 10% la carnea de bovină, cu 32% la carnea de pasăre, cu 79% la lapte de vacă, cu 20% la ouă și 30% la lînă. Dacă se corelează aceste sarcini de livrare cu efectivele ce urmează să le realizăm (unde creșterile sînt mai mici) se constată că măsurile ce trebuie luate vizează în primul rînd valorificarea mai bună a potențialului biologic al animalelor, îmbunătățirea activității producției. În principal, măsurile în curs de desfășurare pot fi sintetizate astfel :

- Se continuă, cu toată intensitatea, acțiunea de concentrare, specializare și dezvoltare pe baze industriale a creșterii animalelor. În acest scop, se vor reține în producție toate animalele cu însușiri productive corespunzătoare, se va organiza creșterea vițelelor — în 5—6 centre, vom crea asociații pentru creșterea taurinelor, fiecare din ele constituindu-se cu participarea a 3—4 cooperative agricole. Asociațiile se vor specializa în producția de lapte, în producerea de tineret pentru prăsilă și carne, vor dispune de suprafața necesară producerii furajelor, conducerea asociației fiind încredințată unor specialiști competenți.
- În vederea dezvoltării sectorului porcin în gospodăriile populației, se va dezvolta baza de producere a materialului biologic, care să fie pus la dispoziția acestora. În acest sens, fiecare cooperativă și consiliu popular comunal vor menține un lot de prăsilă restrîns, asigurînd circa 20 000 de purcei anual. Măsura luată se fundamentează și prin faptul că, în acest an, membrii cooperatori, lucrînd în acord global, au primit importante cantități de porumb, chiar peste necesar, și care va fi folosit pentru dezvoltarea creșterii animalelor în gospodăria personală. În etapa următoare vom extinde capacitatea de reproducție de la complexul intercooperatist, iar tineretul obținut va fi crescut și îngrășat în 3—4 ferme specializate, dependente de asociație.
- Valorificarea celor peste 60 000 ha de pajiști naturale, impune dezvoltarea cu prioritate a sectorului ovin. În acest scop vom asigura populației din zona necooperativizată condițiile legale de care are nevoie și, într-un timp scurt, vom spori considerabil efectivul de ovine. Aici trebuie să menționăm și programul de dezvoltare a zootehniei în zona de munte în anii 1973—1975.

	1973	1974	1975
Bovine total	31 780	36 550	40 150
din care :			
— vaci și juninci	14 810	17 030	19 580
Ovine total	62 210	79 610	92 570

- Sectorul de creștere a păsărilor, pe lîngă posibilitățile de dezvoltare existente în sectorul socialist, dispune de importante rezerve de creștere a producției de carne și ouă în gospodăriile populației. Prospectînd aceste posibilități, s-a constatat că, în prezent, necesarul de material biologic cu posibilități de exploatare în condiții de maximă economicitate în gospodăriile populației s-a stabilizat la circa 500 000—600 000 pui, pe care îi vom pune la dispoziție antrenînd asociațiile de creștere a păsărilor și animalelor mici.
- Organizarea mai bună a producției de nutrețuri, echilibrarea balanței furajelor, pe unități și specii de animale, ceea ce condiționează în final realizarea tuturor obiectivelor propuse în sectorul zootehnic pentru anul acesta și următorii ani. Asigurarea cantităților de furaje la nivelul efectivelor și sarcinilor de producție va constitui pentru toate organele și organizațiile de partid din agricultura județului o preocupare permanentă. Acestea trebuie să transpună în practică, în toate unitățile, experiența cooperativei agricole din Tătăranu care, la sfecla furajeră a obținut producții de peste 90 t la ha și a complexului Mărtinești, care, la dovleci, a realizat o producție de aproape 100 t la ha, cele două culturi dovedindu-se surse de furaje cu deosebită valoare nutritivă.
- Dezvoltarea sectorului zootehnic, creșterea eficienței economice a producției animaliere depinde în mare măsură de mecanizarea principalelor lucrări. Programul care se elaborează în prezent la nivelul județului Vrancea sub conducerea directă a Direcției generale pentru agricultură, industria alimentară și ape, va apropia nivelul de dotare tehnică a sectorului zootehnic, inclusiv a producerii, prelucrării și depozitării furajelor, de gradul de mecanizare al celorlalte culturi și sectoare agricole.

Înfăptuirea acestor măsuri depinde de modul în care organele și organizațiile de partid, specialiștii și cadrele de conducere din unități vor ști să unească eforturile oamenilor muncii, să stimuleze entuziasmul și energia lor creatoare. Avem condițiile și forțele necesare pentru a moderniza activitatea în sectorul zootehnic. Valorificarea lor deplină va conduce la înfăptuirea sarcinilor care ne revin în acest cincinal, la creșterea contribuției noastre în sporirea producției agricole și a fondului central al statului, la ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Simion DOBROVICI
prim-secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R.

OBIECTIVE NOI

- În cadrul Grupului industrial de chimie din **Rîmnicu Vîlcea** a intrat în funcțiune **instalația de produși clorurați**, prima de acest fel din țară. Ea va produce anual circa 13 000 tone de solvenți și alte chimicale de mic tonaj, destinate fabricilor de medicamente, vopsele și coloranți, uzinelor constructoare de mașini etc. Intrarea în funcțiune a instalației amintite marchează inaugurarea seriei celor 160 de capacități de producție din industria chimică, prevăzute prin plan să intre în funcțiune în acest an.
- La combinatul pentru materiale de construcții **Tîrgu Jiu**, se fac ultimele pregătiri pentru intrarea în funcțiune a **trei noi linii de ciment**, care vor spori producția anuală a unității cu încă un milion tone. Aportul industriei noastre (morile de ciment, cuptorul de klinker, morile de făină etc.) se situează la nivelul celor mai înalte exigențe.
- A început să producă primul obiectiv din cadrul Complexului de in și cînepă **Carei: topitoria de in** cu o capacitate anuală de prelucrare de 1500 tone. Tot aici se află într-un stadiu avansat de construcție topitoria de cînepă care va produce anual 2 000 tone de fibre. Reziduurile de in și cînepă de la cele două topitorii vor fi transformate în plăci aglomerate de o altă unitate a complexului, aflată și ea în construcție. Se prevede realizarea unei producții anuale de 12 000 tone plăci care vor fi livrate fabricilor de mobilă.
- A intrat în funcțiune o **fabrică de semiconserve din pește la Botoșani.** Noua unitate industrială dispune de patru linii tehnologice care pot prelucra anual circa 500 de tone de pește.
- Începutul noului an a fost marcat la Fabrica de armături metalice din **Zalău** de intrarea în funcțiune a unei secții de forjă, în care au și fost realizate primele cantități de piese necesare realizării armăturilor industriale din fontă destinate exportului. În cursul acestui an aici se vor asimila peste 100 de tipodimensiuni de armături din fontă și oțel, larg utilizate în industrie și construcții.
- Capacitățile de producție ale uzinei textile „30 Decembrie" din **Arad** s-au întregit cu un nou sector care cuprinde **90 de războaie automate.** Punerea în funcțiune a acestei noi capacități cu două luni mai devreme va determina o producție suplimentară de 200 000 metri pătrați țesături.

bilite în comerțul mondial, ponderea lor reducîndu-se în proporții însemnate. În același timp, ele au înregistrat pierderi însemnate în raporturile de schimb ca urmare a evoluției diferite a prețurilor la materiile prime — principalul produs al exportului acestor țări — și la produsele manufacturate — care ocupă o mare pondere în importul țărilor în curs de dezvoltare. Evoluția acestor prețuri se poate observa în tabelul nr. 3.

Alături de un complex de factori, această înrăutățire a situației lor în comerțul mondial a dus la accentuarea deficitului balanței comerciale a țărilor în curs de dezvoltare, ale cărei dimensiuni au trecut, după cum arată revista „Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodniie otnoșenia“ nr. 11/1972) după care reproducem și tabelul nr. 3, de la 1 500 milioane dolari în 1948, la 1960 milioane dolari în medie pe an pentru perioada 1960—1969.

Tabel nr. 1

Țara	PNB pe locuitor (în dolari)	Ritm mediu de creștere a PNB în 1960—70
S.U.A.	4760	3,2
Suedia	4040	3,8
Canada	3700	3,6
Elveția	3320	2,5
Danemarca	3190	3,7
Franța	3100	4,6
R.F.G.	2930	3,5
Norvegia	2860	4,1
Australia	2820	3,1
Belgia	2720	4,0
Noua Zeelandă	2700	2,1
Olanda	2430	3,9
Finlanda	2390	3,9
Marea Britanie	2270	2,2
Austria	2010	3,9
Israel	1960	4,7
Japonia	1920	9,6
Libia	1770	20,4
Italia	1760	4,6
Irlanda	1360	3,6
Argentina	1160	2,5
Grecia	1090	6,6
Spania	1020	6,1
Venezuela	980	2,3
Hong-Kong	970	8,4
Singapore	920	5,2
Africa de Sud	760	3,0
Chile	720	1,6
Mexic	670	3,7
Portugalia	660	5,3
Liban	590	0,5
Peru	450	1,4
Arabia Saudită	440	0,8
Brazilia	420	2,4
Zambia	400	7,1
Iran	380	5,4
Irak	320	2,5
Turcia	310	3,9
Ghana	310	—0,4
Algeria	300	1,7
Siria	290	3,4
Tunisia	250	0,5
Coreea de Sud	250	6,8
Liberia	240	0,9
Maroc	230	1,0
Filipine	210	2,9
Egipt	210	1,7
Vietnamul de Sud	200	1,0
Bolivia	180	2,5
Kenya	150	3,6
Uganda	130	2,4
Nigeria	120	0,1
Laos	120	1,9
Sudan	120	1,0
Guineea	120	2,7
R.P.D. Yemen	120	—5,0
India	110	1,2
Tanzania	100	3,6
Pakistan	100	2,4
Zair	90	2,7
Ciad	80	0,4
Nepal	80	0,5
Birmania	80	0,6
Indonezia	80	1,2
Etiopia	80	2,8
Afganistan	80	0,5
Somalia	70	—1,1
Mali	70	4,4
Burundi	60	0,8

Tabel nr. 2

Exporturile mondiale între 1951—1971

Cele mai mari țări capitaliste exportatoare (20 țări)	Anul 1951	Anul 1961	Anul 1971	
	Ponderea în %		în milioane dolari	în %
Statele Unite	19,7	17,7	44.137	14,2
R. F. a Germaniei	4,5	10,7	39.032	12,6
Japonia	1,8	3,6	24.088	7,7
Marea Britanie	9,9	9,3	23.333	7,2
Franța	5,3	6,1	20.594	6,6
Canada	5,3	5,2	18.383	5,9
Italia	2,2	3,5	15.062	4,8
Olanda	2,6	3,6	13.893	4,5
Belgia-Luxemburg	3,5	3,3	12.220	3,9
Suedia	2,3	2,3	7.466	2,4
Elveția	1,4	1,7	5.741	1,8
Australia	2,7	2,0	5.227	1,7
Danemarca	1,1	1,3	3.690	1,2
Austria	0,6	1,0	3.172	1,0
Brazilia	2,3	1,2	2.739(1)	1,0
Venezuela	1,8	2,0	2.656(1)	1,0
Norvegia	0,8	0,8	2.558	0,8
Hong-Kong	1,0	0,6	2.514(1)	0,9
Spania	0,6	0,6	2.386(1)	0,9
Libia	—	—	2.366(1)	0,8
Total (cei mai mari 20 exportatori)	69,4	76,5	—	80,9
Exporturi mondiale în milioane dolari (fără țări socialiste)	76 557	118 600	311 100	100,0

(Revista „Problèmes économiques" — Franța, nr. 1275 din 1972)

Tabel nr. 3

	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	Ritmul mediu anual de creștere (scădere) în % în perioada 1950—1970
Prețul unei unități de export	100	108	100	99	101	100	100	104	106	0,25
Prețul unei unități de import	100	109	116	121	122	124	122	124	128	1,25
Raportul de schimb	100	99	87	82	83	81	82	85	83	—0,90

NATURA ECONOMICĂ A SERVICIILOR

INCERCARE DE SINTEZĂ

Diferite accepțiuni ale conceptului de serviciu

SERVICIUL ESTE într-o primă accepțiune un **efect util** obținut prin folosirea produsului, indiferent dacă el este mijloc de producție sau consumație. „Griul, de exemplu, spunea Marx, acționează ca aliment, o mașină înlocuiește munca într-un raport anumit. Această **acțiune** a mărfii, singura care o face să fie valoare de întrebuințare, obiect de consumație, poate fi numită **serviciul adus de marfă, serviciul pe care îl aduce marfa ca valoare de întrebuințare**". [1])

Un astfel de serviciu adus de produs nu implică și nu exprimă nemijlocit o relație economică, o legătură între întreprinderi sau instituții sau între acestea, pe de o parte, și diferite persoane, pe de altă parte. Relația este așezată aici între un obiect și o persoană care utilizează obiectul sau vizează folosința unui mijloc de producție în actul muncii. Prin urmare, acest serviciu nu este produs și furnizat de un sector, de întreprinderi sau instituții specializate, incluse în așa-zisul terțiar. Chiar cu acest conținut, serviciul nu iese din sfera preocupărilor economiei politice. Efectele utile ale obiectelor de consum și ale mijloacelor de producție, indisolubil legate de calitate, constituie o latură inseparabilă a eficienței activității economice.

Serviciul este într-o a doua accepțiune, **munca prestată pentru producerea unui obiect folosit în scop neproductiv și plătită din venitul capitalistului.** „Avînd nevoie de o pereche de pantaloni — scrie Marx — eu pot să-i cumpăr de la prăvălie sau pot să cumpăr stofă **și să angajez un croitor** să-i lucreze acasă la mine, plătindu-i **serviciul prestat** (adică munca lui de croitor), care constă în **a transforma** această stofă într-o pereche de pantaloni..." [2]). Ceea ce contează aici este nu rezultatul palpabil al muncii, ci scopul în care ea a fost angajată. Munca producătoare de servicii **pentru capital** poate să nu se concretizeze într-un obiect. „Anumite servicii sau, cu alte cuvinte, **valorile de întrebuințare** rezultate din anumite genuri de activitate sau de muncă se întruchipează în **mărfuri** ; alte servicii însă, dimpotrivă, nu lasă în urma lor rezultate palpabile **care să existe separat** de persoana celor ce prestează servicii ; cu alte cuvinte, rezultatul lor nu este **o marfă care poate fi vîndută.** De pildă, serviciul pe care mi-l prestează un cîntăreț..." [3]). Serviciul în cea de-a doua semnificație este folosit de Marx pentru a stabili demarcația **în sens specific capitalist,** între munca productivă și cea neproductivă, adică între munca producătoare și neproducătoare de capital.

Nici această accepțiune a serviciului nu are legătură directă cu sectorul prestatar de servicii. Acest sector cuprinde o gamă variată de genuri de activitate care pot exista în diverse formațiuni social-economice. A defini deci astfel serviciul și a încerca pe această bază o conturare a sectorului servicii — așa cum se procedează uneori — însemnează a utiliza un instrument total inadecvat. **Serviciul pentru capitalist** — așa cum apare el în „Teorii asupra plusvalorii", partea I-a — nu este și **serviciu în general**, ca produs al unui sector, pentru care relația specifică de producție nu contează.

Atît în opera lui Marx cît și în alte publicații (curente de specialitate) serviciul este definit și ca **activitate (sau produs al activității)** prestată de o instituție sau întreprindere (sau de o persoană oarecare), **care satisface o anumită necesitate, fără a se concretiza într-un produs cu existență de sine stătătoare.** În acest caz producția și consumația coincid în mod necesar în timp, serviciul dispărînd o dată cu efectuarea lui. Transportul, telecomunicațiile, învățămîntul, ocrotirea sănătății, spectacolul de operă, teatru etc., serviciile financiar-bancare, serviciile comerciale sau circulația mărfurilor, în măsura în care operațiile executate aci nu reprezintă o continuare a producției, sînt cîteva ramuri de activitate acoperite de această noțiune care redă — după părerea noastră — sensul adecvat al serviciului **propriu-zis** sau al muncii producătoare de **servicii,** spre deosebire de munca producătoare de **obiecte.** În sensul strict al cuvîntului, sectorul serviciilor cuprinde acele genuri de activitate care nu se materializează în produse cu existență obiectuală, separată de producător și de consumator. Literatura de specialitate, include în sectorul serviciilor și alte întreprinderi, a căror activitate se materializează în obiecte sau produce obiecte. Frecvent apar enumerate în sectorul serviciilor : a) **întreprinderile care, deși nu produc un obiect, concură direct la crearea lui.** Asemenea activități, ca faze necesare ale devenirii obiectului (proiectare, organizare și conducere, munci executate de I.M.A. și alte servicii pentru industrie, agricultură, construcții), fiind părți inseparabile, ale diviziunii muncii în societate, nu sînt, după părerea noastră, servicii propriu-zise. Ele se materializează în obiecte (fără însă a-l produce singure) și apar ca servicii numai pentru că sînt efectuate de întreprinderi gospodărite independent. În fond, producția de obiecte se descompune practic în „servicii", în activități foarte diverse, din care nici una nu produce integral obiectul sau, altfel spus, reprezintă un șir de „servicii" executate succesiv și care pot forma tot atîtea verigi în lanțul diviziunii sociale a muncii. Dacă ar fi împinsă la extrem această diviziune atunci am avea de-a face doar cu întreprinderi prestatoare de servicii, deci cu un imens sector al serviciilor care ar cuprinde întreaga muncă din societate ; b) **unitățile de reparații, de vopsitorie, de curățătorie chimică etc.,** a căror muncă se materializează în obiecte, serviciile aduse populației fiind mijlocite aici de producerea în prealabil a obiectelor respective ; c) **unitățile meșteșugărești, care produc încălțăminte, îmbrăcăminte, mobilă, de regulă** la comanda populației ; d) **alimentația publică, activitatea hotelieră, turismul, organizarea odihnei,** care includ atît servicii propriu-zise cît și munci producătoare de obiecte, de produse cu existență de sine stătătoare.

Precizînd că unitățile amintite sub a, b, c și d (lista poate fi prelungită) nu produc servicii propriu-zise sau nu produc numai servicii propriu-zise, n-am avut intenția să excludem ramurile de activitate respective din sfera serviciilor sau a deservirii. Dorim doar să subliniem că teoretic trebuie să deosebim **sfera propriu-zisă a serviciilor** (sau sfera serviciilor în sens restrîns) **de sfera serviciilor în genere sau în sens larg,** care o cuprinde pe prima fără să se reducă la ea. Anumite laturi comune între serviciile propriu-zise și celelalte servicii (deservirea directă a populației, lipsa concretizării muncii într-un obiect care să fie vîndut de întreprinderea prestatoare de servicii ca în cazul serviciilor executate de I.M.A. etc ; nevoi ale muncii de conducere și planificare a economiei [1]), imposibilitatea de a destrăma ramurile care produc și servicii pure și obiecte, profilul fiind dat mai curînd de serviciu (alimentația publică, organizarea odihnei), necesitatea de a

aprecia însuşi gradul de dezvoltare a diviziunii sociale a muncii şi a deservirii populaţiei, sînt motive care ne obligă să cuprindem în sfera serviciilor şi activităţi care nu sînt servicii propriu-zise. Fireşte că nu sîntem de acord cu includerea în acest sector a fabricilor locale, care produc mijloace de producţie, pe care presa noastră le tratează adesea fără rezervă ca unităţi prestatoare de servicii.

Este adevărat că sectorul serviciilor capătă astfel o mare eterogenitate. În ciuda ei, dacă nu toate serviciile cel puţin cea mai mare parte a lor (avem în vedere şi pe cele ce se materializează sau produc obiecte) au o trăsătură comună de ordin economic. În cazul serviciilor propriu-zise, aprovizionarea are, de regulă, dimensiuni neinsemnate faţă de volumul activităţii de producţie, iar desfacerea ca problemă fie că nu există (învăţămînt, sănătate), fie că cere puţin efort şi puţine resurse pentru rezolvarea ei (teatru, operă, film). Serviciile comerciale, incluzînd aci şi operaţiile de producţie efectuate în circulaţie, includ şi aprovizionarea şi desfacerea pe scară largă, dar actele de producţie raportate la acestea sînt neînsemnate ca volum. Deşi într-un grad inferior, neconcordanţe de acest gen întîlnim şi în alimentaţia publică. Aprovizionarea şi desfacerea au un volum mult mai mare decît producţia propriu-zisă atît pentru că prelucrarea făcută în aceste unităţi este doar „ultima lovitură de daltă“ dată produsului, cît şi pentru că o serie întreagă de produse se vînd în aceeaşi stare în care se cumpără. La executarea unor operaţii de către întreprinderi specializate sau a unor obiecte pentru populaţie, aprovizionarea este minimă în comparaţie cu prelucrarea, pentru că ceea ce se prelucrează aparţine beneficiarului, care este şi furnizor de materie primă sau de semifabricate. Problema vînzării nu există ca problemă nici de această dată, pentru că obiectul prelucrat nu aparţine unităţii prestatoare de servicii. **Neconcordanţa cantitativă** a volumului muncii cheltuite în aprovizionare, producţie şi desfacere sau lipsa chiar a unuia din aceste momente pare să fie **trăsătura economică distinctivă a serviciilor.** Ea explică relativa uşurinţă a organizării unităţilor care prestează servicii, necesarul de fonduri relativ mic în comparaţie cu unităţile producătoare de mărfuri (obiecte), ponderea redusă a cheltuielilor materiale în totalul producţiei specifice a serviciilor.

● *Au sau nu serviciile un caracter productiv ?*

O PARTE din economişti consideră că serviciile sînt neproductive, necreatoare de venit naţional material, sfera serviciilor suprapunîndu-se celei neproductive. Deşi numărul celor care susţin această teză este în scădere, ea se întîlneşte încă — explicit sau implicit formulată — în literatura noastră economică. În ultimă analiză, această părere are ca origine preluarea neadecvată a ideii despre caracterul neproductiv al muncii creatoare de servicii **pentru capitalist**, întîlnită în „Teorii asupra plusvalorii“. Precizînd că munca producătoare de servicii este neproductivă, Marx avea în vedere **munca neproductivă în sens capitalist**, ca muncă neproducătoare de capital.

Serviciul **pentru capitalist** este, în concepţia lui Marx, orice muncă plătită din venit, indiferent dacă prin utilizarea ei se creează sau nu un produs material. Producerea de servicii ca atribut al muncii neproductive **pentru capital** n-are nici o legătură cu determinările muncă productivă sau neproductivă **în general**, creatoare sau necreatoare de venit naţional material.

O altă parte din economişti afirmă că toate serviciile sînt productive în socialism. Unii consideră că în socialism orice activitate care conservă sau dezvoltă aptitudinile constructive, creatoare ale oamenilor este productivă [5]). Alteori, caracterul productiv al oricărei munci utile este argumentat prin contribuţia acesteia la procesul de ansamblu al reproducţiei [6]). Contribuţia activităţilor desfăşurate dincolo de producţia materială la bunul mers al acesteia este incontestabilă şi devine tot mai importantă pe măsura progresului ştiinţei şi tehnicii. Această contribuţie, fixată drept criteriu al muncii productive, nu mai lasă însă nimic în afara sferei productive, pentru că tot ceea ce se întîmplă în societate influenţează producţia materială sau îi creează direct sau mijlocit condiţii de existenţă. **Consumul** însuşi devine **muncă productivă,** întrucît el produce forţa de muncă, element indispensabil al oricărei producţii. Abordînd astfel problema, apar ca inutile noţiunile muncă **productivă şi neproductivă.**

În sfîrşit, o parte din economişti socotesc că serviciile nu pot fi decretate productive sau neproductive în bloc, ci că unele sînt neproductive, iar altele nu. Prof. B. Zaharescu consideră că problema poate fi rezolvată de la caz la caz, potrivit cu **rolul economic** al fiecărui serviciu în parte [7]). Asupra necesităţii tratării diferenţiate a serviciilor atrage atenţia şi conf. dr. E. Prahoveanu, care subliniază rolul productiv al serviciilor pentru producţie — împărtăşită şi de autorul rîndurilor de faţă — fără a arăta şi criteriile respective de determinare.

Care este criteriul delimitării serviciilor productive şi neproductive, al muncii productive şi neproductive în genere ? Considerăm că el poate fi numai **natura nevoii satisfăcute de produsul muncii sau de serviciu.** Munca şi serviciul sînt productive dacă prin intermediul lor se satisface o nevoie de ordin material. Ele sînt neproductive, deci, atunci cînd rezolvă nevoi nemateriale. Orice diviziune a muncii în societate se raportează la sistemul nevoilor. Cînd segmentăm producţia materială a ţării în agricultură, silvicultură, industrie, construcţii, în afară de specificul relaţiei om-natură ţinem seama şi de felul nevoii satisfăcute de produs. Subdiviziunile celor două mari sectoare ale producţiei sociale, ca şi părţile lor constitutive interioare, nu fac nici ele excepţie de la această regulă.

Luînd drept criteriu în definirea muncii productive şi neproductive în genere, ca şi în depistarea lor, natura nevoii satisfăcute de produs, trebuie să neglijăm o serie de elemente exterioare, care nu ţin de funcţia îndeplinită de produs şi de muncă. Aceste elemente sînt : a) forma produsului muncii (obiect sau serviciu) ; b) beneficiarul produsului, existenţa acestuia în calitate de întreprindere productivă, instituţie neproductivă sau populaţie ; c) forma socială a produsului (marfă sau nonmarfă) ; d) relaţia socială de producţie (socialistă sau nesocialistă) în care este produs obiectul sau prestat serviciul ; e) modul de conducere al unităţii producătoare de obiecte sau prestatoare de servicii (gestiune proprie sau instituţie bugetară).

● *Clasificare după funcţia şi natura serviciilor*

ŢINÎND seama de **funcţia** îndeplinită de diferite servicii, de **natura** nevoii satisfăcute de ele, în categoria celor productive, creatoare de venit naţional **material** intră :

1. **Serviciile care reprezintă faze ale procesului de producţie.** Ele sînt cu atît mai numeroase cu cît mai dezvoltată este diviziunea socială a muncii. Lista lor fiind foarte largă, dăm doar cîteva exemple, aşa cum apar în „Clasificarea produselor şi serviciilor în R. S. România“, vol. VIII : servicii de cercetare ştiinţifică şi de deservire ştiinţifică ; servicii de proiectare ; servicii agrotehnice ; servicii de reproducţie şi selecţie în creşterea animalelor ; servicii sanitare veterinare ; servicii de prelucrare intermediară şi de finisare în vederea realizării unor produse sau lucrări ; servicii privind producerea şi conservarea alimentelor şi furajelor ; servicii de mecanizare a lucrărilor de construcţii ; transportul de mărfuri.

2. **Serviciile care creează bunuri materiale.** În această categorie intră serviciile prestate de cooperaţia meşteşugărească de croitorie, cizmărie, mobilă etc. Unităţile respective, aparţinînd în fond industriei prelucrătoare, sînt prestatoare de servicii numai pentru că produc direct la comanda populaţiei şi de regulă cu materia primă a clientului. Privind natura muncii şi a producţiei, rezultatul activităţii, aceste unităţi nu se deosebesc de marile întreprinderi industriale care fabrică aceleaşi bunuri.

3. **Serviciile care recondiţionează** şi fac utilizabile produsele deja existente. În această categorie intră înainte de toate, serviciile de reparaţii, inclusiv spălătorii,

lucrarea cu mai multe scule. Construcţia modernă a maşinilor-unelte se dezvoltă în direcţia concentrării unui număr mai mare de scule la o singură maşină-unealtă. ceea ce duce la o anumită complicare şi mărire a dimensiunilor utilajului.

Din graficul de mai jos (fig. 5) întocmit pe baza datelor obţinute de la cîteva uzine constructoare de maşini, rezultă clar că odată cu mărirea gradului de concentrare a operaţiunilor la diferite linii de maşini-unelte se reduce simţitor preţul de cost al prelucrării la aceste linii pe un flux. Justeţea acestui fenomen este confirmată de analiza preţului de cost al liniei automate pe unitatea ei de greutate, precum şi din analiza preţului de cost al liniei pe un flux Kc. Reducerea obţinută a preţului de cost al piesei arată că gradul de concentrare a procesului de prelucrare la linia automată este strîns legat de valoarea relativă a utilajului şi, în consecinţă, constituie unul din indicatorii principali ai eficienţei economice a liniei automate. De aceea, pentru determinarea variantei optime de automatizare trebuie stabilite perioade de recuperare a cheltuielilor suplimentare de investiţii. Varianta care necesită cele mai mari cheltuieli de investiţii poate fi adoptată numai dacă perioada de recuperare a cheltuielilor suplimentare de investiţii va fi mai scurtă decît perioada maximă care determină oportunitatea investiţiei. Perioada de recuperare a cheltuielilor suplimentare de investiţii se stabileşte pe baza următoarei formule :

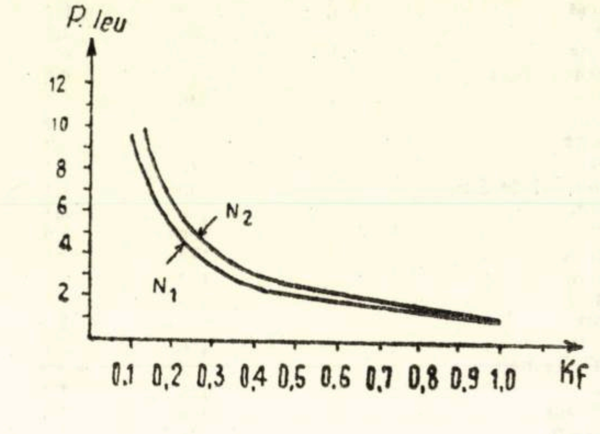

Fig. 5. Modificarea preţului de cost al liniei automate, în medie pe un arbore, în mii lei

$$\frac{N_2 - N_1}{P_1 - P_2} \leqslant T_{pr} \text{ (ani)}$$

în care N_1, N_2 — chelt. de investiţii necesare pentru fiecare din variantele liniei automate

P_1, P_2 — preţul de cost al producţiei anuale, calculat pentru fiecare din variante

T_{pr} — perioada stabilită de recuperare a investiţiilor.

Uneori, în afară de perioada de recuperare, se mai calculează coeficientul eficienţei relative a cheltuielilor de investiţii (τ) :

$$\frac{P_1 - P_2}{N_2 - N_1} \geqslant \tau$$

De aci rezultă că coeficientul eficienţei relative a investiţiilor reprezintă raportul dintre economiile obţinute în cursul anului de pe urma reducerii preţului de cost şi investiţiile suplimentare.

Ion POPESCU
Craiova

MICRODOCUMENTAR

EVOLUŢII ŞI DECALAJE ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

BANCA Internaţională de Reconstrucţie şi Dezvoltare (BIRD) a editat recent tradiţionalul **„Atlas al Băcii Mondiale“**, publicaţie care oferă date cu privire la dezvoltarea ţărilor lumii. El furnizează informaţii cu privire la produsul naţional brut (PNB) pe locuitor, în preţurile de vînzare ale anului 1970, şi la ritmul mediu de creştere a PNB în perioada 1960—1970.

Aşa cum remarca şi revista iugoslavă „Privredni Vjesnik“ (nr. 1681), care reproduce datele de mai jos, Atlasul BIRD relevă, înainte de toate, marele decalaj care există între nivelul de dezvoltare a ţărilor capitaliste dezvoltate şi nivelul ţărilor in curs de dezvoltare; un număr relativ mic de ţări au produs naţional brut de peste 2 000 de dolari anual (15) şi între 1 000 şi 2 000 de dolari (8). Dar şi aici se remarcă marile diferenţe atît în ce priveşte ritmul dezvoltării economice, cît mai ales nivelul produsului naţional brut pe locuitor. Marea majoritate a ţărilor nesocialiste se întind pe o arie mare, de la 60 de dolari anual, în cazul Burundi şi pînă la 980 de dolari, în cel al Venezuelei (vezi tabelul nr. 1).

O situaţie similară se intilneşte şi în domeniul comerţului exterior, creşterea comerţului mondial fiind inegală de la o ţară la alta. Din analiza tabelului nr. 2, se relevă o concluzie pe care revista „Problémes èconomiques“ (nr. 1275 din 1972), o formulează astfel : „creşterea comerţului mondial a fost clar in profitul marilor ţări industrializate, ponderea acestora în comerţul mondial continuînd să crească ; ponderea celor mai mari 20 de exportatori mondiali a crescut după cum se vede din tabelul nr. 2, de la 69,4% în 1951 al 80,9% în 1971. Evoluţiile nu sînt însă unidirecţionale, după cum nici nu înseamnă că ţările cu cel mai ridicat nivel de dezvoltare au avut şi cea mai mare creştere a comerţului exterior. Astfel, deşi asemenea ţări ca Japonia, R. F. a Germaniei, se află în urma S.U.A., Suediei, Canadei ş.a., ele au înregistrat în mod constant creşteri ale exportului şi importului de peste 200% atît în perioada 1951—1961 cît şi în perioada 1961—1971 ; pentru ultima perioadă s-au încadrat în această dinamică înaltă şi Italia, Olanda, Spania. În schimb, exportul S.U.A. a crescut numai cu 39,8% în anii 1951—1961 şi cu 109,8% în 1961—1971, iar importul cu 34,2% şi respectiv cu 204,1%. Ca urmare, deşi are cel mai mare volum al comerţului exterior, ponderea S.U.A. în comerţul mondial al ţărilor nesocialiste a scăzut de la 20% la 14%.

Ţările în curs de dezvoltare şi-au văzut poziţiile sta-

strategii de dezvoltare

PROGNOZA — O PROBLEMĂ DE ACTUALITATE

DEZVOLTAREA în ritm rapid a forțelor de producție, intensificarea diviziunii sociale a muncii, profundele mutații cantitative, calitative și structurale pe care revoluția științifică-tehnologică le provoacă, au impus și impun tot mai mult conducerea de ansamblu a economiei ca un factor hotărîtor al progresului economic și social.

Societatea socialistă, avînd ca scop progresul omului prin om, necesită prin natura și scopul ei o conducere pe baze științifice a ansamblului, ea oferindu-i acesteia atît condițiile propice de aplicare cît și mijloacele necesare realizării. Mai mult, pe măsura maturizării, ea presupune utilizarea de metode și tehnici moderne de conducere, necesită deci o conducere al cărei prim atribut îl constituie descifrarea viitorului, —previziunea. Construcția societății socialiste, prin multiplele și complexele probleme de conducere și decizie pe care le presupune și integrează, implică deci o **conducere previzională** *a ansamblului macrosocial.*

Pornind de la această necesitate obiectivă, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită activității de prognoză ca instrument de fundamentare a politicii sale economice și sociale, **stabilind cadrul organizatoric de desfășurare a activității de elaborare a prognozelor privind dezvoltarea economică și socială a țării pînă în 1960, iar pentru unele probleme și sectoare pînă în anul 2000.**

În expunerea la adunarea solemnă ținută la 7 mai 1971 în București cu ocazia semicentenarului Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta: **La elaborarea prognozelor și direcțiilor principale de dezvoltare în perspectivă a patriei trebuie pornit de la legile obiective ale dezvoltării sociale, de la realitățile concrete ale țării noastre, precum și de la tendințele revoluției tehnico-științifice pe plan mondial. Pe această bază se va elabora programul dezvoltării în următorii 15—20 ani a României socialiste. În fapt, acesta va fi insuși programul partidului, în centrul lui aflîndu-se ca obiectiv fundamental pentru etapa respectivă realizarea societății socialiste multilateral dezvoltate.**

Sarcina principală ce revine deci cercetării prospective, în țara noastră, în actuala etapă, este aceea de **a furniza elementele necesare elaborării programului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.** *Concepută ca o activitate cu caracter științific, permanentă și sistematică, cercetarea prospectivă, se desfășoară în cadrul unui complex structurat de comisii, comisii de prognoză pe ramuri, comisii de prognoză pe probleme și comisii județene de prognoză, conduse și coordonate de către* **Comisia Centrală de Partid și de Stat pentru Prognoză, al cărei președinte este secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

Propunîndu-ne o analiză a activității comisiilor de prognoză, în scopul conturării unor aspecte de ordin organizatoric și metodologic, evidențierii unor dificultăți întîmpinate, a perspectivelor imediate, prezentăm în continuare cîteva elemente pe care le considerăm definitorii pentru stadiul atins.

Obiectivele principale urmărite în cadrul analizei noastre au fost următoarele: **modul de organizare a activității de prognoză; principalele rezultate obținute pînă în prezent; metodologia utilizată, dificultățile întîmpinate, modalitățile de înlăturare a lor și căile preconizate de îmbunătățire în viitor a activității.** *Menționăm că în redarea în continuare a concluziilor rezultate din analiză vom urmări în permanență această structură.*

RAMURI: OBIECTIV STRATEGIC COMUN — DEZVOLTARE INTENSIVĂ

COMISIILE de prognoză pe ramuri au fost constituite — așa cum sublinia tovarășul Manea Mănescu — **„în scopul estimării evoluției probabile cantitative și a mutațiilor calitative care vor avea loc în fiecare ramură“.** Din cele 26 de comisii pe ramuri, analiza noastră se oprește astăzi asupra celor care funcționează în cadrul: Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei — **M.M.P.G.**, Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — **M.E.F.M.C.**, Ministerului Industriei Ușoare — **M.I.U.**, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — **M.I.C.M.G.** și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnică — **M.I.C.M.U.E.**

În concordanță cu indicațiile și programul de lucru al Comisiei Centrale de Partid și de Stat pentru Elaborarea Prognozelor de Dezvoltare Economică și Socială a României, fiecare din ministerele amintite și-a organizat activitatea de prognoză potrivit specificului său de activitate, structurînd această activitate pe trei paliere: comisia de prognoză la nivel de minister (alcătuite din subcomisii), comisii de prognoză în cadrul unităților productive pe care ministerul le coordonează (centrale, grupuri, combinate, întreprinderi) și colective de prognoză pentru probleme de sinteză.

Comisiile sînt alcătuite din specialiști de înaltă calificare și cadre de conducere din compartimentele principale ale ministerului, institutelor de cercetări, cadre didactice, specialiști din Ministerul Comerțului Exterior, Comitetului de Stat al Planificării și Institutului pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale, experți de la Consiliul Economic și Consiliul de Miniștri. Astfel, au fost organizate: în M.M.P.G. — „Subcomisia de elaborare a prognozei privind baza de materii prime minerale“ în cadrul căreia funcționează 5 colective de lucru, profilate pe grupe de substanțe minerale utile solide și fluide; în M.E.F.M.C. — comisia de prognoză alcătuită din 5 subcomisii: pentru silvicultură, pentru exploatarea și prelucrarea lemnului, pentru celuloză și hîrtie, pentru materiale de construcții și pentru sectorul de construcții de mașini; în industria constructoare de mașini — o comisie unică pe ramură și 2 subcomisii pentru M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E.; în M.I.U. — o comisie de prognoză pe ramură, 3 subcomisii pentru subramuri (textile, pielărie-încălțăminte, sticlă-ceramică) și 16 colective de sinteză. Fiecare comisie și subcomisie este condusă de către un secretariat tehnic. Totodată, în unitățile cu statut de centrală funcționează comisii de prognoză care colaborează cu subcomisia de specialitate din ministerul respectiv. În toate ministerele au fost constituite și colective de prognoză pe probleme, care colaborează cu comisiile de prognoză pe probleme de sinteză constituite la nivel național pentru diferite domenii de activitate cum sînt: creșterea populației și a resurselor de muncă, nivel de trai, știință și tehnologie, relații economice externe, învățămînt și pregătirea cadrelor etc.

Modul de organizare al activității de prognoză în această formă poate fi caracterizat ca unul realist, permițînd o vehiculare pe verticală și orizontală, rațională, a informațiilor și, în consecință, o integrare armonioasă și unitară a activității de prognoză din diferitele domenii de activitate, în modelul macroeconomic de ansamblu.

Primele rezultate ale activității desfășurate în domeniul prognozei, în cadrul ministerelor analizate, le-au constituit **studiile de prognoză** elaborate, studii **cu caracter preliminar,** a căror definitivare urmează a se efectua la începutul anului în curs.

În cadrul **M.M.P.G.**, de exemplu, au fost elaborate **27 de studii preliminare de prognoză, care se referă la 34 substanțe minerale utile** (petrol și gaze, cărbuni și șisturi bituminate, fier și mangan, minereuri neferoase, minereuri auro-argintifere, substanțe nemetalifere, metale radioactive). Aceste studii tratează perspectivele și posibilitățile de sporire a bazei materiale prin dezvoltarea activității de cercetare geologică, precum și previziunile privind creșterea nivelelor de producție în perioada 1976—1990 și la nivelul anului 2000, ținînd seama de prognoza bazei de materii prime minerale și de previziunile în domeniul perfecționării tehnologiilor de extracție și valorificare, introducerii și extinderii unor înlocuitori pentru materiile prime deficitare, evoluția pieței mondiale în perspectivă și posibilitățile de extindere a cooperării cu alte țări.

În cadrul **M.E.F.M.C.** au fost elaborate **24 de studii preliminare de prognoză,** separat pe departamentele silviculturii, industriei lemnului și industriei materialelor de construcții. Studii de prognoză pe ansamblul ramurii, pe subramuri, produse principale și tehnologii au fost întocmite în fază preliminară și în cadrul celorlalte ministere analizate: M.I.U., M.I.C.M.G., M.I.C.M.U.E.

La elaborarea studiilor preliminare au fost avute în vedere o serie de **premise** în ceea ce privește perspectivele și căile de dezvoltare în scopul asigurării într-o măsură cît mai mare a necesităților economiei naționale. Astfel, în prognoza privind lărgirea bazei de reverze — elaborată în cadrul M.M.P.G. — s-au luat în considerare următoarele: situația actuală — cantitativă și calitativă a rezervelor de substanțe minerale utile; eficiența lucrărilor geologice de prospecțiune și explorare realizate în ultima perioadă și eficiența scontată pentru cincinalul 1971—1975; posibilitățile de dezvoltare în extindere — pe direcții, și în adîncime — a zăcămintelor de substanțe minerale utile aflate în exploatare sau în curs de explorare; premisele geologice și de metalogeneză favorabile unor noi acumulări de substanțe minerale utile, evidențiate prin lucrările de car-

Iulian BĂDIN

(Continuare în pag. 10)

JUDEȚE: ARMONIE INTERNĂ — INTEGRARE ÎN MACROSISTEM

ÎN PROGNOZELE de dezvoltare economico-socială a județelor, pe baza studiilor privind resursele de materii prime și de forță de muncă, a capacităților actuale de producție, precum și a direcțiilor de dezvoltare a ramurilor și subramurilor, se evidențiază variante de dezvoltare economico-socială a județelor, modificările necesare a fi aduse structurii economiei lor, urmărind dezvoltarea rațională pe teritoriu a forțelor de producție, valorificarea superioară a resurselor naturale, folosirea intensivă a potențialului productiv și utilizarea judicioasă a forței de muncă, creșterea nivelului de trai material și cultural al populației.

Funcțiile activității de elaborare a prognozelor pe județe constau în evidențierea posibilităților existente pe teritoriu în vederea dezvoltării economico-sociale previzionate, proiectarea evoluției demografice, a gradului și structurii de ocupare a forței de muncă, estimarea resurselor naturale, examinarea alternativelor de dezvoltare a economiei locale. În același timp, prin studiile elaborate sînt prezentate căi și soluții cu privire la problemele de urbanizare și de sistematizare a teritoriului.

Comisiilor județene pentru elaborarea prognozelor le revine rolul de a previziona în mod complex dezvoltarea economico-socială a județelor, de a contribui la fundamentarea politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție. Din aceste comisii fac parte aproximativ 2500 de membri, cuprinzînd activiști de partid și de stat, specialiști din unitățile de cercetare, proiectare, învățămînt, sănătate etc.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm preocupările, experiența acumulată și direcțiile viitoare ale acțiunii de elaborare a prognozelor în județul Brașov.

Pe baza indicațiilor conducerii de partid, a Comisiei centrale de partid și de stat pentru elaborarea prognozelor, și în județul Brașov s-a constituit **comisia județeană pentru elaborarea prognozelor,** compusă din 67 de tovarăși, membri ai biroului și secretariatul Comitetului județean de partid, activiști de partid și de stat, ai organizațiilor obștești, conducători de unități economice, instituții de sinteză și cercetare, cadre din învățămîntul superior, specialiști și muncitori de înaltă calificare din producție. În același timp, comisia județeană pentru prognoză și-a constituit un **secretariat tehnic,** compus din 7 membri care își desfășoară activitatea în cadrul comisiei economice și șefii unităților de sinteză la nivel de județ.

Comisia pentru prognoză a aprobat elaborarea, la nivel de județ, a unui număr de 32 prognoze, corespunzătoare ramurilor de activitate și a problemelor complexe, prevăzute în lista prognozelor ce urmează să fie întocmite pentru fundamentarea dezvoltării economice și sociale în perspectivă, primită de la comisia centrală. În acest scop au fost constituite **32 colective,** cîte unul pentru fiecare prognoză, precum și un **colectiv** pentru întocmirea **sintezei** în profil teritorial. În aceste colective sînt cuprinși 190 de specialiști din diferite domenii de activitate.

În vederea asigurării datelor statistice necesare previziunilor, a fost elaborat anuarul statistic al județului Brașov, care cuprinde date pe perioada 1965—1970, iar pentru unele — probleme pe anii 1960—1970. Au fost constituite **serii dinamice** cu conținut unitar pentru populația pe grupe de vîrste și sexe, populația totală pe localități, dinamica producției industriale pe ramuri, a producției globale agricole, a dezvoltării învățămîntului, volumul de mărfuri desfăcute prin comerțul socialist etc.

Pentru unele ramuri, cum sînt industria ușoară, alimentară, transporturi, etc. s-au înființat subcolective (grupe) specializate pe studiul și analiza anumitor sectoare din cadrul ramurei respective, iar colectivul pentru prognoza construcției

Stere POPESCU

(Continuare în pag. 10)

Din propunerile specialiștilor

- Urgentarea elaborării prognozelor pe ramuri la nivel de economie, pentru ca aceste comisii să poată fi în măsură să furnizeze elemente de fundamentare sau să clarifice unele probleme ridicate de colectivele de prognoză din județe.
- Organizarea periodică la Comisia centrală de prognoză sau la C.S.P. a unor discuții cu reprezentanții comisiilor județene pentru clarificarea unor probleme cu privire la metodologia de lucru și modul în care să se rezolve diferitele situații ce se ivesc în activitatea comisiilor județene.
- Invitarea la ședințele comisiilor de prognoză pe ramuri și probleme complexe, de la nivelul economiei naționale, a reprezentanților colectivelor de la județe, facilitîndu-se astfel schimbul de informații necesar în activitatea de elaborare a prognozelor în profil teritorial.
- Datorită volumului mare de muncă și complexității problemelor ce trebuie analizate și studiate, la nivelul județelor să fie degrevați de sarcinile curente, un număr restrîns de specialiști, pentru a se ocupa efectiv de elaborarea prognozelor.
- Intensificarea pregătirii de specialiști în prognoză în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu“, prin cursuri postuniversitare și în cadrul centrelor speciale de perfecționare a pregătirii profesionale din cadrul ministerelor.
- Organizarea de întîlniri, dezbateri, simpozioane la care să participe specialiști în prognoză, pentru a facilita schimbul de idei și cunoașterea noutăților apărute pe plan mondial în domeniul metodelor și tehnicilor de prognoză.

DEZVOLTARE INTENSIVĂ

(Urmare din pag. 9)

tare şi prospecţiune geologică, geofizică şi geochimică ; posibilităţile de punere în evidenţă a unor rezerve de materii prime minerale de calitate inferioară (cu conţinuturi de substanţe utile mai scăzute) care, în funcţie de progresul tehnologic, pot fi valorificate economic ; perfecţionarea metodelor şi mijloacelor de investigare a subsolului şi extinderea unor tehnici moderne (aerofotogeologia, aplicarea efectului Mösbauer de detectare directă a conţinutului de metale în roci etc.).

Pornind de la constatarea că premisele avute în vedere la elaborarea studiilor preliminare sînt diferenţiate în raport cu specificul de activitate, deci cu natura domeniului prognozat, subliniem că am observat şi existenţa unor elemente-premisă comune : evoluţia domeniului în perioada trecută şi în cincinalul actual, cu evidenţierea principalelor caracteristici şi tendinţe de durată ale dezvoltării acestuia ; comparaţii cu nivelul şi tendinţele pe plan mondial în domeniul structurii producţiei, a resurselor de materii prime, materiale şi utilităţi ; nivelul tehnologic ; evoluţia pieţei mondiale (cerere, ofertă, preţuri) ; tendinţele pe plan mondial în domeniul cercetării ştiinţifice etc.

Studiile preliminare de prognoză, sintetizate la nivel de ramuri, prezintă propuneri pentru dimensionarea a o serie de indicatori comuni : producţia globală, ponderea cheltuielilor materiale în cadrul ei, producţia netă şi în unităţi naturale, necesarul la principalele materii prime şi materiale, indicatori referitori la investiţii, export, import, număr de salariaţi şi productivitatea muncii, destinaţia producţiei etc.

Indicatorii prognozaţi la nivelul ramurilor au fost iniţial stabiliţi pe baza datelor statistice 1960—1975 prin metoda extrapolării în funcţie de timp. S-a utilizat totodată şi o serie de alte metode de previziune : metoda corelaţiei lineare (producţia globală a fiecărei ramuri a fost corelată cu producţia globală industrială pe economie ; pentru investiţii s-a procedat la fel), funcţiile sectoriale de producţie tip Cobb-Douglas, modele de corelaţie, analogii istorice, metoda anchetelor, metoda morfologică, arborii de pertinenţă etc.

Trebuie arătat că **în domeniul metodelor şi tehnicilor de prognoză** mai sînt multe de făcut, fiind **necesară impulsionarea folosirii metodelor moderne şi, în special, extinderea utilizării lor la nivelul activităţii de prognoză din cadrul unităţilor cu statut de centrală.**

Obiectul prognozat, tehnicile utilizate şi scopurile urmărite fiind diferite, în mod logic, deci, şi concluziile care se desprind din studiile întocmite sînt diferite.

În toate ramurile se desprind însă ca atribute principale ale activităţii de perspectivă : creşterea cantitativă a producţiei ; îmbunătăţirea structurii şi calităţii produselor ; introducerea de noi tehnologii de fabricaţie ; ridicarea gradului de automatizare, chimizare, mecanizare şi electrificare a proceselor de producţie şi de muncă ; valorificarea superioară a resurselor de materii prime, urmărindu-se prelucrarea lor cît mai complexă în ţară; reducerea la maximum a importului de materii prime, materiale şi semifabricate ; impulsionarea şi eficienţizarea exporturilor ; utilizarea raţională a resurselor umane şi creşterea productivităţii muncii etc. toate acestea nefiind altceva decît laturi de dezvoltare care indică o cale strategică intensivă, al cărei rezultat se concretizează în edificarea unei structuri industriale moderne, obţinerea unei eficienţe economice maxime — în condiţiile satisfacerii cît mai depline a necesităţilor economiei naţionale şi ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc.

Analiza desfăşurării activităţii de prognoză în cele 5 ministere economice a evidenţiat existenţa unor dificultăţi întîmpinate. Inerente oricărui început, multe din ele au fost înlăturate pe parcurs, prin efortul propriu al comisiilor respective, unele urmînd a fi înlăturate în viitor, cînd activitatea de prognoză va căpăta la toate nivelele noi dimensiuni şi valenţe. **Conducerea M.M.P.G.** evidenţiază, de pildă, că pentru actuala etapă de desfăşurare a activităţii de prognoză sînt necesare : **o colaborare cît mai strînsă între subcomisia de prognoză pentru materii prime minerale şi subcomisiile consumatoare** (metalurgie, chimie, materiale de construcţii), pentru examinarea detaliată, cantitativă şi calitativă, a substanţelor metalifere şi nemetalifere ; **elaborarea de studii de prognoză şi pentru alte materii prime minerale necuprinse în nomenclatorul iniţial** (bentonite, roci serpentinice şi ornamentale, gipsuri, materii prime nebauxitice pentru obţinerea aluminiului). **Conducerea M.E.F.M.C.** semnalează **dificultăţi de ordin organizatoric** (nu există o linie organizatorică unitară în desfăşurarea activităţii de prognoză, unele ministere şi centrale acordînd o mai mică atenţie acestei activităţi şi, în consecinţă, nu pot oferi datele necesare), ca şi de ordin **metodologic-documentar** (există dificultăţi în stabilirea băncilor de date necesare ; metodele, tehnicile şi diversele aspecte ale organizării activităţii de prognoză în alte ţări sînt insuficient popularizate), subliniind faptul că **pregătirii cadrelor de specialişti necesare trebuie să i se acorde o atenţie mai mare.**

Aceleaşi dificultăţi — în domeniul băncilor de date şi pregătirii cadrelor de specialitate — au fost semnalate şi de către conducerea celor două ministere din industria construcţiilor de maşini, propunîndu-se ca modalităţi de îmbunătăţire a activităţii : organizarea de bănci de date cît mai complete la diferitele nivele organizatorice, începînd cu întreprinderile şi terminînd cu economia naţională ; cuplarea sistemului de prognoză cu sistemul naţional de informatică şi conducere ; accesul mai uşor al prognosticienilor la calculatoarele electronice ; introducerea predării în facultăţi de cursuri de prognoză, în special ştiinţifică şi tehnologică ; îmbunătăţirea sistemului de perfecţionare a specialiştilor în prognoze, atît la nivelul economiei naţionale cît şi la nivelul ministerelor.

Pentru impulsionarea activităţii de prognoză se impune organizarea în cadrul ministerelor şi unităţilor cu statut de centrală a unor **compartimente de prognoză în care să se efectueze şi activităţi de marketing.** O eficienţă sporită ar căpăta activitatea acestora dacă ele ar fi incluse nu în compartimentele de plan — şi aşa aglomerate —, ci **organizate independent de activitatea de producţie şi operativă** — ca în multe alte ţări socialiste — **şi subordonate direct conducerii respectivelor unităţi.** Compartimentele respective trebuie să fie formate din specialişti în domeniul prognozei şi marketingului, ingineri şi economişti, cît şi din sociologi şi matematicieni. Complexitatea activităţii şi importanţa ei pentru dezvoltarea în perspectivă justifică această structură a personalului.

O atenţie deosebită trebuie acordată în viitor unor domenii importante ale cercetării previzionale : prognoza pe grupe de produse şi produse, prognoza tehnologică şi prognoza ştiinţifică. În acest ultim domeniu considerăm că trebuie intensificată activitatea printr-o mai bună colaborare între Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi ministerele de ramură, astfel încît să poată preciza ce noutăţi se profilează pe plan mondial în diferite domenii de cercetare, cu repercusiuni asupra dezvoltării unor produse şi tehnologii.

Pe plan central, în strînsă legătură cu modelul macro-economic de ansamblu **trebuie elaborate modele pentru fiecare ramură în parte,** prin aceasta integrarea prognozelor parţiale în prognozele de ramură şi a acestora în prognoza de ansamblu putînd fi mai organic şi mai eficient realizată.

În sfîrşit, o atenţie deosebită credem că trebuie acordată **colaborării între comisiile de prognoză pe ramuri şi comisiile judeţene de prognoză,** astăzi în multe cazuri această legătură fiind insuficientă şi, avînd, în consecinţă, repercusiuni negative asupra activităţii de prognoză în profil teritorial.

Conturarea unei noi etape a activităţii de prognoză în ţara noastră este strîns legată de restructurarea calitativă a acestei activităţi, în primul rînd, prin folosirea unui set de metode şi tehnici adecvate domeniului prognozat şi, în al doilea rînd, prin perfecţionarea continuă a cadrului organizatoric al activităţii de prognoză.

Rezultatul final al acestei orientări — tot mai vizibilă în activitatea comisiilor, subcomisiilor şi colectivelor de prognoză — îl vor constitui studiile de prognoză definitivate pentru diferite sectoare de activitate, în profil teritorial şi pe probleme de sinteză, la diferitele nivele ale organizării social-economice. Toate acestea dau posibilitatea conducerii de la fiecare nivel şi din fiecare sector de activitate, să-şi stabilească strategia de dezvoltare optimă, compatibilă cu cerinţele progresului tehnic contemporan şi cu necesităţile economiei naţionale în plin proces de modernizare structurală, de creştere cantitativă şi calitativă.

Adîncirea studiilor de prognoză, concomitent cu definitivarea lor cît mai în detaliu şi cu integrarea organică, complexă şi completă în modelul macroeconomic de ansamblu, va permite o mai deplină fundamentare a activităţii de planificare, în special, şi a activităţii de conducere, în general. Astfel, actualele studii preliminare de prognoză întocmite, alături de studiile tehnico-economice de fundamentare a investiţiilor, constituie documentele de bază pentru definitivarea cifrelor de plan majorate pentru anii 1974 şi 1975, ca şi pentru elaborarea propunerilor de plan pentru cincinalul 1976—1980.

Caracterul permanent al activităţii de prognoză — revizuirea permanentă a studiilor — permite o neîntreruptă ancorare în realitate şi, prin aceasta, asigură conectarea la timp, fără pierderi, a unor estimări anterior efectuate, din motive obiective, cu un grad mai redus de probabilitate. Este demn de subliniat faptul că elaborarea unei concepţii de dezvoltare de lungă durată, permite totodată stabilirea unor programe de acţiuni corelate în domenii de mare importanţă pentru economia naţională (cercetare tehnologică, proiectare, investiţii) ceea ce face posibilă luarea din timp a măsurilor necesare pentru dezvoltarea acestor domenii de activitate şi concentrarea eforturilor în direcţia obiectivelor majore ale dezvoltării propuse.

Perfecţionarea permanentă a activităţii de prognoză, — element al politicii de perfecţionare a sistemelor de conducere şi planificare ale economiei noastre naţionale, — expresie concludentă a caracterului realist şi ştiinţific al politicii partidului nostru, conturează în viitorul apropiat salturi calitative deosebite în desfăşurarea activităţii de prognoză, ceea ce va conduce la propulsarea dezvoltării economico-sociale a României socialiste, la înfăptuirea ţelului suprem al orînduirii socialiste — creşterea nivelului de trai material şi cultural al întregului popor.

Lista celor mai cunoscute metode de previziune tehnologică şi domeniile de utilizare *)

Metoda	Domeniul de utilizare
A. Prognoza dezvoltării tehnologice	
1. Brainstorming	Variate
2. Extrapolarea tendinţelor pe bază fenomenolgică	Tehnologie şi industrie
3. Cercetarea morfologică	Industrie, astronomie
4. Metoda scenariilor	Explorarea unor obiective foarte importante
5. Iteraţia prin sinteză	Procese tehnologice în petrol
6. Analiza economică	Toate întreprinderile mai dezvoltate, ramurile economiei şi în analiza proiectelor de investiţii
7. Metode operaţionale explorative	Puţin utilizate deocamdată
8. Idem : variante pe calculator	Aplicaţii la gestiuni integrate
9. Matrice de decizie	La programe de dezvoltare şi pentru pregătirea deciziilor
10. Metode de decizie pe baza cercetării operaţionale	Asociate cu analiza economică
11. Metode bazate pe teoria deciziilor	Mai puţin utilizate în industrie
12. Sisteme şi grafe de pertinenţă integrate la mai multe niveluri	Şase aplicaţii cunoscute ale sistemului PATTERN
13. Metoda reţelelor	Mari sisteme electrice
14. Metode operaţionale normative	În consumul şi desfacerea produselor
15. Analiza sistemelor	Industrie
B. Prognoze la nivel analitic	
16. Metoda Delphi	Previziune demografică
17. Metode explorative	Consumul de energie, abonaţi telefonici ş.a.
18. Matrice de decizie orizontală	Cercetare — Franţa
19. Matrice de decizie verticală	Industrie — Franţa
C. Prognoze de sistematizare teritorială şi sociale	
20. Metoda Delphi	Încercări preliminare
21. Cercetarea morfologică	Planificarea şi sistematizarea urbană
22. Redactarea de scenarii	Programe generale socio-economico-politice
23. Analogia istorică	Domeniul spaţial
24. Metode operaţionale explorative	Tehnologia socială
25. Metode operaţionale normative	În curs de cercetare
26. Analiza sistemelor	Oraşele, autovehiculele şi locuinţele viitorului

*) Erich Jantsch „Prognoza tehnologică", — Bucureşti, Ed. ştiinţifică 1972.

INTEGRARE ÎN MACROSISTEM

(Urmare din pag. 9)

de maşini şi-a format subcolective în întreprinderile mari, care au trecut la elaborarea unor importante studii de perspectivă.

Discuţiile avute cu specialişti din cadrul comisiei judeţene de prognoză şi din unele colective pe ramuri şi probleme au evidenţiat o serie de realizări obţinute, dar şi unele dificultăţi care vor trebui înlăturate.

Colectivul de lucru pentru **prognoza creşterii populaţiei şi a resurselor de muncă** a efectuat studii şi calcule în patru variante, pe cincinal şi în cadrul acestora pe ani pînă în anul 2000.

Comisia de prognoză pentru **lemn,** formată din specialişti de la Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului, Facultatea de exploatare şi industrializare a lemnului din cadrul Universităţii din Braşov şi Inspectoratul silvic judeţean şi-a orientat programul de activitate în două direcţii : evoluţia resurselor de masă lemnoasă pînă în 1990 şi dezvoltarea ramurii de prelucrare a lemnului.

În domeniul **turismului,** studiile elaborate dau o imagine clară a dezvoltării acestui sector pînă în 1980, iar pentru unele activităţi pînă în anul 2000. Astfel, se previzionează că numărul turiştilor străini ce vor vizita oraşul Braşov şi Poiana-Braşov va fi în perioada 1976—1980 cu 54—60% mai mare faţă de 1970—1975, iar pentru 1980 se preconizează creşterea cu 23—30% faţă de 1975. Aceste nivele, ca şi altele din lucrările de prognoză a dezvoltării turismului au fost determinate folosindu-se metoda extrapolării pornindu-se de la seriile dinamice ale circulaţiei turistice în ţara noastră în perioada 1960—1971 şi de la indicaţiile date de Comisia de prognoză a Centrului de studii şi proiectări pentru promovarea turismului din Bucureşti.

Rezultate bune au obţinut şi alte colective cum sînt, de pildă, cele pentru : **prognoza** consumului de apă, pînă în anul 2000 ; prognoza dezvoltării industriei alimentare, a energeticii şi electrificării judeţului, a industriei locale şi a cooperaţiei meşteşugăreşti, a sistematizării şi dezvoltării economico-sociale a teritoriului, a transporturilor şi telecomunicaţiilor, a mecanizării şi automatizării proceselor de muncă, a dezvoltării exportului etc.

Un sector în care însă lucrările de elaborare a prognozei sînt rămase în urmă, este agricultura, fapt ce creează dificultăţi în definitivarea prognozelor în alte ramuri ale economiei judeţului Braşov.

Pentru accelerarea ritmului de elaborare şi a îmbunătăţirii calitative a conţinutului lucrărilor de prognoză pe ramurile economiei judeţului Braşov şi în probleme complexe, specialiştii din cadrul diferitelor colective de prognoză au formulat unele propuneri, din care prezentăm cîteva în caseta de mai sus.

Indicatori de prognoză
– 2000 faţă de 1970 –

INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAŞINI :

- pe ansamblu o dezvoltare de 10—12 ori ;
- dezvoltări prioritare : electronica = 35—45 ori ; mecanica fină şi optica = 30—40 ori; maşini-unelte = 27—32 ori ; electrotehnica = 11—14 ori ;
- volumul exportului va creşte de 16—20 ori ceea ce va determina modificarea ponderii ramurii în exportul ţării de la 24% la 50% ;
- productivitatea muncii va creşte de peste 3 ori ;
- intensificarea valorificării metalului : de peste 2 ori mai multă producţie (în lei) dintr-o tonă de metal :

INDUSTRIA UŞOARĂ :

- dezvoltare pe ansamblu de 4,6—5,7 ori ;
- industria textilă va creşte de 3,8—4,3 ori, în cadrul ei acordîndu-se prioritate industriei tricotajelor şi confecţiilor textile : 5,9—7,4 ori ;
- industria pielăriei şi încălţămintei se va dezvolta de 3,4—4,2 ori, exportul reprezentînd 25% din totalul producţiei ei ;
- industria sticlei, porţelanului şi faianţei va creşte de 4,4-6,4 ori, accentul punîndu-se pe : produse din cristal şi semicristal, articole de porţelan şi semiporţelan, faianţă fină, sticlărie tehnică şi de laborator, obiecte din sticlă de menaj prelucrate manual ;
- sectorul construcţiei de maşini va înregistra o creştere de 10,5—12,4 ori.
- prelucrarea materialelor plastice : 7,5—11,2 ori ;
- exportul ramurii va creşte de 7,7—8,7 ori ;
- livrările la fondul pieţei: 5,7—7,2 ori ;
- productivitatea muncii va creşte de 2,6—3,1 ori ;
- rezultat al valorificării superioare a materiilor prime şi materialelor : valoarea producţiei ce se va obţine dintr-o tonă de materie primă textilă va fi de 1,3 ori mai mare în 1990 decît în 1970. Se va intensifica prelucrarea complexă a deşeurilor textile: de 3 ori.

finanțe

PUNCTE DE VEDERE

PRINCIPIUL RESTITUIRII ȘI LOCUL TAXEI ASUPRA FONDURILOR

ÎN PROCESUL făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se amplifică rolul pîrghiilor financiare ca instrumente ale conducerii vieții economico-sociale și ale creșterii eficienței economice.

Dinamismul și modernizarea continuă a economiei noastre au impus, în mod obiectiv, perfecționarea conceptului privind mijloacele de cointeresare a unităților economice în realizarea unei înalte eficiențe economice nu numai în mod general, ci în concordanță directă cu posibilitățile fiecăreia de a obține rezultate financiare superioare. Această cerință, care a fost dezvoltată în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, și-a găsit concretizarea în teza potrivit căreia **„indiferent de mărimea cheltuielilor, trebuie întotdeauna stabilit cu precizie în ce termen și cu ce beneficii vor fi restituite societății fondurile avansate“.**

În Legea finanțelor se prevede obligația, pentru toate unitățile economice, de a desfășura o astfel de activitate care să asigure rambursarea într-un termen cît mai scurt a fondurilor bănești primite, potrivit principiului că orice sumă avansată de societate trebuie restituită.

Introducerea acestui principiu, care amplifică rolul finanțelor în cadrul procesului de creștere continuă a eficienței, ridică problema dacă se justifică economic aplicarea concomitentă și a taxei asupra fondurilor de producție, respectiv dacă „restituirea“ nu preia în totalitate rolul și funcțiile care au fost atribuite acestei taxe. Problema compatibilității sau incompatibilității acestor pîrghii financiare are importanță nu numai sub aspect teoretic ci, îndeosebi, sub aspect practic.

Analiza comparativă a laturilor acestor pirghii, și în mod deosebit a eficienței lor, este greu de efectuat datorită faptului că o „confruntare“ practică nu a avut loc, deci nu există încă o experiență proprie și mai mult chiar nu sînt elucidate unele aspecte și implicații ale aplicării lor în practică. (Taxa asupra fondurilor nu a fost introdusă efectiv în economia noastră, întrucît lucrările de reașezare sînt în curs de efectuare, iar în sectorul industriei textile, la care se aplică prețuri reașezate de la 1 ianuarie 1972, taxa se percepe global, astfel că aceasta nu funcționează, în forma ei clasică, în nicio ramură).

Pornind de la funcțiile pe care unii economiști le-au atribuit taxei asupra fondurilor de producție se impune o analiză a măsurii în care acestea nu sînt dublate de aplicarea principiului restituirii fondurilor avansate de societate pentru a nu ajunge la paralelisme de pîrghii financiare.

DE LA ÎNCEPUT trebuie să arătăm că, după părerea noastră, principiul „restituirii“ — indiferent de modalitatea practică de aplicare — este calitativ superior taxei asupra fondurilor de producție, primul asigurînd obținerea unei eficiențe sporite nu în mod linear, ci diferențiat și în dinamică, în funcție de posibilitățile fiecărei unități în parte.

În acest fel, fiecare unitate economică va trebui să asigure nu un oarecare minim de eficiență, marcat printr-un coeficient constant pe o anumită perioadă (de ex: o taxă asupra fondurilor de producție de 5—6%), ci o eficiență care, în multe cazuri, va fi superioară acestui minim și care se va deplasa urmînd curba ascendentă a eficienței, corespunzătoare dinamismului economiei noastre. Așa de exemplu, la unele obiective de investiții se poate stabili ca „restituirea“ să se facă într-o perioadă de 4—5 ani, cu sume care pot diferi de la un an la altul, în timp ce prin nivelul preconizat al taxei asupra fondurilor de producție, recuperarea fondurilor avansate de societate se poate asigura într-o perioadă mult mai îndelungată (16—20 ani), cu sume care, de regulă, se vor menține la un nivel neschimbat pe întreaga perioadă.

Experiența altor țări și calculele efectuate la noi, în cadrul macromodelului prețurilor reașezate, scot în evidență că în unele ramuri, subramuri sau întreprinderi nu se poate aplica nivelul taxei asupra fondurilor de 5—6% și, în consecință, ar urma să se aplice un nivel mai scăzut, sau chiar să fie scutite de la plata acestei taxe. Deci, și după reașezarea prețurilor de producție și de livrare nu se poate asigura o taxă asupra fondurilor de producție care să reprezinte o normă unică, minimă, de eficiență, funcție pe care unii economiști o atribuie acestei taxe. Pe de altă parte, neaplicarea taxei în unele din subramurile economiei naționale (de ex. transporturi feroviare, construcții-montaj ș.a.) sau de unele întreprinderi nu înseamnă că acestea sînt exonerate de obligația de a asigura o înaltă eficiență sau că problema eficienței în aceste sectoare nu prezintă interes pentru societate. Acțiunea factorilor generali de stimulare a creșterii eficienței, specifici economiei socialiste, este atotcuprinzătoare indiferent de prezența sau absența taxei asupra fondurilor de producție.

Se poate trage concluzia că sub aspectul stimulării unităților economice în obținerea unei rentabilități superioare prin folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești, aplicarea principiului restituirii se integrează organic în factorii generali de stimulare a creșterii eficienței economice.

Restituirea preia integral funcțiile taxei asupra fondurilor de producție și mai mult chiar societatea nu se declară mulțumită numai cu o anumită normă de eficiență lineară, constantă pe o anumită perioadă, de la care, așa cum s-a arătat, se vor face de la început numeroase excepții, ci cu o eficiență stabilită în mod diferențiat, în raport cu posibilitățile maxime ale fiecărei întreprinderi și cu un pronunțat caracter dinamic. **Considerăm că trecerea de la eficiența globală, unitară, bazată pe taxa asupra fondurilor de producție la eficiența diferențiată pe unități economice și în timp, prin aplicarea principiului restituirii fondurilor avansate de societate, va contribui la realizarea în mai bune condițiuni a indicațiilor conducerii de partid privind adîncirea planificării pînă la ultima verigă economică, sesizarea operativă a cazurilor în care rezultă o eficiență sub cea scontată și luarea măsurilor care se impun pentru atingerea acestei eficiențe încă în faza de planificare.**

Printre funcțiile atribuite taxei asupra fondurilor de producție este și aceea a perceperii unei dobînzi asupra fondurilor pe care societatea le-a pus la dispoziția unităților economice. Pornind de la această argumentare, însăși nivelul taxei asupra fondurilor a fost stabilit în alte țări aproximativ la nivelul dobînzii uzuale (5—6%), nivel care, după unele calcule, este posibil de introdus și în economia noastră.

În condițiile introducerii principiului restituirii, „pretențiile“ societății nu se rezumă numai la încasarea dobînzii, ci a tuturor fondurilor avansate și încă într-o perioadă cît mai scurtă. De aici derivă o consecință foarte importantă pentru activitatea întreprinderii: aceasta trebuie să răspundă eforturilor făcute de societate prin obținerea unor rezultate financiare superioare care să asigure rambursarea nu numai a dobînzii ci însăși a fondurilor avansate de societate. Aceasta este o formă concretă de manifestare a rolului societății socialiste de determinare a fiecărei unități ca să obțină rezultate maxime și să răspundă direct de realizarea acestora.

Relația dintre dobîndă și taxă ar putea fi abordată sub aspectul dobînzii pe perioada restituirii fondurilor avansate de societate. După cum se știe, taxa asupra fondurilor de producție nu se limitează la aplicarea pe o anumită perioadă și apare inevitabil întrebarea cu privire la justificarea economică a perceperii dobînzii, sub formă de taxă, după rambursarea integrală a fondurilor primite de la societate.

Dacă dobînda se limitează, așa cum este normal, numai pînă la restituirea integrală a fondurilor avansate de societate, aceasta se poate percepe mult mai ușor prin includerea în obligația rambursării și a dobînzii, astfel că, și din acest punct de vedere, rambursarea preia funcțiile taxei.

APLICAREA concomitentă a taxei asupra fondurilor și a restituirii fondurilor avansate de societate are implicații în ce privește nivelul venitului net, inclus în prețuri și, în consecință, asupra nivelului general al prețurilor. **Astfel, dacă socotim că restituirea fondurilor avansate de societate trebuie să se facă într-o perioadă de 10 ani, pentru a asigura numai această cerință ar trebui ca prețurile să asigure o rată de venit net de 10%. Dacă la acest nivel adăugăm 6% taxa asupra fondurilor de producție și 6—7% venit net care să asigure nevoile de autofinanțare ale întreprinderilor și un beneficiu care să evite introducerea unor întreprinderi în pierdere ca urmare a costurilor individuale obiectiv mai ridicate decît media pe total ramură, precum și pentru a menține legătura dintre unitățile economice și bugetul de stat sub forma unor vărsăminte obligatorii, rata venitului net ce ar trebui inclusă în prețurile reașezate s-ar ridica la 22—23%.** Această rată de venit net ar depăși cu mult pe cea actuală ceea ce ar avea ca efect o creștere substanțială a nivelului general al prețurilor de producție. Trebuie subliniat că, în acest caz, venitul net care s-ar include în prețurile produselor finale, inclusiv cel realizat în fazele anterioare de producție, ar fi foarte ridicat ca urmare a multiplicării taxelor respective în fazele succesive de producție.

Pentru eliminarea inconvenientului privind venitul net ridicat care ar trebui inclus în prețurile reașezate în condițiile aplicării concomitente a taxei și a restituirii, **s-ar putea avea în vedere soluția ca taxa să constituie sursă de formare a fondului de dezvoltare economico-socială al unităților economice, din care să se restituie sumele avansate de societate.** Taxa, are însă un pronunțat caracter de impozit, obligația de plată a unităților economice fiind independentă de rezultatele obținute. Ca urmare, s-ar ajunge la situația, nejustificată economic, ca întreprinderile să deconteze către ele însele taxa asupra fondurilor de producție, care ar urma să constituie sursă proprie de rambursare a fondurilor primite de la societate, ceea ce ar anihila aproape complet rolul atribuit taxei și, totodată, ar complica relațiile financiare dintre unitățile economice și bugetul de stat, taxa transformîndu-se, în unele cazuri, dintr-un venit al bugetului de stat într-unul al unităților economice.

Nu este de neglijat nici aspectul referitor la posibilitatea care se creează în acest fel unităților economice ca din fondul de dezvoltare economico-socială, alimentat și din taxa asupra fondurilor de producție, să ramburseze fondurile avansate de societate nu numai sub forma finanțării, ci și a creditării. Taxa asupra fondurilor de producție și-ar pierde caracterul său de venit cert al statului, iar funcțiile atribuite acesteia s-ar „dizolva“ complet.

„Conviețuirea“ dintre taxă și restituire ar putea avea și un efect de sens contrar celui menționat anterior. Taxa nu ar trebui calculată asupra fondurilor de producție procurate prin credite bancare deoarece, în acest caz, fondurile respective apar că au fost procurate din surse proprii.

În condițiile aplicării concomitente a taxei și a restituirii, unitățile socialiste vor fi tentate să-și procure fondurile de producție pe seama creditelor bancare, ceea ce va avea ca efect pozitiv întărirea răspunderii acestora în luarea unor decizii cu privire la noile obiective de investiții, dezvoltarea capacităților de producție, va stimula accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție și de circulație. În același timp, lărgirea sferei creditului bancar va „îngusta“ terenul de aplicare a taxei asupra fondurilor de producție deoarece, așa cum s-a arătat, acestea vor apărea ca fiind procurate din fondurile proprii ale unităților economice.

În dinamică, deplasarea de la finanțare la creditare ar avea ca efect, o creștere a beneficiilor determinată de faptul că fondurile de producție procurate prin credite bancare vor crește și deci, taxa, ca volum absolut, se va reduce, în timp ce prețurile de producție reașezate includ taxa aferentă fondurilor din momentul reașezării care, ca proporție între cele finanțate și creditate, va putea prezenta diferențe sensibile.

Plata taxei și pentru fondurile de producție procurate prin credite bancare, pune sub semnul întrebării funcția de dobîndă atribuită taxei, întrucît nu este justificat ca aceasta să fie plătită și pentru sume reprezentînd credite bancare restituite.

Soluția ca fondurile de producție aferente creditelor nerambursate să fie scutite de plata taxei pentru a nu se ajunge la situația ca, în perioada respectivă, să se suporte atît taxa cît și dobînda bancară nu înlătură implicațiile menționate anterior. Și în acest caz, rămîne nerezolvată problema justificării plății taxei sub raportul funcției de eficiență ce se atribuie acesteia, întrucît este greu de presupus că unitățile economice se vor limita în a asigura o utilizare eficientă a fondurilor de producție numai în perioada creditării, renunțînd după aceea la menținerea cel puțin a rezultatelor obținute, pe considerentul că nu mai au de plătit dobînzi bancare.

Aceleași judecăți pot fi făcute și în cazul restituirii fondurilor avansate de societate sub forma finanțării, deoarece obligația restituirii este, în fond, similară celei referitoare la rambursarea creditelor bancare.

Elementele de analiză prezentate pot duce la concluzia existenței unui oarecare paralelism între taxa asupra fondurilor de producție și restituirea de către fiecare unitate economică a fondurilor avansate de societate, cu avantaje evidente pentru aplicarea principiului restituirii. Acest paralelism, în mod inevitabil, va avea și unele consecințe în ce privește amplificarea volumului de muncă pentru planificarea, calcularea, vărsarea, încasarea și controlul respectării normelor legale care vor reglementa aplicarea acestor pîrghii financiare.

În concluzie, se poate aprecia că funcționarea concomitentă a taxei și a restituirii nu prezintă avantaje certe pentru economie întrucît, așa cum s-a arătat de la început, restituirea reprezintă, după părerea noastră, un mijloc mai puternic de stimulare a creșterii eficienței economice.

Confruntarea de opinii cu privire la compatibilitatea sau incompatibilitatea celor două pîrghii financiare poate scoate în evidență și alte aspecte care trebuie avute în vedere la stabilirea soluțiilor privind aplicarea acestor pîrghii financiare, astfel încît să se obțină o eficiență maximă și, totodată, să se elimine apariția unor implicații nedorite. Aceasta este cu atît mai necesar cu cît unii economiști susțin aplicarea simultană a taxei și a restituirii.

G. NICOLESCU

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cererea de confecții

ÎN CADRUL unei cercetări microteritoriale efectuată de Institutul de cercetări comerciale în municipiul Brașov, unul din sondajele întreprinse a avut ca obiect studierea pieței confecțiilor sub aspectul dezvoltării și evoluției ei viitoare. Trebuie precizat din capul locului că piața confecțiilor din municipiul Brașov este una din cele mai reprezentative, atît sub aspectul vînzărilor de confecții pe locuitor (660 lei anual față de 382 lei la Pitești sau 363 la Bacău), cît și sub aspectul diversificării. De aceea, concluziile care s-au degajat din cercetarea I.C.C. au valabilitate și pentru alte orașe.

Din cercetarea cu privire la piața confecțiilor din municipiul Brașov a rezultat că acest sector s-a dezvoltat an de an, în anul 1971 revenind de 2 ori mai multe confecții pe locuitor decît în 1960. Cu toate acestea, ponderea confecțiilor în volumul total al vînzărilor de produse nealimentare a scăzut de la 13% la 11,6%. În întreaga perioadă analizată creșterea volumului valoric al vînzărilor de confecții a fost inferioară vînzărilor totale de mărfuri, vînzărilor de mărfuri nealimentare precum și vînzărilor de tricotaje. La o creștere de 2,3 nuală de 2,2% înregistrată în ultimii cinci ani (1966—1970) este cu de 2,2% înregistrată în ultimii pus în evidență faptul că, de la un an la altul, există variații însemnate. Crecterea medie a- ori a vînzărilor de confecții în anul 1971 față de 1960 a corespuns o creștere de 2,5—2,6 ori a grupelor mai sus menționate.

Ancheta efectuată de I.C.C. a pus în evidență faptul că, de la un an la altul, există variații însemnate. Creșterea medie anuală de 2,2% înregistrată în ultimii cinci ani (1966—1970) este cu mult inferioară celei înregistrate în cincinalul anterior (7,9% în 1961—1965), iar în anul 1970 față de 1969 s-a înregistrat chiar o scădere de 3,4 milioane lei.

Asupra dezvoltării pieței confecțiilor în ultimul deceniu au acționat o serie de factori restrictivi care, pe scurt, ar fi următorii: a) slaba diversificare a sectorului de confecții; b) finisarea și calitatea uneori necorespunzătoare a confecțiilor; c) neadaptarea confecțiilor la cererea de consum a populației sub aspectul liniei modei, contexturii, coloritului etc. Acești factori restrictivi au avut, adesea, ca prim efect, orientarea cererii spre confecții de comandă, precum și substituirea unor confecții cu tricotaje. Aceste tendințe se regăsesc în anumite limite și în alte județe, inclusiv în municipiul București.

Rezultă, așadar, că în studierea tendințelor și evoluției viitoare a pieței confecțiilor, examinarea atentă a factorilor restrictivi se impune cu necesitate. Numai prin eliminarea acestor factori se va putea asigura o extindere constantă a acestui important segment de piață.

Aceasta presupune însă cercetări atente din partea producătorilor și distribuitorilor, astfel ca oferta producției să fie tot mai mult în concordanță cu cererea populației, cu preferințele și exigențele, în continuă creștere, ale consumatorului zilelor noastre.

SISTEMUL CONDUCERII COLECTIVE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

*DE CÎTEVA ZILE a început prima sesiune din acest an a adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste. Cu acest prilej redacția revistei „Viața Economică" a organizat în ziua de 17 ianuarie a.c. o amplă dezbatere la care au fost invitați activiști de partid și de stat, specialiști și cadre de conducere din unități economice din municipiul București. Tema dezbaterii a fost formulată astfel: **„Modalități de perfecționare a organizării sistemului conducerii colective în unitățile noastre economice"**. S-a dat această formulare pornindu-se de la faptul că în prezent în unitățile economice avem, în mod practic, un sistem unitar de conducere colectivă, acest concept circumscriind un întreg ansamblu de elemente: adunarea generală, consiliile și comitetele oamenilor muncii, consiliile de control muncitoresc, comisiile pe probleme. În plus, toate acestea trebuie privite în corelație cu organizații d[...] partid, sindicat, U.T.C. și alte organizații obștești, care toat[...] sînt conduse pe baza principiului muncii colective, de căt[...] organe de conducere colectivă.*

În acest context, am [...]cat dezbaterea noastră pe următoarele două puncte:

- *experiențe pozitive [...] organizarea și funcționarea organelor de conducere colect[...]ă din unitățile economice, cu accent pe adunarea generală a o[...]nenilor muncii;*
- *modalități concrete [...]le îmbunătățire a organizării activității fiecărui element al [...]stemului, ca și a relațiilor dintre componente, care să ducă [...] sporirea gradului de participare activă a oamenilor munci[...] la conducerea vieții unităților economice și la realizarea sa[...]inilor ce le sînt încredințate.*

Începem cu acest nu[...]ăr publicarea opiniilor participanților la dezbatere.

DEMOCRAȚIE, ȘI EFICIENȚĂ

IDEEA organizării de către revista „Viața economică" a acestor dezbateri privitoare la sistemul conducerii colective în unitățile economice o apreciez ca oportună, pe de o parte datorită faptului că, începînd cu ultima decadă a lunii ianuarie și pe aproape întregul parcurs al lunii februarie 1973, în toate unitățile socialiste de stat și cooperatiste se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii, iar pe de altă parte, legat de organizarea în aceste zile în toate unitățile economice, potrivit Hotărîrii Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, a consiliilor de control muncitoresc asupra activității economico-sociale, și a comisiilor pe diferite domenii ale activității economice.

Sînt bine cunoscute preocupările Partidului Comunist Român, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea perfecționării continue a mecanismului vieții economice și social-politice, pentru participarea tot mai largă a oamenilor muncii la rezolvarea treburilor economice, politice și sociale, pentru adoptarea acelor forme democratice de conducere care solicită activitatea creatoare, inițiativa, pasiunea și priceperea celor ce muncesc.

Înființarea consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii de activitate conferă sistemului de conducere colectivă un conținut nou, constituie o nouă manifestare a politicii partidului de dezvoltare a democrației economice, de ridicare a principiului conducerii colective la rangul unui principiu suprem al activității în toate verigile economiei. În acest fel se creează cadrul organizatoric adecvat participării unui număr mai mare de oameni ai muncii, muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști, la rezolvarea problemelor concrete care se pun în fața colectivelor de muncă.

Astfel, consiliile de control muncitoresc ajută comitetele oamenilor muncii în efectuarea controlului activității economico-sociale a întreprinderilor, acționează pentru dezvoltarea unei atitudini înaintate față de muncă, stimulează inițiativa creatoare a oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor economice și sociale, pentru combaterea manifestărilor de nepăsare, neglijență și lipsă de răspundere. Totodată, urmăresc respectarea normelor de protecție și igienă a muncii, întărirea disciplinei în producție, precum și orice alte probleme care privesc relațiile de muncă în unitatea respectivă. În ceea ce privește comisiile pe domenii ale activității economice, acestea au menirea de a sprijini organele colective în soluționarea diferitelor probleme ale activității de producție, investiții, export etc.

În timpul discuțiilor s-au ridicat unele probleme privitoare la relațiile dintre aceste organisme nou create și cele existente. Doresc să subliniez că aceste consilii de control muncitoresc și comisii pe domenii de activitate vor funcționa ca organisme obștești ale comitetelor oamenilor muncii și respectiv consiliilor oamenilor muncii, sub îndrumarea organizațiilor de partid din unitățile respective, membrii acestor organisme fiind desemnați de către comitetele oamenilor muncii și supuși aprobării adunării generale ale oamenilor muncii cu prilejul alegerii reprezentanților în comitetele sau consiliilor oamenilor muncii.

Aurelian PROȘCANU
Sectorul sinteză-coordonare al Comisiei economice a Comitetului municipal București al P.C.R.

FERMITATE ȘI SUPLEȚE

AȘ ÎNCEPE prin a spune că, pentru conducerea întreprinderii noastre adunarea generală a oamenilor muncii a însemnat în anul trecut circa 40 de propuneri privind rezolvarea unor probleme importante din toate domeniile de activitate: economic, tehnic, tehnologic, relații umane. Și, ceea ce mi se pare că trebuie remarcat, este că, prin intermediul adunării generale, conducerea întreprinderii abordează astăzi nu numai elemente de tehnică, ci și relațiile umane, factorii psihologici, care pot să facă mai mult decît orice tehnică sau tehnologie.

Cum spuneam, faptul că în sesiunile de anul trecut ale adunării generale a oamenilor s-au colectat circa 40 de propuneri, marea lor majoritate, circa 35, fiind acceptate și aplicate, găsindu-și materializarea în secțiile combinatului, demonstrează cu forța argumentului faptic eficiența și rolul constructiv, creator al acestui organ suprem de conducere al întreprinderii noastre.

Dincolo de contribuția directă, concretă a adunării generale la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unitățile economice, mai trebuie observat rolul adunării generale ca organ de decizii politice, decizii care contureazä cadrul normativ general în interiorul căruia organele de conducere operativă (colective sau individuale) iau în cursul anului decizii cu caracter operațional. Ca director general al combinatului, eu, de exemplu, iau în fiecare zi mai multe decizii. Întrucît cea mai mare parte a acestora rezultă direct din hotărîri ale adunării generale nu văd de ce în formularea deciziilor respective nu menționăm că ele sînt luate în conformitate cu o anumită hotărîre a adunării generale a oamenilor muncii. Cred că de fiecare dată cînd este cazul, trebuie precizat că decizia este o urmare a hotărîrilor adunării generale. Prin aceasta am întări și mai mult rolul și importanța adunărilor generale în viața unităților noastre economice.

Tot în vederea întăririi în continuare a rolului adunărilor generale cred, că ar trebui să obișnuim reprezentanții salariaților să se refere la problemele majore care apar în activitatea întreprinderii. De multe ori ei se referă la probleme minore, pe care le ridică și în adunările lunare, sindicale. Aici este și vina noastră pentru că nu știm să-i pregătim pentru a-și îndeplini noile atribuții care le revin în calitate de membri ai organelor de conducere colectivă din unitățile economice.

În ceea ce privește comisiile pe probleme, trebuie să spun că de mult timp am simțit nevoia unor astfel de organisme permanente, care să aibă o activitate continuă într-un anumit domeniu. Le-am și folosit, nu însă într-o formă organizată.

Într-adevăr, o dată cu funcționarea acestor comisii pe probleme se creează premisa organizatorică ca fiecare membru al comitetului oamenilor muncii să aibă o problemă concretă de rezolvat și se realizează totodată o lărgire a democrației socialiste, a conducerii colective, din aceste comisii făcînd parte muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști.

Cît privește rolul acestor comisii, cred că ele trebuie concepute ca organisme de studii, ce elaborează soluții pentru deciziile ce vor fi luate de adunarea generală și comitetul oamenilor muncii și controlează modul de aplicare a acestora. Comisiile pe probleme nu sînt supraservicii sau supracompartimente, nu trebuie să se transforme în așa ceva, pentru că apare pericolul paralelismului. De exemplu, comisia pentru mecanizare și automatizare nu poate să se suprapună serviciului mecanic șef sau serviciului de mecanizare și automatizare, ci să le ajute pe acestea în rezolvarea problemelor din domeniul respectiv.

Personal cred că aceste comisii nu trebuie să fie stabile, numărul comisiilor și problemelor pentru care sînt înființate trebuie să fie variabil, să răspundă cerințelor concrete din întreprinderea respectivă.

Victor CRISTEA
director general
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

NICI O PROBLEMĂ FĂRĂ RĂSPUNS!

PRINCIPIUL democrației muncitorești a adus incontestabil o îmbunătățire substanțială a organizării și conducerii activității economice a întreprinderilor noastre.

Și în uzina „Electronica" acest principiu a fost concretizat prin înființarea organelor colective de conducere: comitetul oamenilor muncii, adunarea generală a salariaților, iar acum, recent, au fost organizate consiliul de control muncitoresc și comisiile pe probleme.

Adunarea generală a salariaților reușește în mare parte să rezolve multe din problemele ce se ridică în activitatea întreprinderii. Bine pregătit, acest organ colectiv de conducere, ia decizii importante, atît pentru organizarea mai bună a procesului de producție, cît și pentru condițiile de muncă și de viață ale salariaților.

Acum cîteva zile s-au terminat adunările generale ale salariaților pe secții pentru dezbaterea cifrelor de plan pe 1973. Cu această ocazie au fost făcute 95 de propuneri din care 47 au fost reținute pentru a fi rezolvate la nivelul conducerii uzinei. Angajamentele luate au dovedit hotărîrea întregului nostru colectiv de a face totul pentru realizarea sarcinilor ce ne revin în acest an.

După părerea mea, un rol important în desfășurarea unei activități colective, a participării nemijlocite a salariaților la conducerea uzinei, revine organelor sindicale și în mod deosebit grupelor sindicale. Aici trebuie acordată o mai mare atenție pregătirii adunărilor lunare ale grupelor, alegerii problemelor ce urmează a fi puse în discuție, astfel încît să se asigure obținerea de cît mai multe și adecvate propuneri pentru îmbunătățirea întregii activități.

Un aspect negativ în munca noastră este acela că nu întotdeauna se răspunde la toate propunerile făcute de salariați. Aceasta duce la repetarea unor propuneri și discuții și în alte ședințe și face să slăbească încrederea salariaților în organele sindicale. Pentru acest lucru, consider că fiecare organ, fie el pe linie sindicală sau al conducerii administrative, să facă totul pentru a nu rămîne nici o propunere fără răspuns, chiar dacă la prima vedere unele propuneri sînt „minore". Numai pregătind foarte bine adunările lunare ale grupei sindicale, pornind de la realitățile locului de muncă, de la situația existentă și de la nenoile impuse de necesitatea perfecționării muncii, vom reuși să facem activă participarea salariaților la conducerea activității uzinei.

Adunările salariaților pe secții și cele ale reprezentanților salariaților la nivelul uzinei constituie un cadru mai amplu de dezbatere, de decizie, în toate domeniile vieții economice și sociale. Rezultatele dobîndite în adunările grupelor sindicale, determină în bună parte maturitatea în dezbaterea problemelor puse în discuția acestor forme ale activității colective de conducere, crește responsabilitatea fiecărui om al muncii în participarea reală la formularea problemelor cu care se confruntă uzina la un moment dat, găsirea celor mai bune soluții de rezolvare optimă și eficientă a fiecărei probleme.

Importanța organelor de conducere colectivă crește mai mult acum, cînd se cunosc sarcinile de plan ce revin colectivului nostru în acest an, an hotărîtor în realizarea planului cincinal înainte de termen.

Valerian TOMESCU
muncitor — controlor de calitate, Uzina „Electronica"

DEZVOLTAREA EXPERIENȚEI ACUMULATE

ÎNFĂPTUIREA măsurilor hotărîte de Conferința Națională a P.C.R. cu privire la perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale și dezvoltarea democrației socialiste impune un efort susținut de sintetizare și dezvoltare a experienței pozitive acumulate în acest domeniu, concomitent cu dezvăluirea și lichidarea cu hotărîre a deficiențelor și neajunsurilor existente.

Aș vrea să vă informez că prin aplicarea prevederilor legii privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, numărul reprezentanților salariaților în comitetele oamenilor muncii din întreprinderile Capitalei a crescut în 1972 la 1866, iar ponderea lor în totalul membrilor acestor organe a ajuns la circa 30%. Ca urmare a creșterii și lărgirii numărului reprezentanților, a crescut combativitatea, a sporit influența spiritului muncitoresc, s-au extins posibilitățile de exprimare directă în organele colective de conducere, a punctelor de vedere, a experienței și sugestiilor colectivelor de muncă.

În cele mai multe cazuri reprezentanții salariaților aduc contribuții efective încă din faza de elaborare a programelor de activitate a comitetelor oamenilor muncii. Ca urmare a propunerilor lor, au fost incluse teme care au condus la adoptarea unor decizii importante referitoare la activitatea întreprinderilor (de exemplu: autoutilitarea la uzina de ventilatoare; reducerea imobilizărilor la UMMR „Grivița Roșie"; ridicarea calității producției la Uzina de pompe, Fabrica „Suveica", Uzinele chimice române; îmbunătățirea coeficientului de schimburi la Uzina „Vulcan", sau, tot la această uzină, aplicarea soluțiilor de îmbunătățire a tehnologiei de turnare la unitățile de pompare). Au fost mai amplu cuprinse în programele de activitate din 1972 ale comitetelor oamenilor muncii, alături de problemele economice, și cele de ordin social, de protecția muncii. Și sub aspect organizatoric putem remarca un progres; se anunță din timp ședințele de comitet și se dau materialele cu 7—15 zile înainte de adunări.

Desigur, nu trebuie să scăpăm din vedere că au existat și tendințe ale unor președinți ai comitetelor de sindicat de a stabili puncte de vedere comune cu reprezentanții sau de a indica problemele ce trebuie ridicate, alterînd astfel inițiativele personale, ideile proprii și nestimulîndu-se poziții active, responsabile ale reprezentanților, tendințe care vin în contradicție cu natura relațiilor ce trebuie să existe între comitetul sindicatului și reprezentanții oamenilor muncii și care trebuie combătute cu toată fermitatea.

În legătură cu consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii, aș vrea să remarc faptul că, după opinia mea, înființarea acestora va conduce la eliminarea unor paralelisme existente în prezent în unitățile economice (mai multe comisii de aceeași natură ale diferitelor organe: partid, sindicat, U.T.C.). În acest sens, trebuie să urmărim realizarea unui sistem unitar de control pe linie de partid și de stat, imprimarea unui conținut pronunțat de lucru pentru aceste consilii și comisii, cu acțiuni practice, care să asigure măsuri pentru ridicarea nivelului calitativ al activității unităților.

Pentru aceasta este necesară revederea riguroasă a modalităților actuale de lucru ale organelor și organizațiilor de partid, sindicat, U.T.C., pentru o așezare rațională a întregii activități în funcție de elementele noi ce apar prin organizarea consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii de activitate.

Anghel VASILE
șeful comisiei economice, Consiliul Municipal al Sindicatelor București

SARCINĂ PRIORITARĂ

EXPERIENȚELE prezentate de participanții la această dezbatere, privind modalități concrete [...] organizare a activității de conducere [...]lectivă, sînt foarte interesante, dar [...]nsider că ar trebui privite numai ca un [...]ceput în ceea ce privește „pregătirea [...]lectivului din fiecare unitate socialistă [...]ntru conducerea colectivă".

[...]n această privință cred că ar trebui [...] ne reamintim ceea ce tovarășul [...]colae Ceaușescu spunea în expunerea [...] Plenara Comitetului Central din 20— [...] noiembrie 1972 și anume: „Consiliile [...] comisiile se vor sprijini în întreaga [...] activitate pe participarea largă a ma[...]or de oameni ai muncii și vor desfă[...]ra o activitate permanentă, pe bază de [...]grame de lucru, acordînd un sprijin [...]ctiv organelor colective în conducerea [...]cientă a activității economice și so[...]le".

[...]e înseamnă aceasta? În primul rînd [...]tărîrea unei adunări generale a oame[...]or muncii nu trebuie considerată drept [...] hotărîre numai a participanților la a[...]narea generală respectivă, ci ca o ho[...]îre a tuturor oamenilor muncii din [...]itate, deoarece o astfel de hotărîre are [...]gurată aplicarea numai în măsura în [...]e toți oamenii muncii din unitatea [...]pectivă au sentimentul participării la [...]borarea ei.

[...]n al doilea rînd, este necesar să gîn[...] conducerea colectivă mult mai larg. [...]nducerea colectivă nu înseamnă nu[...]i adunarea generală, consiliul sau co[...]tetul oamenilor muncii, ci înseamnă [...] la toate nivelurile de conducere din [...]tăți se asigură principiul conducerii [...]ective. Realizarea conducerii colective [...]form indicațiilor secretarului general [...] partidului presupune o anumită pre[...]ire a tuturor oamenilor muncii pen[...] realizarea în fapt a acestui nou sis[...] de conducere.

[...]ș sublinia ca priorități în această [...]gătire în primul rînd creșterea accen[...]ui pus pe pregătirea și perfecționarea [...]gătirii tuturor oamenilor muncii în [...]neniul economic. Noțiuni cum ar fi [...]exemplu prețul de cost, rentabilitatea, [...]ductivitatea, eficiența economică ar [...]bui să fie clare nu numai ca definiție, [...]ca înțelegere a modului în care ele se [...]lizează, a factorilor care le influențea[...] și a modalităților practice de influen[...] a respectivilor factori. Cred că este [...]esară o continuă preocupare pentru [...]gătirea reprezentanților oamenilor [...]ncii în diversele organe de conducere [...]ctivă în vederea îndeplinirii cît mai [...]plete și corecte a mandatului lor de [...]rezentant. Consider că pregătirea în [...]ste două domenii se poate realiza în [...]are unitate socialistă de către cadre[...] de conducere din respectiva unitate [...] în acest mod își vor îndeplini mai [...]ar rolul de conducători.

[...] ceea ce privește diversele organe [...]ctive de lucru, diversele comisii pe [...]bleme, consider că numărul și dome[...] de activitate al acestora ar trebui [...]siderate nu rigid, ci, funcție de proble[...]ica fiecărei unități socialiste în parte. [...]umai dacă adunarea generală a oamenilor muncii stabilește corect care sînt problemele prioritare, numai dacă pentru aceste probleme se organizează comisii al căror efort este just direcționat și numai dacă în aceste comisii, funcție de problema respectivă, sînt alese cele mai valoroase cadre, activitatea comisiilor se va putea desfășura cu bune rezultate practice. Consider că unele comisii, funcție de preocupările permanente ale membrilor lor, pot să se întrunească și în timpul programului de lucru cum, de asemenea, consider că astfel de comisii pot fi conduse și de cadre care nu dețin posturi de conducere superioară în unitatea respectivă.

Petre ANTON
șef de catedră — Academia „Ștefan Gheorghiu"

ORGANISME DE CREATIVITATE

ADUNAREA generală a salariaților (sau a reprezentanților salariaților) constituie o ocazie deosebită pentru exprimarea propunerilor și sugestiilor salariaților preocupați de organizarea superioară a producției, a observațiilor privind greutățile în muncă și modul de înlăturare a lor, de felul în care gîndește fiecare despre sporirea eficienței muncii, ridicarea calității produselor, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai. Pe drept cuvînt putem asemăna adunarea generală a salariaților cu o ședință de creativitate la nivelul întreprinderilor, prilej de colectare a celor mai competente păreri asupra activității comitetului oamenilor muncii și propuneri de realizare a sarcinilor la un nivel calitativ sporit.

Evident, pentru realizarea acestor deziderate majore, care se așteaptă de la adunarea generală a salariaților, este necesar să existe o experiență în antrenarea și stimularea participanților la discuții.

De obicei, cînd nu există o preocupare suficientă pentru valorificarea propunerilor, cînd salariații constată că nu se aplică sugestii cu evidente calități, apare tendința de a se înscrie greu la cuvînt sau de a aborda aspecte care nu confruntă direct conducerea întreprinderii în acel moment, mai ales din următoarele două categorii:

1. Probleme care pot fi rezolvate la nivelul secțiilor și serviciilor; din păcate, acestea ajung uneori la 50—60% din totalul propunerilor, ca de exemplu: curățenia, asigurarea rechizitelor, geamuri sparte, căldura, mobilier etc.
2. Probleme îndeobște cunoscute, care nu pot fi rezolvate în perioada imediat următoare la nivelul întreprinderii, depinzînd de o anumită situație pe economie, de reglementări și hotărîri ale unor organe centrale, ca de exemplu: confort sporit la locurile de muncă, spațiu de lucru, comasarea diverselor locuri de muncă din diferite puncte din oraș într-unul singur etc. Evident aceste lucruri produc anumite greutăți, dar nu este mai puțin adevărat că unele dotări, construirea de grupuri și pavilioane administrative și de producție, confort etc. se realizează în timp.

Așadar, constatarea că la unele adunări generale se ridică uneori probleme cunoscute, minore, care nu pot fi rezolvate imediat, este un fapt real. Desigur, aceste probleme, chiar dacă sînt considerate minore sau cunoscute, din moment ce există, trebuie ridicate, evidențiate. Problema este dacă nu putem concepe un alt sistem mai eficient pentru colectarea lor, creînd astfel condiții mai bune pentru îndeplinirea funcției de creativitate de către adunarea generală. Personal, cred că acest obiectiv depinde esențial de modul cum concepem darea de seamă. Pentru a evita discuțiile, care uneori se referă la peste 80% din propuneri din cele enumerate, este necesar să se întocmească o dare de seamă concisă, cuprinzătoare, care să precizeze cu maximum de claritate problemele reale cu care va fi confruntată unitatea în perioada următoare, să selecteze dificultățile și să lase posibilitatea de a participa cît mai mulți cu propuneri la soluționarea lor, să stimuleze gîndirea creatoare a participanților, să arate greutățile și eventualele erori din perioada anterioară, să creeze terenul unor dezbateri între specialiști; în sfîrșit, darea de seamă, trebuie să arate cum au fost aplicate propunerile oamenilor muncii și ce rezultate s-au obținut.

C. CÂRLOGANU
director, IPROCHIM

CONTROLUL FINALIZĂRII DECIZIILOR

PRIN ÎMBUNĂTĂȚIRILE aduse în sesiunile din 1972 în ce privește organizarea adunărilor generale, a crescut gradul de participare a salariaților la elaborarea deciziilor, a hotărîrilor colective.

O latură asupra căreia cred că trebuie încă să acționăm în direcția perfecționării privește controlul finalizării tuturor deciziilor pe care le luăm cu ocazia dezbaterilor adunării generale.

Așa cum remarca și tovarășul director general Cristea, finalizarea deciziilor adunării generale presupune luarea unui șir întreg de alte decizii cu caracter operativ. Multe din acestea sînt „ocolite" și deciziile adunării generale rămîn neconcretizate. Din acest punct de vedere cred că consiliile de control muncitoresc vor putea ajuta comitetele oamenilor muncii, nu numai prin controlul executării deciziilor acestuia, ci și prin impulsionarea, găsirea și adoptarea unor decizii operative în rezolvarea problemelor concrete din secțiile de producție.

În ceea ce privește cunoașterea de către masa de salariați a deciziilor organelor de conducere colectivă și a activității reprezentanților lor în aceste organe, noi considerăm că răspunderea trebuie să revină în primul rînd însăși acestor reprezentanți. Este o îndatorire esențială a mandatului lor.

Consider că trebuie să privim cu multă atenție organizarea comisiilor pe probleme. Există în prezent în unitățile economice comisii pe probleme ale comitetului de partid, ale sindicatului și de aceea trebuie astfel organizate comisiile pe probleme încît să se evite fenomenele de paralelism și suprapuneri.

Constanța TERZIAN
director adjunct, Întreprinderea „Industria bumbacului"

MANDATUL DE REPREZENTANT

UN FACTOR esențial al sporirii eficienței întregului sistem al conducerii colective în unitățile economice, îndeosebi al elementului central al acestui sistem — adunarea generală — îl constituie componența acestor colective, competența membrilor lor. Experiența noastră (și nu numai a noastră) a arătat că nici nu se poate concepe soluționarea problemelor încredințate decît prin propuneri făcute de oamenii muncii deosebit de competenți. Din acest punct de vedere consider că organelor sindicale le revine o mare responsabilitate în organizarea alegerii reprezentanților salariaților, ai oamenilor muncii în organele de conducere colectivă.

În ceea ce privește comisiile pe probleme este de observat că și pînă în prezent în cadrul institutului nostru au funcționat anumite organisme, cărora li s-au încredințat acțiuni de natură să ducă la ebalobarea unor decizii din partea comitetului oamenilor muncii legate de probleme privind organizarea științifică a muncii, modificări în structura organizatorică a institutului etc. Propunerile s-au realizat sub formă de studii și anchete, dar prin consultarea largă a salariaților, a acelor salariați care erau competenți și puteau să sprijine prin părerile lor autorizate, rezolvarea acestor probleme. După un timp de activitate se prezintă cu concluziile, sînt expuse în fața comitetului oamenilor muncii și, pe baza lor, comitetul ia deciziile.

Pornind de la această experiență, cred că comisiile pe probleme trebuie înființate în funcție de problemele specifice pentru fiecare unitate. Întrucît și noi am observat o serie de paralelisme în cadrul funcționării unor comisii, am încercat să realizăm o anumită concentrare a problematicii și implicit o centralizare a comisiilor (de exemplu, în comisia economică, organizată de către comitetul de partid, intră și reprezentanți ai sindicatului, U.T.C.-ului, conducerii tehnico-administrative a institutului), așa fel încît comisiile funcționează un an de zile ca organisme unite, cu un scop clar și fără să ducă acțiuni paralele. În acest sistem consider că trebuie integrate și noile comisii pe probleme.

Valeriu RUSESCU
președintele Comitetului sindicatului — IPROCHIM

Dezbatere organizată de
Constantin COJOCARU

ÎN SPIRITUL UNEI PROFUNDE RESPONSABILITĂȚI

ÎNTR-O ATMOSFERĂ de puternică efervescență politică se desfășoară în întreaga țară conferințele organizațiilor județene de partid, în care participanții analizează cu responsabilitate și înalt spirit partinic căile și mijloacele practice pentru a pune în valoare mai deplin potențialul material și uman existent în fiecare județ, în vederea realizării importantului obiectiv — îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Din angajamentele formulate cu acest prilej, cuprinse în telegramele adresate Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, se desprinde hotărîrea colectivelor de muncă de pe tot cuprinsul țării de a ridica nivelul calitativ al întregii activități economice. Iată cîteva exemple, ilustrative în acest sens:

Organizația de partid Argeș își propune să realizeze în 1973 o producție-marfă suplimentară de 160 milioane lei, economii la prețul de cost în valoare de 10 milioane lei, sporirea volumului beneficiilor planificate cu 10 milioane lei.

Însemnatele resurse existente pentru creșterea economică, reliefate la conferința organizației județene de partid Ialomița se concretizează în angajamentul de a realiza suplimentar 200 milioane lei producție marfă, de a reda agriculturii prin lucrări de desecare, 17 000 hectare pînă la 15 aprilie.

Hotărîrea comuniștilor hunedoreni de a realiza mai repede sarcinile cincinalului și-a găsit exprimarea la Conferința județeană de partid, prin angajamentele asumate: o producție marfă suplimentară de 60 milioane lei, economii însumînd 10 milioane lei și beneficii suplimentare de 15 milioane lei.

Importante economii prin reducerea cheltuielilor materiale de producție, creșterea încasărilor de valută din export, livrări suplimentare de produse agricole în fondul de stat — sînt cîteva din angajamentele luate de comuniștii din județul Tulcea.

Aceeași dorință de a ridica pe noi culmi activitatea productivă, social-culturală în județele lor, au manifestat prin angajamentele sporite — organizațiile de partid din județele Botoșani, Covasna, Dîmbovița, Ilfov, Prahova, Teleorman, Alba, Bistrița-Năsăud, Bacău, Neamț, Timiș, Caraș-Severin ș.a.

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, s-au desfășurat, la 19 ianuarie, lucrările Conferinței organizației județene de partid Iași. Aducîndu-și cu dăruire și pasiune, alături de întregul popor, contribuția la înfăptuirea politicii partidului, oamenii muncii din județul Iași, în frunte cu comuniștii, sînt hotărîți să îndeplinească înainte de termen cincinalul, chezășie în acest sens fiind angajamentele de a depăși prevederile maximale ale planului cu cel puțin 180 milioane lei la producția globală și 150 milioane lei la producția marfă, productivitatea muncii pe un salariat în industrie va fi depășită cu 1300 lei; peste prevederile planului se vor obține importante cantități de produse industriale, iar planul de beneficii va fi depășit cu cel puțin 20 milioane lei.

Caracterul profund de lucru, hotărîrea fermă de a mobiliza toate energiile și capacitățile creatoare spre binele națiunii și înflorirea patriei au constituit nota dominantă în desfășurarea conferințelor județene de partid, eveniment de seamă în viața politică a țării.

agenda economistului

- Trei tipuri de contracte-angajament.
- Cum se face calcularea manoperei de bază.
- Prevederi pentru personalul T.E.S.A. și auxiliar.

ACORDUL GLOBAL ÎN EXECUTAREA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII

SALARIZAREA în acord global a personalului din ramura construcții-montaj se face conform prevederilor anexei XII la H.C.M. nr. 914/1968 cu modificările aduse ulterior prin H.C.M. nr. 2383/1969 și prin art. 2 din H.C.M. nr. 1509/1972. Lucrările de construcții-montaj se execută în acord global în conformitate cu metodologia aprobată prin ordinul 209/N din 26 decembrie 1972 emis de Ministerul Construcțiilor Industriale, Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală și Uniunea Sindicatelor din Construcții și Industria Materialelor de Construcții.

Forma de salarizare în acord global se aplică pe obiective, obiecte, stadii fizice, pe categorii de lucrări, părți de obiecte sau pe părți de lucrări de specialitate complet terminate. Pot fi cuprinși în acord global muncitorii și, după caz, personalul tehnic, economic, de specialitate și administrativ (TESA) și auxiliar care are sarcini și atribuții legate de executarea lucrărilor.

Între producătorii formațiilor de lucru (șef echipă, maistru, tehnician sau inginer, șef lot, șef șantier, șef de grup de șantiere) și conducătorul organului ierarhic imediat superior acestuia (șantier, grup de șantiere, întreprindere sau trust) se încheie un contract-angajament care cuprinde obligațiile ce revin ambelor părți. Nerespectarea celor prevăzute în contract conduce la rezilierea acestuia.

Contractul-angajament este de trei feluri :

A. la nivelul de echipă sau sector de maistru care conduce echipa, fiind inclus în formație ;

B. la nivelul sectorului de maistru, tehnician sau inginer care conduce mai multe formații de lucru ;

C. la nivelul de lot, șantier și grup de șantiere.

Contractul-angajament la nivel de echipă și sector de maistru precum și la nivelul sectorului de maistru, tehnician sau inginer care conduce mai multe formații de lucru, se referă la :

a — lucrările ce se execută ;
b — procesul tehnologic și condițiile de calitate ;
c — termenele de execuție ;
d — personalul TESA care face parte din formații ;
e — sumele cuvenite pentru executarea lucrărilor.

La terminarea completă a lucrărilor se încheie proces-verbal de predare-primire valabil între părțile contractante. Salariații numiți în acest scop de conducerea șantierului verifică și confirmă pe propria lor răspundere data (ziua și luna) terminării complete a lucrărilor și calitatea acestora.

Contractul-angajament la nivel de șantier prevede următoarele :

a. executarea obiectivului, obiectelor prevăzute în planul șantierului, cu obligația respectării termenelor de predare contractate de organizația de construcții-montaj ca personalitate juridică ;

b. realizarea volumului de construcții-montaj aferent obiectivului și obiectelor (de la punctul a) ;

c. fondul total de salarii necesar executării obiectivului și obiectelor (de la punctul a) ;

d. nivelul minim al productivității muncii (valoric) ;

e. înscrierea în consumurile specifice prevăzute de indicatoarele de norme de deviz la principalele materiale stabilite prin contract sau, după caz, în nivelul maxim al cheltuielilor la 1000 lei producție de construcții-montaj ;

f. stadiile fizice intermediare de realizat, fronturile de lucru reciproce — considerate determinante — la obiectivele care nu au termen de predare în anul respectiv, astfel încît să se respecte termenele finale de predare, cu precizarea obligațiilor reciproce pentru îndeplinirea acestora ;

g. respectarea condițiilor de calitate.

Aceste clauze se mențin și la nivel de grup de șantiere. La nivel de lot, în contractul-angajament nu se prevede înscrierea în consumurile specifice sau, după caz, la nivelul maxim al cheltuielilor la 1000 lei producție de construcții-montaj.

Clauzele contractuale prezentate nu sînt limitative : în contractul-angajament se pot prevedea și alte obligații reciproce importante, specifice lucrărilor ce se execută în acord global și considerate necesare de ambele părți contractante.

Responsabilitatea asigurării condițiilor tehnico-organizatorice necesare desfășurării în condiții corespunzătoare a executării lucrărilor de construcții-montaj în acord global revine conducerii grupurilor de șantiere, șantierelor și loturilor.

În contractul-angajament, sumele ce se cuvin pentru executarea lucrărilor în acord global, se determină astfel :

Manopera de bază se calculează pe una din următoarele căi :

a. pe baza normelor de muncă elementare sau grupate, republicane și departamentale și a prețurilor (tarifelor) unitare corespunzătoare ;

b. pe bază de norme de muncă, stabilite global și unificate pe șantier, grup de șantiere sau întreprindere (trust) pentru lucrări ce se execută în condiții similare, avînd la bază normele de muncă republicane și departamentale și prețurile (tarifele) unitare aferente și aprobate de directorul întreprinderii (trustului).

c. pe baza manoperei extrase din subsistemul de programare, lansare și urmărire a producției (PLU).

În funcție de urgența lucrărilor, termenele de execuție, condițiile locale etc., prețurile (tarifele) la stabilirea sumelor de mai sus, pentru anumite perioade, meserii etc., se pot modifica de șeful șantierului cu pînă la plus sau minus 15%, în cadrul fondului de salarii planificat.

d. pe baza prețurilor pentru manopera de bază prevăzută în cataloagele de prețuri unitare pe articole de deviz, la care se va adăuga manopera de deservire.

Prețurile pe articole de lucrări pentru manopera de bază se corectează cu un coeficient — stabilit pe șantier sau grup de șantiere — care reprezintă raportul dintre prețul manoperei normate pentru capitolul de lucrări și prețul aferent manoperei de deviz. Valoarea manoperei, astfel stabilită, trebuie să se încadreze în fondul de salarii planificat. În sumele ce se contractează, manopera de deservire se calculează, de regulă, pe bază de norme de muncă și prețuri (tarife) unitare. Atunci cînd manopera de deservire reprezintă mai puțin de 10% din valoarea manoperei de bază, conducătorul șantierului, grupului de șantiere sau întreprinderii (trustului) poate stabili această manoperă sub forma unui procent din manopera de bază.

Sumele ce reprezintă salariile personalului TESA cuprins în contractul-angajament se calculează în funcție de programul de lucru aprobat și de durata de execuție contractată. Personalul tehnic, pe perioada cît face parte dintr-o formație de lucru în acord global, își păstrează postul în statul de funcțiuni și vechimea în funcție. Sporurile de salariu prevăzute de dispozițiile legale în vigoare se plătesc separat și nu se includ în sumele stabilite pentru formațiile de lucru cuprinse în acord global.

Suma înscrisă în contractul-angajament este fermă. În cazul în care schimbările de soluții tehnice sau de tehnologii modifică cantitățile angajate și conduc la mărirea sau micșorarea sumei cu mai mult de 2%, contractul-angajament inițial se corectează conform recalculării.

Raționalizările aduse procesului tehnologic stabilit în contract sînt stimulate, deoarece valoarea contractului-angajament nu se modifică decît atunci cînd soluția propusă implică costuri suplimentare.

Pentru lucrările a căror durată de execuție depășește o lună, membrilor formațiilor de lucru li se reține o garanție cuprinsă între 10—20%, mărimea ei concretă stabilindu-se prin contractul-angajament.

În cazul în care, din vina formațiilor de lucru, nu s-a respectat termenul de execuție final prevăzut în contract, s-au depășit consumurile normate etc., conducătorul șantierului aprobă cota concretă de diminuare a sumelor cuvenite pînă la nivelul garanției reținute. Lucrările executate necorespunzător se refac de către formația de lucru respectivă, iar valoarea materialelor consumate suplimentar se suportă din garanția constituită sau, dacă o depășește, diferența se impută.

Realizarea prevederilor contractului-angajament permite restituirea integrală a garanțiilor. Maiștrii, tehnicienii și inginerii care conduc nemijlocit mai multe formații ce execută în acord global lucrări care, din punct de vedere organizatoric, nu sînt constituite într-un lot sau șantier, cît și personalul TESA cuprins în acest nivel de contract-angajament, beneficiază de salarii tarifare aferente orelor efectiv lucrate, corectate de un coeficient ce reprezintă raportul dintre valoarea manoperei lucrărilor executate în acord global și totalul salariilor tarifare plătite muncitorilor pe perioada respectivă.

Personalul TESA și auxiliar care lucrează în acord global la nivelul lotului, șantierului și grupului de șantiere precizat în contractul-angajament primește salariile conform criteriilor de acordare a salariilor în unitățile de construcții-montaj. Acest personal mai primește adausul de acord care se calculează prin înmulțirea totalului salariilor tarifare corespunzător timpului efectiv lucrat, în cadrul programului de lucru aferent, cu un indice ce reprezintă raportul dintre valoarea totală a salariilor plătite muncitorilor și valoarea salariilor tarifare respective.

Depășirea salariului tarifar corespunzător orelor lucrate cu peste 40% la muncitori și 20% la personalul TESA și auxiliar se aprobă de către biroul executiv al organului colectiv de conducere a organizației de construcții-montaj. Aprobarea se dă în baza unei analize tehnico-economice din care să rezulte eficiența obținută : spor de productivitate, reducerea duratei de execuție, calitate etc.

Executarea lucrărilor de construcții-montaj în acord global este expresia unei forme superioare de organizare a muncii prin care se realizează o organizare rațională a procesului de producție și o acțiune mai intensă de cointeresare materială a salariaților. Extinderea acestei forme de salarizare conduce, pe de o parte, la sporirea veniturilor personale ale salariaților iar, pe de altă parte, la scurtarea termenelor de execuție a lucrărilor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție, îmbunătățirea calității lucrărilor etc.

Acordul global, ca formă de salarizare, constituie o îmbinare armonioasă a intereselor salariaților cu interesele unităților de construcții-montaj, concretizată din punct de vedere juridic în contractul-angajament ce se încheie între părți.

dr. M. SOCOLESCU
M. SIMA—DINU

DECONTAREA UTILAJELOR DESTINATE INVESTIȚIILOR

ÎN LEGĂTURĂ cu nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la decontarea utilajelor destinate investițiilor s-au invocat adesea de către unitățile beneficiare diverse impedimente legate de neasigurarea în timp util a disponibilităților financiare.

Reține atenția în această privință litigiul dintre reclamanta Uzina mecanică Mîrșa și pîrîta C.I.P.B. București, în care furnizoarea reclamantă a învederat că a livrat beneficiarei, în anul 1971, diverse utilaje, în valoare de 293.000 lei, și pentru care, fiind refuzate la plată și achitate ulterior, cu întîrziere, s-a solicitat plata penalităților legale de 0,3% pe zi, în sumă de 40.790 lei.

Soluția de admitere a acțiunii fiind confirmată prin Decizia nr. 2704/16 noiembrie 1972 a Primului Arbitru de Stat, s-au adus unele clarificări importante în legătură cu efectele pe care le produce în această materie neaprobarea investiției sau nedeschiderea finanțării, și obligațiile ce revin părților.

În acest sens se menționează că, potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 900/2 iulie 1970 (publicată în Bul. Of. nr. 75—76/1970), înscrierea în planurile anuale a lucrărilor noi de investiții se face pe baza documentelor de aprobare a indicatorilor tehnico-economici, a studiilor tehnico-economice și a graficelor de eșalonare a investițiilor.

În conformitate cu prevederile art. 6 lit. c din aceeași H.C.M., pentru investițiile de natura utilajelor independente, nenominalizate în lista acțiunilor de investiții și pentru obiectele de inventar cuprinse în aceste liste, documentația tehnico-economică ce stă la baza aprobării investiției o constituie memoriul justificativ asupra necesității, oportunității și eficienței economice.

Aprobarea investițiilor de către organele competente se face în cazul utilajelor de mai sus, pe baza avizelor băncilor finanțatoare (art. 25 din H.C.M. nr. 900/1970).

În ce privește valabilitatea contractului pentru livrarea de utilaje, este de reținut că art. 69 din H.C.M. nr. 859/1970 o condiționează de aprobarea prealabilă a investițiilor.

În interpretarea acestor prevederi legale, prin Decizia menționată, s-a statuat că lipsa aprobării investiției are ca efect nulitatea contractului, cu consecința obligării părților la restituirea prestațiilor efectuate.

Constatîndu-se că în speță, la data efectuării livrării investiția era aprobată, contractul avînd condiții de validitate, s-a stabilit, că întîrzierea decontării este imputabilă beneficiarei, ca urmare a neasigurării deschiderii în termen a finanțării, potrivit reglementărilor în vigoare.

În acest sens, trebuie menționat că, în cazul utilajelor, mijloacelor de transport, precum și a uneltelor de natura mijloacelor fixe prevăzute în poziții globale în planul de stat, admiterea la finanțare se face potrivit pct. 68 și 121 din Instrucțiunea B. I. nr. 1/1970, pe baza cererii depuse de beneficiar la unitatea băncii finanțatoare și a memoriilor de justificare a eficienței economice, care au fost avizate de bancă. Ca atare, neobținerea la timp a finanțării, derivînd din cauze imputabile beneficiarului (nedepunerea în termen a documentației legale, depunerea unei documentații incomplete sau întocmite cu nerespectarea legii), nu poate afecta valabilitatea contractului, ci este de natură a angaja răspunderea părții în culpă, care este ținută la plata de penalități corespunzătoare.

Este necesar a preciza că aprobarea ulterioară a investiției, în condițiile legii, validează contractul. În această situație, după cum se arată prin Instrucțiunile ASC-B. I. nr. 7/1971, întîrzierea plății, survenită pînă la obținerea aprobării, atrage răspunderea beneficiarului de investiții **pentru daunele** cauzate furnizorului, iar întîrzierea plății, survenită după obținerea aprobării investiției, atrage răspunderea beneficiarului **pentru penalități.**

Totodată, prin Decizia adnotată, înlăturîndu-se susținerile cumpărătorului, bazate pe ideea de livrare anticipată, s-a subliniat că acestea nu pot justifica întîrzierea decontării în speță, întrucît livrarea anticipată s-a făcut cu consimțămîntul prealabil al beneficiarului, în conformitate cu art. 18 din Legea contractelor economice. Ca atare, s-a reținut că furnizoarea este în drept să pretindă plata produselor la data livrării făcute în avans, deoarece în speță beneficiara și-a dat acordul — în mod expres — nu numai cu preluarea mărfurilor, ci și cu plata lor în avans.

Cunoașterea și aplicarea întocmai a principiilor ce se degajă din atari soluții ale organelor arbitrale este de natură a duce la întărirea disciplinei contractuale și financiare în raporturile dintre unitățile economice socialiste.

A. FLORESCU

conducere şi organizare

O ANCHETĂ ÎN 30 DE UNITĂŢI ECONOMICE

„INFORMAREA" ŞI EXIGENŢELE REALE ALE DECIZIEI

Ce gindesc cadrele de conducere din centrale şi întreprinderi în legătură cu simplificarea şi raţionalizarea sistemului informaţional

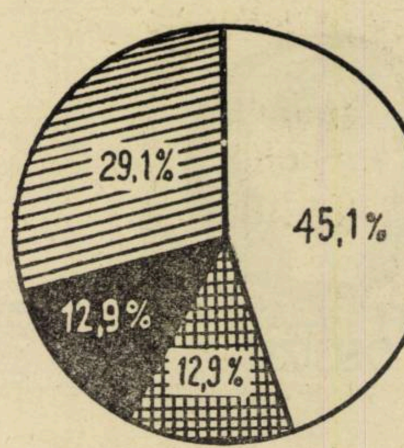

Fig. 1.

Proporţia cadrelor care consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior drept prima modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia cadrelor care consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior, ca a doua sau a treia modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia celorlalte cadre care consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior printre primele cinci căi de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia cadrelor care nu consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior, printre primele cinci căi de raţionalizare a sistemului informaţional.

PROBLEMELE cu care sînt confruntate un mare număr de unităţi industriale datorită desfuncţionalităţilor pe care le prezintă sistemele lor informaţionale, ne-au determinat să efectuăm o anchetă în vederea cunoaşterii opiniilor cadrelor care conduc şi organizează nemijlocit activitatea unităţilor industriale, asupra principalelor direcţii de perfecţionare ale acestora. În acest scop, cadre de conducere şi specialişti în problemele organizatorice şi de sistem informaţional din 30 întreprinderi şi centrale din diverse ramuri industriale (construcţii de maşini, metalurgie, poligrafie, chimie, materiale de construcţii, industrie uşoară şi alimentară) au fost solicitate ca, dintr-un număr de 8 căi de perfecţionare a sistemului informaţional, să selecteze pe primele cinci, pe care să le numeroteze cu cifre de la 1 la 5, în funcţie de eficacitatea pe care le-o atribuie în cadrul unităţilor respective.

CEA MAI MARE parte dintre cadrele interviate au indicat, aşa cum reiese şi din fig. 1, că principala modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional, este REDUCEREA ŞI STANDARDIZAREA CERERII DE INFORMAŢII DIN AFARA UNITĂŢII. Această opţiune se explică prin nivelul ridicat al cererii de informaţii din partea diverselor organe din afara întreprinderii : centrale industriale, ministere, organe de statistică, organe de sinteză etc.

De evidenţiat că între opţiunile cadrelor din centrale şi a celor din întreprinderi, se constată însă o diferenţă destul de pronunţată, în ceea ce priveşte aprecierea contribuţiei pe care o are modalitatea „reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior", la raţionalizarea sistemului informaţional. Situarea ei în fruntea principalelor căi de raţionalizare a sistemului informaţional se datoreşte în cea mai mare parte opţiunilor cadrelor care lucrează nemijlocit în întreprindere (vezi figura 2), ceea ce se explică, după opinia noastră, în principal, prin diferenţa reală care există între volumul cererii de informaţie la cele două nivele, ca urmare a faptului că centrala beneficiază, comparativ cu întreprinderea, de un solicitator mai puţin : însăşi centrala. În fapt, în numeroase unităţi cu statut de centrală, întreprinderile întocmesc o bună parte din situaţiile informaţionale care sînt cerute centralelor, întrucît acestea nu dispun de un aparat corespunzător sau pentru că informaţiile necesare întocmirii respectivelor materiale se găsesc, în majoritate, la întreprinderile componente.

Sufragiile unei părţi considerabile din specialiştii consultaţi s-au îndreptat şi spre REDUCEREA ŞI STANDARDIZAREA FORMALARISTICII INTERNE, mai mult de jumătate din ei situînd această modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional pe poziţia secundă şi terţă. Cert este că, aşa cum au relevat şi alte analize, există mari posibilităţi de reducere a volumului de informaţii culese, prelucrate şi vehiculate în întreprindere. Perfecţionarea organizării prin reproiectarea posturilor şi funcţiilor, a birourilor şi serviciilor, oferă posibilitatea ca, pe baza unei analize riguroase să se reducă şi simplifice sensibil şi informaţiile şi fluxurile informaţionale.

Una din aceste modificări organizatorice este indicată de însăşi opţiunea făcută de o mare parte din specialişti, care consideră că REDUCEREA NUMĂRULUI DE TREPTE IERARHICE, este o altă modalitate principală de raţionalizare a sistemului informaţional (vezi tabelul 1). Merită evidenţiat că, această apreciere este determinată, în primul rînd, de opţiunile făcute de cadrele din centrale, care au estimat-o ca o pîrghie de prim ordin în îmbunătăţirea sistemului informaţional.

RIDICAREA NIVELULUI DE PREGĂTIRE A CADRELOR DE CONDUCERE este o altă posibilitate principală de perfecţionare a sistemului informaţional, indicată de o mare parte din cei intervievaţi. De fapt, între nivelul pregătirii cadrelor de conducere şi toate celelalte modalităţi de perfecţionare menţionate există o strînsă legătură, volumul şi calitatea cunoştinţelor şi deprinderilor acestora constituind una din premisele care condiţionează eficacitatea oricărei acţiuni vizînd raţionalizarea sistemului informaţional al întreprinderii.

În aceeaşi grupă, a căilor principale de raţionalizare a sistemului informaţional, este inclusă şi MECANIZAREA lui (vezi tabelul 1). De remarcat că, peste două treimi din cadrele chestionate o situează pe poziţiile 3—5, ceea ce reprezintă un element pozitiv. În mod firesc, mecanizarea sistemului informaţional impune luarea în prealabil sau, uneori, concomitent, a unui complex de măsuri privind îmbunătăţirea pregătirii cadrelor de conducere, reducerea şi standardizarea informaţiilor, perfecţionarea organizării etc. Acestea constituie, de fapt, principalele elemente care garantează succesul mecanizării înregistrării, prelucrării şi transmiterii informaţiilor în fiecare unitate industrială.

După cum riese din analiza datelor din tabel într-o măsură mai mică a fost apreciat potenţialul de perfecţionare a sistemului informaţional prin următoarele modalităţi : automatizarea sistemului informaţional, conducerea prin excepţie şi comasarea de subdiviziuni organizatorice ale unităţilor.

Acţionarea pentru perfecţionarea sistemului informaţional prin căile menţionate, implică o mai strînsă conlucrare între întreprinderile şi centralele industriale cu organele de conducere şi sinteză macroeconomică, uneori rolul principal, revenind factorilor exogeni unităţilor industriale. Practic, reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din afara unităţii depind în quasi totalitate de deciziile şi acţiunile Direcţiei Centrale de Statistică, Ministerului Muncii şi a altor organe care stabilesc ce situaţii informaţionale trebuie să întocmească şi să transmită unităţile industriale. Şi trebuie subliniat că posibilităţile de reducere sînt foarte mari, adesea unităţilor industriale cerîndu-li-se informaţii prea detaliate care nu servesc acestor organe decît pentru „informare". Spre exemplu, **corespondenţa din ultimii ani dintre Ministerul Muncii şi Uzina „Tractorul"-Braşov, referitoare la încadrarea şi promovarea celor aproximativ 60 de şoferi pe care-i are uzina, reprezintă un dosar cu peste 200 de pagini.**

Trebuie precizat că, în ciuda indicaţiilor date de conducerea partidului şi statului nostru, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu personal, volumul de informaţii pe care unităţile industriale trebuie să-l transmită în exterior, rămîne la un nivel ridicat, în unele unităţi, cum ar fi cele din M.I.C.M.C.

De deciziile şi măsurile organelor de conducere macro-economică depind într-o măsură considerabilă şi valorificarea posibilităţilor de reducere şi standardizare a formularisticii interne din unităţile industriale. Rezultă deci, că realizarea unor perfecţionări substanţiale în domeniul sistemului informaţional al unităţilor industriale impune o reconsiderare a opticii ministerelor economice şi a altor organe de coordonare şi sinteză macro-economică, în sensul reducerii cererii de informaţii la strictul necesar, **renunţîndu-se la acele informaţii care servesc doar pentru „informare" şi nu pentru luarea unor decizii sau măsuri.**

Concomitent, este necesară şi o reevaluare a efortului organelor de conducere din unităţile industriale, astfel încît ele să valorifice toate posibilităţile organizatorice existente pentru îmbunătăţirea sistemului informaţional.

Ovidiu NICOLESCU
I.C.E.

Tabelul nr. 1

Modalitatea de raţionalizare a sistemului informaţional	Ponderea opţiunilor care încadrează modalitatea respectivă de raţionalizare a sistemului informaţional în :		
	primele 2 căi	rîndul căilor de raţionalizare 3—5	rîndul căilor de raţionalizare neluate în considerare
Reducerea numărului de trepte ierarhice	29	42	29
Ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor	16,1	64,5	19,4
Mecanizarea sistemului informaţional	12,9	67,7	19,4
Automatizarea sistemului informaţional	9,6	29,1	61,3
Comasarea de subdiviziuni organizatorice ale întreprinderii	13,2	9,4	77,4
Introducerea conducerii prin excepţie	6,5	16,1	77,4

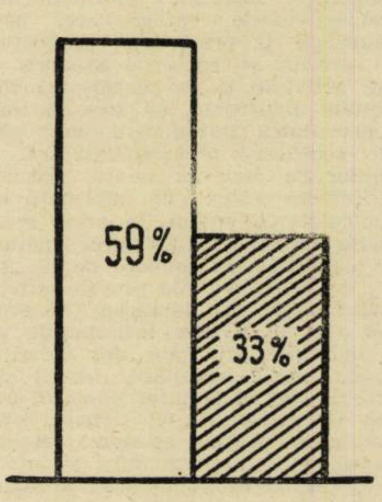

Proporţia cadrelor din întreprinderi care consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din exterior, drept prima modalitate de raţionalizare a sistemului informational.

Proporţia cadrelor din centrale, care consideră reducerea şi standardizarea cererii de informaţii din afara întreprinderii, drept cea mai importantă modalitate de raţionalizare a sistemului informational.

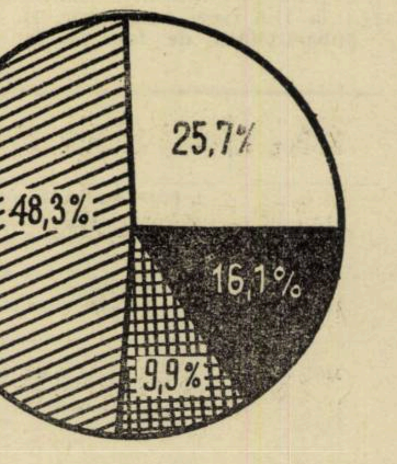

Fig. 3.

Proporţia cadrelor care consideră reducerea şi standardizarea formularisticii interne, drept prima modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia cadrelor care consideră reducerea şi standardizarea formularisticii interne, ca a doua sau a treia modalitate de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia celorlalte cadre care consideră reducerea şi standardizarea formularisticii interne, printre primele cinci căi de raţionalizare a sistemului informaţional.

Proporţia cadrelor care nu consideră reducerea şi standardizarea formularisticii interne, printre primele cinci căi de raţionalizare a sistemului informaţional.

VADEMECUM

Vă delegaţi atribuţiile ?

DACĂ RĂSPUNDEŢI pozitiv la cel mult 3 din următoarele zece întrebări aveţi talent în delegarea atribuţiilor :

1. Sînteţi într-adevăr atît de ocupat încît nu găsiţi răgaz să gîndiţi — sistematic — şi în mod creator ?

2. Amînaţi un proiect important numai pentru că încă nu a fost inclus în plan ?

3. Luaţi tot mai frecvent de lucru pentru acasă ?

4. Sînteţi de părere că nu merită să delegaţi rezolvarea unei sarcini numai pentru că nimeni altul nu o poate face mai bine şi mai repede ca dv. ?

5. Recunoaşteţi totuşi că ar fi trebuit să vă ocupaţi mai mult cu planificarea dar nu găsiţi timp pentru aceasta ?

6. O cauză a fluctuaţiei mari în compartimentul dv. este şi faptul că colaboratorii dv. au prea multe ocazii să realizeze mai mult ?

7. În lipsa dv. se acumulează cu repeziciune pe masa dv. stive de probleme nerezolvate ?

8. Colaboratorii dv. sînt atît de ocupaţi cu munca de rutină încît le este suficient gradul de cunoştinţe de acum doi-trei ani?

9. Evitaţi uneori să delegaţi atribuţiile dv. şi din teamă că unul din colaboratori ar putea face treaba respectivă mai bine ca dv. ?

10. Nu delegaţi bucuros atribuţiile dv. şi pentru faptul că nu doriţi să împărtăşiţi şi altora experienţa dv. acumulată cu trudă ?

INFORMATIE-DECIZIE

ÎN NUMĂRUL 2/1973 am publicat la această rubrică concepţia de ansamblu a sistemului informaţional modular pentru activitatea de producţie (SIMP), arătînd posibilităţile sale de utilizare în unităţi industriale din diferite ramuri ale economiei naţionale. Articolul al doilea îşi propune să prezinte, în continuare, modul de agregare al modulelor în variante de sistem informaţional potrivit specificului activităţii de producţie al întreprinderii.

Conturarea unei concepţii de proiectare tipizată

SISTEM INFORMAŢIONAL MODULAR PENTRU ACTIVITATEA DE PRODUCŢIE (II)

De la conţinutul activităţii de producţie la constituirea modulelor

STUDIEREA relaţiilor informaţionale între subactivităţile: programare, lansare, execuţie şi urmărirea producţiei (PLEU), precum şi legăturile acestora cu celelalte activităţi ce se desfăşoară într-o unitate industrială, au scos în evidenţă necesitatea introducerii unui sistem de codificare a subactivităţilor, a activităţilor cu care au relaţii, precum şi a diferitelor grupe de informaţii ce sînt vehiculate în sistem. În acest sens, activităţile cu care PLEU are legături au fost codificate cu numere de la „1" la „10", iar subactivităţile proprii astfel: (11) programarea, (12) lansarea, (13) execuţia şi (14) urmărirea. Informaţiile ce vin dintr-o altă activitate sînt identificate după codul activităţii, însoţit de numărul de ordine al informaţiei în activitatea respectivă. În continuare, s-au codificat componentele acestora, respectiv grupele de acţiuni (module) şi informaţiile corespunzătoare fiecărei subactivităţi. Modulele au fost de asemenea codificate, primele două cifre reprezentînd codul subactivităţii, la care se adaugă numărul de ordine al modulului corespunzător, în ordinea desfăşurării logice a subactivităţii, iar informaţiile rezultate din prelucrare, din cadrul fiecărui modul, au fost codificate cu un grup de cifre din codul modulului, la care se adaugă numărul de ordine al informaţiilor rezultate.

Astfel, pentru **subactivitatea de programare,** în care se stabileşte ordinea de execuţie a fiecărei operaţii-obiect pe locuri de muncă, ţinînd seama de mijloacele de producţie existente şi de forţa de muncă necesară, în scopul respectării termenelor de livrare a produselor, au fost proiectate modulele codificate de la 11.1 la 11.6 (vezi **tabelul nr. 1**).

Subactivităţii de lansare, în care se elaborează: fişele de însoţire, dispoziţiile de lucru, bonurile de consum, fişele limită de materii prime sau materiale în funcţie de specificul proceselor de producţie, îi corespund modulele 12,1 — 12.3. Pentru **subactivitatea de execuţie,** în care se realizează pregătirea executării produselor la nivelul secţiilor, atelierelor, maiştrilor şi echipelor de lucru, desfăşurarea propriu-zisă a producţiei, exploatarea raţională a utilajelor şi instalaţiilor, precum şi evidenţierea stării lor tehnice, au fost proiectate modulele 13.1 — 13.3. **Subactivitatea de urmărire,** care coordonează mişcarea obiectelor între locurile de muncă şi preîntîmpină apariţia unor dereglări în procesul de producţie, cuprinde modulele 14.1 — 14.2.

Stabilirea conţinutului modulelor s-a făcut pe baza delimitării unitare a acţiunilor ce intră în componenţa lor, realizînd totodată variante de modul pentru care se poate opta în funcţie de tipul de producţie şi particularităţile unităţilor economice.

Cu ajutorul acestor module s-au elaborat sisteme informaţionale în variante la peste 50 de unităţi industriale ce au la bază o concepţie unitară, aplicabilă independent de tehnologia sau ramura industrială

Alegerea variantei de SIMP potrivit specificului unităţii

COMBINAREA adecvată de module pentru proiectarea de sisteme se face în concordanţă cu realitatea din fiecare unitate industrială, pe baza **factorilor de influenţă,** care reprezintă elemente de o deosebită importanţă pentru gruparea modulelor şi constituirea sistemului respectiv. Aceşti factori au fost determinaţi pe baza unei **analize prealabile complexe a** conţinutului activităţii de producţie la un mare număr de unităţi din diferite ramuri industriale.

Această analiză ne-a permis să determinăm **criteriile după care să se facă alegerea modulelor şi gruparea într-un sistem determinat.** Astfel de criterii au fost: numărul de produse executate, numărul de niveluri de structură ale produsului, numărul de operaţii pe nivel, legăturile constructive între produse, repetitivitatea produsului, itinerarii tehnologice identice sau diferite pentru produsele executate, precum şi de combinarea mai multor procese tehnologice.

Pentru a avea un element de comparaţie a combinării posibile de module în cadrul SIMP, a fost stabilită o grupare de module ce reprezintă **„soluţia de bază"** (SIMP-O). Aceasta corespunde unităţilor cu prelucrări mecanice (construcţii de maşini, prelucrarea lemnului etc.). Soluţia de bază corespunde fabricaţiei simultane a unui mare număr de produse cu legături constructive neînsemnate, cu mai multe niveluri de structură pe produs şi mai multe operaţii pe nivel. Aceasta se regăseşte într-un mare număr de unităţi industriale cu activitate de producţie complexă. Opţiunea pentru această soluţie de bază s-a bazat şi pe faptul că din ea derivă, prin introducerea sau eliminarea unui număr minim de module, celelalte variante de sistem informaţional, corespunzătoare unui tip sau altul de producţie. Structura soluţiei de bază — SIMP-O este prezentată în tabelul nr. 2.

Varianta I — corespunde producţiei de maşini de calcul, pompe, ventilatoare etc., în care predomină legăturile constructive complexe între produse.

Această variantă este specifică, spre exemplu Fabricii de elemente de automatizare — Bucureşti etc. Se deosebeşte de soluţia de bază deoarece modulul 11.3, în care se calculează devansările relative pe produs, este înlocuit cu modulul 11.3.A, care determină pentru întreaga structură a producţiei, necesarul de articole omonime şi gruparea lor pe devansări relative. Acest modul prezintă aceeaşi particularitate ca şi modulul 11.3 şi anume, se elaborează o singură dată şi rămîne valabil atît timp cît produsele rămîn în profilul unităţii (vezi tabelul nr. 2 SIMP-1).

Varianta II — este caracteristică unităţilor din ramura construcţiilor de maşini, care, pe lîngă secţii de prelucrare, au în structura lor şi secţii primare.

Este specifică, spre exemplu, uzinei „1 Mai"-Ploieşti, uzinei „Semănătoarea"-Bucureşti etc. Varianta, pe lîngă modulele din soluţia de bază, cuprinde în plus modulul 11.6 proiectat pentru programarea operativă în secţiile primare.

Varianta III — încadrează procesele tehnologice, de sinteză (fabricaţia de medicamente) şi procese fizico-mecanice (fabricaţia de lacuri şi vopsele).

Este specifică, spre exemplu, fabricii de medicamente „Terapia"-Cluj, uzinei „Policolor"-Bucureşti etc. Corespunde proceselor de producţie în care se execută mai multe produse cu un singur nivel de structură, în care desfăşurarea procesului se face pe şarje consecutive aproximativ constante, cu timp limitat de aşteptare între operaţii, pentru evitarea degradării produsului.

Existenţa unui singur nivel de structură face posibil ca întreaga subactivitate de programare să se restrîngă la un singur modul şi anume 11.5.C, care reprezintă programul operativ. Timpii de aşteptare limitaţi cer o determinare riguroasă a termenului de începere a fiecărei operaţii şi corelarea acestuia cu capacităţile disponibile în acel moment. În acest fel, modulul 11.5.C conţine o diagramă de încărcare în timp a utilajelor, de tipuri „Gantt", cu operaţiile-obiect programate.

În subactivitatea de lansare se păstrează modulul 12.1., se elimină modulul 12.2 prevăzut în soluţia de bază şi se foloseşte modulul 12.3 — „elaborarea foii de fabricaţie a şarjei", care conţine reţeta de fabricaţie şi parametrii de execuţie.

În subactivitatea de execuţie se păstrează modulul 13.1 din soluţia de bază, iar modulul 13.2 se înlătură, folosind în schimb modulul 13.2 A. Modulul 13.3 conţine în plus informaţiile de urmărire a parametrilor de fabricaţie realizaţi, pentru care motiv se înlocuieşte cu modulul 13.3.A.

În subactivitatea de urmărire, modulele 14.1 şi 14.2 apar constituite diferenţiat faţă de soluţia de bază, deoarece ele conţin o cumulare de realizări şi nu o analiză de abateri pe operaţii. Aceasta se justifică prin faptul că produsul are un singur nivel, iar numărul de operaţii prin care trece este mic. Astfel, modulele devin 14.1.A şi respectiv 14.2.A.

Varianta IV — corespunde proceselor de producţie combinate şi este specifică unităţilor din industria metalurgică şi textilă cum ar fi Combinatul siderurgic Galaţi, „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii, Întreprinderea Textilă Păuleşti, Întreprinderea de stofe Braşov, Întreprinderea „Dorobanţul" Ploieşti etc.

Particularităţile acestei grupe de procese de producţie impune o programare în „cascadă", corespunzătoare fiecărui proces tehnologic. Punctul de plecare pentru elaborarea unui program, într-o anumită fază, este termenul de încheiere a execuţiei pentru faza precedentă.

Numărul de module care se regăsesc în subactivitatea de programare diferă în funcţie de numărul de procese tehnologice prin care trece produsul.

În subactivitatea de programare conţinutul modulelor diferă de soluţia de bază, datorită faptului că fiecare proces tehnologic realizează un produs finit care poate fi prelucrat, în continuare, pentru realizarea altui produs, folosindu-se astfel modulele 11.4.A, 11.5.A şi 11.6.A

În subactivitatea de lansare se regăseşte modulul 12.1 din soluţia de bază, iar modulul 12.2 apare, după caz, în funcţie de numărul posturilor de lucru. În industria textilă, existenţa mai multor posturi de lucru pentru aceeaşi operaţie, determină folosirea modulului 12.2. În industria metalurgică, pe o instalaţie se execută o singură operaţie, iar produsele rezultate, diferenţiindu-se dimensional, modulul 12.2. nu mai este necesar.

În subactivitatea de execuţie, în industria textilă se regăsesc din soluţia de bază modulele 13.1 şi variantele 13.2.B. şi 13.3.B.

În subactivitatea de urmărire, modulele 14.1 şi 14.2 apar diferenţiat construite faţă de soluţia de bază, datorită faptului că acestea conţin o cumulare de realizări şi nu o analiză de abateri pe operaţii. Aceasta se justifică prin faptul că produsul intermediar din fiecare proces tehnologic trece prin puţine operaţii.

Varianta V — cuprinde procese tehnologice de executare de prefabricate din beton şi anvelope de cauciuc.

Este specifică unor unităţi de tipul Uzinei de prefabricate „Progresul"-Bucureşti, „Danubiana" — Bucureşti etc. Producţia acestora prezintă caracteristicile: produse cu asamblare ireversibilă, itinerarii tehnologice constante, produse cu mai multe niveluri de structură, semifabricate executate în secţii destinate ce converg spre secţia finală, iar operaţiile tehnologice din cadrul fiecărei secţii organizate în flux discontinuu.

Pentru subactivitatea de programare s-a proiectat modulele 11.4.B, 11.5.B şi 11.6.B. Aceste module au particularitatea că în cadrul lor nu se stabilesc devansări calendaristice ci ritmuri de predare a semifabricatelor către secţia finală şi ritmuri de predare a produselor finite către activitatea de desfacere.

Varianta VI — cuprinde producţia de sticlărie de menaj, celuloză şi hîrtie şi este specifică unor unităţi de tipul Fabricii de sticlărie Bucureşti, Combinatului de celuloză şi hîrtie Bacău etc.

În subactivitatea de programare apare modulul 11.5.D în care se calculează perioada afectată pe instalaţie pentru fiecare produs.

Varianta VII — corespunde producţiei de conserve de legume, fructe şi carne, producţiei de cherestea, placaj, amidon etc., care prezintă următoarele caracteristici: linii tehnologice pentru grupe de produse similare, produse cu un singur nivel de structură, mai multe operaţii tehnologice ce se desfăşoară în flux şi itinerarii tehnologice constante.

Este cazul unor unităţi de tipul Fabricii de conserve — Arad, Fabricii de amidon — Tîrgul Secuiesc, etc.

În subactivitatea de programare s-a proiectat modulul 11.4.B în care se calculează ritmurile medii de fabricaţie ale produselor.

În subactivitatea de execuţie s-a proiectat modulul 13.3.C specific execuţiei prin procese de aparatură.

Varianta VIII — încadrează producţia de ciment, carbid, bere, spirt, ulei, zahăr, preparaţie minieră, combinate chimice, metalurgie neferoasă etc.

Prezintă caracteristicile: existenţa unor instalaţii în care se execută mai multe produse diferenţiate calitativ sau dimensional, iar producţia se desfăşoară în flux continuu. De ex. Fabrica de bere — Piteşti, Fabrica de spirt Arad, Fabrica de ulei — Iaşi.

În subactivitatea de programare s-a proiectat modulul 11.5.E care conţine încărcarea la capacitate a instalaţiei.

PRIN PROIECTAREA acestor module şi prezentarea grupării lor în SIMP, în funcţie de factorii de influenţă care deosebesc unităţile industriale între ele, se pune la dispoziţia grupelor de specialişti din întreprinderi, centrale şi ministere, precum şi din centrele de calcul, o concepţie unitară de sistem care poate fi aplicată, eliminînd voluminoasa şi inutila fază de analiză a situaţiei de fapt.

Această concepţie contribuie la accelerarea procesului de introducere a sistemelor informaţionale pentru activitatea PLEU, cu eficienţă deosebită în utilizarea deplină a capacităţilor de producţie, asigurînd totodată posibilitatea trecerii la prelucrarea automată a datelor pe baza algoritmilor de calcul proiectaţi.

ing. Petre ANDREI
ing. Paul COLENATI

Tabelul nr. 1

COD MODUL	CONŢINUT
	I. PROGRAMARE (11)
11.1	Modulul stabileşte ordinea de execuţie a produselor în funcţie de complexitatea lor, determinînd şi momentul începerii şi terminării fiecărei faze mari a ciclurilor de producţie
11.2	Modulul realizează actualizarea capacităţilor de producţie pentru fiecare perioadă de programare
11.3	Acest modul determină devansarea relativă faţă de termenul de livrare considerat zero.
11.3.A	Varianta A utilizează pentru tipurile de producţii în care legăturile constructive între produse sînt complexe
11.4. 11.4.A 11.4.B	Modulul realizează uniformizarea încărcărilor pe linii de asamblare şi stabileşte devansarea operaţiilor de asamblare faţă de termenul de livrare. Varianta A corespunde programării în cascadă, iar varianta B stabileşte ritmurile de predare a produselor finite.
11.5 11.5.A 11.5.B 11.5.C 11.5.D 11.5.E	În acest modul se stabileşte devansarea calendaristică a operaţiilor-obiect (program operativ). Varianta A corespunde unei programări în cascadă, varianta B determină ritmul de predare a semifabricatelor către secţia finală, varianta C corespunde fabricaţiei produselor cu un singur nivel de structură, varianta D determină perioada în care se execută fiecare produs şi E determină încărcarea instalaţiei la capacitatea maximă
11.6 11.6.A 11.6.B	Modulul realizează programarea operativă în secţiile primare. Variantele A şi B diferă după algoritmele utilizate
	II. LANSAREA (12)
12.1	Modulul determină necesarul de materii prime, materiale, echipamente şi articole ce se execută în colaborare pentru o anumită comandă şi elaborează bonurile de consum şi fişele limită
12.2	Acest modul corespunde grupelor de acţiuni pentru elaborarea fişelor de însoţire şi dispoziţiilor de lucru
12.3	Corespunde grupelor de acţiuni pentru elaborarea foii de fabricaţie a şarjei şi conţine reţeta de fabricaţie şi parametrii de execuţie.
	III. EXECUŢIA (13)
13.1	Modulul centralizează informaţii referitoare la funcţionarea instalaţiilor şi utilajelor, urmărind în execuţie funcţionarea acestora.
13.2 13.2.A 13.2.B	Modulul realizează pregătirea execuţiei şi formează şirul de aşteptare a obiectelor la locul de muncă în ordinea priorităţilor. Variantele A şi B diferă în funcţie de complexitatea procesului de producţie.
13.3 13.3.A 13.3.B 13.3.C	Corespunde desfăşurării fabricaţiei. Variantele A, B şi C conţin un număr diferit de informaţii în funcţie de natura procesului de producţie.
	IV. URMARIRE (14)
14.1 14.1.A	Modulul evidenţiază abaterile în desfăşurarea procesului de producţie. Varianta A conţine o cumulare de realizări la nivelul unei instalaţii sau secţii.
14.2 14.2.A	Modulul realizează mişcarea obiectelor între secţii. Varianta A conţine un algoritm similar cu 14.1.A, utilizat însă la nivelul întreprinderii.

Tabelul nr. 2

Variantele de sisteme informaţionale	Programare	Lansare	Execuţie	Urmărire
SIMP-0	11.1	12.1	13.1	14.1
	11.2	12.2	13.2	14.2
	11.3	—	13.3	—
	11.4	—	—	—
	11.5	—	—	—
SIMP-1	11.1	12.1	13.1	14.1
	11.2	12.2	13.2	14.2
	11.3.A	—	13.3	—
	11.4	—	—	—
	11.5	—	—	—
SIMP-2	11.1	12.1	13.1	14.1
	11.2	12.2	13.2	14.2
	11.3	—	13.3	—
	11.3.A	—	—	—
	11.4	—	—	—
	11.5	—	—	—
	11.6	—	—	—
SIMP-3	11.5.C	12.1	13.1	14.1.A
	—	12.3	13.2.A	14.2.A
	—	—	13.3.A	—
SIMP-4	11.4.A	12.1	13.1	14.1.A
	11.5.A	12.2	13.2.B	14.2.A
	11.6.A	—	13.3.B	—
SIMP-5	11.4.B	12.1	13.1	14.1.A
	11.5.B	12.2	13.2.B	14.2.A
	11.6 B	—	13.3	—
SIMP-6	11.5.D	12.1	13.1	14.1.A
	—	—	13.2.B	14.2.A
	—	—	13.3	—
SIMP-7	11.4.B	12.1	13.2.B	14.1.A
	—	—	13.3.C	14.2.A
SIMP-8	11.5.E	12.1	13.2.B	14.1.A
	—	—	13.3.C	14.2.B

buie preferată varianta a doua. Dacă însă luăm în considerare pierderile menţionate mai sus, cînd volumul producţiei este mai mare decît X trebuie să alegem prima variantă (fig. 2), deoarece ea asigură un preţ de cost mai redus al producţiei. Aceeaşi cale trebuie urmată şi la analiza influenţei exercitate de alţi factori, cum ar fi cheltuielile constante (neproporţionale) care au o însemnătate deosebit de mare în cazul producţiei în flux cu mai multe sortimente.

La analiza eficienţei economice a producţiei automatizate se foloseşte de obicei un sistem de indicatori, care cuprinde: preţul de cost al producţiei, gradul de utilizare a capacităţii utilajului, rentabilitatea etc. O apreciere preliminară a liniilor automate cu ajutorul indicatorilor menţionaţi se poate face în fazele iniţiale de proiectare. Astfel, de exemplu, dependenţa preţului de cost al producţiei de capacitatea liniei automate poate fi determinată cu ajutorul următoarei formule:

$$P = A + \frac{B}{C}$$

în care:

A = cheltuielile variabile pe unitatea de produs.
B = cheltuielile constante pe unitatea de timp.
C = capacitatea teoretică (productivitatea liniei automate în aceeaşi unitate de timp).

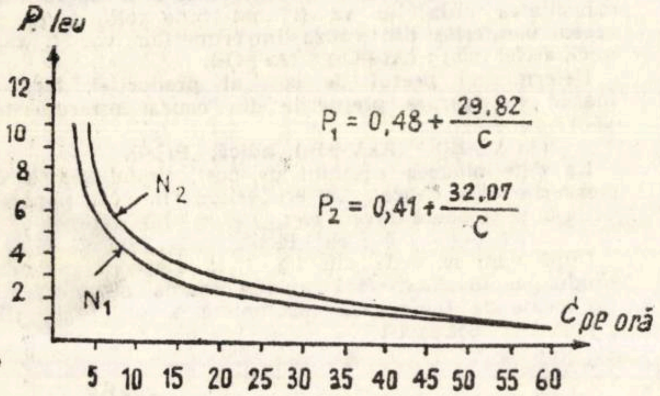

Fig. 3. Dependenţa preţului de cost al prelucrării piesei de productivitatea liniei automate.

In fig. 3 se arată influenţa exercitată de capacitatea liniei automate asupra preţului de cost al prelucrării blocurilor de cilindri de la motorul Carpaţi lucrîndu-se în două schimburi. Ecuaţiile pentru prima şi a doua variantă se prezintă astfel:

$$P_1 = 0{,}48 + \frac{29{,}8}{C}; \qquad P_2 = 0{,}41 + \frac{32{,}07}{C}$$

Capacitatea orară a liniei automate (C) este determinată prin următoarea ecuaţie:

$$C = \frac{R \cdot 60}{T_c + T_p}$$

în care: R este numărul de piese fabricate într-un ciclu; T_c — durata unui ciclu de producţie al liniei automate în minute; T_p — durata operaţiilor auxiliare (schimbarea sculelor, reglarea şi pregătirea utilajelor), în minute, într-un ciclu al liniei automate.

Capacitatea liniei automate influenţează hotărîtor eficienţa folosirii ei (productivitatea muncii, preţul de cost al producţiei etc.). De aici nu se va trage însă concluzia că trebuie să se tindă întotdeauna la alegerea variantei cu cea mai mare capacitate. Trebuie ţinut seama de faptul că deseori mărirea capacităţii liniei este legată de utilaje mai complexe şi deci mai costisitoare. O asemenea scumpire a liniei automate poate fi justificată în cazul cînd gradul de folosire a utilajelor este suficient de mare. Ca indicator al folosirii în timp a utilajelor poate fi utilizat următorul coeficient:

$$K_f = \frac{T_1}{T_c + T_p + T_1}$$

în care T_1 sînt întreruperile în funcţionarea utilajelor liniei automate, în min. pe un ciclu de funcţionare a liniei.

Folosirea incompletă a capacităţii liniei automate duce la mărirea preţului de cost al producţiei, ceea ce rezultă din următoarea formulă:

$$P = A + \frac{B}{C \cdot K_f}$$

In fig. 4 se arată că dacă K_f este mai mic decît 0,5 are loc o creştere însemnată a preţului de cost al producţiei (cu peste 50% faţă de preţul de cost în condiţiile folosirii complete a capacităţii liniei automate). De aceea, la aprecierea preliminară a variantelor liniilor automate trebuie preferate variantelor în care K_f depăşeşte 0,5.

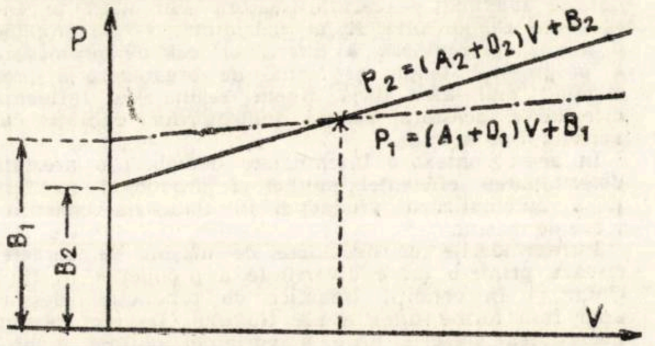

Fig. 4. Dependenţa preţului de cost al prelucrării piesei de coeficientul de folosire în timp a liniei automate.

La determinarea eficienţei economice a liniei automate un rol însemnat revine costului utilajului. Această dependenţă este determinată de influenţa exercitată de valoarea utilajului asupra preţului de cost al producţiei, aşa cum se vede din tabelul 1, care conţine modificările mărimii amortizării pe unitatea de produs.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Denumirea produsului	Mărimea amortizării utilajului pe unitatea de produs, în lei		Ponderea amortizării utilajului în preţul de cost al prelucrării în %	
		Prod. neautomatizată	Prod. automatizată	Prod. neautomatizată	Prod. automatizată
1.	Rulment cu bile	14	57	5,1	20,7
2.	Rulment cu role	33	90	6,9	20,3

În preţul de cost al pieselor prelucrate pe linii automate, amortizarea reprezintă 25—40%. La introducerea liniilor automate, pe lîngă reducerea preţului de cost al producţiei, investiţiile trebuie să fie cît mai mici, pentru a asigura reducerea preţului de cost. Pentru a stabili costul instalării unei linii automate, este indicat să se compare variantele din punct de vedere al coeficientului de concentrare a procesului de prelucrare. Acest coeficient se caracterizează prin numărul de operaţii sau de scule care revine la o maşină-unealtă şi se determină cu formula:

$$K_c = \frac{R}{N}$$

în care R este numărul total al operaţiilor elementare, respectiv al sculelor la liniile automate.

N, numărul total al maşinilor-unelte din cadrul liniilor automate.

Coeficientul de concentrare a procesului de prelucrare arată scăderea numărului unităţilor de utilaj, necesare la trecerea de la prelucrarea cu o singură sculă la pre-

boiangerii etc. Ele fac să reapară valoarea de întrebuinţare a produsului sau să se ridice pe un plan superior faţă de cea iniţială. Intr-un sens se poate spune că aceste servicii produc din nou valoarea de întrebuinţare. Destinaţia pe care bunul reparat o are nu contează. Pe un plan mai larg, ea este o premisă a conservării avuţiei materiale, a menţinerii ei în stare de funcţionare, de valoare de întrebuinţare efectivă.

4. **Servicii care menţin şi apără starea sănătăţii oamenilor,** care participă la producerea vieţii lor sau la crearea condiţiilor materiale de existenţă ale oamenilor. Aici includem **munca de ocrotire a sănătăţii şi întreaga activitate de salubritate.** Prof. B. Zaharescu susţine că medicul e productiv, pentru că el produce valoare şi contribuie la refacerea forţei de muncă **din producţie** [8]), iar prof. C. Moisuc pentru că medicul contribuie la evitarea unor pierderi, la sporirea productivităţii muncii sociale a celor **angajaţi** în producţie [9]). Fiind de acord cu aprecierea caracterului productiv al muncii medicului, socotim că el e determinat nu de producerea valorii sau de evitarea unor pierderi în economie, ci de existenţa acestei munci ca parte integrantă a ansamblului de activităţi cheltuite în societate cu scopul întreţinerii ei materiale. Aşa cum producătorii de alimente, îmbrăcăminte etc. creează un fond material, din care se întreţine şi personalul medical, şi ultimul participă la producerea vieţii materiale a primilor. Este greu de admis că bucătarul care prepară mămăliga şi supa este productiv, iar medicul nu. Tot aşa de greu este de admis că producătorul de furaje este productiv, iar medicul veterinar nu. Activitatea medicală este productivă, indiferent dacă tratează pe copii, pe cei care lucrează în producţia materială sau în afara ei, sau pe cei care nu mai pot munci. Divizarea acestei munci în productivă şi neproductivă, după cum se adresează forţei de muncă active din producţia materială sau celei inactive se pare neîntemeiată. Extinzînd acest criteriu dincolo de sfera deservirii medicale, ar trebui să socotim neproductivă, de exemplu, munca producătoare de alimente, îmbrăcăminte, încălţăminte folosită de copii şi bătrîni.

Pentru că au acelaşi scop — întreţinerea vieţii materiale a omului prin conservarea mediului natural — sînt productive şi serviciile de salubritate, ca şi toate acţiunile antipoluante sau depoluante ale apei, aerului, solului. Apa, aerul, solul — ca mijloace de consum şi de producţie — sînt tot mai mult bunuri economice, produse prin activitate umană, chiar dacă nu apar ca atare în bilanţuri contabile sau calcule despre volumul avuţiei materiale create. În măsura în care valorile de întrebuinţare oferite altădată gratuit, sînt acum produse de muncă, în aceeaşi măsură ele sînt rezultate ale muncii productive. Nu e nimic neobişnuit. Cerealele şi fructele în primele stadii de evoluţie a societăţii trebuiau doar culese. Abia mai tîrziu a început producţia lor.

5. **Transportul de persoane,** alături de cel de mărfuri, este şi el productiv. Orice transport reprezintă o **producţie specifică** de energie şi mişcare şi rezolvă o nevoie de ordin material: deplasarea în spaţiu. Dacă altfel ar sta lucrurile, transportul de mărfuri n-ar fi o prelungire în sfera circulaţiei a procesului total de producţie a mărfii materiale. Această prelungire există numai pentru că transportul este şi el producţie. Procesul de producţie poate fi prelungit în calitate de proces de producţie în sfera circulaţiei doar printr-un alt act de producţie — este adevărat, specific. Marx considera transportul de persoane, alături de cel de mărfuri, ca cea de-a patra ramură a producţiei materiale. Impărţirea transportului de călători în productiv şi neproductiv, în funcţie de felul persoanelor transportate (muncitori sau nemuncitori) şi de scopul efectuării lui (în interes de serviciu sau nu) ni se pare nejustificată. Conform acestei tratări, haina produsă pentru muncitori ar fi efectul muncii productive, iar cea confecţionată pentru copii, efectul muncii neproductive, deoarece ei nu lucrează. Tot astfel, haina purtată în incinta localului de producţie ar fi rezultatul muncii productive, iar cea purtată pe stradă, la plimbare, rodul muncii neproductive. Natura unei activităţi în genere, şi a muncii de transport, nu se modifică în funcţie de beneficiar.

6. O parte considerabilă a muncilor efectuate în unităţile care produc **servicii complexe.** Din această categorie fac parte **alimentaţia publică, gospodăria comunală, turismul.** Prima include, în afară de produsul de circulaţie şi consumaţie, şi actul de pregătire a hranei, care nu este altceva decît un proces de producţie de aceeaşi natură ca şi obţinerea materiilor prime agricole. Apropierea în timp a momentului consumaţiei de cel al producţiei, şi existenţa în acelaşi spaţiu a producţiei, desfacerii şi consumaţiei nu anulează, ci doar ascund actul de producţie de ordin material. Gospodăria comunală, inclusă azi fără motiv temeinic în sfera neproductivă, cuprinde şi ea un mare număr de servicii productive. O lectură a nomenclatorului rubricilor gospodăriei comunale propriu-zise scoate la iveală, printre altele: **unităţi de distribuire a energiei electrice, apei, gazelor naturale, salubritate, îngrijirea străzilor, parcurilor ..., gospodărirea şi exploatarea băilor comunale** (baia e şi ea productivă; trebuie să facem distincţie între **consumatorul** băii şi **producătorul ei,** între consumarea apei şi aburului şi **producerea** lor), **gospodăria hotelieră, transportul orăşenesc de călători.** Turismul cuprinde şi el o întreagă gamă de activităţi productive: transport, pregătirea hranei prin unităţi de alimentaţie publică, întreţinerea localurilor amenajate pentru odihnă, pregătirea confortului necesar acesteia etc. Serviciu complex poate fi considerat şi actul depozitării, neglijat, în prezent, cu efecte negative însemnate asupra producţiei şi consumului.

Caracterul productiv **în genere** al serviciilor amintite şi nu numai al lor (existenţa lor în calitate de ramuri creatoare de venit naţional material) nu coincide automat cu caracterul **productiv în sens specific socialist.** Pentru aceasta, este necesar ca serviciile creatoare de venit naţional material să fie la înălţimea exigenţelor socialismului, să fie eficiente, să producă venit net printr-un comportament realmente socialist al unităţilor prestatoare de servicii şi nu prin preţ aşezat peste valoare sau prin obţinerea de bani fără acoperire cu muncă de calitate.

Sfera serviciilor cuprinde şi servicii neproductive. Din această categorie fac parte **majoritatea** activităţilor care sînt cuprinse în Clasificarea produselor şi serviciilor în R. S. România, vol. VIII, sub următoarele denumiri: servicii de pază a avuţiei publice şi de securitate obştească; servicii personale şi asimilate lor, neclasificate în altă parte; servicii de asistenţă socială, asigurări sociale; servicii de educaţie fizică şi sport; servicii de agrement; servicii de finanţare, creditare şi decontări; servicii de asigurări de risc, interne; servicii de valorificare directă a economiilor băneşti ale populaţiei şi alte servicii în legătură cu depunerile şi vărsămintele populaţiei; servicii de loterie şi pronosticuri; servicii privind regimul legal al metalelor şi pietrelor preţioase; servicii de răspîndire a culturii, ştiinţei şi artei; servicii de publicitate (lista este enumerativă şi nu exhaustivă).

Toate aceste servicii, deşi utile societăţii — chiar dacă unele nu sînt utile **în sine,** ci determinate de o treaptă anumită a evoluţiei producţiei materiale şi de o formă anumită a ei (forma marfă) — nu satisfac nevoi de ordin material nici ale producţiei şi nici ale populaţiei. De aceea sînt neproductive. Necesitatea, ca şi influenţa lor asupra desfăşurării şi eficienţei muncii productive nu pot fi puse, din această cauză, la îndoială. Necesarul şi utilul nu sînt însă suficiente pentru caracterul productiv al unei munci.

Din enumerarea serviciilor productive şi neproductive, ca şi din tratarea lor reiese:

1. **Serviciile productive,** creatoare de venit naţional material, nu se limitează la **serviciile de producţie** — care sînt faze ale procesului de producţie şi la cele care produc direct mărfuri materiale. Ele cuprind şi **serviciile de consum** care se adresează populaţiei în măsura în care satisfac nevoi de ordin material ale acesteia. Dacă includem în sfera neproductivă toate serviciile de consum — aşa cum se procedează uneori — cu acelaşi drept putem considera neproductivă întreaga producţie a sectorului II producător de bunuri de consum. Produsul folosit neproductiv, de către populaţie, nu este în acelaşi timp şi un efect al muncii neproductive. Sînt neproductive doar serviciile de consum care satisfac nevoi nemateriale ale populaţiei, nevoi de ordin cultural-artistic, sportiv. Serviciile de consum ar fi toate neproductive dacă ar

fi consumate fără a fi produse sau dacă produse fiind ar satisface doar nevoi nemateriale.

2. Sfera neproductivă este mai puțin cuprinzătoare decît sfera serviciilor, o parte din ele fiind componente inseparabile ale producției materiale. Din calculele pe care le-am făcut pentru cîteva țări — dat fiind că o mare parte a serviciilor e productivă — reiese că populația sferei neproductive reprezintă jumătate sau mai puțin de jumătate din populația sferei serviciilor. În 1968, sfera neproductivă cuprindea în S.U.A. 30,45% din populația ocupată, iar cea a serviciilor 62,4% ; în Belgia 24,75% și, respectiv, 53% ; în R.F.G. 13,25% și, respectiv, 42,8% ; în Japonia (1965) 19,25% și, respectiv, 42,8%. O asemenea **corelație** dintre sfera neproductivă și sfera serviciilor are valabilitate și pentru țara noastră. În același timp, populația care lucrează în industrie, agricultură și construcții este în statistici inferioară celei reale. Populația care lucrează în serviciile etape ale procesului de producție este parte componentă a populației din industrie, agricultură, construcții. Tot așa și populația ocupată în ateliere de confecții, încălțăminte, etc. face și ea parte din populația industrială. Avînd în vedere acest lucru, este nejustificată opunerea sectorului serviciilor producției de bunuri materiale.

● *Au valoare și serviciile?*

SERVICIILE prestate de instituții și întreprinderi organizate în acest scop și „livrate" pe principii comerciale, de piață, au incontestabil, în afară de valoare de întrebuințare, și valoare.

Valoarea ca muncă materializată nu înseamnă decît munca socială cheltuită pentru produsul intrat în sfera schimbului. Ea este întru totul independentă de existența produsului muncii ca obiect sau activitate. Lipsa sub formă de obiect a valorii de întrebuințare, în care să se „fixeze" valoarea în cazul serviciilor **pure**, care se consumă în timpul producerii lor, nu are nici o importanță. A cere valorii să se fixeze în obiect, înseamnă a nu face deosebire între valoarea de întrebuințare și valoare, a echivala valoarea cu una din formele de manifestare a produsului.

Valoarea este totodată independentă de genul nevoii pe care produsul o satisface, de caracterul productiv sau neproductiv al muncii. Au valoare deci și serviciile neproductive destinate vînzării.

Literatura de specialitate nu împărtășește de regulă ideea producerii de valoare în afara sferei producției materiale și deci ideea valorii serviciilor neproductive. Munca productivă nu se suprapune însă cu cea creatoare de valoare ; tot astfel, cea neproductivă nu este echivalentă cu cea necreatoare de valoare. Munca productivă ca muncă ce întreține viața materială a societății nu produce valoare dacă produsul ei nu e destinat schimbului. În același timp, munca neproductivă ca muncă ce satisface nevoi de ordin nematerial și, prin urmare, și serviciul neproductiv produc valoare, dacă produsul lor e destinat schimbului. Spectacolul de teatru pus la dispoziția publicului contra plată, intrînd în consum prin vînzare-cumpărare, are incontestabil nu numai valoare de întrebuințare, dar și valoare și preț. Valoarea și valoarea de schimb nu transformă însă munca producătoare a spectacolului în muncă productivă, tot astfel cum lipsa valorii grîului — atunci cînd nu e creat pentru piață — nu neagă caracterul productiv al muncii agricultorului.

Relațiile exprimate de noțiunile muncă productivă și neproductivă și cele exprimate de valoare sau nonvaloare sînt diferite. Atributul de productiv sau neproductiv în genere este dat de caracterul nevoii satisfăcute de produsul muncii, iar capacitatea de a crea sau nu valoare-marfă — produsul fiind capabil să satisfacă o nevoie oarecare — depinde de modul în care produsul intră în consumația productivă sau individuală.

Oricît ar părea de ciudat, echivalența dintre munca productivă și cea producătoare de valoare a produs în timp — în condițiile extinderii serviciilor — ideea caracterului productiv al oricărui serviciu în măsura în care el posedă valoare. Dacă la început, din munca creatoare de valoare a fost exclusă munca neproductivă, azi se „introduc" în sfera productivă — de către economiștii care susțin că serviciile au valoare — o serie de munci și servicii neproductive.

Reținerea valorii drept atribut unic al muncii productive și uitarea trăsăturii fundamentale a muncii productive au condus și la ideea că este neproductivă și munca producătoare de produse materiale dacă nu creează valoare. De la teza greșită a capacității specifice numai a muncii productive în genere de a crea valoare (ceea ce nu implică și ideea că această muncă **trebuie** să creeze valoare) s-a ajuns la decretarea fenomenului producerii de valoare drept o **condiție** fără de care munca cheltuită în sfera producției materiale nu poate fi productivă. Producerea valorii a fost transformată astfel într-o premisă fără de care nu se poate produce venit național. Conform acestei păreri, caracterul productiv există sau nu în funcție de existența sau nonexistența formei marfă a produsului muncii. Venitul național atîrnă și el, în privința producerii sale, de același caracter marfă al produsului. După această formulă, presupunînd că forma marfă dispare treptat, o dată cu ea dispare și munca productivă și procesul producerii venitului național. Dispariția valorii nu implică însă o schimbare în natura muncii material-productive, în relația om-natură, în natura nevoilor satisfăcute cu ajutorul produselor producției materiale. Ea nu implică, de asemenea, nici dispariția procesului de creare a produsului nou ca efect al cheltuirii de muncă nouă. Dispare forma valorică a venitului național, nu și venitul național, ca substanță, ca produs, ca valoare de întrebuințare totală nou creată.

Considerarea valorii drept **criteriu** și **condiție** a muncii productive are urmări negative și asupra calculului avuției și venitului național. Conform acestui criteriu, ar trebui să excludem din sfera productivă creatoare de venit național **material** acea parte a muncii care produce simple valori de întrebuințare, produse nedestinate vînzării și ar trebui să includem o parte din muncile neproductive, pe cele ale căror produse iau calea schimbului. În grade diferite venitul național material și nematerial ar fi denaturate statistic.

C. SîRBU

1) K. Marx : „Contribuțiuni la critica economiei politice", pg. 26.

2) K. Marx : Teorii asupra plusvalorii, partea I, pg. 308.

3) K. Marx : Teorii asupra plusvalorii, partea I, pg. 311.

4) Avînd în vedere aspecte de acest ordin, autorii volumului **Clasificarea produselor și serviciilor din R.S. România** (vol. VIII), scriu : „În această clasificare, prin serviciu se înțelege rezultatul activității sociale utile, prin care se satisfac necesități materiale și spirituale ale populației, întreprinderilor și instituțiilor și care nu se exprimă **direct** și **imediat** prin produse agrosilvice și industriale sau prin obiecte de construcții... Pentru a satisface unele nevoi ale practicii de planificare și conducere a economiei naționale — se arată în același volum de mare utilitate, inclusiv pentru activitatea teoretică — s-a cuprins **prin asimilare** (s.n.) :

— confecționarea de produse singulare de uz personal, casnic și gospodăresc, pe bază de comandă individuală, adică realizată potrivit preferințelor particulare ale beneficiarului serviciului, în general cu material adus de acesta ;

— confecționarea de produse de același fel, realizată însă anticipat și în serii mici, cu intenția de a veni în întîmpinarea acelorași preferințe, în condițiile unei deserviri mai prompte ;

— operațiile de manoperă reprezentînd faze distincte intermediare de realizare a unor produse prestate în cadrul cooperării tehnologice dintre întreprinderi sau la cererea populației...".

5) Volkov, V.N. Sociologia științei, Ed. Politică, București, 1969, pg. 172.

6) Vezi E. Feldman : Caracterul muncii în sectorul terțiar. Studii de economie, Timișoara, 1970, pg. 28.

7) Probleme economice nr. 7/1970, pg. 80—81.

8) Viața economică, nr. 45/1968, pg. 13.

9). Probleme economice nr. 7/1970, pg. 81.

DETERMINAREA EFICIENȚEI ECONOMICE A PRODUCȚIEI ÎN FLUX

PROMOVAREA LARGĂ A PROGRESULUI TEHNIC necesită mari investiții, influențînd în același timp, nivelul cheltuielilor de producție. În vederea realizării unei eficiențe economice maxime — cerință majoră subliniată în Directivele Congresului X al partidului, — se impune o analiză minuțioasă a diferitelor căi de promovare a progresului tehnic și forme de organizare a producției, mai ales dacă ținem seama de influența diferită a acestora asupra indicatorilor calitativi ai activității economice.

În acest context o însemnătate deosebită o prezintă determinarea eficienței optime a producției în flux și a automatizării producției în industria constructoare de mașini.

Întreprinderile constructoare de mașini se caracterizează printr-o mare diversitate a producției în flux. Chiar și în condiții identice de producție deseori apar însă forme diferite ale fluxului. De aici rezultă necesitatea alegerii juste a variantei optime a producției în flux, care va asigura obținerea celor mai buni indicatori economici (creșterea productivității muncii, îmbunătățirea folosirii utilajelor și a suprafeței de producție, reducerea prețului de cost al producției, scurtarea ciclului de producție, accelerarea rotației mijloacelor circulante etc.).

La analiza variantelor producției în flux se folosește de obicei numai unul dintre acești indicatori și anume prețul de cost, deoarece el oglindește influența tuturor factorilor care acționează direct sau indirect asupra eficienței economice a producției în flux. Dacă s-ar lua în considerare toți indicatorii sau cîțiva dintre ei, aceasta ar complica analiza și alegerea variantei optime. Folosirea unui alt indicator complex — viteza de rotație a mijloacelor circulante — nu are o însemnătate practică atunci cînd se compară diferite variante de producție în flux. Aceasta se explică prin faptul că în cazul producției în flux, deosebirea dintre indicatorii imobilizării mijloacelor circulante în variantele comparate este cu totul neînsemnată.

Pentru determinarea justă a eficienței economice a producției în flux, toate cheltuielile din care se compune prețul de cost al producției trebuie defalcate în cheltuieli variabile (proporționale cu volumul producției). A. Cheltuieli constante (neproporționale cu volumul producției). B. Cheltuielile variabile (proporționale) — A cuprind : costul materialelor de bază, cheltuielile pentru funcționarea utilajului și altele. Cheltuielile constante (neproporționale) — B cuprind : salariile ajustorilor, costul utilajului special de transport, salariile personalului pentru lucrările generale ale secției etc. Așadar, prețul de cost al producției P, în oricare variantă a producției în flux, poate fi exprimat pentru o anumită perioadă (de obicei un an) cu ajutorul următoarei formule :

$$P = A \cdot V + B$$

în care : V este volumul producției fabricate (numărul de produse) în bucăți.

La analiza tehnico-economică a variantelor producției în flux nu trebuie luate în considerare toate cheltuielile cuprinse în prețul de cost, ci este suficient să ne limităm la cele care diferă de la o variantă la alta. Aceasta permite reducerea simțitoare a numărului pozițiilor de cheltuieli luate în considerație la determinarea prețului de cost comparativ, ceea ce duce la micșorarea volumului calculelor. Din analiza cheltuielilor pentru exploatarea utilajului rezultă că trecerea de la o variantă la alta a producției în flux determină încărcarea incompletă a liniei în flux și deci o creștere a prețului de cost al producției. Cheltuielile legate de încărcarea incompletă a utilajului (întreruperi) — O cuprind cheltuielile pentru amortizarea utilajului și pentru salariile muncitorilor auxiliari care deservesc utilajul (lăcătuși, montori, curelari, ungători etc.). Toate aceste cheltuieli sînt proporționale cu durata întreruperilor ; prin urmare, în cazul încărcării incomplete a utilajului, ele măresc prețul de cost al unei mașini-ore de întrerupere. În acest caz, formula de calcul a prețului de cost al producției va fi următoarea :

$$P = (A + O) \cdot V + B$$

Dacă, de exemplu, în două variante ale producției în flux : $A_1 > A_2$; $O_1 < O_2$, iar $B_1 > B_2$ există posibilitatea ca în cazul folosirii unui utilaj mai complex (mașini-agregate, automate etc.) cheltuielile pentru exploatarea utilajului să crească, iar volumul de muncă pe unitatea de produs să fie mai redus. În urma creșterii gradului de sincronizare a operațiilor, capacitatea utilajului va fi mai bine folosită și de aceea pierderile din cauza întreruperilor vor fi mai mici, astfel încît : $(A_1 + O_1) < (A_2 + O_2)$.

Determinînd prețul de cost al producției, fără a lua în considerare pierderile din cauza întreruperilor vom obține :

$$(A_1 \cdot V + B_1) > (A_2 . V + B_2) \quad \text{adică,} \quad P_1 > P_2$$

La determinarea prețului de cost, ținînd seama de pierderile din cauza întreruperilor în funcționarea utilajului, se poate dovedi că :

$$P_1 < P_2$$

După cum se vede din fig. 1 la alegerea variantei producției în flux, fără a ține seama de pierderile provocate de încărcarea incompletă a utilajului, tre-

Schema 1

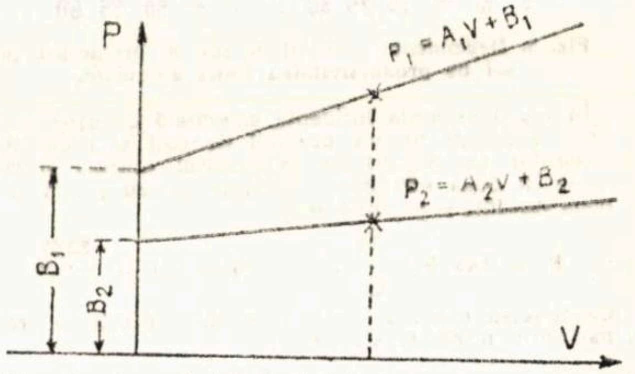

Fig. 1. Dependența prețului de cost al prelucrării pieselor de volumul producției, în diferite variante ale producției în flux, fără a ține seama de pierderile provocate de încărcarea incompletă a utilajului.

Schema 2

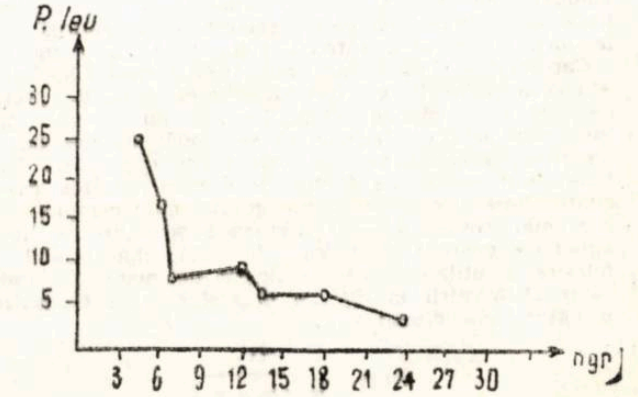

Fig. 2. Dependența prețului de cost al prelucrării pieselor în diferite variante ale producției în flux.

comerț exterior

COMPARTIMENTE PROPRII DE IMPORT-EXPORT SAU ÎNTREPRINDERI SPECIALIZATE?

Opinii privind integrarea funcției de comerț exterior la centralele industriale

ÎN CADRUL AMPLULUI program de perfecționare a planificării și conducerii economiei naționale, a fost trecută, din anul 1971, asupra centralelor industriale sarcina principală de executare a exporturilor și a importurilor. Acest mod de lucru a fost ratificat prin Legea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică (nr. 1/1971), iar prin Legea de organizare și funcționare a unităților socialiste (nr. 11/1972) a fost instituționalizată funcția comercială a centralelor industriale, în conținutul căreia exportul și importul ocupă un loc preponderent.

Cadrul juridic invocat a statuat regula fundamentală, potrivit căreia contractele externe se încheie în numele și în contul producătorului. Aceste contracte însă pot fi încheiate pe două căi :

a) **prin intermediul unei întreprinderi de comerț exterior specializate** *(cu gestiune economică și personalitate juridică) ;*

b) **direct de centralele industriale (și de unele întreprinderi producătoare),** *autorizate prin lege să efectueze operațiuni de comerț exterior, prin compartimente proprii de export-import.*

Aceste forme organizatorice, statuate prin lege, au fost confruntate cu practica timp de doi ani — perioadă relativ scurtă, suficientă însă pentru a ne permite să facem o primă analiză și să formulăm unele concluzii menite să ducă la perfecționarea în continuare a mecanismului complex de comerț exterior.

În condițiile în care Legea pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1973 prevede o creștere a comerțului exterior cu 21,50% — din care exportul în proporție de 27% — față de planul pe 1972, folosirea celor mai adecvate forme organizatorice prezintă o importanță deosebită.

De aceea redacția revistei noastre și-a propus inițierea unei dezbateri cu următoarea tematică :

1. Care formă organizatorică o considerați eficientă în sectorul dv. de activitate : întreprinderea specializată de comerț exterior sau compartimentul propriu de import-export ?

2. Ce îmbunătățiri se impun a fi aduse celor două forme organizatorice, prin care se realizează operațiunile de comerț exterior ?

3. Care sînt căile de perfecționare a relațiilor economico-juridice dintre producători și întreprinderile de comerț exterior, în cadrul contractului de comerț exterior pe bază de comision ?

În numărul de azi al revistei, publicăm primele răspunsuri la întrebările de mai sus, și care marchează, totodată, începerea unei dezbateri, la care am dori să participe cît mai mulți specialiști : economiști, juriști etc., care activează în sectorul comerțului exterior, precum și cercetători în acest domeniu, din învățămînt și instituțiile specializate.

Nicolae TUDORACHE
Centrala industriei bunurilor de consum din cauciuc și mase plastice

ORIENTATE în activitatea lor de recentele documente de partid și de stat, direcțiile sau oficiile de export ca unități specializate, constituite în 1972, în cadrul centralelor au înregistrat un salt calitativ apreciabil, trecînd de la o activitate de dispecerat și urmărire a vînzărilor la aceea de concepție, adică de a găsi noi soluții în rezolvarea problemelor complexe privitoare la viitorul produselor.

În cadrul acestei acțiuni, centrala noastră industrială a preluat în întregime exportul produselor realizate în fabricile ce le coordonează: bunuri de larg consum din mase plastice și cauciuc, accesorii din mase plastice și cauciuc pentru sectoarele de confecții, tricotaje și încălțăminte, precum și înlocuitori de piele.

Pînă la descentralizarea activității de comerț exterior, aceste produse — reprezentînd o pondere de neglijat (uneori nici 1%) în planul unei întreprinderi specializate de comerț exterior — erau ignorate, exportul lor efectuîndu-se la întîmplare și ocazional, fapt care se reflecta într-o eficiență scăzută. Bunăoară, întreprinderile specializate de comerț exterior ROMÂNOEXPORT și ROMSIT — în profilul cărora intra exportul produselor realizate în fabricile centralei noastre industriale, avînd activități complexe cu pondere covîrșitoare a exporturilor de confecții și tricotaje sau importurile de materii prime și utilaje pentru industria ușoară — produsele noastre erau considerate mărunte și neînsemnate pentru activitatea lor ; orice nerealizare de plan la aceste produse era ușor acoperită per total întreprindere, prin depășirile altor grupe de produse, cu mare pondere.

Preluarea exportului, în cadrul centralei industriale, a creat condițiile ca un grup de lucrători să se ocupe în exclusivitate de prospectarea și vînzarea pe piețele străine a unor produse considerate ca lipsite de interes pe piețele externe. De asemenea, s-au creat condițiile organizării unei activități de marketing, atît în orientarea producției cît și desfacerea acesteia pe piețele externe.

Avînd posibilitatea de a participa la peste 30 tîrguri și expoziții internaționale, de a desfășura o activitate proprie de publicitate economică am reușit a ne face cunoscuți pe piața mondială, atît ca producători cît și ca exportatori.

Contactul permanent și nemijlocit cu partenerii străini ne-a dat posibilitatea informării operative asupra cerințelor pieței, nivelului concurenței, ca și cel al calității și sortimentului, precum și cunoașterea clienților potențiali etc.

Avantajele create centralei noastre, ca urmare a înființării unui compartiment propriu de export, au permis ca un număr de lucrători (mai mare doar cu circa 40% față de cei care se ocupau la întreprinderea socialistă de comerț exterior pentru aceste grupe de produse), să realizeze anul trecut un volum de export cu peste 70% mai mare decît în 1971, iar planul anului 1973 să prevadă o creștere de peste 140%, față de aceeași perioadă. Pentru a ilustra și mai pregnant cele afirmate mai sus, socotim concludent următorul exemplu : Produsul realizat la fabrica „Victoria" din Timișoara — p.v.c. expandat pe suport textil, folosit în industria de marochinărie — a fost considerat ca necompetitiv pe piața externă, fapt pentru care nu s-a exportat pînă în 1971. Odată cu trecerea activității de export în sarcina centralei industriale, în producția căreia acest produs reprezintă o pondere importantă, a trebuit să căutăm noi căi și modalități de plasarea lui pe piețele externe, ceea ce a avut ca efect ca în 1972 exportul acestui produs să reprezinte circa 15% din realizările centralei industriale. În anul 1973, ponderea lui va reprezenta peste 20% din planul nostru de export.

Activitatea directă de export mai prezintă avantaje și sub alt aspect. În urma acțiunilor întreprinse — revizuirea sortimentelor oferite la export, analizarea prețurilor obținute pe diferite piețe în vederea dirijării produselor cu prioritate pe piețele cele mai avantajoase — s-a obținut o creștere a eficienței cu peste 20%.

În concluzie, în condițiile centralei noastre, descentralizarea activității de export, prin înființarea unei direcții proprii prezintă o serie de avantaje față de exportul prin vechea formă a întreprinderii specializate, — fapt pentru care opinăm că este formă organizatorică corespunzătoare etapei actuale.

În vederea perfecționării acestui sistem de organizare, pentru a înlătura o serie de neajunsuri manifestate în activitatea de comerț exterior, considerăm că sînt necesare unele îmbunătățiri, printre care :

— asigurarea condițiilor necesare specialiștilor din compartimentele de marketing și conjunctură de a studia piețele considerate de mare importanță, pentru promovarea la export a produselor cu pondere mare în planul centralelor industriale ;

—renunțarea la practica actuală ca un lucrător de comerț exterior să reprezinte la manifestările internaționale (tîrguri-expoziții) mai multe centrale industriale. Această practică generează cheltuieli inutile cu transportul și etalarea produselor. Practica a dovedit că delegatul împuternicit să reprezinte și alte centrale nu cunoaște produsele acestora și deci nu poate da explicațiile necesare partenerilor străini. Ca urmare, în marea majoritate a cazurilor în care s-a procedat prin reprezentare — prezența la manifestațiile respective a rămas fără efect pentru centralele care n-au avut delegați proprii. Reprezentantul unic se preocupă, de regulă, numai de produsele întreprinderii din care face parte, fiind lipsit de competența necesară de a trata și în ce privește produsele etalate de celelalte centrale industriale, pentru care a primit mandat să le reprezinte.

În condițiile în care exportul se realizează direct de către centrala industrială, prin compartimentul propriu, este evident că între acest compartiment care n-are personalitate juridică și întreprinderile producătoare, componente ale centralei industriale, nu se încheie contract de comerț exterior pe bază de comision. Aceasta nu înseamnă că între organul de comerț exterior din centrala industrială și fabrică nu trebuie să existe relații care să conducă la o dezvoltare permanentă a activității, la creșterea volumului de export și a eficienței.

În metoda de lucru a direcției de export din cadrul centralei noastre industriale a fost consacrat sistemul de a invita la tratativele mai importante cu partenerii străini și delegați competenți din fabricile producătoare și care să prezinte astfel în timpul tratativelor produsele puse în discuție, ca și potențialul uzinei ce o reprezintă. De asemenea, contractele mai importante sînt semnate, alături de reprezentanții direcției de export din centrala industrială și de către reprezentanții fabricii ce au participat la tratative.

Pentru cunoașterea nemijlocită a condițiilor de livrare pe piețele străine a produselor ce le realizează, se remite fabricilor o copie a contractului extern.

Considerăm că prin metodele de lucru adoptate am reușit să realizăm o relație directă și eficientă între organul de comerț exterior și fabricile producătoare.

Alexandru HOSSU
I.S.C.E. „Contransimex"

LA PRIMA VEDERE, efectuarea operațiunilor de comerț exterior prin compartimente proprii de export-import ale centralelor industriale apare ca unică soluție, care poate fi generalizată fără nici o rezervă. Supusă însă analizei, această modalitate de export nu răspunde tuturor situațiilor concrete și complexe pe care le reprezintă diversele ramuri ale economiei. Am în vedere exporturile de utilaje complexe, de fabrici, obiective de construcții etc., la efectuarea cărora cooperează mai multe întreprinderi și chiar mai multe centrale industriale, subordonate uneori unor departamente diferite. În asemenea situații, consider că exportul nu poate fi efectuat decît prin întreprinderi specializate de comerț exterior.

Realizarea exporturilor prin întreprinderi de comerț exterior mai prezintă avantaje și sub alte aspecte. Printre acestea se numără, în primul rînd, specializarea în cercetarea pieței, în studierea conjuncturii, în tratative și finalizarea acestora prin contracte externe. De asemenea, funcționînd cu gestiune economică și avînd personalitate juridică, asemenea întreprinderi pot efectua operațiuni de export și pe cont propriu. În sfîrșit, mai trebuie să adaug faptul că în această formă de export analiza eficienței înregistrate poate fi făcută mai bine, datorită gestiunii proprii, care reflectă prin contul de venituri mersul afacerilor externe încheiate.

O primă problemă pe care o consider insuficient soluționată în cadrul contractului de comerț exterior pe bază de comision o reprezintă răspunderea părților contractante.

Pe lîngă mandatul pe care îl dă producătorul, odată cu semnarea acestui contract, în baza căruia întreprinderea de comerț exterior este abilitată să încheie contracte externe în numele și în contul întreprinderii producătoare, prin contractul de comerț exterior pe bază de comision ar trebui să se stabilească și răspunderi pentru cazurile în care nu se realizează planul de export sau de import. Practica a dovedit că nu este suficient numai să se încheie contracte internaționale de vînzare-cumpărare, ci acestea trebuie și realizate întocmai. Cum prin acte normative nu este reglementată răspunderea părților din contractul de comision pentru situațiile cînd acestea nu-și îndeplinesc obligațiile ce le revin, consider că ar trebui completat H.C.M. nr. 306/1970 cu unele penalități, care ar fi de natură să întărească disciplina contractuală.

Totodată, prin contractul de comerț exterior pe bază de comision ar trebui ca întreprinderile specializate de export să fie cointeresate într-o mai mare măsură în încheierea unor tranzacții cu o eficiență ridicată. Bunăoară, acordarea comisionului diferențiat (proporțional cu eficiența tranzacției externe) ar fi o cale de mobilizare a specialiștilor în intensificarea studierii pieței pentru plasamente care să aducă beneficii cît mai mari posibile.

Dezbatere consemnată de

Al. DETEȘAN

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Creșterea consumului de uraniu îmbogățit

CONSUMUL DE URANIU îmbogățit se extinde rapid, experții apreciind că — în cadrul lumii nesocialiste — cerințele vor depăși în viitorul apropiat capacitatea actuală a uzinelor de prelucrare. În prezent, aprovizionarea lumii nesocialiste este asigurată de S.U.A., dar se consideră că în deceniul următor vor fi construite uzine de prelucrare a uraniului și în alte regiuni (Europa, zona Pacificului). Revista **L'Usine Nouvelle** *(nr. 49/1972) publică următoarele previziuni asupra evoluției consumului de uraniu îmbogățit, prezentate la cel de-al treilea Tîrg internațional al industriilor nucleare (în mii U.T.S. *) :*

	1980	1985	1988
S.U.A.	17,8	33,6	48,0
Alte țări nesocialiste	13,3	27,4	37,0
Total	31,1	61,0	85,0

*) Unități de lucru de separare

● Brazilia : perspectivele siderurgiei

ȚINÎND SEAMA de ritmul susținut al dezvoltării economiei (creșterea cu 11,5% a produsului național brut în 1972), guvernul brazilian a hotărît să revizuiască programul de dezvoltare a siderurgiei braziliene : față de o producție de 7 milioane de tone de oțel în 1972, ea urmează să furnizeze 30 milioane de tone în 1980, nivelul stabilit inițial fiind de 20 milioane. Investițiile importante prevăzute în acest scop urmăresc reorganizarea, concentrarea și modernizarea acestei ramuri.

Totodată, Brazilia își propune să sporească exportul de minereu de fier de la circa 30 milioane de tone anul trecut (în valoare de 280 milioane de dolari) la aproximativ 120 milioane de tone (1 miliard dolari) în 1980.

concepte-teorii

Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste

DOMENIUL ACTIVITĂȚII DE PLANIFICARE (II)

2. Coordonarea planului pe o perspectivă îndelungată

EXPERIENȚA construcției noii orînduiri în țara noastră demonstrează că înfăptuirea obiectivelor privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, impune concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în vederea dezvoltării rapide a industriei, agriculturii, științei și culturii și — pe această bază — ridicarea nivelului de viață a poporului. Unitatea dialectică a multiplelor laturi ale procesului complex de construire a noii orînduiri, interdependența și condiționarea reciprocă a diferitelor activități, fac necesară cuprinderea într-un plan unic a tuturor sectoarelor vieții sociale a țării, folosirea unitară a pîrghiilor economico-sociale în vederea ridicării eficienței în toate sectoarele de activitate, îndreptarea resurselor și mijloacelor într-un efort comun și coordonat spre înfăptuirea programului partidului. **„Obiectivul fundamental al acestui program** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al partidului — **este lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate“** [6]).

Planificarea pe o perspectivă îndelungată a dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări socialiste preconizează tendințele, direcțiile principale ale dezvoltării tuturor sectoarelor vieții sociale corelate între ele, creșterea susținută a forțelor de producție, întărirea permanentă a proprietății socialiste și perfecționarea continuă a relațiilor socialiste de producție, reflectînd principalele scopuri ale politicii economice elaborate de partid pe o perioadă mai îndelungată și, în același timp, precizînd obiective pentru planificarea economică pe termen mijlociu.

Măsurile stabilite prin legea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României adoptată de Marea Adunare Națională în noiembrie 1972 au în vedere o îmbinare armonioasă a strategiei dezvoltării economice în perspectivă, pe baza prognozelor de lungă durată, cu planurile cincinale și cu cele anuale urmărind promovarea consecventă a industrializării socialiste, crearea unei structuri industriale de înaltă eficiență. Procesul de industrializare se realizează prin dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, prin lărgirea bazei de materii prime, crearea de noi resurse energetice, dezvoltarea ramurilor producătoare de tehnicitate cu eficiență ridicată, precum și prin creșterea producției industriei bunurilor de consum, în vederea satisfacerii nevoilor tot mai mari ale populației.

În proiectarea planurilor sale pe o perspectivă îndelungată, țara noastră, ca și celelalte țări socialiste are în vedere să prefigureze dezvoltarea economico-socială pentru perioada planificată, realizînd totodată un echilibru permanent între necesități și posibilități. De asemenea, trebuie să se realizeze îmbinarea planificării curente cu cea de perspectivă, continuitatea necesară a planurilor impusă în mod legic de faptul că producția și reproducția constituie un proces unic și continuu. În același timp se creează premisele necesare pentru confruntarea variantelor proprii de dezvoltare cu tendințele și procesele semnificative care au loc în lume, dînd astfel posibilitate organului de planificare să contureze locul pe care-l va ocupa economia țării noastre în contextul economiei mondiale.

Avînd în vedere aportul pe care activitatea de colaborare economică și tehnico-științifică este chemată să-l aducă la dezvoltarea economică în general a unei țări, precum și rolul important pe care îl are, în această direcție, colaborarea în domeniul activității de planificare, țările membre ale CAER au convenit ca, în etapa actuală, **coordonarea pe o perspectivă îndelungată să se realizeze pentru cele mai importante ramuri ale economiei naționale și tipuri de producție și care prezintă interes reciproc, îndeosebi prin efectuarea de consultații bilaterale și multilaterale între reprezentanții organelor lor de planificare și cu participarea activă a organelor și organizațiilor economice și tehnico-științifice de specialitate.** În mod evident, lista problemelor care în fond constituie obiectul activități de coordonare a planurilor pe o perspectivă îndelungată se conturează, de regulă, în procesul desfășurării consultațiilor reciproce dintre țările interesate, precum și din procesul coordonării planurilor cincinale.

Datorită faptului că acest aspect al colaborării în domeniul activității de planificare este la început, țările membre ale CAER au convenit ca **activitatea de coordonare a planurilor pe o perspectivă îndelungată să se orienteze, asupra unor probleme alese din ramurile cele mai importante ale economiei naționale cum sînt cele de combustibil și energie, materii prime pentru siderurgie și metalurgia neferoasă,** inclusiv pentru cele mai importante tipuri de produse ale acestor industrii ; **din industria chimică și petrochimică,** inclusiv pentru cele mai importante tipuri de produse ale acestor industrii, **sistemele complexe de mașini și instalații** determinante în dezvoltarea revoluției tehnico-științifice etc.

Este necesar ca toate consultațiile reciproce, precum și convorbirile care ar urma să se desfășoare în legătură cu evidențierea metodelor și formelor concrete de conlucrare pentru soluționarea problemelor care prezintă interes reciproc, să aibă loc în perioada pregătirii planurilor naționale de perspectivă, pentru a se crea condițiile necesare ca rezultatele la care se ajunge să fie avute în vedere de către țări la definitivarea proiectelor de plan ce se supun spre aprobare organelor supreme ale puterii de stat.

Pentru problemele a căror cale de rezolvare și măsuri concrete de soluționare se convin în procesul coordonării planurilor pe o perspectivă îndelungată, țările vor încheia, de regulă, **acordurile bilaterale sau multilaterale de colaborare sau vor indica organizațiile lor economice împuternicite să perfecteze asemenea acorduri, contracte sau convenții de lungă durată.** Acordurile, contractele sau convențiile care se vor încheia vor avea, de regulă, un caracter complex, cuprinzînd — în funcție de particularitățile și importanța economică a problemelor la care se referă — obligațiile reciproce, condițiile, măsurile cu privire la îndeplinirea acestora, răspunderea materială a părților pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor asumate în mod reciproc. Complexitatea unor astfel de instrumente internaționale de realizare a înțelegerilor cuvenite decurge, în primul rînd, din necesitatea cuprinderii pe o lungă perioadă a tuturor elementelor necesare procesului de soluționare.

Ca o ilustrare a modului în care — și pînă în prezent — au fost examinate și rezolvate astfel de probleme pe o perioadă îndelungată, poate servi convenția multilaterală semnată de țările interesate, membre ale CAER, printre care și România, cu privire la construirea prin cooperare a fabricii de celuloză de la Ust-Ilim din U.R.S.S. în vederea satisfacerii necesarului de celuloză sulfat al țărilor participante la această acțiune. De reținut că prin convenția generală (multilaterală) se precizează obiectul acțiunii de colaborare și diferitele prevederi care interesează pe toți participanții. Problemele specifice legate de participarea la această acțiune de cooperare economică internațională a fiecărei țări — ca de exemplu structura livrărilor de mărfuri în avans, în vederea participării la construirea obiectivului industrial la care ne referim — își vor găsi reglementarea în convențiile bilaterale pe care fiecare din țările participante le va încheia cu Uniunea Sovietică — țară pe teritoriul căreia se construiește obiectivul menționat și care este, de drept și de fapt, proprietara acestuia.

Perioada de construire a fabricii, precum și perioada de rambursare, prin livrări de celuloză, a cotei de participare a țărilor însumează aproape 20 de ani și ca urmare valabilitatea convenției se extinde pînă în jurul anului 1990. Această dată nu înseamnă, însă, în mod automat sfîrșitul acestei acțiuni de cooperare economică. În convenția generală se prevede că după anul 1990, țările participante, de comun acord cu țara pe teritoriul căreia este construită fabrica, respectiv Uniunea Sovietică, pot obține în continuare — în contrapartidă cu produse de structură stabilită prin convențiile bilaterale — celuloză din producția obiectivului industrial la construirea căruia aceste țări și-au adus o contribuție, beneficiind astfel de avantajele pe care le oferă în continuare, efortul făcut inițial — prin livrări în avans — în perioada construirii obiectivului.

Ca urmare a examinării în procesul coordonării planurilor pe o perspectivă îndelungată a unor probleme alese, în prezent, se găsesc în diferite stadii de elaborare proiecte de convenții generale, similare celei pentru construirea fabricii de celuloză de la Ust-Ilim. Dintre acestea am aminti, ca exemplu, proiectele de convenții în vederea construirii unui combinat pentru producția de asbest la Kiembaevsk în U.R.S.S., care de altfel se află într-un stadiu mai avansat de elaborare, precum și altele, în domeniul siderurgiei, metalelor neferoase etc.

Este evident faptul că perfectarea unor astfel de convenții — rod al activității de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiei naționale a țărilor socialiste pe o perspectivă îndelungată — pe lîngă faptul că demonstrează o accentuare a procesului de adîncire continuă a colaborării dintre aceste țări, contribuie în același timp la asigurarea stabilității — pe perioade îndelungate de 15—20 ani — fluxurilor reciproce în livrările de mărfuri de mare importanță, pentru fiecare din țările participante, în condiții reciproc avantajoase.

3. Perfecționarea coordonării planurilor cincinale

MOBILIZAREA întregului potențial material și uman, intensificarea eforturilor proprii — factorul decisiv în dezvoltarea fiecărei țări — reprezintă în concepția Partidului Comunist Român, o obligație fundamentală a fiecărui partid comunist, a fiecărui stat socialist. În acest spirit, poporul român, sub conducerea partidului său comunist, depune în prezent eforturi deosebite pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății, modernizarea în continuare a industriei și agriculturii, valorificarea la nivel superior a resurselor materiale și umane, în vederea lichidării cît mai grabnice a consecințelor stadiului de subdezvoltare moștenit de la vechea societate, pentru a putea ajunge, într-un timp cît mai scurt, la nivelul țărilor dezvoltate.

Un rol esențial, în acest sens îl au eforturile întregului nostru popor pentru continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane. **„Problema ritmului industrializării** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a preocupat în mod deosebit conducerea partidului și statului, ea a făcut obiectul unor analize și studii aprofundate în funcție de toate implicațiile pe care le are în economie și în întreaga noastră viață socială“** [7]). Deciziile la care s-a ajuns ca urmare a analizei aprofundate a tuturor opțiunilor, din evaluarea tendințelor și principalelor proporții ale producției și reproducției sînt concretizate în planul național unic, care înglobează toate resursele materiale și umane ale țării și determină obiectivele dezvoltării sale economico-sociale. În conformitate cu aceste realități fundamentale planul

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 22)

FIȘE

Gîndirea economică contemporană

● Revista „Forum“ — Științe sociale“ care apare în ultimii ani profilată pe anumite probleme, și-a consacrat ultimul său număr (2/1972) curentelor și tendințelor în gîndirea economică contemporană. Cele 14 articole reunite în acest număr, ai cărui coordonatori sînt Ion Bulborea, Vasile Ioța și Traian Coșcodan, abordează unele dintre cele mai importante probleme și curente ale gîndirii economice contemporane : criteriile metodologice de analiză; critica teoriilor „convergenței“ sistemelor social-economice, „societăți postindustriale“, despre profitul capitalist contemporan, keynesismul și neoliberalismului; au fost, de asemenea, analizate teoriile despre planificare, management, despre condiția proletară și implicațiile sociale ale creșterii economice în capitalismul contemporan; un alt grup de articole se referă la conceptul de subdezvoltare și problemele dezvoltării economice a tinerelor state, doctrinele „socialismului african“, precum și la tehnica și progresul tehnic și la modele economico-matematice. Prin aria problematicii și consistența studiilor pe care le conține acest număr al revistei prezintă un larg interes pentru toți cei care se ocupă de problemele economice.

Calculul econometric și dozele de îngrășăminte

● Pe linia preocupărilor privind stabilirea unor doze corespunzătoare de îngrășăminte chimice în serele de legume prin procedee de optimizare, prof. dr. docent Bujor Mănescu și dr. N. Lagadin, în studiul **Folosirea calculului econometric în studiul eficienței îngrășămintelor aplicate la legume**, publicat în nr. 6/1972 al revistei **STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ**, demonstrează posibilitățile de aplicare a calculului econometric la determinarea influenței diferitelor doze de îngrășăminte, a combinării lor și a posibilităților de substituire la cultura de seră, precum și la indicarea în final a optimului economic. Prin aplicarea ecuației izocuantei, autorii ajung la concluzia că pentru obținerea unui spor constant de recoltă, dinamica îngrășămintelor de N și P este invers proporțională, iar eficiența lor tehnică este variabilă și neproporțională. Punctele de tangență ale izoclinelor cu curbele izocuantelor indică, după cum arată autorii, combinarea optimă a celor două îngrășăminte avute în vedere. Pentru substituirea unui îngrășămînt cu altul se recomandă folosirea calculului ratei marginale de substituire.

Un sens mai larg al mecanismului financiar

● Les mécanismes financiers dans l'entreprise (Mecanismele financiare în întreprindere, de Jean Nataf, editura Dunod Paris 1971, 268 pagini, depășește cu mult prin conținutul său sensul pe care îl sugerează titlul. După cum precizează chiar autorul, lucrarea nu se limitează numai la abordarea problemelor financiare ale întreprinderii moderne într-o economie capitalistă, ci atrage atenția asupra faptului că nu există probleme financiare în sine. Aceasta este ideea dominantă. Dezvoltînd-o, Jean Nataf subliniază că într-o întreprindere modernă fiecare problemă financiară nu este altceva decît reflexul unei chestiuni tehnice. Aici urmează o nouă precizare și anume că prin termenul tehnic se înțelege tehnică comercială, tehnică de organizare, tehnică de fabricație, tehnică de gestiune etc. În această situație, dacă un element financiar din activitatea întreprinderii este deficitar, soluția trebuie căutată în una din problemele tehnice, evident în sensul atribuit de autor termenului de tehnie.

Orientări în strategia demarajului

● THE ECONOMIC JOURNAL (septembrie 1972) publică studiul **Natural Resources versus Foreign Borrowing in Economic Development** (Resursele naturale față de împrumuturile externe în dezvoltarea economică) semnat de P.J. Drake. Autorul își propune să analizeze critic ideea după care în strategia demarajului un rol crucial îl joacă influxul masiv de capital străin. Argumentarea începe prin prezentarea unui model ipotetic al unei economii care nu primește credite din afară. Pe baza acestei ipoteze de lucru este cercetată capacitatea de dezvoltare în condițiile lipsei ajutorului străin și se demonstrează — cu date statistice concrete — că există posibilități de creștere ce derivă din propriile resurse. P.J.D. arată că și într-o situație limită ca aceasta există potențial pentru sporirea exportului și modificarea structurilor economice înapoiate. Apoi, el trece la operarea cu un model apropiat posibilului, în care influxul de capital, care facilitează introducerea tehnicii noi, ia îndeosebi forma unor credite pe termen scurt. Acest nou model i se pare autorului drept cel mai convenabil; cu toate acestea el atrage atenția asupra faptului că, și în această situație, apar unele dezavantaje, deocamdată minore, care în cazul unui influx masiv de investiții străine, pot lua forme îngrijorătoare. Este vorba despre înstrăinarea, prin dobînzi sau profituri, a unei părți — ce poate deveni importantă — a înseși surselor de acumulare. P.J.D. își exprimă opinia că țările în curs de dezvoltare trebuie să se bazeze în primul rînd pe propriile forțe și să nu recurgă la ajutor străin decît cu extremă precauție.

Procesul conglomeratului

● În studiul cu titlul sugestiv *Vivisection du conglomerat* (Vivisecția conglomeratului), publicat de ENTREPRISE (nr. 894/1972), Alain Jemain întreprinde o analiză retrospectivă a cauzelor și condițiilor apariției, dezvoltării și declinului conglomeratelor, definite ca „întreprinderi multinaționale cu piețe multiple și cu gestiune unificată“.

Circumscriind fenomenul îndeosebi la S.U.A. autorul afirmă că dezvoltarea conglomeratelor se datorează, în principal, următorilor trei factori specifici acestei țări : o concepție mult mai pragmatică și mult mai puțin „moralistă“ asupra afacerilor, decît — de pildă — în Europa ; o piață financiară mult mai importantă și mai deschisă decît în Europa sau Japonia, ceea ce permite procurarea mai ușoară a mijloacelor financiare necesare expansiunii ; o conjunctură economică favorabilă, îndeosebi între anii 1966—1969. Totodată, el evidențiază și cîteva din cauzele declinului conglomeratelor, și anume : tendința conducătorilor lor către dezvoltarea spre toate punctele cardinale, în dauna specializării ; urmărirea profitului maxim, ceea ce a legat situația financiară a conglomeratelor de evoluția cursurilor la bursa din Wall Street și a dobînzilor pentru credite, respectiv de oscilațiile conjuncturale ; strînsa dependență de calitatea echipei conducătoare, de justețea deciziilor adoptate privind extinderea activității în noi domenii, absorbirea altor firme etc.

știință și societate

CONCEPTUL DE EVALUARE TEHNOLOGICĂ

- **Caracterul ambivalent al tehnicii**
- **Cerințele trecerii de la o tehnică în sens unic la o tehnică de reciclare**
- **Necesitatea unor mecanisme de evaluare a priori a incidențelor noilor produse și tehnologii**

UN FENOMEN interesant captează atenția celor ce urmăresc preocupările recente ale cercetătorilor viitorului din țările occidentale. Prognoza tehnologică, care a devenit în ultimii ani atît pentru economist, cît și pentru inginer, un element indispensabil în încercările acestora de a discerne contururile mutațiilor ce le poate hărăzi viitorul și de a-și adapta corespunzător tactica și strategia, se consideră în prezent că nu poate răspunde decît parțial speranțelor puse în ea. Și tot mai frecvent survine o noțiune nouă care completează sensurile și obiectivele abordării prospective: **„evaluarea tehnologică"** (technology assessment). Despre ce este vorba ?

Neliniștea provocată de creșterea oarecum anarhică a tehnicii și a incidențelor nedorite ale acesteia asupra „calității vieții", a determinat în multe țări occidentale punerea în discuție a însuși rolului tehnicii în societate ca forță autonomă. Tot mai mult se acordă atenție efectelor secundare nocive ce apar în urma largii difuzări a rezultatelor științei și tehnicii în societate.

Oamenii de știință semnalează de mai mulți ani implicațiile conținute în caracterul ambivalent al tehnicii. Nimeni nu mai ignoră azi că unele produse care au permis eradicarea paludismului în numeroase țări, au consecințe nocive asupra sănătății animale și, indirect, asupra resurselor biologice ale pămîntului, că ierbicidele și pesticidele, permițînd o sporire sensibilă a resurselor alimentare, constituie un pericol pentru resursele de apă, că utilizarea sporită de combustibili și materiale în industrie a multiplicat sursele de poluare a aerului, apei și solului. Se subliniază pericolele pe care le conțin efectele sinergetice ale tehnicii, efecte nocive rezultate dintr-un proces cumulativ de interacțiuni între tehnologii care, inițial și luate independent, pot fi inofensive.

Credința în caracterul necesar, util și progresiv, al tuturor creațiilor științei a început să se erodeze. Tot mai insistent în aceste țări se ridică voci care susțin că cercetarea științifică trebuie să fie orientată de administrația publică și guvern către obiective sociale și ecologice. A apărut simultan un curent neo-luddist, antitehnologic, care se opune construirii de noi centrale atomoelectrice, aeroporturi, avioane de pasageri supersonice etc. Sînt simptome ale unei reacții: față de efectele nedorite ale noilor mijloace tehnice, care scot în vileag insuficiența structurilor de decizie în societatea capitalistă contemporană, în ceea ce privește aplicațiile științei și tehnologiei.

Este semnificativ modul în care Harvey Brooks, cunoscutul savant de la Harvard, relevă complexitatea acestei probleme: „În fața rezultatelor celor 25 de ani de creștere economică neîntreruptă, în fața realizărilor tehnice obținute și care sînt ilustrate prin călătoria pe lună, omul de pe stradă este înclinat să creadă că este de ajuns un efort viguros și acordarea de resurse suficiente pentru a găsi soluția ce dă răspuns la toate. Dar este foarte probabil că nu este așa: distrugerea mediului înconjurător, dezechilibrul ecosistemului nu sînt evenimente fortuite... Trecerea de la o economie vectorială — de sens unic, de la exploatarea resurselor pînă la deșeuri — la o economie de reciclare, nu se va putea face fără zguduiri structurale".

În această optică, prognozele tehnologice, la oricît de rafinate procedee de calcul ar recurge, nu vor putea cuprinde decît aspecte fragmentare și subsidiare ale fenomenului. Se impune o apreciere de altă amploare, o cuprindere multilaterală a problematicii tehnice; se dovedește deci necesară „evaluarea tehnologică".

NOȚIUNEA de evaluare tehnologică înglobează idei foarte diferite, sinteza cărora este destul de dificilă. Ea vizează, în esență, ca înainte, în timpul și după introducerea unui sistem tehnologic, să se ia măsuri pentru identificarea, analizarea și aprecierea tuturor consecințelor, atît ecologice, cît și sociale și economice, ale aplicării acestuia. Evaluarea tehnologică presupune desigur abordarea prospectivă, dar și aprecierea retroactivă a factorilor, controlul și analiza acestora în cursul aplicării și măsurarea valorilor, atît a celor subiective, extraeconomice, cît și a celor cuantificabile. Finalizarea procesului de evaluare constă deci în prezentarea, în fața factorilor politici de decizie, a unor soluții însoțite de toate elementele de informație care iau în considerare implicațiile pentru societate, politică, mediu ambiant etc., a diferitelor opțiuni tehnice și tehnologice.

La recenta conferință de la Stockholm asupra mediului ambiant, inițiată de O.N.U., s-a dezbătut larg problema gestiunii resurselor naturale din punctul de vedere al mediului înconjurător. Noua concepție a gestiunii integrate în utilizarea resurselor naturale pornește de la aceeași idee: dezvoltarea activităților de producție și consum, avînd în vedere nu numai considerente economice, ci și sociale și ecologice. Se urmărește crearea unui sistem ce ar permite desfășurarea activităților cu perturbare minimă, acceptabilă, a mediului. Impactul asupra mediului se afirmă că poate fi micșorat prin reciclarea resurselor, înlocuirea produselor naturale cu produse sintetice, alegerea unor procedee de exploatare a resurselor mai puțin dăunătoare pentru mediu ș.a. Este și aici o dimensiune nouă a prospectării și evaluării efectelor pe care noile tehnologii le au asupra societății.

Incă din primele timpuri ale revoluției industriale, accidentele grave survenite în transporturi, mine sau uzine, dădeau naștere la anchete publice asupra cauzelor și remediilor posibile. Era vorba, în fond, de o evaluare „a posteriori" a incidențelor tehnologice, modalitate care este și astăzi în vigoare (de pildă ancheta de mare răsunet din 1968 asupra cauzelor prăbușirii unui bloc cu 18 etaje la Ronan Point în Anglia, care a condus la o astfel de înăsprire a reglementărilor privind construcția din panouri prefabricate de beton armat, încît acest sistem tehnologic nu mai poate fi decît foarte rar utilizat în această țară; soluția a fost însă, pe bună dreptate, criticată în numeroase țări occidentale).

Dar, odată cu apariția și generalizarea aplicării „marilor tehnologii", cum sînt energia nucleară, aeronautica, tehnicile spațiale, calculatoarele electronice, autoritățile publice din țările capitaliste dezvoltate industrial au început să recurgă la mecanismele evaluării „a priori" a incidențelor noilor produse și tehnologii. La posibilitatea exercitării unei astfel de funcții, contribuie rolul din ce în ce mai mare pe care în aceste țări îl deține statul în finanțarea activității de cercetare-dezvoltare, în construcția de drumuri și aeroporturi, în punerea în valoare a noilor resurse de apă, în reglementarea circulației și securității rutiere ș.a.

Desigur că Statele Unite sînt țara în care conceptul de evaluare tehnologică este cel mai „în vogă". Încă din 1967 în Congresul american s-a depus un proiect de lege privind instituirea unei comisii însărcinate „să stabilească o metodă pentru identificarea, evaluarea, studierea și prezentarea opiniei publice a consecințelor și efectelor cercetărilor și tehnologiilor aplicate". În 1972, Camera Reprezentanților, și mai apoi Senatul, au aprobat crearea unui Birou de evaluare tehnologică pentru sprijinirea Congresului în acțiunile sale.

Este drept că necesitatea evaluării tehnologice este resimțită mai acut în S.U.A. decît în țările europene, atît datorită gradului de dezvoltare, cît și faptului că practicile administrative ale țărilor din Europa occidentală se apreciază că au reușit să protejeze mai bine interesele publice de interesele firmelor private. Totuși și în țările industriale europene se manifestă preocupări pentru o abordare cu mijloace științifice a evaluării consecințelor tehnologiilor viitoare. Experții O.C.D.E. consideră însă că „împingerea evaluării dincolo de tehnologie ca atare nu poate să nu ridice unele întrebări fundamentale asupra sistemului industrial și politic și, în special, asupra obiectivelor pe care le implică cadrul, bazat pe concurență, al economiilor noastre și a comerțului mondial".

Este cert că abordarea parțială și unilaterală a studiilor de evaluare tehnologică inițiate pînă acum în Occident, este o consecință atît a insuficienței cunoașterii raporturilor existente între politic, social, economic și tehnic în societate, cît și a realei complexități a problemei. Fenomenele din acest domeniu se caracterizează printr-o nelinearitate extremă atît a efectelor, cît și a interacțiunilor, printr-o mare sensibilitate a acestora față de scara de aplicare, prin apariția frecventă a unor fenomene de prag. Dacă se poate spune că în ultimul deceniu prognoza economică și tehnologică a devenit o disciplină suficient de elaborată, problema analizei cu instrumente ale calculului științific a interdependenței între tehnologie și societate ridică dificultăți care o situează printre domeniile ce își așteaptă încă cercetătorii. Pentru că nu este numai vorba de a încerca să prezici viitorul în tehnică și economie, ci de a căuta să prezinți și **să evaluezi** diferitele viitoruri posibile sau plauzibile, pentru a ușura alegerea căii spre o societate mai bună.

SE POATE PUNE întrebarea dacă într-o țară socialistă se pune problema evaluării tehnologice. Într-adevăr, luarea în considerare a incidențelor social-economice ale tehnologiei în adaptarea deciziilor constituie și a constituit și pînă acum o parte intrinsecă a activității de planificare și de prognozare în socialism, activități care, prin însăși esența lor, au un caracter global, atotcuprinzător al fenomenelor întregii societăți.

Dar preocupările recente ale economiștilor din țările socialiste de perfecționare a metodelor de planificare, de creare a unor legături strînse între prognoza tehnologică și cea social-economică, au arătat că devine tot mai necesară examinarea nu numai a efectelor primare, imediate, ale tehnicilor noi ce urmează a fi introduse, ci și studierea consecințelor de mai lungă durată ale acestora în domenii aparent neafectate direct. De asemenea, procesul continuu de perfecționare a democrației socialiste implică atragerea în mai mare măsură a maselor largi la aprecierea inițiativelor și proiectelor cu caracter social și politic ce se intenționează a se adopta de forurile de conducere. În țările socialiste, organele de partid și de stat au inițiat acțiuni de atragere a opiniei publice în lupta pentru protecția mediului ambiant și a patrimoniului natural al țării. Se perfecționează metodele științifice de includere și evaluare în prognozele tehnologice ce se elaborează pe scară largă de diferite instituții și organisme, a impactului tehnicii noi asupra socialului. În țara noastră o serie de legi, înainte de toate Legea cu privire la dezvoltarea economică-socială planificată a României, prevăd de asemenea sarcini precise în acest sens.

Este însă indiscutabil că punctul de pornire al evaluării tehnologice este diferit în socialism de cel capitalist. Prognoza tehnologică în condițiile socialismului este total lipsită de anxietatea față de consecințele neprevăzute pe care le poate avea dezvoltarea tehnicii, cele mai multe decurgînd nu din natura acesteia, ci din esența orînduirii în care scopul producției este obținerea unui profit maxim. În socialism, tehnologia nu este și nu poate fi o forță stihinică, în fața căreia oamenii se simt dezarmați și ale cărei efecte sînt suportate cu fatalism de aceștia. Sistemul social-politic al socialismului utilizează tehnologia ca instrument al creșterii continue a bogăției națiunii, a nivelului de trai al poporului și el nu se poate deci găsi în situația de prizonier al armelor făurite de el însuși.

Radu NEGRU

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Decalaje contestate

EXISTENȚA sau cel puțin posibilitatea unui cerc vicios al sărăciei era deseori evocată în anii '50 în scrierile occidentale despre problemele țărilor în curs de dezvoltare. În anii mai recenți, conceptul de cerc vicios a fost treptat înlocuit cu acela al unui decalaj crescînd între venitul pe locuitor (și nivelul de trai) al țărilor în curs de dezvoltare și cel al țărilor industriale dezvoltate. Evoluția aceasta a conceptelor folosite în analiza subdezvoltării este constatată într-o critică a tezei decalajului crescînd semnată de P.T. Bauer [1]. Autorul vede aici o filiație directă, căci: „Dacă sărăcia țărilor în curs de dezvoltare face imposibil, prin ea însăși, orice progres material, atunci ceea ce se cheamă decalaj, adică diferență între veniturile pe locuitor ale țărilor bogate în plină creștere economică și cele ale țărilor subdezvoltate în plină stagnare, nu poate decît să crească mereu prin forța lucrurilor". Nici una din cele două teze nu stă în picioare, se arată în continuare, și chiar dacă nu ești de acord cu unul sau altul din argumentele cu ajutorul cărora autorul le respinge, ideea sa generală — a inacceptabilității unui fatalism al subdezvoltării și al permanenței acesteia — nu poate să nu fie considerată corectă. Creșterea decalajelor este tot atît de puțin fatidică precum este fără ieșire cercul sărăciei; problema pentru țările rămase în urmă în dezvoltarea lor constă în găsirea căilor adecvate, proprii fiecărei situații concrete date, pentru ridicarea economiei și reducerea distanței față de țările dezvoltate.

Trecerea de la tratarea conceptelor la aceea a corolarului lor practic, de politică economică, scoate însă la iveală o latură cu totul diferită a gîndirii autorului. Critica ce părea s-o adreseze, într-un spirit de realism optimist, tezei despre creșterea decalajelor, se îndreaptă tot mai ascuțit împotriva unei singure presupuse implicații a ei, despre care consideră în plus că stă de fapt, la originea tezei însăși. Implicația incriminată constă în aceea că „dezvoltarea economică a țărilor sărace necesită din partea lor uriașe eforturi și sacrificii, iar din partea țărilor dezvoltate un ajutor masiv sub forma de donații interguvernamentale și de împrumuturi cu dobîndă mică". Atenția autorului — și virulența criticilor sale — se deplasează tot mai mult înspre contestarea necesității ajutorului, pentru a culmina în această concluzie finală: „Prezentarea decalajului crescînd ca o descriere a condițiilor prezente și a tendințelor viitoare nu este în realitate decît o formă de presiune vizînd să provoace în noi un sentiment de vinovăție pentru a ne face să mărim ajutorul". De unde părea la început să nege numai valabilitatea tezei despre creșterea decalajului, P. T. Bauer ajunge astfel să conteste însăși existența, cel puțin în proporțiile îndeobște admise, a decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și țările industriale din Vest. În treacăt fie spus, el recunoaște în felul acesta indirect că necesitatea și justificarea unui ajutor pentru dezvoltare decurge nu din teza despre creșterea decalajelor, ci din constatarea existenței reale a unor asemenea decalaje, din faptul că acestea nu sînt o problemă a unei țări sau a alteia, ci a comunității internaționale în întregul ei.

Încercarea de a-și demonstra justețea punctului său de vedere, autorul o întemeiază pe două idei principale: una, că diversitatea nivelurilor de dezvoltare de la țară la țară și înăuntrul unor țări ar fi mult prea mare pentru a se putea vorbi de două grupuri mari de țări cu niveluri net diferite; a doua, că nivelul de dezvoltare al țărilor considerate ca rămase în urmă ar fi îndeobște subestimat. În sprijinul primei idei se aduce argumentul că „nu există o diferență marcată între venitul pe locuitor al celei mai sărace țări dezvoltate și acela al țării subdezvoltate celei mai bogate". În consecință, scara nivelurilor de dezvoltare în lume ar fi mai mult sau mai puțin continuă, iar clasificarea în țări dezvoltate și țări subdezvoltate — arbitrară.

Probleme cum sînt nivelul tehnic al producției, structura pe ramuri a economiilor naționale și altele de același ordin, care indică existența unor deosebiri calitative ca criterii de demarcație și clasificare, nu apar în judecățile autorului.

Pe de altă parte, el afirmă — întru sprijinirea celei de-a doua idei — că decalajele cantitative, în măsura în care le admite, s-ar explica și ele, în bună parte, prin trebuințele diferite ale populațiilor respective. Trebuințele sînt însă ele însele un rezultat, o expresie a nivelului de dezvoltare al unei țări, și dacă adoptăm această prismă rezultă încă o dată, mai pregnant chiar, fragilitatea extremă a punctului de vedere care contestă caracterul real și obiectiv al decalajelor economice.

Negarea subdezvoltării, a scării largi de situații reale care o reprezintă și a gamei de soluții pe care le cer este o cale îndoielnică de a critica teza unei creșteri fatidice a decalajelor economice. Posibilitatea creșterii lor există din păcate, cea a menținerii lor — nu mai puțin. Economiștii pot contribui la evitarea ambelor alternative, fundamentînd-o mai bine pe a treia — a reducerii lor necesare, prin eforturile fiecărei țări în parte și ale întregii comunități internaționale.

L. STROJA

1) „The Widening Gap", articol apărut în Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review din septembrie 1971 și reprodus în Problèmes Economiques nr. 1253/1972. Ideile din articol sînt expuse mai pe larg în lucrarea aceluiași autor „Dissent on Development: Studies and Debates in Development Economics" (Weidenfeld and Nicolson, London, 1971)

date de prognoză

RELAŢIILE INDUSTRIE — AGRICULTURĂ — SERVICII

(Urmare din nr. trecut)

● *Factori propulsori şi restrictivi*

MULTE din prognozele efectuate pentru perioada de pînă în anul 2000 apreciază că omenirea va cunoaşte o creştere moderată a populaţiei în ţările avansate economiceşte, dar că ţările în curs de dezvoltare vor fi cuprinse încă în procesul accelerat de creştere pe care mulţi îl şi numesc explozie demografică. O primă observaţie ce se poate face cu privire la aceste prognoze este aceea că ele fac aproape complet abstracţie de posibilitatea ca o serie de ţări în curs de dezvoltare să intre în categoria ţărilor ce se industrializează, ceea ce (după cum arată tendinţele realmente mondiale şi pe termen lung) duce la o încetinire a creşterii demografice. Pe de altă parte, nu orice sporire a numărului populaţiei înseamnă un stimul pentru creşterea economică, ci numai sporirea populaţiei active efectiv ocupate, pentru că numai o asemenea amplificare a fenomenului demografic duce la creşterea puterii de cumpărare.

Or, din punct de vedere al creşterii populaţiei prognozele sînt unanime pentru ţările avansate : rata sporului absolut se va menţine scăzută. Aşadar, fenomenul demografic va influenţa slab creşterea producţiei industriale a ţărilor avansate. Este posibil însă ca această creştere să fie stimulată de presiunea politică din respectivele ţări în direcţia reducerii discrepanţelor brutale dintre diferitele regiuni şi pături ale populaţiei, într-un cuvînt a sărăciei ce continuă să existe în aşa-zisa „societate a abundenţei".

În acelaşi sens poate să-şi exercite influenţa şi inegala elasticitate a cererii pentru diversele produse în consumul populaţiei. Modificările în structura consumului presupun rareori scăderea absolută a consumului anumitor produse, dar implică întotdeauna creşterea mai rapidă a unor categorii de produse. În această privinţă îşi spune cuvîntul atît revoluţia ştiinţifică şi tehnică, prin inovaţiile în ce priveşte produsele consumabile, cît şi procesul de extindere în consumul de masă a unor obiecte care au reprezentat inovaţie — şi deci consum limitat — într-o perioadă trecută. Se poate imagina, de pildă, că momentul trecerii de la automobile cu motor cu explozie (inclusiv camioane etc.) la vehicule cu motoare nepoluante va reprezenta un stimulent extraordinar al creşterii producţiei industriale.

Un factor restrictiv al creşterii producţiei industriale în cele mai avansate ţări îl poate constitui, într-un viitor previzibil, penuria de materii prime Este ştiut, de pildă, că încă din momentul de faţă se vorbeşte insistent pe plan internaţional de insuficienţa materiilor prime (inclusiv resurse energetice) sau de epuizarea lor. În acelaşi fel sînt puse problemele şi în ce priveşte resursele de apă.

O analiză istorică a problemei materiilor prime duce la concluzia că nu este prima dată cînd se trage un asemenea semnal de alarmă. El reflectă, într-o anumită privinţă, îngrijorarea ţărilor capitaliste faţă de lupta dusă pentru exercitarea suveranităţii naţionale asupra resurselor lor naturale, de către ţările în curs de dezvoltare, ca şi faţă de implicaţiile asupra industriei ţărilor avansate ale unei industrializări a ţărilor în curs de dezvoltare. Desigur, procesul transformării în ţări cu economie avansată a celor care în momentul de faţă sînt furnizoare de materii prime va micşora în mod relativ oferta unor asemenea mărfuri pe piaţa mondială. Din punct de vedere absolut considerăm însă că se poate prognoza că va avea loc o creştere a exporturilor lor de materii prime, paralel cu sporirea consumului lor industrial. La aceasta va contribui inventarierea mai deplină a resurselor minerale existente în toate ţările lumii şi, în primul rînd, în cele în curs de dezvoltare ca şi modernizarea exploatării lor. Efectul economic previzibil şi care provoacă reala îngrijorare a monopolurilor internaţionale este cel al unei creşteri a preţurilor la materiile prime dată fiind sporirea cererii pe piaţa mondială. Creşterile de preţuri vor face însă rentabile şi exploatările minereurilor cu conţinut sărac existente în ţările dezvoltate, dar nefolosite din cauze economice.

● *Dar agricultura?*

CREŞTEREA producţiei industriale, privită pînă aici ca un proces independent de celelalte ramuri este intercondiţionată, în fond, de relaţiile cu ansamblul economiei. Agricultura, văzută într-o perspectivă sumbră în raport cu explozia demografică menţionată mai înainte, este apreciată de către unii oameni de ştiinţă a nu mai fi capabilă să asigure hrana unei omeniri în permanentă creştere. Trebuie să ţinem însă seama de faptul că actualele restricţii în ce priveşte dezvoltarea agriculturii nu sînt nici ele pur tehnologice, ci de natură mai ales economică. Suprafeţele mondiale cultivabile nu sînt încă practic epuizate, dar, conform unor legi descoperite de economişti încă din secolul al XIX-lea, pămînturile care nu asigură un anumit nivel de venituri sînt scoase temporar sau pe perioade foarte lungi din cultură. Este evident că o cerere solvabilă, sporită apreciabil de mult pe plan mondial, ar determina şi cultivarea acelor terenuri care cer investiţii foarte importante pentru punerea lor în circuitul agricol şi nu numai a acelora care sînt lăsate astăzi necultivate din pricina fertilităţii reduse.

În al doilea rînd, o asemenea cerere solvabilă masivă de alimente ar impulsiona către o intensificare a proceselor agricole care să ridice randamentul la hectar către nivelurile cele mai înalte obţinute în momentul de faţă pe plan mondial (cu cheltuielile corespunzătoare), ar provoca restructurări ale culturilor creînd astfel baza furajeră pentru creşterea animalelor la densităţi pe unitatea de suprafaţă sau în raport cu numărul locuitorilor comparabile cu indicii obţinuţi acum de către ţările avansate economiceşte.

Este fără îndoială că asemenea procese de intensificare a producţiei agricole vor necesita realocări de fonduri şi nu este exclus ca ţările cele mai industrializate ale lumii anului 2000 să fie şi acelea în care investiţiile în agricultură să reprezinte sume echivalente cu cele din industrie, ţinînd seama de restricţiile enunţate mai sus în dezvoltarea acesteia din urmă. Ar fi greşit însă să se tragă concluzia că o asemenea alocare prioritară sau paritară de fonduri spre agricultură ar fi posibilă şi necesară în momentul de faţă. Un asemenea proces presupune mai multe condiţii : atingerea unui volum ridicat al venitului naţional, în primul rînd ca urmare a unei mari producţii industriale pentru ca investiţiile în agricultură să fie posibile nu numai din punct de vedere valoric dar şi fizic, adică să existe mijloacele tehnice ale intensificării producţiei agricole ; populaţia agricolă să se fi redus la procente mici în totalul populaţiei active, corespunzător cu o creştere puternică a productivităţii şi calificării muncii, capabile să mînuiască tehnologia nouă ; cererea solvabilă de alimente şi materii prime de origină agricolă să fi devenit atît de mare încît să se reechilibreze raporturile de schimb între preţurile produselor agricole şi cele ale produselor industriale.

Este previzibil că asemenea condiţii nu vor fi îndeplinite, pe plan mondial, încă multă vreme deşi unele ţări foarte dezvoltate industrial vor putea fi puse în faţa unor cerinţe de realocare a fondurilor într-o perioadă relativ nu prea îndepărtată. Totuşi, se poate estima că, pe plan mondial, procesul de industrializare va determina creşteri treptate ale cererii de produse agricole şi deci o progresivă intensificare a producţiei în acest sector.

Pe de altă parte, este previzibil că dezvoltarea industriei şi agriculturii în lume va fi însoţită de o creştere şi diversificare a sectorului serviciilor. După cum se ştie. în unele ţări avansate economiceşte, serviciile tind de pe acum să devină precumpănitoare în formarea venitului naţional. Totuşi nu se poate trece cu vederea fragilitatea creşterii economice în asemenea cazuri, lucru explicabil fie şi numai prin faptul că este imposibilă stocarea de servicii aşa cum este posibilă stocarea de mărfuri produse acum, dar consumabile mai tîrziu.

● *Creşterea de ansamblu*

ÎN GENERE se pune o problemă deosebit de importantă pentru previziunea economică şi anume aceea a perspectivelor creşterii economice în ansamblul ei : va avea loc o creştere încetinită sau accelerată în următoarele decenii ? În această privinţă prognoza are o serie de elemente asupra cărora se poate reflecta pentru aprecierea direcţiilor viitoare. Astfel, este un fapt cert că inovaţia tehnologică, datorată atît cunoştinţelor ştiinţifice de pînă acum cît şi unor viitoare descoperiri ce se pot prevedea, va accelera ritmul creşterii în primul rînd prin efectele sale asupra productivităţii muncii. De asemenea, trebuie să ţinem seama că ceea ce constituie inovaţie în prezent în cîteva ramuri de vîrf şi numai în puţine ţări ale lumii va fi în viitor în consumul curent (productiv şi neproductiv) în respectivele state, dar va reprezenta inovaţie tehnologică pentru numeroasele ţări care astăzi se află pe o treaptă mai scăzută de dezvoltare economică, tehnico-ştiinţifică. Transferul tehnologic de masă din mănunchiul restrîns de ţări avansate în economia majorităţii ţărilor lumii va constitui pentru producţia mondială momentul unui imens salt care, probabil, nu a avut precedent similar în istoria de pînă acum a omenirii.

Sporirea productivităţii muncii va fi însoţită de o creştere a costului unui loc de muncă, ceea ce va avea drept efect o dilatare a volumului absolut al amortizărilor şi, în genere, a cheltuielilor materiale în ansamblul produsului social. Se înţelege că aceasta va duce la o încetinire a creşterii valorice a venitului naţional, dar şi la o accelerare a creşterii sale fizice.

Din toate aceste pricini, considerăm că ritmul general de creştere va cunoaşte diferenţieri internaţionale foarte puternice, atît de la o ţară la alta, cît şi de la o etapă la alta. Ţările actualmente avansate îşi vor continua probabil creşterea încă o perioadă de timp, mai precis atîta vreme cît revoluţia ştiinţifică şi tehnică va continua ea însăşi să se desfăşoare şi cîtă vreme se vor generaliza aplicabilităţile sale tehnologice. Este greu de estimat, fără calcule detaliate, de la ţară la ţară, cît va fi de întinsă această perioadă. Sigur este însă că actualul „gap tehnologic" dintre diversele ţări capitaliste va face ca dezvoltarea să fie mai accelerată în ţările mici şi mijlocii, angrenate mai puternic în diviziunea mondială a muncii. O situaţie mai favorabilă din acest punct de vedere vor avea actualele ţări aflate într-o situaţie nefavorabilă, deoarece există posibilităţi de angrenare relativ mai uşoară la diviziunea mondială a muncii în condiţiile în care nu există restricţiile impuse de funcţionarea unui imens capital fix uzat moral.

În schimb, ţările capitaliste avansate mari sau foarte mari, aflate astăzi într-o situaţie relativ privilegiată din punct de vedere al tehnologiei folosite, vor fi primele ce vor resimţi efectul încetinirii creşterii şi chiar al frînării. Acela va fi, probabil, momentul în care ţările respective vor reintra „în normal" în privinţa ciclului economiei capitaliste, cu oscilaţiile sale între avînt şi criză.

dr. N. S. STĂNESCU

DOMENIUL DE PLANIFICARE

(Urmare din pag. 20)

naţional unic reprezintă expresia unităţii de voinţă şi de acţiune a naţiunii în înfăptuirea programului partidului ; el este indivizibil, conducerea pe bază de plan constituind atributul inalienabil al suveranităţii poporului

Condiţiile obiective ale procesului de producţie şi reproducţie, ciclurile de fabricaţie în principalele ramuri. şi necesitatea cuprinderii în mod cît mai concret a perspectivei dezvoltării economice etc. au dus la utilizarea largă în ţările socialiste a planurilor de dezvoltare pe perioade de cinci ani.

Ţinînd seama de rolul acestor planuri, ca şi de faptul că relaţiile economice internaţionale socialiste, colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică devin pe zi ce trece un factor tot mai important al creşterii economice şi pornind de la influenţa pozitivă pe care coordonarea planurilor o poate avea asupra dezvoltării în continuare a colaborării economice, s-a statornicit ca o formă distinctă de colaborare coordonarea planurilor cincinale de dezvoltare a economiei naţionale a ţărilor membre ale C.A.E.R. Ea a fost abordată încă din anul 1954 la Sesiunea a IV a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. fiind apreciată ca o formă superioară şi complexă de colaborare, capabilă, să scoată la iveală elemente care să ducă la adîncirea şi diversificarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările membre ale C.A.E.R.

Această formă de colaborare şi-a găsit aplicarea pînă în prezent, în cursul a patru perioade de plan, respectiv pentru ultimele patru cincinale. Experienţa acumulată în decursul acestor aproape două decenii, precum şi rezultatele dobîndite, fac ca ţările membre ale C.A.E.R. să considere coordonarea planurilor cincinale ca una din **metodele de bază** ale dezvoltării planice a colaborării şi ca pe o importantă posibilitate de formare — între ţările participante — a unor legături economice şi tehnico-ştiinţifice stabile, profunde şi reciproc avantajoase. Pornind de la faptul că sfera problemelor colaborării care se examinează în acest cadru are o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea relaţiilor economice şi tehnico-ştiinţifice reciproce, ţările socialiste participante la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc au convenit să întreprindă acţiuni, să ia măsuri necesare care să ducă la perfecţionarea în continuare a coordonării planurilor cincinale. Iniţial s-au experimentat unele modalităţi, ca de exemplu coordonarea unor indicatori sintetici ai dezvoltării economiei sau încercări de elaborare a unor balanţe pentru un număr relativ mare de produse, modalităţi care s-au dovedit a nu corespunde scopului propus. Ca urmare a experienţei acumulate, în mod treptat s-a ajuns ca în activitatea desfăşurată pentru coordonarea planurilor cincinale să se examineze atît pe cale bilaterală cît şi multilaterală problemele dezvoltării economice ridicate de ţări ca prezentînd interes reciproc deosebit pentru ele, probleme pentru care este necesară prefigurarea rezultatelor obţinute — astfel ca de acestea să se poată ţine seama la elaborarea proiectelor planurilor naţionale. O astfel de modalitate de lucru a fost folosită cu succes în procesul coordonării planurilor pentru perioada 1971—1975.

Lucrările de coordonare a planurilor cincinale constau deci în consultări care se desfăşoară în mod succesiv între organele de planificare ale ţărilor, atît nemijlocit, cît şi în cadrul comisiilor bilaterale interguvernamentale de colaborare economică, precum şi în cadrul organizaţiilor internaţionale la care ţările respective participă, îndeosebi în cadrul C.A.E.R. În cadrul acestor consultări sînt vizate posibilităţile de soluţionare a problemelor economice respective care de fapt înseamnă asigurarea cu materii prime sau cu utilaje, instalaţii necesare, pe calea conlucrării între ţările interesate.

Rezultatele consultaţiilor bilaterale desfăşurate, precum şi soluţiile convenite se concretizează în continuare şi se finalizează, de către organele de comerţ exterior sau alte organe competente ale ţărilor în cursul tratativelor care se desfăşoară în vederea încheierii acordurilor comerciale de lungă durată sau a altor acorduri şi convenţii de cooperare şi specializare în producţie ş.a. Importanţa acestei forme de colaborare decurge, de asemenea, şi din aceea că oferă fiecărui stat participant la activitatea de coordonare a planurilor cincinale posibilitatea evidenţierii în propriul său plan naţional a rezultatelor convenite în procesul coordonării.

Din punct de vedere al eficienţei acestei activităţi, funcţia de bază a coordonării planurilor cincinale constă în intensificarea cooperării economice între ţări — cea mai în măsură să confere acţiunilor de coordonare un conţinut material concret — şi să orienteze aceste acţiuni în domeniile considerate de ţări, ca fiind esenţiale pentru dezvoltarea lor economică. **„România**

Piața Comună. — La 1 februarie a.c. intră în vigoare pentru cele trei noi țări membre reglementările privind Piața Comună agricolă, iar la 1 aprilie — primele reduceri de tarife vamale, care vor viza concomitent și Elveția, Portugalia, Suedia, Islanda și probabil și Finlanda și Norvegia.

Turism. — În primele 11 luni ale anului trecut în Iugoslavia s-au înregistrat 25,6 milioane zile turistice petrecute de străini. Deși cifra a rămas aproximativ aceeași ca în anul anterior, încasările preliminate au depășit pe întregul an suma de 460 milioane dolari, marcînd un spor substanțial, de circa 22%. După cum relatează **Taniug**, 40% din zilele turistice au revenit vizitatorilor din R.F.G., iar creșterea cea mai importantă a fost înregistrată de numărul turiștilor din U.R.S.S., Cehoslovacia, Ungaria și Polonia.

Electricitate. — Producția franceză de energie electrică se dublează la fiecare zece ani. În 1972 ea s-a ridicat la 163,4 miliarde kWh (+9,7%), din care societatea de stat EdF a asigurat 140 mrd. Ponderea energiei

REPERE

termice clasice a fost de 62%, iar a energiei nucleare de 8% (13,8 mrd. kWh în 1972 față de 8,7 mrd. în 1971).

Ambalaje. — În R.D.G. peste 90% din mărfurile aflate pe piață sînt ambalate. Pentru confecționarea ambalajelor se utilizează anual peste 700 mii tone hîrtie și carton, 500 mii metri cubi de scîndură, 100 mii tone de metal, 50 tone mase plastice și 1,5 milioane sticle.

Calculatoare. — La începutul anului trecut în R.F.G. funcționau peste 10 000 de calculatoare electronice, a căror valoare totală era evaluată la 15 miliarde mărci. Se apreciază că cheltuielile anuale ale sectorului public și particular din R.F.G în domeniul informaticii se ridică la 9 miliarde mărci.

Automobile. — Producția totală de automobile a Spaniei a crescut, în perioada 1967—1971, de la 316,9 mii la 479,9 mii unități (+52%). În frunte se situează societatea S.E.A.T. (participare Fiat) care a realizat în 1971 o cifră de afaceri de 29,5 miliarde pesetas, urmată de F.A.S.A. (participare Renault) — cu 12 miliarde pesetas, Chrysler España — peste 7,5 miliarde etc.

DOCUMENTAR

SIDERURGIA INDIANĂ

ÎN ULTIMUL sfert de veac, după proclamarea independenței naționale, structura economiei Indiei a înregistrat numeroase și importante modificări. O caracteristică fundamentală a dezvoltării economiei indiene în această perioadă a constituit-o industrializarea țării, procesul continuu de creare a industriei grele, moderne și de restructurare pe această bază a celorlalte ramuri. Reprezentînd un element esențial al politicii economice a statului indian, dezvoltarea industrială a ocupat un loc central în toate planurile cincinale și anuale elaborate pînă în prezent. Totodată, în cadrul industriei se remarcă o tendință distinctă de creștere, ca volum și pondere, în favoarea ramurilor producătoare de oțel, fontă, mașini etc. Toate acestea au la bază bogate resurse interne de materii prime necesare. Astfel, vom aminti numai că rezervele de cărbune, pînă la o adîncime de 600 m, sînt evaluate la peste 120 miliarde tone, iar cele de minereu de fier cu conținut superior se ridică la 10 miliarde tone. Producția acestora era la începutul actualului cincinal (1970—1974) de aproape 80 milioane tone și, respectiv, 29 milioane tone anual.

Pe acest fond, o preocupare permanentă a guvernului indian în cadrul politicii sale economice a constat în reducerea treptată a decalajului care există între producția și necesitățile economiei naționale în oțel. După 40 de ani de la construirea primei uzine siderurgice în India, capacitatea de producție a acestei ramuri ajunsese în 1946 la numai 1,5 milioane tone. Ulterior, după proclamarea independenței naționale, s-a plecat de la premisa că realizarea independenței economice a țării nu este posibilă fără dezvoltarea rapidă a industriei grele, a ramurilor sale metalurgică, siderurgică și constructoare de mașini. La sfîrșitul celui de al doilea plan cincinal (1956—1961), o dată cu apariția pe harta industrială a Indiei a unor mari uzine siderurgice ca cele de la Bhilai, Rurkela și Durgapur, precum și prin extinderea celor existente, s-a ajuns ca India să posede o capacitate instalată de 6 milioane tone lingouri oțel. Construirea acestor obiective industriale în diferite regiuni ale țării reflectă eforturile întreprinse pe plan economic de către autoritățile indiene de a se deschide noi zone industriale în state mai puțin dezvoltate din acest punct de vedere.

În cursul celui de-al treilea plan cincinal (1962—66), între industriile de bază s-a acordat, de asemenea, prioritate siderurgiei. Capacitățile celor trei mari uzine din sectorul de stat, menționate mai sus, au fost extinse, respectiv, de la 1 milion tone fiecare la 2,5 milioane tone, 1,8 milioane tone și respectiv 1,6 milioane tone. Ca urmare a acestor eforturi, în anul 1971 capacitatea de producție a întregii industrii siderurgice indiene a fost de aproape 9 milioane tone, iar producția — de aproximativ 6 milioane tone oțel.

În actualul deceniu, o dată cu inaugurarea în 1972 a uzinei siderurgice de la Bokaro, care va domina producția de oțel a Indiei, se preconizează o dezvoltare care să depășească dublul acestor cifre. Se are în vedere, în primul rînd, ca uzina de la Bokaro să producă în prima etapă (1973) în jurul a 2 milioane tone, ajungînd în 1976 la 4 milioane tone, iar în ultima etapă (1979) la 5,5 milioane tone de oțel, ceea ce va însemna aproape 1/3 din întreaga producție pe care o vor asigura în acel an toate cele opt combinate siderurgice ce vor funcționa atunci în sectorul de stat.

Este semnificativ faptul că, spre deosebire de celelalte uzine siderurgice din sectorul de stat, cea de la Bokaro se construiește încă de la început, în cea mai mare parte, cu utilaje și materiale fabricate în India. În acest fel, s-a asigurat un vast program productiv pentru o serie de uzine ale ramurilor industriale constructoare de mașini și utilaje, aparate de măsură și control etc. Se tinde astfel spre realizarea unui profil mai larg al dezvoltării industriei, spre asigurarea în proporție sporită a necesarului material și tehnic din resursele autohtone.

Alte centre siderurgice în sectorul de stat se construiesc la Salem (statul Tamil Nadu), Vijayanagar (statul Mysore) și Visakhapatnam (statul Andhra Pradesh). Se prevede ca ultimele două dintre aceste uzine să aibă fiecare inițial o capacitate de 2 milioane tone, urmînd a se extinde ulterior pînă la 3 milioane tone de oțel. Uzina de la Salem, care va intra în funcțiune la sfîrșitul acestui deceniu, va produce oțeluri speciale.

Programul de dezvoltare a industriei siderurgice indiene are în vedere următoarele necesități de oțel și fontă pentru acest deceniu (vezi tabelul).

Pentru a se satisface aceste cereri, guvernul indian a elaborat un plan al cărui obiectiv constă în ridicarea capacității de producție la peste 20 milioane tone lingouri oțel în 1979. De asemenea, se prevede ca la sfîrșitul deceniului viitor capacitatea de producție să fie de două ori mai mare față de anul 1980, ceea ce presupune o creștere de 2 milioane tone în fiecare an. În acest scop, pe lîngă construirea uzinelor amintite, există o preocupare evidentă în direcția extinderii celor existente atît în sectorul de stat, cît și în cel particular și a utilizării întregii lor capacități de producție.

N. St. MERIȘANU

în milioane tone

	1973—1974		1978—1979	
	oțel	fontă	oțel	fontă
Necesități interne	7,12	1,95	10,97	2,61
Export	1,30	1,00	1,80	1,50
Total	8,42	2,95	12,77	4,11

Sursa : Anuarul „India 1971/72".

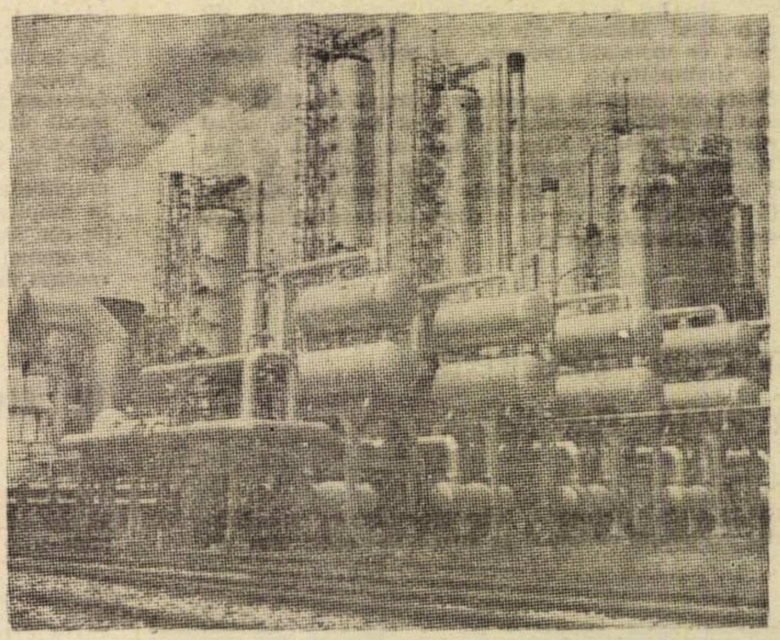

Uzina siderurgică de la Rurkela

VITRINA CU CĂRȚI

● Volumul **Programare neliniară** semnat de M. Dragomirescu și M. Malița (Editura științifică, 240 pag.), completează monografia „Programarea pătratică — Introducere în programarea convexă", apărută în 1968 sub semnătura acelorași autori. Concepută ca un compendiu, noua lucrare, scrisă accesibil, se adresează tuturor celor care studiază programarea matematică și aplicațiile sale, economiști, ingineri, cercetători, studenți.

● **Introducerea în cibernetică** (344 pag). de W. Ross Ashby apărută în Editura tehnică, este o interesantă și utilă introducere în teoria și metodologia acestei noi științe. Deși exemplificările sînt luate în cea mai mare parte din biologie, interesantă este reliefarea ideii că metodele, tehnicile și aparatul conceptual al ciberneticii pot fi aplicate în diferite domenii ale științei, inclusiv în economie, fără a fi necesare cunoștințe prea complicate de matematici superioare. Cartea este completată cu exerciții, indicații și răspunsuri explicative.

● Editura enciclopedică română publică în colecția Enciclopedia de buzunar lucrarea profesorului C.F.A. Rantin de la Universitatea din Cambridge despre **Raporturile dintre științe** (220 pag.). Autorul efectuează de pe poziții materialiste o cercetare comparativă a metodologiei științelor căutînd să evidențieze specificul abordării realității în științele ce studiază obiecte complexe.

● J. Beaujeu-Garnier, A. Gamblin, A. Delobez, **Images économiques du monde 1972, Paris, SEDES**, 1972, 271 pag. Un gen de anuar statistic internațional comentat, ajuns la cea de a 17-a ediție, elaborat de trei cunoscute cadre didactice universitare din Franța. După o prezentare a principalilor indicatori ai economiei mondiale, se face o caracterizare succintă sprijinită de date statistice a 72 de țări ale lumii, printre care și România, pe o perioadă cuprinsă în general între 1938 și 1971 inclusiv.

● B. Gosovic, **UNCTAD: Conflict and Compromise. The Third World's Quest for an Equitable World Economic Order through the United Nations** (UNCTAD: Conflict și compromis). Leiden (Olanda) Sijthoff, 1972, 400 pag.

arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **pornește de la faptul că relațiile cu statele din cadrul C.A.E.R., cît și cu celelalte țări socialiste, au o însemnătate deosebită pentru edificarea noii orînduiri sociale în fiecare țară, că această colaborare și cooperare trebuie să ducă la dezvoltarea susținută a economiei și la ridicarea bunăstării celor ce muncesc din fiecare țară, la întărirea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat socialist" [8]).**

Ca o ilustrare a aportului pe care lucrările de coordonarea planurilor cincinale îl aduc dezvoltării continue a relațiilor economice dintre țările participante, putem evidenția faptul că pentru perioada 1971—1975 prin acordurile de lungă durată încheiate de țara noastră cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., volumul schimburilor convenit va depăși pe cel corespunzător pericadei cincinalului anterior de aproape 1,60 ori, iar cu unele țări în proporții mult mai mari (cu Bulgaria de circa 2,45 ori, cu Ungaria de circa 2,35 ori, cu R.D. Germană de circa 2,22 ori. De menționat că în procesul tratativelor care au loc în cadrul colaborării în coordonarea planurilor cincinale, organele de comerț exterior și celelalte ministere economice găsesc noi posibilități de dezvoltare în continuare a cooperării economice, respectiv de creștere continuă a volumului schimburilor de mărfuri, fapt care poate fi demonstrat prin aceea că de pildă pentru anul 1972 protocoalele anuale convenite de organele de comerț exterior au prezentat față de tranșa acestui an din acordul de lungă durată, o creștere de încă aproape 9%.

Sfera problemelor avute în vedere de țări, în momentul de față, pentru examinarea posibilităților de conlucrare în scopul găsirii unor soluții reciproc avantajoase și care, pentru fiecare țară în parte, să aibă darul să contribuie la dezvoltarea capacității sale economice, este largă și se referă în principal la :

— satisfacerea pe baza colaborării a necesarului de combustibil și energie, elaborarea de propuneri privind dezvoltarea sistemelor interconectate, construirea prin eforturi comune ale țărilor interesate de obiective energetice, asigurarea cu utilaje necesare construirii în țările membre de centrale atomoelectrice ;

— construirea în țările interesate, cu eforturi comune, de capacități suplimentare pentru extracția și prepararea minereurilor de fier sau pentru fabricarea de produse siderurgice ;

— valorificarea prin colaborare a posibilităților existente în unele țări membre, în vederea satisfacerii necesarului țărilor participante cu nichel, cupru, zinc și alte metale neferoase ;

— specializarea și cooperarea în producția unor tipuri de mașini și utilaje îndeosebi pentru cele care nu se fabrică sau se fabrică în cantități insuficiente în țările socialiste ;

— colaborarea între țările interesate, în vederea dezvoltării producției de îngrășăminte chimice, mase plastice și rășini sintetice, fibre chimice și cauciuc sintetic, celuloză și hîrtie ;

— colaborarea în vederea satisfacerii necesarului țărilor interesate de materii prime și semifabricate pentru construcții și pentru industria materialelor de construcții (asbest, produse de asbociment, materiale de construcții etc.) ;

— probleme privind colaborarea în domeniul transportului de mărfuri în traficul internațional, dezvoltarea transporturilor cu ajutorul conductelor, asigurarea prin cooperare cu mijloace tehnice necesare pentru transport, dezvoltarea colaborării în domeniul telecomunicațiilor.

O problemă importantă a coordonării planurilor **este finalizarea acțiunilor.** Ținînd seama de țelul coordonării și de rolul său în planificarea și dezvoltarea economiilor naționale ale țărilor este necesar, ca în funcție de specificul problemelor examinate, să se asigure certitudinea soluțiilor adoptate, pe calea încheierii de către țările interesate de acorduri sau convenții cu obligații ferme asumate în mod reciproc. În linii generale, finalizarea lucrărilor pentru coordonarea planurilor cincinale, este similară celei practicate în lucrările pentru coordonarea planurilor de perspectivă mai îndelungată, deosebirea constînd îndeosebi în gradul mai mare de concretizare a problemelor și soluțiilor.

Totodată este necesar de subliniat faptul că de o mare importanță — pentru atingerea scopului propus de țările membre ale C.A.E.R. prin efectuarea lucrărilor de coordonarea planurilor cincinale — este examinarea periodică sau ori de cîte ori apare necesar, atît bilateral cît și în cadrul organelor C.A.E.R., a modului și stadiului de realizare a rezultatelor lucrărilor de coordonare în vederea soluționării acelor aspecte de colaborare în procesul dezvoltării cărora apar pe parcurs unele dificultăți.

---

6) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 256, Editura Politică, București 1970.

7) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 258, Editura Politică, București 1970.

8) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, pag. 421, Editura Politică, București 1971.

mondorama

BALANȚĂ TEHNOLOGICĂ JAPONEZĂ

IMPORTURILE japoneze de know how — arată un studiu al Centrului japonez de comerț exterior — au atins în 1971 488 milioane de dolari, în vreme ce exporturile au fost de numai 60 de milioane. Acest raport de 8 la 1 între importul și exportul de documentații de fabricație, care evidențiază dependența încă mare a Japoniei de tehnologia străină, este totuși mult mai redus față de cel din 1960, de 41 la 1, marcînd progresele realizate între timp de industria niponă. Principalii furnizori de tehnologie ai Japoniei sînt în ordine S.U.A., R.F.G., Anglia și Franța, aceasta din urmă cu 5—6% din totalul contractelor. Comparativ cu Franța, de exemplu, Japonia a cheltuit în 1969 de 1,2 ori mai mult pentru achiziționarea de know how, dar a exportat numai un sfert.

METROUL DIN BUDAPESTA

IN DECEMBRIE trecut a fost dată în exploatare — pe toată lungimea sa de 9,8 km — linia de metrou care leagă, trecînd pe sub albia Dunării, Buda de Pesta. Deși nu preia decît aproximativ 10% din traficul transportului în comun, ea are un mare rol în descongestionarea centrului orașului. Metroul poate transporta 50 000 călători pe oră, cu o viteză comercială medie orară de 33 km, de trei ori mai rapidă față de circulația la suprafață ceea ce reduce cu 30—50 minute durata străbaterii orașului de la un cap la altul. Metroul este acționat prin telecomandă, echipat cu instalații moderne de semnalizare, securitate și climatizare.

Odată cu darea în funcțiune a liniei Est-Vest, s-a trecut la grăbirea construcției liniei Nord-Sud, unind cartierele Ujpest și Kispest, care va măsura 15 km și trebuie dată în folosință în 1982. Construcția primei linii a costat 5,5 miliarde de forinți. Agenția MTI apreciază că cea de a doua linie de metrou va costa 8,5 miliarde forinți.

STRUCTURI COMERCIALE ÎN PIAȚA COMUNĂ

GRAFICUL alăturat, reprodus după **Handelsblatt**, oglindește volumul și structura comerțului tă-

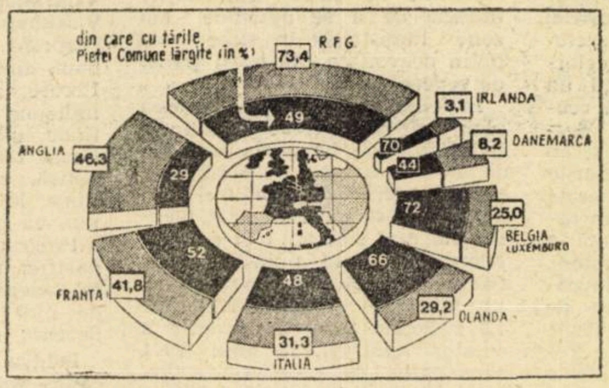

Volumul comerțului.

rilor care fac parte din Comunitatea Economică Europeană, lărgită la 1 ianuarie 1973 prin aderarea Angliei, Irlandei și Danemarcei. Datele, referitoare la anul 1971, sînt exprimate în miliarde de mărci vest-germane.

PROIECTE CANADIENE

FOAMEA crescîndă de energie, servituțile create de sporirea substanțială a investițiilor prin adăugarea costului instalațiilor antipoluante îndeamnă tot mai mult la reconsiderarea unor surse secundare, practic inepuizabile, de energie nepoluantă, ca, de exemplu, energia mareelor, al cărei potențial, la scara întregului glob, este evaluat la circa 1240 miliarde kWh pe an.

Recent, guvernul Canadei și al provinciilor New Scotland și New Brunswick au reluat în studiu proiectul unei uzine maremotrice în golful Fundy din Canada, unde se înregistrează, cu valori între 14 și 16 m, cel mai înalt flux de pe glob. Volumul și amplitudinea masei deplasate de apă asigură, numai în amplasamentul studiat aici, la Minas, o producție considerabilă, de 54 GWh (10^9 kWh pe an), față de numai 2 GWh/an la Rance, în Franța, unde s-a realizat prima amenajare maremotrice.

ÎN ALB-NEGRU ȘI CULORI

PRODUCȚIA și utilizarea televizoarelor se extind an de an, în majoritatea țărilor de pe glob, astfel încît cifra de afaceri a acestei subramuri industriale depășește cu mult pe cea a producției aparatelor de radio. În principalele țări capitaliste dezvoltate, situația pe piața televizoarelor era — la sfîrșitul anului 1971 — următoarea (în mii unități):

Țara	Alb-negru		În culori	
	producția	în funcțiune	producția	în funcțiune
S.U.A.	cca. 7000*	64000	7250*	3600
Japonia	...	...	7000	...
R.F.G.	2116	15300	1109	2200
Anglia	1932*	15550	982*	1650
Franța	1275	11890	320	709

*) Vînzări

Dintre aceste țări, S.U.A. sînt și cel mai mare importator de televizoare: 4,12 milioane în alb-negru și 1,28 milioane în culori (în 1971); la export pe primul loc se situează Japonia, cu 1,2 milioane de televizoare în culori exportate în 1971.

1 DOLAR HECTARUL

ÎN cadrul programului său de colonizare a Amazoniei, guvernul brazilian a pus în vînzare către fermieri mici și mijlocii terenuri în pădurile amazoniene la prețul de 1 dolar hectarul în statul Pará și de 2 dolari în teritoriul Rondonia. Suprafața cumpărată nu poate fi mai mică de 500 hectare, dar nici nu poate depăși 3000 hectare. Cea mai mare parte a terenurilor sînt situate în apropierea șoselei transamazoniene, care, în 1974, urmează să lege coasta atlantică cu Anzii Cordilieri. Institutul național pentru colonizare și reformă agrară din Brazilia socotește că încă în 1973 se vor instala aici aproximativ 1500 de familii, iar în decurs de zece ani numărul lor va spori la 100 000. Amazonia se întinde pe un teritoriu de peste patru milioane kilometri pătrați, de opt ori suprafața Franței.

„SOCIETATEA DE MARKETING SOCIALIST" DIN POLONIA

MISIUNEA societății poloneze de marketing se leagă de sarcinile privind creșterea schimburilor externe de mărfuri în condițiile asigurării eficienței economice și ale satisfacerii exigențelor crescînde ale consumatorului de bunuri prezentate pe piața internă. În sfera producției „Societatea de marketing socialist" acționează în sensul producerii de bunuri corespunzătoare exigențelor social-economice. În sfera desfacerii și a serviciilor contribuie la crearea condițiilor pentru mărirea volumului desfacerilor în condiții de eficiență.

Această organizație întrunește cercetători în domeniul marketingului, specialiști în planificarea și dezvoltarea produselor noi, în promovarea politicii comerciale și desfacerea produselor, cît și teoreticieni în marketing care răspund de pregătirea cadrelor pentru această activitate. Societatea poloneză de marketing este membru ordinar al Asociației economiștilor din Polonia.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICA VÎNZĂRILOR ȘI EVOLUȚIA PROFITULUI

EXTINDEREA RAPIDĂ a vînzărilor realizate de o firmă industrială capitalistă nu este totdeauna însoțită și de o creștere similară a rentabilității. După cum evidențiază datele publicate de revista „Fortune" (nr. 5/1972), referitor la creșterile medii pe o serie de ramuri industriale din S.U.A. în 1971, decalajele sînt uneori apreciabile*. Ramura „aparate de măsurat, științifice și echipament fotografic", de pildă, care a înregistrat cel mai mare spor al volumului vînzărilor (+13,8%) printre ramurile incluse în tabelul nr. 1, se află — în ceea ce privește creșterea profiturilor față de nivelul atins în 1970 — doar pe locul 7. În același timp, ramura „autovehicule și piese", care a cunoscut cea mai rapidă creștere a profiturilor (+49,0%), nu și-a mărit volumul vînzărilor decît cu 7,3%. La acest decalaj contribuie un întreg complex de factori — conjuncturali și de sistem: printre aceștia, nu ultimul rol joacă poziția de cvasimonopol al producției și desfacerii deținută în unele ramuri (de automobile, de cauciuc etc.) de cîteva mari societăți, ceea ce le permite să desfășoare o strategie calculată a sortimentului produselor, a vînzărilor și prețurilor.

Aceeași revistă se oprește și asupra decalajului pronunțat între nivelul realizat de diferite firme industriale din S.U.A. (în 1971) la unul dintre cei mai expresivi indicatori ai activității lor: volumul mediu al vînzărilor pe salariat. Datele din tabelul nr. 2 ilustrează că — pe scara descrescătoare a valorii acestui indicator — prima firmă („American Beef Packers"), a realizat un volum mediu al vînzărilor pe salariat de treizeci de ori mai mare decît ultima firmă („General Instrument"). Se remarcă, de asemenea, că majoritatea celor zece firme care au obținut rezultate optime la vînzări fac parte din industria alimentară și cea a combustibililor.

*) Este vorba de primele 500 de întreprinderi industriale din S.U.A.

Tabelul nr. 1

Ramura	Creșterea volumului vînzărilor (%)	Creșterea profiturilor (%)
Aparate de măsurat, științifice și echipament fotografic	13,8	13,3
Țigări și tutun	12,5	18,2
Băuturi	11,8	8,9
Sticlă, ciment, beton	10,2	21,5
Produse ale rafinării țițeiului	10,1	2,0
Produse farmaceutice	9,8	9,9
Alimente	8,9	13,5
Îmbrăcăminte	8,8	5,3
Edituri și poligrafie	7,7	14,3
Autovehicule și piese	7,3	49,0
Cauciuc	7,2	24,0
Textile	6,6	8,3
Săpunuri, cosmetice	6,1	12,2
Construcții navale echipament feroviar	1,3	13,1

Tabelul nr. 2

Denumirea firmei	Volumul mediu al vînzărilor pe salariat (mii dolari)
Primele zece firme	
American Beef Packers	357,5
Needham Packing	278,5
Missouri Beef Packers	276,4
Amerada Hess	271,5
Iowa Beef Processors	241,7
Coastal States Gas Producing	239,9
Associated Milk Producers	213,3
Archer Daniels Midland	211,0
Clark Oil and Refining	208,9
Commonwealth Oil Refining	162,6
Ultimele cinci firme	
Castel and Cooke	13,9
Hannes	13,5
Cannon Mills	13,5
Fairchild Camera and Instrument	12,7
General Instrument	11,9

Pol.-PCR

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 5 (492)
vineri 2 FEBRUARIE 1973
* 24 PAGINI 2 LEI

5

SENTIMENTE

AM TRAIT CU TOȚII, în săptămîna care a trecut, un eveniment sărbătoresc, emoționant, sub a cărui impresie puternică ne mai aflăm încă. Manifestările entuziaste, spontane, cu care țara întreagă a cinstit aniversarea a 55 de ani de viață și a patru decenii de activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au contopit într-o unică revărsare a sentimentelor de prețuire și dragoste ale poporului față de partid, față de încercata sa conducere, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu prilejul acestei duble sărbători, partidul și guvernul, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți cetățenii patriei noastre socialiste au adus un însuflețitor omagiu activității îndelungate de eminent militant revoluționar, a secretarului general, contribuției deosebite pe care și-a adus-o la lupta pentru eliberarea națională și socială a poporului român, pentru promovarea intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale națiunii noastre, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului pe pămîntul României. Aceste sentimente, acest omagiu au fost exprimate vibrant într-o suită de momente impresionante, cum au fost ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, întîlnirile cu oamenii muncii prilejuite de vizitele de lucru în întreprinderi și instituții din județele Vaslui, Iași și din Capitală, sărbătoreasca solemnitate de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București, felicitările adresate de primii-secretari ai comitetelor județene de partid, activiști din ilegalitate, reprezentanți ai oamenilor muncii, ai organizațiilor obștești și ai instituțiilor centrale, întîlnirile cu reprezentanți de frunte ai intelectualității și cu cadre de conducere ale armatei etc.

Expresie a legăturii indisolubile dintre partid și popor, aceste manifestări au fost determinate organic de atașamentul, stima și prețuirea față de politica partidului, față de calitățile conducătorului partidului și statului. Mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri sintetizează grăitor aceste calități: „Prin dinamismul și energia cu care ai acționat și acționezi, atît pe plan intern cît și internațional, pentru înfăptuirea politicii partidului și statului, prin clarviziunea și principialitatea gîndirii și acțiunilor tale, prin patriotismul înflăcărat și înaltul spirit internaționalist de care ești animat, prin umanismul comunist de care ai dat dovadă în fiecare împrejurare, prin calitățile remarcabile de militant revoluționar ai cucerit trainic stima și prețuirea întregului nostru partid și popor... Munca și lupta ta de patru decenii în mișcarea revoluționară, activitatea desfășurată în fruntea partidului și statului sînt o demonstrație strălucită a faptului că ți-ai consacrat întreaga viață slujirii intereselor și aspirațiilor fundamentale de progres și bunăstare ale poporului, cauzei nobile a socialismului, păcii și colaborării între națiuni".

Sărbătorind pe secretarul general al partidului, poporul nostru a sărbătorit totodată partidul, și-a exprimat adeziunea, încrederea și recunoștința față de modul în care își îndeplinește rolul de forță conducătoare a întregii societăți. Unitatea și coeziunea de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului, a conducerii sale clarvăzătoare, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă principalul temei al forței și trăiniciei orînduirii noastre socialiste, chezășia îndeplinirii măreţului program de edificare a unei țări înfloritoare.

Sentimentele pe care le păstrăm în urma acestei sărbători, a manifestărilor entuziaste pe care ea le-a prilejuit, sînt sentimente de mîndrie pentru ceea ce poporul nostru a realizat în toți acești ani de dezvoltare dinamică, impetuoasă, sentimente care ne îndeamnă la noi mobilizări ale tuturor energiilor noastre, sub conducerea înțeleaptă a partidului, în frunte cu secretarul său general, în vederea accelerării ascensiunii noastre pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Inalta școală a uzinei (Foto I. Cucu)

ÎN ACEST NUMĂR:

- Politica de personal pentru noile obiective economice
- Punerile în funcțiune înainte de termen. Noi reglementări stimulative
- Cauze ale ,,respingerii'' inovației organizatorice
- Decizia de plan
- Căi ale progresului tehnic: apropriere, transfer, asimilare
- Prognoza consumului alimentar în funcție de venit la orizontul '90

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

Numărului 5 din 2 februarie 1973

3
— ?lan • angajamente
Creşterea productivităţii — rezultantă a unor acţiuni convergente
de ing. **Ion Călinescu**, secretar al Comitetului judeţean Dîmboviţa al P.C.R.

4
— **Investiţii**
Punerile în funcţiune înainte de termen
Noi reglementări stimulative — Ce se întreprinde în sprijinul lor ?
de ing. **Nicolae Bâlcu**, director tehnic, Ministerul Construcţiilor Industriale.

5
— **Capacităţi de producţie**
O condiţie esenţială a eficienţei economice : Valorificarea integrală a potenţialului tehnic
de **Dan Mateescu**

6
— **Agricultură**
Cooperatorii fructifică avantajele acordului global
de **I. Stănescu**

7
— **O amplă acţiune cu largi implicaţii economice.** Evidenţa capacităţilor de producţie pe 1973
de ing. **D. Niculescu**, inspector general de stat al Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor

8
— **Finanţe**
Controlul financiar şi relevarea rezervelor interne ale unităţilor economice
de **M. König**, controlor revizor general adjunct în Ministerul Finanţelor

9
— **Strategii de dezvoltare**
Metalurgie (I) : Creştere şi modernizare
de **R. Pugler**

10—11
— **Forţa de muncă**
Politica de personal pentru noile obiective economice
Dezbatere organizată de **Constantin Cojocaru**

12
— **Agenda economistului**
Semnează : **Dumitru Marinescu, Ion Kirmaier**

13
— **Conducere şi organizare**
Cauze ale „respingerii" inovaţiei organizatorice
de **Radu Lungu, Gabriel Culcer**

14
— **Informaţie • decizie**
Conturarea unei concepţii de proiectare tipizată
Sistem informaţional modular pentru activitatea de producţie (III)
de ing. **Petre Andrei**, ing. **Paul Colenati**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările socialiste : Domeniul activităţii de planificare (III)
de **Radu Constantinescu**

16
— **Creştere economică**
Decizia de plan
de **T. Schatteles**
— **Şcoli • curente • economişti**
Georg Klaus
de conf. dr. **I. Stănculescu** — Mehedinţi

17
— **Ştiinţă şi societate**
Căi ale progresului tehnic : apropriere, transfer, asimilare
de **Ihor Lemnij**

18
— **Date de prognoză**
Prognoza consumului alimentar în funcţie de venit la orizontul '90
de **Carmen Damşa**

19
— **U.R.S.S.**
Repartiţia teritorială a forţelor de producţie modifică necontenit harta ţării
de acad. **N. Nekrasov**, preşedinte al Consiliului pentru studierea forţelor de producţie de pe lîngă Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S.

ÎN SUPLIMENT
— **Planul de aprovizionare tehnico-materială**
de **Al. Deteşan**
— **Jurisdicţia muncii. Părţile în litigiul de muncă**
de **C. Jornescu**
— **Riscurile în comerţul exterior şi transferul lor de la exportator la importator**
de **dr. Alexandru Puiu**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

scrisori

Economo-stivuitori..:

LA Întreprinderea economică judeţeană a cooperativelor din judeţul Cluj, economiştii sînt folosiţi cu regularitate în munci de descărcători-încărcători şi în alte activităţi neconforme cu studiile şi pregătirea lor. La un dever anual de peste un miliard lei, întreprinderea noastră, nu posedă un electro-stivuitor, o macara, un electrocar, vehicularea zilnică a circa 300 de tone de produse făcîndu-se manual.

Şt. SÎRBU
economist-Cluj

I. I. L: Vedea — rediviva

CU UN TIMP în urmă, am scris în „Viaţa economică" nr. 36/1972), despre necesitatea reînfiinţării întreprinderii de industrie locală din Vedea. Spaţiile şi capacităţile de producţie, precum şi forţa de muncă existentă reclamau acest lucru. Organele de resort din judeţul nostru au analizat problema. Urmarea : la 26 decembrie 1972 s-a semnat actul înfiinţării unităţii amintite.

Gh. CRUCEANĂ
economist-Piteşti

Surse bibliografice

CA vechi cititor şi colaborator al revistei „Viaţa economică" (de la apariţia primului număr), aş solicita ca unele studii mai importante publicate să fie însoţite de o sursă bibliografică. Acest lucru ar fi util pentru cei ce doresc să aprofundeze problemele respective şi, în mod deosebit, pentru cursanţii de la diferitele forme de învăţămînt.

Ion Ciobanu MEDEŞAN
economist
Grupul de fabrici de produse refractare-Braşov

ECOURI

LA ÎNCEPUT REALIZĂRI MINIME, APOI EFORTURI COSTISITOARE PENTRU RECUPERAREA RESTANŢELOR

(V. E. nr. 44/1972)

DEFALCAREA planului pe lunile unui trimestru depinde de doi factori. Unul intensiv, (producţia zilnică) şi altul extensiv, (numărul de zile lucrătoare, care nu este egal pe toate lunile, ci variază de la 25 la 27). Diminuarea de efort menţionată în articol între lunile iunie şi iulie 1972, a fost de 74 mil. lei, întrucît numărul de zile lucrătoare la aceste două luni a fost egal. Această diminuare provine de la Centrala cărbunelui Petroşani (34 mil. lei). Combinatul cărbunelui Tg. Jiu (30 mil. lei) şi restul de la celelalte unităţi, ca urmare a efortului depus în luna iunie pentru compensarea nerealizării planului de către Centrala cărbunelui Petroşani cu 30 mil. lei.

Au fost diminuări ale nivelului zilnic de producţie în prima lună a trimestrelor II şi III faţă de ultima lună a trimestrului IV. Aceste diminuări s-au datorat unor greutăţi şi deficienţe la Centrala cărbunelui-Petroşani care au fost analizate de minister şi de o comisie guvernamentală, luîndu-se măsurile necesare îndreptării situaţiei, iar la Combinatul cărbunelui Tg. Jiu, datorită preluării neritmice şi sub cantităţile prevăzute în plan a lignitului de către unităţile Ministerului Energiei Electrice. Au fost stabilite şi în acest caz măsuri corespunzătoare.

ing. **O. ARABAGIAN**
director
în Ministerul Minelor Petrolului şi Geologiei

Menţiunea privind planificarea pe primele două luni ale trimestrului a unor sarcini mai uşor realizabile de către întreprinderi, este justă. Asemenea concluzii s-au desprins şi din analizele ce s-au efectuat la nivelul departamentului şi ministerului.

În scopul îmbunătăţirii activităţii unităţilor industriale în domeniul planificării şi urmăririi îndeplinirii planului la toţi indicatorii, conducerea ministerului a luat o serie de noi măsuri, dintre care menţionăm: participarea specialiştilor din minister la analiza lunară, la centrale şi întreprinderi ; control organizat la acele unităţi la care se constată realizări necorelate ale indicatorilor de plan ; stabilirea unui program de măsuri care aplicat în producţie va contribui la o mai raţională planificare a sarcinilor de plan.

ing. **Gabriel FURDUESCU**
director general
în Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii

CURIER

• Condiţii de încadrare

GHEORGHE ARVATU, Craiova — Puteţi ocupa — din punct de vedere al îndeplinirii condiţiilor de studii şi vechime — oricare dintre funcţiile economice prevăzute în nomenclatorul specific aplicat în unitatea unde lucraţi. La stabilirea vechimii în specialitate pentru ocuparea funcţiilor de şef de birou, şef serviciu, director şi director adjunct, precum şi a funcţiilor de conducere asimilate cu acestea, se ia în considerare integral atît vechimea în funcţii economice medii, cît şi vechimea în funcţii economice superioare. Conform prevederilor art. 41 din Legea nr. 12/1971, avînd peste 16 ani vechime în funcţii economice medii, puteţi fi încadrat şi în funcţia de economist principal, întrucît organul de conducere a unităţii poate să socotească ca timp util pentru promovarea din funcţia de economist în aceea de economist principal cîte un an de vechime în funcţii economice medii, o jumătate de an în funcţii superioare.

★

DOINA IVAN, Borzeşti — Îndepliniţi condiţiile prevăzute la pct. 66 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, pentru promovarea dv. — pe bază de examen sau concurs — în funcţia de tehnician principal. Sînteţi absolventă a învăţămîntului mediu de cultură generală şi aveţi o vechime ca muncitoare laborantă de peste 10 ani, fiind încadrată la categoria cea mai mare de calificare a reţelei tarifare din ramura respectivă. Vechimea minim necesară de 10 ani rezultă din prevederile anexei I-a la Legea susmenţionată, inclusiv pct. 1 şi 3 din Nota la această anexă.

GHEORGHE AVRAM, Satu Mare — Absolvenţii facultăţii de drept pot fi încadraţi în funcţii economice pentru care este prevăzută cerinţa învăţămîntului superior economic numai dacă, în lista specialităţilor înrudite, stabilită de forurile competente la care se referă pct. 1 din Nota la anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, figurează în mod expres şi această posibilitate. Absolvenţii facultăţii de drept care, la 1 ianuarie 1972, ocupau funcţii economice, le pot ocupa în continuare, în condiţiile prevăzute la art. 68 din legea susmenţionată.

• Disciplina muncii

NICU CONSTANTIN, Brăila — În art. 13 din Legea nr. 1/1970 se prevede posibilitatea sancţionării salariatului care a comis o abatere disciplinară cu „retragerea uneia sau mai multor gradaţii ori trepte de salarizare pe o perioadă de 1—3 luni sau, în cazul celor încadraţi cu salariul la nivelul de bază, diminuarea acestuia cu 5—10% pe aceeaşi perioadă". De asemenea, se prevede şi posibilitatea retrogradării în funcţie sau categorie — în cadrul aceleiaşi profesii, pe o durată de 1, 2 sau 3 luni. Astfel, un salariat din categoria V-a, sancţionat cu retrogradare în categorie, poate fi încadrat pe o perioadă de 1—3 luni, în categoria II-a, însă în cadrul aceleiaşi meserii. La fel, un şef de serviciu economic, poate fi retrogradat temporar, în funcţia de economist (deşi între aceste funcţii mai sînt cele de şef birou şi economist principal). Salariatul retrogradat păstrează — în perioada ocupării temporare a unor funcţii inferioare, respectiv a încadrării într-o categorie tarifară inferioară — numărul de gradaţii ori trepte de salarizare pe care le-a avut anterior. Retragerea temporară, în acelaşi timp, şi a treptelor de salarizare, respectiv a gradaţiilor ar face ca, pentru aceeaşi abatere, să se dea două sancţiuni disciplinare.

• **NICOLAE WETZEL**, Teleajen — Pot ocupa funcţia de maistru numai absolvenţii şcolilor de maiştri, de speciatate, absolvenţii liceelor de specialitate cu profil tehnic, cu 5 ani în producţie ca muncitori calificaţi, muncitorii de înaltă calificare încadraţi în categoria cea mai mare de calificare din reţeaua ramurii respective, care dovedesc capacitate de conducere şi organizare, care au o vechime de cel puţin 8 ani în producţie ca muncitori calificaţi (vezi şi pct. 26 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971). Dv. puteţi ocupa funcţia de maistru, întrucît va încadraţi în prevederile susmenţionate, dar aveţi obligaţia ca în termen de 3 ani, să absolviţi un curs special de maiştri.

• **VIRGIL SLOATĂ**, Bucureşti — Referindu-se la articolul semnat de dv. în nr. 46/1972. „Centrala industrială în faţa ultimelor clarificări operative" Centrala Băncii Naţionale ne comunică: „...unitatea în cauză trebuia să ia toate măsurile pentru a se încadra în fondul de salarii planificat transmis prin plan de organul său tutelar, fără să afecteze însă economiile cuvenite bugetului de stat. În cazul în care organele bancare constatată că unităţile nu au virat în termenul legal economiile rezultate din cauzele prevăzute de art. 2 din Legea nr. 18 şi le-au folosit pentru plata altor drepturi de salarii decît cele înscrise la art. 3, aplică sancţiuni în conformitate cu dispoziţiile legale în vigoare (H.C.M. nr. 68/1970, art. 1 pct. 4). În acelaşi timp se iau măsuri pentru virarea sumelor respective, afectîndu-se fondul de salarii planificat din luna imediat următoare".

• **G. V. PRODEXPORT** — Problema ridicată de dv. cu privire la modificarea reglementării în vigoare referitoare la condiţiile de acordare integrală a salariilor tarifare, în cazul personalului care face parte din serviciile funcţionale, a fost trimisă — spre examinare — organelor competente.

• **EMIL HĂLCIUG**, Botoşani — În conformitate cu prevederile pct. 2 din nota la anexa 2 la Legea nr. 12/1971, stabilirea perioadelor lucrate în specialităţi înrudite în vederea determinării vechimii în specialitate pentru ocuparea unor funcţii tehnice, economice, de altă specialitate şi administrative, este în competenţa comisiei de încadrare şi promovare a personalului din unitatea respectivă.

• **IOSIF SUTH**, Cluj — Despre Expoziţie în Dicţionarul limbii române moderne citim : prezentare publică a unor obiecte selecţionate în mod special pentru a pune în lumină specificul unei activităţi, aspecte din viaţa unei mari personalităţi etc. + Locul sau clădirea unde sînt expuse aceste obiecte. Citind numărul 41/1972 al revistei noastre veţi afla tot ce vă interesează în legătură cu Tîrgurile internaţionale. Valută = Sistemul monetar adoptat într-o ţară, unitatea monetară respectivă. + Totalitatea monedelor (de hîrtie sau metal) care servesc ca mijloc de plată. Valută forte = valută care are acoperire în aur şi care este acceptată de mai multe ţări.

• **T. IONESCU**, Galaţi — Citiţi în rubrica Agenda economistului din numărul 3/1973, articolul „Aspecte legale noi privind premierea". Răspunde la toate întrebările dv.

• **Erată** : În nr. 4/1973 al revistei, la pagina 9, col. 1 ; în rîndul 19 se va citi — **pînă în anul 1990.**

plan-
angajamente

PRIORITĂȚI

- Extinderea mecanizării și automatizării proceselor de fabricație
- Aplicarea studiilor privind organizarea superioară a producției și a muncii
- Dimensionarea corespunzătoare a numărului de salariați și asigurarea unei proporții raționale a aparatului tehnico-administrativ
- Extinderea acordului global în cît mai multe sectoare de activitate industrială

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII – REZULTANTĂ A UNOR ACȚIUNI CONVERGENTE

PLANUL PE 1973 al județului nostru, an hotărîtor în îndeplinirea cincinalului înainte de termen, prevede o creștere de 32% față de 1972, la producția globală. **Cu prilejul recentei Conferințe a organizației județene, au fost relevate însă reale posibilități pentru depășirea prevederilor maximale ale planului, organizația județeană de partid angajîndu-se să obțină suplimentar în 1973: 5 000 tone țiței, 10 milioane mc gaze utilizabile, 50 km tuburi de azbociment, 200 000 lămpi electrice cu incandescență, 1 500 tone construcții metalice și 50 000 mp țesături.** Principalul constă acum în materializarea acestor obiective, îndeosebi pe seama sporirii productivității muncii, care marchează o creștere planificată de 16% față de 1972. În acest an 74% din sporul producției va trebui obținut pe calea creșterii productivității muncii.

În vederea realizării sarcinilor prevăzute, **în toate întreprinderile din raza județului nostru au fost întreprinse largi acțiuni de depistare a rezervelor interne existente, au fost întocmite, în baza acestora, planuri speciale de măsuri tehnico-organizatorice.** Bunăoară, **programele speciale privind creșterea productivității,** întocmite în întreprinderi, acordă și în acest an o atenție deosebită măsurilor necesare **extinderii mecanizării și automatizării proceselor de producție.**

Anul trecut, pe întregul județ au fost utilizate fonduri de mică mecanizare în valoare de aproape 9 milioane lei din care în industrie circa 5 milioane lei, cu o eficiență economică anuală de peste 7 milioane lei care au facilitat mecanizarea sau automatizarea unor faze sau operații ale procesului de producție. La întreprinderea textilă „Bucegi" — Pucioasa, de pildă, prin mecanizarea operațiilor de încărcare, descărcare și depozitare a materiilor prime, a fost redus numărul de muncitori auxiliari, care au fost redistribuiți în sectoarele productive. De asemenea, la Uzina de utilaj petrolier — Tîrgoviște, tot pe baza creditelor de mică mecanizare, au fost mecanizate și modernizate diferite faze ale procesului de producție — lucru ce s-a soldat cu importante sporuri de creștere a productivității muncii.

Dar nu în toate întreprinderile a existat o grijă susținută pentru mecanizarea sau automatizarea unor procese de muncă, deși aceasta se impunea. Unele întreprinderi au solicitat credite foarte mici, iar altele deloc (exemplu „Flacăra-Găești și „Steaua roșie"-Titu), fapt ce a avut urmări negative asupra creșterii productivității muncii. Pornind de la această situație, **Comitetul județean de partid a stabilit măsuri concrete de sprijin și control în direcția materializării măsurilor prevăzute de către fiecare întreprindere pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.**

Un cîmp vast de valorificare a unor resurse de creștere a productivității muncii îl oferă și **perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație.** De altfel, trebuie să subliniez faptul că anul trecut numeroase colective, introducînd în procesele de fabricație tehnologia modernă, au reușit să obțină, concomitent cu sporirea productivității muncii, însemnate economii de materiale. La Fabrica de frigidere—Găești, de pildă, se realizează corpul și blocul din fontă pentru compresorul de la frigider prin turnarea în cochile. Piesele astfel obținute, au adaosuri minime și sînt de bună calitate, fapt ce permite să se realizeze la prelucrare o înaltă productivitate a muncii. De asemenea, la Uzina de utilaj petrolier — Tîrgoviște, Întreprinderea mecanică — Mija, Uzina de utilaj chimic-Găești, Uzina de utilaj chimic-Moreni, s-a extins în mare măsură procedeul de forjare în matrițe, în locul forjării libere. Și în aceste întreprinderi aplicarea tehnologiei respective s-a soldat cu un spor substanțial de productivitate a muncii și, ceea ce este foarte important, s-a obținut paralel o utilizare mai bună a metalului.

Ținînd seama de faptul că aceste tehnologii cît și altele pot fi extinse, au fost stabilite, pentru acest an, măsuri concrete pentru toate întreprinderile. De altfel dorim ca pentru toate întreprinderile județului, **1973 să constituie anul înnoirilor, mai ales în ce privește introducerea și promovarea de tehnologii moderne, de înaltă productivitate.**

O ALTĂ CALE de sporire a productivității asupra căreia ne vom orienta mai mult atenția în acest an, este aceea a **îmbunătățirii organizării producției și a muncii în întreprinderi, în secții și la fiecare loc de muncă.** La Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște, de pildă, unde pe baza unui studiu elaborat de specialiștii de aici, s-a reorganizat fluxul tehnologic la fabricația pieselor de schimb pentru utilaj petrolier, productivitatea muncii a sporit simțitor, iar beneficiile anuale ce se realizează se ridică la aproape 500 000 lei.

Din păcate, nu peste tot s-au făcut studii temeinic fundamentate privind organizarea superioară a producției și a muncii, iar în alte locuri, deși s-au efectuat asemenea studii, acestea nu au fost aplicate în practică. La Întreprinderea de prefabricate din beton celular autoclavizat-Doicești s-a elaborat un important studiu privind organizarea producției și a muncii în atelierul de confecționat armături pentru elemente prefabricate, dar el n-a fost aplicat. În **perioada 1971—1972,** de exemplu, **dintr-un total de 15 studii elaborate de Cabinetul județean de organizare a producției și a muncii, au fost aplicate doar 10.** La cele 5 studii neaplicate din diferite motive, mai mult sau mai puțin întemeiate, s-au pierdut — după estimările făcute — o producție de circa 8 mil. lei.

Iată, așadar, cît este de important ca, **peste tot, studiile și măsurile preconizate privind organizarea mai bună a producției și a muncii să fie finalizate neîntîrziat, ca rezultatele lor să se oglindească în acest an în sporirea substanțială a productivității muncii.**

MERGÎND pe linia indicațiilor cuprinse în documentele Plenarei din noiembrie 1972 a C.C. al P.C.R., va trebui — în interesul sporirii productivității muncii — să ne ocupăm mai îndeaproape și cu mai multă fermitate de **introducerea sau extinderea acordului global nu numai în construcții, dar și în alte sectoare de activitate industrială, ca formă de remunerație stimulativă de creștere a producției fizice și de obținere, pe această bază, de venituri superioare.** Anul trecut, de exemplu, pe unele șantiere circa 70% din constructori au lucrat în acord global.

În urma analizelor efectuate de Comitetul județean de partid, de organizațiile de partid și de comitetele oamenilor muncii, rezultă că **există condiții de a se introduce, începînd din acest an, acordul global și în unele secții ale întreprinderilor industriale, mai ales în abatajele Exploatării miniere — Șotînga, în secțiile de sculărie și mecanic-șef din uzinele constructoare de mașini și în unele unități ale industriei locale din județ.** Bineînțeles, **va trebui să veghem ca introducerea sau extinderea acordului global să se soldeze, deopotrivă, cu rezultate bune pentru producție, respectiv cu sporirea productivității muncii, cît și cu mărirea cîștigurilor salariaților.**

Un alt aspect important este acela al **dimensionării corespunzătoare a numărului de salariați, al asigurării unei proporții raționale a aparatului tehnico-administrativ în raport cu nevoile efective ale fiecărei unități, ale activității de producție.** Pentru întreprinderile din județul nostru problema este și mai acută dacă ținem seama că în urma edificării a noi obiective industriale, se resimte tot mai mult lipsa de cadre, îndeosebi de cadre calificate, cu experiență.

În anii din urmă s-au desfășurat în județ numeroase acțiuni privind dimensionarea corespunzătoare a numărului de salariați ca și asigurarea unei proporții raționale a aparatului tehnico-administrativ în raport cu cerințele concrete ale producției. S-au obținut și rezultate. Totuși, în unele întreprinderi ca, de pildă, la Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște, Exploatarea minieră-Șotînga și Uzina de utilaj chimic-Moreni mai există un număr ridicat de personal auxiliar în comparație cu cel direct productiv; în alte locuri, cum este cazul la Uzina de utilaj chimic și Întreprinderea de prefabricate din Găești, Întreprinderea de prefabricate din beton celular autoclavizat Doicești, Fabrica de ciment-Fieni, Grupul de șantiere-Tîrgoviște și altele, ponderea personalului tehnic-administrativ este încă mare în raport cu numărul total al salariaților.

În acest an, vor trebui studiate cu atenție în întreprinderi atît numărul cît și structura salariaților astfel ca, prin stabilirea unei proporții cu adevărat corespunzătoare, o parte din personalul administrativ și cel din activitatea auxiliară să poată fi orientat — după o pregătire profesională prealabilă — **spre locurile direct productive.**

DESIGUR, căile de sporire a productivității muncii sînt multiple și ele diferă de la o întreprindere la alta. Important este însă ca acum, cînd în toate unitățile au loc **adunările generale ale salariaților,** să se supună unei ample analize noile posibilități ce se cer fructificate.

Nu trebuie pierdută din vedere analizarea în mod deosebit a modului în care **se utilizează timpul de lucru** — domeniu în care în toate întreprinderile din județ avem încă mari rezerve de fructificat. Aceasta presupune ca, pe lîngă măsurile tehnico-organizatorice ce se impun a fi luate, să fie întărită munca politico-educativă, încît să crească responsabilitatea fiecărui salariat pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, dorința și hotărîrea sa de a contribui cu toate forțele la înfăptuirea planului pe 1973 și a angajamentelor asumate. Sîntem convinși că maturitatea de care dau dovadă colectivele noastre de muncă, dorința ce o manifestă pentru înfăptuirea fermă a hotăririlor partidului, vor face cu putință ca și în județul nostru actualul cincinal să fie realizat înainte de termen.

ing. Ion CĂLINESCU
secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

EXPANSIUNEA INDUSTRIEI MODERNE PE EXEMPLUL AFIRMĂRII CHIMIEI VÎLCENE

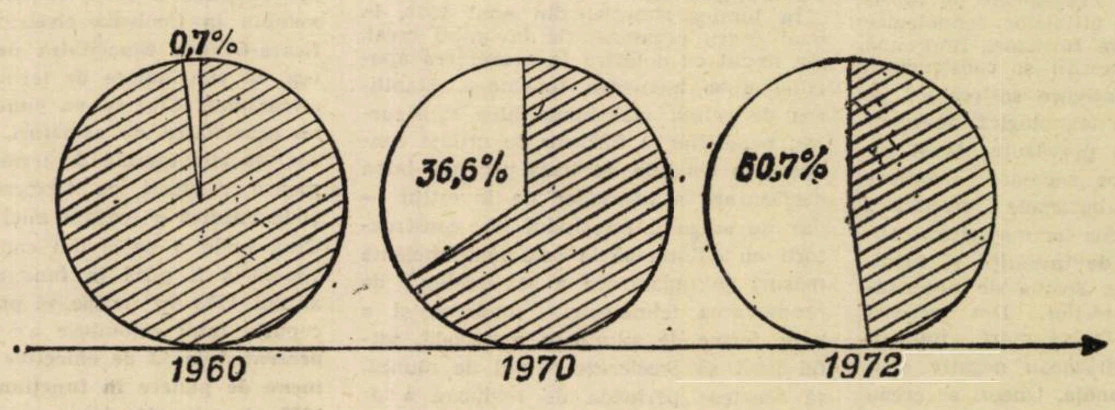

JUDEȚUL VÎLCEA dispune de resurse care permit o rapidă dezvoltare industrială: țiței, gaze, sare, calcar, marmură, tufuri vulcanice, păduri etc. Ca urmare a politicii partidului și statului de industrializare a tuturor regiunilor țării, în județul nostru o dezvoltare rapidă a cunoscut **industria chimică. La sfîrșitul cincinalului 1966—1970, ea deținea 36,6% pentru ca în 1972 să atingă 50,7%** din totalul industriei vîlcene.

Dacă în 1960 aceasta producea numai 0,5 mii t sodă caustică și 58,5 mii t sodă calcinată, în 1971 industria chimică vîlceană a produs 117,4 mii t sodă caustică și 320,5 mii t sodă calcinată (34,1% și respectiv 53,3% din producția totală pe ramură). De asemenea, județul nostru realizează întreaga producție de octanol din țară, 2,6% din producția de antidăunători, 9,2% din cea de materiale plastice și rășini sintetice 100% etc.

În actualul cincinal ritmul mediu anual de creștere a industriei chimice din județ va fi de 36,8%. Această creștere se va regăsi, evident, în cantitățile tot mai mari de produse chimice — producția de sodă calcinată va spori, de pildă, în 1975 față de 1970 de peste două ori, cea de sodă caustică de aproape patru ori și jumătate, cea de antidăunători de peste patru ori, iar cea de materiale plastice și rășini sintetice de aproape 23 ori.

Nicolae DIDOIU
șeful serviciului industrie, Direcția județeană de Statistică-Vîlcea

investiţii

Punerile în funcţiune înainte de termen

NOI REGLEMENTĂRI STIMULATIVE – CE SE ÎNTREPRINDE ÎN SPRIJINUL LOR?

CA URMARE a volumului important de fonduri de investiţii alocate pentru dezvoltarea economiei naţionale, **în acest an unităţile Ministerului Construcţiilor Industriale au de executat lucrări de construcţii, instalaţii şi montaje pentru punerea în funcţiune a peste 750 capacităţi** *(cifre care includ şi unele restanţe din anul precedent)*, **ceea ce reprezintă o creştere de peste 50% faţă de planul pe 1972.** *Multe din aceste obiective au o deosebită însemnătate pentru economia naţională.*

Principalul în activitatea de realizare a investiţiilor din acest an este însă respectarea termenelor de dare în funcţiune a obiectivelor planificate şi chiar devansarea lor.

● Stabilirea prin plan a relaţiilor constructor – beneficiar – furnizor de utilaje

HOTĂRÎRILE Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, prevăd reducerea numărului de obiective care se vor ataca în acest an, în ideea de a se evita dispersarea forţelor, resursele materiale, financiare, forţa de muncă şi mijloacele de producţie, aşa încît eforturile să se poată concentra pe obiectivele majore în curs de realizare în vederea respectării şi chiar devansării termenelor la care ele urmează să intre în circuitul producţiei. Ca urmare, în acest an planul prevede investiţii în lucrări noi cu aproape 50% mai reduse decît în anii precedenţi. Pentru orientarea cît mai justă în această direcţie, în cadrul ministerului nostru se efectuează în prezent ultima analiză a planului pe anul 1973, care urmează a fi definitivat în cîteva zile. În această analiză se vor **evidenţia îndeosebi acele lucrări care se prevede că nu vor avea condiţii de a fi atacate din plin, propunîndu-se transferarea fondurilor ce rămîn de la acestea la obiectivele importante la care sînt create condiţii optime.** În acest fel, stadiile fizice ce se vor realiza în cursul anului, vor asigura termenele de punere în funcţiune, fără cheltuieli neeconomicoase în perioadele de finalizare a lucrărilor.

Realizarea obiectivelor economice prioritare la termenele prevăzute sau chiar punerea lor în funcţiune în devans faţă de prevederi, a fost facilitată de noile prevederi din planul de stat, care stabilesc clar obligaţiile şi atribuţiile fiecărui factor responsabil. În principal, **ele se referă la precizarea, prin plan, a datei de începere a lucrărilor, a duratei lor de realizare, inclusiv a datei de aprobare a STE, de predare a proiectelor de execuţie, a termenului maxim la care vor trebui încheiate contractele de livrare a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice etc.** Pentru constructori în mod special, dar şi pentru ceilalţi factori care concură la realizarea investiţiilor, aceste prevederi cu putere de lege, constituie o uşurare a activităţilor de coordonare a eforturilor.

Prin măsurile luate s-a urmărit şi **intensificarea conlucrării directe între factorii implicaţi în procesul de realizare a investiţiilor.** Programele de fabricaţie şi livrare a utilajelor tehnologice se stabilesc de către furnizori, împreună cu titularii de investiţii şi constructori, astfel încît să se asigure sosirea lor pe şantiere în ordinea tehnologică de montaj şi la termenele prevăzute. Acest lucru a fost imperios necesar, deoarece pînă în prezent, programele respective se stabileau, în marea lor majoritate, numai între titularii de investiţii şi furnizori, fără a se ţine seama de necesităţile reale ale montorilor. Din această situaţie decurgeau foarte mari impedimente care se răsfrîngeau negativ asupra economiei naţionale. Uneori se creau stocuri de utilaje — atunci cînd acestea ajungeau mai devreme pe şantiere, alteori (din cauza întîrzierilor în livrare), utilajele nu puteau fi montate, întîrziindu-se astfel probele tehnologice şi rodajul.

Pentru evitarea acestor stări de lucruri, unităţile de montaj-instalaţii şi Direcţia generală de coordonare a lucrărilor din ministerul nostru au participat, alături de titularii de investiţii şi uzinele furnizoare, la programarea livrării utilajelor. Aşadar, prin reglementarea clară, prin plan, a relaţiilor constructor-beneficiar-furnizor de utilaje s-au creat premise favorabile demarării lucrărilor de investiţii din acest an, înfăptuirea la termen şi, în unele cazuri, chiar în devans, a unor importante obiective industriale.

● Pentru ca termenele planificate să nu fie numai respectate, dar chiar devansate

PENTRU A SE STABILI MĂSURI într-adevăr eficiente la nivelul Ministerului Construcţiilor Industriale şi al unităţilor sale de execuţie, s-a pornit nu numai de la evidenţierea posibilităţilor reale de atacare a noilor investiţii, ci şi de la analiza obiectivă a altor situaţii care au determinat în unele cazuri depăşiri ale termenelor de punere în funcţiune în anul 1972. Rezultatul succint al acestor **analize a scos în evidenţă în principal existenţa unor întîrzieri şi nelivrări de utilaje şi materiale speciale care au dus la depăşirea termenelor la aproape 45% din capacităţile nerealizate. Printre beneficiarii care au avut întîrzieri mai importante la acest capitol s-au numărat Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Unelte şi Electrotehnice, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.**

S-au înregistrat de asemenea întîrzieri, datorate depăşirii termenelor de eliberare a amplasamentelor, deschiderii finanţării, predării şi chiar schimbării proiectelor sau detaliilor de execuţie, care au determinat aproape 20% din nepunerile în funcţiune ; acestea s-au localizat, în special, la capacităţile Ministerului Agriculturii şi la Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii. Au fost semnalate şi întîrzieri datorate beneficiarilor în asigurarea unor utilităţi ca alimentare cu apă, energie electrică, căldură, gaze etc.

În lumina situaţiei din anul 1972, în noul cadru organizatoric favorabil creat, s-a trecut cu hotărîre la prevenirea apariţiei unor asemenea fenomene. Stabilirea de relaţii mai bune între constructor, beneficiar şi furnizor de utilaje constituie o condiţie de bază pentru buna desfăşurare a lucrărilor de investiţii — dar nu singura. La rîndul lor, constructorii au datoria să ia cele mai eficiente măsuri de organizare a şantierelor, de promovarea tehnologiei moderne şi a unor forme de stimulare materială, astfel încît să accelereze ritmul de muncă, să scurteze perioada de realizare a obiectivelor.

O primă condiţie şi cea mai importantă este aceea ca **organizaţiile noastre de construcţii-montaj să elimine cauzele care le-au determinat să contribuie cu peste 20% la nepunerile în funcţiune ale anului trecut. Este vorba, îndeosebi, de lipsa de forţă de muncă** care s-a resimţit mai ales la Trustul de Construcţii Industriale-Timişoara şi, în mai mică măsură, la alte trusturi, printre care Trustul de Construcţii Industriale-Bucureşti şi Centrala de lucrări de construcţii agrozootehnice. **În vederea lichidării acestei cauze sîntem hotărîţi să acţionăm pe două căi importante şi anume: creşterea productivităţii muncii şi crearea de condiţii de viaţă şi de muncă de natură să atragă muncitorii şi cadrele tehnico-inginereşti în regiunile în care lipseşte forţa de muncă.**

Pentru **creşterea productivităţii muncii** s-a elaborat încă de la finele anului 1972 un nou regulament de plata lucrului în acord global pentru muncitori şi cadrele tehnico-inginereşti de pe şantierele ministerului. Este cert că noul sistem de stimulare va mobiliza cadrele existente să depună o muncă mai organizată, mai eficientă — astfel încît în raport direct cu cantitatea şi calitatea muncii depuse să-şi mărească şi cîştigurile şi, în acelaşi timp, aplicarea acordului global va atrage noi cadre în activitatea de construcţii. Pentru finalizarea acestei măsuri (în prezent procentul de cadre salarizate în acord global în ministerul nostru este de 40%) sînt în curs de desfăşurare instructaje de aplicare şi popularizare a noului sistem de plată care va trebui să se extindă pe toate şantierele.

Întrucît **tehnologia modernă are un rol de seamă în reducerea duratei de execuţie a lucrărilor,** am luat măsuri pentru introducerea largă şi extinderea paletizării în manipularea materialelor de construcţii, pentru utilizarea cofrajelor spaţiale la construcţia căminelor muncitoreşti şi a cofrajelor unificate ş.a. De asemenea, organizaţiile de construcţii vor depune eforturi, împreună cu ministerele care au în subordine fabricile de materiale refractare, pentru înlocuirea într-o măsură din ce în ce mai mare a zidăriei refractare cu beton refractar.

În acest an, spre deosebire de trecut executarea lucrărilor va fi urmărită pe baza stadiilor fizice necesare. Astfel, din trim. I, s-a trecut la programarea fizică a unor cantităţi de lucrări cu volume mari ca, de exemplu, mişcări de pămînt, betoane, cofraje, precum şi a unor lucrări de izolaţii. De asemenea, s-a unificat modul de programare a fronturilor reciproce de lucru între diverşii executanţi de pe şantiere.

Toate aceste măsuri, precum şi altele ce vor fi luate în funcţie de specificul fiecărui şantier, vor permite o mai bună utilizare a potenţialului tehnic şi uman, vor facilita accelerarea şi chiar scurtarea termenelor de execuţie a noilor obiective. Conştienţi de importanţa obiectivelor pe care trebuie să le realizeze, constructorii — pe baza măsurilor concrete luate — analizează în prezent posibilităţile pe care le au de a pune în funcţiune mai devreme o serie de obiective industriale. Încă de pe acum **unele trusturi au şi prevăzut devansarea punerii în funcţiune a unor obiective ca de exemplu la Centrala electrică de termoficare-Oradea capacitatea de 50 MW cu cca. 30 zile înainte de termen, la Uzina „Armătura"-Cluj se va pune în funcţiune capacitatea de armături neferoase cu cca. 40 zile înainte de termen** etc. Asemenea reduceri de termene se prevăd şi la Fabrica de cazane mici şi arzătoare-Cluj, unde o parte din capacitatea prevăzută a fi pusă în funcţiune la finele anului 1973 va începe să producă la începutul lunii octombrie a.c. şi altele. **În prezent, cele 53 de obiective care au termene de punere în funcţiune în trim. I 1973 au asigurate toate condiţiile pentru a fi integrate în circuitul economic la termenele stabilite.**

ing. Nicolae BĂLCU
director tehnic
Ministerul Construcţiilor Industriale

● Polietilenă

Polietilenă reticulabilă — material flexibil, cu stabilitate termică şi chimică mare, cu proprietăţi electrice îmbunătăţite. Are o gamă largă de întrebuinţări: învelirea cablurilor electrice imersate în apă sau alte lichide, obiecte sanitare obţinute prin injecţie sau formare de folii speciale etc.

● **Compound polietilenă (cauciuc)** — obţinut prin realizarea unui aliaj intim între polietilena de înaltă presiune şi cauciucul CAROM, se pretează atît la vulcanizarea clasică cît şi la cea reticulară. Domenii principale de utilizare: cabluri telefonice submarine şi furtunuri pentru irigaţii.

● **Copolimer grefat polietilenă-vinilcarbazol** — obţinut printr-un procedeu original şi simplu de grefare, este destinat unor utilizări speciale în industria cablurilor de înaltă tensiune (de exemplu în televiziune).

● **Polietilenă stabilizată la radiaţii ultraviolete** — înlăturînd unele dezavantaje ale polietilenei clasice, este utilizabilă în agricultură, în special la sere şi solarii. Prin aceasta vor fi economisite anual cantităţi apreciabile de polietilenă care vor putea avea alte utilizări, inclusiv export.

● **Copolimeri tip E.V.A. (etilenă-vinil-acetat)** — realizaţi printr-un procedeu original care le conferă proprietăţi deosebite (transparenţă mărită la lumină şi oxigen), pot fi utilizaţi la fabricarea de ambalaje fine, caşerare, realizarea de tuburi flexibile prin injecţie şi extrudere, ca adezivi etc. Comparabili cu produse consacrate pe piaţa mondială, pot înlocui cu succes importul acestora realizîndu-se astfel economii apreciabile de valută (preţul lor pe piaţa mondială variază între 500 şi 1000 dolari pe tonă).

● Freza purtată pentru vie

Freza purtată viticolă, produsă la uzina „7 Noiembrie" — Craiova, completează gama echipamentelor destinate mecanizării lucrărilor în vii, cu distanţa între rînduri de 1,5—2,25 m.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

În agregat cu tractorul viticol de 45—50 CP pe roţi şi pe şenile, freza se utilizează la lucrările de întreţinere, în toate tipurile de sol. În comparaţie cu costurile de executare a lucrărilor de întreţinere cu cultivatorul şi discuitorul, cheltuielile directe se reduc — în cazul utilizării frezei — cu circa 30%, iar consumul specific de combustibil cu aproape 40%.

● Unităţile de cercetări şi proiectări şi uzinele de specialitate din **Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii** fac pregătiri pentru deschiderea în primăvară a unor platforme de preindustrializare a lemnului. Realizarea lor va elimina lucrările pregătitoare — costisitoare şi îndelungate — asigurînd, în acelaşi timp, scoaterea rapidă şi fără pierderi, a masei lemnoase din păduri. Prin folosirea platformelor de preindustrializare, indicele de utilizare a masei lemnoase va creşte de la 86% la 93%, iar valoarea produselor realizate dintr-un metru cub de lemn va spori cu 23 lei.

● Brevete

● Întreprinderea „Energomontaj" este titularul brevetului nr. 54475 care se referă la o instalaţie şi un procedeu pentru sudarea metalelor **cu arc electric**, de curent continuu şi alternativ, cu electrozi înveliţi şi în mediu de gaze, precum şi pentru tăierea, sudarea şi metalizarea cu oxizi şi pulberi metalice cu ajutorul jetului de plasmă. Instalaţia are un gabarit redus, este uşor transportabilă şi poate fi executată la un preţ de cost foarte scăzut.

● Institutul de studii şi cercetări pentru îmbunătăţiri funciare este titularul brevetului de invenţie nr. 54997, care se referă la un dispozitiv **de oprire automată a motoarelor Diesel,** după o durată de funcţionare predeterminată, la apariţia unor avarii ori în prezenţa oricăror stări considerate critice. Altfel, dispozitivul poate opri motorul cînd se scurge timpul de funcţionare programat, cînd temperatura apei de răcire depăşeşte 90°C, cînd scade presiunea uleiului din instalaţia de ungere a motoarelor sau cînd se semnalizează de către un sesizor o stare critică, cum ar fi o ploaie torenţială, cînd umiditatea solului a depăşit o anumită limită.

● Uzina „Tehnofrig" din Cluj este titularul brevetului de invenţie nr. 54953 care se referă la un **sistem de etanşare metal pe metal,** folosit la etanşarea capacelor superioare ale robinetelor instalaţiilor frigorifice, robinete care lucrează pînă la presiunea nominală de 25 kgf/cm². Acest sistem asigură o întreţinere simplă prin eliminarea garniturilor de etanşare.

● Brevetul de invenţie nr. 54965 care se referă la o **casetă pentru bobinele de sîrmă destinate alimentării preselor de balotat paie sau furaje,** se aplică cu succes la Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia, judeţul Constanţa. De o construcţie simplă şi compactă, el evită blocarea sîrmei în casetă.

O condiţie esenţială a eficienţei economice

capacităţi de producţie

VALORIFICAREA INTEGRALĂ A POTENŢIALULUI TEHNIC

Intreprinderile mobilizate de conceptul utilizării raţionale a capacităţilor de producţie

SĂ NOTAM, mai intii, următoarele cifre :

— **37 miliarde lei** — reprezintă sporul de producţie care va fi obţinut în acest an prin valorificarea superioară a investiţiilor făcute.

— 85% — este indicele planificat de utilizare a fondului de timp disponibil al maşinilor-unelte, care va trebui realizat în noul an prin încărcarea corespunzătoare a acestora.

Sînt cifre care trebuie avute în vedere în toate întreprinderile şi centralele industriale. Şi aceasta, deoarece în eforturile pentru a produce mai mult, mai ieftin, la un nivel calitativ superior şi cu eficienţă maximă, o cale esenţială este folosirea completă — intensivă şi extensivă — a capacităţilor de producţie. Cert este că pornind de la corelaţia dintre gradul de utilizare a maşinilor şi instalaţiilor din dotare şi eficienţa economică, în multe întreprinderi industriale s-au luat măsuri energice menite să asigure valorificarea la un înalt nivel a „zestrei" tehnice de care dispun. La uzina „Rulmentul" din Braşov, bunăoară, s-a înregistrat unul din cei mai înalţi indici de folosire a capacităţilor de producţie : peste 95%. Intensificîndu-şi eforturile pentru folosirea judicioasă a tuturor utilajelor şi instalaţiilor, acţionînd hotărît pentru lichidarea „golurilor" de producţie, petrochimiştii de pe platforma industrială Brazi au obţinut — peste prevederi — însemnate cantităţi de benzine, hidrocarburi aromate, policlorură de vinil. În fine, investigaţiile făcute în unităţile industriale din sectorul 3 al municipiului Bucureşti au relevat că, prin mai buna folosire a capacităţilor de producţie, se va realiza suplimentar, în actualul cincinal, o producţie în valoare de 4,4 miliarde lei.

Ce trebuie făcut, acum, la început de an, pentru a asigura în practică o îmbunătăţire substanţială a gradului de utilizare a maşinilor şi utilajelor ?

Desigur, există numeroase căi, numeroase pîrghii de acţiune pentru atingerea acestui scop ; este vorba, printre altele, de generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III, de realizarea neîntîrziată a parametrilor tehnico-economici proiectaţi la noile capacităţi de producţie date în funcţiune, de creşterea randamentelor în funcţionarea maşinilor şi utilajelor ş.a. Ne vom opri însă la alte modalităţi de acţiune prin care, în fiecare întreprindere, se poate asigura creşterea indicelui de utilizare a capacităţilor de producţie şi anume : 1) depistarea şi redistribuirea operativă a utilajelor devenite disponibile într-o unitate sau alta ; 2) stabilirea unor norme de muncă pentru realizarea cărora maşinile şi utilajele trebuie folosite complet.

În legătură cu prima problemă, enunţată mai înainte — **repunerea rapidă în circuitul productiv a utilajelor disponibile** — iată care sînt constatările unor recente investigaţii, făcute de organe de specialitate din Ministerul Finanţelor, în cîteva unităţi industriale din Capitală : la Fabrica de maşini-unelte şi agregate din Bucureşti, două strunguri revolver ∅ 40, un strung paralel S-55 ∅ 500×200, un altul — ∅ 720—1500 ş.a. au avut, în anul 1972, un indice de încărcare de...0,8%—38%. Cum s-ar spune, au fost folosite doar simbolic, dar nimeni nu s-a gîndit la transferul lor în alte uzine. Alte utilaje — printre care : 2 strunguri cu ax vertical RB-63, o maşină de găurit radială RF 51-B, o altă maşină de găurit şi alezat orizontal — nu au fost utilizate măcar o singură oră în întregul an 1972. Pentru aceste utilaje, şi pentru altele nici în acest an (dată fiind structura producţiei planificate) nu se asigură o utilizare eficientă. Şi totuşi, numai la intervenţia organelor de specialitate din Ministerul Finanţelor, conducerea Fabricii de maşini-unelte şi agregate din Capitală a declarat disponibile în acest an 20 de utilaje. De ce însă numai după luni şi ani de nefolosire, maşinile respective reintră în circuitul productiv ? Să mai notăm însă că şi în prezent la această unitate constructoare de maşini o serie de maşini-unelte, deşi nu au fost niciodată utilizate, sînt menţinute în fabrică în speranţa că poate vor fi necesare cîndva. Este de pildă, cazul unui strung în valoare de aproape un milion lei, utilaj care, din decembrie 1970 cînd a fost achiziţionat şi pînă în prezent, nu a fost folosit, şi al altor maşini-unelte noi de mare randament.

O situaţie asemănătoare apare şi la Combinatul de industrializare a lemnului-Pipera. La această unitate, dacă nefolosirea unor utilaje (un fierăstrău circular multiplu WEB, o maşină de scos şi înlocuit noduri ş.a.) este oarecum justificată de uzura lor morală avansată, lipsa de activitate a altor maşini, printre care, un aparat înregistrator şi un traductor pneumatic diferenţial, care, aduse din import, încă din anul 1967, nu au funcţionat deloc. Consecinţele menţinerii în inventar a unor mijloace fixe nefolosite sînt clare. Pe de o parte, diminuarea indicelui mediu de folosire a utilajelor înregistrat pe ansamblul combinatului şi, pe de altă parte, încărcarea cu amortizări de zeci şi sute de mii de lei a preţului de cost al producţiei, diminuîndu-se corespunzător volumul de beneficii. Numai pentru cele două instalaţii, amintite mai înainte, din 1967 şi pînă azi s-au plătit amortismente de aproape 174 000 de lei. Cu alte cuvinte, peste patru ani, cele două instalaţii îşi vor dubla practic valoarea (la preţul de achiziţie se va adăuga amortizarea integrală) fără să fi funcţionat o singură zi !

> ● De la subutilizări la utilizări... simbolice
>
> ● Utilaje nefolosite, ce şi-au dublat valoarea, datorită amortismentelor plătite
>
> ● Redistribuiri tergiversate în labirintul „formelor"

Analiza realităţii atestă că sînt şi cazuri cînd utilajele, maşinile şi instalaţiile devenite disponibile sau avînd un indice redus de încărcare au fost depistate operativ şi repuse în circuitul productiv. Iată un exemplu : la Uzina de utilaj chimic din Bucureşti, la 1 decembrie 1972, au devenit disponibile, 20 de strunguri paralele şi 5 maşini de frezat. Cu cea mai mare rapiditate, maşinile-unelte respective au fost transferate altor uzine cărora le erau necesare. Efectele ? Pentru întreprinderile beneficiare ale acestor utilaje — crearea unor noi posibilităţi de creştere a producţiei, iar pentru unitatea care a cedat maşinile-unelte amintite — degrevarea cheltuielilor secţiilor de fabricaţie cu amortismentele aferente acestor utilaje şi eliberarea, în vederea folosirii mai eficiente, a unor importante spaţii şi suprafeţe de producţie. Practic, la U.M.U.C., prin redistribuirea celor 25 de maşini-unelte, preţul de cost va fi influenţat favorabil cu aproape 250 000 de lei anual, totodată, eliberîndu-se o suprafaţă de producţie de circa 300 mp.

Desigur, nu contestă nimeni că unităţile economice întîmpină o serie de dificultăţi în domeniul redistribuirii mijloacelor fixe disponibile, începînd cu stabilirea modalităţilor de informare a altor întreprinderi privind utilajele, maşinile sau instalaţiile care nu mai sînt necesare (în acest scop ar putea fi utilizat şi Suplimentul publicitar al „Vieţii economice" care pătrunde în aproape toate întreprinderile n.n.) şi terminînd cu parcurgerea întregului ciclu de „forme" şi documente ce însoţesc fiecare transfer al unui mijloc fix de la o întreprindere la alta. Aceasta nu poate justifica menţinerea în dotarea tehnică a unei fabrici a utilajelor care nu mai sînt necesare producţiei. Sarcina trasată de conducerea de partid, în legătură cu mijloacele fixe disponibile, este clară : nu poate fi admisă menţinerea în stare inactivă a nici unui utilaj, a nici unei maşini sau instalaţii. Este o problemă importantă pentru economia naţională şi, de aceea, trebuie concentrate toate eforturile întreprinderilor şi centralelor industriale, ale diferitelor foruri de resort în scopul reintegrării în producţie a tuturor fondurilor fixe disponibile.

Dar, aşa cum arătam mai înainte, pentru creşterea indicelui de utilizare a capacităţilor de producţie, de o mare însemnătate este, ca în fiecare unitate economică, să se stabilească asemenea norme de muncă care să asigure folosirea integrală — intensivă şi extensivă — a maşinilor şi utilajelor.

Uneori dezacordul dintre normele de muncă şi indicele de utilizare a maşinilor şi instalaţiilor este evident, determinînd rezultate economice nefavorabile.

Aplicarea unor asemenea norme, lejere, necorespunzătoare necesităţilor duce la încetinirea ritmului de creştere a productivităţii muncii şi, implicit a producţiei ; în acelaşi timp, nu se asigură folosirea integrală a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor din dotarea întreprinderii, deci, sînt influenţate în sens negativ, rezultatele economico-financiare obţinute.

Se impun, de aceea, măsuri practice, care să fie luate de către comitetele şi consiliile oamenilor muncii din întreprinderi şi centrale, pentru îmbunătăţirea radicală a utilizării capacităţilor de producţie, folosirea cu înaltă eficienţă a tot ceea ce am construit. Orice creştere a indicilor de folosire a mijloacelor fixe înseamnă o contribuţie însemnată la sporirea eficienţei economice, a venitului naţional şi a avuţiei societăţii, la înfăptuirea sarcinilor de mare răspundere trasate de partid pentru dezvoltarea accelerată economico-socială a ţării.

Dan MATEESCU

COLEGIILE MINISTERELOR - DECIZIE ŞI ACŢIUNE

Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii

ÎN decembrie 1972 a avut loc şedinţa colegiului Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, care a luat în dezbatere sarcinile ce revin centralelor, combinatelor, grupurilor de uzine şi inspectoratelor silvice pentru realizarea exemplară a prevederilor planului pe 1973. S-au dezbătut, de asemenea, studiile tehnico-economice pentru construirea unor noi fabrici de geamuri trase şi speciale, hîrtie de ziar, tapiţerie, mobilă, produse din polimeri pentru construcţii.

Pe baza materialelor prezentate, a discuţiilor purtate şi a propunerilor făcute, planul ministerului pe anul 1973 a fost îmbunătăţit, asigurîndu-se un spor la producţia industrială în valoare de 1.495 milioane lei faţă de prevederile iniţiale ale cincinalului. O creştere simţitoare se va înregistra şi la export — de 24,8% faţă de sarcinile stabilite iniţial. În domeniul silviculturii se va împăduri în plus, în 1973, o suprafaţă de 17400 ha, ceea ce reprezintă o creştere de 31,6%, iar prin valorificarea superioară a resurselor pădurii, producţia unităţilor silvice va fi cu 13,6% mai mare.

În industria lemnului, în 1973 se vor introduce şi extinde, în exploatările forestiere, noi tehnologii moderne, îndeosebi cea de exploatare a arborilor în trunchiuri cu coronament. În acest an vor intra în funcţiune importante capacităţi pentru producţia de celuloză şi hîrtie (Drobeta-Tr. Severin, Dej etapa a II-a etc.). În industria mobilei se va pune în funcţiune o linie cu un înalt grad de automatizare la CEIL Piteşti. Indicatorii calitativi vor cunoaşte, de asemenea, o îmbunătăţire, alături de creşterea indicelui de valorificare a masei lemnoase exploatate.

În cadrul industriei materialelor de construcţii va intra în producţie o linie tehnologică de ciment cu o capacitate de 3000 tone clincher/24 ore, de aproape 3 ori mai mare decît liniile existente şi se va asimila o linie de geam tras şi special, fără debiteuză.

În cadrul sectorului de construcţii de utilaje şi piese de schimb al ministerului, volumul producţiei industriale va fi cu 13,7% mai mare decît prevederile cincinalului şi cu 39,1% mai mare faţă de planul pe anul 1972.

Pentru îmbunătăţirea tehnologiilor de fabricaţie şi calităţii produselor, sectorul de construcţii de utilaje va realiza în anul 1973 circa 74 de utilaje noi în premieră pe ţară.

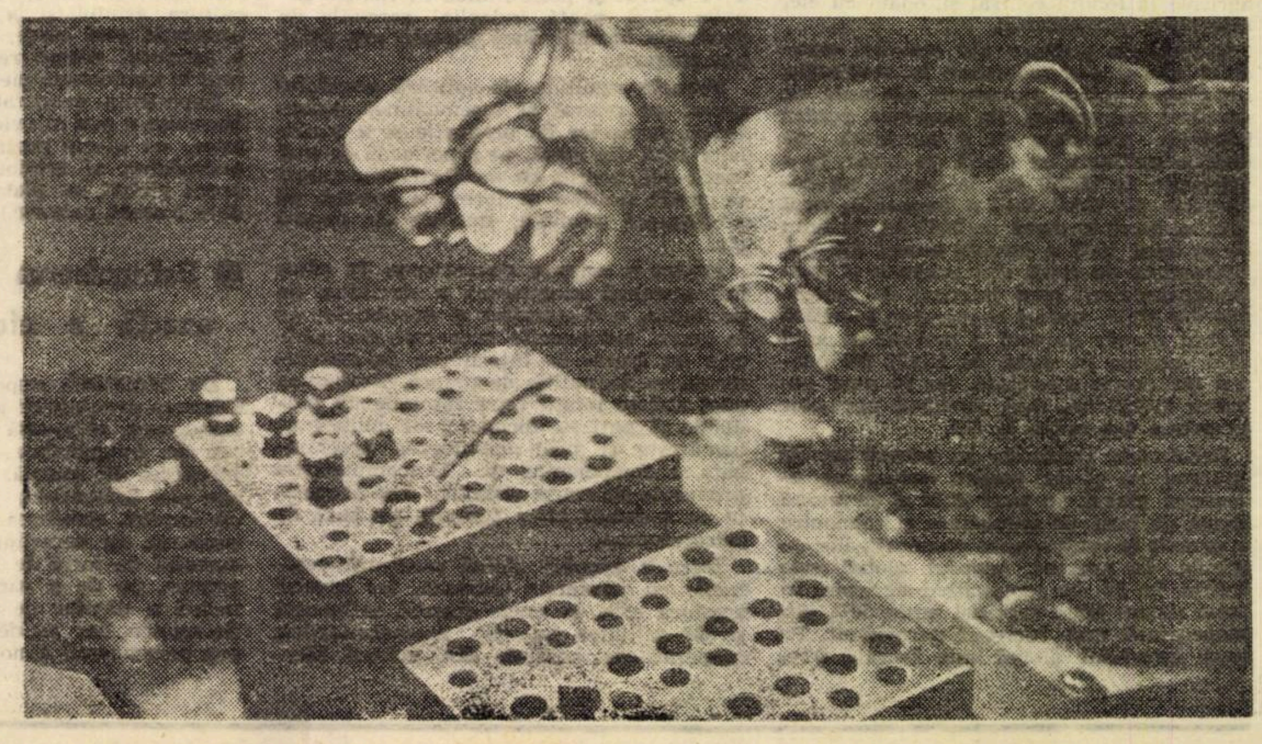

Dioptriile preciziei

agricultură

COOPERATORII FRUCTIFICĂ AVANTAJELE ACORDULUI GLOBAL

PLANUL DE STAT PE ANUL 1973 prevede o creştere însemnată a producţiei agricole în comparaţie cu realizările de pînă acum. În acest an, principalele direcţii ale activităţii desfăşurate în agricultură sînt orientate spre îmbunătăţirea indicatorilor economici dintre care menţionăm obţinerea producţiei cu costuri mai scăzute, în condiţiile unei productivităţi ridicate a muncii şi a unei eficienţe economice corespunzătoare. În acest scop, Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 a stabilit că realizarea acestor obiective este condiţionată şi de extinderea acordului global la toate culturile agricole care, potrivit experienţei multor unităţi cooperatiste din agricultură, confirmă justeţea măsurilor adoptate privind cointeresarea membrilor cooperatori. Pe această linie se înscrie şi hotărîrea adoptată în şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 decembrie 1972, privind introducerea sistemului de salarizare pe baza acordului global, în mod experimental, şi în unităţile agricole de stat.

Prezentăm, în articolul ce urmează, modul de aplicare, rezultatele obţinute şi posibilităţile existente în cooperativele agricole din judeţul Harghita în extinderea retribuirii pe baza acordului global.

COOPERATIVELE agricole din judeţul Harghita, după cum se cunoaşte, sînt situate pe terenuri cu o fertilitate în general scăzută, cu înclinaţie mare şi cu un grad de parcelare ridicat ; posibilităţile de mecanizare a lucrărilor agricole sînt reduse, iar lucrările ce se execută manual au o pondere însemnată. Suprafaţa arabilă ocupă circa 40% din terenul agricol. În structura suprafeţei cultivate predomină cultura cartofului şi a sfeclei de zahăr. Păşunile şi fîneţele naturale se întind pe o suprafaţă de peste 140 mii hectare, oferind un cadru optim creşterii animalelor.

În multe cooperative din judeţul Harghita s-a hotărît trecerea la aplicarea acordului global încă din anul 1971. Pentru aplicarea lui au optat, la început, 59 cooperative agricole (din 94 existente în judeţ), cuprinzînd în acest sistem de lucru circa 45% din forţa de muncă permanentă. Decizia a fost stimulată de posibilităţile multiple pe care le oferă acordul global în direcţia cointeresării membrilor cooperatori în participarea la muncă, chiar şi acolo unde condiţiile de producţie sînt mai puţin favorabile.

Condiţiile naturale au determinat orientarea aplicării acordului global cu prioritate în sectorul vegetal, la culturile prăşitoare şi la recoltarea cerealelor păioase, iar în zootehnie la creşterea vacilor de lapte şi a taurinelor pentru carne.

Avantajele acordului global au apărut încă din primul an de aplicare. Astfel, la cultura porumbului, unde circa 91% din suprafaţa însămînţată a fost lucrată în acord global, s-a obţinut la nivelul judeţului o producţie medie de 2,2 tone la hectar, de peste 2 ori mai mare decît cea realizată în anul precedent. În unele cooperative agricole ca cele din Secuieni. Mujna, Zetea, Mugeni etc. producţia medie la hectar a depăşit 3 tone, la realizarea ei contribuind, în bună măsură, şi executarea la timp şi de bună calitate a lucrărilor agricole sub influenţa stimulatoare a acordului global.

Rezultate bune s-au înregistrat şi la cultura sfeclei de zahăr : cooperativele agricole care au aplicat acordul global au obţinut un spor de producţie de 4—9 tone la hectar faţă de media pe judeţ. Suprafaţa cultivată cu cartofi a fost lucrată pe baza acordului global numai în proporţie de 25%, cooperativele agricole din Tuşnad, Avrămeşti, Cetăţuia etc. obţinînd o producţie medie de cartofi între 25—30 tone la hectar, în timp ce media pe judeţ, în anul 1971, a fost de 12,9 tone.

Ca urmare a creşterii producţiei obţinute, au sporit şi livrările cooperativelor agricole la fondul central şi, odată cu ele, s-au mărit şi veniturile.

Rezultatele pozitive ale aplicării acordului global sînt reflectate în veniturile, superioare anilor precedenţi, obţinute de membrii cooperatori. De exemplu, pentru lucrările executate pe o suprafaţă de 0,44 ha cultivată cu sfeclă de zahăr, la o producţie de 21.770 kg. la hectar, un cooperator din CAP Atid a încasat în anul 1972 venituri în sumă de 3665 lei, în timp ce în anul 1969 a încasat numai 993 lei. Diferenţele de venit sînt evidente şi pentru cooperatorii care lucrează în zootehnie. De pildă, acelaşi cooperator, îngrijind acelaşi număr de vaci a realizat în anul 1970 venituri în sumă de 23.171 lei pentru 799 norme executate, iar în anul următor 27.123 lei, deşi numărul normelor executate s-a redus la 679.

Rezultatele dobîndite în primul an de aplicare au pledat pentru extinderea acordului global, în anul 1972 el devenind forma de bază de organizare şi retribuire a muncii în majoritatea cooperativelor agricole. În prezent, acordul global este aplicat în 88 de cooperative agricole, în acest sistem fiind cuprinşi peste 50% din cooperatorii care lucrează permanent. Pe baza acordului global este lucrată 97% din suprafaţa cultivată cu porumb, 72% din cea ocupată cu sfeclă de zahăr şi 40% din cea însămînţată cu cartofi. În anul 1972, aplicarea acordului global a cîştigat teren şi în pomicultură, 10 cooperative agricole organizînd executarea lucrărilor în acord global pe 610 ha. A sporit numărul şi varietatea lucrărilor executate în acord global în zootehnie. Peste 40% din numărul cooperativelor agricole au organizat plata pe baza acordului global pentru lucrările de îngrijire, furajare, exploatare la creşterea bovinelor pentru lapte şi carne, precum şi la creşterea ovinelor pentru producţie de lapte. Pentru stimularea membrilor cooperatori în îmbunătăţirea rezultatelor, retribuirea se face nu numai pentru producţia de lapte, ci şi pentru prăsila obţinută, sporul în greutate etc.

● Producţii duble la culturile lucrate în acord global
● Venituri sporite prin îngrijirea şi întreţinerea aceloraşi efective şi culturi
● Din 1972, acordul global este şi forma de bază a retribuirii mecanizatorilor

Din experienţa primului an de aplicare a acordului global, cooperativele agricole din judeţul Harghita au tras însă şi unele învăţăminte, care le-au condus la concluzia că valorificarea avantajelor sale depinde de modul şi cadrul în care se aplică. De aceea, atenţia conducerilor cooperativelor agricole a fost orientată, în primul rînd, spre organizarea muncii. Caracteristicile terenului din această zonă, nivelul dotării tehnice şi tehnologia folosită impun ca în producţia vegetală munca să fie organizată pe formaţii restrînse : grupe de familii, familii, cooperatori. De aici a decurs şi necesitatea ca repartizarea sarcinilor de producţie şi a parcelelor să se facă potrivit cu fertilitatea solului, gradul de mecanizare, posibilităţile fiecărei familii, în aşa fel încît să se asigure permanenţa formaţiei de lucru şi continuitatea activităţii sale în acelaşi loc de muncă. De exemplu, la CAP Atid unde sarcinile la producţia de porumb şi sfeclă de zahăr s-au diferenţiat pe tarlale, a apărut şi posibilitatea ca fiecare familie să-şi poată îndeplini sarcinile de producţie lucrînd două parcele sau chiar una singură.

Primele rezultate ale aplicării acordului global au relevat şi însemnătatea repartizării sarcinilor de producţie şi a parcelelor încă din iarnă, pe o perioadă de mai mulţi ani, pentru ca membrii cooperatori să poată fertiliza şi întreţine terenul, să pregătească sămînţa, uneltele de muncă etc.

Pentru a asigura cunoaşterea de către toţi membrii cooperatori a sarcinilor de producţie, a drepturilor şi avantajelor ce le revin, conducerile cooperativelor agricole au trecut la întocmirea de angajamente cu formaţiile de muncă. Realizarea unei strînse relaţii între sarcinile de producţie şi puterea formaţiei de muncă se urmăreşte şi prin menţinerea neschimbată a componenţei ei. Descompletările provocate de cauze obiective sînt acoperite cu membrii altor formaţii pe bază de întrajutorare.

Întrucît acordul global corelează veniturile cu producţia obţinută, iar nivelul acestora este, în unele situaţii, influenţat şi de calitatea muncii mecanizatorilor, cooperativele agricole din judeţul Harghita au trecut începînd cu anul 1972, la încheierea de angajamente cu mecanizatorii. Din producţia obţinută peste plan ei pot primi, în bani sau în natură, între 2—10% la cereale păioase, între 10—20% la porumb boabe şi între 2—15% la sfeclă de zahăr şi cartofi. În felul acesta, cooperarea dintre mecanizatori şi cooperatori dobîndeşte o puternică bază materială.

Lucrul cel mai important pe care l-a relevat experienţa aplicării acordului global vizează determinarea tarifelor de plată. Practica a demonstrat că stabilirea tarifelor pe unitate de produs (la tona de produse) corespunde cel mai bine condiţiilor specifice ale zonei şi nivelului de pregătire al membrilor cooperatori, fiind mai pe înţelesul acestora. De aceea, acordul global cu tarife la 1000 lei producţie obţinută îşi găseşte o arie mai restrînsă de aplicare şi anume la culturile unde membrii cooperatori pot influenţa şi calitatea producţiei, asigurînd o mai bună valorificare a acesteia, cum sînt : legume, cartofi. S-a dovedit, de asemenea, utilă stabilirea de tarife maxime şi minime, la nivelul judeţului, în limitele cărora cooperativele să poată diferenţia tarifele în funcţie de puterea lor economică, pe formaţii de muncă, parcele şi loturi de animale, după fertilitatea solului, randamentul animalelor, necesarul de norme etc. (tabel nr. 1).

Tabelul nr. 1

Calculul retribuirii în acord global la cultura cartofului în CAP „Izvorul Oltului" din comuna Sîndominic în anul 1972

Producţia medie (tonă/ha)	Teren îngrăşat		Teren neîngrăşat	
	Tarif/tonă	Din care lei :	Tarif/tonă	Din care lei :
8	265	132	200	100
9	238	119	177	88
10	214	107	160	80
11	194	97	143	71
12	178	89	133	66
13	164	82	123	61
14	152	72	114	57
15	143	71	106	58
16	133	66	100	50
17	123	61	94	47
18	118	59	88	44
19	111	55	84	42
20	107	53	80	40

Interesul crescînd al membrilor cooperatori faţă de acordul global s-a dovedit a fi în strînsă corelaţie şi cu structura veniturilor primite. Cooperatorii au manifestat o mai mare receptivitate faţă de retribuirea mixtă în bani şi în natură. Totodată, s-a constatat că, aplicînd retribuirea în natură cu produse agroalimentare şi pentru cooperatorii care lucrează la culturile tehnice (sfeclă de zahăr) sau în zootehnie, se realizează o repartizare mai echitabilă a fondului de produse destinat retribuirii în natură a membrilor cooperatori.

Situaţia deosebită din anul 1972 a determinat ca unele cooperative agricole (Atid, Sîndominic ş.a.) să efectueze plata lucrărilor de cosit, legat, transport, la cultura grîului şi a cartofului, într-o proporţie mai mare, în natură. Aceasta a accelerat ritmul recoltării şi a contribuit la diminuarea pierderilor.

Experienţa cooperativelor agricole din Harghita a pus în evidenţă şi rolul stimulator, cu efecte pozitive asupra creşterii animalelor, al retribuirii pe bază de acord global, cu plata în produse secundare (coceni, paie etc.).

● Determinarea cît mai exactă a efortului depus

DE MAXIMĂ importanţă pentru fructificarea avantajelor acordului global este măsurarea riguroasă a efortului solicitat de îndeplinirea sarcinilor ce revin formaţiei de muncă. Rolul hotărîtor îl are aici întocmirea corectă a devizelor de lucrări, stabilirea lor în strictă concordanţă cu necesităţile reale ale consumului de forţă de muncă. Aceasta presupune, pe de o parte, cunoaşterea operativă a stărilor de fapt din fiecare loc de muncă, iar pe de altă parte adaptarea permanentă a normelor de muncă la condiţiile concrete. Implicaţiile negative provocate de nerespectarea acestei cerinţe au determinat conducerile cooperativelor să acorde o atenţie mai mare stabilirii normelor de muncă şi întocmirii devizelor de lucrări. Trebuie spus însă că nu au fost eliminate toate deficienţele. Mai sînt situaţii cînd normele de muncă se aplică mecanic, nu se asigură diferenţierea lor în raport de condiţiile existente, nu se corelează riguros sarcinile de producţie cu necesarul de norme. Printre consecinţele imediate ale acestor deficienţe se numără şi decalajul ce există între nivelul retribuirii ce revine la o normă convenţională în cooperative agricole ale căror condiţii de producţie nu justifică asemenea disparităţi.

I. STĂNESCU

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

COMPORTAMENTUL VÎNZĂTORILOR FAŢĂ DE CONSUMATORI

SERVIREA consumatorilor constituie, în continuare, o problemă de mare actualitate de a cărei rezolvare depinde creşterea nivelului de satisfacere a exigenţelor consumatorului zilelor noastre. O cercetare selectivă, efectuată de Institutul de cercetări comerciale în 53 de magazine alimentare din oraşul Bucureşti, avînd ca obiectiv comportamentul personalului de vînzare faţă de publicul consumator a pus în evidenţă că atitudinea vînzătorilor faţă de clienţi a fost corespunzătoare (prietenoasă şi politicoasă) în 52% din cazuri. În 48% din cazuri atitudinea vînzătorilor a fost necorespunzătoare, în sensul că 21% au avut o atitudine reţinută, 19% indiferentă, 6% enervată, 2% violentă şi grosolană.

Analiza observaţiilor a evidenţiat faptul că atitudinea vînzătorilor faţă de clienţi este diferită în raport de sex, vîrstă şi specificul locului de muncă. În timp ce cazurile de atitudine corespunzătoare reprezintă la bărbaţi 60%, la vînzătoare procentul nu este decît de 50%. Comportarea diferită a vînzătorilor în funcţie de sex apare mai evidentă la categoriile „reţinut" şi „indiferent", unde bărbaţii deţin 30,4%, iar femeile 43,3%. În schimb, pentru cazurile de atitudine complet necorespunzătoare (enervat, violent, grosolan) bărbaţii deţin o pondere de 9,5%, în timp ce femeile numai 6,6%. Sub aspectul vîrstei, ponderea cea mai mare de cazuri de comportare corespunzătoare o deţin vînzătorii în vîrstă de peste 40 ani (57%), iar ponderea cea mai mică vînzătorii între 20 şi 30 ani (46%). În raport cu specificul locului de muncă, o pondere ridicată a cazurilor ce indică o atitudine cu totul necorespunzătoare se constată la raioanele carne (15,7%), mezeluri - brînzeturi (8,1%), pîine (7,4%), băcănie (6,8%).

Rezultă, aşadar, că ponderea cazurilor de vînzători ce manifestă un comportament necorespunzător faţă de consumatori este încă destul de mare. Indiferenţa şi atitudinea reţinută este mai frecventă în special la femei tinere (20—30 ani), aceste atitudini deţinînd ponderea cea mai mare în cadrul comportamentului necorespunzător. Ca un aspect negativ, a rezultat, de asemenea, că majoritatea vînzătorilor nu recomandă mărfurile clienţilor pe care îi servesc.

Cele mai sus atestă faptul că mai există încă multe de făcut pentru ca nivelul de servire a consumatorilor să devină corespunzător în cele mai multe cazuri. Se impune o continuă muncă de educare şi ridicare a nivelului calificării profesionale sub toate formele, în special a tinerilor care şi-au ales şi practică meseria de vînzător. Vînzarea este o artă, care necesită vocaţie, iar politeţea, buna cuviinţă şi amabilitatea sînt condiţii sine qua non ale acestei meserii

O amplă acţiune cu largi implicaţii economice

EVIDENŢA CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE PE 1973

UNA DIN DIRECŢIILE principale ale înfăptuirii înainte de termen a cincinalului — etapă hotărîtoare în cadrul programului partidului de dezvoltare accelerată a ţării — o constituie utilizarea mai bună a potenţialului productiv de care dispune economia naţională.

Industria noastră deţine astăzi o importantă zestre tehnică. **În 1972 valoarea fondurilor fixe din sfera productivă se cifra la circa 610 miliarde lei, din care aproape trei pătrimi capacităţi moderne cu un înalt grad de tehnicitate, puse în funcţiune în ultimii 10 ani.** În perspectiva imediată a ultimilor ani ai cincinalului acest potenţial va fi sporit cu un mare număr de noi capacităţi. Existenţa acestei puternice baze tehnico-materiale nu este însă suficientă pentru asigurarea satisfacerii integrale a sarcinilor actualului cincinal la cotele maximale şi nici pentru atingerea obiectivului major : reducerea treptată în viitor a decalajului şi atingerea nivelului ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic. **Creşterea volumului producţiei materiale este nemijlocit legată de folosirea intensivă a capacităţilor de producţie existente, de încărcarea corespunzătoare a maşinilor şi utilajelor.** Punerea în valoare a acestei rezerve are o importanţă deosebită pentru sporirea eficienţei întregii activităţi economice.

O premisă de bază pentru realizarea unei încărcări optime a maşinilor şi utilajelor o constituie **evidenţa clară şi precisă a capacităţilor de producţie din dotarea întreprinderilor.** Existenţa unui sistem informaţional bine pus la punct, cunoaşterea precisă a capacităţilor maşinilor şi utilajelor, a randamentelor, lor posibile, permite fundamentarea temeinică a opţiunilor de plan, contribuie la cunoaşterea resurselor, necuantificate încă, de creştere a producţiei.

Această idee a fost subliniată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la şedinţa comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a guvernului din 25 noiembrie 1970, cînd arăta că : **„Planul nu trebuie să fie ceva impus de sus, ci rezultatul cunoaşterii şi valorificării tuturor capacităţilor, a întregului potenţial de producţie, a tuturor rezervelor. În această privinţă nu există ordine deplină în întreprinderi şi nici la organele centrale, la ministere şi Comitetul de Stat al Planificării, întrucît nu dispunem de o evidenţă clară şi concretă a capacităţilor de producţie din fabrici şi uzine".**

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, Legea nr. 11 din 1971 privind organizarea şi conducerea unităţilor socialiste prevede obligaţia întreprinderilor de a ţine evidenţa capacităţilor de producţie, de a analiza modul de folosire şi de a lua măsuri pentru creşterea gradului lor de utilizare. Potrivit Hotărîrii Consiliului de Miniştri nr. 846 din 1970, întreprinderile au sarcina să raporteze anual rezultatele determinării capacităţilor de producţie pentru anul expirat şi cel de plan.

Ţinînd seama de importanţa pe care o are cunoaşterea potenţialului de producţie pentru dezvoltarea accelerată a economiei, **în perioada 11 ianuarie — 11 februarie a.c. se efectuează în întreprinderile industriale de subordonare republicană şi locală, determinarea capacităţilor de producţie şi a gradului de folosire a acestora. Acţiunea are o însemnătate deosebită, deoarece rezultatele urmează să fie utilizate la fundamentarea planului suplimentar pe anii 1974—1975 şi vor constitui baza de pornire pentru elaborarea lucrărilor preliminare ale cincinalului 1976—1980 şi a prognozei de dezvoltare economico-socială pînă în anul 1990.**

Evidenţa clară şi precisă a capacităţilor de producţie în fiecare întreprindere, ţinerea acesteia permanent la zi, constituie, în primul rînd, un instrument indispensabil al procesului de conducere al unei întreprinderi ; fără cunoaşterea capacităţilor de producţie nu se pot fundamenta decizii cu privire la realizarea planului de producţie şi dezvoltare şi nu se poate efectua o organizare optimă a producţiei şi a muncii, capabilă să ducă la obţinerea unei înalte eficienţe economice. Pentru asigurarea coordonării şi îndrumării unitare a acestei acţiuni, a fost constituită o comisie centrală formată din reprezentanţi ai instituţiilor centrale de sinteză economică, precum şi miniştri şi miniştri adjuncţi de la ministerele cu activitate industrială. De asemenea, la nivelul ministerelor, centralelor industriale şi întreprinderilor, au fost create colective cărora le revine responsabilitatea evaluării capacităţilor de producţie, a rezervelor potenţiale şi programelor de măsuri pentru punerea în valoare a acestora.

Pentru efectuarea lucrărilor în întreprinderi, Comitetul de Stat al Planificării şi Direcţia Centrală de Statistică, în colaborare cu ministerele cu activitate industrială şi Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, au întocmit nomenclatorul produselor pentru care se determină capacităţile de producţie şi instrucţiuni metodologice prin care se precizează sursele pentru datele primare şi formulele de calcul. **Lucrarea care se desfăşoară în prezent nu constituie o dare de seamă obişnuită, ea are caracter statistico-matematic complex şi, ca atare, impune măsuri organizatorice deosebite, precum şi o precisă stabilire a responsabilităţilor în ceea ce priveşte veracitatea valorilor introduse în calcule, corectitudinea calculelor de determinare şi fidelitatea înscrierii datelor din formularele statistice.** Principalii factori de influenţă — mărimea indicilor care exprimă utilizarea intensivă şi extensivă a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor etc. — trebuie selectaţi cu grijă, ţinînd seama de rezultatele cele mai bune obţinute într-o perioadă limitată de timp.

Dimensionarea justă a mărimii capacităţilor de producţie presupune luarea în calcul a celor mai bune regimuri de lucru, cu o organizare superioară a producţiei şi a muncii. Adoptarea în calcule a unui fond de timp judicios stabilit — fără a fi influenţat de unele situaţii mai puţin favorabile existente la un moment dat (absenţe nemotivate, defecţiuni în exploatarea utilajelor, lipsa unor piese de schimb etc.) — va permite prevederea unor măsuri care să asigure creşterea coeficientului numărului de schimburi, o mai bună folosire a potenţialului productiv. De aceea, în vedere asigurării unei fundamentări temeinice a calculelor de capacitate, este necesar ca în colectivele special instituite să fie antrenaţi cei mai buni specialişti din domeniul respectiv.

Rezultatele obţinute după încheierea lucrărilor urmează să fie analizate în consiliile oamenilor muncii. Ele vor permite să se elaboreze programe de măsuri pentru perfecţionarea diferitelor laturi ale activităţii productive, constituind o riguroasă fundamentare pentru eliminarea locurilor înguste, sporirea coeficientului de schimburi, perfecţionarea tehnologiilor, îmbunătăţirea activităţii de reparaţie şi revizie periodică a maşinilor şi alte măsuri care să asigure valorificarea deplină şi eficientă a potenţialului productiv.

În mod excepţional, pentru unele produse la care metoda de calcul nu e pe deplin satisfăcătoare, întreprinderile au latitudinea să elaboreze metode de calcul proprii, avînd însă obligaţia de a prezenta calculele, atît după metodologia prevăzută în instrucţiuni, cît şi după cea propusă de întreprindere.

> **Repere pentru un „jurnal de mentenanţă"**
>
> - **Data punerii în funcţiune**
> - **Ore efectiv lucrate la reparaţie**
> - **Producţia realizată**
> - **Consumul total de energie**
> - **Consumul total de ulei şi combustibil**
> - **Timp necesar pentru efectuarea reparaţiei**
> - **Piese defecte uzate care se înlocuiesc la fiecare reparaţie.**

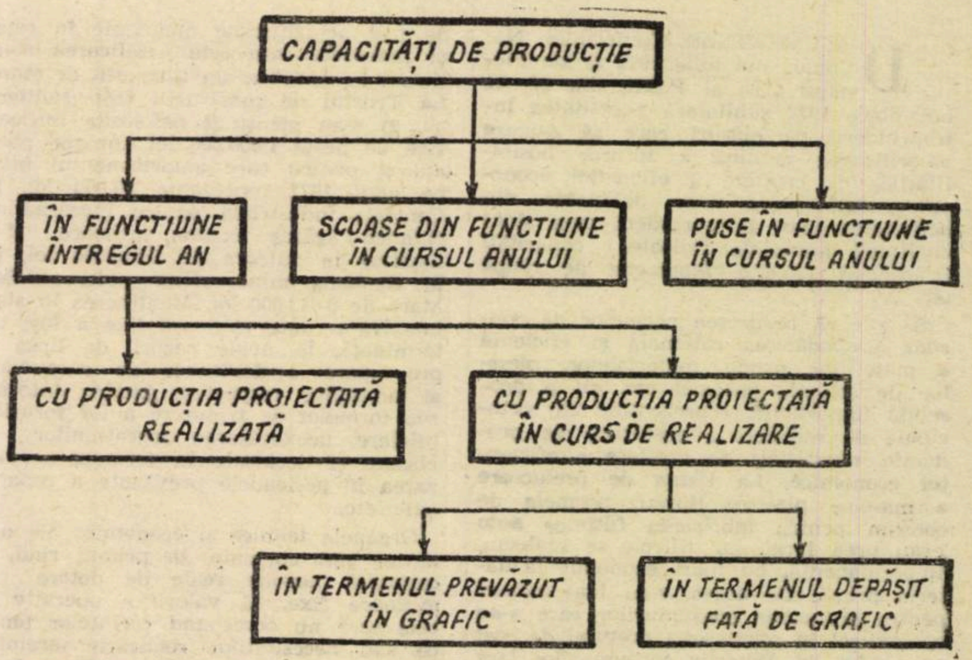

Gruparea capacităţilor de producţie

UN ELEMENT definitoriu al actualei acţiuni privind evidenţa capacităţilor de producţie îl constituie cerinţa ca, pe baza unor măsuri ce vor fi stabilite, **să se poată obţine îmbunătăţirea tuturor parametrilor funcţionali ai maşinilor şi utilajelor.** Capacitatea de producţie nu este o mărime fixă, statică, ci creşte pe măsura aplicării unor tehnologii superioare, îmbunătăţirii şi modernizării structurii produselor, creşterii gradului de calificare a celor ce mînuiesc instalaţiile şi utilajele. De aceea, revizuirea periodică a mărimii capacităţilor de producţie are un caracter obiectiv, necesar.

Criteriile de bază care pot fi avute în vedere în acest scop sînt : **randamentul** (prin reducerea pierderilor de energie şi micşorarea cheltuielilor de exploatare a maşinilor) ; **productivitatea** (prin îmbunătăţirea calităţii materialelor folosite sau a turaţiilor maşinilor) ; **precizia,** (a cărei ridicare depinde de toleranţele de execuţie şi calitatea suprafeţelor pieselor, viteza de uzură a pieselor etc.) ; **fiabilitatea, siguranţa în funcţionare sau automatizarea procesului de producţie.** Satisfacerea acestor deziderate, menite să conducă la folosirea intensivă a capacităţilor de producţie existente, este la îndemîna tuturor beneficiarilor. **Ea impune o serie de măsuri organizatorice constructive şi de exploatare, valabile pentru toate maşinile, precum şi anumite măsuri specifice, pe tipuri de maşini.**

Capacităţile de producţie vor trebui stabilite pentru toate produsele care se realizează în cadrul unei întreprinderi şi nu numai pentru cele cuprinse în **nomenclatorul produselor** care se raportează centralizat. Pentru aceasta, ministerele şi centralele vor trebui să stabilească utilajul conducător (pe produs), formula de calcul a capacităţii, modul de selectare a datelor etc.

Pentru ca la elaborarea planului să se conteze pe capacităţi de producţie reale, în darea de seamă, acestea se vor grupa în funcţie de situaţiile concrete din fiecare an, evidenţiindu-se astfel punerile şi scoaterile din funcţiune în cursul anului, precum şi a stadiului în care se găsesc capacităţile în perspectivă, în ceea ce priveşte volumul producţiei proiectate *, (conform schemei prezentate).

O bună organizare a statisticii exploatării maşinilor permite întreprinderilor să dispună oricînd de asemenea date ca : gradul de folosire a capacităţii de producţie ; gradul de folosire a timpului calendaristic ; creşterea productivităţii în cazul modernizării maşinii (instalaţiei) ; fiabilitatea maşinii şi a componentelor sale ; consumul de piese de schimb ; timpul necesar pentru mentenanţă preventivă şi corectivă ; viteza de reînnoire a echipamentelor ; scăderea productivităţii maşinii în timp, drept consecinţă a uzurii ; micşorarea randamentului maşinii, în timp.

Aceste obiective ar putea fi urmărite prin introducerea unui **jurnal de mentenanţă** (întreţinere) pentru fiecare maşină, care să cuprindă toate datele necesare determinării capacităţii de producţie, utilizării raţionale a capacităţilor de producţie, organizării activităţilor de întreţinere, precum şi perfecţionării lor în viitor.

TOATE CELE MENŢIONATE nu au caracter exclusiv tehnic ; gospodărirea capacităţilor de producţie constituie o problemă de importanţă politică primordială deoarece — în final — marchează gradul de utilizare a avuţiei naţionale. Ca urmare, în jurul acestei acţiuni, trebuie desfăşurată o intensă muncă politică, capabilă să determine valorificarea mai bună a tuturor resurselor existente. Personalul de exploatare trebuie să-şi cunoască bine meseria, cerinţele privind calitatea produselor realizate, dar şi modul de solicitare şi de întreţinere a maşinilor. Aceasta necesită disciplină strictă, o intensă activitate pentru educaţia politică, tehnică, cetăţenească a fiecărui om al muncii, atitudine fermă, combativă împotriva neglijenţelor şi nepăsării, dezvoltarea unei opinii de masă privind responsabilitatea pentru buna gospodărire a capacităţilor de producţie.

ing. D. NICULESCU
inspector general de stat
al Inspectoratului General de Stat
pentru Controlul Calităţii Produselor

*) În instrucţiunile nr. 3 C se arată cum se iau în calcul capacităţile de producţie noi şi cele care nu funcţionează întregul an.

finanțe

CONTROLUL FINANCIAR ȘI RELEVAREA REZERVELOR INTERNE ALE UNITĂȚILOR ECONOMICE

DOCUMENTELE Conferinței Naționale din iulie 1972 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 subliniază necesitatea întreprinderii de măsuri care să asigure valorificarea deplină a tuturor posibilităților de creștere a eficienței economice, înlăturarea unor deficiențe din activitatea unor întreprinderi, cum sînt: cheltuieli materiale ridicate, capacități insuficient folosite, fenomene de risipă etc.

Se știe că reducerea normelor de consum, gospodărirea rațională și eficientă a materiilor prime, materialelor, pieselor de schimb, energiei etc. au o deosebită importanță, reprezentînd căi principale de reducere a costurilor de producție, modalități de creștere a eficienței economice. La Uzina de prelucrare a maselor plastice Buzău, normele de consum pentru fabricarea filtrelor auto erau prea largi, iar filtrele se realizau, în permanență, cu mari „economii" la materia primă. De aceea, s-au luat măsuri pentru reducerea consumurilor care s-au concretizat în micșorarea prețului de cost cu 128 000 lei. Datorită consumurilor larg stabilite se ajunge în situația ca secțiile de producție să nu ridice din depozite cantitățile de materiale prevăzute, fenomen constatat la Uzinele mecanice Buzău, „Electronica" — București etc. Tot pe seama unor asemenea consumuri se creează posibilitatea confecționării de scule, piese și obiecte de inventar fără formele legale și deci, neevidențierea lor în patrimoniul unității.

In afară de aspectele menționate, cu privire la stabilirea unor consumuri în neconcordanță cu cerințele producției și nerevizuirea periodică a celor depășite, se pune și problema neglijării analizei cauzelor care determină depășirea normelor aprobate. La Trustul de construcții și montaje miniere — București, de pildă, 47 conducători auto au depășit consumul normat la carburanți fără ca factorii de răspundere să fi luat măsuri, iar la unitatea de exploatare a lemnului Lăpuș consumul de carburanți și lubrifianți a fost depășit din cauză că mecanismele nu au fost întreținute în mod corespunzător și exploatate rațional.

Depășirea normelor de consum la unele întreprinderi are la bază, în cele mai frecvente cazuri, lipsa de spirit gospodăresc. Din păcate, aceste neajunsuri, cînd se referă la materii prime, materiale, de importanță deosebită — metal, ciment, lemn ș.a. — se răsfrîng nu numai asupra cheltuielilor materiale de producție, care se mențin la un nivel nejustificat de mare, dar creează și greutăți în satisfacerea cerințelor generale tot mai mari, datorate ritmului înalt de dezvoltare a economiei noastre.

Organele tehnice și economice din unitățile respective au sarcina să analizeze dacă consumurile normate de materii prime, materiale etc. sînt corespunzătoare cerințelor producției și cauzele care generează depășirea lor. Aceste organe sînt mai apropiate de locurile de producție decît organele de control financiar, care, totuși, reușesc printr-un efort susținut și perseverent să identifice rezerve posibile de mobilizat în vederea obținerii de economii atunci cînd efectuează controlul.

„Activizarea" mijloacelor fixe

Dotarea întreprinderilor cu mașini, instalații, mijloace de transport, folosirea intensivă a acestora, precum și întreținerea și repararea lor potrivit cerințelor tehnice, creează, fără îndoială, nu numai condiții pentru o activitate neîntreruptă, ci condiționează și nivelul cheltuielilor de producție.

Organele de control financiar, prin constatările efectuate, scot în evidență că sînt rezerve nemobilizate deplin pe linia utilizării capacităților, deoarece, la unele întreprinderi, se mențin capacități de producție fără utilizare, sau cu participare redusă în procesul de producție pentru care, însă, se plătesc cote de amortizare. Astfel, la Întreprinderea de exploatare a conductelor magistrale de gaz metan din Mediaș au fost achiziționate, în luna septembrie 1971, un număr de 5 motoare Diesel, care, fiind supradimensionate, nu au corespuns cerințelor producției și după opt luni au fost date disponibile. Problema care se pune în mod firesc este: pe ce considerente au fost achiziționate motoarele în cauză și îndeosebi care este justificarea menținerii lor inactive un timp atît de mare? La Trustul de construcții Iași (șantierul nr. 2) s-au menținut nefolosite mijloace fixe de peste 1 000 000 lei aproape patru ani și pentru care amortismentul plătit pe anul 1972 reprezenta 79 000 lei. La Centrala industrială pentru îngrășăminte chimice-Făgăraș existau mijloace fixe inactive în valoare de 8 410 000 lei, iar la Centrala minereurilor neferoase-Baia Mare de 6 643 000 lei. Menținerea în stare inactivă a unor mijloace fixe a fost determinată, în unele cazuri, de lipsa de preocupare a factorilor de răspundere ai unităților respective pentru întocmirea formelor de trimitere a lor forurilor tutelare, neexecutarea operațiunilor de clasare și declasare în termen, nerealizarea în perioadele prevăzute a repartițiilor etc.

Organele tehnice și economice ale unităților sînt chemate, în primul rînd, să cunoască nevoile reale de dotare cu mijloace fixe, să valorifice operativ pe cele care nu corespund cerințelor tehnice sau necesităților realizării sarcinilor de producție. Numai acordîndu-se atenția cuvenită acestor probleme se vor putea preveni unele cheltuieli neproductive sau neeconomicoase, care, în mod incontestabil, grevează costurile de producție, iar uneori, chiar utilizarea eficientă a fondurilor de investiții.

Dimensionarea rațională a mijloacelor circulante

Dimensionarea rațională a mijloacelor circulante condiționează pe de o parte, cadrul necesar pentru desfășurarea ritmică a procesului de producție — prin asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale strîns legată de obiectivele de realizat — iar pe de altă parte, influențează nivelul cheltuielilor aferente aprovizionării tehnico-materiale și în final rezultatele financiare.

Organele de control financiar intern au constatat, la o serie de întreprinderi din subordinea M.M.P.G., M.I.C.M.G., M.E.F.M.C., M.I.Ch., M.I.U. ș.a., importante imobilizări în stocuri supranormative. Indiferent de forma sub care apar imobilizările și cauzele care le determină, valorile respective, fiind menținute în stare inactivă, nu pot să nu influențeze negativ activitatea economico-financiară a întreprinderilor și să nu diminueze rezultatele finale. Negativ este și faptul că nu se manifestă străduința necesară pentru cunoașterea lor, pentru valorificarea operativă și nu se iau măsuri ferme pentru prevenirea lor. Sînt frecvente cazurile cînd nu organele din interiorul unităților iau sau propun măsuri pentru reducerea și valorificarea acestor stocuri care prisosesc, ci tocmai organele de control financiar intern, deși, în mod normal, astfel de inițiative — care de fapt trebuie considerate ca obligații de serviciu — ar reveni, în primul rînd, celor care lucrează în compartimentele de aprovizionare, producție și financiar-contabil.

Lipsa de spirit gospodăresc și îndeosebi frecvența situațiilor, ar fi impus o analiză mai aprofundată a cauzelor care generează imobilizările și luarea măsurilor ce se impuneau, nu numai pentru lichidarea lor, ci și pentru stabilirea răspunderilor pentru pagubele materiale create. În caz contrar, nu se înlătură tocmai cauzele care au dat naștere unor cheltuieli neeconomicoase, iar factorii de răspundere care propun sau aprobă astfel de operațiuni, nu sînt mobilizați și stimulați pentru a asigura folosirea cu eficiență a valorilor materiale și bănești pe care le administrează.

După cum este bine cunoscut, prin nerespectarea unor prevederi legale, unitățile sînt puse în situația să suporte unele sancțiuni — dobînzi penalizatoare, amenzi, despăgubiri etc. La o serie de întreprinderi o parte a cheltuielilor cu dobînzile penalizatoare, amenzile etc. sînt trecute pe seama cheltuielilor de producție și nu sînt suportate, așa cum ar fi normal de angajații din cauza cărora s-au produs. Astfel, Trustul de construcții industriale Brașov a suportat penalizări în sumă de 116 000 lei din cauză că unele lucrări nu au fost predate la termen, nu s-au ridicat de la furnizor unele materiale, nu s-au restituit ambalajele etc., iar la Unitatea de exploatare a lemnului — Orșova s-au trecut pe costuri penalități în valoare de 67 844 lei, cauzate de nerespectarea clauzelor contractuale din vina unor angajați. Sînt și cazuri în care, din vina unor lucrători, întreprinderile nu intră în posesia drepturilor ce li se cuvin. Numai organele de control financiar intern ale M.I.C.M.G. au stabilit 77 de cazuri în care unitățile nu au solicitat achitarea la timp a penalităților ce li se cuveneau, în sumă de 113 000 lei, pentru nerespectarea disciplinei contractuale.

Din datele și faptele la care s-a făcut referire, se poate aprecia, cu deplin temei, că nu peste tot au fost luate măsuri eficiente pentru identificarea și punerea în valoare a tuturor rezervelor existente, pentru folosirea cît mai rațională a potențialului economic, financiar și tehnic de care unitățile dispun, că nu s-au luat toate măsurile pentru lichidarea cauzelor care determină menținerea la un nivel ridicat, a cheltuielilor materiale.

Corectarea acestor neajunsuri obligă cadrele de conducere la organizarea și exercitarea corespunzătoare a controlului din interiorul unităților, la asigurarea unei cooperări mai strînse între factorii de răspundere cărora le revine obligația de a efectua controlul operativ curent și cel financiar preventiv cu cei care efectuează controlul tehnic, pentru a contribui în final, la creșterea eficienței economice a întregii activități.

M. KÖNIG
controlor revizor general adjunct
în Ministerul Finanțelor

DIN ACTIVITATEA COMISIILOR ECONOMICE

DOLJ: Utilizarea mai eficientă a fondurilor fixe

ÎN CURSUL semestrului II 1972, comisia economică a Comitetului județean de partid Dolj — în colaborare cu comisia economică a comitetului municipal de partid Craiova și cu cadre de specialitate din unitățile de sinteză și dintr-o serie de întreprinderi din raza județului — a efectuat o analiză a modului în care se oglindește în activitatea organizațiilor de partid și a comitetelor oamenilor muncii grija pentru sporirea eficienței utilizării fondurilor fixe. Aceasta, ținînd seama de faptul că, pe ansamblul județului, s-a prevăzut ca valoarea producției globale realizate la 1 000 lei fonduri fixe să crească față de nivelul atins în 1970 cu 25 % pînă în 1975.

Din analiză a rezultat că de la începutul lui 1972 au fost identificate capacități care — puse în valoare — pot asigura, fără noi investiții centralizate, obținerea unei producții suplimentare anuale de peste 2,3 miliarde de lei. Importante rezerve există, în acest sens, la Uzina „Electroputere", la Fabrica de transformatoare mici Filiași, Uzina de mașini agricole Craiova, Combinatul chimic Craiova, la unități ale industriei alimentare ș.a.

In prezent, sînt în curs de aplicare măsurile aprobate de plenara din octombrie a comitetului județean de partid, care prevăd ca întreprinderile să fundamenteze încărcarea la capacitate a tuturor utilajelor, mașinilor și instalațiilor, să stabilească grafice de etapizare în atingerea indicelui de utilizare corespunzător sarcinilor tratate de Conferința Națională a P.C.R., să determine concret producția suplimentară ce se va obține pe această cale pînă la finele cincinalului, să revizuiască — în sensul reducerii — durata de execuție a capacităților de producție în curs de realizare ș.a.

Măsoară de cîteva ori și taie odată... (În secția de debitare a metalului de la Uzina de Vagoane — Arad)

strategii de dezvoltare

METALURGIE (I)

CREŞTERE ŞI MODERNIZARE

REALIZAREA amplului program de edificare a unei economii avansate implică continuarea procesului de industrializare socialistă a țării, orientarea permanentă a eforturilor spre dezvoltarea în ritm rapid a ramurilor industriale moderne. Aceasta necesită punerea unui accent deosebit pe creşterea şi modernizarea în continuare, a industriei noastre metalurgice.

Propunîndu-ne o analiză a modului în care este concepută strategia de dezvoltare a acestei ramuri industriale de bază a economiei noastre naționale, ne-am gîndit să o realizăm în două etape, în prima să prezentăm elementele caracteristice ale concepției strategice a principalelor unități metalurgice, iar în a doua să prezentăm elemente sintetice, cu valoare de concluzie, care definesc strategia de dezvoltare a întregii ramuri.

Începem prima etapă a analizei prin prezentarea succintă a concepției strategice adoptate de conducerea unei importante cetăți a metalurgiei noastre, Centrala industrială Hunedoara, unitate cu ciclu de fabricație integrat pe flux.

● Rațiunile diversificării

ÎN STABILIREA strategiei de dezvoltare a centralei metalurgice hunedorene baza de plecare au constituit-o studiile de marketing şi prognoză întocmite la nivelul ministerului coordonator cît şi la nivelul centralei. Studiile de marketing, analizînd cererea internă la principalele produse metalurgice (fontă, oțel, laminate) au evidențiat o puternică creştere cantitativă a ei, — justificată prin ritmurile înalte pe care le va înregistra în primul rînd, producția construcțiilor de maşini — şi, concomitent, o îmbunătățire a structurii cererii, orientarea spre oțeluri de înaltă calitate (aliate şi superior aliate) şi spre profile de laminate, grele, în special, de diferite dimensiuni. Studiile previzionale, pornind de la cunoaşterea direcțiilor de dezvoltare în perspectivă a celorlalte ramuri şi sectoare de activitate ale economiei naționale (în special ale industriei construcțiilor de maşini — principalul beneficiar al produselor metalurgice), au indicat de asemenea o puternică creştere a necesarului de fontă, oțel şi laminate. Deci, concluzia principală ce se desprinde din studiile de marketing şi prognoză întocmite, o constituie : **creşterea în ritm susținut a necesităților de produse metalurgice a economiei naționale.**

Pornind de la aceste concluzii, conducerea centralei metalurgice din Hunedoara, analizînd posibilitățile de care dispune (resurse materiale, resurse de forță de muncă, capacități de producție) a stabilit ca obiectiv principal pentru actualul cincinal o **creştere accelerată a producției.** Astfel, indicatorul producție globală va înregistra în anul 1975 față de anul 1970, un spor de 12,1%. Referindu-ne la producția în unități naturale, trebuie arătat că la toate grupele de produse fabricate în centrală se vor înregistra creşteri mari. Producția de oțel, de 3,5 mil. tone în 1975 şi de 5 mil. tone în 1980, înscrie Hunedoara în peisajul siderurgic românesc, ca unul din principalii producători. Referindu-ne la producția de laminate, trebuie subliniat că atît pe parcursul actualului cincinal cît şi în perspectivă, unitatea hunedoreană este şi va rămîne principalul producător din țară.

În ansamblu producția centralei reprezintă aproape un sfert din producția industrială totală a acestei ramuri.

Concomitent cu creşterea producției, un alt obiectiv strategic stabilit pe baza concluziilor rezultate din studiile de marketing întocmite, pe care conducerea centralei şi l-a propus îl constituie **diversificarea producției.** Realizarea sa este gîndită a fi obținută atît prin modernizarea unora din actualele produse — pe calea reproiectării —, cît şi prin asimilarea în fabricație de noi produse şi sortimente de produse, în special noi mărci de oțeluri, variate tipodimensiuni de laminate, noi produse refractare şi noi sorturi de fonte. Referindu-ne la produsul de oțel, de exemplu, observăm că preocuparea pe linia asimilării prezintă o trăsătură de continuitate şi o dinamică ascendentă : în cincinalul trecut au fost asimilate 61 noi mărci (de oțel aliat şi înalt aliat), iar în primii doi ani ai cincinalului curent peste 46 de mărci. Semnificativ este şi faptul că procentul anual de asimilare de noi mărci de oțel reprezintă 10% din producția anuală respectivă a produsului. Prin caracteristicile lor superioare, noile produse ale centralei se vor alinia din ce în ce mai bine la cerințele industriei noastre constructoare de maşini, răspunzînd noilor reproiectări ale maşinilor şi utilajelor. Menționăm în acest sens : îmbunătățirea considerabilă a caracteristicilor fizico-mecanice, creşterea purității şi capacității de a se preta la tratamentele termice a noilor mărci de oțeluri şi laminate, ce vor fi asimilate.

Preocuparea susținută în direcția asimilării de produse noi, a diversificării actualei producții prin reproiectări de produse şi sortimente de produse este convingător reflectată de indicatorul sintetic „gradul de înnoire a producției" (ponderea produselor noi în producția globală), care înregistrează creşteri substanțiale de la an la an (şi în special în ultimii doi ani ai acualului cincinal), aşa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Dinamica înnoirii producției : 1970—1975 %

Indicator	Anii 1970	1971	1972	1973	1974	1975
Gradul de înnoire a producției *)	6,9	7,0	6,9	10,0	23,6	26,4

*) ponderea produselor noi în producția globală a anului respectiv.

● Ofensivă tehnologică

REALIZAREA obiectivelor de creştere şi diversificare amintite a fost concepută ca eficientă de către conducerea centralei hunedorene, numai în măsura în care ea presupune un efort cît mai mic cu efecte imediate şi mari. **Orientarea permanentă spre eficiență,** am putea spune că reprezintă substratul tuturor obiectivelor strategice propuse a fi atinse. Gîndind astfel propria dezvoltare, hunedorenii şi-au propus ca principale căi de acțiune, valorificarea superioară a resurselor materiale şi de muncă prin raționalizarea şi modernizarea proceselor tehnologice, reducerea consumurilor la o serie de materii prime şi materiale deficitare, diminuarea la maximum a importurilor la materiile prime scumpe şi insuficiente pe piața mondială. Toate aceste căi de acțiune se preconizează a se realiza prin efort propriu, în cea mai mare parte prin impulsionarea activității de cercetare ştiințifică, în special cercetarea uzinală, cît şi prin activizarea mişcării de invenții, inovații şi raționalizări.

Astfel, în sectorul furnalelor sînt în curs de aplicare şi extindere procedeele de înlocuire a gazului metan (combustibil de bază) cu păcura. Pe de altă parte, reducerea consumului de cocs este unul din principalele obiective atît pentru obținerea unor economii valutare, cît şi pentru sporirea producției de fontă. Combinatul de la Hunedoara fiind promotorul valoroasei inițiative privind obținerea întregii producții suplimentare de fontă doar cu cocs economisit. Astfel, s-a obținut o reducere a consumului specific de cocs cu cca 10 kg/tona de fontă, introducînd în furnal gazul metan preîncălzit la o temperatură de 400—600 grade Celsius, metodă experimentată cu succes la Uzina „Victoria" din Călan. Tot la Călan se fabrică din cărbune slab cocsificabil cocsbrichete, folosite experimental la furnalele de 700 mc, din Reşița, înlocuind în proporție de 30% cocsul. Această tehnologie este în prezent adaptată la furnalele de 1 000 mc din Hunedoara.

În sectorul oțelăriei Martin este în curs de aplicare un program complex, stabilit pe durata a trei ani, privind intensificarea proceselor metalurgice prin folosirea oxigenului. Întreg sporul de 800 000 tone al producției de oțel prevăzut a fi obținut în acest cincinal se va realiza în principal prin aplicarea acestui procedeu tehnologic nou. O creştere a producției de oțel se va obține şi datorită măsurilor luate cu privire la reducerea pierderilor la turnare. Deosebit de important în acest sens este aportul cercetării ştiințifice proprii la elaborarea unor prafuri unguente tip LH, cu care sînt tratate lingotierele înaintea turnării. Aceste prafuri exoterme fac posibilă eliminarea, în bună măsură, a pierderilor de căldură şi reducerea golurilor de turnare, oferind astfel posibilitatea laminării lingourilor la dimensiunea lor inițială, fără a mai fi necesară ajustarea ulterioară. Se pot obține astfel economii anuale de 7000 tone de oțel. Au fost elaborate, de asemenea, noi proiecte pentru construirea cuptoarelor, urmărindu-se îmbunătățiri constructive la bolți şi vetre, ceea ce asigură o sporire a capacității lor de încărcare. Preocupări pe linia modernizării tehnologiilor înregistrăm şi la sectorul de laminare, mai ales pe linia evitării pierderilor de metal şi a eliminării rebuturilor. S-a extins astfel flamarea în flux, s-a trecut la încălzirea lingourilor pe grupe de mărci stabilite în prealabil, s-au semiautomatizat cuptoarele de încălzire la bluimingul de 1 300 mm.

Preocupările specialiştilor pe linia modernizării şi raționalizării proceselor tehnologice vizează măsuri concrete aplicate pe întreg fluxul tehnologic, de la furnale la oțelărie şi pînă la liniile de laminare. Menționăm ca eficiență economică a programului de modernizare şi raționalizare a tehnologiilor, reducerea în cursul anului trecut a cheltuielilor materiale de producție cu 500 milioane lei față de anul anterior. Pe ansamblul cincinalului, preocupările în direcția amintită conduc la o reducere progresivă a cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă, aşa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă în perioada 1970—1975

Indicator	Anii 1970	1971	1972	1973	1974	1975
Cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă	100,5	100,6	100,6	96,7	94,5	94,5

● Preponderentă — calea intensivă de dezvoltare

CARACTERIZÎND concepția strategică a centralei hunedorene drept una ofensivă, trebuie arătat că în realizarea ei se îmbină calea intensivă cu cea extensivă de dezvoltare, pe primul plan impunîndu-se însă calea intensivă. Cele arătate în legătură cu ampla acțiune de modernizare şi raționalizare a procesului tehnologic în toate fazele sale sînt unele din argumentele ce vin în favoarea afirmației făcute. Adăugînd acestora şi preocupările susținute în direcția mai bunei încărcări a utilajelor, mai bunei utilizări a suprafețelor de producție, completărilor şi dotărilor în situația existenței de locuri înguste pe parcursul fluxului, obținem o imagine mai pregnantă a ceea ce am numit : **accent pe calea intensivă de dezvoltare.** Cel de al doilea aspect, dezvoltarea extensivă, se reflectă în special prin preocupările pe linia investițiilor noi şi angajării suplimentare de personal. Astfel, încă în cursul acestui cincinal va intra în funcțiune o nouă oțelărie electrică şi un nou laminor de sîrmă cu două fire. În viitorul cincinal, noi furnale, noi cuptoare de oțel şi noi linii de laminare, vor întregi peisajul siderurgic al Hunedoarei.

Gîndită astfel, concepția strategică de dezvoltare adoptată, are o puternică fundamentare în realitate. Sprijinul larg de care ea beneficiază la toate nivelele structural-organizatorice interne se reflectă nu numai în modul în care ea a fost elaborată, ci şi în activitatea curentă — în plină desfăşurare — de realizare a obiectivelor propuse. S-au constituit astfel grupe mixte de specialişti formate din cadre de concepție şi din producție, specializate pe anumite obiective concrete, pe care le urmăresc pînă la realizarea lor finală. Aceasta permițînd familiarizarea personalului de exploatare cu problemele ridicate de noile tehnologii, oferă condiții propice întăririi legăturii cercetare-producție, permițînd astfel dinamizarea aplicării rezultatelor cercetării proprii în producție, valorificarea lor rapidă.

Îngemănarea activității de cercetare cu cea productivă asigură totodată o largă bază de inițiative şi idei creatoare, ceea ce conferă concepției strategice de dezvoltare perspective certe de realizare.

Toate cele arătate impun a conclude că strategia aleasă de conducerea centralei din Hunedoara, avînd ca obiective esențiale creşterea şi modernizarea, este o concepție ofensivă, orientată spre eficiență, al cărei caracter real şi dinamic îi conferă garanția realizării.

Robert PUGLER

Repartiția rezervelor mondiale potențiale de minereu de fier

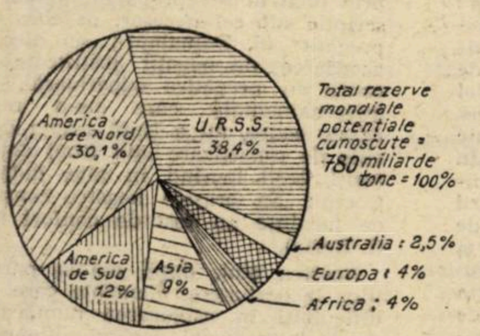

Sursa (rezerve potențiale cunoscute de minereu de fier) : C.I.M. Bulletin, Canada, 64, nr. 714, oct. 1971.

Tabelul nr. 3

Producția mondială la cîteva materii prime

mil. tone.

	1960	1970	1971
Huilă	1038,0	1109,0	1060,0
Minereu de fier	340,0	493,0	500,0
Minereu de mangan	6,2	10,1	10,5
Minereu de crom	3,1	3,7	3,9
Fontă	166,0	295,0	289,0
Oțel	240,0	415,0	391,0

Carte de vizită
Centrala industrială Hunedoara

● Director general : ing. Costache TROTUŞ ;

● Anul constituirii : 1969 ;

● Unități componente : Combinatul siderurgic Hunedoara, Uzina „Victoria"-Călan, Uzina de fier-Vlăhița, Fabrica de produse refractare-Baru Mare ;

● Profilul de producție : fontă, oțeluri (diverse mărci), laminate (diverse profile) ;

● Indicatori sintetici ai activității (1975) ; producție globală cu 12,1%. mai mare decît în 1960; gradul de înnoire a producției = 26%; cheltuieli materiale de producție la 1000 lei producție marfă cu 10% mai mici ca în 1970; ponderea la producția globală a ramurii: 20—25%; producția de oțel = 3,5 mil. tone.

Furnal de mare capacitate

Firma japoneză „Kawasaki Steel Corp." construieşte la uzinele siderurgice proprii din Okayama, un furnal cu un diametru al vetrei de 13,01496 m şi cu un volum de 4273,3 mc. Capacitatea de producție proiectată : peste 3.650.000 tone pe an (funcționează 365 zile).

forţa de muncă

POLITICA DE PERSONAL PENTRU NOILE OBIECTIVE ECONOMICE

ÎN NUMĂRUL 3 din a.c. al revistei „Viaţa economică" am publicat concluziile preliminare ale anchetei privind concepţia conducerilor de centrale industriale asupra factorilor de realizare a dezvoltării unităţilor noastre economice. Cu acest prilej remarcam faptul că cele mai importante două probleme cu care vor fi confruntate centralele industriale în 1973 sînt : realizarea planului de investiţii şi asigurarea necesarului de forţă de muncă.

Deşi asigurarea forţei de muncă poate constitui şi constituie realmente o problemă pentru orice unităţi, în oricare etapă a dezvoltării, ea capătă dimensiuni şi trăsături cu totul specifice cînd este asociată realizării unui volum sporit de investiţii. Intr-adevăr numeroase analize şi anchete efectuate la diferite nivele, ale căror concluzii concrete au fost publicate în coloanele revistei noastre, demonstrează că dacă noile obiective economice intră în funcţiune şi ating parametrii proiectaţi la sau înaintea termenelor planificate, aceasta se datorează, în primul rînd, faptului că s-a asigurat forţa de muncă în numărul şi de calitatea necesară şi, invers, că, ori de cîte ori se semnalează depăşiri de termene la darea în funcţiune şi atingerea parametrilor proiectaţi, deseori cauza derivă din lipsa de personal corespunzător.

Pornind de la aceste constatări, şi avînd în vedere volumul important de investiţii ce trebuie realizat anul acesta şi în anii următori, ne-am propus ca de-a lungul întregului an 1973 să întreprindem un ansamblu de dezbateri, anchete şi analize, la nivel de unităţi economice (centrale, întreprinderi) şi unităţi administrativ-teritoriale (judeţe, oraşe, comune), urmărind să punem în evidenţă modul cum este concepută şi pusă în aplicare STRATEGIA ASIGURĂRII CU FORŢA DE MUNCĂ A NOILOR OBIECTIVE ECONOMICE.

Ne propunem în principal să răspundem la următoarele două grupe de întrebări :

● PORNIND DE LA CE, CÎND, DE CĂTRE CINE, CU CE METODE ŞI TEHNICI TREBUIE DETERMINAT NECESARUL DE FORŢĂ DE MUNCĂ PENTRU NOILE OBIECTIVE ?

● DE CĂTRE CINE ŞI PRIN CE METODE ŞI MIJLOACE TREBUIE DESCOPERIT, ATRAS, RECRUTAT SELECŢIONAT, ŞI FORMAT PERSONALUL VIITOARELOR OBIECTIVE ECONOMICE.

Vom încerca, pe de o parte, să „fotografiem" situaţia existentă, consemnînd modul cum se răspunde practic la aceste întrebări, pe de altă parte să „creăm", să culegem ideile cadrelor de conducere şi specialiştilor asupra modului cum ar trebui să se răspundă la întrebările menţionate, ce împiedică să se răspundă, ce decizii ar trebui luate, la diferite nivele şi pe diferite planuri, pentru ca să se evite depăşiri de termene la intrările în funcţiune şi la atingerea parametrilor proiectaţi ai noilor obiective economice.

Începem acţiunea noastră prin publicarea celor consemnate în cadrul dezbaterii organizate la Alexandria, centrul administrativ şi economic al unui judeţ în plin proces de industrializare în care numărul obiectivelor industriale în construcţie se apropie mult de al celor în funcţiune.

● Veriga esenţială – previziunea

O SUBLINIERE a importanţei pe care o prezintă prevederea şi determinarea clară a necesarului de personal pentru viitoarele obiective industriale ar părea poate superfluă. Dezbaterea de la Alexandria relevă însă unele aspecte care va obliga să insistăm totuşi şi asupra acestei etape a politicii de personal a noilor obiective economice.

Investigaţiile pentru prevederea şi determinarea necesarului de personal trebuie începute încă din faza elaborării STE-urilor, printr-o sistematică consultare şi colaborare între proiectant şi specialistul în probleme de personal şi stabilirea, pe această bază, a unei structuri de competenţă (meserii, profesiuni, nivele de calificare) corespunzătoare structurii atribuţiilor ce vor trebui îndeplinite în cadrul viitorului obiectiv industrial. Numai în acest fel se va putea evita situaţia existentă în acest moment în judeţul Teleorman unde un număr de absolvenţi ai liceului economic nu-şi găsesc locuri de muncă corespunzătoare, însă se manifestă o acută lipsă de normatori şi absolvenţi de licee industriale.

Investigarea atentă şi evidenţierea tuturor oportunităţilor de utilizare a forţei de muncă feminine în fiecare unitate economică, paralel cu coordonarea la nivelul întregii localităţi a procesului de dezvoltare economică, constituie două acţiuni de al căror succes depind asigurarea echilibrului necesar între populaţia masculină şi feminină a localităţilor de atragere în mai mare măsură a femeilor în unele meserii, care în trecut erau considerate greşit, tradiţional, că ar putea fi ocupate numai de bărbaţi.

O altă structură, deseori omisă în etapa de determinare a necesarului de personal pentru noile obiective, priveşte vîrsta. Şi nu trebuie neapărat să identificăm vîrsta cu experienţa. Rămînînd numai la vîrstă ca atare, este necesar să avem în vedere spiritul de disciplină, de seriozitate pe care-l aduce cu sine munca, convieţuirea în societate, de unde decurge necesitatea asigurării unui anumit număr de personal mai în vîrstă în viitoarele colective de muncă. Prezenţa vîrstnicilor pentru realizarea obiectivului disciplină şi seriozitate se dovedeşte eficientă nu numai în procesele de muncă ca atare, dar chiar şi în perioada de formare, în cadrul diferitelor forme de calificare, de perfecţionare a pregătirii profesionale.

La fel de importantă este stabilirea unei structuri judicioase după caracteristica vechime în specialitate, experienţă. Oricît de bine organizată şi de eficientă ar fi şcolarizarea forţei de muncă tinere — s-a subliniat deseori în cadrul dezbaterii, şi, cum vom vedea, sînt încă multe de făcut în această direcţie — ea nu poate asigura nivelul de măiestrie, de competenţă pe care-l dă exercitarea efectivă a unor anumite atribuţii. Prevederea unor nuclee formate din oameni cu bogată experienţă în specialitate pentru viitoarele colective se impune deci ca o altă necesitate stringentă.

Acordarea atenţiei cuvenite etapei de determinare a necesarului de personal, structurării judicioase a acestuia după caracteristicile menţionate (specialitate, sex, vîrstă, experienţă) facilitează considerabil parcurgerea cu succes şi eficienţă a următoarelor etape.

Nu pare deloc lipsită de interes ideea elaborării mai multor variante de structuri care să poată fi operativ şi eficient adaptate condiţiilor concrete de recrutare, calificare, cointeresare etc., de care va putea dispune unitatea în fiecare moment dat al evoluţiei ei.

● Colaborare interjudeţeană în demarajul industrial

JUDEŢUL Teleorman, după aprecierile făcute în cadrul dezbaterii, este unul unde, „în general", în prezent, există un surplus de forţă de muncă („în acest judeţ este multă forţă de muncă : şi calificată şi necalificată" — G. Anghelea). Aceasta — în general, întrucît „în special" există şi se întrevăd a apărea multe locuri de muncă care n-au ocupanţi. „Golurile" pot fi ordonate după următoarele caracteristici : meserie, profesiune, specialitate (pentru unele meserii există mai mulţi ocupanţi decît posturi, pentru altele mai multe posturi decît ocupanţi) ; competenţă, calificare (în judeţ există multă forţă de muncă disponibilă necalificată, provenită, în principal, din agricultură şi din populaţia tînără care termină şcoli de cultură generală ; în schimb, judeţul este aproape complet lipsit de vechi „vetre" industriale, în care să se fi format muncitori în meseriile industriale fundamentale).

PARTICIPANŢI LA DEZBATERE

Ec. Traian DULGHERU, şeful secţiei economice a Comitetului judeţean Teleorman al P.C.R.; **Dumitru TECUCEANU**, preşedintele Consiliului judeţean Teleorman al sindicatelor ; **Constantin CUCU**, directorul Direcţiei judeţene Teleorman pentru probleme de muncă şi ocrotire socială ; **Fernand CHIREA**, inspector şef al Inspectoratului şcolar al judeţului Teleorman ; **ec. Elena DAMALAN**, şef serviciu personal-învăţămînt la Direcţia industriei locale a Consiliului popular al judeţului Teleorman ; **ing. Gavrilă ANGHELEA**, director cu probleme de personal, învăţămînt şi salarizare la Centrala industrială pentru automatizare — Bucureşti ; **ec. Vasile UDRESCU**, consilier în Centrala industrială pentru automatizare — Bucureşti ; **ing. Gheorghe VASILESCU**, şef serviciu învăţămînt la Centrala industrială pentru fabricaţie, reparaţii şi montaj în agricultură — Bucureşti ; **Dumitru BANŢA**, inginer principal — la Centrala mecanică de material rulant — Bucureşti ; **ing. Oltea PANCIU**, şef serviciu învăţămînt la Centrala industriei bumbacului — Bucureşti ; **psih. Marinela PETRESCU** şi **psih. Angela CREANGĂ**, Atelierul pentru proiectarea organizării întreprinderilor — I.P.I.U. ; **ing. Constantin FURTUNA**, director general al Fabricii de rulmenţi — Alexandria ; **ing. Ion GHEORGHIU**, directorul Ţesătoriei „Teleormanul" — Roşiorii de Vede ; **ing. Constantin CRASNEANU**, directorul Uzinei mecanice de material rulant — Roşiorii de Vede ; **ing. Ion FALCUŢA**, directorul tehnic al Schelei de foraj-extracţie Videle ; **ec. Ilie BORTA**, director economic al Combinatului de îngrăşăminte chimice — Tr. Măgurele ; **Şerban FLOREA**, inginer şef la Fabrica de pupitre şi tablouri pentru automatizare — Alexandria ; **ing. Cornelia POPESCU**, şef serviciu personal-salarizare la Uzina de fabricaţie, reparaţii şi montaj în agricultură — Roşiorii de Vede; **ing. Radu PLEŞOIANU**, şef serviciu personal-învăţămînt la Întreprinderea de construcţii-montaj în transporturi — Roşiorii de Vede; **ing. Constantin TOPORAŞ**, şef birou învăţămînt la Fabrica de rulmenţi — Alexandria.

Rezultă deci că pentru judeţul Teleorman există două direcţii de acţiune în asigurarea forţei de muncă — în structura impusă de industrializarea sa : transformarea populaţiei disponibile necalificate (din agricultură şi a celei tinere, în formare) în forţă de muncă de calificarea cerută ; atragerea populaţiei spre meseriile unde afluxul este redus. Aceste două direcţii — pe care se poate acţiona şi se acţionează, realmente, „în interior" — nu sînt însă suficiente pentru încadrarea în ritmul industrializării judeţului. La asigurarea nucleelor de cadre muncitoreşti cu experienţă, ca şi a cadrelor cu pregătire superioară, trebuie să contribuie şi alte judeţe, aceasta constituind cea de a treia direcţie de acţiune („nouă nu ne trebuie numai cadre noi, care au terminat acum şcoala, ci şi oameni cu multă experienţă, bine calificaţi" — C. Furtună ; „pentru noile obiective din judeţ ne trebuie cadre cu vechime în muncă" — C. Cucu). O direcţie abordabilă, de altfel, dacă se are în vedere faptul că, aşa cum s-a relevat, în cadrul dezbaterii, există mulţi teleormăneni care au plecat în ultimii ani în alte judeţe unde s-au calificat, dobîndind o bogată experienţă profesională industrială („sînt foarte mulţi oameni care lucrează la alte întreprinderi din ţară şi care vor să se întoarcă acasă" — G. Anghelea ; „noi am depistat 431 «emigranţi» care doresc să vină înapoi, în judeţ" — D. Banţa). Problema este într-adevăr discutabilă, însă una dintre soluţii se bucură de mult mai puternice argumente. Transferarea a 100 de muncitori calificaţi dintr-un total de 2000 de la o uzină din Braşov, de exemplu, la una din Alexandria, nu creează dificultăţi deosebite la prima uzină, dar facilitează considerabil demarajul celei de a doua, cîştigul pe ansamblu fiind incontestabil.

● Dificultăţi în asigurarea necesarului de personal

AŞA CUM AM MENŢIONAT, la multe din noile obiective din judeţul Teleorman există locuri de muncă care nu-şi găsesc ocupanţi. Iată ce spun în acest sens participanţii la dezbateri : „uzina noastră întîmpină mari greutăţi în recrutarea muncitorilor ; în prezent nu avem recrutaţi decît 60% din necesar" (Gh. Vasilescu) ; „am deschis un curs pentru meseria de lăcătuş şi pînă în prezent nu am reuşit să completăm locurile" (S. Florea) ; „dispunem în prezent de numai jumătate din necesarul de personal tehnic şi de specialişti" (V. Udrescu) ; „nu avem normatori în număr suficient" (C. Cucu) ; „la Fabrica de pupitre şi tablouri pentru automatizare mai sînt necesari încă 50 de ingineri" (G. Anghelea) ; „în cadrul întreprinderii noastre există multe posturi de şefi de compartimente tehnice şi economice care n-au titulari" (R. Pleşoianu). Am putea continua, arătînd că aproape fiecare participant la dezbatere a subliniat că, pentru o categorie sau alta de personal, nu este asigurat necesarul de forţă de muncă. Remarcăm însă că lipsurile se accentuează pe măsură ce urcăm pe ierarhia calificării, cea mai mare diferenţă între necesar şi asigurat găsindu-se la personalul cu calificare superioară.

Care sînt cauzele ? Iată-le, aşa cum au fost formulate în cadrul dezbaterii : „foarte puţini oameni se califică în meseriile de strungari, frezori" (D. Tecuceanu) ; „chiar de la examen, cînd li s-a spus că vor fi lăcătuşi, elevii au plecat..." (S. Florea) ; „la început am constatat aici o reţinere faţă de fabrică" (C. Furtună) ; „există o prevedere legală care interzice recrutarea forţei de muncă necalificată din agricultură fără acordul consiliului de conducere al C.A.P.-ului" (C. Cucu) ; avem greutăţi în ceea ce priveşte policalificarea şi recalificarea, am recalificat un număr de muncitori pe care nu i-am mai putut retribui la nivelul salariului avut în meseria anterioară... am făcut propuneri la Ministerul Muncii şi am dori ca aceste probleme să se reglementeze cît mai urgent" (V. Udrescu) ; „legea ne obligă să nu încadrăm pe anumite posturi decît oameni cu vechime foarte mare, pe care nu-i avem, deşi dispunem de cadre tinere care ar putea să îndeplinească cu mult succes atribuţiile posturilor respective" (C. Popescu) ; „deşi în 1972 am făcut cheltuieli cu calificarea cadrelor ce ne vor fi necesare în 1973, prin plan ni se aprobă un număr mediu scriptic sub cel necesar, pe care l-am şi pregătit" (E. Damalan) ; „au plecat, prin acordarea de negaţii justificate, 60 de cadre cu pregătire superioară ; comisia guvernamentală care ne-a repartizat aceste cadre, nu a ţinut seama de criteriile de repartizare unii fiind deja căsătoriţi, soţii lucrînd în alte judeţe" (C. Cucu) ; „în oraşele noastre construcţiile de locuinţe au fost de confort 3 şi 4" (I. Borta).

Acestea sînt, după opinia participanţilor la dezbatere, elemente care creează dificultăţi în asigurarea numărului necesar de personal pentru noile obiective industriale ce se construiesc în judeţul Teleorman. Sintetizate, ele ar puatea fi formulate astfel : **a) atitudine de reţinere faţă de anumite meserii industriale, de care, totuşi, judeţul are nevoie ; b) anumite prevederi legale, care, după opinia participanţilor la dezbatere, fie împiedică mobilitatea forţei de muncă între unităţi şi prin aceasta între ramurile economiei naţionale, fie nu stimulează participarea la cursurile de calificare, fie împiedică promovarea operativă şi în funcţie de competenţa reală a cadrelor ; c) decizii nefundamentate ale unor ogane de planificare sau ale comisiilor de repartizare a absolvenţilor învăţămîntului superior ; d) orientare necorespunzătoare în ceea ce priveşte construcţiile de locuinţe în localităţile judeţului.**

● „Atitudinea industrială" – o problemă de timp sau de acţiune ?

NUMĂRUL MARE al celor care au făcut referiri la prima cauză confirmă că ea este destul de răspîndită şi merită o atenţie deosebită. Desigur, această atitudine poate fi explicată, în primul rînd, prin lipsa unei tradiţii industriale în judeţ. Formarea ei necesită timp. Se pune însă întrebarea : cît timp ? Ca şi alte întrebări. Nu există oare modalităţi de „grăbire" a timpului ? Dacă există, sînt ele utilizate ?

Aşa cum rezultă din cele de mai jos, modalităţi există, ele sînt cunoscute de factorii responsabili din judeţ ; sînt şi aplicate, dar numai parţial ; ar trebui generalizate şi aplicate cu un plus de perseverenţă şi competenţă. Iată cîteva dintre ideile şi propunerile privind acest aspect : „trebuie să prezentăm mai mult în şcoală şi în întreprinderi conţinutul diferitelor meserii de care avem nevoie" (D. Tecuceanu) ; „propun introducerea unui obiect de studiu în şcoala generală care să facă cunoscute meseriile" (C. Toporaş) ; „am prezentat un film japonez pentru a arăta că rulmentul este ceva care se produce în halat alb — acţiune care s-a dovedit foarte eficientă" (C. Furtună) ; „lunar, invităm viitorii absolvenţi ai Institutului Politehnic Timişoara, care fac practică la uzinele existente ale centralei, să viziteze şi uzina noastră în construcţie, pentru a o cunoaşte şi a se ataşa de ea" (D. Banţa).

Şi totuşi, întreprinderile nu şi-au făcut datoria faţă de şcoală, neasigurînd, în măsură suficientă, baza tehnico-materială şi cadrele necesare pentru cele 300 de ateliere şcoală existente în cadrul judeţului ... „Cum vreţi ca elevii să cunoască producţia, meseriile, să ia contact direct cu muncitorii, dacă nu deschideţi porţile uzinelor, motivînd că întreprinderile nu sînt muzee şi că vizitele întrerup procesele de producţie ?" (F. Chirea).

● Un echilibru dinamic al stabilităţii şi mobilităţii forţei de muncă

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE prevederile legale la care s-au referit participanţii la dezbatere, ele trebuie, desigur, abordate cu multă atenţie, cu discernămînt, avînd în vedere implicaţiile multiple pe care le poate avea adoptarea unui punct sau a altui punct de vedere în acest domeniu. Totuşi, nu putem să nu observăm că, de mai mult timp şi în mai multe rînduri, în dezbateri organizate de redacţia noastră, s-a propus îmbunătăţirea modului de cointeresare a celor care participă la cursurile de calificare, ca şi a celor care urmează cursuri de recalificare sau policalificare. Unităţile economice au nevoie de forţă de muncă calificată, ele sînt deseori obligate de consecinţele progresului tehnic (schimbare în profilul de fabricaţie, schimbare în tehnologie) să-şi recalifice şi policalifice forţa de muncă. Sistemul de cointeresare trebuie subordonat acestor nevoi şi nu invers.

Relativ la atitudinea unor conduceri de cooperative agricole de producţie faţă de încadrarea membrilor acestora în industrie, trebuie, desigur, să avem în vedere prevederile statutului după care sînt conduse şi organizate cooperativele agricole de producţie, ca şi întreaga legislaţie care reglementează raporturile de muncă în societatea noastră. Observaţiile făcute în discuţia de la Alexandria au arătat că ar fi binevenită o dezbatere asupra modului cum trebuie reglementată stabilitatea şi mobilitatea forţei de muncă în economia naţională, asupra pîrghiilor materiale şi de altă natură, ce trebuie utilizate pentru a asigura acel echilibru între stabilitate şi mobilitate care să faciliteze dezvoltarea, flexibilitatea, mişcarea, progresul. Problema nu este de loc abstractă şi de foarte îndepărtată perspectivă, ci imediată şi concretă pentru toate judeţele, în special pentru cele în curs de industrializare.

— **Abordarea previzională a coordonatelor de structură a personalului**

— **Îmbinarea judicioasă a forţei de muncă, pe sexe, vîrstă şi experienţă**

— **Nuclee „polarizatoare" în formarea cadrelor în uzine**

— **„Emigraţia" şi „imigraţia" din judeţe a forţei de muncă şi infuzia culturii industriale**

— **Atitudinea faţă de meserii – o problemă educaţională, dar şi o cerinţă economică**

— **Atelierele-şcoală, o formă eficientă de recrutare a cadrelor.**

— **Între stabilitatea şi mobilitatea forţei de muncă**

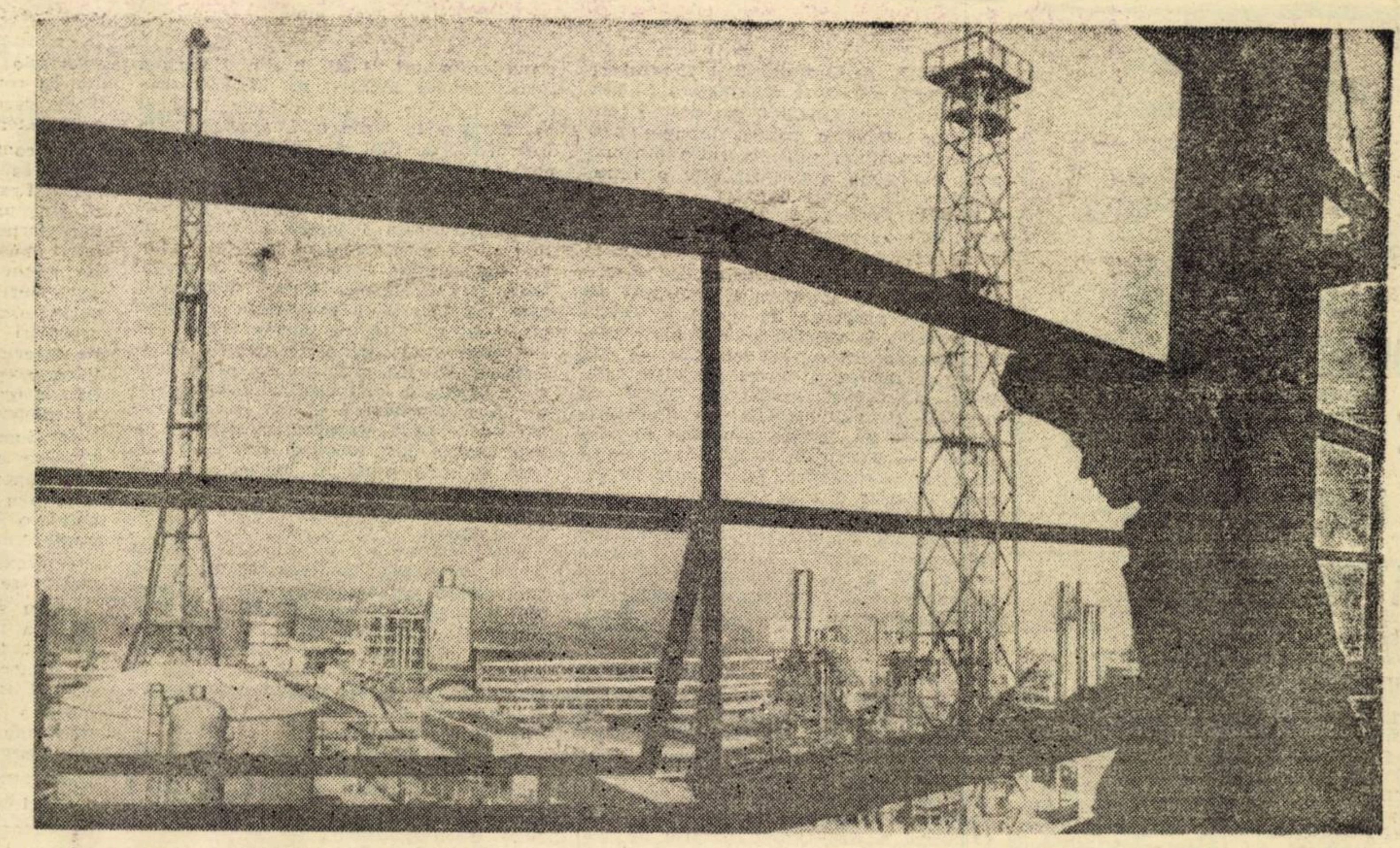

Porţi deschise în faţa viitorilor chimişti : Combinatul de la Tr. Măgurele

● Vechime şi competenţă

DE ACTUALITATE ni se pare şi discuţia asupra vechimii şi stagiului solicitat pentru ocuparea unor funcţii din structura organizatorică a unităţilor economice. Problema este generală, dar capătă accente ascuţite în judeţele în plină industrializare, în sens mai larg, în judeţele în care ritmul dezvoltării economice este mai accelerat. Desigur ar fi ideal să avem pentru toate posturile oameni foarte competenţi care să aibă şi 10—14 ani vechime, cît solicită prevederile normative. Realitatea îmbracă însă şi forme care nu încap în acest ideal : în anumite etape, în anumite judeţe pur şi simplu nu există oameni care să aibă şi studiile şi cei 10 ani vechime şi atunci, dacă nu pot fi aduse cadre din alte judeţe sau întreprinderi, trebuie acceptată ideea derogării fie de vechime (de regulă, mai eficientă pentru că au cunoştinţele teoretice corespunzătoare), fie de studii (în cazul unor oameni care au dovedit efectiv capacitatea de a îndeplini cu succes sarcinile ce revin postului).

Ieşirea din acest impas o constituie „reducerea vechimii cerute pentru ocuparea anumitor posturi, în special pentru absolvenţii învăţămîntului superior" (C. Popescu) ; „reducerea vechimii cerute pentru ocuparea diferitelor posturi pentru a putea încadra şi promova mai operativ cadrele tinere de care dispunem" (D. Tecuceanu).

● „Altfel se pierde mai mult decît se cîştigă"

PROBLEMA locuinţelor — ca instrument pentru atragerea şi stabilizarea cadrelor în noile centre industriale — merită ea singură o analiză amplă. Ni se pare semnificativ şi demn de remarcat faptul că nici un participant la dezbaterea de la Alexandria **nu a apreciat ca insuficient numărul de locuinţe, ci : timpul** cînd acestea sînt construite — mai tîrziu decît trebuie, ceea ce are consecinţe negative directe asupra termenului de punere în funcţiune a noilor obiective şi, mai ales, asupra termenului de atingere a parametrilor proiectaţi ; calitatea locuinţelor. Soluţia problemei ? „ar trebui să se construiască un număr mai mare de apartamente cu grad mai înalt de confort... altfel se pierde mai mult decît se cîştigă" (C. Furtună).

● O responsabilitate a întreprinderii moderne

CADRELE pentru noile obiective ne interesează nu numai din punct de vedere al numărului şi al structurii pe profesiuni, vîrstă, experienţă, şi, poate chiar mai mult, al calităţii, al calificării, un plus de calitate putînd compensa, în anumite proporţii, numărul. În interpretarea aprecierilor critice făcute în cadrul dezbaterii, pe care le redăm mai jos, nu trebuie, desigur, nici un moment, să scăpăm din vedere că, în cadrul colectivelor de muncă din unităţile economice ale judeţului Teleorman marea majoritate o constituie personalul bine pregătit, care face faţă cu succes atribuţiilor ce-i sînt încredinţate. Mărturie stau rezultatele obţinute, care, în majoritate, sînt considerate bune şi foarte bune. Aceasta nu înseamnă că nu există loc pentru mai bine. În acest spirit, notăm : „elevii de la şcoala profesională sînt slab pregătiţi, le lipsesc noţiuni elementare de limba română, matematică, fizică" (C. Crăsneanu) ; „ar trebui reanalizată programa liceelor industriale ; trebuie mărit timpul de practică la 2—3 zile pe săptămînă" (D. Banţa) ; „ar trebui revăzută programa de pregătire a maiştrilor : nu cunosc desen tehnic, nu stăpînesc problemele de organizare a locului de muncă" (C. Popescu).

Şi la acest punct remarcăm că modalităţile de perfecţionare sînt cunoscute, dar nu şi aplicate în măsura cuvenită. Iată cîteva experienţe şi sugestii : „cea mai sigură calificare o dă şcolarizarea şi specializarea în unităţile existente, pe cît posibil pe utilaje la nivelul celor pe care se va lucra în noile obiective ; ar fi bine ca cei care predau în şcolile profesionale să fie oameni din producţie, muncitori de cea mai înaltă calificare" (C. Furtună) ; „comisiile de admitere în şcolile profesionale să dea dovadă de mai multă exigenţă" (C. Crăsneanu) ; „pentru recrutarea cadrelor la fabrica de la Giurgiu am utilizat testarea profesională şi rezultatele au fost foarte bune ; ne gîndim să o utilizăm şi pentru fabricile din Turnu Măgurele şi Roşiorii de Vede (O. Panciu). Drept comentariu, sau concluzie, la aceste idei, care provin, cum se poate constata, de la cadre din întreprinderi, am repeta intervenţia inspectorului şcolar care ni se pare deosebit de elocventă în sublinierea efortului ce trebuie făcut în direcţia legării şcolii noastre de producţie, de practică. Credem, cu alte cuvinte, că unităţile economice, întreprinderile sînt chemate să-şi asume mai mari responsabilităţi în formarea cadrelor lor de mîine.

Constantin COJOCARU

agenda economistului

COMPETENŢA DE REZOLVARE A UNOR LITIGII PATRIMONIALE

Cazuri de exonerare a beneficiarului de import

INSTRUCŢIUNILE Primului Arbitru de Stat, care, în baza art. 33 din Legea nr. 5/1945, au caracter obligatoriu, prezintă o importanţă deosebită pentru reglementarea unor probleme privind disciplina de plan, disciplina contractuală, apărarea proprietăţii socialiste etc. Instrucţiunile nr. 4/1962 cu privire la competenţa de rezolvare a unor litigii şi cu privire la consecinţele neprimirii din import a materiilor prime, materialelor sau utilajelor se încadrează pe această linie.

Astfel, potrivit art. 9, pct. 2 din Legea nr. 54/1945, Arbitrajul de Stat Central are competenţa exclusivă de a rezolva litigiile patrimoniale născute din executarea contractelor încheiate pentru produse destinate exportului sau provenite din import, cînd una din părţi este o întreprindere de comerţ exterior.

Pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerţ exterior, de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică a Republicii Socialiste România, aplicarea acestui text nu a ridicat probleme în practică. Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 1/1971, operaţiunile de comerţ exterior — art. 7 — se realizează direct de către centrele industriale, unităţi cu statut de centrală şi alte unităţi producătoare, prestatoare de servicii sau care execută lucrări — autorizate în acest scop — şi de către întreprinderi specializate de comerţ exterior.

Prin urmare, atribuţii de comerţ exterior revin nu numai întreprinderilor de comerţ exterior, la care se referea art. 9 pct. 2 din Legea nr. 5/1954 ci şi celorlalte unităţi, autorizate în acest scop prin hotărîre a Consiliului de Miniştri potrivit art. 21 al. II din Legea nr. 1/1971.

În această situaţie, prevederile art. 9, pct. 2 din Legea nr. 5/1954 urmează a fi interpretate într-un mod mai larg, în sensul că litigiile patrimoniale născute din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor privind produsele destinate exportului sau provenite din import, sînt de competenţa exclusivă a Arbitrajului Central de Stat şi în cazul în care una din părţi este o unitate autorizată să realizeze operaţiuni de comerţ exterior.

A doua problemă pe care instrucţiunea sus-menţionată îşi propune să o rezolve este a se şti dacă actualmente nesosirile din import ale materiei prime, ale produselor sau utilajelor, mai pot constitui împrejurări asimilabile forţei majore, astfel cum s-a menţinut practica arbitrală în perioada de aplicabilitate a prevederilor art. 4 al. 2 din Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 587/1972 (Deciziile P.A.S.nr 3 din 4 iunie 1956 şi nr. 202 din 16 iunie 1956, publicate în Rev. Arb. de Stat nr. 4/1956 pag. 39, etc.).

Cu privire la noţiunea de „împrejurare asimilabilă forţei majore", folosită de instrucţiunea Primului Arbitru de Stat citată, menţionăm că în relaţiile dintre organizaţiile socialiste pot interveni fapte străine, neimputabile debitorului, care fac imposibilă executarea obligaţiei contractuale, fără ca aceste fapte să constituie cazuri de forţă majoră. În asemenea situaţii, deşi nu se poate constata existenţa unei legături întîmplătoare între prejudiciul cauzat şi activitatea organizaţiei socialiste debitoare, totuşi faptele pot constitui cauze străine, care să nu-i poată fi imputate acestei organizaţii.

Asemenea fapte au fost asimilate forţei majore.

Într-o părere s-a considerat că aceste fapte seamănă cu forţa majoră nu în ce priveşte natura (substanţa), ci numai sub raportul efectelor pe care le produc. De aceea s-a afirmat că nu se poate vorbi de o asimilare a unor astfel de fapte cu forţa majoră, ci se poate spune că ele constituie **cauze străine** care nu pot fi imputate organizaţiei socialiste debitoare.

Pentru a fi însă exonerată de răspundere, organizaţia debitoare trebuie să justifice — potrivit art. 1082 din Codul civil — că neexecutarea, executarea în mod necorespunzător sau întîrzierea în executarea obligaţiei contractuale se datorează unei cauze străine, care nu-i poate fi imputată.

Revenind la problema care ne interesează, menţionăm că reglementarea în vigoare nu mai conţine o prevedere similară celei a art. 4 pct. 2 din Hotărîrea Consiliului de Miniştri 587/1952. Cu alte cuvinte, Legea nr. 1/1971 nu mai limitează dreptul întreprinderilor care realizează operaţiuni de comerţ exterior, autorizate sau specializate, de a reclama în contra furnizorului extern drepturile decurgînd din contractul de comerţ exterior.

Din contră prin art. 22 lit. f se stabilesc ca atribuţii principale „respectarea obligaţiilor şi asigurarea valorificării drepturilor ce le revin din contractele încheiate cu partenerii externi, luînd măsuri de îndeplinire a acestora". De asemenea, potrivit art. 28 din lege „raporturile contractuale cu partenerii externi, precum şi modificarea acestor raporturi se constată în formă scrisă, cu respectarea condiţiilor pentru validitatea convenţiilor, luîndu-se toate garanţiile necesare pentru apărarea intereselor economiei naţionale".

În lumina acestor prevederi legale, practica arbitrală a stabilit că nesosirea din import a materiei prime, materialelor sau utilajelor nu mai poate constitui o împrejurare „asimilabilă forţei majore", decît dacă se dovedeşte că :

— neexecutarea de către furnizorul extern se datorează unei forţe majore ;

— nu s-a putut procura materia primă din import din cauză că nu a fost aprobat fondul valutar necesar, cu toate demersurile făcute de unitatea economică interesată ;

— s-a dovedit imposibilitatea angajării răspunderii furnizorului extern pentru nelivrare, din motive de oportunitate economică, considerate ca atare de organul competent prevăzut de lege (menţionat la art. 4 şi 5 din Legea nr. 1/1971).

În cazul în care beneficiarul de import nu dovedeşte că neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiilor contractuale se datorează uneia din împrejurările sus-menţionate, răspunderea sa este angajată.

Dumitru MARINESCU

REGLEMENTĂRI PRIVIND UTILIZAREA UNOR SPAŢII COMERCIALE

CA URMARE a măsurilor luate pentru asigurarea în cît mai bune condiţii a aprovizionării populaţiei şi a unui comerţ modern, sînt cazuri în care unităţilor economice li se pun la dispoziţie, prin înzestrare sau prin transmitere fără plată, spaţii comerciale situate la distanţe de sediul lor de bază. De asemenea, se pot închiria, în condiţiile Legii nr. 10/1968, şi spaţii cu altă destinaţie decît locuinţa, în speţă magazine comerciale, depozite etc.

S-a pus, în această materie, o dublă problemă : pe de o parte, competenţa de aprobare a unor asemenea utilizări, iar, pe de alta, competenţa aprobării lucrărilor de amenajare, necesare în marea majoritate a cazurilor, lucrări care pot avea caracter de investiţii.

S-a emis opinia că, dat fiind că spaţiile respective nu sînt în legătură directă cu unitatea de bază, aprobarea extinderii este de competenţa organului ierarhic superior. Se condiţionează astfel această competenţă de locul unde se află spaţiul şi de faptul dacă arhitectonic, are sau nu continuitate materială cu imobilul în care funcţionează unitatea-mamă.

O asemenea soluţie apare însă contrară atît directivelor privind lichidarea centralismului excesiv cît şi dispoziţiilor legale. Într-adevăr, principiul gestiunii economice implică o lărgire a iniţiativelor locale, o cît mai amplă dezvoltare a posibilităţilor de adaptare rapidă la conjunctura comercială, variaţiilor manifestate în necesităţile sau chiar numai în preferinţele publicului consumator, beneficiarul final al producţiei ; de asemenea, dacă imobilul nu a fost atribuit ca fond tip la înzestrarea unităţii, ci obţinut prin aprobarea transmiterii, aceasta implicînd întotdeauna intervenţia organului ierarhic superior, care astfel cunoaşte scopul pentru care s-a solicitat respectiva clădire.

În ceea ce priveşte închirierile, acestea constituie acte tipice de administrare curentă, incompatibile, prin natura lor, supunerii unei proceduri de avizări sau aprobări inutile.

În sfîrşit, potrivit legii, competenţele de aprobare a lucrărilor de investiţii necentralizate — cînd sînt necesare amenajările despre care am vorbit — sînt legate numai de valoarea lor şi nicidecum de alte elemente sau consideraţii topografice, ca distanţa între diferitele spaţii utilizate deservirii publice.

În consecinţă, în situaţia analizată, competenţa de aprobare a lucrărilor de amenajare revine organelor prevăzute de Legea nr. 11/1971, în funcţie de cuantumul fondurilor materiale sau băneşti de investit, nefiind necesară aprobarea şi a altor organe.

Apare de la sine înţeles că lămuririle date aci se referă exclusiv la înfiinţarea sau extinderea de magazine, depozite etc., care nu au personalitate juridică, deoarece modul în care se aprobă crearea unei organizaţii economice de stat a rămas reglementat, conform tuturor prevederilor legale, la nivelul Consiliului de Miniştri sau al consiliilor populare, după cum este vorba de unităţi de interes republican sau de interes local.

Ionel KIRMAIER

RĂSFOIND PRIN DOSARE

O COOPERARE OPERATIVĂ ŞI UTILĂ PENTRU REDUCEREA STOCURILOR

PREVEDERILE H.C.M. 1285/1972 au dat roade bune ; mari cantităţi de produse disponibile, de valori importante, aflate în stoc la unităţile economice au fost preluate de către întreprinderile teritoriale de aprovizionare.

Răsfoind dosarul cu asemenea stocuri, preluate de I.T.A. — Constanţa, am avut posibilitatea să realizez imaginea activităţii desfăşurate, care, exprimată în cifre, reprezintă : 4260 repere, însumînd, la 25 ianuarie a.c., bunuri ce nu aveau utilizare în unităţile care le deţineau, în valoare de peste 32 milioane lei.

Dosarul în cauză mai relevă un fapt : produsele de care ne ocupăm, şi care însumează mii şi mii de tone, au rămas, în cele mai multe cazuri, în custodia vechilor deţinători. Pozitiv este totuşi faptul că aceste stocuri — prin transferarea lor de drept de la unităţile care le aveau ca stocuri disponibile, la întreprinderea teritorială de aprovizionare amintită — au asanat mijloacele circulante ale foştilor deţinători şi le-au degrevat cheltuielile generale de dobînda de 12%.

Fără îndoială că o bună parte din aceste produse vor fi valorificate prin redistribuirea lor, în cadrul unităţilor economice din localităţile judeţului Constanţa şi din alte localităţi limitrofe. Rămîne însă, deocamdată, fără răspuns următoarea întrebare : Ce se întîmplă cu acele produse, preluate de întreprinderile teritoriale de aprovizionare, care nu au plasament în cadrul unităţilor economice pe care le aprovizionează în mod curent ?

Răspunsul nu este greu de dat. Credem că nu este suficient ca stocurile de produse disponibile să fie identificate şi preluate de întreprinderile teritoriale de aprovizionare ci, ceea ce este şi mai important, aceste produse trebuie să fie operativ redistribuite către acele unităţi economice care au urgentă nevoie de ele, indiferent în ce colţ de ţară sînt situate, sau de distanţa care le desparte de deţinători. Pentru aceasta se impune însă informarea operativă, la nivel macroeconomic, asupra stocurilor pe care le deţine fiecare întreprindere teritorială de aprovizionare.

Practica de patru ani a dovedit că vehicularea unor asemenea informaţii la nivelul tuturor unităţilor economice din ţară se realizează, în mod eficient, prin intermediul SUPLIMENTULUI „Vieţii economice" care a fost înfiinţat, în principal, în acest scop. Ca urmare, începînd cu acest număr al SUPLIMENTULUI, publicăm ofertele de produse disponibile deţinute de I.T.A. — Constanţa, urmînd ca, în numerele viitoare, să extindem acţiunea şi în ce priveşte stocurile pe care le deţin celelalte întreprinderi teritoriale de aprovizionare. O bună cooperare a organelor de conducere din aceste întreprinderi cu redacţia noastră va conduce fără îndoială la rezultate pozitive, realizîndu-se scopul final al prevederilor înscrise în H.C.M. Nr. 1285/1972 : reducerea stocurilor de produse supranormative prin repunerea lor în circuitul economic.

Neînţelegerea necesităţii obiective de a se face o largă şi operativă publicitate a stocurilor, la nivel macroeconomic — ar avea implicaţii economice negative : trecerea formală a produselor disponibile din administrarea unităţilor economice în administrarea întreprinderilor teritoriale de aprovizionare, stocurile respective continuînd să rămînă mai departe în depozitele predătorilor, creditate însă cu 2%, în loc de 12%.

Al. DETEŞAN

conducere
și
organizare

- De ce unele proiecte de organizare se îngălbenesc în sertare?
- Implementarea noului și fenomenul de respingere
- Este suficient ca ceva să „funcționeze" pentru a „bloca" orice îmbunătățire ?
- Un paradox: „lipsa de timp" împotriva „economiei de timp".

CAUZE ALE „RESPINGERII" INOVAȚIEI ORGANIZATORICE

INIȚIATĂ de către conducerea de partid și de stat cu cinci ani în urmă, acțiunea pentru organizarea științifică a producției și a muncii a pus în evidență importante posibilități de sporire a productivității muncii. Cu toate că viața a confirmat pe deplin justețea măsurilor inițiate pe linia organizării științifice a producției și a muncii, nu peste tot și nu în toate cazurile acțiunile au fost duse pînă la capăt. Numeroase proiecte, pentru întocmirea cărora s-au consumat multe ore de muncă și care ar fi adus economii însemnate, nu au fost finalizate.

Apreciind rolul organizării științifice a producției și a muncii în ridicarea productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că această acțiune **„începută cu cîțiva ani în urmă a dat rezultate pozitive, dar ea nu a fost continuată cu consecvență, în unele ministere și centrale această preocupare a slăbit (...) Este necesar ca toate cadrele din industrie, toți oamenii muncii să înțeleagă faptul că organizarea producției și a muncii, reprezintă astăzi una din cele mai importante rezerve de creștere a activității economice"**.

În spiritul aprecierilor de mai sus, în cele ce urmează dorim să prezentăm cîteva considerații cu privire la psihologia implementării studiilor și proiectelor de organizare. Acest lucru îl considerăm cu atît mai necesar cu cît la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 s-a subliniat necesitatea ca sporirea productivității muncii să se obțină nu prin intensificarea efortului fizic, ci prin îmbunătățirea muncii de concepție, prin perfecționarea conducerii și activității în producție.

După cum se știe, pentru a spori producția nu este suficientă numai elaborarea de proiecte de organizare, care de care mai savante, fără a le aplica în practică. Dacă la implementarea acestora apare fenomenul de „respingere", fenomen constatat în multiple cazuri și citat în numeroase studii de literatură tehnică din diverse țări, efectul proiectului va fi alterat sau anulat complet.

Care sînt cauzele neaplicării proiectelor de organizare ? Mai întîi cîteva exemple :

1. O uzină constructoare de mașini avea de asimilat în 1966 un produs nou, extrem de important. Ministerul a propus analizarea programului de asimilare printr-un studiu de drum critic. La obiecțiunea inginerului șef, că nu dispune nici de timp, nici de specialiști, ministerul a delegat un colectiv de oameni competenți care a elaborat acest studiu, evidențiind activitățile critice și punctele nevralgice ale sistemului. Uzina nu a folosit însă acest studiu, pretextînd că datele de plecare erau eronate ; or, aceste date fuseseră furnizate chiar de serviciul tehnic al uzinei.

2. O altă întreprindere cu profil similar a însărcinat în 1965 un colectiv de lucru să elaboreze un proiect de reorganizare a fabricației. Lucrarea, extrem de laborioasă, prezenta soluții îndrăznețe (sistem celular), care astăzi sînt de uz general, dar pe atunci nu erau cunoscute. Proiectul a fost respins ; deși ulterior, directorul fabricii, a prezentat el însuși într-un cotidian aceste soluții, ele n-au fost încă aplicate.

3. Un institut elaborează în 1972 un proiect de reorganizare a fluxului informațional. Proiectul, avizat favorabil de forurile superioare, nu a fost însă implementat sub pretext că sistemul actual funcționează și, deci, nu e nevoie de schimbări.

4. Tot în 1972 o tînără ingineră elaborează un proiect de optimizare prin programarea liniară a planului de însămînțări în agricultură. Problema traducerii sale în fapt nici nu a fost însă pusă.

Lista cu asemenea exemple poate fi continuată. De unde provine oare acest fenomen de „respingere" ?

Înainte de toate considerăm că trebuie să avem în vedere atitudinea unui mare număr de conducători de întreprinderi care, pe de o parte, cer cu insistență elaborarea de planuri de măsuri organizatorice, dar pe altă parte manifestă rezerve, reticențe, cînd e vorba de punerea acestor măsuri în practică. Sub diferite pretexte, cum ar fi prevalarea sarcinilor de producție sau „lipsa de timp" (urgențele, ședințele, telefoanele și, mai ales, corespondența) ei amînă implementarea măsurilor, autoliniștindu-se că... merge și așa. Din amînare în amînare însă, problema devine cu timpul acută și atunci începe alarma, nervozitatea, starea de urgență. Deficiențele se remediază prin măsuri ad-hoc, insuficient cîntărite, insuficient pregătite și cu rezultate necorespunzătoare.

Adeseori se apelează la experți din afară, dar aceștia sînt lăsați să lucreze singuri, nu li se procură date suficiente și exigent de controlate, iar forțele de muncă ce li se pun la dispoziție sînt de calitate slabă. Conducerea „nu are timp" să se țină la curent cu avansarea lucrărilor. Rezultatul ? Proiectele se avizează favorabil și cu aceasta obligațiile expertului încetează, în timp ce propunerile îndosariate cu grijă, se îngălbenesc prin sertare, pînă în ziua cînd un nou proiect, elaborat de un nou expert se suprapune peste primul, spre a avea uneori aceeași soartă. Eroarea constă în impresia că prin elaborarea unui proiect s-a rezolvat și problema concretă, în confundarea hîrtiilor cu faptele, cu acțiunea.

Un exemplu concludent de acest gen ni-l oferă cazul unei întreprinderi din industria ușoară, din municipiul București care, cu concursul unor experți din afară, a elaborat un interesant proiect de reorganizare a fluxului de materiale în una din secții. Proiectul nu a fost implementat, deși au trecut de atunci 4 ani.

Chiar și cînd se aplică o măsură, aceasta se face prin compromisuri timide și numai parțial, acolo „unde arde". În multe cazuri implementarea este formală. Sistemul funcționează, dar numai în aparență. Pentru cine examinează situația mai atent, faptele continuă să se desfășoare tot pe vechiul făgaș, în timp ce pe făgașul nou circulă numai formularele, hîrtiile.

Și acum să încercăm o sintetizare a cauzelor fenomenului de „respingere" a proiectelor de organizare.

Printre CAUZELE OBIECTIVE, independente de voința celor chemați să implementeze proiectul, trebuie să avem în vedere, după opinia noastră, următoarele :

- **apariția relativ tardivă a științei organizării în activitatea industrială :** spre deosebire de activitatea de proiectare și de cea tehnologică, care de mult timp se desfășoară pe baze științifice, organizarea industrială nu a părăsit domeniul empiric decît de vreo cîteva decenii.
- **riscul** pe care-l comportă orice măsură nouă, orice inovație, așa cum sînt de fapt măsurile organizatorice ; teama de avîntare în necunoscut e firească ;
- **caracterul abstract al modelelor de organizare** prezentate în literatura de specialitate : cititorul se așteaptă ca această literatură să-i procure „rețete" infailibile și universal aplicabile ; asemenea „rețete" nu există însă și autorii nu insistă în suficientă măsură asupra efortului cerut organizatorilor pentru adaptarea modelelor abstracte, generale, la cazurile concrete specifice din practică ;
- **efectul relativ întîrziat al măsurilor de organizare,** care nu este niciodată imediat ; adesea chiar funcționarea în noile condițiuni este la început mai puțin rentabilă decît cea în vechile condițiuni și numai cu încetul se ajunge la o funcționare cu parametri ameliorați ; „efectul moral" al acestei întîrzieri a efectului economic este o relativă demobilizare ;
- **caracterul laborios al proiectelor de organizare :** în cazul exemplului nr. 2 de la începutul acestui articol, un colectiv de 10 specialiști a lucrat intens 18 luni, în care timp au fost prelucrate circa 470.000 de informații ; este evident că o muncă atît de migăloasă este de natură să descurajeze firile mai slabe ;
- **lipsa de informare :** o problemă nouă implică un sistem de legături noi și un ansamblu de date noi, care în trecut nu erau culese, transmise și prelucrate ; în acest stadiu, informațiile sînt la început insuficient de controlate în ce privește exactitatea, iar calitatea proiectelor se resimte ;
- **calitatea mediocră a proiectelor,** datorate lipsei de experiență a organizatorilor ; asemenea proiecte nu pot fi implementate.

Printre CAUZELE SUBIECTIVE ale fenomenului de respingere, notăm următoarele :

- **stereotipul dinamic ;** un individ care execută pentru prima dată o activitate oarecare se concentrează, controlînd în mod conștient toate fazele ce o compun ; pe măsură însă ce va repeta această activitate, fazele îi pătrund în reflex, transformîndu-se în ceea ce se numește stereotipul dinamic, deconectîndu-i treptat gîndirea și atenția ; activitatea de tip nou necesită spargerea vechiului stereotip și o nouă etapă de încordare și atenție, ceea ce implică un efort suplimentar ; un fel de inerție tinde la menținerea vechiului sistem de legături care reușește să bruieze implementarea sistemului nou ;
- **fuga de răspundere :** deficiențele scoase la lumină în urma organizării demască pe cei ce le-au lăsat să se producă ; aceștia opun numeroase obstacole în calea implementării proiectelor de organizare, spre a nu-și da în vileag incapacitatea.
- **ierarhia valorilor :** în urma organizării, diferite „elemente indispensabile" apar în adevărata lor lumină de sinecuriști.

Cităm dintr-o lucrare veche de peste 30 de ani („Organizarea științifică", de ing. E. Atanasiu) : „Introducerea organizării științifice strică multe obiceiuri, dărîmă multe prejudecăți, înlătură pe mulți oameni din posturile de conducere. Împotriva ei se coalizează rutina, nepriceperea, interesul personal și atîtea alte flagele ale omenirii de același fel"... Se putea ceva mai clar ? Cine ar crede că aceste rînduri sînt așa de vechi ?

Acestea ni se par a fi principalele cauze ale neaplicării sau aplicării cu întîrziere a proiectelor de organizare. Desigur, trebuie avut în vedere că lista noastră nu are pretenția de exhaustivitate, că intensitatea cu care se manifestă aceste cauze diferă de la o unitate la alta. Cunoașterea și studierea lor cu atenție constituie un pas hotărîtor în drumul spre eliminarea lor, și, prin aceasta, spre aplicarea cu eficiență a inovației organizatorice.

Organizarea științifică figurează ca un obiectiv major printre măsurile de perfecționare a conducerii și organizării economiei naționale elaborate de Conferința Națională a P.C.R. din 1967. În acest domeniu s-au depus mari eforturi, cu rezultate bune. Studiile de sinteză, efectuate la Ministerul Muncii asupra eficienței acțiunii de organizare au demonstrat din plin că investițiile în acest domeniu se dovedesc extrem de rentabile (la un leu investit se obține un beneficiu net de 25 lei). Acesta constituie un argument convingător care pledează pentru necesitatea intensificării acțiunii de organizare la toate nivelurile, acordîndu-se o atenție deosebită aplicării și extinderii proiectelor elaborate.

Radu LUNGU
Gabriel CULCER

Cercetări studențești în marketing

LABORATORUL de marketing al Academiei de Studii Economice din București desfășoară în prezent pe bază de contract cercetări științifice pentru Ministerul Industriei Ușoare privind perfecționarea activității magazinelor de prezentare și desfacere ale producătorilor. Acest studiu complex de marketing este format din 11 teme distincte, astfel abordate și rezolvate încît pe de o parte, să răspundă unor nevoi imediate de cunoaștere, iar pe de altă parte să aibă un pronunțat caracter de „modele de cercetare" în vederea extinderii și generalizării lor la toate magazinele de acest tip.

Diversitatea problemelor cuprinse în studiu a impus ca în munca de cercetare să se utilizeze o gamă largă de metode și tehnici de culegere, prelucrare, analiză și interpretare a informațiilor. Așa de exemplu, pentru rezolvarea problemelor ridicate de teme ca : „Estetica unor produse de încălțăminte". „Marca de fabrică și notorietatea industrială", „Profilul polar al unor produse noi", etc. s-a făcut apel, în principal, la arsenalul tehnicilor și metodelor de tip motivațional. În cazul altor teme cum sînt : „Determinarea diferiților factori de influență", „Legătura de asociere a variabilelor venit-cerere-preț", „Sensibilitatea cheltuielilor pentru încălțăminte în funcție de factorii cererii", etc., un rol important a revenit tehnicilor și metodelor statistico-matematice (analiză dispersională, teoria corelației, a elasticității cererii, discriminantul liniar multiplu, teste privind semnificația statistică a informațiilor, etc.) cu ajutorul cărora s-a căutat să se identifice și comensureze tot ceea ce este esențial în fenomenele studiate.

Cadrul organizatoric al desfășurării cercetărilor de teren l-a constituit magazinul de prezentare și desfacere „Clujana" din București al Centralei de pielărie și încălțăminte din Cluj. Acest magazin, de curind trecut sub patronajul producătorului și modernizat, a reușit să-și formeze o însemnată clientelă stabilă, care îl preferă altor magazine — așa cum a reieșit din cercetarea cu tema : „Imaginea magazinului în rîndul vizitatorilor săi". Alegerea acestui magazin drept cadrul organizatoric al cercetărilor a fost dictată de mai multe rațiuni din care amintim : amplasarea lui într-un vad comercial care atrage toate categoriile de cumpărători, structura și volumul mărfurilor pe care le vehiculează, programul de funcționare, calificarea superioară a personalului de conducere și servire, etc.

Proiectarea și organizarea cercetărilor de teren, culegerea și prelucrarea electronică a datelor, precum și analiza și interpretarea rezultatelor obținute, au fost efectuate de către studenții anului V ai facultății de Cibernetică economică din A.S.E., în cadrul Laboratorului de marketing. Este un exemplu de integrare a cercetării practice cu învățămîntul teoretic de marketing.

M. C. DEMETRESCU
directorul Laboratorului de marketing.

Lucrări de doctorat în economie

La Academia de Studii Economice a avut loc susținerea publică a lucrării de doctorat intitulată „Mijloacele circulante ale întreprinderilor agricole de stat din Republica Socialistă România", elaborată de doctorandul Dang Ngoc Tan. Conducător științific al doctorandului a fost prof. univ. Vasile Moldovan.

După ce se prezintă importanța întreprinderilor agricole de stat în dezvoltarea agriculturii în R.S. România, în lucrare se examinează rolul finanțelor I.A.S. În continuare, se face o analiză aprofundată a finanțelor I.A.S., ceea ce a permis autorului să definească trăsăturile acestora și să evidențieze particularitățile în organizarea lor.

Autorul lucrării analizează pe larg conținutul mijloacelor de circulație în I.A.S., structura acestora, prezintă o clasificare a lor, determină criteriile de apreciere a eficienței cu care sînt folosite acestea, precum și factorii care trebuie luați în considerare pentru stabilirea volumului și structurii mijloacelor circulante necesare fiecărei întreprinderi agricole de stat.

În ultima parte a lucrării sînt tratate o serie de probleme privind normarea și planificarea mijloacelor circulante. Pe baza studiului efectuat, se fac propuneri de îmbunătățire a modului de determinare și a metodei de calcul a normativului de mijloace circulante la grupa „Materii și materiale".

Comisia de doctorat a hotărît să se acorde doctorandului Dang Ngoc Tan titlu de doctor în economie.

INFORMATIE-DECIZIE

Conturarea unei concepţii de proiectare tipizată

SISTEM INFORMAŢIONAL MODULAR PENTRU ACTIVITATEA DE PRODUCŢIE [III]

● În loc de analiză de sistem, analiza factorilor de influenţă

DIVERSITATEA activităţii de producţie din unităţile industriale a făcut să se creadă de mulţi specialişti că sistemul informaţional pentru programarea, lansarea, execuţia şi urmărirea producţiei (PLEU) nu poate fi proiectat decît separat pentru fiecare caz individual. Prin analiza complexă a acestei activităţi în mai mult de 100 unităţi industriale, am reuşit să identificăm **trei mari grupe de factori** care, prin combinări diverse, dau practic profilul întreprinderii, indiferent de ramura din care face parte. Aceste grupe de factori privesc **produsul, tehnologia** şi **execuţia** produselor.

Produsul influenţează nu atît prin caracteristicile definitorii ale acestuia ca obiect, ci prin următoarele aspecte : nivelurile lui de structură, complexitatea legăturilor constructive între ele, numărul de repere ce se execută în acelaşi timp, gradul de repetitivitate, modul de asamblare, gradul de diversificare a materialelor folosite etc. Nivelurile de structură ale produsului rezultă din structura constructivă a produsului şi anume : produs, ansamble, subansamble şi piese. Legăturile constructive între produse fac ca o anumită piesă sau subansamblu dintr-un produs să se regăsească şi în alte produse, astfel că în programare va trebui să se calculeze necesarul acestora pentru întreaga producţie şi nu pentru fiecare produs în parte. Asamblarea produsului poate fi reversibilă sau ireversibilă, fapt ce influenţează conţinutul subactivităţii de programare. Gradul de diversificare a materialelor folosite la un produs evidenţiază complexitatea produsului. Pentru produsele care utilizează într-o anumită fază tehnologică, produsele intermediare, rezultate din fazele anterioare, care pot fi livrate şi în această stare, se va utiliza o programare în cascadă, începînd cu secţia finală pînă la secţia primară, fiecare secţie avînd un program de sine stătător, rezultat din prelucrarea informatiilor primite de la secţia precedentă.

Tehnologia influenţează nu prin specificul ei, ci prin numărul de procese tehnologice prin care trece produsul, itinerariile diferite sau constante ale produsului, numărul de operaţii pe obiect sau nivel, restricţiile tehnologice de aşteptare a produsului între operaţii, modul de organizare a fluxului tehnologic (flux continuu, discontinuu) etc.

Execuţia produselor influenţează asupra sistemului prin numărul de utilaje sau instalaţii folosite, prin gradul de automatizare şi prin circulaţia obiectelor între operaţii şi secţii. Gradul de automatizare a procesului necesită introducerea în sistem a urmăririi funcţionării aparatelor şi instalaţiilor respective, ceea ce determină ca executantul să nu acţioneze direct asupra obiectelor muncii, astfel că munca se reduce la observarea, înregistrarea parametrilor de funcţionare şi reglarea instalaţiei atunci cînd este cazul. Circulaţia obiectelor între secţii poate influenţa funcţionarea sistemului, astfel că, în cazul în care materia primă şi semifabricatele circulă în mod continuu prin instalaţie, cu posibilităţi de depozitare a acestora între instalaţii, sistemul trebuie să prevadă şi gestionarea stocurilor chiar în cadrul subactivităţii de execuţie şi nu ca activitate separată.

Subliniem că asupra sistemului, respectiv asupra alegerii modulelor, nu influenţează numai un singur factor, ci ansamblul lor, grupaţi în diferite combinatii.

AVANTAJELE SIMP :

● Concepţia sa modulară — reprezintă o premisă pentru trecerea la proiectarea automată a sistemelor informaţionale.

● Scurtează cu 2—3 ani perioada de creare şi implementare a unui sistem pentru conducerea producţiei.

● Oferă o cale concretă pentru realizarea de mari sisteme integrate.

● Clasele proceselor de producţie

LITERATURA de specialitate prezintă multe metode de programare operativă a producţiei, dar pînă în prezent nu s-a făcut o analiză asupra fundamentării opţiunii de folosire a unei metode de programare într-o unitate sau alta, astfel că mulţi specialişti din unităţile industriale, dorind să aplice o metodă avansată de programare aleasă la întîmplare, constată uneori că aceasta nu poate fi utilizată în unitatea respectivă, de unde concluzia că asemenea metode rămîn încă în fază teoretică.

Plecînd de la constatarea că alegerea metodelor adecvate de programare în cadrul unei unităţi este funcţie directă tocmai de cele trei grupe de factori prezentaţi (produsul, tehnologia şi execuţia), am sudiat posibilitatea grupării acestor metode pe clase care constituie prime forme de combinare a principalilor factori de influenţă.

La constituirea acestor clase din grupa factorilor aferenţi produsului au fost consideraţi : numărul de obiecte ce se execută în acelaşi timp şi gradul de repetitivitate al acestora ; din cei aferenţi tehnologiei : numărul de operaţii pe obiect şi organizarea fluxului tehnologic ; iar din cei aferenţi execuţiei : gradul de automatizare şi circulaţia obiectelor între operaţii. Prin combinarea acestor **factori de bază,** s-au determinat clasele proceselor de producţie, care ne dau şi o primă orientare asupra metodelor de programare ce pot fi folosite, precum şi modulele de bază ale variantei SIMP corespunzătoare.

Clasele de procese de producţie formate sînt:

Clasa 1 — procese în care se execută o singură operaţie obiect. Aceasta caracterizează producţia pe linii tehnologice neintrerupte, în care materia primă este transformată în produs finit, chiar în cadrul liniei respective (producţie de energie electrică, extracţie ţiţei, linia de preparare cărbuni, procese de aparatură continue). În cadrul acestei producţii, fazele intermediare ale operaţiei, pînă la obţinerea produsului finit, se execută la linia tehnologică (instalaţii) fără intervenţie exterioară, cu excepţia reglărilor. În cadrul acestui gen de producţie se execută continuu aceleaşi produse.

Clasa 2 — procese în care se execută mai multe operaţii la acelaşi obiect în flux continuu. Această producţie este caracterizată printr-o mare continuitate a circulaţiei obiectelor de la o operaţie la alta care se manifestă prin lipsa sau reducerea considerabilă a imobilizării pieselor, prin reducerea duratei ciclului de producţie şi a producţiei neterminate. Acestui tip de producţie îi corespunde într-o măsură mai mare organizarea în flux a procesului de producţie în care toate operaţiile sînt strict interdependente în privinţa duratei desfăşurării lor. Această corelaţie se obţine prin multiplicitatea sau egalitatea fiecărei operaţii cu ritmul liniei în flux (intervalul de timp între două piese sau produse similare). La organizarea acestui tip de producţie, locurile de muncă se ampiasează pe baza principiului asigurării fluxului continuu pentru operaţiile succesive ale procesului de producţie (bandă continuă, flux continuu). La fiecare loc de muncă se execută o anumită operaţie care se repetă în mod permanent, ritmic.

Clasa 3 — Procese în care se execută discontinuu (în flux simplu) mai multe operaţii la acelaşi obiect. Această producţie este caracterizată prin repartizarea unui singur obiect la o linie, însă timpul pe bucată la unele operaţii nu este egal cu ritmul şi nici multiplu al lui, ceea ce provoacă încălcarea continuităţii mişcării obiectelor şi funcţionării utilajului.

Clasa 4 — Procese în care se execută în flux continuu mai multe obiecte. În acest tip de producţie se repartizează la fiecare linie cîteva obiecte de producţie prelucrate într-o anumită succesiune, după aceeaşi marşrută tehnologică. Pe fiecare obiect, timpii pe bucată sînt egali cu ritmul de producţie al obiectului respectiv sau multiplii lui.

Clasa 5 — Procese în care se execută discontinuu (în flux simplu) mai multe obiecte. În acest tip de producţie se repartizează la fiecare linie cîteva obiecte de producţie, însă operaţiile de prelucrare a fiecărui obiect nu sînt sincrone cu ritmurile de producţie. Liniile de producţie în flux variabil sînt reglate din nou la trecerea de la un obiect al prelucrării la altul. La liniile de producţie în flux, grupate, pot fi lucrate concomitent toate obiectele repartizate liniei, fără reglarea din nou a locurilor de muncă.

Clasa 6 — procese în care se execută o singură operaţie la produse similare cu game dimensionale sau calitative diferite. Acest proces este caracteristic producţiei pe linii tehnologice discontinue (linie tehnologică de laminare, unele procese de aparatură etc.) în care materia primă este transformată în produs finit chiar în cadrul liniei respective. Specificul acestui tip de producţie este sincronizarea şi egalarea producţiei lansărilor tuturor produselor.

Clasa 7 — procese în care se execută mai multe operaţii pentru mai multe produse, dar care se repetă la anumite intervale de timp anterior stabilite şi care la rîndul lor se fabrică în loturi de o anumită mărime. Aceste procese sînt proprii producţiei discontinue în care la fiecare loc de muncă se execută un număr de operaţii, care se repetă la anumite intervale. Specific pentru acest tip de producţie este organizarea producţiei pe grupe.

Clasa 8 — Procese în care operaţiile sînt executate ciclic la acelaşi produs sau lucrare. În acest specific de producţie toate calculele se efectuează pe durata ciclului, ele devenind standarde pentru întreaga desfăşurare a proceselor de producţie în celelalte cicluri.

Clasa 9 — Procese în care sînt executate mai multe operaţii la mai multe produse. Acest tip caracterizează producţia în cadrul căreia este fabricată în cantităţi reduse o gamă largă de produse. La acest tip de producţie, fabricarea diferitelor produse fie că nu se repetă, fie că se repetă după un interval de timp nedeterminat.

Aşa cum am arătat, prin încadrarea unei unităţi industriale în clasele de procese, se obţin numai modulele de bază ale sistemului, urmînd ca definitivarea variantei SIMP să se facă în funcţie de ceilalţi factori de influenţă.

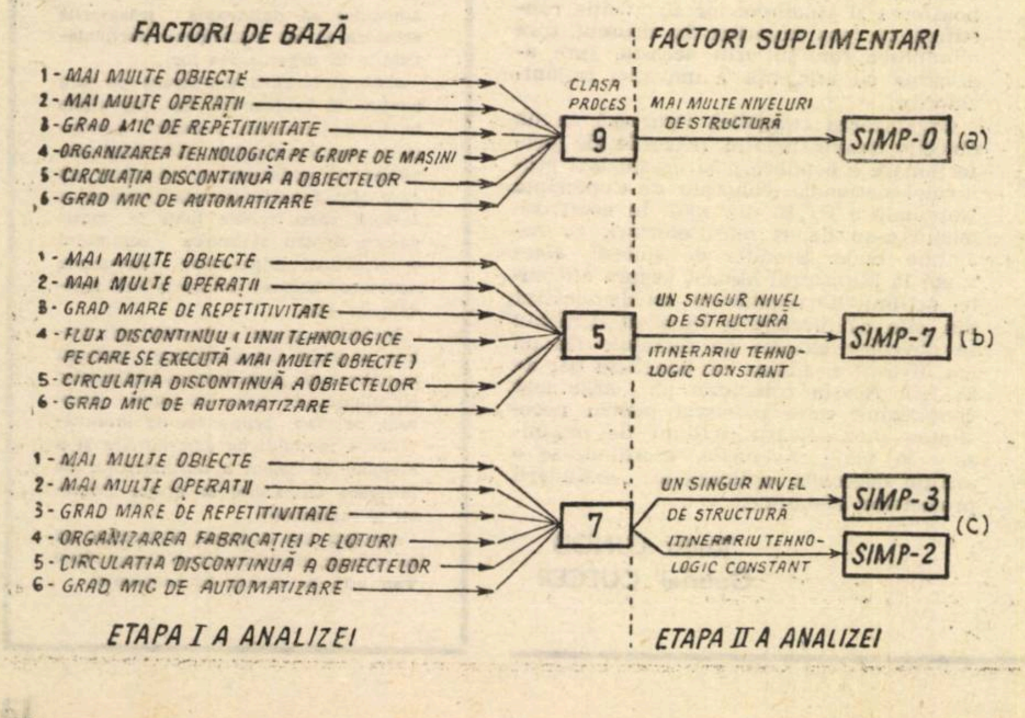

● Cum desfăşurăm analiza factorilor

DE exemplu, dacă unitatea industrială A execută în acelaşi timp mai multe obiecte, cu mai multe operaţii cu un grad mic de repetitivitate, într-o organizare tehnologică pe grupe de maşini şi o circulaţie discontinuă a obiectelor între operaţii, unitatea se încadrează în clasa 9-a a proceselor de producţie, vezi fig. 1 (a). Continuînd analiza cu ceilalţi factori de influenţă (etapa a II-a) de ex., existenţa mai multor niveluri de structură, ne poate conduce spre alegerea soluţiei de bază SIMP-0.

O altă unitate B care execută în flux discontinuu, mai multe operaţii, la mai multe obiecte, cu un grad mare de repetitivitate, se încadrează în clasa 5-a, vezi fig. 1 (b). Iar dacă produsele au un singur nivel de structură şi itinerariu tehnologic constant ne conduce la alegerea variantei SIMP-7.

Dacă unitatea C exercită mai multe obiecte cu mai multe operaţii, cu un grad mai mare de repetare, şi organizarea fabricaţiei pe loturi, vom încadra unitatea vezi fig. 1 (c), în clasa a 7-a. Iar dacă produsele au un singur nivel de structură şi itinerarii constante, se va alege pentru unitatea respectivă varianta SIMP-3. Dacă produsele au mai multe niveluri de structură, atunci se va alege varianta SIMP-2.

CONCEPŢIA modulară a sistemului informaţional pentru activitatea de producţie oferă posibilitatea utilizării unei concepţii unitare, de proiectare pe ansamblul industriei, că şi interschimbabilitatea modulelor în diferite moduri specifice unor unităţi, în funcţie de analiza detaliată a factorilor de influenţă. Analiza factorilor se substituie analizei de sistem, astfel că practic, etapa de analiză se reduce de la 2—3 ani la cîteva luni.

Modulele sistemului SIMP cuprind totodată şi deciziile ce se iau în activitatea PLEU pentru desfăşurarea corespunzătoare a producţiei, cît şi elementele de autoreglare a funcţionării sistemului. Un alt avantaj al acestei concepţii este că, pe baza elementelor oferite de analiza factorilor de influenţă şi a posibilităţii opţiunii între variante de sistem informaţional, se creează condiţii ca fiecare unitate să-şi aleagă structura organizatorică adecvată sistemului propriu. Elaborarea unui sistem modular pentru toate activităţile, precum şi proiectarea de structuri organizatorice tip, corespunzătoare acestora, necesită însă o concentrare de forţe de analişti cu experienţă în cercetarea şi proiectarea de sisteme.

ing. Petre ANDREI
ing. Paul COLENATI

GLOSAR

ADRESĂ : parametru numeric sau alfanumeric (adresă simbolică) care desemnează un registru sau o celulă din memoria internă, în care este depus operandul, sau o unitate a echipamentului de calcul de la sau către care se transferă un bloc de date. La unele instrucţiuni la care operandul este definit implicit, partea a doua a instrucţiunii furnizează alte informaţii necesare efectuării ei.

LIMBAJ : ansamblu de elemente denumite cuvinte cu ajutorul cărora se construiesc fraze după anumite reguli restrictive, date de sintaxa limbajului. Limbajele calculatoarelor au un vocabular limitat şi reguli sintactice rigide. Se cunosc următoarele categorii de limbaje destinate programării calculatoarelor :

LIMBAJ MAŞINĂ (calculator) : limbaj specific unui anumit tip sau familii de calculatoare. Programele scrise în limbaj maşină sînt direct executabile de calculator şi se compun din instrucţiuni ; acestea cuprind o parte care indică operaţia ce trebuie executată, denumită **codul operaţiei** şi o parte care indică elementul asupra căruia se efectuează operaţia (operand sau adresă). În limbajul maşină, atît codul operaţiei, cît şi partea de adresă sînt numerice.

LIMBAJ DE ASAMBLARE, LIMBAJ SIMBOLIC : limbaj specific unui anumit tip sau unei familii de calculatoare în care atît codul operaţiei, cît şi adresa pot fi exprimate prin simboluri alfanumerice. Limbajul de asamblare nu este direct accesibil calculatorului, ci trebuie tradus în limbaj maşină, cu ajutorul unui program translator. Ca exemple de limbaje de asamblare cităm : ASSEMBLER (IBM 360), PLAN (ICL 1900), ASSIRIS (FELIX C-256, IRIS-50). Unei instrucţiuni în limbaj de asamblare îi corespunde de cele mai multe ori o singură instrucţiune în limbaj maşină.

LIMBAJ PROCEDURAL : limbaj de nivel superior, în mare măsură independent de calculator, avînd o formă apropiată de limbajul uman (în general se utilizează limbaje în lb. engleză). Limbaje procedurale frecvent utilizate : FORTRAN, ALGOL (probleme tehnice), COBOL (probleme economice), PL/I (ambele categorii de probleme). Programul scris în limbaj procedural este transformat în program în limbaj maşină cu ajutorul unui program numit compilator.

LIMBAJ ORIENTAT PE PROBLEMĂ : limbaj specializat, care se utilizează pentru exprimarea unei categorii bine determinate de probleme — de ex. STRESS pentru descrierea problemelor de structuri, SIMSCRIPT pentru simularea comportării în timp a unor sisteme, etc. Transpunerea programului scris într-un astfel de limbaj în program direct accesibil se realizează tot cu ajutorul unui compilator.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL ACTIVITĂȚII DE PLANIFICARE (III)

4. Planificarea comună, de către țările interesate, a unor produse, grupe de produse, sau tipuri de producții

CONDUCEREA planificată a economiei naționale este una din trăsăturile fundamentale ale economiei socialiste, planul de stat constituind principalul instrument de realizare a obiectivelor politice și social-economice, prin intermediul căruia partidul și guvernul fiecărei țări stabilesc direcțiile și ritmurile de dezvoltare a economiei naționale, proporțiile fundamentale, repartizarea optimă a venitului național și celelalte măsuri menite să conducă la sporirea potențialului economic al țării și prosperității societății.

Pornind de la această premisă, întreaga activitate de colaborare economică internațională, deci, implicit și colaborarea în domeniul activității de planificare desfășurată între țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, parcurge un proces de adîncire și perfecționare continuă pentru a fi în măsură să contribuie la dezvoltarea economiei fiecărei țări, la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică, la crearea în fiecare țară membră a CAER a condițiilor făuririi treptate a societății comuniste. Preocupîndu-se de perfecționarea acestei colaborări prin forme mai eficiente, care să corespundă intereselor fiecărui participant, statele membre ale CAER au căzut de acord să-și lărgească colaborarea în acest domeniu și în direcția **planificării comune, de către țările interesate, a unor produse, grupe de produse, sau tipuri de producții.**

Elementul nou pe care **planificarea comună,** astfel concepută, îl aduce în cadrul colaborării desfășurate în domeniul activității de planificare, **constă în complexitatea abordării rezolvării problemelor avute în vedere prin necesitatea îmbinării colaborării în cercetarea științifică destinată găsirii soluțiilor practice de fabricare în condiții de maximă eficiență a unor produse importante pentru dezvoltarea economică a țărilor participante, cu colaborarea în proiectare, în producție, precum și în desfacere în vederea satisfacerii necesităților participanților, inclusiv desfacerea pe terțe piețe.**

Conducerea planificată a economiei constituie unul din atributele fundamentale și inalienabile ale suveranității statului socialist. Ca urmare, activitatea de planificare comună, de către țările interesate, a unor produse, grupe de produse sau tipuri de producții, se desfășoară în condițiile autonomiei depline a planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor, excluzînd în consecință posibilitatea luării unor hotărîri care ar putea să nu corespundă intereselor vreuneia dintre țările participante.

La baza planificării comune ca formă a colaborării în domeniul activității de planificare, stă liberul consimțămînt deplin al țărilor participante. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „... **formele de cooperare pot fi diverse, dar, oricît de diverse ar fi ele, oricît de mult s-ar dezvolta interdependența în producție între diferite sectoare de activitate, aceasta nu trebuie să ducă în nici un fel la încălcarea suveranității naționale, nu trebuie să impieteze cu nimic asupra dreptului partidului comunist din fiecare țară, al clasei muncitoare, care este clasa conducătoare a poporului respectiv, de a hotărî de sine stătător, programul dezvoltării potrivit propriei voințe“ [3]).**

Produsele, grupele de produse sau tipurile de producții care fac obiectul activității de planificare comună, se stabilesc de țările interesate în procesul coordonării, atît a planurilor de dezvoltare economică pe o perspectivă îndelungată, cît și a celor pe o perioadă de cinci ani.

În condițiile de mobilitate intensă a tehnicii contemporane și complexității problemelor teoretice și practice care se ridică în vederea obținerii unei eficiențe economice la scara internațională, indiferent dacă aceasta se referă la un grup de produse sau unele tipuri de producție, abordarea lucrărilor complexe de **planificare comună impune o temeinică pregătire prealabilă,** în cadrul tuturor organelor naționale sau organismelor internaționale care participă la elaborarea acestor lucrări.

Elementul inițial și de mare importanță al acestei pregătiri constă în elucidarea **criteriilor** de alegere a produselor respective, pe baza efectuării unor studii și calcule previzionale. Necesitatea organizării și perfecționării continue a activității previzionale, elaborării de prognoze și proiectări economice cu un grad sporit de preciziune decurge, în mod logic, din faptul că problemele esențiale ale eficienței economice, cum sînt determinarea soluțiilor tehnice, alegerea tehnologiilor și echipamentelor industriale, stabilirea exactă a necesarului țărilor, evaluarea posibilităților de export în terțe piețe etc., trebuie să fie examinate în contextul dezvoltării economice de perspectivă a fiecărei țări participante, astfel încît soluțiile care urmează a fi reținute să fie valabile și în condițiile dinamicii proceselor dezvoltării economice la scară mondială.

În vederea realizării acestei activități au loc tratative, pe cale bilaterală sau multilaterală, pentru convenirea tematicii, conținutului, termenelor și mijloacelor de îndeplinire a programului lucrărilor de cercetări științifice și de proiectări, precum și a programului de realizare a lucrărilor privind standardizarea, tipizarea și alte aspecte ale pregătirii producției pentru acele produse susceptibile a face obiectul activității respective de planificare comună. Toate aceste lucrări necesită să fie astfel orientate încît produsele respective să poată atinge nivelul mondial, în ce privește calitatea lor. Unul din criteriile de bază în selectarea produselor sau tipurilor de producții în vederea planificării comune îl constituie posibilitatea de a asigura capacități optime pe baza unei largi cooperări în vederea valorificării superioare a resurselor naturale ale țărilor participante. În alegerea obiectului planificării comune este, de asemenea, necesar să fie avute, în primul rînd, în vedere acele produse și tipuri de producții care nu se fabrică, sau se fabrică în cantități insuficiente în țările socialiste și mai ales cele care au o perspectivă reală de desfacere în terțe țări. În lucrările pregătitoare efectuate în vederea desfășurării activității de planificare comună este necesar să se acorde o atenție deosebită convenirii tuturor condițiilor economice ale livrărilor reciproce.

Planificarea comună, de către țările interesate, a unor produse, grupe de produse sau tipuri de producții constituie un domeniu principal al adîncirii și perfecționării diviziunii internaționale socialiste a muncii între țările membre ale CAER, care — printre altele — este de dorit să fie astfel organizată încît să poată contribui în mod efectiv la dezvoltarea accelerată a celor mai moderne tipuri de producții, în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial.

Ținîndu-se seama de faptul că planificarea comună reprezintă o formă nouă a colaborării țărilor interesate, membre ale CAER, prin Programul complex s-a convenit ca țările să-și îndrepte în prima etapă atenția asupra unui număr restrîns de produse sau tipuri de producții, urmînd ca pe măsura acumulării experienței în acest domeniu, nomenclatorul produselor să poată fi lărgit treptat.

Planificarea comună de către țările interesate a unor produse, grupe de produse sau tipuri de producții, se poate realiza în practică numai pe baza unor **instrumente juridice internaționale (convenții sau acorduri)** încheiate între guverne sau alte organe competente din țări, pe o perioadă cît mai îndelungată și în care se precizează în mod ferm drepturile și obligațiile reciproce ce revin semnatarilor. Aceste instrumente juridice internaționale perfectate pot servi drept bază pentru încheierea acordurilor și contractelor de comerț exterior.

Urmare a precizărilor din Programul complex cu privire la principiile care stau la baza activității de planificare comună, țările interesate au procedat, în cadrul organelor CAER la selecționarea acelor produse care ar urma să facă obiectul unei astfel de colaborări. Astfel, ca rod al activității laborioase depuse de specialiștii țărilor în grupele temporare de lucru, special constituite, au fost prezentate Comitetului Executiv al CAER pentru început, două proiecte de convenții urmînd ca pe baza experienței ce se va acumula să se poată extinde planificarea comună și asupra altor produse sau grupe de produse. Una dintre aceste convenții privește colaborarea țărilor membre ale CAER în domeniul planificării comune a unor tipuri de mașini-unelte așchietoare, iar cealaltă este colaborarea țărilor membre ale CAER în înfăptuirea lucrărilor din domeniul planificării comune a bazei tehnico-materiale a sistemului de transport în containere. Ambele documente au fost semnate în cursul anului 1972 de către reprezentanții împuterniciți ai țărilor participante.

★

PREZENTÎND aci elementele cele mai importante cuprinse în Convenția privind colaborarea țărilor membre ale CAER în domeniul planificării comune a unor tipuri de mașini așchietoare, încercăm să schițăm aria deosebit de largă a problemelor pe care un astfel de document juridic internațional își propune să le rezolve.

După ce subliniază principiile internaționalismului socialist care stau la baza colaborării în acest domeniu, convenția stabilește obiectul și scopul colaborării, obligațiile părților, modul de reglementare a intrării în vigoare, durata valabilității și alte probleme. Scopul convenției la care ne referim constă în satisfacerea necesarului țărilor participante în unele tipuri de mașini unelte așchietoare, inclusiv mașini unelte cu comandă program, inițial pe perioada pînă în 1975 urmînd ca pe baza înțelegerii dintre părți, convenția să-și prelungească valabilitatea pe următoarea perioadă de cinci ani. În vederea realizării scopului propus, țările participante vor colabora la elaborarea prognozelor și a direcțiilor tehnico-economice de dezvoltare a mașinilor unelte, ansamblelor și sistemelor de comandă prin programare numerică, precum și a sistemelor de mașini unelte. Țările participante vor coopera în efectuarea lucrărilor de cercetări științifice, studii și proiectare ; urmînd să se procedeze la crearea și dezvoltarea unei producții stabile și eficiente de mașini unelte, ansamble și sisteme de comandă prin programare numerică la un înalt nivel tehnic, ele vor stabili volumele orientative și vor conveni condițiile tehnico-economice ale livrărilor reciproce pentru satisfacerea necesarului lor de mașini unelte, ansamble și sisteme de comandă, precum și piese de schimb pentru acestea. În același timp, țările participante vor examina în comun problemele legate de desfacerea produselor, inclusiv problemele desfacerii pe terțe piețe.

Din enumerarea elementelor principale ale conținutului colaborării care face obiectul convenției se poate constata frontul deosebit de larg al problemelor care urmează să fie soluționate de către țările participante în vederea atingerii scopului propus.

Părțile contractante ale convenției își asumă de asemenea, obligații de a perfecționa în mod sistematic nivelul tehnic și calitatea producției produselor la care se referă convenția ; de a stabili pe cale contractuală legături directe între institutele naționale de cercetări științifice, de proiectări, precum și între întreprinderile corespunzătoare din țările interesate ; de a asigura îndeplinirea pînă în anul 1975 a planului convenit de măsuri comune privind lucrările de cercetare științifică, studii și lucrări de proiectare ; de a asigura livrările reciproce pentru tipurile de mașini unelte așchietoare, ansamblele și sistemele de comandă.

Convenția prevede totodată că toate problemele concrete privind cercetările științifice și livrările reciproce de mărfuri vor fi convenite în acorduri sau contracte multilaterale sau bilaterale ce se vor încheia între organizațiile corespunzătoare din țări. În același timp, convenția precizează unele aspecte juridice sau condiții financiare. Astfel, problemele care nu pot fi reglementate de această convenție, datorită specificului lor, urmează să fie reglementate ulterior pe măsura apariției necesității, prin alte acorduri sau convenții suplimentare. În ce privește prețurile pentru bunurile sau rezultatele cercetărilor științifice ce se vor livra ca urmare a îndeplinirii prevederilor convenției, acestea se vor conveni de către țările participante avîndu-se în vedere principiile de formare a prețurilor în vigoare, în cadrul CAER.

Datorită complexității deosebite a problemelor pe care și le propune să le reglementeze convenția, părțile contractante au elaborat nomenclatorul tipurilor de mașini unelte așchietoare, ansamble și sisteme de comandă prin programare numerică, planul măsurilor comune privind lucrările de cercetări științifice, studii și proiectări, precum și volumele orientative ale livrărilor unor tipuri de mașini-unelte așchietoare, ansamble și sisteme de comandă pe perioada pînă în anul 1975.

În realizarea cooperării economice convenite în cadrul multilateral, prin această convenție, țara noastră participă atît la efectuarea lucrărilor de cercetare și proiectare, cît și la producția unor tipuri de mașini unelte sau subansamble ale acestora, cum ar fi strunguri Carusel de 1250 și 1600 mm, strunguri de prelucrat cu distanța între vîrfuri de 400 și 600 mm, mașini-unelte orizontale, strunguri pentru alezare, mașini de găurit, dispozitive de comandă pentru poziționare, dispozitive de afișaj, sisteme de măsurare și traducere a datelor atît cu indicatori liniari cît și cu indicatori circulari, sisteme de acționare complexă cu motor rapid ș.a. Așa cum se prevede în convenție producția mașinilor unelte și subansamblelor arătate mai sus, realizată de țara noastră, are drept scop atît satisfacerea nevoilor proprii cît și ale altor țări participante. În același timp țara noastră are asigurat importul celorlalte mașini-unelte și subansamble care fac obiectul convenției din producția celorlalte țări participante. O asemenea formă de cooperare conduce în mod netăgăduit la sporirea eficienței producției și asigură nevoile economiei naționale în astfel de produse.

Din cele prezentate se conturează aria vastă a activității de colaborare în domeniul activității de planificare prin folosirea planificării comune, de către țările interesate, a unor produse, grupe de produse sau tipuri de producții.

5. Schimbul de experiență între țările interesate cu privire la perfecționarea sistemelor de planificare și conducere

CONSTRUIREA societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră — operă care va încununa eforturile depuse de poporul muncitor sub conducerea Partidului Comunist Român — se desfășoară în condițiile în care popoarele din celelalte state socialiste sub conducerea partidelor lor comuniste și muncitorești depun eforturi în vederea construirii în țările lor a noii societăți. Socialismul, ca mod de producție, se materializează în mod concret în economia de tip socialist a fiecăruia din cele 14 state care formează sistemul socialist mondial. Condițiile materiale, stadiul de dezvoltare la care fiecare din țările socialiste s-au găsit în momentul trecerii puterii de stat în mîinile poporului muncitor, precum și nivelul de dezvoltare la care au ajuns în momentul de față, toate aceste elemente de o covîrșitoare importanță pentru dezvoltarea în continuare a societății își pun amprenta asupra procesului însuși de dezvoltare social-economică a fiecărei țări, asupra pîrghiilor folosite de către fiecare stat în construirea societății socialiste.

În unitatea lor dialectică, țările socialiste sînt entități de sine stătătoare cu o serie de caracteristici specifice foarte bine determinate și care se călăuzesc în procesul edificării noii societăți după concepția materialist dialectică și istorică pornind, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „... **de la faptul că fiecărei orînduiri sociale, fiecărei etape de dezvoltare a societății îi corespunde o anumită formă de organizare și de conducere“ [9]).**

În aplicarea de către fiecare partid comunist a concepției materialist dialectice și istorice cu privire la făurirea statului socialist, cu toate instituțiile sale, este necesar să se țină seama tocmai de condițiile

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 18)

creştere economică

DECIZIA DE PLAN

DESPRE **creşterea economică** vorbim, citim şi scriem frecvent. Mai ales despre creşterea economică în socialism. Dar generalizări metodologice nu prea există, mai cu seamă pentru orînduirea noastră socială. De aceea, fraza uzată că apariţia unei lucrări ar „umple un gol" este perfect valabilă în sensul ei original pentru „Schiţa teoriei creşterii economice în socialism" a lui Michal Kalecki [1]). Cartea va rămîne multă vreme pentru cei care vor studia economia socialistă, un **îndreptar de cea mai mare valoare,** calitate asigurată şi de nivelul ridicat al traducerii realizate de A. Goian şi I. Lemnij.

Kalecki este unul din cei mai de seamă economişti care mai are şi o remarcabilă dublă experienţă. Pe de o parte, el apare ca un precursor al lui Keynes în explicarea mecanismului conjunctural al economiei capitaliste. În 1935 a sa „teorie macrodinamică a ciclului economic" („A Macrodinamic Theory of Business Cycle" — Econometrica 1935, pag. 327) deschide perspective noi în studiul capitalismului în depresiune şi sugerează pentru prima oară într-un cadru mai riguros ideî care urmează să se cristalizeze în „deficit financing"-ul lui Keynes. Pe de altă parte, reîntors după cel de-al doilea război mondial din Anglia, a devenit unul din economiştii de frunte ai Poloniei socialiste, poziţie pe care a cucerit-o prin contribuţiile de o înaltă valoare teoretică şi de importanţă normativă. Schiţa lui Kalecki, a creşterii economice în socialism, se întemeiază pe idei expuse prima oară în 1956 şi apoi treptat dezvoltate într-un model coerent de creştere, cu numeroase ramificaţii.

Înainte de 1956, deci înainte de „naşterea" modelului Kalecki, creşterea economică a fost tratată în două cadre teoretice principale. În primul rînd, am avut modelele „neoclasice", ca acela al lui Cobb şi Douglas şi mai tîrziu modelele lui Harrod şi Domar, numite si „postkeynesiene". Aceste modele ofereau numai o schemă foarte generală şi agregată a relaţiei dintre factorii creşterii şi rezultatul pe care-l determină, fiind apoi dezvoltate şi complicate prin introducerea de acceleratori şi multiplicatori. Modelele lui Ramsey (1928) şi von Neuman (1937) erau la vremea lor mai degrabă curiozităţi matematice, nu foarte apreciate de economişti mai ales datorită imposibilităţii concretizării lor numerice. Kalecki însuşi a pornit de la tipul Harrod-Domar, dar cu însemnate modificări care constituie adaptarea modelului la condiţiile specifice economiei socialiste.

Modelul, în forma sa cea mai simplă, este destul de binecunoscut şi din alte scrieri :

$$V = \frac{1}{m} I - a V + uV$$

unde V = venitul naţional ; m = coeficientul fondurilor fixe ; a = ponderea amortizărilor în venitul naţional ; I = investiţii brute ; u = un factor pentru îmbunătăţiri calitative, cum ar fi progresul tehnic, productivitatea muncii etc. Creşterea este la rîndul său definită :

$$r = \frac{\Delta V}{V} = \frac{1}{m}\frac{I}{V} - a + u$$

Un astfel de model a permis o serie de investigaţii empirice [2]) în cadrul cărora acel u „calitativ" a fost împărţit în două : $u_1 + u_2$, unde u_1 este factorul în definiţia lui Kalecki, iar u_2 efectul sistemului socialist planificat al economiei naţionale asupra ritmului de creştere.

INTENŢIA iniţială a lui Kalecki nu a fost totuşi să ofere o bază pentru cercetări econometrice, oricum destul de îndoielnice, cît mai mult să studieze schemele de gîndire corectă despre planificare. Şi pentru aceasta exemplul de mai jos ilustrează perfect modul său de a pune problema.

Cum este şi firesc, la fel ca şi alţi economişti care au studiat problema creşterii în economia planificată, Kalecki ajunge în mod necesar la chestiunea raportului dintre acumulare şi consum : care este proporţia lor optimă ? Departe de a găsi ceea ce n-a găsit pînă acum nici un economist — criteriul „optimului" — Kalecki propune totuşi ceva **nou.** El se străduieşte să elaboreze nu „soluţia absolută", ci o schemă pentru o **judecată raţională asupra problemei însăşi.** Merită să ne oprim puţin asupra acestei părţi pentru a vedea pînă unde a ajuns în această temerară explorare. Modelul creşterii consumului (C_t) la Kalecki se prezintă astfel :

$$C_t = V_0 (1-i)(1+r)^t \qquad (1)$$

unde V_0 este venitul naţional într-un moment iniţial (t = 0), i este ponderea acumulării iar r ritmul de creştere. Ştim că r = f(i), cel puţin în cadrul modelului dat, şi astfel, dată fiind valoarea lui i, fixată „o dată pentru totdeauna", mărimea lui C_t va depinde acum de unica variabilă t. Orice altă valoare a lui i, adică orice altă proporţie prestabilită a acumulării şi consumului, de exemplu i', va determina o altă funcţie şi anume

$$C'_t = V_0 (1-i')(1+r')^t \qquad (2)$$

Notînd logaritmic, cele două funcţii sînt reprezentabile prin drepte care într-un anumit moment t' se întretaie. Dacă i'>i, atunci la început consumul va fi mai scăzut în cazul funcţiei (2), dar va creşte repede şi va depăşi funcţia (1) după momentul t'. Avem aici reprezentată vechea şi dificila problemă de planificare a acumulării mai ridicate în favoarea unui consum **viitor** mai ridicat. Şi Kalecki încearcă acum să înfrunte întregul cortegiu de probleme derivate. Sarcina nu i-a fost prea uşoară. El a renunţat — în mod corect — să deducă din vreun model un indicator exact al optimului acumulării şi a încercat să construiască un model al **procesului de gîndire a planificatorului.** Cu alte cuvinte, a încercat să reconstituie ce anume se petrece în capul acelui tip ideal, pe care economistul îl numeşte „planificatorul raţional". (Acesta este de fapt şi rostul unor modele matematice, de gîndire, acolo unde nu putem cuantifica variabilele). Atacarea problemei este făcută într-un mod înrudit cu diferitele categorii de analize de sensibilitate (sensitivity analysis) a variabilelor economice, şi se procedează cam astfel.

Să presupunem un ritm r de creştere a venitului naţional ca admisibil la un moment dat. Cum stabilim dacă acesta este cel **corect, cel adevărat ?** Vom încerca să mutăm în sus sau în jos valoarea sa, căutînd să descoperim consecinţele. De exemplu, sporim ritmul la $r + \Delta r$ unde Δr este o creştere mică căreia îi corespunde un anumit Δi. Dacă venitul naţional a fost de V_0 la r, atunci consumul va fi redus cu $\Delta i V_0$. Consumul fiind $(1-i)V_0$, reducerea va fi dată de fracţiunea $\Delta i/(1-i)$. Această pierdere trebuie să fie comparată cu sporirea ritmului de creştere cu Δr. Avantajul final poate fi scris :

$$\Delta r - \omega \frac{i}{1-i}$$

unde ω este un coeficient care este cu atît mai mare cu cît se consideră mai inoportună mărimea factorului i (pag. 63). Dar cum se măsoară acest „se consideră" ? Desigur : **nu se măsoară.** Pentru că e incomensurabil. Kalecki ştie aceasta — o ştiu şi alţii — dar el nu ezită să înainteze în încercarea lui de a reconstitui treptat-treptat logica planificatorului, arătînd că ω va fi cu atît mai mare cu cît este mai mare diferenţa dintre i şi i_0... În legătură cu aceasta expresia pe care am prezentat-o mai sus poate fi scrisă sub forma

$$\Delta r - \frac{\omega(i)}{1-i}\Delta i$$

unde ω (i) este o funcţie crescătoare. Se poate spune că dacă expresia de mai sus este pozitivă, îl putem mări pe i pînă la punctul în care

$$\Delta r - \frac{\omega(i)}{1-i}\Delta i = 0$$

Din această expresie Kalecki deduce apoi o **funcţie de decizie** pe care planificatorul este liber să aleagă punctul cel mai potrivit. Şi el însuşi se întreabă: Dar poate fi oare această curbă trasată cu exactitate ? Sînt oare ordonatele ei determinate sub raport numeric... ? Fără îndoială că răspunsul la această întrebare este negativ. Curba noastră nu ilustrează decît atitudinea factorilor de decizie în această problemă" (pag. 69).

DECI NIMIC CANTITATIV semnificativ n-am reuşit să extragem din aceste formule. Atunci de ce ne-am oprit asupra lor, de ce le-am scos în mod special în evidenţă ? Pentru că semnificaţia lor depăşeşte obişnuita înţelegere. Una din sarcinile principale ale economistului constă în a articula — dacă altfel nu merge, cu modele matematice — gîndirea de plan, respectînd reguli severe de raţionalitate. Şi în acest context trebuie să releve şi **ce nu e planificabil,** sau altfel spus ce **nu este calculabil.** Modelul lui Kalecki ne învaţă că nu există legi obiective pentru mărimea lui i sau r, ci numai un cadru obiectiv, de manipulare — şi acest lucru este mai important decît numeroasele extensiuni tratate în capitolele următoare ale acestui mic eseu exemplar.

Contribuţia lui Kalecki la teoria economiei socialiste, deşi se foloseşte de un limbaj matematic astăzi familiar, nu poate fi încadrată în seria de lucrări care se străduiesc să ne dea soluţii „exacte". **Gîndirea** lui este însă **exactă** şi relevă cu claritate cadrul în care se decide, pronunţîndu-se, de fapt, împotriva unui optim absolut, fie calculat, fie revelat.

T. SCHATTELES

1) M. Kalecki : Schiţă a teoriei creşterii economice în socialism, Editura ştiinţifică, 1972, 167 pag.

2) J. Goldman şi J. Flek : Economic Growth in Czechoslovakia, Economics of Planning, nr. 2, 1966.

Judecăţile de valoare în economie

● Articolul **Value Judgements and Economists Role in Policy Recommandations** (Judecăţile de valoare şi rolul economiştilor în recomandările de politică economică) — publicat de ECONOMIC JOURNAL (septembrie 1972) şi semnat de YEW-KWANG NG — cercetează legitimitatea judecăţilor de valoare făcute de economişti. O primă clasificare împarte judecăţile economice în judecăţi privind **faptele** şi judecăţi de **valoare,** nota distinctivă fiind reprezentată de posibilitatea de a le testa pe primele şi de imposibilitatea de a le testa pe celelalte Y.-K.N. aminteşte că, în mod tradiţional, se crede că judecăţile de valoare sînt suspecte şi că trebuie evitate. Autorul propune, în scopul nuanţării discuţiei, o categorie intermediară — judecăţi **subiective privind faptele.** Este vorba despre situaţiile în care analiza nu duce la concluzii clare şi economiştii aleg o variantă călăuziţi de experienţa acumulată anterior sau de fler. Autorul consideră asemenea judecăţi ca fiind utile şi necesare, chiar dacă ele comportă riscul erorii.

În cea de-a doua parte a articolului Y.-K.N. respinge ideea că teoria economică a bunăstării se distinge în ştiinţa economică prin aceea că ar fi normativă. El arată că o parte a acestei teorii este constituită de o analiză tipic pozitivă, iar latura normativă nu ocupă un loc mult mai important decît la alte teorii.

FIŞE

Este reală „criza dolarului" ?

● În articolul **Conjoncture économique occidentale et crise monétaire internationale** (Conjunctura economică occidentală şi criza monetară internaţională), apărut în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE nr. 5/1972, Jean-Louis Guglielmi critică, printre altele, teza că „criza dolarului" ar rezulta din dificultăţile comerciale ale Statelor Unite şi că ea ar sta la originea crizei monetare internaţionale.

Această teză îşi are originea în opinia că schimburile comerciale au o importanţă esenţială în situaţia balanţei de plăţi a S.U.A., ceea ce, după J.L.G., nu mai corespunde structurii actuale a economiei americane şi a economiei mondiale. Cînd se face această apreciere, se are în vedere poziţia comercială a S.U.A. numai în raport cu produsele „clasice" (automobile, bunuri de consum), în timp ce S.U.A. au de pe acum un mare avantaj de schimb în cea mai mare parte a bunurilor de echipament, aviaţie, electronică, energie nucleară şi tehnici spaţiale. Avansul tehnologic al S.U.A. le-a permis să cucerească pieţele mondiale şi, prin intermediul investiţiilor şi mişcării capitalurilor, raporturile de schimb rămîn favorabile S.U.A. De altfel, acest lucru îl confirmă faptul că monedele celorlalte ţări capitaliste, deşi instabile între ele, rămîn ferme în raport cu dolarul.

Comentînd această teză, Claude Ponsard consideră că premisele şi argumentarea lui Guglielmi vor suscita obiecţii, dar că autorul a lansat controversa într-un mod neconformist.

ŞCOLI · CURENTE · ECONOMIŞTI

GEORG KLAUS

PROFESORUL dr. Georg Klaus, reprezentant de seamă al ciberneticii sociale, şi implicit economice, al teoriei informaţiei şi al logicii matematice, a fost sărbătorit recent de Academia de Ştiinţe a R.D.G. şi de alte foruri ştiinţifice, cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani.

După studii universitare de fizică, matematică şi filozofie, Georg Klaus a desfăşurat o activitate foarte rodnică de studii, care l-a îndreptăţit să devină mai întîi profesor titular de filozofie la Universitatea din Jena şi apoi profesor de logică şi teoria cunoaşterii la Humbold Universität din Berlin şi, în acelaşi timp, director al Institutului de filozofie al Academiei Germane. În anul 1958, prodigioasa sa activitate a fost încununată cu premiul naţional, iar în anul 1961 cu alegerea sa ca membru al Academiei de Ştiinţe şi apoi ca membru al prezidiului acestui înalt for de ştiinţă şi cultură.

Cercetările ştiinţifice fundamentale şi studiile sale foarte variate şi-au găsit finalizarea şi valorificarea într-o serie de lucrări remarcabile, publicate în special în ultimele două decenii, care însumează aproape 7.000 de pagini. Aceste lucrări aparţin celor mai variate ramuri ale ştiinţei: cibernetică, semiotică, teoria informaţiei, teoria cunoaşterii, teoria jocurilor, logica matematică, lingvistica matematică etc. Menţionăm, de asemenea, lexiconul cibernetic şi dicţionarul filozofic, în elaborarea cărora a adus o contribuţie primordială. În limba română a apărut acum cîţiva ani lucrarea lui Georg Klaus „Cibernetica şi societatea"[1]), în care un întreg capitol se referă la raportul între cibernetică şi economia politică. Un aport deosebit îl aduce la dezvoltarea teoriei generale a sistemului „societate", considerat sistem global complex, bazat pe integrarea sistemelor parţiale.

În problema procesului de matematizare şi cibernetizare a ştiinţelor sociale, prof. Klaus aduce unele precizări însemnate. Astfel, nu orice aplicare a matematicii înseamnă cibernetică. Matematica nu poate hotărî singură asupra caracterului ştiinţific al unor teorii economice. Prin matematizare nu se produce o „desdialectizare" a ştiinţelor, ci o nouă clarificare, după cum, în unele ramuri ale matematicii — teoria informaţiei, teoria siguranţei în funcţionare etc. — apare într-o formă matematizată dialectica necesităţii şi a întîmplării. Cibernetica dezvoltă o metodă remarcabilă de abstractizare şi generalizare care conferă multor concepte ale ştiinţelor particulare un conţinut de idei mai cuprinzător, creînd totodată numeroase concepte noi[2]).

Georg Klaus face o serie de consideraţii preţioase asupra relaţiei dintre cibernetică şi economia politică. El constată că cibernetica nu este îndeajuns de folosită în dezvoltarea economiei politice. Descrierea generală calitativă, adică descrierea categorială a fenomenelor economice nu este suficientă pentru a stăpîni problemele complexe ale economiei socialiste, problemele planificării şi ale conducerii. Ea trebuie întărită cu metode moderne de cuantificare şi cu tehnica electronică de calcul. Klaus consideră teoria jocurilor o formalizare a unui anumit domeniu al teoriei contradicţiilor dialectice.

În economia de piaţă, oricare ar fi strategiile pe care cei doi adversari le-ar aplica, oricum ar încerca ei să folosească situaţii deosebit de favorabile în **medie statistică,** valoarea maximin şi valoarea minimax se vor apropia totuşi pînă la urmă de aceeaşi mărime, adică de valoarea reală a mărfii, inclusiv a mărfii forţă de muncă. În mod practic, însă, nu se va putea realiza aproape de loc, sau numai în cazuri excepţional de rare, starea ideală de coincidenţă a valorii prescrise şi a mărimii de reglare[3]). Klaus face unele aplicaţii interesante ale teoriei jocurilor la marketing.

Klaus consideră planificarea un fenomen cibernetic, iar planul — categorie cibernetică. După el planul reprezintă nu numai strategia ce se adoptă pentru atingerea unui anumit obiectiv, ci şi algoritmul necesar obţinerii unui anumit rezultat. Obiectivele de plan sînt valori stabile în spiritul teoriei cibernetice a reglării. În general, sistemele de reglare pentru a menţine o anumită mărime de reglare în jurul valorii prescrise, se bazează pe cel puţin două mecanisme de reglare. Astfel, cifrele de plan sînt mărimi prescrise ale reglării, după care urmează să se orienteze sistemul cibernetic al economiei naţionale. Un prim mecanism de reglare îl reprezintă organele de stat şi în special organele de planificare, iar cel de-al doilea mecanism îl reprezintă masele care participă la realizarea şi controlul planurilor. Klaus acordă o mare importanţă elementelor aleatoare în planificarea de perspectivă şi în elaborarea prognozelor bazate pe previziuni cuantificabile.

conf. dr. I. STĂNCULESCU-MEHEDINŢI

1) Cibernetica şi societatea, Editura politică 1965.

2) Spiel Theorie in philosophischer Sicht (Teoria jocurilor sub prisma filosofică), VEB Deutsche Verlag, Berlin 1968, pag. 177, 235.

3) Kybernetik in philosophischer Sicht (Cibernetica sub prisma filosofică), Dietz Verlag, Berlin 1965, pag. 75—77.

știință și societate

CĂI ALE PROGRESULUI TEHNIC: APROPRIERE, TRANSFER, ASIMILARE

DIFICULTĂȚILE de apropriere a produselor în activitatea de generare a cunoștințelor sînt probabil cauza de căpetenie pentru care în țările capitaliste dezvoltate, statul ia asupră-și partea cea mai mare a cheltuielilor de cercetare de toate felurile. Căci, într-adevăr, spre deosebire de produsele materiale, a căror apropriere nu ridică nici un fel de probleme economice sau juridice de principiu, crearea și menținerea proprietății asupra produselor gîndirii științifice și inginerești prezintă dificultăți atît de mari încît firmele private alocă pentru aceasta fonduri mult mai mici decît cele pe care le folosesc în prezent și care provin din bugetul de stat.

Proprietatea asupra unei idei tehnice poate fi desigur apărată prin acordarea unui brevet care conferă posesorului său monopolul, pe un număr de ani, asupra producerii sistemului tehnic care face obiectul brevetului. Sistemul de brevete are o istorie destul de îndelungată. Dar controversele nu încetează în legătură cu întrebarea dacă acordarea unui drept de monopol inventatorului asupra creației sale este sau nu spre binele societății, mai precis, spre binele proprietarilor de capital. Căci, pe de o parte, în principiu, brevetul constituie un stimulent pentru activitatea inventivă, dar pe de altă parte, el împiedică difuzarea unor idei tehnice care ar mări eficiența întregii economii naționale. Contradicția dintre stimularea inventatorului și difuzarea ideilor tehnice noi, pusă în acești termeni simpli și exclusivi, este insolubilă în condițiile economiei bazate pe proprietatea privată.

Realitatea însă este mai complicată. Eficiența sistemului de brevetare în ceea ce privește apărarea drepturilor inventatorilor este departe de cea sugerată de principiul sistemului. Obținerea unui brevet este, datorită birocratizării instituțiilor investite cu putere de a acorda brevete, precum și datorită subtilelor probleme juridice pe care le ridică, o procedură complicată care necesită cheltuieli și, mai ales, un timp îndelungat, marcat în ani. În acest timp concurenții celui care depune o cerere de brevet pot realiza aceeași invenție, pot fi incitați de informația că cutare a cerut brevetarea cutărei invenții, să purceadă la cercetări proprii și să realizeze invenția înainte să se fi acordat brevetul primului inventator, să realizeze o invenție analogă sau să plagieze această invenție pe baza informațiilor mai mult sau mai puțin fragmentare care pot scăpa din documentele înaintate o dată cu cererea. În multe cazuri timpul consumat de procedura de brevetare poate să ducă la uzarea morală a invenției care formează obiectul unei cereri de acordare a unui brevet.

Iată de ce mulți specialiști recomandă întreprinderilor care posedă idei tehnice noi să fie circumspecte și să nu înainteze cereri de brevete decît în cazurile în care sînt sigure că pot să se apere împotriva unor eventualități de genul celor schițate mai înainte. În multe cazuri, spun specialiștii, cea mai bună metodă de protejare a ideilor tehnice noi este aplicarea lor neîntîrziată în producție, și de data aceasta respectîndu-se regulile unei strategii care este destul de amănunțit elaborată. În orice caz, spun aceste reguli, atunci cînd lansăm un produs nou, trebuie să știm dacă va exista o cerere pentru produsul nou, dacă avem mijloacele necesare pentru a stimula cererea, dacă concurenții nu dispun cumva din alte surse de aceeași idee, dacă nu cumva există idei tehnice de altă natură sau similare care ar acționa în favoarea sau împotriva creșterii cererii pentru produsul nostru etc.

Din cele de mai sus rezultă limpede că rezultatele cercetării fundamentale nu sînt apropriabile în nici un fel. O cercetare fundamentală nu se poate realiza în secret decît în cazuri excepționale, ea nu poate fi brevetată etc. Și atunci se ridică întrebarea, de ce totuși unele firme finanțează, chiar din resurse proprii, asemenea cercetări ? Desigur, și din motive de prestigiu. Desigur și pentru că, în condițiile tehnicii contemporane, în unele cazuri, o idee științifică fundamentală poate fertiliza rapid cercetările inginerești proprii. Iar rapiditatea, cîștigul de timp reprezintă o condiție esențială pentru a fructifica rezultatele progresului științific și tehnic, în condițiile în care toate firmele sînt conștiente de faptul că principala formă de concurență este competiția tehnologică. Dar, mai presus de toate acestea ni se pare existența unui compartiment de cercetare fundamentală are menirea de a întreține și de a spori capacitatea de captare a ideilor noi care circulă în afara firmei, ceea ce am putea numi, prin analogie cu piața, arena ideilor științifice (și tehnice).

CĂCI IMPORTANTĂ în concurența tehnologică este nu numai capacitatea de generare a ideilor noi, ci și, poate chiar în măsură mai mare, captarea promptă a ideilor altora. Spionajul industrial, deși practicat încă pe scară mare, este un mijloc minor de captare a ideilor științifice și tehnice existente la alții și mai ales este total inoperant pentru cine nu este în stare să asimileze și să dezvolte ideile captate. Mult mai importantă este capacitatea de a sesiza miezul unor idei, potențialitatea lor tehnologică, din haina uneori criptică în care ele sînt îmbrăcate în diferitele mijloace de difuzare a ideilor științifice și tehnice.

Dificultățile de apropriere apar numai între concurenți avînd o capacitate tehnologică aproximativ egală, ceea ce presupune existența unor cercetători, oameni de știință și ingineri, de același nivel tehnic, cu o aproximativ egală capacitate de creație. Evident, lansarea unui produs nou din punct de vedere tehnic presupune și alte activități bine organizate, producția propriu-zisă și desfacerea, fapt asupra căruia nu vom insista aici.

Ceea ce este valabil pentru competiția dintre firme se aplică, în aceeași măsură, și la competiția dintre statele capitaliste. În ultimii ani, în literatura economică se subliniază adeseori că Statele Unite sînt singura țară capitalistă cu balanța tehnologică excedentară și că toate celelalte țări dezvoltate din punct de vedere industrial achiziționează masiv, sub diferite forme, idei tehnice din S.U.A. Se trece însă cu vederea faptul că, înainte de a ajunge să aibă o capacitate de generare a ideilor tehnologice noi, suficientă pentru a-i asigura o preponderență categorică în lumea capitalistă, Statele Unite au avut în primul rînd, și mai au încă, o mare capacitate de captare a ideilor produse în alte părți. Nu trebuie să uităm faptul că bazele științei moderne au fost puse de oameni de știință din Europa și că știința americană s-a ridicat abia de curînd la un statut mondial. Chiar și această ridicare s-a datorat în mare parte unor savanți născuți în Europa sau în Asia, veniți în S.U.A. ca să scape pe prigoana politică la care au fost supuși în țările lor de baștină.

Intr-un trecut nu prea îndepărtat, America era cunoscută mai ales ca o țară în care ideile științifice produse de alții erau puse în aplicare practică. Chiar americanii împărtășeau aceeași părere. Astfel, într-un raport al Oficiului de cercetare în domeniul științei și al politicii publice, întocmit și publicat imediat după al doilea război mondial, se poate citi următoarea apreciere : „Puterea noastră ca popor a stat în aplicarea practică a unor principii științifice și nu în descoperiri originale... Noi ne-am importat teoria din afară și ne-am concentrat asupra aplicării ei la probleme concrete și imediate“[1].

Desigur, după al doilea război mondial, în S.U.A., țară în trecut cunoscută prin antiintelectualismul ei, s-a produs o schimbare, în sensul că conștiința importanței unor cercetări în domenii foarte îndepărtate de nevoile practice imediate a cîștigat mult teren, tocmai datorită faptului că tehnica modernă are nevoie și de cunoștințe din domenii ca istoria, lingvistica etc. Deși în prezent în S.U.A. se finanțează în proporții mari cercetarea fundamentală în toate domeniile, capacitatea lor de captare a ideilor produse de alții n-a diminuat, ci a crescut simțitor. Brain-drain-ul, imigrația oamenilor de știință din alte țări către S.U.A. este fenomenul cel mai prezent în conștiința publică mondială. Dar captarea ideilor produse în alte țări este o activitate multilaterală. Instituțiile americane de tot felul sînt conectate la toate canalele de circulație a ideilor științifice și tehnice. Avînd în vedere toate acestea, rămîne întrebarea dacă S.U.A. sînt principalul producător al ideilor științifice și tehnice contemporane.

LA CELĂLALT POL al lumii noastre se situează țările în curs de dezvoltare, în care venitului scăzut îi corespunde o slabă dezvoltare a industriei moderne sau chiar, în unele cazuri, absența ei totală. Uneori se crede că țările în curs de dezvoltare nu aplică tehnologia modernă pentru că nu dispun de ideile științifice și tehnice necesare și că ar fi suficient să li se pună la dispoziție documentația tehnică corespunzătoare pentru ca tehnologia modernă să prindă rădăcini rapid pe solul lor. O asemenea credință nu ține seama de caracterul de proces social, economic și istoric al progresului tehnic, de complexitatea de condiții în care el a avut loc în țările astăzi dezvoltate. Captarea ideilor științifice și tehnice contemporane presupune existența unei capacități de recepție, a unui sistem de recepție alcătuit din subsisteme sociale, economice și materiale.

Din punct de vedere social trebuie să existe în primul rînd voința de a recepționa ideile științifice și tehnice. Această voință poate fi total absentă în cazul unor societăți cu structură arhaică, precapitalistă. În al doilea rînd, este necesară existența unor oameni capabili să decodifice informațiile tehnologice moderne, adică a unor oameni cu o pregătire corespunzătoare. Existența acestora presupune un sistem național de educație, deoarece pregătirea de specialiști în străinătate prezintă riscul ca cei trimiși să rămînă să lucreze în țările în care își fac studiile, fie și numai pentru motivul că acolo au șanse să fie considerabil mai bine retribuiți. Întrucît codul limbajului științific este în continuă schimbare, existența unui aparat de cercetare propriu devine, la un moment dat, condiția pentru recepționarea și interpretarea „mesajelor“ captate.

Din punctul de vedere al creșterii economice toată această activitate de recepționare a mesajelor nu are sens decît dacă acestea urmează să fie încorporate în sisteme materiale de producție. Crearea unor asemenea sisteme presupune, pe de o parte, existența unor fonduri de investiții, iar pe de altă parte, existența unor oameni capabili să continue interpretarea „mesajelor“ pînă la nevoile pe care le creează construirea și exploatarea sistemelor productive materiale, cu alte cuvinte a unor ingineri, tehnicieni și muncitori cu o calificare corespunzătoare. Aici se cuvine să facem observația că o parte a cunoștințelor necesare în exploatarea întreprinderilor moderne nu poate fi exprimată într-un limbaj, oricare ar fi el, ci se dobîndește numai printr-o activitate practică productivă, prin contactul direct cu sistemele tehnice din producția respectivă. De aceea, atunci cînd într-o țară în curs de dezvoltare se implantează o producție nouă, este inevitabil ca o parte din ingineri, tehnicieni și muncitori să fie specializați într-o întreprindere similară dintr-o țară dezvoltată.

Cele de mai sus sugerează faptul că transferul de tehnologie din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare nu este un proces „ieftin“, ci, dimpotrivă, comportă un cost ridicat, care trebuie suportat în cea mai mare parte de țările care au voința de a diminua distanța economică care le desparte de țările dezvoltate. Ajutorul acordat de unele țări dezvoltate sau de către unele organizații internaționale poate ușura procesul de transfer, uneori în mod considerabil, dar nu se poate substitui efortului propriu, efort complex pe tărîm economic, social, tehnologic și științific. Principiul vaselor comunicante, care ar putea trece cuiva prin minte ca analogie posibilă pentru un asemenea proces, nu operează aici. După cum am văzut, într-o anumită măsură, are loc un proces în sens invers : țările dezvoltate beneficiază întrucîtva pînă și de pe urma potențialului modest de generare a ideilor științifice și tehnice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Ca și firmele, țările dezvoltate au asigurată proprietatea lor asupra tehnologiei moderne prin însăși firea lucrurilor. Țările în curs de dezvoltare nu pot asimila nici măcar ceea ce li s-ar oferi în dar, atîta timp cît nu se angajează pe drumul industrializării.

Ihor LEMNIJ

1) Citat după R. Kirby și alții : Engineering in History, New York, 1956.

VITRINA CU CĂRȚI

● Editată de Centrul de calcul și informatică al Centrocoop lucrarea lui Ion Mihăilă și Vasile Smărăndescu, **Contribuții la promovarea metodelor statistico-matematice în activitatea cooperației de consum** pune la îndemîna economiștilor din toate sectoarele de activitate ale cooperației de consum cunoștințele de bază necesare în valorificarea informațiilor, cunoștințe care trebuie să fie considerate în viitor ca principale instrumente de lucru în activitatea economică de decizie. Prezentînd de-a lungul primelor patru capitole o sumă de concepte fundamentale ale statisticii matematice, ale analizei matematice și ale calculului economic (Programare liniară, teoria grafelor, problema transporturilor etc.) lucrarea ilustrează în ultimul capitol prin numeroase aplicații — formulate într-o formă accesibilă și nematematicienilor, prezentîndu-se numai definițiile și formulele de calcul — modalitatea în care conceptele prezentate pot fi folosite într-un mod operativ în activitatea curentă din unitățile economice ale cooperației de consum.

● Secția Istoria gîndirii economice a Institutului de cercetări economice a publicat volumul XXIV din colecția MEMORIA ECONOMICA, București, 1972, 266 pag. Volumul cuprinde studiile : Actualitatea moștenirii de dr. Gh. Dobre ; Eurodevize, euroobligațiuni și corporațiile „multinaționale“ de Lucian Ionescu; Speranțe și îndoieli cu privire la teoria burgheză contemporană despre comerțul internațional capitalist, de dr. S. Sută-Selejan; Semnificația tratatului economic româno-german din 23 martie 1939, de Angara Niri ; Industria chimică în România (1931—1939), de Constanța Bogdan; S. G. Strumilin la 95 de ani, de Vasile Pilat, precum și o serie de comentarii, documente, cercetări bibliografice ș.a.

● În Editura didactică și pedagogică a apărut lucrarea documentară **Învățămîntul în țările scandinave, de** Ștefan Trifănescu (104 pag.). După ce prezintă unele considerente generale privind viața economică și social-culturală scandinavă și colaborarea internordică în domeniul învățămîntului, autorul analizează tradițiile și actualitatea învățămîntului în Danemarca, unele aspecte ale sistemului instructiv-educativ din Finlanda, caracteristicile principale ale învățămîntului din Norvegia și legătura strînsă dintre învățămînt și cercetarea științifică în Suedia, încheind lucrarea cu prezentarea unor tendințe actuale în învățămîntul din țările scandinave și din alte țări occidentale.

● **Paul Mali, Managing by Objectives** (Conducînd prin obiective), Wiley-Interscience, 1972, 314 pag. Principii și metode, însoțite de exemple.

● **Le Danemark-Manuel officiel** (Danemarca — Manual oficial), Copenhaga, Ed. Kraks, 1972, 800 pag. O vedere de ansamblu, multilaterală, asupra Danemarcei, oferită de ministerul danez al afacerilor externe în momentul aderării acestei țări la Piața Comună.

● **Aspects du droit international économique** (Aspecte ale dreptului internațional economic), Paris Ed. A. Pedone, 13, rue Soufflot, 1972, 232 pag. Lucrările unui colocviu ținut la Orléans.

● M.F.L'Hériteau, **Pourquoi des entreprises publiques?** (De ce întreprinderi publice?), Paris, P.U.F. 1972, 96 pag. (Coll. Dossiers Thémis).

● Csizmadia E. **Elelmiszer — gazdaságung a hatékony gazdalkodás útján** (Economia producției de alimente pe drumul gospodăririi eficiente), Ed. Kossuth, Budapesta, 1972, 256 pag. Dezvoltarea intensivă a sectorului agroalimentar în cel de al IV-lea cincinal în R.P. Ungară.

● Arnold C. Harberger, **Project evaluation: Collected papers** (Evaluarea proiectelor : culegere de studii), Londra, Macmillan, 342 pag. Autorul propune o serie de metode pentru a evalua eficiența investițiilor în țările în curs de dezvoltare, unde prețurile nu reflectă întotdeauna situația resurselor.

● Barry Commoner, **L'encerclement** (Încercuirea), Paris, Le Seuil, 1972, 300 pag. Traducerea în limba franceză a lucrării eminentului biolog american, fondator al Comitetului de informare asupra mediului înconjurător.

● Douglas L. Fleuter, **The Human Side of Business** (Aspectul uman al activității economice), New York, Exposition Press Inc., 1972, 96 pag. Unul din capitolele acestei lucrări care confirmă rolul de frunte al factorului uman în activitatea economică este dedicat consumerismului.

date de prognoză

PROGNOZA CONSUMULUI ALIMENTAR ÎN FUNCȚIE DE VENIT LA ORIZONTUL '90

UNUL dintre obiectivele de bază ale înfăptuirii programului elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R., și a prevederilor Conferinței Naționale a partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, îl reprezintă creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Pentru traducerea în viață a acestui țel suprem al construcției socialismului, planurile cincinale cît și schița perspectivelor pe termen lung (1990) trebuie să aibă în vedere o serie de măsuri care să asigure o bună aprovizionare a populației, corelată cu creșterea producției bunurilor de consum și cu sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Stabilirea direcțiilor dezvoltării de ramură prin prognoze de marketing capătă în acest sens semnificația alocării judicioase a resurselor pentru a satisface o configurație de nevoi la orizontul '90 aproximată cît mai corespunzător.

Rezultatele cercetărilor prezentate de autor constituie date de prognoză estimative fără caracterul unor cifre oficiale.

DINTRE BUNURILE de consum ce asigură satisfacerea necesităților materiale ale oamenilor muncii, consumul de produse agro-alimentare definește o componentă esențială a nivelului de trai.

Determinarea nivelului și structurii consumului de produse agro-alimentare constituie o etapă de bază în sistemul de prognozare al economiei naționale, fiind punct de pornire în construirea proiecțiilor pentru : producția agricolă, producția ramurilor prelucrătoare și comerțului cu produse agro-alimentare.

În condițiile scăderii ponderii țărănimii în totalul populației active (de la 47% la 10—15%), a urbanizării comunelor, a creșterii continue a veniturilor bănești ale membrilor cooperativelor agricole de producție, cît și a altor măsuri economico-sociale prevăzute în perspectiva anului 1990 va avea loc o dezvoltare puternică a comerțului și serviciilor. Aceasta determină o reducere aproape totală a autoconsumului, transformînd venitul real pe cap de locuitor în factorul decisiv al realizării materiale a consumului de natură agro-alimentară. De aceea prognoza consumului alimentar în funcție de venit, deci a cererii solvabile de mărfuri agro-alimentare, devine un instrument de previziune cu un grad de probitate în creștere, lărgindu-și continuu cîmpul de aplicare.

Existența unor tendințe de reducere treptată a diferenței între salariul net minim și maxim ca și de menținere relativ constantă a ponderii cheltuielilor cu alimentația în condițiile măririi venitului real, tendințe ce se vor accentua spre anul orizont al prognozei, ne-au determinat să alegem ca variabilă funcțională a consumului alimentar, venitul mediu real pe cap de locuitor.

Plecînd de la aceste restricții am apreciat că metoda de previziune cea mai adecvată fenomenului este aceea a **calculului coeficienților de elasticitate a cererii pe grupe de produse agro-alimentare în funcție de venitul mediu real pe cap de locuitor.**

O primă etapă trebuie s-o constituie formarea unei **baze informaționale** necesară desprinderii principalelor corelații existente între cei doi termeni ai prognozei urmărind evoluția lor în ultimii 10 ani. Am reușit astfel să reconstituim nivelele înregistrate de venit și consum pe grupe de produse în perioada 1962—1969 ; totodată am construit trei proiecții ale venitului real pe cap de locuitor pentru perioada 1970—1990 bazate pe : 1) extinderea ritmului din perioada 1962—1969, 2) considerarea ritmului perioadei de plan 1971—1975, valabil și pentru următorii 15 ani, 3) considerarea ritmului prevăzut în direcțiile trasate pentru dezvoltarea în perspectiva anului 1990.

Pe baza seriilor de timp înmagazinate în baza informațională astfel alcătuită, am trecut apoi la calculul coeficienților de elasticitate ai consumului în funcție de venit (care exprimă totodată și posibilitățile de acoperire a cererii de către ofertă) și la trasarea curbelor pe care le descrie cererea produselor agro-alimentare ca urmare a mișcării venitului mediu real, selecționată conform metodei celor mai mici pătrate).

Astfel, s-au ales pe produse următoarele tipuri de curbe : 1. pentru ulei, fructe, carne, lapte, ouă — curbe de tip logaritmic ; 2. pentru porumb, legume, cartofi și zahăr — curbe de tip logaritmic-invers ; 3. iar pentru grîu o curbă de alură semi-logaritmică.

Calculul creșterii consumului pe produse, pe cap de locuitor s-a efectuat cu ajutorul Calculatorului electronic Dacic 200, plecînd de la cele trei tipuri de curbe selecționate operînd însă cu ecuațiile de creșterea corespunzătoare :

1. pentru funcția logaritmică :

$$\ln y' = \ln y + \eta \ln \frac{x'}{x}$$

2. pentru funcția semilogaritmică :

$$y' = y\left(1 + 2{,}3026\,\eta \cdot \log \frac{x'}{x}\right)$$

$$\log y' = \log y + 0{,}4343\,\eta\left(1 - \frac{x}{x'}\right)$$

3. pentru funcția invers logaritimică :

y' = consumul viitor ;
y = consumul perioadei de bază ;
x' = venitul perioadei prognozate ;
x = venitul perioadei de bază ;
η = coeficientul de elasticitate.
iar cifrele absolute reprezintă parametrii de creștere calculați în etapa de constituire a bazei informaționale.

Ex. Evoluția consumului la **grîu** în funcție de venit, a urmat o curbă de tip semi-logaritmic.

$\log_e y = a + b \log_e x$

Calculînd creșterea față de perioada de bază conform ecuației de creștere corespunzătoare :

$$y' = 157{,}8\,(1—2{,}3026 \times 0{,}088 \times \log \frac{31{,}5}{75}) = 130$$

Datorită existenței celor trei proiecții de venit mediu real pe cap de locuitor s-a obținut o prognoză de interval a consumului de produse agro-alimentare, la orizontul anului 1990.

Din intervalul rezultat am selecționat o variantă mai probabilă bazîndu-ne pe următoarele considerente : abaterea minimă față de consumul fiziologic rațional ; apropierea maximă a punctelor de curba consumului prognozat de F.A.O. pentru alte țări dezvoltate cu profil agro-industrial [1]) ; admiterea unui joc sau depășiri, ținînd seama că cererea efectivă se abate de la consumul fiziologic rațional, iar oferta nu întîmpină totdeauna cererea etc.

Varianta adoptată privind cererea solvabilă de produse agro-alimentare pe locuitor în anul 1990

Produsul	U/M	1990
Grîu + secară	kg.	130
Porumb	kg.	50
Zahăr	kg.	27
Legume + cartofi	kg.	187
Fructe (incl. strug.)	kg.	96
Carne total	kg.	73
Ouă	buc.	253
Lapte	l.	225
Ulei	l.	12

Variantele adoptate (vezi tabelul) au fost selecționate din mulțimea soluțiilor matematice bazîndu-ne pe considerente de ordin social-economic. Astfel față de varianta Institutului de igienă [2]) ea ține cont nu numai de necesitățile fiziologice ipotetice, ci și de posibilitățile de acoperire ale cererii de către ofertă, de factorul tradiție etc.

Totodată ea asigură o rație cantitativ și calitativ rațională la nivelul țărilor dezvoltate, realizîndu-se o creștere substanțială pe această latură a nivelului de trai.

Carmen DAMȘA

1) Agricultural Commodity Projections 1970—1980, vol. II. Food and Agricultural Organization of the United Nations 1971.
2) Alimentația rațională a omului — Gonțea, Editura Medicală, 1970.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Italia : Dinamici demografice

CONFORM unor prognoze publicate de revista **Mondo Economico**, *populația Italiei ar urma să ajungă la 56,5 milioane de locuitori în 1975 (față de 54,4 milioane în 1970) și la 59,2 milioane în 1980. În ipoteza unei creșteri medii anuale a produsului național brut de 5% (în prețuri constante), forța de muncă s-ar ridica la 20,11 milioane de persoane în 1975 (20,06 milioane în 1970) și la 22,04 milioane în 1980, ponderea ei în ansamblul populației urmînd să scadă de la 36,8% la 35,3% (în 1975), iar apoi să crească la 37,2%. În totalul forței de muncă, populația ocupată ar rămîne aproape constantă pînă în 1975 (19,51 milioane de persoane, față de 19,45 milioane în 1970), majorîndu-se apoi la 21,64 milioane (în 1980) ; în ceea ce privește șomerii, se prevede că ponderea acestora se va menține în 1975 aceeași ca în 1970 (3%), cu tendință de descreștere în 1980 (2,6%).*

Franța : Dinamica populației active

UN STUDIU efectuat de I.N.S.E.E. asupra evoluției populației active a Franței pînă în 1985 estimează o accelerare a creșterii acesteia de la un spor mediu anual de 0,9% între anii 1970—1975 la 1,3% în perioada 1980—1985. Se apreciază că populația activă va atinge cifra de 22,33 milioane persoane la 1 ianuarie 1975 și 25,25 milioane în 1985.

Cu toate că contingente masive de tineri vor ajunge la vîrsta aptă de muncă, din cauza prelungirii concomitente a duratei studiilor, în cadrul populației active ponderea persoanelor adulte are perspective să crească de la 60,4% în 1970 la 66,8% în 1975, concomitent cu scăderea ponderii tinerilor de la 23% la 21,1%.

Se consideră, totodată, că afluxul puternic de forță de muncă feminină va continua, efectivul femeilor active urmînd să sporească cu circa 2 milioane de persoane pînă în 1985, față de 1970. Ca urmare, și ponderea femeilor în ansamblul persoanelor active va progresa de la 36,7% în 1975 la 37,5% în 1985.

Necesarul de energie în S.U.A.

O PROGNOZĂ publicată în **BIKI** *estimează necesitățile de energie în Statele Unite, în 1980, la un total de 10^{15} BTE (1 BTE = 0,252 kcal). Pe surse de energie se consideră că 43,3% din acest necesar vor fi furnizate de țiței, 29,1% de gaz metan, 14,7% de cărbune și 12,9% de energia electrică.*

DOMENIUL DE PLANIFICARE

(Urmare din pag. 15)

concrete ale țării respective. **În repetate rînduri**, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **clasicii marxism-leninismului au subliniat că teoria noastră nu este o dogmă, ci o călăuză, în acțiune, că este necesară prelucrarea de sine stătătoare a teoriei, deoarece ea nu dă decît principii călăuzitoare, care se aplică în mod diferit de la țară la țară [10]).**

Diversitatea condițiilor atrage după sine o anumită diversitate în instituții, în etape de dezvoltare și în general în conducerea economiei naționale.

Comunitatea de orînduire și dorința legitimă a fiecărei țări de accelerare a procesului construirii noii societăți precum și comunitatea de țel — construirea comunismului — conduc în mod firesc la elaborarea de noi forme de colaborare care să-și poată aduce o contribuție la atingerea scopului propus de fiecare popor și partid comunist. Una din aceste forme de colaborare care își găsește o largă aplicabilitate în domeniul activității de planificare este **schimbul de experiență între țările interesate membre ale CAER, privind perfecționarea sistemelor de planificare și conducere a economiei naționale** cu ajutorul căruia tezaurul experienței în construcția socialistă acumulat de către fiecare țară devine un bun al tuturor, țările participante urmînd să folosească rezultatele schimbului de experiență, după cum vor crede de cuviință, în funcție de condițiile specifice ale etapei de dezvoltare pe care țara respectivă o parcurge.

Această formă de colaborare constă **fie în organizarea unor întîlniri sistematice ale reprezentanților organelor centrale de planificare pentru efectuarea de consultații reciproce pe baza unor programe convenite, fie prin schimburi sistematice de documente normative de bază referitoare la problemele respective.**

Obiectul fiecărui schimb de experiență îl poate constitui în funcție de necesități, modul de elaborare și folosire a prognozelor în vederea stabilirii principalelor scopuri ale dezvoltării economiei și a relațiilor economice externe, precum și folosirea acestora în planificarea de perspectivă, problemele privind rolul și funcțiile planului de stat, locul planificării centrale de stat în sistemul de conducere a economiei naționale. Problemele privind perfecționarea metodelor de elaborare și alegere a variantelor de plan, principiile, criteriile și metodele pregătirii științifice de adoptare a opțiunilor, precum și problemele legate de aplicarea metodelor și modelelor economico-matematice în planificarea economică, de asemenea pot face obiectul schimbului de experiență în vederea perfecționării sistemelor de planificare și conducere a economiei naționale. Alte probleme care intră în sfera schimbului de experiență se pot referi la rolul sistemului de planificare și conducere în atingerea unui nivel tehnico-științific cît mai înalt, precum și în asigurarea schimbărilor de structură a economiei naționale, problemele privind modul de folosire a stimulării materiale și a cointeresării și alte probleme care vizează perfecționarea continuă a conducerii planificate a economiei statului socialist.

Schimbul de experiență în domeniul activității de planificare constituie o expresie vie a internaționalismului socialist, principiu care stă la baza activității fiecărui partid comunist, el exprimă generozitatea care îl caracterizează pe comunist fiindcă așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu **„Nu există comunism național și comunism internațional... Fiecare popor, construind socialismul, îndeplinește o sarcină națională și în același timp internațională ..." [11]).**

COLABORAREA în domeniul activității de planificare, așa cum s-a văzut, înglobează un număr mare de probleme cu multiple influențe în economie. Ea dă posibilitate țărilor să evidențieze din timp obiectivele sau problemele de interes reciproc putînd astfel să elaboreze măsurile de soluționare necesare. Așezarea acestei colaborări pe principiile verificate de practică ce stau la baza relațiilor economice dintre țările socialiste îi conferă o importanță deosebită, întrucît cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale a țărilor socialiste impun realizarea unei juste corelări a acțiunii factorilor interni și a celor externi ai creșterii economice, ai construcției socialiste.

8) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, pag. 270, Editura Politică, București 1972.
9) Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, iulie 1972, pag. 43—44, Editura Politică, București 1972.
10) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, pag. 87, Editura Politică, Buc. 1968.
11) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, pag. 402, Editura Politică, București, 1968.

REPARTIȚIA TERITORIALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE MODIFICĂ NECONTENIT HARTA ȚĂRII

ÎN JUMATATE de secol Țara sovietelor a cunoscut o dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție și adînci prefaceri în toate domeniile de activitate. În anul 1922 ponderea U.R.S.S. în producția industrială mondială nu depășea 1%, iar astăzi ea constituie o cincime. În anul trecut în U.R.S.S. s-a produs mai mult oțel decît în oricare altă țară a lumii, în timp ce cu 50 de ani în urmă, industria de oțel a U.R.S.S. avea o rămînere în urmă față de cea americană de 100 de ori. Harta economică a Țării sovietelor se îmbogățește mereu cu noi unități economice care măresc necontenit potențialul nostru productiv.

Anual se dau în exploatare 350—400 de întreprinderi industriale, adică în medie una pe zi. Printre acestea se numără astfel de întreprinderi ca uzina de automobile din orașul Togliatti, hidrocentrala de la Krasnoiarsk și alți giganți, fără de care imaginea potențialului economic al țării ar fi fost incompletă.

Pe lîngă satul Șușenskoe, unde la sfîrșitul secolului trecut se afla în exil V. I. Lenin, se construiește hidrocentrala din Saian, care va constitui nucleul viitorului complex productiv-teritorial cu același nume. Noua hidrocentrală de pe Enisei va depăși pe cea din Krasnoiarsk, care este astăzi cea mai mare din lume. Turbinele centralei din Saian de 640 mii kW fiecare vor produce anual 23 miliarde kWh de energie electrică, iar betonul turnat în corpul barajului înalt de 242 m ar ajunge pentru construirea unei autostrăzi Moscova-Vladivostok.

În aceeași ordine a exemplelor să mai amintim, de pildă, că prima etapă a centralei din Kașira — primul obiectiv realizat în cadrul planului GOELRO, a fost construită în 1922 constînd din 2 turboagregate a cîte 6 mii kW. La începutul celui de al nouălea cincinal (1971—1975) aici funcționau 3 agregate a cîte 300 mii kW. Un astfel de bloc energetic poate asigura cu energie un oraș care numără o jumătate de milion de locuitori. Pînă la sfîrșitul cincinalului capacitatea acestui obiectiv va spori cu cîteva agregate a 300 mii kW, astfel că centrala din Kașira va intra în rîndul celor mai mari, producția ei ajungînd la aproape 14 miliarde kWh energie electrică anual.

Dacă adăugăm la aceasta teritoriul colosal al U.R.S.S. și diversitatea extraordinară a resurselor, ne dăm seama cît de complicat este un comentariu al hărții economice a unei astfel de țări. Multe din datele concrete care reflectă situația de astăzi sînt depășite deja mîine. Și nu este vorba aici numai de numărul întreprinderilor sau de volumul producției. Fiecare din cele 1870 obiective mari, care au intrat în funcțiune în cincinalul precedent de exemplu nu numai că a mărit capacitatea ramurii respective a industriei, ci a influențat și balanța forței de muncă, gradul de ocupare a acesteia, cultura și nivelul de viață al oamenilor muncii, formarea structurii economice a diferitelor zone și a legăturilor de producție dintre ele, avînd efect, totodată, asupra economiei țării în general.

Societatea este interesată ca la determinarea amplasării unei noi întreprinderi, a profilului ei de producție, a dimensiunilor capacității etc. să fie prevăzute cît mai complet și precis gradul și caracterul influenței, pe care o exercită această amplasare. Orînduirea socialistă, sistemul de planificare creează pentru aceasta posibilități obiective favorabile. Utilizarea lor ridică însă numeroase probleme complicate și de mare răspundere. Mă refer, de exemplu, la experiență proprie.

Consiliul pentru studierea forțelor de producție de pe lîngă Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S. a terminat acum doi ani elaborarea Schemei generale de amplasare a forțelor de producție pînă în anul 1980. În această activitate au participat, nemijlocit, aproximativ 560 de institute de cercetare științifică și organizații de proiectare. Această cifră mare spune, ea singură, mult.

Una din problemele principiale ce se ridică : unde trebuie creat noul complex economic — în partea europeană a țării sau la est de Ural ? În favoarea variantei întîi pledează mai multe considerente : în partea europeană se află 76% din populație (deci se poate soluționa mai ușor problema forței de muncă) ; se realizează 80% din producția industrială și agricolă (deci noul complex ar fi fost mai aproape de consumatori), aici este mai dezvoltată rețeaua de transporturi, clima este mai blîndă etc. Cu toate acestea, în principiu este deja rezolvată problema deplasării generale a industriei spre estul țării, dincolo de Ural. Aceste regiuni cuprind 3/4 din teritoriu, cu o populație de aproape 60 de milioane ; aici sînt descoperite resurse energetice și de materii prime unice prin mărimea lor, Siberia și Orientul Îndepărtat sînt mai bine asigurate cu apă etc. V. I. Lenin spunea la cel de al VIII-lea Congres general al Sovietelor din întreaga Rusie : **„Bogățiile miniere ale Siberiei sînt absolut de necuprins, și noi, chiar în cel mai bun caz, în cazul că vom obține mari succese, nu vom putea exploata în cîțiva ani nici a suta parte din ele. Ele se află în condiții care necesită utilarea cu cele mai bune mașini“.** (Opere, vol. 31, pag. 467).

Pînă nu de mult în nordul Siberiei și în Extremul Orient se dezvoltau în principal acele ramuri ale economiei care nu necesitau o populație numeroasă (extracția de metale neferoase și prețioase, creșterea renilor, pescuitul și vînatul de animale pentru blănuri). În prezent este vorba de o etapă calitativ nouă : aici se creează importante ramuri industriale, cu o producție de mare tonaj. Ele necesită un salt în dezvoltarea transportului (nu numai a transportului aerian, ci și a celui auto, pe calea ferată, apă și prin conducte), construirea de noi orașe și așezări muncitorești. Crește rapid necesarul de forță de muncă, în special de cadre calificate. Trebuie ținut seama de acest din urmă factor, mai ales avînd în vedere faptul că munca în Nord revine scump, nu numai din cauza unui salariu mai ridicat al lucrătorilor, ci și a cheltuielilor specifice ridicate pe un lucrător (costul locuințelor, transportului, materialelor și produselor).

Eforturile unite ale tuturor republicilor sovietice, îndreptate spre valorificarea bogățiilor din partea răsăriteană a țării (inclusiv ale Asiei Centrale) au modificat substanțial harta economică a U.R.S.S. Astăzi aici se extrag 2/5 din producția de cărbune, peste 1/4 din cea de gaze naturale, se realizează 1/3 din producția de masă lemnoasă, se produce peste 1/4 din energia electrică și ciment, se recoltează peste 1/4 din producția de cereale și peste 9/10 din producția de bumbac. Extracția de petrol în Siberia de Vest nu atingea în anul 1965 nici un milion de tone ; în anul 1970 a depășit 30 milioane de tone. În 1975 nivelul extracției va ajunge la 120—125 milioane de tone, iar pînă în anul 1980 — la 230—260 milioane de tone. După calcule preliminare, regiunile răsăritene vor produce în anul 1975 aproape 3/4 din producția de aluminiu, aproximativ 1/3 din cea de celuloză, diferite alte produse, a căror fabricare necesită un mare consum de energie.

ÎN AMPLASAREA OBIECTIVELOR ECONOMICE se ține, desigur, seama de cerințele ridicării eficienței economice a investițiilor.

O mare importanță în acest sens o are unirea întreprinderilor nou construite în noduri (complexe), industriale, cu gospodării auxiliare comune pe grupuri de întreprinderi. Sînt aprobate peste 280 de scheme de planuri generale ale nodurilor industriale. În componența lor intră circa 3500 de întreprinderi, cu un cost total de deviz de peste 35 miliarde ruble. Reunirea întreprinderilor în noduri industriale reduce costul de deviz al construcției în medie cu 3% și chiar mai mult, micșorează teritoriul construcției cu 10%, iar lungimea căilor de comunicații cu 20%. În afară de aceasta se reduc în mod substanțial cheltuielile de exploatare a întreprinderilor.

Odată cu perfecționarea principiului teritorial de organizare a economiei naționale se soluționează mari probleme social-economice. Una dintre principalele probleme o constituie apropierea nivelurilor de dezvoltare economică a republicilor. În legătură cu aceasta și pornind de la necesitățile de ansamblu ale economiei naționale în cel de-al nouălea cincinal, în condițiile creșterii generale a producției industriale cu 47%, cele mai înalte ritmuri vor fi înregistrate de R.S.S. Turkmenă și R.S.S. Armeană — cu 64%, R.S.S. Moldovenească — cu 62%, R.S.S. Kazahă — cu 59%, Belorusia — cu 58% ș.a. În R.S.S. Kazahă, de exemplu, se construiește cel mai mare centru de extracție a cărbunelui : „Bogatîri“, pe Irtîș. Capacitatea lui proiectată este de 35 milioane de tone de combustibil anual, ceea ce depășește cu mult întreaga producție a Rusiei dinainte de Revoluția din Octombrie.

Posibilitățile orînduirii socialiste dezvoltate sînt utilizate pentru soluționarea sarcinilor care se pun pentru toate republicile. Printre aceste sarcini se numără, de exemplu, sporirea înzestrării energetice a economiei naționale. În cel de-al nouălea cincinal, pe lîngă darea în funcțiune a unor puternice termocentrale și hidrocentrale, se acordă o mare atenție construirii de centrale electrice atomice în R.S.F.S. Rusă, în Ucraina, în Armenia. Vor continua lucrările pentru crearea sistemului energetic unic al țării, care va reuni Sistemul unic în funcțiune din partea europeană (cu o capacitate totală de peste 100 milioane kW) cu sistemele energetice din Siberia, Kazahstan și Asia Centrală.

Centralele electrice atomice vor furniza în cel de-al nouălea cincinal 12% din întregul spor al capacităților energetice. Două reactoare cu o capacitate de 1 milion kW fiecare vor fi date în funcțiune la Centrala atomoelectrică de la Leningrad. Pentru construirea ei sînt suficiente numai 300 mii mc de beton, cantitate cu care poate fi construită o hidrocentrală cu o capacitate de 25 mii kW, adică de 80 de ori mai mică. Pentru un an de lucru continuu, ea va necesita numai un vagon de uraniu slab îmbogățit, în loc de sute de trenuri cu cărbune, cît ar fi trebuit pentru o uzină electrică de capacitate egală, pe bază de cărbune. Prețul de cost al unui kWh la această centrală atomică nu va depăși — încă de la începutul funcționării ei — indicatorul realizat de o centrală pe bază de cărbune, iar apoi el se va reduce sub nivelul respectiv.

Progresul multilateral al țării este însoțit de o creștere rapidă a ponderii populației orășenești : în anul 1922 aceasta era de 16%, iar în 1972 de 58%. Crește rapid populația în regiunile de sud ale Uniunii Sovietice (Ucraina, Caucaz), în timp ce creșterea populației din regiunile economice ale centrului și vestului Uniunii Sovietice este sub media pe țară.

La rîndul său, repartiția teritorială existentă a populației influențează și va influența într-un viitor previzibil formarea structurii economice a regiunilor, direcțiile de amplasare a forțelor de producție. Într-o formă generală acest lucru se prezintă cam în felul următor. În regiunile centrale, cele din Vest, cele de pe Volga și din Ural va avea loc, în principal, modernizarea și reconstruirea întreprinderilor existente pe baza tehnicii noi, fără sporirea substanțială a numărului de lucrători. În regiunile din Sud și din Asia Centrală, care dispun de însemnate resurse de muncă, o dezvoltare puternică vor cunoaște ramurile de producție cu un mare consum de muncă. Formarea de noi centre și complexe economice, atragerea în circuit a unor noi regiuni cu însemnate resurse naturale eficiente au adus deja o mare contribuție în dezvoltarea economiei naționale a țării. Este suficient să amintim astfel de centre ale industriei, ca Uralo-Kuzbass, Hibinî (în nordul părții europene a U.R.S.S.), Norilsk (nordul Siberiei), Gazli (Uzbekistan) etc. Această orientare a dezvoltării industriale a U.R.S.S. devine una din principalele direcții ale amplasării teritoriale viitoare a forțelor de producție.

Desigur că abordarea complexă a problemei studierii și valorificării de noi regiuni s-a pus încă din primii ani ai Puterii Sovietice. La elaborarea planului de perspectivă al dezvoltării economiei naționale a țării pe bază de electrificare (GOELRO, 1920), s-au trasat căile dezvoltării zonei Uralo-Kuzbass, Uralului industrial revenindu-i rolul de a antrena în dezvoltarea economică intensivă regiunile sudice ale Siberiei de Vest. De asemenea, ideea folosirii complexe a resurselor hidroenergetice foarte bogate ale Angarei și a Eniseiului, precum și a altor bogății naturale din regiunile sudice ale Siberiei Centrale a fost formulată încă în anii '30 de către Biroul pentru Angara, în care lucrau atunci acad. I. Aleksandrov și alți oameni de știință și organizatori talentați. Componența actuală a Complexului energetic și industrial Bratsk (o puternică hidrocentrală — producția de aluminiu — combinat industrial forestier) corespunde integral ideilor lor. Numai că în anii '30 era imposibil de prevăzut posibilitățile tehnice și necesitățile de astăzi ale țării. Puterea hirocentralei de la Padun (Bratsk) a fost stabilită atunci la nivelul de 2,6 milioane kW, iar a hidrocentralei de la Krasnoiarsk — de 450 mii kW. În realitate, indicatorii acestor două centrale arată astfel : centrala de la Bratsk — 4,5 milioane kW, iar cea de la Krasnoiarsk — 6 milioane kW.

Proporțiile la care se desfășoară astăzi atragerea unor noi resurse în circuitul economic sînt însă mult mai mari. Harta economică a U.R.S.S. se înnoiește continuu. Fiecare cincinal o face mai bogată și mai diversificată, înscrie pe ea adresele noilor stele de mărimea întîi. Actualul, cel de al nouălea cincinal, va fi un cincinal record în această privință : în anii 1971—1975 investițiile vor atinge suma de 501 miliarde ruble, respectiv cu 42% mai mult decît în cincinalul precedent ; ele vor face posibilă construirea unui mare număr de noi întreprinderi în diferite zone ale țării și vor permite dezvoltarea economică continuă a tuturor republicilor sovietice.

acad. N. NEKRASOV

președinte al Consiliului pentru studierea forțelor de producție de pe lîngă Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S.

REPERE

Cooperare. — Conform acordului de principiu semnat la 1 februarie 1972 între Siemens (R.F.G.) și Compagnie internationale pour l'informatique (Franța), fiecare companie va absorbi activitățile informatice ale celeilalte societăți din țara respectivă urmînd ca, în viitor, să se precizeze căile cooperării lor și cu firma olandeză Philips. Prin această operație, grupul C.I.I.—Siemens deține circa 12% din parcul francez de calculatoare sub aspect valoric, față de 58,2% I.B.M. și 13,6% Honeywell-Bull.

P.N.U.D. — Contribuțiile naționale voluntare pentru finanțarea activităților Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, prevăzute pentru 1973, se vor ridica la circa 293 milioane de dolari. Cu ocazia recentei conferințe anuale a P.N.U.D., desfășurate la New York, R. P. Chineză și-a anunțat prima sa contribuție — 4 milioane de yuani, echivalentul a 1 764 500 dolari, din care 20% în devize convertibile.

Licență. — Iugoslavia va începe în curînd să producă bere după licența cunoscutei firme daneze Tuborg, acțiune motivată, așa cum relatează agenția **Taniug**, de afluența crescîndă de turiști străini, ca și de cererea pe piața iugoslavă.

Acord. — Acordul aerian semnat în ianuarie între R. P. Chineză și Italia prevede că avioanele companiilor naționale ale celor două țări vor putea ateriza la Pekin și Șanhai, și respectiv Roma și Milano. „Alitalia“ este prima companie occidentală ale cărei aparate vor ateriza la Pekin.

Investiții. — Sumele investite în economia socialistă a Poloniei au atins în 1972 peste 264 mrd. zloți, depășind cu 10% nivelul planificat și cu 21,5% nivelul din 1971. Depășirea planului anual de investiții a fost posibilă datorită scurtării termenelor de dare în funcțiune a obiectivelor.

Șeptel. — Șeptelul mondial a crescut anul trecut cu 1,2% ajungînd la 1 230 mil. capete de bovine. Creșteri mai importante s-au înregistrat în U.R.S.S. (3,3%), șeptelul ajungînd la 103 mil. capete, S.U.A. (3%, respectiv 118 mil. capete), America Latină (0,7%, 202 mil. capete) și Africa (1%, 139 mil. capete). În țările Pieței Comune șeptelul a scăzut cu 1,2% ajungînd la 51 mil. capete. În același an, numărul porcinelor, la nivel mondial, a crescut cu 3,2%, cifrîndu-se la 634 mil. capete. Creșterile cele mai mari au fost înregistrate în Brazilia (9,8%, 73 mil. capete) și U.R.S.S. (cu 5,8%, 72 mil. capete). În S.U.A., în schimb, numărul porcinelor a scăzut cu 6,4%, ajungînd la 63 mil. capete, ca și în țările Pieței Comune (cu 0,7%, ajungînd la 51 mil. capete), informează **Zycie gospodarcze.**

„Aeroflot“ - Avioanele acestei companii aviatice sovietice realizează o pătrime din traficul aerian mondial. Anul trecut, ele, au transportat peste 78 mil. pasageri (o treime din populația țării) și peste 8 mil. tone mărfuri și efecte poștale. Lungimea liniilor aeriene străbătute, care leagă U.R.S.S. cu 63 de țări atinge acum 160 mii km. Lungimea traseelor aeriene, prin care sînt unite 3500 localități de pe suprafața țării, măsoară 700 mii km. Aproximativ 90% din transporturi se efectuează cu avioane cu reacție și turbopropulsate.

mondorama

CONSUMUL DE OȚEL SE DILATĂ

CONFORM evaluărilor publicate de revista **The Economist**, în 1970 în întreaga lume s-au consumat 594 milioane tone de oțel; pînă în 1985 consumul urmează aproape să se dubleze, ajungînd la 1144 milioane de tone. Repartiția consumului pe plan mondial este prezentată în graficul de mai jos din care rezultă că în perioada examinată ponderea consumului S.U.A. și Europei Occidentale va scădea, pe seama creșterii importanței altor regiuni consumatoare.

În ceea ce privește consumul de oțel pe locuitor, în 1985 în frunte se va situa Japonia (cu circa 1100 kg), urmată de țările socialiste din Europa și S.U.A. (aproape 800 kg), de țările Pieței Comune lărgite etc.

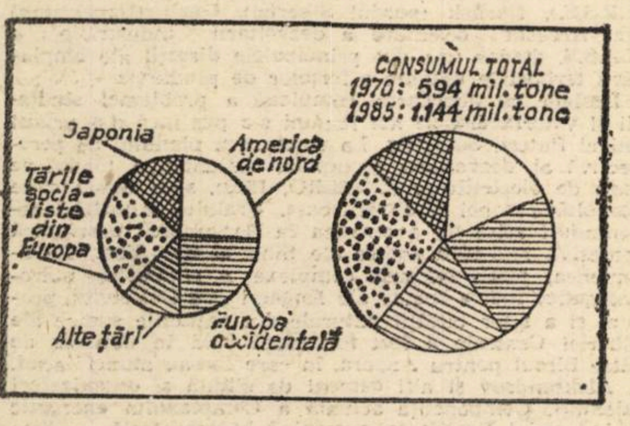

COMERȚUL EXTERIOR AL IUGOSLAVIEI

VOLUMUL total al comerțului exterior al Iugoslaviei a crescut anul trecut cu 3%. Exporturile au sporit cu 18%, atingînd 38,28 miliarde de dinari (17 dinari = 1 dolar), în vreme ce importurile au scăzut cu 5% față de 1971, totalizînd 54,8 miliarde de dinari. Deficitul comercial de 16,5 miliarde dinari — cu 34% mai redus față de anul precedent — a fost mai mult decît compensat de soldul activ al balanței invizibilelor. Anul acesta exportul urmează să sporească cu 12%, iar importul cu cel puțin un procent mai puțin. Din totalul de 2450 milioane de dolari al exporturilor iugoslave pe 1973, 1480 milioane (+11%) se vor îndrepta spre țări cu monezi convertibile, iar 895 milioane (+12%) spre țările socialiste europene.

Agenția **Taniug**, care relatează aceste cifre, citează drept împrejurări favorabile pentru sporirea exportului tarifele vamale preferențiale de care beneficiază Iugoslavia, ca și volumul tot mai important al cooperării cu o serie de firme străine.

COLABORARE PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

U.R.S.S. și S.U.A. au trecut la realizarea practică a acordului privind colaborarea în vederea protecției mediului ambiant. În orașele Saint Louis și Leningrad, specialiștii vor compara metodele și aparatele de control și vor preciza posibilitățile de prevenire a poluării aerului. Lacul Baikal din Siberia și lacurile Michigan și Taho din S.U.A. vor deveni ținta unor cercetări comune pentru protecția purității apelor. În ambele țări au fost stabilite cîteva orașe unde vor fi studiate diferite aspecte ale urbanizării raționale, amenajării zonelor de agrement etc. Problemele pronosticării cutremurelor vor fi studiate în diferite regiuni din California și Asia Centrală.

UN VAST PROIECT PENTRU INDIA

ÎNTINSE suprafețe, astăzi aride, neproductive, ale Indiei urmează să se transforme în viitor în regiuni cultivate, acoperite cu plantații. Este vorba de construcția unui important sistem de irigații, format din canale în lungime totală de 3000 km, care, legînd marile fluvii ale Indiei, să alimenteze regiunile secetoase din sudul, centrul și vestul țării. Proiectul a fost elaborat pe baza unor studii efectuate de organisme ale O.N.U. la cererea guvernului indian. Canalele vor constitui, în același timp, și o rețea de navigație, devenind cea mai importantă cale de transport pentru mărfuri spre nordul industrial și spre porturile maritime ale Indiei. Se apreciază că construcția sistemului va dura 25 de ani, iar costurile sînt evaluate aproximativ la 4 miliarde dolari.

CANADA ÎN 1980

UN MODEL economic elaborat de Consiliul Economic al Canadei, mergînd pînă în 1980, ajunge la concluzia că, în acel an, Canada va atinge un produs național brut egal cu acela al Angliei, avînd numai jumătate din populația acestei țări. Modelul prevede pentru deceniul în curs un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. de 5,6%, a locurilor de muncă disponibile de 3,1% și o creștere ceva mai lentă a forței de muncă, de 2,8%. Proporția șomajului va fi de aproximativ 4% din forța de muncă în 1980. Anul trecut, deși în Canada s-au creat un

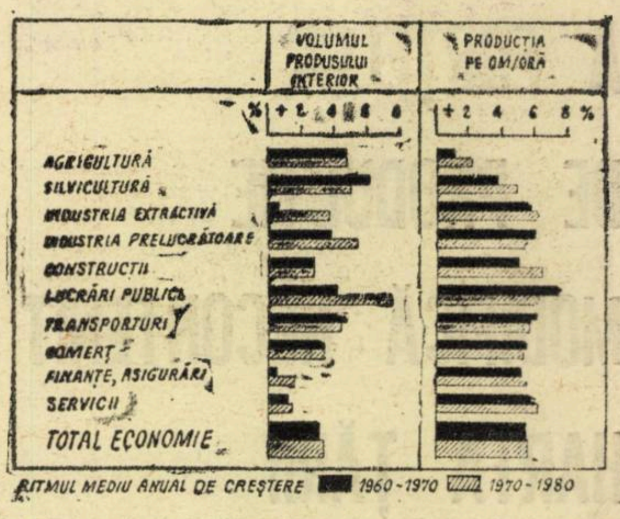

RITMUL MEDIU ANUAL DE CREȘTERE ■ 1960-1970 ▨ 1970-1980

sfert de milion de noi locuri de muncă, șomajul s-a menținut la aproape 7% din populația activă în condițiile efectului îmbinat al creșterii populației și al imigrației. În 1980, sectorul de stat va furniza 40% din P.N.B. față de 36% în prezent. Prețurile vor continua să crească cu 3% anual, față de 5% în ultimele 12 luni. Modul în care se vor dezvolta anual diferitele sectoare din economie în deceniul acesta în raport cu deceniul trecut este oglindit în graficul de mai sus. De remarcat ritmul înalt de creștere a productivității muncii în agricultură — depășind în continuare 4,5% — superior celui pe ansamblul economiei.

SUB PRESIUNEA CONCURENȚEI

CELE nouă țări ale Pieței Comune lărgite importă pe cale maritimă aproape totalitatea necesarului lor de petrol brut, 60% din materiile prime pentru industrie, 20% din necesarul de produse agricole. Tot pe cale maritimă se realizează și 80% din export.

În Piața Comună lărgită există 270 șantiere navale care ocupă 266 000 de salariați și realizează o cifră de afaceri de 4,2 miliarde de dolari. Ca urmare a concurenței japoneze, ponderea Europei Occidentale în totalul lansărilor (evaluate în t.r.b.) a scăzut de la 64% în 1958 la 36% în 1971, în vreme ce contribuția Japoniei s-a majorat în același interval de la 22% la 51%.

HOTELURI ȘI TURIȘTI

SE apreciază că 150 milioane turiști vor vizita în medie în anii următori țările europene. Această dezvoltare a turismului este favorizată de existența unei largi baze de hoteluri. În perioada de vîrf a activității turistice, numărul locurilor de cazare oferite de Italia este de 2,7 milioane (inclusiv la particulari și cabane), în R.F.G. de 1,4 milioane, de aproximativ 800 mii în Franța și aproape tot atît în Marea Britanie, de aproape 1,6 milioane în Spania și de 535 000 în Iugoslavia.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COMERȚUL EXTERIOR AL ȚĂRILOR MEMBRE ALE C.A.E.R.

DATELE referitoare la evoluția schimburilor comerciale externe ale unui număr de opt țări socialiste, membre ale C.A.E.R., pe perioada ultimelor două decenii (1950—1970) ilustrează dinamica lor vie. Astfel, în cazul Bulgariei volumul total al schimburilor a crescut de 15,3 ori, în cel al R.D.G. — de 10,7 ori, al României — de circa 8,4 ori, al U.R.S.S. — circa 7,6 ori, al Ungariei — 7,4 ori, al Poloniei — 5,5 ori, al Cehoslovaciei — 5,3 ori și al Mongoliei — de 2,8 ori.

Această evoluție a condus la îmbunătățirea sensibilă, pentru majoritatea țărilor menționate, a indicatorului care caracterizează mai bine participarea fiecărei țări la circuitul internațional al bunurilor materiale, respectiv volumul comerțului pe locuitor. Cel mai înalt nivel al indicatorului îl înregistrează R. D. Germană — cu circa 496 ruble pe locuitor în 1970, urmată de Cehoslovacia (470 ruble), Ungaria (cca 417 ruble), Bulgaria (406 ruble), Polonia (198 ruble), România (169 ruble), Mongolia (peste 139 ruble) și U.R.S.S. (91 ruble).

Din tabelul alăturat se poate vedea că — cu excepția Poloniei — celelalte țări au cunoscut un ritm mai accelerat de dezvoltare a comerțului exterior în perioada 1950—1960, comparativ cu deceniul următor. Ca volum global al comerțului exterior, în 1970, ordinea este următoarea: Uniunea Sovietică, R.D.G., Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, România, Bulgaria și Mongolia.

De remarcat că, în același an, numai Bulgaria și Cehoslovacia au avut o balanță ușor excedentară, ceea ce explică eforturile depuse mai ales în ultimii ani de țările socialiste pentru extinderea exporturilor, pentru înlăturarea barierelor care împiedică accesul liber al produselor pe piețele țărilor capitaliste.

Dinamica schimburilor comerciale externe

(în milioane ruble, la prețurile anului respectiv)

ȚARA	1950			1960			1970		
	total	export	import	total	export	import	total	export	import
Bulgaria	225	106	119	1084	515	569	3452	1804	1648
Cehoslovacia	1276	701	575	3371	1737	1634	6739	3413	3326
R.D.G.	788	365	423	3963	1987	1975	8479	4120	4359
R. P. Mongolă	63,5	32,8	30,7	152	65,2	87,1	179,1	75,1	104
Polonia	1172	571	601	2539	1193	1346	6439	3194	3245
România	410	191	219	1228	645	583	3428	1665	1763
Ungaria	580	296	284	1643	787	856	4303	2085	2218
U.R.S.S.	2925	1615	1310	10073	5007	5066	22085	11520	10565

Sursa: M.E.M.O., nr. 9/1972.

Cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 6 (493)
vineri 9 FEBRUARIE 1973
*20 PAGINI 2 LEI

6

Oameni și nivele...

(Foto: I. CUCU)

ANALIZA PE BAZĂ DE BILANȚ – instrument important de cunoaștere a realităților economice, de fundamentare a deciziilor

Interviu cu tovarășul IULIAN VĂCĂREL, prim adjunct al ministrului finanțelor

• După cum se știe, anul trecut, din inițiativa conducerii superioare de partid și de stat, s-a organizat analiza rezultatelor activității economice-financiare, pe bază de bilanț. Această analiză, care pornește de la întreprinderi și se ridică pînă la nivelul întregii economii naționale, s-a instituționalizat prin Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat și Legea finanțelor care cuprind o serie de prevederi ce creează obligația efectuării unor analize temeinice, pe baza datelor de bilanț, a rezultatelor economico-financiare ale activității unităților socialiste. Vă rugăm, tovarășe ministru, să ne precizați în ce constă importanța acestei acțiuni, elementele de noutate pe care le comportă, precum și obiectivele urmărite în acest an.

— Într-adevăr, reglementările pe care dv. le-ați citat și cu deosebire Legea finanțelor statuează obligația pentru comitetele și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și centrale de a prezenta în fața adunărilor generale analiza activității pe bază de bilanț, situația economică și financiară a unității, sarcinile, obiectivele și măsurile pentru perioada următoare. Ministerele și celelalte organe centrale de stat, precum și comitetele executive ale consiliilor populare răspund, printre altele, de analiza bilanțurilor contabile și de luarea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea continuă a indicatorilor economici și financiari ai unităților subordonate. În sfîrșit, Ministerul Finanțelor este obligat ca împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică, băncile, celelalte organe centrale de sinteză și ministerele să analizeze sistematic, pe bază de bilanț, rezultatele activității pe ramuri și sectoare de activitate, precum și pe ansamblul economiei, propunînd măsuri pentru îm-

(Continuare în pag. 8)

ACTUALITATEA

ENTUZIASTELE CHEMĂRI

LUNA FEBRUARIE a acestui an hotăritor pentru realizarea cincinalului înainte de termen a debutat printr-un nou și fructuos dialog purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu muncitorii, tehnicienii și inginerii unei importante întreprinderi industriale, de această dată din Banat — Uzina mecanică din Timișoara, aflată în prezent — la fel ca numeroase alte obiective economice de pe cuprinsul țării — în plin proces de dezvoltare și modernizare. Constructorii de mașini bănățeni au avut ocazia să raporteze cu acest prilej secretarului general al partidului că în urma avansului realizat la darea în folosință a noilor capacități, precum și a măsurilor luate pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, colectivul uzinei și-a putut asuma angajamentul de a realiza sarcinile actualului cincinal în numai patru ani și patru luni. Discuțiile au evidențiat însă că acesta nu constituie ultimul cuvînt al miilor de muncitori, tehnicieni și ingineri ai uzinei, care studiază în prezent posibilitățile de punere în valoare a unor noi rezerve existente, pentru reducerea acestui termen.

Analiza aprofundată întreprinsă cu ocazia acestei vizite, care nu este prima la uzina timișoreană, indicațiile concrete ale secretarului general al partidului privind perfecționarea pe baze științifice a activității productive, măsurile preconizate, în concordanță cu cerințele înfăptuirii marelui obiectiv național — cincinalul înainte de termen — reprezintă o nouă expresie a sprijinului efectiv și direct pe care conducerea partidului înțelege să-l acorde muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor, tuturor oamenilor muncii. În același timp, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Uzina mecanică din Timișoara a prilejuit colectivului muncitoresc de aici o nouă și călduroasă manifestare a profundului său atașament față de partid și conducătorul său iubit, exprimat în hotărîrea de a îndeplini în mod exemplar sarcinile ce-i revin.

Această hotărîre de a-și consacra întreaga energie și capacitate creatoare îndeplinirii și depășirii prevederilor maximale ale planului pe anul 1973 și creșterii eficienței întregii activități economice, comună de fapt oamenilor muncii de pe tot cuprinsul țării și din toate ramurile de producție, își găsește în aceste zile o puternică expresie în entuziastele chemări la întrecere adresate de colectivele unor unități economice fruntașe din industrie, construcții, agricultură, tuturor întreprinderilor din sectoarele respective.

Înscriindu-se pe linia hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, chemările la întrecere socialistă lansate zilele acestea au la bază o judicioasă evaluare a posibilităților și rezervelor existente în fiecare ramură, pe care colectivele respective sînt cele mai în măsură să le cunoască și să le valorifice.

Obiectivele majore ale acestei întreceri cu milioane de participanți — depășirea planului la produsele necesare economiei noastre naționale pentru satisfacerea nevoilor interne sau pentru export, creșterea mai rapidă a productivității muncii, reducerea mai substanțială a cheltuielilor de producție, innoirea, modernizarea și ridicarea calității produselor, sporirea beneficiilor, depășirea planului de export și al celui de livrări la fondul pieței, intrarea în funcțiune înainte de termen a unor investiții — reprezintă în același timp o ilustrare vie a spiritului de răspundere, a înaltei conștiințe a clasei muncitoare, a patriotismului său fierbinte, care se concretizează în fapte.

Îndemnul însuflețitor al chemărilor la întrecere va descătușa noi inițiative, noi răspunsuri din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii, conștiente de rolul deosebit, decisiv chiar, al acestui an în îndeplinirea hotărîrilor asumate, de a încheia cincinalul înainte de termen.

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 6 din 9 februarie 1973

1
— Analiza pe bază de bilanț — instrument important de cunoaștere a realităților economice, de fundamentare a deciziilor. Interviu cu tovarășul **Iulian Văcărel**, prim adjunct al ministrului finanțelor
3
— **Plan • angajamente**
Cincinalul înainte de termen ! :
Atu-uri în satisfacerea cererii pieței și creșterii exportului : Sporirea producției, diversificarea și calitatea
de **B. Pădure**
4
— **Aprovizionarea tehnico-materială**
Asigurarea cu piese de schimb pe 1973
— **Specializare • cooperare**
Atribute majore ale centralelor industriale (III)
de ec. **M. Stoianovici**, Brașov
5
— **Cheltuieli materiale**
Dezbatere. Deșeurile — valoroase resurse de materii prime (IV)
Semnează : ing. **Marian Paulescu** ; ing. **Vasile Tudor** director, Fabrica de stofe „Dorobanțul"-Ploiești
6
— **Agricultură**
Concluziile unui studiu întreprins în 20 de cooperative agricole de producție : Dimensionare și rentabilitate
de conf. univ. dr. **Sabin Nica-Sirbești**, lector univ. **D. Tudorache**
7
— **Planificare**
Orizonturi : plan — 1980; prognoză — 1990
de **G. Lazaride**, directorul Direcției programelor de perspectivă din C.S.P.
9
— **Creativitate • inovație**
Ofensiva împotriva „timpului pierdut"
de **Stere Popescu**
10—11
Strategii de dezvoltare în profil teritorial
de **Iulian Bădin**
12
— **Agenda economistului**
Semnează : **Ioan Condor, A. Florescu**
13
— **Marketing**
Competitivitate — elasticitate
de **Emilia Aldea**, șef secție INSCIN
14
— **Comerț exterior**
Compartimente proprii de export-import sau întreprinderi specializate ?
Opinii privind integrarea funcției de comerț exterior la centralele industriale (II)
15
— **Informație • decizie**
Pînă în 1975—28 000 de informaticieni : Cum îi asigurăm ? (I)
de ing. **Valeriu Pescaru**
16
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (I)
de **Radu Constantinescu**
17
— **Metodologie**
Evidența avuției naționale
de dr. **Lucian Turdeanu**
— **Școli • curente • economiști**
Milton Friedman și metodologia științei economice
de **Andrei A. Popper**
— **Recenzie :** Diviziunea muncii și schimbul de activități
de prof. dr. **Ion Blaga**, asist. **Vasile Roșu**
18
— **Știință și societate**
Confruntări în jurul dinamicii „sistemului mondial"
de dr. **Ioan Cristescu**
19
— **Documentar**
Turismul internațional : amploare, ritm, perspective
de **Irina Vianu**

ÎN SUPLIMENT :
— Balanțe materiale — noțiune, necesitate
de **Al. Deteșan**
— Jurisdicția muncii. Principiile soluționării litigiilor de muncă
de **C. Jornescu**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Într-un loc simplificare, într-altul...

LUCREZ de mulți ani în aprovizionare. Niciodată însă n-am întîmpinat asemenea dificultăți ca în prezent la plata unor produse aprovizionate. Cauza ? Modificarea instrucțiunilor nr. 1 ale Băncii Naționale. Ridicarea plafonului de decontare prin factură talon de la 500 lei la 5000 lei a determinat ca furnizorii să nu mai aibă încredere în beneficiari, forțîndu-i să achite pe loc mărfurile cu o valoare mai mică de 5000 lei. Prin neprimirea facturilor cu valori sub această sumă se simplifică, ce-i drept, munca la bancă, dar se complică relațiile dintre furnizori și beneficiari.

Unii vor cec cu valoare limitată, alții fără limită de valoare a căror modalitate de emitere este destul de complicată. La cele de mai sus se adaugă și faptul că noile instrucțiuni, deși au intrat în vigoare de la 1 ianuarie a.c., nu au fost difuzate pînă în prezent la unități.

ec. **I. LUCA**
Fabrica de ulei „Muntenia"-București

★

CUM NE MAI PUTEM APROVIZIONA cu materii și materiale care nu depășesc suma de 5000 lei ? Majoritatea întreprinderilor pretind să le virăm mai întîi valoarea acestora și apoi să ridicăm marfa. Acest lucru atrage însă după sine o serie de inconveniente. De exemplu, delegații trebuie să se deplaseze la diferite unități din localitate sau din țară, să se reîntoarcă la unitate pentru întocmirea formelor și, în acest fel, se pierde mult timp. Se poate întîmpla, ca pînă la apariția sumei în contul furnizorului, să nu mai găsim materialele de care avem nevoie.

Nici plata prin C.E.C. nu rezolvă problema, deoarece se știe că merceologilor nu le este permis să aibă asupra lor cecuri în alb. Propun să se revină la situația în care livrarea mărfurilor pe bază de factură talon se putea face pentru sumele între 501—5000 lei. Acest lucru să se aplice și la valorile sub 500 lei.

Radu GEORGESCU
șef serviciu aprovizionare, Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton — Pitești.

„Acum știu unde să mă adresez"

AM urmărit cu interes articolul „Politica de personal pentru noile obiective economice", apărut în nr. 5 al revistei „Viața economică" și m-am bucurat citind că unitățile industriale din județul Teleorman au nevoie de cadre calificate. Fiind originar de pe lîngă Roșiorii de Vede, aș dori să lucrez la Uzina mecanică de material rulant din acest oraș. M-aș apropia de părinții mei care sînt la o vîrstă înaintată și ar avea nevoie de sprijinul meu. De trei luni caut să rezolv această problemă — dar fără rezultat. Ministerul de resort m-a îndrumat la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, acesta la Grupul de uzine din Arad ș.a.m.d. Acum, după ce am citit articolul susmenționat, știu unde să mă adresez.

Ioan ȘTEFAN
Timișoara

V. E. în liceele economice

APRECIEM că legătura mai strînsă cu revista „Viața economică" și schimburile de păreri între cadrele didactice și revistă, cum a fost cel avut cu redactorul dv. — Mircea Postelnicu sînt deosebit de utile

În urma întîlnirii noastre consiliul profesoral al școlii a hotărît să difuzeze mai intens revista „Viața economică" în rîndurile cadrelor didactice și elevilor, mai ales că aceștia beneficiază de reducerea la jumătate a costului unui abonament. Totodată, considerăm oportună antrenarea unor colaboratori la revistă, care să abordeze probleme specifice și de mare interes pentru noi cum sînt : integrarea învățămîntului în producție, practica elevilor, programele și manualele școlare și altele.

prof. emerit **MIHAI I. TUFESCU**
directorul Liceului economic din Iași

N.R. Revista noastră se bucură în mod deosebit de întărirea relațiilor și extinderea colaborării cu învățămîntul economic mediu.

Dublu navetism

UN MUNCITOR navetist găsește un alt loc de muncă și dorește să se transfere mai aproape de casă, la o unitate nou înființată. Nu obține transferul și de teama de a nu pierde o serie de drepturi renunță, continuînd naveta. Noua unitate, avînd nevoie de muncitori, va angaja un alt meseriaș, poate chiar din localitatea unde lucrează primul. De aici un dublu navetism. Există vreo soluție ? N-ar fi bine oare ca, într-o asemenea situație, transferul să se acorde de un for local mixt ?

E. VICTOR
Craiova

Un studiu de oportunitate

ÎN LEGATURĂ cu propunerea făcută în articolul „Realizări, dar și posibilități insuficient utilizate pe linia economisirii metalului, lemnului și cimentului" („Viața economică" nr. 44/1972) aș dori să arăt că în țara noastră se realizează în mod curent produse din poliesteri armați cu fibră de sticlă. Pentru fabricarea de cofraje din poliesteri armați este necesară o oarecare experiență, pe care noi, din păcate, deocamdată n-o avem. De asemenea, ne-ar trebui fibră din import. Din informațiile de care dispunem, reiese că, pînă la finele actualului cincinal, urmează să intre în funcțiune o unitate industrială care să producă asemenea fibre.

Ar fi oricum necesar un studiu de oportunitate, în care să se analizeze economicitatea realizării cofrajelor din poliesteri armați cu fibră de sticlă.

ing. **E. BORTA**
director adjunct în Ministerul Industriei Chimice

Spre locul potrivit

CITIND scrisoarea publicată sub titlul „La locul potrivit" (n. 2/1973), propun „Vieții economice" înființarea unei rubrici de cereri și oferte de servicii economice. Ar fi un mod de a facilita deplasarea economiștilor sau a altor cadre spre locuri „mai potrivite".

Constantin IORGULESCU
economist — Mediaș

După 20 de ani...

FABRICA în care lucrez, avînd relații contractuale cu diverse firme, de peste hotare, primește telexuri în mai multe limbi străine. H.C.M. nr. 1037/1952, nu permite plata operațiunilor de traducere din fondul nescriptic, decît la unități specializate sau traducători autorizați. În Botoșani nu sînt traducători pentru toate limbile străine. N-ar trebui reactualizat respectivul normativ ? A depășit... 20 de ani.

ec. **Emil HÂLCIUG**
Fabrica de confecții-Botoșani

CURIER

• Salarizare

UN GRUP DE ECONOMIȘTI CARE LUCREAZĂ ÎN PROBLEME DE ORGANIZARE ȘI SALARIZARE — Față de prevederile Legii nr. 12/1971, maistrul principal are o funcție de conducere tehnică. Potrivit prevederilor pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, la promovarea într-o funcție de conducere se poate asigura o creștere a salariului cu una sau două clase. Această reglementare se aplică și în cazul promovării din funcția de maistru în aceea de maistru principal. Organul de conducere colectivă poate stabili un salariu tarifar de încadrare corespunzător uneia din cele două gradații. În situația semnalată de dv. se poate stabili și cel prevăzut la gradația a 5-a și cel de la gradația a 6-a. (Vedeți și răspunsurile date tov. Nicu Constantin și Gheorghe Avram în numărul trecut.

CORNELIA ȘERBAN, Bistrița — Salariile tarifare ale personalului utilizat ca operator la mașinile electrice de contabilizat „Askota" sînt cele prevăzute la pct. 17 din anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 209/1970, respectiv la clasele 15—22. Conform prevederilor din Nota de la această anexă, salariile tarifare prevăzute pentru unitățile de calcul electronic se aplică și la cele cu alt profil de activitate, pe baza criteriilor stabilite de către secretariatul permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipament de calcul și automatizarea prelucrării datelor. Nomenclatoarele de funcții și salariile tarifare se stabilesc de ministere și organele centrale, cu avizul Ministerului Muncii. Dacă organul central, ierarhic superior, a comunicat unității nomenclatorul respectiv, sînteți îndreptățită să cereți trecerea dv. în funcția de operator principal mașini de contabilizat, fiind încadrată la salariul corespunzător gradației pe care o aveți în postul de contabil principal. Funcția de operator principal este echivalentă cu aceea de operator principal mașini de contabilizat.

• Gradații

IOAN CURCEAN, Mediaș — Data de la care vi se socotește vechimea necesară pentru acordarea unei gradații superioare este 1 iulie 1971, cînd ați fost promovat în funcția de inspector principal. Menționăm că, potrivit art. 64 din Legea nr. 12/1971, organele de conducere colectivă a unităților socialiste de stat pot reduce, cu cel mult 1/5 vechimea minimă totală prevăzută pentru acordarea gradațiilor, în cazul personalului care a obținut rezultate deosebite în activitatea profesională. Această reducere se aplică la vechimea prevăzută pentru gradațiile ce urmează a se acorda după intrarea în vigoare a legii (1 ianuarie 1972). Funcțiile de inspector și inspector principal spațiu fac parte din categoria personalului administrativ.

• Vechime

SABIN BOCA, Tg. Mureș. Se poate lua în considerare ca vechime în specialitate perioada cît ați lucrat ca asistent principal laborator, întrucît la ocuparea acestei funcții este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu. Desigur, că în conformitate cu art 29 din Legea nr. 12/1971, la promovarea în funcția de chimist principal, pentru care este stabilită condiția absolvirii învățămîntului superior, cu diplomă, perioada lucrată ca asistent principal laborator se poate lua în considerare numai în proporție de pînă la jumătate.

• Indemnizații

VASILE IONIȚĂ, București Stabilizarea indemnizației de conducere, între limitele prevăzute de H.C.M. nr. 914/1968, cu completările ulterioare, este de competența organului ierarhic superior unității la care salariatul lucrează. Reglementarea în vigoare nu prevede obligația acestui organ de a majora cuantumul indemnizației atunci cînd salariatul absolvă învățămîntul superior de specialitate.

• Ajutor de boală

VASILICA IORDACHE, Ploiești — La art. 21 al H.C.M. nr. 880/1965, cu modificările ulterioare, se precizează că ajutorul pentru incapacitatea temporară de muncă se stabilește ținîndu-se seama de salariul tarifar de încadrare al angajatului din luna în care s-a produs aceasta. În măsura în care modificarea retroactivă a fost făcută cu respectarea prevederilor legale, noul salariu tarifar fiind stabilit de la 1 septembrie 1972, iar incapacitatea temporară de muncă intervenind ulterior acestei date (12 septembrie), rezultă că ajutorul de boală trebuie calculat pe baza celui valabil în luna septembrie 1972 (de 2.000 lei) așa cum s-au socotit și drepturile pentru cele 12 zile lucrate. Procedînd în acest fel, unitatea s-a conformat reglementării existente.

• **OCTAVIAN BOCEAN. Hunedoara** — Vă mulțumim pentru aprecieri. Am luat măsuri pentru sporirea numărului de exemplare ale revistei noastre vîndute la chioșcuri.

• **TIBERIU LIBOTEAN, Baia Mare** — Opiniile dv. au fost transmise organelor în drept.

plan-angajamente

Cincinalul înainte de termen!

Atu-uri în satisfacerea cererii pieței și creșterii exportului:

SPORIREA PRODUCȚIEI, DIVERSIFICAREA ȘI CALITATEA

DEZVOLTAREA industrială a țării necesită an de an cantități tot mai mari de articole tehnice din cauciuc, în sortimente tot mai variate, realizate la un înalt nivel calitativ. În acest domeniu au existat și există încă serioase rămîneri în urmă, nevoile țării fiind acoperite în bună măsură din import. **Faptul că în trecut, acestui domeniu de activitate nu i s-a acordat importanța cuvenită face ca și în prezent, cu toate măsurile luate** (multe urmînd a se materializa abia în viitorii ani), **nevoile economiei naționale să nu fie satisfăcute la nivelul solicitărilor nici din punct de vedere cantitativ, dar mai ales calitativ și sortimental.** Este posibil să fie accelerată recuperarea rămînerii în urmă? Unde și în ce direcții trebuie acționat?

Un pas important în acest sens s-a făcut prin **gruparea întreprinderilor producătoare de astfel de articole în cadrul unei singure unități — Grupul industrial de articole tehnice din cauciuc.** Noua organizare permite folosirea, cu o eficiență sporită, a capacităților existente, organizarea și specializarea producției în funcție de cerințe, perfecționarea tehnologiilor, creșterea vitezei de înnoire și diversificare a producției, îmbunătățirea calității etc. Toate acestea depind de acțiunea hotărîtă ce o întreprinde Grupul industrial, de politica ce o adoptă pentru promovarea produselor sale. Ce se întreprinde în acest sens?

> ● **Rezultatele pozitive ale organizării unităților producătoare într-un grup industrial.**
>
> ● **Specializare — de ce nu și pe întreprinderi?**
>
> ● **Consecințe ale lipsei de informare: paralelisme în fabricația produselor.**
>
> ● **O garnitură de 5 lei poate „costa" uneori cîteva milioane...**

PE PRIM PLAN se situează preocuparea pentru **diversificarea mai largă a producției și îmbunătățirea calității.** Față de situația înregistrată cu cîțiva ani în urmă (în 1965 se fabricau circa 200 sortimente de articole tehnice din cauciuc în 20 000 de repere), **în 1972 s-au realizat circa 300 sortimente în 25 000 repere,** iar pentru 1973, sînt prevăzute circa 350 sortimente, însumînd peste 30 000 de repere. Vor fi asimilate și introduse în producție de serie, pînă la sfîrșitul anului, noi sortimente ca, de pildă, furtune speciale de înaltă presiune, garnituri presate pentru autoturismul „Dacia 1300", și autocamioanele ROMAN ș.a.

Analizele efectuate demonstrează însă că pe această linie se poate face mai mult. În principal **se impune ca Grupul industrial, în calitate de producător, să urmărească realizarea acelei game sortimentale, care să satisfacă într-o măsură tot mai mare solicitările beneficiarilor** (furtune speciale de înaltă presiune, garnituri presate rezistente la temperaturi mari și multe altele). Pentru atingerea acestui obiectiv eforturile se cer orientate spre două direcții principale.

Pe de o parte, se impune ca, în elaborarea strategiilor de dezvoltare, **conducerea Grupului să pună un accent deosebit pe creșterea specializării în cadrul unităților sale.** Atunci cînd fiecare întreprindere va fi profilată pe o anumită gamă de articole tehnice din cauciuc va putea fi evitată dispersarea eforturilor, a atribuțiilor și răspunderilor. De asemenea, aceasta va contribui la o afirmare pe piață — rapidă și de durată — a mărcii de fabrică și, implicit, a produselor românești pe piața externă.

Pe de altă parte se simte nevoia ca fiecare unitate producătoare să desfășoare o activitate mai susținută de popularizare, în rîndul tuturor beneficiarilor, a realizărilor și posibilităților producției sale. Aceasta va duce la eliminarea situațiilor paradoxale cînd aceleași produse sînt realizate, prin acțiuni de autoutilare, în diferite întreprinderi (mai scumpe și de slabă calitate), cît și în propriile unități ale Grupului industrial de articole tehnice de cauciuc. Un important pas în această direcție l-ar putea constitui și realizarea unui catalog de produse, care să pună la îndemîna celor ce utilizează articole tehnice din cauciuc întreaga gamă sortimentală fabricată.

Alături de diversificare, **calitatea producției** joacă un rol important în modul în care sînt satisfăcute cerințele pieței. Aceasta cu atît mai mult cu cît o simplă garnitură de 5 lei, dacă nu este perfect etanșă, poate determina stagnări de producție în valoare de milioane de lei. În 1972, în cadrul Grupului au fost înregistrate reclamații din partea beneficiarilor privitor la calitatea produselor livrate. De asemenea, în unele întreprinderi a fost rebutată o cantitate apreciabilă de produse. Toate acestea au determinat ca Grupul să ia hotărîrea, încă din trimestrul IV al anului trecut, ca unitățile sale productive să ia măsurile ce se impun pentru îmbunătățirea calității produselor și micșorarea volumului de rebuturi. Eforturile au fost și sînt orientate spre **efectuarea la timp și la un bun nivel calitativ a întreținerii și reglării mașinilor și utilajelor,** în așa fel încît să fie diminuat simțitor volumul rebuturilor pe fiecare loc de muncă; **sporirea eficacității controlului de calitate,** prin efectuarea lui cu maximum de exigență pe întreg circuitul de pro-

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 4) →

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

EXPORTUL DE MATERIALE LEMNOASE

● **România pe locul 6 în lume la exportul de mobilă**

● **Avansul produselor finite și stratificate**

ÎN CONDIȚIILE menținerii constante a exploatării pădurilor, volumul exportului de materiale lemnoase — în expresie valorică — cunoaște o creștere continuă. În intervalul 1960—1970, volumul total de export s-a dublat, iar pentru anul 1975 se prevede un nivel și mai ridicat, fără a se periclita prin aceasta nevoile de lemn ale consumatorilor interni.

Acest lucru a fost posibil datorită orientării date structurii de materiale lemnoase. O idee de bază a acestei orientări o constituie **promovarea cu precădere la export a produselor cu grad superior de prelucrare, deci cu valori unitare ridicate.** Grupa reprezentativă o constituie **produsele finite** (mobilă, instrumente muzicale, ambarcațiuni, uși — ferestre etc.), a cărei pondere în totalul exportului a crescut de la 10% în 1960, la 50% în 1973, urmînd ca în 1975 să ajungă la 61%. Un loc aparte în grupa produselor finite îl ocupă **mobila,** apreciată în peste 30 de țări pentru calitatea, finisajul și linia sa modernă, România situîndu-se pe **locul 6 în lume la exportul de mobilă.**

O altă grupă de materiale lemnoase, eficientă la export, o constituie **produsele stratificate** (PAL, PFL, placaj, furnir). Crearea în ultimii 10 ani a unor capacități mari și moderne pentru producția de PAL și PFL (la care se utilizează o materie primă inferioară — lobde și deșeuri) a favorizat creșterea substanțială a volumului de export, ajungînd ca în 1973 să reprezinte o creștere de aproape 5 ori față de 1960. Diversificarea acestor produse în paralel cu creșterea calității lor, vor da un nou impuls exportului de PAL și PFL, produse cu o ridicată eficiență economică.

O ilustrare a politicii de continuă îmbunătățire a structurii exportului de materiale lemnoase, o constituie scăderea ponderii, în totalul exportului fiecărui an, a grupei de produse semifinite și de exploatare (cherestea de rășinoase, cherestea de fag, bile de rășinoase, lemn pentru celuloză etc.), care au un grad redus de prelucrare.

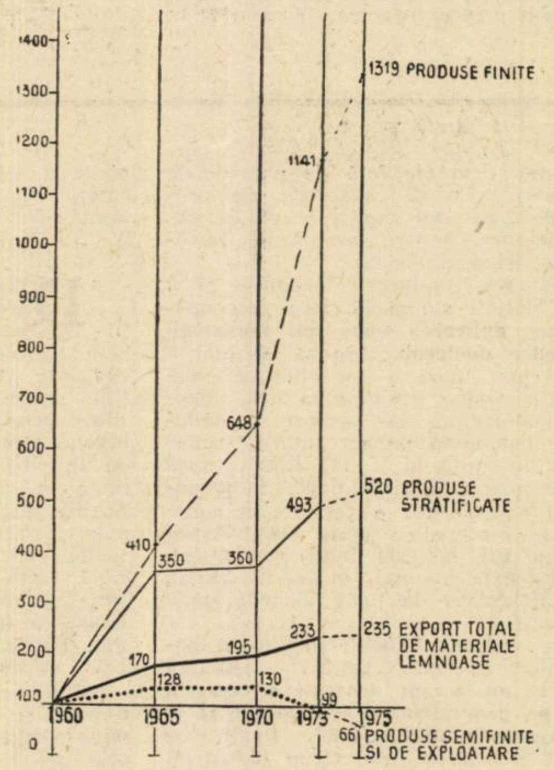

Dinamica în structură a exportului de materiale lemnoase (exprimat în lei valută)

ing. C. HANGANU
C.S.P.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

ÎNSUFLEȚITE CHEMĂRI LA ÎNTRECERE PE 1973

HOTARITE să depășească indicatorii maximali ai planului pe 1973 — an hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen — colective fruntașe de muncă din unități industriale, de construcții, din agricultură și din alte ramuri ale economiei naționale, acționînd în lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, au analizat recent posibilitățile și rezervele existente, luîndu-și angajamente mobilizatoare pentru acest an și au chemat la întrecere toate unitățile din sectoarele respective. Intre altele, aceste angajamente prevăd:

● **COMBINATUL DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI SUCEAVA:**

— depășirea planului la producția globală și marfă cu 40 milioane lei, în cadrul volumului de masă lemnoasă planificat;
— depășirea productivității muncii cu 0,6%;
— depășirea planului de livrări la export cu 1 milion lei valută pe devize libere;
— planul de livrare la fondul pieții va fi depășit cu 7 milioane lei;
— cheltuielile de producție vor fi reduse peste prevederile planului cu 2 milioane lei, din care 1,2 milioane lei pe seama reducerii cheltuielilor materiale;
— volumul de beneficii va crește cu 2 milioane lei peste prevederile de plan.

● **UZINA TEXTILĂ „30 DECEMBRIE"-ARAD:**

— depășirea sarcinii maximale la producția globală și marfă cu 10 milioane lei;
— realizarea suplimentară la producția fizică a 100 mii m.p. țesături tip bumbac și 25 mii kg fire tip bumbac din materie primă economisită;
— depășirea planului maximal la export cu 800 mii lei valută;
— depășirea productivității muncii planificate cu 1%.

● **SCHELA DE EXTRACȚIE A ȚIȚEIULUI-BOLDEȘTI:**

— depășirea planului la producția globală cu 2361 mii lei, la producția marfă cu 2914 mii lei, la țiței extras cu 4000 tone, la gaze utilizabile cu 10 000 000 mc și la gazolină cu 50 tone;
— îmbunătățirea calității țițeiului livrat prin perfecționarea tehnologiei de tratare astfel ca acesta să poată fi predat la rafinării cu cel mult 0,35% impurități și 3 kg sare/vagon;
— creșterea productivității muncii pe salariat cu 1337 lei;
— reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă cu 4,30 lei.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT OGRADA:**

— depășirea producțiilor vegetale la principalele culturi: cu 700 kg la grîu, 800 kg la porumb și 400 kg soia la ha:
— livrarea suplimentară la fondul de stat a peste 5600 tone produse vegetale;
— în sectorul zootehnic sporuri de: 1500 hl lapte, prin realizarea unei producții de 4000 litri pe cap de vacă la întregul efectiv de 1500 vaci; 600 hl lapte de oaie și 350 tone carne;
— beneficii peste plan în valoare de 5 milioane lei. etc.

● **COMBINATUL CHIMIC-CRAIOVA**

— depășirea nivelului maximal al planului de stat pe 1973 cu 50 milioane lei la producția globală și 48 milioane lei la producția marfă;
— depășirea planului la export cu 3 milioane lei valută;
— scăderea a 54 de consumuri specifice sub nivelul proiectat, din care 15 se vor reduce cu 5—10%;
— creșterea productivității muncii cu 10 000 lei pe salariat;
— devansarea intrării în funcțiune cu un trimestru a extinderii producției de la Fabrica de acetilenă și cu o lună la instalația de diversificare a poliacetatului de vinil, o dată cu reducerea cheltuielilor de investiții la obiectivele în curs de realizare în perioada 1973—1975 cu 7 milioane lei;
— realizarea unui beneficiu suplimentar de 5 milioane lei.

aprovizionarea tehnico-materială

● Nominalizarea pe subansamble, repere și seturi a pieselor de schimb.

● Prețuri de vînzare care să stimuleze pe producător și să determine o raționalizare a consumului.

● Organizarea judicioasă a sistemului de aprovizionare are drept efect diminuarea cheltuielilor și eliminarea timpului pierdut.

O OPINIE AUTORIZATĂ DESPRE

ASIGURAREA CU PIESE DE SCHIMB PE 1973

PRINTRE NUMEROȘII FACTORI care contribuie la asigurarea funcționării mai bune a mașinilor și utilajelor, un rol de seamă îl joacă asigurarea la timp a pieselor de schimb. *Dată fiind importanța problemei, revista „Viața economică" a publicat în paginile sale numeroase articole privind perfecționarea sistemului de fabricare, repartizare și livrare a pieselor de schimb, în așa fel încît întreprinderile interesate să poată efectua operativ și în bune condițiuni repararea mașinilor și utilajelor (vezi numele 1, 5, 23, 46/1972).*

Referindu-ne din nou la problema aprovizionării cu piese de schimb, ne-am adresat ing. NICOLAE CERNESCU, *director general adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăriii Fondurilor Fixe, cu rugămintea de a ne răspunde la cîteva întrebări menite să elucideze situația pentru acest an.*

— În ce proporție sînt asigurate piesele de schimb — din țară și din import — pentru nevoile anului 1973 ? Ce acțiuni se prevăd în acest sens ?

— Ținînd seama de sarcinile majore, privind realizarea planului la parametrii maximali și de capacitățile de producție existente, în anul 1973 sînt create *condițiile pentru a se asigura un volum de piese de schimb cu circa 13% mai mare decît cel contractat în 1972 ;* deci o creștere care se situează la nivelul mediu al sporirii producției în acest an.

În conformitate cu prevederile Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1480/1972, în anul acesta producția de piese de schimb este nominalizată pe subansamble, repere și seturi de piese de schimb la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale, precum și al centralelor și întreprinderilor. Totodată, pentru asigurarea unor piese de schimb de importanță deosebită, în planul de stat pe 1973 *sînt nominalizate un număr de repere de peste trei ori mai mare decît în anul precedent.*

Pentru piesele de schimb provenite din import, care reprezintă circa 12% din cererea totală de piese de schimb pe acest an, ministerele și celelalte organe centrale beneficiare, ținînd cont de sarcinile privind reducerea importului prin asimilarea fabricației în țară a unor repere și prin raționalizarea consumului, *au asigurat, în cadrul importului departamental, într-o primă etapă, fonduri valutare pentru circa 55% din solicitări.*

— Ce probleme se pun în legătură cu asigurarea integrală a cererilor de piese de schimb ?

— Pentru asigurarea întregului sortiment de piese de schimb la nivelul necesarului, se ridică unele probleme ce se cer a fi rezolvate, dintre care aș menționa :

● determinarea, încă din faza de proiectare, a normativelor pieselor de schimb, a ciclurilor de reparații pe categorii, precum și a nomenclatorului de reparații și consum. *La nivelul economiei, au fost întocmite pînă în prezent normative de consum pentru circa 25% din totalul grupelor principale de piese de schimb* și acestea la unele grupe, numai parțial, situație ce a permis să se formuleze de către unii beneficiari cereri nefundamentate, cu mult peste necesarul real de piese de schimb ;

● *respectarea termenelor limită* de menținere *în exploatare a unor mașini, utilaje și instalații.* Realitatea demonstrează că orice depășire în acest domeniu devine neeconomică, atît sub aspectul consumului de piese de schimb, cît și sub cel al randamentului ;

● îmbunătățirea organizării activității în vederea realizării pieselor de schimb la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale, precum și al centralelor și întreprinderilor ;

● *raționalizarea consumului de piese de schimb prin extinderea normativelor de reparații și consum la toate grupele de mașini și utilaje, prin centralizarea unor reparații de mașini și utilaje, precum și prin recuperarea și recondiționarea anumitor repere :*

● îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb din import prin respectarea în toate cazurile a reglementărilor în vigoare cu privire la importarea pieselor de schimb, pentru prima dotare, odată cu importul de mașini, utilaje și instalații, precum și a asigurării documentațiilor tehnice în vederea asimilării în țară a pieselor cu o uzură mai rapidă ;

● organizarea sistemului de aprovizionare și desfacere a pieselor de schimb pentru sporirea operativității în deservirea consumatorilor, cu un minimum de cheltuieli și de timp. În prezent, inexistența unor stocuri de siguranță, determină ca fiecare consumator să se aprovizioneze cu piese peste limitele necesare în special pentru utilajele de serie. Acest fapt determină imposibilitatea cunoașterii stocurilor existente la anumite sortimente de piese și duce la imobilizarea lor pe perioade îndelungate. În acest fel se creează un cerc vicios : deși piesele se află în stoc la diferiți beneficiari, se face apel pentru aprovizionarea lor din nou la producție, ceea ce îngustează posibilitatea de a se realiza alte piese de strictă stringență. Faptele demonstrează că la unele unități, stocurile echivalează cu necesarul de piese de schimb pentru un an sau chiar mai mult, în timp ce planul de reparații nu poate fi respectat din lipsa altor repere care se găsesc în stocuri la diferiți consumatori.

— Ce acțiuni considerați că se cer întreprinse pentru rezolvarea, în condiții din ce în ce mai favorabile, a solicitărilor de piese de schimb ?

— Pe linia sarcinilor rezultate din lucrările consfătuirii care a avut loc la Comitetul Central al Partidului Comunist Român în perioada 7—8 septembrie 1972, *Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Comitetul de Stat al Planificării, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale elaborează un studiu de ansamblu pe economie cu privire la „îmbunătățirea activității de planificare, fabricație și normare a consumului și stocurilor de piese de schimb pentru utilaje de transport, construcții, mașini și instalații tehnologice".*

Prin măsurile ce se vor propune prin acest studiu, apreciez că se va crea cadrul necesar îmbunătățirii activității legate de asigurarea pieselor de schimb necesare economiei, atît pe linia sporirii capacităților de producție, cît și pe aceea a desfacerii.

Avînd în vedere importanța și complexitatea problemei pieselor de schimb, pe baza propunerilor ce vor fi prezentate de coordonatorii de balanță, beneficiari și producători, se va elabora proiectul unui act normativ care să cuprindă reglementările necesare pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu. Legiferarea acestuia va crea cadrul propice asigurării în mai bune condițiuni a pieselor de schimb necesare realizării planurilor de reparații a utiajlelor și instalațiilor — premisă de prim ordin pentru obținerea unor indici superiori și, deci, pentru sporirea producției și productivității muncii.

Convorbire consemnată de
Victoria OLARIU

specializare• cooperare

ATRIBUTE MAJORE ALE CENTRALELOR INDUSTRIALE (III)*)

● Premise tehnico-organizatorice și economice.

● O metodologie de determinare și urmărire a indicatorilor de specializare și cooperare între întreprinderi și centrale.

● Efecte economice pozitive ale extinderii elementelor standardizate, normalizate, unificate și tipizate

ÎN INDUSTRIA brașoveană, ca de altfel în întreaga noastră economie națională, s-au obținut rezultate pozitive pe linia restrîngerii gamei de produse realizate de întreprinderi, a concentrării în fabricație a unor piese și subansamble de uz comun, organizîndu-se în acest scop linii de fabricație sau secții integrate, precum și concentrarea producției de piese cu specific tehnologic asemănător (turnate, forjate etc.). De asemenea, s-au îmbunătățit relațiile de cooperare între întreprinderi și centrale.

Totuși, gradul de specializare a producției industriale ca și relațiile de cooperare între întreprinderi nu corespund încă cerințelor actuale. Existența unor astfel de fenomene negative se datorește și imposibilității de a se cunoaște nivelul planificat sau realizat de specializare sau cooperare în producție la un moment dat, pe o anumită perioadă sau în perspectivă de către întreprinderi, centrale industriale sau ministere. Deși în acest sens există un sistem întreg de indici bine conturați în literatura de specialitate, totuși pînă în prezent în țara noastră nu s-a introdus de către Direcția Centrală de Statistică obligativitatea determinării și urmăririi acestora de către întreprinderile și centralele industriale. N-ar fi rău ca **D.C.S. să definitiveze o metodologie de determinare și urmărire a modului cum sînt îndepliniți acești indici pe întreprinderi, centrale, ramuri și economie, care să dea posibilitatea unei aprecieri mai reale asupra stadiului în care ne găsim cu specializarea și cooperarea dintre întreprinderi, precum și a măsurilor ce trebuie luate în perspectivă.**

De asemenea, considerăm că însuși stadiul actual în care ne găsim **obligă să prevedem dezvoltarea specializării și cooperării între întreprinderi și alte centrale chiar în planurile anuale și de perspectivă ale economiei naționale.** În aceste planuri ar urma să se introducă măsurile de perfecționare a profilului productiv al întreprinderilor, sarcinile privind dezvoltarea capacităților de producție specializate, precum și indicii de dezvoltare a producției specializate pe diferite feluri de produse sau cei ai specializării producției pe ramuri industriale. S-ar putea planifica anual sau chiar pe perioade mai îndelungate, de pildă, creșterea greutății specifice a producției cu profil de ramură din volumul total al producției constructoare de mașini, greutatea specifică a producției întreprinderilor specializate pe piese și tehnologie și a atelierelor din cadrul producției constructoare de mașini sau, în funcție de acestea, planificarea legăturilor de cooperare între întreprinderi, centrale, ramuri sau ministere. De asemenea, s-ar putea planifica anual sau pe mai mulți ani, la nivelul întreprinderilor sau centralelor, greutatea specifică a producției specializate în volumul total al producției, numărul de sortimente fabricate, ponderea pieselor tipizate și unificate în totalul pieselor componente ale unui produs sau grupe de produse, ponderea mașinilor și utilajelor speciale, numărul secțiilor sau al liniilor în flux specializate etc.

În prezent, în planurile economiei naționale sînt aprobate numai sarcinile privind dezvoltarea capacităților întreprin-

⟶

⟵

ducție (de la malaxoare și pînă la depozitul de produse finite) ; **ridicarea nivelului de calificare și de răspundere al muncitorilor,** astfel încît să se realizeze numai produse de bună calitate.

CONCOMITENT cu diversificarea și îmbunătățirea calității, sarcini deosebite revin Grupului în ce privește sporirea cantitativă a produselor aflate în fabricație.

Sarcinile de plan prevăd pentru acest an o creștere de peste 125% a producției marfă față de realizările din 1972.

Pentru a putea îndeplini și depăși prevederile planificate, eforturile colectivelor de muncă din toate unitățile Grupului au fost și sînt canalizate, în principal, spre **folosirea într-un grad mai înalt a capacităților de producție.** Folosirea lor rațională — determinată de îmbunătățirile aduse în 1972 fluxului producției și continuată la începutul acestui an prin reamplasări de utilaje și perfecționări ale organizării secțiilor, va face ca, în 1973, să se obțină, pe aceleași suprafețe, importante producții suplimentare (peste 200 t garnituri presate la Fabrica de articole tehnice din cauciuc-Brașov). De asemenea, la Combinatul de articole tehnice din cauciuc-Jilava, prin montarea utilajelor respective în spațiile disponibile, va fi pusă în funcțiune în trimestrul II (cu aproape 3 luni mai devreme față de prevederile planificate) o nouă capacitate de producție de 2 000 mii bucăți anual de capete metalice pentru sertizarea furtunelor de frînă auto etc.

În viziunea conducerii Grupului și a fiecărei unități stă și lărgirea preocupării pentru **aplicarea unor noi tehnologii și procedee moderne,** care să permită o utilizare mai bună a capacităților existente. Un singur exemplu : prin adaptarea tehnologiilor de presare a dopurilor de penicilină pe agregatul „Desma" (acțiune începută la CATC Jilava încă din noiembrie 1972 și finalizată în ianuarie a.c.) s-a obținut o creștere a capacității de presare cu peste 40%. Astfel de tehnologii noi, de înalt randament, se aplică experimental, în mod izolat, fără a fi extinse la toate locurile unde se pretează.

Tot în vederea folosirii depline a posibilităților existente pentru sporirea producției **un accent deosebit se cere a fi pus pe generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III.** Realizările din 1972 indică pe total Grup industrial un coeficient de schimb de 1,84 (Combinatul de la Jilava, 1,82 ; Combinatul-Pitești, 1,90 ; Fabrica de cauciuc-Brașov, 1,94). Pentru anul în curs se prevede ca el să ajungă la 1,94. Acest coeficient este mult sub posibilități, nemaivorbind de cerințe. În condițiile existente, este necesar ca, la nivelul Grupului, să fie studiate mai îndeaproape condițiile specifice din fiecare unitate productivă și să se ia măsuri energice pentru completarea schimburilor, astfel încît coeficientul să depășească în acest an cu mult cifra inițial stabilită.

DESIGUR, acoperirea într-un grad mai înalt a cerințelor trebuie obținută, în primul rînd, prin utilizarea maximă a posibilităților existente. Avînd însă în vedere proporțiile cererii viitoare de articole tehnice din cauciuc, **se impune și desfășurarea la nivelul Grupului a unei politici adecvate de investiții.** Sumele importante alocate în acest scop impun acțiuni complexe pentru punerea în funcțiune la termenele planificate sau chiar în devans a noilor capacități. De aceea trebuie acordată toată atenția punerii în funcțiune într-un interval cît mai redus a noilor obiective (unități noi specializate la Tg. Jiu, Bacău, Suceava etc.) cît și dotării celor existente cu tehnica modernă.

Subliniind doar cîteva din principalele direcții și posibilități ce stau la îndemîna Grupului industrial și a unităților sale de a diversifica producția, concomitent cu sporirea volumului ei și ridicarea calității, considerăm că analizarea mai în adîncime a rezervelor existente și, mai ales, valorificarea inițiativelor și propunerilor făcute în adunările generale ale salariaților ce au loc în prezent, pot conduce la realizări substanțial sporite, care să satisfacă într-o măsură mai mare cerințele de articole tehnice din cauciuc ale diferitelor ramuri ale economiei.

←

derilor specializate pentru producerea semifabricatelor, pieselor, subansamblelor și agregatelor cu largă aplicabilitate în construcția de mașini, evidențiindu-se separat investițiile necesare în acest scop. **Ar fi însă necesar ca, în perspectivă, să se aibă în vedere crearea unor ateliere, fabrici sau mici întreprinderi specializate, bine dotate din punct de vedere tehnic și uman, și care să producă o parte din produsele destinate întreprinderilor principale.** Amplasarea corectă a acestora ar conduce la numeroase avantaje :

— utilizarea rațională a forței de muncă prin atragerea acesteia din agricultură în industrie, reducerea sau chiar lichidarea fluctuației și diminuarea navetismului ;

— descongestionarea orașelor mari de aglomerație ;

— urbanizarea mai rapidă a unor localități ;

— posibilitatea încheierii unor contracte de lungă durată etc.

Acolo unde necesitățile o impun, se pot crea ateliere specializate pentru producerea semifabricatelor, a diverselor piese și subansambluri cu utilizare de masă, chiar în cadrul întreprinderilor complexe (mari). Un astfel de început s-a făcut de către multe întreprinderi din județul nostru, care au intrat în relații de cooperare cu întreprinderi ale industriei locale, dotîndu-le cu mijloace de producție și asigurîndu-le asistența tehnică.

Cea mai importantă premisă tehnică a specializării producției este **dezvoltarea continuă a standardizării, normalizării, unificării și tipizării produselor și a elementelor lor constitutive.** Fără aceasta nu este posibil să se dezvolte, pe scară largă, specializarea, mai ales cea pe piese. În județul nostru și, în primul rînd, în cadrul fabricației de autocamioane și tractoare, se utilizează o serie de piese și repere unificate și tipizate. Totuși nivelul scăzut al unificării și tipizării reperelor se datorește în general insuficientei atenții acordate acestei activități de conducerile unor întreprinderi și, mai ales, ale centralelor industriale. Responsabilii de standarde și tipizate se ocupă în special de elaborarea standardelor. **Considerăm că este necesar ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile** (mai ales cele ce au în fabricație produse complexe) **să organizeze grupe, birouri sau chiar servicii care, împreună cu celelalte servicii** (tehnolog, constructor-șef, pregătirea fabricației etc.), **să se ocupe de introducerea și extinderea în producție a elementelor standardizate, normalizate, unificate și tipizate.**

Deși prin standardizarea, unificarea și tipizarea reperelor și subansamblelor se poate mări substanțial eficiența economică, totuși cu excepția standardizării, această activitate nu este coordonată și urmărită de jos și pînă sus, de la întreprindere — centrală — minister, ci este lăsată mai mult pe seama întreprinderilor. Față de nivelul tehnic la care am ajuns, față de eforturile mari făcute de statul nostru pentru achiziționarea diverselor licențe, a sosit timpul **să unificăm și să tipizăm tot ceea ce este posibil.** Poate ar fi necesar ca un organ special să coordoneze pe întreaga economie națională tot ceea ce ar trebui să se facă în această direcție.

Reluînd unele probleme dezbătute în „Viața economică", doresc să mă opresc și eu asupra **sistemului actual de stabilire a prețurilor de vînzare la reperele și subansamblele ce se execută în cooperare.** Desigur, se cunoaște că, odată cu creșterea rolului beneficiului și a rentabilității în aprecierea activității întreprinderilor, la reperele și subansamblele din cooperare și mai ales la cele noi, au crescut considerabil prețurile de vînzare. Acest fapt limitează volumul cooperărilor și, deci, specializarea unităților, multe întreprinderi căutînd să și le producă cu mijloace proprii. S-a propus de multe ori să se dea dovadă de o mai mare exigență la determinarea prețurilor de vînzare prin folosirea unor elemente reale, să se limiteze și să se aplice o anumită cotă de beneficiu (rentabilitate), să se repartizeze și întreprinderilor furnizoare (cooperatoare), la sfîrșitul anului, o anumită cotă de beneficiu din cel realizat de întreprinderea coordonatoare beneficiară, care să fie proporțională cu ponderea cooperărilor în totalul producției. Pînă în prezent însă nu s-a făcut nimic în această direcție...

N-ar fi rău, ca, **în vederea îmbunătățirii cooperării în industrie, să se introducă o formă nouă de premiere pentru executarea și livrarea la termen a produselor de cooperare.** Aceasta ar însemna să se stabilească, pe de o parte, limitele ponderii producției de cooperare în totalul producției marfă de la care o întreprindere are dreptul la premiere (de exemplu de la 10 la 30%), iar pe de altă parte, cu cît poate crește fondul de premiere (cu 10 pînă la 15% din fondul de salarii al lucrătorilor care sînt premiați), atunci cînd ponderea producției de cooperare este în creștere continuă și a depășit o oarecare limită stabilită (de exemplu 60%, 65%, 70% din valoarea producției marfă).

ec. M. STOIANOVICI
Brașov

*) Vezi dezbaterile publicate în numerele 1 și 3 din 1973.

cheltuieli materiale

DEZBATERE

DEȘEURILE — VALOROASE RESURSE DE MATERII PRIME (IV)*)

RESURSELE VEGETALE — UN POTENȚIAL IGNORAT ? DE CE ?

RESURSELE VEGETALE, printre care și diferitele deșeuri provenite în urma industrializării materiilor prime de origine vegetală, reprezintă pentru economia țării rezerve interne inepuizabile, mai ales dacă ne gîndim la faptul că acestea se reînnoiesc în fiecare an. Prin valorificarea lor se pot realiza mii și mii de tone de bunuri de consum și produse industriale.

Multe dintre aceste resurse vegetale și deșeuri, cît și produsele ce se pot obține din ele sînt arhicunoscute, însă asupra posibilităților de valorificare există ideea preconcepută că prelucrarea lor industrială nu poate fi rentabilă, deoarece materiile prime respective ar fi voluminoase și sărace în conținut de substanțe și, deci, valorificarea lor ar necesita cheltuieli prea ridicate de transport, înmagazinare și manipulare, precum și un consum prea mare de materiale ajutătoare.

Obiecțiunea tehnică privind relativa sărăcie în conținut util este adeseori valabilă, dar faptul că aceste materii vegetale sînt voluminoase și greu transportabile nu trebuie să constituie un impediment economic în ce privește valorificarea lor, ci se cere imaginație și efort organizatoric ca ele să fie prelucrate fie la locul unde se găsesc, fie în imediata lui apropiere.

Cu privire la consumul mai ridicat de materiale ajutătoare pentru valorificarea lor, afirmațiile pot fi juste numai în cazurile cînd aceste materii prime (deșeuri și resurse vegetale) necesare pentru obținerea unor produse, ar trebui cumpărate. În majoritatea cazurilor, însă, lucrurile nu se prezintă așa. Cea mai mare parte din aceste materii ajutătoare pot fi fabricate și din resursele vegetale respective, fără ca acest lucru să comporte greutăți prea mari, necesitînd numai spirit de organizare și inițiativă.

Valorificarea complexă a unor deșeuri și resurse vegetale, ca urmare a volumului mare, cere ca prelucrarea lor să se facă în mai multe unități amplasate în toate regiunile. Și aceasta este sarcina industriei locale și a cooperației meșteșugărești, chiar dacă este vorba de o activitate industrială propriu zisă. O asemenea unitate locală nu trebuie să aibă un profil îngust, ci să fie o întreprindere bazată pe valorificarea complexă și integrală a materiilor prime introduse în ciclul de producție, unde, cu ajutorul acelorași utilaje, să poată prelucra o varietate mare de resurse și deșeuri cu toate că produsele ce s-ar obține ar fi total diferite.

La prelucrarea industrială a fructelor și a diferitelor plante, se obțin ca deșeuri în cursul unui an mari cantități de semințe și sîmburi. La fabricile de produse alimentare, se adună, anual, cantități de zeci de mii de tone de sîmburi de prune, mere, piersici, caise, zmeură, cireșe, pere, mure, vișine, roșii, ardei ș.a. De asemenea, la fabricile de uleiuri volatile rămîn — sub formă de deșeuri nevalorificate — cantități de mii de tone de semințe de coriandru, anason dulce, anison, chimion etc. Se mai pot strînge din diferite domenii de prelucrare mari cantități de semințe de molid și tutun, semințe de cuscută etc. **O analiză, cu totul estimativă, ne permite să apreciem că în prezent se pierd anual peste 35 mii tone de asemenea deșeuri din a căror prelucrare se pot obține însemnate cantități de materii prime.** Cercetările efectuate în țara noastră de o serie de specialiști în problema valorificării materiilor prime vegetale (acad. Cristofor **Simionescu**, prof. Gh. **Alexa**, dr. Paul **Ștefănescu**, Ernest **Saraga** și Ladislau **Rosner**) au condus la stabilirea unor tehnologii de valorificare posibile care permit obținerea de uleiuri comestibile, combustibili brichetați, nutrețuri concentrate, gudroane, furfurol etc. Din păcate însă soluțiile stabilite nu sînt încă puse în aplicare.

Interesul pentru valorificarea unor asemenea resurse se materializează și în dobîndirea de rezultate economice favorabile. Prin completarea secțiilor productive cu unele secții ajutătoare, care necesită spații minime, unitățile industriale pot atinge rentabilități mari. Este clar că prin transformarea unor deșeuri și resurse, nefolosite pînă acum, în materii prime prelucrabile în aceeași unitate, întreprinderile respective vor asigura autoaprovizionarea cu materii prime a propriilor secții producătoare de bunuri industriale și de larg consum. Astfel, **uleiurile vegetale servesc ca materie primă la fabricarea uleiurilor comestibile, a lacurilor și vopselelor, a săpunului, unsorilor consistente** etc. **Proteinele pot fi prelucrate și transformate în cleiuri de caseină și materiale plastice.** De asemenea, **acidul acetic poate fi transformat într-o serie de acetați.** Celelalte produse — cu excepția furajelor, care se desfac ca produs finit — se predau direct beneficiarilor interesați. Aceste produse sînt : uleiurile volatile, furfurolul, metanolul, gudroanele și cărbunii.

ing. Marian PAULESCU

ÎN ȚESĂTORII, „PIERDERILE TEHNOLOGICE" POT DEVENI PRODUSE DE CERTĂ VALOARE

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTUL acestui an, colectivul nostru de muncă și-a înscris printre priorități, numeroase acțiuni care să conducă la încadrarea în consumurile specifice normate și obținerea de economii de materii prime. Un loc deosebit în cadrul acestora îl ocupă **valorificarea deșeurilor.** Am putea spune că, de fapt, în acest domeniu luptăm pe două fronturi : preîntîmpinăm apariția lor (ne-am angajat în acest an să reducem cantitatea de deșeuri față de aceea realizată în 1972 cu 6,5%) și căutăm totodată noi și noi soluții de valorificare maximă a celor ce derivă din procesul de producție așa-zisele „pierderi tehnologice".

În acțiunea de preîntîmpinare a producerii deșeurilor am luat unele măsuri chiar din prima fază a procesului de producție și anume : **depozitarea materiilor prime. Pentru a evita pericolul de amestecare și a înlesni o urmărire exactă, pe sorturi, materia primă se depozitează, în prezent, pe loturi omogene.** În bună măsură a fost rezolvată și problema spațiului, mai ales printr-o mai judicioasă folosire a sa. Acest lucru a permis manipularea materiei prime în condiții mai bune și înlăturarea cauzelor ce generau degradarea ei.

Apoi, practica a demonstrat că jumătate din deșeurile ce apar în procesul de fabricație se produc la faza de filat, la ringuri. Aici au fost luate măsuri pentru reducerea înfășurărilor de fibră și a ruperilor de fire, prin asimilarea unor piese de schimb perfecționate pentru ringuri și prin recondiționarea inelelor.

Dintre acțiunile mai importante întreprinse pe linia valorificării superioare a materiei prime, remarcăm activitatea ce se depune pentru **folosirea resturilor de partizi la realizarea unor desene în cadrul articolelor curente.** Numai în 10 luni din 1972, am valorificat o cantitate de 20 193 kg fire, dintr-un număr de 958 partizi cu o mărime medie de 21 kg fiecare, realizîndu-se 55 720 ml țesături finite.

O altă măsură luată pentru folosirea mai bună a materiei prime, a constituit-o **crearea stocului de fire pentru margine.** Prin aceasta s-au pregătit și s-au utilizat parțial circa 2 500 kg fire provenite din diferite resturi din filatură, dublat-răsucit și țesătorie. Această acțiune a făcut posibil ca o cantitate echivalentă de fire din partizi curente să poată fi utilizată la țesere în fondul țesăturilor, utilizîndu-se astfel la preț integral fire care erau fără întrebuințare. Apreciem că această măsură a rezolvat, în cea mai mare parte, problema utilizării resturilor mici de fire.

De asemenea, o rezervă importantă pentru reducerea consumurilor specifice o constituie **îmbunătățirea calității țesăturilor,** fapt ce duce implicit la scăderea cupoanelor, bonificațiilor, declasărilor. Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, situația este mai bună, dar se remarcă o tendință de scădere a indicelui de calitate, lucru ce ar necesita acordarea unui număr mare de bonificații și cupoane. Ca urmare, au fost luate măsuri pentru eliminarea cauzelor care generează defecte în țesături, fapt care va contribui atît la încadrarea în sarcinile de calitate, cît și la reducerea consumurilor specifice.

Tot cu privire la consumurile specifice, atît la fire cît și la țesături, se constată că nu se acordă atenția cuvenită inventarelor care se întocmesc la finele perioadelor respective și, de aceea se înregistrează la unele articole, consumuri eronate. S-au luat și în acest domeniu măsuri care să asigure o inventariere cît mai corectă a tuturor semifabricatelor și produselor respective.

Avînd în vedere sarcina permanentă de folosire mai bună a materiilor prime și deficiențele semnalate, comitetul oamenilor muncii și-a stabilit pentru acest an următoarele măsuri :

— creșterea exigenței la recepția materiilor prime ;

— urmărirea executării în termen a 10 000 fuse și inele pentru mașinile de filat și înlocuirea imediată a celor vechi ;

— asigurarea mașinilor din filatură cu piesele și accesoriile necesare, care au o influență deosebită asupra diminuării pierderilor de materii prime ;

— utilizarea produselor antistatizante corespunzătoare, care să asigure o prelucrare în condiții optime a palelor și folosirea eficientă a acestora la toate partizile ce se prelucrează ;

— folosirea completă a cantității de fire de pe canete (fără rezerva, care nu este folosibilă) în țesăturile ce se prelucrează ;

— introducerea unui control de calitate mai exigent la faza urzit ;

— continuarea acțiunii de valorificare a resturilor de fire în cadrul țesăturilor curente, la margine sau în fondul țesăturilor ;

— continuarea acțiunii de calificare și ridicare a calificării personalului, care să se reflecte, în final, în respectarea și chiar diminuarea consumurilor specifice.

ing. Vasile TUDOR
director, Fabrica de stofe „Dorobanțul" — Ploiești

*) Vezi dezbaterile publicate în numerele 50, 51 din 1972 și 2 din 1973.

Și în filatură deșeurile se pot transforma în materie primă

agricultură

Concluziile unui studiu întreprins în 20 de cooperative agricole de producţie

DIMENSIONARE ŞI RENTABILITATE

- Criteriul esenţial — utilizarea raţională a factorilor de producţie.
- Implicaţiile unui raport invers proporţional.

CERCETĂRILE efectuate timp de mai mulţi ani în 20 de cooperative agricole din zona Sînnicolaul Mare, judeţul Timiş, în scopul delimitării factorilor care influenţează asupra mărimii subdiviziunilor de producţie şi de muncă au dus la concluzia că ferma de producţie agricolă cu gestiune economică limitată răspunde în cel mai înalt grad nivelului şi necesităţilor dezvoltării forţelor de producţie din agricultura cooperatistă, permite introducerea tehnicii noi şi raţionalizarea folosirii resurselor de muncă.

Numărul şi mărimea subdiviziunilor organizatorice din cooperativele agricole de producţie diferă de la o unitate la alta în funcţie de o serie de factori. Unul dintre aceştia este **profilul de producţie al cooperativei agricole,** considerat factor de bază în stabilirea numărului şi mărimii fermelor de producţie.

Suprafaţa de teren agricol, indicator neconcludent în prezent, putea fi luată în consideraţie la stabilirea mărimii fermelor în condiţiile unei agriculturi extensive. Pe măsură ce producţia agricolă devine tot mai intensivă, suprafaţa nu mai poate constitui criteriul de bază în stabilirea formelor de organizare a producţiei şi a muncii, întrucît pot fi întîlnite cooperative agricole cu o suprafaţă de teren relativ mică dar, printr-o dezvoltare intensivă a producţiei, să aibă o putere economică mare. Un exemplu concludent în această privinţă ni-l oferă C.A.P. Tomnatic din zona agricolă amintită, care deţine o suprafaţă agricolă de numai 1528 hectare, dar care obţine o producţie globală anuală de circa 30 milioane lei. Sînt şi alte unităţi în judeţul Timiş ca: Lenauheim, Lovrin, Sînnicolaul Mare, Sandra, Iecea Mare unde, în condiţiile unei suprafeţe agricole relativ reduse, se obţin rezultate bune. Pe de altă parte, în regiunea nordică a judeţului Dolj, întîlnim cooperative agricole care, deşi au o suprafaţă mare de teren (C.A.P. Goeşti, Izvoru, Negoeşti — cu suprafeţe în jur de 3000 ha teren agricol), au o putere economică scăzută (în jur de 10 milioane lei producţie globală) datorită caracterului extensiv al producţiei.

TEHNOLOGIA folosită şi gradul de mecanizare a lucrărilor agricole influenţează în mare măsură asupra mărimii fermelor de producţie. În perioada cooperativizării şi în cei 11 ani care au trecut de la încheierea acestui proces, mărimea subunităţilor organizatorice a avut tendinţa de creştere. După trecerea la organizarea producţiei şi a muncii pe ferme, numărul subdiviziunilor de producţie a scăzut datorită gradului mult mai mare de concentrare a producţiei în ferme.

Avînd în vedere direcţiile de dezvoltare a economiei naţionale, în care sînt prevăzute reducerea populaţiei agricole şi a forţei de muncă ocupate în agricultură, cît şi dezvoltarea intensivă a agriculturii cooperatiste, se impune creşterea gradului de mecanizare a lucrărilor într-un ritm mai rapid decît creşterea gradului de dezvoltare intensivă a producţiei agricole cooperatiste, pentru a suplini în acest mod nu numai surplusul de lucrări ce trebuie executate datorită intensificării procesului de producţie, ci şi reducerea braţelor de muncă ocupate în agricultura cooperatistă. Numai în acest fel, gradul de mecanizare a lucrărilor agricole poate determina, alături de profilul de producţie, numărul şi mărimea fermelor.

Se poate afirma că gradul de mecanizare a lucrărilor agricole este invers proporţional cu numărul şi mărimea fermelor, fiind ştiut că un indicator al mărimii fermelor este şi **numărul de cooperatori** ce le deservesc. Dacă numărul fermelor agricole depinde în mare măsură de profilul de producţie al unităţii, în sensul că un număr mai mare de ramuri de producţie impune crearea unui număr mai mare de ferme (în măsura în care se merge pe ferme specializate de producţie), mărimea fermelor depinde, cel puţin în aceeaşi măsură, de gradul de mecanizare a lucrărilor, cît şi de profilul de producţie. Cu cît gradul de mecanizare a lucrărilor este mai mare, cu atît mai mult avem posibilitatea să facem faţă lucrărilor cu un număr mai mic de braţe de muncă. De pildă, în cooperativele agricole de producţie din zona Sînnicolaul Mare, unde gradul de mecanizare a lucrărilor la principalele culturi este foarte ridicat (peste 90%, cu excepţia cîtorva lucrări la culturile prăşitoare), numărul de cooperatori dintr-o fermă vegetală depăşeşte rar cifra 200, revenind în medie, pe zonă, 5,7 ha arabil pe un cooperator activ, în timp ce în alte zone — din judeţele Iaşi, Suceava, Dolj (cu un grad de mecanizare scăzut), numărul cooperatorilor dintr-o subdiviziune se apropie de 300, iar încărcătura pe un cooperator activ oscilează în jurul a 2,5 hectare culturi de cîmp.

Creşterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole are ca o consecinţă directă reducerea numărului de lucrători care nu înseamnă nicidecum reducerea mărimii fermelor de producţie, ci, dimpotrivă, concentrarea producţiei în mari subdiviziuni deoarece, crescînd gradul de mecanizare a lucrărilor, acelaşi număr de cooperatori din fermă poate face faţă unei activităţi mai complexe, care are ca rezultat final creşterea nivelului indicatorilor ce exprimă mărimea fermelor (suprafaţa, producţia globală, volumul activităţii).

> *Elemente ce trebuie să determine mărimea subdiviziunilor de producţie şi de muncă*

Îmbunătăţirea sistemelor de creştere a animalelor, mecanizarea sau chiar automatizarea unor procese de muncă în zootehnie (adăpatul, evacuarea gunoiului, reglarea temperaturii, irigatul în seră) au dus în zona agricolă studiată la o reducere a ponderii acestor lucrări cu peste 40% în timpul total de lucru al cooperatorilor şi au făcut ca productivitatea muncii din agricultură să se apropie de cea din industrie. În acest fel, mecanizarea complexă a proceselor de producţie din agricultură face posibilă crearea unor ferme mari, cu un grad ridicat de concentrare a producţiei, care să nu mai depindă de numărul de cooperatori. Este cazul C.A.P. Tomnatic, Sînnicolaul Mare, Iecea Mare, unde producţia globală a unei ferme ajunge la 6—8 milioane lei, în timp ce numărul mediu de membri pe o fermă era, în 1971, de 193 (media pe zonă).

Suprafaţa de teren rămîne totuşi unul din factorii principali în determinarea numărului şi mărimii fermelor de producţie. Este normal ca într-o unitate cu suprafaţă întinsă, cu teren fertil, cu posibilităţi mari de dezvoltare intensivă şi multilaterală a producţiei agricole să existe posibilitatea creării unor ferme puternice, pe baza structurii de ramură a producţiei. De multe ori, existenţa unor terenuri dispersate sau a mai multor tipuri de sol în aceeaşi unitate, determină stabilirea unui număr mai mare de ferme şi de o mărime mai mică şi pentru faptul că diferitele suprafeţe de teren trebuie cultivate cu un număr variat de plante, în funcţie de condiţiile pedoclimatice şi economice specifice. În general, se poate afirma că numărul şi mărimea fermelor cresc direct proporţional cu suprafaţa de teren agricol, avînd în vedere nivelul de mecanizare şi de intensificare a producţiei.

În sectorul producţiei animaliere, asupra mărimii fermelor influenţează efectivul de animale, specia, rasa şi randamentul pe cap de animal. Odată cu creşterea efectivului de animale, la acelaşi grad de mecanizare a lucrărilor în zootehnie creşte şi necesarul de forţă de muncă, iar acolo unde volumul de muncă este prea mare se organizează ferme de producţie pe specii de animale sau chiar mai multe ferme pentru o singură specie.

Din studiul întreprins în cele 20 de cooperative agricole de producţie din zona Sînnicolaul Mare rezultă că în perioada 1964—1970, în aceste unităţi, numărul brigăzilor zootehnice a crescut mai lent decît efectivul de animale (de la 85 la 105 brigăzi, iar efectivul — în unităţi vită mare — de la 32 140 la 48 325). Din 1970, numărul subdiviziunilor organizatorice s-a redus, ajungînd la sfîrşitul anului 1971 la 33, datorită generalizării fermelor-subdiviziuni de producţie şi unităţi de muncă mult mai mari în comparaţie cu brigăzile.

RESURSELE de muncă din cooperativă reprezintă un alt factor în stabilirea mărimii fermelor. În condiţiile în care braţele de muncă din cooperativă prisosesc, apare tendinţa de a mări numărul fermelor sau de a spori numărul cooperatorilor dintr-o fermă cu scopul de a asigura de lucru tuturor cooperatorilor. Din această cauză apare uneori o situaţie anormală şi anume încadrarea unui număr prea mare de cooperatori într-o fermă, mai cu seamă în fermele vegetale.

Sînt şi cazuri, chiar în zona Sînnicolaul Mare, cînd , datorită unei asigurări reduse cu forţă de muncă a unor cooperative care şi-au dezvoltat intensiv producţia, există un număr mai mic de ferme, sau numărul cooperatorilor dintr-o fermă să fie prea mic, deşi volumul de muncă din cooperativă sau fermă este mare. Situaţia aceasta se cere a fi rezolvată cît mai favorabil prin mecanizarea complexă a proceselor de muncă, deoarece neexecutarea unor lucrări datorită lipsei de braţe de muncă diminuează producţia sau determină conducerile cooperativelor agricole să aducă forţă de muncă din alte judeţe, ceea ce măreşte în mod neeconomic cheltuielile cu munca vie. Lipsa de forţă de muncă din unele cooperative este relativă şi se datoreşte faptului că ritmul de creştere al intensificării este mai mare decît cel al mecanizării lucrărilor agricole.

MĂRIMEA fermelor este condiţionată şi de influenţa factorilor specifici, locali, dintre care menţionăm configuraţia terenului, compoziţia acestuia, poziţia şi gradul de dispersare a terenurilor. Existenţa unui relief accidentat sau cu puncte obligate, a unor suprafeţe irigate sau a unor terenuri foarte fertile influenţează şi ele asupra mărimii fermelor. La acestea se adaugă volumul mijloacelor de transport şi starea drumurilor. În perimetrul celor 20 cooperative luate în studiu există căi ferate, drumuri pietruite, bine întreţinute, fiecare cooperativă agricolă dispunînd de 4—7 autocamioane, 2—5 tractoare cu remorci, atelaje, care favorizează crearea unor subdiviziuni de producţie şi de muncă de dimensiuni optime.

Capacitatea de conducere a şefului de fermă influenţează la rîndul său mărimea unei ferme. În stadiul actual de dezvoltare a agriculturii cooperatiste şi de înzestrare cu cadre calificate a apărut posibilitatea încadrării în funcţia de şef de fermă numai a unor cadre cu studii superioare şi de strictă specialitate.

Din expunerea principalilor factori de care trebuie să se ţină seama la stabilirea mărimii fermelor s-a putut constata că aceştia sînt legaţi într-o măsură mai mare sau mai mică de volumul lucrărilor. La rîndul său, volumul lucrărilor este determinat de gradul de dezvoltare intensivă a producţiei din unitate şi fermă, de gradul de mecanizare a lucrărilor, de suprafaţa de teren şi de efectivul de animale, de randamentul acestora.

conf. univ. dr. Sabin NICA-SIRBEŞTI
lector univ. D. TUDORACHE

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cum este servit consumatorul?

Rezultatele unui sondaj

UN SONDAJ efectuat de Institutul de cercetări comerciale avînd ca obiect cercetarea părerilor consumatorilor despre modul în care sînt serviţi de vînzători a prilejuit completarea a 3336 de chestionare din care au rezultat următoarele:

În general, nivelul de servire a fost apreciat ca fiind corespunzător, atît ca operativitate, cît şi sub aspect calitativ. Cu toate acestea, numai 66,7% din cumpărători apreciază ca amabilă şi politicoasă atitudinea vînzătorilor în procesul de servire. Din prelucrarea chestionarelor a rezultat că 7,4% din cumpărători au avut chiar conflicte cu vînzătorii, generate de nemulţumiri privind cîntărirea, ambalarea mărfurilor, nerespectarea ordinei şi, în unele cazuri, atitudine preferenţială.

În legătură cu comportarea vînzătorilor faţă de clienţi s-au mai urmărit şi aspecte privind: gradul de solicitare al vînzătorilor de către clienţii care cer informaţii, măsura în care ei răspund la aceste solicitări, precum şi felul în care vînzătorii prezintă mărfurile clienţilor. A reieşit că la fiecare 100 de comenzi efectuate, în 31 din cazuri vînzătorii sînt solicitaţi să furnizeze clienţilor anumite informaţii. Informaţiile solicitate de cumpărători sînt satisfăcute de către vînzători numai în proporţie de 86%. Pe de altă parte, a rezultat că vînzătorii recomandă mărfurile cumpărătorilor doar în proporţie de 5% din totalul comenzilor.

O cauză a lipsurilor ce se mai constată în comportamentul vînzătorilor faţă de consumator ar putea fi totuşi faptul că aceştia sînt utilizaţi şi în alte activităţi decît cea de servire.

Astfel, potrivit rezultatelor sondajului, a reieşit că în 36% din cazuri vînzătorii îndeplinesc şi alte sarcini cum sînt: transport de mărfuri (5%), curăţenie (5%), aprovizionarea raionului (10%), pregătirea ambalajelor (3%), diverse (13%).

O altă explicaţie a cazurilor de servire necorespunzătoare o constituie şi gradul destul de mare al lipsei de ataşament faţă de meseria de vînzător, manifestată în special de tineret. Astfel, 28% din vînzătorii cercetaţi au declarat că meseria lor nu le place sau le este indiferentă. Ataşamentul cel mai scăzut se constată la tinerii pînă la 20 ani, unde procentul celor care au declarat că meseria de vînzător nu le place este de 50% şi că le este indiferentă — 9%. Deci numai 41% acceptă şi au o atitudine pozitivă faţă de meseria de vînzător. La grupa de vîrstă între 20 şi 30 ani procentul vînzătorilor cărora meseria de vînzător nu le place sau au declarat că le este indiferentă este de 38%. Cel mai mic procent sub acest aspect se întîlneşte la vînzătorii de peste 40 de ani (14%).

Concluzia care se desprinde este în primul rînd aceea că trebuie acordată o atenţie mai mare educaţiei tinerilor salariaţi. Considerăm însă că în recrutarea cadrelor tinere ar trebui introduse şi alte criterii de selectare, bazate pe teste psiho-tehnice, astfel ca acei ce nu dovedesc ataşament faţă de meseria de vînzător nici să nu fie angajaţi. Meseria de vînzător reclamă anumite calităţi şi nu poate fi un loc de muncă pasant sau adăpost de vreme rea pînă la găsirea unui alt post. În acţiunea de recrutare şi pregătire a cadrelor se impune, aşadar, mai multă exigenţă din partea organizaţiilor noastre comerciale.

planificare

ORIZONTURI < PLAN: 1980 / PROGNOZĂ: 1990

ACTIVITATEA tuturor comisiilor de prognoză — pe ramuri, probleme de sinteză și pe județe — este axată în prezent pe definitivarea studiilor de dezvoltare economico-socială a țării în următoarele două decenii.

Aceste studii pornesc de la **„prognoza macroeconomică preliminară a dezvoltării României pînă în anul 1990 și primele estimări privind cincinalul 1976—1980"**, întocmită pe baza orientărilor date de Conferința Națională a partidului din luna iulie 1972.

După cum se știe prognoza macroeconomică preliminară a fost examinată și aprobată de Comisia Centrală de Partid și de Stat pentru elaborarea prognozelor în ședința din decembrie anul trecut, cu care prilej s-a hotărît să se treacă la aprofundarea prognozelor pe ramuri, pe probleme și pe județe, precum și la elaborarea de prognoze de dezvoltare pe subramuri și unele grupe de produse. În același timp, pe baza estimărilor prezentate Comisiei Centrale referitoare la cincinalul viitor, ministerele, celelalte organe centrale și consilii populare județene elaborează propunerile preliminare pentru cincinalul 1976—1980.

Programul de lucru urmărește ca termenele prevăzute să fie respectate riguros pentru ca astfel în cursul anului 1973 să fie date publicității și supuse discuției prognoza dezvoltării economico-sociale pînă în 1990 și proiectul de Directive pentru cincinalul 1976—1980, care vor fi apoi prezentate spre aprobare Congresului al XI-lea al P.C.R.

Modul, în care este concepută activitatea de elaborare a prognozelor și a propunerilor pentru noul plan cincinal reflectă prevederile Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României care înscrie ca un principiu de bază că „planificarea trebuie să realizeze încadrarea activității curente a tuturor unităților socialiste în tendințele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale, în efortul comun al liniei politice generale a Partidului Comunist Român, prin îmbinarea organică a prognozelor pe termen lung cu planurile cincinale și anuale".

Instituționalizarea elaborării prognozelor pe termen lung, îmbinarea lor organică cu planurile cincinale — ceea ce se ralizează în prezent prin integrarea cincinalului 1976—1980 în prevederile prognoze macroeconomic preliminare, și în concluziile studiilor de prognoză pe ramuri, probleme de sinteză și pe județe — sînt desigur de natură să contribuie la creșterea calității activității de planificare.

În această viziune complexă, prognozele apar ca un instrument activ, cercetările prospective din toate domeniile fiind confruntate cu o problematică practică de excepțională importanță pentru dezvoltarea în perspectivă a țării noastre.

În vederea sprijinirii activității ce se desfășoară pentru elaborarea prognozelor și a propunerilor preliminare pentru cincinalul 1976—1980, în ziua de 23 ianuarie a.c. a avut loc o consfătuire de lucru, organizată de către Comitetul de Stat al Planificării în colaborare cu Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. La consfătuire au participat aproape 300 cadre care activează în domeniul planificării și prognozării : directori de planificare din ministere, consilii populare județene și membrii secretariatelor tehnice ale comisiilor de prognoză, reprezentanți ai unor organe centrale, directori și alte cadre din Comitetul de Stat al Planificării.

În cadrul ședințelor plenare și a discuțiilor în cele patru secțiuni constituite s-a realizat o informare reciprocă în legătură cu modul de desfășurare a lucrărilor de definitivare a prognozelor și elaborării propunerilor preliminare pentru cincinalul 1976—1980 și organizarea colaborării între comisiile de prognoză și cu deosebire sprijinirea de către comisiile pe ramuri și probleme de sinteză, precum și de instituțiile centrale a activității comisiilor de prognoză și organelor de planificare județene în vederea întocmirii lucrărilor în profil teritorial.

Accentul a fost pus pe următoarele aspecte principale legate de desfășurarea în continuare a lucrărilor :

a. **Necesitatea luării în considerare a punctelor de legătură dintre prognoza macroeconomică preliminară și propunerile pentru viitorul cincinal, în sensul că deși aceste lucrări se efectuează în paralel — uneori de organe diferite și la termene diferite — ele sînt legate nemijlocit prin orientările și sarcinile stabilite în documentele de partid, precum și prin nivelele pentru anul 1980.** Astfel, propunerile pentru cincinalul 1976—1980 trebuie să aibă în vedere nivelele din prognoza macroeconomică iar, pe de altă parte, la definitivarea prognozelor va trebui să se țină seama de nivelurile pentru anul 1980 din lucrările pentru cincinal.

b. **Modul în care trebuie să se realizeze elaborarea propunerilor de plan în profil departamental, de ramură și teritorial, printr-o conlucrare permanentă între ministere, centrale, întreprinderi, județe.**

S-a subliniat faptul că spre deosebire de lucrările de prognoză pînă în anul 1990, care se întocmesc în profil de ramură și teritorial, propunerile pentru planul cincinal pe perioada 1976—1980 se vor întocmi în conformitate cu prevederile legii dezvoltării economico-sociale planificate, în profil departamental, de ramură și teritorial. Este vorba deci de trecerea la aplicarea prevederilor legii referitoare la rolul nou al consiliilor populare județene în ce privește elaborarea și realizarea planului teritorial, indiferent de subordonarea unităților care activează în județul respectiv.

În elaborarea planului în cele trei profiluri s-a relevat importanța corelării pe parcurs a propunerilor, pe baza coordonării ideilor în cadrul unor confruntări estimative între ministere, județe, centrale și întreprinderi.

În acest scop, propunerile de noi investiții productive ale ministerelor și nivelele principalilor indicatori pentru perioada 1976—1980 vor fi transmise și județelor pentru ca acestea să poată definitiva propunerile în profil teritorial.

c. **Necesitatea corelării propunerilor pentru 1976—1980 de către titularii de plan între ei și a prognozelor pe ramuri și probleme de sinteză între comisiile de prognoză.**

S-a propus în acest sens ca informațiile să circule operativ între titularii de plan și între comisiile de prognoză, fără a se aștepta definitivarea și aprobarea lucrărilor respective și s-a insistat asupra necesității unei colaborări mult mai strînse între comisiile pe ramuri și probleme și, în mod deosebit, între acestea și cele județene. S-a propus chiar organizarea de către comisiile pe ramuri și probleme a unor întîlniri de lucru cu comisiile județene pentru a clarifica problemele de interes comun.

Caracterul operativ al lucrărilor, participarea în număr mare la discuții și propunerile concrete făcute de participanți reliefează importanța acestei prime consfătuiri și confirmă utilitatea ei deosebită atît pentru organizatori cît și pentru insituțiile centrale participante la consfătuire, pentru toți cei integrați direct în activitatea de planificare și prognoză din ministere, consilii populare județene etc.

Este evident că organizarea unor astfel de consfătuiri constituie o formă nouă de adîncire a democratismului, de consultare în problemele principale, de aplicare în activitatea de planificare a stilului de muncă imprimat de conducerea partidului.

Potrivit măsurilor luate de conducerea Comitetului de Stat al Planificării, astfel de consfătuiri vor fi organizate cu regularitate, ele urmînd să devină o metodă curentă de muncă. În acest sens a fost elaborat pe anul 1973 un program în care sînt incluse atît probleme metodologice, cît și probleme de fond ținînd de planificarea dezvoltării economice și sociale a țării.

G. LAZARIDE
directorul Direcției Programelor de Perspectivă din C.S.P.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

DUMITRU STOIAN

director general, Centrala industriei sticlei și ceramicei fine

• Ieșiți dintr-o ședință a biroului executiv, din cîte am înțeles de la tovarășa secretară...

— Da. De fapt, dintr-o „prelungire" a unei ședințe de birou...

• S-a luat, probabil, o decizie dificilă.

— Una strategică, dacă se poate spune astfel, vizînd sporirea potențialului nostru de export.

• Soluția ?

— Innoirea și diversificarea producției, schimbarea structurii, adaptarea ei la noi nevoi. Trebuie să concepem și să fabricăm produse care sînt cerute.

• Este o orientare nouă ?

— Nu este o scuză, dar am omis să vă spun că sînt aici de numai doi ani. Nu mult după „instalare" mi-am înscris pe agenda de lucru și problema creației în uzinele centralei. Am descoperit într-una dintre uzine un absolvent al Institutului de Arte Plastice. Era calculator la serviciul tehnic. Am lansat o largă acțiune de depistare a unor astfel de „calculatori" și de organizare a lor într-un atelier de creație. Intr-un timp scurt am realizat lucruri minunate și foarte, foarte eficiente.

Ceea ce aș vrea să subliniez aici este că nu-i deloc ușor să pui în aplicare ideile privind dezvoltarea creativității în unitățile economice. Se întîmpină mari rezistențe din partea unor directori de uzine. Mulți au fost refractari la acțiunea amintită. A trebuit să luptăm împotriva unor mentalități de genul : „Cheltuim banii degeaba"... „Avem sarcini, plan, indicatori...".

În unele cazuri am convins, în altele am impus. Acum sîntem pe drumul cel bun.

• Se spune despre dv. că sînteți un conducător cam dur.

— Observația aceasta vizează ceea ce în literatură se cunoaște sub denumirea de stil de muncă al conducătorului. Stilul de conducere nu este altceva decît o mulțime inifită de metode, modalități de a acționa, uneori chiar contradictorii, pe care trebuie să știi să le aplici la specificul fiecărei situații în parte : uneori multă fermitate, chiar duritate dacă vreți, alteori multă flexibilitate și motivație.

• Toți directorii își desfășoară activitatea în organe de conducere colectivă. Ce elemente de comportament, cu caracter general, rezultă, după opinia dv. din această situație ?

— Cel mai general element de comportament este acela că toți directorii trebuie să fie convinși că conducerea colectivă nu scutește pe nimeni de răspundere personală, de responsabilitatea sa în luarea deciziilor ce privesc activitatea unității — fie ele colective, fie personale.

• Care sînt principiile dv. în materie de delegare a atribuțiilor ?

— Unul esențial : dacă vrei să faci într-adevăr treabă trebuie să delegi nu numai activități, sarcini, răspunderi, ci și autoritatea corespunzătoare. Și, dacă ai făcut asta, să lași apoi oamenii să acționeze, să nu intri în sectorul lor ; judecă-i, dar nu te duce peste ei.

Al doilea ; să faci în așa fel încît să știe toată lumea că la un anumit conducător nu se intră decît pentru anumite probleme. Legat de aceasta, o mare calitate a directorilor generali este să știe să nu se lase prinși și copleșiți de lucrări mărunte, deși, în concordanță cu ce susțineam mai înainte, nu trebuie să se uite că un amănunt poate constitui, la un moment dat, o „capsă" cu consecințe dintre cele mai importante.

• Ce loc ocupă riscul în activitatea dv. decizională ?

— In principiu, noi nu admitem riscul în deciziile ce privesc activitatea unităților economice. Este adevărat că aceasta face să nu riscăm, să nu încercăm, în măsură suficentă, soluții noi de rezolvare a problemelor, din care unele s-ar putea solda cu eșecuri. Aparent, neriscînd nici nu pierdem. În realitate uneori se întîmplă să pierdem, însă justificăm : justificăm cu hîrtii, din care rezultă că soluția adoptată este una normală, adoptată de multe ori, verificată în practică, aprobată de toată lumea etc.

• Apropo de cadrele tinere. Ce responsabilități apreciați dv. că revin conducerilor de unități economice în ceea ce privește utilizarea calităților specifice cadrelor tinere în conducere.

Există la unii mentalități cu totul reprobabile, fie de genul : „lasă-i să se descurce", fie „să tragă la șaibă, că și noi am tras", fie pur și simplu respingerea, din tema de a nu pierde scaunul. Evident, este vorba de cadre de conducere care și-au atins limita de competență și n-au bunul simț s-o recunoască. Să fiu bine înțeles ; nu aceasta este mentalitatea predominantă în unitățile noastre. Ar fi însă o mare greșeală să nu recunoaștem existența ei, pentru a o putea schimba.

Pornind de aici, am declanșat o acțiune sistematică în care sînt cuprinse toate cadrele de conducere din centrală, începînd cu mine și terminînd cu maiștrii, pentru formarea unei atitudini de receptivitate, sprijin și cooperare cu cadrele tinere, în special cu cele care dovedesc aptitudini de conducere. Deviza este că unul dintre obiectivele noastre prioritare pentru următorii 10 ani este să scoatem din 10 cadre cu pregătire superioară un bun conducător la nivel de uzină sau de funcțiune a centralei.

• O ultimă întrebare. Din cît știu, în unitățile centralei, lucrează un număr mare de femei. Ce elemente de principiu ați putea releva în legătură cu utilizarea acestei componente a forței de muncă în activitatea de conducere ?

— Femeia reprezintă un potențial uriaș pentru economia modernă. După opinia mea este însă greșit să nu ținem seama de specificitatea acestui potențial. Să nu uităm că, în societatea modernă, femeia este investită cu trei mari responsabilități : producție, menaj, copii. Pe de altă parte, mi se pare că femeia are anumite ascendente asupra bărbatului : este mai profundă, mai meticuloasă, mai conștiincioasă și, dacă vreți, mai dreaptă, mai corectă în relații. După cum vedeți, calități deloc de neglijat în activitatea de conducere.

Constantin COJOCARU

ANALIZA PE BAZĂ DE BILANŢ

(Urmare din pag. 1)

bunătăţirea situaţiei economico-financiare a unităţilor socialiste.

Această succintă trecere în revistă a dispoziţiilor Legii finanţelor este ea însăşi în măsură să scoată în evidenţă importanţa deosebită care se acordă analizei pe bază de bilanţ, amploarea acestei acţiuni, caracterul ei atotcuprinzător. Importanţa acestei analize rezidă mai ales în faptul că ea este chemată să explice fenomenele economice, folosind în acest scop date şi fapte certe, reflectate în contabilitate, să stabilească raporturile de cauzalitate, să dezvăluie caracterul subiectiv sau obiectiv al factorilor care au acţionat în perioada supusă analizei, să dea o imagine cît mai veridică a potenţialului economic al unităţii socialiste, al ramurii şi al întregii ţări şi a modului cum acesta a fost folosit, să stabilească gradul de eficienţă cu care au fost utilizate fondurile de producţie şi de circulaţie de unităţile cărora le-au fost încredinţate.

Analiza trebuie să răspundă la întrebarea dacă şi în ce proporţie au fost îndeplinite sarcinile de plan, dacă în execuţie s-au respectat corelaţiile planificate ori s-au înregistrat abateri, chiar şi vremelnice, de la aceste corelaţii, cu efecte negative asupra echilibrului material, financiar, monetar şi valutar stabilit prin plan şi dacă, în sfîrşit, nu au apărut elemente noi, care să facă posibilă şi necesară îmbunătăţirea prevederilor de plan pe perioadele următoare.

Cele arătate nu trebuie interpretate în sensul că analiza ar avea un caracter static, că sarcina ei s-ar limita să dea o imagine a realităţii la un moment dat. Dimpotrivă, analiza are un caracter dinamic, ea fiind chemată să studieze fenomenele şi procesele economice în evoluţia lor, să înfăţişeze rezultatele perioadei considerate comparativ cu cele ale anilor precedenţi, să surprindă tendinţele care se profilează în economie.

Concepută în acest mod, este evident că analiza pe bază de bilanţ constituie o bogată sursă de informaţii pentru luarea de decizii. Din examinarea trecutului, ea desprinde concluzii extrem de utile pentru modelarea prezentului şi prospectarea viitorului.

În ceea ce priveşte caracterul de noutate, aş face o deosebire între analizele la nivel micro- şi cele la nivel macroeconomic. La nivelul unităţilor economice, s-au făcut şi pînă acum analize pe bază de bilanţ. Însăşi elaborarea raportului explicativ la darea de seamă contabilă necesită o anumită analiză a indicatorilor economico-financiari oglindiţi în bilanţ. Putem spune, deci, că în ceea ce priveşte unităţile economice, noile măsuri aduc după sine o perfecţionare a analizei, pe baza unor tematici amănunţite, întăresc simţul de răspundere al celor însărcinaţi cu efectuarea analizei, asigură o mai bună valorificare a concluziilor desprinse, atrag colectivele de lucrători în elaborarea planurilor de măsuri şi în executarea riguroasă a lor.

O noutate efectivă o constituie analiza, în cadrul organelor superioare de partid şi de stat, a rezultatelor economico-financiare pe ramuri şi pe ansamblul economiei, pe bază de bilanţ. Fără îndoială că s-au făcut şi în trecut şi se vor face şi în viitor analize la nivel macroeconomic, cu prilejul elaborării proiectelor de plan şi de buget, precum şi în cursul execuţiei acestora. Asemenea analize se bazează însă pe date operative sau preliminate şi se referă la sectoare delimitate. O veritabilă analiză macroeconomică, fundamentată pe date contabile, care să îmbrace aspecte multiple, inclusiv cele patrimoniale, a fost prezentată pentru prima dată în faţa unei Plenare a C.C. al P.C.R. în aprilie anul trecut, cînd s-au analizat rezultatele economico-financiare pe anul 1971 şi s-a stabilit un amplu program de măsuri.

În ceea ce priveşte obiectivele analizei, cred că nu greşesc dacă susţin că ele converg către un singur scop, şi anume creşterea eficienţei economice, în special sporirea rentabilităţii care constituie — după cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului nostru — criteriul primordial al calităţii activităţii economice.

• De ce consideraţi că este o necesitate de prim ordin ca analiza să dezvăluie raporturile de cauzalitate ale fenomenelor economice ?

— Această părere se sprijină pe faptul că identificarea cauzelor care au generat un anumit fenomen este condiţia principală în aprecierea caracterului acestuia şi în stabilirea măsurilor ce se impun pentru stimularea sau prevenirea repetării lui în viitor.

Depăşirea planului de producţie, fenomen considerat îndeobşte pozitiv, poate pierde acest caracter dacă se localizează la produse fără desfacere asigurată, nesolicitate de consumatori ori neprezentînd performanţe care să corespundă exigenţelor pieţei interne ori externe. Obţinerea unei producţii suplimentare prin mai buna folosire a capacităţilor şi spaţiilor de producţie, pe seama reducerii consumurilor specifice şi a creşterii productivităţii muncii constituie o autentică realizare care nu mai necesită comentarii. În schimb, folosirea incompletă a mijloacelor de muncă, depăşirea numărului mediu scriptic al salariaţilor şi neîncadrarea în normele de consum sînt tot atîtea cauze care duc la încărcarea cheltuielilor de producţie, la nerealizarea venitului net planificat.

Neajunsurile care au loc în sfera producţiei şi circulaţiei atrag după sine dificultăţi de ordin financiar, pun unitatea economică în situaţia de a nu-şi putea realiza sarcinile de producţie şi desfacere cu fondurile planificate, de a nu-şi onora la vreme obligaţiile faţă de buget, de bănci, de furnizori sau de propriii săi salariaţi. Or, eficienţa activităţii desfăşurate rezultă, în cele din urmă, din relaţia în care se găsesc rezultatele financiare obţinute (beneficiul, respectiv venitul net) faţă de totalitatea fondurilor folosite.

După cum se ştie, nici în anul 1972 nu au fost izolate cazurile cînd întreprinderi din diverse ramuri ale economiei şi-au încheiat activitatea cu rezultate financiare sub posibilităţile lor, deoarece nu s-au preocupat permanent de buna gospodărire a resurselor materiale şi băneşti, de asigurarea în tot cursul anului a echilibrului financiar, de menţinerea capacităţii lor de plată. Cunoaşterea exactă a cauzelor care au determinat o asemenea stare de lucruri şi luarea de măsuri corespunzătoare sînt absolut indispensabile, pentru ca fenomenele respective să nu devină cronice. Aceasta este o necesitate cu atît mai mare cu cît, de la 1 ianuarie a.c., Legea finanţelor accentuează răspunderile celor care încalcă disciplina de plan, financiară şi contractuală.

• Din cele arătate de dv. se desprinde pregnant ideea că analiza pe bază de bilanţ este o acţiune de mare amploare, cuprinzînd mii de unităţi din toate ramurile economice. Vă rugăm să ne spuneţi cum este concepută, din punct de vedere organizatoric, această acţiune şi cine participă la ea ?

— Aş dori să precizez că acţiunea despre care discutăm prezintă două laturi, dintre care prima se referă la elaborarea, verificarea şi centralizarea bilanţurilor din treaptă în treaptă, iar cea de-a doua la analiza propriu-zisă a rezultatelor activităţii pe baza acestor bilanţuri.

În legătură cu prima latură, este de arătat că, potrivit legii, întreprinderile au avut obligaţia de a întocmi bilanţurile şi a le înainta organelor ierarhic superioare pînă la 31 ianuarie. În luna februarie urmează a se face verificarea şi centralizarea acestora la centrale şi la ministere şi depunerea lor la Ministerul Finanţelor, care face aceeaşi operaţie, pe ramuri şi pe ansamblul economiei naţionale. Pentru a ne forma o imagine despre munca reclamată de aceste operaţiuni se poate arăta că Ministerul Finanţelor primeşte de la ministere şi celelalte organe centrale, precum şi de la comitetele executive ale consiliilor populare ale judeţelor şi al municipiului Bucureşti peste 550 bilanţuri (fiecare minister întocmind mai multe bilanţuri, pe ramuri). Mai este de arătat că un bilanţ, împreună cu anexele sale, cuprinde peste o mie de poziţii.

Cea de-a doua etapă priveşte efectuarea analizei propriu-zise, pe trepte, la nivel de întreprindere, de centrală şi de minister, potrivit calendarului aprobat de conducere. Rezultatele înregistrate pe ansamblul fiecărui minister se vor analiza apoi la Biroul Permanent al Consiliului de Miniştri. Concomitent se va elabora analiza rezultatelor economico-financiare pe ansamblul economiei şi pe ramuri.

Este de precizat că, pe toate treptele organizatorice, de la întreprindere şi pînă la Consiliul de Miniştri, analiza critică a rezultatelor anului expirat va fi însoţită de planuri de măsuri menite să asigure înlăturarea neajunsurilor constatate şi prevenirea altora în viitor.

• Rezultă, deci, că sîntem în plină desfăşurare a acţiunii. Vă rugăm să ne spuneţi cum au decurs lucrurile pînă acum, ce măsuri s-au luat ?

— Din verificările şi sondajele efectuate rezultă că, în general, lucrările se desfăşoară în condiţii bune. Ministerele au stabilit grafice de eşalonare — bineînţeles în cadrul calendarului aprobat —, au făcut instructajele cuvenite, au urmărit prin delegaţi modul în care se aduc la îndeplinire sarcinile trasate. Pot spune că aproape toate întreprinderile au depus bilanţurile în termen. În zilele acestea, la întreprinderi au loc adunările generale ale oamenilor muncii, iar la nivelul centralelor se verifică şi se centralizează bilanţurile întreprinderilor.

Ministerul Finanţelor şi băncile au luat o serie de măsuri pentru a sprijini unităţile economice în această acţiune, repartizînd specialişti în problemele de contabilitate, pentru asigurarea asistenţei tehnice la ministere şi comitetele executive ale consiliilor populare.

1973 — mai mult, mai repede, mai bine !

• Ce trebuie urmărit în continuare, după părerea dv. ?

— În primul rînd, consider că trebuie să depunem toate eforturile, să urmărim cu fermitate ca termenele de efectuare a lucrărilor să fie respectate, aşa cum au fost stabilite.

Avînd în vedere că sînt în curs verificarea şi centralizarea bilanţurilor la centrale, ministere şi la comitetele executive ale consiliilor populare, ţin să atrag atenţia în mod deosebit asupra necesităţii de a asigura un control riguros al cifrelor, întrucît experienţa anului trecut a dovedit că se mai înaintează încă documente, de o asemenea importanţă cum sînt bilanţurile contabile, care conţin cifre eronate, necorelări etc.

Cu cea mai mare grijă va trebui urmărit, pe toate treptele, ca lucrarea de analiză propriu-zisă să fie de cea mai bună calitate, să ducă la identificarea posibilităţilor de îmbunătăţire a rezultatelor economico-financiare, de creştere a eficienţei economice a activităţii tuturor unităţilor. O mare importanţă prezintă antrenarea plenară a lucrătorilor în stabilirea şi în realizarea planurilor de măsuri. În fond, esenţial este ca întreaga acţiune să aibă rezultate directe, cît mai palpabile, să contribuie într-o măsură cît mai mare la înfăptuirea sarcinilor maximale stabilite pe 1973 — an hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

Interviu realizat de
Maria IONIŢĂ

PRODUSE / TEHNOLOGII NOI

• Tractorul „Universal 800"

Acest tractor de 80 CP este cea mai recentă realizare a uzinei din Braşov, pe baza studiilor şi soluţiilor elaborate de Institutul de cercetări şi proiectări pentru autovehicule şi tractoare. Motorul noului tractor este conceput la parametrii funcţionali ai produselor similare realizate pînă azi pe plan mondial. Transmisia şi priza de putere ale noului tip de tractor sînt prevăzute cu comenzi hidraulice, iar ridicătorul hidraulic este dirijat de mecanisme automate de control al forţei şi adîncimii de lucru.

• Alba-lux — 7

Alba-lux-7 este denumirea unui nou tip de maşină de spălat rufe, intrat în producţia de serie la Uzina mecanică din Cugir.

Proiectată de specialiştii uzinei, „Alba lux-7" întruneşte calităţi funcţionale superioare faţă de tipurile realizate anterior. În prezent uzina pregăteşte primul lot de 500 maşini de acest fel pentru a fi livrate pieţei interne şi la export.

• **Fişiile de beton precomprimat** sînt un nou sortiment asimilat de producţie la Întreprinderea de prefabricate şi materiale de construcţii din Constanţa. Destinate realizării planşeelor la clădirile industriale, ele sînt mai uşoare şi mai rezistente faţă de produsele similare din beton armat, la fabricarea fiecărei fişii economisindu-se 48,56 kg de metal. Întregul utilaj necesar fabricării noului produs a fost conceput şi realizat cu forţe proprii de colectivul întreprinderii constănţene.

• **Materialul izolator P90,** cu însuşiri similare celor mai bune produse străine de acest tip, se află în producţia curentă a Întreprinderii de materiale izolatoare Berceni, judeţul Prahova. Folosit ca material fono şi termo-izolator la fabricarea panourilor din beton, el conţine în structura sa pislă placată cu hîrtie caşerată, folii din polietilenă şi hîrtie sulfatată. Rezultatele testărilor făcute recomandă folosirea largă a noului produs în industria construcţiilor.

• **Maşina de distribuit nutreţuri** realizată de Uzina mecanică a agriculturii şi industriei alimentare din Botoşani se recomandă printr-un mare randament şi eficienţă, asigurînd înlocuirea muncii manuale a 30 de oameni. Uzina din Botoşani va livra în acest an unităţilor agricole primele 200 de maşini de distribuit nutreţuri. Concomitent colectivul uzinei a realizat, pentru prima oară în ţara noastră, **combina de recoltat sfeclă de zahăr.**

• Trei noi produse în nomenclatorul de fabricaţie al Uzinei metalurgice de metale neferoase din Copşa Mică: **sulfura de stibiu,** utilizată la fabricile de chibrituri; **stibiu metalic,** folosit la realizarea aliajelor neferoase pentru acumulatori, şi **sulfura de cadmiu,** un pigment destinat industriei sticlăriei şi emailurilor. Fabricate după o concepţie proprie, în instalaţii realizate prin autodotare, ele folosesc drept materie primă produsele intermediare derivate din procesele tehnologice de bază.

Testările făcute de beneficiari confirmă calitatea celor trei produse, anticipîndu-se în acest fel şi o importantă economie de valută

• **Fermentatorul de 100 mc** — utilaj de mare complexitate tehnică, adus pînă acum din import — s-a fabricat pentru prima oară în ţară la Uzina de utilaje chimice din Făgăraş, fiind destinat Fabricii de antibiotice din Iaşi.

Tot la uzina din Făgăraş notăm şi o altă premieră românească: realizarea **celulelor de electroliză căptuşite cu poliesteri armaţi cu fibre de sticlă** produse care au fost livrate fabricii „Terapia" din Cluj.

• Brevete

• Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte şi armături sanitare (U.R.E.M.O.A.S.) din Bucureşti este titularul brevetului nr. 54 967 care se referă la un **electrolit de cuprare netoxic,** utilizat la acoperirea unor obiecte metalice din oţel, aliaje de zinc etc. În acest electrolit se realizează depuneri rapide de cupru cu calităţi mecanice superioare şi cu grosimi mari într-o singură etapă, folosind substanţe netoxice şi necorozive.

• Brevetul de invenţie nr. 54932, avînd ca titular Institutul de proiectări pentru industria uşoară din Bucureşti, se referă la o **construcţie industrială blindată cu pod tehnic,** cu caracter universal de utilizare în industriile cu microclimat controlat şi cu o execuţie total industrializată în condiţii tehnico-economice superioare.

• Întreprinderea de piese radio şi semiconductori Băneasa — Bucureşti este titularul brevetului de invenţie nr. 54874 care se referă la un **tranzistor planar epitaxial NPN** din siliciu, de medie putere, care poate fi utilizat pe scară largă în circuitele electronice. El asigură un randament mai bun la conectarea firelor de legătură, scăzînd posibilitatea scurtcircuitului.

creativitate-inovaţie

OFENSIVA ÎMPOTRIVA „TIMPULUI PIERDUT"

MIŞCAREA de inovaţii, orientată spre soluţionarea problemelor ridicate de creşterea complexităţii tehnice a producţiei, sporirea randamentului maşinilor şi utilajelor, îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor, cunoaşte la Uzina de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploieşti o amploare, ce prezintă o pregnantă tendinţă de amplificare atît ca arie de cuprindere cît şi ca mod de soluţionare a problemelor abordate.

Dinamica ascendentă a activităţii de inovaţii este demonstrată de evoluţia principalilor indicatori, ce o caracterizează, în perioada 1970—1972, prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Indicatorii	1970	1971	1972
Numărul inovatorilor din uzină	712	918	1.282
Inovaţii înregistrate	917	1.102	1.246
Inovaţii aplicate	265	324	327
Eficienţa economică totală postcalculată (mii lei)	15.100	16.480	17.800
Valoarea recompenselor plătite autorilor (mii lei)	525	628	644

Rezultatele bune obţinute la Uzina „1 Mai"-Ploieşti în mişcarea de inovaţii au fost efectul unor ample acţiuni iniţiate de către conducerea Centralei industriale de utilaj petrolier-Ploieşti şi a uzinei, împreună cu organizaţia de partid, de sindicat şi U.T.C., cu sprijinul Comisiei inginerilor şi tehnicienilor. Dintre acţiunile întreprinse în anul trecut amintim: **introducerea temelor de proiectare şi executare a prototipurilor pentru inovaţii în programul de activitate a serviciilor de concepţie şi a secţiilor de fabricaţie ; discutarea în adunări pe grupe cu inginerii, tehnicienii şi economiştii din uzină a modalităţilor de sporire a operativităţii în realizarea inovaţiilor ; dezbaterea, într-o adunare cu muncitorii inovatori, a unor probleme legate de participarea acestora la mişcarea de inovaţii ; analiza decadală odată cu planul de producţie, în cadrul serviciilor tehnice şi a secţiilor de producţie, şi a stadiului de realizare a planului de inovaţii.** O interesantă acţiune a fost desfăşurată în anul trecut, continuînd şi în acest an, avînd ca deviză : „Fiecare inginer, tehnician şi economist să-şi aducă contribuţia la realizarea unei inovaţii care să aibă o eficienţă economică de minimum 50 000 lei pentru tehnicieni şi de peste 100 000 lei pentru ingineri şi economişti".

Deosebit de util pentru creşterea operativităţii în aplicarea inovaţiilor în producţie este **studiul privind raţionalizarea fluxului informaţional al dosarelor de inovaţii,** elaborat de un grup de specialişti din cadrul serviciului de invenţii, inovaţii, raţionalizări şi a celui de organizare a producţiei şi a muncii, a cărui aplicare a dus la scurtarea ciclului de avizare. Specialiştii au analizat vechiul flux informaţional al dosarelor atît pentru inovaţiile cu aviz de aplicare, cît şi pentru cele cu aviz de experimentare. Vechiul flux informaţional al dosarelor pentru **inovaţiile cu aviz de aplicare** prezenta un ciclu deosebit de lung de soluţionare. Astfel, pentru obţinerea vizei cu privire la planul M.T.O. erau necesare în medie 3 zile. Serviciul de concepţie care primea dosarul de inovaţie, în cazul în care dădea avizul de aplicare, înapoia dosarul serviciului invenţii, inovaţii, raţionalizări (I.I.R.) pentru a-i fi din nou trimis (în 100% din cazuri), în vederea modificării documentaţiei tehnice. Aceasta implica din nou circuitul : serviciul de concepţie — serviciul I.I.R. şi efectuarea de două ori a aceleiaşi analize.

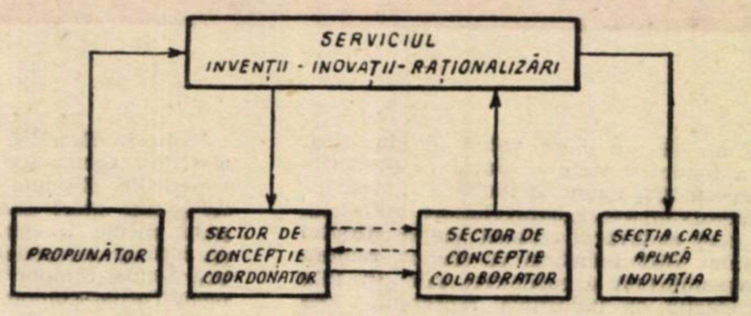

Fig. 1

Studierea **graficelor circuitului informaţional** în care s-au analizat **durata şi succesiunea operaţiilor de completare, verificare, aşteptare, transport şi modificare a documentelor** a permis să se observe că pentru analiza, de pildă, a unei propuneri de inovaţie cu aviz de aplicare la un sector de concepţie şi elaborarea referatului ce se anexează la propunerea de inovaţie erau necesare în medie, 15 zile. De asemenea, pentru analiza propunerii de inovaţie, la un sector de concepţie, în vederea indicării într-un referat, a serviciului coordonator, se consumau alte 15 zile. Timp de 40 zile, dosarul de inovaţie aştepta pînă se întocmea procesul verbal de aplicare. În total treceau, în medie 136 de zile de la depunerea propunerii de inovaţie cu aviz de aplicare la registratură şi aplicarea ei în practică.

- **Un instrument util — graficul fluxului informaţional.**
- **Ce aduce materializarea unor propuneri cu peste 100 zile mai devreme ?**

Graficul circuitului informaţional al unui dosar de **inovaţie cu aviz de experimentare** relevă, de asemenea faptul că înainte de reorganizare, acest flux era deosebit de lung. Pentru analiza propunerii şi elaborarea referatului privind aplicabilitatea inovaţiei, de pildă, erau necesare, în medie 20 zile ; pentru modificarea tehnologiei şi a consumurilor specifice, întocmirea calculului economiilor şi emiterea către secţie a documentelor de modificare erau, de asemenea, necesare 20 de zile. De la depunerea propunerii de inovaţie cu referat de experimentare la registratură şi pînă la trimiterea dosarului secţiei de producţie, pentru aplicare, treceau, în medie 304 zile.

Soluţia organizatorică îmbunătăţită reduce durata totală a circuitului informaţional la numai **56 zile** în cazul **inovaţiei cu aviz de aplicare** şi la **173 zile** pentru inovaţia cu aviz de experimentare. În noul circuit informaţional al dosarului pentru **inovaţia cu aviz de aplicare** (fig. 1) s-a preconizat ca, în cazul acordării de către un serviciu de concepţie a avizului de aplicare serviciul respectiv să treacă direct la modificarea documentaţiei tehnice şi apoi să transmită dosarul serviciului I.I.R., economisindu-se astfel 4 zile.

În cazul în care serviciul proiectări este cel care îşi dă în principal acordul pentru aplicarea inovaţiei, s-a preconizat ca dosarul să fie trimis, împreună cu fişa de modificare, serviciului care va elabora tehnologia şi va determina consumurile specifice noi (serviciul tehnologic sau metalurgic) şi nu serviciului I.I.R., economisindu-se astfel 4 zile şi eliminîndu-se posibilitatea rătăcirii fişelor de modificare, situaţie existentă în 1972 la trei dosare de inovaţii, care au fost purtate prin serviciile proiectări, I.I.R. şi tehnologic, timp de aproape două luni, pînă au fost găsite fişele de modificare ce le erau afectate.

Noua soluţie organizatorică preconizează ca dosarul de inovaţie să nu mai fie trimis serviciului de aprovizionare. Dacă este absolută nevoie de o informaţie de la acest compartiment, ea să fie cerută prin notă de serviciu de către serviciul I.I.R., iar dosarul să fie îndrumat către serviciile tehnice.

Fluxul informaţional al dosarului de **inovaţie cu aviz de experimentare,** în noua concepţie organizatorică (fig. 2), prevede ca sectorul de concepţie consultat să-şi dea avizul pentru experimentare, întocmind lucrările necesare, în termen de maximum 10 zile, directorul uzinei avînd competenţa de a aproba experimentarea inovaţiei.

Secţia ce concură la experimentarea inovaţiei execută după desene, S.D.V.-urile şi eventual prototipul, apoi încheie procesul verbal de omologare a acestora, în prezenţa unui delegat al serviciului I.I.R. Toate lucrările trebuie executate în maximum 45 zile. Experimentarea de către secţia desemnată se efectuează după documentaţia dată de serviciul I.I.R. şi nu trebuie să dureze mai mult de 30 zile.

Reducerea, la Uzina „1 Mai"-Ploieşti, cu 80 zile a duratei fluxului informaţional al unui dosar de inovaţie cu aviz de aplicare şi cu 131 zile a duratei circuitului unui dosar de inovaţie cu aviz de experimentare conferă studiului realizat o eficienţă economică anuală de circa 450 000 lei prin aplicarea mai operativă a inovaţiilor în producţie. Cu unele corecturi, în funcţie de situaţia concretă existentă, aplicarea acestui studiu, poate fi extinsă şi în alte uzine şi fabrici din industria construcţiilor de maşini, conferind mişcării de inovaţii un rol important în ridicarea nivelului tehnic al producţiei, reducerii costurilor de fabricaţie, sporirii eficienţei întregii activităţi economice.

Stere POPESCU

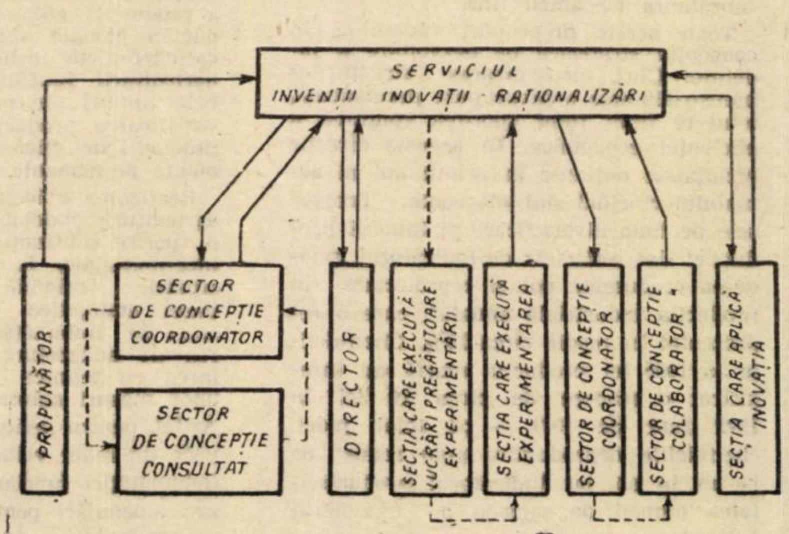

Fig. 2

Studii de organizare aplicate în 1972...

- Proiectul preliminar pentru activitatea de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei (eficienţă economică anuală — 1 058 000 lei).
- Optimizarea fabricaţiei pompelor de noroi (eficienţă economică de 777 000 lei/an).
- Îmbunătăţirea utilizării forţei de muncă auxiliare la secţia mecanică I şi depozite (eficienţă economică anuală — 296 000 lei) etc.

...şi prevăzute în 1973

- Îmbunătăţirea evidenţei tehnico-operative folosită în uzină şi centrală (cu eficienţă economică anuală antecalculată de 320 000 lei).
- Înfiinţarea unui atelier de eboşe, a pieselor turnate din oţel şi forjate, în spaţiul rămas disponibil, ca urmare a mutării atelierului de forjă (eficienţă economică anuală antecalculată — 500 000 lei).
- Introducerea acordului global la secţiile utilaj complex, turnătorie de oţel şi construcţii metalice (creşterea cu peste 5 la sută a productivităţii muncii).

Inovaţii '72

- Dispozitiv de mecanizare a operaţiei de încărcare prin sudură cu aliaje dure, a butonului fălcilor de la sapele de foraj (eficienţă conomică anuală — peste 300 000 lei).
- Maşină de tarodare şi filetare a elementelor de asamblare, folosite în producţia Uzinei „1 Mai" (eficienţă economică anuală — 280 000 lei).
- Pompă cu plungere pentru presiuni înalte ce înlocuieşte importul (economie anuală de valută — peste 300 000 lei).
- Procedeu de călire în ceaţă a matriţelor folosite la forjarea pieselor specifice utilajului petrolier, mărindu-se durabilitatea şi calitatea produselor (o eficienţă economică anuală — peste 400 000 lei).
- Modificarea constructivă a campelor pentru prăjini, de la instalaţiile de foraj (eficienţă economică anuală — circa 120 000 lei).

OBIECTIVE NOI

- La Combinatul de materiale de construcţii din **Aleşd** a fost dată în funcţiune cea de-a doua **linie tehnologică de fabricare a varului.** În prezent, Combinatul din Aleşd dispune de şase linii de ciment şi două linii de var. În curînd va fi pusă în funcţiune o fabrică de azbest, obiectiv care va încheia prima etapă de construcţie a combinatului bihorean.
- O nouă **instalaţie de flotare** dotată cu patru linii tehnologice a fost pusă în funcţiune în cadrul sectorului de exploatare şi prelucrare **Baia de Fier,** aparţinînd întreprinderii miniere din Rîmnicu Vîlcea. Noua instalaţie asigură sporirea cu 10 puncte a conţinutului de carbon în concentratul de grafit. Tot în această unitate se află în fază finală de construcţie o instalaţie de tratare care va asigura obţinerea unui grafit de înaltă puritate.
- A început exploatarea unui bogat zăcămînt de bioxid de carbon în comuna **Ciocaia,** judeţul Bihor. Zăcămîntul are un grad de puritate de 99,2% şi este solicitat în industria metalurgică, industria construcţiilor de maşini, industria alimentară etc. Preţul de cost al gazului natural care va fi captat aici pentru a fi lichefiat şi îmbuteliat este cu 50% mai redus decît cel al gazului obţinut pe cale industrială. Datorită presiunii ridicate a gazelor din zăcămînt se elimină utilizarea compresoarelor iar consumul de energie electrică este foarte redus.
- La **Hunedoara,** Combinatul siderurgic a fost dotat cu un nou obiectiv — cea de-a 3-a linie tehnologică de la Fabrica numărul 2 de acumulare a minereurilor de fier.
- A început montajul utilajelor la noua **forjă** din cadrul **Fabricii pentru organe de asamblare din Tîrgu Secuiesc,** judeţul Covasna. Intrarea în funcţiune a forjei va permite centralizarea unui mare volum de operaţiuni, care în prezent se execută la mai multe unităţi din ţară, ceea ce va asigura importante economii la preţul de cost.
- La **Bîrlad** a fost deschis un nou şantier: Trustul de construcţii industriale Iaşi ridică aici o nouă **fabrică de elemente pneumatice pentru automatizări.** În momentul de faţă, se execută lucrările de amenajare a platformei pe amplasamentul viitoarei hale monobloc. Se prevede ca în curînd să înceapă montajul elementelor de structură.

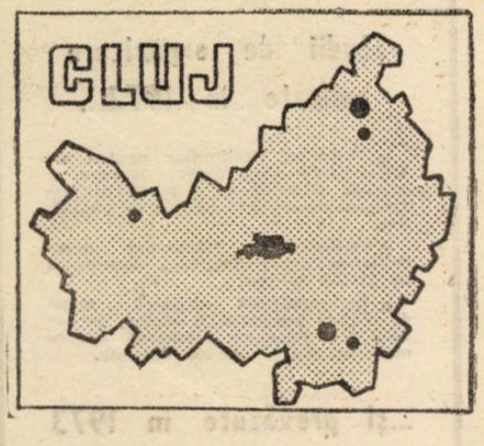

STRATEGII DE DEZVOLTARE ÎN PROFIL TERITORIAL

O STRUCTURĂ ECONOMICĂ MODERNĂ

SUBORDONATĂ obiectivului strategic general al partidului nostru în actuala etapă istorică — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate —, realizarea unei cît mai judicioase repartizări a forțelor de producție în profil teritorial, constituie în continuare unul din principalele obiective ale politicii economice a partidului nostru. Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în Raportul prezentat la Congresul al X-lea:

„...se va acorda și în viitor toată atenția repartizării teritoriale judicioase a forțelor de producție. În stabilirea amplasamentelor noilor obiective industriale vom continua să îmbinăm organic considerentele de eficiență economică cu criteriile sociale legate de necesitatea ridicării județelor și localităților mai puțin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic și social".

Realizarea dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor județelor țării a impus stabilirea de către organele conducerii de partid și de stat a acestor unități administrativ-teritoriale, a unor concepții strategice de dezvoltare. Integrate organic în progresul de ansamblu al construcției socialiste, aceste strategii, pornind de la cunoașterea amănunțită a potențialului economic, social și uman al fiecărui județ, de la necesitățile de perspectivă, ale județului, în special și ale economiei naționale în general, stabilesc îmbinînd armonios criteriile de eficiență cu cele sociale — obiectivele de atins în perspectivă, ca și modalitățile practice de realizare a lor.

Un rol deosebit în fundamentarea concepției strategice de dezvoltare teritorială l-a jucat activitatea de prognoză, concretizată în studii întocmite în fază preliminară la diferite nivele, pe ramuri și probleme complexe. Cu toate că activitatea de corelare a diferitelor studii de prognoză, ca și definitivarea și integrarea lor în modelul macroeconomic de ansamblu, este deocamdată în curs de realizare, analiza acestor studii și sintetizarea concluziilor lor generale permit conturarea unor modele teritoriale de dezvoltare care conțin, în esență, coordonatele strategice de dezvoltare ale fiecărui județ.

Revista noastră, propunîndu-și evidențierea elemenetelor definitorii ale concepției strategice de dezvoltare a județelor patriei noastre, prezintă în numărul de astăzi JUDEȚUL CLUJ.

● Profil economic predominant industrial

DEȘI SE ÎNCADRA în rîndul județelor relativ mai dezvoltate din punct de vedere economic, Clujul, avea în trecut un nivel de dezvoltare industrial și o structură de producție cu mult în urma posibilităților oferite de bogățiile naturale și resursele de forță de muncă existente. Ponderea producției industriale în producția totală a județului reprezenta circa 30% la nivelul anului 1938, o dezvoltare prioritară cunoscînd industriile ușoară și alimentară materialelor de construcție și extractivă. Nivelul de înzestrare tehnică al unităților industriale era scăzut, iar numărul întreprinderilor mari redus.

Amplul proces de industrializare socialistă, care a antrenat toate județele țării, a determinat profunde mutații cantitative, calitative și structurale și în economia județului Cluj. Beneficiind an de an, de un mare volum de investiții din fondurile statului alocat în proporție de peste 50% anual dezvoltării industriei, județul Cluj a înregistrat ritmuri industriale, ceea ce a făcut ca încă **de la sfîrșitul anului 1953 industria** să devină **ramură preponderentă** a economiei sale. În 1970 producția sa industială reprezenta 70% din producția globală totală a județului și 3,5% din producția globală industrială a țării (ocupînd locul 7 în rîndul județelor țării). În 1970 lucrau în cele 78 de unități industriale din județ (50 din ele de interes republican), aproximativ 45% din totalul salariaților județului.

În viitorii ani, alocarea prioritară a investițiilor spre ramura industriei, va permite menținerea unui ritm mediu anual de creștere a producției industriale de 9—10%, ceea ce va întări poziția conducătoare a industriei în economia județului, și va permite obținerea de sporuri importante de producție. Față de 1970, volumul producției globale industriale a județului va fi de 2,6 ori mai mare în 1980 și de 6 ori mai mare în 1990. Creșterea mult mai lentă a numărului de salariați industriali, evidențiază faptul că cea mai mare parte a creșterii de producție va fi obținută pe seama factorului calitativ – sporirea productivității muncii. În 1971, de exemplu, acest indicator a fost cu 7,1% mai mare decît în 1970, pe seama acestei creșteri realizîndu-se peste 78,5% din sporul total de producție.

Concomitent cu transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei județului, prin orientarea investițiilor cu precădere spre ramurile industriale de bază, s-au produs permanente îmbunătățiri ale structurii industriale. **În 1970 metalurgia feroasă trece pe primul loc în ierarhia ramurilor cu o pondere de 18,5% în volumul producției globale obținut în județ**, depășind astfel pentru prima dată ramura industriei alimentare. Au cunoscut, de asemenea, o dezvoltare puternică ramurile pentru care există importante resurse naturale în județ, unele din ele ocupînd locuri de frunte în economia țării, astfel: locul 1 — extracția minereurilor nemetalifere; produsele din substanțe abrazive; materialele de construcții; locul 2 — industria sticlei și faianței; industria pielăriei, blănăriei, și încălțămintei; locul 4 – metalurgia feroasă; industria celulozei și hîrtiei.

Studiile de prognoză, indicînd pentru viitor o tendință de modificare structurală în activitatea de exploatare și valorificare a rezervelor de materii prime, în sensul stabilizării la limita inferioară a celor de minereu de fier și a creării de noi posibilități de valorificare a resurselor de roci utile și minereuri nemetalifere, au impus luarea deciziei de dezvoltare a ramurilor industriale de exploatare și valorificare a acestora din urmă.

O atenție deosebită va fi acordată industriei construcțiilor de mașini, încă în următorii doi ani întrevăzîndu-se o nouă modificare calitativă importantă în structura producției industriale, industria constructoare de mașini urmînd a ocupa locul I în rîndul ramurilor industriei județului, un accent deosebit punîndu-se pe subramura mecanicii fine.

Toate aceste preocupări vădesc că în concepția strategică de dezvoltare a județului Cluj, modernizarea structurilor industriale este o preocupare permanentă, țelul ei final fiind sporirea continuă a eficienței economice. În această direcție rezultatele obținute în primii ani ai actualului cincinal sînt elocvente. Progresele pe linia diversificării și înnoirii producției sînt reflectate de indicatorul „ponderea produselor noi și reproiectate în producția industrială anuală", care a reprezentat în medie circa 10%. Cheltuielile la 1000 lei producție marfă au înregistrat o scădere de circa 10 lei în 1972 față de 1971 — pe total județ, cheltuielile neproductive s-au redus de la an la an, iar indicatorul productivitatea muncii pe salariat a înregistrat creșteri importante.

Expresie sintetică a eficienței întregii activități economice a întreprinderilor, beneficiile obținute au fost în 1971 cu 9,8% mai mari decît în 1970, creșteri peste medie înregistrîndu-se la o serie de unități industriale din județ: Industria Sîrmei-Cîmpia Turzii, Fabrica de ciment-Turda, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Cluj ș.a.

Succintele elemente cifrice consemnate, indică, în concluzie, importante modificări în structura economică a județului, tendința spre o economie preponderent industrială, puternic diversificată și cu o structură internă a industriei din ce în ce mai modernă, devenind tot mai mult o realitate.

● Dezvoltare intensivă a agriculturii în toate direcțiile

REPREZENTÎND a doua ramură ca importanță în economia județului, agricultura, se prezenta la nivelul anului 1972, în ansamblu, ca o ramură economică în plin proces de modernizare, cu o accentuată tentă de dezvoltare intensivă.

În stabilirea strategiei de dezvoltare a agriculturii s-a căutat evidențierea căilor de urmat, capabile să asigure concomitent: satisfacerea la nivel optim a consumului propulației, asigurarea unei baze diversificate de materii prime pentru industrie și însemnate disponibilități de produse agroalimentare la export. S-au avut totodată în vedere tendințele de scădere a suprafeței agricole ca urmare a urbanizării și cedării către fondul forestier a unor suprafețe improprii agriculturii (azi pășuni).

Studiul de prognoză, întocmit pînă în anul 2000, previzionînd tendințele de evoluție a principalelor elemente, procese și fenomene specifice agriculturii, a constituit fundamentul strategiei de dezvoltare a agriculturii județului, indicînd drept mijloc strategic esențial necesar și posibil de urmat **dezvoltarea intensivă în toate direcțiile.** Realizarea în practică a unui asemenea tip de strategie de dezvoltare presupune luarea în considerare, a unui complex corelat de factori: asigurarea unui parc de tractoare și a întregului set de mașini agricole care să permită un grad ridicat de mecanizare a procesului de producție; realizarea programului național de îmbunătățiri funciare; asigurarea necesarului de îngrășăminte, insecticide, ierbicide și biostimulatori; utilizarea cu eficiență a fondului funciar; folosirea rațională a unui potențial uman adecvat calificat.

Ca rezultat al dezvoltării intensive preconizate, producția globală agricolă va înregistra o creștere în anii 1991—2000 față de 1971—1975, de 174—197%, în cadrul ei producția globală zootehnică urmînd să înregistreze o dezvoltare prioritară (196—221%). În cadrul producției vegetale se urmărește o astfel de proiectare a structurii culturilor, încît să se asigure un asolament rațional în care cerealele să reprezinte 60—62%, din care păioase 30—32%, din suprafața arabilă. Stabilirea unei dezvoltări preponderente a producției animale, în ansamblul producției globale agricole, este una din caracteristicile principale ale dezvoltării agriculturii județului. Totodată în ambele ramuri ale producției agricole, diversificarea producției și orientarea spre producții de eficiență maximă sînt elemente permanente, constante.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare a agriculturii județului va fi susținută de o sporire substanțială a bazei sale tehnice-materiale, în cadrul acesteia principalele orientări fiind: creșterea bazei energetice, efectuarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare, construirea de adăposturi pentru animale, dotarea cu tehnica modernă, aplicarea unor măsuri substanțiale de fertilizare. Astfel, pentru perioada 1976—2000 se prevede un mare volum de investiții pentru îmbunătățiri funciare, urmînd a se realiza: amenajări pentru irigații — 13 000 ha; desecări și indiguiri — 33 000 ha; combateri de eroziuni a solului — 106 000 ha. Dinamica bazei energetice a agriculturii județului evidențiază o creștere cu 163% în anul 2000 față de 1971 a numărului de tractoare, suprafața de teren arabil în ha/tractor reducîndu-se de la 73 în 1971 la 39 în anii 2000.

Rezultat al acestor eforturi, volumul valoric al producției globale agricole va înregistra creșteri substanțiale în anul 2000 față de 1970, cu 300%, dacă luăm în considerare doar varianta minimă de prognoză.

Preocupări deosebite se relicfează și în domeniile dezvoltării patrimoniului forestier, îmbogățirii și diversificării fondului cinegetic și al celui piscicol.

Concluzia care se impune din cele prezentate în legătură cu dezvoltarea în perspectivă a agriculturii județului Cluj, se poate enunța sintetic în formula: o agricultură intensivă, cu o structură modernă și puternic diversificată.

● Ridicarea permanentă a nivelului de trai — obiectiv strategic fundamental

TOATE EFORTURILE și măsurile luate pentru dezvoltarea economică și socială a județului, sînt subordonate – ca de altfel în întreaga noastră țară — țelului suprem al societății socialiste: îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al populației.

Creșterea permanentă a venitului național, concomitent cu sporirea fondului de consum, au asigurat an de an posibilități de satisfacere, în condiții tot mai bune, a necesităților populației. Concomitent cu sporirea veniturilor din retribuirea muncii, populația județului a beneficiat de venituri tot mai mari și din fondurile sociale de consum, folosite atît pentru asigurarea sprijinului material unor anumiți membri ai societății (pensionari, copii, elevi, etc.) cît și pentru finanțarea unor acțiuni de interes general cum sînt: ocrotirea sănătății, ridicarea nivelului de instruire a populației, răspîndirea culturii și artei, construcția

---

Coordonate județene

● **AȘEZARE GEOGRAFICĂ:** în centrul Transilvaniei în partea de nord-vest a țării, în zona de contact a Cîmpiei Transilvaniei, Munților Apuseni și Podișul lui Someșan, între 46°26' și 47°24' latitudine nordică și 22°40' și 24°16' longitudine estică.

● **SUPRAFAȚA:** 6 650 kmp (2,8% din suprafața țării), cu un relief predominant deluros (altitudinea absolută maximă, 1 838 m — Vlădeasa) acoperit în proporție de 20% cu păduri;

● **CLIMA:** continental moderată cu diferențieri zonale datorate reliefului;

● **APE:** relieful este brăzdat în principal de rîurile: Someșul Mic — principala arteră hidrografică a județului, Arieșul și Crișul Repede;

● **BOGĂȚII ALE SUBSOLULUI:** zăcăminte de minereu de fier, cărbune brun, argile, marne, feldspat, cuarț, și nisipuri cuarțoase, nisipuri caolinoase, calcar, andezite, dacite, izvoare de ape minerale ș.a.;

● **DEZVOLTARE ECONOMICĂ:** județ preponderent industrial, cu o agricultură modernă și diversificată;

● **POPULAȚIA (1 ianuarie 1971):** 669 700 locuitori (3,3% din populația țării), cu o densitate de 101 locuitori pe kmp. și un grad ridicat de urbanizare (51,8%).

● **ORAȘE:** municipii: Cluj — reședința județului (166 kmp și 204 000 locuitori), Turda (88 kmp și 50 700 locuitori), Dej (101 kmp și 30 500 locuitori) și orașe: Cîmpia Turzii (27 kmp și 19 200 locuitori), Gherla (40,1 kmp și 15 000 locuitori), Huedin (63 kmp și 8 100 locuitori). Comune: 74.

● **Căi de comunicație:** rețea rutieră — 2 221 km, rețea feroviară — 261 km, aeroport intern — Cluj.

de locuințe, executarea de lucrări edilitare, etc.

Deși spațiul nu permite abordarea tuturor aspectelor prin care se definește strategia teritorială de dezvoltare a județului Cluj, cele arătate credem că sînt semnificative, oferindu-ne în perspectiva viitorilor ani imaginea unui județ cu o economie modernă, puternic dezvoltată din punct de vedere social-cultural, în care toate eforturile sînt canalizate spre unicul țel al societății noastre socialiste: creșterea bunăstării populației.

TEHNICA DELPHI ÎN PROGNOZA TEHNOLOGICĂ LA NIVEL JUDEȚEAN

REVOLUȚIA științifică-tehnologică, prin complexul de fenomene, procese, elemente și relații care o definesc, provoacă numeroase mutații în mediile în care acționează organizațiile economice (întreprinderi, centrale etc.). Ne referim la mediile tehnic, economic, social, politic și comercial. Cunoașterea viitoarelor tendințe ale progresului tehnic, ca și a posibilelor sale incidențe, a devenit astăzi o condiție sine qua non a dezvoltării întreprinderii, nimeni neputînd nega rolul și importanța previziunii în general și a celei tehnologice în special.

A căuta noi utilizări pentru produsele existente, a descoperi procedee noi și produse noi, a cunoaște inovațiile tehnice încă din faza lor embrionară, a ști cum pot fi ele prevăzute și ce volum de investiție implică realizarea lor rentabilă, iată numai cîteva din întrebările la care previziunea tehnologică încearcă fie să dea, fie să ajute la darea unui răspuns cît mai corect și eficient, în timp util. Multe din succesele unor mari firme se datoresc acordării atenției cuvenite activităților de prognoză tehnologică, ca și celei de planificare tehnologică pe termen lung.

Previziunea tehnologică permițînd concomitent, orientarea întreprinderii spre căile cele mai rentabile și adaptarea întreprinderii la mediile sale viitoare, oferă condiții pentru o maximă raționalizare a conducerii ei, orientînd-o spre o planificare dinamică, oricînd posibil de revizuit, prioritar în funcțiune de eficiență.

Privită în ansamblu, ca un proces complex (în condițiile în care însăși noțiunea de tehnologie este utilizată în sensul ei larg, de set coerent de mijloace capabilă să permită acționarea asupra mediilor înconjurătoare în scopul satisfacerii necesităților omului) previziunea tehnologică presupune după părerea majorității specialiștilor, două etape: a) interpretarea dinamică a necesităților și a direcțiilor fundamentale ale evoluției economice; b) analiza tendințelor tehnologiei care va ajuta la satisfacerea necesităților viitoare, cît și la adaptarea la acestea. În realizarea primei etape, tehnica Delphi, prezintă o deosebită importanță, fiind cea mai cunoscută metodă de prognoză tehnologică. Aplicarea ei la condițiile economiei socialiste planificate este pe deplin posibilă, mai mult, aplicarea ei ca și gradul de obiectivitate și de transformare a „părerilor" enunțate în realitate, sînt mult facilitate de relațiile de producție socialiste.

Utilizarea ei se impune deci cu necesitate, mai ales în prognoza centrală pe ramuri și în prognozele teritoriale. Considerînd-o drept o experiență valoroasă, prezentăm în continuare modul în care subcolectivul pentru tehnologie din cadrul colectivului de prognoză pentru învățămînt, știință-cercetare și tehnologie, — coordonat de comisia județeană de partid și de stat pentru elaborarea prognozei generale de dezvoltare economică și socială a județului Cluj — a conceput și aplicat tehnica Delphi în prognoza tehnologică întocmită pentru industria județului pînă în anul 2000.

● Activitatea pregătitoare și organizatorică

DESFĂȘURAREA prognozei tehnologice a fost precedată de o activitate pregătitoare în care s-au elaborat pentru fiecare din cele trei etape ale procesului de prognozare, instrucțiunile privind modul de realizare a consultării, modul de interpretare a rezultatelor și modul de completare a tabelelor de sinteză. S-au definitivat și tipărit totodată machetele de formular folosite. Pe linie organizatorică în cadrul subcolectivului de tehnologie s-au constituit 9 grupe codificate de ramuri industriale, reprezentative prin activitatea lor în economia județului; (vezi tabelul nr. 1.), iar pentru fiecare grupă, prin responsabilul numit, s-au format echipe de specialiști, pe întreprinderi sau instituții din ramura respectivă. S-au organizat astfel 26 de echipe, unele reprezentînd numai o unitate economică (în cazul unităților mari) altele cuprinzînd specialiști de la mai multe întreprinderi. Principiul reprezentativității a avut la bază atît importanța economică a ramurii, cît și mărimea și importanța întreprinderii în cadrul ramurii.

● Desfășurarea activității de prognoză

A FOST STRUCTURATĂ LOGIC în următoarele etape: *Etapa I.* S-a procedat la trimiterea către specialiști a cîte unui formular de fișă-anchetă cu instrucțiunile corespunzătoare pentru completarea sa. S-a colectat mulțimea de evenimente, cu denumirea lor, care conform opiniei specialiștilor chestionați vor avea o influență hotărîtoare asupra dezvoltării viitoare a întreprinderilor și a economiei județului. Specialiștii au fost solicitați să indice: denumirea evenimentului enumerînd evenimentele tehnologice care pot apărea în perioada cercetată, și care după părerea lor vor influența ramura în care activează; dezirabilitatea producerii, apreciind necesitatea aplicării evenimentului pentru beneficiari și pentru furnizor, prin indicarea: foarte necesar, necesar, nu e necesar dar este posibil; posibilitatea de realizare a evenimentului funcție de progresul tehnic ce se va produce în domeniul respectiv apreciind prin indicații exprese (cu șanse minime de realizare, probabil, imposibil) posibilitatea fizică de a se realiza evenimentul ținînd cont de posibilitățile actuale de care se dispune sau se preconizează a se procura; perioada de timp probabilă în care va avea loc evenimentul indicîndu-se trei date: $P_{(0,1)}$ — data la care există o șansă rezonabilă ca evenimentul să se producă (data cea mai apropiată); $P_{(0,5)}$ data cea mai probabilă de producere a evenimentului; $P_{(0,9)}$ — data sigură (cea mai îndepărtată) la care evenimentul se va produce.

Au fost chestionați în această primă etapă un număr de 787 specialiști, au dat răspunsuri 571 și s-au propus 1391 evenimente. În urma analizei, evenimentele fără legătură cu tema anchetei, au fost îndepărtate, pentru etapa a II-a reținîndu-se 985 evenimente.

Semnalăm ca deosebit de important, numărul mare de specialiști consultați, numărul mare al celor care au răspuns ca și a evenimentelor reținute pentru etapa a II-a. Repartizarea acestor elemente pe cele 9 grupe de ramuri se poate observa în tabelul nr. 1. Prin modul de realizare efectivă a acestei etape (participanții au fost invitați să răspundă prin corespondență la chestionarul trimis), principiul de bază al acestei metode de previziune — eliminarea la maximum a interferenței factorilor psihologici (elemente de convingere numai aparent adevărate și efectele tendinței de a urma opiniile majorității) în formularea răspunsului — a fost realizat.

Etapa II-a. — în care au fost supuse opiniei specialiștilor totalitatea evenimentelor reținute în etapa I, cerîndu-li-se ca în urma analizei fiecărui eveniment în parte să indice; gradul de cunoaștere (familiaritatea) a domeniului la care evenimentul se referă notînd: S (suficient). B (bine), FB (foarte bine); dezirabilitatea (notarea la fel ca la prima etapă — în acest caz răspunsurile fiind facilitate de faptul că în chestionar s-a indicat printr-un punct părerea majorității specialiștilor care au propus evenimentul în etapa I; posibilitatea de realizare a evenimentului — tratată identic cu dezirabilitatea (notații identice cu cele din prima etapă); probabilitatea producerii evenimentului, în funcție de dezirabilitate și posibilitatea de realizare, exprimată printr-o fracție zecimală mai mică decît 1 (se consideră: 0,00 — imposibilitate absolută de apariție, 1,00 = certitudinea absolută a apariției); anul realizării evenimentului. Pentru ușurarea orientării s-au evidențiat pe chestionar datele propuse de majoritatea experților care au indicat evenimentul în etapa I.

Au fost chestionați în această etapă 715 specialiști, din care au răspuns 555. În funcție de împrăștierea prognozei privind timpul de realizare, cele 985 evenimente reținute în etapa I, au fost grupate în: evenimente cu împrăștiere normală — la care timpul Po,5 a fost indicat cu o abatere minimă de 6 ani; evenimente cu împrăștiere mărită — la care abaterea depășește 6 ani. Au fost astfel reținute pentru etapa următoare 151 evenimente cu împrăștiere mărită.

Etapa III-a. Pentru elucidarea evenimentelor cu dispersie mărită s-a folosit metoda discuției directe cu specialiștii cei mai competenți din domeniul respectiv. Chestionarea a 78 din aceștia a permis reținerea a 141 evenimente.

În final s-a trecut la sintetizarea de către responsabilii de echipe a rezultatelor prognozei efectuate, rezultatele grupîndu-se într-o „Listă a evenimentelor tehnologice pînă în anul 2000" în care este trecut: numărul de cod (în care prima cifră indică nr. de cod al grupei, a doua — nr. echipei din cadrul grupei, iar ultimele trei cifre — nr. curent al evenimentului în cadrul echipei); denumirea evenimentului; probabilitatea de realizare; perioada probabilă de realizare (notîndu-se cu „x" anul prognozat — 1973, 1975, 1977, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, după 2000, sau unul din aceste intervale); și observații în legătură cu anumite dificultăți, sau condiții care influențează previziunea făcută.

Prognoza tehnologică, de fapt, nu se încheie aici. Noi am prezentat numai acea primă etapă a ei — de care aminteam anterior, în care se poate utiliza tehnica Delphi. În continuare se impune un proces de corelare a posibilităților cu necesitățile, la diferitele nivele ale organizării industriei, și concomitent, preluarea orientărilor evidențiate prin tehnica Delphi în alte studii de prognoză, inclusiv în conturarea macromodelelor pe ramuri, pe județe și pe ansamblul economiei naționale.

Nu am insistat asupra elementelor concrete rezultate în urma aplicării tehnicii Delphi, deoarece, scopul urmărit a fost prezentarea unui model-tip de aplicare a respectivei tehnici.

Considerînd utilă prezentarea acestui model de utilizare, a unei metode de prognoză, ne propunem ca în viitor să prezentăm și alte experiențe, utilitatea lor pe linia extinderii sau chiar generalizării folosirii fiind evidentă.

Iulian BĂDIN

Tabelul nr. 1

NUMĂRUL EXPERȚILOR ȘI EVENIMENTELOR PROGNOZATE

Nr. crt.	Grupa de ramuri	Etapa I: Nr. specialiștilor chestionați	Etapa I: Nr. specialiștilor ce au răspuns	Etapa I: Nr. even. semnalate	Etapa I: Nr. even. reț. pt. etapa II	Etapa II: Nr. specialiștilor chestionați	Etapa II: Nr. specialiștilor ce au răspuns	Etapa II: Nr. evenim. cu împrăștiere normală	Etapa II: Nr. evenim. cu împrăștiere mărită	Etapa III: Nr. specialiștilor chestionați	Etapa III: Nr. specialiștilor ce au răspuns	Etapa III: Nr. eveniment. rezultate în etapa III	Nr. evenimentelor prognozate
1.	Industria mineră	60	40	19	19	40	28	8	—	—	—	—	8
2.	Industria textilă	26	26	62	23	26	26	23	—	—	—	—	23
3.	Industria metalurgică	115	62	171	165	136	99	147	16	3	3	7	144
4.	Industria lemnului	178	93	211	95	107	81	78	7	18	18	7	85
5.	Industria chimică	48	45	108	24	30	25	20	—	—	—	—	20
6.	Industria sticlărie-ceramică	75	52	95	105	67	53	19	75	30	25	74	93
7.	Industria alimentară	30	30	123	103	12	12	91	—	—	—	—	91
8.	Industria pielărie-cauciuc	71	39	116	93	71	58	93	—	—	—	—	93
9.	Industria constr.-mașini	184	184	486	358	226	181	305	53	27	25	53	358
	Total	787	571	1391	985	15	555	784	151	78	71	141	915

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Dezvoltare diferențiată

PE BAZA extrapolării tendințelor de pînă acum, un studiu întocmit de Economist Intelligence Unit *arată că în anii viitori va avea loc o creștere rapidă a parcului de calculatoare pe ansamblul principalelor țări capitaliste, considerabil încetinită însă în cazul Statelor Unite, atît în raport cu creșterea anterioară cît și cu aceea din celelalte țări. Graficul de mai jos înfățișează valoarea parcului de calculatoare, cifrele fiind extrapolate pînă în 1975 pe baza unei scări semilogaritmice. Pentru anii mai îndepărtați se prevede o plafonare a creșterii din punct de vedere al valorii parcului, dar o accelerare importantă din punct de vedere al capacității instalate a calculatoarelor.*

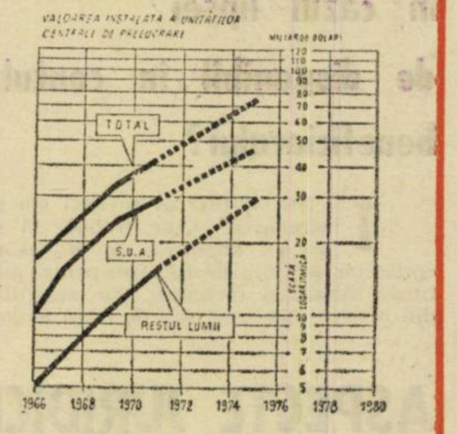

Stocul mondial de calculatoare și previziuni privind creșterea sa

● Efect stimulativ

PINĂ în prezent 47 țări în curs de dezvoltare au o industrie a automobilelor, dar în cea mai mare parte a cazurilor este vorba numai de benzi de montaj, unde se utilizează piese furnizate de constructorii străini, care au vîndut licențele respective. Aceste date, împreună cu previziuni despre cererea și producția de automobile pînă în 1980 în lumea a treia sînt cuprinse într-un recent studiu elaborat de ONUDI. Studiul recomandă crearea industriilor de autovehicule în țările în curs de dezvoltare, subliniind faptul că progresul economico-social depinde în mare măsură de mijloacele de transport și comunicații și că în special în aceste țări, unde rețelele feroviare sînt puțin dezvoltate, transportul rutier are un rol deosebit de îndeplinit. Pentru aceste din urmă țări se afirmă în studiul citat, crearea unei industrii de automobile poate de asemenea să asigure importante economii de devize, avînd și un caracter deosebit de stimulativ — prin numeroasele activități industriale complementare pe care le presupune — pentru dezvoltarea economică în general.

agenda economistului

CINE SUPORTĂ DOBÎNZILE

plătite de furnizori în cazul lipsei de disponibil în contul beneficiarului?

ÎN NR. 49/1972 al revistei s-a pus întrebarea : Cine trebuie să suporte dobînzile de 5% asupra creditelor primite de furnizor pentru mărfurile livrate și facturate, dar neachitate din motive obiective, sau de forță majoră, ca urmare a lipsei de disponibil în contul beneficiarului ?

În ce privește răspunderea la care este ținută organizația socialistă care nu-și execută obligațiile privind prevederile contractului, ori le execută necorespunzător, art. 20 al legii nr. 71/1969 prevede că datorează celeilalte părți nu numai penalități contractuale, ci și despăgubiri în completare, în vederea reparării integrale a prejudiciului cauzat din culpa sa. Prevederea din art. 22 a legii menționate privind apărarea de răspundere a părții contractante care nu poate executa obligația sa din cauză de forță majoră se referă atît la penalități cît și la despăgubirile pentru completa reparare a prejudiciului.

Lipsa de disponibil în contul beneficiarului nu este însă prin ea însăși o cauză de forță majoră. Practica arbitrală s-a pronunțat constant în sensul că lipsa de disponibil apără de răspundere pe beneficiar numai dacă este determinată de împrejurările obiective, care caracterizează forța majoră. Aceasta, deoarece, uneori, lipsa de disponibil în cont este provocată de gospodărirea necorespunzătoare a mijloacelor materiale și bănești.

În reglementarea legală în vigoare pentru produse în curs de încasare este creditat numai furnizorul. Astfel, potrivit art. 40, 41, 54 și următoarele din Legea finanțelor (nr. 9 din 22 noiembrie 1972), se acordă credite unităților economice de stat industriale, de construcții, de transporturi, telecomunicații, prestări de servicii etc. pentru reintregirea mijloacelor circulante încorporate în produse livrate, lucrări executate și servicii prestate aflate în curs de încasare. Împrumuturile se acordă de unitățile bancare (în condițiile stabilite de normele metodologice privind creditarea pe termen scurt și efectuarea plăților între unitățile socialiste, nr. 1/1972 emise de Banca Națională) pentru perioada pînă la încasarea contravalorii livrărilor de mărfuri, executărilor de lucrări și prestărilor de servicii. Unitățile economice plătesc băncilor dobînzi pentru creditele primite și comisioane pentru serviciile ce li s-au prestat de bănci. În cazul creditelor restante, unitățile economice plătesc dobînzi majorate (art. 49 din Legea finanțelor și art. 15 din H.C.M. nr. 858/1970).

În această situație, se pune problema cine va suporta dobînda (eventual dobînzile majorate) aferente creditelor acordate furnizorilor pentru mărfurile livrate, lucrările executate și serviciile prestate ? De la început, se impune precizarea că raportul juridic de creditare în situația analizată intervenind între bancă și unitatea economică furnizoare, dobînzile se achită numai de aceste unități, beneficiara mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor nefiind parte în acest raport.

Contul beneficiarului neavînd disponibil, constituirea creditului la furnizor are loc indiferent dacă plata este împiedicată de intervenția forței majore sau alte cauze, eventual subiective.

În măsura în care furnizorul a livrat mărfurile, a executat lucrările sau a prestat serviciile în termenul contractual și a procedat în timp la facturarea contravalorii acestora, în sensul dispozițiilor legale, și-a îndeplinit toate obligațiile ce reveneau în sarcina sa. Așa fiind, ar fi nejust ca să rămînă în sarcina lui dobînzile plătite pentru creditul bancar primit în acest scop ; furnizorul poate și trebuie să pretindă de la beneficiar să restituie echivalentul dobînzilor plătite.

Principiul general, stabilit în art. 17 al. 2 din Legea nr. 71/1969, este acela că părțile răspund de neexecutarea contractului, dacă nu și-au respectat obligațiile de a căror îndeplinire depinde realizarea contractului. Principala obligație pe care și-o asumă beneficiarul este însăși plata prețului. De asemenea, în art. 131 din Legea finanțelor se prevede că plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind dator să le efectueze, iar creditorul să le ceară.

În ce privește lipsa de disponibil în cont determinată de împrejurări ce constituie forță majoră, față de lipsa oricărei culpe a părților, dar ținînd seama că executarea contractului s-a oprit la obligația ce incumbă beneficiarului (plata prețului), sîntem de părere că dauna constînd în dobînzile datorate pentru creditul respectiv, nu poate să se localizeze în final, decît tot la beneficiar. Avem în vedere faptul că beneficiarul este cel care a primit și deține sau, în orice caz, i s-au transferat produsele și mărfurile livrate.

Spre a putea obține plata cuantumului sumei ce reprezintă dobînzile achitate de furnizori pentru creditul primit, organele băncii nu pot acționa în vreo formă căci, așa cum am arătat mai sus, în raportul de creditare n-are nici o participare directă beneficiarul. De aceea, în caz că beneficiarul refuză plata sumei respective pe cale voluntară sau în cadrul procedurii prearbitrale, furnizorul nu are altă cale decît aceea a introducerii acțiunii la organul arbitral.

Ioan CONDOR

ASPECTE JURIDICE PRIVIND FURNITURILE DIN IMPORT

DINAMICA crescîndă pe care a cunoscut-o în ultimii ani activitatea de comerț exterior, extinderea și diversificarea schimburilor externe au impus crearea unui cadru juridic adecvat, elaborarea unor noi dispoziții normative reglementînd această materie, ceea ce și-a găsit expresia în prevederile H.C.M. nr. 2424/1969, ale Legii nr. 1/1971 și altor acte normative subsecvente. Aplicarea acestora în practica raporturilor de comerț exterior a determinat totodată o nouă orientare a organelor arbitrale în soluționarea problemelor litigioase specifice operațiunilor de import-export, urmărindu-se justa configurare a obligațiilor contractuale și întărirea simțului de răspundere a unităților respective.

Redăm, în acest sens, cîteva soluții recente ale practicii arbitrale, în materia contractelor de import.

1. — Criterii de angajare a răspunderii întreprinderilor de comerț exterior, față de modul de realizare a importurilor.

Pretențiunile în speță s-au referit la plata de penalități de întîrziere în livrarea unor cantități de bare trase din oțel aliat, contractate prin Baza de aprovizionare și desfacere M.I.M. București (dosarul nr. 474/1972 al Arbitrajului de Stat Central). În apărare, pîrîta a susținut că întîrzierile respective nu sînt urmarea culpei sale, ci se datoresc comisionarei I.S.C.E. — Metalimport București, care i-a livrat cu mari întîrzieri, din import, barele contractate, situație în care a solicitat introducerea în cauză a întreprinderii importatoare.

Sub acest aspect, prin decizia P.A.S. nr. 2.958/12 decembrie 1972, dată în soluționarea cauzei, s-a reținut că „întreprinderile specializate de comerț exterior trebuie să ia toate măsurile și să depună toate diligențele nu numai de a încheia contractul extern la timp și în concordanță cu nevoile beneficiarului intern, dar și de a determina executarea acelui contract în condițiile stabilite, urmărind pe parcurs modul în care are loc executarea, stăruind ca partenerul străin să-și respecte întocmai obligațiile asumate și valorificînd împotriva lui toate drepturile ce i le conferă puterea obligatorie a contractului încheiat".

În speță, întreprinderea de comerț exterior a încheiat contractul extern în concordanță cu nevoile beneficiarului intern, a stăruit pe parcurs ca furnizorul extern să-și execute obligațiile asumate, dar, astfel cum arată în apărare, nu a putut să-l acționeze pentru penalități de întîrziere, întrucît în contractul extern nu s-au prevăzut sancțiuni pentru neîndeplinirea în termen a obligațiilor, furnizorul extern acceptînd să contracteze numai în aceste condiții livrarea produsului în discuție.

Aceste împrejurări, confirmate de către organele competente conform art. 4 și 5 din Legea nr. 1/1971, produc efecte exoneratoare de răspundere și în contractul intern. Se precizează, astfel, că dacă răspunderea I.S.C.E. importatoare nu poate fi angajată în vreun fel, întrucît împrejurări ce nu-i sînt imputabile o pun în imposibilitate de a acționa furnizorul extern pentru penalități și daune, aceleași consecințe urmează a fi reținute și în raporturile dintre B.A.D.-M.I.M., — ca verigă intermediară — și beneficiarul efectiv al produselor.

2. — În ce condiții neobținerea sau întîrzierea contractării la extern, este asimilată forței majore.

Este cunoscut că, potrivit reglementărilor în vigoare, neprimirea la timp a materiilor prime din import nu mai constituie, de regulă, caz de forță majoră, beneficiarul de import trebuind să răspundă patrimonial față de beneficiarii săi și să recupereze de la furnizorul extern pagubele suferite datorită întîrzierii în livrare.

Faptul că, în speță, nu s-a găsit decît cu întîrziere un partener extern nu poate fi reținut ca o situație de forță majoră. Aceasta, întrucît furnizorii care au nevoie de materii prime din import trebuie să facă toate demersurile, în timp util, pentru a-și asigura produsele necesare realizării obligațiilor pe care și le-au asumat față de beneficiarii interni, în caz contrar urmînd a răspunde față de modul de realizare a contractelor încheiate.

Imposibilitatea găsirii unor furnizori externi s-ar putea invoca drept forță majoră numai în situația în care această imposibilitate s-ar datora lipsei de fonduri valutare corespunzătoare, împrejurare ce trebuie dovedită prin acte opozabile (Decizia P.A.S. nr. 2.835/30 noiembrie 1972).

3. — Penalitățile instituite prin H.C.M. nr. 306/1970 nu sînt aplicabile în cadrul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision.

Contractînd cu C.V.L.F. Gorj importul unor utilaje destinate subunităților sale și realizînd acest import la termen, I.S.C.E. Mecanoexport București a reclamat de la beneficiar plata penalităților de întîrziere în decontarea prețului mărfii, penalități calculate conform art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970.

Problema de principiu pe care soluționarea cauzei a ridicat-o a fost aceea dacă față de natura raporturilor juridice stabilite între părți, există temei pentru aplicarea unor atari penalități.

Sub acest aspect, prin decizia P.A.S. nr. 106/23 ianuarie 1973, s-a precizat că importul respectiv realizîndu-se în cadrul contractului de comerț exterior pe bază de comision, întreprinderea de comerț exterior importatoare nu apare în calitate de furnizor al produselor, ci în calitate de comisionar, acționînd în numele și pe contul beneficiarului intern.

În această situație, întîrzierea decontării furniturii în discuție, neîncadrîndu-se în abaterile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970, care se referă la întîrzierea plății prețului produselor livrate și întrucît nici prin contract nu s-au stipulat penalități pentru asemenea abateri, conform art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970, rezultă că penalitățile pretinse de întreprinderea importatoare, cît privește prețul utilajelor propriu-zise, nu au suport legal.

Este de menționat, însă, că atari penalități apar justificate numai în ce privește întîrzierea achitării de către beneficiarul intern a comisionului legal datorat întreprinderii importatoare, la valoarea utilajului în litigiu, comision reprezentînd prețul prestației efectuate de întreprinderea de comerț exterior și a cărei întîrziere în decontare atrage sancționarea părții în culpă cu penalitățile instituite prin H.C.M. nr. 306/1970.

Pentru orice alte abateri derivînd din neexecutarea contractului economic de comerț exterior pe bază de comision, părțile urmează a stabili la contractare sancțiunile patrimoniale aplicabile, în caz contrar urmînd a fi percepută dobînda de 6% pe an, prevăzută de decretul nr. 311/1954, precum și daune în completare, conform dispozițiilor legale în vigoare.

A. FLORESCU

RĂSFOIND PRIN DOSARE

SOLUȚII NUMAI PRIN ARBITRAJ?

ÎN URMĂ cu mult timp consemnam la această rubrică, sub titlul „Una, două — la arbitraj", implicațiile economice și cheltuielile inutile pe care le provoacă unele procese traduse în fața organelor de arbitraj, fără o temeinică analiză prealabilă din partea părților în litigiu.

Desigur, nu intenționăm să negăm rolul organelor de arbitraj, a căror utilitate este mai mult decît confirmată de bogata activitate desfășurată și, în deosebi, de rezultatele pozitive înregistrate privind întărirea disciplinei contractuale. Dar nici nu putem fi de acord cu optica unor conducători de unități economice care în loc să ia decizii în conformitate cu legea, preferă să apeleze la organele de arbitraj. Astfel, este binecunoscut că în cazurile în care contractele se execută cu întîrziere față de termenele stabilite sau nu se execută pînă la sfîrșitul perioadei de plan, furnizorul datorează penalități de întîrziere și, respectiv, de neexecutare.

Prevederile H.C.M. nr. 306/1970 (art. 1) sînt deosebit de clare, în sensul că se plătesc obligatoriu următoarele penalități :

a) „pentru întîrzierea în predare sau ridicarea produselor, predarea sau preluarea lucrărilor, predarea sau primirea serviciilor : 0,1% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea este mai mare de 10 zile dar nu depășește 30 zile, 0,3% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea depășește 30 zile".

e) „pentru neexecutarea în natură a obligațiilor prevăzute în contract, 8%".

Cu toate acestea, deseori, am întîlnit cazuri în care furnizorii refuză să plătească penalitățile solicitate de beneficiari, preferînd deschiderea unor dosare de arbitraj, deși le e cunoscut de la început că nu au nici o șansă să cîștige litigiul artificial creat.

Recent, răsfoind un dosar de arbitraj am luat cunoștință de un litigiu care reprezintă un exemplu mai mult decît concludent.

Uzina mecanică de utilaj chimic-București a întîrziat livrarea unor utilaje Fabricii „Refracta"-Aleșd. Pe bună dreptate, pentru a-și acoperi daunele suferite, beneficiara a solicitat furnizorului în culpă penalități de întîrziere în sumă de 130.356 lei. În loc să accepte plata, așa cum era normal, conducerea întreprinderii bucureștene a preferat calea arbitrajului, în fața căruia — prin întîmpinarea scrisă depusă — recunoaște obligația de a plăti în întregime această sumă.

Așadar, fără să se prezinte la judecată, pîrîta acceptă să plătească penalizările datorate, acceptare care a refuzat însă să o dea în faza prearbitrală. Motivul ? Greu de precizat. Credem totuși că el trebuie căutat în teama de a se lua hotărîrea de plată și în dorința ca această plată să fie acoperită cu o hotărîre a organului de arbitraj.

Care sînt implicațiile economice și, respectiv, urmările negative ? În afara taxelor de timbru în sumă de 1.955,34 lei, beneficiara (reclamantă în dosarul Arbitrajului de Stat Central, nr. 3382/1972) a intrat în posesia sumei de 130.356 lei cu o întîrziere de multe luni, plătind în schimb dobînda legală pentru creditele bancare corespunzătoare acestei creanțe nerealizate la timp. La cele de mai sus trebuie să adăugăm irosirea de energie și cheltuieli inutile cu redactarea acțiunii, formarea dosarului, citarea părților, deplasarea la București a juristului de la Fabrica din Aleșd, studierea și soluționarea dosarului de către organul de arbitraj, comunicarea soluției, executarea silită prin bancă etc. Iată deci un cortegiu de urmări negative care au o cauză comună : lipsa de decizie corespunzătoare normelor de drept din partea conducerii unității furnizoare.

Oare dacă s-ar imputa aceste cheltuieli inutile, s-ar mai repeta în viitor asemenea situații ?

Al. DETEȘAN

MARKETING

De la studiul cererii la formularea strategiei. Produsul: TRICOTAJE

COMPETITIVITATE — ELASTICITATE

● Boom-ul tricotajelor

ÎNCEPÎND cu a doua jumătate a deceniului trecut, pe plan mondial se constată o dezvoltare dinamică a producției și consumului de materiale tricotate, în ritmuri uneori de-a dreptul spectaculoase de la un an la altul, fapt care a făcut să se scrie tot mai mult în presa de specialitate despre un boom al marcă îndeosebi în sectorul îmbrăcămintei exterioare pentru femei, unde, în principalele țări industrializate, ponderea tricotajelor oscilează între 35—60% din totalul producției diferitelor articole de îmbrăcăminte, cu tendința atingerii unui prag de saturație la 60—70% din totalul desfacerilor articolului respectiv.

În sectorul confecțiilor pentru bărbați penetrația tricotajelor este mult mai redusă, nedepășind 5% din totalul desfacerilor de costume, pantaloni și sacouri în S.U.A. și cca. 2% pe ansamblul țărilor vest-europene (cu o cotă maximă de 7—10% atinsă pentru diferite articole în R. F. a Germaniei). Excepție face sectorul cămășilor sport sau destinate petrecerii timpului liber, unde ponderea confecțiilor din tricot oscilează între 40—55% în țările Pieței Comune și depășește o cotă de 65% în America de Nord.

Dinamica producției de țesături și tricot metraj în anii 1960—1970

	Țesături		Tricot metraj		Total	
	mii to.	%	mii to.	%	mii to.	%
Țări industrializate						
1960	4292,3	93,9	278,9	6,1	4571,2	100
1965	4608,5	89,3	554,0	10,7	5162,5	100
1970	4256,3	82,0	933,1	18,0	5189,5	100
Țări în curs de dezvoltare						
1960	1707,3	94,7	95,2	5,3	1802,6	100
1965	2171,4	94,0	137,4	6,0	2308,8	100
1970	2556,8	93,1	190,9	6,9	2747,7	100

Sursa : GATT — Statistiques de production et consommation — 1972.

tricotajelor și despre ruperea echilibrului tradițional între țesături și tricotaje. Această dezvoltare rapidă a producției de tricotaje se explică, în primul rînd, prin depistarea industriei tricotajelor ca domeniu de utilizare deosebit de adecvat pentru diferitele tipuri de fire sintetice, iar în al doilea rînd prin faptul că aceste produse, fiind în bună parte noutăți, puternic susținute de modă, au găsit o mare receptivitate în rîndul publicului consumator. În plus evoluția pieței a fost stimulată de o serie de elemente care au avantajat tricotajele în raport cu țesăturile tradiționale : flexibilitatea mai mare a mașinilor de tricotat în schimbarea modelelor și desenelor și deci, implicit, posibilitatea de a răspunde mai rapid cerințelor modei, tușeul plăcut al materialelor tricotate, șifonabilitatea redusă, întreținerea mai ușoară etc.

Sub influența conjugată a tuturor acestor factori, asistăm la o creștere mai rapidă a producției de tricotaje în raport cu țesăturile standard și la o creștere corespunzătoare a ponderii lor în totalul materialelor textile. Pe ansamblul țărilor industrializate se poate vorbi chiar de o relativă stagnare a producției de țesături, în opoziție cu creșterea de peste 3 ori a producției de tricot metraj.

Totuși, în ciuda „boomului" tricotajelor, nu se poate vorbi nici în prezent și nici pînă la finele actualului deceniu de o dominație netă a tricotului metraj față de țesăturile tradiționale. Față de cota medie de participare pe ansamblul țărilor industrializate de 18% a tricotului, participări mai ridicate se semnalează în Danemarca, Australia, Canada, S.U.A., Anglia, Finlanda, în timp ce țările Pieței Comune se situau încă sub această medie la începutul actualului deceniu, dar cu o tendință vădită de creștere.

Penetrația grupei mari a tricotajelor (incluzînd de astă dată atît tricotajele finite cît și confecțiile din tricot) este mult mai accentuată. Acest proces se re-

În prezent se duce o intensă campanie pentru stimularea creșterii cererii de confecții din tricot pentru bărbați. Inițiind un întreg complex de acțiuni de marketing în acest scop, cercurile comerciale preconizează pentru anii următori o penetrație deosebit de rapidă a tricotajelor în sectorul confecțiilor bărbătești. Astfel în S.U.A. la nivelul anului 1975 se și anticipează atingerea de către confecțiile din tricot a unei ponderi de 35—40% din totalul desfacerilor în cazul sacourilor și pantalonilor și de 15—18%, în cazul costumelor, iar în Europa de 25—28% și respectiv 5%.

Raportul țesături-tricotaje în unele țări industrializate (desfacere)

— în % din cantitate —

	1960	1965	1970	Estimări 1975 1)
S.U.A.	93:7	89:11	79:21	65:35
Canada	93:7	86:14	76:24	65:35
R.F.G.	95:5	91:9	84:16	78:22
Franța	97:3	95:5	89:11	85:15
Italia	98:2	96:4	94:6	90:10
Olanda	98:2	90:10	82:18	75:25
Belgia	91:9	90:10	89:11	85:15
Anglia	96:4	89:11	79:21	67:33
Danemarca	84:16	80:20	45:55	35:65
Finlanda	96:4	90:10	71:29	65:35
Australia	89:11	83:17	72:28	65:35
Japonia	94:6	88:12	84:16	75:25

Sursa : Calculat pe baza datelor din OCDE — L'industrie textile 1970/1971.

● Se va menține sau nu?

FAȚĂ DE APRECIERILE mult prea optimiste făcute de cercurile comerciale la începutul actualului deceniu, ultimele estimări devin mai prudente și deși confirmă perspectiva creșterii în continuare mai rapide a sectorului tricotajelor, față de celelalte subramuri ale industriei textile, totuși ritmurile de creștere preconizate sînt sensibil mai moderate, comparativ cu deceniul anterior.

Astfel, din concluziile unui studiu de piață realizat de institutul vest-german de specialitate rezultă ca posibile următoarele ritmuri anuale de dezvoltare a industriei tricotajelor pe diferite grupe de țări : țări puternic industrializate +5,0% ; țări cu o industrie în dezvoltare +8,0% ; țări în curs de dezvoltare +10,0% ; țările socialiste din Europa +8,0%.

Aceste estimări sînt confirmate și de prognoza profesorului Krause 2) care în prima variantă indică posibilitatea creșterii în anii următori a cererii de materiale țesute într-un ritm de minim 2% anual, iar într-o a doua variantă stagnarea sau chiar scăderea producției de țesături în țările analizate, respectiv în S.U.A. și Europa Occidentală. Concluzia care se desprinde este că sorții competiției între țesături și tricotul metraj rămîn încă nedefinitivați, cel puțin în actualul deceniu ; aceasta se datorește dominației încă net majoritare a țesăturilor față de tricotaje în principalele țări producătoare. Este foarte probabil că, în actualul deceniu, accentul se va pune în industria tricotajelor pe îmbunătățirile de structură, sub raportul materiilor prime, al utilajelor folosite și respectiv, al tipurilor de tricotaje cu implicații directe asupra prețului de cost. Firele sintetice, de pe acum preponderente în balanța materiilor prime utilizate în industria tricotajelor (53% în 1970 în țările industrializate) își vor extinde dominația pînă la concurența unei ponderi de aproximativ 70%. Dacă se iau în considerație și firele celulozice, atunci se poate spune că, pe ansamblu, peste trei pătrimi din consumul total de fire absorbit de industria tricotajelor va reveni firelor chimice, în special acrilice și poliesterice texturate.

Bumbacul, situat în prezent pe locul 2 între tipurile de fire utilizate în industria tricotajelor (32%), deși va înregistra o creștere în volum a cererii, ponderea sa relativă va scădea, situîndu-se la nivelul anului 1980 în jurul a 15—18%. În ceea ce privește lîna, consumul acesteia în industria tricotajelor va stagna probabil în jurul actualului nivel, iar cota sa în balanța materiilor prime textile se va reduce de la 11% la 7—10%.

Mașinile de tricotat au suferit, de asemenea, schimbări radicale în cursul ultimilor ani și acest proces va continua axat fiind pe creșterea vitezei și a extinderii gradului de automatizare și vizînd în final o mai mare rapiditate în schimbarea modelelor, precum și prin introducerea de ace mai fine, care permit obținerea de tricoturi ușoare de 150—250 gr/m^2, față de cele produse pe ace groase în greutate de 370—450 gr/m^2.

În ceea ce privește tipurile de tricot, tricotul dublu tinde să-și dobîndească întîietatea în fața tricotului simplu și probabil că și-o va consolida după 1975. Paralel cu aceste două tipuri se dezvoltă rapid producția de tricot urzit (în lanț sau Raschel).

● Ce strategie de marketing adoptăm ?

FAȚĂ DE ACEASTĂ evoluție dinamică și supusă unor continue modificări structurale, caracteristică tricotajelor aflate în faza de creștere a ciclului lor de viață, se impune o studiere sistematică pe regiuni geografice și segmente de populație a orentării cererii. Trebuie să avem în vedere că în această fază și nu altădată produsul începe să aducă beneficii importante grație consecințelor cumulative ale investițiilor pentru inovație și promovare făcute în perioada anterioară introducerii lor pe piață.

Politica produsului, vizînd determinarea caracteristicilor tehnice și estetice de care are nevoie consumatorul (calitatea), cantitatea, forma de prezentare constituie elemente de bază ale strategiei de marketing. Desigur însă că pentru a fi eficientă ea trebuie realizată în strînsă corelație cu celelalte elemente componente ale strategiei de marketing, respectiv politica de distribuție, promovare și a prețului. Avem în vedere :

● **necesitatea unei mai mari flexibilități a producției față de exigențele calitative și de modă ale pieței externe.** Este necesar să se asigure chiar din prima etapă a procesului de producție, respectiv a materiei prime, condițiile materiale pentru realizarea acestui imperativ. Față de situația actuală cînd se produce și se exportă aproape în exclusivitate tricotaje din fire PNA 100%, se impuse livrarea constantă către fabricile de tricotaje a unei game diversificate de fire textile în cantitățile și în finețea solicitată pentru a se realiza tricotaje din combinații de fire PNA cu fire poliesterice, cu fire acetat, cu in, precum și tricotaje din fire poliesterice texturate. De asemenea, se impune scurtarea fazei de pregătire a desenelor și modelelor de tricotat prin adaptarea pe scară largă la mașinile de tricotat a tot felul de dispozitive moderne (discuri, benzi programatoare, dispozitive electronice) care permit schimbarea rapidă și automată a modelelor.

Realizarea unei flexibilități sporite în producție s-ar putea realiza și prin stabilirea unor contacte directe și de durată cu case de modă din străinătate, precum și acceptarea în anumite condiții a unor operațiuni în lohn. Eficiența unor astfel de **operațiuni de cooperare** în condițiile în care asigură un raport optim între costul manoperei și al materialelor textile — trebuie privită și sub raportul punerii producătorului român în contact nemijlocit și rapid cu cerințele pieței externe.

● **diversificarea continuă a producției** atît prin obținerea de modele cît mai variate, latură în care s-au și făcut progrese însemnate în ultimii ani, cît și prin diversificarea sortimentală a articolelor tricotate oferite. Cunoscînd cerințele pieței externe va trebui ca față de situația actuală, cînd principalele articole de îmbrăcăminte exterioară tricotată constau din pulovere, jachete, seturi, să ne orientăm în mai mare măsură spre dezvoltarea producției de tricot metraj și confecții din tricot.

● **utilizarea unei mărci de fabrică,** care ar contribui la crearea imaginii unui produs de marcă pentru tricotajele românești. Introducerea unei astfel de mărci nu trebuie să excludă însă folosirea concomitentă a mărcilor comerciale ale distribuitorilor, dacă acestea contribuie la sporirea exportului pe piața respectivă.

● **necesitatea îmbunătățirii prezentării produselor,** acțiune care implică un întreg complex de măsuri, începînd cu asigurarea din producție proprie a accesoriilor necesare (cartoane, nasturi, fermoare) de diverse forme și mărimi, etichete permanente cu instrucțiuni de întreținere a produselor, precum și ambalaje atractive și adecvate mărimii articolelor oferite.

Emilia ALDEA
șef secție INSCIN

1) Estimări ale studiului de marketing asupra tricotajelor — INSCIN, 1972.
2) Chemiefasern Nr. 2/1972.

Marketingul și creșterea economică*)

LITERATURA de marketing se dezvoltă rapid în țara noastră. Recent în editura „Junimea" de la Iași, un colectiv de autori, în frunte cu prof. Petre Mâlcomete, a publicat o substanțială lucrare privind marketingul și creșterea economică. Apariția volumului servește difuzării ideilor noi ale acestei discipline dinamice, de sinteză, dar mai mult decît atît, oferă o radiografie teoretică cuprinzătoare a însemnătății și sensurilor marketingului în țara noastră.

Se relevă, prin argumente, că dezvoltarea marketingului acționează direct asupra accelerării procesului reproducției lărgite, sporește eficiența integrării tuturor forțelor de producție în efortul global pentru creșterea venitului național și mobilizează resursele întregii economii și capacitățile latente ale acesteia. Procesele de vînzare a mărfurilor atît, pe piața internă cît și pe cea externă, sînt deosebit de complexe datorită informației imperfecte a întreprinderilor producătoare și a celor distribuitoare în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. La aceasta trebuie adăugată importanța practicilor de marketing care atunci cînd sînt eficiente favorizează creșterea vînzărilor, iar cînd sînt ineficiente frînează nu numai desfacerea mărfurilor, ci dezvoltarea însăși a economiei.

Investițiile, motorul progresului material al unei țări, nu pot fi despărțite de identificarea nevoilor viitoare ale societății, adică de cercetările de marketing prin care se evaluează cererea existentă sau potențială pentru o anumită producție de mărfuri. De aceea marketingul nu poate fi considerat ca un domeniu minor sau de importanță limitată pentru creșterea economică. Perfecționarea tehnicilor de adaptare a produselor și distribuirii lor fizice potrivit cerințelor consumatorilor constituie un puternic vehicul al ridicării nivelului de trai al populației.

Compatibilitatea marketingului cu economia socialistă planificată nu mai are practic contestatari în literatura noastră, fiind evident că independent de problema semantică fundamentarea științifică a planului necesită un volum de informații care să caracterizeze piața și tendințele acesteia.

Sarcina legării conceptelor de marketing cu creșterea economică asumată de colectivul de autori de la Iași a fost îndeplinită cu succes. Autorii determină și analizează coordonatele procesului de creștere economică și raportează la acest cadru de referință funcțiunile marketingului. După această conceptualizare și delimitare a sistemului de abordare a marketingului lucrarea examinează trăsăturile caracteristice pe care acesta le are în fizionomia și mecanismele economiei noastre socialiste planificate. Se desprinde o viziune globală de integrare a cercetărilor pentru investigarea și evaluarea nevoilor, cu producția pe această bază a mărfurilor, transferul pe piață al produselor și consumul — punctul de plecare și de încheiere al oricărui circuit economic, după cum se exprimă autorii.

Piața „coloana vertebrală a marketingului", devine un auxiliar al planului, un instrument prin care se verifică eficiența parametrilor programului creșterii economice și realismul alocării eforturilor economiei pentru satisfacerea unor nevoi ale societății.

Autorii pun în centrul marketingului activitatea de lărgirea gamei produsului prin introducerea sortimentelor noi și dezvoltarea celor existente concomitent cu eliminarea celor îmbătrînite. Această concepție reprezintă nu numai o concluzie firească a opțiunii autorilor pentru interpretarea marketingului ca o forță a creșterii economice, ci, în același timp, exprimă esența fenomenologică a acestei discipline.

Marketingul este știința care învață pe producător ce trebuie să fabrice și pe distribuitor cum trebuie să vîndă produsul, cînd și cît. Totul deci gravitează în jurul produsului.

Lucrarea dezbate amplu problemele inovației, selecționarea proiectelor de produse noi, concepția produsului, sincronizarea cercetărilor tehnice cu cercetările de marketing, criteriile rentabilității, tehnicile pentru introducerea cu succes a produselor noi pe piață. Nu putem să nu subliniem ca deosebit de pozitiv cadrul larg pe care l-au acordat autorii economiei cercetării-dezvoltării, engineeringului, activităților de consultații, informaticii și altor noțiuni din acest dinamic domeniu de interferențe între economie și tehnologie. Engineering este o artă și o știință în același timp, prin care proprietățile materiei și sursele de energie din natură sînt utilizate în folosul omului prin încorporarea lor în produse fabricate, în mașini, sau prin perfecționarea structurilor organizaționale. Autorii nu operează cu o astfel de definiție generală, ci mult mai analitic se ocupă de ingineria industrială, pe care o definesc „arta folosirii și coordonării resurselor materiale și umane în vederea obținerii unei anumite cantități de produse de calitate corespunzătoare, la termenul stabilit și cu cheltuieli minime". Este vorba despre proiectarea și amenajarea unei întreprinderi, îmbunătățirea tehnologiilor, cercetarea și eliminarea locurilor înguste, organizarea și normarea muncii, salarizarea, controlul realizării sarcinilor calculele de eficiență economică.

Autorii demonstrează tehnic și elocvent rolul promovării și distribuției ca acțiuni de marketing prin care se întregește contribuția acestuia la creșterea economică. O importanță specifică prezintă analiza teoretică a serviciilor, domeniu în care mulți economiști vor găsi clarificări utile și pertinente pentru o dezbatere atît de necesară a acestor probleme.

Lucrarea se încheie cu un capitol consacrat structurilor organizatorice ale marketingului în cadrul întreprinderilor.

În prefața scrisă cu un simț acut și penetrant al esențelor prof. D. Rusu subliniază coincidența dintre apariția acestei lucrări și constituirea Filialei locale a Asociației Române de Marketing. Mai mult decît atît considerăm că această carte reprezintă un eveniment pe scara literaturii naționale de marketing și o importantă contribuție a științei noastre economice la elaborarea acestui domeniu nou

dr. M. C. DEMETRESCU
președintele Secției teorie, metode și învățămînt a Asociației Române de Marketing

*) Petre Mâlcomete, Ilie Niță, Magdalena Vorszak, Almas Vorszak, George Medrihan — Marketing și creștere economică, cu o prefață de prof. D. Rusu, Editura Junimea Iași 1972, 317 pag.

comerț exterior

PENTRU CREȘTEREA EXPORTULUI

COMPARTIMENTE PROPRII DE EXPORT-IMPORT SAU ÎNTREPRINDERI SPECIALIZATE?

Opinii privind integrarea funcției de comerț exterior la centralele industriale (II)

ÎN NUMĂRUL 4 al revistei noastre am publicat primele opinii privind dezbaterea pe tema integrării în cadrul funcției comerciale a centralelor industriale a activității de export-import.

În numărul de azi continuăm publicarea altor opinii formulate de specialiști în comerțul exterior și în legislația privind acest sector de activitate.

• Cele două forme pot coexista

REFLECTÎND dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, lărgirea și diversificarea producției de bunuri materiale, extinderea continuă a relațiilor economice externe ale țării noastre, planul cincinal, și în cadrul lui, planul pe anul în curs, prevăd, după cum se știe, intensificarea comerțului exterior.

Se prevede îmbunătățirea, în continuare, a structurii exportului și importului, precum și lărgirea ariei geografice a schimburilor comerciale cu străinătatea, extinderea cooperării cu alte state, și creșterea eficienței comerțului nostru exterior.

În vederea îndeplinirii în cele mai bune condițiuni a sarcinilor de răspundere ce stau în fața comerțului exterior, este în curs de desfășurare, conform indicațiilor cuprinse în documentele de partid, o amplă acțiune de perfecționare a sistemei comerțului exterior; aplicarea unor forme adecuate de organizare a acestei activități.

Țin să subliniez că după părerea mea stadiul în care ne găsim în prezent din acest punct de vedere nu mai permite o organizare unică a întregii activități de comerț exterior, ci aplicarea unor forme diferite, în funcție de o serie de factori, dintre care aș menționa specificul produselor care se exportă, gradul de concentrare al producției etc. Formele de organizare, indiferent care sînt acestea, trebuie să asigure o bună legătură între producători și piețele externe, o cunoaștere cît mai completă a piețelor externe și a evoluției acestora, aplicarea unei politici comerciale corecte și asigurarea unei eficiențe economice în continuă creștere a operațiunilor de comerț exterior.

Pornind de la aceste premise, organizarea activității de comerț exterior trebuie privită dinamic, fiind susceptibilă de continue perfecționări în funcție de experiența dobîndită și de etapa de dezvoltare respectivă.

În momentul de față, pe plan internațional se observă, în general, o tendință puternică de concentrare a activității de desfacere a produselor prin întreprinderi de comerț specializate, care reprezintă, de regulă, un număr mai mare sau mai mic de unități de producție, ce convin să coopereze la desfacerea produselor lor. Nu puține sînt cazurile cînd, adresîndu-ne direct acestor unități producătoare cu cereri de ofertă sau cu oferte, sîntem îndreptați către societățile de comerț, socotite de noi ca simpli intermediari.

Pornind de la această tendință, s-ar putea demonstra și la noi avantajul întreprinderilor specializate de comerț exterior. Avînd însă în vedere specificul organizării producției în țara noastră și faptul că sînt produse care sînt oferite la export de către o singură unitate de producție sau centrală, nu se poate nega, în acest caz, avantajul creării unui compartiment de comerț exterior chiar în cadrul centralei respective. Iată de ce cred că cele două forme principale de organizare a activității de comerț exterior sînt compatibile și vor trebui să coexiste și mai departe.

Întreprinderea de comerț exterior Exportlemn are în nomenclatorul său produse ale industriei lemnului furnizate de 29 combinate de exploatare și industrializare a lemnului și 6 combinate de celuloză și hîrtie.

Fiind vorba de produse similare, furnizate de diverse combinate, concentrarea exportului în cadrul unei întreprinderi specializate, subordonată aceluiași minister, creează o serie de avantaje — economie de eforturi, cheltuieli și personal de specialitate, cunoașterea bună a conjuncturii internaționale, aplicarea unei politici comerciale eficiente ș.a. — reflectate, de altfel, și în rezultatele deosebite pe care le raportăm an de an. Trebuie menționat că la tratativele pentru contractări și la acțiunile de prospectare a pieței externe, alături de delegații întreprinderii noastre, participă în mod regulat și reprezentanți ai întreprinderilor producătoare. Considerăm că este necesar ca producătorii să fie atrași din ce în ce mai mult la aceste acțiuni care le permit o cunoaștere directă a piețelor externe și posibilitatea de adaptare operativă la cerințele pieței, precum și posibilitatea valorificării la maximum a resurselor de care dispun unitățile de producție. Este necesar, totodată, ca aceste participări să se concretizeze, în mai mare măsură, prin respectarea obligațiilor și angajamentelor pe care reprezentanții producției și le asumă față de partenerii externi la semnarea contractelor sau în cursul tratativelor.

Desigur că legătura cu piețele externe nu poate fi făcută în mod simultan de delegați proprii din toate cele 29 de CEIL-uri care sînt furnizoare la export, deoarece aceasta, pe lîngă risipa sub diferite forme, ar duce la imposibilitatea cuprinderii întregii pieți internaționale și ar putea duce la apariția unor asemenea forme de „competiție" între furnizori, care ar avea efecte negative.

Pe de altă parte, imposibilitatea cuprinderii de către fiecare combinat a întregii pieți internaționale (întreprinderea noastră are relații comerciale cu firme din peste 70 de țări) ar avea ca rezultat o insuficientă mobilitate în ce privește orientarea geografică a exportului, în funcție de evoluția conjuncturii pe diferite piețe.

La specificul produselor din nomenclatorul nostru, un avantaj al întreprinderii de comerț exterior îl constituie și faptul că, în conformitate cu Legea de comerț exterior, are posibilitatea să preia pe cont propriu partizile de marfă livrate de diverși furnizori, pe care le constituie în specificații complete, conform cerințelor piețelor externe, iar prin diverse condiționări, pachetizări etc., să asigure o valorificare superioară a fondului de marfă disponibil. Iată deci o confirmare a celor expuse mai sus și anume că, în anumite condițiuni, derularea exporturilor trebuie să se facă prin modalități adecvate specificului. În condițiile întreprinderii noastre nu este indicată forma de export prin intermediul contractului de comision, ci a contractului economic de furnizare, încheiat între producători și întreprinderea specializată de comerț exterior.

Ioan BOTA
director general I.S.C.E. Exportlemn

În perioada 29 ianuarie — 3 februarie 1973, Munir Benjenk, vicepreședintele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, a făcut o vizită în țara noastră. În cursul vizitei oaspetele a avut întîlniri cu conducători ai unor ministere, bănci și unități economice.

• O necesitate: perfecționarea contractului de comision

IN DEZBATEREA inițiată de revista „Viața economică" au fost abordate pînă acum mai multe aspecte din complexul activității de comerț exterior. În cele ce urmează, mă voi referi numai la ceea ce s-ar cere perfecționat în materia contractului economic de comerț exterior pe bază de comision. După cum se știe, acest tip de contract economic a fost reglementat pentru prima dată în anul 1969. Dar actele normative ulterioare nu au precizat decît prea puțin drepturile și obligațiile care revin părților în cadrul acestui contract.

În literatura juridică ca și în revista „Viața economică" au fost discuții asupra unui aspect esențial privind acest contrat Art. 9 din H.C.M. nr. 2424/1969 prevede în mod expres că, în temeiul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision, întreprinderile de comerț exterior își desfășoară activitatea în relațiile cu piața externă, **acționînd în numele și pe contul unității producătoare.** Acest text nu poate avea decît semnificația încheierii contractului extern în numele și pe contul unităților interne. S-a susținut însă, în literatura juridică, pe unele argumente de text însă, mai ales, pe considerente de ordin practic că întreprinderile de comerț exterior specializate care lucrează în condiții de comision ar fi îndreptățite să încheie contractele externe nu în numele unităților interne, ci în numele lor propriu. Personal nu împărtășesc acest punct de vedere și constat că și în materialul publicat în nr. 4/1973 se consideră că încheierea contractelor externe se face în numele unităților din țară. Controversa nu este doar teoretică, ci cu însemnate consecințe practice. Contractul economic de comerț exterior pe bază de comision, astfel cum este reglementat prin dispozițiile normative astăzi în vigoare, are o figură juridică proprie, deosebită de aceea a contractului de comision reglementat de Codul comercial și de contractul de mandat, reglementat de Codul civil.

Pentru ca să producă efectele pe care legea le prevede, nu este suficient ca în raporturile interne să se încheie un contract economic de comerț exterior pe bază de comision, adică un contract care să-i confere întreprinderii de comerț exterior dreptul de a încheia un contract extern în numele și pe contul comitentului. Este neapărat necesar ca la extern, întreprinderea de comerț exterior să acționeze în acest fel, iar nu în nume propriu. Adică să încheie contractul extern în numele și pe contul unității care a împuternicit-o prin semnarea contractului economic de comerț exterior pe bază de comision. Dacă nu se procedează astfel, acest contract rămîne fără efect, deoarece, repetăm, el conferă întreprinderii de comerț exterior doar dreptul de a încheia un contract extern în numele și pe contul unității comitente, drept care într-un anumit sens, rămîne o virtualitate atîta timp cît contractul extern nu se încheie în mod corespunzător.

Cu alte cuvinte, dacă un contract economic de comerț exterior pe bază de comision, încheiat la intern în condițiile arătate, este urmat de încheierea unui contract extern de către întreprinderea de comerț exterior specializată în nume propriu, nu se mai pot produce, pe plan juridic, efectele recunoscute raporturilor de comision, astfel cum sînt ele reglementate în legislația în vigoare. Ar urma să se considere, pe plan intern, în măsura în care exportul ori importul s-au realizat, că între părți au existat raporturi obișnuite de furnizare, iar modul cum și-au executat părțile prestațiile să se aprecieze în funcție de regulile care guvernează aceste raporturi.

Analizînd contractul economic de comerț exterior pe bază de comision, astfel cum este el reglementat astăzi și se încheie de către organizațiile socialiste, se observă o insuficientă precizare a răspunderilor, mai ales în ceea ce privește întreprinderile de comerț exterior comisionare. H.C.M. nr. 2424/1969 se limitează în a enunța la art. 24 că aceste întreprinderi „răspund de realizarea contractelor externe de export împreună cu unitățile producătoare, precum și de încasarea valutei de la clienții externi" și că „suportă din veniturile proprii consecințele pentru prejudiciile externe care provin din vina lor, cum ar fi: prevederea unor clauze contractuale necorespunzătoare, erori în transmiterea comenzilor și ofertelor, alegerea unor parteneri de afaceri insolvabile".

S-a remarcat, pe drept cuvînt, că reglementarea sub acest aspect este lacunară, observîndu-se totodată lipsa unor penalități legale pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale. Această lipsă ar putea fi suplinită prin stipularea de către părți a unor penalități convenționale în temeiul art. 2 din H.C.M. nr. 306/1970. Din păcate însă, părțile recurg prea rar la această posibilitate oferită de lege.

Întrucît în raporturile de comision contravaloarea mărfurilor exportate pe care întreprinderea de comerț exterior comisionară are obligația s-o transmită unității producătoare după încasarea ei în valută de la beneficiarul extern nu are caracterul unui preț (doar comisionul datorat pentru prestațiile efectuate de întreprinderea de comerț exterior avînd caracter de preț), în cazul cînd se întîrzie transmiterea contravalorii mărfurilor exportate, nu se aplică penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 pentru întîrziere în plata prețului. Se ajunge astfel la situația vădit inechitabilă că aceeași unitate producătoare, atunci cînd livrează produsele unor beneficiari interni să dispună de acel instrument juridic eficient care este penalitatea prevăzută de H.C.M. nr. 306/1970 pentru a preîntîmpina întîrzierile în plata prețului produselor livrate sau de a obține sancționarea eficientă a organizațiilor socialiste beneficiare care întîrzie în mod nejustificat plata prețului, iar în cazul mărfurilor exportate în condiții de comision, să nu aibă la dispoziție acest instrument juridic. Această situație nejustificată din punct de vedere economic și juridic ar putea fi remediată prin fixarea unor penalități legale care să se aplice atunci cînd întreprinderile de comerț exterior comisionare întîrzie, fără justificare, să transmită unității producătoare contravaloarea la prețuri de vînzare interne a sumelor încasate în valută pentru mărfurile exportate.

În sfîrșit, perfecționarea relațiilor economico-juridice din cadrul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision cere reglementarea raporturilor ce se stabilesc prin acest contract în vederea realizării importurilor.

Asemenea reglementări lipsesc aproape cu desăvîrșire. Prevederile H.C.M. nr. 2424/1969 se referă, în quasi totalitatea lor, la export, fapt care a obligat atît părțile contractante cît și organele arbitrale să rezolve probleme legate de importurile realizate pe bază de comision folosind prin asemănare textele ce reglementează exportul. Actele normative care au urmat hotărîrii menționate nu oferă, nici ele, precizări și reguli de urmat în această materie. Este o lacună legislativă cu însemnate consecințe practice, deoarece o seamă de clauze esențiale nu sînt predeterminate pe cale normativă și nici convenite de către părți în contractele economice de comerț exterior pe bază de comision pe care le încheie.

I. ICZKOVITS
arbitru de stat la Arbitrajul de Stat Central

Tranzacții externe, acțiuni de cooperare

• *Produsele siderurgice românești și-au găsit cu succes plasamentul pe piața externă încă din primele zile ale anului 1973, ISCE Metalimport finalizînd pentru anul curent însemnate tranzacții. Amintim exportul către U.R.S.S. a 35 000 tone de tablă groasă, medie și subțire și material tubular, în R.S.F. Iugoslavia — 20 000 tone de laminate, R.F.G. — 15 000 tone de produse plate, Anglia — 1000 tone de produse aliate, Italia — 10 000 tone de produse plate.*

Pe linia importului, activitatea a fost intensă, contractele încheiate în lunile decembrie — ianuarie referindu-se în special la: laminate oțel din U.R.S.S. și R.S.F. Iugoslavia — 70 000 tone; table electrotehnice din Japonia, R.F.G., Italia — peste 10 000 tone; tablă cositorită din S.U.A. — 15 000 tone; material tubular din R.F.G., Austria, Suedia — 7 000 tone; table speciale din Suedia, R.F.G., Austria, Italia, Franța — 5 000 tone.

• *În revista britanică SULPHUR Nr. 102 — septembrie/octombrie 1972 — publicație de prestigiu în domeniul de specialitate al îngrășămintelor chimice — a apărut o amplă prezentare a activității Institutului de proiectare tehnologică pentru industria chimică anorganică și îngrășăminte — IPRAN. Publicația se oprește îndeosebi asupra uneia din ultimele realizări ale acestui institut în străinătate: instalația de acid sulfuric de la Samsun—Turcia, a cărei fotografie, apărută în revista SULPHUR, o redăm alăturat.*

INFORMATIE-DECIZIE

- Cadrele de specialiști — resursa nr. 1 a informaticii
- Implementarea unui sistem informațional echivalentă cu introducerea unei tehnologii de vîrf.
- Un domeniu ce se constituie treptat într-o ramură de activitate de sine stătătoare.
- Valoarea specialiștilor la nivelul valorii echipamentului de calcul.

Pînă în 1975 — 28 000 de informaticieni

CUM ÎI ASIGURĂM? (I)

OBȚINEREA rezultatelor concrete în introducerea și extinderea sistemelor informatice în economie depinde în mod direct și într-o măsură considerabilă de capacitatea de precizare a obiectivelor, de capacitatea de mobilizare și de utilizare a resurselor necesare. Existența unei concepții clare atît pentru etapa actuală cît și în perspectivă asupra rolului pe care trebuie să-l joace sistemele informatice moderne în activitatea economico-socială și asupra modului de abordare a activităților de proiectare și implementare a acestor sisteme, a stabilirii obiectivelor concrete și priorităților de realizare a lor, constituie o condiție deosebit de importantă pentru succesul acestei acțiuni. Materializarea concepției poate fi realizată numai atunci cînd sînt bine precizate resursele necesare și căile de asigurare și de utilizare rațională a acestora.

Principalele resurse sînt : **Cadrele de specialitate ; Mijloacele tehnice specifice** (de culegere, înregistrare, transmitere, prelucrare, arhivare a datelor etc.) ; **Instrumentele de utilizare a mijloacelor tehnice** (proiecte de sisteme informatice, modele de optimizare, prognoză, simulare, programe și sisteme de programe aplicative, sisteme de operare, limbaje de programare etc.) ; **Informația care se prelucrează.**

Indiscutabil, în domeniul proiectării, realizării și utilizării sistemelor informatice, ca de altfel și în celelalte domenii de activitate, cea mai importantă resursă o constituie cadrele. Practica demonstrează cu tărie că orice încercare de diminuare a rolului pe care trebuie să-l joace și îl joacă cadrele, în favoarea altei sau a altor categorii de resurse, se soldează cu rezultate necorespunzătoare. Caracterul axiomatic al rolului primordial pe care îl joacă cadrele în domeniul informaticii este și mai mult subliniat de complexitatea reclamată de utilizarea tehnicii electronice de vîrf pentru culegerea, transmiterea și prelucrarea datelor pe de o parte și de complexitatea adaptării „din mers" a sistemelor informaționale și decizionale la condițiile impuse de dezvoltarea actuală a societății noastre, pe de altă parte.

Se desprinde tot mai evident concluzia că activitățile de concepție, proiectare, implementare și menținere în funcțiune a sistemelor informatice moderne, cu întreaga lor gamă de variante, nu sînt de loc mai simple și mai facil de realizat decît aceleași activități din domeniul unei tehnologii actuale de vîrf. Se poate spune chiar că complexitatea activităților din domeniul informaticii se amplifică prin ritmul deosebit de înalt al introducerii și asimilării noilor cuceriri științifice și tehnologice specifice acestui domeniu, precum și prin ponderea deosebit de mare a caracterului de inedit al acestora. Comparativ cu tehnogia prelucrării petrolului sau cu tehnologia construcțiilor de mașini, unde există experiențe suficiente, și unde se poate vorbi chiar de tradiții de zeci de ani, în domeniul informaticii salturile calitative sînt deosebit de accentuate, alături de o necesitate de proliferare foarte mare. Ciclurile scurte de perfecționare și reînnoire a metodelor și tehnicilor de culegere, transmitere și prelucrare a datelor ridică probleme deosebite în asigurarea cadrelor necesare de specialiști, atît din punctul de vedere al numărului acestora, cît și din punctul de vedere al calității pregătirii lor. De aceste aspecte trebuie să se țină seama în recrutarea, pregătirea și utilizarea cadrelor de specialitate. Căutîndu-se a se da o rezolvare cît mai corespunzătoare acestor probleme, în practică se întîlnește foarte frecvent calea **pregătirii și utilizării cadrelor în informatică diferențiat pe tipuri sau grupe de activități omogene.** Rațiunea acestei căi devine tot mai evidentă pe măsură ce informatica ocupă o sferă tot mai mare de aplicabilitate. Luînd ca exemplu fie și activitatea obișnuită a unui centru de calcul electronic, se pot evidenția cîteva din activitățile care constituie specialități diferite în cadrul informaticii, cum sînt : proiectanți și organizatori ai activității unităților de prelucrare automată a datelor (directori de centre de calcul, șefi de servicii și sectoare din centrele de calcul ș.a.) ; analiști-proiectanți de sisteme informatice și analiști-proiectanți de probleme ; specialiști în modelarea matematică (cibernetică, cercetări operaționale etc.) ; programatori de sistem (pentru întreținerea și dezvoltarea sistemelor automate de operare a programelor de bibiliotecă etc.) ; programatori pentru aplicații ; ingineri și tehnicieni pentru întreținerea și depanarea echipamentelor de culegere, transmitere și prelucrare a datelor ; operatori pentru mașinile de pregătire a datelor ; operatori pentru calculatoare electronice.

GAMA PROFESIILOR într-un centru de calcul electronic poate fi mai largă. Aceasta depinde de complexitatea și dimensiunile activității din unitatea respectivă. Astfel, se mai pot întîlni controlori de date, dispeceri pentru conducerea operativă a sectoarelor de prelucrare a datelor, codificatori, bibliotecari pentru bibliotecile sau arhivele de programe și date, alături de profesiuni mai tradiționale ca planificatori, contabili etc. Și toate aceste categorii de personal trebuie să fie pregătite temeinic, iar pentru această pregătire trebuie să existe în prealabil profesori și instructori, specialiști de înaltă calificare.

Problemele legate de pregătirea și asigurarea cadrelor necesare, de exemplu, pentru organizarea și darea în funcțiune a unui centru de calcul electronic, nu sînt mai simple decît problemele similare ce se ridică la organizarea și darea în funcțiune a unei fabrici constructoare de mașini. Una dintre diferențele ce există între cele două genuri de tehnologii și care poate genera dificultăți mai mari în procesul de pregătire a cadrelor pentru centrele de calcul este aceea că o fabrică constructoare de mașini se instalează și se dă în funcțiune în cîteva luni de zile, iar un calculator electronic, în mod normal, numai în cîteva zile. Prin urmare, în acest din urmă caz, perioada de pregătire trebuie derulată înaintea momentului începerii instalării calculatorului electronic. Dat fiind necesitatea ca anumite categorii de personal să fie pregătite în cicluri de cîțiva ani de zile (analiști-proiectanți de sisteme, programatori pentru sisteme de operare, ciberneticieni sau organizatori de centre de calcul etc.) problema asigurării resursei principale — cadrele de specialiști — poartă un pronunțat caracter de previziune. Totodată, reiese necesitatea corelării cerințelor de cadre cu planurile de școlarizare ale instituțiilor de învățămînt superior și mediu de specialitate.

Un alt aspect specific al activității de prelucrare automată a datelor, care o diferențiază de aceea din unitățile cu tehnologii industriale și care reclamă un decalaj și mai mare al pregătirii și asigurării anumitor categorii ale cadrelor de specialitate, față de momentul instalării calculatorului electronic este acela că pentru prelucrarea electronică a datelor trebuie să se elaboreze o serie de proiecte de sisteme informatice, de modele economico-matematice și de programe *), alături de necesitatea pregătirii fișierelor de date pentru prelucrare. Aceasta este de fapt activitatea de concepție și proiectare care precede procesul de prelucrare curentă a datelor.

Din cele prezentate mai sus reiese necesitatea corelării atente a momentului instalării calculatorului electronic cu procesul de pregătire a diferitelor categorii de specialiști și cu activitățile de proiectare de sisteme, de elaborare de modele și programe și constituirea fișierelor de date.

Este demn de reținut un alt aspect specific asigurării de cadre de specialitate pentru activitatea centrelor de calcul electronic, a institutelor specializate sau a serviciilor de informatică de la unitățile social-economice și anume acela că, numărul de analiști-proiectanți de sisteme, programatori și specialiști în modelare necesari pentru realizarea unui sistem informatic de conducere cu mijloace de automatizare la nivelul, de exemplu, al unei unități economice productive, este în primii 4—5 ani de 3—4 ori mai mare decît în perioada următoare. Această situație este creată, pe de o parte, de necesitatea elaborării proiectelor, modelelor, programelor de execuție pe calculator, în bună parte în perioada precedentă instalării calculatorului, după care acestea, în mod normal, nu trebuie decît să fie perfecționate și dezvoltate, iar pe de altă parte, eficiența activității colectivului respectiv crește pe măsura acumulării de experiență (vezi fig. 1).

În preocuparea pentru asigurarea cadrelor necesare de specialitate în informatică trebuie să se plece de la faptul că sistemele de prelucrare a datelor, unitățile specializate în prelucrarea electronică a informației (centrele de calcul) se constituie treptat într-o ramură de activitate de sine stătătoare, cu problemele sale proprii de concepție și proiectare, cu profesiunile sale specifice, cu tehnologia sa, cu sistemele sale specifice de organizare și conducere.

Edificator în această privință sînt și prevederile Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972, prin care se trasează sarcina pregătirii pînă în anul 1975 a peste 28.000 de cadre de specialitate în domeniul informaticii și al sistemelor de prelucrare mecanizată a datelor.

ing. Valeriu PESCARU

---

* Este cunoscut că, în etapa actuală, bibliotecile proprii de programe oferite de firmele constructoare de calculatoare electronice nu satisfac cerințele de prelucrare automată a datelor ale unităților noastre economice.

GLOSAR

EROARE : diferența între o mărime măsurată, observată sau calculată și valoarea ei teoretică, ideală.

EROARE ABSOLUTĂ : Valoarea absolută a diferenței de mai sus ; de ex., dacă două mărimi au valorile ideale 10 și respectiv 1 000, iar valorile calculate sînt 14, respectiv 996, în ambele cazuri eroarea absolută este aceeași, adică 4.

EROARE RELATIVĂ : este raportul dintre eroarea absolută și valoarea ideală ; ea este exprimată de obicei în procente. În exemplul de mai sus erorile relative sînt respectiv 40% și 0,4%.

TRUNCHIERE : pierderea sau neglijarea unei sau unor cifre la capătul cel mai puțin semnificativ al unui număr. Erorile de trunchiere apar frecvent în calculatoarele numerice, datorită reprezentării numerelor printr-un număr finit de cifre. Erorile de truchiere pot apărea la modificarea bazei sistemului de numerație, la împărțiri, extrageri de rădăcini pătrate etc. Continuarea calculelor cu numere ce conțin erori de trunchiere conduce la propagarea și amplificarea erorilor.

ROTUNJIRE : trunchierea cifrei sau a cifrelor celor mai puțin semnificative și aducerea numărului rămas la o valoare cît mai apropiată de cea reală. În sistemul zecimal rotunjirea se efectuează adăugind 5 unități corespunzătoare la cifra ce urmează a fi trunchiată, după care se trunchiază ultima cifră. De exemplu, printr-o astfel de rotunjire 17.5 devine 18, iar 17,4 devine 17. Prin rotunjire, erorile datorite reprezentării finite a numerelor în calculator se micșorează în raport cu erorile de trunchiere.

PRECIZIA MULTIPLĂ : metodă care caută să micșoreze erorile de trunchiere folosind un număr mai mare de cifre pentru reprezentarea numerelor în calculator. De ex., în cazul preciziei duble lungimea termenelor din operațiile aritmetice este dublă în raport cu precizia simplă.

VIRGULĂ FIXĂ : sistem de reprezentare a numerelor în care poziția virgulei, care separă partea întreagă de cea fracționară, este fixă. Astfel, la prelucrarea numerelor întregi, virgula este presupusă a fi plasată la dreapta ultimei cifre.

VIRGULĂ MOBILĂ : sistem de reprezentare a numerelor în care poziția virgulei în raport cu extremitatea numărului, este variabilă. Un număr reprezentat în virgulă mobilă se compune din două părți : exponentul, care indică poziția virgulei și mantisa, compusă din cifrele cele mai semnificative ale numărului dat.

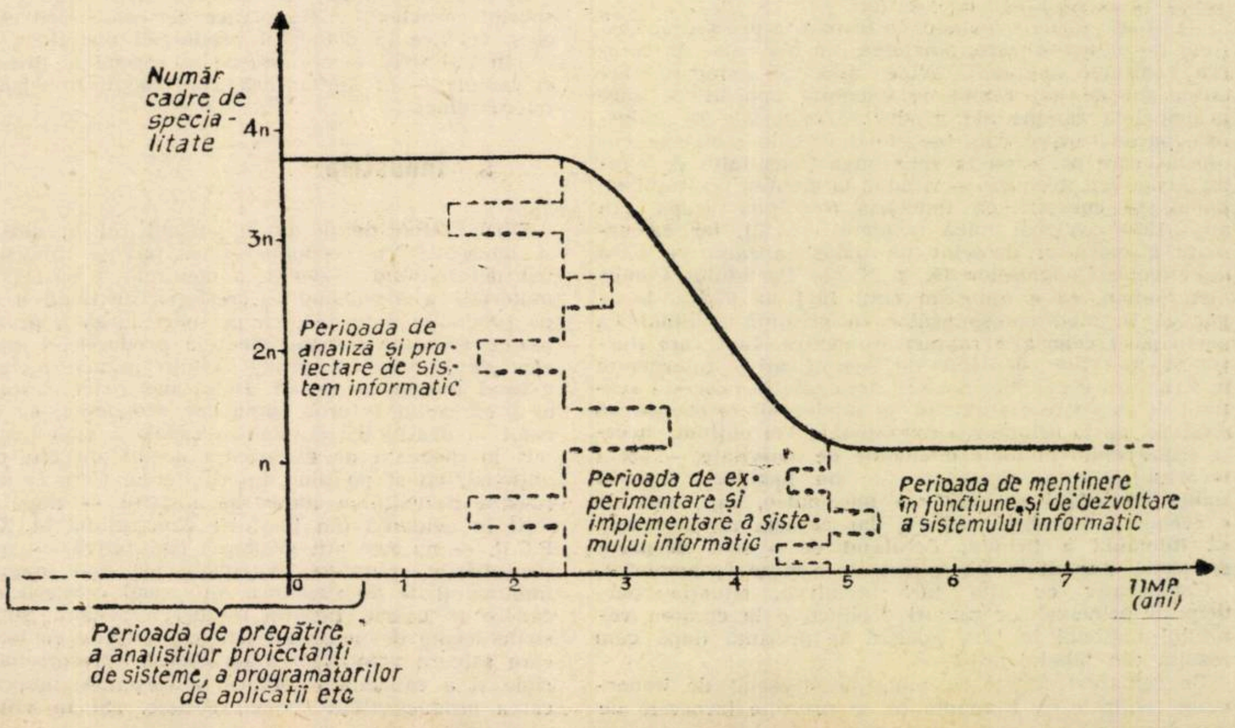

FIG. 1. — Dinamica necesarului de personal de concepție, proiectare și programare pentru un sistem informatic.

NOTĂ : — Perioadele sînt date cu aproximație pentru concepția și realizarea unui sistem informatic la nivel de întreprindere. Ele se scurtează corespunzător pentru sisteme sau lucrări de complexitate mai redusă.

concepte-teorii

COLABORAREA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCŢIEI MATERIALE (I)

CĂLĂUZIT de concepţia materialismului dialectic şi istoric şi ţinînd seama de legităţile obiective ale dezvoltării sociale, de condiţiile concrete economice şi de altă natură ale ţării noastre, Partidul Comunist Român a pus pe primul plan al programului economic, dezvoltarea prioritară a producţiei materiale, ca o condiţie fundamentală a progresului general al întregii societăţi. Ca urmare a înfăptuirii politicii partidului, economia românească a cunoscut, mai ales după Congresul al IX-lea al P.C.R., un amplu proces de dezvoltare şi modernizare a producţiei, în cursul căruia s-au produs mutaţii importante în structură, diversificarea ramurilor şi subramurilor ei, a avut loc o sporire considerabilă a potenţialului productiv al ţării, datorită, în primul rînd, creşterii şi modernizării în ritm susţinut a industriei.

Experienţa ţării noastre, ca şi a altor ţări socialiste demonstrează elocvent că dezvoltarea industriei constituie şi va constitui în continuare, unul din factorii primordiali ai lărgirii şi perfecţionării bazei tehnico-materiale a societăţii, a progresului şi civilizaţiei unui popor — suport trainic al asigurării independenţei şi suveranităţii naţionale. Opţiunile privitoare la dezvoltarea şi perfecţionarea structurii economiei naţionale au la bază realităţile ţării noastre, ţin seama în primul rînd de resursele naturale, ca şi de cele umane de care dispunem şi vom dispune în perspectivă. În acelaşi timp, la determinarea opţiunilor se are în vedere dezvoltarea economică pe plan mondial şi — în consecinţă — posibilităţile care decurg pentru propria noastră dezvoltare ca urmare a intensificării participării la diviziunea mondială a muncii, la circuitul economic mondial.

În condiţiile lumii contemporane, pentru orice ţară care vrea să se dezvolte în mod susţinut — şi cu atît mai mult pentru ţările mici şi mijlocii — încadrarea activă în diviziunea internaţională a muncii, participarea activă la schimburile internaţionale şi colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică, în condiţii reciproc avantajoase, cu tot mai numeroase ţări, reprezintă necesităţi de netăgăduit. **„Locul vechilor necesităţi satisfăcute prin produsele ţării respective** — încă Marx şi Engels scriau în Manifestul Partidului Comunist — **îl iau necesităţi noi, pentru satisfacerea cărora e nevoie de produse ale ţărilor celor mai îndepărtate şi ale climatelor celor mai variate“.** [1])

Astăzi, în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, mai mult decît oricînd, fiecare ţară, indiferent de mărimea sa, de volumul resurselor materiale de care dispune, de nivelul dezvoltării economico-sociale, de poziţia geografică, este în mod obiectiv determinată să participe la schimbul mondial de valori. În acest sens ţara noastră participă în primul rînd la schimburile de valori cu ţările sistemului mondial socialist — la diviziunea internaţională socialistă a muncii. Desigur că intensificarea participării ţării noastre şi, în general, a ţărilor sistemului mondial socialist la diviziunea internaţională socialistă a muncii este determinată de faptul că există o deosebire substanţială în ce priveşte nivelurile de dezvoltare economică, deosebire istoriceşte constituită. Pe de altă parte, la dezvoltarea relaţiilor contribuie şi similitudinea în orientarea dezvoltării lor economice într-un ritm susţinut, dezvoltare direcţionată în funcţie de concepţia elaborată de partidul său comunist în concordanţă cu specificul fiecărei ţări.

În toate ţările socialiste, ca urmare a procesului susţinut de industrializare, ponderea cea mai mare în crearea venitului naţional revine industriei, pondere care creşte an de an. Luînd ca exemplu aportul pe care principalele ramuri ale producţiei materiale — industria, agricultura şi construcţiile din ţările socialiste europene, care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — îl aduc la crearea venitului naţional, se constată că industria României ocupa în anul 1960 cea mai mică pondere (42,1%), iar ca urmare a efortului deosebit de industrializare, pe baza directivelor Congreselor IX şi X ale Partidului Comunist Român, ea a ajuns în anul 1971, la 57,4%. Desigur că în mod corespunzător se prezintă şi dinamica participării celorlalte ramuri productive, fapt care ilustrează mutaţiile deosebit de semnificative intervenite în structura economiei noastre naţionale în procesul susţinut de depăşire a stadiului de subdezvoltare economică moştenit de la orînduirea capitalistă. **„Am obţinut succese remarcabile în toate domeniile de activitate** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **am lichidat situaţia slabei dezvoltări pe care am moştenit-o, am construit o economie socialistă unitară, dar aceasta nu înseamnă că România a lichidat decalajul ce o mai desparte de ţările dezvoltate din punct de vedere economic“** [2]).

Comparativ cu alte ţări socialiste, situaţia participării principalelor ramuri productive la crearea venitului naţional în ţara noastră se prezintă după cum rezultă din tabelul nr. 1.

De remarcat faptul că mutaţiile deosebit de importante realizate de România în ce priveşte izvoarele de formare a venitului naţional au avut loc în condiţiile unei creşteri continue a volumului absolut al acestuia; în anul 1971 volumul venitului naţional a fost de 2,27 ori mai mare decît în anul 1960. De asemenea, trebuie arătat că şi celelalte ţări la care ne referim au obţinut în aceeaşi perioadă (1971/1960) creşteri importante. Astfel, în Bulgaria s-a realizat o creştere de 2,07 ori, în U.R.S.S. de 1,84 ori, în Ungaria de 1,75 ori, în Polonia de 1,74 ori, în R.D. Germană de 1,62 ori, în Cehoslovacia de 1,53 ori.

Tabel nr. 1

Ţara	Industria		Agricultura		Construcţiile	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	42,1	57,4	34,8	22,3	8,9	9,6
Bulgaria	45,6	51,0	31,5	23,0	7,1	9,0
Cehoslovacia	63,4	62,2	14,7	10,6	10,7	11,7
R. D. Germană	46,4	61,4	16,4	10,7	7,0	8,4
Polonia	47,0	58,5	23,3	13,4	9,3	9,7
Ungaria	60,1	41,7	22,5	18,3	10,4	13,2
U.R.S.S.	52,3	52,4	20,5	20,1	10,0	10,9

Ca urmare a situaţiei economice istoriceşte moştenite, cu toate eforturile susţinute făcute şi rezultatele obţinute, în prezent România se găseşte în urma multor ţări ale lumii şi în mod concret în comparare cu ţările socialiste amintite mai sus, din punct de vedere al dezvoltării economice, ea avînd un venit naţional pe locuitor de numai 500—600 dolari/an. Dar ca urmare a eforturilor depuse de popor sub conducerea Partidului Comunist Român în direcţia dezvoltării susţinute a economiei naţionale, ca urmare a recentelor măsuri luate de conducerea de partid şi de stat de a se realiza cincinalul în curs înainte de termen, a entuziasmului oamenilor muncii, România va reuşi, aşa după cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, să se plaseze în anul 1975 în rîndul ţărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică.

La această marcantă operă de ridicare a economiei româneşti pe noi culmi ale progresului, un aport esenţial îl vor aduce relaţiile economice internaţionale ale ţărilor noastre, relaţiile de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică în primul rînd cu ţările socialiste, ţări de care România este legată prin comunitatea de orînduire, prin comunitatea în atingerea ţelului final — comunismul.

Adîncirea şi perfecţionarea în continuare a colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările socialiste îşi aduce o contribuţie tot mai mare la dezvoltarea mai rapidă a forţelor de producţie în condiţiile atingerii celui mai înalt nivel tehnico-ştiinţific în conformitate cu cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, al sporirii eficienţei economice a producţiei sociale şi creşterii în cît mai mare măsură a productivităţii muncii, fapt care va conduce la perfecţionarea structurii şi la creşterea volumului producţiei, asigurîndu-se astfel necesităţile sporite ale ţărilor respective, pe o perspectivă îndelungată, în combustibili, energie şi materii prime, utilaje moderne, produse chimice, agricole, alimentare etc. În acelaşi timp, dezvoltarea colaborării economice va conduce la creşterea capacităţii şi stabilităţii pieţei socialiste mondiale, la consolidarea poziţiilor ţărilor socialiste în economia mondială şi va permite desfăşurarea procesului de apropiere şi egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a ţărilor socialiste.

Toate acestea vor duce în mod logic la creşterea nivelului de trai material şi cultural al popoarelor din ţările socialiste.

Totodată ţările socialiste — în conformitate cu politica coexistenţei paşnice promovată de către acestea, în interesul progresului economic şi social şi pornind de la faptul că diviziunea internaţională socialistă a muncii se desfăşoară în condiţiile existenţei divizunii mondiale a muncii, dezvoltă continuu legăturile lor economice şi tehnico-ştiinţifice cu celelalte ţări indiferent de orînduirea lor socială şi de stat, pe baza egalităţii depline în drepturi, respectării suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecului în treburile interne, manifestării liberului consimţămînt şi avantajului reciproc.

Colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică în domeniul producţiei materiale cu ţările socialiste şi în mod special cu ţările membre ale CAER constituie fundamentul întregului eşafodaj al relaţiilor de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică ale României cu aceste ţări. Organizarea pe baze moderne, corespunzătoare cerinţelor epocii contemporane, cerinţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, a acestor relaţii, constituie chezăşia dezvoltării colaborării în toate domeniile, a creşterii continue a volumului schimburilor materiale şi spirituale dintre ţările noastre.

În cele ce urmează vom încerca să prezentăm în mod succint caracteristicile specifice ale colaborării economice şi tehnice în domeniul producţiei materiale, respectiv în industrie — oprindu-ne în special la principalele ei ramuri — în agricultură, construcţii, transporturi şi telecomunicaţii.

1. Industria

INDUSTRIA deţine un important rol în dezvoltarea şi modernizarea economiei unei ţări — industrializarea determinînd dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, creşterea susţinută a forţelor de producţie, introducerea pe scară largă a progresului tehnic în toate compartimentele producţiei materiale, conduce la sporirea productivităţii muncii sociale, la avîntul întregii economii. Rolul industriei ca promotor al progresului tuturor ramurilor economiei, ca dinamizator al dezvoltării economico-sociale a unei ţări a fost pus în evidenţă de experienţa acumulată atît pe plan naţional, cît şi pe plan internaţional. Ceea ce caracterizează dezvoltarea industriei noastre — după cum a ieşit în evidenţă din lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. — nu este atît creşterea cantitativă, cît mai ales schimbările calitative, exprimate cel mai pregnant în îmbunătăţirile de structură, în sensul creşterii cu precădere în cadrul fiecărei ramuri a acelor subramuri strîns legate de progresul tehnico-ştiinţific contemporan, care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale şi a capacităţii tehnice, a forţei de muncă, ridicarea productivităţii muncii sociale. **„Şi în viitor** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R. — **în centrul politicii partidului nostru rămîne industrializarea ţării, dezvoltarea cu precădere a industriei grele, în special a industriei constructoare de maşini — fără de care nu sînt posibile ridicarea patriei noastre la un grad înalt de civilizaţie şi bunăstare, înaintarea spre comunism“** [3]).

Este pe deplin justificat faptul că în procesul dezvoltării lor economice, ţările socialiste pun un accent deosebit pe dezvoltarea şi modernizarea industriei, realizîndu-se în acest sens ritmuri înalte de creştere economică. Exemplificînd aceasta, prin rezultatele obţinute în perioada 1960—1971, perioadă în care producţia globală industrială a României a crescut de 3,75 ori, iese în evidenţă, de asemenea, efortul depus de ţara noastră pentru lichidarea decalajului care o mai desparte de ţările cu o economie dezvoltată. Principalele date privind creşterea producţiei globale industriale, privind ritmul mediu de creştere a acesteia în cincinalul 1966—1970, precum şi ritmul de creştere a producţiei obţinute în anul 1971 comparativ cu celelalte ţări socialiste europene care participă la activitatea CAER, se prezintă aşa cum rezultă din datele de mai sus.

Tabel nr. 2

Ţara	Indicele de creştere a producţiei globale industriale 1960 = 100			Ritmul mediu de creştere (%) a producţiei globale industriale pe perioada 1966—1970	Ritmul de creştere (%) a producţiei globale industriale în anul 1971
	1965	1970	1971		
România	191	334	373	11,9	11,7
Bulgaria	174	293	319	10,9	9,1
Cehoslovacia	129	179	191	6,7	6,9
R. D. Germană	132	181	191	6,6	5,6
Polonia	150	223	240	8,3	7,7
Ungaria	144	193	203	6,1	5,0
U.R.S.S.	151	227	245	8,5	7,7

Practica dezvoltării economice pe plan mondial şi îndeosebi practica edificării construcţiei socialiste în ţările sistemului mondial socialist, demonstrează că dezvoltarea în ritmuri susţinute a industriei contribuie la satisfacerea cerinţelor obiective ale progresului, asigură satisfacerea tot mai deplină a nevoilor sociale, contribuie la ocuparea în cadrul diviziunii internaţionale socialiste a muncii a unui loc corespunzător stadiului şi perspectivelor de dezvoltare ale economiei naţionale. În acest context industria mijloacelor de producţie — în condiţiile realizării unei corelări, în funcţie de cerinţele perioadei respective, a celor două mari subdiviziuni ale industriei (ramurile ce produc mijloace de producţie şi cele ce produc bunuri de consum) — deţine desigur rolul important în înfăptuirea reproducţiei lărgite.

Pornind de la această legitate în marea majoritate a ţărilor socialiste asistăm la un proces de creştere a ponderii producţiei mijloacelor de producţie în valoarea totală a producţiei globale industriale, ritmurile de creştere ale celor două mari subdiviziuni ale industriei variind de la ţară la ţară şi de la perioadă la perioadă. Cu toate că în majoritatea ţărilor socialiste se constată o tendinţă de apropiere a ritmurilor de creştere a celor două mari subdiviziuni ale industriei, va continua să se menţină o prioritate importantă în creşterea absolută a volumului producţiei mijloacelor de producţie avînd in vedere ponderea considerabilă pe care aceastea o ocupă în volumul producţiei globale industriale a fiecărei ţări în etapa actuală.

Examinînd acest proces pe baza datelor statistice ale ţărilor socialiste din Europa, membre ale CAER, se constată că şi în această direcţie iese în evidenţă efortul susţinut al ţării noastre pentru industrializare, pentru asigurarea unei reproducţii lărgite stabile. Ponderea mijloacelor de producţie creşte în perioada 1960—1971, în România, cu aproape 8%, la o bază a acestei ponderi de 62,8% în anul 1960, iar comparativ cu ţările menţionate se prezintă după cum urmează:

Tabelul nr. 3

Ţara	Ponderea mijloacelor de producţie (grupa „A“)		Ponderea bunurilor de consum (grupa „B“)	
	1960	1971	1960	1971
România	62,8	70,7	37,2	29,3
Bulgaria	47,2	56,0	52,8	44,0
Cehoslovacia	59,2	61,8	40,8	38,2
R. D. Germană	66,5	71,0	33,5	29,0
Polonia	57,0	63,9	43,0	36,1
Ungaria	66,0	63,5	34,0	36,5
U.R.S.S.	72,5	73.4	27,5	26,6

Este astăzi recunoscut în mod unanim faptul că dezvoltarea multilaterală şi consolidarea fiecărei ţări socialiste în parte reprezintă condiţia hotărîtoare a mersului înainte a întregului sistem mondial socialist. Dezvoltarea cu succes a economiei naţionale şi perfecţionarea relaţiilor sociale, progresul multilateral al fiecărei ţări socialiste corespund intereselor cauzei comune a socialismului.

Radu CONSTANTINESCU

1) K. Marx şi F. Engels — Opere, Vol. 4, pag. 470, Editura Politică, Bucureşti, 1968.

2) Nicolae Ceauşescu — Raport la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român 19—21 iulie 1972, pag. 87, Editura Politică, Bucureşti, 1972.

3) Nicolae Ceauşescu — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. I, pag. 20, Editura Politică, Bucureşti, 1968.

metodologie

EVIDENŢA AVUŢIEI NAŢIONALE

O EVIDENŢĂ generală a avuţiei naţionale ar putea fi organizată după părerea noastră, numai după ce se vor întocmi evidenţe parţiale, cuprinzînd elementele patrimoniale pe următoarele forme de proprietate: inventarul patrimoniului statului; evidenţa bunurilor din patrimoniul organizaţiilor cooperatiste; evidenţa patrimoniului organizaţiilor obşteşti şi situaţia bunurilor aflate în proprietatea populaţiei.

Metodele de lucru şi modul de organizare, în cadrul acestor evidenţe parţiale variază în raport cu:

— modul cum este organizată evidenţa bunurilor la unităţi;

— natura bunurilor şi modul în care pot fi grupate;

— caracterul de durabilitate a acestor bunuri (dacă apar sub o formă neschimbată de la un an la altul sau sînt bunuri de scurtă durată, ce se consumă sau se transformă etc.);

— împrejurarea dacă sînt sau nu evaluate în evidenţele unităţilor;

— posibilitatea de a culege datele în urma operaţiunii de inventariere şi reevaluare a bunurilor, sau din evidenţele contabile cu ajutorul unor formulare anexate la dările de seamă contabile anuale ale unităţilor, sau pe baza unor anchete, recensăminte ale bunurilor populaţiei, cercetări selective etc.

În efectuarea evidenţelor parţiale ar urma să se ţină seama de următoarele:

La unităţile economice şi la instituţiile de stat mijloacele fixe sînt grupate în evidenţa analitică pe categoriile de bunuri stabilite în clasificarea fondurilor fixe din economia naţională, iar materialele şi produsele, după clasificarea unitară a produselor şi serviciilor din economia naţională, clasificaţii ce se aplică în ultimii ani (începînd din 1969 — respectiv 1972).

Vor trebui cuprinse şi unele elemente din grupa resurselor naturale care în prezent nu sînt evaluate, ca de exemplu: terenuri arabile, păşuni şi fîneţe, grădini, plantaţii viti-pomicole, păduri, terenurile pe care sînt clădiri, construcţii etc. şi curţile respective, precum şi drumurile (şosele naţionale, judeţene, comunale), podurile, străzile, pieţele, parcurile şi stadioanele. Pentru acestea vor trebui stabilite criterii de evaluare.

Unele categorii de bunuri figurează în evidenţele unităţilor cu valori simbolice, ca de exemplu: obiectele de artă, valorile de muzeu şi monumentele. Altele nu au fost reevaluate cu ocazia inventarierii din 1964, rămînînd cu valorile stabilite acum 25 de ani (mijloacele fixe ale instituţiilor de stat cu excepţia clădirilor, ca de exemplu: aparatele şi instalaţiile de laborator, mijloacele de transport etc.) Şi pentru acestea vor trebui stabilite noi valori.

Dar chiar la elementele patrimoniale care apar în evidenţele unităţilor economice cu valoare, vor trebui să se prelucreze datele furnizate de dările de seamă contabile, pentru a se scădea din valoarea de înlocuire din bilanţ, expresia valorică a uzurii şi a se trece în inventarul patrimoniului statului cu valoarea rămasă, întrucît acesta trebuie să reflecte valoarea reală a bunurilor. Pentru clădirile şi construcţiile instituţiilor bugetare va trebui să se pornească de la valorile stabilite în 1964 şi să se stabilească expresia valorică a uzurii, care ar urma să se scadă pentru a se ajunge la valoarea reală.

În ceea ce priveşte evaluarea bunurilor, atît în 1948 cît şi în 1964 s-au dat indicaţii cum să se facă această operaţiune. Astfel, cu ocazia inventarierii de la 31 decembrie 1948, Ministerul Finanţelor a stabilit criterii precise de evaluare, indicîndu-se preţurile unitare pentru terenuri agricole (pe categorii şi clase), pentru bălţi, păduri, terenuri clădite şi terenuri virane, pentru clădiri şi construcţii, monumente, poduri, şosele (pe feluri de lucrări şi terasament) etc. Evaluarea maşinilor, vehiculelor şi mobilierului s-a făcut la preţurile din momentul inventarierii minus uzura. Evaluarea mijloacelor fixe la 31 decembrie 1964 s-a făcut de asemenea pe baza unor indicaţii precise elaborate de „Comisia centrală pentru inventarierea şi reevaluarea fondurilor fixe, care a întocmit cataloage pe categorii de mijloace fixe cu valorile respective. Lucrări similare vor trebui elaborate şi în prezent. Bunurile menţionate mai sus au caracter de durabilitate, ceea ce permite să se facă inventarierea lor la perioade mai lungi, de exemplu o dată la 5 ani, urmînd ca anual să se prezinte numai situaţii cuprinzînd creşteri prin investiţii noi, îmbunătăţiri funciare, achiziţii etc. şi scăderi prin casări.

Transferurile din proprietate de stat în proprietatea organizaţiilor cooperatiste ar urma să fie ţinute într-o evidenţă aparte.

Pe lîngă aceste bunuri, care figurează în patrimoniul statului ani de-a rîndul în formă neschimbată, mai sînt şi bunuri consumabile sau bunuri care se prelucrează în fabrici sau se consumă. Inventarul le va cuprinde şi pe acestea în stocurile de la finele anului, iar în situaţiile ce se vor întocmi ulterior s-ar cuprinde variaţia stocurilor, adică diferenţa între valoarea de la începutul anului anterior şi a anului respectiv. În grupa materialelor se cuprind: materiile prime şi materialele, combustibilul, obiecte de inventar de mică valoare sau de scurtă durată, producţia neterminată şi produse finite.

Pe lîngă valoarea stocurilor de materiale în inventarul patrimoniului statului ar urma să se cuprindă şi investiţiile neterminate, aşa cum rezultă din lucrările de inventariere ce se întocmesc de întreprinderi şi organizaţiile economice de stat şi de instituţii la finele anului, cum şi din dările de seamă contabile.

De asemenea şi rezervele de stat conform datelor din bilanţurile întreprinderii care administrează astfel de materiale.

Numerarul din casieriile întreprinderilor şi ale instituţiilor, conform datelor din bilanţul acestora, soldurile din conturile de la C.E.C. şi bănci şi stocul de metale preţioase conform bilanţului Băncii Naţionale formează alte categorii ce trebuie să figureze.

În inventarul patrimoniului statului intră şi drepturile şi obligaţiile ce rezultă din raporturile economice şi financiare cu străinătatea. Disponibilităţile în devizele statului şi valutele vor forma şi ele o poziţie separată în inventar.

Din dările de seamă contabile anuale ce se întocmesc de administraţiile financiare se vor putea extrage rămăşiţele de impozite, taxe, amenzi, imputaţii şi despăgubiri. Acestea reprezintă drepturile de încasat ale statului la finele anului.

Într-o poziţie aparte ar trebui trecute şi decontările cu terţi (debitori, clienţi şi alte creanţe) ce se pot extrage din bilanţurile întreprinderilor şi instituţiilor de stat; ele se trec numai pentru evidenţă deoarece reprezintă pentru unele întreprinderi sau instituţii drepturi, iar pentru altele obligaţii, compensîndu-se astfel.

Ar trebui cuprinse şi bogăţiile subsolului, în măsura în care vor fi prezentate situaţii de către Comisia Republicană de Rezerve Geologice, care are sarcina de a organiza evidenţa centralizată a rezervelor de substanţe minerale utile şi de a stabili rezervele geologice de bilanţ şi în afară de bilanţ.

Inventarul patrimoniului statului nu reprezintă o centralizare mecanică a datelor din bilanţurile contabile ale întreprinderilor şi organizaţiilor economice de stat, pe ramuri şi ale instituţiilor, pe ministere şi celeltalte organizaţii centrale, el urmînd a fi rezultatul unor prelucrări complexe a acestor date.

LA ORGANIZAREA **evidenţei patrimoniului organizaţiilor cooperatiste** ar urma să se ţină seama, în ce priveşte evaluarea terenurilor aparţinînd C.A.P.-urilor, de preţurile ce se vor stabili pentru terenurile aparţinînd I.A.S.-urilor, iar la celelalte categorii de bunuri (mijloace fixe şi materiale) şi mijloace băneşti — de gruparea lor din evidenţele contabile ale cooperativelor agricole de producţie, cooperativelor meşteşugăreşti şi cooperativelor de consum.

Bunurile consumabile vor apare în evidenţa ce se întocmeşte la început ca stocuri la finele anului respectiv — ca şi în inventarul patrimoniului statului — iar ulterior se vor cuprinde variaţiile de stocuri de la un an la altul.

În legătură cu **patrimoniul organizaţiilor obşteşti** s-ar putea culege datele necesare organizării unei situaţii iniţiale printr-o inventariere a bunurilor, folosind criterii şi metode elaborate pentru sectorul instituţiilor de stat. Completarea situaţiei în anii următori s-ar putea face prin comunicarea valorii investiţiilor anuale şi a stocurilor de materiale de la finele anului, a soldurilor din conturile C.E.C. şi bănci etc.

EVIDENŢA **bunurilor ce aparţin populaţiei** se va putea realiza printr-un recensămînt al lor, al construcţiilor, terenurilor şi averii mobile, iar creşterile anuale, prin noile investiţii în construcţii şi clădiri şi variaţia stocurilor de materiale se vor putea culege de către Direcţia Centrală de Statistică, prin investigaţii, recensăminte, anchete, bugete de familie etc.

La organizarea evidenţei generale a avuţiei naţionale se va avea în vedere că nu trebuie să fie cuprinse relaţiile de decontare dintre diferitele sectoare componente, întrucît ceea ce reprezintă un drept pentru un sector este în acelaşi timp o obligaţie pentru alt sector, astfel că se compensează şi nu constituie pe întreaga economie elemente de avere.

dr. Lucian TURDEANU

RECENZIE

DIVIZIUNEA MUNCII ŞI SCHIMBUL DE ACTIVITĂŢI

„SCHIMBUL socialist de activităţi în România" — lucrare apărută în acest an sub semnătura lui Gavril Horja[1]) — este un studiu monografic de sinteză, cu o problematică întinsă: raporturile dintre diviziunea muncii şi schimbul de activităţi, formele nemijlocite şi mijlocite ale acestuia, evoluţia lor istorică, particularităţile schimbului de activităţi în socialism, relaţiile de muncă, schimbul de mărfuri, raportul muncă fizică-muncă intelectuală, dezvoltarea sferei serviciilor etc.

Ideea fundamentală a studiului este dependenţa strictă dintre schimbul de activităţi şi diviziunea muncii. Această idee străbate întreaga carte şi ordonează logic arhitectura ei. Din lucrare rezultă implicit concluzia că diviziunea muncii — această componentă a forţelor de producţie — îşi găseşte corespondentul pe planul relaţiilor economice şi sociale în schimbul de activităţi. De aici rezultă: a) dezvoltarea schimbului ca urmare a creşterii şi perfecţionării forţelor de producţie, ceea ce face, între altele, ca numeroase aspecte ale sale să fie comune capitalismului şi socialismului şi b) modificarea esenţei schimbului de activităţi ca urmare a modificărilor în cadrul relaţiilor de proprietate. Celei de-a doua teze autorul îi acordă cea mai mare atenţie neglijînd, după cum ni se pare, pe cea dintîi.

Important este însă faptul că Gavril Horja reuşeşte să dezvăluie multilateral cauzele economice şi sociale ale schimbului socialist de activităţi, să surprindă şi să explice legităţile, direcţiile şi particularităţile amplificării diferitelor forme ale acestuia pe măsura dezvoltării şi perfecţionării proprietăţii socialiste. Un anumit loc în lucrare îl ocupă raporturile dintre cointeresarea materială şi dezvoltarea formelor de schimb şi, în legătură cu aceasta, explicarea motivelor creşterii şi perfecţionării celor din urmă.

Am remarcat interesul pe care autorul îl acordă schimbului dintre oraş şi sat, respectiv dintre industrie şi agricultura cooperatistă. Subliniind importanţa livrărilor în creştere ale agriculturii către celelalte ramuri, autorul se opreşte la cunoscutele rămîneri în urmă ale acesteia, cauzate, după părerea sa, de folosirea incompletă mai ales în trecut a posibilităţilor şi rezervelor producţiei agricole. Deşi aprecierile făcute în această privinţă sînt incontestabil juste, rămînem cu impresia că autorul neglijează unele aspecte calitative, esenţiale ale acestui schimb. Argumentul de bază al autorului că schimbul de mărfuri este în ultimă analiză schimb de muncă, nu este după părerea noastră suficient pentru caracterizarea schimbului de activităţi dintre industrie şi agricultură, dintre oraş şi sat şi aceasta pentru că, în acest caz, schimbul de mărfuri are loc între proprietari diferiţi şi trebuie să se desfăşoare ca un schimb de echivalente. Echivalenţa constă în schimbul de valori egale, pe care socialismul îl afirmă ca o condiţie a alianţei muncitoreşti-ţărăneşti şi a dezvoltării ambelor ramuri. Este adevărat că autorul subliniază importanţa pîrghiilor economice în extinderea relaţiilor dintre oraş şi sat şi, în continuare, importanţa creşterilor de preţuri din ultimii ani la produsele cumpărate de stat din agricultură — care au constituit modalităţi ale echivalării schimbului, dar rămîne prea sumară concluzia că schimbul de echivalente are un rol decisiv în dezvoltarea atît a livrărilor reciproce de mărfuri dintre stat şi cooperative, cît şi a producţiei agricole.

Urmărind adîncirea diviziunii muncii, Gavril Horja semnalează o serie de fenomene şi procese noi a cărora esenţă este integrarea profesională, determinată după părerea noastră decisiv de actuala revoluţie în tehnică şi ştiinţă. Integrarea este tratată ca un aspect al legii alternării muncii, al cărei aspect principal ar fi, după autor, însuşirea de către un lucrător a mai multe meserii. Autorul aduce numeroase şi convingătoare exemple de integrare profesională a muncii în economia noastră actuală, dar în concepţia sa integrarea rămîne, în esenţă, o trăsătură a muncii comuniste, aşa cum apare la Marx şi Lenin, şi o chestiune a viitorului.

Pe de altă parte, chiar în condiţiile noastre problema nu poate fi limitată la aspectele integrării profesionale. Asistăm la un proces amplu de integrare a muncii fizice cu cea intelectuală şi la un alt proces la fel de important de integrare a muncilor industriale şi agricole. Acest aspect al integrării nu poate fi limitat la dezvoltarea colaborării şi intrajutorării socialiste dintre clasa muncitoare şi intelectualitate, sau dintre muncitori şi ţărani. O asemenea tratare a problemei este, după părerea noastră, cauzată şi de faptul că autorul caută explicaţii ale integrării muncii, cu prioritate în domeniul relaţiilor de producţie.

Aproape o treime din paginile cărţii este consacrată unor probleme foarte actuale ale practicii noastre economice: organizării muncii şi producţiei în unităţile socialiste, specializării şi cooperării, modernizării activităţii comerţului, perfecţionării aprovizionării tehnico-materiale, schimbului intercooperatist de activităţi etc. Cititorul va găsi în aceste pagini explicaţii şi soluţii noi, convingătoare, bazate pe argumente teoretice solide, confruntate competent cu realităţile şi practica noastră economică.

Semnalăm aprecierile lui Gavril Horja cu privire la cooperarea interuzinală, la supleţea sistemului de aprovizionare tehnico-materială, la modernizarea activităţii comerţului, la direcţiile de creştere şi la rolul prestărilor de servicii etc. Sînt interesante, de asemenea, consideraţiile autorului despre intensificarea legăturilor dintre producţie şi cercetare ca şi cele despre scurtarea ciclului cercetare ştiinţifică — aplicare tehnologică etc.

Prin „Schimbul socialist de activităţi în România", Editura Academiei continuă seria apariţiilor sale în domeniul teoriei economice a socialismului cu o lucrare ce nu poate lipsi din biblioteca cercetătorului ştiinţific, a economistului din practică, a studentului etc.

prof. dr. Ion BLAGA
asist. Vasile ROŞU

1) GAVRIL HORJA: Schimbul socialist de activităţi în România. Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1972, 254 pagini.

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Milton Friedman şi metodologia ştiinţei economice

LUCRĂRILE economice cu pretenţii teoretice consideră eseul lui Milton Friedman „Metodologia ştiinţei economice pozitive"[1]) un important punct de reper. Autorul porneşte de la ideea că ştiinţa economică cuprinde două mari subdiviziuni: **ştiinţa economică pozitivă şi ştiinţa economică normativă.** Prima, căruia îi este consacrat eseul, îşi propune să furnizeze un sistem de generalizări care pot fi utilizate în formularea unor predicţii concrete asupra modificărilor realităţii economice. Cea de a doua emite judecăţi de valoare asupra oportunităţii realizării predicţiilor şi elaborează măsuri. Între cele două subdiviziuni nu există o linie de demarcaţie netă.

M. Friedmann defineşte teoria economică ca fiind un ansamblu de ipoteze caracterizate prin consistenţă şi rigurozitate axiomatică. Din acest prim punct de vedere, teoria apare ca un ansamblu de tautologii ce se bucură de anumite proprietăţi (non-contradicţie, exhaustivitate etc.). Pînă aici nu avem de-a face decît cu un **sistem analitic de clasare** a unor abstracţii, dar abstracţii ce trebuie să aibă o contraparte empirică şi, prin aceasta, să poată fi utilizate ca instrumente în analiza unor probleme concrete. De aceea, din alt punct de vedere, teoria trebuie să aibă putere predictivă. Aci este enunţată ideea principală şi mult comentată a eseului: **singurul criteriu de verificare a unei ipoteze ştiinţifice,** în speţă economice, **este calitatea predicţiei formulate pe baza ei.**

În bună tradiţie neopozitivistă, M. Friedman consideră că experimentul nu poate verifica o ipoteză (cel mult o poate infirma). El susţine în mod paradoxal că, în cazul în care, pe baza unui sistem de ipoteze ce contravin realităţii, se pot desprinde predicţii corecte, acest sistem de ipoteze trebuie considerat corect. Cu acest prilej este deschisă, cu vervă polemică, o discuţie ce avea să facă epocă în rîndul economiştilor, discuţie privind **realismul ipotezelor.** M. Friedman consideră că realismul ipotezelor este o problemă lipsită de importanţă atîta timp cît pe baza lor se pot face predicţii corecte. După M. Friedman, omul economic se comportă **ca şi cum** ar efectua un calcul marginal.

DISCUŢIA a fost deosebit de amplă. La un colocviu, desfăşurat sub preşedenţia lui Fritz Machlup, privind probleme de metodologie[2]), s-au conturat două atitudini deosebite. Unii (Ernest Nagel, A. Papandreou) — şi-au dat adeziunea de principiu la ideile lui Friedman, dar au încercat să nuanţeze punctul său de vedere şi să atenueze unele intransigenţe. Aceştia au încercat, cum spunea cu maliţie P.A. Samuelson, să-l salveze pe M. Friedman de sine însuşi. Alţii (printre care, în primul rînd, Samuelson) — au negat aproape în totalitate contribuţia friedmaniană. A. Papandreou îşi propune să adîncească ideea necesităţii, preconizate de Friedman, a **specificării condiţiilor** ca o cerinţă a modelării corecte. El introduce şi formalizează conceptul **de taxonomie,** prin care se înţelege, într-o primă aproximare, proprietatea teoriilor corecte de a fi compuse din modele însoţite de specificaţii precise. La rîndul său, Nagel subliniază, de pildă, că ipoteza poate fi nerealistă în mai multe sensuri, care nu ne sînt deloc indiferente. Lipsa de realism a ipotezei se poate explica prin caracterul ei: a) de aproximare, de abstracţie; b) de descriere a unei stări ideale; c) de falsitate. În primele două cazuri, folosirea cu precauţiile şi specificaţiile necesare a ipotezei poate duce la formularea unor predicţii corecte. În schimb, în ultimul caz nu poate fi vorba de aşa ceva.

P.A. Samuelson a arătat că dacă se admite că o ipoteză nu poate fi direct verificată şi că nu putem cunoaşte valoarea ei decît din predicţie, reiese că nu putem şti dacă ipoteza **în sine** este sau nu realistă.

Mai recent, întîlnim o reluare şi o încercare de rafinare a ideilor lui M. Friedman la economistul francez Daniel Pilisi[3]), care arată că, în cadrul unui sistem deductiv, se pot emite, şi este chiar necesar, propoziţii ce cuprind termeni teoretici fără contra-parte reală (corespunzînd aproximativ ipotezelor nerealiste la Friedman). Sistemul deductiv în ansamblul său trebuie să fie verificabil şi să permită formularea unor predicţii corecte. D. Pilisi îşi exprimă opinia că teza friedmaniană trebuie să fie reformulată într-un spirit statistic. Astfel, ar fi mai corect să se vorbească nu de confirmarea pur şi simplu, ci de **grad de confirmare.** Fără a intra în discuţia privind realismul ipotezelor, Fr. Perroux a criticat poziţia metodologică a lui Friedman din punctul de vedere al distincţiei ce o face acesta între ştiinţa economică pozitivă şi cea normativă[4]). Conceptualizarea economică nu este neutră (pozitivă), ci ea presupune admiterea implicită a unor valori şi reprezintă astfel o ideologie disimulată.

Andrei A. POPPER

1) M. Friedman, Essays in Pozitive Economics, The University of Chicago Press, 1953.

2) American Economic Review, Papers and Proceedings, vol. LIII, May, 1963, No. 2, pag. 204—237.

3) D. Pilisi, La théorie économique, l'histoire et le statut d'une science empirique, Revue d'economie politique, Nov. Dec., 1969, pag. 1 239—1 261.

4) Vezi Economie et sociétés, dec. 1970.

știință și societate

- Accente de luciditate, dar și obiectivism ostentativ.
- Premisa obstinantă a raportului Meadows — creșterea exponențială.
- Nici o diferențiere de tratament în restricțiile sugerate față de „bogați" și „săraci".
- Supralicitări prin cerința unei „creșteri negative".
- Operaționalitatea în serviciul ideologiei
- Necesitatea elaborării unor alternative prospective marxiste.

CONFRUNTĂRI ÎN JURUL DINAMICII „SISTEMULUI MONDIAL"

O REPLICĂ mai cuprinzătoare a tezelor de bază ale „Limitelor creșterii", cînd lipsesc sau ne sînt necunoscute încă monografii pe aria problematică lansată încă la inceputul deceniului nostru de proiectul „Dinamica mondială" (1971) de Jay W. Forrester, a cărui primă parte o constituie raportul Meadows *), ar fi, desigur, temerară. Vom schița unele dintre problemele care pot fi reținute pentru reflecțiile de gîndire economică.

Luat ad-literam, raportul Meadows se prezintă ca model prospectiv la orizontul a circa trei decenii, în care sînt reunite comportamentele a cinci variabile, reprezentînd tendințe majore de importanță generală pentru complexul sistem care este omenirea zilelor noastre. Aceste variabile sînt : industrializarea, creșterea populației, amploarea penuriei alimentare, epuizarea resurselor neregenerabile — toate, pe fondul unui mediu natural în deteriorare. Într-un fel sau altul leitmotivul obsesiv al raportului este creșterea exponențială ca urmare a unor conexiuni autoantrenante, avînd drept rezultat o prăbușire a sistemului omenirii cel mai tîrziu în secolul următor. Pentru a atenua, respectiv temporiza, acest efect final global, la nivelul existent al resurselor inventariate, al cunoștințelor și posibilităților pe care le are omenirea de a introduce și reintroduce în circuitul economic noi resurse, autorii schițează o stare de echilibru global. Propunerea, care a zguduit într-atît opiniile de specialitate și conștiința opiniei publice, conținută în capitolul final al raportului, este ca generația actuală să nu sporească, peste nivelul atins, populația și investițiile de capitaluri, deci creșterea economică să fie pentru orizontul acestei generații zero, de unde conceptul și concepția care a făcut instantaneu și incendiar înconjurul lumii : zero growth (creșterea economică nulă) — zegismul.

AM FI NEDREPȚI cu autorii raportului dacă nu am recunoaște că demonstrația operațională este convingătoare, după cum am fi nedrepți dacă n-am releva accentele de luciditate, de realism pe care le lansează autorii raportului, cînd se referă la contextul social în care se pune problema. Încă introducerea lucrării se află sub incidența vibrantului mesaj lansat de fostul secretar general al O.N.U. — U Thant — pentru cooperare internațională, pentru frinarea cursei înarmărilor și protejarea mediului înconjurător, ținînd seama că, dacă în viitorii 10 ani nu vom ajunge să controlăm aceste probleme, după aceea poate n-ar mai fi posibil nimic de controlat.

Fără a face profesiune de credință pentru o ideologie explicită, autorii raportului vorbesc despre „acea treime din populația globului necorespunzător alimentată" (cap. I), despre „lipsa de suplețe a instituțiilor politico-sociale", despre „o anumită orbire a freneziei progresului" (!) (cap. IV). Nu se poate spune, de asemenea, că, alături de îngrijorări, nu se exprimă și speranța că, urmîndu-se sugestiile lor, omenirea va găsi răgazul nu numai pentru supraviețuire, dar și pentru descoperiri științifice, pentru inovații și invenții tehnice (cap. V).

OBIECTIVISMUL este totuși ostentativ. Pentru creșterea exponențială, care a generat pesimistele previziuni, nu se dă nici o explicație. Pentru orice eventualitate, se pot pune pe același plan creșterile demografice în zonele sărace, în care s-a exercitat „misiunea" exterminatoare a colonialismului, cu creșterile industriale din lumea așa-zis dezvoltată, în care s-au irosit prădalnic atît resursele umane, cît și natura înconjurătoare. Nu este corect să se programeze însumarea cauzelor și consecințelor creșterii, respectiv ale decalajelor, într-un total care se numește sistemul global al omenirii. Premisa obstinantă a raporului rămîne că variabilele sociale nu se vor schimba. Pentru ideologii burghezi este în fond preferabilă o ipoteză de supraviețuire mai puțin „elegantă", cum este ipoteza creșterii nule, ipotezelor frenetice (de tipul „nicăieri — dar cu toată viteza" !) ale creșterii economice, devenite, la un moment dat, o adevărată religie a gîndirii economice nemarxiste. Suspectarea acestei „religii a creșterii" constituie într-un fel, totuși, dovezi de luciditate în raportul Meadows, întrucît întregește dosarul absurdului producției capitaliste de dragul producției.

De obicei se numesc predicții ipotezele în viziunile de anticipare. Viziunile „de ceasul al 12-lea", deci care previn doar că deja este tîrziu, iar dacă nu se vor lua măsuri, curînd va fi prea tîrziu, se numesc postdicții. Distopiile (viziuni fanteziste sumbre, în opoziție cu utopiile — viziuni fanteziste optimiste) sînt nu rareori postdicții. Distopiile raportului Meadows sînt postdicții. Nu se sugerează explicit ca omenirea să-și frîneze potențialul creator, ci numai o „pauză" pentru echilibrare.

Dar nu se încearcă vreo diferențiere de „tratament" în restricțiile sugerate — în sensul ca acei care au făcut excese să nu le mai continue, pentru a permite celor care n-au ajuns să se bucure de binefacerile dezvoltării să organizeze chibzuita folosire a resurselor pentru creștere. În astfel de puncte raportul este vulnerabil, fie și numai din punctul de vedere al eticii și echității general-umane.

O primă impresie că raportul ar fi disteleologic, fără finalitate socială — părere alimentată de ținuta obiectivistă — este falsă. Evident, nu se poate incrimina acestei lucrări ceea ce autorii n-au scris. Totuși, obiectivismul raportului ascunde și o anume jenă în manifestarea unui anticomunism deschis. În umbra concluziilor catastrofice, se ascunde un faliment care putea fi întrevăzut : falimentul anticomunismului agresiv, boicotard, cavaler-„cruciat" al fascismului și neofascismului, misionar al războiului rece... În umbra calculatoarelor s-a drapat, de asemenea jenată, apologia capitalismului. Nu se regăsesc în raport adagii, devenite desuete, despre societatea postindustrială, posteconomică, cibernetică, scientică, tehnetronică, prin care se substituia nu rareori — în viziunile „optimiste" — capitalismul, copt și răscopt.

IN CALEIDOSCOPUL reacțiilor vom acorda primul loc comentariului semnat de Comitetul executiv al Clubului de la Roma **), în numele beneficiarului direct al raportului. Referindu-se la mesajul raportului, ca și la primele sale ecouri după prezentarea în 1971 la Moscova și la Rio de Janeiro, comentariul insistă asupra necesității unei viziuni globale a sistemului mondial (al omenirii), care nu este „nici atît de mare și nici atît de generos" cum s-ar putea crede pentru a suporta comportamente egocentriste. Pronunțîndu-se pentru o strategie globală, noțiune de audiență sigură, comentariul recunoaște, totuși, că nu s-au găsit încă metode adecvate pentru a cuprinde eficient întregul, inclusiv prin ... inovații sociale. Se află aci mențiunea lucidă că cea mai mare răspundere revine națiunilor celor mai bogate pentru că... ele au propagat sindromul mondial al creșterii economice ! Fie-ne iertat dacă suspectăm această recunoaștere că ascunde un elogiu gratuit.

Acestei cochetării verbale îi urmează, însă, cîteva declarații de principii care merită atenția : formula, care amintește de J.M. Keynes, în legătură cu necesitatea unei mai echitabile repartiții a avuțiilor și a veniturilor în lume, ca și rezerva lucidă că nu trebuie propovăduită frînarea dezvoltării economice (sugestia ar fi suspectă de neocolonialism ! — recunosc explicit autorii comentariului). Pe de altă parte, frînarea creșterii economice în țările dezvoltate, consideră autorii comentariului, trebuie să le permită acestora să ajute țările în curs de dezvoltare. Relevînd ca pozitive aceste ultime declarații de principii, nu putem să nu observăm caracterul lor vag. Comentariul avansează ca ipoteză de lucru conceptul de societate cu echilibru static între economie și ecologie și se încheie cu o largă chemare la dezbateri, la noi cercetări, pentru a ne cunoaște cît mai bine pe noi înșine ca oameni, lumea pe care dorim s-o schimbăm, întrucît „nodul problemei nu este numai în general de a putea supraviețui, ci de a putea supraviețui fără valorile cu care ne-am obișnuit".

Încă din aprilie 1972 curg comentariile, așa-zicînd „din afară" la raportul Meadows. O anumită fervoare a stîrnit intervenția lui Sicco Mansholt de pe pozițiile intereselor unei Piețe Comune lărgite, menite a deveni un factor de autentică influență politică în lume, evident în dauna concurenților săi — S.U.A. și Japonia. Sugestia pe care o lansează S.M. pentru o „politică europeană" se concentrează asupra 1) unei economii riguros planificate, menite să asigure „fiecăruia un minim vital" și 2) unei producții curate și reciclabile — „clean and recycling". Soluția lui S.M. este mai drastică decît a raportului Meadows — sugerînd chiar o „creștere negativă" ! Sloganul politic al lui S.M. este abolirea „sclaviei creșterii", înlocuirea fetișului creșterii produsului național brut (P.N.B.) cu formula „fericirii naționale brute", care va decurge, chipurile, dintr-o anume simplificare a vieții, menite să-i ridice acesteia calitatea.

În replică moderată, liderul Clubului de la Roma, A. Peccei, crede, totuși, că în contracararea amenințării care se profilează pe plan mondial, industria poate juca rolul decisiv, deoarece ea ajută omenirii să facă previziuni la scară mondială și să le realizeze rațional într-un timp care ne grăbește... La o dezbatere din iunie 1972, M. Bosquet remarca, printre altele, că ipoteza creșterii nule, deși contravine, într-un fel, logicii capitalismului, nu este obligatoriu incompatibilă cu supraviețuirea capitalismului. Putem fi de acord cu M. B. că îndărătul fațadei raportului trebuie să vedem, totuși, o anume cramponare de capitalism și, poate, am putea adăuga, o expresie a crizei gîndirii economice care mai mizează pe posibilitățile de expansiune ale capitalismului. Vehementă, intervenția patriarhului contestatarilor tineri ai capitalismului din Occidentul capitalist, H. Marcuse, apreciază că „tericidul" — jertfirea Planetei — este unul dintre cele mai monstruoase acte ale capitalismului.

Cîteva dintre opiniile exprimate în interviurile unor personalități participante la cea de-a 3-a Conferință mondială de cercetare a viitorului (București, 3—10 septembrie 1972) ar putea fi grupate pe probleme de ideologie, metodologie și operaționalitate. F. Block (Belgia), U. Galtung (Norvegia), Bertrand de Jouvenel (Franța) condamnă unanim ideologia raportului considerînd-o egoistă, reacționară, neomalthusiană. Între R. Jungk (Austria), B. de Jouvenel și J. Stulman s-au exprimat însă deosebiri de vedere în ce privește metodologia cercetării prospective în contrast cu A. Wiener, care susține metodologia prin excelență eclectică a raportului.

TIPUL de prospecție Meadows pare pînă în prezent totuși cel mai „deschis" dialogului de idei. Dacă însă și tăcerile au glasul lor, și combinările metodologico-operaționale își au, desigur, ideologia lor. Ideologia-mesaj a creșterii nule nu este o inovație a raportului Meadows. S-a mai remarcat lucrarea lui E. J. Mishan, din 1967, „The cost of economic growth", în care se conchide asupra necesității limitării creșterii. Iar lucrări pregătitoare pentru o asemenea concluzie sînt chiar mai vechi cu un deceniu. Și totuși, raportul Meadows are o ideologie, pe care o putem numi deschisă sau a deschiderii spre o „critică dinăuntru" a capitalismului. Apologia capitalismului nu exclude, ci, mai ales în atitudinile sale recente, include critica acestuia. Dar această critică era pentru prezent și acționa pentru asigurarea perpetuării capitalismului în perspectivă medie. Raportul Meadows a „forțat" o critică a capitalismului ca perspectivă istorică, inclusiv pînă la sfîrșitul secolului nostru. Cu toate că această critică „dinăuntru" pare jenată, caută nu rareori subterfugii, ea se cere sprijinită pentru a dezvălui ceea ce în ea nu este atribuibil „sistemului omenirii", ci unui sistem social-economic — capitalismul.

Logica raportului Meadows pare a fi și ea deschisă unor afluxuri de raționalitate. Apelul la rațiune, la forța creatoare a omului, încrederea-speranță în găsirea posibilităților de a supraviețui pe o Planetă a oamenilor își are, desigur, meritele sale în concertul sumbru de raționamente, care este, din păcate, încă dominant. Dacă aceasta este doar o manifestare a înțelepciunii prevenitoare, atunci mijlocul folosit poate fi acceptat.

În sfîrșit, s-a demonstrat că operaționalitatea servește acelor premise ideologice, metodologice pe care vor să le acrediteze autorii. Raportul și-a propus să demonstreze limitele creșterii și operaționalitatea a ajutat edificării acestei sugestii. Dar operaționalitatea poate ajuta la fel de bine unei demonstrări diferențiate atît a limitelor cît și a disponibilităților.

Considerăm că, o dată obținută deschiderea, este cazul să se prezinte și alternativele prospective marxiste, convenabile desfășurării acestui dialog, care se anunță îndelung și fertil.

dr. Ioan CRISTESCU

*) După denumirea grupului de 17 experți-specialiști coordonat de dr. Dennis L. Meadows (SUA), la inițiativa „Clubului de la Roma" și pregătit sub egida Institutului de tehnologie din Massachusets — Cambridge (SUA).

**) Clubul (grupul) de la Roma este denumirea unui „consiliu invizibil" creat în aprilie 1968, la inițiativa dr. Aurelio Peccei, economist-manager, conducător al firmei de consultații în probleme economice și de dezvoltare tehnică Interconsult, care lucrează pentru firmele Fiat și Olivetti, pentru a discuta la Academia dei Lincei situația critică a prezentului și viitorului omenirii. Constituit inițial din 30 de persoane din 10 țări, grupul ajunsese, la data publicării Raportului Meadows, la 70 de membri de 25 naționalități și se crede că nu va depăși 100 de membri. Clubul (grupul) și comitetul său executiv se compun din cercetători, pedagogi, economiști, umaniști, industriași, funcționari civili în instituții naționale și internaționale.

FIȘE

Modernizarea structurilor economice

● Sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a apărut volumul **Modernizarea structurilor economice,** București, 1972, 320 pag., conținînd, reunite, părerile și propunerile exprimate în cadrul dezbaterii „Experiențe naționale de modernizare a structurilor economice", organizată de Academia „Ștefan Gheorghiu" în colaborare cu revista „Probleme economice", și care a fost publicată pe parcurs în numerele 6—12 din 1971 și 1—9 din 1972 ale revistei „Probleme economice".

Conducerea științifică a dezbaterii a fost asigurată de prof. univ. dr. Tudor Postolache și Maria Popescu, redactor șef adjunct la revista „Probleme economice".

Așa cum arată tovarășa Maria Popescu, în cuvîntul său introductiv la dezbatere, tema a fost aleasă datorită interesului pe care-l prezintă pentru țara noastră experiența unor țări mici și mijlocii în evoluția lor spre un stadiu avansat de dezvoltare industrială.

În volum, materialele dezbaterii apar în ordinea desfășurării ei efective, incluzîndu-se totodată tematicile orientative care au fost supuse succesiv participanților în scopul concentrării discuțiilor pe linia problemelor prospective principale din fiecare ramură de activitate.

Punerea laolaltă a materialelor, reflectînd dezbaterile purtate timp de aproximativ un an și jumătate și răsfirate în 16 numere de revistă, asupra problemelor complexe ale conceperii structurilor moderne ale economiei naționale pînă în anul 2000, dă celor interesați, teoreticieni și practicieni, cadrelor ce se ocupă de cercetarea și proiectarea viitorului economiei și societății românești, posibilitatea unei documentări multilaterale și accesibile.

Merite și limite ale modelului Walras

● În studiul **Portée et limites du modèle de Walras** (Valoarea și limitele modelului lui Walras), publicat în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE (iulie—august 1972) Marc Albouy discută modelul echilibrului general în contextul mai larg al concepției economistului de la Lausanne și din perspectiva unor probleme actuale. Deosebit interes prezintă partea introductivă a studiului, în care autorul își propune să prezinte cît mai riguros „universul" walrasian. În acest scop, el definește formalizat o serie de concepte, cum ar fi participanții la schimb, stocurile, amploarea și posibilitatea deciziei etc. și realizează apoi o descriere a economiei cu ajutorul cuantificatorilor logicii formale.

M.A. oferă astfel definiții sugestive care permit compararea diferitelor structuri economice în funcție de cîmpul de acțiune și decizie al participanților la schimbul de activități. Noțiunile oferite în larga parte introductivă vor fi folosite de autor pentru delimitarea cît mai exactă a puterii explicative a modelului lui Walras. Meritul modelului, apreciază el, este acela de a fi descris sintetic întregul sistem de relații microeconomice ; de aceea modelul rămîne un reper privilegiat pentru toate cercetările microeconomice contemporane. Limita principală a modelului, observă M.A., este aceea de a privi situațiile conflictuale ale competiției perfecte ca fiind capabile să asigure optimul social. Această idee, infirmată teoretic și practic, se arată, are la bază inadmisibila neglijare de către Walras a problemelor repartiției.

Modelarea comportării

● În articolul **Peut-on simuler le comportement du consomateur ?** (Poate fi simulat comportamentul consumatorului ?), de Daniel Bachelet, din **ENTREPRISE** nr. 893/1972, este prezentată tendința de a elabora modele cu ajutorul calculatoarelor pentru fenomene atît de complexe cum ar fi comportarea cumpărătorului.

Este vorba, în fond, de extinderea informaticii la alte activități umane, la studierea unor fenomene afectate în foarte mare măsură de factorul subiectiv.

Autorul precizează că, în marketing, prin simularea comportării cumpărătorului se urmăresc patru obiective: reproducerea comportării unei mase de oameni plecînd de la ipoteze ce îmbracă forma unor legi ale probabilității la nivel individual; precizarea diferitelor posibilități într-un cadru dat; testarea influenței diferitelor modificări în ansamblul parametrilor, cum ar fi elasticitatea prețurilor, constanța în cumpărări, cantitățile comparate etc.; obținerea unui sistem de ecuații care nu se poate soluționa prin metode analitice clasice. Tocmai în această situație se apreciază a fi utilă intervenția calculatoarelor care vor permite să se efectueze un foarte mare număr de încercări, printre care va figura și soluția căutată. În acest fel se speră să se ajungă la determinarea valorii optime a diferiților parametri ce sînt luați în considerație în elaborarea unui model previzional.

DOCUMENTAR

Turismul internaţional: AMPLOARE, RITM, PERSPECTIVE

CA URMARE a revoluţiei tehnice şi a creşterii timpului liber pe care aceasta o implică, precum şi — din ce în ce mai mult — din motive legate de necesitatea evitării efectelor nocive ale poluării, turismul, în cadrul general al serviciilor, a cunoscut în ultimul timp o dezvoltare spectaculoasă, care, conform previziunilor, se va accelera şi mai mult în anii următori.

O creştere mai rapidă decît a produsului social şi a comerţului exterior

DINTRE toate capitolele comerţului mondial luate în parte, turismul creşte cel mai repede. Astfel, în volumul total al comerţului internaţional al lumii capitaliste în 1967, de aproximativ 200 miliarde dolari, turismul a reprezentat 12 miliarde dolari, adică aproximativ 6%, respectiv aproape dublu faţă de 1950.

Un studiu al OCDE cu privire la turism în ţările membre arăta că între 1958 şi 1967 ritmul creşterii anuale a încasărilor de devize din turism a fost de 13% faţă de o creştere medie anuală de 7,8% a PNB şi de 8,69% a exportului de mărfuri şi servicii.

Şi din punct de vedere numeric turismul a cunoscut o dezvoltare accelerată. După anuarele statistice ale ONU, dacă în 1958 numărul turiştilor internaţionali a fost de 75 milioane, în 1967 s-au înregistrat în lume (cu excepţia R. P. Chineze) 173 milioane turişti (cifra se referă la sosiri într-o anumită ţară ; datorită posibilităţii unor duble înregistrări, în realitate numărul turiştilor trebuie să fi fost mai redus). Tendinţa pare să se fi accelerat în anii următori, dar există încă puţine date disponibile despre această perioadă. În orice caz s-a evaluat că în 1969 şi 1970 numărul turiştilor a fost de peste 200 milioane anual. Cheltuielile totale pentru turismul internaţional în aceşti doi ani sînt evaluate la 14—15 miliarde dolari anual.

Fluxuri pe glob

ANALIZÎND fluxurile turismului pe glob şi încercînd să desprindă tendinţele viitoare, un studiu întocmit de **Economist Intelligence Unit** (nr. 7/1972) arată că trei sferturi din totalul turiştilor provin din 12 ţări : S.U.A., R.F.G., Anglia, Franţa, Canada, Belgia, Olanda, Italia, Elveţia, Suedia, Danemarca, şi Austria. Două din ţările menţionate, S.U.A. şi R.F.G., furnizează 40% din turişti, iar următoarele în ordinea furnizării de turişti sînt Franţa, Anglia şi Canada (cu 20% din total). Cele 5 ţări menţionate pînă acum au furnizat în 1965 67,5 milioane turişti sau peste 60% din numărul lor total. 85% din sosirile de turişti se efectuează în aceeaşi regiune geografică din care ei provin.

Este interesant de remarcat că, deşi proporţia de turişti pe care o furnizează Statele Unite în totalul mondial este importantă, totuşi, raportînd numărul turiştilor la 100 locuitori, S.U.A. se situează în urma ţărilor vest-europene. Se consideră că motivul constă în primul rînd în distanţele mari ce despart Statele Unite de celelalte zone de destinaţie turistică şi, respectiv, în costul unor asemenea deplasări, în raport cu cheltuielile turiştilor care călătoresc dintr-o ţară europeană într-alta.

Tabelul nr. 1

Ţări care furnizează un număr important de turişti (1965)

Ţ ra	Total turişti (mil.)	Călătorii de turişti în aceeaşi regiune ca ţara de reşedinţă (mil.)	Călătorii de turişti în aceeaşi regiune, ca proporţie din total (%)
S.U.A.	21,7	9,8	45,0
R.F.G.	21,6	0,4	1,8
Franţa	10,0	0,5	4,8
Anglia	7,5	0,9	11,7
Canada	6,7	0,9	13,1
Olanda	4,1	0,1	2,4
Belgia	3,8	0,1	1,3
Italia	3,1	0,2	4,9
Elveţia	2,2	0,1	4,3
Austria	2,1		2,0
Suedia	1,4	0,1	4,2
Danemarca	1,4	-	2,2
Total cele 12 ţări	85,6	12,9	15,1

Sursa : UIOOT.

Tabelul nr. 2

Încasările din turism şi export (1939)

Ţări	Încasări din turism (mil. dol.)	Export de mărfuri (mil. dol.)	Pondere (%)
Spania	1311	1900	40,8
Irlanda	188	888	17,5
Turcia	37	537	6,4
Grecia	150	554	21,3
Portugalia	167	823	16,9
Iugoslavia	242	1475	14,1

Sursa : OCDE, statisticile privitoare la balanţele de plăţi.

După ce împarte lumea în opt zone de destinaţie, studiul la care ne-am referit ajunge la constatarea că în 1967 o treime din turişti au călătorit în Europa occidentală, peste 25% în zona Mediteranei şi aproape 30% în America de Nord (zone către care s-au îndreptat în total 86% din turişti). Totuşi, faţă de 1958, de exemplu, a avut loc o scădere a ponderii acestor zone luate laolaltă : 96% în 1958, 92% în 1962, 86% în 1967. Dintre regiunile menţionate, ponderea Americii de Sud s-a redus de la 40% în 1958 la 12% în 1967, aceea a Europei de Vest de la 38% la 33%. Regiunea Mediteranei este singura care a înregistrat în acest an atît o creştere absolută a numărului turiştilor, cît şi o creştere a ponderii sale în totalul mondial.

Studiul relevă faptul că după principalele zone turistice la care ne-am referit, Europa de Est ocupă locul imediat următor, înregistrînd cea mai rapidă creştere. **„Dezvoltarea turismului spre ţările socialiste europene este spectaculoasă şi ea este o manifestare a ameliorării situaţiei politice între Est şi Vest"**, arată autorii studiului. Astfel, dacă Europa de Est reprezenta 1% din totalul sosirilor de turişti în 1958, în 1967 ponderea ei a ajuns la 8%.

În ordine descrescîndă, ca zone de destinaţie a turiştilor, urmează America Centrală şi Caraibile, Asia şi Oceania, Africa şi America de Sud. Din acest grup de regiuni creşterea cea mai rapidă în 1962—1968 au înregistrat-o America Centrală şi zona Caraibilor.

Cit cheltuieşte un turist pentru o călătorie :

(în 1967, în dolari SUA)

America Centrală, inclusiv zona Caraibilor	233
America de Sud	293
Africa	182
Asia şi Oceania	168
Europa Occidentală	97
Regiunea Mediteranei	94
Europa de Est	28
America de Nord	59
Media mondială	87

(După statisticile ONU şi FMI cu privire la numărul turiştilor şi cheltuielile lor totale).

Un element de echilibru în balanţele de plăţi

PENTRU MULTE ŢARI turismul este una din principalele surse de încasări de devize, iar pentru cîteva ţări este chiar cea mai importantă asemenea sursă. Tabelul nr. 2 raportează încasările din turism la cele provenind din exportul de mărfuri în unele ţări în care turismul este deosebit de important pentru economie. După cum reiese din tabel, în cazul Spaniei de exemplu, încasările din turism reprezintă aproape jumătate din încasările totale din export.

Din alte date reiese că în 1966 cel puţin în 6 ţări (Hawai, Hong-Kong, Irlanda, Mexic, Panama şi Spania) încasările de devize din turism depăşesc pe cele furnizate de orice alt sector din economie.

Turismul în anii '80

STUDIUL amintit, întocmit de Economist Intelligence Unit, se preocupă de asemenea de descifrarea perspectivelor turismului, a direcţiilor dezvoltării sale, a volumului său global şi a orientării geografice a fluxurilor de turişti în anii următori.

În încercarea de a ajunge la asemenea previziuni, autorii extrapolează tendinţele din ultimul deceniu, cu rezerva însă că turismul este o industrie „foarte volatilă", căci schimbările conjuncturale pot avea efecte disproporţionate asupra cheltuielilor pentru turism.

Tabelul nr. 3

Previziuni relativ la sosirile de turişti pe regiuni (milioane)

	1970	1975	1980
America Centrală şi Caraibile	7,04	10,40	13,30
America de Sud	1,00	1,25	1,60
Africa	1,20	1,80	2,60
Asia şi Oceania	4,20	5,70	7,50
Europa occidentală	64,20	78,00	94,00
Ţările socialiste	16,90	23,40	30,90
Regiunea Mediteranei	51,00	69,00	90,00
America de Nord	57,00	70,00	85,00
Totaluri (rotunjite)	203,00	260,00	325,00

În ce priveşte direcţiile generale de dezvoltare a turismului în deceniul următor se emit următoarele ipoteze :

— va spori mult numărul acelora care călătoresc în alte ţări în scopuri de afaceri sau pentru conferinţe internaţionale ;

— se va intensifica tendinţa spre călătorii de scurtă durată, în mai multe ţări succesive ;

— se va opta pentru destinaţii mai îndepărtate ;

— se va dezvolta îndeosebi turismul sub forma unor „excursii complete" (în care agenţia furnizează toate serviciile — transportul, cazarea, distracţiile, tratamentele etc.) ;

— se va intensifica tendinţa turiştilor de a lua două vacanţe mai scurte anual, în locul uneia mai lungi ;

— în timpul verii se va recurge mai mult la transportul aerian, dar iarna se va prefera în continuare terenul ;

— se va accelera tendinţa spre integrarea verticală în industria turismului (prin construirea de hoteluri în localităţi turistice şi achiziţionare de participaţii financiare în transporturi de către agenţiile de turism sau prin achiziţionare de hoteluri de către companiile aeriene).

În ce priveşte nivelele probabile din 1975 şi 1980 ale volumului turismului pe plan mondial, autorii ajung la previziunile din tabelul nr. 3.

În ce priveşte cheltuielile pentru turism în diferite regiuni, se consideră că ele vor atinge următoarele dimensiuni :

Tabelul nr. 4

Cheltuieli pentru turism (mil. dolari în preţuri c rente)

	1970	1975	1980
America Centrală şi Caraibile	1.408	2.132	2.793
America de Sud	270	410	592
Africa	180	350	494
Asia şi Oceania	630	1.040	1.575
Europa occidentală	5.475	7.870	10.810
Ţările socialiste	406	690	1.236
Regiunea Mediteranei	4.080	6.210	9.450
America de Nord	2.850	4.600	6.800
Total	14.281	23.302	33.750

Autorii consideră că turismul se va dovedi o activitate deosebit de promiţătoare pentru ţările în curs de dezvoltare, cărora le oferă o cale de accelerare a dezvoltării economice şi de ameliorare rapidă a situaţiei balanţei de plăţi. Încasările din turism se evidenţiază de pe acum ca deosebit de utile pentru a absorbi fluctuaţiile preţurilor mondiale ale materiilor prime, căci, în comparaţie cu fluctuaţiile cererii mărfurilor, încasările din turism au o ascensiune continuă şi substanţială.

Irina VIANU

Ce este un turist ?

Un vizitator temporar care se opreşte pentru cel puţin 24 de ore într-o ţară străină în scop de : a) recreere (vacanţe, tratament, sport, studii, cult) ; b) afaceri, relaţii familiare, de prietenie, conferinţe, muzee.

Ce este un excursionist ?

Un vizitator temporar care se opreşte mai puţin de 24 de ore în ţara respectivă (sînt incluşi şi acei care călătoresc în croaziere).

(Categorii definite de U.I.O.O.T. Uniunea Internaţională a Organizaţiilor Oficiale de Turism, în colaborare cu O.N.U., pentru a fi utilizate în statisticile despre turism).

REPERE

Japonia. — Conform aprecierilor Agenţiei japoneze de planificare economică, în anul fiscal început la 1 aprilie 1972 produsul naţional brut va depăşi 298 miliarde dolari, înregistrînd o creştere de 9,5% faţă de anul precedent. Producţia industrială şi investiţiile în bunuri de echipament vor spori cu 11,2% şi, respectiv, 8%. La acestea se adaugă şi o creştere nedorită : cea a excedentulu: balanţei comerciale externe, care se va dubla comparativ cu previziunile iniţiale, ajungînd la 9,3 miliarde dolari.

Capacităţi. — Gradul de utilizare a capacităţilor de producţie în industria prelucrătoare a S.U.A. era în noiembrie 1972 de 83%, faţă de 76,5% în noiembrie 1971, anunţă editura McGraw-Hill.

Tisa. — Pentru regularizarea complexă a cursului Tisei se alocă în acest an 20 miliarde forinţi. Ca urmare, vor fi irigate 335 mii ha de teren din pusta ungară expusă cronic la secetă. În acest proiect complex intră şi construcţia unei hidrocentrale care va furniza anual 100 mil. kWh de energie electrică.

Inflaţie. — Guvernul elveţian a adoptat un plan de măsuri, menit să contracareze tendinţele inflaţioniste din această ţară (preţurile cu amănuntul au crescut cu 7,3% în ultimul an). El prevede sporirea rezervei minime depuse de diferitele bănci la Banca naţională, restrîngerea creditului şi interzicerea majorării dobînzii, accentuarea impunerii întreprinderilor şi măsuri de „supraveghere" a evoluţiei preţurilor şi salariilor.

Deficit. — Deficitul balanţei de plăţi engleze s-ar putea ridica în 1973 la 1 miliard lire sterline, arată un studiu al Departamentului de economie aplicată al Universităţii Cambridge. În 1972 importurile britanice au sporit cu 10%, de trei ori mai rapid decît produsul naţional brut.

Servicii. — În Polonia funcţionează în prezent 162 mii de ateliere meşteşugăreşti, din care 45 000 în domeniul construcţiilor. Urmează, ca număr, grupa atelierelor de lăcătuşărie — 34 000. Pînă la finele cincinalului se prevede sporirea numărului total de ateliere la 200 de mii. În Polonia ponderea salariaţilor în sectorul serviciilor este de 28,3%, iar cheltuielile populaţiei pentru servicii s-au ridicat în 1971 la 430 zloţi pe un locuitor, informează **Zycie gospodareze.**

mondorama

SCENA MONETARĂ

Aceleași cauze — aceleași efecte

DUPA O PERIOADA de relativă acalmie, noi zguduiri au loc pe scena monetară. În a doua jumătate a lunii ianuarie un val de capitaluri speculative s-a îndreptat spre Elveția, obligînd-o să introducă cursul de schimb flotant pentru a evita revalorizarea francului său. Direcția valului s-a schimbat apoi spre R.F.G., unde, din aceleași considerente, s-au introdus măsuri riguroase de control valutar. După aceea, în numai trei zile un miliard de dolari au luat calea pieței financiare japoneze, amenințînd stabilitatea yenului.

Aceleași cauze produc întotdeauna aceleași efecte, consideră comentatorii. Atîta timp cît va continua deficitul balanței de plăți americane și nu se va reveni la convertibilitatea în aur a dolarului, care alimentează masa capitalurilor speculative și neîncrederea în dolar, vor avea loc noi situații de criză monetară. „Ar fi în avantajul Statelor Unite să obțină pe plan monetar concesii pe care nu le pot smulge pe plan comercial : după devalorizarea fățișă a dolarului în decembrie 1971, o devalorizare camuflată, prin intermediul unor noi revalorizări ale mărcii, yenului și francului elvețian ar servi interesele Statelor Unite", susține comentatorul ziarului **Le Figaro**, conchizînd : „Oricît s-ar repeta declarațiile cu privire la voința de nezdruncinat de a nu modifica paritățile mărcii sau ale yenului, deținătorii de capitaluri nu sînt convinși. Ei au dreptate".

DECALAJE ÎN ÎNZESTRAREA CU CALCULATOARE

PARCUL de calculatoare electronice, indicator important al înzestrării tehnice și al gradului de dezvoltare economică a țărilor, sînt încă foarte inegal distribuite în lumea capitalistă. Astfel, după ponderea valorii parcului de calculatoare în produsul național brut, pe locul întîi se situează Statele Unite, urmate de Anglia, apoi de R.F.G. și Japonia. (vezi grafic)

Oarecum asemănătoare este situația privită prin prisma numărului de calculatoare raportat la numărul de locuitori. Din acest punct de vedere, pe primele două locuri se mențin Statele Unite și Anglia, cu 42 calculatoare și, respectiv, 14 calculatoare la 100 000 de locuitori, urmate de Franța și R.F.G., fiecare cu cîte 13 calculatoare la 100 000 locuitori, apoi Japonia cu 8 calculatoare, Italia și celelalte țări vest-europene cu 6 ; restul țărilor lumii capitaliste au, în medie, 0,6 calculatoare la 100 000 locuitori.

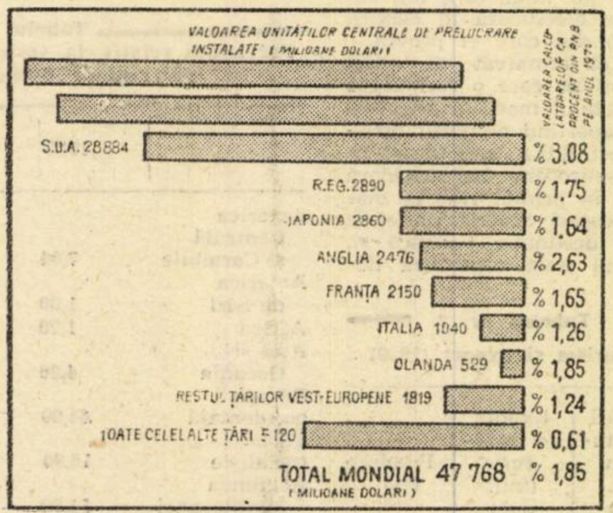

OCEANUL – REZERVĂ DE MATERII PRIME MINERALE

APROXIMATIV 7% din valoarea producției actuale mondiale de minerale utile se realizează din mări și oceane, ponderea respectivă ajungînd la 65—70% în cazul bromului și magneziului. Explorări recente ale marilor adîncimi oceanice au permis redescoperirea nodulilor polimetalici asupra cărora atrăsese atenția încă pe la 1873—76, mai mult ca o curiozitate mineralogică, expediția britanică „Challenger". În prezent se apreciază că oceanele cuprind, sub formă de noduli polimetalici, circa un miliard de tone de fosforite, dintre care 50—100 mil. t ar putea face obiectul unei exploatări rentabile.

Tot pe fundul oceanelor, în special în Pacific, între 4000 și 6000 m, se găsesc importante cantități de noduli polimetalici, conținînd cu precădere mangan, dar și nichel, cobalt, zinc, cupru și alte metale, în proporții variabile. Numai în Pacific rezerva este apreciată la 1500 miliarde de tone de mangan. Experți francezi au „recoltat", în largul insulelor Tuamotu, noduli a căror greutate medie este de mai multe zeci de grame, recordul deținîndu-l unul de 118 kg. În Atlanticul de vest o firmă americană se și pregătește pentru o exploatare de 4000 t pe zi.

„Exploatarea apelor mării și a reliefului submarin poate contribui la rezolvarea problemei mondiale de asigurare în perspectivă a materiilor prime minerale" — conchide revista **2000**.

COOPERARE EGIPTEANO-LIBIANĂ

UNUL din primele proiecte egipteano-libiene ar putea fi construirea unei centrale atomoelectrice, cea dintîi din Orientul Mijlociu, scrie **Egyptian Gazette.** Proiectul ar costa 138 miliarde de dolari, iar amplasamentul ales s-ar afla chiar pe frontiera dintre cele două țări. În prezent R. A. Egipt produce peste 16 miliarde kWh anual, dar nevoile sale sînt mult mai mari, datorită programului de industrializare și de electrificare a mediului rural. În același timp, în Libia implantarea de noi industrii și mai ales efortul autorităților de a lărgi și întări sedentarizarea populației presupun cantități mult sporite de energie electrică.

AMPLIFICAREA REȚELEI DE TRANSPORT ÎN CHINA

FAȚĂ DE NUMAI 22 000 de kilometri de căi ferate construite în China într-o perioadă de 73 de ani premergători eliberării (1876—1949), lungimea acestora a crescut de patru ori în ultimii 23 de ani. În prezent, fiecare provincie, regiune autonomă, cu excepția Tibetului, dispune de căi ferate. Schimbări remarcabile s-au produs și în domeniul navigației fluviale. La sfîrșitul anului 1971, menționează revista **Pekin Information,** lungimea totală a căilor navigabile însuma 147 000 km. Pe cea mai importantă arteră de navigație a țării, fluviul Iantzi, s-au operat vaste lucrări de dragare a albiei, de amenajare a porturilor și mecanizare a lucrărilor portuare. Ca urmare, capacitatea porturilor a crescut de 14 ori, iar tonajul total al navelor fluviale de peste 7 ori. De-a lungul fluviului au apărut șantiere navale, uzine de reparații.

Ramurile constructoare de autovehicule, locomotive Diesel, de vagoane, construcțiile navale, create în anii socialismului, satisfac cerințele mereu sporite ale economiei naționale cu mijloace de transport. Navele maritime chineze de cursă lungă asigură astăzi schimbul de mărfuri cu 58 de țări și teritorii.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PIAȚA COMUNĂ: TENDINȚELE UNEI INDUSTRII DE BAZĂ

EVOLUȚIA industriei siderurgice din **Piața Comună („cei șase"), precum și a ramurilor care-i furnizează principalele materii prime (minereul de fier, cărbunele cocsificabil), într-o perioadă recentă, este multilateral ilustrată de datele statistice publicate de revista de specialitate „Stahl und Eisen".**

În primul rînd se constată o diversitate a tendințelor în domeniul producției (vezi tabelul nr. 1). Volumul extracției de huilă în cele șase țări vest-europene (Belgia, Franța, R.F.G., Italia, Luxemburg și Olanda) s-a redus continuu în ultimul deceniu și jumătate, ajungînd la 158,9 milioane de tone în 1971. Aceasta a avut ca urmare restrîngerea treptată a capacităților de producție (fenomen care va continua și în anii următori), concomitent cu scăderea gradului de utilizare a capacităților industriale respective.

O tendință similară apare în extracția minereului de fier ; chiar și țările care posedă asemenea zăcăminte se orientează — de la începutul deceniului trecut — într-o măsură crescîndă către importul de minereu de fier, cu un conținut de metal mai bogat decît al minereului de fier extras din minele proprii (în 1971, volumul producției „celor șase" a fost de 66,2 milioane de tone).

Producția de cocs a cunoscut o evoluție oscilantă, crescînd în ultimii ani, fapt care se reflectă atît în gradul înalt de utilizare a capacității cocseriilor, cît și în perspectivele favorabile de extindere a capacităților.

În ce privește fonta și oțelul, capacitățile de producție și producția însăși au înregistrat progrese remarcabile, dar cu căderi în anumiți ani, sub efectul unor factori conjuncturali (de pildă, în 1971, producția de fontă a Pieței Comune s-a cifrat la 76,4 milioane de tone, iar cea de oțel la 103,4 milioane).

Este elocventă și dinamica investițiilor efectuate în cadrul acestui grup de ramuri. Creșterea de aproape 2,9 ori a volumului total al investițiilor în 1971 față de media pe anii 1954—1959 se datorează în întregime majorării puternice a acestora în industria siderurgică propriu-zisă (de 4,3 ori). În același timp, volumul investițiilor anuale în exploatarea huilei și extracția minereului de fier s-a redus, atingînd nivelul minim în 1969.

Tabelul nr. 2

Dinamica investițiilor (media pe 1954—1959 = 100)

Domeniul	1966	1969	1971 (estimații)
Exploatarea huilei *)	58	32	57
Extracția minereului de fier	44	51	77
Industria siderurgică	146	179	430
Total	111	122	286

*) Exclusiv cheltuielile pentru centralele energetice ale exploatărilor miniere.

De remarcat că, în cadrul creșterii generale de 4,3 ori a investițiilor în siderurgia Pieței Comune, acestea au fost orientate cu prioritate către sectorul de producere a laminatelor (reprezentînd în 1971 aproape 50% din totalul de 2,5 miliarde dolari) ; investițiile în instalațiile pentru producerea de oțel brut au crescut numai de circa 3,3 ori, iar în cele pentru producția de fontă — de circa 2,5 ori. Iar peste trei-pătrimi din investițiile efectuate în 1971 în oțelării se axează pe procesele de elaborare a oțelului prin insuflare de oxigen, cu ajutorul cărora urmează să se realizeze în 1974 peste trei-cincimi din producția de oțel a Pieței Comune.

Tabelul nr. 1

Produsul	Capacități de producție			Producția			Producție / capacități %	
	milioane tone 1970	milioane tone 1974	modificarea (ritm mediu anual, în %)	milioane tone 1952	milioane tone 1970	modificarea (ritm mediu anual, în %)	1963	1970
Huilă	183.0	160,9	—3,1	237,4	164,6	—2,0	91,7	89,9
Cocs	70,7	80,5	+3,3	61,2	70,1	+0,7	84,2	99,1
Minereu de fier	80,3	78,4	—0,5	65,3	71,1	+0,4	,1,9	88,5
Fontă	94.1	123.5	+7,0	34,7	80,4	+4,8	81,0	85,4
Oțel brut	126,8	160.6	+6,1	41,8	109,2	+5,5	83,4	86,1

Cabinet .

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 7 (494)
vineri 16 FEBRUARIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

7

ACTUALITATEA

PAȘI VIGUROȘI ÎN ÎNFĂPTUIREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN

DIN COMUNICATUL cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare social-economică a Republicii Socialiste România în anul 1972, dat publicității zilele trecute, se desprinde pregnant concluzia că, în anul care a trecut, oamenii muncii, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, angajați în marea întrecere socialistă pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen, au obținut noi și importante realizări în înfăptuirea programului stabilit de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român. Obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale pe anul 1972, pe primii doi ani ai cincinalului, au fost îndeplinite în bune condiții : a crescut potențialul economic al țării, a continuat procesul de modernizare a structurii producției materiale, au fost mai bine valorificate resursele economiei naționale, au sporit productivitatea muncii sociale și eficienta economică generală, s-a extins participarea României la schimburile economice internaționale, la colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică. Pe baza dezvoltării producției materiale, a creșterii susținute a venitului național a continuat să se îmbunătățească nivelul de trai al întregului popor. Este grăitor din acest punct de vedere faptul că produsul social a crescut în acest an cu 9,8% față de 1971 și cu 22% față de 1970, iar venitul național cu 10% și, respectiv, 24%.

O analiză a rezultatelor îndeplinirii planului în principalele sectoare ale economiei naționale scoate în evidență dinamismul dezvoltării noastre economice. Astfel, industria a continuat să se dezvolte în ritmuri înalte, s-au îmbogățit structura și calitatea producției, a crescut gradul de prelucrare și valorificare a materiilor prime și materialelor. Producția globală industrială realizată în anul trecut a fost cu 39 miliarde lei mai mare decît în anul 1971, planul a fost îndeplinit în proporție de 101,4%, cu o depășire de 5,1 miliarde lei. S-a intensificat procesul de promovare a progresului tehnic, de modernizare si ridicare a calității producției, s-a intensificat aplicarea unor tehnologii moderne de fabricație, a crescut gradul de mecanizare și automatizare a proceselor de producție. Totodată în anul trecut a continuat procesul de îmbunătățire a repartiției pe teritoriu a industriei, sporind în ritm superior mediei pe economie potențialul industrial în județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic.

S-au obținut de asemenea rezultate pozitive în creșterea eficienței economice a unităților industriale, s-a îmbunătățit rentabilitatea producției, iar productivitatea muncii în industria republicană a sporit cu 7,1%.

În domeniul agriculturii au fost înregistrate noi progrese în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, în perfecționarea organizării producției și a muncii, în creșterea cointeresării membrilor cooperatori, obținîndu-se pe această bază sporuri însemnate de producție. Eforturile de investiții au fost îndreptate spre o producție intensivă prin extinderea mecanizării, chimizării, a lucrărilor de îmbunătățiri funciare și construcția de complexe și combinate agrozootehnice de tip industrial și sere legumicole moderne.

Producția globală agricolă realizată în 1972

(Continuare în pag. 2)

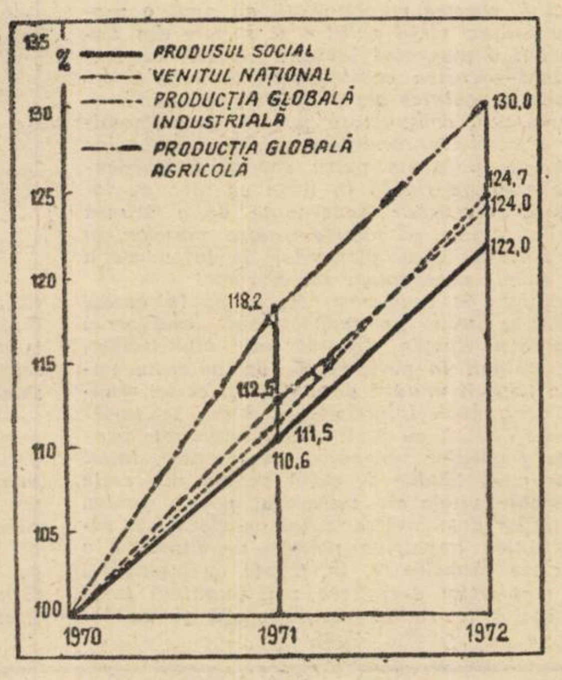

Principalii indicatori sintetici

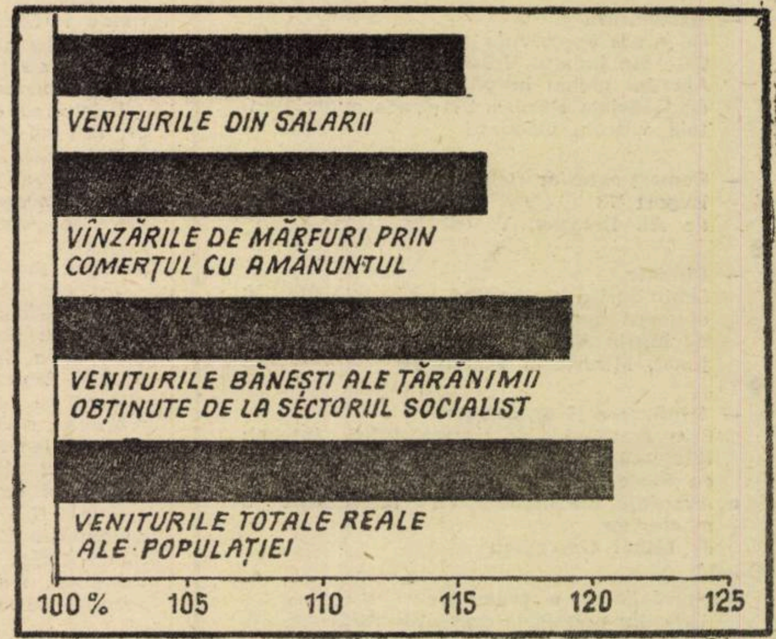

Indicatori ai nivelului de trai (1972/1970)

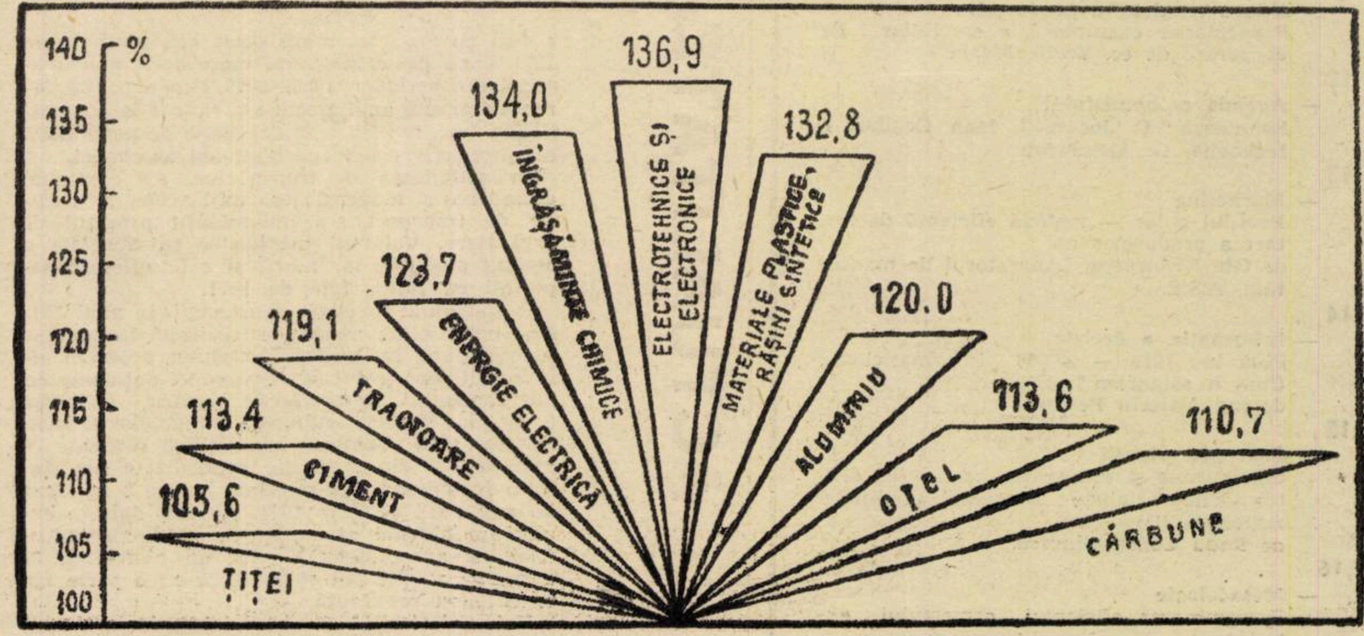

Creșterea producției la o serie de produse industriale principale (1972/1970)

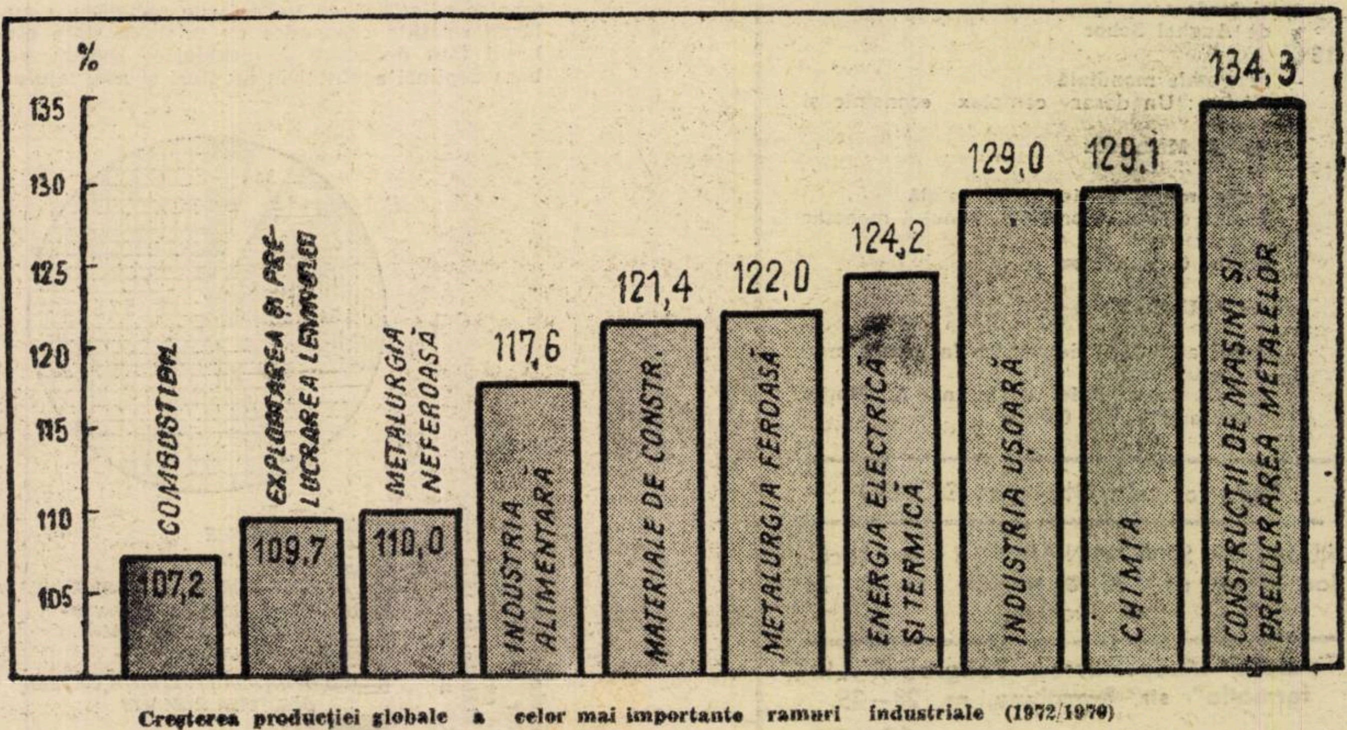

Creșterea producției globale a celor mai importante ramuri industriale (1972/1970)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 7 din 16 februarie 1973

3
— **Plan • angajamente**
Industria alimentară : În confruntare cu cerințele consumatorilor
de ing. **Constantin Iftodi**, șeful departamentului industriei alimentare

4
— **Investiții**
Componente de bază ale potențialului productiv
Semnează : ing. **Florin Mihalache**, ec. **Petre Cioclu**, C.S.P.

5
— **Calitatea**
Exigențe la cotele anului 1973
de **Florence Costin**

6
— **Agricultură**
Ce arată experiența a 4 unități cooperatiste din județul Vrancea privitor la Acordul global în viticultură
de **Gabriela Beznea**, Stațiunea experimentală viticolă Odobești

7
— **Comerț exterior**
Export '73
de **Al. Deteșan**, **V. Olariu**

8
— **Finanțe**
Schimburile economice internaționale și evitarea dublei impuneri
de **Marin Vidroiu**, director general adjunct, Ministerul Finanțelor

9
— **Conducere și organizare**
Prin reorganizarea transportului intern : Eficiență de 36 lei la un leu cheltuit
de **Stere Popescu**
• Avantaje ale manipulării mecanizate a mărfurilor
de **Mihai Georgescu**

10—11
— **Specializare • cooperare**
Una din premisele competitivității
de ing. **Ion Crișan**, director general, Direcția generală de dezvoltare tehnică și investiții M.I.C.M.G.
• Obligație de onoare și de răspundere, condiție a ritmicității producției :
Respectarea exemplară a sarcinilor de cooperare de ec. **Vasile Marin**

12
— **Agenda economistului**
Semnează : **C. Jornescu**, **Ioan Condor**, **I. Iczkovits**, **D. Alexandru**

13
— **Marketing**
Profilul polar — metodă eficientă de testare a produselor noi
de **Gh. Nistorescu**, Laboratorul de marketing, A.S.E.

14
— **Informație • decizie**
Pînă în 1975 — 28 000 informaticieni : Cum îi asigurăm ? (II)
de ing. **Valeriu Pescaru**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (II)
de **Radu Constantinescu**

16
— **Metodologie**
Determinarea eficienței comerțului exterior

17
— **Știință și societate**
Limitele sistemului și întîrzierile în buclele de conexiune inversă
de **Anghel Schor**

18
— **Economie mondială**
Africa : Un dosar complex economic și social
de **D. Miculescu**

19
— Criza monetară interoccidentală
Lunga cale a reformei sistemului monetar internațional
de dr. **C. Kirițescu**

ÎN SUPLIMENT :

— Rolul activității de service în promovarea exporturilor
de dr. **Alex. Puiu**, doctorand **A. Moțiu**, doctorand **Vasile Gilgău**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

16 FEBRUARIE 1933

DRUM DE LUPTE ȘI JERTFE

S-AU ÎMPLINIT în acest an patru decenii de la marile bătălii de clasă ale proletariatului din România, și în primul rînd, ale muncitorilor petroliști și cefriști din ianuarie-februarie 1933. În istoria glorioasă a mișcării muncitorești din țara noastră, în istoria luptei oamenilor muncii împotriva asupririi și exploatării, aceste evenimente revoluționare s-au înscris ca momente de seamă, exercitînd o înrîurire profundă asupra evoluției ulterioare a vieții politice și sociale a țării. Prin înaltul lor nivel de organizare, prin amploarea și spiritul lor combativ, eroicele lupte ale muncitorilor petroliști și ceferiști au constituit cele mai mari bătălii de clasă ale proletariatului din țara noastră în perioada interbelică. „Luptele de clasă din perioada crizei economice, și mai ales luptele din ianuarie-februarie 1933 — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — au constituit un moment de o deosebită importanță în istoria mișcării noastre muncitorești, au avut o profundă înrîurire asupra vieții politice și sociale din România. Ele au dat o puternică lovitură claselor exploatatoare, au frînat ofensiva capitalului împotriva drepturilor economice și politice ale oamenilor muncii".

Este bine cunoscută conjunctura politică și economică, internă și externă, în condițiile căreia au avut loc luptele muncitorești de acum patru decenii. Semnificația deosebită a acestora rezidă în forța cu care au lovit în încercările cercurilor guvernante de a arunca întreaga povară a crizei economice asupra maselor, în hotărîrea cu care s-au opus planurilor de înfeudare a țării de către marile monopoluri imperialiste.

Trebuie subliniat, de asemenea, faptul că în cursul desfășurării acestor lupte s-a realizat, sub conducerea Partidului Comunist Român, frontul unic muncitoresc, ceea ce a determinat, în perspectivă, un puternic impuls în direcția făuririi unității de acțiune a clasei muncitoare pe plan național. Luptele sociale din ianuarie-februarie 1933 au depășit cu mult cadrul acțiunilor pentru satisfacerea propriilor revendicări economice, luînd caracterul unor mari bătălii de clasă pentru interesele sociale și naționale vitale ale întregului popor, pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și suveranității României, împotriva politicii de fascizare a țării. Astfel, clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a manifestat drept cea mai înaintată forță socială, cu o înaltă conștiință revoluționară și un înflăcărat patriotism. Totodată, aceste lupte au dus la întărirea partidului, la creșterea rîndurilor sale, la dezvoltarea legăturilor cu detașamentele de bază ale clasei muncitoare, la creșterea prestigiului și autorității sale în rîndurile tuturor oamenilor muncii.

Din perspectiva însuflețitoare a realizărilor de astăzi, evenimentul pe care îl cinstim ne reamintește de luptele grele, pline de suferințe și jertfe pe care clasa muncitoare le-a purtat pentru a se elibera de exploatare, pentru a deveni stăpînă pe propriile sale destine. Amintirea acestui trecut constituie pentru noi toți un imbold de a ne consacra, cu și mai multă pasiune, întreaga energie creatoare operei mărețe de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei noastre.

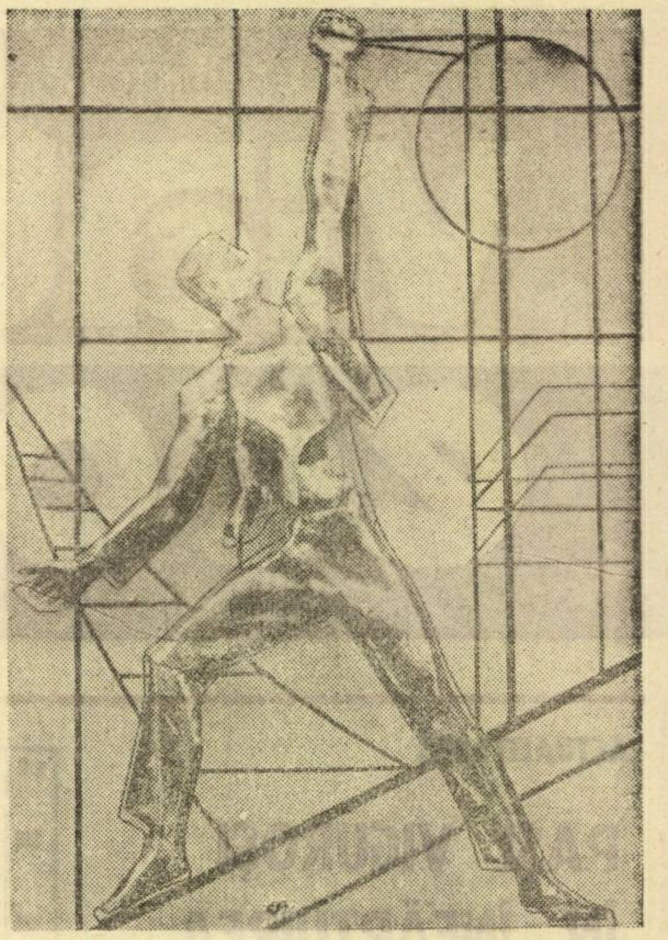

VETRO ARTUR Semnalul lui Vasile Roaită

ACTUALITATEA

←

a fost cu 9% mai mare decît cea obținută în 1971 și cu peste 25% mai mare decît media anuală din perioada 1966—1970. Producția de cereale obținută anul trecut s-a ridicat la 16,7 milioane tone, recoltă care depășește de peste două ori producția celor mai buni ani antebelici.

În activitatea de transporturi au continuat extinderea și modernizarea mijloacelor și a căilor de transport, s-a îmbunătățit procesul de exploatare. Volumul mărfurilor transportate a crescut cu 5,6%, iar numărul călătorilor transportați cu 10,7% față de 1971.

În domeniul investiții-construcții, în anul 1972 s-au obținut, de asemenea, realizări însemnate. A continuat înfăptuirea amplului program de investiții pentru dotarea economiei naționale cu noi capacități de producție, pentru ridicarea economică și social-culturală a județelor și localităților țării. Volumul investițiilor realizate în anul trecut din fondurile centralizate ale statului însumează 83,8 miliarde lei, cu 8 miliarde lei mai mult decît în 1971. Au fost date în exploatare 336 noi capacități de producție industriale și agrozootehnice ; iar un număr de 80 obiective au început să producă cu o parte din capacitatea prevăzută.

Volumul total al comerțului exterior a crescut cu 14% față de anul 1971 și cu 25,8% față de anul 1970. Au fost promovate relații largi cu țările socialiste membre ale CAER, s-au întărit și dezvoltat legăturile economice și de cooperare tehnico-științifică cu toate țările socialiste, s-au lărgit relațiile economice cu celelalte state ale lumii fără deosebire de orînduirea socială, pe baza deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc. Ritmul susținut de dezvoltare a economiei, lărgirea, diversificarea și ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor au permis ca țara noastră să-și extindă relațiile economice externe și să ia parte activă la schimbul mondial de valori, la diviziunea internațională a muncii.

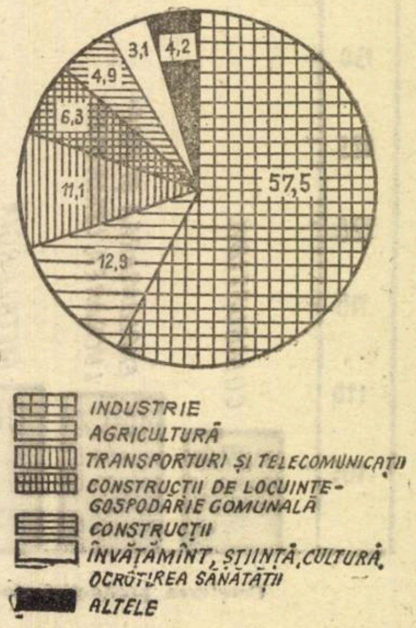

Structura investițiilor din fondurile centralizate ale statului în 1972 (83,8 miliarde lei)

Dezvoltarea forțelor de producție, modernizarea structurilor economiei naționale și creșterea în ritm înalt a venitului național au creat condiții pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Au continuat să se producă schimbări calitative în structura populației ocupate. Ponderea populației ocupate în ramurile neagricole a crescut de la 53,6% în 1971 la peste 55% la sfîrșitul anului 1972.

Veniturile bănești obținute de populație de la sectorul socialist au fost anul trecut cu 7,5% mai mari față de anul precedent, veniturile din salarii crescînd cu 6,4%. Începînd cu 1 septembrie 1972 a fost ridicat salariul minim de la 800 la 1 000 lei și au fost majorate salariile dintre 1000—1180 lei.

S-au îmbunătățit în continuare condițiile de viață ale țărănimii. Veniturile bănești ale familiilor de țărani, provenite din retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste și din vînzarea produselor agricole către unitățile socialiste au fost cu 5,7% mai mari față de 1971.

Măsurile luate de partid și de stat în scopul ridicării nivelului de trai material și cultural sînt reflectate sintetic de creșterea în anul 1972 cu 6,5% a veniturilor totale reale ale populației.

Au fost majorate fondurile acordate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale, s-au îmbunătățit condițiile de locuit ale populației, a sporit dotarea tehnico-edilitară a localităților, s-a îmbunătățit servirea medicală a populației, a crescut substanțial volumul total al mărfurilor desfăcute prin comerțul socialist. Totodată s-a dezvoltat susținut baza materială a învățămîntului .

Succesele obținute în dezvoltarea social-economică a țării în anul 1972 sînt rodul activității susținute a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii care înfăptuiesc neabătut politica partidului de dezvoltare multilaterală a țării, de înaintare hotărîtă a României pe drumul progresului și civilizației. Acum, cînd sîntem angajați cu toate forțele în îndeplinirea obiectivelor pe anul în curs, atenția tuturor colectivelor de producție, a tuturor oamenilor muncii se îndreaptă spre îndeplinirea ritmică, la parametrii maximali a sarcinilor de plan — chezășie a înfăptuirii angajamentelor asumate în întrecerea socialistă de întregul nostru popor. Realizările obținute anul trecut confirmă realismul obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului și oferă garanția îndeplinirii angajamentului clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii de a realiza cincinalul înainte de termen, de a înfăptui programul de accelerare a dezvoltării economice și sociale, de edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

plan-angajamente

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

● Fondul pieței va primi anul acesta produse a căror valoare va fi cu 2,1 miliarde lei mai mare decît în 1972

INDUSTRIA ALIMENTARĂ

ÎN CONFRUNTARE CU CERINȚELE CONSUMATORILOR

PENTRU 1973 planul marchează la producția globală a bunurilor alimentare o creștere de circa 15,6% față de realizările obținute în 1972. Această sporire substanțială se explică și prin faptul că, anul trecut, în unele subramuri, planul stabilit inițial nu s-a realizat, atît din cauza neasigurării în întregime cu materii prime necesare, cît și datorită unor neajunsuri organizatorice manifestate în unele unități. În unitățile de industrializare a cărnii și laptelui, de pildă, cu toate progresele înregistrate, nu s-a asigurat în toate perioadele anului o valorificare deplină a materiilor prime, atît datorită unor carențe interne ale întreprinderilor, cît și lipsei de ritmicitate la primirea animalelor și laptelui. De asemenea, în domeniul pescuitului oceanic, s-au înregistrat rezultate slabe cauzate de unele defecțiuni în funcționarea navelor și de lipsa de cadre pregătite corespunzător.

Realizarea importantelor sarcini din acest an este nemijlocit legată de luarea unor măsuri tehnice și organizatorice complexe în toate verigile producției. Pe prim plan se situează **îmbunătățirea organizării muncii, astfel ca, printr-o mai bună folosire a capacităților de producție, a extinderii schimbului II și III, să fie posibilă obținerea unei mai înalte productivități a muncii, ținînd seama că 67,4% din sporul producției va trebui obținut pe această cale.** Sigur, sarcina nu este ușoară dacă avem în vedere că anul trecut, sporul de producție obținut pe seama productivității muncii nu s-a ridicat decît la 26,1%.

Avînd în vedere toate acestea, în planul de măsuri întocmit și aprobat de consiliul departamental, s-au prevăzut măsuri care să ducă la îmbunătățirea organizării procesului de producție la fiecare loc de muncă, la introducerea mecanizării și automatizării, la folosirea mai completă a forței de muncă și a timpului de lucru. Totodată. **pentru creșterea responsabilității și cointeresării fiecărui lucrător, va fi extins acordul global.**

CONCOMITENT cu îmbunătățirea organizării producției și a muncii, o importanță deosebită are **asigurarea, în mod ritmic, a unităților cu materiile prime necesare, atît sub aspect calitativ, cît și cantitativ.** Actuala formă organizatorică a ministerului nostru permite adoptarea unor măsuri comune de către producător și beneficiar, măsuri a căror urmărire permanentă poate conduce la o corelare pe parcurs a sarcinilor de plan. Pe această linie, în cadrul contractelor privind asigurarea materiilor prime, **am introdus. de comun acord cu producătorii, grafice de livrări decadale, care ne permit să urmărim îndeaproape asigurarea ritmică cu animale și lapte.**

Contactul permanent cu furnizorii de materii prime, cunoașterea îndeaproape a evoluției producției agricole și îndrumarea ei din prima etapă trebuie să intre în preocupările curente ale tuturor celor ce prelucrează produse vegetale sau animale. **Nu se poate concepe o așteptare pasivă a materiei prime la poarta întreprinderii, atunci cînd vrei cu adevărat să asiguri condiții optime pentru realizarea planului.** Tendinței, manifestate încă în unele unități, de a justifica nerealizările cantitative sau calitative prin producții slabe la unele culturi, trebuie să-i ia locul preocuparea pentru a influența în timp util și eficient această producție, în așa fel încît ea să răspundă nevoilor crescînde ale industrializării. Legătura continuă cu unitățile agricole ne va ajuta să prevenim unele neajunsuri, iar în eventualitatea unor situații deosebite, să organizăm de așa manieră preluarea și prelucrarea materiilor prime agricole, încît să diminuăm la maximum urmările negative ale unor condiții naturale defavorabile.

„NU SE POATE CONCEPE O AȘTEPTARE PASIVĂ A MATERIEI PRIME LA POARTA ÎNTREPRINDERII, ATUNCI CÎND VREI CU ADEVĂRAT SĂ ASIGURI CONDIȚII OPTIME PENTRU REALIZAREA PLANULUI".

● Contact permanent, mai bună cunoaștere reciprocă a nevoilor și posibilităților dintre furnizori și beneficiari ● Asigurarea drepturilor contractuale cuvenite ● Grafice de livrări decadale ● O mai bună integrare a agriculturii cu industria.

„MAI AVEM MULTE DE FĂCUT PENTRU A RĂSPUNDE EXIGENȚELOR ATÎT DE DIVERSE ALE CONSUMATORILOR".

● Îmbunătățirea și, mai ales, respectarea rețetelor de fabricație și a proceselor tehnologice ● Organizarea mai bună a controlului calității și a condițiilor de igienă ● Folosirea mai intensă a rezultatelor obținute în unitățile de cercetare ● Preocupări sporite față de aspectul comercial și prezentarea produselor.

Pe lîngă acestea, raporturile contractuale dintre furnizori și beneficiari trebuie consolidate printr-o cunoaștere riguroasă de către producătorii agricoli a nevoilor industriei alimentare sub aspectul calitativ, al conținutului în substanțe utile a diferitelor produse agricole, a ritmului de prelucrare a produselor vegetale și animale ; în același timp, beneficiarii de materii prime agricole au datoria să asigure furnizorilor drepturile contractuale cuvenite și, mai ales, să organizeze activitatea de recepție într-un cadru legal și, totodată, loial. Trebuie spus că **în cultura sfeclei de zahăr și a tutunului, centralele de resort au primit competența de îndrumare tehnică agricolă a acestor culturi. realizîndu-se astfel o integrare a producției agricole cu prelucrarea industrială.**

ÎMBUNĂTĂȚIREA calității produselor, asigurarea unor condiții igienice corespunzătoare și diversificarea producției ocupă, de asemenea, un loc central în cadrul programului de măsuri ce ni l-am stabilit pentru acest an. Ridicarea continuă a calității, problemă comună și altor ramuri, capătă însă pentru industria alimentară o importanță deosebită pentru că ne confruntăm zilnic producția cu masa de consumatori — întreaga populație a țării — cu preferințele, tradițiile și necesitățile sale destul de diverse, diferențiate pe zone geografice, vîrstă, posibilități materiale etc. Deși în domeniul calității s-au înregistrat unele progrese, mai avem multe de făcut, pentru a răspunde exigențelor atît de diverse ale consumatorilor.

Nu de puține ori, calitatea unor produse alimentare nu s-a ridicat și nu se ridică la nivelul așteptărilor — și de ce nu am spune-o ? — la nivelul posibilităților de care dispunem. Cauzele care au generat și generează aceste stări de lucruri diferă de la o unitate de producție la alta, de la un produs la altul și ele rezidă, îndeobște, în slaba organizare a controlului tehnic, în nerespectarea întocmai a rețetelor tehnologice. Remedierea acestor deficiențe va trebui să constituie pentru toți lucrătorii din industria alimentară o preocupare de bază. **Îmbunătățirea rețetelor de fabricație și a proceselor tehnologice, întărirea controlului tehnic de calitate pe toate fazele procesului tehnologic, dotarea unităților cu aparatură de laborator, întărirea exigenței și a spiritului de responsabilitate a fiecărui salariat pentru munca prestată, sînt numai cîteva din sarcinile a căror rezolvare o vom urmări mult mai atent în acest an.**

PENTRU A SATISFACE mai bine cerințele consumatorilor, vom asigura o **mai largă diversificare a producției.** Dacă în anul 1972 au fost omologate circa 120 de produse noi, numărul acestora va fi în 1973, conform planului, de cel puțin 143 și, ceea ce este important, aceste sortimente trebuie să se găsească în cantități îndestulătoare pe piață.

În acțiunea de diversificare a producției, alături de problemele ce vizează valorificarea cît mai completă a materiilor prime, **trebuie să ne preocupe mai mult aspectele legate de asigurarea unei game largi de produse, la prețuri accesibile tuturor categoriilor de consumatori.** O diversificare mai largă vor cunoaște produsele de carne, lactate, zaharoase, pescărie și băuturile. Pe același plan se înscriu și preocupările care vizează prezentarea, diferențierea gramajelor, aspectul comercial al produselor și ambalajelor și asigurarea unei durate de păstrare cît mai mare a produselor. **Sîntem convinși că în atingerea acestui obiectiv vom primi un sprijin mai larg din partea unităților chimice, constructoare de mașini, a celor de celuloză și hîrtie, care ne livrează utilaje și materiale de ambalaj.**

Pentru îndeplinirea programului de diversificare a producției **sîntem ferm hotărîți să folosim mai intens rezultatele obținute în cadrul unităților de cercetare** a căror activitate, prin măsurile organizatorice preconizate, se va împleti organic și mai eficient cu cea a centralelor și a întreprinderilor productive. În acest an, vor fi aplicate 48 de teme de cercetare finalizate. De asemenea, vom organiza de așa manieră activitatea, încît să mărim operativitatea în omologarea și stabilirea prețurilor la produsele noi. Firește, **va trebui să veghem cu maximum de răspundere ca noile produse să justifice pe deplin încrederea cumpărătorilor, ca prețurile stabilite să fie în raport direct cu conținutul nutrițional al acestor produse.**

Creșterea volumului de producție, diversificarea și îmbunătățirea calității acesteia, se vor răsfrînge pozitiv asupra aprovizionării populației. Astfel, **în 1973 fondul pieței va primi produse a căror valoare va fi cu 2,1 miliarde lei mai mare decît în 1972.** Importante creșteri cantitative vor cunoaște laptele și produsele din lapte, zahărul, peștele și produsele din pește, produsele din carne etc.

Concomitent cu grija pentru asigurarea livrărilor la fondul pieței în cantitățile și sortimentele planificate, **industriei alimentare îi revin și sarcini importante pe linie de export**, în care scop s-au întocmit planuri speciale de producție și valorificare eficientă pe fiecare unitate în parte. Sîntem convinși că măsurile de integrare a activității de comerț exterior în cadrul centralelor de profil vor duce la o îmbunătățire a acestei activități sub toate aspectele și, în mod deosebit, vor determina o creștere a prețurilor de valorificare la export, vor duce la reducerea și chiar înlăturarea neajunsurilor semnalate în ceea ce privește calitatea.

UN OBIECTIV major căruia îi vom subordona întreaga noastră preocupare este cel al **realizării indicatorilor economico-financiari.** Realizarea acestui obiectiv se impune în toate sectoarele de activitate, deoarece nu se poate produce oricum și în orice condiții, cu atît mai mult în industria alimentară, unde în anul 1972 în acest domeniu rezultatele nu au fost dintre cele mai bune.

Pentru a înfăptui sarcinile deosebite care revin industriei alimentare în acest an, va trebui să ne organizăm astfel munca încît toate acțiunile noastre să fie privite prin prisma eficienței economice. **Îmbunătățirea normelor de consum, grija pentru respectarea întocmai a acestora, buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, folosirea integrală a timpului de lucru, revizuirea normelor de scăzăminte și perisabilități, sînt numai cîteva din căile prin care vom acționa în acest an pentru sporirea eficienței activității noastre economice.**

ANALIZÎND rezultatele obținute în prima lună a anului, putem afirma că am înregistrat un început bun : planul producției marfă a fost realizat în proporție de 101,8%, livrările la fondul pieței de 101%, producția globală de 100,3%. Sîntem convinși că aplicînd cu minuțiozitate și toată răspunderea programele și măsurile ce ni le-am stabilit, vom reuși în acest an — hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen — să îndeplinim și chiar să depășim sarcinile de plan ce ne revin, contribuind astfel la o aprovizionare tot mai bună a populației.

ing. Constantin IFTODI
Șeful Departamentului Industriei Alimentare

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Chemări la întrecere pentru realizarea planului pe 1973 la parametrii maximali

ALTE colective fruntașe de muncă din unități industriale, de construcții, din agricultură și din alte ramuri ale economiei naționale, analizînd posibilitățile și rezervele existente, și-au luat angajamentul să depășească indicatorii maximali ai planului pe 1973 și au chemat la întrecere toate unitățile din sectoarele respective. Iată cîteva din angajamentele asumate :

● **Uzina „23 August"-București :** depășirea planului la producția marfă cu 3%, reprezentînd 20 locomotive Diesel hidraulice de 250-1250 C.P., 10 motoare de 350—700 C.P. și 100 tone oțeluri înalt aliate pentru scule ; depășirea planului la producția marfă vîndută și încasată cu 1,1% ; realizarea de economii de 1000 tone metal, 1000 tone combustibil convențional, 3 milioane kWh energie electrică.

● **Combinatul siderurgic-Galați :** depășirea planului la nivel maximal cu 50 000 tone fontă, 50 000 tone oțel, 15 000 tone laminate finite, 5000 tone tablă și bandă laminată la rece; reducerea cheltuielilor materiale cu 10 000 000 lei peste prevederile planului și obținerea unui beneficiu suplimentar de 15 000 000 lei ; extinderea gamei sortimentale a produselor, prin asimilarea în fabricație a 26 mărci noi de oțeluri, laminate, tablă groasă și bandă laminată la cald și la rece pentru construcții navale, cazane, recipienți, autocamioane, industria electrotehnică și a bunurilor de larg consum ; punerea în funcțiune cu 15 zile mai devreme a dezvoltării de 450 000 tone capacitate de încălzire a laminorului Slebing ; reducerea cu 15 000 000 lei a cheltuielilor pentru investiții la obiectivele în construcții.

● **Întreprinderea minieră Cîmpulung-Muscel :** depășirea prevederilor planului la nivel maximal cu 2000 tone cărbune net, cu 800 000 lei la producția globală și cu 700 000 lei la producția marfă vîndută și încasată ; livrarea la fondul pieței a unei cantități suplimentare de 4 000 tone cărbune și reducerea conținutului de cenușă cu 1% ; sporirea poductivității muncii cu 0,4% peste sarcina planificată ;

● **Trustul de construcții industriale-Cluj :** îndeplinirea ritmică a planului de construcții montaj printr-o pregătire temeinică a execuției lucrărilor, astfel încît să se realizeze 24% din planul anual în primul trimestru și 52% din planul anual în semestrul I ; mobilizarea tuturor factorilor pentru intrarea în circuitul economic la termen a celor 86 capacități de producție prevăzute în planul pe anul în curs și devansarea termenului de punere în funcțiune cu 30 pînă la 180 zile a capacităților de producție ; depășirea productivității muncii planificate cu 700 lei/salariat, realizîndu-se o producție suplimentară de 7 700 000 lei ; reducerea cheltuielilor de producție peste sarcina planificată pe trust cu 1 150 000 lei.

● **I.T.A. Oradea :** depășirea cu 1% a indicatorului mărfuri expediate, ceea ce reprezintă 150 000 tone ; depășirea cu 0,3% a indicelui de utilizare a unei tone capacitate, din parcul de autovehicule marfă ; creșterea productivității muncii pe salariat cu 0,4%, reprezentînd 420 tone km convenționali pe salariat ; reducerea prețului de cost cu 0,2% reprezentînd o economie valorică de 500 000 lei ; depășirea planului de beneficii cu 520 000 lei.

investiţii

COMPONENTE DE BAZĂ ALE POTENŢIALULUI PRODUCTIV

Noile obiective date la termen în funcţiune...

O COMPONENTĂ de bază a potenţialului productiv din industria noastră o constituie noile capacităţi de producţie ce se creează, an de an, pe baza alocării unor importante cote din venitul naţional. Este de la sine înţeles că, **odată cu folosirea intensivă a capacităţilor existente, în fiecare unitate economică trebuie să se situeze în prim plan preocuparea de integrare în circuitul productiv, cel puţin la nivelul planificat, a noului potenţial ce se dă în funcţiune.**

Orice depăşire a termenelor prevăzute pentru intrarea noilor unităţi în funcţiune duce la pierderi de producţie şi influenţează negativ activitatea economică, putînd produce perturbaţii şi dereglări în întregul mecanism economic al realizării planului. Dereglările sînt şi mai accentuate cînd, pe seama unora din noile capacităţi întîrziate, urmau să se realizeze produse noi, cu performanţe superioare, care nu pot fi substituite cu produse similare din ţară şi, ca urmare, trebuie aduse din import. De aceea, **punerea în funcţiune la termen condiţionează respectarea corelaţiilor de bază avute în vedere la planificarea noilor investiţii productive.**

- **Integrarea rapidă în circuitul economic a FIECĂRUI obiectiv productiv nou creat.**
- **Reducerea duratei de execuţie a investiţiilor prin :**
  - — asigurarea din vreme a documentaţiilor tehnice ;
  - — corelarea corectă a valorilor de deviz cu volumele fizice de executat ;
  - — livrarea conform graficelor stabilite a instalaţiilor tehnologice ;
  - — utilizarea de metode industriale pe şantiere ;
- **Acţiuni complexe pentru recuperarea rămînerilor în urmă.**

ANALIZA ÎNDEPLINIRII planului de stat pe anul 1972, prezentînd tabloul sinoptic al rezultatelor obţinute în cel de al doilea an al cincinalului, relieiează şi realizările deosebite înregistrate în domeniul îndeplinirii planului de investiţii. Continuîndu-se lucrările pe marile şantiere şi deschizîndu-se altele noi, **s-a executat un volum de investiţii cu 10,5% mai mare ca în anul 1971 şi s-au dat în funcţiune noi capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice, alte obiective economice şi social culturale care au sporit potenţialul întregii economii naţionale.** Astfel, numai în industrie s-au pus în funcţiune cu întreaga capacitate 260 obiective noi, la care se mai adaugă încă 55 obiective puse în funcţiune cu o parte din capacitatea proiectată.

Dar nu toate obiectivele planificate au fost puse în funcţiune la termen şi, ca atare, economia naţională n-a putut beneficia din plin de efortul făcut de statul şi poporul nostru pentru asigurarea resurselor de finanţare a noilor investiţii. Desigur că, deşi, nici cele 55 obiective puse în funcţiune parţial nu rămîn în afara reflectorului critic, **atenţia este atrasă, în primul rînd, de un număr de unităţi industriale restante integral la punerea în funcţiune la finele anului.** Din acestea, cele mai multe revin Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Unelte şi Electrotehnicii, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, Ministerului Industriei Metalurgice.

Pe lîngă influenţele negative asupra eficienţei economice a activităţii de producţie, aceste întîrzieri s-au materializat, în 1972, în importante pierderi la unele produse de bază, ca de exemplu :

- fontă şi tablă mijlocie şi groasă (imputabile, în principal, Combinatului siderurgic — Galaţi) ;
- sodă caustică şi sodă calcinată (capacităţile noi din cadrul Grupului industrial de chimie Rîmnicu Vîlcea şi Uzina chimică — Turda) ;
- acid sulfuric (noile linii de la Uzina chimică Valea Călugărească şi Uzina de fibre sintetice —Săvineşti) ;
- mijloace ale tehnicii de calcul (noile linii de producţie din cadrul Fabricii de calculatoare Bucureşti).

Restanţele din care s-au citat mai sus cîteva exemple constituie o moştenire grea pentru planul pe anul 1973, care impune eforturi deosebite în vederea grăbirii integrării noilor capacităţi în potenţialul productiv.

RELEVÎND aceste aspecte negative în realizarea planului de investiţii şi a planului de punere în funcţiune a fondurilor fixe din anul trecut, rezultă că au existat o serie de neajunsuri care trebuie să fie evidenţiate în scopul eliminării lor din activitatea anului 1973. Principalele neajunsuri se grupează astfel :

1. Pregătirea defectuoasă a lucrărilor :

— existenţa unor **întîrzieri în asigurarea documentaţiilor tehnico-economice** au făcut ca, pînă la finele anului 1972, să nu poată fi începute 49 obiective noi cu un volum corespunzător de investiţii. Concludentă este situaţia în care s-a aflat principalul executant al lucrărilor de construcţii-montaj pentru investiţiile din industrie — Ministerul Construcţiilor Industriale — la 30.VI, cînd, în condiţiile realizării planului pe semestrul I în proporţie de 105,1%, nu putea raporta punerea în funcţiune a circa 20% din capacităţile care aveau termene planificate în prima jumătate a anului. La o analiză atentă a modului în care s-a desfăşurat mecanismul relaţiilor dintre factorii ce concură la realizarea investiţiilor, au ieşit la iveală deficienţe care aparţin unităţilor de execuţie, dar mai ales beneficiarilor ca : aspecte de neglijare, eludare sau chiar încălcare a obligaţiilor ce le revin. Astfel, **la circa 10% din capacităţile de producţie şi obiectivele nepuse în funcţiune de către Ministerul Construcţiilor Industriale în sem. I., cu termene prevăzute pentru acea perioadă, execuţia pe şantiere a început cu întîrziere sau s-a derulat lent, deoarece beneficiarii nu au respectat termenele din grafice cu privire la asigurarea documentaţiei de execuţie, a finanţării şi a eliberării amplasamentelor.**

— la unele lucrări valorile de deviz nu au avut o corelare corectă cu volumele fizice şi ca atare au fost insuficiente pentru punerea în funcţiune a investiţiilor respective (Fabrica de nutreţuri combinate Galaţi — MAIAA). În aceeaşi ordine de idei trebuie reţinut faptul că la investiţiile Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Energiei Electrice, MAIAA, la data de 30.VI.1972 mai lipsea aproximativ 8% (valoric) din documentaţia de execuţie aferentă lucrărilor din planul pe anul 1972

— unele **inconsecvenţe în adoptarea tehnologiilor** au consecinţe negative asupra punerii în funcţiune la termen a unor obiective noi. De exemplu, instalaţia pentru uscarea furajelor verzi de la Codlea n-a intrat în exploatare la 30.VI.1972, cum era prevăzut în plan (în sezonul de recoltare), deoarece cu o lună şi ceva înaintea termenului stabilit, beneficiarul a revenit asupra tehnologiei, găsind-o necorespunzătoare, şi a dispus scoaterea utilajelor, deja montate, în vederea înlocuirii lor.

2. Folosirea incompletă a potenţialului de execuţie a unităţilor constructoare. Analiza critică a raporturilor executant-beneficiar, scoate la iveală şi deficienţele unităţilor de execuţie ca : nerespectarea graficelor, dereglări în aprovizionarea şantierelor cu materiale de construcţii, folosirea neraţională a utilajelor şi a forţei de muncă. Ca urmare, în prima jumătate a anului 1972, circa 20% din capacităţile nepredate la termen au fost întîrziate din vina constructorului (antreprenor general sau subantreprenori de specialitate).

3. Nelivrarea la termen şi în ordinea montajului a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice din ţară şi din import sau contractarea acestora cu termene necorelate cu programul de montaj. Încă de la încheierea primului semestru al anului trecut, aproape 80% din capacităţile restante la punerea în funcţiune purtau menţiunea : utilaje sosite cu întîrziere, utilaje incomplete, utilaje lipsă. Ca urmare, la 31.XII.1972 erau în restanţă la livrări circa 23 mii tone utilaje tehnologice nestandardizate din ţară, din care peste 21 mii tone la uzinele furnizoare ale Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Grele. Greutăţi în asigurarea utilajelor s-au înregistrat în special la obiectivele de investiţii ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, Ministerului Industriei Metalurgice, M.E.F.M.C. O altă consecinţă negativă a livrărilor masive abia în ultimele luni ale anului constă în aceea că pe şantiere s-au creat însemnate stocuri de utilaje şi instalaţii tehnologice din care un însemnat volum reprezenta utilaje cu durata de staţionare normată depăşită.

PREOCUPAREA pentru evitarea unor asemenea neajunsuri şi asigurarea intrării în funcţiune la termenele planificate a noilor capacităţi, are o semnificaţie deosebită în anul 1973. Faptul că **în acest an peste 37% din sporul producţiei globale industriale, respectiv circa 22 miliarde lei, se prevede a se obţine pe seama noilor capacităţi care urmează să intre în funcţiune după 1.I.1973,** este suficient pentru a sublinia necesitatea înregistrării unei îmbunătăţiri în domeniul investiţiilor. Colaborarea susţinută dintre constructor şi beneficiar, asigurarea documentaţiei de execuţie la timp şi completă, sosirea la termenele prevăzute şi în ordinea montajului a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice din ţară şi din import, planificarea judicioasă şi urmărirea susţinută a execuţiei lucrărilor de construcţii în conformitate cu graficul de execuţie, organizarea raţională a activităţii şantierelor şi aprovizionarea lor ritmică cu materiale de construcţii, asigurarea forţei de muncă, constituie căi sigure pentru evitarea întîrzierii punerii în funcţiune a noilor capacităţi şi a consecinţelor negative care decurg din aceasta. Astfel de măsuri trebuie să se regăsească în programele de lucru ale centralelor şi întreprinderilor, în special ale celor din industria chimică, industria construcţiilor de maşini, industria uşoară, industria materialelor de construcţii, unde aportul luat în calcul pe seama capacităţilor noi la realizarea nivelelor maximale de producţie şi de export depăşeşte ponderea medie pe industrie.

ing. Florian MIHALACHE
C.S.P.

...realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectaţi la unităţile puse în exploatare

ÎN ANUL CARE A TRECUT s-au pus în funcţiune numeroase întreprinderi, secţii şi alte obiective industriale şi au fost dezvoltate şi modernizate multe din cele existente. Cele mai multe din acestea au realizat nivelele indicatorilor tehnico-economici proiectaţi pentru perioada respectivă, fapt ce creează premisele pentru atingerea lor integrală în termen sau chiar înainte de acesta.

Din păcate **sînt şi unele investiţii noi, la care termenele de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectaţi sînt cu mult depăşite.** Un exemplu în acest sens îl oferă unele din unităţile noi din cadrul Ministerului Industriei Chimice, care în anul 1972 nu au atins indicatorul producţiei globale, lipsind economia naţională de produse concretizate în materiale ca: sodă, îngrăşăminte complexe, azotat de amoniu, uree, PVC în suspensie, sodă calcinată etc. De asemenea, la Departamentul Materialelor de Construcţii, din cauza neatingerii parametrilor proiectaţi la unele obiective noi, nu s-au realizat produse ca ciment, prefabricate beton.

Neatingerea producţiei la nivelul prevăzut în graficele de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectaţi este, de regulă, însoţită de nerealizarea indicatorilor economici, ceea ce amplifică pierderile. Aşa, de exemplu, la Fabrica de PAL înnobilat de la Fălticeni, faţă de nivelul din proiect, producţia a fost realizată în tr. IV. 1972 în proporţie de 39% (nerealizare de peste 6 milioane lei) şi ca urmare nu s-a îndeplinit nici prevederea de creştere a productivităţii muncii, nici preţul de cost. În alte cazuri depăşirea preţului de cost are drept cauză principală neîncadrarea în normele de consum prevăzute (situaţia de la Combinatul pentru fibre artificiale — Brăila, la producţia de reţele cord), la care se adaugă şi depăşirea cheltuielilor de aprovizionare, transport, ambalaj.

- **Ce împiedică realizarea la TERMENELE FIXATE a indicatorilor tehnico-economici proiectaţi ?**
- **La noile obiective — soluţii constructive şi tehnologice verificate de practică.**
- **Încă în faza de proiect a viitoarelor investiţii :**
  - — pregătirea forţei de muncă ;
  - — asigurarea debuşeelor pentru noile produse.

O CAUZĂ FRECVENTĂ a neatingerii parametrilor proiectaţi o constituie şi faptul că **se adoptă cu o relativă uşurinţă soluţii tehnologice sau constructive insuficient fundamentate sau verificate în practică.** Aşa s-a întîmplat la Fabrica de cărămizi — Urziceni, din cadrul Centralei industriale a ceramicei de construcţii şi a marmurei — Bucureşti, la care, datorită întîrzierii definitivării reţetei de fabricaţie în funcţie de calitatea şi structura materiei prime (proporţia de rumeguş ca degresant pentru argilă), producţia pe tr. IV.1972 nu s-a realizat, înregistrîndu-se pierderi de 5,7 milioane lei. De asemenea, prea desele întreruperi, defecţiunile mecanice şi electrice, rebuturile repetate, obţinerea unor produse de calitate inferioară, reprezintă o altă grupă de cauze care fac să nu se realizeze, la unele obiective noi, în termenele prevăzute, indicatorii planificaţi. Trebuie arătat că în multe cazuri, parte din vină pentru această situaţie o poartă înşişi beneficiarii care, cu ocazia recepţionării lucrărilor, fac rabat asupra calităţii acestora, ceea ce determină ca instalaţiile să funcţioneze cu defecţiuni încă de la început (exemplu : unele din noile obiective ale industriei chimice şi ale industriei materialelor de construcţii).

Dar sînt şi alte situaţii. Uneori, deşi obiectivul a fost dat în funcţiune în bune condiţiuni şi la termenul fixat, atingerea parametrilor prevăzuţi totuşi întîrzie. Aceasta deseori datorită faptului că nu au fost create de beneficiar condiţii adecvate pentru desfăşurarea din plin şi eficientă a producţiei. O asemenea condiţie de bază o reprezintă **asigurarea forţei de muncă calificate.** Desigur, fiecare titular de investiţie cuprinde în planul de şcolarizare necesarul de muncitori calificaţi, dar de multe ori, după punerea în funcţiune, efectivul se micşorează pe parcurs datorită faptului că nu se asigură o cazare corespunzătoare, condiţii optime de lucru etc. Într-o asemenea situaţie s-a aflat Întreprinderea de prefabricate din beton — Oradea, Întreprinderea de produse ceramice — Iaşi, care au înregistrat în tr. IV.1972 nerealizări masive a indicatorilor tehnico-economici faţă de nivelele din grafice.

TOT o condiţie de bază care trebuie urmărită încă din faza de proiectare a lucrării, este aceea **a desfacerii producţiei realizate.** Nu este admis să se imobilizeze însemnate fonduri materiale şi financiare în capacităţi ce urmează a fi folosite doar parţial, aşa cum este cazul cu unele produse la Uzina chimică Colorom — Codlea. Sondarea pieţei, stabilirea necesarului consumatorilor pentru viitorul produs, trebuie făcute cu simţ de răspundere, atît din partea titularului de investiţii, cît şi din partea viitorilor consumatori potenţiali, întrucît nivelul acestui consum e unul din elementele care stau la baza dimensionării viitoarei capacităţi.

Nu mai puţin importante sînt condiţiile privind **asigurarea cu materii prime în cantităţile şi sortimentele cerute de procesul de producţie sau cu unele utilităţi** (abur, apă etc.). Este necesar ca ministerele, centralele industriale să depună eforturi ca, toate capacităţile noi să atingă în 1973 parametrii proiectaţi. Planurile de măsuri întocmite de fiecare întreprindere pentru recuperarea rămînerilor în urmă vor da roadele scontate, numai dacă vor fi urmărite îndeaproape şi materializate în întregime.

ec. Petre CIOCLU
C.S.P.

calitatea

EXIGENȚE LA COTELE ANULUI 1973

CALITATEA înaltă a produselor reprezintă, în esență, valorificarea superioară a muncii sociale, satisfacerea necesităților tot mai complexe și mai variate ale economiei naționale, competitivitate pe piețele externe și creșterea gradului de bunăstare a populației. Aceste considerente justifică pe deplin intensificarea preocupărilor colectivelor de muncă din întreprinderile noastre pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor, pentru îmbunătățirea caracteristicilor acestora.

Pornind de la sarcina ca la sfîrșitul actualului cincinal peste 45% din producția fabricată să reprezinte produse noi, întreprinderile au avut în vedere modernizarea nomenclatorului, fabricarea unor produse noi cu caracteristici tehnico-funcționale la nivelul exigențelor actuale pe plan mondial. **În 1972 ponderea produselor noi și reproiectate în ansamblul industriei, comparativ cu 1970, a fost de 22,1%, în industria constructoare de mașini ridicîndu-se la 32,7% — ceea ce demonstrează posibilitatea atingerii proporției prevăzute pentru cincinal încă înainte de 1975.** Gama acestora s-a întins de la locomotive electrice de 5100 kW cu viteze sporite, instalații de foraj și de intervenție Diesel hidraulice și electrice, transformatoare de forță de 100—1 600 kVA, electromotoare asincrone de înaltă tensiune și cu nivel redus de vibrații pînă la produse chimice, materiale de construcții și bunuri de consum. Printre produsele noi, în industria construcțiilor de mașini se înscriu: presa mecanică de ștanțat și ambutisat tablă de 63 t forță, vagonul platformă pentru transportul containerelor de mare capacitate, tractorul pe roți cu motor Diesel de 55 CP, cargoul de transportat mărfuri generale de 6000 7500 tdw etc.

Pe eșichierul realizărilor trebuie înscrise eforturile în vederea îmbunătățirii și perfecționării tehnologiilor de fabricație. În toate domeniile s-au însușit noi tehnologii ca de exemplu: barbotarea cu argon la fabricarea oțelurilor aliate cu aluminiu, aliaj dural pentru industria aeronautică și a bronzurilor cu conținut ridicat de plumb și staniu pentru autocamioane; au apărut noi mărci de oțeluri aliate și rulmenți, nitroemailuri combinate pe bază de nitroceluloză pigmentată etc.

Lărgirea, diversificarea și ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor au permis participarea mai intensă a țării noastre la circuitul mondial de valori. Volumul exportului a înregistrat anul trecut o creștere de 13,7% față de 1971 și de 29,1% față de 1970. Toate acestea reflectă capacitatea industriei noastre, de a satisface cerințele crescînde ale economiei naționale și exigențele pieței externe.

Ca urmare, reclamațiile privind calitatea s-au diminuat în 1972, față de anul precedent, în medie cu 33% (valoric); scăderi sensibile fiind înregistrate de industria construcțiilor de mașini și chimică, unde acestea s-au redus la jumătate.

PROPORȚIILE și implicațiile problemei asigurării calității producției, în condițiile eforturilor maselor muncitoare pentru realizarea și depășirea sarcinilor maximale ale cincinalului — definit ca cincinalul perfecționării generale a activității economice, al ridicării nivelului tehnic și al calității producției — sînt mult amplificate în acest an. Ele vizează atît modernizarea potențialului productiv al economiei noastre, perfecționarea caracteristicilor tehnico-funcționale ale produselor și a proceselor tehnologice, abordarea metodelor moderne de control al calității producției, în așa fel încît 1973 să marcheze un pas important pe calea creșterii nivelului calitativ al produselor noastre.

Transpunerea în viață a acestor exigențe implică studierea multilaterală a principalelor obstacole, ce mai persistă în unele unități economice, definirea obiectivelor strategice și tactice ale fiecărei întreprinderi pentru înlăturarea acestora, definirea acțiunilor și luarea unor decizii corespunzătoare.

În 1972, pentru abateri de la calitate și metrologie s-au aplicat peste 28 000 de sancțiuni contravenționale.

Desigur, acestea, au mai mult caracter educativ. Ele nu pot recupera decît parțial pagubele materiale provocate economiei prin efectuarea unor produse necorespunzătoare calitativ, din care unele nerecuperabile, și nici importantele fonduri bănești necesare remedierilor — sumă dificil de apreciat global, Dar, s-a **apreciat ca numai remanierile au solicitat cheltuieli de manoperă care, după un calcul aproximativ, ar permite o producție suplimentară de 200 milioane lei.**

Cercetarea principalelor cauze care au determinat abateri de la calitate, confirmă adevărul, devenit axiomă, conform căruia calitatea produselor se decide pe toate treptele procesului de producție. **Principala sursă generatoare de defecțiuni au constituit-o abaterile de la procesul tehnologic,** care, conform unui calcul estimativ au provocat circa 70% din totalul rebuturilor. Ele au rezidat atît în nerespectarea tehnologiilor de fabricație, utilizarea unor materii prime și materiale cu caracteristici inferioare, precum și întreținerea și repararea nesatisfăcătoare a utilajelor. La Întreprinderea „Electroceramica" — Turda, de pildă, s-au rebutat peste 30% din izolatoarele ceramice, datorită nerespectării regimului termic; prin nerespectarea tehnologiei de turnare, de către Uzina „23 August", s-a rebutat o importantă cantitate de batiuri pentru strunguri la F.M.U.A.B.

De asemenea, din cauza unor abateri de la disciplina tehnologică de fabricație și efectuarea defectuoasă a unor reparații la Fabrica de produse cărbunoase — Slatina a fost rebutată o producție de electrozi în valoare de 22 milioane lei. Un număr mare de frigidere a fost returnat pentru remaniere Fabricii de frigidere din Găești, deoarece vopseaua s-a oxidat și exfoliat, cauza fiind utilizarea de apă cu duritate ridicată. Aceasta a provocat întreprinderii cheltuieli suplimentare de peste 10 milioane lei. O producție de tricotaje în valoare de 17 milioane lei a fost returnată producătorilor (Tricodava și Tînăra Gardă-București; Fabricile de tricotaje din Satu Mare, Suceava și Arad) datorită unor cusături defecte, pete de ulei, ochiuri scăpate. Defecțiuni de același ordin (tighele întrerupte, nuanțe diferite la mîneci, căptușeli greșit montate, gulere strîmbe) au provocat respingerea a unor confecții ale Fabricilor din Călărași, Craiova, Focșani. Cluj, Sighișoara.

ALTĂ CATEGORIE de defecțiuni își au rădăcinile în insuși modul de proiectare, în trecerea în producție fără o pregătire corespunzătoare a fabricației. Spre exemplu, efectuarea pe baza unui proiect necorespunzător a cazanului recuperator pentru Uzina chimică „Valea Călugărească" de către Uzinele „Vulcan-București" a întîrziat realizarea producției planificate, la acesta.

Prevenirea abaterilor de la calitate se poate realiza în primul rînd prin creșterea preocupării cadrelor de conducere pentru calitatea producției și a muncii. După cum au demonstrat o seamă de studii întreprinse pe plan internaținal în vederea ameliorării calității, în condițiile industriei moderne, a automatizării, **îmbunătățirea calității depinde în primul rînd** (în proporție de 80%) de cadrele de conducere.

Faptul că cele mai multe deficiențe își au originea în organizarea muncii de concepție, în calitatea materiei prime achiziționate, sau a utilajului, situează problema calității în sfera de probleme a conducerii întreprinderii, organizării producției și a muncii, de la concepția tehnică și pînă la execuția produsului. De această latură tehnică a procesului „producerii" calității se leagă în mod organic funcția de control al calității, de-a lungul întregului proces de producție. Aceasta vizează atît modul în care este organizat fluxul de producție, precizia și reglajul mașinilor, sculelor și dispozitivelor, verificarea calității materiilor prime, a materialelor, depozitarea și manipularea acestora cît și dotarea cu aparate de măsură și control. Asemenea cerințe de bază ale controlului au fost uneori minimalizate. Existența unui număr important de aparate de măsură și control inactive, altele ineficiente din cauza unor defecțiuni și imprecizii (fapt asupra căruia vom mai reveni) au făcut de multe ori inoperant un asemenea control, ceea ce s-a repercutat în mod nefavorabil asupra calității unor produse și a siguranței în funcționare a unor utilaje.

PREVENIREA FENOMENELOR menționate necesită în primul rînd **o organizare judicioasă a producției** ca permisă de bază pentru evitarea oricăror defecțiuni. În același timp **elaborarea unui sistem de control, competent și exigent, pe parcursul procesului de creare a produsului,** cu mijloace și tehnici moderne de control, de prelucrare a datelor statistice, în vederea acționării asupra tendințelor perturbatorii ale proceselor de producție.

Este evident, de asemenea, că **ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor, a gradului lor de responsabilitate socială,** sînt elemente hotărîtoare pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor. În acest sens, întocmirea și respectarea programului de reciclare și perfecționare a cadrelor, aplicarea largă a metodelor moderne de control al calității produselor, ca și o intensă muncă politico-educativă sînt tot atîtea modalități pentru îmbunătățirea continuă a calității produselor — deziderat major al mersului ascendent al economiei românești.

Florence COSTIN

BREVIAR

Metoda Do — ro

VERSIUNEA poloneză a controlului integrat de calitate, intitulată metoda **Do ro,** a fost elaborată pornind de la premisele praxeologice ale profesorului T. Kotarbinski, prin experimentarea metodei sovietice Saratov și a metodei americane „zero defecte" și a variantelor acesteia aplicate în Europa. S-a utilizat, de asemenea, conceptul premiilor anuale Deming — practicat în Japonia.

Aplicarea practică se face pe trei planuri: administrativ, economic și psihologic, metodele psihologice dovedindu-se cele mai promițătoare și eficiente. Printre acestea, de mare succes s-au bucurat cele două concursuri pe tema „executării unui lucru corect".

Rezultatul? Participanții la cel de-al doilea concurs — din peste 300 de întreprinderi — au realizat o producție anuală de peste 12% din valoarea întregii producții industriale, indicele productivității muncii în întreprinderile participante fiind cu 1,3% mai mare decît media creșterii pe întreaga industrie. S-a obținut, de asemenea, reducerea costurilor materiale (cu aproape 1,4 milioane zloți) și a pierderilor rezultate din reclamații. penalizări, bonificații cu aproape 300 milioane zloți.

JURNALUL CALITĂȚII *)

— Evidențierea simultană a patru indicatori —

O NOUĂ METODĂ de determinare a variației calității produselor s-a impus recent atenției specialiștilor. Este vorba de **„Jurnalul calității"**, fișă bilunară, avînd la bază una din metodele moderne de control — metoda demeritelor (de la cuvîntul francez démerit — respectiv lipsit de merite). Prin aceasta, nivelul calitativ al unui produs se determină în funcție de numărul și calitatea defectelor care apar la produsul respectiv.

Experimental, fișa a fost aplicată la controlul calității electromotoarelor produse de Fabrica de motoare electrice-Pitești, după care s-a extins la 26 întreprinderi din țară. După cum se poate observa fișa cuprinde o serie de rubrici privind: defectele posibile, categorisite în 4 grupe, (critice, principale, secundare și minore) și apreciate cu diferite ponderi de penalizare (100, 50, 10, 1 puncte); numărul de defecte, pe tipuri, apărute la produsele controlate de-a lungul unei zile lucrătoare (în schimburile respective); histograma frecvenței defectelor care se cumulează zi de zi; numărul produselor controlate în ziua respectivă: N; numărul total de defecte găsit la lotul N de produse controlate în ziua respectivă: n; frecvența numărului de defecte din ziua respectivă: $\frac{n}{N}$; frecvența numărului de defecte constatate de la începutul chenzinei pînă la ziua

$$X: \frac{n_1 + n_2 + n_3 + \ldots n_x}{N_1 + N_2 + N_3 + \ldots N_x}$$

Jurnalul urmărește astfel simultan patru indicatori de calitate: prin **histograma frecvenței defectelor, reprezentarea grafică a frecvenței numărului de defecte (zilnic și cumulat)** precum și **reprezentarea grafică a indicelui defectelor.** Un capitol aparte îl constituie specificarea acțiunilor întreprinse în vederea reducerii numărului și gravității defectelor. Histograma și cele 3 curbe indică astfel, dintr-o singură privire, nivelul calitativ al produsului, precum și defectul care se cere eliminat. Deși nu este cea mai precisă metodă de control, ea are avantajul de a fi mai rapidă și mai ușor utilizabilă, permițînd tragerea unor concluzii și mai ales luarea unor măsuri imediate. Totodată, necondiționînd cunoștințe matematice superioare și nici calcule complicate fișa respectivă poate fi completată de orice absolvent al școlii profesionale, la orice produs, indiferent de natura și complexitatea acestuia.

*) Întrucît metoda este nouă la noi în țară, este susceptibilă de îmbunătățiri. În acest sens, specialiștii sînt invitați să-și exprime opiniile asupra măsurii în care ea își atinge scopul propus și a eventualelor corective ce i s-ar putea aduce în vederea perfecționării sale.

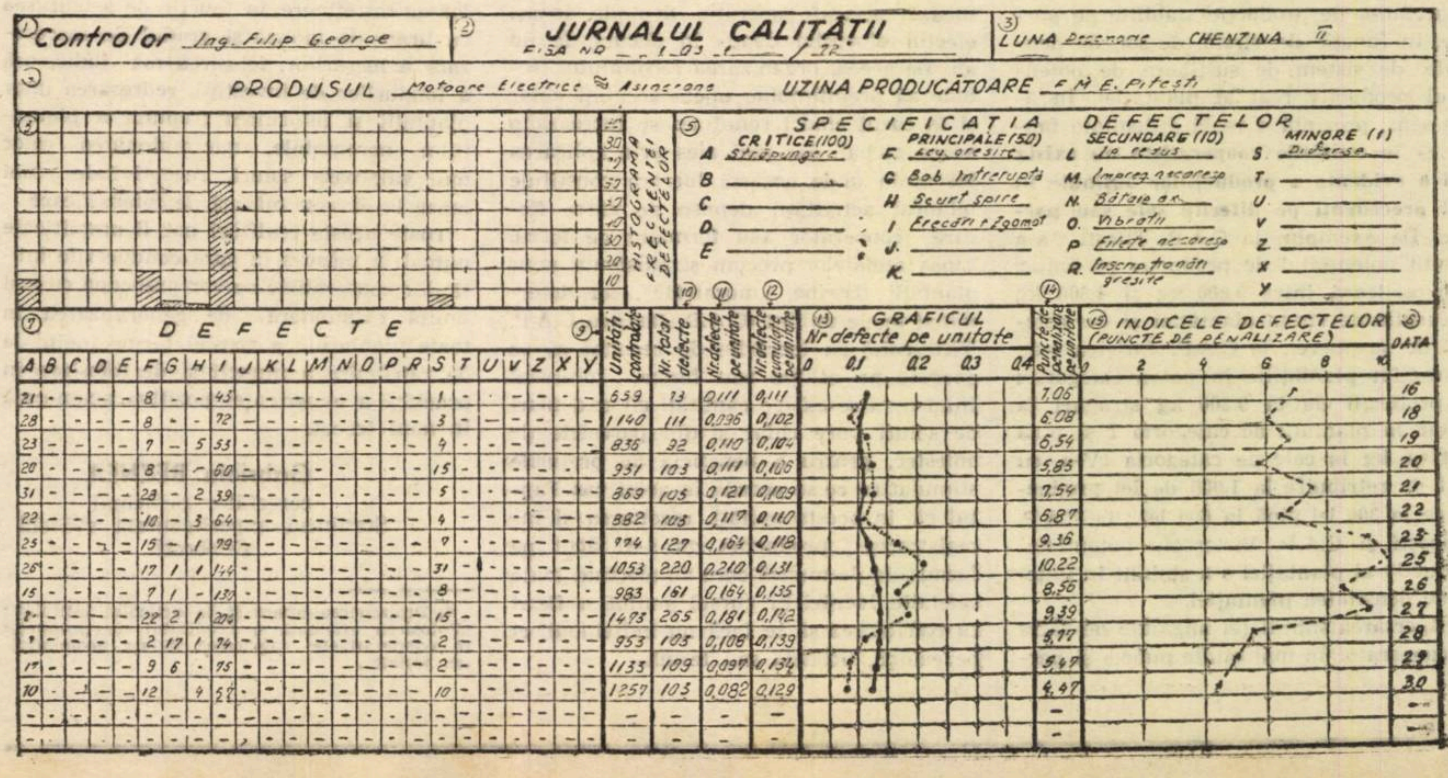

agricultură

Ce arată experiența a 4 unități cooperatiste din județul Vrancea, privitor la:

ACORDUL GLOBAL ÎN VITICULTURĂ

APLICAREA în viticultură a sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global, are anumite particularități. Dintre acestea, caracterul peren, multianual al culturii viței de vie, cu o producție eterogenă din punct de vedere cantitativ și calitativ, existența unei game largi de prețuri pentru evaluarea producției și aprecierea ei calitativă, gradul relativ redus de mecanizare a lucrărilor în plantații, precum și respectarea riguroasă a termenelor optime de executare a lucrărilor sînt cele mai importante, influențînd direct modul de organizare și de retribuire a muncii. Aceste particularități ale producției viticole impun o diferențiere judicioasă a sarcinilor de plan, în funcție de rezultatele economice posibile de realizat pe unitatea de suprafață, încît să asigure cointeresarea cooperatorilor în sporirea randamentelor.

Modul cum s-a aplicat acordul global în patru unități cooperatiste cu profil viticol din județul Vrancea în 1972 conduce la concluzia că sistemul ca atare poate fi perfecționat în special prin adaptarea lui la situația specifică din viticultură, la condițiile concrete din fiecare unitate.

În unitățile analizate, majoritatea suprafețelor viticole au fost angajate în acord global, rămînînd nerepartizate acele suprafețe care nu au putut fi cuprinse de către brațele de muncă existente. Trebuie subliniat că fenomenul extinderii suprafețelor viticole și a necorelării lor cu forța de muncă din cooperative se manifestă în multe unități favorizînd declinul unor plantații tinere în pragul și chiar înaintea intrării lor pe rod. Or, aplicarea sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global în ramura producției viticole exclude pentru viitor această formă de irosire a fondurilor de investiții și determină exploatarea judicioasă și rațională a plantațiilor existente, redresarea acelora care justifică economic eforturi materiale suplimentare și înlocuirea unor plantații ineficiente — plantații vechi, cu soiuri nereprezentative, prost amplasate, plantații cu goluri — întrucît acestea sînt refuzate categoric de către cooperatori pentru a fi luate în acord global. De altfel, acest sistem de retribuire a muncii, cere ca toate plantațiile viticole să fie și să devină rentabile, altfel vor fi abandonate.

Există tendința, firească, din partea cooperatorilor, de a primi cele mai bune parcele. Acest lucru impune însă, în condițiile actuale, ca unui cooperator care a luat în primire un hectar de vie pe rod să i se acorde în două trei locuri cîte 2.000 — 4.000 mp cultivați cu vie pentru a cuprinde și plantațiile cu potențial economic scăzut. De altfel, în acest caz, un rol de seamă îl are și diferențierea justă a sarcinilor de producție stabilite pe parcele, în funcție de vîrstă, de soi, de densitate, de sistem de susținere, de potențialul productiv real al plantației. În acest sens, prezintă o reală dificultate faptul că **în unitățile cooperatiste nu există nici o evidență a producțiilor obținute în anii precedenți pe diferite sole sau parcele.** De exemplu, la C.A.P. Țifești s-a stabilit potențialul de producție pe butuc, care oscilează între 0,800 kg și 4,300 kg în funcție de vîrsta plantației și de sistemul de susținere; la C.A.P. Jariștea s-au diferențiat plantațiile în patru categorii: cu producții de la 9.200 kg struguri la hectar la plantații de categoria I și pînă la 4.000 kg la cele de categoria IV-a, cu tarif de retribuire la 1.000 de lei producție de la 300 lei pînă la 600 lei; la C.A.P. Odobești și C.A.P. Vîrteșcoiu potențialul productiv al plantației s-a stabilit în funcție de densitatea plantației.

Dispersarea suprafeței angajate de către un cooperator în mai multe puncte și parcele de diferite categorii se repercutează asupra modului de organizare a unor lucrări care, în viticultură, trebuie obligatoriu corelate și executate într-un anumit interval de timp, efectuarea lor cu întîrziere putînd compromite total producția (de exemplu stropitul contra manei viței de vie). În condițiile aplicării acordului global, executarea acestei lucrări ridică unele probleme legate de amplasarea unui număr mare de vase necesare depozitării soluției pentru stropit, de parcurgerea unor distanțe mari de către cooperatori, în defavoarea randamentului muncii. O altă dificultate constă în lipsa brațelor de muncă apte de a executa stropitul, ceea ce impune o anumită colaborare în cadrul echipei sau chiar între echipe, cum s-a procedat, de exemplu, în cadrul cooperativelor agricole Jariștea și Vîrteșcoiu.

AVANTAJE

● Cointeresează cooperatorii în sporirea randamentelor ● Evită irosirea fondurilor de investiții ● Determină exploatarea rațională a plantațiilor ● Impune extinderea mecanizării lucrărilor

Se constată, de asemenea, tendința de a nu folosi mijloacele mecanice existente. În unitățile analizate doar lucrările solului s-au executat mecanizat, stropitul s-a efectuat cu pompa de spate, exceptînd suprafețele rămase neangajate unde, datorită lipsei forței de muncă, s-a efectuat mecanic (C.A.P. Jariștea 40 ha, C.A.P. Odobești 24 ha) ceea ce este cu totul nesemnificativ. Se impune deci adoptarea unor soluții în vederea stimulării folosirii mijloacelor mecanizate astfel încît cooperatorii, absolviți de această operație grea și costisitoare, să poată executa alte lucrări la alte culturi. În același timp, mijloacele mecanice trebuie exploatate intensiv, atît în folosul unității, cît și al cooperatorilor.

RECOLTATUL este a doua lucrare care impune anumite corelații între volumul și calitatea muncii depuse, între cantitățile culese și posibilitățile de transport. De modul cum se efectuează această operație depinde însuși efectul efortului depus în decurs de un an. De aceea, organizarea recoltatului trebuie să preîntîmpine unele greutăți chiar și în cazul cînd terenul nu se lucrează în acord global, dar mai ales prin aplicarea lui acolo unde această lucrare constituie bilanțul activității depuse de către fiecare cooperator sau formație de lucru. Lipsa atelajelor precum și existența unor plantații bătrîne, „mozaicate", au determinat unele unități (C.A.P. Jariștea, C.A.P. Vîrteșcoiu) ca lucrările de recoltat să se execute pe echipe sau ferme, interesul fiind de a se culege cantități cît mai mari de soiuri pure chiar și din parcelele de amestec, pentru a beneficia de prețurile stimulative ce se acordă în acest caz. Faptul că, în aceste unități, recoltarea și înregistrarea producției nu s-a făcut pe formațiile de muncă care au efectuat toate celelalte lucrări în cursul anului a făcut ca retribuirea să se facă nu individual, ci pe echipă, brigadă sau fermă.

S-au constatat totodată unele greutăți la recoltare, în cazul cînd aceasta se execută de către fiecare formație de lucru sau cooperator, în mod individual. De exemplu, la ferma nr. 11 a C.A.P. Țifești, strugurii culeși au fost depozitați la capătul parcelei pe prelate și în vase de lemn în scopul înregistrării cantității și calității producției pînă la asigurarea transportului, separat pentru fiecare formație. Manipularea repetată a strugurilor impune însă un consum sporit de forță de muncă și duce la deprecierea calitativă a produselor.

Recoltarea individuală a producției s-ar putea înlocui cu recoltatul pe formații mai mari — pe echipă sau mai multe echipe — care să lucreze dirijat în funcție de maturarea strugurilor și să recolteze pe parcele și sole angajate în acord global, astfel ca evidența producției să se poată ține individual.

Nu se poate trece cu vederea nici faptul că în plantațiile viticole sînt inevitabile unele calamități, care se produc în timpul iernii, calamități care afectează numai anumite soiuri mai sensibile sau mai puțin pregătite pentru iernare. Efectele economice negative pot fi însă evitate parțial prin crearea unui sistem de asigurare propriu*). Totodată, în aceste situații, un rol de seamă îl poate avea repartizarea suprafețelor pe termen mai lung, așa încît cooperatorii să fie interesați în executarea lucrărilor pregătitoare pentru iernat, în completarea golurilor, îmbunătățirea structurii de vîrstă a plantației etc.

APLICAREA acordului global impune luarea unor măsuri de raționalizare a muncii, de organizare științifică a acesteia. În acest scop, respectarea și aplicarea, pînă la parcelă, a raionării și microraionării producției condiționează atît randamentul soiului cultivat cît și veniturile cooperatorilor. În acest fel, alături de specialiștii care stabilesc soiurile, sistemul de plantație etc., cooperatorii, cu experiența lor, pot contribui la fixarea soiurilor celor mai valoroase. O asemenea colaborare între specialiști și viticultori, contribuie în mod real la refacerea patrimoniului viticol, la creșterea producției de struguri în actualele plantații.

DIN EXPERIENȚA acumulată pînă în prezent privind aplicarea acordului global în viticultură putem remarca unele rezultate pozitive, cum sînt: îmbunătățirea simțitoare a participării la muncă a cooperatorilor, creșterea producției (de exemplu, la ferma 3 a C.A.P. Jariștea s-au obținut la hectar, în medie, 6 357 kg față de 3 080 kg struguri cît s-a realizat pe teren neangajat), extinderea suprafețelor viticole în limita posibilităților de întreținere, în funcție de asigurarea cu brațe de muncă și gradul de mecanizare a lucrărilor, folosirea mai judicioasă a fondurilor de investiții, redresarea unor plantații și înlocuirea treptată a plantațiilor nerentabile, microraionarea celor mai valoroase soiuri, receptivitate mai mare la diverse măsuri de intensificare.

Toate aceste realizări pot fi amplificate numai în măsura în care conducerile unităților cooperatiste se vor preocupa cu mai multă răspundere de generalizarea în toate plantațiile a acestei forme înaintate de retribuire a muncii și de folosirea în practică a experienței pozitive acumulată în anul trecut.

Gabriela BEZNEA
cercetător principal
Stațiunea experimentală viticolă
Odobești

*) Propunerea apare și în articolul intitulat: „Folosirea eficientă a creditului de producție în cooperativele agricole" (Viața economică, nr. 39/1972).

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Pro sau contra autosifonului?

ȚINÎND seama de unele deficiențe ce s-au manifestat în legătură cu aprovizionarea populației cu autosifoane și capsule de bioxid de carbon, la începutul anului 1972 Laboratorul de marketing din Timișoara a organizat un sondaj avînd ca obiectiv studierea pieței autosifoanelor.

Ca o primă constatare a rezultat că numai 50% din cei chestionați s-au declarat satisfăcuți de calitatea autosifoanelor. Deși autosifonul este considerat ca foarte util în gospodăria fiecărui consumator, nu s-a dat nici un calificativ de „foarte bun" sau „bun". Acest lucru se explică prin faptul că cei mai mulți deținători de autosifoane au reclamat defecțiuni funcționale, repararea lor făcîndu-se cu multă pierdere de timp. La aceasta se adaugă și calitatea, adesea necorespunzătoare, a capsulelor de bioxid de carbon.

Constatările cele mai importante se referă la perspectivele pieței autosifoanelor. În acest sens s-au sondat preferințele și intențiile de cumpărare pentru autosifoane de diferite tipuri. Datorită gradului redus de satisfacție oferit de autosifoanele existente și anumitor preferințe spre sifonul din sticlă (22% din consumatori preferindu-l net pe acesta din urmă) numai 10% din cei chestionați și-au manifestat intenția de reînnoire a cumpărării unui autosifon în perspectiva anilor 1973—1975. Circa 30% din cei chestionați au declarat că nu intenționează să cumpere un alt autosifon sau că nu s-au decis încă.

Este interesant de subliniat faptul că din cei care intenționează să cumpere un autosifon, 40% s-au pronunțat pentru autosifonul cu o capacitate de 2 litri, 20% pentru cel cu piuliță și armătură cromată și foarte puțini (sub 15%) pentru celelalte tipuri. De asemenea, trebuie relevat faptul că deși circa 80% din cei ce nu dețin autosifoane au apreciat ca utilă existența produsului în gospodărie, ei au manifestat rețineri nete pentru tipurile existente. Totuși, așa cum arătam mai sus, 40% din aceștia ar putea deveni cumpărători pentru autosifonul de 2 litri. Dar, deși acest produs nou, cu un mare grad de acceptare, trebuia să fie de mult pe piață, el se lasă încă așteptat.

Nu cunoaștem motivele pentru care acest produs nu a apărut pe piață. Dar, ni se pare ilogic și neconform cu principiile de marketing ca primul tip de autosifon (ELNET) să continue să se fabrice în pofida inexistenței unei piețe potențiale și ca noul autosifon tronconic de 2 litri să rămînă în faza de prototip.

Piața produselor congelate

POTRIVIT unor studii efectuate de cercetători de la „American Can Company", piața produselor congelate din S.U.A. se va extinde pînă în 1975 în proporție de 53%, creșterea medie anuală fiind de cca 8%. Creșterea este apreciată ca destul de substanțială, dacă se ține seama că volumul total al cheltuielilor destinate alimentației nu va crește decît cu 30%, atrăgînd scăderea relativă a ponderii cheltuielilor alimentare în bugetele de familie.

Creșterea desfacerii produselor congelate este explicată de „American Can Company" prin următorii factori de dezvoltare; 1) întinerirea populației și creșterea grupei de vîrstă de 20—35 ani, cea mai receptivă la produsele noi, inclusiv la cele congelate; 2) creșterea numărului femeilor încadrate în cîmpul muncii; 3) tendința crescîndă de urbanizare; 4) accentuarea migrației populației; 5) creșterea nivelului general de instruire și culturalizare; 6) creșterea numărului de mese servite de restaurante și colectivități; 7) creșterea gradului de răspîndire și a capacității de stocare a congelatoarelor casnice; 8) utilizarea, într-o măsură sporită, a cuptoarelor cu microunde.

comerț exterior

EXPORT '73

PLANUL DE COMERȚ exterior pe anul 1973, cum bine este cunoscut, prevede o creștere importantă, față de prevederile anului anterior. Această sarcină de plan, a cărei îndeplinire maximală este un imperativ al tuturor întreprinderilor, solicită, pe lîngă eforturi deosebite în producție și o activitate completă de cercetare a pieței externe, de promovare a exporturilor, de încheierea unor tranzacții cît mai avantajoase.

În dorința de a contribui la această activitate, desfășurată pe multiple planuri, revista noastră își propune să publice experiența pozitivă înregistrată la unele întreprinderi, să dea răspunsuri unor probleme de tehnică comercială, urmărind drept scop final promovarea celor mai eficiente modalități și tehnici de export.

În acest număr, abordăm unele probleme rezultate din convorbirile avute cu mai mulți specialiști în comerțul exterior, urmînd ca în numerele viitoare să dăm cuvîntul celor cărora le revine răspunderea realizării sarcinilor de export, la parametrii maximali.

PREOCUPĂRI ȘI REZULTATE

NU NE PROPUNEM să facem o analiză a modului în care a fost realizat planul de export pe prima lună a anului, ci doar să punctăm aspecte semnificative din unele unități cu activitate de comerț exterior.

O primă concluzie semnificativă o constituie faptul că sarcina sporită de export din acest an, față de cel precedent, a determinat o și mai mare preocupare a organelor de conducere a unităților cu activitate de comerț exterior sub multiple aspecte : intensificarea studierii posibilității de pătrundere pe noi piețe, reînnoirea sortimentelor oferite la export, specializarea producției, folosirea societăților mixte pentru sporirea volumului de mărfuri plasate pe piețele unde acestea acționează etc.

O PREOCUPARE deosebită urmată de măsuri organizatorice concrete am întîlnit la I.S.C.E. Exportlemn, unde în cadrul comitetului oamenilor muncii s-a hotărît înființarea unor comisii pe probleme cum sînt : comisia de marketing și de urmărire a piețelor externe, comisia de contractare și de realizare a planului etc., precum și alte acțiuni menite să ducă la depășirea planului maximal de export cu 7% ceea ce va însemna față de planul anului precedent, o creștere de aproximativ 35%.

Pentru realizarea în condiții de eficiență ridicată a exporturilor, organul de conducere colectivă a întreprinderii amintite a luat măsura, credem noi eficace, de a urmări zilnic evoluția conjuncturală pe piețele externe în funcție de care se iau deciziile corespunzătoare.

Rezultatele înregistrate pînă în prezent de I.S.C.E. Exportlemn, constituie o garanție ca angajamentele suplimentare luate de conducerea acestei întreprinderi vor fi îndeplinite. Astfel, pînă la această dată, 90% din planul de export al întregului an este contractat, iar pe trimestrul I — 100%. Exporturile realizate în luna ianuarie și în primele zile ale lui februarie permit să se aprecieze că planul pe trimestrul I va fi depășit.

În sectorul construcțiilor de mașini, Centrala industrială de materiale și motoare electrice a depășit pe ianuarie cu 25%, planul de export, la parametrii maximali. Rezultate pozitive a înregistrat și Centrala industrială de mecanică fină și scule, depășirea planului se datorează în principal preocupărilor pentru pregătirea producției încă din trimestrul IV al anului trecut și de oferire la export a acelor sortimente cu un grad ridicat de prelucrare.

IN CADRUL Centralei industriale de in și cînepă, două din unitățile reprezentative „Producția" și „Unirea" din București au realizat depășiri la planul de export cu 14,2%, reușind în același timp să contracteze în întregime exporturile planificate pe semestrul I ale anului în curs.

Aceste rezultate au la bază o bună pregătire a producției, a aprovizionării și adaptării sortimentelor potrivit cu cerințele externe.

Preocupări remarcabile de reînnoire a sortimentelor și creșterea eficienței la operațiunile de export am întîlnit și în ramura industriei alimentare. Direcția comercială a Departamentului industriei alimentare ne informează că în toate sectoarele de activitate s-a luat măsura ca exportul să se realizeze numai din sortimentele cu un grad ridicat de prelucrare. Primele rezultate pozitive au fost întregistrate la prelucrarea superioară a brînzeturilor, a produselor din carne etc.

FOLOSIREA societăților mixte ca formă de comercializare a mărfurilor pe piețe externe s-a dovedit, de asemenea, ca un mijloc important de promovare a exportului. Astfel, societatea mixtă „Arcode" cu sediul în Anglia, a comandat Grupului industrial de petrochimie Ploiești, pentru anul în curs, cu aproximativ 20% mai mult față de cumpărările de polietilenă realizate în 1972, de această societate.

Tabloul prezentat mai sus ar putea fi întregit și cu o serie de neajunsuri întîmpinate de unele unități cu activități de comerț exterior, a căror detaliere nu considerăm util să o facem. Subliniem totuși, că mentalitatea unor unități producătoare de a oferi la export produsele „tradiționale", mentalitate ce este ostilă reînnoirii permanete, a creat dificultăți serioase la încheierea de tranzacții externe, neprezentînd competitivitate în raport cu produse similare de pe piețele respective. Concluziile trase de Direcția export-import „IMECO" din cadrul Centralei industriale de medicamente și coloranți-București, precum și de alte unități cu activități de comerț exterior sînt semnificative în acest sens.

Desigur, pe lîngă aspectele subliniate pentru realizarea planului de export un loc important îl ocupă efortul producătorilor de a cunoaște cît mai bine piețele, expansiunea lor pe noi piețe, accelerarea activității de investigare a piețelor de ofertări și încheierea de contracte care să acopere întregul plan de producție destinat exportului, utilizarea unor tehnici adecvate de comerț exterior, urmărirea creșterii eficienței exportului.

Service-ul : promotor și consolidator al exporturilor

TEHNICA promovării exporturilor atribuie activității de **service,** pe lîngă funcția de a menține în stare de funcționare produsele livrate — și aceea de promotor al exporturilor și studierea comportării lor pe parcursul utilizării.

Importanța service-ului în promovarea exporturilor o dovedește nu îndepărtata experiență a Angliei care — din lipsa unui service adecvat — a pierdut piața americană importatoare de automobile de fabricație englezească.

În numărul de azi al Suplimentului revistei noastre publicăm — la rubrica „Curier economic legislativ" — un amplu documentar privind organizarea activității de service.

Tot în Suplimentul „Vieții economice" au fost publicate în acest an, următoarele materiale privind activitatea de export :

- Tendințe în specializarea producției de mașini și utilaje pentru export (nr. 3).
- Fiabilitatea mașinilor și utilajelor (nr. 4).
- Regimul vamal și aspectele privind politica de comerț exterior a unor țări — Nigeria (nr. 4).
- Riscurile în comerțul exterior și transferul lor de la exportator la importator (nr. 5).
- Participanți la operațiunile de comerț exterior — vămile (nr. 6).
- Orientări și perspective în comerțul mondial cu licențe (nr. 6).

OFERTA — INSTRUMENT EFICACE ÎN INTENSIFICAREA EXPORTURILOR

NU RAREORI, chiar și lucrători versați în activitatea de comerț exterior fac o insuficientă distincție între oferta publicitară și oferta fermă de mărfuri, instrumente importante în relațiile comerciale internaționale.

Oferta publicitară se caracterizează, de regulă, prin aceea că are funcția limitată de a informa clienții potențiali despre mărfurile pe care le poate exporta o anumită firmă, performanțele tehnice și funcționale ale acestora, condițiile de livrare, prețuri informative etc. Cu alte cuvinte, oferta publicitară — care poate fi adresată unui destinatar determinat, sau unui număr nedeterminat de clienți potențiali (situație în care poartă și numele de poliofertă) — are un rol limitat la informarea celor interesați despre **ce, cum** și **în ce condiții** livrează mărfuri sau prestează servicii o anumită întreprindere.

Cu toate că, oferta publicitară nu este generatoare de efecte juridice (atîta timp cît nu este redactată în anumiți termeni categorici și cît timp nu conține un termen pentru acceptarea ei, — situație în care se transformă în ofertă fermă), rămîne totuși un important instrument de promovare a exporturilor, tocmai prin eficiența pe care o prezintă vehicularea directă de informații privind resurse de mărfuri, către o masă mare de cumpărători potențiali.

În antiteză cu oferta publicitară, **oferta fermă** constituie un veritabil instrument juridic, care declanșează direct tratative de încheierea unor contracte de export-import. De aceea, la redactarea ei se cere multă atenție, fiecare cuvînt, fiecare text avînd semnificații cu multiple implicații juridice. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că relațiile de comerț internațional, simpla confirmare a ofertei ferme înseamnă contract încheiat, ofertantul nemaiavînd posibilitatea unor discuții ulterioare, sub aspectul clauzelor contractuale.

Plecînd de la faptul că o ofertă fermă, prin confirmarea ei întocmai de destinatar înseamnă contract încheiat, este ușor de tras concluzia că trebuie să cuprindă toate elementele viitorului contract, formulate univoc, clar și în termeni uzuali internaționali : obiectul ofertei (cu descrierea parametrilor tehnici, ambalajului, după caz), prețul (cu arătarea condițiilor de preț), condițiile de plată, termenul de livrare, modalitatea de transport, garanții acordate etc.

Se constată că unele unități cu activitate de comerț exterior îi atribuie o funcție pasivă, în sensul că o utilizează cu precădere numai în cazurile în care clienții potențiali formulează **cereri de oferte.** Practica internațională comercială evidențiază eficiența deosebită a ofertelor, în special a celor publicitare, ca promotoare a exportului, prin utilizarea lor cît mai intensă din inițiativa vînzătorilor.

IMPULSIONAREA EXPORTULUI INVIZIBIL

TURISMUL internațional se înscrie, pe primul loc, în exportul invizibil al multor țări. La noi, sarcini imprtante revin, pe această linie, Ministerului Turismului, chemat să-și aducă o serioasă contribuție în realizarea, pe ansamblu, a sarcinii de creștere în acest an a exporturilor.

Începînd cu acest număr vom publica note scurte privind complexele și variatele probleme care se impun a fi soluționate pentru creșterea și diversificarea exportului invizibil al țării noastre.

Un precedent și o experiență pozitivă există : După încercarea mai multor formule organizatorice, unitățile de turism de pe litoralul Mării Negre au fost grupate într-o singură mare unitate economică — Centrala de turism litoral. Rezultatele sînt cunoscute și nu necesită nici un comentariu.

În ce privește turismul montan (avem în vedere zona Prahova-Brașov-Sibiu), el continuă să fie administrat și coordonat în mod diferit și de mai multe organe. Mai mult decît atît, în județul Brașov funcționează în paralel două unități economice specializate în turism : Centrala „Carpați" și „Oficiul de turism județean"-Brașov, cu sediul în Predeal.

Organizarea diferită, de la județ la județ, a activității de turism am semnalat-o încă cu un an în urmă (a se vedea „Viața economică" Supliment nr. 6/1972, pag. 2 nota „Mutăm turiștii la Ploiești sau O. J. T-ul la Sinaia") în care criticam faptul că deși activitatea se desfășoară la Sinaia, conducerea își avea sediul la Ploiești. Astăzi constatăm, cu deosebită satisfacție, că un prim pas s-a făcut : conducerea turismului prahovean s-a mutat la Sinaia, contopindu-se cu Întreprinderea de turism și odihnă din această localitate. Început bun, dar insuficient. Totuși, considerăm că acest precedent poate crea premizele unei viitoare „Centrală a turismului montan", evident, cu sediul în centrul activității-Brașov.

Avantajele pot fi de pe acum întrevăzute : așa cum apreciază specialiștii concentrarea „într-o singură mînă" a unei baze materiale complexe, posibilitatea mai mare de diversificare, mobilitate în programarea sejururilor contacte-directe și operative cu partenerii contractuali —, avantaje care vor duce, fără îndoială, la ridicarea eficienței acestui sector de export.

● Export intern?

DA. nu este vorba de vreun paradox. Experiența unor state cu tradiție în turism o confirmă din plin. Astfel, bunăoară, Spania, în anul trecut, la un număr de 27 milioane de turiști, a realizat o cifră de afaceri de vînzări interne de mărfuri către aceștia, în valoare de peste 600 milioane dolari. Fără bariere vamale, fără cheltuieli de circulație, fără concurență...

Revenind la exportul nostru invizibil specialiștii apreciază că **exportul intern** poate fi mult extins. Pentru aceasta este necesar însă ca departamentele industriale (avem în vedere, în primul rînd, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor etc.) să dea mai multă atenție gamei sortimentale de mărfuri oferite și, în special, formei de prezentare (vechea poveste a ambalajelor !).

Și mai este ceva, la fel de important. Se impune ca Ministerul Turismului, împreună cu organele centrale competente, să găsească soluția cointeresării într-o mai mare măsură ca în prezent a întreprinderilor producătoare, în sensul ca exportul intern realizat cu mărfurile livrate de către acestea să se regăsească în gestiunea proprie, cu o eficiență, calculată în devize, direct proporțională cu cantitatea mărfurilor livrate ; în acest mod interesul pentru asemenea afaceri va fi considerabil mai mare decît în prezent.

Nu trebuie uitat, că pe lîngă eficiența ridicată a **exporturilor interne,** ele constituie o puternică formă de promovare a exporturilor... la extern. Miile de turiști satisfăcuți de calitatea produselor cumpărate în țara noastră, le vor solicita și pe piața proprie.

Pagină realizată de

AL. DETEȘAN
V. OLARIU

finanțe

SCHIMBURILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ȘI EVITAREA DUBLEI IMPUNERI

UNA DINTRE PROBLEMELE importante pe care le ridică dezvoltarea cooperării economice internaționale, mult dezbătută pe arena mondială, o constituie reducerea barierelor de ordin vamal, tarifar etc. care pot să constituie o piedică în calea dezvoltării schimburilor economice între țări. Printre acestea un loc important îl ocupă și evitarea dublei impuneri fiscale care în perioada interbelică a luat o mare extindere.

● Condiții de apariție

DUPA CUM ESTE CUNOSCUT, în țările capitaliste, acoperirea cheltuielilor publice, destinate întreținerii aparatului administrativ-polițienesc, a armatei și intervenției tot mai accentuate a statului în economie, determină intensificarea fiscalității (nivelul cotelor de impozit și mărimea acestuia), ca mijloc principal de formare a resurselor financiare ale statului. Edificatoare în această privință este ponderea ridicată pe care o au impozitele, în totalul veniturilor curente de stat, care reprezintă, anual, peste 94% în unele țări ca Franța, Anglia, Italia, Belgia, R. F. a Germaniei, Japonia etc.

În condițiile creșterii economice generale, a adîncirii diviziunii internaționale a muncii și extinderii circulației bunurilor, serviciilor și persoanelor, accentuarea fiscalității devine tot mai mult un factor de frînare a schimburilor internaționale. Dacă în perioada capitalismului premonopolist fiscalitatea mai redusă făcea ca investitorii de capitaluri în alte țări să poată plăti impozitele atît în țările de unde proveneau veniturile cît și în țările lor de reședință, în perioada actuală, cînd fiscalitatea a crescut în mod excesiv, supunerea acestor venituri la o dublă impozitare nu poate decît să conducă la perturbări grave în circuitul schimburilor internaționale. Ca urmare, evitarea dublei impozitări a veniturilor obținute din schimburile internaționale devine tot mai mult o necesitate vitală pentru menținerea acestor schimburi și pentru asigurarea echilibrului economic general.

Pentru a distinge mai clar condițiile apariției fenomenului dublei impuneri fiscale și respectiv a posibilităților de evitare a acesteia, considerăm necesar să relevăm cîteva aspecte mai esențiale ale acestei probleme.

O primă distincție se cere a fi făcută între „dubla sau multipla grevare" și „dubla impunere". Astfel, dacă în cadrul unui stat, veniturile sau elementele de avere sînt supuse unui singur impozit direct sau la mai multe impozite, folosind una sau mai multe modalități de impunere — de bază, suplimentare, supracote, complementare etc. — aceasta exprimă de fapt gradul de fiscalitate din țara respectivă, ca atribut al suveranității sale. Supunerea, în această situație, a obiectului impozabil la mai multe impozite constituie o dublă sau o multiplă grevare și nu o dublă impunere.

Impunerea dublă apare atunci cînd materia impozabilă este supusă impunerii de către două sau mai multe state. Este cazul veniturilor obținute de rezidenții unui stat, din surse existente în alte state.

Este de menționat, de asemenea, că dubla impunere vizează în fapt impozitele directe percepute asupra veniturilor și averii.

Suportarea de către cetățenii unui stat, atunci cînd se află în alt stat, a impozitelor indirecte cuprinse în prețul mărfurilor consumate sau al serviciilor de care au beneficiat, nu constituie dublă impunere prin simplul fapt că plătesc impozite în altă țară, deoarece pe de o parte în calitate de consumatori suportă aceleași impozite ca și rezidenții statului respectiv, iar pe de altă parte nu mai plătesc încă odată impozite în plus în țara lor pentru acele mărfuri sau servicii.

Existența dublei impuneri fiscale decurge și din particularitățile sistemelor de impozite, care sînt diferite de la o țară la alta precum și ca urmare a obiectivelor politicii fiscale ale statelor care dau pîrghiei impozitelor funcția de stimulare sau de frînare a unor activități sau surse producătoare de venituri impozabile. Astfel, unele state, de obicei cele dezvoltate din punct de vedere economic, aplică impunerea veniturilor obținute din străinătate după criteriul „domiciliului" beneficiarilor de venit, în timp ce țările în curs de dezvoltare, urmăresc să promoveze impunerea după criteriul „originii veniturilor". Se înțelege că dacă un întreprinzător, rezident al unui stat care aplică impunerea după criteriul domiciliului, obține venituri dintr-o țară care aplică impunerea după criteriul originii veniturilor, acesta are de plătit impozit, pentru venitul respectiv, atît în țara sa cît și în celălalt stat.

Concluzionînd asupra definirii dublei impuneri fiscale putem reține că aceasta apare numai în cadrul relațiilor internaționale, atunci cînd veniturile sau elementele de avere ale unui contribuabil sînt supuse impozitelor directe în două sau mai multe state, pentru același obiect impozabil și pentru aceeași perioadă de timp.

● Mijloace de evitare

ÎNLATURAREA efectelor negative ale dublei impuneri fiscale care constituie un obstacol serios în circulația liberă a factorilor de producție și a schimburilor de mărfuri și servicii, depășește sfera discuțiilor teoretice devenind un obiectiv de prim ordin al politicii economice și fiscale a guvernelor. Dubla impunere poate fi evitată prin măsuri legislative luate de fiecare stat interesat, acordînd reduceri sau scutiri de impozit pentru veniturile obținute din străinătate.

Existența diferențierilor de sisteme și de tehnică fiscală ca și interesele diferite ale statelor fac ca evitarea dublei impuneri prin măsuri unilaterale să nu poată soluționa problemele tot mai complexe care există în acest domeniu. De aceea, s-a impus tot mai mult necesitatea încheierii de convenții bi sau multilaterale între state.

Desigur, întrucît impozitele constituie surse de formare a veniturilor bugetare, statele nu sînt dispuse să renunțe la acestea, în convenții neprevăzîndu-se scutiri reciproce de impozit, ci stabilirea unor criterii privind prioritatea sau exclusivitatea unui stat sau a altuia, la impunerea totală sau parțială a veniturilor respective. Astfel, în ce privește beneficiile se recunoaște dreptul de impunere al statului pe teritoriul căruia se desfășoară activitatea producătoare de venit, în cadrul unui sediu stabil de exploatare. Pentru veniturile din salarii, dreptul de impunere aparține statului unde se desfășoară activitatea remunerată, cu excepția cazurilor cînd remunerațiile sînt plătite din afara acelui stat, și durata activității nu depășește un anume termen.

În materie de venituri din dividende, dobînzi, redevențe pentru folosirea sau cesionarea folosirii brevetelor de invenții, a drepturilor de autor, a mărcilor de fabrică sau de comerț etc., impunerea revine, în principal, statului de reședință al beneficiarilor de venit, recunoscîndu-se însă dreptul de impunere și pentru statele de origine a veniturilor, cu cote mai reduse de impozit.

Un regim aparte este prevăzut pentru veniturile obținute din exploatarea navelor și aeronavelor în trafic internațional, care sînt impozabile numai în statul în care se află sediul central de exploatare al întreprinderilor respective.

Prin convențiile privind evitarea dublei impuneri se prevăd și modalitățile de realizare a acestui obiectiv, în practica internațională fiind folosite **fie metoda deducerii din venitul impozabil a veniturilor obținute din străinătate, fie metoda deducerii directe din impozitul datorat în țară a impozitelor plătite în străinătate pentru aceste venituri.** În unele cazuri, veniturile realizate în străinătate sînt incluse în masa veniturilor numai pentru încadrarea în cotele progresive, impozitul calculîndu-se apoi la veniturile interne, fără cele din străinătate. De asemenea, în ceea ce privește impozitul plătit în străinătate, acesta poate fi scăzut din impozitul datorat în țară, fie integral, în suma plătită efectiv în străinătate, fie numai în limita impozitului intern aferent venitului respectiv.

Pe plan internațional au existat multiple căutări în vederea găsirii unor soluții principiale care să poată fi adoptate de cît mai multe state, în practica convențională. Eforturi substanțiale în această direcție s-au făcut îndeosebi după primul război mondial, Comitetul fiscal instituit de Liga Națiunilor reușind să elaboreze în anul 1928 primul model de convenție pentru evitarea dublei impuneri, care a stat la baza multor convenții încheiate în perioada dintre cele două războaie mondiale, printre care pot fi citate și cele încheiate de către țara noastră cu Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, Italia etc.

Rezultate pozitive în soluționarea multiplelor aspecte pe care le ridică evitarea dublei impuneri au fost obținute prin convențiile model de la Mexico din anul 1943 și de la Londra din anul 1948.

O contribuție deosebită la îmbogățirea practicii convenționale și la soluționarea unor probleme principiale a adus-o Convenția Model elaborată în anul 1963 de Comitetul fiscal al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economcią (OECD), organizație care a fost înființată în anul 1961 și din care fac parte 20 de state.

Încununarea cu succes a eforturilor colective ale statelor pe linia evitării dublei impuneri este confirmată de numărul mare de convenții încheiate — peste 500 — aflate în evidența Organizației Națiunilor Unite.

Desigur evoluția actuală a schimburilor internaționale pune în actualitate noi aspecte privind dubla impunere, cum ar fi : armonizarea fiscală, determinarea veniturilor impozabile pe baza activului net, regimul amortizărilor accelerate, reportarea pierderilor etc.

● Efectele practice ale eliminării

CONSECVENTA principiilor politicii externe elaborate de partid, țara noastră, care întreține relații economice cu peste 110 state, se afirmă tot mai deplin pe arena internațională. Lărgirea colaborării și a cooperării cu toate statele — indiferent de orînduirea lor socială și politică — necesită, între altele și cunoașterea fenomenului fiscal internațional, dat fiindcă din aceste relații organizațiile socialiste române obțin venituri care sînt impuse în acele țări, după cum partenerii străini obțin venituri impozabile în țara noastră.

Evitarea dublei impuneri pe calea încheierii de convenții bilaterale, constituie un obiectiv de strictă actualitate pentru țara noastră, deoarece recunoașterea de către autoritățile fiscale din statele respective a impozitelor plătite de către rezidenții lor în R. S. România, constituie un factor de stimulare a relațiilor economico-financiare a partenerilor respectivi cu organizațiile române și o modalitate de reducere a volumului de plăți externe în valută. Este necesar să arătăm că prin garanția dată partenerilor externi de către convențiile privind evitarea dublei impuneri, aceștia ne mai fiind impuși încă odată în țara lor pentru venituri impuse în R. S. România, se creează o bază reală și sigură de relații cu partenerii respectivi.

Asemenea instrumente sînt deosebit de necesare dacă avem în vedere posibilitățile de cooperare ce se deschid pentru partenerii externi prin recenta reglementare privind organizarea și funcționarea societăților mixte. Astfel, prin convenții pentru evitarea dublei impuneri se poate prevede că beneficiile obținute de societățile mixte vor fi impuse numai în țara noastră, partenerii străini ne mai fiind impuși în țara lor pentru aceste beneficii. Pentru veniturile ce se vor transfera de partenerii străini (dividende) impozitul de 10% prevăzut de legislația noastră va fi scăzut din impozitul total datorat de aceștia în țara lor de reședință.

Prin impunerea în țara noastră a sumelor plătite de organizațiile române unor persoane nerezidente, cu titlul de dobînzi, comisioane, redevențe pentru brevete de invenții, drepturi de autor etc., care sînt recunoscute de către autoritățile fiscale ale țărilor respective și deduse din sarcina fiscală a partenerilor în cauză, se creează premisele derulării normale a multiplelor operații economice și financiare externe pe care le efectuează organizațiile române.

Promovarea pîrghiei impozitelor în sfera schimburilor internaționale constituie astfel un instrument de facilitare al acestora, precum și un mijloc de creștere a eficienței operațiunilor economice și valutar-financiare-externe.

Marin VIDROIU
director general adjunct
în Ministerul Finanțelor

● Mașina de bobinat fire groase

Cea mai recentă realizare a întreprinderii de utilaje pentru industria ușoară din Tîrgu Mureș — **mașina de bobinat fire groase de lînă, in și cînepă** — fabricată într-o gamă largă de tipodimensiuni (de la 12 la 72 fuse), are o viteză de bobinare cuprinsă între 200—600 metri pe minut. Mașina este dotată de asemenea cu un curățător și ventilator absorbant pentru scame. În momentul de față este definitivată documentația pentru încă trei utilaje destinate industriei ușoare: războiul de țesut tifon și două noi mașini de bobinat, din care una de dimensiuni reduse.

● Praful exoterm

După îndelungate cercetări și verificări practice, la fabrica „Refractara" din Baru Mare, județul Hunedoara, s-a elaborat **tehnologia de fabricare a prafului exoterm**, realizat pentru prima dată la noi în țară. Utilajele necesare au fost executate, în mare parte, la Hunedoara și montate într-un spațiu disponibil în cadrul fabricii, urmînd a se construi o secție nouă care va avea o capacitate de producție de circa 4 ori mai mare decît cea actuală. Folosirea prafului exoterm la oțelăriile Combinatului Siderurgic Hunedoara conduce la reducerea consumului de metal pe tona de lingou cu peste 100 kg, realizîndu-se o economie anuală de peste 17 milioane lei.

● La Grupul industrial de petrochimie Borzești, un grup de specialiști condus de dr. ing. T. Crișan a realizat, după o concepție proprie, un nou tip de **inhibator de coroziune pentru apa de răcire.** Prin utilizarea lui în instalațiile termice și chimice se evită depunerile de substanțe corozive pe coloane și conducte. Această realizare a dus la economii de valută prin renunțarea la importul unor produse similare.

● **Comutatorul electro-caloric** a fost asimilat recent și se produce în serie la Fabrica de aparataj electric pentru instalații Titu. Noul produs este destinat utilării mașinilor de încălzit electrice, de spălat rufe și, în general, tuturor aparatelor electrocasnice.

● Uzinele „Electromagnetica" din București, au produs recent un prim lot de **aparate de telefon de un tip modernizat.** Vor mai asimila anul acesta încă 28 de noi produse, ale căror prototipuri au dat bune rezultate. Este vorba de echipamente pentru sistemele de curenți purtători, relee pentru procesele de automatizare și protecție energetică, instalații automate de linie pentru semnalizare și stop, necesare pentru siguranța circulației pe calea ferată, redresoare stabilizate și filtrate pentru centralele telefonice etc. De remarcat că în acest an ponderea produselor noi va reprezenta aproape jumătate din producția totală a uzinei.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Brevete

Oficiul de cadastru și proiectare pentru gospodărirea apelor al județului Ilfov este titularul brevetului de invenție nr. 54 694 care se referă la un **dispozitiv pentru distribuirea unui debit constant de apă în canalele de irigații** sau în alte sisteme cu nivel liber, independent de variațiile nivelului apei din amonte de dispozitiv. Avînd o construcție simplă este ușor de montat.

Brevetul de invenție nr. 54 959 se referă la **un scaun de supapă pentru pompele cu piston de înaltă presiune** care lucrează în medii corozive și abrazive, cu rolul de a asigura o etanșeitate perfectă între capul pompei și supapă, pentru a evita erodarea și corodarea corpului pompei. Se aplică în cadrul Grupului industrial pentru foraj și extracția țițeiului din Ploiești.

Uzina „Tractorul" din Brașov este titularul brevetului de invenție nr. 55 190 care se referă la un **sistem de orientare automată a axului principal al unei mașini-unelte**, cu posibilitate de aplicare la trecerea cuțitelor prin găuri parțial înfundate sau succesive. Orientarea axului mașinii se face pas cu pas de însuși motorul principal, prevăzut cu frînă.

Brevetul de invenție nr. 55 208, titular Întreprinderea optică română din București, are ca obiect un **dispozitiv pentru prelucrarea combinată, prin așchiere și tragere, a canalelor elicoidale** cu înclinare pe dreapta, pe stînga sau încrucișate, precum și a canalelor drepte, paralele cu axa barei de prelucrat. Dispozitivul prezintă avantajul unui proces de prelucrare continuu, care nu depinde de lungimea barei pentru prelucrat. Poate executa o gamă variată de canale dintr-o singură trecere, obținîndu-se suprafețe de calitate superioare.

În cadrul Grupului industrial pentru foraj și extracție țiței București se aplică cu succes un **procedeu de intensificare a producției de țiței a sondelor prin combustie subterană ciclică (brevet de invenție nr. 54 964), care înlătură pericolul încălzirii excesive a cămășii arzătorului și a coloanei de exploatare a sondei, reducînd viiturile de nisip în sondă.**

Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară este titularul brevetului nr. 54 985 care se referă la un deflector reglabil din elemente prefabricate de beton armat, pentru evacuarea aerului cald din halele industriale cu degajări medii de căldură. Întrucît elementele constitutive principale sînt confecționate din beton armat prefabricat uzinal, se asigură o montare ușoară a acestora. De asemenea, mobilitatea capacelor de obturare asigură varierea secțiunii de evacuare a căldurii din interiorul halei, în funcție de temperatura exterioară.

conducere și organizare

Prin reorganizarea transportului intern

EFICIENȚĂ DE 36 LEI LA UN LEU CHELTUIT

DESFĂȘURAREA în bune condiţiuni a procesului de producţie într-o întreprindere industrială necesită o funcţionare precisă, neîntreruptă a transportului intern. O judicioasă organizare a sa influențează pozitiv întreaga activitate de producție, economică și financiară a întreprinderilor.

Transportul intern ocupă, în multe cazuri, ca pondere procentuală în totalul cheltuielilor de producție, locul al doilea, după procesul tehnologic de prelucrare sau transformare a materiilor prime și materialelor, iar în numărul total al muncitorilor, ponderea celor auxiliari ocupaţi în transporturile interne variază între 20—40%, în funcție de specificul ramurii. Astfel, în industria geamurilor, aproximativ 50% din fondul de timp al muncitorilor din acest sector este folosit pentru transporturi interne și manipulări.

Ținînd seama de aceste considerente și de unele deficiențe ce existau în acest domeniu, la **Fabrica de geamuri — Scăeni**, conducerea întreprinderii a solicitat sprijinul **Cabinetului pentru probleme de organizare a producției și a muncii al județului Prahova**, încheind cu acesta un contract. În baza contractului, un colectiv de specialiști în organizare de la această unitate economică și de la alte întreprinderi din județ au elaborat un studiu privind reorganizarea transportului intern și a depozitării la Fabrica de geamuri — Scăeni. Elaborarea studiului s-a încheiat anul trecut, în prezent el fiind în curs de aplicare.

În vechea situație, descărcarea materiilor prime se făcea manual ; nisipul necesar geamului laminat, de pildă, era preluat manual și depus pe banda transportoare care-l ducea la depozit, iar de aici, o altă bandă cu încărcare manuală, îl transporta la cuptorul de uscare.

Referindu-ne la transportul produselor finite, de exemplu, foile de geam tras erau manipulate, pe parcursul procesului de producție, în cea mai mare parte, manual. Geamul laminat, aranjat pe capre, era transportat cu ajutorul unui electrocar pînă la raft, coborît apoi în secțiile de tăiere și ambalare.

În cadrul sectorului de transport intern, organizat distinct în cadrul serviciului de transporturi al fabricii, se utilizau 81 de muncitori ce deserveau diferite mijloace de transport : 31 pe electrocare, 4 pe tractoare, 2 pe autostivuitoare, 7 liftieri, 34 transportatori și 3 șefi de echipă.

Ținînd seama de faptul că numai ponderea activității de transport intern în activitatea secțiilor de producție era de 33,2% și că organizarea exploatării mijloacelor mecanizate de transport era dificilă, autorii studiului au proiectat un nou sistem de organizare a transportului intern și a depozitării la Fabrica de geamuri-Scăeni. Pentru aceasta a fost necesară mai întîi, întocmirea unor **grafice detaliate a desfășurării proceselor de producție, pentru fiecare fază și loc de muncă**, pe baza cărora a fost supus unei analize critice vechiul sistem de organizare.

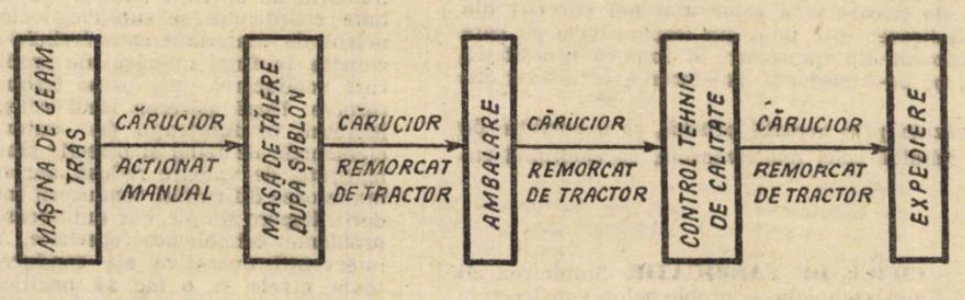

În cadrul noii soluții organizatorice, autorii studiului au preconizat : **schimbarea modului de aprovizionare a unor materii prime și materiale ; îmbunătățirea organizării spațiilor de depozitare, a folosirii mijloacelor de transport intern, existente în fabrică,** prevăzîndu-se introducerea unora noi, cît și **îmbunătățirea transportului în cadrul secțiilor de producție,** prin schimbarea amplasării unor locuri de muncă.

Astfel, în ce privește transporturile interne, în noua soluție organizatorică, preconizată de acest studiu, nisipul pentru geam tras este transportat mecanizat din vagon în batal cu ajutorul greiferului, în proporție de cel puțin 80%, restul descărcîndu-se manual. Din batal nisipul este preluat apoi cu greiferul și transportat la bunkerul-tampon. Nisipul pentru geamul laminat se ia direct din depozit, cu greiferul și este transportat la bunkerul-tampon, montat pe acest flux.

Geamul tras (vezi figura de mai jos) este preluat de muncitorul aranjator și este așezat pe un cărucior, care este apoi împins de un muncitor transportator pînă la masa de tăiere după șablon. Cărucioarele cu bucățile de geam sînt transportate cu ajutorul tractorului cu putere mică la secția de ambalare. Aici are loc, tot pe cărucior, controlul tehnic de calitate, urmînd apoi așezarea bucăților de geam în lăzi, în vederea expedierii la beneficiari.

Geamul laminat, tăiat la mașină este ambalat în proporție de 28%, iar 33,4% se transportă în vrac. Se elimină astfel transportul din sala mașinilor a geamului ce urma să devină ciob și de la bunkerele tăietoriei la complex, iar la secțiile de tăiere 2 și 3, de pildă, formația de lucru se reduce cu 17 muncitori.

De remarcat un fapt semnificativ. **Costul studiului,** suportat de fabrica beneficiară, a fost de circa **31 000 lei,** iar **eficiența sa economică anuală** se ridică la aproape **1 114 000 lei.** Acest studiu, poate fi extins, cu modificările impuse de condițiile concrete existente, și în alte fabrici de geamuri, determinînd ca mai buna organizare a transportului intern și depozitării să contribuie la creșterea productivității muncii și la reducerea costurilor de producție, deci la sporirea eficienței activității economice a întreprinderilor din acest sector al industriei materialelor de construcții.

Stere POPESCU

VADEMECUM

Comportamentul conducătorului eficient

SECRETUL unui conducător eficient — susține Auren Uris, într-un articol publicat în numărul din ianuarie a.c. al revistei International Management — nu este un mister alcătuit din enigme, ci o problemă ce poate fi analizată și rezolvată.

Un conducător bun are în vedere, printre altele, stabilirea unor bune relații cu subalternii și acceptarea punctului lor de vedere. Există în acest sens o anumită relație dintre conducător și subaltern de care depinde succesul conducerii. Aceasta ar putea fi definită astfel : cu cît dai mai multă libertate unui subaltern, cu atît acesta poate să-și mobilizeze mai eficient capacitățile. Reversului situației ar fi : cu cît un conducător își reprimă subalternul, cu atît îi va reduce motivația și eficacitatea muncii acestuia.

Există o gamă largă de atitudini și relații cu subalternii, din care se desprind două tipuri generale :

Conducătorul tradițional

- Folosește dojana
- Dă ordine și directive
- Nu apreciază eforturile și realizările
- Accentuează obligativitatea formală a îndeplinirii sarcinilor
- Are ca principiu imuabilitatea
- Ținuta — formală și strict profesională

Conducătorul contemporan

- Folosește lauda
- Stabilește obiective
- Apreciază eforturile și realizările
- Accentuează caracterul competitiv al sarcinilor
- Încurajează dezvoltarea
- Ținuta neoficială și prietenoasă

Aceste două sisteme nu se exclud. Cunoașterea lor este necesară, întrucît, luate împreună, se pretează la o gamă largă de situații. Un conducător bun, eficient, le aplică în funcție de împrejurări și oameni, încercînd să realizeze un echilibru între ele.

Fiecare din atitudinile perechi ale tipurilor de conducere delimitează o arie a conducerii. Sînt, așadar, șase asemenea aspecte ale unei conduceri înțelepte.

- **Feedback.** „Cum muncesc ?" se întreabă subalternul. A-i oferi un răspuns cît mai adevărat este cea mai bună soluție.
- **Dozarea libertății de acțiune.** Este de preferat a se acorda fiecărui subaltern o libertate de acțiune proporțională cu spiritul său de întreprindere.
- **Realitatea muncii.** Este necesară realizarea unei perspective care să-l ajute pe subaltern să-și integreze munca în contextul complex al vieții sale.
- **Orientarea realizărilor.** Trebuie găsit un echilibru între spiritul emulativ, competitiv și conștiința obligativității îndeplinirii sarcinilor.
- **Mobilitate.** „Fiecare lucru la timpul său" pentru cei cu tendințe prea multilaterale, fără a uita a se aminti că există întotdeauna o treaptă următoare care îi așteaptă.
- **Personalitatea.** O atitudine cît mai potrivită cu temperamentul celui care conduce este cea mai indicată.

Constantin FILIPESCU

AVANTAJE ALE MANIPULĂRII MECANIZATE A MĂRFURILOR

REALIZAREA producției și efectuarea în bune condiții a ciclului marfă-bani-marfă presupun deplasarea bunurilor produse de la producător la consumator, de la o ramură a producției la alta. Executarea la timp a ansamblului de operațiuni ce compun activitatea complexă de transport constituie un factor de prim ordin pentru producție și desfacere sub aspectul productivității muncii, al calității prestațiilor, al păstrării bunurilor materiale. În procesul de transport, în afara operațiunilor propriu-zise de transport care reprezintă circa 25%, se cuprind și încărcarea-descărcarea (care presupune manipulare), cu o pondere de circa 50%, precum și depozitarea, cu o pondere de circa 25%, care presupune din nou manipulare.

Aceste manipulări se execută cu un consum mare de muncă socială, după unele statistici ele reprezentînd circa 45% din cheltuielile de transport și de depozitare. Aceasta conferă o importanță economică deosebită operațiunilor de manipulare de pe parcursul transportului, întrucît de rapiditatea și metodele folosite pentru executarea operațiunilor de încărcare-descărcare depind atît prețul de cost, cît și satisfacerea la timp și în bune condiții a cerințelor de transport în cadrul economiei naționale.

Cerințele actuale impun ca transportul mărfurilor să se execute „din poartă în poartă", să asigure o integritate perfectă a mărfurilor, o rapiditate în sosirea lor la destinatar, o productivitate sporită pe tot parcursul transportului și un preț de cost cît mai redus. Pe de altă parte, progresul realizat în ultimul timp de mijloacele de transport în capacitate de transport și viteză, obligă ca operațiunile de manipulare să se execute într-un timp scurt, pentru că numai astfel întregul proces de transport de la producător la beneficiar poate deveni eficient.

Realizarea acestor cerințe are create premise favorabile prin dezvoltarea puternică a mijloacelor moderne de transport în țara noastră. Ea impune însă promovarea mai fermă a organizării științifice și a modernizării operațiunilor de manipulare. Un studiu atent asupra experienței țărilor cu rețele de transport bine dotate tehnic și organizatoric, precum și asupra efectelor economico-sociale ale aplicării raționalizării și modernizării în transporturile de toate genurile, ne conduce la concluzia că, în condițiile actuale, îmbunătățirea activității de încărcare, transbordare, descărcare și depozitare a mărfurilor constituie direcția importantă a reducerii cheltuielilor de transport. Asupra acestei direcții trebuie îndreptate eforturile organizării în unitățile specializate de transport pentru o eficientă ridicată.

Mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare, inerentă transportului, contribuie în mod hotărîtor la mărirea eficienței acestuia și la rezolvarea unor probleme tehnico-economice și sociale de mare importanță, cum ar fi : sporirea productivității muncii în transporturi ; asigurarea unei calități superioare manipulărilor ; sporirea capacității mijloacelor de transport ; reducerea staționării mijloacelor de transport și, implicit, accelerarea efectuării transporturilor și a circulației mărfurilor ; îmbunătățirea condițiilor de muncă ; creșterea gradului de calificare și de cultură generală a muncitorilor care lucrează cu utilaje, mașini, instalații — față de cei care lucrează manual ; eliberarea unui mare număr de muncitori ocupați cu operațiunile manuale.

În legătură cu condițiile de muncă se pot releva următoarele efecte mai importante : eliminarea sau, cel puțin, ușurarea unor munci grele, care reclamă efort fizic mare și reducerea cererii de muncă, toate acestea avînd o pondere mare în operațiunile de încărcare-descărcare ; îmbunătățirea condițiilor de muncă la locurile de încărcare-descărcare a mărfurilor, prin reducerea prafului, gazelor, aburului, etc. vătămătoare sănătății ; reducerea pericolului de accidentare a muncitorilor ocupați cu încărcarea-descărcarea prin îmbunătățirea tehnicii securității muncii.

Prin dezvoltarea tehnică a metodelor de încărcare-descărcare se mai poate realiza, în condițiile măririi vitezei de manipulare a mărfurilor de larg consum și, în special, a celor perisabile, deservirea promptă a populației și unităților economice.

Analiza scoate în evidență și următoarele efecte economice ale mecanizării manipulării mărfurilor : reducerea prețului de cost al operațiilor de transbordare și reducere a cheltuielilor de manipulare la lucrările de depozitare în special (acest lucru este deosebit de important în cazul transporturilor combinate, care necesită multe transbordări) ; micșorarea cheltuielilor pentru ambalaje de transport ; mărirea integrității calitative și cantitative a mărfurilor prin micșorarea pierderilor de mărfuri și a degradării acestora prin manipulare ; creșterea ritmului și vitezei de mișcare a produselor atît în întreprinderi, depozite cît și în timpul transportului exterior ; o mai bună utilizare a spațiilor de depozitare ; eliberarea relativă a muncitorilor ocupați cu operațiile de încărcare-descărcare, muncitori care pot produce valori noi și mai mari în alte domenii de activitate sau alte locuri de muncă ; sporirea capacității mijloacelor de transport și de manipulare, în special prin îmbunătățirea rulajului vehiculelor, ceea ce mărește viteza comercială și reduce timpul specific de utilizare a fronturilor de lucru ; accelerarea circulației mărfurilor și, prin aceasta, scurtarea ciclului de producție și reducerea imobilizării mijloacelor de transport.

Toate acestea pledează, credem, suficient pentru intensificarea preocupărilor întreprinderilor de transport în direcția creșterii gradului de mecanizare a operațiunilor de manipulare a mărfurilor.

Mihai GEORGESCU

specializare · cooperare

UNA DIN PREMISELE COMPETITIVITĂȚII

- CONCEPTUL DE SPECIALIZARE PRESUPUNE CA UNITĂȚILE ECONOMICE ÎN CAUZĂ SĂ ASIGURE ÎNTREG NECESARUL ȚĂRII DIN PRODUSELE RESPECTIVE.
- Concentrarea conc[illegible]iei inginerești
- Creșterea vitezei de înnoire a producției
- Adaptabilitate la fluctuațiile, cantitative și calitative, ale pieței.
- De ce nu indicatorul la 1000 lei producție marfă, ci numai beneficiul.
- Specializare organologică și specializare tehnologică.
- Dimensionarea optimă și cerințele specializării.
- „Reacții inverse", „armonia de profil" și eficiența.

ÎN EFORTUL general de ridicare a industriei noastre pe o treaptă superioară de eficiență, nu poate fi ignorată problema **specializării producției**, aspect caracteristic pentru evoluția structurilor industriale din toate țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît situația actuală în unele ramuri — mă refer la industria construcțiilor de mașini din țara noastră — nu e de natură să ne convingă că fundamentele și țintele acestei evoluții au fost pe deplin înțelese de toți specialiștii.

Înțelegerea lor trebuie să plece de la **identificarea procesului de adîncire a specializării, de diviziune a muncii între întreprinderi**, ca un fenomen de adaptare **obligatorie** a industriei la cerințele actuale ale pieței, din ce în ce mai exigentă în ce privește calitatea și performanțele produselor, din ce în ce mai interesată în **promovarea fără întîrziere în viața de fiecare zi a celor mai noi cuceriri din laboratoarele de cercetări.** Așadar, specializarea este unul din imperativele cu care e confruntat în fiecare moment producătorul din industrie: el implică necesitatea de diversificare și accelerare a înnoirii, pe de-o parte, și satisfacerea cerințelor eficienței economice, pe de altă parte.

Avantajele specializării trebuie văzute prin **această prismă**, ca o condiție de bază pentru a putea fabrica la nivelul tehnicii celei mai avansate, cu cheltuieli raționale de producție.

• Ce aduce cu sine specializarea?

1. **LUNGIREA SERIILOR, DECI POSIBILITATEA DE A APLICA ECONOMIC O TEHNOLOGIE PERFECȚIONATĂ.** Iată două exemple: productivitatea muncii în turnătorii, exprimată în tone pe muncitor și an, variază în funcție de gradul de dotare tehnologică astfel:

metoda de formare-turnare	staționară	pe conveier	pe linie automată
tone / muncitor și an	15	30	60

Dar adoptarea turnării pe conveier, respectiv a liniei automate, presupune anumite loturi minime, sub care investiția se repercutează negativ asupra costului unitar al pieselor.

În mod similar concentrarea fabricației de schimbătoare de căldură cu țevi pentru instalații chimice într-o uzină specializată dă posibilitatea dotării fabricației cu utilaje automatizate de găurire și sudare a plăcilor tubulare, ceea ce mărește productivitatea muncii și reduce ciclul de fabricație. Dar costul ridicat al unor astfel de instalații de mare randament nu permite — din punct de vedere economic — achiziționarea lor decît de la un anumit nivel de producție în sus.

2. **CONCENTRAREA CONCEPȚIEI INGINEREȘTI, CEEA CE FACILITEAZĂ CUNOAȘTEREA APROFUNDATĂ A PRODUSELOR PENTRU CARE UZINA E SPECIALIZATĂ ȘI A METODELOR SPECIFICE DE FABRICAȚIE.** Stăpînirea cît mai completă a problemelor constructive și tehnologice de profil este un factor esențial al competitivității. Îmi amintesc de impresia bună pe care mi-a lăsat-o într-o țară cu industrie foarte puternică o mică fabrică avînd mai puțin de 100 de salariați. Fiecare dintre aceștia era însă un specialist eminent în domeniul de activitate al firmei, un domeniu foarte îngust (dispozitive de copiere pentru mașini-unelte). Iar firma la rîndul ei, domina — din punct de vedere tehnic — piața de astfel de dispozitive. Inginerii din concepție sau din laboratoare nu erau numai specialiști în hidraulică sau electronică, ci — în primul rînd — specialiști în dispozitive de copiere! O astfel de specializare a cadrelor pe care o promovează îngustarea profilelor întreprinderilor, contribuie în măsură esențială la calitatea produselor, la competitivitate.

3. **ELASTICITATE SAU ADAPTABILITATE SPORITĂ LA VARIAȚIA CERINȚELOR PIEȚEI; CREȘTEREA VITEZEI DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR.** Unii conducători de întreprinderi care produc utilaje complexe, de exemplu tractoare, spun — aparent pe bună dreptate: uzina cutare, specializată în producția cutărui subansamblu, nu mă ajută să asimilez un produs nou, așa încît sînt tentat să renunț la cooperare, să-mi fabric singur ceea ce am nevoie! De aici pînă la concluzia că așa zisa „specializare" nu e decît un concept teoretic inactual, nu e decît un pas.

Un astfel de raționament este profund greșit. În primul rînd, pentru că o fabrică specializată care refuză să rezolve problemele sale de profil **nu** e o fabrică specializată, e vorba doar de o specializare „formală". În al doilea rînd, pentru că — în mod realist — fenomenul trebuie privit exact invers. Evident, o uzină ca cea de tractoare poate oricînd să-și fabrice singură un ansamblu oarecare, de exemplu un servomecanism de direcție. Dar acest lucru ar costa muncă de proiectare, investiții în utilaje specializate și **mai ales timp.** Recurgînd la colaboratori specializați în fabricația diferitelor ansamble sau piese, ciclul de asimilare a unui produs nou se scurtează, deoarece eforturile se leagă **în paralel,** la potențialul de concepție al uzinei coordonatoare, alăturîndu-se contribuția uzinelor colaboratoare.

4. **DAR „ELASTICITATE" ÎNSEMNEAZĂ ÎN ACELAȘI TIMP ADAPTABILITATE LA FLUCTUAȚIILE CANTITATIVE ALE CERERII, LA „ALUNECAREA" CERERII DE LA UN SORTIMENT LA ALTUL, FĂRĂ RISCUL DE A RĂMÎNE CU CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE „DESCĂRCATE".** Un exemplu: într-o fabrică de încărcătoare frontale pentru mișcarea pămînturilor crește cererea de încărcătoare cu acționare hidrostatică, în detrimentul celor cu transmisie mecanică. Dacă în această fabrică e integrată și fabricația de cutii de viteză, mașinile din acest sector se vor descărca progresiv, grevînd inutil costurile de fabricație, în timp ce pentru fabricația transmisiilor hidrostatice e nevoie de alte utilaje, deci de cheltuieli de investiții. În ipoteza achiziției acestor transmisii de la subfurnizori de specialitate, uzina producătoare de încărcătoare frontale nu „simte" aceste fluctuații. Acesta este unul din motivele pentru care, în condițiile unei integrări mai reduse, investiția specifică (valoarea mijloacelor fixe necesare unui anumit volum de producție) este mai redusă.

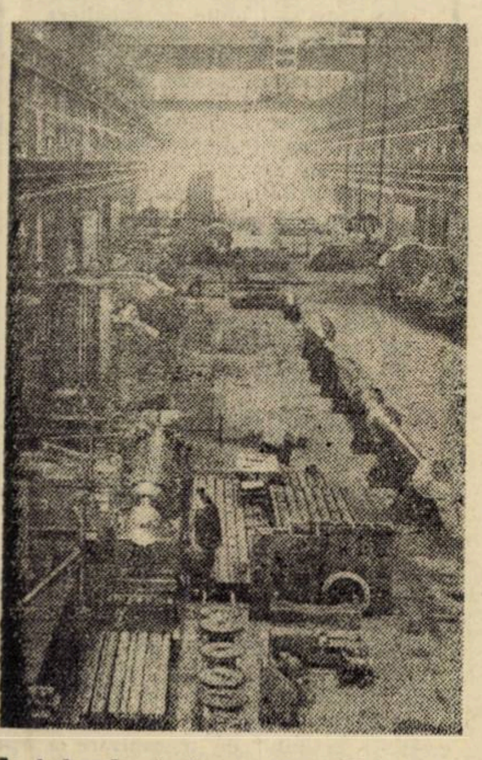

În hala de turboagregate a Uzinei de mașini grele București

5. **SIMPLIFICAREA MUNCII DE CONDUCERE.** În condițiile unei integrări mai reduse a fabricației în marile uzine, prin extinderea colaborării cu furnizorii specialiști, se reduce în mod corespunzător numărul de repere simultan în fabricație, numărul de operații tehnologice care trebuie coordonate și supravegheate, numărul de materiale care trebuie aprovizionate, în final numărul de probleme pe care conducerea unei uzine trebuie să le rezolve. După părerea unui coleg care lucrează în fabricația de autovehicule, elementele de frînă și direcție sînt repere mărunte, de valoare redusă, dar care fac numeroase dificultăți conducerii întreprinderii. Repere simple, dar numeroase, avînd probleme tehnologice specifice, necesită intervenții operative ale conducerii la toate nivele și o fac să neglijeze problemele majore. Renunțarea la fabricarea acestora în ateliere proprii, concentrarea fabricației lor la furnizori de specialitate, evită acest fenomen des întîlnit în uzinele noastre.

• Conceptul de „profilare" și cel de „specializare"

ASUPRA CĂILOR pe care trebuie realizată îmbunătățirea profilării și specializării, în coloanele acestei reviste au apărut numeroase păreri autorizate ale unor conducători de centrale industriale și uzine. Nu voi relua, deci, aceste exemple, ci voi insista asupra unor idei de bază, capabile să orienteze toate măsurile concrete în această direcție. În primul rînd, e de semnalat **distincția între conceptul de „profilare", respectiv de raționalizare a „profilului" unei uzine,** definit ca înșiruire a produselor care intră în programul de fabricație al acesteia, **și cel de „specializare",** definit ca o expresie **a „gradului de integrare" a uzinei, a proporției din întregul „produs final" care** se realizează efectiv în uzina în cauză.

În legătură cu îmbunătățirea profilării întreprinderilor în industria construcțiilor de mașini, pot fi definite criterii și orientări, ca de exemplu:

— **profilarea în funcție de similitudinea constructivă a produselor** (fabricația de familii, serii unitare etc.);

— **profilarea în funcție de similitudinea tehnologică a produselor** (de exemplu producția de utilaje grele);

— **profilarea în funcție de utilizarea produselor** (fabricația de grupe de produse avînd aceeași destinație, de exemplu utilaj tehnologic pentru industria chimică).

Adoptarea unuia sau altuia dintre aceste criterii e de examinat de la caz la caz cu multă profunzime, fiind de respins, în orice caz, orice tendințe de „rigidizare" a profilelor, sau de restrîngere arbitrară a acestora, pe baza unei insuficiente analize a posibilităților reale de desfacere.

În al doilea rînd, revenind la tema specializării, sînt de scos în evidență două metode de diviziune a muncii între întreprinderi, metode opuse în aparență, dar prezentînd de fapt aspecte diferite ale aceluiași procedeu.

A. **SPECIALIZAREA ORGANOLOGICĂ,** adică descompunerea produselor în „organe" și „elemente" componente și concentrarea producției de astfel de ansamble sau piese în unități de producție specializate; acestea deservesc numeroasele uzine care fabrică „produsul final" și care sînt — în principal — întreprinderi de montaj.

Acest sistem de specializare a căpătat o aplicație mondială în industria electronică și, mai tîrziu, în industria de automobile. Acum el se extinde tot mai mult, atît în zona produselor de masă (de exemplu aparate electrocasnice), cît și în fabricația de serie mai mică (de exemplu: mașini-unelte, utilaje de construcții ș.a.).

B. **SPECIALIZAREA TEHNOLOGICĂ,** adică descompunerea procesului de producție în operații tehnologice, efectuate cu ajutorul acelorași metode de fabricație și specializarea uzinelor pentru aplicarea uneia sau alteia dintre aceste metode. Acest mod de specializare tinde să se generalizeze în domeniul sectoarelor calde. Se construiesc turnătorii sau forje ca unități independente, nu ca secții în cadrul unor uzine complexe. Dar nu numai atît. Perspectiva aplicării, pe scară din ce în ce mai largă, a comenzii numerice, cu ajutorul calculatoarelor electronice, practic la toate tipurile de mașini unelte, dar în primul rînd la cele de așchiere, lasă să se întrevadă, cu ajutorul studiilor de prognoză, perspectiva extinderii specializării tehnologice în domeniul prelucrărilor mecanice. Organizarea unor „uzine de prelucrări mecanice" ar putea prezenta o eficiență economică favorabilă în producția în serie mică sau de utilaje unicate.

În al treilea rînd, este de atătat că **specializarea tehnologică nu este caracteristică industriei constructoare de mașini.** Ea este larg aplicată în industria ușoară, de exemplu (filatură-țesătorie-confecții) sau în cea alimentară. Condițiile specifice ale acestor industrii fac însă ca problema specializării să capete un aspect deosebit, acela al **dimensiunii optime** a uzinei. Între problema „profilării și specializării" și aceea a „dimensiunii optime" există o strînsă legătură, a cărei elucidare teoretică nu ar fi lipsită de interes. Fără a intenționa în cadrul acestui articol o dezbatere a problemei „dimensiunii optime", să menționăm aici că luarea în considerare a cerințelor specializării tehnologice și organologice, a profilării corecte, limitează dimensiunile unor uzine și justifică existența **uzinelor mici, în paralel cu marile unități concentrate de producție.**

• Prețuri speciale de cooperare; singurul indicator stimulativ — beneficiul

SĂ ÎNCHEIEM cu cîteva concluzii practice pe care le sugerează aplicarea acestor idei generale în activitatea concretă din industrie.

— Este necesar **să se ridice la nivelul cerut conștiința răspunderii întreprinderii specializate față de obligațiile care îi revin, față de acoperirea necesarului economiei cu produsele din profilul său** (dacă execută „produse finale"), **sau față de obligațiile sale de a satisface cerințele producătorilor pe care îi alimentează cu organe sau elemente.** Referindu-ne la ultimul aspect, în economia capitalistă soluția acestei probleme constă în faptul că orice producător care cumpără din afară ansamble sau piese, menține în permanență cel puțin DOI subfurnizori de specialitate, astfel încît oricînd unul din ei poate fi abandonat, dacă nu își respectă obligațiile. Între criteriile de alegere a subfurnizorilor, respectarea termenelor de livrări și satisfacerea promptă a cererilor ocupă un loc de frunte.

Îndeplinirea corectă a obligațiilor de cooperare reprezintă deci o condiție de supraviețuire. Nu același lucru se întîmplă într-o economie neconcurențială, în cadrul căreia conștiința profesională și simțul de răspundere trebuie să exercite un efect regulator necesar funcționării fără accidente a relațiilor de cooperare. Caracterul de „întreprindere specializată" implică **obligația** necondiționată de a satisface cerințele economiei cu produsul respectiv, această obligație neputînd fi limitată de „posibilități": este obligația întreprinderii specializate să-și dezvolte capacitățile de producție la nivelul necesarului și să efectueze studiile cerute de îmbunătățire continuă a performanțelor produsului. Trebuie examinate mijloacele de a cointeresa întreprinderile subfurnizoare atît pentru **volumul** operațiilor de cooperare, cît și pentru **desfășurarea ireproșabilă** a acestora.

Apreciez că trebuie **îndepărtate acele „frîne", artificial create, care acționează contra dezvoltării relațiilor de cooperare și adîncirii specializării între uzine.** Mă refer la **indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă"** care — așa cum am arătat într-un articol anterior, publicat tot în „Viața economică" — este influențat negativ de lărgirea cooperării, chiar atunci cînd ansamblul fabricat de o întreprindere specializată e realizat cu costuri mai reduse decît în uzina care realizează produsul final. Pentru a evita confuzii, propunem ca să nu se mai folosească indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă", înlocuindu-l cu cel mai sugestiv indicator de eficiență economică: BENEFICIUL.

Considerăm, de asemenea, că **un efect favorabil asupra dezvoltării cooperării și specializării, cel puțin în cadrul centralelor industriale, l-ar constitui organizarea livrărilor de cooperare între întreprinderile subfurnizoare și întreprinderea „furnizor general" pe baza decontării la PREȚURI SPECIALE DE COOPERARE,** calculate cu o marjă minimă de beneficii, eventual cu beneficii zero. În acest caz, suma totală a beneficiilor s-ar realiza la livrarea produsului final, fiind înregistrată de centrala industrială furnizoare, care va stimula întreprinderile cooperatoare — cu maximă obiectivitate — în funcție de contribuția fiecăruia.

— Este necesar să avem în vedere **ca procesul de îmbunătățire a profilării, de adîncire a specializării, să aibă un caracter continuu, să se adapteze permanent structura industriei la cerințele, în continuă evoluție, ale tehnologiei.** Dar în același timp trebuie să recunoaștem că efectuarea acestei adaptări necesită **timp**: structurile industriale complexe nu pot fi corectate decît pe măsura dezvoltării lor, a creării de noi capacități de producție, a adoptării de noi metode de fabricație. De aceea este necesar ca direcțiile de îmbunătățire a profilării, de adîncire a specializării organologice și tehnologice, să fie riguros respectate cu ocazia proiectării noilor fabrici, sau a dezvoltărilor de unități existente.

În acest sens este foarte important ca profilul stabilit prin temă, rezultat din studiile de piață, să fie examinat critic în ideea „optimizării" lui din punct de vedere al profilării și specializării. O astfel de analiză ar putea — de exemplu — să arate că, **mărirea seriilor de fabricație la unele produse din profil, în detrimentul altora, deci o îngustare mai accentuată a profilului, ar permite introducerea unor metode avansate de fabricație și o înaltă eficiență economică a investiției. Sub forma unei „reacții inverse", aceste concluzii ar putea conduce la revizuirea temei și la căutarea unor noi posibilități de desfacere sau de cooperare internațională.**

Aceeași analiză ar trebui să verifice în ce măsură nomenclatorul de produse și gradul de integrare stabilit prin temă asigură **„armonia de profil",** cu alte cuvinte în ce măsură se evită „contaminarea" unei tehnologii mai avansate prin alta mai primitivă, sau dacă nu cumva alăturarea fabricației a două grupe de produse cu indici economici foarte diferiți (de exemplu serie mare — serie mică) provoacă neglijarea produselor cu „eficiență" redusă, în favoarea celor cu eficiență înaltă.

• Activități de „service" specializate pentru nevoile producției

În sfîrșit, apreciez că specializarea tehnologică ar putea fi promovată în mod efectiv dacă s-ar trece la crearea unor întreprinderi specializate în prestarea de servicii pentru industrie. Așa, de exemplu, organizarea de către uzinele producătoare de mașini-unelte grele sau de mare precizie, a unei activități de service, care să preia și efectuarea reparațiilor de astfel de mașini, ar determina uzinele să renunțe de a-și mai dezvolta propriile ateliere de reparații de mașini-unelte. După cum dezvoltarea capacităților de producție centralizată de scule, modele metalice, cochile de turnare etc. ar determina reducerea investițiilor specifice în industria constructoare de mașini și diminuarea complexității tehnologice a noilor uzine care se construiesc.

ing. Ion CRIȘAN
director general
al Direcției generale de dezvoltare tehnică și investiții M.I.C.M.G.

Centralizarea serviciilor auxiliare

LA TRUSTUL de extracție a minereului de fier „Leninruda" din bazinul Krivoi Rog (U.R.S.S.), prin aplicarea, cu trei ani în urmă, a reformei economice, s-a pus acut problema reducerii cheltuielilor de extracție la o tonă de minereu. Paralel cu unele măsuri luate de colectivul trustului pe linia concentrării lucrărilor de extracție, de mecanizare complexă, de reducere a consumurilor de materiale, a înlocuirii armăturilor de susținere a galeriilor din beton armat prin panouri de silicat de zgură (de 7 ori mai ieftine) — un cuvînt hotărîtor în ridicarea eficienței economice l-a avut centralizarea serviciilor auxiliare ale trustului.

În prezent, toate minele trustului sînt aprovizionate cu aer comprimat de la două stații de compresoare centralizate. Au fost centralizate integral și lucrările de încărcare a minereurilor în vagoane. Întregul personal și utilajele minelor, folosite anterior la operațiile de încărcare, au trecut la o direcție specializată cu următoarele atribuții: concentrarea minereurilor în depozite, încărcarea în vagoane și expedierea la stațiile feroviare. În mod similar a fost reorganizat și transportul auto. La trust a luat ființă o autobază care deservește întreprinderile pe bază de comenzi și relații de gestiune economică.

De asemenea, a fost centralizată producția de beton și beton-armat în același timp, trustul și-a asumat și sarcinile privind aprovizionarea unităților cu diferite materiale. Astfel, baza de aprovizionare tehnico-materială a trustului se ocupă de încheierea contractelor cu furnizorii, controlează executarea lor. Este în curs de realizare centralizarea tuturor lucrărilor de evidență și calcul care vor fi încredințate unei stații centralizate de calcul cu ajutorul mașinilor, cu sediul pe lîngă una din exploatări.

Centralizarea deservirii producției de bază a permis reducerea rezervelor de piese de schimb, de materiale, ridicarea nivelului de mecanizare a lucrărilor de încărcare, reducerea cheltuielilor pentru repararea utilajelor și, implicit eliberarea unui număr apreciabil de lucrători de la serviciile auxiliare, — toate acestea concretizate în obținerea unor importante beneficii — menționează „Ekonomiceskaia Gazeta" Nr. 49/1972.

Obligație de onoare și răspundere, condiție a RITMICITĂȚII producției

RESPECTAREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR DE COOPERARE

- „Reacții în lanț" ale unor dereglări în mecanism.
- Restanțele restanțierilor fac să sufere și pe vinovații fără vină.

ANUL ACESTA Centrala de autocamioane și tractoare — Brașov are de realizat o producție marfă cu aproape 19% mai mare față de cea obținută anul trecut, o productivitate a muncii cu 14% mai mare, iar livrările la export cresc cu peste 62%. Potențialul de care dispune centrala, unitățile sale — cunoscute ca avînd o bogată experiență — sînt de natură să faciliteze obținerea, an de an, a unor rezultate tot mai bune fapt concretizat și de bilanțul activității din cei doi ani care au trecut din cincinalul 1971—1975.

Dat fiind că produsele realizate de centrală sînt de mare complexitate și de un înalt grad de tehnicitate, este necesar ca la fabricarea lor să colaboreze un număr însemnat de întreprinderi. Atît la tractoare cît și la autocamioane, ponderea colaborărilor depășește 50% din valoarea lor. Cea mai mare parte a furnizorilor de subansamble și repere respectă, în general, contractele încheiate, livrînd ritmic și de calitate corespunzătoare toate comenzile.

Sînt însă, din păcate, și unele întreprinderi care creează greutăți fabricației de tractoare și autocamioane prin nerespectarea obligațiilor prevăzute prin planul de cooperare. Aceasta conduce la dereglări în mecanismul activității producției unităților care finalizează produsele (neasigurarea ritmicității producției și livrărilor, folosirea nerațională a mașinilor și utilajelor etc.). Așa, de exemplu, în luna ianuarie a.c., Centrala industrială de autocamioane și tractoare realizînd și depășind principalii indicatori de plan, ar fi putut da economiei naționale produse suplimentare în valoare de 100 milioane lei, dacă nu existau unele greutăți în livrarea subansamblelor și reperelor ce se execută prin cooperare.

ANALIZA MODULUI de realizare a colaborărilor pe intervalul 1 ianuarie — 15 februarie a.c. scoate la iveală multe aspecte negative. **Sînt unități colaboratoare care au contractat cantități de repere la nivelul necesar, dar fără a le onora la timp.** Pentru „Tractorul", de pildă, Uzina de autoturisme — Colibași a contractat 8 000 genți de 16—20 țoli pe lună; totuși nu a livrat nimic de la începutul lunii, ceea ce pune sub semnul incertitudinii realizarea planului la tractoarele de 45 și 65 CP pe luna februarie. Aceeași întreprindere este restanțieră și față de Uzina de autocamioane pe luna ianuarie a.c. (5 000 bucăți pistoane, 15 000 bucăți supape admisie, 5 000 bucăți supape evacuare și 12 000 bucăți segmenți superiori).

În alte cazuri **sînt întreprinderi care, deși au condiții, nu contractează comenzi la nivelul solicitat sau chiar de loc.** Așa, de pildă, Uzina „Triumf" — Cluj n-a contractat cu Uzina „Tractorul" în acest an 6 000 bucăți termoinjectoare și 9 000 bucăți discuri sinterizate. De asemenea, pe luna ianuarie, din cele 900 bucăți termoinjectoare contractate, a livrat doar 500 bucăți, iar din sortimentul discuri sinterizate n-a livrat 11 mii bucăți. Într-o situație similară se află și termoinjectoarele contractate cu Uzina de autocamioane. De asemenea, Uzina mecanică — Plopeni, n-a livrat în ianuarie a.c. 30 seturi pompe hidraulice pentru tractoarele S 1500, iar pînă la 14 februarie a.c. n-a expediat nimic din cantitățile prevăzute pentru acest interval.

Greutăți deosebite se înregistrează în fabricația de tractoare și camioane și din partea întreprinderilor care livrează cabluri electrice, becuri, garnituri de frînă, garnituri de cauciuc și alte repere ce se execută de întreprinderile republicane și locale. De altfel, unor asemenea produse nu li se acordă întotdeauna atenția cuvenită de către unitățile specializate, lăsîndu-se rezolvarea problemei pe seama întreprinderilor care au nevoie de ele. De foarte mult timp discută, de pildă, Uzina „Tractorul" cu Combinatul de cauciuc — Jilava contractarea a patru poziții de garnituri de cauciuc ce se ridică la 42 600 buc. necesare execuției tractoarelor de 45 și 55 CP. După multe intervenții abia s-au contractat 20 000 bucăți. Deși discuțiile s-au reluat și la nivelul Centralelor respective și ale ministerelor de resort, totuși problema n-a fost soluționată pînă în prezent în totalitate.

Fabrica de garnituri de frînă Rîmnicul Sărat, din 46 de poziții de garnituri de frînă contractate pe ianuarie cu Uzina de autocamioane a livrat numai 10, iar din prevederile pe februarie n-a onorat aproape nimic. La rîndul ei, Întreprinderea „Electro-Mureș" — Tîrgu Mureș are numeroase restanțe pe ianuarie la o serie de poziții de cabluri, situația repetîndu-se și în această lună. În sfîrșit, Fabrica de becuri — Fieni creează numeroase greutăți atît Uzinei „Tractorul" cît și celei de autocamioane prin nelivrarea unor sortimente de becuri la timp și, în unele cazuri, de calitate corespunzătoare.

TOT ÎN LEGĂTURĂ cu consecințele nerespectării programelor de cooperare, al necesității impulsionării realizării acestora la timp, cantitativ și calitativ, redacția noastră a mai primit sesizări din partea unor întreprinderi industriale care, neprimind în luna ianuarie a.c. unele ansamble, subansamble și repere, nu au putut să-și realizeze integral sarcinile de plan. Într-o asemenea situație se află Uzinele „Grivița Roșie" — București, care nu a primit întreaga cantitate de boghiuri de la Uzina de mecanică — Timișoara; Uzina mecanică — Buzău, căreia nu i-au fost livrate unele semifabricate de la Uzinele de vagoane — Arad; Uzina mecanică Mîrșa — Sibiu, care nu a primit unele piese și materiale în cantitatea prevăzută de la Uzinele „Progresul" — Brăila; Întreprinderii „Intex" — Păulești nu i-a fost livrată întreaga cantitate de fire cardate de către Filatura Fălticeni etc.

Deși exemplele date par locale, nerespectarea obligațiunilor contractuale de către unele unități economice, produce — ca o reacție în lanț — serioase perturbări în activitatea unităților ce finalizează diferite produse. Așadar, manifestarea unor asemenea deficiențe în angrenajul cooperării dintre întreprinderi cît și dintre unele centrale industriale conduce în fapt la dificultăți în realizarea sarcinilor de plan. Iată, de se se impune a se lua toate măsurile, astfel încît fiecare unitate industrială care participă prin cooperare la realizarea unor produse finite de către alte întreprinderi, să-și intensifice preocuparea pentru asigurarea la timp și în condiții cantitative și calificative optime a tuturor ansamblelor și reperelor prevăzute în contracte, făcîndu-și din aceasta un titlu de onoare și răspundere.

ec. Vasile MARIN

agenda economistului

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN NOUL COD AL MUNCII

ÎN VIAȚA ECONOMICĂ nr. 1/1973, la rubrica Agenda economistului a apărut un documentar în care s-a făcut o prezentare succintă și generală a noilor prevederi caracteristice din Codul Muncii. După publicarea articolului la redacție au sosit scrisori cerînd precizări suplimentare. În ordinea primirii și în măsura în care întrebarea are caracter general vom da răspunsurile solicitate.

F. DEMIAN din Oradea ridică o deosebit de interesantă problemă care se poate formula în felul următor : mai poate fi urmărit timp de 3 ani angajatul din a cărui culpă s-a plătit unei persoane o sumă necuvenită, cunoscînd că această din urmă poate fi obligată la restituire numai timp de un an ? Și, pentru a arăta opiniile divergente în această problemă, interlocutorul nostru afirmă : „unii apreciază că în cazul constatării unei pagube rezultînd dintr-o sumă nedatorată care se întinde pe o perioadă de 2—3 ani, paguba, potrivit art. 108 din Codul Muncii, se va putea recupera de la beneficiar numai pe o perioadă de 1 an, urmînd ca diferența să fie recuperată de la persoanele din vina cărora s-a făcut plata, deoarece de la acestea se poate recupera pe o perioadă de 3 ani. Alții, apreciază că, în cazul plăților nedatorate, paguba se poate recupera numai de la beneficiar, pe o perioadă de 1 an, diferența fiind prescrisă și deci, neputîndu-se recupera de la persoanele vinovate".

Diversitatea de opinii este generată de faptul că, sub imperiul vechii reglementări, existînd un unic termen de stabilire a răspunderii materiale, fixat la 3 ani conform art. 69 (2) din actualul Cod, Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 14 din 29 septembrie 1965, statuînd că acel termen este de decădere, stabilește că, odată cu expirarea acestuia, dreptul la despăgubire încetează, atît față de beneficiarul direct al plății, cît și împotriva angajatului din a cărui culpă s-a efectuat respectiva plată fără îndreptățire.

În art. 108 (1) noul Cod al Muncii fixează în mod diferențiat două termene :

— pentru pagubele cauzate unității, răspunderea materială poate fi stabilită numai în cazul în care a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei ;

— pentru sumele, serviciile sau bunurile nedatorate, răspunderea funcționează cel mult 1 an de la data primirii sumelor, sau bunurilor ori de cînd s-a beneficiat de serviciile respective ;

După trecerea perioadei de un an, unitatea pierde dreptul de a-și recupera sumele de la beneficiarii direcți pe calea deciziei de imputație, dat fiind că ne aflăm în prezența unui termen de decădere care nu poate fi prelungit, avînd aceeași natură și caracteristici cu termenul de 3 ani prevăzut în art. 69/2 din vechiul Cod.

Paguba pricinuită întreprinderii prin plata unor sume necuvenite se va putea însă recupera prin decizie de imputație de la angajatul care, cu vinovăție, a provocat prejudiciul respectiv, și după trecerea unui an de la data primirii sumei, deoarece pentru daunele provocate prin culpă răspunderea materială se poate stabili, așa cum s-a arătat, în termen de 3 ani. Dispoziția legală care face această discriminare este dreaptă și judicioasă dat fiind că beneficiarului plății nu i se poate reține nici o culpă, în timp ce angajatul din a cărui cauză s-a făcut plata a dovedit o activitate (sau inactivitate) culpabilă.

Mai este de arătat că aplicarea beneficiului de discuțiune din Dreptul civil operează, în împrejurarea de față, numai pe o perioadă de un an, timp în care angajatul vinovat este apărat de răspundere, recuperarea fiind obligatorie de la beneficiarul plății.

C. JORNESCU

CONSECINȚELE NEPREZENTĂRII BENEFICIARULUI LA RECEPȚIE

DESEORI, furnizorii care nu-și respectă obligațiile contractuale de livrare încearcă să obțină exonerarea de răspundere, invocînd faptul că beneficiarii nu s-au prezentat pentru efectuarea recepției cantitative și calitative, așa cum s-a stipulat prin contract. Evident, pentru a se reține o atare apărare este necesar, în primul rînd, să se stabilească că la data cînd termenele de livrare erau scadente, respectiv la data cînd recepția trebuia efectuată, furnizorul dispunea de cantitatea de produse necesară îndeplinirii obligațiilor sale de livrare. „În legătură cu faptul că reclamantul nu și-a trimis delegatul la recepție — se arată în Decizia P.A.S. nr. 89/1973 — organul arbitral a fost îndreptățit să înlăture această apărare, de vreme ce din lucrările de la dosar rezultă că pîrîtul nu a avut cantități de produse pentru a fi recepționate de reclamant, aceste cantități fiind livrate la export". Această exigență apare firească întrucît invocarea neprezentării beneficiarului la recepție, atunci cînd furnizorul nu a fabricat produsele ori le-a livrat altor clienți, reprezintă o apărare cu totul formală a cărei admitere ar echivala cu o exonerare de răspundere nejustificată.

O altă situație întîlnită în practică — tot în cazul contractelor de furnizare prin care s-a stipulat că recepția cantitativă și calitativă se face la sediul furnizorului — este aceea cînd produsele se livrează, dar în cantități mai mici decît cele contractate. C.A.P. Găujani, județul Ilfov, a invocat și într-un asemenea caz, față de pretențiile beneficiarului Întreprinderea de industrializare a cărnii Ilfov la plata sumei de 134.365 lei cu titlu de penalități pentru întîrzierea în predarea animalelor contractate, faptul că atîta timp cît nu face dovada că s-a prezentat la recepție, beneficiarul nu este îndreptățit să pretindă penalități.

Prin Decizia P.A.S. nr. 2393/1972 s-a statuat că apărarea de mai sus a fost în mod judicios respinsă deoarece chiar și în lipsa altor dovezi, faptul prezentării beneficiarei la recepție, „rezultă în speță din tabelul de calcul al penalităților anexat la acțiune și pe care pîrîta furnizoare nu l-a contestat, în care se arată că s-au făcut livrări — și deci, recepționări — în fiecare lună. Cum potrivit contractului, livrările se efectuau lunar, înseamnă că delegații beneficiarei reclamante s-au prezentat întotdeauna, dar nu au ridicat întreaga cantitate contractată deoarece nu au găsit la pîrîta animale suficiente și de calitate corespunzătoare".

Decizia la care ne referim cuprinde precizarea importantă că, în situațiile cînd beneficiarul prezentîndu-se la recepție, recepționează doar în parte cantitățile de produse contractate, se prezumă că beneficiarul și-a îndeplinit întocmai obligațiile privind efectuarea recepției. Prezumția este însă relativă, furnizorul, pentru a fi apărat de răspundere putînd dovedi că a avut în stoc produse suficiente și de calitate corespunzătoare cu care putea să-și îndeplinească integral obligațiile de livrare, dar beneficiarul a refuzat să le recepționeze.

Soluțiile expuse sînt menite să mobilizeze unitățile furnizoare la executarea reală a obligațiilor de livrare asumate și să împiedice exonerarea lor de răspundere prin admiterea unor scuze formale ce nu au legătură cu cauzele neexecutării.

Dar fapta beneficiarului, de a nu-și îndeplini obligațiile asumate prin contract în legătură cu efectuarea recepției rămîne fără consecințe patrimoniale ? Desigur că nu, întrucît de îndeplinirea acestor obligații depinde, așa cum s-a văzut, executarea altor obligații contractuale. Art. 1 lit. c din H.C.M. nr. 316/1970 sancționează cu o penalitate de 2% nerespectarea clauzelor din contract cu privire la modalitatea efectuării recepției. Alături de această penalitate care se calculează la prețul prestației ce trebuia să fie recepționată, beneficiarul poate fi ținut răspunzător pentru daunele cauzate furnizorului prin neîndeplinirea obligațiilor sale privind recepția.

I. ICZKOVITS

PLAFONAREA MAJORĂRILOR DE ÎNTÎRZIERE pentru sumele datorate bugetului

ÎN ART. 158 din Legea finanțelor (nr. 9 publicată, în Buletinul Oficial nr. 136 din 26 noiembrie 1972) se stabilește că nerespectarea termenelor de plată a sumelor datorate la bugetul de stat atrage obligația calculării și încasării majorărilor de întîrziere. Cuantumul acestor majorări se fixează de Consiliul de Miniștri, în cazurile cînd nu este prevăzut în actele normative potrivit cărora se datorează sumele respective. În același articol, aliniatul 3, se prevede că majorările de întîrziere nu vor putea depăși debitul datorat, dacă legea nu dispune altfel.

Prin prevederea citată s-a consacrat legislativ o reglementare cu caracter general de plafonare a majorărilor de întîrziere pentru orice sume datorate bugetului de stat. În acest fel limitarea de excepție din art. VII a Decretului nr. 27/1970 (publicat în Buletinul Oficial nr. 3 din 31 ianuarie 1970) privind modificarea unor prevederi referitoare la impozite și taxe, precum și la primele de asigurare, în care se stabilea că majorările de întîrziere pentru neachitarea sau nevărsarea la termen a impozitului pe veniturile populației, a impozitelor și taxelor locale și a impozitului pe veniturile realizate din activități agricole nu pot fi mai mari decît debitul exigibil, a fost extinsă la toate sumele cuvenite bugetului.

Trebuie subliniat însă că regula generală a plafonării se aplică numai la sumele datorate direct bugetului de stat, ca impozite, unele taxe, sumele prescrise deținute de organizațiile socialiste debitoare ale unităților socialiste de stat etc. Plafonarea se referă numai la situațiile cînd un act normativ nu prevede altfel. Ca atare, ori de cîte ori actul normativ, care stabilește majorările pentru sumele datorate bugetului de stat, nu are dispoziții în alt sens, adică de excepție, se aplică regula generală a plafonării lor la nivelul sumei debitului datorat. Spre exemplu, în H.C.M. nr. 1276/1962, modificată prin H.C.M. nr. 839/1964 (publicată în C.H.D. nr. 48 din 29 octombrie 1964), privind impozitul pe circulația mărfurilor, se stabilește că neplata în termen a impozitului atrage aplicarea majorării sumei de plată cu 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere. La aceste majorări va opera limitarea întinderii lor la cuantumul sumei datorate ca impozit, întrucît actul normativ citat dispune doar că se datorează pe fiecare zi de întîrziere, fără a face o altă precizare.

Sîntem de părere însă că nu este necesar ca actul normativ respectiv să prevadă expres că nu se aplică regula plafonării, fiind de ajuns să rezulte, din modul de formulare a textului, că s-a adoptat o altă soluție.

La aplicarea prevederilor art. 158 din Legea finanțelor (aliniatul 3) va trebui să se examineze cu deosebită atenție actul normativ care reglementează majorarea respectivă, spre a se stabili concret dacă nu există o altă reglementare. Una dintre excepțiile existente o constituie Decretul nr. 425 publicat în Buletinul Oficial nr. 121 din 4 noiembrie 1972 privind impozitul pe beneficiile societăților mixte constituite în Republica Socialistă România, care, în art. 9, aliniatul 2, dispune că pentru depășirea termenului de plată a impozitului se aplică, de fiecare zi de întîrziere, o majorare de 0,05%, dar nu mai mult decît dublul impozitului scadent.

Ținînd seama de cele de mai sus organele de specialitate din unitățile socialiste și celor din sistemul financiar-bancar, le revine sarcina de a urmări cu strictețe respectarea prevederilor legale în materie, pentru justa dimensionare a drepturilor cuvenite bugetului de stat.

Ioan CONDOR

RĂSFOIND PRIN DOSARE

PE CÎND CONTRACTELE MODEL ?

ISTORIA contractelor tip, actualmente denumite contracte model, riscă să devie o adevărată epopee. Cînd în urmă cu cîțiva ani am citit textul art. 25 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia, „ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și alte organizații, vor elabora pînă la 1 martie 1970 contracte tip adoptate specificului domeniilor lor de activitate, pe care le vor supune aprobării Consiliului de Miniștri", am avut convingerea că acest instrument juridic va constitui într-adevăr, un eficace ajutor în activitatea curentă de perfectare a relațiilor contractuale. Am așteptat deci cu mult interes data cînd contractele tip vor fi devenit o realitate. După prima lună de întîrziere căutam argumente (evident, pentru noi) care să justifice tergiversarea. A urmat încă o lună, încă două, trei... În cele din urmă ne-am autoconvins că probabil nu mai sînt necesare și, ca urmare, în baza unor rațiuni care ne scăpau, s-a renunțat la acest instrument.

Deși, în repetate rînduri, am notat în „Curierul economic legislativ" al revistei noastre întîrzierea în definitivarea contractelor tip, poate că în cele din urmă, am fi renunțat și noi să ridicăm această problemă, dacă făcînd lectura H.C.M. nr. 1011, din 29 august 1972, nu am fi citit următorul text : „ministerele, celelalte organe centrale ale administrației de stat, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, vor aproba în termen de 90 zile de la data prezentei hotărîri, cu avizul ministerelor și celorlalte organe centrale interesate și cu acordul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, contracte model care să conțină criterii unitare privind furnizarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii, specifice domeniului de activitate pe ramuri sau grupe de produse, obligatorii pentru părțile contractante".

Așadar, contractul tip, sau sub noua sa denumire contract model, nu este numai în vederile noastre un instrument util în activitatea comercială a unităților economice, ci este considerat ca atare și de forul suprem al administrației de stat. De data aceasta, termenul pînă la care trebuiau să fie elaborate era de 29 noiembrie 1972, termen pe care l-am subliniat ca maximal, în repetate rînduri în revista noastră.

Deși potrivit unui dicton „istoria nu se repetă", iată că de această dată ea este reluată ; astăzi, 16 februarie 1973, nu am luat cunoștință decît de două contracte model, definitivate.

Trecînd peste întîrzierea în perfectarea contractelor model, considerăm utilă încă o remarcă. Răsfoind mai multe dosare cu proiecte de asemenea contracte, am fost surprinși de la început de conținutul lor mult prea detaliat. Prima impresie produsă a fost aceea că se reiterează, într-o formă nouă, vechile condiții fundamentale, care lăsau în competența părților direct contractante dreptul de a înscrie în contracte „probleme" cum sînt : denumirea, sediul, numele și prenumele persoanelor împuternicite cu semnarea.

În ce ne privește considerăm că contractul model nu are rolul de a se substitui voinței părților direct contractante, ci acela de a reglementa, în funcție de condiții specifice ale fiecărei ramuri din economie criterii unice privind aspecte proprii, care nu și-au putut găsi reglementarea prin acte normative de interes general.

D. ALEXANDRU

● Cum poate crește viabilitatea unui produs nou în confruntare cu piața.

● Cuantificarea laturii calitative a cererii.

● O metodă simplă, dar care judicios aplicată furnizează informații esențiale producătorului.

PROFILUL POLAR – METODĂ EFICIENTĂ DE TESTARE A PRODUSELOR NOI

O SERIE de studii arată că, chiar atunci cînd este vorba de întreprinderi cu tradiție și marcă larg recunoscută, problema lansării unui nou produs pe piață este deosebit de dificilă. Din totalul produselor noi, în cele mai fericite cazuri, 20% reușesc să se impună pe piață, să-și găsească consumatori stabili, să capete notorietate. De altfel, după unii economiști, lansarea unui nou produs pe piață reprezintă un veritabil pariu [1]).

Deși producătorul ia cele mai atente și mai severe măsuri pentru lansarea unui nou produs, cel ce va hotărî, în cele din urmă, soarta acestuia este consumatorul. De aceea pentru a mări la maximum șansa de a obține un verdict favorabil din partea consumatorului este necear ca, încă din faza de concepere și proiectare a produsului, să se aibă în vedere exigențele și nevoile celor cărora urmează să li se adreseze acest produs.

Teoria și practica demonstrează că lansarea pe piață a unui produs nou se poate realiza pe două căi alternative : I Producătorul creează un produs și, înainte de a-l trece în fabricația de serie, verifică gradul în care acesta satisface cerințele și nevoile consumatorilor și în urma constatărilor respective, procedează la îmbunătățirea parametrilor produsului. II. Producătorul se informează în rîndul consumatorilor privitor la eventualele noi produse de care aceștia au nevoie performanțele tehnico-economice și estetice pe care trebuie să le aibă produsele pentru a satisface, în cele mai bune condițiuni, cerințele viitorilor cumpărători. Constatăm așadar, că, indiferent de calea aleasă, o etapă inevitabilă o reprezintă studierea nevoilor și preferințelor consumatorului.

Printre cele mai noi și mai eficiente metode de marketing, destinate comensurării gradului de acceptare a noilor produse de către viitorii consumatori, se numără construirea „profilului polar al produsului". În esență, această metodă reprezintă un studiu motivațional cuantificabil din punct de vedere statistic.

Indiferent de natura și destinația unui produs oarecare, el este acceptat sau respins de consumator pe baza unor considerente care, de cele mai multe ori, scapă din vedere chiar și celui mai experimentat proiectant. Acest lucru este valabil, îndeosebi, în cazul produselor destinate consumului strict individual. La nivelul de individ este deosebit de complexă problema cauzalităților și mobilurilor care determină, în final, o atitudine favorabilă, nefavorabilă sau de indiferență față de un produs.

În cele ce urmează se va prezenta succint modul în care a fost abordată această complexă problemă a identificării și cuantificării unor informații, prin excelență calitative, cu ajutorul profilului polar. **Metoda a fost aplicată cu succes de către Laboratorul de marketing A.S.E. în stadiul lansării pe piață a unor noi modele de pantofi de stradă pentru bărbați și femei, realizați în laboratoarele de creație ale Centralei de pielărie și încălțăminte din Cluj. Într-o primă etapă s-a efectuat o serie de testări cu scopul de a identifica caracteristicile definitorii ale cererii consumatorilor pentru produs. Centralizarea datelor din testele preliminare a evidențiat, atît pentru femei cît și pentru bărbați, următoarele caracteristici ale cererii : concordanța cu linia modei, gradul de flexibilitate, calitatea execuției (a lucrăturii propriu-zise) finețea materialului și greutatea pantofului.**

În etapa următoare s-a organizat o amplă cercetare de teren [2]) sub forma unor sondaje pe bază de chestionar,ce solicitau exprimarea opțiunii pentru fiecare din caracteristicile identificate anterior prin acordarea unuia din calificativele : foarte bun, bun, satisfăcător, slab, foarte slab. Pentru ca aceste răspunsuri de ordin calitativ să devină comensurabile și, în consecință, să poată fi interpretate statistic, să permită determinarea coordonatelor legităților respective, li s-a făcut o corespondență cu numere (note) de la 5 la 1, nota 5 fiind acordată pentru calificativul „foarte bun", iar nota 1 pentru „foarte slab". Dacă răspunsurile se concentrează — se polarizează — către nota 5, înseamnă că produsul este foarte apropiat de optica consumatorilor.

Dacă, de exemplu, din 100 de interlocutori, pentru „modul de execuție" al pantofului, 11 acordă calificativul „foarte bun" (nota 5), 28 apreciază produsul ca fiind „bun" (nota 4), 34 îl consideră „satisfăcător" (nota 3), 15 ca fiind „slab" (nota 2), iar 12 „foarte slab" (nota 1), prin ponderea notelor cu frecvențele respective rezultă că, în medie, aprecierea consumatorilor se situează imediat deasupra calificativului „satisfăcător" (nota medie 3,1). Pe o scală proporțională — de exemplu pentru fiecare notă un interval de un cm — această apreciere medie corespunde punctului situat la 3,1 cm, pornind de la 1 către 5.

Procedînd în mod similar pentru toate celelalte caracteristici și unind mediile notelor corespunzătoare se obține **profilul polar mediu al produsului**, care arată cum este apreciată fiecare din caracteristicile produsului din punct de vedere al tuturor cumpărătorilor. Dacă se adună mediile notelor acordate pentru fiecare din caracteristici și se împarte la numărul acestora, se obține **profilul mediu general al produsului**, care, prin plasamentul său, arată aprecierea generală a consumatorilor.

Atît profilul polar general cît și profilul mediu al produsului pun în evidență numai aspectele centrale, medii, de ordin general ale opiniei cumpărătorilor. Or, azi este unanim recunoscut că nu există un „cumpărător mediu" și, deci, nici „produs mediu". Nimeni nu cumpără pantofi în general, ci anumiți pantofi care se diferențiază de alții prin model, culoare, mărime, preț etc. Alegerea produsului care să întrunească o anumită structură a caracteristicilor este, în fapt, o consecință, mai mult sau mai puțin directă, a unei mulțimi întregi de factori (gradul de instruire, tendința de a imita, de a fi în pas cu moda, statutul social, mediul înconjurător, veniturile etc.). **De aceea, trebuie să se știe cine sînt cumpărătorii și prin ce se caracterizează ei, cît de însemnată este fiecare categorie de cumpărători și ce preferințe au, adică este necesar să se efectueze acea operațiune care în marketing poartă denumirea de segmentarea pieței.**

AVÎND ÎN VEDERE aceste considerente, în programul de observare alcătuit pentru intervievarea subiecților s-au inclus și întrebări care să permită depistarea și măsurarea celor mai semnificative segmente de vizitatori ai magazinului „Clujana", Astfel, de la fiecare subiect intervievat s-au cules informații în legătură cu : vîrsta, locul de domiciliu, categoria socio-profesională, venitul etc. Construirea profilului polar, de exemplu, separat pentru vizitatorii care domiciliază în București și separat pentru cei care locuiesc în alte localități, corelat cu ponderea pe care fiecare din aceste categorii de cumpărători o dețin în totalul vizitatorilor permite adîncirea procesului de cunoaștere a preferințelor cumpărătorilor și, în consecință, luarea acelor măsuri care să conducă la creșterea gradului de satisfacere a cerințelor consumatorilor.

În fig. 1 se prezintă mai multe variante ale profilului polar privind modelul de pantofi pentru femei, construit atît pe total subiecți de sex feminin cît și după locul lor de domiciliu. Analiza atentă a rezultatelor, obținute în urma prelucrării informațiilor și transpuse pe acest grafic, permite evidențierea celor mai importante aspecte referitoare la modul cum este apreciat noul model de pantofi de către viitorii săi cumpărători. În primul rînd, profilul mediu general arată faptul că, în ansamblu, noul model este apreciat ca fiind cu puțin deasupra calificativului „satisfăcător" (nota medie generală : 3,2). Deci, trebuie intensificate eforturile de creație în vederea ridicării pe o treaptă superioară a tuturor parametrilor luați în considerare. Pe de altă parte, profilul polar mediu arată că o atenție deosebită trebuie acordată „modului de execuție" (cusături mai îngrijite, fețele mai bine întinse etc.), deoarece acesta a fost considerat ca fiind aproape „slab" (nota medie : 2,2).

În mod deosebit trebuie subliniat că nivelul scăzut al aprecierii modului de execuție se datorește opiniilor exprimate de subiecții care domiciliază în București și care reprezintă 78% din totalul vizitatorilor magazinului, adică segmentul principal de cumpărători.

Realizarea profilului polar al pantofului pe grupe de categorii socio-profesionale ale subiecților a reliefat faptul că cele mai nefavorabile aprecieri, privind modul de execuție (nota medie : 1,5), au fost făcute de persoanele care aparțin cadrelor de specialitate (medici, economiști, ingineri, juriști etc.), care, în acest fel, fac proba unei exigențe sporite, în raport cu celelalte categorii de cumpărători, față de calitatea execuției.

Construirea profilului polar al produsului prin prisma cumpărătorilor grupați și după celelalte caracteristici (vîrstă, ocupație etc.) face posibilă cunoașterea opiniei diverselor categorii de consumatori privind îmbunătățirile ce trebuie aduse produsului respectiv, fie înaintea lansării sale în producția de serie — ceea ce este mai de dorit — fie în modificarea proceselor tehnologice și constructive, dacă acestea au început.

În ceea ce privește modelul de pantofi pentru bărbați, tehnica profilului polar a arătat că acesta este ceva mai aproape de gusturile și preferințele cumpărătorilor decît modelul destinat femeilor. Așa de pildă, profilul mediu general se situează în jurul notei 3,5 față de 3,2 în cazul precedent. Profilul polar mediu arată că, cel mai puțin apreciate au fost „flexibilitatea" și „greutatea", în timp ce „execuția" a întrunit cele mai favorabile calificative.

Gruparea după categoria socio-profesională a subiecților de sex masculin nu pune în evidență existența unei diferențieri nete a profilelor polare corespunzătoare fiecărei categorii de cumpărători. Cu mici excepții, toate profilele polare se înscriu în vecinătatea profilului polar mediu. Atunci însă cînd s-au construit profilele polare ale produsului prin prisma diferitelor categorii de cumpărători, constituite pe grupe de vîrstă, au apărut unele excepții referitor la linia modei și finețea materialului. Astfel, în timp ce persoanele în vîrstă de peste 40 de ani au apreciat linia pantofului ca modernă (nota 3,8), cele în vîrstă de 30—39 ani au găsit că linia pantofului este aproape demodată (nota 1,5).

Iată cum, cu ajutorul profilului polar, se pot identifica preferințele diferitelor categorii de consumatori, se pot obține unele din cele mai prețioase informații necesare orientării și structurării producției, în conformitate cu cerințele cumpărătorilor.

Ținînd seamă de simplitatea, eficiența și operativitatea pe care le prezintă tehnica profilului polar, se impune ca ea să fie apropiată ca un instrument de cercetare în cît mai multe domenii.

Gh. NISTORESCU
Laboratorul de marketing-ASE

1) F. Nepveu — Nivelle, „Lancement des produits". DUNOD, Paris.

2) În luna noiembrie 1972, studenții din anul V al Facultății de cibernetică economică, din cadrul Academiei de Studii Economice din București, au efectuat un sondaj complex în rîndul vizitatorilor magazinului de prezentare și desfacere „Clujana" din București al Centralei, asupra a peste 1 000 de subiecți.

Incidența estetică industrială — marketing

Sub egida Institutului de creație industrială și estetica producției al Ministerului Industriei Ușoare și Asociației Române de Marketing, s-a desfășurat recent la București simpozionul „Estetica industrială și marketingul". Lucrările simpozionului au fost deschise de ing. Nicolae Nicolae, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior, președintele Asociației Române de Marketing, care în cuvîntul său introductiv a subliniat aportul pe care îl poate aduce estetica industrială în sporirea competitivității ofertei noastre externe.

În continuare, Iulian Crețu, director al Institutului de creație industrială și estetica producției a prezentat modul în care participarea esteticienilor industriali (designerilor) la actul de concepere și realizare a produsului, duce la potențarea activității de cercetare-dezvoltare și de lansare a produselor noi. O abordare a esteticii industriale prin prisma teoriei comunicațiilor de masă a fost făcută de președintele secției Teorie, Metode, Învățămînt, a AROMAR, prof. dr. Mihai C. Demetrescu.

Au fost abordate apoi de artiști plastici, arhitecți, economiști, sociologi diferitele laturi ale incidenței estetică industrială — marketing, pornind de la proiectarea produsului și pînă la campania publicitară de lansare a sa pe piață.

Forța de convingere a ideilor noi promovate de simpozion a fost întărită prin prezentarea comparativă a produselor înainte și după intervenția creatorilor industriali (cazul termoselor, corpurilor de iluminat, ceramicei și sticlăriei etc.). Diapozitivele ca și Galeriile de Artă ale creatorilor din industria ușoară „Art Ind", sau parada modei, vizionate în ziua simpozionului au constituit o expresie vie a realizărilor pe care le poate aduce îngemănarea frumosului cu utilul.

Ca o concluzie a lucrărilor simpozionului se poate reține citatul din John Ruskin, amintit în expunerea prof. Demetrescu că „industria în afara frumosului reprezintă o brutalitate".

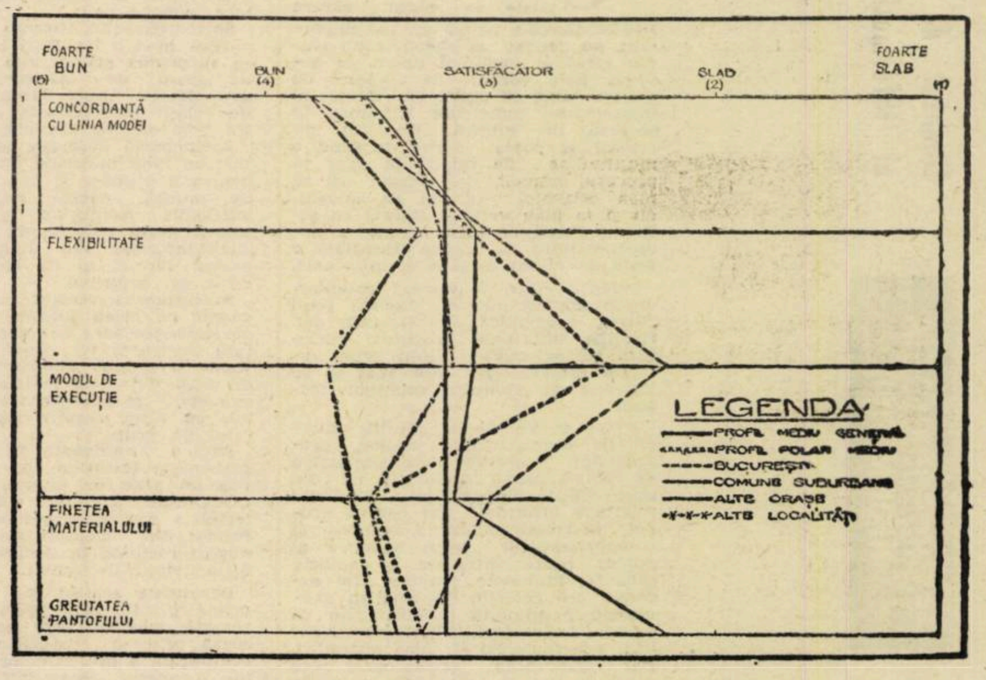

Fig. 1. **Profilul polar al pantofilor de stradă pentru femei**

INFORMATIE-DECIZIE

Pînă în 1975 — 28000 de informaticieni

CUM ÎI ASIGURĂM (II)*)

PENTRU ASIGURAREA cadrelor de specialişti necesari proiectării şi funcţionării sistemelor informatice dispunem în prezent de două surse principale: facultăţile economice şi cursurile postuniversitare.

Facultăţile economice vor oferi în următorii 3—4 ani un număr încă mic de cadre de specialitate în cibernetică şi informatică, comparativ cu nevoile economiei (spre exemplu, la cele două secţii de la Facultatea de calcul economic şi cibernetică de la A.S.E., care pregătesc specialişti în domeniile ciberneticii economice şi informaticii economice, numărul absolvenţilor este de circa 140—170). Astfel că se menţine necesitatea continuării şi chiar amplificării cursurilor postuniversitare de cibernetică, cercetări operaţionale, informatică.

Acestea însă vor putea constitui o cale eficientă de specializare a cadrelor, cu condiţia ca la aceste cursuri să fie antrenate cadre cu experienţă în activitatea unităţilor din care provin şi cu posibilităţi reale de specializare în domeniile respective. Pentru asigurarea pregătirii corespunzătoare cerinţelor de realizare a noilor sisteme informatice, cursurile postuniversitare trebuie să fie de minimum 6 luni cursuri intensive, şi să se bazeze pe utilizarea curentă a calculatorului electronic. Eficienţa sistemelor informatice, a modelelor economico-matematice, a sistemelor de programare aplicate, realizate de colective din afara unităţilor în care urmează să se aplice este minimă, atunci cînd unitatea respectivă nu dispune de cadre proprii de specialişti, capabile să-şi însuşească aceste sisteme şi modele, să le aplice, să le generalizeze şi să le perfecţioneze atunci cînd este nevoie.

Practica demonstrează că una dintre cele mai eficiente căi de desăvîrşire şi dezvoltare a pregătirii profesionale în informatică o constituie rezolvarea problemelor oferite de cerinţele concrete ale unităţilor economico-sociale, în dialog permanent cu calculatorul electronic şi cu biblioteca de programe şi modele. Prin integrarea pregătirii teoretice cu activitatea practică, vom putea deci accelera formarea informaticienilor de care are nevoie economia.

Introducerea sistemelor informatice în instituţiile şi unităţile social-economice conduce inevitabil la preluarea unui volum important din lucrările de rutină în prelucrarea datelor şi la reducerea personalului funcţionăresc. Însă aceasta se realizează numai după ce noul sistem informaţional şi decizional va lua, parţial sau total, locul vechiului sistem. Pînă atunci activitatea de concepţie, proiectare şi experimentare a noilor sisteme informatice este o activitate suplimentară, reclamînd forţe suplimentare, atît numeric cît şi calitativ. Calculatoarele electronice sînt destinate, în primul rînd, pentru rezolvarea acelor probleme de care nici funcţionarii şi nici personalul tehnic sau de concepţie nu le pot rezolva. De exemplu, fundamentarea deciziilor în timp util.

O ALTĂ MARE problemă este aceea a programatorilor. În cadrul specialităţii de programator, ponderea cea mai mare pe plan mondial (75%—80%) o deţin cadrele cu studii medii. Ponderea încă ridicată în informatica noastră a cadrelor cu studii superioare pe funcţii de programator impune reorientarea acestora spre munca de analiză. Paralel, se impune dezvoltarea liceelor de informatică şi a şcolilor postliceale.

Perioada de pregătire a cadrelor de specialitate de nivel superior fiind relativ lungă, iar ritmul de introducere a tehnicii de vîrf deosebit de rapid, se impune ca, în procesul de pregătire a acestor cadre, să fie utilizate echipamente de ultimă creaţie a tehnicii moderne. La încadrarea în producţie, aceştia trebuie să utilizeze tehnica pe care şi-au însuşit-o în timpul facultăţii, asigurîndu-se prin aceasta şi integrarea directă şi rapidă în activitatea concretă. Pe de altă parte, şcoala superioară are menirea să promoveze tehnica de vîrf atît în procesul de învăţămînt, cît şi în întreaga economie.

Specialitatea de analist-proiectant de sisteme (informatice) este una dintre cele mai complexe specialităţi, caracterizîndu-se printr-o accentuată activitate de concepţie, alături de competenţă profesională înaltă şi, respectiv, o bogată experienţă în proiectarea şi implementarea sistemelor informatice. Analistului proiectant de sisteme (care, de regulă, este şi şef de proiect) îi revine, în principal, responsabilitatea asupra calităţilor tehnice şi de exploatare ale noului sistem. Analistul-proiectant de sisteme, mai mult ca oricare alt specialist, trebuie recrutat după criteriile rezultatelor concrete obţinute în proiectarea sistemelor informatice, după numărul şi calitatea proiectelor pe care le-a realizat (în funcţiune) sau le-a condus.

Practica demonstrează că, în condiţiile lipsei cadrelor necesare de specialitate şi a unei experienţe reduse în domeniul concepţiei şi realizării sistemelor informatice, cea mai raţională cale de utilizare a cadrelor existente se dovedeşte a fi utilizarea concentrată a acestora în colective şi unităţi specializate, care, de regulă, dispun şi de nuclee de specialişti cu experienţă corespunzătoare. Este evident că rezultatele pe care le pot aduce, de exemplu, 50 de specialişti în informatică, cibernetică sau cercetări operaţionale, repartizaţi fiecare într-o unitate productivă (în calitate de „unicat") sînt incomparabil mai reduse decît aportul acestor specialişti care şi-ar desfăşura activitatea în 2, 3 sau 5 colective, alături de alţi specialişti cu experienţă. Această afirmaţie îşi amplifică şi mai mult valabilitatea atunci cînd este vorba de repartizarea absolvenţilor proveniţi din învăţămîntul superior sau mediu de specialitate.

În acest caz apare o situaţie contradictorie din cerinţa de a lărgi cît mai mult aria de cuprindere a sistemelor informatice în economie pe de o parte, şi cerinţa de utilizare cît mai raţională a cadrelor de specialitate. Desigur, există soluţii pentru rezolvarea corespunzătoare a problemei. De exemplu, constituirea, încă de la început, la unităţile economico-sociale, a unor grupe de informatică şi cibernetică economică de 10—12 oameni şi ataşarea lor temporară (1—2 ani) pe lîngă colective cu experienţă, care dispun de calculatoare electronice, se dovedeşte a fi o cale mult mai eficientă decît constituirea treptată, în 3—4 ani, a unei astfel de grupe ce capătă inevitabil o formaţie profesională eterogenă. În acest sens, se poate menţiona ca argument procesul de dezvoltare deosebit de rapidă a centrelor şi instituţiilor de „inteligenţă" (software) în domeniul informaticii şi ciberneticii economice din ţările avansate.

În etapa actuală şi în următorii ani, pentru utilizarea cît mai raţională a cadrelor de specialitate existente, în special a cadrelor superioare, va trebui să se caute cele mai eficiente căi de colaborare, de schimburi şi proliferare a celor mai înaintate cunoştinţe şi experienţe. Şi în informatică va trebui să se promoveze şi să i se dea un cadru organizat şi juridic corespunzător activităţii de „consulting", formă deosebit de adecvată condiţiilor de penurie a cadrelor de specialitate.

În concluzie, se poate sublinia încă o dată ideea care reiese cu deosebită tărie în evidenţă, şi anume că, de modul în care se asigură şi se utilizează RESURSA nr. 1 — cadrele de specialitate — depinde în cea mai mare măsură viitorul introducerii pe scară largă a informaticii în economia noastră.

ing. Valeriu PESCARU

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 6.

Avînd în vedere că şi printre specialiştii de la noi din ţară îşi face din ce în ce mai mult loc ideea că pregătirea corespunzătoare a analiştilor şi proiectanţilor de sisteme informatice este hotărîtoare pentru corecta realizare a acestor sisteme şi că programele analitice de pregătire a acestor oameni nu sînt decît în parte adecvate necesităţilor, ni se pare util să arătăm ce cunoştinţe se consideră că ar fi necesare pentru un astfel de specialist.

Enumerarea cunoştinţelor necesare se bazează, în bună parte, pe concluziile unor specialişti de reputaţie mondială, care au lucrat în cadrul unui comitet al A.C.M. (Association for Computing Machinery) pentru stabilirea unui program de pregătire destinat celor care ar urma să lucreze în analiza şi proiectarea sistemelor informatice economice.

Se apreciază că un adevărat specialist în acest domeniu se poate forma în circa 2 ani într-un institut de învăţămînt superior, nefiind nevoie de cunoştinţe speciale anterioare, sau în cadrul unor forme de învăţămînt post-universitar sau pe lîngă instituţii de specialitate în circa 1 an, presupunînd că cei care participă la aceste cursuri au o serie de cunoştinţe privind: teoria sistemelor, organizarea întreprinderilor şi funcţiile de conducere, sistemele informaţionale de conducere, (M.I.S.), calculatoarele electronice şi programarea calculatoarelor.

Cunoştinţele au fost grupate în 6 mari capitole, indicîndu-se şi nivelul la care trebuie asimilate.

1. Ştiinţa calculatoarelor. Sînt necesare cunoştinţe la nivel general despre: echipamentele de calcul şi transmiterea datelor, arhitectura sistemelor de calcul, limbaje de programare (FORTRAN, COBOL, PL/1 sau specializate), tehnici de acces, sortare, interclasare, structura datelor, unele tehnici de bază (organigrame, tabele de decizii).

2. Sisteme pentru prelucrarea automată a datelor. Trebuie cunoscute în detaliu problemele privind: teoria generală a sistemelor (principiile „feedback"-ului, sisteme în buclă deschisă şi închisă, sisteme om-maşină, sisteme de luare a deciziilor, organizarea sistemelor pentru prelucrarea automată a datelor (tipuri de prelucrare şi modul de alocare a resurselor, rolul sistemelor de operare), comunicarea om-maşină (caracteristicile omului şi calculatorului, programarea „interactivă", performanţele ei), principalele probleme

Tipuri ale specializării

Ce trebuie să ştie un analist — proiectant?

ale sistemelor (colectarea şi validarea datelor, securitatea şi refacerea informaţiilor, evaluarea performanţelor, controlul), aspectele psihologice şi sociale ale sistemelor de prelucrare automată a datelor.

3. Conducere. În acest capitol este necesar să se înţeleagă funcţiile de conducere, specificîndu-se ce este conducerea, care sînt principalele funcţiuni în procesul de conducere, fluxul informaţional şi luarea deciziilor într-o întreprindere (teoria valorii şi a deciziilor, valoarea şi costul informaţiilor, informaţii interne şi externe necesare luării deciziilor, rolul deciziilor programate, rezolvarea conflictelor, influenţa sistemelor bazate pe calculatoare asupra conceptelor de conducere tradiţionale), rolul şi conducerea serviciilor de informatică, rolul conducerii executive într-un sistem de prelucrare automată a datelor, rolul (conducerii) utilizatorului în realizarea sistemelor.

4. Cercetări operaţionale. Cunoştinţele acumulate în acest domeniu urmează să permită construirea de modele şi optimizarea. Pregătirea acestora se referă la: cercetarea operaţională şi ştiinţa conducerii, construirea şi soluţionarea modelelor (programarea matematică, procese deterministice şi stocastice, teoria şirurilor de aşteptare, etc.), statistică şi teoria probabilităţilor, tehnici de planificare (PERT, CPM), simularea.

5. Analiza şi proiectarea sistemelor. Capitolul constituie „inima" întregului program şi ar trebui să cuprindă: etapele din viaţa unui sistem, planificarea şi controlul proiectelor, metodologia şi tehnicile de analiză, tehnici de documentare, modul de utilizare a „pachetelor" de programe, organizarea fişierelor şi bazelor de date, limbaje şi pachete specializate pentru gestionarea bazelor de date, structura şi proiectarea programelor, testarea, conversia şi implementarea sistemelor, evaluarea şi selectarea echipamentelor de calcul, tehnici pentru evaluarea sistemelor.

6. Aplicaţii, studii de caz. În acest capitol ar urma să se prezinte tipuri de aplicaţii realizate în vederea cunoaşterii stadiului şi experienţei actuale în ţară şi la nivel mondial.

ing. Petre VASILESCU

PSIHOSOCIOLOGIA INFORMATICII

Climatul de muncă al informaticienilor

Creşterea complexităţii tuturor domeniilor de activitate, în rîndul cărora INFORMATICA ocupă un loc important, au obligat şi obligă la un studiu atent al mediului uman de acţiune. Este vorba de climatul de muncă, zonă ce apare ca rezultat al interacţiunii indivizilor angrenaţi în procesul de muncă. Climatul de muncă se poate defini ca fiind o multitudine de relaţii ce apar în procesul muncii, desfăşurate atît în plan orizontal (relaţii cu colegii), cît şi în plan vertical (relaţii cu şefii ierarhici). Analiza atentă a microclimatului de grup dezvăluie o serie de relaţii formale şi informale.

Relaţiile formale vizează structura organizatorică impusă, oficială (vezi „Viaţa economică" nr. 41, 1972), iar relaţiile informale constituie structura socioafectivă a unui grup, relaţiile preferenţiale care apar şi se dezvoltă pe conturul relaţiilor formale.

Avînd în vedere că specific muncii de informatician (analist, programator, operator) este activitatea de echipă, lucrul în colectiv, ne vom opri asupra importanţei studiului relaţiilor informale din cadrul grupei informaticienilor. Atitudinea şi comportamentul unui membru al grupei poate influenţa în ambele sensuri rezultatele grupului. De exemplu un colectiv de analişti examinînd o anumită problemă nu va putea finaliza fără colaborare cu colegii programatori şi chiar operatori. Dar colaborarea profesională este necesară, nu şi suficientă în rezolvarea eficientă a programului, implicîndu-se şi o anumită atmosferă care să impulsioneze aderenţa membrilor grupului la interesele generale.

Studiile de specialitate indică faptul că, în lipsa unei atmosfere propice activităţii, apar o serie de elemente disfuncţionale ca: fluctuaţie, indisciplină în muncă, afecţiuni psihice, astenie etc.

Sociometria lui Moreno, teoria grupurilor mici a lui Kurt Lewin caută să surprindă grupul mic în ipostaza de „grup de muncă". Atmosfera grupului de muncă dezvăluie o reţea de relaţii preferenţiale stabilite între componenţii grupului.

Sociometria defineşte leaderul formal ca fiind persoana impusă oficial pentru a conduce şi organiza grupul de muncă. Acesta poate întruni sufragiile membrilor grupului şi atunci avem coincidenţă leader formal=informal sau dimpotrivă, leaderul formal să fie altă persoană decît cel informal.

Surprinderea acestor relaţii s-a încercat pe calea folosirii unor teste sociometrice care pot dezvălui structura socioafectivă, direcţiile de acţiune în scopul stimulării moralului de grup. Prin test realizăm un efect preventiv de conturare a acelor reţele cu efect negativ asupra climatului de grup.

Pentru edificarea în acest sens prezentăm testul la care a fost supus un grup de muncă din cadrul COCC-ului. Trebuie menţionat că testul a fost aplicat unui colectiv format din membri care s-au cunoscut reciproc în decursul unui an de activitate în comun.

Rezutatele acestui test se pot exprima practic prin sociograma prezentată alăturat care se caracterizează printr-o repartizare uniform echilibrată a preferinţelor (vezi schiţa). Leaderul situat iniţial în centrul colectivului a găsit fundamentarea poziţiei sale prin acceptiunile membrilor grupei. Dar aceasta nu înseamnă că preferinţele se canalizează pe o singură direcţie. În structura sociogramei de bază observăm şi grupuleţe mici, izolate de restul colectivului şi chiar persoane care nu-şi exprimă nici o preferinţă şi nu întrunesc adeziunea nici unui membru.

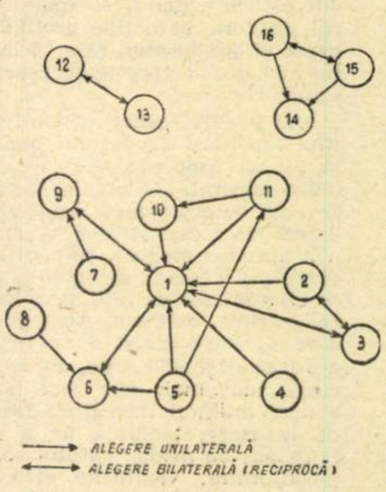

Sociograma grupurilor mici

Colectivul laboratorului de psihosociologie intenţionează să aplice astfel de teste sociometrice la toate colectivele de muncă din COCC. Ca rezultat al aplicării lor, conducerea Centrului va fi sfătuită să suprapună relaţiile formale existente pe cele informale deduse. Importanţa acestei probleme justifică pe deplin necesitatea studiilor de psihosociologie a informaticii.

sociolog Rodica LECA
ing. Silviu DOBRONĂUŢEANU

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (II)

FORȚELE DE PRODUCȚIE din țările socialiste au atins un nivel ridicat de dezvoltare. Structura industrială a acestor țări este în plin proces de perfecționare și modernizare, ceea ce conduce la consolidarea continuă a poziției acestor țări în economia mondială, la angrenarea lor în măsură tot mai mare în diviziunea mondială a muncii, în general, în diviziunea internațională socialistă a muncii, în special. Aceasta se datorește efortului deosebit al țărilor socialiste, muncii creatoare a popoarelor lor sub conducerea propriilor partide comuniste și muncitorești în opera de industrializare — factor esențial al edificării societății socialiste în fiecare din statele respective.

Dacă calculăm, de exemplu, pe o perioadă de 10 ani indicatorii care exprimă creșterea investițiilor capitale, numărul persoanelor angajate în industrie, precum și creșterea productivității muncii, valorile pe care le obținem și pe care le prezentăm mai jos demonstrează cu prisosință eforturile depuse de țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., eforturi în vederea industrializării, perfecționării și modernizării neîntrerupte a industriei (tabelul nr. 4).

1960 = 100 — **Tabelul nr. 4**

ȚARA	1971		
	Indicele de creștere a investițiilor în industrie	Indicele de creștere a numărului de angajați în industrie	Indicele productivității muncii în industrie
România	355	158	215
Bulgaria	346	153	205
Cehoslovacia	155	116	164
R. D. Germană	219	103	181
Polonia	239	140	171
Ungaria	231	128	159
U.R.S.S.	203	145	176

Nivelul de dezvoltare a forțelor de producție atins de țările socialiste, schimbările structurale importante dobîndite de aceste țări în sfera producției și consumului, necesitatea de a participa la revoluția tehnico-științifică, creșterea continuă a eficienței producției sociale și bunăstării poporului, impun adîncirea și perfecționarea permanentă a activității de colaborare economică și tehnico-științifică. În acest sens, România dezvoltă în mod susținut relațiile de colaborare cu toate țările socialiste. **„Ca țară socialistă** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința organizației județene de partid Iași, desfășurată în ianuarie 1973 — **facem totul pentru a dezvolta relațiile cu țările socialiste. Dezvoltăm raporturile cu vecinii noștri, cu țările din C.A.E.R., din Tratatul de la Varșovia, întreținem relații de colaborare cu toate statele socialiste"** [4]).

Adîncirea și perfecționarea, în continuare, a colaborării economice și tehnice în industrie, multitudinea de posibilități ce apar în direcția perfecționării colaborării, contribuie la atingerea celui mai înalt nivel tehnico-științific al producției industriale, la creșterea productivității muncii și a eficienței producției, la dezvoltarea, în continuare, a unei structuri moderne a economiei naționale a fiecărei țări, creează condițiile necesare folosirii complexe a resurselor sale materiale și umane, contribuie la elaborarea și asimilarea celor mai moderne tehnologii, la introducerea formelor avansate de organizare a producției și a muncii.

Totodată, în scopul asigurării mai depline a nevoilor mereu crescînde ale economiilor lor naționale, țările socialiste au hotărît să folosească formele, căile și metodele cele mai eficiente ale colaborării economice, introducînd pe scară largă practica încheierii de convenții sau de acorduri, atît între organele de stat, cît și între organizațiile lor economice împuternicite, care să prevadă soluționarea întregului complex al problemelor economice, de producție, tehnico-științifice, comerciale, valutar-financiare, juridice și altele care stabilesc condițiile colaborării, parametrii tehnico-economici ai produselor, prețurile, volumele livrărilor reciproce, garanțiile realizării obligațiilor, sancțiunile în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate etc. Pe baza acestor convenții și acorduri, este necesar să se asigure, în mod real, răspunderea materală a părților, pentru neîndeplinirea, sau îndeplinirea în mod necorespunzător a obligațiilor reciproce.

Colaborarea economică și tehnică în industrie, specificul acestei colaborări urmează să fie prezentate, în continuare, pentru fiecare din principalele ramuri ale industriei, cum sînt industria de combustibil și energie, industria metalurgică, industria construcțiilor de mașini, industria electrotehnică și electronică, industria chimică și petrochimică, industria ușoară și industria alimentară.

A. Industria de combustibil și energie

OPERA DE INDUSTRIALIZARE a țării noastre, accentuata modernizare a tuturor ramurilor economiei naționale, ridicarea generală a gradului de cultură și bunăstare a poporului nostru solicită un consum tot mai mare de energie. În ultimii ani, ritmul mediu anual de creștere a producției și, respectiv, consumului de energie în lume a fost de circa 5%. Dacă în anul 1900 consumul mondial de energie primară a fost de 0,76 miliarde tone combustibil convențional, în anul 1950 a fost de cca. 5,4 miliarde tone, în anul 1980 se prevede a ajunge la circa 10 miliarde tone, iar previziunile indică pentru anul 2000 un consum de energie de aproximativ 30 miliarde tone combustibil convențional.

Datele statistice de care dispunem confirmă, totodată, că industria prelucrătoare se dezvoltă, în general, într-un ritm mai accelerat decît industria energetică. Această dinamică diferențiată, condițiile din ce în ce mai dificile de punere în valoare și exploatare a resurselor energetice, evoluția prețurilor care favorizează sectoarele cu un grad superior de prelucrare impun pregătirea minuțioasă și întotdeauna în avans a industriei energetice, efectuîndu-se, în acest scop, cercetări geologice care devin din ce în ce mai dificile și mai costisitoare, precum și o serie de cercetări, dintre care multe laborioase, pentru determinarea a noi surse de energie folosibile la scară mondială, precum și pentru raționalizarea consumului specific, atît de energie primară cît și de energie secundară.

După cum se cunoaște, conducerea noastră de partid și de stat, pornind de la cercetarea minuțioasă a realităților și de la cerințele etapei pe care o parcurge în prezent țara noastră și avînd în vedere țelurile pe care și le-a propus, a conturat cu claritate pentru fiecare domeniu al construcției socialiste obiectivele de atins, căile și mijloacele care duc spre ele, a îndrumat și sprijinit sistematic munca pentru realizarea scopurilor propuse. Un exemplu elocvent în acest sens sînt prevederile conținute în planul cincinal 1971—1975, liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 și lucrările de prognozare desfășurate pentru perioada de perspectivă îndelungată. Toate acestea converg spre punctul de asigurare a bazei energetice corespunzătoare dezvoltării în ritm susținut a economiei noastre naționale. **„Un obiectiv de însemnătate deosebită al cincinalului viitor** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este dezvoltarea și diversificarea bazei energetice, folosirea ei mai rațională"** [5]).

Ca urmare a preocupării deosebite a conducerii partidului și statului nostru pentru dezvoltarea bazei energetice, volumul de investiții capitale alocat pentru producția de energie electrică și termică a fost în anul 1971 de 5,4 ori mai mare decît în anul 1960, ceea ce implicit, a condus și la diversificarea proceselor tehnologice de producere a energiei în diferitele subramuri ale acestei ramuri industriale. De asemenea, este de menționat faptul că și în celelalte țări socialiste această problemă a reprezentat o preocupare deosebită. Spre exemplu, în aceeași perioadă, volumul investițiilor capitale în industria energetică a crescut în Bulgaria de 3,55 ori, în Polonia de 2,48 ori, în Uniunea Sovietică de 2,13 ori, în Ungaria de 1,64 ori, în Cehoslovacia de 1,12 ori.

Volumul sporit, an de an, al investițiilor capitale pentru dezvoltarea industriei energetice, grija deosebită pentru ridicarea eficienței acestei producții, modernizarea proceselor tehnologice pentru diferitele moduri de producere a energiei, grija deosebită pentru ridicarea neîntreruptă a calificării cadrelor etc., toate acestea au condus la creșterea productivității muncii, paralel cu sporirea neîntreruptă a producției de energie electrică și termică. Luînd ca exemplu producția de combustibil mineral și producția de energie electrică obținută din hidrocentrale în anii 1960 și 1971 de către țările europene care participă la activitatea C.A.E.R., paralel cu creșterea productivității muncii pe aceeași perioadă, constatăm următoarele:

Tabelul nr. 5

ȚARA	Producția combustibilului mineral și a energiei electrice obținută în hidrocentrale (mil. to. c. c.)			Creșterea productivității muncii 1971/1960
	1960	1971	1971/1960	
România	31,15	59,22	1,90	3,37
Bulgaria	5,85	9,62	1,64	2,97
Cehoslovacia	39,03	48,19	1,23	1,80
R. D. Germană	68,25	78,38	1,48	1,65
Polonia	79,23	122,38	1,54	1,95
Ungaria	11,08	16,74	1,51	2,18
U.R.S.S.	568,23	1153,14	2,02	1,90

Cu toate eforturile depuse de țara noastră în creșterea potențialului bazei energetice, după cum rezultă din datele de mai sus, totuși, dezvoltarea intensă a procesului de edificare a socialismului, intensificarea procesului de industrializare, impus de necesitatea depășirii actualului stadiu de dezvoltare, au dus la asemenea cereri de energie electrică și termică care situează România în rîndul țărilor importatoare de energie. Lărgirea și diversificarea colaborării în industria energetică cu toate țările lumii și, în primul rînd, cu țările socialiste, este desigur de natură să contribuie la asigurarea tot mai mare cu combustibil și energie a industriei românești, să-și aducă contribuția la dezvoltarea economico-socială a țării noastre.

Totodată, din examinarea comparativă a structurii producției și consumului de energie provenită din combustibili minerali se observă la o parte din țările socialiste deosebiri esențiale ale acestor structuri, în principal ca urmare a posibilității asigurării de către țările respective a unor importuri substanțiale, îndeosebi din Uniunea Sovietică, de țiței. În ceea ce privește România, ca urmare a eforturilor făcute de a pune în evidență și de a exploata resursele sale de combustibili minerali, cu toate că pentru creșterea producției de țiței au fost necesare prospectări costisitoare la adîncimi mari, iar pentru cea de cărbuni au fost efectuate investiții substanțiale, dat fiind faptul că dispunem de resurse modeste în care predomină cărbunele de slabă calitate, structura consumului pe purtători de energie își menține aceeași fizionomie cu cea a producției. Această concluzie se desprinde din examinarea datelor prezentate în tabelul nr. 6.

Tabelul nr. 6

TARA	Structura producției în totalul producției de combustibili minerali în 1971		Structura consumului în consumul total de combustibili minerali în 1971	
	cărbuni	țiței și gaze	cărbuni	țiței și gaze
România	16	84	15	85
Bulgaria	91	9	52	48
Cehoslovacia	96	4	59	41
R.D. Germană	100	—	85	15
Polonia	95	5	83	17
Ungaria	58	42	45	55
U.R.S.S.	33	67	36	64

Pornind de la importanța pe care o are industria energetică pentru dezvoltarea capacității economice a țărilor, în general, de la contribuția pe care colaborarea este destinată să o aducă efortului depus de fiecare țară în parte, precum și de la necesitatea examinării multilaterale a direcțiilor posibile de adîncire și perfecționare a diviziunii mondiale și diviziunii internaționale socialiste a muncii, țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc au convenit să elaboreze prognoza necesarului lor de combustibil și energie pentru anul 1990 și pînă în anul 2000 din care să rezulte propuneri privind colaborarea țărilor interesate. Ținînd seama de aceasta, urmează ca fiecare țară să determine, — în funcție de posibilitățile asigurării reciproce — concepția structurii balanței sale de combustibil și energie pentru anul 1980, precum și tendințele preconizate în dezvoltarea diferitelor tipuri de purtători de energie în scopul creșterii eficienței economiei energetice a țărilor respective. În acest sens, se preconizează să se dea o atenție deosebită dezvoltării colaborării în domeniul studierii și introducerii procedeelor de folosire cît mai eficientă și economicoasă a combustibilului și energiei în diferite ramuri ale economiei naționale, îndeosebi în direcția creșterii resurselor energetice secundare și atragerii mai complete în balanța de combustibil și energie a fiecărei țări a resurselor locale de combustibil și energie hidro.

Radu CONSTANTINESCU

4) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare rostită la Conferința organizației județene de partid Iași —Scînteia nr. 9395 din 20 ianuarie 1973.

5) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 261 — Editura Politică, București, 1970.

VITRINA CU CĂRȚI

● În Editura Științifică a apărut cartea **Scrieri economice alese** de acad. S.G. Strumilin (București), 1972, 416 pag.). Volumul este alcătuit din studii selecționate de conf. univ. N. Bădilă din Opere alese în 5 volume ale economistului sovietic, apărute la Moscova între anii 1963 și 1965, și traduse pentru volumul de față de I. Pecker. Studiile sînt grupate pe 3 teme: I. Probleme ale productivității muncii; II. Legea valorii și planificarea; III. Probleme economice ale progresului tehnic. Academicianului S. G. Strumilin i se datoresc elaborarea primei scheme a balanței economiei naționale a U.R.S.S., punerea bazelor economiei educației, contribuții în domeniul statisticii, demografiei, sociologiei, calcule prospective ș.a.

● În colecția Sinteze sociologice a apărut volumul **Prognoza sociologică**, de un colectiv de autori (Editura Științifică, București 1972, 336 pag.). Lucrarea cuprinde studiile: Constantin Ionescu, Ioan I. Matei: Lenin și previziunea socială; Roman Moldovan: Prognoza social-economic; Cătălin Zamfir: Prognoza modurilor de organizare social-umană; Mihai Botez, Paul Dimitriu: Cercetarea viitorului în perspectivă sistemică; Mihai Zugravu: Previziune și acțiune socială; Gh. Socol: Previziune și explicație; Nicolae S. Dumitru: Structura prospectivă și praxiologică a manifestărilor științifice.

● Dumitru I. Mazilu, **Funcțiile statului socialist**, Editura Academiei, 1972, 432 pag. Capitolele lucrării dezbat succesiv teme ca: statul socialist, instrument principal al făuririi noii orînduiri socialiste, funcțiile interne și externe ale statului socialist. Lucrarea se încheie cu unele considerații asupra interdependenței funcțiilor interne și externe ale statului socialist.

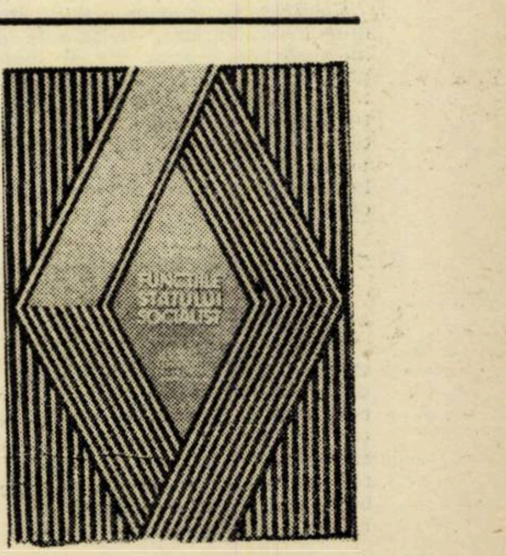

Dezbateri în presa țărilor socialiste

metodologie

DETERMINAREA EFICIENȚEI COMERȚULUI EXTERIOR

UNA DIN PROBLEMELE mult dezbătute în literatura de specialitate din țările socialiste o constituie perfecționarea metodelor de determinare a eficienței comerțului exterior. Actualitatea acestor preocupări crește ca urmare a extinderii și diversificării exportului, a lărgirii posibilităților prin care se poate realiza angajarea în circuitul economic mondial și a necesității de a determina soluții optime.

REFERINDU-SE la includerea indicatorilor comerțului exterior în balanța inter-ramuri, L. Goremîkina semnalează — în revista sovietică „Vneşneaia Torgovlea" (nr. 12/1971) — perspectivele ce se deschid pentru elaborarea unui sistem de calcule în domeniul schimburilor economice externe. Aceasta oferă posibilitatea de a dispune de indicatori economici care să asigure evidența cheltuielilor sociale de muncă pentru fabricarea unor produse concrete, destinate exportului (și a celor care înlocuiesc importul) — indicatori necesari pentru determinarea eficienței comerțului exterior ; de a efectua calculele legate de corelarea volumelor și structurilor planificate — la export și import — cu ritmurile și proporțiile producției interne, ale consumului și acumulării, ținîndu-se seama, totodată, de avantajele care decurg din diviziunea internațională a muncii.

Un model economico-matematic al balanței inter-ramuri permite utilizarea mașinilor electronice de calcul pentru determinarea mai multor variante în domeniul comerțului exterior și alegerea celei optime.

În funcție de sarcinile analizei și planificării comerțului exterior se poate calcula, pe baza utilizării datelor coeficienților cheltuielilor totale, ce anume volum de producție trebuie fabricat pentru a asigura planul de export respectiv, ținîndu-se seama de toate legăturile de producție — directe și indirecte. Dacă se cunoaște volumul producției globale pe ramură, se pot calcula dimensiunile exportului și ale producției care înlocuiește importul. Bunăoară, dacă exportul — element component al producției finale — este notat prin Y_{ie}, iar cheltuielile materiale totale ale ramurii i pe unitatea de producție finală a ramurii j prin A_{ij}, atunci cheltuielile materiale totale pentru export X_{ie} reprezintă :

$$X_{ie} = \sum_{i}^{j} A_{ij} \cdot Y_{ie}$$

Un interes considerabil prezintă caracterizarea comerțului exterior pe baza coeficienților absorbției totale de fonduri fixe și consumului total de muncă pentru producția finală din diferite ramuri. Coeficientul absorbției totale de fonduri fixe exprimă volumul de fonduri fixe F_j, a căror utilizare este necesară pentru realizarea producției de export sau a celei care înlocuiește importul, pe ramuri :

$$F_j = \sum_{i}^{j} f_i A_{ij}, \text{ unde}$$

f_i = coeficientul absorbției directe de fonduri de către producția ramurii.

Necesarul de fonduri fixe ale diferitelor ramuri pentru creșterea volumului producției servește drept bază pentru stabilirea volumului investițiilor. Calcularea acestora din urmă pentru diferitele variante ale comerțului exterior permite — prin compararea pe diferite mărfuri — să se stabilească relativa lor rentabilitate.

Coeficienții consumurilor totale de muncă evidențiază cheltuielile directe și indirecte de muncă vie și materializată pe unitatea de produs din fiecare sortiment, în toate ramurile legate de producția respectivă și toate stadiile de producție, exprimîndu-se prin numărul mediu anual de lucrători sau în om/ore. Calculul coeficienților consumurilor totale de muncă T_j se face după formula :

$$T_j = \sum_{i}^{i} A_{ij} \cdot t_i, \text{ în care } t_i \text{ — coeficientul}$$

consumurilor de muncă directe.

Folosind coeficienții amintiți, se poate stabili cîți lucrători (sau om/ore) sînt necesari pentru realizarea producției de export sau a celei care înlocuiește importul, în diferite condiții de dezvoltare a economiei naționale. Comparînd variantele de export și import — calculate pe baza coeficienților consumurilor totale de muncă — se poate afla cît revine pentru societate producția lor în condițiile diferitelor structuri ale comerțului exterior. În felul acesta, indicatorii valorici privind consumul de resurse materiale, fonduri și forță de muncă — obținuți pe baza datelor balanțelor inter-ramuri — pot servi drept element important al calculelor complexe cerute de rezolvarea problemei eficienței comerțului exterior. Avantajul acestei abordări — comparativ cu metodele existente de apreciere a eficienței exportului și importului — constă, în faptul că ea caracterizează nu numai diferitele lor laturi, ci asigură totodată evidența exactă pe economia națională a consumului de muncă socială, antrenată în schimburile economice externe

> ● Balanța intrări-ieșiri și determinarea consumului de muncă socială.
>
> ● Metoda „economică" și rentabilitatea produselor finite.
>
> ● Aprecierea în devize a muncii naționale.

SISTEMUL de calcul al rentabilității exportului, în vigoare, se bazează — scrie H. Pucilowski, în nr. 11/1972 al revistei polone „Handel Zagraniczny" — pe calculul costurilor, potrivit căruia materiile prime pentru producție sînt achiziționate **la preț de desfacere și nu pe baza costurilor de producție aferente.** După opinia autorului, acest calcul, just pentru întreprindere ca unitate economică, **este nejust din punctul de vedere al ansamblului intereselor economiei și poate duce la aprecieri neobiective.** Calculul costurilor de către întreprindere coincide numai atunci cu calculul „la nivelul economiei, în general" cînd materiile prime sau semifabricatele provin din import. Costurile produselor din import, destinate pentru economia națională, coincid cu prețul produselor.

Pentru ilustrarea problemei de mai sus se face următorul raționament matematic (pentru simplificare, se ia în considerare o singură materie primă și un singur produs obținut din această materie primă), utilizînd următoarele simboluri :

- K_m — prețul de cost al producției (eventual extracției) materiei prime ;
- C_m — prețul mondial (eventual de export) al materiei prime ;
- K_r — costul prelucrării materiei prime în produs (fără a se ține seama de valoarea materiei prime) ;
- E_m — eficiența exportului materiei prime ;
- n — consumul de materie primă pe unitatea de produs ;
- K_p — prețul de cost al produsului ;
- C_p — prețul mondial (de export) al produsului ;
- E_p — eficiența exportului produsului.

Adoptînd ca expresie a eficienței exportului materiei prime diferența dintre prețul mondial al materiei prime și prețul de cost al producției acesteia, raportată la prețul de cost, obținem următoarea relație :

$$E_m = \frac{C_m - K_m}{K_m} \qquad (1)$$

Prețul de cost al produsului calculat prin metoda de bază (materia primă fiind considerată la prețul mondial) va fi : $K_p = K_r + nC_m$, iar eficiența exportului produsului :

$$E_p = \frac{C_p - (K_r + nC_m)}{K_r + nC_m} \qquad (2)$$

Dacă se introduce mărimea :

$$x = \frac{E_p}{E_m} \qquad (3)$$

se poate determina în ce măsură eficiența exportului produsului este mai mare sau mai mică decît cea a exportului materiei prime.

Și anume, pentru $x > 1$ indicatorul unei mai bune rentabilități la export se referă la produs, iar pentru $x < 1$ se referă la materia primă. Transformînd corespunzător formula (3) se obține :

$$x = \frac{C_p - (K_r + nC_m)}{(K_r + nC_m) \cdot (C_m - K_m)} K_m$$

Pentru valoarea limită $x = 1$ se obține relația

$$K_p = \frac{n}{K_m} C^2_m + \frac{K_r}{K_m} C_m \qquad (4)$$

Trebuie subliniat că aceste relații au fost introduse în condițiile calculului prețului de cost prin metoda întreprinderii.

Dacă însă introducem și materia primă în calculul costului produsului pe baza costurilor reale ale producției materiei prime, atunci :

$$K^1_p = K_r + nK_m \text{ și } E^1_p = \frac{C_p - (K_r + nK_m)}{K_r + nK_m} \qquad (2')$$

Introducînd pe $x^1 = \frac{E^1_p}{E_m}$,

se obține $x^1 = \frac{(C_p - K_r - nK_m) K_m}{(K_r + nK_m)(C_m - K_m)}$

Egalitatea limită (în condiția $x' = 1$) devine :

$$C_p = \frac{K_r + nK_m}{K_m} C_m \qquad (4')$$

Din comparația egalităților (4) și (4') rezultă clar că nu coincid, fapt ce se vede ilustrat evident în graficul 1. Astfel, există o zonă cuprinsă între dreapta $x' = 1$ și curba $x = 1$, în care rezultatele s-au obținut pe baza metodei „întreprinderii" ; ele nu se suprapun cu cele obținute pe baza metodei „economice" În această zonă metoda „întreprinderii", contrar intereselor economiei, „preferă" exportul materiei prime în locul produsului finit.

Este rațional să trasăm liniile limită pentru ambele metode, sub forma K_m—K_r (graficul 2). Și acest grafic ilustrează lipsa de obiectivitate a metodei „întreprinderii", care limitează într-un mod nejustificat economic exportul produsului finalizat motivînd că e mai rentabil exportul de materii prime.

Injustețea metodei „întreprinderii" apare foarte pronunțat în punctul $K_m = n\frac{C^2_m}{C_p}$; de aici se vede că — prețul de cost al materiei prime fiind situat sub această limită — chiar și în condițiile costului prelucrării în produs $K_r = 0$ apare mai avantajos exportul materiei prime. **În schimb metoda „economică" demonstrează evident o mai bună rentabilitate pentru produs.**

Din soluțiile matematice propuse rezultă anumite concluzii practice — arată autorul. În primul rînd calculul eficienței exportului efectuat pe baza calculului costurilor întreprinderii poate crea tendințe de dezvoltare a exportului în domenii de grupe de produse, a căror rentabilitate nu este din cele mai bune.

Din punctul de vedere al intereselor economiei naționale, dacă dintr-o anumită materie primă se fabrică produse pentru export și pentru aprovizionarea țării, prioritatea modernizării tehnologiei trebuie acordată acelei producții care aduce economii mai mari de materie primă, independent de faptul că produsul respectiv va merge la export sau pentru intern, întrucît valoarea sa pentru economia națională nu depinde de destinația care i se dă.

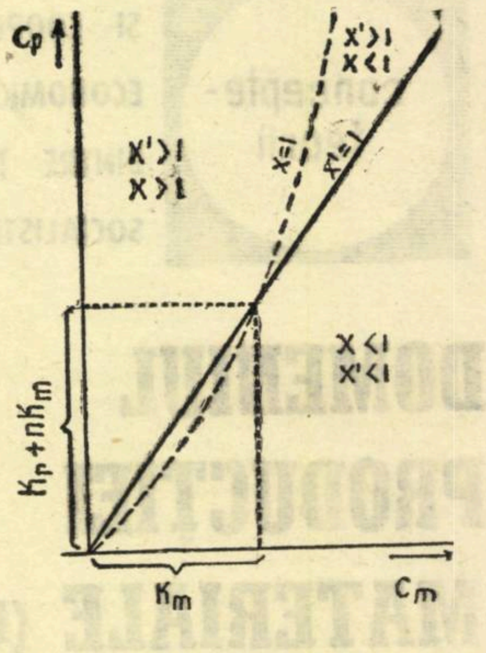

Graficul 1.

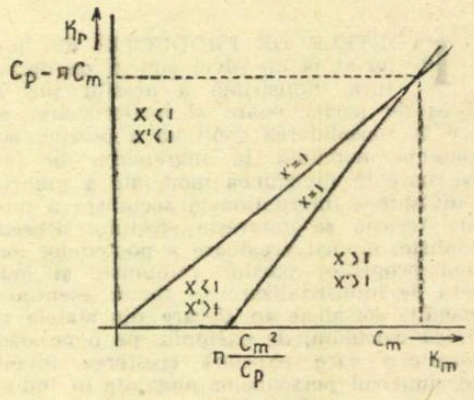

Graficul 2.

„INDICATORUL diferențial" (raportul dintre prețul la extern și prețul cu ridicata), utilizat în calculul eficienței comerțului exterior, cuprinde — de regulă — o serie de influențe denaturante (ca, de pildă, mărimea diferită a beneficiilor în prețurile cu ridicata, sau prețurile diferite ale materiilor prime proprii și din import). În calculul indicatorului privind aprecierea în devize a muncii naționale aceste influențe pot fi parțial eliminate. Se poate astfel determina modul cum este apreciată atît munca vie cît și cea materializată. Întrucît acest calcul se efectuează la diferite trepte ale producției, legate una de alta, pe baza lui se pot determina căile cele mai eficiente de realizare a unei structuri avantajoase a exportului — afirmă J. Kubalek în revista cehoslovacă „Zahraniční obchod" (nr. 9/1972).

Indicatorul privind aprecierea în devize a muncii naționale (ADMN) reprezintă, în fond, o specificare a indicatorului privind aprecierea în devize a costurilor ; această specificare se referă la eventualele influențe rezultate din evaluarea materiilor prime în prețuri interne sau externe. Formula utilizată este :

$$ADMN = \frac{\text{prețul extern franco frontiera RSCS — valoarea franco a materiilor prime importate}}{\text{cheltuielile interne de producție și circulație — materiile prime în prețuri interne}} \cdot 100$$

$$ADMN_{lj} = \frac{PE^{fco}_{lj} - MI^{fco}_{l}}{CP_l + CC_l - MI^i_l} \cdot 100, \text{ respectiv}$$

$$ADMN_{lj} = \frac{PE^{fco}_{lj} - MI^{fco}_{l}}{PI^r_l - R^r_l - MI^i} \cdot 100$$

unde :

- PE^{fco}_{lj} — prețul la extern obținut fco frontieră RSCS (pentru produsul „l", pe piața externă „j") ;
- CP_l — cheltuielile de producție pentru produsul „l" ;
- CC_l — cheltuielile interne de circulație (fco frontieră) ;
- R^r_l — rentabilitatea (beneficiul întreprinderii producătoare), inclusă în prețul cu ridicata ;
- MI^{fco}_l — materii prime din import, în prețuri de reproducție fco ;
- MI^i_l — materii prime de import, în prețuri interne ;
- PI^r_l — prețul intern cu ridicata.

Indicatorul arată aportul de devize (exprimat în coroane fco frontieră R.S.C.S.) ce se obține prin exportul de muncă națională cheltuită pentru producție și circulație în valoare de 100 coroane. Se exclude astfel atît denaturarea care se datorează — în cazul utilizării indicatorilor ce au ca bază prețurile cu ridicata — ratei diferite a rentabilității cuprinse în aceste prețuri cît și influența evaluării diferențiate — în prețuri interne și externe — a materiilor prime importate. Eliminarea acestui factor prezintă o deosebită importanță în cazul materiilor prime și materiale, ale căror prețuri pe piața mondială capitalistă oscilează foarte mult. Indicatorul ADMN poate fi aplicat și în analiza eficienței producției la diferitele faze de prelucrare ; aceasta poate să demonstreze cu mare precizie care anume grupe de prelucrare sînt eficiente și care diminuează eficiența realizată în fazele precedente. Astfel, se poate stabili, de pildă, dacă este mai eficient să se exporte semifabricate, piese componente sau produse finite. Prin compararea cifrelor absolute care stau la baza calculului pentru determinarea indicatorilor, se poate stabili și beneficiul suplimentar net în valută în fiecare fază de producție. Cu ocazia optimizării planului de export se ajunge la confruntarea balanțelor (de regulă, exportul de produse finite aduce un aport absolut mai mare de devize) și a criteriilor de eficiență a comerțului exterior.

știință și societate

LIMITELE SISTEMULUI ȘI ÎNTÎRZIERILE ÎN BUCLELE DE CONEXIUNE INVERSĂ

CELE circa 130 de pagini ale mult dezbătutei lucrări **The limits to growth** (Limitele creșterii) par să se reducă la două concluzii esențiale:

1. pentru a împiedica deteriorarea catastrofală a condițiilor naturale de existență ale umanității este necesară o acțiune concertată pe plan internațional în vederea realizării unui echilibru între economie și ecologie;
2. acest echilibru este posibil numai în condițiile unui tip de stare **fără creștere** pentru societatea umană.

Concluziile menționate se exclud reciproc. Omenirea nu poate exista timp îndelungat ignorînd echilibrul economic și ecologic, dar ea totodată încetează să existe ca atare — abdică de la statutul ei — dacă renunță la stăpînirea și utilizarea progresivă a naturii înconjurătoare, creîndu-și neîncetat prin aceasta nevoi noi, a căror satisfacere este imposibilă fără creșterea economică.

DEMONSTRAREA imperativului gospodăririi raționale la scară mondială a mediului nostru ambiant, a caracterului relativ urgent al acestei acțiuni este, ni se pare, un merit incontestabil al lucrării. Ar fi nedrept, inexplicabil din partea noastră și chiar dăunător să ignorăm sau să minimalizăm — pentru că formulările au adesea un substrat ideologic, pentru că analiza nu este întotdeauna corectă, sau pentru că soluțiile ce se preconizează (rezumate în concluzia 2 de mai sus și la care vom reveni) sînt nu numai inacceptabile, dar chiar inoperante — mesajul ei primordial: chemarea adresată statelor, umanității de a pune capăt unei economii în esență de tip prădalnic, autodistructiv. Este mai puțin important din acest punct de vedere dacă autorii știu să caracterizeze această economie, să-i spună pe nume și chiar să vadă un alt tip, opus, de economie. În fond, deși nu o face explicit și nici nu este conștientă de semnificația fundamentală a mesajului ei, cartea este o condamnare a modului de producție ce-i stă direct sub observație și care este întemeiat pe aproprierea privată. Acesta nu poate asigura realmente controlul rezultantei de ansamblu și de lungă durată a acțiunilor individuale, care au drept unic mobil profitul particular și imediat. Lucrarea este deci o pledoarie pentru o conduită de perspectivă și inspirată de interese generale la nivel național și mondial.

Nu credem că este necesară demonstrarea necesității unui echilibru între economie și ecologie. Bineînțeles, un echilibru dinamic, în care societatea își apropie progresiv natura înconjurătoare și o transformă în mediul ei ambiant. În această privință nu există limite principiale nici extensiv, nici intensiv. În orice caz, Pămîntul nu ni se pare un sistem închis, fie și numai pentru că fără energia solară viața noastră ar fi imposibilă.

ÎN CE PRIVEȘTE concluzia a doua a raportului, rezumată mai sus — preconizarea unei stări **fără creștere economică** drept soluție a problemei echilibrului necesar între societate și mediul ei natural — ea reprezintă o contradicție în termeni. O societate în care „toate ratele de input și output sînt menținute la un nivel minim", care se ferește să depășească un anumit nivel, chiar dacă el este superior celui actual, în care „nevoile fundamentale ale fiecărei persoane de pe pămînt sînt satisfăcute", ni se pare lipsită de acel foc sacru care constituie specificul existenței umane.

Spre deosebire de cei care au respins concluziile raportului, dar au admis logica sa și au calificat-o drept ireproșabilă, ni se pare că sorgintea erorilor sale se află tocmai aici. Lăsăm la o parte problema dacă inadvertențele logice au un substrat ideologic. Referindu-se la ceea ce este necesar pentru a depăși situațiile create prin irosirea unor rezerve sau prin poluare, autorii vorbesc de o **lege a creșterii cheltuielilor** și consideră că omenirea nu va fi dispusă să o satisfacă.

„Chiar dacă societatea s-ar hotărî să plătească cheltuielile necesare pentru cîștigarea de noi terenuri cultivabile sau să crească producția terenurilor cultivate, creșterea populației va face ca foarte rapid — se spune în raport — să se atingă un alt moment de criză... Și fiecare moment succesiv de criză comportă cheltuieli și mai mari pentru a fi depășit... Acest fenomen poate fi denumit legea creșterii cheltuielilor". „Reciclarea și o mai bună proiectare a produsului sînt costisitoare; ele sînt considerate astăzi, în majoritatea regiunilor globului, se spune în altă parte, ca neeconomice".

Creșterea cheltuielilor, a „capitalului" înseamnă în fond o cantitate mai mare de muncă. Desigur, orice produs cu o tehnicitate superioară presupune o muncă socială de complexitate mai mare, ceea ce echivalează, dacă o reducem la muncă relativ simplă, cu o cantitate mai mare de muncă. Dar aceasta nu trebuie să ne sperie, căci nu presupune ore mai multe de muncă, ci muncă de un nivel tehnic superior. „Legea creșterii cheltuielilor" se reduce așadar la legea creșterii nivelului tehnico-științific al muncii, care nu conține nimic de tipul unei calamități și pe care omenirea a fost, este și va fi dispusă să o satisfacă atîta timp cît își păstrează esența ei umană. Dacă nu ar fi așa, omenirea nu ar fi făcut aparate de radio sau televizoare, calculatoare electronice, n-ar fi pătruns în cosmos, sau o dată dobîndite, să zicem, aparatele de radio cu galenă, n-ar fi trecut la cele cu tuburi catodice, apoi cu tranzistori etc.

Aplicarea mecanică a logicii creșterii exponențiale ni se pare o altă lacună a raportului. O mărime, se spune în lucrare, prezintă o creștere exponențială atunci cînd crește cu un procent constant din valoarea ei totală într-o perioadă constantă de timp. Dacă avem în vedere un element care crește în felul acesta, el capătă curînd proporții astronomice. Este ușor să-ți imaginezi astfel atingerea unor limite.

Pentru a face sugestivă această creștere precipitată și implacabilă, apropierea subită de o limită, autorii dau exemplul — preluat dintr-o ghicitoare pusă copiilor în Franța — unui nufăr dintr-un acvariu care își dublează zilnic volumul, în așa fel încît, dacă ar fi lăsat necontrolat, ar umple în 30 de zile întregul acvariu. Cum în a 29-a zi nufărul trebuie să ocupe jumătate din acvariu pentru ca în a 30-a zi, dublîndu-se încă o dată, să-l umple complet, e limpede că proprietarului acvariului îi rămîne foarte puțin timp — o zi — pentru a-și salva acvariul.

Dacă această logică este validă cînd o aplicăm la un element în creștere cantitativă, ea încetează să fie atunci cînd avem în vedere un sistem în care creșterile nu sînt numai cantitative, ci și calitative, sau cînd sporirea ratei de creștere a unui element poate antrena scăderea celuilalt. Am văzut primul aspect mai înainte în cazul „legii creșterii cheltuielilor". Dezvoltarea tehnicii, de asemenea, nu presupune neapărat și numai creștere cantitativă. Dacă zecile de mii de calculatoare electronice de mare viteză ar ocupa volumul unităților din prima generație sau chiar mai mare —un volum proporțional cu creșterea vitezei lor de lucru — probabil că limita creșterii lor ar fi fost de mult atinsă. Tot așa, creșterea producției agricole nu înseamnă neapărat creșterea suprafeței arabile, ci sporirea randamentului la hectar și, poate, la un moment dat, trecerea de la agricultură, la realizarea industrială, pe calea fotosintezei artificiale, a substanțelor nutritive din plante.

Extrapolarea este utilizată și ea adesea fără discernămînt, uimindu-ne prin bazaconiile logicii sale „de mașină". Deși într-un tabel și în comentariul însoțitor se arată că cea mai mare parte din creșterea produsului național brut (PNB) are loc în țările în care ritmul de creștere a populației este comparativ scăzut, de unde rezultă că între creșterea PNB și creșterea populației poate apare un raport oarecum invers, se extrapolează pentru anul 2000 ritmurile actuale de creștere a populației și a P.N.B. pe locuitor. Extrapolîndu-se astfel ritmul de creștere al PNB pe locuitor din India, estimat a fi în 1968 de 1,0%, se preconizează „o creștere" a valorii absolute a PNB pe locuitor în această țară de la 100 dolari pe locuitor în 1968 la circa 140 în anul 2000. Pentru Nigeria, dat fiind că ritmul de „creștere" al PNB era evaluat în 1963 la minus 0,3%, se preconizează valoarea absolută a PNB pe locuitor în anul 2000 la 60 dolari față de 70 dolari în 1968. Este drept, autorii admit că este aproape sigur că valorile preconizate nu se vor realiza, că ele nu sînt predicții, dar afirmă totuși că ele indică „numai" direcția generală pe care o va lua sistemul nostru.

În fine, în legătură cu aceasta trecem la ceea ce pare a fi la autori argumentul capital în favoarea societății fără creștere și care, ni se pare, este eroarea lor fundamentală de raționament. După ce analizează diferite variante ale modelului mondial, în care nu se procedează la o limitare deliberată a populației și capitalului, ci sînt lăsate „să-și caute propriile lor niveluri", autorii ajung la concluzia că sistemul trece printr-o creștere exponențială, urmată de o prăbușire — comportare sigură — spun ei — fie că nu presupunem nici o schimbare în actualul sistem, fie că presupunem orice număr de schimbări tehnologice în sistem. Modul de prăbușire în sistemul mondial — spun autorii — se produce prin **decalajele de timp** între cauze și efectele lor finale, **decalaje naturale** care nu pot fi controlate prin mijloace tehnologice. De pildă, o creștere a populației presupune producția de mijloace alimentare în cantitate sporită. Pentru aceasta urmează să se transfere noi capitaluri din industrie în agricultură. Dar transferul nu poate fi instantaneu, el cere timp; cu alte cuvinte, se produce o **întîrziere în buclele de conexiune inversă,** care duce sistemul spre prăbușire. Tot așa, poate apare un decalaj între momentul în care un poluant (DDT, vapori de mercur, de plumb etc.) este emis și cel în care influența sa dăunătoare devine măsurabilă, apoi între acest moment și transferul de capital necesar pentru a obține o tehnologie mai puțin poluantă, în fine între momentul introducerii acestei tehnologii și efectele depoluante asupra mediului (reducerea conținutului de poluanți din rîuri, mări și oceane, din sol, din aer etc.). Decalajele într-un sistem dinamic, spun autorii, au efecte serioase numai dacă sistemul însuși suferă **schimbări rapide.**

De exemplu, ni se ilustrează pregnant această idee, cînd conducem o mașină, există decalaje inevitabile foarte scurte între percepția drumului și reacția noastră, între acțiunea noastră asupra acceleratorului sau frînelor și răspunsul mașinii. Dacă am fi cu ochii legați și ar trebui să conducem după instrucțiunile unui pasager care stă în față, decalajul dintre percepție și acțiune ar fi considerabil mărit. Singurul mod de a trata decalajul lărgit ar fi să conducem încet. Dacă am încerca să conducem cu viteză normală sau dacă am încerca să accelerăm continuu (ca în creșterea exponențială), rezultatul ar fi dezastruos... În exact același mod, decalajele în buclele de conexiune inversă din sistemul mondial nu ar fi o problemă dacă sistemul ar crește foarte lent sau chiar de loc... În aceste condiții, orice nouă acțiune sau politică s-ar putea institui treptat... În condiții de creștere rapidă, sistemul este însă forțat să se angajeze în noi politici și acțiuni cu mult înainte ca rezultatele vechilor politici și acțiuni să se stabilească așa cum se cuvine".

ȘI totuși, principial, și aceste „întîrzieri în buclele de conexiune inversă" ar putea și ar trebui să fie scurtate și să facă posibilă creșterea rapidă. În fond, de ce ar trebui să fim „legați la ochi"? Mai mult, de ce nu am putea să ne înarmăm cu un aparataj cu ajutorul căruia să vedem mai bine și mai departe? În exemplul cu mașina, s-ar putea introduce, de pildă, mijloace optice sau radar de depistare a obstacolelor, autostrăzi ș.a. În domeniul economico-social, echivalentul aparatajului cu care s-ar putea diminua întîrzierile în reacție ar fi **perfecționarea prognozei tehnico-științifice** — atît explorative cît și normative —, **contribuția la dezvoltarea rațională a economiei pe plan mondial,** ceea ce implică și **schimbări sociale structurale** necesare. În istoria sa omenirea a procedat în genere în acest mod. Altfel, ne-am fi deplasat și astăzi cu căruța și diligența. Dar nici roata nu ar fi fost inventată. În fond, ea prezenta atunci, în raport cu mersul pe jos, un pericol potențial mai mare decît o creștere actuală a vitezei ei de rotație.

Toate acestea nu pledează pentru lipsă de prudență. Într-un caz sau altul s-ar putea să fie necesară o reducere temporară, să zicem a defrișării unor păduri, sau a pescuitului de balene. Dar chiar **renunțarea** la exploatarea unuia sau altuia din „factorii economici" nu trebuie să se traducă printr-o reducere a creșterii economice în genere.

O cooperare internațională este necesară nu pentru a opri creșterea, ci pentru a asigura creșterea rapidă în toate regiunile subdezvoltate sau în curs de dezvoltare. Pentru aceasta, sînt necesare schimbări sociale, înlesnirea asigurării acestor țări cu cadre cu pregătire tehnico-științifică înaltă, înzestrarea lor cu echipament tehnic. Nu oprirea creșterii, ci accelerarea ei, în special în aceste țări, este soluția capabilă să înlăture decalajele existente și, în condițiile creșterii zero, cu atît mai mult **în curs de accentuare,** între aceste țări și cele tehnicește dezvoltate și să împiedice astfel „prăbușirea sistemului mondial". Acțiunea concertată pe plan internațional, despre care am arătat că este una din concluziile lucrării, ar trebui orientată în această direcție.

Anghel SCHOR

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Weizsäcker și elementele nemateriale ale capitalului

CARL Christian von Weizsäcker s-a făcut cunoscut mai ales prin scrierile sale privind teoria economică a progresului tehnic, parte din ele publicate în Statele Unite, încadrîndu-se astfel în literatură economică anglo-saxonă. Întors în R.F. a Germaniei după studiile postuniversitare, el ocupă o catedră la Universitatea din Heidelberg și începe să-și publice studiile aruncînd o punte și spre bagajul de idei lăsat moștenire de economiști mai vechi de limbă germană (referirile la Marx sînt frecvente în scrierile sale), fără însă a pierde legătura cu tradiția și gîndirea economică contemporană din S.U.A. și Anglia. De aici provine și originalitatea economistului german, fiindcă se știe prea bine că economiștii americani și englezi, în covîrșitoarea lor majoritate, ignorează ceea ce se scrie în materie în restul lumii, mulțumindu-se de mult cu consultarea literaturii traduse.

Böhm Bawerk și [illegible] au crezut că producția este cu atît mai eficientă, cu cît durează mai mult, conținînd mai multe faze, această prelungire a perioadei de producție fiind redată de rata dobînzii. Slăbiciunea acestui raționament se dezvăluie de la sine: este adevărat că fazele de producție se înmulțesc, dar timpul total de producție scade fiindcă, vrei nu vrei, trebuie să recunoști că creșterea eficienței nu poate echivala cu altceva decît cu o economie de timp de muncă. Pe de altă parte nu putem să nu admitem că producția contemporană, fie la nivel microeconomic fie — și mai ales — la nivel macroeconomic se desfășoară într-un interval de timp mai mare decît cea considerată din punctul de vedere al postulatului concurenței perfecte, cu alte cuvinte decît cea din secolul trecut.

Într-unul din studiile sale, profesorul de la Heidelberg arată că înțelegerea capitalului ca un ansamblu de mijloace de producție este inadecvată, deoarece ponderea capitalului nematerial (capitalul uman, poziția de pe piață, capitalul organizațional, cercetarea științifică și tehnică etc.) în capitalul total este în creștere. Înțelegerea capitalului în sens pur material în lucrări empirice ar duce la concluzii eronate. Soluția ar consta deci în conceperea capitalului ca **punte peste intervalul de timp** dintre raporturile inițiale și outputurile finale. Acest interval crește, deoarece fazele se înmulțesc. Von Weizsäcker nu este exclusivist. El admite că înțelegerea capitalului ca timp nu este incompatibilă cu considerarea acestuia ca mijloace de producție materiale, invocînd în sprijinul său pe Marx, la care expresiile „muncă trecută" și „mijloace de producție trecute" ar indica structura temporală a procesului de producție. Mai mult, decît atît, fiecare dintre cele două puncte de vedere ar prezenta o utilitate specifică, unul fiind fertil în abordarea unui tip de probleme, în timp ce celălalt ar fi productiv pentru investigarea unui alt cerc de probleme. Autorul nu vrea să-și desmintă nici de data aceasta ascensiunea neoclasică anglo-saxonă afirmînd că „legea creșterii perioadei de producție ar echivala cu progresul tehnic economisitor de muncă în sensul lui Harrod" și dînd în anexă o formulare matematică a raționamentelor verbale. Dacă ideea însăși a lungirii perioadei de producție în felul în care este formulată în studiul de care ne ocupăm aici pare contradictorie prin faptul că reducerea timpului de producție se obține prin prelungirea lui, factorii pe care îi invocă autorul în sprijinul tezei sale arată cît de mult s-a îndepărtat producția capitalistă modernă de modul în care a fost ea descrisă în trecut și cît de actuale sînt căutările îndreptate spre o reprezentare teoretică mai adecvată a acesteia. Weizsäcker dă o explicație amănunțită a cauzelor care fac ca planificarea pe termen lung să fie adoptată din ce în ce mai larg atît pe scara întreprinderilor, cît și pe scara economiilor naționale capitaliste. Unul din factorii principali în această privință este ameliorarea organizării, arătîndu-se că, în prezent, în interiorul organizațiilor economice controlul exercitat zi de zi cedează tot mai mult unui control exercitat pe termen mai lung asupra rezultatelor unei activități complexe, creatoare. Dar un asemenea control presupune o permanență organizatorică. Se formează în felul acesta un „capital organizațional", constînd în acumularea în timp de elemente care asigură eficiența funcționării unei organizații economice. Din această cauză prețul unei firme bine organizate este mult mai ridicat decît valoarea de bilanț a activelor sale. Din aceleași motive pătrunderea pe piață a unor nou veniți a devenit mult mai dificilă, deoarece investițiile inițiale pentru valoarea unei structuri organizatorice adecvate sînt extrem de mari. Motivul organizatoric determină necesitatea unei mai mari stabilități a factorilor de producție. Fluctuația forțelor de muncă a devenit o problemă importantă. Adeseori este rentabilă menținerea angajaților chiar dacă vînzările scad temporar. Poziția pe piața a unei firme ar reprezenta deci un capital în sensul strict al cuvîntului. Dar această poziție mai depinde și de service-ul pe care îl acordă cumpărătorilor, de rețeaua de desfacere care o posedă, de renumele său.

Așadar crește ponderea elementelor nemateriale în capitalul total. Weizsäcker apelează la idei economice aproape date uitării.

I. LEMNIJ

economie mondială

AFRICA

UN DOSAR COMPLEX ECONOMIC ȘI SOCIAL

LA 19 FEBRUARIE miniștrii responsabili cu dezvoltarea economică din țările africane se vor reuni la Accra sub egida Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa pentru a analiza problemele esențiale pe care le comportă dezvoltarea economică de ansamblu a continentului, rezultatele obținute în ultima perioadă și perspectivele de viitor.

„Dosarul" dezvoltării economice a Africii preocupă pe bună dreptate oficialitățile și economiștii acestui continent, acum cînd se fac primele evaluări ale celui de al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare și în pragul a două evenimente economice internaționale de o importanță deosebită: noua rundă de negocieri pentru reduceri tarifare sub egida G.A.T.T. și discuțiile asupra reformei monetare internaționale. Preocuparea este cu atît mai îndreptățită cu cît, în ciuda unor eforturi susținute, a unor progrese evidente în consolidarea economică, în întărirea independenței și afirmarea personalității proprii, Africa este încă departe de rezolvarea satisfăcătoare a unor probleme esențiale. Ultimele studii elaborate de Secretariatul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa[1]) — și este cazul să subliniem aici munca de pionierat, utilă și laborioasă desfășurată de această Comisie pentru a arunca lumina informatiei acolo unde domnea întunericul lipsei de date statistice și informații economico-sociale, moștenire a epocii coloniale — aduc mărturii elocvente în acest sens.

AFRICA[2]) nu apare, după canoanele statistice, ca fiind deosebit de populată; **populația** sa numără în prezent ceva mai mult de 370 milioane. În schimb, ritmul de creștere al populației este unul din cele mai rapide din lume, de 2,5%. Datorită acestui spor natural, populația Africii cuprinde un procent în continuă creștere de oameni tineri. Peste 45% din populația continentului are 15 ani sau mai puțin, peste 50% are vîrsta sub 20 ani. Avem deci de a face cu așa zisa „explozie demografică". Constituie ea o problemă pentru Africa? Economiștii O.N.U. consideră că acest ritm de creștere al populatiei cuprinde în el fie germenele dezvoltării, fie pe cel al unor dificultăți, în funcție de gradul în care Africa, respectiv fiecare țară în parte, va reuși să utilizeze sau nu în condiții corespunzătoare această forță productivă. Rezultatele dezvoltării economice de pînă acum au dat numai un răspuns parțial acestei chestiuni.

Produsul national brut a crescut în ultimii doi ani în medie cu 4% în prețuri constante, ceea ce situează continentul sensibil sub nivelul preconizat de cel de al doilea Deceniu de dezvoltare al O.N.U., respectiv 6%. Desigur, tabloul nu este uniform pe întreaga Africă. Zona țărilor mai dezvoltate din nord arată o creștere medie de 4,7%, în timp ce în zona Africii de est doar de 3,4%. Aportul industriei la crearea produsului național brut este de numai 12%. În ciuda unor progrese înregistrate, foarte multe țări continuă să fie tributare unui număr limitat de produse de origine minerală sau agricolă. În ultimii ani aproape 2/3 din totalul țărilor africane și-au bazat exportul pe numai două produse, iar 1/4 dintre ele — numai pe un produs. Este cazul Libiei, cu 99% petrol brut, Mauritaniei cu 89,5% minereu de fier, Burundi cu 84,4% cafea, Mauriciului cu 90,7% zahăr, Zambiei cu 95,3% cupru și al altor țări.

Căile de transport și comunicații resimt încă puternic moștenirea deosebit de grea lăsată de fostele metropole. Un efort considerabil a fost întreprins în domeniul construcției de căi ferate, porturi, aeroporturi. Cu toate acestea, se simte încă lipsa unor mijloace adecvate de transport pentru mărfuri și călători. Există în prezent în Africa aproximativ 3,5 milioane de receptoare telefonice, ceva mai mult de 1,5% din totalul mondial. Comunicațiile prin poștă sînt încă slab și nerațional dezvoltate. Nu sînt rare cazurile cînd poșta aeriană între țări apropiate geografic durează pînă la 2—3 săptămîni, iar cea simplă — pînă la 4 luni.

În domeniul **școlarizării**, după succesele spectaculoase din perioada anilor '60, rezultatele au început să slăbească înregistrîndu-se chiar un regres. Numai 50% din copiii de vîrstă școlară elementară (7—12 ani) sînt școlarizați.

Preocupări notabile există pentru crearea structurii necesare unei **cercetări științifice** naționale. În prezent există peste 700 instituții care se ocupă de problemele cercetării științifice, cuprinzînd aproximativ 11000 de salariați, din care 1/3 angajați în sectorul de cercetare agricol și alimentar. Cu toate acestea există încă probleme legate de lărgirea bazei materiale a cercetării, de legarea ei de producție, de păstrarea cadrelor naționale atrase de mirajul emigrării spre țările dezvoltate.

În aceste condiții, populația activă a Africii, care depășește 135 milioane, nu a putut fi rațional folosită. Peste 10 milioane persoane sînt considerate ca șomeri totali, în timp ce un număr mare de persoane s-au îngrămădit în jurul centrelor urbane ducînd o existență precară, fără ocupație permanentă.

Comerțul exterior continuă să fie supus fluctuațiilor. Exportatoare de produse primare (30,9% petrol brut, restul cuprinzînd în cea mai mare parte produse minerale și agricole), Africa suferă direct influența evoluției vînzării acestor produse pe piața mondială, respectiv pe piața țărilor occidentale spre care se îndreaptă aproximativ 82% din exporturile sale. În același timp, Africa importă din țările amintite peste 78% din totalul importurilor sale, practic produse industriale. Raportul de schimb a continuat să se deterioreze deoarece valoarea pe unitatea de import a crescut cu aproximativ 8% în timp ce unitatea de export a înregistrat numai o creștere de 1%. Totalul deficitului înregistrat din această cauză între 1960 și 1970 este cifrat la peste 6 miliarde dolari.

Balanța de plăți continuă să fie negativă, însumînd un deficit anual de aproape 1 miliard dolari, fapt care stingherește serios procesul dezvoltării economice. Deși totalul asistenței externe s-a menținut oarecum constant (1,5 miliarde dolari anual), el este considerat în Africa ca fiind insuficient pentru a influența mai substanțial dezvoltarea internă.

PE FONDUL dezvoltării economice insuficiente, problemele de ordin social apar cu și mai multă pregnanță.

Ultima sesiune a Consiliului Economic și Social al O.N.U. (iulie 1972) a dezbătut cu prioritate problema sărăciei și șomajului de masă în țările în curs de dezvoltare, inclusiv țările africane, subliniind caracterul deosebit de neliniștitor al sferei și conținutului acestor fenomene. Documentele elaborate cu acest prilej, printre care și recomandările Comitetului O.N.U. pentru planificarea dezvoltării, subliniază că sărăcia de masă continuă să fie o trăsătură dominantă în țările în curs de dezvoltare, iar șomajul a luat proporții îngrijorătoare în multe din aceste țări. Chiar și țările care au atins un nivel al producției relativ mai ridicat n-au reușit să rezolve aceste probleme. Deși, în aparență, multe persoane au de lucru, în realitate productivitatea lor rămîne la un nivel scăzut. Migrația continuă a populației rurale către centrele urbane a agravat problema sărăciei și șomajului, sporind numărul cocioabelor.

Aceleași studii scot în relief și aspecte serioase de inechitate socială, de defectuoasă repartiție a veniturilor în multe din aceste țări. „În timp ce, într-un mare număr de țări în curs de dezvoltare, largi sectoare ale populației au posibilități de lucru inadecvate, sînt de o sărăcie apăsătoare, suferă de subalimentație și trăiesc în cocioabe, un sector minor al populației în cele mai multe din aceste țări se bucură de opulență și lux. Informațiile de care se dispune indică faptul că, în anumite țări în curs de dezvoltare, repartiția veniturilor și bogăției (naționale) a devenit și mai inegală în ultimii ani". [3])

Această situație derivă, în primul rînd, din starea de mare înapoiere în care fostele colonii au fost lăsate de metropole. Cu o structură economică și socială inadecvată, ele trebuie să facă față unor serioase presiuni și perturbări de ordin economic și social care își pun și își vor pune încă amprenta asupra evoluției viitoare, dacă nu se vor produce mutațiile corespunzătoare în structura economică și socială.

Rezumînd elementele descrise, se poate trage, în esență, concluzia că realizările de pînă acum nu au ținut pasul cu aspirațiile și cerințele legitime ale popoarelor africane. Rezervorul potențialului productiv al Africii este imens în comparație cu țările industrializate. Țările africane nu au reușit încă să valorifice pe deplin și rațional resursele lor naturale. Cu o rată redusă a acumulării, explicată și prin faptul că venitul național pe cap de locuitor reprezintă doar 1/10 din media țărilor industrializate, Africa are dificultăți în lărgirea bazei productive, mai ales că multe din resursele sale naturale se află încă în mîinile consorțiilor internaționale. Pentru a prelua observația din studiul Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa, „multe alte obstacole (în calea dezvoltării) pot fi citate, dar toate duc la un punct crucial și anume: Africa ar fi putut să fie mai bogată, mai dezoltată dacă era în **posesia și controlul** resurselor necesare" (subl. ns.).

În general, guvernele din țările africane dovedesc că au înțeles acest imperativ. În plus, cele mai multe țări au de pe acum lansate planuri de dezvoltare economică. Deși diferite de la țară la țară, aceste planuri au ca puncte comune dorința dezvoltării accelerate, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane. În esență, planurile prevăd o sporire considerabilă a producției industriei prelucrătoare, iar în unele țări și a celei extractive. În industrie atenția cea mai mare se acordă ramurilor textile, de ciment și îngrășăminte. În agricultură, accentul este pus pe sporirea randamentului culturilor, mai ales pentru nevoile pieței interne. Atenție este acordată în acest sens producției de cereale, zahăr, bumbac, producției animaliere.

Sectorul siderurgic și metalurgic este încă restrîns la un număr mic de țări. O atenție particulară se acordă sectorului transporturi, în special transportului rutier și telecomunicațiilor. Producția energiei electrice este prevăzută să crească în cîteva țări cu ramuri industriale mai dezvoltate. În sfîrșit, spre deosebire de anii precedenți, turismului i se acordă o atenție sporită ca element care ar putea contribui la majorarea încasărilor de valută.

Cum observam și la început, dosarul dezvoltării economice a Africii este voluminos și complex. Africa dispune de mijloacele de bază pentru a ieși din înapoierea economică, pentru a clădi o viață demnă popoarelor sale. Este însă necesar ca eforturile sale proprii să fie potențate de o asistență internațională care, respectîndu-i suveranitatea și independența economică, să-i permită valorificarea în interesul național a vastelor sale resurse naturale[4]), o participare echitabilă la circuitul economic mondial

ROMÂNIA urmărește cu multă atenție și simpatie eforturile țărilor Africii spre dezvoltare și independență, îndreptate spre o cooperare internațională bazată pe respectarea normelor fundamentale ale dreptului internațional, spre eliminarea ultimelor dominații coloniale și regimurilor rasiste care mai există pe continentul african.

Relațiile de cooperare dintre România și țările africane au cunoscut un puternic avînt în urma vizitei efectuate anul trecut de președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu în opt dintre țările continentului.

România are încheiate acorduri comerciale, de cooperare economică și tehnico-științifică, unele de lungă durată, cu numeroase state africane. Cooperarea privește sectoare diverse cum ar fi mine și geologie, agricultură, hidrotehnică, formarea de cadre, industria materialelor de construcție, silvicultura, industrializarea lemnului etc. Mulți specialiști români se află în diferite țări africane, acordind asistență, împărtășind din experiența proprie, participind la punerea în funcțiune sau la buna desfășurare a activității unor unități economice de mare importanță.

Relațiile instaurate cu statele africane se bazează pe respectarea strictă a principiilor suveranității naționale și independenței economice, a egalității în drepturi, a neamestecului în afacerile interne, a excluderii forței sau amenințării cu forța, a avantajului reciproc. Ele constituie, după aprecierea noastră, tipul de relații pentru care țările africane militează cu tot mai multă vigoare în toate instanțele internaționale.

D. MICULESCU

1) Survey of Economic Conditions in Africa, 1971, O.N.U., New York, 1972.

2) Toate referirile statistice exclud Republica Sud-Africană.

3) La lutte contre la pauvrêté des masses et le chomage. O.N.U., New York, 1972, pag. 1.

4) Africa realizează aproximativ 80% din producția mondială de diamante și aur, peste 60% din producția de cobalt, peste 20% din cea de cupru, peste 12% din producția de petrol, peste 10% din minereul de cositor, fără a mai menționa resursele forestiere, potențialul hidrologic ș.a.

FIȘE

Tehnica nouă

● Cunoscutul economist sovietic L. Gatovschi, în studiul **Novaia i staraia tehnica** (Tehnica nouă și veche) apărut în VOPROSÎ EKONOMIKI, nr. 1/1973, analizează criteriile după care o tehnică poate fi apreciată ca fiind nouă sau învechită. Noutatea, consideră L.G., își găsește expresia în noi parametri tehnici, iar eficiența într-un nivel superior al cîtorva indicatori economici: creșterea productivității muncii, economie de materii prime și materiale, de investiții, reducerea prețului de cost, precum și în îmbunătățirea unor indicatori sintetici cum sînt: economia de cheltuieli pe ansamblul producției și pe unitatea de produs, creșterea eficienței întregii activități economice etc. În esență, conchide autorul, o tehnică poate fi apreciată ca fiind nouă, deci superioară, cînd ea are drept efect reducerea simțitoare a cheltuielilor pe o unitate de produs ce se obține cu această tehnică. Dacă unitatea de produs se scumpește în condițiile noi, în comparație cu condițiile de producție anterioare, tehnica folosită nu poate fi considerată ca nouă. Această apreciere, specifică L.G. este valabilă dacă se iau în considerație în toată complexitatea lor și sarcinile sociale.

Control sau reducerea emisiunii?

● O dată declanșată faza a III-a a programului economic al actualei administrații a S.U.A., numeroși economiști comentează, din nou, măsurile de control asupra prețurilor și salariilor. Printre ei se află și Milton Friedman, care semnează în revista NEWSWEEK (29 ian. 1973) articolul **Perspective on Controls** (Perspectivele controlului). El începe prin a prezenta trei date semnificative: la sfîrșitul anului 1970 rata de creștere a prețurilor a fost de 6,4%, în primele opt luni ale anului 1971 (pînă la introducerea controlului) ea a fost de 3,8%, pentru ca apoi să scadă la 3,2%. După părerea autorului, modificarea ratei inflației nu a avut, deci, o legătură serioasă cu controlul, care a fost introdus după ce ea scăzuse deja foarte mult. Reducerea ulterioară — de 0,6% — i se pare lui M.F. nesemnificativă. Ce s-a întîmplat totuși? După părerea lui M.F. cauza acestor oscilații constă în modificarea ratei de creștere a masei monetare. Reducerea emisiunii monetare, scrie el, care a avut loc la sfîrșitul anului 1970, reprezintă explicația valabilă și nu controlul. În concluzie M.F. salută măsurile fazei III, care relaxează controlul și face să crească rolul sistemului federal de rezerve (Fed), în fața căruia se ridică sarcina menținerii ratei de creștere a masei monetare la un nivel neinflaționist.

Replică la creșterea zero

● Revista EXPANSION (iulie—august 1972) publică articolul **Réplique au objecteurs de croissance** (Replică adresată celor ce obiectează împotriva creșterii) semnat de cunoscutul economist francez Claude Gruson. Este vorba, de fapt, despre o replică adresată binecunoscutului raport Meadows. După ce expune ideile principale conținute în raport, în special consecințele creșterii exponențiale, C.G. arată că problemele ridicate aici sînt demne de toată atenția. El nu se declară însă de acord cu concluziile excesiv de pesimiste sugerate de raport. În primul rînd, C.G. arată că însuși raportul în cauză prezintă o serie de soluții valabile și variante relativ optimiste privind creșterea și resursele sale. De ce oare aceste idei sînt abandonate ulterior — se întreabă autorul. Fiindcă, scrie C.G., profesorul Meadows și echipa sa au manifestat un pesimism nejustificat privind dorința și posibilitățile societății de a alege căile raționale ale creșterii. C.G. este de părere că o activitate concertată de convingere a opiniei publice poate instaura o mentalitate care să facă posibilă o nouă formă de planificare, o planificare ce urmează să țină seama de o multitudine de criterii.

LUNGA CALE A REFORMEI SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

AGENȚIILE de presă transmit de cîtva timp zilnic vești de pe frontul monedelor occidentale. În aceste săptămîni, o luptă îndîrjită s-a dat între masele speculative de dolari care au pătruns în unele țări capitaliste, îndeosebi vest-europene, pentru a fi convertite acolo în valori mai sigure, pe de o parte, și autoritățile monetare respective, decise să apere pozițiile monetare și financiare ale țărilor în cauză, pe de altă parte.

Astfel, la 23 ianuarie 1973, Elveția a ripostat împotriva invaziei de dolari (și de alte valute, îndeosebi lire italiene), renunțînd la cursul valutar fix și trecînd la cursul fluctuant, determinat pe piață de raportul între cerere și ofertă.

La 2 februarie 1973, Republica Federală a Germaniei a aruncat peste bord tradiționala ei politică de neintervenție în afacerile economico-financiare și a introdus controlul oficial asupra mișcărilor de capitaluri. Aceasta, ca urmare a situației în care s-a aflat banca centrală a R.F.G., de a cumpăra cantități uriașe de dolari pentru a sustine cursul acestei monede la limita lui inferioară (3,15 DM pentru 1 dolar), impusă de Statutul Fondului Monetar Internațional.

În Belgia și Japonia, de asemenea, băncile centrale au intervenit pe piață pentru a nu lăsa cursul dolarului să scadă sub nivelul minim admis de F.M.I., urmărind și imobilizînd dolarii oferiți în masă de deținătorii lor, întreprinderi, bănci și particulari.

În Italia, specula care luase proporții în așteptarea unei presupuse devalorizări a lirei italiene a fost contracarată la 22 ianuarie 1973 prin introducerea dublei piețe a lirei, urmînd ca pe viitor numai cursul lirei utilizate în plățile curente să fie menținut între cele două limite de fluctuație (plus sau minus 2,25% față de paritatea metalică) admisibile pentru monedele convertibile, iar lira „financiară", destinată operațiilor de capital, precum și lira turistică să fie lăsate să-și formeze cursul pe piață, libere de orice intervenție oficială.

Pentru prima oară din iunie 1972 — cînd Marea Britanie a abandonat cursul fix al lirei sterline, nemaiavînd capacitatea financiară de a-l apăra împotriva operațiilor speculative, și a trecut la cursul fluctuant — , atît în luările de poziție oficiale, cît și în titlurile ziarelor occidentale a reapărut termenul de „criză valutară". Se știe că la 18 decembrie 1971, cu prilejul acordului intervenit la Washington între cele zece mari puteri financiare ale lumii occidentale, se convenise asupra realinierii parităților metalice ale principalelor monede capitaliste, considerîndu-se că, prin această realiniere, se va restabili echilibrul valoric dintre aceste monede și că se va rezolva astfel, pentru o bună bucată de vreme, criza sistemului monetar internațional. Realitatea a infirmat aceste aprecieri optimiste, mai întîi în vara anului trecut, în lumina evenimentelor din Marea Britanie, iar acum în lumina frămîntărilor valutare din diferitele centre ale crizei.

● Principii și realități

TREBUIE subliniat că atît modul de soluționare a crizei prin care a trecut lira sterlină în 1972, cît și măsurile de apărare luate anul acesta de unele țări occidentale au contravenit principiilor sistemului monetar internațional și dispozițiilor statutare ale F.M.I. care, de altfel, reflectă același principii. Astfel, trecerea unor țări la cursurile valutare fluctuante contravine principiului menținerii acestor cursuri în limitele a 2,25% în plus sau minus față de paritate, iar introducerea dublei piețe valutare contravine principiului unicității cursului pentru monedele convertibile, deoarece dubla piață duce inevitabil la existența concomitentă a două cursuri diferite pentru una și aceeași monedă.

Fragilitatea dovedită a echilibrului monetar internațional stabilit în decembrie 1971 prin acordul „celor zece" de la Washington, frămîntările și tensiunile recente de pe unele piețe valutare importante au pus cu și mai multă acuitate problema reformei sistemului monetar internațional. Această reformă ar urma să creeze condiții organizatorice și funcționale mai bune pentru desfășurarea relațiilor valutar-financiare dintre țările participante la circuitul economic mondial și, în consecință, să asigure echilibrul și stabilitatea viitorului sistem.

● Proiecte mai vechi de reformă

ÎNTRUCÎT criza sistemului monetar internațional nu este de dată recentă, începutul ei putîndu-se situa în jurul anului 1960, o dată cu prima criză mai serioasă a dolarului S.U.A., este firesc ca preocupările de îmbunătățire a sistemului sau de înlocuire a lui cu un altul, organizat pe baze diferite, să aibă o istorie mai veche.

Un prim grup de preocupări s-a axat pe transformarea Fondului Monetar Internațional, adică a organismului specializat al O.N.U. pentru aplicarea principiilor care reglementează relațiile valutare internaționale, într-un institut de emisiune. Ideea unei asemenea transformări, implicit a creării unor mijloace suplimentare de plată, valabile pe plan internaținal, a fost susținută de economiști ca Robert Triffin, Maxwell Stamp, Roy Harrod.

Un alt grup de preocupări a dus la concluzia că funcționarea defectuoasă a sistemului monetar internațional se datorește, în mare măsură, principiului fixității cursurilor valutare, pus la baza sistemului în 1944, de Conferința monetară de la Bretton Woods. Experiența anilor care au trecut, inclusiv fenomenele cele mai recente de pe piețele valutare occidentale, a arătat că respectarea acestui principiu a prelungit dezechilibrul plăților, a provocat crize pe piețele de schimb, a împins la luarea de măsuri restrictive în tranzacțiile economice cu străinătatea, la mișcări anarhice de capitaluri. De altfel, în calea menținerii sistemului cursurilor fixe s-au acumulat cu timpul piedici atît de mari, încît în numeroase cazuri a fost necesar să se încalce acest principiu, procedîndu-se la modificări substanțiale ale valorii monedelor prin devalorizări și revalorivări, inclusiv la modificări corespunzătoare de cursuri.

Ca urmare, numeroși economiști occidentali — Haberler, Hansen, Machlup, Meade, Tinbergen — au susținut înlocuirea cursurilor valutare fixe cu cursuri fluctuante, lăsate la discreția cererii și ofertei de pe piață. Supunînd cursurile valutare legilor pieței, acești economiști consideră că s-ar rezolva mai ușor problema echilibrului balanței de plăți externe și a mișcărilor anarhice de capitaluri. Se știe că această soluție a și fost pusă în aplicare de diferite țări, pentru perioade mai lungi sau mai scurte de timp, contravenind astfel principiului oficial al fixității cursurilor.

Un alt curent militează pentru înlocuirea actualului sistem monetar internațional prin altul, organizat pe baze mai sănătoase. În acest curent se înfruntă, de fapt, două tendințe fundamental opuse : una care propune restaurarea etalonului aur, în fața carenței sistemului actual care a fost construit pe etalonul dolar, și alta care propune „demonetizarea" aurului, adică eliminarea lui totală din funcțiile de instrument de rezervă și de plată, urmînd a fi înlocuit printr-un instrument creat prin eforturile unite ale unui for internațional, instrument a cărui valoare să nu depindă de productivitatea unor mine și de capriciile pieței.

● Un început : D. S. T.

ÎNTR-UN SENS, reforma sistemului monetar internațional poate fi considerată ca un proces care a și fost demarat, prin modificarea statutului F.M.I. la 28 iulie 1969. Această modificare constă în introducerea unui număr de articole noi, privind crearea, alocarea și utilizarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.)

D.S.T. sînt mijloace suplimentare de rezervă și de plată, distincte de aur și de celelalte instrumente de rezervă și emise centralizat de Fondul Monetar Internațional cu începere de la 1 ianuarie 1970. O unitate D.S.T. este definită printr-o cantitate de aur fin de 0,888671 g (vechiul conținut aur al dolarului S.U.A. dinainte de devalorizarea din 18 decembrie 1971), iar suma de D.S.T. emisă anual este stabilită de conducerea Fondului și se repartizează fiecărei țări membre care a aderat la convenția respectivă, proporțional cu cota de participare a țării la Fond. Utilizarea D.S.T. de către țările deținătoare este prevăzută în statutul F.M.I. și limitată la completarea rezervelor valutare proprii, la procurarea de monedă convertibilă a altor țări și la răscumpărarea unor sume în monedă proprie aflate în străinătate, deci la reducerea datoriei externe a țării respective. Toate operațiile și tranzacțiile cu D.S.T. sînt înregistrate într-un cont special la F.M.I.

După cum se vede, crearea drepturilor speciale de tragere reprezintă o traducere în viață, în anumite limite, a proiectelor de transformare a Fondului Monetar Internațional într-un institut de emisiune. D.S.T. sînt destinate să înlocuiască în timp dolarul ca mijloc de rezervă. Este pentru prima oară cînd se încearcă dozarea conștientă a mijloacelor de rezervă în funcție de nevoile efective de lichiditate internațională, pe calea aprecierilor colective ale F.M.I. Aceasta, spre deosebire de ceea ce se întîmplă în actualele rezerve internaționale de dolari, al căror volum depinde de mărimea, necontrolabilă de un for internațional, a deficitului balanței de plăți externe a Statelor Unite și care au determinat majoritatea acceselor de criză ale sistemului monetar internațional, inclusiv cel din ultimele săptămîni.

dr. C. KIRIȚESCU

(Va urma)

PRECIPITARE PE SCENA VALUTARĂ

FIRUL EVENIMENTELOR

DUPĂ ZGUDUIRILE înregistrate în săptămîna precedentă valul speculei valutare a luat asemenea proporții încît a măturat din calea sa zăgazurile puse de autoritățile monetare. Cele 70 miliarde dolari care se află în afara Statelor Unite, ca urmare a scurgerii permanente de dolari din S.U.A. în ultimul deceniu, rezultată din deficitele repetate ale balanței de plăți americane, au fost aruncate pe bursele occidentale de valori pentru a fi preschimbate în alte monede, mai sigure. Cursul dolarului a ajuns la cel mai scăzut nivel din perioada postbelică. La 12 februarie bursele s-au închis și, după un week-end de consultări febrile, Trezoreria S.U.A. a anunțat devalorizarea dolarului cu 10%. Devalorizarea a intervenit la interval de numai 14 luni de la devalorizarea din decembrie 1971 prin care cursul dolarului fusese redus cu 8,57%. Deci în decurs de aproximativ un an valoarea monedei americane a scăzut cu aproape 20%.

Amintim firul evenimentelor principale din ultimele două săptămîni.:

● În a doua jumătate a lunii ianuarie un puternic val de capitaluri speculative s-a îndreptat spre Elveția, care a fost nevoită să adopte cursul de schimb fluctuant pentru a evita revalorizarea francului său.

● La 22 ianuarie, Italia a recurs la instituirea unei piețe duble pentru lira italiană, spre a zăgăzui afluxul capitalului speculativ.

● Masa de dolari s-a îndreptat apoi spre R.F.G. unde, din aceleași considerente, la începutul lunii februarie s-au introdus măsuri riguroase de control valutar .

● După măsurile restrictive luate de R.F.G., în decurs de numai 3 zile 1 miliard dolari a luat calea pieței financiare japoneze, amenințînd stabilitatea yenului.

● În a doua jumătate a săptămînii trecute masa dolarilor se îndrepta din nou spre R.F.G. La 8 februarie Bundesbankul este nevoit să cumpere 1,4 miliarde dolari pentru a susține cursul acestei monede, iar la 9 februarie — alte 2 miliarde. În ultimele două săptămîni dinaintea devalorizării dolarului au intrat în R.F.G. 20 miliarde dolari.

● La 9 februarie, cursul dolarului față de marca vest-germană scăzuse la bursele de valori cu aproximativ 7% sub cursul oficial, față de yen cu 6%, față de francul francez cu 5% și față de francul elvețian cu 2%.

● La 9 februarie, ziarul francez **L'Aurore** scrie : „Furtuna se transformă în ciclon. Barajul de hîrtie opus de R.F.G. speculei dolar-marcă a fost măturat ..."

● În toată săptămîna trecută se desfășoară reuniuni și consultări între autoritățile monetare din țările interesate. Începînd de miercuri P. Volcker, secretar adjunct la Trezoreria S.U.A., vizitează Tokio, Bonn și Londra.

● La 9 februarie miniștrii finanțelor din R.F. a Germaniei, Marea Britanie și Franța poartă convorbiri secrete la un „dineu de lucru".

● În noaptea de 9 spre 10 februarie, președintele Nixon primește un mesaj urgent de la cancelarul Brandt în problemele monetare.

● Sîmbătă 10 februarie sînt suspendate tranzacțiile valutare la Roma, Paris și Londra. Ulterior se suspendă tranzacțiile și în celelalte centre financiare importante.

● Week-end înfrigurat. Duminică guvernatorii băncilor centrale ai „celor 10" se reunesc la Basel cu participarea vicepreședintelui Comisiei CEE însărcinat cu problemele monetare. Participă de asemenea Arthur F. Burhs, președintele Biroului Federal de Rezerve din S.U.A. și J Zyilstra, președintele Băncii de Reglementări Internaționale.

● Duminică noaptea și luni are loc la Paris reuniunea miniștrilor de finanțe din R.F.G., Anglia, Italia și Franța care dezbat situația împreună cu Paul Volcker, adjunct al ministrului de finanțe al S.U.A., și cu Takoshi Hosomi, trimis special al guvernului japonez.

● Luni seara, 12 februarie, secretarul de stat al trezoreriei S.U.A., George Shultz, anunță devalorizarea dolarului cu 10% față de aur. Prețul oficial al aurului trece de la 38 dolari uncia la 42,22 dolari uncia.

● 13 februarie : după devalorizare Japonia adoptă un curs fluctuant al yenului. Simultan, ministrul finanțelor declară : „Guvernul speră să revină la sistemul cursurilor fixe cît de curînd posibil. urmărind cu atenție evenimentele pe scena monetară" (în cercurile de specialitate se consideră că noul curs al yenului va fi cu 10% superior celui actual).

● Secretarul de stat la Ministerul Finanțelor al R.F.G. declară că, în afara raportului față de dolar, cursul mărcii vest-germane nu se va modifica față de alte valute.

● Lira sterlină va continua să floteze, se anunță la Londra.

● Pînă la clarificarea situației, Italia va adopta și ea cursul fluctuant al lirei.

● La Paris, Valery Giscard d'Estaing, ministrul francez al economiei și finanțelor, declară : „Franța a luat atitudine în favoarea devalorizării dolarului. Era clar că actuala criză monetară se datora existenței unui deficit important și persistent al balanței de plăți a S.U.A. și, deci, că răul trebuie curmat de la rădăcină. Este de dorit ca această devalorizare să fie însoțită de un ansamblu de măsuri, necesare ca devalorizarea să reușească".

● În S.U.A., Paul A. Samuelson, laureat al premiului Nobel pentru economie, comentează : „Cred că este un lucru bun — prima devalorizare nu s-a făcut în proporția necesară. Devalorizarea este mult mai utilă decît o mulțime de restricții valutare. Totuși nu-mi dau seama încă dacă această doză de devalorizare își va face efectul. Nu vom putea ști acest lucru decît, cel mai devreme, după 2 ani. În orice caz devalorizarea ne va permite să rămînem competitivi pe piața mondială...".

● 13 februarie. Pe piața liberă a aurului din Londra prețul unciei de aur fin este de 67 dolari, față de 42,22 dolari la cît se ridică noul său preț oficial.

● 13 februarie. Agenția **France Presse** comentează : „Satisfacția manifestată în Europa și Japonia față de soluționarea neașteptată a crizei monetare ar trebui să fie temperată de amenințarea foarte clară cu represalii comerciale, agitată la Washington, în același timp cu anunțarea devalorizării dolarului".

mondorama

INTEGRAREA VEST-EUROPEANĂ ŞI EVOLUTIILE DIVERGENTE

„VOI ÎNCEPE să cred intr-o uniune economică şi monetară europeană atunci cind cineva îmi va explica cum poţi ţine simultan în frîu nouă cai care aleargă fiecare cu o viteză diferită" — spunea recent guvernatorul Băncii centrale a Danemarcei. Cazul poate cel mai pertinent la care se potriveşte remarca guvernatorului este acela al Italiei. Pînă aproape de sfîrşitul anilor '60, Italia avansa în general în pas cu alte ţări din Piaţa Comună : în 1968, de exemplu, producţia sa industrială a fost cu 40% superioară celei atinse cu cinci ani în urmă, ceea ce se încadra în general în tendinţele care au avut loc în celelalte ţări membre ale Comunităţii. În prezent, însă, producţia industrială a Italiei se află la aproximativ acelaşi nivel ca şi cu patru ani în urmă, în timp ce, în cazul celorlalţi membri fondatori ai Pieţei Comune s-au obţinut creşteri ale producţiei industriale de 20%.

În balanţa de plăţi a Italiei a apărut un deficit cvasipermanent la capitclul mişcărilor de capital, în acelaşi timp cu o situaţie neobişnuit de bună la capitolul plăţilor curente, astfel încît a fost necesar să se instituie pentru lira italiană o piaţă dublă — una pentru tranzacţiile curente şi alta pentru tranzacţiile de capital. În acest context comentatorul ziarului englez The Financial Times remarca : „Dacă o asemenea evoluţie va avea loc după crearea uniunii economice şi monetare a Comunităţii Economice Europene, se va ajunge la o situaţie cu adevărat explozivă".

SCHIMBĂRI ÎN STRUCTURA POPULAŢIEI OCUPATE A CEHOSLOVACIEI

POPULAŢIA R. S. Cehoslovace a crescut în ultimul sfert de veac de la 12 239 mii la 14 407 mii locuitori. Din totalul sporului populaţiei, 1580 mii reprezintă populaţie activă. Ca urmare ponderea acesteia din urmă în totalul populaţiei a crescut de la 44,9% la 49,5%. A crescut în special ponderea femeilor ocupate în totalul populaţiei feminine, de la 37,8% în 1948 la 47% în 1971.

Odată cu creşterea ocupării forţei de muncă s-au produs schimbări şi în structura ei. După cum se vede din graficele de mai jos, a crescut esenţial ponderea industriei şi a sectorului terţiar.

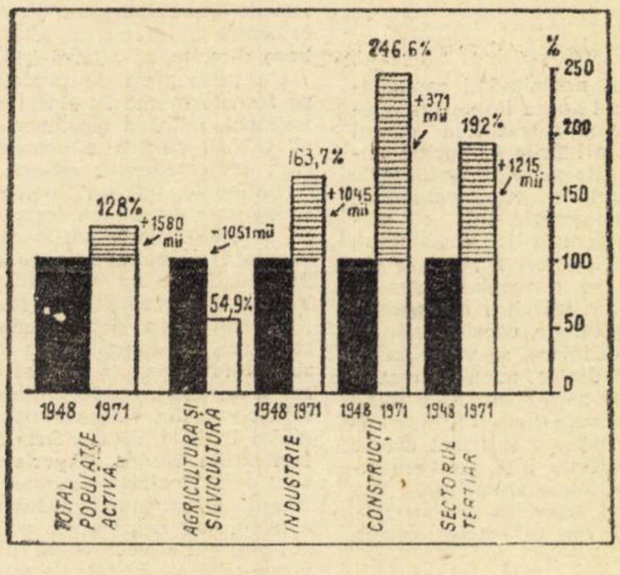

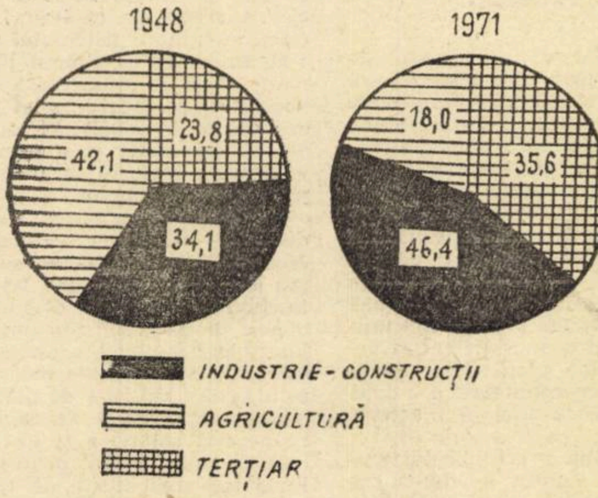

În 1950 în oraşele cu peste 10 mii locuitori locuiau 29,6% din populaţia ţării, iar în 1971 — 39,1%.

Au survenit schimbări şi în calificarea forţei de muncă. În 1953 la 1000 de lucrători (fără cei din cooperativele agricole) reveneau 83 absolvenţi ai şcolilor medii şi 21 ai învăţămîntului superior ; în 1971 se ajunsese la 176 şi respectiv 46.

În 1948 salariul mediu lunar a fost de 823 coroane ; în 1971 el era de 2009 coroane. Veniturile totale din muncă ale populaţiei au crescut în 1971 faţă de 1948 de 3,1 ori, informează **Hospodářské noviny.**

„JAPONIZARE"

SOCIETĂŢILE străine — în primul rînd americane (circa 700), engleze, olandeze şi franceze — care dispun de filiale în Japonia au ajuns la concluzia că este mai avantajos să numească un japonez în postul de director al filialei. Se uşurează astfel contactele cu autorităţile guvernamentale şi cu clienţii, persoanele desemnate avînd şi o mai mare continuitate în post decît directorii aduşi din străinătate. Există însă şi un inconvenient ce nu poate fi neglijat : posibilitatea ca informaţii legate de activitatea curentă sau de perspectivele societăţilor respective să ajungă prin „indiscreţie", la cunoştinţa unor concurenţi japonezi.

TURISMUL ÎN ZAMBIA

CASCADA Victoria, marea rezervaţie de animale sălbatice Luangwa Valley, muzeul african din Livingstone sînt doar cîteva din punctele de atracţie turistică din Zambia. În sezonul turistic 1971/72, această ţară a fost vizitată de 14 mii de străini faţă de 9757 în anul precedent. Venitul industriei sale turistice reprezintă 111,5 milioane kwacha. Guvernul zambian are în vedere dezvoltarea acestei ramuri şi a creat în acest scop la Lusaka un Birou naţional de turism. În centrele turistice vor fi construite noi capacităţi hoteliere, pentru care se prevede instruirea unui personal specializat.

PLANUL MAROCAN

1973 REPREZINTĂ primul an al noului plan cincinal al Marocului. Potrivit planului, creşterea anuală a producţiei naţionale brute trebuie să fie de 6,4% (faţă de 5% prevăzut de planul 1968—1972), din care 3,2% în agricultură, 7,1% la energie, 8% la lucrări publice, 8,2% la transporturi şi 7% în comerţ. Planul prevede sporirea exportului de mărfuri alimentare, produse de artizanat şi de fosfaţi, ca şi intensificarea industriei turistice. Din totalul de 16 miliarde dirhami (4,66 dirhami = 1 dolar), în 1973 vor fi făcute investiţii în valoare de 2,7 miliarde dirhami, scrie **Le Commerce du Lévant.** Guvernul marocan intenţionează totodată să distribuie noi terenuri agricole populaţiei rurale, care reprezintă peste 70% din locuitorii ţării.

MORILE DE VÎNT LUPTĂ... PENTRU EXISTENŢĂ

PRIMELE MORI DE VÎNT au apărut cu aproximativ 1300 de ani în urmă, pe ţărmurile Mediteranei, în Grecia, răspîndindu-se apoi în toată Europa. Dar nicăieri nu au fost atît de numeroase ca în Olanda, unde în secolele XVI—XVII numărul lor era în jur de o sută de mii. Morile olandeze nu măcinau numai boabe de cereale, ele serveau şi pentru fabricarea uleiului, muştarului, prafului de cacao, postavului şi chiar pentru tăierea buştenilor în scînduri. Dar pe măsură ce apăreau maşinile cu aburi, morile dispăreau. Astăzi, în Olanda se mai găsesc aproximativ 300 de mori în funcţiune. Pentru protejarea acestora, ca monumente istorice, a fost creată asociaţia „Moara olandeză", fiind votată şi o lege potrivit căreia nici o moară de vînt nu mai poate fi demolată sau transformată.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

O.C.D.E. — DECALAJE ALE CREŞTERII ECONOMICE

REVISTA italiană „Mondo Economico" (nr. 38/1972) a publicat nu demult previziuni pe perioada 1969 — 1975, referitoare la cîţiva indicatori de bază care caracterizează evoluţia economiei unui număr de optsprezece ţări capitaliste, membre ale Organizaţiei pentru Cooperarea şi Dezvoltarea Economică. Elaborate de fapt pe la jumătatea perioadei menţionate, aceste previziuni prezintă un grad sporit de veracitate, permiţînd compararea acţiunii aceloraşi factori în condiţiile conjuncturale specifice fiecăreia dintre ţările examinate (vezi tabelul alăturat).

Se constată că Japonia se menţine în fruntea grupului ţărilor capitaliste dezvoltate în ceea ce priveşte ritmul de creştere al P.N.B.-ului, chiar dacă dinamica acestuia s-a încetinit în ultimii ani. S.U.A. îşi menţin, de asemenea, poziţia, dar printre ţările capitaliste cu o progresie mai lentă la P.N.B.-ului (în orice caz sub media vest-europeană).

În cadrul grupului ţărilor vest-europene, incluse în tabel, se observă că dinamici mai vii înregistrează ţările mai puţin industrializate, ca Grecia, Italia, Portugalia sau Spania, în timp ce „lanterna roşie" este purtată de Anglia (cu o medie anuală de numai 3%). Cu excepţia cîtorva ţări (Olanda, Suedia), în această perioadă în Europa Occidentală se depune un efort sensibil de investiţii pentru modernizarea şi consolidarea bazei tehnico-materiale a economiei, efortul fiind mai pronunţat de asemenea în cazul ţărilor mai puţin industrializate. Pe acest plan, însă, Europa Occidentală este depăşită nu numai de S.U.A., ci şi — în mod detaşat — de Japonia.

Şi în ceea ce priveşte ceilalţi doi indicatori — consumul public şi consumul particular, consideraţi ca principali agenţi stimulativi ai creşterii economice (în ţările cu economie de piaţă), apar diferenţieri. Astfel, în aceşti ani rolul comenzilor sectorului public, al diferitelor programe finanţate de la bugetul statului sau de administraţia locală va spori mult mai repede în Portugalia, Grecia sau Finlanda, decît — bunăoară — în Olanda, Anglia sau Danemarca. Se apreciază că în majoritatea ţărilor vest-europene ritmul de creştere al consumului public va fi depăşit de cel al consumului particular (total), excepţie făcînd Elveţia, Finlanda, Norvegia, Portugalia şi Suedia. Decalajul respectiv apare mult mai pronunţat în cazul Statelor Unite, unde ritmul mediu anual de creştere a consumului public este neglijabil ; în cazul Japoniei, valorile acestor doi indicatori sînt net superioare celor prognozate pentru oricare ţară vest-europeană sau S.U.A.

Ritmuri medii anuale de creştere, în perioada 1969—1975

(în %, la preţurile din 1963)

Ţara	Produsul naţional brut	Consumul public	Consumul particular		Investiţii în fonduri fixe
			total	pe locuitor	
Anglia	3,0	2,5	2,7	2,2	4,9
Austria	4,8	3,0	4,9	4,5	4,8
Belgia	4,8	4,3	4,5	4,2	6,8
Danemarca	3,8	2,6	2,8	2,4	4,2
Elveţia	3,6	4,4	3,8	3,0	5,1
Finlanda	4,8	4,9	4,6	4,8	5,5
Franţa	5,7	3,5	5,6	4,7	6,5
R.F.G.	4,6	4,0	5,2	4,5	5,5
Grecia	8,0	5,9	7,7	7,0	6,3
Irlanda	4,3	3,5	4,0	2,8	5,4
Italia	6,1	4,5	5,8	5,2	8,6
Norvegia	4,4	4,3	3,9	3,0	5,3
Olanda	4,0	1,9	4,7	3,6	3,1
Portugalia	6,3	7,3	5,5	4,8	9,4
Spania	6,1	4,3	6,1	4,1	7,2
Suedia	3,8	4,6	3,3	2,7	3,4
Total ţări europene capitaliste	4,8	3,7	4,7	4,0	6,0
S.U.A.	4,3	0,3	4,7	3,5	6,3
Japonia	10,6	6,5	9,3	8,1	13,5

Cabinet de partid

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 8 (495)
vineri 23 FEBRUARIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

8

INTELIGENȚA TEHNICĂ

S-A AFIRMAT, se afirmă și se va afirma, desigur, și de acum înainte că „românul e născut poet". Dragostea pentru natură, pentru frumusețile vieții, sensibilitatea sufletului și profunzimea cugetului justifică pe deplin acest atribut liric al oamenilor de pe plaiurile românești. Dar, realitățile noastre, de astăzi, dinamismul operei de edificare în care sîntem cu toții angajați, scot în evidență și o altă trăsătură a poporului nostru, un alt aspect tot atît de fundamental al talentului său. Fără a știrbi cu nimic din drepturile poeziei, putem afirma cu neclintită certitudine că, în aceeași măsură, românul este dotat cu un evident talent științific și tehnic. Poate mai puțin „născut" și mai mult dobîndit, acest talent este mai evident astăzi, cînd asistăm — pe planul întregii țări — la o adevărată ofensivă a inteligenței tehnice, la un dinamic curent îndreptat spre valorificarea deplină și operativă a roadelor gîndirii științifice și tehnice românești. Dezbaterile care au avut loc în ultima vreme în legătură cu această problemă, o serie de semnalări ale presei cotidiene pun pe primul plan al actualității necesitatea evitării iroșirii acestui tezaur, necesitatea fructificării operative a inteligenței tehnice românești.

Programul trasat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate urmărește accelerarea mersului înainte al țării, pe plan economic și social, pe baza folosirii celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, ridicarea pe un plan superior a întregii activități din economie, știință, cultură, din toate domeniile vieții sociale. Planul cincinal actual pune un accent deosebit pe extinderea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății și, în primul rînd, pe dezvoltarea, în continuare, a industriei moderne — factor de prim ordin în dinamizarea întregii economii, în valorificarea superioară, eficientă a tuturor resurselor materiale și umane ale țării.

Înfăptuirea acestui vast program este, desigur, strîns legată și de aportul substanțial al gîndirii științifice și tehnice românești. **„Obiectivele planului pe 1973** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut **— pun sarcini de mare răspundere în fața cercetării științifice. Cercetarea pe anul 1973 trebuie să contribuie la rezolvarea problemelor majore, cu caracter prioritar, ale dezvoltării economico-sociale a țării"**. După cum se știe, reflectînd aceste sarcini deosebit de însemnate, planul pe anul curent prevede că se vor efectua, în domeniile care prezintă importanță deosebită, un număr de 216 teme de cercetare științifică și se vor valorifica rezultatele a 130 cercetări științifice încheiate. Temele finalizate, cuprinse în planul pe acest an, care vor fi valorificate în practică, vizează domenii de importanță deosebită ale activității productive. Prin aplicarea acestora se vor asigura atragerea de noi resurse în circuitul economic, crearea de produse noi în construcția de mașini, industria chimică, a materialelor de construcții și în alte ramuri, elaborarea de tehnologii perfecționate.

Toate acestea subliniază pregnant rolul de amploare ce i se atribuie inteligenței tehnice românești. Nu trebuie uitat însă că aceasta se manifestă nu numai în soluționarea temelor majore prevăzute în plan, ci și în activitatea de zi cu zi a muncitorilor și tehnicienilor inovatori, a inginerilor și cercetătorilor a căror pasiune, al căror talent — oportun valorificate — constituie un izvor inestimabil de accelerare a dezvoltării patriei, de sporire a avuției naționale. De aceea una din preocupările de stringentă actualitate ale factorilor de răspundere din toate domeniile vieții economice și științifice trebuie să fie înlăturarea neajunsurilor semnalate în domeniul aplicării în producție a soluțiilor elaborate de cercetarea științifică, impulsionarea procesului de valorificare a acestui autentic tezaur care este inteligența științifică și tehnică românească.

Profiluri (foto I. Cucu)

Un imperativ al activității economice

RITMICITATEA

IN ACTIVITATEA de planificare, elaborarea planului unic național de dezvoltare economică și socială a țării reprezintă o primă etapă, într-adevăr deosebit de importantă, pentru că de ea depinde stabilirea parametrilor corelați ai activității economice, atît la nivel macroeconomic, cît și la nivel microeconomic. De aceea, problemele planului sînt supuse unor multiple analize și sînt larg dezbătute în întreprinderi, centrale, ministere. Participarea largă a oamenilor muncii la elaborarea planului, confruntarea părerilor specialiștilor din unități, centrale, ministere, organe centrale de sinteză contribuie la clarificarea problemelor și la stabilirea corelațiilor ce decurg din interdependența dezvoltării economico-sociale a fiecărei unități, în ansamblul întregii economii naționale.

Conducerea planificată a economiei naționale presupune însă, în același timp, desfășurarea unor acțiuni ample și permanente pentru realizarea sarcinilor de plan și dirijarea proceselor economice și sociale în direcția înfăptuirii la nivelul stabilit a obiectivelor din planul național unic, aceasta constituind de fapt cea de a doua etapă.

În legătură cu cele enunțate mai înainte, planul pe anul 1973 aduce cîteva elemente noi, deosebit de importante, rezultate din examinarea prevederilor acestuia în cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 — menite să asigure în continuare perfecționarea planificării.

În primul rînd o premisă principală pentru realizarea ritmică a sarcinilor prevăzute o reprezintă concepția nouă în care au fost concretizate, corelate și integrate, obiectivele cuprinse în planul pe acest an. Sarcinile valorice de producție și export au fost mai bine determinate în produse fizice, în concordanță cu cerințele economiei naționale; producția de utilaje tehnologice a fost detaliată pe grupe specifice de utilaje, stabilindu-se destinația acestora pentru principalele instalații componente ale obiectivelor de investiții; de asemenea, începînd cu acest an, volumul de investiții ce urmează a se

Stelian CIURARU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 3)

ÎN ACEST NUMĂR:

• CUM EVOLUEAZĂ COEFICIENTUL DE SCHIMBURI? • PRIORITĂȚI ÎN ZOOTEHNIE • CEI „3 C" AI INFORMATICII • TEHNOLOGIE ȘI GENETICĂ • CORELAȚIA DINTRE PRODUCȚIA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE ȘI PRODUCȚIA BUNURILOR DE CONSUM • DOSAR MONETAR

ANUL XI
Viața economică

SUMARUL

numărului 8 din 23 februarie 1973

1—3
— **Plan • angajamente**
Un imperativ al activității economice Ritmicitatea de **Stelian Ciuraru**, C.S.P.
4
— **Capacități de producție**
Concluziile unei „radiografii" a mașinilor și utilajelor de ec. **Vasile Ilie**, ec. **Andrei Petre.**
5
— **Forța de muncă**
Cum evoluează coeficientul de schimburi ? de ec. **Aurel Popescu.**
6
— **Finanțe**
Dimensionarea judicioasă a necesarului de piese de schimb de **V. Gheorghiu,** director general în Ministerul Finanțelor.
9
— **Creativitate • inovație**
Relația cercetare—producție și accelerarea creșterii economice de ing. **Panait Teoreanu,** C.N.S.T.
10
— **Strategii de dezvoltare**
Metalurgia (II) : Dinamică gălățeană — rațiuni și semnificații de **Alexandru Helmuth.**
11
— **Pregătirea și utilizarea cadrelor**
• Rolul centralei industriale în perfecționarea cadrelor de ec. **Nicolae Popa,** G.I.P. — Ploiești.
12—13
— **Agricultură**
Dezbateri : Priorități în zootehnie. Participă : ing. **Stelian Dinescu,** director general M.A.I.A.A. ; ing. **Stan Tudorache,** Departamentul agriculturii de stat ; ing. **Gavril Coltău,** directorul Centrului republican de selecție și reproducție a animalelor ; ing. **Stan Țîrlea,** director, Trustul păsărilor din Departamentul agriculturii de stat. dr. **Nicolae Oprea,** director, în Departamentul agriculturii de stat.
14
— **Agenda economistului.**
Semnează : **C. Jornescu, I. Stoian, II. Matei, Al. Deteșan.**
15
— **Marketing**
Înlocuitori în competiție cu materiile prime tradiționale : Dilemă între două strategii de **Cornelia Păunescu,** cercetător științific I.N.S.C.I.N.
16
— **Informație • decizie**
Cei „3 C" ai informaticii de ing. **Petre Vasilescu.**
19
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (III) de **Radu Constantinescu.**
20
— **Știință și societate**
Tehnologie și genetică de **I. Lemnij.**
21
— **Opinii :**
Elemente ale definirii structurii economiei naționale de conf. dr. **Ion Trăistaru,** Universitatea Craiova.
22
— **Date de prognoză**
Bulgaria — orizont 2 000 de **C. Amariței.**
23
— Lunga cale a reformei sistemului monetar internațional (II) de dr. **C. Kirițescu.**
I—VIII
— **Consultații**
Corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum de prof. dr. **Gh. Crețoiu.**
Dosar monetar : Criza valutară și inflația de **Ilie Șerbănescu**

ÎN SUPLIMENT :

— Conținutul despăgubirilor produse prin infracțiuni de **Gh. Țigăeru.**
— Unele reguli privind livrarea și facturarea produselor.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

scrisori

Mai mare daraua...

ACTUALUL tarif pentru chiria suprafețelor existente la dispoziția unităților comerciale și administrative, achitat proprietarilor particulari, este prea mare. Aceste beciuri sînt folosite temporar doar pentru depozitarea combustibilului. Improprii în totalitatea lor, ele nu pot fi folosite și ca spații comerciale. Din această cauză, cheltuielile cu chiria depășesc cu mult valoarea combustibilului depozitat. Propunem revizuirea tarifului de stabilire a acestor chirii.

MIRCEA JECU
contabil șef
O.C.L. Produse industriale-Brăila

Propunere utilă

PENTRU unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică, care își desfășoară activitatea în județul nostru, (dar aparțin de alte foruri tutelare), precum și pentru subunitățile pendinte de organe cu sau fără personalitate juridică din alte județe, — este greu să stabilim competența și obligativitatea de a depune indicatorii de plan, fără a se face confruntarea cu forul tutelar.

Consider că ar fi necesar — pentru îmbunătățirea activității de planificare teritorială — să fie întocmite liste de unități și subunități pe ministere și județe, iar la nivelul C.S.P. și D.C.S. să se confrunte aceste liste cu cele existente la județe. În felul acesta se va putea lucra uniform pe întreg cuprinsul țării, cuprinzîndu-se în totalitatea ei activitatea economico-socială desfășurată în fiecare județ.

I. OLTEANU
director adjunct
Direcția județeană de statistică-Brașov

O contradicție ?

APRECIIND importanța deosebită a asigurării forței de muncă la noile obiective economice, „Viața economică" (nr. 5) a publicat dezbaterea de la Alexandria, la care au participat cadre de conducere din unitățile și instituțiile județului Teleorman. Sînt de acord cu temele puse în discuție. Nu înțeleg de ce în locul Liceului economic de la Roșiorii de Vede (în lichidare) este vorba să fie înființat un liceu de căi ferate. Județul Teleorman în plină dezvoltare economică, are în permanență nevoie de cadre noi pentru economia sa, deci și de o școală în care acestea să fie formate. Nu este aici o contradicție ?

prof. dr. **Ion I. GHELASE**
București

Consecințele unor instrucțiuni

NOILE instrucțiuni (nr. 1/1973) ale Băncii Naționale cu privire la decontarea sumelor pînă la 5000 lei au fost primite cu nedumerire de specialiști. Toate serviciile de aprovizionare din țară sînt confruntate zi de zi cu diverse probleme de producție. Le mai trebuiau și niște instrucțiuni de decontare care să facă aproape imposibilă aprovizionarea cu piese de valoare mică, dar de importanță mare în procesul de fabricație.

De dragul unor așa-zise simplificări, s-a ajuns la perturbarea unor activități intrate pe un făgaș bun în toate unitățile economice. Banca Națională trebuie să revină la hotărîrea sa.

ec. **N. STICLARU**
București

ECOURI

„Politica de personal pentru noile obiective economice"

„V. E." Nr. 5/1973.

FORMULEZ unele opinii și sugestii cu privire la probleme reliefate în articolul cu titlul de mai sus.

1. Muncitorii calificați, pregătiți în școlile profesionale după absolvirea școlii generale, să fie recrutați pe baza unui SONDAJ ÎN JUDEȚUL RESPECTIV (în mediul rural și urban) efectuat la începutul clasei a VIII-a. În raport cu rezultatul statisticii întocmite și de necesarul de muncitori calificați, stabilit pentru următorii ani, să se creeze condiții de școlarizare care să răspundă necesităților județului. Consider util ca în clasa a VII-a să se predea un CURS AL MESERIILOR care să dea posibilitate elevilor să-și aprecieze cunoștințele, să se decidă în ce direcție să pornească în viață etc. Acest curs ar urma să fie predat, în continuare, și în clasa a VIII-a. prezentînd elevilor toate căile de pregătire : învățămînt profesional, mediu, superior, ținînd seama și de faptul că un însemnat număr de tineri din mediul rural vor merge să lucreze în industrie, construcții etc.

2. În capitalele de județ este util, după părerea mea, să se unifice școlile profesionale, constituindu-se COMPLEXE ȘCOLARE, după specific, pe ramuri. Aceasta ar facilita asigurarea cadrelor de profesori, maiștri etc., reducerea necesarului pentru anumite funcții de conducere, secretari etc., dotarea cu laboratoare, ateliere, îndrumate cu competență, controlate operativ și eficient.

3. Personalul cu pregătire superioară lipsește tocmai în județele care și-au stabilit prin plan un ritm înalt de dezvoltare economică. Consider că ar fi corespunzător intereselor economiei noastre și tinerilor absolvenți, ca REPARTIZAREA ÎN PRODUCȚIE să se facă după criterii îmbunătățite față de cele din prezent.

Astfel, pentru a stimula studenții la învățătură, repartizarea să se facă în ordinea mediei obținute, pentru fiecare în orașul de domiciliu sau localitatea preferată (unde are condiții de cazare, familie, etc.), urmînd ca în orașul unde își are sediul institutul de învățămînt să aibă prioritatea localnicii. În prezent cei din Sibiu sînt repartizați la Cluj, unde au absolvit, desigur cu respectarea criteriilor, iar cei din Cluj la Sibiu, și din doi, apar două necesități de locuință, sau transferări, fluctuație, etc.

4. Pentru LEGAREA ȘCOLII DE PRODUCȚIE este necesar ca circa 60% din corpul didactic să fie din producție, asimilîndu-se anii vechimii în producție, cu cei din învățămînt, pentru a se asigura o salarizare corespunzătoare, o predare de calitate etc. De asemenea, practica să se facă în ateliere-școală în primul an (acolo unde durata școlii este de trei ani) iar în anii II și III să se facă practică, astfel : în primul trimestru-școală, în trimestrele II și III practică, lucrînd efectiv în unități economice. Pentru noile obiective economice, urmează ca practica să se facă la unități cu profil similar.

5. În situații excepționale, din lipsa de cadre cu pregătire superioară, pentru ocuparea unor funcții de conducere consider că pot fi aprobate REDUCERI DE VECHIME, nu și de studii, bineînțeles, cînd în anumite județe, după publicarea postului, nu s-au prezentat candidați corespunzători.

6. Școlarizarea prin „complexe" de învățămînt profesional, să se facă pe bază de ANGAJAMENT CU ELEVUL, sau în învățămîntul superior cu studentul, pentru a servi unitatea economică unde a fost repartizat un timp de 5 ani, repartiția fiind desigur atît în avantajul salariatului cît și al unității.

ec. **Gheorghe LAZANU**

CURIER

• Penalizările încasate

GRAȚIAN FELECAN, Cluj. — Problema penalizărilor încasate de la furnizorii externi de către întreprinderile importatoare și a modului de repartizare a sumelor este reglementată prin H.C.M. nr. 454/1972. Potrivit acestei hotărîri sumele încasate ca penalizări de la furnizorii externi, de către întreprinderile importatoare, au următoarea destinație : 50% se varsă la bugetul statului, 40% se virează beneficiarilor de importuri, 10% rămîne la dispoziția întreprinderii importatoare.

Prin circulara nr. 52 282/1972 a Ministerului Finanțelor — Direcția valutară — se precizează : „Virarea la bugetul statului și către beneficiarii importurilor a cotei de 50% și respectiv 40% din penalizările încasate de la furnizorii externi se va face, de regulă, trimestrial, în termen de 10 zile de la data legală stabilită pentru încheierea și depunerea bilanțului contabil". (Ministerul Finanțelor).

• Casarea autovehiculelor

MIHAIL IORDACHE, Piatra Neamț. — Pentru casarea autovehiculelor sînt în vigoare prevederile H.C.M. 771/1962 și M.T.Tc. în același an. Dacă vă referiți la art. 1, litera c sau f, este necesară și aprobarea centralei industriale tutelare, la casarea unui autovehicul, iar la casarea recipienților sub presiune este necesar și avizul organelor I.S.C.I.R. Decretul nr. 127/970 prevede transmiterea bunurilor mobile cu condiția să nu depășească valoarea de inventar de 50 000 lei pe fiecare obiect în parte. Precizăm că, prin valoare de inventar, se înțelege valoarea cu care un bun (mijloc fix) figurează în evidența contabilă, uzura se înregistrează separat, pe măsura amortizării bunului respectiv și nu diminuează valoarea de inventar. Nu se pot deci, transfera bunuri de peste 50 000 lei, chiar dacă uzura calculată este egală cu valoarea de inventar.

• Vechime în specialitate

VASILE BORLEA, Sibiu. — La promovarea într-o funcție de conducere (șef birou, șef serviciu, inginer șef, director și director adjunct) a absolvenților învățămîntului superior care au desfășurat activitatea și în funcții medii de specialitate, se ia în considerare în întregime ca vechime utilă, perioada lucrată în asemenea funcții. Astfel, absolventul învățămîntului tehnic superior, cu 5 ani vechime în funcție de inginer și cu 4 ani vechime în funcții medii tehnice de specialitate, poate fi promovat și încadrat ca șef de serviciu, la care se prevede o vechime necesară în specialitate de cel puțin 9 ani. Numai în cazul promovării din funcția de inginer în aceea de inginer principal, respectiv din economist în economist principal, vechimea în funcții medii se socotește în proporție de jumătate.

• **PAULA GUȚU, Galați.** — Pentru a putea fi promovată în funcția de planificator principal, trebuie să aveți și un curs de specializare cu profil economic. Cursul la care vă referiți, fiind de profil tehnic, nu poate fi echivalat cu cel de specializare.

• **AUREL STAN, București.** — Trecerea dintr-o funcție de execuție (tehnician principal), într-una de conducere (maistru) se consideră promovare. Cu prilejul acestei promovări vi s-a stabilit și un salariu tarifar mai mare. Data de la care vi se socotește vechimea minimă necesară pentru trecerea într-o gradație superioară celei în care sînteți încadrat în prezent este 1 august 1971 cînd, potrivit celor arătate în scrisoarea dv., ați fost promovat în funcția de maistru.

• **ANTON NAGY, Satu Mare.** — Pentru a putea ocupa funcția de șef de lot de gradul IV de organizare, avînd ca pregătire învățămîntul mediu tehnic, este necesar să aveți o vechime în specialitate de cel puțin 8 ani. La promovarea în funcția de șef de lot vi se poate majora salariul cu una sau două clase, dacă salariul tarifar, la nivelul de bază al funcției ce urmează să ocupați, nu reprezintă — față de cel actual — o diferență mai mare de două clase. În asemenea situație vi se stabilește salariul prevăzut la nivelul de bază.

• **SOFICA LUPU, București.** — Perioada lucrată ca magaziner principal nu se ia în calculul vechimii în funcții economice medii ; conform reglementării în vigoare, această funcție se încadrează în categoria personalului administrativ.

• **COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ „JIUL", Tîrgu Jiu.** — Cedarea totală sau parțială a unei cantități de produse destinate consumului către o unitate cooperatistă încalcă disciplina de plan. Asigurarea economiei naționale cu produse ce fac obiectul unei balanțe materiale intră în atribuția coordonatorului de balanță și se realizează prin repartiție — din resursele existente — a unor cantități consumatorilor care au prezentat necesarul fundamentat. În situația la care vă referiți, organizația socialistă de stat, împreună cu unitatea cooperatistă, trebuie să se adreseze coordonatorului de balanță care va decide.

• **ION CIOBANU MEDEȘAN, Brașov.** — Propunerile dv. pentru revistele de specialitate ale Ministerului Muncii au fost transmise forului competent.

plan-angajamente

Cincinalul înainte de termen!

Un imperativ al activității economice

RITMICITATEA

(Urmare din pag. 1)

realiza din fondurile centralizate ale statului, a fost nominalizat integral, prevederile planului în acest domeniu fiind concretizate pentru fiecare lucrare în parte, începînd cu elaborarea și aprobarea studiilor tehnico-economice, livrarea utilajelor corespunzător graficelor de montaj, pînă la punerea în funcțiune a capacităților de producție. Se poate spune că în domeniul investițiilor planul cuprinde, aproape în totalitate, întregul proces al desfășurării acestei activități.

Ținînd seama de nivelele suplimentare pe care le înglobează planul pe anul 1973 față de nivelele cuprinse inițial în planul cincinal pentru acest an, o atenție deosebită s-a acordat în procesul elaborării lucrărilor corelării sarcinilor de producție cu resursele materiale, în condițiile accentuării reducerii normelor de consum de materii prime, materiale, combustibili, energie, prevăzute în planul cincinal. Totodată s-a extins nomenclatorul pentru care se elaborează balanțe la nivel central și s-au eșalonat pe trimestre atît resursele cît și repartițiile.

Aceste îmbunătățiri, care au menirea de a asigura o fundamentare mai riguroasă a indicatorilor de plan, conjugate cu sarcinile rezultate din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 de a se continua pe toate treptele organizatorice — minister, centrală, întreprindere — nominalizarea integrală a producției pe produse, pe repere, subansamble și pe fiecare loc de muncă vor asigura condiții mult mai bune pentru realizarea ritmică a prevederilor planului pe acest an.

În al doilea rînd, în procesul de pregătire și de execuție ritmică a planului un rol deosebit îl prezintă modul în care sînt stabilite pe ministere, centrale și întreprinderi sarcinile pe trimestre, iar în cadrul acestora pe luni și pe decade. Se poate spune că planul pe 1973 răspunde concret cerințelor unei eșalonări mai judicioase în timp a sarcinilor. Bunăoară la producția industrială nivelele valorice prevăzute pe primul trimestru depășesc pentru prima oară realizările obținute în trimestrul IV al anului precedent; din volumul total de investiții din fondurile centralizate ale statului pe anul în curs, în semestrul I 1973 urmează a se realiza 49%, comparativ cu circa 45% cît a fost în semestrul I 1972. Corespunzător, numărul capacităților de producție care urmează a fi puse în funcțiune este mai mare. De pildă, în industrie, numărul capacităților puse în funcțiune în trimestrul I și II 1973 va fi cu 22 și respectiv 56 mai mare decît cel din aceeași perioadă a anului 1972, asigurîndu-se prin aceasta posibilități de satisfacere mai bună a cerințelor de utilaje, materiale, forță de muncă, pentru execuția și punerea în funcțiune a capacităților prevăzute în a doua parte a anului, cînd se înregistrează de fapt vîrfuri de activități și în alte domenii. De asemenea, sarcinile de export și livrările de mărfuri către fondul pieței au fost mai judicios eșalonate pe trimestre decît în perioadele anterioare.

Pornind de la hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, pentru prima oară, sarcinile valorice prevăzute pe trimestrul I 1973 la producția industrială, export, investiții, volumul și producția de construcții-montaj, precum și volumul fondurilor fixe ce se pun în funcțiune au fost defalcate și pe luni, urmărindu-se o mai bună încărcare a capacităților încă de la începutul anului. Justețea acestei orientări se reflectă în faptul că în luna ianuarie a.c. producția medie zilnică realizată de principalele ministere economice, a depășit realizările medii zilnice din luna decembrie a anului trecut, considerată, din punct de vedere al activității economice, lună de vîrf.

În al treilea rînd, pornind de la interdependența proceselor economice, orice produs fabricat are stabilită, aprioric, o anumită destinație: consum productiv, export, investiții, fondul pieței. În fiecare din sectoarele amintite se contează, la un anumit moment, pe produsul respectiv, acesta urmînd să satisfacă cerințe bine definite, care, odată realizate, reprezintă, la rîndul lor, posibilități de a răspunde unor alte nevoi ale economiei naționale. Din aceasta se desprinde concluzia că noțiunea de îndeplinire a planului trebuie acceptată ca atare numai în condițiile unei realizări ritmice a sarcinilor și, în primul rînd, a celor fizice, cînd prin aceasta, se satisface o necesitate socială. „...**Militind pentru intensificarea dezvoltării noastre economice** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională a partidului din 1972 — **„noi nu dorim orice fel de depășire a prevederilor planului; nimeni nu are nevoie de producție globală în sine. ... Angajamentele asumate trebuie să se concretizeze în produse fizice necesare economiei — pentru piața internă și export — care să contribuie efectiv la creșterea avuției naționale și a venitului național“.**

Fără îndoială, în procesul realizării planului se iau măsuri pentru înlocuirea sau acoperirea din alte resurse a unor nerealizări de plan, dar aceasta nu înseamnă că dereglările în anumite compartimente sau neajunsurile create au fost complet eliminate; în același timp sînt solicitate eforturi suplimentare — materiale și chiar valutare — care, în condițiile realizării ritmice a producției, ar putea primi o altă destinație, avînd o eficiență sporită.

Faptul că nerealizările la un produs sînt compensate prin depășirea producției la alte produse, iar planul valoric este îndeplinit pe întreprindere, centrală, aceasta nu înseamnă că se realizează o utilizare eficientă a fondurilor de producție, ci, din contră. de cele mai multe ori, se produc imobilizări de mijloace materiale și financiare.

În construcția planului, în echilibrul său general, material, valutar și financiar satisfacerea necesităților economiei este prevăzută pentru un anumit moment. De exemplu, în domeniul investițiilor, orice decalaj care se creează între îndeplinirea planului de investiții și cel al punerilor în funcțiune înseamnă, în mod practic, imobilizări de valori materiale, pierderea unor cantități însemnate de produse destinate satisfacerii unor nevoi interne sau exportului.

Problema realizării ritmice a planului mai ridică și un alt aspect, în afara celui legat de necesitatea socială. Activitatea ritmică în producție presupune folosirea integrală a capacităților instalațiilor tehnologice, încărcarea corespunzătoare a mașinilor-unelte, utilizarea rațională a forței de muncă, a materiilor prime și materialelor, a combustibililor și energiei, realizarea unei cooperări riguroase între întreprinderi. În expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că vor trebui luate măsuri energice în toate sectoarele de activitate în vederea folosirii intensive a tuturor capacităților de producție, trebuind înlăturată cu hotărîre practica dăunătoare a lucrului „în asalt“ la sfîrșit de lună și trimestru.

Trebuie subliniat că această așezare în timp a sarcinilor de plan are la bază multiple analize întreprinse la nivelul fabricilor, uzinelor, centralelor și ministerelor. Aceste investigații au relevat rezerve pentru eșalonarea armonioasă a sarcinilor în toate verigile din economie. Pe plan general aceste rezerve sînt evidențiate de creșterea continuă a ponderii cu care au intervenit realizările din trimestrul I în totalul realizărilor anuale. Pe de altă parte, rezultă că atît în trimestrul I al anului cît și în trimestrul II, indicii de utilizare a mașinilor-unelte și utilajelor înregistrează, de regulă, valori mai mici decît în cea de a doua parte a anului. Astfel, la unitățile constructoare de mașini, deși realizările din primul semestru al anului au însumat peste 48% din totalul producției, indicele de utilizare a mașinilor-unelte s-a situat sub 70%, iar la Ministerul Industriei Chimice în situația în care realizările primelor două trimestre din 1972 au însumat peste 49% din totalul anual, indicele de utilizare a mașinilor-unelte a fost, de asemenea, de circa 70%. În ambele situații aceste mărimi se află cu mult sub posibilități, cît și sub necesități și arată rezervele mari care există pentru realizarea, în prima parte a anului, a unor volume superioare de activitate.

Evident că efortul ce urmează a fi depus pentru realizarea ritmică a planului trebuie susținut în toate verigile economice. Aceasta presupune realizarea exemplară a obligațiilor contractuale, livrarea la termen a materiilor prime și materialelor, concentrarea permanentă a eforturilor pentru eliminarea pierderilor și risipei. Trebuie menționat că la începutul lunii ianuarie, într-un număr de peste 500 de întreprinderi, nu erau realizate contracte economice pentru o valoare de peste 5% din valoarea totală a contractelor economice scadente la acea dată. Cele mai numeroase restanțe s-au înregistrat la unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Industriei Chimice.

A trecut mai mult de o lună din acest an și realizările obținute arată că la sfîrșitul lunii ianuarie la un număr de 45 produse raportate operativ de către unitățile industriale, planul nu a fost îndeplinit. Este drept, la unele din aceste produse nerealizarea planului reprezintă mai puțin de 1% din prevederi. Cerințele economiei impun însă ca la toate sortimentele planul să fie realizat ritmic și integral. Avînd în vedere această necesitate și ținînd seama de natura cauzelor nerealizărilor — restanțe în livrarea la nivelul repartițiilor a unor materii prime și materiale, neajunsuri în cooperarea dintre întreprinderi, întreruperi în funcționarea utilajelor — sînt necesare măsuri hotărîte din partea ministerelor și în principal a Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (în filiera cărora se înscriu cele mai multe din unitățile unde s-au înregistrat nerealizări), menite să asigure îndeplinirea întocmai a prevederilor.

Se impune ca desfășurarea ritmică a producției să constituie o preocupare de zi cu zi în activitatea unităților industriale. Fără îndoială, aceasta presupune, pe lîngă o activitate de producție desfășurată în bune condițiuni, decizii operative și eficiente pentru înlăturarea neajunsurilor, respectarea contractelor și a cooperărilor încheiate. Condițiile create, experiența și rezultatele bune obținute de întreprinderi atestă că îndeplinirea ritmică a planului la toți indicatorii poate fi înfăptuită de toate unitățile economice. Numai pe această cale poate fi asigurat un echilibru solid al planului, vor putea fi respectate corelațiile stabilite prin plan pentru fiecare perioadă, atît la nivel macroeconomic, cît și pentru fiecare produs în parte, unitate productivă, centrală, minister.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Angajamente pentru depășirea planului pe 1973 la parametrii maximali

ANALIZÎND posibilitățile și rezervele de care dispun, numeroase colective de întreprinderi își iau angajamente mobilizatoare, ca răspuns la chemările la întrecere făcute de unitățile industriale, de construcții, din agricultură și din alte ramuri ale economiei, pentru îndeplinirea și depășirea planului pe 1973 la parametrii maximali.

● UZINELE „INDUSTRIA SÎRMEI“-CÎMPIA TURZII.

— realizarea în acest an, peste nivelul maximal al planului, a 1000 tone oțel, 3600 tone sîrmă trefilate, 600 tone bare trase, 1000 tone electrozi de sudură, 2000 tone cabluri de tracțiune, 500 tone flux de sudură, 3000 km conductori electrici izolați; sarcinile de plan vor fi depășite cu 40 milioane lei la producția globală și cu 38 milioane lei la producția marfă; cheltuielile de producție vor fi reduse cu 2 milioane lei și se va realiza un beneficiu suplimentar de 5 milioane lei; se vor livra suplimentar la export produse în valoare de 500 000 lei valută etc.

● UZINA CHIMICĂ—ORĂȘTIE.

— depășirea planului producției globale industriale cu 7 milioane lei și a producției-marfă cu 5,5 milioane lei; creșterea productivității muncii cu 750 lei pe salariat; economii din reducerea prețului de cost în valoare de 600 000 lei și beneficii suplimentare de 600 000 lei; reducerea consumului de materii prime cu cel puțin 1%, astfel încît o zi pe trimestru să se lucreze din materii prime economisite etc.

● UZINA „RULMENTUL“—BRAȘOV.

— depășirea planului la producția marfă cu 2%, a planului fizic de rulmenți cu 50 000 bucăți și a planului la bile cu 50 tone; depășirea planului la export cu 1,7%; asimilarea a 50 noi tipuri de rulmenți destinați, în principal, fabricației autocamioanelor „Roman“ autoturismelor „Dacia-1300“ și exportului; executarea prin autoutilare a unor mașini-unelte și instalații în valoare de 20 milioane lei etc.

● COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE—SUCEAVA.

— depășirea planului producției globale industriale cu 10 milioane lei, a producției marfă cu 10 milioane lei; se vor obține peste prevederile planului 50 tone celuloză, 500 tone hîrtie, 1 milion bucăți saci de hîrtie, 50 tone pungi și 400 tone mucava; productivitatea muncii va fi depășită cu 500 lei pe salariat; volumul livrărilor va fi depășit cu 10 milioane lei, din care 500 000 lei valută la export devize libere; volumul beneficiilor va crește cu 1 milion lei.

● FABRICA DE CONFECȚII — BRĂILA.

— planul maximal la producția-marfă va fi depășit cu 25 milioane lei, la producția globală cu 10 milioane lei, iar la export cu 200 000 lei valută; față de realizările anului 1972, productivitatea muncii va marca o creștere de 16%; se vor realiza peste plan 30 de modele noi; prin reducerea consumurilor specifice se va realiza o economie de 60 000 ml țesături; livrarea, peste plan, la fondul pieței, de produse în valoare de 4 milioane lei.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Județul Bacău

DEZVOLTARE URBANISTICĂ

DEȘI NU SE POATE SPUNE că gradul actual de urbanizare din județ — caracterizat prin proporția populației orașelor — se situează la un nivel satisfăcător, reține în mod deosebit atenția saltul înregistrat în ultimii 25 de ani. Folosind datele unui interval de timp mai amplu — 60 ani (1912—1972), privind populația pe medii, se poate remarca creșterea accentuată a ritmului de urbanizare după anul 1948, determinat de complexul de factori calitativ noi, între care rolul hotărîtor l-a avut industrializarea socialistă.

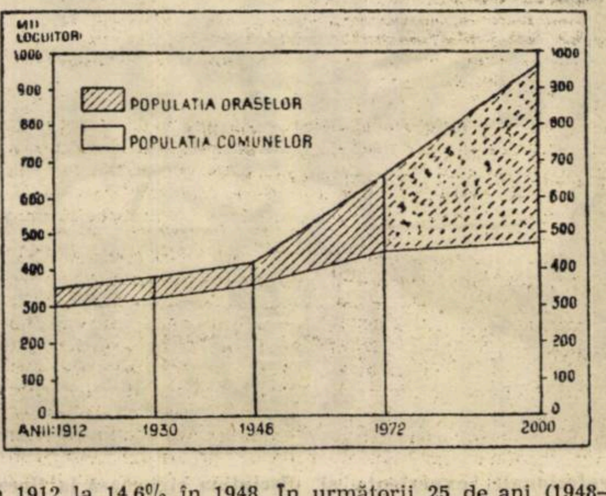

În intervalul de 36 ani cuprins între 1912 și 1948, la o creștere a numărului total al populației cu 20%, locuitorii orașelor au sporit cu 47%, iar ponderea acestora în total s-a modificat extrem de lent, de la 12% în 1912 la 14,6% în 1948. În următorii 25 de ani (1948—1972), la o creștere a numărului total al populației cu 60%, populația orașelor sporește de 3,3 ori, ajungînd să reprezinte la sfîrșitul anului 1972 circa 33% din total.

Sursa creșterii accelerate a populației urbane în anii socialismului a constituit-o atît fluxul migratoriu de la sat la oraș, impus de cerințele asigurării necesarului de forță de muncă pentru industrie și pentru alte ramuri, în continuă dezvoltare, cît și transformarea unor localități rurale în orașe (Comănești și Onești).

La sfîrșitul anului 1972, populația celor 7 orașe ale județului — Bacău, Buhuși, Moinești, Tg. Ocna, Slănic-Moldova, Comănești, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej —, a ajuns la peste 215 000 locuitori, iar calculele de prognoză indică dublarea acestui număr în jurul anului 1994. Una din problemele majore ale expansiunii urbane în ritm accelerat o constituie asigurarea spațiului de cazare și a celorlalte utilități necesare. Reține atenția în această privință faptul că în ultimii 22 de ani (1951—1972) au fost construite din fondurile statului aproape 24 000 apartamente și 2 900 apartamente din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție. Aceasta reprezintă practic un oraș nou de proporția a 100 000 locuitori, adică echivalentul spațiului de cazare pentru întreaga populație urbană a județului la nivelul anului 1955.

Iosif MÎRZAC
director
Direcția Județeană de Statistică-Bacău

capacități de producție

- ● Creşterea indicelui de utilizare a maşinilor şi utilajelor presupune:
- — asigurarea de cadre bine pregătite
- — folosirea integrală a timpului de lucru
- — eşalonarea judicioasă a planului
- — respectarea graficului de revizii şi reparaţii
- — organizarea optimă a producţiei
- — aplicarea unor tehnologii moderne
- ● Rezervele depistate cu prilejul recentei inventarieri a capacităţilor se cer din plin fructificate

CONCLUZIILE UNEI „RADIOGRAFII“ A MAŞINILOR ŞI UTILAJELOR

ANUL ACESTA, economia judeţului Prahova are de realizat, printre altele, o producţie-marfă industrială cu 1,8% mai mare decît în 1972, iar productivitatea muncii pe salariat urmează să crească cu 0,4%. La aceasta se adaugă angajamentul luat cu prilejul Conferinţei judeţene de partid de a da o producţie industrială suplimentară de 150 milioane lei. Realizările dobîndite în luna ianuarie 1973, atestă că sarcinile maximale stabilite pot fi nu numai îndeplinite, ci şi depăşite : **în această perioadă a fost obţinută o producţie marfă industrială suplimentară de peste 22 milioane lei, iar la export s-au livrat în plus produse în valoare de 5,7 milioane lei valută.**

Aceste succese se datoresc îndeosebi faptului că, în marea majoritate a întreprinderilor, colectivele de muncă au pus un accent mai mare pe valorificarea rezervelor existente, pe utilizarea mai din plin a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor.

ÎN VEDEREA înfăptuirii planului pe acest an la parametrii maximali, unele colective de muncă se străduiesc să dezvolte experienţa bună dobîndită în 1972. Aşa este cazul Uzinei de reparaţii — Ploieşti care în 1972 a atins un indice de utilizare al maşinilor-unelte de 81,5% (faţă de 74% cît realizase în anul precedent), Uzinei de reparaţii tractoare şi motoare grele — Poiana Cîmpina (un indice de 78,7%, faţă de 72,2%), Uzinei mecanică fină — Sinaia (indice 77,6% faţă de 68,4%) şi altele. Pe ce căi s-a izbutit să se mărească indicele de utilizare a maşinilor şi instalaţiilor şi să se obţină, pe această bază, un volum sporit de produse ?

Iată cîteva pe care le considerăm esenţiale :

- **asigurarea forţei de muncă, bine pregătite din punct de vedere profesional, la nivelul schimburilor programate pe grupe de maşini şi acordarea de asistenţă tehnică pe toate cele 3 schimburi ;**
- **respectarea întocmai a graficului de revizii şi reparaţii al utilajelor şi scurtarea duratei planificate a acestora, prin aprovizionarea ritmică cu piesele necesare;**
- **aplicarea şi generalizarea unor tehnologii moderne de înaltă productivitate** (turnarea în cochile, turnarea în materiale uşor fuzibile, forjarea în matriţe, aşchierea rapidă, tratarea cu curenţi de înaltă frecvenţă etc.), **precum şi utilizarea de diverse dispozitive pe maşini care fac posibilă ridicarea randamentelor, lucru simultan la mai multe maşini ş.a.**
- **organizarea mai bună a producţiei şi a muncii prin elaborarea şi aplicarea unor studii şi programe anuale şi de perspectivă privind utilizarea raţională a maşinilor şi utilajelor etc.**

Preocuparea pentru a folosi mai bine potenţialul de producţie din întreprinderile judeţului este ilustrată de altfel şi de dinamica, pe trimestre, obţinută în 1972, în ramura industriei construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor — aşa cum rezultă din tabelul nr. 1 :

Tabelul nr. 1

%

	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
Secţii de bază	71,1	71,5	72,5	74,3
Secţii auxiliare	60,0	59,4	61,8	64,0

Creşterile de la un trimestru la altul apar cu atît mai semnificative cu cît la nivelul anului trecut, mărirea cu 1% a indicelui de utilizare a maşinilor şi utilajelor, a însemnat pentru judeţ un spor de producţie globală industrială de 72,9 milioane lei.

În luna ianuarie a.c., ca urmare a aplicării unor complexe măsuri tehnico-organizatorice, o serie de întreprinderi au atins nivelul planificat privind indicii de utilizare pe 1973 (35%), iar altele nu sînt departe de acest obiectiv, aşa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	Realizat (secţii de bază) %	
	Anul 1972	ianuarie 1973
— Uzina de reparaţii utilaj petrolier Teleajen	76,2	81,9
— Uzina de reparaţii utilaj electric în petrol-Cîmpina	76,3	78,12
— Uzina de reparaţii Ploieşti	81,5	85,16

DACĂ ŢINEM SEAMA de progresul înregistrat în luna ianuarie 1973 faţă de întregul an 1972 de aceste unităţi, ca şi de altele, lucrurile se prezintă favorabil. Analizînd însă situaţia pe ansamblul ramurii din judeţ se desprinde faptul că anul trecut indicele de utilizare a maşinilor a fost cu mult sub posibilităţi. Iată cum s-a oglindit acest indice în structura fondului de timp maxim disponibil al maşinilor-unelte în 1972 faţă de 1971 (vezi tabelul nr. 3).

Aşa cum se desprinde din tabelul nr. 3, **fondul de timp neutilizat a fost mai mic în 1972 faţă de anul precedent ; dacă ţinem seama că el s-a ridicat totuşi la 27,6% din fondul de timp maxim disponibil rezultă că fiecare maşină nu a lucrat, în medie, 1980 ore.** Avînd un grad redus de utilizare a maşinilor, o serie de întreprinderi ca, de pildă, Uzina „Neptun“ — Cîmpina, Uzina „1 Mai“, Uzina de utilaj chimic, Întreprinderea „Flacăra“ din Ploieşti, au înregistrat anul trecut serioase rămîneri în urmă atît la producţia globală sau marfă, cît şi la realizarea unor sortimente. Iată o parte din cauzele care au generat această stare de lucruri.

NU în puţine unităţi industriale a stăruit anul trecut **tendinţa de a planifica pe luni şi, în cadrul acestora, pe decade, sarcini minime la început de perioadă, iar grosul producţiei în ultimele zile ale acesteia.** O asemenea practică nu poate să nu aibă implicaţii negative, în primul rînd, asupra folosirii tehnicii. Din păcate, această mentalitate n-a fost înlăturată nici în acest an.

În interesul utilizării mai din plin a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, este absolut necesar ca întreprinderile în cauză să planifice o eşalonare judicioasă a realizării sarcinilor de plan pe luni şi pe decade şi să ia măsuri corespunzătoare în acest sens.

O altă cauză a neutilizării la nivelul necesităţilor o constituie **lipsa de forţă de muncă şi, îndeosebi, a celei calificate,** cu toate că în acest domeniu se depun eforturi susţinute atît pe linia recrutării, cît şi pe linia pregătirii cadrelor. De exemplu, Uzina „Neptun“ — Cîmpina a avut nevoie în 1972 de 42 muncitori calificaţi din care 34 strungari ; la Uzina „1 Mai“ — Ploieşti a fost resimţită lipsa a circa 250 strungari şi 170 lăcătuşi.

În asemenea condiţii se pune problema de a utiliza cît mai judicios forţa de muncă existentă şi, mai ales, timpul de lucru. Faptele demonstrează însă că în 1972, s-a irosit în aceste uzine un important fond de timp de lucru, ca urmare a absenţelor nemotivate de la muncă, a învoirilor şi concediilor fără plată. Astfel, la Uzina „Neptun“ — Cîmpina s-au pierdut anul trecut 48 mii ore, ca urmare a absenţelor nemotivate, a învoirilor şi concediilor fără plată, iar la Uzina „1 Mai“ — Ploieşti 158 mii ore. Situaţia în prima lună din acest an marchează o oarecare îmbunătăţire în ce priveşte diminuarea lipsurilor de la serviciu, a învoirilor şi concediilor fără plată. Totuşi în multe locuri ca, de pildă, la Uzina mecanică Plopeni, Uzina mecanică — Cîmpina etc. au fost pierdute în luna ianuarie mii de ore.

Pentru a se evita pe viitor repetarea unor asemenea stări de fapt este necesar să fie luate măsuri atît pe linia respectării prevederilor Codului muncii, cît şi pe linia sădirii în conştiinţa fiecărui muncitor — ca urmare a unei intense munci politico-educative — a responsabilităţii pe care o are de a utiliza cît mai productiv timpul de lucru, pentru a spori productivitatea muncii, prin deservire corectă, zi de zi şi oră de oră, a utilajului.

Tabelul nr. 3

	1971	1972
Secţii de bază		
— Fond timp maxim disponibil	100,0	100,0
din care :		
— fond timp efectiv lucrat	72,1	72,4
— fond timp neutilizat total	27,9	27,6
din acestea :		
— schimburi neprogramate	21,2	18,9
— întreruperi accidentale total	6,7	8,7

ÎNTREŢINEREA **şi repararea în termen şi în bune condiţiuni a maşinilor** constituie un factor de prim ordin în utilizarea lor din plin. **„Este necesar** — a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 — **să se ia în toate unităţile de producţie măsuri ferme pentru întreţinerea maşinilor şi utilajelor, pentru revizuirea şi repararea lor la timp, reducîndu-se la minimum întreruperile neplanificate şi stagnările în producţie“.**

În unele întreprinderi din judeţ, ca de pildă la **Uzina de reparat utilaj electric în petrol din Cîmpina şi Uzina de mecanică fină — Sinaia, s-a introdus metoda ca micile defecţiuni intervenite la maşini să fie remediate de către cei ce le deservesc, fără să se mai aştepte mecanicii de întreţinere.** În acest fel, timpul de imobilizare este mai mic. Numai la Uzina de reparat utilaj electric în petrol, ca urmare a aplicării acestei iniţiative, timpul rezultat din întreruperi s-a redus în ultimul trimestru al anului precedent la 174 ore-maşini, în comparaţie cu celelalte 3 trimestre, în cadrul cărora media a fost de peste 350 ore-maşini.

În unele locuri timpul de folosire a utilajelor este afectat serios de **modul în care se asigură repararea lor.** De pildă, la Uzina „1 Mai“ — Ploieşti, invocîndu-se necesităţile producţiei, respectiv primatul îndeplinirii planului, unele utilaje nu se predau pentru a fi reparate la termene planificate. Această practică duce la o uzură prematură a unor piese sau subansamble şi, atunci cînd unele din acestea „cad“, timpul de reparaţie se prelungeşte mult peste cel prevăzut. În alte cazuri, reparaţiile nu sînt efectuate la un nivel corespunzător, ceea ce atrage după sine numeroase întreruperi accidentale în funcţionarea utilajelor. La Uzina de utilaj minier Filipeştii de Pădure (deşi în 1972 s-a obţinut un indice de utilizare de 79,8%), ponderea reparaţiilor accidentale a crescut de la 1,2% la 2,5%, iar la Întreprinderea „Flacăra“ din Ploieşti de la 1,5% la 4,8%.

DESIGUR, analizarea în profunzime în fiecare întreprindere a rezervelor ce le prezintă fiecare maşină şi utilaj, organizarea activităţii de aşa natură încît acestea să fie pe deplin valorificate, va face cu putinţă să se realizeze în 1973 pe această bază însemnate sporuri de producţie cu cheltuieli reduse. De altfel, în cursul lunilor ianuarie şi februarie a.c., a avut loc în fiecare unitate din judeţ inventarierea capacităţilor existente, depistarea celor nefolosite raţional şi stabilirea unor planuri de măsuri menite să asigure deplina lor utilizare. **S-a stabilit cu acelaşi prilej că prin ridicarea numai cu 1% a indicilor de utilizare a maşinilor şi utilajelor în acest an, lucru pe deplin posibil, se poate ajunge la obţinerea unui spor de producţie pe judeţ de peste 100 milioane de lei.**

Aşadar, principalul constă acum în înlăturarea neajunsurilor constatate, perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii în fiecare secţie şi atelier, introducerea şi extinderea de tehnologii cu randament ridicat, îmbunătăţirea planificării sarcinilor printr-o mai raţională repartizare pe trimestre, luni, decade şi zile, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă etc. — toate la un loc conducînd la valorificarea maximă a potenţialului disponibil al întreprinderilor pentru realizarea planului pe 1973 la parametrii maximali şi a cincinalului înainte de termen.

ec. Vasile ILIE
ec. Andrei PETRE

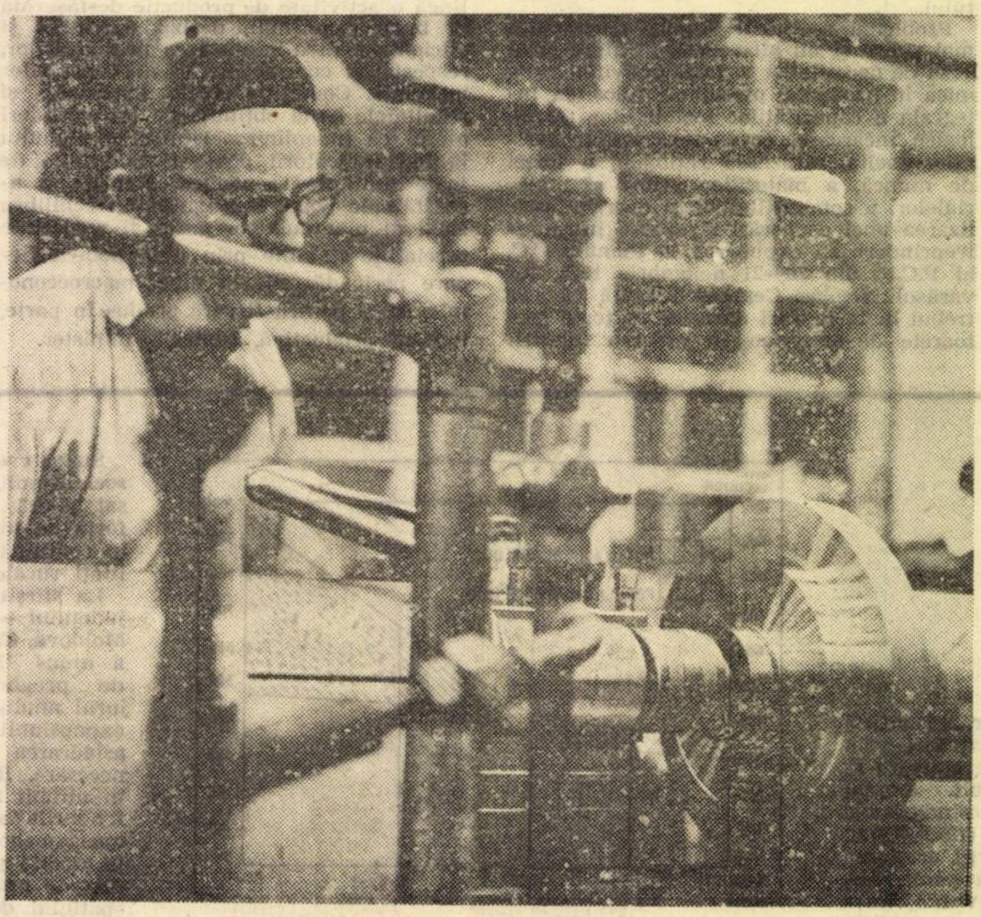

Cunoştinţele profesionale, experienţa şi disciplina riguroasă la fiecare loc de muncă — factor hotărîtor în utilizarea cu maximum de randament a maşinilor şi utilajelor

forța de muncă

● 1,9 — coeficientul mediu de schimburi pe total industrie, — un nivel care cere măsuri eficiente de creștere.

● Numai în industria Capitalei, depășirea cu 0,5 a coeficientului de schimburi s-ar solda cu o producție suplimentară de 1 miliard lei.

● Înainte de a recurge la noi angajări, maximum de atenție folosirii cadrelor existente.

Un sondaj în 10 întreprinderi constructoare de mașini

CUM EVOLUEAZĂ COEFICIENTUL DE SCHIMBURI?

ESTE BINE CUNOSCUT din documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 că pentru realizarea sarcinilor de plan în acest an, **este necesar să se asigure o încărcare maximă a mașinilor și utilajelor în toate cele 3 schimburi.** Practica dovedește de altfel că acolo unde există o preocupare susținută în această direcție se înregistrează și **indici sporiți de folosire a mașinilor și utilajelor.** Așa este cazul la Uzina „Rulmentul" din Brașov, unde indicii de utilizare a mașinilor se apropie de 95%; de asemenea, la tot mai multe unități din industria ușoară ca, de exemplu, „Postăvăria română", „Filatura românească de bumbac", I.I.S. „Dacia", „Fabrica de confecții și tricotaje" din București, „Industria textilă Lugoj" și altele, coeficientul de schimburi se apropie de 2,9. De altfel, examinînd datele la nivelul economiei naționale, se constată că în ultimii ani s-a înregistrat o evoluție ascendentă a coeficientului de schimburi, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Anii	secții bază	secții auxiliare
1969	2,04	1,63
1970	2,09	1,57
1971	2,15	1,72
1972	2,19	1,77

Este fără îndoială un pas serios făcut înainte pe drumul generalizării schimbului II și extinderii schimbului III — acțiune de o deosebită însemnătate pentru sporirea producției și productivității muncii, pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1973 la parametrii maximali. La o analiză mai amănunțită a nivelului coeficientului de schimburi se constată însă că rezultatele nu sînt nici pe departe satisfăcătoare. Faptul că **pe total industrie coeficientul mediu de schimburi se află la un nivel de 1,9 trebuie să îndemne la reflecții și, mai ales, la luarea de măsuri eficiente pe întreaga filieră: conduceri de întreprinderi, centrale industriale și ministere. Dintr-un calcul reiese că, de pildă, în industria Capitalei, numai prin creșterea coeficientului de schimburi cu 0,5, s-ar putea obține o producție suplimentară de peste 1 miliard de lei.**

ÎN DORINȚA de a cunoaște mai bine posibilitățile și, în același timp, obstacolele ce stau în calea organizării muncii în trei schimburi, a fost întreprins un sondaj în 10 întreprinderi din ministerele industriei constructoare de mașini. Iată tematica sondajului și răspunsurile primite:

1. Ce coeficient de schimburi s-a înregistrat la sfîrșitul anului 1972 în întreprinderea dv.?

● între 1,4—1,7 șase întreprinderi

● între 1,7—2 trei întreprinderi

● peste 2 o întreprindere

2. Cunoașteți sarcinile ce revin întreprinderii în 1973 privind folosirea judicioasă a utilajelor și creșterea coeficientului de schimburi? Considerați că le puteți îndeplini?

● DA — șapte întreprinderi.

● NU — trei întreprinderi

3. Care este problema cea mai dificilă de rezolvat în acest domeniu?

● Asigurarea forței de muncă — 6 întreprinderi

● Redistribuirea ei în întreprindere — 3 întreprinderi

● Asigurarea unei aprovizionări ritmice pentru ca încărcarea celor 3 schimburi să se facă uniform — o întreprindere.

4. Ce obstacole stau în calea asigurării forței de muncă necesare îmbunătățirii coeficientului de schimburi?

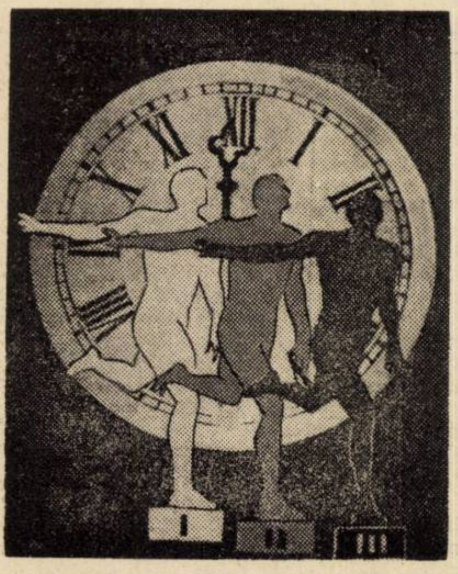

● 8 răspunsuri au vizat crearea unor condiții adecvate — cămine și cantine

● 2 au relevat lipsa unei corelări judicioase între planul forței de muncă și necesitățile reale.

Așadar, din sondajul întreprins se degajă că **principala problemă care se ridică în legătură cu mărirea coeficientului de schimb este asigurarea forței de muncă.** În fiecare întreprindere s-au întocmit de mai multă vreme planuri atît pentru folosirea mai eficientă a forței de muncă existente (prin stabilirea unui raport mai just între personalul direct productiv și cel auxiliar sau din aparatul tehnico-administrativ), cît și pentru recrutarea și pregătirea de noi cadre de muncitori.

Dintre unitățile testate numai la Uzina „Autobuzul" s-a înfăptuit ceea ce este prevăzut în plan în legătură cu asigurarea forței de muncă necesare, mai ales strungari și frezori. Aici s-a mers pe două căi; a) **prin atragerea și, mai ales, stabilizarea tinerilor** (îmbunătățirea climatului de muncă, încredințarea unor sarcini complexe și bine retribuite); b) **depistarea locurilor unde un muncitor poate să deservească mai multe mașini.** Rezultatul? În 1972 s-a ajuns aici la un coeficient de schimburi de 2,38, iar în prezent, 60 de freze și raboteze sînt deservite de numai 30 de muncitori. În acest an urmează să se obțină un coeficient de schimburi de 2,6—2,7.

La Uzina de mașini grele din București indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor au fost în 1972 de numai 1,7. Aici, însuși planul de producție din anul trecut a fost astfel fundamentat încît să asigure o încărcare a capacităților de producție abia în proporție de 75%. Singura explicație furnizată în scopul argumentării faptului că s-a realizat o slabă încărcare a mașinilor și utilajelor a fost lipsa forței de muncă.

Pentru 1973, ținînd seama de sarcinile de plan sporite ale uzinei față de anul trecut, se prevede realizarea unui coeficient de schimburi de 2,2 și un indice de utilizare a utilajelor de 85—86%. Ce se întreprinde în acest sens? S-au întocmit planuri minuțioase pentru pregătirea forței de muncă, aproape 700 de noi muncitori fiind prevăzuți să intre în acest an pe porțile uzinei. Ceea ce e mai greu de explicat este cum vor putea fi pregătiți muncitorii respectivi să intre în producție o parte încă din trimestrul I, iar alta în trimestrul II al acestui an, cînd la 10 ianuarie a.c. nu erau recrutați nici măcar o sută, iar cursurile de calificare au o durată minimă de 6 luni? Iată, deci, că în fața conducerii acestei întreprinderi se pune sarcina de a **accelera ritmul de recrutare a forței de muncă și de a organiza în așa fel cursurile de calificare încît majoritatea muncitorilor noi angajați să poată asimila în minimum de timp maximum de cunoștințe profesionale.**

Sînt multe aspecte care au ieșit la iveală cu ocazia testului făcut. De pildă, atît la Uzina de mașini grele, cît și la Uzina mecanică de material rulant — Grivița roșie, unii tineri, în loc să practice meseria aleasă, au preferat — și s-au încadrat — în alte locuri de muncă mai comode. În acest fel, în unele meserii se resimte lipsa de forță de muncă. Asemenea fenomene pot fi combătute, pe de o parte, **printr-o stimulare materială mai bună, iar pe de altă parte, printr-o intensă muncă educativă și politică desfășurată de organele de partid, U.T.C. și sindicat.** O asemenea tendință s-a manifestat și la Uzina „1 Mai"-Ploiești. Aici au fost depistați la diferite servicii și birouri nu mai puțin de 250 de frezori, strungari și rabotori. Organizația de partid, U.T.C. și comitetul sindicatului de aici, printr-o susținută muncă educativă, au reușit să redeștepte în ei pasiunea pentru meseria în care s-au pregătit inițial, să-i redea procesului de producție.

În lumina acestor situații considerăm că este necesar ca **în fiecare întreprindere să se întocmească studii amănunțite privind structura personalului, gradul de ocupare al fiecărui salariat, să se treacă la o normare judicioasă a muncii și apoi, în funcție de necesitățile reale, să se facă apel la forța de muncă suplimentară.**

LUCRUL ÎN TREI SCHIMBURI presupune — pe lîngă atragerea și calificarea forței de muncă necesare — și o **organizare superioară a producției și a muncii și depunerea unei activități mai intense pentru aplicarea și extinderea tehnologiei moderne.** La Uzina „Semănătoarea", bunăoară, 12 strunguri de mare gabarit sînt încărcate pe schimb peste limita maximă posibilă. Evident, aici este vorba de un „loc îngust". Pornind de la acest fapt ar fi cazul ca serviciul tehnologului șef să grăbească finalizarea analizei privind reperele care se pot realiza pe strunguri de gabarite mai mici, care au în prezent o încărcare mai redusă — de numai 76,9%.

Atît la „Semănătoarea", Fabrica de mașini-unelte din București, cît și la „Tehnometal"-Timișoara se impune tot mai mult **utilizarea tehnologiilor de grup** prin folosirea mașinilor automate și semiautomate, fapt ce creează posibilitatea repartizării mai bune a forței de muncă în toate cele 3 schimburi. Tot atît de important apare și **organizarea producției în flux în toate schimburile,** care ar conduce, de pildă, la Uzina metalurgică din Bacău, la obținerea unor rezultate pe măsura potențialului tehnic existent aici. Dar cu toate că uzina obține rezultate dintre cele mai slabe pe ramură, pînă acum nu s-a întreprins nimic eficient pentru ca atît în turnătorie, cît și în secțiile prelucrătoare, capacitățile de producție să fie folosite din plin.

Randamentul tuturor schimburilor depinde în mare măsură și de **calitatea asistenței tehnice.** Dacă în schimbul de dimineață pentru orice problemă tehnică se poate apela la un cadru cu competență tehnică, tehnicianul sau inginerul din secție, în schimbul II și mai ales în schimbul III acest lucru este lăsat mai ales pe seama maiștrilor sau o șefilor de echipă. Așa cum rezultă dintr-o analiză făcută de Comitetul municipal de partid București, dintre cadrele tehnice ce lucrează efectiv în producție, **88% din numărul inginerilor și 86% din numărul tehnicienilor își desfășoară activitatea în schimbul I.** Iată, de ce, considerăm salutară inițiativa unor uzine, cum ar fi „Autobuzul" sau Uzina de mașini grele din București de a asigura asistența tehnică în mod obligatoriu cu ingineri și tehnicieni, printr-o redistribuire judicioasă a acestor cadre din birouri în secțiile de producție. Această inițiativă trebuie preluată de către toate întreprinderile, deoarece — așa cum a dovedit practica — prin asigurarea unei asistențe tehnice de calitate, productivitatea muncii în schimbul III al acestor uzine a crescut cu aproape 20%.

ec. Aurel POPESCU

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Cameră de televiziune industrială

Prima cameră de televiziune industrială românească a fost realizată de Uzinele „Electronica", în colaborare cu cercetătorii de la catedra de electronică aplicată a Institutului Politehnic din Capitală. Avînd la bază o concepție originală, camera de televiziune a fost fabricată prin folosirea în exclusivitate a dispozitivelor semiconductoare de producție indigenă. Concomitent s-au executat și monitoarele TV pentru deservirea acestei camere de luat vederi, care are o largă utilizare atît în urmărirea și comandarea diverselor procese industriale, cît și în supravegherea magazinelor, dirijarea circulației. De asemenea trebuie subliniat rolul lor în mai strînsa legare a învățămîntului de practica în producție.

● Mașină de facturat recomandate

Centrul de cercetări și proiectări al Uzinei de mecanică fină-București este autorul unei mașini automate care facturează scrisori recomandate, le sortează și eliberează chitanțele, ușurînd mult munca oficianților poștali. Randamentul mașinii — 5000 recomandate pe oră.

● Taluzare mecanizată

O originală instalație de taluzare a fost realizată la Întreprinderea de construcții forestiere din Rîmnicu Vîlcea. Atașată unui buldozer obișnuit, noua instalație execută în întregime mecanizat operațiunea de taluzare, înlocuind un mare volum de muncă manuală. Experimentat pe mai multe șantiere, echipamentul a dat rezultate bune. În plus sporirea cu 15% a randamentului la utilizarea buldozerelor.

● Noile compresoare — capacitate ridicată, greutate redusă

Uzina „Timpuri Noi" din Capitală a asimilat recent trei tipuri de compresoare destinate să furnizeze aer comprimat pentru diferite instalații pneumatice folosite în exploatările petroliere, vopsitorii și pentru diferite instalații de automatizare. Noile produse — electrocompresoarele EC — 1 și EC — 1,5 au o greutate mai redusă decît a electrocompresorului tip CT 8088-00 și dispun de un dublu sistem de reglare a debitului (pneumatică și electropneumatică) în funcție de consum. Cel de-al treilea tip — compresorul 1 C-350, produce aer comprimat la două trepte de presiune cu un debit de 200—260 litri/minut, adevărată performanță pentru greutatea sa redusă (30 kilograme, față de 41,5 kilograme cît aveau celelalte compresoare românești de acest tip).

● Îngrășăminte — încă 12 sortimente

Combinatul chimic de la Craiova a pregătit 12 noi sortimente de îngrășăminte minerale care urmează să fie introduse în producție curentă. Ele răspund cerințelor speciale ale legumicultorilor, fiind destinate îndeosebi pentru folosire în sere sau pe terenurile nisipoase, pe cele irigate, precum și în pomicultură. Prin asimilarea noilor produse, numărul sortimentelor înscrise în nomenclatorul de fabricație al combinatului craiovean se apropie de 50.

● „Netex" — textile nețesute

Fabrica de textile nețesute „Netex" din Bistrița își diversifică continuu producția. De cînd a intrat în funcțiune (aproape un an) a asimilat 24 de sortimente noi. Între acestea se numără vata termosudabilă folosită la diferite izolații fonice și termice, suportul textil pentru materiale hidroizolante necesare construcțiilor, vata de tapițerie. Recent, a fost asimilată și producția suportului textil pentru piele artificială, fiind în curs de realizare un material textil special pentru autoturismele românești

● La **Întreprinderea mecanică din Roman** — singura unitate din țară furnizoare de mașini-unelte pentru industria forestieră — se fac ample lucrări de extindere a spațiilor de producție. Se află în stadiul final de execuție o modernă **turnătorie de fontă.** În alte hale — aflate acum în construcție — se vor realiza **strunguri carusel** și **subansamble** necesare întregii producții de strunguri din țară.

finanțe

Pentru ca buturuga mică să nu răstoarne carul mare

DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE PIESE DE SCHIMB

ORGANIZAREA sistemului de producere, aprovizionare și gospodărire a pieselor de schimb constituie, fără îndoială, o problemă majoră și de mare actualitate căreia, așa după cum se știe, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a acordat importanță atît la Consfătuirea de lucru care a avut loc la Comitetul Central al P.C.R. în zilele de 7 și 8 septembrie 1972, cît și la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972. Dacă avem în vedere ritmul susținut al producției, dezvoltarea și diversificarea ramurilor economiei naționale, înzestrarea, reutilarea și modernizarea unităților economice productive, necesitatea utilizării integrale și cu înaltă eficiență a capacităților de producție, a tuturor mijloacelor, mașinilor și uneltelor, avem imaginea importanței pieselor de schimb.

Ancheta realizată de revista „Viața economică" și publicată în nr. 46 din noiembrie 1972, a scos în evidență multitudinea preocupărilor unor cadre de specialitate din diferite domenii de activitate, dar avînd același țel : îmbunătățirea planificării producției și aprovizionării cu piese de schimb. În cadrul anchetei s-au reliefat direcțiile principale unde trebuie acționat, s-au făcut propuneri vizînd laturile cantitative și calitative la nivelul economiei și al unor organisme de specialitate, al întreprinderilor și secțiilor.

Rezultă, ca un imperativ, necesitatea perfecționării reglementărilor în vigoare în această materie care, potrivit practicii introduse la noi, va avea la bază sugestiile unor cadre care lucrează nemijlocit în acest domeniu.

Fără îndoială, un accent deosebit trebuie pus pe dimensionarea necesarului de piese de schimb în raport cu nevoile ramurilor economiei naționale, pornind de la sarcina de a utiliza în condiții tot mai bune capacitățile de producție, utilajele, de a asigura întreținerea și repararea utilajelor la timp și cu eforturi materiale și bănești minime.

Este cunoscut că, pînă în prezent, stabilirea necesarului de aprovizionat la piese de schimb, care constituie și baza de calcul a normativului mijloacelor circulante, se făcea valoric, într-o sumă globală, fără ca aceasta să rezulte din cunoașterea cantităților de aprovizionat pe număr de repere. O asemenea metodologie nu mai corespunde cerințelor economice de planificare, deoarece, odată cu creșterea și diversificarea fondurilor fixe, necesarul de aprovizionat anual este mai greu de stabilit, iar unitățile nou intrate în funcțiune nu au experiența necesară și întocmesc propuneri fără a avea criterii științifice de calcul.

Problema dimensionării pe baze științifice a necesarului de piese de schimb, a asigurării permanente a acestora pentru necesitățile producției, capătă o importanță deosebită dacă ținem seama de creșterile înregistrate,de la un an la altul, de valoarea fondurilor fixe ca urmare a intrării în funcțiune a noilor obiective industriale. Edificator în această privință este și volumul important al pieselor de schimb față de valoarea fondurilor fixe.

- **Norme tehnice de consum și de stoc pentru fiecare reper.**
- **O sursă insuficient valorificată : recondiționarea.**

După datele de evidență, la 30 septembrie 1972, numai în industria republicană volumul normat al acestora reprezenta 1,15% din valoarea de inventar a fondurilor fixe. În cadrul unităților mari, ca de exemplu la Combinatul siderurgic Galați și Combinatul siderurgic Reșița, volumul normat al pieselor de schimb față de valoarea fondurilor fixe depășește media pe ramură, fiind de 2,34% și respectiv 1,93%. Aceste cifre ilustrează, destul de convingător, necesitatea măsurilor hotărîte care mai trebuie luate în vederea asigurării bazei materiale și aprovizionării la timp cu piese de schimb, precum și necesitatea asigurării pe baze științifice a unor stocuri de rezervă pentru funcționarea neîntreruptă a mașinilor și utilajelor.

Cu toate că producția pieselor de schimb sporește an de an, ea nu acoperă, în toate cazurile, în întregime nevoile sectoarelor economiei naționale, fapt care afectează atît întreținerea cît și repararea unor utilaje la termenele stabilite și constituie o cauză care duce la menținerea utilajelor pe perioade mai lungi în stare de nefuncționare, cu toate implicațiile nefavorabile ce decurg din asemenea situații. Realizarea sarcinilor de plan pe anul 1972 a continuat să fie influențată negativ de întreruperi în funcționarea unor utilaje și instalații ca urmare a defecțiunilor ce au avut loc la unele unități, cum sînt : Combinatul siderurgic Galați, Uzinele metalurgice de metale neferoase Baia-Mare, combinatele chimice de la Turnu-Măgurele, Craiova, Victoria, Rîmnicu-Vîlcea, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Tg. Jiu etc.

Măsurile prevăzute și aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 cu privire la nominalizarea întregii producții; creează condițiile necesare de întocmire a planului de aprovizionare cu piese de schimb pînă la ultimul reper. Aceasta va înlesni corelarea necesarului de piese de schimb cu producția și va crea cadrul necesar pentru trecerea la planificarea acestora după criterii științifice în toate sectoarele economiei.

Problema centrală care se pune în toate sectoarele economice este, după părerea noastră, fundamentarea pe baze științifice a necesarului de piese de schimb pentru desfășurarea neîntreruptă a procesului de producție, indiferent dacă aceste piese de schimb se asigură din producția internă sau de la alți furnizori. Acest lucru reclamă nominalizarea necesarului de aprovizionat pentru fiecare reper de piese de schimb care se utilizează la întreținerea și reparațiile mașinilor și utilajelor. Realizarea acestei măsuri impune, după părerea noastră, ca o necesitate obiectivă, elaborarea de norme tehnice de consum și de stoc, în toate sectoarele, pentru fiecare reper de piese de schimb. Existența unor norme tehnice de întreținere, de consum, și de stoc va permite totodată și fundamentarea cantitativă și valorică a stocurilor normate ce se finanțează anual. **Necesarul de consum pentru fiecare reper de piese de schimb sau pentru stocurile permanente ce urmează a fi constituite în vederea asigurării desfășurării neîntrerupte a procesului de producție ar putea fi stabilite la 100 de mașini sau utilaje de același tip, sau 100 de reparații.**

Elaborarea normelor de consum și a nomenclatoarelor de piese de schimb au o deosebită importanță, atît pentru consumatori, cît și pentru furnizori. Toți factorii interesați, în special consumatorii, vor cunoaște precis piesele de schimb pe care le execută furnizorii. Pe baza normei de consum, beneficiarii vor avea posibilitatea să evalueze corect necesarul și să-și calculeze consumul pentru reparațiile curente și capitale, evitîndu-se ca pentru anumite repere necesarul de producție să depășească cu mult normativul, iar în alte cazuri să lipsească. În acest sens, datele de evidență la 30 septembrie 1972 pe întreaga industrie republicană sînt elocvente, întrucît stocurile existente la piese de schimb depășesc normativul mijloacelor circulante aproape cu 9,2%, cu toate că, în unele sectoare de producție este reclamată lipsa reperelor de piese de schimb.

Introducerea normelor tehnice de consum și de stoc va duce, după părerea noastră, la întărirea răspunderii organelor de aprovizionare, a celor tehnice și financiare, care vor fi în măsură să întocmească corect planurile de aprovizionare, prevenind formarea de stocuri supranormative. În același timp, se va crea cadrul necesar pentru efectuarea unor analize pe bază de date fundamentate, scoțînd în evidență piesele de schimb aprovizionate peste necesarul de producție și care imobilizează nejustificat valori materiale.

Necesarul de piese de schimb ar putea fi satisfăcut, iar producția de piese de schimb ar putea fi sporită prin recondiționarea unor repere atît în cadrul unităților care execută reparații, cît și la cele furnizoare de piese de schimb. Acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb nu este promovată de unele întreprinderi de reparații și producătoare de piese de schimb deoarece le dezavantajează mai ales sub aspectul îndeplinirii indicatorului de productivitate a muncii, datorită unui consum mai ridicat de manoperă în comparație cu raportarea unei valori relativ mici a reparării acestora. În sectoarele în care se face recondiționarea pieselor de schimb s-au obținut rezultate corespunzătoare, atît în ce privește reducerea imobilizării mijloacelor de reparație, cît și în ce privește economicitatea acestora. În cadrul sectorului căi ferate s-au constituit stocuri de piese de schimb, la unele repere principale, direct în atelierele de reparație (depouri și uzine de reparat), măsură care considerăm că ar putea fi extinsă și în alte sectoare ale economiei naționale pentru reducerea stagnărilor neplanificate.

Pentru a promova recondiționarea pieselor de schimb ar trebui perfecționate formele de stimulare, avîndu-se în vedere avantajele obținute prin repararea pieselor de schimb proprii și ale beneficiarilor. Considerăm că această problemă privește și formele de cointeresare pentru uzinele care livrează produse complete în paralel cu piesele de schimb, întrucît actuala reglementare, potrivit căreia producția de piese de schimb se raportează cu un spor de 50% la producția globală, nu este îndeajuns de mobilizatoare pentru producătorii respectivi. Ar fi indicat să se mărească acest procent, să fie extinsă și stimulată inițiativa pentru asimilarea unui număr cît mai mare de repere din producția internă sau din import.

În cadrul măsurilor ce trebuie luate pe această linie, considerăm că ar fi util să se analizeze și posibilitatea îmbunătățirii sistemului actual de aprovizionare. **Piesele de schimb de primă dotare și cele de importanță deosebită în funcționarea utilajelor să se constituie centralizat la nivelul centralelor sau la întreprinderile cu pondere mare în cadrul acestora.** Repartizarea lor la toate întreprinderile mărește, după părerea noastră, în mod nejustificat, stocurile și nu dă posibilitatea coordonării unitare în cadrul sectoarelor economice a consumului pieselor de schimb.

În contextul preocupărilor de față, subliniem obligațiile și răspunderile ce revin ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru dimensionarea și gospodărirea fondurilor materiale și bănești de care dispun, în spiritul Legii finanțelor care se aplică de la 1 ianuarie a.c. Conducătorul fiecărei unități răspunde, față de stat și de colectivul de salariați, de asigurarea integrității avutului obștesc și buna gospodărire a resurselor materiale și bănești, de îndeplinirea integrală și la timp a sarcinilor de plan, de accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și prevenirea formării de stocuri peste necesar, precum și de disciplina de plan, contractuală și financiară.

V. GHEORGHIU
director general
în Ministerul Finanțelor

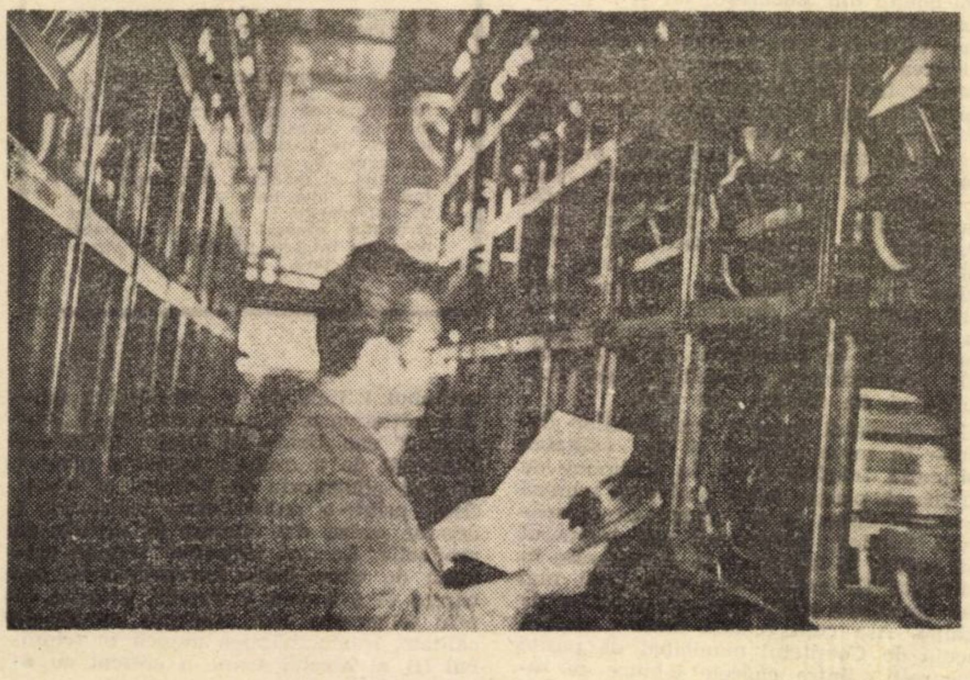

„Panoplia" uzinei

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Din nou despre autosifon

DUPĂ cum se știe, în aproape toate țările mari producătoare și consumatoare de vin, apa gazoasă constituie un adjuvant important. În țări ca Franța, Italia, Spania și altele, principala apă carbogazoasă folosită în consum este apa minerală cu conținut carbogazos natural. În țara noastră, principala apă carbogazoasă folosită curent nu o constituie cea cu conținut carbogazos natural, ci cea pe bază de bioxid de carbon. Astfel, potrivit unei anchete efectuate de Laboratorul de marketing din Timișoara, circa 75% din familiile cercetate au declarat că apa carbogazoasă intră permanent în consumul lor curent. Din acestea însă, numai 30% folosesc apa minerală, restul de 70% fiind consumatoare de sifon .

Deși de mai mulți ani alături de sifonul clasic din sticlă a apărut autosifonul cu capsule de bioxid de carbon, ponderea consumului de sifon provenit din butelii de sticlă este încă foarte mare, respectiv aproape 50%. Faptul că autosifonul pe bază de capsule este puternic concurat încă de sifonul clasic are multiple explicații, pe care ancheta citată le-a pus pregnant în evidență. Astfel, deși circa 85% din cei chestionați au recunoscut utilitatea autosifonului într-o gospodărie, numai 36% din consumatorii de ape carbogazoase îl folosesc.

Așadar, deși există o piață potențială foarte largă pentru extinderea vînzărilor de autosifoane, datorită atît unor deficiențe constructive cît și calității capsulelor, nu în toate cazurile corespunzătoare, autosifonul apare, oarecum, compromis în fața consumatorilor. De fapt, statisticile atestă un declin al vînzărilor de autosifoane, justificat în bună parte prin cele evidențiate mai sus. Acțiunile de urmărire a comportamentului acestui produs pe piață ca și serviciile post-vînzare nu au făcut pînă acum obiectul unor cercetări sistematice din partea producătorilor sau organizațiilor comerciale. Rezultatele anchetei efectuate de Laboratorul de marketing din Timișoara ar trebui să constituie, de aceea, un imbold pentru declanșarea unor acțiuni de marketing în scopul revitalizării acestui segment de piață.

ternă", resimțite în întreaga Europă occidentală și, în special, în anumite țări ca, de pildă, R.F.G. sau Elveția. Se cuvine a arăta, în acest sens, că asemenea mișcări speculative creează în țările către care se îndreaptă, excedente uneori exorbitante ale balanței de plăți, punînd autoritățile în fața dilemei : acceptarea tendințelor inflaționiste (cu alte cuvinte compromiterea echilibrului economic intern și înrăutățirea climatului social) sau revalorizarea monedei (cu alte cuvinte compromiterea pe termen lung a competitivității externe a produselor proprii). Desigur, nu ar putea fi apreciat drept întîmplător faptul că o țară ca R.F.G. — considerată pînă nu de mult o „oază" a stabilității prețurilor — cunoaște astăzi, după ce a fost lovită în trei-patru rînduri de puternice valuri speculative (în valoare totală de cîteva zeci de miliarde dolari), unul dintre cele mai ridicate ritmuri inflaționiste din lumea occidentală, deși a procedat în decurs de numai doi ani la două revalorizări, precedate ambele de introducerea unor cursuri fluctuante ale mărcii vest-germane. Statisticile arată că în R.F.G., în timp ce ritmul inflaționist mediu anual a fost în perioada 1960—1969 de 2,8%, în 1970, cînd au început să se simtă efectele inflaționiste ale primelor mari valuri speculative, acest ritm a ajuns la 4,5% pentru ca în 1971 să crească la 5,1%, iar în 1972 la 5,2%. Elveția cunoaște o situație asemănătoare. După aproape un secol de stabilitate a francului, a fost nevoie ca moneda să fie revalorizată iar, de curînd, să i se impună un regim „fluctuant", în vreme ce ritmul inflaționist pe piața internă a ajuns în 1971 la peste 5%, iar în 1972 la peste 6%, față de media anuală de 3,6%, din perioada 1960—1970.

Mișcările speculative nu au atins numai aceste două țări. Efectele lor negative sînt resimțite și în altele. Și nu e nevoie pentru aceasta de miliarde de dolari, — în special în cazul anumitor țări mai mici. Intrările acestor capitaluri în diverse țări au devenit cu atît mai nedorite în ultimul timp, cînd majoritatea statelor occidentale s-au aflat în plină campanie antiinflaționistă. Căci efectul inflaționist al acestor mișcări speculative de capitaluri nu trebuie apreciat numai în măsura în care ele „creează" inflație, ci și în măsura în care ele compromit programe antiinflaționiste (implicînd limitări ale masei monetare, restricții asupra creditului, scumpirea dobînzilor etc.). În fond, masa de dolari din străinătate este principala sursă a pieței eurodevizelor, pe care sînt vehiculate sume ce depășesc, în general, cuantumul masei monetare din fiecare țară vest-europeană, și care constituie o piață de capitaluri paralelă celor naționale, ce scapă controlului autorităților statale, mișcările din cadrul ei putînd pune sub semnul incertitudinii și chiar compromite atingerea diferitelor obiective urmărite în politica economică a unor țări.

Studiul O.C.D.E., citat anterior, constată că „în general, concluzia care se degajă este aceea că fenomenul inflaționist actual are origini mai degrabă interne decît externe", dar faptul că s-a observat în ultimii ani „un sincronism mult mai net între mișcările prețurilor din diferite țări decît între schimbările în intensitatea cererii interne din aceste țări", „ridică problema dacă generalizarea puseului inflaționist actual nu poate fi atribuită unor cauze externe comune".

Într-adevăr, cauzele inflației — așa după cum de altfel am și arătat — sînt, în primul rînd, de ordin intern. Dar modul specific de mișcare al inflației în perioada actuală — respectiv caracterul permanent, neîntrerupt al creșterii inflaționiste a prețurilor, accelerarea inflației în ultimii ani, generalizarea ei la scara întregii economii occidentale, precum și persistența acesteia în ciuda ofensivei antiinflaționiste — este legat, într-o măsură importantă, de principalul factor „exterior" : accentuarea crizei sistemului valutar occidental.

Ilie ȘERBĂNESCU

---

1) O.C.D.E. : „Les politiques actuelles de lutte contre l'inflation", juin. 1971 („Politicile actuale de luptă contra inflației", iunie 1971 — vezi **„Problèmes Economiques"**, nr. 1227).

2) Emil Küng : „Le dollar doit-il et peut-il être remplacé par des droit de tirage speciaux ?" („Trebuie și poate fi dolarul înlocuit de drepturile speciale de tragere ?" — în **Bulletin du Credit Suisse**, aprilie — mai 1971).

3) Hans Roeper : „Droht eine neue Weltwirtschaftskrise ?" („Amenință oare o nouă criză economică mondială ?" — în **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, 4 septembrie 1971.

4) „Le professeur Triffin lance un appel à la négociation urgente d'un nouveau système monétaire international" și „Il trace les grandes lignes de la solution". („Profesorul Triffin lansează un apel la negocierea urgentă a unui nou sistem monetar internațional" și „El trasează marile direcții ale soluției" — în **l'Echo de la Bourse**, Bruxelles, 25, 26, 27 martie 1972 — textul conferinței ținute la 24 martie.

Mic lexicon monetar

PARITATE METALICA — echivalență între două monede care se stabilește prin compararea conținutului aur al unităților monetare respective. Fixitatea parităților a fost inscrisă ca principiu al actualului sistem monetar interoccidental.

PARITATE VALUTARA — în conformitate cu statutul F.M.I., o monedă națională poate fi definită nu numai în raport cu aurul, ci și în raport cu dolarul S.U.A. În acest caz unitatea monetară nu mai are stabilit un conținut aur, ci un raport valoric față de dolar, fixat prin legea monetară.

CURS OFICIAL — sinonim cu paritatea. Cursul oficial este fixat în funcție de conținutul aur al valutelor comparate. Pe cînd paritatea este o noțiune abstractă, definitorie, cursul oficial este o noțiune utilizată în activitatea economică.

DEVALORIZARE — reducerea conținutului aur al unității monetare.

REVALORIZARE — Creșterea conținutului aur al unității monetare.

CURS FLUCTUANT — Banca Centrală a unei țări cu monedă convertibilă poate renunța în principiu să intervină pe piețele valutare pentru a menține cursul monedei în apropiere de cursul oficial. În acest caz moneda „fluctuează" liber, în funcție de cerere și ofertă și cursul poate evolua cu mult deasupra sau sub paritate.

MARJA DE FLUCTUAȚIE — pe baza hotărîrilor F.M.I. din decembrie 1971, cursul valutar al monedelor convertibile poate să varieze pe piață într-o limită de 2,25% sub sau peste paritate. Acest procentaj a fost stabilit în 1972 la 1,125% pentru monedele țărilor din Piața comună. Fiecare bancă centrală are obligația să mențină cursul monedei naționale între aceste limite (în afara cazului în care se decide adoptarea unui curs fluctuant). Pentru a menține moneda sa între aceste limite de fluctuație autorizată, fiecare bancă centrală cumpără sau vinde propria sa monedă pe piață, fie pe dolari, cum se întîmplă cel mai des, fie pe aur, așa cum au făcut mult timp după război Statele Unite.

D.S.T. (drepturile speciale de tragere), sînt o monedă de cont emisă de F.M.I. începînd din ianuarie 1970, pentru completarea lichidităților internaționale. O unitate D.S.T. este definită în aur, avînd același conținut ca dolarul dinainte de devalorizarea din 1971. Din 1970, au fost emise D.S.T. în valoare de 9,5 miliarde dolari S.U.A.

Din istoria dolarului

2 aprilie 1792 — Congresul stabilește valoarea dolarului (cuvîntul derivă din germanul „Thaler" care desemna în fostele colonii britanice din America moneda spaniolă de un peso) — la 1,60377 grame de aur fin sau 24,057 grame de argint.

31 ianuarie 1934 — dolarul este devalorizat și prețul aurului trece de la 20,66 dolari la 35 dolari uncia.

15 august 1971 — convertibilitatea dolarului în aur este suspendată.

18 decembrie 1971 — dolarul este devalorizat cu 8,57% față de aur în cadrul unei realinieri generale a monedelor și prețul oficial al aurului este stabilit la 38 dolari uncia.

8 mai 1972 — Congresul SUA aprobă devalorizarea dolarului, care devine oficială.

12 februarie 1973 — dolarul este din nou devalorizat — cu 10% — și prețul oficial al aurului trece la 42,33 dolari uncia.

CONSULTAȚII

CORELAȚIA DINTRE PRODUCȚIA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE ȘI PRODUCȚIA BUNURILOR DE CONSUM

Unitatea dialectică a celor două subdiviziuni

Desfășurarea normală a procesului de reproducție are drept premisă fundamentală existența mijloacelor de producție într-un volum și de o structură bine determinate. Nu este posibilă, de exemplu, producerea de automobile fără ca în prealabil să se fi obținut metalul, textilele, masele plastice etc., din care sînt prelucrate apoi toate părțile componente ale automobilelor ; pentru prelucrarea acestor materii prime și pentru producerea de automobile sînt necesare mașini și utilaje corespunzătoare, a căror producere necesită, de asemenea, materii prime și mașini. Această cerință este cu atît mai mult valabilă în condițiile reproducției lărgite, cînd trebuie create mijloace de producție atît pentru înlocuirea celor consumate, cît și pentru asigurarea acumulării, a extinderii proporțiilor producției : „Pentru a lărgi producția (pentru „a acumula" în accepția strictă a cuvîntului) — sublinia V. I. Lenin — trebuie produse **mai intîi** mijloace de producție ... [1]). Legătura menționată, cu caracter de legitate, decurge nemijlocit din caracterul **prioritar** si **determinant** al producției în raport cu consumul, ca exprimînd în primul rînd un raport **calitativ** esențial, atît **cronologic**, cît și **funcțional** al producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum.

Producția mijloacelor de producție este indisolubil legată de producția bunurilor de consum : pe de o parte, pentru că ea mijlocește reproducția forței de muncă, fără de care nu este posibilă producerea bunurilor materiale ; pe de altă parte, producția bunurilor de consum constituie, în esență, **finalitatea** producției mijloacelor de producție. Prin urmare, aceste două subdiviziuni ale producției socialiste nu trebuie să ne apară ca sectoare paralele ; ele nu pot să fie contrapuse întrucît formează o **unitate dialectică, două laturi inseparabile ale producției materiale unitare.**

Această legătură reciprocă între cele două sectoare are, însă, nu numai o determinare calitativă, ci și una **cantitativă.** Ea se concretizează în faptul că, pentru a produce o masă determinantă de bunuri de consum, este necesară o anumită cantitate de mijloace de producție, care depinde atît de masa bunurilor de consum ce se cer create, cît și de consumul de mijloace de producție pe unitatea de produs. Și invers, pentru producerea unei cantități determinate de mijloace de producție este necesară, în afara altor condiții, și de existența unui anumit număr de muncitori ocupați în prima subdiviziune și prin urmare, o cantitate determinată de bunuri de consum.

Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție — lege a reproducției lărgite

Rezultă, așadar, că pentru reproducția socialistă lărgită cea mai importantă proporție a producției produsului social o reprezintă corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum. Această corelație are ca premisă de realizare creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum. Din schemele marxiste ale reproducției rezultă că pentru a se asigura baza materială a reproducției lărgite, este necesar ca sectorul I să producă o masă de mijloace de producție care să depășească suma fondului de înlocuire din ambele sectoare.

Această cerință poate fi exprimată prin următoarele inegalități :

$$(v_1 + p_1) > c_2$$
$$(c_1 + v_1 + p_1) > c_1 + c_2$$
$$(v_1 + p_1) + (v_2 + p_2) > c_2 + v_2 + p_2$$

Care trebuie să fie mărimea absolută a diferenței între cele două părți ale inegalităților ? Cu alte cuvinte $v_1 + p_1 - c_2 = ?$ Continuînd analiza, rezultă că posibilitatea reproducției lărgite este dată de **sporul mijloacelor de producție pe care le furnizează prima subdiviziune.** Acest surplus de mijloace de producție își are izvorul în plusprodusul primei subdiviziuni. Prin urmare $(v_1 + p_1) - c_2$ este egal cu suma plusprodusului care este repartizat pentru lărgirea mijloacelor de producție în funcțiune, cu alte cuvinte pentru acumulare productivă în întreaga producție socială — $q^c p$ (q^c — rata acumulării productive).

Sistemul general al egalităților care exprimă condițiile reproducției lărgite, poate fi atunci reprezentat în modul următor :

$$v_2 + p_1 - c_2 = \Delta Q_1 = \Delta c^1 = q^0_1 \; p_1 + \Delta p^0_1 \; (1 - q^0_1) = \frac{q_1 p_1 K_1}{K_1 + 1} \times \frac{q_2 p_2 K_2}{K_2 + 1} = q^c p$$

Acest sistem de ecuații în care Q reprezintă produsul global, iar K — compoziția organică exprimă în fapt condiția principală a proporționalității reproducției lărgite : devansarea valorii mijloacelor de producție consumate (fondul de înlocuire) din sectorul II de către valoarea nou creată sau produsul net $(v + p)$ din subdiviziunea I trebuie să fie egală cu sporul producției acestei subdiviziuni necesar măririi mijloacelor de producție din ambele subdiviziuni. Această devansare corespunde acelei părți din plusprodusul ambelor subdiviziuni care este utilizată pentru mărirea mijloacelor de producție în funcțiune (p_{1c} și p_{2c}) ; la scara întregii producții sociale aceasta corespunde acumulării praductive ($q^c p$).

Necesitatea acestei corelații a fost subliniată de către K. Marx, care (chiar dacă în schemele sale nu s-a ocupat de creșterea cu precădere) arată că în „condițiile creșterii capitalului constant crește și masa relativă a muncii totale folosite pentru reproducția lui ..." Aceasta înseamnă, menționa mai departe Marx, că o parte relativ mai mare din masa muncitorilor este ocupată cu reproducția mijloacelor de producție, a mașinilor și utilajelor, a mijloacelor de transport și comunicație etc. [2]).

În analiza acestei probleme trebuie pornit în primul rînd de la condițiile **materiale** care determină ritmul și proporțiile reproducției lărgite (fără a neglija, desigur, pe cele de ordin social-politic și economic) ; or, acestea sînt date de nivelul dezvoltării științei și tehnicii și de gradul aplicabilității lor în producție.

Cercetarea reproducției arată că factorul care condiționează în mod hotărîtor necesitatea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție, îl constituie progresul tehnic. **„Tot sensul și toată semnificația**

acestei legi a creşterii mai rapide a mijloacelor de producţie — sublinia V. I. Lenin dezvăluind conţinutul legii creşterii cu precădere — **constă tocmai în faptul că înlocuirea muncii manuale prin munca maşinilor şi în general progresul tehnicii în condiţiile industriei mecanizate, necesită o dezvoltare mai intensă a industriei carbonifere şi a industriei fierului, aceste adevărate „mijloace de producţie în vederea producerii mijloacelor de producţie"** ... Cu cît tehnica se dezvoltă mai mult, cu atît este mai mult eliminată munca manuală a omului, fiind înlocuită printr-o serie de maşini tot mai complexe : în producţia generală a ţării, maşinile şi obiectele necesare pentru fabricarea lor ocupă un loc tot mai important [3]).

Progresul tehnic presupune, pe de o parte, o cerere sporită de mijloace de muncă perfecţionate — maşini, instalaţii, utilaje, aparate etc. — şi înlocuirea mai rapidă a acestora din producţie. În mod firesc, aceasta atrage după sine creşterea necesităţilor de materii prime şi materiale, de combustibil etc. Pe de altă parte, progresul tehnic şi creşterea productivităţii muncii duc la mărirea masei de obiecte ale muncii pe care munca vie le transformă într-o unitate de timp determinată în produse finite sau semifabricate, ceea ce face necesară şi o producţie sporită care să înlocuiască pe cele consumate.

Creşterea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie nu trebuie înţeleasă însă ca un proces continuu, automat care, indiferent de condiţiile concrete ale ţării şi etapei în care se află construcţia socialistă, ar trebui să ducă la o creştere neîntreruptă a ponderii primei subdiviziuni în producţia socială. Asemenea interpretare simplistă a legii creşterii cu precădere a fost combătută de o serie de economişti din ţara noastră [4]) şi din alte ţări socialiste, corelaţia respectivă fiind supusă, pe bună dreptate, unei analize mai atente, mai profunde şi mai nuanţate.

Pentru a releva mai bine condiţiile de acţiune a legii creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie, trebuie făcută o analiză mai complexă a factorilor care influenţează corelaţia dintre cele două subdiviziuni ale producţiei sociale.

Factorii care influenţează corelaţia dintre subdiviziunile I şi II.

Corelaţia dintre producţia mijloacelor de producţie şi producţia bunurilor de consum se află sub acţiunea unui ansamblu complex de factori. Unii dintre aceştia măresc necesarul de mijloace de producţie şi, prin urmare, acţionează în direcţia **creşterii gradului** de devansare a producţiei subdiviziunii I faţă de subdiviziunea II. Alţi factori, dimpotrivă, **reduc, relativ,** uneori şi absolut, necesarul de mijloace de producţie şi favorizează apropierea ritmurilor de creştere a producţiei celor două subdiviziuni.

Cei mai importanţi dintre aceşti factori sînt următorii: 1) nivelul forţelor de producţie şi ritmurile dezvoltării industriale a fiecărei ţări ; 2) structura existentă a producţiei materiale şi sarcinile modificării acesteia, în fiecare etapă dată a construcţiei socialiste ; 3) progresul tehnic, proporţiile şi tipurile acestuia şi creşterea, pe această bază, a productivităţii muncii ; 4) mărimea şi structura fondului de înlocuire, proporţiile înlocuirii mijloacelor fixe în fiecare etapă ; 5) rata acumulării productive ; 6) eficienţa utilizării fondului naţional de dezvoltare, precum şi eficienţa utilizării fondurilor de producţie existente ; 7) nivelul şi structura comerţului exterior şi, în general, gradul participării la circuitul economic mondial (ponderea mijloacelor de producţie şi respectiv a bunurilor de consum, în import şi export etc.) ; 8) dezvoltarea producţiei mijloacelor de apărare etc.

Practica făuririi şi dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului în prima ţară a socialismului, Uniunea Sovietică, în ţara noastră şi în celelalte ţări socialiste, demonstrează că în condiţiile moştenirii unei industrii slab sau relativ slab dezvoltate, înlăturarea înapoierii economice şi schimbarea radicală a proporţiilor economice, prin industrializarea ţării, sînt indisolubil legate de creşterea cu precădere şi, mai mult decît atît, de realizarea unui grad relativ ridicat de devansare a creşterii producţiei bunurilor de consum de către creşterea producţiei mijloacelor de producţie. Numai prin aceasta se asigură dezvoltarea rapidă a industriei grele, modernizarea economiei naţionale şi creşterea productivităţii muncii sociale. **În această perioadă are loc înlocuirea masivă a muncii manuale cu munca maşinistă, atît în industrie cît şi în celelalte ramuri ale economiei naţionale — în primul rînd în agricultură, ceea ce măreşte şi diversifică cererea de mijloace de producţie.** Totodată, crescînd gradul de valorificare a resurselor naturale şi lărgindu-se diviziunea muncii în procesul industrializării, se amplifică circulaţia internă şi produsul intermediar şi, prin urmare, se lărgeşte nevoia socială pentru produsele primei subdiviziuni, care cuprinde atît produse finite, cît şi produse intermediare.

Analizată din acest punct de vedere, situaţia ţărilor socialiste era diferită : în unele ţări (R. S. Cehoslovacă, R.D.G.) producţia mijloacelor de producţie avea o pondere mai mare în producţia socială (inclusiv în cea industrială), în timp ce în cele mai multe ţări aceasta era mică.

Făurirea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri presupune pentru toate ţările crearea unei structuri noi, corespunzătoare cerinţelor socialismului şi ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Realizarea acestei cerinţe impunea însă, eforturi întrucîtva deosebite pentru cele două grupe de ţări, ceea ce s-a răsfrînt asupra ritmului de dezvoltare a celor două grupe ale producţiei industriale şi asupra ritmului de devansare a grupei A faţă de grupa B (vezi tabelul alăturat).

Asupra ritmului de dezvoltare a celor două grupe ale producţiei industriale au influenţat, fără îndoială, şi factori caracteristici fiecărei ţări şi fiecărei etape de dezvoltare. Se poate însă observa că în ţările care au pornit de la un nivel relativ mai redus de dezvoltare a industriei grele, s-au înregistrat ritmuri mai mari de creştere a producţiei grupei A, în comparaţie cu ţările care dispuneau de ramuri producătoare de mijloace de producţie mai dezvoltate. Pe această bază s-a ajuns la preponderenţă (cu excepţia Mongoliei) producţiei grupei A în totalul producţiei industriale. Creşterea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie a acţionat însă şi în ţările mai dezvoltate, ca urmare a cerinţelor refacerii economiei naţionale, ale făuririi unor noi proporţii în economia naţională odată cu trecerea la construirea socialismului ca şi ale progresului tehnic contemporan. De aceea, gradul de devansare a grupei B de către grupa A a fost relativ ridicat şi în aceste ţări (cu excepţia R.D.G. unde în anii 1951—1960 cele două grupe s-au dezvoltat în ritmuri egale).

Unul din cei mai importanţi factori care influenţează asupra corelaţiei dintre producţia mijloacelor de producţie şi producţia bunurilor de consum în etapa actuală îl constituie progresul tehnico-ştiinţific contemporan. Acţiunea progresului tehnic contemporan este **multiplă şi contradictorie.** Pe de o parte el măreşte cererea de mijloace de producţie, deoarece : a) el intensifică procesul de mecanizare şi mai ales de automatizare a producţiei, care cuprind tot mai mult nu numai muncile de bază, ci şi pe cele auxiliare din industrie, din agricultură, construcţii şi transporturi. O dată cu extinderea automatizării producţiei în cele mai importante ramuri industriale, mai ales în cele noi, apare o cerere crescîndă pentru mijloace de muncă mai complexe, pentru maşini şi instalaţii noi, cu parametri tehnico-economici superiori, dar care presupun complexe şi agregate puternice.

În acelaşi timp, trebuie subliniat că deşi procesul de înlocuire a muncii manuale cu munca maşinistă, a cunoscut o largă extindere, el nu poate fi socotit încheiat chiar şi în cazul ţărilor dezvoltate, deoarece în asemenea domenii ca agricultura, gospodăria comunală şi sfera serviciilor, operaţiunile de încărcare-descărcare, el se află în plină desfăşurare.

b) Transformarea ştiinţei în forţă nemijlocită de producţie înseamnă nu numai creşterea contribuţiei acesteia la dezvoltarea economiei naţionale, dar şi transformarea cercetării ştiinţifice într-un consumator tot mai important de mijloace de producţie, în primul rînd de instalaţii, aparate etc. destinate laboratoarelor de cercetare, institutelor de proiectare, staţiilor de încercare etc.

Toate acestea fac necesară atragerea în circuitul economic a unor resurse naturale, extinderea gamei de materii prime extrase din natură, pătrunderea la adîncimi

atît mai „inflaţionişti" (depreciaţi) — **se fac** puternic simţite efectele negative pe plan comercial ale inflaţiei. Aceasta scumpeşte progresiv exporturile americane şi ieftineşte importurile provenind din ţările vest-europene sau din Japonia, ale căror mărfuri şi aşa deveniseră tot mai competitive cu cele ale S.U.A. „Marea inflaţie americană" a anilor '68—'71 poate fi apreciată ca elementul care a imprimat un nou curs în criza sistemului valutar, determinînd schimbarea strategiei economice americane. Statele Unite înseşi, se văd obligate să combată supraevaluarea oficială a monedei lor faţă de alte valute (generată de deprecierea efectivă mai rapidă a dolarului), supraevaluare care compromite competitivitatea externă a mărfurilor americane, creînd condiţiile unei ascendenţe comerciale pentru parteneri. Aceasta punea în faţa autorităţilor americane necesitatea de a abandona mitul intangibilităţii dolarului, consimţind la devalorizarea lui, adică ceea ce se străduiseră să evite ani la rînd. În 1971 S.U.A. se decid în acest sens, mai ales în contextul înregistrării în anul respectiv a unui deficit în balanţa comercială, pentru prima dată în acest secol.

● *De ce o nouă devalorizare*

DEVALORIZAREA devine piesa centrală a unei noi strategii comerciale americane, urmărind restabilirea echilibrului balanţelor comerciale şi de plăţi. Concepţia de bază este că la atingerea acestui obiectiv partenerii vest-europeni şi japonezi trebuie să contribuie într-o proporţie cît mai însemnată. Modalităţile practice de a-i determina pe aceştia să procedeze astfel sînt indicate de însuşi conţinutul măsurilor luate de Statele Unite atît în 1971, cît şi în februarie 1973, măsuri care se leagă organic, constituind elementele aceleiaşi strategii. S.U.A. consideră că, atît timp cît vor fi în deficit, sînt îndrituite să recurgă la devalorizarea dolarului ori de cîte ori vor considera necesar (este ştiut că devalorizarea, scumpind importurile şi ieftinind exporturile, creează avantaje pe plan comercial). Alte ţări occidentale, dacă vor cunoaşte surplusuri în balanţele comerciale şi de plăţi, trebuie să-şi revalorizeze automat monedele lor (măsură care, scumpind exporturile şi ieftinind importurile partenerilor, acţionează tot în sensul sporirii competitivităţii mărfurilor americane). Dacă nu vor proceda în acest mod, S.U.A., vor recurge la represalii comerciale, aplicînd suprataxe vamale sau noi obstacole netarifare la exporturile partenerilor comerciali pe piaţa americană.

Una din cele mai importante pîrghii cu ajutorul căreia Statele Unite încearcă să obţină rezultatele urmărite este, însă, menţinerea deciziei luate încă în 1971 de a suspenda în mod oficial convertibilitatea în aur a dolarului. Aceasta înseamnă că S.U.A. refuză, în continuare, să-şi asume vreo responsabilitate faţă de imensele cantităţi de dolari lăsate în străinătate de deficitul prelungit al balanţei de plăţi americane. Perspectiva nesigură îi determină pe deţinătorii externi de dolari să caute permanent, din raţiuni speculative sau nu, o variantă mai stabilă sau o fructificare mai ridicată. Astfel, posesorii dolarilor externi, ori de cîte ori întrevăd posibilităţi de cîştiguri superioare (datorită creşterii nivelului dobînzilor pe anumite pieţe) sau perspective de revalorizare a unor monede, cer transferarea sumelor lor în ţările respective (în moneda acestora). Cele mai afectate sînt ţările ale căror valute sînt cele mai stabile sau care „prezintă perspective" — în ultimul timp, îndeosebi, R.F.G., Japonia, Elveţia.

În ambele cazuri — fiind vorba de miliarde sau chiar de zeci de miliarde dolari — riscă să fie dezechilibrate profund balanţele de plăţi ale diferitelor ţări, să fie compromise diverse măsuri economice pe plan intern. Recenta erupţie a crizei valutare a fost provocată chiar de o asemenea mişcare masivă a dolarilor rătăcitori, cerîndu-se transferarea, doar în cîteva zile, a 7 miliarde dolari în mărci vest-germane. S.U.A. mizează tocmai pe aceste perturbaţii. Fiind cert că ele vor continua — poate chiar cu mai mare intensitate, întrucît asupra posesorilor de dolari din străinătate planează acum ameninţarea „întrării în uzanţă" a unor noi devalorizări ale dolarului, care le reduc sensibil valoarea sumelor deţinute — efectele vor fi resimţite, în condiţiile în care Statele Unite nu-şi asumă nici o responsabilitate, de

Evoluţia rezervelor monetare totale (mil. dolari)

Ţara	1954	1963	1970	1972 *
1. R.F.G.	2579	7652	13610	24165
2. S.U.A.	22978	16843	14487	13217
3. Japonia	930	2058	4893	16439
4. Italia	927	3619	5299	6414
5. Franţa	1264	4908	4960	10019
6. Elveţia	543	3074	5133	7405
7. Canada	2029	2613	4679	6221
8. Anglia	3034	3147	2827	6090
9. Olanda	1278	2102	3234	4906
10. Belgia	1098	1970	2847	4040
11. Austria	425	1229	1757	2938
12. Suedia	543	758	762	1402

Sursa : U. N. Statistical Yearbook (colecţia) şi U.N. Monthly Bulletin of Statistics.
*) Sfîrşitul lunii septembrie.

Rezervele monetare în aur (mil. dolari)

Ţara	1950	1963	1970	1972 *
1. S.U.A.	22820	15596	11072	10487
2. R.F.G.	—	3844	3980	4436
3. Franţa	662	3175	3532	3826
4. Italia	256	2343	2887	3130
5. Elveţia	90	2820	2732	3158
6. Olanda	311	1601	1787	2078
7. Belgia	587	1371	1470	1648
8. Anglia	2862	2484	1349	816
9. Canada	580	817	791	834
10. Austria	50	536	714	792
11. Japonia	7	289	532	801
12. Suedia	...	182	209	217

Sursa : U. N. Statistical Yearbook (colecţie) şi U.N. Monthly Bulletin of Statistics.
*) Sfîrşitul lunii septembrie.

Datele reflectă scurgerea de dolari din S.U.A., ca urmare a deficitului repetat al balanţei de plăţi externe, şi creşterea corespunzătoare a rezervelor acelor ţări, care au înregistrat continuu excendente la plăţile externe. Tendinţa a continuat, după cum se ştie, şi după septembrie 1972, culminînd cu criza din februarie 1973. În ceea ce priveşte rezervele de aur, cu excepţia Statelor Unite, unde fenomenul hemoragiei acestui metal a avut caracterul cel mai puternic, şi al Angliei şi Canadei, celelalte ţări menţionate şi-au sporit rezervele ca urmare a aceloraşi tendinţe menţionate în comerţul internaţional.

partenerii comerciali cei mai de temut ai S.U.A., ca R.F.G. şi Japonia. Obligate să „înghită" noi dolari speculativi, aceste ţări vor fi nevoite să-şi revalorizeze propriile monede, iar dacă vor refuza, S.U.A. se vor considera îndreptăţite să procedeze la o nouă devalorizare. a dolarului.

În context, deşi prin acceptarea practicii devalorizării dolarului se estompează o parte a incidenţei inflaţioniste exercitate pînă în prezent de mecanismele sistemului valutar occidental, efectul inflaţionist al crizei monetare va continua, fiind antrenat de mişcările speculative ale dolarilor externi.

● *Un mod specific de mişcare*

DE ALTFEL, la o analiză atentă, se constată că tocmai aceste mişcări au constituit în ultimii ani sursa celei mai puternice presiuni inflaţioniste de origine „ex-

creativitate-inovație

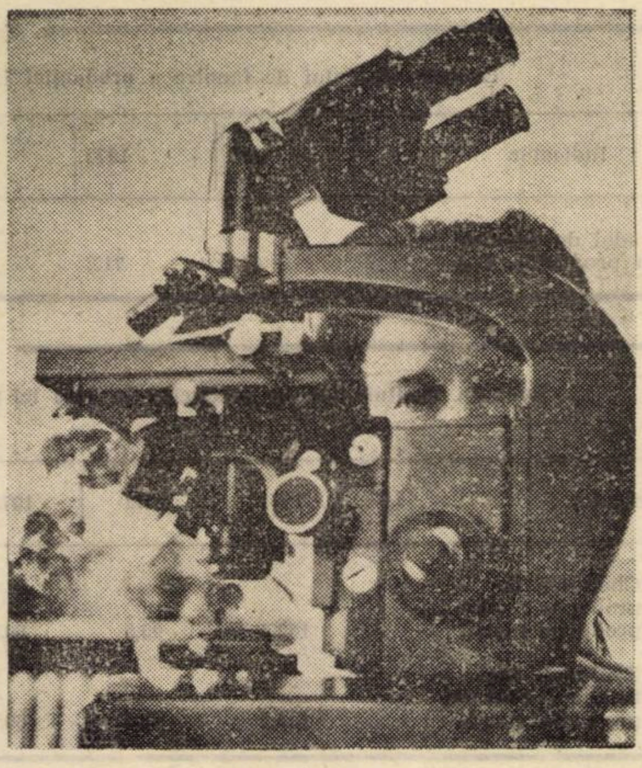

PE EXEMPLUL UNOR REZULTATE CONCRETE

RELAȚIA CERCETARE — PRODUCȚIE ȘI ACCELERAREA CREȘTERII ECONOMICE

PE BAZA sarcinilor înscrise în planul de cercetare pe perioada 1971—1975, unitățile de cercetare au abordat și finalizat o serie de cercetări de mare însemnătate pentru economia națională, vizînd principalele direcții indicate de conducerea partidului și statului nostru pentru ridicarea eficienței întregii activități economice : reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, creșterea valorii produselor dintr-o unitate de substanță utilă, introducerea în circuitul economic a unor resurse de materii prime indigene, valorificarea deșeurilor tehnologice ș.a. În vederea fructificării rapide și integrale a rezultatelor cercetărilor **se cere însă, în fiecare caz în parte, luarea unor măsuri hotărîte pentru aplicarea lor și, mai ales, pentru îndeplinirea întocmai a planurilor de măsuri întocmite de ministere, centrale și întreprinderi pentru crearea condițiilor materiale necesare valorificării în producție a rezultatelor cercetărilor.**

Practica ne arată, din păcate, în prea multe cazuri, că, în faza ultimă de transferare în producție a rezultatelor bune obținute în cercetare, se întîmpină cele mai multe dificultăți, datorate, în cea mai mare parte, unor lipsuri organizatorice, în urmărirea riguroasă a îndeplinirii unor măsuri proprii, chibzuit stabilite. Ministerele, centralele și conducerile întreprinderilor nu iau, în toate cazurile, măsuri de sancționare a factorilor care se fac vinovați de întîrzierea aplicării în producție a rezultatelor cercetărilor încheiate.

DUPĂ cum este cunoscut, industria metalurgică este unul din sectoarele de mare importanță pentru economia noastră națională. Dată fiind scara la care se desfășoară producția în această ramură, reducerea cheltuielilor materiale și în special diminuarea consumului de metal și de cocs, reprezintă căi principale de creștere a eficienței economice a întregii activități în acest domeniu. De aceea, în această perioadă, cercetătorii din unitățile metalurgiei feroase și-au concentrat eforturile asupra îndeplinirii sarcinilor cuprinse în programele prioritare de cercetare privind reducerea consumului de metal și de cocs.

În realizarea acestor programe prioritare au fost obținute unele rezultate remarcabile, care au și fost aplicate în producție. Spre exemplu, s-au efectuat, în semestrul I 1972, cercetări experimentale privind utilizarea cocsului brichete la elaborarea fontei în furnale de 700 mc. Trebuie să menționăm că la fabricarea cocsului brichete, pe baza unei tehnologii proprii elaborate de ICEM, **se utilizează, în cea mai mare parte, cărbuni energetici indigeni, necocsificabili.** Experimentările efectuate au condus la concluzia că noul produs — **cocsul brichete românesc — poate fi folosit la elaborarea fontei în furnale cu o capacitate de 700 mc, înlocuind în proporție de 30% cocsul clasic, procurat în mare parte din import ; randamentul furnalului,** funcționînd cu 30% cocs brichete, **rămîne practic egal cu cel realizat în perioada de referință** cînd s-a elaborat fontă folosindu-se în încărcătură 100% cocs clasic, iar în perioada experimentărilor furnalul a funcționat continuu, fără deranjamente.

Pe baza acestor rezultate, conducerea Ministerului Industriei Metalurgice și a Centralei Industriale Hunedoara, au hotărît ca începînd din trim. I 1973 să se efectueze experimentări similare la furnalele cu un volum util de 1000 m.c.

Problema care se pune în prezent este aceea de a continua cercetările pentru perfecționarea tehnologiei ICEM de producere a cocsului brichete — în principal în scopul reducerii gradului de mărunțire la cocsificare, precum și efectuarea de cercetări, în colaborare cu unitățile de proiectare din țară, pentru stabilirea soluțiilor constructive și funcționale ale agregatelor tehnologice specifice acestui proces, printre care un loc important îl ocupă bateria de cocsificare. Aceasta impune organizarea grabnică a conlucrării dintre specialiștii Institutului de Cercetări Metalurgice, cei ai Institutului de proiectări metalurgice și cei ai Uzinei „Victoria“-Călan. Problemele tehnice trebuie soluționate într-un timp cît mai scurt posibil, în această acțiune fiind indicată, după părerea noastră, și organizarea unor cooperări științifice și tehnice cu specialiști din alte țări, pe baza unui plan de măsuri care se cere întocmit de conducerea Ministerului Industriei Metalurgice.

> - **Diminuarea consumurilor materiale — direcție principală a cercetării în domeniul metalurgiei.**
> - **Cum se pot economisi 5 kg de metal la tona de oțel lingou, 5000 t de metal sau 2000 t de cocs la o singură întreprindere.**
> - **Problema numărul 1: respectarea riguroasă a propriilor măsuri privind aplicarea în producție a roadelor cercetării.**

Eficiența economică a utilizării cocsului brichete este deosebit de mare. **Aplicată numai la Reșița, cercetarea ar putea elimina un import de cocs în valoare de peste 20 milioane lei valută.** Capacitățile actuale de producție a cocsului brichete de la Uzina „Victoria“-Călan, sînt însă departe de a acoperi necesarul. **Efectele economice deosebite ale acestui produs, justifică credem pe deplin producerea lui la o scară mult mai largă.**

La Institutul de cercetări metalurgice s-a finalizat în anul 1972 cu rezultate deosebite, producerea unui fluidificator utilizat la elaborarea fontei de turnătorie în cubilouri. Mergînd pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, s-a urmărit fabricarea unui produs din deșeuri tehnologice. Conform tehnologiei originale, acest fluidificator, denumit **Flurom, se poate realiza, într-o proporție de 80% din deșeuri tehnologice existente în industria metalurgică,** folosindu-se liniile de fabricație ale unor unități de producție existente în cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții.

Experimentările la nivel industrial făcute în 1972 la trei unități mari (UREMOAS-București, FEROEMAIL-Ploiești și Uzina „VICTORIA“-Călan) au demonstrat că utilizarea fluidificatorului Flurom nu implică modificarea tehnologiei de elaborare a fontei în cubilou și nu solicită schimbări constructive ale cubiloului și celorlalte utilaje din fluxul tehnologic ; folosirea sa conduce la reducerea consumului de cocs de turnătorie cu circa 15—20% și la o creștere cu peste 10% a randamentului cubilourilor concomitent cu o sensibilă reducere a procentului de rebuturi, datorită ameliorării calității fontei.

Datorită acestor avantaje importante ale utilizării „fluromului“, ministerele de resort au stabilit un plan de măsuri pentru experimentarea, în continuare, la un nivel de 2 mii t, în trim. IV 1972, la 11 întreprinderi mari, urmînd ca în 1973 să se asigure, la Fabrica „Record“-din Sibiu o producție de 30 mii t Flurom. Utilizarea acestei cantități de Flurom va putea conduce, în anul 1973, la o economie de cocs de aproape 20 mii t, diminuînd în mod corespunzător efortul valutar al țării. De asemenea, datorită prețului de cost mai redus, prin utilizarea Fluromului se vor reduce cheltuielile de producție pe tona de fontă elaborată, iar prin îmbunătățirea calității acesteia, se vor realiza economii de metal pe calea diminuării procentului de rebuturi. În vederea aplicării pe o scară cît mai largă a acestor cercetări, considerăm necesar a se lua măsuri pentru asigurarea producerii Fluromului, precum și pentru desfacerea și utilizarea lui în toate unitățile care elaborează fontă în cubilouri.

Turnarea lingotierelor din fontă cu grafit nodular este de asemenea o cercetare deosebit de valoroasă. Aplicarea acesteia numai la circa 30% din volumul producției de lingotiere a Uzinei „Victoria“-Călan ar putea conduce la o economie de metal de minimum 5 kg la tona de oțel lingou, respectiv de circa 5 mii tone de metal, ca și diminuarea cheltuielilor de producție cu circa 7 lei la tona de oțel lingou. Prin scăderea consumului de lingotiere s-ar reduce consumul de cocs de turnătorie, achiziționat din import care, numai la acest nivel de aplicare, ar însemna circa 2 mii tone de cocs. Deși încă din anul 1970 s-au stabilit sarcini corespunzătoare pentru turnarea lingotierelor din fontă cu grafit nodular, acestea n-au fost îndeplinite nici pînă în prezent. Amînarea aplicării se datorește, în parte, realizării cu întîrziere a proiectelor de execuție a secției de elaborare a fontei cu grafit nodular și pentru tratamentul termic al lingotierelor și, pe de altă parte, discuțiilor purtate pe tema finanțării acestor lucrări între organele Băncii de investiții și cele ale beneficiarului. Dacă la avantajele menționate adăugăm faptul că fonta cu grafit nodular se poate aplica pe o scară mult mai mare în producția de lingotiere, rezultă clar necesitatea ca factorii care răspund de aplicarea acestei tehnologii să ia toate măsurile astfel ca 1973 să devină, în sfîrșit, anul de aplicare la nivel industrial a rezultatelor acestei cercetări.

O SOLUȚIE tehnică originală, care face obiectul unei invenții privind modificarea tehnologiei de ascuțire la cald pe ciocane a capetelor de țevi și înlocuirea acesteia cu o nouă tehnologie de ascuțire la rece pe role rotative profilate, al cărui autor este inginerul Ion Județ, nu este aplicată la scara posibilă la Uzinele „Republica“-București și nici la celelalte uzine din cadrul Centralei industriale de țevi și trefilate. Deși rezultatele favorabile ale acestei soluții au fost dovedite încă din 1970, cînd a fost pusă în funcțiune în acest scop o mașină la „Republica“ există o inexplicabilă rezistență în ce privește extinderea ei. Aplicarea la timp a invenției ar fi putut elimina importul unor mașini cu o tehnologie veche și ar fi condus la economii de manoperă, combustibil, energie și metal. Astfel, din datele cuprinse în dosarul acestei invenții rezultă că, prin aplicarea noii tehnologii, productivitatea muncii ar fi crescut cu 85%—155%, iar consumul specific de metal s-ar fi redus în medie cu circa 8,0 kg/t de țeavă finisată, pe lîngă alte importante economii de combustibil, energie, acid sulfuric ș.a.

În ciuda acestor avantaje evidente, invenția nu a fost aplicată, numeroasele planuri de măsuri întocmite la nivelul uzinei și chiar al ministerului, din anul 1970 încoace, rămînînd în faza de... plan.

Am menționat cîteva dintre soluțiile pe care cercetarea le-a pus la dispoziția unităților de producție pentru a sprijini eforturile oamenilor muncii, de a valorifica superior resursele de materii prime indigene.

Finalizarea rapidă a rezultatelor cercetării reprezintă o sarcină de căpetenie subliniată adesea de conducerea partidului și statului. Considerăm că este timpul să se pună capăt practicii de a amîna aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice, prin elaborarea la infinit a unor planuri de măsuri care apoi sînt abandonate, fără ca factorii responsabili de producerea unor daune economiei naționale să fie trași la răspundere. Este rîndul conducerii ministerelor, centralelor și, mai ales, al unităților de producție de a crea, operativ, condițiile necesare pentru aplicarea rapidă și la scara maximă posibilă a rezultatelor cercetărilor, cale sigură de sporire a avuției naționale.

ing. Panait TEOREANU
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

OBIECTIVE NOI

- Primul din cele cinci obiective ale platformei industriale **Curtea de Argeș** a intrat în funcțiune cu 60 de zile înainte de termen. Este vorba de **întreprinderea „Electroargeș“, unitate** care va produce 20 de tipuri de aparate electrocasnice, unelte electrice și motoare universale cu puteri pînă la 1 kW.

- În perimetrul marelui combinat siderurgic de la **Tîrgoviște** care va fi profilat pe producția de oțeluri aliate și înalt aliate, constructorii au început lucrările la un nou și important obiectiv : **laminorul degrosisor.**

- În zona de sud a municipiului **Focșani** au început, cu două luni mai devreme, lucrările de montaj **la Fabrica de ștanțe, matrițe, dispozitive și scule așchietoare.** Utilajele și mașinile cu care va fi înzestrată noua întreprindere sînt realizate în proporție de 90% de unități specializate din țară. Un alt obiectiv industrial, în județul Vrancea — **Fabrica de produse ceramice de la Odobești** — se află într-un stadiu avansat de montaj, urmînd ca, în scurtă vreme, aici să intre în funcțiune primele capacități de producție. În acest an vor mai fi conectate la circuitul economic al județului încă opt capacități de producție, care vor contribui la creșterea potențialului industrial al acestei zone cu 17,7% față de anul trecut.

- Anul acesta în județul Neamț vor fi puse în funcțiune zece noi capacități de producție, care vor spori producția lui industrială cu 12%. **La Roman,** de pildă, a început montajul utilajelor la o fabrică de zahăr, la noua turnătorie metalurgică și la o secție pentru producția de strunguri Carusel de mari dimensiuni, iar în lunile următoare va intra în funcțiune o nouă fabrică în cadrul combinatului de îngrășăminte de la **Piatra Neamț,** care va produce îngrășăminte pentru fertilizarea a peste 3 milioane hectare.

- A început construcția unei **fabrici de bere la Suceava.** Noul obiectiv, care va avea o capacitate totală de circa 200 000 hectolitri de bere, va folosi în procesul de fabricație apa de munte, bogată în săruri minerale, ale cărei calități se vor regăsi în produsul final. În zona de vest a Sucevei, în vecinătatea fabricii de bere, se conturează și alte unități aparținînd industriei alimentare : fabrica de conserve și semiconserve din carne, un antrepozit frigorific, un centru de recondiționare a vinului, o stație automată de congelare a legumelor și fructelor.

- **La Pitești,** în zona industrială Găvana, a intrat în funcțiune o nouă capacitate de producție la fabrica de încălțăminte. Noul obiectiv va dubla volumul producției fabricii, care va livra anual 1 milion de perechi de pantofi și sandale pentru bărbați și copii.

- A fost conectat la sistemul energetic național cu o lună înainte de termen al patrulea turbogenerator de 50 MW al centralei din Oradea. Capacitatea de producție la energia termică a centralei a sporit și ea cu 15%.

strategii de dezvoltare

METALURGIA (II)

DINAMICĂ GĂLĂŢEANĂ – RAŢIUNI ŞI SEMNIFICAŢII

APĂRUTĂ doar de patru ani în peisajul siderurgic românesc, Centrala siderurgică-Galaţi se înscrie încă de pe acum drept cel mai puternic centru metalurgic al ţării noastre, aici producîndu-se nu mai puţin de 32% din întreaga producţie globală a siderurgiei noastre şi circa 26% din întreaga producţie metalurgică. Care este viitorul acestui uriaş industrial, cum este concepută strategia dezvoltării sale, care sînt căile şi mijloacele alese de specialiştii şi conducerea centralei pentru realizarea obiectivelor ce urmează a fi atinse în viitorii ani?

La aceste întrebări ca şi la altele de acest fel încercăm să răspundem succint în cele ce urmează.

CONCEPŢIA strategiei de dezvoltare a Centralei siderurgice-Galaţi are la bază studiile de marketing şi de prognoză elaborate atît la nivelul ministerului coordonator cît şi la nivelul unităţii. Remarcăm faptul că aceste studii au ca premisă esenţială luarea în consideraţie a profilului specific al acestei centrale — producţia de laminate plate (tablă, benzi laminate la cald şi la rece), unitatea siderurgică gălăţeană fiind, în această direcţie, cel mai mare producător din ţară. Studiile de marketing privind atît piaţa internă cît şi cea externă indică o creştere explozivă a cererii faţă de aceste produse, care reprezintă în producţia mondială de laminate o pondere de 40—60%, în ţările puternic industrializate înregistrîndu-se chiar un procent mai ridicat. Studiile de prognoză întocmite la nivelul ministerului de resort au avut ca punct de plecare necesităţile de asemenea produse, desprinse din dezvoltarea în viitor a construcţiilor navale, de vagoane, de autoturisme, precum şi caracterul ascendent al evoluţiei trendului cererii de ţevi laminate şi table speciale, pe care-l înregistrează economia noastră naţională în viitorii ani.

Pornind de la aceste considerente, conducerea C. S. Galaţi a stabilit ca un obiectiv strategic principal al dezvoltării, în actualul şi în viitorul cincinal, creşterea puternică a volumului producţiei. (vezi graficul). Producţia de oţel va atinge la sfîrşitul cincinalului, în această unitate, un volum de 6 milioane tone, cu certe perspective de creştere în cincinalul 1976—1980.

Încă din anul în curs circa 47% din întreaga producţie de laminate a ţării va fi formată din profile laminate plate, 99% din ele fiind fabricate la Galaţi. La începutul cincinalului viitor, această unitate va produce peste jumătate din producţia internă de laminate finite şi, respectiv, întreaga producţie de profile plate.

• Ofensiva noului

DIVERSIFICAREA şi înnoirea producţiei sînt, alături de creşterea ei, alte obiective majore pe care conducerea centralei gălăţene şi le-a propus în baza concluziilor studiilor de prognoză şi de marketing elaborate. Semnificativă în acest sens este dinamica indicatorului gradul de înnoire a producţiei, ce prezintă ritmuri spectaculoase (vezi tabelul nr. 1).

În condiţiile în care la sfîrşitul acestui cincinal aproape întreaga producţie globală va fi formată din produse noi asimilate şi modernizate (94,6%) putem afirma, fără a greşi, că asistăm la o adevărată ofensivă a noului. Trebuie să remarcăm, printre preocupările pe linia diversificării producţiei, eforturile depuse de centrala gălăţeană în vederea asimilării de noi mărci de oţeluri cu scopul final de a extinde gama de profile laminate plate. Menţionăm astfel că încă în cursul acestui an, centrala siderurgică gălăţeană şi-a propus să asimileze 26 noi mărci de oţeluri şi o gamă diversă de laminate. În 1973 producţia de oţeluri aliate — baza oricărei economii moderne — urmează să înregistreze la Galaţi o creştere de două ori, comparativ cu nivelul atins în anul anterior. Raţiunea acestei înnoiri explozive a producţiei este impusă şi de motive comerciale, mai ales de export, centrala fiind un furnizor de tablă pentru construcţii navale, apreciat pe pieţele externe, livrînd acest produs, conform tuturor registrelor navale internaţionale în vigoare, în ţări ca: U.R.S.S., Franţa R.F.G. etc.

• Un vast program de investiţii

REALIZAREA obiectivelor de creştere, de înnoire şi diversificare a producţiei implică realizarea unui vast program de investiţii, Centrala siderurgică — Galaţi fiind o unitate în plin proces de dezvoltare. Referitor la efortul ce trebuie depus pe linia investiţiilor, trebuie să menţionăm că centralei i-au fost repartizate numai în anul în curs circa 20% din fondurile respective alocate de stat ministerului de resort. Printre premierele industriale ale acestui an înregistrate de siderurgia gălăţeană menţionăm începerea construcţiei secţiei a II-a oţelărie, a furnalului nr. 4, continuarea lucrărilor de investiţii la uzina cocsochimică. Adăugînd la acestea extinderea în viitor a capacităţii de laminare a benzilor la cald şi la rece, obţinem o imagine şi mai concludentă a viitorului peisaj siderurgic gălăţean.

Tabel nr. 1

Evoluţia gradului de înnoire a producţiei la C.S. Galaţi

Indicator	1971	1972	1973	1974	1975
Gradul de înnoire a producţiei (%)	47,1	71,7	71,7	79,0	94,6

Tabel nr. 2

Evoluţia cheltuielilor de producţie la 1000 lei producţie marfă (1970 = 100)

Indicator	1971	1972	1973	1974	1975
1. Cheltuieli de producţie / 1000 lei producţie marfă	102,5	95,5	89,9	89,9	87,1
2. Cheltuieli materiale / 1000 lei producţie marfă	102,2	99,5	89,7	87,5	87,5

• Obiectiv final – eficienţa

PARALEL cu efortul de investiţii amintit, trebuie relevate şi preocupările colectivului de oameni ai muncii din această unitate pe linia căutării acelor căi de realizare a obiectivelor strategice propuse, care presupun o cît mai mare eficienţă. Menţionăm, în acest sens, sarcina asumată de conducerea centralei gălăţene cu privire la aplicarea în producţie în cursul acestui an a 11 studii de organizare a producţiei şi a muncii, cu o eficienţă economică totală de 5 milioane lei. Impulsionînd puternic valenţele efortului propriu de inteligenţă, specialiştii metalurgi gălăţeni şi-au stabilit în cadrul activităţii de cercetare ştiinţifică, în special a celei uzinale, căile concrete de realizare a acestor obiective. Amintim printre acestea ca deosebit de importante, măsurile luate cu privire la creşterea gradului de folosire a capacităţilor de producţie, sarcinile asumate în această privinţă pe anul în curs vizînd o creştere cu 10% a lor în sectorul oţelăriei, cu 4% la laminorul de tablă groasă, cu 25% la laminorul de benzi la cald şi cu 20% la laminorul de benzi la rece. Ca şi în cazul centralei hunedorene, întîlnim şi la unitatea din Galaţi preocupări pe linia intensificării proceselor metalurgice prin folosirea oxigenului, preconizîndu-se în acest sens obţinerea peste prevederile planului a unor însemnate economii de cocs (3000 tone) şi de metal (4000 tone). Tot aici trebuie să menţionăm, ca un alt mijloc semnificativ pentru realizarea unei creşteri intensive a producţiei, eforturile ce se depun în vederea generalizării schimbului II şi extinderii schimbului III, fapt ce va conduce numai în cursul acestui an de exemplu, la o creştere cu 15% a indicelui de utilizare a maşinilor-unelte, la sporirea producţiei de piese de schimb.

Un efect imediat al amplului program de creştere şi înnoire a producţiei, de modernizare şi raţionalizare a tehnologiilor şi de o mai bună organizare a muncii îl constituie creşterea eficienţei economice. Elocventă în acest sens este dinamica continuu ascendentă a indicatorului cheltuieli de producţie şi cheltuieli materiale la 1000 lei producţie marfă aşa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tot ca un element concret al creşterii eficienţei economice poate fi indicat şi beneficiul realizat în primii ani ai cincinalului în curs, dar mai ales dinamica sa pînă în anul 1975 (vezi graficul).

Gîndită astfel, concepţia strategică de dezvoltare adoptată de conducerea Centralei siderurgice — Galaţi, are o puternică fundamentare în necesităţile economiei noastre naţionale privind creşterea în ritm susţinut a producţiei de metal şi de laminate, paralel cu obţinerea unui înalt grad de eficienţă economică. Obiectivele propuse în realizarea acestei strategii, dinamismul creşterii şi înnoirii producţiei, gradul de eficienţă preconizat au un caracter mobilizator şi reclamă din partea oamenilor muncii din unitate eforturi ample pentru realizarea lor.

Alexandru HELMUTH

Procedeu nou de curăţire a oţelurilor cu conţinut ridicat de carbon

Firma americană Union Carbide Corp. din Oak Ridge, Tennesse, a pus la punct o nouă metodă de curăţire a oţelurilor cu conţinut ridicat de carbon înainte de acoperirea lor cu un strat de metal, prin metode chimice sau electrochimice. Procedeele obişnuite sînt diferite mai ales cînd se cere o suprafaţă lipsită de carbon. În noul procedeu oţelul este folosit ca anod într-o soluţie apoasă de acid ortofosforic cu un ion de fluorură. Prin aplicarea unei supratensiuni electrice cantitatea mare de oxigen degajată eliberează carbonul de pe suprafaţa oţelului, asigurînd o decapare uniformă care include şi stratul limită cristalin.

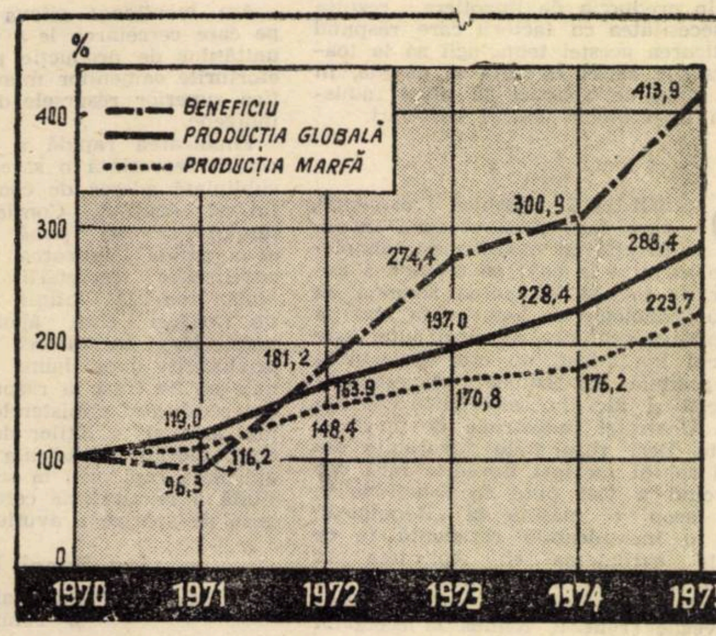

Evoluţia unor indicatori sintetici la C. S.-Galaţi (1970—1975)

Producţia de piese turnate din fontă, oţel şi fontă maleabilă în Europa occidentală şi S.U.A.

— mii tone —

	1969	1970	1971 *)
Piaţa Comună	9.716	10,277	9,302
Anglia	4.093	4.114	3.604
Ţările Europei de Nord **	872	908	851
Alte ţări din Europa occidentală ***)	1.217	1.313	1.337
Total Europa occidentală	15.898	16.612	15.094
Total S.U.A.	17.221	14.983	14.792

*) Parţial preliminat sau estimat.

**) sînt cuprinse: Suedia, Danemarca, Norvegia, Finlanda.

***) Este vorba de: Spania, Austria, Elveţia, Portugalia.

pregătirea și utilizarea cadrelor

ROLUL CENTRALEI INDUSTRIALE ÎN PERFECȚIONAREA CADRELOR

Metoda prin obiective pe exemplul Grupului industrial de petrochimie — Ploiești

ÎNCEPÎND cu nr. 51 din anul trecut, redacția noastră a inițiat o amplă anchetă asupra modului cum funcționează sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale, instituit în baza Legii nr. 2 din 1971. Continuăm ancheta prezentînd astăzi unul din numeroasele exemple pozitive existente în economia noastră, cel al Grupului industrial de petrochimie — Ploiești. Rezultatele obținute de către conducerea acestei centrale industriale în perfecționarea pregătirii cadrelor, l-am numit într-unul din numerele revistei noastre ca fiind un adevărat „miracol al Brazilor". Încercăm astăzi să descifrăm esența acestui „miracol".

PORNIND de la constatarea că pregătirea planificată prin reciclare din 3 în 3 ani nu corespunde pe deplin ideii de pregătire continuă, conducerea G.I.P. Ploiești a optat pentru aplicarea unei noi forme de pregătire și instruire a personalului. În urma analizelor efectuate de către comisia specializată pentru organizarea și coordonarea perfecționării pregătirii cadrelor din centrală, s-a constatat că vechea metodă de școlarizare, prin cursuri, prezintă numeroase lacune : nu se poate stabili cît din cunoștințele necesare fiecărui post au fost însușite ; timp de 3 ani cursantul este absolvit de alte preocupări pe linia pregătirii sale profesionale ; nivelul de predare nu poate fi fragmentat în funcție de gradul de pregătire diferit al cursanților antrenați (ei fiind absolvenți fie ai liceului industrial, școlilor de maiștri, postliceale, sau profesionale, fie calificați direct la locul de muncă) ; marea majoritate a cursanților fiind navetiști, frecvența era necorespunzătoare ș.a.

Noua metodă de perfecționare a pregătirii profesionale a început să fie aplicată începînd cu trimestrul III 1972.

Practic, metoda constă în aceea că se pornește cu stabilirea cerințelor fiecărui post, adică volumul maxim de cunoștințe teoretice și practice necesar a fi cunoscut, și executat de către salariatul ocupant. Apoi se trece la verificarea cunoștințelor fiecărui salariat încadrat în post, stabilindu-se diferențele de pregătire necesare de completat.

Aceste diferențe au stat la baza întocmirii unor tematici ale progamelor personale de pregătire, studiul individual desfășurat sub îndrumarea și urmărirea șefului direct fiind considerat cel mai eficace mod de însușire a cunoștințelor. Pentru fiecare post s-au completat fișe în care s-au înscris atît cunoștințele necesare ocupării sale cît și cele posedate de ocupant inițial și apoi îmbunătățite treptat prin perfecționare, urmărindu-se ca nivelul de pregătire al fiecărui salariat să atingă, în final, cerințele maxime cerute pentru ocuparea postului. Verificarea individuală a însușirii cunoștințelor se face de către șeful direct, și periodic pe ateliere și sectoare de către comisia specializată din întreprindere.

Un instrument deosebit de util în toată această activitate l-au jucat graficele Gantt, adoptate pentru această activitate. Prezentăm în fig. 1 și 2 modul de utilizare a acestora într-un caz concret : atelierul de automatizare al grupului (fig. 1 reflectă modul inițial de stabilire de către comisie a gradului de cunoștințe pentru fiecare muncitor, iar fig 2 prezintă pentru aceeași muncitori, rezultatul examinării efectuate de către comisie după circa două luni).

O atenție deosebită a fost acordată totodată, îmbinării noii metode cu forme de cointeresare adecvată a salariaților cursanți, prin acordarea de gradații, categorii și trepte de încadrare în funcție de calificativele obținute la absolvirea formei de învățămînt în care au fost antrenați.

Avantajele utilizării acestei metode sînt multiple. Salariatul este cointeresat în perfecționarea pregătirii sale profesionale. Cadrele de conducere cunosc permanent ce nivel de cunoștințe există, asupra căror posturi trebuie acționat prin perfecționare. Pregătirea și perfecționarea devine o activitate continuă. Sistemul de pregătire poate fi evaluat nu numai cantitativ (prin numărul de absolvenți) ci și calitativ (prin nivelul de cunoștințe însușite) fiind create totodată și posibilități de îmbunătățire permanentă a conținutului său.

Extinderea acestui sistem de perfecționare este în curs la G.I.P. Ploiești, activitatea pregătitoare de stabilire a cerințelor pentru toți muncitorii și cadrele medii fiind terminată la finele anului 1972.

Noua metodă de perfecționare a pregătirii cadrelor aplicată și în curs de extindere la G.I.P. Ploiești nu exclude utilizarea în continuare a formelor de școlarizare prin cursuri cu sau fără participare în producție. În cazul aplicării unor metode noi de fabricație, care interesează majoritatea salaraților de la un loc de muncă se organizează cursuri pe grupe de salariați cît mai omogene. La fel se procedează și în cazul instalațiilor cu tehnologii noi.

Efectul economic al preocupării permanente pentru continua perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor salariaților s-a reflectat în îmbunătățirea permanentă a indicatorilor tehnico-economici ce caracterizează activitatea grupului. Rezultatele obținute în anii 1971 și 1972 sînt concludente. Unitățile productive și-au realizat și depășit indicatorii de plan. Instalațiile lucrează la parametrii proiectați, iar la obiectivele noi, parametrii proiectați au fost realizați în avans în medie cu 5—6 luni, la unele instalații, cum este cea de anhidridă maleică, devansarea intrării planificate în funcțiune fiind chiar de un an. Toate acestea și multe altele au avut ca punct de convergență obținerea unor însemnate sporuri de producție : în 1971 de 147 milioane lei față de 1970 și în 1972 de 410 milioane lei, față de 1971, în ambele cazuri în condițiile unor reduceri substanțiale a numărului total de salariați, respectiv de 216 și 186 oameni.

În realizarea obiectivelor strategice propuse pentru viitorii ani, de creștere, diversificare, înnoire și specializare a producției, de menținere a unui ritm înalt de realizare a indicatorilor tehnico-economici, conducerea grupului ploieștean vede în ridicarea generală a nivelului pregătirii profesionale a salariaților săi, un important factor de progres.

ec. Nicolae POPA
G.I.P. — Ploiești

VERIFICAT: (NUMELE ȘI PRENUMELE ȘEFULUI)
LOCUL DE MUNCĂ: Secția de fire, atelier AMA
DATA VERIFICĂRII CUNOȘTINȚELOR

NUMELE ȘI PRENUMELE MUNCITORILOR	LUCRĂRI DE LĂCĂTUȘERIE	LUCRĂRI ELECTRICE	PROBLEME DE FIZICĂ	CUNOȘTINȚE A.M.C.	INTERVENȚII ȘI REPARAȚII A.M.C. LIMITATIVE DOTĂRII	CUNOȘTINȚE DE BAZĂ ÎN AUTOMATIZARE, SCHEME DE AUTOMATIZARE ȘI SCHEME DE SEMNALIZARE - BLOCARE	CUNOAȘTEREA PROCESULUI TEHNOLOGIC ORIENTATIV (SCHEMA ȘI PARAMETRII)	METODOLOGIE DE VERIFICARE METROLOGICĂ A APARATELOR INSTALATE ÎN ATELIER	ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA UNEI ECHIPE	CUNOAȘTEREA UTILAJELOR DIN INSTALAȚIILE SECȚIEI	N.T.S. ÎN FIECARE PUNCT DE OPERARE
R.M.	□	⊏	⊏	□	⊏	□	⊏	⊏	⊏	⊏	⊏
S.C.	□	—	—	I	L	I	L	⊏	⊏	⊏	⊏
P.I.	□	I	⊏	⊏	L	L	L	L	L	⊏	⊏
T.V.	□	I	⊏	⊏	L	L	L	L	L	⊏	L
P.I.	I	—	⊏	⊏	L	L	I	I	I	I	L
G.C.	I	L	⊏	⊏	L	I	I	L	L	L	L
S.V.	L	I	⊏	⊏	L	L	I	I	I	I	L
N.E.	L	I	⊏	⊏	L	L	I	L	L	L	L
C.A.	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	L
S.N.	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	L
A.N.	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	L

I = 25% L = 50% ⊏ = 75% □ = 100% — CUNOȘTINȚE CARE NU-I SÎNT NECESARE

Fig. 1. — Situația pregătirii profesionale — faza inițială

VERIFICAT: (NUMELE ȘI PRENUMELE ȘEFULUI)
LOCUL DE MUNCĂ: Secția de fire, atelier AMA
DATA VERIFICĂRII CUNOȘTINȚELOR

NUMELE ȘI PRENUMELE MUNCITORILOR	LUCRĂRI DE LĂCĂTUȘERIE	LUCRĂRI ELECTRICE	PROBLEME DE FIZICĂ	CUNOȘTINȚE A.M.C	INTERVENȚII ȘI REPARAȚII A.M.C. LIMITATIVE DOTĂRII	CUNOȘTINȚE DE BAZĂ ÎN AUTOMATIZARE, SCHEME DE AUTOMATIZARE ȘI SCHEME DE SEMNALIZARE - BLOCARE	CUNOAȘTEREA PROCESULUI TEHNOLOGIC ORIENTATIV (SCHEMA ȘI PARAMETRII)	METODOLOGIE DE VERIFICARE METROLOGICĂ A APARATELOR INSTALATE ÎN ATELIER	ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA UNEI ECHIPE	CUNOAȘTEREA UTILAJELOR DIN INSTALAȚIILE SECȚIEI	N.T.S. ÎN FIECARE PUNCT DE OPERARE
P.M.	□	□	□	□	□	□	⊏	⊏	□	□	□
S.C.	□	—	—	⊏	⊏	L	⊏	□	□	□	□
P.I.	□	⊏	□	□	⊏	⊏	⊏	L	L	□	⊏
T.V.	□	⊏	□	□	⊏	L	L	L	L	□	⊏
P.I.	L	—	⊏	⊏	⊏	⊏	L	L	L	L	⊏
G.C.	L	⊏	⊏	⊏	L	L	L	⊏	□	⊏	⊏
S.V.	⊏	L	⊏	⊏	⊏	⊏	I	I	□	L	L
N.E.	⊏	L	⊏	⊏	⊏	L	L	L	L	⊏	L
C.A.	L	L	I	I	L	I	L	I	L	L	L
S.N.	L	L	I	I	L	L	L	I	L	L	L
A.N.	L	L	I	I	L	I	I	I	L	L	L

Fig. 2. — Situația pregătirii profesionale după o perioadă de perfecționare de două luni

---

O dezbatere privind

EFICIENȚA UTILIZĂRII PERSONALULUI T. E. S. A.

IN DORINȚA DE A CONTRIBUI la depistarea modalităților de sporire a eficienței utilizării personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, începînd cu acest număr, punem în dezbatere conținutul funcțiilor (posturilor) ocupate în unitățile economice (centrale și întreprinderi) de către acest personal.

Avem în vedere și faptul că într-un răspuns la o dezbatere organizată de redacția noastră Ministerul Muncii ne-a înștiințat recent că a reținut propunerea de a se elabora un nomenclator general de funcții pe economia națională, din care conducerile unităților să aibă posibilitatea să-și aleagă funcțiile de care au nevoie.

În acest scop vom publica descrieri de posturi în forma în care ele sînt concepute în diferite unități economice (uneori, așa cum sînt formulate chiar de către ocupanții funcțiilor respective), invitînd pe toți cititorii să-și spună opiniile privind :

1. conținutul atribuțiilor *) fiecărei funcții (dacă în atribuțiile prevăzute în descrierea de funcție, pe care o prezentăm, sînt unele care n-ar trebui să fie la funcția respectivă, dacă sînt unele care lipsesc, deși trebuie să figureze la funcția în cauză).
2. formularea atribuțiilor (atribuțiile să fie formulate concret, la obiect ; de exemplu, formularea „participă la diverse analize făcute de alte compartimente" nu ni se pare de loc concretă și la obiect).
3. corespondența între competenta **) personalului și conținutul atribuțiilor funcțiilor ocupate (să urmărim această corespondență pe două caracteristici : specialitatea ocupantului să corespundă naturii atribuției ; nivelul de pregătire al ocupantului să corespundă complexității atribuției) ;
4. gradul de încărcare al personalului (care este, cu aproximație, numărul de ore necesar anual pentru realizarea atribuției în cauză).

În această ordine de idei rugăm cititorii, care doresc să-și aducă contribuția la îmbunătățirea descrierilor de posturi, să ne trimită :

1. aprecierea asupra descrierii funcției pe care o prezentăm, urmărind cele patru puncte mai sus menționate ;
2. o descriere a funcției care să cuprindă atribuțiile reale, efectiv îndeplinite de către cei ce ocupă această funcție în unitatea unde lucrați.
3. o descriere a funcției care să cuprindă numai și în totalitate acele atribuții care, după opinia dv., ar trebui să facă parte din funcția respectivă.

Începem cu descrierea funcției de șef serviciu salarizare. Din motive lesne de înțeles, nu dezvăluim numele unității economice, dar precizăm că este vorba de descrierea funcției de șef serviciu salarizare de la o centrală cu sediul în București, o centrală grefată pe una dintre uzinele componente, descrierea fiind făcută chiar de ocupantul postului.

Dezbatere inițiată de
Constantin COJOCARU
Ioan BRATU

*) prin **atribuții** înțelegem activitățile, lucrările ce revin spre executare și drepturile de decizie încredințate unui anumit salariat (organism).
) prin **competență înțelegem capacitatea (cunoștințe, aptitudini, deprinderi, atitudini) ocupantului unei funcții de a executa lucrările și a exercita drepturile de decizie (autoritatea) încredințate.

Descrierea funcției
Numele și prenumele ocupantului . . . .
Calificarea ocupantului : generală medie . . . .
Șef serviciu salarizare în centrala industrială

Nr. crt.	Denumirea atribuției	Specialitate, nivel de pregătire și număr de ore necesar anual (TS TM ES EM G E)
1.	Verificare unități sub aspectul aplicării legislației muncii	192
2.	Elaborare diverse regulamente, participare la diverse instrucțiuni și regulamente	96
3.	Repartizarea corespondenței și indicații date salariaților din serviciu	360
4.	Instructaje și îndrumări date salariaților din serviciu	192
5.	Participări la diverse analize făcute de alte compartimente	96
6.	Analize făcute la nivelul uzinei „mamă"	264
7.	Analize făcute la nivelul centralei cu privire la structura de personal, raporturi, tendințe, perspective	480
8.	Consultații date personalului de conducere din centrală	288
9.	Consultații date angajaților care vin direct la șeful serviciului pentru lămuriri cu privire la încadrarea și promovarea lor.	384
10.	Verificarea materialelor redactate sau elaborate de salariații serviciului	192

Legendă : T.S. — tehnice superioare
T.M. — tehnice medii
E.S. — economice superioare
E.M. — economice medii
G. — generale medii
E. — elementare

agricultură

DEZBATERI

PRIORITĂŢI ÎN ZOOTEHNIE

- Obiectivele noi la nivelul tehnologiilor moderne.
- Utilizarea optimă a tuturor resurselor furajere
- Asigurarea unităţilor cu animale de mare valoare productivă
- Integrarea pe verticală a producţiilor zootehnice la toate speciile
- Măsuri complexe de sporire a eficienţei.

ÎN CADRUL vastei acţiuni de modernizare a agriculturii, îmbunătăţirea activităţii economice din zootehnie şi ridicarea ponderii acesteia în producţia globală agricolă a ţării reprezintă un imperativ major, de primă necesitate. Organizîndu-şi mai bine activitatea de producţie şi utilizînd cu mai multă chibzuinţă resursele materiale, umane şi financiare de care dispun, unităţile agricole de stat şi cooperatiste au obţinut în ultimii doi ani rezultate bune în producţie pe linia îndeplinirii prevederilor înscrise în PROGRAMUL NAŢIONAL DE DEZVOLTARE A ZOOTEHNIEI ŞI DE CREŞTERE A PRODUCŢIEI ANIMALIERE.

În totalitatea lor, însă, rezultatele pozitive, obţinute în creşterea efectivelor şi a producţiilor totale, sînt diminuate, într-o măsură însemnată, de neajunsurile care se menţin în ceea ce priveşte randamentele pe animal şi eficienţa economică.

Redacţia noastră a organizat prezenta dezbatere în dorinţa de a pune în discuţie măsurile ce se impun pentru creşterea eficienţei economice a producţiei animaliere în toate compartimentele şi la toate produsele ce se obţin în acest important sector al agriculturii.

CASA...

Profilare, concentrare, specializare, industrializare

Rezultatele obţinute în anul 1971 şi 1972, comparate cu prevederile programului naţional de dezvoltare a zootehniei pentru această perioadă, pun în evidenţă faptul că la toate speciile şi categoriile de animale, în toate sectoarele social-economice, sînt creşteri de efective faţă de 1970 şi creşteri în 1972 faţă de 1971.

Căile prin care s-au realizat aceste creşteri sînt multiple. În primul rînd, ca urmare a prevederilor programului naţional, **în anii 1970—1972 a avut loc un proces intens de profilare, concentrare şi specializare a producţiei şi, de asemenea, a început un proces energic de industrializare a producţiei zootehnice :** pînă la sfîrşitul anului 1972 s-au construit capacităţi industriale care reprezentau, 26% din producţia de carne de taurină, 51% din producţia de carne de porc, 54% din producţia de ouă, 24% din producţia de carne de pasăre şi 42% din producţia de carne de oaie ; în sectorul vacilor de lapte însă numai 3% din efectiv este cuprins în sistemul industrial. Deşi unităţile industriale funcţionează de puţin timp în sectorul cooperatist, şi aici rezultatele economice sînt bune. De exemplu, în sectorul avicol, toate complexele şi-au încheiat activitatea anul trecut cu beneficii, cu excepţia celui de la Afumaţi. La complexele de miei, din cele 24 de unităţi, 20 au încheiat anul 1972 cu beneficii. De asemenea, foarte multe dintre complexele de porcine încheie activitatea financiară a anului 1972 cu beneficii. Aceasta demonstrează că într-adevăr sistemul preconizat dă rezultate economice favorabile, că asigurîndu-se animalelor condiţii optime de exploatare, potenţialul lor biologic este mai bine valorificat.

În al doilea rînd la rezultatele obţinute în dezvoltarea zootehniei a contribuit şi îmbunătăţirea organizării producţiei prin adoptarea fermei ca formă organizatorică de bază. Aceasta a creat un cadru propice răspunderii personale, directe, pentru cei care conduc şi administrează mijloacele materiale, umane şi financiare.

Pentru dezvoltarea mai accentuată a zootehniei în ultimii ani au fost luate măsuri care să asigure o industrie de nutreţuri combinate ; ea a trecut, în numai 3 ani, de la 3—400 tone la 2 800 mii tone producţie anuală, cooperativele agricole fiind primele beneficiare de nutreţuri combinate. Dacă în 1970 acest sector nu primea furaje combinate, în anul trecut el a primit un milion de tone, ceea ce a constituit un sprijin important în creşterea producţiei zootehnice.

În acelaşi timp trebuie menţionate şi eforturile financiare făcute de cooperativele agricole **pentru construirea şi modernizarea unor spaţii de cazare.** În unele zone ale ţării, unde existau construcţii care să permită adoptarea noilor tehnologii, nu s-a mers pe linia construirii de obiective noi, ci pe linia amenajării celor existente, a completării acestora prin „plombe". Aici, prin unele amenajări simple, s-au creat condiţii de cazare asemănătoare cu cele din unităţile industriale. De exemplu, îngrăşătoriile de tineret taurin Iclod-Cluj, Bărcăneşti-Prahova, Cîţcău-Cluj, Zărneşti-Braşov etc. au devenit, prin modernizarea lor, mari unităţi zootehnice cu caracteristici industriale.

Subliniind principalele rezultate care s-au obţinut în zootehnia cooperatistă, trebuie arătat că în activitatea din acest sector au existat şi deficienţe care au dus la nerealizarea unor parametrii tehnici şi economici planificaţi ; îndeosebi concesiile tehnice, au avut repercusiuni economice deosebit de grave în cazul unităţilor cu un grad ridicat de intensivizare. Nerealizările se datoresc în mare măsură şi modului defectuos în care a fost condusă activitatea economică, nerespectării tehnologiilor stabilite şi neasigurării bazei furajere la nivelul unităţii. Trebuie menţionat că **nu unităţile mari, industriale au dat pierderi, ci acelea care nu şi-au asigurat baza materială prin buna valorificare a suprafeţelor de teren destinate producerii furajelor.** Cît priveşte **dimensiunea optimă a unităţilor,** trebuie precizat că aceasta **se referă în primul rînd la subunităţile organizatorice şi de muncă. Dimensionînd optim fermele şi formaţiunile de muncă, întreprinderea în întregul ei apare ca o rezultantă a dimensiunii — optime — a subunităţilor sale organizatorice.**

Pentru a îndeplini prevederile programului naţional de dezvoltare a zootehniei trebuie să se continue procesul de concentrare, de specializare, de industrializare şi integrare a producţiei zootehnice. Aceste direcţii sînt condiţionate nemijlocit de utilizarea deplină a capacităţilor de producţie.

Dacă la unităţile industriale nefolosirea deplină a capacităţilor se referă la faptul că nerealizarea unor parametri prelungeşte perioada de întreţinere a animalelor, cu influenţele negative respective, în sectorul gospodăresc apar aspecte grave privind neutilizarea eficientă a spaţiului construit care, prin simple amenajări, poate spori efectivele de animale exploatate. De exemplu, un grajd pentru îngrăşarea tineretului taurin cuprinde în prezent 120—130—150 animale ; prin introducerea sistemului de întreţinere a animalelor dezlegate (stabulaţie la grajd) cu evacuare mecanizată a dejecţiilor, numărul animalelor exploatate poate spori de 2—3 ori.

Utilizarea deplină a capacităţilor de producţie presupune şi sincronizarea lor, din punct de vedere al termenului de dare în exploatare, cu capacităţile de producere a furajelor. Se ştie că toate furajele concentrate trebuie administrate în hrana animalelor numai sub formă de furaje combinate. În acest scop se impune intrarea mai devreme în circuitul economic a capacităţilor de producere a furajelor combinate, a celor pentru deshidratarea şi granularea furajelor verzi faţă de capacităţile de cazare a animalelor, aşa încît acestea să beneficieze de la început de nutreţuri valoroase. Numai asocierea condiţiilor optime de cazare cu condiţii corespunzătoare de hrană dau rezultate economice satisfăcătoare.

ing. Stelian DINESCU
director general în M.A.I.A.A.

MASA...

Diversificare, chimizare, irigare, optimizare

Sarcinile privind producerea furajelor la nivelul necesarului rezultat din programul creşterii efectivelor şi producţiilor animaliere vizează rezolvarea a trei mari grupe de probleme. **În primul rînd, realizarea furajelor la nivelul cantităţilor necesare, a doua — rezolvarea tuturor problemelor legate de calitatea furajelor şi îndeosebi de păstrarea calităţii acestora prin metode noi de recoltare şi conservare ; a treia — reducerea preţului de cost.**

În scopul soluţionării primei probleme se iau în considerare toate sursele de producere a furajelor de volum. Dacă pînă la începutul acestui cincinal luam în considerare, în principal, terenul arabil şi pajiştile existente, **noua balanţă furajeră obligă să luăm în considerare şi celelalte surse,** respectiv culturile duble, producţia vegetală secundară, valorificarea terenului existent în plantaţii şi a unor terenuri nefolosite pînă acum.

Pentru a produce furajele necesare trebuie să realizăm pe fiecare m.p. de teren arabil circa patru kg şi jumătate de masă verde în 1973 şi 5 kg în anul 1975. Cifra, comparată cu realizările anterioare, reprezintă creşeri substanţiale, avînd în vedere că în 1971, pentru echilibrarea balanţei, trebuia să producem 3 kg de masă verde pe m.p. Pentru aceasta am trecut la **reconsiderarea structurii culturilor furajere,** diferenţiat pe zone. Pînă în anul 1970 ne propuneam îmbunătăţirea structurii culturilor furajere fără a urmări diferenţierea acestora pe zone şi aici am greşit. De exemplu, dacă în trecut consideram că porumbul, sub diferite forme, rezolvă problema furajelor, ulterior s-a apreciat, că lucerna trebuie să o rezolve, indiferent de zonă. Şi într-un caz şi în celălalt am greşit. Trecînd la diferenţierea pe zone, eliminăm această eroare.

Înainte cultivam lucernă şi pe podzol şi pe cernoziom. Posibilităţi de a realiza producţii bune există şi într-un caz şi în celălalt, însă cheltuielile de producţie la hectar sînt mult mai mari pe podzol decît pe cernoziom. Din această cauză este mult mai eficient ca pe terenurile podzolice să se cultive trifoiul care asigură producţii mari, de aceeaşi calitate, dar la preţuri de cost mai reduse. Am schimbat optica şi faţă de unele culturi care pot spori producţia de lapte cum este sfecla furajeră. Cu ajutorul metodelor de cercetare am optimizat structura culturilor furajere însă cantităţile obţinute nu asigură eficienţa necesară din care cauză cultura sfeclei furajere se introduce lent. Totodată, în ţara noastră nu există un soi de sfeclă furajeră monogerm, care să permită mecanizarea lucrărilor, fapt pentru care se consumă multă forţă de muncă, ceea ce măreşte preţul de cost al furajului.

O altă grupă de factori o constituie **tehnologiile noi** privind producerea furajelor care includ : chimizarea şi irigaţiile.

S-au realizat unele progrese în ce priveşte **chimizarea.** Dacă 1 kg de îngrăşămînt substanţă activă asigură, la producţia de cereale, un spor de producţie de 8—10 kg/ha, la culturile furajere acesta realizează un spor de recoltă de 100 kg masă verde. Din acest punct de vedere, folosirea îngrăşămintelor este mai eficientă la culturile furajere.

În ce priveşte **irigarea** s-a demonstrat că e posibil să se realizeze 4—5000 kg porumb boabe la hectar în condiţii de neirigare, dar foarte greu s-a realizat sau este posibil să se obţină 2 530 kg fîn de lucernă în aceleaşi condiţii. Prin urmare se impune irigarea culturilor furajere.

Metodele noi de conservare asigură îmbunătăţirea calităţii furajelor produse. Dacă ne referim la metoda clasică de conservare, înregistrăm pierderi care ajung pînă la 50% din valoarea furajului. Am adoptat în prezent două tehnologii noi. Prima, înlocuieşte metoda clasică de conservare a furajelor sub formă de fîn cu metode de conservare sub formă de semisiloz. Dacă în primul caz furajul trebuie expus 2—6 zile, **semisilozul se realizează în minimum o zi şi de o calitate net superioară.**

A doua metodă modernă şi eficientă este cea a extinderii tehnologiei de **deshidratare** a furajelor. Datorită fondurilor de investiţii alocate este posibil ca pînă la sfîrşitul acestui cincinal agricultura ţării noastre să treacă pe locul doi în lume în ce priveşte metoda de conservare a furajelor. Prin deshidratarea furajelor se realizează calitatea cea mai bună, păstrîndu-se circa 95% din elementele nutritive, la un preţ de cost redus. În prezent, este posibil să realizăm tona de furaj deshidratat cu circa 850 lei, cu posibilităţi certe de reducere. Prin organizarea centrelor de deshidratare a furajelor se creează posibilitatea trecerii la o nouă formă organizatorică a producerii furajelor de volum. **Concentrînd producerea furajelor deshidratate în jurul anumitor centre specializate, este posibil să preluăm o parte din terenul afectat fiecărei ferme, să-l cultivăm, economisind în fiecare fermă atît forţa de muncă cît şi cea mecanică.**

Îmbunătăţirea activităţii în domeniul pajiştilor cuprinde două mari acţiuni : **înfiinţarea pajiştilor model în jurul marilor centre zootehnice şi ameliorarea pajiştilor naturale.**

Pajiştile model în jurul marilor centre evită recoltarea şi transportul furajelor la grajd în timpul verii, precum şi neajunsurile cauzate de lipsa de mişcare a animalelor şi menţinerea lor îndelungată în grajduri. Se economiseşte astfel forţa de muncă şi mecanică, se reduce preţul de cost, iar mijloacele mecanice destinate recoltării şi conservării furajelor pot fi utilizate nestingherit pentru asigurarea furajelor necesare iarna. Acţiunea are ca efect reducerea corespunzătoare a dotaţiei mecanice, eliberarea unei cantităţi însemnate de forţă de muncă etc.

Păşunile naturale urmează a fi ameliorate şi transformate pentru a asigura păşunatul sistematic, intensiv. Se realizează astfel, pe un hectar, cantităţi de carne mult mai mari decît se realiza în forma clasică de exploatare.

ing. Stan TUDORACHE
director în Departamentul Agriculturii de stat

Propuneri privind asigurarea, pregătirea şi remunerarea forţei de muncă

- **Mutaţiile calitative petrecute în sectorul creşterii animalelor impun :**
  - **— asigurarea permanentizării cadrelor pe locurile de muncă şi îmbunătăţirea condiţiilor lor de muncă.**
  - **— calificarea, recalificarea, ridicarea calificării şi policalificarea lucrătorilor, în cadrul unui sistem adecvat de învăţămînt, specific domeniului de activitate, precum şi atestarea calificării dobîndite ;**
  - **— îmbunătăţirea normelor de muncă, concomitent cu extinderea mecanizării lucrărilor, a echipării tehnice şi a îmbunătăţirii condiţiilor generale de muncă.**
- **În cadrul sistemului de retribuire pe baza acordului global să se stabilească tarife diferenţiate, cu rol stimulativ, pentru principalele produse animaliere.**
- **Prin sistemul de cointeresare materială să se urmărească şi realizarea unui echilibru între interesele cooperatorilor care lucrează în producţia vegetală, îndeosebi la porumb, cu al celor care lucrează în zootehnie.**

RASA...

Intensificare, modernizare, calificare

Sporirea efectivelor de animale ocupă în programul naţional de dezvoltare a zootehniei un loc important. În acest scop, s-au stabilit ritmuri, niveluri, orientări şi importante fonduri de investiţii pentru concentrarea, profilarea şi specializarea pe care trebuie să se grefeze o reproducţie dirijată. În acelaşi timp, **importantele investiţii realizate în zootehnie se pot amortiza într-un timp mai scurt numai prin asigurarea unităţilor de producţie cu animale de rasă cu o mare valoare productivă.**

Introducerea metodelor moderne de muncă în zootehnie, inclusiv în ameliorarea raselor, au condus la realizarea unui material biologic cu randament superior de la o generaţie la alta.

În condiţiile reproducţiei naturale, **un** taur poate asigura reproducţia **a 70 de** vaci. În cazul însămînţărilor artificiale, acelaşi taur poate asigura reproducţia a 4—5 mii vaci. La circa 3 milioane femele, cîte există în prezent în ţara noastră, avem nevoie de circa 50 mii tauri dacă se practică monta naturală şi de numai 600 în cazul generalizării însămînţărilor artificiale. Pentru întreţinerea şi menţinerea stării de reproducţie a unui taur se cheltuiesc anual circa 20 mii lei. Dacă comparăm nivelul cheltuielilor care trebuie efectuate în cele două variante, **rezultă economii importante, care justifică pe deplin acţionarea energică pe linia extinderii şi generalizării reproducţiei artificiale.** Economiile de cheltuieli ce se realizează sînt în realitate mult mai mari dacă se au vedere posibilităţile de selecţie a valorii genetice ale reproducătorului care se creează prin utilizarea metodei însămînţărilor artificiale. Metodele de selecţie ne permit să selecţionăm dintr-un număr mare de reproducători pe cei mai valoroşi. Folosind această metodă putem selecţiona cu rezultate mai bune reproducători de mare valoare productivă cu cît necesarul este mai mic. Totuşi, în prezent nu dispunem de o metodologie de calcul a eficienţei economice a progresului genetic de la o generaţie la alta, realizat prin selecţie şi preselecţie. Faţă de cheltuielile mari necesare în condiţiile montei naturale, un viţel s-ar realiza la un preţ de cost ridicat, fără garanţia unui progres genetic. Prin reducerea numărului de reproducători creşte aportul lor la valoarea genetică a produşilor obţinuţi, iar cheltuielile aferente reproducţiei se recuperează într-un timp mult mai scurt. Apreciind capacitatea amelioratoare a unui reproducător care produce un număr de 10—20 mii fiice, se ajunge la un volum de producţie cu mult peste media obişnuită de circa 1 milion lei. În cazul însămînţărilor artificiale, cheltuielile se reduc şi se realizează un beneficiu important prin însăşi valoarea productivă, în creşterea animalelor.

Intensificarea în activitatea de reproducţie înseamnă crearea unor valori genetice mai productive. Valorile acestui potenţial depind de doi factori fundamentali : factorul genetic şi de mediu. **Astăzi se cunoaşte procesul de interacţiune între fenotip şi mediu şi ştim la ce nivel de productivitate ne situăm în anumite condiţii de mediu, indiferent de potenţialul productiv.** Prin urmare, **aceste valori genetice create trebuie valorificate prin sistemul de exploatare, de nutriţie, de îngrijire.**

În prezent, realizăm intensificarea procesului de ameliorare prin extinderea metodei de congelare a materialului seminal şi folosirea unor reproducători de înaltă valoare genetică. Dispunem şi de un cadru organizatoric adecvat, care va crea condiţii pentru realizarea într-un timp foarte scurt a unor progrese importante în această direcţie. Crearea staţiilor de testare — obiectiv prevăzut în programul de ameliorare — va permite aprecierea capacităţii de ameliorare a reproducătorilor şi deci selecţia lor pe o bază ştiinţifică. Totodată, se creează condiţii pentru cunoaşterea valorilor productive ale animalelor, folosind reproducţia ca instrument de difuzare în masă, prin însămînţări artificiale, a acestor valori create prin selecţie. Acest obiectiv esenţial pentru progresul zootehniei impune şi un sprijin mai eficient, îndeosebi, pentru procurarea echipamentului cliogenic. Ritmul în care s-au extins însămînţările artificiale poate fi apreciat din cifrele următoare : în 1970, s-au însămînţat cu material seminal — congelat sau refrigerat — 70 mii femele ; în 1971 — 256 mii ; în 1972 — 413 mii, iar în 1973 se vor însămînţa circa 800 mii.

Ritmul, foarte ridicat, de extindere a acestei metode moderne de reproducţie este evident aici. În prezent, cuprindem în reţeaua de însămînţări artificiale circa 1800 mii femele faţă de circa 3 milioane. Pentru rest există circa 13 mii tauri. Deci, pentru circa 1800 mii vaci şi juninci se folosesc 1200 reproducători, iar pentru rest se folosesc 13 mii, deci de peste 10 ori mai mulţi.

Acest ritm impune ca în domeniul reproducţiei şi selecţiei, date fiind complexitatea şi importanţa economică a activităţii, să **lucreze specialişti cu pregătire superioară.** Cu toate acestea, noi lucrăm încă cu cadre pregătite pe plan local. La nivelul la care am lucrat pînă acum a mers, însă cu rezultate nesatisfăcătoare. Iată un exemplu.

În condiţiile folosirii metodelor moderne de reproducţie, la fiecare 370 zile se poate obţine un viţel. Noi obţinem însă, un viţel în 460 zile ; în cele 70 zile în plus un animal din lotul matcă consumă în mod neeconomicos circa 800 lei. În această perioadă se produce mai puţin, se poate pierde un viţel şi odată cu acesta sporul în greutate. La o fermă cu 500 vaci × 800 lei rezultă cheltuieli neeconomicoase de circa 400 mii lei, care se pierd datorită intervalului prelungit dintre fătări. Din acest punct de vedere, **un specialist sau un tehnician, pregătit pentru această meserie, ar putea reduce cu uşurinţă 3/4 din pierderea menţionată.** În această situaţie se impune crearea unor şcoli medii tehnice pentru specialitatea de reproducţie şi selecţie sau organizarea unui curs de specializare a cadrelor tehnice, care lucrează în prezent în acest sector.

ing. Gavril COLŢAU
directorul Centrului republican de selecţie şi reproducţie a animalelor

ORGANIZARE...

Integrare, mecanizare

Dintre toate activităţile din zootehnie, avicultura este sectorul care beneficiază de posibilităţi bune de intensificare şi modernizare a procesului de producţie. Avicultura noastră industrială este relativ tînără. Ea împlineşte anul acesta 10 ani de activitate şi rezultatele obţinute în această, foarte scurtă perioadă, ne situează între ţările fruntaşe, cu avicultură avansată, în ce priveşte ritmul şi sistemul de creştere.

Printre meritele deosebite ale programului nostru trebuie să aşezăm în primul rînd **rezolvarea problemei mătcii de reproducţie,** lucru cu care ar trebui început şi la celelalte specii. Începuturile industriei creşterii păsărilor s-au bazat pe importul de matcă de reproducţie şi o dezvoltare în continuare a aviculturii naţionale ar fi fost de neconceput fără rezolvarea acestei probleme. De exemplu, la necesarul de matcă pentru 1975 trebuia să plătim o sumă importantă în valută. Prin acţiunile luate din timp ne-am asigurat matca de reproducţie pentru totdeauna. **Hibrizii noştri de păsări sînt la fel de buni ca toţi cei de mare circulaţie din lume.**

O altă mare realizare pe linia sporirii producţiei de ouă este trecerea la **creşterea păsărilor în baterii** — etapă superioară în zootehnia oricărei ţări avansate. Tipul de baterii produs în ţară este la fel de bun şi modern ca toate celelalte tipuri produse în lume.

Pe linia **producţiei de ouă** realizările sînt bune, comparativ cu nivelul realizat în alte ţări. În anul 1972, la nivelul trustului, s-au realizat 234 ouă, în medie, de la fiecare găină ouătoare, la un preţ de cost foarte avantajos.

La **producţia de carne** apreciem însă, că sîntem la început, din care cauză eforturile noastre sînt orientate în această direcţie. Combinatele noastre pentru creşterea puilor de carne sînt din ce în ce mai bine echipate, iar acum construim complexe cu o tehnologie bine pusă la punct. Rezultatele obţinute la producţia de carne nu sînt încă semnificative, dar vom intra în normal cu producţia şi la acest sortiment.

Insist asupra unor **dificultăţi generate** mai mult de **nerespectarea unor corelaţii.** Prima se referă la faptul că nu a fost întotdeauna nutreţ la timp, deoarece **fabricile de nutreţuri** combinate n-au intrat în funcţiune înaintea complexelor de producţie. În aceste situaţii s-au adus furaje de la distanţe mari, sau a trebuit să se schimbe des reţetele, ceea ce a influenţat negativ producţia de ouă sau creşterea în greutate a păsărilor de carne.

O altă necorelare, de aceeaşi natură şi cu aceleaşi repercusiuni negative, este faptul că şi **abatoarele** s-au construit după 1—2 ani de la intrarea în funcţiune a complexelor. Astăzi este pe **deplin verificată ideea integrării pe verticală,** în special a producţiei avicole, activitatea de industrializare şi comercializare a produsului finit, de către producător, venind efectiv în întîmpinarea cerinţelor producătorului şi cumpărătorului. S-au ridicat aici cîteva probleme de principiu. Adîncirea specializării este una din ele şi apreciez că a fost oarecum uitată în ultimul timp. **Or, nu există alte căi de dezvoltare a unei zootehnii intensive decît prin concentrare şi specializare.** Reprezint singura unitate cu statut de centrală din zootehnie şi din experienţa noastră rezultă că, centralele economice, pe profil, constituie în primul rînd pivoţii de intensificare a industrializării zootehniei. La început se pot uni într-o centrală 10 complexe de vaci de lapte, şi apoi centrala să crească pe măsura includerii altor complexe. Trustul pentru producţia avicolă nu este o formă administrativă de organizare, ci o formă tehnologică şi economică şi în această formă preconizez funcţionarea şi a celorlalte centrale ce se impun a fi organizate. Astfel, trustul răspunde direct de toate fermele de selecţie, deci specialiştii de aici participă nemijlocit la producerea bunurilor materiale. De problemele distribuirii materialului de prăsilă ne ocupăm direct, iar trustul coordonează încă o activitate, foarte importantă : aceea a desfacerii. **Coordonează direct deci începutul şi sfîrşitul acestor două acţiuni importante ale procesului de producţie.**

Iată o altă problemă care afectează **în** prezent şi sectorul avicol. Am mers bine în primii 5 ani, timp în care am realizat importante succese. În toată această perioadă planul a fost o rezultantă **a** tehnologiei. Totodeauna depăşeam planul cu 10—15% fiindcă tehnologia era respectată. De circa doi ani nu se mai procedează astfel. Acum, raportul s-a inversat : tehnologia este rezultanta planului. Faptul că, în prezent, planul nu ţine seama de caracteristicile fluxului tehnologic existent în complexe, creează unităţilor greutăţi mari în organizarea şi conducerea producţiei, obligă la concesii tehnice şi tehnologice, ceea ce reduce din eficienţa activităţii productive.

Procesele de muncă în avicultură **au** gradul cel mai înalt de mecanizare **din** întreaga zootehnie şi ne preocupă, **în** continuare, creşterea productivităţii muncii. Maşinile însă nu înlătură munca manuală, pentru că uneori sînt de slabă calitate, se defectează uşor şi nu au **un** grad înalt de automatizare din care cauză imobilizează multă forţă de muncă. Am ajuns în situaţia ca uneori să ne ferim de mecanizare, care, nefuncţionînd cum trebuie, ne încarcă doar costurile cu salariile mecanicilor şi amortismentele.

Pe de altă parte, perfecţionarea utilajelor se realizează greoi. Ca să se aducă o îmbunătăţire unui utilaj, chiar şi neesenţială, sînt necesari uneori şi 3 ani. **Există** foarte mult formalism în perfecţionarea utilajelor, la care se adaugă excesul de zel al unor oameni, uzine, fabrici, în ceea ce priveşte asimilarea unor utilaje şi instalaţii.

Intensificarea producţiei zootehnice, **în** special a celei avicole, impune desigur depăşirea acestor dificultăţi. Rezolvînd problema asigurării microclimatului în adăposturi, a producerii materialului biologic necesar, considerăm că dispunem de condiţii bune pentru a ne realiza sarcinile în acest cincinal în numai patru ani şi jumătate.

ing. Stan TÎRLEA
directorul Trustului păsărilor din Departamentul Agriculturii de Stat

EFICIENŢĂ

Costuri, productivitate, valorificare.

Condiţiile de exploatare şi creştere a taurinelor în ţara noastră sînt dintre cele mai bune. Este însă necesară **reducerea în continuare a cheltuielilor de producţie cu care se obţin aceste produse zootehnice principale,** impunîndu-se în acest scop valorificarea deplină a condiţiilor de care dispunem. Posibilităţi de reducere a cheltuielilor de producţie există în fiecare unitate şi la fiecare din elementele componente ale preţului de cost, menţionînd aici numai acele pîrghii prin care putem îmbunătăţi acest indicator şi pe care le consider cu adevărat principale.

În primul rînd trebuie subliniat rolul bazei furajere, adică masa. Deşi condiţiile de producţie a furajelor de volum şi a celorlalte categorii de nutreţuri sînt deosebit de favorabile, nu se asigură încă o raţie echilibrată sub aspectul elementelor nutritive cuprinse în ea şi chiar al volumului. Cu alte cuvinte, nu producem atîtea furaje cît este necesar şi, mai ales, cît poate produce terenul destinat bazei furajere.

Sub aspectul cantităţii de furaje produse la unitatea de suprafaţă (ha) avem multe de făcut. Furajul reprezintă în preţul de cost al producţiei de lapte 65—70% (80% în condiţii de îngrăşare intensivă) cu influenţă deci predominantă în preţul de cost al produsului. De aici necesitatea reducerii costului furajelor.

Foarte important şi de mare perspectivă este păşunatul animalelor. Avem păşuni suficiente şi întreţinerea animalelor o perioadă lungă pe aceste păşuni duce la reducerea substanţială a cheltuielilor de producţie.

Reducerea preţului de cost este condiţionată şi de creşterea productivităţii muncii. În acest sector condiţiile de lucru sînt oarecum diferite faţă de celelalte specii. Există aici probleme în ce priveşte asigurarea necesarului de forţă de muncă, în special la vacile de lapte, care sînt încă greu de rezolvat. Am sporit numărul de locuri prin darea în exploatare a noi capacităţi de producţie, s-au îmbunătăţit condiţiile de cazare a animalelor, iar acum trebuie să le şi exploatăm raţional. Acestea nu se pot rezolva decît în două moduri. **Primul, normele actuale de îngrijire trebuie să fie însuşite şi aplicate corect ; în prezent ele sînt la jumătate din normele folosite în ţări cu zootehnie avansată. Al doilea, construcţiile şi amenajarea interioară a acestora trebuie să ducă la creşterea productivităţii muncii în condiţii de desfăşurare normală a procesului tehnologic.** Din acest punct de vedere, sînt aceleaşi greutăţi ca în sectorul avicol. Avem utilaje, dar adesea ele nu pot fi folosite din cauza calităţii lor necorespunzătoare, iar altele nu sînt exploatate raţional. Unităţile producătoare nu urmăresc modul lor de comportare în perioada de exploatare, ceea ce se impune cu necesitate.

Creşterea producţiei pe cap de animal duce, de asemenea, la reducerea preţului de cost. Sectorul avicol, unde s-a rezolvat problema materialului biologic, demonstrează convingător acest lucru. În sectorul taurinelor s-a început timid, din care cauză problema materialului biologic se va rezolva mai greu. **Va trebui să producem material biologic valoros, dar, în acelaşi timp, se impune să exploatăm raţional pe cel care-l avem. În această direcţie, un rol de seamă îl are asigurarea unităţilor cu animale din rase superioare.**

În ce priveşte valorificarea directă a producţiei ca pîrghie de sporire a eficienţei economice (în sectorul avicol preluarea acestei activităţi este la început) posibilităţile noastre de a acţiona sînt în prezent limitate. Unităţile mari, specializate, cu 2000—3000 de vaci, se pot echilibra din punctul de vedere economico-financiar în condiţiile în care se realizează şi desfacerea produselor zootehnice. De exemplu, în jurul Capitalei, sînt unităţi cu efective de 3000 vaci, cu lăptării, cu staţii de prelucrare şi ambalare a laptelui, care, prin valorificarea directă pe piaţă a produselor obţinute, şi-ar spori considerabil veniturile şi eficienţa economică. Cu investiţii mici sistemul ar putea fi extins şi la celelalte unităţi din apropierea centrelor muncitoreşti, mari consumatoare de lapte, ceea ce ar conduce la sporirea eficienţei economice în acest important sector al producţiei animale.

dr. Nicolae OPREA
director în Departamentul Agriculturii de Stat

agenda economistului

Expedierea în porturile Galaţi şi Brăila a mărfurilor destinate exportului

ACTIVITATEA în porturile Galaţi şi Brăila se desfăşoară potrivit Reglementărilor aprobate în 1970 de şeful Departamentului transporturilor autonavale şi aeriene şi de către şeful Departamentului căi ferate din Ministerul Transporturilor. Regula de bază stabilită prin aceste reglementări este aceea că toate mărfurile destinate exportului se pot expedia spre porturile Galaţi şi Brăila numai cu acceptul comisiei de coordonare a activităţii din porturile respective care fixează cotele zilnice pe fel de marfă şi data începerii expedierii mărfurilor, în limita capacităţilor existente.

Asemenea accepte se emit în baza cererilor depuse de întreprinderile de comerţ exterior sau de către alte unităţi cu sarcini de export şi se comunică atît acestor unităţi, cît şi staţiilor de expediere prin intermediul Direcţiei generale mişcare şi comercial şi a regionalelor de căi ferate respective.

Pentru respectarea acestui mod de lucru, care urmăreşte desfăşurarea în condiţii optime a activităţii în porturile respective, reglementările amintite precizează următoarele :

— regionalele de cale ferată au obligaţia de a asigura zilnic cu prioritate vagoanele necesare pentru încărcarea — în staţiile de expediere — a mărfurilor aprobate, corespunzător cotelor zilnice stabilite de comisiile de coordonare a activităţii portuare ;

— staţiile de expediere nu vor primi la transport nici un fel de marfă cu destinaţia export prin porturile Galaţi şi Brăila pentru care nu s-a transmis acceptul comisiei de coordonare. (În scrisoarea de trăsură expeditorii au obligaţia să indice la rubrica „menţiuni ale predătorului" numărul acceptului comisiei de coordonare) ;

— vagoanele încărcate cu mărfuri destinate exportului prin porturile Galaţi şi Brăila fără acceptul comisiei de coordonare a activităţii portuare vor staţiona în contul întreprinderilor de comerţ exterior sau a unităţilor cu sarcini de export ;

— cantităţile de mărfuri din planurile operative de transport şi cererile suplimentare, rămase neîncărcate la sfîrşitul lunii pentru export prin porturile Galaţi şi Brăila, din cauza neacceptării lor de către comisia de coordonare, se vor anula fără penalizări.

De la regula susamintită a expedierii mărfurilor numai cu acceptul prealabil al comisiei de coordonare fac excepţie cheresteaua şi produsele lemnoase, în limitele stocurilor admise pe total sau fel de produse, stabilite în comun de Ministerul Transporturilor şi Ministerul Economiei Forestiere şi a Materialelor de Construcţii, precum şi mărfurile destinate consumului intern.

Într-un litigiu avînd ca obiect taxele de locaţii ocazionate prin nedescărcarea la termen a unor vagoane cu produse lemnoase, D.N.F. Galaţi a susţinut că nu răspunde pentru taxele respective deoarece expedierea vagoanelor s-a făcut fără acceptul comisiei de coordonare. Prin Hotărîrea nr. 1781/1972, a Arbitrajului de Stat Central, această apărare a fost înlăturată, întrucît mărfurile în litigiu erau produse lemnoase ce urmau a fi expediate la export în continuare pe apă şi, ca atare, nu era necesar acceptul comisiei de coordonare. S-a mai stabilit că vagoanele au fost puse la descărcare cu respectarea normei zilnice, astfel că nedescărcarea lor în termen este imputabilă exclusiv D.N.F. Galaţi care, în calitatea sa de unic prestator în port, avea obligaţia să respecte acest termen.

H. MATEI

Reglementarea concediilor angajaţilor care urmează diferite forme de învăţămînt

NECESITATEA însuşirii cunoştinţelor de cultură generală şi a celor de specialitate, determinată de progresul tehnic actual şi de nivelul tot mai ridicat al calităţii tuturor activităţilor, nu mai trebuie demonstrată. În acest scop, printre alte măsuri, statul a creat, prin diverse acte normative, o serie de facilităţi pentru angajaţii care urmează diferite forme de învăţămînt. În cele ce urmează vom evoca succint concediile cu sau fără plată la care au dreptul diferite cartegorii de angajaţi, pe lîngă concediul legal de odihnă.

Au dreptul la :

— un concediu de studii cu plată de 30 zile calendaristice, eşalonat sau integral, muncitorii care urmează şcolile tehnice de maiştri curs seral, pentru a se prezenta la examenele de an şi la examenul de absolvire (potrivit H.C.M. nr. 125/1963) ;

— un concediu de studii fără plată de 30 zile calendaristice în fiecare an, eşalonat sau integral, pentru prezentare la examene, elevii din învăţămîntul de cultură generală fără frecvenţă şi elevii cursurilor fără frecvenţă ale liceelor de specialitate (potrivit Hotărîrii nr. 1052/1962 a C.C. al P.C.R. şi Consiliului de Miniştri, republicată în Buletinul Oficial nr. 4 din 27 sept. 1965) ;

— un concediu fără plată de 30 zile calendaristice, o singură dată, în vederea prezentării la examenul de bacalaureat, elevii din învăţămîntul mediu seral de cultură generală şi elevii cursurilor serale ale liceelor de specialitate (potrivit HCM 1378/0966) ;

— un concediu de studii fără plată de 30 zile calendaristice, eşalonat sau integral, pentru prezentarea la examenele de an şi la cel de absolvire, angajaţii reuşiţi în învăţămîntul seral sau fără frecvenţă în şcolile de specializare postliceală (potrivit H.C.M. nr. 1945/1968) ;

— un concediu fără plată de 30 zile calendaristice în fiecare an, eşalonat sau integral, pentru a se prezenta la concursul de admitere, examenele de an şi examenul de stat, studenţii din învăţămîntul seral şi fără frecvenţă. În cazul cînd candidatul se prezintă în acelaşi an la examenul de bacalaureat şi la concursul de admitere, are dreptul numai la un singur concediu (potrivit H.C.M. nr. 2940/1968) ;

— un concediu fără plată de 15 zile calendaristice, angajaţii care se prezintă la admiterea la doctorat, potrivit H.C.M. nr. 2910/1967) ;

— un concediu fără plată de 30 zile calendaristice, doctoranzii nebursieri în vederea susţinerii tezei, precum şi foştii aspiranţi care îşi susţin teza de doctorat (potrivit H.C.M. nr. 1109/1967) ;

— un concediu fără plată, pe toată durata stagiului, doctoranzii cu scoaterea din producţie (H.C.M. nr. 1190/1967).

Organizînd diverse forme de învăţămînt deschise tuturor categoriilor de oameni ai muncii şi acordînd, printre altele şi o serie de concedii de studii cu sau fără plată, statul a reuşit a califica, specializa şi ridica gradul de cultură la o covîrşitoare parte a persoanelor încadrate în muncă.

C. JORNESCU

RĂSFOIND PRIN DOSARE

„Cepul" perisabilităţilor continuă să picure...

SUB TITLUL «„Cepul" perisabilităţilor picură», semnalam la această rubrică, încă cu 5 ani în urmă, unele situaţii paradoxale privind acordarea de scăzăminte legale pentru aceleaşi produse, în funcţie nu de condiţiile de depozitare, ci de organul central care a emis instrucţiunile normative. Poate că nu scoteam de la arhivă vechiul dosar, prăfuit şi îngălbenit de vreme, dacă recent nu am fi luat cunoştinţă de următoarea prevedere a H.C.M. 1885/1970, înscrisă în art. 15, alin. 2 : „Ministerele şi celelalte organe centrale, cu avizul C.S.P. — Departamentul aprovizionării tehnico-materiale, vor stabili, pe bază de calcule tehnice, norme maxime şi condiţiile în care se vor acorda pierderi la bunurile care, prin natura lor, sînt supuse perisabilităţilor şi nu sînt reglementate prin alte dispoziţii legale".

În scopul aducerii la îndeplinire a acestei hotărîri, fostul Departament al aprovizionării tehnico-materiale a dat, la timpul cuvenit, indicaţii metodologice şi a stabilit coeficienţi orientativi, pe grupe de produse şi, în unele cazuri, pe produse, care să ajute organele centrale şi consiliile populare judeţene la stabilirea de norme maxime privind acordarea de pierderi normale.

Pentru a ilustra importanţa acestei acţiuni, arătăm că, potrivit unor calcule preliminare făcute de organele de specialitate, diferenţa dintre coeficienţii în vigoare în 1969 şi cei propuşi, orientativ, de fostul Departament, trebuiau să conducă la limitarea pierderilor admisibile de pe urma perisabilităţilor cu peste 600 milioane lei pe perioada 1970—1971 (sumă în care nu sînt incluse cele din sectorul construcţii-montaj).

Ce s-a făcut pentru traducerea în viaţă a acestei măsuri atît de utile, bunei gospodăriri a bunurilor încredinţate spre administrare unităţilor economice ? Din păcate, nu putem să dăm decît un singur exemplu pozitiv ; prin Ordinul nr. 211 din 9 septembrie 1972, emis de ministrul comerţului interior au fost stabiliţi pentru toate unităţile comerciale, coeficienţi îmbunătăţiţi de perisabilităţi la mărfurile alimentare.

Dacă în sectorul comerţului cu ridicata sau al celui cu amănuntul problema luată în discuţie şi-a căpătat astfel o reglementare legală, şi mai cu seamă realistă, noţiunea de norme maximale căpătînd soluţii concrete, nu la fel se prezintă situaţia, bunăoară, în sectorul industriei alimentare, care este poate cel mai mare furnizor al comerţului. În acest sector, fiind menţinute normele de scăzăminte stabilite cu trei, patru şi chiar cu mai mulţi ani în urmă, s-a ajuns la situaţia paradoxală, ca pentru acelaşi produs, să se aplice „coeficienţi legali de perisabilităţi" mult mai mari decît cei recent stabiliţi pentru unităţile comerciale.

Situaţii similare pot fi întîlnite şi în alte sectoare economice. Astfel, de exemplu, în sectorul industriei locale a judeţului Ilfov, am luat cunoştinţă de un voluminos dosar de propuneri şi contrapropuneri, care, la data cînd scriem aceste rînduri, nu şi-au găsit, după doi ani, finalizarea.

Aşadar, după mai bine de doi ani de la intrarea în vigoare a H.C.M. nr. 1885/1970, aspectele legale privind acordarea de perisabilităţi normale, în strictă concordanţă cu realităţile concrete din unităţile economice, încă nu şi-au găsit o reglementare generală. Şi în tot acest timp „cepul" perisabilităţilor a continuat să picure...

Al. DETEŞAN

Condiţiile de cumulare a pensiei cu salariul

PRIN CORESPONDENŢE primite la redacţie ni se cer unele lămuriri privitoare la drepturile de salariu ale pensionarilor menţinuţi sau reîncadraţi în muncă. Ţinînd seama de faptul că întrebările se referă şi la condiţiile de cumulare a pensiei cu salariul, prezentăm succint principalele reglementări instituite în acest domeniu.

1. Pensionarii pentru limită de vîrstă, de cel puţin 62 ani bărbaţi şi 57 ani femeile, cu vechimea în muncă completă (25 ani bărbaţii şi 20 ani femeile) pot cumula, conform prevederilor art. 57 din Legea nr. 27/1966, privind pensiile de asigurări sociale de stat, jumătate din pensie cu salariul corespunzător funcţiei îndeplinite, dacă sînt strict necesari unităţilor, iar funcţiile deţinute sînt admise la cumul. Acestea sînt prevăzute în listele întocmite în acest scop de ministere, celelalte organe centrale şi de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi ale municipiului Bucureşti.

În cazul în care pensionarea pentru limită de vîrstă s-a făcut la cererea salariatului îndreptăţit, conducerea unităţii are competenţa de decizie în ce priveşte menţinerea lui în aceeaşi funcţie — pe baza aceluiaşi contract de muncă — sau să dispună încadrarea sa într-o altă funcţie, în care caz se modifică în mod corespunzător contractul de muncă existent. În ambele situaţii, contractul de muncă nefiind desfăcut, pensionarul îşi păstrează vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate şi are dreptul la sporul la salariul corespunzător acestei vechimi. Atunci cînd pensionarea se face la cererea unităţii, desfacerea contractului de muncă este obligatorie. Pensionarul aflat într-o asemenea situaţie, încheie — la reîncadrarea sa — un nou contract de muncă, chiar şi atunci cînd ocupă la aceeaşi întreprindere funcţia avută înainte de pensionare. Ca atare, vechimea sa în muncă fiind considerată neîntreruptă, nu mai are drept la sporul la salariul ce se acordă în primul caz.

2. În art. 58 din legea susmenţionată sînt prevăzute cazurile de excepţie în care este admis cumulul pensiei integrale cu salariul. Situaţiile în care este admisă cumularea integrală a pensiei, sînt prevăzute limitativ în lege şi anume cînd pensionarii sînt angajaţi :

a) în posturi cu pînă la $\frac{1}{2}$ normă inclusiv ;

b) cu contracte de muncă pe durată determinată, de pînă la 4 luni în cursul unui an calendaristic ;

c) la persoane fizice, cooperative agricole de producţie şi case de ajutor reciproc sau alte categorii de personal, ce se stabilesc prin hotărîri ale Consiliului de Miniştri.

Conform reglementării în vigoare, se pot încheia contracte de muncă pe durată determinată numai în cazul unor activităţi cu caracter temporar sau sezonier ori pentru înlocuirea unor angajaţi care, din diferite cauze, nu lucrează dar cărora, potrivit legii, li se menţin contractele de muncă (se află în incapacitate temporară de muncă, sînt detaşaţi, scoşi din producţie pentru a urma unele cursuri etc.). Este deci greşită interpretarea ce s-a dat prevederilor art. 58 din lege, în sensul că este posibilă cumularea integrală a pensiei cu salariul şi atunci cînd pensionarul ocupă timp de 4 luni un post vacant, post care trebuie ocupat numai cu angajaţii sau pensionarii care încheie contracte de muncă pe durată nedeterminată.

3. La stabilirea salariilor tarifare ale pensionarilor cărora li s-au desfăcut contractele de muncă şi care s-au reîncadrat ulterior în aceleaşi unităţi sau în altele, fie cu contracte de muncă pe durată determinată fie cu contracte de muncă pe durată nedeterminată, se aplică prevederile circularei Ministerului Muncii nr. 170056 din 3 decembrie 1970, potrivit cărora angajaţii reîncadraţi, după pensionare, în aceleaşi categorii tarifare, respectiv funcţii, li se pot acorda un număr de gradaţii sau trepte de salarizare — după caz — fără să se depăşească treptele de salarizare, respectiv gradaţiile avute anterior pensionării. Celor reîncadraţi în alte funcţii decît cele deţinute, li se pot aplica prevederile în vigoare referitoare la modul de acordare a gradaţiilor în cazul angajaţilor trecuţi pe alte funcţii.

Prevederile referitoare la cumulul pensiei cu salariul se aplică atît în unităţile de subordonare republicană cît şi în cele de subordonare locală. În acest ultim caz, listele care cuprind funcţiile ce pot fi ocupate de pensionari se stabilesc de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, pentru unităţile subordonate.

ION STOIAN

Înlocuitori în competiție cu materiile prime tradiționale

MARKETING

DILEMĂ ÎNTRE DOUĂ STRATEGII

> **De ce depinde succesul de piață al înlocuitorilor:**
>
> • Eforturi de marketing corespunzătoare fazei ciclului de viață;
>
> • Susținerea strategiei de preț prin acțiuni promoționale;
>
> • Studierea continuă a motivației consumatorilor.

INTRODUCEREA înlocuitorilor sintetici în diverse domenii de utilizare este o tendință apărută cu mai mult timp în urmă și care continuă cu succes și în prezent, impulsionînd activitatea de cercetare pentru descoperirea de noi înlocuitori sau pentru îmbunătățirea calitativă a celor existenți.

Oportunitatea utilizării înlocuitorilor sintetici se explică printr-o multitudine de avantaje oferite de acestea comparativ cu produsele naturale pe care le substituie, și anume: înlăturarea dependenței de unele surse de materii prime și asigurarea unei aprovizionări ritmice (în special pentru țările cu industrie chimică și petrochimică dezvoltată); caracteristici comparabile, uneori chiar superioare, în raport cu produsele naturale; obținerea unor materii prime cu caracteristici omogene și, deci, eliminarea variațiilor calitative determinate de condițiile naturale, specifice anumitor sezoane, ani; posibilitatea unei mai largi diversificări a producției.

Deși oportunitatea trecerii pe scară largă la producția de înlocuitori sintetici era evidentă, totuși, pentru introducerea lor pe piață a fost și este necesară o intensă activitate de marketing în scopul convingerii consumatorilor asupra calităților produselor respective. În cadrul acestei activități de marketing, politica prețurilor se individualizează ca un element distinct și esențial, prețul reprezentînd un indicator de sinteză asupra ansamblului de factori ai mix marketingului.

IN GENERAL, strategia prețurilor la produsele noi și, implicit, la înlocuitorii sintetici se orientează, după cum se știe, spre una din următoarele două alternative: strategia prețurilor înalte sau strategia prețurilor joase. Pentru a exemplifica, ne vom opri asupra strategiei prețurilor la unul din înlocuitorii sintetici apăruți mai de curînd pe piață — pielea sintetică.

Apariția pielii sintetice a fost impusă de necesitatea completării disponibilităților de piele naturală care, în ultima vreme, au devenit insuficiente și nu mai pot ține pasul cu dezvoltarea industriei încălțămintei, marochinăriei și a altor sectoare consumatoare.

Introducerea aproximativ la începutul anilor 1950 a tălpilor din cauciuc, direct mulate, a dus la reducerea utilizării pielii naturale pentru partea de jos a încălțămintei, și a marcat începutul aplicării tehnologiei chimice în industria încălțămintei prin folosirea cauciucului sintetic, fibrelor sintetice, a adezivilor și maselor plastice. Pătrunderea acestor produse de sinteză în industria pielăriei s-a făcut simțită îndeosebi în următoarele domenii: articole tehnice (curele de transmisie, benzi transportoare) unde pielea grea, utilizată în trecut a fost înlocuită cu rețeaua cord din fibre sintetice; sectorul confecționării tălpilor pentru încălțăminte, sector în care utilizarea maselor plastice și a cauciucului sintetic în locul pielii naturale a devenit predominantă; producția de articole de voiaj și, în special, confecționarea valizelor ușoare din diverse materiale plastice a marcat o nouă breșă în utilizarea pielii naturale.

IN ANII '60 s-a extins utilizarea multor tipuri de mase plastice, inclusiv a celor polimetanici de tipul pielii sintetice, ceea ce a generat actuala competiție dintre pielea sintetică și cea naturală. Această competiție este favorizată, în primul rînd, de proprietățile pielii sintetice, de avantajele pe care le prezintă, și, în al doilea rînd, de deficitul crescînd în aprovizionarea cu piei naturale.

Prin parametrii săi tehnico-economici, pielea sintetică prezintă unele avantaje nete în raport cu piele naturală, avantaje de care beneficiază atît producătorul de încălțăminte cît și consumatorul final.

• **Avantaje pentru producătorul de încălțăminte:** pielea sintetică poate fi oferită în rulouri de orice lungime și lățime, limitarea fiind determinată numai de considerente de manipulare; granulație și culori uniforme, proprietăți de întindere uniformă, adaptabilitate sporită la producția de serie mare; spre deosebire de piele naturală, ale cărei prețuri se caracterizează prin fluctuații frecvente, în cazul materialelor poromerice evoluția prețurilor este mult mai stabilă și, în durată, prezintă o tendință de scădere.

• **Avantaje pentru consumatorul final:** durabilitate și ușurință în întreținere; grad ridicat de impermeabilitate la apă; rezistență la zgîrieturi; culori atrăgătoare și durabile; confortabilitate, o mare flexibilitate.

În ceea ce privește cea de a doua cauză a competiției dintre pielea sintetică și cea naturală — deficitul de piei naturale — trebuie ținut seama de cîteva trăsături caracteristice ale pieței pieilor.

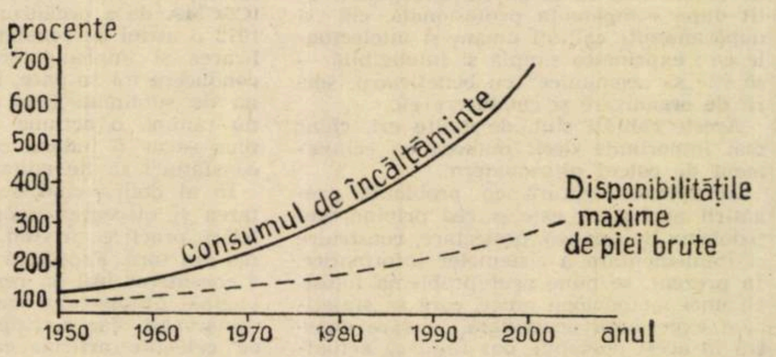

Dinamică divergentă între producția de încălțăminte și piei brute.

Pieile naturale constituie un important produs de export pentru țările în curs de dezvoltare, cunoscut fiind faptul că aceste țări dispun de peste 60% din șeptelul de bovine, peste două treimi din cel de ovine și aproximativ 40% din cel de caprine. Limitarea sacrificărilor de animale în unele din aceste țări în scopul refacerii șeptelului, corelată cu limitarea exportului de piei brute datorită intenției țărilor respective de a-și dezvolta industria prelucrătoare, au condus, în ultimă instanță, la accentuarea deficitului de piei pe plan mondial.

Actualmente, producția mondială de piei brute bovine și vițel se cifrează la aproximativ 230 mil buc. Caracteristice acestei piețe sînt fluctuațiile mari într-o perioadă scurtă ale disponibilităților de piei și, legat de aceasta, a prețurilor — fenomen care afectează negativ aprovizionarea cu materii prime a industriei de încălțăminte și care a contribuit, în bună măsură, la sporirea șanselor de competitivitate a pielii sintetice în raport cu pielea naturală.

Conform estimărilor, se pare că în 1980 producția mondială de piei brute va fi cu 30% mai mică decît cererea potențială, iar producția mondială de încălțăminte se va dubla probabil pînă în 1980—1985.

Spre deosebire de pielea naturală, producția materialelor poromerice se dezvoltă rapid prin extinderea capacităților existente și prin introducerea în fabricație a noi tipuri de poromerice. Prioritatea în crearea și dezvoltarea pe scară largă a producției acestor materiale revine Statelor Unite ale Americii care în 1964 au început producția pe scară comercială a pielii sintetice Corfam (vezi cazul CORFAM). În următorii 3 ani au început fabricarea pielii sintetice Japonia, R.G. a Germaniei, și Anglia. În anii 1969—1971 sfera țărilor producătoare continuă să se extindă prin includerea Olandei, Italiei, Cehoslovaciei, Suediei. În același timp are loc o lărgire a gamei de tipuri de piele sintetică comercializată (de exemplu Corfam II Clarino, Porvair, Xylee, Aztran). Se apreciază că, în prezent, sînt produse 80—100 tipuri de piele sintetică, dintre care numai circa 15—18 tipuri sînt produse pe scară comercială, în rest fiind vorba de tipuri a căror producție este numai în stadiu de probe tehnologice sau se livrează în cantități mici fabricilor de încălțăminte pentru testare.

CU TOATE AVANTAJELE pe care le prezentau materialele poromerice, introducerea lor pe piața europeană a constituit o problemă pentru producătorii săi, deoarece consumatorii renunță cu greu la pielea naturală.

În acțiunea de promovare a înlocuitorilor sintetici ai pielii, producătorii au utilizat cele două strategii de prețuri de care aminteam mai înainte. Astfel, primii înlocuitori sintetici pe suport textil au fost introduși ca materiale pentru confecționarea fețelor de încălțăminte la prețuri, de regulă, mai mici decît jumătate din prețurile pielii naturale utilizate în același scop, ceea ce a creat o atmosferă generală de reținere din partea consumatorilor indiferent de calitățile deținute de acești înlocuitori. Politica prețurilor la materialele poromerice pe bază de polimetani de tipul Corfamului a fost cu totul diferită: ele au fost lansate la prețuri mult mai ridicate decît majoritatea tipurilor de piele naturală pentru fețe de încățăminte. Această politică a fost însă posibilă atîta timp cît pe piață exista un singur tip de material poromeric — Corfamul. După cum se vede din tabelul 1 apariția tipurilor concurente coincide cu perioada de reducere a prețurilor materialelor poromerice. Prima scădere mai însemnată a prețurilor la pielea sintetică s-a produs odată cu introducerea pe piața americană în anul 1967 a pielii sintetice japoneze „Clarino", similară cu Corfamul. Firma producătoare „Kurashiki Rayon Co" a repurtat un succes pe piața americană în bună parte prin reducerea considerabilă a prețurilor față de Corfam. Au urmat apoi reduceri similare de prețuri la firmele „Du Pont de Nemours" și „Goodrich".

Avînd în vedere limitarea disponibilităților de piei brute și, paralel, creșterea cererii, prețurile acestora au crescut sensibil. Astfel, în anul 1972 cotațiile pentru pieile brute la bursele din Chicago și Buenos Aires au înregistrat o majorare de peste 2,5 ori comparativ cu media anului precedent.

În cursul anului 1972, ca urmare a scumpirii pieilor brute, a avut loc o creștere a prețului pieilor prelucrate cu circa 20—25%, ceea ce a impulsionat utilizarea înlocuitorilor sintetici ale căror prețuri au devenit mai competitive. În raport cu prețurile de comercializare pe piața vest-europeană a pielii naturale prelucrate, de tip box corectat și box natur pentru fețe de încălțăminte, care se situau în trimestrul doi și trei 1972 între 11—15 dolari/mp în funcție de calitate, prețurile unor tipuri de piele sintetică poromerică erau de 2—2,5 ori mai reduse.

PE VIITOR, deși nu se poate vorbi de o substituire totală a pielii naturale de către materialele sintetice, totuși este cert că ele își vor consolida mult poziția datorită avantajelor ce le prezintă și a perspectivei reducerii prețurilor. Prețul materialelor poromerice care s-au redus deja considerabil (cu circa 50%) față de nivelul la care au fost lansate vor continua fără îndoială să se reducă în contrast cu perspectiva menținerii unor prețuri ridicate la pielea naturală. În aceste condiții, criteriul primordial al utilizării pielii sintetice în locul pielii naturale tinde să devină tot mai mult prețul, limita de rentabilitate putînd fi considerată situarea prețurilor pielii sintetice sub cele ale sortului de piele naturală pe care o concurează.

Întrucît și în țara noastră se intenționează să se introducă pielea sintetică în industria încălțămintei este necesară o acțiune amplă de promovare, al cărei obiectiv principal să-l constituie evidențierea avantajelor acestora față de pielea naturală.

În ceea ce privește asigurarea unui nivel de preț competitiv, deosebit de importanță este asistența tehnică acordată fabricilor de încălțăminte în prelucrarea materialelor poromerice. Este necesar în acest sens ca odată cu întreaga documentație tehnică să se trimită și instrucțiuni detaliate referitoare la toate fazele de producție, care diferă de procesul tehnologic utilizat în cazul pielii naturale. De asemenea, trebuie să se asigure calificarea și specializarea muncitorilor în prelucrarea noilor materiale pentru a se exclude obținerea de încălțăminte de slabă calitate, chiar în faza asimilării noului produs.

Lansarea cu succes în țara noastră a încălțămintei din piele sintetică trebuie să se fundamenteze pe o strategie de preț adecvată. Acesta, după părerea noastră, trebuie să se situeze sub nivelul prețurilor încălțămintei din piele naturală de calitate superioară.

Cornelia PĂUNESCU
cercetător științific I.N.S.C.I.N.

CAZUL CORFAM SAU METODA „LUĂRII CAIMACULUI"

IN ANUL 1963, firma „Du Pont de Nemours" a lansat pe piața americană primul material poromeric — Corfamul — la un preț mult superior pielii naturale pe care o substituia.

Concepția de marketing a firmei Du Pont a fost aceea de a lansa produsul Corfam ca pe un produs superior, de calitate, cu însușiri similare sau chiar mai avantajoase decît ale pielii naturale și care, în consecință, să pătrundă în sectorul încălțămintei de calitate, care se vinde la prețuri ridicate, chiar dacă acest segment de piață era relativ restrîns.

Încă de la apariția sa, prețurile acestui material au depășit prețurile pielii naturale și s-au situat între 11,84—13,46 dolari/mp; în aceeași perioadă, prețurile la pielea naturală de calitate superioară pentru fețe de încălțăminte erau în jur de 10,8 dolari/mp. Prin stabilirea unui preț inițial ridicat la Corfam, firma producătoare a urmărit două scopuri. În primul rînd, s-a scontat că tocmai printr-un preț înalt se va putea învinge un anumit conservatorism caracteristic masei de consumatori față de înlocuitori, în general, și, în speță pentru a crea prestigiu Corfamului ca material de calitate superioară. În al doilea rînd, firma s-a străduit să recupereze rapid cheltuielile enorme necesitate de cei 7 ani de cercetare în domeniul pielii sintetice.

Odată cu lărgirea capacităților și trecerea la producția de masă, prețurile Corfamului au scăzut puțin (de la 11,3 dolari/mp la 10,76 dolari/mp), rămînînd însă peste nivelul prețurilor pieilor naturale.

Începînd din 1967, odată cu creșterea cererii și apariția de noi materiale poromerice, concurența a devenit mai puternică, iar imaginea de produs de lux a Corfamului a fost treptat abandonată, reducîndu-se prețurile. Producătorii de încălțăminte acceptă din ce în ce mai mult poromericele ca materie primă, deoarece le permite o mai bună utilizare a capacităților de producție și, ca urmare, o scădere a costurilor de producție.

În perioada 1970—1971 înainte de abandonarea sa și înlocuirea cu Corfam II, prețul Corfamului era în jur de 7,5 dolari/mp. Corfam II, al cărui preț trebuia să fie rezultatul perfecționărilor aduse în fabricație*), a fost însă oferit la 6,9 dolari/mp.

În martie 1971, firma Du Pont de Nemours a anunțat hotărîrea de a înceta producția de piele Corfam în decurs de un an, argumentînd această hotărîre prin aceea că volumul vînzărilor a fost insuficient în raport cu investițiile făcute și producerea în continuare a acestui material sintetic nu ar mai fi rentabilă. Acesta este un caz tipic de strategie a prețului înalt, ce poate fi practicată cu succes de firma ce deține prioritatea tehnică pe piață, strategie denumită sugestiv „de luare a caimacului" pieții.

Hotărîrea firmei Du Pont nu a însemnat însă renunțarea la utilizarea altor materiale poromerice, ele rămînînd ca o necesitate în condițiile creșterii mai lente a producției de piei, comparativ cu producția de încălțăminte. Totodată o serie de firme s-au arătat gata să negocieze cu firma Du Pont în vederea achiziționării instalației și a Know-how-ului pentru producerea pielii sintetice Corfam. În cele din urmă, instalația și licența de fabricare au fost achiziționate de R.P. Polonă, iar stocurile de Corfam de către firma americană George Newman.

Tabelul nr. 1

Prețurile Corfamului de calitate superioară, comparativ cu pielea naturală pe piața S.U.A. (dolari/m.p)

Produsul	1964	1965	1966	1967	1968	începutul lui 1971
— Corfam	15,1	14,4	14,4	10,8	8,6	8,1
— Box vițel (calitățile II și III)	12,9	13,4	14,0	12,9	12,9	10,8
— Box vită pentru fețe, tăbăcit standard, calitatea I-a	8,1	8,2	8,4—8,8	8,0—8,6	8,1—8,4	8,6

Sursa: Examén des problèmes et des politiques concernant certains produits de base exposés à la concurrence des produits synthétiques et de remplacement, UNIDO, 1971

*) Pentru perfecționarea tehnologiei și îmbunătățirea calității Corfamului s-a cheltuit în medie 7% din totalul încasărilor din vînzări, care în 1969 au însumat 3,6 mil. dolari.

INFORMATIE-DECIZIE

CEI „3 C" AI INFORMATICII

TITLUL prezentului articol a fost sugerat autorului de inițialele celor trei factori principali care determină, funcționarea eficientă a sistemelor informatice: Calculatorul (Sistemului de calcul), Comunicațiile și Controlul. Autorul încearcă astfel să sublinieze importanța și rolul fiecăruia dintre acești factori în accelerarea realizării și introducerii sistemelor informatice la noi în țară. Dacă sistemul de calcul, este factorul de care specialiștii s-au ocupat în mod deosebit pînă în prezent la noi, este cazul să ne preocupăm cel puțin în egală măsură și de ceilalți doi. Aceasta pentru a evita așa-zisa „contradicție dintre generații": redată sugestiv de butada: hardware-generația III, software generația II, utilizatori generația I.

● Calculatorul

SE POATE SPUNE că optica asupra calculatoarelor trebuie să fie măcar în parte schimbată, dat fiind că un sistem de calcul nu înseamnă numai modul de funcționare fizic al echipamentelor (lucru care ne interesează aici mai puțin), ci mai ales utilizarea corectă a acestora. Dar acest lucru, de multe ori se uită de unii specialiști, preocupați numai de criterii ca: număr de operații pe secundă, tehnologie cît mai modernă de fabricație, periferice cît mai sofisticate, etc. Pentru utilizarea calculatoarelor la capacitate avem, în primul rînd, nevoie de: 1. pachete de programe de operare și de aplicații corespunzătoare, proprii sistemului de calcul: 2. pachete de programe și proceduri de lucru eficiente, întocmite pentru aplicații specifice; 3. personal pregătit pentru exploatarea și întreținerea sistemului de calcul.

Decisiv pentru utilizarea eficientă a sistemului de calcul mi se pare proiectarea programelor de calcul și a procedurilor de lucru. Personalul de specialitate care ar trebui să realizeze acest software și proceduri este însă cu totul insuficient. La noi s-au realizat o serie de acțiuni pentru pregătirea acestei categorii de specialiști (analiști-proiectanți de sisteme), în special în cadrul CEPECA și al Institutului Central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare dar efortul trebuie continuat pe un front mai larg, cu angrenarea mult mai multor forțe, pentru a putea obține rezultatele așteptate. Ar fi de observat că nici actualele programe pentru formarea acestor cadre nu sînt complet corespunzătoare, atît din punct de vedere al conținutului, cît și al formei de prezentare. Ar trebui acordată mai multă atenție acestei acțiuni, în sensul stabilirii și aprobării unui program de pregătire adecvat, în vederea obținerii unor analiști proiectanți de sisteme cu formația necesară pentru această specialitate. Ce ar trebui să știe un adevărat analist-proiectant de sisteme și la ce nivel este greu de spus cu precizie, dat fiind că programe unanim acceptate pentru formarea acestora lipsesc. O serie de cunoștințe de bază, grupate pe domenii de probleme au fost indicate într-un material publicat anterior în „Viața economică" (nr. 7/1973).

Previziunile mondiale, inclusiv cele pentru țara noastră, indică peste tot o foarte rapidă creștere a numărului necesar de analiști-proiectanți de sisteme informatice, fiind necesare măsuri speciale pentru acoperirea deficitului la această categorie de specialiști.

O consecință a lipsei analiștilor și proiectanților de sisteme este aceea că, de foarte multe ori, beneficiarilor li se oferă soluții îndoielnice datorită faptului că cea mai mare parte din oamenii angrenați în activitatea de analiză și proiectare sînt simpli programatori cu studii superioare sau medii (și aici trebuie făcută precizarea că cei mai buni programatori sînt păstrați pentru programarea propriu-zisă, dat fiind că și numărul lor este destul de redus). Din acest motiv, beneficiarul nu primește pentru activitatea de analiză-proiectare personal adecvat, cu puternic spirit creator — așa cum se recomandă — și de aceea își pierde uneori încrederea și nu mai susține cu aceeași convingere activitatea de introducere a sistemelor informatice. Nu trebuie uitat nici un moment că analiștii-proiectanții de sisteme au o activitate diferită și mult mai complexă decît programatorii și că ei ocupă poziții cheie în realizarea unor sisteme care să funcționeze corespunzător. Se recomandă ca ei să fie selecționați atît după competența profesională, cît și după anumite calități umane și intelectuale ca: exprimare simplă și inteligibilă — să știe să „comunice" cu beneficiarii, spirit de organizare și conducere etc.

Aceste calități sînt, de multe ori, chiar mai importante decît dotarea cu echipament de calcul ultramodern.

În strînsă legătură cu problema pregătirii analiștilor este și cea privind metodologia de analiză, proiectare, construire și implementare a sistemelor informatice. În prezent, se pune acut problema folosirii unei metodologii unice, care să sintetizeze experiența acumulată, în țara noastră în acest domeniu, dat fiind că actualmente aproape în fiecare centru de calcul sau institut de specialitate metodologia de lucru este diferită. O unire a forțelor și opiniilor în acest domeniu, unire care să nu rămînă numai un deziderat, mi se pare absolut necesară. În acest fel s-ar putea realiza atît metodologia de lucru unică, cît și standardizarea unor proceduri de lucru, terminologii, documente, rapoarte și chiar programe de pregătire pentru diverse categorii de specialiști, lucru foarte important pentru etapa în care ne aflăm.

● Comunicațiile

COMUNICAȚIILE sînt înțelese aici în mai multe accepțiuni: în primul rînd este vorba de comunicațiile și legăturile „fizice" ce se realizează în cadrul unui sistem informatic între diverse echipamente (exemplu: canale, unități de legătură, linii telefonice sau linii specializate pentru transmiterea datelor etc.); în al doilea rînd avem comunicațiile care trebuie să existe între diversele categorii de persoane ce participă la realizarea sistemelor informatice (analiști, proiectanți, programatori, operatori, culegători și pregătitori de date etc.) și, în sfîrșit, comunicațiile dintre specialiștii (informaticieni) și beneficiari, adică cei ce urmează să utilizeze, în final, sistemul.

Legăturile între specialiști și cele între specialiști și beneficiari sînt încă destul de șubrede și, de aceea, realizarea unei metodologii unitare, de natura celei menționate care să precizeze sarcinile fiecăruia, ar putea contribui la consolidarea acestor legături și la stabilirea unui limbaj comun.

Căile concrete pe care s-ar putea merge în vederea realizării acestui obiectiv sînt:

În primul rînd lămurirea și înțelegerea unor noțiuni fundamentale sau a celor noi care apar. Astfel, noțiuni ca „sistem pentru conducere cu mijloace de automatizare" *) și „bază sau bancă de date" nu sînt uneori, bine înțelese, probabil și datorită faptului că o realizare practică nu avem. Nu este scopul acestui articol să încerce clarificarea acestor noțiuni, al căror șir ar putea fi extins, ex: noțiunea de „integrare", care a fost foarte vag și divers interpretată.

Fără a avea pretenția să elucidez controversele existente, consider ca un bun cîștigat înțelegerea necesității realizării sistemelor informatice în jurul bazelor de date care vor constitui „inima" sistemului, și deci separarea datelor de programele de calcul, ceea ce va permite ca aceleași date să poată fi utilizate într-un număr mare de programe, scrise eventual chiar în limbaje de programare diferite.

Pentru lămurirea unor astfel de noțiuni și probleme fundamentale, consider că este foarte utilă organizarea periodică de consfătuiri de lucru sau simpozioane cu specialiștii din informatică. Inițiativa ICSCMA de a organiza în toamna anului 1972 o astfel de consfătuire,legată de realizarea și implementarea sistemelor de conducere mi se pare, în acest sens, demnă de subliniat. Este de dorit că ea să nu rămînă o acțiune izolată și — în plus — ar fi indicat ca lucrările acestor consfătuiri să fie editate și larg difuzate.

În al doilea rînd avem în vedere editarea și difuzarea unor materiale și realizări practice privind informatica de la noi din țară. Faptul că „Viața economică" a considerat util să rezerve săptăminal o pagină problemelor de informatică este remarcabil, dar această pagină, împreună cu celelalte articole care își găsesc din cînd în cînd locul în alte ziare sau reviste, nu pot acoperi necesitățile de informare tehnică sau ținerea la zi, care azi în informatică reprezenta o adevărată explozie.

În al treilea rînd ar fi necesară orientarea tematicii de cercetare în domeniul informaticii către probleme care ar putea ajuta la îmbunătățirea comunicațiilor. În acest sens, ar fi interesant ca. paralel cu punerea la punct a unei metodologii unice de analiză și proiectare, să se înceapă examinarea posibilităților de proiectare automată, dat fiind că actualele metode „manuale" vor deveni foarte greu de folosit pe măsură ce complexitatea sistemelor va crește. Trecerea treptată la metode automatizate pentru realizarea sistemelor, ar putea ajuta și la accelerarea realizării acestora, ca să nu mai vorbim de saltul calitativ ce s-ar putea obține în concepția și proiectarea acestor sisteme.

● Controlul

CONTROLUL este mijlocul prin care ne putem asigura de corecta utilizare și siguranță în funcționare a sistemelor informatice. El este realizat cu ajutorul unor proceduri de control (manuale sau automatizate), definite în etapa de proiectare și constituind, în final, o adevărată „rețea de control". El este practic inexistent în majoritatea proiectelor informatice realizate la noi în țară. Procedurile de control se descriu, de cele mai multe ori, prin „scheme de control" în care se indică controalele manuale sau cu calculatorul și responsabilitățile personalului implicat.

O mare atenție trebuie acordată pe această linie măsurilor organizatorice ce urmează a fi luate, (statuate prin procedurile de control) ca și gradului de control (exact sau mai puțin exact) în funcție de locul în sistem unde controlul trebuie efectuat.

În continuare vom da cîteva exemple de controale tipice, pentru a lămuri mai bine conținutul acestui factor foarte important, dar de multe ori neglijat:

1. Controalele prin hardware: dublă citire a suporților de date (cartele, bandă perforată), citire după scriere, controlul adresei pe disc, control de paritate, verificarea lungimii mesajelor, verificarea circuitelor etc.
2. Controale prin software: rutine pentru tratarea semnalelor de eroare hardware, acceptarea sau respingerea datelor și mesajelor, semnalizarea erorilor de sintaxă în programe, verificarea etichetelor fișierelor și cheilor la înregistrări etc.
3. Controlul programelor de aplicație, adică verificarea completă înainte de a le transmite utilizatorului prin: verificarea unor registre în timpul execuției, verificarea punctelor de control etc.
4. Controlul procedurilor de culegere, înregistrare, transmitere și memorare a datelor. Este extrem de important și trebuie tratat cu cea mai mare atenție.
5. Controlul pregătirii și acceptării intrărilor prin: cartele pre-perforate, codificarea intrărilor, totaluri predeterminate, control vizual, controlul perforațiilor, lungimea mesajelor, verificarea limitelor între care sînt cuprinse anumite date, controale generale de validare a datelor, etc.
6. Controlul prelucrărilor prin: puncte de control, verificarea operațiilor de înmulțiri și împărțiri, standarde pentru listing-uri, comparări istorice, verificări pe două căi, verificări legate, etc.
7. Controlul fișierilor pentru protejare (securitate) fizică și în timpul prelucrărilor prin: asigurarea spațiilor de păstrare și protejare a acestora contra calamităților, executarea de microfilme după copii, separarea între înregistrările importante și cele mai puțin importante, etichetarea, datarea și numerotarea suporților, păstrarea copiilor pe bandă magnetică, copieri periodice cu păstrarea tranzacțiilor efectuate între copii pentru a putea reface fișierele etc.

Este bine să reținem că controlul, ocupînd o parte din timpul de prelucrare disponibil al sistemului de calcul, poate fi, din acest motiv, neglijat de cei care cred că în acest fel fac „economii" de timp calculator. Aceasta însă este o economie prost înțeleasă și trebuie, de aceea evitată, căci riscăm astfel ca sistemul de calcul să funcționeze încurcat, cu date greșite conducînd, în final, la binecunoscutul GIGO („gunoi la intrare, gunoi la ieșire"). Iar timpul de refacere sau reproiectare a unor astfel de sisteme ajunge mult mai mare decît timpul așa-zis „pierdut" cu controlul. Legat de controlul sistemelor informatice, ar mai trebui subliniată necesitatea intensificării preocupărilor pentru stabilirea unor criterii de evaluare și măsurare a performanțelor sistemelor și de determinare a eficienței acestora, dat fiind că aproape totdeauna prima întrebare pe care o pune un beneficiar este: „ce economii îmi va aduce sistemul ?". În prezent nu știm să răspundem la această întrebare decît foarte aproximativ, dată fiind puțina experiență pe care o avem în realizarea sistemelor, cît și a lipsei unor metode bine puse la punct chiar pe plan mondial pentru determinarea eficienței sistemului. Preocuparea trebuie să rămînă însă în atenția noastră și metodele de stimulare pot fi principalul ajutor în stabilirea unor standarde și în acest domeniu.

Și legat de control Conducerea. Ultimul, dar nu cel mai puțin important, (un posibil al patrulea „C") se referă aici, în special, la sprijinul și responsabilitatea conducătorilor din întreprinderi pentru realizarea sistemelor informatice. Trebuie subliniat că, deși în Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 este consemnată clar responsabilitatea conducerii unităților pentru realizarea Programului, nu totdeauna acest lucru este exact înțeles și, din acest motiv, oamenii de specialitate întîmpină de multe ori mari greutăți în întreprinderi. De aceea, este bine ca,odată cu începerea proiectării sistemelor, să se realizeze programe speciale pentru sensibilizarea conducătorilor din întreprinderi și pentru pregătirea celor care vor utiliza sistemul. Numai în acest fel aceștia pot înțelege importanța și rolul sistemului pe care îl vor realiza și pot ajuta, în cunoștință de cauză, la implementarea acestuia.

În plus, în acest fel putem reduce din marele decalaj care, în prezent, există între nivelul echipamentelor ce urmează să fie utilizate și nivelul cunoștințelor de informatică al celor ce vor utiliza aceste echipamente.

ing. Petre VASILESCU

*) Denumit în informatica mondială — M.I.S. (Management Information System) și definit ca „un sistem care furnizează conducerii la diversele nivele ierarhice informațiile necesare pentru luarea deciziilor".

CĂRȚI

TELEPRELUCRAREA

UNA DIN CARACTERISTICILE fundamentale ale nevoii de informare azi este ritmul dinamic pe care aceasta trebuie să-l asigure și să-l mențină. După unii specialiști, nevoia de informație crește într-un ritm exponențial față de creșterea produsului social. Chiar dacă am avea anumite rezerve față de această afirmație, nu poate fi contestată cerința tot mai accentuată de date referitoare la cele mai neașteptate probleme pe care activitatea concretă le ridică de la o zi la alta. De aceea considerăm că îmbogățirea literaturii noastre de informatică cu lucrări privind metodele moderne de verificare, transmitere, prelucrare și înmagazinare a datelor reprezintă o cerință de prim ordin. În acest context, lucrarea „Inițiere în teleprelucrarea datelor" *), recent apărută sub egida Editurii tehnice, este nu numai binevenită, dar și deosebit de oportună, încadrîndu-se pe linia celor mai recente și însemnate indicații ale conducerii noastre de partid și de stat privitor la extinderea tehnicii de calcul și crearea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor.

După ce face o riguroasă trecere în revistă a sistemelor privind teleprelucrarea datelor, lucrarea abordează problema culegerii și prezentării informațiilor în procesul complex al teleprelucrării, precum și paleta largă a aspectelor referitoare la transmiterea informațiilor în sistemele aferente acestui mod de vehiculare și prelucrare a datelor.

Întrucît lucrarea are nu numai un caracter teoretic ci și practic, prezintă echipamentele specifice sistemului de teleprelucrare, precum și cele mai adecvate tehnici de programare a acestora.

Un loc important este rezervat problemei băncilor de date, în condițiile existenței sistemelor de teleprelucrare. Fără îndoială, de mare utilitate se dovedesc pachetele de programe generalizate pentru acest sistem, precum și evidențierea realizărilor concrete în acest domeniu din țara noastră.

Lucrarea se încheie prin prezentarea succintă a unor elemente de proiectare a sistemelor de teleprelucrare. Poate că acest ultim capitol ar fi trebuit derulat pe un spațiu mai larg, pentru ca problemele privind alegerea echipamentelor și a modului de proiectare transmisie, a datelor în sisteme să fie mai amplu dezbătute, acestea avînd în vedere și cerințele imediate și de perspectivă ale economiei noastre naționale.

Deosebit de meritoriu este faptul că autorii subliniază și justifică necesitatea formării cadrelor de specialiști care să proiecteze și să exploateze astfel de sisteme de transmitere și prelucrare, paralel cu grija față de reliefarea importanței inițierii celor ce urmează să folosească rezultatele acestei aplicații moderne a informaticii.

Deși în aparență lucrarea are un caracter tehnic, maniera în care a fost abordată și tratată o face accesibilă unui cerc larg de cititori, deoarece autorii au asigurat o structură logic sistematizată și o prezentare gradată în raport cu dificultatea temelor.

G.N.

*) V. Pescaru, I. Dumitrescu, C. Bilciu, I. Șatran, A. Nica „Inițiere în teleprelucrarea datelor", Editura tehnică, București, 1972

nist l-a avut politica cursei înarmărilor : orientarea în scopuri militare a unor sume imense, sustrase din circuitul productiv, acționează în sensul limitării ofertei potențiale de bunuri și servicii utile societății, în timp ce fondurile respective, rămînînd în circuitul monetar, mențin la un nivel comparativ superior cererea în expresie monetară, ceea ce antrenează tendințe inflaționiste. La fel, este clar că marile monopoluri, într-o poziție crescînd dominantă pe piață, avînd deci posibilitatea de a fixa prețuri la niveluri ridicate, și-au adus contribuția directă, în avantajul propriu, la întreținerea și extinderea stării inflaționiste. Rezultatul este cunoscut : acumulat pe perioade îndelungate, fenomenul a scăpat de sub control, depășind faza inflației „tîrîtoare", „moderate", și intrînd în numeroase țări într-o fază de inflație excesivă, rezistentă la un întreg arsenal de terapeutici antiinflaționiste.

● ...și produs de import

SE POATE APRECIA, însă, că, într-o anumită măsură, inflația actuală a fost și este determinată și de factori externi, apărînd cu alte cuvinte — desigur în proporții sensibil diferite de la țară la țară — ca un produs „de import". Înseși întrepătrunderile economice crescînde între țările capitaliste dezvoltate (pe plan comercial, financiar etc.) constituie premisele transferului de inflație de pe o piață pe alta, ale „exportului" și „importului" de inflație. Este de ajuns a evoca, în acest sens, că țările respective realizează între ele peste trei pătrimi din totalul comerțului lor exterior și că schimburile lor comerciale globale reprezintă, în majoritatea acestor țări, ponderi între o șeptime și o cincime din valoarea produsului lor național brut respectiv, ajungînd în cazul unora din ele la o pătrime, o treime și chiar două cincimi. Desigur, dimensiunile acestor interpenetrări sporesc considerabil ținînd cont și de fluxurile reciproce de capitaluri pe termen lung sau scurt.

Un studiu al O.C.D.E.[1]) trece în revistă căile prin intermediul cărora pot avea loc, în aceste condiții, transferuri dintr-o țară în alta ale unor puseuri inflaționiste. O primă cale, cea mai directă : presupunînd că într-o țară cererea depășește oferta, existînd deci tensiuni inflaționiste, ea va importa mai multe mărfuri din străinătate pentru a tempera presiunea cererii ; în acest fel, însă, oferta va scădea în alte țări, provocîndu-se pe piețele acestora din urmă presiuni ale cererii și, deci, tensiuni inflaționiste. A doua cale, de asemenea directă : sporirea prețurilor la importuri, ca urmare a creșterii ritmului inflaționist pe piața lor de proveniență. O altă cale o constituie transferul indirect de inflație : un aflux brusc și masiv de capitaluri într-o țară creează, prin excendentul balanței de plăți pe care îl determină, tendințe inflaționiste. Adăugînd că nu ar trebui ignorat nici efectul psihologic de propagare a inflației de pe o piață pe alta, studiul O.C.D.E. conchide în această privință : „În ultimii ani, fiecare țară a resimțit în proporții diverse aceste influențe venite din exterior. Nu există nici o îndoială că puseurile inflaționiste se propagă dintr-o țară în alta și că, pînă la un anumit punct, ele se alimentează reciproc".

De o parte deosebit de importantă a „inflației de import" sînt, însă, răspunzătoare înseși mecanismele sistemului valutar occidental. Este cunoscut că, potrivit acestor mecanisme, care au funcționat în întreaga perioadă postbelică, monedele naționale își exprimă valoarea în raport nu cu aurul, ci cu dolarul. Cum, în această perioadă, dolarul a suferit o pierdere progresivă de substanță, în alte țări occidentale a avut loc o erodare a monedelor naționale la nivelul de depreciere înregistrat de dolar.

Efectul inflaționist propagat în străinătate de deprecierea monedei americane ar putea părea, la o primă privire, puțin important, avînd în vedere că, pînă în urmă cu 5—6 ani, ritmul inflaționist din S.U.A. a fost printre cele mai scăzute din întreaga lume occidentală. Realitatea nu este, însă, aceasta, întrucît o asemenea viziune nu ar ține cont de consecințele inflaționiste ale unui alt mecanism specific sistemului „etalon aur-valută". După cum se știe, la Bretton Woods, la sfîrșitul războiului, S.U.A., pe baza raporturilor de forțe de atunci, au determinat instituirea unui sistem monetar care conferea privilegii deosebite dolarului, acesta fiind învestit cu funcții similare aurului : mijloc de plată cu acceptare internațională deplină și rezervă monetară. Cum majoritatea rezervelor de aur se găseau în acel moment în S.U.A., iar celelalte țări occidentale nu dispuneau, în situația lor imediat postbelică, de mijloace de plată (aur sau mărfuri de export), rolul de a asigura necesarul de astfel de mijloace în vederea dezvoltării economice și expansiunii schimburilor comerciale a fost transferat, în mod implicit, dolarului.

Înseși celelalte țări occidentale solicitau dolari pentru a-și procura mijloace de plată („foamea de dolari"). Premisa pentru a-i avea la dispoziție era aceea ca, anual, S.U.A. să cheltuiască în străinătate mai mult decît încasau, cu alte cuvinte, să aibă un permanent deficit al balanței de plăți. Pe lîngă furnizarea de mijloace pentru expansiunea comerțului, Statele Unite au folosit acest mecanism însăși în beneficiul propriu. Cantități fabuloase de dolari au fost trimise în străinătate pentru a servi la achiziționarea de uzine, fabrici, bănci și diverse alte active. Profesorul Emil Küng este de părere că, astfel, „S.U.A. și-au exportat inflația. Cheltuind în străinătate mai mult decît încasau, americanii și-au combătut în fond propriile tendințe inflaționiste. Transferînd altor țări excedentele de dolari, Statele Unite au umflat masa monetară a țărilor respective, contribuind în acest mod la deprecierea monedelor neamericane" [2]).

● Interacțiune

EVIDENT, însă, nu numai surplusurile de dolari se află la baza fenomenului inflaționist, generat după cum arătam — de o politică monetară expansionistă, practicată la scara tuturor țărilor capitaliste dezvoltate. „Criza monetară internațională nu este, în cele din urmă, ea însăși decît consecința inflației care s-a născut de altfel nu numai din surplusurile de dolari ci, de asemenea, și chiar în primul rînd, din surplusurile de monedă și de credit care au fost create în majoritatea țărilor" [3]).

Se relevă, astfel, conexiunea inflației cu criza sistemului valutar. În fond, alături de deficitul balanței de plăți americane, la baza creșterii instabilității acestui sistem stă însăși proliferarea fenomenului inflaționist, care produce permanente discrepanțe între raporturile exprimate de cursurile oficiale ale monedelor și raporturile puterilor lor reale de cumpărare, făcînd necesare, între altele, devalorizări sau revalorizări.

În orice caz, pe măsură ce deficitul balanței de plăți americane a continuat, mase imense de dolari s-au acumulat în străinătate. Efectul lor inflaționist pentru țările ce-i găzduiau a crescut. Acestea au început să-i convertească în aur în Statele Unite, rezervele de aur americane scăzînd încă în 1968 la 11 miliarde dolari, de la peste 24 miliarde în primii ani postbelici. În această situație, practic dispărea în forma sa pură sistemul „etalon-aur-valută", stabilit la Bretton-Woods. Cu numai 11 miliarde dolari aur, S.U.A. nu mai puteau compensa fondurile în dolari, de 5—6 ori mai mari, existente în străinătate. „Decesul unui asemenea sistem — spune cunoscutul economist american Robert Triffin — era înscris în chiar actul său de naștere. El nu putea funcționa și nu putea adapta rezervele mondiale la nevoile economiei decît cu condiția creșterii nelimitate a îndatorării externe a țării cu monedă dominantă, pînă la punctul în care convertibilitatea sa efectivă ar fi devenit total imposibilă și ar fi fost de aceea suspendată de jure sau de facto" [4]).

În 1968, celelalte țări occidentale au acceptat tacit să renunțe la convertirea în aur a dolarilor deținuți de ele, întrucît, altfel nu numai dolarul s-ar fi prăbușit, ci și întregul edificiu monetar (convertibilitatea în aur a dolarului este suspendată apoi și oficial, în august 1971). Sistemul „etalon aur-valută" devine, practic, din acest moment un sistem „etalon dolar" și, din punctul de vedere al S.U.A., totul poate continua ca înainte.

Aceștia însă, sînt anii în care și în Statele Unite inflația atinge ritmurile accelerate din alte țări, ca urmare a politicii monetare expansioniste pe plan intern și extern, a cheltuielilor militare, exacerbate de războiul din Vietnam. În aceste condiții, dincolo de faptul că presiunile partenerilor se înăspresc — aceștia fiind tot mai puțin dispuși să accepte deficitul balanței de plăți americane prin care acum sînt „exportați" dolari cu

Evoluția producției industriale de mijloace de producție și bunuri de consum

	Ponderea grupelor A și B			Ritmul mediu anual de creștere a producției 1951 1960		coeficient de devansare	Ritmul mediu anual de creștere a producției 1961 1970		coeficient de devansare	Ritmul mediu anual de creștere a producției 1971 1975		coeficient de devansare
	1938	1950	1970	grupa A	grupa B		grupa A	grupa B		grupa A	grupa B	
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
R. P. Albania		...					15,8 [3])	9,5 [3])	1,66	12,2— 12,9	7,0 7,6	1,74 1,69
R. P. Bulgaria	22,6 77,4	38,2/ 61,8	53,4/ 46,6	17,9	12,4	1,44	13,1	10,0	1,31	11,0	8,5	1,29
R. S. Cehoslovacă	49,3 50,7	49,4/ 50,6	61,7/ 38,3	12,6	8,2	1,53	6,2	4,9	1,20			
R.P.D. Coreeană		...	...				20,3 [4])	17,2 [4])	1,18	14,9 [5])	12,2 [5])	1,22
R. D. Germană	59,0*) 41,0	66,6/ 33,4	70,1/ 29,9	9,1 [2])	9,1 [2])	1,00	6,7	4,9	1,36			
R. P. Mongolă		40,9/ 59,1	48,3/ 51,7	13,3	10,5	1,26	10,1	9,5	1,06			
R. P. Polonă	47,1**) 52,9	52,6 47,4	66,0/ 34,0	14,4	11,3	1,27	9,7	6,5	1,49	8,7	7,3	1,19
R. S. România	45,5 54,5	52,9/ 47,1	69,2/ 30,8	14,8	10,7	1,38	14,4	10,2	1,41	11,7— 13,0	9,5— 11,0	1,23— 1,13
R. P. Ungară	44,8 55,2	65,0/ 35,0	64,6/ 35,4	...	...	—	6,8	7,6	0,89	—	—	—
U.R.S.S.		68,8/ 31,2	74,0/ 26,0	12,6	10,2	1,23 **)	9,2	7,2	1,27	7,1— 7,7	7,6— 8,2	0,93— 0,93

1) 1955; 2) 1956—1960; 3) 1966—1970; 4) 1957—1970; 5) planul șesenal 1971—1976
*) 1936. **) 1949. Amintim că în anii 1929—1933 coeficientul de devansare a fost în U.R.S.S. de 2,4, iar pe întreaga perioadă 1929—1940 de 1,7.

mai mari pentru dobîndirea mineralelor utile, ceea ce presupune mijloace de muncă mai perfecționate. În același timp sînt necesare noi materii prime și materiale, cu proprietăți superioare.

c) Progresul tehnico-științific contemporan accelerează procesul de înnoire a producției, grăbește uzura morală a multor mașini și instalații, ceea ce mărește masa mijloacelor de muncă ce trebuie să fie anual scoasă din producție și înlocuită cu exemplare noi, mai eficiente.

Raportul dintre cele două subdiviziuni sociale este în strînsă legătură și **cu ritmurile dezvoltării economice și cu evoluția acumulării productive.**

După cum prin trecerea de la reproducția simplă la reproducția lărgită crește nevoia de mijloace de producție, tot astfel, în condițiile unei eficiențe date, ridicarea ritmului creșterii economice presupune un volum sporit de investiții și mijloace de producție suplimentare. Dacă notăm cu F ponderea fondului de înlocuire în produsul social (el fiind format din C_1 și C_2 în notația folosită anterior), iar ponderea acumulării productive cu $q^c p$, atunci ponderea producției mijloacelor de producție este dată de suma $F+q^c p$. Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum are loc în condițiile în care $(F_t+q^c p_t) > F_0+q^c p_0$ unde t reprezintă perioada de timp luată în calcul.

Această tendință devine evidentă în condițiile unor restructurări pronunțate în economia națională, cînd este necesară o rată mai mare a acumulării, iar o parte mare a acumulării productive este îndreptată spre ramurile care sînt mari consumatori de investiții ; ea se remarcă de asemenea și atunci cînd are loc reducerea eficienței acumulării și a eficienței utilizării fondurilor de producție.

Trebuie remarcat însă că sporirea cererii de mijloace de producție este determinată nu numai de rata înaltă a acumulării, ci și de o anumită structură a fondului național de dezvoltare, preponderența părții destinată creării de obiective economice noi determinînd în mai mare măsură decît situația în care precumpănește acumularea destinată modernizării și dezvoltării capacităților existente necesitatea creșterii cu precădere a producției subdiviziunii I a producției sociale și în primul rînd a grupei A.

Dinamica celor două subdiviziuni ale producției sociale nu poate fi însă unidirecțional liniară ; nu se poate închipui că ritmul creșterii producției mijloacelor de producție devansează în permanență ritmul creșterii producției bunurilor de consum, indiferent de condițiile concrete. Legătura dintre progresul tehnic și reproducția lărgită nu se reduce la dependența cantitativă a ritmului și proporțiilor introducerii tehnicii noi, pe de o parte și ponderea primei subdiviziuni, pe de altă parte, după cum nu se poate spune nici că progresul tehnic și ritmurile înalte ale creșterii economiei trebuie în mod automat să fie însoțite de un grad înalt de devansare a creșterii producției mijloacelor de producție, față de producția bunurilor de consum. Dimpotrivă realitatea arată că la un anumit nivel și structură ale dezvoltării forțelor de producție ponderea producției mijloacelor de producție în produsul social ajunge la o stabilizare, ca urmare a unei tendințe de apropiere a ritmului de creștere a celor două subdiviziuni ale producției.

Astfel, experiența țărilor socialiste analizate arată că în U.R.S.S., în timp ce în 12 ani (1928—1940) ponderea grupei A în producția globală a industriei a crescut cu 24,6% (de la 39,5% pînă la 61,0%) în perioada 1955—1969 ea s-a mărit doar cu 3,3% (de la 70,5% la 73,8%), în R.D.G. a crescut în același interval de timp de la 66,6% la 70%, iar în R.S.C. de la 55,7% la 62%. Un fenomen asemănător se observă și în țările capitaliste dezvoltate. După calculele unor economiști americani pentru perioada 1869—1933 se constată că pînă în 1919 a avut loc dezvoltarea cu precădere a ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție și creșterea ponderii acestora în producție industrială ; după acest an, începe apropierea ritmului de creștere a producției celor două grupe ale producției industriale. În perioada postbelică, decalajul dintre grupele A și B a crescut sensibil în anii 1947—1952, după care ponderea grupei B a început din nou să marcheze o anumită creștere în producția industrială ; apoi în anii 1963—1969 în timp ce producția industrială a S.U.A. a crescut cu 42,7%, producția bunurilor de consum a sporit cu 35,8%. Ca urmare ponderea grupei A în producția industrială a S.U.A. a scăzut de la 69,5% în 1952, pînă la 66,8% în 1962, marcînd apoi din nou o ușoară creștere pînă la 69,0% în 1969.

În literatura economică se subliniază că apropierea ritmului de creștere a celor două subdiviziuni ale pro-

ducției sociale face parte din însuși mecanismul de acțiune a legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție, întrucît : 1) ponderea producției mijloacelor de producție, în produsul social nu poate crește la nesfîrșit și 2) însăși analiza matematică a modelului lui V.I. Lenin cu privire la reproducția lărgită demonstrează caracterul de **tendință** al legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție ; 5) cu alte cuvinte prin însuși mecanismul intern al reproducției lărgite și al creșterii compoziției organice a fondurilor se ajunge în mod obiectiv la un asemenea nivel cînd economisirea muncii materiale devine izvorul principal al reducerii cheltuielilor de producție.

Bineînțeles că nici acest proces de apropiere nu trebuie înțeles în mod unilateral, el nefiind liniar ; în anumite perioade chiar și în cele mai dezvoltate țări are loc mărirea gradului de devansare a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum, după cum alte ori cele din subdiviziuni se dezvoltă paralel sau crește mai repede producția bunurilor de consum.

Cel mai important factor care accentuează tendința de apropiere a ritmurilor de creștere a celor două subdiviziuni îl constituie revoluția tehnico-științifică care generează procese de profunzime ce au loc în producția socială cu implicații asupra corelației analizate : 1) reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și chiar a ponderii acestora în produsul social global ; 2) accentuarea ritmului de devansare a producției ramurilor prelucrătoare față de ramurile extractive ale industriei ; 3) ridicarea parametrilor tehnico-economici și a eficienței mijloacelor de muncă, precum și nu de puține ori, ieftinirea mijloacelor de producție.

Să analizăm pe rînd acești factori.

Dezvoltarea actuală a forțelor de producție, trecerea la o treaptă calitativ superioară a tehnicii și tehnologiei duc la economisirea nu numai a muncii vii, ci și a muncii materializate în mijloace de producție. Ca urmare a utilizării unor noi materii prime și materiale mai eficiente, a introducerii tehnologiilor moderne și a unor metode superioare de prelucrare a materiilor prime are loc reducerea cheltuielilor materiale în primul rînd a consumului de materii prime și materiale pe unitate de produs. Mai mult decît atît. are loc reducerea ponderii cheltuielilor materiale în structura generală a valorii produselor sau chiar în produsul social. Pe de altă parte, utilizarea unor mijloace de muncă perfecționate în industria extractivă și prelucrătoare duce la creșterea coeficienților de extracție și de prelucrare a materiilor prime clasice, se reduc consumurile specifice în industrie etc. Totodată au loc schimbări însemnate în balanța materiilor prime prin utilizarea unora mai noi și mai eficiente.

Calculele arată, de exemplu că mărirea ponderii metalelor cu calități superioare, a laminatelor și a producției de tablă subțire în producția de metal, permite o reducere cu 20—30% a consumului de metal pe unitate de produs. În țările dezvoltate din punct de vedere industrial se obține, pe seama îmbunătățirii structurii și calității metalelor și mai ales a laminatelor, o devansare a producției anuale de laminate față de producția de fontă.

Pe de altă parte, creșterea productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de producție, în primul rînd de materii prime, duce la reducerea valorii acestora. Desigur că micșorarea valorii nu se reflectă automat, ci prin intermediul prețurilor, care la o serie de materii prime manifesta chiar tendințe de creștere, dar alte materiale, mai ales cele obținute în chimie etc. sînt și devin din ce în ce mai ieftine, ceea ce contribuie la extinderea utilizării lor și la reducerea cheltuielilor necesare pentru producerea unui anumit produs final.

Toate aceste procese duc, în ultimă instanță, la reducerea relativă a cererii de mijloace de producție necesare pentru realizarea unui anumit volum al produsului final.

În aceeași direcție acționează și ridicarea calității și creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe, în primul rînd, a mașinilor, instalațiilor și utilajelor. Tipurile moderne de progres tehnic se caracterizează prin creșterea mai rapidă a productivității muncii față de înzestrarea tehnică a muncii cu fonduri fixe, ca și în creșterea mai rapidă a producției față de fondurile fixe, ceea ce se exprimă în **reducerea necesarului relativ** de fonduri fixe.

Astfel, în industria României, ca urmare a promovării largi a progresului tehnic în perioada 1960—1970 productivitatea muncii pe un salariat în industrie a crescut cu 106%, în timp ce fondurile fixe pe un lucrător ocupat în această ramură au sporit cu 87%. În aceeași perioadă la o dinamică a fondurilor fixe de 296 îi corespunde o dinamică a producției globale industriale de 334, ceea ce reprezintă o reducere a necesarului relativ de fonduri fixe ce revin la 100 lei producție industrială cu circa 13% (334 : 296).

În condițiile progresului tehnic contemporan apare o corelație specifică între compoziția organică, dinamica cheltuielilor materiale și înzestrarea tehnică. Dacă ritmul creșterii înzestrării cu fonduri depășește ritmul de creștere a productivității muncii, atunci creșterea compoziției organice a fondurilor este însoțită de creșterea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs (a părții transmise de fonduri). Dacă dimpotrivă, ritmul de creștere a productivității muncii depășește ritmul de ridicare a înzestrării cu fonduri, atunci creșterea compoziției organice are loc în condițiile reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs finit. În acest fel ridicarea compoziției organice a fondurilor (care nici ea nu e un proces liniar) și reducerea cheltuielilor materiale au loc în condițiile **creșterii eficienței** utilizării mijloacelor de producție ale creșterii mai rapide a producției față de cheltuielile materiale.

Toate aceste procese care duc la creșterea mai rapidă a venitului național și a produsului final față de produsul social global, se resfrîng pozitiv asupra corelației dintre cele două subdiviziuni ale producției sociale, acționînd în direcția apropierii ritmurilor de creștere a producției mijloacelor de producție și a producției bunurilor de consum, sau chiar la devansarea, în anumite perioade, a subdiviziunii a II-a față de prima subdiviziune. Ele fac posibilă producerea unei cantități mai mari de bunuri de consum cu o masă dată de mijloace de producție.

Această legătură între reducerea cheltuielilor materiale și corelația dintre cele două subdiviziuni ale producției sociale are două aspecte. Pe de o parte reducerea cheltuielilor materiale determină reducerea relativă a cantității de mijloace de producție necesare înlocuirii celor consumate atît în sectorul I, cît și în sectorul II. Pe de altă parte, ea duce și la mărirea volumului fizic al fondului de acumulare, productivă și neproductivă, ceea ce înseamnă că o parte relativ mai mică a acestuia trebuie să fie cheltuită pentru reproducția lărgită a mijloacelor de producție și o parte relativ mai mare pentru lărgirea producției bunurilor de consum. Mai mult decît atît creșterea eficienței care este folosit fondul de acumulare în ambele subdiviziuni ale producției sociale constituie un factor ce poate contribui la apropierea ritmului de creștere a producției celor două subdiviziuni sociale.

În planificarea corelației între cele două subdiviziuni se ține seama de legea economică fundamentală a socialismului, de creșterea salariului nominal și a cerințelor oamenilor muncii pentru bunurile de consum.

Producția mijloacelor de producție nu se poate dezvolta izolat de producția bunurilor de consum. Analizînd corelația dintre cele două subdiviziuni ale producției sociale V. I. Lenin sublinia că : **„o anumită stare a consumului este unul dintre elementele proporționalității"**, consumul productiv fiind legat de consumul individual ; din faptul că prima subdiviziune a producției sociale se dezvoltă mai repede decît cea de-a doua sublinia Lenin „nu rezultă nicidecum că producerea mijloacelor de producție ar putea să se dezvolte cu totul independent de producția obiectelor de consum și fără nici o legătură cu ea[6]). Această legătură, care în condițiile reproducției capitaliste capătă o formă antagonistă de manifestare, este cu atît mai valabilă în condițiile socialismului al cărui scop fundamental îl constituie satisfacerea nevoilor materiale și spirituale, în continuă creștere, ale oamenilor.

Consumul asigură acum un echilibru permanent între mărimea și structura producției socialiste pe de o parte și nevoile sociale pe de altă parte, permițînd nu numai satisfacerea nevoilor materiale, ci și dezvoltarea multilaterală a omului. Realizarea acestor funcții ale consumului este indiscutabil legată de dezvoltarea și diversificarea continuă a producției bunurilor de consum. Creșterea continuă a salariului nominal și real, pe măsura sporirii venitului național, schimbările care intervin în structura cererii de consum a populației, mai ales prin mărirea cererii de bunuri tehnice de uz îndelungat, a produselor cu o valoare de întrebuințare ridicată, apariția de noi nevoi ale populației etc. sînt factori care își pun direct amprenta asupra dezvoltării subdiviziunii a II-a a producției sociale. Din punct de vedere cantitativ este necesar un ritm de creștere a producției, bunurilor de consum care să devanseze creșterea populației, iar din punct de vedere calitativ satisfacerea cerințelor populației impune lărgirea și reînnoirea continuă a gamei de bunuri materiale și servicii.

În legătură cu aceasta mai trebuie notat că sporirea mai rapidă a cererii pentru servicii și dezvoltarea sferei neproductive care atrage o parte însemnată din populația ocupată acționează, de asemenea, în direcția apropierii ritmului de creștere a celor două subdiviziuni întrucît sfera serviciilor se caracterizează în general printr-o pondere mai redusă a cheltuielilor materiale, în comparație cu industria și cu celelalte ramuri ale producției materiale.

Ca urmare a acțiunii acestor factori este posibil ca în anumite perioade ritmul de creștere a producției celor două subdiviziuni să fie nu numai apropiat, ci să aibă loc o dezvoltare egală sau chiar o dezvoltare mai rapidă a producției sectorului II. Aceasta nu înseamnă anularea legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție întrucît la ponderile foarte diferite pe care le au cele două subdiviziuni, raportul fiind în favoarea primei subdiviziuni, este evident cu un procent de sporire a producției mijloacelor de producție are o valoare absolută mai mare decît în cazul producției bunurilor de consum. Astfel, la producția existentă în 1970 între grupele A și B în industria noastră (cînd grupa A reprezenta 70,5%, iar grupa B — 29,5%) la o creștere egală de 10% a producției în ambele grupe se obține un spor de 7,05 și respectiv 2,95 unități monetare. Sporul absolut al producției mijloacelor de producție rămîne mai mare chiar și în cazul în care ritmul de creștere a subdiviziunii a II-a devansează, într-o anumită perioadă de timp, ritmul de creștere a producției în subdiviziunea I. Posibilitatea acestei devansări este limitată în timp, ea fiind legată de rezervele existente de mijloace de producție pentru înlocuirea celor consumate în ambele sectoare și pentru acumulare, precum și de capacitățile de care dispune economia pentru a realiza adaptarea rapidă la cerințele reproducției lărgite. De aceea, în planificarea proporțiilor între cele două subdiviziuni ale producției sociale trebuie ținut în permanență seama de întregul complex al factorilor și condițiilor concrete în care acționează legea creșterii cu precădere, de etapa în care se află construcția socialistă.

prof. dr. Gh. CREȚOIU

---

1) V.I. Lenin : Opere complete, vol. 2 București, Ed. Politică, 1963, ed. a doua pag. 144—145.

2) K. Marx : Teorii asupra plusvalorii, vol. IV, al Capitalului, partea I, Ed. politică 1962, ed. a II-a, pag. 152 și urm. sau K. Marx, Fr. Engels, opere, vol. 26, pag. 206.

3) V.I. Lenin : Opere complete, vol. I. Ed. pol. 1963, pag. 100. Tot aci Lenin subliniază clar că producția mijloacelor de producție nu este cunoscută de stadiile inferioare ale tehnicii capitaliste (cooperarea simplă și manufactura), ci „apare și ajunge la o dezvoltare uriașă numai în faza superioară, aceea a măririi industriei mecanizate". De unde se impune concluzia că numai pe o anumită treaptă a producției sociale producția mijloacelor de producție se autonomizează într-un sector distinct.

4) Em. Dobrescu : „Ritmul creșterii economice". Ed. politică 1968 pag. 192—194; dezbaterea „Corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum în lumina progresului tehnic contemporan" în Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste" vol. I. Ed. pol. 1969 etc.

5) Este interesant de remarcat că analiza pe o perioadă îndelungată a schemelor reproducției lărgite elaborate de V. I. Lenin demonstrează procesul de apropiere a ritmului de dezvoltare a celor două subdiviziuni. Astfel, după calculele economistului sovietic M.G. Scepina, care a analizat pe calculator schemele lui Lenin pe o perioadă de 100 de cicluri ale reproducției lărgite, rezultă că ritmul de creștere a producției subdiviziunii II, scade întrucîtva pînă la cel de al 8-lea ciclu, iar apoi crește încet ; ritmul de creștere a producției mijloacelor de producție pentru sectorul II scade pînă la ciclul 12 după aceea rămînînd aproape constant și constituind punctul de gravitație al ritmului de creștere a producției în sectoarele I și II. Ritmul de creștere al producției mijloacelor de producție pentru producerea mijloacelor de producție scade mereu, către ciclul 100 apropiindu-se foarte mult de ritmul de creștere al producției mijloacelor de producție pentru subdiviziunea II. Vezi : „Cele două subdiviziuni ale producției sociale", apărută sub redacția prof. univ. dr. V.N. Cercoveț în Editura Misli, Moscova 1971, pag. 50—51 și 164—165.

6) V.. I. Lenin : Opere complete, vol. 4, ed. pol. 1961, pag. 49.

DOSAR MONETAR

CRIZA VALUTARĂ ȘI INFLAȚIA

EVOLUȚIA economiei occidentale în perioada ultimului deceniu pune în evidență manifestarea pregnantă a două fenomene : generalizarea și accentuarea inflației și proliferarea puseurilor de criză în sistemul valutar, putîndu-se chiar aprecia că acestea particularizează perioada anilor din urmă în cadrul mișcării postbelice de ansamblu a economiei occidentale. Concomitența și paralelismul manifestării celor două fenomene, ridică în mod firesc problema legăturilor dintre acestea. O analiză cît de sumară — cum este cea de față — relevă, într-adevăr, că între ele există o legătură de strînsă intercondiționare, în sensul că, pe de o parte, accentuarea inflației a exercitat și exercită o importantă înrîurire în direcția sporirii tensiunii în sistemul valutar, după cum, pe de altă parte, acesta din urmă a contribuit și contribuie, în largă măsură, la conturarea modului specific de manifestare a inflației în perioada actuală.

● *Produs intern...*

FENOMENUL inflaționist are desigur explicații multiple, dar, în principal, acestea sînt de ordin intern, decurgînd, credem, în bună parte, din practicile de politică economică postbelică, legate de dezvoltarea capitalismului monopolist de stat în fiecare din țările occidentale.

Inflația actuală nu este un produs al unei situații conjuncturale, ci rezultatul unei politici practicate vreme îndelungată. Adîncimea și durata crizelor economice de supraproducție anterioare celui de al doilea război mondial puseseră în fața politicii economice postbelice din țările occidentale problema centrală de a reduce pe cît posibil subfolosirea resurselor la care era condamnată, pe o perioadă, economia din momentul în care apărea discrepanța între posibilitățile ofertei (producției) și cererea solvabilă. În condițiile dezvoltării și întăririi structurilor monopolist-statale — ale sporirii intervenției statului în economie, ale amplificării gradului de concentrare și centralizare a capitalului și producției — menținerea unei stări inflaționiste „moderate" și „controlate" a fost considerată instrumentul capabil să ducă la înfăptuirea acestui obiectiv.

Concepția era aceea că un excedent, în doze mici, dar permanent al cererii (în expresie monetară) asupra ofertei va avea ca efect creșterea producției, stimularea activității economice în general. Trecîndu-se la acțiune pe baza acestei concepții, au fost continuu inoculate economiei, pe diferite căi, doze monetare stimulatoare. Este, de asemenea, cert că un important efect inflațio-

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (III)

INDUSTRIA combustibilului și energiei cuprinde extracția de cărbune, țiței și gaze, precum și producția de energie electrică obținută atît prin metode clasice, cît și prin folosirea forței atomului. În cele ce urmează le vom trata în mod diferențiat, cu exemple concrete ale dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice pentru fiecare din componentele industriei energetice.

a) **Cărbune.**

În cadrul subramurilor energetice, industria carboniferă ocupă un loc important, majoritatea țărilor socialiste dezvoltînd în mod susținut — în funcție de resursele lor naturale — extracția de cărbune. Astfel, în anul 1971, comparativ cu anul 1960, atît producția de cărbune superior (antracit și huilă), cît și producția de cărbune inferior (cărbune brun și lignit) a țărilor europene care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, sînt caracterizate prin cifrele de mai jos :

Tabel nr. 7 — în mil. tone

ȚARA	Producția de antracit și huilă			Producția de cărbune brun și lignit		
	1960	1971	1971/1960	1960	1971	1971/1960
România	3,4	6,8	2,00	3,4	13,8	4,05
Bulgaria	0,6	0,4	0,66	15,4	26,6	1,72
Cehoslovacia	26,4	28,8	1,09	57,9	84,2	1,45
R. D. Germană	2,7	0,9	0,33	225,0	263,0	1,16
Polonia	104,0	145,0	1,39	9,3	34,5	3,70
Ungaria	2,8	3,9	1,39	23,7	23,5	0,99
U.R.S.S.	356,0	441,0	1,23	134,0	150,0	1,11

Conducerea partidului și statului nostru acordă — după cum rezultă și din datele prezentate mai sus — o atenție deosebită dezvoltării industriei carbonifere. În legătură cu aceasta este necesar de subliniat că, datorită necesității asigurării energiei primare în primul rînd din resurse proprii și ținînd, totodată, seama de structura calității cărbunelui existent în zăcămintele țării noastre, au fost necesare eforturi deosebite materiale și financiare pentru a se obține o creștere a producției de cărbune brun și lignit, deși acesta este un cărbune cu o putere calorică scăzută și se găsește în straturi care nu permit o exploatare lesnicioasă. Acest fapt iese în evidență și prin aceea că, în timp ce producția de cărbune brun și lignit în 1971 a fost de 4,05 ori mai mare decît în 1960, creșterea producției, calculată în combustibil convențional pe totalul extracției de cărbuni a fost de 2,6 ori. În paralel se desfășoară o intensă activitate pentru reducerea consumului, pentru realizarea de economii : **„Deși față de cincinal** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **prevederile pentru anul 1973 iau în considerare economisirea a peste 2 000 000 tone combustibil convențional, trebuie spus că mai sînt încă însemnate rezerve de reducere a consumurilor în acest domeniu"** [6])

De asemenea și în celelalte țări europene participante la activitatea CAER extracția cărbunelui a cunoscut o creștere corespunzătoare ; în 1971 a crescut față de anul 1960 de 1,6 ori în Bulgaria ; 1,3 ori în Cehoslovacia, 1,1 ori în R.D. Germană, 1,5 ori în R. P. Polonă, 1,2 ori în U.R.S.S.; în Ungaria ea a rămas aproximativ la același nivel. De remarcat că, în conformitate cu prevederile planului cincinal în curs, ritmul mediu de creștere a producției de cărbune în România este de peste 10%, ritm neîntîlnit încă pe plan mondial. Sporul de producție se realizează în proporție de peste 80% din minele și carierele noi, iar restul prin dezvoltarea și modernizarea minelor existente. Cu toate acestea, România rămîne în continuare o țară importatoare de energie.

Dintre țările membre ale CAER cele mai mari rezerve de cărbuni le posedă Uniunea Sovietică, Polonia și Cehoslovacia care au un grad de acoperire a nevoilor economiei proprii, dintre cele mai înalte. Celelalte țări — Bulgaria, Ungaria, R. D. Germană și România, în general, posedă rezerve de cărbuni mult mai reduse și cu o structură în care predomină cărbuni inferiori. Drept urmare, acestea sînt și statele membre ale CAER importatoare de cărbuni și, mai ales, de cărbune de calitate superioară.

Importanța economică a acoperirii deficitelor de combustibili solizi, clasici în balanțele energetice ale țărilor socialiste, a făcut ca problema adîncirii și perfecționării colaborării internaționale în industria carboniferă să constituie o preocupare importantă a țărilor socialiste. În etapa actuală în cadrul C.A.E.R. se preconizează elaborarea unor lucrări menite să aducă o contribuție importantă la dezvoltarea colaborării țărilor membre. Dintre acestea se pot da ca exemplu : elaborarea prognozei consumului de combustibili solizi al țărilor membre și preliminarea nivelului de dezvoltare al industriei carbonifere pînă în anii 1990—2000 ; determinarea eficienței economice comparative a diferitelor surse de energie la consumator ; prognozarea dezvoltării producției subterane de cărbune în țările membre, a necesarului orientativ de utilaje miniere pînă în anul 1980 și, eventual, pînă în anul 1985 ; studierea posibilităților utilizării transportului cărbunelui pe conducte și elaborarea de considerente în vederea colaborării între țările membre în această direcție.

De menționat că încă din anul 1964 s-au examinat în cadrul C.A.E.R. diferite posibilități de stabilire a unei cooperări în extracția de cărbune din țările care dispun de astfel de rezerve, pe baza participării țărilor interesate în importul de cărbune, prin credite acordate țării producătoare, urmînd ca rambursarea creditelor să se efectueze prin livrări de astfel de combustibil. Conform Programului complex, se are în vedere examinarea propunerilor prezentate de R. P. Polonă pentru realizarea unei cooperări în crearea de capacități suplimentare de producție la minele de cărbune energetic, precum și a propunerilor R. P. Mongole referitoare la posibilitățile și formele colaborării privind extracția cărbunelui energetic și cocsificabil de pe teritoriul său în scopul valorificării unor rezerve importante de cărbune, adecvate exploatării la suprafață, pe o perioadă indelungată.

Ca în toate domeniile, și aici țara noastră dezvoltă colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate țările socialiste. Ca un exemplu mai important se poate evidenția faptul că se are în vedere examinarea posibilităților de dezvoltare a unei cooperări cu R. D. Vietnam în sensul efectuării de către partea română a cercetărilor geologice, proiectărilor, deschiderii și echipării cu utilajc a unei mine de antracit în partea de nord a acestei țări, urmînd ca R. D. Vietnam să livreze, în contrapartidă cu antracit cota parte din producția rezultată.

În cadrul dezvoltării colaborării internaționale în industria carboniferă o mare importanță are și colaborarea în producerea utilajelor necesare, mai ales a acelor instalații și utilaje care nu se fabrică sau se fabrică în cantități insuficiente în țările socialiste.

În acest sens țara noastră a realizat cu Cehoslovacia o acțiune de cooperare în fabricarea, în România, de stîlpi hidraulici de abataj pentru minele de cărbuni, pe baza documentației tehnice și a unor subansamble livrate de partea cehoslovacă, iar cu Polonia — o acțiune de cooperare pentru automatizarea și dispecerizarea unor instalații de transport minier prin furnizarea de către partea polonă a documentației și subansamblului de automatizare. De asemenea, sînt în stadiu de tratative și o serie de alte acțiuni de cooperare. Spre exemplu, se examinează posibilitatea de cooperare cu Uniunea Sovietică în fabricarea de combine de abataj și cărucioare de perforare pentru subteran, iar cu Ungaria în construirea de instalații pentru valorificarea haldelor de steril de la spălătoriile de cărbuni.

Desigur că la dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice în industria carboniferă își va putea aduce o contribuție promovarea unor forme mai eficiente de cooperare atît pe cale bilaterală cît și pe cale multilaterală.

Se poate semnala în acest sens că în orașul Katowice, Polonia, funcționează o întreprindere mixtă polonă—ungară, care prelucrează (spală, separă și clasează), pe baza unei tehnologii ungare, materialul depus în tericoane și hălzi. Această intreprindere este o societate mixtă constituită pe principiul participării egale a părților atît la dotare cît și la repartizarea beneficiilor.

Totodată, între țările membre ale C.A.E.R. se desfășoară și o susținută activitate de colaborare în domeniul cercetărilor științifice și tehnice. Pintre temele mai importante la care țara noastră participă, menționăm : eficiența economică a aplicării diferitelor sisteme de mecanizare la execuția lucrărilor miniere ; optimizarea, centralizarea și conducerea carierelor ; mecanizarea complexă a abatajelor în condiții hidrologice grele ; automatizarea proceselor de lucru în subteran ; metodologia stabilirii gradului de inflamabilitate a materialelor ce se folosesc în mină ; depozitarea în halde și utilizarea sterilurilor de la preparații ; elaborarea de metode eficiente pentru decantarea șlamurilor fine în scopul purificării apelor. În domeniul cercetărilor științifice destinate dezvoltării industriei carbonifere funcționează, de asemenea, începînd din anul 1972, cu participarea unor țări care iau parte la activitatea C.A.E.R., un centru coordonator al cărui sediu este în Polonia și care are ca scop studierea noilor metode de utilizare a cărbunilor.

Avînd în vedere importanța pe care o are industria carboniferă pentru economia fiecărei țări socialiste, precum și contribuția pe care o pot aduce adîncirea și perfecționarea colaborării la dezvoltarea sa, apare necesar să se pună în viitor un accent sporit pe operativitatea examinării și finalizării unor acțiuni eficiente și cu rezultate concrete în lărgirea și diversificarea conlucrării dintre țările socialiste.

b) **Țiței și gaze.**

În prognozele elaborate pe plan mondial se estimează că actualul deceniu va fi caracterizat printr-o cerere mare de țiței și gaze. Se estimează că în anul 1980 consumul mondial de țiței și gaze va fi aproape dublu față de consumul din ultimul an al deceniului precedent. Se apreciază, de asemenea, că pe întreg deceniu 1971—1980, consumul mondial de țiței va fi aproximativ egal cu consumul total de hidrocarburi lichide de la apariția industriei extractive de țiței pînă la sfîrșitul deceniului trecut.

În procesul lor de dezvoltare și modernizare continuă a structurii producției materiale, în general, și a producției industriale, în special, țările socialiste acordă o însemnătate majoră extracției țițeiului și gazelor, ceea ce implică, în consecință, adîncirea și perfecționarea în continuare, sub forme variate, a colaborării menite să-și aducă o contribuție esențială la sporirea eficienței eforturilor proprii depuse de fiecare țară în vederea evidențierii și exploatării resurselor de care acestea dispun în astfel de combustibili.

România, apreciată în trecut ca o țară cu însemnate resurse petroliere, o țară care chiar a exportat țiței, se dovedește a avea totuși resurse limitate și, în plus, zăcăminte secătuite de exploatarea nemiloasă făcută în timpul orînduirii capitaliste. Cu toate fondurile deosebit de mari destinate investigărilor geologice, menite să pună în evidență resursele existente, chiar și la adîncimi foarte mari, cu toată importanța deosebită acordată aplicării metodelor moderne de creștere a gradului de recuperare a țițeiului din zăcămintele cunoscute, cu toate măsurile severe luate pentru economisirea acestor combustibili, totuși producția de țiței a țării noastre nu poate face față necesităților economiei naționale, România fiind astăzi o țară importatoare de țiței.

Astfel, în anul 1971 s-a forat de peste 3,5 ori, pe kilometru patrat, mai mult decît în anul 1960, iar ponderea forajului la adîncimi mai mari de 3000 m a crescut în anul 1971 de cca 3 ori mai mult decît în anul 1960, țara noastră situîndu-se pe primul loc între țările membre ale CAER în ce privește intensitatea efectuării lucrărilor de foraj pentru cunoașterea geologică a teritoriului. Densitatea acestor lucrări depășește în 1971 de la 3 la 10 ori densitatea lucrărilor efectuate în celelalte țări socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R.

În același timp în țara noastră au fost luate toate măsurile pentru a se acoperi, în limita posibilităților, necesarul de hidrocarburi lichide și gazoase prin combustibili solizi, precum și prin punerea în valoare a potențialului hidroenergetic amenajabil. **„Plecînd de la necesitatea de a economisi și a valorifica superior țițeiul și gazele** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **de la faptul că aceste resurse sînt limitate, se impune să se asigure dezvoltarea mai accentuată a extracției de cărbune, punerea mai largă în valoare a potențialului hidroenergetic al Dunării și al rîurilor interioare, sporirea ponderii acestor surse în balanța energetică a țării"** [7])

Ca urmare a măsurilor luate de propriile lor partide și guverne, în țările socialiste are loc o dezvoltare continuă a extracției de hidrocarburi lichide și gazoase, creșterea realizată fiind diferențiată de la țară la țară, în funcție de resursele naturale existente și de volumul lucrărilor geologice, respectiv de gradul de punere în evidență a acestora, de creșterea productivității muncii, de posibilitatea asigurării necesarului — în afară de producție— și pe calea importului. dinamica producției de țiței și gaze a țărilor socialiste europene, care participă la activitatea C.A.E.R., prezentîndu-se pe perioada 1960—1971, după cum urmează :

Tabel nr. 8

ȚARA	Extracție țiței (mil. tone)		Extracție gaze (naturale și de sondă) (mld. m^3)	
	1960	1971	1960	1971
România	11,56	13,79	9,98	25, 60
Bulgaria	0,20	0,30	—	0, 33
Cehoslovacia	0,14	0,20	1,44	1, 22
Polonia	0,20	0,40	0,54	5,164
Ungaria	1,22	1,96	0,34	3, 71
U.R.S.S.	147,20	371,78	42,22	197, 95

Notă : R.D. Germană nu publică aceste date.

Este însă necesar de menționat faptul că marea majoritate a țărilor socialiste europene care participă la activitatea CAER sînt astăzi în situația de a recurge la import de țiței și gaze, prevăzîndu-se ca în viitorul apropiat volumele acestor importuri să sporească. În același timp trebuie subliniat faptul că cea mai mare parte a acestor țări își procură din U.R.S.S. majoritatea cantităților de țiței și gaze pe care le importă. Aprecierile făcute referitoare la importul de țiței se exemplifică prin datele din tabelul nr. 9 :

Tabelul nr. 9

Ț A R A	Importul total de țiței (mil. tone)		din care din U.R.S.S. (mil tone)	
	1960	1971	1960	1971
România	—	2,85	—	—
Bulgaria	0,01	7,55	—	5,80
Cehoslovacia	2,25	11,50	2,25	10,67
R. D. Germană	1,94	10,92	1,81	9,75
Polonia	0,72	7,89	0,72	7,89
Ungaria	1,46	4,89	1,46	4,22

De asemenea, conform datelor publicate, în presa de specialitate din țările respective, se prevede pentru viitorul apropiat o sporire apreciabilă a acestor importuri.

La nivelul anului 1975, Bulgaria are în vedere un import de țiței de 12,5 mil tone, din care cca. 10,0 mil. tone din Uniunea Sovietică ; Cehoslovacia intenționează ca, la finele cincinalului, să importe 17,0 mil. tone, din care 15,5 mil. tone din U.R.S.S. ; R. D. Germană — cca. 19,5 mil. tone, din care aproximativ 17,5 mil. tone din U.R.S.S. ; Polonia — peste 14,0 mil. tone, din care 12,0 mil. tone din U.R.S.S. ; iar Ungaria — 6,5 mil. tone, aproape în intregime din Uniunea Sovietică. De menționat că la nivelul anului 1975, necesarul de import de țiței al României va fi de cca. 6,0 mil. tone, țara noastră fiind interesată ca cea mai mare parte a acestui import să se asigure în colaborarea sa cu Uniunea Sovietică, în condiții reciproc avantajoase.

În legătură cu exportul de țiței din Uniunea Sovietică în Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia și Ungaria, este de menționat că transportul acestor livrări se efectuează pe conducta „Prietenia", a cărei construcție a fost convenită între guvernele țărilor respective în decembrie 1959. Lungimea totală a conductei este de peste 4 500 km din care cca 2 500 km pe teritoriul U.R.S.S., după care se ramifică într-un tronson de nord pentru livrările în Polonia și R.D. Germană și un tronson de sud pentru Cehoslovacia și Ungaria. Fiecare țară este proprietara porțiunii de conductă care străbate teritoriul său, avînd obligația de supraveghere, dirijare și întreținere, atît a conductei, cît și a aparaturii aferente acesteia. În 10 ani de la darea în exploatare a conductei s-au pompat peste 170 mil. tone țiței. În prezent se construiește, cu eforturile comune ale țărilor participante, cel de-al doilea fir al conductei „Prietenia", care va putea fi dat în exploatare în cursul anului 1974. După punerea în funcțiune a celui de-al doilea fir, pe întreaga conductă se vor putea pompa anual peste 50 mil. tone țiței.

Totodată și în domeniul gazelor naturale parte din țările socialiste europene recurg în prezent la importuri din U.R.S.S.

Astfel în 1971 Cehoslovacia a importat cca 1,5 miliarde m^3, iar Polonia cca 1,0 miliarde m^3. Pentru anul 1975 țările din Europa, care participă la activitatea CAER, au în vedere să obțină din Uniunea Sovietică importuri sporite de gaze; Bulgaria preconizează ca, în ultimul an al cincinalului curent, să im-

Radu CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 23)

știință și societate

TEHNOLOGIE ȘI GENETICĂ

CÎND ESTE VORBA de creșterea economică, economistul marxist, operînd cu modele teoretice, nu pierde nici o clipă din vedere faptul că creșterea economică se datorește în ultimă analiză activității creatoare a unui număr mare de oameni legați prin diviziunea socială a muncii.

De vreme ce convenim asupra faptului că creșterea economică se datorește activității creatoare, inovatoare a oamenilor, nu luăm în nici un caz în înțelesul său ad litteram creșterea economică drept un rezultat al simplei acumulări de capital, al înmulțirii numărului de clădiri și mașini, reproducînd mereu în timp o tehnologie imuabilă, așa cum se întîmplă în unele modele de creștere economică. În numeroase cercetări s-a arătat că acumularea de clădiri și de mașini la un nivel tehnic constant ar duce, datorită eficienței descrescînde a tehnologiilor, la blocarea creșterii economice. Eficiența mereu crescîndă a procesului de reproducție socială se datorează deci înlocuirii în timp a unor tehnologii cu eficiență descrescîndă cu altele a căror eficiență este în creștere. Căci „biografia" oricărei tehnologii conține o fază ascensională, întîi accelerată, apoi cu viteză descrescîndă, atingînd la un moment dat un punct maxim, după care urmează declinul.

În felul acesta, pe termen lung, acumularea ne apare ca un proces în care, din producția curentă o parte se rezervă, sub formă bănească, pentru a se asigura lărgirea producției în perioada viitoare, dar eficiența acestei lărgiri nu poate fi asigurată decît prin încorporarea în noile fonduri fixe (sau în capitalul nou) a unor creații tehnice noi. Într-o asemenea viziune, acumularea se identifică în mare măsură cu progresul tehnic. În cazul în care lucrurile nu se desfășoară așa un timp mai îndelungat, înmulțirea clădirilor și mașinilor la un nivel tehnic constant nu numai că nu duce la creșterea eficienței procesului de reproducție lărgită, dar riscă să mărească momentul de inerție al sistemului economic, devenind o puternică frînă a creșterii

Desigur că în economia capitalistă marile decizii se iau în termeni monetari, fiind determinate de acțiunea regulatoare a pieței. Creșterea economică ne apare ca rezultatul investirii unor capitaluri bănești în activitățile economice. La rîndul său, teoria, făcîndu-se ecoul acestei situații, operează cu noțiunea de capital omogen etc. Evident, ne aflăm în fața unei contradicții între faptul că creșterea economică este rezultatul activității creatoare a oamenilor și faptul că deciziile economice se adoptă în mod curent în termeni monetari. Posibilitatea de a ieși din această contradicție ne-o oferă conceptele cibernetice. În termeni cibernetici substanța creșterii economice este **determinată** de activitatea creatoare, inovatoare a oamenilor, de activitatea lor tehnologică, de progresul tehnic, în timp ce această activitate este **reglată** de mărimile economice propriu-zise. În economia capitalistă mărimile economice tradiționale, sînt, în expresie monetară, mărimi de reglare. Într-o asemenea reprezentare, știința economică devine o știință cibernetică, fapt remarcat, de exemplu, de Oskar Lange.

Evident că economistul nu poate trece cu vederea desfășurarea proceselor economice pe aceste două planuri — cibernetic și substanțial. El nu poate să nu ia în considerare ceea ce se întîmplă pe plan substanțial. De altfel, este binecunoscut faptul că deciziile economice se adoptă întotdeauna prin cooperare (și prin luptă) între reprezentantul mărimilor de comandă (managerul, economistul) și reprezentatul tehnologiei. Actele de vînzare-cumpărare între întreprinderile moderne sînt efectuate întotdeauna cu avizul specialistului, al inginerului, diferind astfel calitativ de actele de cumpărare ale consumatorului care este presupus a fi un merceolog universal.

Dincolo de trendul exponențial prin care este reprezentat în majoritatea modelelor de creștere, progresul tehnic are legile sale proprii de dezvoltare. În afară de legile care guvernează apariția, ascensiunea și decesul unor tehnologii specifice create și studiate de ingineri, evoluția sistemului tehnologiei sociale este guvernată de legi mai generale, al căror studiu intră în sfera de preocupări a inginerului cu viziunea de sistem, a economistului, a sociologului și filozofului. Însăși interdependența strînsă dintre tehnologiile particulare, pusă în evidență de către economiști de exemplu cu ajutorul balanței legăturilor dintre ramuri, este o asemenea trăsătură generală a tehnologiei sociale, de primordială importanță pentru practica economică și tehnologică. Fiindcă aceasta înseamnă că aplicarea unei tehnologii individuale atrage după sine o cerere de modificare a tehnologiilor într-o serie de ramuri conexe, care pot fi destul de numeroase. La rîndul său, o asemenea modificare presupune efectuarea unor cheltuieli de cercetare și de investiții, modificări de calificare, de organizare etc., care se pot extinde pe o arie importantă a sistemului tehnologic și deci a celui economic.

ÎN CELE CE URMEAZĂ am vrea să ne oprim puțin mai în amănunt asupra unei alte caracteristici a sistemului tehnologic al societății și anume asupra caracterului **genetic** al acestuia în evoluția sa. Cu alte cuvinte, vrem să spunem că sistemul tehnologic este determinat genetic, ceea ce înseamnă că starea sistemului din momentul t_1 depinde în mare măsură de starea lui în momentul t_0. Încă Marx, care a avut o acută intuiție a rolului tehnologiei în evoluția sistemului economic pe care l-a cercetat, a emis, pe lîngă numeroase alte observații pătrunzătoare, a căror valoare se poate aprecia mai bine în perspectiva istorică de acum, împreună cu Engels, această idee crucială pentru înțelegerea mecanismului de dezvoltare a sistemului tehnologic. Iată cum formulează Marx și Engels acest determinism genetic: „Istoria nu este altceva decît succesiunea diferitelor generații, fiecare dintre ele folosește materialele, capitalurile, forțele de producție transmise de toate generațiile precedente; pe de o parte continuă în împrejurări complet schimbate activitatea moștenită, iar pe de altă parte modifică vechile împrejurări printr-o activitate complet schimbată" [1]). Astăzi, după peste 125 de ani de la apariția „Ideologiei germane", studiul istoriei tehnologiei ne obligă să subliniem perenitatea acestei observații. Este firesc ca mai tîrziu unii biologi să fie tentați să facă constatări similare, extinzînd teoriile geneticii moderne asupra unor procese sociale. Chiar Thomas Hunt Morgan, unul din întemeietorii geneticii moderne, scrie: „...la om există două procese de ereditate: unul prin continuitatea fizică a celulelor germinale și celălalt prin transmiterea învățămintelor de la o generație la alta, prin mijlocul exemplului și prin grai și scris. Abilitatea omului de a comunica cu semenii săi și de a-și antrena descendenții a fost, probabil, principalul agent în evoluția socială rapidă a omului" [2]).

Ideea este împinsă mai departe de unul din reprezentanții de seamă ai biologiei contemporane, Max Jacob care consideră că „deoarece mecanismele care dirijează transferul de informație ascultă de anumite principii, nu este imposibilă asemuirea transmiterii unei culturi peste generații cu un al doilea sistem genetic suprapus eredității. Este foarte ispititor de altfel, mai ales pentru biologi, să compare procesele ce se petrec aici și dincolo în scopul de a stabili analogii, să facă o apropiere între apariția unei idei și cea a unei mutații; să opună noutatea schimbării și conservatorismul copiei... Paralela se poate de altfel împinge pînă la amănunt"... [3]).

Ideile lui Jacob se referă la cultură, un domeniu mult mai vast al activității umane, dar care, fără înodială, cuprinde și tehnologia, ca parte a culturii materiale a umanității. Aici analiza ne apare mai apropiată decît în sfera mult mai largă pe care o are în vedere biologul francez.

În orice caz, în evoluția sistemului tehnologic se pot identifica procese foarte asemănătoare cu cele ce au loc în evoluția biologică: fuziunea gameților seamănă foarte mult cu combinarea unor elemente tehnologice într-un sistem tehnic individual, o invenție radical nouă este fără îndoială un analog al mutației, selecția economică triază invențiile care intră în mod eficient în sistemul tehnologic și în cel economic, iar migrația își are corespondentul în transferul tehnologiilor. De altfel nici alți economiști nu au rezistat ispitei de a adopta analogia unor procese economice cu cele biologice. În recentul său „Antiechilibru" [4]), economistul maghiar Kornai János se ocupă pe larg de procesele de adaptare și selecție în domeniul strict economic.

SE PARE că unul din procesele cele mai frecvente ale evoluției sistemului tehnologic este **combinarea** unor tehnologii diferite într-o tehnologie nouă și în mijloacele materiale cu care ea este executată. Astfel, majoritatea tehnologiilor cunoscute conțin un ingredient mecanic cu o mare pondere: tehnologiile chimice, electrice, biologice (agricole), atomice funcționează cu ajutorul unor mijloace mecanice (mașini). La rîndul lor, majoritatea mașinilor contemporane sînt acționate sau comandate electric sau electronic. Dacă am aminti numai combaterea eroziunii ca una dintre problemele majore ale conservării sistemelor tehnice avînd structuri metalice și tot ar fi suficient pentru a ilustra îngemănarea dintre procesele mecanice, electrice etc. și cele chimice.

Mutația este, evident, invenția majoră, cea care creează o tehnologie complet nouă sau pune o tehnologie veche pe baze complet noi. De obicei, mutația tehnologică dă naștere unei **specii**, unei ramuri de activitate complet noi. La rîndul său, apariția unei mutații tehnologice și implicit, a unei ramuri complet noi are efecte puternice asupra restului sistemului tehnologic social, ducînd uneori la transformări revoluționare ale întregului sistem. Exemplul revoluției industriale de la sfirșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea este concludent în acest sens. Desigul că numărul mare de invenții majore din perioada 1750—1850 a transformat radical întregul sistem tehnologic al țărilor în care a avut loc revoluția industrială, impunînd mașinismul și sistemul de fabrică ca mod de organizare tehnologică și economică. Dar mașinismul nu ar fi cîștigat amploarea pe care o are astăzi fără inventarea abia în 1856 a convertizorului Bessemer, care a generat industria siderurgică modernă, industrie de mari proporții care oferă pe scară mare și cu un cost redus principalul material structural al industriei mașiniste.

Unele tendințe aberante ale mașinismului, cum este gigantismul, dificil de controlat și deteriorator al mediului, au fost corectate prin descoperirea mijloacelor de utilizare a energiei electrice cu numeroasele sale avantaje, printre care și acela al frînării și chiar al opririi procesului de mărire a eficienței tehnologice prin creșterea dimensiunilor spațiale ale tehnologiilor.

SELECȚIA asigură eficiența sistemului tehnologic social. Ea împiedică tehnologiile ineficiente să intre în sistem. Un proces de selecție inadecvat poate să ducă la deteriorarea întregului sistem și la imprimarea acestei deteriorări în mecanismele de transmisie genetică. De aceea, sistemul tehnologic se apără cu o mare rigoare împotriva pătrunderii în el a tehnologiilor ineficiente. Dacă în domeniul culturii criteriile de selecție sînt într-adevăr greu de definit, așa cum constată Max Jacob, în domeniul tehnologiei selecția operează pe baza criteriului **eficienței economice**, un mecanism economic pe care sîntem tentați să-l numim **filtru economic**. O denumire specială este necesară întrucît acest filtru este mai complicat decît s-ar părea la prima vedere. La funcționarea lui participă mai multe instanțe, începînd chiar cu inventatorul unui sistem tehnic nou. El își alege o funcție obiectiv tehnică pe care caută s-o optimizeze (prin maximizarea vitezei, siguranței, randamentului, în cadrul unor restricții date de ex. de materialele sau sursele de energie existente).

De obicei filtrul social acționează mai întîi asupra eficienței tehnologice (de ex. atunci cînd se cercetează cererea de brevetare). Apoi, noul sistem tehnic este supus examinării din punctul de vedere al criteriului economic de eficiență (anticipîndu-se costurile, venitul net pe care îl asigură etc.). Dar consacrarea definitivă o capătă un sistem tehnic nou abia pe piață sau (în economia socialistă) prin plan. De regulă, filtrul acționează printr-un proces de luptă, prin eforturile întreprinderii de a-și impune produsul nou în condițiile concurenței existente pe piața capitalistă (sau în condițiile rezistenței opuse față de noul neverificat în economia socialistă, de către eventualii beneficiari). De aceea, trecerea prin filtrul de selecție este o operație dificilă, care comportă numeroase acte economice, cum sînt marketingul etc.

ÎN SFÎRȘIT, un proces analog cu **migrația** este transferul tehnologiei. Despre acesta am scris într-un articol anterior. Aici n-am vrea să adăugăm deocamdată decît faptul că transferul presupune în zona în care se implantează o tehnologie nouă existența unei nișe ecologice adecvate, sau, în alți termeni, existența unei capacități de recepționare a tehnologiei transferate.

Desigur, ca orice analogie, și cea dintre evoluția tehnologică și cea biologică are punctele ei slabe. S-ar putea cita numeroase fapte care o contrazic, mai ales în actuala ei fază de elaborare. Cert este însă că ea este de mare utilitate atît pentru înțelegerea progresului tehnic din trecut, cît și pentru elaborarea unei politici tehnologice actuale. La urma urmei, prognoza tehnologică nu este posibilă decît datorită faptului că tehnologia are un caracter genetic.

I. LEMNIJ

---

1) Karl Marx, Friedrich Engels, Ideologia germană, Opere, vol. 3, Editura Politică, București, 1958, pag. 46.

2) Thomas Hunt Morgan, Bazele științifice ale evoluției, București, 1938, pag. 145.

3) Max Jacob, Logica viului, Editura enciclopedică română, București 1972.

4) Anti-equilibrium. A gazdaság elméleteiről és a kutatás feladatairól, Közgazdasági és jogi kiadó, Budapest, 1971, în special în capitolele 13 și 14.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Liberalismul renovat și contestarea „societății industriale"

RENOVĂRILE cele mai recente de liberalism indică resurse, uneori nebănuite, alteori ignorate, ale acestei varietăți tradiționale a apologeticii capitalismului. Cele mai recente dovezi de liberalism renovat le recunoaștem în pozițiile de politică economică ale cercurilor conducătoare din statele capitaliste avansate, care se declară tot mai mult în favoarea unei politici suple în probleme valutare, desolidarizîndu-se tot mai mult de rigiditățile impuse timp îndelungat de S.U.A., în favoarea unor cursuri valutare flotante. O asemenea euforie de liberalism renovat se poate remarca și în performanțele recente ale zonei pe care o reprezintă Piața Comună vest-europeană Dar acestea sînt acte și fapte de politică economică internațională prea recente pentru a se fi putut consacra în teorii economice corespunzătoare.

Folosind suportul intelectual al programului de hegemonie spirituală lansat încă de pe vremea Administrației J. F. Kennedy, s-a impus atenției opiniei de specialitate de pe la sfirșitul anului 1968 grupul de intelectuali universitari americani, care s-a constituit în Uniunea radicală de economie politică de pe lîngă Universitatea din Michigan, grup profesînd față de capitalism un soi de atitudine contestatară hippy-pașnică „Noua Stîngă" americană propagă în economia politică denunțarea postulărilor caracteristice societății industriale, în particular teoriile și modelele creșterii economice „militînd" pentru romanticele lozinci „antediluviene" ale libertății și egalității burgheze. Economiștii radicali americani suscită deocamdată cele mai contradictorii impresii, dar este indiscutabilă aderența lor la președintele în exercițiu al Asociației economiștilor americani, John Kenneth Galbraith, ca și la nu mai puțin celebrul său compatriot Milton Friedman, liderul școlii monetariste moderne de la Chicago, ambii recunoscuți pentru atitudinile lor favorabile unui liberalism renovat. Oricît de controversate ar fi aprecierile despre masivul grup de economiști numit și radical, un lucru este, totuși, clar: că gîndirea economică de pe continentul american se reorientează sub influență radicală, deci liber-renovată — ce-i drept îmbogățită cu experiențele recente de anarhism.

Dar poate cea mai spectaculară dintre tentativele de „recondiționare" a liberalismului, după noile comandamente ale apologierii capitalismului, pare a fi mereu reînnoita tentativă a lui Paul Anthony Samuelson de elaborare a noii sinteze neoclasice. Pentru cei care cîndva ar fi putut să-i incrimineze volumului său de largă circulație în lumea businessului-Economics — un progmatism orb, P.A.S. atrage atenția că originile „inovației" sale se găsesc la patriarhul liberalismului economic burghez — Adam Smith! Pentru a nu lăsa nici o urmă de îndoială asupra elanului teoretic al lucrării sale capitale, P.A.S. declară că, de fapt, dacă vrea — și vrea! — să servească oamenilor de afaceri, ei bine, aceștia cer tot mai multă teorie! Amețitoarea aventură samuelsoniană de teorie economică poartă numele sonor de nouă sinteză neoclasică, denumire prin care el reintroduce în circuitul de idei economice majore tezele îndelung experimentate istoric ale virtuților economiei „libere" de piață, pe care le îmbină de fapt eclectic cu virtuțile reglementării centralizate (monopolist-statale). Și aceasta din partea unui adept al keynesismului în teoria economică și de la un funcționar de stat, care avea toate motivele să ignore sau chiar să repudieze orice combinații cu fond de liberalism!

Dac-ar fi să încercăm o explicare științifică a „valorilor" de resurecție liberală, fie și numai pe cele mai recente, și, așa zicînd, mai operante în teoria și politica la modă în dezbaterile economice nemarxiste occidentale, am putea rezuma astfel cîteva considerații finale sumare:

Un prim grup de considerații se referă la posibilitatea revitalizării unei experiențe istorice, inclusiv de luptă de idei, cu care capitalismul s-a consacrat ca societate, și deci ca economie „liberă" — capabilă să ofere „șanse egale" tuturor sau, în orice caz, celor mulți. Demagogia liberală are acum resurse tocmai datorită conștientizării pericolului alienării pe care-l implică mitica „societate industrială", supusă acum blamului public, pentru a discredita socialismul, care propune maselor folosirea performanțelor civilizației industriale, dar pentru a le depăși.

Un alt grup de considerații se referă la discreditarea keynesismului, care incumbă, pericolul socializării capitaliste, celei mai înalte în economie.

Demagogia liberală are acum resurse pentru a condamna excesele de centralism ca pe o nesăbuință, comparîndu-i pe campionii dirijismului cu paricidul care își plînge soarta de orfan; aceste situații sînt acum vizibile cu ochiul liber în cele mai recente seisme valutare ale lumii capitaliste.

În sfirșit, demagogia liberală și, mai ales, cea liberal-renovată, proferează un anticomunism „discret", greu de dezvăluit și, tocmai de aceea, mult mai virulent decît anticomunismul fanatic, de tip fascist.

Pentru astfel de considerații, renovările liberale nu pot și nu trebuie ignorate sau subapreciate de marxiștii zilelor noastre.

dr. Ioan CRISTESCU

OPINII

ELEMENTE ALE DEFINIRII STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE

UN ROL IMPORTANT în definirea stadiului dezvoltării unei țări îl joacă structura economiei sale naționale. După părerea noastră, structura unei economii ar putea fi privită din trei puncte de vedere: **structura tehnică, structura tehnico-economică** și **structura economică.** Consider că, ar fi interesantă și binevenită o dezbatere pe această temă *).

Structura tehnică a unei economii reprezintă raportul dintre elementele tehnologice ale producției: dintre mijloacele de muncă direct productive (mașini, utilaje, instalații) și cele indirect productive (clădiri, construcții speciale etc.), dintre mijloacele de muncă vechi și cele noi, dintre mijloacele de muncă cu parametri superiori, la nivel mondial, și cele cu nivel mediu sau scăzut, dintre materiile prime naturale și cele create pe cale industrială, dintre mijloacele de producție și forța de muncă etc. Structura tehnică a unei economii își găsește expresia cea mai concentrată în capacitatea de asimilare în economie a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, reprezentînd un factor important în promovarea progresului tehnic, în asigurarea înfăptuirii unor transformări multilaterale în viața economică și socială. Structura tehnică reprezintă numai o premisă favorabilă pentru unele țări, nefavorabilă pentru altele, în vederea realizării unor importante schimbări în viața economică. Ea nu poate determina, însă, nici direcția, nici conținutul acestor schimbări.

O mare influență asupra profilului și direcțiilor principale ale evoluției economiei unei țări o exercită **structura tehnico-economică,** concretizată în raportul dintre ramuri și subramuri economice, în principal, în raporturile dintre ramurile prelucrătoare și cele extractive, dintre ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de bunuri de consum, dintre ramurile care contribuie direct la înfăptuirea revoluției tehnico-științifice și cele care contribuie indirect la acest proces **), ramuri cu grad înalt de industrializare și ramuri cu nivel mediu sau scăzut de industrializare. Structura tehnico-economică a unei țări constituie o condiție fundamentală a diversificării, specializării și integrării producției, a atragerii în circuitul economic a noi resurse, a valorificării la un nivel tot mai înalt a resurselor materiale și de forță de muncă, a obținerii unui ritm ridicat de creștere a producției, a productivității muncii și venitului național. Deși structura tehnico-economică influențează în mai mare măsură decît structura tehnică schimbările din viața economică și socială, ea nu poate determina conținutul acestor schimbări.

Asupra acestuia un rol decisiv îl are **structura economică** a unei țări, definită de totalitatea relațiilor economice existente în acea țară, la un moment dat, ca și de gradul lor de organizare și funcționare, concretizate în relațiile reciproce dintre lucrători, dintre lucrători și conducerea întreprinderii, dintre întreprinderi, dintre stat și întreprinderi, dintre stat și populație, dintre diferitele categorii și clase sociale, dintre diferitele categorii ale populației active și inactive, ocupate în ramurile producției materiale sau în ramuri neproductive, dintre cadrele tehnice și cele economice etc. Structura economică a unei țări se reflectă cel mai sintetic în gradul de concentrare și socializare a forțelor de producție și a producției, în gradul de organizare a producției și muncii, în gradul de participare a populației și a diferitelor sale categorii la repartiția venitului național, la consumul individual și social. În epoca contemporană deosebirile esențiale în ce privește structura economică sînt între țările capitaliste și socialiste.

PORNIND de la raportul ce poate exista în epoca contemporană între cele trei categorii de structuri, în diferitele țări ale lumii, pot fi caracterizate următoarele tipuri de economie:

1. Economie națională cu structură tehnică înaintată, cu structură tehnico-economică relativ modernă și cu o structură economică bazată pe relații perimate din punct de vedere istoric. În acest tip de economie ar putea fi încadrate majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate.

2. Economie națională cu structură tehnică înaintată, sau de nivel mediu, o structură tehnico-economică în plin proces de modernizare și o structură economică înaintată. În acest tip de economie ar putea fi încadrate majoritatea țărilor socialiste.

3. Economie națională în care structurile tehnică și tehnico-economică au un nivel mediu sau scăzut, dar care se află în plin proces de schimbări pozitive, în care structurile economice au un caracter eterogen, în care au apărut și se afirmă tot mai mult relații progresiste, care capătă o extindere și influență tot mai mare. În acest tip de economie s-ar încadra țările care s-au eliberat de colonialism, și care în condițiile luptei pentru cîștigarea independenței economice înfăptuiesc programe naționale progresiste avînd ca scop lichidarea subdezvoltării.

4. Economie națională în care structurile tehnice, tehnico-economice și economice au caracter perimat, constituind o frînă în calea dezvoltării.

O serie de țări prezintă o eterogenitate de structuri tehnice și economice. Ele pot fi însă asimilate unuia sau altuia dintre tipurile principale economice, în funcție de structurile economice care definesc conținutul economiilor naționale ale tuturor țărilor.

Caracterizarea economiei naționale **ca slab dezvoltată** (subdezvoltată), **in curs de dezvoltare și avansată** are la bază structurile tehnice și tehnico-economice, făcînd abstracție de structura economică. Această precizare prezintă o importanță deosebită, întrucît România, care este o țară în curs de dezvoltare și care-și propune să ajungă din urmă țările avansate, nu numai că nu renunță la relațiile economice socialiste, care sînt superioare față de cele capitaliste, ci, dimpotrivă, le perfecționează continuu, făurind societatea socialistă multilateral dezvoltată.

conf dr. Ioan TRĂISTARU
Universitatea Craiova

*) Vezi și dezbaterea din revista „Probleme economice" nr. 6—12/1971 și 1—4 1972, cu tema „Experiențe naționale în modernizarea structurilor economice".

**) Vezi C. Moisuc, dezbaterea „Experiențe naționale în modernizarea structurilor economice" în „Probleme economice" nr. 7/1971, p. 78, care prezintă o interesantă clasificare a ramurilor economiei naționale din punct de vedere al participării la progresul tehnico-științific contemporan.

REVISTA „PROBLEME ECONOMICE" LA UN SFERT DE VEAC DE LA APARIȚIE

SE ÎMPLINESC în această lună 25 de ani de la apariția primului număr al revistei „Probleme economice", publicație științifică marxist-leninistă, instrument de studiu, de documentare economică selectivă, competentă, pentru promovarea și dezvoltarea cercetării științifice, a culturii economice socialiste, a atitudinii active și creatoare în toate domeniile practicii și gîndirii economice.

În toată această perioadă revista și-a consacrat întreaga activitate dezvoltării teoriei economice, informării și formării cadrelor din economie, s-a afirmat printr-o publicistică militantă pentru traducerea în viață a politicii economice a partidului, pentru înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Problematica revistei a evoluat ascendent, odată cu progresul socialismului în țara noastră, cu creșterea experienței în știința conducerii societății și întreprinderilor. Totodată, reflectînd orientarea dezvoltării economiei în întreaga lume, revista și-a creat o largă deschidere spre tratarea fenomenelor noi și tendințelor economiei mondiale, urmărind evidențierea și descifrarea fenomenelor specifice și a semnificațiilor lor.

In cei 25 de ani de consecventă informare a cititorilor asupra semnificației și dimensiunilor reale ale fenomenelor economiei naționale și ale circuitului economic mondial, cu privire la schimbările structurale economice și sociale petrecute în țara noastră și în întreaga lume, revista „Probleme economice" a devenit un instrument constant de cultură economică pentru cadrele de conducere, economiștii și inginerii din întreprinderi, ministere, instituții, oamenii de știință din cercetare și învățămînt, constituind o tribună de dezbatere științifică marxist-leninistă a problemelor economice actuale, prilejuind un schimb larg de opinii privind diverse aspecte ale economiei naționale și mondiale.

Cu prilejul acestui jubileu, „Viața economică" transmite revistei „Probleme economice" un călduros salut, urînd colectivului redacțional noi succese în activitatea sa, să ducă mai departe tradiția formată în lupta pentru progresul economiei, să-și consacre, în continuare, preocupările corespunzător obiectivelor trasate de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei noastre.

FIȘE

Lingvistică și economie

● Prin articolul sugestiv intitulat **Do you speak français?** semnat de A. Y. Portnoff, revista L'USINE NOUVELLE nr. 5/1973 reia o problemă ce preocupă opinia publică a țărilor vest europene: introducerea exagerată a terminologiei americane în limba vorbită în mod normal. Articolul apare pe marginea decretului guvernamental care reglementează în Franța folosirea termenilor noi în vocabularul tehnic, științific sau comercial. Autorul nu neagă faptul că o limbă se perfecționează, creează cuvinte noi, dar condamnă o împrumutare abuzivă a termenilor proveniți din țările anglosaxone, termeni care, de multe ori, nici nu sînt preluați în mod corect. A.Y.P. caută să explice cauza acestui fenomen și se întreabă dacă decretul amintit va putea revitaliza limba franceză. Făcînd o analiză pertinentă asupra cauzelor care au dus la situația actuală, el conchide că expansiunea terminologiei anglosaxone se datorește rezultatelor tehnico-științifice obținute în S.U.A. Se conchide că „eroziunea" limbii franceze nu se va putea opri printr-un decret. Pentru aceasta este necesară, după părerea autorului, dezvoltarea cercetării științifice franceze, dinamizarea industriei și crearea unei temelii pentru difuzarea unei tehnologii în limba franceză. Lucrurile noi — spune el — sînt purtătoare ale cuvintelor noi și, de regulă, ale poporului care le-a creat.

Motivații ale satisfacției în muncă

● O anchetă efectuată cu concursul a 13 545 salariați din numeroase întreprinderi engleze, ale cărei rezultate sînt tipărite într-un articol referitor la satisfacție în muncă publicat în INTERNATIONAL MANAGEMENT, nr. 21/1972, a relevat că elementul motivator care asigură cel mai frecvent satisfacții în muncă este inițiativa în exercitarea sarcinilor care compun funcția deținută. După acest factor, pe care 46 la sută din cei chestionați îl apreciază ca foarte important, urmează învățarea unor noi elemente (43%), respectul colegilor (41%) și sfidarea (challenge) problemelor cu care sînt confruntați. În mod surprinzător, mărimea cîștigului obținut este apreciată ca factor important doar de o proporție redusă — 16% — din cei ce au furnizat răspunsuri la anchetă. De puține sufragii se bucură și poziția socială asigurată de funcția realizată. Este evident că proporția mare a celor chestionați au sentimentul că actualele funcții nu le dau posibilitatea să-și valorifice pe deplin capacitatea. Amploarea acestei situații specifice întreprinderilor capitaliste este ilustrată de faptul că doar 19% din cei chestionați evaluează că își folosesc în întregime potențialul în realizarea actualelor funcții.

Obstacole în măsurarea timpului

● În organizarea activității productive Georges Mallet ajunge la concluzia că problema esențială se rezumă la „măsurarea timpului", ceea ce îl face să intituleze lucrarea sa de 124 pag. apărută în Les éditions d'organisation Paris 1971, **Etude de la mesure des temps** (Studiu al măsurării timpilor).

Un prim obstacol constă în aceea că măsurarea timpului de lucru cere o precizie variabilă în funcție de condițiile concrete de muncă. Luarea în considerație a acestui aspect este foarte importantă atunci cînd se trece la realizarea unui dispozitiv de control. Un al doilea obstacol îl constituie lipsa unui criteriu comun de măsurare a timpului. Un al treilea obstacol pe care îl sesizează autorul se referă la faptul că acțiunea de măsurare a timpului este privită și efectuată cu foarte puțin entuziasm. În consecință, cel ce o efectuează este, în general, mai prost plătit, mai puțin stimulat și, în consecință, cel mai prost selecționat dintre tehnicienii de care dispune întreprinderea, ceea ce, evident, are consecințe asupra felului cum este executată lucrarea.

Caracteristici ale conducerii moderne

● În evoluția modalităților de conducere a unităților industriale capitaliste, se pot delimita — potrivit opiniei profesorului H. Buntins directorul centrului pentru creșterea productivității din Anvers — trei stadii principale: autocratic, tehnic și modern. Stadiul ultim, întîlnit într-un număr restrîns de unități, consideră autorul în studiul **Management et „Leadership"** (Conducere și capacitate de a conduce), publicat în nr. 2/1972, al revistei MANAGEMENT FRANCE, se caracterizează în primul rînd prin apariția în fruntea întreprinderii a conducătorului profesionist, care este ajutat în permanență de un grup de experți, de diverse profesiuni — economiști, ingineri, sociologi etc. In organizarea întreprinderilor, pe lingă elementele structurale funcționale și de stat major — apărute încă în stadiul conducerii tehnice — se instituționalizează la toate nivelele ierarhice colective sau comitete. In această etapă, gestiunea produselor se caracterizează prin lichidarea predominării aspectelor tehnice ale fabricării lor, ca urmare a luării în considerare, dintr-un punct de vedere complex, a aspectelor economice implicate. Se trece la crearea masivă de noi produse și la limitarea sau stoparea perfecționării și producerii unor produse, atunci cînd acestea se află în zona descendentă a curbei vieții lor.

Privitor la conducerea cercetării științifice în unitățile industriale, care au ajuns în cel de-al treilea stadiu de dezvoltare, se constată că paralel cu promovarea într-o măsură crescîndă a cercetării fundamentale, are loc și o schimbare a raporturilor dintre cercetarea exploratorie și cea normativă, în favoarea ultimei. Totodată, se constată și o trecere progresivă a cercetării de la orientarea pe produs la orientarea spre funcție.

VITRINA CU CĂRȚI

● **Soviet and Eastern Foreign Trade** (Comerțul exterior al URSS și țărilor socialiste din Europa de Est), revistă de traduceri din presa de specialitate a țărilor amintite, editată de International Arts and Sciences Press Inc., New York, consacră numărul său 3—4 din toamna—iarna 1972—1973 problemelor comerțului exterior românesc. Sub semnăturile lui Maxim Berghianu, Cornel Burtică, Emilian Dobrescu, Al. Drăguț, C. Fota, N. Iordache, Iordache Ionescu, D.N. Lăzăroiu, M. Lixandru, Nicolae L., Ion Pățan, Al. Puiu, Radu Negru, Florian Stoica, N. S. Stănescu, I. Vesa, sînt tratate probleme ale schimburilor și cooperării României cu țările socialiste, cu unele țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, ale competitivității și eficienței comerțului exterior românesc, ale unor modificări structurale în comerțul internațional, ale fluxurilor de capital etc.

● Z.A. Kronfol, **Protection of Foreign Investment. A Study of International Law** (Protecția investițiilor străine. Un studiu de drept internațional), Leiden (Olanda) Sijthoff, 1972, 176 pag.

● E. Brugier-Verre, F. Bruté de Rémur, **Le désordre monétaire international** (Dezordinea monetară internațională), Paris, P.U.F., 1972, 95 pag. (Coll. Dossiers Thémis).

● J. Glowacki, **Optymalne decyzje w produkcji eksportowej** (Deciziile optime în producția pentru export), PWE, Varșovia, 1972, 238 pag. Aplicarea metodelor matematice în planificarea producției pentru export în uniunile de întreprinderi care întrețin relații economice externe.

● Centrul de informare și documentare al învățămîntului (C.I.D.I.) a consacrat primul număr al **Culegerii tematice de geografie**, problemelor de **urbanizare.** Printre aspectele acestui complex fenomen socio-geografic, abordate în volum, se numără: implicațiile urbanizării, spațiile de îndesire, ca o nouă categorie de zone a organizării spațiale, economia urbană; cercetarea și planificarea urbană, efectele hidrologice ale urbanizării, etc. Volumul (132 pag.) este însoțit și de o amplă bibliografie cuprinzînd peste 100 de lucrări din domeniul urbanizării, apărute în diferite țări.

● Jaques Arnault, **Les ouvriers américains** (Muncitorii americani), Paris, Les Editions Sociales, 1972, 220 pag. Cifre și fapte indispensabile înțelegerii comportamentului politic al muncitorilor americani. Cartea, scrisă în perspectivă marxistă, evidențiază că 33% din muncitorii manuali nu sprijină nici unul din cele două mari partide din S.U.A. și că sindicatele grupează circa 20 de milioane de salariați.

● Radoslav R. Boșkovici, **Sistem dokumentacije i informacija u radnim organizacijama** (Sistemul de documentare și de informare în organizațiile de muncă), Belgrad, Ed. Privredni pregled, 1972. Autorul pledează pentru necesitatea bunei organizări a serviciului INDOC (informare + documentare), expunînd diverse tipuri de clasificare în documentare.

● D. N. Karpuhin, **Proizvoditelnost obșcestvennogo truda i narodno-hoziaistvennie proporții** (Productivitatea muncii sociale și proporțiile economiei naționale), Moscova, Ed. Misl, 1972, 317 pag. Ilustrarea bazelor teoretice și a principiilor metodologice de măsurare, planificare și prognozare a acestui indicator.

● **W. Wetzel, Sozialistische Leitung im Betrieb und Kombinat** (Conducerea socialistă a întreprinderii și a combinatului) „Die Wirtschaft", Berlin, 1972, 336 pag. Prezentarea problemelor de conducere din diferitele compartimente ale organizațiilor economice și a soluțiilor practice de rezolvare.

date de prognoză

CUM VA TRĂI populația Bulgariei peste 20 sau 30 de ani? De ce resurse naturale va beneficia și pe ce căi le va valorifica cel mai bine? Ce grad de dezvoltare va atinge societatea bulgară la sfîrșitul acestui secol, în anul 2000?

La toate aceste întrebări și la multe altele au încercat să răspundă tinerii specialiști ai „Centrului științific de planificare, modelare matematică și prognozare a dezvoltării social-economice a R.P. Bulgaria", care au întreprins în ultimii ani studii de perspectivă mai ales asupra acelor factori ai dezvoltării a căror modificare în timp poate fi prevăzută: condiții naturale, producție materială, structură socială, revoluție tehnico-științifică. nivel de trai.

BULGARIA – ORIZONT 2000

UN PRIM FACTOR natural al dezvoltării economiei este considerat suprafața pămîntului arabil, care pentru Bulgaria, în 1970 reprezenta 43% din suprafața țării. Perspectivele anunțate de statisticienii bulgari pun în evidență tendințele de micșorare a acestui procent odată cu dezvoltarea economică a țării.

Deși Bulgaria nu dispune de prea bogate zăcăminte de cărbune și țiței, se prefigurează perspectivele de construire a două mari complexe de prelucrare a petrolului și petrochimiei, unul între anii 1974—1977, cel de al doilea între 1979—1983, care se vor baza, pe țițeiul și gazul importat din Uniunea Sovietică. Studiile ce se vor întreprinde, în special, în bazinul carbonifer dobrogean și prin sondaje adînci de peste 5000 metri, în bazinul Mării Negre, în căutare de țiței și gaz, ar putea să schimbe, într-o oarecare măsură, situația. Pînă atunci, însă, Bulgaria contează pe import, fără să renunțe la dezvoltarea unei baze proprii de prelucrare industrială.

O situație asemănătoare se constată și în sectorul mincreurilor de fier. Minele aflate în exploatare în Bulgaria, pentru nevoile Combinatului metalurgic de la Kremikovți și ale Uzinei „Lenin" din Pernik, sînt sărace în metal, fapt ce ridică prețul de cost atît la extragere, cît și la producția de oțel. Dar, pentru că fără oțel nu se poate, Bulgaria își propune să participe la construirea unui combinat siderurgic în Uniunea Sovietică, de unde să primească pentru acoperirea necesarului său.

Cu totul alta este situația în domeniul minereurilor neferoase. Zăcămintele de plumb, zinc și cupru acopereau în 1972 necesarul solicitat de economie, în timp ce. cele de mangan erau peste necesar. Noile zăcăminte de minereu de mangan descoperite la Obrociște, ca și cele de plumb-zinc de pe valea rîului Erma deschid frumoase perspective unei dezvoltări vertiginoase a industriei neferoaselor.

Pe lista principalelor materii prime, lemnul continuă să fie în Bulgaria un produs deficitar. S-au depus eforturi susținute pentru plantarea unor noi suprafețe cu esențe de lemn, dar perspectivele de a atinge 370 milioane metri cubi în 1990 și 425 milioane în anul 2000 nu exclud creșterea, în această perioadă, a importului de lemn.

Un factor natural important pentru dezvoltarea unei țări îl reprezintă apa. Deși rezervele sînt oarecum limitate, se apreciază că resursele de apă vor satisface nevoile industriei, agriculturii și cele casnice, în următorii 25—30 de ani. Principala atenție a specialiștilor se îndreaptă spre evitarea poluării surselor de apă existente. Bulgaria este foarte bogată în izvoare de ape termale. Utilizarea lor diversă — în stațiuni balneo-climaterice, în instalații energetice, pentru extracția de elemente rare și în agricultură, la producția de sere — le recomandă pentru o și mai largă utilizare în următoarele două-trei decenii (în special, în scopuri medicale, de tratament balnear).

Chiar dacă suprafața arabilă a țării se va micșora, după cum indică datele de previziune, chiar dacă ponderea agriculturii în economia țării se va reduce simțitor, producția agricolă absolută va crește.

Valorificînd condițiile pe care le are la dispoziție, Bulgaria își propune să acorde o mare atenție turismului, să creeze noi stațiuni în care dotările și serviciul să se ridice la nivelul celor mai moderne stațiuni turistice din lume.

ESTE EVIDENT, că, oricît de importante ar fi condițiile naturale, ele nu pot să aibă un rol hotărîtor în progresul social. Argumentul principal pe care obișnuiesc să-l folosească specialiștii, în susținerea acestei teze se referă la faptul că, în ultimii 2000 de ani, condițiile naturale ale țării aproape că nu s-au schimbat, dar societatea s-a schimbat de mai multe ori și esențial — a traversat nu mai puțin decît cinci stadii de dezvoltare. Același lucru se va întîmpla și în cadrul formațiunii socialiste; numai că viteza schimbărilor va fi mult mai mare. Este vorba, se înțelege, nu de relațiile sociale, ci de volumul și caracterul producției.

Ce se va întîmpla, de pildă, cu venitul național, indicatorul cel mai sintetic al situației economice a unei țări? Se știe că în perioada 1948—1968 ritmul mediu anual de creștere a venitului național în Bulgaria a fost de 8,4%, iar în perioada 1951—1968 chiar de 9,4%. Folosind expresii valorice, venitul național al Bulgariei, va atinge în 1980, conform prevederilor — 22 683 milioane leva, în 1990 — 47 406 milioane leva, iar în anul 2000 — 90 799 milioane. Ținînd cont de faptul că în anul 1970 acest indicator era de 10 050 milioane leva, rezultă, într-o perioadă de 30 de ani, o creștere de peste 9 ori.

Acest ritm se prevede a fi atins printr-o rată corespunzătoare de acumulări. Natural, se prevăd mai multe variante care oscilează aproximativ de la 26 la 31% din venitul național. Majoritatea specialiștilor bulgari, apreciază însă, că cele mai corespunzătoare variante pentru condițiile specifice ale țării ar fi 28,4% în 1970, 27,65% în 1980, 26,01% în 1990 și 26,36% în anul 2000.

Aceste nivele sînt gîndite în perspectiva progresului pe care economia bulgară trebuie să-l realizeze pentru a ajunge din urmă o serie de țări a căror dezvoltare industrială a început mai demult în comparație cu Bulgaria. La fel se justifică și creșterea substanțială a fondurilor de bază ale producției de la 20.522 milioane leva în 1970 la aproape 180 milioane în anul 2000. Se vor lărgi considerabil capacitățile de producție în industrie.

În domeniul energeticii urmează să se construiască noi capacități, a căror putere totală între 1975—1980 atinge 3 940 megawați, din care 1 880 megawați din surse, atomice. În perioada 1980—1985, alte capacități de 4 900 megawați, din care 3 000 megawați din surse atomice; aceeași capacitate și pentru perioada 1986—1990.

În domeniul construcțiilor de mașini se prevede o dezvoltare prioritară a tehnicii electronice de calcul, a construcțiilor de aparate și radioelectronică, de construcții navale și construcții de mașini de ridicat și transportat, a industriei de automobile, de tractoare și construcții de mașini agricole, a industriei de mașini unelte și hidraulică.

Construcțiile de autoturisme, de exemplu, vor face în următorii ani pași repezi înainte. Se prevede astfel, ca pe baza cooperării cu U.R.S.S., să se organizeze producția a 200—250 000 de mașini pe an. Aceasta va însemna nu numai satisfacerea totală a nevoilor interne, dar și crearea unor importante posibilități de export.

Modificări esențiale vor apărea și în producția tradițională de electro și motocare.

Producția globală de energie electrică pe locuitor de la 2 223 kilowați/oră în 1970, va atinge, în anul 2000, 17 697 kilowați/oră, de laminate va crește de la 179 kg la 680 kg. în aceeași perioadă, de mase plastice de la 12 kg la 317 kg, de fibre chimice de la 4 la 24 kg; de îngrășăminte chimice de la 86 la 240 kg, iar de ciment de la 588 la 3 763 kg.

Deosebit de importantă pentru dezvoltarea Bulgariei, ca de altfel, pentru dezvoltarea oricărei alte țări, este producția mijloacelor de producție. În anii dinaintea revoluției socialiste, Bulgaria importa pînă și ace de cusut. Acestei situații i s-a pus demult capăt în Bulgaria. Dar, dezvoltarea, natural, nu s-a oprit aici. Dacă în 1968, producția mijloacelor de producție reprezenta 53,2% din producția totală a țării, în anul 2000 acest procent va atinge 68,9%, Bulgaria apropiindu-se de nivelul de dezvoltare al unui stat industrial.

În pas cu ritmul de creștere a producției industriale și cu schimbările ce vor surveni în participarea diverselor sectoare la formarea venitului național, se va schimba și structura socială a țării.

LA SFÎRȘITUL anului trecut, specialiștii Institutului de cercetări științifice pentru statistică din R.P. Bulgaria au anunțat încheierea lucrărilor necesitate de elaborarea în patru variante a prognozei demografice a țării pînă în anul 1990. Din datele anunțate de autorii studiului, rezultă că, în varianta minimă, în perioada prognozată, natalitatea va oscila între 15—16 noi născuți la mia de locuitori, iar în varianta maximă, natalitatea va atinge, treptat, pînă la sfîrșitul perioadei, 19 noi născuți la mia de locuitori. Așadar, în cele două variante extreme, numărul noilor născuți va fi în anul 1990 între 179 și 145 mii față de 139 mii în 1970. Mortalitatea va oscila în această perioadă între 9—11 la mia de locuitori, specialiștii bulgari semnalînd o îmbătrînire sensibilă a populației. Creșterea naturală, care în anul 1970 a fost de 7,2 persoane la mia de locuitori sau, în total, 62 000 persoane, va fi în 1990 cuprinsă între 8 și 4 la mia de locuitori sau între 72 000 și 40 000 persoane, conform celor două variante extreme. Numărul total al populației Bulgariei va crește, conform prevederilor prognozei, de la 8,5 milioane locuitori în 1970 la 9.8—9,4 milioane în 1990.

Pentru anul 1990 se așteaptă ca ponderea celor ocupați în industrie să atingă 40,59% din populație, în agricultură 26,60%, în construcții 8,50%, în transporturi și comunicații 8,65%, în comerț 14,16%. Zece ani mai tîrziu, modificările vor fi și mai substanțiale: clasa muncitoare va reprezenta aproape jumătate din populația țării, numărul celor ocupați în agricultură va scădea simțitor, ajungînd să reprezinte 14,69%, în construcții 8,62%. Va crește puțin numărul celor din transporturi și comunicații, atingînd 9,95%.

O creștere însemnată, de aproape trei ori în comparație cu situația înregistrată în 1970 va cunoaște numărul celor ocupați în domeniul schimburilor de mărfuri — 18,11%. Din datele puse la dispoziție de specialiștii bulgari rezultă că baza de creștere numerică a clasei muncitoare o reprezintă țărănimea. În același timp, însă, mai ales în apropiere de anul 2000, se așteaptă și o regrupare calitativă în interiorul clasei muncitoare.

Merită a fi semnalată creșterea persoanelor ocupate în sfera comerțului. După cum explică specialiștii bulgari un astfel de proces nu e numai important, dar e și necesar și logic. În primii ani de după revoluția socialistă, în mod normal, atenția principală s-a îndreptat asupra creșterii producției, legat de aceasta, și asupra creșterii numărului lucrătorilor productivi. Într-o anumită etapă a dezvoltării, pe care Bulgaria o va cunoaște în cursul următoarelor două-trei decenii, cînd producția va atinge anumite nivele, la fel de normal va fi ca atenția să se îndrepte și către sfera repartizării. Așa se explică perspectiva creșterii numărului celor ocupați în comerț în anul 2000 de aproape de trei ori față de 1970.

Numărul total al salariaților va scădea spre anul 2000 de la 83,7% la 83—83,5%. Această ușoară modificare se va datora creșterii duratei medii de viață a populației de la 70,6 ani în 1968 la circa 75 ani în anul 2000.

Repartizarea diverselor grupuri în interiorul națiunii va cunoaște și ea schimbări esențiale.

Dacă în anul 1970, în sfera neproductivă, erau 533.000 persoane (12,9% din populația țării) în anul 2000 se așteaptă ca numărul acestora să crească la 1.508.000 (33% din populație). Aceasta exprimă nu numai creșterea numărului celor ocupați în repartizare dar, mai ales, creșterea deosebită a personalului ocupat în știință. De la 45.000 în 1970 la 400.000 în anul 2000, trecînd prin etapa 1980 cu 200.000 și 1990 cu 283.000. Așadar, în 30 de ani, se preconizează o majorare de 9 ori a numărului celor care se ocupă cu activități științifice. Această bază de cadre reprezintă și „cheia" succesului în îndeplinirea întocmai a prevederilor programului celui de al X-lea Congres al P.C.B. care prevede ca „folosirea deplină a factorilor intensivi, a celor mai noi realizări ale revoluției tehnico-științifice" să fie direcția principală în politica partidului pentru dezvoltarea forțelor de producție în etapa următoare.

Aceasta înseamnă introducerea mai largă a mecanizării complexe și automatizării, introducerea treptată a automatizării complexe și, în perspectivă, a cibernetizării proceselor tehnologice, producției și conducerii. Dacă în 1970, valoarea fondurilor alocate științei și deservirii științei se ridica la numai 189 milioane leva, în 1980. se preconizează a se aloca 4.000 milioane, în 1990 — 11.256 milioane, iar în anul 2000 nu mai puțin de 27.400 milioane leva. Este, cu alte cuvinte, exprimarea matematică a convingerii că de cercetările științifice depinde în bună măsură viitorul țării.

În domeniul învățămîntului, culturii și artei, se prevăd sume mai mici, dar creșterea depășește ordinul de mărimea 10. De la 760 milioane leva în 1970, la 9.000 milioane leva în 2000.

Paralel cu acordarea de mijloace materiale, o atenție sporită va fi acordată cadrelor și pregătirii lor. Din acest punct de vedere datele statistice sînt grăitoare. În 1968 în Bulgaria erau 741 208 specialiști, sau 29% din numărul total al salariaților. Pe categorii, structura arăta astfel: cu studii superioare — 140 502, cu studii medii — 304 596 și cu studii generale — 296 704. Fiecare din aceste categorii va fi substanțial depășită în anul 2000.

PENTRU ÎNTREAGA gamă de indici care caracterizează nivelul de trai, anul 2000 va aduce în Bulgaria însemnate îmbunătățiri. Săptămîna de lucru se va micșora de la 46 de ore, în 1970, la 32,5 ore, cu alte cuvinte timpul de lucru va fi micșorat cu mai mult de o treime. Salariul mediu lunar va crește, în sfera productivă, de la 116,9 leva în 1970 la 743,1 leva în anul 2000; în sfera neproductivă, majorarea va fi de la 120,1 la 781,5.

Schimbări mari se anunță în consumul de produse alimentare. Atît ca număr de calorii, cît și ca feluri de produse. Dotările casnice ca și suprafața locuită, vor spori.

Un întreg complex de măsuri pentru ridicarea nivelului de trai al poporului bulgar, urmează să fie aplicat, conform lozincii Partidului Comunist Bulgar — „Totul în numele omului, totul pentru binele omului".

C. AMARIȚEI

Tabelul nr. 1
Din prognoza demografică a R.P.B.

	Populația cu vîrstă aptă de muncă
1970	4.983 mii
1990	5.152 mii — 5.169 mii *

*) Pentru cele două variante extreme.

Tabelul nr. 2

	Numărul celor ocupați în sfera neproductivă	% din populația ocupată în economia națională
1970	533.000	12,9
2000	1.508.000	33

Tabelul nr. 3

	Specialiști ocupați în ȘTIINȚĂ
1968	35.000
1980	200.000
1990	283.000
2000	400.000 *

*) Doar circa 5—6% dintre lucrătorii științifici se vor ocupa de cercetări fundamentale.

Tabelul nr. 4
Producția pe locuitor

Produsul / Anul	1970	2000
Energie electrică Kwh	2.223	17.697
Laminate negre kg	179	680
Mase plastice kg	12	317
Fibre chimice kg	4	24
Îngrășăm. chim. kg	86	240
Ciment kg	588	3.763

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Turismul iugoslav în 1985

DUPĂ CUM relatează agenția **Taniug**, *în Iugoslavia se elaborează în prezent un program de dezvoltare a turismului pînă în 1985. Pornind de la tendințele înregistrate în ultimul deceniu, în decursul căruia turismul internațional a crescut în această țară cu mult mai rapid decît în restul Europei, iar ponderea Iugoslaviei în turismul european s-a dublat, se au în vedere două variante de dezvoltare: după una din ele, în 1985 numărul înnoptărilor turiștilor străini se va ridica la 70 milioane și după cealaltă la 94 milioane (față de 26 milioane în 1970), iar ponderea Iugoslaviei în comerțul turistic european va ajunge la 8—10%, față de 1,9% în 1959. Se consideră de asemenea că facilitățile de cazare de categorie superioară (hoteluri) ar urma să reprezinte 10% din total, facilitățile de categorie medie — 35% și cele de categorie inferioară— 55%. Se preconizează de asemenea că utilizarea capacităților de cazare va trebui sporită de la 70 zile în prezent la 84 zile pe an.*

● Accentuarea dependenței de import

PROGNOZA pieței din S.U.A. pentru o serie de metale utilizate în obținerea aliajelor arată că în perioada 1970—2000 necesitățile vor spori considerabil: de peste 1,5 ori la cobalt, de circa 2,4 ori la crom, de circa 1,8 ori la mangan, de circa 2,8 ori la nichel, de 2,5 ori la niobiu, de aproape 4,3 ori la titan, de 4,4 ori la vanadiu și de 4,6 ori la wolfram. Totodată, la unele dintre aceste metale producția internă nu numai că nu va ține pasul cu creșterea cererii, dar va înregistra și scăderi, mergînd pînă la sistarea completă a producției, ca în cazul cobaltului sau al manganului; excepție face doar producția de nichel, căreia i se prevede o creștere de 2,8 ori în perioada amintită.

Ca urmare, la majoritatea acestor metale dependența economiei S.U.A. de import se va accentua. Necesarul de import (ținînd seama și de modificarea stocurilor) urmează să sporească de 1,6 ori pentru cobalt, de circa 2,4 ori pentru crom, de circa 2,2 ori pentru mangan (minereu și aliaje), de circa 2,5 ori pentru nichel, de circa 3,8 ori pentru niobiu, de aproape 4,3 ori pentru titan, de peste 9 ori pentru vanadiu și de 54 de ori pentru wolfram.

LUNGA CALE A REFORMEI SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL (II)

ÎNTRUCÎT necesitatea unei reforme a sistemului monetar internațional a fost recunoscută de toate țările, atît de cele dezvoltate cît și de cele în curs de dezvoltare, s-a pus problema constituirii unui organism internațional care să elaboreze structura reformei și să facă propuneri in acest sens. Această problemă a produs numeroase frămîntări și fricțiuni, deoarece de compoziția unui asemenea organism depinde și poziția adoptată de el în examinarea diferitelor carențe ale vechiului sistem și în propunerea soluțiilor de remediere.

În trecut, studierea diferitelor aspecte organizatorice ale relațiilor valutare internaționale și crearea cadrului instituțional de desfășurare a acestor relații au constituit apanaje ale marilor puteri financiare capitaliste. Începînd cu Conferința monetară și financiară internațională de la Bretton Woods din 1944 și sfîrșind cu acordul de la Washington din decembrie 1971, toate hotărîrile în acest domeniu au fost luate în condițiile unui monopol de drept sau de fapt al acestor puteri. Împotriva acestui monopol care, așa cum era firesc, promova interesele țărilor dezvoltate, s-au ridicat în numeroase rînduri țările „lumii a treia", al căror interes vital este crearea unui sistem monetar internațional stabil, care să le apere de pierderile provocate de deprecierea monetară din țările industriale, principale cumpărătoare ale produselor lor de export, precum și să le creeze condiții pentru lărgirea surselor de finanțare a dezvoltării lor economice. Atît la Conferința de la Lima, cît și în cadrul celei de a treia sesiuni UNCTAD de la Santiago de Chile, țările în curs de dezvoltare au cerut răspicat să participe activ la formularea și negocierea propunerilor de reformă a sistemului monetar internațional, ca de altfel, și a oricăror alte propuneri în legătură cu organizarea și desfășurarea comerțului mondial.

Faptul că lucrările de reformă au fost încredințate Fondului Monetar Internațional, organism reprezentativ care întrunește în prezent 125 de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, a constituit un prim pas spre depășirea stadiului în care problemele valutar-financiare de interes general erau soluționate în cercul restrîns și închis al „clubului" marilor puteri capitaliste.

Încă de acum 2 ani, printr-o rezoluție a Consiliului guvernatorilor FMI din 1 octombrie 1971, conducerea Fondului constata că „actuala situație monetară internațională prezintă anumite pericole de instabilitate și dezordine în relațiile valutare și comerciale" și că această situație oferea „prilejul pentru introducerea unor schimbări constructive în sistemul monetar internațional", făcînd apel la țările membre să colaboreze cu Fondul și între ele în scopul stabilirii măsurilor necesare pentru îmbunătățirea sau reforma sistemului.

Ca urmare a acestei rezoluții, consiliul de administrație al F.M.I. a întocmit un voluminos raport cu privire la reforma sistemului monetar internațional, prezentat Adunării Generale a Fondului din septembrie 1972. Raportul a constituit o surpriză pentru mulți dintre observatori, deoarece el punea în lumină unele dezacorduri fundamentale, existente pe atunci între punctul de vedere american și cel vest-european în problemele monetare internaționale. Unii comentatori occidentali au mers mai departe în aprecierile lor asupra conținutului raportului, considerînd că aceste dezacorduri sînt inevitabile, ele reflectînd contradicții izvorîte din procesul istoric al dezvoltării inegale a țărilor capitaliste după cel de-al doilea război mondial.

De altfel, raportul FMI nici nu încerca să aplaneze aceste contradicții și să alinieze diferitele concepții privitoare la reforma sistemului monetar internațional, deoarece obiectivul propus nu era elaborarea unei platforme, ci prezentarea principalelor puncte de vedere asupra problemelor de bază ale reformei, fără a formula expres și punctul de vedere al autorilor.

• Raportul FMI

CONSTATÎND că prin reglementările anterioare, inclusiv prin hotărîrile adoptate la 18 decembrie 1971 la Washington, nu s-au rezolvat principalele probleme pe termen lung ale sistemului monetar internațional, raportul consacră fiecăreia din ele cîte un capitol.

Prima problemă abordată în raport este aceea a parităților și cursurilor valutare, căreia i se atribuie „un rol principal în procesul de ajustare". Actualul sistem monetar internațional a fost fundamentat, așa cum s-a arătat, pe principiul fixității parităților și cursurilor, în ideea că stabilitatea este indispensabilă desfășurării unor relații economice și financiare normale între state. Experiența — inclusiv cea mai recentă, în legătură cu evenimentele din februarie 1973, care au dus la noua realiniere a parităților și a cursurilor valutare — a arătat însă că viața, în capitalism, nu îngăduie o asemenea fixitate și că aplicarea principiului a dus la acumularea de dezechilibre tot mai mari care, în final, au făcut necesară recurgerea la ajustări abrupte la fel de mari, cu efecte negative asupra economiei și comerțului mondial. Problema de rezolvat pentru un viitor sistem monetar internațional ar fi deci aceea a găsirii unor modalități de adaptare mai promptă și de dimensiuni mai mici a parităților la realitățile economice obiective Unele propuneri prevăd chiar ajustări automate, mai mult sau mai puțin continue, a parităților, în procente foarte mici, corespunzătoare modificării unor asemenea indicatori economici obiectivi.

Totodată, s-ar putea proceda în mod corespunzător la lărgirea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare care, în prezent, sînt stabilite la ± 2,25%, deci în total 4,50%. Printr-o asemenea lărgire, fluctuația cursurilor ar putea promova mai ușor un echilibru al mișcărilor de capitaluri pe termen scurt, descurajîndu-se acțiunile speculative care mizează totdeauna pe modificări substanțiale de paritate ca sursă de cîștig. Lărgirea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare — deci de intervenție pe piață a autorităților monetare — poate însă să aibă dezavantaje, în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, care ar ajunge să aibă pierderi valutare în comerțul și plățile lor curente.

O altă problemă abordată în raportul FMI este aceea a convertibilității monetare. Orice sistem nou — se arată în raport — ar trebui, după unele păreri, să prevadă ca deficitul sau excedentul balanței de plăți externe a oricărei țări, inclusiv a Statelor Unite, să-și găsească neapărat reflectarea în evoluția rezervelor oficiale (ca urmare a convertibilității) sau în situația creditelor externe contractate de acea țară. Cu alte cuvinte, în cazul unei balanțe pasive, rezervele oficiale ar trebui să scadă corespunzător, sau angajamentele de credit negociate să crească — și invers. Se știe că, în prezent, deficitul balanței de plăți externe a S.U.A. nu se reflectă în mișcarea rezervelor oficiale, ceea ce înseamnă că acest deficit nu costă nimic Statele Unite — dovadă că el a devenit de mai mulți ani cronic.

Un capitol important din raportul FMI tratează despre rolul instrumentelor de rezervă — îndeosebi al monedelor de rezervă, al aurului și al drepturilor speciale de tragere — într-un viitor sistem monetar internațional. Raportul admite posibilitatea realizării în viitor a unui sistem de adaptare a volumului total al rezervelor, deci a lichidității internaționale, la nevoile efective ale economiei mondiale. Un asemenea sistem regulator ar urma să fie construit pe baza drepturilor speciale de tragere care prezintă cea mai mare elasticitate. Corespunzător scădea cu timpul rolul actualelor monede de rezervă, în primul rînd al dolarului S.U.A.

La acest capitol, autorii raportului își exprimă îndoiala că DST ar putea lua locul aurului ca etalon monetar, deci ca mijloc de exprimare a parităților monetare. O astfel de măsură — arată ei — „ar putea adăuga o nouă dimensiune la incertitudinile" monetare existente în prezent. În continuare, sînt examinate diferitele puncte de vedere asupra rolului viitor al aurului ca activ de rezervă, asupra poziției aurului și prețului său în contextul viitorului sistem monetar internațional.

Cu privire la sfera de utilizare a DST, raportul expune o serie de aprecieri asupra posibilităților de lărgire a acesteia, atît în ce privește operațiunile, cît și includerea particularilor — persoane fizice și juridice — în circuitul tranzacțiilor cu drepturi speciale de tragere, alături de instituțiile oficiale, singurele care au în prezent acces la aceste drepturi.

Un capitol care, în perspectiva ultimelor tensiuni valutare din Occident, prezintă o incontestabilă actualitate, este cel referitor la „mișcările de capitaluri generatoare de dezechilibrare" Sînt analizate cauzele și consecințele creșterii „alarmante" a dezechilibrului balanțelor de plăți externe, a fluxurilor anarhice de capital generate de acest dezechilibru, sînt conturate măsuri ce ar putea contribui la stăvilirea unor asemenea fluxuri.

Ultimul capitol al raportului abordează problema deosebit de importantă a modului în care reforma sistemului monetar internațional va trebui să țină seama de nevoile speciale ale țărilor în curs de dezvoltare. În acest capitol, punctul central îl formează critica modului cum a fost asigurată — sau mai precis cum nu a fost asigurată — în cadrul vechiului sistem finanțarea programelor de dezvoltare și soluțiile preconizate pentru sporirea în viitor a resurselor financiare acordate țărilor în curs de dezvoltare, fie direct, fie prin intermediul unor instituții financiare corespunzătoare. Aci se tratează între altele cunoscuta propunere de „legare" (link) a finanțării dezvoltării economice de crearea drepturilor speciale de tragere, însă autorii raportului arată că, în cadrul reformei sistemului monetar-financiar internațional, această problemă poate fi abordată pe un plan mai larg.

În anexă la raport este publicată rezoluția din 26 iulie 1972 a Consiliului guvernatorilor FMI în care, constatîndu-se „necesitatea urgentă de a se revizui temeinic și de a se efectua reforma sistemului monetar internațional în lumina evenimentelor majore internaționale din ultimii ani", se hotărăște înființarea unui comitet — al Consiliului — pentru reforma sistemului și pentru problemele conexe. Odată cu începerea activității acestui comitet, problema reformei a intrat într-o fază nouă. În această fază este probabil că lucrările pentru realizarea reformei se vor desfășura într-un ritm mai viu, ultimul acces de criză din februarie 1973 dovedind că tergiversarea nu poate contribui decît la noi dezechilibre, deci la agravarea situației relațiilor valutare internaționale

dr. C. KIRIȚESCU

(va urma)

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE

(Urmare din pag. 19)

porte 4,0 miliarde m³, Cehoslovacia — peste 3,0 miliarde m³, R.D. Germană — cca 7,0 mld. m³, Polonia — 7,5 mld m³, iar Ungaria pînă la 1,0 mld m³.

Avînd în vedere că, în prezent, ca urmare a convenției încheiate între Uniunea Sovietică, Bulgaria și România se construiește pe teritoriul țării noastre o conductă pentru transportul în Bulgaria a gazelor livrate de U.R.S.S., conductă care are o capacitate mai mare decît dublul volumului preconizat de partea bulgară să-l importe în anul 1975, apare, desigur, posibilitatea — față de care partea română își manifestă interes — ca, pe aceeași conductă, să se efectueze și un export de gaze din Uniunea Sovietică în România, în condiții economice care să corespundă interesului părților.

Pentru transportul gazului metan din Uniunea Sovietică în Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia și Ungaria se va folosi conducta magistrală care se construiește în prezent și care va folosi și pentru exportul de gaze din Uniunea Sovietică în Italia, R.F. a Germaniei și Austria. Capacitatea magistralei s-a proiectat la cca 30 mld. m³ gaz metan pe an, prima sa parte urmînd a fi dată în funcțiune încă din cursul anului 1973.

Dat fiind contribuția pe care colaborarea, realizată în această subramură a industriei, a adus-o dezvoltării economice a țărilor socialiste, în ultimii ani au fost examinate și alte posibilități menite să conducă la adîncirea și perfecționarea, în continuare, a colaborării dintre țările care participă la activitatea CAER. În acest sens se are în vedere, în primul rînd, dezvoltarea colaborării pentru creșterea mai intensivă a extracției proprii de țiței și gaze, acordîndu-se o deosebită atenție atragerii în exploatare a zăcămintelor situate la mari adîncimi. De asemenea, conform celor convenite de aceste țări, urmează să se studieze propunerile Uniunii Sovietice cu privire la volumele posibile ale exportului său de țiței în țările membre ale CAER, pentru perioada pînă în 1980, precum și cu privire la condițiile de colaborare, pentru țările interesate, în ceea ce privește crearea pe teritoriul U.R.S.S. de capacități suplimentare pentru extracția și transportul de țiței și gaze. Totodată, se examinează propunerile țărilor privind condițiile tehnice pentru dezvoltarea colaborării în crearea de noi tipuri de utilaje și aparatură necesare industriei de petrol și gaze a țărilor membre, îndeosebi pentru acele utilaje care nu se fabrică, sau se fabrică în cantități insuficiente în țările noastre, precum și pentru dezvoltarea colaborării în ceea ce privește procurarea de tehnologii avansate, licențe, instalații complexe, utilaje, aparatură și mijloace de automatizare și alte materiale necesare urgentării introducerii progresului tehnic în această subramură a industriei.

De asemenea, în procesul de adîncire și perfecționare a colaborării lor, țările membre ale CAER se preocupă de dezvoltarea conlucrării și în domeniul cercetărilor științifice pentru industria de petrol și gaze, în care sens s-au constituit, de către țările interesate, două centre coordonatoare: unul, cu sediul în R.D. Germană, în vederea studierii aditivilor pentru combustibili și uleiuri și elaborarea proceselor pentru studierea lor și altul cu sediul în Uniunea Sovietică, pentru elaborarea de metode de mare eficiență la folosirea gazelor în calitate de combustibil

România, care în trecut importa utilajul petrolier din țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, este recunoscută a avea astăzi o industrie de utilaje pentru cercetări geologice, extracția țițeiului și gazelor la un nivel competitiv pe piața mondială, fiind una din furnizoarele principale de astfel de instalații, în aproape toate țările socialiste. Livrările de utilaje petroliere, în aceste țări, au fost în anul 1971 de 3,4 ori mai mari decît în anul 1960. Totodată este cunoscut faptul că, la numeroase tîrguri internaționale, instalațiile românești de foraj și extracție s-au bucurat de aprecieri deosebite. În același timp, țara noastră dezvoltă cooperarea cu țările socialiste în această direcție, în scopul perfecționării, în continuare, a instalațiilor pe care le fabrică.

Un astfel de exemplu este cooperarea realizată cu Uniunea Sovietică în fabricarea instalațiilor cu comandă hidropneumatică pentru prevenirea erupțiilor. De asemenea, și în domeniul transporturilor de hidrocarburi, în afara colaborării în construirea conductei de gaz metan din URSS în Bulgaria, țara noastră mai colaborează și cu Iugoslavia, cu care a încheiat un contract de lungă durată pentru tranzitarea pe conducta Constanța — Cernavodă a 10 mil. tone țiței importate de R.S.F.I.

În vederea dezvoltării colaborării tehnico-științifice pe cale directă, cu țările care au un ridicat nivel științific și tehnologic în această industrie, țara noastră promovează perfecționarea colaborării directe atît între ministerele de resort din statele socialiste, cît și între marile întreprinderi și centralele industriale ale acestor țări. Un exemplu în acest sens, este încheierea înțelegerii de colaborare directă între ministerele de resort din România și Uniunea Sovietică, precum și cu celelalte țări socialiste vecine.

Desigur că posibilitățile de dezvoltare a colaborării cu țările socialiste în industria de petrol și gaze nu sînt încă nici pe departe epuizate, adîncirea și perfecționarea, în continuare, a acestei colaborări fiind chemată să-și aducă — alături de efortul propriu depus de fiecare țară — o contribuție importantă la asigurarea necesarului mereu crescînd de hidrocarburi lichide și gazoase. Pornind de la această necesitate, precum și de la nivelul tehnic atins de industria noastră în direcția respectivă, România a făcut propuneri celorlalte state socialiste pentru dezvoltarea colaborării pe linie directă și în cadrul unor organisme internaționale, atît în vederea dezvoltării colaborării pentru creșterea producției de utilaje și chimicale necesare sporirii eficienței forajului și extracției, cît și pentru perfecționarea metodelor de exploatare și întreținere a utilajului petrolier — oferindu-se chiar să asigure sediul pentru organele corespunzătoare ale formelor de conlucrare multilaterală, a căror înființare va prezenta interes pentru țările socialiste partenere.

---

6) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. 7, pag. 880—881, Editura politică, București 1973.

7) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. 4, pag. 262, Editura politică, București, 1972.

mondorama

EXTRACȚIA MONDIALĂ DE CĂRBUNE

2 825 MILIOANE TONE de cărbune (producție marfă) a reprezentat extracția mondială de cărbune în 1971 — de 1,6 ori mai mult decît în anul 1950 — menționează „Ekonomiceskaia Gazeta" (nr. 6/1973). Următoarele țări se situează în rîndul celor cu nivelul cel mai ridicat de extracție a cărbunelui (în milioane tone) : U.R.S.S. — 592, S.U.A. — 510, R.D.G. — 264, R.F.G. — 215, Polonia — 180, Anglia — 149, Cehoslovacia — 113, India — 73.

Ritmul de creștere a extracției de cărbune este mai ridicat în țările socialiste decît în cele capitaliste. Ca urmare ponderea țărilor socialiste în extracția mondială de cărbune convențional a crescut de la 26,2% în 1950 la 48,2% în 1971, în timp ce ponderea țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut de la 70,6% la 46,9%.

MOBILITATE

ÎN FIECARE AN, 40 de milioane americani se mută dintr-un oraș în altul. Peste jumătate din aceștia o fac la cererea patronilor lor, pentru a-și putea păstra serviciul. După datele unei anchete recente, 63% din cadrele americane între 25 și 40 de ani sînt transferate cel puțin o dată la trei ani, 23% o dată la doi ani și 18% în fiecare an. Acesta este un procedeu obișnuit pentru marile firme, mai ales acelea care au întreprinderi în numeroase localități din Statele Unite sau din alte țări. Din acest motiv, de exemplu, se susține că inițialele gigantului I.B.M. înseamnă de fapt „I've Been Moved" (Am fost mutat).

Felul în care această mobilitate a cadrelor afectează viața de familie și psihologia celor implicați, sentimentul de dezrădăcinare care se naște din această situație — aceste probleme au fost tratate cu cîțiva ani în urmă de Alvin Toffler în „Șocul viitorului" și, mai recent, de Vance Packard — ziaristul și sociolog cunoscut, în cartea sa „A nation of strangers" (O națiune de străini). Opoziția față de acest sistem care obligă la permanentă mobilitate există mai de mult. În prezent însă problema a atins asemenea dimensiuni încît examinarea ei nu mai poate fi amînată, susține Vance Packard.

OȚELUL ȘI CEI 9

RAMURA INDUSTRIALĂ în care se vor produce probabil cel mai curînd conflicte între industria britanică și industria celorlalți parteneri din Piața Comună lărgită va fi aceea a oțelului. Industria engleză a oțelului este naționalizată în proporție de 2/3, dimensiunile Corporației britanice a oțelului (B.S.C.) fiind cu mult mai mari decît ale societăților siderurgice din celelalte țări (vezi graficul). Ca urmare, acestea din urmă își exprimă temerea că B.S.C. ar putea deveni factorul decisiv care va dicta prețurile de azi înainte pe piața vest-europeană a oțelului și că această poziție ar putea să fie utilizată „neloial" în lupta de concurență. Pînă la mijlocul anului 1972 prețurile vest-europene continentale erau cu aproximativ 10% sub cele britanice. De atunci însă disparitatea s-a mai redus datorită trecerii la cursul fluctuant al lirei și creșterii cererii de oțel pe piața vest-europeană.

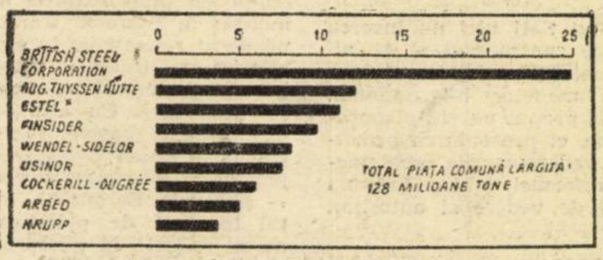

* – COMPANIA REZULTATĂ DIN FUZIUNEA FIRMELOR HOESCH ȘI HOOGOVENS ÎN MAI 1972

Producția de oțel în milioane tone, în 1971

(După THE ECONOMIST)

REPARTIȚIA REZERVELOR DE GAZE NATURALE

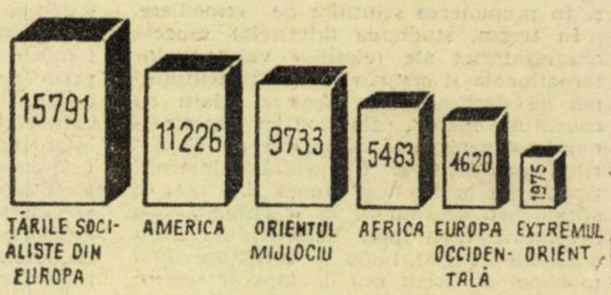

GAZELE NATURALE se înscriu din ce în ce mai mult ca o prețioasă bogăție (combustibil superior și materie primă pentru o industrie complexă) a țărilor în subsolul cărora se găsesc. Sub acest raport, pe primul loc în lume se situează Uniunea Sovietică (cu rezerve certe de 15 500 miliarde mc, iar probabile de 20 000—30 000 miliarde mc), urmată de Iran (5660 mlrd. mc), Algeria (peste 3000 mlrd. mc), Canada (1550 mlrd. mc), Arabia Saudită (1480 mlrd mc), Nigeria (1200 mlrd. mc), Kuweit (1000 mlrd. mc) ș.a.

În ceea ce privește repartiția rezervelor mondiale de gaze naturale pe regiuni geografice, ea este ilustrată în graficul de mai sus.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INVESTIȚIILE ÎN ECHIPAMENT INDUSTRIAL ALE FILIALELOR AMERICANE ÎN STRĂINĂTATE (1971-1973)

DUPĂ un spor de 14% în 1971 și de numai 4% în 1972, previziunile pentru 1973 relativ la investițiile în echipament industrial ale filialelor americane în străinătate vorbesc de o ușoară accelerare a creșterii acestora la 6%. Datele citate cuprind rezultatele unei anchete întreprinse anul trecut în rîndul a 450 companii americane care dețin 4800 filiale în afara hotarelor S.U.A. Ele relevă că cunoscutele măsuri de politică economică adoptate de Administrația S.U.A. în august 1971, ca și devalorizarea ulterioară a dolarului nu au avut o influență directă asupra deciziei de a investi peste hotare, determinată mai curînd de alți factori, cum sînt cererea anticipată și perspectivele de profit sau posibilitățile de finanțare.

Dacă estimațiile relative la 1972 se vor dovedi corecte — respectiv o creștere de numai 4% a investițiilor în echipament industrial în străinătate față de 10% în Statele Unite — atunci anul trecut a fost primul, după 1968, în care investițiile interne au sporit mai rapid decît cele efectuate peste graniță. În plus, creșterea investițiilor în străinătate se datorește mai ales celor realizate în țările în curs de dezvoltare (+7,8%), cele în țările dezvoltate rămînînd, practic, la nivelul din 1971. Toate acestea — — comentează „Survey of Current Business", după care reproducem datele citate — ilustrează faza diferită a ciclului economic pe continentul nord-american față de restul țărilor dezvoltate. Creșterea de 6% a investițiilor în echipament industrial peste hotarele S.U.A., prevăzută pentru 1973, vizează, în majoritate, tot țările în curs de dezvoltare, avînd în vedere ponderea ridicată a capacităților de producție nefolosite, cu deosebire în industria prelucrătoare din Europa occidentală. Aceasta conduce la ipoteza că ritmul de creștere a investițiilor în această zonă va rămîne încă o vreme în urma celui al creșterii producției, așteptat a se intensifica.

Ca și pînă acum, sectorial, cele mai importante sporuri de investiții în echipament se așteaptă în **industria petrolului** : +13% în 1973 (vezi tabelul). Revendicările legitime de participare locală la capitalul filialelor, ca și naționalizările întreprinse în unele țări în curs de dezvoltare din Africa și Asia fac să se creadă că perspectivele cele mai mari de sporire a investițiilor filialelor nord americane în domeniul petrolului le oferă, în timp, descoperirile din Marea Nordului. Anul acesta principalul factor de sporire a investițiilor în domeniul respectiv va fi însă extinderea capacității de prelucrare a rafinăriilor din Japonia și a flotei de tancuri petroliere. De asemenea, investițiile în echipament petrolier ale filialelor americane în Orientul Mijlociu vor spori cu 36%, după dublarea din anul trecut, cea mai mare parte urmînd a se realiza în Arabia Saudită, după încheierea, în 1972, a unui acord de participare.

Încetinirea activității economice în majoritatea țărilor dezvoltate, începînd cu 1970, s-a reflectat în inversarea evoluției, vizibil ascendente, din 1969 și 1970, a investițiilor în echipament pentru **industria prelucrătoare**. Același motiv, al numeroaselor capacități de producție nefolosite, explică scăderea cu 4% a investițiilor filialelor americane în industria extractivă în 1972 și creșterea de numai 2% prevăzută pentru 1973, după doi ani de sporuri considerabile, de ordinul a 22—25%.

De remarcat că, fiind finanțate în bună măsură prin participarea capitalului neamerican, prin împrumuturi obținute pe plan local, ca și din propriul fond de amortizare, investițiile în echipament industrial ale filialelor americane nu sporesc în mod necesar valoarea investițiilor directe ale S.U.A. în străinătate.

D.D.

Investițiile în echipament industrial ale filialelor americane în străinătate (în miliarde dolari)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972*	1973**
Total	9,3	9,4	10,8	13,0	14,8	15,4	16,3
Pe ramuri :							
Industria minieră	0,9	1,0	1,1	1,4	1,7	1,7	1,7
Extracția petrolului	3,0	3,3	3,6	3,8	4,7	5,2	5,9
Industria prelucrătoare	4,5	4,2	5,0	6,5	6,8	6,9	6,9
Chimie	1,2	1,2	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3
Mașini	1,1	1,0	1,3	1,9	2,0	2,2	2,3
Echipament de transport	0,8	0,6	0,8	1,1	0,9	1,0	1,0
Alte ramuri prelucrătoare	1,4	1,3	1,7	2,2	2,4	2,3	2,3
Alte ramuri industriale	0,8	0,8	1,0	1,4	1,5	1,6	1,8
Pe zone :							
Canada	2,2	2,1	2,3	[illegible]	3,0	3,2	3,5
America Latină	1,3	1,6	1,8	2,0	1,8	1,9	2,0
Europa	3,6	3,1	3,7		5,7	5,8	5,9
Anglia	1,0	0,9	1,2	1,4	1,5	1,3	1,4
Piata Comună (cei 6)	2,1	1,7	2,1	2,9	3,4	3,6	3,6
Alte țări	0,5	0,5	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9
Australia, Noua Zeelandă, R.S.A.	0,7	0,7	0,8	1,0	1,3	1,3	1,2
Japonia	0,3	0,4	0,5	0,6	0,9	0,8	1,0
Alte țări	1,1	1,4	1,6	1,7	2,1	2,3	2,7

*) estimații ;
**) previziuni.

Sursa : „Survey of Current Business", vol. 59, nr. 9, 1972, pag. 19.

Cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 9 (496)
vineri 2 MARTIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

9

SĂ FIM LA ÎNĂLȚIMEA SARCINILOR CARE NE STAU ÎN FAȚĂ!

OPERA DE EDIFICARE în care este angajată întreaga noastră țară presupune un efort multilateral de perfecționare ,atît în planul direct al producției materiale și spirituale, cît și în domeniul conducerii și organizării întregii noastre activități. Dinamismul vieții noastre economice și sociale, respingerea inerției, valorificarea intensă a noi și noi căi de progres sînt grăitor atestate de lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, de problemele aflate în dezbaterea acesteia. Analizînd profund, multidimensional, modul în care sînt traduse în viață hotărîrile Congresului al X-lea și Conferinței Naționale ale partidului, modul în care sînt îndeplinite sarcinile de plan pe anul în curs plenara a luat în dezbatere, totodată, o serie de măsuri menite să contribuie la perfecționarea continuă a activității economice: înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Curții Superioare de Control Financiar, Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale, îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii în agricultură, combaterea în continuare a fenomenelor de birocratism, simplificarea și reducerea aparatului administrativ al ministerelor și instituțiilor centrale și folosirea rațională a specialiștilor și altor cadre în activitatea productivă din fabrici și uzine, în sectoarele hotărîtoare ale dezvoltării economice și sociale a țării.

Putem afirma că se fac, astfel, noi pași înainte în perfecționarea mecanismului economico-social, în dezvoltarea democrației socialiste, în sporirea eficienței activității economice, că activitatea economică este temeinic pregătită politic, organizatoric și legislativ, că este creat cadrul optim pentru înfăptuirea cu succes atît a obiectivelor prevăzute pentru anul 1973 cît și a importantelor angajamente privind îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Sarcina principală a tuturor colectivelor de oameni ai muncii constă în prezent în a fructifica din plin aceste posibilități, în a-și spori eforturile îndreptate spre îndeplinirea planului la parametrii maximali. Aceste eforturi trebuie să se îndrepte spre folosirea intensivă a capacităților de producție, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, valorificarea superioară a produselor, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, ridicarea rentabilității producției, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție și circulație, îmbunătățirea calității producției, scurtarea duratei de realizare a parametrilor proiectați, sporirea contribuției cercetării științifice la soluționarea unor sarcini majore ale producției, — spre acționarea tuturor acelor pîrghii de care depinde sporirea eficienței economice.

O caracteristică de bază a strategiei stabilite de partid pentru realizarea sarcinilor mari care ne stau în față este acționarea simultană a tuturor factorilor eficienței pe baza unor programe de măsuri detaliate pînă la fiecare utilaj și fiecare om. Trebuie să avem în permanență în vedere că realizarea angajamentelor pe care le-am asumat nu poate să aibă la bază decît un efort colectiv de gîndire, de inițiativă, care să-și găsească expresia într-un plus de organizare, în decizii mai bune, astfel încît să ridicăm nivelul de utilizare a resurselor noastre.

Prin problemele de deosebită importanță pe care le dezbate și soluționează privind aspectele fundamentale ale activității noastre economice, Plenara Comitetului Central ilustrează elocvent modul concret, creator în care partidul înțelege să-și exercite rolul conducător în întreaga dezvoltare a societății noastre. Este dorința și datoria noastră, a întregului nostru popor, să fim la înălțimea sarcinilor care ne stau în față.

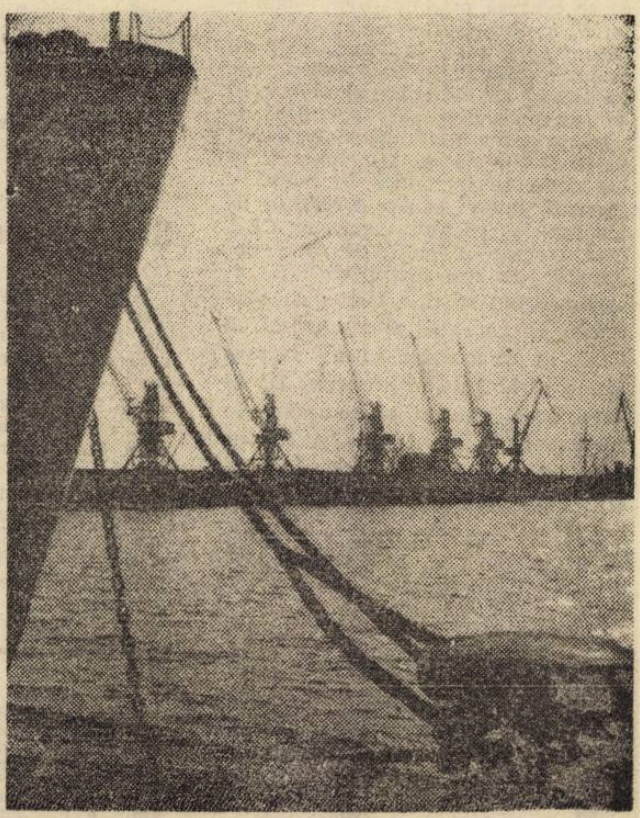

Deschidere spre exterior

O modalitate încă insuficient folosită pentru promovarea exporturilor

SOCIETĂȚILE MIXTE DE COMERCIALIZARE

INTENSIFICAREA exportului, sarcină primordială a centralelor economice, în principal, și a tuturor întreprinderilor, în general, poate și trebuie să fie realizată pe mai multe căi, printre care un loc nu lipsit de importanță îl ocupă **comercializarea mărfurilor pe piețele externe prin intermediul societăților mixte, cu participare românească.**

Referindu-se la societățile comerciale cu participare românească, în raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că „experiența de pînă acum arată că există importante posibilități pentru a promova mai larg această formă de cooperare, că măsurile adoptate în acest domeniu s-au dovedit juste și necesare".

În prezent, funcționează, în mai multe țări, 20 de societăți mixte de comercializare a mărfurilor românești, care constituie o adevărată pîrghie de intensificare a exporturilor pe această cale.

Legat de această modalitate de export se pun mai multe probleme: **Cum poate fi mărit volumul exportului de mărfuri? Ce măsuri trebuie luate pentru ridicarea eficienței operațiunilor de export? Ce acțiuni se impun sub acest aspect organizatoric?**

Sînt întrebări la care ne propunem să răspundem în baza unor analize efectuate după 3—4 ani de funcționare a societăților mixte, cu participare românească. Dar mai întîi cîteva date privind realizările obținute.

● *Realizări semnificative*

Înființate cu scopul de a promova exportul de mărfuri românești, societățile mixte după numai cîțiva ani de activitate **și-au dovedit din plin eficiența:** în anul 1972 din totalul exporturilor românești, în devize libere, aproximativ 12% a fost realizat prin societățile comerciale; din cele 20 de societăți, majoritatea și-au îndeplinit prevederile de import de mărfuri românești.

(Continuare în pag. 10)

RESPONSABILITATE ȘI EFICIENȚĂ

*CU MAI BINE de un an în urmă semnalam în revista „Viața economică" *) expansiunea rapidă a meseriei de economist de întreprindere. Principala problemă la care căutam un răspuns atunci era cum să utilizăm mai bine cei cîțiva zeci de mii de economiști de care dispune economia noastră? Ne frămînta la acea oră să aflăm:* **Unde se găsesc economiștii? Ce fac ei în realitate? Ce ar trebui să facă? De ce nu fac** *în practică, în toate cazurile,* **ceea ce ar trebui să facă?** *Toate aceste întrebări convergeau spre scopul mărturisit de a desprinde* **ce ar trebui făcut** *pentru ca această importantă investiție în resursele umane, concentrată în* **economiști,** *să-și facă simțit mult mai pregnant aportul în dezvoltarea economico-socială a țării. Inconsecvența cu care am urmărit scopul pe care ni l-am propus, dar mai ales faptul că economistul — prin* **rolul și locul** *pe care ar trebui să-l ocupe în producția modernă — ar putea să devină un factor redutabil al dinamizării creșterii economice, ne-a determinat să reluăm tema.*

O pledoarie asupra rolului și locului economistului în cadrul procesului de accelerare a dezvoltării ar putea fi considerată de prisos. Pentru că este de la sine înțeles că atunci cînd sînt implicate imense resurse umane, financiare și materiale, de inteligență organizatorică și tehnică, **optica eficienței, rigoarea analizei** *și a* **deciziei** *nu pot să lipsească. Or, prin formația sa, prin ceea ce se așteaptă de la el, economistul trebuie să se ridice de la viziunea tehnică și de producție la cea economică, de la cea de produs la cea de piață (a comercializării lui eficiente), de la prezent la perspectivă. Intr-o asemenea concepție, economistul trebuie să fie preocupat să-și impună „statutul" său ca o prezență indispensabilă, prin rolul pe care îl poate juca în introducerea calculului economic, optimizarea combinării factorilor de producție, în analiza economică și fundamentarea deciziilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît în condițiile de astăzi, cînd, la imboldul conducerii partidului și statului nostru, asistăm la efervescența creatoare al unui efort entuziast, care a cuprins întreaga țară în bătălia îndeplinirii sarcinilor cincinalului înainte de termen, economiștii sînt chemați să-și* **asume responsabilități** *mult mai mari, să militeze pentru „rangul" și „prestigiul" titlului pe care îl poartă și pe care-l pot confirma numai rezultatele pe care le obțin în practică.*

În efortul permanent de perfecționare, în contextul dinamizării dezvoltării noastre și al modificării permanente a condițiilor de producție, rolul economistului nu mai poate să se limiteze la o muncă de rutină, la înregistrarea fenomenelor sau la analiza „a posteriori". El trebuie să fie deplin conștient de contribuția pe care trebuie s-o aducă la opera de edificare a noii societăți, să-și asume responsabilități legate nemijlocit de accelerarea creșterii economice, de valorificarea superioară a tuturor

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 6)

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

numărului 9 din 2 martie 1973

1
— Responsabilitate și eficiență de **Ioniță Olteanu.**
— O modalitate încă insuficient folosită pentru promovarea exporturilor : Societățile mixte de comercializare de **Nicolae Mănescu,** director adj. în M.C.E. **Al. Deteșan.**
3
— **Plan • angajamente**
Ce asigură materializarea angajamentelor? de ec. **Vasile Marin.**
4
— **Investiții**
1973 — an de vîrf în activitatea de montaje-instalații de ec. **Ion Stănculescu.**
5
— **Cheltuieli materiale**
Deșeurile — valoroase resurse de materii prime (V).
Semnează : ec. **Horia Duru,** C.S.E.A.L. ; ing. **A. Cheptea,** C.S.P.
6
— **Comerț • servicii.**
În întîmpinarea consumatorului
Producția proprie în sectorul de alimentație publică de **Radu Abagiu,** adjunct al ministrului comerțului interior.
9
— Finanțe.
• Balanțele materiale sînt echilibrate. De ce totuși întreprinderile ajung la stocuri supranormative mari ? de **Ion Bălan,** director adj., Direcția județeană de statistică Prahova.
• Implicațiile financiare ale nerespectării normelor de retribuire a muncii în C.A.P. de **Alexandru Păsculescu,** Ministerul Finanțelor.
11
— **Marketing.**
Alinierea ofertei la exigențele pieței externe de **Vasile Negrescu,** director general I.S.C.E. Metalimport.
12—13
— Economistul în economie (I).
de **Constantin Cojocaru.**
14
— **Agenda economistului.**
Semnează : dr. **M. Socolescu, M. Sima-Dinu, A. Florescu.**
15
— **Creativitate • inovație.**
Integrarea cercetării și accelerarea dezvoltării de **Ovidiu Nicolescu**
16
— **Informație • decizie.**
Criterii și soluții de eficiență în SPAD de **Petre Mandea,** Centrul teritorial de calcul electronic Timișoara.
19
— **Concepte • metodologii.**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste.
Domeniul producției materiale (IV) de **Radu Constantinescu.**
20
— **Metodologie.**
Calcularea productivității muncii pe bază de produse etalon de **Ion Trandafir,** Fabrica de tricotaje „Crinul" — București.
21
— **Știință și societate.**
Ce crește în creșterea economică ? de dr **T. Schatteles.**
22
— **Date de prognoză.**
Producția mondială de oțel la scara următoarelor decenii de ing. **Teodor M. Gherasim** I.C.E.
23
— Lunga cale a reformei sistemului monetar internațional (III) de dr. **C. Kirițescu**
I—VIII
— Stimulente materiale pentru realizarea exemplară a planului pe 1973.
• Noi și importante măsuri de cointeresare materială de **Gh. Stoica,** adjunct al ministrului muncii.
• O pîrghie pentru creșterea și diversificarea producției de **Traian Sălăjan,** director tehnic M.I.C.M.G.
• Impuls pentru îndeplinirea și depășirea planului de export de **Traian Perjoc,** director general adj. M.I.U.
• O experiență ce justifică extinderea acordului global de ing. **Maria Flucsă,** director general al Centralei industriei bumbacului, ing. **Silviu Ștefan.**
• Premii pentru economii de materiale de ing. **I. Cornea,** M.I.M.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

În loc de simplificare...

NU ÎNȚELEG, și odată cu mine nici mulți alți economiști care lucrează în sectorul financiar-contabil, de ce instrucțiunile nr. 1 ale Băncii Naționale au fost schimbate de trei ori din 1964,aducînd modificări substanțiale la capitolul „Decontări". La elaborarea instrucțiunilor prezente, nu s-au prevăzut greutățile ce se creează organizațiilor socialiste. Prin obligarea acestora de a efectua plăți pînă la 5000 lei, cu cecuri cu sau fără limită de valoare, va trebui să eliberăm cîte un carnet merceologilor care se ocupă de aprovizonarea cu mărfuri, atribuindu-le și funcția de „gestionari". În loc de a se introduce în bancă o „factură talon" sau o dispoziție de încasare, se pretinde acum un CEC, care trebuie „copiat" de către depunător „în trei exemplare". De asemenea, nu se ține seama de condițiile în care se manipulează un CEC, în comparație cu o factură sau o dispoziție de încasare. De aceea, socot necesar să se revină la factura talon sau la dispozițiile de încasare, așa cum prevedeau intrucțiunile din 1970.

V. CALOTĂ
contabil șef-Baza de aprovizionare Tg. Jiu

Întrebări care așteaptă răspuns

CA SPECIALIȘTI, ne întrebăm în legătură cu modificarea instrucțiunilor nr. 1 ale Băncii Naționale, cum să rezolvăm procurarea unor materiale ? Cu cheltuieli în plus, datorită navetei dintre furnizorii și beneficiarii solicitanți, pentru a se putea achita anticipat ? Cum vor fi readuse în circuitul economic valorile materiale devenite disponibile în unele sectoare ?

Noua dispoziție — C.E.C.-ul cu valoare limitată — nu se poate generaliza. Să presupunem că avem 20 de salariați, care se ocupă de aprovizionare. În această situație, poate întreprinderea să blocheze o parte din fonduri și în carnete C.E.C. cu valoare limitată ? Cum să gospodărim fondurile puse la dispoziția unităților economice ? Prin cheltuirea lor în mod nejustificat ? Iată cîteva întrebări, la care așteptăm răspuns de la cei în drept.

ec. **Petre DRAGOMIR**
contabil șef
I.C.F.-Buzău

Sub capacitate

NU ȘTIU dacă se cunoaște că sînt vagoane care se plimbă pe calea ferată, în mod constant, cu încărcătură cu mult sub capacitatea lor ? De la 1 septembrie 1972, am înregistrat la unitatea noastră peste 650 vagoane, neîncărcate la capacitate. Cauza : munca superficială de la multe baze de recepție a semințelor de floarea soarelui.

Mulți șefi de stații C.F.R. încalcă ordinele forurilor superioare, îngăduind transportul cu vagoane aproape goale. Toate sesizările noastre au rămas pînă acum fără ecou. Bazele de recepție — respectiv stațiile C.F.R. — care încalcă frecvent reguli bine stabilite sînt : Fierbinți, Urziceni, Giurgiu Nord, Băneasa-Giurgiu, Oltenița, Budești (județul Ilfov) ; Ianca, Spicul, Cireșu (jud. Brăila) ; Ploiești-Crîng, Inotești, Crivina (jud.-Prahova) ; Smîrdioasa, Salcia, Olteni, Alexandria, Zimnicea (jud. Teleorman) etc.

ec. **Luca IGNAT**
șeful Serv. aprovizionare
Fabrica de ulei „Muntenia"
București

V.E. în sprijinul elevilor din liceele economice

ÎN SCOPUL DE A SPORI interesul elevilor de la liceele economice pentru revista „Viața economică", dorim mai multe materiale legate de profesiunea în care se pregătesc. De exemplu : proiecte de raționalizare a evidenței ; probleme de organizare a turismului în țară și peste hotare ; tehnica de lucru la unele mașini de calculat și contabilizat ; eficiența folosirii unei mașini sau a alteia ; modul de programare a unui document sau al altuia; ce trebuie să știe un absolvent la încadrarea în producție ; teme practice contabile pentru diferite sectoare (industrie, construcții-montaj, instituții bugetare) etc.

Ar fi bine ca lunar să se publice o bibliografie a lucrărilor importante, de specialitate, apărute în alte publicații înrudite.

prof. **I. LAZARIDE**
Comisia metodică a profesorilor de științe economice-Constanța

ECOURI

„Centrala industrială pe traiectoria consolidării"

IN nr. 48/1972 al revistei „Viața economică", a fost publicat articolul Întrebări care... așteaptă răspuns, *de ing. Walter Graef. Referitor la problemele ridicate de semnatarul articolului, — organele de resort au răspuns următoarele :*

Ministerul Finanțelor nu poate emite dispoziții care să anuleze prevederile legilor. Pct. b de la art. 24 din Legea nr. 11/1971, n-a fost redat exact de autor. Din această cauză, s-a ajuns la o concluzie eronată. Art. 24 prevede că centrala constituie, la dispoziția sa, un fond pentru investiții necentralizate alimentat din :

— beneficii, în cote anuale diferențiate în funcție de nivelul rentabilității planificate pentru activitatea de bază, stabilite anual prin bugetul de stat,

— amortizarea aferentă fondurilor fixe, a căror durată normată de serviciu a expirat, în cotă anuală de pînă la 15%, stabilită în funcție de posibilitățile financiare ale economiei, de necesități, precum și de posibilitățile de asigurare materială a lucrărilor ce urmează a fi finanțate din aceste fonduri.

Potrivit principiilor de planificare a activității economice, ministerele au obligația de a defalca și transmite indicatorii de plan (inclusiv cei privind importul și exportul) către centralele industriale și unitățile direct subordonate. La rîndul lor, centralele defalcă acești indicatori pe întreprinderi putînd reține în cadrul plafoanelor repartizate și o anumită rezervă pentru satisfacerea unor nevoi urgente de import. Situația semnalată în articol reprezintă probabil o speță determinată de defalcarea integrală a plafonului valutar repartizat. (plafoanele valutare de import departamental pe relația devize libere, nenominalizate pînă la data de 15 ianuarie au fost trecute în rezervă la dispoziția Consiliului de Miniștri). În cazul depășirii încasărilor prevăzute în planul valutar anual, — în baza H.C.M. nr. 28/1971 art. 7 —, centralele industriale au dreptul să primească o cotă de 25% din încasările peste prevederile planului valutar anual, care va putea fi folosită în anul următor, pe relația respectivă, pentru importuri suplimentare.

La întrebarea de la pct. 3 este necesar să precizăm că normele de consum, normele de stoc și normativul mijloacelor circulante sînt noțiuni care se deosebesc prin conținutul lor. **Normele de consum,** reprezintă consumul specific planificat, respectiv cantitatea de materie primă, material, combustibil sau energie corespunzătoare executării unei unități de produs finit, sau a unei unități de prestație și se utilizează la fundamentarea necesarului de aprovizionat și a planului prețului de cost, neputînd fi mai mare decît consumurile specifice realizate în perioada precedentă, în condiții comparabile. **Normele de stoc** se exprimă, de regulă, în zile și cuprind : stocul curent care trebuie să asigure continuitatea producției în intervalul dintre aprovizionările consecutive și, în caz de necesitate, stocul de siguranță și stocul de condiționare. **Normativul mijloacelor circulante** reprezintă acoperirea financiară a totalității stocurilor normate dintr-o unitate economică. Astfel, stocurile normate de siguranță și cele de condiționare — care sînt mărimi constante și trebuie să se găsească în întreprinderi în orice moment —, se finanțează prin normativul mijloacelor circulante integral.

Spre deosebire de acestea, stocul curent variază de la limita maximă, în momentul unei aprovizionări, pînă la limita minimă sau chiar pînă la lichidarea sa completă înaintea unei noi aprovizionări. Numeroasele materii prime și materiale care există într-o întreprindere au cicluri de aprovizionare diferite și, din această cauză, nici teoretic și nici practic, ele nu se pot găsi în același timp la nivelul lor maxim normat. De aceea, stocurile curente se finanțează prin normativul mijloacelor circulante de regulă, în proporție de 50%, iar în cazurile în care nivelul de finanțare nu este acoperitor, în proporția care rezultă din documentația ce se întocmește în acest scop.

Pentru o înțelegere mai deplină a problemei, trebuie să precizăm că proporția de finanțare prin normativul mijloacelor circulante a stocurilor curente normate, se referă la totalitatea valorii acestor stocuri și nu la fiecare materie primă și material în parte pentru care există stoc normat în zile și cantități față de care se raportează stocurile fizice existente.

În consecință, atribuția centralei prevăzută la art. 34 alin. „e" din Legea nr. 11/1971 de a aproba normele de stoc care sînt în competența sa, nu este formală, respectivele stocuri normate avînd acoperire financiară prin normativul mijloacelor circulante acordat.

DIRECȚIA GENERALĂ A FINANȚELOR INDUSTRIEI, CONSTRUCȚIILOR ȘI TRANSPORTURILOR DIN MINISTERUL FINANȚELOR

Potrivit reglementărilor în vigoare, nomenclatoarele de funcții tehnice, economice, de altă specialitate și administrative ce pot fi utilizate în centrale și unități, se elaborează, pe ramuri și subramuri, de către ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu avizul Ministerului Muncii, pe baza nomenclatoarelor generale aprobate prin H.C.M. nr. 914/1968 și alte acte normative referitoare la introducerea noului sistem de salarizare.

Pe baza nomenclatoarelor astfel întocmite, organele sus menționate pot autoriza centralele să utilizeze toate funcțiile sau numai parțial, în raport cu profilul și volumul activității acestora sau al unităților subordonate. Propunerea făcută în articolul publicat, ca centralele să poată utiliza orice funcție dintr-un nomenclator general pe economie, a fost reținută pentru a fi analizată în cadrul lucrărilor ce se efectuează în vederea definitivării proiectului de Lege a remunerării.

DEPARTAMENTUL SALARIZĂRII DIRECȚIA COORDONĂRII SALARIZĂRII DIN MINISTERUL MUNCII

CURIER

• Încadrarea muncitorilor

MIHAI TAKACS, Tîrgu Mureș. — Condițiile în care se face încadrarea și promovarea muncitorilor în categorii tarifare sînt prevăzute în art. 22 din Legea nr. 12/1971, precum și în Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 240/1963. În ipoteza în care îndepliniți condițiile prevăzute de dispozițiile legale susmenționate și ați fost admis la proba practică și de verificare a cunoștințelor profesionale, susținută în fața comisiei, vă puteți adresa organului de conducere a unității, cerînd să se aprobe încadrarea în categoria pentru care ați susținut proba.

★

• **GHEORGHE IONESCU,** Reșița. — Muncitorii și personalul cu pregătire medie care urmează o formă de perfecționare a pregătirii profesionale organizată în altă localitate beneficiază, pe lîngă drepturile prevăzute de art. 24 din Legea nr. 2/1971 și de cele indicate în art. 11 din H.C.M. nr. 2105/1969. Personalul tehnico-administrativ cu studii superioare beneficiază, pe lîngă drepturile arătate la art. 24 din Legea nr. 2, și de cele prevăzute de art. 11 alin. 3, lit. a-c din H.C.M. nr. 129/1959.

• **PARASCHIVA VODĂ,** Brașov — Faptul că ați absolvit și doi ani ai școlii tehnice financiare, permite să se considere că îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, pentru ocuparea — prin examen sau concurs — a funcției de contabil principal, dacă aveți o vechime în specialitate — în funcții economice — de peste cinci ani. În situația dv. nu mai este nevoie de încă un curs de specializare cu profil economic.

plan-angajamente

Cincinalul înainte de termen!

CE ASIGURĂ MATERIALIZAREA ANGAJAMENTELOR?

ESTE ÎNDEOBŞTE CUNOSCUT faptul că de modul în care este pregătit startul, pentru înfăptuirea planului la parametrii maximali cît şi a angajamentelor luate pe 1973 depinde succesul sau insuccesul întregii acţiuni. De aceea, în majoritatea întreprinderilor noastre industriale — pregătirea condiţiilor tehnico-materiale, a măsurilor care să faciliteze uşurarea eforturilor, depistarea şi valorificarea maximă a rezervelor interne, punerea într-un deplin acord a sarcinilor cu posibilităţile de înfăptuire a lor, s-a desfăşurat cu mult timp înainte de trecerea la realizarea obiectivelor pe 1973. În acest fel a procedat şi Centrala pentru construcţii montaj şi reparaţii în petrol din Ploieşti, cu toate unităţile sale componente (4 unităţi cu caracter industrial şi 3 de construcţii-montaje).

Cunoscîndu-se faptul că în 1973 au de îndeplinit sarcini sporite faţă de realizările din 1972, **întregul proces de pregătire a startului a pornit de la repartizarea raţională a sarcinilor pe fiecare unitate şi, în cadrul ei, pe fiecare secţie şi loc de muncă,** astfel încît să existe întreaga certitudine a înfăptuirii lor. Concomitent, **au fost stabilite măsuri de organizare mai bună a producţiei şi a muncii, de promovare a unor tehnologii moderne, de înlăturare a unor deficienţe manifestate în trecut.** Cu concursul tuturor specialiştilor, al celor mai experimentaţi muncitori, a fost stabilit un angajament iniţial, care să cuprindă obiective majore specifice activităţii, angajament care, ulterior, a fost îmbunătăţit odată cu dezbaterile ce au avut loc în adunările generale ale oamenilor muncii din fiecare unitate, cît şi ale consiliului oamenilor muncii, la nivel de centrală. Ca obiective majore de înfăptuit de către fiecare unitate, cît şi la nivel de centrală, s-au stabilit următoarele:

- **în sectorul industrial:** realizarea peste plan a unor utilaje şi instalaţii specifice, solicitate de beneficiarii din sectorul industriei petroliere şi gazeifere — pentru continuarea acţiunii de modernizare a structurii producţiei;
- **în sectorul de construcţii-montaj:** scurtarea duratelor de execuţie a unor obiective de investiţii, avîndu-se în vedere, în primul rînd, ca prin darea lor mai devreme în funcţiune să se poată obţine un plus de producţie peste plan.
- creşterea productivităţii muncii;
- reducerea costurilor de producţie şi a cheltuielilor materiale;
- îmbunătăţirea coeficientului de schimb, cît şi a indicilor de utilizare a maşinilor-unelte din dotare;
- pregătirea de noi cadre, cît şi perfecţionarea celor existente.

ÎN LUMINA acestor obiective, a fost concretizat şi angajamentul pe fiecare unitate, însumarea lor formînd angajamentul pe întreaga centrală. Astfel, **pentru acest an angajamentul prevede:** în sectorul industrial: **depăşirea planului la producţia globală cu 3 700 000 lei, iar la producţia marfă cu 2 300 000 lei; sporirea productivităţii muncii cu 0,3%, reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă cu 1,2 lei din care cele materiale cu 0,8 lei; obţinerea de economii fizice — la metal 350 tone, combustibil convenţional 516 tone, energie electrică 150 000 kWh; depăşirea prevederilor la capitolul beneficii cu 1 400 000 lei.** În sectorul de construcţii-montaj: **reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă cu 1,6 lei din** care cele materiale cu 1,3 lei; **beneficii peste plan 2 210 000 lei; economii de metal 118 t, material lemnos 120 mc, ciment — 230 tone, materiale de zidărie 40 mii bucăţi etc.**

Din experienţa unităţilor aparţinînd Centralei pentru construcţii-montaj şi reparaţii în petrol — Ploieşti

Pentru fiecare angajament au fost concretizate, în amănunt, rezervele ce vor fi atrase în circuitul economic, măsurile tehnico-organizatorice ce urmează a fi înfăptuite de întreprinderi şi centrală, pe luni şi trimestre. Bunăoară, **în direcţia sporirii productivităţii muncii, care înregistrează în 1973 faţă de 1972 o creştere de 10,8%, planul de măsuri prevede:**

- **creşterea indicilor de utilizare a maşinilor-unelte la 85% prin generalizarea schimbului 2 şi extinderea schimbului 3;**
- **concentrarea mijloacelor tehnice, materiale şi umane pe un număr mai mic de obiecte aflate concomitent în construcţie;**
- **introducerea formei de salarizare în acord global** astfel: în sectorul de construcţii-montaj se va extinde pînă la 74%, iar în sectorul industrial se va introduce acest sistem la Uzina de reparaţii utilaje în petrol-Teleajen, Uzina Poiana Cîmpina şi Uzina de reparat utilaje electrice în petrol din Cîmpina.

Tot în cadrul acţiunilor de creştere a productivităţii muncii — ca urmare a propunerilor făcute în adunările generale ale salariaţilor — **au fost stabilite 111 măsuri cu caracter tehnico-organizatoric în sectorul de construcţii-montaj şi 72 măsuri în sectorul industrial.**

Într-un alt domeniu, cum este **reducerea cheltuielilor materiale de producţie, unde pe total centrală urmează a se realiza economii de peste 3 miloane lei, au fost prevăzute drept măsuri:**

- **reproiectarea unui număr de 17 produse;**
- **continuarea acţiunii de revizuire a normelor de consum şi aducerea lor la nivelul actual de dotare tehnică;**
- **mărirea cu 10% a numărului de repere recondiţionate la executarea lucrărilor specifice activităţii unităţilor;**
- **folosirea de materiale la dimensiuni fixe sau multiple;**
- **extinderea unor procedee tehnice noi la operaţiunile de debitare,** cum este ştanţarea şi înlocuirea vechiului procedeu de debitare prin ferăstraie circulare etc.;
- **realizarea prin autoutilare a 385 de diferite obiective, maşini, dispozitive şi utilaje în valoare de 8,6 mil. lei.**

Asemenea măsuri au fost stabilite şi pentru realizarea celorlalte angajamente. Urmărindu-se îndeaproape transpunerea lor în viaţă (multe din prevederi au fost materializate încă de la sfîrşitul anului 1972), **începerea anului de plan pe 1973 a avut loc în condiţii optime, fiecare unitate reuşind să realizeze noile obiective la cote superioare. Pe luna ianuarie planul la producţia globală la nivel de centrală a fost îndeplinit în proporţie de 100,4%, la productivitatea muncii 100,4%** (faţă de aceeaşi perioadă din 1972 aceasta reprezintă o creştere de 15,4%).

Importante **progrese au fost dobîndite în direcţia utilizării mai raţionale a maşinilor şi utilajelor.** Faţă de angajamentul luat, Uzina de reparat utilaj petrolier (ridicarea în 1973 a indicilor de utilizare a maşinilor la 85% faţă de 76,5% media pe centrală în 1972), **a realizat la unele grupe de maşini — strunguri semiautomate 96,7%, Carusel — 88,75%, strungari revolver 86,7%, maşini de prelucrare roţi dinţate 91,66% etc.;**

Şi în luna februarie — după date operative — rezultă că realizările sînt superioare celor din ianuarie, **toate întreprinderile componente ale centralei realizînd planul atît în sectorul industrial cît şi în cel de construcţii-montaje la producţia globală şi marfă, cît şi la toate capitolele la care au fost luate angajamente.**

EVIDENT, lucrurile nu merg de la sine. În fiecare unitate, cît şi la nivel de centrală, au loc periodic analize asupra mersului planului, al îndeplinirii angajamentelor, luîndu-se pentru fiecare caz în parte — dacă se constată că realizările nu sînt corespunzătoare — măsuri suplimentare. Sînt, de asemenea, create colective speciale, care, pe baza unor teme de studii ce vizează sporirea producţiei, reducerea costurilor, creşterea productivităţii muncii etc. — aduc un aport substanţial la impulsionarea activităţii, creşterea calitativă şi perfecţionarea organizării, planificării şi conducerii, la nivel de întreprinderi cît şi pe centrală. Anul 1973 este apreciat ca anul cu cele mai înalte realizări, contribuind la înfăptuirea cincinalului la nivel de centrală, în patru ani şi jumătate.

ec. Vasile MARIN

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Producţii suplimentare

Colectivul de muncitori, ingineri şi tehnicieni de la Uzina de fibre sintetice din Iaşi, prospectînd şi valorificînd posibilităţile de sporire a producţiei, a încheiat primele două luni ale anului cu un rezultat concludent: producţia suplimentară realizată în acest răstimp este de aproximativ 20 de milioane de lei, sporuri mai mari obţinîndu-se la sortimentele de fibre poliesterice. Folosirea cît mai bună a suprafeţelor de producţie prin reamplasarea unor utilaje, asigurarea unei desfăşurări mai raţionale a fluxurilor de producţie, măsuri tehnico organizatorice specifice fiecărui sector, fiecărui loc de muncă, asigură îndeplinirea ritmică a sarcinilor la parametrii maximali.

Pe şantierele energeticii

Întrecerea socialistă cunoaşte semnificative concretizări şi pe şantierul Centralei termoelectrice Rovinari — Rogojelu, unde în prezent se depun eforturi susţinute pentru punerea în exploatare a agregatelor din cea de a doua etapă într-un timp mai redus decît cel prevăzut în proiect. Prin confecţionarea în incinta santierului a armăturilor, executarea prefabricatelor din beton şi preasamblarea la sol a unor repere metalice lucrările la mai multe obiective sînt în avans cu 10—30 de zile. Au fost finalizate mai devreme faţă de plan sala maşinilor primului grup termoenergetic de 330 megawaţi.

Constructorii şi montorii de la acest important obiectiv anticipează predarea în avans a tuturor obiectivelor prevăzute pentru anul 1973, şi realizarea în plus, faţă de prevederile maximale de plan, a unui volum de lucrări de peste 18 milioane lei.

Grad ridicat de tehnicitate a produselor.

Preocuparea pentru ridicarea gradului de tehnicitate al produselor, pentru diversificarea gamei sorimentale se află între obiectivele majore ale întrecerii. Institutul de construcţii şi prototipuri de maşini agricole din Bucureşti a omologat, iar Uzina de utilaj minier din oraşul „Doctor Petru Groza" a realizat un utilaj de mare randament. Este vorba de încărcătorul frontal cu scule multiple, folosit pentru manipulări de materiale, încărcarea şi descărcarea produselor agricole. Montat frontal pe un tractor de 40 cai putere, încărcătorul poate manevra o greutate de 600 kilograme, la o înălţime de peste 3 metri. Productivitatea medie la încărcarea nisipului şi balastului atinge 30 de tone pe oră. Dispunînd de 7 tipuri de scule, agregatul îşi dovedeşte utilitatea şi în lucrările de amenajare a drumurilor şi terenurilor din perimetrul unităţilor agricole de producţie.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În industria timişeană

PESTE 70% DIN SPORUL PRODUCŢIEI REALIZAT PE SEAMA CREŞTERII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

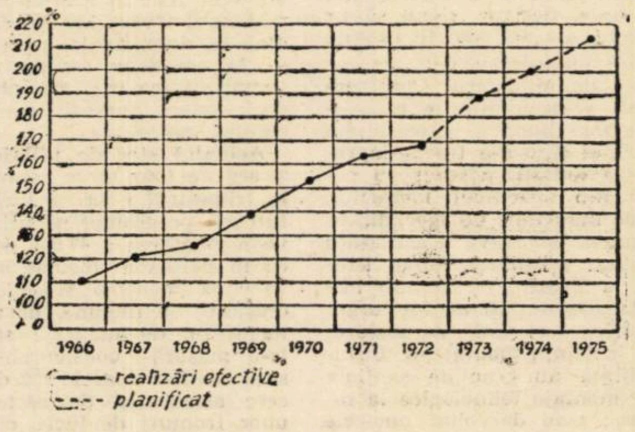

ÎN PRIMII doi ani ai cincinalului 1971—1975, în industria timişeană, ritmul mediu anual de creştere a producţiei globale a fost de 13,6%, planul producţiei marfă pe anii 1971—1972 fiind îndeplinit cu 25 de zile mai devreme, ceea ce a făcut posibilă obţinerea unei **producţii suplimentare de peste 1 miliard lei.**

La baza acestor realizări, ca şi a celor înregistrate în anii cincinalului precedent, a stat creşterea productivităţii muncii. Din sporul de producţie realizat în 1972 faţă de 1970, peste 2 miliarde de lei s-au obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii, în comparaţie cu 2,9 miliarde lei cît s-a înregistrat în 1970 faţă de 1965. În actualul cincinal, acest spor va fi şi mai substanţial, urmînd a trece de 5 miliarde lei, ceea ce va avea drept consecinţă faptul că din **întreaga creştere a producţiei în 1975 faţă de 1965, se va obţine peste 9 miliarde lei pe seama ridicării productivităţii muncii.** De altfel, cum rezultă şi din graficul alăturat, productivitatea muncii va înregistra — numai în industria republicană — o creştere de peste 2,1 ori în 1975 faţă de 1965, ritmul mediu anual de creştere al perioadei 1966—1975 urmînd a fi de cca. 7%.

Deşi planul pe 1973 prevede creşterea productivităţii muncii cu 12,4% faţă de nivelul atins în anul 1972, prima lună din anul III al cincinalului s-a încheiat cu un rezultat meritoriu: **planul productivităţii muncii pe luna ianuarie 1973 a fost îndeplinit în proporţie de 100,7%, marcînd o creştere de 14,5% faţă de luna corespunzătoare a anului trecut şi contribuind cu 70,8% la sporul de producţie obţinut faţă de luna ianuarie 1972.**

Vasile NINI
directorul Direcţiei judeţene de statistică Timiş

investiţii

- 740 noi obiective cu termen de punere în funcţiune în acest an numai de către unităţile Ministerului Construcţiilor Industriale.
- Ce împiedică asigurarea integrală a planului de construcţii-montaje cu documentaţiile tehnice ?
- Forţa de muncă calificată — pregătită din timp, pe baza unor prevederi de perspectivă.
- Respectarea graficelor coordonatoare de lucrări — obligaţie primordială.

1973 — AN DE VÎRF ÎN ACTIVITATEA DE MONTAJE — INSTALAŢII

ÎN STRUCTURA PRODUCŢIEI principalului executant al investiţiilor cu caracter productiv — Ministerul Construcţiilor Industriale — intervine în acest an o modificare substanţială. La o creştere prevăzută de aproape 5% pe ansamblul activităţii sale de construcţii-montaj, faţă de realizările din 1972, volumul lucrărilor de montaj-instalaţii trebuie să marcheze un spor de 16%, *ajungînd să deţină o pondere de peste 30% în totalul planului.*

Faptul se explică în primul rînd prin aceea că 1973 reprezintă un an de vîrf : *în planul ministerului respectiv se află înscrise* aproximativ 740 de termene de punere în funcţiune *(comparaţia cu cele circa 400 realizate în 1972 sugerează dimensiunile creşterii). Era firesc să apară acest vîrf, întrucît acum ajung în etapa finală — a montajelor tehnologice, rodajelor, probelor — numeroasele investiţii atacate în primii doi ani ai cincinalului.*

Totodată, însă, importanta sporită pe care o capătă lucrările de montaje şi instalaţii tehnologice rezultă şi dintr-un proces de durată, din creşterea ponderii utilajelor în totalul investiţiilor — *factor esenţial al măririi eficienţei lor economice.*

● Asigurarea documentaţiilor şi a resurselor materiale

ORIENTĂRILE date de Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, privind buna pregătire şi realizarea exemplară a planului de investiţii din al treilea an al cincinalului, au fost detaliate de către organele Ministerului Construcţiilor Industriale într-un program concret de acţiune. Într-o hotărîre a colegiului Ministerului din decembrie 1972 se aprecia că **„realizarea la termen a volumului de montaj-instalaţii impune obţinerea la timp a documentaţiilor de execuţie, asigurarea resurselor materiale şi a forţei de muncă calificată“**, stabilindu-se obligaţii concrete în acest sens atît pentru organele proprii de specialitate cît şi pentru cele 5 trusturi specializate de instalaţii-montaj şi pentru trusturile antreprenor general.

La începutul acestui an, documentaţiile de execuţie necesare lucrărilor la care ne referim **asigurau în medie 83% din volumul de producţie planificat pe 1973** — într-o situaţie mai dificilă aflîndu-se Trustul de instalaţii-montaj Bucureşti, cu numai 74% (datorită mai ales unei importante rămîneri în urmă în predarea proiectelor de montaje pentru Uzina de oţeluri aliate de la Tîrgovişte). Intervenţiile repetate la beneficiari au ameliorat, de atunci, starea de lucruri, fără a o putea rezolva total. Întîrzierea este provocată, în principal, de faptul că unii beneficiari nu au optat pentru tipurile de utilaje pe care le vor folosi şi încă nu le-au contractat, deşi montarea lor este prevăzută pentru acest an ; necunoscîndu-se caracteristicile echipamentului, proiectanţii nu pot trece la definitivarea soluţiilor.

Cu prilejul analizei fiecărei poziţii de plan, în vederea întocmirii graficelor pe 1973, s-au stabilit date precise pentru predarea documentaţiilor restante. Este de datoria institutelor de proiectare, a beneficiarilor, a ministerelor titulare de investiţii să acţioneze pentru stricta respectare a acestor termene. Totodată, **trebuie asigurată o bună corelare a proiectelor de montaje şi instalaţii cu cele de rezistentă, pentru a se evita nepotrivirile care duc la întîrzieri ori la necesitatea refacer unor lucrări.**

Este de remarcat faptul că pentru a mări gradul de detaliere a documentaţiilor, pentru a înlesni creşterea gradului de prefabricare a conductelor tehnologice şi a pregăti din timp producţia, trusturile de instalaţii-montaje au organizat — prin atelierele proprii de proiectare — prelucrarea elementelor primite de la beneficiari, prin studierea şi proiectarea tehnologiilor, de montaj, a dispozitivelor şi utilajelor necesare modernizării proceselor de producţie, prin elaborarea schemelor izometrice.

În ce priveşte resursele materiale, din situaţiile comparative întocmite rezultă că încă nu sînt acoperite în întregime cantităţile necesare la unele sortimente de armături din oţel şi fontă (ventile, vane), **cabluri electrice, ţevi şi conducte de diametre mari, aparataj electric** (inclusiv panouri de comandă), **electrozi de sudură.** Rezolvarea problemei depinde, în primul rînd, de eforturile pe care sînt chemaţi să le facă furnizorii, pentru devansarea livrărilor în prima parte a anului. Totodată, unităţile de execuţie au datoria de a lua măsuri pentru folosirea cît mai raţională a materialelor, studiind, împreună cu proiectanţii, posibilitatea stabilirii unor trasee mai economice pentru cabluri şi conducte, dezvoltînd pregătirea în ateliere centralizate a acestora, astfel ca să valorifice în întregime dimensiunile de livrare. Apreciind în mod realist aceste rezerve, colectivul Trustului de instalaţii pentru industria chimică — Bucureşti s-a angajat să realizeze în acest an o economie de 105 tone de metal. Nu trebuie însă neglijată şi **o altă resursă** — chiar dacă ea nu poate contribui decît într-o măsură redusă la acoperirea necesarului de astfel de materiale. **O serie de unităţi industriale deţin în stoc cu mişcare lentă cabluri, ţevi, electrozi etc. ; inventarierea acestor stocuri de către centrale şi ministere ar permite ca, pentru propriile investiţii, să se pună la dispoziţia unităţilor de montaje şi instalaţii cantităţi de loc neglijabile.**

● Măsuri corelate pentru creşterea capacităţii de producţie

CONSIDERÎND dinamica planificată a productivităţii muncii, creşterea sarcinilor de producţie în sectorul de instalaţii-montaj ar părea că poate fi acoperită doar cu o uşoară suplimentare a numărului de muncitori existent, care depăşeşte 17 000. Situaţia prezintă, totuşi, dificultăţi deosebite ce rezultă din insuficienţa cadrelor cu nivel ridicat de calificare şi specializare. Faţă de gradul înalt de complexitate a lucrărilor, categoria medie a muncitorilor este relativ mică ; afluxul aşteptat, prin promoţia de vară a şcolilor profesionale, încă nu va putea oferi o rezolvare, iar cursurile de specializare ce se prevăd a fi iniţiate în perioada actuală îşi vor face simţite rezultatele abia în a doua jumătate a anului (este, desigur, cazul să ne întrebăm de ce nu s-a acţionat în această directei încă din anul trecut ? !).

Măsurile luate de Ministerul Construcţiilor Industriale vizează diferite modalităţi de folosire mai bună a potenţialului existent. În primul rînd s-a trecut la **redistribuirea între unităţi**, potrivit cu nevoile rezultate din specificul lucrărilor, **a circa o mie de muncitori de specialitate.** Pentru coordonarea operativă a activităţii lor s-a accentuat **profilarea unor subunităţi.** Astfel, la Trustul de montaj utilaj chimic şi la alte unităţi au fost organizate sau întărite sectoarele de sudură; la Trustul de instalaţii-montaj — Bucureşti a luat fiinţă un grup de şantiere profilat pentru montaje tehnologice la fabrici de ciment ; s-au dezvoltat nucleele de automatizări etc. Pe de altă parte, în vederea descongestionării unităţilor specializate, o parte din lucrările de instalaţii care nu **sînt legate de tehnologie** au fost **încredinţate trusturilor de construcţii**, dintre care unele **şi-au creat ori** urmează să-şi creeze subunităţi cu acest profil. De asemenea, se insistă în mod deosebit pe **promovarea tehnologiilor de mare productivitate,** pe mărirea şi buna folosire a dotării cu macarale de montaj, utilaje, dispozitive ; **se lărgeşte activitatea de control cu mijloace moderne** (inclusiv cu radioizotopi) **a sudurilor,** pentru prevenirea executării unor lucrări de slabă calitate, care să necesite remedieri.

Însumînd efectul scontat al acestor acţiuni, rămîne încă neacoperit un număr de circa 1800 de muncitori cu calificare superioară — lăcătuşi-montori, lăcătuşi-ţevari, sudori ş.a. De aceea guvernul a aprobat unele măsuri cu caracter excepţional. **Trusturile de instalaţii şi montaj vor putea recruta muncitori cu astfel de meserii de la uzinele pentru care se execută investiţii — şi pe care-i vor putea folosi, de pildă, timp de două ore după programul lor zilnic la locul de muncă respectiv.** Pe platformele de la Săvineşti-Roznov, Făgăraş, Iaşi, Drobeta-Turnu Severin, Rîmnicu Vîlcea ş.a., cu sprijinul beneficiarilor, s-a putut asigura astfel un număr de muncitori echivalent cu programul zilnic complet a circa 400 de oameni ; acţiunea continuă pentru dublarea acestui număr.

S-a stabilit, de asemenea, că **la o serie de uzine** (mai cu seamă în construcţia de maşini, cum ar fi Fabrica de rulmenţi de la Alexandria, Uzina de autoturisme — Piteşti, Fabrica de aparataj radio de la Curtea de Argeş ş.a., dar şi în industria chimică ş.a., pentru ateliere mecanice şi alte secţii corespunzătoare) **beneficiarii de investiţii să preia — cu valoarea de plan aferentă — sarcina montării cu forţe proprii a maşinilor-unelte şi a altor utilaje standardizate,** care nu necesită decît o simplă fixare pe fundaţii şi racordare la reţelele interioare, fără a presupune tehnologii, scule şi dispozitive de montaj speciale. Unele uzine vor prelua în regie proprie montajul unor secţii întregi (de pildă : secţia de compresoare de la instalaţia de piroliză a Combinatului petrochimic — Piteşti ; secţia de textile relon de la Săvineşti ; unele secţii de la Uzina de fibre sintetice — Iaşi ş.a.). La şantierele unde se află în stoc un volum mare de utilaje tehnologice vor ajuta, la montarea acestora, echipe de muncitori specialişti din întreprinderile ministerelor beneficiare.

● Un element decisiv : fronturile de lucru şi montarea utilajelor

ÎNTÎRZIERILE în livrarea utilajelor tehnologice din anul trecut, în asigurarea unor materiale de montaj şi armături industriale au accentuat vîrful din actuala perioadă al activităţii de montaje. Dacă volumul fizic al acestei activităţi a însumat anul trecut 145 000 de tone, el se ridică în acest an la circa 160 000 de tone — la creşterea cantitativă adăugîndu-se complexitatea mai ridicată, datorită ponderii unor investiţii cum sînt cele din chimie, petrol ş.a.

Actualul stoc de utilaje se cifrează la 26 000 de tone şi se contează pe livrarea, în trimestrul I a.c., a încă 46 000 de tone. Întrucît programul pe primele 3 luni prevede montarea a 47 000 de tone, înseamnă că în perioada imediat următoare, stocul se va menţine şi chiar va marca o creştere. Se impune, de aceea, ca ritmul lucrărilor de montaje să sporească într-o măsură considerabilă (în ianuarie s-au realizat doar 11 200 de tone). Aceasta cere asigurarea de către constructori a unor fronturi de lucru cît mai largi.

Din acest punct de vedere, situaţia este departe de a putea fi considerată satisfăcătoare. Astfel ritmul lucrărilor de betoane — care înseamnă în principal închiderea halelor, pardoseli, fundaţii de utilaje şi de rezervoare etc., deci **faze** imediat premergătoare montajelor — nu s-a dezvoltat pe măsura condiţiilor meteorologice favorabile. Faţă de programul stabilit, în ianuarie a.c., nu s-au realizat circa 80 000 de metri cubi, iar în primele două decade din februarie, cu toată creşterea cantităţilor turnate zilnic, s-a recuperat doar prea puţin din această restanţă. Şantierele fabricilor de ciment de la Tîrgu Jiu şi Fieni sînt numai două din lista destul de lungă a investiţiilor la care montorii nu pot lucra din plin, deoarece constructorii nu le-au deschis fronturi suficiente. Asemenea situaţii participă cu o pondere importantă la explicarea faptului că în ianuarie, dacă trusturile de instalaţii-montaj şi-au îndeplinit planul valoric, doar unul dintre ele — T.I.I.Ch. — Bucureşti — a atins nivelul prevăzut al productivităţii muncii. Trebuie remarcat, totodată, că în primele două luni s-a realizat doar o mică parte din numărul capacităţilor de producţie (din plan sau reprogramate) ce trebuie să intre în funcţiune în trimestrul I.

Fiecare zi, fiecare oră capătă, în aceste condiţii, un preţ deosebit. **Respectarea graficelor coordonatoare trebuie să devină principala preocupare a antreprenorilor generali şi a subantreprenorilor, prin introducerea unei discipline ferme în realizarea fiecărei faze de lucru şi a întregii lor succesiuni.** Beneficiarii şi furnizorii au, la rîndul lor, obligaţia (încălcată în unele cazuri la lucrările instalaţiilor de piroliză de la Piteşti, de azot de la Tîrgu Mureş, la noile capacităţi ale Uzinei de alumină — Slatina ş.a.) de a asigura livrarea utilajelor în ordinea corespunzătoare nevoilor de montaj, pentru a nu se crea stocuri (care să imobilizeze valori) şi, paralel, stagnări în activitatea echipelor de montori.

Dacă actuala perioadă cumulează sarcini deosebit de dificile pentru unităţile de instalaţii-montaj, perioada următoare va pune problema rodajelor şi probelor tehnologice, iar în trimestrul IV şi, în special în luna decembrie, apare un număr important de puneri în funcţiune. Aceste vîrfuri succesive, fiecare cu probleme specifice, trebuie neapărat aplatizate, pentru o bună cuprindere. **Rezolvarea optimă** — la care trebuie să concure eforturile coordonate ale beneficiarilor, furnizorilor de utilaje, constructorilor şi montorilor — **o reprezintă devansarea cît mai multor capacităţi cu termen în a doua jumătate a anului.**

ec. Ion STĂNCULESCU

OBIECTIVE NOI

● La combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului din **Sighetu Marmaţiei a început să producă o nouă linie de plăci aglomerate din lemn**, care utilizează ca materie primă deşeurile rezultate din procesele tehnologice ale fabricilor de aici. Pînă la sfîrşitul anului, noua instalaţie va realiza peste 5 000 de metri cubi de plăci, care vor fi utilizate îndeosebi în producţia mobilei.

● La **Vereşti**, judeţul Buzău, a intrat în funcţiune o **fabrică de parchete.** Noua unitate va furniza anual parchete pentru circa 3 500 de apartamente. Această premieră industrială prefaţează intrarea în funcţiune în acest judeţ, în 1973, a încă şase obiective, printre care : uzina de utilaj terasier, fabrica de produse ceramice şi de tîmplărie metalică de la Buzău, filatura de lînă pieptănată şi întreprinderea de fermentare şi depozitare a tutunului la Rîmnicu Sărat.

● Platforma industrială a **Buzăului** se îmbogăţeşte cu o nouă unitate : **Fabrica de elemente de construcţii din material plastic.** Aici se va realiza o gamă variată de articole : plăci termoizolatoare, profile plastifiante, ţevi din polietilenă şi altele, cu o largă utilizare pe şantierele de construcţii. În aceeaşi zonă a Buzăului se află în faza finală de construcţie **Uzina de utilaj terasier,** prevăzută a intra în funcţiune la finele acestui semestru.

● O nouă **cală mecanizată** pentru lansarea şi ridicarea navelor, prevăzută cu macarale de mare capacitate şi un modern bazin de armare care va permite executarea lucrărilor în condiţii optime, indiferent de nivelul apelor Dunării, **se află în curs de construcţie la Şantierul naval Brăila.** Prin folosirea unor soluţii constructive originale, în incinta şi la gura bazinului nu se vor depune aluviuni.

● **Noile capacităţi productive ce se construiesc în cadrul uzinelor chimice din judeţul Prahova vor asigura, în actualul cincinal, o sporire a producţiei cu 30%.** Astfel, la uzina „Victoria“ de la Floreşti, prin construirea unor noi hale se creează posibilitatea ca, încă din actualul cincinal chimiştii prahoveni să livreze economiei naţionale o producţie de anvelope aproape de două ori mai mare decît în cincinalul precedent.

cheltuieli materiale

DEŞEURILE – VALOROASE RESURSE DE MATERII PRIME (V)

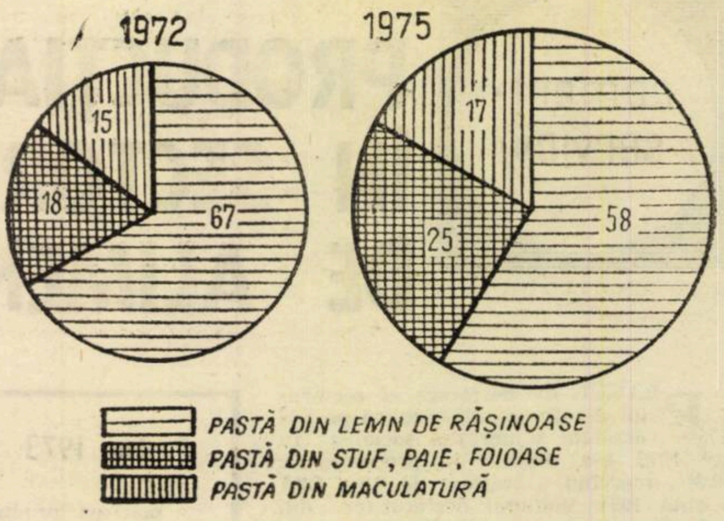

Structura materialului fibros utilizat pentru producţia de hîrtii, cartoane şi mucavale (în %)

DEZBATEREA iniţiată de revista noastră pe tema: „Deşeurile — valoroase resurse de materii prime“, *la care şi-au exprimat opiniile numeroşi specialişti (vezi numerele 50, 51 din 1972 şi nr. 2, 6 din 1973), continuă să stîrnească un puternic interes. În numărul de faţă publicăm punctele de vedere ale altor specialişti care relatează noi aspecte din diferite domenii de activitate.*

ÎN DOMENIUL MOBILIZĂRII RESURSELOR MATERIALE NIMIC NU ESTE DE IGNORAT

- **Cum pot fi economisite 5 000 tone tablă neagră.**
- **Uleiuri utile prin regenerare.**
- **Făinuri proteice din recuperarea unor deşeuri insuficient colectate.**
- **Industria locală — „vioara întîi“ în ridicarea gradului de valorificare a deşeurilor.**

ECHILIBRUL material al planului a fost şi rămîne în continuare, o problemă deosebită, iar realizarea şi depăşirea sarcinilor maximale pe anul 1973 şi în viitor depinde, în mare măsură, de modul cum vom gospodări resursele de materii prime şi materiale. Din acest motiv, apreciez pozitiv acţiunea „Vieţii economice“ de a organiza dezbateri pe o temă atît de complexă şi actuală ca valorificarea superioară a deşeurilor.

Dintre numeroasele grupe şi subgrupe de materii prime, materiale şi produse, la care prin prelucrarea industrială sau consum rezultă deşeuri, cele mai organizate acţiuni de colectare şi refolosire a acestora, cel puţin pînă în prezent, s-au făcut de către Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii şi Ministerul Industriei Uşoare. Nu în aceeaşi măsură s-au preocupat, după părerea mea, de colectarea şi refolosirea deşeurilor alte ministere ca: Ministerul Industriei Chimice şi Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor, pentru ca să citez numai două din sectoarele în care balanţele materiale sînt încă deficitare.

Mă voi opri la unele aspecte din aceste domenii, care consider că ar trebui să stea în atenţia specialiştilor, atunci cînd vor studia noi posibilităţi de mobilizare a resurselor materiale. Aşa, spre exemplu, **anual se consumă pentru producţia de capsule la sticlele de băuturi răcoritoare, ape minerale, bere şi alte produse îmbuteliate aproape 5 000 tone tablă neagră inclusiv decapată, în valoare de peste 15 mil. lei.** Aceste capsule, cutiile metalice de conserve sau compot, capacele metalice ale borcanelor din sticlă, pe care gospodinele le aruncă la gunoi, reprezintă, la scara întregii ţări, o resursă de metal, poate de ordinul zecilor de mii de tone, care ar putea fi colectată şi reintrodusă în circuitul economic.

Trebuie să dăm dovadă de buni gospodari, să nu aruncăm la gunoi nimic din ceea ce poate fi refolosit! **Colectarea unor asemenea deşeuri metalice ar fi posibilă dacă unităţile organizate în acest scop. I.C.M., ar plasa lăzi sau cutii speciale pe lîngă blocurile din localităţi, chiar cu inscripţia pe sorturi de deşeuri, în care cetăţenii să depună aceste resturi şi care, periodic, să fie ridicate de către unităţile de colectare.** Acelaşi lucru îl poate face şi Ministerul Industriei Uşoare pentru deşeuri textile şi Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii pentru deşeuri de hîrtie şi cartoane, care pot fi refolosite în fabricile de hîrtie, eliberîndu-se astfel cantităţi însemnate de celuloză.

În Capitală, mai mult de o treime din populaţie, locuieşte în cartiere noi, unde pe lîngă fiecare bloc, sînt amenajate locuri speciale de depozitare a gunoiului. Şi în celelalte localităţi s-a construit mult. Sînt posibilităţi ca şi în cartierele mai vechi ale oraşelor să se instaleze astfel de lăzi sau cutii de colectare a deşeurilor. Comitetele asociaţiilor de locatari din blocurile de locuinţe şi-au dovedit utilitatea şi participă cu succes la unele acţiuni de înfrumuseţare şi bună gospodărire a blocurilor. **Consider că aceste comitete ar putea supraveghea şi acţiunea de colectare a deşeurilor.**

În ce priveşte colectarea şi refolosirea deşeurilor în scopul mobilizării unor resurse materiale din sectorul Ministerului Industriei Chimice şi al Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor, consider că preocupările sînt încă insuficiente. Aşa cum am citit în articolul semnat de tov. Marin Grăjdan publicat în numărul 2 din 1973 al revistei, **la noi în ţară nu se colectează decît 13,4% din uleiurile minerale, faţă de alte ţări unde procentul este de 20% din consum.**

Dacă, însă, s-a organizat, într-o anumită măsură colectarea uleiurilor minerale uzate în unităţile economice consumatoare, **nu s-a făcut aproape nimic în ce priveşte colectarea acestor uleiuri de la consumatorii particulari.** Or, ştim că posesorii de autoturisme, schimbă uleiul — de cele mai multe ori — înainte chiar de parcursul normal, fiindcă „este maşina personală“, ceea ce nu poate decît avantaja pe colectorul de ulei mineral, deoarece uleiul schimbat prematur este mai uşor de regenerat, mai eficient pentru rafinărie. După părerea mea, **Ministerul Industriei Chimice, prin staţiile PECO, ar putea organiza colectarea de la particulari a cel puţin 1000—1500 tone ulei mineral anual.** Pentru aceasta este necesar însă ca **să se introducă un preţ stimulativ, ceva mai redus pentru uleiurile minerale ce se distribuie prin staţiile PECO, sau se schimbă în staţiile auto-service, în cazul cînd cumpărătorul aduce uleiul uzat.**

În ce priveşte Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor, mă voi opri asupra unui singur aspect, care consider că merită studiat. Pentru stimularea creşterii animalelor se importă anual, pe relaţia devize libere cantităţi mari de făinuri proteice, deoarece producţia internă nu asigură necesarul. Industria locală dispune, în 7 judeţe din ţară, de fabrici de făinuri proteice, instalate în cooperare cu firme străine, cărora le livrează grăsimi tehnice în contul utilajelor primite. Colectarea deşeurilor de la abatoare şi a cadavrelor de animale din teritoriu se face prin autovehicule special amenajate ale fabricilor de făinuri proteice, dar unităţile din subordinea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor au anumite reţineri în predarea acestor materii prime. Consider că ar fi în interesul statului ca **fabricile respective să primească, fără nici o reţinere din partea predătorilor, toate deşeurile de la abatoare, să producă şi să livreze agriculturii cantităţi mari de făinuri proteice şi să furnizeze, într-un termen mai scurt, partenerilor străini făinurile tehnice, pînă la achitarea utilajelor.** Drept urmare, s-ar putea reduce mult importul de făinuri proteice.

DIN DEZBATERILE publicate pînă acum în revistă pe tema folosirii deşeurilor a rezultat că ar fi necesare unele îmbunătăţiri în ce priveşte folosirea de către industria locală a deşeurilor rezultate din industria republicană. Industria locală ar trebui să fie „vioara întîia“ în această acţiune, ea ar trebui să depisteze posibilităţile ce rezultă pe teritoriul judeţului în care activează, să meargă la compartimentul de plan în profil teritorial, ce va lua fiinţă în conformitate cu legea planificării, să propună căi şi metode de valorificare superioară a deşeurilor care pot constitui resurse pentru realizarea unor producţii atît în întreprinderile de industrie locală, cît şi în unele secţii de producţie organizate conform Legii nr. 7/1971 în comunele şi satele noastre, pe lîngă consiliile populare comunale.

Industria locală a realizat şi pînă în prezent produse necesare consumului intern, folosind deşeuri. Cred însă că valoarea acestor produse nu s-a urmărit şi raportat în mod organizat. Sînt de acord cu propunerile făcute de alţi participanţi, la dezbatere, ca, **la nivelul ministerelor şi organelor centrale, să se cunoască, bineînţeles pe baza raporturilor de la unităţi, pe lîngă realizarea indicatorilor de plan, şi rezultatele valorice sau pe produse mai importante ale acţiunilor de valorificare a deşeurilor. Nu ar fi lipsit de importanţă şi un sistem premial pentru colectivele unităţilor care realizează cu bune rezultate produse folosind deşeuri, în loc de materii prime noi.**

ec. Horia DURU
C.S.E.A.L.

CE ÎMPIEDICĂ UTILIZAREA MACULATURII DE HÎRTIE?

- **Cum se pot economisii mii de m^3 de material lemnos.**
- **Hîrtie superioară din prelucrarea maculaturii.**
- **Stimularea colectărilor prin forme variate.**

IN PROCESUL de fabricaţie a hîrtiilor, cartoanelor şi mucavalelor, pe lîngă materialele fibroase din lemn, stuf şi paie, se utilizează cu rezultate remarcabile pasta de maculatură, obţinută din prelucrarea deşeurilor de hîrtie. O statistică sumară arată că în 1970 în Finlanda, Italia, Austria, Danemarca s-au reintrodus în circuitul de fabricaţie cantităţi apreciabile de deşeuri, reprezentînd 20—25% din totalul hîrtiilor şi cartoanelor destinate consumului intern, iar în alte ţări ca Anglia, Franţa, R.F.G. acest grad de recuperare a atins 27—30%.

Şi în ţara noastră, deşeurile de hîrtie datorită conţinutului ridicat de celuloză, s-au impus ca o materie primă valoroasă pentru fabricarea hîrtiilor de ambalaj şi cartoanelor destinate ambalării produselor industriale şi agroalimentare. În perioada anilor 1970—1971, prin măsurile organizatorice luate în sectorul colectării deşeurilor şi în fabricile de celuloză-hîrtie, s-a reuşit să se reutilizeze 22—24% din cantitatea de hîrtii şi cartoane repartizată beneficiarilor şi consumată intern. Pentru a reliefa eficienţa refolosirii maculaturii, este de arătat că în 1972 cantitatea totală de material fibros destinată scopurilor papetare a fost constituită din 67% fibră rezistentă din lemn de răşinoase, 18% fibră scurtă (celuloză din stuf, paie, lemn de fag şi foioase moi) şi **15% din deşeuri de hîrtie, deşeuri care echivalează cu o economie de material lemnos de circa 200 mii mc.** Dar acestea nu reprezintă nici pe departe posibilităţile maxime de valorificare.

Dacă maculatura este o materie primă valoroasă, a cărei eficienţă este unanim recunoscută, ce factori împiedică reintroducerea ei în circuitul economic într-o cantitate mai mare? Să rezumăm cîţiva factori care au o influenţă hotărîtoare:

1. STAS-ul în vigoare — 4527/1970 — prevede sortarea maculaturii în şase clase (tabelul 1), stabilind totodată condiţiile de calitate pentru fiecare clasă, care se referă, în principal, la lipsa corpurilor străine şi a materialului degradat prin putrezire, la conţinutul de umiditate ce nu trebuie să depăşească 12% ş.a. **Unităţile D.C.A. care colectează aceste deşeuri nu sînt organizate pentru a livra fabricilor consumatoare maculatura sub formă sortată, potrivit normei tehnice în vigoare.** Cea mai importantă consecinţă a acestui fapt este că deşeurile nu pot fi utilizate decît la fabricarea mucavalelor şi, parţial, la unele sortimente de hîrtii şi cartoane inferioare (de ex. hîrtie de ambalaj şi igienică, carton duplex şi triplex).

Tabelul nr. 1
Sortarea maculaturii pe clase

Clasa.	Tipul maculaturii
I.	Maculatură albă, netipărită şi nescrisă
II.	Maculatură tipărită sau scrisă
III.	Maculatură amestecată
IV.	Maculatură arhivă
V.	Maculatură din hîrtie de ambalaj rezistentă
VI.	Maculatură care necesită tratament la cald

2. **Deşi încă din anul 1971 unele ministere şi consilii populare judeţene au primit sarcini — prin plan — de predare a deşeurilor de hîrtie către D.C.A., mai există instituţii şi organizaţii economice centrale** (bugetare), **consumatoare de hîrtii de calitate superioară, exceptate de la această obligaţie.** Datorită acestei situaţii, nu există o preocupare organizată la nivelul tuturor consumatorilor de reintroducere în circuitul economic a deşeurilor de hîrtie.

3. Ca urmare a îmbunătăţirii legislaţiei în domeniul colectării şi transportului maculaturii — H.C.M. nr. 1436/1970 — preţul de preluare a deşeurilor de la populaţie a crescut de la 0,30 la 0,60 lei/kg; cu toate acestea, colectarea nu s-a ridicat **la nivelul aşteptărilor** (în 1969 s-a preluat de la populaţie numai 16 mii t, iar în 1970 — 25 mii t) **datorită insuficienţei reţelelor de colectare, mijloacelor de transport, spaţiilor de depozitare necorespunzătoare la D.A.C., precum şi lipsei de iniţiativă din partea celor care răspund de această problemă** (dotarea gospodăriilor cu saci de hîrtie sau polietilenă pentru depozitarea separată a hîrtiilor de resturile menajere, adaptarea maşinilor pentru transportul acestui material uşor cu volum mare, organizarea ridicării rapide a deşeurilor din gospodării, popularizarea avantajelor materiale ce se obţin prin predarea maculaturii la D.C.A. etc.).

4. Este ştiut că în industria de celuloză şi hîrtie, preţul de vînzare al majorităţii pastelor fibroase — ca de altfel şi al hîrtiilor — se situează mult sub preţurile practicate pe piaţa mondială. În plus, preţurile acestor paste nu sînt ierarhizate potrivit valorii lor papetare. Această anomalie iese pregnant în evidenţă în cazul pastei din deşeuri de hîrtie care, după unele calcule rezultate din studiile întocmite, se poate returna în procesul de producţie la un preţ mai mare cu 80% decît cel al pastei de lemn şi cu 15% mai mare ca al celulozelor inferioare. **Acest preţ la care se poate livra pasta de maculatură sortată, tratată şi descernelizată, nu este de natură a cointeresa unităţile productive în consumul ei.**

S-a creat în momentul de faţă un echilibru între posibilităţile de colectare a deşeurilor de hîrtie de la instituţii şi populaţie, pe de o parte, şi posibilităţile de consum la fabricarea mucavalelor, cartoanelor şi hîrtiilor inferioare, pe de altă parte, care se cifrează între 90—95 mii t anual maculatură brută nesortată, colectată prin D.C.A. (de menţionat că, în afara acestei cantităţi, sectorul hîrtie mai consumă circa 20—25 mii t/an deşeuri rezultate în fabricile proprii). Este această situaţie optimă din punct de vedere economic? Răspunsul este categoric — nu. **Cercetările de laborator efectuate de Institutul de cercetări şi proiectări pentru industria celulozei şi hîrtiei, verificate la unele unităţi din sector, conduc la concluzia că există posibilitatea adausurilor de pastă de maculatură şi la unele sortimente de hîrtii de calitate mai bună, cum sînt cele din grupa hîrtiilor de scris tip II la care se poate utiliza 30—50% pastă din maculatură cl. II descernelizată, fără a dăuna caracteristicilor fizico-mecanice a hîrtiilor rezultate.** De asemenea, hîrtia de ziar suportă un adaus de 15—20% pastă din maculatură cl. II şi III, iar la hîrtia tipar „afiş“ proporţia de pastă de maculatură cl. I poate ajunge pînă la 100%.

Desigur, transpunerea în fapt a utilizării maculaturii potrivit valorii ei papetare este o problemă care preocupă serios organele de resort din Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, pe această cale urmînd a se realiza în 1975 o modificare importantă a structurii bazei de materii prime în favoarea fibrelor scurte (pastă de maculatură, celuloză din stuf, paie şi lemn de foioase) (vezi graficul nr. 1).

Pentru anii 1973—1974 s-au prevăzut fonduri de investiţii în vederea executării unei prime linii de sortare, tratare şi descernelizare a maculaturii, care urmează să prelucreze o cantitate de 35 pînă la 50 mii t, deşeuri de hîrtii anual. În prezent, organele de proiectare ale ministerului analizează căile de reducere a costurilor de producţie legate de fabricarea pastei de maculatură, astfel ca utilizarea ei să devină un element stimulativ pentru fabricile de hîrtie.

ing. A. CHEPTEA
C.S.P.

comerț · servicii

În întîmpinarea consumatorului

PRODUCȚIA PROPRIE ÎN SECTORUL DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

PLANUL de desfacere al sectorului de alimentație publică pe ansamblul comerțului socialist în anul 1972, s-a realizat în proporție de 100,3%, marcînd o creștere de 8,9% față de anul 1971. Volumul desfacerilor din producție proprie în anul 1972 a înregistrat o creștere de 11% față de anul 1971 pe total comerț socialist și de 8,6% pe sistemul Ministerului Comerțului Interior, de 15,1% — Centrocoop și de 15,7% — Ministerul Turismului.

Nivelul producției proprii față de total desfacere a crescut de la 26,7% în anul 1971, la 27,2% în anul 1972, din care în sistemul Ministerului Comerțului Interior s-a înregistrat un nivel de 31,4%.

Comparația cu realizările anului 1971 nu este însă pe deplin concludentă, întrucît datele se referă la structura organizatorică a anilor respectivi. Dar, la 1 aprilie 1971 au trecut din subordinea direcțiilor comerciale, la oficiile județene de turism, circa 100 de unități reprezentative de alimentație publică cu o pondere însemnată în desfacerea produselor din producție proprie, precum și activitatea întreprinderilor balneo-climaterice, ale căror realizări din producție proprie pe trim. I. 1971 nu au fost reduse din volumul total de realizări ale Ministerului Comerțului Interior.

Pe anul 1972, planul de desfacere al sectorului de alimentație publică din sistemul M.C.I., s-a realizat în proporție de 101%, marcînd o creștere față de realizările anului 1971 de 7,9%.

Față de sarcina stabilită de Ministerul Comerțului Interior pe baza măsurilor adoptate în cadrul consfătuirilor de lucru de la Cluj și Bacău din aprilie-mai 1972 cu privire la sporirea ponderii producției proprii care trebuia să ajungă la 35% în 1972, alimentația publică din acest sistem a realizat 31,4% producție proprie din totalul desfacerilor exclusiv produsele de tutun. Se constată însă că numai trei județe au îndeplinit și depășit sarcina stabilită (Suceava, Gorj, Brăila). De asemenea, în nomenclatura ministerului nivelul producției proprii I.C.S. Comaliment a fost de 76,5%, față de 70% cît s-a prevăzut.

Pentru 1973 se prevede :

mărirea producției de preparate și semipreparate tip gospodina ;

majorarea numărului de unități specializate tip gospodina ;

extinderea vînzării produselor tip gospodina în toate magazinele alimentare și de mezeluri ;

mărirea numărului de bufete de incintă în toate întreprinderile și instituțiile mari, teatre, cinematografe, stadioane ;

creșterea numărului cantinelor-restaurant și a introducerii autoservirii în cele preluate de comerț ;

organizarea de secții gospodina pe lîngă cantinele-restaurant pentru aprovizionarea salariaților pentru acasă ;

dezvoltarea numărului de unități tip pensiune, a ospătăriilor, a restaurantelor cu autoservire ;

reprofilarea unor bufete în mici unități de alimentație publică profilate pe mîncăruri și produse de cofetărie-patiserie ;

extinderea aprovizionării la domiciliu cu diverse preparate culinare ;

creșterea numărului bucătăriilor de bloc.

Prin efortul propriu depus în unele județe, drept urmare a măsurilor de impulsionare și diversificare a sortimentelor preparatelor de bucătărie și cofetărie-patiserie, în 1972 nivelul producției proprii a crescut în mod sensibil față de 1971.

În numeroase județe se constată că nivelul producției proprii a scăzut în 1972 față de anul 1971. Pe lîngă unele cauze obiective, cum ar fi predarea activității întreprinderilor balneo-climaterice din unele județe la oficiile județene de turism, cum este cazul județelor Covasna, Ialomița (Amara), Mureș, Prahova etc., această situație a fost influențată și de o insuficientă preocupare a întreprinderilor de alimentație publică locală, pentru sporirea desfacerilor din producție proprie. Exemple : Hunedoara de la 30,4% în 1971, la 26,2% în 1972, Ialomița de la 28,1% la 25,1%, Ilfov de la 27,9% la 26,1%, Mureș — 31,8% la 31,6%, Prahova — 31,2% la 29,8%, Sălaj — 32,3% la 31,8%, București — 35,4% la 34,4%.

Desigur că situația aceasta nu poate fi perpetuată și pentru remedierea ei au fost luate o serie de măsuri de ordin organizatoric, pe a căror eficiență conducerea ministerului contează cu deosebire. Astfel, pentru anul 1973 nivelul producției proprii a fost introdus ca indicator de plan departamental.

În adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderile de alimentație publică cu ocazia lansării cifrelor de plan pe 1973 au fost în centrul atenției și măsurile care trebuie luate pentru îndeplinirea sarcinilor de plan la producție proprie, care urmează să atingă un nivel de 35%.

Pe această linie, pentru a veni în întîmpinarea consumatorilor, în vederea realizării și depășirii planului pe 1973, se impune ca toate județele, prin direcțiile comerciale și întreprinderile specializate să ia măsuri cu privire la creșterea producției proprii.

Avînd în vedere sarcinile deosebite pe care le are pe linia creșterii nivelului de deservire a populației, Ministerul Comerțului Interior și-a propus ca în cursul sem. I. 1973 să organizeze o consfătuire cu conducerile tuturor întreprinderilor de alimentație publică din țară, consfătuire care să trateze ca temă principală creșterea producției proprii, metodele și mijloacele de sporire și diversificare a ei.

Radu ABAGIU
adjunct al ministrului
comerțului interior

RESPONSABILITATE ȘI EFICIENȚĂ

(Urmare din pag. 1)

componentelor producției, de sporirea substanțială a eficienței, să aibă ambiția și să-și găsească resursele pentru a ocupa un rol imposibil de eludat în procesul de luare a deciziilor, care, indiferent de natura lor, au implicații economice.

Nu este necesar un efort prea mare pentru a găsi argumente în sprijinul demonstrării însemnătății și anvergurii sarcinilor pe care trebuie să și le asume economiștii. Este suficient să trecem în revistă, chiar și succint, unele dintre prioritățile cu care este confruntată economia noastră în această etapă, cum sînt expansiunea exporturilor, utilizarea mai bună a factorilor de producție, creșterea eficienței economice, a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, în special a celor materiale etc., pentru a ajunge implicit la concluzia că gîndirea economistului trebuie să se regăsească în adoptarea soluțiilor ce vizează dezvoltarea, să pună în „lumină" incidențele economice ale deciziilor, să le aducă rigurozitatea indispensabilă.

Nu ne propunem în cadrul acestui cursiv introductiv să facem o analiză a locului și rolului pe care-l ocupă sau ar trebui să și-l asume economistul în această etapă de accelerare a progresului economico-social al țării. Aceasta constituie tocmai obiectivul acțiunii începute de revista noastră în numărul de față, prin articolul „Economistul în economie". Dar nu putem rezista tentației de a supune atenției cititorului cîteva teme de reflecție.

Un lucru pare evident încă de pe acum : **potențialul economiștilor din unitățile noastre economice nu este încă deplin utilizat** *mai ales sub raport calitativ. Faptul că ei sînt „încărcați" încă în prea mare măsură cu lucrări administrative, ocupîndu-se prea mult cu activități de rutină — rapoarte, situații, evidențe, probleme operative etc. — este o realitate.*

Cauzele sînt multiple și descifrarea lor amănunțită necesită fără îndoială investigații minuțioase. Nu sînt excluse nici unele constatări paradoxale, care arată că, deși înregistrăm încă un deficit de cadre economice (unele posturi, chiar de conducere economică din întreprinderi și centrale fiind ocupate de cadre cu pregătire medie), nici cele existente nu sînt bine utilizate. Explicația, simplificînd desigur lucrurile, am putea-o găsi în cel puțin două cauze principale : una, să-i spunem „obiectivă", cînd **atitudinea, climatul, optica conducerii unității economice este prea mult orientată spre producție,** *spre latura cantitativă și tehnică și mai puțin spre cea economică, iar alta, subiectivă, cînd economiștii, nestăpînind în măsură suficientă concepte ale economiei moderne (marketing, informatică, organizare, prognoză, strategii de dezvoltare etc.), calculul economic, metodele și tehnicile de analiză și optimizare,* **nu-și pot** *impune prezența.*

Sigur, efortul care se cere unui economist în confruntarea cu optica interlocutorilor și chiar pentru aplicarea conceptelor și tehnicilor moderne este destul de mare. Pentru că dacă proiectele elaborate de ingineri s-au modificat destul de puțin în ultimele decenii în concepția lor de bază, „proiectele" ce se cer elaborate de economiști sînt astăzi de cu totul altă natură decît ceea ce li se cerea în trecutul nu prea îndepărtat. În acest context nu putem să nu amintim (și economiștilor) că conceptele, metodele, tehnicile — în general instrumentarul de lucru pe care-l pun astăzi la îndemînă cercetările operaționale, modelarea matematică, calculatoarele electronice — sînt extrem de generoase și eficiente. Credem că nu greșim atunci cînd afirmăm că dacă economistul vrea să se angajeze într-o bătălie pentru „rangul" său, atunci el nu are voie să uite că una din armele principale i le oferă matematica, econometria, limbajul programării matematice.

Deseori am întîlnit, în practică sau în literatura de specialitate, din țară sau din străinătate, menționată „competiția" între inginer și economist, dilema cine să fie „vioara întîia" în unitățile economice ? Omologul polonez al revistei noastre, „Zycie Gospodarcze", constata cu reproș în articolul său „Regrete, speranțe și dură necesitate" că în întreprindere prima vioară o constituie inginerul. După părerea noastră, lucrurile trebuie „împinse" de pe planul „disputei" pe cel al căutării soluțiilor care să asigure o colaborare fructuoasă, indispensabilă între aceste două componente chemate să coopereze într-o „orchestră" bine sudată, perfect coordonată. Soluția trebuie căutată și în modernizarea „atelierului de lucru" al economistului din întreprinderi și centrale, în „infiltrarea" gîndirii economice în compartimentele tehnice și „economicizarea" conducerii unităților, în colaborarea economist-inginer.

O primă premisă — perfecționarea și modernizarea continuă a învățămîntului economic din țara noastră, împletirea lui strînsă cu cercetarea științifică și producția — își face simțită tot mai pregnant contribuția la creșterea potențialului de creativitate a profesiei de economist. Rezultatele obținute în ultimii ani sînt încurajatoare.

O a doua premisă — punerea cît mai deplină în valoare a acestui potențial — credem că nu va întîrzia să dea roade, mai ales odată cu clarificarea „statutului", a rolului economistului în producție, a ceea ce trebuie el să facă. Aplicarea unor „descrieri de funcții", cu valoare obiectiv științifică, pentru economiștii din diferite compartimente ale centralelor și întreprinderilor va constitui fără îndoială un instrument eficient în acest sens.

În sfîrșit, emulația de idei, confruntarea opiniilor și soluțiilor adoptate, difuzarea rezultatelor cu care se utilizează metodele și tehnicile moderne de analiză economică, de fundamentare și optimizare a deciziilor trebuie să devină în măsură crescîndă o școală a practicii, una din pîrghiile perfecționării continue a activității, a sporirii rolului și contribuției economiștilor la creșterea eficienței economice a tuturor acțiunilor întreprinse. În această ordine de idei oportunitatea unei asociații profesionale, de „breaslă", care să constituie o tribună a dialogului creator „economist — economist", „economist — inginer", un flux continuu și generos de idei și inițiative, revine în actualitate, ca o cale dintre cele mai scurte de culegere a opiniilor și informațiilor asupra problemelor economice și de generalizare a experienței înaintate.

*) O „prezență", sau o „investiție rentabilă" ? — „Viața economică" nr. 45/1971.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Magazinul cronofag

NU SPUNEM NIMIC NOU cînd afirmăm că o condiție a creșterii nivelului de servire a consumatorului și a gradului de civilizație o constituie operativitatea în servire. Evident, momentele de aglomerare nu pot fi întotdeauna complet evitate. Lucrurile stau însă cu totul altfel cînd aglomerările se produc datorită unor cauze subiective, din nerespectarea sau neluarea unor măsuri de organizare interioară.

Dar, să fim mai expliciți. Sîntem la magazinul alimentar nr. 25, unul din cele mai mari din București. Magazinul, recent modernizat, dispune de 1275 mp suprafață comercială, din care 602 mp suprafață de vînzare și este luat numai cu valoare de exemplu, situația relatată mai jos nefiind singulară.

Unul din elementele modernizării l-a constituit și implantarea unor raioane care desfac produse gata sau semipreparate, cum este cel de produse lactate. Acest raion a fost organizat special cu produse care se consumă pe loc cum sînt : lapte bătut „Sana" și chefir în sticle de 0,5 și 0,25 l, iaurt simplu sau aromat în diferite sortimente, frișcă, brînză și smîntînă în două sortimente, smîntînă în pahare cerate etc. Dar, pe lîngă aceste produse care, în principiu, se consumă pe loc, tot la acest raion, în general cu o singură vînzătoare, *se vinde și lapte dulce și bătut pentru acasă.*

Ce se întîmplă la acest raion ? Practic, pentru a consuma un borcan de iaurt sau de chefir trebuie să stai la rînd cel puțin 7—8 minute. Dacă se întîmplă să se vîndă și brînză de vaci și lapte pentru acasă, atunci ești nevoit să aștepți la rînd 10—15 și chiar 20 minute. Evident, în asemenea condiții de cele mai multe ori renunți la borcanul de iaurt sau de „Sana".

Nu trebuie să fii mare specialist în organizarea interioară a magazinelor ca să-ți dai seama că la acest magazin există serioase deficiențe în organizare. Fiecare consumator sesizează și pe bună dreptate, își pune întrebări cum sînt :

— De ce nu se vinde laptele pentru acasă la un raion separat sau direct din navete în altă parte ?

— De ce, în cazul în care nu se poate defalca raionul de lactate, nu se repartizează la acest raion doi sau trei salariați, ci numai unul ?

Deși pot părea aspecte minore pentru consumator însă ele nu sînt deloc minore. Un comerț modern și civilizat trebuie să fie în serviciul consumatorului, să-i cruțe timpul liber să-i asigure un serviciu prompt. Considerăm că cel mai bun răspuns pe care l-am putea primi ar fi măsurile concrete de remediere a acestor deficiențe cu efecte cronofagice, presupunînd, ce-i drept, un plus de inițiativă.

Fructe preambalate sau în vrac ?

MAI MULTE anchete efectuate în S.U.A. au avut ca scop să determine cauzele diminuării consumului de legume și fructe, fenomen constant în ultimii 12—13 ani. Anchetele au ajuns la concluzia că principala explicație o constituie preambalarea fructelor și legumelor, metodă cvasigeneralizată. O anchetă specială a evidențiat faptul că peste 80% din consumatorii americani preferă să consume fructe și legume cumpărate în vrac. Dintr-o anchetă, privind motivele pentru care consumatorii sub 35 ani preferă cumpărăturile de legume și fructe comercializate în vrac reiese că 86% invocă calitatea superioară a produselor în vrac, 29% — cantitatea exact dorită, 13% — prețul mai scăzut, 8% — diverse alte motive. La grupa de vîrstă de 35—44 ani calitatea superioară este invocată în 91% din cazuri.

Tabelul nr. 1

Materialul	U/M	1971	1972
— cocs de furnal	kg	679	656
— energie electrică	kwh/t	85,10	84
— combustibil convențional	tcc/1000 lei producție	0,141	0,131

O contribuție importantă la reducerea consumurilor normate a avut-o și scăderea procentului de rebuturi cu cca. 50% la oțel față de cele înregistrate în anul 1971, creșterea gradului de utilizarea capacităților de producție cu 1—3% etc. Realizarea de economii s-a răsfrînt favorabil asupra prețului de cost, conducînd la **depășirea beneficiului planificat cu cca. 80 mil. lei.**

PENTRU ECONOMIILE obținute s-au acordat premii importante, a căror valoare s-a cifrat la Combinatul siderurgic Hunedoara la peste 7,5 mil. lei, iar la C. S. Galați la aproape 2 mil. lei în anii 1971 și 1972.

În aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 151/1970 cu privire la economiile de materiale există totuși unele aspecte a căror lămurire ar permite mobilizarea și mai puternică a muncitorilor în vederea realizării de economii.

După cum s-a arătat, potrivit prevederilor hotărîrii, în cazul cînd la materialele prevăzute, economiile realizate nu se regăsesc ca economii nete pe întreaga întreprindere sau dacă economiile se referă la alte materiale decît cele stabilite în listă, premiile cuvenite vor fi acordate în limita fondului total de salarii scriptic admisibil al întreprinderii. Pentru a explicita această idee să luăm ca exemplu o unitate care are 2 secții de furnale consumatoare de cocs (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Denumirea materialului		Secția I		Secția II		Rezultate nete pe întreprindere	
		Economii față de consumul normat	Depășiri față de consumul normat	Economii față de consumul normat	Depășiri față de consumul normat	Economii față de consumul normat	Depășiri față de consumul normat
— Cocs	t	0,0611	—	—	0,021	0,0401	—
— Gaz metan + gaz de furnal	mc	—	0,002	0,003	—	0,01	—
— Energie electrică	kWh	0,01	—	0,01	—	0,02	—
— Calcar	t	0,003	—	0,002	—	0,005	—

Din datele prezentate rezultă că secția II furnale nu poate plăti premii pentru economii de cocs deoarece a depășit consumul normat. În ceea ce privește secția I, aceasta poate plăti premii pentru economii de cocs în afara fondului de salarii planificat însă numai pentru cantitatea de 0,0401 t cocs la tona de fontă, deoarece numai aceasta se regăsește ca economie netă la nivelul întreprinderii. Pentru diferența de 0,021 t cocs la tona de fontă economisită, premiile pot fi acordate numai în limita fondului de salarii scriptic la total salariați, ceea ce diminuează posibilitatea recompensării celor ce s-au străduit să obțină rezultate superioare.

Hotărîrea arată, de asemenea, că pentru a se plăti premii, trebuie să se facă economii față de consumurile normate. Or, se știe că acestea se stabilesc în unități naturale și deci economiile realizate sînt în unități naturale. În hotărîre nu se arată cum se transformă economiile fizice în economii valorice. Aci, părerile sînt împărțite : unii susțin că economiile trebuie calculate la prețurile planificate, alții opinează că ele trebuie să fie calculate la prețurile de revenire loco fabrica consumatoare, iar alții, pentru uzinele integrate, la prețul de cost al unității furnizoare. **După părerea noastră, economiile trebuie calculate la prețurile planificate,** deoarece angajații care au realizat economii certe nu pot suporta responsabilitatea unei vini care nu le aparține : prețurile loco fabrica consumatoare sînt grevate de cheltuielile de transport și manipulare, iar prețurile de cost ale unității furnizoare sînt grevate pe deficiențe organizatorice, tehnice, rebuturi etc.

UN ALT ASPECT care apare în special în siderurgie este legat de **proveniența materiilor prime, a materialelor care se aduc din import.** La aceste materiale prețurile sînt supuse fluctuației în funcție de cererea și oferta de pe piața mondială. Ca urmare, aceste prețuri pot fi mai mari sau mai mici decît cele planificate. Cînd acestea sînt mai mici, prețurile de facturare sînt cele planificate ; cînd prețurile de achiziție sînt mai mari, atunci prețurile de factură sînt majorate. Astfel, în unele cazuri, deși există economii fizice, ele nu-și găsesc corespondentul în economii valorice față de prețurile planificate și ca atare nu se pot plăti premii. În acest caz, o soluție mobilizatoare ne apare aceea ca economiile să se calculeze la prețurile planificate, pentru a stimula în continuare colectivele de muncitori pentru utilizarea cît mai economicoasă a materiilor prime, materialelor, combustibilului.

ing. I. CORNEA

Ministerul Industriei Metalurgice

STIMULENTE MATERIALE PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI PE 1973

ÎN CADRUL preocupărilor majore ale partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă, în ritm accelerat a economiei românești, pentru perfecționarea conducerii, organizării și planificării economiei, a relațiilor de producție din societatea noastră, un loc important îl ocupă perfecționarea sistemului de remunerare și stimulare a oamenilor muncii conform cu cantitatea și calitatea muncii prestate.

Perfecționarea sistemului de retribuție, exprimată în proiectul Legii remunerării după cantitatea și calitatea muncii în unitățile de stat, supus dezbaterii largi a oamenilor muncii, reprezintă un instrument important în mobilizarea maselor pentru sporirea producției, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, perfecționarea tehnicii, creșterea avuției naționale. În contextul aceleiași preocupări de stimulare a energiilor creatoare, de dezvoltare a inițiativei și interesului direct al celor ce muncesc pentru îndeplinirea integrală a prevederilor actualului cincinal la cotele maxime și chiar depășirea acestora — se înscrie și Hotărîrea Consiliului de Miniștri din decembrie 1972 privind acordarea salariilor tarifare și premiilor din beneficii, eliberarea fondului de salarii precum și introducerea unor stimulente pentru realizarea exportului și reducerea importului, în condițiile planului pe anul 1973.

Venind în întîmpinarea dorinței lucrătorilor din economie, „Viața economică" publică în numărul de față cîteva materiale menite să pună în lumină prevederile acestei Hotărîri, rolul lor stimulativ în îndeplinirea exemplară a planului pe 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen, — grija permanentă a conducerii partidului și statului nostru pentru promovarea unor forme de retribuire în raport cu cantitatea și calitatea muncii prestate, pentru răsplătirea eforturilor deosebite ale unor lucrători în îndeplinirea și depășirea planului, în îmbunătățirea tuturor indicatorilor economici.

NOI ȘI IMPORTANTE MĂSURI DE COINTERESARE MATERIALĂ

ÎN ÎNFĂPTUIREA programului trasat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a partidului, toate forțele națiunii noastre sînt concentrate spre îndeplinirea înainte de termen a planului cincinal, etapă de importanță majoră în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Experiența a demonstrat pe deplin că **dezvoltarea producției materiale, pe baza folosirii celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane și ridicarea pe un plan superior a întregii activități economice constituie calea principală pentru sporirea avuției naționale, a venitului național.** Aceasta este baza trainică, de neclintit pentru atingerea obiectivului central al politicii promovate de partidul și statul nostru și anume satisfacerea cerințelor mereu crescînde, materiale și spirituale, ale oamenilor muncii.

În legătură cu sarcinile noi și complexe care decurg din planul pe anul 1973, conducerea partidului și statului nostru au luat recent o nouă serie de măsuri și în domeniul **cointeresării materiale.** Urmărind perfecționarea sistemului de cointeresare materială a oamenilor muncii, pîrghie importantă în stimularea energiei și inițiativei maselor — partidul nostru are în vedere, în mod constant, **înfăptuirea principiului socialist de repartiție — după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, asigurarea unui raport judicios și echitabil între munca prestată și retribuția ei.**

Pe această linie se înscrie și Hotărîrea Consiliului de Miniștri, aprobată în luna decembrie 1972 privind condițiile de acordare, în anul 1973, a salariilor tarifare și a premiilor din beneficii, eliberarea fondului de salarii, precum și introducerea unor stimulente suplimentare pentru realizarea exportului și reducerea importului. În acest mod se creează instrumentul legal pentru aplicarea indicațiilor de principiu cuprinse în Hotărîrea Plenarei Comitetului Central din 19—21 noiembrie 1972, precum și în Legea pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1973, privind adîncirea cointeresării personalului care contribuie la realizarea programului suplimentar cuprins în plan.

I

DUPĂ CUM SE ȘTIE, planul de stat pe anul 1973 a fost elaborat într-o concepție nouă, bazată pe Hotărîrea Conferinței Naționale a partidului, cu privire la corelarea și includerea angajamentelor asumate de colectivele de oameni ai muncii de depășire a prevederilor inițiale ale planului cincinal. Înglobînd angajamentele comitetelor județene de partid, ale organizațiilor de partid și întreprinderilor de a realiza planul cincinal înainte de termen, la unii indicatori de bază — îndeosebi cei referitori la realizarea producției și la export — planul pe anul 1973 cuprinde un nivel minim corespunzător sarcinilor inițiale înscrise în planul cincinal și un nivel maxim, care însumează și planul suplimentar. Ținînd seama de cerința ca întreaga activitate economică să se desfășoare la un nivel cît mai ridicat de eficiență la indicatorii calitativi, planul cuprinde, la acești indicatori, nivelul corespunzător planului majorat. Planul fiind considerat că are un caracter obligatoriu în întregul său, la indicatorii maximi resursele necesare — fondurile de salarii și repartițiile de materiale sînt alocate pe această bază. De asemenea, la încheierea contractelor economice se ține seama de aceiași indicatori.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Plenara din noiembrie 1972, pentru o mai bună

Gh. STOICA

adjunct al ministrului muncii

cointeresare a oamenilor muncii în analizarea și punerea în valoarea a rezervelor existente, concretizate în angajamente a căror realizare să constituie sarcini suplimentare, peste cele din cincinal **„îndeplinirea indicatorilor minimali asigură acordarea drepturilor bănești legale ale oamenilor muncii. Pentru realizarea planului suplimentar, colectivele întreprinderilor vor beneficia de stimulente ca pentru depășirea planului".**

Hotărîrea Consiliului de Miniștri menționată prevede modalitatea de aplicare concretă a acestor indicații. Astfel, la acordarea salariilor tarifare pentru muncitorii în regie, precum și pentru personalul tehnic, economic și de altă specialitate se aplică, în continuare, reglementările existente, luîndu-se însă în considerare limita minimă prevăzută pentru acești indicatori. În aplicarea acestei reglementări, ministerele și celelalte organe centrale, cărora li s-au stabilit prin plan două nivele, au defalcat sarcinile de plan pe centrale și acestea, la rîndul lor, pe întreprinderi, la limita maximă, prevăzîndu-se totodată limitele minime la fiecare dintre indicatorii de care este condiționată acordarea salariilor tarifare.

În situația în care realizările obținute la acești indicatori se vor situa cel puțin la limita minimă prevăzută în plan, salariile tarifare se vor plăti integral la toți salariații la care acordarea salariilor este condiționată de îndeplinirea indicatorilor respectivi — muncitori în regie, personal de conducere sau personal tehnic, economic și de altă specialitate cu funcții de execuție. În cazul în care, în mod excepțional, într-o unitate nu se realizează nici limita minimă stabilită prin plan, urmează să se aplice diminuările de salarii prevăzute de reglementările legale în vigoare.

Pentru muncitorii salarizați în acord, salariile se vor acorda, desigur, ca și pînă acum, în raport cu gradul de realizare a normelor de muncă. Întrucît normele trebuie să exprime cantitatea de muncă reală, necesară pentru efectuarea unei anumite lucrări, desigur, că nu se poate pune, în acest caz, problema stabilirii unor sarcini minime și maxime. Ținînd seama că resursele de forță de muncă cuprinse în plan au fost stabilite corespunzător limitei maxime a sarcinilor de producție, realizarea programului suplimentar nu implică modificarea sarcinilor de muncă individuale sau colective ale muncitorilor salarizați în acord.

II

ÎN LEGATURĂ cu îmbunătățirea activității de comerț exterior, **apreciind importanța deosebită a sporirii volumului de export, precum și a reducerii efortului valutar al țării, prin diminuarea importurilor, în vederea obținerii unei balanțe active de plăți externe, conducerea superioară de partid și de stat a hotărît instituirea unor noi stimulente, menite să contribuie la intensificarea preocupării lucrătorilor din întreprinderi și centrale industriale pentru realizarea în cele mai bune condiții a producției destinate exportului, sporirea competitivității și valorificarea cît mai eficientă a mărfurilor românești pe piața externă, precum și limitarea la strictul necesar a importului.** Pentru stimularea realizării planului suplimentar de export și a reducerii importurilor statul a alocat, în anul 1973, un fond de 410 milioane lei.

Stimulentele prevăzute pentru depășirea exportului asigură cointeresarea colectivelor din întreprinderile producătoare de mărfuri, precum și a celorlalți factori care concură la realizarea exportului din centralele industriale și din unitățile de comerț exterior, cu condiția realizării integrale a planului de export la nivelul maxim. În acest scop, constituirea fondului de stimulare a exportului se face la fiecare întreprindere sau la fiecare din unitățile productive componente ale centralelor, prin aplicarea unor tarife în lei, aprobate de organul tutelar, la fiecare 1000 lei valută realizată peste limita minimă din planul de export.

Tarifele ce stau la baza determinării fondului de stimulare se stabilesc de către Ministerul Comerțului Exterior împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor, în mod diferențiat, pe relații și pe ministere, celelalte organe centrale, consilii populare județene și al Municipiului București, între 50—200 lei la 1000 lei valută export, ținînd seama de gradul de dificultate în producerea și desfacerea mărfurilor la export. În limita sumelor rezultate din aplicarea tarifelor aprobate pe total minister, organ central sau consiliu popular județean și al Municipiului București, la volumul total cuprins în programul suplimentar de export, prevăzut în planul acestora, organele centrale împreună cu centralele pot să defalce tarifele pe unitățile subordonate în mod diferențiat, în funcție de gradul de dificultate în producerea și desfacerea mărfurilor la export. Diferențierea tarifelor poate fi făcută pînă la 50% în plus sau în minus față de tarifele aprobate pe ansamblul organului central și ea este menită să asigure echilibrarea fondului de stimulare în funcție de greutățile sau de aspectele favorabile pe care le poate avea realizarea exportului la diferitele unități subordonate.

La constituirea fondurilor de stimulare nu se ia în considerare exportul suplimentar realizat la anumite produse — unele materii prime, produse alimentare, și altele, nominalizate în anexa la hotărîre — la care economia națională nu este interesată să se realizeze un export peste cel prevăzut în plan. Sarcinile de export prevăzute pentru aceste produse nu se iau în calcul nici la defalcarea tarifelor aprobate, atît la nivelul întregului organ central, cît și la nivelul fiecărei unități în parte.

În același timp, ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al Municipiului București urmează să stabilească tarife pentru stimularea exportului peste plan și la unitățile care realizează produse pentru export — altele decît cele prevăzute în anexa la hotărîre — și la care sarcinile de export sînt stabilite prin plan la un singur nivel, ținînd seama că fondul de stimulare se poate constitui prin aplicarea tarifelor stabilite la volumul exportului realizat peste plan. Stabilirea tarifelor se face, în acest caz, prin corelare cu tarifele ce se stabilesc pentru unitățile la care sînt prevăzute limite maxime și minime ale planului de export. Tarifele fiind stabilite diferențiat pe relații, fondul de stimulare se poate constitui în mod distinct pentru fiecare relație în parte.

Ținînd seama de interesul deosebit ce-l prezintă atingerea obiectivelor maximale ale planului de export, Hotărîrea prevede că tarifele aprobate la 1000 lei valută se vor folosi la determinarea fondului de stimulare numai atunci cînd unitatea și-a realizat limita maximă a planului de export. În cazul nerealizării acesteia, tarifele se reduc cu 40%, iar dacă s-au obținut depășiri ale limitei maxime a planului de export, pentru volumul de export realizat peste limita maximă a planului anual, fondul de stimulare se va determina pe baza unor tarife mai mari cu 30% decît cele aprobate inițial.

Pentru a se putea asigura recompensarea eforturilor depuse și rezultatele obținute în realizarea planului de export și în cursul anului, fondul de stimulare se poate constitui și utiliza în avans la finele semestrului I 1973 în proporție de 60% din sumele rezultate prin aplicarea tarifelor aprobate — respectiv a celor reduse sau majorate după caz — la volumul realizat în perioada semestrului I peste nivelul minim al planului de export. **Utilizarea fondului de stimulare la finele semestrului I 1973 se face numai atunci cînd întreprinderea și-a realizat nivelul minim al planului de export pe total și pe relații.**

Pe parcursul realizării planului pot însă interveni diferite fenomene, situații care să conducă la nerealizări ce pot afecta chiar și rezultatele obținute în perioadele anterioare, uneori fără vina colectivelor din unitățile producătoare de mărfuri. De aceea, hotărîrea prevede că în cazul în care fondul de stimulare calculat pe baza realizărilor anuale nu este acoperitor, sumele acordate în plus la finele semestrului I 1973 rămîn bine plătite și nu se mai recuperează.

Desigur că planul de export nu trebuie realizat oricum, ci în condițiile și la termenele prescrise în contractele de livrare. În acest scop, fondul de stimulare a exportului, atît cel ce se calculează în avans cît și cel anual, se diminuează corespunzător cu valoarea bonificațiilor, penalizărilor și a contrastaliilor plătite partenerilor externi, suportate de unitățile producătoare sau de centrală.

Urmărind stimularea cu precădere a cadrelor din unitățile în care se realizează mărfurile livrate la export și în cadrul acestora a producătorilor direcți, Hotărîrea

servire de 1200 fuse față de 800 fuse cît este normat ; la Întreprinderea „Filatura românească de bumbac", față de 1200 fuse normate pentru a fi deservite de un muncitor, s-a trecut în multe cazuri la 1600 fuse ; la Țesătoria „Suveica" — București, unii muncitori cu calificare și îndemînare superioară au reușit să lucreze la un număr de mașini mai mare decît cel normat, trecînd de la 12 mașini la 20 și chiar 24 mașini de țesut. Aceasta a condus la **realizarea unei creșteri substanțiale de salariu de către acei muncitori care, efectuînd o producție de peste două ori mai mare, obțin cîștiguri de 80% pînă la 100% mai mari.**

Prin creșterea productivității muncii obținută la aceste întreprinderi s-a realizat o economie relativă de 688 salariați, cu un fond de salarii de aproape un milion lei anual. Pe de altă parte, cîștigurile muncitorilor și ale personalului tehnic cuprins în această formă au înregistrat creșteri, în medie, de 9,3% față de salariile tarifare. Sporirea apreciabilă a producției și a productivității muncii fizice a făcut ca o dată cu creșterea cîștigurilor să se obțină și o economie de manoperă care se cifrează pe anul 1972, la 5 milioane lei.

Rezultatele aplicării acordului global la cele 11 întreprinderi au demonstrat din plin efectul stimulativ al acestei forme de salarizare. Este suficient să arătăm că **dacă în 1972 aplicarea acordului global s-ar fi generalizat la toate întreprinderile aparținînd de Centrala Industriei Bumbacului, s-ar fi putut obține, în condițiile aceleiași eficiențe care s-a realizat în cele 11 întreprinderi, o producție suplimentară de circa 4 200 tone fire de bumbac și circa 30 milioane mp țesături,** ceea ce ar echivala cu producția unei filaturi cu circa 22 000 fuse și a unei țesătorii cu circa 1200 mașini de țesut.

ing. Maria FLUCSĂ
director general
al Centralei Industriei Bumbacului

ing. Silviu ȘTEFAN

PREMII PENTRU ECONOMII DE MATERIALE

ÎNTRE FORMELE de stimulare a colectivelor de muncă din întreprinderi pentru creșterea producției și a eficienței activității poductive se înscrie și **premierea pentru economii de materiale, materii prime, combustibil** etc., obținute prin reducerea consumurilor normate.

Pentru a determina diminuarea consumurilor acelor materiale care interesează în mod deosebit economia noastră națională, H.C.M. 151 din 1970 stabilește că fondul de premiere pentru plata premiilor de economii se constituie fie din economiile realizate și în afara fondului de salarii, fie în limita fondului de salarii scriptic admisibil, în primul caz plătindu-se premii pentru economiile la materiale deficitare pe economia națională sau importate și care conduc la o economie valutară însemnată. Aceste economii trebuie să se regăsească ca **economii nete** la nivelul întreprinderii și să fie puse la dispoziția organului ierarhic superior, care le va stabili modul de utilizare. În cazul cînd economiile realizate la aceste materiale nu se regăsesc ca economii nete pe întreprindere, premiile cuvenite să acordă în limita fondului de salarii scriptic admisibil la total salariați.

Lista materialelor la care premierea se face în afara fondului de salarii este strict limitativă, fără posibilități de asimilare sau interpretare, completarea ei cu noi materiale putîndu-se face numai cu aprobarea Consiliului de Miniștri. Pentru celelalte materiale sau materii prime, premiile se acordă în limita fondului de salarii scriptic admisibil la total salariați. Aceleași considerente au făcut ca **premiile pentru economii să se acorde diferențiat în funcție de importanța materialelor, dificultatea obținerii economiilor,** precum și valoarea materialelor economisite.

ÎN CONDIȚIILE industriei metalurgice, reducerea consumurilor de materii prime și materiale prezintă o importanță deosebită, atît ca urmare a volumului continuu sporit de metal pe care trebuie să-l asigure economiei naționale, cît și datorită faptului că folosește o cantitate însemnată de materii prime din import. Diminuarea consumurilor în producția metalurgică este cu atît mai oportună cu cît unele consumuri normate sînt încă la un nivel ridicat față de cele practicate în țările cu o industrie puternic dezvoltată.

Acordarea unor stimulente speciale pentru reducerea consumurilor a declanșat în unitățile industriei metalurgice o viguroasă acțiune de depistare a surselor de risipă, pentru gospodărirea mai judicioasă a materiilor și materialelor. Aceasta a presupus în prealabil promovarea unor măsuri, la nivelul unităților, pentru îmbunătățirea metodelor de urmărire și evidență a materialelor consumate, precizarea normelor de consum în raport de care să fie stabilite economiile. Aplicarea acestei forme de cointeresare materială a condus la economisirea unor importante cantități de materii prime și materiale printre care : metal, cocs, gaz metan, energie electrică, cărămizi refractare, combustibil. **Pe ansamblul ministerului, acestea s-au concretizat în anul 1972 în 13 000 t cocs metalurgic, circa 1500 t cărămizi refractare, 4600 t metal în șarjă etc.** Numai la Combinatul siderurgic Hunedoara s-a obținut o economie de cocs de furnal de circa 1800 t, de 270 000 t combustibil convențional și circa 320 000 MWh energie electrică. Semnificația acestor cifre apare mai pregnant dacă precizăm că numai **din cantitatea de cocs economisită se pot obține peste 20 000 t fontă albă.**

Rezultatele preocupărilor colectivelor de salariați din întreprinderile noastre pentru utilizarea cu maximă economicitate a materiilor și materialelor nu s-au oprit însă aici. Ele s-au reflectat în mod multilateral asupra activității economice, sporind eficiența acesteia. Astfel, normele de consum specific s-au redus în anul 1972 față de 1971, la o serie de materii prime și combustibil, după cum se poate observa din tabelul nr. 1:

Balanțele materiale sînt echilibrate

DE CE, TOTUȘI, ÎNTREPRINDERILE AJUNG LA STOCURI SUPRANORMATIVE MARI?

IN ACTIVITATEA desfășurată de unitățile economice din județul Prahova se constată, uneori, că realizarea sarcinilor de producție are loc în condițiile existenței unor însemnate stocuri supranormative de materii prime, materiale și diferite semifabricate sau produse fără desfacere asigurată, ca urmare s-a ajuns la importante imobilizări de mijloace circulante la sfîrșitul anului 1972, la consumator și la producător. Din stocurile la consumator, industria deținea 33,8%, construcțiile 9,2%, circulația mărfurilor 53,1%, transporturile și telecomunicațiile 1,3% iar alte ramuri 2,6%.

În urma intenselor preocupări de lichidare a acestora în trim. IV. al anului 1972, s-au valorificat de unitățile producătoare și consumatoare importante stocuri supranormative și fără desfacere asigurată.

Totuși, la sfîrșitul anului 1972, existau la producător, stocuri supranormative disponibile și fără desfacere asigurată la Uzina „1 Mai" Ploiești, „Neptun" Cîmpina Uzina chimică Valea Călugărească, Întreprinderea materiale izolatoare Berceni și altele, iar la consumator la Sectorul confecții metalice rafinării Cîmpina, uzina „1 Mai" Ploiești, la Uzina mecanică Cîmpina, Uzina de reparații Ploiești, la Baza aprovizionare utilaje materiale rafinării. Din 24,4 mil. lei credite restante la 30 septembrie 1972, la un număr de 8 unități, peste 47% se datorau stocurilor supranormative și fără desfacere asigurată.

Respectarea cerințelor dezvoltării economiei noastre în etapa actuală, impune, desigur, necesitatea economisirii pe toate căile a resurselor materiale și bănești, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și creșterea rentabilității ceea ce nu este posibil fără atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor și înlăturarea rapidă a imobilizărilor create îndeosebi prin stocuri supranormative de materii prime, materiale disponibile și produse fără desfacere asigurată. Măsurile prevăzute în graficele de lichidare a imobilizărilor nu au fost respectate în toate cazurile, nivelul imobilizărilor fiind uneori destul de ridicat, determinat, pe de o parte, de preocupările insuficiente pentru identificarea și lichidarea pe bază de grafice a imobilizărilor, iar pe de altă parte, de faptul că nu s-a primit sprijinul corespunzător din partea forurilor tutelare. De multe ori, la întocmirea graficelor s-au indicat măsuri incomplete, care vizau lichidarea numai a anumitor imobilizări fără a se stabili termene concrete de aducere la îndeplinire și persoanele care să răspundă de urmărirea realizării lor, lăsîndu-se totul pe seama întreprinderii teritoriale de aprovizionare Prahova și a celorlalte baze de aprovizionare. Volumul stocurilor supranormative preluate de I.T.A. Ploiești a atins în perioada 1970—1972 valori însemnate. Baza de aprovizionare utilaje și materiale rafinării Ploiești a preluat materiale din stocuri supranormative pînă în luna septembrie anul trecut în valoare de peste 60 mil. lei de la G.I.P. Borzești și Pitești. Cu toate acestea, sînt unități care reclamau încetineala acestor preluări așa cum a fost cazul Centralei cărbunelui care deținea la sfîrșitul trim. III în stoc supranormativ materii prime și materiale în valoare de peste 203 mii lei provenind din anii 1969—1971 și piese de schimb și rulmenți în valoare de 309 mii lei.

O CAUZĂ generatoare de stocuri supranormative a constituit-o la numeroase întreprinderi **primirea de materii prime și materiale către sfîrșitul trimestrului ca urmare a necorelării planului de producție cu cel de aprovizionare și contractări.** De asemenea, în secțiile de producție materialele neconsumate din diverse motive (schimbarea sortimentelor, tendințe de realizare a unor valori mari de producție globală pe seama creșterii producției neterminate etc.) sînt preluate de magazii, constituindu-se în stocuri supranormative. Astfel de cazuri întîlnim la uzina „1 Mai" Ploiești, uzina „Neptun" Cîmpina, Întreprinderea „Dorobanțul"-Ploiești și altele. Pentru evitarea formării stocurilor supranormative **se impune fundamentare temeinică, realistă a planului de aprovizionare, care trebuie să aibă la bază existența unor norme de consum stabilite în mod științific.** Îmbunătățirea din ultimii ani a normelor de consum a permis ca în anul 1972 întreprinderile județului Prahova să obțină economii de peste 3168 tone metal, peste 1083 mc material lemnos, peste 70926 kWh energie electrică și peste 61014 tone combustibil convențional. Cu toate acestea, în fundamentarea planului de aprovizionare, precum și în urmărirea executării lui pe parcurs au existat unele aspecte negative, care, în ultima instanță, s-au reflectat în formarea de stocuri supranormative și au creat greutăți în echilibrarea balanțelor materiale. Astfel, la Uzina chimică Valea Călugărească nu se prevăzuse în planul de aprovizionare cantitatea necesară de praf filler necesar livrării superfosfatului simplu concentrat, din care cauză nu s-a expediat acest produs în perioada aprilie-iunie.

Supranormative importante s-au înregistrat la unele întreprinderi ca urmare **a nerealizării planului de producție din cauza neatingerii parametrilor proiectați la noile capacități puse în funcțiune.**

În această situație s-a găsit Uzina chimică Valea Călugărească care înregistra la 30 septembrie 1972 următoarele stocuri supranormative: la pirită în valoare de cca. 1,6 mil. lei datorită nefuncționării primei instalații de acid sulfuric la parametrii proiectați și nepunerii în funcțiune la termen a celei de a doua instalații; la sulfat de alumină în valoare de 514 mii lei, ca urmare a nefuncționării în trim. I și II a instalației de tratare a apei la întreaga capacitate; la alumină hidratată de 346 mii lei, neconsumată din cauza punerii în funcțiune cu întîrziere de peste 7 luni a noii instalații de fluorură de aluminiu. Centrala industrială utilaj petrolier avea la acea dată, în stoc supranormativ materii prime și materiale în valoare de peste 29,6 mil. lei.

Una din cauzele generatoare de stocuri supranormative este și **neasigurarea condițiilor pentru desfacerea produselor și nerespectarea contractelor,** lucru ce se poate evita prin îmbunătățirea relațiilor dintre beneficiari și furnizori. Divergențele și neînțelegerile constractuale și mai ales nerezolvarea din timp a celor precontractuale grevează asupra bunei desfășurări a activității economice a multor întreprinderi, ducînd la imobilizări.

Astfel, la Țesătoria „Intex" Păulești unele imobilizări în valoare de cca. 472 mii lei au fost create la sfîrșitul trim. III datorită neasigurării desfacerii a 15,1 mii mp de diverse țesături din cauza emiterii unor comenzi fără nominalizarea integrală a pozițiilor coloristice și fără precizarea termenelor de livrare, anularea unor contracte de către Centrala industrială a inului și cinepei București. Din cauza renunțării la unele contracte de către partenerii străini, stocuri supranormative s-au întîlnit și la uzinele „Feroemail" și „Dorobanțul" din Ploiești.

Numeroasele modificări de plan în cursul anului contribuie de asemenea la formarea stocurilor supranormative disponibile și fără desfacere asigurată. Modificările ce se aduc planului de producție, planului prețului de cost, planului export precum și celorlalte capitole de plan atrag după sine modificări și în planul financiar, atît în ceea ce privește acumulările, cît și normativele de mijloace circulante. În anul 1972 modificările de „plan anual" ca urmare a suplimentărilor, au afectat, din totalul unităților raportoare: la producția globală industrială 67% din unități, la producția marfă fabricată 56,7% din unități, iar la export 82% din unități.

Dacă stocurile supranormative de materii prime și materiale existente la 30 septembrie 1972 — spre exemplu — ar fi fost utilizate în procesul de producție, s-ar fi putut obține în plus produse în valoare de cca. 17,7 mil. lei la uzina „1 Mai" Ploiești, de circa 6,9 mil. lei la Uzina mecanică Cîmpina și de circa 3 mil. lei la Fabrica de produse refractare-Pleașa.

În multe cazuri compartimentele respective și îndeosebi șefii acestora nu au analizat temeinic necesitatea aprovizionării cu diverse materii prime și materiale, nu au executat un control direct asupra modului cum se dimensionează necesarul de materiale ce fac obiectul comenzilor și contractelor încheiate cu beneficiarii și nu s-a făcut verificarea exigentă, la recepție, a calității semifabricatelor și produselor, conform condițiilor de calitate în contracte.

IN VEDEREA înlăturării cauzelor care duc la formarea stocurilor sînt necesare și măsuri care să perfecționeze sistemul organizatoric și de planificare. Pentru o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare este necesar ca **planul de producție anual să fie nominalizat complet încă de la sfîrșitul semestrului I al anului precedent,** pentru că numai în acest fel se cunosc elementele de bază (sortimente, norme de consum specific, balanța materiilor prime) care concură la stabilirea unui necesar corect, iar **planul financiar și normativele mijloacelor circulante să fie definitivate cu cel puțin 30 zile înaintea începerii noului an de plan** în care timp să se facă și modificările de plan corelative.

Trecerea serviciului de aprovizionare în compartimentul inginerului șef cu producția, sau coordonarea strictă a acestor două sectoare de către aceeași persoană din conducere ar duce la o corelare mai strînsă a activității acestora și s-ar realiza o documentație de bază reală a planului de aprovizionare, în afară de faptul că ar exista o mai mare preocupare pentru valorificarea imobilizărilor existente. Practica actuală în cadrul unor întreprinderi (țesătoria „Intex" Păulești, fabrica „Dorobanțul" Ploiești, fabrica de postav-Azuga etc.) de a se întocmi darea de seamă privind stocurile supranormative de materii prime și materiale, separat de serviciul desfacere pentru supranormativele la producător și separat de serviciul aprovizionare pentru supranormativele la consumator generează o serie de lipsuri de organizare, evidență, raportare și analiză unitară a acestor fenomene în cadrul unităților.

Se impune o mai mare preocupare din partea tuturor unităților pentru înlăturarea stocurilor supranormative existente, prin **întocmirea listelor cu supranormative care să aibă o mai mare circulație între unități,** aceasta și prin intermediul Suplimentului revistei „Viața economică"; iar pentru produsele sau materialele care constituie **stocuri supranormative fără posibilitate de desfacere sau redistribuire în economie, să se analizeze posibilitatea transferării lor către atelierele școală** de pe lîngă școlile generale și liceele de cultură generală sau școlile tehnice și profesionale.

Prin ultimele reglementări aduse de către H.C.M. nr. 1285/1972, publicat în Buletinul Oficial nr. 120 din 3 noiembrie 1972 se va putea asigura un ritm susținut de lichidare a stocurilor supranormative și prevenirea formării altora. Totodată, se mărește responsabilitatea tuturor factorilor pentru menținerea în bună stare a materialelor, cît și cointeresarea întreprinderilor teritoriale de aprovizionare pentru valorificarea stocurilor preluate. Posibilitatea acordată de creditare temporară a unor stocuri supranormative trebuie să constituie stimulent în asigurarea intrărilor în producție sau alte valorificări eficiente, și în nici un caz motiv de „camuflare" temporară a unor situații ce grevează asupra activității financiare a întreprinderii. Se impune, în același timp, asiguarea unui flux informațional corespunzător și eficient nu numai în cadrul întreprinderii, ci și între deținătorii de stocuri supranormative și unitățile care au nevoie de acestea, ceea ce ar permite îmbunătățirea activității de lichidare a supranormativelor și de aducere în mai mare măsură în circuitul economic normal a tot mai multe valori materiale.

Ion BĂLAN
director adjunct al Direcției județene de statistică Prahova

IMPLICAȚIILE FINANCIARE ALE NERESPECTĂRII NORMELOR DE RETRIBUIRE A MUNCII ÎN C.A.P.

O ANALIZĂ efectuată la Consiliul popular al municipiului București — Inspectoratul agrozooveterinar — a scos în evidență că în anul 1971 și în perioada 1 ianuarie — 31 octombrie 1972, 12 cooperative agricole au achitat, în mod permanent, la 50 de angajați ai Inspectoratului însemnate sume de bani, reprezentînd contravaloarea normelor de muncă și premii.

Cooperativele agricole de producție Chiajna, Dobroiești, Glina și Popești-Leordeni au achitat, lunar sau trimestrial, unor angajați (șefi de fermă vegetală și animală, sector economic), contravaloarea normelor de muncă aprobate la începutul anului, dar în aceste condiții nu s-au respectat normele de retribuire, întrucît plata acestora este condiționată conform instrucțiunilor în vigoare, **de îndeplinirea planului de producție pe total cooperativă, ferme de producție** — ceea ce înseamnă că plata se efectuează la sfîrșitul anului agricol odată cu stabilirea rezultatelor definitive. Din analize a rezultat de exemplu că cele patru cooperative agricole (Chiajna, Dobroiești, Glina și Popești-Leordeni) deși au realizat planul pe total în proporție de numai 63—98%, iar la principalele ferme de producție (vegetală și animală) 81—90%, au retribuit șefilor de ferme și cadrelor de conducere un număr de 60—210 norme muncă. Astfel, la C.A.P. Glina deși la ferma vegetală planul a fost îndeplinit doar în proporție de 90%, șeful fermei a fost retribuit cu contravaloarea a 150 norme convenționale, iar inginerul șef cu 210 norme, nerespectîndu-se în acest fel normele de retribuire a muncii.

Din reținerile efectuate în anul agricol, în proporție de 10—15%, de către Inspectoratul agrozooveterinar asupra drepturilor bănești ale angajaților săi pînă la stabilirea rezultatelor de producție și financiare în cooperativele agricole, au rămas definitive, la 31 decembrie 1971, rețineri de 6—10%, deoarece unitățile în cauză nu au realizat în totalitate sarcinile stabilite. Diminuarea salariilor tarifare nu a avut în realitate nici o consecință pentru salariații angajați, deoarece cooperativele agricole au achitat acestora contravaloarea normelor de muncă care a compensat reținerea din salariile angajaților inspectoratului ca urmare a neîndeplinirii planului de producție pe cooperative, ferme și sectoare de activități.

Cele patru cooperative agricole de producție analizate anterior au achitat în cursul anului 1972 sume superioare diminuărilor calculate de inspectorat asupra salariilor angajaților agricoli pentru nerealizarea sarcinilor de plan în unitățile agricole. Așadar, unele cooperative de producție au înlesnit obținerea unor venituri suplimentare nejustificate de către angajații agricoli care lucrează în aceste unități și a căror retribuție suplimentară trebuie nemijlocit condițională de îndeplinirea planului de producție și financiar.

Deși instrucțiunile U.N.C.A.P. și M.A.I.A.A. prevăd că retribuția de bază se acordă chenzinal sau lunar în proporție de 80% din drepturile calculate la începutul anului personalului de conducere și tehnico-administrativ, care nu este salarizat de stat, totuși unele cooperative (Bragadiru, Dobroiești etc.) au acordat avansuri în aceeași proporție angajaților inspectoratului din contravaloarea normelor de muncă, fără cunoașterea rezultatelor definitive. Astfel, C.A.P. Bragadiru în anul 1971 și perioada 1 ianuarie—30 septembrie 1972, a achitat, în medie, cîte 400—500 lei lunar la un număr de patru angajați agricoli.

În alte cazuri cooperativele agricole de producție, în loc să comunice Inspectoratului agrozooveterinar sumele achitate angajaților acestuia în vederea cumulului și calculării impozitului legal, au aplicat impozitul agricol, stabilit a începutul anului pentru membrii cooperatori, asupra sumelor achitate angajaților inspectoratului, ceea ce a dus la încasarea unor sume necuvenite, ce trebuiau vărsate la buget ca impozit.

Pe de altă parte, Inspectoratul agrozooveterinar, deși a aprobat pentru anul 1972 acordarea de norme de muncă angajaților săi de către cooperativele agricole, care urmau să se achite cu ocazia îndeplinirii planului pe ferme și pe total cooperativă, nu a mai urmărit cîștigurile realizate de către salariații săi în unitățile respective, ceea ce a înlesnit încasarea unor sume necuvenite.

Situația constatată la Inspectoratul agrozooveterinar al municipiului București impune generalizarea verificării de către direcțiile generale județene pentru agricultură, industrie alimentară și ape, pe întreg sistemul unităților agricole, a modului cum se respectă corelațiile și normele legale în realizarea repartizării producției.

Alexandru PĂSCULESCU
Ministerul Finanțelor

comerț exterior

O modalitate încă insuficient folosită pentru promovarea exporturilor:

SOCIETĂȚILE MIXTE DE COMERCIALIZARE

(Urmare din pag. 1)

Desigur, dacă prevederile de export prin intermediul societăților mixte nu au fost în toate cazurile realizate, aceasta nu se datorează exclusiv acestora, ci în bună măsură și partenerilor comerciali din țară. Printre principalele deficiențe semnalate se numără nelivrarea, sau livrarea cu întîrziere a unor mărfuri de către unitățile cu activitate de comerț exterior (I.S.C.E. Mașinexport, Chimimport, Româno-export, Electronum, Mecanoexport, Ilexim, Petrolexport, Azoexport și Fibrex) nu au onorat corespunzător comenzile de mașini-unelte, lămpi fluorescente, aparate de radio, împîslituri de fibre de sticlă, fibre poliesterice, uree, nitrocalcar etc. De asemenea, s-au livrat cu întîrziere unele cantități de mase plastice prelucrate, vinil acetat monomer, p.v.c. praf, laminate, fitinguri etc.

Analiza făcută a reliefat și unele deficiențe de ordin financiar. Unele societăți nu au achitat la scadență datoriile față de partenerul român exportator (societatea Petra, Victoria-Reifen), sau nu au transferat la timp în țară beneficiul cuvenit părții române (Decofra, Arcode, Contichemie).

Cu toate aceste deficiențe, de ordin local și nesemnificative **în activitatea generală a societăților mixte după patru ani de activitate se poate afirma că ele constituie o cale importantă de promovare a exporturilor românești.**

Contactul direct cu piața externă a permis pătrunderea în rețeaua de distribuire la angrosiști și consumatori (produse petroliere), indentificarea de noi clienți (mașini și utilaje, materiale de construcții), folosirea mai bună a conjuncturii (produse chimice), ceea ce s-a materializat în obținerea unor prețuri mai bune la: unele mașini și utilaje în Franța, Italia și Liban, produse petroliere în Grecia și Liban, produse chimice și agro-alimentare în Liban. la mobilă și anvelope în R.F.G. Societățile mixte au adus o contribuție importantă la dezvoltarea și diversificarea exportului de produse românești pe unele piețe, la apropierea de consumatorul final, și la îmbunătățirea prețurilor externe.

Desigur, se impun unele clarificări, unele acțiuni, pentru perfecționarea în continuare atît a mecanismului de funcționare a societăților mixte, cît și a relațiilor dintre acestea și unitățile cu activitate de comerț exterior din țara noastră.

● *Vînzare-cumpărare sau în comision?*

DE LA ÎNFIINȚAREA societăților mixte s-a pus în discuție natura relațiilor contractuale dintre acestea și partenerii români exportatori. S-a susținut, într-o primă teză, că **raporturile de reprezentanță pe bază de comision sînt mai rentabile** pentru unitățile economice exportatoare. În susținerea acestei teze a fost adus și argumentul că societățile mixte dispun de un capital redus, ceea ce nu le permite trecerea la încheierea de operațiuni pe cont propriu.

Împotriva acestei teze pledează însă unele argumente peste care este greu de trecut. Vînzarea prin comision, și mai ales cu clauza exclusivității pe piața respectivă, scade din eficiența exporturilor respective. Societatea mixtă nu acționează cu aceeași energie pentru plasarea mărfurilor ca în cazul în care le-ar fi cumpărat pe cont propriu, în condiții de concurență cu alți importatori.

Pe de altă parte, exportatorului român nu poate să-i fie indiferent dacă marfa livrată este vîndută ferm, chiar și pe credit, sau dacă ea este depozitată pînă la vînzare către terți pe contul și riscul său, deși a efectuat toate cheltuielile de export.

Argumentul că societățile mixte dispun de un capital redus, ceea ce nu le permite trecerea la încheierea de operațiuni pe cont propriu, s-a constatat că este nefondat. În acest sens este de remarcat faptul că în Franța sînt firme cu capital mai redus decît societatea Decofra care încheie operațiuni de vînzare-cumpărare pe cont propriu, folosind credite locale.

În susținerea tezei, potrivit căreia **este mai eficientă modalitatea de export prin vînzare-cumpărare pe cont propriu,** vin și unele exemple concrete. Astfel, societățile mixte Vitama— Italia, Arcode-Anglia, Merol-Liban, Dalpex-Italia acționează în relația cu întreprinderile române în calitate de cumpărători, revînzînd mărfurile respective la consumatori direcți sau distribuitori, ceea ce le oferă posibilitatea de obținere a unor prețuri mai bune și de lărgire a legăturilor cu clienții de pe piața locală.

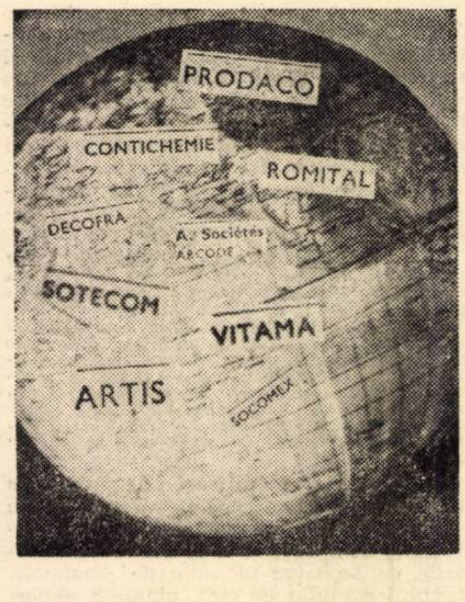

● *Un imperativ — diversificarea obiectului și a raporturilor comerciale*

PRACTICA COMERCIALĂ a dovedit că prosperitatea unei societăți comerciale depinde și de modul în care reușește să-și **diversifice obiectul** activității și să intre **în raporturi comerciale cu cît mai mulți furnizori și beneficiari.** Este necesar ca societățile mixte în străinătate să desfășoare și activități comerciale de **cumpărare și vînzare și de la alți furnizori** decît cei din țara noastră, **pentru a-și asigura o paletă diversificată de sortimente, menite să completeze pe cele oferite din țară, cu scopul final de a se menține prezente. pe piața respectivă** etc. Credem că va trebui să se acorde mai multă atenție acestui gen de operațiuni, care pe lîngă varietate și permanență pe piață, reprezintă o sursă de venituri suplimentare ale societății. De asemenea, trebuie să se **preocupe permanent pentru introducerea de noi produse pe piețele respective.** Pe această linie rezultate bune au obținut societățile: Contichemie — R.F.G., Socomex-Liban, Romital și Sorimpex-Italia, Arcode-Anglia, Sotecom-Franța. De asemenea, este de remarcat preocuparea unor societăți de **a-și dezvolta volumul de afaceri** prin încheierea de operațiuni cu alte mărfuri decît cele romînești (exemplu: Elpex-Atena, Dalpex-Italia).

Pentru introducerea de noi produse românești pe piețele respective și pentru lărgirea numărului de parteneri comerciali nu este însă suficient să acționeze numai societățile mixte. În această direcție trebuie să acționeze toate unitățile românești cu activitate de comerț exterior. Este greșită concepția, credem noi, ca raporturile comerciale de vînzare-cumpărare sau de comision să se încheie numai între societatea mixtă și asociatul român. Plecînd de la premisa că societățile mixte constituie unități comerciale care cunosc bine piața pe care acționează și că sînt interesate, în primul rînd, în sporirea volumului de mărfuri românești pe care le plasează, **este indicat ca unitățile cu activitate de comerț exterior să îndrepte cu precădere oferta lor către acestea.** Nu este normal, bunăoară, ca unitățile economice române să încheie în unele cazuri operațiuni de export cu clienți din țări unde funcționează societăți mixte cu participare românească, fără a transmite și acestora oferte.

O susținută preocupare în această direcție, urmată de acțiuni concrete, credem că ar putea duce la creșterea volumului și eficienței operațiunilor societăților mixte.

La rîndul lor și societățile mixte trebuie să vădească o mai accentuată preocupare pentru diversificarea nomenclatorului de mărfuri românești prin promovarea exportului unor produse neintroduse în prezent pe acele piețe. Un exemplu negativ în această privință îl constituie societatea Decofra — Franța, care și-a axat în proporție de 70% activitatea sa pe un singur produs (azotat de amoniu) fără a insista în vînzarea și a altor produse chimice de export.

O contribuție importantă la dezvoltarea și diversificarea exportului de produse românești prin societăți mixte considerăm că ar putea să o aducă crearea de raporturi directe între societățile mixte și centralele industriale care au în profilul lor producția și exportul de asemenea produse.

● *Specializarea producției și adaptarea ei la piața externă*

PROMOVAREA exporturilor, pe orice cale s-ar efectua, depinde într-o mare măsură și de **operativitatea** cu care producătorii pot să-și **adapteze** producția la cerințele cumpărătorilor externi. În această direcție prețioase informații le pot furniza societățile mixte cu care sînt în relații comerciale. Prin informările transmise în țară de către acestea au reușit, într-o anumită măsură, să țină la curent întreprinderile producătoare asupra cerințelor piețelor respective. Din păcate nu în toate cazurile sesizările respective și-au găsit o rezolvare corespunzătoare. Cu titlu de exemplu putem aminti Fabrica de mașini-unelte și agregate — București care nu a fost receptivă în toate cazurile la modificările solicitate de clienții externi.

În alte cazuri, cînd producătorii au fost receptivi la informațiile primite privind adaptarea produselor la cerințele clienților externi, volumul exporturilor a sporit, iar eficiența lor a fost îmbunătățită.

Legat de adaptarea operativă a producției, practica mai indică o cale de urmat: specializarea producției. Este indicat, credem noi, ca directorii societăților mixte împreună cu centralele industriale să stabilească uzinele și sectoarele care se vor specializa pentru livrarea la export, inclusiv prin societățile mixte. Trebuie **să se asigure un contact direct cu centrala și cu întreprinderea producătoare,** contact care să fie materializat prin **programe lunare de livrări,** de **diversificare** a sortimentelor, de realizare de **sortimente noi** cerute de piața respectivă, de realizare de unități productive specializate pentru export.

● *Pîrghii pentru promovare și eficiență*

ÎNFIINȚAREA de societăți mixte de comercializare, cu participare românească nu este un scop în sine. Asemenea societăți, așa cum am mai arătat, au rolul principal de a **promova și intensifica exportul mărfurilor românești** pe diverse piețe externe, evident în condițiile unei eficiențe cît mai ridicate. În acest scop, pe lîngă sporirea volumului de mărfuri exportate, unitățile cu activitate de comerț exterior din țară trebuie să urmărească și rezultatele finale realizate.

O importanță deosebită credem că trebuie acordată, în cazul raporturilor de reprezentanță, **comisionului** stabilit. Nivelul acestuia, nu trebuie să-l depășească pe cel uzual, iar în măsura în care situația financiară a societății permite, comisionul acordat societății, să fie mai redus. Legat tot de această modalitate de export, credem indicat să subliniem că pentru a crea condițiile necesare unei emulații, în beneficiul eficienței, unitățile cu activitate de comerț exterior care intră în raporturi comerciale de reprezentanță cu societățile mixte trebuie să **evite „clauza de exclusivitate“,** acordînd însă **„clauza de prioritate“,** evident în condițiile de competitivitate.

Prioritate în tranzacții, credem că urmează să se acorde și în cazul vînzărilor-cumpărărilor pe cont propriu. Ca urmare, ori de cîte ori se oferă de către alți cumpărători prețuri mai mari, vor fi preferați aceștia, iar la prețuri egale, prioritate urmînd să aibă societatea mixtă.

O strictă evidență a decontărilor reciproce — a prețului încasat pentru mărfurile vîndute și a comisionului cuvenit societății (cînd este cazul) — este de natură să ridice eficiența operațiunilor (prin înlăturarea dobînzilor suplimentare) și să consolideze raporturile bune comerciale.

Impulsionarea exporturilor și ridicarea gradului de eficiență pot fi realizate și prin stabilirea în perspectivă de către producători, împreună cu societatea mixtă a volumului de mărfuri pe care se obligă să-l livreze, și care astfel va fi nominalizat separat în planul de export. Avantajele sînt evidente. Societatea mixtă cunoaște volumul de marfă ce îi va fi asigurat și ca atare, va depune eforturi suplimentare pentru plasarea ei. De asemenea, are posibilitatea unor tratative de perspectivă, cu clienții. Pentru întreprinderea producătoare stabilirea prin plan a cotei ce urmează a fi livrată societății mixte, are avantajul că se poate concentra mai intens pentru exportarea diferenței prin alte modalități.

O altă cale de impulsionare a operațiunilor de export și sporire a eficienței o reprezintă reclama comercială. Nu trebuie uitat că unul din scopurile înființării în străinătate de societăți mixte de comercializare este de a face cunoscut clienților potențiali mărfurile românești, calitatea acestora și condițiile de livrare.

Din analiza efectuată rezultă că au fost lărgite rețelele de distribuitori, dar în ceea ce privește reclama comercială, conducerile acestor societăți au întreprins măsuri insuficiente. Aceasta este ilustrată și de faptul că sumele alocate pentru reclamă au fost cheltuite în proporție redusă.

Așadar, este necesar ca societățile mixte să folosească pe lîngă relațiile directe și mijloacele specifice pentru reclama comercială, judicios efectuată, prin utilizarea unor tehnici, suporturi și mesaje publicitare adecvate, care să-i asigure eficacitatea maximă.

Nicolae MĂNESCU
director adjunct în Ministerul Comerțului Exterior

Al. DETEȘAN

10 REGULI DE URMAT: la înființarea societăților mixte...

● *Efectuarea unor* studii documentate de marketing, *care să fundamenteze calculele privind activitatea comercială a viitoarei societăți.*

● *La* alegerea partenerului comercial străin, *este necesar să se țină seama de* poziția *acestuia în ansamblul firmelor cu obiect similar,* prestigiul *de care se bucură,* specializarea *în domeniul comercial al viitoarei societăți,* aportul financiar *adus.*

● Personalul român trebuie selectat *ținîndu-se seama de etica social-politică, pregătirea și practica de specialitate, cunoașterea temeinică a limbii țării unde își va avea sediul societatea și a unei limbi de circulație internațională.*

● *Conducătorul român* să participe la tratativele de înființare *a societății mixte, fapt ce îi va spori competența pe timpul funcționării acesteia.*

● Fundamentarea oportunității *de înființare a societății mixte trebuie să cuprindă toate datele care să ilustreze și eficiența economică, nu numai oportunitatea*

...și în timpul funcționării

● *Stabilirea cu anticipație, și pe o perioadă cît mai lungă a* volumului de mărfuri *ce urmează a fi livrat de către fiecare exportator român, societății mixte.*

● *Unitățile cu activitate de comerț exterior au obligația să încheie contracte cu prioritate cu societățile mixte și să livreze mărfurile în termenele și în condițiile de calitate stipulate.*

● Extinderea operațiunilor pe cont propriu *în raport cu exportatorii români și cu terți furnizori locali este o condiție a sporirii eficienței operațiunilor comerciale desfășurate.*

● Apropierea de consumatorul final *trebuie să stea în atenția permanentă a societăților mixte.*

● *Efectuarea unei* reclame comerciale *eficientă, prin mijloacele cele mai adecvate în funcție de obiectivul activității, constituie premisa fundamentală a afacerilor comerciale.*

În pagina a 14-a publicăm lista societăților comerciale mixte, cu participare românească, forma organizatorică, sediul central și obiectul activității

MARKETING

- Cele trei etape ale exportului de produse siderurgice.
- Un imperativ — accelerarea vitezei de reacție la conjunctura pieței.
- Asimilarea normelor internaționale înseamnă valorificarea superioară a metalului.

Strategia produsului în concepția I. S. C. E. Metalimport

ALINIEREA OFERTEI LA EXIGENȚELE PIEȚEI EXTERNE

PUNEREA în funcțiune a unor noi capacități siderurgice, cît și extinderea și modernizarea celor existente au creat premisele apariției României, începînd din anul 1960, ca exportator de produse siderurgice.

La elaborarea proiectelor de investiții în industria siderurgică s-au avut în vedere atît nevoile interne, cît și posibilitatea plasării unor cantități excedentare pe piețele externe în condiții de competitivitate. Astfel, în deceniul care a trecut, industria noastră siderurgică a înregistrat un salt calitativ prin punerea în funcțiune a unor capacități de importanță deosebită pentru economia țării, ca: blumingul de la Combinatul Siderurgic Hunedoara, slebingul, laminorul de tablă groasă, laminorul de benzi laminate la cald, laminorul de tablă subțire laminată la rece, la Combinatul Siderurgic Galați, Uzina Metalurgică Iași, noul laminor de țevi Roman, U.S.P.S. — Buzău. În prezent acestea furnizează la export produse ca: profile și bare comerciale, sîrmă laminată, tablă groasă și medie, tablă subțire, sîrme şi produse de sîrmă, material tubular.

Aceasta a făcut ca din anul 1971 ponderea produselor cu grad superior de prelucrare (laminate, trefilate și țevi) să reprezinte 90% din totalul exportului de produse siderurgice față de numai 10% în anul 1962. Consecința modificărilor structurale a fost creșterea prețului mediu obținut pe tona de oțel exportat cu circa 35% față de anul 1966.

Programul de dezvoltare a economiei naționale în următoarele două decenii prevede pentru industria siderurgică realizarea unei producții de oțel de 20—25 mil. tone, punîndu-se accent pe creșterea ponderii oțelurilor de calitate. Vor fi asigurate, astfel, cantități sporite de produse siderurgice destinate exportului.

În concluzie se poate spune că comerțul cu produse siderurgice a cunoscut la noi 3 mari etape:

Prima etapă a fost aceea a semifabricatelor, a comerțului „brut" de produse siderurgice, care, deși se efectua la tonaje mari, nu punea probleme deosebite de marketing;

A doua etapă este cea care se desfășoară în prezent, cînd vindem produse finite de masă, uzuale în comerțul mondial de laminate;

Cea de a treia etapă va cuprinde produse mai complicate, ca de exemplu oțelurile speciale, de care am amintit mai sus. Aceste produse se disting completamente prin specificul lor de produsele siderurgice vîndute pînă în prezent; nu sînt produse de masă. Ele se adresează unui segment de piață foarte pretențios, implică, în cadrul schimburilor, tonaje mici, într-o gamă dimensională și calitativă foarte largă.

Aceasta pune problema trecerii de pe acum la prospectarea și găsirea de debușee, cunoașterea trăsăturilor specifice ale comerțului cu aceste produse, elemente fără de care nu se va putea face față cerințelor pieței, multitudinii de utilizatori.

INTRODUCEREA activității de marketing în conducerea întreprinderilor presupune o inversare a raportului producție-consum, în sensul că de astă dată producția este stabilită după o prealabilă consultare a consumatorului, urmărindu-se necesitățile și dorințele acestuia, în scopul realizării unei desfaceri cît mai avantajoase a produselor. Aceasta înseamnă trecerea treptată de la scopul „trebuie vîndut ceea ce se fabrică" la scopul „trebuie fabricat ceea ce se cere și se vinde".

În raportul piață-produs, privit în sensul adaptării operative la cerințele pieței, se disting două direcții, redate în teoria marketingului prin următoarele noțiuni:

a) planificarea produsului;

b) dezvoltarea produsului.

Planificarea produsului reprezintă activitatea de selectare și introducere în programul de fabricație și export a produselor noi. La produsele industriale, planificarea produsului, respectiv proiectele de investiții, antrenează cheltuieli foarte mari, care trebuie să fie precedate de pregătiri minuțioase, de studii minuțioase pe piață. Actualmente, problema care se pune pentru produsele siderurgice este menținerea pe piață cu produsele cu care ne-am introdus, îmbunătățirea continuă, calitativă și dimensională, adaptarea operativă la exigențele consumatorilor externi. De exemplu, de un an vindem pe piețe vestice tablă subțire laminată la rece. Ne-am introdus greu, avînd în vedere că produsul românesc nu era cunoscut din punct de vedere calitativ și dimensional și gama oferită la export era destul de restrînsă. Totuși, ca urmare a eforturilor depuse, gama s-a îmbunătățit și produsul, fiind apreciat din punct de vedere calitativ, actualmente se exportă în peste 10 țări ale lumii.

Un alt exemplu vizează prezența Metalimport ca exportator de electrozi sudură. După un început foarte greu, care a durat peste doi ani, ne-am introdus pe piețele externe, ca exportatori de electrozi sudură fabricați de USPS — Buzău și Industria Sîrmei — Cîmpia Turzii. Clienților cărora le-am furnizat acest produs, satisfăcuți din punct de vedere calitativ, astăzi nu le mai putem onora cererile, întrucît, datorită unui insuficient studiu al consumului intern în perspectivă, nu mai avem disponibilități la export. Asemenea situații trebuie evitate cît mai mult cu putință pe viitor, și, în acest sens, trebuie să fim ajutați de producători.

Unele carențe se manifestă și în ceea ce privește viteza de reacție la evoluția conjuncturală. Un exemplu de strictă actualitate este faptul că pe piața europeană prețul practicat la banda laminată la cald în rulouri se situează la același nivel cu prețul tablei groase, determinat de o conjunctură favorabilă pe piața rulourilor. În momentul de față, firmele vestice au și efectuat mutația rapidă către aceste produse, în timp ce noi nu sîntem în măsură să procedăm la fel de operativ.

De asemenea, eșalonarea trimestrială și lunară a disponibilităților la export, indiferent de evoluția prețurilor pe piața externă, are, după părerea noastră, implicații asupra prețului obținut. Considerăm că o mai mare elasticitate în ceea ce privește perioadele de ieșire pe piață, în sensul acordării unei largi inițiative întreprinderii în alegerea momentului optim, ar conduce la o mai mare rentabilitate a vînzărilor.

Pentru a fi în măsură să răspundem rapid cerințelor foarte variate ale clienților, ceea ce înseamnă, în același timp, și o eficiență sporită a vînzărilor, o soluție ar fi crearea de depozite în țară, capabile să ofere, la cerere, o gamă cît mai variată de dimensiuni și calități.

Un alt aspect care vizează îmbunătățirea produsului din punct de vedere calitativ și dimensional, este eliminarea actualei neconcordanțe între prețurile interne și cele externe pe dimensiuni. În conformitate cu actualul nostru sistem, diferența de preț, care se practică pe piața internațională între dimensiuni, nu se reflectă în prețurile interne. Consecința este că uzinele furnizoare nu sînt cointeresate în livrarea de dimensiuni ale căror prețuri în valută sînt sensibil mai mari, contribuind la creșterea eficienței vînzării.

Considerăm că, cu sprijinul organelor competente, pot și trebuie să fie soluționate pozitiv aspectele evidențiate.

În ceea ce privește cel de-al doilea aspect al raportului piață-produs — **dezvoltarea produsului** — care reprezintă activitatea de perfecționare continuă a produselor existente în programul de fabricație și export, de menținerea lor permanentă în concordanță cu exigențele pieței, în ramura siderurgiei se remarcă permanenta preocupare de asimilare a noi calități și de diversificare a gamei dimensionale.

În acest sens, după studii preliminare de marketing, s-au introdus în fabricație și oferit la export: profile oțel, conform normelor internaționale GOST, DIN, SIS; tablă groasă și medie, conform normelor GOST, DIN, BSS, SIS, și tablă navală cu certificat, conform Registrelor navale sovietice, germane, norvegiene și americane etc. Se asigură, de asemenea, la export, calități superioare ca: tablă pentru cazane cu certificat TUV și tablă slab aliată; țevi fără sudură, conform normelor GOST, DIN, API și țevi sudate negre și zincate, conform normelor GOST și DIN.

Se poate spune că produsele enumerate au fost testate pe piețele externe, perioada de introducere fiind depășită.

Ce a însemnat alinierea ofertei noastre, din punct de vedere calitativ, la normele internaționale? Un exemplu, pînă în anul 1970 nici o tonă de produse siderurgice românești nu pătrunsese pe piețele țărilor scandinave. Colectivul Metalimport și-a propus să schimbe această situație. S-a desfășurat o activitate intensă de prospectare directă a celor 4 țări nordice. Au fost purtate discuții cu peste 50 firme, arătîndu-li-se ce sortimente producem, pe ce agregate se realizează ele, nivelul tehnic al agregatelor, în ce țări vindem produse siderurgice. Rezultatul acestor preocupări a fost introducerea, la început în loturi de probă, apoi în cantități sporite, de produse siderurgice fabricate chiar după normele de fabricație suedeze „SIS", care la noi erau considerate de neatins, deși, practic, sînt echivalente cu normele DIN după care fabricăm curent aceste produse. Astfel, am ajuns de la un export inexistent pe piețele scandinave, la circa 30 mil. lei valută, volumul de export al produselor siderurgice în cadrul acestor țări crescînd practic de circa 6 ori. Localizînd la Danemarca și Norvegia, exportul de produse siderurgice a reprezentat peste 50% din totalul exportului nostru pe piața scandinavă.

Un alt exemplu: o piață mult discutată la noi a fost piață americană. Am avut rețineri în legătură cu posibilitatea de a introduce și aci produse siderurgice românești, pe de o parte pentru că trebuia să le fabricăm după normele ASTM, pe care le-am considerat cu totul aparte, deși acestea sînt, de fapt, foarte apropiate de celelalte norme internaționale de fabricație, iar pe de altă parte pentru că, nedeținînd clauza națiunii cele mai favorizate, vom întîmpina mari greutăți. În prezent sîntem deja cunoscuți și pe această piață. Au fost invitați la București și se poartă ample discuții cu reprezentanți ai unor firme americane, se efectuează o susținută propagandă comercială a potențialului nostru în sectorul siderurgic. De remarcat că însăși una dintre firmele americane cu care am tratat, a publicat în revistele „Metal Bulletin" și „American Metal Market" — publicații de specialitate de mare prestigiu în sectorul metalelor — despre primele rezultate ale acestor tratative. Concret, pentru prima dată au fost vîndute în S.U.A. — 10 000 tone tablă groasă, — iar un aranjament încheiat recent prevede a se exporta în perioada 1973—1975 cantități sporite de produse plate.

Referindu-ne la strategia ce vizează introducerea produsului pe piață, aș dori să menționez ca o experiență ce a dat bune rezultate la Metalimport, promovarea exportului de țevi conform normelor API. Cu 2—3 ani în urmă exportul de țevi petroliere reprezenta numai 2000—3000 tone. Avînd avantajul că Metalimport este, în același timp, și importator de produse siderurgice, noi am folosit importul pentru promovarea exportului de țevi petroliere conform API, care azi se ridică de pe acum la cantități importante.

În ceea ce privește exportul de material tubular, necesitatea diversificării gamei de calități și tipodimensiuni, se menține la țevile sudate furnizate de U.M. Iași, care ar trebui să accelereze asimilarea producției și după normele britanice și americane, paralel cu extinderea gamei de execuție a țevilor conform PIN. În prezent oferim numai execuția medie.

CA O REZULTANTĂ directă a acestei strategii a produsului, mărfurile noastre (produsele siderurgice românești) au fost introduse într-un număr de circa 40 țări care au devenit cliente tradiționale.

Fără îndoială, că dezvoltarea industrială, pe care au pășit țările în curs de dezvoltare, va aduce după sine atragerea în comerțul mondial cu produse siderurgice, de noi zone geografice.

Dezvoltarea susținută a economiei noastre, intensificarea comerțului exterior și a cooperării economice cu alte state, așa cum prevede programul de dezvoltare economico-socială a țării, dezbătut la Conferința Națională a P.C.R., creează premisele participării și mai intense la schimburile internaționale cu produse siderurgice, punînd în fața noastră sarcina de a le realiza în concordanță cu cerințele și exigențele pieței și în condiții de maximă eficiență.

Vasile NEGRESCU
director general al ISCE
Metalimport

Tehnici de cercetare a pieței (IV)

ANALIZA CONJUNCTURALĂ

ANALIZA științifică a conjuncturii se bazează pe urmărirea mișcării și oscilațiilor principalilor factori ce definesc situația conjuncturală: producție, consum, stoc, comenzi, investiții, credite, comerț). Studierea schimbării periodice a situației **factorilor principali** în succesiunea fazelor ciclului economic dă posibilitatea de a elabora prognoze științifice.

Alți factori care se manifestă, de asemenea, în conjunctură, dar cu acțiuni și sferă mai limitată, sînt cei reprezentînd **oscilațiile sezoniere**. Acestea pot fi importante la anumite produse sau servicii de sezon (de exemplu produsele agro-alimentare, unele bunuri de consum, unele materii prime, transporturi maritime, mișcarea turistică etc.) sau mai neînsemnate la altele (de exemplu la majoritatea mașinilor, utilajelor și instalațiilor complexe, unele produse de bază, unele sectoare de servicii etc.)

De asemenea, conjunctura diferitelor produse sau servicii poate fi influențată de o serie de alți **factori specifici** ca: interdependența între anumite materiale și produse, corelația între anumite sectoare de activitate, gradul de monopolizare al unor ramuri economice.

Un alt grup de factori îl constituie **politica comercială** pe plan național și internațional, măsurile de politică economică luate de guvernele diferitelor țări în legătură cu activitatea de comerț exterior, la care trebuie adăugate implicațiile factorilor politici.

Trebuie arătat că, în ce privește analizele și prognozele pe termen lung, toți acești factori tind să varieze în funcție de **influența unor elemente de structură care acționează pe termen lung**, cum este progresul tehnic, apariția de mărfuri noi, modificarea structurii venitului și consumului într-o anumită țară, regiune sau sector economic, modificarea raporturilor de forță între diferite țări etc. Acești factori pot și trebuie să fie urmăriți în mod continuu, analizați și interpretați, constituind baza previziunii, a prognozelor — fie pe termen scurt, fie pe termen lung — tocmai pentru determinarea condițiilor în care se desfășoară activitatea curentă de import-export, ca și cea de adaptare, în perspectivă, a posibilităților și nevoilor interne ale economiei noastre la condițiile pieței aflate în continuă transformare.

În scopul valorificării practice a acestui complex de fenomene, factori și legături cauzale, munca de conjunctură urmează un anumit mod de gîndire, implicînd o sistematizare în timp și spațiu a activității, care în mare, se împarte în trei grupe: activitatea de observare (documentare), analiza corelată a fenomenelor observate și activitatea de sinteză orientată spre întocmirea prognozelor.

Observarea piețelor constituie prima etapă în pregătirea cercetării pentru analiza fenomenelor de conjunctură, care caracterizează o anumită stare sau mișcare de pe piețele externe. Adunarea materialelor și alegerea surselor de informare trebuie să se desfășoare pe baza alegerii criteriilor după care se va face acumularea materialului. Astfel, pentru conjunctura economiei unei țări capitaliste, de o deosebită importanță este **structura economiei**: de pildă, sistemul de indicatori ai conjuncturii S.U.A. va fi diferit de indicatorii țărilor în curs de dezvoltare.

Un alt criteriu de colectare a materialelor este cel al **ritmicității cercetării** conjuncturale. În cazul unei cercetări lunare, vor trebui căutate și urmărite date și fapte care pot fi obținute cu regularitate în fiecare lună pentru a asigura urmărirea ritmică și neîntreruptă a fenomenelor sau chiar a detaliilor concrete. În cazul unor analize sau prognoze trimestriale sau anuale, se acumulează date sau fapte din care se elimină influențele săptămînale sau sezoniere, dar, în schimb, se desprind șiruri de date și tabele cu valoare durabilă.

De asemenea, în stringerea materialului trebuie stabilit și **gradul de amănunțime** cu care trebuie studiată o anumită problemă sau anumite elemente ale unei prognoze.

Dispunînd de toate sursele de informare pentru cunoașterea cît mai atotcuprinzătoare a piețelor externe, se trece la **analiza corelată** a lor, pe baza sistematizării și prelucrării lor, după criteriul utilității, respectiv a scopului practic urmărit.

Spre a putea fi utilizate la analizele care sînt chemate să desprindă condițiile trecute, prezente și viitoare de pe piețele externe, prelucrarea și sistematizarea se face în sensul unei concentrări și sintetizări sub diferite forme a fenomenelor culese. Astfel, se elaborează o serie de evidențe, tabele, grafice, situații, cuprinzînd anumiți indicatori individuali sau sintetici, sub formă de cifre absolute, mărimi medii, șiruri dinamice, sau cifre relative (indici).

prof. dr. A. ZAMFIR

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE (I)

Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării

A RĂSPUNDE la întrebarea formulată în subtitlul acestui articol, care reprezintă tema unei ample dezbateri organizată de revista „Viața economică" începînd cu acest număr, înseamnă a răspunde la mai multe întrebări pe care, pentru orientarea și facilitarea discuțiilor, le putem ordona astfel:

● cîți economiști activează și cîți ar trebui să activeze în economia națională; cum se determină și cum se asigură necesarul de economiști;

● unde lucrează și unde ar trebui să lucreze economiștii; care este și care ar trebui să fie distribuția lor pe ramurile și subramurile economiei naționale; care este și care ar trebui să fie locul lor în compartimentele și nivelele ierarhice ale diferitelor unități economice;

● care sînt și care ar trebui să fie atribuțiile pe care le îndeplinesc economiștii în funcțiile pe care le ocupă;

● cum își îndeplinesc și cum ar trebui să-și îndeplinească economiștii atribuțiile încredințate.

Întrebări extrem de cuprinzătoare, al căror răspuns solicită o vastă și amănunțită muncă de analiză a unui volum mare de date statistice, pentru a cunoaște situația existentă, urmată, apoi, de o muncă de investigare, de căutare, pentru depistarea acelor modalități de acțiune care să asigure economistului locul care să-i permită să-și aducă maximum de contribuție la accelerarea dezvoltării economice a țării, la progresul general al societății noastre. O sarcină extrem de dificilă, care nu poate fi asumată de un om sau un colectiv restrîns. La realizarea ei trebuie să participe toți cei interesați, toți economiștii.

Pentru a facilita o cît mai largă participare, care să permită obținerea unui număr cît mai mare de idei, ne propunem ca, pentru o perioadă mai îndelungată de timp, să acordăm spațiu în revistă acestei probleme. În același scop, vom organiza întîlniri și dezbateri cu economiști din județele, municipiile și orașele țării, ale căror idei le vom publica în revistă, asumîndu-ne sarcina ca, la sfîrșit, să desprindem concluziile ce vor rezulta.

Întrucît considerăm că cunoașterea situației existente constituie un element indispensabil începerii dezbaterilor, vom prezenta, în cele ce urmează, pe scurt, principalele date statistice care conturează un prim răspuns la întrebările: cîți economiști activează în economie și care este distribuția lor pe ramuri și sectoare de activitate.

● Definiții necesare

ÎNAINTE de toate se impun unele precizări, de natură să faciliteze înțelegerea, comunicația în cadrul discuțiilor.

Noțiunea, profesiunea de economist nu este încă oficializată în țara noastră. Instituțiile de învățămînt superior de specialitate acordă absolvenților lor titlul de „diplomat" în.. economie politică, statistică etc. În documentele de planificare și de statistică se folosește noțiunea de „personal pe funcții pentru care se prevăd studii superioare economice". A fost folosită, tot oficial, și noțiunea de „economiști pentru care se prevăd studii superioare" și „economiști pentru care se prevăd studii medii". Nu este locul să insistăm aici asupra confuziilor care s-au creat și se creează încă prin utilizarea unor astfel de termeni. Vom reveni mai pe larg asupra motivelor introducerii lor în limbaj și ale necesității renunțării la ele. Deocamdată, pentru nevoile discuției noastre, propunem următoarele definiții (pe care, de altfel, le vom utiliza ca atare în acest articol):

— **economist** — absolvent al unei instituții de învățămînt superior economic;

— **inginer** — absolvent al unei instituții de învățămînt superior tehnic;

— **jurist** — absolvent al unei instituții de învățămînt superior juridic;

— **tehnician** — absolvent al unei școli medii tehnice și asimilații acestuia, conform legilor în vigoare;

— **tehnician-economist** — absolvent al unei școli medii economice, și asimilații acestuia, conform legilor în vigoare.

● O profesiune în plină expansiune

TREBUIE observat că pentru prima dată **posturile** de economiști apar ca o categorie distinctă în anuarul statistic al țării pe anul 1971. Pînă în 1970, au fost înregistrate categoriile: muncitori; ingineri, tehnicieni și personal de specialitate; funcționari; personal de serviciu; personal de pază și pompieri. Economiștii erau înregistrați la categoria ingineri, tehnicieni și personal de specialitate. În anuarul statistic pe anul 1971 se menționează, pentru prima dată, următoarele 11 categorii

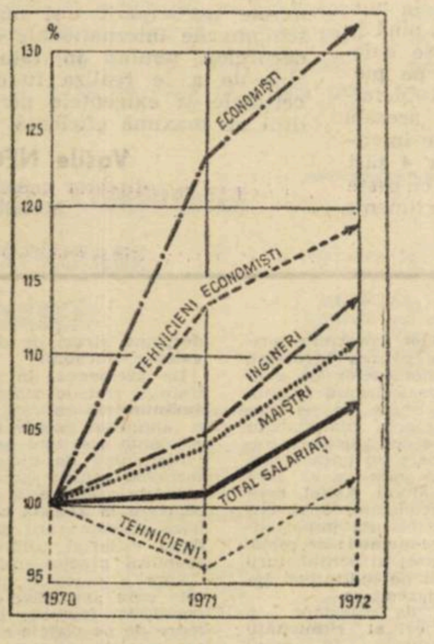

Grafic nr. 1. — **Dinamica numărului mediu scriptic de salariați, pe categorii, între anii 1970—1972**

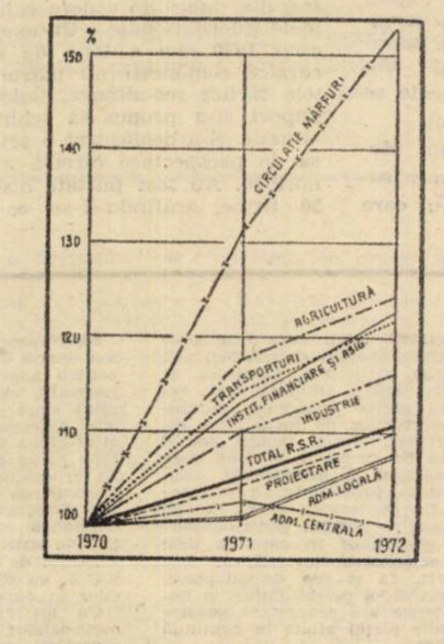

Grafic nr. 2. — **Dinamica numărului mediu scriptic de economiști, în diferite ramuri ale economiei naționale între anii 1970—1972**

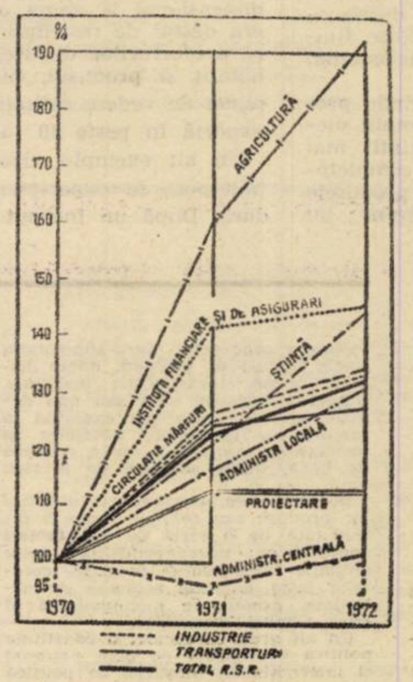

Grafic nr. 3. — **Dinamica numărului mediu scriptic de ingineri, în diferite ramuri ale economiei naționale între anii 1970—1972**

Tabelul nr. 1

Structura numărului mediu scriptic de economiști pe ramuri ale economiei naționale

în %

	1970	1971	1972
industrie	30	30	30
agricultură	5	7	8
transporturi	3	2	3
circulația mărfurilor	18	18	18
știință și deservirea științei	1	1	2
instituții financiare și de asigurări	8	9	8
administrația centrală	11	8	8
administrația consiliilor populare județene, municipale și orășenești	4	4	4
proiectare	2	1	1
alte ramuri	18	20	18
	100	100	100

de personal: muncitori; ingineri; maiștri; personal pe funcții pentru care se prevăd studii superioare economice; personal pe funcții pentru care se prevăd studii medii ec[...]onomice; personal pe funcții de altă specialitate pentru care se prevăd s[...]tudii superioare; personal pe funcții de altă specialitate pentru care se prevăd studii medii; personal elementar sanitar; funcționari; pers[...]onal de serviciu, pază și pompieri. Anuarul statistic din 1972 reia înt[...]ocmai această structură a categoriilor de personal.

Anuarul statistic din 1971 în[...]registrează numărul mediu scriptic existent în luna iunie 1970, iar cel din 1972 pe cel existent în luna martie 1971.

Conform datelor prezentate în aceste anuare statistice și a celor culese prin recensămîntul efectuat în martie 1972, numărul mediu scriptic al personalului pe funcții pentru care se prevăd studii superioare economice a crescut de la 51,8 mii în 1970 la 63,0 mii în 1971 și la 67,9 mii în 1972.

Graficul nr. 1 redă creșterile în[...]registrate în acești ultimi trei ani de numărul posturilor de economiști, ingineri, tehnicieni, tehnicieni-economiști, maiștri și total salariați. Se observă ritmul foarte accelerat, care devansează cu mult ritmul cel[...]orlalte categorii de personal menționate, de creștere a posturilor de economiști și tehnicieni-economiști.

Așa cum vom vedea, cu tot ac[...]est ritm, decalajul între numărul de economiști și numărul de posturi d[...]e economiști ocupate este încă mare, de aproximativ 50%. Acest ritm d[...]e creștere răspunde deci unei nevoi reale a economiei naționale în actu[...]ala și viitoarele etape de dezvoltare, și el este consecința unor decizii l[...]uate luate în ultimii ani în ceea ce privește orientarea și structura în[...]vățămîntului superior și mediu de specialitate.

Graficele nr. 2 și nr. 3 ilustrea[...]ză **creșterea între anii 1970—1972 a numărului mediu scriptic de postu[...]ri de economiști și de ingineri, pe principalele ramuri ale economiei naționale.** Remarcăm creșterea mai accelerată decît media pe întreaga economie națională a numărului de posturi de economiști în agricult[...]ură, știință și deservirea științei, industrie. Menționăm, totodată, cr[...]eșterea minimă (aproape staționară) a numărului posturilor de econom[...]iști în administrația centrală, dar și ritmul foarte scăzut de creștere a numărului posturilor de economiști în proiectare.

Tabelul nr. 1 redă **structura [n]umărului mediu scriptic de posturi de economiști pe pricipalele ramuri ale economiei naționale.** Este, desigur, îmbucurătoare, deși încă insuf[...]icientă, creșterea constantă a ponderii economiștilor care lucrează în [a]gricultură, ca și reducerea ponderii celor care lucrează în administrați[...]e. Pînă la o analiză mai amănunțită ne mulțumim să atragem atenția [a]supra ponderii extrem de scăzute a posturilor de economiști în știință [ș]i proiectare.

Desigur, pentru a aprecia în ce măsură această distribuție a posturilor de economiști — **pentru că de[...]spre posturi, și nu despre economiști** este vorba — este sau nu optimă, trebuie să apelăm la criteriile pe baza cărora au fost stabilite nece[...]sitățile de posturi de economiști pe compartimente, pe unități, pe sect[...]are, pe ramuri de activitate. Trebuie cunoscute concret **natura, complex[...]itatea și volumul lucrărilor, al atribuțiilor economice** ale unităților și ramurilor. Pentru a facilita cunoașterea acestor elemente, vom depis[...]ta și vom supune atenției **descrieri de funcții de economiști** din cît mai multe compartimente și unități economice. De asemenea, vom ur[...]mări și vom publica rezultatele acțiunii ce se desfășoară în prezent în economie pentru elaborarea, definitivarea și aplicarea normativel[...]or de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ.

● Unde sînt efectele?

DATELE din tabelul nr. 2 re[...]dau structura pe ramuri ale industriei, a producției globale, număr[...]ului mediu scriptic de salariați, de ingineri și economiști (posturi) la nivelul anului 1971.

Tabelul incită la multe reflect[...]ii. Pot fi făcute multe și interesante corelații. De observat, de pildă, c[...]ă există mari discrepanțe în dotarea diverselor ramuri cu cadre de spec[...]ialitate, atît în ceea ce privește economiștii, cît și în ceea ce privește inginerii. Discrepanțe există, de asemenea, și dacă luăm ca indicator de referință producția globală sau numărul mediu scriptic.

Se observă că **pentru economiș[...]ti mai bine dotate**, atît după indicatorul producție globală, cît și după numărul mediu scriptic de salariați sînt ramurile: construcții de mași[...]ni, materiale de construcție, energie electrică și termică, poligrafie, săp[...]unuri și cosmetice. Mai puțin dotate după ambele caracteristici sînt ra[m]urile: metalurgie feroasă, confecții.

După ambii indicatori, **ramurile mai bine dotate cu ingineri sînt:** construcții de mașini; chimie; co[m]bustibil; energie electrică și termică; metalurgie neferoasă; celuloză și hîrtie; extracția minereurilor nemetalifere și produse din substanțe abrazive; săpunuri și cosmetice, iar mai puțin dotate: textilă; metalur[...]gia feroasă; materiale de construcții; pielărie, blănărie, încălțăminte; co[...]nfecții

LUÎND ÎN CONSIDERARE A[...]MBII INDICATORI, SE CONSTATĂ CĂ RAMURILE MAI BINE DOTA[...]TE ATÎT CU INGINERI, CÎT ȘI CU ECONOMIȘTI SÎNT: CONSTRUCȚ[...]IILE DE MAȘINI, ENERGIA ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, SĂPUNURI ȘI COSMETICE, IAR MAI PUȚIN DOTATE: METALURGIA FEROA[...]SĂ ȘI CONFECȚIILE.

O ultimă constatare, deloc lip[...]sită de interes. Comparînd coloanele producție globală și număr mediu scriptic, se poate observa că unele ramuri sînt mai „productive" decît altele (acelea în care ponderea numărului mediu scriptic al salaria[...]ților este, comparativ cu ponderea producției globale, mai mică). Aces[...]te ramuri sînt: alimentară; chimie; metalurgie feroasă; confecții; e[...]nergie electrică; pielărie, blănărie, încălțăminte. Este regretabil, dar n[...]u putem descifra nici o corelație între „plusul de productivitate" al a[...]cestor ramuri și gradul de dotare al lor cu ingineri și economiști. Ram[...]urile energie electrică, chimie, metalurgie feroasă sînt mai bine dotate cu ingineri decît cu economiști; ramurile alimentară, confecții, pielăr[...]ie, blănărie și încălțăminte sînt mai bine dotate cu economiști decît cu ingineri. Pe de altă parte, ca număr de salariați la un inginer și la un economist trei dintre aceste ramuri sînt printre cele mai bine dotate, iar celelalte trei printre cele mai puțin dotate. Astfel, la ingineri: energie electrică — 23 salariați la un inginer; chimie — 32; alimentară — 37; metalurgia neferoasă — 49; pielărie, blănărie, încălțăminte — 103; confecții — 183; media pe întreaga industrie — 47; la economiști: energie electrică — 60; industria alimentară — 67; industria chimică — 85; industria metalurgiei feroase — 127; pielărie, blănărie, încălțăminte — 141; confecții — 187; media pe întreaga industrie — 110 (vezi tabelul 3).

Aceste date trebuie să ne incite la o analiză mai amănunțită a situației, a corelațiilor lor cu mulți alți indicatori ai activității economice. Trebuie căutate cauzele unei anumite distribuții a specialiștilor pe ramurile industriei și, mai ales, efectele acestei distribuții. Să vedem de ce și cu ce efecte în industria energiei electrice și termice, alimentară, chimie, sînt de 3—4 ori mai mulți ingineri și economiști decît în industria textilă, a confecțiilor, a lemnului?

Tabel nr 2

Structura producției globale, numărului mediu scriptic de salariați, ingineri și economiști, pe ramuri industriale

Ramura industrială	Structura producției globale industriale	Structura numărului mediu scriptic de salariați	Structura numărului mediu scriptic de ingineri	Structura numărului mediu scriptic de economiști
energie electrică și termică	3,2	2,3	4,6	4,4
combustibil	4,9	5,7	6,2	5,0
metalurgie feroasă	8,1	4,8	4,6	4,
metalurgie neferoasă	2,8	3,8	4,1	3,0
construcții de mașini și prelucrarea metalelor	26,8	29,4	38,7	34,6
chimie	10,4	7,3	11,0	9,3
extracția minereurilor nemetalifere și produse din substanțe abrazive	0,3	0,6	0,8	0,8
materiale de construcții	3,4	3,9	3,1	4,5
exploatarea și prelucrarea lemnului	6,0	13,5	7,1	6,[illegible]
celuloză și hîrtie	1,3	1,5	1,5	1,6
sticlă, porțelan, faianță	0,6	1,5	1,0	1,4
textile	7,2	11,9	6,1	8,1
confecții	4,4	3,4	0,9	2,1
pielărie, blănărie, încălțăminte	2,1	3,3	1,5	2,3
alimentară	16,7	5,7	7,8	10,1
săpunuri și cosmetice	0,2	0,1	0,2	0,2
poligrafie	0,3	1,2	0,7	1,4
alte ramuri ale industriei	1,3	0,1	0,1	0,2

Tabelul nr. 3

Clasificarea ramurilor industriei republicane după gradul de înzestrare cu economiști

Denumirea ramurii	Numărul de salariați la un economist
săpunuri și cosmetice	44
energie electrică	60
alimentară	67
electrotehnică	70
produse din materiale abrazive	71
extracția gazului metan	80
materiale de construcții	83
chimie	85
alte ramuri ale industriei	91
extracția minereurilor nemetalifere	96
construcții de mașini	97
poligrafie	97
metalurgie neferoasă	98
construcții metalice și produse metalice	103
petrol	104
celuloză și hîrtie	109
sticlă, porțelan, faianță	115
reparații de mașini și utilaje	118
metalurgie feroasă	127
pielărie, blănărie, încălțăminte	141
extracție și preparare minereuri feroase	149
extracție și preparare minereuri neferoase și rare	150
textile	164
cărbune	166
confecții	187
prelucrarea lemnului	191
exploatări forestiere	237
cocsochimică	504

● Jumătate din posturi ocupate de personal fără calificare corespunzătoare

ÎNREGISTRĂRILE statistice anuale, cum sînt cele la care ne-am referit pînă aici, evidențiază din păcate, numai funcțiile, respectiv posturile care ar trebui să fie ocupate în mod normal de economiști, dar nu și posturile ocupate efectiv de către economiști. Aceste înregistrări nu ne spun dacă posturile de economiști sînt ocupate de economiști sau de către cadre de alte specialități și care anume.

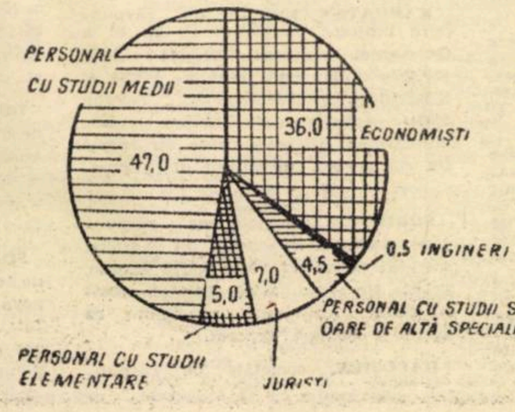

Grafic nr. 4

Structura personalului care ocupă posturi de economiști

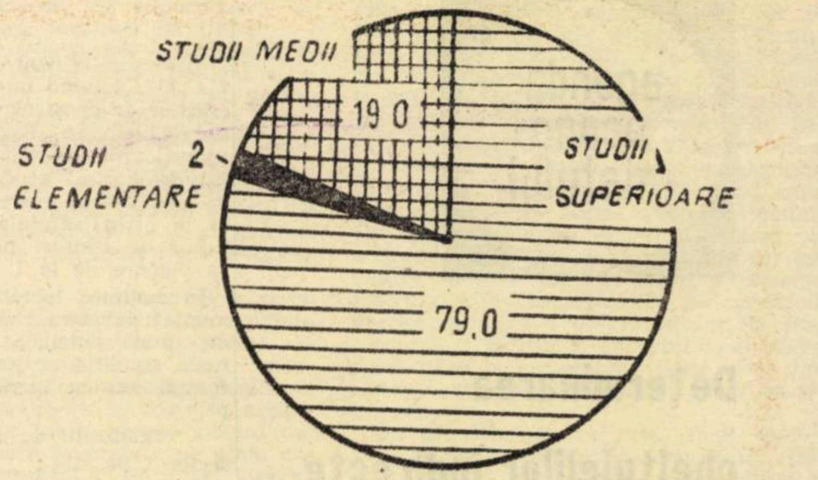

Grafic nr. 5

Structura personalului ce ocupă posturi pentru care se prevăd studii superioare, după nivelul de pregătire al celor care ocupă aceste posturi

Ultimul recensămînt mai amănunțit, care evidențiază atît de către cine sînt ocupate posturile de economiști, cît și ce posturi ocupă economiștii, ca, de altfel toate specialitățile, este cel efectuat în septembrie 1968. Vom face unele referiri la corelații ce rezultă din datele acestui recensămînt dar numai cu rezerve pentru că între timp au intervenit unele schimbări care nu putem aprecia cît sînt de semnificative sub raport calitativ.

Din totalul funcțiilor pentru care se prevăd studii superioare economice (deci din totalul funcțiilor de economiști) în 1968 numai 36% erau ocupate de economiști (prin care înțelegem absolvenți ai instituțiilor de învățămînt superior economic), 47% erau ocupate de personal cu pregătire medie, 5% de personal cu pregătire elementară, 7% de personal cu pregătire superioară juridică (juriști), 0,5% de personal cu pregătire superioară tehnică (ingineri), 4,5% de către personal cu pregătire superioară de altă specialitate (vezi graficul nr. 4).

Notăm procentul foarte ridicat, la acea dată, de posturi de economiști ocupate de personal cu studii medii sau elementare — 52% — cu mult superior situației existente la nivelul întregului număr de posturi pe economia națională pentru care se prevăd studii superioare (vezi graficul nr. 5).

● Specialiști care „glisează" spre posturile economiștilor

Ni se pare că nu este lipsit de interes să enumerăm specialitățile tehnice care ocupă posturi pentru care sînt prevăzute studii superioare economice (în ordinea mărimii numărului de posturi ocupate): agricultură; silvicultură; nave și instalații de bord; zootehnie; horticultură; construcții civile, industriale și agricole; filatură și țesătorii; tehnologia construcțiilor de mașini; ingineri economiști pentru transporturi; industrializarea lemnului; exploatări miniere; tehnologia substanțelor anorganice; ingineri economiști pentru industria lemnului; tehnica pescuitului și stuficultura; ingineri economiști pentru industria ușoară; industrii fermentative, conserve și lapte; exploatarea pădurilor și transport forestier; mașini și aparate electrice.

Iată și celelalte specialități care ocupă posturi pentru care se prevăd studii superioare economice (tot în ordinea mărimii numărului de posturi ocupate): științe administrative; filozofie; teologie; limba română; matematică; istorie; geografie; relații internaționale; științe naturale; filozofie-istorie; filozofie-pedagogie; limba rusă; ziaristică; limba franceză; limba engleză; psihologie.

Trebuie observat că procentul de 0,5% care exprimă ponderea posturilor de economiști ocupate de către ingineri nu exprimă nici pe departe măsura în care inginerii îndeplinesc în economie atribuții pentru care sînt pregătiți de fapt economiștii. Rămîne ascunsă cifra mult mai mare de posturi de ingineri din compartimentele de planificare, organizare, aprovizionare, desfacere, salarizare (din unitățile economice), ca și numeroasele posturi din organele de administrație centrală și locală, care, fiind prevăzute ca funcții tehnice, de către nomenclatoare, sînt înregistrate ca atare, deși atribuțiile efective ale posturilor solicită în cea mai mare parte competență economică.

Precizăm în acest sens că la nivelul anului 1972 în administrația centrală și locală și în instituții financiare și de asigurări lucrau circa 8000 de ingineri, ceea ce reprezintă aproximativ 7% din numărul total de ingineri care activează în economia națională. Pe de altă parte, o anchetă efectuată anul trecut în unități cu statut de centrală, ale cărei rezultate le-am publicat (vezi „Economistul în centrala industrială", în „Viața economică" nr. 20/1972) a evidențiat faptul că numai 50% din cadrele cu pregătire tehnică superioară din centrale lucrează în compartimente tehnice, restul de 50% fiind încadrate în compartimentele de planificare, organizare, aprovizionare, desfacere, salarizare etc. Dacă se aplică această cifră la numărul total de ingineri care activează în industrie, agricultură și transporturi, rezultă că un număr de 35 000 de ingineri lucrează în astfel de compartimente, adică altele decît cele tehnice. Și în acest domeniu o bază obiectivă de apreciere o constituie **descrierea posturilor** pe care le ocupă cadrele tehnice și economice în ramurile și compartimentele menționate. Noi am publicat deja unele (vezi „Specialistul în unitatea economică", în „Viața economică" nr. 31/1972) care sînt cît se poate de elocvente. Vom continua să depistăm și să publicăm cît mai multe descrieri de astfel de posturi.

De asemenea, considerăm că discuția va avea de cîștigat dacă vom pune față-n față atribuțiile diferitelor posturi și compartimente cu conținutul programelor cursurilor de profil de la instituțiile de învățămînt superior. Acestea ne vor spune clar dacă **competența** pentru determinarea necesarului de aprovizionat sau aplicarea celor mai adecvate forme de salarizare a personalului se formează în cadrul facultății de economia producției, construcțiilor și transporturilor sau în cadrul facultății de energetică, de exemplu.

Cu aceste rezerve trebuie apreciată deci cifra de 0,5% de mai sus. Ele trebuie avute în vedere și în aprecierea necesarului de economiști și, mai departe, în orientarea structurii învățămîntului nostru superior.

În această ordine de idei, considerăm absolut necesar să se urmărească statistic și distribuția cadrelor pe compartimentele unităților economice. O imagine clară asupra distribuției cadrelor pe compartimente, eventual pe funcții (specificîndu-se că este vorba, de exemplu, de funcția de economist-planificare, inginer-planificare), coroborată cu o imagine clară a descrierilor respectivelor funcții, a atribuțiilor acestora, ar fi de extremă utilitate pentru deciziile care privesc structura și conținutul învățămîntului de toate categoriile.

Constantin COJOCARU

agenda economistului

Determinarea cheltuielilor indirecte pentru lucrările de construcții — montaj

CHELTUIELILE indirecte — ca articol de calculație — fie în deviz, fie în planul de cheltuieli sau ca cheltuieli efective, cuprind cheltuielile ocazionate de administrarea și conducerea unității, precum și alte cheltuieli legate de conducerea și crearea condițiilor pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj. Pentru a asigura comparabilitatea între deviz, planul de cheltuieli și cheltuielile efective, s-a stabilit o nomenclatură unică a articolelor de cheltuieli ce compun cheltuielile indirecte.

Această nomenclatură este redată în „Instrucțiunile pentru aplicarea H.C.M. nr. 744/1957. privind întocmirea devizelor lucrărilor de construcții-montaj pe categorii de lucrări", în „Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al producției de construcții-montaj" — în vigoare de la 1 iulie 1968 și în „Instrucțiunile de aplicare a planului de conturi pentru construcții" — în vigoare de la 1 ianuarie 1971.

În devizele lucrărilor de construcții-montaj valoarea cheltuielilor indirecte se determină global, pe baza cotelor procentuale stabilite pe grupe de lucrări, diferențiat pentru lucrările ce se execută prin :

— organizații de construcții-montaj din sectorul de stat ;

— organizații din sectorul cooperatist, sau

— în regie directă.

Aceste cote sînt unice pe țară și se aplică la întreaga valoare a manoperei din totalul II „cheltuieli directe" ale devizului pe categorii de lucrări, indiferent de valoarea lucrărilor, în cuantumurile cuprinse în anexa 1 la „Instrucțiunile pentru aplicarea H.C.M. nr. 744/1957".

În planul cheltuielilor indirecte articolele de cheltuieli se determină pe baza datelor cuprinse în planul forțelor de muncă, în planul de amortizare, în planul de reparații capitale etc. Din planul forțelor de muncă se pot lua datele necesare ce se referă la fondul de salarii pentru muncitori și pentru personalul tehnic, economic, de specialitate și administrativ (TESA).

Contribuția pentru asigurările sociale, principala sursă de venituri a bugetului asigurărilor sociale, se constituie prin aplicarea unor cote procentuale asupra fondului de salarii, conform prevederilor Decretului nr. 389/1972.

Cheltuielile pentru întreținerea mijloacelor de transport ușor, proprii unității de construcții-montaj (autoturisme, microbuze etc.), se planifică în funcție de necesitățile de transport, de tipul mijlocului de transport și pe baza normelor de consum de combustibili, lubrifianți, întreținere și reparații, stabilite prin H.C.M. nr. 1100/1968.

Cheltuielile pentru reparații capitale la mijloacele fixe, cu caracter administrativ-gospodăresc de interes general, se cuprind în planul de cheltuieli indirecte în cuantumul prevăzut în planul de reparații capitale, corespunzător acestei categorii de mijloace fixe.

Odată cu stabilirea măsurilor pentru realizarea planului de producție se întocmește și planul de măsuri pentru protecția muncii. Acest plan cuprinde, pe lîngă măsura propriu-zisă, și valoarea estimativă a măsurii respective care, în funcție de sursele de acoperire a cheltuielilor respective, se cuprind în planul cheltuielilor indirecte.

Amortizarea fondurilor fixe se face potrivit prevederilor Legii nr. 62/1968 și regulamentului privind amortizarea fondurilor fixe aprobat prin H.C.M. nr. 139/1960. Din planul de amortizare se extrage valoarea amortizării mijloacelor fixe, aferentă articolelor de cheltuieli din planul cheltuielilor indirecte.

Recompensele și celelalte cheltuieli privind inventiile, inovațiile și raționalizările se plătesc dintr-un fond denumit „fondul pentru invenții, inovații și raționalizări" care se constituie la ministere, celelalte organe ale administrației de stat, comitetele executive ale consiliilor populare județene, al municipiului București, precum și la întreprinderi și organizații economice de stat, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 2250/1967.

Fondul pentru investiții, inovații și raționalizări se planifică anual și se defalcă pe trimestre în funcție de fondul de salarii planificat anual și trimestrial și cota stabilită de organul tutelar. Sînt și articole de cheltuieli indirecte care se planifică — avînd în vedere natura lor — în funcție de volumul producției planificate și numărul personalului direct și indirect productiv planificat (cheltuieli cu echipamentul de protecție, cheltuieli cu întreținerea și funcționarea cantinei etc.).

Planul cheltuielilor indirecte nu cuprinde în totalitate articole de cheltuieli prevăzute în nomenclator, deoarece cheltuielile cu caracter neeconomicos nu se planifică.

Totalul cheltuielilor indirecte planificate se defalcă asupra lucrărilor de bază și de organizare a șantierului, în funcție de modul de stabilire a acestora în devize. Cheltuielile indirecte, aferente lucrărilor de bază, se trec la articolul de calculație „cheltuieli indirecte" din planul prețului de cost, iar cele aferente lucrărilor de organizare (împreună cu celelalte cheltuieli de organizare) — la articolul de calculație respectiv

Planul cheltuielilor indirecte trebuie să corespundă cerințelor planificării prețului de cost în sensul excluderii din plan a cheltuielilor neeconomicoase, fără bază legală și a pierderilor care nu se planifică, cît și în sensul corelării cu celelalte secțiuni de plan și aplicării corecte a prevederilor din „Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al producției de construcții-montaj".

dr. M. SOCOLESCU
M. SIMA-DINU

Aplicarea taxelor de timbru în acțiunile arbitrale

ANALIZA modului în care se efectuează de către părțile în litigiu timbrarea acțiunilor introduse spre soluționare la organele arbitrale relevă existența unor deficiențe care derivă din necunoașterea sau aplicarea greșită a dispozițiilor normative reglementînd această problemă. Considerăm de aceea util a înfățișa principalele prevederi legale și soluțiile de principiu date în această materie.

Astfel. potrivit Instrucțiunilor nr. 1.711/27 octombrie 1960, emise de Ministerul Finanțelor în aplicarea Decretului nr. 199/1955, cererile de rezolvare a litigiilor privind drepturi evaluabile în bani se taxează cu 1,50% din valoarea respectivă, iar cererile de rearbitrare adresate P.A.S. sau arbitrilor de stat șefi — cu 50% din taxa datorată la cererea introductivă.

Acțiunile avînd ca obiect pretenții neevaluabile în bani și care sînt de competența Arbitrajului de Stat (spre exemplu actiunile în evacuare) se timbrează, potrivit art. 10 din H.C.M. nr. 911/1955, cu suma de 150 lei. În cazul acțiunilor cu caracter mixt, în care se ridică pretenții atît cu privire la drepturile sau obligațiile evaluabile în bani, cît și cu privire la drepturi neevaluabile în bani, timbrarea se face prin cumularea taxelor aferente fiecărui capăt de cerere (avizul M.F. 40127 / 19 ianuarie 1962).

În ce privește cererile introduse la arbitrajele ministeriale, acestora nu li se aplică taxele de timbru menționate, ci taxe speciale stabilite de ministerul respectiv, cu avizul Ministerului Finanțelor. Determinarea valorii taxabile se face pe baza sumelor pretinse de petiționar, care este obligat a indica și cuantumul penalităților pretinse, calculîndu-se pînă la data înregistrării cererii respective.

Precizări deosebit de importante în legătură cu perceperea taxelor de timbru în materia litigiilor patrimoniale au fost aduse prin Instrucțiunea nr. 12/13 iunie 1960 a Primului Arbitru de Stat, care statuează că taxa de timbru se datorează o singură dată, în cazul în care prin cererea introductivă sînt indicați doi sau mai mulți pîrîți ; în cazul cînd, pe parcursul rezolvării cauzei, se extinde acțiunea și asupra altor pîrîți, se datorează o taxă de timbru separată de cea plătită pentru cererea inițială. Se menționează, totodată, ca dispoziție de excepție — că înlocuirea unui pîrît prin altul, ca urmare a transformărilor intervenite în cadrul organizațiilor socialiste prin reorganizarea lor, nu atrage obligația plății unei noi taxe de timbru. De asemenea, în litigiile în care se valorifică pretenții pentru lipsurile cantitative sau calitative la mărfurile livrate în tranzit, se datorează o singură taxă de timbru, aferentă valorii acțiunii, indiferent de numărul părților introduse în cauză în cursul rezolvării litigiului.

În cazul litigiilor rezolvate din inițiativa Arbitrajului de Stat, partea obligată la o prestație este ținută a achita și taxele de timbru corespunzătoare. La fel, în cazul introducerii în litigiu, din oficiu, a unei noi părți, taxa de timbru se datorează numai în cazul în care partea nou introdusă apare ca fiind căzută în pretenții, respectiv obligată la o anume prestație.

Modul în care se face plata propriu zisă a taxelor de timbru poate duce la consecințe păgubitoare pentru patrimoniul organizațiilor economice socialiste, în măsura în care nu se respectă normele procedurale în materie. În acest sens, trebuie cunoscut că taxele de timbru se achită fie prin virament, fie prin aplicare de timbre fiscale mobile. Timbrele mobile pot fi folosite pînă la valoarea de 100 lei, tot astfel fiind permisă completarea taxelor de timbru achitate prin virament.

Plata prin virament se face în contul consiliului popular pe raza căruia își are sediul unitatea plătitoare (beneficiar : Administrația Financiară), simbolul de cont fiind 63, urmat de indicativul 01—09, în funcție de subordonarea administrativă a unității pe care își are sediul plătitorul.

Trebuie reținut că sînt scutite de plata taxelor de timbru acțiunile în constatare, introduse pe temeiul H.C.M. nr. 4382/1953, cererile de rearbitrare, introduse la Consiliul de Miniștri, cererile de rearbitrare privind hotărîri declinatorii de competență, precum și reclamațiile împotriva modului cum au fost date soluțiile privind debitele sub 1.000 lei, conform art. II din Decretul nr. 259/1959 (paragraf 64 din Instrucțiunea M.F. nr. 1711/1960).

Menționăm că modificarea acțiunii nu implică plata unei noi taxe de timbru, dacă se cere aceeași sumă ca în acțiunea inițială, însă cu alt titlu. Tot astfel, cererea pentru repunere în termen, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, la instanța de fond, nu suportă o taxă de timbru distinctă de cea cuvenită pentru cererea de soluționare a litigiului, după cum s-a precizat prin Circulara P.A.S. nr. 17/1960.

În ce privește restituirea sau compensarea taxelor de timbru, aceasta poate avea loc în cazurile prevăzute de art. 9 din Decretul nr. 199/1955, precum și în cazul litigiilor care au ca obiect contracte ce se anulează în urma modificării unor sarcini de plan, dispusă prin lege, decret sau H.C.M.

Subliniem faptul că, potrivit paragrafului 71 din instrucțiunile M.F. precitate, taxa de timbru poate fi restituită petiționarului, dacă acesta își retrage acțiunea (sau și-o reduce în mod corespunzător), pînă la data primului act de pregătire, dar nu mai tîrziu de o zi după ce cererea a fost repartizată spre soluționare, conform art. 26 din Regulile procedurii arbitrale.

A. FLORESCU

SOCIETĂȚI COMERCIALE CU PARTICIPARE ROMÂNEASCĂ

ARCODE, societate cu răspundere limitată cu sediul în Anglia. Adresa: London EC-3, Plantation House, Mincing Lane. Telex: 883476. Telefon 01—6237074. Activitate: vînzarea în Anglia de produse chimice românești.

DECOFRA, societate cu răspundere limitată cu sediul în Franța. Adresa : Paris 8e, 22 rue d'Auguesseau. Telex: 28598. Telefon 265—26—27 și 265—27—20. Activitate : vînzarea în Franța de produselor chimice românești.

CONTICHEMIE, societate cu răspundere limitată cu sediul în R. F. a Germaniei. Adresa: Frankfurt am Main Zürich Hans am Opern Platz. Telex 414864, telefon 723454. Activitate: vînzarea în R. F. a Germaniei de produse chimice românești.

ROMITAL, societate cu răspundere limitată cu sediul în Italia. Adresa : Milano, Via General Fara, 28. Activitate : vînzarea în Italia de produse chimice românești.

VICTORIA REIFEN, societate cu răspundere limitată, cu sediul în R. F. a Germaniei. Adresa 374, st. Böblinger, Stuttgart. Activitate: vînzarea în R. F. a Germaniei de anvelope românești.

AUROCHEMIE, societate cu răspundere limitată cu sediul în Austria. Adresa : Vien 42 st. Prater. Activitate: vînzarea în Austria de lacuri și vopsele românești.

ELPEX, societate cu răspundere limitată cu sediul în Grecia. Adresa: Atena, 20 Amerikas st. Telefon: 630156. Telex: 215154 LAMB GR. Activitate: vînzarea în Grecia de uleiuri românești, operațiuni de bunkeraj.

MEROL, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Liban. Adresa: Autoroute Tripoli — Autelios. Telefon 411.901. Activitate: prelucrarea și vînzarea de uleiuri minerale românești.

DALPEX, societate cu răspundere limitată, Livorno, via Mogadiscio, 10. Activitatea: vînzarea în Italia de produse petroliere românești.

VITAMA, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Italia. Adresa: Milan Viale, Marche 97. Activitate: vînzarea în Italia de mașini unelte românești.

SOTECOM, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Franța. Adresa Paris; 94 Boulevard des Capucines. Telefon 073.33.32 și 3351. Telex: 22650. Activitate : cooperare economică și tehnică româno-franceză.

SOCOMEX, societate cu răspundere limitată cu sediul în Liban. Adresa: Beirut st. Foch ; Immeuble Salha ; P.O.B. ; 43 Telex : Alsocomex 878. Telefon: 227663. Activitate: vînzarea de produse industriale românești în Liban și alte țări din Orientul Apropiat.

CONINSA, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Peru. Adresa: Lima-Iesus Maria, 225 Camilio Carilio Oficina 601 Telefon: 32.06.16. Activitate: comerț de tractoare și alte mijloace de transport de linii de montaj de fabrici de tractoare și de alte mijloace de transport.

ARTIS, societate cu răspundere limitată, cu sediul în R. F. a Germaniei Adresa: Reutlingen 15, Unter den Linden st. Telex 729654 Telefon: 07 121—37144/37145. Activitate: vînzare de produse industriale românești pe piața vest-germană.

KARPATEN, societate cu răspundere limitată cu sediul în R. F. a Germaniei. Adresa: Cologne 30/32 Kaiserwilhelmring. Telefon : 244841 și Düsseldorf 6 Karlstrasse. Telefon 365341. Activitate: înființarea și administrarea de restaurante cu specific românesc. Operațiuni de import-export.

SORIMPEX societate cu răspundere limitată cu sediul în Italia. Adresa: Milan, 38 Viale Luigi Magno. Telex: Rest—Ital 34592. Telefon 290694 și 270694. Activitate: operațiuni ca agent și comerț general.

DACOMEX, societate cu răspundere limitată, Paris IX, 11 Rue La Fayette R. C. Paris 55 B 9117. Operațiuni de importuri produse Eximcoop.

PRODACO, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Liban. Adresa: Beirut immeuble Grand Moulins de Beyrouth. Corniche du Fleuve, IV th floor. Telefon : 254131. Telex ASLAC 877. Activitate: vînzarea de produse agro-alimentare românești în Liban și țările Orientului Apropiat.

DUNĂREA, societate cu răspundere limitată, cu sediul în Israel. Adresa : Tel Aviv, 11 Kikar Malhei — Israel. Telex ROMANOCOM. Activitate: vînzarea produselor de artizanat, în Israel.

SODAROM, asociație în participație, cu sediul în Elveția. Adresa: Geneva, 81 st. Servette. Telex 22543. Telefon 346665/1. Activitate: operațiuni comerciale și financiare internaționale.

creativitate-inovaţie

Centrala industrială pe traiectoria consolidării

INTEGRAREA CERCETĂRII ŞI ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

Continuînd publicarea materialelor pe tema „Centrala industrială pe traiectoria consolidării", *prin care urmărim să analizăm modul în care aceste puternice unităţi economice îşi preiau şi exercită atribuţiile ce le revin prin lege, în numărul de faţă ne referim la funcţiunea de cercetare-dezvoltare. Investigaţia întreprinsă de autor în trei centrale din ramuri industriale, diferite, îi permite să fie relevate unele elemente interesante privind integrarea organizatorică a institutelor de cercetare în centralele industriale şi, concomitent, să preconizeze unele modalităţi de perfecţionare a activităţii lor. Prezentăm în continuare cîteva din concluziile investigaţiei.*

● Funcţionalitate îmbunătăţită

DUPĂ CUM a reieşit din discuţiile purtate îndeosebi în cadrul Centralei industriale de autocamioane şi tractoare (C.I.A.T.), Centralei industriale de maşini agricole (C.I.M.A.) şi Centralei industriei sticlei şi ceramicii fine (C.I.S.C.F), activitatea institutelor de cercetări şi proiectări subordonate acestora prezintă mai multe avantage certe.

În primul rînd, activitatea lor este orientată strict spre producţie, în sensul că, în quasitotalitate, temele înscrise în planuri servesc satisfacerii unor acute necesităţi ale uzinelor din centralele respective. Această situaţie este caracteristică pentru fiecare din institutele centralelor menţionate : Institutul de cercetări şi prototipuri de maşini agricole (ICPMA), Institutul de cercetări şi proiectări automobile şi tractoare (ICPAT) şi Institutul de cercetări pentru industria sticlei şi ceramicii fine.

Creşterea funcţionalităţii institutelor de cercetări şi proiectări integrate în centrale se manifestă şi prin rezolvarea mai promptă, şi adesea şi mai competentă a solicitărilor primite de la uzine. La baza acestui flux calitativ se află actuala practică de stabilire a planurilor de cercetare, potrivit căreia „materia primă" o reprezintă în bună parte propunerile venite de la uzine şi centrale industriale, iar încheierea de contracte se realizează nemijlocit cu uzinele şi nu prin intermediul ministerelor, ca în perioada precedentă (cazul CISCF).

În plus, în unele institute, cum ar fi cel pentru cercetări în industria sticlei şi ceramicii fine, s-a creat cîte un compartiment specializat în acordarea de asistenţă tehnică uzinelor din această subramură a industriei uşoare. Aportul acestuia la buna desfăşurare a activităţii unităţilor care compun respectiva centrală este amplificat şi de faptul că nu aşteaptă pasiv solicitările lor, ci se ocupă (prin sarcinile care-i revin) de depistarea defectelor care se manifestă în special în activitatea de concepţie din uzine. Această activitate de „defectoscopie" constituie o modalitate operativă şi competentă de depistare a deficienţelor care se manifestă în cadrul centralei.

Fundamentul sporirii funcţionalităţii acestor institute, atestat şi de aspectele menţionate, îl reprezintă integrarea într-o măsură sporită a activităţii lor în strategia de dezvoltare a centralelor industriale.

● Schimbări strategice şi tactice

INVESTIGAŢIILE întreprinse au relevat şi alte aspecte. În general, fiecare centrală caută să soluţioneze singură toate problemele cu care este confruntată, fără a mai apela la cooperarea cu alte unităţi. În domeniul activităţii de cercetare-dezvoltare, în condiţiile în care există mai multe centrale industriale cu profil asemănător, o asemenea optică poate genera apariţia unor paralelisme. De exemplu ICPAT-Braşov şi institutul Grupului uzinelor de automobile-Piteşti desfăşoară în paralel unele cercetări asupra aceloraşi teme — autovehiculele cu motoare în faţă, cu consum redus de benzină. Cheltuirea economicoasă a fondurilor destinate cercetării, folosirea raţională a potenţialului ştiinţific şi tehnic existent, în institutele subordonate centralelor industriale, necesită corelarea şi sincronizarea planurilor activităţii lor de către un organ, situat la nivelul ministerului, care să aibă suficiente competenţe pentru a determina corectivele necesare în strategia respectivelor institute.

O altă problemă importantă priveşte asigurarea unei raţionale diviziuni între activitatea institutelor şi cea din sectoarele de cercetare-dezvoltare din întreprinderile industriale. În mod firesc institutelor de cercetări-proiectări trebuie să le revină ca sarcină rezolvarea principalelor teme de cercetare şi proiectare, care reclamă deci o deosebită competenţă ştiinţifică şi tehnică. Dar chiar şi pentru celelalte lucrări de mai mare amploare şi tehnicitate, care se realizează în sectoarele de concepţie ale uzinelor, institutul trebuie să asigure integrarea lor în concepţia unitară de dezvoltare a centralei.

Amplificarea contribuţiei institutelor de cercetări şi proiectări la conceperea şi asimilarea de noi produse şi utilaje, este condiţionată şi de potenţialul lor „tehnologic", astfel existenţa unui compartiment tehnologic la ICPAT ar fi de natură să evite folosirea unor tehnologii diferite, pentru produse similare, aşa cum are loc în prezent în cadrul uzinelor: „Autobuzul"-Bucureşti, „Automecanica"-Mediaş, şi „Mecanica"-Mîrşa. Unui asemenea compartiment i-ar putea reveni ca sarcini : întocmirea unui inventar de procedee tehnologice moderne folosite în CIAT, care să fie pus la dispoziţia tuturor uzinelor componente ; avizarea importurilor de utilaje ; evaluarea şi verificarea tehnologiilor noi, preconizate a fi asimilate de uzine ; sprijinirea uzinelor mici care nu dispun de suficiente forţe tehnice etc.

Un alt element de natură să fortifice capacitatea institutelor de cercetare-proiectare îl constituie înzestrarea lor cu economişti, care să folosească un instrumentar adecvat de determinare a rentabilităţii soluţiilor preconizate. În acest sens, la Institutul de cercetări pentru industria sticlei şi ceramicii fine, se preconizează constituirea unui puternic compartiment cu un asemenea profil, care să răspundă unor necesităţi resimţite vreme îndelungată de conducerea CISCF.

Tot în direcţia sporirii contribuţiei institutelor la producerea şi asimilarea „creativităţii" se impune şi crearea în cadrul lor a unui compartiment care să analizeze ideile celor care din lipsa unor suficiente cunoştinţe nu le pot concretiza. Pentru colectarea lor se pot utiliza „cutiile de sugestii şi idei" — modalitate cu largă răspîndire la numeroase firme competitive din alte ţări. Înzestrate cu un personal corespunzător, aceste compartimente pot să efectueze o triere judicioasă a ideilor primite, transmiţînd ideile reţinute, spre concretizare, specialiştilor din institut sau din uzine.

Diversificarea şi ridicarea nivelului calitativ al „produselor" institutelor de cercetări, implică concomitent şi popularizarea lor într-o formă adecvată, atît în ţară cît şi peste hotare, premise pentru trecerea la efectuarea unei activităţi de marketing specifice acestui domeniu. Primul pas care trebuie făcut ar consta în editarea unei minibroşuri (în care să fie inserate principalele date referitoare la : profilul institutului, domeniile de activitate, calităţile serviciilor oferite, unele din cele mai reuşite cercetări sau proiecte realizate, personalul ştiinţific de care dispune, unităţile care au beneficiat de aportul institutului etc.). Difuzarea acestei „cărţi de vizită" a institutului, odată cu produsele centralei industriale respective, constituie un foarte eficient mijloc de reclamă, îndeosebi pentru a putea pătrunde şi pe piaţa externă.

● „Frîne" în calea creativităţii

CAPACITATEA institutelor de cercetări şi proiectări de a crea şi implementa produse şi tehnologii noi, originale, este determinată în ultimă instanţă de potenţialul tehnico-ştiinţific, de valoarea resurselor umane de care dispun.

Cele mai mari dificultăţi în această direcţie le generează inexistenţa statutului cercetătorului, în absenţa căruia încadrarea şi promovarea cercetătorilor este limitată, pentru unele categorii fiind practic stopată.

Aşa se explică de ce, în cadrul ICPAT-ului, de exemplu, din cei 57 de salariaţi existenţi în secţia de cercetări, numai 5 sînt cercetători atestaţi (dintre care 1 cercetător principal II şi 3 cercetători principali III), în timp ce în sectorul de proiectare al aceluiaşi institut, există 7 ingineri principali I (corespunzător ca funcţie cercetătorilor principali I — funcţie inexistentă la ICPAT), 25 ingineri principali II şi alţi numeroşi ingineri principali III.

Urmarea acestei situaţii este o intensă migrare a cercetătorilor. În cazul institutului amintit numărul cercetătorilor s-a redus în ultimii 2 ani de la 13 la 5. Problemele ridicate de „exodul" de personal ştiinţific din cadrul institutelor, considerabil mai mari decît pentru alte tipuri de unităţi, ridică noi obstacole în calea asigurării personalului ştiinţific de care au nevoie.

Aşa se explică în bună parte de ce în cadrul institutelor de cercetări şi proiectări, cercetării — principalul „furnizor" de creativitate îi sînt repartizate doar o parte redusă din forţele existente. Spre exemplu, ponderea personalului de cercetare în ansamblul salariaţilor existenţi în cele 11 secţii de cercetări şi proiectări din cadrul M.I.U. reprezintă doar 16%. La acesta concură şi repartizarea unui număr insuficient de proaspeţi absolvenţi acestor unităţi. (La I.C.P.A.T.-Braşov, de exemplu, s-au repartizat doar o cincime din absolvenţii solicitaţi). Credem — avînd în vedere rolul acestor institute în promovarea progresului ştiinţifico-tehnic — că este necesar să se satisfacă cu prioritate cererile de a li se repartiza tineri specialişti.

Cu dificultăţi considerabile sînt confruntate institutele şi în asigurarea necesarului de muncitori de înaltă calificare. Principalele cauze care determină plecarea muncitorilor în uzine sînt : a) încadrarea de bază în institute este mai mică decît în marile uzine, la aceeaşi treaptă de încadrare diferenţa fiind de pînă la 200 lei ; b) în uzine există posibilitatea obţinerii unor cîştiguri suplimentare datorită aplicării salarizării în acord ; c) uzinele oferă mai mari posibilităţi de trimitere la specializare. Ca urmare, angajarea de muncitori de înaltă calificare se realizează cu mare dificultate, iar fluctuaţia în rîndul celor angajaţi este apreciabilă (în 1972, fluctuaţia în rîndul celor aproape 200 de muncitori din cadrul I.C.P.A.T.-Braşov a fost de 20%, mai mult de jumătate plecînd din cauzele menţionate).

În consecinţă, se impune crearea unor posibilităţi suplimentare de atragere şi permanentizarea în institutele de cercetări şi proiectări atît a cadrelor valoroase cu studii superioare cît şi a muncitorilor de înaltă calificare.

Unele reţineri pe care uzinele le au în recurgerea la serviciile institutelor pentru rezolvarea unor probleme (cum ar fi Uzina „7 Noiembrie"-Craiova, pentru ICPMA, „Autobuzul"-Bucureşti pentru ICPAT), sînt determinate şi de unele soluţii mai puţin corespunzătoare din punct de vedere calitativ, pe care aceste unităţi le-au furnizat, din lipsa unui personal cu pregătire corespunzătoare.

Un alt element ce implică reţineri în solicitarea institutelor pentru efectuarea anumitor lucrări îl reprezintă preţurile ridicate pe care ele le cer pentru efectuarea lucrărilor de cercetare.

Adesea, uzinele preferă să abordeze ele însele anumite lucrări (chiar dacă nu au forţe suficiente ceea ce, evident, se reflectă în calitatea soluţiilor preconizate) sau să renunţe la efectuarea lor.

Principalul element ce determină nivelul ridicat al preţurilor care se percep pentru lucrările de cercetare aşa cum a rezultat din analiza mai multor devize de cheltuieli, este ponderea mare a amortizărilor. (La ICPAT, pentru efectuarea unei cercetări referitoare la amortizare, în structura preţului de cost amortizarea reprezintă peste 40% din total, faţă de numai 32% ponderea manoperei şi a materialelor consumate). Explicaţia acestei situaţii constă în aceea că, potrivit actualelor reglementări, amortizarea instalaţiilor cu care sînt dotate institutele de cercetări se face în termene foarte scurte, continuîndu-se perceperea unei cote de amortizare şi după ce s-a recuperat investiţia iniţială, pînă la casarea respectivelor mijloace fixe.

De remarcat că în alte ţări socialiste, includerea amortizării mijloacelor fixe în preţurile percepute pentru lucrările de cercetare se face într-o altă manieră. În R.P. Ungară amortizarea mijloacelor fixe este eşalonată de regulă pe o perioadă mai îndelungată, efectuîndu-se numai pînă la recuperarea cheltuielilor ocazionate de achiziţionarea şi punerea lor în funcţiune. În R.S. Cehoslovacă, în cazul institutelor de cercetări, amortizarea nu se include în preţul perceput pentru lucrările efectuate.

Credem că şi în cazul institutelor din ţara noastră este necesară o revedere a modalităţilor de includere a amortizării în preţurile lucrărilor de cercetare.

Nevalorificarea integrală a potenţialului tehnico-ştiinţific existent în institutele de cercetări şi proiectări este determinată într-o anumită măsură şi de insuficienta luare în considerare a specificului muncii de cercetare în reglementările privind modalităţile de finanţare. Faptul că nu se ia în considerare riscul pe care-l incumbă orice cercetare în adevăratul sens al cuvîntului, precum şi imposibilitatea care apare uneori în a valorifica în perioada imediat următoare rezultatele obţinute, contribuie la apariţia unei situaţii necorespunzătoare. Astfel, institutele ezită în atacarea de lucrări de cercetări complexe, o parte considerabilă a activităţii lor aşa-zise de cercetare, este îndreptată spre prestarea unor servicii de înaltă calificare (probe de anduranţă, de exemplu) sau fabricare de micro-producţii (cum ar fi lustre, coloranţi etc.) care nu implică riscul nereuşitei şi la care se pot stabili termene ferme (la ICPAT-Braşov, aproximativ 80% din contractele încheiate pentru lucrări de cercetare constau în efectuarea de încercări).

Un aspect constă în refuzul Băncii de investiţii de a finanţa cercetările din fondurile pentru tehnică nouă dacă rezultatele obţinute nu sînt aplicate imediat. Or, se ştie că unele cercetări, mai ales cele complexe care se soldează cu soluţii cu înalt grad de originalitate, deci cele care oferă posibilitatea de a le valorifica la un înalt nivel din punct de vedere economic pe piaţa internă şi externă —, necesită o perioadă mai îndelungată pînă sînt traduse în produse şi tehnologii noi. Neluarea în considerare a acestui aspect se reflectă în cercetarea cu precădere de aspecte parţiale, cu complexitate redusă, adesea simple perfecţionări, ale căror rezultate pot fi concretizate rapid în producţie. O asemenea orientare deşi pe termen scurt se poate dovedi foarte „economică", nu poate asigura ţinerea pasului cu unităţile similare din alte ţări şi îmbunătăţirea radicală, în ritm rapid a produselor şi tehnologiilor noastre.

Evitarea menţinerii unor asemenea situaţii reclamă o serie de măsuri cum ar fi, instituirea categoriei „prestări de servicii de înaltă calificare", deosebită de cele de munca de cercetare propriu-zisă, precum şi introducerea unor reglementări mai flexibile în finanţarea lucrărilor de cercetare, care să ţină cont de specificul acestei activităţi.

Ovidiu NICOLESCU

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● La Fabrica de stîlpi hidraulici din Vulcan a început execuţia primului **complex mecanizat destinat susţinerii în abataje.** Conceput şi proiectat de un colectiv al Institutului de cercetări şi proiectări pentru huilă din Petroşani, noul utilaj — primul de acest fel intrat în fabricaţie aici — va asigura obţinerea unei productivităţi de aproape 20 tone pe post, de trei ori mai mari decît cea realizată prin metoda clasică.

● La Combinatul siderurgic Hunedoara a început construcţia unui nou agregat de mare capacitate — **maşina de turnat fontă pe bandă.** Capacitatea de producţe a maşinii va fi de 160 tone calupuri de fontă pe oră.

● La oţelăria electrică a Combinatului siderurgic Hunedoara s-a introdus în fabricaţie o nouă marcă de oţel pentru industria chimică şi s-au realizat primele cantităţi de metal din două noi mărci de oţeluri aliate pentru industria constructoare de maşini. De asemenea, se pregăteşte tehnologia pentru asimilarea altor patru mărci noi de oţeluri.

● La mina Deva s-a experimentat cu succes metoda de **exploatare cu surpare în subetaje.** Pe baza rezultatelor obţinute, specialiştii Centrului de cercetări şi proiectări miniere din localitate, apreciază că productivitatea muncii în abataje creşte cu 50%, consumul de lemn de mină se reduce la jumătate, iar preţul de cost al minereului extras se micşorează cu 30%. În acelaşi timp, se reduce efortul fizic al minerilor şi sporeşte securitatea muncii în subteran. Noua tehnologie de lucru se experimentează în prezent în unităţile miniere de la Moldova Nouă şi Zlatna, dar se apreciază că metoda poate fi aplicată cu rezultate bune şi la alte exploatări miniere din ţară.

● Combinatul pentru exploatarea şi industrializarea lemnului din Suceava şi-a îmbogăţit nomenclatorul de fabricaţie cu un nou produs : **plăcile fibrolemnoase melaminate pe ambele părţi.** Realizat pentru prima oară în ţară, acest tip de plăci are o durabilitate sporită şi se fabrică într-o gamă coloristică diversă. Destinaţia : înlocuirea lemnului la realizarea unor piese de mobilier, în construcţia interioară a vapoarelor de călători, pentru cabine telefonice etc.

● Brevete

● Brevetul de invenţie nr. 54872 se referă la un **dispozitiv pentru alimentarea cu reactivi lichizi în procesele de preparare a minereurilor.** Poate fi construit din lemn sau alte materiale neatacabile de reactivii respectivi. Această invenţie se aplică cu succes la întreprinderi miniere, titularul fiind I. M. Baia de Arieş, judeţul Alba.

● Institutul de proiectări şi cercetări pentru industria metalelor neferoase şi rare este titularul brevetului nr. 54 991 care se referă la un **procedeu şi dispozitiv pentru separarea plumbului, cuprului şi zincului** din concentratele sulfuroase de zinc şi plumb cu conţinut ridicat de cupru şi din concentratele sulfuroase de cupru cu conţinuturi ridicate de plumb şi zinc.

INFORMAȚIE-DECIZIE

- **Analiza comparativă pe programe a cheltuielilor în sistemul vechi și nou.**
- **Utilizarea integrală a fondului de timp al echipamentelor.**
- **Nevoia de informație în timp util poate fi satisfăcută de centrele de calcul. De ce nu se apelează la ele ?**

Ce arată o analiză efectuată de C.T.C.E. — Timișoara în 20 de întreprinderi

CRITERII ȘI SOLUȚII DE EFICIENȚĂ ÎN SPAD

EFICIENȚA economică este o cerință indispensabilă în orice ramură de activitate ; ea se realizează într-o perioadă de timp anumită. Angajarea unor fonduri mari pentru introducerea sistemului de prelucrare automată a datelor presupune recuperarea lor prin efectele economice pe care le produce sistemul. Dar rezultatele apar după o perioadă de pregătire de 1—2 ani și o parte din ele nu se pot măsura în cifre exacte evaluîndu-se în cadrul îmbunătățirii activității, în general, sau se regăsesc în rezultatele înregistrate de unitățile economice beneficiare.

Cu toate acestea criteriul de bază pentru stabilirea eficienței economice, rămîne economia de cheltuieli rezultată prin introducerea sistemului de prelucrare automată a datelor SPAD, comparată cu o perioadă egală de lucru în sistemul tradițional. Îmbunătățirea activității ce se realizează implicit și care se reflectă în beneficiul total, constituie un criteriu auxiliar, dar prin aceasta nu mai puțin important.

Analiza comparativă poate conduce la concluzii clare, dacă se respecă unele condițiuni de bază. Astfel este necesar să se cronometreze cu exactitate timpul efectiv de elaborare și transcriere pe suporți a informațiilor în ambele sisteme, ținînd cont că timpul de analiză, scriere și testare a programelor nu se suportă de beneficiar integral în perioada cînd s-a achitat, ci se repartizează în cote corespunzătoare cu timpul de exploatare a programului, care, în medie, este de 2 ani. De asemenea, comparabilitatea cere ca să se prelucreze în ambele sisteme același volum de date și să se ceară aceleași situații finale. Se vor obține două categorii de rezultate : reducerea timpului de execuție și diminuarea cheltuielilor pentru evidență, care conduc la creșterea productivității muncii pe cap de salariat și la o mai bună utilizare a forței de muncă, precum și la reducerea prețului de cost.

Formulele de calcul ale indicatorilor ce se obțin sînt următoarele :

1. Eficiența economică valorică = costuri exploatare manuală — costuri exploatare PAD.
2. Reducerea timp de muncă = timp manual — timp PAD.

Programul care face obiectul analizei noastre se referă la „Evidența mijloacelor fixe, calculul amortizărilor și repartizarea lor pe conturi", conceput pentru a fi prelucrat la un calculator I.R.I.S.-50. El face parte dintr-un lanț de programe care au ca obiectiv trecerea integrală pe calculator a evidenței contabile dintr-o întreprindere.

Din analiza modului de întocmire manuală a evidențelor legate de acest sector la un număr de peste 20 întreprinderi din județul Timiș, a rezultat că, în medie, se folosesc doi salariați pentru întocmirea evidențelor curente și periodice (normă orară lunară 208 de ore). Ei înregistrează documentele de evidență primară privind intrările și ieșirile de mijloace fixe, calculează amortizarea datorată la Banca de Investiții, apoi aceleași date sînt înscrise în evidența ținută pe secții de producție și administrative (Formular 2.42). Tot pentru Banca de Investiții se centralizează aceleași date, însă pe categorii de mijloace fixe, corespunzătoare normelor de amortizare.

Evaluarea chelutielilor pentru elaborarea programului pe calculator și trecerea lui în exploatare curentă, s-a făcut pe două categorii :

- **Cheltuieli inițiale**, necesare elaborării programului, care se efectuează o singură dată, constituind o investiție al cărei cost se recuperează corespunzător duratei de utilizare. În exemplul nostru durata de exploatare a programului considerîndu-se 2 ani, iar cheltuielile de elaborare fiind 10.196 lei, revine fiecărei luni o cotă de 425 lei.
- **Cheltuielile de exploatare curentă** însumează 1730 lei la care adăugîndu-se 425 lei cota parte din cheltuielile inițiale, rezultă un cost lunar al prelucrării în SPAD de 2.155 lei. Timpul efectiv pentru obținerea situațiilor este de 12 ore ; timpul de deplasare și așteptare 28 ore ; timp pentru corespondență, relații și alte lucrări manuale ale sectorului 60 ore ; cota parte din timpul de analiză-programare este 11 ore ; total 111 ore.

Structura comparativă a cheltuielilor în cele două sisteme este cea prezentată în tabelul 1.

Tabel nr. 1

Indicatori	U/M	Sistem manual	Sistem PAD	Eficiență economică SPAD
— timp necesar lunar	ore	416	111	— 305
— cheltuieli fond salarii lunar	lei	3 900	2 155	— 1.745

Rezultă deci că programul ales ca exemplu este eficient nu numai la uzinele încadrate cu doi salariați la resortul evidenței mijloacelor fixe, ci și la întreprinderile cu un singur salariat, întrucît numai 53% dintr-o normă de timp este necesară pentru obținerea unor evidențe de o calitate superioară. La nivelul unui an de activitate, economia de timp este de 3.660 ore și 20.940 lei fond salariu.

ÎN ACELAȘI TIMP trebuie avut în vedere faptul că timpul investit pentru analiza și proiectarea unui program este diferit la diverse colective de informatică, variația fiind determinată, în primul rînd, de nivelul de specializare și organizare al membrilor colectivelor și, în al doilea rînd, de gradul de interes și pregătire al salariaților din întreprinderile beneficiare. Costul programelor și calitatea lor este în funcție de acești factori, care pot fi permanent îmbunătățiți.

Astfel, **problema componenței acestor colective pe structuri de specialitate** este foarte importantă prin implicațiile pe care le produce. În principal, într-un asemenea colectiv trebuie să se regăsească profesiunile : economist, analist de sistem, inginer de specialitate, matematician, și programator cu studii medii. În analiza sistemului existent ca și în proiectarea lui într-o formă optimă, aceste specialități, deși își păstrează personalitatea proprie, se interferează, consultările sînt complexe. Nivelul cunoștințelor de informatică teoretice și practice al acestui colectiv trebuie să fie superior celui existent la salariații unităților beneficiare. În felul acesta ambele părți înțeleg mai bine problemele, le găsesc soluțiile cele mai bune și operațiunea de „sensibilizare", deosebit de prețioasă în activitatea viitoare, se poate realiza cu succes. Au fost cazuri cînd aceste condiții nu s-au respectat și urmările au fost nesatisfăcătoare. În cele mai frecvente cazuri a lipsit din colectiv economistul, deși obiectul programului era prelucrarea evidențelor contabile. Dialogul dintre economiștii unei uzine, cu un inginer și un matematician din partea Centrului teritorial de calcul nu poate fi fructuos pentru nici una din părți. Dar ce poți face cînd raportul dintre economiști și ingineri matematicieni, este de 12% față de 88%, cum este în prezent la centrul nostru de calcul.

O ALTĂ CALE pentru creșterea eficienței în sistemele de prelucrare automată a datelor legată de organizarea muncii este **utilizarea calculatorului electronic în trei schimburi**, ceea ce creează premisa stabilirii eficienței economice la capacitatea integrală. Volumul mare de lucrări, caracterul lor constant, densitatea calculelor din programe și preocuparea la nivel național pentru îmbunătățirea sistemului informațional și motivarea științifică a deciziilor, sînt factori care impun o încărcare uniformă a calculatoarelor în trei schimburi de lucru. Eficiența economică în această situație este îmbunătățită, creîndu-se condiții favorabile reducerii continue a tarifelor de prestații, așa cum, de altfel, a reieșit din experimentările efectuate de centrul nostru.

Influența financiară a extinderii lucrului și în schimbul 3 rezultă din următorul exemplu (vezi tabelul 2) :

Un Centru de calcul are de realizat lunar 1.500 mii lei producție, cu indice de rentabilitate de 10%, echivalent cu un beneficiu de 150 mii lei. Prețul de cost planificat de 1.350 mii lei este format din 60% cheltuieli directe, adică 810 mii lei și 40% cheltuieli indirecte, respectiv 540 mii lei. Programul de lucru este de 2 schimburi. Dacă se introduce schimbul III, cu o producție de 400 mii lei, 40 mii beneficiu și 360 mii preț cost plan, se obține o creștere cu 26% a producției globale și cu 123% la beneficiu, din cauză că la beneficiul inițial de 150 mii lei se adaugă economiile la cheltuielile indirecte (care rămîn constante), în valoare de 144 mii plus beneficiul planifica de 40 mii lei.

Dacă la beneficiul total de 190 mii lei vom adăuga economia la cheltuieli indirecte 144 mii lei, obținem un indicator global al eficienței SPAD = 334 mii lei ;

Tabel nr. 2 — în mii lei —

Explicații	Plan producție	Benef.	Preț cost plan	Chelutieli 60% Directe	Chelutieli 40% Indirecte
Schimbul I+II	1 500	150	1 350	810	540
Schimbul III	400	40	360	216	144
Total :	1 900	190	1 710	1 026	684

O ALTĂ PROBLEMĂ este **pregătirea unităților care urmează să implementeze sistemul PAD**, astfel ca fondul de timp și cheltuieli efectuate să fie numai cele utile. În prezent îndrumarea unităților se face orizontal, prin colaborarea cu Centrul teritorial de calcul electronic, cu care se încheie contracte de proiectare și explotare a sistemelor, iar pe linie verticală se primesc îndrumări metodologice de la forurile tutelare. Pentru a înlătura confuziile sau contradicțiile, colective mixte analizează aceste îndrumări și optează pentru formula cea mai accesibilă, avînd în vedere parametrii calculatorului care execută prelucrarea informațiilor. Ar fi necesar ca între colectivele de informaticieni din forurile centrale (centrale industriale DCS, ICSCMA), și centrale teritoriale, să existe mai multe consultări, pentru a se disemina tehnicile informatice în unitățile socialiste deservite prin metodologii unitare, care să fie generalizate pe întreaga economie.

Prelucrarea automată a datelor în teritoriul deservit de Centrul de calcul electronic Timișoara a constituit un atribut de liberă apreciere a conducerilor întreprinderilor, fără prea multe considerațiuni de ordin economic sau organizatoric. Astfel, uzine cu peste 10 000 repere la mijloacele fixe, sau peste 40 000 sorturi de materiale, cu mișcări de 80—100 milioane intrări și ieșiri, efectuează încă lucrările de prelucrare a datelor manual ; este știut că randamentul electronic de prelucrare este în medie 1 : 200 față de cel manual. Alte unități cu peste 2 000 salariați, calculează salariile și repartizarea lor pe costuri, secții și repere, manual, la fel problemele de aprovizionare optimizarea producției, planificare, încărcînd cu muncă de rutină, salariați care nu pot fi folosiți în probleme de analiză și creație.

Specialiștii metodiști ai centrelor de calcul din țară, împreună cu unitățile socialiste, ar trebui să facă propuneri de normative, în care să se prevadă pe grupe de operațiuni și nivele de eficiență economică, sectoarele care să fie deservite de calculatoarele electronice. Numai în felul acesta s-ar putea uniformiza sistemul informațional economic pe sectoare specifice și s-ar putea refolosi programele reducîndu-se costul de exploatare cu 30—40%. Acestei acțiuni beneficiarii ar trebui să-i repartizeze cei mai buni salariați, care, prin continuitatea colaborării cu centrele de calcul și cursuri de specializare, să-și însușească bine tehnica prelucrării automate a datelor.

În actualul deceniu, ne putem aștepta ca timpul de exploatare a memoriilor calculatoarelor electronice să fie între o zecime de microsecundă pînă la o sutime de microsecundă pentru o operațiune, astfel că posibilitățile de creștere a eficienței economice sînt multiple, chiar dacă în perioada de început nu avem rezultate imediate.

Petre MANDEA
Centrul Teritorial de Calcul Electronic Timișoara

GLOSAR

ADRESĂ ABSOLUTĂ : grup de cifre care identifică în mod univoc o celulă din memorie sau o unitate a echipamentului de calcul. Ea are o valoare fixă, cablată în echipament și este recunoscută direct de echipament, nefiind deci necesară o operație de translație. În cazul unei instrucțiuni, deosebim adresa celulei în care este înregistrată instrucțiunea și adresa (sau adresele) operandului (operanzilor).

ADRESĂ SIMBOLICĂ : grup de caractere, formind un nume, folosit de programator pentru desemnarea unei celule din memorie sau a unei unități a echipamentului de calcul. Întrucît nu este recunoscută direct, adresa simbolică trebuie tradusă, înainte de executarea programului, într-o adresă absolută, printr-o operație de translatare sau de completare.

ADRESĂ RELATIVĂ : valoarea ce trebuie adăugată la o valoare predeterminată pentru a se obține adresa absolută. Valoarea predeterminată poate fi : adresa instrucțiunii curente, o adresă simbolică, o valoare constantă memorată într-un registru, etc.

Registrul respectiv care conține adresa de bază, poartă denumirea de registru de bază, iar adresa relativă, este numită pe scurt deplasare. Adresarea prin sistemul adresă de bază + deplasare permite relocarea programelor, adică încărcarea lor în orice zonă liberă a memoriei. Sistemul este utilizat la calculatoarele IBM/360, FELIX C-256, SPECTRA-70 și cele derivate din ele etc.

ADRESĂ INDIRECTĂ : adresă care indică o celulă din memorie care nu conține operandul, ci o nouă adresă, aceea în care se găsește operandul.

ADRESĂ IMEDIATĂ : partea de adresă a instrucțiunii ce indică chiar valoarea operandului nu și adresa celulei ce conține operandul.

ADRESARE ASOCIATIVĂ (prin conținut) : mod de adresare care permite selectarea unică sau a mai multor celule din memorie, prin asociere. Dîndu-se un anumit element extern, se pot selecta toate elementele asociate. De exemplu, dîndu-se numele unui salariat, se pot selecta celulele care conțin adresa sa, salariul etc. Adresarea asociativă presupune existența unei memorii asociative, dispozitiv special de hardware.

ADRESĂ VIRTUALĂ : adresă într-o memorie virtuală. În cazul memoriei virtuale, toate unitățile de memorie dintr-un echipament de calcul (memorie internă, tambur, disc etc.) sînt tratate ca și cum ar forma un singur nivel de memorie. Memoria virtuală este împărțită în pagini; adresa virtuală se compune din adresa paginii și adresa elementului în cadrul paginii. Corespondența dintre paginile memoriei virtuale și cele ale memoriei reale se realizează cu ajutorul unor dispozitive de hardware și a unui sistem de operare evoluat.

O EXPERIENȚĂ CE JUSTIFICĂ EXTINDEREA ACORDULUI GLOBAL

PRINTRE modalitățile de stimulare a oamenilor muncii în vederea sporirii mai rapide a productivității muncii, o formă eficientă s-a dovedit a fi, așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, aplicarea acordului global. Practica muncii noastre a demonstrat eficiența acestei forme de salarizare atît din punctul de vedere al creșterii producției, cît și al cîștigurilor obținute de muncitori ceea ce îndreptățește credem, studierea posibilităților ei de aplicare în toate unitățile industriei ușoare.

ÎNCĂ DIN anul 1971, unele întreprinderi din Centrala Industriei Bumbacului au trecut la aplicarea experimentală a acordului global, inițial în două întreprinderi din București : „Suveica" și „Filatura românească de bumbac". Deși dotate în cea mai mare parte cu utilaje moderne și avînd un personal calificat, aceste întreprinderi nu reușeau să obțină producții la nivelul performanțelor mașinilor și al calificării cadrelor. Găsirea cauzelor care determinau o asemenea stare de lucruri nu a fost ușoară, iar studiile repetate întreprinse au demonstrat că nu numai dotarea și calificarea sînt factori generatori de eficiență, ci și participarea fiecăruia la punerea în valoare a acestor condiții. In felul acesta s-a luat inițiativa aplicării **acordului global,** care **permitea o ierarhizare a valorilor,** în general, **și stimularea hărniciei și talentului,** în special.

Rezultatele obținute după numai prima lună de aplicare experimentală a acordului global, la cele două întreprinderi, au fost semnificative. Ele au demonstrat oportunitatea și eficiența acestei forme de cointeresare, obținîndu-se la „Filatura românească de bumbac" o depășire a planului la producția de fire de 6,2% și o creștere a productivității de 7,3,% iar la Țesătoria „Suveica" o depășire a planului de țesături finite de 5,3% și o creștere a productivității muncii de 8,2%. Pornind de la aceste rezultate și apreciind posibilitatea efectelor pozitive ale generalizării aplicării formei de plată în acord global, la întregul sector sau chiar în întreaga industrie ușoară, s-a trecut la **extinderea aplicării acordului global,** în mod experimental, pe timp de un an, la încă **9 filaturi de bumbac.**

ȚINÎND SEAMA de specificul activității în filaturi s-au analizat posibilitățile concrete și s-au stabilit totodată principiile de bază ale formei de salarizare în acord global. Conform acestora :

a) **muncitorii acordanți sînt retribuiți pe bază de tarife pe unitate de produs, stabilite în funcție de normele de muncă.** Pentru a conferi normelor o stabilitate corespunzătoare, s-a hotărît ca modificarea acestora să se facă la intervale mai mari de timp, de cel puțin un an și numai atunci cînd au fost aplicate măsuri tehnico-organizatorice care determină o diminuare a volumului de muncă. De asemenea, muncitorii care deservesc un număr mai mare de mașini decît cel normat urmează să primească integral salariul în acord corespunzător producției realizate pe utilajele suplimentare, cu condiția să realizeze indicele de utilizare a mașinilor în limitele stabilite de întreprindere ca raționale și să obțină produse de calitate. La locurile de muncă în acord unde se poate urmări și evidenția calitatea produselor, se aplică **forma combinată de plată,** legată de calitatea produselor.

b) **pentru muncitorii în regie care participă nemijlocit la procesul de producție sau a căror contribuție este determinantă pentru buna desfășurare a procesului de producție cum sînt : ajutorii de maiștri, reglorii, brigadierele, firăresele și muncitorii auxiliari, tarifele s-au stabilit pe unitatea de produs.** Tarifele se calculează prin împărțirea salariului tarifar al fiecăruia la producția realizată din zona deservită anterior aplicării acestei forme de remunerare.

c) **personalul tehnic care lucrează în secțiile de producție** — maiștri, ingineri, tehnicieni, șefi de ateliere, șefi de secție, precum și personalul din cadrul mecanicului șef — **se remunerează, de asemenea, pe baza tarifelor pe unitatea de produs la producția obținută în zona, secția sau sectorul condus sau deservit.**

În același mod este remunerat și personalul de conducere al întreprinderii : directorul, inginerul șef, inginerul șef adjunct și personalul de conducere și execuție din serviciile funcționale, care răspund de întreaga activitate a fabricii, tarifele calculîndu-se față de producția finită realizată pe întreaga întreprindere înaintea experimentării.

Salariul muncitorilor în regie, personalului tehnic din secțiile de producție, personalului de conducere și al celui de execuție din serviciile funcționale poate fi majorat sau diminuat în funcție de productivitatea muncii sau planul de calitate.

Ținîndu-se seama de caracterul dinamic al planului de producție, tarifele pe unitatea de produs se recalculează anual, în concordanță cu sarcinile de creștere a salariului mediu. Pentru a se realiza o remunerare echitabilă a tuturor categoriilor de salariați, depășirea medie în procente a salariului tarifar la personalul de conducere, tehnico-economic și a muncitorilor în regie, nu va putea fi mai mare decît cea obținută de muncitorii în acord. **Sumele cuvenite întregului personal la care se aplică acordul global se plătesc în cadrul fondului total de salarii admisibil.**

FĂCÎNDU-SE analiza rezultatelor obținute de cele 11 întreprinderi care au aplicat această formă de remunerare a muncii în anul 1972, s-a constatat că acestea au obținut rezultate superioare perioadei de bază, la toți indicatorii tehnici și economici. Ca urmare a producției suplimentare obținute, prin cointeresarea materială a muncitorilor, productivitatea muncii a crescut în medie cu 10,2%. Muncitorii au folosit mai complet capacitatea de producție a mașinilor, iar un număr important a trecut să deservească mai multe mașini. De exemplu, la întreprinderea Textila — Pitești un număr însemnat de muncitori au trecut la o de-

reglementează și proporțiile de utilizare a fondului de stimulare a exportului, și anume : 98% pentru personalul întreprinderilor producătoare de mărfuri la export — din care cel puțin 80% pentru muncitori —, 1% pentru personalul din centrala industrială din care face parte unitatea și 1% pentru stimularea personalului din unitățile de comerț exterior care au contribuit la realizarea și depășirea sarcinilor de export ale unității producătoare respective. În aceste condiții, o întreprindere care, de exemplu, are un plan suplimentar de export de două milioane lei valută și căreia i s-a stabilit un tarif de 210 lei pentru 1000 lei valută — ceva mai mare decît tariful mediu pe minister — va putea constitui, la realizarea sarcinilor suplimentare un fond de stimulare de 420.000 lei. Din acest fond, cel puțin 336.000 lei se folosesc pentru premierea muncitorilor, cel mult 75.600 lei pentru premierea restului personalului, care a contribuit la realizarea planului de export, iar 8.400 se alocă centralei și întreprinderii de comerț exterior.

III

O DEOSEBITĂ importanță pentru economia națională o reprezintă reducerea importurilor de materii prime, utilaje, instalații, economisirea fondului valutar. În acest scop, Hotărîrea cuprinde o serie de prevederi menite să contribuie la stimularea inițiativei și energiei creatoare a maselor, în vederea mobilizării tuturor resurselor capabile să contribuie la diminuarea efortului valutar al țării.

Potrivit acestor prevederi, colectivele de salariați din unitățile beneficiare de importuri, care realizează economii la planul de import pe anul 1973, prin reducerea consumurilor specifice și asigurarea într-o mai mare măsură a materialelor, utilajelor, subansamblelor și pieselor de schimb din producția internă, vor fi stimulate pentru realizările obținute în acest domeniu dintr-un fond special, repartizat la finele anului, pe baza unor tarife aplicate la volumul economiilor în valută realizate. In limita acestui fond, propunerile de repartizare pe unitățile care au obținut economii la planul de import se vor face pe baza unor tarife — diferențiate în funcție de condițiile speciale pe care le-au avut unitățile beneficiare în realizarea economiilor respective.

Ținînd seama de faptul că obținerea de economii la planul valutar de import nu trebuie să afecteze realizarea sarcinilor de plan — cantitative și de calitate — ale producției, acordarea fondurilor de stimulare pentru reducerea importului este legată, în mod obligatoriu și cumulativ de respectarea anumitor condiții :

— reducerea importului să se reflecte în economii nete de valută, realizate față de planul de import al titularilor de plan ;

— reducerea importului să constituie rezultatul efortului făcut de colectivul unității respective ;

— să nu fie afectate prevederile de plan privind calitatea, eficiența, termenele de punere în funcțiune și parametrii proiectați (în cazul produselor sau investițiilor pentru care erau prevăzute în plan importuri) ;

— să nu fie afectate stocurile de materii prime și materiale normate și cele prevăzute prin plan ;

— să nu se solicite fonduri suplimentare pentru importuri în anul următor, de produse care au fost economisite.

Acordarea stimulentelor urmează să se facă numai pentru acei salariați care au avut o contribuție deosebită la reducerea importurilor, în care scop s-au stabilit anumite proporții de utilizare a fondului, pe diferitele categorii de personal, cel puțin 50% din fond urmînd să fie repartizat muncitorilor.

În afara acestor fonduri speciale pentru stimularea exportului și reducerea importului s-a mai constituit un fond la dispoziția Consiliului de Miniștri, pentru recompensarea în cursul anului 1973 a unor realizări deosebite obținute de personalul unităților economice — inclusiv al întreprinderilor de comerț exterior — și din aparatul central al organelor centrale, în cadrul unor operațiuni de export, import și prestări de servicii, care vor aduce un aport valutar mai ridicat și vor contribui la îmbunătățirea cursului de revenire.

IV

AȘA CUM S-A MAI ARĂTAT, Plenara din noiembrie 1972 a stabilit că pentru rezultatele obținute peste planul minim, colectivele de oameni ai muncii vor beneficia de **stimulente ca pentru depășirea planului.** În legătură cu aceasta, trebuie subliniat faptul că în cadrul sistemului de salarizare ce se experimentează, o atenție deosebită a fost acordată asigurării unui grad mai ridicat de cointeresare, la nivelul unor colective cît mai largi de lucrători, pentru creșterea productivității muncii și a depășirii, pe această bază, a sarcinilor de plan stabilite. Pe această linie, o extindere tot mai mare a cunoscut-o **forma de salarizare in acord global.**

Această formă de salarizare s-a aplicat cu rezultate bune în ramura construcții-montaj și a condus la scurtarea termenelor de execuție a unor obiecte de investiții. În formațiile de lucru au fost incluși, pe lîngă muncitori și maiștri, tehnicieni și ingineri, această formă de salarizare fiind extinsă treptat la întregul personal al unor loturi sau șantiere.

O extindere mare a cunoscut-o forma de salarizare în acord global și în activitatea de proiectare. Forma de salarizare în acord global a fost utilizată și în unitățile din ramura construcțiilor de mașini în vederea finalizării înainte de termen a unor lucrări de montaje, precum și pentru executarea unor lucrări în sculării, modelării sau ateliere de autodotare, aplicîndu-se însă numai pentru muncitori. Cunoscînd de la început termenul de execuție și suma stabilită pe obiect sau lucrare, formațiile la care s-a aplicat acordul global au fost cointeresate la utilizarea celor mai potrivite metode de organizare a muncii, astfel ca termenele de execuție a obiectivelor respective să fie scurtate. Experiența a demonstrat că această formă de salarizare a asigurat o mai strînsă îmbinare între interesele generale ale dezvoltării economiei naționale și interesele individuale ale lucrătorilor din formațiile de lucru.

Pînă de curînd, reglementările în vigoare — cu excepția celor stabilite pentru activitatea de construcții-montaj și proiectare — prevedeau posibilitatea aplicării formei de salarizare în acord global numai pentru muncitori. Ca urmare celor stabilite de Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din noiembrie 1972, **Consiliul de Miniștri a aprobat lărgirea sferei de aplicare a formei de salarizare în acord global în toate ramurile și sectoarele de activitate, precum și la toate categoriile de personal ale subunităților (ateliere, secții etc.) inclusiv la cadrele de conducere de la nivelul acestor subunități.** Această măsură va permite o valorificare superioară a capacității profesionale și organizatorice a acestor cadre, întrucît va mobiliza mai activ interesul tuturor categoriilor de personal, muncitori, maiștri, ingineri, tehnicieni etc. pentru organizarea executării întregului flux de operații, în așa fel, încît fiecare în parte să fie executată cît mai bine și într-un termen cît mai scurt.

In unitățile industriale, forma de salarizare în acord global va putea fi utilizată cu rezultate bune pentru stimularea realizării tuturor lucrărilor sau produselor ce se execută de o formație de muncitori, de un atelier, sector, în cadrul unei secții de producție sau al unei subunități. De asemenea, acordul global poate fi aplicat cu bune rezultate la reparația capitală a unei instalații, la montajul unor mașini sau utilaje etc. Potrivit acestei reglementări, sumele corespunzătoare valorii lucrărilor executate și terminate în cursul unei luni urmează să se plătească integral la terminarea lucrărilor. In cazurile în care executarea lucrărilor contractate în acord global nu se termină în cursul unei singure luni calendaristice, sumele corespunzătoare valorii lucrărilor executate în fiecare lună, din care se reține o garanție de 10—20%, se plătesc — sub formă de avans. Plata sumelor reținute se face la terminarea lucrărilor, în raport cu îndeplinirea condițiilor convenite în contractul angajament.

S-a prevăzut, de asemenea, ca repartizarea sumelor cuvenite pentru lucrările executate în acord global între membrii formațiilor de lucru să se facă, de regulă, în raport cu salariile tarifare de încadrare și cu timpul lucrat. Cu aprobarea organului colectiv de conducere a unității, repartizarea sumelor cuvenite în acord global

se poate face şi în raport cu timpul lucrat şi cu categoria locului de muncă prevăzut în formaţia normată. Cu acordul majorităţii membrilor formaţiei de lucru şi al conducerii subunităţii de producţie, respectiv al conducerii unităţii în cazul în care întreaga subunitate lucrează în acord global, salariile individuale cuvenite pot fi majorate sau diminuate cu pînă la 20%, în funcţie de contribuţia efectivă a fiecărui membru al formaţiei la realizarea lucrărilor şi în limita sumei cuvenită pe întreaga formaţie, stimulîndu-se în acest fel în primul rînd acei salariaţi care au avut un aport deosebit la rezultatele obţinute.

Trebuie sublinat de asemenea faptul că, în cazul salarizării în acord global, sporul de salariu cuvenit personalului tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ se va putea acoperi din fondul total de salarii, respectiv din fondul de salarii al muncitorilor, recalculat în raport cu nivelul de realizare a planului, plus fondul de salarii planificat pentru personalul tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ.

V

SARCINILE deosebit de importante care stau în faţa fiecărei unităţi productive în acest an fac necesară utilizarea cu maximă eficienţă a tuturor posibilităţilor de stimulare pe care le oferă fiecare dintre elementele sistemului de salarizare ca şi noile reglementări prezentate mai sus, aşa încît energia şi eforturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie orientate spre fructificarea deplină a potenţialului tehnic, material şi uman al fiecărei unităţi productive. O atenţie deosebită este necesar să fie acordată aplicării formei de salarizare în acord global în toate sectoarele de activitate dat fiind eficienţa ridicată şi posibilităţile largi de stimulare pe care le oferă această formă de salarizare.

Un rol important în această privinţă îl are modul de organizare a aplicării acordului global în întreaga economie. Ministerele şi celelalte organe centrale coordonatoare de ramuri economice, în măsura în care nu au făcut-o încă, trebuie să urgenteze definitivarea metodologiilor de aplicare a acordului global. De asemenea, ele trebuie să urmărească îndeaproape modul în care sînt alese locurile de muncă la care se va lucra pe baza acestei forme de salarizare, lucrările pentru care se încheie contracte-angajament, modul în care se prelucrează această formă de salarizare cu fiecare formaţie ce va lucra în acord global, astfel încît să se cunoască de către toţi salariaţii avantajele pe care le prezintă această formă de salarizare.

Măsurile luate pînă în prezent, ca şi cele care se vor lua în continuare, creează premisele corespunzătoare menite să ducă la îndeplinirea planului pe anul 1973 la parametrii maximali, condiţie esenţială pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai a întregului nostru popor.

O PÎRGHIE PENTRU CREŞTEREA ŞI DIVERSIFICAREA PRODUCŢIEI

HOTĂRÎREA Consiliului de Miniştri din 21 decembrie 1972 se înscrie în ansamblul măsurilor luate de conducerea partidului şi statului nostru pentru crearea şi asigurarea condiţiilor realizării înainte de termen a sarcinilor cincinalului 1971—1975. Noua Hotărîre vine să stimuleze conjugarea eforturilor tuturor colectivelor din întreprinderile productive, centrale industriale, întreprinderi de comerţ exterior şi aparatul central al ministerului pentru realizarea integrală la parametri maximali a acestor sarcini. Ea are o însemnătate deosebită pentru ramura construcţiilor de maşini — în contextul sarcinilor pe care colectivele de lucrători din cadrul întreprinderilor noastre şi le-a asumat — pentru realizarea unei producţii sporite atît pentru piaţa internă cît şi pentru creşterea planului de export care reprezintă aproape 30% din planul producţiei marfă a ministerului nostru.

MĂSURILE luate prin Hotărîre vizează în principal două aspecte. Primul se referă la modul de acordare a salariilor tarifare şi a premiilor din beneficii, iar cel de al doilea la introducerea unor stimulente suplimentare pentru realizarea exportului şi reducerea importului.

În ce priveşte acordarea salariilor tarifare la muncitorii în regie şi personalul tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ — hotărîrea statorniceşte că acestea sînt condiţionate de realizarea limitelor minime prevăzute în planul pe anul 1973 la indicatorii de producţie şi de export. Sarcinile suplimentare cuprinse în planul unităţilor noastre ca urmare a angajamentelor luate de colectivele de muncă, nu afectează acordarea salariilor tarifare. **Se creează astfel posibilitatea îmbunătăţirii în continuare a angajamentelor luate, ceea ce va contribui şi mai mult la mobilizarea oamenilor muncii atît în ce priveşte asumarea unor sarcini suplimentare, cît şi realizarea lor.**

Avînd în vedere importanţa pentru economia naţională a îndeplinirii indicatorilor calitativi la unităţile M.I.C.M.G. **acordarea salariilor tarifare pentru personalul tehnic, economic şi de altă specialitate este, condiţionată şi de realizarea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, pentru care în baza noii hotărîri se va lua în considerare gradul de realizare a nivelului prevăzut în plan pentru acest indicator.**

Dată fiind importanţa deosebită a îndeplinirii şi depăşirii planului de export Hotărîrea introduce stimulente suplimentare pentru realizarea exportului şi reducerea importului, îmbunătăţind şi completînd mijloacele de cointeresare existente pînă în prezent. Ea asigură totodată o legătură mai directă între mărimea realizărilor şi fondul de stimulare. Aceste prevederi îşi găsesc un larg cîmp de acţiune în cadrul ministerului nostru, ale cărui întreprinderi au importante sarcini de export.

După cum se precizează în Hotărîre, fondul de stimulare se constituie prin aplicarea unor tarife în lei pentru fiecare 1000 lei valută realizată peste limita minimă din planul de export, diferenţiat pe relaţii şi se acordă integral, cu condiţia realizării de către unitatea respectivă a planului de export la limita maximă. Astfel, la un plan de export de 20 milioane lei valută, la limita minimă şi 25 milioane lei valută la cea maximă, la realizarea indicatorilor maximali se poate obţine un fond de stimulare de circa 1 milion lei ; în cazul depăşirii limitei maxime, întreprinderea mai primeşte pentru fiecare milion lei valută, tariful stabilit anterior majorat cu 30%. Nerealizarea planului de export la limita maximă duce însă la micşorarea cu 40% a tarifelor stabilite. Prin aceasta întreprinderile sînt cointeresate şi mai mult să depună toate eforturile în vederea îndeplinirii indicatorilor de export la limita maximă. **Prevăzînd tarife la 1000 lei valută în mod diferenţiat în funcţie de gradul de dificultate în producerea şi desfacerea mărfurilor pentru export, Hotărîrea oferă un stimulent suplimentar fiecărei întreprinderi constructoare de maşini, în producerea unor produse de înaltă complexitate cerute pe piaţa externă.**

Specificul producţiei din unităţile M.I.C.M.G., face ca în fiecare an să se consume importante fonduri de valută pentru importuri. Măsura luată prin Hotărîre **de a se constitui la finele anului fonduri de stimulare pentru economiile de valută obţinute, reprezintă un factor important de cointeresare a tuturor colectivelor din unităţile ministerului pentru reducerea volumului de import, de dezvoltare a tuturor energiilor şi capacităţilor creatoare ale oamenilor muncii, pentru obţinerea unor produse** (utilaje, ansamble şi subansamble) **prin efort propriu, capabile să înlocuiască pe cele mai importate.**

Ţinînd seama că anul 1973 este hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen, măsurile de stimulare aprobate prin recenta hotărîre, cît şi cele referitoare la lărgirea sferei de aplicare a acordului global în întreprinderi, vor constitui instrumente importante de stimulare a tuturor colectivelor de muncă în realizarea marilor sarcini ale cincinalului.

ing. Traian SĂLĂJAN
director tehnic, M.I.C.M.G.

IMPULS PENTRU ÎNDEPLINIREA ŞI DEPĂŞIREA PLANULUI DE EXPORT

IN ACTUALUL CINCINAL schimburile comerciale externe ale ţării noastre vor fi mai mari cu circa 61—72% faţă de anii precedenţi, ceea ce impune o preocupare deosebită în promovarea exporturilor româneşti pe piaţa mondială.

Pe această linie, Legea pentru adoptarea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1971—1975, prevede luarea măsurilor de către Consiliul de Miniştri ca ministerele, celelalte organe centrale şi comitetele executive ale Consiliilor populare judeţene şi ale municipiului Bucureşti să asigure creşterea eficienţei exportului, diversificarea formelor de comerţ exterior, prospectarea pieţei externe şi studierea conjuncturală în perspectivă, precum şi respectarea riguroasă a condiţiilor prezente în contractele externe.

Pentru a putea fi competitivi, este nevoie să dezvoltăm şi să modernizăm continuu structura producţiei pentru export, să realizăm o creştere a productivităţii muncii şi reducerea sistematică a costurilor de producţie, să obţinem o producţie de calitate şi cu eficienţă economică sporită. Ministerul Industriei Uşoare s-a preocupat în mod permanent pentru realizarea unei producţii de export la un nivel ridicat de competitivitate, prin modernizarea sistematică a structurii producţiei, a specializării şi profilării unor întreprinderi, preocupîndu-se de îmbunătăţirea continuă a activităţii privind cercetarea, proiectarea şi asimilarea de noi produse. Totodată s-a mers pe linia descentralizării activităţii de comerţ exterior şi a creşterii competenţei centralelor, trecîndu-se activitatea de comerţ exterior la majoritatea centralelor. Ca urmare, **volumul operaţiunilor de export ce se realizează direct de centralele industriale a crescut in anul 1972 de 3,9 ori la total export, faţă de anul 1971.** În anul trecut, exportul industriei uşoare cuprindea un nomenclator foarte vast de produse însumînd peste 10 000 sortimente.

Dinamica exportului industriei uşoare este în ultimii ani mult superioară altor ramuri din economia naţională. Astfel în anul 1972 exportul pe relaţia devize libere a avut un volum cu circa 60% mai mare decît în anul 1971, iar în anul 1973 sînt prevăzute de asemenea creşteri deosebite : indicatorii maximali ai planului de export prevăd o creştere de circa 66% faţă de anul 1972. În anul 1973, industria uşoară va exporta pe această relaţie de circa 5 ori mai mult decît s-a exportat în anii 1968—1969, creşteri importante ale sarcinilor de export fiind înregistrate de asemenea şi pe celelalte relaţii, şi estimate şi în continuare. Pentru a releva şi mai pregnant însemnătatea exportului pentru industria uşoară menţionăm că în 1973, circa 55% din produsele finite de bunuri de consum sînt destinate exportului, contribuind în acest fel la asigurarea din import a materiilor prime şi materialelor necesare producţiei.

Aşadar, sarcinile Ministerului Industriei Uşoare privitoare la export sînt mobilizatoare şi sînt necesare eforturi susţinute pentru îndeplinirea lor de către toate colectivele de salariaţi din întreprinderi, centrale industriale şi minister. În acest context, o deosebită însemnătate are Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 1568 din 21 decembrie 1972, prin care se prevede şi introducerea unor stimulente suplimentare pentru realizarea exportului şi reducerea importului. Ea are menirea de a spori interesul colectivelor de salariaţi în realizarea sarcinilor importante ale planului de export pe anul 1973, de a crea un puternic impuls în activitatea acestora nu numai pentru depăşirea indicatorilor minimali ai planului de producţie ci şi pentru realizarea în condiţii mai bune cantitative şi calitative a planului de export.

Conform Hotărîrii, în anul 1973 întreprinderile vor putea constitui un fond de stimulare a exportului prin aplicarea unor tarife în lei, pentru fiecare 1000 lei valută realizată peste limita minimă din planul de export, diferenţiate pe relaţii. Acestea se vor acorda integral în condiţiile în care planul de export va fi realizat la limita maximă. În cazul nerealizării limitei maxime a planului anual de export, tarifele stabilite se reduc cu 40%. **Dintr-un calcul estimativ, reiese că în condiţiile realizării limitei maxime a planului de export pe anul 1973, colectivele de salariaţi din industria uşoară pot beneficia de un premiu anual mai mare cu peste 20%.**

Se cuvine subliniat că, spre deosebire de formele de stimulare folosite în trecut pentru realizarea planului de export, actuala reglementare prevede în mod expres că cel puţin 80% din fondurile de premiere ce se vor constitui la întreprinderi, să fie utilizate pentru premierea muncitorilor care au contribuit direct la realizarea producţiei destinate exportului, ceea ce va stimula preocuparea acestora pentru obţinerea unor produse care să îndeplinească condiţiile de competitivitate pe piaţa externă.

Trebuie relevat totodată faptul că acordarea acestor stimulente pentru realizarea sarcinilor suplimentare de export este condiţionată de respectarea condiţiilor prevăzute în contractele externe. Dat fiind specificul exportului industriei uşoare, diversitate mare de sortimente, sezonalitate, număr mare de parteneri externi, îndeplinirea tuturor condiţiilor din contractul extern presupune o sporire a preocupărilor colectivelor din fabricile producătoare, cunoscut fiind faptul că orice bonificaţii sau penalizări plătite partenerilor externi se deduc din fondurile constituite pentru premii.

Un element menit să impulsioneze activitatea lucrătorilor din întreprinderi pentru realizarea ritmică a producţiei, în vederea respectării riguroase a obligaţiilor contractuale, îl reprezintă şi **posibilitatea constituirii şi folosirii în avans la finele semestrului I a 60% din fondul de stimulare, în condiţiile realizării cel puţin a nivelului minim al planului de export pe total şi pe relaţii.** Pe această cale se creează posibilitatea ca producătorii bunurilor materiale să beneficieze de rezultatele activităţii depuse pentru realizarea planului de export încă în cursul anului şi totodată un nou impuls pentru îndeplinirea integrală şi la limita maximă a planului de export.

Manifestare pregnantă a grijii partidului şi statului nostru pentru înfăptuirea unei strînse corelaţii între munca prestată şi retribuirea ei, noua Hotărîre se înscrie în ansamblul măsurilor de cointeresare menite să conducă la dezvoltarea accelerată a producţiei materiale — baza trainică a creşterii nivelului de trai al întregului popor.

Traian PERJOC
director general adj.
Ministerul Industriei Uşoare

concepte metodologii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

c) Energie electrică

(Urmare din numărul trecut)

Datele statistice evidențiază faptul că în ultimii 20—30 de ani, în lume cererea de energie electrică a crescut foarte mult, iar prognozele elaborate caracterizează următoarele decenii printr-o cerere și mai mare.

Astfel, dacă în ultimul an al deceniului precedent consumul mondial de energie electrică a fost de 5000 miliarde kWh reprezentînd 23% din consumul total de energie, în echivalent combustibil convențional, se estimează că în anul 2000 acest consum să crească la cca 38.000 miliarde kWh, adică de aproape 8 ori mai mult. În același timp va crește și ponderea energiei electrice în totalul consumului de energie, reprezentînd aproximativ 50% din energia care va fi utilizată. Creșterea continuă și într-un ritm din ce în ce mai ridicat a cererii de energie electrică constituie unul din indicatorii elocvenți ai progresului general, gradul de creștere a producției contribuind la dezvoltarea continuă a societății omenești la modernizarea producției industriale și a vieții de fiecare zi a oamenilor.

Țările socialiste, în procesul lor de dezvoltare și modernizare continuă a structurii producției materiale, în general, și a producției industriale, în special, acordă o însemnătate majoră dezvoltării producției de energie electrică — factor de bază în promovarea consecventă a progresului tehnic. În transpunerea în viață a acestei orientări — element al politicii economice a fiecăreia din țările socialiste — o contribuție marcantă aduce și intensificarea pe multiple planuri a colaborării în ramurile ajutătoare producției de energie, colaborare menită să ducă la sporirea eficienței eforturilor proprii depuse de fiecare țară în vederea dezvoltării și modernizării sistemului energetic național, asigurării stabilității în funcționarea acestuia, întrajutorării reciproce în lichidarea cu maximum de rapiditate a urmărilor avariilor inerente.

În opera de industrializare a României, de continuă modernizare a tuturor ramurilor economiei naționale, de ridicare generală a gradului de cultură și bunăstare a poporului, conducerea partidului și statului nostru, dă o importanță deosebită dezvoltării în ritm susținut a producției de energie electrică. Datorită faptului că țara noastră dispune de resurse limitate de combustibili minerali apare necesară folosirea într-o măsură cît mai mare a condițiilor naturale oferite de cursurile de apă amenajabile „...**Se impune să se asigure** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **punerea mai largă în valoare a potențialului hidroenergetic al Dunării și al rîurilor interioare, sporirea ponderii acestor surse în balanța energetică a țării. Partidul și guvernul au elaborat un program special care prevede trecerea la folosirea energiei nucleare pentru dezvoltarea energeticii naționale**". [8])

Ca urmare a acestei politici, România a acordat și acordă, în continuare, o atenție deosebită dezvoltării pe baze moderne a producției de energie electrică a reducerii în continuare a ponderii hidrocarburilor lichide și gazoase folosite în structura combustibililor, pentru producerea de energie electrică, reducerii consumului specific de combustibili minerali, sporirii aportului forței hidraulice la producția de energie electrică. De subliniat, totodată, că s-a stabilit ca în actualul deceniu energia nucleară să fie utilizată ca sursă de producere a energiei electrice.

Și celelalte țări socialiste acordă atenția cuvenită măririi puterii instalate și creșterii producției de energie electrică, care, așa cum este cazul țării noastre, în multe din țările socialiste a devansat creșterea producției industriale. Dacă luăm spre exemplu valorile indicatorilor de mai sus pentru țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, acestea se prezintă după cum rezultă din tabelul nr. 10.

Tabelul nr. 10

ȚARA	Puterea instalată în centrale electrice — miliarde kW 1960	miliarde kW 1971	% 1971/1960	Producția de energie electrică — miliarde kWh 1960	miliarde kWh 1971	% 1971/1960	Creșterea producției industriale în % 1971/1960
România	1,78	8,33	468	7,65	39,45	516	373
Bulgaria	0,93	4,35	470	4,65	21,02	452	319
Cehoslovacia	5,6[illegible]	11,12	196	24,45	47,24	193	191
R. D. Germană	7,91	13,34	168	40,31	69,42	172	191
Polonia	6,32	14,81	234	29,31	69,87	238	240
Ungaria	1,48	2,93	198	7,62	11,18	[illegible]	203
U.R.S.S.	66,72	175,37	262	292,17	800,36	271	245

Din datele prezentate rezultă că devansări mai substanțiale ale creșterii producției de energie electrică față de creșterea producției industriale au loc în țările care continuă încă să se găsească într-un stadiu mai puțin dezvoltat, din punct de vedere industrial, ca de pildă România și Bulgaria. Din examinarea consumurilor specifice de combustibil în centralele electrice din țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, se constată că acestea acordă o atenție deosebită folosirii cît mai raționale a surselor de energie primară; unele țări obțin consumuri specifice comparativ cu cele realizate de țările avansate din punct de vedere industrial. Efortul depus de țările socialiste menționale pentru reducerea consumului de combustibil, în anul 1971, comparativ cu anul 1960, precum și pentru creșterea productivității muncii în producția de energie electrică, rezultă din datele comparative prezentate în tabelul nr. 11:

Tabel nr. 11

ȚARA	Consumul de combustibili — în gr. c.c./kWh — 1960	1971	Creșterea productivității muncii în producția de energie electrică în 1971 1960 = 100
România	485	336	217
Bulgaria	540	456	183
Cehoslovacia	520	462	138
R. D. Germană	608	520	138
Polonia	484	420	133
Ungaria	529	442	155
U.R.S.S.	435	359	141

NOTA: datele referitoare la consumul de combustibil sînt calculate pentru centralele termoelectrice publice în grame combustibil convențional pentru producerea unui kilovatoră (gr.c.c./kWh).

Dacă avem în vedere că în anul 1969 consumul specific de combustibil convențional pentru producerea unui kWh a reprezentat în Anglia 432 g., în S.U.A. 373 g., în R.F.G. 367 g., în Franța 360 g., vom putea aprecia pasul uriaș pe care țările socialiste l-au făcut, precum și eforturile considerabile ale acestora pentru creșterea eficienței folosirii combustibililor primari în producția de energie electrică. În ce privește țara noastră, se cuvine a menționa că în anul 1975, consumul de combustibil va ajunge la cca 320 gr. c.c. per kWh.

Este necesar însă de evidențiat faptul că țările socialiste pe lîngă eforturile făcute de a economisi în cît mai mare măsură combustibilul primar pentru producerea de energie electrică în termocentrale, intensifică, în același timp, folosirea potențialului lor hidroenergetic.

După cum se cunoaște în actualul cincinal România, a realizat în colaborare cu Iugoslavia hidrocentrala de la Porțile de Fier. La construirea acestei marcante construcții ale energeticei României și Iugoslaviei, și-a adus aportul și colaborarea fructuoasă a acestor țări cu Uniunea Sovietică, prin livrarea unor lucrări de proiectare, precum și a unei părți a hidroagregatelor instalate. În același timp va fi pusă în funcțiune centrala Lotru și alte hidrocentrale cu puteri mai mici, însumînd cca. 700 MW. **„Hidrocentrala de la Porțile de Fier** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este cea mai mare construcție economică realizată prin cooperarea a două țări socialiste și — ținînd seama de contribuția adusă la edificarea ei de Uniunea Sovietică, este cea mai mare operă de cooperare multilaterală dintre țările socialiste"** [9]).

Ca urmare a dării în exploatare a unor asemenea capacități în anul 1971 producția de energie electrică în hidrocentrale a crescut comparativ cu anul 1960 de 11,3 ori. De asemenea, și în alte țări socialiste s-au înregistrat creșteri importante. Astfel, în aceeași perioadă energia electrică produsă pe cale hidro a crescut în celelalte țări socialiste europene după cum urmează: în Bulgaria de 1,1 ori, în Cehoslovacia de 1,1 ori, în R. D. Germană de 2,0 ori, în Polonia de 2,9 ori, iar în Uniunea Sovietică de 2,5 ori; în Ungaria producția obținută în hidrocentrale a rămas la același nivel.

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (IV)

Pentru asigurarea necesarului mereu crescind de energie electrică, țările socialiste au depus eforturi de investiții susținute pentru construirea de noi obiective energetice, centrale termo și hidroelectrice, linii electrice de transport și stații de transformare, instalații de distribuții, precum și pentru modernizarea celor existente.

Cu toate eforturile depuse de țările socialiste și în principal de țările în care puterea socialistă a moștenit un nivel inferior de dezvoltare economică, se constată că producția de energie electrică pe un locuitor — indicator atît de important în aprecierea nivelului de dezvoltare economică a unei țări — prezintă niveluri, care deși înfățișează față de țările mai dezvoltate tendința de apropiere, totuși marchează încă diferențieri importante.

Pentru a putea constata creșterile considerabile ale producției de energie electrică pe locuitor în țările socialiste avute în vedere, precum și mutațiile care au avut loc în ce privește raportul între acestea, din punct de vedere al indicatorului menționat, prezentăm în tabelul nr. 12 datele privind producția de energie electrică pe locuitor, din anul 1960 și anul 1971, precum și raportarea acestui indicator, obținut de fiecare țară în parte, la cel obținut de R.D. Germană — țara cu realizările cele mai înalte în acest domeniu.

Tabelul nr. 12

ȚARA	Producția de energie electrică pe locuitor — kWh — 1960	— kWh — 1971	% 1971/1960	% față de R.D. Germană 1960	% față de R.D. Germană 1971
România	416	1928	463	17,8	47,30
Bulgaria	592	2462	446	25,3	60,46
Cehoslovacia	1791	3279	183	76,6	80,50
R. D. Germană	2338	4072	174	100,0	100,00
Polonia	987	2133	216	42,2	52,30
Ungaria	763	1445	189	32,6	35,48
U.R.S.S.	1364	3266	239	58,3	80,20

Din examinarea sumară a datelor prezentate în tabelul de mai sus, se pot evidenția o serie de aspecte semnificative. Astfel: în anul 1960 România avea încă cel mai mic consum de energie electrică pe locuitor, dintre aceste țări. Datorită efortului mare de investiții făcut, datorită măsurilor deosebite luate pentru economisirea combustibilului primar, datorită măsurilor luate pentru creșterea productivității muncii, țara noastră a realizat în perioada analizată, cea mai mare creștere a producției de energie electrică pe locuitor, fapt care a contribuit la apropierea relativă a nivelului acestui indicator, de cel realizat de țara de referință — R.D. Germană.

Dacă în anul 1960 producția de energie electrică pe locuitor în România reprezenta doar 17,8% din cea realizată în R.D. Germană, în anul 1971 acest indicator a atins nivelul de 47,3%. Această deplasare în direcția egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltar în acest domeniu, s-a putut realiza datorită unor ritmuri medii anuale susținute ale producției de energie electrică pe locuitor, în țara noastră, de 15%.

Creșterea în continuare a producției de energie electrică stă în atenția permanentă a țărilor socialiste. În conformitate cu prevederile planului cincinal în curs, România va produce în anul 1975 o cantitate de 58—60,8 miliarde kWh, iar în celelalte țări, după datele amintite, producția de energie electrică va reprezenta, de exemplu, în același an, aproximativ 30 miliarde kWh în Bulgaria 62 miliarde kWh în Cehoslovacia, 88 miliarde kWh în R.D. Germană, 96 miliarde kWh în Polonia, 22 miliarde kWh în Ungaria și peste 1000 miliarde kWh în Uniunea Sovietică.

Pentru a contribui la atingerea acestor obiective se preconizează și se realizează o strînsă colaborare între țările socialiste. Astfel, țările membre ale CAER au trecut la adîncirea conlucrării în elaborarea de prognoze referitoare la dezvoltarea electroenergeticii lor pe perioada pînă în anul 1980 și a tendințelor pînă în 1990 cu evidențierea propunerilor de colaborare reciprocă între țările interesate. Totodată, se elaborează în colaborare, o serie de importante cercetări menite să contribuie la sporirea eficienței în exploatarea centralelor, la perfecționarea proiectării și construcției centralelor și rețelelor, la sporirea randamentului transformării energiei primare în energie electrică. Desigur însă, că în scopul utilizării mai raționale a rezervelor energetice apare necesar să se acorde o preocupare deosebită dezvoltării colaborării în domeniul cercetării producției și folosirii generatoarelor magnetohidrodinamice. Pe lîngă avantajele rezultate din randamentul sporit a acestor tipuri de generatoare, folosirea lor duce la scăderea în mod simțitor a poluării mediului ambiant.

Țara noastră, alături de celelalte țări socialiste, a depus eforturi susținute în vederea dezvoltării și modernizării sistemului de transport și distribuție a energiei electrice. După formarea în 1960 a sistemului electroenergetic național s-a trecut la interconectarea sa cu cel al Uniunii Sovietice, Ungariei, Cehoslovaciei, Poloniei, R.D. Germană și ulterior cu Bulgaria. Aceste interconectări au condus la înființarea, în urmă cu 10 ani, a Direcției Centrale de Dispecerat (DCD), organizație internațională, cu sediul la Praga, constituită în vederea colaborării pentru organizarea funcționării în paralel a sistemelor energetice interconectate a țărilor socialiste europene care participă la activitatea CAER.

Colaborarea în cadrul Direcției Centrale de Dispecerat reprezintă o formă eficientă de întrajutorare tovărășească, a statelor membre ale acestei organizații. Existența acestui dispecerat oferă posibilități de acoperire a curbei de sarcini, de înlăturare a efectelor unor avarii din sistemele țărilor membre, de optimizare a schimburilor de energie prin micșorarea pierderilor în rețele, de coordonare a protecției prin relee a liniilor electrice de interconexiune în vederea creșterii siguranței în funcționare. Colaborarea în cadrul acestei organizații contribuie la asigurarea continuității în alimentarea consumatorilor industriali, evitîndu-se pagube materiale provocate de întreruperi survenite în alimentarea cu energie. Există desigur posibilități de perfecționare în continuare a activității acestei organizații după cum există și posibilitatea trecerii la o interconectare a sistemelor electroenergetice a tuturor țărilor europene.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

8) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 262. Editura politică, București 1970.

9) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. vol. 7. pag. 319. Editura politică București. 1973.

metodologie

CALCULAREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE BAZĂ DE PRODUSE-ETALON

IN PREZENT, atît în activitatea de planificare, cît și în determinarea rezultatelor obținute, la calcularea productivității muncii se folosește următoarea formulă de calcul :

$$W = \frac{P}{T}$$

în care : W = productivitatea muncii ; P = valoarea producției globale (în prețuri comparabile 1963) ; T = timpul.

Această formulă nu este fundamentată nici teoretic, nici practic.

Se știe că munca abstractă produce valori egale în intervale de timp egale, pe cînd munca concretă produce valori de întrebuințare diferite în același timp, în funcție de forța productivă a acesteia. În consecință, exprimarea productivității muncii, în sensul dat de Marx acestei noțiuni, nu poate fi făcută decît în unități naturale sau natural-convenționale, în funcție de felul valorilor de întrebuințare produse și de unitatea de măsură a acestora.

Producția globală, ca indicator folosit la calculul productivității muncii, cuprinzînd atît valoarea produselor fabricate — care pot intra în continuare în circuitul economic, fie pentru prelucrarea la alte întreprinderi, fie ca fonduri fixe sau bunuri de consum pentru populație — cît și valoarea semifabricatelor și producției neterminate, prezintă o serie de neajunsuri în ceea ce privește reflectarea corespunzătoare a activității productive a întreprinderii. Una din cauzele principale ale acestor neajunsuri constă în faptul că producția globală exprimată valoric reflectă nu numai volumul de muncă vie depusă în întreprinderi, ci și munca materializată (trecută), respectiv cheltuielile materiale. Munca materializată (trecută) realizată pe diferite trepte de alte întreprinderi, a cărei expresie valorică se include repetat în fiecare întreprindere unde este prelucrată, deși nu constituie rezultatul activității acesteia, influențează mărimea producției globale și, implicit, nivelul productivității muncii calculat pe baza acesteia, independent de eforturile depuse efectiv. Neajunsurile arătate nu numai că duc la denaturarea volumului și dinamicii producției, dar au și alte consecințe negative. Astfel, nivelul fondului de salarii stabilit în funcție de producția globală nu corespunde întotdeauna eforturilor efective ale colectivelor de muncă, ceea ce slăbește cointeresarea acestora în obținerea unor produse cu un grad mai înalt de prelucrare, deci în creșterea complexității produselor și a manoperei inclusă în acestea. Acest aspect negativ are consecințe nefavorabile și la export, în sensul că, pentru îndeplinirea indicatorului producției globale și a productivității muncii, întreprinderile sînt tentate să exporte produse cu un grad de prelucrare mai scăzut, contrar intereselor economiei noastre naționale.

Considerăm că e necesar să se adopte o altă metodologie de determinare și exprimare a productivității muncii, care să reflecte cu adevărat nivelul acesteia (avem în vedere productivitatea muncii vii, concrete, depuse de muncitorii unei întreprinderi, nu și rezultatele obținute în reducerea consumurilor specifice, a amortizării pe unitate de produs etc.). În acest scop, stabilirea căilor de exprimare a producției în unități naturale (în cazul unei producții omogene) și în unități natural-convenționale (în cazul unei producții eterogene), se impune ca o necesitate obiectivă. Desigur, acest mod de exprimare implică de la început rezolvarea situațiilor (deseori întîlnite în economie) în care producția obținută are caracter eterogen. După părerea noastră, în acest caz există următoarele posibilități :

1. stabilirea de unități natural-convenționale pe grupe omogene de produse, în cazul în care se pot distinge asemenea grupe în cadrul întregii producții fabricate de întreprinderea respectivă și în cazul în care se poate ține evidența timpului de lucru separat pe aceste grupe de produse ;

2. în caz contrar, soluția general-valabilă pentru orice fel de produse o reprezintă exprimarea în produse-etalon reprezentative, la care se raportează toate produsele fabricate, avînd ca element comun de exprimare timpul normat pe unitate de produs prevăzut în normele de producție.

În acest caz formula de calcul devine :

$$w = \frac{Tef.}{\frac{\Sigma q.t.}{te}} ; \qquad I = \frac{\Sigma q.t.}{Tef.} \cdot 100$$

în care w = productivitatea muncii în produse etalon ; q = cantitatea fabricată din fiecare sortiment ; t = timpul normat pe unitatea de produs (conform normei de producție) ; te = timpul normat pe unitate de produs al produsului stabilit ca etalon ; Tef = timpul efectiv consumat pentru obținerea producției exprimat în om-ore, om-luni sau om-ani ; pentru analize se poate lua în calcul și timpul aferent muncitorilor auxiliari și chiar personalului TESA ; I = gradul de îndeplinire a normelor de producție (%).

Este indicat ca alegerea produsului etalon să se facă avînd în vedere apropierea timpului normat al acestuia de media timpului normat ce revine pe unitate de produs la nivelul fabricii sau centralei industriale respective. Acolo unde se consideră necesară alegerea mai multor produse etalon specifice grupelor de produse omogene, se va proceda la fel. Oricum însă, pentru a cunoaște productivitatea muncii la nivelul fabricii, este necesar să se stabilească un singur produs etalon reprezentativ. Metodologia aceasta permite să se analizeze productivitatea muncii și la nivel de secții (sectoare) de producție, ateliere și chiar faze de producție, cunoscut fiind faptul că timpii normați se stabilesc la nivelul fazelor de producție.

Pentru urmărirea în dinamică a productivității muncii în cadrul aceleiași întreprinderi, timpul stabilit pentru produsul etalon va rămîne constant, ca și timpul normat pe unitate de produs, chiar dacă între timp a avut loc revizuirea normelor de timp. În schimb, la determinarea gradului de îndeplinire a normelor de producție se va lua în calcul timpul normat revizuit. Pentru produsele nou fabricate, se ia în considerație același timp pe unitate de produs în perioada de bază și curentă, în vederea asigurării comparabilității datelor.

Din calculele făcute de noi pe baza metodologiei existente și a celei propuse, rezultă diferențe importante, care se explică prin creșterea ponderii produselor cu un grad înalt de prelucrare (și, implicit, cu timpi unitari pe produs mai mari decît în perioada de bază), care, de regulă, nu se regăsesc și în creșterea valorii producției globale, fapt ce deformează nivelul productivității muncii. Deși întreprinderea analizată a fabricat produse cu un înalt grad de prelucrare într-un timp mai scurt decît cel prevăzut în normele de producție și față de anul precedent, totuși eforturile acesteia nu-și găsesc reflectarea în dinamica productivității muncii calculată valoric, ci numai atunci cînd productivitatea muncii se exprimă în produse etalon, conform metodologiei propuse. Din aceleași motive — respectiv, pentru reflectarea eforturilor întreprinderilor în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan de producție — se impune ca și în cazul planificării producției fizice să se renunțe la actuala metodologie de exprimare a acesteia în bucăți și să se adopte aceeași metodologie de exprimare în produse etalon, care să folosească apoi și la calcularea fondului de salarii admisibil.

Ion TRANDAFIR
economist,
Fabrica de tricotaje „Crinul"-București

● Colectiv, **Wirtschaftsbeziehungen mit dem Osten** (Relații economice cu Estul), Ed. W. Kohlhammer, Stuttgart, 149 pag. O culegere de articole consacrate comerțului dintre cele două state germane și celui dintre R.F.G. și R.P. Chineză, sub semnătura unor personalități marcante ale vieții economice vest-germane.

● Colectiv, **Freiheit und Kooperation in Wirtschaft und Währung** (Libertate și cooperare în domeniul economic și monetar), Viena, Ed. Fritz Molden, 239 pag. Culegere de articole consacrate inflației, sistemului monetar internațional, perspectivelor de reformă a acestuia și viitorului dolarului — teme aflate în plină actualitate. Printre autori : A. Müller-Arwack, Otmar Emminger etc.

● Colectiv de autori, **Naucino-tehniceskii progress i effektivnost obșcestvennogo proizvodstva** (Progresul tehnico-științific și eficiența producției sociale), Moscova, Ed. Nauka, 1972, 392 pag. Se analizează amănunțit elementele de bază ale conducerii economice a progresului tehnico-științific : planificarea și prognozarea, formarea prețurilor, stimularea economică și aprovizionarea.

● Dudley Jackson, H. A. Turner și Frank Wilkinson, **Do trade unions cause inflation ?** (Este inflația provocată de sindicate ?), Cambridge

VITRINA CU CĂRȚI

University Press, 1972. Titlul nu corespunde întru totul conținutului cărții, în care partea cea mai însemnată este o analiză a evoluției inflației în lume în diverse țări, în perioada postbelică. Se constată că diverse grupuri de țări se încadrează în ritmuri cu totul diferite ale inflației. De exemplu, țările industrializate din Occident au cunoscut ritmuri de aproximativ 3% ale inflației, iar altele, mai ales din America Latină — de 30%. În foarte puține țări ritmul creșterii prețurilor s-a situat la nivele intermediare. Autorii se ocupă și de rolul sistemului de impunere și al sindicatelor în procesul inflaționist. Nu se analizează aproape de loc relația între inflație și controlul masei monetare.

● M. M. Hauser, **The Economics of Medical Care** (Economia ocrotirii sănătății), Londra, Allen and Unwin, 1972. O culegere de comunicări prezentate la o conferință organizată de Universitatea York, în care se tratează și se fac cunoscute experiențe suedeze, franceze, engleze și americane în privința eficienței ocrotirii medicale, abordată prin prisma costurilor și a beneficiilor.

● Gerd Junne, **Spieltheorie in der internationalen Politik. Die beschränkte Rationalität** (Teoria jocurilor în politica internațională. Raționalitatea limitată a gîndirii strategice), Bertelsmann Universitätsverlag, 1972, 202 pag. Autorul consideră că este greșit să se aplice această teorie în studierea relațiilor internaționale care, după cum a fost demonstrat, nu pot fi formalizate, din cauza complexității lor.

● David J. C. Forsyth, **U.S. Investment in Scotland** (Investițiile S.U.A. în Scoția), Londra, Pall Mall. Firmele americane au investit 143 dolari de locuitor în Scoția, de două ori mai mult decît în restul Angliei. Autorul analizează efectul acestui aflux de capital asupra economiei regiunii respective.

FIȘE

„Consumul" de artă

● „Consumul" de artă în S.U.A. este analizat de prof. Tibor Scitovsky în articolul **What's Wrong with the Arts is what's Wrong with Society** (Deficiențele în domeniul artei trebuie căutate în societatea noastră), apărut în THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW, nr. 2/1972. Arătînd că, pe cap de locuitor, consumul de artă (teatru și muzică) este în S.U.A. sub jumătatea celui din R.F.G. și Austria, puțin peste jumătatea celui din Norvegia și Elveția și mai mic de o treime decît cel al unor țări est-europene ca Ungaria, Cehoslovacia și R.D.G., în timp ce nivelul de trai și de învățămînt depășește cu mult pe cel al Europei Occidentale, profesorul de la Stanford University se întreabă de ce plăcerea artistică a rămas în S.U.A. privilegiul unei atît de mici minorități. După T.S., explicația se află atît în caracterul tehnicist al învățămîntului din S.U.A., cît și în tradiția puritană a acestei țări. America, spune el, a obținut timp liber datorită performanțelor ei tehnice înainte de a învăța cum să-l folosească. Soluția ar fi o largă și continuă finanțare a artei, care să contribuie la formarea gustului artistic.

„Economics" în franceză

● La interval de un an, în editura Dunod — Paris, 1970 și 1971, au apărut două volume sub semnătura lui Jacques Dumontier din **Eléments d'économique** (Elemente de economică), reprezentînd versiunea europeană a faimoaselor economics anglosaxone. Primul volum, intitulat **Les agents économiques** (265 pag), prezintă în mod sintetic factorii sau agenții economici care, într-o economie de piață contemporană, după aprecierea lui J.D., constau din: consumatorii și cei ce economisesc din venituri, întreprinderile, statul, sistemul financiar și în special, băncile și relațiile economice externe. Studiul consumatorilor se referă, în fond, la studiul populației ; întreprinderile folosesc mijloacele tehnice și financiare de care dispun pentru a asigura cererea consumatorilor ; statul într-o astfel de economie are un dublu rol : acela de putere politică și de agent economic; sistemul financiar și în special cel bănesc reglementează relațiile bănești, iar relațiile externe reprezintă în această viziune un pol al deciziilor care nu depind de fiecare națiune în parte, dar de care fiecare națiune trebuie să țină seama pentru luarea deciziilor privind dezvoltarea economică. Cel de-al doilea volum, intitulat **Les structures de l'économie** (344 pag) este rezervat, după cum apreciază autorul, sintezei comportamentului agenților economici. J.D. analizează piața și rolul ei, echilibrul microeconomic, echilibrul macroeconomic, creșterea economică, modelele de creștere economică cele mai reprezentative și rolul pe care îl au planurile în cadrul economiilor occidentale.

„Revoluția verde" și reformele sociale

● În articolul **„Zelenaia revoliuțiia" kak proiavlenie mirovogo naucino-tehniceskogo progressa** („Revoluția verde" ca manifestare a progresului tehnico-științific mondial), apărut în MEMO nr. 2/1973, G. Sgorov analizează esența și urmările sociale ale marilor răsturnări de randament obținute pe la mijlocul anilor '60 în agricultura unor țări tropicale și subtropicale, fenomen considerat parte componentă a revoluției tehnico-științifice mondiale, mare succes al agronomiei.

Datorită unor sorturi noi de semințe hibride, obținute prin eforturile conjugate ale oamenilor de știință din țările dezvoltate și subdezvoltate, recolta medie la hectar a sporit în aceste țări la grîu, orez și porumb de circa 3—5 ori. Această revoluție poate, spune autorul, să salveze lumea a treia de foametea care amenință încă majoritatea populației globului, dacă este însoțită de schimbări sociale profunde, ca și de un ajutor masiv al statelor în investiții agrare, credit ieftin și facilitarea adecvată a distribuției. În multe țări acest fenomen revoluționează structurile arhaice și, deși micșorează temporar lipsa acută de alimente, contribuie totodată la lărgirea prăpastiei între săraci și bogați și la ascuțirea tensiunilor sociale, ceea ce dovedește — conchide G.S. — că progresul tehnic nu este un substitut al schimbărilor sociale și că marele potențial productiv al „revoluției verzi" nu va putea fi utilizat decît parțial, fără reforme sociale progresiste.

O carte pesimistă despre „nava spațială Pămînt"

● Referindu-se la cartea lor, apărută în traducere franceză sub titlul **Population. Ressources. Environnement** (Populație. Resurse. Mediu), Fayard 1972, 436 p., autorii, Paul & Anne Ehrlich (Stanford University), afirmă că au încercat să realizeze o lucrare de referință, suficient de completă și de documentată, în care se fundamentează „teama față de viitorul sumbru ce se anunță pentru specie". „Nava spațială Pămînt — spun ei — este astăzi completă și chiar supraîncărcată și începe să ducă lipsă de provizii. Și totuși, pasagerii de la clasa întîia sînt pe cale de a defecta, fără știință, mecanismele de întreținere a vieții, deja uzate...

Totuși, fără să-și dea seama că la comandă nu se află nimeni, numeroși pasageri nu dau atenție haosului sau îl contemplă cu seninătate, convinși că, pînă la urmă, totul va merge bine". Autorii propun limitarea creșterii demografice, „de-dezvoltarea" țărilor economicește dezvoltate și consideră că țările subdezvoltate „nu vor fi niciodată dezvoltate". Cu tot pesimismul nejustificat al celor mai multe din aprecieri care își au explicația într-o insuficientă explorare a posibilităților științei și tehnicii —, cartea prezintă interes prin bogatul material documentar ce-l oferă, prin apelul la pace și dezarmare, precum și la sporirea efortului țărilor dezvoltate în favoarea celor subdezvoltate.

A fost Keynes „keynesist"?

● **JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE** (martie 1972) publică sub titlul **Was Keynes a „keynesian".** (A fost Keynes „keynesist" ?) un comentariu semnat de H. I. Grosman pe marginea unei cărți despre Keynes, scrisă de Axel Leijonhufvud, care a stîrnit multă vîlvă. În această carte se afirmă că, în momentul de față, există două versiuni ale keynesismului : una de popularizare și una conformă gîndirii lui Keynes, cea dintîi fiind aceea care influențează politica economică. Versiunea de popularizare este defectuoasă prin aceea că nu ține seama de aspectele microanalitice, greșeală pe care Keynes însuși nu a făcut-o. Autorul cărții — arată H.I.G. — își argumentează opinia „descoperind" ipotezele implicite ale modelului lui Keynes. H.I.G. este de părere că interpretări neoclasice ale gîndirii lui Keynes sînt compatibile cu sistemul original. În același timp, însă, continuă H.I.G., nu se poate demonstra — după cum se încearcă în cartea comentată — că versiunea popularizată este opusă gîndirii lui Keynes. De altfel, observă el, numeroase aspecte ale politicii așa-zis keynesiste au fost recomandate de însuși Keynes.

știință și societate

CE CREŞTE ÎN CREŞTEREA ECONOMICĂ ?

APARENT răspunsul e simplu. Studenţii economişti la practică, pe care i-am întrebat rînd pe rînd, dar separat, în cadrul unui fel de anchetă făcută pentru propria mea lămurire, au răspuns cuminte după cum au învăţat : venitul naţional sau produsul social sau bunăstarea materială etc. Şi pînă aici totul ar fi fost în regulă. Toţi ştiu doar că prin creştere economică înţelegem desfăşurarea în economie a unor procese care sînt reflectate în cifrele din ce în ce mai mari ale unor **indicatori sintetici**, cum ar fi produsul social total (PST) (sau produsul naţional brut în altă parte) şi venitul naţional (VN), sau eventual venitul pe cap de locuitor ca indicator cheie al acelui ceva greu de definit printr-un singur indicator care se cheamă „bunăstare materială".

Dar, deîndată ce dorim să facem un pas mai departe şi să înţelegem legătura care există între indicatorii sintetici, se ivesc greutăţile. Studenţii menţionaţi cunoşteau diferenţa dintre evoluţia produsului social pe de o parte şi a venitului naţional de alta. În diferite ţări deosebirea este de ordin diferit dar, aşa susţineau, dacă amîndouă cresc, ele indică o creştere economică. M-am străduit să arăt, e drept pe modele foarte abstracte, că e imaginabilă o discrepanţă chiar foarte mare între aceşti doi indicatori — şi atunci creşterea căruia e concludentă pentru cel preocupat de progresul economic ? Mai puţin academică este relaţia dintre creşterea indicatorilor PST sau VN de o parte şi a venitului pe cap de locuitor, ca semnalizator al buneistări de alta. Nu era greu de găsit exemple pentru asemenea paradoxuri. Cel mai comun, mai bine cunoscut este acela generat de explozia demografică din unele ţări : dacă ritmul de creştere al populaţiei este mai mare decît al venitului naţional, oricît de mare **ar fi** acesta din urmă, atunci, fireşte **scade** venitul pe om. Corespunde aceasta noţiunilor noastre de creştere a economiei ? Ce sau cine creşte cînd creşte economia ?

E o eroare să credem că în ţările cu o economie dezvoltată dispar paradoxurile legate de acest concept de „economic growth" care din deceniul al 5-lea şi-a ocupat locul astăzi statornicit în vocabularul economistului şi al gospodinei deopotrivă. Dar, pentru că e vorba de un termen în care gîndeşte sau se străduieşte să gîndească azi toată lumea, claritatea noţiunii pe care ar acoperi-o nu e de loc indiferentă. Nu e de loc indiferent ce înţelegem prin creştere economică — la orice nivel al unei economii naţionale — atunci cînd ne formulăm obiectivele de dezvoltare. De aceea credem că depăşeşte nivelul interesului academic preocuparea pentru o analiză **calitativă** a indicatorilor sintetici, şi pentru punerea lor într-un context neechivoc atunci cînd măsurăm creşterea. Să ilustrăm prin cîteva exemple caracterul nesatisfăcător al noţiunilor statistice curente de creştere.

NE PUTEM IMAGINA două ţări capitaliste, ţările A şi B, cu **aceeaşi** structură socială internă, cu **acelaşi** sistem de distribuire a venitului, cu **acelaşi** nivel al produsului social brut PSB, care în ambele cazuri creşte în acelaşi ritm. Există însă o diferenţă importantă între cele două ţări, A se înarmează, dar B nu. Producţia de armament a lui A e inclusă în acel PSB care are aceeaşi cifră absolută şi acelaşi ritm de creştere ca în B. Dacă acum producţia de armament creşte în acelaşi ritm cu întregul PSB atunci, deşi la un nivel absolut mai scăzut, creşterea **economiei civile** a lui A va avea acelaşi ritm ca a lui B. Dar dacă producţia de armament va creşte mai repede ? Cine va creşte mai repede, A sau B ? Dacă vom considera pur şi simplu PSB, cele două ţări îşi vor spori „bunăstarea" într-un ritm egal. Dar dacă ne reformulăm noţiunile şi urmărim PS civil ? Atunci fireşte B e în progres mai rapid.

Exemplul cu înarmarea e mai uşor de înţeles şi nimeni nu va contesta că tancuri şi bombardiere mănîncă din resurse, dar nu constituie un progres. (Într-o discuţie recentă din S.U.A. asupra căreia revenim mai jos, unii, foarte puţini, au formulat ce-i drept opinii contrare, dar nu cred că trebuie să le acordăm prea multă importanţă). În alte domenii apar, mai puţin vizibil, şi alte contradicţii. Bunăoară **risipa !** Nu mă refer la risipa noastră cea de toate zilele, pe care cu atîta dreptate o combatem zilnic în presă. Aceasta, pe cît e de dăunătoare, nu deformează indicatorii sintetici în toate cazurile — deşi uneori se întîmplă şi aceasta. O astfel de risipă nu apare drept **produs** cînd în realitate nu este. (O excepţie cunoscută şi foarte regretabilă ar fi risipa, să-i zicem cu îngăduinţa tehnologic determinată, anume risipa prin consumuri tehnologice mari). Pentru că vorbim de indicatorii creşterii, de măsura sintetică a fenomenului de progres economic, ne referim la acel tip de risipă care deformează cifra, prezentînd drept creaţie ceea ce e irosire. Acea ominoasă **societate de consum** produce nenumărate astfel de exemple.

Încă în anii 30 s-a pomenit foarte mult despre o producţie de bunuri a căror singură funcţie era aceea de a alunga alte bunuri de pe piaţă. Stuart Chase, un economist al cărui nume este mai rar pomenit în ultima vreme, a publicat pe atunci o carte plină cu exemple foarte caracteristice ale fenomenului de care vorbim. Mode create artificial la intervale mici, „inovaţii" tehniceşte cu totul neînsemnate, dar foarte arătoase, „nevoi" inventate de un uriaş aparat de reclamă au stimulat o creştere rapidă a producţiei unor bunuri de consum care se strică repede, se înlocuiesc repede şi asigură un indicator ridicat al P.S.B. şi al V.N. şi chiar al venitului pe cap de locuitor, pe seama unor resurse naturale epuizate.

Departe de mine intenţia de a ţine isonul acelor puritani care ne predică reţinere la consum, sau să mă asociez protestismului d-lui Ralph Nader, dar este cert că o considerabilă parte a creşterii economice vădite de statistici se datorează şi vieţii scurte a produselor şi astfel, pe lîngă exemplul cu înarmarea şi „paradoxul demografic", mai avem încă o ilustraţie, nu ultima, a divorţului dintre indicatorii creşterii şi acea creştere **reală** a bunei stări materiale pe care o asociem totdeauna cu „creşterea". Iată de ce este nerecomandabil să admitem fără rezerve ritmuri de creştere pe bază de indicatori sintetici. Rămînînd la cazul consumului, aş cita un exemplu pe care l-am dat cu ocazia unei discuţii privind aşa numitele „limite ale creşterii", despre care vorbesc unii autori speriaţi de unele aspecte astfel deformate ale „ritmurilor". Există două ţări, A şi B, cu aceeaşi populaţie fiecare. În A fiecare familie îşi schimbă automobilul la 2 ani şi jumătate. În ţara B, unde se construiesc maşini la fel de bune, dar mai solide, mai rezistente, unde oamenii sînt mai economi şi sînt robii altor mode decît al aceluia de a-şi schimba frecvent maşina, fiecare familie îşi va schimba maşina o dată la 5 ani. Tot timpul, în ambele ţări, fiecare familie se va bucura de avantajele oferite de o maşină, numai că în A producţia de automobile va fi de două ori mai mare — şi în mod corespunzător va creşte şi P.N.B. Trebuie să fie bine înţeles — nu pun aici în cauză producţia de automobile supradimensionată a unei ţări dezvoltate şi nici mofturile consumaţioniste ale unora. Pînă una alta nu fac decît să analizez consecinţele întrebării din titlu : ce creşte în creşterea economică ?

Pentru că, dacă studiem literatura modelelor de creştere, modelele care sînt expresii ale celor mai diferite laturi ale **posibilului**, atunci mai găsim cazuri de evoluţie spectaculoasă în termeni de indicatori sintetici, fără rezultate paralele în termenii acelui scop pe care progresul economic este chemat să-l atingă, acele care, pentru noi, constituie însăşi esenţa economiei socialiste. Un caz este modelul von Neumann, un sistem de producţie care creşte la nesfîrşit în circuit închis cu nivelul constant al consumului, şi cu detalierea căreia se ocupă atîţia economişti, cei cu meteahna matematicii, ca şi autorul (vezi de ex. articolul semnat de T. Schatteles în „Contributions to the von Neumann Growth Model", Suplementum 1, Zeitschrift für National Ökonomie, 1971). Modelul von Neumann este, în acelaşi timp, şi modelul variantelor posibile ale patologiei creşterii şi sensibilizează în măsură extremă contradicţiile existente între **indicatorii creşterii şi adevăratele obiective ale sale.**

ACESTE CONTRADICŢII au fost sesizate de autori mai numeroşi din ultima vreme. Problema s-a agravat cu atît mai mult, cu cît în anumite scrieri **anomaliile** creşterii economice şi cauza ritmurilor a fost folosită în mod tendenţios pentru argumentarea „limitelor creşterii" (Meadows et co), recomandînd ţărilor sărace, în loc de clarificarea obiectivului şi direcţiilor creşterii, un **stop** total. În astfel de condiţii trebuie socotită ca binevenită lucrarea metodologică semnată de William Nordhaus şi reputatul profesor de la Yale, James Tobin : „Is Growth Obsolete ?" (Este creşterea un concept depăşit ?).[1] Răspunsul din concluziile lor : „Noi credem că nu. Deşi PNB şi alţi indicatori agregaţi sînt măsuri imperfecte ale bunăstării, imaginea generală a unui progres pe termen lung pe care o oferă rămîne valabilă chiar după corectarea celor mai evidente deficienţe. La ora actuală nu există nici un motiv de a frîna creşterea economică generală... în S.U.A.". Fără să polemizeze deschis cu doctrinarii anti-creştere, ei se lansează în studiul contradicţiilor posibile dintre produsul social brut şi aspiraţia fundamentală de creştere economică. Este prima încercare în stil mai mare dacă nu de a înlocui, dar de a seconda indicatorii clasici, folosiţi pînă acum. Chiar dacă aceştia din urmă sînt indispensabili în măsurarea dezvoltării, imaginea pe care ne-o oferă trebuie în orice caz completată. În legătură cu aceasta Nordhaus şi Tobin îşi pun întrebarea „cît de buni sînt indicatorii cu care se măsoară astăzi creşterea economică ?" şi ajung la concluzia că ei sînt **necesari,** dar **nesatisfăcători.** Completarea imaginii trebuie făcută cu ajutorul unor „măsuri a bunăstării economice" (Measure of economic Welfare-MEW), un concept „experimental" care nu ne satisface, deoarece nu consideră **viitorul** într-o măsură acceptabilă, dar care este totuşi un început remarcabil şi chiar şi în forma aceasta oferă numeroase argumente împotriva „anti-growth"-iştilor. Se porneşte de la o reclasificare a posturilor componente ale PSB, incluzîndu-se un număr de alte elemente, inclusiv timpul liber. MEW e un început, interesant, dar departe de a fi satisfăcător. Un început care trebuie urmat. Şi anume nu numai în privinţa estimării cantitative a faptului împlinit, ci şi în privinţa proiectărilor.

Într-adevăr : ce şi în ce proporţii trebuie să crească cînd vrem să asigurăm creşterea economică pe durată ? Aceasta este întrebarea pe care şi-o pun cei ce construiesc prognoze de lungă durată. Dar multe din acele modele matematice de creştere care pretind că ar da răspunsul de principiu la această întrebare sînt improprii pentru a diferenţia indicatorii sintetici astfel încît **obiectivul** şi **instrumentul** să apară clar, distincte şi niciodată confundate. Iată de ce o temeinică reconsiderare a întregului aparat conceptual al teoriei cantitative a creşterii nu mai este astăzi o simplă îndeletnicire academică, o gimnastică intelectuală. Practic sarcina aceasta apare la noi cu atît mai imperativă cu cît vasta ramificaţie a economiei noastre industriale cere noi şi eficiente instrumente de planificare şi conducere a fazelor, în rapidă succesiune, ale progresului nostru economic.

dr. T. SCHATTELES

1) William Nordhaus, James Tobin. **Is Growth Obsolete ?** National Bureau of Economic Research and Columbia Univ. Press, 1972.

DUPĂ CUM cititorii au putut să observe, în cadrul acestei rubrici dezbatem probleme care confruntă societatea omenească în dezvoltare în raportul ei cu mediul ambiant, încercînd să lămurim şi să ne lămurim în ce condiţii ştiinţa şi tehnica oferă şi pot să ofere soluţii pentru prezent şi pentru viitoarele decenii. Tema este deosebit de acută. Există un puternic curent în Occident care neagă această posibilitate. Pe deplin încrezători în capacităţile ştiinţei şi tehnicii, sîntem departe de a crede că problema nu trebuie dezbătută. Dacă soluţia trebuie căutată în ştiinţă şi tehnică, este bine ca să fie precis conturată şi astfel formulată încît să poată orienta deciziile de rigoare. Vom continua deci să publicăm diferite opinii asupra acestui subiect.

ŞCOLI · CURENTE · ECONOMIŞTI

Între precizie şi incertitudine

ULTIMII ani au însemnat o recunoaştere deplină a locului însemnat pe care metodele cantitative le au în studiul fenomenelor şi proceselor economice. De aceea, pentru mulţi a fost paradoxal faptul că, în acest climat, au apărut opinii contestatare tocmai din partea celor care se afirmaseră ca partizani ai economiei matematice. În realitate, poziţia luată de W. Leontieff, Simon Kusnetz, O. Morgenstern, N. Georgescu-Roegen, Fr. Perroux este perfect justificată. Pentru ei, matematica nu a fost niciodată un scop în sine, astfel că manifestările de absolutizare în folosirea matematicii nu puteau fi aprobate. Din acest punct de vedere trebuie interpretată şi poziţia[1]) cunoscutului savant Oskar Morgenstern[2]), preşedinte al Asociaţiei „Mathematica" şi director al centrului de economie aplicată din New-York.

În dorinţa de a elimina abuzul matematic şi de a realiza o corectă îmbinare între analiza cantitativă şi calitativă, O. Morgenstern şi-a ales o cale diferită de a colegilor săi. El cere mai mult discernămînt în folosirea matematicii fără a face apel la considerente epistemologice. Concluzia la care ajunge este categorică : folosirea metodelor matematice nu înseamnă deplina instaurare a preciziei şi rigurozităţii, din contră, oferă posibilitatea apariţiei unei largi game de erori :

— Formalizarea sau modelarea matematică reuşeşte să exprime caracteristicile doar ale unui fragment din complexul angrenaj de fenomene economice, deoarece presupune, prin definiţie, simplificarea şi omiterea aspectelor colaterale. Practic, este imposibil de determinat în mod corect numărul de variabile strict necesare modelului prin delimitarea lor de cele socotite colaterale. Cauza rezidă în contradicţia ce apare între cerinţa criteriului ales în interpretarea variabilelor şi posibilităţile reale de cuantificare şi calcul al acestor variabile.

— Admiţînd că omisiunile au fost judicios efectuate, va rezulta un model, teoretic fără erori, dar transpunerea lui în practică va fi totuşi o sursă de erori, dată fiind diferenţierea netă între „date statistice" şi „observaţii". Observaţiile ar presupune, faţă de datele statistice, existenţa apriorică a unei teorii şi a unei metodologii adecvate scopului propus, fiind rezultatul unei activităţi deliberate, în timp ce datele sînt primite, în mod obişnuit, fără intervenţia cercetătorului. Observaţiile sînt numai o parte a masei de date şi numai ele pot fundamenta studiul teoretic. Or, stadiul actual se caracterizează nu numai prin neglijarea acestei diferenţe, dar şi prin lipsa unui examen critic asupra calităţii datelor utilizate. Nu există o preocupare pentru corecţia modelelor cu un anumit coeficient de eroare. Eroarea este însă ireductibilă în orice domeniu al ştiinţei şi cu atît mai mult în ştiinţele sociale. Procesul transpunerii în practică a modelelor parcurge patru etape distincte : 1) etapa obţinerii datelor iniţiale; 2) etapa introducerii datelor în model; 3) etapa calculului; 4) etapa comparării rezultatelor numerice cu realitatea. Fiecare din aceste etape are propria sa sursă de erori; datele nu sînt disponibile decît cu un anumit grad de exactitate, modelul este doar o idealizare a realităţii, eroarea de calcul este inevitabilă la un grad ridicat de complexitate a modelului. Cumulînd toate erorile primelor etape, rezultatul va fi comparat şi verificat cu o realitate cunoscută tot prin erorile datelor statistice.

— Cea de-a treia sursă a erorilor este reprezentată de maniera de formulare a modelelor. Această formulare, este, în cea mai mare parte a cazurilor, bazată pe funcţii de tip sinus şi logaritm sau pe diferenţiale sau integrale. Rezolvarea cere o serie de operaţii elementare ce conduc inevitabil la aproximări.

— Ultima sursă de erori este aşa numita „limită fizică a calculului". Nici o metodă sau procedeu de calcul nu poate executa miile de operaţii elementare necesare rezolvării modelului fără greşeli. Apariţia greşelilor este cu atît mai frecventă cu cît maşina este pusă să lucreze cu numere formate din 8, 10 sau 16 cifre. Erorile imperceptibile, pe care maşina le face pe parcursul rezolvării, capătă importanţă datorită multiplicărilor prin volumul imens de operaţii necesitate de rezolvarea unui model.

Existenţa erorilor este inevitabilă, după părerea lui Oskar Morgenstern, şi eliminarea lor totală este imposibilă, ceea ce nu trebuie să determine însă renunţarea la metodele matematice sau negarea datelor statistice, ci un permanent efort de diminuare a erorilor, evitînd incertitudinea, şi o mai atentă şi circumspectă folosire a metodelor matematice. Matematica poate rezolva unele dintre cele mai grele probleme ale ştiinţelor economice — afirmă O. Morgenstern — dar mai înainte este necesar să-şi rezolve propriile sale probleme. Actualul ei stadiu de dezvoltare ar impune o răsturnare în ierarhia valorilor ce tinde să se instaureze, obligînd metodologia economică să aşeze perspicacitatea istoricului înaintea rigurozităţii matematicianului.

Mircea COŞEA

1) Oskar Morgenstern : „Précision et incertitude des données économiques". Dunod. Paris, 1972, 288 pag.

2) Autor, în colaborare cu John von Neumann şi C.W.J. Granger, al celebrelor lucrări „Theory of games and economic behavior" şi „Predictability of stock market prices".

date de prognoză

- **Producția de oțel a României va ajunge în 1975 la circa 10 milioane tone, față de 3,4 milioane in 1965 și 6,8 milioane in 1971.**
- **Producția de oțel pe locuitor a României din 1975, de circa 520 kg, se va apropia de cea a țărilor dezvoltate economic, egalînd-o pe cea a S.U.A. din 1971. Ea a evoluat astfel : 22 kg în 1948, 98 kg în 1960, 320 kg în 1971.**

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE OȚEL LA SCARA URMĂTOARELOR DECENII

PE MĂSURA dezvoltării industriei moderne consumul de metal în general și cel de oțel în special marchează o continuă creștere, cu toate eforturile — și rezultatele — în direcția utilizării lui cît mai raționale, încă din faza de proiectare a noilor produse, care deține un rol hotărîtor în reducerea consumului specific de metal.

Evoluția producției mondiale de oțel pe total și pe principalii producători a evoluat între 1965 și 1971, după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Din tabelul nr. 1 rezultă că principalii producători mondiali de oțel sînt în momentul de față U.R.S.S., S.U.A. și Japonia, care realizează împreună 55% din totalul mondial. Ele sînt urmate de R.F.G., Anglia, Franța și Italia, cu peste 25%.

După experții firmei americane, „Occidental Petroleum Corporation", producția mondială de oțel la nivelul anului 1975 va fi de 790 milioane tone, ceea ce înseamnă o creștere de 34% față de 1970. Cu toate acestea, în anul 1971 s-a înregistrat o încetinire de ritm în producția mondială de oțel de 2.5% (532,4 mil. t. în 1971 față de 597 mil. t în 1970), scăderi mai importante producîndu-se în Anglia (cu 14,9%), R.F.G. (cu 10.5%), S.U.A., (cu 8,6%) și Japonia (cu 5,8%).

În țările socialiste în 1971 producția de oțel a crescut față de 1970 : în U.R.S.S. cu 4,4%, R.P. Chineză cu 16,6%, Polonia cu 5,8%, Cehoslovacia cu 5,3%, România cu 4,5% etc.

Prognozele cantitative ale producției de oțel întocmite pînă în anul 2000 sînt foarte diferite, estimațiile la nivelul acelui an fiind cuprinse între 1 400 milioane tone și 3 000 milioane tone. Pentru 1980 cele mai multe dintre ele consideră că nivelul maxim al producției de oțel se va situa între 800 și 1 000 milioane tone (vezi tabelul nr. 2).

Din datele de prognoză amintite rezultă că tendința generală este ca, pe un orizont de timp de cel puțin 20 de ani, producția de oțel să crească într-un ritm mai puțin accentuat ca pînă în prezent. În țările mari producătoare de oțel, creșterile vor fi de ordinul a 3—3,5%, fără să se excludă eventualele scăderi de ritm. În țările socialiste ritmurile vor fi mai rapide, de ordinul a 6—8%, ceea ce va contribui la reducerea decalajului existent în unele din aceste țări față de statele dezvoltate din punct de vedere industrial, în ceea ce privește producția pe locuitor (vezi tabelul nr. 3).

La nivel mondial producția de oțel pe locuitor — potrivit prognozei citate — ar urma să se ridice la 260—336 kg în 1990 și la 312—435 kg în anul 2000.

Un interes cert pentru definirea evoluției viitoare a siderurgiei îl prezintă datele privind raportul dintre producțiile de oțel obținute prin principalele procedee cunoscute (vezi tabelul nr. 4).

Din datele prezentate în tabelul nr. 4, ca și din graficul alăturat rezultă că pe plan mondial există tendința ca procedeele de fabricație Thomas și Martin, învechite și costisitoare, să scadă, în favoarea procedeelor mai noi de elaborare a oțelurilor în convertizor și cuptoare electrice.

Această tendință se regăsește și în structura producției de oțel a României, în cadrul căreia oțelul obținut prin procedeul Martin cunoaște în ultima vreme o reducere continuă (vezi tabelul nr. 5).

Țările mari producătoare de oțel se orientează de asemenea tot mai mult spre elaborarea oțelurilor aliate, înalt aliate și a oțelurilor speciale, căutate pentru calitățile lor superioare în multe industrii moderne, inclusiv în energetica nucleară.

Dinamica structurii oțelurilor elaborate la noi a început să reflecte aceste tendințe existente pe plan mondial, oțelurile aliate, de înaltă rezistență și speciale crescînd ca pondere în detrimentul oțelurilor necalmate sau semicalmate. Producerea unor oțeluri cu calități cît mai înalte și reducerea consumului specific se impun cu atît mai mult cu cît România importă în măsură crescîndă minereu de fier. Astfel, dacă în 1971 ponderea oțelurilor aliate era de aproximativ 5%, în 1975 ea va atinge 10%. Pînă în 1975 vor fi asimilate cel puțin 50 de mărci noi de oțeluri speciale, folosite în construcțiile de mașini.

În ce privește laminatele, ponderea produselor plate, la nivel mondial este de circa 51%, cu perspectiva de a se menține la acest nivel. În schimb, se constată o tendință de scădere a ponderii profilelor grele în totalul laminatelor, care va continua. În plus, produsele laminate își vor schimba formele și secțiunile vechi, în favoarea altora noi, cerute pe piață, cu proprietăți mecanice îmbunătățite la greutate egală. Pentru viitor se estimează că producția de profile ușoare va crește pînă în 1980, cel mult 1985, cînd va începe să scadă. O prognoză întocmită de Institutul Batelle pentru 1980, prezintă următoarea situație (vezi tabelul nr. 6). Pentru comparație, în prezent ponderea lor în producția de laminate a Angliei, S.U.A., R.F.G., Japoniei este de 15—18%, în Italia de 32%, iar în Franța de 22%.

Situația pe plan mondial la produse plate se regăsește și în țara noastră, unde ponderea lor în producția de laminate va spori în cincinal de la 32 la 50%. În ce privește profilele grele, acestea nu s-au produs în trecut la noi, însă în 1975 ponderea lor urmează să ajungă la 5,3%, tendința de creștere continuînd pînă în 1980, după care se va inversa. Profilele ușoare vor ocupa la nivelul anului 1975 o pondere de 20,4%, înscriindu-se în tendința de scădere pe termen lung existentă în lume.

ing. Teodor M. GHERASIM
I.C.E.

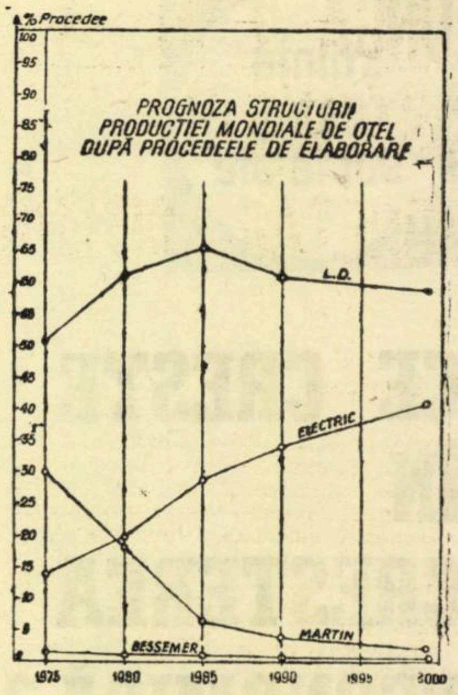

Tabelul nr. 1

Evoluția recentă a producției mondiale de oțel (în milioane tone)

	1965	1970	1971
Total	459,5	597,0	582,4
S.U.A.	122,5	122,1	111,6
U.R.S.S.	91,0	115,8	121,0
Japonia	41,2	93,3	88,5
R.F.G.	36,8	45,0	40,3
Cehoslovacia	8,6	11,5	11,9
Italia	12,7	17,3	17,4
România	3.42	6 5	6.75

Tabelul nr. 2

Prognoza producției de oțel pe cîteva țări și zone

Țara sau grupul	1965 Total (mil. tone)	1965 Pe locuitor (kg).	1975 Total (mil. tone)	1975 Pe locuitor (kg)	Ritmul mediu de creștere 1965—1975 (în %) al producției: totale	pe locuitor	1980 Total (mil tone)	1980 Pe locuitor (kg.)	Ritmul mediu de creștere 1975—1980 (în %) al producției: totale	pe locuitor
S.U.A.	140	720	157	707	1,2	—	180	756	2,8	1,4
Canada	12	600	150	652	2,3	0,9	17	680	2,6	0,9
Franța	26	530	30	555	1,4	0.5	39	702	5,4	4,8
R.F.G.	51	864	61	1000	1,8	1,5	70	1129	2,8	2,5
Anglia	31	563	34	596	0,9	0,6	37,6	643	1,7	1,5
U.R.S.S.	130	563	160	615	2,1	0,9	185	680	3,0	2,1
Italia	19	365	23	426	2.0	1.6	28	509	4,0	3,6
Japonia	97	989	130	1214	3,0	2,1	145	1306	2,2	1,5
India	7,6	156	10	166	2,8	0,6	12,5	187	4,6	2,4
R. P. Chineză	18	257	24	303	2,9	1,7	30	353	4,6	3,1
Suedia	6,2	805	7,5	915	1,9	1,3	8,6	1042	2,8	2,6
Cehoslovacia	12	845	15	987	2,3	1,6	17	1089	2,6	2,0
Polonia	13	413	16	453	2,1	1,0	18	486	2,4	1,4
R.D.G.	5,5	323	5,7	332	0,4	0,3	6	870	3,7	3,1
C.A.E.R.	171,9	519	211,4	571	2,1	1,0	242,9	623	2,8	1,8
America Latină	9,7	416	15,3	487	4,7	1,6	19,3	538	4,7	2.0
Mondial	656.9	196	802.2	197	2,1	0,1	988.7	222	4.3	—

Tabelul nr. 3

Prognoza producției de oțel pe locuitor

(în kg)

	1970	1975	1980	1990
R.F.G.	732	895	1007	—
Franța	468	515	644	—
Anglia	500	527	552	—
S.U.A.	597	623	666	—
Japonia	901	1137	1198	—
Media țărilor C.A.E.R.	444	527	626	732
U.R.S.S.	474	548	647	726
Cehoslovacia	790	928	974	1189

Sursa : „Concepții de bază ale dezvoltării siderurgiei în țările C.A.E.R.", Ostrava, noiembrie 1971.

Tabelul nr. 4

Producția mondială de oțel după procedeele de elaborare

(în %)

Anul	Thomas	Convertizor	Martin	Electric	Special
1960	11,8	4,1	71,8	11,0	1,3
1967	6,1	28,2	52,0	13,2	0,5
1969	5,1	36,5	44,1	13.9	0,4

Tabelul nr. 5

Producția de oțel a României după procedeele de obținere (%)

Anul	Martin	Electric	L.D.
1960	89,0	11,0	—
1965	91,8	8,2	—
1970	62,0	9,3	28,7
1975*)	46,2	14,7	39,1

*) previziune.

Tabelul nr. 6

Ponderea profilelor ușoare în total laminate

(în %)

Țara	1980
R.F.G.	25
Franța	29
Italia	28
Anglia	20,5
S.U.A.	18,4
Japonia	12,9

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Producția mondială de covoare

CONFORM unor previziuni publicate de revista engleză Textile Manufacturer *(nr. 1167/1972), în perioada 1971—1976 producția mondială de covoare ar urma să se majoreze cu aproape 57%, respectiv de la 1,28 miliarde m² la peste 2 miliarde. În acest cadru, cele mai rapide creșteri vor fi înregistrate de producția țărilor membre ale C.A.E.R. și de cea a țărilor producătoare din Asia, Africa și America Latină. Se apreciază, de asemenea, că perspectivele cele mai favorabile le are producția de covoare executate prin împîslire cu ace (un spor de 87% pe plan mondial), urmată de cea de covoare tufted (+64), în timp ce producția de covoare țesute nu va spori decît cu cîteva procente*

Brazilia : Investiții în 1972 — 1974

PRIMUL plan național de dezvoltare economică și socială al guvernului brazilian fixează, în principiu, obiectivele investițiilor în diferite sectoare ale economiei pe perioada 1972—1974. În ordinea priorităților, se preconizează investiții (în miliarde dolari) de 5,2 în domeniul educației și învățămîntului și de 5,1 în industrie, din care 1,3 în construcții de mașini și electrotehnică, 1,2 în siderurgie, 0,9 în industria chimică și petrochimică etc. Urmează investiții de 4,1 în instalații pentru producerea de energie electrică, 3,4 în domeniul comunicațiilor (îndeosebi pentru căi de comunicație rutiere), 2,9 în construcția de locuințe, 2,5 în agricultură ș.a.m.d.

LUNGA CALE A REFORMEI SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL (III)

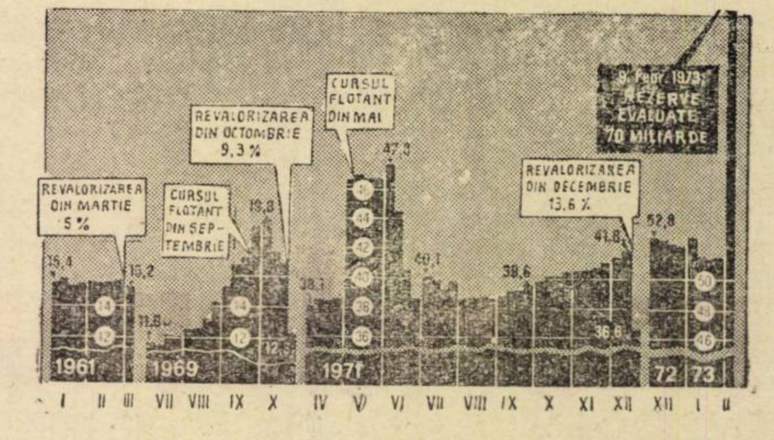

Afluxul de dolari în R.F.G. rezerve de devize ale băncii federale a R.F.G.

● Comitetul celor 20

CONSTITUIREA Comitetului celor 20 în cadrul Fondului Monetar Internațional consfințește alegerea Fondului ca centru al discuțiilor privind rezolvarea problemelor monetare mondiale. Denumirea oficială a acestui organism este „Comitetul Consiliului guvernatorilor pentru reforma sistemului monetar internațional și problemele conexe". Din denumire rezultă că el funcționează pe lîngă Consiliul guvernatorilor, forul suprem de conducere al F.M.I., în care toate țările membre ale Fondului sînt reprezentate prin cîte un guvernator și un supleant. Misiunea Comitetului este aceea de a elabora și a propune Fondului măsurile de îmbunătățire a sistemului monetar internațional, astfel încît acest sistem să corespundă intereselor tuturor țărilor participante la circuitul economic mondial.

Din cei 20 de componenți ai comitetului, 11 sînt delegați ai unor țări dezvoltate, iar 9 ai unor țări în curs de dezvoltare. Pentru prima oară, acestea din urmă participă la discuții privind viitorul sistemului monetar internațional. Comitetul este format la nivel ministerial, din el făcînd parte miniștrii de finanțe ai S.U.A., Franței, Angliei, R.F.G., Italiei, Japoniei, precum și ai Indiei, Braziliei, Suediei, Etiopiei, Argentinei, Marocului, Mexicului, Olandei, Zairului, Australiei, Canadei, Belgiei, Indoneziei și Irakului.

Din membrii arătați, cinci reprezintă cîte o singură țară — SUA, Franța, RFG, Anglia și Japonia —, iar 15 reprezintă fiecare cîte un grup de țări. Astfel, țara noastră face parte, împreună cu Olanda, Iugoslavia, Israel și Cipru din grupul de țări reprezentat în Comitet de ministrul de finanțe al Olandei. În felul acesta, toate cele 125 de țări membre ale FMI sînt reprezentate direct sau indirect în Comitet, toate — mici sau mari, dezvoltate sau în curs de dezvoltare — participă la discuții, la consultații și la luarea deciziilor.

Pe lîngă fiecare membru al Comitetului mai activează cîte doi membri supleanți și un număr de consilieri. Comitetul supleanților este de fapt organul tehnic pe umerii căruia apasă sarcina pregătirii lucrărilor de reformă. Conducerea acestui comitet a fost încredințată unui președinte ales de Comitetul propriu-zis (la nivel ministerial), în persoana lui Jeremy Morse, fost director la Banca Angliei. În conducerea Comitetului supleanților mai figurează doi vicepreședinți.

Comitetul supleanților s-a întrunit pînă în prezent de două ori : prima oară la sfîrșitul lui noiembrie 1972 la Washington, iar a doua oară între 22 și 24 ianuarie 1973 la Paris. A treia întrunire este prevăzută pentru luna martie 1973 după care Comitetul celor 20 se va întruni la nivel ministerial la Washington. Sînt prevăzute trei întruniri anuale la acest nivel, din care una cu prilejul Adunării generale a F.M.I.

În urma înființării Comitetului celor 20, vechiul „Grup al celor 10", care funcționa încă din 1963 în cadrul FMI cu același obiectiv și în care erau reprezentate S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., Japonia, Canada, India, Italia, Belgia și Olanda, își va vedea atribuțiile restrînse. În trecut, el s-a ocupat îndeosebi de drepturile speciale de tragere (DST) și s-ar putea ca pe viitor să se ocupe exclusiv de acest aspect al lucrărilor de reformă. Pe agenda de lucru a Comitetului celor 20 figurează o serie de probleme fundamentale pentru viitorul sistem monetar internațional. La prima sesiune din noiembrie 1972 au fost puse în discuție mecanismul cursurilor valutare și sistemul de ajustare, iar la sesiunea din ianuarie 1973 — structura rezervelor valutare (aur, dolari și DST) și convertibilitatea monetară în contextul reformei.

Se speră că liniile mari ale proiectului de reformă a sistemului monetar internațional, elaborate de Comitetul celor 20, vor fi prezentate viitoarei Adunări Generale anuale a FMI care se va ține la Nairobi (Kenia) începînd de la 24 septembrie 1973.

● Puncte de vedere asupra principiilor reformei

ÎN ULTIMA VREME, o serie de țări sau grupe de țări au luat poziție față de conținutul pe care ar urma să-l aibă reforma sistemului monetar internațional. Dat fiind că acest sistem nu constituie numai un aparat tehnic de reglementare a relațiilor de plăți în schimburile economice dintre țări, ci are efecte importante asupra dezvoltării colaborării și cooperării internaționale, deci și asupra creșterii economice a fiecărei țări, este firesc ca pozițiile exprimate cu privire la reformă să reflecte interesele economice și politice ale participanților la discuții. Este, de asemenea, firesc ca între aceste poziții să existe deosebiri de nuanțe sau chiar contradicții. Sarcina Comitetului celor 20 este de a găsi căi de apropiere a pozițiilor divergente : o sarcină, evident, deloc ușoară.

Una din primele luări de poziție aparține țărilor din Piața Comună vest-europeană. Ea datează din iulie 1972, cînd reprezentanții acestor țări au căzut de acord, la Conferința de la Londra, asupra unor puncte de vedere comune în problemele monetare internaționale. Comunicatul cu privire la acest acord consemnează următoarele puncte asupra cărora s-a realizat un consens : reforma sistemului monetar internațional să fie efectuată la scară mondială, evitîndu-se formarea de „blocuri" monetare antagoniste ; viitoarele parități monetare să fie, ca și în prezent, fixe, însă modificarea lor în caz de nevoie să se poată face mai operativ ; convertibilitatea monedelor naționale, inclusiv convertibilitatea dolarului S.U.A. în aur, să fie reintrodusă ; să se găsească o modalitate de reglare a lichidităților internaționale în funcție de cerințele efective de asemenea lichidități ; balanțele de plăți externe ale țărilor să fie echilibrate ; efectele nocive ale mișcărilor de capitaluri pe termen scurt să fie diminuate ; rezervele valutare naționale să fie constituite numai din aur, DST și pozițiile creditoare față de Fondul Monetar Internațional, ceea ce înseamnă că nici o monedă națională — inclusiv dolarul — nu ar mai avea funcția de monedă de rezervă ; să se țină seama de interesele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul relațiilor valutare internaționale.

Faptul că la întrunirea din iulie 1972 s-a realizat un acord asupra punctelor de mai sus înseamnă că Franța a consimțit să cedeze asupra unor teze mai vechi, și anume : rolul central al aurului în viitorul sistem monetar internațional și fixitatea parităților monetare. Nemai făcînd o condiție din menținerea aurului ca etalon monetar, ci numai din înlăturarea monedelor naționale din funcția de instrument de rezervă (aluzie în primul rînd la dolar) și acceptînd ca paritățile „fixe" să aibă o mobilitate mai mare, guvernul francez a adoptat o poziție mai suplă, pentru motive — după părerea unor comentarori — de ordin politic și diplomatic.

Planul Statelor Unite, privind reforma sistemului monetar internațional, a fost prezentat Comitetului celor 20 la prima sa sesiune din noiembrie 1972, însă atunci a avut un caracter confidențial. De abia la sfîrșitul lui ianuarie 1973, întregul conținut al planului a fost dat publicității ca anexă a raportului economic al președintelui Nixon adresat Congresului S.U.A. (o parte din ceea ce se numea înainte raportul anual al președintelui „cu privire la starea națiunii").

La baza planului american se află constatarea că vechiul sistem monetar internațional a fost lichidat, de fapt, în 1971 din cauza dezechilibrului cronic al unor balanțe de plăți externe, inclusiv al celei americane, astfel încît viitorul sistem va trebui să dispună de mijloace pentru o ajustare mai rapidă a balanțelor, indiferent dacă dezechilibrul rezultă dintr-un sold activ sau pasiv de balanță.

Ca atare, planul prevede în esență ca volumul rezervelor valutare ale unei țări să servească drept barometru al evoluției balanței de plăți externe respective. Ca punct de plecare, fiecărei țări urmează să i se stabilească prin acord internațional un anumit volum de rezerve valutare „de bază". Orice depășire pe parcurs a volumului „de bază" (expresie a unei balanțe pasive) să reprezinte un semnal de alarmă pentru o țară, care să o determine să ia deîndată măsuri de restabilire a echilibrului, fie prin modificarea cursurilor valutare, fie într-alt fel. Viitorul sistem monetar internațional — se arată mai departe în planul S.U.A. — va trebui să prevadă sancțiuni internaționale împotriva unei țări care, deși a fost avertizată de „semnalul de alarmă", nu a luat măsurile cuvenite și, din această cauză, se află în fața unei majorări sau diminuări a rezervelor valutare. Prin urmare, atît țările care au balanțe de plăți pasive, cît și cele cu balanțe active ar face obiectul sancțiunilor internaționale. Aceste sancțiuni ar putea consta într-o taxă plătibilă de o țară pentru excesul sau minusul de rezerve valutare.

Planul american cuprinde numeroase prevederi, unele de o deosebită subtilitate, menite să concure — în concepția autorilor — la realizarea echilibrului relațiilor valutar-financiare internaționale. Astfel, el face distincția între rezervele valutare „primare" ale unei țări, alcătuite din aur, DST și poziții creditoare față de Fondul Monetar Internațional și rezervele „secundare", compuse din valute străine, în principal dolari.

Planul american mai prevede revenirea la convertibilitate a monedelor naționale, inclusiv a dolarului, în sensul ca atunci cînd, de exemplu, apare un deficit al balanței de plăți externe, el să fie acoperit printr-o cedare de rezerve primare. În felul acesta, deficitul de balanță ar antrena reducerea, iar excedentul — creșterea rezervelor valutare, cu consecințele arătate mai sus.

În cazul țărilor cu deficite și, prin urmare, cu rezerve valutare în scădere, planul S.U.A. permite devalorizări moderate, fără a fi necesară o autorizație internațională. Dacă asemenea devalorizări nu sînt suficiente, se va putea proceda la o devalorizare mai mare, însă aceasta numai cu aprobarea Fondului Monetar Internațional.

Cursurile valutare fluctuante sînt de asemenea permise, însă țările care recurg la o asemenea măsură trebuie să îndeplinească anumite condiții, pentru a se evita utilizarea fluctuațiilor în scopul unor avantaje unilaterale. Astfel, dacă rezervele valutare ale unei țări depășesc nivelul „de bază" în momentul cînd se adoptă cursul fluctuant, nu va fi permisă acumularea de noi rezerve.

Planul american nu a făcut încă obiectul discuțiilor în comitetul celor 20, însă unele prevederi au provocat de pe acum reacții negative. Îndeosebi „cei nouă" din Piața Comună au respins automatismul propus de acest plan pentru modificările de parități. Ei au lăsat să se înțeleagă că ar fi de acord cu utilizarea anumitor indicatori, ca „semnal de alarmă" pentru apariția unui dezechilibru de balanță, însă acest semnal să nu ducă la declanșarea automată a unor schimbări de parități, ci a unor consultări obligatorii în cadrul F.M.I. Or, automatismul incriminat reprezintă cheia de boltă a sistemului propus de americani, el urmînd — potrivit declarațiilor făcute de ministrul de finanțe al SUA la 12 februarie a.c. — „să dea posibilitatea tuturor națiunilor, inclusiv Statele Unite, de a realiza și menține un echilibru general al plăților lor internaționale".

S-a arătat înainte că una din cele mai remarcate luări de poziție în problemele reformei sistemului monetar internațional a fost aceea a țărilor în curs de dezvoltare. În Declarația de la Lima, aceste țări au definit pentru prima oară atitudinea lor, combătînd vechea tendință a unor puteri de a pune comunitatea internațională în fața unor soluții elaborate și negociate de un mic număr de țări, dar care se repercutează asupra tuturor țărilor. Atît la Lima, cît și la sesiunea UNCTAD din 1972 s-a arătat că toate țările interesate trebuie să participe la discuții și la luarea deciziilor, pe baza egalității și avantajului reciproc. De asemenea, țările în curs de dezvoltare militează pentru un sistem care să corespundă mai bine nevoilor de finanțare a dezvoltării, precum și pentru apărarea lor de consecințele instabilității monetare din principalele țări capitaliste. S-a arătat, de exemplu, că realinierea monetară din decembrie 1971 s-a tradus pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare prin creșterea datoriei lor externe, reducerea valorii reale a rezervelor valutare și degradarea raportului de schimb (terms of trade).

Unul din punctele susținute de țările „lumii a treia" se referă la reforma Fondului Monetar Internațional. S-a arătat că acest organism trebuie să apere mai bine interesele tuturor țărilor și îndeosebi ale celor în curs de dezvoltare, ceea ce presupune o ameliorare fundamentală a procesului de luare a deciziilor în cadrul Fondului. Este știut că în actuala organizare, marile puteri financiare capitaliste dispun de majoritatea voturilor, numărul acestora fiind determinat de mărimea cotei de participare la Fond.

PÎNĂ LA ARMONIZAREA diferitelor puncte de vedere în principalele probleme ale reformei sistemului monetar internațional va mai trece un timp, deoarece în spatele lor se află interese uriașe. Lunga cale a reformei se apropie însă vizibil de punctul final, deoarece s-a format în lume conștiința faptului că actuala stare de provizorat nu poate dura la infinit, că repetatele accese de criză acută care zdruncină actualul sistem pot duce la o prăbușire totală a lui, cu consecințe neprevizibile atît de ordin economic cît și politic.

dr. C. KIRIȚESCU

REPERE

Creștere. — Ritmul de creștere economică al Franței în anul curent va fi de 6,2%, față de 5,8% în 1972 și 6%—prevăzut ca medie în Planul al VI-lea. Anglia a realizat anul trecut o creștere de 3,5%, R.F.G. 3,25%, Italia 3%.

Siderurgie. — Guvernul britanic intenționează să reorganizeze siderurgia pentru a-i spori competitivitatea în cadrul Pieței Comune. Printre altele, se preconizează crearea unui complex siderurgic modern, care va atrage după sine închiderea unor întreprinderi mai vechi și puțin rentabile, și reducerea personalului ocupat în această ramură la 200 000 de persoane în 1980.

Cercetare. — În 1970, arată **Zycie gospodarcze,** în industrie au lucrat 42,9% din totalul salariaților din economia națională a Poloniei, iar lucrările de cercetare pentru industrie au fost efectuate de 67,3% din totalul celor ocupați în activitatea de cercetare. Pentru celelalte ramuri această relație s-a prezentat astfel : în construcții 10,2% din salariați și 16,1% din cercetători, în agricultură 5,3% și respectiv 3,7%, în transporturi și comunicații 9,7% și respectiv 2,1%.

Comerț. — Numărul întreprinderilor comerciale cu amănuntul din R.F.G. se va micșora în acest deceniu cu 2,5% anual, respectiv cu circa 10 000, ponderea magazinelor cu un singur vînzător în cifra de afaceri totală a comerțului cu amănuntul urmînd să scadă de la 68,8% în 1970 la 65% în 1985.

În același timp, cifra de afaceri totală a comerțului cu amănuntul va spori de la 200 miliarde mărci în prezent la 415 miliarde în 1985.

Mașini de spălat. — În Anglia, în spălătoriile publice se folosesc din ce în ce mai mult mașini de spălat de mare capacitate, cu operațiuni continue, care livrează 1 350 kg rufe curate pe oră. Storcătoarele de rufe sînt încărcate și descărcate mecanic și au capacități orare de 360 kg. Un singur operator poate supraveghea simultan 3—4 asemenea mașini.

Conductă. — În U.R.S.S. a fost elaborat proiectul unei conducte pentru transportul de gaze naturale spre Finlanda. Livrările de gaze către Finlanda vor începe în anul 1974. Este în construcție și o altă conductă, din Siberia în Europa occidentală. Prin intermediul acestei magistrale subterane transcontinentale, în lungime de 5000 km, gazele din Siberia vor fi transportate în unele țări socialiste europene, precum și în Austria, Italia, R.F.G. și Franța.

Acord comercial. — Ca urmare a tratativelor purtate la Varșovia a fost încheiat între Polonia și Grecia un acord comercial pe perioada 1973–1975, cu respectarea prevederilor GATT și a clauzei națiunii celei mai privilegiate. Principala poziție în exportul Poloniei și Greciei o ocupă bunurile de investiții, importul constînd din piei brute, bumbac, citrice, fructe exotice și tutun, informează **Trybuna Ludu.**

mondorama

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE ȚIȚEI

REVISTA engleză de specialitate **Petroleum Press Service** estimează producția mondială de țiței pe anul 1972 la aproximativ 2,6 miliarde tone, marcînd o creștere de 5,1% față de 1971. Între țările producătoare de petrol, cel mai mare progres relativ a fost realizat de Algeria, care, cu 52 milioane tone, a înregistrat un spor de producție de 42,1%. Creșterea absolută cea mai însemnată a fost realizată însă de Arabia Saudită, cu 285,5 milioane tone (+27,7%). În Iran producția de petrol a sporit față de 1971 cu 11,7%, atingînd în 1972 aproximativ 254 milioane tone. Libia și Irakul, aflate în dispută cu companiile petroliere occidentale, au cunoscut anul trecut un regres al producției de peste 20%, aceasta fiind în Irak de 67 milioane tone, iar în Libia de 105 milioane.

REORIENTARE

DIN PRODUCȚIA totală de minereu a Canadei, în valoare de 5,7 miliarde dolari, S.U.A. achiziționează în prezent 54% (62% din minereul de fier, 45% din nichel, 39% zinc, 32% plumb și 24% cupru, 100% din aur, 76% din argint). Ca și în alte sectoare, Canada se străduiește și în acest domeniu să-și reducă dependența de S.U.A., orientîndu-se, cu rezultate bune, și spre alte piețe, în primul rînd spre Japonia și țările Pieței Comune. Singurul domeniu în care problema diversificării desfacerii nu se pune este aceea a azbestului. Canada este pînă acum singura țară producătoare de azbest din lumea capitalistă. Ea exportă acest produs în aproximativ 90 de țări.

RĂSTURNĂRI DE TENDINȚE PE PIAȚA CAUCIUCULUI

ANUL 1972 va rămîne mult timp de neuitat pentru industriașii și negustorii de cauciuc, apreciază **Les Echos**. Și aceasta nu datorită evoluției consumului, care a progresat doar cu 8% față de 1971, ci datorită unei răsturnări spectaculoase a tendinței observate pe piața cauciucului. În aprilie 1972, cursul cauciucului natural atinsese nivelul cel mai scăzut din 1947—49 încoace, prețurile egalînd pe cele din 1932. În lunile septembrie-octombrie a intervenit însă o creștere a prețurilor cu peste 25%, tendință care s-a consolidat în lunile următoare. „A fost de ajuns o mică scădere a producției, conjugată cu o ușoară creștere a cererii, ca fizionomia pieței să se schimbe radical", scrie ziarul. Se apreciază că în 1973 prețurile cauciucului natural vor rămîne în general superioare celor din 1972.

Producția cauciucului sintetic, care a atins 6,5 milioane tone, a sporit față de 1971 cu 8%. Cea a cauciucului natural, reprezentînd 3,05 milioane tone, a rămas practic stabilă, dar a fost ameliorată calitativ. Ponderea cauciucului sintetic în consumul mondial a sporit la 68%, față de 66,6% în 1971 ; ea a rămas însă staționară în Franța (65%) și în S.U.A. (78%).

Consumul de cauciuc în unele țări industrializate
(în mii tone)

Țara	Cauciuc natural	Cauciuc sintetic	Total	Proporția cauciucului sintetic %
Franța	165	295	460	64
Anglia	184	286	470	61
R.F.G.	190	360	550	65,5
Italia	122	215	337	64
S.U.A.	640	2 320	2 960	78,4

SENSUL UNEI FUZIUNI

FUZIUNEA celor două mari oțelării austriece „Vöest" și „Alpine Montan", cu o cifră de afaceri totalizînd în 1971 aproape 20 miliarde șilingi și cu un personal numărînd 52 000 oameni, va situa noua societate — „Stahl A. G." — pe locul 12 în Europa și pe locul 21 în lume. În acest grup vor mai intra și cele mai mari fabrici de oțeluri speciale din Austria, „Böhler" și „Schoeller-Bleckmann". Legea corespunzătoare va avea valabilitate retroactivă de la 1 ianuarie 1973. Obiectivul ei principal este coordonarea programelor de producție și a structurilor diferitelor oțelării naționalizate în 1945, pentru întărirea competitivității siderurgiei austriece pe piața internațională.

RECICLARE ÎN UNGARIA

ANUL TRECUT a luat ființă la Budapesta Institutul național pentru reciclare care are ca sarcină orientarea completării cunoștințelor și formării cadrelor în raport cu nevoile societății. Prin decret, reciclarea lucrătorilor este obligatorie la fiecare 5—8 ani.

Anul acesta se organizează cursuri de reciclare în 14 ramuri industriale, constînd din 100—150 lecții de tehnologie modernă. În general, aceste cursuri sînt urmate fără scoatere din producție, costurile fiind suportate de întreprindere. Pe lîngă această formă, lucrătorii mai au posibilitatea de a se înscrie din inițiativă proprie la alte cursuri, în afara întreprinderii, caz în care au drept la un program de muncă mai redus fără diminuarea salariului, relatează agenția **MTI**.

D.D.T. — REDIVIVUS ?

ORGANIZAȚIA Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (ONUDI) intenționează să implanteze în Africa cîteva noi centre de producere a DDT-lui. Această inițiativă ar putea părea curioasă într-un moment în care respectivul insecticid este supus unor critici datorită contribuției la agravarea fenomenului poluării care i se atribuie în unele țări. Dar — răspund experții ONUDI — „pe continentul african 2 milioane de oameni mai mor încă anual din cauza malariei. Pentru a combate acest flagel vor trebui utilizate în fiecare an 10 000 tone de DDT". Adică, de zece ori mai mult decît în prezent.

„FIAT" ÎN BRAZILIA

NEGOCIERILE între grupul Fiat și guvernul brazilian se apropie de sfîrșit, scrie **Les Echos**. Este vorba de o investiție a companiei italiene în Brazilia de 230 milioane dolari în vederea producției de autoturisme de tip popular, cu caracteristici adaptate la piața braziliană. Noua uzină ar urma să producă modelul Fiat 127 modificat. Se prevede, de asemenea, sporirea considerabilă a producției de tractoare „Fiat" prin dezvoltarea unei mici uzine a grupului torinez la Belo Horizonte.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

„PIAȚA PUBLICĂ" ÎN FRANȚA

ÎN VIAȚA ECONOMICĂ a țărilor capitaliste dezvoltate intervenția, în diverse forme, a statului ocupă un loc crescînd. Una din aceste forme, utilizată de guverne ca un instrument de stimulare sau frînare a expansiunii, este relansarea sau restrîngerea cererii publice, în condițiile în care nevoia de echipamente colective nu încetează să crească.

Prin piață publică în țările occidentale se înțeleg comenzile transmise de colectivitățile publice întreprinderilor particulare, constînd din lucrări de executat sau din furnituri care — după expresia revistei „La vie française", pot merge de la pixul cu pastă pînă la centrale atomice complet echipate. În sfera noțiunii de colectivitate publică intră, pe exemplul Franței, nu numai statul, dar și departamentele, comunele, orașele, porturile autonome, instituții publice ca universitățile, spitalele, Centrul național al cercetării științifice (CNRS), Centrul național de studii spațiale (CNES), Comisariatul pentru Energia Atomică (CEA) etc.

Reglementărilor care guvernează piața publică li se supun și achizițiile firmelor industriale și comerciale care aparțin „sectorului neconcurențial", dispunînd practic de un monopol cum sînt societățile de electricitate (EDF), de gaze (GDF), de căi ferate (SNCF), carboniferă, Regia autonomă a transporturilor pariziene (RATP), Air France, Aeroportul din Paris etc., dar în schimb nu li se supun întreprinderile din „sectorul concurențial" (Regia Renault, compania Aérospatiale, băncile și companiile de asigurări naționalizate).

Numai în 1970, statul, întreprinderile publice și colectivitățile locale au făcut firmelor particulare aproape 183 000 de comenzi în valoare totală de 54,2 miliarde franci, reprezentînd 7,4% din produsul intern brut, față de 39,3 miliarde franci (dar 8,3% din P.I.B.) în 1966 și 47,3 miliarde (9%), în 1967. Din acest volum total al pieței publice, comenzile statului reprezintă aproape jumătate (23,9 miliarde franci în 1970), comenzile întreprinderilor publice peste 30%, iar cele ale colectivităților locale (comune, oficii de construire a locuințelor cu chirie moderată, spitale, departamente etc.) circa 20%.

Deși mărimea lor diferă de la un an la altul în funcție de conjunctura care face necesară o anumită politică economică, comenzile publice privesc aproape toate ramurile. Astfel, în 1970 ele au totalizat 724 milioane de franci în industria chimică, 672 milioane în industria alimentară, 489 milioane în industria textilă etc. După cum rezultă din graficul alăturat, reunite — construcțiile și lucrările publice au beneficiat în 1970 de 37,6% din comenzi, industria electrotehnică și constructoare de mașini de 23%, aeronautica de 9,6% etc.

Privind comenzile publice și sub raportul invers, al gradului în care ele acoperă producția diferitelor ramuri, în aeronautică ele reprezentau 94,8% din volumul acesteia, în electrotehnică 28,3%, în electronică 25,9%, în construcții și lucrări publice 13,4% etc.

Date pe 1971 evidențiază sporirea comenzilor statului la 27,3 miliarde (cu 14,3% mai mult decît în anul precedent), din care jumătate în regiunea pariziană. Ținînd seama și de estimațiile privind comenzile întreprinderilor publice și ale colectivităților locale, piața publică în ansamblu s-a ridicat în 1971 la circa 60 miliarde franci.

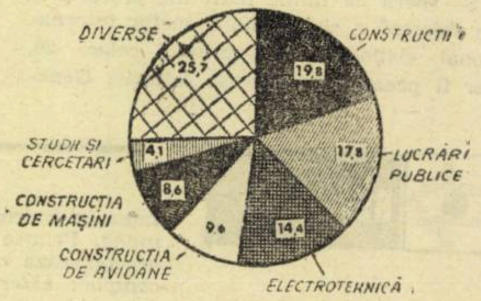

Principalele sectoare beneficiare ale pieței publice (în % din total)

După „LA VIE FRANÇAISE"

D. D.

Cabinetul PER

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 10 (497)
vineri 9 MARTIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

10

DIRECȚII PRECISE ȘI MODALITĂȚI CONCRETE DE ACȚIUNE

FĂCÎND O ANALIZĂ profundă și multilaterală a modului cum se înfăptuiesc sarcinile adoptate la Conferința Națională a partidului pentru accelerarea mersului înainte al României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, recenta Plenară a Comitetului Central al P.C.R. — prin hotărîrile adoptate, prin marea valoare principială și practică a dezbaterilor — a constituit un eveniment de importanță majoră în viața întregii țări, stimulînd inițiativa și energiile creatoare ale întregului popor.

Bilanțul îndeplinirii prevederilor planului pe primii doi ani ai cincinalului reliefează rezultatele remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea partidului, în dezvoltarea economico-socială a țării. Așa cum releva secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la încheierea Plenarei, în această perioadă potențialul economic al țării a cunoscut nu numai o creștere impetuoasă, ci a înregistrat și importante mutații pozitive de ordin structural, care au ca urmare valorificarea cu eficiență sporită a forței de muncă și a resurselor materiale ale țării.

Creșterea venitului național — cu 24,0% față de anul 1970 și cu 10% față de anul 1971 — a devansat ritmul creșterii produsului social; ritmul creșterii producției industriale a fost de 11,7% — comparativ cu 10,5%, cît se prevăzuse inițial — obținîndu-se pe această bază o producție suplimentară, față de prevederile cincinalului, de peste 14 miliarde lei. Ritmuri mai înalte, care ajung pînă la circa 16%, s-au realizat în ramurile care asigură accelerarea progresului tehnic, modernizarea producției și ridicarea calității produselor, cum sînt industria construcțiilor de mașini, chimică, precum și în industria ușoară.

Realizări deosebite s-au obținut și în creșterea producției agricole, vegetale și animale. Este semnificativ din acest punct de vedere faptul că în ultimii doi ani au fost realizate cele mai mari recolte de cereale din istoria țării.

În anii 1971—1972 din fondurile centralizate ale statului s-au realizat investiții de aproape 160 miliarde lei, dîndu-se în exploatare peste 800 de capacități de producție industriale și agrozootehnice. Totodată, în anul 1972, volumul total al comerțului exterior s-a mărit cu 14,0% față de anul precedent și cu aproape 26% față de anul 1970.

„Se poate aprecia pe drept cuvînt — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că bilanțul succeselor obținute în dezvoltarea economiei în anii 1971—1972 demonstrează în mod concludent realismul prevederilor cincinalului, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului, marea forță organizatorică a partidului nostru, care mobilizează și unește toate energiile națiunii socialiste pentru accelerarea progresului economico-social al patriei".**

NU trebuie uitat faptul că tocmai depășirea planului pe primii doi ani ai cincinalului, creșterea impetuoasă a potențialului economic al țării, valorificarea cu o eficiență sporită a capacităților productive, a forței de muncă și a resurselor materiale au asigurat realizarea unor progrese însemnate și în ridicarea nivelului de trai al populației: creșterea veniturilor totale reale în 1972 cu 20,6% față de 1970; sporirea simțitoare a cîștigului din salarii și ridicarea la 1000 de lei a salariului minim; mărirea alocațiilor pentru familiile cu mulți copii și a pensiilor; introducerea venitului minim garantat în remunerarea țărănimii cooperatiste; îmbunătățirea aprovizionării populației în condițiile stabilității prețurilor; darea în folosință a circa 285 000 locuințe; alocarea de la buget, în acești doi ani, a peste 76 miliarde lei pentru acțiuni social-culturale etc.

Analizînd stadiul îndeplinirii hotărîrilor Plenarei C.C. din noiembrie 1972, stabilind noi măsuri menite să asigure realizarea planului pe 1973 la nivelul parametrilor maximali, recenta Plenară a trasat, tocmai pe această bază, tabloul unor noi și importante realizări în domeniul creșterii continue a nivelului de trai al întregului popor. Anul 1973, este, așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, un an decisiv pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen — obiectiv al cărui caracter realist, cert, a fost puternic evidențiat la Plenară.

(Continuare în pag. a 2-a)

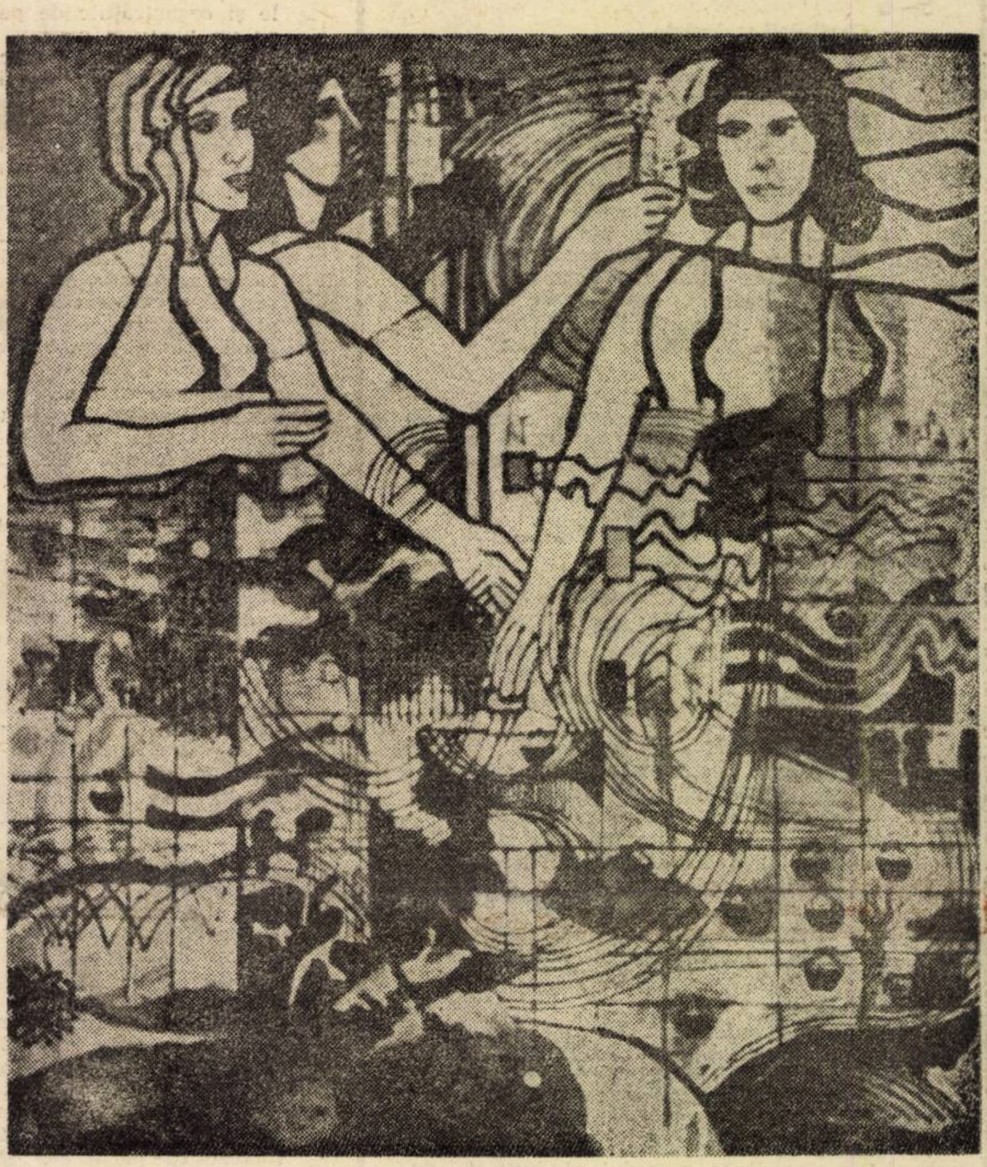

Ion Minoiu — Omagiu

ÎN ACEST NUMĂR

- Femeia în universul producției
- În dezbatere, noile proiecte de legi
- Unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice
- Impactul informaticii asupra întreprinderii
- Centrala industrială și cercetarea de marketing
- Este posibil un ciclu industrial închis?
- Devalorizarea dolarului și comerțul internațional

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 10 din 9 martie 1973

3
— **In dezbatere :**
• Proiectul de Lege privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României.
• Proiectul de Lege cu privire la înființarea, organizarea și funcționarea Curții Superioare de Control Financiar.

4
— **Plan • angajamente**
Proiectarea priorităților : Predarea în devans a noilor obiective de **Anghel Rădulescu,** director general, Trustul de montaj utilaje chimice — București

5—6
— **Cheltuieli materiale**
Unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice. Semnează: dr. ing. **T. Constantinescu,** director adjunct Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; ing. **Teofil Popovici,** directorul Institutului de cercetare și proiectare echipamente termoenergetice ; **Ion Sîrbu,** inginer șef, Uzina de utilaj chimic — Ploiești ; dr. ing. **Nicolae Lascu Simion,** I.C.E.M. ; ing. **Ion Crișan,** director general, Direcția de dezvoltare tehnică și investiții M.I.C.M.G. Grupaj realizat de **V. Boescu, L. Tintea**

7
— **Finanțe**
18 întreprinderi și centrale angajate în procesul de eliminare a pierderilor de **E. Cioflan, G. Vasilescu, M. Calman**

8
— **Strategii de dezvoltare**
Asimilarea și diversificarea — căi de eliminare a importurilor de **Iulian BĂDIN**

9
— **Economistul în economie (II)**
Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării de **Constantin Cojocaru**

10—11
— **Femeia în universul producției**
Semnează : lector univ. **Ana Gluvacov,** Institutul Politehnic — București ; **Emilian Goldstein, Argentina Firuță.** Centrul de cercetări sociologice ; **Florica Mănoiu, Violeta Micu,** Institutul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă.

12
— **Agenda economistului**

13
— **Marketing**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării : Cercetarea de marketing și strategia de dezvoltare de **Al. Blaga,** I.C.E., ing. **Scarlat Marinescu,** C.I.U.E.

14
— **Informație • decizie**
Din experiența grupului industrial de lacuri și vopsele „Policolor"
Impactul informaticii asupra întreprinderii de lector univ. dr. **Ilie Văduva,** drd. **Daniel Santa,** directorul Centrului de Calcul, G.I.L.V. — „Policolor"

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (V) de **Radu Constantinescu**

16
— **Metodologie**
O cerință actuală pentru conducerea modernă a activității întreprinderilor : Introducerea unor noi metode de planificare, calculare și evidență a cheltuielilor de producție de ec. **Gheorghe Marcu**

17
— **Știință și societate**
Este posibil un ciclu industrial închis ? de **S. Anghelescu**

18
— **Economie mondială**
• Criză monetară sau criză comercială ? de **Irina Vianu**
• Devalorizarea dolarului și comerțul internațional de **Aurel Ghibuțiu**

19
Economia R. S. Cehoslovace în anul 1973 de **Richard Müller**

IN SUPLIMENT
— Sesizarea și procedura în fața comisiei de judecată de **C. Jornescu**
— Expertiza în materia accidentelor de circulație de **Petre Ionescu.**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

DIRECȚII PRECISE ȘI MODALITĂȚI CONCRETE DE ACȚIUNE

(Urmare din pag. 1)

Iar îndeplinirea cincinalului înainte de termen înseamnă nu numai atingerea mai devreme a parametrilor producției materiale, ci și cîștig de timp în creșterea nivelului de trai al poporului.

PRIN DOCUMENTELE adoptate, prin orientările de principiu și indiațiile cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, Plenara a înarmat cadrele din economie, organele și organizațiile de partid, pe toți oamenii muncii cu un program concret de acțiune, științific fundamentat, ancorat puternic în realitate, axat pe direcțiile hotărîtoare pentru îndeplinirea și depășirea tuturor obiectivelor și prevederilor maximale ale planului pe 1973. În centrul eforturilor oamenilor muncii, după cum se arată în documentele Plenarei, trebuie să stea valorificarea cu maximum de randament a potențialului tehnic și uman al întreprinderilor, atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor capabile să contribuie la sporirea producției materiale, a eficienței întregii activități economice. În aplicarea sarcinilor trasate de Plenară trebuie să se aibă permanent în vedere toți factorii de care depind utilizarea cu randamente superioare a întregului potențial productiv, fructificarea tot mai bună a resurselor materiale : folosirea deplină, intensivă și rațională a tuturor capacităților de producție, ridicarea nivelului tehnic calitativ, înnoirea și modernizarea continuă a produselor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, reducerea cheltuielilor materialelor de producție, înlăturarea cheltuielilor neproductive, sporirea mai accentuată a productivității muncii, folosirea rațională a forței de muncă, a timpului de lucru, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale etc.

Apreciind că prin modul în care a fost elaborat și fundamentat planul național de dezvoltare economică și socială a țării pe anul 1973 s-a creat o bază trainică pentru buna desfășurare a activității economice pe anul în curs, Plenara a relevat că, în etapa actuală, sarcina principală este de a depune o intensă activitate organizatorică și tehnico-economică în vederea îndeplinirii măsurilor stabilite, de a concentra toate forțele pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor cantitative și calitative maximale ale planului și a angajamentelor asumate pe anul 1973.

În această ordine de idei, Rezoluția Plenarei C.C. al P.C.R. definește cîteva direcții de acțiune prioritare : obligativitatea luării unor măsuri energice pentru asigurarea aprovizionării ritmice cu materii prime și materiale în cantitățile și structura sortimentală prevăzută în plan ; în vederea gospodăririi raționale a resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil, să se încheie rapid acțiunea de revizuire a normelor de consum — pe produse, repere și subansambluri — astfel, încît, începînd cu trimestrul II al acestui an, în toate unitățile economice să se lucreze cu norme riguros fundamentate ; adoptarea de măsuri ferme și concrete în vederea creșterii eficienței în toate ramurile producției materiale, îmbunătățirii calitative a întregii activități economice ; asigurarea de către factorii de răspundere a tuturor condițiilor pentru îndeplinirea planului de investiții și punerii în funcțiune a obiectivelor economice planificate. Totodată, Rezoluția exprimă aprecierea Plenarei că în domeniul agriculturii există condiții ca producțiile planificate să fie integral realizate și trasează o serie de sarcini concrete în acest scop. În domeniul activității de export, Rezoluția trasează de asemenea o serie de sarcini concrete vizînd valorificarea în cît mai bune condiții a produselor românești pe piața externă și creșterea continuă a comerțului nostru exterior.

IN VEDEREA perfecționării continue a conducerii și organizării economiei, Plenara a dezbătut și adoptat proiectele de acte normative referitoare la înființarea și funcționarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Curții Superioare de Control Financiar și Consiliului pentru Problemele Organizării Economico-Sociale, reglementîndu-se astfel noi și importante probleme ale perfecționării, organizării și conducerii economiei. În momentul de față sarcina esențială este de a concretiza reglementările stabilite, de a desfășura o vastă muncă organizatorică practică, în spiritul orientărilor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale, pentru valorificarea din plin a posibilităților create de ansamblul măsurilor adoptate de partid în vederea perfecționării conducerii, organizării și planificării economiei naționale.

Abordînd o sferă largă de probleme de stringentă actualitate și deosebită însemnătate, Plenara a ilustrat în mod pregnant trăsăturile ce caracterizează metodele de lucru ale partidului nostru și le asigură eficiența : abordarea concretă și aprofundată a problemelor economico-sociale, permanenta confruntare a principiilor teoretice cu practica vie, simțul gospodăresc, investigarea multilaterală și capacitatea de analiză, în lumina unei înalte exigențe, a tuturor posibilităților de progres.

Pe această bază Plenara a trasat direcții precise și modalități concrete de acțiune care se bucură de adeziunea întregului nostru popor.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Angajamente și fapte de muncă ale...

...chimiștilor

Chemarea la întrecere lansată de colectivul Combinatului chimic Craiova către toate unitățile de profil a declanșat ample acțiuni de valorificare superioară a întregului potențial. Cei de la care a pornit chemarea raportează și primele rezultate. Preocuparea muncitorilor și specialiștilor craioveni pentru asigurarea unei bune funcționări a utilajelor și instalațiilor, pentru prevenirea deranjamentelor tehnice și scurtarea timpului afectat reviziilor și reparațiilor, măsurile luate pentru desfășurarea unei activități productive ritmice au determinat importante sporuri de producție, concomitent cu asigurarea indicilor de calitate și a gamei sortimentale. Astfel, în primele două luni ale anului s-au înregistrat o producție globală suplimentară în valoare de 26,4 mil. lei și o producție marfă de 14,2 mil. lei în condițiile creșterii cu 20,1% a productivității muncii, comparativ cu nivelul din perioada corespunzătoare a anului trecut și cu 9% față de sarcina curentă de plan. Pe această bază, chimiștii craioveni au furnizat în plus beneficiarilor 5.412 t îngrășăminte minerale pe bază de azot, 130 t butanol, catalizatori și alte produse.

...siderurgiștilor

Siderurgiștii combinatului hunedorean sînt hotărîți să contribuie cu o parte cît mai mare la realizarea și depășirea celor 8 milioane tone de oțel, prevăzute a se realiza anul acesta de siderurgia românească. Ridicînd la cote superioare indicii de utilizare a agregatelor, furnaliștii Hunedoarei au produs de la începutul anului, peste sarcinile de plan, 4 500 tone de fontă, realizînd aproape 30% din angajamentul anual, precum și 6.440 tone de oțel. La rîndul lor, laminoriștii hunedoreni au pus la dispoziția industriei constructoare de mașini cu 3 400 tone mai multe laminate finite pline față de prevederi.

...minerilor

Două colective de muncă din bazinul carbonifer Motru au extras, în cursul lunilor ianuarie și februarie, o cantitate de lignit egală cu cea prevăzută a se extrage pînă la 1 mai. Această realizare s-a raportat la exploatarea carboniferă Ploștina, în cadrul căreia s-a născut inițiativa „Pentru îndeplinirea mai devreme a obiectivelor cincinalului să realizăm planul fiecărui trimestru cu 6 zile în avans, iar planul anului 1973 în numai 11 luni". Numeroase alte colective de la această exploatare au înregistrat avansuri față de plan de una-două săptămîni, astfel că pe ansamblu s-au extras suplimentar aproape 3 000 vagoane de lignit.

...constructorilor de mașini

Producătorii de utilaje petroliere din unitățile Centralei industriale Ploiești au pus la dispoziția lucrătorilor din schele cu 12% mai multe instalații și agregate decît în perioada corespunzătoare a anului precedent. Dezvoltarea producției a fost însoțită de o diversificare continuă a nomenclatorului. Astfel, la Uzina „1 Mai" Ploiești, au fost incluse în producția curentă noi instalații de foraj, aproape jumătate dintre acestea reprezentînd agregate de mare adîncime, solicitate și la export. Notăm între altele, instalațiile de foraj F-125 și F-200, ambele acționate hidraulic, care pot săpa pînă la adîncimi de 4 000 metri, precum și agregate de cimentare rezistente la presiuni mari, pompe de noroi și sape cu role pentru forajul sondelor în structuri dure și extradure. Potrivit prevederilor, produsele noi și modernizate vor reprezenta jumătate din producția realizată în acest an de Centrala industrială de utilaj petrolier. Datorită calităților sale 60% din producția anului 1973 a fost solicitată la export.

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND ÎNFIINŢAREA, ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE A ROMÂNIEI

PENTRU ASIGURAREA ECHILIBRULUI FINANCIAR ŞI MONETAR — O SECŢIUNE SPECIALIZATĂ

COMPLEXITATEA crescîndă a fenomenului economic şi social în contemporaneitate face necesară creşterea importanţei cercetării prospective, de predeterminare a desfăşurării proceselor economico-sociale. În cadrul acestei activităţi, prognoza şi planul joacă un rol esenţial, ele dovedindu-se instrumente eficiente în asigurarea creşterii economice, în modernizarea structurilor economiei naţionale.

Actuala etapă de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră impune atît stabilirea unei strategii de durată, de perspectivă a dezvoltării economico-sociale, cît şi perfecţionarea metodelor şi mijloacelor cu care se abordează cercetarea viitorului.

Înfiinţarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, se înscrie, după părerea noastră, în contextul preocupărilor majore pe care partidul şi statul nostru le au pentru cercetarea cu mijloace ştiinţifice a perioadei de perspectivă.

Proiectul de lege dat recent publicităţii arată în mod clar grija pentru viitorul naţiunii noastre socialiste, pentru creşterea continuă a potenţialului economiei naţionale.

Atribuţiile Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale stipulate în proiectul de lege în domeniul activităţii de elaborare a prognozelor, a sistemului de planuri, ca şi cu privire la activitatea de analiză şi studii, demonstrează accentul major ce se pune pe investigarea fenomenului economic şi social cu metode şi tehnici ştiinţifice, ca şi rolul tot mai însemnat pe care îl are planul naţional unic şi sistemul de prognoze.

De o deosebită importanţă mi se par acele prevederi care arată că acest înalt for asigură actualizarea prognozelor pe termen lung, în raport cu cerinţele dezvoltării economico-sociale a ţării, cu mutaţiile care intervin în economie şi cu progresul tehnico-ştiinţific pe plan mondial.

De asemenea, acelaşi atribut îl au şi prevederile cu privire la dezbaterea proiectului de directive al planurilor cincinale în profil departamental, de ramură şi teritorial, precum şi proiectul de orientări şi direcţii ale dezvoltării economico-sociale în perspectivă.

Faptul că acest Consiliu are iniţiativă legislativă în domeniul său de activitate şi că toate proiectele de legi importante pentru dezvoltarea economico-socială a ţării, iniţiate de alte organe, se supun dezbaterii acestui for înainte de a fi prezentate spre aprobare Marii Adunări Naţionale, este menit să asigure o coordonare de ansamblu integrată în strategia generală a creşterii noastre economice, a tuturor normelor cu caracter de directivă din această zonă de activitate.

Fiind întrutotul de acord cu proiectul de lege, **sînt de părere că la capitolul III, articolul 20 ar fi necesar ca, printre secţiunile de specialitate ale Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, să fie prevăzută şi o secţiune pentru asigurarea echilibrului financiar şi monetar al dezvoltării economico-sociale.**

Argumentele pentru înfiinţarea acestei secţiuni decurg din însuşi faptul că acest for urmează să dezbată, înainte de a fi supus Marii Adunări Naţionale, şi proiectul bugetului de stat, dar şi din faptul că în lumea contemporană planurile financiare vor juca un rol din ce în ce mai important, în procesele asigurării echilibrului dinamic al dezvoltării, iar problemele monetare sînt de o mare actualitate pe plan mondial. Complexitatea proceselor economico-sociale impune în mod necesar o confruntare tot mai accentuată cu acest gen de probleme. Studiile şi analizele ce trebuie efectuate şi în ţara noastră asupra evoluţiei circulaţiei băneşti, asupra modului de formare a veniturilor populaţiei şi căilor de absorbţie a acestor venituri, oglindirea în principalele balanţe de fundamentare financiară a echilibrului dinamic al dezvoltării, relaţiile cu proprietatea cooperatistă etc., impun existenţa unei astfel de secţiuni în cadrul noului organ ce va fi creat.

Este neîndoielnic că înfiinţarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale va constitui un aport în întărirea cercetării de prospectivă, în perfecţionarea sistemului de prognoză şi planuri din ţara noastră.

dr. Gh. ŞICĂ

PROIECTUL DE LEGE CU PRIVIRE LA ÎNFIINŢAREA, ORGANIZAREA ŞI FUNCŢIONAREA CURŢII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR

CONTROL SEVER ASUPRA TUTUROR OPERAŢIILOR CARE GENEREAZĂ DREPTURI ŞI OBLIGAŢII ÎN VALUTĂ

POTRIVIT hotărîrii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie — 2 martie 1973, este supus dezbaterii publice proiectul de Lege cu privire la înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Curţii Superioare de Control Financiar.

În legătură cu acest proiect, care se înscrie în contextul măsurilor de ansamblu luate pe baza hotărîrilor Congresului al X-lea şi ale Conferinţei Naţionale a partidului, aş dori să-mi exprim părerea că va contribui la îmbunătăţirea întregului mecanism de conducere a societăţii şi adaptarea lui la necesităţile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Consider că înfiinţarea Curţii Superioare de Control Financiar, ca organ al Consiliului de Stat, va duce la creşterea simţitoare a rolului controlului financiar, care se va putea exercita, în toată plenitudinea, asupra administraţiei centrale de stat.

Apreciez, de asemenea, ca pe deplin justificată prevederea din proiect potrivit căreia Curtea, ca organ al Consiliului de Stat, urmează să exercite controlul financiar şi asupra activităţii organizaţiilor centrale cooperatiste şi a celorlalte organizaţii centrale obşteşti, pe laturi legate de îndeplinirea obligaţiilor faţă de buget, utilizarea fondurilor primite de la stat şi respectarea disciplinei financiare.

La articolul 4 litera „e" din proiect se prevede, ca atribuţie a Curţii, exercitarea controlului financiar asupra eficienţei şi respectării condiţiilor de încheiere a contractelor sau altor documente de import-export care au fost aprobate de Consiliul de Miniştri sau de organele de conducere ale ministerelor.

Dată fiind importanţa urmăririi aplicării unui regim sever de economii în folosirea tuturor fondurilor valutare, propun ca prevederile acestui articol să fie lărgite, în sensul că activitatea de control a Curţii să se exercite nu numai în legătură cu operaţiunile de import-export, ci şi cu orice alte operaţii care generează drepturi şi obligaţii în valută.

Legat de întărirea regimului de economii şi respectarea legalităţii în folosirea fondurilor, consider, totodată, că o contribuţie importantă îşi va aduce Curtea prin exercitarea unor atribuţii de control financiar preventiv la ministere, astfel cum sînt prevăzute la articolul 6 din proiectul legii.

Pe linia întăririi răspunderii pentru apărarea integrităţii avutului obştesc, proiectul prevede atribuţii concrete de ordin jurisdicţional, care urmează să fie exercitate de către Curtea Superioară de Control Financiar.

Intrucît Curtea urmează să stabilească despăgubirile pentru pagubele aduse avutului obştesc, atît de cadrele din conducerea ministerelor, cît şi din centrale şi unităţi asimilate acestora, consider că articolul 8 litera „c" din proiect ar trebui lărgit, în sensul ca prevederile acestui text să se aplice şi directorilor generali şi directorilor din ministere şi alte organe şi organizaţii centrale.

Apreciez că drepturile acordate Curţii prin articolul 10 din proiectul legii, în îndeplinirea atribuţiilor de control financiar, sînt menite să asigure eficienţa şi operativitatea în remedierea deficienţelor constatate şi luarea măsurilor de prevenire şi înlăturare a acestora.

În legătură cu prevederile articolului 10 litera „e", privind blocarea fondurilor destinate plăţii drepturilor băneşti ale persoanelor controlate, în cazul constatării de abateri de la dispoziţiile legale, ar mai trebui adăugat un text din care să rezulte procedura de urmat în cazul în care deficienţele pentru remedierea cărora s-a stabilit blocarea nu au fost înlăturate la termenul fixat.

Consider că atribuţiile conferite Curţii prin proiectul noii legi o situează pe treapta cea mai ridicată a controlului financiar care urmează să se exercite, legat de îndeplinirea celor mai importanţi indicatori din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi din bugetul de stat al ţării noastre.

Virgil BODOLEA
controlor revizor principal Direcţia generală a controlului din Ministerul finanţelor

O NECESITATE OBIECTIVĂ A ECONOMIEI NOASTRE NAŢIONALE

ÎNFIINŢAREA Curţii Superioare de Control Financiar, ca urmare a indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, corespunde unor necesităţi obiective ale economiei noastre naţionale, exigenţelor pe care le impune gospodărirea cu un înalt nivel de eficienţă a patrimoniului nostru socialist în continuă dezvoltare.

După cum se spune în însuşi preambulul proiectului de lege, înfiinţarea Curţii Superioare de Control Financiar urmăreşte dezvoltarea funcţiilor de control ale organelor puterii de stat, întărirea controlului financiar, cu scopul perfecţionării continue a gestiunii economice, cunoaşterii de către societate a modului cum sînt folosite mijloacele materiale şi băneşti şi cum este realizat echilibrul financiar, monetar şi valutar.

Ca lucrător cu mulţi ani de activitate în domeniul finanţelor, îmi exprim pe această cale satisfacţia deosebită în legătură cu înfiinţarea Curţii Superioare de Control Financiar, precum şi în legătură cu faptul că, potrivit practicii încetăţenite de partid şi care izvorăşte din profundul nostru democratism, proiectul de lege a fost dat publicităţii pentru a fi dezbătut în cercuri largi de specialişti.

Consider că textul proiectului de lege este foarte bine alcătuit, atît în ce priveşte conţinutul, cît şi în ce priveşte sistematizarea şi claritatea redactărilor. Din text se desprind în mod pregnant funcţiile de bază ale Curţii, anume cea de control financiar şi cea jurisdicţională. În ceea ce priveşte funcţia de control, aceasta se subdivide în trei :

— funcţia de control financiar exercitat direct prin organe proprii sau atrase, asupra unor probleme de deosebită importanţă cum sînt mobilizarea surselor de formare a fondului central de dezvoltare economico-socială şi modul de utilizare, executarea bugetului şi balanţei de plăţi externe, îndeplinirea indicatorilor de eficienţă prevăzuţi în plan ş.a.m.d. ;

— funcţia de control preventiv, exercitată prin organe proprii la ministere şi alte organe centrale de stat asupra legalităţii şi eficienţei angajării şi efectuării de cheltuieli ;

— funcţia de orientare şi coordonare a întregului control financiar-bancar.

Şi funcţia jurisdicţională se subdivide sistematic, Curtea apărînd atît ca primă instanţă pentru judecarea şi obligarea la plată de despăgubiri şi amenzi în anumite cazuri (pentru anumite funcţii şi pentru toate cazurile constatate de propriile organe), precum şi ca instanţă de recurs. Tot atît de limpede este indicată şi procedura de control şi de judecată, precum şi organizarea şi modul de funcţionare a Curţii.

Exprimîndu-mi acordul deplin cu prevederile din proiect, îmi îngădui să fac cîteva propuneri :

— pct. d la art. 4 să fie scindat, în sensul ca bugetul şi balanţa de plăţi să fie prevăzute la un alineat distinct, iar bilanţurile contabile la un alt alineat, aceasta îndeosebi datorită importanţei ce se acordă analizei pe bază de bilanţ ;

— Capitolul III să nu fie împărţit pe două subcapitole (cu privire la activitatea de control şi cu privire la activitatea de jurisdicţie), întrucît nici Cap. II nu este astfel împărţit ; sau invers să se împartă şi Cap. II în două subcapitole ;

— la art. 21 : contestaţiile să fie depuse la Curte, nu la unitatea care a stabilit imputaţia ; aceasta întrucît unitatea apare ca parte în proces şi nu mi se pare firesc ca partea reclamantă să depună contestaţia la partea reclamată :

— la art. 31 lit. b, privind componenţa Consiliului de conducere să se prevadă că fac parte şi „reprezentanţi ai Consiliului Financiar-Bancar", nu ai „conducerii Consiliului Financiar-Bancar".

Alexandru ŞESAN

1973, AN HOTĂRÎTOR ÎN ÎNFĂPTUIREA CINCINALULUI

plan-angajamente

O experienţă valoroasă ce se cere larg extinsă

Proiectarea priorităţilor:

PREDAREA ÎN DEVANS A NOILOR OBIECTIVE

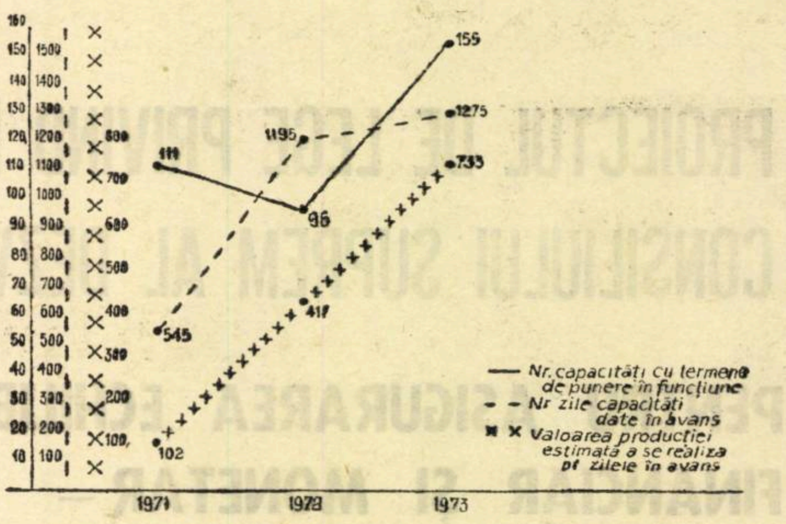

1971 şi 1972 = realizări; 1973 = angajamente

ANUL ACESTA trustul nostru are un plan de producţie care depăşeşte prevederile iniţiale cu 222 milioane lei. Înfăptuirea lui va însemna traducerea în fapt a angajamentului asumat de a realiza întregul cincinal în patru ani şi jumătate, crearea unor premise care să ne permită îmbunătăţirea calitativă a întregii noastre activităţi, concomitent cu creşterea eficienţei economice.

Pe primul plan al preocupărilor colectivului am pus predarea în devans a capacităţilor. Avem în acest domeniu o experienţă pozitivă, dar vrem ca acest an hotărîtor al cincinalului să fie şi unul al autodepăşirii. Graficul pe care-l prezentăm redă în limbajul laconic, dar riguros al cifrelor, ţelul pe care vrem să-l atingem în 1973, în comparaţie cu 1971 şi 1972 (vezi graficul alăturat).

Dispunem, la ora actuală, de toate condiţiile care să ne permită **să dăm în funcţiune, înainte de termen, 28 de capacităţi din cele 155 planificate pentru acest an.** De aceea, preocupările noastre vizează, în mod deosebit, devansarea unora dintre ele în prima parte a anului în care scop am eşalonat, **faţă** de realizările din anul trecut, planul **valoric** trimestrial după cum urmează:

	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
1972	21,5%	25,4%	26,4%	26,7%
1973	23,1%	27,1%	27,2%	22,6%

Acest mod de eşalonare a volumului de producţie, pe trimestre, are avantajul că asigură îndeplinirea sarcinii trasate de conducerea superioară de partid şi de stat privind **darea în folosinţă în semestrul I a peste 50% din volumul total de lucrări pe 1973.**

Am supus unor reconsiderări substanţiale, pe baza unor temeinice analize a condiţiilor tehnico-materiale făcute cu prilejul adunărilor oamenilor muncii, posibilităţile fiecărui grup de şantiere şi ale fiecărui obiectiv în parte. S-a putut astfel stabili, cu precizie, că vom **putea scurta durata de execuţie cu 1275 de zile.** Astfel, grupurile de şantiere din Bacău şi Govora vor da în funcţiune capacităţi planificate, cu cîte 270 de zile înainte de termen, cel din Craiova cu 450 zile, cel din Ploieşti cu 90 de zile etc. Eficienţa acestor scurtări de termene de execuţie se va putea măsura într-o diversitate de produse ce vor putea fi realizate peste plan de beneficiarii noştrii, dintre care amintim: Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamţ, Fabrica de şuruburi Bacău, Uzinele de produse sodice Govora, „Cablul românesc"-Ploieşti, Fabrica de acetilenă Craiova, Uzina de aluminiu Slatina, Uzina mecanică grea-Bucureşti şi altele. Exprimat sintetic, devansul pe care îl vom realiza înseamnă o **producţie suplimentară valorică de aproximativ 733 milioane lei**, aşa cum rezultă, de altfel, şi din graficul prezentat.

- **Cum se cîştigă 1275 de zile;**
- **28 de capacităţi puse în funcţiune înainte de termen**
- **Măsurile tehnico-organizatorice corelate cu caracteristicile lucrărilor de construcţii-montaj**

SÎNT MULTIPLE CĂILE pe care vom atinge obiectivul de a preda în devans capacităţile amintite şi de a executa la termen toate sarcinile de plan. Ele au fost concretizate, recent, cu prilejul adunării reprezentanţilor oamenilor muncii, pe baza propunerilor şi observaţiilor critice ce s-au făcut. Redăm cîteva din măsurile luate:

1. elaborarea tehnologiei de rulare, transport şi montaj pentru rezervoarele de 10000 m^3 şi aplicarea ei experimentală la primul rezervor de la platforma Piteşti. În continuare, extinderea procedeului de execuţie prin rulare a tuturor rezervoarelor de 10000 m^3 de pe platformele Piteşti şi Ploieşti. Pînă în acest an s-au rulat rezervoare numai pînă la 5000 m^3;
2. extinderea montajului în blocuri mari prin folosirea echipamentului de stîlpi de montaj de 240 t.f. şi a macaralei de 300 t.f. la ridicarea şi montarea unui absorber de CO_2, a două bucăţi desorbere de CO_2 şi a unor coloane şi blocuri de serpentine la fabricile de amoniac de la Tg. Mureş, Arad şi Craiova şi a unor blocuri coloane cocsare la Rafinăria Piteşti;
3. definitivarea şi omologarea tehnologiei de sudare automată la poziţie şi aplicarea ei experimentală la un rezervor sferic de 1000 mc la G.I.P. Piteşti, extinderea aplicării sudurii automate la celelalte rezervoare sferice din platformele Piteşti, Govora şi Borzeşti;
4. executarea montajului prin sudură automată la poziţie a rezervorului de 31 500 m^3 de la Rafinăria Piteşti;
5. omologarea executării prin sudură automată la poziţie a rezervoarelor de 50 000 m^3 şi aplicarea procedeului la primul rezervor de 50 000 m^3 din Platforma Piteşti;
6. extinderea sudurii automate sub flux şi semiautomate în mediu protector de CO_2 la toate atelierele de prefabricate de conducte şi confecţii metalice de la Grupurile de Şantiere.

Toate aceste tehnologii vor conduce la reduceri substanţiale ale duratelor de execuţie a lucrărilor şi vor face ca productivitatea muncii să crească cu 2,4%;

7. organizarea de noi ateliere de prefabricat conducte la Piteşti Rafinăria 3, Borzeşti, Ploieşti, Craiova, Govora şi Baza de producţie secundară Popeşti-Leordeni şi mărirea capacităţii de producţie a celor existente, prin extinderea numărului de schimburi, folosirea integrală a suprafeţelor existente, astfel, ca numărul prefabricatelor de conducte să crească cu faţă de anul 1972. Se vor realiza economii de 600 mii lei, iar durata de execuţie şi montaj a conductelor se scurtează cu 10—30%. **Prin executarea rezervoarelor în Baza de producţie auxiliară Popeşti—Leordeni, prin metoda rulării se va realiza în anul 1973 o economie de 1 200 mii lei;**
8. extinderea acordului global în proporţii minime de 80—90% la toate grupurile de şantiere; prin această măsură productivitatea muncii pe salariat va creşte cu 1,5%, concomitent cu creşterea cîştigului muncitorilor.
9. extinderea folosirii calculatoarelor la evidenţa materialelor, calculul salariilor, execuţia schemelor izometrice etc.;

Nu s-au neglijat nici măsurile privitoare la protecţia muncii, prevăzîndu-se pe lîngă dotarea unităţilor cu o serie de dispozitive, utilaje şi scule de tehnica securităţii şi montarea de poduri rulante şi monorai-uri în atelierele de producţie auxiliară existente sau în construcţie de la Ploieşti, Bacău şi Săvineşti.

SIGUR CĂ PROBLEMA predării în devans a lucrărilor va fi studiată în continuare şi pentru alte obiective şi, împreună cu constructorii, beneficiarii şi proiectanţii, vom găsi noi posibilităţi care să ducă la reducerea termenelor de punere în funcţiune. Acest lucru cere însă măsuri energice din partea tuturor, dar mai ales din partea **beneficiarilor şi a uzinelor furnizoare de utilaje tehnologice pentru respectarea contractelor şi graficelor de livrare, în vederea bunei desfăşurări a lucrărilor de montaj.** Subliniem necesitatea unei aprovizionări ritmice încă de la începutul anului tocmai pentru a nu ne trezi pe la mijlocul semestrului cu vîrfuri de producţie ce pun în pericol realizarea exemplară a planului şi a angajamentelor asumate în întrecere. Se impun, de asemenea, măsuri urgente din partea constructorilor pentru crearea fronturilor de lucru la CCH Drobeta Tr. Severin, Uzina de aluminiu Slatina, Uzina de alumină Tulcea, Uzina de produse sodice — Govora.

Anghel RĂDULESCU
director general
Trustul de montaj utilaje chimice
Bucureşti

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Dezvoltare regională — judeţul Arad:

RITMURI ŞI PROPORŢII ÎN INDUSTRIE

IN DECURSUL ultimilor ani judeţul nostru a cunoscut o dezvoltare impetuoasă. Aşa cum rezultă din grafic, producţia industrială a crescut cu 45,2% în 1970 faţă de 1965 şi va spori pînă la sfîrşitul anului 1975 cu 127,1%, înregistrînd un **ritm mediu de 8,5.** De asemenea, volumul fondurilor fixe a înregistrat, an de an, creşteri însemnate datorită noilor investiţii făcute în acest sector. Astfel, faţă de anul 1965 se înregistrează o creştere cu 39% în 1970 şi vor atinge un nivel de 248,7% la sfîrşitul anului 1975, prin darea în folosinţă a noi capacităţi de producţie. Productivitatea muncii cunoaşte şi ea o creştere importantă — ritm mediu anual de 6,5.

Cu totul altfel se prezintă linia din grafic privind **valoarea producţiei la 1000 lei fonduri fixe**, datorită creşterii accentuate a investiţiilor, a marilor obiective fie în curs de execuţie, fie date parţial în funcţiune şi a căror valoare sporeşte într-un ritm mai accelerat decît valoarea producţiei industriale. Acest aspect va căpăta în grafic o altă înfăţişare la darea integrală în folosinţă a întregului volum de investiţii prevăzut în planul cincinal 1971—1975, cînd valoarea producţiei la 1000 lei fonduri fixe va înregistra an de an o continuă creştere. Dar oricum, se cere o preocupare susţinută pentru creşterea valorii acestui indicator important ce exprimă eficienţa investiţiilor şi a activităţii productive.

Menţionăm că, începînd cu anul 1972, valoarea fondurilor fixe este determinată pe baza datelor de investiţii din cincinalul 1971—1975 fără a avea o balanţă a mişcării acestora, fapt care duce şi la denaturarea indicatorului privind valoarea producţiei industriale la 1000 lei fonduri fixe.

Nicolaie LUJANSCHI
director adjunct
Direcţia judeţeană de statistică — Arad

Graficul privind dezvoltarea industrială a judeţului Arad, în perioada 1965—1975 (1965 = 100%)

→

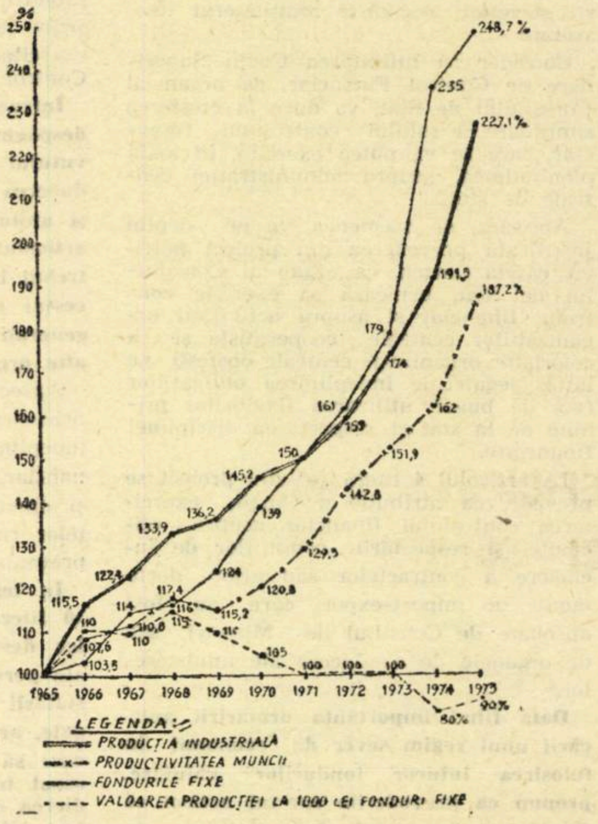

cheltuieli materiale

CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

Accelerarea ritmului de execuție și reducerea consumului de laminate cer:

UNIFICAREA ȘI TIPIZAREA CONSTRUCȚIEI UTILAJELOR TEHNOLOGICE

DIN INIȚIATIVA Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele a avut loc la Sibiu, o consfătuire cu o largă participare (reprezentanți din 10 centrale industriale, constructoare de mașini și metalurgice, 14 uzine constructoare de mașini, 10 institute de cercercetări și proiectări, 6 organe centrale de sinteză și economice), care și-a propus drept scop **dezbaterea căilor și stabilirea de măsuri menite să asigure creșterea ritmului de execuție a utilajelor tehnologice** *(pentru industria chimică, petrolieră și metalurgică),* **reducerea consumului de metal, întărirea disciplinei în producție și aprovizionare** *— sarcini importante subliniate cu pregnanță la Conferința Națională a P.C.R. din 1972 cît și la Plenara C.C. al partidului din 28 februarie — 2 martie 1973. Participanții la dezbateri s-au oprit pe larg asupra mijloacelor de accelerare a construcției de utilaje tehnologice, insistînd mai ales asupra* **necesității promovării în toate fazele activității — cercetare-proiectare-execuție — a conceptului de unificare și tipizare,** *ca o metodă eficientă de raționalizare a consumului de metal, al accelerării ritmului de execuție a acestor utilaje.*

În dorința de a stimula participarea unităților la promovarea conceptului de unificare și tipizare a elementelor tehnologice, revista noastră a selectat cîteva din problemele dezbătute la consfătuire.

DISCIPLINAREA PRODUCȚIEI IMPUNE UN COORDONATOR UNIC

IN GAMA PRODUSELOR care aparțin ramurii construcției de mașini, **utilajele tehnologice se situează într-o categorie aparte, cu caracteristici distincte, atît în ce privește diversitatea, cît și variația mare a gradului de complexitate constructivă.**

Producția a crescut în 1973 față de 1972 cu 75% la utilajele pentru industria metalurgică și 20% la cele pentru industria chimică și rafinării. Creșterea producției de utilaje tehnologice a implicat un consum mai mare de metal, trecînd de la 3,6% în 1970, la 9% în 1973, din consumul total de metal al ramurii construcțiilor de mașini.

Actualmente, utilajele tehnologice sînt proiectate de institutele și centralele de proiectare specializate aparținînd centralelor industriale constructoare de mașini, dar și de institute de proiectare din cadrul ministerelor beneficiare: MIM — pentru industria metalurgică. M.I.Ch. — pentru industria chimică și rafinării. In total, concepția utilajelor tehnologice pentru aceste 3 subramuri ale industriei este realizată într-un număr de 10 institute și centre de proiectare.

Această dispersare accentuată în proiectare face ca în cazul unor linii tehnologice cu același profil, utilaje similare — din ansamblul liniei — să fie considerate de fiecare dată ca unicate, fiind proiectate, în diferitele institute, fără existența unor normative de tipizare și fără exercitarea unei coordonări. Acest mod de a proceda determină frecvent o concepție deficitară în alegerea materialelor destinate fabricației utilajelor tehnologice, precum și carențe în elaborarea tehnologiilor de fabricație. În aceste condiții, se ajunge la situații în care cantități importante de materiale intră în categoria celor fără mișcare sau cu mișcare lentă, în timp ce uzina este nevoită, în momentul primirii documentației, să recurgă la noi solicitări de materiale pentru care nu este aprovizionată sau la unele derogări. În plus, există numeroase cazuri în care proiectul a avut în vedere o anumită uzină executantă în funcție de care s-a întocmit tehnologia, iar fabricația se efectuează în altă unitate, pentru care tehnologia din proiect nu mai este corespunzătoare, fiind necesare modificări, cu toate consecințele ce decurg dintr-o asemenea situație.

Aspectele negative arătate impun o activitate sistematică pe linia unificării și tipizării utilajelor tehnologice care se pretează la aceasta, precum și a realizării calităților de materiale folosite la execuția lor. Pe această linie **ar fi util să se stabilească, pe economie, institutele de proiectări în cadrul cărora să se organizeze ateliere de proiecte tipizate pentru diversele utilaje tehnologice.** Intr-o primă etapă ar putea fi luată în considerare elaborarea de proiecte tipizate pentru: **rezervoare de depozitare a produselor lichide** la IPRAM, IPROCHIM sau IPIP; **schimbătoare de căldură** la ICPET; **arzătoare** la IPROMET, IPROLAM sau ICEM; **cuptoare de încălzire** la IPROLAM.

UN ROL important în stabilirea posibilităților de tipizare a anumitor repere, subansamble, ansamble sau agregate, îl are și **clasificarea morfologică a elementelor de mașini,** lucrare în curs de realizare în cadrul M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E., a cărei definitivare și introducere în clasificare trebuie urgentată. Stabilirea unor coduri morfologice pentru piesele de mașini, în locul codurilor stabilite pe baza apartenenței la produs, asigură prelucrarea datelor prin ordonarea informației în așa fel încît să permită obținerea unor posibilități sporite de raționalizare a anumitor activități, ca de exemplu:

— **în proiectare,** prin regăsirea rapidă a pieselor deja proiectate, în scopul refolosirii proiectelor la noi lucrări în cadrul unei uzine, institut sau mai multor unități industriale; **în tehnologie** — prin refolosirea în cît mai mare măsură a tehnologiilor și a SDV-urilor existente și unificarea proceselor tehnologice prin stabilirea unui proces de prelucrare unic, la piese similare; **în fabricație,** pentru crearea condițiilor de trecere la executarea pieselor cu caracteristici similare, pe aceleași linii de fabricație, precum și pentru crearea premiselor de prelucrare a pieselor pe baza tehnologiilor de grup; **la tipizare și standardizare** — în vederea creării bazei de informații necesare trecerii la procesul de tipizare și standardizare pentru creșterea posibilităților de informare asupra unei categorii de piese.

dr. ing. T. CONSTANTINESCU
director adjunct Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

EFICIENȚA UNOR CONCEPTE ȘI SOLUȚII ÎN PROIECTARE

ACȚIUNEA de tipizare și unificare în proiectare a utilajelor energetice se desfășoară, în institutul nostru, pe mai multe direcții:

a) **UNIFICAREA PARAMETRILOR.** În acest sens pentru cazane și turbine s-a revizuit STAS-ul 2764—62. Referitor la arzătoarele monobloc de uz general, am propus un proiect de STAS pentru unificarea treptelor de puteri calorice

b) **CONCEPȚIA PRODUSELOR PE BAZĂ DE BLOCURI TIPIZATE.** — Acțiunea a început prin proiectarea unor cazane la care, prin asamblarea de blocuri tipizate, să se obțină cazane cu alți parametri. De exemplu, gama cazanelor transportabile 6,5 t/h și 10 t/h în 15 variante, au secțiune transversală identică, aceasta diferind numai prin lungime. La gama cazanelor de apă fierbinte de 2; 3; 5 Gcal/h s-au întrebuințat elemente, din alăturarea cărora se realizează cazanul propriu zis, reușindu-se ca un tip de cazan să fie executat numai din patru sau cinci elemente distincte.

În construcția electrofiltrelor, concepția produselor pe bază de blocuri tipizate a fost generalizată existînd subansamble întregi tipizate, valabile, fără nici o modificare de la o mărime la alta de electrofiltre. Ele se utilizează în diversele electrofiltre într-un număr mai mare sau mai mic de bucăți.

c) **CONCEPȚIA PRODUSELOR PE BAZA DE SERII UNITARE.** — În ce privește acțiunea de tipizare a utilajelor proiectate (cazane, turbine, utilajele lor anexe), ele au fost grupate în familii cu parametri apropiați, acțiune ce a fost avută în vedere încă de la întocmirea studiilor tehnico-economice de fundamentare a produselor respective. Prin acestea, utilajele în cadrul unei familii au soluții constructive asemănătoare. Arzătoarele monobloc de uz general s-au executat în două game, în funcție de combustibilul utilizat. Atît gama arzătoarelor pentru gaz, cît și cele pentru combustibil lichid s-au executat pe familii, în funcție de reglajul de sarcină și debit.

d). **TIPIZAREA ȘI UNIFICAREA ELEMENTELOR ȘI ANSAMBLELOR COMPONENTE ALE PRODUSELOR.** — Prin gruparea utilajelor pe familii, a fost posibil ca în cadrul unei familii o parte din elemente sau ansamble să fie reutilizate integral, avînd aceleași soluții tehnice. La utilajele proiectate de institutul nostru, acțiunea de tipizare este importanta: la turbinele de la 1—10 MW inclusiv, se fabrică tipizat un număr de circa 65% din repere; pentru gama de turbine cu puteri unitare de 12 MW se fabrică tipizat circa 50% din repere. De asemenea, la turbinele de puteri mari se atinge un grad de tipizare de circa 70%.

În privința reducerii tipodimensiunilor de laminate, se poate arăta că la toate cazanele construcția preîncălzitoarelor de aer se execută din țeavă de aceeași calitate și dimensiune (∅ 45×1,5 mm); la trecerea cazanelor pe soluția pereți membrană s-a obținut o uniformizare a diametrului și grosimii de țeavă, precum și dimensiunile platbandelor dintre țevi. La învelișul cazanelor se folosește tablă de aceeași calitate și dimensiune. Același lucru se poate spune și despre conductele de aer și conductele de gaze. În sfîrșit, la realizarea scărilor și platformelor pentru toate cazanele se folosesc aceleași tipuri de laminate. Tot pentru reducerea numărului de tipodimensiuni de laminate s-au înlocuit cele cu pondere mică în fabricație, cu altele cu caracteristici apropiate, dar care au pondere mare în fabricația produsului.

Eficiența economică a acțiunii de tipizare întreprinsă de institutul nostru este reflectată, în primul rînd, în **reducerea manoperei de proiectare care, în 1972, a reprezentat o economie de 2,8 milioane lei.**

Odată cu reproiectarea în vederea tipizării, am ținut seama și de necesitatea reducerii greutății produselor, obținind o economie de metal pe fiecare tip de cazan de 5—18%. De asemenea, **prin utilizarea unor soluții constructive adecvate, s-a ajuns la reducerea consumului specific de combustibil cu 1—2% pe cazan.** Nu este lipsit de importanță nici **efectul creșterii gradului de compactizare a cazanelor la care, reducîndu-se dimensiunile, permit transportarea lor asamblată, ceea ce reduce manopera de montaj de la 4—5 luni la 3—4 săptămîni.**

Considerăm că nu am epuizat posibilitățile de tipizare a utilajelor. De aceea, în cadrul institutului au fost stabilite, pe bază de studii, noi măsuri tehnice și organizatorice în acest scop.

ing. Teofil POPOVICI
director, Institutul de cercetare și proiectare echipamente termoenergetice

STANDARDE DE METALE CU UN NUMĂR LIMITAT DE MĂRCI

PRODUCȚIA de utilaj pentru industria chimică pe care o realizează uzina noastră în 1973 poate fi împărțită, ținînd cont de denumirea utilajului și greutatea sa, în 104 grupe constructive, reprezentînd 3046 bucăți utilaje unicat. Cu toate că din punct de vedere al denumirii utilajele sînt asemănătoare constructiv, diversitatea este foarte mare, atît ca dimensiuni, cît și ca formă.

Multitudinea licențelor și a diverșilor colaboratori externi, precum și caracterul de unicat al producției, a condus în cazul nostru la imposibilitatea organizării execuției pe subansamble tipizate. Întrucît nu se întrevăd perspective imediate de tipizare a utilajelor pe care le producem în regim de unicat, datorită cererilor Ministerului Industriei Chimice (utilaje noi după diverse licențe și utilaje de schimb pentru combinatele în funcțiune, executate de asemenea după licențe), considerăm util ca **pentru reducerea consumului de metal, în prima etapă să fie rezolvate problemele legate de execuția tipizată a reperelor ce intră în componența tuturor utilajelor** (flănși, piulițe, prezoane etc.).

Domeniul presiunilor și temperaturilor pentru care se construiesc utilajele destinate industriei chimice este variat, la fel ca și fluidele vehiculate sau înmagazinate. Din această cauză, cît și din cea determinată de caracterul de unicat al produselor care se realizează, diversitatea materialelor folosite pentru execuția lor este și ea foarte mare. Comparativ cu producția de serie, producția de unicate mai reprezintă și alte dezavantaje cum sînt: cheltuielile suplimentare legate de proiectarea și întocmirea tehnologiilor, de execuția SDV-urilor și a manoperei de execuție etc.

AȘA STÎND lucrurile, reiese clar că aprovizionarea cu materialele necesare execuției recipienților sub presiune, ridică probleme deosebite și complexe care, în linii mari, pot fi tratate sub două aspecte: **aspectul calitativ** și cel **cantitativ** (legat în special de necesitatea economisirii metalului).

Din punct de vedere **calitativ,** orice constructor de recipiente sub presiune trebuie să țină seama de patru factori hotărîtori și anume: cerințele organului de supraveghere tehnică; exigențele documentației de execuție; standardele de materiale în vigoare; posibilitățile reale ale furnizorilor privind execuția și livrarea materialelor. Ideal ar fi ca acești factori să contribuie la reușita perfectă a recipientului. Din păcate — cel puțin deocamdată — aceasta este departe de a fi o realitate deoarece instrucțiunile ISCIR, pornind de la ideea perfect justificată a securității recipientului în exploatare, impun pentru materiale anumite condiții.

Atît timp cît prevederile ISCIR, ale proiectului de execuție și ale standardelor de materiale coincid, totul este în regulă. Dificultățile încep odată cu apariția neconcordanțelor, ca urmare a lacunelor pe care actualele noastre standarde de materiale le prezintă și a lipsei unor oțeluri, încă neasimilate.

Sub aspect **cantitativ,** problema esențială se rezumă la evitarea risipei și economisirea maximă a materialelor folosite în construcția de recipienți. Un rol deosebit în acest sens îl joacă **promovarea oțelurilor cu limită de curgere ridicată,** care să înlocuiască în cît mai mare măsură oțelurile obișnuite.

O sursă apreciabilă de risipă o constituie **diversitatea mărcilor și tipodimensiunilor de oțel prescrise în proiectele de execuție.** De regulă furnizorii, atît interni cît și externi, livrează anumite grosimi și formate uzuale. De îndată ce se cer alte grosimi, se pretind stocuri minimale de ordin cel puțin a 1000 kg și se ajunge în situația ca pentru 50 kg de tablă să fii obligat să te aprovizionezi cu 1000 kg. De comasare nu poate fi vorba atîta timp cît mărcile sînt foarte variate. O soluție eficientă în acest sens, ar fi **elaborarea unui standard special de materiale pentru recipiente sub presiune, în care să se includă atît oțeluri indigene cît și străine, în număr limitat, maximum 30—40 mărci judicios alese, astfel încît să satisfacă un domeniu cît mai larg.**

O CALE IMPORTANTĂ de economisire a metalului este și aceea a realizării în țară a flănșilor cu gît și a inelelor pentru rulmenți speciali, laminate la profil. În prezent, coeficientul de consum de metal pentru aceste piese obținute prin forjare liberă este de 0,24—0,29. Prin introducerea tehnologiei de laminare la profil, se poate face o economie de metal anuală, numai pentru produsele U.U.Z.U.C.-Ploiești, de minimum 1 500 tone/an.

O atenție deosebită se cere acordată proiectelor preluate după diverse licențe străine, în sensul că acestea să fie pre-

Ion SIRBU
ing. șef
Uzina de utilaj chimic — Ploiești

→

lucrate și adaptate la materiale românești, bineînțeles acolo unde este posibil, iar în caz de imposibilitate, să se echivaleze materialele străine cu o marcă prevăzută de standardele bine cunoscute pe plan mondial (DIN, ASTM, GOST).

CONCORDANȚĂ INTRE CERINȚE ȘI PRODUCȚIE

IN CONCEPȚIA NOASTRĂ acțiunea de unificare, tipizare și raționalizare a utilajelor tehnologice pentru industra chimică, petrolieră și metalurgică, în particular, ca și a utilajelor tehnologice de orice fel, în general, trebuie să antreneze toți factorii care concură la realizarea acesteia și anume :

— **producătorul de laminate,** care să asigure produse la nivel calitativ necesar într-un sortiment tipizat, de așa manieră încît să acopere toate solicitările beneficiarilor fără a se ajunge la o diversificare exagerată ;

— **proiectantul de utilaj,** elementul cheie în acțiunea de tipizare a utilajelor, trebuie să realizeze proiecte tip de natură a fi folosite la o multitudine de aplicații ;

— **uzinele constructoare de utilaje,** care, prin tehnologiile de execuție stabilite pe subansamble tipizate, să valorifice efortul creator depus de proiectant și producătorul de laminate;

— **beneficiarii și organele de supraveghere tehnică** care, prin măsurile luate, să asigure condiții raționale de recepție, punere în funcțiune și exploatare.

În cele ce urmează mă voi referi, în principal, la problemele legate de producătorul de laminate și acțiunile aflate în curs de materializare în vederea satisfacerii cererilor justificate de trecerea la proiectarea și construcția de utilaje tehnologice tipizate. Tipizarea producției de laminate are în vedere două elemente importante și anume : **mărcile de oțel și tipodimensiunile de laminate realizate din aceste mărci.** Acțiunea de tipizare a mărcilor de oțel conduce, în final, la stabilirea unui nomenclator cadru, pe tipuri de produse și domenii de utilizare. Pînă în prezent **a fost intocmit nomenclatorul cadru de mărci realizat sub formă de produse plate, precum și eșalonarea asimilării fabricației acestora, pe măsura cererilor beneficiarilor și a intrării in funcțiune a dotărilor tehnice care condiționează livrările din produsele cu grad avansat de prelucrare.** Deoarece produsele plate prezintă ponderea principală de produse siderurgice utilizate, pentru materiale tehnologice sînt condiții, după părerea mea, să se înceapă acțiunea de tipizare a acestor utilaje. **Se află în curs lucrările legate de întocmirea nomenclatorului de mărci destinate construcțiilor mecanice.** La întocmirea acestor nomenclatoare se acționează în două direcții :

● restrîngerea numărului de mărci în acele domenii în care se constată o diversificare exagerată ;

● acoperirea de noi domenii de utilizare, atît prin asimilarea de mărci noi, cu proprietăți speciale, care pînă în prezent nu se produceau în țară, cît și prin determinarea acestor proprietăți în cazul oțelurilor aflate actualmente în fabricație, dar pe care le cunoaștem în mod insuficient. Ne gîndim astfel la posibilitățile de călire, limita de curgere la cald, anumite proprietăți fizice. În mod similar se tratează și problema produselor.

Una din preocupările noastre de bază este rezolvarea problemelor legate de dezvoltarea viitoare a producției de laminate. Studiul de prognoză pe care îl facem are în vedere două elemente :

● dezvoltarea industriei siderurgice, atît din punct de vedere al capacităților, cît și al producției și a dotărilor, capabile să asigure o structură rațională ;

● dezvoltarea industriilor beneficiare care, pe măsura creșterii performanțelor mașinilor și utilajelor realizate, au în mod obiectiv nevoie de oțeluri cu proprietăți superioare. Avem în vedere desigur cererile justificate tehnic, care trebuie evident asigurate. Nu putem însă să nu remarcăm cerința ca și **compartimentele care se ocupă cu activitatea de prognoză în diferitele ramuri consumatoare de metal să se preocupe de performanțele pe care le solicită produsele siderurgice noi, necesare pentru mașinile și utilajele pe care le vor construi.** Apreciem că această activitate nu trebuie să se substituie activității noastre de prognoză, a producătorilor, însă precizarea performanțelor produselor de vîrf ce se vor solicita de beneficiar și indicații cantitative referitoare la volumul în care se vor cere aceste produse, sînt imperios necesare.

dr. ing. Nicolae Lascu SIMION
I.C.E.M.

RAȚIONALIZAREA CONSUMULUI DE LAMINATE

— Ce căi indică analizele și studiile concrete ? —

RAȚIONALIZAREA consumului de laminate, restrîngerea gamei de calități și dimensiuni utilizate curent în procesul de fabricație preocupă întreprinderile noastre constructoare de mașini, întrucît pe această cale se pot obține rezultate favorabile în sporirea eficienței economice.

În urma unei analize efectuate în anul 1972, în 15 uzine, a rezultat că s-a consumat suplimentar, datorită deficiențelor de aprovizionare, utilizării dimensiunilor diferite față de cele cerute în proiecte, sau imposibilității de a asigura laminate în lungimi fixe și multiple, aproape 3 000 tone. În condițiile unei raționalizări a consumului de laminate aceste pierderi puteau fi considerabil diminuate.

Raționalizarea consumului de laminate capătă o importanță deosebită în condițiile producției de unicate și serii mici în special în producția de utilaj tehnologic, la care consumul specific de metal se situează printre cele mai ridicate. Nu este întîmplător faptul că tocmai uzinele noastre producătoare de utilaje tehnologice complexe sînt confruntate cu cele mai mari dificultăți de aprovizionare, dificultăți care se traduc prin importante imobilizări de stocuri de laminate, concomitent cu perturbarea procesului de fabricație.

Desigur, acestea nu pot fi atribuite numai lipsei de decalaj între asigurarea documentației și obligațiile de livrare a utilajelor. Întreprinderile de specialitate din țările cu industrie puternic dezvoltată sînt confruntate cu aceleași probleme, realizînd totuși cicluri de livrări sensibil mai scurte decît uzinele noastre. Explicația trebuie căutată, printre altele, în strategia acestor uzine cu privire la raționalizarea consumului de laminate, pornind de la **tipizarea și unificarea în proiectare,** ceea ce le permite să se aprovizioneze cu o nomenclatură restrînsă de laminate în cantități mari, pe baza calculelor statistice, recurgînd la comenzi de materiale „specifice" numai pentru un număr relativ redus de sortimente.

SITUAȚIA nesatisfăcătoare — din punct de vedere al diversității sortimentelor de laminate folosite în fabricație — care există în unele uzine producătoare de utilaj tehnologic, poate fi caracterizată prin cîteva cifre. Din analiza efectuată de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Matriale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, prin prelucrarea cu ajutorul calculatorului electronic a informațiilor extrase din fișele de magazie a 10 mari uzine constructoare de mașini ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (dintre care 6 profilate în special pe utilaje tehnologice produse în serii mari sau unicate), au reieșit următoarele :

— cantitatea de circa 650 mii tone laminate feroase consumată în curs de un an cuprindea 328 mărci distincte de oțel, sub forma a 26 mii sorto-tipodimensiuni, ceea ce reprezintă în medie numai 25 tone de laminate pe o tipodimensiune ;

— analiza dispersiei sorto-tipodimensiunilor pe grupe de dimensiuni arată o împrăștiere mare a acestora, un număr foarte mare de grupe de dimensiuni reprezentînd sub 1% din consumul total, astfel :

	Numărul grupelor de tipodimensiuni	Din care sub 1% din consum total
Uzina „Progresul" — Brăila	98	85
Uzina Construcții Metalice — Bocșa	79	60
Uzina „1 Mai" — Ploiești	116	94
Uzina „23 August" București	57	41
Uzina „Semănătoarea" — București	91	71
Uzina „Vulcan" — București	70	57

O imagine similară rezultă și din studiul denumit : „Raționalizarea sortimentelor de oțeluri" elaborat de I.C.T.C.M., la cererea ministerului nostru în 1968. Acest studiu a confirmat posibilitățile de raționalizare a consumului de laminate pe linia restrîngerii sortimentelor dimensionale și calitative. Pe baza anchetei efectuate la un număr de 92 de uzine constructoare de mașini, a fost aprobat de minister un centralizator cu sortimente dimensionale și calitative de oțeluri, recomandate pentru utilizarea curentă în producție. Pe baza acestor recomandări, s-a stabilit un program de elaborare de norme pe întreprinderi care să limiteze consumul în fiecare uzină la un număr mai restrîns de sortimente. Conform propunerilor din studiu, raționalizarea calitativă și dimensională a oțelurilor se prezenta astfel :

Sortimente	— analizate	4740
	— eliminate	1530
	— recomandate pentru utilizare	3210
	— procent de reducere cca	30%
Mărci de oțeluri	— analizate	129
	— eliminate	33
	— recomandate pentru utilizare	74
	— procent de reducere cca	42%

Din cele 102 uzine angrenate în acțiunea de raționalizare a consumurilor de oțeluri, 75 au întocmit norme uzinale proprii, cu sortimente mai limitate decît centralizatorul cu sortimente raționalizate la nivelul ministerului.

IMPORTANTE posibilități de raționalizarea consumului de laminate în producția de utilaje tehnologice rezidă în **tipizarea și unificarea constructivă.** În cadrul I.C.P.E.T., de pildă, proiectarea agregatelor termoenergetice a fost integral realizată pe principiul seriilor unitare și a blocurilor tipizate, ajungînd la un nivel avansat de tipizare și unificare, comparabil cu situația de la producătorii de specialitate cu renume mondial.

De asemenea, acțiunea de asimilare în țară a utilajelor de turnătorie, al căror principal producător este Uzina Independența-Sibiu, se bazează tot pe măsuri ample de tipizare și unificare. Programul de asimilare în țară reprezintă, de fapt, un sistem de utilaje de turnătorie, care — cu un număr redus de tipodimensiuni (5 mașini de format, 6 mașini de împușcat miezuri, 5 mărimi de cuptoare cu inducție, în total 54 dimensiuni) — acoperă o mare parte din necesitățile de utilaje pentru turnătoriile care se realizează în țară.

Analiza efectuată recent a arătat însă că, cu toată evoluția rapidă în acest domeniu, programul care a fost elaborat în anul 1971 rămîne valabil și nu trebuie completat cu noi tipodimensiuni, accentul punîndu-se pe îmbunătățirea calității și a comportării în exploatare a mașinilor fabricate. Dar **avantajele acestei tipizări nu sînt încă integral folosite.**

Una din cauzele rezultatelor nesatisfăcătoare obținute pînă acum în acțiunea de tipizare a utilajului tehnologic și, implicit, a raționalizării consumului de laminate, constă în faptul că **cea mai mare parte din proiectele de utilaje tehnologice sînt realizate de către organizații de proiectare din afara industriei constructoare de mașini.** O apreciere critică generală, valabilă în egală măsură și pentru organizațiile de proiectare ale ministerului nostru, o constituie faptul că **acțiunile de tipizare-unificare au fost văzute de institute, exclusiv ca o cale de reducere a muncii de proiectare. Mai puțin s-a avut în vedere faptul că, prin tipizare și unificare, urmărim nu numai reducerea ciclurilor de proiectare, ci mai ales crearea condițiilor pentru o mai bună organizare a procesului de fabricație, prin creșterea seriilor, reducerea numărului de repere diferite, simultan aflate în fabricație, restrîngerea numărului de tipodimensiuni de laminate care trebuie aprovizionate.**

DIN ASPECTELE analizate, rezultă necesitatea luării unor măsuri care să înlăture neajunsurile prezentate. Ca o primă măsură propunem **să se elaboreze programe îmbunătățite de tipizare și unificare,** pentru toate utilajele tehnologice, **antrenînd la realizarea acestor sarcini atît organizațiile de cercetare-proiectare ale M.I.C.M.G., cît și cele ale ministerului beneficiar.** În domeniul utilajului tehnologic pentru industria chimică programul de tipizare va trebui să cuprindă executarea, în cadrul unităților M.I.Ch., a documentației de tipizare pentru vase și recipiente de depozitare cu dispozitive de amestec, filtre cu straturi granulare și cu evaporatoare, reactoare chimice, cristalizatoare ș.a. În același timp, I.C.P.U.C.R. din cadrul C.I.U.C.R., ar urma să elaboreze integral concepția de tipizare pentru utilaje pentru alimentare și dozare, filtre cu saci, schimbătoare de căldură, răcitoare cu aer, atomizoare și altele. În mod similar ar urma ca institutelor subordonate M.I.M. să le revină sarcini privind tipizarea și unificarea utilajelor componente ale instalațiilor de aglomerare, cocserii, oțelării, laminoare, trăgătorii.

Ar fi de dorit ca în fiecare din aceste domenii **să se numească un organ colectiv de coordonare a acțiunii de tipizare — unificare cu atribuții bine precizate, inclusiv aceea de aprobare a documentațiilor de tipizare, format din cadre de specialitate cu munci de răspundere din ministerele și centralele industriale interesate.** Asemenea programe ar trebui să se întocmească într-o primă etapă în domeniul utilajului chimic, utilajului metalurgic, utilajului minier, și utilajului pentru industria materialelor de construcții.

Ca factor comun al acestor programe trebuie să fie precizarea etapelor de tipizare și unificare, începînd cu unificarea parametrilor de bază, continuînd cu elaborarea tipizării în fază de proiect tehnic și mai departe în fază de proiect de execuție. Pentru fiecare serie unitară sau familie de utilaje vor trebui stabilite produsele reprezentative, pentru care se vor realiza și omologa prototipuri. Pentru ca prin efectuarea unor încercări cît mai complete să se asigure un nivel înalt de calitate a utilajelor tipizate, este necesar ca organizațiile de proiectare să organizeze execuția prototipurilor și să asigure realizarea încercărilor

Paralel cu desfășurarea acestor programe, este deosebit de important ca centralele industriale și uzinele să reia acțiunea de restrîngere a sortotipodimensiunilor de laminate de oțel folosite în uzinele producătoare de utilaj tehnologic, astfel încît în cursul anului 1973 să intre în vigoare la toate uzinele și centralele industriale norme îmbunătățite, prin care să se precizeze calitățile și dimensiunile de laminate utilizabile în mod curent în fabricație. Odată cu aprobarea acestor norme este necesar să se stabilească și o procedură de aprobare a derogărilor, suficient de elastică pentru a nu perturba producția, dar totodată suficient de rigidă, pentru a întări răspunderea organelor menite să respecte aceste norme.

ing. Ion CRIȘAN
director general al Direcției de dezvoltare tehnică și investiții M.I.C.M.G.

Grupaj realizat de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

Cîteva din principalele măsuri preconizate

● **Determinarea elementelor, subansamblelor și produselor care se pretează la tipizare, conținute în documentația existentă în toate institutele și organele de proiectare, în vederea organizării fabricării acestora în uzine specializate ;**

● **Stabilirea programului de elaborare a proiectelor de execuție pentru produsele tipizate prin standarde, cu fixarea institutelor de proiectări și a termenelor de execuție ;**

● **Elaborarea de către M.I.C.M.C. și M.I.C.M.U.E. în colaborare cu M.I.M. și M.I.Ch.** (în calitate de beneficiari) **a unui sistem de informare eficient, asupra produselor tipizate, cu indicarea uzinelor care le execută, precum și a mijloacelor necesare ținerii la curent cu modificările intervenite pe parcurs ;**

● **Inventarierea documentațiilor tehnice referitoare la produsele tipizate existente în toate institutele și organizațiile de proiectare, selecționarea acestora, revizuirea și punerea lor de acord cu standardele și prescripțiile tehnice legale în vigoare, stabilirea — pe baza programului ministerelor producătoare — a uzinelor executante pentru fiecare produs și difuzarea de cataloage la beneficiar ;**

● **Alcătuirea în cadrul MICMG, pe lingă Consiliul de coordonare a ramurii construcțiilor de mașini a unui colectiv format din specialiști din cadrul institutelor de proiectare și cercetare, al uzinelor executante, a ministerelor interesate** (MICh, MIM, MICMG, MICMUE, MAGF și CNST) **care să asigure coordonarea activității de concepție privind tipizarea și unificarea desfășurată în diversele institute de cercetări și proiectări de utilaje tehnologice, aparținînd de ministere diferite.**

● **Elaborarea normativelor referitoare la calitățile de oțeluri ce trebuie folosite de întreprinderile executante, pe grupe de produse și subansamble de bază, de către Institutul de cercetări metalurgice în colaborare cu institutele de specialitate din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și a celorlalte ministere interesate (MICh și MIM), sub coordonarea Direcției normării consumurilor și stocurilor din Ministerul Aprovizionării ;**

● **MAGF în colaborare cu MIM va studia și pune la punct un sistem de informare și propagandă industrială, constînd în cataloage, broșuri și fișe de material, referitoare la toate produsele metalurgice aflate în fabricația curentă, precum și a celor ce apar în urma activității de asimilare etc.**

finanțe

18 ÎNTREPRINDERI ȘI CENTRALE ANGAJATE ÎN PROCESUL DE ELIMINARE A PIERDERILOR

ÎNFĂPTUIREA înainte de termen și la un nivel calitativ superior a sarcinilor actualului plan cincinal necesită preocupări sporite atît pentru creșterea producției de bunuri materiale, cît și pentru reducerea costurilor de producție și ridicarea rentabilității întreprinderilor. În legătură cu această cerință, tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată la Plenara C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972 sublinia : **„Ridicarea rentabilității este criteriul primordial al îmbunătățirii calitative a activității economice. Multe sectoare au obținut realizări în acest domeniu, dar altele bat pasul pe loc sau chiar înregistrează descreșteri de rentabilitate. În economie există încă unități care din cauza proastei gospodăriri a resurselor lucrează cu pierderi. Anul viitor va trebui să marcheze o îmbunătățire radicală în sporirea rentabilității producției în toate sectoarele".**

În aplicarea acestor indicații, a măsurilor stabilite în ședința comună a Prezidiului permanent al C.C. al P.C.R. și a Biroului permanent al Consiliului de Miniștri din 11 decembrie 1972, precum și a prevederilor Hotărîrii Consiliului de Miniștri cu privire la aplicarea Legii pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1973, în prima parte a anului curent se desfășoară — în toate unitățile cu gestiune economică și personalitate juridică care înregistrează pierderi la unele produse, activități ori servicii — o acțiune de analiză a cauzelor care generează aceste pierderi, în vederea determinării măsurilor de reducere și de eliminare treptată a acestora.

În municipiul București există, în prezent, un număr de 18 întreprinderi și centrale (activitate proprie) prevăzute cu pierderi reprezentînd sume importante, a căror analiză se desfășoară în cadrul primei etape a acțiunii.

Printre întreprinderile cu un volum mai important de pierderi figurează : Întreprinderea de transporturi București, Întreprinderea de lucrări hidrotehnice speciale, Centrala de lucrări construcții agro-zootehnice, Întreprinderea utilaje pentru construcții transport Otopeni, Trustul construcții-montaj pentru agricultură și industrie alimentară, fabrica de ulei „13 Decembrie", întreprinderea comercială „Combustibilul".

Acțiunea de analiză în vederea elaborării măsurilor menite să asigure reducerea și eliminarea treptată a pierderilor se desfășoară sub directa conducere a Consiliului municipal București de control muncitoresc al activității economice și sociale. În scopul sprijinirii analizei și controlului lucrărilor de rentabilizare elaborate de întreprinderi și centrale s-a constituit colectivul coordonator municipal, care a repartizat pentru fiecare unitate cuprinsă în acțiune organe de inspecție și control în vederea sprijinirii întocmirii lucrărilor la timp și în bune condițiuni.

Din datele furnizate de sistemul informațional și din investigațiile și analizele efectuate de colectivul municipal cu conducerile unor unități rezultă că, în general, această acțiune de interes major este privită cu răspundere de majoritatea conducerilor unităților cuprinse în acțiune, care au constituit colective speciale de rentabilizare, în care au antrenat cadre competente de ingineri, economiști, tehnicieni, precum și muncitori de înaltă calificare.

Pe baza unei exigente analize critice a muncii desfășurate de aceste unități în anul 1972, a rezultatelor obținute, au fost identificate neajunsurile care au dus la apariția pierderilor și pe această bază au fost elaborate măsurile și căile concrete de reducere a cheltuielilor de producție îndeosebi pe seama îmbunătățirii indicilor intensivi și extensivi de utilizare a capacităților de producție.

După cum se știe, încărcarea optimă a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, asigurarea unei bune întrețineri și repararea la timp a acestora, care să asigure un indice de utilizare cît mai ridicat, constituie unele din principalele căi de îndeplinire și depășire a sarcinilor pe anul 1973. Pentru atingerea acestui obiectiv s-au avut în vedere, totodată, rezervele determinate de creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor prin generalizarea schimbului doi și extinderea schimbului trei, ca și cele de îmbunătățire a parametrilor funcționali ai mașinilor și utilajelor prin aplicarea unor tehnologii superioare și creșterea gradului de calificare a celor ce deservesc instalațiile și utilajele.

La Centrala de lucrări agrozootehnice București, spre exemplu, pe seama exploatării intensive a utilajelor necesare lucrărilor de hidroameliorare de la șantierul Giurgiu, extinzîndu-se exploatarea utilajului în 3 schimburi, s-a prevăzut în anul 1973 realizarea unei economii de 149 mii lei. La întreprinderea „Energo-utilaj" București, prin scurtarea duratei de imobilizare a utilajelor intrate în revizie, reparații curente și capitale cu 5—10% se obține o eficiență de 254 mii lei, iar prin extinderea în continuare a schimbului II la utilajele de săpat și împins pentru terasamente o economie de 1 613 mii lei. Prin îmbunătățirea execuției lucrărilor de întreținere și reviziilor tehnice planificate la utilajele de construcții pentru care s-au elaborat măsuri concrete, se va obține de I.U.T.C. Otopeni o reducere a cheltuielilor de 200 mii lei.

Contribuția activității de proiectare la stabilirea unor norme de consum progresiv îmbunătățite trebuie sporită atît prin proiectarea unor produse la nivelul tehnicii celei mai avansate, cît și prin reproiectarea și modernizarea produselor existente în fabricație.

Alegerea variantelor tehnologice optime constituie, de asemenea, o sursă importantă pentru economisirea resurselor materiale. Pentru ca tehnologia modernă să-și găsească o largă aplicare în reducerea consumului de materiale, este absolut necesar ca organele de proiectare, cercetare și tehnologice să-și intensifice preocuparea pentru adoptarea unor soluții economice în execuția și extinderea metodelor de industrializare a construcțiilor.

În ramura construcții-montaj, elementul principal al prețului de cost îl constituie cheltuielile pentru materiale și elemente de construcții și instalații, a căror pondere în valoarea totală a lucrărilor este de aproape 60%. Din aceste motive, folosirea rațională a materialelor, reducerea consumului acestora are o importanță deosebită pentru activitatea organizațiilor de construcții montaj.

În cadrul acțiunii de reducere a consumurilor de materiale, o atenție deosebită este acordată folosirii raționale a metalului care adeseori reprezintă un sfert din valoarea totală a valorii lucrărilor de construcții-montaj.

> **● Folosirea oțelurilor superioare — economie de metal de 30—40%**
>
> **● Reducerea cheltuielilor de producție cu 1178 mii lei prin introducerea înlocuitorilor și a tehnologiilor moderne**
>
> **● 230 mii lei economii prin scăderea cu 3% a consumului de ciment**

Socotim că o cale importantă de reducere a consumului de oțel beton o constituie extinderea folosirii oțelurilor superioare a căror utilizare rațională, în locul oțelului beton obișnuit, poate duce la economii de metal de 30—40%, în anumite elemente de beton precomprimat fiind posibile reduceri de consum de pînă la 65%.

O altă sursă de economisire a metalului, insuficient valorificată pînă în prezent, reprezintă centralizarea confecționării armăturilor în ateliere specializate, dotate corespunzător.

La Trustul de construcții industriale București, spre exemplu, numai pe seama centralizării producției de oțel beton în ateliere și platforme organizate la șantierele din București, Tîrgoviște și Tr. Măgurele s-a prevăzut o reducere a consumului de oțel beton de 40 tone în valoare de 120.000 lei, iar prin introducerea plaselor sudate produse de industrie ca urmare a reproiectării la constructor, o economie de 80 mii lei în 1973, și de 125 mii lei și respectiv 175 mii lei în anii 1974 și 1975.

Măsurile tehnico-organizatorice ce se iau pe șantiere pentru micșorarea consumurilor specifice trebuie să fie însoțite de organizarea unei evidențe clare și corecte a consumului efectiv.

Economiile de materiale nu se obțin numai prin măsurile organizatorice luate de conducerea șantierelor, ci mai ales prin inițiativa și stimularea colectivelor de muncitori. Pe multe șantiere nu se aplică însă corespunzător prevederile regulamentului de premiere pentru economii de materiale, lipsind astfel stimulentul necesar pentru atragerea întregului colectiv în acțiunea de economisire.

Dînd urmare indicațiilor cu privire la reducerea cantităților de material lemnos ce se consumă în lucrările de construcții montaj, colectivele de rentabilizare s-au preocupat de elaborarea măsurilor necesare gospodăririi cu mai mare atenție a materialului lemnos pe șantiere, care trebuie să fie însoțită de o ireproșabilă organizare a depozitării și manipulării materialului lemnos. La Trustul de construcții montaj pentru agricultură și industria alimentară, spre exemplu, prin găsirea de noi căi pentru introducerea înlocuitorilor și a tehnologiilor îmbunătățite de execuție a lucrărilor, depozitarea și gospodărirea rațională a materialelor pe șantiere și reducerea consumurilor de materiale s-a prevăzut mobilizarea unor rezerve de reducere a cheltuielilor de producție în sumă de 1178 mii lei.

Preocuparea pentru reducerea cheltuielilor materiale s-a concretizat, de asemenea, în ampla investigare a posibilităților de reducere a cheltuielilor de transport și aprovizionare, prin optimizarea planului de transport, diminuarea pierderilor de materiale pe parcursul transportului, depozitării și manipulării, perfecționarea sistemului de aprovizionare.

Prin proiectarea și executarea unei instalații pneumatice de alimentare a silozurilor, stațiilor de betoane direct de la silozurile de 80 tone, ca și prin îmbunătățirea rețetei de confecționare a betoanelor și programarea centralizată a transporturilor de ciment la I.C.S.I.M. s-a stabilit posibilitatea unei reduceri a consumului de ciment cu 3%, concretizată în diminuarea costurilor de producție cu 230 mii lei. La Fabrica de ulei „13 Decembrie" prin aplicarea fermă a măsurilor de economisire a combustibililor și folosirea rațională a cazanelor s-a prevăzut realizarea unei economii de 514 mii mc gaze în valoare de 103 mii lei. La Trustul de construcții montaj pentru agricultură și industria alimentară, prin reorganizarea sistemului de aprovizionare a șantierelor și loturilor de muncă, amplasate în alte județe vor putea fi obținute economii de peste 6 mil. lei. Această creștere a eficienței economice este fundamentată pe studiile efectuate, potrivit cărora s-a propus și s-a aprobat ca aprovizionarea subunităților respective să nu mai fie efectuată prin depozitele din București, ci pe cale directă, prin întreprinderile județene de aprovizionare din rețeaua ministerului de resort.

La Întreprinderea de construcții lucrări speciale pentru transporturi, prin raționalizarea amplasării stațiilor pentru prepararea balastului stabilizat și a mixturilor, numai la șantierul nr. 2 s-a relevat posibilitatea reducerii cheltuielilor de transport a agregatelor cu 1.035 mii lei, iar prin identificarea și folosirea de materiale locale (piatră brută și spartă — obținută din derocările pentru executarea platformei drumului național 7 și devierea Siriu) în locul produselor de carieră din exploatări organizate, se prevede o economie de 369 mii lei.

O altă direcție de acțiune în ramura construcțiilor, o constituie mecanizarea procesului de producție și în special a lucrărilor grele, cu un volum mare de muncă, în scopul reducerii consumului de manoperă, scoaterea unor procese de lucru privind executarea unor elemente sau părți de construcții din cadrul șantierelor și realizarea acestora în unități specializate, în condiții mai apropiate de producția industrială. O pîrghie importantă de creștere a productivității muncii, a calității lucrărilor și de scurtare a duratei de execuție a acestora o reprezintă, de asemenea, elaborarea măsurilor necesare pentru extinderea acordului global pe bază de angajament contract, formă de salarizare avansată, care stimulează interesul formațiilor de lucru pentru utilizarea din plin a timpului de lucru, pregătirea corespunzătoare a condițiilor materiale și organizatorice specifice lucrărilor de pe fiecare șantier și reducerea prețului de cost. La Întreprinderea „Energoconstrucția", spre exemplu, prin extinderea acordului global la șantierele București-Sud, Brazi, Deva, Brăila, Rovinari, Craiova pe anul 1973 s-a prevăzut realizarea unei economii de 3 048 mii lei, iar la Întreprinderea pentru lucrări hidrotehnice speciale, prin introducerea acordului global la șantierul Valea Jiului s-a prevăzut o creștere a productivității muncii cu 10%, reducerea duratei executării lucrărilor cu 10—18 zile, ceea ce va asigura obținerea unei economii de 129 mii lei.

Prin toate aceste măsuri de reducere și eliminare a pierderilor se va asigura punerea pe un făgaș normal a activității unităților analizate, știut fiind că activitatea și produsele oricărei întreprinderi trebuie să răspundă unor nevoi sociale, și, în același timp, să fie rentabile. Numai pe această bază fiecare întreprindere poate restitui societății fondurile primite și contribuie la crearea surselor necesare dezvoltării economiei noastre naționale.

E. CIOFLAN
G. VASILESCU
M. CALMAN

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

La omologări... da! La Pavilion... da! Pe piață... ba!

UNA DIN SARCINILE principale ale industriei alimentare în actualul cincinal este diversificarea producției, prin fabricarea unor produse noi sau modernizate. Departe de noi gîndul de a subestima ce s-a realizat pînă acum pe acest plan. În același timp există încă multe carențe în domeniul diversificării.

Este de neînțeles faptul că, deși creatorii și-au făcut datoria, prezentînd produse noi pentru omologare, fabricile producătoare continuă să ignoreze multe din produsele omologate sau mult apreciate la Pavilionul de mostre din vara anului 1972. Astfel, un număr de 38 produse omologate în 1972, cum sînt sos Ketchup, supă de roșii condensată, supă-cremă de țelină dublu concentrată, Pickles dietetic, conopidă în sos tomat dietetic, supă-cremă de dovlecei, dovlecei cu orez dietetic, urzici tocate, salată oltenească, spanac cu orez, piure de mazăre dietetic, zece sortimente zaharoase etc. nu numai că nu au apărut încă pe piață, dar, după informațiile direcției de specialitate din M.C.I., nici nu au fost puse în fabricație.

Se pare că practica omologării unor produse noi care ulterior nu se pun în fabricație este mai veche. Iată cîteva exemple : în anul 1971 au fost omologate 35 sortimente de preparate din carne din care numai 19 au fost realizate pe plan republican, dar și acestea, deși solicitate de consumatori, nu au fost puse pe piață decît în cantități insuficiente. De asemenea, din 19 sortimente pescărești noi, omologate în anii 1968—69, numai 50% au fost puse în fabricație în anii 1971—72. O serie de sortimente cum sînt : sardinela în ulei picant, sardinela în sos picant, precum și unele conserve din legume și fructe deși au fost omologate în anii 1971—1972, nu sînt prevăzute să intre în fabricație în 1973.

Nu mai puțin nejustificat ni se pare faptul că o serie de produse expuse la Pavilionul de mostre din anul trecut (carote cu mazăre, patison în saramură, fasole bătută condimentată, salată de roșii cu castraveți, vinegretă, supă concentrată de spanac etc.), mult apreciate de consumator — după cum a rezultat din sondajul organizat de Institutul de cercetări comerciale — nu au fost pînă în prezent supuse omologării. Este evident că, în asemenea condiții, procesul de diversificare a producției este mult frînat, iar sarcinile de reînnoire a producției nu se realizează sau se realizează numai formal. În plus, piața este lipsită de o serie de produse care au întrunit în mod cert sufragiile consumatorilor cu ocazia unor expoziții de mostre.

Se impune, așadar, un răspuns din partea forurilor de resort, dar ceea ce așteptăm sînt mai ales acțiuni energice pentru a determina întreprinderile producătoare să fabrice produsele omologate și să le lanseze pe piață în cel mai scurt timp posibil.

strategii de dezvoltare

DEZVOLTAREA în ritmuri rapide a industriei noastre textile impune, printre altele și asigurarea în tot mai mare măsură din producție internă a necesarului divers de accesorii și piese de schimb pentru această ramură, a cărui fabricație formează obiectul de activitate al Grupului întreprinderilor industriei de accesorii pentru industria ușoară (G.I.I.A.I.U.) — Sibiu. În cadrul grupului, unitatea cea mai importantă este cunoscuta întreprindere „Flamura roșie" — Sibiu, care reprezintă 45,6% din totalul producției globale, 36.9% din totalul salariaților și 39,7% din totalul beneficiilor. În viitor această unitate se profilează a fi producătorul cel mai important, chiar unic, pentru majoritatea accesoriilor și pieselor de schimb necesare industriei textile. Locul ocupat în cadrul grupului ca și importanța pe care fabricația sa o are în ansamblul economiei naționale, justifică prezentarea cîtorva dintre elementele caracteristice ale dezvoltării acestei unități.

ASIMILAREA ȘI DIVERSIFICAREA – căi de eliminare a importurilor

DEZVOLTAREA, în perspectivă, a unității sibiene, rezultată din strategia de ansamblu a grupului industrial din care face parte, indică o tendință tot mai accentuată de specializare în două mari direcții: fabricația de accesorii și piese de schimb pentru industria textilă și producția unor bunuri de larg consum.

În cazul primei direcții de dezvoltare se urmărește extinderea actualelor fabricații de accesorii textile, diversificarea producției la unele articole și asimilarea de noi produse. Scopul urmărit îl constituie reducerea importurilor și satisfacerea cît mai deplină a necesarului intern la majoritatea accesoriilor și pieselor de schimb necesare industriei textile. Unitatea din Sibiu va deveni unicul producător din țară pentru o serie de produse: cursori pentru mașini de filat și răsucit, cocleți plați, ace textile, garnituri rigide pentru mașinile de cardat, spete, țevi textile etc. Fundamentarea acestei direcții de dezvoltare a avut la bază studiile de prognoză întocmite pe ansamblul întreprinderii și, pentru principalele produse, activitatea amplă care a pornit de la analiza importurilor de accesorii textile, efectuate de întreprinderile noastre de comerț exterior, de la anchete inițiate în rîndul beneficiarilor interni ca și de la analiza tendințelor în tehnologia respectivă pe plan mondial.

Cea de-a doua direcție de dezvoltare urmărește extinderea și diversificarea actualelor fabricații de bunuri de larg consum: articole de scris, flori artificiale și alte produse. Unitatea va asigura și în viitor întregul necesar intern de astfel de produse și, totodată, va oferi importante cantități pentru export.

Trebuie arătat că în permanență, ponderea producției de accesorii textile în totalul producției va crește (de la 48% în 1965 la 65% în 1975) și aceasta în condițiile în care volumul producției globale totale cunoaște creșteri importante (cu 420% mai mare în 1975 față de 1965).

În ambele direcții de dezvoltare preconizate, efortul de înnoire și modernizare a producției este prezent din plin, numărul total de tipodimensiuni asimilate avînd următoarea evoluție: 1970 — 712; 1971 — 1014; 1972 — 582; 1973 — 241.

ÎN OBȚINEREA rezultatelor de pînă acum ca și în realizarea obiectivelor strategice, conducerea unității acordă o atenție deosebită utilizării capacității creatoare proprii. Spunînd aceasta ne referim la activitățile de cercetare științifică, inovațională și de autoutilare.

Complexitatea proceselor tehnologice, faptul că întreprinderea sibiană are un profil unic în țară, au impus acordarea unei atenții deosebite acțiunii de autoutilare. Începută în 1960, această activitate s-a amplificat an de an, concretizîndu-se în conceperea, proiectarea și executarea de utilaje și piese de schimb necesare procesului de fabricație, a căror valoare a crescut de la 700.000 lei în 1966 (12 utilaje) la 1,5 milioane în 1972 (30 utilaje). În ultimii trei ani ai actualului cincinal valoarea utilajelor și pieselor executate prin autoutilare se va ridica la 3,8 milioane lei.

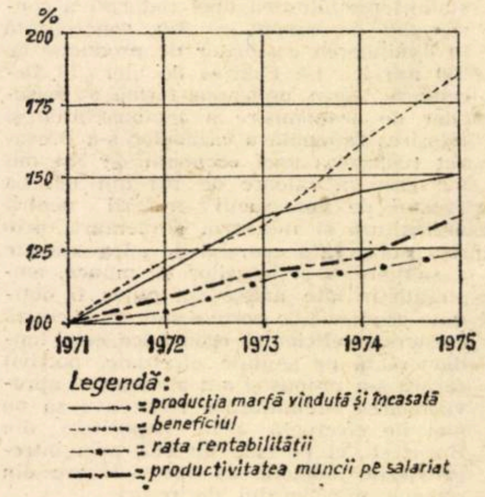

Dinamica principalilor indicatori sintetici 1971—1975

O contribuție de seamă la rezolvarea problemelor tehnice din procesul de producție o aduce permanent mișcarea de invenții, inovații și raționalizări. Orientată spre realizarea cu soluții tehnice cît mai eficiente a bogatei game de accesorii pentru industria textilă și a numeroaselor produse de larg consum, spre îmbunătățirea diferitelor faze ale proceselor tehnologice, această activitate a căpătat în ultimii ani un caracter de masă. Succesele obținute în ultimii trei ani prezentate cifric în tabelul de mai jos sînt edificatoare.

Indicatorii	1970	1971	1972
Inovații și raționalizări acceptate și aplicate	29	[illegible]	36
Eficiența economică mii lei	1847	1861	2071
Invenții brevetate	2	3	4
Invenții aplicate	2	2	5
Nr. de inventatori-inovatori și raționalizatori	54	71	93

Cercetarea uzinală, a adus contribuții de valoare prin rezolvarea a numeroase probleme ridicate de activitatea productivă. O statistică a rezultatelor acestei activități indică conceperea a 8 noi tehnologii de fabricație din care 7 unice în țară.

Rezultatele obținute în aceste activități evidențiază o gestionare rațională și eficientă a fondului de inteligență creatoare de care unitatea dispune.

DEZVOLTAREA în ritm înalt a producției va face ca în 1975 față de 1971, indicatorii de volum ai producției să cunoască creșteri importante: 140,8% la producția globală și 146.0% la producția marfă. Îmbunătățiri calitative deosebite vor cunoaște indicatorii economico-financiari sintetici (vezi graficul). Faptul că majoritatea sporului de producție în 1975 — peste 72% — va fi obținut pe seama creșterii productivității muncii evidențiază faptul că elementul intensiv este predominant în creșterea de perspectivă propusă de conducerea unității sibiene. Concomitent, preocupările susținute pe linia creșterii eficienței economice, este din plin evidențiată și de atenția acordată impulsionării exportului.

Succintele elemente prezentate indică existența obiectivului-eficiență, ca o prezență permanentă în toate preocupările conducerii întreprinderii sibiene.

FILE DE ISTORIE LA UN JUBILEU

- **1922** — ia ființă la Sibiu, cu participarea capitalului străin, societatea colectivă Gratioza Mill „Pantle și Comp.", avînd un capital social de 1 mil. lei, 24 lucrători, o putere instalată de 8,5 CP, profilată pe prelucrarea hîrtiei în diferite rechizite.
- **1944** — deși războiul influențează negativ situația economică a întreprinderii, datorită exploatării muncitorilor, acționarii reușesc să obțină beneficii în continuă creștere. Capitalul ajunge la 40 mil. lei, numărul de salariați la 296, profilul de fabricație modificîndu-se în sensul îmbogățirii sortimentale.
- **1948** — „Uzinele Gratioza au trecut de la munca anarhică la munca planificată" — este titlul articolului apărut la 7 ianuarie 1948 în ziarul local — „România viitoare". Față de 1938, secțiile de fabricație înregistrează creșteri substanțiale ale producției: confecțiuni hîrtie de 1,45 ori, metal de 2,37 ori, cerneluri de 2.28 ori, tuburi de 1.85 ori. Procentul general de creștere a producției planificate față de 1938 = 171%.
- **1948** — după naționalizare din comasarea întreprinderilor Grațioza și Deropa (înființată în 1932) ia ființă Întreprinderea Industrială de Stat „Flamura roșie" — Sibiu, numărul de salariați total fiind de 401.
- **1953** — anul unei grele încercări, un incendiu distruge aproape întreaga fabrică. Prin munca neobosită a salariaților și ajutorul primit de la alte întreprinderi din județ pagubele sînt înlăturate, planul pe 1953 fiind realizat la toți indicatorii.
- **1953—1955** — un însemnat fond de investiții este pus la dispoziție pentru refacerea și modernizarea fabricii. Dezvoltarea industriei textile pune pregnant problema asigurării unei baze de producție a diferitelor piese de schimb și accesorii. Flaro trece la fabricația acestor produse, fiind preluate în acest scop și utilajele de la atelierul specializat al întreprinderii AMIT — București.
- **1958** — este comasată cu Flaro întreprinderea „Orlalit", producătoare de produse din galatit. Prin aceasta, ca și prin anterioarele comasări („Celuloidul" — Reșița în 1954 și „Artalith" — Sibiu în 1950), Flaro este printre primii producători ai țării de produse din mase plastice
- **1960—1966**: perioada de definitivare a noului profil de fabricație: producția de accesorii și piese de schimb pentru industria textilă. În 1964 se produc primele tuburi textile din mase plastice începînd fabricația de accesorii din această materie primă, iar la sfîrșitul lui 1966 intră în funcțiune cea mai modernă secție de astfel de produse: Termoplaste. Se modernizează sectorul produse din bachelită, flori și sudate din PVC.
- **1970** — anul se prezintă prin cifre: producția globală de circa 8 ori mai mare, beneficiul de 12,7 ori, numărul de salariați de peste 2,2 ori, productivitatea muncii pe salariat de 3,5 ori, rata rentabilității de aproape 2 ori, toate față de 1950.
- **1972** — după 50 de ani de existență, întreprinderea se și înfățișează ca o puternică unitate a economiei noastre. Profilul de fabricație axat în special pe accesorii și piese de schimb pentru industria textilă și bunuri de larg consum, satisface la majoritatea acestor produse întregul necesar intern, din unele oferind însemnate cantități și exportului.

COMPONENTE ALE REALIZĂRII CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN: INOVAȚIA ȘI ORGANIZAREA

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

DUMITRU BUSUIOC
director, Unitatea productivă „Flaro" — Sibiu
Grupul întreprinderilor industriei de accesorii pentru industria ușoară (G.I.I.A.I.U.) — Sibiu

• Unitatea dv. este cunoscută și sub numele de „mecanicul șef al industriei textile". Vreți să explicați, succint, prin ce se justifică acest atribut?

— Parcul de utilaj textil existent în țară este foarte eterogen și în majoritate din import (industria noastră constructoare de utilaj textil este relativ tînără). Utilajele textile funcționează mult timp, chiar 40—50 ani. Din acest motiv, nu prețul lor este mare la import, ci prețul accesoriilor și al pieselor de schimb, majoritatea producătorilor de utilaj „scoțîndu-și", cum s-ar spune, banii din vînzarea acestora. Pentru reducerea importului de accesorii și piese de schimb, Ministerul Industriei Ușoare și-a creat centrala din Sibiu, a cărei strategie de dezvoltare este orientată pe o specializare a unităților productive componente. În acest context, unitatea noastră ocupă locul de unic producător de accesorii și piese de schimb pentru industria textilă.

• După cîte am văzut din analiza întreprinsă, autoutilarea, mișcarea de invenții, inovații și raționalizări și cercetarea uzinală — într-un cuvînt, inovația — ocupă un loc important în activitatea dv. Ați vrea să ne spuneți cum „gestionați" dv. această armă de progres?

— La întrebarea dv. aș dori să răspund separat, adică pentru fiecare formă de activitate în parte. Cercetarea științifică uzinală deși relativ tînără a adus contribuții însemnate la rezolvarea multor din problemele ridicate de producție. În viitor considerăm că formula cea mai bună de organizare ar consta în înființarea de nuclee de cercetare în fiecare din întreprinderile componente ale grupului, iar problemele comune, generale să fie rezolvate prin înființarea unui centru de cercetări de accesorii și piese de schimb constituit la nivel de grup. Între nuclee și centre cred că trebuie să existe o conlucrare permanentă.

Prin autoutilare am rezolvat multe din problemele cu care am fost confruntați. Aș da numai un exemplu: fabricația de penițe pentru stilouri (produs anterior complet procurat din import) s-a realizat în proporție de 90% prin autoutilare.

Referindu-mă la activitatea de invenții, inovații și raționalizări trebuie să arăt că ea a căpătat în întreprinderea noastră un caracter de masă, eficiența economică a invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor aplicate, numai în 1972 depășind 2 mil. lei, iar 16 din invențiile noastre au fost brevetate.

• Exportul ocupă o pondere mică în producția unității. De ce?

— Urmărind satisfacerea necesarului intern de accesorii și piese de schimb pentru industria textilă, necesar cantitativ mare și sortimental divers, preocupările noastre — așa cum arătam — sînt orientate spre realizarea acestui obiectiv. Aceasta nu înseamnă că expansiunea exportului nu constituie o preocupare a colectivului nostru de conducere. Ea este prezentă în special la bunurile de larg consum și cîteva cifre cred că sînt edificatoare: față de 1972 în 1973 el va crește cu 368%, iar în 1974 cu peste 370%.

• Și colectivul dv. și-a asumat importante responsabilități în vederea realizării cincinalului înainte de termen. Ați putea să ne spuneți care este, după opinia dv., pîrghia principală pe care veți acționa în îndeplinirea acestor responsabilități?

— Într-adevăr, realizarea cincinalului înainte de termen constituie obiectivul esențial al unității noastre. Faptul că anteriorul plan cincinal l-am realizat în 4 ani și o lună constituie o garanție și un puternic factor motivațional în realizarea și depășirea sarcinilor maximale ale actualului cincinal. Relativ la pîrghiile de acțiune, trebuie spus că sînt foarte multe și oricît m-aș strădui în a le sintetiza nu mă pot opri decît la două: inovația — cu componentele pe care le-am menționat — și organizarea pe baze științifice a întregii noastre activități.

• O ultimă întrebare. Ca inginer și, în același timp, ca director, cum apreciați activitatea economistului în unitatea dv. și care considerați că este rolul său?

— La noi, ca în orice întreprindere productivă, economistul ocupă un loc de o importanță majoră. Recunosc că în 1956 cînd am terminat politehnica aveam „rezerve" față de economiști — ca, de altfel, majoritatea inginerilor. Dar, încă din anul de stagiatură, mi-am dat seama de necesitatea promovării unei colaborări strînse între economiști și ingineri, de importanța deosebită pe care competența economistului o are pentru activitatea inginerului însuși, și a întreprinderii în ansamblu. Economistul are un rol principal în activitatea de preconcepție și concepție. Un exemplu. Pentru a preîntîmpina înmagazinarea valorii (banilor) în matrițe pentru produse nevandabile, am stabilit ca înainte de cumpărarea acestora, în întreaga perioadă de concepție a noului produs să promovăm o colaborare strîns economist-inginer, astfel încît numai după obținerea „verdictului" economistului asupra produsului trecem la lansarea lui în fabricație.

Pagină realizată de **Iulian BĂDIN**

ÎN PRIMA PARTE a articolului, pe baza datelor statistice prezentate, am desprins unele constatări, au fost formulate unele propuneri și întrebări la adresa unor organe de sinteză, ne-am asumat unele angajamente față de cititori. Iată-le pe scurt:

CONSTATĂRI

- *numărul posturilor de economiști și tehnicieni-economiști cunoaște în ultimii ani un ritm de creștere rapid, care face din economiști o profesiune în plină expansiune;*
- *ramurile în care se realizează o creștere a numărului posturilor de economiști mai mare decît media pe economia națională sînt: agricultura, instituțiile financiare și de credit, știința și deservirea științei, circulația mărfurilor, industria; se înregistrează o creștere sub media pe economia națională în ramurile: administrația centrală, proiectare, administrația locală.*
- *în ultimii ani* **ritmul cel mai rapid de creștere a numărului de ingineri s-a înregistrat în circulația mărfurilor; o creștere mai rapidă decît pe total s-a înregistrat și în instituțiile financiare și de credit; în schimb în știință și deservirea științei, ca și în PROIECTARE ritmul de creștere a numărului de ingineri este mai scăzut decît media pe economia națională.**
- *există mari discrepanțe în dotarea cu economiști a diferitelor ramuri industriale;*
- **la nivelul anului 1968, 52% din posturile de economiști erau ocupate de personal cu pregătire medie și elementară:** *numai 36% din posturile de economiști erau ocupate de economiști; 12% din posturile de economiști erau ocupate de personal cu pregătire superioară de altă specialitate; 7% din posturile de economiști erau ocupate de juriști;*
- *cadrele de altă specialitate care ocupă posturile de economiști provin din peste 30 de specialități, de la nave-istalații de bord, mașini și aparate electrice, pînă la limba engleză și psihologie.*
- **aproximativ 40 000 de ingineri ocupă posturi care solicită în principal competență economică și ar putea fi ocupate de către economiști.**

PROPUNERI

- *acordarea titlului de economist numai absolvenților instituțiilor de învățămînt superior economic.*
- *acordarea titlului de tehnician-economist, absolvenților instituțiilor de învățămînt mediu economic, în aceleași condiții în care se acordă titlul de tehnician absolvenților instituțiilor de învățămînt mediu tehnic;*
- *în recensămîntul anual al salariaților (F.M.) să se urmărească nu numărul mediu scriptic al „personalului pentru care se prevăd studii superioare și medii economice" ci numărul mediu scriptic de economiști și numărul mediu scriptic de tehnicieni-economiști;*
- *în recensămîntul general al cadrelor, care probabil se va efectua anul acesta, să se urmărească, printre altele, și: structura cadrelor cu pregătire superioară pe specialități, după specialitatea cerută de post; structura cadrelor cu pregătire superioară pe specialități, după nivelul ierarhic al posturilor ocupate; structura cadrelor cu pregătire superioară pe specialități, după natura (denumirea) compartimentului unde lucrează.*

INTREBĂRI

- *cum se determină și se planifică necesarul de economiști pe specialități și pe ramurile economiei naționale?*
- *cum se explică discrepanțele mari între ramurile industriei în ceea ce privește înzestrarea lor cu economiști?*

ANGAJAMENTE

- *să analizăm ce fac economiștii, cu ce rezultate utilizează ei metodele moderne de analiză economică și optimizare a deciziilor;*
- *să analizăm ce fac inginerii pe posturi economice și administrative și să publicăm descrieri de funcții de economiști și de funcții de ingineri din compartimentele de planificare, organizare, aprovizionare, desfacere, salarizare, investiții, marketing din cadrul ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale;*
- *să punem față-n față atribuțiile diferitelor posturi și compartimente cu conținutul programelor cursurilor de profil de la instituțiile de învățămînt superior, pentru a compara competența formată în facultate cu aceea cerută de natura posturilor ocupate de diferite categorii de specialiști.*

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE (II)

Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării

Coeficientul de „descalificare"

LA PROCENTUL MIC de posturi de economiști ocupate de către economiști (36%) contribuie — deși în destul de mică măsură — și faptul că și economiștii ocupă, la rîndul lor, alte posturi decît cele de economiști. Numai 94% din numărul total al economiștilor lucrează în posturi pentru care se prevăd studii superioare economice; numai 56% dintre economiști lucrează în specialitatea pentru care au fost pregătiți, 38% lucrînd în funcții economice, dar de altă specialitate, 4% în posturi pentru care se prevăd studii medii, 0,5% în posturi pentru care se prevăd studii superioare tehnice, 1,5% în posturi pentru care se prevăd alte studii superioare decît economice sau tehnice (vezi graficul nr. 6).

Graficele nr. 6, 7, 8 și 9 ne permit să sesizăm două procese pe care nu vedem de ce să nu le spunem pe nume. Mai întîi acest 4%, reprezentînd ponderea economiștilor care ocupă posturi de calificare medie și pe care-l vom denumi **coeficient de descalificare.** La prima vedere poate părea destul de mic. Dacă îl aplicăm însă la un număr de ordinul zecilor de mii, atunci înțelegem că el trebuie luat în considerare cu toată atenția. Coeficientul de descalificare, de 4% la economiști, este mai mic decît la juriști (7%) și mai mare decît la ingineri (1%) — la ultimul trebuie însă avut în vedere că se aplică o cifră care este mult mai mare decît cea a economiștilor.

Coeficientul de „fugă"

AL DOILEA PROCES pe care dorim să-l evidențiem constă în „fuga" cadrelor din specialitățile în care au fost formate.

Putem desprinde un **coeficient de fugă în cadrul domeniului** (de exemplu, ponderea economiștilor statisticieni care ocupă funcții pentru care se prevăd studii economice superioare, dar de altă specialitate) și un **coeficient de fugă în alte domenii de specialitate** (de exemplu, ponderea economiștilor care ocupă funcții pentru care se prevăd studii superioare de alte specialități decît cele economice). Pe ansamblul economiștilor, primul coeficient este de 38, al doilea de 2; la ingineri, primul este de 28,5, al doilea de 0,5; la juriști primul este nul — nu există, de fapt, decît o singură specialitate juridică, al doilea este însă de 30 (25% din numărul total de juriști ocupă funcții economice, 1% — funcții tehnice, 4% — alte specialități).

În interpretarea acestor procente trebuie ținut seama de faptul că numărul specialităților tehnice este mult mai mare (de ordinul sutelor) decît al celor economice (11) și diferențele între două specialități tehnice — exploatări miniere, zootehnie, de exemplu — sînt mult mai mari decît între două specialități economice. Dacă aplicăm coeficientul de 28,5 la numărul agronomilor care ar putea lucra în energetică, obținem o situație mult mai gravă decît dacă aplicăm coeficientul de 38% la numărul finanțiștilor care lucrează în contabilitate. Iată un alt aspect care indică necesitatea unei evidențe foarte detaliate a cadrelor cu pregătire superioară din economia națională.

Din nou atragem atenția asupra faptului că nu trebuie scăpate din vedere posturile „fals tehnice" (aprovizionare, planificare etc.) ocupate de cadrele cu pregătire superioară tehnică. Coeficientul de fugă de 0,5 la ingineri este departe de a exprima situația reală. Dacă aplicăm cifra obținută mai sus, prin care am aproximat numărul de ingineri care îndeplinesc, de fapt, atribuții de economist, coeficientul de fugă al inginerilor în alte domenii se poate ridica pînă la circa 30%.

Erată

În numărul trecut al revistei noastre, în pag. 10, în cadrul articolului „Economistul în economie" (I), dintr-o greșeală tipografică, au fost inversate graficele nr. 2 și nr. 3. Pentru a înlătura orice confuzie, subliniem faptul că ramura în care numărul economiștilor a crescut cel mai rapid în ultimii ani este agricultura, iar ramura în care numărul inginerilor a crescut cel mai rapid este circulația mărfurilor.

Coeficientul de „acoperire" a necesarului

ÎN ANUL 1968 existau practic nouă specialități economice: economie politică; statistică; economia industriei, construcțiilor și transporturilor; economia agriculturii; economia comerțului interior; economia comerțului exterior; finanțe; contabilitate; merceologie. Apăruseră primii absolvenți în specialitățile: cibernetică economică și mecanizarea și automatizarea calculului economic (informatică).

Dacă analizăm datele privind structura numărului mediu scriptic de economiști, după specialitatea obținută, și structura numărului mediu scriptic a personalului pe funcții pentru care se prevăd studii superioare economice (deci a numărului de posturi de economiști) observăm că, cu excepția facultății de comerț exterior, unde ponderea existentului este egală cu aceea a necesarului, la toate celelalte specialități există mari diferențe între existent și necesar. La unele specialități ponderea existentului era mai mare decît cea cerută de structura posturilor (economie politică; statistică; economia industriei, construcțiilor și transporturilor; economia comerțului interior; finanțe), la altele mai mică (economia agriculturii, contabilitate; merceologie).

Cele două șiruri de ponderi nu ne spun însă și care anume este decalajul între existent și necesar. Pentru aceasta introducem un nou indicator — **coeficientul de acoperire** — care redă raportul între numărul de economiști și posturile de economiști, calculat pe total economiști și pe fiecare specialitate în parte. Singura disciplină în care existentul depășea în 1968 necesarul era economia politică. La celelalte specialități coeficientul de acoperire era în aproape toate cazurile sub 50%, media pe total economiști fiind de 40%.

Coeficientul de stabilizare

INVESTIGAȚIILE făcute ne-au prilejuit constatarea că specialiștii în economia politică sînt cei care au cel mai mic coeficient de stabilizare — inversul coeficientului de „fugă" — acesta reprezentînd raportul dintre numărul economiștilor de o anumită specialitate care ocupă posturi pentru care se cere specialitatea respectivă și numărul total de economiști de acea specialitate. La specialiștii în economia politică trebuie avut, desigur, în vedere faptul că existentul depășea, deja la nivelul anului 1968, necesarul. Surprinzător este însă că la economia agriculturii, unde se înregistra un coeficient de acoperire de numai 27, coeficientul de stabilizare este de numai 38%.

Pe locul trei în ceea ce privește coeficientul de stabilizare în specialitate se plasează economia comerțului interior — 41%. Cel mai mare semn de întrebare îl ridică însă merceologia. Deși coeficientul de acoperire este de 12, coeficientul de stabilizare este de numai 56.

Pe ansamblul economiștilor, coeficientul de stabilizare în specialitate este de 56. Foarte mic. Mai mic și decît la ingineri (70) și decît la juriști (63). Va trebui fără îndoială, să analizăm cu toată atenția cauzele reale ale acestui fenomen. Va trebui să răspundem foarte precis la întrebările: de ce, deși pentru toate specialitățile economice (cu excepția economiei politice) este încă o lipsă de cadre, îndeosebi la economia agriculturii, contabilitate și merceologie, cei în cauză „glisează" către alte specialități; pe ce căi, prin ce mijloace putem spori coeficientul de stabilizare în specialitate al economiștilor.

Se impune, desigur, să cunoaștem dacă și, în ce măsură, din 1968 pînă în prezent, s-au schimbat valorile coeficienților prezentați. Aceasta în numărul viitor.

Constantin COJOCARU

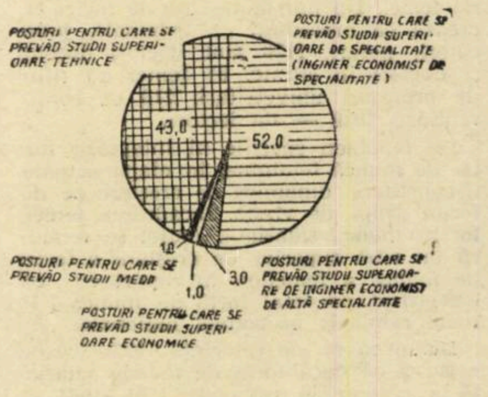

Graficul nr. 9. — **Structura posturilor ocupate de ingineri economiști**

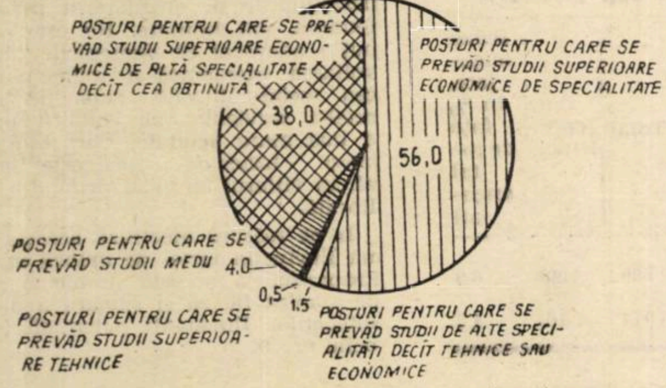

Graficul nr. 6. — **Structura posturilor ocupate de cadrele cu pregătire superioară economică**

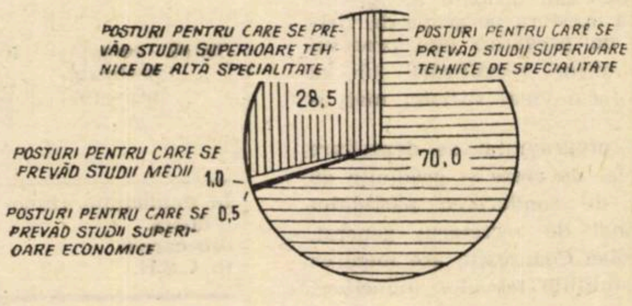

Graficul nr. 7. — **Structura posturilor ocupate de cadre cu pregătire superioară tehnică**

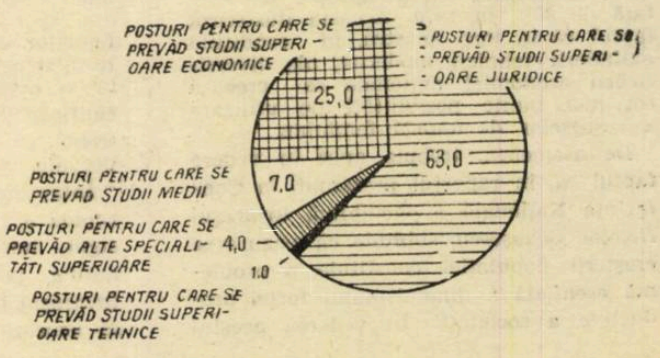

Graficul nr. 8. — **Structura posturilor ocupate de cadre cu pregătire superioară juridică**

FEMEIA ÎN UNIVERSUL PRODUCȚIEI

DIMENSIUNILE INTEGRĂRII ÎN VIAȚA SOCIALĂ

FEMEILE din țara noastră participă activ și angajat la întreaga viață politică și social-economică a țării. Astfel, pe baza propunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, formulată la Conferința Națională a P.C.R. din anul 1972, a fost completată componența Comitetului Central al partidului cu un număr important de femei, astfel că acestea reprezintă 10% din numărul membrilor înaltului for de conducere al partidului nostru. Din totalul deputaților în Marea Adunare Națională femeile reprezintă 16%, iar în totalul deputaților în consiliile populare, comunale, orășenești, municipale, județene, reprezintă 1/3. În Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste sînt reprezentate 51 femei, iar în Consiliul de Stat au fost alese două femei. În Consiliul U.N.C.A.P. au fost alese 40 femei, iar din consiliile de conducere ale C.A.P.-urilor fac parte 40 000 de femei. Un număr de 379 de femei lucrează ca președinți de tribunale, judecători, notari, 1123 sînt doctori docenți și doctori în științe, 57 femei au titlul de profesori universitari, 218 de conferențiari, 1039 — de lectori.

Un fenomen specific al integrării forței de muncă feminine, în etapa actuală, îl constituie, dinamica de creștere pe diferite grupe de vîrstă, încadrarea femeilor în munca salariată. Astfel se remarcă un ritm superior de creștere a forței de muncă a femeilor, în raport cu cel înregistrat pe total forță de muncă în toate ramurile economiei naționale.

Luînd ca an de referință 1959=100, se observă că dacă forța de muncă salariată a crescut în perioada 1961—1964 cu 20,9%, iar între 1968—1971 cu 22%, în aceleași intervale forța de muncă feminină a înregistrat creșteri cu 23,8% și respectiv cu 34,6%.

În ceea ce privește ritmul de creștere, în industrie, se observă o accelerare; astfel, dacă în perioada 1961—1964 el a fost de 19,5%, în anii 1968—1971 a fost de 56,4%, ca rezultat pe ansamblul industriei numărul absolut al forței de muncă înregistrînd o creștere de aproape 2,5 ori în această perioadă.

Aplicarea complexului de măsuri economico-organizatorice elaborate de conducerea de partid și de stat, în vederea creșterii numărului de salariați în actualul plan cincinal, ca și consecințele revoluției tehnico-științifice asupra muncii în general, deschid perspective favorabile folosirii tot mai raționale a potențialului uman al țării noastre, între care și cel al femeilor. Din estimările făcute de către Direcția Centrală de Statistică și institutele de cercetări, reiese creșterea numărului și ponderii femeilor în cadrul numărului total al salariaților. Această situație este impusă nu numai de cerințele dezvoltării economice, ci și de faptul că cercetările demografice evidențiază faptul că structura pe sexe a sporului natural al resurselor de muncă va fi, se pare, favorabilă femeilor.

Este de remarcat faptul că în actualul cincinal din sporul de 1 000 000 de locuri de muncă prevăzute, circa 400 000 urmează a fi ocupate de femei. Faptul că, în perioada 1970—1972, numărul femeilor salariate a crescut cu peste 250 000, ne îndreptățește să afirmăm că prevederile actualului cincinal privind integrarea femeilor în economie vor fi chiar depășite. De asemenea, pînă în 1990 se preconizează ca ponderea femeilor în totalul salariaților să se apropie de 45% față de 30% în 1970. Aceasta ilustrează faptul că în țara noastră, în condițiile extinderii tehnicii moderne, ale diversificării economiei naționale se creează tot mai multe posibilități de utilizare a resurselor de muncă feminine.

De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că, în raportul prezentat, la Conferința Națională a partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că asigurarea creșterii populației constituie o problemă esențială a dinamismului forței productive a societății. În vederea acestui deziderat, secretarul general al partidului preciza necesitatea adoptării unui complex de măsuri de ordin economico-social, care să contribuie la întărirea familiei, la stimularea natalității, reducerea mortalității și creșterea duratei vieții oamenilor. În înfăptuirea acestei sarcini, integrarea femeilor în activitatea productivă are multiple implicații de care trebuie să se țină seama. Tocmai de aceea preocuparea de a prefigura rolul și atribuțiile femeilor în societatea socialistă multilateral dezvoltată este o sarcină dintre cele mai importante.

Complexitatea problemelor ce le ridică modificările în configurația forței de muncă în vederea utilizării ei raționale, atragerea tot mai mare a femeii în activitatea economică, impun ca o necesitate devansarea de către nivelul de pregătire a forței de muncă (în general și a celei feminine în special) a schimbărilor ce vor interveni în economie. La nivelul anului 1968 din totalul muncitoarelor, 73% erau calificate, față de 70,8% în 1964; dar, chiar și în anul 1970, din totalul femeilor muncitoare, calificate, numai 9,8% și-au dobîndit calificarea în școli profesionale și numai circa 1,2% în școli tehnice, restul femeilor muncitoare s-au calificat prin practică la locul de muncă sau prin cursuri de calificare de scurtă durată, fără scoatere din producție.

Analizînd evoluția populației active din țara noastră după nivelul școlii absolvite, se constată că sporul celor cu studii superioare este mai mare la bărbați decît la femei, iar al celor cu studii medii de cultură generală medii și tehnice și de specialitate — mai mare la femei decît la bărbați. Se observă efectul procesului continuu al creșterii nivelului de instruire, dar totodată o oarecare tendință de încetinire a procesului de trecere a femeilor din învățămîntul mediu spre cel superior. Este de menționat faptul că procesul de calificare, în paralel cu efectuarea unei activități continui, adică frecventarea unor cursuri serale cu sau fără frecvență cu o durată mai mare este foarte dificil de realizat pentru femei, care au de îndeplinit în familie, munci gospodărești, de o mare importanță socială.

Dată fiind existența unui decalaj între muncitorii bărbați și femei în privința pregătirii și calificării, este necesar să acționăm și asupra factorilor obiectivi (asigurarea dreptului la timp liber al femeii, societatea preluînd unele munci din gospodăria casnică, care îi irosește femeii din timp), îmbunătățirea activităților cantinelor, creșterea numărului locurilor în cămine, creșe și extinderea altor servicii oferite în ajutorul gospodăriei. Trebuie acționat, de asemenea, asupra factorilor subiectivi printr-o largă și vastă muncă politico-educativă în rîndul femeilor și bărbaților cu privire la înțelegerea concepției partidului nostru despre rolul femeii, al sarcinilor emancipării ei, pentru o repartiție echitabilă a activităților în cadrul familiei etc. Pe aceste baze este necesar să obținem ridicarea calificării forței de muncă feminine, să realizăm modificări atît în structura calitativă a ei, cît și în mijloacele de utilizare în producția socială.

Atragerea în producție, ca și folosirea eficientă a forței de muncă feminine, necesită o pregătire corespunzătoare din timp a femeilor. Avînd în vedere sursele de recrutare a forței de muncă feminine, respectiv faptul că o mare parte din spor va trebui atrasă din rîndul femeilor casnice sau ocupate în agricultură, structura acestora pe grupe de vîrstă și nivele de pregătire etc., procesul calificării și uneori recalificării lor va trebui să ia forme mai variate, mai adecvate.

Înfăptuirea programului de dezvoltare rapidă a rețelei de creșe și grădinițe de copii, inițiat de conducerea partidului nostru, personal de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, are menirea să ușureze condițiile femeilor muncitoare salariate, îndeosebi ale mamelor, să contribuie la asigurarea unei griji și educații calificate a copiilor. Aceasta se materializează prin sporirea investițiilor pe care le face statul în acest cincinal în construcția de creșe și grădinițe cu cămin. În actualul cincinal se vor realiza 72 100 locuri în creșe și peste 50 000 în grădinițe cu cămin. La aceasta se mai adaugă investiții din fondurile necentralizate care rămîn la dispoziția uzinelor, a centralelor industriale, a altor instituții centrale, a consiliilor populare care vor putea realiza asemenea construcții.

Ca urmare a schimbărilor ce s-au produs și continuă să apară în poziția femeii în colectivitatea socială, datorită posibilităților crescînde de participare la munca productivă, care îi oferă un număr mereu crescînd de profesii, condiții de calificare și recalificare, creșterea cantitativă și a gamei de bunuri de consum, dezvoltarea serviciilor sociale care ușurează și vor ușura obligațiile casnice ale femeilor, va fi posibilă sporirea aportului femeilor în cadrul producției sociale. Pe de altă parte, îndeplinirea rolului esențial ce-i revine femeii în cadrul familiei, devine posibil pe măsură ce experiența și prestigiul pe care îl obține în desfășurarea activității în societate este mai mare. Este evident că rolul pedagogic-educativ al femeii în pregătirea tinerei generații se realizează cu atît mai eficient cu cît autoritatea părintescă este sporită de prestigiul dobîndit în activitatea desfășurată în producție sau pe tărîm social. Se știe, de asemenea, că activitatea în producția socială este influențată de ansamblul condițiilor vieții de familie.

lector univ. Ana GLUVACOV
Institutul Politehnic — București

CÎND ȘI CUM DEVINE FEMEIA FACTOR DE STABILITATE A FORȚEI DE MUNCĂ

POSIBILITĂȚILE largi de participare la viața social-economică pe care societatea noastră socialistă le oferă femeii îi îmbogățesc personalitatea, răsfrîngîndu-se favorabil asupra întregii societăți. În acest sens, cercetările noastre efectuate la Combinatul siderurgic Hunedoara (C.S.H.) au atras din nou atenția asupra rolului femeii în viața economică, socială și politică. Specificitatea fenomenului de fluctuație la C.S.H. devine relevantă dacă se analizează rolul forței de muncă feminine în cadrul său. De la început trebuie subliniat caracterul contradictoriu al acestui factor. Pe de o parte femeia, ca om al muncii odată încadrată în C.S.H., este un factor de stabilitate a forței de muncă, pe de altă parte specificul centrului muncitoresc Hunedoara care, prin structura sa economică, nu oferă decît un număr limitat de locuri de muncă forței de muncă feminine, transformă femeia într-un puternic factor generator de fluctuație a forței de muncă, în ansamblu, cu toate consecințele sale.

Reprezentînd circa 12% din totalul forței de muncă încadrată în combinat, forța de muncă feminină face față cu succes adesea unor condiții dificile de muncă în secții cum sînt: cocseria, aglomeratorul, laminoarele, C.F.U., centralele electrice.

Este de relevat că nimeni din personalul de conducere, tehnico-ingineresc sau de specialitate, care a răspuns la întrebările puse de echipa noastră de sociologi, nu a obiectat principial împotriva muncii femeilor în aceste secții.

Că femeia încadrată în C.S.H. constituie un factor de stabiliate, rezultă din faptul că, în timp ce rata fluctuației potențiale este pentru femeie de 26,8%, pentru bărbați ea atinge 58,3%. Cifrele sînt semnificative, mai ales dacă ele se analizează în contextul atitudinii femeilor în raport cu combinatul (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Atitudinea femeilor față de C.S.H.

Total subiecți anchetați	Atitudinea față de combinat exprimată în următoarele luări de poziție					
	Aș vrea să rămîn în C.S.H.	Nu aș părăsi C.S.H de bună-voie	Îmi este indiferent dacă rămîn sau plec	Aș prefera să părăsesc C.S.H.	Aș dori f. mult să plec din CSH	N-au răspuns
1274	866	93	35	69	26	185
100,0	68,0	7,3	2,7	5,6	2,1	14,5

În condițiile în care peste 3/4 din forța de muncă feminină este categorică în afirmarea dorinței de a munci în combinat, este evidentă justețea concluziei că femeia, odată încadrată în C.S.H., devine un factor de stabilitate a forței de muncă.

Marea problemă a Hunedoarei constă însă în lipsa locurilor de muncă pentru femei. De aceea femeia devine un factor generator de fluctuație, în condițiile în care ea nu își găsește realizarea în muncă. Dacă se analizează acest aspect, atunci devine evidentă înainte de toate, lipsa acută de locuri de muncă pentru femei în acest municipiu (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Angajările pe sex în anii 1966—1971

Total angajări în perioada 1966—1971	Total	din care: femei	femei angajate, în % față de total angajați
În municipiul Hunedoara	44 589	3 096	6,9
din care: în C.S.H.	26 974	1 167	4,3

Desigur, această situație își are explicația în specificul Hunedoarei, în faptul că aici, alături de industria metalurgică de bază, există exploatări miniere, construcții siderurgice, industrii în care posibilitățile de angajare a personalului feminin sînt limitate. Nu este însă mai puțin adevărat că deosebirile între dezvoltarea economică a municipiului și cea social-culturală, slaba dezvoltare a rețelei serviciilor au conferit problemei o mai mare acuitate. Cert este că, balanța forței de muncă este încă pasivă, în viitorul apropiat urmînd a fi echilibrată.

În ce măsură afectează această problemă fluctuația forței de muncă în C.S.H.? Răspunsul la această problemă este dat de analiza fie ea și sumară a motivației subiecților fluctuanți potențiali (vezi tabelul nr. 3).

viata economica

Anul V — 9 martie 1973

10

BUCUREŞTI STR. NICOLAE IORGA Nr. 36, SECTOR 1 TELEFON 11 28 25

SUPLIMENT

I.S. FRIGOTEHNICA

BUCUREŞTI Str. ION MAIORESCU Nr. 43 - Sect. 3

Execută PE BAZĂ DE COMENZI FERME

FRIGOTEHNICA

FRIGOTEHNICA

URMĂTOARELE OPERAŢIUNI TEHNOLOGICE:

- Roluiri tablă pînă la 10 mm. grosime, 1500 mm. lăţime cu diametrul maxim 1100 mm.
- Îndoiri tablă de la 2—6 mm. cu raza de racordare minimum 8 mm. şi unghiul minimum 90°.
- Rectificări plan la piese cu lungime pînă la 800 mm. şi lăţime pînă la 200 mm.
- Lucrări de scheping cu lungime maximă 600 mm. şi lăţimea 400 mm.
- Stanţări din tablă pînă la 2 mm., cu matriţa beneficiarului.
- Lucrări de tîmplărie specifică industriei, cu materialul beneficiarului.

Pentru relaţii suplimentare rugăm să vă adresaţi la telefon: 35.20.43 — Serviciul Plan.

I.I.S. „FLACĂRA"-PLOIEŞTI

Str. CALOMFIRESCU Nr. 2 Tel. 12710 · 12711 · 12712

OFERĂ SPRE VÎNZARE, PE BAZĂ DE COMANDĂ:

1). RAME CAPACE CANALIZARE din fontă în următoarele tipuri:

a). Carosabile tip 105 DN. în greutate de 70 kg, sarcină utilă 40 to. f.; preţ 360 lei/buc.

b). Necarosabile tip 101—103 DN. cu greutatea medie de 36 kg; sarcină utilă 5—25 to. f., preţ mediu 225 lei/buc.

2). CUTII TROTUAR GAZE DIN. 4056, preţ 80 lei/buc.

3). SCARIŢE PT. CAMINE DE VIZITARE, preţ 11,35 lei/buc.

INTREPRINDEREA FLACĂRA ASIGURĂ o calitate superioară acestor produse şi o livrare promptă.

OFERTE DE PRODUSE

CINE PLĂTEȘTE?

Zilele trecute, într-un cotidian de mare tiraj a apărut un foarte interesant reportaj, cu o temă oarecum insolită.

Era vorba acolo despre niște scandalagii și bătăuși din Giurgiu care au fost nu o dată spitalizați (deci au primit îngrijiri și medicamente gratuite), au căpătat concedii medicale (deci au încasat și cuvenitele ajutoare medicale), toate pe banii statului după ce s-au bătut cu alții tot de teapa lor, la cîrciumă

Unul dintre medicii citați în respectivul reportaj, propune ca toate cheltuielile ocazionate de „reparațiile“ (adesea capitale) necesare celor vinovați de fapt de cele întîmplate, să fie suportate chiar de către aceștia.

Punctul de vedere este absolut just și — păstrînd proporțiile — el își găsește aplicabilitate și în ordinea economică.

Iată un exemplu:

Dispozițiile noului Cod al muncii, care a intrat în vigoare începînd la 1 martie 1973 prevăd că în situația cînd o unitate socialistă a fost păgubită cu o anumită sumă de bani de către una din persoanele angajate în muncă (iar fapta nu constituie infracțiune) se emite dispoziție de reținere sau decizie de imputare, cum se numește curent.

Două dosare existente pe rolul judecătoriei din Brăila evidenți-

econocronică

ază cu pregnanță acest din urmă aspect și anume acela al verificării dacă există prejudiciu sau nu. Astfel, în dosarele 21/1973 și 698/1973, cooperativa „Constructorul“ Brăila a imputat la doi angajați — Ciudaru Vasile, 5 875 lei și Ion Udrea, 5 748,50 lei — sume ce reprezintă contravaloarea unor mateirale constatate lipsă față de actele justificative prezentate de aceștia.

Ambii angajați au formulat contestație la judecătorie, iar cooperativa „Constructorul“, după trei termene de judecată în primul caz, și după două termene în al doilea caz, arată prin adresa nr. 1985 din 22/II/1973 că în urma unor verificări s-a constatat că materialele încredințate celor doi se justifică în întregime și că, deci, nu există prejudiciu.

Din aceste exemple, ca și din altele de acest gen se trage concluzia clară că salariații însărcinați cu operațiunea de verificare trebuie să-și îndeplinească conștiicios îndatoririle de serviciu, pentru a nu determina pe de o parte încărcarea artificială a rolului instanței cu cauze neîntemeiate, iar pe de altă parte pentru a nu scoate inutil din producție meseriași atît de necesari pe locurile lor de muncă.

Dar cu această ocazie este evident că au fost provocate și niște pagube, rezultate din neîndeplinirea în mod corespunzător a unor sarcini de serviciu.

Pe acestea cine le acoperă? Cine plătește?

SCRUTATOR

---

1 ÎNTREPRINDEREA ELECTROMONTAJ BUCUREȘTI
Str. Candiano Popescu nr. 1
Sector 5

2 BAZA DE DESFACERE BRAȘOV
Str. Zizinului nr. 111

3 UZINA „UNIREA“ CLUJ
Piața 1 Mai nr. 2,
Telefon 30.520, Telex 238

4 ÎNTREPRINDEREA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ PENTRU AGRICULTURĂ Nr. 23
BUCUREȘTI, Str. Inclinată nr. 24, Sectorul VI
Depozitul Chitila
Telefon 67.28.65

5 FABRICA DE MAȘINI UNELTE ȘI AGREGATE BUCUREȘTI
Bdul. Muncii nr. 250,
Telex 011.464, Telefon 43.04.15

6 ÎNTREPRINDEREA CONSTRUCȚII HIDROTEHNICE — ȘANTIERUL CONSTRUCȚII CIVILE ȘI INDUSTRIALE CONSTANȚA
Str. Caraiman, nr. 7
Telefon 24.160, 24.161

7 STAȚIA UTILAJ PENTRU CONSTRUCȚII ȘI TRANSPORTURI BRAȘOV
Str. Poenelor nr 2

8 AEROPORT OTOPENI
Șoseaua București — Ploiești Km. 16, Telefon 33.59.81

9 FABRICA DE CONSERVE „VALEA ROȘIE“
Comuna Mitreni, Județul Ilfov
Telefon 4

LAMINATE • OȚELURI

1

— Oțel rot. OL 38 ∅ 28 5538 kg.
— Idem lat OL 38 70×25 160 kg.
— Idem 110×10 1712 kg.

2

— Oțel aliat de scule 12 PEK 240 kg.
— Oțel scule tras șlefuit 8,8 W 2419 48 kg.
— Idem ∅ 20 Idem 200 kg.
— Idem ∅ 36 Idem 500 kg.
— Oțel al. scule ∅ 28 W 15 29,840 kg.
— Idem ∅ 30 VI 91 kg.
— Oțel carbon de scule ∅ 6 OSC 12 65 kg.
— Idem ∅ 8 OSC 10 365 kg.
— Idem 12 320 kg.
— Idem ∅ 12 43 OSC 12 53 kg.
— Oțel rapid cojit forj. ∅ 75 R 18 153 kg.
— Oțel rot„ inoxidabil ∅ 85 W 4300 670 kg.
— Oțel inoxidabil 60×10 W 4006 495 kg.
— Blumuri 160×160 OL 42 1055 kg.
— Jantă 113×4950×50 OL 38 7800 kg.
— Oțel lat 120×16 OL 50 600 kg.
— Idem 120×14 U St 37 1100 kg.
— Idem 120×16 17 M 13 680 kg.
— Idem 150×145 arc 4 1800 kg.
— Bile de oțel 2,78 150 buc.
— Idem 29/64 100 buc.

3

— Bandă laminată la rece calitatea OSC 10 M 12×0,03 mm, 26,5 kg.

ȚEVI

1

— Țeavă construcții 25×3×4,100 90 m
— Idem 42×2 21 kg.
— Idem 73×5,5 17,20 m.
— Idem 159×7 77 kg.
— Idem 219×7 Bi 10,88 m
— Idem 325×7 Ai 13,15 m.

NEFEROASE

1

— Țeavă aluminiu 20×2,5 23,500 kg.
— Idem 80×5 1618 kg.
— Idem 80×10 70 kg.
— Sîrmă aluminiu ∅ 4 183 kg.
— Tablă Cu 2 mm 182,500 kg.
— Sîrmă Cu ∅ 5 140 kg.
— Idem EB 1 2 kg.

PRODUSE FINITE METAL

1

Cleme și armături

— Armături A 13 (22×346) 58 buc.
— Cîrlige S 12 21 buc.
— Cleme CLRS 1—4 d36b40 5 buc.
— Idem 3—1 Al. t80b30 58 buc.
— Idem CDRS 3—1 t80b40 2 buc.
— Idem 2—1 t80b30 96 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 3—2 t80d2×36b30 64 buc.
— Idem 4—2 t80d2×36 3 buc.
— Idem CLRS 1—2d2×36b30 3 buc.
— Idem 3t80b40 7 buc.
— Idem SOLD 400/500 20 buc.
— STIL 150/185 82 buc.
— Coarne în cruce inf. CCDI 1866 buc.
— Inele ovale susț. dubl. pt. 400 7 buc.
— Juguri simple 150—8 tf. 19 buc.
— Idem duble 400/500 24 tf 7 buc.
— Jug dublu 400/500 30 tf. 1 buc.
— Suporți drepți N 85 ∅ 16 60 buc.
— Idem S 20B2 334 buc.
— Manșoane Pb. MP 50 111 buc.
— Idem 60 buc.
— Conuri Al. de 50 226 buc.
— Idem 70 320 buc.
— Piese prelung. D 100 pt. 400 121 buc.
— Idem 215 4 buc.
— Idem 275 1 buc.
— Idem 120 7 buc.
— Idem 330 (legătură 4 buc.
— Idem 160 Idem 3 buc.
— Idem 255 Idem 14 buc.
— Idem 235 Idem 8 buc.
— Șaibe duble pt. tiranți 8 buc.
— Tendoane cu ochi OSS ∅ 16 12 buc.
— Distanțiere 450D400 tip nou 29 buc.
— Idem 450D150 tip vechi 389 buc.
— Idem 450D175 tip nou 180 buc.
— Cleme sp. CDRS 2×30 b40 24 buc.
— Idem C2TD4 ∅ 80 36 buc.
— Idem CA 25 500 buc.
— Cîrlige U8 20×390 14 buc.
— Cîrlige U8 20×390 14 buc.
— Idem U9 20×160 44 buc.
— Armături A8 20×232 16 buc.
— Idem A12 22×94 21 buc.
— Idem CLR2 Al 18 buc.
— Idem CLR3 Al 60 buc.
— Idem CDR2 Al 38 buc.
— Idem CLRS 2—1 aD2×30b30 27 buc.
— Idem 2—3 d×30×b40 38 buc.
— Idem 3—1 t80b30 72 buc.
— Cleme CDRS 3—1 t802×30 36 buc.
— Idem CSP 2 232 buc.
— Idem TP3 19 buc.
— CSP 3—150—185 110 buc.
— TP 95—50 68 buc.
— Coarne în cruce duble in. 76 buc.
— Nuci răsucite ∅ 16—16 tf 186 buc.
— Suporți N85 ∅ 16 (curbi) 130 buc.
— Suporți cu bolț UT80 673 buc.
— Bucșe Al 95 160 buc.
— Conuri Al 300 196 buc.
— Siguranțe fluture 5300 buc
— Șaibe cu nut 3900 buc.

→

— Rodante ancoră pt. 400 4 buc.

— Tendoane cu ochi simp. ∅ 20 7 buc.

— Tiranți M 36 pt. 400 4 buc.

— Distanțiere 670d200 tip nou 32 buc.

— Vîrfari simplu d180 141 buc.

— Cleme CB 25 200 buc.

MATERIALE DIVERSE

— Capace CTC 20 96 buc.

— Idem CTB 35 25 buc.

— Idem CHDS 10 18 buc.

— Idem 20 115 buc.

— Idem 35 97 buc.

— Idem CSCE 35 2 buc.

— Idem CKE 35 85 buc.

— Idem CSKE 35 200 buc.

— Idem CSB 6—10 46 buc.

— CSB 20 51 buc.

— Idem 35 52 buc.

— Idem CSC 10 401 buc.

— Idem CSB 6—10 3 buc.

— Idem 20 360 buc.

— Idem CTB 1 kV 129 buc.

— Idem 316 buc.

— Idem 10 kV 12 buc.

— Idem 10 171 buc.

— Idem 20 131 buc.

— Capace CTC 20 150 buc.

— Idem CTIE 6—10 722 buc.

— Idem CSB 20 80 buc.

— Conuri Pb. pt. cutii term. 200 buc.

— Soclu SOSB 35 kV 28 buc.

— Flanșe FOTB 35 13 buc.

— Soclu SPSC 20 1427 buc.

— Flanșe FOTB 10 21 buc.

— Suporți SHDS 20 319 buc.

— Flanșe FPTC 1 kV 113 buc.

— Suporți SHDS 35 99 buc.

— Idem SCE 35 67 buc.

— Idem 119 buc.

— Flanșe FPTC 20 97 buc.

— Idem FFKE 35 34 buc.

— Idem FPTD 10/2000 19 buc.

— Idem FCKE 35 89 buc.

— Idem FPTC 10 kV 194 buc.

— Idem 2 buc.

— Idem SOSB 20 501 buc

— Idem SSB 20 25 buc.

— Idem SS 35 2 buc.

— SOSB 10 57 buc.

— FOTB 1 kV 40 buc.

— Idem 10 kV 246 buc.

— FCT 20 78 buc.

— Teuri forjate ∅ 63 26 buc.

— Idem 1×100 55 buc.

— Idem 1 1/4×100 667 buc.

— Idem 3/4×100 480 buc.

— Idem 1/2×100 100 buc.

— Cochilă turnată 1 buc.

— Armături G4 100×10 93 buc.

— Cleme mobile 2,5 1000 buc.

— Filtru silicagel 25 MVA 1 buc.

— Glicerină II 200 kg.

— Prăjini scurtcircuitoare 26 buc.

— Separatori PVC bat. LSI 600 buc.

— Bete L 1 baterii 600 buc.

— Șipci suport baterii 270×210 230 buc.

— Fondele PVC 1000 buc.

— Scîndurele parafinate 500 buc.

— Șine Pb 315‰ 44 buc.

— Idem 600‰ 11 buc.

— Idem 62 buc.

— Tinte ebonită 0,250 kg.

— Ventilator 1500 mc 2 buc.

— Mecanisme dare foc 49 buc.

— Idem 4 buc.

— Vopsea neagră 2000 kg.

— Grund epoxi alb 95 kg.

— Cleme scurtcircuitoare 49 buc.

— Cartușe pt. mufat cablu 26674 buc.

— Lapte praf 5,20 kg.

— Pene pt. butuci 28 buc.

— Butuci pentru tiranți 16 buc.

— Splinturi 4,5×70 9 kg.

— Cuie despicate splinturi 5,6×60 9,80 kg.

— Sîrmă galv. ∅ 4 260 kg.

— Borax pt. sudură 198 kg.

— Bachelitlak 134 kg.

— Bandă izol. metaliz. 30 role.

— Bandă siliconică tip EM 31644 m

— Cremoane pt. geamuri 22 buc.

— Cînepă fuior 326 kg.

— Pîslă 18,50 kg.

— Cleme cu ghiară 25—50 258 buc.

— Mufe înădire Al de 120 194 buc.

— Idem 240 231 buc.

— Cutii cap mort 3×50×35 38 buc.

— Cutii prot. tablă Fi-3 9 buc.

— Manșoane leg. tablă Ml. 80 81 buc.

APARATAJE

— DTF 20 kV 3 buc.

— Sep. STI 10—630 A 3 buc.

— Idem 20—630 A 8 buc.

— Sig. SFFI 10 kV 1 buc.

— Sig. SFIN 20 kV 5 buc.

— Trafo TTU 75—15/04 1 buc.

— Red. CIRS 10—30 A 2 buc.

— Celulă CPLSC 20 1 buc

— Idem CPIM cu IUP 15 1 buc.

— Idem CPS 10 kV 2 buc.

— Idem CPLST 10 kV 1 buc.

— Idem CPTFC 20 kV 1 buc.

— Idem CPTFA 20 1 buc.

— Idem CPLSC 20 4 buc.

— Idem CPLSC 20 4 buc.

— Dulap aparat 1 buc.

— Plăci ceramică 9 mp.

— Idem 1,889 mp.

— Sare industrială 2650 kg.

— Tuburi beton ∅ 800 5 buc.

2

— Cuie construcții 20×40 4000 kg.

— Profile perforate div. dim. 3740 kg.

4

— Șuruburi șină tobă N.I. 106

— 12×32 cu piuliță 80.000 buc

— Șuruburi mecanice STAS 920

— 10×130 cu piuliță 10.000 buc.

— 10×140 Idem 15.000 buc.

— 16×200 fără piuliță 2.000 buc.

— 18×160 cu piuliță 15.000 buc.

— 20×120 fără piuliță 20.000 buc.

— 20×130 cu piuliță 130.000 buc.

— 20×140 fără piuliță 13.000 buc.

— Șuruburi torbant STAS 920 :

— 8×25 cu piuliță 10.000 buc.

— 8×120 Idem 10.000 buc.

— 10×40 fără piuliță 10.000 buc.

— 10×80 cu piuliță 5.000 buc.

— 12×35 Idem 60.000 buc.

— 12×40 Idem 80.000 buc.

— 12×50 Idem 12.000 buc.

— 12×60 Idem 14.000 kg.

— 12×70 Idem 17.000 buc.

— 12×80 Idem 3.000 buc.

— 16×50 Idem 3.000 buc.

— 16×60 Idem 7.000 buc

— 16×70 Idem 8.000 buc.

— 16×120 Idem 14.000 buc.

Șuruburi mecanice STAS 6220 :

— 10×120 cu piuliță 130.000 buc.

— 12×110 Idem 9.000 buc.

— 12×120 Idem 15.000 buc.

— 14×140 Idem 20.000 buc.

— 16×70 fără piuliță 10.000 buc.

— 16×130 cu piuliță 20.000 buc.

— 20×110 fără piuliță 14.000 buc.

— 20×120 Idem 30.000 buc.

— Șurburi cu cap zenc STAS 2349 : 6×40 mm 100.000 buc.

PIESE DE SCHIMB

2

— Ștergător parbriz tip C2 3 TM 70 buc.

— Comutator principal tip BSH 1001 1172 buc.

— Rezistență adițională tip Ct K W 1450 buc.

— Resort perii tip 4500-24 300 buc.

— Anvelope 650×20 2 buc.

— Aripă față stg.-dr. SR 101 2 buc.

— Becuri auto 12×15 cu filet 200 buc.

— Idem 12×5 ceașca 50 buc.

— Biele complete motor NE 4 buc.

— Butuc disc ambreiaj Bucegi 2 buc.

— Corp joc radiator tractoare 1 buc.

— Corp pompă benzină SR 113 10 buc.

— Fuzete 4008 dreapta 1 buc.

— Idem stînga 2 buc.

—Idem 4045 dreapta 2 buc.

— Idem stînga 2 buc.

— Idem 4043 dreapta 2 buc.

— Traversă frontală tractor 1 buc.

— Vibrochen Kirov 1 buc.

7

AUTOTRACTOR M.A.Z.

— Cardan cuplare disp. basculare 1 buc.

— Disc ambreiaj 1 buc.

— Palete ventilator 1 buc.

— Sector disc cu inele 1 buc.

— Pinion arbore secund vit 2—3 1 buc.

— Pinion planetar 1 buc.

— Sincron cuplare vit. 4—5 1 buc.

— Cruce satelit spate 1 buc.

— Robinet comandă frînă 1 buc.

— Pompă apă completă 2 buc.

— Bulon arc spate 2 buc.

— Culbutor injector 2 buc.

— Bucșă bulon arc spate 4 buc.

— Axă planetară simplă 1 buc.

— Furcă ambreiaj 1 buc.

— Șaibă pinion planetar 2 buc.

— Rotor pompă apă 2 buc.

— Pinion injector 14 buc.

— Siguranță bolț piston 4 buc.

— Duze 2 buc.

— Pastilă coadă supapă 15 buc.

— Arc placă presiune 14 buc.

— Pîrghie debreiere 8 buc.

— Preson roată spate 2 buc.

— Pinion sateliți 12 buc.

— Bandă frînă 1 buc.

— Bandă frînă 1 buc.

— Cuplaj ambreiaj 1 buc.

— Axă cu came 1 buc.

— Amortizor față 2 buc.

— Arbore primar 1 buc.

— Pinion arbore def-spate 1 buc.

— Chiulasă 1 buc.

— Tambur frînă 1 buc.

I.M.S.-59

— Arbore cu came 3 buc.

— Placă cercel față 29 buc.

— Instalație încălzire 1 buc.

— Carcasă reductor 1 buc.

— Flanșă cu nut pinion atac 3 buc.

— Pinion acționare vitezometru 6 buc.

— Șaibă pinion planetar 30 buc.

→

- Taler arc supapă 24 buc.
- Capac filtru fin 1 buc.
- Radiator încălzire 1 buc.
- Bulon roată cu piuliță 146 buc.
- Flanșă arbore volan 4 buc.
- Supapă cilindru principal 78 buc.
- Furcă de cuplare ambreiaj 6 buc.
- Furcă schimbător vit 1—2 4 buc.
- Flanșă cu nuturi arbore planetar 7 buc.
- Arbore comandă pompă ulei 1 buc.
- Arbore volan direcție 3 buc.
- Ax furcă mers înapoi 3 buc.
- Capac super. la arbore secund. 5 buc.
- Suport arc față și spate 8 buc.
- Furcă cutie viteză 6 buc.
- Filtru aer complet 2 buc.
- Carter ambreiaj 1 buc.
- Capac cutie viteză simplă 4 buc.
- Pinion angrenare 20 buc.
- Manșon legătură arb. red. față 2 buc.
- Rezervor benzină 1 buc.
- Flanșă arbore cardan 1 buc.
- Capac spate la arb. secundar 2 buc.
- Arbore planetar spate 2 buc.
- Carcasă placă pres. 1 buc.
- Arc față GAZ 51 1 buc.
- Carcasă reductor GAZ 51 1 buc.
- Suck kilometraj 1 buc.
- Pinion distrib. vilbrochen 11 buc.
- Carter ambreiaj 1 buc.
- Ax cond. pompă ulei 2 buc.
- Ax furcă schi. b. viteză 6 buc.
- Pinion ax came 3 buc.
- Ax furcă schimb. viteză 6 buc.
- Levier fuzetă dreapta 4 buc.
- Levier fuzetă stinga 15 buc.
- Pirghie fuzetă stinga 1 buc.
- Capac distrib. motor 2 buc.

RULMENȚI • ABRAZIVE

2

- Rulmenți 1201 36 buc.
- Idem 1212 21 buc.
- Idem 1219 8 buc.
- Idem 1220 M 15 buc.
- Idem 1300 25 buc.
- Idem 1303 1 buc.
- Idem 1315 1 buc.
- Idem 1319 K 1 buc.
- Idem 2201 3 buc.
- Idem 2205 K 3 buc.
- Idem 502208 6 buc.
- Idem 27908 40 buc.
- Idem 58405 2 buc.
- Idem 65902 9 buc.
- Idem 2218 5 buc.
- Idem 2220 K 5 buc.
- Idem 2222 K 5 buc.
- Idem 2306 K 2 buc.
- Idem 2315 K 4 buc.
- Idem 1317 2 buc.
- Idem 3209 4 buc.
- Idem 3213 3 buc.
- Idem 3214 9 buc.
- Idem 3215 1 buc.
- Idem 3315 2 buc.
- Idem 6017 P6 8 buc.
- Idem 6307 P5 117 buc.
- Idem 6311 P 6 8 buc.
- Idem 10409 2 buc.
- Idem 10412 1 buc.
- Idem 21321 M 4 buc.
- Idem 22217 C5 6 buc.
- Idem 22236 K C3 ex. spec. 12 buc.
- Idem 22318 C5 1 buc.
- Idem 22340 C3 1 buc.
- Idem 30321 23 buc.
- Idem 32232 3 buc.
- Idem 32321 2 buc.
- Idem 46201 3 buc.
- Idem 46203 4 buc.
- Idem 46206 3 buc.
- Idem 46210 P6 4 buc.
- Idem 46303 3 buc.
- Idem 46310 M 10 buc.
- Idem 51118 P6 105 buc.
- Idem 51220 14 buc.
- Idem 51236 18 buc.
- Idem 51314 1 buc.
- Idem 51315 1 buc.
- Idem 51405 16 buc.
- Idem 52117 3 buc.
- Idem 52205 1 buc.
- Idem 52114 M 1 buc.
- Idem 53224 1 buc.
- Idem 226906 1 buc.
- Idem 4074912 5 buc.
- Idem E 7 6 buc.
- Idem E 12 10 buc.
- Idem Q 220 13 buc.
- Idem NA 50 1 buc.
- Idem 31305 5 buc.
- Idem NA 55 2 buc.
- Idem 120 5 buc.
- Idem NA 4924 1 buc.
- Idem NN 3034 K 1 buc.
- Idem N 2320 4 buc.
- Idem N 204 6 buc.
- Idem N 212 36 buc.
- Idem N 212 36 buc.
- Idem N 213 6 buc.
- Idem N 232 7 buc.
- Idem N 304 18 buc.
- Idem N 305 5 buc.
- Idem N 2207 4 buc.
- Idem NJ 207 5 buc.
- Idem NJ 209 1 buc.
- NJ 224 MA C3 1 buc.
- Idem NJ 320 1 buc.
- Idem NJ 320 M 1 buc.
- Idem NJ 412 10 buc.
- Idem NUJ 316 1 buc.
- Idem NU 409 1 buc.
- Idem NU 1013 12 buc.
- Idem NU 2215 3 buc.
- Idem NU 2230 1 buc.
- Idem NU 2313 6 buc.
- Idem NUP 312 1 buc.
- Idem NH 320 4 buc.
- Idem RNU 308 2 buc.
- Idem 55/25 CMA 40 buc.
- Idem N 322 MBNA 2 buc.
- Idem 11305 41 buc.
- Idem 404705 25 buc.

SCULE

2

- Tarozi 1112 8×1 222 buc.
- Idem OS 30×3 6 buc.
- Idem 1113 1 3/8 247 buc.
- Idem 1 5/8 21 buc.
- Idem 1153 OR 12×1,75 85 buc.
- Idem OR 14×1,5 stg. 60 buc.
- Idem 24×2 stg. 12 buc.
- Idem ORS 16 75 buc.
- Idem 2739 OS 1 5/8 108 buc.
- Alezoare 588 OS 6 6 buc.
- Idem 590 OR 9 15 buc.
- Idem 1264 OR 23 116 buc.
- Idem OR 27 33 buc.
- Idem 3456 OR 80 5 buc.
- Freze 1159/II 63×0,6 172 buc.
- Idem 2214 OR 110×14 13 buc.
- Idem OR 110×24 24 buc.
- Idem 2216 OR 50×80 39 buc.
- Idem 3092 OR 4,25 stg. 2 buc.
- Idem 3540 OR 9 7 buc.
- Idem 3541 OR 35×60 1 buc.
- Idem OR 35×80 1 buc.
- Idem 3542 OR 35×75 7 buc.
- Idem OR 35×90 1 buc.
- Idem OR 35×100 21 buc.
- Idem OR 45×65 8 buc.
- Idem OR 45×100 35 buc.
- Idem OR 75×90 15 buc.
- Idem OR 90×55 2 buc.
- Idem OR 90×60 2 buc.
- Idem OR 90×75 2 buc.
- Idem OR 90×80 2 buc.
- Idem 3544 OR 90×30 1 buc.
- Burghie 574 OR 19,4 7 buc.
- Idem 338 DIN 4 50 buc.
- Filiere 1160 OR 12×0,75 40 buc.
- Idem OS 2,5 2 buc.
- Idem OR 14×0,75 65 buc.
- Ciocan bronz 0,500 kg. 1 buc.
- Idem 1 kg. 1 buc.
- Voltmetru 0—200 V 1 buc.
- Filiere 1160 OS 2,6×0,35 69 buc.
- Idem metal dur hexag. 18' 33,70 2 buc.
- Idem 1160 OS 52×1,5 29 buc.
- Idem met. dur 14 1,08 21 buc.
- Idem diamant 16 0,68 1 buc.
- Freze 1159/II 50×0,2 8 buc.
- Tarozi 1112 OR 7×0,75 6 buc.
- Idem OS 33×3 72 buc.
- Idem OS 42×2 4 buc.
- Idem OR 48×2 2 buc.
- Idem 1153 OR 50×1,5 33 buc.
- Idem speciali 4×0,5 77 buc.
- Idem 11×0,75 20 buc.
- Pile semirotunde 100/4 1 buc.
- Pile cuțit 120/1 1 buc.
- Pile spadă 160/4 4 buc.
- Pile late 100/3 1 buc.

CONSTRUCȚII • INSTALAȚII

1

MATERIALE LEMNOASE ȘI CONSTRUCȚII

- Grinzi brad 2,260 mc.
- PFL dur 2,986 mc.
- Idem 4,026 mc.
- Idem emailat 644,14 mp.
- Idem 440,75 mp.
- Idem 252,45 mp.
- Idem 23,45 mp.
- Geamuri simple 3 mm 255,18 mp.
- Idem 3 mm 320,61 mp.
- Idem 159,39 mp.

STÎLPI BETON CENTRIFUGAT

- SC-SF 2-10 1 buc.
- SC-SF 4-11 1 buc.
- SC-R 755 1 buc.
- SC-R 8001 2 buc.
- SC-P 1025 (piloți de 10,25 mm) 3 buc.

STÎLPI ÎN ADAUSE DIN BRAD IMPREGNAT

- SNS 6 ml 0,208 mc.
- SNS 8 ml. 0,670 mc.
- Adaus 4 ml. 18,035 mc.
- Idem 5 ml. 1,750 mc.
- Idem 6 ml. 17,591 mc.
- Idem 8 ml. 9,286 mc.
- Idem 10 ml. 9,000 mc.
- Țeavă Pb. 13/21 5 kg.
- Tub fontă 70/1000 6 buc.
- Idem 100—200 3 buc.

→

OFERTE

- Idem 100—2000 2 buc.
- Idem scurgere 500—1000 5 buc.
- Sigon spălător 1 1/2 1 buc.
- Ramă cu capac lemn ptr. vece 1 buc.
- Ramific. fontă scurgere 50-50-45 1 buc.
- Idem 70-50-45 1 buc.
- Coturi fișe scurgere 50-70 2 buc.
- Idem 100-90 2 buc.
- Idem 5-90 1 buc.
- Robinet 2 buc.
- Idem trecere 3/4" 1 buc.
- Idem 1" 1 buc.
- Coturi 3/4" 2 buc.
- Idem 1/4" 1 buc.
- Rezerve W.C. 1 buc.
- W.C. faianță 1 buc.
- Lanț W.C. 1 buc.
- Piese curățire ∅ 70 1 buc.
- Oglindă 40×50 1 buc.
- Cotor trif. 3×100 1 buc.
- Releu RDS2-0, 500 1 buc.
- Idem rus 311-1 A 2 buc.
- Voltmetru 400 V 2 buc.
- Întrerupător pîrghie 60 29 buc.
- Contactor AC 3 220/8 1 buc.
- Transf. C II 75/5 3 buc.
- Idem CIT 100/5 12 buc.
- Chei DBE 16 buc.
- Prize tripolare 105 buc.
- Prize bipolare 25 A 5 buc.
- Idem SUCO PT 142 buc.
- Dulii oblice 263 buc.
- Bloc BI 2 7 buc.
- Lămpi tip lebădă 15 buc.
- Armături noris 300 14 buc.
- Corp ilum. HRC 400 în ax 132 buc.
- Aplice drepte 40 W 7 buc.
- Tub FA 20 W 22 buc.
- Cablu CMYABY 24×1,5 100 buc.
- Idem ACYABY 3×120—6 kW 400 ml.
- Cot PVC ∅ 75 38 buc.
- Tub berman 25×21 150 ml.
- Covor PVC 9,70 mp.
- Șuruburi 12×25 4800 buc.
- Idem 12×25 190 buc.
- Șaibe Grover ∅ 6 18,5 kg.
- Idem ∅ 16 145 kg.
- Becuri 120/150 137 buc.
- Idem 120/75 378 buc.
- Idem 120/200 104 buc.
- Idem 220/500 71 buc.
- Idem sem. 24/5 41 buc.
- Idem 120/500 26 buc.
- Conductor AFYY 25 440 ml.
- Idem 35 250 ml.
- Idem 50 55 ml.
- Izolatori TBI 1kw-arm. 17 buc.
- Idem 70 46 ml.
- Idem TBI-10 kw arm. 5 buc.
- Bară Al. ∅ 10 27,50 kg.
- Uși nișe tip 1 tip vechi 5 buc.
- Cutii ICI 95 23 buc.
- Bareți 350 A 150 buc.
- Masă galbenă 1 kV 530 kg.
- Țeavă constr. 178×8 37 ml.
- Uși celulare 1,800 ml.
- Releu RCI-10,2 7 buc.
- Idem RI 3-53 12 buc.
- Idem RUS 311-1 A 2 buc.
- Idem RTPC 2 buc.
- Garnit. asbest gr. 30 buc.
- Cot 100/70 1 buc.

6

- Corp iluminat fluorescent CM 3×40 120 buc.
- Idem CM 2×40 25 buc.
- Idem CK 3×40 56 buc.
- Idem CK 3×65 220 buc.
- Idem CK 2×65 44 buc.
- Idem CK 4×40 35 buc.
- Idem CPA 3×40 10 buc.
- Ventilator axial VTD 6 ; Q=5000 mc/h ; H=5 mm CA, motor 1,1 KW, 1500 rot/min 1 buc.
- Ventilator V 236 ; Q=900 mc/h ; H=44 mm CA ; N= 3 KW ; n=1000 rot/min ; poz. 12 montaj 1 buc.
- Ventilator V 426/3 ; Q=3150 mc/h ; H=59 mm CA ; N=1,1 KW ; poz. montaj 3 1 buc.
- Ventilator V 85 ; Q=900 mc/h ; H=70 mm CA ; N=5 KW ; n= 750 rot/min 1 buc.
- Ventilator V 425-E/3 ; Q=800 mc/h ; H=17 mmCA ; N=0,25 KW ; n=3000 rot/min 5 buc.
- Ventilator VAT 800/12 ; Q=11200 mm/h ; H=11,8 mm CA ; N=1 KW ; n=750 rot/ min 2 buc.
- Ventilator V 210-DC ; Q=900 mc/h ; H=75 mm CA ; N=7,5 KW ; n=1500 rot/min ; poz. 12 1 buc.
- Ventilator V 427-DC ; Q=10000 mc/h ; H=50 mmCA ; N=5,5 KW ; n=1500 rot/min, poz. 12 1 buc.
- Priză pentru Tr Tip I 1 buc.
- Idem Tip II 1 buc.
- Coturi PVC tip G ∅ 90 1104 buc.
- Oțel pătrat OL 38 ∅ 50 120 kg.
- Robinete oțel ∅ 300 STAS-1054 2 buc.

ELECTROTEHNICE

1

- Cablu AAB 3×120-10 kV 30 m
- Idem ACHPBI 3×150+70 49 m
- Idem ACHPBI 3×25 — 20 kV 193 m
- Idem CHPBI 14×1,5 30 m.
- Idem CCHPBI 30×2,5 214 m.
- Idem TIHPABI 7×4×1,2 338 m.

CONDUCTORI OL.AL.

- Cond. Ol.Al. 400 5897 kg.

FUNIE AL.

- Funie Al.16 844 kg.

MATERIALE ELECTROTEHNICE

- Becuri semnaliz. cu pilot 24/15 150 buc.
- Idem filet 230/15 41 buc.
- Idem semnaliz. 130/15 685 buc.
- Idem baionete 42/15 10 buc.
- Idem tubulare cu filet 24/15 100 buc.
- Idem electric 24/40 147 buc.
- Comutator PACO 10 11 buc.
- Doze Pantzer 37 mm 11 buc.
- Întrerupător aut. monof. 66 14 buc.
- Patroane FITN 20 10 buc.
- Idem FIN 10 3 buc.
- Rezistențe letcon 23 buc.
- Idem RNYY 01-0001 1 buc.
- Idem RH 91-10000 1 buc.
- Baterie LS 1-110 el. 1 buc.
- Idem LS 1-11 el 1 buc.
- Idem LS 10-110 el 1 buc.
- Idem LS 12-108 el 1 buc.
- Globuri Noris 200 3 buc.
- Idem 300 11 buc.
- Idem troncon tip IREB 82 buc.
- Lămpi floresc. CCA 1×20 6 buc.
- Idem CMAS 2×20 6 buc.
- Idem CCA 1×40 4 buc.
- Idem CCA 2×40 1 buc.

COND. NGA Al. și Cu.

- Cond. AFY 2,5 mm 1800 m.
- Idem 4 mm 747 m.
- Idem AF2y 25 mm 5069 m.
- Idem 50 mm 2849 m.
- Idem AFY 6 mm 4233 m.
- Idem AFy 10 mm 818 m.
- Idem AFy2i 70 mm 1611 m.
- Idem AF2yi 35 mm 4615 m.
- Idem AFy 16 mm 1804 m.
- Idem AFy 16 mm 2589 m.
- Idem 35 mm 2626 m.
- Idem 300 mm 40 m.
- Idem AFpyy 2×2,5 2121 m.
- Idem 3×2,5 1990 m.
- Idem 2×4 2286 m.
- Fy 1×0,7 600 m.
- Idem 1 mm 4615 m.
- Idem 25 mm 686 m.
- Idem 300 mm 175 m.
- Fff 50 mm 1068 m.
- Idem 10 mm 522 m.

IZOLATORI

- Izolatori IC 6 91 buc.
- Idem PS 11 448 buc.

→

FIȘĂ — LEGISLAȚIE nr. 29

1. MATERIA :

Muncă

2. DIVIZIUNEA :

Încadrarea și promovarea în muncă

3. TITLUL :

Legea nr. 12 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat.

4. BULETINUL OFICIAL :

nr. 131 din 21 octombrie 1971

5. MODIFICĂRI INTERVENITE :

: : . : : : : : : : : : : : :

: : : : : : : : : : : : : : :

: : : : : : : : : : : : : : :

6. LUCRĂRI DE EFECTUAT :

consultarea legii la fiecare încadrare și promovare în muncă.

7. REZUMATUL ACTULUI NORMATIV :

— drepturile personalului încadrat în muncă (art. 4) ;
— obligațiile personalului încadrat în muncă (art. 5) ;
— definițiile următorilor termeni folosiți în lege : unități socialiste de stat, compartimente de muncă, funcții de conducere, absolvenți ai învățămîntului superior (art. 6) ;

(Continuare pe verso)

— Idem SAI 6 kV 25 buc.
— Idem TIE 10 213 buc.
— Idem TC 20 57 buc.
— Idem HD 35 6 buc.
— HD 20 89 buc.
— Idem HDS 10 47 buc.
— Idem SC 20 231 buc.
— SCE 35 13 buc.
— Idem SCE 35 194 buc.
— Idem R 45 88 buc.
— Celule CPLS 10 kV 1 buc.
— Idem CPSF 10 kV 2 buc.
— Idem CPM 10 kV 1 buc.
— Idem CPLSc 20 kV 4 buc.
— Idem CPM 20 kV 3 buc.
— Idem ext. ACETA 15-400 2 buc.
— Idem ext. CELAP 3-10 1 buc.
— Idem CMD 2-10 1 buc.
— Idem CMD 2-10 1 buc.
— Idem CESI 2-10 1 buc.
— Idem CETAP 3-10 kV 1 buc.
— Panou central pt. semnaliz. 1 buc.
— Idem cdă şi prot. trafo 1 buc.
— Cutii distrib. 350 A 1 buc.
— Dulap tip DEA 110 kV 2 buc.
— Descărcător DTF 6 kV 11 buc.
— Idem DTF 15 kV 59 buc.
— Idem GZ 6 kV 1 buc.
— Idem GZ 35 kV 1 buc.
— Disp. DPI 15 buc.

— Idem DSI 1 buc.
— Întrerup. IUP 10-600 polonez 3 buc.
— Idem IUP 15-1000 A 1 buc.
— Idem DITU 220/180 1 buc.
— Separator SMI-10 kV-2000 A 5 buc.
— Idem SMI-35 kV 600 A 1 buc.
— Idem SME 15 kV 200 A 1 buc.
— Idem SME 60 kV 1 buc.
— Idem SMEP 35 kV 600 A 2 buc.
— Idem SMEP 110 kV 1250 A 3 buc.
— Idem STIN 6 kV 37 buc.
— Idem STIN 10 kV-1250 A 1 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem kV-1350 A 1 buc.
— Separator SME 35 kV 600 A 1 buc.
— Idem STIN 15 kV-1250 A 5 buc.
— Idem STIP 10 kV 600 A 2 buc.
— Idem 10 kV 630 A 3 buc.
— Idem 15 kV 400 A 1 buc.
— Idem STE 35 kV 600 A 1 buc.
— Idem STEP 110 kV 1250 A 1 buc.
— Siguranţe SFE 15 kV 2 buc.
— Idem SFE 20 kV 7 buc.
— Idem SFI 6 kV 17 buc.
— Idem SFI 10 kV 7 buc.
— Idem SFI 35 kV 19 buc.
— Idem SFIT 15 kV 16 buc.
— Idem SFIN 10 kV 3 buc.
— Transf. TTU 50 kVA 15/0,4 1 buc.
— Idem 70 kVA 6/0,4 1 buc.

— examenul şi concursul pentru încadrarea şi promovarea în muncă (art. 7) ;

— componenţa comisiei tehnice de încadrare şi promovare a muncitorilor şi a comisiei de încadrare şi promovare a personalului tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ (art. 8) ;

— perioada de încercare de 3 luni (art. 9)

— condiţiile de încadrare în muncă a personalului (art. 10—12) ;

— condiţiile de promovare în muncă a personalului (art. 13—21) ;

— condiţiile de studii şi vechime pentru încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile economice — personalul de execuţie şi personalul de conducere (art. 22—37) ;

— condiţiile de studii şi vechime pentru încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile administraţiei de stat şi instituţiile social-culturale (art. 38—48) ;

— organizarea şi desfăşurarea examenelor sau concursurilor (art. 49—60) :

— dispoziţii privind reducerea vechimei minime totală pentru acordarea treptelor sau gradaţiilor (art. 61—64) ;

— condiţii excepţionale de ocuparea funcţiilor pentru care se cer studii superioare de cadre cu studii medii (art. 65) ;

— condiţiile de menţinere pe funcţii a celor care nu îndeplinesc condiţiile de studii sau vechime prevăzute de lege (art. 68) ;

— obligaţia directorilor şi a celor cu posturi echivalente de a absolvi un curs de perfecţionare a pregătirii (art. 69) ;

— Anexa nr. 1 : Condiţiile minime de pregătire şi vechime necesare pentru încadrarea şi promovarea muncitorilor calificaţi ;

— Anexa nr. 2 : condiţiile minime de studii şi vechime necesare pentru ocuparea funcţiilor tehnice, economice, de altă specialitate şi administrative şi anume : funcţii de conducere din unităţile economice ; funcţii de conducere din administraţia de stat ; funcţii de execuţie din unităţile economice şi administraţia de stat ;

— condiţia minimă necesară trecerii de la o gradaţie inferioară la cea imediat superioară este : 2 ani de la nivelul de bază la gradaţia I ; 3 ani de la o gradaţie inferioară la cea imediat superioară.

— Idem 15/0,1 110/5 1 buc.
— Idem 250 kVA 15/0,4 1 buc.
— Idem 315 kVA 5/0,2 1 buc.
— Idem 1600 kVA 6/0,4 1 buc.
— Reductor CIT 150/5 1 buc.
— Idem 200/5 1 buc.
— Idem 300/5 5 buc.
— Idem CIS 15/05 12 buc.
— Idem 20/5 6 buc.
— Idem 400/5 1 buc.
— Trafo rotire fază 7 buc.
— Transf. TRS (CIRS) 3 buc.
— Reductor CIRS 10 kV 20/5 5 buc.
— Idem 15 kV 2×400/5 1 buc.
— Idem 20 kV 2×100/5 1 buc.
— Idem TIB 1500/5 5 buc.
— Idem 3000/5 4 buc.
— Trafo tens. uscată 1 buc.
— Transf. CESU 35 kV 40/5 1 buc.
— Idem 100/5 2 buc.
— Idem 150/5 8 buc.
— Idem 200/5 1 buc.
— Idem ES 110 kV 1 buc.
— Idem CESU 110 2×75 1 buc.
— Transf. CESU 110 2×200 1 buc.
— Idem TIBU 10/0,1 15 buc.
— Idem 5/0,1 1 buc.
— Idem TITU 10 kV 9 buc.
— Idem TEMU 20/0,1 3 buc.
— Idem TISU 15 kV 100/5 3 buc.
— Ruptor RMC 750-110 1 buc.
— Idem 220/80 A 4 buc.
— Idem 1 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem 220/150 A 2 buc.
— Idem 220/80/110 5 buc.
— Ampermetru AEM 0-50 3 buc.
— Idem AE 4 0-100 2 buc.
— Idem 4 0-150 4 buc.
— Idem 4 1 buc.
— Idem 20/5 1 buc.
— Idem 30/5 5 buc.
— Idem 40/5 3 buc.
— Idem 75/5 1 buc.
— Idem 100/5 14 buc.
— Idem 600/5 13 buc.
— Idem 4000/5 1 buc.
— Idem tip AM 8-0-25 1 buc.
— Idem 8-0-40 2 buc.
— Idem M3 0-5 1 buc.
— Idem M3 0-30 2 buc.
— Contori CA 32-3×100/5 1 buc.
— Idem 31-3×5/5 2 buc.
— Idem 32-3×30/5 1 buc.
— Idem 32-35/01 200/5 2 buc.
— Megavatmetru 6/0,1 1-100/5 1 buc.
— Idem 6/0,1-200/5 1 buc.
— Vatmetru 110/01-150/5 1 buc.
— Megavatmetru 110/0,1 300/5 1 buc.
— Idem 110/0,1 400/5 1 buc.

— Idem 200 kVA 15/0,4 1 buc.
— Idem 15/0,1 1000/5 2 buc.
— Idem 35/0,1 1 buc.
— Idem 35/0,1-400/5 1 buc.
— Megavarmetru 110/0,1 400/5 7 buc.
— Idem 15/0,1 150/5 1 buc.
— Idem 15/0,1 1000/5 2 buc.
— Idem 15/0,1 1500/5 1 buc.
— Idem 35/0,1 400/5 1 buc.
— Voltmetru 0-30 1 buc.
— Voltmetru M3-0-75 5 buc.
— Idem M3-0-150 7 buc.
— Idem 0—300 2 buc.
— Idem VE 4 6/0,1 12 buc.
— Kilovoltmetru 0,2—1 kV 1 buc.
— Idem VE4 10/0,1—012 2 buc.
— Idem 15/0,1 1 buc.
— Voltmetru VE 4 110/0,1 8 buc.
— Idem 15/0,1 0—18 15 buc.
— Idem 35/0,1 0—42 8 buc.
— Comutator VCF 28 buc.
— Idem CV 44 2 buc.
— Idem 67 9 buc.
— Idem CV 7 7 buc.
— Cutii comandă ptr. aprind. fără despărţituri 1 buc.
— Dispozitiv AP 4 26 buc.
— Disp. Ap. 5 3 buc.,
— Chei DBE 220—25 3 buc.
— Disp. AME 2 1 buc.
— Întrerup. stea triunghi 3 buc.
— Idem Paco III-10 A 2 buc.
— Patroane FIN 20 kV 12 buc.
— Idem Fi 6 kV 21 buc.
— Idem FIT 15 kV 1 buc.
— Redresor 220/24 2 buc.
— Releu Rds 0-100 2 buc.
— Idem 3 0—110 3 buc.
— Idem RUS 311/0,5 3 buc.
— Idem accidental 220/110 1 buc.
— Idem RT 1 15/60 1—1 63 buc.
— Idem 1—1 80/200 3 buc.
— Idem 1—1 100/400 1 buc.
— Idem 1—1 100/400 1 buc.
— Idem 1—12 50—200 2 buc.
— Releu RT 1—3 50/200 13 buc.
— Idem 2—1 320 1 buc.
— Idem 1—1 320 1 buc.
— Idem 2—3 320 1 buc.
— Idem RC 1—3 50 A 2 buc.
— Idem 1—3 100 A 12 buc.
— Idem RIA 6/220 4 buc.
— Idem compensametru 1 buc.
— Idem RRS 110/24 4 buc.
— Idem RCS 110/60 4 buc.
— Idem RICA 1 buc.
— Idem pilpiire 6/24 1 buc.
— Idem 7 3 buc.
— Idem RE 100 1 buc.

— Idem 180 3 buc.
— Idem IMB 178/1 A 1 buc.
— Idem RARS 48 V—01 A 1 buc.
— Idem 110 V 0,05 A 2 buc.
— Idem RARB cu disp. 25/1 1 buc.
— Idem 48 V—1 A 1 buc.
— Idem RARS 110 V — 0,025 A 1 buc.
— Idem RARB 24 V — 1 A 1 buc.
— Ştangă pertinax (scurtcircuitoare) 10 buc.
— Termometru colţar 3 buc.
— Recipient aer PIRELy 1 buc.
— Ventilator 6000 mc. 1 buc.
— RZF 24 A 3 buc.
— Minere MPR 9 buc.
— Reductor CIPT 10 kV 5/5 2 buc.
— Idem 10 kV 20/5 1 buc.
— Idem 30/5 1 buc.
— Idem 40/5 3 buc.
— Idem 200/5 1 buc.
— Idem 150/5 1 buc.
— Idem 5/5 1 buc.
— Reductor CIPT 10 kV 1500/5 21 buc.
— Idem 15 kV 40/5 3 buc.
— Idem 75/5 6 buc.
— Idem 100/5 8 buc.
— Idem 150/5 7 buc.
— Idem 20/5 1 buc.

ŞANTIERUL CONSTANŢA

— Cablu CYABY 2×4 50 m.
— Idem CYYB 2×16 17 m.
— Idem CHSBY 3×95 120 m.
— Idem NYBY 19×1,5 97 m.
— Idem CSYABY 30×2,5 25 m.
— Idem ACHPBI 3×25—6 kV 2050 m.
— Idem NKBA 3×70—20 kV 80 m.
— Idem ACYABY 3×95—10 kV 20 m.
— Idem OSB 3×95—20 kV 20 m.
— Idem CYYBA 24×1,5 285 m.
— Cond. 01.Al. 300 mm 305 m.
— Idem 01. Al. 450 mm 400 kg.
— Idem 95 mm 650 kg.
— Idem Ol. Al. 450 mm 400 kg.
— Idem 95 mm 650 kg.
— Idem Ol. Zn. 120 mm 323 kg.
— Idem AFI 35 mm 261 ml.
— Idem 50 mm 108 ml.
— Idem 95 mm 180 ml.
— Cablu F 750 (NGA) 35 mm 94 ml.
— Coame asbociment 50 per.
— Console 0.12 30 buc.
— Idem 0.4 20 buc.
— Grinzi beton 1502 10 buc.
— Mufe asbociment 20 buc.
— Izolatori SBI 6 4 buc.
— Idem SC 20 30 buc.
— Idem HDS 10 1 buc.
— Idem IC 6 121 buc.
— Stilpi beton 1000×1 26 buc.
— Idem 10002 17 buc.

— Idem 15004 6 buc.
— Idem metal SN 35—6102 1404 kg.
— Idem IN 110—110 1535 kg.
— Celule met. necchip. (gol) 1 buc.
— Red. CIT 1500/5 9 buc.
— Red. CIRS 10 kV 2×100/5 3 buc.
— Red. CIRS 20 kV 2×75/5 1 buc.
— Disp. DD 1 12 buc.
— Idem DD2 24 buc.
— Idem AMI 2 1 buc.
— Relee RI 2/220 V 8 buc.
— Idem RI 3/24 V 1 buc.
— Idem Rtp 1/48 1 buc.
— Blocuri BI 4 3 buc.
— Bară Al. ∅ 10 6,5 kg.
— Bară Al. ∅ 22 4,85 kg.
— Bară Al. 30×5 13,60 kg.
— Bobine sec. 125 W 4 buc.
— Idem sec. 400 W 60 buc.
— Cutii cu bob. sec. + sig. 400 W 48 buc.
— Borne 60 A 3 buc.
— Contactori CSA 2 7 buc.
— Idem CSA 4 11 buc.
— Coturi negre 1¼" 3 buc.
— Idem de fontă ∅ 21 10 buc.
— Descărc. cu coarne 28 kg.
— Lămpi tronconice 2 buc.
— Idem + sig. LF 25 32 buc.
— Manometru ind 0/6 10 buc.
— Idem 0/6,3 1 buc.
— Racord Al. 95 70 buc.
— Idem (butoi) 95 12 buc.
— Rez. chim. 4 kV 9 W 188 buc.
— Startere 40 W 74 buc.
— Siguranţe IC 4 315 buc.
— Idem IC 6 100 buc.
— Suporţi met. DTF 110 kV 10 gr.
— Idem HDS 35 kV 8 buc.
— Idem ∅ 16 cu piuliţă 90 buc.
— Conector condens. 1 buc.
— Conasuri Al. 50 9 buc.
— Idem 120 10 buc.
— Idem 300 18 buc.
— Flanşe SB 10 kV 5 buc.
— Bride Um 24×160 11 buc.
— Bride Um 23×170 10 buc.
— Broaşte DBE 23 buc.
— Chei electromag. 28 buc.
— Bulon cu ochi simplu ∅ 16 10 buc.
— Idem ∅ 18 36 buc.
— Idem ∅ 20 2 buc.
— Idem dublu ∅ 16×320 28 buc.
— Idem ∅ 16 16 buc.
— Idem răs. 20×210 9 buc.
— Idem OSS 41 buc.
— Idem 24×150 90 buc.
— Crirlig ∅ 24 102 buc.
— Cleme TC 120 45 buc.
— Idem CARS Al. 5 buc.

— Idem CIRS2 Al. 10 buc.
— Idem CSPI 5 buc.
— Idem LET 185/240 333 buc.
— Idem LEOC 185/240 45 buc.
— Idem LIT 450 8 buc.
— Idem 340/400 12 buc.
— Idem SOT 35/70 17 buc.
— Idem SOL 450 31 buc.
— SOL 400/500 11 buc.
— Idem ghiară 25/50 105 buc.
— Idem 70/95 612 buc.
— Idem crest. Al. 35 493 buc.
— Idem Al. 50 173 buc.
— Idem Al. 95 92 buc.
— Idem Al. 150 30 buc.
— Idem LCIC tip C.F.R. 152 buc.
— Pană cond. 50—2 77 buc.
— Idem 50—1 (CFR) 120 buc.
— Flanşe SOSB 10 27 buc.
— Idem TBI 30 buc.
— Idem SOSB 35 30 buc.
— Idem FOTB 10 22 buc.
— Juguri 400/450—24 to. 2 buc.
— Idem 500 3 buc.
— Idem speciale 2 buc.
— Pile telefon 8 buc.
— Piuliţe 1422 84 kg.
— Şurub M3×35 1309 buc.
— Idem M20×65—70 2683 buc.
— Troncloane galv. ∅ 16 2 buc.
— Idem ∅ 21 m OSS ∅ 16 9 buc.
— Idem pt. lanţ iz. 10 buc.
— Teuri pesel 8 mm 9 buc.
— Capace CSB⅓ 122 buc.
— Idem 6/10 27 buc.
— Idem 20 7 buc.
— Idem 35 16 buc.
— Idem 35 16 buc.
— Idem CSC 10/20 3 buc.
— SCS 10 1 buc.
— Idem CTB 6/10 3 buc.
— Idem CTB 35 12 buc.
— Idem HDS 20 17 buc.
— Idem HDS 35 14 buc.
— Idem Al. TB 35 4 buc.
— Cablu fir pilot DKAYPPA 19 DM — 4 kV 700 m
— Cablu ACYABY 3×35—6 kV 1530 m.

TEXTILE • PIELĂRIE • CAUCIUC

2

— Ochelari protecţie 10 buc.
— Umerare doc 19 buc.

5

— Garnituri presate din cauciuc 80 buc.

— Idem 60 buc.
— Idem 141 buc.
— Idem 277 buc.
— Idem 480 buc.
— Idem 153 buc.
— Idem 1156 buc.
— Idem 100 buc.
— Idem 22 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 13 buc.
— Idem 12 buc.
— Idem 107 buc.
— Idem 400 buc.
— Idem 15 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 61 buc.
— Idem 279 buc.
— Idem 31 buc.
— Idem 107 buc.
— Idem 95 buc.
— Idem 20+121 buc.
— Idem 293 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 90 buc.
— Idem 14 buc.
— Idem 33 buc.
— Idem 38 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 15 buc.
— Idem 36 buc.
— Idem 32 buc.
— Idem 92 buc.
— Idem 56 buc.
— Idem 141 buc.
— Idem 5+28 buc.
— Idem 270 buc.
— Idem 224 buc.
— Idem 180 buc.
— Idem 30 buc.
— Idem 89 buc.
— Idem 18 buc.
— Idem 18 buc.
— Idem 65 buc.
— Idem 155 buc.
— Idem 76 buc.
— Idem 85 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 85 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 18 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem 26 buc.
— Idem 507 buc.
— Idem 159 buc.

→

OFERTE

— Idem 89 buc.
— Idem 87 buc.
— Idem 114 buc.
— Idem 178 buc.
— Idem 177 buc.
— Idem 283 buc.
— Idem 68 buc.
— Idem 548 buc.
— Idem 35 buc.
— Idem 121 buc.
— Idem 11 buc.
— Idem 65 buc.
— Idem 18 buc.
— Idem 3 buc.
— Idem 45 buc.
— Idem 161 buc.
— Idem 142 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 222 buc.
— Idem 330 buc.
— Idem 802 buc.
— Idem 802 buc.
— Idem 185 buc.
— Idem 86 buc.
— Idem 28+8 buc.
— Idem 72 buc.
— Idem 49 buc.
— Idem 147 buc.
— Idem 57 buc.
— Idem 65 buc.
— Idem 15 buc.
— Idem 170 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 17 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem 267 buc.
— Idem 84 buc.
— Idem 454 buc.
— Idem 1001 buc.
— Idem 440 buc.
— Idem 1700 buc.
— Idem 93 buc.
— Idem 27 buc.
— Idem 1060 buc.
— Idem 1766 buc.
— Idem 251 buc.
— Idem 38 buc.
— Idem 18 buc.
— Idem 232 buc.
— Idem 50 buc.
— Idem 29 buc.
— Idem 452 buc.
— Idem 611 buc.
— Idem 652 buc.
— Idem 1470 buc.
— Idem 644 buc.
— Idem 414 buc.
— Idem 362 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 81 buc.
— Idem ∅
— Idem 759 buc.
— Idem 389 buc.
— Idem 1049 buc.
— Idem 80 buc.
— Idem 49 buc.
— Idem 35 buc.
— Idem 2235 buc.
— Idem 89 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 358 buc.
— Idem 81 buc.
— Idem 446 buc.
— Idem 82 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem 50 buc.
— Idem 117 buc.
— Idem 35 buc.
— Idem 737 buc.
— Idem 393 buc.
— Idem 160 buc.
— Idem 85 buc.
— Idem 497 buc.
— Idem 29 buc.
— Idem 160 buc.
— Idem 482 buc.
— Idem 838 buc.
— Idem 80 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 353 buc.
— Idem 629 buc.
— Idem 515 buc.
— Idem 276 buc.
— Idem 152 buc.
— Idem 261 buc.
— Idem 800 buc.
— Idem 1202 buc.
— Idem 389 buc.

— Idem 59 buc.
— Idem 1945 buc.
— Idem 43 buc.
— Idem 417 buc.
— Idem 452 buc.
— Idem 64 buc.
— Idem 1727 buc.
— Idem 215 buc.
— Idem 1154 buc.
— Idem 300 buc.
— Idem 111 buc.
— Idem 207 buc.
— Idem 96 buc.
— Idem 79 buc.
— Idem 602 buc.
— Idem 120 buc.
— Idem 118 buc.
— Idem 7 buc.
— Idem 396 buc.
— Idem 162 buc.
— Idem 383 buc.
— Idem 161 buc.
— Idem 2739 buc.
— Idem 541 buc.
— Idem 27 buc.
— Idem 192 buc.
— Idem 638 buc.
— Idem 71 buc.
— Idem 1132 buc.
— Idem 152 buc.
— Idem 1520 buc.
— Idem 59 buc.
— Idem 5 buc.
— Idem 64 buc.
— Idem 70 buc.
— Idem 2180 buc.
— Idem 2180 buc.
— Idem 258 buc.
— Idem 61 buc.
— Idem 271 buc.
— Idem 40 buc.
— Idem 272 buc.
— Idem 342 buc.
— Idem 694 buc.
— Idem 694 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 36 buc.
— Idem 51 buc.
— Idem 265 buc.
— Idem 424 buc.
— Idem 330 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 151 buc.
— Idem 4 buc.
— Idem 114 buc.
— Idem 53 buc.
— Idem 78 buc.
— Idem 180 buc.
— Idem 43 buc.
— Idem 76 buc.
— Idem 115 buc.
— Idem 135 buc.
— Idem 40 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 473 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 87 buc.
— Idem 21 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 12 buc.
— Idem 124 buc.
— Idem 83 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 157 buc.
— Idem 160 buc.
— Idem 299 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 244 buc.
— Idem 107 buc.
— Idem 14 buc.
— Idem 50 buc.
— Idem 31 buc.
— Idem 195 buc.
— Idem 22 buc.
— Idem 95 buc.
— Idem 121 buc.
— Idem 763 buc.
— Idem 21 buc.
— Idem 72 buc.
— Idem 169 buc.
— Idem 38 buc.
— Idem 100 buc.
— Idem 30 buc.
— Idem 6 buc.
— Idem 85 buc.
— Idem 292 buc.
— Idem 7 buc.
— Idem 728 buc.
— Idem 7 buc.

— Idem 598 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 58 buc.
— Idem 44 buc.
— Idem 147 buc.
— Idem 16 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 5 buc.
— Idem 183 buc.
— Idem 22 buc.
— Idem 65 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 79 buc.
— Idem 4 buc.
— Idem 158 buc.
— Idem 15 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 39 buc.
— Idem 1395 buc.
— Idem 14 buc.
— Idem 1268 buc.
— Idem 459 buc.
— Idem 61 buc.
— Idem 578 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 508 buc.
— Idem 19 buc.
— Idem 22 buc.
— Idem 5 buc.
— Idem 335 buc.
— Idem 94 buc.
— Idem 12 buc.
— Idem 169 buc.
— Idem 21 buc.
— Idem 66 buc.
— Idem 3 buc.
— Idem 4 buc.
— Idem 14 buc.
— Idem 34 buc.
— Idem 7 buc.
— Idem 11 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 643 buc.
— Idem 2 buc.
— Idem 32 buc.
— Idem 78 buc.
— Idem 100 buc.
— Idem 11 buc.
— 90 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 27 buc.
— Idem 11 buc.
— Idem 66 buc.
— Idem 140 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 9 buc.
— Idem 26 buc.
— Idem 80 buc
— Idem 20 buc.
— Idem ∅
— Idem 93 buc.
— Idem 40 buc.
— Idem 23 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 29 buc.
— Idem 41 buc.
— Idem 50 buc.
— Idem 60 buc.
— Idem 308 buc.
— Idem 7 buc.
— Idem 20 buc.
— Idem 65 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 14 buc.
— Idem 6 buc.
— Idem 1 buc.
— Idem 31 buc.
— Idem 48 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 45 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 111 buc.
— Idem 27 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 218 buc.
— Idem 5 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 75 buc.
— Idem 31 buc.
— Idem 11 buc.
— Idem 17 buc.
— Idem 6 buc.

— Idem 36 buc.
— Idem 197 buc.
— Idem 33 buc.
— Idem 21 buc.
— Idem 21 buc.
— Idem 51 buc.
— Idem 60 buc.
— Idem 47 buc.
— Idem 43 buc.
— Idem 208 buc.
— Idem 95 buc.
— Idem 165 buc.
— Idem 67 buc.
— Idem 402 buc.
— Idem 30 buc.
— Idem 84 buc.
— Idem 51 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 57 buc.
— Idem 26 buc.
— Idem 144 buc.
— Idem 113 buc.
— Idem 56 buc.
— Idem 25 buc.
— Idem 15 buc.
— Idem 145 buc.
— Idem 24 buc.
— Idem 17 buc.
— Idem 70 buc.
— Idem 294 buc.
— Idem 122 buc.
— Idem 210 buc.
— Idem 40 buc.
— Idem 66 buc.
— Idem 206 buc.
— Idem 60 buc.
— Curele transparente mătase de 30 mm 135,100 kg.
— Idem de 30 mm 38,400 kg.
— Idem de 50 mm 93,500 kg.
— Idem de 60 mm 7,900 kg.
— Idem de 500×25 12 kg.
— Idem de 530×15 14 kg.
— Idem de 580×30 5 kg.
— Idem de 600×30 5 kg.
— Idem de 600×40 19 kg.
— Idem de 625×25 5 kg.
— Idem de 625×30 10 kg.
— Idem de 630×40 1 kg.
— Idem de 640×30 13 kg.
— Idem de 640×40 10 kg.
— Idem de 670×30 2 kg.
— Idem de 680é30 24 kg.
— Idem de 730×50 12 kg.
— Idem de 800×45 9 kg.
— Idem de 850×40 9 kg.
— Idem de 850×45 5 kg.
— Idem de 850×50 10 kg.
— Idem de 900×35 2 kg.
— Idem de 900×40 16 kg.
— Idem de 940×60 6 kg.
— Idem de 950×40 14 kg.
— Idem de 960×30 5 kg.
— Idem de 1000×40 11 kg.
— Idem de 1060×30 6 kg.
— Idem de 1100×40 2 kg.
— Idem de 1120×45 16 kg.
— Idem de 1180×40 19 kg.
— Idem de 1200×30 5 kg.
— Idem de 1200×40 9 kg.
— Idem de 1200×45 5 kg.
— Idem de 1250×40 9 kg.
— Idem de 1300×40 3 kg.
— Idem de 1300×50 4 kg.
— Idem de 1300×55 6 kg.
— Idem de 1360×30 4 kg.
— Idem de 1400×40 6 kg.
— Idem de 1400×50 1 kg.
— Idem de 1420×60 2 kg.
— Idem de 1450×50 6 kg.
— Idem de 1500×40 3 kg.
— Idem de 1500×50 13 kg.
— Idem de 1600×40 2 kg.
— Idem de 1700×60 8 buc.
— Idem de 1850×45 12 kg.
— Idem de 2100×45 7 kg.
— Idem de 2120×40 15 kg.
— Idem de 2200×30 10 kg.
— Idem de 2200×40 7 kg.
— Idem de 2200×50 10 kg.
— Idem de 2250×40 14 kg.
— Idem de 2300×45 11 kg.
— Idem de 2360×40 3 kg.
— Curele transparente mătase 5 buc.
— Idem 8 buc.
— Idem 4 buc.
— Idem 10 buc.
— Idem 7 buc.

NULITATEA CLAUZEI PRIN CARE PENALITĂȚILE SÎNT AFECTATE DE CONDIȚII SUSPENSIVE

În contractul dintre furnizorul Intreprinderea de exploatare a conductelor de gaz metan Mediaș și beneficiarul I.G.C.L. Luduș s-a prevăzut o penalitate aplicabilă în cazul încălcării unei obligații contractuale din partea beneficiarului.

Soluționînd neînțelegerea precontractuală dintre părți, organele tutelare au stabilit că beneficiarul nu datorează penalități mai mari decît cele care i se cuvin de la proprii săi contractanți cărora le livrează produsul primit de la furnizorul menționat.

În speță, beneficiarul nu a obținut nici o penalitate de la consumatorii săi, motiv pentru care a susținut că, deși obligația contractuală asumată față de furnizor a încălcat-o, nu datorează acestuia penalități.

Prin Decizia P.A.S. nr. 330/1972, s-a reținut că prin soluția dată de organele tutelare asupra neînțelegerii precontractuale dintre părți, penalitatea în discuție a fost afectată de o condiție suspensivă — eveniment viitor și nesigur că se va îndeplini — adică de o condiție incertă de îndeplinire căreia este condiționată aplicarea penalităților.

Contractele economice se încheie între organizațiile socialiste pentru realizarea unor sarcini de plan și întrucît realizarea sarcinilor de plan este obligatorie, afectarea unui contract economic cu o condiție suspensivă este interzisă, realizarea contractului și implicit a sarcinilor de plan neputînd fi condiționată de evenimente viitoare și nesigure în privința realizării lor.

Astfel fiind și întrucît potrivit art. 11 din Legea nr. 71/1969 contractele economice nu pot conține clauze contrare legii, caluza privind condiționarea penalității a fost socotită nulă, iar beneficiarul a fost obligat să plătească penalitățile datorate furnizorului, fără considerare la faptul că de la consumatorii săi nu a putut obține nici o sumă cu titlu de penalități.

EFECTELE CONTRACTULUI SEMNAT DE O UNITATE LIPSITĂ DE PERSONALITATE JURIDICĂ, DAR A CĂREI EXECUTARE A FOST ACCEPTATĂ DE UNITATEA CU PERSONALITATE JURIDICĂ

Potrivit Decretului nr. 31/1954 și Legii nr. 11/1971 au capacitatea de a încheia contracte economice numai acele unități care au personalitate juridică. Contractele încheiate de subunități lipsite de personalitate juridică ar urma să fie considerate nule întrucît au fost încheiate fără capacitate.

În interesul îndeplinirii sarcinilor de plan, practica arbitrală a adoptat unele soluții ce tind — în anumite condiții — la menținerea contractelor încheiate de unități lipsite de personalitate juridică.

Astfel, prin Decizia P.A.S. nr. 105/1973 s-a statuat că „contractele economice se încheie pentru realizarea unor sarcini de plan. De aceea, dacă un contract economic este inițial încheiat cu unele vicii, ca în speță, cînd nu a fost semnat de unitatea cu personalitate juridică, vicii care ar putea atrage nulitatea sa, dar este executat în natură de unitatea cu personalitate juridică, nu se poate contesta caracterul contractual al prestației efectuate. În speță, prin faptul punerii la dispoziție a utilajelor și a acceptării lor de către beneficiar care și-a îndeplinit cu aceste utilaje sarcinile sale de plan, se poate deduce intenția părților de a acoperi nulitatea și de a valida contractul care astfel își produce toate efectele".

Rezultă deci, că deși inițial nul, contractul însușit prin executare de către unitatea dotată cu personalitate juridică, se validează, produce efecte depline, soluția fiind dictată de nevoia menținerii raportului contractual în scopul îndeplinirii sarcinilor de plan.

DATA CÎND SE CONSIDERĂ INTRODUSĂ RECLAMAȚIA ADMINISTRATIVĂ

În materie de transport feroviar, dispozițiile normative în vigoare reglementează procedura reclamației administrative, procedură a cărei realizare este menită să asigure rezolvarea promptă și cu minim de cheltuieli a pretențiilor clientelei față de calea ferată.

Pentru ca reclamația să producă efecte atît pentru declanșarea procedurii de rezolvare administrativă, cît și cu privire la suspendarea cursului prescripției, ea trebuie să fie introdusă înlăuntrul termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958, termen în care în cazul destinatarului începe să curgă, în raport cu dispozițiile art. 85 pct. 2 lit. b din Regulamentul de transport C.F.R., din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură, ori și-a valorificat drepturile care îi aparțin în virtutea art. 6, din acelaș regulament.

Împlinirea termenului de prescripție are ca efect nu numai imposibilitatea de a obține pe cale jurisdicțională sumele datorate de calea ferată ca urmare încălcării obligațiilor ce-i revin în temeiul contractului de transport, dar și imposibilitatea de a obține vreo despăgubire pe calea reclamației administrative.

Într-o asemenea situație s-a aflat CEIL Sebeș Alba care, deși a primit scrisoarea de trăsură la 22 martie 1971, reclamația administrativă ce a formulat a fost înregistrată la cărăuș la 23 septembrie 1971, deci cu o zi după împlinirea termenului în care reclamația trebuia introdusă. Din această cauză, pretențiile formulate de combinatul menționat împotriva Regionalei de căi ferate Deva pentru plata sumei de 20.054 lei cu titlu de daune au fost respinse ca prescrise.

Decizia P.A.S. prin care se confirmă această soluție (1791/1972), aduce o precizare importantă în materie. Această precizare a fost ocazionată de examinarea susținerii CEIL Sebeș Alba că expediind reclamația administrativă prin poștă la 20 septembrie 1971, această reclamație trebuia considerată introdusă în termen. Acest punct de vedere nu a fost primit deoarece, potrivit legii, momentul de la care se suspendă cursul prescripției este acela al **înregistrării** *ei* la cărăuș, situație în care, asemenea efecte nu pot fi legate de data expedierii reclamației.

H. MATEI

CONTRACT ECONOMIC

ASPECTE PRIVIND FUNCȚIUNILE ȘI EFECTELE COMENZILOR

Întreprinderea de Rețele Electrice București exprimă în scrisoarea sa o serie de nedumeriri cu privire la funcțiile și efectele comenzii și la întinderea dezacordului dintre unități în cazul procedurii de rezolvare a divergenței. Enunțăm întrebările și dăm răspunsurile solicitate.

1. Poate beneficiarul refuza semnarea contractului, potrivit art. 3 al. 1 din Legea nr. 71/1969, dacă acesta este înaintat de furnizor, după data începerii perioadei de plan la care se referă comanda ?

Este cunoscut faptul că într-o economie cu un ritm de creștere atît de dezvoltat, fenomenele sociale și economice nu păstrează un timp prea îndelungat aceeași structură. Din această cauză normele legale care reglementează respectivele raporturi sociale trebuie să sufere modificările de rigoare iar interpretarea și analizarea fiecărui text legal nu se poate face disparat și în neconcordanță cu celelalte norme din legislația noastră. Cele afirmate mai sus au menirea de a prefața răspunsul solicitat. Vom arăta de la început că prevederea art. 3 al. 1 din Legea nr. 71/1969 trebuie coroborată cu dispozițiile H.C.M. nr. 1011/1972. Întrebarea dv. astfel cum a fost formulată, este incompletă deoarece nu ne oferă nici un detaliu cu privire la faptul dacă produsele ce fac obiectul comenzii beneficiarului sînt sau nu cuprinse în balanțele materiale și dacă în comanda emisă s-a menționat vre-un termen pentru acceptarea acesteia. Din această cauză vom da răspunsuri diferențiate pentru fiecare ipoteză în parte :

— în cazul cînd produsele fac parte din categoria celor repartizate, și în actele de repartizare sînt menționate termene de livrare pentru perioada respectivă de plan, beneficiarul este obligat a semna contractul chiar dacă în comanda sa erau solicitate livrări pentru o perioadă anterioară ;

— în cazul cînd produsele nu sînt cuprinse în balanțele materiale, voința unităților ce sînt partenere în raporturile contractuale are un cîmp mai larg de acțiune. Prin consecință, dacă în comandă este prevăzut un termen pînă la care aceasta trebuie acceptată și furnizorul l-a respectat, beneficiarul este obligat a semna contractul. Mai mult, în ipoteza de față, contractul se consideră perfectat pe data emiterii proiectului de către furnizor în condițiile specificate în comandă, deoarece în acel moment acordul celor două părți s-a realizat și nu mai este nevoie de o nouă confirmare a voinței sale de către beneficiar prin semnarea contractului. În cazul cînd comanda nu cuprinde un termen și se referă la o perioadă de plan trecută, beneficiarul nu este obligat a semna contractul după expirarea acelei perioade.

2. Ce semnificație juridică poate avea ridicarea unui material de către beneficiar dintr-o comandă care cuprinde mai multe poziții ? Se poate considera comanda acceptată în întregime sau numai parțial, cu privire la materialul livrat și recepționat ?

Și această întrebare suferă de o oarecare imprecizie deoarece comanda fiind emisă de către beneficiar, acceptarea sau executarea acesteia este o operație pe care o poate îndeplini numai unitatea furnizoare. Beneficiarul nu poate accepta propria sa comandă și prin consecință întrebarea dv. nu se poate referi decît la acceptarea acesteia de către furnizor.

Răspunsul necesită unele lămuriri preliminare. Noțiunea de comandă, în înțeles juridic, nu se referă la documentul respectiv, la formularul utilizat, ci la un mod de exprimare a voinței unei persoane care dorește a intra în raporturi de furnizare de produse. În realitate comanda, în accepțiunea sa juridică, reprezintă o ofertă făcută de beneficiar către furnizor de a stabili raporturi de furnizare. Aceste explicații vor ușura răspunsul la întrebarea dv.

Prima precizare se referă la conținutul comenzii ca document. Un formular intitulat comandă care cuprinde mai multe materiale conține în realitate — din punct de vedere juridic — o serie de comenzi pentru fiecare poziție în mod separat. Unele din aceste poziții pot fi confirmate de furnizor și altele nu, în funcție de capacitatea sa de producție și de profilul său. Tot asfel, furnizorul poate livra unele produse cuprinse în comandă și altele nu, fiind determinat de aceiași factori, enunțați mai sus. Cu alte cuvinte, acceptarea și furnizarea unor anumite produse dintr-o comandă nu poate avea pentru furnizor semnificația că a acceptat și va furniza toate materialele cuprinse în formularul beneficiarului. Aceste explicații au valabilitate numai cu următoarele rezerve :

— materialele specificate în comandă și neconfirmate sau nelivrate de furnizor să nu fie cuprinse în balanțe materiale. În cazul în care produsele sînt cuprinse în balanțele materiale furnizorul este obligat a le executa și livra în conformitate cu repartiția primită ;

— beneficiarul să nu fi condiționat în comanda sa livrarea materialelor între ele, caz în care executarea parțială a comenzii reprezintă o dovadă suficientă pentru a se stabili că, prin comportarea sa, furnizorul a acceptat integral comanda.

3. Acceptarea şi executarea unor obligaţii din contract se popate considera ca o renunţare la obiecţiunile formulate şi aflate în curs de conciliere cînd materialul respectiv nu face obiectul divergenţei ?

Din însuşi felul cum aţi formulat înrebarea se poate deduce cu uşurinţă şi răspunsul. Un contract la care s-au făcut obiecţiuni, se consideră încheiat parţial cu privire la toate clauzele asupra cărora s-a căzut de acord. Organele noastre arbitrale, şi întreaga literatură de specialitate, în dorinţa de a salvgarda contractul economic — instrument de planificare — l-a considerat perfectat cu privire la conţinutul asupra căruia părţile sînt de acord. Prin consecinţă, dacă beneficiarul recepţionează un material a cărui livrare (condiţii, termene, preţ etc.) a intrat în acordul părţilor, contractul se consideră încheiat parţial (referitor numai la această furnizare) urmînd ca pentru celelalte neînţelegeri să se procedeze la conciliere conform procedurii uzuale.

COMENTATOR

EXPORT ● IMPORT

CONTEINERIZAREA — TEHNICA MODERNĂ DE TRANSPORT

Transportarea mărfii poate fi realizată, atît cu ajutorul unor tehnici clasice, cît şi cu ajutorul unor tehnici moderne. Utilizarea acestor tehnici moderne de transport este strîns legată, pe de o parte de modernizarea generală a economiei naţionale, a transporturilor şi pe de altă parte, de participarea într-un ritm din ce în ce mai înalt a ţării noastre, la diviziunea internaţională a muncii.

Referindu-ne la utilizarea tehnicilor moderne de transport în traficul nostru de comerţ exterior, trebuie să precizăm că folosirea acestora contribuie la sporirea competitivităţii produselor noastre pe pieţele străine, în general la promovarea exporturilor, sarcină de bază în domeniul comerţului nostru exterior.

Ideia centrală a acestor tehnici moderne de transport este „unitizarea", adică crearea de „unităţi de încărcătură" care sînt constituite dintr-un singur fel de marfă sau din mărfuri diferite. Aceste „unităţi de încărcătură" mai mari se pot mişca din loc fără ca marfa să fie manipulată de fiecare dată cînd ea este trecută de pe un mijloc de transport pe altul, marfa este aşezată de la început în aşa fel, încît să se constituie „unităţi de încărcătură" mari, standardizate şi care pot fi manipulate cu uşurinţă şi cu eficacitate mare cu ajutorul unor dispozitive mecanice. În felul acesta marfa călătoreşte intactă, putînd folosi succesiv mijloacele de transport, ce pot aparţine diferitelor moduri de transport (apă, terestru sau aerian), de la predător, la destinatar.

Cea mai importantă tehnică modernă de transport este conteinerizarea.

Conteinerizarea, alături de pachetizare şi paletizare, este mult mai complexă şi mai eficientă din punct de vedere economic decît acestea din urmă, dar în acelaşi timp şi mai costisitoare.

Conteinerizarea reprezintă, în esenţă, concentrarea mărfurilor ce trebuie transportate într-o „unitate de încărcătură", despărţindu-se totodată încăperea de transport, de vehiculul transportor.

Sintetizînd definiţiile date conteinerului, se poate spune, că acesta este un utilaj de transport, cu caracter permanent, avînd diferite forme geometrice regulate, mai ales paralelipipedice (dar pot fi şi elipsoidale, cilindrice etc.).

Utilizarea conteinerelor contribuie între altele la reducerea efectelor negative, urmarea solicitărilor la care este supusă marfa, în timpul operaţiilor de manipulare, şi totodată, duce la economisirea ambalajului (care, se ştie, este cu atît mai scump, cu cît aceste solicitări sînt mai mari). În vederea uşurării manipulării lui, conteinerul mare este prevăzut cu aşa numitele „piese de colţ", de care conteinerele pot fi apucate cu ajutorul utilajelor de manipulare. Conteinerele circulă sigilate de vamă, astfel că nici o marfă nu poate fi scoasă, sau introdusă, fără ruperea sigiliului. De asemenea, pe acesta se află scris numele şi adresa posesorului ca şi alte diferite inscripţii (numărul de ordine, greutatea etc.).

Clasificarea şi standardizarea [1]) conteinerelor se poate face în raport cu diferite criterii : materialul din care sînt confecţionate, dimensiunea lor, funcţionalitatea lor (adică destinaţia lor), mijlocul de transport folosit, modul de îmbinare a părţilor componente, modul de descărcare a mărfurilor etc. Astfel, conteinerul poate fi confecţionat din lemn (mai ales în trecut), fie din metal, oţel, aluminiu, fie din materiale uşoare, cum sînt, de pildă, materialele plastice, carton ondulat sau confecţionarea conteinerelor în mod combinat, de pildă, din lemn şi metal, sau conteinere din material plastic cu schelet de oţel. Tendinţa este, ca în viitor să se confecţioneze conteinere din materiale cît mai uşoare.

Din punct de vedere al capacităţii de încărcare, conteinerele pot fi împărţite în :

— conteinere mici, avînd un volum util variind între 1 şi 3 metri cubi ;

— conteinere mijlocii, avînd un volum util, ce variază între 3 şi 7 metri cubi, iar masa lor brută, nu este mai mare de două şi jumătate tone ; (greutatea proprie a conteinerelor la care trebuie adăugată şi greutatea mărfii transportate) ;

— conteinere mari, avaînd un volum util variind între 7 şi 15 metri cubi, în timp ce masa lor brută nu poate depăşi 5 tone ;

— conteinere foarte mari (transconteinere), avînd un volum util de peste 15 metri cubi, în timp ce masa lor brută variază între 5 şi 40 tone.

Rezultă din cele de mai sus că penalitatea nu se aplică în legătură cu orice fel de custodie, ci numai atunci cînd custodia se constituie în legătură cu executarea unui contract economic. Cu alte cuvinte, nu este vorba de un contract de depozit obişnuit, de sine stătător, ci de unul care se grefează pe un contract economic, pe contractul de furnizare.

În adevăr, sînt cazuri cînd, din motive justificate, ajungînd termenul de livrare din contractul de furnizare la scadenţă, beneficiarul, în loc să preia efectiv produsele, le lasă în custodia furnizorului.

Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 2747/1972 confirmă această interpretare a dispoziţiilor legale amintite, reţinînd că din custodia constituită de Întreprinderea teritorială de aprovizionare Tîrgu Mureş la Combinatul de exploatarea şi industrializarea lemnului Miercurea Ciuc această din urmă unitate a consumat o anumită cantitate de produse fără să aibă în acest sens acordul I.T.A. Tg. Mureş.

Cu toate acestea, nu s-au acordat penalităţile de 10% pretinse prin acţiune, deoarece trecerea în patrimoniul I.T.A. Tg. Mureş nu a avut loc în temeiul unui contract economic, ci în virtutea unui act normativ care a dispus preluarea de către I.T.A. Tg. Mureş a unor materiale disponibile de uz general. Astfel spus, pretenţiile la penalităţile respective au fost respinse deoarece în speţă nu era întrunită condiţia cerută de lege pentru acordarea lor — existenţa unui contract economic.

În schimb, s-a hotărît că pentru întîrzierea în achitarea produselor consumate din custodie, C.E.I.L. Miercurea Ciuc datorează dobînda de 6% prevăzută de Decretul nr. 311/1954.

OBLIGATIVITATEA ÎNDEPLINIRII SARCINILOR DE PLAN PÎNĂ LA SFÎRŞITUL ANULUI DE PLAN

Într-un litigiu avînd ca obiect plata penalităţilor datorate pentru nelivrarea la termen a produselor contractate, furnizoarea Fabrica de tricotaje Miercurea Ciuc a susţinut că pentru cantităţile de confecţii contractate pe trimestrele I, II, III şi care au rămas nelivrate, penalităţile nu pot fi acordate pînă la sfîrşitul anului de plan întrucît existenţa unor sarcini de plan curente (de pildă, pe trimestrul IV) ce nu au permis recuperarea restanţelor din trimestrele anterioare, constituie un motiv de exonerare de răspundere.

Prin Hotărîrea nr. 1039/1972, Arbitrajul de Stat Central a înlăturat această susţinere, reţinînd că în trimestrele I, II şi III fabrica menţionată în mod culpabil nu şi-a îndeplinit obligaţiile contractuale de livrare, astfel că nu poate invoca sarcinile de plan ulterioare pentru a fi apărată de plata penalităţilor de întîrziere solicitate pînă la finele anului de plan.

Alta ar fi fost situaţia dacă neîndeplinirea obligaţiilor de livrare din primele trei trimestre s-ar fi datorat unui caz de forţă majoră. În atare situaţie, chiar dacă efectele forţei majore nu s-ar fi extins şi în trimestrul IV al anului, existenţa unor sarcini curente de livrare de natură să facă imposibilă recuperarea restanţelor din trimestrele anterioare, ar fi determinat exonerarea fabricii şi de plata penalităţilor solicitate pînă la finele anului de plan.

CRITERII DE APRECIERE A ÎMPREJURĂRILOR CARE IMPIEDICĂ ÎNDEPLINIREA OBLIGAŢIILOR DE LIVRARE

Între împrejurările pe care le invocă unităţile furnizoare în justificarea neîndeplinirii obligaţiilor contractuale de livrare sînt multe care întrunesc elementele constitutive ale cazului de forţă majoră şi au ca urmare exonerarea lor de răspundere în conformitate cu art. 22 din Legea nr. 71/1969. Această consecinţă este firească, deoarece angajarea răspunderii patrimoniale are ca scop sancţionarea numai a acelor unităţi furnizoare care din culpă nu-şi respectă obligaţiile asumate.

Se invocă însă uneori aşa numitele situaţii „obiective" care departe de a putea fi calificate drept cazuri de forţă majoră, sînt constitutive de culpă.

De pildă, Întreprinderea poligrafică Oltenia-Craiova, în justificarea nelivrării unor cutii-ambalaj contractate cu Fabrica de detergenţi Timişoara, a susţinut că nerespectarea obligaţiilor contractuale s-a datorat defectării maşinii Offset, ceea ce ar constitui o cauză obiectivă.

Prin Hotărîrea nr. 1498/1972, Arbitrajul de Stat Central a stabilit că atîta vreme cît nu s-a dovedit că defectarea maşinii este consecinţa unui caz de forţă majoră, nu există temei pentru exonerarea pîrîtei-furnizoare de răspundere. În speţă, nefăcîndu-se dovada că defecţiunea a fost consecinţa unui caz de forţă majoră (de pildă, calamităţi naturale), se presupune că ea s-a datorat modului în care a fost utilizată maşina, neîntreţinerii ei corespunzătoare sau neefectuării reparaţiilor în timp util. De altfel, chiar dacă defectarea s-ar fi datorat unui viciu ascuns al maşinii, adică unei cauze imputabile producătorului acestei maşini, împrejurarea respectivă nu putea să apere Întreprinderea poligrafică Oltenia-Craiova de răspundere faţă de beneficiarul său contractual, ci îndreptăţea, din partea deţinătorului maşinii, formularea unor pretenţii — în condiţiile şi termenele prevăzute de lege — împotriva unităţii care i-a livrat maşina respectivă.

Într-un alt litigiu, C.A.P. Drăghiceanu s-a apărat faţă de pretenţiile Întreprinderii de industrializare a cărnii Ilfov la plata penalităţilor de întîrziere în livrarea animalelor vii, susţinînd că nu şi-a putut respecta obligaţiile de furnizare asumate datorită mortalităţilor produse în efectivul de animale a cooperativei.

Această apărare a fost înlăturată de Arbitrajul de Stat Central, prin Hotărîrea nr. 1089/1972, întrucît s-a constatat că mortalităţile au fost cauzate de boli care se datorează îngrijirii necorespunzătoare a animalelor.

Deci — spre deosebire de epizotiile care nu pot fi prevenite de către unităţile socialiste avînd ca profil creşterea şi îngrăşarea animalelor şi care sînt reţinute de practica arbitrală drept cazuri de forţă majoră — situaţiile de felul celei amintite fiind consecinţa unei activităţi defectuoase, nu pot produce efecte exoneratoare de răspundere.

(rulată pe hîrtie după ce a fost impregnată cu cerneală tipografică), precum și alte materiale (cioburi de far, din parbriz, bucăți de vopsea, părți desprinse din autovechicul, etc.).

Se caută a se stabili astfel apartenența de gen, a identificării concret individuale a obiectivelor creatoare de urme. Autovehiculul dispărut de la locul accidentului este identificat pe baza caracteristicilor individuale imprimate în urmele lăsate la locul faptei (petece de vulcanizare, tăieturi, înțepături etc.). Exemplu : pe pantalonul de doc al victimei s-a găsit o urmă de cauciuc. Expertiza criminalistică traseologică a stabilit că urma putea fi lăsată de roțile unui autocamion Bucegi, această primă constatare pozitivă, constituind în limbaj criminalistic o particularitate de gen, premergătoare identificării concrete. Autocamionul dispărut a fost identificat la scurt timp, după evidența punctului de control al miliției, din apropierea locului accidentului.

Tot pentru descoperirea autovehiculului fugit de la locul accidentului se folosește metoda reconstituirii întregului după părțile componente, comparîndu-se spre exemplu, cioburile de far găsite în locuri diferite (la locul faptei și în carcasa farului recent schimbat), bucățile de vopsea desprinse de pe autovehicul, fragmentele din mînerul portierei, etc.

Expertiza dactiloscopică se efectuează cînd autovehiculul participant la accident a fost abandonat, or, bănuitul neagă conducerea lui. În asemenea situații se relevă urmele digitale de pe volan, mînerele nichelate, oglinzi retrovizoare, radio, etc., cu negru de fum, roșu de sudan, carbonat de plumb etc.

Cînd la locul accidentului s-au găsit urme de vopsea, laboratoarele de expertiză criminalistică efectuează și expertize chimice pentru stabilirea provenienței și omogenității acestora, ridicîndu-se peliculele de vopsea rămase pe sol sau obiecte, precum și de pe autovehiculul bănuit de producerea accidentului. Se efectuează nu numai expertiza chimică (pentru stabilirea identității sub aspectul elementelor componente și coloristice ale vopselelor), dar după cum s-a arătat și examenul îmbinării, suprapunerii etc. a straturilor de vopsea căzute de pe autovehicul (reconstituirea întregului după părțile componente).

De asemenea, prin expertiza chimică se stabilește omogenitatea între materialul din care erau confecționate obiectele aflate în mîna victimei (șamotă) și particulele găsite pe mașina dispărută de la locul accidentului.

Pentru aceste motive și în scopul înlăturării confuziilor, întrebările adresate expertizei criminalistice trebuie să fie pertinente și limitate strict la problemele de criminalistică, putînd fi, exempli grația, formulate în felul următor :

— dacă urmele descoperite la locul accidentului sînt lăsate de anvelopele unei anumite mașini :

— dacă cioburile de sticlă, straturile de vopsea sau piesele rupte, descoperite la locul accidentului sînt părți din sticla, vopseaua sau piesele aparținînd unei anumite mașini ;

— dacă după forma și poziția lor, urmele și deteriorările descoperite pe autovehiculul tamponat sau pe obiectele de la locul accidentului coincid cu urmele și deteriorările de pe o anumită mașină ;

— dacă urmele digitale descoperite pe mașină sau la locul accidentului aparțin unei anumite persoane, etc.

Din examinarea comparativă a celor două feluri de expertize — tehnice și criminalistice — rezultă sfera lor de acțiune, domeniile și limitele de activitate stabilite de lege, potrivit pregătirii științifice a cadrelor respective.

PETRE IONESCU

SOLUȚII ARBITRALE ȘI JUDECĂTOREȘTI

PRESCRIEREA SUMELOR DATORATE PENTRU PRESTAȚIILE TELEFONICE

Decontarea contravalorii prestațiilor telefonice se face prin taloane de încasare care se emit lunar. La totalul sumelor aferente prestațiilor din luna respectivă se adaugă eventualul sold neachitat din lunile precedente, din totalizarea celor două poziții rezultînd suma globală datorată de beneficiarul prestației.

S-a pus problema dacă reportarea lună de lună a soldului debitor are efect asupra prescripției în sensul că prin cuprinderea soldului din lunile precedente în taloanele de încasare emise ulterior, cursul prescripției este suspendat sau întrerupt.

Prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 2746/1972, s-a stabilit că reportarea sumelor datorate în taloanele de încasare ale lunilor următoare nu produce asemenea efecte.

Soluția dată se întemeiază pe dispozițiile art. 7 din Decretul nr. 167/1958 potrivit cărora prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune. Întrucît dreptul de a încasa contravaloarea prestațiilor devine exigibil la sfîrșitul lunii în care prestațiile au fost executate, înseamnă că tot atunci s-a născut și dreptul la acțiune, adică dreptul de a cere organului jurisdicțional competent obligarea debitorului la achitarea sumei datorate. Dacă s-ar admite soluția contrară, ar însemna ca prin reportarea la infinit a soldurilor debitoare la emiterea taloanelor de încasare, dreptul creditorului la contravaloarea prestațiilor telefonice efectuate să devină practic imprescriptibil.

PENALITĂȚILE APLICABILE ÎN CAZUL CONSUMĂRII PRODUSELOR DIN CUSTODIE

Art. 1 lit. i din H.C.M. nr. 306/1970 prevede că înstrăinarea sau consumarea de produse preluate într-o custodie născută în legătură cu un contract economic, fără consimțămîntul prealabil al organizației socialiste în favoarea căreia s-a constituit custodia, se sancționează cu o penalitate de 10% la valoarea produselor înstrăinate sau consumate.

Aceste conteinere foarte mari (transconteinerele), pot prezenta singure suprastructura vehiculului care le transportă. În același timp ele sînt foarte ușor detașabile de pe vehiculul transportor. De aceea, conteinerele permit (și acest element se evidențiază mai ales la transconteinere), ca mărfurile care se află în conteiner, să fie mutate de pe un vehicul transportor pe altul, cu ajutorul unor instalații mecanice, fără ca mărfurile să fie atinse. Transconteinerizarea care presupune utilizarea unor conteinere foarte mari (10—30 tone), se pretează foarte bine transportului combinat și deci și transportului internațional.

În ceea ce privește funcționalitatea lor, conteinerele pot să fie de tip închis, sau deschis (neavînd acoperiș). Atît cele închise, cît și cele deschise pot fi obișnuite (adică de uz general), sau pot fi speciale. Cele obișnuite sînt de așa manieră construite, încît nu necesită nici o adaptare în raport cu natura mărfii, sau cu felul mijlocului de transport folosit. Dimpotrivă cele speciale, sînt utilizate pentru o anumită marfă (conteinere speciale individuale), sau pentru transportul unui anumit grup de marfă (conteinere speciale de grup), folosind un anume mijloc de transport. De pildă, există conteinere speciale pentru mărfuri lichide, perisabile, pentru mărfuri pulverulente etc.

Dacă împărțim conteinerele în raport cu specificul utilizării lor, distingem :

— conteinere universale, ce pot fi transportate cu orice mijloc de transport și manipulate cu orice mijloace de manipulare ;

— conteinere p.a. „purtătoare amenajate“ (porteur aménagé), care au nevoie de mijloace de transport amenajate în mod special și dispun de asemenea de un dispozitiv propriu de rulare ;

— conteinere martime adaptate transportului maritim, sînt foarte rezistente putînd suporta greutatea conteinerelor stivuite deasupra lor. Ele sînt numai de tip închis. Avînd în vedere condițiile speciale în care are loc transportul maritim, ele trebuie să aibe unele caracteristici în plus, față de alte conteinere mari.

Mai pot fi amintite, conteinerele mari intercontinentale, care sînt astfel construite, încît să fie adaptate acestui fel de transport.

În ceea ce privește modul de îmbinare a părților componente, conteinerele pot fi fixe, cînd asamblarea părților componente este rigidă, sau pot fi demontabile, demontarea părților componente realizîndu-se ușor și rapid, sau pot fi chiar pliabile, astfel că atunci cînd conteinerul nu este încărcat, el poate fi pliat, ocupînd un spațiu relativ mic. Există și conteinere rabatabile, ceea ce ușurează operațiile de încărcare-descărcare, deoarece acest tip de conteiner are un perete longitudinal rabatabil.

Dacă ne referim la modul de descărcare a mărfurilor, acestea pot fi descărcate fie din poziție normală, fie prin înclinare. În această privință menționăm că există și conteinere basculante.

Pentru ca transportul conteinerelor să se desfășoare în condiții normale au fost adaptate mijloace de transport la specificul acestuia.

Dacă ne referim la transportul maritim, menționăm că există nave numai parțial conteinerizate, putînd transporta conteinere numai pe bord, însă au apărut și nave complet conteinerizate, adică nave adaptate pentru transportul conteinerelor ; atît la bord, cît și la interiorul navei. Ele sînt navele port-conteiner. Aceste nave pot fi încărcate-descărcate potrivit mai multor sisteme care urmăresc să rezolve de fapt aceeași problemă : ridicarea și coborîrea marilor conteinere în, și din navă.

În sistemul „roll-on/roll/off container ship“, conteinerele sînt manipulate de pe țărm, iar stivuirea se face cu ajutorul unor utilaje cum sînt autotractoarele cu remorcă portal-ridicătoare, electrocare, sau autostivuitoare cu furcă, care se află fie în dotarea navei, fie a portului. Acest tip de navă se pretează la navigația maritimă de cabotaj mediu și necesită investiții relativ mici, în ceea ce privește utilajele de manipulare, fiind de aceea foarte solicitat în special de țările în curs de dezvoltare.

Uneori se folosește o variantă a acestui sistem, anume sistemul „roll-on/roll-off trailer ship“, în care conteinerele sînt manipulate cu ajutorul unor trailere speciale și ambarcate pe trailere, unde rămîn tot timpul călătoriei. Calele navei port-conteiner de acest tip, sînt specializate pentru a putea adăposti conteinerele așezate pe trailere. Navele port-conteiner aparținînd acestui tip, se pretează în deosebi navigației maritime de cabotaj scurt.

Ambele tipuri de nave port-conteiner aparținînd sistemelor roll-on/roll-off (nave tip „ro-ro“) dispun de deschideri speciale, pentru a permite accesul pe navă fie a utilajelor de stivuire, fie a trailerelor.

De asemenea, la navele port-conteinere se mai poate folosi și sistemul „lift-on/lift-off“, în care încărcarea-descărcarea conteinerelor este manipulată tot de pe țărm, conteinerele fiind stivuite în calele de tip celular al navelor port-conteiner adaptate acestui sistem, cu ajutorul unor lifturi speciale, cu care sînt dotate navele port-conteiner care folosesc acest sistem. Ele nu necesită să aibe deschideri speciale. Tipul de navă port-conteiner aparținînd acestui sistem, se pretează la navigația oceanică. În același timp trebuie reținut, că acest tip de navă port-conteiner necesită investiții relativ mai mari pentru procurarea utilajului de stivuire. De aceea acest sistem se utilizează mai rar.

Față de o navă clasică de capacitate similară, la navele port-conteiner, se poate obține o viteză de manipulare mai mare, putîndu-se realiza totodată și o reducere substanțială a numărului personalului antrenat în munca de manipulare.

În aceea ce privește transportul feroviar al conteinerelor, acestea se pot transporta (mai ales cele mici) fie pe vagoane platforme obișnuite dar avînd unele dispozitive de fixare a conteinerelor, fie pe vagoane de construcție specială (conteinerele mari). Există trenuri specializate în transportul conteinerelor, unde se realizează o viteză comercială crescută evitîndu-se stațiile de triaj. Vagoanele de cale ferată utilizate în transportul conteinerelor, poartă denumirea de vagoane port-conteinere.

Dacă ne referim la transportul conteinerelor pe calea rutieră se utilizează atît mijloacele de transport care au tracțiune proprie, cît și mijloace de

transport fără tracțiune proprie (cum sînt de pildă semiremorcile). În ambele cazuri, aceste mijloace de transport rutiere, trebuie să dispună de amenajări și dispozitive speciale.

La transportul conteinerelor pe cale fluvială, se utilizează șlepuri specializate în acest scop.

Transportul conteinerelor pe cale aeriană, se pretează mai ales pentru acele conteinere de dimensiuni mici și mijlocii, care se introduc în avionul de tip gigant, printr-o deschidere specială.

În legătură cu manipularea conteinerelor, au apărut unele probleme, legate de varietatea tipurilor, de greutatea, volumul și forma lor, dar care pînă la urmă au fost rezolvate. În general, dacă ne referim la manipularea conteinerelor mari, aceasta se realizează prin sisteme diverse care au comun faptul, că în esență sînt niște dispozitive-macarale avînd un cadru de oțel pe care sînt asamblate piese de prindere-desprindere a conteinerelor și care dispozitive au o mare forță de ridicare.

Acolo unde este locul de joncțiune a diferitelor moduri de transport, în care se face transportul conteinerelor și se realizează transbordarea lor de pe un mijloc de transport pe altul, se construiesc stații-puncte terminale. Aceste puncte terminale trebuie să aibe utilajele de manipulare necesare, precum și spații îndestulătoare pentru depozitarea conteinerelor. În aceste stații terminale se întocmesc și o serie de formalități legate de primirea și expedierea conteinerelor.

În comparație cu tehnica clasică de transport, prin conteinerizarea transportului de mărfuri, se pot obține o serie de avantaje economice care sînt de natură să ieftinească procesul de transport.

Astfel, cheltuielile de manipulare se reduc, în urma mecanizării operațiunilor legate de manipularea conteinerelor.

Se elimină cheltuielile de ambalare legate de protejarea mărfurilor acestea necesitînd doar un ambalaj comercial, sau un ambalaj cerut de individualizarea unităților de marfă.

De asemenea, se împiedică deteriorarea mărfurilor, risipirea, pierderile prin scăzămînt natural, deprecierile provocate de manipulări neadecvate, precum și sustragerile (conteinerul fiind încuiat).

În ultimă instanță problema principală, este eficiența economică a procesului de transport conteinerizat.

În esență, eficiența economică crescută a transportului mărfurilor în conteinere (și mai ales în cele mari), iese clar în evidență dacă se compară rezultatele economice ale tehnicii tradiționale de transport, cu cele obținute prin transportarea acelorași mărfuri cu tehnica modernă a conteinerizării. Efectele pozitive ale transportului conteinerizat, se concretizează în :

— reducerea duratei de transport, ca urmare a mecanizării operațiilor de manipulare, precum și a măririi vitezei mijloacelor de transport ;

— creșterea gradului de siguranță a mărfurilor transportate, eliminarea diferitelor riscuri de pierdere sau deteriorare a mărfurilor, ceea ce se exprimă printr-o primă de asigurare mai mică ;

— reducerea cheltuielilor de ambalaj ;

— utilizarea mai bună a capacității mijlocului de transport cu care este transportată marfa ;

— scăderea cheltuielilor de manipulare, (acestea fiind mecanizate) ;

— taxe de transport mai reduse.

Începînd din 1954, în țara noastră calea ferată folosește într-o proporție relativ redusă conteinerul mic, de tip universal, confecționat din lemn, dar cu scheletul metalic, putîndu-se demonta un perete longitudinal și jumătate din acoperiș. Din anul 1970, însă, calea noastră ferată utilizează și conteinerul mare (transconteinerul de 10 tone confecționat din oțel, corespunzînd ca dimensiune prescripțiilor ISO). Dar în viitorul apropiat, în țara noastră se vor folosi conteinere de dimensiuni și mai mari.

Dezvoltarea conteinerizării în țara noastră este mult avantajată de o serie de factori, printre care amintim faptul că dispunem de materii prime și semifabricate, cum sînt de pildă, lemnul, aluminiul, tablă groasă de oțel, materiale plastice, de o industrie constructoare de mașini în plin avînt, adecvată construcției de conteinere, precum și de un trafic de mărfuri din ce în ce mai mare, atît în ceea ce privește legăturile economice interne, cît și cele externe.

În concluzie putem sublinia, că utilizînd această tehnică modernă de transport se realizează un vechi deziderat în materie de transport, anume acela de a se lichida caracterul fragmentar al acestuia, de a crea transportul integrat de mărfuri, un lanț neîntrerupt de transport, între predător și destinatar, transportul „din casă, în casă".

Conf. univ. dr. Adrian HOLAN

JURISDICȚIA MUNCII

SESIZAREA ȘI PROCEDURA ÎN FAȚA COMISIEI DE JUDECATĂ

Prevederile articolelor 29—32 incl. și art. 36 din Legea nr. 59/1968 se completează în mod corespunzător cu dispozițiile procedurale din dreptul comun.

● **Sesizarea comisiei.** Comisia de judecată nu se poate sesiza din oficiu — ea nu se poate autoinvesti.

Sesizarea comisiei poate fi făcută de :

— conducerea unității — potrivit art. 35 din Decretul nr. 31/1954 și art. 56 și 64 din Legea nr. 11/1971 — respectiv directorul sau conductorul acesteia (înțelegîndu-se prin unitate și cele prevăzute de art. 38 din Legea nr. 11/1971) ;

— comitetul executiv al consiliului popular în litigiile de muncă privind angajații proprii ;

— angajații organizațiilor socialiste. Capacitatea procesuală a acestora se naște odată cu capacitatea lor de a încheia un contract de muncă, și prin consecință și salariații minori pot sesiza comisia de judecată.

Comisia de judecată va putea fi sesizată fie în scris, fie oral. În lipsa unor prevederi ale Legii nr. 59/1968, referitoare la modul de sesizare al comisiei se vor aplica în mod corespunzător regulile procesului civil, avîndu-se însă în vedere caracterul obștesc al acestui organ de jurisdicție. Potrivit art. 82 c proc. civ. este admisă sesizarea orală dacă persoana domiciliază în mediul rural. În cazul unei sesi-

de participare la efectuarea expertizei (art. 119 al. 3 c.p.p., pct. 6 Instrucțiunile M.J. nr. 547/1970).

5 — **Competența experților.** Expertiza tehnică are drept scop lămurirea științifică a unor fapte sau împrejurări ale cauzei (art. 1 Decr. nr. 79/1971, art. 116 c.p.p.). Raportată la accidentele de circulație, expertiza tehnică este expres prevăzută, ca disciplină aparte, în lista de specialități elaborată de CNST (disciplina „Autovehicule și tractoare") pentru care candidaților la titlul de expert tehnic auto — și care posedă studii superioare — li se cere trecerea unui examen de verificare a pregătirii lor științifice (art. 12 Decret 79/1971).

Dat fiind că într-un accident de circulație interesează în primul rînd modul producerii lui, ceea ce implică în majoritatea cazurilor verificări tehnice a mecanismelor, care sînt de esența expertizei tehnice auto, înseamnă că în asemenea cazuri se va apela la acest gen de expertiză, obiectul său principal constituindu-l problemele cu privire la starea tehnică a autovehiculului (defecțiunile existente, starea sistemului de frînare, de direcție, lumini, starea anvelopelor : spărturi, fisuri, desprinderi ale straturilor de cauciuc, uzură prea mare, dacă au fost reșapate etc.), viteza cu care a circulat, de la ce distanță a frînat, dacă și prin ce manevre se putea evita accidentul, comportarea victimei etc.

Potrivit acestei scheme — adaptată specificului — vor fi formulate și întrebările de către organul beneficiar în ordonanța sau încheierea prin care se dispune efectuarea expertizei tehnice auto.

Expertul tehnic auto studiază materialul cauzei, procesul verbal de cercetare la fața locului, măsurătorile tehnice, fotografiile etc. În acest fel el are posibilitatea să stabilească legătura cauzală între fapte și urmările produse (spre exemplu, între explozia unui cauciuc și schimbarea direcției autovehiculului, etc.).

Depășirea competenței experților tehnici auto rezultă uneori din inițiativa acestora, care efectuează examinări ce nu intră în specialitatea lor, ori apelează în asemenea cazuri la colegi din întreprinderi cu profil adecvat. În alte cazuri, organele beneficiare sînt cele care antrenează pe experții tehnici auto la depășirea competenței lor, prin întrebări complexe.

Este elocventă în acest sens problema examinării urmelor de vopsea găsite la locul accidentului.

Se știe că o vopsea are în compoziția sa diverse substanțe ca pigmenți sau coloranți, lianți, solvenți (sau diluanți) și sicativi pentru a accelera uscarea vopselei (compuși de cobalt, plumb și manganez). Pentru aceste motive o vopsea nu poate fi examinată decît în laborator, după diverse metode : **optică** (prin activare neutronică, prin spectrografie, cromatografie), **microscopică**, prin **raze ultraviolete**, prin **raze infraroșii**, etc.

Deseori birourile locale sînt puse în situația de a nu ști cui să se adreseze, cînd competența expertului tehnic auto, numit în cauză, este depășită iar atribuțiile laboratoarelor de expertiză criminalistică nu sînt cunoscute.

Organizarea, atribuțiile și funcționarea laboratoarelor de expertiză criminalistică este reglementată prin Instr. M.J. nr, 547/1970, date în aplicarea Decr. nr. 648/969. Potrivit acestui act normativ, laboratoarele de expertiză criminalistică efectuează următoarele feluri de expertiză criminalistică : a) expertiza scrisului ; b) expertiza tehnică criminalistică a actelor ; c) expertiza dactiloscopică ; d) expertiza traseologică ; e) expertiza balistică ; f) expertiza fizică ; g) expertiza chimică ; h) expertiza altor urme privind săvîrșirea unor infracțiuni, cu excepția celor a căror expertizare revine serviciilor medico-legale (pct. 2 Instr. M.J. nr. 547/1970).

Aceste variate expertize pot fi efectuate de laboratoarele de criminalistică, dat fiind că ele sînt dotate cu aparatură modernă, dispozitive speciale etc.

Raportată la accidentele de circulație, expertiza criminalistică poate fi utilizată sub forma expertizei traseologice, dactiloscopice, chimice, fizice etc., accentul fiind pus pe probele materiale, adică a acelor obiecte care conțin sau poartă o urmă a faptei săvîrșite.

Prevederile literei h din pct. 2 al Instr. M.J. nr. 547/1970 — care se referă și la „**expertiza altor urme privind săvîrșirea unor infracțiuni**, cu excepția celor a căror expertizare revine serviciilor medico-legale", nu subînțelege extinderea expertizei criminalistice în domenii străine specificului ei. Că este așa rezultă din **excluderea acelor urme a căror expertizare revine serviciilor medico-legale.** O precizare asemănătoare cu privire la expertiza tehnică nu putea fi făcută la data elaborării. Instr. M.J. nr. 547/1970, întrucît actul normativ care a reglementat expertiza tehnică a apărut în anul 1971 (Decr. nr. 79/16.III.1971).

Desigur că nimic nu oprește ca în situații complexe, să se instituie expertiza mixtă, apelîndu-se la categorii diverse de experți.

Sînt cazuri cînd laboratoarele de expertize criminalistice solicitate a efectua **expertize tehnice** (greșit) pășesc la realizarea lor, apelînd la colaboratori externi, neținînd seama de prevederile Decretului nr. 79/1971. Se încalcă, de asemenea, și prev. art. 119 al. 3 c.p.p., care limitează folosirea specialiștilor numai pentru **avize** sau **asistență**, iar nu pentru integralitatea lucrării, pe care trebuie s-o efectueze în principal, pe baza pregătirii sale deosebite, expertul criminalist.

Practica judiciară relevă asemenea greșeli ; enumerăm întrebări care n-au nimic de natură criminalistică și care au fost rezolvate totuși de laboratoarele de expertiză criminalistică, cu ajutorul colaboratorilor externi : dinamica producerii accidentului ; dacă accidentul putea fi evitat (dos. nr. 10941/971 Jud. Pitești — Argeș) ; starea instalației de frînare ; în ce parte a fost lovit autoturismul (dos. nr. 2341/927 Jud. Buftea — Ilfov) ; dacă mecanismul de servofrînă corespunde sau nu din punct de vedere tehnic ; dacă este posibilă pierderea pe parcurs a lichidului de frînă ; sau rapoarte de expertiză criminalistică întocmite numai pe baza declarațiilor celor ce au produs accidentul, a martorilor (viteza de circulație, neavertizarea sonoră), a examinării regulilor de circulație nerespectate (dos. nr. 155/1971 Trib. militar Iași), etc.

De regulă expertiza criminalistică traseologică este dispusă atunci cînd autovehiculul care a produs accidentul a părăsit locul faptei, pentru a nu fi identificat, fapt calificat infracțiune conform art. 39 Decr. 328/966 privind circulația pe drumurile publice.

În această situație este necesar a se descoperi autovehiculul dispărut și persoana care l-a condus. Pentru aceasta se verifică cu atenție toate urmele lăsate la locul accidentului și probele materiale care pot contribui la identificarea făptașului. Se trimit laboratorului de criminalistică spre examinare probele materiale, mulajele experimentale ale anvelopelor, impresiunile lăsate pe o hîrtie albă de roata presupusă

tru efectuarea operativă a acestui mijloc de probă, care **nu este expertiză tehnică** şi nu se desfăşoară în prezenţa părţilor, organul de urmărire penală foloseşte specialişti sau tehnicieni din cadrul instituţiei sale, sau din componenţa altor organe.

După apariţia Instrucţiunilor Ministerului Justiţiei nr. 547 din 3 iunie 1970, emise în aplicarea art. 4 lit. c, 18 şi 19 Decret nr. 648/1969, expertiza tehnică a fost efectuată în continuare, ca şi anterior, de laboratoarele de expertiză criminalistică, în acelaşi timp funcţionînd şi experţi tehnici particulari, înscrişi pe listele aflate la instanţe.

Actul normativ care consacră legislativ şi organizează pe baze ştiinţifice expertiza tehnică, este Decretul nr. 79/1971, intrat în vigoare la 16 aprilie 1971.

Acest decret reglementează expertiza tehnică, anulînd listele de experţi tehnici (în care figurau şi experţii tehnici auto), aflate la instanţele judecătoreşti şi de arbitraj. Dispoziţiile decretului nu se aplică expertizelor efectuate de laboratoarele de expertiză criminalistică (art. 34), precizare care are o importanţă deosebită, deoarece permite delimitarea expertizei tehnice de cea criminalistică, în materia accidentelor de circulaţie.

Această delimitare rezultă atît din examinarea prevederilor Decretului nr. 79/1971, în raport cu dispoziţiile legale care reglementează expertiza criminalistică, cît şi din practica judiciară.

1 — **Evidenţa experţilor.** In materie tehnică unde disciplinele sînt foarte numeroase, în funcţie de diverse specialităţi (peste 50), evidenţa experţilor tehnici reuşiţi la examen o ţine Biroul central pentru expertize tehnice din cadrul Consiliului naţional pentru ştiinţă şi tehnologie, care o comunică Birourilor locale de expertiză contabilă din cadrul judeţelor, de care ţin şi experţii tehnici (art. 9 lit. b, 11 lit. a, 12). Biroul central poate recomanda şi specialişti de înaltă calificare — membrii ai unei academii, profesori sau conferenţiari din învăţămîntul superior, doctori docenţi în ştiinţe sau doctori — care nu figurează în evdienţele biroului local, la cererea Procuraturii R.S.R., a Ministerului de Interne, a instanţelor judecătoreşti, a arbitrajului de stat (art. 9 lit. e, 13 al. 3). De asemenea, Biroul central din CNST poate indica biroului local, spre a fi recomandaţi organului beneficiar (organe de urmărire penală, instanţe de judecată, de arbitraj), ingineri, arhitecţi, tehnicieni sau alţi specialişti cu experienţă deosebită (cu consimţămîntul lor), cînd aceştia nu figurează în evidenţele biroului local (art. 13 al. 2).

Experţii criminalişti, numiţi de Ministrul Justiţiei, figurează în schemele laboratorului central din Bucureşti şi laboratoarelor interjudeţene din Bucureşti şi Cluj. Condiţiile de pregătire şi stagiu ce trebuie îndeplinite de experţii criminalişti şi de ceilalţi angajaţi ai laboratoarelor sînt cele stabilite prin nomenclatorul de funcţii şi indicatorul de pregătire şi stagiu (pct. 1, 7 şi 8 Instrucţiunile M. J. nr. 547/1970).

2 — **Repartizarea geografică a experţilor.** Experţii tehnici activează în cadrul birourilor locale pentru expertize contabile, care funcţionează pe lîngă administraţiile financiare judeţene şi a municipiului Bucureşti. Această largă dispersare este justificată de necesitatea de a satisface operativ multiplele solicitări locale, pe planul activităţii de expertiză tehnico-judiciară.

Experţii criminalişti funcţionează numai la Bucureşti şi Cluj (în cadrul Laboratorului central şi al celor interjudeţene). Cele două laboratoare interjudeţene (Bucureşti şi Cluj) efectuează deci expertizele criminalistice pe baza diviziunii bipartite teritoriale, stabilită prin Instrucţiunile M. J. nr. 547/1970.

3 — **Atribuţiile organelor ierarhice de expertiză.** Pentru asigurarea calităţii lucrărilor de expertiză tehnică, sarcini deosebit de importante revin Biroului central pentru expertize tehnice din CNST.

Pentru realizarea acestui scop, Biroul central studiază practica de efectuare a expertizelor tehnice în vederea generalizării celor mai bune metode de lucru. Cazuistica cercetată îi permite a da indicaţii metodologice nu numai de speţă ci şi cu caracter general, dat fiind dreptul său legal de coordonare, control şi îndrumare a întregii activităţi de expertiză tehnică (art. 9 Decret nr. 79/1971).

Birourile locale (judeţene) pentru expertize contabile, în cadrul cărora funcţionează experţii tehnici, au cu privire la această activitate atribuţii de ordin administrativ. În acest sens, ele recomandă experţi tehnici organelor care solicită asemenea experţi; urmăresc efectuarea la timp a expertizelor tehnice; verifică şi vizează deconturile de cheltuieli; virează lunar biroului central cota de 10% din remuneraţia pentru expertize tehnice; întocmesc dări de seamă pentru informarea biroului central; aduc la cunoştinţa biroului central pentru expertize tehnice, abaterile comise de experţii tehnici, în scopul aplicării sancţiunilor legale, etc. (art. 11, 24, 32 Decret nr. 79/1971, pct. 2 Indicaţii M.F. la Decretul nr. 79/1971).

Menţionăm că stabilirea cuantumului retribuţiei cuvenite experţilor tehnici se face potrivit H.C.M. nr. 845/1971.

Ca organ ierarhic, Laboratorul central de expertiză criminalistică îndrumă şi controlează activitatea laboratoarelor interjudeţene de expertiză criminalistică, studiază şi generalizează practica de expertiză criminalistică; face propuneri conducerii Ministerului Justiţiei pentru dotarea laboratoarelor cu aparatura şi materialele necesare, etc. (pct. 9 Instrucţiunile M. J. nr. 547/1970).

Menţionăm modul diferit de stabilirea costului expertizelor criminalistice, care se face în funcţie de totalul problemelor supuse examinării, conform tarifului anexat Instrucţiunilor M. J. nr. 547/1970.

4 — **Drepturile părţilor şi organelor beneficiare.** Părţile care apar în faţa organelor ce dispun efectuarea expertizei tehnice au dreptul de a solicita ca pe lîngă expertul numit, să participe pe cheltuiala lor şi un expert recomandat de ele (inculpat, parte civilă, parte civilmente responsabilă — art. 23, 24, 118, 120 c.p.p., art. 15 Decret nr. 79/1971).

În această expertiză contradictorie, părţile pot recomanda chiar specialişti de înaltă calificare (academicieni, profesori, conferenţiari, doctori în ştiinţe etc.), care să participe cu drepturi egale la lucrările de expertiză împreună cu expertul numit.

Acest drept al părţilor, neobligator pentru ele, constituie o garanţie procesuală şi odată ce el s-a manifestat revine organului beneficiar a se pronunţa, motivat — în funcţie de datele existente în dosar — asupra oportunităţii numirii expertului cerut.

Cererea părţilor ca la expertiza criminalistică să participe şi un expert recomandat de ele, este interzisă (art. 120 al. final c.p.p.). In schimb, laboratoarele de expertiză criminalistică pot folosi asistenţa sau avizul specialiştilor de la alte unităţi, pe care îi plătesc potrivit tarifului menţionat, în raport cu cota

zări orale, preşedintele comisiei, înlocuitorul său ori secretarul tehnic vor întocmi un proces verbal.

Cererea scrisă trebuie să cuprindă (conform art. 112 c. proc. civ.) arătarea instanţei, numele şi domiciliul părţilor, obiectul cererii şi semnătura. Potrivit art. 133 c proc. civ. (aplicabil în materia de faţă) lipsa semnăturii nu duce la nulitate deoarece ea poate fi depusă în tot cursul litigiului. La cerere se vor ataşa copii pentru fiecare pîrît. Cererile se pot depune la preşedintele sau secretarul comisiei ori la registratura organizaţiei socialiste. Potrivit art. 104 cod proc. civ. ele pot fi expediate şi prin poştă sau prin mandatar.

După primirea sesizării, preşedintele comisiei va fixa termenul pentru soluţionarea litigiului (care nu va depăşi 30 de zile de la sesizare — potrivit art. 31 al. final din Lege), va dispune chemarea părţilor şi — dacă e cazul — şi a martorilor.

• **Termenul de sesizare.** Art. 30 alin. 3 din Lege face trimitere la normele cuprinse în Codul muncii şi în alte acte normative. Codul muncii în art. 176 dispune că termenul de sesizare este de 30 zile de la data comunicării, în cazul cînd legea prevede necesitatea unei comunicări, iar în celelalte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a determinat litigul. In prima ipoteză dovada comunicării aparţine unităţii spre deosebire de situaţia următoare cînd cel interesat are obligaţia de a dovedi — prin orice probe admise de lege — data cînd a luat cunoştinţă de măsura sau împrejurarea care a generat litigiul.

— Sesizarea se va face înăuntrul unui termen de 3 ani pentru orice preten.ţii băneşti ale persoanelor încadrate în muncă faţă de unitate. Codul muncii înglobează în noţiunea de pretenţii băneşti atît prejudiciile suferite de angajat cît şi drepturile ce nu i-au fost acordate. În aceste cazuri termenul începe să curgă de la data producerii pagubelor sau de la data cînd drepturile trebuiau să-i fie acordate. Este de observat că momentul care reprezintă începutul perioadei de 3 ani nu este cel în care a avut loc săvîrşirea faptei păgubitoare, ci data cînd a apărut rezultatul acesteia respectiv, data producerii prejudiciului. Considerăm că au aplicabilitate în continuare îndrumările date de Plenul Tribunalului Suprem sub imperiul art. 118 din vechiul cod al muncii prin Decizia de îndrumare nr. 17/1967.

Enumerăm cu titlu exemplificativ unele soluţii date de instanţe cu privire la termenul sesizării:

— termenul curge de la data la care a început să se plătească alt salariu decît cel legal, bineînţeles dacă nu a avut loc o modificare a contractului de muncă (Plen. Tribunal Suprem, Decizia de îndrumare nr. 4/1966);

— angajatul poate introduce acţiune chiar şi după expirarea termenului pretinzînd salariul legal, însă nu va putea obţine obligarea unităţii la plată decît pentru o perioadă de trei ani anteriori cererii (Tribunalul Suprem, colegiul civil, Decizia nr. 260/1954). În cazul de faţă pretenţiile angajatului avînd caracter periodic, termenul se socoteşte de la zi la zi pentru fiecare sumă. Dreptul la acţiune într-o asemenea situaţie se stinge separat pentru fiecare drept succesiv.

Ambele termene prevăzute de art. 176 din Cod sînt de prescripţie, şi prin consecinţă asupra acestora operează suspendarea şi întreruperea prevăzută de Decretul nr. 167/1958, modificat, precum şi repunerea în termen potrivit art. 177 (1) din Codul muncii.

Termenul de 30 zile se calculează pe zile libere, neintrînd în calcul ziua în care încep şi ziua în care sfîrşesc (Tribunalul Suprem, Colegiul civil, Decizia nr. 1241/1965).

— Termenul de trei ani sfîrşeşte în ziua anului corespunzătoare zilei de plecare (art. 101 c proc. civ.).

• **Procedura de rezolvare.** Aşa cum am arătat, prevederile Legii nr. 59/1968 se completează cu normele procesuale civile şi prin consecinţă principiile care domină procedura civilă îşi găsesc deplină aplicare. Astfel, principiile egalităţii părţilor, aflării adevărului, rolului activ al instanţei, contradictorialităţii, nemijlocirii, continuităţii şi disponibilităţii deşi nespecificate în lege se vor aplica întru totul, alături de publicitatea şi oralitatea dezbaterilor care sînt prevăzute în art. 32, 36 şi 40.

Considerăm că părţile nu pot fi asistate sau reprezentate de avocaţi ori jurisconsulţi. În schimb drepturile persoanelor încadrate în muncă pot fi apărate de sindicat. Împărtăşim opinia că incompatibilitatea abţinerii şi recuzarea membrilor, precum şi strămutarea sarcinilor sînt admisibile şi în această materie.

Şedinţele comisiei sînt publice.

Preşedintele expune cuprinsul cererii, se ascultă părţile şi martorii şi se administrează orice dovezi considerate necesare. Declaraţiile martorilor se consemnează în scris şi vor fi semnate de ei şi de preşedintele comisiei. Părţile pot pune întrebări martorilor. S-a decis că martorii nu pot fi aduşi în faţa comisiei prin mandat de aducere, dar pot fi amendaţi, în caz de neprezentare (Plen Tribunalului Suprem, Dec de îndrum. nr. 10/1970).

— Sînt admise expertizele tehnice ori (şi) contabile.

La cererea comisiei, unităţile sînt datoare a-i pune la dispoziţie, actele şi informaţiile necesare în afara documentaţiei pe care sînt obligate a le depune la dosarul cauzei conform art. 178 din Codul muncii pentru a face dovada temeiniciei şi legalităţii dispoziţiei sau măsurii ce au luat-o şi care face obiectul pricinii. Instanţa noastră supremă a decis că suspendarea judecării pricinii este admisibilă în general potrivit dispoziţiilor art. 242 c. proc. civ.

Şi asupra litigiilor de muncă aflate în faţa comisiei de judecată operează perimarea, potrivit dreptului comun în materie (Tribunalul Suprem colegiul civil, Deciziile nr. 2161/1967 şi 961/1955).

Aşa cum am arătat, în litigiile de muncă se pot face cereri de intervenţie accesorie, caz în care comisia de judecată va administra şi probele ce le va considera necesare faţă de intervenienţi, cărora le va da cuvîntul înainte de a închide dezbaterile. Sînt de asemenea, admisibile şi cererile reconvenţionale cu menţiunea expresă că unitatea nu poate fi reclamantă în cauze privind despăgubiri.

În caz de amînare se întocmeşte un proces verbal în care se menţionează motivele ce au determinat acordarea unui alt termen.

După epuizarea tuturor probatoriilor, se dă cuvîntul părţilor şi — cînd se consideră necesar — şi altor persoane care asistă la dezbateri (art. 36 alin. 4 din Legea nr. 59/1968) după care preşedintele declară dezbaterile închise.

C. JORNESCU

AGRICULTURĂ

VALORIFICAREA LEGUMINOASELOR BOABE (FASOLE, MAZĂRE ŞI LINTE)

1. Valorificarea de către cooperativele agricole de producţie a leguminoaselor boabe.

Potrivit H.C.M. nr. 572/1965 producţia marfă de fasole, mazăre, şi linte, de care dispun cooperativele agricole de producţie, se valorifică prin contracte încheiate cu întreprinderile pentru valorificarea cerealelor şi a nutreţurilor combinate din subordinea M.A.I.A.A.

Contractele se încheie, pe unul sau mai mulţi ani, pe bază de relaţii comerciale, cu respectarea riguroasă a principiului bunei învoieli şi devin valabile după aprobarea lor de către adunarea generală a C.A.P.

Condiţiile contractuale sînt stimulatorii pentru cooperativele agricole de producţie cultivatoare de leguminoase boabe.

Unităţile de stat profilate pentru preluarea acestor produse arată, în tratativele duse cu C.A.P. avantagiile care revin acestora.

Campania de contractare se prelungeşte, pentru aceste produse, pînă în momentul recoltării leguminoaselor boabe ce urmează a se prelua şi se transportă direct de la locul de producţie, sau după o prealabilă condiţionare, la silozurile şi bazele de recepţie stabilite prin graficele de predare-preluare. Graficele vor cuprinde obligatoriu, următoarele date:

— denumirea unităţii predătoare şi a silozului sau bazei de recepţie;

— data începerii recepţionării;

— cantitatea totală şi ritmul de recepţionare.

Ele fac parte integrantă din contractele încheiate.

La recepţionare trebuie să existe şi un delegat al unităţii furnizoare, cu delegaţie scrisă.

Cantitatea se stabileşte pe cîntarele de la locul de recepţionare, după ce delegatul furnizorului a controlat dacă acestea au fost verificate pentru anul în curs de organele de metrologie.

Examinarea calităţii se face în raport cu prevederile standardelor de stat, precum urmează: luarea probelor (STAS 1068/1969), examenul organoleptic (STAS 6253/1960); determinarea corpurilor străine (STAS 1069/1967); determinarea stării sanitare (STAS 6280/1966); greutatea hectolitrică (STAS 6123/1966); terminologia defectelor (STAS 7522/1966).

În cazul cînd sînt divergenţe în privinţa calităţii se vor lua trei probe reglementare (în sticle sau pungi de material plastic, bine închise şi sigilate) dintre care una se va trimite pentru analiză inspectoratului judeţean pentru calitatea seminţelor, una rămîne la laboratorul bazei de recepţionare, iar cealaltă se păstrează de delegatul furnizorului.

Calculul şi plata preţului produselor preluate se face pe baza rezultatului primit de la inspectoratul judeţean pentru calitatea seminţelor..

Preţurile de contractare şi condiţiile de calitate de bază sînt:

— **fasole boabe**, cu 5% corpuri străine şi 14% umiditate; soiul albă mare (boambă) 3,70 lei/kg; soiurile Ouşoară, Ceali, Michigam, I.C.A. 332 şi I.C.A. 416 —3,50 lei/kg; soiurile Ialomiţa, Banat şi măruntă de Transilvania — 3,30 lei/kg; amestec din soiuri (comună) — 3,15 lei/kg.

(Se recepţionează fasolea boabe, scoasă din teci, ajunsă la maturitate şi sănătoasă, avînd ca proprietăţi organoleptice: aspect caracteristic boabelor de fasole sănătoasă; fără miros de încins, de mucegai sau alt miros străin; gust caracteristic, nici acru, nici amar, precum şi următoarele proprietăţi fizice: maximum 10% corpuri străine, maximum 17% umiditate).

— **mazăre comestibilă boabe** — 2,10 lei/kg, cu 10% corpuri străine şi 14% umiditate.

(Se recepţionează boabele de mazăre scoase din teci, uscate, coapte, întregi şi vînturate. Se primesc toate cantităţile care conţin pînă la maximum 15% boabe de culoare verde în mazărea galbenă şi viceversa. Condiţiile tehnice pe care trebuie să le îndeplinească mazărea boabe comestibilă sînt, din punct de vedere organoleptic: aspect caracteristic mazărei normale ajunsă la maturitate; miros normal, fără miros de încins, de mucegai sau alte mirosuri străine; gust caracteristic, fără gust străin, iar din punct de vedere fizic: corpuri străine maximum 15% din care boabe atacate de gărgăriţe maximum 8%, mazăre sălbatecă maximum 2%, umiditate maximum 16%).

Mazărea care nu corespunde condiţiilor de calitate prevăzute pentru mazăre boabe — comestibilă, se recepţionează ca mazăre furajeră;

— **linte boabe** — 3,15 lei/kg cu 8% corpuri străine şi 14% umiditate.

(Se recepţionează boabele de linte, eliberate din teci, uscate, coapte, întregi şi vînturate, cu următoarele proprietăţi organoleptice: aspect caracteristic lintei sănătoase; culoare verde-gălbui sau verde-brun de toate nuanţele; miros caracteristic, fără miros de încins, de mucegai sau alt miros străin; gust caracteristic, nici acru, nici amar, iar ca proprietăţi fizice: maximum 10% corpuri străine, din care maximum 6% lintoi şi maximum 0,5% boabe de linte negre şi pătate în negru; maximum 10% boabe sparte şi maximum 16% umiditate).

Pentru toate produsele de mai sus, în aceleaşi condiţii se plătesc şi cantităţile predate în plus peste cele înscrise în contracte.

În valorificarea cantităţilor de fasole şi linte, cooperativele agricole de producţie primesc, în afara preţului de bază, şi următoarele sporuri de preţ:

— 10% pentru cantităţile efectiv predate care depăşesc 2 tone;

— 20% pentru cantităţile efectiv predate care depăşesc 10 tone.

Preţurile de bază menţionate pentru fasole, linte şi mazăre boabe comestibilă se majorează cu cîte 1% pentru fiecare procent de corpuri străine şi umiditate în minus şi se reduc cu cîte 1% pentru fiecare procent de corpuri străine şi umiditate în plus, faţă de calitatea de bază.

Fasolea soi care conţine pînă la 15% boabe de culoare albă din alte soiuri se plăteşte integral la preţul soiului respectiv, iar dacă acest procent este depăşit, la întreaga cantitate predată se aplică preţul pentru fasole boabe amestec de soiuri (comună). Cantităţile de spărturi de fasole şi boabe pătate care depăşesc proporţia de 5% corpuri străine, se plăteşte cu 1 leu/kg.

La mazărea comestibilă, în procentul de 10% corpuri străine, se admit maximum 8% boabe gărgăriţate.

Condiţiile de calitate ale mazărei destinate exportului, se stabilesc de M.A.I.A.A. şi Ministerul Comerţului Exterior.

Pentru mazărea boabe comestibilă, C.A.P. pot primi în schimb mazăre furajeră de valoare echivalentă, inclusiv plata transportului pînă la baza de recepţionare.

Leguminoasele boabe contractate de cooperativele agricole de producţie cu întreprinderile pentru valorificarea cerealelor şi producerea nutreţurilor combinate se predau la bazele de recepţionare ale întreprinderilor unde se face şi recepţia cantitativă şi calitativă.

În cazul cînd producţia scontată nu se realizează din motive obiective, la cererea C.A.P. interesate, M.A.I.A.A. prin întreprinderile contractante, poate reduce cantităţile prevăzute în contracte pînă la nivelul posibilităţilor de care dispun unităţile vînzătoare.

Pentru efectuarea transportului, C.A.P. primesc plata pentru întreaga distanţă socotită potrivit instrucţiunilor emise în acest scop, în baza art. 8 din H.C.M. nr. 572/1965, la tarifele în vigoare corespunzătoare mijloacelor de transpport folosite.

Sumele cuvenite pentru plata transportului produselor sînt scutite de impozite şi taxe.

Sarcinile de predare la fondul de stat pentru leguminoase boabe, prevăzute în contractele încheiate cu C.A.P. se consideră îndeplinite, dacă calitatea produselor corespunde indicilor prevăzuţi pentru preţul de bază. Indicii calitativi superiori şi inferiori se compensează între ei, iar în raport cu diferenţa în plus sau în minus se va micşora sau mări cantitatea de produse ce se va preda efectiv în contul contractului.

Staţiunile pentru mecanizarea agriculturii vor plăti cooperativelor agricole de producţie contravaloarea pierderilor care depăşesc 5% boabe sparte, cauzate din vina lor la treieratul fasolei. Cuantumul acestor pierderi se determină prin diferenţă între preţul de bază de contractare al soiului de fasole respectiv şi preţul de 1 leu/kg. stabilit pentru spărturi.

2. Valorificarea leguminoaselor boabe de care dispun membrii C.A.P. şi producătorii individuali.

Membrii C.A.P. şi producătorii individuali pot să-şi valorifice disponibilul de fasole boabe, prin contracte anuale încheiate cu unităţile Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum.

Preţurile de bază sînt cele indicate la § 1 pentru contractele cu C.A.P.

De asemenea, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum prin unităţile sale va putea cumpăra leguminoase boabe, prin achiziţii, în tot cursul anului, direct de la membrii C.A.P. şi de la producătorii individuali.

Membrii C.A.P. şi producătorii agricoli individuali pot să vîndă, în condiţiile legii, produsele leguminoase boabe, în pieţe, tîrguri, oboare sau în alte locuri de desfacere anume stabilite, pe baza certificatului de producător agricol. Vînzarea se poate face şi direct din gospodăria proprie.

Dr. Radu GHERGHINESCU — Victor LUNCAN

EXPERTIZE CONTABILE ŞI TEHNICE

EXPERTIZA ÎN MATERIA ACCIDENTELOR DE CIRCULAŢIE

Dezvoltarea impetuoasă a economiei naţionale şi implicit a mijloacelor de transport, precum şi creşterea substanţială a parcului de vehicule particulare, obligă la folosirea intensivă a drumurilor publice. Accidente de circulaţie se pot produce în anumite situaţii, determinate de variate împrejurări. Printre factorii care concură obişnuit la asemenea accidente (omul — conducător auto sau pieton, starea şoselelor), cuazele tehnice ale accidentelor de circulaţie produse pe sem. I/1972 se repartizează astfel: defecţiuni de frînă (42%), defecţiuni la sistemul de rulare, în sensul unor anvelope necorespunzătoare (25%), urmînd apoi pe scara regresivă defecţiuni ale direcţiei, ale sistemului de iluminare, etc., ceea ce indică întreţinerea insuficientă a părţilor componente ale autovehiculelor.

Pentru stabilirea împrejurărilor care au determinat asemenea evenimente se recurge la expertiza judiciară, la folosirea datelor ştiinţei şi tehnicii, în scopul descoperirii cauzelor reale care au produs faptul socialmente periculos.

Genul de expertiză la care se apelează este expertiza tehnică auto. Nu este lipsită de interes, evoluţia în timp a expertizei tehnice.

Pînă în anul 1962, ASIT-ul (Asociaţia inginerilor şi tehnicienilor), recomanda organelor beneficiare numele persoanelor care urmau a fi trecute pe listele de experţi tehnici. După desfiinţarea ASIT-ului (1962), listele de experţi tehnici aflate la instanţele de judecată şi arbitraj au fost completate pe bază de cereri individuale, însoţite de adeverinţa instituţiei unde funcţiona solicitantul. De multe ori competenţa şi obiectivitatea unor asemenea experţi ocazionali, era pusă sub semnul îndoielii.

Paralel cu activitatea acestora, expertize tehnice au efectuat şi laboratoarele de expertiză criminalistică, pe baza Regulamentului pentru organizarea şi funcţionarea laboratoarelor de expertiză criminalistică, din 1 noiembrie 1965, elaborat în aplicarea Decretului nr. 807/1964.

Odată cu intrarea în vigoare a codului de procedură penală, la 1 ianuarie 1969, a apărut o formă nouă procesuală de investigare denumită **constatarea tehnico-ştiinţifică**, practicabilă numai în faza de urmărire penală şi numai în anumite situaţii ca: pericol de dispariţie a unor mijloace de probă, schimbare a unor situaţii de fapt etc. (art. 112 şi urm. c.p.p.). Pen-

OFERTE – ULTIMA ORĂ

8

— Lampă 6N9S 9 buc.
— Convertizor I.A.D. 321-800D 1 buc.
— Bobină soc Rl. 12328 1 buc.
— Drosel 14. 291-592 2 buc.
— Motor DT. 5 4 buc.
— Condensator 10630261005 2 buc.
— Motor 14074 1 buc.
— Şurub 1000611 44 buc.
— Lămpi radio 12 J8 26 buc.
— Lămpi PY 200/600 2 buc.
— Lămpi Gl30 8 buc.
— Lămpi 4Q 0,25 20 buc.
— Lămpi radio 6J 4P 15 buc.
— Idem RG 250/3000 10 buc.
— Releu timp VR1U51002305 2 buc.
— Regulator tensiune generator 50—1 1 buc.
— Lagăr AW2182017 2 buc.
— Bec cu incandescenţă 24V/15w 100 buc.
— Releu RP 102—5 5 buc.
— Lămpi 6J10P 10 buc.
— Termoreleu I.A.M. 3863000 2 buc.
— Lampă radio 6Z 31 3 buc.
— Idem 6J3P 5 buc.
— Idem 6D44 5 buc.
— Idem 6F6S 5 buc.
— Tranzistori 214 10 buc
— Lămpi radio 6G2 2 buc.
— Idem 6D8D 25 buc.
— Lampă OS.150/15 11 buc.
— Lampă STY.75/15 10 buc.
— Lampă 6AV6 10 buc.
— Bec scală 6v/5w 14 buc.
— Galet ET66.183.20 16 buc.
— Lampă 6K7 21 buc.
— Tranzistor EFT 352 10 buc.
— Bobină soc 40W 65 buc.
— Doze fontă 13,5 20 buc.
— Startăre S.L.A. 40 W 1400 buc.
— Patroane sing. 63 A 700 buc.
— Patroane sig. 100 A 700 buc.
— Becuri 220 V, 300 W 139 buc.
— Armături impermeabile plafon 60W 14 buc.
— Armături impermeabile plafon 60 W 9 buc.
— Lămpi L.V.F. 250 W 300 buc.
— Lămpi L.V.F. 400 W 390 buc.
— Conductor intenc 3×2,5 295 buc.
— Patroane sig. fuz. 50A 800 buc.
— Conductor intenc 2×4 425 buc.
— Idem 2×2,5 101 buc.
— Borne 25 A 200 buc.
— Becuri telefonice 48 u 0,045 A 900 buc.
— Conductor AFY ∅6 400 m
— Sig. I.P. 5 A 140 buc.
— „T" din oţel profilat pentru separatori 4 buc.
— Conductori A.F.Y. ∅25 200 m.
— Prize pardoseală 27 buc.
— Globuri pentru lămpi M.R.F. 400 W 100 buc.
— Globuri pentru lămpi M.R.F. 400W 100 buc.
— Papuci aluminiu 35 m/m 175 buc.
— Butoni acţionare distanţă 16 buc.
— Papuci 90 m/m aluminiu 149 buc.
— Patroane fuzibile 10 A 2890 buc.
— Patroane fuzibile 16A 2200 buc.
— Patroane fuzibile 20A 3700 buc.
— Patroane fuzibile 25A 5000 buc.
— Patroane fuzibile 35 A 2500 buc.
— Papuci 10×13,5 100 buc.
— Suport metalic cu 2 prize 24 buc.
— Suport sig. S.F.I. 6Kv 6 buc.
— Separator S.T.I.P. 6Kv 1 buc.
— Separator S.T.I. 15 Kv 1 buc.
— Separator S.T.I.P. 15Kv 1 buc.
— Izolatori becuri baterie 100 buc.
— Papuci aluminiu 120 44 buc.
— Papuci aluminiu 16×23,5 156 buc.
— Papuci aluminiu 25 276 buc.
— Siguranţe lamelare 100A 375 buc.
— Conductor T.L.Y. 24×0,2 6000 m.
— Papuci aluminiu 50 m/m 110 buc.
— Sig. lamelară 125 A 169 buc.
— Sig. lamelară 200 A 230 buc.
— Sig. lamelară 350 A 380 buc.

9

— Capace ∅ 56 215000 buc.
— Capsule staniol 15775 buc.
— Tuburi aluminiu 5112 buc.
— Lăzi carton st. 1/4 2950 buc.
— Lăzi carton C 5/1 1510 buc.
— Lăzi carton BOK 25310 buc.
— Lăzi carton 1/2 3660 buc.
— Ţeavă inox ∅ 76 29 kg.
— Tablă alamă 5 mm 49 kg.
— Bară oţel ∅ 85 420 kg.
— Tamburi lemn cablu ∅ 6,7 2 buc.
— Butelii clor 6 buc.
— Tablă alamă 5 kg.
— Oxid roşu 59 kg.
— Verde de faţadă 48 kg.
— Oţel rotund ∅ 130 69 kg.
— Verde de perete 19 kg.
— Bară inox. rot. ∅ 4 29 kg.
— Tablă neagră straifuri ∅ 14 mm 532 kg.
— Oţel cornier 740 kg.
— Piese din fontă diferite 11 kg.
— Oţel pătrat 444 kg.
— Clorură de calciu 518 kg.
— Bicarbonat de sodiu 106 kg.
— Bentonită alimentară 150 kg.
— Chimen 100 kg.
— Nicovale mici 2 buc.
— Piese cap. omnia 1 buc.
— Racord perete 1—2 8 kg.
— Racord perete 3—4 15 buc.
— Butoaie fag 200 litri 15 buc.
— Garnituri din cauciuc 39 buc
— Păpuşi electrocar 120 buc.
— Ace pentru role 50 buc.
— Tije 120 buc.
— Captator curent 6 buc.
— Becuri 6 W 96 buc.
— Niple inoxidabile 18 buc.
— Contactor 25 Amp. AC3 10 role
— Lagăr bucşe 4 buc.
— Garnituri ventil 3—8 115 buc.
— Cauciuc lămpi fl. 8 buc.
— Mufe 1 16 buc.
— Patroane siguranţă 98 buc.
— Holendere 20 buc.
— Ponsoane M 1708 28 buc.
— Coturi inoxidabile 2 buc.
— Tambur lemn 3 buc.
— Sorb apă 70 buc.
— Compoziţie superioară 248,500 kg.
— Brăţări coase 2 kg.
— Reductoare presiune 2 kg.
— Garnituri ventil 50 buc.
— Bucşe cu 2 căi 70 kg.
— Întrerup. triungh. 24 Amp 2 kg.
— Mufe galvanizate 16 kg.
— Conductor 6 mm 76 kg.
— Arcuri spirale ∅ 5 RM 39 kg
— Contactori 380—25 2 kg.
— Cablu 3.70.35 20 kg.
— Ax antr. SM 4.04.01.01 1 kg.
— Rezervoare WC 5 kg.
— Furci siguranţă 24 buc.
— Patroane sig. 50 Amp. 148 buc.
— Fluturi MPR 50 buc.
— Reductori viteză 1 buc.
— Supape siguranţă 2 buc.
— Garnituri cauciuc 95 buc.
— Stea triunghiulară 7 buc.
— Damigeni 50 litri 17 buc.
— Pînză bumbac 2 ml.
— Alveole mici 2700 buc.
— Întrerup. tarif. 5—6 Amp. 1 buc.
— Presătură C-18 3 buc.
— Butoaie zinc 18 buc.
— Burghie lemn 17 buc.
— Contactori 380 mm 7 buc.
— Suport MPR 400 amp. 7 buc.
— Sîrmă bobinaj 5 kg.
— Acetonă 4 kg.
— Robinet trecere 1 buc.
— Coturi galvanizate 28 buc.
— Sfoară cînepă 2 kg.
— Mică lux 11 buc.
— Fişe IIII — 25 amp. 34 buc.
— Contactori ACB 380—15 5 buc.

UTILAJE • UTILAJE

8

— Centrală cabină de 5 linii RS7467 1 buc.
— Amplificator U.S. 5 1 buc.
— Receptor trafic pentru control (Preamplificator) 1 buc.
— Ramă linii de ieşire 1 buc.
— Transformator abonat 25VA 9 buc.
— Schimbător linii telefon cu 10 circuite 1 buc.
— Trofa forţă T.T.U. A.L. 40/50 KvAYz3 1 buc.
— Suporţi siguranţe S.F.I. 6Kv 30/50A 3 buc.
— Releu cu gaze BUCHOLTZ RB 2 4 buc.
— Releu cu gaze BUCHOLTZ RB1 2 buc.
— Transformator C.I.P.T. 15/45Kv 40A 2 buc.
— Transformator C.P.T.I. 15/45Kv 400A 4 buc.
— Transformator C.I.P.T. 10/35Kv 20 A 1 buc

CERERI • CERERI

CENTRALA INDUSTRIEI ARTICOLELOR CASNICE

Unitatea Metaloglobus str. Fîntinica nr. 38, sector 3 telefon 35.00.50, 35.32.70

Solicită urgent:

— şuruburi cap semirotund Stas 3169/67 M 4×8 — 3 milioane buc.
— şuruburi cap semirotund stas 3169/63 3×25 — 100.000 buc.

FABRICA DE CARTOANE MUCART CLUJ

Str. Gladiolelor nr. 1 telefon 30.555—30.802

Solicită prin transfer:

— 2 prese cu excentric de 6 tf.
— 6 prese cu excentric de 10 tf.
— o instalaţie de nichelat sau cromat.

CLAUZELE CONTRACTUALE PRIVIND EFECTUAREA PUBLICITĂȚII ECONOMICE PRIN SUPLIMENTUL „VIEȚII ECONOMICE“

1. Revista „Viața economică“ publică în Supliment anunțuri privind:

a) oferte și cereri de materii prime, materiale, produse finite și bunuri de consum ;

b) oferte și cereri de utilaje cu chirie sau prin transfer ;

c) oferte și cereri privind servicii de prelucrare cu capacități temporar disponibile ;

d) publicitate de oricare altă natură, pentru întreprinderi sau organizații socialiste din Republica Socialistă România, precum și pentru beneficiari din alte țări.

2. Anunțurile vor trebui să cuprindă toate elementele care caracterizează obiectul anunțului (parametrii tehnici), pentru a creia celor interesați o imagine exactă despre oferta sau cererea făcută.

la ora 14, vor fi publicate în numărul de revistă care apare în săptămîna următoare, sau la o dată ulterioară cerută de beneficiar.

În cazul în care comenzile primite depășesc spațiul grafic rezervat publicității în numărul respectiv, vor fi publicate în ordinea cronologică a sosirii lor la redacție. Comenzile amînate vor apărea în numărul imediat următor.

6. Dacă la publicarea unui anunț se vor semnala erori din vina redacției, inserțiile respective vor fi repetate în numărul de revistă imediat următor datei primirii reclamației formulate de beneficiar, fără a se percepe vreo taxă.

7. Plata publicității efectuate se face prin una din următoarele modalități prevăzute de Instrucțiunile nr. 1/1972 ale B.N.R.S.R. :

— prin mandat poștal, pentru co-

în atenția ABONAȚILOR

3. Pentru anunțurile publicate se aplică tarifele legale în vigoare și anume :

— 10 lei pentru fiecare poziție de produse disponibile oferite sau pentru cereri de asemenea produse ;

— 10 lei cmp pentru celelalte genuri de publicitate economică.

4. Contractul de prestare a publicității se încheie în baza comenzilor emise de beneficiari sub formă de : adrese, telegrame sau note telefonice (la telefon nr. 11.28.25).

În comenzi se va înscrie, pe lingă obiectul exact al publicității solicitate și numărul de cont.

În comenzi privind anunțuri de vînzări, produsele vor fi grupate astfel : laminate-oțeluri, țevi, trefilate, neferoase, utilaje, produse finite metalice, scule, electrotehnice, piese de schimb, materiale de construcție, chimie-hîrtie, lemn-mobilă, textile-pielărie-cauciuc, sticlă-ceramică.

5. Comenzile privind anunțurile care sosesc la redacție pînă sîmbătă

menzile cu o valoare pînă la 500 lei ;

— prin dispoziție de plată, potrivit pct. 151 din Instrucțiuni, ori de cite ori suma de plată este sub 5.000 lei ;

— prin dispoziție de încasare, potrivit pct. 221 din Instrucțiuni, lit. c, pentru sume sub 5.000 lei, numai în situația în care beneficiarii publicației menționează expres în comandă că acceptă plata pe această cale de decontare ;

— prin factură-talon, în situațiile în care suma de plată este de peste 5.000 lei.

În vederea emiterii dipoziției de plată — modalitate principală de decontare între redacție și beneficiarii publicității efectuate — suma datorată se va calcula în modul următor :

— pentru oferte și cereri de produse prin înmulțirea numărului de poziții cu prețul de 10 lei pentru o poziție ;

— pentru celelalte genuri de publicitate, prin calcularea suprafeței în cmp., care se înmulțește cu 10 lei, prețul unui cmp.

8 probleme de domeniul productivității și modul de a le rezolva.

Opt probleme de productivitate și soluționarea lor.

1. — O întîrziere de 2 săptămîni a răspîndirii datelor înregistrate pe banda calculatorului.
2. — Întîrzieri mari în obținerea copiilor mărite după micro-filme.
3. — Schițele care au întîrziat la atelierul de proiectări.
4. — Stagnări în organizarea administrativă.
5. — Lipsa unor rapoarte de la serviciul de planificare.
6. — Așteptarea îndelungată la atelierul de multiplicări.
7. — Tone de lucrări scrise de achiziționat.
8. — Distribuire înceată a lucrărilor.

Cauza tuturor problemelor este comunicarea defectuoasă.

Noi vă putem ajuta pentru rezolvarea acestor probleme fiindcă producem mașini care copiază orice fel de informații, de care ar putea avea nevoie o întreprindere și anume :

Date înregistrate pe banda unui calculator ; proiecte și schițe ; microfilme ; rapoarte ; însemnări și alte materiale pe al căror tip urmează să-l specificați.

Pentru rezolvarea acestor sarcini noi întrebuințăm un sistem al tehnicii avansate, numit „xerografie“.

Copierea se face pe hîrtie normală.

Se copiază direct fără a fi necesar nici un fel de matrițe speciale.

Este vorba de un proces complet uscat fără lichide care ar putea murdări copia.

Oricine poate obține copii deoarece procesul de copiere necesită o simplă apăsare pe buton.

Multe întreprinderi din țară folosesc acest sistem pentru rezolvarea problemelor lor.

Și întreprinderea dvs. poate beneficia de avantajele procedeului de copiere.

Pentru informații suplimentare luați legătura cu I.I.R.U.C., București 30, Bd. Dimitrie Pompei 6, telefon 126430, telex 01183716 sau puteți anexa cartea dvs. de vizită acestui anunț publicitar și trimiteți-le firmei :

Rank Xerox Ltd. E.E.O.
338 Euston Road, London NW1
telefon : 013871244
telex : 2364718

RANK XEROX

9 Tage

ist ein bedeutendes Stück

Weltmarkt

in Hannover konzentriert

9 ZILE

O PARTE IMPORTANTĂ A PIEȚEI MONDIALE ESTE CONCENTRATĂ LA HANNOVRA

Sute de mii de produse și sisteme se prezintă în stare de funcționare, dintre care exact 37 noutăți de un interes deosebit. Hannovra este marea bursă internațională de informații și un centru de contactare de prim rang, constituind un instrument al marketing-ului de vînzare și cumpărare.

De asemenea, Hannovra reprezintă un teren de comparație pentru produse concurente în cadrul aceleiași branșe.

Tirgul de la Hannovra este punctul de întîlnire al acelora care au ceva de comunicat ca și al acelora care vor să știe mult pentru a exploata mai bine șansele ce le oferă piața. În aceasta constă importanța internațională atît de mare a tîrgului de la Hannovra.

Hannovra oferă în fiecare an ceva nou, deoarece lumea din primăvara anului 1973 este mai avansată decît aceea din primăvara anului 1972.

Construcții de mașini și aparatură, electrotehnică, tehnică de birou și de informatică, fier, oțel, metale neferoase, construcții din oțel, unelte, materiale pentru construcții, materiale necesare industriei chimice, materiale plastice, mecanică fină, optică, produse din metale, fier și tablă, 10 domenii ale industriei bunurilor de larg consum.

Solicitați planul tematic al sesiunilor științifice și conferințelor cu scop informativ pentru branșele care vă interesează la :
Deutsche Messe-und Ausstellungs AG,
3, Hannover Messegelände
tel. (0511) 891, telex 0922728
Tîrgul de la Hannovra 73
joi 26 aprilie — vineri 4 mai

Hannover Messe 73
Donnerstag, 26. April bis Freitag, 4. Mai

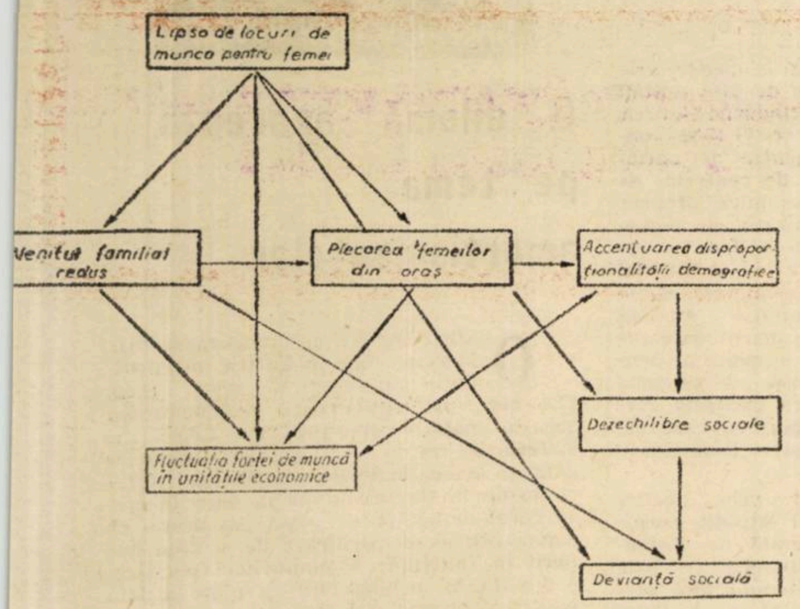

Schemă logică a condiționărilor și implicațiilor economice, sociale și umane ale penuriei de locuri de muncă pentru femei

Tabelul nr. 3

Motivații de fluctuație legate de problemele familiale exprimate de bărbații — fluctuanți potențiali

Total bărbați investigați	Total motivații de fluctuație exprimate	din care:			
		familiale	din care:		
			soția nu s-a încadrat în muncă	dorește să fie mai aproape de familie	nu a găsit loc la creșă (cămin)
11 102	25 145	3249	1183	1717	349
100,0	—	29,3	10,7	15,4	3,1
	100,0	13,0	4,7	6,8	1,4
	—	100,0	36,4	52,9	10,7

Așadar, dacă 29,3% din subiecți motivează dorința de părăsire a C.S.H. prin probleme de familie, 10,7% au ca motivație neîncadrarea în muncă a soției.

Problema locurilor de muncă pentru femei este, de asemenea, un factor important al echilibrului demografic. În acest sens amintim că în populația municipiului Hunedoara există în momentul de față o gravă disproporție pe sexe (circa 7000 bărbați mai mulți decît femei), disproporție care se resimte deosebit de acut la grupele de vîrstă tinere. Subliniem că, în discuțiile libere avute cu mulți tineri hunedoreni, problema întemeierii căminului a fost relevată ca una din cauzele care motivează plecarea din C.S.H. și din orașul Hunedoara. Acuitatea problemei provine și din migrația forței de muncă feminine din orașul Hunedoara. Toate acestea la un loc creează disfuncționalități, care în ultimă analiză, au consecințe sociale nefavorabile. În schema logică pe care o propunem atenției cititorului, această problemă își găsește o tratare exhaustivă ca fenomen generator de fluctuație, dar și ca factor care condiționează dezechilibre sociale și chiar unele fenomene de devianță.

Situația arătată poate fi soluționată prin transformarea municipiului Hunedoarei într-un complex industrial care să cuprindă actualele industrii, dar și industrii în care să poată fi antrenată forță de muncă feminină: electrotehnică, textilă, alimentară. În vederea atragerii femeilor în activitatea economică, organele locale de partid și de stat au prevăzut construirea în actualul cincinal în acest municipiu a unei fabrici de confecții cu circa 4000 locuri de muncă și dezvoltarea largă a rețelei de servicii pentru populația orașului.

Emilian GOLDSTEIN
cercetător științific principal

Argentina FIRUȚĂ
cercetător științific
Centrul de cercetări sociologice

SFERA MOTIVAȚIONALĂ A PARTICIPĂRII LA MUNCĂ

INSTITUTUL de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, urmărind studierea factorilor ce condiționează integrarea socială a salariaților, și-a orientat preocupările asupra modului în care se integrează femeia în activitatea industrială, efectuînd o cercetare sociologică în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Pe harta economică a țării, în decurs de 20 de ani de la înființare, orașul a trecut de la o structură predominant agricolă la aceea a unui centru urban modern, ca urmare a dezvoltării unei puternice industrii petrochimice.

Industrializarea și urbanizarea au determinat o creștere rapidă a populației; 3879 locuitori în 1951, circa 27.000 locuitori în anul 1962, ajungîndu-se în prezent aproximativ la 40 800 locuitori. Femeile reprezintă 48,1% din această populație, iar 39,5% sînt încadrate în muncă, predominant în sectorul industrial. Bazîndu-ne pe aceste aspecte, ne-am propus în anul 1972, la 20 de ani de la înființarea orașului, să conturăm tabloul sociologic al integrării sociale și liniile definitorii ale personalității femeii, care a contribuit la dezvoltarea social-economică a orașului.

Cercetarea noastră a pornit de la concluziile unui studiu efectuat în anul 1966, care a definit caracteristicile colectivității pe parametri socio-profesionali și familiali și a analizat condițiile obiective în care femeia își desfășoară munca în cadrul Grupului industrial petrochimic. Răspunzînd acestui deziderat, investigația a cuprins un număr de 210 femei salariate, reprezentînd 5% din totalul femeilor încadrate în muncă. Nivelul aspirațiilor, realizările obținute și mijloacele obiective de integrare au fost investigate printr-un chestionar cuprinzînd întrebări factuale, de opinie și asupra motivației.

Cercetarea întreprinsă a conturat o femeie cu un nivel de pregătire superior instrucției elementare (26,7% din femei au absolvit școli elementare, 34,3% — școli medii de cultură generală, 21,4% — școli medii tehnice, 17,6% — studii superioare) cu o pregătire profesională predominant medie sau superioară și numai în 25,6% din cazuri realizată prin cursuri de calificare la locul de muncă.

Femeile din eșantionul supus cercetării sînt prezente în domeniile cele mai importante de activitate existente în localitate: industrie, comerț, administrație, construcții, sector sanitar etc., lucrînd ca: muncitoare (calificate 36,6% și necalificate — 2,9%); maiștri, tehnicieni — 8,1%; funcționare — 19%; ingineri — 12,9%; personal sanitar (cu studii superioare — 4,3% și medii — 14,3%); lucrători în comerț — 1,4%; personal didactic — 0,5%.

Investigația efectuată a relevat faptul că **pentru 40,9% din femeile, care ne-au răspuns la întrebări, profesia actuală reprezintă și profesia dorită.** Pentru 59,1% din femei, nivelul de calificare la care au ajuns este inferior năzuințelor (67% dintre acestea aspirau spre studii superioare). Nereușita în realizarea năzuințelor profesionale este atribuită în special **insuficientei pregătiri pentru admitere în facultate,** precum și sarcinilor materiale și familiale din perioada formativă. Chiar dacă profesia exercitată nu este cea inițial dorită, satisfacțiile obținute în îndeplinirea ei determină o motivație afectivă favorabilă echilibrului biopsihosocial.

Satisfacțiile în muncă se situează în sfera realizărilor profesionale, a rezolvării unor situații dificile, a îndeplinirii sarcinilor cu conștiinciozitate. În general, satisfacțiile exprimate au o pronunțată tentă socială, iar dorința femeilor de a profesa nu se limitează la o reușită profesional-materială. Este concludent că numai 5,2% din lotul investigat au invocat numai satisfacții materiale, **față de 69,1% care au pus pe prim plan satisfacțiile social-umane.**

Femeile căsătorite dau un procent mai mare de răspunsuri favorabile privind satisfacțiile în munca profesională, față de salariatele necăsătorite. Diferența procentuală evidentă, 72,7% din totalul căsătoritelor față de 59,1% din totalul lotului de femei necăsătorite, ne îndreptățește să afirmăm că **femeia, realizată pe plan familial, posedă echilibru afectiv care îi permite mobilizarea resurselor de muncă,** iar responsabilitatea crescută în cadrul cuplului familial și disciplina necesară pentru realizarea obligațiilor sale îi dezvoltă exigențele față de propriile realizări. Motivația favorabilă pentru muncă, determinată de satisfacții și de atașamentul față de unitatea în care muncește, își găsește o ilustrare și în vechimea neîntreruptă în aceeași întreprindere, 54,3% din femei avînd o vechime de 5—15 ani.

Aprecierea de către colectivul de muncă constituie, de asemenea, un stimulent pentru femei: **8,4% consideră că sînt apreciate pentru munca lor.** Autoaprecierea este mai severă și 63,6% își manifestă dorința de perfecționare continuă a cunoștințelor.

Năzuințele nu se limitează la autodepășire, înglobează și evoluția colectivului, iar exigența se manifestă și în criteriile care mai stau la baza aprecierii în muncă și a promovării.

De remarcat că femeile care au rezultate profesionale bune, sînt apreciate și au atins nivele de promovare superioare, sînt mai exigente, deoarece, pe măsură ce nivelul cunoștințelor se ridică, angajarea este mai plenară și nivelul aspirațiilor mai ridicat.

Dacă concluziile cercetării au arătat un bilanț pozitiv privind integrarea socio-profesională a femeii, concretizată în indicatori cantitativi și calitativi, au fost înregistrate însă și unele disfuncții (necorelarea aptitudinilor cu cerințele locurilor de muncă; încălcarea unor norme legale de protecție a muncii; unele deficiențe în organizarea producției și a muncii; stilul de conducere defectuos al unor cadre de la diferite nivele etc.), pentru eliminarea cărora se impune aplicarea unui complex de măsuri judicios corelate.

Astfel, pentru a asigura compatibilitatea dintre aptitudinile, dorințele și posibilitățile psihosomatice ale femeii și cerințele locului de muncă, se impune realizarea unei orientări profesionale bazată pe criterii și metode științifice. Este necesară, de asemenea, atît asigurarea condițiilor de muncă favorabile desfășurării activității cu respectarea normelor de igienă, protecție și securitate a muncii, cît și organizarea muncii cu menținerea ritmicității, a timpului de lucru, respectarea sarcinilor individuale de lucru etc.

Stilul de conducere la diferite nivele (echipă, secție etc.) reflectat în organizarea și coordonarea activității salariatelor, repartizarea sarcinilor, controlul, aprecierea muncii și promovarea, trebuie să fie realizat de o asemenea manieră încît să prevină apariția unor situații conflictuale și a unei atmosfere stresante ce constituie factori de oboseală și neadaptare mult mai frecvent decît eforturile specifice activității profesionale. Factorii de decizie din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej trebuie să se preocupe, în continuare, de asigurarea condițiilor optime de viață, prin organizarea și dezvoltarea serviciilor sociale din întreprinderi: cantine, creșe, cămine pentru copii, cămine pentru nefamiliști, locuințe pentru căsătoriți, magazine universale și alte forme ale prestărilor de servicii care să ușureze activitatea femeilor.

Florica MANOIU
cercetător științific principal

Violeta MICU
cercetător științific
Institutul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă

VADEMECUM

„Metodă practică", de minimizare a eficienței colaboratorilor

1. Chemați din jumătate în jumătate de oră, unul cîte unul, subalternii dv. să vă informeze cum înaintează cu lucrările încredințate.

2. Intrați din cinci în cinci minute în birourile subalternilor să vă convingeți că stau pe locurile lor și lucrează la ce le-ați dat. Umblați prin hîrtiile de pe masa lor de lucru.

3. Aveți grijă să fie mereu ocupați, chiar și cu treburi inutile. Luați de pildă pe cei mai eficienți și capabili și puneți-i să vă claseze corespondența la arhivă.

4. Cînd intră în birou adjunctul dv., pe care l-ați convocat urgent, vă prefaceți că sînteți cufundat în lectură și lăsați-l un timp să aștepte să vadă astfel cît sînteți de ocupat.

5. Cînd are un moment liber asistentul dv. nu-i permiteți să citească literatură de specialitate pentru documentare, ci trasați-i sarcina să elaboreze, de pildă, indicele bibliografic la conferința ce o țineți în cadrul activității obștești.

6. Trimiteți adjunctul dv. să trateze cu o firmă străină potrivit inițiativei proprii, spunîndu-i că aveți deplină încredere în el. Cînd se întoarce, reproșați-i că a procedat greșit și informați pe reprezentantul firmei străine că anulați acordul încheiat.

7. Nu pierdeți vremea lăudînd munca subalternilor. Scutiți pe subalterni să participe la dezbaterea lucrării pe care ei au realizat-o; explicați-le că numai dv. singur sînteți în măsură să o prezentați strălucit.

8. Deranjați încontinuu pe asistentul dv. sugerîndu-i idei noi (care vă vin în minte în autobuz sau în somn) în legătură cu tema la care lucrează. Veți reuși să-l derutați complet încît va fi nevoit în cele din urmă să vă solicite ajutorul. În acest fel vă veți conserva ascendentul asupra celor din jur.

9. Anulați concediul acordat subalternilor chiar în preziua plecării, motivînd că aveți o treabă personală și de aceea nu are voie să lipsească nimeni de la lucru în absența dv.

Sociologul în uzină

Pe baza experienței acumulate de biroul de cercetări sociologice al Uzinei constructoare de motoare „Baranov" din Omsk (U.R.S.S.), revista „Ekonomika i organizația promîșlennogo proizvodstva" — EKO („Economia și organizarea producției industriale"), nr. 6/1972 evidențiază următorul cerc de probleme care ar putea intra în preocupările pentru sociologii de uzină:

- *atitudinea față de muncă a lucrătorilor din uzină. Printre probleme se citează: influența tradițiilor uzinale, a opiniei publice, corelația dintre stimularea materială și cea morală.*
- *creșterea nivelului tehnic și cultural al lucrătorilor și formarea orientării lor față de valorile spirituale.*
- *perfecționarea formelor și metodelor muncii educative în rîndul tineretului.*
- *rolul maistrului; maistrul ca organizator și educator al colectivului; condițiile sale de muncă.*
- *integrarea noilor angajați în întreprindere.*
- *cercetarea eficienței formelor și metodelor muncii de agitație în masă și educative desfășurate de organizațiile de masă ale uzinei.*
- *planificarea dezvoltării sociale a colectivului întreprinderii.*

agenda economistului

Răspunderea patrimonială în contractele privind valorificarea deșeurilor metalice

COLECTAREA și livrarea către oțelării a deșeurilor feroase și a fierului vechi prezintă o deosebită importanță în aprovizionarea ritmică cu materie primă a unităților siderurgice, condiționînd realizarea și depășirea producției de oțel planificate. Față de aceste necesități economice, cărora le dau satisfacție contractele încheiate de unitățile furnizoare pentru livrarea deșeurilor metalice, răspunderea acestor unități se cere analizată cu deosebită exigență, știut fiind că neîndeplinirea obligațiilor asumate atrage plata penalităților legale și a daunelor corespunzătoare.

Sub acest aspect, ne referim la litigiul dintre reclamanta ICM Cluj și pîrîta Uzina Tehnofrig Cluj, litigiul dezbătut în fața Arbitrajului de stat interjudețean Cluj care, prin hotărîrea nr. 307/1972, a reținut culpa pîrîtei pentru neîndeplinirea contractului încheiat, obligînd-o la plata de penalități în sumă de 79.643 lei. Confirmînd legalitatea soluției, Primul Arbitru de Stat, prin decizia nr. 2.301/5 octombrie 1972, a subliniat necesitatea executării în natură și întocmai a contractelor încheiate, cu precizarea că, față de impedimentele ce au fost sesizate pe parcurs, uzina avea posibilitatea de a conveni cu beneficiara modificarea contractului în condițiile art. 12 din Legea nr. 71/1969, sau să încunoștiințeze organul său tutelar pentru a lua măsurile necesare în vederea asigurării realizării contractului, în condițiile art. 19 din același act normativ.

Este de reținut totodată că îndeplinirea sarcinilor de livrare a metalelor vechi și a deșeurilor este în funcție de volumul declasării utilajelor, a pieselor acestora și a diferitelor obiecte de inventar sau de volumul deșeurilor rezultate din procesul de producție. Simpla invocare a neobținerii din prelucrare a cantității de deșeuri estimate inițial nu poate fi acceptată ca valabilă, cît timp nu se dovedește că furnizorul și-a îndeplinit integral planul propriu de producție și totodată că a predat ICM întreaga cantitate de deșeuri realizată în procesul tehnologic.

Potrivit practicii arbitrale, apărarea de răspundere a furnizorilor, pentru restanțele în livrare în această materie, nu poate avea loc decît în caz de forță majoră dovedită sau în cazul în care reducerea sursei de procurare a metalelor vechi este rezultatul unor măsuri și metode aplicate în interesul general al economiei naționale.

Atari cauze de exonerare — se precizează prin decizia susmenționată — sînt considerate, de regulă, îmbunătățirea procesului de producție al furnizorului (prin reducerea consumurilor specifice, folosirea de înlocuitori etc.), ori prelungirea menținerii în funcțiune a utilajelor sau a agregatelor ce urmau a fi declasate și a căror înlocuire, din diferite motive, a fost amînată.

În legătură cu modul de executare a acestor contracte, au fost situații în care întreprinderile furnizoare au invocat faptul că restanțele lor sînt acoperite prin livrările în plus efectuate de alte unități din cadrul Centralei. Reținem astfel că, potrivit art. 5 din Legea nr. 71/1969, contractele economice se încheie de unitățile economice cu statut de centrală, de unitățile cu gestiune economică proprie, precum și de alte organizații cu personalitate juridică. În speța la care ne referim (dosar nr. 185/1972 — Arbitrajul de stat interjudețean Deva), contractul fiind încheiat de Exploatarea minieră Petrila, în baza împuternicirii date de Centrala cărbunelui, în numele și pentru aceasta, s-a considerat că singurul debitor al reclamantei era Centrala cărbunelui Petroșani, în raport cu care urmează a se face decontarea livrărilor în cauză.

Astfel cum s-a statuat prin decizia P.A.S. nr. 2.508, în atari situații, furnizoarea este valabil eliberată de obligațiile contractuale asumate, prin livrările făcute de toate subunitățile sale fără personalitate juridică — fie că au încheiat sau nu contracte — mai ales că livrările respective au fost acceptate de beneficiar, nefiind necesar să se prevadă o clauză contractuală în acest sens sau să se facă o notificare specială beneficiarei, cu privire la modul în care furnizorul înțelege să-și îndeplinească obligațiile contractuale. Ca atare, față de împrejurarea că s-a livrat beneficiarei întreaga cantitate contractată în numele și pentru Centrala industrială, chiar dacă anumite subunități efectiv furnizoare au înregistrat unele restanțe, s-a considerat că aplicarea de penalități nu-și găsește justificare.

Menționăm că, în scopul stimulării materiale a organizațiilor socialiste în strîngerea și predarea deșeurilor metalice și metalelor vechi, se constituie la unitățile predătoare un fond de premiere, din sumele virate trimestrial de către I.C.M pentru cantitățile înregistrate ca predări, criteriile de premiere și utilizarea fondului fiind reglementate prin Instrucțiunile emise de M.I.M. în baza H.C.M. nr. 695/1962.

A. FLORESCU

Prescripția dreptului la acțiune în contractele de depozit

ÎN RELAȚIILE dintre organizațiile socialiste, raporturi de depozit apar în cazuri deosebite și pentru timp limitat, dat fiind că produsele cu care acestea se aprovizionează sînt destinate îndeplinirii, în mod ritmic, a unor sarcini de plan defalcate pe perioade, potrivit contractelor încheiate. Astfel, uneori se întîmplă ca organizațiile socialiste beneficiare să nu aibă posibilitatea să ridice imediat produsele care li s-au livrat; alteori organizațiile beneficiare consideră necorespunzătoare produsele expediate, le refuză, luîndu-le în depozit (custodie) și ținîndu-le la dispoziția organizațiilor furnizoare. În asemenea situații, raporturilor de depozit, care apar ca un accesoriu al relațiilor de furnizare, li se vor aplica normele privitoare la contractul de depozit cuprinse în Codul civil.

Deoarece nu întotdeauna în contractele de depozit sînt stabilite de părți și termene de restituire a bunurilor, în practică s-a pus problema datei de la care începe să curgă prescripția dreptului la acțiuni privind restituirea sau plata prin echivalent în cazul în care aceasta nu mai este posibilă.

Problema trebuie privită sub un dublu aspect și anume:

- cînd în contract nu s-au prevăzut termene de restituire;
- cînd asemenea termene au fost prevăzute.

În prima situație, urmează a se face aplicațiunea prevederilor art. 7 al. II din Decretul nr. 167/1958, potrivit căruia în obligațiile al căror termen de executare nu este stabilit sau care se execută la cererea creditorului, prescripția începe să curgă de la data nașterii raportului de drept. Întrucît în materia contractelor, nașterea raportului de drept presupune încheierea contractului, termenul de prescripție al dreptului la acțiune începe să curgă de la această dată.

În cea de a doua situație sînt aplicabile prevederile art. 7 al. III, din Decretul nr. 167/1958, potrivit căruia dacă dreptul este sub condiție suspensivă sau cu termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la data cînd s-a împlinit condiția sau a expirat termenul. Cu alte cuvinte, termenul de 18 luni la împlinirea căruia se prescrie dreptul la acțiune al deponentului se socotește începînd de la împlinirea termenului de restituire. Aceasta întrucît în momentul împlinirii termenului, obligația devine exigibilă și din acest moment se naște și dreptul material la acțiune, adică dreptul organizației creditoare de a formula anumite pretenții împotriva celei debitoare. Ca atare, nici prescripția dreptului la acțiune nu va putea începe să curgă mai înainte de expirarea termenului suspensiv.

În litigiile privind restituirea produselor care formau obiectul contractelor de depozit, sau plata prin echivalent, practica arbitrală a statuat în sensul celor de mai sus (vezi Decizia P.A.S. nr. 1056 din 21 mai 1969). În acest sens sînt și prevederile Instrucțiunii P.A.S. nr. 30/1960.

Dumitru MARINESCU

RĂSFOIND PRIN DOSARE

O dilemă aparentă pe tema amortismentelor

OCUPÎNDU-NE de amortizarea mijloacelor fixe, în Cartea întreprinderii am redat, pe scurt (pag. 177—179), principiile care reglementează această materie, stabilite prin Legea nr. 62/1968 și H.C.M. nr. 139/1969 (hotărîre dată în executarea legii amintite). Referindu-ne la momentul de la care începe să curgă obligația de plată am arătat că „amortizările **se calculează de la data punerii în funcțiune a fondurilor fixe** (pct. 5 din H.C.M. nr. 139/1969) și pînă la data casării acestora". La cele de mai sus trebuie să adăugăm că, prin același text, se face precizarea că „fondurile fixe independente, care nu necesită montaj și nici probe tehnologice, **se consideră puse în funcțiune de la data intrării în administrația unității economice, pe baza procesului verbal de recepție**.

Textul apare deosebit de clar. Cu toate acestea, în practică apar situații care au pus organele financiare, dacă nu în grea încurcătură, cel puțin în dilemă, dar care nu totdeauna a fost just soluționată. Un exemplu:

Întreprinderea de hoteluri și restaurante Eforie Nord a primit din import utilaje de spălat podele, care **nu erau dotate cu unele accesorii, ceea ce le făcea de nefolosit**. De aici dilema: **Trebuie sau nu calculate amortismente, de vreme ce nu pot fi date în folosință?** Soluția dată de unitatea primitoare a fost aceea impusă de un raționament aparent just: **de vreme ce nu pot fi puse în funcțiune** este firesc **să nu se calculeze amortismente.**

Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 2627/1972, a dat o soluție diametral opusă. Prin hotărîrea amintită s-a reținut că utilajele în cauză, făcînd parte din categoria fondurilor fixe independente, pentru care nu sînt necesare lucrări de montaj și nici probe tehologice, se consideră puse în funcțiune de la data procesului verbal de recepție, **și că, deci, trebuiau calculate amortismente, nefiind relevant faptul că le lipseau unele accesorii.**

Unde a greșit unitatea economică în cauză? Devreme ce utilajele la care ne referim au fost primite fără accesoriile strict necesare punerii lor în funcțiune, înseamnă că respectivele utilaje nu corespundeau calitativ și, drept consecință, **nu trebuiau recepționate.** Cu alte cuvinte, cei însărcinați cu primirea și recepția utilajelor amintite nu au dat dovadă de exigența cerută unui bun gospodar în atribuțiile căruia intră administrarea de valori materiale care fac parte din avutul obștesc.

Desigur, ni s-ar putea riposta: Cum altfel ar fi trebuit să procedeze comisia de recepție, ținînd seama că utilajele erau sosite din import? Răspunsul este unul singur: constatînd că utilajele nu corespund calitativ, comisia de recepție **trebuia să încheie un proces-verbal de custodie, în baza căruia acestea urmau a fi ținute la dispoziția întreprinderii importatoare,** așa cum subliniază și organul de arbitraj, prin hotărîrea pe care o comentăm. Fără îndoială că un asemenea procedeu ar fi avut consecințe pozitive: unitatea economică primitoare nu ar fi fost obligată la plata de amortismente, deoarece, neexistînd un proces verbal de recepție, nu opera prezumția că utilajele au intrat în funcțiune; pe de altă parte, întreprinderea importatoare ar fi urgentat diligențele pentru completarea utilajelor inutilizabile, cu accesoriile lipsă.

Al. DETEȘAN

CURIER

• Executarea contractului

CONSTANTIN PASAT, București — Potrivit art. 19 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, dacă după încheierea contractului se constată ivirea unor cauze, altele decît forța majoră care ar pune una din părți în imposibilitate de a-i executa, organul căreia partea îi este subordonată are obligația să ia măsurile necesare pentru a se asigura executarea contractului. În speță, beneficiarul, căruia furnizorul nu-i acceptă cererea de încetare a contractului, este obligat să primească prestația și se va adresa organului său tutelar pentru a dispune măsurile necesare (redistribuirea produselor către alt furnizor din sistem).

Art. 46 din Legea nr. 14/1971, prevede că Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ia decizii obligatorii cu privire la interzicerea aprovizionării și livrărilor în cazurile în care constată stocuri nejustificate, utilizări neraționale, risipă și pierderi. Beneficiarul care vrea să renunțe la o prestație poate sesiza Ministerul Aprovizionării bineînțeles, justificînd cererea sa prezentînd documente suficiente care să îndreptățească darea unei decizii, în sensul prevederilor art. 46 (Comisia pentru rezolvarea neînțelegerilor precontractuale din Ministerul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe).

• Comenzi, balanțe...

OITUZ STOICESCU, Ploiești — Pentru produsele ale căror balanțe se aprobă de Consiliul de Miniștri, coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartiții pe unități furnizoare și beneficiare, cu precizarea cantităților anuale și trimestriale, a sortimentelor, dimensiunilor și calităților, pe baza cărora se vor încheia contractele economice între unitățile socialiste. Pentru încheierea contractelor, unitățile beneficiare menționate în repartiții, trebuie să trimită unităților furnizoare respective comenzi care să cuprindă, pe lîngă elementele prevăzute în repartiție, și alte date necesare a fi incluse în contract: termenele calendaristice de livrare, stația de destinație, ambalajul, condiții speciale de calitate, recepție etc. Contractele se încheie cu unitățile prevăzute în repartițiile transmise de coordonatorii de balanțe.

Unitățile economice cu personalitate juridică din cadrul centralelor pot încheia contracte — ca furnizori sau beneficiari — în limita competențelor stabilite de centrală, potrivit prevederilor art. 34 lit. A.b și B.d din Legea nr. 11/1972. La produsele la care contractele se încheie pe bază de repartiții emise de coordonatorii de balanțe potrivit art. 1 din H.C.M. 1011/1972, respectarea repartițiilor este obligatorie atît în ce privește încheierea contractelor, cît și cu privire la elementele stabilite în repartiție. Dacă după primirea repartiției de la coordonatorul de balanță, unitatea beneficiară constată că produsul nu-i mai este necesar, este obligată să anunțe imediat atît forul său tutelar cît și coordonatorul de balanță — cu justificările respective, în vederea anulării repartiției și redistribuirii cantităților respective. În cazul în care problema nu se rezolvă în termenele stabilite pentru emiterea comenzilor și încheierea contractelor, se va folosi calea rezolvării neînțelegerilor precontractuale conform reglementărilor legale.

• **ING. ION TĂNASE, Sibiu.** — Deoarece recomandata noastră nu a intrat în posesia dv. vă comunicăm următoarele: Deplasarea în vederea admiterii la învățămîntul postuniversitar, fără scoatere din producție, se consideră în interesul serviciului. Se știe doar că perfecționarea pregătirii profesionale a personalului trebuie să constituie o obligație pentru conducerea unității și, în același timp, o îndatorire a cadrelor respective, astfel cum prevede și Legea nr. 2/1971. Unitatea unde sînteți încadrat avea obligația să suporte cheltuielile de transport și cazare în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959.

• **MARIA PETRESCU, Arad.** — Potrivit art. 41 din Legea nr. 22/1969, funcțiile de gestionari, precum și extinderea obligației de a constitui garanții și asupra altor categorii de angajați la o întreprindere de industrie locală se stabilește de către comitetul executiv al consiliului popular județean. Aici urmează să vă adresați pentru soluționarea problemei ridicate.

• **GH. PAVEL, Sighetul Marmației.** — Neconcordanțele pe care în mod just le sesizați în articolul „Producția mondială de oțel..." din nr. 9/1973, pag. 22, între tabelele nr. 1 și 2 în ce privește anul 1965 se datoresc unei regretabile erori documentare, cifrele corecte fiind cele din tabelul nr. 1. De aceea, din tabelul nr. 2 se va elimina anul 1965. În același tabel, rîndul 9 de sus, în loc de 166 și 187 se va citi, 16.6 și respectiv 18.7, iar în rîndul 10 de sus în loc de 303 și 353 se va citi 30.3 și 35.3. Lipseau, evident, niște virgule...

MARKETING

- Numărul produselor noi din nomenclator semnifică viabilitatea şi dinamismul producţiei întreprinderii.
- Introducerea în fabricaţie a utilajelor complexe — o decizie ireversibilă în limite economice rezonabile.
- Studiile de marketing impun reproiectarea unor soluţii constructive.

Centrala industrială pe traiectoria consolidării

— Experienţa Centralei industriale de utilaj energetic —

CERCETAREA DE MARKETING ŞI STRATEGIA DE DEZVOLTARE (I)

PROFILUL de bază al Centralei industriale de utilaj energetic (C.I.U.E.), înregistrată cu marcă internaţională ROMTERMO, îl reprezintă proiectarea şi fabricarea utilajului termoenergetic industrial — cazane şi turbine de abur, inclusiv majoritatea echipamentelor anexe aferente, prezentate într-o gamă largă de puteri de pînă la 330—600 MW, pentru instalarea centralelor termoenergetice, precum şi cazane de abur şi apă fierbinte pentru centralele termice industriale. În acest scop, C.I.U.E. este organizată pentru desfăşurarea întregului proces de fabricaţie, de la concepţia echipamentului pînă la desfacerea şi valorificarea acestuia, avînd o puternică şi modernă dotare tehnică, rivalizînd cu cele mai moderne şi bine utilate firme din lume în acest domeniu.

Pînă nu de mult în centrală, problemele tehnice ale producţei, problemele fabricaţiei, deţineau întîietate. Datorită complexităţii crescînde a pieţei produselor energetice, a accentuatei concurenţe externe, în cadrul întreprinderilor centralei s-a produs treptat o restructurare de priorităţi, în favoarea problemelor desfacerii, ale studierii pieţei. În acest context, în cadrul centralei a fost înfiinţat un compartiment de marketing în cadrul serviciului import-export, care îşi desfăşoară activitatea în strînsă colaborare cu întreprinderile specializate de comerţ exterior Industrialimport, Industrialexport, Mecanoexport şi Institutul de carcetări şi proiectări electrotehnice. Prezentăm în cele ce urmează, cîteva aspecte din activitatea de cercetare a acestui compartiment în vederea orientării în perspectivă a producţiei centralei.

ACTIVITATEA de cercetare şi prospectare a pieţei efectuată în cadrul centralei, spre deosebire de cea a întreprinderilor de comerţ exterior, nu are ca scop numai căutarea unor debuşee pentru produse deja realizate, ci, am spune, în primul rînd fundamentarea unei strategii de dezvoltare, bazate pe cunoaşterea anticipată a cerinţelor şi preferinţelor actuale şi de perspectivă ale clienţilor, în vederea adaptării producţiei la aceste exigenţe. Viabilitatea şi dinamismul unei întreprinderi depind într-o mare măsură de ponderea pe care produsele moderne, tinere, o deţin în totalul producţiei, precum şi de capacitatea de înnoire a producţiei, în concordanţă cu cele mai noi realizări apărute în domeniul respectiv. De aceea, cercetarea şi dezvoltarea de noi produse, reprezintă domeniul spre care se îndreaptă în mod prioritar activitatea de marketing în specificul centralei noastre.

Utilajele energetice fac parte din categoria echipamentelor industriale complexe, antrenînd costuri ridicate de investiţie iniţială, cît şi de întreţinere şi exploatare pe durată relativ îndelungată. Fabricaţia la rîndul ei presupune concentrarea de fonduri, pe perioade mari de timp, datorită complexităţii deosebite a procesului de producţie, ce solicită mijloace fixe strict specializate şi un volum important de cercetare-proiectare în dezvoltarea produselor. Ciclul de fabricaţie al acestor echipamente (cuprinzînd etapele de proiectare, pregătirea fabricaţiei, execuţie, montaj, probele pe stand, livrare) se întinde în momentul de faţă pe o perioadă de aproximativ 35—40 luni, urmînd ca, pe măsura extinderii loturilor de fabricaţie şi a aplicării unor procedee tehnologice noi, acest ciclu să se reducă la 24—30 luni. Ciclul de viaţă al echipamentelor termoenergetice variază în limite largi de la 5—50 de ani, funcţie de puterea instalată şi de posibilităţile de achiziţionare a unor echipamente noi (de înlocuire). Din aceste cauze, decizia achiziţionării, respectiv fabricării unor astfel de echipamente face parte din categoria deciziilor critice, ce trebuie foarte bine fundamentate. O dată luată o astfel de decizie, ea este ireversibilă în limite economice rezonabile.

CERCETAREA de marketing am început-o cu efectuarea unor studii preliminare asupra condiţiilor generale şi specifice ale diferitelor pieţe care pot interesa exportul de echipament termoenergetic şi care să orienteze etapele următoare de cercetare şi promovare a exportului.

În acest sens s-a analizat evoluţia consumului mondial de energie electrică şi termică, rezultînd că energia electrică prezintă o tendinţă de creştere constantă în ultimele decenii, ritmul mediu anual de creştere fiind de circa 7% (ceea ce reprezintă dublarea consumului la 10 ani). Pentru ţările socialiste şi ţările în curs de dezvoltare, rata medie anuală de creştere atinge valori de 8—12%.

Estimările făcute pentru anul 1980 arată că producţia mondială de energie electrică va fi de circa 2,25 ori mai mare decît în 1968. Consumul de energie termică va fi în continuare, important pentru sinteza diferitelor produse chimice, în siderurgie pentru producerea aluminei şi aluminiului, pentru desalinizarea apei de mare etc. Consumul termic în scopul încălzirii casnice şi urbane cu cazane de abur industrial va fi în continuă creştere, în special în ţările socialiste şi în unele ţări capitaliste ca R.F.G., Japonia, Suedia, unde termoficarea urbană este larg utilizată. Trebuie făcută menţiunea că consumurile energetice şi de căldură, prin caracterul lor, sînt mai puţin sensibile la fluctuaţii de conjunctură, decît alte produse sau servicii, astfel încît prognoza lor prezintă un grad sporit de certitudine.

Direcţiile tehnologice de dezvoltare ale echipamentelor termoenergetice indică o tendinţă generală de creştere a puterii unitare instalate în centralele termoenergetice ; în privinţa cazanelor industriale, cercetările actuale şi solicitările beneficiarilor urmăresc, în special, îmbunătăţirea randamentului.

Mentenabilitatea echipamentelor se situează între limite foarte largi, de la 1 an la 40—50 ani. Astfel, echipamentele din centralele de 300—600 MW nu depăşesc de regulă 10 ani, cele din centralele de 600—1 000 MW — 5 ani, în timp ce majoritatea echipamentelor din centralele sub 300 MW putere unitară sînt deja amortizate sau chiar în stadiul uzurii fizice.

Tot în cadrul acestei etape s-a efectuat o cercetare a particularităţilor naţionale privind combustibilii aflaţi la dispoziţie, s-au studiat prescripţiile normale şi standardele naţionale din diferite ţări, s-au analizat posibilităţile de fabricaţie şi export pe ţări, s-au studiat regimurile vamale, s-a analizat oferta concurenţei — exportatorii tradiţionali ca : Elveţia, R.F.G., S.U.A. (firme ca Westinghouse, Siemens, Brown-Boveri, Babcock) şi, în sfîrşit, s-au făcut ample analize de preţuri.

Analiza condiţiilor specifice diferitelor ţări ne-a permis să efectuăm o estimare mai apropiată de realitate atît a volumului cererii, cît şi a parametrilor tehnici principali ai echipamentelor necesare (tipuri, puteri unitare, debite calorice, presiuni, temperaturi) încă din această etapă a cercetării. S-a efectuat astfel o clasificare a beneficiarilor potenţiali, folosind metoda anchetei pe bază de chestionare remise celor ce solicită oferte pentru utilaje energetice sau centrale termoelectrice. Această clasificare identifică trei grupe mari de consumatori, avînd în vedere în special perspectivele electrificării şi anume : consumatori care au plan de electrificare mare, (peste 1000 MW) consumatori care au plan de electrificare mijlociu (între 250—1000 MW) şi consumatori cu plan de electrificare în faza primară (sub 250 MW).

Apoi, ţinînd seama de particularităţile energetice ale diferitelor zone geografice, de puterea unitară a echipamentelor solicitate, de combustibilii utilizaţi, de posibilităţile de plată etc., s-a realizat segmentarea propriu-zisă, verificînd ipotezele mai importante pe un eşantion format din 15—20 de oferte de principiu, preliminare, remise unor firme reprezentative.

Utilizînd aceste criterii am stabilit următoarele segmente de piaţă : pentru puteri unitare mari (100—300 MW), America de Sud, Africa Centrală şi de Sud, iar pentru puteri unitare medii (50—100 MW), Nordul Africii şi Sudul Asiei.

DEPISTAREA acestor segmente mari ale pieţei mondiale, reprezintă finalizarea etapei de cercetare preliminară. În continuare, prin analiza detaliată, ţară cu ţară, a segmentelor reţinute ne-am propus să determinăm posibilităţile de absorbţie ale diferitelor pieţe pentru echipamente termoenergetice şi stabilirea cotelor posibile de reţinut pe aceste pieţe de către centrala noastră faţă de firmele concurente.

Utilizînd unele tehnici specifice exportului de utilaje complexe, s-a elaborat „Matricea posibilităţilor de export pentru echipamentele termoenergetice produse de MICMG—CIUE" prezentată în tabelul nr. 1. Aceasta oferă un mijloc sintetic de investigare în condiţiile în care produsele respective se fabrică într-o gamă largă de puteri, variante constructive, şi diverşi combustibili.

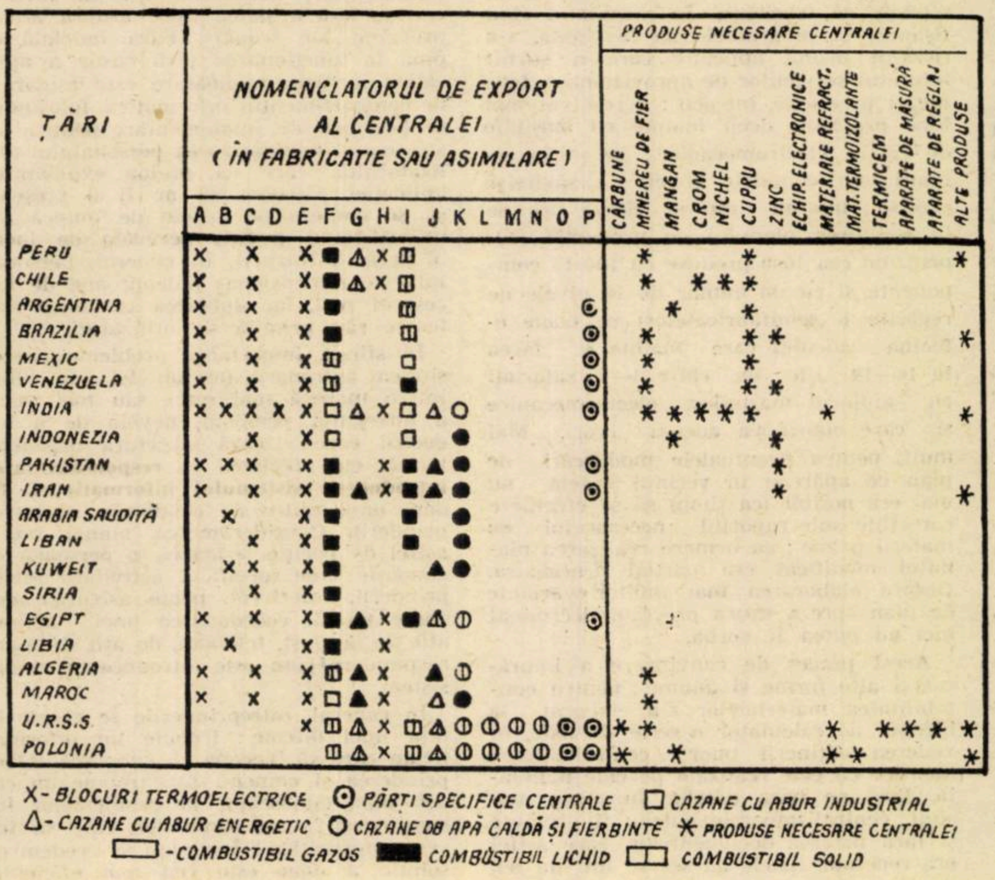

Matricea respectivă cuprinde, pe orizontală, principalele grupe de echipamente termoenergetice aflate în nomenclatorul de export al centralei sau în curs de asimilare (în număr de 16) codificate cu A.B.C. ... şi eşalonate în ordinea descrescătoare a puterilor.

Pentru a ilustra tipul echipamentului şi combustibilul utilizat s-a adoptat reprezentarea grafică din legendă. De exemplu : A reprezintă blocuri energetice de 230 MW ; D — blocuri energetice de 50 MW ; F — cazane de apă caldă şi fierbinte de 6, 4, 3, 1 MW — termoficare industrială, utilizînd diferite tipuri de combustibili, conform haşurei. Pe verticală sînt înşiruite principalele ţări importatoare de echipament termoenergetic. Ordinea în care au fost trecute corespunde cu segmentele de piaţă stabilite anterior.

Prin forma grafică adoptată se pot observa foarte uşor grupele de echipamente deosebit de solicitate, grupele de echipamente solicitate în mai mică măsură, varianta de echipament solicitată în funcţie de combustibilul utilizat. Alegerea viitorilor beneficiari este o operaţie deosebit de dificilă, ţinînd seama de costurile înalte ale echipamentelor termoenergetice ceeea ce implică studierea foarte atentă a posibilităţilor de plată ale eventualilor beneficiari, cu luarea în considerare a alternativei efectuării plăţii prin produse aflate în nomenclatorul curent de export al acestor ţări şi totodată necesare centralei noastre (partea a doua a matricei).

Analizînd comparativ cele două părţi ale matricei la un moment dat, sau într-o perioadă viitoare, se pot fundamenta, cu ajutorul acestui instrument de lucru, deciziile privind introducerea anumitor produse pe anumite pieţe.

econ. Alexandru BLAGA
I.C.E.
ing. Scarlat MARINESCU
C.I.U.E.

Descifrarea cerinţelor viitorului

ÎN CADRUL bogatului program ştiinţific din acest an al Asociaţiei române de marketing, marţi 6 martie 1973 s-a desfăşurat în Bucureşti un simpozion pe tema „Prognoza tehnologică în contextul identificării şi satisfacerii nevoilor de perspectivă ale economiei"

Simpozionul, organizat de către un comitet de iniţiativă format din : ing. Nicolae M. Nicolae, ministru-secretar de stat la M.C.E., preşedintele AROMAR, prof. univ. dr. Costin Murgescu, vicepreşedinte AROMAR, dr M. C. Botez, Laboratorul de Cercetări Prospective al Universităţii Bucureşti, dr. M. C. Demetrescu, preşedintele secţiei Teorie, Metode, Învăţămînt a AROMAR, Ion Desmireanu, Institutul de Studii şi Cercetări pentru Planificare, George Haşeganu, secretarul comitetului de iniţiativă, şi-a propus să realizeze un schimb de opinii asupra metodelor prin care prognoza tehnologică, corelată cu cea de marketing, poate realiza o determinare cît mai fidelă a obiectivelor creşterii economice în etapa actuală.

La simpozion au participat cu comunicări personalităţi ştiinţifice de prestigiu din diferite domenii ale activităţii de prognoză: acad. A. Avramescu (Prospectivarea tehnologică a performanţelor globale ale sistemelor economice), dr. M.C. Botez (Perspective în metodologia prognozelor tehnologice), dr. M. C. Demetrescu (Marketingul şi prognozele tehnologice), dr. P. Dumitriu (Evaluarea consecinţelor dezvoltării tehnologice asupra societăţii şi mediului înconjurător), R. Manoliu (O concepţie prospectivă pentru selectarea opţiunilor şi priorităţilor din ştiinţă şi tehnologie), acad. R. Răduleţ (Metode folosite în cercetarea românească în prognoza nevoilor de energie), V. E. Topală (Rolul prognozei tehnologice în creşterea economică). Şedinţele au fost prezidate de ing. Nicolae M. Nicolae şi prof. dr. Mircea Maliţa.

Potrivit aprecierilor preşedintelui AROMAR, simpozionul a reprezentat, prin amploarea şi nivelul de abordare a tematicii, a doua manifestare de acest gen din ţara noastră după Congresul Internaţional de Viitorologie — sesiunile F.I.M. din 1972.

INFORMATIE-DECIZIE

Din experiența grupului industrial de lacuri și vopsele „Policolor":

IMPACTUL INFORMATICII ASUPRA ÎNTREPRINDERII

PROCESUL DE INTRODUCERE a sistemului de prelucrare automată a datelor într-o unitate economică conduce adesea la modificarea structurilor, la mutații în conținutul și natura unor atribuții, la restrîngerea sau chiar dispariția unor funcții (calculator de salarii, contabil de materiale, planificator de necesar de materii prime etc.), instaurarea unei ordini și discipline riguroase etc. O caracteristică importantă a acestui proces este aceea **că vizează într-o măsură mai mare sau mai mică întregul personal de la toate nivelurile ierarhice.** *Un asemenea grad înalt de cuprindere, asociat cu noutatea și profunzimea problemei, generează adesea în mod obiectiv o serie de fenomene negative care, dacă nu sînt soluționate bine și la timp, pot să dăuneze și chiar să frîneze procesul de introducere a sistemului de prelucrare automată a datelor. Astfel, experiența G.I.L.V. „Policolor"-București, ca și a altor unități economice, care se găsesc în plin proces de introducere a sistemului de prelucrare automată a datelor, a scos în evidență* **unele probleme practice ce trebuie soluționate cu mult tact și competență pentru a diminua la minim șocul produs de informatică asupra vieții întreprinderii.**

- **Rezistența la nou dispare odată cu înțelegerea utilității lui.**
- **Utilizatorul — factor activ în analiza și proiectarea de sistem.**
- **„Responsabilul" cu informatica să fie din întreprindere sau din afară ?**

PROCESUL de introducere a sistemelor de prelucrare automată a datelor prin natura sa de durată, caracteristică reclamată de însăși profunzimea activității de analiză și proiectare, **necesită ca pe calea convingerii să se cîștige adeziunea și interesul întregului colectiv.** Nu trebuie să omitem însă și unele atitudini reticente ce pot să apară față de nou.

În primul rînd, cu cît acest proces de analiză, proiectare și programare durează mai mult, se poate ajunge la o tensiune în dialogul colectivului de informatică cu conducerea întreprinderii care se arată nerăbdătoare să vadă „roadele" informaticii cît mai rapid cu putință. Această tensiune poate fi și mai acută atunci cînd calculatorul este deja prezent în întreprindere. De aceea este recomandabilă abordarea unor probleme care să permită obținerea de rezultate, într-un termen convenabil și avînd un caracter suficient de interesant spre a asigura cîștigarea încrederii necesare pentru a se putea trece la probleme de mai largă anvergură.

În cazul Uzinei Policolor, în condițiile începutului activității și lipsei de experiență a personalului, s-a decis abordarea unei aplicații oarecum independentă, prin a cărei realizare să se obțină în primul rînd formarea personalului de specialitate, fără prea mari riscuri de perturbare a unor activități de bază, în cazul unei eventuale nereușite. Alegerea s-a oprit asupra calculului salariilor, contîndu-se și pe faptul că, în caz de reușită, acesta va constitui un mijloc activ de popularizare a informaticii în mijlocul întregului colectiv, datorită faptului că stabilește un contact lunar între calculator și fiecare salariat, prin intermediul foilor de salarii și a listelor de plată imprimate de calculator.

Comparativ cu țelurile relativ modeste propuse, socotim că nu este lipsit de interes să enumerăm și cîteva aspecte de eficiență economică obținute : scurtarea duratei de calcul a salariilor — inclusiv întocmirea statelor și recapitulațiilor, de la 7—8 zile la 4 ore calculator pentru 2500 salariați ; reducerea necesarului de forță de muncă de la 14 salariați ocupați 100%, la 5 salariați ocupați 100% și 5 salariați ocupați 4 zile pe lună ; remiterea foilor de plată către salariați cu 10 zile înainte de data plății salariilor, fapt care are ca urmare că toate problemele care eventual sînt neclare se pot clarifica între timp, iar plata salariilor decurge foarte rapid și fără complicații, deci economie de timp.

În al doilea rînd, rigoarea soluției de obținut în procesul de analiză, proiectare și programare declanșează în mod firesc tirul de întrebări din partea analiștilor. Se știe, de exemplu, că un aspect indispensabil procesului de analiză este acela că trebuie să precizeze toate posibilitățile, toate cazurile a căror apariție este imaginabilă. Un asemenea dialog cu beneficiarii, în care unele întrebări vizează cazuri ce sînt neverosimile pentru aceștia, situații ce nu pot să apară niciodată, sau apar cu totul excepțional, poate genera din partea unor oameni ocupați cu problemele lor curente și insuficient cunoscători ai cerințelor informaticii, iritare, aprecieri puțin măgulitoare la adresa informaticienilor, stare de tensiune nervoasă. Singura soluție este de a poseda calmul, tactul și tăria necesară depășirii unor asemenea situații și, în colaborare cu beneficiarii aplicațiilor, să se urmeze cu răbdare cursul normal al procesului de analiză. Orice superficialitate, orice atitudine reticentă se concretizează în eforturi și costuri ridicate. De exemplu, în timpul analizei și proiectării privind contabilitatea materialelor, trecîndu-se sub tăcere o serie de aspecte de către compartimentul contabilității întreprinderii, acestea au fost omise din proiect, ceea ce a determinat, ulterior, frecvente reveniri în programare, întrucît la verificarea situațiilor obținute pe calculator s-au descoperit greșeli. O asemenea situație, generată de o atitudine negativă din partea responsabilului cu contabilitatea materialelor, s-a concretizat, pe lîngă efortul de completare a analizei și de îmbunătățire a programelor, în lungirea duratei de implementare a aplicației la un an de zile.

O altă problemă se referă la necesitatea participării active a cadrelor întreprinderii la întregul proces de analiză, proiectare și implementare a sistemului de prelucrare automată a datelor. Indiferent de nivelul ierarhic, oamenii trebuie să se convingă, să accepte și să participe activ la introducerea noului sistem. Pentru a ajunge la acest consens trebuie parcurs un drum dificil de inițiere, de punere în temă, de sensibilizare a întregului personal al întreprinderii, concomitent cu pregătirea cadrelor de specialitate. Un exemplu de la întreprinderea Policolor este edificator. În aplicația privind calculul necesarului de materii prime s-au simțit, la început, în procesul de constituire a fișierelor de date, anumite rețineri prin nepunerea sau punerea la dispoziție cu întîrziere a modificărilor în rețetele de fabricație. În momentul cînd fișierele și programele au fost gata, s-a realizat prima aplicație care a stîrnit interesul serviciilor de aprovizionare, tehnic și producție, întrucît : a rezolvat mai bine problema decît înainte cu mașinile de calcul electromecanice ; se obțin situații mai complete și cu desăvîrșire precise ; într-un timp de cîteva ore de la stabilirea planului de producție (cuprinzînd cca 1000 produse cu 10—15 componente și cu un număr de 10 nivele de regăsire a semifabricatelor) se poate efectua calculul care înainte se făcea în 10—14 zile de către 3—4 salariați cu ajutorul mașinilor electromecanice și care cuprindea adesea erori. Mai mult, pentru eventualele modificări de plan ce apăreau în vechiul sistem nu mai era posibil (ca timp) să se efectueze corecțiile sub raportul necesarului de materii prime ; ca urmare realizarea planului modificat era parțial nesigură. Despre elaborarea mai multor variante de plan spre a ușura procesul decizional nici nu putea fi vorba.

Acest proces de convingere a îmbrăcat și alte forme și anume : pentru contabilitatea materialelor s-a elaborat la început pe calculator o serie de liste, în vederea obținerii unor centralizatoare identice cu cele realizate pe cale manuală. Deși pe baza datelor furnizate mașinii, centralizatoarele puteau fi obținute și fără listarea documentelor, care astfel era repetată, listele au servit, într-un fel, drept argument de convingere pînă cînd însuși compartimentul contabilitatea materialelor a renunțat la o serie de liste.

Sensibilizarea și formarea beneficiarilor care, după cum s-a arătat, își asumă și răspunderea unor aplicații pe calculator are loc în bună măsură tocmai în faza de începere și desfășurare a analizei. Tocmai prin participarea la analiză a beneficiarului ca viitor responsabil al funcționării aplicației respective, acesta are posibilitatea să contribuie la formularea tuturor cerințelor față de sistem, să ia cunoștință de problemele ce se ridică și de modul de soluționare, să înțeleagă exigențele, restricțiile noului sistem încă în perioada de pregătire. Un aspect ce trebuie ridicat aici se referă la atragerea specialiștilor din afară la studiul problemelor, aceștia stăpînind tehnicile de lucru, posedînd o bogată experiență. Cu toate acestea, antrenarea cadrelor din întreprindere este indispensabilă pentru a asigura succesul aplicației, pentru a forma personal propriu și a asigura astfel dezvoltarea și perfecționarea sistemului introdus.

Un alt aspect se referă la **modul concret de preluarea responsabilității aplicațiilor de către utilizatori** în perioada de pregătire și după punerea în funcțiune. În cadrul Uzinei „Policolor", această atribuție este în întregime în sarcina compartimentelor utilizatoare, care realizează colectarea datelor, verificarea documentelor sub aspectul integrității și corectitudinii completării acestora, transmiterea la stația de perforare, transportul cartelelor la calculator, precum și aducerea rezultatelor de la calculator. Practic, în sarcina compartimentului de informatică intră numai actualizarea programelor (necesară ca urmare a unor măsuri legislative sau organizatorice) sau perfecționarea acestora, la cererea utilizatorilor sau din proprie inițiativă. Acest procedeu îl considerăm foarte indicat deoarece, pe de o parte, degrevează compartimentul de informatică de lucrări rutiniere, permițîndu-i să se concentreze asupra unor obiective noi, iar pe de altă parte, întărește simțul de răspundere al utilizatorilor, determinîndu-i să lucreze corect, fără a putea trece asupra altora propriile lor scăpări. Fără îndoială că pînă la funcționarea fără cusur a aplicației, întreaga exploatare este asigurată de compartimentul informatică, folosindu-se perioada de implementare pentru instruirea și seminarizarea personalului utilizatorului, care va prelua exploatarea aplicației. Credem că ar fi o greșeală să se conteze pe forțele de muncă ale utilizatorului pentru perioada de lucru în paralel, întrucît, în general, personalul este dimensionat îndeaproape de necesarul real, iar dublarea sarcinilor este foarte rău primită de utilizatori.

În sfîrșit, importanța problemei, necesitatea antrenării într-un fel sau altul, într-o măsură mai mare sau mai mică, a întregului personal, nevoia de a lua decizii care vizează structura organizatorică, etc., reclamă ca **responsabilitatea introducerii sistemului informatic să fie** dată unui cadru de conducere al întreprinderii. Considerăm că numai într-o astfel de poziție ierarhică, o persoană ce cunoaște bine specificul activității întreprinderii, colectivul, poate asigura o adeziune totală, coordonarea unei acțiuni atît de largi și, totodată, de atît de mare răspundere cum este introducerea noului sistem.

În general, întreprinderile se găsesc în fața unei dileme : trebuie un informatician care să înceapă să cunoască întreprinderea și oamenii sau trebuie un cadru bun, cunoscător al problemelor întreprinderii și al oamenilor, care să învețe informatica ? Înclinăm să credem că soluția a doua este cea mai eficientă, deoarece este de cea mai mare însemnătate ca persoana căreia i se încredințează această sarcină să se bucure de încredere și autoritate în întreprindere, să fie verificată în activitate și în ce privește calitățile timp îndelungat. Această persoană va putea vorbi un limbaj apropiat de înțelegerea viitorilor utilizatori, va putea dispune de un credit inițial, lucru foarte important. Apoi credem că este mult mai ușor și mai rapid ca o persoană de acest fel să-și însușească eficient cunoștințele de informatică necesare, decît ca informaticianul cel mai desăvîrșit să cunoască temeinic o întreprindere, problemele ei și, mai ales, oamenii ei.

Foarte important de stabilit este și ordinea de abordare a aplicațiilor pe calculator. În general, este recomandabilă atacarea acelei aplicații care, prin punerea ei în funcțiune, poate soluționa sau ușura soluționarea unei probleme majore cu care este confruntată întreprinderea respectivă. Aceasta este necesar, însă nu și suficient, căci trebuie verificate în prealabil cel puțin două lucruri : dacă sînt create condiții ca aplicația elaborată să funcționeze eficient și dacă există condiții ca ea să poată fi pusă în funcțiune într-un termen convenabil, adică dacă se dispune de specialiștii necesari, dacă este asigurat accesul la un calculator etc.

Vom încerca să ilustrăm cele de mai sus printr-un exemplu : o cerință veche și insistentă a conducerii Uzinei „Policolor" o constituia automatizarea programării și urmăririi producției. Dacă pentru partea de urmărire a producției nu se ridicau probleme deosebite, partea de programare a fost considerată de informaticieni ca neavînd condiții de aplicare suficiente. De ce ? Uzina „Policolor" este confruntată cu grele probleme de aprovizionare, care determină frecvente rupturi de stoc, cu implicații asupra structurii planului de producție, care trebuie modificat corespunzător, adaptat situației resurselor existente. Se poate deci afirma că stabilitatea planului de producție din punct de vedere al structurii acestuia nu este satisfăcătoare. În aceste condiții este evident că programul de producție (detaliat pe schimburi, posturi, mașini) ar fi supus fluctuațiilor amintite ale planului de producție. S-a considerat că o programare supusă unor fluctuații de peste 10% nu este eficientă, întrucît timpul calculator necesar efectuării acestor modificări și implicațiile lor sînt foarte mari, mai cu seamă că modificările survin în tot cursul lunii. În consecință, atenția trebuie îndreptată spre mijloace care să contribuie la stabilizarea planului și, respectiv, a programului de producție. În acest scop, compartimentul informatică a propus și a susținut prioritatea abordării aplicațiilor de aprovizionare și desfacere, ca domenii a căror automatizare este de așteptat să producă ameliorări sensibile în situația aprovizionării.

În concepția compartimentului de informatică, aplicația de desfacere va furniza periodic informații privind obligațiile contractuale de livrare pentru următoarele 12 luni. Pentru aceste obligații se calculează care este necesarul de materii prime și ambalaje, și se compară cu resursele existente (stocuri și contracte de aprovizionare), stabilindu-se diferențele pe fiecare din cele 12 luni următoare. Aceste informații, care vizează o perioadă viitoare suficient de mare, vor permite întreprinderea unor acțiuni adecvate, necesare pentru înlăturarea nesincronizărilor semnalate, astfel încît luna de plan să se caracterizeze printr-o bună asigurare a bazei materiale și, în consecință, o stabilitate a planului și programului, de peste 95%. Numai după această stabilizare este oportună și eficientă abordarea problemei programării producției. Acest punct de vedere a dobîndit, în final, cîștig de cauză, acceptîndu-se prioritățile propuse de informaticieni.

O ultimă problemă o constituie necesitatea asigurării calității datelor ce se culeg și se transmit sistemului. Maxima importanță ce trebuie acordată asigurării calității datelor ce se culeg și se transmit sistemului electronic decurge din rolul hotărîtor pe care-l joacă în reușita implementării, în eficiența sistemului de prelucrare automată. Oricît de modernă și performantă ar fi tehnica, oricît de bună ar fi analiza, oricît de perfecte ar fi programele de lucru, ele nu servesc la nimic dacă materia primă ce se supune prelucrării (datele) nu este de calitate (exactă, completă etc.).

Desigur, grija pentru alimentarea sistemului cu date exacte, verificate, trebuie manifestată în însăși activitatea de proiectare și programare pe calculator a aplicației prin stabilirea diferitelor **modalități de control.** O contribuție însemnată la formularea acestor modalități de verificare a datelor pot și trebuie să aducă înseși compartimentele de activitate economică.

lector univ. dr. Ilie VĂDUVA
doctorand Daniel SANTA
director
Centrul de calcul al G.I.L.V.
„Policolor"-București

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (V)

(Urmare din numărul trecut)

ROMÂNIA dezvoltă o largă colaborare cu țările socialiste vecine în construcția de centrale electrice, îndeosebi de hidrocentrale, precum și în construcția de linii pentru transportul acestui gen de energie. Este cunoscut faptul că pe baza experienței obținute în construcția, prin colaborare, a hidrocentralei de la Porțile de Fier, se examinează împreună cu Iugoslavia utilizarea în continuare prin conlucrare a potențialului hidroenergetic al Dunării în porțiunea comună, avîndu-se în vedere construirea unui nou sistem hidroenergetic — Porțile de Fier II în zona Gruia. Este de menționat faptul că schimburi de energie electrică cu Iugoslavia au loc și pe linia construită între Timișoara și Kikinda.

De asemenea, în prezent împreună cu Bulgaria se elaborează studiul tehnic și proiectele complexului hidroenergetic din regiunea Cioara — Belene, iar cu Uniunea Sovietică se proiectează — în vederea realizării — nodul hidrotehnic de pe rîul Prut în zona Stînca — Costești. Pe teritoriul României s-a construit o linie pentru transportul energiei electrice din Uniunea Sovietică în Bulgaria, s-au extins, de asemenea, legăturile de interconexiune ale sistemului nostru energetic cu Ungaria prin construirea liniei Timișoara — Arad — Szeget.

În acelasi timp, țara noastră dezvoltă colaborarea cu celelalte țări socialiste în realizarea de echipamente pentru producția de energie electrică. Astfel, împreună cu Uniunea Sovietică și Iugoslavia, România a cooperat în executarea grupurilor hidroenergetice pentru Complexul „Porțile de Fier", iar cu Iugoslavia în executarea de echipamente hidromecanice pentru ecluza și centala aceluiași complex. Se are în vedere lărgirea cooperării cu Ungaria în executarea de turbine și cazane, precum și pentru creșterea livrărilor complete de centrale electrice.

Creșterea consumului mondial de energie electrică și legat de aceasta, dificultățile tot mai mari care apar în ce privește aprovizionarea cu combustibili clasici necesari fac din energia nucleară o importantă sursă de producție a energiei electrice în viitor. La sfîrșitul anului 1969, în lume erau în funcțiune 62 de centrale nuclearo-electrice, a căror capacitate globală reprezenta 14.000 MW, iar în construcție se aflau alte 90 de asemenea centrale, a căror capacitate însuma circa 60.000 MW.

Pînă în anii 1975—1976, se prevede intrarea în funcțiune, pe plan mondial, a unui număr de 138 centrale nuclearo-electrice, urmînd ca la finele anului 1976 să existe în lume peste 200 centrale cu o putere totală de 105.264 MW.

După cum se cunoaște, în anul 1954, în Uniunea Sovietică a fost pusă în funcțiune prima centrală nuclearo-electrică din lume. Dintre celelalte țări socialiste, R. D. Germană a dat în funcțiune în anul 1966 prima centrală nuclearo-electrică cu o capacitate de 70 MW. În construcție se află centrale nuclearo-electrice în Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia. Capacitatea centralelor nuclearo-electrice ale țărilor socialiste la finele anului 1976 va fi : în R.P. Bulgaria de 800 MWe, în R.P. Chineză de 500 MWe, în Cehoslovacia de 150 MWe, în R.P.D. Coreeană de 550 MWe, în R.D. Germană de 770 MWe, în Ungaria de 800 MWe și în U.R.S.S. de 8800 MWe. România prevede, în conformitate cu direcțiile de dezvoltare pentru perioada 1976—1980, să pună, de asemenea, în funcțiune capacități pentru producția de energie nuclearo-electrică.

Pentru a contribui la dezvoltarea capacității de folosire a energiei atomice în scopuri pașnice inclusiv pentru obținerea de energie electrică, țările socialiste dezvoltă colaborarea între ele, colaborare care în perioada actuală este direcționată îndeosebi spre domeniul cercetărilor științifice și tehnice. Țara noastră participă la astfel de forme de colaborare asupra cărora vom relata cu ocazia tratării problemelor colaborării în domeniul științei.

Subliniind hotărîrea țării noastre de a construi într-un viitor apropiat unele capacități de producție a energiei nuclearo-electrice, arătăm că România este interesată în a participa, împreună cu celelalte țări socialiste, la producția, prin cooperare, a utilajelor și agregatelor necesare.

Colaborarea economică dintre țările socialiste în acest important domeniu al producției materiale își aduce aportul său substanțial, în ce privește creșterea producției de energie electrică în folosirea mai rațională a posibilităților pe care tehnica mondială contemporană în producția și transportul de energie electrică le pune la îndemîna oamenilor.

B. Industria metalurgică

METALELE, atît cele feroase, cît și cele neferoase, reprezintă principalele materiale pentru acele ramuri ale industriei și economiei cărora revoluția tehnico-științifică contemporană le accentuează și mai mult rolul în progresul economic general. Din această cauză dimensionarea fondului de metal caracterizează în mare măsură maturizarea tehnică a economiei.

În condițiile modernizării bazei tehnico-materiale a țărilor socialiste, dezvoltarea, pe baze eficiente a industriei metalurgice și îmbunătățirea structurii producției de metal au o mare importanță pentru dezvoltarea multilaterală a industriei țării noastre și îndeosebi pentru asigurarea unui ritm înalt de creștere a unor asemenea ramuri industriale cum sînt industria construcțiilor de mașini, industria electrotehnică și electronică, industria materialelor de construcții, precum și alte ramuri ca transporturile, poșta și telecomunicațiile, agricultura ș.a. **„În concordanță cu cerințele calitativ noi ale dezvoltării industriei** — se precizează în Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980 — **va fi îmbunătățită structura producției de metal"** [10]).

Cerințele dezvoltării industriei metalurgice în țara noastră impun în mod deosebit atît necesitatea asigurării acestei ramuri industriale cu materii prime și îmbunătățirea continuă a proceselor tehnologice, cît și adîncirea și perfecționarea conlucrării cu celelalte țări ale lumii și îndeosebi cu țările socialiste, conlucrare care prezintă un deosebit interes, în primul rînd, prin contribuția pe care aceasta o poate aduce la realizarea și depășirea prevederilor planului dezvoltării economico-sociale a României.

a. Siderurgia

Diversitatea tipurilor de instalații complete, mașini și utilaje, precum și a sortimentelor elaborate în cadrul industriei constructoare de mașini nu poate fi concepută, fără a apela la siderurgie. Aceasta a determinat țările socialiste să depună eforturi deosebite pentru dezvoltarea intensă a industriei siderurgice, în care scop au făcut investiții deosebite pentru mărirea capacităților de producție, atît a industriei pentru producția de materii prime siderurgice, cît și a capacităților pentru producția de produse siderurgice. În același timp țările socialiste se preocupă în mod intens de modernizarea proceselor tehnologice, în scopul reducerii consumurilor de materii prime, a îmbunătățirii indicilor tehnico-economici etc., proces care se reflectă în creșterea productivității muncii și care a contribuit de asemenea la creșterea substanțială, în ultimul deceniu, a producției globale a industriei siderurgice. Producția de minereu de fier (în natură) și producția de cocs metalurgic, în 1971, raportată la anul 1960, în țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, precum și gradul de acoperire a necesarului țărilor menționate din producția proprie, a acestor produse de bază sînt prezente în tabelul nr. 13.

Tabel nr. 13

ȚARA	1971/1960 (%)		Gradul de acoperire din producția internă %			
	Producția de minereu de fier	Producția de cocs metalurgic	Minereu de fier (în marfă)		Cocs metalurgic	
			1960	1971	1960	1971
România	125,00	137,00	60,09	21,61	57,79	32,97
Bulgaria	761,00	545,00	100,00	56,11	3,57	75,60
Cehoslovacia	45,60	107,00	20,62	6,36	113,61	124,86
R. D. Germană	16,60	80,50	57,46	14,65	80,59	73,33
Polonia	79,70	138,90	18,08	9,28	108,73	116,90
Ungaria	88,30	117,00	20,38	11,84	48,05	47,15
U.R.S.S.	191,00	139,20	116.74	121,89	103,59	104,83

Reducerea producției de cocs metalurgic și îndeosebi de minereu de fier în unele țări este cauzată de situația resurselor naturale corespunzătoare, economic exploatabile, ceea ce conduce la acoperirea într-o măsură mai mică din producția internă la produsele respective. În preocuparea lor, pentru economisirea de materii prime metalurgice, țările socialiste au acordat o atenție deosebită scăderii continue a consumului specific, pentru astfel de produse și îndeosebi consumului de cocs metalurgic necesar la fabricarea fontei.

Conducerea partidului și statului nostru acordă o atenție deosebită reducerii consumurilor specifice ale produselor siderurgice de bază. **„Unul din obiectivele importante, asupra căruia trebuie să-și concentreze atenția lucrătorii din siderurgie** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este reducerea consumurilor specifice de minereuri și cocs".** [11]) Astfel în anul 1971 în România s-au consumat 575 kg cocs metalurgic pentru producerea unei tone de fontă, respectiv cu 43,6% mai puțin decît în anul 1960. Celelalte țări socialiste europene, care participă la activitatea CAER au înregistrat, de asemenea în anul 1971, consumuri specifice de cocs metalurgic mai reduse decît în perioada anterioară. Astfel, în 1971 în Bulgaria s-au consumat 630 kg. cocs metalurgic pe tona de fontă, cu 28,0% mai puțin decît în 1960 ; în Cehoslovacia — 582 kg/tonă, respectiv cu 36,0% mai puțin decît în anul la care ne referim ; în R. D. Germană — 665 kg/tonă (cu 42,7% mai puțin decît în 1960) ; în Polonia — 676 kg/tonă (cu 35,0% mai puțin) ; în Ungaria 689 kg/tonă (cu 17.1% mai puțin) iar în U.R.S.S., 538 kg. cocs metalurgic pe tona de fontă, respectiv un consum specific cu 24,3% mai mic decît în anul 1960.

În industria siderurgică se folosesc, de asemenea, unele metale ca manganul, cromul, wolframul, molibdenul, nichelul ș.a. Dintre acestea cel mai des utilizat este manganul, însă de cele mai multe ori nu sub formă directă, ci sub formă de aliaje special pregătite în acest scop ca feromangan, silicomangan etc. În mod similar se folosesc feroaliaje pe bază de crom, wolfram, nichel, magneziu și altele.

Rezervele de minereuri de mangan lipsesc în R. D. Germană și Polonia, sînt limitate în România, Ungaria și Cehoslovacia. Singurele țări europene membre ale CAER care dispun de astfel de rezerve sînt Uniunea Sovietică și Bulgaria. De asemenea, țările membre ale CAER nu dispun (cu excepția U.R.S.S.) de minereuri de crom, nichel, wolfram, molibden ș.a.

Totodată este necesar de subliniat și faptul că siderurgia este cel mai mare consumator de produse refractare. În legătură cu aceasta, menționăm că în prezent consumul specific de produse refractare pentru producerea unei tone de oțel este în general, simțitor scăzut față de anul 1960. Reducerea consumului de produse refractare, precum și gradul de acoperire a necesarului din producția internă se prezintă, pentru țările la care ne referim, după cum urmează (tabelul nr. 14).

Tabelul nr. 14

ȚARA	Consumul de produse refractare pentru producerea unei tone de oțel — kg/tonă —		Acoperirea necesarului de produse refractare din producția internă — % —	
	1960	1971	1960	1971
România	111,1	54,00	79,4	85,4
Bulgaria	286,5	51,35	71,5	68,7
Cehoslovacia	83,9	37,31	118,4	99,5
R. D. Germană	287,8	81.2	100,0	96,0
Polonia	—	—	98,2	97,6
Ungaria	157,6	70.5	114,1	87,6
U.R.S.S.	101.9	50,84	100,5	99,5

Consumurile de produse refractare mai mari înregistrate în anul 1971, pentru producerea unei tone de oțel în R. D. Germană și Ungaria se datoresc faptului că aceste țări nu produc oțel de convertizor, al cărui proces tehnologic necesită consumuri de produse refractare, de cca 4 ori mai mici, decît pentru oțelul elaborat în cuptoare Martin.

Din examinarea datelor prezentate mai sus rezultă că pentru majoritatea țărilor socialiste europene care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc se ridică problema acoperirii necesarului de materii prime siderurgice în mare măsură din import. Cu ocazia efectuării lucrărilor de coordonare a planurilor cincinale și de perspectivă mai îndelungată, țările membre ale C.A.E.R. soluționează, în mare măsură, problemele satisfacerii din import a necesarului în aceste produse. Cantitățile de minereu de fier (în natură), cocs metalurgic și produse refractare — importate, în anul 1960 și anul 1971, de țările la care ne-am referit mai sus — cu excepția Uniunii Sovietice, care este în principal țară exportatoare — au evoluat în felul următor (vezi tabelul nr. 15).

Tabelul nr. 15 — în mii tone —

ȚARA	Minereu de fier (în natură)		Cocs metalurgic		Materiale refractare	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	917	6268	656	2500	52	64,9
Bulgaria	—	1191	340	350	31	38,8
Cehoslovacia	7211	12593	40	75	26	7,7
R. D. Germană *)	1190	1561	2500	3040	—	49,8
Polonia	7320	12430	1120	—	28	44,8
Ungaria	1875	3156	1070	1300	1	42,7

*) Notă : Pentru R.D. Germană, importul de minereu de fier este exprimat în metal.

În același timp este necesar să se sublinieze, că aceste țări — ca de altfel toate țările socialiste — își acoperă, în cea mai mare parte, necesarul în aceste produse, prin import din alte țări socialiste. Astfel pentru țările menționate în tabelul nr. 15, atît importul de minereu de fier, cît și importul de cocs metalurgic se acoperă, pentru fiecare țară în parte, din alte țări socialiste, în proporție de peste 70% din importul total, iar în ceea ce privește materialele refractare, ponderea acoperirii necesarului fiecărei țări prin import din alte țări socialiste este, în general, ceva mai redusă.

În ceea ce privește asigurarea necesarului de feroaliaje, toate țările prezentate în tabelul de mai sus, au realizat, în perioada la care ne referim, importuri sporite an de an, asigurate mai ales din alte țări socialiste. Sporirea necesarului la import se datorește, în principal, creșterii cu precădere a producției de oțeluri speciale.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

10) *** — Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, pag. 672, Editura politică, București, 1969.

11) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 261, Editura Politică, București, 1970.

metodologie

O CERINȚĂ ACTUALĂ PENTRU CONDUCEREA MODERNĂ A ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR

INTRODUCEREA UNOR NOI METODE DE PLANIFICARE, CALCULARE ȘI EVIDENȚĂ A CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

RECENT a avut loc la Comitetul de Stat al Planificării o importantă consfătuire a unor cadre economice care se ocupă cu planificarea, calcularea și evidența cheltuielilor de producție la care au participat atît lucrători din cadrul aparatului central al ministerelor cît și din centrale și întreprinderi, precum și din Institutul de cercetări economice și de la Academia de Studii Economice. Tema consfătuirii a fost: promovarea unor metode evoluate în planificarea, calcularea și evidența costurilor de producție în industrie. Această reuniune a fost generată de necesitatea îmbunătățirii continue a instrumentelor de comensurare a cheltuielilor, pentru ca activitatea de planificare și evidență să devină un factor tot mai activ pentru depistarea de noi rezerve, pentru reducerea costului pe unitatea de produs.

Subiectul consfătuirii se înscrie pe deplin în actualitate, avînd în vedere sarcinile rezultate din Rezoluția Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c., pentru perfecționarea calculării și evidenței prețului de cost al produselor.

Practicarea unor metode învechite în acest domeniu și aplicarea lor după același tipar, indiferent de specificul activității, conduce la menținerea unui volum important de muncă în cadrul întreprinderilor și folosirea unui aparat încă numeros în acest scop, în detrimentul timpului necesar analizei și controlului factorilor care influențează nivelul și dinamica consumurilor de materii prime, salarii, cheltuieli de regie și alte cheltuieli de producție în toate fazele circuitului economic. Pe de altă parte metodele utilizate în prezent, legate de calculația pe faze și comenzi a costurilor, nu mai răspund etapei actuale de dezvoltare, de ridicare calitativă a întregii activități, de conducere modernă a întreprinderilor.

Informațiile ce se obțin după sistemul actual de evidență a costurilor sînt tardive și au, de cele mai multe ori, o valoare istorică. Fiind obținute cu întîrziere, respectiv după 15—20 de zile de la încheierea lunii, acestea își pierd caracterul de operativitate și nu pot fi valorificate eficient în activitatea de conducere curentă a proceselor de producție din întreprinderi. Lucrările de postcalculație, de repartizare a cheltuielilor pe produse necesită în prezent o perioadă de timp îndelungată care îndepărtează foarte mult momentul consumului de muncă vie și materială de cel al cunoașterii mărimii acestora.

Trebuie arătat, totodată, și faptul că simpla cunoaștere a mărimii cheltuielilor realizate nu înseamnă încă depistarea cauzelor care au generat depășirile de cheltuieli sau a celor care au contribuit la realizarea de economii. Cunoașterea acestor elemente necesită un volum de muncă suplimentar și timp corespunzător pentru analiza fenomenelor care au avut loc și identificarea tuturor factorilor care au determinat situația rezultată.

Participanții la consfătuire au fost unanim de acord că vor trebui introduse noi metode de planificare, calculare și evidență a costurilor care să dea posibilitatea unei intervenții operative din partea colectivelor din cadrul unităților de producție, pentru eliminarea deficiențelor semnalate care au condus la creșterea costurilor cît și pentru popularizarea experienței pozitive.

Accelerarea proceselor de producție și desfacere a producției, precum și creșterea complexității activității din cadrul întreprinderilor, impun luarea unor decizii rapide, bazate pe cunoașterea permanentă a prețului de cost al produselor și, în general, al oricărui proces de muncă ce are loc în diversele secții și sectoare ale întreprinderii.

S-a menționat în cursul dezbaterilor că unele întreprinderi — puține la număr — aplică, sau sînt în curs de a experimenta noi procedee de planificare, calculare și evidență a costurilor, care permit o cunoaștere mai exactă și mai operativă a modificărilor intervenite față de costurile planificate. Metodele aplicate la care s-au făcut îndeosebi referiri sînt acelea care utilizează costuri prestabilite, metoda costurilor standard și metoda normativă. Aplicarea unor asemenea metode asigură stabilirea sistematică și curentă a abaterilor de la costurile prestabilite pe feluri de cheltuieli și locuri de muncă și contribuie la identificarea factorilor care le-au ocazionat. Conținutul acestor metode constă, în esență, în stabilirea înainte de începerea fabricației a unor costuri standard directe (materiale, manoperă etc.), a bugetelor de cheltuieli pentru costurile indirecte (cheltuieli comune ale secției și generale ale întreprinderii) și, pe baza acestora, a prețului de cost standard al fiecărui produs.

Diferențele în plus sau în minus față de costurile sau cheltuielile standard constatate pe parcursul procesului de producție sînt considerate abateri care se urmăresc în mod operativ pe feluri de costuri directe, pe bugete de cheltuieli și pe responsabilități.

Un prim avantaj al acestor metode constă în faptul că pentru elaborarea gamei largi de norme care stă la baza costurilor normate (prestabilite) se atrag principalele cadre tehnice și economice din întreprinderi care își aduc contribuția la găsirea soluțiilor celor mai adecvate pentru folosirea cu maximă eficiență a resurselor de care dispun.

Metoda normativă, ca atare, este prevăzută și în actualele reguli de bază, privind planificarea, calcularea și evidența prețului de cost, dar aceasta nu a căpătat o arie largă de răspîndire. Din cuvîntul invitaților la consfătuire a rezultat că un prim impediment în aplicarea acestei metode l-a constituit opoziția întîmpinată din partea unor cadre tehnice și economice din întreprinderi care nu doresc individualizarea factorilor responsabili de abaterile intervenite de la procesul normal de producție stabilit. În această situație, în unele cazuri, s-a renunțat la definitivarea acestei metode atît de utile, îndeosebi pentru analiza rezultatelor activității desfășurate în cadrul întreprinderilor. O altă cauză care a determinat întîrzierea utilizării acestei metode s-a apreciat a fi și lipsa de îndrumare concretă din partea organelor tutelare de specialitate pentru aplicarea la specificul de activitate.

A rezultat, totodată, că s-au mai înregistrat și preocupări în unele întreprinderi pentru introducerea unor metode proprii — prin îmbinarea metodelor clasice cu cele evoluate — care să conducă la o mai bună dimensionare și evidență a costurilor. Toate aceste încercări au fost însă cu totul izolate, fără a depăși cadrul experimentelor, fără a se cunoaște în mod concret și centralizat efectul economic al acestora.

Ca o concluzie a consfătuirii s-a desprins necesitatea imperioasă de a perfecționa metodele actuale de planificare, calculare și evidență a costurilor de producție pentru ca acestea să contribuie în mod nemijlocit la creșterea caracterului operativ și analitic al informațiilor, pentru realizarea sarcinilor majore legate de obținerea unor indicatori superiori de eficiență. Realizarea acestui obiectiv impune, în primul rînd, revederea de urgență a actualelor reglementări generale privind planificarea, calcularea și evidența costurilor de producție, completarea acestora cu elementele specifice metodelor evoluate: normativă, a costurilor standard, THM (cost mașină-oră) sau altele.

Concomitent, organele tutelare ale întreprinderilor trebuie să asigure o asistență metodologică de specialitate, pentru adaptarea acestor metode la specificul activității fiecărei unități în parte, să asigure condițiile organizatorice necesare și climatul de muncă corespunzător.

La realizarea obiectivelor trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. privind reducerea consumurilor de materii prime și materiale, eliminarea rebuturilor și a oricărei forme de risipă, perfecționarea planificării, calculării și evidenței costurilor poate și trebuie să-și aducă o contribuție tot mai activă.

ec. Gheorghe MARCU

RECENZIE

Un util instrumentar de tehnici și metode de calcul economic

COMPLEXITATEA tot mai accentuată a fenomenelor și proceselor economice cere cu impetuozitatea specifică legilor obiective de dezvoltare ale societății, înlocuirea bazei decizionale experiență-intuiție, prin combinația informație-raționament. Ca urmare a acestor cerințe, asistăm în prezent la evidenta multiplicare cantitativă, dar și calitativă, a centrelor de calcul și informatică, unități care sînt chemate să asigure fundamentarea corespunzătoare a unor raționamente și decizii economice optime.

În acest context se înscrie și organizarea în cadrul cooperației de consum a Centrului de calcul și informatică CICOOP, al cărui scop principal îl reprezintă dezvoltarea corespunzătoare a activității de analiză și cercetare cu ajutorul metodelor și mijloacelor moderne de calcul a fenomenelor și proceselor specifice sistemului propriu. Editată în cadrul acestui Centru de calcul, lucrarea recenzată *) își propune, ca principal scop, să contribuie la promovarea metodelor statistico-matematice în activitatea cooperației de consum, urmărind să pună astfel la îndemîna economiștilor din toate sectoarele de activitate ale organizațiilor și întreprinderilor proprii cunoștințele de bază necesare atît în vederea prelucrării corespunzătoare a informațiilor, cît și în privința valorificării rezultatelor, adică a luării unor decizii economice optime, bazate pe aceste rezultate.

Fără a aduce elemente fundamental novatoare în domeniul metodelor statistico-matematice și a calculului economic, lucrarea supusă atenției în rîndurile de față se impune prin cel puțin două calități și anume:

— prin faptul că înmănunchează în cadrul unui singur volum unele din cele mai importante metode și tehnici statistice, statistico-matematice și ale calculului economic — de la calcularea mediilor pînă la programarea liniară, teoria grafelor și teoria selecției — folosibile în prelucrarea adecvată a informațiilor și

— prin faptul că lucrarea este concepută într-o formă accesibilă nematematicienilor, prezentîndu-se numai definiții și formule de calcul.

Această a doua calitate, reprezentînd după părerea noastră meritul cel mai de seamă al lucrării, trebuie să fie subliniată, întrucît, datorită ei, lucrarea și implicit metodele și tehnicile care le conține, vor putea pătrunde mai ușor în marea masă a cititorilor interesați în cunoașterea și aplicarea acestor tehnici și metode, dar care nu posedă cunoștințe matematice superioare. Lucrarea va contribui într-o măsură considerabilă la schimbarea repartiției celor care cunosc și folosesc metodele moderne ale calculului economic, în sensul că această repartiție, care are, în prezent o bază relativ îngustă și o frecvență ridicată (tradusă prin numărul relativ mic al specialiștilor care posedă cunoștințe de cel mai înalt nivel) — să se aplatizeze, în sensul lărgirii considerabile a bazei, adică a numărului celor care să cunoască nu la nivelul cel mai înalt, ci suficient de bine aceste metode și tehnici pentru a le putea aplica în activitatea practică de zi cu zi.

Exemplele cifrice, prezentate în capitolul ultim al lucrării, reflectînd foarte bine și fidel realitatea, sînt de natură să ușureze înțelegerea conceptelor prezentate în primele patru capitole ale cărții și ilustrează în mod convingător modalitățile în care rezultatele la care se ajunge prin utilizarea tehnicilor de calcul prezentate, pot fi folosite la fundamentarea unor decizii economice referitoare la previzionarea desfacerilor atît cantitative cît și ca structură, ținînd seama de indicele de sezonalitate, la elaborarea unor variante optime ale planurilor stocurilor de mărfuri care să asigure satisfacerea cererilor și desfacerea continuă, la stabilirea corelației dintre stocuri și volumul desfacerilor de mărfuri, la optimizarea repartiției mărfurilor prin intermediul unor probleme de tip transport, la optimizarea unor rute de transport în cadrul acțiunii de colectare a unor produse agricole prin intermediul teoriei grafelor.

Ținînd seama de cele de mai sus, cartea poate fi recomandată nu numai cadrelor din sistemul cooperației de consum, ci tuturor muncitorilor din aparatul decizional economic, precum și studenților facultăților economice.

dr. Rudolf DOOTZ
A.S.E.

*) Ion Mihăilă, Vasile Smărăndescu: Contribuții la promovarea metodelor statistico-matematice în activitatea Cooperației de consum. Centrocoop. Centrul de calcul și informatică București, 1972, 267 pag.

FIȘE

Natura muncii complexe

● V. Kovijenko, în studiul **Problemi redukții slojnogo truda k prostomu v marksistkoi politiceskoi ekonomii.** (Problemele reducerii muncii complexe la muncă simplă în economia politică marxistă), abordează critic o serie de concepții referitoare la raportul dintre munca simplă și munca complexă.

V. K. arată că, în principal, sînt două puncte de vedere care s-au conturat în jurul problemei menționate. Primul consideră că o muncă de o calificare superioară nu are o productivitate mai mare datorită **muncii în sine, a muncii vii,** ci datorită muncii trecute concretizate în valoarea calificării. Cel de-al doilea punct de vedere consideră că motivul creșterii productivității muncii calificate, respectiv a muncii complexe, trebuie căutată în munca vie care devine de calitate superioară. Partizanii acestui punct de vedere nu iau în considerare munca trecută, concretizată în calificarea muncitorului, în cunoștințele și deprinderile speciale căpătate. Mai mult, partizanii celui de-al doilea punct de vedere neagă categoric prima variantă, considerînd-o că încalcă sau se îndepărtează de la unele principii ale teoriei economice marxiste. V. K. analizează neajunsurile ambelor puncte de vedere, aduce multe argumente pro și contra, dar nu conturează un punct de vedere propriu, ajungînd la concluzia că această chestiune este încă nerezolvată.

Modernizare

● În suplimentul pe luna ianuarie 1973 al revistei L'USINE NOUVELLE, sub semnătura lui Edmond Degrange, apare articolul **Machine outil — le défi des pays de l'Est** (Mașina-unealtă — sfidarea țărilor din est), în care autorul prezintă succesele pe linia modernizării producției de mașini unelte în țările socialiste din Europa și, în spiritul viziunii capitaliste extinsă la relațiile economice internaționale, prezintă aceste realizări ca o „provocare" pentru țările occidentale.

Trecînd în revistă situația actuală și perspectivele dezvoltării acestei ramuri industriale importante, autorul desprinde cîteva concluzii pe care încearcă să le generalizeze. În primul rînd apreciază gradul înalt de tehnicitate al mașinilor unelte produse în țările socialiste și în special producția de mașini numerice și cu program, în al doilea rînd adîncirea specializării atinsă în producția acestor mașini, iar în al treilea rînd, eforturile financiare și materiale ce se fac în direcția dezvoltării cercetării pentru perfecționarea și crearea de noi mașini unelte în viitor. Toate acestea îl fac pe E.D. să ridice două probleme pe care le apreciază a fi interesante pentru producătorii de mașini unelte din țările capitaliste și anume: care este perspectiva pieței de mașini-unelte în țările socialiste, sau cu alte cuvinte, care este perspectiva acoperirii nevoii de mașini perfecționate din producția proprie și care este perspectiva exportului de astfel de mașini din țările socialiste pe piețele occidentale?

Algoritme de conducere

● Modalitatea de construire și prezentare a unor algoritme de conducere a proceselor economice este expusă într-o formă operațională în articolul **Aufbau und Darstellung von Steueralgoritmen ökonomischer Prozesse.** (Construcția și reprezentarea de algoritme de conducere a proceselor economice), de prof. dr. doc. H.G. Lauenroth în revista **DIE TECHNIK** din septembrie 1972. Prezentînd mai întîi cerințele unor algoritme de conducere a proceselor economice (determinarea, baza largă de aplicabilitate, eficiența) autorul analizează în prima parte a articolului, din punct de vedere teoretic modul în care se realizează construirea secvențială treptată a algoritmului pentru ca, în partea a doua, să exemplifice modalitatea de lucru pe un caz concret, pentru care se dau etapele succesive, schema logică a procesului și rezultatele la care se ajunge. În încheiere autorul anunță apariția în cadrul unor numere viitoare ale revistei a unor articole care să prezinte modul de formulare și reprezentare a unor algoritme de dirijare pentru procese legate ierarhic, care prezintă un interes major în conducerea și optimizarea proceselor industriale.

știință și societate

● De la o economie liniară, consumatoare de „natură primară", la o economie în ciclu închis, reproducătoare a „naturii consumate".

● Natura nu-și neglijează „deșeurile", de ce n-ar putea-o imita producția ?

● Cîteva metode de producere de combustibili din deșeuri — hidrogenizare, piroliză, prelucrare biologică.

ESTE POSIBIL UN CICLU INDUSTRIAL ÎNCHIS ?

DIN PUNCT DE VEDERE strict economic un proces de producție este rentabil dacă se realizează într-un timp socialmente necesar, adică se realizează legea valorii și, implicit, în capitalism, a plusvalorii. Se presupune confecționarea unor obiecte utile societății, dar se ignoră în mare măsură împrejurarea dacă, în paralel, nu apar produse inutile sau chiar vătămătoare, precum și dacă resursele naturale utilizate — materiale și combustibili — și neîncorporate în produsul util, sau rezultate din degradarea acestora, nu pot fi recuperate. Cu alte cuvinte, se urmărește recuperarea cheltuielilor de muncă și mult mai puțin sau aproape de loc a celor materiale. Acestea nu contează, deoarece cheltuielile de muncă aferente au fost recuperate. Dar, de o parte, produsele derivate, nedorite, sînt dăunătoare, ele poluează apele, atmosfera și ocupă spații tot mai mari necesare pentru construcții și agricultură. De altă parte — deși, consecvent concepției expuse mai sus, au fost denumite în mod peiorativ deșeuri sau chiar gunoaie —, ele sînt resurse materiale și energetice latente, care pot reintra, prin urmare, în procesul de producție și acoperi o parte din resursele naturale primare neregenerabile.

Dintr-un punct de vedere mai larg, care părăsește sensul strict al acoperirii cheltuielilor, în care deci economia se îmbină cu ecologia, trebuie avută în vedere nu numai recuperarea cheltuielilor de muncă, dar și de substanță materială. Într-o anumită măsură, de acest lucru are grijă însăși natura. Dar este suficientă ? De ce procesul industrial ar trebui să-și mențină în mod obligatoriu caracterul său în esență liniar — consumator, ca să zicem așa, de natură primară și producător de efect util direct pentru societate, dar de efecte nocive pentru mediul ambiant și deci, indirect, și pentru societate — derivate gazoase și lichide, deșeuri care se îngrămădesc în mod amenințător — și nu ar putea căpăta caracterul circular pe care îl au multe procese naturale ?

PROCESUL circular cel mai evident în natură este cel al apei care, de altfel, constituie cea mai mare parte a tuturor organismelor vii și fără de care este imposibil și orice proces de producție. Apa este în genere o resursă regenerabilă. Ea circulă pe pămînt pe o serie de căi complicate care poartă în ansamblu numele de ciclu hidrologic. Iată, după cartea „Populations. Ressources. Environnement" de Paul & Anne Ehrlich (Fayard, 1972), cum se desfășoară acest ciclu (pag. 76—77). Oceanele servesc de rezervor principal din care se evaporă zilnic, după cum se estimează, 875 kmc de apă. Cam 775 kmc revin în oceane prin condensări și precipitații. Prin intermediul vînturilor se realizează un transfer net de circa 100 kmc spre uscat. Circa 260 kmc cad sub formă de precipitații pe uscat, din care 100 au fost aduse de vînturi dinspre mări, iar 160 s-au evaporat anterior de pe suprafața solului. Ciclul se închide cu revenirea apelor de pe pămînt în mări, prin rîuri, fluvii și pînze de ape subterane, circa 100 kmc pe zi.

Iată, după aceeași carte, un alt exemplu de ciclu natural — ciclul carbonului, în care se introduce, de astă dată, și activitatea industrială a omului. Carbonul este elementul de bază al tuturor macromoleculelor caracteristice viețăților. Principalul rezervor de carbon este bioxidul de carbon (CO_2), care se află în atmosfera pămîntului și, în stare dizolvată, în apele sale. Mijlocul principal prin care carbonul este extras sub formă de CO_2 din rezervorul de gaz carbonic din atmosferă este fotosinteza realizată de plante, care îl obțin sub formă de hidrați de carbon și alți compuși organici. Prin acești compuși, carbonul este transferat la animalele ce se hrănesc cu plante — ierbivore. De la acestea, el trece la carnivore. Prin fotosinteză, energia solară fusese utilizată pentru a forma legăturile chimice care mențin laolaltă moleculele organice. Gazul carbonic și apa sînt materii prime neorganice utilizate în fotosinteză. Din compușii organici formați, plantele și animalele extrag energia necesară activității lor vitale pe calea eliberării energiei lor chimice în fenomenul biochimic complex al respirației celulare. Prin aceasta, moleculele organice sînt descompuse în procesul oxidării (combustiunii lente) care are ca produși terminali apa și gazul carbonic (oxigenul este și el un subprodus al acestui proces). Astfel, prin respirație, carbonul este restituit rezervorului său natural. În această privință, joacă un rol și microorganismele (bacterii și ciuperci) care reduc la elementele lor simple moleculele complexe conținînd carbon din resturile vegetale și animale ale ființelor moarte și din deșeurile animale. Dar nu tot carbonul intrat în compoziția vegetalelor și animalelor prin fotosinteză este restituit imediat. Se produc unele decalaje în timp destul de mari. Astfel, o parte din carbon părăsește ciclul pentru milioane de ani, cînd materii organice imperfect descompuse intră în scoarța terestră și sînt transformate printr-un proces geologic în combustibili fosili — cărbune, petrol și gaz natural. Carbonul mai este retras temporar din ciclu prin formarea calcarului, adesea (ca în cazul recifelor de corali) prin intermediul secreției organismelor vii. Acest carbon este restituit rezervorului de CO_2, prin arderea de către om a combustibililor fosili și prin dezagregarea rocilor calcaroase.

Așadar, nici ciclurile naturale nu sînt perfecte — și în acest caz procesele au temporar un aspect liniar — nici activitatea industrială a omului nu este total opusă circuitului natural, ci se integrează oarecum în procesele spontane, încetinindu-le sau accelerîndu-le. Astfel, apa menținută un timp în rezervoare sau sustrasă din apele curgătoare pentru irigații întîrzie revenirea ei în mări și apoi în atmosferă, în timp ce cea extrasă din apele freatice poate accelera acest proces ; arderea industrială a combustibililor fosili accelerează acumularea de CO_2 în atmosferă. Este evident că o accelerare ca aceasta din urmă nu trebuie să întreacă anumite limite, că ea trebuie frînată și, dacă se poate, oprită.

Iată cum prezintă revista „Science" din Washington (reproducem după revista sovietică „Za rubejom" nr. 9/23 februarie — 1 martie) modul în care insuficiența de rezerve energetice poate fi compensată prin producerea de combustibili din deșeuri.

Există trei căi principale de transformare a deșeurilor organice în combustibili sintetici : *hidrogenizarea, piroliza și prelucrarea biologică*. Procesele de hidrogenizare și piroliză se realizează în prezent în special cu aparatură experimentală, iar aplicarea lor industrială va începe probabil în deceniul actual. Procesul prelucrării biologice este deocamdată puțin studiat și este îndoielnic că aplicarea lui largă va începe înainte de anul 1985.

Cel mai cunoscut și probabil cu cea mai mare perspectivă este procesul de *hidrogenizare*, mai bine zis de refacere chimică, întrucît reacția principală a procesului constă în extragerea oxigenului din celuloză (componenta principală a deșeurilor organice) prin oxidarea carbonului și prin vapori. În vederea hidrogenizării, deșeurile organice, cu adaos de 5% carbonat de sodiu în calitate de catalizator, se țin timp de o oră într-un reactor conținînd oxid de carbon și vapori la o presiune inițială de 100—250 atmosfere și la o temperatură pînă la 240—380°C. În condiții optime aproape 99% din carbonul conținut în deșeuri se transformă în combustibil lichid — 320 litri la tona de deșeuri solide. Dar, întrucît practic se transformă aproximativ 85% din carbon, iar o parte din combustibilul produs se folosește la încălzirea reactorului și obținerea oxidului de carbon necesar desfășurării reacției, output-ul net de combustibil este de 200 litri la tona de deșeuri solide. Mai sînt în studiu optimizarea tehnologiei în vederea maximizării cantității de combustibil obținut, separării combustibilului lichid de componentele solide și diminuării în continuare a folosirii mediului înconjurător.

La *piroliză* (distilarea destructivă) se obțin cel puțin trei tipuri diferite de combustibili — gaz, combustibil lichid și cărbune vegetal sau animal. Întrucît piroliza se realizează la presiunea atmosferică, cheltuielile de instalare și de exploatare par să fie mai mici decît cele ale hidrogenizării. Piroliza este o parte componentă a sistemului complex de prelucrare a gunoiului din orașe. Deșeurile colectate sînt măcinate și uscate, apoi se îndepărtează materialele neorganice care pot fi trimise spre reutilizare. Deșeurile organice se macină din nou și se supun, în dispozitive speciale, în absența oxigenului, la temperaturi pînă la 500°C. O tonă de gunoi dă aproape 160 litri de combustibil lichid, 65 kg metale feroase, 55 kg sticlă, 75 kg cărbune și o anumită cantitate de gaz cu valoare calorică mică. Acest gaz este folosit la crearea atmosferei fără oxigen și este aprins împreună cu o parte din cărbunele obținut pentru a realiza temperatura necesară pirolizei. Combustibilul lichid dobîndit conține aproximativ 33% oxigen, un procent mai mic de azot și 0,3% sulf. Din cauza conținutului mare de oxigen, puterea sa calorică este de 5800 kilocalorii la kg, cum însă greutatea specifică a acestui combustibil este de 1,3 capacitatea sa calorică pe unitate de volum este doar cu 25% sub a combustibilului obișnuit. Se intenționează arderea pe loc a gazului combustibil obținut în procesul prelucrării, pentru producerea de energie electrică.

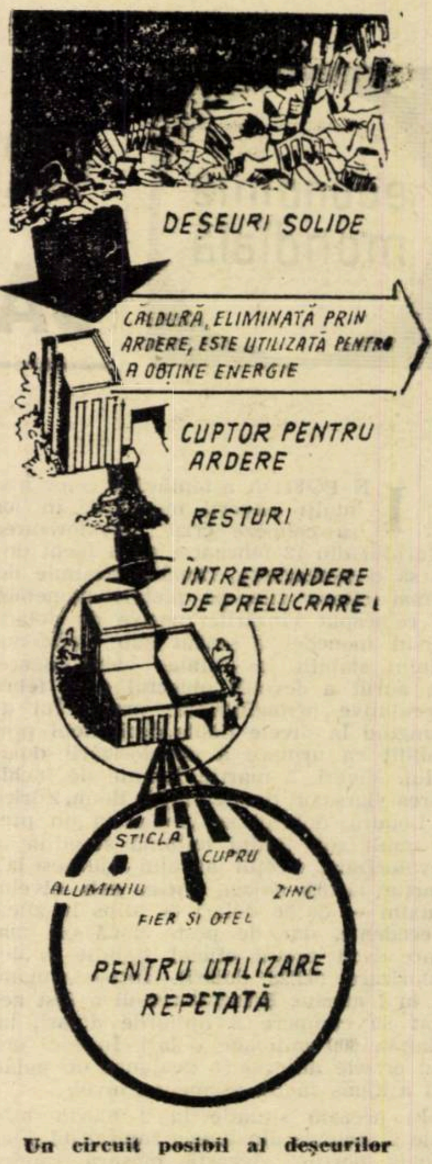

Un circuit posibil al deșeurilor

Pentru obținerea metanului poate fi utilizată transformarea *biologică* a deșeurilor de către bacterii anaerobe (care trăiesc în mediu lipsit de oxigen liber). Tehnologia este mai puțin elaborată decît la cele două metode prezentate mai sus, dar se presupune că pe această cale se pot obține 280 metri cubi de metan dintr-o tonă de deșeuri solide. Dificultățile sînt nu atît teoretice, cît practice — necesitatea creării unor noi mijloace de asigurare a instalației de prelucrare cu deșeuri solide și a unor metode ieftine de captare și purificare a metanului, probleme ale reciclării și ale controlului poluării mediului înconjurător. Una din problemele principale este cantitatea mare de sedimente organice, care pot ajunge, după prelucrarea biologică, pînă la 40% din materialul inițial ; uscarea și arderea poluează atmosfera ; întrucît au un conținut ridicat de albumină, ar fi probabil mai practică utilizarea sedimentelor ca materie primă pentru producerea furajelor.

ASTFEL de modalități — în esență, de reciclare a unor subproduse — nu pot fi, cel puțin în faza inițială, perfecte. Ele pot totuși întîrzia, prin acțiunea lor directă și indirectă, acumularea de substanțe nocive în mediul nostru ambiant și contribuie la transformarea unor resurse cunoscute ca neregenerabile în regenerabile. Ele ne asigură în orice caz timp — și aceasta este principalul, căci timpul înseamnă noi procedee tehnologice pentru valorificarea altor resurse și pentru punerea la punct a unor procedee nepoluante.

S. ANGHELESCU

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

SINTEZĂ DIFICILĂ

ÎN CUNOSCUTUL său manual „Economics", P.A. Samuelson încheie partea destinată analizei macroeconomice cu o serie de considerații asupra așa-numitei **sinteze dintre politica monetară și cea fiscală**. În lumina celor expuse în capitolele precedente, el consideră că îmbinarea corespunzătoare a celor două tipuri de politică — trăsătură caracteristică a post-keynesismului — poate duce la asigurarea expansiunii, stabilității și folosirii depline a forței de muncă. În lumea economiștilor occidentali se desfășoară însă o amplă dispută asupra mijloacelor ce urmează a fi utilizate pentru asigurarea nivelului dorit al cererii globale. Ea a dus la scindarea în două „familii" distincte: partizanii politicii fiscale (și bugetare) și partizanii politicii monetare.

Înfruntarea dintre cele două puncte de vedere este ilustrată, de pildă, de polemica dintre M. Friedman și W. Heller[1]). W. Heller — reprezentant proeminent al susținătorilor politicii fiscale — arată că polemica se desfășoară în situația ciudată în care ambii preopinenți sînt de acord că trebuie căutat un amestec rațional al celor două tipuri de politică, nefiind însă în stare să decidă care este ponderea ce trebuie acordată fiecăreia. M. Friedman susține că pieței i se poate reda suplețea prin reglementarea cantității banilor în circulație. În optica sa, modificarea ratei dobînzii, ce depinde de manevrarea masei de bani, este susceptibilă să reprezinte un mecanism de autoreglare pentru nivelul cererii. „Monetariștii" găsesc justificarea măsurilor recomandate de ei în riscurile inflaționiste — incontestabile — prezentate de politica fiscală activă. Astfel, M. Friedman reproșează în mod concret reformei fiscale inițiate de W. Heller — pe atunci consilier al președintelui Kennedy — că a avut drept consecință alterarea stabilității monetare. La rîndul lor, „fiscaliștii" privesc tezele lui M. Friedman drept o camuflată reîntoarcere la atitudinea de pasivitate față de evoluția economiei. Cu ironie, W. Heller caracterizează sistemul recomandat de economistul din Chicago drept pseudo-automat, bazat pe concepția naivă după care nivelul masei monetare și rata dobînzii reprezintă adevărați parametri de reglare ce, o dată fixați, pot asigura funcționarea echilibrată a economiei. Critica lui W. Heller este concentrată în jurul ideii că măsurile recomandate de M. Friedman duc, în mod cert, la încetinirea ritmului dezvoltării sau chiar la stagnare, fără a garanta limitarea inflației. Astfel, aplicarea practică a ideilor „monetariste" în politica economică a S.U.A. în 1969 și 1970 a generat așa-numita stagflație, o situație în care — în pofida principiilor din manualele de „Economics" — economia a stagnat, șomajul a crescut, dar prețurile și-au urmat drumul ascendent.

DUPĂ CUM VEDEM argumentele de ordin concret nu lipsesc nici unuia dintre preopinenți. Poate acesta este și motivul pentru care numeroși economiști occidentali admit că ne aflăm în fața unui **relativ eșec** al politicii economice de inspirație keynesistă, **indiferent de proporția amestecului fiscal-monetar.** Prin răspîndirea tot mai largă a acestei concepții se explică, probabil, tematica aleasă de una dintre secțiunile de discuții ale întrunirii de anul trecut a economiștilor americani : „A eșuat politica fiscală și / sau monetară ?"[2]). La această întrebare au încercat să răspundă trei economiști cu orientări diferite : M. Friedman, A.M. Okun — apropiat, în general, de poziția lui Heller — și J. Gurley, reprezentant al noii orientări radicale în gîndirea economică americană. În ciuda unghiului de abordare diferit, răspunsul este afirmativ.

Întîlnim aici un M. Friedman mai puțin expansiv și mai puțin tranșant decît de obicei. Desigur, el găsește scuze stagflației generate de politica recomandată de el în neconcordanța dintre politica monetară și celelalte măsuri deflaționiste. Cu toate acestea, el admite că economia „nu mai funcționează ca altădată" și că ea a căpătat o anumită rigiditate în reacția la măsurile economice, fie ele fiscale, fie monetare și se mulțumește cu concluzia că realitatea este departe de „țara făgăduinței" anunțată de economiști.

A. M. Okun, deși mai nuanțat, împărtășește pesimismul lui M. Friedman. El consideră că sinteza monetar-fiscal are o seamă de merite în asigurarea unui ritm al creșterii acceptabil și în amortizarea șocurilor depresive însă, ea nu a contribuit la lichidarea inechității sociale, nu a reușit să asigure ziua de mîine pentru marea majoritate a oamenilor muncii.

Situat pe o poziție radicală, J. Gurley schițează o analiză a situației, ce are multe puncte comune cu cea marxistă. Anume, statul capitalist folosește astăzi cu precădere politica sa (monetară sau fiscală) în scopul asigurării unor profituri înalte pentru marile corporații, dar a căpătat o perspectivă mai amplă, înțelegînd că nu-și poate atinge scopul principal, decît dacă satisface parțial și unele revendicări de ordin social. Subordonarea față de interesele marilor corporații determină, însă, în cazul S.U.A., enorme cheltuieli militare și de altă natură. Aici trebuie căutată cauza eșecului politicii economice și nu în sofisticate considerații asupra „rigidizării" economiei. În fața eșecului înregistrat de sinteza monetar-fiscală, conchide J. Gurley, se încearcă adăugarea unui nou ingredient — politica veniturilor, care își propune, sub pretextul limitării unor „cereri nerezonabile", să arunce întreaga povară a nereușitei pe umerii clasei muncitoare.

Merită să amintim, în încheiere, opiniile lui P.A. Samuelson, despre politica veniturilor, exprimate într-un articol intitulat „Sînt economiștii neputincioși ?" Aici, în contrast cu cele susținute altă dată, se afirmă : „A recunoaște că economiștii nu sînt de acord asupra ceea ce ar putea fi o politică a veniturilor înseamnă, pur și simplu, a reflecta stadiul în care se află știința noastră. Să o admitem, chiar dacă, făcînd acest lucru, subliniem cel mai mare defect al funcționării economiei mixte moderne"[3]).

Avem, deci, toate motivele să credem că apariția noii componente a politicii economice — politica veniturilor — nu va transforma dificila sinteză într-o operație simplă, ci dimpotrivă.

Armand POPPER

1) M. Friedman W. Heller, **Politique monétaire ou fiscale ?** Paris, 1969, 142 p.
2) American Economic Review, mai 1972, p. 10—31.
3) L'Expansion, iulie-august, 1971, p. 74.

economie mondială

CRIZĂ MONETARĂ SAU CRIZĂ COMERCIALĂ?

IN POFIDA așteptărilor celor mai mulți experți monetari, în loc să calmeze criza, devalorizarea dolarului din 12 februarie nu a făcut decît să o exacerbeze. După o acalmie de numai cîteva zile, pe piețele monetare au reînceput vînzările masive de dolari, cursul monedei a scăzut sub plafonul minim stabilit la ultima devalorizare, iar aurul a devenit obiectul unei febre speculative nemaiîntîlnite, prețul lui ajungînd la nivele duble decît noul preț stabilit ca urmare a devalorizării dolarului. Vineri, 2 martie, înainte de închiderea burselor de devize, la Bonn, Zürich și Londra, dolarul se vindea la un preț cu mult sub limita minimă stabilită la devalorizare. Prețul aurului ajunsese la 1 martie la 89 dolari uncia, sub nivelul maxim — de 96 dolari — atins în zilele precedente, dar de peste două ori mai mare decît prețul oficial stabilit la devalorizare (42,22 dolari). Într-o singură zi, la 1 martie, Bundesbank-ul a fost nevoit să cumpere 3 miliarde dolari, iar Olanda 600 milioane dolari. În nici una din crizele anterioare avalanșa de dolari nu a ajuns la un asemenea nivel.

În această situație la 2 martie bursele principale din lumea capitalistă și-au închis porțile. Această măsură rămîne în vigoare și va dura probabil toată săptămîna aceasta.

În capitalele Europei occidentale miniștrii finanțelor din Piața Comună, cărora li s-au alăturat spre mijlocul săptămînii George Shultz, secretar al Trezoreriei S.U.A. și Takashi Hosomi, consilier la Ministerul Finanțelor din Japonia, dezbat modalitățile de ieșire din criză. În opoziție cu Statele Unite care consideră criza valutară avînd „esențialmente un caracter european" cu cauze în situația locală și anume în mișcarea capitalurilor și urmînd deci a fi rezolvată în principal de țările vest-europene, eventual prin modificarea parității monedelor lor, țările Pieței Comune consideră criza „internațională", cu alte cuvinte ținînd de dolar și de politica monetară a Statelor Unite și urmînd deci a fi rezolvată de S.U.A., eventual prin măsuri pentru a stăvili fluxurile de dolari. Dar, cum arată agenția **France Presse,** observatorii nu consideră probabil că Statele Unite se vor alătura unui plan de control al mișcărilor de capitaluri speculative. În această alternativă miniștrii finanțelor din Piața Comună examinează posibilitatea recurgerii la o flotare comună a monezilor lor în raport cu dolarul. Aceasta ar însemna că băncile centrale ar înceta să cumpere dolari, al căror curs s-ar stabili în tranzacțiile între particulari, în funcție de cerere și de ofertă. În schimb, băncile centrale ar continua să intervină pe piață pentru a menține paritățile monedelor vest-europene, parități convenite de comun acord de către țările respective. Adoptarea unei asemenea soluții este însă îngreunată de faptul că ea ar implica o revenire a lirei sterline și a lirei italiene la un curs fix. Întrucît aceste cursuri ar fi la un nivel inferior celui existent înaintea devalorizării dolarului, propunerea ridică obiecții din partea Franței și a altor parteneri vest-europeni căci ar spori competitivitatea produselor englezești și italiene pe piețele celorlalți membri ai Pieței Comune.

Indiferent însă dacă se va adopta în zilele următoare soluția flotării comune sau a flotării individuale a unor monede în raport cu dolarul (ar fi vorba în primul rînd de marca vest-germană), această „soluție", pe care ar putea fi nevoite să o adopte țările vest-europene pentru a apăra economiile lor de invazia de dolari, implică riscuri comerciale însemnate. Căci flotarea ar însemna o revalorizare de fapt, care ar crea condițiile unei sporiri a competitivității mărfurilor americane, peste nivelul realizat de ultima devalorizare a dolarului.

După cum rezultă din constatările care se fac în aceste zile în capitalele vest-europene de către observatori avizați ai scenei monetare, un element important al aprecierii situației îl constituie faptul că în spatele manevrelor pentru devalorizări și revalorizări se află interese comerciale contradictorii și importante pe care modificările de cursuri le-ar favoriza sau le-ar defavoriza. Soluția unei flotări a monedelor vest-europene „ar fi preferată la Washington căci ar duce la o nouă revalorizare a mărcii vest-germane și a florinului olandez", scrie agenția France Presse. Dealtfel, în sprijinul unei asemenea interpretări a evenimentelor poate fi evocată și recenta luare de poziție a lui John Connally, într-un interviu publicat de revista franceză **l'Expansion.** Fostul secretar al trezoreriei americane afirmă cu această ocazie: „Noi știam încă de la prima devalorizare că nu am reușit să devalorizăm dolarul în măsura necesară și că celelalte monede nu au fost revalorizate nici ele atît cît era necesar... Nici astăzi, după a doua devalorizare a dolarului nu trebuie să ne facem iluzii. Dacă devalorizarea nu va duce la o reglementare a problemelor comerciale această devalorizare ne va dezamăgi și ea: căci problema esențială este aceea a deficitelor noastre comerciale, pe care nu le mai putem suporta mult..."

Pentru a evita consecințele pe plan comercial ale flotării monedelor vest-europene unele cercuri din Piața Comună preconizează introducerea unei suprataxe asupra mărfurilor importate din Statele Unite, eventual însoțită de subvenții acordate exportatorilor vest-europeni, tot așa cum și în Statele Unite se aud voci în favoarea instituirii unei suprataxe la import. Acesta este însă drumul restricțiilor în lanț, al protecționismului, un drum care ar putea declanșa o încetinire a activității economice. În acest sens Jacques Rueff, într-un interviu acordat ziarului **Les Echos** din 5 martie afirmă: „Situația actuală amintește în mod deosebit de aceea a anilor '30. Ca urmare a unor tulburări monetare similare toate țările au alunecat progresiv spre o politică de restricții: valutare, asupra mișcării mărfurilor, a mișcării capitalurilor". Această alunecare, afirmă domnia sa, implică riscul „unei încetiniri a creșterii economice și drama subfolosirii forței de muncă..."

Irina VIANU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Franța în 1980

La sfîrșitul anului 1972, la cererea guvernului francez, Institutul Hudson din Statele Unite a încheiat întocmirea unui raport, sub îndrumarea lui Herman Kahn, cu titlul: „Franța își ia zborul". Raportul emite o serie de prognoze asupra economiei Franței în 1980. Astfel, dacă în prezent produsul național brut al Franței reprezintă 89% din acela al R.F.G., în 1980, el îl va egala, pentru a-l depăși în anii următori. În 1980, Franța va ocupa, deci, din acest punct de vedere, locul patru în lume, după S.U.A., U.R.S.S. și Japonia.

Din punct de vedere al venitului pe locuitor, Franța a depășit deja R.F.G. Pînă în 1980 ea va depăși de asemenea — ca venit pe locuitor — Suedia, Elveția și Danemarca. Potrivit O.C.D.E., în 1970—1980 creșterea economică a Franței va fi de 5,9% anual, față de 4,8% în cazul R.F.G.

Studiul își bazează previziunile pe evoluțiile ce au avut loc pînă în prezent în domeniile respective. Astfel, între 1959 și 1969 investițiile industriale au sporit cu 9% în Franța și cu 4,1% în R.F.G. În ce privește creșterea economică în general, ascensiunea accelerată a Germaniei occidentale s-a plafonat din 1960 la 4,8% anual, în timp ce aceea a Franței a continuat, în medie cu 5,8% anual.

Studiul arată, în continuare, lărgind comparația la Anglia, că 87% din francezii de vîrstă școlară învață în școli primare sau licee, față de 77% în R.F.G. și 70% în Anglia; 31% din francezii de vîrstă universitară urmează studii superioare, față de 24% în R.F.G. și 20% în Anglia. Referindu-se din nou la Anglia, datele arată că în 1958 P.N.B. al acestei țări reprezenta 130% din acela al Franței dar numai 75% în prezent.

Raportul atrage atenția, de asemenea, asupra unor deficiențe în dezvoltarea economică a Franței care, dacă nu vor fi înlăturate, ar putea impieta asupra cursului prevăzut. Dintre acestea se consideră cele mai importante handicapuri:

— discrepanțele în distribuția bogăției. În comparație cu alte țări occidentale în Franța există deosebiri mai mari în salarizare și în venituri în general;

— o dependență prea mare de mîna de lucru străină. În Franța lucrează în prezent trei milioane de lucrători străini, în primul rînd din Italia, Spania, Portugalia și Algeria.

Datele prezentate în studiul O.C.D.E. duc și la unele concluzii privind modificări în raporturile de forță viitoare între unele țări capitaliste din Europa. Astfel, se prevede că în 1980 din punct de vedere al P.N.B., Anglia va fi ajunsă din urmă de Italia, iar în 1985 și de Spania, Irlanda și Grecia.

I. V.

DEVALORIZAREA DOLARULUI ȘI COMERȚUL INTERNAȚIONAL

UN ASPECT esențial al evoluției actuale a relațiilor economice dintre țările capitaliste este formarea unor dezechilibre comerciale și de plăți de proporții tot mai însemnate. Avem în vedere pe de o parte importantele deficite ale balanței de plăți — iar din 1971 și ale balanței comerciale — americane; pe de altă parte, este vorba de creșterea unor excedente comerciale și de plăți, mai ales în cazul Japoniei și al R.F. a Germaniei.

După cum se știe, existența unor uriașe solduri în dolari, constituite ca urmare a deficitului continuu și crescînd al balanței de plăți americane, deteriorarea balanței comerciale a S.U.A., au fost principalele cauze care au dus sistemul valutar interoccidental — bazat pe etalonul aur-dolar — într-o situație critică în 1971, și, de asemenea, de curînd, în acest an. Contradicția dintre creșterea și polarizarea creditului internațional, pe de o parte, și caracterul național al monedei americane, pe de altă parte, nu a putut să nu se manifeste cu toată tăria atît în 1971 cît și în cursul recentei febre valutare. Un punct comun al celor două crize a fost că unul dintre cei doi termeni ai contradicției trebuia să cedeze: fie edificiul creditului internațional, fie privilegiile dolarului.

În 1971 criza dolarului nu a fost rezolvată, dar s-a găsit un paleativ temporar, devalorizarea dolarului, și o realiniere simultană a parităților valutare ale principalelor monede occidentale; criza dolarului din 1973 a cunoscut o soluție oarecum unilaterală: devalorizarea dolarului de către S.U.A. fără ca, în contrapartidă, să se fi negociat revalorizarea monedelor principalilor parteneri comerciali ai acestei țări (a avut loc însă o revalorizare de facto în cazul unor monede — lira sterlină, lira italiană, yenul japonez și altele — care au adoptat un curs fluctuant).

Teoretic, devalorizarea dolarului și revalorizarea simultană, de facto sau de jure, a monedelor altor țări trebuiau să ducă la o redresare a balanței comerciale — în cazul de față a celei americane — prin stimularea exporturilor acestei țări. După devalorizarea dolarului din decembrie 1971, această evoluție nu s-a produs ci, dimpotrivă a sporit deficitul balanței comerciale americane, S.U.A. devenind deficitară în proporții însemnate nu numai în relațiile cu Japonia ci și cu Piața Comună. Deficitul comercial total al S.U.A. se cifrează pentru anul 1972 la circa 6—7 miliarde dolari, aproximativ de trei ori mai ridicat decît deficitul de 2,1 miliarde dolari înregistrat în 1971. Cel mai mare deficit al balanței comerciale l-a înregistrat S.U.A. anul trecut în relațiile cu Japonia, și anume de circa 4 miliarde dolari. Pentru prima dată de la înființarea Pieței Comune în 1958, S.U.A. au cunoscut în 1972 un deficit comercial cu cele șase țări fondatoare luate împreună. Astfel, S.U.A. au înregistrat în anul 1972 un deficit comercial în relațiile cu toate celelalte regiuni industrializate [1]).

Tabelul nr. 1

Unii indicatori comparativi privind raporturile de forță dintre C.E.E., S.U.A. și Japonia în 1958 și 1970. (în procente)

	Piața Comună *)		S.U.A.		Japonia	
	1958	1970	1958	1970	1958	1970
— ponderea în totalul produselor naționale brute ale țărilor capitaliste dezvoltate	20,7	31,1	56,6	49,5	3,9	9,8
— ponderea în comerțul mondial capitalist	23,0	40,1	15,5	15,0	3,1	6,8
— ponderea în rezervele valutare ale țărilor capitaliste	25,0	45,0	33,0	11,0	3,2	15,0

*) Pentru anul 1958 datele se referă la cele șase țări fondatoare; în timp ce pentru anul 1970 s-au luat în calcul toate cele 9 țări membre ale Pieței Comune lărgite. Deși datele nu sînt deci direct comparabile între ele, acest fel de a examina reflectă mai exact situația actuală a raporturilor de forță dintre diferitele grupări economice.

• Retrospectivă

C.E.E. ȘI JAPONIA, ca noi centre economice și politice în lumea capitalistă, exercită o influență deosebită asupra vieții internaționale, rivalizînd cu centre mai vechi, ca S.U.A., iar mutațiile care s-au petrecut în configurația raporturilor de forțe dintre aceste centre economice și politice au dus la sporirea contradicțiilor dintre ele și la reducerea monopolului deținut de S.U.A. în lumea capitalistă după al doilea război mondial. Unele date sînt sugestive în această privință (vezi tabelul nr. 1).

Acești indicatori arată că în decursul anilor, pe planul comerțului internațional și al economiei capitaliste raportul de forțe dintre cele trei puteri comerciale s-a schimbat continuu în defavoarea Statelor Unite și este oglindit în sporirea ponderilor C.E.E. și ale Japoniei.

În aceste condiții devalorizarea dolarului din decembrie 1971 era destinată să contribuie la creșterea forței competitive a Statelor Unite prin reducerea relativă a competitivității exporturilor japoneze și a celor vest-germane, avînd în vedere și revalorizarea yenului și a mărcii vest-germane.

Din punctul de vedere al efectelor realinierilor parităților valutare asupra competitivității, este interesant de urmărit modul în care au evoluat după devalorizarea din 1971, valorile unitare ale exportului și importului unor țări:

ECONOMIA R.S. CEHOSLOVACE ÎN 1973

ANUL TRECUT, directivele privind definitivarea planului de stat de dezvoltare a economiei naţionale pe 1973 au constituit obiectul unui amplu studiu, la care au participat cadrele de planificatori la toate nivelele, directorii uniunilor industriale şi ai întreprinderilor, ai fermelor de stat, preşedinţii cooperativelor agricole, colectivele de lucrători din uzinele industriale, fermele agricole, institutele de cercetări etc. Problemele au fost abordate cu responsabilitate şi chibzuinţă, s-a discutat despre rezerve, despre raţionalizarea socialistă complexă, despre reducerea cheltuielilor materiale şi altor cheltuieli etc. Se hotăra totodată ce anume înfăţişare să aibă economia cehoslovacă, în anul curent şi deci, de asemenea, măsurile privind nivelul de trai al oamenilor în Cehoslovacia.

O trăsătură fundamentală a planului pe 1973 o reprezintă majorarea sarcinilor în raport cu cele fixate prin planul cincinal (1971—1975). Sporurile stabilite sînt posibile şi realizabile, ţinînd seama de rezultatele economice favorabile obţinute de Cehoslovacia în primii doi ani ai cincinalului (în industrie şi agricultură, în sectorul construcţiilor şi al comerţului exterior, în domeniul ridicării nivelului de trai).

Totodată, mai există probleme de rezolvat asupra cărora se concentrează atenţia conducerii P. C. din Cehoslovacia şi guvernului R. S. Cehoslovace, precum şi a tuturor organelor responsabile. Printre acestea figurează ridicarea eficienţei economiei naţionale, îndeosebi pe calea reducerii cheltuielilor materiale. În domeniul investiţiilor, au fost luate măsuri pentru a restrînge numărul deschiderilor de şantiere noi şi a frîna creşterea cheltuielilor bugetare, însă aceste probleme persistă şi vor fi rezolvate treptat.

Şi în acest an orientarea fundamentală a dezvoltării economiei cehoslovace rămîne, în continuare, cea trasată în rezoluţia Congresului al XIV-lea al P.C. din Cehoslovacia, în care se spune că obiectivul principal al programului de politică economică al Partidului Comunist din Cehoslovacia în perioada următoare pînă în 1975 constă în a asigura, în concordanţă cu modul socialist de viaţă, o mai bună satisfacere a nevoilor populaţiei, în a întări şi mai mult siguranţa traiului pentru oamenii muncii, iar aceasta pe baza dezvoltării constante a producţiei sociale şi măririi eficienţei sale.

În 1973 venitul naţional trebuie să crească în Cehoslovacia cu 5,3% faţă de anul precedent, cu toate că în planul iniţial era stabilită o majorare de 5%. Acest spor al venitului naţional va fi asigurat în proporţie de 95,2% prin ridicarea productivităţii muncii sociale. Se prevede că aproape două treimi din sporul venitului naţional vor fi realizate în industrie.

În cursul acestui an, volumul producţiei industriale va creşte în Cehoslovacia cu 6,5% în comparaţie cu anul trecut, producţia sectorului construcţiilor — cu 3,8%, iar cea agricolă — cu 2,6%.

Industria cehoslovacă va cunoaşte o evoluţie diferenţiată, ritmuri mai accelerate fiind prevăzute în ramurile de perspectivă, purtătoare ale progresului tehnic. Astfel, producţia materialelor de construcţii se va mări cu 7,4%, cea a construcţiilor de maşini — cu 7,9%, cea de cauciuc şi de azbest — cu 10,3%, producţia industriei chimice şi de prelucrare a petrolului chiar cu 10,7%.

O evoluţie diferenţiată va avea loc şi în cadrul diverselor ramuri industriale, întrucît un accent special va fi pus pe dezvoltarea mai rapidă a aşa-numitelor programe-pilot, adică a producţiilor care — atît prin nivelul lor tehnic şi tehnologic, cît şi prin rezultatele economice — au perspective în viitor. Ponderea aşa-numitelor programe-pilot în producţia industrială globală a Cehoslovaciei urmează să atingă 25% în acest an.

În agricultură, este prevăzută o creştere a producţiei şi a investiţiilor; livrările de îngrăşăminte chimice vor atinge nivelul de 197,5 kg/ha.

Volumul investiţiilor în economia cehoslovacă se va majora în 1973 cu 4,7% (în domeniul lucrărilor de construcţii — cu 2,8%, pentru maşini şi instalaţii — cu 7,7%). Cea mai însemnată creştere a investiţiilor este prevăzută în energetică, în industria chimică şi cea a materialelor de construcţii.

În cursul acestui an comerţul exterior cehoslovac urmează să crească mai repede decît venitul naţional; în timp ce la sfîrşitul lui 1973 venitul naţional va înregistra un spor de 15,5% comparativ cu anul 1970, volumul comerţului exterior cehoslovac va spori — în aceeaşi perioadă — cu 27,7%.

Nivelul de trai al populaţiei va cunoaşte, de asemenea, o evoluţie ascendentă: volumul desfacerilor comerţului cu amănuntul se va mări în 1973 cu 5,7%, vînzările de articole industriale urmînd să crească cu 7,5%, iar cele de produse alimentare — cu 4%. Se prevede construirea unui număr de 106 000 de apartamente.

Este asigurată dezvoltarea în continuare a bazei de cercetare şi dezvoltare; astfel, volumul fondurilor cu alte destinaţii decît investiţiile, de care vor dispune organizaţiile dirijate de la centru, va creşte cu 9,1%, iar efectivul personalului ocupat în lucrări de cercetare şi dezvoltare — cu 1,2%.

Sarcinile pe anul 1973 sînt importante, dar realizabile. În stabilirea acestor sarcini şi-a spus din plin cuvîntul iniţiativa oamenilor muncii cehoslovaci, iar pornind de la această iniţiativă, unele întreprinderi şi-au majorat chiar obiectivele.

Richard MULLER

Simpozion economic polonez

În zilele de 6—8 martie a.c. a avut loc la Bucureşti simpozionul economic polonez, organizat sub egida Camerei de comerţ din R. P. Polonă, care a cuprins o serie de conferinţe pe probleme generale şi de specialitate ale industriei polone. Printre acestea se numără şi referatul „Mecanismul de funcţionare şi structura organizatorică a industriei poloneze", prezentat de dr. Henryk Mrela, de la Institutul pentru organizarea industriei constructoare de maşini din Varşovia. Conferenţiarul a prezentat principiile şi liniile directoare ale perfecţionării organizării şi conducerii industriei poloneze, stadiul atins la începutul acestui an, precum şi perspectiva apropiată.

Referatele au fost urmate de discuţii, la care au participat specialişti români din instituţii şi organisme economice centrale.

REPERE

Deficit. — Deficitul comercial al S.U.A. din 1972, de 6,4 miliarde de dolari, reprezentînd triplul celui din anul anterior, se repartizează astfel: 4 miliarde cu Japonia, 1,5 miliarde cu Canada, 500 milioane cu Piaţa Comună etc. În ciuda devalorizării dolarului, există indicii că această evoluţie defavorabilă S.U.A. va continua, de unde şi presupunerea că S.U.A. se vor arăta puţin conciliante în negocierile comerciale din cadrul GATT care urmează să înceapă în septembrie la Tokyo.

Comerţ — Schimburile comerciale dintre Franţa şi R.D.G. au sporit de la 400 milioane franci în 1970 la 1,2 miliarde franci în 1972, anunţă A.F.P.

Comenzi. — Şantierele navale Harland and Wolff din Belford (Anglia) au primit una din cele mai mari comenzi mondiale — şase petroliere a 330 000 tone, în valoare de 150 milioane lire sterline — din partea unor armatori israelieni. Navele vor fi livrate între 1975 şi 1977.

Productivitate. — În 1972 au fost ocupate în economia Poloniei aproximativ 10,4 milioane persoane, cu aproximativ 430 mii (adică 4,2%) mai mult faţă de anul precedent. Productivitatea muncii în industrie — stabilită pe baza producţiei globale pe un salariat — a crescut anul trecut faţă de 1971 cu 6%. Sporul producţiei globale pe seama creşterii productivităţii muncii a fost de 58,3%.

Tabelul nr. 2

Modificarea valorii unitare a exporturilor şi importurilor unor ţări între primul trimestru al anului 1971 şi primul trimestru al anului 1972 (în procente)

	Export		Import	
	în monedă naţională	în dolari	în monedă naţională	în dolari
Statele Unite	1,6	1,6	4,0	4,0
Japonia	—4,4	11,5	—10,0	5,5
R.F. a Germaniei	2,9	16,7	— 4,9	8,1

Sursa: după GATT: International Trade 1971, Geneva 1972.

Totuşi, trebuie să amintim că aceste date din tabel furnizează doar o primă indicaţie, provizorie, cu privire la evoluţia probabilă a poziţiilor comerciale, căci efectul modificărilor de paritate asupra balanţelor comerciale va depinde şi de felul în care exportatorii şi importatorii vor reuşi să-şi ajusteze preţurile la noile condiţii. Deocamdată în anul 1972 s-a putut constata că preţurile la export ale produselor manufacturate au crescut mai repede în alte ţări industrializate decît în Statele Unite.

Amintim faptul că devalorizarea dolarului va avea consecinţe inflaţioniste asupra economiei americane. Totuşi, deoarece în cazul acestei economii importul are o pondere de numai 7—8% din produsul intern brut al ţării, autorităţile americane speră ca această tendinţă să nu anuleze rezultatele obţinute pînă acum în lupta împotriva inflaţiei.

Avînd în vedere ponderea însemnată a Japoniei şi a Pieţei Comune în comerţul exterior american scopul principal al Statelor Unite în devalorizarea dolarului din 13 februarie 1973 a fost sporirea puterii de concurenţă în special în aceste regiuni. Dar nu numai devalorizarea directă a dolarului faţă de aur (şi faţă de drepturile speciale de tragere) are efecte de stimulare a exporturilor americane în ţările partenere comerciale, ci şi o devalorizare indirectă a monedei americane prin revalorizarea monedelor partenerilor comerciali, de exemplu, a yenului şi a mărcii vest-germane.

Arsenalul măsurilor economice şi valutare de care dispun statele capitaliste în vederea stimulării exporturilor în cazul unui dezechilibru fundamental al balanţei comerciale cuprinde şi alte măsuri ca: taxe vamale de import, eventual taxe vamale discriminatorii numai asupra importurilor din ţările partenere care au balanţe excedentare, contingente, restricţii netarifare, fiscale, valutare etc.

• Spre noi măsuri protecţioniste ?

ÎN ACEST SENS, preşedintele Statelor Unite, Richard Nixon, declara la 13 februarie 1973 că devalorizarea unilaterală a dolarului cu 10% faţă de aur constituie „doar primul pas în direcţia realizării în condiţii mai competitive a exporturilor americane şi a protejării business-ului american"[2]). După devalorizarea dolarului unii congress-meni au şi cerut ca Statele Unite să adopte o suprataxă de 15% la import. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în 1971, cînd, pentru a obliga partenerii comerciali să negocieze noi condiţii mai favorabile pentru exporturile americane, guvernul american a introdus la 15 august 1971 o suprataxă, care a fost în vigoare pînă în momentul realinierii parităţilor monetare ale principalelor monede occidentale. Presiunile exercitate de către Statele Unite asupra principalilor săi parteneri se îndreaptă cu precădere asupra Japoniei şi Pieţei Comune lărgite.

Astfel, Statele Unite cer Japoniei să ia măsuri pentru reducerea excedentului balanţei sale comerciale faţă de S.U.A. prin luarea unor măsuri ca: revalorizarea monedei naţionale japoneze (flotarea cursului acestei monede are efectul unei asemenea revalorizări de facto), reducerea nivelului taxelor vamale la importul în Japonia al unei serii de mărfuri americane, reducerea nivelului sau desfiinţarea unor obstacole netarifare din calea exporturilor americane, crearea unor condiţii prielnice pentru impulsionarea investiţiilor americane în Japonia etc.

Problemele schimburilor S.U.A. — Piaţa Comună lărgită sînt mai complexe, deşi — ca volum — excedentul comercial al acesteia din urmă faţă de S.U.A. este mai redus. Negocierile comerciale dintre S.U.A. şi Piaţa Comună lărgită din martie 1973, privind cererile americane de a fi compensate în legătură cu incidenţele nefavorabile rezultate din lărgirea C.E.E., se anunţă dificile. S.U.A. pretind partenerilor lor comunitari revizuirea politicii agricole comune a C.E.E. ca şi a aranjamentelor preferenţiale ale Pieţei Comune lărgite, conform cărora acestea din urmă beneficiază de „preferinţe inverse" — în special în legătură cu zona mediteraneană. O problemă legată de raporturile comerciale dintre S.U.A. şi C.E.E. lărgită o constituie divergenţele de opinii privind interdependenţa dintre problemele valutare şi cele comerciale. S.U.A. insistă permanent pentru legarea celor două sfere de probleme, în timp ce C.E.E. se opun unei asemenea legături.

Devalorizarea dolarului are şi alte efecte asupra comerţului internaţional, afectînd, direct sau indirect, relaţiile comerciale aproape ale tuturor ţărilor lumii. Ca urmare a devalorizării dolarului, aproape toate ţările lumii şi-au modificat, într-un mod sau altul, prin devalorizare sau revalorizare, cursul de schimb al monedei naţionale. Este evident că vor avea de cîştigat, pe plan competitiv, în domeniul relaţiilor comerciale externe, acele ţări care şi-au devalorizat în mod relativ moneda naţională.

Devalorizarea recentă a dolarului va duce la o creştere a preţurilor în dolari la toate mărfurile, ceea ce implică dificultăţi pentru exportatori şi importatori. În orice caz, se consideră că raportul dintre devalorizarea dolarului şi comerţul internaţional rămîne un dosar deschis căruia i se vor adăuga mereu noi file pe parcursul unor negocieri preconizate între principalii parteneri comerciali din lume.

Devalorizarea dolarului şi noile raporturi de competitivitate în favoarea S.U.A. vor avea o influenţă şi asupra negocierilor multilaterale comerciale din cadrul GATT, care vor începe în septembrie 1973.

Cercurile economice şi politice internaţionale aşteaptă să cunoască modul în care vor decurge dezbaterile în Congresul american legate de ratificarea devalorizării dolarului şi de „legea comercială" menită să dea Administraţiei americane un mandat în negocierile comerciale internaţionale. Devalorizarea unilaterală a dolarului ar putea fi completată de măsuri comerciale americane cu caracter protecţionist care ar influenţa în mod nefavorabil comerţul internaţional. Recurgerea la protecţionism nu este însă, în mod evident, calea de a echilibra schimburile comerciale internaţionale. Mai curînd, liberalizarea acestor schimburi şi adoptarea unor politici ţintind la colaborarea largă cu toate ţările ar fi o cale de desfăşurare ascedentă a relaţiilor comerciale internaţionale.

Aurel GHIBUŢIU

1) „The Christian Science Monitor", S.U.A., 27 decembrie 1972.
2) Reuter, 13 februarie 1973.

mondorama

ȘANTIER MARITIM GIGANT

EMIRATUL Dubai va dispune în 1976 de cel mai mare șantier maritim din Orientul Apropiat, scrie **Les Echos**. Acest mare complex va cuprinde două docuri uscate cu capacitatea de a primi tancuri petroliere cu un deplasament de 500 000 tone și un al treilea doc pentru vase ce depășesc un milion de tone. Costul proiectului este evaluat la 160 milioane dolari. Realizarea acestui însemnat obiectiv a fost încredințată unor firme engleze.

BRAZILIA — IMPORTATOARE DE CAFEA ?

O ȚARĂ ca Brazilia — în care, în anii de supraproducție, boabele de cafea se foloseau în loc de combustibil pentru locomotive sau surplusul se arunca pur și simplu în ocean — a ajuns în prezent în situația de a importa cafea. Intr-adevăr, Brazilia produce, în medie, în anii obișnuiți 25—30 milioane saci (a 60 kg). Ținînd seama că ultima recoltă de cafea a Braziliei a fost de numai 16 mil. saci, in timp ce numai angajamentele de export se cifrau la 18 mil. saci, la care se adaugă consumul intern ridicat (8 mil. saci), țara cafelei a fost nevoită să importe fostul produs forte al economiei sale din Salvador. Scăderea producției de cafea s-a datorat nu numai condițiilor climatice nefavorabile, ci și reducerii suprafețelor afectate acestei culturi — menționează **Privredni Vjesnik.**

COOPERAREA IUGOSLAVIEI CU P.N.U.D.

COMITETUL executiv al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare a aprobat planul de asistență pentru dezvoltarea Iugoslaviei în perioada 1973—1977, referitor la peste 20 de proiecte importante. Contribuția P.N.U.D., reprezentînd numai o mică parte din valoarea acestora, se ridică la 7,5 milioane dolari și se va materializa în trimiterea unor consilieri și experți în întreprinderi și institute de cercetări iugoslave, în burse de specializare în străinătate pentru experți iugoslavi și în achiziționarea de echipamente speciale care nu sînt produse în Iugoslavia. La realizarea acestor proiecte vor participa F.A.O., O.M.S., U.N.E.S.C.O., A.I.E.A. și O.N.U.D.I. Ele privesc în special protecția mediului în zona litoralului adriatic, modernizarea sistemului de transporturi și comunicații din Slovenia, lucrări de aprovizionare cu apă, depozitarea și prelucrarea porumbului în Voivodina, prospecțiuni geologice în Muntenegru, prelucrarea minereurilor din Macedonia, transportul public în marile orașe, dezvoltarea porturilor Bar și Belgrad și altele, relatează agenția **Taniug.**

TURISMUL ITALIAN

DUPĂ CE în anii '50—'60 industria italiană a cunoscut un mare avînt, urmat de recesiune, a venit rîndul unui „boom turistic". Astfel, în deceniul trecut, veniturile anuale ale țării în această ramură au sporit aproape de trei ori, ridicîndu-se la 1 600 milioane dolari. Numai în primele 7 luni ale anului 1972, Italia a fost vizitată de 39,7 milioane turiști străini. Incurajat de acest succes guvernul a alocat noi fonduri pentru dezvoltarea turismului și pentru propaganda turistică în străinătate în scopul de a atrage un număr și mai mare de vizitatori străini în Italia.

RETROSPECTIVĂ — ZAHĂRUL SECOLULUI 20

RETROSPECTIVA creșterii consumului de zahăr în secolul nostru oferă un tablou interesant, care, în final, suscită o anumită îngrijorare specialiștilor. In anul 1900 consumul mondial de zahăr a reprezentat 12 milioane tone, din care patru cincimi reveneau Europei și Americii de nord. Pînă în anii 1934—38 consumul s-a dublat, dar printre consumatoare au început să se numere și țările în curs de dezvoltare, astfel că ponderea regiunilor dezvoltate a scăzut la 60%. In 1949 s-a ajuns la 27 milioane tone ; un mare salt s-a făcut în intervalul 1949—1970 cînd consumul a sporit de 2,5 ori. Pentru 1972 consumul mondial de zahăr a fost evaluat la 75 milioane tone. Producția de zahăr provine în proporție de 57% din trestia de zahăr din țările tropicale și de 43% din sfeclă de zahăr cultivată în țările cu climă temperată. După cum relatează săptămînalul **L'Express**, experții francezi, care se îndoiesc că plantațiile de trestie de zahăr ar putea fi dezvoltate în pas cu nevoile viitoare de consum, au ajuns la concluzia că în anul 1980 se va resimți o lipsă de 20—25 milioane tone de zahăr în raport cu necesarul mondial.

ÎN COMPENSAȚIE...

22 000 francezi din zona de frontieră cu Elveția lucrează în cantonul Geneva, făcînd naveta zilnic. Conform unui recent acord franco-elvețian, în compensația impozitelor pe care ei le plătesc în Elveția, cantonul respectiv va vărsa 5 milioane de franci elvețieni în 1973 și alți 10 milioane anual viitor comunelor de frontieră franceze, scrie revista **Perspectives.**

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

O PSEUDO — CAUZĂ A ȘOMAJULUI

UNUL DIN ARGUMENTELE favorite ale partizanilor protecționismului din țările capitaliste dezvoltate îl constituie teza că desființarea barierelor vamale și de altă natură care frînează creșterea importurilor ar duce la intensificarea șomajului în țările respective. Această problemă a făcut — în cursul deceniului trecut — obiectul cîtorva studii, elaborate de organisme ca Biroul internațional al muncii, O.C.D.E. sau U.N.C.T.A.D. Or, este cunoscut faptul că menținerea (și uneori chiar întărirea) măsurilor protecționiste lovește în primul rînd în interesele țărilor în curs de dezvoltare, care au — de regulă — balanțe comerciale deficitare cu țările capitaliste dezvoltate și nu-și pot permite să lărgească importurile de mașini, instalații și alte echipamente necesare pentru modernizarea economiei lor.

O încercare de sintetizare a rezultatelor și opiniilor exprimate în aceste studii, prezentată în nr. 1/1973 al publicației „Revue internationale du travail", conduce însă la concluzia contrarie, și anume că — cităm — „în linii generale, deplasarea forței de muncă provocată de mărirea achizițiilor din țările în curs de dezvoltare ar trebui să fie de mică importanță, în raport cu efectivele totale ocupate în industriile transformatoare sau în fiecare dintre marile sectoare vizate" (pag. 31). Fapt ilustrat de datele din tabelul alăturat, cuprinse în cel mai recent dintre studiile amintite, cel al U.N.C.T.A.D.

La baza acestui studiu stă ipoteza că — în perioada 1969—1973 — cele trei țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Anglia, R.F.G.) își vor spori importurile de produse finite din țările în curs de dezvoltare într-un ritm de două ori mai rapid decît în anii 1965—1969. Calculele au demonstrat că, pe ansamblul celor 20 de ramuri industriale examinate, ponderea forței de muncă deplasate ar fi în jur de 0,5% din efectivul total ocupat.

Grupa de produse	Numărul mediu anual de lucrători deplasați ca urmare a creșterii importurilor (1969—1973)			Ponderea acestora în forța totală de muncă, ocupată în 1969 (în %)			Creșterea medie anuală a consumului aparent, care ar permite să se absoarbă importurile suplimentare (în %)		
	S.U.A.	Anglia	R.F.G.	S.U.A.	Anglia	R.F.G.	S.U.A.	Anglia	R.F.G.
Produse alimentare	2767	6270	740	0,19	1,10	0,14	0,19	1,00	0,13
Băuturi	35	114	658	0,02	0,09	0,43	0,01	0,12	0,42
Articole din tutun	15	— 3	10	0,02	—0,01	0,08	0,02	—	—
Textile	2588	116	3114	0,28	0,02	0,61	0,14	0,02	0,63
Încălțăminte, îmbrăcăminte și textile finite	37062	17559	13197	2,34	3,70	2,56	2,22	3,61	2,26
Produse din lemn și plută	8496	1211	942	1,53	0,10	1,33	1,38	0,05	1,13
Mobilă	1136	—25	8	0,27	—0,02	—	0,27	—	—
Hirtie și articole din hîrtie	192	—1	138	0,03	—	0,07	0,03	—	0,06
Imprimate și produse editoriale	323	143	49	0,03	0,04	0,02	0,03	0,04	0,03
Pielărie și articole din piele	1277	845	3419	1,23	1,80	6,00	1,15	1,95	5,48
Articole de cauciuc	456	251	286	0,17	0,19	0,20	0,18	0,27	0,17
Produse chimice	1978	3661	849	0,18	0,79	0,15	0,19	0,96	0,19
Produse derivate din petrol	510	—200	—51	0,36	—0,43	—0,13	0,35	0,39	0,14
Produse minerale nemetalifere	1701	3547	483	0,46	1,09	0,11	0,44	1,18	0,11
Articole finite ale metalurgiei de bază	1044	15095	15168	0,08	2,68	2,22	0,08	2,48	2,13
Articole din metal (excl. mașinile)	1446	380	95	0,11	0,07	0,01	0,11	0,09	0,01
Mașini (excl. mașinile electrice)	2660	1042	1963	0,14	0,10	0,17	0,16	0,12	0,03
Mașini și aparate electrice	18969	1429	2364	1,00	0,17	0,23	1,02	0,20	0,28
Echipament de transport	192	306	329	0,01	0,03	0,04	0,01	0,04	0,06
Diverse articole finite	10767	7877	3422	0,88	2,10	0,84	0,87	2,46	0,98

Notă : Semnul negativ indică o scădere a importurilor și creșterea efectivului ocupat.
Sursa : U.N.C.T.A.D., Mesures d'aide aux aménagements de structure (TD/121/Supp. 1, 14 ianuarie 1972, anexa).

La efectuarea acestor calcule nu s-a ținut seama nici de eventualitatea, normală, a creșterii consumului la diferitele grupe de produse. Or, după cum se poate vedea din ultimele trei coloane ale tabelului, pentru treisprezece dintre ramurile menționate este suficientă o creștere medie anuală cu cel mult 1% a consumului aparent al produselor respective pentru ca efectele extinderii importurilor asupra ocupării forței de muncă să fie complet anihilate (pentru unsprezece ramuri creșterea necesară fiind sub 0,5%.

Pe de altă parte, experții U.N.C.T.A.D. au constatat că în mai bine de nouă-zecimi dintre ramurile examinate în cele trei țări, deplasările de forță de muncă determinate de creșterea productivității muncii sînt superioare (uneori de zeci de ori) celor pe care le-ar putea provoca sporirea presupusă a importurilor din țările în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, întrucît extinderea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare către țările capitaliste dezvoltate le-ar permite să-și mărească — la rîndul lor — importurile din țările respective, acest lucru s-ar repercuta în mod favorabil asupra ocupării forței de muncă într-o serie de ramuri ale industriei prelucrătoare din țările capitaliste dezvoltate. Astfel că, conchid specialiștii, în ultimă analiză am asista nu la creșterea șomajului în aceste țări, ci la o redistribuire a forței de muncă între diferitele ramuri industriale.

Cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 11 (498)
vineri 16 MARTIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

11

ANUL UNOR SARCINI ȘI RESPONSABILITĂȚI DECISIVE

RECENTA PLENARĂ a Comitetului Central al partidului a dat o înaltă apreciere abnegației și hotărîrii cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii înfăptuiesc politica partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în anii 1971, 1972 și în primele două luni ale acestui an demonstrează concludent realismul prevederilor planului cincinal, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului, marea forță organizatorică a partidului nostru, care mobilizează și unește toate energiile națiunii socialiste, pentru accelerarea progresului economic și social al patriei.

Afirmăm deseori — și cu deplin temei — că 1973 este un an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Factorii care determină o asemenea apreciere sînt, desigur, multipli și rezidă, în primul rînd, în amploarea calitativă și cantitativă a sarcinilor care ne stau în față.

Traducerea în viață a măsurilor adoptate de partid, vizînd perfecționarea continuă a conducerii și organizării vieții economice, simplificarea radicală a structurilor organizatorice în economie, raționalizarea utilizării personalului, folosirea judicioasă a potențialului tehnic ingineresc — sînt numai cîteva din obiectivele de ordin calitativ care ne stau în față în acest an și a căror soluționare optimă și oportună poate determina o accelerare substanțială a ritmului progresului nostru multilateral.

Pe de altă parte, pentru a ne referi la dimensiunile cantitative, trebuie să avem în permanență în vedere faptul că anul 1973 este caracterizat de o deosebită amploare a lucrărilor de investiții, că în acest an trebuie să intre în funcțiune un număr mare de obiective economice. Totodată, în acest an se deschid șantiere ale obiectivelor care vor trebui să producă în anii viitori. Iată de ce se poate afirma că realizarea integrală a programului de investiții pe acest an condiționează în mod hotărîtor îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Tot în acest an, sarcini deosebite revin îmbunătățirii activității de comerț exterior, care trebuie să contribuie la participarea pe scară cît mai largă și mai diversă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii. Atenția factorilor implicați în această activitate trebuie să se îndrepte, așa cum s-a subliniat la Plenară, atît spre asigurarea fondului de marfă, ritmicitatea livrărilor, respectarea cu strictețe a condițiilor de calitate, cît și spre creșterea competitivității, valorificarea în cît mai bune condiții a produselor românești pe piața externă, extinderea prospectării piețelor externe, elaborarea studiilor de marketing, într-un cuvînt, spre creșterea continuă a eficienței comerțului nostru exterior.

Între îndeplinirea la parametrii maximali a sarcinilor ce ne stau în față și creșterea nivelului de viață al tuturor oamenilor muncii există o corelație organică. „Acționînd pentru dezvoltarea rapidă a economiei naționale, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul nostru pleacă de la premisa că aceasta este singura sursă a îmbunătățirii continue a nivelului de trai, baza satisfacerii în condiții tot mai bune a cerințelor materiale și spirituale ale întregului nostru popor“. Îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă va însemna creșterea în 1973 a veniturilor reale ale populației cu aproximativ 16 miliarde lei, sporirea volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul cu 12,1 miliarde, creșterea cu peste 11% a volumului prestărilor de servicii către populație etc. Așadar, cînd ne referim la acest an ca la un an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, trebuie să avem în vedere, în permanență, și adevărul fundamental că acest „înainte de termen“ înseamnă practic cîștig de timp în ridicarea nivelului de trai al poporului.

CALIFICARE, CALITATE, COMPETITIVITATE — Foto: I. CUCU

1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului

CUM POATE FI RIDICATĂ ȘTACHETA CALITĂȚII?

ÎN ÎNTRECEREA pentru depășirea sarcinilor maximale de plan pe 1973 și realizarea cincinalului înainte de termen, colectivele de muncă din județul nostru pun un accent deosebit pe **îmbogățirea nomenclatorului de produse, pe modernizarea celor existente și pe îmbunătățirea, în general, a calității acestora.** *Astfel, Uzina „Înfrățirea“ va pune în fabricație în acest an două mașini noi de găurit; Uzina „Sinteza“ va realiza chituri de uscare rapidă, vopsele pe bază de rășini și va lărgi, în același timp, gama sortimentală a lacurilor și vopselelor fabricate pînă în prezent; la fabrica „Solidaritatea“ ponderea produselor noi și reproiectate va fi de 48% din volumul producției globale; în sfîrșit, unitățile din sectorul alimentar vor asimila peste 30 de sortimente noi.*

Lărgirea gamei sortimentale și creșterea ponderii produselor de calitate superioară este o expresie a hotărîrii colectivelor de întreprinderi de a satisface din ce în ce mai bine nevoile economiei naționale și a cerințelor la export, de a veni în întîmpinarea exigențelor și pretențiilor diferențiate ale consumatorilor.

PRIVITĂ în conexiunea procesului obiectiv de amplificare și diversificare a schimburilor economice internaționale, calitatea constituie în prezent o condiție esențială a competitivității și, implicit a creșterii participării țării noastre la circuitul economic mondial, cu toate consecințele pozitive care decurg din acestea. Tocmai de aceea, problema calității produselor este ridicată în țara noastră la rang de politică de stat, fapt oglindit și în adoptarea Legii privind asigurarea și controlul calității produselor, care a creat cadrul juridic pentru activitatea de planificare și organizare a îmbunătățirii calității pe o bază nouă, corespunzătoare nivelului tehnic atins de economia noastră, ținînd cont, totodată, de exigențele sporite ale beneficiarilor. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din 19—20 iulie 1972, **„în condițiile progresului tehnic de astăzi, cînd modernizarea produselor și a tehnologiilor are loc într-un ritm deosebit de rapid, menținerea în fabricație a unor mașini**

I. CIUCU
secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R.

(Continuare în pag. 3)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 11 din 16 martie 1973

1—3

— Plan • angajamente
Cum poate fi ridicată ștacheta calității ? de **I. Ciucu**, secretarul Comitetului județean Bihor al P.C.R.

4—5

— În dezbatere : Noi proiecte de legi

6

— **Investiții**
La Trustul de construcții industriale Timișoara : Cum se acționează pentru un „modus vivendi“ eficient de **Bogdan Pădure**

7

— **Cheltuieli materiale**
Factorul comun al unei analize în 7 întreprinderi gălățene : Consumul de materiale și coordonatele redimensionării lui de **C. Enică**, **Fl. Costin**

8

— **Comerț exterior**
• Tendințe și direcții în exportul de produse chimice românești, de dr. **Paul N. Ștefănescu**
• Diversificarea ofertei turistice de **Nicolae Z. Ionescu**

9

— **Marketing**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării, Experiența Centralei industriale de utilaj energetic : Cercetarea de marketing și strategia de dezvoltare (II) de ec. **Alexandru Blaga**, I.C.E. ; ing. **Scarlat Marinescu**, C.I.U.E.
— Ancheta noastră : Motivația producătorului industrial. Interviu cu **André Rismond** de la firma „Masoneilan“ — Franța

10—11

— **Specializare • cooperare**
Cum funcționează „mecanismul“ cooperării între întreprinderi ?
Dezbatere organizată cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean Arad al P.C.R.

12

— **Agenda economistului**
Semnează : **Dumitru Marinescu, I. Ikzkovitz, H. Matei, Al. Deteșan**

13

— **Conducere și organizare**
• O experiență care pledează pentru acordul colectiv de **Stere Popescu**
• În dezbatere : Descrierea posturilor

14

— Economistul în economie (III) de **Constantin Cojocaru**
— Economiștii în lume : Polonia de **Nicolae Popov**

15

— O izbîndă politică istorică a clasei muncitoare
Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România
de dr. **Gh. Dobre**

16

— **Manifestul Partidului Comunist — 125 de ani**
Marxismul-conștiință critică, militantă, revoluționară a clasei muncitoare
de dr. **Ioan Cristescu**

17

— **Știință și societate**
Încă o replică la zero-creștere
de prof. univ. dr. docent **Titus Cristureanu**

18

— **Concepte • metodologii**
Colaborarea și cooperarea dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (VI) de **Radu Constantinescu**

19

— **Criza monetară occidentală**
Reforma sistemului — o necesitate a noului raport de forțe de **B. Zaharescu**
— Corespondență din Bonn
„Blocul fluctuant“ — o soluție tranzitorie de dr. **N. S. Stănescu**

ÎN SUPLIMENT

— Contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (Răspunderea părților contractante) de **Gheorghe Țigăeru**
— Conceptul de „Tehnica plăților internaționale“, de dr. **Marin Bălan**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația“ str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Un „cerc“ al economiștilor la Brăila

DE CÎTVA TIMP, în cadrul uzinei „Progresul“ Brăila își desfășoară activitatea un cerc de studii al economiștilor. În ședințe lunare, 48 de economiști și-au propus să dezbată probleme cu caracter teoretico-aplicativ cu referiri la uzină, pe baza unui program bine stabilit. Pînă în prezent au fost expuse lucrările : „Fundamentarea creșterii economice a productivității muncii“ și „Necesitatea perfecționării sistemului informațional“.

Crearea acestui cerc de studii a avut loc într-un moment important pentru activitatea uzinei. Prin antrenarea colectivului de economiști sperăm să fie rezolvate probleme deosebite.

ec. **Traian POPA**
Grupul de uzine pentru utilaj de construcții-Brăila

Sarcini potrivit pregătirii

REFERINDU-NE la cele semnalate în nr. 2 al revistei privind încadrarea tov. inginer R. Nistorescu, avînd în vedere și complexitatea problemelor în domeniul electronicii, apărute încă în perioada de montaj la Combinatul de îngrășăminte azotoase din Slobozia, sîntem convinși că va primi, în cel mai scurt timp, sarcini conform pregătirii sale. Menționăm însă și posibilitatea încadrării sale imediate la Combinatul de îngrășăminte din Turnu Măgurele în cadrul secției ATM, la atelierul de reparații aparatură electronică, care duce lipsă de cadre de specialitate.

ing. **P. RAICIU**
director general
în Ministerul Industriei Chimice

Consecințele unor instrucțiuni

MA ASOCIEZ autorilor celorlalte scrisori publicate în „Viața economică“ în ce privește greutățile pe care le întîmpinăm din cauza noilor instrucțiuni de decontare ale Băncii Naționale. Ar fi bine dacă colectivul care a elaborat aceste instrucțiuni ar trece la o întreprindere și ar lucra un timp, în domeniul aprovizionării sau desfacerii pentru a putea verifica în practică efectele măsurii luate.

Și pînă în prezent volumul imobilizărilor în facturi era destul de mare. Prin aplicarea noilor instrucțiuni, ele vor crește simțitor. Penalizările ce vor urma vor impieta pe nedrept asupra veniturilor unor salariați.

Nicolae PĂDUREANU
contabil șef
Întreprinderea mecanică Sadu

VE în analiza profesorilor

PROFESORII de specialitate, din cadrul liceului nostru, au analizat aportul „Vieții economice“ la ridicarea nivelului de cunoștințe al cititorilor. Au fost apreciate ca deosebit de pozitive paginile de marketing și comerț exterior, materialele despre respectarea contractelor economice, consultațiile în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid, precum și „datele de prognoză“ referitoare la economia României, a altor țări socialiste ca și a unor țări capitaliste. De un ajutor real se înscrie rubrica „Curier“, prin răspunsuri competente date la întrebările cititorilor.

Părerea noastră este că „Viața economică“ ar trebui să publice mai multe materiale referitoare la conducerea și organizarea întreprinderilor sau probleme de comerț exterior, scrise la un nivel cît mai accesibil marii mase a cititorilor, dat fiind că nu toți sînt familiarizați cu terminologia folosită.

prof. **Cornelia MANOLIU**
director Liceul economic Constanța

Pui în... grafic

LA ADUNAREA generală a împuterniciților Asociației pentru creșterea și îngrășarea puilor de la Costești — județul Argeș, s-a arătat că reprezentanții comerțului nu respectă contractele economice pentru livrarea puilor. Astfel, ei nu se încadrează în graficul de ridicare a puilor, obligînd complexul să-i hrănească în continuare de la 60—70 zile, perioada de livrare, pînă la 150 zile. Procedînd în acest fel, comerțul obligă furnizorii să efectueze, în continuare, o serie de cheltuieli, mărindu-se astfel prețul de cost și scoțînd din fluxul tehnologic alte serii de pui.

ec. **Fl. URZICEANU**
Pitești

ECOURI

„Atribute majore ale centralelor industriale“

„V. E.“ nr. 6/1973

NE RALIEM punctului de vedere al autorului articolului „Atribute majore ale centralelor industriale“. În condițiile actuale ale adîncirii și diversificării relațiilor de cooperare în producție între întreprinderi cu profil similar sau între cele care participă la executarea unor repere sau subansamble ale produsului, conoașterea și urmărirea aspectelor legate de planificarea producției executate prin cooperare, a neajunsurilor în acest domeniu pentru luarea unor decizii de optimizare, capătă o însemnătate tot mai mare. Așa cum rezultă de altfel și din articol, este necesar ca, în primul rînd, să se elaboreze și să se perfecționeze metodologia de planificare a sistemului de indicatori care să caracterizeze procesele de cooperare, urmînd ca, ulterior, pe această bază să se elaboreze și metodologia de urmărire statistică a nivelelor prevăzute în plan pentru indicatorii respectivi.

Apreciem că o serie de aspecte din acest domeniu — la care se referă autorul — au un pronunțat caracter calitativ, a căror urmărire statistică este practic imposibilă. Din această cauză, elementele respective pot constitui obiectul unor anchete pe această temă. În prezent, prin darea de seamă statistică de stat Ind. 1 trim., se urmărește valoarea produselor, utilajelor, corpurilor de mașini, subansamblelor, reperelor etc. primite de la alte întreprinderi sau executate pentru alte unități de producție, în cadrul planului de cooperare.

Pe baza acestor elemente se determină gradul de cooperare, precum și dinamica producției executate prin efort propriu prin eliminarea influenței cooperărilor primite.

Am fi deosebit de bucuroși să primim propuneri concrete privind programul și obiectivele unei astfel de anchete, care să poată fi dezbătută și definitivată cu un cerc larg de specialiști — ingineri și economiști — din întreprinderi, centrale și ministere. Anchete de acest fel ar constitui, totodată, un material metodologic și faptic deosebit de important în fundamentarea metodologiei de planificare a unui sistem adecvat de indicatori.

Ion RĂVAR
director general adjunct
Direcția Centrală de Statistică

CURIER

• Salarizare

MIHAI RĂDULESCU, Drobeta Turnu Severin. — După absolvirea învățămîntului superior cu diplomă, trebuie să fiți încadrat la nivelul de bază al funcției de economist și nu la cel prevăzut pentru cel de al doilea an de activitate, întrucît pînă la absolvire ați avut un salariu tarifar mai mare. Conform prevederilor art. 118 din Codul muncii, puteți solicita reîncadrarea dv., conform prevederilor legale și — totodată, — plata diferenței de salariu ce vi se cuvine pentru lunile în care ați fost încadrat greșit. Conform prevederilor pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, salariații care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii și care își iau diploma la o formă de învățămînt superior de specialitate, în cazul în care salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcția medie, pot fi reîncadrați pe un post pentru care se cer studii superioare în specialitatea respectivă. Evident, la salariul de bază sau la o gradație care să le asigure salariul tarifar de încadrare avut sau o clasă în plus.

• Încadrare

GHEORGHE SIMION, Brașov — Fiind absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală și al școlii profesionale, avînd și peste cinci ani vechime în funcția de tehnician, puteți ocupa — prin examen sau concurs — funcția de tehnician principal. Se consideră că îndepliniți condițiile pentru ocuparea acestei funcții întrucît ați absolvit și cursul de specializare cu profil tehnic.

• Promovare

MARIA PATRICHI, Comănești — Pentru promovarea în funcția de contabil principal, reglementarea în vigoare prevede ca absolventul școlii medii de cultură generală să fi urmat și un curs de specializare cu profil economic. Fiind o cerință expresă a unei dispoziții de lege, nu se pot aviza derogări pentru salariații cu vechimi mari în muncă.

★

CALIOPIA TUNSOIU, Brașov — Îndepliniți condițiile pentru ocuparea — prin examen sau concurs — a funcției de contabil principal deoarece sînteți absolventă a liceului economic. În cazul absolvenților liceelor de specialitate nu mai este necesară absolvirea concomitentă a unui curs de specializare cu profil economic (respectiv tehnic). Se consideră că aveți vechime necesară de peste 5 ani în specialitate (între anii 1954—1960 și de la 20 octombrie 1972).

• **ION JURCAN, Mediaș** — Trecerea la funcția de merceolog principal se poate face numai cu respectarea condițiilor prevăzute de Legea nr. 12/1971, pe bază de examen sau concurs. Această trecere, avînd caracterul unei promovări într-o funcție de execuție, angajatul are dreptul la majorarea cu o clasă a salariului său tarifar, astfel cum se prevede la pct. 6 din anexa XI la H.C.M. 914/1968.

• **TRAIAN BÎRSAN, Cîmpulung Moldovenesc.** — Diferențele pentru unele funcții care beneficiază de salarii majorate — în cazul trecerii unității la un grad superior de organizare, trebuie asigurate din fondul de salarii planificat (Legea nr. 18/1971). De altfel, la art. 3 sînt arătate limitativ drepturile care pot fi acoperite din sumele rămase neconsumate, prin aplicarea prevederilor art. 2.

• **ILIE GUSAN, Cluj.** — Numărul solicitat a apărut la sfîrșitul lunii martie, sau în decembrie ? Care vă interesează ?

• **CORNELIU ROMAN, Timișoara.** — Citiți în numărul 8, la rubrica Agenda economistului — „Condițiile de cumulare a pensiei cu salariul“.

plan-angajamente

● Lărgirea gamei sortimentale și creșterea ponderii produselor de calitate superioară — condiție pentru satisfacerea mai bună a nevoilor economiei naționale și a cerințelor la export.

● Inițierea unor acțiuni și măsuri concrete :

— introducerea și generalizarea metodelor moderne de asigurare și control al calității ;

— întîlniri între furnizori și beneficiari ;

— înființarea de cercuri de calitate

● Promovarea în producție a unor tehnologii noi și modernizarea celor existente.

CUM POATE FI RIDICATĂ ȘTACHETA CALITĂȚII ?

(Urmare din pag. 1)

cu caracteristici învechite, dotarea economiei cu utilaje și instalații cu randament scăzut, au efecte negative asupra dezvoltării economice a țării. De aceea se impune să acționăm energic și permanent pentru reînnoirea produselor, reproiectarea utilajelor și mașinilor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea substanțială a calității tuturor produselor".

Pe măsura mecanizării și automatizării producției, calitatea devine un factor decisiv. **Abordarea științifică a conceptului de calitate presupune înțelegerea dintr-o perspectivă largă a raportului dintre aceasta și eficiența economică, precum și a problemelor privind căile de îmbunătățire și, respectiv, organizarea controlului.** În aceste condiții — ținînd cont de accentuarea caracterului de masă al producției și consumului — funcția controlului de calitate crește considerabil, îndeplinind atît rolul de a preveni realizarea și livrarea produselor necorespunzătoare la beneficiari, cît și rolul de factor activ de îmbunătățire a calității. Aceste considerente impun introducerea unor metode moderne în controlul și analiza proceselor de producție, elaborate pe criterii riguros fundamentate pe calculul probabilităților și calculul statistico-matematic, care reprezintă un instrument activ în procesul de fabricație datorită caracterului său preventiv, prin urmărirea obiectivă a abaterilor de la parametrii de calitate constituind totodată un mijloc eficient în disciplinarea procesului tehnologic, în respectarea strictă a tehnologiei de fabricație.

În județul nostru, pentru promovarea metodelor moderne de asigurare și control al calității, precum și pentru propagarea cunoștințelor în domeniul calității produselor, s-au organizat, sub egida Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor, **cursuri de reciclare a cadrelor din compartimentul serviciului tehnic de calitate.** În aceste cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale s-a pus un accent deosebit pe aplicații practice și analize de cazuri concrete din unitățile economice.

Cursurile s-au finalizat prin întocmirea unor lucrări privind introducerea metodelor moderne de control, axate pe controlul statistic și gestiunea modernă a calității, care, aplicate, au condus la măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație și de control, de eliminare a deficiențelor calitative și a rebuturilor, și, în cele din urmă, realizarea de economii, creșterea eficienței economice a întreprinderilor. Astfel, la Uzina de alumină Oradea, prin introducerea controlului statistic s-a obținut o creștere a procentului de oxid de aluminiu, respectiv o îmbunătățire calitativă a aluminei calcinate, precum și economii și beneficii suplimentare ; la Combinatul cărbunelui Oradea, prin introducerea controlului statistic la prepararea argilelor refractare s-a redus numărul de probe, respectiv numărul de operatori în conducerea procesului tehnologic, cu efecte economice și calitative favorabile ; la Fabrica de zahăr și Fabrica „Avîntul" din Oradea s-a aplicat controlul statistic pe bază de fișe, prin care s-au diminuat pierderile, realizîndu-se unități de producție omogene.

Aceste acțiuni au fost și sînt completate prin organizarea unor colocvii periodice, pe sectoare economice de activitate, unde se dezbat probleme ale calității produselor, deficiențe, măsuri operative pentru înlăturarea acestora, rezultatele metodelor de control aplicate și generalizarea acestora. S-au organizat, de asemenea, **simpozioane și mese rotunde cu participarea unor furnizori și beneficiari din alte județe** (Fabrica Solidaritatea, Uzina Înfrățirea, Întreprinderea de prefabricate din beton), **unde au fost prezentate probleme de marketing, de competitivitate a produselor românești pe piețele internaționale, probleme de gestiune și bilanț al calității, comportarea produselor la beneficiari, feed-back-ul informațional etc.**

DE UN REAL SPRIJIN pe linia îmbunătățirii calității produselor au fost **întîlnirile inițiate de Inspectoratul județean Bihor pentru controlul calității produselor între furnizori și beneficiari din județ,** ca de pildă, întîlnirea dintre furnizorul de cărbune, Combinatul cărbunelui Oradea și beneficiari (C.E.T., C.F.R., I.C.S. Combustibilul, Refractara Aleșd) și cea dintre furnizorul de energie electrică I.R.E. Oradea și consumatorii industriali sau furnizorul de energie termică C.E.T. și consumatori (Uzina de alumină Oradea, Fabrica de zahăr, Întreprinderea de prefabricate, I.A.S. Sere), în cadrul cărora s-au dezbătut și analizat principalele greutăți întîmpinate de beneficiari, generate de calitatea inconstantă a cărbunelui și energiei electrice și termice, stabilindu-se de comun acord măsuri concrete atît la furnizori, cît și la beneficiari, care să conducă la îmbunătățirea activității acestor unități.

Ca un efect al ridicării nivelului conștiinței politice și a cunoștințelor profesionale ale muncitorilor și tehnicienilor, a creării unei largi opinii de masă cu privire la calitatea produselor, **a fost organizat într-o serie de unități, autocontrolul muncitoresc** (la Solidaritatea, Arta, Crișul, I. M. Dobrești, Miorița, etc.) **și s-au înființat în toate unitățile din județ cercuri de calitate, forme organizatorice noi, superioare, constituite la cererea și prin adeziunea muncitorilor și tehnicienilor cei mai pricepuți, cu un înalt grad de pregătire politică și profesională.** Pentru ca aceste acțiuni să se soldeze cu rezultate în îmbunătățirea continuă a calității produselor, este necesar ca cercurile respective să se bucure de un sprijin permanent și sistematic din partea organizațiilor de partid, U.T.C. și sindicale din întreprinderi, precum și din partea comisiilor de control muncitoresc, inclusiv a comitetului județean și cel municipal de partid.

ANUL ACESTA, pe lîngă formele menționate, în sprijinul obținerii unei producții la un înalt nivel calitativ **vor fi introduse în producție tehnologii noi și modernizate cele existente valorificînd din plin inteligența tehnică a colectivelor de muncitori din unitățile economice ale județului nostru.** Astfel, la Uzina „Înfrățirea"-Oradea, se vor prelucra piesele mari, complexe, care necesită precizie ridicată și volum mare de muncă, pe agregate speciale construite prin autodotare ; la Trustul de construcții Oradea se vor folosi pe scară largă panouri mari prefabricate cu grad mărit de finisaj la execuția de locuințe ; la Combinatul cărbunelui Oradea vor fi aduse o serie de îmbunătățiri la actualele metode de lucru în sensul îmbunătățirii susținerilor în abataje, creșterea puterii de acționare a transportoarelor, perfecționări în funcționarea complexelor din subteran ; la Fabrica Solidaritatea Oradea, se vor introduce materialele plastice la producerea semifabricatelor și se vor îmbunătăți tehnologiile la operațiile de tras și tălpuit ; la I.A.S. Sere, se va introduce controlul automat al microclimatului în seră ; la I.A.S. Avicola Oradea, în cadrul fermelor, se va introduce sistemul de creștere a puilor în baterii etc.

Rezultatele obținute de marea majoritate a colectivelor de muncă în primele 2 luni ale acestui an în realizarea sarcinilor de plan la indicatorii maximali ne dau certitudinea că obiectivele propuse vor fi nu numai atinse, ci și depășite. Sporirea competitivității produselor reclamă eforturi sporite pentru a ridica calitatea întregii activități productive și de concepție la exigențele impuse de necesitatea valorificării întregului potențial de care dispune județul nostru, ținînd cont că realizările anului 1973 sînt hotărîtoare pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Inițiative, acțiuni, rezultate ale colectivelor din...

...metalurgie

Acțiunile metalurgiștilor din întreaga țară pentru ridicarea gradului de utilizare a agregatelor și instalațiilor, pentru scurtarea duratei de elaborare a șarjelor au condus la îndeplinirea planului la nivel maximal. În perioada care a trecut de la începutul anului, colectivele combinatelor și întreprinderilor metalurgice au realizat suplimentar peste 30.000 tone oțel, 1.500 tone țevi din oțel și alte produse mult solicitate de economia națională. Față de luna februarie a anului trecut, în condițiile sporirii substanțiale a sarcinilor de plan, producția globală la metal a fost mai mare cu 13%.

...industria lemnului

În răstimpul trecut din acest an, colectivele de muncă ale combinatelor de industrializare a lemnului, de celuloză și hîrtie și ale întreprinderilor producătoare de materiale de construcții au realizat, peste sarcinile maximale de plan, o producție marfă de peste 53 milioane lei. S-au livrat suplimentar 900 mc placaj, 10.000 mp ferestre și uși, 120 t celuloză, 300 t hîrtie, 58 t obiecte sanitare din porțelan și faianță, alte produse finite, semifabricate și materiale de construcții.

...industria petrolului

Extinderea forajului în regim optimizat, utilizarea mai rațională a capacităților de producție ale instalațiilor, au generat rezultate deosebite pe ansamblul ramurii. Petroliștii din schelele de foraj și extracție ale țării au realizat în primele două luni ale anului o producție suplimentară a cărei valoare depășește 10 milioane lei. Au fost livrate economiei naționale, peste prevederi, 3.500 t țiței, 80 milioane mc gaze asociate de sondă și gaz metan, aproape 1.500 t gazolină. Sondorii au raportat de asemenea că în contul angajamentului luat în întrecerea socialistă au depășit sarcina de foraj cu 27.400 m.

...industria minieră

Minerii din bazinul carbonifer Căpeni-Baraolt, județul Covasna, au atins cel mai înalt nivel de producție cunoscut vreodată în istoria de peste 100 de ani a exploatării cărbunelui din această parte a țării. În perioada care a trecut din acest an au fost extrase, peste sarcinile planului de producție la zi, 8.500 t cărbune energetic pentru termocentrale. În obținerea acestei importante depășiri contribuția cea mai de seamă a fost adusă de minerii sectorului Racoș. Notăm că în 1973, colectivul amintit are sarcini sporite de plan : o producție anuală de peste 1 milion tone de cărbune.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Evoluția consumului de cherestea și plăci din lemn

DATORITĂ însușirilor sale, cheresteaua și, în special, cea de rășinoase, a cuprins domenii largi de utilizare. Structura consumului european indică o utilizare de peste 50% în sectorul de construcții, 14% în industria mobilei, 10% pentru ambalaje etc. Comparativ, **în România, consumul de cherestea în construcții reprezintă doar circa 20% din consumul total de cherestea, în schimb industria mobilei atrage circa 17%, iar ambalajele circa 24%.**

Analizînd curba consumului european de cherestea, se constată din 1965 o tendință ușoară de scădere, determinată de concurența din ce în ce mai puternică a înlocuitorilor cherestelei, în special a plăcilor din lemn (PAL și PFL). Datorită faptului că producției de plăci din lemn i s-a imprimat o dezvoltare susținută, consumul acestora pe locuitor a crescut în ritm rapid. Astfel, în perioada 1960—1965 consumul de plăci pe locuitor s-a dublat, iar în perioada 1965—1970 a mai crescut de 1,8 ori și se prevede creșterea sa în continuare.

În țara noastră, consumul de cherestea pe locuitor crește de la perioadă la perioadă (cu toată scăderea consumului de cherestea de rășinoase) **datorită dezvoltării susținute a producției și consumului de cherestea de fag.** Politica de restrîngere a consumului de cherestea de rășinoase și de promovare a consumului de cherestea de fag, urmărește, pe deoparte, valorificarea cît mai înaltă a unei materii prime valoroase și foarte solicitată la export (lemnul de rășinoase), iar pe de altă parte, punerea în valoare a unei materii prime din care România dispune de resurse bogate (lemnul de fag). Cheresteaua de fag înlocuiește cu succes cheresteaua de rășinoase la multe produse și, în special, la mobilă, a cărei producție a crescut din 1960 pînă în 1970 de 4,7 ori și se prevede ca pînă în 1975 să crească de încă 1,7 ori.

Odată cu creșterea consumului mediu de cherestea pe locuitor, a crescut în R.S. România și consumul de plăci din lemn. **Producția de plăci la noi a început din anul 1958 — mai tîrziu decît în multe țări din Europa — dar imprimîndu-se o dezvoltare impetuoasă în ultimele două cincinale, consumul acestora pe locuitor a ajuns pe cel mediu european și îl va depăși pînă în 1975.** În acest fel, consumul mediu de cherestea și plăci pe locuitor în țara noastră, va atinge și chiar depăși consumul mediu european, asigurînd satisfacerea cît mai deplină a necesarului tuturor ramurilor de producție aflate în plină dezvoltare.

ing. Constantin HANGANU
C.S.P.

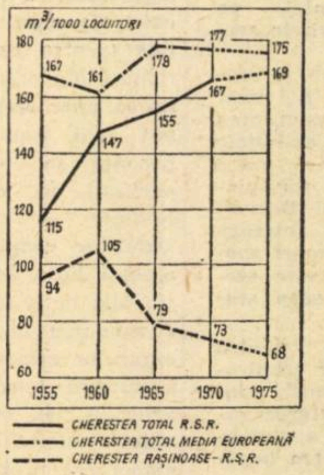

Evoluția consumului de cherestea în R.S.R. comparativ cu media europeană

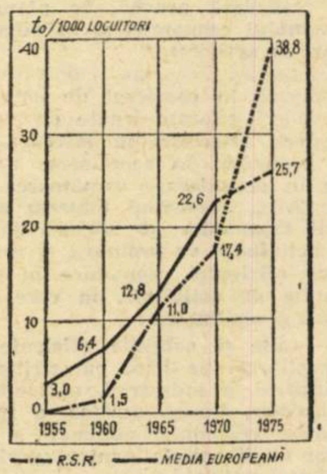

Evoluția consumului de plăci din lemn (PAL și PFL) în R.S.R. comparativ cu media europeană

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND ÎNFIINȚAREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A ROMÂNIEI

SECȚII DE SINTEZĂ CU CARACTER PERMANENT

IN LEGATURA cu **locul** acestui organism — în contextul cadrului instituțional existent — considerăm că el ar putea fi mai bine conturat în capitolul — Dispoziții generale prin următoarea formulare : Art... „Pentru elaborarea și înfăptuirea politicii economice și sociale a partidului și statului se înființează Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, ca organ permanent de partid și de stat, cu caracter deliberativ. Acest organism își desfășoară activitatea sub îndrumarea directă a C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România".

Cît privește **rolul** acestui organism caracterizat de către prevederile enumerate în art. 1. considerăm că acesta trebuie conceput și regăsit în viziunea obiectivelor principale ce trebuie să le urmărească, în scopul traducerii în viață a politicii economice și sociale a partidului și statului. Ca urmare, acest rol ar putea fi rezumat astfel : **„Ținînd seama de tendințele și cerințele obiective ale progresului economic și social, de principiile de bază ale conducerii planificate a societății, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României urmărește în întreaga sa activitate : buna administrare a întregii avuții naționale prin dirijarea eficientă a creșterii forțelor de producție pe ansamblul economiei și în toate ramurile producției materiale, prin folosirea corespunzătoare a tuturor mijloacelor materiale și umane ale țării, prin promovarea largă a cercetării științifice a învățămîntului și culturii, prin creșterea susținută a productivității muncii sociale și a venitului național, prin repartizarea judicioasă a acestuia pentru crearea unei puternice baze tehnico-materiale, concomitent cu asigurarea resurselor de ridicare a nivelului de trai".**

Referitor la ATRIBUȚIILE ce revin Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale acestea ar urma să se concretizeze în trei direcții de activitate : de elaborare a prognozelor, de planificare și de analiză și studii.

Aceste principale direcții de activitate care vizează nemijlocit atribuțiile de bază ale noului organism ar putea fi statuate astfel : Art.... **„In scopul întăririi rolului planului național unic, a perfecționării conducerii planificate a întregii dezvoltări economico-sociale, a ridicării pe o treaptă calitativ superioară a fundamentării deciziilor și opțiunilor legate de înfăptuirea programului partidului și statului, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale efectuează studii și analize privind principalele orientări ale progresului economic și social, asigură elaborarea într-o concepție științifică unitară a prognozelor privind evoluția generală a economiei ; îndrumă întocmirea proiectelor planurilor cincinale și anuale de dezvoltare economico-socială a țării ; urmărește modul în care se realizează prevederile planului, pe ansamblul economiei și în diferitele sectoare de activitate".**

În același timp, ar fi oportună și consemnarea în proiectul de lege a unor prevederi exprese legate de asigurarea **creșterii eficienței în întreaga activitate de producție.** În acest sens, s-ar putea lua în considerare următoarea formulare : Art... **„Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, în întreaga sa activitate, va promova și urmări sporirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, în care scop studiază și analizează :**

— căile și soluțiile eficiente pentru dezvoltarea, pe baza cuceririlor tehnico-științifice, a industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, a tuturor ramurilor economiei naționale și a sectoarelor vieții sociale, pentru sporirea bogăției naționale ;

— căile și soluțiile pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării, folosirea cu maximum de randament a capacităților de producție, îmbunătățirea calității produselor și reducerea costurilor de producție, sporirea productivității muncii sociale în vederea creșterii permanente a venitului național și, pe această bază, a nivelului de trai al populației ;

— căile și soluțiile necesare pentru extinderea schimburilor comerciale și a relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică cu alte țări, în vederea creșterii contribuției comerțului exterior la dezvoltarea țării ;

— mijloacele de folosire unitară și eficientă a pîrghiilor economico-financiare în vederea gospodăririi raționale a fondurilor din economie, a asigurării unui regim riguros de economii".

În lumina propunerilor de mai sus, n-ar mai fi necesare prevederile punctului C, care de fapt, după opinia noastră, se încadrează în mod organic și sînt absolut valabile atît în cazul activității de prognozare (punctul A), cît și a celei de planificare (punctul B), activitate de analiză și studii, fiind prin natura și scopul ei în mod implicit și apriori subordonată acestor domenii.

După opinia noastră, se cer mai bine conturate și atribuțiile ce revin acestui organism chiar în cazul celor două domenii de activitate de bază : cea de elaborare a p. ogramelor și cea de planificare. Dacă în primul caz se conturează totuși destul de clar și complet aceste atribuții, în schimb din punctul de vedere al activității de planificare, predomină atribuții de natură tehnico-operativă (analiza și prezentarea proiectelor de plan, conlucrarea cu diferite organe economice de partid și de stat etc.).

Pe această linie, a concretizării atribuțiilor în domeniul activității de planificare, s-ar putea lua în considerare, de exemplu, sarcini legate de transpunerea în viață a direcțiilor fundamentale stabilite în Directivele Partidului cum ar fi : examinarea căilor și măsurilor pentru lărgirea bazei de materii prime și valorificarea superioară a acestora, introducerea progresului tehnic și dezvoltarea cercetării științifice, asimilarea de noi produse și ridicarea calității producției, utilizarea fondurilor de producție și a forței de muncă, asigurarea dinamismului și echilibrului planurilor, precum și alte laturi calitative ale dezvoltării economico-sociale.

Pe de altă parte, din atribuțiile acestui organism, referitoare la dezvoltarea economico-socială — cantitativă și calitativă — regăsite în sarcinile privind lucrările de prognoză și în cele de planificare, nu pot lipsi și cele care vizează studierea și examinarea metodelor și mijloacelor prin care se determină și se exprimă aceste sarcini. Prin astfel de atribuții înțelegem pe cele legate de metodele și tehnica de planificare, sistemul de indicatori, norme și normative etc.

Ținînd seama de locul și rolul acestui organism, **apreciem că în structura sa organizatorică nu este suficientă numai existența unor secții de strictă specialitate** (pentru baza de materii prime, pe ramuri ale economiei etc.), **ci și constituirea unor secții de sinteză.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît însăși componența sa — 250—260 membri repartizați pe diferite secții de specialitate — reclamă existența unor astfel de compartimente de sinteză. Pe aceeași linie, se pare a fi justificată și sugestia de a se prevedea la articolul 13 desemnarea unor membri și din partea organelor centrale de sinteză economico-financiară (unele din ele enumerate la articolul 26), organe care de fapt prin natura activității lor participă efectiv la elaborarea prognozelor, la activitatea de planificare, la cea de analiză, la efectuarea unor studii privind aspecte ale dezvoltării economice și sociale ale țării.

Gh. OBREJA
șef serviciu în C.S.P.

UNITATE STRATEGICĂ PROCESULUI DEZVOLTĂRII

IN ANSAMBLUL măsurilor de perfecționare a conducerii planificate a întregii dezvoltări economico-sociale din țara noastră, proiectul de Lege privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României are un rol deosebit de important, în sensul că prin aceasta se asigură dezvoltarea armonioasă a societății noastre socialiste în direcțiile pe care le va stabili acest organism și apoi le va supune spre aprobare conducerii de partid și de stat, după o prealabilă consultare a maselor.

Desigur, și pînă în prezent aceste cerințe obiective erau satisfăcute prin planurile de perspectivă și curente elaborate în țara noastră, însă de aceste probleme se ocupau mai multe organisme, care nu reușeau întotdeauna să asigure unitate strategică procesului dezvoltării în ansamblu a societății noastre.

Proiectul de Lege supus dezbaterii publice cuprinde prevederi menite să asigure îndeplinirea scopului înființării acestui Consiliu. Cu toate acestea, unele prevederi mai pot fi îmbunătățite.

Astfel, **la art. 12** pe **lîngă posibilitatea organizării de sondaje ale opiniei publice,** ca una din metodele de lucru, **propun să se mai adauge și altele, articolul 12 urmînd să fie reformulat astfel:** „Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale poate organiza sondaje ale opiniei publice, anchete sociale, recensăminte și orice alte acțiuni menite să ajute la stabilirea celor mai corespunzătoare măsuri privind dezvoltarea economico-socială a țării. De asemenea, el poate organiza întocmirea balanței legăturilor între ramuri în scopul cunoașterii situației existente și a elaborării prognozelor macroeconomice pe termen lung".

La art. 6 al. a. să se adauge : „elaborează prognozele macroeconomice **în mai multe variante** prin care ....". Prin aceasta se menționează în mod expres una din atribuțiile de bază ale Consiliului Suprem și se corelează cu prevederile art. 35 din Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. La fel urmează să fie reformulat și art. 7 : „Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale prezintă prognozele macroeconomice **în mai multe variante** Comitetului Central al Partidului Comunist Român".

La art. 20, printre secțiunile de specialitate enumerate nu se găsește secțiunea pentru industria ușoară (sau, poate, e cuprinsă în cadrul secțiunii „J", caz în care ar fi prea cuprinzătoare, după părerea mea). Dată fiind importanța dezvoltării industriei ușoare și alimentare în ansamblul dezvoltării economico-sociale și întrucît industria alimentară apare ca o secțiune aparte, **propunem ca la art. 20 să apară și o secțiune separată pentru industria ușoară.**

Cu modificările propuse, proiectul de Lege amintit va contribui la perfecționarea conducerii planificate a întregii dezvoltări economico-sociale din țara noastră.

ec. Ion TRANDAFIR
Fabrica de tricotaje „CRINUL"-București

ÎN SUBORDONARE DIRECTĂ – UNITĂȚI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

ACEST ORGANISM cu caracter permanent din care vor face parte cadre de conducere de partid și de stat, desemnați de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri, precum și din cele mai bune cadre economice, tehnice, științifice, din reprezentanți ai oamenilor muncii care lucrează direct în producție, desemnați, de organele colective de conducere, organizațiile de masă și obștești și cele mai înalte instituții de știință, va constitui un forum larg, reprezentativ și democratic pentru dezbaterea celor mai arzătoare probleme și orientări ale dezvoltării economice și sociale a României, atît în prezent cît și într-o perspectivă mai îndelungată.

Ținînd seama de atribuțiile prevăzute pentru acest înalt organism, de caracterul profund științific pe care trebuie să-l aibă activitatea sa în domeniul elaborării prognozelor macro-economice prin care se prefigurează, într-o concepție unitară, dezvoltarea economico-socială a țării pe termen lung, în concordanță cu obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ale construirii comunismului consider că ar fi util să se examineze posibilitatea de a funcționa in directa subordonare a Consiliului a unor unități de cercetare științifică îndeosebi în domeniul prognozelor macroeconomice. În acest sens propun o completare a cap. II, paragraful C, după art. 12 din proiectul de lege.

Dezvoltarea economico-socială a țării noastre ridică, alături de dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor de activitate din economia națională, numeroase probleme legate de aspectele calitative ale utilizării muncii sociale. De altfel în proiectul de lege se subliniază rolul important ce revine Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale pentru organizarea unor dezbateri și elaborarea unor studii privind ridicarea eficienței economice în toate domeniile de activitate, precum și pentru îmbinarea criteriilor de eficiență cu necesitatea ridicării economice și sociale a tuturor județelor și localităților și cu dezvoltarea echilibrată a întregii economii naționale.

În acest scop consider că ar fi util să se examineze posibilitatea prevederii în cadrul cap. III, la art. 20 a unei secțiuni pentru problemele de sinteză ale dezvoltării economico-sociale cum ar fi problemele creării și utilizării venitului național, creșterii productivității muncii, reducerii prețului de cost etc. În această secțiune ar fi posibil să se dezbată și să se sintetizeze principalele aspecte ale eficienței economice rezultate din activitatea secțiunilor cu profil de ramură sau a unor domenii de activitate. Totodată, într-o astfel de secțiune ar putea fi elaborate și dezbătute orientările de principiu legate de modernizarea structurii dezvoltării economiei și influența acesteia asupra eficienței economice. Pentru a nu se mări numărul secțiunilor de specialitate ale Consiliului Suprem, ar putea fi examinată și varianta ca aceste probleme să completeze obiectul secțiunii pentru știință și tehnologie, prevăzută la pct. „i".

I. BATI

PROIECTUL DE LEGE CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR

MAI MULTĂ OPERATIVITATE ÎN EXERCITAREA CONTROLULUI FINANCIAR PREVENTIV

PRIN DEFINIREA atribuțiilor ce vor reveni Curții se urmărește întărirea laturii preventive a controlului financiar. În această privință, de o deosebită importanță sînt prevederile articolului 6, care înscrie printre atribuțiile Curții și exercitarea, **prin organele proprii de control, la ministere și alte organe centrale de stat, a controlului financiar preventiv asupra legalității și eficienței angajării și efectuării cheltuielilor din fondurile ce se administrează de aceste organe.**

Însemnătatea acestei prevederi constă în faptul că în viitor controlul financiar preventiv va acționa la nivelul organelor centrale ale administrației de stat și va avea în vedere atît legalitatea cît și eficiența cheltuielilor. Se creează, prin urmare, cadrul legal care permite preîntîmpinarea utilizării fondurilor statului în acțiuni a căror eficiență nu este asigurată, ceea ce corespunde intereselor generale și cerințelor gestiunii economice.

Controlul preventiv al Curții se va

exercita chiar într-o etapă anterioară efectuării propriu-zise a cheltuielilor și anume în faza de angajare a acestora. Un astfel de control, își va dovedi cu prisosință eficacitatea, dacă se are în vedere faptul că un angajament odată asumat, de cele mai multe ori nu mai poate fi revocat și dacă eficiența cheltuielilor nu este asigurată se va ajunge inevitabil la o pierdere de muncă socială.

Avînd în vedere rolul deosebit al acestei forme de control, considerăm că autoritatea Curții în această direcție nu ar trebui limitată în nici un fel. Cînd este vorba de respectarea legalității și de asigurarea eficienței, Curții trebuie să i se asigure o autoritate deplină în calitatea sa de organ de control al puterii de stat. Nu este oportun, după părerea noastră, ca acțiunile ei de control să fie restrînse numai la unele din ministere și celelalte organe centrale de stat și nici limitate în funcție de natura și volumul fondurilor și felul operațiilor. **Din aceste motive apreciem că se poate renunța la alineatul al doilea al articolului 6, chiar dacă în ceea ce privește alegerea obiectivelor și stabilirea sferei de cuprindere a controlului competența aparține Curții.**

Proiectul de Lege ar trebui să precizeze, după părerea noastră, și modul în care va fi organizat controlul preventiv al Curții. Ținînd seama că acest control este cu atît mai eficace cu cît se exercită mai aproape de locul și momentul producerii operațiilor economico-financiare, este evident că el trebuie efectuat la sediul ministerelor și celorlalte organe centrale de stat, de către controlorii financiari de stat destinați în acest scop de Curte. Apreciem că o asemenea prevedere este necesar să fie inserată în cuprinsul articolului 6 al proiectului de Lege.

Pentru a se asigura operativitatea necesară controlului financiar preventiv, exercitat de organele Curții, considerăm că este indicat să se revadă formularea primului alineat al articolului 14, care condiționează refuzul de viză, de acordul Curții, dacă operațiile sînt nelegale sau neeficiente. Dacă pentru fiecare operație nelegală și neeficientă refuzul de viză se poate da numai după ce se obține în prealabil acordul Curții, va fi mult îngreunată exercitarea controlului financiar preventiv și, în același timp, va scădea autoritatea controlorului financiar de stat însărcinat cu efectuarea controlului.

Refuzul de viză ar putea fi condiționat de acordul Curții pentru operațiile care depășesc anumite limite valorice sau prin care sînt angajate anumite fonduri, stabilite de Curte. Prin urmare, s-ar putea muta prevederile alineatului al doilea al articolului 6 în cadrul articolului 14, prevăzîndu-se situațiile în care refuzul de viză se poate da numai cu acordul prealabil al Curții.

De asemenea, la art. 4 (punctul a) propunem să se prevadă mobilizarea resurselor de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială și nu fondul de dezvoltare economico-socială, dacă avem în vedere atribuțiile acestui organism de control financiar și faptul că la art. 3 se arată că, printre altele, Curtea Superioară de Control Financiar urmărește ca organele centrale de stat să asigure sporirea continuă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

În același timp, punctul „d“ al articolului 4 ar putea să se scindeze și să se prevadă la un alineat separat controlul exercitat de Curte asupra asigurării evidenței fondului unitar al proprietății de stat, ținînd seama de faptul că acest fond constituie obiectul principal al evidenței generale a avuției naționale.

conf. dr. Constantin TOPCIU
conf. dr. Nicolae ANTONIU

STATUAREA CARACTERULUI DE DIRECTIVĂ AL DECIZIILOR CURȚII

ÎNSCRIS în ansamblul măsurilor vizînd continua perfecționare a întregului mecanism de conducere a societății — obiectiv de mare interes național, elaborat și fundamentat de Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 — proiectul de Lege cu privire la înființarea, organizarea și funcționarea Curții Superioare de Control Financiar răspunde unor cerințe obiective ale perioadei actuale.

Prin înalta autoritate sub care a fost pus organismul preconizat, ca organ al Consiliului de Stat, prin atribuțiile și drepturile largi conferite ca și prin procedura de exercitare a acestora, Curtea Superioară de Control Financiar va asigura, fără îndoială, creșterea rolului și eficienței controlului financiar și a contribuției acestuia la continua perfecționare a gestiunii economice, la creșterea responsabilității generale în gospodărirea mai eficientă a mijloacelor materiale și bănești și apărarea avutului obștesc.

Ca lucrător în domeniul controlului financiar, am putut constata în decursul anilor necesitatea aprofundării verificărilor cu exigență și înaltă competență, la nivelul ministerelor și altor organe economice centrale, unde — în unele cazuri — își au originea neajunsurile și deficiențele din activitatea întreprinderilor. Nutresc convingerea că înființarea și activitatea Curții Superioare de Control Financiar creează premise obiective pentru împlinirea cu succes a acestei cerințe.

În legătură cu îmbunătățirea proiectului de Lege, îmi îngădui să supun studierii următoarele propuneri :

- La art. 18 se stipulează că în exercitarea atribuțiilor de coordonare a activității organelor centrale de control financiar, Curtea Superioară primește și examinează trimestrial proiectele planurilor de activitate ale organelor cu atribuții de control financiar-bancar. **Consider că o restructurare a textului în sensul că acest for ia măsuri pentru evitarea paralelismelor, suprapunerilor și controalelor repetate prin examinarea și definitivarea proiectelor planurilor de activitate prezentate trimestrial de organele cu atribuții de control financiar-bancar prezintă avantaje, printre care și faptul că s-ar sublinia, în acest loc, conținutul noțiunii de coordonare a controlului financiar, precum și rolul activ, de intervenție, al acestui înalt organism, prevenindu-se înțelegerea greșită potrivit căreia funcția de coordonare s-ar limita la primirea și examinarea proiectelor de plan ;**

- Redactarea de la art. 10 litera „e“ potrivit căruia blocarea fondurilor destinate plății drepturilor bănești persoanelor controlate, în cazul abaterilor de la dispozițiile legale în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, poate fi stabilită asupra drepturilor aferente unei perioade de cel mult 3 luni, este susceptibilă de îmbunătățiri. **Ar fi utilă completarea formulării în sensul că blocarea poate fi stabilită pînă la lichidarea abaterilor și deficiențelor constatate de control, fără a depăși o perioadă de trei luni.** Pentru o asemenea îmbunătățire a formulării pledează argumentul că instituționalizarea acestei măsuri — în concepția legiuitorului — nu este un scop în sine, la care primează funcția coercitivă, ci intenția subliniată de a folosi această pîrghie în vederea eliminării neajunsurilor și îmbunătățirii activității.

- **Enunțarea art. 10 litera „a“ privind dreptul Curții Superioare de Control Financiar „să dispună măsuri pentru înlăturarea și prevenirea abaterilor...“ ar fi mai eficientă dacă s-ar introduce completarea „să dispună măsuri obligatorii...“ statuîndu-se astfel caracterul de directivă și nu facultativ, al deciziilor Curții.**

M. CALMAN
controlor revizor, șef serviciu
Direcția teritorială de control
și revizie — municipiul București

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND ÎNFIINȚAREA ȘI FUNCȚIONAREA CONSILIULUI PENTRU PROBLEMELE ORGANIZĂRII ECONOMICO-SOCIALE

PERMANENȚĂ ȘI CONSECVENȚĂ ÎN PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎNFIINȚAREA și funcționarea Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale răspunde unor CERINȚE fundamentale și anume acelea legate de promovarea consecventă a formelor și metodelor științifice de organizare și conducere a tuturor domeniilor de activitate în strînsă legătură cu : etapele de dezvoltare pe care le parcurge societatea românească ; experiența reușită a acțiunilor întreprinse pe plan național ; idei, concepte, metode și tehnici de organizare și conducere cu valoare recunoscută pe plan internațional și care pot fi adaptate la specificul sistemului nostru.

Pornind de la aceste cerințe se pot desprinde cîteva din OBIECTIVELE ce revin acestui organism și anume :

a) Elaborarea unei concepții de natură strategică în problemele de conducere și organizare. Acest lucru este de o foarte mare necesitate. Avem nevoie să știm unde vrem să ajungem în domeniul acesta plin de căutări al conducerii și organizării unităților economice, al organelor centrale și locale ale administrației de stat etc. Marile acțiuni pe care le întreprindem în prezent cum sînt raționalizarea principalelor categorii de evidențe, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, găsirea unui echilibru rațional între centralizarea și descentralizarea atribuțiilor între organismele din economie etc., nu pot fi economic și rațional realizate fără existența unei concepții de perspectivă în domeniul conducerii și organizării la nivel micro și macroeconomic.

b) Asigurarea aplicării unor norme și criterii unitare în probleme de conducere și organizare economico-socială. Se va crea în acest sens posibilitatea aplicării echilibrate a concepției de conducere și organizare, se vor elimina neconcordanțele, tratările neuniforme, generatoare uneori de confuzii etc.

c) Exercitarea unei acțiuni de natură metodologică prin care să se creeze unitatea terminologică, de înțelegere, fără de care aplicarea normelor și criteriilor nu se poate realiza în mod eficient.

În vederea realizării acestor obiective, Consiliul este investit cu o serie de ATRIBUȚII care se referă în principal la : elaborări de norme, criterii unitare, indicații metodologice ; coordonarea activității ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat într-o serie de probleme de organizare și conducere ; controlul îndeplinirii dispozițiilor legale în domeniul organizării ; studierea, experimentarea, extinderea și generalizarea metodelor moderne de organizare etc.

Față de o asemenea concepție de funcționare a Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale se impun cîteva CONSIDERAȚII :

a) Necesitatea delimitării precise a intervențiilor Consiliului față de cele ale unor organe centrale sau unități economice. De exemplu, prevederile art. 9 lit. c și d prin care se stabilește intervenția Consiliului în perfecționarea unor structuri, se suprapun peste competența pe care o au prin lege unele organe centrale și unități economice.

b) Consiliul trebuie să acționeze cu grijă pentru a nu elabora norme și criterii rigide. Din ce în ce mai mult, complexitatea proceselor economico-sociale în continuă evoluție nu poate fi cuprinsă strict în scheme și norme preelaborate de organisme de suprastructură. Trebuie găsit echilibrul între cadrul metodologic, de orientare, de principii și necesitatea participării cu un spor de inițiativă și creativitate a unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii.

c) Pentru că în proiectul de lege apare frecvent termenul de „coordonare“ este cazul să subliniem faptul că din ce în ce mai mult întreprinderile, centralele industriale, celelalte unități, coordonate pe diverse planuri și de către diferite organe și organisme, încep să reclame o prezență mai permanentă și în volum sporit a unor intervenții de orientare, de clarificare a unor perspective în problemele de conducere și organizare, o circulație mai eficientă a soluțiilor reușite. Unitățile economice trebuie mai întîi ajutate în procesul realizării eficiente a producției și a organizării acesteia.

a) Activitatea Consiliului presupune intervenția unui personal permanent și atras, în diferite colective, care să cunoască bine, teoretic și practic, problemele de organizare și conducere economico-socială. Sublinierea este o pledoarie pentru un proces de selecționare atentă a specialiștilor care vor lucra în acest Consiliu. Totodată apare ca justificat un efort de a cuprinde acești specialiști într-un proces de perfecționare a pregătirii lor în perioada imediat următoare.

În afara acestor considerații, mai supun atenției organelor care lucrează la definitivarea proiectului de lege și următoarele PROPUNERI :

1) Completarea cu un articol nou, după articolul 20 în care să se precizeze că în subordinea Consiliului își va desfășura activitatea și Comisia pentru raționalizarea evidențelor. Se va putea realiza în acest fel o circumscriere mai bună a preocupărilor ce se proiectează pentru Consiliu, în privința perfecționării sistemului informațional.

2) Cea de a 3-a comisie, de la art. 19, să se denumească — Comisia pentru problemele de metodologie a organizării.

3) Art. 3 lit. c să fie reformulat astfel, pentru a nu genera o activitate birocratică : c) să transmită consiliului datele și materialele tipizate și cu o periodicitate precizată, necesare îndeplinirii atribuțiilor sale.

Proiectul de lege privind înființarea și funcționarea Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale, reflectă o statornică preocupare a conducerii de partid și de stat pentru ca organizarea în general să se manifeste prin coordonata sa esențială — EFICIENȚA. Adăugînd și cealaltă dimensiune, care este proiectarea unei CONCEPȚII STRATEGICE în probleme de organizare, avem imaginea angajamentului general la care trebuie să aderăm cu toții, a inițiativei și creativității pe care să o manifestăm pe toate planurile.

dr. ing. Mihai DUMITRESCU

CADRU ORGANIZATORIC PENTRU VALORIFICAREA INIȚIATIVEI OAMENILOR MUNCII

PE LÎNGĂ cele trei comisii de specialitate (pentru organizarea activității economice, social-culturale și coordonarea problemelor de organizare) aș mai propune și o a patra subdiviziune organizatorică, care ar urma să se dedice analizei sistematice a tuturor propunerilor oamenilor muncii din țara noastră privind perfecționarea permanentă a organizării activității economico-sociale. În fabrici, instituții și la sediile consiliilor populare județene și comunale ar trebui să existe cutii (de felul celor de poștă) destinate depunerii de sugestii scrise. Aceste propuneri, după o triere prealabilă de către comisie, ar urma să fie trimise spre rezolvare la forurile competente.

De asemenea, consider că printre atribuțiile Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale ar trebui avută în vedere și aceea de a experimenta noile soluții organizatorice în întreprinderi pilot din toate sectoarele de activitate. După cum se știe, nivelul de înzestrare tehnică, cel organizatoric ca și gradul de instruire a cadrelor diferă mult de la o subramură la alta, de la o unitate la alta. Este de la sine înțeles că în medii diferite și efectele unor măsuri organizatorice sînt diferite. Iată de ce cred că este necesar ca mai înainte de generalizarea unor dispozițiuni cu caracter organizatoric ar fi bine ca acestea să fie mai întîi experimentate pe viu în unități reprezentative pentru o subramură sau pentru un grup de unități, și coordonarea acestei activități să intre în atribuțiile noului organism.

Petre DANCIU
Cluj

investiţii

La Trustul de construcţii industriale Timişoara

CUM SE ACŢIONEAZĂ PENTRU UN „MODUS VIVENDI" EFICIENT

PE PRIMELE două luni ale anului, Trustul de construcţii industriale Timişoara şi-a realizat integral planul de producţie. Au fost puse în funcţiune capacităţile restante din 1972 de la Fabrica de utilaje şi matriţe — Timişoara şi Fabrica „Feroneria" — Arad, iar la instalaţia de plastifianţi a Întreprinderii „Solventul" — Timişoara prevederile planificate de dare în exploatare au fost devansate cu aproximativ 30 de zile.

Planul pe 1973 prevede însă punerea în funcţiune a unui număr de 23 de capacităţi. La ele se adaugă alte 7 obiective restante din anul trecut, *cînd activitatea Trustului s-a desfăşurat la cotele unei eficienţe scăzute (planul productivităţii muncii — îndeplinit în proporţie de 96,3%; imobilizări de fonduri de 112,9 milioane lei, iar cheltuieli neproductive şi neeconomicoase de 13,8 milioane lei etc.).*

● Consecinţe la o strategie eronată

DEFICIENŢELE manifestate în 1972 şi care nu au fost înlăturate în întregime nici în acest an, se datoresc **în primul** rînd unei concepţii strategice eronate promovate de conducerea Trustului, de **a ataca concomitent lucrări la un număr mare de capacităţi de producţie.** Dat fiind faptul că forţele reale ale Trustului nu permiteau acest lucru, în unele cazuri s-au organizat adevărate simulacre de şantier, simbolizate doar prin cîteva barăci şi prin începerea unor lucrări de fundaţii, fără o continuare a execuţiei în ritm susţinut. Procedeul era alimentat nu numai de dorinţa de a putea raporta un număr mare de aşa-zise „realizări", ci şi de a determina deschiderea finanţării. Un rol important în favorizarea acestor concepţii l-a avut şi Banca de Investiţii, care nu întotdeauna a efectuat un control riguros, la zi, asupra stadiului lucrărilor, conform etapelor prevăzute în graficul de execuţie. Cu toate că experienţa anului trecut a dovedit din plin că un asemenea sistem — puternic combătut şi în cadrul lucrărilor recentei plenare a C.C. al P.C.R. — aduce prejudicii atît constructorului cît şi economiei naţionale în ansamblu (din 25 obiective, la 19 nu au fost respectate termenele planificate de punere în funcţiune) **şi în 1973 se lucrează simultan pe un număr mare de fronturi de lucru, cu valori mici, sub 5—6 milioane, răspîndite pe teritoriul a trei judeţe. Întinderea exagerată a fronturilor de lucru determină şi o folosire slabă a potenţialului tehnic existent.** Fondul de timp al utilajelor din dotare, de pildă, este folosit doar în proporţie de 68%, multe din ele situîndu-se chiar sub această medie (buldozere 57%, cilindri compresori 46%, excavatoarele 62%, tractoare 44% etc.).

Deficienţele organizatorice s-au reflectat şi se reflectă negativ şi asupra folosirii forţei de muncă. Din cei 160 de ingineri, 27% lucrează la Trust, în timp ce 6 şantiere nu au şefi de sector economic, iar 3 duc lipsă de şefi de şantier. Pe de altă parte, inconsecvenţa în coordonarea eforturilor face ca, în multe cazuri, să se irosească o mare parte din timpul destinat producţiei, recuperat ulterior prin ore suplimentare. Dimensiunea exactă a acestei situaţii iese mai mult în evidenţă dacă ne gîndim că peste 90% din necesarul de forţă de muncă a fost adusă cu greutate din alte judeţe.

Încă o implicaţie a dispersării : lipsuri în organizarea execuţiei lucrărilor, generate de funcţionarea defectuoasă a aprovizionării şi depozitării materialelor pe şantier. Acestea au determinat crearea unor stocuri supranormative (la data de 15 februarie 1973), în valoare de 30 milioane lei. În paralel, degradările frecvente, au afectat materiale în valoare de peste 2 300 000 lei. Această situaţie a generat unele practici „de justificare", cum a fost, de exemplu, încadrarea la pierderi prin casare a 11 000 mp geamuri trase şi armate deteriorate, de fapt, printr-o depozitare şi manipulare necorespunzătoare.

● Colaborare — dar cum ?

FĂRĂ A MINIMALIZA responsabilitatea constructorului trebuie arătat că **la întîrzierile înregistrate în punerile în funcţiune au „colaborat" atît beneficiarii, proiectanţii cît şi furnizorii de utilaje.** Fiecare dintre aceşti factori a manifestat lipsuri în ce priveşte promptitudinea şi corectitudinea relaţiilor cu constructorul, ceea ce a influenţat negativ asupra mersului întregului mecanism în ansamblu. Un exemplu îl constituie construcţia Fabricii de ceramică fină — Lugoj, la care **nepredarea la termen de către beneficiar a documentaţiei şi neeliberarea amplasamentelor a făcut imposibilă deschiderea finanţării.** Aceasta a atras după sine la constructor necorelarea planului de aprovizionare cu necesarul real şi cu graficul de execuţie, a influenţat negativ lansarea comenzilor, încheierea contractelor economice şi urmărirea realizării acestora. În alte cazuri (Întreprinderea de prefabricate din beton — Timişoara, dezvoltarea de la Fabrica Solventul — Timişoara ş.a.), **documentaţia economică a fost întocmită fără a se ţine seama de realităţile din zona Timişoara** (lipsa de forţă de muncă calificată, a unor surse de aprovizionare, a liniilor de garaj la punctele de lucru etc.).

La rîndul său, **constructorul a verificat superficial şi cu întîrziere prevederile documentaţiei şi nu a reuşit să formuleze la timp observaţiile sale către beneficiar în scopul completării şi modificării devizelor.** În acest mod, au fost înregistrate costuri peste prevederile din deviz, precum şi o serie de imobilizări de fonduri generatoare de cheltuieli neproductive (penalizări, dobînzi). Ca o reacţie în lanţ, beneficiarii au refuzat să recunoască o mare parte din lucrările ale căror costuri depăşeau devizul general (Uzina „Tehnometal" — Timişoara, Fabrica „Electrotimiş" etc.), fapt care a dat naştere la litigii, nesoluţionate nici pînă în prezent.

Întrîzieri în darea în funcţiune la termenele planificate au fost cauzate şi de o serie de **furnizori de utilaje care nu au onorat la timp prevederile contractuale.** La dezvoltarea capacităţii de producţie la mase plastice de la Fabrica Victoria Timişoara, de pildă, se înregistrează restanţe din anul trecut şi datorită nelivrării malaxoarelor şi instalaţiilor de cofrare, cu termene contractuale stabilite la finele anului 1972.

- **Cînd forţele constructorului sînt dispersate, apar şantiere fără şefi**
- **Degradarea materialelor : cauze subiective sau obiective ?**
- **Credite suplimentare — falsă alternativă la o redresare.**
- **Adunarea generală a oamenilor muncii pledează pentru concentrarea forţelor în îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1973.**

● Cît costă un reviriment ?

PENTRU REDRESAREA situaţiei, conducerea Trustului a solicitat încă din decembrie 1972 şi a primit, pe bază de dispoziţii legale credite în valoare de 70 milioane lei. Dacă la acestea se adaugă şi solicitările de credite din 1973 în valoare de 50 de milioane lei (dar neaprobate pînă în prezent) ajungem la concluzia că **„o punere pe linia de plutire" nu poate fi efectuată, potrivit concepţiei constructorului, decît prin cheltuirea a noi şi importante mijloace financiare.** De altfel, analiza planului de măsuri al Trustului pe acest an demonstrează că **s-a făcut apel la credite suplimentare, fără a se încerca mai întîi să se valorifice** — în proporţii mai mari — **rezervele importante de care dispune.** Mobilizarea lor integrală, ar face ca activitatea să se îmbunătăţească în condiţiile unor costuri mult mai reduse, şi, în primul rînd, prin efort propriu. Spre exemplu, **ar fi fost necesar ca Trustul să-şi revizuiască încă de mult şi în mod realist strategia sa de acţiune.** Din analiza obiectivă a situaţiei reiese fără echivoc că **o concentrare a utilajelor şi a forţei de muncă pe fronturi de lucru grupate, reprezintă în mod necesar o primă acţiune.** Este salutară în acest sens propunerea făcută în cadrul recentei adunări generale a oamenilor muncii de a se reduce numărul şantierelor de subordine (de la 8 la 5), dar ea trebuie transpusă urgent în practică. Prin aceasta va fi mult sporită eficacitatea tuturor celorlalte acţiuni cuprinse în planul de măsuri al Trustului, pe acest an.

Totodată, **eficienţa măsurilor care vizează creşterea utilizării judicioase a parcului existent de utilaje de construcţii este potenţată de concentrarea fronturilor de lucru.** Ea permite o îmbunătăţire substanţială a indicilor de utilizare, prin posibilitatea de a crea „nuclee" de utilaje, folosite cu un randament superior. Există şi o primă realizare în acest sens: în prezent prepararea betoanelor se realizează în staţii centralizate la Arad şi Timişoara, ceea ce permite ca, pe total trust, să fie reduse cu 50 de bucăţi numărul de betoniere de mică capacitate (care pînă acum funcţionau direct la obiect) şi transferate la alte lucrări.

Asigurarea, stabilizarea şi pregătirea forţei de muncă a fost inclusă în planul de măsuri ca un factor important de folosire la un nivel ridicat a timpului de lucru şi, deci, de realizare la termen a sarcinilor planificate. Deşi în această direcţie se acţionează prin organizarea unor cursuri de calificare la locul de muncă pentru zidari (în cadrul Şantierului 3 Timişoara şi Şantierului 6 Arad), pentru sudori (la şantierul 1 Timişoara) şi prin rezolvarea unor probleme social-culturale, eficienţa ei va fi considerabil mărită, dacă concentrarea fronturilor de lucru va deveni o realitate.

Un alt aspect important, inclus în planul de acţiune al constructorului este şi **îmbunătăţirea ritmicităţii în aprovizionarea cu prefabricate, betoane, cofraje, oţel beton şi cherestea, precum şi încadrarea mai bună în indicii de consum specifici planificaţi.** Concentrarea fronturilor de lucru poate contribui şi în acest domeniu la obţinerea unor rezultate mai bune, prin reducerea cheltuielilor de aprovizionare, transport, manoperă, prin dirijarea direct spre punctele de lucru a materialelor vagonabile.

Transpunerea în practică a tuturor acestor măsuri va permite ca, atît în trimestrul I a.c. cît şi în continuare, să se realizeze sarcinile de plan, concomitent cu reducerea costului lucrărilor, şi ceea ce este important, punerea în funcţiune a tuturor obiectivelor la termenele prevăzute.

Bogdan PĂDURE

OBIECTIVE • PRODUSE • TEHNOLOGII NOI

● La **Alba Iulia** au început lucrările la un nou obiectiv industrial : **turnătoria de piese din fontă pentru maşini-unelte,** prevăzută cu trei linii tehnologice de formare şi turnare, cuptoare de inducţie, secţii şi instalaţii de prelucrare mecanică prin aşchiere de curăţătorie şi tratament termic. Tot în judeţul Alba se află în stadiu avansat de construcţie **Fabrica de scule, dispozitive şi alte accesorii pentru maşini-unelte din Blaj.** Concomitent, se desfăşoară ample acţiuni de modernizare şi extindere a Fabricii de hîrtie de la **Peteşti** a Întreprinderii metalurgice **Aiud,** a Uzinei metalurgice Zlatna.

● La Combinatul siderurgic **Hunedoara** se construieşte o modernă **secţie de turnat fontă.** Utilajele care vor fi montate aici (două benzi de turnare, troli de basculare, jgheaburi bifurcate etc.), vor asigura prelucrarea în fiecare oră a 160 t de fontă lichidă în calupuri destinate unităţilor industriei constructoare de maşini. Tot la Hunedoara se lucrează intens la construcţia noului **laminor de sîrmă** şi la mărirea capacităţii laminorului de profile de 300 mm cu circa 55 000 t laminate din oţeluri aliate pe an. Notăm, de asemenea, că la oţelăria Martin nr. 2 se execută noi instalaţii de mare capacitate pentru recuperarea oxidului de fier în vederea reintroducerii lui în circuitul producţiei de metal şi micşorării gradului de poluare a atmosferei.

● La **Calafat** a început construcţia unei moderne **fabrici de lapte praf.** Folosind ca materie primă laptele de vacă colectat de la unităţile agricole situate la distanţe de maximum 25 km de oraş, fabrica va produce anual 3 000 tone lapte praf şi 1 600 tone unt. Unitatea va fi înzestrată în mare parte cu maşini şi utilaje tehnologice automate.

● Au început lucrările de baza la barajul Fîntînele, cel mai mare din cadrul sistemului hidroenergetic de pe Someş. Barajul va permite formarea unui lac lung de 23 km, cu o capacitate de peste 225 milioane mc. de apă. Concomitent, au început lucrările la aducţiunea Şoimu, Negruţa, Calul şi Someşul Rece, iar la centrala subterană de la Mărişelu lucrările cunosc un important avans.

● Spaţiile de producţie de la **uzinele Tractorul din Braşov** se extind cu noi amenajări. **Sculăria** unităţii se măreşte în acest an cu 3 300 mp, se construiesc noi spaţii industriale pentru confecţionarea SDV-urilor — obiective care vor fi dat în folosinţă cu 90 de zile înainte de termen.

● O nouă secţie producătoare de masă cuarţoasă specială — necesară industriei metalurgice — a intrat în funcţiune la Întreprinderea minieră Orşova. Ea va furniza anual 9 000 tone de produse destinate căptuşirii cuptoarelor cu inducţie pentru obţinerea oţelurilor speciale, înlăturîndu-se astfel importul acestui articol.

Tot în vederea valorificării superioare a zăcămintelor nemetalifere, la Baia de Fier a intrat recent în exploatare, cu întreaga capacitate, o staţei de flotare a grafitului, iar la Bistriţa-Năsăud — o carieră de calcare care asigură întregul necesar de materie primă pentru Uzinele de produse sodice de la Govora.

● La Ocnele Mari va fi dat în exploatare, cu un trimestru mai devreme, un nou cîmp de sonde, care va duce la dublarea capacităţii acestei unităţi, iar la salina Ocna Dej se deschid noi zăcăminte. Paralel, s-au luat măsuri pentru introducerea în toate salinele a unei noi tehnologii, care asigură tăierea, încărcarea şi transportul sării complet mecanizat, permiţînd creşterea de patru ori a productivităţii muncii în subteran. Măsurile întreprinse în direcţia dezvoltării şi modernizării acestui sector vor permite în acest an să se extragă cu peste 100 000 tone mai multă sare faţă de realizările anului precedent.

● În zonele industriale ale oraşelor Miercurea Ciuc şi Topliţa a început construcţia a două **noi staţii de transformare de 110 kV** fiecare. Ele vor deservi unităţile industriale care se ridică aici, cît şi localităţile urbane şi rurale din împrejurimi. Anul acesta la Gheorghieni va fi pusă sub tensiune staţia de 220 kV care va deservi o mare parte a obiectivelor industriale din judeţ, cît şi electrificarea căii ferate Ciceu-Adjud şi Ciceu-Deda.

cheltuieli materiale

- Nivele care demonstrează de ce nu pot fi ignorate deșeurile
- Un „robinet" încă larg deschis pierderilor de muncă vie și materializată : adaosurile de prelucrare
- Amplu program de economii la materii prime și materiale pentru 1973

Factorul comun al unei analize în șapte întreprinderi gălățene

CONSUMUL DE MATERIALE ȘI COORDONATELE REDIMENSIONĂRII LUI

REDUCEREA consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, energie, reprezintă un instrument important menit să contribuie la asigurarea resurselor materiale necesare îndeplinirii și depășirii sarcinilor maximale ale planului pe 1973. În același timp, ea reprezintă un atribut esențial al creșterii eficienței activității economice — element definitoriu pentru realizarea exemplară a prevederilor pe întregul cincinal.

Așa cum s-a subliniat din nou, în recenta Plenară a C.C. al partidului nostru, **trebuie dusă o luptă intransigentă împotriva consumurilor exagerate de materii prime și materiale, împotriva rebuturilor, a oricăror forme de risipă care măresc prețul de cost, diminuează venitul național, dăunînd prin aceasta însăși bunăstării poporului.** *Aceste comandamente majore au constituit, în municipiul Galați, mobilul unei ample analize a situației consumurilor de materiale, în vederea stabilirii cauzelor care generează folosirea nerațională a unora dintre acestea și a căilor și măsurilor ce pot fi întreprinse pentru diminuarea lor.*

OBIECTIVUL studiului l-a constituit un număr de șapte întreprinderi gălățene (cum sînt : Șantierul naval, Uzina „Laminorul", Uzina de mecanică navală, Întreprinderea „11 Iunie" etc.), eșantionul stabilit avînd un grad ridicat de reprezentativitate (din considerente pe care le vom expune mai departe). Constatările desprinse au de aceea semnificații valabile pentru unele întreprinderi de profil similar. În primul rînd, **întreprinderile respective au o importanță deosebită în cadrul municipiului, evidențiată de ponderea de 55% pe care ele o dețin în totalul producției marfă a industriei gălățene.** În al doilea rînd (nu și ca importanță) **diminuarea consumurilor apare cu atît mai stringentă cu cît cheltuielile pentru materii prime, materiale, combustibil, energie au o pondere ridicată în prețul de cost — 80,7%.** Această medie este depășită la Uzina Laminorul și U.M.N.G. — unde cheltuielile pentru materii prime se ridică la 87,5% și respectiv 87,3% din prețul de cost. În al treilea rînd, **întreprinderile supuse analizei, cu o singură excepție, sînt mari consumatoare de metal — materie primă a cărei utilizare cere maximum de raționalitate.**

În virtutea acestor considerente, colectivele de muncă din întreprinderile respective, așa cum se relevă în analiză, și-au axat preocupările îndeosebi spre folosirea mai judicioasă a acelor materii prime mult solicitate de economia națională. Acestea s-au concretizat la nivelul anului 1972 în economii de 420 t metal, 11 468 t combustibil convențional, 6549 MWh energie electrică. Numai la Șantierul naval, punîndu-se un accent deosebit pe gospodărirea unor materiale de bază ca : metal, electrozi, materiale neferoase, lemn-rășinoase și **prin utilizarea mai largă a înlocuitorilor s-a obținut în 1972 o economie de 120 t metal și 26 mii mc de cherestea.** În baza analizei principalelor produse și repere cu un consum mare de metal, prin reproiectarea unora, aplicarea unor tehnologii îmbunătățite de fabricație, revizuirea unor norme de consum s-a ajuns ca Uzina mecanică a agriculturii și industriei alimentare să realizeze în anul trecut o economie de 82,5 t metal, iar Uzina mecanică navală — Galați o economie de 257 tone. **Reducerea consumului de materii prime și materiale a condus la micșorarea cheltuielilor planificate la prețul de cost cu 10861 mii lei.**

DEȘI REZULTATELE obținute ilustrează preocuparea colectivelor respective pentru gospodărirea rațională a materiilor prime în vederea diminuării consumurilor de materii și materiale, din analiza efectuată au rezultat încă disponibilități și importante resurse insuficient utilizate. O sumară privire comparativă asupra evoluției cheltuielilor materiale ne indică următoarea situație :

Specificație	1966	1972
Materii prime și materiale	76,3	78,0
Combustibil, energie electrică, apă	2,9	2,7
Salarii și contribuții asupra sal.	15,8	14,5
Amortizări	3,5	2,9
Alte cheltuieli	1,5	1,9
Total :	100,0	100,0

În condițiile sporirii productivității muncii și a producției globale într-un ritm superior creșterii volumului fondurilor fixe, reducerea cheltuielilor materiale a fost insuficientă, ceea s-a reflectat în creșterea ponderii acestora în prețul de cost. Așadar, deși cheltuielile pentru amortizare, precum și cheltuielile la 1000 lei producție au scăzut ca pondere în prețul de cost, **cheltuielile materiale au rămas la un nivel încă ridicat.** Cîțiva factori (fără pretenția de a-i epuiza) au contribuit la această situație.

Deși pierderile din rebuturi s-au redus de la an la an, ele scăzînd cu aproape 40% în perioada 1965—1972, acestea sînt încă la un nivel ridicat, în special în turnătorii. Spre exemplu, ele se cifrau în 1972 la 658 mii lei la U.M.N.G. și 207 mii lei la Întreprinderea „11 Iunie". Cu excepția Întreprinderii de sîrmă, cuie și lanțuri care, pe baza unor determinări judicioase, prin evidențierea pierderilor pe faze ale fluxului tehnologic, a realizat o mai bună fundamentare a normelor de consum și pe această bază un grad de utilizare a metalului de 98,2% eliminînd rebuturile, celelalte unități analizate au încă mari posibilități de reducere a pierderilor de metal. Principalele cauze care determină pierderi din rebuturi, așa cum a relevat analiza întreprinsă, rezidă în nerespectarea tehnologiei producției (mai ales în turnătorii), manipularea necorespunzătoare a materialelor, încălcarea disciplinei în muncă, nivelul nesatisfăcător de calificare a unor muncitori potrivit necesităților locului de muncă.

Un alt fenomen care grevează asupra consumurilor, și asupra căruia se poate acționa cu mai multă fermitate, îl constituie **pierderile prin deșeuri.** În 1972 acestea au reprezentat aproape 14% din totalul cantității de metal consumat de cele șapte unități, însumînd circa 47 300 tone. Această cifră medie a fost cu mult depășită la unele unități, pierderile din deșeuri reprezentînd 23,9% la U.M.N.G., 21,0% la U.M.A.I.A. și 17% la Laminorul ; la Șantierul naval ele variază de la 86 tone la cargourile de 4500 tdw la 238 tone la cargourile de 15 000 tone. Așa cum rezultă din planurile de măsuri propuse pentru anul în curs, în vederea diminuării volumului de deșeuri este necesar să se acționeze pe multiple planuri ce țin de perfecționarea albumelor de croire, reducerea adaosurilor de turnare, mergînd pînă la sortarea, depozitarea și evidența deșeurilor, în scopul valorificării și utilizării acestora la lucrări mai mărunte.

O cantitate însemnată de metal s-ar putea economisi de asemenea, printr-o intensificare a preocupărilor întreprinderilor furnizoare de piese forjate de a livra piesele brute la cote mai apropiate de cele finale. De pildă, axele superioare de cîrmă livrate de Uzina de mașini grele — București la greutatea de 15—16 000 kg, după prelucrare cîntăresc doar 6800 kg. De asemenea, la cilindrul de forță, coeficientul de utilizare este de 52% (din 236 kg. metal se realizează un produs de 124 kg), la cămăși cilindri de 48% (din 10 200 kg rezultă 4900 kg), la mașina de alezat palieri 57% (de la 211 la 120 kg).

Asemenea fenomene se repercutează în mod nefavorabil asupra nivelului întregii activități economice a întreprinderilor. Este vorba nu numai de consumul de metal ca atare, ci și de cheltuielile suplimentare pe care le generează transportul, forța de muncă ocupată pentru lucrări ce ar putea fi evitate, salarii, folosirea spațiilor de prelucrare, cheltuieli de regie etc. Aceste multiple implicații economice, a căror cuantificare ar prezenta un real interes, se răsfring în final asupra gradului de eficiență a muncii sociale, a eficienței activității productive în ansamblul ei. Studiul întreprins în cele 7 unități gălățene a relevat necesitatea unei temeinice analize a normativelor privind consumurile materiale. În practică, la o serie de produse prototip sînt stabilite norme departamentale, după aprecieri subiective, insuficient fundamentate, întrucît de cele mai multe ori documentația e incompletă. Coeficientul de utilizare a metalului ar fi mult sporit, dacă normele de aprovizionare ar fi dimensionate la strictul necesar, îmbunătățindu-se în același timp și norma tehnologică în limitele admise de standardele de stat. **Perfecționarea activității de normare a consumurilor materiale în limite judicioase ar permite evitarea unora din neajunsurile semnalate, utilizarea rațională și gospodărească a materiilor prime.**

PE BAZA ANALIZEI minuțioase a consumurilor realizate în 1972 în fiecare unitate s-a întreprins evaluarea posibilităților de diminuare a acestora în anul în curs. Măsurile preconizate vizează nu numai perfecționarea unor tehnologii de fabricație, creșterea gradului de automatizare a unor lucrări, organizarea colectării și valorificării deșeurilor, ci și crearea unei puternice opinii de masă a muncitorilor în scopul eliminării consumurilor neraționale, a utilizării cu maximă exigență a fiecărui gram de substanță utilă. Aprecierea resurselor de reducere a consumurilor materiale va permite încadrarea în normele de consum, precum și suplimentarea angajamentelor cu 200 t la metal, 10 t bumbac puf, 450 t combustibil convențional și 301 mii kW energie electrică. Diminuarea consumurilor materiale în întreprinderile analizate se va reflecta în scăderea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă la 841 lei în anul 1973, respectiv cu circa 9% față de 1972.

Acțiunea de utilizare cu maximă grijă și eficiență a resurselor materiale are un caracter complex. Numai studiind experiența dobîndită și rezultatele obținute, militînd cu fermitate pentru înlăturarea diferitelor neajunsuri ce mai există, urmărind cu consecvență măsurile adoptate, nenumăratele resurse potențiale se pot transforma în avuție reală, în vederea transpunerii în viață a programului partidului de ridicare calitativă a întregii activități economice.

C. ENICĂ
Fl. COSTIN

Procedee — tehnologii — inițiative

- Prefabricarea instalațiilor de tubulatură în atelier înlocuiește și simplifică multiplele operații prevăzute de metoda clasică : ridicarea șabloanelor la fața locului, tăierea țevii, aducerea acesteia la navă, prinderea flanșelor în puncte de sudură și aducerea țevilor din nou la atelier și sudarea definitivă a flanșelor. Executarea pe planșetă la scara 1/10 a traseelor de tubulatură și execuția direct în atelier a țevilor cu flanșe la Șantierul naval Galați conduce la creșterea productivității operațiunilor de instalații și economisirea metalului prin reducerea la fiecare navă a șabloanelor din sîrmă de oțel de Ø8-10 mm.
- Extinderea trasajului optic și a debitării automate a tablelor realizează o folosire mai judicioasă a acestora și economii de material lemnos, prin diminuarea șabloanelor. Ea a permis în cadrul SN.G. creșterea indicelui de utilizare a tablelor de la 0,75 la 0,86—0,88, ceea ce la un consum mediu de 30.000 t tablă reprezintă o economie de 3.300 t anual.
- Revizuirea peliculelor de croire și perfecționarea albumelor de croire la toate sortimentele de nave aflate în construcție preconizată de S.N.G. pentru 1973, permite o economie de metal estimată la 158 tone.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Transportul integrat... față cu inerția

NU SPUNEM nimic nou cînd afirmăm că și în comerț creșterea eficienței economice este un deziderat și o sarcină de prim rang. Ceea ce vrem să subliniem însă în aceste rînduri este faptul că, deși în anumite domenii de activitate comercială există soluții experimentate de creștere a eficienței atît economice cît și sociale, respectiv și în mod direct în favoarea consumatorului, anumite măsuri tehnico-organizatorice ce se impun se iau foarte greu și, pînă în prezent, numai în cazuri izolate.

Avem în vedere de astă data introducerea așa-numitului transport integrat, care facilitează vehicularea mărfurilor de la producător la unitatea cu amănuntul fără transbordări sau transvasări. Pe scurt, transportul integrat constă în folosirea paletelor în spațiul de vînzare, în combinație cu rafturile sau în locul acestora, astfel ca lotul de marfă încărcat pe o paletă, boxpaletă sau container, să nu mai sufere nici o manipulare de la producător (sau depozit cu ridicata) pînă la consumator (sala de vînzare).

Experimentări și cercetări efectuate în rețeaua comercială din orașele Brașov, Timișoara, Ploiești și Craiova, ca să nu ne mai referim la experiența mondială pe acest plan, au scos în evidență avantajele și eficiența superioară a acestui sistem, după cum urmează :

- *Timpul de staționare a mijloacelor de transport echipate cu instalații mecanice pentru încărcare-descărcare, la descărcarea și predarea mărfii la magazine, este de circa trei ori mai mic, în comparație cu sistemul tradițional de descărcare manuală și predarea mărfii bucată cu bucată.*
- *Capacitatea de încărcare a unui camion crește considerabil, prin folosirea mai judicioasă a spațiului. În cazul unui transport, de exemplu, de apă minerală, capacitatea de încărcare crește în condițiile paletizării de la 1600 sticle la 2500, deci cu circa 50%.*
- *Economie la fondul de investiții, prin faptul că expunerea pe palete reduce suprafața de depozitare a mărfurilor cu 20%.*
- *Economii de materiale la ambalaje. La o tonă de apă minerală, de exemplu, se elimină 100 de navete, ceea ce echivalează cu 1700 lei economie.*
- *Reducerea numărului de salariați manipulanți cu 30—40%.*
- *Volumul de muncă fizică a lucrătorilor din magazine scade cu circa 30% și, în aceeași proporție, crește volumul vînzărilor de mărfuri (caz experimentat la magazinul de detergenți din Brașov).*
- *Conservarea mai bună a calității mărfurilor, operativitate mai mare.*

Avantajele sistemului de transport integrat nu se opresc aici. În marile suprafețe de vînzare de tip super sau hipermagazin, din țările cu comerț dezvoltat, transportul integrat este cvasi-generalizat.

De ce se tergiversează atunci traducerea în viață a acestui sistem ? De ce din 1970, dată cînd sistemul a fost introdus la magazinul alimentar nr. 25 din Brașov, și pînă în prezent, formula de transport integrat nu a fost extinsă decît încă în cîteva magazine (din Ploiești, Timișoara și Craiova) ?

Eficiența pledează pentru ca sistemul paletizării mărfurilor să fie introdus mai hotărît în toate magazinele care se pretează la transportul integrat, paletizarea fiind una din măsurile de bază ale raționalizării vehiculării și desfacerii mărfurilor.

„Printr-o mai largă diversificare a sortimentelor cu calități tehnice superioare și cu o finisare exemplară, este necesar să fie ridicat gradul de competitivitate al tuturor mărfurilor românești destinate exportului. Trebuie intensificată preocuparea pentru valorificarea superioară a produselor noastre pe piața externă".

(din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, la încheierea plenarei C.C. al P.C.R., din 28 februarie — 2 martie 1973).

TENDINȚE ȘI DIRECȚII ÎN EXPORTUL DE PRODUSE CHIMICE ROMÂNEȘTI

DEZVOLTAREA exportului de produse chimice și petroliere a țării noastre necesită acționarea asupra principalelor direcții care pot asigura această sporire în condițiile unei rentabilități și eficiențe economice maxime.

O analiză a exportului țării noastre de produse chimice și petroliere în ultimele două decenii ne permite să facem unele constatări și să formulăm unele propuneri. Astfel, dacă facem o clasificare a mărfurilor respective în funcție de gradul lor de prelucrare, deosebim patru mari grupe : a) materii prime ; b) produse cu grad redus de prelucrare ; c) produse cu grad mediu de prelucrare ; d) produse cu grad înalt de prelucrare.

a) **Materii prime :** din această categorie fac parte sarea, gazele naturale și în general mineralele. Pentru a dovedi eficiența economică scoborîtă pe care o oferă exportul acestor produse nu este necesară, în mod evident, nici o demonstrație. În anumite etape de început ale dezvoltării economice ale țării noastre, exportul acestor materii prime a prezentat importanță, sub aspectul aportului valutar. În prezent, livrarea la extern a unor asemenea produse, poate fi concepută numai în condițiile unor contra partide de materii prime deficitare pentru noi, justificate din punct de vedere economic.

b) **Produsele chimice cu grad redus de prelucrare** cuprind o clasă numeroasă de sortimente : în primul rînd produsele petroliere (exceptînd uleiurile lubrefiante), soda calcinată, soda caustică, îngrășămintele cu azot, metanolul, negrul de fum, hidrocarburile aromatice etc.

Aceste produse, deși prezintă în general cursuri de revenire favorabile și se plasează mai ușor comparativ cu altele, lucru ușor de explicat, nu oferă o eficiență economică acceptabilă, ele fiind adevărate **materii prime de mare tonaj** atît pentru industria chimică cît și pentru alte industrii.

c) **Produsele cu grad mediu de prelucrare** sînt reprezentate în general de produsele petrochimice-fenol, acetona, acrilonitrilul, butanolul, caprolactama etc.

Eficiența economică a acestor produse este dictată în afară de conjunctura pieței și de o serie de factori interni : folosirea unor tehnologii avansate („la zi"), existența unor capacități de producție de dimensiuni optime care să permită realizarea unor costuri cît mai scăzute, spații de depozitare, mijloace de transport, ambalaje adecvate, etc., într-un cuvînt, ceea ce se înțelege (alături de formele de comercializare) prin ralierea la condițiile pieței mondiale.

d) **Produsele cu grad înalt de prelucrare** sînt reprezentate prin excelență de : anvelopele, lacurile, pigmenții și vopselele, materialele plastice, antidăunătorii, firele și fibrele sintetice, medicamentele

Tabelul nr. 1

Structura exportului de produse chimice a R. S. România în 1960—1970

— % —

Denumirea produsului	1960	1965	1970
Sodă calcinată	2,17	8,42	8,90
Sodă caustică	9,61	7,54	3,62
Negru de fum	17,73	4,08	4,48
Îngrășăminte chimice	—	0,15	16,30
Metanol	—	0,91	1,42
Fenol	2,26	2,37	3,82
Cauciuc sintetic	—	5,30	6,32
Materiale plastice	0,36	4,02	5,63
Anvelope	0,06	17,03	13,00
Lacuri și vopsele	1,34	0,47	5,60
Coloranți organici	8,30	2,68	1,77
Fibre sintetice	—	0,49	4,04
Medicamente	0,78	0,68	1,17
Diverse	49,21	41,49	21,82
TOTAL :	100,00	100,00	100,00

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R. 1972 și a prețurilor medii realizate la export.

Tabelul nr. 2

Ponderea exportului în producția principalelor produse chimice

— % —

	Franța	Italia	R. F. a Germaniei	R. S. România
Sodă calcinată	34,56	—	8,25	55,49
Sodă caustică	15,36	19,65	9,38	28,78
Negru de fum	26,84	27,47	23,32	48,06
Îngrășăminte chimice	18,66	37,34	39,64	61,34
Metanol	15,47	23,26	7,95	38,94
Fenol	2,17	23,81	48,35	54,54
Cauciuc sintetic	52,30	29,43	35,10	40,19
Materiale plastice	—	36,50	39,67	21,36
Lacuri și vopsele	11,75	—	11,95	20,06
Coloranți	40,01	19,18	64,53	24,73
Fibre sintetice	—	46,42	26,82	17,62

și coloranții. Livrarea la export a acestor produse în condiții de competitivitate, asigură realizarea unei eficiențe economice maxime.

Ținînd seama de clasificarea făcută de noi și examinînd structura exportului românesc de produse chimice în ultimul deceniu, se poate constata că acesta a prezentat aspectul redat în tabelul nr. 1.

Examinarea tabelului menționat ne permite, pe de o parte, să constatăm ponderea diverselor sortimente în totalul exportului de produse chimice, iar pe de altă parte, ce modificări s-au petrecut în deceniul 1960—1970.

În primul caz, analizînd situația anului 1970, rezultă ponderea mare, 33,30%, pe care o dețin încă produsele cu grad redus de prelucrare, produse de mare tonaj în același timp.

Produsele cu grad mediu de prelucrare — metanolul, fenolul, cauciucul sintetic, — reprezintă o cotă relativ importantă : 11,56%. Aceste două grupe însumează 45% din exportul nostru de produse chimice, cifră la care mai trebuie adăugate carbidul și alte produse nenominalizate din categoria diverse.

Produsele cu grad înalt de prelucrare dețin 31,21% din exportul de produse chimice.

Analizînd evoluția acestor produse în cursul deceniului 1960—1970, se constată că față de anul 1960 s-a realizat o îmbunătățire — dacă ținem seama și de tonaj — la produsele cu grad înalt de prelucrare : 10,84% în 1960.

Produsele cu grad redus de prelucrare dețineau o cotă de 29,51% (exclusiv carbidul) în 1960 ; ponderea acestora s-a majorat.

Este greșită concepția, după părerea noastră, a acelor exportatori care, de exemplu, mizînd pe cererea de sodă calcinată propuneau sporirea exagerată a capacităților de producție și respectiv a exportului acestui produs, numai pe simplul motiv că se cere și că se realizează un curs de revenire bun, uitînd faptul că dintr-o moleculă de sare în acest fel se valorifică doar 25%, — clorul în întregime cît și restul de sare se pierde prin procedeul Solvay- — iar dacă facem un calcul elementar reiese un grad redus de prelucrare. Nu este întîmplător faptul că în țări dezvoltate industrial Anglia, Belgia, Franța R. F. a Germaniei, Italia ponderea sodei calcinate, a sodei caustice, a negrului de fum și a îngrășămintelor chimice, reprezintă în medie circa 6,56% din exportul de produse chimice ; a metanolului, fenolului și cauciucului sintetic 3,03%, iar a produselor cu grad înalt de prelucrare circa 56,21%.

Pentru a completa imaginea, să examinăm în cazul acelorași țări dezvoltate, indicatorul ponderea exportului în producție (tabelul nr. 2). Rezultă o situație asemănătoare : pe măsură ce crește gradul de prelucrare sporește și ponderea exportului în producție.

În cazul țării noastre ponderea cea mai mare revine produselor cu un grad redus de prelucrare.

Concluziile, intuite, după cum arătam la începutul articolului impun o revizuire în decursul actualului deceniu a structurii exportului țării noastre de produse chimice, cu punerea accentului pe produsele cu grad înalt de prelucrare și în special pe produse cunoscute în industria chimică ca produse de mic tonaj.

Aparent, materialele plastice prelucrate ar trebui să ocupe o pondere însemnată în exportul total de materiale plastice al unei țări, dat fiindcă pot asigura o eficiență economică maximă în raport cu materialele plastice în stare brută. Practica a dovedit însă că, consumatorii preferă materialele plastice neprelucrate pentru a le transforma ei într-o gamă variată de produse de serie mică și conform cerințelor de moment, lucru pe care nu-l poate realiza de cele mai multe ori în mod eficient exportatorul străin. Ca atare, plasarea materialelor plastice cu grad înalt de prelucrare întîmpină dificultăți mari, dificultăți la care se adaugă monopolul exercitat de marii producători și filialele lor.

În încheiere subliniem că, participarea industriei chimice în proporție din ce în ce mai mare la activitatea de comerț exterior a țării noastre impune în continuare o atenție deosebită pentru îmbunătățirea structurii acestuia, adaptarea activității noastre de comerț exterior la cerințele pieței externe, ca și la exigențele care îi asigură o eficiență tot mai înaltă.

dr. Paul N. ȘTEFĂNESCU

Convenții de cooperare internațională

● A fost înființată societatea mixtă de producție româno-nigeriană „CAROM WOOD INDUSTRIES LIMITED" pentru construirea și exploatarea unui complex de industrializare a lemnului în Calabar — Statul de Sud-Est al Nigeriei, partenerul român fiind I.S.C.E. FOEXIM.

Obiectul societății va consta în :

— concesionarea și exploatarea unor suprafețe din rezervațiile forestiere EKINTA-RIVER și OEAN IKPAN ;

— construirea, exploatarea și desfacerea produselor unui combinat de industrializare a lemnului - pentru : cherestea, placaj, furnire estetice, plăci aglomerate, mobilă.

Prin participarea la această societate, noi vom livra proiecte, utilaje, instalații, inclusiv piese de schimb, vom acorda asistență și conducere tehnică pe toată durata activității societății. De asemenea, se va putea asigura aducerea în țara noastră a unor cantități de bușteni exotici și semifabricate, produse din esențe exotice necesare industriei lemnului din țara noastră.

● **Contractul de cooperare încheiat între ISCE ELECTRONUM și FIRMA FRITZ AMAN — R.F.G., are ca obiect asamblarea în R. S. România de întrerupătoare de lumină magnetice.**

Prin contract se prevede livrarea de către firma vest-germană de : seturi complete de piese pentru întrerupătoare în vederea realizării unei producții de întrerupătoare, utilaje speciale de montaj ; aceeași firmă cumpără întrerupătoarele asamblate în țara noastră.

Prin finalizarea acestei acțiuni se va realiza în țara noastră un produs nou cu calități tehnice superioare.

● **Între firma VALMON — Franța și ISCE ROMSIT s-a încheiat un contract de cooperare ce are ca obiect achiziționarea unei instalații de imprimat cu șabloane rotative.**

Această instalație va prelucra țesături din bumbac, din bumbac în amestec cu celofibră, din poliester în amestec cu bumbac sau celofibră și va fi livrată de partenerul străin în contrapartidă cu țesături extralate finisate pe instalația de imprimat cu șabloane rotative.

Valoarea utilajelor va fi acoperită din diferența de preț a țesăturilor extralate imprimate, față de țesăturile albite.

Prin această acțiune se realizează dotarea unităților noastre specializate în vederea obținerii de țesături extralate imprimate, mult solicitate în țară și în străinătate. Totodată, se obține și o valorificare superioară a țesăturilor avînd în vedere că, pînă în prezent la exportul de țesături ponderea o dețin țesăturile albite.

● **ISCE ROMCHIM a încheiat un contract de cooperare cu firma LUDWIG ENGEL SCHWERBERG — Austria, privind fabricarea în R.S. România de cutii din ebonită pentru acumulatori.**

Partenerul urmează să livreze mașini de injecție, matrițe pentru fabricarea în țara noastră a cutiilor din ebonită pentru acumulatori, în contrapartidă cu produsele rezultate de o valoare echivalentă.

Prin această acțiune se va moderniza fabricarea cutiilor de ebonite pentru acumulatori prin utilizarea unui procedeu nou care constă în vulcanizarea în mașini de injecție cu influențe apreciabile asupra calității, productivității, consumurilor specifice de materii prime și materiale, de matrițe, manoperă mai redusă ș.a.

Noul produs este destinat atît acoperirii necesarului intern, cît și pentru piața externă.

DIVERSIFICAREA OFERTEI TURISTICE

EXISTENȚA în lume a peste 100 țări ofertante de turism, sporirea veniturilor populației (la nivelul anului 1972, de exemplu, numai populația R.F. a Germaniei a cheltuit 4 300 milioane dolari S.U.A. pentru turism), creșterea timpului liber, nevoia omului modern de a-și reface forțele fizice și psihice suprasolicitate de ritmul tot mai accelerat de viață, fac să fie firească grija pentru creșterea continuă a nevoilor de consum turistic, cantitative și calitative, a căror satisfacere presupune însă o ofertă multilaterală, tot mai complexă.

Experiența ultimilor ani, atestă faptul că, s-au produs mutații importante în structura ofertei turistice, care de altfel este considerată cu atît mai evoluată cu cît în componența sa, serviciile suplimentare dețin o pondere mai mare față de cele de bază (cazare, masă, transport). De exemplu, în structura cheltuielilor medii zilnice ale vizitatorilor străini în Spania, la nivelul anului 1970, cazarea reprezenta numai 5,3%, masa 16,0%, transportul 6,6% pe cînd distracțiile și spectacolele 32,2%, iar cumpărările de mărfuri 39,2% (ultimile două categorii reprezentînd peste 1 miliard dolari S.U.A. din totalul încasărilor turistice ale Spaniei).

Diversificarea serviciilor turistice trebuie înțeleasă prin prisma multiplelor și variatelor atribute ale acesteia. Practica internațională dovedește că în stațiunile de odihnă, de pe litoral sau munte, pot fi întîlnite tot felul de servicii cultural-instructive, de amuzamente și divertismente, recreative, sportive etc., în stațiunile de cură și tratament apare o gamă largă de servicii medicale (consultații fizioterapie, stomatologie etc.). Turiștilor ce locuiesc în hoteluri, le sînt oferite servicii atît pentru necesități legate de persoana lor, (spălat, călcat, închirierea de autoturisme, mașini de scris, jocuri etc.) cît și pentru nevoile întreținerii autoturismelor acestora ; o atenție specială reclamă și oferirea unui fond de mărfuri variat, care să satisfacă unele necesități legate de obiceiuri de consum tradiționale (țigara, băutura, cosmeticele, etc. preferate), precum și creșterea interesului pentru diversele produse indigene.

Cunoașterea amănunțită a necesităților de consum ale fiecărei categorii de turiști (după forma de turism, țara de origine, sezon etc.), conduce la o permanentă armonizare a cererii cu oferta, la realizarea beneficiilor materiale și morale pe care le poate aduce turismul.

În condițiile în care, în turism, automobilul în unele țări deține o pondere precumpănitoare printre mijloacele de transport (de ex. în R.S.F.I. de 95%, R.F. a Germaniei de 89%, Austria de 85%, Italia de 77% etc.), considerăm a fi necesară studierea mai aprofundată a trebuințelor acestei mari categorii de turiști internaționali în vederea asigurării serviciilor specifice cerute de către aceștia cît și a promptitudinii în executarea lor.

Lărgirea gamei serviciilor și îmbunătățirea continuă a calității acestora presupune o inițiativă amplă desfășurată, din partea tuturor întreprinderilor noastre hoteliere. Urmărirea concretă, la amănunt a rezultatelor obținute, ar contribui la o perfecționare a acestei activități (înregistrarea statistică generală, trimestrială, credem că este depășită).

Diversificarea serviciilor, ridică în mod imperios necesar găsirea unor forme de macro și micro informare și reclamă (avem în vedere presa, radio, marcajele și panourile rutiere și mai ales unitățile hoteliere). Lipsa de informare, creează de multe ori pericolul ca un mare număr de turiști, în special automobiliști, să treacă pe lîngă cele mai interesante monumente, muzee, locuri de agrement, unități hoteliere etc. fără a le remarca.

Diversificarea continuă și îmbunătățirea serviciilor turistice constituie o pîrghie importantă a creșterii veniturilor din turism. Cele arătate, demonstrează că acest deziderat poate fi realizat numai prin lărgirea la maximum a inițiativei, prin participarea activă a tuturor lucrătorilor din turism.

Nicolae Z. IONESCU

MARKETING

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

Experienţa Centralei industriale de utilaj energetic

CERCETAREA DE MARKETING ŞI STRATEGIA DE DEZVOLTARE (II)

Stabilirea poziţiei noastre pe pieţele de interes, avînd în vedere oportunităţile de introducere, comparativ cu concurenţa s-a făcut utilizînd o metodă de poziţionare prezentată de prof. dr. A. Zamfir *). În acest sens cota de export a C.I.U.E. (care corespunde în mare parte cu cota de export a României în domeniul utilajului termoenergetic) s-a determinat raportînd potenţialul de import prevăzut a fi reţinut de C.I.U.E. faţă de total import pe pieţele respective. Din tabel rezultă că în exportul mondial de echipamente termoenergetice, cota medie de participare a C.I.U.E. este de 1,8%. Coloana „abaterea ponderată" din tabel reliefează cele mai mari rezerve de export ale C.I.U.E. pe pieţele Americii de Sud şi Africii de Nord iar piaţa „ţărilor socialiste" apare ca saturată pentru produsele C.I.U.E. Evident, cotele acestea de export reprezintă posibilităţi virtuale. Măsura în care aceste pieţe potenţiale se vor concretiza va depinde, în mare măsură, de calitatea produselor noastre şi de abilitatea negociatorilor noştri de a folosi aceste pieţe.

CERCETĂRILE de marketing efectuate au condus astfel la elaborarea unei strategii de produs în concordanţă cu cerinţele şi posibilităţile beneficiarilor existenţi şi potenţiali. Astfel, ne-am orientat spre lărgirea gamei anumitor produse, spre modificări constructive şi funcţionale ale altora pentru a asigura competitivitatea ofertei noastre. În acest sens menţionăm extinderea producţiei de cazane pe o gamă largă de tipodimensiuni, paralel cu o adîncire a specializării. Ex. Înfiinţarea „Uzinei de cazane mici şi arzătoare — Cluj", care execută cazane de termoficare şi abur industrial pînă la 4 t abur / h ; în acelaşi timp, Uzina Vulcan Bucureşti îşi va dezvolta producţia profilîndu-se pe cazane de mare capacitate.

Pentru a asigura caracteristici tehnice cît mai moderne echipamentelor termoenergetice, a fost necesară modificarea constructivă şi funcţională a cazanelor de debite şi presiuni medii şi mari, prin trecerea la sistem monobloc (pereţi-membrană) asigurîndu-se arderea cu suprapresiune în focare, ceea ce constituie o soluţie constructivă modernă pe plan mondial.

Tot pentru satisfacerea solicitărilor externe s-a extins gama cazanelor de abur industrial de tip ignitubular de 2, 4, 7 t abur / h utilizînd abur saturat. În domeniul cazanelor de abur energetice (pentru acţionarea turboagregatelor de mare putere) s-a asimilat şi s-a introdus în fabricaţie cazanul de abur de 1035 t abur/h tip Benson turn, cu străbatere forţată, construcţie cu pereţi membrană. S-a impus reproiectarea sistemelor de ardere la o serie de cazane, ţinînd seama de resursele de combustibil şi natura acestuia în diferite ţări. Astfel prin modificările sistemului de ardere se vor putea valorifica : combustibilii solizi inferiori, deşeuri lemnoase, reziduuri petroliere la cazanele de 4, 7, 10 t abur / h.

În preocupările C.I.U.E. va intra şi elaborarea de noi standarde sau revizuirea standardelor şi normelor naţionale în vigoare, pentru execuţia şi recepţia, corespunzătoare exigenţelor calitative impuse pe piaţa internaţională privind produsele din nomenclator.

S-au propus iniţierea unor noi acţiuni de cooperare în cadrul centralei, în special pentru echipamentele ce nu pot fi realizate integral de industria naţională, importuri de completare, eventuale licenţe necesare, indicîndu-se modalităţile de cooperare cu firmele respective. S-a încercat o previzionare a cotelor de echipamente ce pot fi realizate de industria ţărilor beneficiare în cooperare. S-a recomandat înfiinţarea unui atelier pentru elaborarea macheţelor funcţionale la scări adecvate şi prezentînd secţiuni sugestive pentru diferite demonstraţii. De asemenea, formarea în cadrul I.C.P.E.T.-ului a unor specialişti în estetică industrială, care să contribuie la îmbunătăţirea aspectului echipamentelor din profilul centralei.

Obiectivele strategiei de dezvoltare urmărite au fost incluse în cadrul unui program de promovare ce-şi propune : 1. menţinerea pe piaţă cu produsele introduse şi evitarea reducerii volumului vînzărilor datorită concurenţei ; 2. extinderea gamei de echipamente termoenergetice exportate pînă la atingerea unui nivel egal cu fondul de marfă disponibil, oferite la preţuri competitive practicate pe piaţa mondială.

Avînd în vedere complexitatea echipamentelor termoenergetice, programele de promovare la export va trebui să stabilească sisteme de comunicaţii directe cu prioritate, la diferite nivele şi, în deosebi între specialişti în domeniul energetic. Exemple : stabilirea unor contacte directe între personalul de montaj şi punere în funcţiune a utilajelor livrate de centrală şi personalul cumpărătorului care recepţionează aceste utilaje. Cu această ocazie se pot întări mentalităţile favorabile referitoare la cumpărarea de noi produse ; organizarea de vizite ale specialiştilor beneficiarului pentru studierea, verificarea, testarea echipamentelor aflate deja în funcţiune în cadrul unor obiective industriale din ţara noastră, precum şi a uzinelor furnizoare, demonstrînd gradul de dotare tehnică şi calificare a salariaţilor ; vizitarea beneficiarilor de către personalul de specialitate al centralei şi organizarea de tratative tehnico-comerciale directe pentru cunoaşterea cererilor specifice ale noilor beneficiari şi verificînd dacă acestea se încadrează în strategia stabilită pentru produsele respective — contactele directe fiind caracteristice tipului de echipamente industriale complexe, de folosinţă îndelungată.

Piaţa de export	Volum export		Cota CIUE		Abaterea faţă de cota medie	Abaterea ponderată col 3 x col 6	Observaţii
	MW	%	MW	%			
0 1	2	3	4	5	6	7	8
1. America de Sud	27.600	16,5	250	0,90	—0,90	—14,85	Pieţe cu cele mai mari rezerve de export
2. Africa centrală	21.500	12,9	500	2,30	+0,50	+ 645	—
3. Africa de sud	18.700	11,2	420	2,25	+0,45	+ 5,04	—
4. Africa de nord	29.500	17,6	330	1,15	—0,65	—11,44	Idem ca la rîndul 1
5. Asia de sud	14,300	8,6	330	2,40	+0,60	+ 5,16	—
6. Ţări socialiste	55.400	33,2	1.170	2,10	+0,30	+ 9,96	—
TOTAL	167.000	100	3.000	1,80	—	—	—

ec. Alexandru BLAGA
I.C.E.

ing. Scarlat MARINESCU
C.I.U.E.

*) A. Zamfir : Tehnici de cercetare a pieţei, Viaţa economică nr. 51/1972.

DESIGN-UL INDUSTRIAL ÎN CREAREA NOILOR PRODUSE

LA Academia de Studii Economice, în cadrul Facultăţii de Comerţ Exterior a luat fiinţă, Centrul de Consulting în creaţie industrială, ambalaje şi promovarea produselor. Deschiderea oficială a Centrului a avut loc în ziua de 13 martie 1973, cu care prilej s-a făcut un schimb de păreri între cadre didactice, cercetători şi specialişti din producţie, între conducerile Academiei de Ştiinţe Economice şi a Facultăţii de Comerţ Exterior şi conducerile unor ministere ca M.C.I., M.C.E., M.I.U. şi centrale industriale.

În aceeaşi zi a avut loc vernisajul expoziţiei „Design pentru produsele din ceramică şi sticlă". Expozantele, Monica Damian Scurtu şi Lucia Neagu, au realizat obiecte de uz casnic destinate producţiei de mare serie, ce s-au bucurat de aprecierea celor prezenţi, fiind considerate obiecte estetice cu calităţi funcţionale şi eficienţă economică, care pot fi introduse imediat în producţie pentru promovarea pe piaţa internă şi externă.

Expoziţia se va închide în ziua de 21 martie printr-un simpozion sub egida AROMAR, secţia bunuri de consum şi servicii, Academiei de Ştiinţe Economice şi Uniunii Artiştilor Plastici, care vor prilejui întîlnirea factorilor de decizie pentru introducerea acestor obiecte în fabricaţia de serie.

ANCHETA NOASTRĂ

MOTIVAŢIA PRODUCĂTORULUI INDUSTRIAL

Interviu cu ANDRÉ RISMOND, de la firma „Masoneilan" — Franţa

FIRMA, filială a firmei americane Masoneilan International, este producătoare de aparataj pentru reglare şi control, fiind specializată în fabricarea de ventile de reglaj, pneumatice şi electropneumatice, accesorii (70% din totalul producţiei). Firma dispune de întreprinderi producătoare subordonate într-o serie de ţări din Europa, Asia, America, Africa şi Australia. Relaţiile sale directe cu ţările socialiste nu datează decît de cîţiva ani, timp în care a reuşit, însă, să vîndă produsele în Polonia, Ungaria şi România. În Polonia, au vîndut cu bune rezultate şi o licenţă.

• Cum interpretaţi conceptul de marketing în cadrul politicii dv. de întreprindere ?

— În practica întreprinderilor franceze marketingul nu a apărut de prea multă vreme, probabil în urmă cu vreo 4—5 ani. Înainte, pentru fabricarea unui produs în întreprinderea noastră se aveau în vedere, în special, criteriile tehnice şi inginereşti. Aspectele desfacerii nu constituiau, pentru noi, nişte preocupări exprese şi, în orice caz, nu înainte de începerea producţiei. După anii 1966—1967 am introdus marketingul şi de atunci căutăm să ne orientăm întreaga noastră politică de întreprindere pe ideea de a oferi clientului maximum de satisfacţie. Dar, să fiu totuşi, ceva mai concret. Plecînd de la ideea generală de a fabrica în serii cît mai mari pentru a obţine în acest fel o fabricaţie cît mai economicoasă, noi ne-am străduit şi ne străduim şi în continuare să îmbinăm necesităţile de standardizare cu cerinţele — deseori de unicate ca tipuri — ale clienţilor noştri, făcînd eforturi de a aduce la un numitor comun aceste două aspecte care par să fie apriori ireconciliabile.

În anul 1965, de pildă, ne-am lovit de problema multiplicităţii debitelor de vane, care risca să ne conducă la pierderi importante, deoarece aveam nevoie, în procesul de producţie, de un număr foarte mare de piese. Conducerea societăţii noastre a iniţiat atunci o acţiune de cercetare tehnică, în sensul obţinerii unei vane de tip universal, care trebuiau — în intenţia noastră — să acopere diferite aplicaţii ale ventilelor convenţionale. Am început prin a efectua o cercetare cu caracter intern, procedînd la studierea tehnică foarte atentă a tuturor specificaţiilor tehnice de care dispuneam la momentul respectiv, în uzină, primite din partea clienţilor noştri, ca cereri de ofertă. După reţinerea concluziilor, am trecut la investigarea de teren, scop în care am vizitat o serie din clienţii noştri cei mai importanţi, cu care am avut discuţii de specialitate referitoare la intenţiile lor de perspectivă în legătură cu investiţiile şi cu natura tehnică de strictă specialitate a acestora. Întorşi acasă am supus specialiştilor noştri rezultatele investigaţiilor obţinute, iar departamentele de cercetare şi ale producţiei au construit prototipul unui ventil nou (pe care l-am numit „CAMFLEX"), în vreo 20 de mostre. Am trimis aceste prototipuri la cîţiva din clienţii noştri de încredere (precizez că ne aflam în faza de cercetare şi, bineînţeles, nu doream ca eforturile noastre să fie făcute cunoscute prea devreme), unde au fost testate pe cîteva instalaţii, timp de peste un an. Rezultatele au fost mulţumitoare. Operînd asupra lui încă cîteva modificări tehnice, a căror necesitate a reieşit din faza de încercare, şi uzînd de serviciile unui birou de estetică industrială, am ajuns ca în anul 1968 să dispunem de un nou tip de vană, cu o capacitate de folosinţă multiplă, gata pentru lansat pe piaţă. Această lansare am făcut-o în acelaşi an la Düsseldorf.

• Prin lansare înţeleg că vă referiţi şi la eforturi promoţionale ?

— Acţiunea respectivă am anticipa-o, astfel că ne-am permis să o dublăm cu o intensă propagandă la toţi clienţii noştri, punînd accentul pe promovarea produsului prin conferinţe şi filme tehnice, simpozioane şi în presa tehnică de specialitate. Succesul a fost deplin. Am verificat primirea lui şi pe piaţa americană, în care scop am făcut o serie de deplasări în S.U.A. şi am avut multe contacte personale cu utilizatorii. Nu mică ne-a fost însă surprinderea să constatăm — ca de altfel şi în Europa la început — că în ciuda calităţilor sale tehnico-funcţionale evidente şi de preţ, mulţi dintre clienţi ezitau să-l folosească fiind obişnuiţi cu tipurile tradiţionale, cu care lucrau de ani de zile. Treptat, însă, prin acţiuni promoţionale susţinute, oamenii s-au acomodat cu noul tip de ventil şi el a început să fie acceptat pe tot mai multe pieţe. Astfel s-a rezolvat şi aspectul producţiei de serie. În prezent, de pildă, fabricăm un ventil de acest tip, standardizat, care acoperă 40—50% din întreaga noastră producţie. În primul an am vîndut circa 2000 de astfel de ventile. Începînd cu anul 1970 am început să avem comenzi tot mai mari. Clienţii noştri erau tot mai mulţumiţi şi vînzările noastre s-au triplat, ajungînd la 6—7 mii bucăţi. În anul trecut vînzarea acestui tip a depăşit cifra de 8000 de ventile.

• Cît timp aţi reuşit să deţineţi prioritatea pe piaţă ?

— Bineînţeles, în urma succesului, reacţia concurenţei nu a întîrziat să apară. Diverse firme cu profil identic sau apropiat cu al nostru au încercat să copieze noul nostru model şi să-l lanseze pe piaţă. Multe din ele au şi reuşit de altfel, nu însă întru totul. Aceasta pentru că ele nu dispun de cîteva elemente tehnice „cheie", care fiind brevetate pe numele societăţii noastre, se bucură de protecţie legală. Lipsa acestor elemente în produsele lor face ca modelele noastre să se bucure de un avantaj tehnic şi de funcţionare.

Ce am vrut, de fapt, să arăt prin toate acestea ? Faptul că azi producătorii nu se mai pot mulţumi doar cu a aştepta comenzile, ci trebuie să le provoace. Această provocare poate fi eficace doar cînd şi în măsura în care oferta lor corăspunde întru totul — chiar dacă, pentru moment, clientul nu este conştient de aceasta — cu nevoile lui.

I. GEORGESCU

specializare• cooperare

- „Lanţul" cooperării şi verigile sale slabe.
- Antidotul este eficient dacă este administrat la timp
- Preţuri de cooperare în funcţie de participare la produsul complex
- Integrarea producţiei este necesară şi eficientă, dar pînă la o anumită limită.

CUM FUNCŢIONEAZĂ „MECANISMUL" COOPERĂRII ÎNTRE ÎNTREPRINDERI?

NE AFLĂM în faţa unui amplu program de dezvoltare a economiei naţionale, program care defineşte anul 1973 ca hotărîtor în înfăptuirea înainte de termen a cincinalului 1971—1975. Angajamentele asumate de a realiza şi depăşi prevederile de plan la parametrii maximali pe acest an demonstrează hotărîrea fermă a colectivelor de muncă de a transpune neabătut în viaţă politica economică a partidului de ridicare rapidă a României pe noi trepte ale dezvoltării şi civilizaţiei, pentru triumful socialismului în ţara noastră.

Cele două luni trecute din 1973 atestă, prin rezultatele dobîndite în îndeplinirea planului şi a angajamentelor — aşa cum s-a apreciat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — că este pe deplin posibil ca ceea ce ne-am propus să se înfăptuiască întocmai: aproape în toate judeţele ţării au fost obţinute produse peste plan, se gospodăreşte mai bine avuţia naţională, se ridică la cote mai înalte eficienţa economică. Alături de acest tablou pozitiv, se înregistrează, din păcate, pe alocuri, şi unele carenţe care, deşi în aparenţă mărunte sau locale, fac ca realizările să nu se ridice peste tot la nivelul posibilităţilor. Una din aceste carenţe o constituie şi **insuficienta înţelegere a cooperării interuzinale în procesul realizării de produse complexe.** *În perioada ce a trecut din acest an unele întreprinderi nu şi-au respectat obligaţiile contractuale, prejudiciind prin aceasta realizarea sarcinilor de plan ale unităţilor beneficiare, lipsind astfel economia naţională de o cantitate importantă de produse.*

Ce factori determină o atare stare de fapt, cine poartă răspunderea pentru lacunele existente, cum trebuie acţionat pentru înlăturarea lor? Iată întrebări la care am căutat să găsim răspunsuri pe exemplul unor situaţii concrete cu prilejul unei dezbateri organizate recent de revista noastră, cu sprijinul comisiei economice a Comitetului judeţean Arad al P.C.R. La dezbateri au luat parte conducători de unităţi, specialişti, cadre de răspundere de la: Uzina de vagoane, Uzina „Strungul", Combinatul de industrializare a lemnului, Uzina textilă „30 Decembrie", Întreprinderea „Libertatea", Fabrica de mobilă — Pîncota, Uzina de mecanică şi industrie alimentară.

• Cînd avantajele specializării nu sînt fructificate pe deplin

ÎN ULTIMII ANI au fost făcute eforturi însemnate pentru descongestionarea unor întreprinderi cu profil complex, organizîndu-se fabrici şi unităţi specializate, care realizează unul sau mai multe produse din aceeaşi familie, într-o gamă sortimentală diversificată. Acţiunea a fost determinată, pe de o parte, de necesitatea de a spori rapid anumite producţii şi, pe de altă parte, de a reduce costurile de producţie, precum şi pentru a crea condiţii optime de receptivitate în vederea menţinerii permanente a produselor la nivelul tehnicii moderne. Desigur, **existenţa unui număr tot mai mare de unităţi specializate, eficienţa lor, obligă la o largă cooperare interuzinală.** Corelaţia este evidentă: realizînd numai un anumit produs, subansamblu, reper sau efectuînd o gamă limitată de operaţii tehnologice, orice fabrică specializată devine, în acelaşi timp, o verigă a lanţului cooperării interuzinale. Pornind de la aceste premise, să vedem cum se prezintă situaţia în întreprinderile arădene.

„Economia judeţului nostru — relata în cuvîntul său **Mircea ROMAN**, activist în secţia economică a Comitetului judeţean de partid — **prezintă o gamă largă de activităţi: de la întreprinderi constructoare de vagoane, de strunguri şi maşini agricole, la uzine textile, fabrici de confecţii şi tricotaje, fabrici de mobilă etc. Produsele complexe pe care le realizează aceste unităţi sînt, implicit, şi rodul altor întreprinderi care îşi aduc contribuţia în calitate de colaboratori prin executarea a diferite ansamble, subansamble sau repere ce intră în componenţa lor. S-a ajuns în prezent la o dezvoltare puternică a specializării producţiei şi cooperării interuzinale, întrucît aceasta asigură o creştere însemnată a productivităţii muncii, ridicarea calităţii produselor şi reducerea costurilor de producţie. În multe cazuri s-au statuat bune raporturi contractuale (Uzina Vagonul cu „Hidromecanica"-Braşov, Uzina constructoare de maşini Reşiţa, Uzina Strungul cu unităţile industriei locale din Chişinău-Criş şi Inău etc.), atît beneficiarii cît şi furnizorii avînd de cîştigat din aceasta.**

Din păcate însă, realele avantaje ale specializării şi cooperării nu sînt pe deplin fructificate, întrucît unii din parteneri nu respectă obligaţiile contractuale, încalcă termenele de livrări, nu încheie contracte la nivelul solicitărilor. Un singur exemplu: Uzina de vagoane Arad nu a putut în luna ianuarie a.c., să finalizeze construcţia a 28 vagoane basculante de 40 mc pentru siderurgie din lipsa osiilor care nu au fost livrate la termen de Uzina „Progresul"-Brăila. Fenomenul s-a repetat şi în luna februarie. Această situaţie, cumulată şi cu alte nerespectări de programe de cooperare de către diverşi furnizori, a condus la situaţia ca întreprinderea arădeană să nu-şi îndeplinească integral sarcinile de plan pe perioadele amintite".

Neajunsul relatat nu este, din păcate, singular. Referindu-se la acelaşi aspect, alţi participanţi la discuţii au relevat, în alte variante, acelaşi fenomen: încălcări ale principiilor elementare ale raportului furnizor-beneficiar, deteriorarea în multe cazuri a conţinutului contractelor de cooperare prin nerespectarea întocmai a prevederilor sale, lipsa de înţelegere a consecinţelor ce decurg pentru economia naţională din dereglările în acest mecanism.

„În cadrul planului de cooperare — a subliniat **N. PACHIŢA**, inginer-şef la Întreprinderea „Libertatea" — **trebuie să primim de la Combinatul de articole din cauciuc din Drăgăşani branţuri ortopedice, talpă duroflex şi talpă microporoasă. Deşi are încheiate contracte cu noi, unitatea furnizoare nu ne-a livrat nici anul trecut, nici în luna ianuarie din 1973 cantitatea contractată de branţuri ortopedice, pe motivul că matriţele de confecţionat se „defectează" des. Analizînd la faţa locului situaţia, am desprins că nu era vorba de loc de aşa ceva. Nu matriţele sînt defecte, ci modul în care conducerea întreprinderii respective concepe cooperarea. Adevăratul motiv era acela că alţi beneficiari solicitînd produse** (de pildă cizmuliţe de cauciuc), **la care cei din Drăgăşani obţin beneficii mai mari, articolele cu rentabilitate mai redusă au fost date la... nerealizabile. Din această cauză n-am putut, la rîndul nostru, să realizăm pe aceste perioade planul la export. Este adevărat că, potrivit reglementărilor în vigoare, Combinatul de articole din cauciuc-Drăgăşani ne-a plătit penalizări în valoare de 72 000 lei. Dar, pentru faptul că n-a onorat contractul la export, unitatea noastră a plătit penalizări de peste 1 milion lei".**

„În unele cazuri — ne-a relevat **Teodor BUTARU**, inginer şef de la Uzina de vagoane — **întîmpinăm direct împotrivirea furnizorilor de a contracta fabricarea, în cadrul planului de cooperare, a unor piese turnate. Aşa este cazul Uzinei „1 Mai" din Ploieşti, care a refuzat să contracteze cu noi 63 tone de piese din oţel pentru trimestrul I al acestui an, deşi am depus specificaţia din timp şi cu toate că Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele a dat ordin în ce priveşte lărgirea cooperării între întreprinderile subordonate. De fapt este vorba de turnarea unui reper simplu: suportul opritor de la vagonul gondolă. Lipsa lui ne provoacă mari greutăţi în îndeplinirea planului, în livrarea producţiei-marfă** (deşi vagoanele sînt gata, ele nu pot fi expediate beneficiarilor din lipsa reperului amintit).

Nici Uzina de utilaj chimic „Griviţa roşie"-Bucureşti nu ne-a contractat 396 tone de produse. În luna ianuarie numeroşi delegaţi ai serviciului nostru de cooperare s-au deplasat la Bucureşti pentru a contracta turnarea cutiilor de unsoare necesare vagoanelor basculante. N-am primit nici pînă la jumătatea lunii februarie a.c. primele 20 bucăţi necesare pentru omologare".

„Uzina noastră — a completat **Gh. BURLEA**, inginer şef la serviciul dezvoltării a Uzinei de vagoane Arad — **merge pe linia de a diversifica larg producţia pentru a satisface cît mai bine nevoile interne ale ţării şi cerinţele la export. În cursul acestui an vom fabrica 26 de produse, din care 17 vor fi noi. Pentru aceasta avem însă nevoie şi de o gamă mai largă de materiale. Or, din partea Uzinei metalurgice din Iaşi n-am găsit solicitudinea cuvenită privind diversificarea unor profile pe mai multe dimensiuni în funcţie de cerinţe, pe motiv că sînt mici cantităţile solicitate pe fiecare tip de profil. Socot că, în funcţie de nevoile unităţilor beneficiare, şi uzinele furnizoare ar trebui să dovedească o mai mare elasticitate în activitatea lor".**

„Situaţii oarecum asemănătoare înregistrăm şi noi — a spus ing. **Ion CRISTOLOVEANU**, tehnolog şef la Uzina „Strungul". **Primim în cadrul planului de cooperare batiurile necesare strungurilor de la Uzinele „23 August" din Bucureşti** (piese care cîntăresc 2—3 tone fiecare). **Dar acestea nu ne sînt livrate la timp şi astfel nu putem să ne realizăm în bune condiţii sarcinile de plan. Greutăţi în ce priveşte termenele de livrare a unor piese întîmpinăm şi din partea Uzinei de utilaj chimic „Griviţa roşie"-Bucureşti** (este vorba de arborele principal de la strungul SNA 710). **În sfîrşit, primim anumite accesorii, cu care echipăm strungurile, de la Uzinele 6 Martie-Zărneşti. La această uzină întîmpinăm greutăţi în ce priveşte termenele de contractare. Noi avem nevoie de unele accesorii pînă în luna august, dar uzina furnizoare ne dă termene de livrare în luna septembrie".**

Asemenea aspecte nedorite au fost relevate de mulţi tovarăşi. Semnalîndu-le, ei şi-au manifestat totodată speranţa că vor fi analizate de cei în drept şi rezolvate într-un termen cît mai scurt. Ce stă de fapt la baza acestor neajunsuri?

O caracteristică a producţiei noastre industriale o constituie faptul că întreprinderile care au sarcini de „furnizori" în planurile de cooperare sînt de cele mai multe ori şi singurii producători ai articolelor respective. Din acest motiv, nerealizarea sarcinilor de cooperare de către întreprinderile „furnizoare" duce direct la neîndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan de către întreprinderile „beneficiare", întrucît acestea nu se pot aproviziona cu articolele de care au nevoie de la alte unităţi similare.

Un alt aspect pe care îl ridică caracterul de „furnizor unic" al unor uzine îl constituie faptul că parte din acestea sînt **puţin receptive la cerinţele uzinelor beneficiare privind calitatea produselor din cooperare şi, în special, la cererile privind sortimentele de serie mică sau unicate.** Adesea modul de soluţionare a divergenţelor nu este suficient de operativ şi eficient, întreprinderile furnizoare ridicînd tot felul de obiecţiuni şi, în ultimă instanţă, produc numai ce consideră că este mai uşor şi mai avantajos de executat pentru ele. De aici, multe respingeri de contracte, limitări în privinţa cantităţilor şi sortimentelor ce le sînt solicitate etc. etc. Pot fi evitate în viitor asemenea manifestări dăunătoare? Majoritatea participanţilor la dezbateri consideră că da, numai în cazul cînd:

- **fiecare minister în parte, în colaborare cu C.S.P. şi alte organisme centrale de sinteză, vor stabili şi preciza concret sarcinile şi răspunderile diferiţilor factori de decizie în determinarea şi înfăptuirea obiectivelor de cooperare: întreprindere — centrală industrială, departament, minister;**
- **analizarea îndeaproape a posibilităţilor întreprinderilor specializate de a satisface în întregime şi pe perioade mai lungi cerinţele unităţilor beneficiare care realizează produse complexe, dezvoltarea capacităţilor acestora de aşa natură încît specializarea să-şi pună pe deplin în valoare toate avantajele sale;**
- **introducerea ca sarcină obligatorie de plan, a programelor de cooperare. Nerealizarea programelor respective să fie considerate ca o nerealizare de plan pe anul în curs, cu consecinţele ce decurg de aici;**
- **revederea normativelor de sancţionare a celor ce încalcă prevederile contractuale, în sensul de a suporta nu numai un anumit cuantum din valoarea articolelor nerealizate faţă de furnizori, ci pierderile reale suferite de beneficiari.**

• Din nou despre preţurile produselor realizate în cooperare

PROBLEMA determinării reale şi stimulative a preţurilor pentru diferitele articole din cooperare, deşi amplu dezbătută în ultima vreme de revista noastră, a revenit cu noi faţete în dezbaterea specialiştilor arădeni, întrucît nerezolvarea ei continuă să stînjenească serios raporturile de cooperare, dezvoltarea însăşi a cooperării. Consemnăm cîteva din aspectele relatate:

„Unele produse realizate în cooperare depăşesc preţurile de catalog, ceea ce ne provoacă mari greutăţi în realizarea preţului de cost pe unitatea de produs. Cîteva exemple: batiul pentru produsul 3000/1000 care se toarnă la Uzinele „23 August" prezintă o diferenţă de preţ pe bucată de 8000 lei faţă de preţul de catalog. De asemenea, prin faptul că la batiul de la produsul 3060/1002 uzina colaboratoare a solicitat un suprapreţ de 478,50 lei pe bucată faţă de preţul din catalog, ne-a creat o diferenţă la totalul producţiei acestui sortiment de peste 900 000 lei (ing. I. CRISTOLOVEANU — tehnolog şef la Uzina „Strungul").

„În cazul feroneriei pentru mobilă, Combinatul nostru colaborează cu o singură întreprindere. Fiind singură, ea ne cere nişte preţuri pe care nu le putem accepta, dacă vrem să fim competitivi pe piaţă cu produsele noastre. Ne-am deplasat de multe ori la serviciul de preţuri al acestei unităţi, dar nu am putut controla niciodată dacă preţurile ce ni se pretind sînt îndreptăţite sau nu. Ceea ce ştim este că noi am prevăzut 3000 lei pentru achiziţionarea feroneriei la un anumit tip de mobilă, pentru că pînă la urmă preţul cerut să fie mai mare cu circa 400 lei şi în alte cazuri chiar mai mult. Umflarea preţurilor de către furnizori, pe motivul că produsele noastre merg la export şi au o rentabilitate bună, nu este justificată, ci constituie pur şi simplu un artificiu prin care socot că îşi pot acoperi diferite neajunsuri proprii (I. HĂLMĂGEAN, director economic la Combinatul de industrializare a lemnului).

„Uzina noastră are legături de cooperare cu unităţi ale industriei locale din judeţ şi anume la Chişinău Criş şi la Inău. La ambele unităţi se prelucrează mecanic anumite piese: bucşe, axe etc. Pentru această activitate, Uzina „Strungul" a contribuit la înzestrarea unităţilor respective cu unele utilaje, au fost transferaţi acolo şi o serie de muncitori. Ţinînd seama că aceste unităţi au, în general, o regie mai mică, ar trebui ca şi piesele pe care le execută să fie livrate la un preţ redus. Or, în realitate, preţurile sînt mai ridicate decît le-am fi realizat cu forţe proprii. Aceasta deoarece industria locală, care execută şi alte multe produse, caută să-şi asigure o rentabilitate per total, încărcînd nejustificat costurile la unele produse mult solicitate. (S. STUPARU, şeful serviciului preţuri, Uzina „Strungul").

Evident, oricît am lungi prezentarea listei unor asemenea situaţii, aceasta nu pune în adevărata lumină gravitatea problemei. Este necesar, aşa cum a rezultat şi din unele luări de cuvînt, să se găsească nu numai o rezolvare de principiu, ci să se ia şi măsuri efective în cîteva direcţii:

- **la nivel de întreprinderi şi centrale furnizoare să se înţeleagă că indicatorii de eficienţă nu pot şi nu trebuie să rămînă pentru totdeauna imuabili,** neschimbaţi. Dimpotrivă, în funcţie de activităţile ce se desfăşoară pentru diminuarea costurilor interne, să se acţioneze şi pe linia scăderii preţurilor subansamblelor, reperelor livrate în cadrul programelor de cooperare. **Este, deci, necesar să se renunţe la practica menţinerii pe perioade foarte lungi a unor preţuri de livrare neschimbate şi să se introducă obligativitatea planificării reducerii preţului de cost al produselor complexe** şi prin intermediul reducerii preţurilor furniturilor prin cooperare. Pe această cale s-ar putea, totodată, atenua contradicţia dintre tendinţele obiective ale tehnicii actuale de a adînci specializarea şi a lărgi cooperarea, şi cea de a mări integrarea şi a restrînge cooperarea de dragul sporirii formale a unor indici de eficienţă;
- **la nivel de centrală, ministere, C.S.P. şi Comitetul de Stat pentru Preţuri, să se analizeze posibilitatea introducerii unui alt sistem de determinare a preţurilor produselor din cooperare, pornindu-se de la beneficiile realizate pe unitatea de produs complex livrat — şi în funcţie de aceasta să se repartizeze o anumită cotă corespunzătoare gradului de participare a întreprinderilor furnizoare pe diferite articole.** Aceasta presupune organizarea livrărilor de cooperare între întreprinderile subfurnizoare şi întreprinderea „furnizor general" pe baza decontării la preţuri speciale de cooperare. În acest mod suma totală a beneficiilor care se realizează la livrarea produsului final, fiind înregistrată de Centrala industrială furnizoare, va fi apoi redistribuită, cu maximum de obiectivitate, în funcţie de contribuţia fiecărui subfurnizor;
- **obligativitatea tuturor întreprinderilor, mari şi mici, de interes republican sau local, de a respecta legile în vigoare, cu privire la determinarea nivelului de beneficii pe produse livrate în cadrul cooperării — orice încălcare fiind sancţionată de forul coordonator.**

Dezbatere organizată cu sprijinul comisiei economice a Comitetului judeţean Arad al P. C. R.

• Consensuri şi tendinţe spre acţiuni eficiente sau neeficiente

COOPERAREA dintre întreprinderi privită ca un mijloc concret de realizare a programelor de producţie, de creştere a eficienţei economice, poate să-şi afirme din plin valenţele, dacă diferitele fenomene negative, odată semnalate, sînt şi înlăturate, dacă în relaţiile furnizor-beneficiar se cristalizează raporturi principiale ce decurg din interesele economiei naţionale, ale impulsionării ritmurilor de producţie, ale lărgirii exportului ţării etc. Din păcate, neajunsurile şi propunerile de înlăturare a lor din activitatea de cooperare, sesizate şi prin revista noastră de nenumărate ori, nu au găsit ecoul aşteptat la forurile competente şi, ca atare, continuă să atragă întregul cortegiu de consecinţe atît la nivelul unor întreprinderi, centrale industriale, ministere, cît şi la nivelul economiei naţionale.

În dorinţa de a le evita, în practica unor întreprinderi a început să fie adoptate măsuri care, parţial, se dovedesc a fi eficiente; altele însă conduc la riscuri uneori destul de mari — cheltuieli de producţie duble, calitate sub cerinţe, nivel de îndeplinire a productivităţii muncii redus etc. Sau mai pe şleau zis — ce repară într-o parte, strică în alta. Iată cîteva aspecte de acest gen relatate de interlocutori:

„Deoarece unii parteneri (de exemplu, Uzina „1 Mai" — Ploieşti) **nu ne onorează decît parţial solicitările** — spunea în cuvîntul său T. BUTARU, de la Uzina de vagoane — **am luat măsura de a turna prin forţele proprii** (deşi avem o turnătorie mică de oţel) **suportul opritor de la vagonul gondolă. Ce consecinţe a avut acest lucru? În afară de faptul că executarea acestei piese ne-a dat peste cap planificarea pe care am făcut-o, pregătirea fabricaţiei, că ne-a costat însemnate sume de bani şi forţă calificată de lucru etc., am sistat producerea unor subansamble pentru Uzina de vagoane din Drobeta Turnu-Severin, îngreuindu-i astfel îndeplinirea ritmică a planului".**

„Se ştie că în domeniul industriei uşoare — a spus Ion FITĂRĂU, contabil şef la întreprinderea „Libertatea" — **se practică sistemul contractărilor cu comerţul de două ori pe an. Respectînd acest cadru noi am făcut anul trecut un plan de producţie de 500 000 cisme pentru femei, dar comerţul a contractat numai 200 000 perechi. Restul ne-a rămas în stoc. De ce se prezintă lucrurile aşa? Faptul că aprovizionarea cu materiale se face pe întregul an, dar nu în concordanţă cu ceea ce urmează să producem** (contractarea de produse cu unităţile din comerţ, se face de două ori pe an în funcţie de sezoane), **ne rămîn în stoc adesea materii prime sau produse cu valori mari pentru care plătim penalizări. Părerea mea este că dacă Ministerul Comerţului nu poate să contracteze o dată pe an, atunci ar fi indicat ca aprovizionarea să se facă tot de două ori pe an, adică să fie corelată cu comenzile pe care le avem".**

„În cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnică există întreprinderi specializate care fabrică accesorii normale şi speciale cu care se înzestrează diferitele maşini-unelte în vederea creşterii randamentului lor — relata Emil CIOBANU, directorul tehnic al Uzinei „Strungul". **Dar aceste întreprinderi specializate în loc să facă parte din Centrala industrială de maşini-unelte, aparţin de alte centrale. Programul lor de activitate nu concordă, de cele mai multe ori, cantitativ, calitativ şi sortimental, cu cerinţele uzinelor producătoare de maşini-unelte. Ceva mai mult, în loc ca ele să aibă raporturi directe cu furnizorii interesaţi, încheie contracte de livrări cu întreprinderile teritoriale de aprovizionare, urmînd ca acestea din urmă să încheie contracte cu fabricile de maşini-unelte. Închipuiţi-vă că uzina noastră — care are ca sarcină să livreze anual cîteva mii de strunguri pe piaţa externă — nu poate primi de la aceste baze decît cîteva sute de accesorii. Restul trebuie să asigurăm cum putem, prin forţe proprii, adesea cu riscuri mari. Pentru remedierea acestei situaţii ar fi oportun ca unităţile care fabrică accesorii speciale şi normale pentru maşini-unelte să fie subordonate direct centralei industriale de maşini-unelte".**

„Uzina noastră — a relevat **Robert BERNATH**, şef serviciu organizare, Uzina de mecanică şi industrie alimentară — **face parte din Centrala industrială de maşini pentru Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor şi execută, în principal, piese pentru tractoare şi maşini agricole, dar şi utilaje pentru mecanizarea agriculturii şi zootehniei. Vorbind de colaborare, trebuie să spun că anul trecut am asimilat un transportor cu arcuri pentru hrana păsărilor, dar n-am reuşit nici pînă în prezent să rezolvăm — cu toate intervenţiile făcute în acest sens — confecţionarea arcurilor de către Uzina de arcuri din Sibiu. Dacă putem să executăm, orice alte piese** (bineînţeles nu întotdeauna, în condiţiile de calitate şi economicitate), **la arcuri nu ne putem hazarda. În asemenea situaţie mai avem şi alte fabricate, pe care le-am realizat în cadrul programului de autoutilare, dar care nu pot fi livrate din lipsa unor repere pe care le produc diferite unităţi specializate. Ne-am străduit să integrăm la maximum producţia, chiar dacă suportăm de multe ori cheltuieli suplimentare, dar sînt şi situaţii pe care nu le putem rezolva decît cu concursul colaboratorilor".**

Atît din exemplele date cît şi din altele rezultă, aşadar, **tendinţe ca în unele întreprinderi,** dintr-un motiv sau altul, **să se treacă la creşterea gradului de integrare a producţiei în dauna folosirii avantajelor unităţilor specializate, chiar cu riscul suportării unor consecinţe economice nefavorabile.** În alte cazuri, **deşi se asimilează unele produse noi utile economiei, acestea sînt lăsate la o parte un an sau doi, pînă ce se găsesc parteneri pentru rezolvarea unor piese sau subansamble.**

Dacă, aşa cum subliniam la început, tendinţa de creare a cît mai multe unităţi specializate se justifică din punct de vedere economic (lucru dovedit cu prisosinţă în nenumărate cazuri), atunci **cum putem explica tendinţa contrarie ce apare în activitatea unor întreprinderi de a trece la integrarea producţiei indiferent de consecinţe?** Hotărît, principalul motiv este acela că angrenajul cooperării cu întreprinderile subfurnizoare specializate nu funcţionează bine. De aceea, trebuie acţionat astfel încît neajunsurile constatate să fie lichidate operativ — **întreprinderile specializate să satisfacă în întregime cu produsele lor toate solicitările economiei.** Aceasta este raţiunea creării lor, aceasta o impune cerinţele dezvoltării economiei naţionale. Altfel, dăm dovadă de o înţelegere îngustă a conceptului integrare, specializare, cooperare. După cum se ştie, specializarea producţiei se poate realiza nu numai prin restrîngerea profilului de fabricaţie, ci şi prin reducerea gradului de integrare a unităţilor componente ale unei centrale industriale. Totodată, aşa cum dovedeşte practica, o întreprindere specializată în realizarea unor produse restrînse, nu se poate hazarda să-şi integreze în întregime fabricaţia, nu poate realiza „de toate" în condiţii de tehnicitate şi economicitate maximă. De aceea, **între specializare şi integrare trebuie să se asigure în orice moment un raport optim, menit să aducă maximum de avantaj economic oferit, deopotrivă, atît de adîncirea specializării, cît şi de menţinerea unui coeficient raţional de integrare.**

Prioritară în activitatea întreprinderilor specializate este promptitudinea în a răspunde solicitărilor beneficiarilor. A satisface pe jumătate cererile, a nu ridica mereu calitatea produselor, a nu crea condiţii pentru promovarea unei politici proprii de întîmpinare a cerinţelor beneficiarilor, înseamnă a crea nemulţumiri şi a pune într-o lumină falsă avantajele pe care le prezintă întreprinderile specializate. Aşadar, în interesul realizării sarcinilor de plan pe 1973 la parametrii maximali şi a înfăptuirii cincinalului înainte de termen, să militām activ pentru o largă cooperare în producţie, pentru fructificarea din plin a avantajelor unităţilor specializate, pentru crearea unui echilibru, bazat pe calculul eficienţei, între gradul de integrare a producţiei şi cooperarea dintre întreprinderi.

V. BOESCU
L. ŢINTEA

Eficienţă FIAT 125 P

ÎN LEGĂTURĂ cu asigurarea unei eficienţe sporite a cooperării în industrie, săptămînalul economic „Zycie gospodarcze" relatează experienţa în producţia de automobile Fiat 125 P. Se propune, între altele, să se pornească în acest sens de la aprecierea complexă a tuturor partenerilor în cooperare sub aspectul distanţei, al termenelor de livrare, al calităţii şi costurilor la care sînt realizate elementele de cooperare.

Pentru eficienţa cooperării interesează, desigur, costul de producţie mai scăzut, calitatea şi livrarea la termen. În vederea asigurării eficienţei cooperării la fabrica de automobile a fost înfiinţat (şi funcţionează cu succes de doi ani) un „Birou special de analiză a preţului produselor de cooperare". Menirea acestui birou este verificarea stabilirii preţurilor produselor de cooperare prin controlul nemijlocit al documentaţiei tehnice şi a proceselor de producţie.

Între impedimentele obiective în dezvoltarea cooperării se menţionează faptul că furnizorii elementelor de cooperare refuză adesea acest control, urmărind mascarea costurilor reale de producţie şi practică un soi de „şantaj" faţă de beneficiar, în cazul neacordului cu preţul de livrare. O altă cauză obiectivă ar fi existenţa disproporţiei în ce priveşte nivelul tehnic al diferitelor sectoare economice: ramurile-cheie relativ moderne şi industria locală şi de articole mărunte — destul de neglijate. Apoi forme de organizare şi conducere necorespunzătoare dezvoltării cooperării, între altele, prevederi care împiedică investiţii în industria locală pentru producţia destinată cooperării, lipsa unui sistem de stimulente pentru modernizarea producţiei, precum şi a unui sistem de penalizare pentru nerespectarea acordurilor de cooperare.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

• Autobasculante „Dac"

Autobasculantele „Dac" de 17 şi 30 tone asimilate la Uzina specializată din Braşov, completează nomeclatorul acesteia cu două produse de înaltă tehnicitate. Premiere şi la uzina „Tractorul": a intrat în producţie de mare serie tractorul pe roţi de 55 CP şi a fost omologat noul tractor de 80 CP, a cărui fabricaţie va începe în acest an.

• Patru tipuri noi de motoare la Piteşti

La secţia de motoare asincrone a Fabricii de motoare electrice din Piteşti urmează să se asimileze pentru a intra în fabricaţie de serie, în cursul acestui an, patru produse noi: micromotorul pentru ştergătorul de parbriz al autocamionului ROMAN, două tipuri de motoare electrice pentru întrerupătorul de joasă tensiune şi un motor pentru maşina de spălat rufe. Primul produs realizat de fabrica piteşteană pentru autocamionul ROMAN — motorul pentru aerotermă — a intrat în fabricaţia de serie din anul 1972. Pînă la sfîrşitul anului fabrica piteşteană urmează să realizeze 9 000 de micromotoare pentru ştergătorul de parbriz şi 5000 de motoare pentru întrerupătorul de joasă tensiune.

• Sistem electronic de reglare a producţiei

Specialiştii Institutului de cercetări şi proiectări pentru automatizări au elaborat un sistem electronic de reglare automată a unor instalaţii industriale, bazat pe circuite integrate, cuprinzînd echipamente de afişare a cotei pentru maşini-unelte, echipamente pentru transmiterea datelor etc. Noul sistem electronic urmează să intre în curînd în producţia de serie la Fabrica de elemente pentru automatizări (F.E.A.).

• Pentru prima oară în ţară, la Uzina de aluminiu din Slatina, a fost asimilată **banda turnată**, produs utilizat îndeosebi la fabricarea ţevilor pentru irigaţii şi sere. Ea va permite realizarea, în acest an a 10 000 tone bandă de aluminiu. La uzina amintită s-a trecut, de asemenea, la producţia de bare, profile, benzi, folii, sîrme pentru conductori electrici şi s-au asimilat aliaje cu siliciu, crom magneziu, mangan şi titan pentru turnarea unor piese cu performanţe ridicate pentru industria constructoare de maşini.

• Maşină de frezat cu ax vertical

Un nou tip de maşină de frezat cu ax vertical a fost introdus în producţia de serie la Întreprinderea mecanică din Roman. Destinată fabricilor de mobilă şi binale, noua maşină este mai uşoară cu 250 kg faţă de alte tipuri similare, ceea ce permite montarea ei şi în ateliere mai mici.

Brevete

• Uzina „Electroputere" din Craiova este titularul brevetului de invenţie nr. 54 575, care se referă la un **sistem de ventilaţie bilaterală,** folosind un ventilator radial al cărui suport serveşte concomitent şi ca volant al maşinii. Aplicarea acestei invenţii permite mărirea solicitărilor specifice electromagnetice, conducînd şi la micşorarea gabaritului, a greutăţii şi a preţului de cost ale maşinii electrice.

• Institutul de studii şi proiectări energetice din Bucureşti este titularul brevetului de invenţie nr. 54 697 care se referă la **armături pentru elemente de beton armat** dispuse la exteriorul acestora, cu care se pot realiza fie construcţii parţiale, fie structuri întregi monolite sau prefabricate, compuse din tronsoane îmbinate prin sudură. Aplicarea acestei invenţii permite realizarea structurilor de beton armat la fel ca şi structurile metalice, care se îmbină pe şantier prin sudură, ducînd la scurtarea termenului de execuţie a construcţiilor şi reducerea manoperei. De asemenea, se pot realiza rezervoare etanşe, fără izolaţii hidrofuge, precum şi pereţi de faţadă etanşi.

• Întreprinderea „Optica română" din Bucureşti este titulara brevetului de invenţie nr. 55.019 care se referă la o metodă cu instalaţia adecvată pentru **determinarea timpilor de expunere la materialele fotosensibile,** cu utilizare în tehnica fotografiei, a microfotografiei, a reproducerilor etc. Prin aplicarea acestei invenţii, se obţin construcţii simple ale schemei timpului de expunere prin combinaţia corespunzătoare a mărimilor de iluminare, sensibilitate a materialului şi diafragmă.

• În cadrul Întreprinderii regionale de electricitate din Oradea se aplică brevetul de invenţie nr. 54.764 care se referă la un **dispozitiv electronic care realizează automat acţionarea întrerupătoarelor sistemului energetic** în scopul cuplării transformatorului de rezervă în caz de avarie a transformatorului de alimentare de bază de pe care a dispărut tensiunea.

• **Dispozitivul automat de limitare a acceleraţiei motoarelor hidraulice în timpul inversării sensului de mişcare a acestora este protejat prin brevetul de invenţie nr. 54 763 şi se utilizează la Uzina mecanică din Cugir,** asigurînd corelarea valorii maxime a acceleraţiei cu valoarea vitezei de lucru a motorului.

agenda economistului

Răspunderea întreprinderilor de comerț exterior pentru calitatea mărfurilor importate

PRIN FIȘA tehnică remisă I.S.C.E. „Petrolexport" București, Intreprinderea optică română — București a solicitat importarea unei cantități de unsoare specială bine determinată sub aspect calitativ și al sortimentului. Întreprinderea de comerț exterior importatoare, în loc să emită contract economic de comerț exterior pe bază de comision sau de rabat comercial, așa cum prevede legea, a trimis întreprinderii beneficiare o confirmare de comandă prin care i-a comunicat că a contractat la extern cantitatea de unsoare solicitată prin fișa tehnică, dar în alt sortiment decît cel cerut, care s-a dovedit a avea însușiri calitative diferite de acelea ale sortimentului solicitat de către beneficiar.

Importul realizîndu-se în condițiile confirmării de comandă, iar nu în conformitate cu cele stipulate în fișa tehnică care constituie, de fapt, comanda beneficiarului, I.A.R. București a introdus acțiune împotriva I.S.C.E. „Petrolexport" București, acțiune soluționată prin hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 2282/1972. Această hotărîre reține culpa întreprinderii de comerț exterior constînd în contractarea la extern și importarea unui alt sortiment de marfă decît cel solicitat de beneficiarul importului. Arbitrajul și-a întemeiat soluția de dispozițiile art. 32 din Legea nr. 2/1970 privind asigurarea și controlul calității produselor potrivit cu care unitățile importatoare sînt obligate să contracteze produsele numai în calitatea acceptată de beneficiar. Or, în speță, întreprinderea importatoare nu a ținut seama tocmai de această cerință și a importat un produs în alt sortiment, deci, în altă calitate, decît s-a prevăzut în fișa tehnică.

I.S.C.E. „Petrolexport" a susținut că nu este în culpă, deoarece importul s-a realizat în condițiile calitative prevăzute în confirmarea de comandă. Această susținere a fost înlăturată în temeiul unor considerente de ordin principial. S-a reținut, astfel, că, în actuala reglementare a relațiilor de import, raporturile contractuale interne se impun a fi stabilite prin acte juridice bilaterale, în forma contractului economic de comerț exterior pe bază de comision sau de rabat comercial. Este o cerință impusă de necesități obiective fiindcă — așa cum demonstrează chiar speța la care ne referim — condițiile de realizare a importurilor se pot stabili în mod complet și univoc numai printr-un act juridic bilateral, negociat și semnat de ambele părți. Practica încă frecventă de a se emite confirmări de comandă de către unele întreprinderi de comerț exterior nu poate fi calificată altfel decît anacronică și producătoare de urmări negative. Această practică, întemeiată pe dispoziții ale H.C.M. nr. 587/1952, contravine actualei reglementări a importurilor care concepe raporturile contractuale în acest domeniu corespunzător relației economice care le constituie substratul, adică prin stabilirea de raporturi negociate, clarificate sub aspectul tuturor amănuntelor prestației, concretizate în formele contractuale prevăzute de lege.

De altfel, modul cum a procedat întreprinderea de comerț exterior importatoare contravine și regulilor care guvernează în general contractarea prin comandă confirmată. Această formă de contractare, prevăzută de art. 3 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, poate fi utilizată numai atunci cînd furnizorul este în măsură și înțelege să accepte fără rezerve comanda beneficiarului. Cu alte cuvinte, confirmarea de comandă poate fi emisă numai atunci cînd furnizorul este de acord întru totul cu solicitările beneficiarului. În caz contrar, se impune emiterea unui proiect de contract pentru a se da posibilitate beneficiarului să formuleze obiecțiuni la acele clauze pe care furnizorul le-a prevăzut altfel decît s-a solicitat prin comandă, urmînd ca obiecțiunile să fie rezolvate în cadrul procedurii legale.

Aceste precizări demonstrează o dată mai mult că I.S.C.E. „Petrolexport", constatînd că nu poate realiza importul sortimentului cerut de beneficiar și intenționînd să importe un alt sortiment, în loc de confirmare de comandă, trebuia să emită proiect de contract la semnarea căruia beneficiarul avea posibilitatea să-și manifeste obiecțiunile. În funcție de modul cum s-ar fi soluționat aceste obiecțiuni trebuia să se pășească la realizarea importului și să se evite, în acest fel, importarea unui produs care nu este util beneficiarului.

În final, menționăm că Arbitrajul a obligat întreprinderea importatoare nu numai la restituirea prețului încasat pentru cantitatea de unsoare livrată în condițiile arătate, dar și la suportarea cotei pe care I.O.R. a trebuit s-o achite bazei de aprovizionare prin intermediul căreia a primit produsul. Soluția este și în această privință justă, deoarece baza de aprovizionare respectivă a îndeplinit întocmai operațiunile care justifică încasarea cotei cuvenite, ea neavînd nici o culpă în legătură cu faptul că s-a importat alt produs decît cel comandat și necesar întreprinderii beneficiare. Ca atare, baza de aprovizionare nu putea fi obligată să restituie cota încasată, această cotă trebuind să fie suportată de către întreprinderea de comerț exterior a cărei activitate deficientă l-a pus pe beneficiar în situația de a plăti cota respectivă.

I. ICZKOVIT

Acordarea ajutoarelor materiale pentru incapacitatea temporară de muncă pensionarilor salariați

AJUTOARELE de asigurări sociale cuvenite pensionarilor încadrați în muncă sînt reglementate de art. 4 din H.C.M. nr. 880/1965. Astfel pensionarii de invaliditate gradul III și pensionarii urmași, care au calitatea de angajați, beneficiază, în caz de incapacitate temporară de muncă, de ajutoare din fondul asigurărilor de stat, în aceleași condiții ca și ceilalți salariați. Calculul acestor ajutoare se face potrivit dispozițiilor art. 21 al. V din actul normativ sus-menționat și are în vedere salariul lunar rezultat din însumarea salariului tarifar de încadrare corespunzător muncii prestate și a pensiei sau cotei părți din pensia de invaliditate ce li se plătește pe timpul cît sînt angajați. Menționăm că la salariul tarifar de încadrare se adaugă și sporul pentru condiții deosebite de muncă, precum și orice alte sume care, potrivit reglementărilor legale, fac parte din salariul tarifar.

Este de precizat că, potrivit prevederilor art. 59 din Legea nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară și art. 76 din H.C.M. nr. 252/1967, pensionarii de invaliditate de gradul III, au dreptul pe timpul cît sînt salariați, pe lîngă salariu, și la pensia în întregime, fără ca acestea, împreună, să poată depăși salariul tarifar în vigoare corespunzător funcției avute la data pensionării de invaliditate.

În situația în care salariul tarifar, împreună cu pensia de asigurări sociale și pensia suplimentară, ori numai salariul tarifar depășesc salariul tarifar în vigoare, corespunzător funcției avute la data pensionării de invaliditate, pensia se reduce sau plata pensiei se va suspenda, după caz.

Sintetizînd cele de mai sus, respectiv modul de calcul al ajutoarelor și drepturile ce se cuvin pensionarilor de invaliditate gradul III pe perioada cît sînt angajați, putem spune că în cursul lunii în care angajatul pensionar se află în incapacitate temporară de muncă, el va primi : salariul pentru zilele efectiv lucrate ; pensia de invaliditate sau cota parte, de asemenea corespunzător zilelor lucrate ; ajutorul pentru incapacitate temporară de muncă, plătit din fondurile asigurărilor sociale de stat.

În ceea ce privește pensionarii militari de invaliditate de gradul III care primesc pensie de la M.F.A. sau M.A.I., menționăm că, pe perioada incapacității temporare de muncă, ei primesc ajutoare din fondul asigurărilor sociale de stat, calculate numai pe baza salariului lunar de încadrare, întrucît ei continuă să primească separat cota parte din pensia stabilită. De asemenea, pensionarii IOVR gradul III, angajați, primesc ajutoarele pe perioada incapacității temporare de muncă, calculate numai la salariul tarifar de încadrare, întrucît în perioada respectivă ei primesc pensia integrală.

Pensionarii pentru limita de vîrstă, pensionarii de serviciu militari, pensionarii aparținînd celorlalte case de asigurări sociale (UCECOM, M.F.A., M.A.I. etc.), pensionarii de asigurări sociale pentru invaliditate gradul I și II în muncă de reconfortare și pensionarii I.O.V.R. gradul I și II, nu primesc ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă din fondul asigurărilor sociale. Aceste categorii de pensionari, primesc pe perioada incapacității de muncă, potrivit art. 4 al. II din hotărîrea nr. 880/1965, pensia integrală.

Angajații care au decizie medicală pentru invaliditate gradul I și II cu munci de reconfortare și gradul III boală obișnuită, dar fără drept la pensie, neîndeplinind condițiile de vechime în muncă (art. 24 al. 1 din Legea nr. 27/1966) primesc ajutoare calculate la salariul tarifar.

Dumitru MARINESCU

Obligațiile destinatarului în cazul pierderii mărfurilor în timpul transportului

IN CAZUL lipsei totale sau parțiale a produselor la destinație, dreptul beneficiarului de a refuza plata nu se poate exercita fără considerare la modul cum și-a îndeplinit obligațiile ce-i revin în calitatea de destinatar al transportului. Iată de ce, prin instrucțiunea P.A.S.nr. 4/1971 s-a precizat că beneficiarul se poate prevala de dreptul de a refuza contravaloarea produselor găsite lipsă la destinație numai atunci cînd constatarea lipsei are loc în condiții de opozabilitate atît față de furnizor, cît și față de cărăuș.

Obligațiile specifice ale destinatarului, la care ne vom referi în rîndurile care urmează, sînt impuse de reglementări specifice contractului de transport feroviar. Astfel, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R., numai destinatarul are acțiune împotriva cărăușului din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură ori și-a valorificat drepturile care îi aparțin în conformitate cu art. 61 din menționatul regulament. Furnizorul-expeditor, neavînd în acest caz dreptul de a-l acționa pe cărăuș, beneficiarul-destinatar are obligația de a-și valorifica el drepturile față de cărăuș ori de a-l pune pe furnizor în situația de a putea acționa el Calea Ferată. Aceasta înseamnă, în primul rînd, că beneficiarul-destinatar are obligația să încheie acte de constatare opozabile Căii Ferate. Înseamnă, în al doilea rînd, că trebuie să-și valorifice drepturile față de cărăuș înlăuntrul termenului de prescripție sau să-i cesioneze furnizorului-expeditor acest drept înlăuntrul aceluiași termen. Neîndeplinirea acestor obligații poate provoca furnizorului prejudicii pentru care beneficiarul-destinatar are a răspunde.

De pildă, Combinatului de in și cînepă Gheorghieni i s-a eliberat de către stația C.F.R. de destinație scrisoarea de trăsură fără marfă și i s-a predat un act comercial din care a rezultat fără echivoc că mărfurile expediate de furnizor s-au pierdut în totalitate și că vinovată de această pierdere se face Calea Ferată. În această situație, combinatul amintit nu trebuia — potrivit Instrucțiunii P.A.S. nr. 4/1971 — să refuze plata prețului către furnizorul-expeditor, întrucît era cert că acesta a îndeplinit obligația de livrare pentru care beneficiarul datora plata prețului și că mărfurile au dispărut în timpul transportului din culpa cărăușului. Întrucît a refuzat totuși să achite furnizorului prețul datorat — reține Arbitrajul de Stat Central în hotărîrea nr. 2702/1972 — Combinatul de in și cînepă Gheorghieni trebuia să dea cesiune furnizorului-expeditor pentru ca acesta să-l poată acționa pe cărăuș pentru plata cu titlu de daune a contravalorii mărfurilor pierdute în timpul transportului.

Constatîndu-se că o atare cesiune nu s-a transmis înlăuntrul termenului de prescripție și că, din această cauză, furnizorul nu a putut obține despăgubiri de la cărăuș, combinatul amintit a fost obligat să plătească cu titlu de daune suma echivalentă cu contravaloarea mărfurilor respective.

Beneficiarul își poate vedea antrenată răspunderea și în situația cînd lipsurile cantitative se constată la destinație în condiții ce nu sînt opozabile cărăușului. Regula în materie o constituie obligativitatea participării delegatului cărăușului la asemenea constatări. Astfel, actele întocmite fără participarea acestui delegat nu sînt opozabile cărăușului, în afară de cazul cînd, deși solicitat, delegatul cărăușului nu s-a prezentat la constatare.

H. MATEI

RĂSFOIND PRIN DOSARE

O altă dilemă aparentă:

Cumul sau penalizare unică ?

DOUA PRINCIPII FUNDAMENTALE stau la baza contractelor economice — născute din obligația de a îndeplini întocmai prevederile de plan — a) executarea în natură a obligațiilor contractuale asumate de furnizori și b) livrarea la termenele contractuale stabilite de comun acord de părți.

Primul principiu este stabilit de Legea contractelor economice (nr. 71/1969) art. 12, potrivit căruia beneficiarii au dreptul (și îndatorirea) de a cere executarea reală a obligațiilor asumate prin contract care, evident, trebuie să fie în deplină concordanță cu sarcinile de plan.

Cel de al doilea principiu — livrarea la termenele contractuale stabilite — a fost statuat pentru prima oară prin H.C.M. nr. 116/1962, art. 12 și recent reiterată prin Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României care la art. 79 prevede : „Relațiile de aprovizionare și desfacere se stabilesc între unitățile producătoare și cele consumatoare în concordanță cu planurile, balanțele materiale aprobate, și repartițiile emise prin plan, urmînd ca, pe această bază, între întreprinderi și unități economice să se încheie contracte care stabilesc obligații cu privire la cantitățile, sortimentele, calitatea, caracteristicile tehnico-funcționale și termenele de livrare a produselor".

Corespunzător acestor obligații imperative ale furnizorilor, prin H.C.M. nr. 306/1970 au fost prevăzute sancțiuni distincte, sub formă de penalități.

Legat de aceste penalități, în practică, deseori s-a pus următoarea problemă : ce se întîmplă în situația în care un furnizor întîrzie livrarea, iar în cele din urmă nu-și mai execută obligația asumată pînă la sfîrșitul perioadei de plan pentru care a fost încheiat contractul ? Ce penalități se datorează, de întîrziere, de neexecutare sau ambele ?

Unii economiști și juriști au susținut că neexecutarea în natură a obligației de livrare presupune implicit și întîrzierea ei pînă la expirarea contractului, iar ca urmare furnizorul nu poate fi obligat decît la penalități de neexecutare.

Într-o altă teză se susține cumulul acestor două genuri de penalități motivat de faptul că fiind vorba de două abateri distincte de la disciplina contractuală fiecare urmează a fi penalizată separat. În ce ne privește am îmbrățișat acest punct de vedere. În Curierul economic legislativ pentru uzul compartimentelor de aprovizionare și desfacere (ediția a II-a, 1971), comentînd principalele reguli ce caracterizează penalitățile contractuale, la pag. 132 notam că „ele se pot cumula. Astfel penalitățile pentru întîrziere în livrarea produselor se pot adăuga la cele cuvenite (și respectiv datoare) pentru neexecutare. Acestea din urmă nu pot fi cerute atît timp cît obligația poate fi îndeplinită".

Cu toate argumentele aduse în literatura de specialitate în favoarea acestei teze, mai sînt unii furnizori care o contestă. Astfel, recent într-un dosar de arbitraj, Fabrica de confecții Arad s-a apărat susținînd că cele două genuri de penalități nu se cumulează. În sprijinul acestei susțineri au fost aduse o serie de noi argumente, la care reclamanta a replicat cu contra argumente, a căror comentare o considerăm de prisos.

Cert este un lucru, că disputa s-a terminat. Prin Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 408/1973 s-a statuat că **executarea la termen** și **executarea în natură a** obligațiilor contractuale asumate **sînt două obligații distincte, a căror neîndeplinire se sancționează distinct,** penalitățile astfel stabilite urmînd a fi cumulate.

Al. DETEȘAN

conducere și organizare

● Condiție de aplicare : norme fundamentate tehnic, pe baza fotocronometrării și a observărilor instantanee.
● Consecință : sporirea cu pînă la 7% a productivității muncii.

O EXPERIENȚĂ CARE PLEDEAZĂ PENTRU ACORDUL COLECTIV

ȚINÎND seama de sarcinile sporite de creștere a productivității muncii ce stau în acest cincinal în fața colectivului de la **Fabrica de stofe „Dorobanțul"-Ploiești,** un grup de specialiști din cadrul serviciului de organizare, normare, salarizare și din secțiile de producție ale fabricii au elaborat un **studiu de aplicare a salarizării în acord** la unele operații din vopsitoria de pale, preparația filaturii și finisaj, obținînd în acest domeniu o experiență care ni se pare că poate fi generalizată și la alte unități de profil.

Pînă la elaborarea și aplicarea studiului la care ne referim, la operațiile din secțiile menționate se utiliza sistemul de salarizare în regie.

În urma cercetărilor efectuate, în care s-a utilizat metoda fotocronometrării și observărilor instantanee, au fost elaborate norme fundamentate tehnic, mai întîi pentru operația conducătoare (principală), cea de spălat și călcat benzi (lisat), determinînd : timpul tehnologic, de deservire a utilajului, productiv, de odihnă și necesități, norma de timp, sarcina de muncă, greutatea pe șarjă vopsită, norma de personal. Observînd că trecerea de la munca în regie la munca în acord, a dus, la operația arătată mai sus, la o creștere substanțială a productivității muncii, specialiștii care au elaborat studiul, au trecut la analizarea fiecărei operații la care se practica munca în regie pentru a studia posibilitatea de trecere la munca în acord.

S-a constatat însă că nu se poate determina exact cantitatea de muncă depusă de fiecare vopsitor în parte, deoarece terminarea operației de vopsire nu coincide cu terminarea unui schimb, urmînd ca operația de vopsire să fie urmărită și finalizată de schimbul următor. De aceea, pentru a asigura totuși plata muncitorilor după cantitatea de pală vopsită, autorii studiului au optat pentru forma de plată în acord colectiv pe toate cele trei schimburi.

Pe de altă parte, urmărindu-se timp de trei luni îndeplinirea sarcinilor de muncă, s-a observat că există diferențe apreciabile între realizările de la o lună la alta, ceea ce face, practic, imposibilă stabilirea unei norme de muncă constante, deoarece sînt foarte mulți factori care influențează productivitatea muncitorilor ce lucrează la mașini (cum sînt : gradul de **împîslire** a materiei prime ; gradul și produsul de **antistatizare ;** înfășurările datorate oligomerilor din murdăria de pe organele active ale mașinii ; defecțiunile de la liseuză ce dau porțiuni suprauscate, umiditate diferită, procent de capete mărit).

În urma analizei factorilor de influență și a condițiilor existente privind posibilitatea introducerii acordului individual sau colectiv pe brigăzi, s-a constatat că aplicarea formei de plată în acord individual necesită un volum foarte mare de muncă pentru evidențierea și urmărirea producției și duce, totodată, la blocarea liniilor tehnologice, datorită cantităților diferite de producție pe diferite mașini. Toate acestea au condus la concluzia aplicării, și la aplicarea efectivă, a formei de plată în acord colectiv în secția de vopsitorie, care s-a soldat cu sporirea **productivității muncii cu 4—7%** pe diferite operații și locuri de muncă, îmbunătățindu-se totodată calitatea producției. Ținîndu-se seama de avantajele obținute, noua formă de plată **va fi extinsă** în trimestrul II din acest an și în secția de preparația filaturii.

Prin eficiența sa economică, sistemul de salarizare în acord utilizat la Fabrica de stofe „Dorobanțul"- Ploiești, în special **forma de acord colectiv se recomandă a fi aplicat,** cu adaptările impuse de condițiile specifice de tehnologie și de organizare a producției și a muncii, **și la alte întreprinderi similare** din industria textilă.

Stere POPESCU

ÎN DEZBATERE:

DESCRIEREA POSTURILOR

CONTINUAM dezbaterea începută în nr. 8/1973 al revistei noastre asupra descrierii posturilor (funcțiilor) ocupate în unitățile economice de către personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ. Amintim că obiectivul nostru este să publicăm descrieri de posturi în forma în care ele sînt concepute în diferite unități economice (uneori, așa cum sînt formulate chiar de către ocupanții posturilor respective), invitînd pe cititori să-și spună opiniile privind :

1. conținutul atribuțiilor *) fiecărei funcții (dacă în atribuțiile prevăzute în descrierea de funcție, pe care o prezentăm, sînt unele care n-ar trebui să fie la funcția respectivă, dacă sînt unele care lipsesc, deși trebuie să figureze la funcția în cauză).

2. formularea atribuțiilor : atribuțiile să fie formulate concret, la obiect ; de exemplu, formularea „participă la diverse analize făcute de alte compartimente" nu ni se pare de loc concretă și la obiect.

3. corespondența între competența **) personalului și conținutul atribuțiilor funcțiilor ocupate (să urmărim această corespondență pe două caracteristici : specialitatea ocupantului să corespundă naturii atribuției ; nivelul de pregătire al ocupantului să corespundă complexității atribuției) ;

4. gradul de încărcare al personalului (care este, aproximativ, numărul de ore necesar anual pentru realizarea atribuției în cauză).

În această ordine de idei rugăm pe fiecare cititor ce dorește să-și aducă contribuția la îmbunătățirea descrierilor de posturi, să ne trimită :

1. aprecierea asupra descrierii funcției pe care o prezentăm, urmărind cele patru puncte mai sus menționate ;

2. o descriere a funcției care să cuprindă atribuțiile reale, efectiv îndeplinite de către cei ce ocupă această funcție în unitatea unde lucrați ;

3. o descriere a funcției care să cuprindă numai și în totalitate acele atribuții care, după opinia dv., ar trebui să facă parte din funcția respectivă.

În numărul de astăzi supunem dezbaterii descrierea funcției de inginer principal III din cadrul compartimentului de organizarea producției dintr-o centrală industrială.

*) Prin atribuții înțelegem activitățile, lucrările ce revin spre executare și drepturile de decizie încredințate unui anumit salariat (organism).

**) Prin competență înțelegem capacitatea (cunoștințe, aptitudini, deprinderi, atitudini) ocupantului unei funcții de a executa lucrările și a exercita drepturile de decizie (autoritatea) încredințate.

INGINER PRINCIPAL III — Compartimentul organizarea producției —

Denumirea postului : inginer principal III în probleme de organizarea producției
Titular . . . .
Funcția . . . .
Compartimentul : organizarea producției
Titularul este subordonat direct șefului serviciului organizarea producției.
Titularul poate fi promovat în acest post din postul de inginer în probleme de organizare.
Postul în care se poate promova : șef birou sau șef serviciu organizare.
Atribuțiile postului :

● elaborarea cu prioritate a studiilor care contribuie la realizarea principalilor indicatori de plan ;
● efectuarea de analize pentru folosirea rațională a capacităților de producție în vederea realizării unui grad înalt de utilizare a acestora ;
● studiază și face propuneri de organizare a proceselor de producție în secții, ateliere, locuri de muncă în fluxuri tehnologice continue, mărirea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, introducerea de procese tehnologice noi de mare productivitate ;
● propune măsuri de perfecționare a metodelor de programare operativă și controlul desfășurării producției, în vederea reducerii ciclului de fabricație și optimizării folosirii capacităților de producție.
● ia măsuri de îmbunătățire a organizării transportului intern, manipularea și depozitarea materialelor și produselor prin stabilirea de fluxuri optime de transport, utilizarea și amplasarea rațională a spațiilor de depozitare, precum și a transporturilor între furnizori și beneficiari ;
● se preocupă de mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă ;
● analizează posibilitățile de organizare centralizată a unor activități ca : proiectare, execuție SDV-uri, reparații etc., precum și specializarea unor unități în fabricarea unor produse sau piese în vederea creșterii eficienței economice ;
● îmbunătățirea calității produselor prin întărirea disciplinei în tehnologie ;
● se preocupă de organizarea depozitării, evidenței și gospodăririi SDV-urilor ;
● urmărește și îndrumă introducerea paletizării și containerizării întregii producții ;
● se preocupă de organizarea locurilor de muncă ținînd seama de metodele și tehnicile ergonomice ;
● urmărește ca proiectarea noilor investiții să fie realizată pe baza tehnicilor și metodelor de organizare științifică a producției și a muncii ;
● organizează documentarea și informarea în probleme de organizare a conducerii și a producției.

VADEMECUM

18 căi de a face inoperantă conducerea prin obiective (C.P.O.)

SUCCESELE obținute pe baza metodei C.P.O. au fost însoțite și de o serie de dificultăți. Dar, după cum afirmă Dale D. MacConkey, profesor în știința conducerii la Universitatea din Wisconsin, Madison, greutățile nu provin din slăbiciuni inerente metodei, ci din slăbiciuni în comportamentul conducătorilor care aplică sistemul. Pentru uzul acelora care doresc să depisteze cauzele insucceselor lor, precum și pentru aceia care se pregătesc să introducă metoda în întreprindere, MacConkey „recomandă" mai multe căi de a ucide C.P.O., din care reținem următoarele :

1. Considerați C.P.O. ca un leac universal. Credeți pe acei care afirmă că C.P.O. va realiza automat minuni și că, odată introdusă metoda, celelalte componente ale conducerii nu mai contează.

2. În loc să aveți încredere în subordonații dv., lăsîndu-i să-și elaboreze obiectivele și făcîndu-vă apoi timp pentru a le discuta, stabiliți dv. obiectivele și transmiteți-le lor. Pretindeți din partea subordonaților să fie de acord cu aceste obiective, să le considere ale lor și să se zbată pentru a le realiza.

3. Lăsați de o parte cadrele din compartimentele funcționale și de stat major. Includeți în programul C.P.O. numai cadrele operaționale. Considerați că primii nu pot aduce nici un beneficiu tangibil, ci numai sfaturi. Neglijați orice contribuție la progres pe care o pot aduce aceste cadre.

4. Nu pierdeți prea mult din timpul dv. prețios pentru a conduce programul C.P.O. Încredințați această sarcină directorului pentru planificare sau altui cadru de conducere. Programul va fi în curînd privit ca o sarcină de rutină a direcției planificării și va deceda de la sine.

5. Nu lăsați cumva ca programul dv. C.P.O. să funcționeze fără întocmirea a numeroase hîrtii. Alegeți pe cineva cu înclinație pentru muncă birocratică pentru a administra programul și insistați ca totul să se facă în scris și fiecare hîrtie să fie întocmită în mai multe exemplare.

6. Ignorați „feed back"-ul. Considerați „feed back"-ul conducătorului, informațiile despre modul în care el conduce, ca un lux. Aveți grijă ca dările de seamă contabile, bugetul și toate rapoartele să fie întocmite pe baze cît mai diferite.

7. Puneți accent pe metode, pe tehnici. Nu vă preocupați prea mult de rezultatele finale. Insistați ca toți conducătorii să cunoască bine metodele și tehnicile C.P.O. și aveți grijă să existe o mulțime de metode și tehnici asupra cărora ei să se concentreze ; nu le lăsați timp să acționeze.

8. Nu acordați cei 3—5 ani de efort necesar de obicei pentru succesul unui program C.P.O. și pentru orientarea și pregătirea cadrelor. Introduceți sistemul de la o zi la alta. Așteptați apoi rezultatele, care nu vor veni niciodată.

9. Nu recompensați în funcție de rezultate. Atunci cînd acordați recompense, distribuiți-le egal, indiferent de contribuția fiecăruia. Nu recompensați rezultatele obținute, ci efortul depus. Feriți-vă să jigniți pe cineva neacordîndu-i un spor de salariu pentru simplu motiv că nu e competent.

10. Puneți cadrele să formuleze doar obiective, dar nu le cereți să elaboreze și planuri pentru a le realiza.

11. Mențineți-vă la programul inițial. Nu vă abateți de la calea aleasă, oricum s-ar schimba condițiile inițiale.

12. Fiți nerăbdător. Introduceți programul și dacă în anul viitor vînzările nu s-au triplat și beneficiile nu s-au dublat, fiți nemulțumit și pierdeți încrederea în program.

13. Puneți accent pe obiectivele parțiale. Dacă sînteți întrebat de subordonații dv. cum se încadrează obiectivele lor în cele generale ale întreprinderii, spuneți-le să nu se preocupe de asta ; este grija dv.

14. Dramatizați obiectivele pe termen scurt. Căutați să obțineți rezultate bune astăzi, căci altfel altcineva s-ar putea afla mîine în scaunul dv. Fiți mulțumit dacă realizați astăzi economii mari la cheltuielile de întreținere, amînînd pe alt an lucrările strict necesare de reparații capitale.

15. C.P.O. poate fi lovit mortal dacă se omit trecerile în revistă periodice, de exemplu trimestriale, pentru a măsura performanțele, a revizui valabilitatea obiectivului stabilit inițial sau a adopta acțiuni de remediere.

16. Instruiți cadrele numai la introducerea C.P.O. După primii trei ani de aplicare, C.P.O.-ul inițial se modifică în proporție de pînă la 50% și cadrele nu mai sînt pregătite pentru partea modificată a programului.

17. Fiți foarte prudent — adică lipsit de curaj — cînd luați hotărîri. Acordați-vă mult timp pînă ce luați o hotărîre, altfel ați putea greși. Dați vina pentru ritmul lent al activității întreprinderii pe orice, numai nu pe inabilitatea dv. de a lua hotărîri.

18. Refuzați să delegați. De ce să permiteți altcuiva să conducă o muncă pentru care răspundeți dv. ? De ce să capete altcineva o parte din laude ? De ce să se reducă sentimentul indispensabilității dv. în ochii superiorilor ? Dacă doriți să ucideți C.P.O., NU vă delegați atribuțiile !

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE (III)

CONTINUĂM prima etapă a anchetei noastre asupra locului și rolului economistului în economia națională, etapă care are ca obiectiv prezentarea succintă a datelor statistice privind: dinamica numărului de economiști și de posturi de economiști pe ansamblul și pe ramurile economiei naționale; ce posturi ocupă economiștii și cine ocupă posturile de economiști; dinamica și structura numărului de economiști pe specialități. Analiza datelor statistice ne-a permis să formulăm un prim set de constatări și propuneri, ca și unele probleme ce se cer încă dezbătute și soluționate. Unele constatări și propuneri preliminare vor putea fi citite în numărul viitor al revistei noastre.

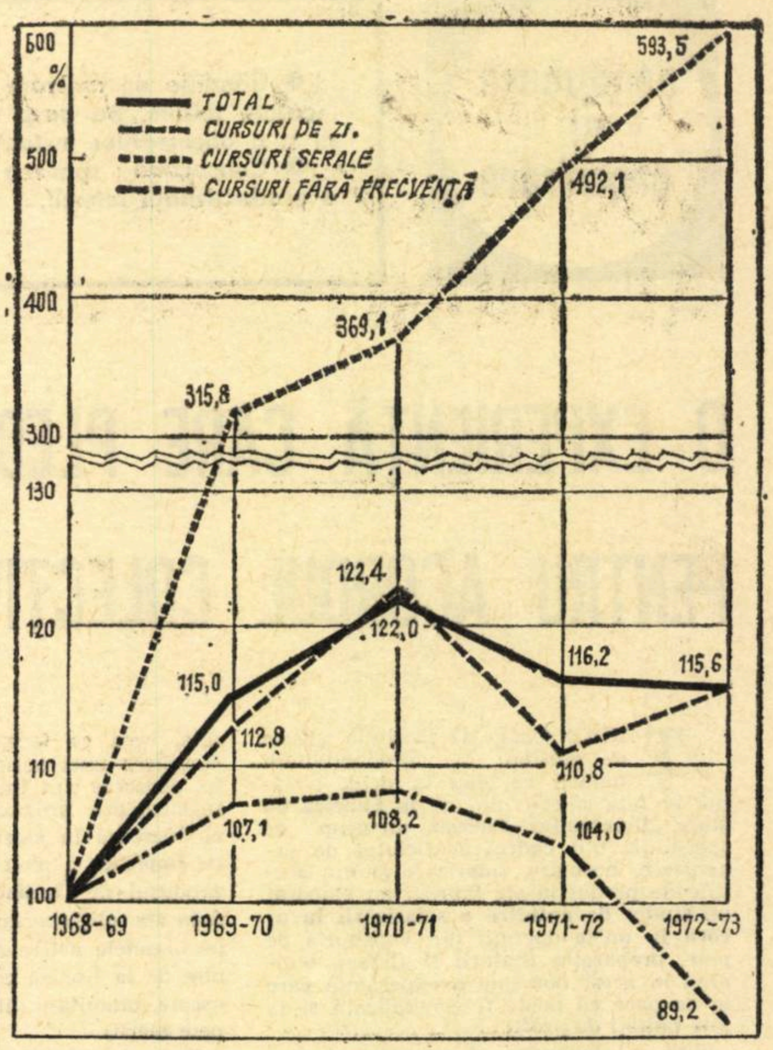

Dinamica numărului de studenți înscriși la facultățile de științe economice între anii universitari 1968/1969 și 1972/1973

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE coeficientul de acoperire pe ansamblul economiștilor, se poate observa că atît pe planul numărului de studenți înscriși, cît și al absolvenților, în acești ultimi patru ani s-a acționat în direcția reducerii lui. Nu putem trece cu vederea reducerea lentă, dar fermă, după anul universitar 1970/1971 a numărului de studenți înscriși la facultățile de științe economice. Va trebui să aflăm care sînt rațiunile ce stau la baza acestei reduceri.

Spunem aceasta deoarece trebuie observat că: numărul studenților înscriși la facultățile tehnice a crescut de la 53 846 în anul universitar 1967/1968 la 54 027 în 1971/1972; numărul studenților înscriși la facultățile economice a crescut de la 15 454 în 1967/1968 la 18 974 în 1971/1972; numărul studenților înscriși la drept a crescut de la 5 642 în 1967/1968 la 5 787 în 1971/1972.

Desigur, nu putem să nu observăm ritmul mult mai accelerat înregistrat, pe ansamblul acestor ultimi ani, atît de indicatorul studenți înscriși, cît și de indicatorul absolvenți, de către facultățile de științe economice, în comparație cu cele tehnice și juridice.

După recensămîntul din septembrie 1968 și pînă în 1971 (inclusiv) — conform datelor anuarelor statistice — economia natională a primit: 28 000 ingineri, 8 500 economiști, 3 400 juriști. Extrapolînd tendințele manifestate în acești ultimi trei ani pentru anul universitar 1971/1972, putem aprecia că cifrele de mai sus se ridică la: 37 000 ingineri, 12 000 economiști și 4 500 juriști.

În ultimii trei ani s-au creat însă 16 mii de posturi de economiști (în 1970 erau 52 mii posturi de economiști ocupate, iar în 1972 — 68 mii). În aceeași perioadă s-au creat numai 14 mii de posturi de ingineri (în 1970 erau 109 mii posturi de ingineri, în 1972 — 123 mii).

Ne punem, pe bună dreptate, întrebarea: spre ce posturi s-au îndreptat cei 23 000 de ingineri (diferența între 37 000 absolvenți și 14 000 posturi nou create) și cine a ocupat cele peste 35 000 de posturi de economiști, care sînt ocupate dar nu de către economiști.

Așa stînd lucrurile, problema numărului locurilor, problema orientării structurale a învățămîntului nostru superior rămîne încă una de extremă actualitate. Și, încă odată, necesitatea unui recensămînt cuprinzător, care să orienteze just prevederile planului cincinal 1976—1980.

Analiza dinamicii ca și a structurii, pe specialități, a numărului de studenți înscriși și absolvenți, ne arată că și în ceea ce privește coeficientul de acoperire pe specialități s-au adus îmbunătățiri importante în ultimii ani. S-a redus, substanțial și permanent ponderea studenților înscriși și a absolvenților în specialitatea economie politică. A crescut cu prioritate ponderea studenților înscriși și a absolvenților la specialitățile unde coeficientul de acoperire era mai redus.

Numai între anii universitari 1969/1970 și 1971/1972 s-au produs schimbări importante în structura absolvenților facultăților de științe economice: contabilitatea a cedat primul loc economiei industriei, construcțiilor și transporturilor, cibernetica și informatica dețin deja aproape 6% din numărul economiștilor pe care-i formăm în prezent, ponderea lor crescînd foarte rapid de la un an la altul.

Amintim încă odată că vom putea da o justă interpretare acestor date statistice atunci cînd vom cunoaște dinamica și structura pe specialități a numărului de posturi de economiști, deci rezultatele recensămîntului cadrelor din economie, ca și modul cum este determinat necesarul de posturi de economiști, total și pe specialități. În concepția noastră redarea acestor date urmărește și relevarea necesității recensămîntului și a punerii în discuție a modului cum se determină și se asigură necesarul de economiști în economia noastră.

Constantin COJOCARU

Specialitatea \ Anul	Structura numărului mediu scriptic de de economiști, pe specialități (existent)	Structura numărului de posturi de economiști, pe specialități	Structura numărului de absolvenți ai facultăților de științe economice, pe specialități			Structura numărului de studenți înscriși la facultățile de științe economice, pe specialități					Dinamica numărului de studenți înscriși la facultățile de științe economice, pe specialități (anul universitar 1968/1969 = 100)			
	1968	1968	69/70	70/71	71/72	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	69/70	70/71	71/72	72/73
economie politică	13	4	4,4	2,4	2,2	3,2	2,1	1,5	1,6	1,6	74,0	59,2	60,0	57,4
statistică	5	3	5,4	4,9	2,0	5,3	7,2	5,3	5,5	5,7	157,0	121,9	120,3	124,3
economia industriei, construcțiilor și transporturilor	22	19	20,2	25,4	27,5	26,9	30,5	32,3	32,5	30,5	130,1	145,5	139,8	131,3
economia agriculturii	4	6	6,8	11,2	5,7	6,3	7,1	6,3	7,1	8,0	130,6	122,9	131,7	146,7
economia comerțului interior	9	7	8,6	4,7	7,6	5,0	6,4	6,2	6,4	6,2	150,5	153,7	151,7	146,4
economia comerțului exterior	3	3	4,9	2,5	4,4	6,9	3,7	3,5	3,4	6,2	62,0	62,9	58,2	105,5
finanțe	23	20	18,4	18,6	13,2	14,1	12,6	12,9	11,9	9,9	101,9	111,0	97,3	80,5
contabilitate	17	28	24,9	26,1	27,1	25,2	23,1	24,5	23,6	23,6	104,8	118,1	108,3	107,7
merceologie	3	10	4,0	2,8	4,7	4,0	3,7	3,7	3,2	3,1	108,8	115,5	95,0	91,4
cibernetică economică	—	—	—	—	2,9	1,0	1,3	1,6	2,1	2,3	150,6	195,3	242,7	265,7
informatică	1	—	2,4	1,4	2,7	2,1	2,3	2,3	2,7	2,9	123,0	130,9	149,1	156,6
Total:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	115,0	122,0	116,2	115,6

ECONOMIȘTII ÎN LUME

Polonia

STATUTUL ORGANIZAȚIEI — Imediat după primul război mondial, în R. P. Polonă a fost creată **Societatea economică polonă** (Polskie Towarrystwo Ekonomiczne). Conform statutului, membru al acestei societăți poate deveni orice cetățean polonez, care are studii economice (medii sau superioare), ocupă o funcție economică sau este student al unei instituții de învățămînt superior economic. La sfîrșitul anului trecut, societatea număra 60 000 de membri fizici, din care aproximativ două cincimi aveau studii superioare, iar aproape jumătate lucrau în industrie. Lor li se adaugă circa 200 de membri „juridici« (instituții, întreprinderi), care acordă un sprijin în primul rînd financiar societății.

Societatea dispune de **17 filiale voievodale** și de circa **1 900 de cercuri** (în fabrici și uzine, instituții bancare și de credit, consilii populare locale, instituții departamentale etc.), care constituie „celula" de bază a societății economiștilor. În localitățile urbane mici și mijlocii cercurile pot avea un caracter teritorial, grupînd economiști din diferite unități de producție, institute ș.a. Odată la 4 ani are loc **congresul societății**, la care delegații economiștilor din întreaga țară aleg un comitet de conducere; din prezidiul acestuia fac parte — de regulă — conducătorii principalelor departamente economice și ai institutelor de învățămînt superior cu profil economic.

PREOCUPĂRI — Aria preocupărilor societății este amplă, incluzînd atît probleme teoretice (cercetarea științifică în domeniul economiei și științelor tangente, difuzarea gîndirii economice marxiste), cît și activități legate nemijlocit de cerințele practicii (perfecționarea metodelor de planificare, popularizarea sarcinilor și realizărilor în domeniul economiei, ridicarea calificării economiștilor, evidențierea problemelor și intereselor lor profesionale etc.).

Cadrul organizatoric în care se desfășoară activitatea societății cuprinde mai multe verigi, și anume: **cercurile; secțiile și comisiile pe probleme** din cadrul filialelor; **consiliile pe ramură.** Pe lîngă acțiunile cu caracter intern (rapoarte, conferințe, discuții), cercurile de economiști se preocupă și de tematica activității întreprinderilor (bunăoară, acordă ajutor conducerilor acestora, în rezolvarea unor probleme legate de elaborarea planului de perspectivă, de gospodărirea judicioasă a mijloacelor, de prețul de cost și rentabilitatea producției ș.a.). Totodată, se urmărește stringerea colaborării dintre cercurile de economiști și cele de tehnicieni-ingineri, din întreprinderi.

Secțiile pe probleme se organizează în funcție de necesități; numărul lor este de maximum cincisprezece în filiale (de douăzeci la Varșovia). Ele se profilează pe politică financiară, comerț exterior, dezvoltare regională, pe probleme de teorie (pe lîngă universități) etc. Pe lîngă conducerea centrală a societății economiștilor funcționează un număr de 16 comisii, printre care comisia de politică social-economică, comisia pentru calitatea produselor, comisia pentru reclamă ș.a. O amplă activitate depune în prezent comisia de funcționare a economiei naționale; ei îi revine — între altele — sarcina de a organiza schimbul de experiență între economiștii care lucrează în întreprinderile unde se aplică noul sistem economico-financiar (incluzînd circa 30% din potențialul economiei R.P. Polone). În cursul acestui an este prevăzută o largă dezbatere a experienței dobîndite în aplicarea sistemului menționat, concluziile urmînd a fi difuzate apoi în rîndurile economiștilor din celelalte întreprinderi (pentru ca aceștia să fie deja pregătiți, în momentul extinderii sistemului).

În sfîrșit, **consiliile pe ramură** (cum sînt consiliul economiștilor din industria carboniferă, din construcții navale, din sistemul organizațiilor de proiectare etc.) se ocupă în primul rînd de problemele specifice ale fiecărei ramuri de producție, colaborînd cu conducerile departamentelor respective.

Societatea economică polonă organizează **anual 80—90 de conferințe științifice** (pe țară, cu caracter regional sau de ramură) pe teme ca: prețurile, investițiile, dezvoltarea unor ramuri sau regiuni, gospodăria de locuințe, economia turismului, economia culturii ș.a.

O altă preocupare a societății o constituie **ridicarea calificării economiștilor, actualizarea cunoștințelor lor.** Pe baza acordurilor încheiate în acest scop cu ministerele interesate, societatea organizează un complex de cursuri, urmate anual de circa 60 000 de cadre (fără scoatere din producție).

Nu pot fi trecute cu vederea nici **activitatea editorială și publicistică a societății,** concretizată în tipărirea unor anuare social-economice, a revistelor trimestriale „Problemy ekonomiczne", „Przeglad statystyczny" și „Ekonomista« (ultima, în colaborare cu Academia de științe), și a altor materiale, precum și **organizarea unor concursuri (dotate cu premii), care stimulează gîndirea economică,** participarea activă la soluționarea optimă a aspectelor economice ale construcției socialiste din R. P. Polonă.

În perspectivă, se preconizează construirea în fiecare voievodat a unei **„case a economistului«** (avînd săli de ședințe și conferințe, club, bibliotecă etc.), care să fie un **focar polarizator și dinamizator al activității economiștilor din regiunea respectivă.**

Nicolae POPOV

O izbîndă politică istorică a clasei muncitoare

CREAREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT AL MUNCITORILOR DIN ROMÂNIA

PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT al Muncitorilor din România, — de la a cărui naștere se împlinesc 8 decenii, — a determinat modificări semnificative în raportul de forțe dintre exploatați și exploatatori, marcînd așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„un moment deosebit în lupta politică a clasei muncitoare“.**

Muncitorimea din România și pînă la făurirea propriului ei partid participase la viața politică. Unele organizații muncitorești, reușiseră să-și trimită reprezentanți chiar în parlament. Dar numai din momentul creării partidului lor de clasă muncitorii din țara noastră se vor afirma ca forță politică organizată activă, capabilă să provoace schimbări în raporturile lor cu clasele exploatatoare dominante și să imprime luptei pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice — revoluție trădată de burghezie — un caracter consecvent radical.

Burghezia și moșierimea organizate în cele două partide de guvernămînt — partidul liberal și partidul conservator — cu mult timp înainte de apariția partidului muncitorilor făcuseră tot ce le stătea în putință pentru a împiedica muncitorimea să-și făurească o organizație politică proprie, independentă de orice altă formațiune politică ne-muncitorească. Dar în această acțiune ele au fost înfrînte, victoria revenind muncitorilor.

Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România a fost rodul legitim al mișcării socialiste și muncitorești, care pe parcursul a mai bine de un deceniu au creat premisele teoretice, politice și organizatorice necesare. După unele firești tatonări și căutări, clasa muncitoare, prin elementele ei înaintate, se organizează în asociații profesionale, aparte de patroni, și întîmpină presiunea exploatării prin puternice acțiuni revendicative care au avut un ecou răsunător în epocă. Socialiștii români desfășoară și ei o laborioasă activitate. Editează publicații, tipăresc manifeste, organizează școli și cercuri de studii printre muncitori, susțin cauza muncitorească în largi cercuri ale opiniei publice românești. În același timp stabilesc și întrețin legături între organizațiile muncitorilor din România cu cele similare lor din străinătate. Cum prea bine s-a mai spus, **în țara noastră, lupta pentru constituirea unui partid muncitoresc s-a desfășurat de muncitori și socialiști pe o bază ideologică marxistă.** Texte din lucrările lui K. Marx și F. Engels erau larg răspîndite, fie prin traduceri, fie prin prelucrări populare. În spiritul lor se elaborează și lucrări originale românești. Între acestea lucrarea lui C. Dobrogeanu-Gherea „Ce vor socialiștii români ?“ (1886) are o deosebită importanță. În cuprinsul ei se face o cuprinzătoare analiză marxistă a societăți românești și în lumina acestei analize se formulează programul mișcării socialiste din țara noastră de atunci. In această lucrare se menționa necesitatea de a propaga în rîndurile muncitorilor, ideea creării unei „partide“ care să fie numai a lor. În contact strîns cu socialiștii, muncitorii se organizează în Cluburi și alte organizații politice de clasă punînd în fruntea obiectivelor programatice pe care le urmăreau, urgența făuririi unui partid al întregii clase muncitoare din România. **„Organizați-vă, alcătuiți marele partid al muncitorilor, care este partidul viitorului“** — aceasta era chemarea comună ce se putea auzi în rîndurile membrilor Cluburilor și Cercurilor muncitorești din perioada anterioară Congresului de constituire al partidului. Iar partidul conceput era privit de majoritate dintre ei ca partid revoluționar marxist. Într-un manifest muncitoresc editat în 1891 citim : **„Scopul nu ne e tămăduirea, cîrpirea societății moderne ; noi nu vrem să facem ca societatea aceasta să poată dura mai mult, ci voim să sosească mai repede timpul cînd această organizare să fie înlocuită prin organizarea socialistă în care toate instrumentele de muncă — pămîntul, minele, fabricile, atelierele etc. — să fie proprietatea colectivă a societății întregi“.**

— 388 —

Socialismul în Româniea

CAP. I. IESTE SOCIALISMUL LA NOI O PLANTĂ EXOTICĂ?

ANUL II NOEMVRIE Nr. 8

REVISTA SOCIALA

IESE O DATA PE LUNA

Redactor I. NĂDEJDE

„SFÎRȘIND expunerea socialismului științific, ar trebui să trecem la urmările practice cari ies din această expunere pentru noi, socialiștii români, ar trebui să arătăm cum să lucrăm noi, în împrejurările de azi ale României, spre a ne apropia de idealul nostru. Totuși, mai întîi să dezlegăm întrebarea dacă socialismul poate și trebuie să ajungă idealul tuturor oamenilor cinstiți, cum și este în Europa ; cu alte cuvinte, întrebuințind vorba dușmanilor noștri, să dovedim că socialismul nu-i plantă exotică și că poate să se prindă bine și pe pămîntul românesc și că roadele ce va aduce vor fi și aici tot așa de binefăcătoare ca și aiurea. Trebuie să dovedim cele spuse, căci în adevăr socialismul ar putea fi plantă oricît de folositoare, dar, dacă nu i-ar prii pămîntul, firește că numai roade bune n-ar putea aduce. De la acest răspuns al nostru atîrnă tot viitorul socialismului român.

La cea dintîi ivire a socialismului în România am fost întîmpinați de toți potrivnicii cu strigătul : „Socialismul este plantă exotică, socialismul n-are ce căuta la noi“.

Dovezile ce se aduc spre a arăta că socialismul n-are pămînt potrivit în țara aceasta pot fi împărțite în două clase. Unii spun că socialismul este în adevăr bun pentru Apusul Europei, unde sînt proletari industriali ; dar la noi, nefiind proletariat, leacul împotriva acestei boale n-are la ce fi adus. Alții spun că socialismul e și în Apus boala care urmează din altă boală, proletariatul industrial, și că la noi, nefiind proletariat, nici boala socialismului n-are chip să se dezvolte. Socialiștii români au răspuns și unora și altora și, prin cîteva cuvinte, au zdrobit pentru vecie clădirea fără temelie ce o ridicaseră dușmanii împotriva boalei proletariatului industrial... „Introduceți proletariatul — boala ; noi introducem socialismul — leacul. Cine e mai de laudă, mai iubitor de țară ; voi ori noi ?“. Tot astfel se poate zice și celorlalți ; „D-voastră aduceți boala proletariatului, din care urmează chiar după dv. socialismul ; prin urmare avea tot dreptul de a-l propovădui, nu-i lipsește terenul“...

Din articolul „Socialismul în România“ — apărut în „Revista socială“ (nr. 8, 1885) — exponentă a poziției marxiste a socialiștilor români.

LA BAZA mișcării socialiste și muncitorești, ca și a activității Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România stăteau factori obiectivi condiționați de dezvoltarea capitalistă a economiei. În ultimele decenii ale secolului trecut relațiile de producție specifice capitalismului pătrund pe o scară largă în domeniul industriei : cooperația și mai ales manufactura capitalistă predomină principalele ramuri de activitate industrială; marea producție de fabrică, deși se află într-o fază incipientă, cunoaște un ritm de dezvoltare relativ mare. În transporturi, în comerț, noul mod de producție se instalase ireversibil. Mai greu se acomoda noilor rînduieli burgheze agricultura. Aci rămășițele vechiului regim feudal erau încă puternice și destul de numeroase. Elementele capitaliste își făceau totuși loc și în acest domeniu. În aceste condiții, clasa muncitoare crește numericește, dar situația ei materială și culturală se înrăutățește. Pe un asemenea fond social obiectiv, mișcarea muncitorească și socialistă se lărgea și se consolida, iar lupta pentru crearea unui partid muncitoresc ca și pentru activitatea lui ulterioară devenea o necesitate istorică. Împrejurări externe propice favorizau și ele acest proces. Sîntem în perioada cînd marxismul devine călăuza de acțiune dominantă în mișcarea muncitorească, iar partide muncitorești marxiste iau ființă în numeroase țări ale Europei. În 1889, la Paris, se puneau bazele unei noi organizații muncitorești internaționale sub îngrijirea nemijlocită a lui Fr. Engels, la ale cărei ședințe de constituire a participat și o delegație din partea socialiștilor români. Demn de menționat e și faptul că lupta socialiștilor români a fost cunoscută și de Friederich Engels, care în 1888 luase contact cu mișcarea de la noi din țară, apreciind poziția marxistă a acesteia, eforturile de a întreprinde analiza realităților românești în lumina socialismului științific.

Crearea partidului a fost astfel rezultatul firesc al creșterii numerice a proletariatului, — clasa cea mai revoluționară a societății — și a ridicării conștiinței de clasă a unui număr însemnat de muncitori ca urmare a extinderii și intensificării propagandei socialiste.

Congresul de constituire al primului partid al muncitorilor din România s-a ținut în sediul Clubului Muncitorilor dintr-o clădire situată în Piața Amzei din București. Lucrările Congresului au început în ziua de 31 martie (12 aprilie) 1893. Cei 54 de delegați participanți la aceste lucrări reprezentau cluburile și cercurile muncitorești ca și asociațiile profesionale din cunoscutele pe atunci centre ale mișcării socialiste : București, Iași, Galați, Ploiești, Roman, Bacău, Botoșani, Craiova, Tecuci, Tîrgu-Frumos.

Programul noului partid a captat atenția principală a participanților.

Într-o primă parte a sa, teoretică, programul cuprindea un fel de profesiune de credință marxistă. În acest sens se arăta că dezvoltarea orînduirii capitaliste a pregătit condițiile necesare pentru înlocuirea ei cu orînduirea socialistă și că proletariatul are rolul istoric de a lichida capitalismul. O astfel de operă istorică putea fi îndeplinită cu condiția ca clasa muncitoare să fie organizată și să se conducă în lupta sa de socialismul științific. Sarcina oricărui partid socialist este de a organiza proletariatul și de a-l face conștient de menirea sa istorică.

Mai departe, se sublinia că social-democrația română, avînd același scop final ca și cea din lumea întreagă, luptă pentru trecerea mijloacelor de producție din mîinile exploatatorilor în proprietatea întregului popor și pentru desființarea claselor sociale. Se angaja să desfășoare activitatea de propagandă în rîndurile muncitorilor, să organizeze masele exploatate de la orașe și sate, și să le conducă în lupta pentru îmbunătățirea situației lor economice și politice.

Cea de a doua parte a programului cuprindea revendicări cu caracter general-democratic : votul universal, egal și direct pentru toți cetățenii de la 20 de ani, fără deosebirea de sex, religie și rasă ; egalitatea juridică și politică a femeii cu bărbatul ; învățămîntul gratuit, obligatoriu și integral pentru toți copii și laicizarea lui ; garantarea dreptului de întrunire, asociere, greve în orașe și sate; impozitul progresiv asupra veniturilor și desființarea impozitelor indirecte etc. În privința îmbunătățirii situației clasei muncitoare se prevedea : ziua de muncă de 8 ore, interzicerea angajării în fabrici a copiilor sub 14 ani, repaosul duminical, asigurarea pentru vreme de bătrînețe și participarea muncitorilor la administrarea asigurărilor etc.

DE PE PLATFORMA acestui program Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România a desfășurat o amplă și fructuoasă activitate, făcîndu-și prezența simțită pe toate planurile vieții sociale, a promovat idealurile luptei pentru progresul politic, social și economic, — progres ce se impunea cu acuitate în condițiile unui regim bazat pe lipsa de drepturi politice pentru masele largi populare, alături de o puternică frustrare pe plan economic și social.

Promovînd lupta pentru drepturi politice și social-economice, P.S.D.M.R. a inițiat campanii de răsunet în epocă în jurul „votului universal“, al zilei de 8 ore de muncă pentru muncitori, împotriva monarhiei și militarismului, contra samavolniciei administrației de stat, pentru apărarea drepturilor elementare cetățenești ale țăranilor etc., etc. Aceste campanii au atras masele la viața politică, au contribuit la formarea convingerilor lor civice. Totodată a organizat, condus și sprijinit acțiunile revendicative — greviste — ale muncitorilor și i-a mobilizat la lupta politică activă împotriva cercurilor politice burghezo-moșierești guvernante. A desfășurat în același timp, o largă acțiune de culturalizare a maselor prin conferințe, cursuri publice (între care și un curs de economie politică !), școli de alfabetizare iar în publicistica românească a abordat probleme social-științifice de un interes actual și astăzi.

Sub influența idealurilor de libertate și progres social propagate de acest partid s-au aflat numeroși intelectuali de vază ai țării, printre care : N. Iorga, E. Racoviță, C. I. Parhon.

În același timp s-au lărgit și s-au consolidat și legăturile mișcării noastre muncitorești cu mișcarea internațională, devenind un detașament activ al marelui front de luptă al muncitorilor de pretutindeni. Socialiștii români au sprijinit cu entuziasm hotărîrea adoptată la Congresul socialist internațional de la Paris, din iulie 1889, de a sărbători ziua de 1 Mai ca zi de solidaritate internațională a clasei muncitoare, — România fiind una din țările în care s-au organizat manifestații internaționaliste de 1 Mai chiar în anul 1890.

În același timp este demnă de menționat participarea socialiștilor români la dezbaterea marilor probleme ale mișcării socialiste internaționale. La Congresul socialist internațional de la Zürich (1893), delegația română a propus și o rezoluție privind problema agrară, rezoluție în care se sublinia însemnătatea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, ca și a rezolvării problemei agrare pentru țări cu o populație precumpănitor agrară.

P.S.D.M.R.a parcurs, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, un moment organizatoric dificil, datorită trecerii unor intelectuali din conducerea lui în alte partide și, pe de altă parte ingerințelor create de clasele dominante ; în 1910 elementele sănătoase crescute de primul partid la clasei muncitoare, alături de o nouă generație de luptători, vor crea noul partid social-democrat, care avea să continue în forme superioare, lupta clasei muncitoare din România.

IN PROCESUL transformărilor revoluționare efectuate de poporul nostru muncitor, sub conducerea Partidului Comunist Român, în condiții istorice noi, idealurile mărețe formulate de membrii primului partid al muncitorilor din România acum 80 de ani au devenit o realitate. Astăzi întreg poporul român este angajat plenar în opera de făurire a programului trasat de Partidul Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În această grandioasă operă tradițiile moștenite de la înaintași înnobilează eforturile și sporesc energiile noastre actuale prin generozitatea năzuințelor lor socialiste și încrederea lor fermă în capacitatea poporului muncitor de a-și făuri un destin fericit și prosper sub flamurile roșii ale socialismului victorios.

dr. Gh. DOBRE

MANIFESTUL PARTIDULUI COMUNIST 125 de ani

MARXISMUL — CONȘTIINȚĂ CRITICĂ, MILITANTĂ, REVOLUȚIONARĂ A CLASEI MUNCITOARE

ÎN A 18-a zi de martie a anului revoluționar **1848** apare la Londra „Manifestul Partidului Comunist". *) Scrisă de K. Marx și F. Engels între decembrie 1847 — ianuarie 1848, în temeiul mandatului încredințat de cel de-al doilea congres de la Londra al Ligii Comuniștilor, această lucrare devenise, după expresia lui F. Engels din prefața la a 4-a ediție germană (1890), cea mai răspîndită din întreaga literatură socialistă și comunistă a timpului. La împlinirea a 125 de ani de la apariția primelor sale exemplare, „Manifestul Comunist" prezintă nu numai un mare interes istoric-documentar, ci și un nesecat interes teoretic, în particular metodologic, printre altele în legătură cu modul în care înțelegeau întemeietorii socialismului și comunismului științific să facă istorie critică a gîndirii și acțiunii sociale și politice.

Continuînd o operă de critică științifică de idei desfășurată anterior și prefigurînd un veritabil „cod" și „statut" al criticii științifice materialist-dialectice și istorice, „tinerii" socialiști proletari. K. Marx și F. Engels — sub 30, respectiv sub 28 de ani ! — expuneau în „Manifest" un breviar istoric-critic (paragraful 3), ca examen de conștiință pe care-l considerăm absolut necesar edificării poziției comuniștilor în lupta de idei, în lupta politică (paragraful 4). Din aceste paragrafe ale „Manifestului" vom insista asupra fondului peren al tradiției marxiste de gîndire, la care se poate medita cu folos și în prezent.

O asemenea lucrare, care reprezenta după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al partidului „primul program științific al clasei muncitoare", trebuia să evalueze riguros concepțiile precedente despre socialism și comunism. Care sînt coordonatele marxiste de evaluare ?

În primul rînd, definirea „apartenenței" de clasă, sociale, a autorilor, respectiv operelor : aristocrat-feudală ; apoi mic-burgheză, tîrgoveț-țărănească, de tip cooperatist-patriarhal — ambele anglo-franceze — apoi filistin-guvernamentală, germană — toate cu orientare anti-burgheză —, apoi burghez-conservatoare, filantropic-umanitaristă și, în sfîrșit, cea proletară critic-utopică. Așadar, într-un context de literatură, care se autocalifica sau ostenta a fi socialistă ori comunistă, autorii „Manifestului Comunist" găseau varietăți care reuneau patru clase sociale, și chiar o anume politică oficială, evident fiecare contrapuse una-alteia în alegerea unghiului de vedere de critică a societății capitaliste și în proiectele unei societăți viitoare — „socialiste" sau „comuniste" !

În al doilea rînd, definirea universului de idei socialiste și comuniste ale autorilor respectivi și operelor respective : amenințări, batjocură, calomnie, critică — amară, destructivă, spirituală —, cuplete satirice la adresa burgheziei, ori demascarea apologiei fățarnice, demonstrarea efectelor destructive ale crizelor economice, ale diviziunii capitaliste a muncii, mașinismului cu denunțarea anarhiei, descompunerii vechilor moravuri și relații sociale, mizeriei proletariatului, ruinării micilor producători, dezvăluirea cu perspicacitate a contradicțiilor relațiilor economice proprii capitalismului. Amplă și contradictorie, cromatica ideologiei care se dorea socialistă și comunistă se înfățișează cu intenții și programe criptice sau explicite, menite să lumineze sau, dimpotrivă, să întunece realități și mituri, probleme și pseudoprobleme ale timpului.

În al treilea rînd, definirea arsenalului de raționamente prin care aceste opere își dezvăluie sau își învăluie universul de idei : stigmatizarea burgheziei pentru că... a creat proletariatul revoluționar, ori îmbrățișarea și dezavuarea unor cauze străine — ale burgheziei sau ale proletariatului — pentru restabilirea vechilor mijloace de producție și schimb, respectiv a vechilor relații de proprietate, sau pentru încătușarea mijloacelor de producție moderne, ori o frazeologie filozofică banală, ori pragmatismul „cirpelilor", ori, dimpotrivă, abstragerea fantezistă de condițiile reale ale mișcării istorice de eliberare a proletariatului.

În al patrulea rînd, definirea mesajului gnoseologic și acțional : critică reacționară, socialism „popesc", ori critică și intenții amorfe, reacționare, utopice, ori conservarea, perpetuarea capitalismului în formule de „Nou Ierusalim" (presimțire a timpului pentru ceea ce va fi în secolul nostru „neocapitalismul" !), apelul la întreaga societate pentru îmbunătățirea situației tuturor membrilor societății, pentru eliminarea antagonismelor de clasă, visarea unor falanstere răzlețe ș.a. Cu asemenea mesaje gnoseologice, autorii și operele celor cinci varietăți premarxiste de socialism și comunism chemau la acțiuni contrarevoluționare, la pasivitate și rezistență, lașitate paralizantă, dacă nu la „cîrpeli" administrativ-birocratice, ori la sectarism reacționar. Ce era comun ? În afară de etichetă, nimic. Așadar, totul justifica un efort de analiză, comparație, discernămînt — și autorii „Manifestului Partidului Comunist" l-au făcut.

Un „manifest al acțiunii" socialist și comunist-științific trebuia să ofere o alternativă la literatura socialistă și comunistă anterioară și pe terenul strategiei și tacticii luptei politice.

În acel timp, socialismul era pe continentul european o mișcare politică burgheză, o modă de salon, pe cînd comunismul — o mișcare muncitorească, mai mult — cum exprimau autorii „Manifestului Comunist" — o stafie, o sperietoare politică a „bătrînei Europe", unite într-o „sfîntă hăituială". Precizînd că manifestul lor este comunist — în sensul științific al cuvîntului — K. Marx și F. Engels calificau pe comuniști ca partea cea mai hotărîtă, care împinge mișcarea muncitorească mereu înainte din punct de vedere practic, avînd, totodată, din punct de vedere teoretic superioritatea clarviziunii condițiilor desfășurării și rezultatelor generale ale mișcării muncitorești, atît în cadrul fiecărei națiuni, fiecărui popor, fiecărui stat, cît și în ansamblul mișcării. După polemica deschisă cu reprezentanții burgheziei, autorii „Manifestului" precizează poziția comuniștilor față de forțele ce se opuneau pe atunci orînduirii capitaliste. În primul rînd, fixarea perspectivei mișcării de eliberare socială și națională a clasei muncitoare. Marxismul se afirma, de la primele sale atitudini, a fi **conștiința critică** a epocii, atît în confruntarea cu dușmanul de clasă, cît și în relațiile cu tovarășii de clasă. În al doilea rînd, adoptarea unei atitudini neabătut revoluționare a mișcării clasei muncitoare, comuniștii unind toate forțele interesate în lichidarea proprietății private. „Manifestul" anunța astfel a fi conștiința **militantă** a epocii, împingînd mișcarea revoluționară mereu înainte. În al treilea rînd, afirmarea deschisă, fără echivoc, a intențiilor și vederilor comuniștilor, în sensul doboririi **revoluționare** a întregii orînduiri sociale care alienează, asuprește, exploatează și exterminä oamenii muncii, de dragul menținerii și perpetuării exploatării. În cei 125 de ani scurși de la prima ediție a „Manifestului Comunist" poziția comuniștilor s-a definit mai amplu și mai profund decît putuseră s-o facă întemeietorii socialismului și comunismului științific. Cei care militează pentru realizarea ideilor lui Marx și Engels, comuniștii zilelor noastre, dezvolta spiritul viu al gîndirii și acțiunii științifice pentru socialism și comunism, rămînind mereu deschiși, receptivi, clarvăzători și consecvenți în fruntea mișcării revoluționare. Drumul celor 125 de ani parcurs de „Manifest" este oglindirea drumului mișcării comuniste — de la himera din 1847, la cea mai mare forță social-politică a lumii actuale.

dr. IOAN CRISTESCU

*) Vezi Prefața din 1893 a lui Fr. Engels la ediția italiană a Manifestului.

FIȘE

Inflație sectorială ?

● V. Kazakevici și D. Smislov prezintă și analizează pe larg în M.E.M.O. nr. 2/1973 cartea lui F. Perroux, J. Denizet, H. Bourguinat **Inflation, dollar, euro-dollar**, Paris, Gallimard, 1971, 316 p. V.K. și D.S. observă în comentariul lor că, deși cei trei autori ai cărții gravitează mai mult spre o orientare dirijistă, ei manifestă ca și J. Rueff, capul orientării neoliberale în gîndirea economică franceză, o poziție negativă față de sistemul financiar-valutar bazat pe dolar. Printre altele, se arată că F. Perroux își expune concepția sa — a „inflației sectoriale" —, în sensul că într-o economie multisectorială inflația nu se abate asupra economiei în genere, ci asupra unei părți a ei, asupra unui „subansamblu", de unde se răspîndește asupra altora, care fie o transmit mai departe, fie o amplifică, fie o absorb. După Perroux, orice investiție include un germene al inflației întrucît ea oferă mijloace de plată, dar produsele respective numai le „promite". În condițiile actuale, inflația și-ar avea originea mai ales în ramurile noi, din cauza perioadei lungi de formare a capitalului și de maturizare a produsului. Un factor inflaționist esențial, Fr. Perroux îl vede în creșterea „în cascadă" a investițiilor în sfera serviciilor, care dă o rentabilitate financiară ridicată, dar o productivitate reală scăzută.

„Repararea" dolarului

● Revista Newsweek (26 februarie 1973) publică — într-un număr consacrat în bună parte devalorizării dolarului — articolul lui P. A. Samuelson, **Dollar Repair** (Repararea dolarului). Autorul amintește că el se află de mult în rîndul celor ce pledează în favoarea devalorizării și salută recentele măsuri. De altfel, continuă el, S.U.A. sînt în situația în care au fost interesate în devalorizare, care este de natură să prejudicieze mai mult interesele Japoniei și R.F.G. decît pe cele americane. O întrebare ce se ridică, arată P.A.S., este aceea a lipsei de efect a devalorizării din decembrie 1971. După părerea autorului, devalorizarea precedentă a fost prea mică și perioada de timp, în care s-au așteptat consecințele ei, prea scurtă. Riscurile, scrie P.A.S., constau acum într-o devalorizare excesivă ce tinde să plaseze dolarul sub valoarea sa reală. În partea finală a articolului se consideră că simplul joc al devalorizării și revalorizării nu mai poate salva actualul sistem monetar. Se impune, conchide P.A.S., o drastică reformă, care să introducă cursuri mai flexibile, înainte ca țările occidentale să recurgă la un protecționism cu grave consecințe.

Vor continua S.U.A. să emită necontrolat monedă de rezervă?

● Cunoscutul economist american Henry C. Wallich semnează în revista Newsweek (19 februarie 1973) articolul **The U.S. Has Leverage after All** (S.U.A. au totuși forța de a negocia). Articolul contrastează prin tonul optimist cu cele scrise în legătură cu recenta criză a dolarului ce s-a soldat cu devalorizarea sa. H.C.W. pornește de la observația că unele țări occidentale au luptat cu mai multă înverșunare pentru menținerea cursului decît însuși guvernul S.U.A. Fenomenul se explică, scrie el, prin teama că devalorizarea dolarului ar atrage o sporire periculoasă a puterii competitive a economiei americane.

Impresia este discutabilă, notează H.C.W., căci unii experți împărtășesc opinia că cererea pentru exporturile americane este inelastică, dar ea exercită o certă influență. La aceasta se adaugă, continuă autorul, și teama că S.U.A. vor renunța pînă la urmă la poziția lor aparent privilegiată care le permite să emită necontrolat monedă de rezervă. Poziția, este de părere H.C.W., a ajuns să comporte mai multe dezavantaje decît avantaje și poate fi abandonată fără pierdere. Celelalte țări occidentale, conchide autorul, nu se simt în stare să preia acest rol și de aceea ele sînt dispuse să tolereze chiar și unele abuzuri din partea S.U.A.

Cucerirea energiilor

● În **La conquette des énergies** (Cucerirea energiilor), Hachette Litterature, 1972, 252 pag., André Varagnac, director de studii la École pratique de Hautes Études, încearcă să stabilească ce forțe motrice au utilizat oamenii în diferite perioade ale istoriei lor, cu alte cuvinte, care era **statutul energetic** al omului în fiecare etapă a evoluției sale. El prezintă obiectivele **Energologiei**, considerată de autor o disciplină nouă care urmează a fi elaborată. A.V. face în acest sens distincția între istoria tehnicii și energologie, considerate genuri deosebite de cercetare, prima avînd de-a face mai ales cu invenția, pe cînd cea de-a doua mai ales cu descoperirea. După autor, condiția individuală și colectivă a omului, în contextura sa fizică și spirituală, depinde de tipul său de raport cu lumea și acest tip ar fi în esență determinat de sursele de energie pe care le descoperă și le exploatează. Trecînd în revistă și analizînd revoluțiile energetice ale umanității, începînd cu preistoria sa, revoluții considerate a fi șapte la număr, A.V. ne îndeamnă să depășim condiționarea epocii noastre. Fiecare epocă, spune el, își face în felul ei o idee restrictivă despre ceea ce ea numește realitate, dar aceasta este incomparabil mai vastă decît îndrăznește să și-o închipuie.

Inflația se autogenerează

● THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW (septembrie 1972) publică un ciclu de articole pe marginea raportului privind situația economică a S.U.A. prezentat de Consiliul experților economici ai președintelui pe anul 1972. Printre ele se află și **Inflation and Controle** (Inflația și controlul), semnat de R.A. Kessel în care sînt comentate măsurile de control asupra inflației adoptate în programele guvernamentale. Aspectul inedit al articolului îl constituie readucerea în circuitul ideilor economice a conceptelor lui Irving Fisher privind inflația anticipată și rata dobînzii ca măsură aproximativă a acestui tip de inflație. După părerea lui R.A.K., actuala situație economică a S.U.A. poate fi explicată cu ajutorul acestor instrumente analitice. Conform teoriei lui Fisher, inflația este un fenomen ce se autogenerează, căci consumatorii și producătorii iau decizii pe baza indicelui creșterii prețurilor din perioada anterioară, anticipînd astfel inflația ; rata dobînzii aproximează nivelul acestor așteptări. După părerea lui R.A.K. controlul — prin excelență o măsură de scurtă durată — poate înăbuși creșterea excesivă a prețurilor în cursul unei perioade. Însă, continuă el, în tot acest timp inflația continuă să fie anticipată (după cum o arată rata dobînzii) și, la încheierea controlului, creșterea prețurilor devine și mai susținută.

știință și societate

ÎNCĂ O REPLICĂ LA ZERO-CREȘTERE

CELE DOUĂ LUCRĂRI, „World Dynamics" de Jay Forrester și „The limits to growth" de Dennis L. Meadows, lucrări alarmiste și defetiste cu privire la viitorul și destinul omenirii, purtătoare ale absurdei soluții de la dezastrul prevăzut de acești doi autori prin „zero-creștere", echivalentă cu pietrificarea omenirii la actualul stadiu de dezvoltare, și-au găsit o nouă replică aspră și bine fundamentată, din partea lui Fremont Felix, în recentul său volum **Wold Markets of Tomorrow** (Piețele mondiale de mîine [1])).

Acest inginer-economist american, născut parizian, și cu studii la Sorbona, pe baza unei foarte adîncite și exhaustive analize statistic-economice a procesului și nivelului de dezvoltare a unui număr de 153 țări, ne prezintă totodată și perspectivele de dezvoltare a acestora.

Sub lupa cercetării sale extrem de meticuloase el ia în mod deosebit evoluția produsului social brut, apoi, consumul total energetic, precum și consumul de energie electrică, pe ultimii 10—20 ani, pentru fiecare țară-piață în parte, cu cauzalitățile și interacțiunile componente ale acestor indicatori, desprinzînd astfel cu sobrietate științifică, trendul secular al dezvoltării economiei țărilor astfel analizate, pînă spre anul 2020. Nu excludem ipoteza că autorul, în ceea ce privește atenția pe care o acordă factorului energetic, să fi ținut seamă, ca și E. Kowalski, de lucrarea anterioară a lui A. M. Weinberg și R. P. Hammond (Limits to the use of energy, în Nr. 58/1970 din „American Scientist"), prin care necesitățile de bază ale unui popor, ale omenirii și anume aerul, apa, hrana, locuința, îmbrăcămintea, materiile prime, sursele energetice staționare și sursele energetice variabile sînt rezolvabile prin același factor, cel energetic.

Cu drept cuvînt însă, Fremont Felix își fundamentează cercetarea din punct de vedere metodologic prin intermediul mărimilor relative de intensitate, această „măsurare" oferind nu numai posibilitatea de a discerne deductiv grupele în care se încadrează aceste 153 piețe, grupe axate pe două coordonate, ritm de creștere și produs social brut „per capita", dar concluzia că, chiar în cazul celor mai ridicate ritmuri de dezvoltare, acestea sînt departe de a fi considerate ca „alarmante", după ipoteza Forrester-Meadows, ci, dimpotrivă, iese în evidență imensul potențial de continuă dezvoltare în viitor, în ritm susținut. Mai mult, autorul consideră „teoria" zero-creșterii drept o concepție nu numai nejustă, ci de-a dreptul periculoasă. „Eu cred — declară autorul — în binefacerile tehnicii și ale dezvoltării, pentru că nu există o altă alternativă". Și nu este vreo altă alternativă și dacă ținem seamă de explozia demografică actuală.

Fără să nege meritele lui Forrester și Meadows de a fi folosit pentru prima oară calculatorul electronic pentru elaborarea „modelelor World" (Forrester) și „World 3" (Meadows), într-o declarație făcută redactorului Roy Hill de la „International Management", Fremont Felix mărturisește că atunci cînd a luat cunoștință de tezele lui Forrester „reacția mea a fost una de oroare; nu-mi venea să cred că se poate concepe ceva atît de flagrant greșit".

Discutabilă este premisa lui Felix cu privire la legitatea auto-reglării ritmurilor de dezvoltare, în sensul unei „calmări" automate a ritmurilor de creștere, pe plan mondial. Evident, el include în acest automatism și piețele socialiste.

Deosebit de interesant pentru noi este și faptul că, pe baza analizei sale, autorul ajunge la concluzia că ritmul de creștere, efectele sale materiale per capita, în cazul Japoniei și al României, vor continua să se mențină în același pas susținut, după previziunile sale, pînă în anul 2020, an limită al acestei cercetări viitorologice.

După propriile sale aprecieri, Fremont Felix, consideră lucrarea publicată de el drept o „culegere consistentă de previziuni economice pentru toate țările, permițînd o evaluare a creșterilor relative ale diferitelor țări sau zone geografice, politice sau economice".

În orice caz, o lucrare care merită cuvenita atenție, ea reprezentînd și o binevenită replică dată defetismului.

De asemenea, nu-i poate fi negat și meritul de a oferi muncii de elaborare a planurilor pe termen lung a producției pentru export, materiale auxiliare de documentare, suficient de interesante.

pror. univ. dr. docent Titus CRISTUREANU

1) Ed. Harper and Row, London, 1972.

CĂRȚI

ENTROPIA ÎN ȘTIINȚA ECONOMICĂ

EXTINZÎND și asupra fenomenelor biologice și economice conceptul, de esență termodinamică, al entropiei, și principiul general al creșterii ei în evoluția spontană a tuturor proceselor materiale, pornind de la premisa că procesul economic constă, în esență, din transformarea entropiei joase în entropie înaltă, prof. N. Georgescu — Roegen ajunge, în capitolul „De la lupta pentru entropie la conflictul de clasă" al lucrării sale „Știința economică" [1]), la concluzia potrivit căreia acest conflict s-ar datora, în ultimă analiză, luptei pentru entropie.

Apropierea insolită a termenilor entropie-economie necesită o sumară prezentare a noțiunii tehnice de entropie. Dacă, potrivit primului principiu al termodinamicii, energia se conservă în cantitate trecînd succesiv prin diferite forme pînă la căldură în schimb, potrivit celui de al II-lea principiu, ea se degradează treptat, devenind din ce în ce mai puțin aptă a produce lucru mecanic; în timp ce cantitatea se conservă calitatea scade treptat, energia se degradează Altfel spus, căldură implică o mișcare neregulată a particulelor echilibrul termodinamic fiind rezultatul unui proces de amestecare a particulelor și vitezelor care se întreține prin el însuși. Entropia este o măsură a gradului de dezordine. În natură există o tendință constantă de trecere de la ordine la dezordine. În transformările spontane dezordinea sau egalizarea temperaturilor crește. Degradarea spontană continuă a energiei către formele sale inferioare și evoluția spre stări din ce în ce mai dezordonate este o lege a naturii. Acestei degradări i se poate opune totuși, susține Georgescu-Roegen, în limite restrînse (adică numai în cadrul unor subsisteme), acțiunea și intervenția deliberată a omului. Punerea în evidență a unei astfel de intervenții este cunoscută în literatura științifică prin metafora „demonului lui J. Clerk Maxwell": două recipiente cu gaze A și B la aceeași temperatură sînt despărțite printr-un perete (membrană), în care este practicată o deschidere microscopică supravegheată de un minuscul „demon", care are dispoziția de a deschide și a închide poarta în așa fel încît să nu lase să treacă decît moleculele cele mai rapide ale lui A către B și cele mai lente ale lui B către A; este clar că în acest mod demonul va putea face ca, contrariu principiului enunțat al termodinamicii — sporirea dezordinei (amestecului moleculelor de diferite viteze) și, deci, scăderea temperaturii — temperatura gazului B să fie mai ridicată decît cea a gazului A. Această activitate particulară, reprezentată convențional prin „demonul lui Maxwell", constituie caracteristica esențială a structurii organismelor vii; prin această activitate și numai prin ea, materia vie nu se degradează ci își menține un nivel constant al entropiei, organismul viu fiind asemănător unei întreprinderi organizate, care își menține structura înalt ordonată, „pompînd" entropie slabă din ambianța sa pentru a compensa degradarea entropiei căreia ea îi este continuă supusă

REVENIND la activitatea economică ar rezulta, după prof. N.G.R., că viața noastră economică în întregime se alimentează din entropie joasă. Ceea ce intervine în fabricarea unei simple tabele de cupru, spre exemplu, este cunoscut: minereul de cupru, combustibil, anumite alte materiale și lucrul mecanic (săvîrșit de mașini sau de om). Toate aceste materiale și energii se transformă, în final, fie în energie liberă, fie în anumite structuri mai ordonate decît ale materiilor prime inițiale, gradul de ordine reprezentat de o foaie de cupru fiind sensibil mai ridicat decît cel al minereului din care provine. Ca și „demonul lui Maxwell", prin tehnologii adecvate, noi triem moleculele de cupru dintre toate celelalte. Însă pentru a obține acest rezultat (care, din punctul de vedere al celui de-al II-lea principiu al termodinamicii, trebuie privit ca un proces „contra naturii"), este necesară cheltuirea unei cantități mai mici sau mai mari de entropie joasă, absorbită din mediul ambiant, cantitate superioară după prof. N.G.R., diferenței dintre entropia totală a produselor finite și cea a minereului de cupru, energiei și altor materiale care intervin în procesul de producție. Energia liber utilizată în timpul producției pentru a furniza lucrul mecanic necesar transformării este iremediabil pierdută; sub acest aspect, producția ar reprezenta, deci, după prof N.G.R., un deficit. Care poate fi atunci rațiunea de a fi a unui astfel de proces, deficitar, în ultimă analiză, sub raport entropic? Răspunsul este, după prof. N.G.R., că adevăratul randament al procesului economic nu este atît fluxul fizic de materiale și deșeuri, cît „satisfacția de a trăi".

În activitatea lor economică, toate ființele vii, în rolul lor de „demoni ai lui Maxwell" triind entropia joasă pentru a satisface și prezerva viața, utilizează organele lor biologice înnăscute (organe endosomatice); omul este singura ființă vie care poate utiliza însă și organe care nu fac parte din constituția sa biologică (organe, unelte, instrumente, exosomatice), care îi permit obținerea aceleiași cantități de entropie joasă cu o cheltuială a propriei sale energii libere inferioară celei care ar fi necesare dacă nu ar utiliza decît organele sale endosomatice. Instrumentele exosomatice nemaifiind o proprietate naturală a individului, concluzia autorului este că avantajul posesiunii lor devine bază de inegalitate și luptă între clase și ca atare o gravă problemă socială.

ESTE LIMPEDE că această teză este diferită esențialmente de cea a materialismului istoric, deoarece ea transformă un fenomen social vremelnic într-unul natural, etern Consecvent acestui punct de vedere prof N.G.R. consideră că numai socializarea mijloacelor de producție nu ar fi suficientă pentru suprimarea conflictului dintre clase [2]). Fără a aduce argumente speciale, menționăm că simpla realitate din țările socialiste demonstrează pe deplin inconsistența acestei afirmații...

Ar mai fi de adăugat, față de concluzia profund pesimistă, potrivit căreia stocul general de entropie joasă existent în natură, ar fi strict limitat și că poluarea mediului ar constitui deja una dintre dovezile că ne-am apropia dacă nu de momentul critic în orice caz de diminuarea sensibilă a stocului inițial, că acest proces este contracarat (sau cel puțin atenuat) de o serie de factori tehnico-economici care acționează în sensul opus, ca spre exemplu scăderea, o dată cu progresul tehnic, a consumurilor specifice pe unitatea de produs găsirea de noi surse, înlocuirea materiilor prime deficitare prin altele mai abundente, și poate chiar recurgerea (in extremis, după unii autori) la surse extraterestre. Un argument nu dintre cele mai ușoare ar fi acela că „Privită de la distanță scoarța globului terestru a fost de-abia puțin zgiriată de activitatea economică a umanității" [3]). În sfîrșit, deși o lege a naturii, principiul al doilea al termodinamicii nu trebuie absolutizat. Pe scara Universului există alte procese, tot atît de legice, care îl contracarează.

Ion ILIESCU
Institutul de Cercetări Economice

1) La science économique. Ses problèmes et ses dificultés, Ed. Dunod, Paris, 1970, 299 pag.; a se vedea și The Entropy Law and the Economic Process (Legea entropiei și procesul economic), Harvard University Press. Cambridge Massachussets, 1971, 457 pag.

2) Lucrările prof. N.G.R., conțin teze inacceptabile pentru economiștii marxiști; autorul se dovedește totuși a fi un asidiuu cercetător al operei lui Marx, pe care îl citează mai mult decît pe oricare alt autor în opera sa, comentîndu-l și opunîndu-l de multe ori unor teorii de largă circulație în Occident.

3) Economie și Entropie, de dr. I. Lemnij, Probleme economice, nr. 2/1972.

VITRINA CU CĂRȚI

● Dr. Gh. Șică, **Prognoza și planul prețurilor de producție**, București, Editura Academiei, 1973, 260 pag. 8 lei. Lucrarea prezintă un concept de prognoză și de planificare a prețurilor, astfel ca ele să reflecte cît mai corespunzător consumul de muncă socială. Se analizează de asemenea sistemul de prețuri din țara noastră, funcția sa economică și rolul său în promovarea progresului tehnic în economie.

● Philippe Simonnot, **L'Avenir du système monétaire** (Viitorul sistemului monetar). Paris, Robert Laffont. Autorul analizează premisele instabilității monetare în lumea capitalistă examinează soluțiile aplicate pînă acum, exprimîndu-și rezerva față de eficiența cursului flotant al valutelor.

● **Developpement et Environnement** (Dezvoltarea și mediul înconjurător), Paris, Ed. Mouton. 1972. Comunicări prezentate pe această temă de experții reuniți în iunie 1971 la Founex în Elveția.

● R. Dehem, **De l'étalon-sterling à l'étalon-dollar** (De la etalonul liră sterlină la etalonul dolar) Paris, Calmann-Lévy, 1972. O sinteză a evoluției economice și monetare care justifică acest titlu.

● Claude Julien, **Le suicide des démocraties** (Sinuciderea democrațiilor), Paris, Grasset, 1972. O lucrare consacrată sărăciei pe care dezvoltarea economică axată pe obținerea profitului maxim, nu reușește s-o înlăture nici în cele mai industrializate țări occidentale.

● Minko Minkov, **Migrația na naselinieto** (Migrarea populației), Sofia, Ed. Politizdat 1972, 208 pag. Bazat pe date statistice, autorul analizează factorii principali ai migrării populației și forței de muncă în socialism.

● V. I. Staroverov, **Gorod ili derevnia. Nașa obșcestvo segodnia i zavtra** (Orașul sau satul. Societatea noastră astăzi și mîine), Moscova, Politizdat, 1972, 87 pag. Autorul examinează migrația de la sate ca un proces istoric, înfățișează legătura firească a procesului de industrializare și urbanizare cu mutarea intensivă de la sat la oraș, cu particularitățile regionale ale fenomenului.

● J. M. Poursin, G. Dupuy, **Malthus**, Paris, le Seuil, 1972. Reflecții asupra gîndirii și operei economistului englez, bun prieten cu Ricardo, în ciuda tuturor dezacordurilor.

● Colectiv, **Informatorov poslovni vodič** (Îndreptar de activitate pentru informaticieni), Ed. Informator, Zagreb, 1973. Întreprinderea — după autori — reprezintă un sistem dinamic, complicat, ce acționează într-un mediu în continuă schimbare.

● Norton Mintz Jerry S. Cohen, **American Inc.**, introducere de Ralph Nader, Paris, Edition spéciale, 1972. Autorii trec în revistă repercusiunile sociale și politice ale concentrării puterii economice din S.U.A. în mîna unui număr redus de mari monopoluri, efectele negative pe care le are activitatea acestora asupra mediului înconjurător, asupra vieții cotidiene a milioanelor de cetățeni americani.

● J. Tomek, **Rizeni materialoveho hospodarstvi v podniku** (Conducerea economiei materialelor în întreprindere), S.N.T.L., Praga, 1972, 108 pag. Strategia aprovizionării materiale, standardizare, politica achizițiilor și raționalizarea gospodăririi materialelor.

● F. Neubauer, **Wie Amerikas Manager für morgen planen** (Cum planifică managerii americani viitorul), München, R. Piper und Co. Verlag, 1972, 317 pag. Analiza metodelor de conducere utilizate în practica americană. Despre strategia și tehnica planificării, alegerea scopului și a căilor de atingere a lui. Prezentare de cazuri concrete de îmbinare echilibrată a centralizării și descentralizării în organizarea unor concerne. Despre decizii și pregătirea cadrelor economice.

● André-Clément Decouflé, **La prospective** (Prospectiva), Paris, P.U.F., 1972, 124 pag. Prospectiva, în concepția promotorilor ei, nu se limitează să recenzeze „viitorii posibili", cu care s-ar ocupa futurologia, ci se străduiește să definească un viitor favorabil omului. Autorii consacră un loc important mijloacelor prospective și mai puțin obiectivelor ei.

● Josué de Castro, **Géographie de la faim** (Geografia foamei), Paris, Le Seuil, 1972. Ediție revăzută și adăugită a acestei lucrări, bine cunoscută cititorilor noștri.

concepte•metodologii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (VI)

(Urmare din numărul trecut)

Așa cum s-a văzut din datele anterioare, unele din țările socialiste dispun de resurse minerale care depășesc capacitățile lor de folosire, putînd în felul acesta să participe, într-o măsură din ce în ce mai mare, la acoperirea necesarului celorlalte țări socialiste în materii prime siderurgice. Această situație constituie o premisă importantă a dezvoltării continue, în forme variate și eficiente, a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în acest domeniu și în primul rînd cooperarea economică — formă care contribuie la asigurarea, pe baza unor contracte ferme, a necesarului țărilor importatoare pe o perioadă lungă de timp și în conformitate cu interesul reciproc al partenerilor. Exemplul unei astfel de forme eficiente de colaborare poate servi acordul încheiat în anul 1970 dintre Uniunea Sovietică și România. Potrivit acordului menționat, țara noastră participă la dezvoltarea în U.R.S.S. a capacităților de producție a materiilor prime feroase urmînd ca în perioada 1972—1990 la rîndul său U.R.S.S. să livreze României cantități crescînde de minereu de fier, inclusiv sub formă de concentrate și pelete. În contul participării țării noastre la dezvoltarea capacităților de producție a materiilor prime feroase din U.R.S.S., România va livra o serie de mărfuri, printre care vagoane basculante pentru transportul minereului de fier, laminatelor și țevilor de oțel, precum și alte produse ca de exemplu : produse chimice, ale industriei constructoare de mașini, diferite bunuri de consum și alte mărfuri. Volumul livrărilor reciproce de mărfuri, care se vor efectua în conformitate cu acest acord, va atinge suma de cca 11 miliarde lei valută.

Tot în vederea satisfacerii necesarului țării noastre, în minereu de fier sub formă de concentrate, precum și produse siderurgice, de data aceasta într-un cadru multilateral, alături de alte țări membre ale C.A.E.R., țara noastră examinează în prezent posibilitatea participării la construirea în Uniunea Sovietică, la Kursk, cu eforturile comune ale țărilor interesate, a unui combinat metalurgic cu o capacitate anuală de 13—14 milioane tone fontă și 12—13 milioane tone oțel. Se prevede totodată ca în cadrul combinatului să fie incluse și fabricile de îmbogățire a minereurilor, precum și uzina de producere a peletelor fără fondanți.

În ceea ce privește cocsul metalurgic și cărbunele cocsificabil, țara noastră importă astfel de produse din Uniunea Sovietică, R.P. Chineză, Polonia și Cehoslovacia. În vederea producerii în țară la noi a acestei importante materii prime siderurgice, România colaborează cu Uniunea Sovietică și cu Polonia în construirea pe teritoriul țării noastră a unor baterii de cocsificare. De subliniat și faptul că în România se construiește, pe bază de proiecte, utilaje și asistență tehnică acordată de R.P. Chineză, o instalație pentru fabricarea de materiale refractare. În prezent se examinează posibilitatea perfectării, cu alte țări, de acțiuni de cooperare de lungă durată în condiții reciproc avantajoase în acest domeniu.

În vederea asigurării cantităților necesare de feroaliaje ale țărilor membre ale C.A.E.R. importatoare, se examinează în prezent, posibilitățile organizării unei cooperări, între țările interesate membre ale C.A.E.R. și U.R.S.S., pentru crearea în Uniunea Sovietică a unor capacități de producție a diferitelor tipuri de astfel de aliaje. Totodată, avînd în vedere necesarul mereu crescînd al țărilor socialiste în materiale refractare și ținînd seama de faptul că, în unele țări există zăcăminte corespunzătoare de materii prime, apare necesar să se examineze posibilitățile de cooperare, între țările interesate, în vederea construirii, eventual cu eforturi comune a unor capacități de producție, care să satisfacă necesarul țărilor interesate.

Un rol deosebit de important în dezvoltarea industriei siderurgice a țărilor socialiste revine, de asemenea, intensificării colaborării în direcția perfecționării proceselor tehnologice de îmbogățire, inclusiv peletizare a minereurilor, de obținere, cu consum cît mai scăzut de energie, a cocsului metalurgic din cărbuni cu grad redus de aglutinare, de obținere, în cantități corespunzătoare, a feroaliajelor necesare producției de oțeluri speciale, de creștere a gradului de folosire a betoanelor refractare și materialelor speciale de protecție etc.

Dezvoltarea colaborării între țările socialiste în vederea obținerii materiilor prime siderurgice necesare, contribuie la creșterea producției de produse siderurgice (fontă, oțel, laminate, țevi etc.) în aceste țări, constituind, în același timp o premisă a adîncirii și diversificării colaborării și în această direcție.

Producția de **fontă** a putut cunoaște în țările socialiste o dezvoltare mai rapidă decît cea medie pe plan mondial, ceea ce a permis majorarea ponderii țărilor socialiste în producția de fontă a lumii. Astfel, dacă ne vom referi în continuare, la țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., vom constata că producția de fontă în anul 1960 și respectiv în anul 1971 a acestor țări se prezintă după cum rezultă din tabelul nr. 16.

Tabelul nr. 16

Țara	Producția de fontă — mil. tone — 1960	1971	% 1971/1960
România	1,01	4,38	433
Bulgaria	0,19	1,34	705
Cehoslovacia	4,70	7,96	169
R.D. Germană	2,00	2,03	101
Polonia	4,25	7,19	169
Ungaria	1,26	1,98	157
U.R.S.S.	46,76	89,26	190

De subliniat că în prezent producția de fontă a Uniunii Sovietice depășește pe cea a Statelor Unite ale Americii (74,12 mil. tone în 1971), care pînă în anul 1965 era cea mai mare producătoare de fontă din lume. U.R.S.S. este în mod practic singura țară socialistă europeană exportatoare de fontă ; la nivelul anului 1971, exportul său depășește cantitatea de 5 mil. tone și este orientat în principal, spre Polonia (1,55 mil. tone), R.D. Germană (0,89 mil. tone), Cehoslovacia (0,75 mil. tone).

Desigur că produsul cel mai reprezentativ al industriei siderurgice este **oțelul**, a cărei producție, de asemenea, a înregistrat o creștere importantă în țările socialiste. Volumul producției de oțel în anul 1960 și respectiv anul 1971 al țărilor la care ne-am referit și mai înainte, este cel prezentat în tabelul nr. 17.

Tabelul nr. 17

Țara	Producția de oțel — mil. tone — 1960	1971	% 1971/1960
România	1,80	6,80	376
Bulgaria	0,25	1,95	769
Cehoslovacia	6,77	12,06	179
R.D. Germană	3,75	5,35	142
Polonia	6,68	12,74	190
Ungaria	1,89	3,11	165
U.R.S.S.	65,30	120,66	197

Considerăm necesar de relevat faptul că producția de oțel din anul 1971, de peste 120 mil. tone a Uniunii Sovietice situează în prezent U.R.S.S. pe primul loc în lume, în timp ce în anul 1970, pe primul loc se situau Statele Unite ale Americii (119,3 mil. tone oțel, față de 115,89 mil. tone ale U.R.S.S.).

Dintre celelalte țări socialiste, R.P. Chineză a înregistrat în anul 1971 o producție de oțel de 21 milioane tone situîndu-se pe locul 7, în lume ; de asemenea, producția — la nivelul aceluiași an — a Poloniei și Cehoslovaciei, de peste 12 milioane tone oțel pentru fiecare din aceste două țări, conduce la situarea lor pe locul 9, respectiv locul 11. În ce privește R.S. România este de relevat faptul că, ea, ocupînd în prezent locul 4 printre țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., se situează pe locul 14 în producția mondială de oțel.

În același timp comparînd datele din tabelul nr. 16, referitoare la producția de fontă, cu cele din tabelul nr. 17, referitoare la producția de oțel, putem să ne facem o imagine orientativă asupra aportului pe care îl aduce, la creșterea producției de oțel, atragerea în procesele metalurgice a fierului vechi, precum și importul de fontă.

Pe de altă parte, în paralel cu creșterea producției de oțel, țările socialiste au realizat și o îmbunătățire a structurii acestuia. În acest sens putem da ca exemplu creșterea ponderii oțelurilor produse în convertizoare. Dat fiind faptul că în anul 1960 numai U.R.S.S. avea organizată producția de oțel în convertizoare, iar în celelalte țări, cu excepția R.P.U. și R.D.G., această producție a fost organizată începînd cu anul 1968, vom lua ca an de referință anul 1968. Dacă în anul 1968, din totalul volumului de oțel produs în România 7,3% se fabrica în convertizoare, în anul 1971 ponderea cantității de oțel fabricat pe această cale a crescut la 29,8%. Un proces similar vom constata și la celelalte țări. Astfel, în Bulgaria producerea oțelurilor fabricate în convertizoare s-a ridicat de la 51,6% în 1968 la 54,1% în 1971, în Cehoslovacia de la 14,6% la 18,1%, în Polonia de la 10,4% la 17,2%, iar în Uniunea Sovietică de la 10,6% la 19,3%.

Îmbunătățirea structurii producției de oțel în procesul de modernizare a economiei noastre naționale constituie o preocupare permanentă a conducerii noastre de partid și de stat. **„Se va intensifica procesul de modernizare a structurii industriei** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **punîndu-se un accent deosebit... pe dezvoltarea siderurgiei oțelurilor superioare“ [12]).**

Un indicator foarte important și des folosit în aprecierea nivelului de dezvoltare economică a unui stat în comparație cu alte state este indicatorul care arată cantitatea de oțel produsă pe locuitor.

Țările socialiste au înregistrat ritmuri medii de creștere a producției de oțel, pe locuitor, superioare celui calculat pe plan mondial. În timp ce în perioada 1960—1971 ritmul mediu anual de creștere a producției pe locuitor este — pe plan mondial — sub 6%. țările socialiste europene au realizat, pentru aceeași perioadă, un ritm mediu anual de peste 7,3%. Producția de oțel pe locuitor, în țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., în anii 1960 și respectiv 1971, creșterea realizată — în perioada la care ne referim — pentru acest indicator, precum și apropierea relativă a cantității de oțel produsă pe locuitor față de Cehoslovacia, țara cu cel mai ridicat nivel, rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 18.

Tabelul nr. 18

Țara	Producția de oțel pe un locuitor — în kg — 1971	1960	% 1971/1960	% față de producția Cehoslovaciei 1960	1971
România	98	332	338	19,7	39,7
Bulgaria	32	228	710	6,45	27,3
Cehoslovacia	496	837	168	100,0	100,0
R.D. Germană	218	314	144	43,7	37,6
Polonia	225	389	172	45,2	46,5
Ungaria	189	300	158	38,0	35,8
U.R.S.S.	305	492	166	61,5	59,0

Din datele de mai sus rezultă că producția de oțel pe un locuitor a Cehoslovaciei se plasează, în lume, la nivelul anului 1971, după Belgia (1280 kg) și Japonia (846 kg), iar celelalte țări — cu excepția Uniunii Sovietice — se găsesc încă sub nivelul atins de unele țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial și anume : R.F. a Germaniei (681 kg), S.U.A. (527 kg), Franța (447 kg), Anglia (433 kg).

Cifrele prezentate mai sus constituie o demonstrare elocventă a eforturilor susținute depuse de către țările socialiste la care ne referim pentru creșterea producției de oțel, reușind să se apropie de țările dezvoltate din punct de vedere industrial în ce privește indicatorul producției de oțel pe locuitor.

Așa după cum se precizează în Programul complex, adoptat la cea de a XXV-a Sesiune a C.A.E.R. de la București în anul 1971, apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste reprezintă un proces istoric obiectiv în dezvoltarea sistemului mondial socialist. Unul din numeroșii indicatori care pot contribui la reprezentarea acestui proces, deosebit de complex, este desigur și cantitatea de oțel produsă pe locuitor. Din analiza cifrelor amintite constatăm tendința de apropiere în această privință între țările socialiste. Astfel, țări a căror producție de oțel pe locuitor față de cea a Cehoslovaciei reprezenta procentaje de ordinul a 19,7% — România, 6,45% — Bulgaria, au realizat în anul 1971 apropieri pînă la 39,7% respectiv 27,3%. Deci diferențele relative mari pe care le constatăm în anul 1960 în general s-au estompat, rămînînd în continuare o diferențiere importantă în ce privește cantitatea absolută a oțelului produs pe locuitor.

Radu CONSTANTINESCU

REFORMA SISTEMULUI — O NECESITATE A NOULUI RAPORT DE FORȚE

LA NUMAI trei săptămîni după cea de a doua devalorizare a dolarului, pe piața monetară occidentală a izbucnit, la începutul lunii martie, o nouă furtună determinată de același aflux masiv de dolari pe piețele europene și în Japonia. Iarăși au fost nevoite băncile centrale să cumpere miliarde de dolari pentru a menține cursul la limita inferioară permisă. Prețul aurului pe piața liberă s-a urcat la cote nemaicunoscute în istoria sistemului aur-valută : de peste două ori cursul oficial. Pînă la urmă bursele de valori au fost pretutindeni închise, ceea ce nu înseamnă că nu mai intră dolari în Europa, ci doar că nu mai sînt cotați și deci băncile centrale nu mai sînt obligate să-i cumpere la cursul oficial.

Evenimentele din ultimele săptămîni impun concluzia că nu este vorba de una din crizele monetare pe care ne-am obișnuit să le constatăm din cînd în cînd în ultimii 10—15 ani, ca un acces de febră într-un punct sau altul al pieței monetare capitaliste. Încercările de a prezenta scăderea cursurilor dolarului ca o simplă manevră de speculă, au dat greș. În discuție se pun acum deschis bazele politicii monetare internaționale a țărilor capitaliste și ale relațiilor economice interoccidentale.

Desigur, în condițiile unei interdependențe tot mai strînse între economiile țărilor capitaliste, ale difuzării tot mai largi a capitalurilor multinaționale, o legătură între monedele diferitelor țări, un sistem monetar capitalist internațional constituie o necesitate obiectivă. Este drept că rolul de bani mondiali l-a jucat timp de secole aurul. Dar dezvoltarea sistemului capitalist de credit și extinderea lui pe piața internațională a făcut ca aurul să fie insuficient pentru acest scop. Necesitatea unei monede de credit internaționale a creat sistemul bazat pe aur și dolar. Numai că o monedă de credit internațională bazată pe o valută națională nu poate să nu sufere ca urmare a deteriorării situației economiei naționale pe care o reprezintă și în același timp să nu facă să predomine interesele acestei economii naționale, asupra celorlalte economii.

Monopolurile americane au folosit poziția privilegiată a dolarului pentru a acapara întreprinderi capitaliste europene. În mare parte, acesta a fost un export de capital fictiv, pentru că din Statele Unite au venit nu atît mașini și utilaje care să pună bazele întreprinderilor americane de pe continentul european, cît o maree de dolari de hîrtie, emiși în cantități care nu corespundeau nici rezervelor de aur ale Sistemului Federal de Rezerve nici necesităților circulației monetare internaționale (ale lichidităților, cum mai este ea numită). Cît timp dolarul rămînea teoretic convertibil în aur, situația nu era acută. Chiar și după suspendarea convertibilității dolarului cu păstrarea rolului internațional al acestuia, afluxul de dolari în afara Statelor Unite nu numai că nu s-a oprit, dar s-a și intensificat. Aici nu se pot da explicații pur economice. Pentru ca țările europene să accepte să cumpere miliarde de dolari, cu valoare în continuă scădere, la cursul oficial, trebuia să intre în considerare motive politice.

Ceea ce e nou în criza actuală este faptul că țările vest-europene nu mai acceptă inundația de dolari și nici simpla restaurare a condițiilor care au generat-o. La conferința monetară din 9 martie de la Paris a grupului celor „zece", țările Comunității Economice Europene au venit cu propuneri care arată că statele vest-europene urmăresc de data aceasta nu numai să oprească afluxul de dolari, ci să determine și o restrîngere a circulației lor pe piața europeană.

Una din aceste propuneri cere guvernului Statelor Unite să-și apere moneda, intervenind atunci cînd este necesar pe piață pentru a sprijini cursul dolarului. Pînă acum acest lucru l-au făcut guvernele europene și cel japonez cumpărînd miliarde de dolari la bursă. O altă propunere formulată în termeni tehnici privește „controlul eficient al lichidităților interne și internaționale". Aceasta înseamnă că partenerii vest-europeni ai Statelor Unite le cer să nu se mai pună în circulația internă și internațională cantități de hîrtie monedă care nu fac decît să sporească inflația. Pentru controlul emisiunii de dolari pe piețele europene, Comunitatea Economică Europeană, apreciază că „băncile centrale nu ar mai trebui să efectueze direct sau indirect plasamente pe europiețe". Propunerile europene nu se mărginesc însă să împiedice pe viitor inundația de eurodolari, ci cer totodată retragerea excesului lor de pe piață. „Pentru reducerea lichidităților internaționale" se sugerează „emisii de obligațiuni ale guvernului american pe termen mediu pe piața eurodolarilor" însoțite de introducerea unor „rezerve obligatorii asupra depozitelor în eurodolari". Prin urmare, se propune ca guvernul american să ceară cu împrumut propriii săi dolari de pe piața europeană.

Mergînd mai departe, propunerile preconizează că ieșirile de capital american pe termen lung să fie ținute sub control iar transferările de capital pe termen scurt nelegate de tranzacții comerciale, cu alte cuvinte capitalurile speculative, să fie supuse unei autorizații prealabile, repatrierea lor făcîndu-se în termen scurt. În fine, se sugerează modalități de control pentru a împiedica intrarea dolarilor pe ușa de serviciu a monopolurilor internaționale.

Asistăm deci la o puternică reacție de apărare împotriva pătrunderii monopolurilor americane pe piața europeană, pătrundere care a fost considerabil înlesnită de poziția privilegiată a dolarului. Pozițiile adoptate de C.E.E. în domeniul valutar constituie numai unul din aspectele acestei reacții. Ele urmăresc să răpească monopolurilor americane una din armele lor cele mai eficace pentru exportul de capital.

Observăm că la această primă reuniune nu s-au luat încă hotărîri în problema reformei sistemului monetar internațional. Dar problema este actuală și însuși guvernul american este de acord că o atare reformă a devenit inevitabilă. Măsurile care sînt în curs de pregătire nu pot aduce decît soluții temporare dacă ele nu vor fi urmate de un nou sistem monetar. Aceasta va fi rezultanta noului raport de forțe economice și politice pe arena mondială. Dar se poate prevedea că nici o reformă nu va fi durabilă decît dacă noul sistem monetar capitalist internațional va dispune de o monedă de credit garantată prin valori reale și susceptibile de a putea fi acceptate oricînd.

B. ZAHARESCU

CORESPONDENȚĂ DIN BONN

„BLOCUL FLUCTUANT" — O SOLUȚIE TRANZITORIE

TOATE INDICIILE par să arate că cercurile politice și economice din R.F.G. au primit cu un sentiment de ușurare, dar nu de mulțumire, hotărîrile adoptate duminică în cadrul conferinței miniștrilor de finanțe ai Pieței Comune. Concluziile pe care le-au inclus organele de presă vest-germane în numeroasele articole și comentarii pe această temă ar putea fi rezumate la cîteva aspecte mai importante : hotărîrile ar fi trebuit să fie luate cu mult înainte, mai precis încă din vara precedentă, și, în orice caz ar fi fost de dorit ca ele să exprime efortul convergent al tuturor celor nouă parteneri din C.E.E. de a pune capăt speculațiilor monetare.

Soluția la care s-a recurs în momentul de față — revalorizarea cu 3% a mărcii vest-germane și adoptarea unei libere fluctuații a monezilor celor nouă țări în raport cu dolarul — este desigur o măsură de urgență, menită să frîneze invazia de capitaluri speculative. Dar, evident, ea nu rezolvă această problemă într-un mod radical și nici nu creează premise ca, pe viitor, crizele monetare să nu se mai repete. De acest lucru au devenit conștiente cercurile politice și economice vest-germane, sloganul curent fiind acum solicitarea unei profunde reforme a sistemului valutar internațional.

Desigur, din punctul de vedere al adepților integrării economice în cadrul Pieței Comune, sub presiunea evenimentelor, s-a făcut acum un oarecare progres pe calea uniunii monetare. Mai concret, șase din cele nouă țări ale C.E.E. — R.F.G., Franța, Olanda, Belgia, Danemarca, și Luxemburg — au hotărît să stabilească liber cursul în raport de dolar și aur sub impulsul cererii și ofertei. În ce privește însă cursurile lor reciproce, aceste șase țări (respectiv cinci monezi, întrucît Belgia și Luxemburgul au o uniune monetară) vor proceda la o sistematică susținere a parităților, intervenind ori de cîte ori abaterile în plus sau în minus vor depăși procentul de 2,25.

Afectate de o modificare mai mare, cursurile monezilor celor șase țări din „blocul fluctuant" vor fi sprijinite cu ajutorul unui fond valutar comun. În schimb celelalte trei monezi, aparținînd țărilor cu o „flotare individuală" — Anglia, Italia și Irlanda — nu vor beneficia de un asemenea sprijin și vor avea cursuri oscilante atît față de dolar cît și față de restul monezilor din interiorul Pieței comune.

Deși scindate, țările C.E.E. fac în fond o primă încercare de a contrapune dolarului o serie de monezi care reacționează simultan și în același sens, ca și cum ar fi vorba de una și aceeași monedă comunitară. Nu este pentru nimeni un secret că acest edificiu valutar este, cel puțin pentru moment, foarte fragil. El ar avea șanse de a rezista unor noi speculații numai în condițiile în care balanțele de plăți ale celor șase țări care constituie „blocul fluctuant" ar rămîne solid excedentare pe lungă durată. În mod inevitabil se poate face însă observația că o asemenea perspectivă nu este prea sigură în condițiile în care competitivitatea relativă a mărfurilor lor pe piața internațională se reduce prin devalorizările succesive ale dolarului și respectiv reevaluarea monezilor lor. Nu în același mod s-ar pune, evident, problema dacă actualele măsuri ar jugula fluxul de capitaluri speculative materializate în dolari și s-ar menține durabil raportul dintre ele și dolar. Într-o astfel de evoluție a lucrurilor, speculațiile ar putea fi, eventual, mult mai temperate, dar problemele de fond ale sistemului monetar internațional ar rămîne tot nerezolvate. Căci la urma urmei soluția nu rezidă într-un curs mai mare sau mai mic al uneia sau alteia dintre monezi în raport cu dolarul.

Punerea problemelor în acest fel arată că măsurile actuale constituie doar preludiul unor noi înfruntări. Prin implicațiile lor chestiunile monetare au acum rezonanțe puternice în domeniul relațiilor comerciale, ceea ce face să se vorbească în mod curent despre posibilitatea unor conflicte comerciale americano-vest-europene. Dar implicațiile lor nu se opresc aici, ci se răsfrîng în vasta și complicata rețea a relațiilor politice dintre statele occidentale. Pentru că în fond evenimentele monetare reflectă schimbările din tot mai mobilele raporturi de forțe din lumea occidentală.

dr. N. S. STĂNESCU

Bonn, 14 martie

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Siderurgia Cehoslovaciei

DATE citate de revista **Planované hospodarstvi** *arată că ponderea industriei în crearea venitului național al Cehoslovaciei va spori de la 60,7% în 1970 la 64,5% în 1990, iar cea a construcțiilor de mașini în producția industrială — de la 29,5% la 37,2% în același interval.*

Producția de fontă va crește de la 7,55 mil. t în 1970 la 12,4 mil. t în 1990 (cu 2,4% pe an), iar cea de oțel — de la 11,5 mil. t în 1970 la 15,6 mil. în 1980, la 19,3 mil. t în 1990 (cu 2,6% pe an) și la 22,8 mil. t în anul 2000, astfel încît producția de oțel pe locuitor va spori după cum urmează (în kg) :

1970	1980	1990	2000
799	1050	1280	1510

Cantitățile de fier vechi puse anual la dispoziția industriei siderurgice se estimează că vor crește de la 8,3 mil. t în 1970 la 11,1 mil. t la sfîrșitul acestui deceniu.

Ponderea construcțiilor de mașini în consumul metalelor feroase urmează să se reducă ușor (de la 68% în 1970 la 66% în 1980), în vreme ce industria construcțiilor își va majora cota de la 15% la 20%.

Transportul aerian

PRINCIPALELE zece companii americane de transport aerian ar urma să realizeze anul acesta un profit record de 250 milioane de dolari, pentru a redeveni deficitare — cu circa 50 milioane dolari — în 1975. Din acest motiv se consideră puțin probabil că ele vor putea realiza cele 30 miliarde de dolari de investiții prevăzute între 1971 și 1975.

Specialiști pentru secolul XXI

RECENTA consfătuire a specialiștilor sovietici din domeniul învățămîntului superior, la care au participat rectori și profesori din 824 de institute de învățămînt superior, a acordat o atenție deosebită prognozei în domeniul pregătirii specialiștilor, în primul rînd, pentru noile ramuri ale științei și tehnicii. S-a stabilit, de exemplu, necesitatea extinderii pregătirii de specialiști în ramurile tehnicii laser, psihologiei tehnice, folosirii raționale și refacerii resurselor naturale. În cei 50 de ani de existență a U.R.S.S., școlile superioare și medii de specialitate au pregătit 27 milioane de specialiști.

Extinderea folosirii gazelor naturale

ÎN CADRUL consumului global de energie primară al Pieței Comune a „celor șase", ponderea gazelor naturale a sporit de la 2,7% în 1960 la 9% în 1970. Pentru a acoperi cererea în creștere rapidă, se scontează pe un volum global al investițiilor în acest sector, în perioada 1971—1975, de 5 miliarde dolari, din care 2% în procesul de obținere a gazelor, 45% în cel de transport și 53% în cel de distribuire.

În ceea ce privește disponibilitățile de gaze naturale (producție, plus import) se apreciază că acestea vor evolua astfel (în miliarde m^3): de la 67 în 1970, la 150 în 1976, la 183—206 în 1980 și la 218—232 în 1985.

mondorama

DUPĂ BLOCARE, LA FEL CA ÎNAINTE

IN condițiile actuale de inflație din lumea capitalistă blocarea prețurilor și salariilor este o măsură de politică economică la care se recurge tot mai frecvent. Numai că, spre deosebire de salarii, prețurile nu îngheață, iar în unele cazuri — așa cum se vede în graficul alăturat — ele sporesc chiar la fel de rapid ca înainte de adoptarea acestei măsuri.

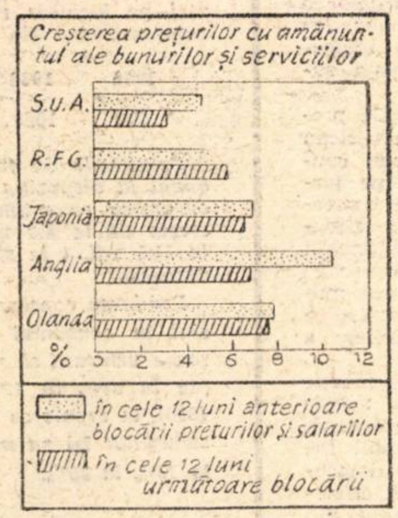

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE BUMBAC

BUMBACUL rezistă asaltului chimiei și se menține in continuare cu peste 50% în producția mondială de țesături și fire. Producția de 11,8 milioane tone din anul 1971 a reprezentat o creștere cu jumătate de milion tone față de anul 1965 și cu aproape 1 milion tone comparativ cu 1960.

Concomitent s-au produs importante modificări privind ordinea pe lista marilor producători de bumbac. S.U.A., care pînă în 1970 erau cap de listă, cedează locul U.R.S.S. Producția de bumbac a S.U.A., care în 1965 depășea încă 3 milioane tone, a scăzut în 1971 la 2,3 milioane tone, în timp ce în U.R.S.S. ea a crescut de la 1,9 milioane la 2,4 milioane tone. Progrese în producția de bumbac au înregistrat, în ordine, și alți mari producători — R. P. Chineză, India, Pakistan, Egipt, Brazilia, Turcia, Mexicul și Sudanul.

COMERȚUL PRIN POȘTĂ

VÎNZAREA prin corespondență — avînd ca elemente cheie prezentarea ofertei către client prin intermediul unui document trimis prin poștă și expedierea articolului comandat dintr-un depozit central pe adresa indicată de client — cunoaște o extindere susținută în țările occidentale, deși ponderea sa rămîne încă modestă. Astfel, în 1970 acest sector reprezenta doar 4—5% din ansamblul vînzărilor efectuate în Anglia, 5% în R.F.G., 1,2% în Franța, 1% în Belgia și Olanda, 0,5% în Italia etc.

În 1971 volumul vînzărilor prin corespondență a înregistrat în Franța o creștere de 23% comparativ cu anul precedent. În acest cadru, pe primul loc se situează produsele textile, îndeosebi confecțiile, după care urmează articolele audio-vizuale, inclusiv cărțile și echipamentul casnic. În ultimii ani și în acest sector se intensifică tendința de concentrare, concomitent cu modernizarea activității însăși : utilizarea informaticii pentru cunoașterea mai amănunțită a clientelei, a cererii potențiale, deschiderea unor birouri de comenzi ș.a.

SERELE BULGARIEI

DE LA 640 ha teren ocupat de sere în Bulgaria la începutul cincinalului actual, în 1975 se va ajunge la 1000 ha. Se are în vedere, atît aprovizionarea continuă a pieței interne cu legume proaspete, cît și satisfacerea cerințelor crescînde la export, care în prezent acoperă 60—70% din producția totală a serelor, informează agenția **BTA.** Creșterea cu 122% a producției prevăzută pentru perioada amintită va fi realizată prin perfecționarea tehnologiei, prin cultivarea de soiuri selecționate, mai productive și rezistente la boli și dăunători. In scopul sporirii eficienței producției de legume de seră se întreprind și măsuri de concentrare și specializare, pe linia creării de mari combinate de sere cu o suprafață cultivată de 40—50 ha.

55,91 CARATE 3 MILIOANE FRANCI

„ACHIZIȚIONAREA de carate nu constituie o investiție, ci o garanție pentru un capital deja investit" — remarca expertul-bijutier al firmei „Christie" cu ocazia unei recente licitații organizate la Geneva. Totodată, licitația a demonstrat că aspectul estetic al monturii unei bijuterii a trecut pe ultimul plan, eclipsat fiind de caratele pietrei prețioase.

Piesa vedetă a licitației geneveze a fost un diamant de 55,91 carate, evaluat și adjudecat cu 3 milioane de franci, prețul fiind un „record mondial și european" al firmei „Christie".

Comparativ, experții oferă exemplul licitației care a avut loc cu trei ani în urmă la New York, cînd Elizabeth Taylor și-a achiziționat diamantele la prețul „oficial" de 1 milion dolari — „oficial", deoarece un altul s-a negociat ulterior, rămînînd necunoscut marelui public.

Licitația de la Geneva a reliefat și alte aspecte ale „pieței caratelor". Astfel „marele absent" a fost business-ul nord-american, care n-a mai avut apetit pentru piese „gigant" avînd în vedere creșterea excesivă a criminalității, făcînd ca marile societăți de asigurare să nu mai fie dispuse să acorde prime serioase proporționale cu valoarea piesei asigurate. Și astfel — comentează **Handelsblatt** — pietrele cele mai scumpe, inclusiv diamantul-vedetă cu pricina, au luat drumul Angliei, aproape fără nici o excepție.

TRAULER DIN MATERIAL PLASTIC

CEL MAI MARE trauler european construit din material plastic, „Juwel", a părăsit portul Bremerhaven în prima sa cursă de pescuit. Vasul, al cărui corp și suprastructură sînt din material plastic, are o lungime de 26 metri și poate atinge o viteză orară de 10,5 noduri. Traulerul, proprietatea unui armator vest-german, a fost construit la șantierele navale „Bremerhaven Seebeek" aparținînd concernului Krupp și la șantierul „Lunene", relatează **Les Echos.**

PETROLUL NIGERIAN

NIGERIA este una din țările lumii în care descoperirile zăcămintelor petroliere au fost dintre cele mai spectaculoase. Companiile Shell și British Petroleum au făcut explorări timp de 19 ani începînd din 1937 pînă ce au dat de petrol la Oloibiri în delta Nigerului ; în schimb Gulf, de la primul foraj în 1964 la Okan a obținut țiței și a început să exporte încă din primul trimestru al anului 1965. De atunci producția de țiței a crescut vertiginos atît din zăcămintele continentale, cît și din cele off-shore : de la 13.609.000 tone în 1965 la 89.500.000 tone în 1972, Nigeria situîndu-se astfel pe al doilea loc în Africa după Libia. Două treimi din producția nigeriană de țiței iau drumul spre Europa occidentală.

Pe lîngă cele șase companii străine care exploatează petrolul nigerian, a fost creată o societate națională de petrol, Nigerian National Oil Corporation (NNOC), cu rolul de a participa ca parteneră majoritară în toate sectoarele de activitate petrolieră. În februarie 1972 guvernul a emis un decret care interzice acordarea unor noi concesiuni. Nigeria dispune și de importante zăcăminte de gaze naturale, exploatate puțin pînă acum pentru nevoile locale. Guvernul nigerian intenționează crearea în viitor și a unei industrii petrochimice proprii.

DINAMICA INVESTIȚIILOR ÎN CEHOSLOVACIA

INVESTIȚIILE în economia națională a Cehoslovaciei au crescut de la 12,2 miliarde coroane în anul 1948 la 93,5 mrd. coroane în 1971. Se remarcă că în acest răstimp ponderea investițiilor pentru mașini și utilaje în totalul investițiilor a sporit de la 25% cît reprezenta în 1948 la peste 38% în 1971. A crescut, de asemenea, ponderea mașinilor în totalul mijloacelor fixe de la 14% la 25%.

S-a îmbunătățit esențial gradul de înzestrare a muncii cu mașini și utilaje : în industrie valoarea acestora pe un lucrător a sporit de 2,2 ori, în construcții de aproape 2 ori, în agricultură de 7,6 ori. Dacă în 1950 valoarea mașinilor pe un lucrător din agricultură reprezenta numai 9% din nivelul de înzestrare al lucrătorilor din industrie, în 1970 ea ajunsese la 28%, arată **Hospodarské noviny.**

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CONCENTRAREA DESFACERII ÎN COMERȚUL VEST-EUROPEAN

ÎN ULTIMUL DECENIU, procesul de concentrare a comerțului cu amănuntul în unități tot mai mari a luat amploare în țările capitaliste dezvoltate, în limbajul curent încetățenindu-se expresii noi, ca supermagazine (magazine cu autoservire, avînd o suprafață comercială de 400—2500 m² și cu plata unică la casă, la ieșire) și hipermagazine (de același tip, dar cu o suprafață comercială de peste 2500 m²).

Datele statistice pentru Europa Occidentală evidențiază dinamica acestei evoluții : dacă primul hipermagazin a apărut în Belgia în 1961, în 1965 se numărau deja 34 de hipermagazine în patru țări, în 1971 erau 620 în douăsprezece țări, iar pentru anul 1975 se prevede că vor funcționa 1085 de hipermagazine în patrusprezece țări vest-europene. Paralel, crește și suprafața medie a hipermagazinelor. În timp ce în 1971 ea oscila — în diferite țări — între 4500 și 9200 m², în 1975 dimensiunile ei medii urmează să se situeze între 5000 m² (în Anglia, Irlanda sau Spania) și 9375 m² (în Suedia), numeroase hipermagazine depășind nivelul superior menționat.

În ritm rapid se extinde și cifra de afaceri globală realizată de hipermagazine și supermagazine. În Franța, de pildă, cifra de afaceri a acestor magazine a sporit numai în perioada 1969—1971 de la 12,2 la 26 miliarde franci, respectiv cu 113%, în timp ce pe ansamblul comerțului cu amănuntul creșterea a fost de circa 25%. Ca urmare, ponderea hipermagazinelor și supermagazinelor în cifra globală de afaceri a comerțului cu amănuntul din Franța s-a majorat de la 6,2% la 10,8%. Fenomene similare au loc și în celelalte țări vest-europene.

ȚARA	Numărul hipermagazinelor		Suprafața totală de vînzare (mii m²)	
	1971	1975	1971	1975
Anglia	16	30	72	150
Austria	9	25	45,2	140
Belgia	46	75	309,3	550
Danemarca	1	10	9,2	60
Elveția	7	25	36,8	130
Finlanda	2	15	14,0	90
Franța	145	250	830,0	1500
R.F.G.	370	550	2070,0	3200
Irlanda	—	5	—	25
Italia	1	25	6,5	150
Norvegia	1	15	5,0	90
Olanda	2	15	12,0	80
Spania	—	5	—	25
Suedia	20	40	169,7	375
Europa Occidentală	620	1085	3579,7	6565,0

Sursa : Mondo Economico, nr. 18/1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 12 (499)
vineri 23 MARTIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

12

ACTUALITATEA

NU AVEM VOCAȚIA RESEMNĂRII

O DATĂ MAI MULT, evenimentele din ultima săptămînă au demonstrat că poporul român nu are vocația resemnării. Viscolul ce s-a năpustit în acest început de primăvară asupra unor vaste întinderi ale țării nu a reușit — așa cum nu au reușit altă dată inundațiile sau alte vicisitudini — să ne paralizeze în resemnare, să ne frîngă ritmul efortului nostru de edificare, să ne răpească din timpul pe care l-am drămuit gospodărește în vederea realizării sarcinilor de mare răspundere ce ne stau în față.

Forța, tăria morală, unitatea unui popor pot fi, desigur, descifrate și din activitatea cotidiană, firească a acestuia, dar ele ies cel mai pregnant în evidență în momentele grele. Aceste trăsături fundamentale s-au afirmat din nou, plenar, în zilele din urmă cînd tineri sau vîrstnici, bărbați sau femei au făcut, fără nici o ezitare, un front comun de luptă împotriva stihiilor. Așa cum se arată în comunicatul Comandamentului central pentru înlăturarea urmărilor căderilor masive de zăpadă și ale viscolului, „pentru înlăturarea efectelor viscolului și normalizarea rapidă a activității economico-sociale în toate județele, organele și organizațiile de partid, colectivele din întreprinderi și conducerile acestora, unitățile militare și întreaga populație aptă de muncă a acționat zi și noapte, dovedind o înaltă răspundere și conștiință cetățenească. Odată cu încetarea stării de necesitate, Comandamentul central adresează călduroase mulțumiri harnicei clase muncitoare — care s-a aflat permanent în fruntea acestor acțiuni, asigurînd, totodată, desfășurarea fără întreruperi a producției din fabrici și uzine — țărănimii și celorlalți lucrători din agricultură, care au muncit cu dîrzenie pentru a pune la adăpost și a feri de urmările viscolului avutul obștesc al cooperativelor și al statului".

Un exemplu elocvent al devotamentului și spiritului de abnegație cu care au acționat oamenii muncii în aceste zile îl constituie faptul că pretutindeni, în marile uzine ale țării, activitatea s-a desfășurat normal. Acest **normal** include — de exemplu, la Uzina 23 August din Capitală, cu un trafic zilnic de aproape 40 de vagoane de materii prime și producție finită — „amănuntul" că în locul celor 2000 de navetiști imobilizați de viscol în comunele lor, au trecut la strunguri și la montaje tovarășii lor din schimbul anterior care nu au conceput să părăsească uzina pînă ce nu au sosit navetiștii. Astfel, a fost menținută producția, zilnic, la nivelul sarcinilor maximale. Tot **normală** — a fost activitatea și într-o altă mare uzină bucureșteană — „Republica", unde în toate zilele stării de necesitate s-a lucrat la parametrii maximali ai planului, ceea ce a permis ca, de la începutul lunii și pînă la sfîrșitul săptămînii trecute, să se producă peste plan 440 tone țevi. Și aici, mulți oameni au lucrat cîte 16 ore fără întrerupere, iar sute de salariați și-au făcut drum cu lopata în mînă spre hala trăgătoriei la rece pe care viscolul o izolase complet, lipsind-o de aprovizionarea materială.

Sînt toate acestea doar cîteva amănunte din tabloul impresionant al dîrzeniei manifestate în aceste zile cînd angajamentul „Cincinalul înainte de termen" nu s-a clătinat nici o clipă sub povara unor zile neprielnice.

Și pentru că ne-am obișnuit să nu ne complacem într-o stare de automulțumire, pentru că tindem întotdeauna spre mai mult și spre mai bine, este cazul să ne amintim că victoriile din aceste zile ne-au dezvăluit nu numai resursele noastre inepuizabile de energie și abnegație, ci și posibilitățile ample de care dispunem pentru a ne perfecționa continuu activitatea, a pune în valoare noi rezerve, a accelera ritmul dezvoltării noastre multilaterale, a înlocui efortul fizic cu inteligență, raționalitate și eficiență.

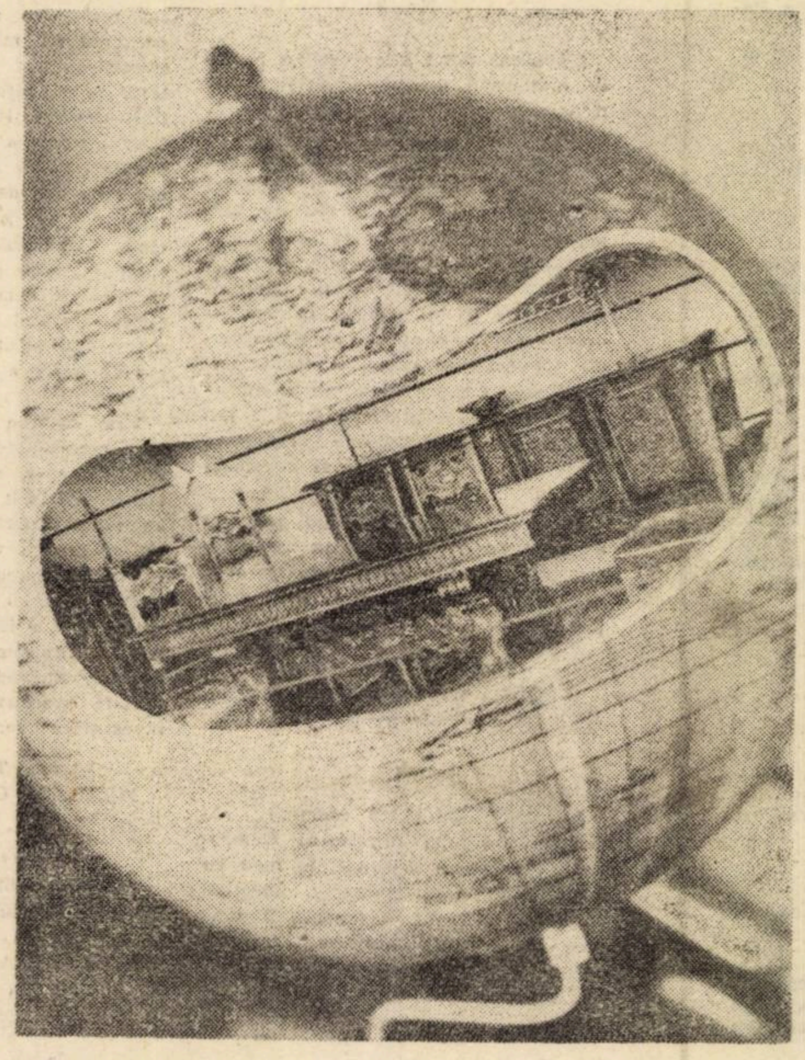

COMERȚ EXTERIOR

DINAMIZAREA EXPORTURILOR

Din experiența C.I.L. — Cluj

DOCUMENTELE Plenarei C. C. al P.C.R., din 28 februarie — 2 martie a.c. scot în evidență, pregnant, sarcinile de mare răspundere ce revin tuturor unităților economice pentru realizarea planului de export la nivelul maximal.

Pe această temă, recent, a avut loc o dezbatere la Cluj, cu sprijinul Comitetului Județean P.C.R. la care au participat reprezentanți a trei mari unități economice exportatoare: Combinatul de industrializare a lemnului, Centrala de piele și încălțăminte și Fabrica de tricotaje „Someșul". În numărul de față publicăm unele concluzii privind activitatea de export a Combinatului de industrializare a lemnului din Cluj.

● Mutații în structura exporturilor

EFICIENȚA EXPORTURILOR — așa cum se subliniază în documentele de partid și de stat — este direct condiționată de ponderea pe care o dețin în nomenclatorul mărfurilor ofertate pe plan

Al. DETEȘAN

(Continuare în pag. 9)

INVESTIȚII

Acțiuni pentru îmbunătățirea raportului:

EFORT — EFECTE

CONDIȚIA ESENȚIALĂ a realizării și depășirii sarcinilor de producție prevăzute în actualul cincinal o constituie îndeplinirea exemplară și în condiții de eficiență sporită a vastului program de investiții adoptat de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului, program în cadrul căruia anul 1973 se înscrie ca an hotărîtor.

Documentele dezbătute și adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. subliniază semnificația majoră a îndeplinirii planului de investiții, motivată și în faptul că creșterile de producție ce urmează a se obține pînă la sfîrșitul cincinalului sînt condiționate și de intrarea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție, de dezvoltarea și modernizarea obiectivelor existente. **„Trebuie să fie clar** — arăta tovarășul secretar general, Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la închiderea lucrărilor recentei Plenare — **că realizarea integrală a acestui program de investiții condiționează în mod hotărîtor înfăptuirea înainte de termen a cincinalului".**

Potențialul productiv al economiei, urmare a însemnatelor resurse materiale și financiare destinate investițiilor în această etapă, va fi considerabil sporit: numai în anul 1973 vor fi puse în funcțiune, în industrie 490 de capacități de producție principale și 46 capacități agrozootehnice mai însemnate; fondurile fixe ce vor fi date în exploatare în acest an, prezentînd o creștere de 21% față de cele planificate în anul precedent. În afară de dezvoltările de capacități ce se prevăd a se realiza în unitățile existente în cursul anului 1973, aceasta constituind o caracteristică principală, urmează a fi date în exploatare primele capacități în cadrul a numeroase noi platforme industriale sau obiective.

Efortul însemnat pe care-l face patria noastră pentru realizarea programului de investiții se justifică numai în măsura în care obiectivele ce se prevăd a se executa corespund unei nevoi reale a economiei, sînt concepute cu o tehnologie situată la nivelul mondial, au condiții de a fi realizate cu costuri reduse și la termenele planificate, ating parametrii tehnico-economici cu care s-a justificat eficiența investiției într-o perioadă scurtă după punerea în funcțiune.

dr. Ioan I. CIOLAN

(Continuare în pag. 3)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 12 din 23 martie 1973

1—3—9
— **Investiţii**
Acţiuni pentru îmbunătăţirea raportului : Efort-efecte de dr. **Ioan L. Ciolan**
— **Comerţ exterior**
Dinamizarea exporturilor. Din experienţa C.I.L. Cluj de **Al. Deteşan**

4
— **În dezbatere** : Noile proiecte de legi

5
— **Agricultură**
Acordul global în legumicultură
Un mecanism care trebuie să funcţioneze perfect : Producţie — preluare — valorificare (I) Semnează : **Dumitru Teodorescu**, ec. **Ion Zoicau** ing. **Alexandru Pătraşcu**
Dezbatere consemnată de prof. univ. dr. **Sabin Nica-Sîrbeşti, Ion Manea**

6
— **Finanţe**
Creşterea rolului amortizării în reproducţia fondurilor fixe de dr. **Emil Negrea**, doctorand **Lidia Pătrăşcoiu**

10
— **Marketing**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării : Marketingul în strategia dezvoltării (I) de **Al. Iordăchescu**

11
— **Economistul în economie** (IV)
Unele constatări preliminare de **Constantin Cojocaru**

12—13
— **Cheltuieli materiale**
Ancheta noastră : Deşeurile — valoroasă sursă de materii prime. Peste 3 miliarde lei deşeuri aşteaptă să fie fructificate. Cum acţionăm în acest scop ? Semnează: ing. **Dinu Ştefan**, MICMG ; ing. **Gh. Rădulescu**, director, MTT ; ing. **I. Carabulea**, ing. **V. Rotaru**, MAIAA ; ing. **M. Ionescu**-Muscel, M.I.U.

14
— **Agenda economistului**

15
— **Informaţie • decizie**
Din acţiunea de raţionalizare a sistemului de evidenţă : În agricultură : Programarea, lansarea şi urmărirea producţiei de **George Pleşoianu, Mihail Croitoru, Leonida Fraţilă**

16
— **Concepte • metodologii**
Conjunctura şi prognoza economică, de acad. **V. Malinschi**

19
— Colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările socialiste : Domeniul producţiei materiale (VII), de **Radu Constantinescu**

20
— O opţiune fundamentată istoric : Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România şi dezvoltarea industrială, de **Vasile Nicolae**

21
— **Învăţămînt**
Se propune balanţa legăturilor interramuri ca metodă de învăţare a economiei politice a socialismului, de asist. univ. **Cornelia Daminescu**, Institutul politehnic Bucureşti

22
— **Date de prognoză**
Ordinatoarele anului 1990
— Organisme ale cooperării în informatică. de ing. **Vl. Ţicovschi**

23
— După redeschiderea burselor : O soluţie comercială contenciosului monetar ? de **Dinu Dragomirescu**
— Din activitatea organizaţiilor internaţionale : U.N.C.T.A.D. şi transporturile maritime de **Ion Barac**

I—VIII
— **Consultaţii** : În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid
• Industrializarea României şi corelaţia dintre cele două subdiviziuni ale producţiei sociale de prof. dr. **Gh. Creţoiu**
• Cercetarea ştiinţifică în lumea capitalistă : Orientări, decalaje, contraste, de **Nicolae Popov**
• Concepţia sistemică în planificarea economiei, de conf. dr. **Eugen Prahoveanu**

ÎN SUPLIMENT :
— Introducerea sistemului unic de transport în conteinere în cadrul C.A.E.R. de **V. Atanasiu**
— Convenţiile vamale internaţionale la care participă România de **A. Moţiu**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia"· str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

Sînt asigurate documentaţiile pentru noile obiective ale planului pe 1973?

Nr. 3

CA URMARE a intervenţiilor făcute de ministerul nostru, situaţia acoperirii cu proiecte de execuţie a lucrărilor din planul pe anul 1973 s-a ameliorat. Procentul de documentaţie de execuţie neasigurată şi scadentă la finele lunii ianuarie era de 8,6% pentru întregul volum de lucrări din planul pe anul 1973, (pentru lucrările noi 24,3%). Situaţia restului de documentaţie (şi în special pentru lucrările noi care nu au aprobate studii tehnico-economice), a făcut obiectul unei analize cu adjuncţii miniştrilor, responsabili cu investiţiile din ministerele coordonatoare, luîndu-se măsuri pentru predarea ei constructorului.

Observaţiile din articolul publicat au avut un rol deosebit în mobilizarea beneficiarilor pentru recuperarea restanţelor documentaţiei de execuţie.

ing. C. NISTOR
Ministerul Construcţiilor Industriale

★

LA INSISTENŢELE repetate ale organelor locale, Ministerul Comerţului Interior, a acceptat, în mod cu totul excepţional şi unele obiective care nu au avut documentaţii tehnice de execuţie aprobate,* condiţionate de acceptul constructorilor şi de angajamentul organizaţiilor de proiectare pentru predarea proiectelor respective, în timp util. În prezent, situaţiile semnalate în „Viaţa economică" se prezintă astfel :

Documentaţia de execuţie pentru „Depozitul alimentar-Roman" a fost avizată. Întîrzierea a fost generată de necesitatea revizuirii documentaţiei ca urmare a solicitării noastre de reducere a costurilor investiţiei şi îmbunătăţirea tehnologiei de depozitare. În judeţul Bistriţa-Năsăud un singur obiectiv nu avea elaborată documentaţia de execuţie şi anume aceea pentru „Restaurantul CODRIŞOR-Bistriţa". Analizînd cererea organelor locale de a menţine acest obiectiv în planul de investiţii pe anul 1973, M.C.I. a fost de acord cu condiţia replanificării termenului de începere a lucrărilor şi respectiv de dare în folosinţă a obiectivului (semestrul II 1974) tocmai datorită necesităţii de asigurare prealabilă a condiţiilor de execuţie. În acest scop din valoarea totală a investiţiei prevăzută pentru anul 1973 s-a planificat realizarea numai a unui volum de circa 500 mii lei lucrări de construcţii-montaj. În prezent documentaţia de execuţie este în curs de definitivare la Institutul Politehnic-Cluj urmînd a fi predată în luna aprilie a.c. La Arad, nu se elaborase documentaţia de execuţie pentru restaurantul tip pensiune al Grupului şcolar comercial-Arad. În prezent documentaţia de execuţie este elaborată. Pentru avizare şi aprobare, este necesar avizul organelor locale cu privire la soluţionarea unor probleme de acces a mărfurilor la această unitate.

Vom depune în continuare eforturi pentru crearea tuturor condiţiilor necesare executării obiectivelor comerciale, atît pentru lucrările care au făcut obiectul semnalării critice, cît şi pentru celelalte obiective înscrise în planul de investiţii al M.C.I. pe anul 1973. Articolul publicat în V.E. a făcut obiectul unei analize amănunţite în cadrul direcţiei noastre, ajutîndu-ne în luarea unor măsuri operative pentru realizarea investiţiilor comerciale.

ing. T. POPESCU
Ministerul Comerţului Interior

★

PENTRU obiectivele de investiţii din planul anului 1973, prevăzute a se executa în unităţile de stat din subordinea M.A.I.A.A. — documentaţia de execuţie este asigurată în procent de 90%. Pentru cele care la 31 decembrie 1972, nu aveau documentaţiile de execuţie asigurate, s-au întocmit programe de proiectare cu sarcini concrete pentru recuperarea restanţelor. Pentru obiectivele prevăzute în planul de stat în vederea elaborării în anul 1973, s-au întocmit programe de proiectare în care, factorii care concură la pregătirea investiţiilor (titular, beneficiar, proiectant) au stabilit măsurile pentru respectarea sarcinilor de plan.

În definitivarea documentaţiilor pentru investiţiile din planul anului în curs, întîmpinăm greutăţi din partea constructorilor. De exemplu, la unele obiective, cu documentaţii elaborate din anul 1972 (unele chiar din noiembrie) nici pînă în prezent nu au fost aprobate, deoarece constructorii tergiversează finalizarea graficelor de execuţie(siloz Sibiu, FNC Sibiu, siloz Feteşti, fermă vaci Fizeş, complex agricol selecţie Baia Mare şi altele. La alte obiective, constructorii nu acceptă documentaţiile, solicitînd schimbarea soluţiilor constructive din proiecte, cu altele mai costisitoare sau cu un consum sporit de ciment şi metal. Asemenea discuţii sînt în faza concilierilor (siloz Feteşti, siloz şi FNC Costeşti) etc.

ing. Belu BLUMER
Ministerul Agriculturii Industriei Alimentare şi Apelor

★

ANALIZÎND cele conţinute în articol informăm că planul nostru de stat prevede: proiectele de execuţie pentru lucrările din acest an să se asigure eşalonat, astfel ca pînă în luna aprilie să se realizeze acoperirea integrală. În vederea îndeplinirii acestei sarcini, s-au organizat analize comune cu organele de proiectare şi toţi beneficiarii de investiţii, alcătuindu-se în acest scop programe de măsuri detaliate cu indicarea de termene certe precum şi colective de proiectanţi care răspund de elaborarea documentaţiilor de execuţie la date corelate cu prevederile planului.

În continuare, ne considerăm mobilizaţi pentru crearea tuturor condiţiilor care să permită predarea către unităţile de construcţii a proiectelor, necesare realizării importantului volum de lucrări pe anul în curs.

ing. N. PASCALI
Ministerul Industriei Uşoare

CURIER

• Recepţie, penalizări

FABRICA DE MOBILA, Gherla. — Pe linia asigurării cantităţii şi calităţii prestaţiilor din contractele economice, Legea nr. 71/1969 prevede la art. 13 că „produsele contractate se vor livra numai pe bază de recepţie calitativă şi cantitativă. Modalităţile de recepţie vor fi stabilite de comun acord în contracte cu respectarea prevederilor legale". Prin „Modalităţi de recepţie" trebuie înţeleasă posibilitatea lăsată părţilor de a stabili dacă recepţia se face la sediul furnizorului sau al beneficiarului, data recepţiei şi procedeul de recepţionare a produselor. Desigur că, neprezentarea organizaţiei beneficiare pentru recepţie, atunci cînd prin contract s-a stabilit că recepţia va avea loc la sediul organizaţiei furnizoare, nu poate împiedica pe furnizor să procedeze la individualizarea, la verificarea în mod unilateral a produselor şi la expedierea acestora. Neexecutarea îndatoririi beneficiarului de a se prezenta la recepţie nu poate împiedica pe furnizor de a se elibera de obligaţia sa de livrare a produselor contractate. Neprezentarea organizaţiei beneficiare va atrage răspunderea acesteia nu numai pentru penalităţile prevăzute de HCM nr. 306/1970 pentru acest fapt, dar şi pentru orice daune suferite de organizaţia furnizoare ca urmare a împiedicării sale de a se elibera de obligaţia de executare a contractului. (La celelalte întrebări vă vom răspunde într-un număr viitor).

• Încadrare

OCTAVIAN RANTEŞ, Alexandria. — Conform reglementării în vigoare, limita de salarizare a subinginerilor care lucrează în unităţile din ramura construcţiilor de maşini este de 2 100 lei lunar. Opinia dv. că aceste reglementări nu stimulează şi nu cointeresează personalul tehnic în ridicarea pregătirii sale profesionale, nu ţine seama de faptul că absolvirea facultăţii de subingineri împlineşte o condiţie esenţială — aceea de studii — pentru ocuparea funcţiilor de şef secţie şi atelier producţie şi altele similare. De asemenea, şi a funcţiei de subinginer principal, dacă este îndeplinită şi condiţia vechimii în specialitate prevăzută de Legea nr. 12/1971. Evident că, aceste funcţii, sînt salarizate la nivele superioare celor pe care le aveţi în prezent.

• Ziua de muncă

E. VICTOR, Craiova. — Noul Cod al muncii prevede, la art. 116, că în construcţii, industria forestieră, în agricultură, precum şi în alte activităţi cu condiţii specifice, durata zilei de muncă poate fi mai mare, în condiţiile şi limitele stabilite prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri, de comun acord cu Uniunea Generală a Sindicatelor, urmînd ca, în medie, să nu depăşească lunar, trimestrial, semestrial sau anual, după caz, durata normală a zilei de muncă. Pentru a se aplica în mod corespunzător această reglementare, este necesar ca organele ierarhice superioare să dea precizările corespunzătoare.

• Preţuri

MIHAI FETIC, Baia Mare — Pentru a identifica preţurile respective este necesar să faceţi unele precizări mai detailate cum sînt : cabluri de aluminiu de tracţiune sau electrice ; dacă sînt electrice sînt pentru energie, telefonice etc., dacă sînt izolate sau nu şi cu ce fel de izolaţie. De asemenea, despre ce preţuri este vorba, de producţie, livrare sau cu amănuntul. Asemenea detalieri sînt necesare şi pentru celelalte produse pentru a putea identifica preţurile respective la Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Metalurgice Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii sau, după caz, la Ministerul Comerţului Interior. Pentru a evita o verigă în plus adresaţi-vă direct ministerelor menţionate.

• Chiria

MIRCEA JECU, Brăila — Potrivit prevederilor art. 40 din Legea nr. 10/1968, pentru suprafaţa dependinţelor aferente suprafeţelor locative folosite pentru activităţi comerciale industriale şi prestări de servicii se aplică o reducere cu 30% a tarifului de bază, prevăzut de art. 39, lit. c. În baza acestor prevederi legale, tariful ce se aplică în stabilirea chiriei unui beci situat sub un spaţiu comercial şi este folosit de chiriaş pentru depozitarea lemnelor, este cel ce rezultă din reducerea cu 30% a tarifului de bază de 8 lei/mp. în municipiul Bucureşti, 6 lei/mp pentru celelalte municipii, 5 lei/mp pentru oraşe. În localităţile rurale tariful de bază prevăzut pentru oraşe (5 lei/mp) se reduce cu 30% şi care se mai reduce cu încă 30% în cazul dependinţelor. Tariful de mai sus se aplică atît de proprietarii persoane juridice, cît şi de proprietarii persoane fizice.

• Economiile

EMIL HALCIUG, Botoşani — Potrivit prevederilor art. 2 din Legea nr. 18/1971, sumele rămase neconsumate din fondul de salarii planificat datorită concediilor pentru incapacitate temporară de muncă şi de maternitate, concediilor fără plată, detaşărilor, absenţelor nemotivate sau motivate, posturilor vacante, diminuărilor definitive de salarii aplicate potrivit legii ca urmare a nerealizării sarcinilor şi diferenţelor de salarii, spor vechime şi indemnizaţii de conducere, rezultate ca urmare a înlocuirii unor angajaţi care au beneficiat de aceste drepturi la un nivel superior, se preiau la bugetul de stat şi la rezerva de fond salarii prevăzută în planul de stat. Ca urmare acestor prevederi, organizaţiilor socialiste le revine obligaţia de a stabili concret economiile rezultate pe fiecare cauză, operaţiune ce se poate efectua cu uşurinţă, chiar cu ocazia întocmirii statelor de plată, fără a fi nevoie ulterior de o altă situaţie pentru organele bancare.

• **VASILE PESLAR, Iaşi.** — La învăţămîntul fără frecvenţă, acolo unde este organizat, se pot prezenta numai candidaţii care lucrează în domeniul specialităţii pe care doresc să o studieze. Dv. vă puteţi înscrie la concursul de admitere din septembrie 1973, dacă unitatea unde sînteţi în prezent vă permite acest lucru.

investiții

Acțiuni pentru îmbunătățirea raportului: EFORT – EFECTE

(Urmare din pag. 1)

• Măsuri tehnico-organizatorice hotărîte pentru aprovizionarea în termen a șantierelor

INVESTIȚIILE prevăzute a se executa în 1973 însumează 93,8 miliarde, reprezentînd cu 12% mai mult față de realizările obținute în anul precedent.

Datele cu privire la îndeplinirea planului de investiții din fondurile centralizate ale statului confirmă un mers ascendent, realizările obținute în luna februarie a.c. depășeau cu peste 1.500 milioane pe cele ale lunii ianuarie a.c. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 1972, investițiile realizate în primele două luni din acest an sînt mai mari cu peste 1300 milioane pe total, din care 600 milioane la structura construcții-montaj. Au fost puse în funcțiune, pînă la 28 februarie a.c. fonduri fixe reprezentînd 82,6% din planul primelor două luni din acest an.

Rezultatele obținute în această perioadă nu sînt pe deplin satisfăcătoare, deoarece, față de volumul investițiilor planificate, se constată însemnate nerealizări la unitățile din cadrul ministerelor: agriculturii, industriei alimentare și apelor, industriei metalurgiei, industriei chimice, industriei ușoare, energiei electrice, precum și unele consilii populare; 7 capacități de producție restante la 31 decembrie 1972, reprogramate cu termene de punere în funcțiune pînă la sfîrșitul lunii februarie a.c. n-au fost realizate la M.I.C.M.U.E., M.I.C.M.G., M.I.Ch., M.E.F.M.C.; pe șantiere se află în stoc un volum mare de utilaje tehnologice — din țară și import — pentru care nu s-a asigurat front de montaj.

În procesul pregătirii investițiilor **trebuie acordată prioritate documentațiilor tehnico-economice.** Deși numărul obiectivelor principale s-a redus în 1973 la 215, față de 345 în 1972, reține atenția faptul că din cele 167 studii tehnico-economice ce aveau termen de aprobare pînă la 28 februarie a.c. erau în restanță 38, iar din cele 28 obiective prevăzute a fi începute pînă la sfîrșitul lunii martie a.c. se vor ataca numai 10 obiective. Întîrzieri în obținerea aprobării documentațiilor tehnico-economice se semnalau la M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.I.U., M.I.M., etc.

Neasigurarea la timp a documentației tehnico-economice se reflectă, de regulă, negativ asupra contractării cu termene corespunzătoare a utilajelor tehnologice și instalațiilor nestandardizate, organizării execuției de către constructori a atacării lucrărilor de către aceștia, eșalonării raționale a lucrărilor pentru a se evita vîrfurile de producție, condițiilor de desfășurare a probelor mecanice și a probelor tehnologice, toate cu repercusiuni negative asupra respectării termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor productive.

Stadiul contractării utilajelor — din țară și import — era corespunzător la începutul lunii martie a.c., unele întîrzieri înregistrîndu-se pe șantierele aparținînd M.I.M., M.I.Ch., M.I.C.M.G., M.E.E. Realizarea planului de investiții în această etapă a fost afectată și de faptul că furnizorii din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele nu au livrat circa 8000 tone utilaje tehnologice. De asemenea, prin neasigurarea condițiilor de montaj a rămas în stoc un volum mare de utilaje tehnologice, din care circa 2000 milioane din import.

Accelerarea ritmului de execuție impune măsuri energice, direcții precise și modalități concrete pentru primirea la termen pe șantiere a utilajelor, aparatajelor și materialelor astfel ca prin realizarea ritmică a lucrărilor, în concordanță cu graficele de execuție și dînd prioritate asigurării condițiilor de montaj a utilajelor tehnologice și a utilităților care condiționează intrarea în funcțiune a obiectivelor de investiții, să se asigure recuperarea rămînerilor în urmă și îndeplinirea sarcinilor planului de investiții pe 1973.

• Fundamentarea temeinică a deciziilor

CREȘTEREA EFICIENȚEI economice a investițiilor, folosirea cu prioritate a fondului național de dezvoltare economico-socială în scopul sporirii producției materiale, constituie un obiectiv fundamental al întregii noastre activități, deoarece de rezultatul eforturilor pe care statul le face în scopul sporirii fondurilor fixe, de ritmul creșterii economice pe care aceste investiții îl imprimă, este condiționată într-o măsură ridicarea nivelului de trai al poporului, scopul final al politicii partidului nostru.

Deciziile în domeniul investițiilor reprezintă un proces complex, în cadrul căruia — alături de considerente cu caracter social-politic — aprecierea elementelor economice legate de executarea și exploatarea diferitelor obiective, a eforturilor de muncă socială ce-l necesită, deține un loc de prim ordin.

Deciziile hotărîtoare ale politicii economice, în această categorie încadrîndu-se și cele cu privire la politica și programul de investiții — mărimea ratei acumulării, orientarea investițiilor și direcțiile esențiale pe ramuri și în profil teritorial — sînt luate de conducerea partidului și statului nostru în deplină concordanță cu cerințele dezvoltării societății, cu interesele vitale ale poporului. Deciziile macroeconomice se întregesc în procesul de pregătire și realizare a investițiilor cu decizii microeconomice.

Criteriul esențial, coordonata hotărîtoare în procesul de decizie al investițiilor îl constituie eficiența economică.

O eficiență economică ridicată implică în primul rînd folosirea deplină a obiectivelor existente, respectarea acestui principiu cere ca deciziile pentru sporirea capacităților de producție pe seama investițiilor să se ia numai în măsura în care au fost epuizate celelalte posibilități de sporire a producției și, în primul rînd, folosirea deplină a capacităților existente, prin utilizarea integrală a potențialului instalat, îmbunătățirea organizării producției și a fluxurilor tehnologice, prin eliminarea locurilor înguste. Legea finanțelor prevede textual că, angajarea fondurilor materiale și bănești pentru realizarea de noi investiții este interzisă în toate cazurile în care capacitățile similare sînt incomplet folosite.

La baza deciziilor de sporire a capacităților de producție trebuie să stea și un studiu documentar, care să aibă în vedere, strategia economică elaborată pe baza studiilor de marketing, știut fiind faptul că, în etapa actuală, are loc o mutație a priorităților de la primatul fabricației la cel al desfacerii, prin adaptarea continuă a procesului de producție la exigențele sporite ale pieței.

Procesele decizionale, ce au loc în faza de proiectare după primirea temei și îndeosebi cele cu privire la soluțiile tehnologice și constructive, de amplasament sau de dimensionare a capacităților de producție, a perioadei de eșalonare a lucrărilor și de atingere a parametrilor tehnico-economici, au ca linie directoare eficiența economică. Eficiența economică a investițiilor, reflectată în nivelul indicatorilor tehnico-economici, nu trebuie judecată numai sub raportul avantajelor pe care le aduc unei întreprinderi sau ramuri, ci, în primul rînd, în funcție de efectul care-l produc la nivelul economiei naționale, urmărindu-se ca acestea să corespundă interesului dezvoltării complexe, echilibrate și sistematice a societății noastre.

Obținerea unei eficiențe economice ridicate impune realizarea de investiții cu costuri cît mai reduse și îndeosebi cu o pondere scăzută a structurii de construcții-montaj, un efort cît mai redus de muncă socială. Căile de reducere a costului investițiilor sînt cunoscute; procesul decizional al costului investițiilor are loc în prima etapă la proiectare și ulterior în etapa de avizare și aprobare. Că documentațiile tehnico-economice se elaborează cu rezerve importante în ceea ce privește costul investițiilor și nivelul unor indicatori de eficiență este confirmat de faptul că numai în cursul anului 1972, de acord cu titularii de investiții, organele de avizare — C.S.P., M.F. și băncile finanțatoare — au găsit posibilități de reducere a valorii investițiilor cu circa 8%, respectiv cu peste 7 miliarde lei, au identificat rezerve nemobilizate în prețul de cost la 256 lucrări, durate de realizare a investițiilor exagerate la 279 lucrări etc. În stabilirea reală a costului investițiilor, proiectanții trebuie să acorde o atenție sporită costului utilajelor, iar soluțiile adoptate să rezulte din studierea mai multor variante. De asemenea, consiliile tehnico-economice ale ministerelor pot și trebuie să-și aducă o contribuție sporită prin verificarea cu exigență a soluțiilor și costurilor prevăzute în documentațiile pe care le avizează, astfel încît să nu se ajungă nici la supraevaluări, de felul celor menționate, nici la necesitatea suplimentării ulterioare a fondurilor alocate, în faza de realizare a lucrărilor, cînd factorii de decizie sînt puși în fața faptului împlinit.

Instituirea fondului național de dezvoltare economico-socială va cointeresa, într-o mai mare măsură, factorii de resort în folosirea cu eficiență sporită a resurselor materiale și financiare destinate investițiilor cunoscînd că, potrivit noilor reglementări, fiecare unitate socialistă organizată pe principiul gestiunii economice are obligația să restituie fondurile bănești pe care societatea i le-a avansat, să-și asigure resursele pentru dezvoltarea proprie, și să participe într-o măsură din ce în ce mai mare, la formarea fondurilor bănești centralizate ale statului.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Cincinalul înainte de termen

• Ritmic peste parametrii maximali

ÎN PERIOADA care a trecut de la începutul anului, folosind mai bine capacitățile de producție, siderurgiștii Hunedoarei au elaborat, peste sarcinile maximale, 15.000 t de fontă și oțel. La secția furnale vechi, de pildă, s-au adus perfecționări operațiunilor de dozare, încărcare și topire a șarjelor, care au determinat sporirea producției de fontă cu 4%.

Colectivul combinatului, și-a propus să obțină cel puțin 600 de șarje pe an pe fiecare boltă de cuptor la oțelăria Siemens Martin nr. 1 iar orele de staționare a agregatelor să nu depășească 8% din timpul calendaristic. Prin folosirea prafului exotern la operațiunile de turnare se asigură creșterea producției de oțel de calitate, reducîndu-se totodată consumul de metal pe lingou cu peste 100 kg. ceea ce echivalează cu o economie anuală de circa 17 milioane lei.

Semnificative sînt și rezultatele obținute în întrecere de gălățeni. La convertizoarele combinatului siderurgic, prin intensificarea proceselor tehnologice cu insuflare de oxigen, se elaborează, în medie, zilnic, cu 232 t de oțel mai mult față de prevederile maximale.

• Valorificarea întregului potențial

ÎN TOATE uzinele constructoare de mașini s-a declanșat o amplă acțiune pentru ridicarea gradului de folosire a utilajelor, în primul rînd a mașinilor-unelte, al căror indicator de utilizare trebuie să ajungă în acest an — potrivit sarcinilor stabilite la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — la 85%.

La Uzina de strunguri din Arad s-a trecut la o mai echilibrată repartizare a forței de muncă în cele trei schimburi, s-au asigurat condiții pentru prelungirea cu 10% a duratei de funcționare a utilajelor între reparații, s-a extins activitatea de autodotare. Ridicarea indicelui de utilizare a mașinilor asigură în 1973 la Uzna arădeană, o producție cu 40% mai mare față de anul trecut.

La Uzina de reparații din Ploiești, prin folosirea mai bună a fondului de timp și încărcarea mai rațională a fiecărui utilaj, indicele de utlizare a mașinilor a ajuns în această perioadă la 85%, iar la Uzina de utilaj petrolier din Teleajen la 82%.

• Aportul științei

SPECIALIȘTII Centrului de sudură și încercări la oboseală a metalelor Timișoara, au pus la dispoziția producției noi și valoroase utilaje și tehnologii la nivelul celor mai recente cuceriri ale științei. A fost elaborată o nouă tehnologie de sudură și tăiere cu microplasmă, procedeu cu multiple aplicații în tehnica de îmbinare a elementelor metalice subțiri de mare finețe.

Un alt procedeu de îmbinare a metalelor, elaborat de cercetătorii Centrului timișorean, este și cel de sudură prin frecare, metodă care permite reducerea consumului de energie electrică cu 25—30%, precum și cel de sudură în mediu de gaz protector, care a permis sporirea productivității muncii de 1,5 pînă la 3 ori, în comparație cu sudura manuală.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În industria clujeană

Autodotarea și accelerarea asimilării tehnicii noi

ÎN INDUSTRIA județului Cluj activitatea de autodotare s-a impus în ultimul timp ca o puternică, operativă și eficientă sursă de perfecționare și îmbunătățire a potențialului tehnic de producție. Numai în 1972, de exemplu, au fost realizate cu forțe proprii **mașini și instalații în valoare de aproape 50 milioane lei și un volum de piese de schimb,** destinate nevoilor interne ale întreprinderilor, **în valoare de peste 80 milioane lei.**

Eforturile unităților au fost pe deplin justificate, ele soldîndu-se cu obținerea unor importante sporuri de producție, ușurarea muncii prin mecanizarea și automatizarea unor procese de fabricație, diversificarea produselor, îmbunătățirea calității lor, reducerea unor cheltuieli de producție și altele. De o deosebită importanță pentru economie a fost și faptul că în numeroase cazuri autodotarea a urmărit — pe lîngă obiectivele arătate — să înlocuiască o serie de utilaje, subansamble și piese de schimb din import cu altele de creație autohtonă. În acest mod, în anul trecut s-a făcut o economie de 2899 mii lei valută.

Programul autodotărilor pe anul în curs prevede să se realizeze diferite mașini, utilaje, instalații și piese de schimb în valoare de 155 milioane lei ceea ce reprezintă o creștere de 20% față de realizările anului 1972 și de 2,2 ori comparativ cu anul 1971. Nota distinctivă pentru activitatea anului 1973 o constituie intensificarea preocupărilor pentru fabricarea de mașini și utilaje, ponderea valorii acestora în totalul autodotărilor urmînd să crească de la 29% în 1972 la 33% în acest an.

Editarea prin grija Comitetului județean Cluj al P.C.R. a unui catalog cu toate realizările obținute în județ în domeniul autodotărilor, organizarea colaborării între întreprinderi, un sistem operativ de informare, constituirea în multe unități a unor compartimente de autodotare, sînt numai cîteva din premisele care chezășuiesc înfăptuirea programelor elaborate.

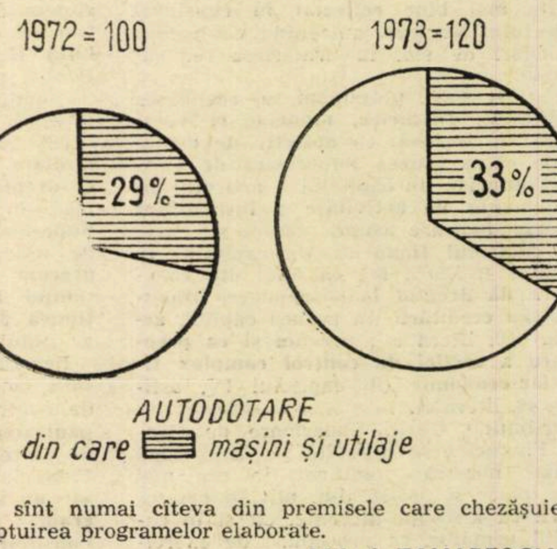

Mihai ZAHARESCU
Direcția Județeană de statistică — Cluj

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND INFIINȚAREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE A ROMÂNIEI

INTREGIREA CADRULUI ORGANIZATORIC AL SISTEMULUI NAȚIONAL DE PLANIFICARE

CREAREA Consiliului Șuprem al Dezvoltării reprezintă **o** etapă calitativ superioară în conducerea vieții economico-sociale pe baza planului național unic.

Pornind de la rolul ce-i revine acestui organism, proiectul de lege consacră un întreg capitol definirii și dimensionării atribuțiilor noului organism. Unele formulări ale prevederilor respective, conținute cu deosebire în articolele 8 și 9 ale proiectului de lege, nu reușesc să redea — în plenitudinea lor — aceste atribuții. Mă refer în primul rînd la prevederile din articolul 8, care restrîng sfera atribuțiilor Consiliului Suprem al Dezvoltării, în legătură cu proiectul directivelor pentru planurile cincinale și proiectul orientărilor și direcțiilor dezvoltării, în perspectivă, la **a dezbate** aceste proiecte. Eu cred — și propun acest lucru — că trebuie să se dea Consiliului Suprem al Dezvoltării atributul de a **elabora** proiectele respective, deoarece elaborarea orientărilor și direcțiilor dezvoltării economico-sociale în perspectivă și îmbinarea acestor opțiuni cu prevederile de dezvoltare înscrise în planurile cincinale reprezintă însuși conținutul, esența muncii acestui organism.

Inconsecventă, dacă nu chiar contradictorie, îmi pare a fi și prevederea articolului 9, care stabilește Consiliului Suprem al Dezvoltării atribuția de **coraportor** asupra proiectului de plan, proiectului de buget, execuției planului pe anul încheiat și contului general de încheiere a exercițiului bugetar, pe care Consiliul de Miniștri le supune spre adoptare Marii Adunări Naționale. Spun aceasta, deoarece în chiar articolul anterior al proiectului de lege se statuează că Consiliul Suprem al Dezvoltării **conlucrează** cu Consiliul de Miniștri la elaborarea, de către acesta, a proiectului planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, **analizează și dezbate** — înainte de a fi supuse Marii Adunări Naționale — proiectul planului național unic și execuția planului pe anul încheiat, proiectul bugetului de stat și contul general de încheiere a exercițiului bugetar, **se pronunță** asupra acestora, iar Consiliul de Miniștri este obligat **să îmbunătățească** proiectele respective potrivit concluziilor rezultate din dezbaterea lor în Consiliul Suprem al Dezvoltării. În aceste condiții, nu văd care ar mai putea fi obiectul coraportului Consiliului Suprem al Dezvoltării în fața Marii Adunări Naționale. În plus, exercitarea atributului de coraportor de către Consiliul Suprem al Dezvoltării ar duce la paralelisme cu comisiile Marii Adunări Naționale. De aceea, propun să se renunțe la prevederile alineatului al doilea al articolului 9.

Consider a fi o lacună a proiectului de lege faptul de a nu prevedea, în subordinea Consiliului Suprem al Dezvoltării, capacități de cercetare, în condițiile în care esența însăși a activității Consiliului o constituie prefigurarea viitorului, desprinderea și conturarea tendințelor evoluției în perspectivă, explorarea diferitelor alternative de dezvoltare. **O soluție ar putea fi unificarea tuturor forțelor de cercetare economică într-un institut central al științelor economice și subordonarea acestuia Consiliului Suprem al Dezvoltării.**

În legătură cu organizarea Consiliului pe secțiuni de specialitate, **aș semnala lipsa — și totodată aș propune completarea — unei secțiuni pentru problemele creării și utilizării venitului național, deoarece punctul de pornire — apreciez eu — în judecățile privind contururile unei prognoze macroeconomice îl reprezintă estimările privind mărimea venitului național și a proporțiilor utilizării acestuia pentru dezvoltare și consum.**

Totodată, aș sugera unele modificări în structura unor secțiuni prevăzute în proiectul de lege. Astfel, **propun ca secțiunea pentru bunuri de larg consum să includă și industria alimentară, pe considerentul că aceasta furnizează o parte însemnată din bunurile de cel mai larg consum al populației, precum și activitățile de valorificare directă în consum a produselor agricole, iar secțiunea pentru agricultură și ape să includă și silvicultura, ca fiind activitate de același tip cu agricultura.**

St. MĂGUREANU

PROIECTUL DE LEGE CU PRIVIRE LA INFIINȚAREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA CURȚII SUPERIOARE DE CONTROL FINANCIAR

COMPETENȚA ÎN JUDECAREA UNOR CAZURI

IN proiectul de lege supus dezbaterii se menționează că în exercitarea atribuțiunilor sale jurisdicționale Curtea Supremă de Control Financiar judecă și obligă la plata de despăgubiri și amenzi și pe baza constatărilor altor organe de control din economie, între care și ale organelor bancare. Totodată, la art. 12, se prevede obligația organelor de control financiar din afara Curții de a transmite acesteia, în termen de 15 zile de la data încheierii, actele de control care se referă la situațiile prevăzute la art. 8 (n.n. fără excepție) și art. 10 lit. e, care intră în competența de judecată a Curții.

Pe de altă parte la același articol 8, litera b) se prevede situația în care Curtea judecă numai pe baza constatărilor organelor sale proprii și anume atunci cînd prejudiciul a fost cauzat de alte persoane decît cele menționate la lit. a).

Din cele de mai sus apare contradicția **dintre** cele două texte care este de na**tură** să provoace dubii asupra obligației **transmiterii** către Curte a actelor de con**trol**: sau se transmit toate actele de con**trol** care privesc situațiile ce se referă **la** art. 8 în totalitate (așa cum prevede art. 12), sau se exceptează cele privind situațiile care se referă la lit. b) a articolului 8.

De altfel, **diferențierea dintre situații nu este făcută după natura abaterii sau a mărimii prejudiciului cauzat, ci după funcția deținută de persoana în culpă. Dacă legea a înțeles să excepteze de la controlul altor organe decît cele ale Curții unele funcții, considerăm că era mai firesc să o facă pentru conducătorii de organe și instituții centrale.**

Considerăm, de asemenea, că pentru a nu încărca activitatea Curții cu sesizarea unei multitudini de neregularități de mică importanță, precum și cu o arhivă enormă (actele de control în care sînt consemnate), ar trebui fixat un criteriu care să delimiteze situațiile care se transmit spre judecare în fața Curții de cele la care inspecția bancară (sau alte organe de control) urmează să ia măsuri de stabilire a cauzelor, de tragere la răspundere a celor vinovați și de recuperare a prejudiciilor materiale cauzate.

Acest criteriu ar putea consta într-o limită valorică, de exemplu suma de 20.000 lei, care a fost avută în vedere (așa cum se prevede la art. 8 lit. d) **la judecarea contestațiilor, tocmai pentru a nu se încărca agenda organelor jurisdicționale ale Curții cu judecarea unor contestații făcute contra unor imputări de sume mărunte.**

Și în ceea ce privește art. 11 care arată că, în exercitarea atribuțiilor sale, Curtea Superioară de Control Financiar sesizează organul de urmărire penală atunci cînd consideră că faptele constatate au fost săvîrșite în astfel de condiții încît potrivit legilor penale constituie infracțiuni, este necesar, după părerea noastră să se aducă precizări în termenii următoarei alternative:

a) deferirea la organele de urmărire penală se face de Curtea Superioară de Control Financiar numai pentru abaterile supuse legilor penale, constatate de organele sale proprii ;

b) deferirea la organele de urmărire penală se face de Curtea Superioară de Control Financiar și pentru abaterile semnalate de alte organe prin actele de control ce urmează a fi transmise Curții Superioare de Control Financiar potrivit art. 12 (bineînțeles după precizările sugerate prin discuția făcută mai sus asupra art. 12) ;

c) sesizarea organelor de urmărire penală se va face și de celelalte organe de control din afara Curții Superioare de Control Financiar pentru alte cazuri care nu se transmit Curții, potrivit prevederilor „Legii nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar" prin care sesizarea procuraturii face parte din obligațiile și răspunderile organelor de control financiar, preluate și în normele metodologice în vigoare ale Ministerului Finanțelor și băncilor.

În legătură cu controlul financiar preventiv care va fi exercitat de personalul Curții Superioare de Control Financiar, precizat la art. 14, considerăm că acesta trebuie să aibă un pronunțat caracter operativ și de aceea apreciez că nu ar mai trebui să se prevadă în articolul respectiv mențiunea „cu acordul Curții", mai ales că refuzul vizării documentelor trebuie să aibă la bază lipsa unui temei legal sau un calcul al neeficienței cheltuielii sau operațiunii în cauză.

Pentru o exprimare cît mai corectă a articolului 17, apreciem că ar trebui să se intercaleze după cuvintele „președintele Curții", următoarele cuvinte : „spre examinare și dispunere a măsurilor necesare, Consiliului de Stat".

Al. OPREA
vicepreședinte al Consiliului de Administrație al Băncii Naționale

UN ROL ACTIV CADRELOR DIDACTICE

UN OBIECTIV, după aprecierea noastră major, urmărit de înființarea Curții Superioare de Control Financiar, în calitatea sa de organ al Consiliului de Stat, respectiv al puterii de stat, îl constituie cunoașterea de către societate a modului cum este realizat echilibrul financiar, monetar și valutar.

De aceea, considerăm necesar ca acest obiectiv major al controlului financiar să fie mai bine reflectat în cuprinsul proiectului de lege, antrenînd controlorii financiari de stat la urmărirea realizării sale.

În acest scop, **propunem ca, realizarea echilibrului financiar, monetar și valutar să fie inclusă: ca obiectiv de urmărit de către Curtea Superioară de Control Financiar** (în capitolul I, articolul 3); **ca domeniu de activitate a instituțiilor financiar-bancare asupra cărora se exercită controlul financiar** (în capitolul II, articolul 4, litera f) ; **ca unul din cazurile ce dă dreptul la suspendarea finanțării sau creditării** (în același capitol, articolul 10, litera c) ; **precum și ca preocupare a secției de control complex financiar-economic** (în capitolul IV, articolul 40, litera c).

Atribuțiile Curții Superioare de Control Financiar se dezvoltă pe larg, după opinia noastră justificat, în cea mai mare parte a proiectului, atît în capitolul II, ca atribuții aferente, cît și în capitolul următor, că procedură de exercitare a lor.

În timp ce în capitolul III, atribuțiile Curții Superioare se dezvoltă prin prisma procedurii de executare privind activitatea de control și separat activitatea de jurisdicție, pe care o apreciem binevenită, în capitolul precedent se observă enumerarea lor, fără să se facă distincția, ce se impune, între cele două feluri de activități.

În scopul înlăturării acestui neajuns și modificării modului de dezvoltare a capitolelor respective cu conținut similar, **sîntem de părere ca atribuțiile de control să fie delimitate, în cadrul capitolului II, de atribuțiile jurisdicționale.** Pentru aceasta pledează, atît importanța deosebită a celor două feluri de activități, cît și natura specifică a fiecăreia.

Din aceleași motive, **necesitatea de delimitare prezintă, după părerea noastră, și drepturile acordate** prin proiectul de lege, în cadrul aceluiași capitol, **Curții Superioare de Control Financiar,** impuse de îndeplinirea atribuțiilor de control, **precum și completarea denumirii capitolului II, intitulat „Atribuții", cu noțiunea de „Drepturi",** corespunzător conținutului său.

Pentru oglindirea colaborării în măsura impusă de exercitarea atribuțiilor de control ce-i revin, **propunem ca organizarea acțiunilor complexe de control,** de către Curtea Superioară de Control Financiar, prevăzută la articolul 5, **să nu se facă numai pe bază de program propriu, ori din însărcinarea Consiliului de Stat, ci și pe bază de colaborare cu Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale,** cu atît mai mult cu cît se organizează în orice sector de activitate.

Dat fiind accentul deosebit ce se pune în ultimul timp, potrivit sarcinilor desprinse din documentele de partid și de stat, pe aportul ce-l pot și trebuie să-l aducă cadrele didactice din învățămîntul superior economic, în cadrul preocupărilor actuale de integrare a învățămîntului cu producția, **propunem ca, în** scopul satisfacerii acestui important deziderat, **să se precizeze expres preocuparea pentru antrenarea cadrelor didactice de specialitate.**

conf. univ. dr. G. ȘOVEI

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND ÎNFIINȚAREA ȘI FUNCȚIONAREA CONSILIULUI PENTRU PROBLEMELE ORGANIZĂRII ECONOMICO-SOCIALE

COORDONARE UNITARĂ A SERVICIILOR PENTRU INTREPRINDERI

IN ULTIMII ANI s-au creat și dezvoltat în țara noastră o serie de unități prestatoare de servicii pentru întreprinderi, dintre care aș aminti doar cabinetele pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii, centrele teritoriale de calcul electronic, birourile teritoriale de documentare tehnică, etc.

Am constatat însă și tendințe contrarii : unele întreprinderi ocolesc, amînă să apeleze la serviciile unităților prestatoare specializate, înființînd servicii, birouri, grupe sau colective proprii de informatică, psihologie și orientare profesională, marketing, engineering, studiul muncii, servicii de reparații a calculatoarelor electronice etc.

Pornind de la aceste tendințe, consider că ar fi util ca măsurile preconizate pentru coordonarea la nivel central a prestațiilor de servicii în domeniul informaticii de către consiliul pentru problemele organizării economico-sociale să fie extinse și pentru celelalte domenii ale prestațiilor de servicii pentru întreprinderi. Propunem deci, ca articolul 11 din proiect să fie formulat astfel : „Consiliul coordonează activitatea de prestații de servicii pentru întreprinderi în domeniul organizării producției și a muncii, informaticii, documentării tehnice, psihologiei și al perfecționării cadrelor...". Acest lucru presupune trecerea în subordinea consiliului, pe lîngă centrele teritoriale de calcul electronic și a actualelor cabinete pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii, a birourilor teritoriale de documentare tehnică, a centrelor teritoriale de perfecționare a cadrelor, concentrarea în unități specializate și a altor servicii în prezent integrate în întreprinderi. Ca urmare, Consiliul pentru problemele organizării economico-sociale ar trebui să aibă și unele reprezentanțe locale

ec. Zoltan FOKT

agricultură

Principalele etape ale fluxului tehnologic și condițiile care trebuie respectate pentru a aplica cu succes acordul global în legumicultură :

Răsadul: **calitate, precocitate, timpurietate ;**

Plantarea și întreținerea culturilor: **fertilizare, erbicidare, mecanizarea complexă a lucrărilor ;**

Recoltare: **perioadă, ritm, evidență, transport, depozitare;**

Livrare: **calitate-preț, ritmicitate, mod de prezentare, ambalare și transport.**

ACORDUL GLOBAL ÎN LEGUMICULTURĂ

Un mecanism care trebuie să funcționeze perfect :

PRODUCȚIE – PRELUARE – VALORIFICARE [I]

ÎN ANUL 1973 producția de legume urmează să crească cu cel puțin 30% față de nivelul realizat în anul precedent. Pentru îndeplinirea acestei sarcini trebuie întreprinse, **acum,** *o serie de acțiuni tehnice și organizatorice, cuprinse succint în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. în care se arată că :* **„Se cer luate măsuri speciale pentru asigurarea întregii cantități de legume planificată ; în fiecare județ și în fiecare unitate trebuie stabilite suprafața corespunzătoare afectată legumiculturii, structura speciilor de legume, precum și eșalonarea producției, astfel încît să se asigure necesarul de legume timpurii, de vară și de toamnă, atît pentru consum proaspăt, cît și pentru industrializare și export".**

În acest număr, ne propunem să sintetizăm experiența acumulată în cîteva unități mari producătoare de legume în aplicarea acordului global, ca unul dintre factorii importanți ce pot contribui la depășirea producției planificate.

CONCENTRARE, SPECIALIZARE, RANDAMENT

APLICAREA acordului global în anul 1972 în legumicultura județului Teleorman a demonstrat că, pentru etapa actuală, **această formă avansată de retribuire a muncii constituie un mijloc puternic de cointeresare a membrilor cooperatori, nivelul veniturilor fiecăruia fiind determinat de rezultatele obținute în producție.**

Baza unei retribuții sporite în producția de legume depinde, în mare măsură, de **calitatea răsadurilor,** precum și de **timpurietatea** lor. În acest scop am hotărît ca producerea răsadului în sere înmulțitor și în paturi calde să se facă de către cooperatorii care vor lucra în acord global cultura respectivă, cu atît mai mult cu cît aceștia, în anul 1972, n-au fost totdeauna mulțumiți de calitatea răsadului, furnizat de cooperativă. Dacă răsadul nu poate fi produs în totalitate în sere înmulțitor, atunci va fi produs de către membrii cooperatori în gospodăria individuală, cooperativa asigurînd condițiile necesare de producție (rame, biocombustibil, sămînță etc.).

În anii anteriori, nu s-a acordat o atenție suficientă nici fertilizării terenurilor destinate producerii de legume. Pentru acest an, suprafețele fiind angajate în acord global încă din iarnă, s-a recomandat o normă minimă de 40 t îngrășăminte naturale la ha, normă depășită, în unele cazuri, pînă în prezent.

Dintre măsurile organizatorice mai importante privind creșterea producției de legume în anul 1973, în județul nostru, trebuie menționată aceea a **concentrării producției și specializării fermelor,** restrîngîndu-se numărul culturilor în cadrul cooperativelor și, de asemenea, numărul cooperativelor care vor livra legume la fondul de stat. Restrîngerea sortimentului de legume a ușurat, în primul rînd, repartizarea suprafețelor pe formații de muncă, organizate prin respectarea strictă a acordului membrilor cooperatori. Și, întrucît formațiile mici de muncă (echipă, familie) au dat rezultatele cele mai bune, am continuat constituirea și permanentizarea lor în acest an. **De asemenea, se va acorda mai multă atenție — potrivit Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973 — îmbunătățirii și simplificării sistemului de evidență din cooperative pentru a cunoaște consumul efectiv de muncă și drepturile cuvenite cooperatorilor, cheltuielile de producție și rezultatele economice.**

O activitate importantă, de care depinde succesul sistemului de retribuție bazat pe acord global, o constituie **valorificarea legumelor.** În anul 1972 au existat destule greutăți atît din vina cooperativelor cît și a Întreprinderii de producere, valorificare și industrializare a legumelor și fructelor (I.P.V.I.L.F.). S-a observat, în mod deosebit, că I.P.V.I.L.F. a înțeles greșit acțiunea de integrare a producției, întrucît nu s-a ocupat în aceeași măsură de sporirea producției și de valorificarea acesteia. Astfel, în momentul cînd producția a ajuns în pragul valorificării, centrele de legume s-au ocupat numai de comercializarea producției, neglijînd atribuțiile privind finalizarea economică a acesteia și în avantajul producătorului. De aceea, integrarea producției legumicole va trebui să se extindă și asupra preluării și valorificării produselor, pînă cînd acestea ajung în fabrică sau la cumpărător. În acest scop, **au fost luate măsuri ca personalul de specialitate de la direcția județeană pentru agricultură și de la I.P.V.I.L.F. să fie repartizat pe consilii intercooperatiste** unde să coordoneze producerea, recoltarea, sortarea și preluarea întregii producții obținute în cooperativele agricole. Totodată, am considerat necesar ca salarizarea acestor cadre să fie condiționată direct de realizarea planului și de preluarea producției. În scopul preluării rapide a producției s-au repartizat și mijloacele de transport ale I.P.V.I.L.F. pe cooperative.

Experiența anului 1972 a arătat că unele greutăți din perioada valorificării apar și din cauza unităților producătoare. Cooperativele agricole nu eșalonează producția de legume pe o perioadă mai îndelungată, fapt ce duce la apariția vîrfurilor de producție. Pentru a evita repetarea unor astfel de situații, am urmărit modul de eșalonare a producției de legume încă de la plantare, căutînd, în același timp, soluții pentru semiindustrializarea, pe plan local, a surplusului temporar de producție.

ec. Ion ZOICAN

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE ORGANIZĂRII MUNCII

ODATĂ cu constituirea echipelor (de 10—15 cooperatori) s-au repartizat și paturile calde necesare producerii răsadurilor în scopul fertilizării lor la timp. În acest fel, **cooperatorii au urmărit cu toată atenția dezvoltarea răsadurilor și plantarea lor în cîmp în perioada cea mai favorabilă, obținînd astfel legume timpurii,** cu cheltuieli de producție reduse și prețuri avantajoase de valorificare; cooperativele vecine, care n-au aplicat acordul global, au valorificat legumele mai tîrziu, obținînd venituri mai mici.

Noul sistem de organizare și retribuire a muncii, aplicat în sectorul legumicol al cooperativei noastre, a realizat o cointeresare mai bună a membrilor cooperatori, valoarea unei norme convenționale fiind de peste 33 lei. Totodată, eforturile membrilor cooperatori, concretizate în depășirea sarcinilor planificate inițial, au permis îmbunătățirea în cursul anului a tarifelor de plată la 1 000 lei producție vîndută și încasată. De pildă, la tomatele timpurii, tariful de plată a crescut de la 395 lei la 540 lei, la tomatele de vară-toamnă de la 482 lei la 610 lei, iar la ardei gras de la 526 lei la 719 lei. Ca urmare, la începutul acestui an, și alți cooperatori au solicitat să lucreze în ferma legumicolă, alături de cei permanentizați.

Față de formele de cointeresare aplicate în anii trecuți, retribuirea muncii pe baza acordului global cu tarife la 1 000 lei producție vîndută și încasată a cointeresat cooperatorii în executarea lucrărilor la timp și la un nivel calitativ superior. Tot cu rol de stimulare directă în creșterea cantitativă și calitativă a producției de legume în cadrul cooperativei noastre au acționat și primele de export, precum și retribuția suplimentară — pîrghii folosite eficient de către consiliul de conducere, în special în perioada recoltării, sortării și recepției produselor.

În domeniul **valorificării** producției, întreprinderile specializate în preluarea și prelucrarea legumelor ne creează încă neajunsuri. De exemplu, la recepția producției nu se ține seama de calitatea ei efectivă, iar dacă producția nu se preia la timp de către reprezentanții I.P.V.I.L.F. (datorită gradului ridicat de perisabilitate, aceasta se depreciază) riscurile sînt suportate în exclusivitate de producător, și nu de beneficiar. Nepreluarea la timp a producției se datorează lipsei mijloacelor de transport, faptului că recepționerii deservesc un număr prea mare de unități producătoare din care cauză nu cunosc graficele și ritmul de lucru din fiecare unitate, uneori recepționarea mărfii făcîndu-se chiar de către conducătorii mijloacelor auto. În perioadele de vîrf, la recoltare, recepționerii refuză adesea să treacă în grafic cantitățile de legume recoltate, acestea nefiind preluate pe motivul lipsei spațiilor de depozitare la fabricile de prelucrare (cum a fost cazul la ceapa uscată care, nefiind preluată la timp, s-a depreciat, **cooperativa obținînd un preț mult mai mic** și suportînd, deci, în întregime, paguba).

Dumitru TEODORESCU

CORELAREA OPERAȚIILOR DE RECOLTARE — DEPOZITARE — LIVRARE

ÎN ANII TRECUȚI au fost cazuri cînd cooperativa noastră a încasat sume mai mici decît cele normale din cauza sistemului defectuos de preluare. În condițiile retribuirii muncii în acord global, aceasta echivalează cu reducerea posibilităților de cointeresare a membrilor cooperatori. Datorită neajunsurilor existente în preluarea producției de către beneficiar, nu odată am fost nevoiți să schimbăm destinația inițială a unor legume (valorificarea lor în alte județe sau prin Agrocoop).

Un al doilea factor care trebuie luat în considerare la organizarea și retribuirea muncii în acord global sînt **posibilitățile de depozitare a producției și, implicit, de transport** (legumele ocupă un volum mare și necesită diferite tipuri de ambalaje). Or, în cadrul fermei legumicole a C.A.P. Fierbinți, în luna iulie, se livrează zilnic între 65—90 tone, ceea ce echivalează cu capacitatea de transport a 15 autocamioane, de care ferma nu dispune.

În al treilea rînd, **extinderea mecanizării lucrărilor, corelată cu nivelul productivității muncii și cu experiența cooperatorilor în producerea legumelor, pe loturile personale** a condiționat succesul sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global în cadrul formei noastre de legume.

Toate aceste aspecte au fost analizate în anul 1971 cînd s-a trecut la organizarea producției și a muncii în acord global, hotărîndu-se ca retribuirea să se efectueze prin tarife la 1 000 lei producție vîndută și încasată. Din calcule au rezultat, spre exemplu, următoarele tarife : la tomate timpurii 330 lei, la ardei 480 lei, la varză 260 lei etc. Pentru a garanta nivelul retribuției s-au încheiat, la începutul anului, angajamente cu fiecare membru al echipei, iar la sfîrșitul anului, în ședința de analiză a îndeplinirii planului, s-au prezentat cooperatorilor condițiile de rentabilitate a producției obținute. Planul de producție la nivelul fermei, în anul 1972, s-a realizat cantitativ în proporție de 78%, iar valoric în proporție de 110% (neîndeplinirea planului sub aspectul volumului s-a compensat, valoric, prin obținerea unor prețuri mai mari, calitatea legumelor livrate fiind superioară față de prevederile planului). În acest cadru, **s-a insistat asupra avantajelor ce le obțin cooperatorii din acele echipe care au depășit planul ca volum, realizînd astfel o productivitate a muncii mai ridicată, pe baza căreia au primit circa 40% din valoarea producției realizată peste plan** (vezi tabelul 1).

Pentru ca acordul global să-și dovedească pe deplin eficiența se impune luarea, în continuare, a unor măsuri tehnico-organizatorice atît în sfera producerii legumelor, cît și în cea a valorificării, cum sînt :

- **extinderea mecanizării** lucrărilor de plantare, întreținere și recoltare a legumelor, paralel cu aplicarea unor erbicide specifice acestor culturi ;
- **modificarea perioadelor de aplicare a prețurilor** (stabilite prin H.C.M. nr. 508/1968) prin luarea în considerare a faptului că primăvara, pentru producător, nu vine, întotdeauna, în aceeași perioadă ;
- **revizuirea sistemului de preluare a producției** de către I.P.V.I.L.F. În anii anteriori, acesta a funcționat defectuos, nu s-a preluat recolta la timp, din care cauză s-a declasat producția după ce s-a întocmit avizul de expediție etc. ;
- **extinderea spațiului de depozitare** a legumelor care ar rezolva problema ritmicității livrărilor și consumului. În acest fel se elimină golurile apărute după sărbătorile legale sau zilele ploioase ;
- întărirea răspunderii I.P.V.I.L.F. privind **asigurarea la timp a materiilor și materialelor** care condiționează buna desfășurare a procesului de producție (îngrășăminte, erbicide, combustibil etc.) ;
- asigurarea fermelor de producție cu **personal calificat** necesar ținerii evidenței, îndeosebi acolo unde munca este organizată și retribuită în acord global.

Ing. Alexandru PĂTRAȘCU

Dezbatere consemnată de

prof. univ. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

La dezbatere au participat : ing. **Nicolae ABRAMESCU,** șeful fermei legumicole a C.A.P. Virtejul — Municipiul București ; ing. **Ion CALANCEA,** șeful fermei legumicole a C.A.P. Gîrbovi — județul Ilfov ; ing. **Constantin CHIRIȚĂ,** Direcția fond funciar, organizare, normare și retribuire a muncii în C.A.P. — M.A.I.A.A. ; ing. **Alexandru PĂTRAȘCU,** șeful fermei legumicole a C.A.P. Fierbinți — județul Ilfov ; ing. **Ilie PLEȘEA,** șef serviciu la Direcția generală județeană Ilfov pentru agricultură, industrie alimentară și ape ; **Dumitru TEODORESCU,** președintele C.A.P. Gogoșari — județul Ilfov ; ec. **Ion ZOICAN,** director general adjunct la Direcția generală județeană Teleorman pentru agricultură, industrie alimentară și ape.

Din partea redacției au participat : prof. univ. dr. **Sabin NICA-SÎRBEȘTI,** șef de secție și **Ion MANEA,** redactor.

Tabel nr. 1

Valoarea normei convenționale la unele culturi în funcție de producția și de venitul realizat

(lei)

Echipa	Varză timpurie	Tomate (în solarii)	Tomate (timpurii)	Tomate (în cîmp)	Ardei gras	Ardei gogoșar	Ardei kapia	Fasole	Varză de toamnă	Pepeni
1	17,00	36,40	23,40	12,60	31,90	24,50	17,90	12,60	26,30	56,50
2	23,60	41,30	22,70	11,60	32,20	24,30	12,00	11,20	26,10	50,00
3	12,50	13,30	19,10	7,00	27,70	18,90	8,80	11,80	10,00	88,70
4	24,00	28,70	20,50	13,80	22,40	20,70	13,00	7,50	21,80	76,00
5	17,80	27,60	19,30	16,50	29,50	24,00	X	21,50	46,00	62,80

finanțe

PUNCTE DE VEDERE

CREȘTEREA ROLULUI AMORTIZĂRII ÎN REPRODUCȚIA FONDURILOR FIXE

ÎN RAPORTUL prezentat la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că ridicarea eficienței activității economice impune creșterea răspunderii cadrelor din economie, a tuturor colectivelor pentru buna gospodărire a fondurilor materiale și financiare, trebuind să fie stabilit cu precizie în ce termen și cu ce beneficii vor fi restituite societății fondurile avansate.

Pe această linie, capătă o importanță deosebită sporirea continuă și folosirea cu eficiență a resurselor destinate fondului național de dezvoltare economico-socială care este alcătuit din venitul național repartizat pentru dezvoltare, din fondul de amortizare și din alte surse.

Fondul de amortizare, ca parte componentă a fondului național de dezvoltare, are ca scop asigurarea reproducției simple și, în anumite condiții, servește și ca sursă a reproducției lărgite. Importanța, locul și rolul amortizării în cadrul surselor de finanțare a reproducției mijloacelor fixe, impun ca fondul de amortizare să se formeze și să se utilizeze cu o deosebită atenție, justa lui folosire avînd influență directă asupra mărimii surselor de finanțare a investițiilor, și a reparațiilor capitale, asupra nivelului prețului de cost, beneficiului, rentabilității.

Sistemul de amortizare și metodologia de planificare a fondului de amortizare au fost îmbunătățite continuu. Totuși, considerăm că mai sînt posibilități de îmbunătățire, mai ales dacă avem în vedere că în cadrul unor întreprinderi și centrale există tendința de interpretare eronată a unor reglementări.

Un element important care influențează mărimea fondului de amortizare, este **valoarea de inventar a fondurilor fixe.** Reevaluarea efectuată în 1964 a urmărit stabilirea unitară a valorii fondurilor fixe din economie. Pentru aceasta s-a prevăzut ca fondurile fixe care se găsesc în dotarea unităților să aibă ca valoare de inventar valoarea stabilită cu ocazia reevaluării din anul 1964. Fondurile fixe achiziționate, nou construite și puse în funcțiune după 1 ianuarie 1965, sînt înregistrate la prețurile de achiziție sau la nivelul cheltuielilor efectuate pentru realizarea acestora. Așadar, valoarea cu care sînt înregistrate și se amortizează fondurile fixe de același fel este diferită, în funcție de condițiile de realizare a mijloacelor fixe. De asemenea, potrivit legislației actuale, valoarea de inventar a mijloacelor fixe se majorează și cu cota parte din cheltuielile comune (asistență tehnică, cheltuielile pentru întreținerea personalului pînă la punerea în funcțiune a obiectivului etc.), efectuate cu ocazia punerii în funcțiune a capacităților. **În acest fel, aceleași mijloace fixe sînt înregistrate cu valori diferite în cadrul a două întreprinderi sau chiar în aceeași întreprindere, după cum se referă la investiții noi sau la lărgiri și modernizări de fonduri fixe.** Pentru a ilustra acest fenomen dăm un exemplu în tabelul alăturat.

Aceste diferențe sînt generate în cea mai mare măsură de elementul **„alte cheltuieli“**, prevăzute în devizul general al investiției și care se repartizează asupra valorii de înregistrare a utilajelor, cheltuieli ce ajung, în unele cazuri, pînă la 48% din valoarea devizului general, mărind exagerat valoarea fondurilor fixe. Înregistrarea în evidența unităților a acelorași fonduri fixe cu diferențe așa de mari între valorile de inventar denaturează amortizarea (aceasta neexprimînd real procesul uzurii) atît ca sursă a reproducției fondurilor fixe cît și ca element al prețului de cost. În aceeași măsură, sînt denaturați și indicatorii de utilizare intensivă a fondurilor fixe ca: producția globală la 1000 lei fonduri fixe, beneficiul la 1000 lei fonduri fixe etc.

Fondul de amortizare planificat este influențat și de **valoarea medie a fondurilor fixe intrate și ieșite din funcțiune în cursul unui an.** Din analiza modului cum sînt planificate valorile medii ale intrărilor în unele întreprinderi se constată că nu există o concordanță în ceea ce privește datele planificate ale punerilor în funcțiune. Aceasta datorită faptului că prin planul de investiții centralele prevăd punerea în funcțiune a fondurilor fixe trimestrial, iar unitățile din subordine iau în calculul lunilor de funcționare luna întîia, a doua sau ultima din trimestru, după cum sînt avantajate. Ca atare, **este necesar ca centralele, fie să precizeze termenele de punere în funcțiune în cadrul trimestrului, fie să stabilească un punct de vedere unitar pentru determinarea valorii medii a intrărilor. De exemplu, s-ar putea lua în calcul în toate cazurile luna a doua a trimestrului.**

Un alt fenomen care influențează negativ procesul de recuperare a uzurii, este legat de data de la care urmează a se amortiza fondurile fixe. Centralele au prevăzute în planul de investiții obiective noi și dezvoltări de capacități la întreprinderile existente, care se realizează pe etape în 15—30 luni În această situație există confuzie între termeni „punere în funcțiune a capacității“ și „punere în funcțiune a fondurilor fixe“. Legislația în vigoare reglementează înregistrarea fondurilor fixe la o valoare de inventar ce cuprinde valoarea de achiziție și de montaj și o cotă din cheltuielile ce au contribuit la realizarea investiției, cheltuieli prevăzute în devizul general (proiectare, investiții, colaterale, cheltuieli de supraveghere, cheltuieli de licență) și care au o pondere destul de mare. Aceste cheltuieli sînt repartizate asupra valorii fondurilor fixe abia după punerea în funcțiune a capacității totale. **Cum în majoritatea cazurilor capacitățile de producție sînt date parțial în funcțiune la intervale de timp, în medie de un an, un an și jumătate, fondurile fixe corespunzătoare primelor capacități sînt înregistrate numai cu valoarea de achiziție, urmînd ca valoarea respectivă să fie suplimentată cu cota „alte cheltuieli“ după terminarea investiției.** De exemplu, întreprinderile menționate mai înainte, mai aveau în 1972, investiții neînregistrate la fonduri fixe, **deci nesupuse amortizării,** în valoare de 8 200 mii lei. Această situație nu poate influența decît negativ procesul de recuperare a uzurii și deci fondul anual de amortizare. **Considerăm că, în parte, s-ar putea remedia acest neajuns dacă fiecare capacitate, parțial pusă în funcțiune, ar fi încărcată cu cota de „alte cheltuieli“, avînd în vedere ponderea valorii capacității respective în totalul investiției.**

În procesul de realizare a investițiilor, sînt necesare anumite instalații ca: centrale telefonice, posturi de transformare electrice etc., care urmează să fie preluate după recepție de întreprinderile de specialitate pentru administrare. În aceste condiții, **ar trebui ca întreprinderile beneficiare de investiții să le înregistreze la mijloace fixe și să le amortizeze pînă la predarea lor către întreprinderile de specialitate. Întreprinderile beneficiare însă, pentru a nu-și greva prețul de cost cu amortizarea aferentă acestor fonduri fixe, nu le amortizează, sub motivul imposibilității de a recupera această cheltuială de la unitățile care le vor prelua.** În legislația actuală nu se prevede modul de recuperare a acestor cheltuieli. Ca atare, **este necesar să se reglementeze această situație, pentru că de fapt, o mare perioadă de timp aceste instalații nu sînt amortizate, deși ele funcționează și, ca atare, se uzează.**

Avînd în vedere importanța pe care o reprezintă recuperarea integrală și corectă a valorii fondurilor fixe în economia națională, propunerile făcute urmăresc să contribuie la formarea unui fond de amortizare optim în fiecare unitate economică și la nivel de centrală industrială.

Utilajul	Valori de înregistrare (mii lei)	
	Automatica	Fabrica de elemente pentru automatizare
1. Strung normal 400×1000	45	67
2. Freză universală F.U. 1	72	115
3. Presă cu excentric 16 t	70	114
4. Mașină automată rulat filat (import)	378	568
5. Strung automat de precizie	847	530

dr. Emil NEGREA
doctorand Lidia PĂTRĂȘCOIU

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Comerțul la domiciliu

ESTE UN fapt bine cunoscut că pe măsură ce activitatea comercială se dezvoltă și se diversifică, funcțiile comerțului se modifică în mod corespunzător. În țările cu un comerț dezvoltat o amploare deosebită o cunosc serviciile comerciale, înțelegînd prin acestea totalitatea prestărilor de servicii care însoțesc perfectarea unui act de vînzare-cumpărare. Printre acestea un loc aparte îl deține comerțul la domiciliu.

În țara noastră comerțul la domiciliu se practică în principal de unele firme de comenzi (Unic, Mercur) pentru produse alimentare de sortiment general, de unele organizații comerciale pentru desfacerea laptelui, precum și de unele cofetării. Ne vom opri numai asupra unui singur aspect și anume desfacerea laptelui la domiciliu în municipiul București. Desigur, mulți dintre cei ce vor citi aceste rînduri se vor întreba: Există oare în București organizații comerciale care se ocupă cu desfacerea laptelui la domiciliu? Răspunsul poate îi va mira și mai mult căci este pozitiv. Există 7200 de abonați, care beneficiază de 8,9% din volumul total de lapte desfăcut în București. Cum s-au făcut cele 7200 de abonamente și cine sînt fericiții abonați nu știm. Știm însă dintr-o situație statistică a Ministerului Comerțului Interior că în alte orașe și județe ponderea desfacerii laptelui la domiciliu este mult mai mare. Așa, bunăoară în județele Prahova, Alba, Gorj, Neamț, Vîlcea, ponderea livrărilor la domiciliu în volumul total de lapte desfăcut populației este între 30% și 20%, iar în județele Cluj și Mureș, ea ajunge la 71% și respectiv 44%.

Așadar, nu este vorba de inițiative locale izolate, ci de acțiuni organizate, rod al unor preocupări mai vechi ale Ministerului Comerțului Interior. Din păcate însă, puține din direcțiile comerciale județene au dovedit interes pe acest plan.

Revenind la Capitală, trebuie să mai menționăm că diferitele sondaje efectuate în rîndul consumatorilor, în urmă cu cîțiva ani, au pus în evidență larga dorință a acestora de a se face abonamente pentru livrarea laptelui direct la domiciliu. Din păcate, deși sondajele au evidențiat clar larga adeziune a consumatorilor la această formă de desfacere, pînă azi nu s-a întreprins mai nimic pe acest plan. Nu vedem de ce la București ponderea desfacerilor de lapte la domiciliu este de numai 8,9%, în timp ce la Cluj ea poate fi de 71%. În București consumatorii și-au spus cuvîntul. De ce atunci cuvîntul acestora nu este luat în considerație de către cei care ar trebui să se afle de fapt în slujba lor?

Virtuțile ambalajului

„ESTE NECESAR să știți cum să vă îmbrăcați produsele: ele vor fi mai capabile să cucerească și se vor cumpăra mai ușor“ — opinează revista Entreprise. *Dar, pentru a evita risipa sau exagerările fanteziste, se recomandă respectarea unor principii în conceperea și executarea ambalajului.*

Funcția primară a ambalajului este de a proteja produsul respectiv în timpul transportului, manipulării și stocării. La aceasta se adaugă rolul de informare onestă a consumatorului asupra caracteristicilor destinațiilor și modului de utilizare a produsului. Totodată, ambalajul poate fi cel mai bun propagandist al „mărcii“ produsului. În sfîrșit, creatorii de ambalaje nu trebuie să uite că costul acestora nu trebuie să depășească limita rațională de 1% din prețul produselor pe care le conțin

OBIECTIVE NOI

● Cuptoarele electrice de la Tîrgoviște

● La noul Combinat siderurgic **Tîrgoviște** lucrările de construcții au intrat în faza finală. S-a trecut la montajul cuptoarelor Uzinei de oțeluri aliate și înalt aliate, care vor produce anual 600 000 t oțel. Potrivit angajamentului asumat de constructori, cuptoarele electrice vor fi predate beneficiarilor cu o lună mai devreme.

Tot pe platforma siderurgică de la Tîrgoviște au prins contur alte spații de producție: linia de laminare pentru profile mijlocii și ușoare, secția de cuptoare adînci de la laminorul degrosisor și semifabricate, hala de forjă a blocurilor și barelor. Concomitent au fost pregătiți oțelari și laminoriști la combinatele din Hunedoara, Galați și Reșița.

● Turn de răcire la Rogojelu

● Primul turn de racire dimensionat pentru 28 000 mc. de apă pe oră a fost realizat de constructorii Centralei termoelectrice **Rovinari — Rogojelu**. Turnul, avînd o înălțime de 110 m, va asigura funcționarea la parametri nominali a agregatelor termoenergetice și în perioada în care debitul Jiului scade. Notăm că folosirea cofrajelor pășitoare a asigurat realizarea lucrării într-un timp record — 3 luni și jumătate, iar calificativul primit cu ocazia recepției a fost „foarte bine“.

● Pe șantierul noului complex de preparare a minereurilor de la **Valea Blaznei**, județul Bistrița-Năsăud, au fost ridicate hala principală, hala filtrelor, atelierul mecanic, stațiile de compresoare și de transformare, centrala termică. În vederea accelerării lucrărilor, montarea unor utileje se efectuează paralel cu închiderea halelor. În diferite stadii de construcție se află silozul de minereu, decantorul și căile de acces. A început, de asemenea, ultima lucrare importantă: captarea și aducțiunea apei industriale.

Pe Milcov

● Pe platforma industrială din sudul municipiului **Focșani** a început construcția a două noi obiective ale industriei alimentare: fabrica de produse lactate și fabrica de produse de panificație. Într-un stadiu avansat de montaj se află o fabrică de vermut și vin spumos. În județul Vrancea, în cursul acestui an, vor fi conectate la circuitul economic încă 8 capacități de producție, care vor contribui la creșterea potențialului său industrial cu 17,7%, față de anul trecut.

● În mai multe unități ale Centralei de țevi și trefilate se desfășoară lucrări de dezvoltare a capacităților de producție. Astfel, se construiesc la Uzina „Republica“ din **Capitală** o secție specială în cadrul căreia vor fi tratate termic burlanele pentru forajul de mare adîncime, la **Buzău** o nouă unitate pentru confecționat plase sudate, iar la întreprinderea metalurgică din **Iași** o linie destinată fabricării de profile formate la rece. De asemenea, se extinde trăgătoria de oțeluri tari de la **Cîmpia Turzii.** Concomitent, a fost elaborat un program de măsuri în vederea încărcării raționale a instalațiilor și agregatelor existente și modernizării lor, cuprinzînd printre altele, terminarea automatizării unor operații de bază ale laminorului de trei țoli de la Uzina „Republica“ din București, lucrare care permite un spor anual de producție de peste 1 300 tone țevi. Realizarea noilor investiții și a măsurilor stabilite vor creea posibilitatea creșterii în acest an a producției de țevi și trefilate a Centralei cu 10 000 tone.

unitară ; orice sistem este un subsistem al unui alt sistem ; structura sistemului cuprinde bucle de reacție ; au intrări și ieșiri, procese de autoconducere ; nu pot fi complet automatizate, deci pot și trebuie conduse ; au obiective.

Nu este dificil de observat că societatea poate fi foarte ușor imaginată ca un sistem, economia națională ca un subsistem, ramurile economice ca subsisteme ale economiei naționale, iar întreprinderile ca subsisteme ale ramurilor economice. Este cazul să precizăm [2]) că o astfel de viziune sistemică asupra vieții sociale a a fost pentru prima oară în mod consecvent elaborată și aplicată la studiul societății capitaliste de către Karl Marx. Ni se pare că prof. M. Drăgănescu pierde din vedere acest lucru cînd, în studiul amintit observă că : „intercondiționarea tot mai strînsă între toate laturile activității economice, culturale și sociale impune astăzi aproape de la sine conceperea societății ca un sistem". Ca sistem, societatea a fost cu mult timp înainte concepută, poate chiar înainte ca să apară noțiunile de sistem tehnic și sistem ingineresc. În „Introducerea în cibernetica economică" (Ed. științifică, 1967), Oskar Lange arăta că economiștii „au studiat procese de conducere și reglare a unor sisteme compuse din elemente legate între ele, înainte ca aceste probleme să se fi ivit în alte domenii de cercetare — în tehnică și biologie — și-au găsit cu mult înainte formulările teoretice generale din noua știință a ciberneticii" (p. 9). Important astăzi este ca, în acord cu progresele științei și ale metodologiei, achizițiile lui Marx și cercetările făcute de urmașii săi să fie traduse în limbajul științei contemporane.

Pentru concepția sistemică a planificării economice si, în general, a activității sociale prezintă un deosebit interes caracteristicile sistemului care se referă la autoconducere, la intrări și ieșiri și la faptul că un sistem nu poate fi complet automatizat, de unde posibilitatea și necesitatea intervenției din afară, intervenție care poate contribui la accelerarea dezvoltării, respectiv la atingerea obiectivelor propuse. În fond, între toate aceste caracteristici este o foarte strînsă interdependență dialectică, determinată de însăși structura sistemului.

NE VOM OCUPA aci de raportul între **intervenția din afară** (deciziile de conducere și planificare) și **autoreglarea** sau autoconducerea sistemului. Urmărind buclele de autoreglare, ne putem da seama că intervenția din afara sistemului, respectiv a organelor de conducere, poate să acționeze asupra unor pîrghii regulatoare care se grupează în două categorii : **pîrghii materiale** (dotarea cu resurse de materii prime, de energie, de mijloace de muncă) și **pîrghii informaționale**, respectiv concepte, directive, decizii. Prin aceasta se poate acționa asupra stării sistemului, se poate obține accelerarea dezvoltării sale, atingerea obiectivelor propuse. Problema ce se ridică este dacă intervenția din afara sistemului este independentă sau este și ea dependentă de structura întregului sistem ? Este limpede că o conducere, o planificare nu pot fi eficiente decît dacă se integrează în sistemul condus. De aici și cîteva exigențe fundamentale pe care trebuie să le respecte organizarea conducerii activității sociale, activității economice, inclusiv planificarea și anume : a. intervenția din afară trebuie integrată în bucla de autoreglare ; b. este necesară stabilirea unei corelații judicioase între reglarea din afară și autoreglare; c. se impune respectarea autonomiei (relative) a subsistemelor.

Dacă avem în vedere că buclele de autoînchidere stabilesc legătura internă de autoconducere a unui sistem, legătura dintre intrări și ieșiri, o intervenție din afară trebuie să se integreze ca să fie eficientă unei intrări de autoconducere. Acest lucru este determinat în mod obiectiv de specificul organizării și funcționării sistemului și anume de faptul că înăuntrul tuturor ansamblurilor organizate sistemic există bucle de conexiune inversă, de feed-back. Dacă măsurile care intervin din afară nesocotesc această caracteristică a sistemului, ele riscă să rupă sau să întrerupă legătura dintre momentele buclei de autoreglare [3]).

Se desprinde semnificația majoră pe care tratarea sistemică a obiectului condus și a acțiunii de conducere o acordă raportului **obiectiv-subiectiv.** Aceste considerente scot în evidență importanța deosebită ce revine cunoașterii intrărilor și ieșirilor, mecanismului de trecere de la unele la altele, stabilirii unei corelații judicioase dintre reglarea din afară și autoreglare. Acest din urmă aspect este în fond în strînsă corelație cu respectarea, în organizare, conducere și planificare, a autonomiei (relative) a sistemelor.

Este important de reținut că știința sistemelor constată că sistemele cu autoconducere folosesc influențele exterioare ca mijloc de organizare internă pentru atingerea funcției lor, folosindu-le ca motor al dezvoltării lor numai în condițiile respectării autonomiei relative a sistemului sau a subsistemului. Acest adevăr a fost pe deplin verificat în practica anterioară a conducerii și planificării economiei noastre, prin efectele negative pe care le antrenau după sine fenomenele de centralism excesiv.

Activitatea de conducere și de planificare a economiei, a vieții sociale, nu poate fi apreciată ca o activitate de sine stătătoare. Ea este astfel organizată, încît să corespundă structurii sistemice a economiei, ea trebuie concepută ca parte integrantă din sistem. Este condiția majoră ca o conducere, o planificare să fie eficientă, respectiv să corespundă rațiunii pentru care există. Cum sistemul este în continuă dezvoltare, respectiv starea sistemului suferă modificări, preocuparea pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării capătă caracterul unei acțiuni constante.

Este adevărat că în stadiul actual de dezvoltare al științei sistemelor o prezentare matematică a sistemelor complexe de genul economiei naționale sau al societății este nerealizată. Este greu de prevăzut cînd sau cum se va putea atinge acest lucru, deoarece cele două mari greutăți ce trebuie surmontate — asigurarea unei mari precizii în ceea ce privește datele referitoare la sistemele socioeconomice și conducerea lor și cuantificarea comportamentului uman — sînt într-adevăr foarte mari. Dar, tocmai aceste greutăți demonstrează necesitatea perseverării în perfecționarea metodelor de planificare, a sistemului informațional, în trecerea treptată la prelucrarea automată a informației, ceea ce evident are legături intrinsece cu întregul sistem de planificare.

Conferința Națională a partidului din iulie 1972, trasînd direcțiile principale ale continuării procesului de perfecționare a activității de conducere și planificare, a creat cadrul propice pentru o activitate concertată și în direcția perfecționării metodelor de planificare, pe următoarele direcții importante : perfecționarea mijloacelor și metodelor de analiză și cunoaștere a fenomenelor social-economice ; îmbunătățirea sistemului de indicatori ; crearea cadrului organizatoric și legislativ pentru activitatea de planificare ; elaborarea de prognoze și proiecte pe o lungă perspectivă. Transpunerea în viață a tuturor perfecționărilor posibile în cadrul conceptului unitar privind sistemul de conducere a activității economice și sociale contribuie la economisirea muncii sociale, la realizarea accelerată a vastului program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

conf. dr. Eugen PRAHOVEANU

---

*) În secolul nostru a fost elaborată așa numita teorie generală a sistemelor (L. von Bertalanffy ș.a.), care clasifică sistemele, în funcție atît de schimburile energetice cu mediul, cît și de felul legăturilor lor interne. O categorie de sisteme sînt cele cu autoreglare, studiate de cibernetică. În celebra sa lucrare referitoare la cibernetică, Norbert Wiener dezvoltă asemănarea structurală între modurile de funcționare ale unor sisteme substanțial diferite — mașina, organismul, societatea.

1) În volumul : Știința conducerii societății. Studii. Ed. Politică, București, 1971.

2) Vezi P. Apostol : „Domeniul științei conducerii societății socialiste" în Știința conducerii societății, Ed. Politică, București, 1971, pag. 434.

3) Vezi studiul lui Haralambie Ene, Op. Cit. pag. 66.

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI ȘI CORELAȚIA DINTRE CELE DOUĂ SUBDIVIZIUNI ALE PRODUCȚIEI SOCIALE

ÎNTR-UNUL din numerele anterioare ale revistei am analizat factorii care condiționează corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum [1]). Acești factori în forme diferite au acționat și acționează și în economia românească.

Restructurarea economiei cerea nu pur și simplu creșterea cu precădere, ci și schimbări calitative

În elaborarea politicii sale economice partidul nostru a ținut și ține seama de întregul sistem al legilor care guvernează dezvoltarea economiei socialiste, între care un loc de seamă îl reprezintă legile reproducției socialiste.

Făurirea bazei tehnico-materială a socialismului în țara noastră, realizarea industrializării socialiste cereau, în condițiile României care a moștenit o grea înapoiere economică de la orînduirea capitalistă, nu orice fel de dezvoltare a industriei, nu pur și simplu ajustarea vechii structuri a economiei, ci schimbarea fundamentală a acesteia, astfel încît să se asigure deopotrivă : 1) transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei naționale și 2) preponderența producției mijloacelor de producție în structura generală a productiei industriale. De aceea, odată cu trecerea la crearea economiei socialiste s-a impus cu necesitate, de la început, un ritm rapid de dezvoltare a ramurilor industriale care produc mijloace de producție (grupa A) astfel încît acestea să-și mărească repede ponderea în producția industrială și să asigure din ce în ce mai mult cerințele reproducției lărgite. Astfel, în timp ce producția industrială era în 1970 de 17 ori mai mare față de 1938, producția grupei A a crescut în aceeași perioadă de 25 de ori, iar producția grupei B de 9,4 ori.

Ca urmare a acestei dezvoltări rapide, industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, ea avînd o contribuție tot mai mare la crearea venitului național (48,9% în 1965, 60% în 1970 și circa 67% în 1975). Această transformare profundă se reflectă în întreaga viață economică și socială a țării, determinînd schimbări mari în structura generală a producției, în caracterul exportului, în condițiile de viață ale întregului popor român.

Totodată, ca urmare a creșterii mai rapide a ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție, ponderea acestora în totalul producției industriale s-a mărit considerabil, ceea ce s-a reflectat pozitiv și în gradul de satisfacere a nevoilor de mașini și utilaje pentru investiții din producția internă, care s-a ridicat de la 50% în 1950 la 72% în 1971. O caracterizare mai cuprinzătoare a evoluției acestor corelații ale producției industriale rezultă din datele tabelului de mai jos [2]).

Pentru actualul plan cincinal s-a prevăzut ca o dată cu realizarea unui ritm ridicat de dezvoltare a industriei (11—12%) producția grupei A să crească cu 11,7—13%, iar producția grupei B cu 9,5—11%.

Partidul nostru a subliniat, mai ales în ultimii ani, că modernizarea economiei și asigurarea cerințelor progresului tehnic necesită nu pur și simplu creșterea cu precădere a grupei A, ci și o structură corespunzătoare și un nivel calitativ ridicat al producției mijloacelor de producție. Eficiența producției mijloacelor de producție, a producției sociale în general este într-o măsură hotărîtoare determinată nu numai de cîte, ci mai ales de ce fel de mijloace de producție creează industria. Cu alte cuvinte pentru ca producția mijloacelor de producție să corespundă tuturor cerințelor societății, ea trebuie să conțină o pondere ridicată de mijloace de muncă, mai ales de mașini, utilaje, instalații complexe, iar nivelul tehnic al acestora să fie în concordanță cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. **„...Nivelul tehnic, calitatea producției** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, — **sînt probleme esențiale pentru eficiența economică. Pînă la urmă, eficiența depinde de calitate, de nivelul tehnic al produselor pe care le realizăm" [3]).**

Realizarea acestor cerințe este în mod firesc legată de promovarea cu consecvență a modernizării producției și dezvoltarea prioritară a subramurilor celor mai avansate ale industriei constructoare de mașini, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime și utilizarea mai eficientă a creației tehnice. Criticînd acele

	Dinamica		Ritm mediu anual				Ponderea în producția industrială		
	1970/1938	1970/1950	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1938	1950	1970
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1) Total industrie	17 ori	11 ori	15,1	9,7	14,5	11,8	100	100	100
— Grupa „A"	25 ori	15 ori	16,7	12,1	15,8	12,7	45,5	53,0	70,5
— Grupa „B"	9,4 ori	7,2 ori	11,3	6,6	12,3	9,9	54,5	47,0	29,5
2) Coeficientul de devansare a ritmului mediu al grupei „B" de către ritmul grupei „A" (pentru coloanele 8, 9 și 10 raportul între ponderi)	2,65	2,05	1,49	1,83	1,28	1,28	0,83	1,13	2,38
3) Ponderea investițiilor în utilaje și instrumente acoperite din producția internă (% din total investiții)			66,4	79,4	69,4	66,8			
4) Creșterea producției grupei „B" care revine la 1% creștere a grupei „A"			0,67	0,54	0,78	0,78			

păreri potrivit cărora ar fi o greșeală să se organizeze în țara noastră producția unor ramuri moderne, precum și rămînerea în urmă a acestor ramuri, partidul nostru a luat, pe baza hotărîrilor Congreselor al IX-lea și al X-lea, un complex de măsuri care să asigure dezvoltarea rapidă a ramurilor a căror producție asigură o structură modernă și eficientă a producției mijloacelor de producție. În cincinalul trecut, precum și pentru perioada 1971—1975 au fost elaborate programe speciale pentru dezvoltarea electrotehnicii, electronicii, producției de mașini-unelte, mecanicii fine și opticii, construcțiilor navale, utilajelor tehnologice etc., a căror producție a înregistrat în anii 1966—1970 o creștere mai rapidă față de celelalte subramuri (industria electronică și-a sporit producția de 2,8 ori, electrotehnică — de 2,4 ori, mecanica fină și optica de 2 ori, producția de mașini unelte, de 2,5 ori). Asemenea modificări, care au caracterizat și celelalte ramuri producătoare de mijloace de producție, vor continua și în actualul cincinal, cînd ramurile și subramurile care asigură crearea unor produse cu valoare de întrebuințare ridicată vor cunoaște ritmuri mai mari decît ansamblul industriei. Ca urmare în metalurgie, producția de oteluri aliate, laminate și alte produse cu prelucrare ridicată își va mări ponderea de la 17,1% în 1970 la 30—31% în 1975; în industria construcțiilor de mașini, electronica, electrotehnica, mecanica fină, optica, mașini-unelte și utilajele tehnologice vor reprezenta în 1975 circa 29% din totalul producției față de 21,8% în 1970; în industria chimică se va mări greutatea specifică a petrochimiei pînă la 55%.

Practic acestea vor deveni ramurile de bază ale industriei românești.

Au crescut preocupările pentru diversificarea și modernizarea producției de mașini, instalații și aparate, pentru ridicarea gradului de tehnicitate și complexitate a produselor în cincinalul 1966—1970; de exemplu, industria constructoare de mașini a asimilat în fabricație peste 3400 de noi mașini și utilaje, instalații și aparate, ponderea produselor noi și modernizate în valoarea totală a producției ramurii fiind în 1970 de peste 60%.

Ținînd seama de rolul determinant pe care-l joacă astăzi calitatea produselor pentru actualul plan cincinal, a fost elaborat un program special de ridicare a nivelului tehnic și a calității produselor. Obiectivele lui primordiale au fost concretizate în planul cincinal care orientează toate ramurile spre realizarea de noi produse, modernizarea unora dintre cele existente și sistarea fabricației celor cu nivel tehnic scăzut. În acest fel, în 1975 produsele noi și modernizate în cursul actualului cincinal vor reprezenta aproape jumătate din producția industrială. În unele ramuri, ponderea produselor noi și modernizate va fi mai ridicată: în construcția de mașini 63%, în industria metalurgică 52%, iar în industria ușoară va avea loc o reînnoire aproape integrală a sortimentului de mărfuri.

Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum

Producția mijloacelor de producție nu constituie un scop în sine, ci un mijloc pentru a produce cantități și sortimente sporite de bunuri de consum. De aceea, partidul nostru consideră greșită din punct de vedere teoretic și dăunătoare din punct de vedere practic orice tendință de absolutizare sau fetișizare a producției mijloacelor de producție, a industriei grele, de neglijare a industriei bunurilor de consum și a agriculturii. **„În ultimă instanță** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu **— scopul industrializării este acela de a asigura creșterea accelerată a mijloacelor de producție pentru utilarea și dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naționale de care depinde satisfacerea cerințelor de consum ale intregului popor, precum și asigurarea mijloacelor pentru reproducția socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societății"** [4]).

Ca urmare, dezvoltarea în continuare a industriei grele și în cadrul acesteia a producției mijloacelor de producție trebuie să se facă simultan cu asigurarea unor condiții care să determine sporirea continuă a producției bunurilor de consum.

Aceasta își găsește expresia în creșterea însemnată a investițiilor alocate industriei ușoare, industriei alimentare și agriculturii, precum și în tendința de apropiere a ritmului de creștere a grupei B de ritmul de creștere a grupei A. Astfel, în cincinalul 1966—1970 volumul total al investițiilor a fost de 2,5 ori mai mare în industria ușoară și de 2,3 ori în industria alimentală în comparație cu perioada 1961—1965; majoritatea acestor investiții au fost destinate construirii unor obiective industriale noi, care aduc o mare contribuție la lărgirea și diversificarea producției.

Ca urmare, s-a înregistrat o anumită apropiere a ritmului de creștere a producției celor două grupe ale industriei, coeficientul de devansare a grupei B de către creșterea grupei A, reducîndu-se de la 1,83 în anii 1956—1960 la 1,23 în anii cincinalului trecut: pentru actualul cincinal coeficientul de devansare planificat este de 1,23—1,18.

Și mai caracteristic din punctul de vedere analizat este raportul dintre creșterea grupei B și creșterea grupei A, care indică ce spor al producției bunurilor de consum revine la 1% de creștere a producției mijloacelor de producție. Și trebuie notat că promovarea consecventă a progresului tehnic în sectorul I (respectiv în grupa A), ca de altfel și în sectorul II (grupa B) creează posibilități tot mai largi ca unui procent, de creștere a producției mijloacelor de producție să-i corespundă un spor mai mare a producției bunurilor de consum. Aceasta este o reflectare a creșterii eficienței producției mijloacelor de producție asupra producției bunurilor de consum, deci o concretizare a eficienței prin prisma realizării scopului fundamental al producției socialiste.

Apropierea ritmului de creștere a celor două grupe ale producției industriale este posibilă ca urmare a înlăturării marilor disproporții moștenite de la orînduirea burgheză, a nivelului la care a ajuns industria producătoare de mijloace de producție în etapa actuală. Cu toate rezultatele obținute, însă, sînt necesare măsuri mai ample pentru creșterea mai rapidă și mai ales pentru diversificarea și îmbunătățirea producției bunurilor de consum. Așa cum arată secretarul general al partidului, în industria alimentară este necesară înlăturarea unei anumite rămîneri în urmă, manifestate în imobilismul producției, în gama săracă de produse ce se realizează și în formele statice, prea puțin moderne de producere și de comercializare a produselor alimentare [5]). Aceleași sarcini sporite se prevăd și pentru industria ușoară și agricultură. Actualul plan cincinal prevede sporuri mari mai ales la țesături și tricotaje, confecții, încălțăminte, marochinărie, urmărindu-se în mai mare măsură valorificarea materiilor prime sintetice, fabricate în țară, introducerea unor tehnologii noi, întărirea muncii de creație; în industria alimentară se vor mări cantitățile și sortimentele de produse prin valorificarea resurselor de materii prime agricole. O contribuție mare în această direcție trebuie să o aducă industria locală, de stat și cooperatistă, care poate valorifica resursele locale de materii prime.

Primii doi ani ai actualului cincinal au însemnat o dezvoltare mai accentuată a producției bunurilor de consum, ritmul mediu de creștere în industria ușoară și în cea alimentară — 13,6% și 8,2% — devansînd sensibil pe cel înregistrat în cincinalul trecut (11,6% și respectiv 6,3%). Corelația dintre grupele A și B nu trebuie identificată cu proporția între I și II. Calculele arată, însă, că mijloacele de producție prevalează și în producția agriculturii și a construcțiilor. Pe de altă parte trebuie avut în vedere că în prezent crește aportul industriei grele la satisfacerea cererii de consum a populației prin producerea unor cantități sporite de bunuri tehnice de uz îndelungat. În cincinalul actual, producție anuală de autoturisme de oraș va crește de la circa 20 mii în 1971 la 50—55 mii buc. în 1975, cea de frigidere — de la 209 mii la 280—300 mii buc., de televizoare de la 305 mii la 500—550 mii buc., de radioreceptoare de la 480 mii la 660—700 mii buc.

Diversificarea sortimentului de mărfuri, ca sarcină actuală a industriei producătoare de bunuri de larg consum, se referă nu numai la nomenclatorul de mărfuri, ci și la prețurile acestora. Întreprinderile trebuie să producă bunuri de larg consum accesibile celor mai diferite categorii sociale. Un factor de influențare a întreprinderilor în această direcție îl constituie faptul că prin planul de stat li se fixează acestora, ca un indicator obligatoriu, producția de sortimente ieftine.

prof. dr. Gh. CREȚOIU

---

1) Vezi: „Corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum", Viața economică nr. 8/1973.

2) Calculat pe baza Anuarului statistic R.S.R., 1971, pag. 168—173; 184—185; 482.

3) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Conferința extraordinară a organizației de partid a municipiului București. (Scînteia 25.VI.1972).

4) Nicolae Ceaușescu: Raport la Conferința Națională a P.C.R., dec. 1967, Ed. politică, 1967, pag. 36.

5) Nicolae Ceaușescu: Expunere la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., și a guvernului — 25 nov. 1970, Ed. politică, pag. 25.

cercetarea fundamentală și să deplaseze accentul asupra lucrărilor cu rentabilitate; totodată, se manifestă o tendință crescîndă către elaborarea unor programe industriale de C-D, pe baza cooperării cu firme străine.

• O recesiune „sui-generis" și circa 100 000 oameni de știință șomeri

SUB INFLUENȚA factorilor amintiți, asistăm în ultimii ani la o „recesiune sui-generis" în domeniul activității de C-D din S.U.A., la apariția șomajului și în rîndurile acestei categorii de salariați, care se bucura pînă atunci de un statut social oarecum privilegiat. Rezultatele unei anchete efectuate în S.U.A. în rîndurile oamenilor de știință sînt edificatoare. [9]) În primăvara anului 1971 (deci înainte de ieșirea unei noi promoții de absolvenți ai învățămîntului superior, ale căror perspective de angajare erau apreciate ca minime), 1,6% din totalul doctorilor în științe și 3,5% din totalul oamenilor de știință fără titlul de doctor (2,6%, în medie) nu aveau de lucru. În rîndul oamenilor de știință tineri ponderea șomerilor era de 5,3%, în cel al oamenilor de știință femei — 5,2%, iar în cel al oamenilor de știință avînd cetățenie străină — 4,2%. Aproximativ jumătate din efectivul șomerilor era format din chimiști și fizicieni. După aprecierea Fundației Naționale pentru Știință, dacă evoluția va continua, în 1980 în S.U.A. numărul doctorilor în științe va depăși cu 45 000 pe cel al posturilor corespunzătoare.

Ce fac acești oameni de știință și ingineri șomeri, al căror efectiv era evaluat în 1971 la circa 100 000 de persoane? Întrucît subvențiile acordate universităților s-au redus și ele, învățămîntul superior nu poate absorbi specialiștii deveniți disponibili în domeniul cercetării industriale. Ca urmare, tot mai mulți oameni de știință americani își abandonează specialitatea, iar alții caută să emigreze, conturîndu-se un nou „exod de inteligență", dar de astă dată în sens invers. De altfel, o anchetă efectuată de Societatea Americană de Fizică încă în 1970 semnala că 14% din absolvenții care au obținut diploma universitară în acel an au și părăsit țara, două-treimi din ei emigrînd în Europa.

Dar nici în țările vest-europene situația oamenilor de știință nu este lipsită, în ultimii ani, de tensiune și neprevăzut, cu toate măsurile adoptate anterior de o serie de guverne pentru a stăvili curentul de emigrare. În Anglia bunăoară, o anchetă a evidențiat că proporția licențiaților englezi care — după obținerea diplomei — au rămas fără serviciu pînă la sfîrșitul anului respectiv a crescut de la 2,3% în 1965 la 5,4% în 1970, iar perspectivele nu erau încurajatoare. Acestora li se adaugă specialiștii care s-au angajat și lucrează în posturi ce nu corespund cu calificarea lor. Se apreciază că în 1971 mai puțin de 40% din totalul oamenilor de știință ocupați lucrau în C-D și în învățămîntul superior, ceilalți funcționînd în învățămîntul secundar, în diferite posturi (în afara cercetării și dezvoltării) din industrie sau administrație.

Tendința de restrîngere a alocațiilor pentru C-D și a personalului afectat acestei activități apare ca un reflex la înrăutățirea conjuncturii, la înmulțirea fuziunilor, lichidărilor sau falimentelor îndeosebi în sectorul industrial (vezi, de pildă, prăbușirea cunoscutei firme Rolls-Royce), iar aderarea Angliei la Piața Comună nu poate decît să dea un nou impuls procesului de concentrare.

În Franța, reducerile cheltuielilor de stat pentru C-D (începînd din 1969) s-au repercutat și în domeniul folosirii oamenilor de știință. „Prin urmare — sublinia revista „La Recherche", menționată anterior — a trecut timpul cînd diferitele organisme puteau să mizeze pe o creștere importantă a utilizării forței de muncă științifice de către stat. Dacă mobilitatea cercetătorilor deja angajați nu va crește, candidații la posturi de cercetători vor întîmpina greutăți în găsirea de serviciu într-un laborator. În caz contrar, problema recalificării cercetătorilor va deveni foarte acută". Rezultatele studiului efectuat de un grup de lucru specializat asupra perspectivelor de utilizare a oamenilor de știință și inginerilor în domeniul cercetării, în perioada 1971—1975, converg către concluzia că în Franța se vor putea oferi posturi de cercetători la cel mult 40% din numărul candidaților potențiali.

Situația este mai puțin alarmantă în R. F. a Germaniei, unde cheltuielile pentru C-D au crescut mai repede decît ritmul de pregătire a oamenilor de știință (mai ales în domeniul fizicii și științelor naturale). Totuși, din 1971 se constată o restrîngere a cererii pentru oameni de știință din partea unor ramuri ale industriei (îndeosebi de chimiști, fizicieni și matematicieni) și se apreciază că necesitățile de cercetare în domeniul fizicii nucleare (fundamentale și aplicative) sînt în scădere.

Nicolae POPOV

---

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Editura Politică, 1971, pag. 86.

2) UNESCO, Le rôle de la science et de la technologie dans le développement économique, 1971, pag. 9.

3) Vezi „Chemical and Engineering News", S.U.A., 31/1 1972, pag. 14.

4) Vezi „Revue du Marché Commun", nr. 152/1972, pag. 237.

5) Vezi „Analyse et Prévision" nr. 1—2/1971, pag. 942.

6) Vezi „Astronautics and Aeronautics", S.U.A., nr. 10/1971, pag. 60.

7) G. Elgozy, Automation et humanisme, Calmann—Levy, 1968, pag. 105—106.

8) Vezi revista „La Recherche", Franța, februarie 1972, pag. 109.

9) Vezi revista „Nature", Anglia, nr. 5307/1971, pag. 259 și nr. 5315/1971, pag. 87.

CONCEPȚIA SISTEMICĂ ÎN PLANIFICAREA ECONOMIEI

EXPERIENȚA ACUMULATĂ în edificarea socialismului, precum și problemele actuale și cele de perspectivă ale dezvoltării societății noastre arată că, din multitudinea aspectelor de mare importanță pentru vasta operă de perfecționare a activității de conducere și planificare a economiei, un interes deosebit îl reprezintă conturarea și traducerea în viață a concepției sistemice despre conducerea și planificarea întregii activități sociale în general și a celei economice în special.

Conceptul de sistem și gîndirea și acțiunea bazată pe acest concept sînt de dată relativ recentă *). Cu toate acestea, ele au căpătat o dezvoltare foarte rapidă cuprinzînd sfere noi și tot mai largi de aplicare. De la analiza sistemelor **naturale** (de exemplu, sistemele fizice — studiate în termodinamică, sau sistemul biologic — cel mai complex sistem natural) studiul s-a extins la sistemele create de om cum ar fi: sistemele **tehnice** (un ansamblu de aparate), sistemele **concepționale** (un sistem de idei), sistemele **de acțiune** (studierea proiectarea și realizarea unui obiectiv), sisteme **inginerești** (sisteme de producție industrială sau sisteme microeconomice), sisteme **economice** (macroeconomice, sistem financiar, sistem de planificare), **sisteme sociale.**

Desigur că ar fi interesant să se facă o prezentare mai detaliată a fiecărui sistem în parte, de pildă, cum o face prof. M. Drăgănescu în studiul „Societatea ca sistem" [1]), pentru a ne da seama că această „extindere" nu s-a făcut chiar atît de ușor și nu chiar în ordinea prezentată, respectiv de la sistemele relativ mai simple spre cele mai complicate.

Este absolut necesar să se facă distincția între sistemele **tehnice** și sistemele **micro sau macroeconomice.** Dacă primele sînt sisteme alcătuite numai din elemente tehnice, în cele economice și inginerești apare elementul om și raportul om-mașină, iar în condițiile societății moderne om-mașină-calculator. De unde și greutăți mari în încadrarea matematică completă a sistemului, ceea ce constituie, în fond, o condiție a științei sistemelor și deocamdată o limită în ceea ce privește rezolvarea problemelor ce le ridică sistemele complexe.

ÎN LITERATURA de specialitate, analiza sistemelor complexe distinge următoarele caracteristici (pentru un sistem complex): elementele constitutive ale sistemului se găsesc în interacțiune, într-o structură ordonată,

comerț exterior

DINAMIZAREA EXPORTURILOR

Din experiența C. I. L. — Cluj

(Urmare din pag. 1)

extern **sortimentele cu un grad ridicat de prelucrare.** Această sarcină permanentă care stă în fața unităților economice exportatoare, a fost tradusă în viață de Combinatul de industrializare a lemnului — Cluj ; prevederile planului pe anul 1973, față de 1970, ilustrează această afirmație, redate, dealtfel, în mod sintetic în tabelul de mai jos :

Sortimentul	1973 față de 1970, în %
Cherestea rășinoase	74,7
Cherestea de fag	100,5
Furnir	63
Placaj	91,4
PAL	470,7
Mobilă	129,7
— din care pe relația devize libere	197,4

Așadar, pe cîtă vreme la cherestea rășinoase, furnir și placaj — articole ce constituie materie primă în industria mobilei — au fost înregistrate scăderi simțitoare, unitatea clujană de care ne ocupăm a realizat creșteri substanțiale la sortimente cu o prelucrare industrială superioară — PAL și mobilă.

Desigur, aceste mutații calitative survenite în structura exporturilor nu au putut fi realizate fără eforturi deosebite în direcția îmbunătățirii intrinsece a **calității mărfurilor oferite la export.** Datorită acestei preocupări permanente, mărfurile Combinatului de industrializare a lemnului — Cluj au devenit mai competitive, ceea ce a permis acestui exportator să selecționeze dintre comenzile primite pe acelea prin care se ofereau prețuri și condiții de livrare mai avantajoase ; acest fapt s-a reflectat în realizarea unui curs de revenire mai bun, bilanțul anului 1972 confirmînd buna politică comercială : beneficii însemnate au fost realizate peste prevederile de plan datorită folosirii condițiilor create prin calitatea superioară a produselor exportate.

● Reinnoirea și lărgirea nomenclatorului

ALĂTURI de îmbunătățirea structurii nomenclatorului de mărfuri oferite la export, o preocupare de prim ordin este aceea a **reinnoirii permanente a sortimentelor** fabricate și lărgirea gamei de sortimente oferite la export. Progresul tehnico-științific și concurența pe piețele externe fac ca această preocupare a unităților noastre producătoare de mărfuri pentru export să devină o sarcină permanentă. Și pe această linie, unitatea clujeană — Combinatul de industrializarea lemnului — a înregistrat unele realizări. Astfel, în 1972 au fost proiectate și executate în atelierele proprii peste 64 de noi tipuri de mobilier ce au fost expuse la toate tîrgurile mai importante de mobilă cum ar fi : Köln, Montreal, New-York, Londra, Paris, Copenhaga, Bruxelles etc. În anul acesta numărul de sortimente noi de mobilier va fi de 86, iar tîrgurile la care vor fi expuse sînt : Tokio, New-York, Toronto, Paris, Bruxelles, Leningrad, Hamburg ș.a.

Adaptarea la cererile pieței externe s-a manifestat și sub alte forme. Cîteva exemple vor fi concludente. Din studiul efectuat privind capacitatea de absorbție a piețelor occidentale, a produsului biblioteca Bonanza, a reieșit că cererile pentru acest sortiment sînt în scădere. Pe baza constatărilor făcute s-a trecut operativ la completarea piesei **bibliotecă,** cu elemente de mic mobilier, în același stil, cum ar fi **secreter, comodă, pat, noptieră, bufet și blidar.** În acest fel cererea a fost din nou în creștere; acest fapt se datorează măririi posibilității de amenajare a camerelor cu garnituri în stil colonial, deci prin creșterea gradului de funcționalitate.

De asemenea, constatîndu-se că pe piața externă există o cerere tot mai mare de mobilă stil s-au luat măsuri ca în viitorul apropiat atît Fabrica de mobilă „Libertatea" — Cluj, cît și fabrica de mobilă — Dej să introducă în programul de fabricație acest gen de mobilă.

Atît acțiunile de îmbunătățire a structurii, cît și de reînnoirea și diversificarea nomenclatorului de sortimente oferite la export au constituit premise determinante în contractarea exporturilor pe acest an. La această dată Combinatul de industrializare a lemnului — Cluj are acoperit cu contracte integral planul de export.

● Unele carențe

IATĂ deci rezultate pozitive, rezultate care confirmă din plin realismul directivelor de partid și de stat privind creșterea pe ansamblu a exporturilor.

Cu toate aceste rezultate pozitive nu putem să nu reliefăm unele carențe organizatorice, sau de practică curentă.

Pentru promovarea exporturilor Legea de comerț exterior (nr. 1/1971), la art. 22 lit. 1, prevede că unitățile economice cu activitate de comerț exterior au ca atribuții „participarea la tîrguri și expoziții în străinătate, realizarea în termen a exponatelor și prezentarea acestora, organizarea reclamei comerciale, asigurarea materialelor de propagandă comercială, cataloage, prospecte și alte materiale pentru produsele din nomenclatorul lor". Prevederi similare conține și Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 11/1971), la art. 34.

Cum sînt aplicate aceste prevederi imperative ale Legilor citate în cadrul Combinatului de industrializare a lemnului — Cluj ?

Din dezbatere a rezultat că activitatea de promovare a exporturilor, practic, este redusă doar la participarea la tîrguri internaționale și la convorbiri cu clienții externi, care se deplasează la fabricile combinatului.

Dacă în condițiile în care exportul de mobilă se realizează prin intermediul unei întreprinderi de comerț exterior specializată — „Tehnoforestexport" —, producătorii nu pot întreprinde acțiuni directe de promovare a exporturilor, aceasta nu înlătură însă posibilitatea unei mai strînse colaborări între aceștia.

Combinatelor de industrializare a lemnului, titulare ale planului de export, nu le poate fi indiferent modul în care acționează „Tehnoforestexport" pentru promovarea pe piețele externe a produselor pe care le realizează. Tîrgurile internaționale reprezintă un mijloc important de propagandă comercială, dar nu singurul. Cataloagele, publicitatea prin presă, filmele publicitare, pliantele etc. sînt alte căi confirmate de practica internațională ca fiind eficiente în promovarea exporturilor. De asemenea, efectuarea de studii sistematice a piețelor externe, prin folosirea tehnicilor moderne de marketing, sînt de natură să indice direcțiile în perspectivă privind orientarea producției pentru export. După părerea noastră nu trebuie să se ajungă să se constate că cererile unui anumit sortiment scad și numai după aceea să se ia măsuri, ci, această împrejurare trebuie prevăzută din timp, prin studierea în perspectivă a pieței, a tendințelor ei.

În activitatea de export a Combinatului de industrializare a lemnului — Cluj se resimte și o altă carență care are ca geneză modul greșit de interpretare a raporturilor care există între producător și întreprinderea de comerț exterior intermediară.

În condițiile contractului de comerț exterior pe bază de comision, întreprinderea specializată de comerț exterior nu poate acționa în raport cu clienții externi ca vînzătoare, ci ca reprezentantă a exportatorului direct, în numele și în contul căruia încheie contractele externe. Așa fiind, producătorul de mărfuri pentru export, dacă nu poate să ia parte în toate cazurile la tratative, el trebuie cel puțin consultat cu privire la condițiile de calitate, la termenele de livrare și cu privire la alte clauze contractuale. Dacă între Combinatul de industrializare a lemnului — Cluj și „Tehnoforest" colaborarea pe această linie ar fi mai strînsă, s-ar evita producția „pentru stoc" și printr-o programare mai rațională a termenelor de livrare s-ar descongestiona importante spații de depozitare. Pe de altă parte, înscrierea în contractele externe a unor clauze mai precise referitoare la condițiile în care pot refuza primirea mărfurilor și a unor răspunderi bine conturate, cu privire la nerespectarea termenelor de preluare a mobilei de către cumpărători, ar fi, de asemenea, de natură să ridice eficiența exporturilor.

Tot în cadrul dezbaterii care a avut loc la Cluj a fost reliefat, de toți participanții și un alt fenomen de natură să diminueze, pentru producători, eficiența exporturilor. Este vorba de modul de creditare a acestei activități. Potrivit Instrucțiunilor nr. 17/1970 ale Băncii Naționale, pentru mărfurile livrate la export se acordă credit de către unitățile bancare pe termen de 60 de zile. Practica a dovedit că derularea unor exporturi pe relația devize libere, încasarea prețului în valută și decontarea de către întreprinderea de comerț exterior a prețului în lei către exportator nu se poate realiza în foarte multe cazuri în acest termen. Cu toate acestea, creditul este trecut la restanțe și se percepe o dobîndă majorată de 12%, fără ca unitatea exportatoare să aibă vreo culpă, să poată acționa în vederea urgentării operațiunilor de decontare.

Această problemă ne-a fost semnalată și de alte unități economice. Credem că ea ar trebui reanalizată, în sensul ca exportatorii să suporte dobînzi majorate numai cînd din culpa lor nu s-a încasat prețul la timp (reclamații privind calitatea, nu s-au trimis la timp documentele etc.) ; în cazurile în care întîrzierea de decontare se datorează unor tergiversări în efectuarea unor demersuri care cad în sarcina întreprinderii de comerț exterior intermediare, este drept ca aceasta să suporte și efectele negative, respectiv dobînzile pentru creditele restante și eventual alte daune provocate exportatorului.

Numai instituirea unor astfel de măsuri ar fi de natură să întărească disciplina financiară și, implicit, să ridice, pentru întreprinderile exportatoare, eficiența economică a acestor operații.

PE TEME DE COMERȚ EXTERIOR

în „SUPLIMENTUL" revistei noastre la rubrica curier economic legislativ, au apărut:

- **Tendințe în specializarea producției de mașini și utilaje pentru export (nr. 3/1973, pag. 2)**
- **Precizări ale practicii arbitrale în legătură cu consecințele neprimirii din import a materiilor prime sau utilajelor contractate (nr. 3/1973 pag. 4)**
- **Liabilitatea mașinilor și utilajelor (nr. 4/1973, pag. 14)**
- **Regimul vamal și aspecte privind politica de comerț exterior a unor țări (nr. 4/1973, pag. 15)**
- **Riscurile în comerțul exterior și transferul lor de la exportator la importator (nr. 5/1973, pag. 23)**
- **Participanți la operațiunile de comerț exterior — vămile (nr. 6/1973, pag. 29)**
- **Rolul activității de service în promovarea exporturilor (nr. 7/1973, pag. 37)**
- **Unități de măsură folosite în comerțul exterior (nr. 8/1973, pag. 50)**
- **Conteinerizarea — tehnică modernă de transport (nr. 10/1973, pag. 70)**
- **Depozitarea mărfurilor și staționarea vietăților în porturi. Tarife — penalizări — scutiri. (nr. 11/1973, pag. 82.)**
- **Conceptul de tehnica plăților internaționale (nr. 11/1973, pag. 84).**

Convenții de cooperare internațională

● A fost încheiat un contract de cooperare cu firma CINEC— Franța pentru achiziționarea prin intermediul acesteia a patru autotrenuri de construcție specială pentru transportul confecțiilor pe umerașe.

Contravaloarea autotrenurilor se va acoperi din aportul valutar suplimentar realizat prin transportul confecțiilor cu autotrenuri speciale de mare capacitate volumetrică cumpărate de firma CINEC.

Prin această acțiune se vor îmbunătăți condițiile și se vor reduce cheltuielile de transport.

● Între firma BIDERMAN — Franța și ROMSIT a fost încheiat un contract de cooperare care are ca obiect achiziționarea de utilaje textile specifice producerii confecțiilor bărbătești, cu plata prin export suplimentar de confecții realizate cu aceste utilaje și care sînt produse peste planul de export al M.I.U.

Totodată, firma BIDERMAN pe baza unui contract pe termen lung va prelua și în continuare confecții a căror calitate și gamă sortimentală va fi asigurată de aceste mașini.

Prin introducerea și folosirea acestor utilaje, confecțiile se vor realiza cu un consum redus de materiale și cu o productivitate a muncii sporită cu circa 20%, ceea ce va conduce la reducerea prețului de cost intern.

● A fost perfectată acțiunea de cooperare între TEHNOCIM și CIM PROGETTI — Italia potrivit căreia se vor importa de la partener două instalații pentru producerea varului hidratat, în flux continuu. Aceste instalații vor fi montate la combinatele de materiale de construcții Aleșd și Cîmpulung-Argeș.

Contravaloarea acestor instalații va fi achitată din produsul rezultat din instalațiile respective .

Prin aplicarea acestei tehnologii se va aduce o contribuție importantă la diversificarea sortimentală a varului de construcții, la creșterea calitativă a acestuia, la eliminarea pierderilor rezultate din stingerea varului bulgări ; se vor realiza economii de forță de muncă și economii la prețul de cost.

Totodată, varul hidratat în flux continuu va asigura o calitate superioară lucrărilor de construcții efectuate cu acest produs.

Export de utilaje pentru industria ușoară

ÎN ULTIMA perioadă, în vederea accelerării acoperirii integrale a planului de export, noi contracte la extern au fost semnate de către Centrala Industriei Utilajelor pentru Industria Ușoară. Astfel :

● cu Republica Populară Bulgaria a fost perfectat un contract prin care se prevede echiparea unei filaturi cu instalații de suflat și aspirat scamă — ce se va executa de către AMIT București — pentru care se vor exporta în acest an 20 de instalații de acest fel ;

● cu Republica Populară Ungară au fost încheiate două contracte, primul pe anul 1973 privind exportarea a 25 buc. mașini de tricotat manuale și 30 buc. mașini de tricotat VKTM, iar pentru 1974 exportul a 40 mașini de tricotat manuale, 30 mașini tricotat VKTM și 20 instalații de tricotat semiautomate. Toate aceste utilaje vor fi livrate de către întreprinderea Metalul roșu Cluj ;

● contractul încheiat cu R.S. Cehoslovacia prevede exportul în acest an a 54 mașini de tricotat VKTM.

Solicitarea la extern a mașinilor de tricotat VKTM se explică prin performanțele și caracteristicile tehnice superioare ale acestora, făcîndu-le astfel competitive în raport cu utilaje similare produse de către țări cu tradiție în fabricarea de utilaje pentru industria ușoară cum sînt : Belgia, Anglia, R.F.G., Italia, R. S. Cehoslovacia etc.

MARKETING

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

● Marketingul in acţiune — la elaborarea proiectului de plan de perspectivă
● Cum fundamentează prognozele decizia de investiţii in centrală
● Suboptimizare relativă pe subsisteme in scopul maximizării sistemului global

Din experienţa Centralei industriei mătăsii :

MARKETINGUL ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII (I)

ACTIVITATEA ECONOMICĂ a centralelor industriale capătă mereu noi semnificaţii, valenţe şi responsabilităţi. Antrenarea lor cît mai perfectă în complexul angrenaj, pe care îl reprezintă economia românească — la ora actuală — aflată în plin efort de creştere şi modernizare, este condiţionată însă de aplicarea în centrale şi întreprinderi a unei politici economice adecvate, bazată pe cercetarea şi studierea evoluţiei proceselor şi fenomenelor de marketing, care se desfăşoară în sistemul piaţă-producţie-piaţă, în scopul determinării pe această cale a volumului şi structurii cererii viitoare de bunuri şi servicii, precum şi a nivelului de investiţii necesar satisfacerii acestei cereri. Problemele creşterii economice ale centralelor, în stadiul actual de dezvoltare economică, nu mai pot fi rezolvate prin practici empirice de aplicare mecanică a unor procente de majorare a planului de producţie, din care să se desprindă apoi sarcinile pe linie de investiţii. În această idee, Serviciul de marketing din Centrala Industriei Mătăsii — Bucureşti şi-a propus să acorde o atenţie prioritară funcţiei de marketing legată de dezvoltarea activităţii economice globale a centralei. În acest scop, în serviciu a fost întocmit un program de acţiune pe termen mediu de marketing-conducere denumit „Programul M.O.P.E.C.“, ce realizează integrarea marketingului în funcţiile conducerii Organizare — Planificare — Eficienţă — Control la Centrala Industriei Mătăsii din Bucureşti. În cele ce urmează voi prezenta punctele principale ale capitolului din acest program care se referă la simbioza marketing-planificare (MAP), respectiv la interacţiunea dintre factorii de marketing şi ceilalţi factori tehnico-economici care concură la elaborarea proiectului de plan de perspectivă, lucrare hotărîtoare pentru identificarea necesităţilor de volum şi structură ale investiţiilor viitoare şi, în ultimă instanţă, pentru stabilirea pe baze ştiinţifice a liniei de dezvoltare a întregului sistem al Centralei.

Planificarea reprezintă în mod cert domeniul cel mai important în care marketingul îşi poate aduce în mod nemijlocit aportul la dezvoltarea economică a centralelor industriale, studiile complexe de marketing privind prognoza cererii constituind una dintre premisele indispensabile elaborării unor proiecte realiste ale planurilor de perspectivă în centralele industriale.

Referindu-se la necesitatea fundamentării în mod realist a planurilor economice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, arăta la Conferinţa Naţională a P.C.R. din 1967 că „atunci cînd planul economic nu se bazează pe cunoaşterea nevoilor societăţii, pe studierea cererii pieţei interne şi externe, pe acţiunea factorilor economici, el riscă să intre în dezacord cu realitatea, să scape de sub control procese economice importante. Studierea aprofundată a vieţii, a fenemenelor şi proceselor noi, reprezintă principala condiţie a unei juste conduceri şi planificări economice“ *).

În concepţia serviciului de marketing din C.I.M., determinarea nivelului viitor al producţiei, operaţiune care implică şi stabilirea volumului de investiţii corespunzător acestei producţii, nu poate avea un caracter ştiinţific, realist, decît dacă ţine cont şi de două din elementele constitutive esenţiale ale planificării de perspectivă şi anume de prognoza cererii individuale şi/sau industriale pentru produsul analizat şi de prognoza nivelului posibil de satisfacere din producţia proprie, a acestei cereri. Această concepţie ne-a condus la elaborarea unui model general al integrării marketingului în procesul planificării, model denumit MAP şi redat schematic în figura nr. 1.

Modelul funcţionează în trei etape conform mecanismului pe care îl redăm sintetic în cele ce urmează.

ETAPA A. Cercetările, studiile şi analizele de marketing conduc la elaborarea **prognozei cererii** destinate satisfacerii consumului individual şi / sau productiv ; **prognoza tehnologică** introduce primele mari corecţii, arătînd cum se va putea realiza producţia necesară acoperirii acestei cereri, dar şi procedeele noi de obţinere a unor produse necunoscute astăzi, pentru care există o cerere latentă sau pentru care marketingul va trebui să creeze o cerere pe piaţă prin reclamă, publicitate şi alte mijloace promoţionale ; următoarele corecţii care se impun sînt legate de **prognoza materiilor prime**, vizînd pe de o parte crearea de noi materiale menite să stimuleze diversificarea, dar intervenind pe de altă parte cu restricţii cantitative şi sortimentale. Concomitent se întocmeşte **prognoza evoluţiei vînzărilor** prin care se estimează segmentele de piaţă care vor fi controlate de Centrală în perioada de analiză, strategiile specifice de marketing pentru stimularea cererii, raportul dintre preţul produselor şi venitul populaţiei, exprimat în coeficientul respectiv de elasticitate etc. Rezultanta intercondiţionării acestor patru prognoze de bază se regăseşte în studiul predictiv referitor la nivelul probabil al consumului. În continuare, nivelul probabil al consumului pentru produsele Centralei este comparat cu capacităţile de producţie existente, luîndu-se în calcul şi **prognoza forţei de muncă,** disponibilă pe perioada de calcul şi se determină volumul şi structura investiţiilor necesare satisfacerii cererii, precum şi nivelul corespunzător al producţiei. Pe această bază şi ţinînd cont de influenţa factorilor endogeni şi exogeni, generali sau specifici, se întocmeşte în final proiectul planului de perspectivă ce este înaintat ministerului.

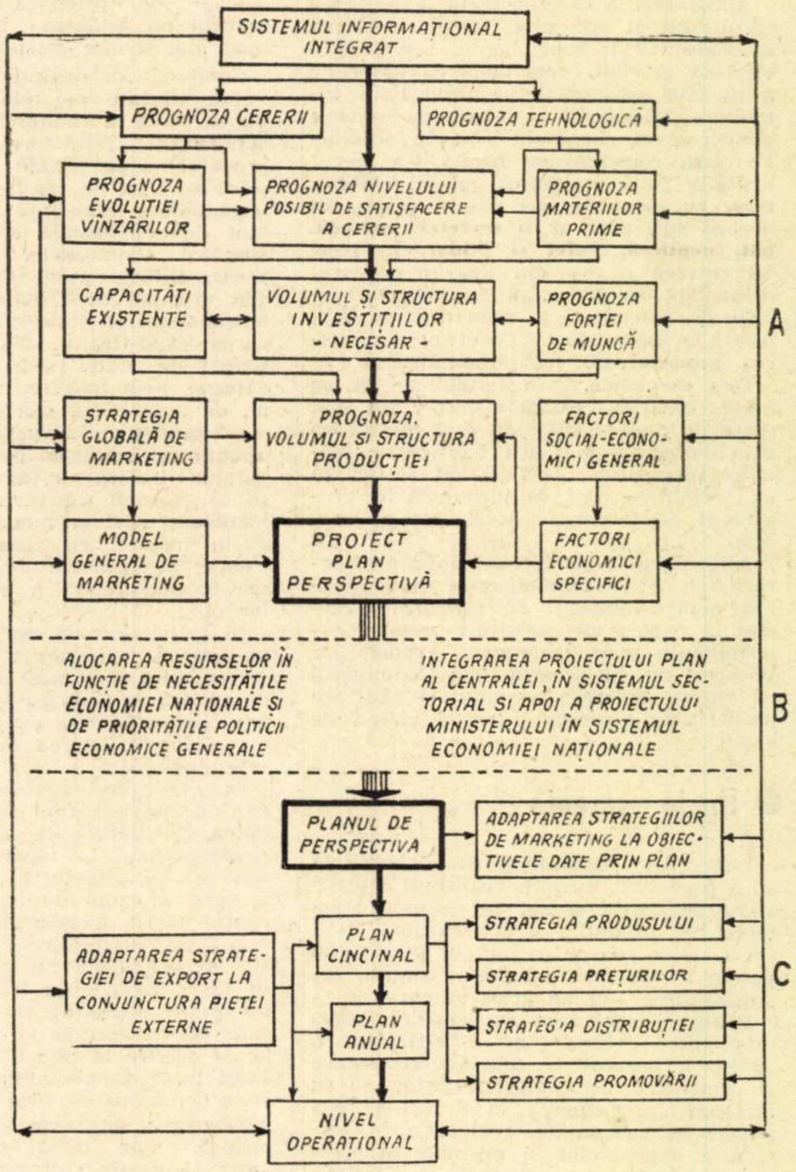

fig. 1
Modelul MAP

ETAPA B. Proiectele de plan de perspectivă ale Centralelor sînt analizate în cadrul ministerului sub aspectul alocării şi redistribuirii resurselor financiare, materiale şi umane în funcţie de anumite necesităţi şi priorităţi de politică economică şi integrării acestor proiecte într-o structură unitară optimă. În linii mari, acelaşi proces de sinteză îl urmează şi proiectele de plan de perspectivă ale ministerelor, analizate la nivelul economiei naţionale. Esenţa economiei socialiste cere optimizarea proceselor şi fenomenelor la nivel macroeconomic, ceea ce poate duce uneori la suboptimizare relativă şi temporară a unui subsistem în scopul maximizării eficacităţii economice a sistemului global.

ETAPA C. Caracteristica acestei etape constă în adaptarea strategiilor de marketing la nivelele date prin planul de stat, în scopul optimizării activităţii potrivit eventualelor modificări în obiective şi resurse. Acest proces, posibil numai în economia socialistă, planificată, creează premisele îmbinării optimale şi maximizării eficienţei activităţii desfăşurate la nivel atît macro cît şi microeconomic.

Modelul MAP are unele particularităţi. Eficacitatea aplicabilităţii sale depinde în bună măsură de organizarea şi integrarea în Centrală a sistemului informaţional, de asigurarea fluxului continuu de comunicări directe şi de feed-back. El presupune de asemenea existenţa unei activităţi intense de cercetare, studii, programare şi modelare de marketing.

În forma în care este redat în schema nr. 1, modelul MAP apare ca o reprezentare generală, abstractă a procesului de elaborare a planului de perspectivă. Pentru cazurile particulare, el trebuie adaptat la caracteristicile domeniului concret analizat. În acest sens, voi exemplifica în numărul viitor aplicarea acestui model, în limitele etapei A şi pentru cererea internă, la determinarea programului de dezvoltare a unei grupe de mărfuri din nomenclatorul Centralei Industriei Mătăsii.

Al. IORDĂCHESCU
Centrala Industriei Mătăsii

*) Nicolae Ceauşescu : „România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste“, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 534.

ANCHETA NOASTRĂ

MOTIVAŢIA PRODUCĂTORULUI INDUSTRIAL

Interviu cu Manfred HENSEL de la firma „BOSCH“ — R.F.G.

ÎNFIINŢATĂ în anul 1887, firma dispune astăzi de numeroase filiale, atît de producţie — în R. F. Germania, Brazilia, India etc. — cît şi de comercializare, în mai mult de 100 de ţări, din toată lumea. Aria sa de producţie şi desfacere este deosebit de largă, cuprinzînd : generatoare şi diverse echipamente electroenergetice, motoare electrice, pneumatice şi pe bază de benzină, pompe de injecţie, frîne pneumatice, scule pentru industria metalurgică şi a maselor plastice, maşini pentru ambalat, aparataj electric auto, aparate de radio şi de filmat, maşini electrocasnice, mobilă pentru bucătărie etc. Recent firma „Bosch“ a abordat cu succes şi producerea şi desfacerea caselor prefabricate.

● Cum interpretaţi conceptul de marketing, în cadrul politicii dv. de întreprindere ?

Marketingul reprezintă, în fapt, o activitate generală, cu specific propriu de ramură şi chiar al întreprinderii care îl adoptă, motiv pentru care organizarea şi maniera sa de aplicare are la firma noastră caracteristici proprii.

În cadrul firmei „Bosch“ marketing-ul este organizat pe grupe de produse, fiecare grupă avîndu-şi propriul său birou de marketing. Conducerea şi controlul acestor birouri se face, însă, de centrală, şefii compartimentelor de marketing fiind direct subordonaţi directorului general. În acest fel asigurăm libertatea de exprimare a sugestiilor acestor compartimente care au posibilitatea să contribuie la imprimarea unei anumite jalonări a producţiei şi manierei de comercializare a produselor noastre.

Un element de primă importanţă pentru firma noastră în ansamblul general al politicii de marketing, îl constituie legătura permanentă cu clienţii. În acest scop, la Stuttgart avem un centru de coordonare organizat pe regiuni geografice şi ţări. Personalul său este foarte specializat, dispunînd de date foarte la zi despre starea pieţelor dintr-un punct sau altul al globului. În intenţia de a avea în permanenţă pulsul cererii locale, firma Bosch a adoptat principiul înfiinţării, în fiecare ţară, a unor puncte proprii de desfacere. În aceste magazine gama de produse este deosebit de largă, cuprinzînd atît mărfuri de consum industrial, cît şi cele cu caracter menajer. În cazul cînd există o cerere pe care magazinul local nu o poate satisface pe loc, acesta contactează centrala — Centrul de coordonare care asigură în cel mai scurt timp livrarea mărfii solicitate în cantitatea şi sortimentul dorit.

● Cum realizaţi comunicaţia producător-consumator ?

Comunicaţia cu piaţa o întreţinem în afară de magazinele de care aminteam mai sus, printr-o reţea bine pusă la punct de publicitate şi reclamă. Folosim cu succes filmul, programele de radio şi televiziune, prospectele, inserţiile în diversele publicaţii tehnice şi de interes general, expoziţiile, tîrgurile generale şi specializate etc. Dar cel mai important aspect este, fără îndoială, imaginea firmei Bosch — imaginea pe care consumatorul de pe stradă o are despre produsele noastre, imagine esenţială în asigurarea succesului nostru pe piaţă. Firma a reuşit cu mulţi ani în urmă să-şi construiască o astfel de imagine încît astăzi produsele cu marca Bosch sînt asociate în mintea cumpărătorilor cu ideea de calitate şi durabilitate.

● Ce strategie adoptaţi faţă de „explozia produselor noi ?“

Noi punem mare accent pe previzionarea vînzărilor, domeniu în care am şi obţinut o serie de succese în determinarea anticipată — cu 5 pînă la 10 ani înainte — a volumului şi sortimentului pentru diversele produse cu care ne ocupăm. Mă refer, în primul rînd, la echipament pentru autoturisme.

În zilele noastre, uzura morală a produselor se accelerează de la an la an, — fapt, de altfel, firesc. Un produs nu are şanse să supravieţuiască sub aspectul optimei sale funcţionalităţi mai mult de 4, maximum 5 ani după care decade. În momentul cînd produsul şi-a atins punctul maxim pe curba sa de viaţă, începem o nouă producţie. La noi distanţa dintre două producţii este de 3—4 ani. Nu toate eforturile de lansare de produse noi se finalizează însă, prin comercializare pe piaţă. Din total, doar 30—40% din produsele realizate sînt lansate pentru comercializare. Este un risc inerent, pe care nu îl putem evita şi pe care sîntem nevoiţi să-l acceptăm ca atare. În orice caz, stagnarea investigaţiei ştiinţifice înseamnă, azi, pentru întreprindere — după părerea mea — sinucidere

George HAŞEGANU

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE (IV)

— Cum poate fi sporită contribuţia economiştilor la accelerarea dezvoltării economice a ţării —

UNELE CONSTATĂRI PRELIMINARE

ÎNCHEIEM ASTĂZI prima parte a investigaţiilor noastre asupra locului şi rolului economistului în economia naţională, încercînd să formulăm unele constatări şi propuneri preliminare care să fie avute în vedere în continuarea dezbaterilor pe această temă.

Problema cercetată se dovedeşte extrem de vastă şi complexă, soluţionarea ei necesitînd pe lîngă analiza unui volum mare de date statistice şi o largă participare a specialiştilor în vederea descifrării în intimitatea lor a unor fenomene, a cauzelor şi soluţiilor preconizate.

Vom continua acţiunea noastră însufleţiţi de hotărîrile recentei Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie — 2 martie a.c., a căror aplicare în practică creează condiţii mai bune şi, în acelaşi timp, solicită o sporire a contribuţiei specialiştilor la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unităţile economice, economia naţională în ansamblu, însufleţiţi, de asemenea, de precizarea făcută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntul său cu prilejul aniversării şi decorării revistei „Probleme economice" şi a altor publicaţii, privind organizarea unei discuţii a conducerii de partid şi de stat cu economiştii.

ANALIZA DATELOR STATISTICE ne-a permis să constatăm că ritmul de creştere a **numărului de posturi** de economişti (ocupate) în economia naţională în ultimii ani a fost extrem de rapid, mai rapid decît al tuturor celorlalte categorii de personal. Aceasta este o consecinţă, o expresie a dezvoltării accelerate şi a creşterii gradului de complexitate a economiei româneşti. Am constatat, pe de altă parte, că şi **numărul de economişti** este cel care a înregistrat unul dintre cele mai rapide ritmuri de creştere a cadrelor cu studii superioare.

Datele statistice ne-au permis însă să observăm că există încă un mare număr de posturi de economişti — de ordinul zecilor de mii — ocupate de cadre cu pregătire medie şi elementară. Rezultă de aici necesitatea dezvoltării în continuare a învăţămîntului superior economic, care să asigure numărul necesar de economişti, cu calificare corespunzătoare complexităţii problemelor economice cu care sîntem confruntaţi.

Problema: **cum utilizăm economiştii** EXISTENŢI (pentru că, aşa cum am arătat avem mulţi — peste 35.000) rămîne una capitală în drumul către obiectivul final al acţiunii noastre: cum poate fi sporită contribuţia economiştilor la accelerarea dezvoltării economice a ţării?

Oricît de temeinic am analiza datele statistice — şi oricît de multe şi detaliate ar fi acestea — nu vom putea niciodată, numai cu aceasta, răspunde exact şi complet la întrebarea: **cît din timpul de muncă al tuturor economiştilor este irosit sau consumat în activităţi care necesită o pregătire inferioară calificării de economist.** Un instrument necesar şi util, în acest scop, l-ar constitui, fără îndoială, **tehnica descrierii posturilor,** introducerea ei în practica organizării activităţii unităţilor economice. Prin intermediul acesteia am putea cunoaşte exact ce atribuţii, ce activităţi şi ce decizii se exercită în fiecare funcţie, post din structurile organizatorice, inclusiv posturile de economişti. Tehnica descrierii posturilor este de mai mulţi ani predată în centrele noastre de perfecţionare a pregătirii cadrelor — şi deci cunoscută specialiştilor noştri — totuşi ea nu este aplicată într-o măsură satisfăcătoare.

Descrierea posturilor va crea desigur premise pentru mai buna utilizare a specialiştilor, pentru utilizarea mai bună a competenţei profesionale prin aşezarea „omului potrivit la locul potrivit". Dar numai numirea economiştilor pe posturi corespunzătoare, implicate direct în sporirea eficienţei activităţii, nu poate rezolva în întregime necesitatea de a spori rolul lor în accelerarea dezvoltării. Pentru a-şi asuma responsabilităţi mai mari în procesul creşterii economice, economiştii trebuie să găsească modalităţile de a-şi spori rolul şi responsabilitatea lor prin aplicarea unor noi metode şi tehnici de analiză, de optimizare a deciziilor etc. Iată un punct de reflecţie pe care îl supunem atenţiei tuturor economiştilor.

O concluzie se impune deci: **trebuie mai intii să vedem dacă utilizăm complet numărul actual de economişti şi numai apoi să apreciem raportul între necesar şi existent, nevoia viitoare de economişti.**

Analiza datelor statistice privind distribuţia economiştilor pe ramuri şi subramuri ale economiei naţionale ne-a permis de asemenea, să constatăm că industria este ramura care absoarbe numărul cel mai mare de economişti, că în ultimii ani, printre ramurile în care numărul economiştilor a cunoscut un ritm mai accelerat de creştere decît media pe economia naţională se numără agricultura, ştiinţa, industria. Aceasta exprimă — evident la nivelul de generalitate pe care-l dau datele statistice de această natură — o prezenţă mai activă a economiştilor în ramuri importante ale economiei naţionale, la deciziile de optimizare a utilizării resurselor materiale, umane şi băneşti ale ţării, orientarea structurală a investiţiilor, a producţiei, „aşezarea" acesteia pe cerinţele legilor economice obiective ale societăţii.

Spunem că fenomenul este caracterizat la un nivel ridicat de generalitate, întrucît am constatat că la nivel de subramuri ale industriei există mari discrepanţe în ceea ce priveşte înzestrarea lor cu economişti. Acesta rămîne în continuare un „front" deschis al discuţiei noastre. Trebuie să căutăm, de exemplu, răspuns la întrebări ca: de ce şi cu ce efecte industria textilă şi a confecţiilor este înzestrată cu de două-trei ori mai puţini economişti decît industria alimentară.

Pe de altă parte, am constatat o tendinţă de concentrare a economiştilor din unităţile industriale spre compartimentele de evidenţă, în detrimentul celor de decizie şi acţiune propriu-zis economică (planificare, organizare, marketing, organizare, desfacere, salarizare etc.) fenomen care, de asemenea, contribuie şi el la subutilizarea competenţei economiştilor. Printre cauzele acestui fenomen am consemnat: **nomenclatoarele de funcţii şi structurile organizatorice** care au „orientat" încadrarea economiştilor în structura compartimentală menţionată; o anumită mentalitate a unor conducători de unităţi economice privind rolul şi locul economistului în întreprinderea modernă, concretizată în lipsa de încredere în competenţa şi calitatea pregătirii acestuia; şi uneori, s-o spunem deschis, cauzele rezidă chiar în existenţa unor **carenţe din pregătirea economistului sau lipsei de încredere în propriile-i forţe.**

Întrucît, prin aplicarea în practică a măsurilor adoptate de Plenara Comitetului Central al partidului din 28 februarie — 2 martie 1973, şi utilizarea descrierii posturilor, vor putea fi înlăturate consecinţele negative ale nomenclatoarelor de funcţii şi structurilor organizatorice, aceste măsuri determinînd o apropiere a economistului de zonele de decizie şi acţiune care necesită competenţa sa, rămîne în continuare în atenţia noastră problema perfecţionării continue a pregătirii profesionale a economiştilor, pentru asumarea unor responsabilităţi crescînde, utilizarea tehnicilor şi metodelor moderne de optimizare a deciziilor şi de analiză economică etc.

În acest scop ne propunem un program de dezbateri cu economişti şi cadre didactice, asupra modalităţilor de perfecţionare a învăţămîntului superior economic, dar, mai ales, asupra modului cum funcţionează sistemul de perfecţionare permanentă a pregătirii profesionale a economiştilor.

Am constatat că există un procent relativ mare de cadre cu pregătire superioară — inclusiv economişti — care nu activează în specialitatea în care au fost pregătiţi. Departe de noi de a subaprecia complexitatea problemei şi dificultăţile pe care le ridică calculele de corelare a necesarului cu existentul de cadre, pe specialităţi, în condiţiile dinamismului care caracterizează societatea noastră. Nu putem însă să nu observăm că pe această cale pierdem valori importante investite în procesul de formare a cadrelor. La această etapă a analizei nu putem formula soluţii, ci numai să propunem un alt front de cercetare.

Şi în soluţionarea acestei probleme, ca de altfel a tuturor celor ce au rămas încă deschise analizei, baza de pornire, de neocolit, o constituie **recensămîntul general al cadrelor.** După cum se ştie, pînă în 1968, periodic au fost întocmite recensăminte generale a cadrelor, care au permis analize aprofundate asupra utilizării cadrelor după specialitatea şi nivelul pregătirii lor. Avînd în vedere necesitatea fundamentării temeinice a indicatorilor planurilor de perspectivă considerăm absolut necesară efectuarea unui recensămînt general al cadrelor. Printre altele, ar fi util ca acest recensămînt să urmărească şi: structura cadrelor cu pregătire superioară, pe specialităţi, după specialitatea posturilor ocupate; structura cadrelor cu pregătire superioară, pe specialităţi, după ramura şi subramura economiei naţionale în care ocupă posturi; structura cadrelor cu pregătire superioară, pe specialităţi, după nivelul ierarhic al sistemului de conducere a economiei naţionale unde ocupă posturi; structura cadrelor cu pregătire superioară, pe specialităţi şi pe ramuri ale economiei naţionale, după natura compartimentelor în care ocupă posturi; structura cadrelor cu pregătirea superioară, pe specialităţi şi pe ramuri ale economiei naţionale, după denumirea funcţiei ocupate (funcţia fiind definită prin natura specialităţii şi a compartimentului — de exemplu, inginer-planificare, economist-organizare).

Coroborarea datelor obţinute printr-un astfel de recensămînt cu efectele rezultate din introducerea tehnicii descrierii posturilor şi a noilor nomenclatoare de funcţii şi structuri organizatorice, ar permite degajarea unor concluzii riguroase, luarea unor decizii juste cu privire la orientarea, structura şi conţinutul procesului de formare şi perfecţionare profesională a cadrelor din economia naţională, la utilizarea cu maximum de eficienţă a acestui potenţial.

În sfîrşit, întreaga analiză efectuată ne conduce la concluzia că multe dintre problemele privind înzestrarea ramurilor şi unităţilor economiei naţionale cu economişti, orientarea învăţămîntului superior economic, funcţie de cerinţele reale ale economiei naţionale, organizarea pregătirii profesionale permanente a economiştilor, schimbul de experienţă în aplicarea în practică a conceptelor, metodelor şi tehnicilor moderne ale ştiinţei economice, într-un cuvînt toate problemele de care depinde sporirea contribuţiei economiştilor la accelerarea dezvoltării economice a ţării ar putea fi mai operativ şi mai eficient soluţioniste în condiţiile existenţei unei **asociaţii profesionale,** din care să poată face parte economiştii şi cadrele cu pregătire economică medie.

Constantin COJOCARU

Date statistice

- În 1972, în întreaga economie naţională activau un număr de peste 35 000 de economişti şi 123 000 de ingineri;
- coeficientul de acoperire a necesarului de economişti este foarte mic; în 1968 numai 36% din numărul de posturi de economişti (ocupate) erau ocupate de economişti; 52% din posturi erau ocupate de personal cu pregătire medie şi elementară (peste 35 000 de posturi); între 1970 şi 1972 au absolvit facultatea circa 10 000 de economişti; între timp între 1970 şi 1972, s-au mai creat (şi ocupat) 16 000 posturi de economişti; în ultimii ani (după anul universitar 1970/1971) numărul studenţilor înscrişi în învăţămîntul superior economic scade continuu;
- în administraţia de stat, centrală şi locală, activează circa 7 500 de ingineri; în ultimii trei ani numărul inginerilor în administraţia centrală a crescut de la 5 000 la 5 400;
- între anii 1970 şi 1972 au absolvit învăţămîntul superior tehnic circa 26 000 de ingineri, iar numărul mediu scriptic de ingineri în perioada 1970—1972 a crescut cu numai 14 000;
- există mari discrepanţe în ceea ce priveşte înzestrarea cu economişti şi ingineri a diferitelor ramuri ale economiei naţionale, ale industriei;
- în ultimii ani se constată un proces de îmbunătăţire a structurii învăţămîntului superior economic, în sensul apropierii lui de structura pe specialităţi a necesarului de economişti; creşte ponderea specialiştilor în economia industriei, agriculturii, construcţiilor şi transporturilor, cibernetică economică şi informatică;
- unele din cadrele cu pregătire superioară ocupă posturi pentru care se prevăd studii medii (raportînd numărul acestora la numărul total de cadre cu pregătire superioară obţinem un coeficient denumit de noi „coeficient de descalificare" care este de: 1% — la ingineri; 4% — la economişti; 8% — la jurişti);
- se constată, de asemenea, tendinţa unor cadre cu pregătire superioară de a trece spre alte specialităţi decît cele în care s-au pregătit, această trecere în diferite specialităţi din acelaşi domeniu este de 28,5% la ingineri, 38% la economişti; trecerea în alte domenii de specialităţi o întîlnim la 0,5% la ingineri, 2% la economişti şi 30% la jurişti;
- coeficientul de 0,5% la ingineri nu este deplin concludent datorită modului cum sînt întocmite nomenclatoarele de funcţii, care prevăd unele funcţii drept tehnice deşi, prin natura lor, ar putea fi considerate economice.

VADEMECUM

Munca directorului general

PE BAZA unei anchete în care au fost cuprinşi 470 directori generali de mari firme americane, Heidrich & Struggles Inc., o firmă de consultanţi din S.U.A., stabileşte o serie de calităţi ale directorului general al marilor întreprinderi moderne. Astfel, acesta:

- *alocă mai mult timp decît în trecut planificării pe termen lung a activităţii întreprinderii;*
- *este nevoit să delege o mai mare parte din atribuţiile sale; acest lucru devine necesar ca urmare a creşterii dimensiunii şi diversificării activităţii întreprinderii;*
- *are mai multă nevoie să cunoască problemele relaţiilor internaţionale, economice şi politice şi îşi petrece mai mult timp decît în trecut în contactele cu reprezentanţi ai unor întreprinderi străine, cît şi cu reprezentanţi ai diferitelor organisme de stat care se ocupă de unele probleme ale industriei, cum ar fi: combaterea efectelor poluării, standardele de securitate ale produselor, controlul preţurilor.*
- *este mai tînăr decît în trecut, vîrsta medie fiind de 53 de ani, faţă de 55 în 1967 şi de 56 în 1962; postul de conducere respectiv a fost ocupat de obicei înainte de împlinirea vîrstei de 50 de ani; se consideră că această tendinţă va continua, în primul rînd datorită efortului fizic necesar pentru a face faţă sarcinilor sporite.*
- *38% din directori au studii superioare (!); această pondere este ceva mai ridicată decît cu cîţiva ani în urmă.*
- *de obicei devine director general după ce a îndeplinit o activitate în munca de administraţie generală a întreprinderii;*
- *pentru a-şi îndeplini sarcinile, directorul general lucrează săptămînal cel puţin 50 de ore.*

cheltuieli materiale

„Intreprinderile trebuie să examineze cu cea mai mare atenție și răspundere cauzele care au dus la depășirea normelor de consum și să stabilească măsuri pentru reducerea lor rapidă, combătîndu-se orice atitudine de automulțumire manifestată în această direcție de unele cadre tehnice și economice. Trebuie încheiată rapid acțiunea de revizuire a normelor de consum, astfel incit începînd cu trimestrul II al acestui an să se lucreze pretutindeni cu norme îmbunătățite".

(Din cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973)

Ancheta noastră: DEȘEURILE — VALOROASĂ SURSĂ DE MATERII PRIME (VI)

PESTE 3 MILIARDE LEI DEȘEURI AȘTEAPTĂ SĂ FIE FRUCTIFICATE: CUM ACȚIONĂM ÎN ACEST SCOP?

TIMP de aproape 3 luni, revista noastră a publicat sub formă de anchetă la rubrica: **„Deșeurile — valoroasă sursă de materii prime"**, *un număr important de articole (Vezi V. E. nr. 50 și 51 din 1972 și 2, 6 și 9 din 1973) prin care specialiști din diverse domenii de activitate și-au spus cuvîntul în legătură cu posibilitățile de readucere în circuitul economic a unor valori materiale considerate multă vreme neutilizabile. Studiile, cercetările ce au avut loc în unele ramuri, experiența din diferite țări dezvoltate industrial, au reliefat pregnant că este cu putință ca mare parte din deșeurile tehnologice, reziduurile industriale, resturile din consumul casnic, să fie utilizate ca surse de materii prime industriale. De altfel,* **în unele întreprinderi au loc adevărate „minuni", introducerea unor rețete tehnologice adecvate face cu putință să se obțină din deșeuri produse valoroase sau materii prime pentru diverse utilizări industriale sau agricole.**

Publicînd unele aspecte critice și mai ales propuneri de ridicare a gradului de evidențiere, colectare și valorificare a deșeurilor, revista noastră și-a propus să stimuleze activitatea creatoare pe această linie, să mobilizeze larg cadrele de specialiști din toate ramurile în acțiunea de fructificare deplină a materiilor prime și materialelor, de găsire a cît mai multe soluții tehnice, încît așa-zisele pierderi tehnologice — deșeurile de toate genurile — care nu își găsesc în prezent întrebuințare să fie îndrumate spre diverse alte sectoare economice unde pot fi utile. **Din evidența sumară făcută de colective de specialiști, a rezultat că valoarea acestor materiale se ridică pentru perioada 1973—1975 la peste 3 miliarde.** *Așadar, o valoare deloc de neglijat, a cărei utilizare la realizarea a diferite produse utile, poate mări substanțial baza de materii prime a țării.*

Ce deficiențe există, ce propuneri pot fi luate în considerare și de ce experiență dispunem, despre toate acestea s-a vorbit pe larg în diferitele articole publicate. De altfel, părerile exprimate conțin și sugestii valoroase pe care le prezentăm din nou într-un cadru sumar. Esențialul constă acum în coordonarea tuturor acțiunilor în vederea valorificării maxime a acestor deșeuri, pentru înnobilarea lor, în așa fel încît, prin diferite procedee tehnologice, să devină materii prime sau produse utile economiei naționale. Publicăm și în numărul de față, răspunsuri a diferitor cadre cu munci de răspundere din principalele ramuri ale economiei la ancheta noastră, privind unele măsuri luate în vederea unei mai bune fructificări a deșeurilor.

PRINCIPALELE LIPSURI SEMNALATE

— în multe întreprinderi se practică încă norme de consum fără o bază tehnico-științifică, fără a se ține seama de nivelul înalt de dotare. Din această cauză se creează multe canale de risipă;

— în ministere nu sînt constituite nucleele specalizate, care să se ocupe de studierea diminuării pierderilor de materii prime și valorificarea deșeurilor și totodată să depisteze și să generalizeze experiența bună pe care o au centralele industriale și întreprinderile în acest domeniu;

— deși uzinele constructoare de mașini solicită diferite laminate la anumite lungimi, grosimi etc., uzinele siderurgice livrează laminate adesea la dimensiuni necorespunzătoare. Din această pricină rezultă pierderi foarte mari de metal, în special la debitare;

— în unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele rezultă alături de deșeurile metalice și altele nemetalice (nisipuri de turnătorie, zgură de la cubilouri și alte agregate de topire, cărămidă refractară uzată, uleiuri uzate și arse, deșeuri din lemn amestecat cu praf abraziv și pulbere metalică de la mașini de rectificat, ascuțit și polizoare) în cantități mari, dar care nu sînt valorificate decît în foarte mică măsură;

— în procesul de fabricație al Uzinelor de reparat material rulant feroviar, auto și naval rezultă cantități însemnate de deșeuri ca urmare a livrării în cea mai mare parte a cherestelei în dimensiuni diferite decît cele necesare, în special a cherestelei de stejar care rămîn nevalorificate; totodată, rezultă însemnate cantități de rumeguș și talaș care se ard, deoarece nu sînt preluate de către unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții pentru a fi valorificate industrial;

— în activitatea de colectare și valorificare a deșeurilor nu există stabilit, pe grupe de deșeuri, un coordonator unic pe economie din care cauză nu există nici răspunderi controlate în legătură cu colectarea și fructificarea acestora.

SUGESTII ȘI PROPUNERI

— să se acționeze cu mai multă operativitate și energie în determinarea normelor de consum, astfel încît întreprinderile să fie mobilizate în diminuarea pierderilor de materii prime, materiale și combustibil, în valorificarea eficientă a eventualelor deșeuri ce apar în procesele tehnologice;

— atribuțiile și preocupările direcțiilor tehnice din minister să fie extinse și în domeniul găsirii de soluții pentru diminuarea pierderilor de materii prime în procesele tehnologice și valorificarea eficientă a deșeurilor. În fiecare centrală industrială, întreprindere și minister să se elaboreze programe de cercetare și proiectare pentru definitivarea soluțiilor și tehnologiilor de valorificare a deșeurilor;

— Ministerul Industriei Metalurgice să ia măsuri organizatorice eficiente care să asigure livrarea de către unitățile sale a laminatelor debitate la cotele cerute de uzinele constructoare de mașini, în special pentru producția de serie, unde se consumă metal de ordinul a zeci de mii și chiar sute de mii de tone;

— C.S.P. și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să elaboreze măsuri de creare a unor unități de colectare și prelucrare sau utilizare a deșeurilor în cadrul ministerelor de profil. Să analizeze și să stabilească un mijloc de stimulare materială a unităților care predau întreprinderilor de colectare deșeurile ce sînt generate de procesele de fabricație;

— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții să ia măsuri ca unitățile sale să asigure livrarea de cherestea la cotele solicitate, iar întreprinderile sale specializate să preia capetele și părțile laterale, talașul și rumegușul rezultat din prelucrarea materialului lemnos din toate întreprinderile economiei naționale;

— să se instituie la nivelul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Fondurilor Fixe un colectiv specializat care să poarte responsabilitatea coordonării acțiunilor de colectare și valorificare a deșeurilor de toate felurile;

— în învățămîntul superior — tehnic și economic — în toate facultățile să fie introduse în cursurile predate și cunoștințe privind valorificarea deșeurilor de toate genurile.

UNITĂȚI SPECIALIZATE DE COLECTARE ȘI PRELUCRARE A DEȘEURILOR PE PROFIL

ÎN CADRUL Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, a centralelor industriale, grupurilor de uzine și unităților componente se manifestă o preocupare permanentă pentru reducerea consumului de metal și alte materiale prin proiectare și tehnologie. Bunăoară, la proiectarea noilor produse și modernizarea celor existente, se extinde calculul dimensionării pe calculatoare electronice, verificarea prin măsurători tensiometrice, utilizarea oțelurilor și fontelor cu caracteristici superioare, înlocuirea metalelor cu materiale plastice. De asemenea **introducerea tehnologiilor noi de extruziune, turnare de precizie, extinderea matrițării, rularea danturii roților dințate și altele, precum și utilizarea rațională a semifabricatelor laminate, conduc la reducerea consumului de metal.**

Practica arată însă, că coeficientul de utilizare al metalului este mai ridicat în cazul producției de serie mare, unde se justifică economic elaborarea unor tehnologii dezvoltate și dotarea cu utilaje și SDV-uri corespunzătoare, în timp ce în cazul producției de unicate și serie mică, pierderile sînt mai mari, din cauză că pregătirea tehnologică complexă este mai costisitoare decît valoarea metalului care s-ar economisi.

Utilizarea deșeurilor metalice (capete de profile și table) se face într-o măsură mai mare în unitățile cu producție de serie, dacă au de executat piese mai mici din aceeași calitate de material și mai puțin în cazul producției de unicate și serie mică. Uneori deșeurile din același material și dimensiuni constante, rezultate din fabricația de serie, se predau altor unități din cadrul ministerului sau din afară. Pentru utilizarea mai deplină a acestor deșeuri, **considerăm util ca Centrala de prelucrare și colectare a metalelor să preia aceste deșeuri sortate pe calități și dimensiuni în vederea distribuirii lor pe bază de publicitate, făcută prin „Suplimentul Vieții Economice".**

În afara deșeurilor metalice din unitățile noastre mai rezultă și altele nemetalice, nisipuri de turnătorie, zgură de la cubilouri și agregate de topire, cărămidă refractară uzată, uleiuri uzate și arse, deșeuri din lemn, amestec de praf abraziv și pulbere metalică de la mașini de rectificat, ascuțit și polizoare. Dintre aceste deșeuri, unele se valorifică parțial și în mod neorganizat. Astfel, nisipurile de turnătorie sînt preluate de întreprinderile de construcții, uleiurile la rafinării pentru regenerare, deșeurile din lemn se predau la O.C.L. Combustibilul sau la salariați. Pentru valorificarea superioară și integrală a tuturor acestor deșeuri, **propunem ca C.S.P.-ul și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să elaboreze măsuri pentru organizarea unor unități de colectare și prelucrare a acestora sau utilizarea deșeurilor în cadrul ministerelor de profil și obligația de predare a lor către aceste unități. Ar fi totodată necesar, să se stabilească un mijloc de stimulare materială a întreprinderilor care predau unităților de colectare deșeurile pe care le generează procesele de fabricație.**

ing. Dinu ȘTEFAN
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — Grele

DACĂ MATERIILE PRIME AR FI LIVRATE LA DIMENSIUNILE SOLICITATE...

UNITAȚILE ministerului nostru au cantități importante de deșeuri metalice (feroase și neferoase), cauciucărie, hîrtie, uleiuri minerale uzate, material lemnos etc. Sarcinile de colectare au fost realizate an de an cu mici excepții la unele categorii, îndeosebi la cele la care nivelele au fost mai mari decît resursele.

În scopul introducerii în circuitul economic a unor resurse materiale suplimentare ministerul nostru a întocmit un program de măsuri pentru extinderea colectării și utilizării produselor uzate și a deșeurilor rezultate din casări sau procese tehnologice. S-au luat măsuri ca în cadrul comenzilor de laminate și table feroase să se solicite sortimente în dimensiuni cît mai apropiate de nevoile de consum, în așa fel încît pierderile rezultate din procesul de prelucrare să fie cît mai reduse. Dacă la profile grele, mijlocii și ușoare, se respectă specificațiile și comenzile noastre, în schimb livrarea tablelor la lungimile și lățimile necesare, constituie o problemă permanentă. Spre exemplu, în loc de tablă neagră în dimensiunile de 5×1500×6000 mm., Combinatul siderurgic-Galați — principalul furnizor — ne obligă să acceptăm sortimentul de 5×1250 — 1500×6000 — 12.000 mm. Desigur, că livrarea tablei la lungimi și lățimi variabile generează pierderi importante de metal. De asemenea, Combinatul siderurgic-Reșița livrează bandajele de cale ferată cu adausuri mari de prelucrare, care conduce la deșeuri importante de metal și consum de forță de muncă, energie etc. Bandajele pentru vagoane cu diametrul de 840 mm fiind executate la toleranțe maxime, sporește greutatea cu circa 10% față de cea teoretică. **Considerăm că atît Combinatul siderurgic-Galați cît și Combinatul siderurgic-Reșița, ar trebui să ia măsuri pentru organizarea procesului tehnologic, astfel încît livrarea acestor produse să se facă la dimensiunile solicitate.**

La material lemnos, rezultă din procesul de fabricație al Uzinelor de reparat material rulant feroviar, auto și naval, cantități însemnate de deșeuri, ca urmare a livrării în cea mai mare parte a cherestelei în dimensiuni diferite decît cele necesare. Cele mai mari pierderi se înregistrează la prelucrarea cherestelei de stejar, deoarece aceasta se livrează, în marea majoritate a cazurilor, neconformă cu cerințele. Deși Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a luat măsuri pentru utilizarea la maximum a capetelor și a părților laterale rezultate din prelucrare, totuși rămîn, în continuare, cantități mari care în prezent nu se pot valorifica decît ca lemn de foc. De asemenea, există însemnate cantități de rumeguș și talaș care se ard, nefiind preluate de către unitățile M.E.F.M.C., care sînt în măsură să le valorifice superior. Așa stînd lucrurile, **considerăm necesar ca M.E.F.M.C. să ia măsuri pentru asigurarea livrărilor la dimensiuni corespunzătoare necesităților reale ale consumatorilor, pentru evitarea livrării de cherestea peste dimensiunile solicitate, care conduce la transporturi suplimentare a deșeurilor rezultate, precum și pentru preluarea de către întreprinderile sale specializate a capetelor și părților laterale, talajul și rumegușul rezultat din prelucrare.**

O problemă importantă, care reclamă rezolvarea urgentă, o constituie **valorificarea anvelopelor uzate.** Deși măsurile preconizate în prezent de forurile competente vor conduce la o impulsionare accentuată a valorificării anvelopelor uzate, totuși la consumatori vor mai rămîne cantități importante care nu vor putea fi utilizate. Această situație s-a agravat în urma interzicerii arderii unor anvelope uzate în unele întreprinderi (fabrici de cărămizi, var etc. În trecut acestea erau colectate de către D.C.A. Acum în urma măsurilor luate, ele rămîn la consumator care, de cele mai multe ori, din lipsa spațiului de depozitare, le aruncă pe terenuri virane. După părerea noastră ar trebui soluționată și această problemă.

Vorbind de introducerea în circuitul economic a noi resurse materiale aș dori să relev un alt aspect și anume acela că Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a luat o serie de măsuri în vederea **valorificării superioare a pieselor de schimb uzate.** În calitatea sa de coordonator, ministerul a obligat pe beneficiarii săi să predea anumite piese auto vechi în schimbul celor noi. Ținînd seama de starea lor, aceste piese sînt sortate și trimise fie la recondiționare, pentru a putea fi utilizate din nou, fie la casare pentru recuperarea metalului sau a unor părți componente. Ca urmare a acestor măsuri, în 1972 au fost recondiționate piese de schimb auto în valoare de 1 712 000 lei. De asemenea, au fost recuperate și colectate circa 60 000 bucăți bobine de inducție, din care s-au recuperat miezurile și sîrma de cupru. Această acțiune urmează a fi intensificată în 1973 și în anii următori.

ing. Gh. RADULESCU
director
Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

SOLUȚII OPTIME PENTRU UTILIZAREA MAXIMĂ A RESURSELOR

ALĂTURI de celelalte ramuri ale economiei naționale, un aport însemnat în reducerea cheltuielilor pe unitate de produs, îl au și întreprinderile Departamentului industriei alimentare, care sînt intens mobilizate pe calea reintroducerii în circuitul economic a unor deșeuri valoroase, sau valorificării superioare a substanțelor utile conținute de acestea. În 1972 a fost inițiată o amplă acțiune de inventariere a deșeurilor la întreprinderile Departamentului, în urma căreia s-au evidențiat posibilitățile de colectare și valorificare a acestora, pînă în 1975. Totodată s-au făcut estimări cantitative și valorice, la nivelul anului 1980, detaliile asupra eficienței valorificării deșeurilor pe perioada 1976—1980 urmînd să fie stabilite pînă la sfîrșitul lunii martie 1973.

Prin mobilizarea largă a specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale și Departament, **în 1972 au fost inventariate un număr de 24 deșeuri provenite din prelucrarea materiilor prime vegetale și animale, care se localizează în industriile: uleiului, peștelui, laptelui și berii.** Potrivit programelor concrete elaborate pe perioada 1971—1975, felul deșeurilor care urmează să fie colectate, cantitățile, precum și valorile materiilor prime, materialelor și produselor care vor rezulta din prelucrare, se prezintă astfel:

• **În industria uleiului,** în perioada 1971—1975, **se vor colecta și valorifica integral peste 616 000 tone deșeuri,** din care:

— 7 300 tone zațuri de la depozitarea uleiurilor brute folosite ca materie primă în industria săpunului, valoarea acestora fiind de 10 950 mii lei;

— 50 000 tone celoligninà rezultată de la prelucrarea cojilor de floarea soarelui pentru obținerea furfurolului, folosită drept combustibil în fabricile de cărămidă, valoarea acestei cantități de deșeuri fiind de 5 000 mii lei;

— 2 900 tone pămînt decolorant uzat — în valoare de 22 544 mii lei — care se utilizează ca materie primă pentru fabricarea uleiului tehnic;

— 556 067 tone coji de floarea soarelui. Din această cantitate 38 000 tone se folosesc pentru obținerea a circa 3 000 tone furfurol (600 tone anual) cu o valoare totală de 27 459 mii lei, iar 518 067 tone coji în valoare de 15 542 mii lei se folosește ca așternut în complexele avicole și drept combustibil.

În afara acestora sînt încheiate cercetările ce prevăd începerea sau extinderea valorificării pentru următoarele deșeuri:

— 45 tone catalizator de nichel uzat care se procură din import, valoarea catalizatorului regenerat reprezentînd circa 3 500 mii lei;

— 14 200 tone reziduu de la desmucilaginarea uleiului din care circa 9 700 tone ce se vor colecta în perioada 1971—1975 vor fi utilizate pentru obținerea a 1370 tone lecitină în valoare de 10 275 mii lei, iar restul de 4 500 tone în valoare de 2 947 mii lei se vor folosi ca ingredient în șrotul de floarea soarelui — destinat furajării animalelor.

Mai sînt inițiate cercetări pentru stabilirea procedeelor tehnologice de valorificare pentru:

— 5 550 tone stearină vegetală din care s-a prevăzut obținerea în actualul cincinal din 1 550 tone a circa 600 tone grăsimi tehnice pentru săpun, în valoare de 4 620 mii lei și folosirea a 4 000 tone cu valoarea de 28 562 mii lei la fabricarea margarinei;

— 135 tone reziduu de la dezodorizarea uleiului din care s-a prevăzut fabricarea a 16 tone grăsimi tehnice în valoare de 100 mii lei și a circa 120 tone înlocuitor de microvitamină E în valoare de circa 750 mii lei.

În perioada 1971—1975, prin valorificarea deșeurilor inventariate în industria uleiului se vor realiza materii prime, materiale și produse, în valoare de peste 132 milioane lei, aceasta urmînd să crească în perioada 1976—1980 la peste 166 milioane lei.

• **În industria peștelui** s-a prevăzut colectarea și valorificarea a circa 366 700 tone deșeuri din care: circa 21 300 tone ulei de pește, circa 252 000 tone capete, viscere de pește oceanic și pește întreg necomestibil, de la pescuitul oceanic, și circa 93 400 tone capete și viscere de pește rezultate de la fabricile de conserve. Cu excepția uleiurilor brute care se folosesc în industria pielăriei și a vopselelor, celelalte deșeuri sînt destinate fabricării făinii furajere.

Valoarea produselor care se vor obține din cantitățile de deșeuri menționate se estimează la circa 27 milioane lei în perioada 1971—1975 și la peste 38 200 mii lei în perioada 1976—1980.

• **În industria laptelui** se vor colecta și valorifica pentru furajarea animalelor circa 600 tone deșeuri (160 tone deșeuri de lapte praf și 440 tone răzătură de la prelucrarea brînzeturilor topite și a cașcavalului) în valoare totală de 1 900 mii lei pe perioada 1971—1975 și de circa 3 120 mii lei în perioada 1976—1980.

• **În industria berii și spirtului,** se vor colecta și valorifica următoarele cantități de deșeuri:

— 8 500 tone spărturi de neghină și măzăriche — care se vor utiliza la furajarea animalelor și hrana păsărilor — în valoare de 4 680 mii lei;

— 6 750 tone pleavă de orz în valoare de 405 mii lei, utilizată la furajarea animalelor;

— 21 200 hl borhot lichid din melasă din care se vor produce în perioada 1971—1975 — 18 000 tone drojdie furajeră, în valoare de 77 000 mii lei.

Valoarea totală a deșeurilor care se vor colecta (spărturi de neghină-măzăriche și pleavă de orz) și a drojdiei furajere care se va realiza din valorificarea borhotului de melasă se estimează la 82 200 mii lei în perioada 1971—1975 și la circa 93 000 mii lei în perioada 1976—1980.

Potrivit estimărilor din această primă etapă a acțiunii care privește inventarierea, colectarea și valorificarea deșeurilor, **în actualul cincinal se vor readuce în circuitul economic peste 240 milioane lei și peste 300 milioane lei în perioada 1976—1980.**

Considerăm însă că aceste sarcini sînt minimale, lucrătorii din întreprinderile, centralele industriale și institutul de cercetări, coordonate de Departamentul industriei alimentare, trebuie să-și intensifice eforturile pentru găsirea de noi căi și mijloace în vederea valorificării integrale, superioare și eficiente a tuturor deșeurilor rezultate din prelucrarea materiilor prime vegetale și animale.

ing. I. CARABULEA
director

ing. V. ROTARU
șef serviciu tehnologic
Departamentul Industriei Alimentare M.A.I.A.A.

„PIERDERILE TEHNOLOGICE" POT DEVENI ARTICOLE UTILE

ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR Ministerului Industriei Ușoare, datorită specificului de producție, apar ca rezultat firesc al proceselor tehnologice (filare, țesere, finisare, croire, confecționare etc.), atît în industria textilă cît și în industriile de pielărie, cauciuc și materiale plastice, deșeuri deosebit de valoroase care depășesc anual cantitatea **de 150 mii tone.** Odată cu dezvoltarea capacităților în industria de pielărie, ambalaje și materiale plastice, aceste cantități vor crește, începînd cu anul 1975, cu circa 50%.

Eficiența economică a valorificării deșeurilor în industria ușoară, prin transformarea lor în materii prime secundare, a determinat, începînd din 1970—1971, luarea unor măsuri menite să creeze capacitățile necesare prelucrării acestora. O serie de efecte a acestor acțiuni s-au înregistrat la sfîrșitul anului trecut și începutul anului 1973. Astfel, a fost pusă în funcțiune o întreprindere de prelucrat deșeurile textile sub formă de nețesute, folosite în confecția îmbrăcămintei. Se studiază, în prezent, posibilitatea utilizării acestor materiale nețesute în industria înlocuitorilor de piele, la fabricarea covoarelor, în industria confecțiilor etc.

Lărgirea domeniilor de aplicare a materialelor nețesute va permite înregistrarea unor însemnate economii de bumbac și folosirea acestuia pentru producția de materiale textile cu calități superioare. De asemenea, a fost dată în funcțiune o întreprindere care va produce peste 20 000 tone de plăci aglomerate din puzderie de in și cînepă. Aceste deșeuri cu conținut de material lemnos, erau înainte folosite drept combustibili. În prezent plăcile aglomerate din puzderii sînt deosebit de mult solicitate pentru export în țările vestice. Trebuie subliniat că resursele acestui tip de deșeuri însumează peste 50 000 t/an și crearea, în continuare, de capacități pentru plăci aglomerate din puzderii va constitui un important mijloc de obținere a devizelor libere necesare dezvoltării industriale a altor sectoare din industria ușoară.

În industria de pielărie se cercetează în prezent posibilitatea obținerii din deșeurile de piele a „colagenului" — substanță deosebit de valoroasă atît în industria înlocuitorilor de piele cît și în industria alimentară, farmaceutică etc. În același mod se încearcă obținerea l-cistinei din deșeurile de păruri animale folosite la fabricarea periilor, bidinelelor și pensulelor. Un accent deosebit, va trebui pus în viitor pe valorificarea așa-numitelor deșeuri vechi rezultate din confecții purtate și cu grad înalt de uzură. Aceste deșeuri vechi pot fi valorificate sub forma unor stofe ieftine, dar de efect, prin destrămare, cardare, refilare și țesere.

Pentru 1973, Ministerul Industriei Ușoare a prevăzut sarcini de valorificare a deșeurilor textile cu circa 30% mai mari față de realizările din 1972. De asemenea, **deșeurile de piele, cauciuc și materiale plastice vor fi transformate în materii prime secundare în proporție de 18—20% mai mult față de cantitățile valorificate în anul trecut.**

În paralel, cercetarea a fost orientată în direcția găsirii unor noi procedee de valorificare a resurselor existente și de stabilire a unor forme de valorificare cu efecte economice superioare. În aceste eforturi va fi antrenată creația pentru realizarea unor modele, contexturi, produse finite etc., proiectate în scopul folosirii în proporție mărită a materiilor prime secundare.

Prognozele pe termen lung prevăd pentru industria ușoară o intensificare a activității de valorificare a deșeurilor și transformare a acestora în materii prime secundare. Literatura de specialitate prevede că, pînă în anii 1980—1985, cercetările vor permite stabilirea procedeelor de regenerare a pielei din deșeuri de piele (prin izolarea colagenului sau direct prin refacere parțială a structurii pielei), de recuperare a alfa-celulozei din deșeurile de fibre celulozice, obținerea materialelor textile din deșeuri destrămate și ancolate etc. Toate aceste procedee preced sinteza chimică a acestor materii prime naturale, atît de prețioase și a căror resurse nu vor mai putea satisface în viitor consumul crescut al populației.

ing. M. IONESCU-MUSCEL
Ministerul Industriei Ușoare

Pagini realizate de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

agenda economistului

Cazuri de răspundere materială

APARȚINÎND dreptului roman distincția între gradele culpei (foarte ușoară, ușoară sau gravă) prezintă în dreptul civil modern, un interes mult mai redus. Cît privește dreptul muncii, această distincție între gradele vinovăției nu are nici o relevanță. Întreaga literatură de specialitate, precum și practica noastră judiciară au fost unanime în a considera că distincția sus-arătată nu produce nici un fel de efect asupra întinderii sau existenței răspunderii materiale a persoanelor încadrate în muncă. Angajatul va răspunde material, în condițiile legii, chiar în cazul în care culpa sa a fost foarte ușoară. Citām în acest sens din practica instanței noastre supreme — colegiul civil, două decizii mai semnificative : Deciziile nr. 678/1953 și nr. 136/1957.

De la această regulă nu era cunoscută și admisă — pînă de curînd — nici o derogare. Ultimele reglementări în domeniul dreptului muncii creează însă unele excepții de la această regulă în sensul că, în situații precis determinate, răspunderea angajatului este atrasă numai dacă se constată culpa sa gravă și implicit este exonerat de răspundere dacă vinovăția sa este foarte ușoară sau ușoară.

Enumerăm și analizăm aceste cazuri :

• Art. 20 din Legea nr. 1/1970 prevede că în cazul în care s-a constatat nevinovăția salariatului sancționat, persoanele care cu **rea credință** au aplicat sau au determinat aplicarea unei sancțiuni disciplinare răspund — disciplinar, material și după caz, penal. Textul de mai sus este explicit : în situația cînd toate celelalte condiții legale sînt îndeplinite, angajatul care a sancționat sau a determinat aplicarea sancțiunii disciplinare cu **rea credință** va răspunde material dacă prin fapta sa a produs prejudicii unității (de ex : despăgubirile plătite angajatului sancționat cu îndepărtarea din serviciu și găsit nevinovat). Textul se referă la cea mai gravă formă a culpei — dolul calificat — fapt care ne determină a constata că numai în prezența unei astfel de vinovății poate fi atrasă răspunderea materială a celui în cauză. Dacă se va stabili deci o altă formă a culpei sale (ușoară sau foarte ușoară) angajatul respectiv nu va răspunde material.

• Art. 136 (2) din Codul muncii conține o prevedere similară celeia menționate mai sus statuînd că „persoana care cu **rea credință** a determinat aplicarea măsurii desfacerii contractului de muncă, răspunde material..." în caz de anulare a desfacerii contractului. Și în cazul la care ne referim este necesară existența unei **forme foarte grave a culpei, reaua-credință** și, bineînțeles, existența prejudiciului. În toate celelalte cazuri în care se va constata o culpă ușoară sau foarte ușoară nu va putea fi atrasă răspunderea materială a persoanei care a determinat desfacerea nelegală a contractului de muncă a unui angajat.

• Se impune o precizare comună ambelor situații vizate de textele de mai sus. În unele din aceste cazuri poate exista culpa comună a mai multor angajați în luarea măsurilor care ulterior au fost anulate de organele competente. Astfel, este cazul unei comisii constituită de către conducător și care prin raportul întocmit determină aplicarea unei sancțiuni disciplinare grave (retrogradare sau reducere din salariu) ori desfacerea contractului de muncă. În situațiile în care se va stabili **reaua credință a tuturor membrilor, ei vor suporta în comun consecințele faptei lor.** În schimb, chiar dacă se va constata culpa comună a acestora, însă se vor putea distinge diferite grade de culpă (unii grav, iar alții ușor vinovați) față de prevederea expusă a textelor citate, răspunderea materială a acestora nu va fi comună, ci **se va stabili numai în sarcina celor care au dovedit rea credință.**

Precizările de mai sus nu au numai un caracter teoretic ci și un profund și imediat interes practic dată fiind frecvența unor astfel de cazuri.

C. JORNESCU

PRECIZĂRI PRIVIND

Durata locațiunii în contractele pentru închirierea de utilaje

CONTRACTUL de închiriere a utilajelor își încetează efectele, fie prin expirarea termenului stipulat, fie prin rezilierea lui înainte de termen.

Rezilierea înainte de termen a contractului de închiriere este admisibilă, conform art. 16 din Normele generale de închiriere a utilajelor de construcții, dacă beneficiarul dă un preaviz locatorului cu cel puțin 15 zile înainte de data la care dorește ca închirierea să înceteze. Desfacerea contractului de închiriere înainte de termen, se precizează prin Decizia PAS nr. 289/31 ianuarie 1973, este un act unilateral de voință, care, dacă se face cu respectarea termenului de preaviz prevăzut de art. 16 precitat, produce efecte, chiar dacă nu a fost acceptat de cealaltă parte.

Este de reținut, totodată, că prevederile art. 8 din H.C.M. nr. 1279/1962 care dispune că, clientul este obligat să plătească chiria pe tot timpul stagnării utilajului din culpa sa, sînt aplicabile numai în cazul în care stagnarea, — ca urmare a unei defectări a utilajului, cum a fost cazul în speță —, intervine înăuntrul termenului de închiriere prevăzut în contract și nu ulterior rezilierii acestuia. Singura consecință a defectării utilajului respectiv o constituie obligația acestuia, pe temeiul art. 12 din normele menționate, de a repara defecțiunile produse sau de a suporta costul acestora, nu însă de a achita chiria pentru deținerea utilajului pe perioada respectivă.

A. FLORESCU

Condiții de admisibilitate și răspunderi în livrările anticipate

EXECUTAREA RITMICĂ a contractelor economice și prin aceasta, a sarcinilor de plan, impune respectarea riguroasă a termenelor de livrare angajate cu ocazia contractării.

În aceste condiții, știut fiind că în raporturile dintre organizațiile socialiste, termenul este stipulat în favoarea ambelor părți, livrările în avans sînt considerate admisibile numai dacă s-a realizat acordul de voință al părților contractante în această privință (art. 18 alin. 1 din Legea contractelor economice).

Desigur, executarea prestațiilor înaintea împlinirii termenului contractual poate fi justificată adesea de anumite necesități economice, însă aprecierea lor nu poate fi lăsată la latitudinea numai a unității furnizoare, ci se impune în toate cazurile consimțămîntul beneficiarului, singurul în măsură a decide dacă executarea contractului în condițiile respective, prin devansare, nu este de natură a-l prejudicia.

Astfel, într-un litigiu soluționat recent de Arbitrajul de Stat furnizoarea U.U.M. — Orașul Dr. Petru Groza, a solicitat obligarea beneficiarului, Trustul S.M.A. — Vaslui, la plata penalităților de întîrziere în sumă de 10.582 lei, ca urmare a neachitării la termen a utilajelor livrate în trimestrul I/1972.

Pretențiile respective au fost respinse de organul arbitral, stabilindu-se că în speță a avut loc o livrare anticipată, beneficiara nedîndu-și acordul pentru executarea în aceste condiții a livrării și cu atît mai puțin pentru decontarea sa la data livrării astfel devansate.

Soluția fiind confirmată de către Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 198, din 29 ianuarie 1973, s-a relevat că beneficiarul nu este ținut a-și justifica refuzul de primire a livrării anticipate, însă, în împrejurările cauzei, o atare livrare era de natură a-l prejudicia, ținînd seama că nu au existat, la acea dată, fondurile necesare plății, întrucît cumpărătorul nu a fost în măsură a întocmi și depune la banca finanțatoare documentația legală pentru admiterea finanțării.

Cu privire la efectele juridice ale livrărilor anticipate, este de reținut că odată acceptate, acestea produc toate consecințele unor livrări contractuale, beneficiarul fiind ținut a-și îndeplini obligațiile corelative asumate. Sub aspectul obligației de plată a prețului, s-a decis, însă, că simpla înserare în contract a unei clauze despre admisibilitatea livrării în avans nu produce efecte depline, ci trebuie înțeleasă în sensul că beneficiara a acceptat numai primirea mărfurilor expediate de furnizor, fără a avea, însă, și obligația de a le achita înainte de termenul de livrare fixat. Pentru ca furnizorul să fie îndreptățit a obține plata mărfurilor la data livrării făcute în avans, apare necesar ca beneficiarul să-și fi dat acordul, în mod expres la contractare, ca și plata să se facă în avans (Decizia P.A.S. nr. 273/31 ianuarie 1973).

Considerentele care au determinat adoptarea unei atari soluții, sînt legate de o cît mai riguroasă precizare a obligațiilor contractuale și asigurarea din timp a disponibilităților financiare în vederea efectuării decontării.

În situația în care livrarea anticipată a fost efectuată cu nesocotirea cerințelor legale, practica arbitrală a stabilit că beneficiarul nu este ținut a face plata decît la scadența termenului contractual, fiind îndreptățit și la repararea tuturor pagubelor ce i s-au cauzat în acest mod.

Riscul pieirii fortuite a bunurilor în asemenea cazuri se suportă de furnizor. De asemenea, furnizorul are obligația de a despăgubi pe beneficiar pentru cheltuielile făcute cu depozitarea și conservarea produselor pe perioada respectivă, urmînd a suporta și deprecierile calitative sau scăzămintele legale, în raport cu natura mărfurilor respective.

F. ADRIAN

Regimul adeverințelor de salariu pentru construcții de locuințe pe credit

FĂCÎND aplicația unui principiu de drept concretizat, atît în prevederile Codului de procedură civilă, cît și în acelea ale Codului muncii, Ministerul Finanțelor a emis circulara nr. 200.229/1965, în care s-a precizat că acei care au salariul grevat pînă la $1/2$, nu mai pot beneficia de dreptul de a cumpăra bunuri, care se vînd cu plata în rate. Aceasta, întrucît, pe de o parte contractul care se încheie în baza decretului nr. 296/1959 (ce reglementează regimul unor astfel de vînzări), are valoare de titlu executor, iar pe de alta, plafonul de $1/2$ din salariu reprezintă cuantumul maxim urmăribil (cu unele excepții, ce nu interesează problema analizată).

S-a pus întrebarea dacă același principiu trebuie sau nu aplicat în cazul cînd adeverințele de salarii se solicită pentru contractarea unor împrumuturi la C.E.C. în vederea construirii de locuințe proprietate personală.

Ținînd seamă că aceste credite sînt de două categorii, o distincție se impune și anume :

• Dacă împrumutul este contractat în condițiile H.C.M. nr. 2256/1969, pentru constituirea avansului, restituirea creditului se face prin rețineri din salariu și, ca atare, dacă acesta este grevat pînă la $1/2$, restul este neurmăribil și CEC-ul nu-și mai poate asigura recuperarea împrumutului acordat, prin reținere pe stat.

• Dacă însă solicitantul și-a constituit singur avansul și, obiectul creditului este completarea sumei necesare pentru achitarea prețului integral al locuinței proprietate personală contractată, restituirea acestei a doua categorii de împrumut, se realizează prin aceea că, neplata la scadență a 6 rate are drept consecință scoaterea în vînzare a imobilului (art. 6. alin. ultim din legea nr. 9/1968).

În această situație, adeverința de salarizare este necesară în principal, pentru stabilirea duratei de restituire, a eșalonării termenelor de plată și deci grevarea salariului chiar în proporții de $1/2$ nu constituie un impediment absolut, ci cel mult o mai mare prudență în aprobarea cererii de creditare.

În orice caz, Casa de Economii și Consemnațiuni are garanția deplină că nu va fi păgubită, deoarece durata de uzură a unei case depășește în asemenea măsură termenul indicat, încît se justifică pe deplin tratarea diferențiată din punct de vedere al vînzărilor sau prestărilor de serviciu cu plata în rate, în funcție de destinația împrumutului.

Vadin BURUIANA

Calcularea unor venituri în acord global, în cazul unor sancțiuni

RELAȚIILE socialiste de muncă impun, în toate sferele de activitate și pentru fiecare membru al colectivului de muncă, respectarea disciplinei, și îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de serviciu.

Noul Cod al muncii (Legea nr. 10/1972), recent intrată în vigoare, prevede sancționarea celui încadrat în muncă atunci cînd încalcă cu vinovăție — indiferent de funcția sau postul pe care îl ocupă — obligațiile sale de serviciu cît și normele de comportare.

În caz de abatere disciplinară, sancțiunile care afectează salariul sînt următoarele :

— retragerea uneia sau mai multor gradații sau trepte de salarizare pe o perioadă de 1—3 luni sau, în cazul celor încadrați cu salariul la nivel de bază, diminuarea acestuia cu 5—10 la sută pe aceeași perioadă ;

— reducerea salariului și reducerea indemnizației de conducere pe durata de 1—3 luni, cu 5—10 la sută ;

— retrogradarea în funcție sau în categorie — în cadrul aceleiași profesii — pe durata de 1—3 luni.

În situația în care salarizarea se face în acord global, sancțiunile de mai sus se aplică după cum urmează (pe exemplul salariaților din construcții) :

• Repartizarea sumei cuvenite muncitorilor dintr-o formație pentru executarea lucrărilor în acord global se face în raport cu salariul tarifar de încadrare și timpul efectiv lucrat. Dacă sancțiunea se aplică înainte de repartizarea sumei cuvenite, atunci, membrii formației din care face parte cel sancționat, vor primi un spor de acord majorat. De aceea, este necesar ca suma să se repartizeze în funcție de salariul tarifar și apoi să se evidențieze suma ce reprezintă retragerea uneia sau mai multor trepte sau retrogradarea în categorie și care se va deduce din drepturile cuvenite celui sancționat.

• Pentru personalul TESA care lucrează în acord global pe bază de contract-angajament la nivel de maistru, tehnician sau inginer care conduce mai multe formații de lucru sau la nivel de lot, șantier și grup de șantiere, salariul tarifar, aferent orelor efectiv lucrate, se corectează cu coeficienții K_1 și K_2. Coeficientul K_1 reprezintă raportul dintre valoarea manoperei lucrărilor executate în acord global și totalul salariilor tarifare plătite muncitorilor pe perioada respectivă, iar coeficientul K_2 reprezintă raportul dintre valoarea totală a salariilor plătite muncitorilor din șantier și valoarea salariilor tarifare corespunzătoare, mai puțin 1. Se determină suma ce reprezintă sancțiunea disciplinară și se deduce din drepturile de salariu ale celui sancționat.

Potrivit Legii nr. 18/1971 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea utilizării fondului de salarii planificat pentru unitățile socialiste de stat, sumele rămase neconsumate din fondul de salarii planificat pentru personalul TESA se preiau la bugetul de stat și la rezerva de fond salarii. Sumele respective se fac venit la buget direct din contul de rezultate.

Dr. N. SOCOLESCU

M. SIMA-DINU

INFORMATIE-DECIZIE

Din acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență

ÎN AGRICULTURĂ : Programarea, lansarea și urmărirea producției

PARTICULARITĂȚILE unităților agricole, concretizate în special în gradul mare de dispersare pe teritoriu, precum și în existența celor două forme de proprietate (de stat și cooperatistă) și, respectiv, de relații specifice în programarea și coordonarea proceselor de producție generează unele deosebiri și în conținutul și circulația informațiilor în diferitele tipuri de unități agricole. De aceea, în cadrul preocupărilor pentru perfecționarea sistemului de evidență în activitatea de programare, lansare și urmărire a producției (PLU), s-a considerat oportun ca, în prima fază, să se elaboreze lucrări separate pentru principalele tipuri de unități economice din agricultură : întreprinderile agricole de stat (3 unități reprezentative), cooperativele agricole de producție (1 unitate reprezentativă) și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii (4 unități reprezentative).

Tocmai pentru a putea cuprinde diversitatea aspectelor specifice acestor trei tipuri de unități economice din agricultură, au fost stabilite mai multe unități reprezentative, din diverse zone de producție agricolă, în care s-au constituit grupe de lucru compuse din specialiști din producție și din cercetare. Acestea au elaborat proiecte preliminare proprii, care apoi au fost unificate la nivel de ramură efectuîndu-se unele simplificări și îmbunătățiri în urma unei prime analize. Aspectele rezultate din analiza critică atestă utilitatea practică a sistematizării, tipizării și simplificării sistemului de evidență actual, creindu-se premisele constituirii unui sistem informațional unitar și eficient în toate unitățile de producție din agricultură.

ACTIVITATEA PLU a producției în agricultură are ca principale obiective : elaborarea programelor de producție — în funcție de indicatorii de plan și de specificul proceselor de producție, eșalonarea operativă a lucrărilor și lansarea acestora, evidența și urmărirea realizării producției. Fundamentarea, elaborarea și corelarea secțiunilor din plan, precum și defalcarea indicatorilor pe ani, trimestre și luni se efectuează în cadrul activității „Planificare", care stabilește și modul în care se prevede realizarea sarcinilor de plan. Activitatea PLU a producției preia majoritatea informațiilor din activitatea de planificare, din alte activități (aprovizionare — desfacere — depozitare, întreținere — reparații ș.a.), precum și informații provenite din afara întreprinderii sub formă de acte normative, instrucțiuni de la forurile ierarhice etc.

Specificul desfășurării procesului de producție a determinat împărțirea activității PLU atît pentru producția vegetală cît și pentru producția animală în două subactivități principale : programare — lansare ; urmărire — raportare (vezi fig.).

Subactivitatea de programare-lansare asigură pregătirea tehnologică a producției și înlănțuirea logică a desfășurării proceselor de producție pe diferite perioade.

Subactivitatea se realizează prin următoarele etape :

Etapa 1 : **Reactualizarea sarcinilor de producție la nivelul perioadei la care se referă programarea** (reprogramarea sarcinilor nerealizate din perioada anterioară, eliminarea lucrărilor realizate în devans și a celor prevăzute în plan, dar pentru care nu există condiții de realizare ș.a.), ceea ce se concretizează în **programe periodice de producție**, care detaliază indicatorii și cifrele din planuri la nivelul sectoarelor, formațiilor de lucru și chiar a locurilor de muncă, urmărindu-se în egală măsură și asigurarea resurselor. Pentru aceasta se întocmesc balanțe „Capacitate — Încărcare" și se stabilesc toate resursele necesare asigurării desfășurării coordonate a programelor de producție.

În funcție de specificul unității agricole (de stat, cooperatistă), a ramurii de producție agricolă (vegetală, animală) și a gradului de concentrare și specializare a producției, se pot adopta diferite procedee de programare, din care o parte se utilizează și la fundamentarea planurilor de producție.

Etapa 2 : **Programarea operativă în vederea lansării și lansarea** (se efectuează pe perioade mai scurte de timp — lună, decadă, săptămînă, zi) detaliază cifrele din programele periodice de producție, pînă la nivelul locului de muncă și al executantului, în cadrul fiecărui sector de producție sau formație de lucru. Programarea operativă efectuează eșalonarea volumului producției și a resurselor materiale și umane necesare pentru realizarea acesteia. Programele operative se concretizează, de asemenea, sub formă de balanțe „Capacitate-Încărcare", care trebuie să asigure realizarea volumului de producție necesar, prin folosirea integrală a capacităților de producție existente (suprafețe în cultură, utilaje, suprafețe tehnologice etc.) și prin încărcarea uniformă cu lucrări a formațiilor de muncă. Totodată se mai alcătuiesc **grafice coordonatoare de asigurare a resurselor materiale** (îngrășăminte, produse petroliere, nutrețuri etc.), care trebuie coroborate cu programele operative de producție.

Pe baza datelor din programele operative se efectuează **lansarea** — de regulă pe formații de muncă și lucrări — care se materializează în dispoziții de lucru.

Subactivitatea „Urmărire-raportare" asigură urmărirea realizării ritmice a programelor de lucru, corelarea acestora cu realizările obținute și raportarea rezultatelor. Subactivitatea se realizează prin :

> ● **Untăți reprezentative : 3 I.A.S. ; 1 C.A.P.; 4 S.M.A.**
>
> ● **Specialiștii se pot ocupa de problemele concrete ale producției și mai puțin de evidențe.**
>
> ● **1 400 000 zile-muncă economisite, prin eliminarea a 22 600 000 documente (nu este greșeală de tipar !).**

Etapa 1. **Evidența tehnic-operativă a producției și a consumurilor,** formată din documentele cu privire la realizarea programelor de producție, respectiv a lucrărilor și produselor programate pe fiecare muncitor și loc de muncă ; evidența primară a consumurilor de materii prime și materiale (furaje, îngrășăminte, produse petroliere etc.).

Evidența tehnic-operativă a producției se realizează fie pe aceleași documente pe care s-a efectuat programarea operativă, în care scop sînt prevăzute cu rubrici „programat" și „realizat", fie pe documente separate, pe care se înregistrează realizările zilnice. Ex. : cînd se folosesc „Ordine de lucru" sau alte documente de lansare, acestea conțin și informații cu privire la realizările zilnice sau pe lucrări. Evidența primară a consumurilor se realizează pe documentele întocmite pe fiecare material și pe formații de lucru (muncitor), cultură etc.

Etapa 2. **Sinteza periodică a producției și a consumurilor** colectează datele primare din etapa anterioară „Evidența tehnic-operativă a producției și a consumurilor" pe care le centralizează și prelucrează selectiv.

În unitățile agricole, în funcție de regimul de decontare, se efectuează diverse centralizări periodice, de regulă decadale și lunare. Informațiile se centralizează pe culturi, specii și categorii de animale sau produse, formații de lucru (muncitori) și se referă în principal la : producția realizată — fizic și valoric ; consumurile fizice totale și consumuri specifice ; drepturile bănești sau în natură cuvenite muncitorilor (cooperatorilor).

Etapa 3. **Urmărirea operativă a producției realizate și raportarea** este tot o etapă de sinteză care, pe de o parte, colectează selectiv informații de la etapa anterioară („sinteza periodică a activității"), iar pe de altă parte, furnizează informații subactivităților de programare, conducerii întreprinderii pentru fundamentarea deciziilor și în exterior la forul tutelar sau la organele de statistica.

IN SCOPUL proiectării unui sistem de evidență rațional și coerent, care să țină seama de cerințele majore ale proceselor de producție din agricultură în etapa actuală au fost definite principalele cerințe de îmbunătățire :

- să aibă circuite clare și precise, din care să fie înlăturate paralelismele și traseele lungi și încrucișate ;
- să reprezinte o continuare logică a activității de planificare, în sensul reactualizării și detalierii unor secvente din plan și să conțină toate informațiile necesare lansării corecte a execuției ;
- să fie astfel conceput încît urmărirea realizării planului să se facă numai prin urmărirea realizării programelor de producție ;
- suporții de informații să fie pe cît posibil tipizați, inclusiv cei care conțin date primare măsurate sau evaluate direct la locurile de producție ; să consemneze datele în ordinea lor firească și să separe pe cît posibil, datele de intrare (informațiile primare) de calculații în scopul creării premiselor pentru prelucrare automată a datelor ;
- adoptarea unor unități de timp omogene pentru programarea și urmărirea producției, care să se poată corela cu sistemul de evidență al activităților de planificare, aprovizionare — desfacere, financiar — contabilitate (decontări și salarizări) și să faciliteze efectuarea de analize tehnico economice eficace.

În proiectele unice pentru activitatea de programare, lansare și urmărire a producției agricole s-a avut în vedere eliminarea deficiențelor constatate, păstrîndu-se din actualul sistem numai documentele corespunzătoare, s-au adus îmbunătățiri altor documente și s-au introdus documente noi care să răspundă ținerii unei evidențe clare și operative.

PROIECTELE de raționalizare a sistemului de evidență pe tipuri de unități agricole au creat cadrul necesar unificării, în viitor, a majorității documentelor indiferent de tipul unității (I.A.S., C.A.P. și S.M.A.). Analiza documentelor din activitatea de programare — lansare — urmărire, de pildă, a evidențiat că în cadrul ramurilor principale ale producției agricole-vegetale sau animale — o parte din documentele primare — care reflectau informațional aceleași evenimente au putut fi unificate încă din această fază pe baza elementelor comune pe care le conțin, indiferent de tipul de unitate. Este cazul documentelor : programul de lucrări, planul operativ, proces-verbal de evaluare, mișcarea efectivului de animale etc.

Menținerea variantelor specifice cu privire la o parte a purtătorilor de informații se preconizează numai pentru perioada experimentării, cînd acțiunea de unificare va trebui continuată și adîncită.

Analizele efectuate în unitățile reprezentative au scos în evidență că prin tipizarea documentelor se elimină sursa de proliferare a acestora și se creează elementele necesare unificării majorității purtătorilor de informații pe ramuri de producție, (vegetală, animală, servicii productive). Unificarea acestor tipuri de documente este necesară, deoarece în activitatea PLU a producției în agricultură, trebuie să se realizeze un sistem informațional unitar și eficient, care să corespundă cerințelor actuale ale unităților agricole pentru conducerea și organizarea științifică a activității de producție și crearea premiselor pentru PAD.

Deoarece majoritatea documentelor dintr-o unitate agricolă nu-și încheie ciclul într-o singură activitate, informațiile cuprinse în ele contribuind la efectuarea mai multor (sub) activități, este absolut necesar să se realizeze corelarea soluțiilor propuse pentru diferitele activități încă înainte de a trece la experimentare. Concomitent trebuie reanalizate intrările și ieșirile din sistemul integrat al întreprinderii, respectiv uniformizarea noțiunilor și definițiilor indicatorilor, metodologia de calcul și de integrare a lor într-un context informațional unitar, precum și canalele de raportare și destinația precisă și utilitatea informațiilor de ieșire.

În concluzie, se desprinde necesitatea continuării și adîncirii acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență în vederea trecerii la prelucrarea automată a datelor. Este necesară în acest sens : elaborarea de instrucțiuni precise privind modul de completare a documentelor și

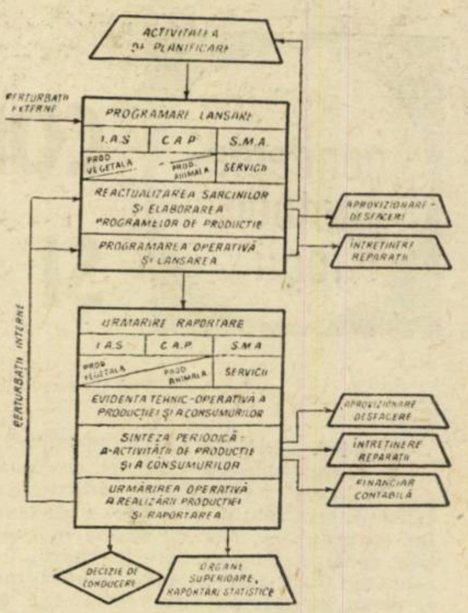

Activitatea de programare, lansare și urmărire a producției în agricultură

circulația acestora, asigurîndu-se totodată și legătura cu structura organizatorică prin stabilirea atribuțiilor operatorilor din sistemul informațional al unității ; stabilirea unităților în care se va face experimentarea, care să devină unități pilot (etalon) pe perioada experimentării ; stabilirea colectivelor în unități, care să se ocupe cu experimentarea proiectelor ; instruirea personalului din unitățile în care se experimentează proiectele ; folosirea unei metodologii unitare privind raționalizarea sistemului de evidență pe ansamblul agriculturii, urmărind permanent evoluția și perfecționarea sistemului informațional.

PRIN RAȚIONALIZĂRILE propuse se asigură informațiile necesare elaborării deciziilor de conducere în condițiile reducerii timpului de muncă afectat de specialiști lucrărilor de evidență și urmărire. În acest fel specialiștii își pot concentra într-o mai mare măsură atenția asupra problemelor producției propriu-zise, obținîndu-se deci o utilizare mai eficientă a cadrelor tehnice și economice din agricultură.

Considerînd în medie circa 5 operații pe document, cu un timp mediu consumat de aproximativ 6 minute pe operație, s-a putut evalua eficiența economică pentru proiectul unic pentru cele trei tipuri de unități agricole : I.A.S., C.A.P. și S.M.A.

Pentru I.A.S. — economia de documente pe o întreprindere agricolă de stat va fi în medie de 900 documente/an. Concomitent cu economia de documente, se va obține și o economie de timp care se cifrează la circa 130 zile-om pe unitate și an. În cooperativele agricole de producție numărul de documente întocmite anual pe unitate se va reduce cu circa 3.800. Acestei economii de documente îi corespunde și o economie de timp și anume de circa 239 zile-om pe C.A.P. și an. Pentru S.M.A.-uri se va realiza anual o reducere de 6125 documente. Corespunzător se estimează o economie de circa 375 zile-om anual pe S.M.A.

Pe țară, pentru toate cele trei tipuri de unități agricole : I.A.S., C.A.P. și S.M.A. se apreciază o economisire de documente completate și respectiv de timp, care se materializează în circa 22.600.000 documente și circa 1.400.000 zile lucru, la care trebuie adăugat cel mai important cîștig de fapt, utilizarea mai eficientă, mai rațională a cadrelor tehnice și economice din unitățile agricole socialiste.

George PLEȘOIANU
Mihail CROITORU
Leonida FRĂȚILĂ

„Anul informaticii" al cărui început a fost marcat de SICOB '72 (Salonul internațional de informatică, comunicare, și organizare de birou — Paris) omologhează performanțe remarcabile. În fotografie — ecran de vizualizare pentru consultarea fișelor

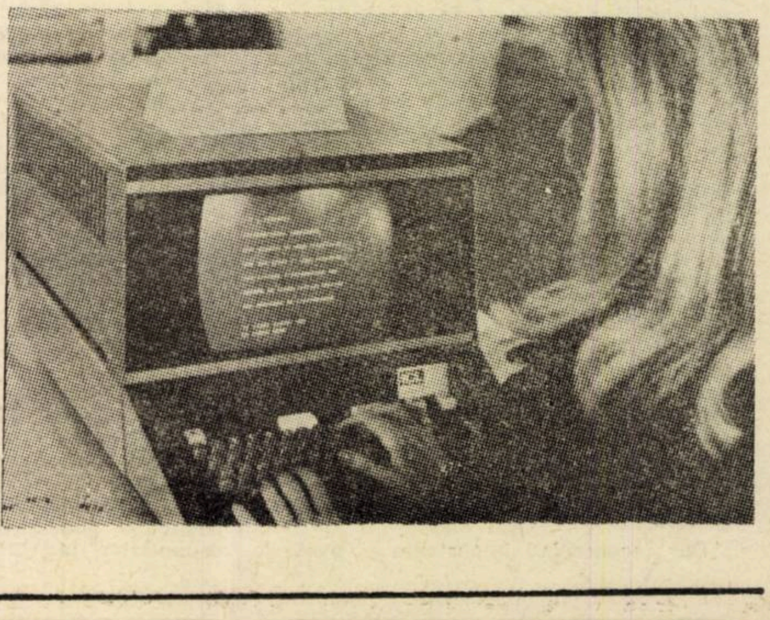

concepte-metodologii

CONJUNCTURA ȘI PROGNOZA ECONOMICĂ

UNA DIN CARACTERISTICILE esențiale ale funcției de conducere a societății contemporane este creșterea rolului științei și a elementelor de prognoză, mai cu seamă în condițiile construcției socialiste în cadrul unei economii naționale în care modernizarea și creșterea într-un ritm susținut a forțelor de producție condiționează perfecționarea și diversificarea relațiilor de producție, aspect esențial al procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prognoza economică este chemată să contribuie la perfecționarea orientării și planificării activității economico-sociale prin identificarea și interpretarea științifică a fenomenelor și tendințelor de dezvoltare a economiei naționale pe o perioadă de mai multe decenii. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu : „la elaborarea prognozelor și a direcțiilor de dezvoltare, trebuie pornit de la legile obiective ale dezvoltării sociale, de la realitățile concrete ale țării noastre, precum și de la tendințele revoluției tehnico-științifice pe plan mondial" [1]).

În această formulare lapidară sînt definite premisele care condiționează eficienta prognozelor. Astfel, este strict obligatorie, ca premisă majoră a prognozelor, **cunoașterea temeinică a legilor obiective ale dezvoltării sociale.** Trebuie avută în vedere nu numai cunoașterea conținutului și acțiunii acestor legi, a formelor concrete de manifestare, a interacțiunii lor, dar și modalitatea de a le folosi în realizarea obiectivelor urmărite, adică de a le crea condiții de funcționare amplă și efectivă.

O altă condiție, nu mai puțin importantă a prognozelor este aceea a **cunoașterii temeinice a realităților concrete ale țării.** Este vorba înainte de toate, de realitățile social-economice, de particularitățile și de specificul lor într-o anumită etapă a dezvoltării. Orice acțiune de stabilire prin plan a unor obiective sau sarcini exprimate printr-un sistem de indicatori cantitativi și calitativi trebuie să țină seama de condițiile concrete. Aceasta cu atît mai mult cu cît, prin însăși dialectica interacțiunii și interdependenței realităților, nu numai planul acționează asupra acestor realități concrete, dar și acestea din urmă exercită la rîndul lor, într-o măsură mai mare sau mai mică, o anumită influență asupra modului de realizare a planului.

În sfîrșit, orice activitate, și cu atît mai mult una care angajează din plin forțele și resursele unei națiuni pe o perioadă mai lungă nu poate să nu țină seama de **contextul mondial,** de realitățile social-economice internaționale, și înainte de toate de una din componentele lor esențiale — nivelul, orientarea și tendințele revoluției tehnico-științifice, într-o etapă a istoriei cînd nu numai tehnica, dar și știința, a devenit o forță nemijlocită de producție. În fond, orice economie națională este tot mai strîns condiționată în dezvoltarea ei în prezent și cu atît mai mult în perspectivă, de fenomenele predominante și tendințele determinante sau anticipative ale economiei mondiale și în primul rînd de diviziunea internațională a muncii și de progresul științei și tehnicii.

IN CONDIȚIILE economiei socialiste, activitatea de prognozare beneficiază de o serie de avantaje, atît în faza de pregătire, de elaborare, cît și în stabilirea obiectivelor, a sarcinilor, precum și în organizarea realizării lor. Prognoza în condițiile economiei socialiste reprezintă un instrument de perfecționare a planificării prin aportul său tot mai evident și apreciat de factor ce contribuie tot mai larg la creșterea continuă a clarității perspectivei și a preciziei orientării economiei naționale și implicit a întregii vieți sociale, pe perioade tot mai lungi și pe un front tot mai vast. Conducerea modernă a proceselor social-economice, caracterizate prin complexitate, diversitate și dinamism, impune cunoașterea rapidă și exactă a fenomenelor, tendințelor și interdependenței acestora, a factorilor care le generează și le influențează. O seamă de noi metode și tehnici previzionale concură la asigurarea și optimizarea acestei condiții. Sub acest aspect un rol deosebit de important îl are informatica, atît de necesară pentru obținerea unor date clare și precise pentru fundamentarea deciziilor operative și de perspectivă.

Dar recunoscînd importanța și pledînd pentru inovații justificate și în această direcție, nu este deloc lipsit de interes, — după cum de altfel o confirmă tot mai mult practica construcției socialiste din țara noastră din ultimii ani, — să ne referim și să recurgem și la activizarea altor posibilități. Avem în vedere înainte de toate **studiile de conjunctură.** În accepțiunea și aplicațiunea inițială conceptul de conjunctură era limitat la economia capitalistă, prin faptul că procesul reproducției în condițiile modului de producție capitalist se desfășoară în etape și faze, ciclic. Conjunctura economiei capitaliste reprezenta procesul concret al dezvoltării ciclice a reproducției capitaliste, iar studiul conjuncturii reprezenta analiza particularităților și tendințelor acestui proces pe o anumită perioadă, cu încercări parțiale de concluzii previzionale.

Atenția ce se acorda însă deseori unor fenomene de suprafață ducea uneori la pierderea din vedere a unor aspecte esențiale, de profunzime. Apoi în majoritatea cazurilor în studiile de conjunctură accentul se punea în general pe aspectele de circulație și nu pe producție, ceea ce constituie o gravă greșeală metodologică. Nu este întîmplător că nu numai unele lucrări de conjunctură izolate, dar și institute întregi, unele chiar de prestigiu în lumea capitalistă, au fost în trecut repede discreditate datorită unor interpretări, estimări și prognoze categoric contrazise de realități.

În condițiile economiei socialiste planificate, studiul conjuncturii va reprezenta sesizarea și interpretarea aspectelor particulare, specifice, caracteristice ale procesului reproducției socialiste lărgite, care nu pot fi prevăzute de la bun început prin plan în toate detaliile.

În ce constau aceste particularități ? În primul rînd este vorba de faptul că într-un interval de timp dat, sau la perioade de plan date, se pot **înregistra depășiri de plan.** Deși efortul pentru depășirea sarcinilor de plan este un lucru cît se poate de firesc, trebuie cercetate atent și concret, produs cu produs, ce reprezintă aceste depășiri atît sub aspect fizic cît și sub aspect valoric.

Dar se poate întîmpla că în unele perioade, deși sarcinile de plan se îndeplinesc pe total și chiar pe ramuri, ele nu se îndeplinesc pe unele întreprinderi și chiar unele produse importante luate aparte, fapt ce are efecte cert negative care trebuie cercetate, corijate sau prevenite.

Procesul reproducției socialiste poate fi influențat considerabil mai ales în ceea ce privește unele ramuri sau domenii de activitate, cum este cazul mai cu seamă al agriculturii, de anumite cauze climaterice (inundații, secetă, înzăpeziri, variații accentuate de sezonalitate etc.).

O latură importantă a conjuncturii economice o constituie **interdependența dintre comerțul exterior al țărilor noastre și procesele economice,** care au loc în prezent pe plan mondial. În acest domeniu o activitate meritorie o desfășoară Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale.

Necesitatea și utilitatea reală a unor analize conjuncturale se poate constata și în domeniul **creditului și a circulației bănești.** Astfel, dezvoltarea impetuoasă a producției și circulației mărfurilor, modernizarea structurilor economice și modificările în repartizarea teritorială a forțelor de producție se reflectă în mod diferit asupra vitezei de rotație a mijloacelor materiale și bănești, precum și asupra necesarului de fonduri.

Evoluția creditelor, raportul dintre finanțare și creditare în acoperirea mijloacelor circulante, modificări în structura pe ramuri a creditelor oferă un cîmp larg de investigare a interdependențelor dintre procesele materiale și cele bănești. Analiza periodică a fenomenelor ce caracterizează producția și circulația mărfurilor, precum și elaborarea planurilor trimestriale de credite și de casă permite surprinderea unor tendințe conjuncturale și luarea operativă a măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea în bune condițiuni a planului economic și financiar.

Urbanizarea țării, dezvoltarea rapidă a populației salariate și creșterea însemnată a veniturilor bănești ale întregii populații duc la modificări profunde în **structura consumului și în orientarea cererii,** care la rîndul său influențează formarea disponibilităților bănești ale populației sub forma numerarului și a depunerilor la C.E.C. Acest domeniu cade în incidența nu numai a cercetărilor monetare, a balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației și ale planului de casă, ci și în aceea a desfacerilor de mărfuri. Influența exercitată de creșterea veniturilor asupra structurii consumului este supusă unor interesante analize periodice în cadrul Institutului de Cercetări Comerciale al Ministerului Comerțului Interior.

EXPERIENȚA acumulată în acest domeniu, dată fiind multitudinea tot mai diversă a fenomenelor și tendințelor social-economice, face necesar ca studiul aspectelor conjuncturale să constituie o preocupare a tuturor ministerelor și organelor centrale economice și îndeosebi a celor de sinteză. Toate acestea pledează în favoarea studiilor de conjunctură. Unele se pot efectua trimestrial, altele necesită perioade de cuprindere mai mari. Un foarte bun prilej pentru aprecierea temeinică și interpretarea științifică a aspectelor conjuncturale o reprezintă analizele economice anuale pe bază de bilanț care cuprind activitatea întreprinderilor, centralelor, ministerelor și a întregii economii naționale.

Astfel, din inițiativa și la indicația conducerii de partid și de stat, un colectiv de specialiști după minuțioase investigații a elaborat „Analiza complexă a rezultatelor activității economico-financiare pe ansamblul economiei de stat pe anul 1971". Analiza a scos în evidență o serie de trăsături caracteristice majore, ale economiei românești și confirmă o seamă de fenomene și tendințe pregnant pozitive. Rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a țării pe anul analizat se înscriu pe linia dinamismului ce caracterizează prevederile actualului cincinal, obținîndu-se realizări importante în toate domeniile. Totodată, analiza efectuată a scos în evidență și unele neajunsuri la o serie de indicatori, îndeosebi cei care caracterizează laturile calitative și de eficiență.

Pe baza acestei analize care a fost dezbătută într-o ședință a Plenarei C.C. al P.C.R. s-a stabilit un ansamblu de măsuri menite să înlăture inconvenientele constatate.

Desigur analiza menționată aci nu poate fi redusă la un studiu de conjunctură. Ea depășește cu mult acest cadru prin însăși amplitudinea, diversitatea și importanța problemelor și aspectelor abordate. Totuși și în această lucrare sînt sesizate o seamă de elemente importante de ordin conjunctural. O analiză complexă, similară a rezultatelor activității economico-financiare pe anul 1972, pe bază de bilanțuri contabile este în curs de executare.

Studiile tematice parțiale sau mai ample de conjunctură reprezintă o necesitate obiectivă dictată de cerința adoptării unor măsuri care să asigure perfecționarea conducerii planificate a întregii dezvoltări social-economice, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a fundamentării și elaborării opțiunilor cu caracter strategic privind dezvoltarea economiei, îmbinarea organică a prognozelor pe termen lung cu planurile cincinale și anuale și întărirea rolului planului național unic în înfăptuirea programului partidului.

Un nou și puternic impuls și în această direcție îl va da de bună seamă înființarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, chemat să studieze aprofundat realitățile social-economice, inclusiv aspectele de ordin conjunctural, să elaboreze prognoze macroeconomice prin care se prefigurează, într-o concepție unitară, dezvoltarea economico-socială a țării pe termen lung, în concordanță cu cuceririle științei și tehnicii moderne, cu obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În acest mod într-o concepție originală, sub o formă organizatorică superioară, larg democratică, — se asigură la cel mai înalt nivel al prerogativelor și competențelor, — îmbinarea organică și permanentă dintre cunoaștere și acțiune, dintre prognoză și planificare, dintre previziunea științifică și dezvoltarea social-economică continuă a țării în direcția progresului material și spiritual al poporului.

acad. V. MALINSCHI

1) N. Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste, multilateral dezvoltate", vol. 5, Editura Politică, 1971, p. 893.

VITRINA CU CĂRȚI

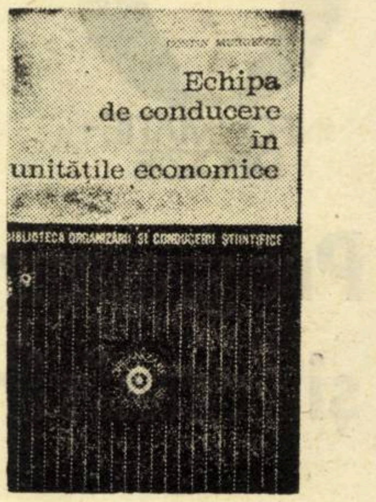

● Experiența românească de trecere de la perfecționarea metodei muncii în comun la instituționalizarea conducerii colective și-a găsit o complexă și fundamentată reflectare în lucrarea **„Echipa de conducere în unitățile economice"** a tovarășului Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Apărută în Editura Politică, în cadrul colecției „Biblioteca organizării și conducerii științifice", în primă ediție în decembrie 1971, lucrarea cu un pronunțat caracter eseistic, a stîrnit un viu interes în rîndul cititorilor epuizîndu-se foarte repede. Editura a avut lăudabila inițiativă de a scoate o nouă ediție, care și-a făcut recent apariția în librării.

Noua ediție a lucrării a fost pusă de acord cu reglementările Legii nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat. Printre altele, autorul aduce modificările corespunzătoare de titulatură și atribuții ale organelor de conducere colectivă, și, totodată, pentru a lărgi sfera de utilitate a lucrării integrează în partea de anexe și capitolul III („Conducerea unităților socialiste") din legea menționată.

Prin conținutul tematic și modul de tratare cartea se recomandă ca o lucrare de o valoare deosebită teoretică și practică, mai ales astăzi în contextul preocupărilor de continuă îmbunătățire și perfecționare a activității de organizare și conducere la toate nivelurile și în toate sferele de activitate.

● Al. Bărbat, **Teoria statisticii sociale,** Editura didactică și pedagogică, 1972, 342 pag., 18,90 lei.

● Aurel Boia, **Stenodactilografie,** Editura didactică și pedagogică, 1973, 197 pag., 7,70 lei.

● **The World of Learning** 1972—1973 (Lumea culturii), Londra, Europa Publications Limited, 1973, 1900 pag. Un ghid ajuns la a 23-a ediție, adus la zi, al instituțiilor de învățămînt, științifice și culturale din peste 140 de țări ale lumii. Cuprinde referiri la peste 24 000 de universități, colegii, biblioteci, muzee, galerii de artă, academii, societăți științifice, institute de cercetări, ca și la peste 150 000 de profesori, rectori și decani, cu indicarea specialității.

● G. Anderla, **Delmas — Dictionnaire des affaires** (Delmas — Dicționar economic), Paris, Ed. Delmas, 1972, 608 pag. Dicționar englez—francez și francez—englez, cuprinzînd echivalentele a circa 70 000 termeni uzuali, dintre care unii au înțelesuri diferite în S.U.A. față de Anglia.

● J. P. Ozenne, **Quatre stratégies pour un développement** (Patru strategii pentru o dezvoltare), Paris, Ed. Chotard, 1972, 294 pag. Diversificare sau specializare, ce produse și pe ce piețe — strategiile de dezvoltare aplicate de patru întreprinderi franceze, din care se pot trage concluzii practice.

● Philip H. Bruch Jr., **The Managerial Revolution Reassessed** (Revoluția managerială reevaluată), Rutgers University, 1972, 192 pag. Controlul unor familii asupra marilor corporații americane.

● **International Monetary Cooperation** (Cooperarea monetară internațională), Londra, HM Stationery Office, 1972, 43 pag. Evoluția postbelică a cooperării monetare internaționale, inclusiv a evenimentelor care au condus la acordul de la Washington din 1971.

● John Paxton, **The Stateman's Year-book 1972—1973** (Anuarul oamenilor de stat), Londra, Macmillan, 1972, 1591 pag. Ajuns la a 109-a ediție, anuarul cuprinde date economice, politice și sociale aduse la zi asupra tuturor țărilor lumii. O hartă amănunțită este consacrată statelor din zona Golfului Persic.

● **Alternative Educational Futures in the United States and Europe** (Viitorii alternativi ai învățămîntului în S.U.A. și Europa), Paris, O.C.D.E., 1972, 216 pag. Strategii alternative în planificarea învățămîntului în lumina exigențelor societății viitoare, diferite de cele ale lumii de azi.

Tabelul nr. 3

Personal tehnico-științific, ocupat în C-D
(persoane, la 10 000 de locuitori)

Țara	Anul	Oameni de știință, ingineri (rotunjit)	Tehnicieni	Raportul (3/2)	Ponderea oamenilor de știință și inginerilor, ocupați în C-D, față de totalul lor (în %)
0	1	2	3	4	5
Țări capitaliste dezvoltate					
S.U.A.	1969	26,2	11,4	0,4	31,6*
Canada	1969	2,2	5,1	2,4	...
Japonia [1]	1970	27,7	7,8	0,3	...
Anglia [2]	1968	7,9	19,3	2,4	...
Austria	1966/67	3,6	2,7	0,7	...
Belgia	1969	10,4[1]	13,3*	1,3	...
Danemarca *	1967	8,4	6,0	0,7	...
Elveția *	1969	20,2	3,0[3]	0,5	...
Finlanda [1]	1969	7,7*	6,8	0,9*	...
Franța [1]	1969	11,7	15,8	1,4	5,9*
R.F.G. [1]	1969	13,0	12,4	1,0	...
Italia [1]	1969	5,3	3,4	0,7	...
Norvegia [1]	1969	10,5	6,8	0,6	8,6*
Olanda [1]	1969	15,3	11,8	0,8	...
Suedia	1969	6,6	13,6	2,1	...
Țări în curs de dezvoltare					
Grecia	1969	1,2	0,9	0,8	0,8
Spania *	1967	1,1	1,1	1,0	1,9
Camerun	1967	0,1	0,3	1,8	10,0*
Coasta de Fildeș	1967	0,5	0,4	0,9	...
R. P. Congo	1966	0,2	0,0	0,2	7,4
Ghana	1966	0,2	0,7	3,3	3,3
Ruanda	1967	0,1	0,0	0,4	9,2
Somalia *	1965	0,0	0,0	2,5	...
Sudan	1965/66	0,1	0,1	1,7	6,0
Volta superioară	1967	0,1	0,1	0,7	30,0
Zambia	1969	1,8	3,7	2,1	...
Argentina *	1969	1,9	2,5	1,4	1,9
Bolivia	1967	0,9	1,8	2,0	3,7
Mexic	1970	0,7	0,1	0,2	...
Cipru	1969	1,7[1]	2,5[1]	1,5	2,3*
Filipine	1965	1,7	0,6	0,4	6,9*
India *	1968/69	1,2[4]		...	...
Iran	1970	0,4	0,1	0,2	...
Liban	1967	1,0	0,6	0,6	...
Malaesia	1966	0,4	1,0	2,9	3,5*

*) Date estimative sau provizorii : 1) Inclusiv domeniul dreptului, științelor umanistice, învățămîntului și artelor ; 2) Fără Irlanda de Nord; 3) Numai în sectorul universitar; 4) col. 2 + col. 3.

Sursa : UNESCO, Statistical Yearbook — 1971, pag. 584—589, 648, 650, 652.

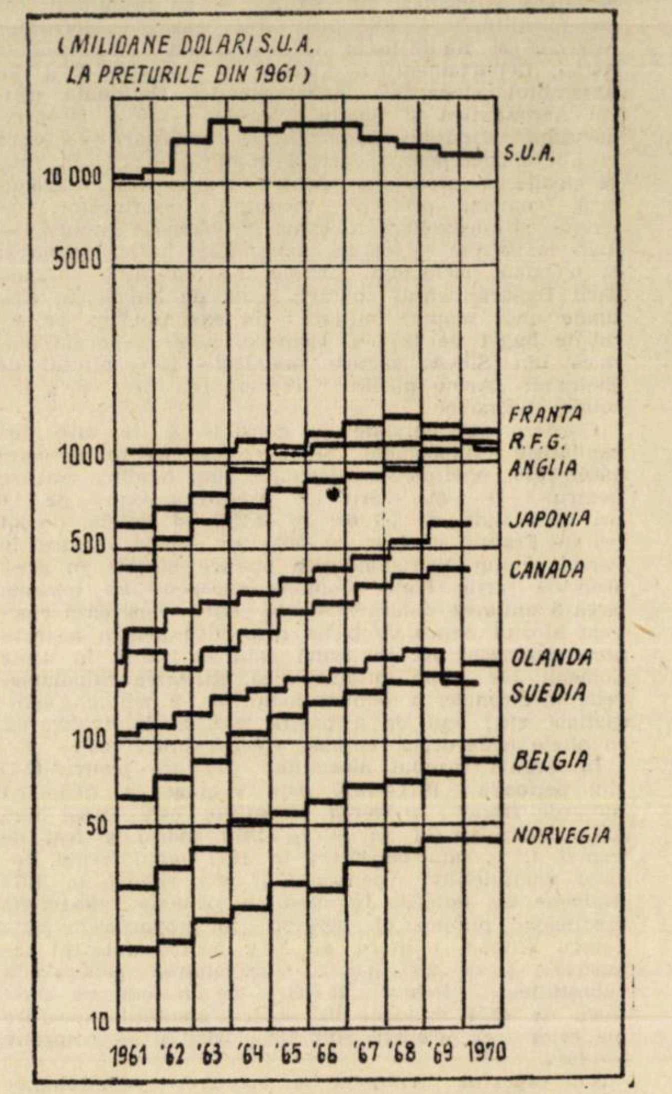

sub denumirea de „brain-drain" — o adevărată strategie desfășurată de companiile americane pentru „drenarea" metodică a celor mai capabili specialiști, de astă dată cu predilecție din țările capitaliste dezvoltate. Un observator francez al acestor evoluții nota într-una din lucrările sale, apărută acum cîțiva ani, următoarele : „Brain-drain atrage în Statele Unite anual cîteva mii de cadre universitare și savanți, respectiv a douăzecea parte din totalul noilor absolvenți cu diplomă din Europa occidentală. Delegații trimiși de Westinghouse, de Allied Chemical, de Boeing prospectează vechiul continent în vederea recrutării de atomiști, ingineri și electroniști" [7]). Iar G. Henderson (de la Institute for Training and Research) opinia că zecile de mii de cercetători care au emigrat în Statele Unite în decursul primelor două decenii de după război au „rambursat" cu prisosință Trezoreriei americane ansamblul creditelor de ajutorare, acordate străinătății. De remarcat că, dintre țările vest-europene, Anglia a înregistrat cea mai puternică „hemoragie" de specialiști, problema căpătînd dimensiuni naționale și fiind dezbătută în cadrul celor mai înalte foruri ale statului.

Dar n-au trecut mulți ani, și situația s-a schimbat. Pe de o parte, odată cu oscilațiile conjuncturii economice în S.U.A., a avut loc și reducerea considerabilă a alocațiilor de la bugetul federal într-o serie de domenii, renunțarea la unele proiecte științifice sau tehnologice costisitoare (de exemplu, continuarea programului de explorare a Lunii sau realizarea avionului de transport supersonic S.S.T.). Începînd din 1967 alocațiile Administrației federale pentru cercetare s-au redus cu 17%, iar cheltuielile pentru activitatea de C-D, efectuate de Ministerul Apărării, Comisia pentru energia atomică și N.A.S.A., au scăzut cu 14%. Or, în 1970 aceste trei organisme de stat utilizau 62% din numărul total al fizicienilor americani, 88% din cel al oamenilor de știință specializați în cercetarea atmosferei și a spațiului, 59% din cel al inginerilor specialiști în probleme aerospațiale și 54% din cel al inginerilor mecanici, specializați în probleme de aviație. [8])

La aceasta s-a adăugat intensificarea concurenței tehnologice și comerciale pe plan internațional, întîmpinată de companiile americane din partea firmelor japoneze, vest-germane, engleze, franceze etc. Ceea ce a determinat societățile industriale americane să reducă cît mai mult cheltuielile lor pentru

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN LUMEA CAPITALISTĂ: ORIENTĂRI, DECALAJE, CONTRASTE

UNUL dintre fenomenele remarcabile ale epocii noastre îl constituie afirmarea rolului de prim ordin al științei în dezvoltarea societății, transformarea ei într-o forță nemijlocită de producție. Astăzi, de pildă, nu mai este pusă la îndoială utilitatea cercetării științifice, a efortului financiar și uman pe care-l reclamă ; tema confruntărilor de opinii s-a deplasat pe planul găsirii unei cît mai ridicate eficiențe (în timp și spațiu) a cercetării, al încadrării sale judicioase în ansamblul activităților creatoare pe plan național și internațional, ținîndu-se seama de posibilitățile și nevoile sociale reale ale momentului istoric respectiv. **„Este știut** — arăta în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea de salut la cel de-al XVI-lea Congres internațional de fizică „Ampère" de la București — **că în zilele noastre, de amplă revoluție tehnică-științifică, care modifică în mod vertiginos condițiile creației materiale și amplifică într-o proporție nebănuită posibilitățile de valorificare a resurselor naturii în folosul omului, făurirea și dezvoltarea unei economii moderne, asigurarea progresului și prosperității generale a societății depind într-o măsură hotărîtoare de dezvoltarea potențialului științific al fiecărei țări, de eficiența și operativitatea cu care sînt promovate în activitatea practică noile cuceriri ale științei și tehnicii". [1])**

Concomitent, s-a schimbat și condiția socială a cercetătorului, a omului de știință. Prestigiul de care se bucură în prezent această profesiune, stimulentul mijloacelor tehnice și financiare crescînde puse la dispoziția sa, certitudinea perspectivei în țările în care cercetarea științifică constituie o activitate dirijată în mod planic de către stat — toate aceste condiții situează pe cercetătorul științific modern și munca sa într-o poziție infinit mai favorabilă, în comparație cu alchimistul Evului Mediu.

Desigur, ca și orice altă activitate umană, cercetarea științifică poartă amprenta condițiilor economico-sociale, a orînduirii sociale în care ea se desfășoară și în care sînt aplicate rezultatele ei, deosebirile între socialism și capitalism fiind evidente. În capitalism, cercetarea științifică nu este liberă de contraste și contradicții, fiind supusă acțiunii diferiților factori obiectivi și subiectivi ai dezvoltării sociale și frînată de prezența unor forțe și interese sociale antagonice. În acest context, pe plan internațional, în ultimele decenii se evidențiază confruntarea dintre două orientări net opuse : pe de o parte, tendința obiectivă către generalizarea progresului tehnico-științific, către difuzarea tot mai largă a cuceririlor științei și tehnicii pentru ca și țările rămase în urmă să poată beneficia de ele în vederea accelerării dezvoltării lor economice și sociale, iar pe de altă parte — tendința monopolurilor, a capitalismului monopolist de stat de a subordona avîntul științei și tehnicii propriilor lor scopuri egoiste, încercările cercurilor imperialiste de a utiliza o serie de descoperiri în domeniul tehnicii și tehnologiei civile și militare pentru perpetuarea dominației lor asupra unor regiuni întinse ale lumii.

În cele ce urmează, ne propunem să examinăm succint cîteva aspecte esențiale, de ordin economic și social, ale dezvoltării activității de cercetare științifică în lume, precum și decalajele — unele de proporții impresionante — care se manifestă în acest domeniu între țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare.

• Cadru instituțional

REȚINE atenția faptul că în perioada postbelică, organizarea și finanțarea cercetării științifice a devenit o preocupare a organelor centrale de stat, chiar în țările cu o politică economică și socială declarat antidirijistă. Această preocupare s-a accentuat în ultimul deceniu, cuprinzînd — alături de principalele puteri ale lumii capitaliste — tot mai multe țări industriale mici, precum și numeroase țări în curs de dezvoltare.

În primul rînd, asistăm la extinderea continuă a activității de cercetare științifică, la creșterea susținută a fondurilor pe care le necesită. După cum se arată într-un document publicat de UNESCO, „studierea indicilor cantitativi ai dezvoltării științifice, cum sînt numărul oamenilor de știință, al revistelor științifice și tehnice, al articolelor publicate, al universităților etc., evidențiază că volumul activităților științifice și tehnice se dublează la fiecare zece sau cincisprezece ani. Cît despre cheltuielile consacrate dezvoltării științei, acestea se dublează la fiecare 5—7 ani". [2]) În asemenea condiții, coordonarea politicii în domeniul cercetării și dezvoltării (C-D) la nivelul puterii centrale de stat se impune ca o necesitate obiectivă.

Pe lîngă aceasta, elaborarea și aplicarea unui program unitar, pe termen lung, de dezvoltare în domeniul științei, și tehnicii devine corolarul obligatoriu al unui alt fenomen de importanță crescîndă — concurența tehnologică pe piața mondială ; cota pe care o deține o țară la „bursa" invențiilor și brevetelor, gradul dotării cu structuri tehnologice moderne determină nemijlocit competitivitatea economiei sale. Or, multiplicarea permanentă a domeniilor de cercetare și insuficiența mijloacelor disponibile pentru acoperirea lor (resimțită chiar și de națiunile mari și industrializate), precum și succesele remarcabile înregistrate de țările socialiste pe calea conducerii planificate a dezvoltării științei și tehnicii au pus în evidență însemnătatea și rolul unei selecții riguroase, la nivel înalt, care să asigure opțiunile optime pentru viitorul țării respective, ținînd seama de specificul potențialului ei economic și tehnico-științific.

Nu poate fi trecut cu vederea nici un alt aspect al problemei. Lăsînd în seama statului îndeosebi sectorul costisitor al cercetării fundamentale, precum și etapa inițială, de demarare, a cercetării aplicative în domeniile în care nu se întrevăd imediat aplicații practice rentabile (cum ar fi explorarea cosmosului, combaterea poluării mediului înconjurător ș.a.), marile monopoluri — care concentrează, de altfel, un important potențial de cercetare tehnico-științifică — îi transferă în acest mod o parte substanțială din riscurile și răspunderile aferente. Ulterior, aceleași monopoluri beneficiază — în condiții avantajoase (alocări de credite, protecția statului în fața concurenței străine etc.) — de rezultatele cercetărilor științifice efectuate, în vederea transpunerii lor în faza industrială și lansării pe piață (statul fiind uneori și cel mai important consumator pentru noua producție, pînă la lărgirea pieței).

Spațiul nu ne permite să exemplificăm pe larg, modul în care cercetarea științifică a devenit un apanaj al capitalismului monopolist de stat. Vom menționa, însă, următoarele.

În ultima perioadă de timp, activitatea științifică din țările capitaliste dezvoltate și dintr-o serie de țări în curs de dezvoltare a trecut printr-un proces de modernizare a formelor sale organizatorice, care reflectă tendințele amintite mai sus.

În S.U.A., de pildă, politica în domeniul științei este rezultatul

confluenţei unor iniţiative şi interese diverse. La nivel federal, de această problemă se ocupă două grupuri de organe (unul subordonat direct preşedintelui Statelor Unite, iar celălalt — Congresului), cărora li se adaugă agenţii federale specializate pe domenii (Ministerul Apărării, Comisia pentru energie atomică, Fundaţia naţională pentru ştiinţă ş.a.). În ceea ce priveşte activitatea propriu-zisă de cercetare ştiinţifică, ea este desfăşurată — concomitent — în laboratoare federale şi centrele federale de cercetare pe bază de contract, de firmele industriale mari sau foarte specializate, precum şi o serie de instituţii fără scop lucrativ (fundaţiile private tradiţionale şi corporaţiile cu funcţii consultative, aşa-numitele „uzine de gîndire").

În Franţa, principalele organe care coordonează şi îndrumă — pe plan naţional — activitatea de cercetare ştiinţifică (cu caracter civil) sînt Ministerul dezvoltării industriale şi ştiinţifice şi Centrul naţional pentru cercetare ştiinţifică (creat încă în 1939), care dispun de o serie de instituţii şi laboratoare specializate ; în R. F. Germania de acest domeniu se ocupă un complex de organe de stat (federale şi ale landurilor), de institute şi agenţii neguvernamentale (cea mai importantă fiind Asociaţia germană pentru cercetare).

În Japonia, activitatea respectivă este dirijată pe plan guvernamental de Agenţia pentru ştiinţă şi tehnologie, care elaborează politica naţională, coordonează şi administrează activitatea a numeroase organe administrative (ministere), conduce o serie de laboratoare şi institute, desfăşoară un număr de programe ştiinţifice importante. În Anglia, activitatea ştiinţifică are loc sub auspiciile diferitelor consilii de cercetare (pe domenii), subvenţionate de la buget.

Sisteme similare de organizare, în care dirijarea de la centru şi iniţiativa particulară se manifestă pe arii variabile, întîlnim în Italia, Spania, Belgia, Canada, Elveţia şi alte ţări capitaliste dezvoltate.

● Dimensiunile şi orientarea finanţării

CU TOATE că statisticile referitoare la efortul financiar depus în diferite ţări pentru dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii nu sînt riguros comparabile (sfera activităţilor la care se referă ele se deosebeşte de la o ţară la alta, iar transformarea cheltuielilor respective — exprimate iniţial în monedă naţională — în dolari introduce o notă suplimentară de convenţionalitate), totuşi ele oferă o imagine asupra ordinului de mărime al acestui efort.

Se constată, printre altele, că — în general — fondurile alocate în acest domeniu progresează continuu, iar în majoritatea ţărilor ritmul lor de creştere depăşeşte pe cel al produsului naţional brut. În perioada 1963—1969, de exemplu, ponderea cheltuielilor pentru C-D în produsul naţional brut al Canadei a crescut de la 1,1% la 1,3%, în cel al Japoniei — de la 1,4% la 1,8%, al Belgiei — de la 1% la 1,3%, al Franţei — de la 1,6% la 2%, al R.F.G. — de la 1,4% (în 1964) la 1,8%, al Italiei — de la 0,6% la 0,9%, al Olandei — de la 1,9% (în 1964) la 2,2%, al Norvegiei — de la 0,7% la 1,1% etc.

Date mai recente, furnizate de UNESCO pentru o serie de ţări capitaliste industrializate, precum şi pentru unele ţări în curs de dezvoltare, evidenţiază decalaje pregnante (vezi tabelul nr. 1).

Bunăoară, ponderea alocaţiilor pentru C-D în produsul naţional brut este cu mult mai mare în ţările capitaliste industrializate decît în ţările în curs de dezvoltare (cu rare excepţii). Dar, chiar în cadrul primului grup de ţări se observă decalaje însemnate între „plutonul" fruntaş sub acest aspect — S.U.A., Anglia, Olanda, Elveţia, Franţa — şi ţări ca Austria, Finlanda, Danemarca sau Italia.

Dacă aceleaşi alocaţii se raportează la numărul locuitorilor fiecărei ţări, amplitudinea decalajelor creşte, ţinînd seamă de disproporţia dintre nivelul produsului naţional brut pe locuitor. În timp ce în numeroase ţări în curs de dezvoltare (Camerun, Ghana, Ruanda, Sudan, Togo, Bolivia, Filipine, India etc.) se aloca acum cîţiva ani mai puţin de un dolar pe locuitor pentru C-D, în Argentina, Danemarca sau Finlanda acest indicator se apropia de 20 dolari, în Anglia, Canada, R.F.G. şi Olanda era de 44—49 dolari, în Franţa de 57 dolari, în Elveţia de peste 63 dolari, iar în S.U.A. de circa 130 dolari.

Evoluţia sumelor alocate pentru C-D de la bugetul statului într-o serie de ţări capitaliste dezvoltate, în deceniul 1960—1970, este prezentată în graficul din pag. VI. Fondurile respective au înregistrat sporuri notabile în majoritatea ţărilor examinate, mai puţin în S.U.A. şi R.F.G.

O sumară trecere în revistă a politicii S.U.A. în acest domeniu relevă că în perioada 1953—1972 volumul anual al cheltuielilor pentru C-D s-a mărit de aproape 6 ori, situîndu-se în ultimul an al perioadei în jurul cifrei de 30 miliarde dolari. Ritmul

Tabelul nr. 1

Cheltuieli pentru cercetare şi dezvoltare

Ţara	Anul	Ponderea în P.N.B. (%)	Pe locuitor (în dolari)[1]
ŢĂRI CAPITALISTE INDUSTRIALIZATE			
S.U.A.	1969	2,8[2]	129,3[2]
Canada	1969	1,3	46,5
Japonia [3]	1969	1,8	28,8
Anglia	1968	2,4	44,2
Austria	1966/67	0,6	8,9
Belgia	1969	1,3[3]	30,0
Danemarca *	1967	0,8	19,6
Elveţia *	1969	2,1	63,6
Finlanda *	1969	0,8	19,8
Franţa [3]	1969	2,0	57,2
R.F.G. [3]	1969	1,8	46,3
Italia [3]	1969	0,9	14,0
Norvegia [2]	1969	1,1	27,7
Olanda [3]	1969	2,2	48,5
Suedia	1968	1,2	37,6
ŢĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE			
Grecia	1969	0,2	1,7
Spania *	1967	0,2	1,88
Camerun	1967	0,2[4]	0,26
R. P. Congo	1966	...	1,17
Ghana	1966	0,2[5]	0,56[5]*
Ruanda	1967	...	0,07
Sudan *	1966	0,3	0,29
Togo *	1971	0,1[3]	0,18[3]
Zambia	1969	2,4*	7,84
Argentina *	1968	0,2	18,9
Bolivia	1967	0,1	0,16
Mexic	1970	0,1*	8,16
Cipru	1969	0,4[3]	3,6[2]
Filipine	1965	0,2	0,6
India *	1968/69	0,4[4]	0,33
Iran [3] *	1970	0,3[4]	1,35
Liban	1967	0,3	1,18

*) Date estimative sau provizorii. 1) Calculat pe baza parităţii oficiale a monedelor naţionale (în raport cu dolarul) ; 2) Cheltuielile curente ; 3) Inclusiv domeniul dreptului, ştiinţelor umanistice, învăţămîntului şi artelor; 4) Ponderea în P.I.B.; 5) 1965.

Sursa : UNESCO, Statistical Yearbook — 1971, pag. 649, 651, 653.

creşterii acestor cheltuieli s-a încetinit însă după 1964, an în care ele reprezentaseră peste 3% din P.N.B. Tot de aproximativ şase ori au crescut şi alocaţiile guvernului federal ; ponderea acestora în ansamblul cheltuielilor pentru C-D s-a redus însă treptat în ultimii ani (de la 65% în 1964 la circa 53% în 1972), pe seama creşterii contribuţiei firmelor industriale particulare (42%, anul trecut), a universităţilor şi colegiilor (3,3%).

Fondurile alocate pentru C-D din bugetul federal pe anul financiar în curs (17,8 miliarde dolari) înregistrează nu numai o creştere sensibilă, dar şi o modificare de structură. Cea mai mare creştere (cu circa 15%) cunosc alocaţiile pentru cercetări civile (5,4 miliarde dolari, în total), vizînd îndeosebi domenii ca energetica, protecţia mediului înconjurător şi a sănătăţii populaţiei, învăţămîntul, urbanistica şi sectorul transporturilor. Alocaţiile pentru cercetări în scopuri militare — deşi rămîn în continuare cel mai important capitol al bugetului federal destinat C-D — sporesc numai cu 9%, în timp ce alocaţiile pentru cercetarea cosmosului se reduc cu 3%. Tendinţa către economii bugetare a afectat însăşi structura organizatorică a cercetării ştiinţifice din S.U.A. ; recent, preşedintele R. Nixon a hotărît desfiinţarea unor agenţii federale cum sînt Oficiul pentru ştiinţă şi tehnologie şi Consiliul naţional pentru aeronautică şi spaţiu.

Pentru orientarea de pînă acum a activităţii de cercetare ştiinţifică din S.U.A. — cu pronunţat caracter militarist — este ilustrativă repartiţia alocaţiilor federale pe anul fiscal 1972 (încheiat la 30 iunie). Astfel, Departamentului apărării îi reveneau 49% din ansamblul alocaţiilor, Administraţiei Naţionale pentru Aeronautică şi Spaţiu (NASA) — 20%, Departamentului sănătăţii, educaţiei şi bunăstării — circa 11%, Comisiei pentru energia atomică — 8%, în timp ce ponderea alocaţiilor pentru transporturi, agricultură, comerţ, protecţia mediului înconjurător, locuinţe şi dezvoltare urbană, problemele muncii — luate la un loc — era de numai 6,5%.[3]) De remarcat că o bună parte din sumele alocate altor organe decît Departamentul apărării erau, de asemenea, destinate unor scopuri militare ; de exemplu, în proiectul de buget pe 1972 al Comisiei pentru energia atomică din S.U.A. sumele prevăzute la capitolul de cheltuieli „Arme nucleare" reprezentau circa 40% din totalul resurselor.

Creşteri considerabile se constată şi în alte ţări capitaliste importante. Se apreciază că în deceniul 1960—1970, cheltuielile efectuate din fonduri publice pentru C-D s-au mărit (în preţuri curente) de 4.6 ori în Olanda, de 3,8 ori în R.F.G. şi Belgia, de 3,1 ori în Franţa şi doar cu 50% în Anglia. Numai în cursul anului 1971 fondurile publice alocate în acest scop de ţările Pieţei Comune europene au însumat circa 5 miliarde dolari.[4]) Aceste cifre ilustrează elocvent efortul depus de ţările respective pentru a recupera rămînerea lor în urmă faţă de S.U.A. în unele domenii (de pildă, producţia şi utilizarea calculatoarelor electronice, a semiconductorilor, a tehnicii aerospaţiale etc.) sau de a păstra poziţia de avangardă în altele (siderurgia, chimia, electrotehnica ş.a.).

În Franţa, totalul alocaţiilor bugetare pentru C-D din perioada 1971—1975 este evaluat la 19,5—21.4 miliarde franci ; creşterea alocaţiilor este totuşi inegală de la an la an — în 1972 sporul a fost de numai 4,5%, faţă de 17,1% în 1971 (anul trecut, totalul cheltuielilor pentru C-D s-a ridicat la 1973 milioane de dolari). În ceea ce priveşte destinaţia creditelor publice, ele servesc în proporţie de 28% pentru scopuri militare, de 31% pentru aplicaţii industriale şi de 26% pentru dezvoltarea generală a cunoştinţelor. Pentru R.F.G., la un total de cheltuieli de 2574 milioane de dolari, greutăţile specifice ale celor trei orientări sînt 13%, 36% şi — respectiv — 40%.

Sub raportul ritmului de creştere a cheltuielilor pentru C-D, dintre ţările capitaliste dezvoltate se detaşează net Japonia. Suma totală a acestora (inclusiv redevenţele pentru licenţele şi tehnologiile importate) urmează să sporească de la 680,8 milioane de dolari în 1960 la circa 13,6 miliarde dolari în 1975, adică de circa 20 de ori.[5])

Sarcina pe care o suportă bugetul statului în activitatea de C-D diferă sensibil de la o ţară la alta. Pe la jumătatea deceniului trecut, S.U.A. erau depăşite sub acest aspect numai de Franţa (cu o pondere de circa 69% din totalul cheltuielilor) ; după Statele Unite urmau Anglia (cu 60%), Norvegia (58%), Suedia (49%), R.F.G. (44%), Olanda (35%), Italia (33%), Japonia (28%).[6])

În perioada scursă şi în perspectivă, se manifestă o tendinţă către atenuarea decalajelor în această privinţă ; astfel, de pildă, în timp ce în S.U.A. sau Franţa ponderea alocaţiilor bugetare s-a redus întrucîtva, în Japonia se estimează că această pondere ar putea ajunge la 37—38% în 1975.

Dacă se urmăreşte evoluţia cheltuielilor pentru C-D în industria ţărilor capitaliste dezvoltate, se constată că acest sector al economiei absoarbe partea preponderentă a volumului lor total pe economie (în S.U.A., de pildă, circa două-treimi). Totodată, după cum se vede din tabelul nr. 2 efortul de cercetare este concentrat în proporţie covîrşitoare în ramurile prelucrătoare, iar dintre acestea „partea leului" revine industriei electrotehnice şi radioelectronice şi industriei spaţiale.

Cea mai rapidă creştere a cheltuielilor pentru C-D cunosc industria electrotehnică şi radioelectronică (de peste 2,2 ori între anii 1965—1974), construcţia de aparate (de peste 2,5 ori) şi industria celulozei şi hîrtiei (de 2,3 ori) ; în alte ramuri ele au cunoscut, dimpotrivă, o tendinţă oscilantă în ultima perioadă (în industria de automobile, industria chimică, industria materialelor de construcţii, industria lemnului ş.a.).

Tabelul nr. 2

Repartizarea cheltuielilor pentru C-D în industria S.U.A. (milioane dolari)

Ramura	1970	1974
Total industrie	18333	23113
din care :		
— industria prelucrătoare	17617	21863
— industria aerospaţială	5494	6215
— industria electrotehnică şi radioelectronică	5046	7070
— construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	1906	2451
— construcţia de mijloace de transport	1328	1531
— construcţia de aparate	719	893
— industria chimică	1608	1886
— prelucrarea ţiţeiului	583	648
— metalurgia	263	341
— industria materialelor de construcţii	169	191
— industria celulozei şi hîrtiei	141	176
— industria alimentară	186	228
— alte ramuri prelucrătoare	174	233
Alte ramuri ale industriei	716	1245

Sursa : B.I.K.I. nr. 112/1971.

● Potenţialul de materie cenuşie

ÎN DOMENIUL formării şi utilizării cadrelor de oameni de ştiinţă, cercetători şi ingineri, întîlnim mari deosebiri între diferitele zone ale globului, mergînd de la o anumită „supraproducţie" a acestor cadre în multe ţări capitaliste dezvoltate şi pînă la penuria lor în marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare (vezi tabelul nr. 3).

În 1969, Statele Unite dispuneau de un efectiv tehnico-ingineresc în cercetare de 767 500 persoane, Japonia — de circa 367 000 persoane, Anglia — de 150 000, R.F.G. — de peste 149 000, iar Franţa — de 138 700 persoane, efective apreciabile existînd, de asemenea, în Italia, Canada, Olanda, Belgia, Suedia şi Elveţia. Dintre ţările în curs de dezvoltare (pentru care există date publicate), într-o situaţie aparent mai avantajoasă (ca efectiv total) se află India şi Argentina.

● Fluxul şi refluxul „materiei cenuşii"

ÎN PERIOADA POSTBELICA, efectivele specialiştilor ocupaţi în C-D au crescut puternic, deşi diferenţiat, în toate zonele de pe glob. Totodată, „piaţa" capitalistă a oamenilor de ştiinţă, a cercetătorilor a cunoscut perioade de flux şi reflux al cererii din partea sectorului public sau particular, care au determinat curente migratorii ale acestei forţe de muncă cu calificare superioară, variaţii ale gradului său de ocupare şi — în consecinţă — chiar fenomenul şomajului.

Prima parte a deceniului trecut a cunoscut o puternică intensificare a tendinţei, existente şi anterior, de emigrare a specialiştilor originari din ţările în curs de dezvoltare în ţări capitaliste industrializate, şi în primul rînd în S.U.A. Însă conjunctura economică favorabilă din această ţară, întreţinută de uriaşele investiţii efectuate pentru dezvoltarea unei serii de ramuri de vîrf ale industriei şi de creşterea continuă a cheltuielilor militare, a lărgit mult necesarul de cadre specializate în diferite domenii ale ştiinţei şi tehnicii, necesar care nu mai putea fi satisfăcut pe canalele normale ale pregătirii şi recrutării cadrelor respective. Aşa s-a născut politica cunoscută

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (VII)

(Urmare din numărul precedent)

IN MOD SIMILAR rezultă concluzii importante și din examinarea comparativă a dezvoltării producției de **laminate**; datele referitoare la dezvoltarea producției în anul 1971 comparativ cu anul 1960, creșterile obținute, precum și proporția în care sînt satisfăcute necesitățile de laminate din producția proprie pe anii respectivi, rezultă din tabelul nr. 19.

Tabelul nr. 19

Țara	Laminate: Producție — mil. tone — 1960	1971	% 1971/1960	Grad de asigurare * % 1960	1971
România	1,25	4,76	380	71,04	94,26
Bulgaria	0,19	1,75	908	31,38	95,37
Cehoslovacia	4,48	8,32	186	103,65	127,01
R. D. Germană	2,61	4,22	161	59,42	64,37
Polonia	4,42	8,72	197	105,51	101,89
Ungaria	1,19	2,06	174	82,60	104,03
U.R.S.S.	43,68	84,12	193	104,24	106,32

*) Gradul de asigurare mai mare de 100% presupune disponibilități de export.

Dacă în anul 1960 Uniunea Sovietică se plasează pe locul doi în lume, în ce privește producția de laminate, după S.U.A. (64,55 mil. tone), în anul 1971 a trecut pe primul loc, fiind urmată de Statele Unite, (78,96 mil. tone). Celelalte țări socialiste dispun încă de o producție inferioară țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. Japonia (72,08 mil. tone laminate în anul 1971), R. F. a Germaniei (31,29 mil. tone), Anglia (21,76 mil. tone în 1970), Franța (18,21 mil. tone în 1971), Italia (14,13 mil. tone), Belgia (10,10 mil. tone).

Examinarea gradului de asigurare din producția proprie a necesarului de laminate arată că Cehoslovacia, precum și Uniunea Sovietică, Ungaria și Polonia sînt chiar exportatoare de laminate; România și Bulgaria, care în 1960 importau laminate în cantități importante, au ajuns astăzi să-și acopere, din producția proprie, în mare măsură nevoile proprii ca urmare a eforturilor susținute făcute pentru dezvoltarea capacităților de laminare, în timp ce R. D. Germană, se menține aproximativ la același nivel apelînd în mare parte la import pentru cantități însemnate din necesar (circa 1,8 mil. tone laminate în 1960 și circa 3,4 mil. tone în 1971).

În vederea satisfacerii necesităților de laminate pe sortimente, au loc intense schimburi între țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, între ele efectuîndu-se și o specializare pe sortimente de laminate. Participînd în mod intens la schimburile de laminate cu celelalte țări socialiste membre ale CAER, România acordă o atenție deosebită obținerii unor parametri înalți în cadrul procesului de laminare. **„Este necesar,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **să ne preocupăm mai intens de economisirea metalului, de eliminarea pierderilor la laminare și prelucrare".**[13])

O problemă asupra căreia trebuie să-și îndrepte atenția toate țările socialiste europene la care ne referim este aceea a echivalenței valorice a cantităților de laminate care fac obiectul schimburilor, întrucît chiar și la nivelul anului 1971 raportul dintre valoarea exportului total, față de cea a importului total pentru volume fizice egale de schimb la toate țările respective este subunitar; aceasta în primul rînd datorită faptului că în țările membre ale CAER nu se fabrică, sau se fabrică în cantități insuficiente laminate din oțel aliat sau superior aliat. În ce privește schimburile reciproce de laminate realizate între țările membre ale CAER, numai patru țări: R. D. Germană, Cehoslovacia, Ungaria și Uniunea Sovietică au realizat în anul 1971 export valoric superior importului, pentru cantități egale de schimb. Apare necesar, ca în cadrul examinării specializării de laminate între țările membre ale CAER să se acorde condiții prioritare țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial, creîndu-li-se posibilități de specializare în producția de laminate din oțel aliat sau superior aliat, precum și cu prelucrare superioară.

În ce privește producția de laminate pe locuitor — alt indicator important în aprecierea nivelului de dezvoltare economică a unui stat — se constată în continuare o rămînere în urmă a țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial, cu tot efortul făcut de acestea pentru dezvoltarea capacităților lor de laminare (tabelul nr. 20).

Tabelul nr. 20

Țara	Producția de laminate pe locuitor — în kg. — 1960	1971	% 1971/1960	% față de producția Cehoslovaciei 1960	1971
România	68	233	342,6	20,7	40,3
Bulgaria	24,5	205	836,7	7,4	35,5
Cehoslovacia	328	577	175,9	100,0	100,0
R. D. Germană	152	247	162,5	46,3	42,8
Polonia	149	266	178,5	45,4	46,1
Ungaria	119	199	167,2	36,2	34,4
U.R.S.S.	204	343	168,1	62,1	59,4

Cu o producție de 577 kg. de laminate pe locuitor Cehoslovacia se află pe locul doi în lume după Japonia (688,5 kg laminate/locuitor în 1971), iar celelalte țări la care ne referim sînt situate în urma țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial ca de exemplu R. F. Germania (526 kg), S.U.A. (381,5 kg), Anglia (390,5 kg), Franța (355 kg.).

Desigur că pentru a ne forma o imagine cît de cît completă cu privire la situația nivelului de dezvoltare a țărilor socialiste în domeniul siderurgiei, comparativ între ele precum și în comparație cu alte țări ale globului ar fi necesar să ne oprim și asupra celorlalte produse siderurgice, atît în ce privește producția totală cît și producția pe locuitor a țărilor. Spațiul restrîns ne obligă să ne limităm numai la unele exemple și anume: în comparație cu anul 1960 producția de **țevi** a crescut în anul 1971 în România de 2,45 ori realizînd 40,28 kg. pe locuitor; în Bulgaria producția a crescut în perioada 1960—1971 de 12,14 ori respectiv 15,92 kg. pe locuitor; în Cehoslovacia producția a crescut în aceeași perioadă de 1,92 ori respectiv 83,87 kg. pe locuitor; în R. D. Germană volumul producției a crescut de 3,38 ori — respectiv 33,9 kg. țevi pe locuitor; în Polonia s-a realizat o creștere de 2,31 ori respectiv 25,86 kg. țevi pe locuitor; în Ungaria a crescut de 1,79 ori respectiv 25,67 kg. țevi pe locuitor iar în Uniunea Sovietică în perioada 1960—1971 producția de țevi a crescut de 2,30 ori, realizîndu-se în ultimul an al perioadei 54,49 kg. pe locuitor. Din datele menționate se observă că în anul 1971 producția de țevi pe locuitor în România reprezenta 48,02% față de cea similară în Cehoslovacia, ceea ce constituie o tendință de apropiere față de 1960, an în care în țara noastră s-au produs 18,36 kg. țevi pe locuitor și respectiv 39,86% din producția similară a Cehoslovaciei. Pentru anul 1971 celelalte țări, la care ne referim, se situează față de Cehoslovacia, între limitele a 19,1% (R.P.B.) și 65,2% (U.R.S.S.).

Acest proces care marchează tendința de apropiere între nivelurile de dezvoltare în domeniul industriei siderurgice, ale țărilor socialiste europene care participă la activitatea CAER se datorește în primul rînd eforturilor de investiții depuse de țări pentru dezvoltarea capacităților lor de producție, perfecționării continue a proceselor de producție ceea ce a avut ca efect creșterea productivității muncii, precum și creării pe seama întregii economii naționale a unor disponibilități de export pentru asigurarea posibilităților de a importa materii prime siderurgice sau alte produse.

Desigur că o contribuție importantă la dezvoltarea siderurgiei în fiecare țară a avut-o colaborarea realizată între țările socialiste. Astfel România efectuează împreună cu celelalte țări socialiste, un schimb de laminate din ce în ce mai intens. Numai în anul 1971, ultimul an al perioadei la care ne referim, România a efectuat schimburi de laminate în volum de 569,1 mii tone cu Uniunea Sovietică, 185,3 mil. tone cu Polonia, 140,4 mii tone cu R. D. Germană, 72,0 mii tone cu Bulgaria etc.

Legat de aceasta menționăm că începînd din anul 1964 funcționează, cu sediul la Budapesta, o organizație internațională de colaborare în domeniul siderurgiei „INTERMETAL" în a cărei sferă de activitate se includ, conform convenției de constituire: elaborarea de propuneri privind specializarea în producția siderurgică, colaborarea în folosirea capacităților de producție temporar disponibile, colaborarea în producția de tipuri deficitare în producția siderurgică, colaborarea în ce privește schimburile de sortimente de produse laminate ș.a. Ca membri ai acestei organizații activează în prezent întreprinderile de profil din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, Ungaria și Uniunea Sovietică. Din anul 1970, România participă la activitatea organizației menționate, pe baza unei convenții de colaborare încheiată între întreprinderea de profil din țara noastră METALIMPORT și INTERMETAL în scopul lărgirii livrărilor reciproce de produse siderurgice și cooperării în producția siderurgică. Sub o formă asemănătoare participă din anul 1968 și Iugoslavia printr-o convenție încheiată între Uniunea siderurgiștilor din R.S.F.I. și această organizație internațională. În perioada 1970—1972 schimburile în produse siderurgice ale țării noastre cu țările membre ale INTERMETAL au fost cuprinse între 60 și 70% din totalul schimburilor de astfel de produse ale României. De asemenea, se apreciază că cheltuielile efectuate, cu ocazia livrărilor reciproce sînt cu circa 15—20% mai mici decît cheltuielile necesitate de livrările reciproce pe alte relații, în principal ca urmare a cheltuielilor de transport mult mai mici și a faptului că între țările participante la activitatea acestei organizații nu se percep taxe vamale.

Totodată România dezvoltă colaborarea cu țările socialiste în privința creării în țara noastră sau pe teritoriul țărilor partenere a unor importante capacități de producție în domeniul siderurgiei. Astfel, Uniunea Sovietică participă cu proiecte, utilaje, instalații și asistență tehnică la dezvoltarea Combinatului siderurgic Galați și se are în vedere lărgirea acestei colaborări — în perioada următoare — și pentru alte obiective siderurgice din țara noastră. În același timp țara noastră participă cu utilaje la construirea în R. D. Germană a unei instalații de aglomerare de minereuri, după documentația livrată de partea română. Totodată R. D. Germană participă la proiectarea și construirea în România a unui laminor de profile mici și mijlocii pentru oțeluri aliate.

Este de asemenea important de remarcat că se examinează în prezent dezvoltarea colaborării cu Ungaria și Cehoslovacia în vederea construirii în România a unor capacități pentru producția de tablă subțire din oțel înalt aliat sau de oțel cu acoperiri metalice și nemetalice, iar cu Polonia și R. D. Germană a unor capacități pentru producția de laminate din oțel aliat și superior aliat, precum și de material tubular.

Toate aceste acțiuni concrete de colaborare vor contribui la satisfacerea într-o măsură tot mai mare a necesităților crescînde de produse siderurgice ale economiei naționale într-o structură cît mai modernă.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

13) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, pag. 476, Editura Politică, București 1973.

FIȘE

Valoarea-muncă și utilitatea

IN LEGATURA cu analiza determinării cantitative a cheltuielilor de muncă socialmente necesare — spune N. Șehet în articolul **Ob obscestvenno neobhodimom rabocem vremeni** (Cu privire la timpul de muncă socialmente necesar), apărut în VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 1/1973 — se pune întrebarea: joacă dimensiunea nevoii sociale vreun rol în determinarea mărimii timpului de muncă socialmente necesar pentru producția unei unități de marfă? Răspunsul este, după autor, negativ dacă facem abstracție de diversitatea condițiilor de muncă, însă pozitiv dacă avem în vedere neuniformitatea reală a acestora: micșorarea nevoii sociale poate să ducă la anularea cheltuielilor de muncă efectuate în condițiile cele mai nefavorabile și parțial în condiții medii, ceea ce diminuează valoarea fiecărei unități de marfă. N.Ș. nu vede însă în aceasta nici o concesie făcută „teoriei utilității": în primul rînd, nevoia socială determină doar **ce parte** din cheltuielile potențiale sînt socialmente necesar, dar înseși cheltuielile de muncă, ce pot deveni socialmente necesare, sînt obiectiv condiționate doar de nivelul forței productive a muncii; în al doilea rînd, dinamica mărimii și schimbarea structurii nevoii sociale reale nu sînt întîmplătoare și nici subiective, ci sînt determinate în mod obiectiv de dezvoltarea producției, în ultimă analiză de forța productivă a muncii.

Natura ciclurilor economice

PROBLEMES ECONOMIQUES nr. 1303/ian. 1973 reproduce din **LLOYDS BANK REVIEW** articolul lui Gerald Sirkin **Business cycles aren't what there used to be — and never were** (Ciclurile economice nu sînt ceea ce se credea despre ele și nu au fost niciodată). Autorul consideră că trebuie respinsă teza instabilității congenitale a economiilor capitaliste. După el, „economiile moderne" nu ar cunoaște fluctuații decît atunci cînd sînt supuse șocurilor exogene — de cele mai multe ori de natură monetară. Prin urmare și ceea ce ar fi contribuit cel mai mult la diminuarea fluctuațiilor ar fi fost reformele postbelice ale sistemului monetar. Acestea ar ține însă de politica economică și nu de mecanisme inerente economiei. Ameliorarea aparentă de 25 de ani a stabilității economice nu se explică, așadar, după G.S., nici prin schimbări structurale, nici printr-o politică guvernamentală stabilizatoare, ci dimpotrivă, prin aceea că în această perioadă politicile statelor ar fi fost mai puțin destabilizante.

Rămîne inexplicabil de ce, dacă economia capitalistă este atît de stabilă precum pretinde autorul, nu-și menține ea acest caracter și pe plan internațional, de ce sistemului monetar — element organic al sistemului economic — i se ia acest atribut, de ce au fost statele respective nevoite să intervină și să deregleze un sistem prin natura sa stabil, în fine, de ce se deregleazā atît de ușor acest sistem, precum o dovedește și actuala criză monetară.

Abordarea „contingency"

REZULTATELE cercetărilor referitoare la relația dintre motivare și sistemele de retribuire, făcute la Manchester Business School, s-au concretizat în elaborarea așa numitei abordări „contingency". Potrivit celor prezentate de Angela Bowey în studiul **Tailor—made payment, systems and emploeey's motivation** (Sistemele de plată la comandă și motivarea salariatului), publicat în nr. 10/1972 al revistei MANAGEMENT DECISION, această concepție este superioară precedentelor abordări bazate pe binecunoscuta teorie a lui Maslow, referitoare la ierarhizarea motivațiilor, prin aceea că permite luarea în considerație a condițiilor specifice fiecărei întreprinderi. În esență abordarea „contingentcy" constă în conceperea sistemului de retribuire a salariaților ca răspuns la următoarele trei întrebări esențiale: care sînt obiectivele la a căror realizare trebuie să contribuie sistemul de retribuire, ce sisteme de retribuire sînt accesibile specialiștilor din întreprinderi, care este sistemul de retribuire care prezintă probabilitatea să contribuie în cea mai mare măsură la atingerea obiectivelor stabilite în condițiile specifice întreprinderii? Această abordare reprezintă în fapt, un pas nou în integrarea teoriei motivației în practica conducerii întreprinderilor, prin diferențierea scării motivațiilor și implicit a sistemului de retribuire în funcție de ierarhia obiectivelor stabilite de conducerea fiecărei unități.

Longevitatea produselor și creșterea prețurilor

T. KONDRATIEVA semnează în revista **MEMO** nr. 2/1973 studiul **Monopolii i țenî na novuiu producțiu** (Monopolurile și prețurile la noile produse), în care semnalează faptul că, în condițiile actuale, la elaborarea politicii de prețuri la noile produse, monopolurile țin seama de longevitatea produsului pe piață. Longevitatea produsului devine un factor de cea mai mare importanță și, în consecință, durata produsului se împarte pe etape sau stadii: de naștere, creștere, maturitate și declin. Durata fiecărui stadiu este stabilită în funcție de ritmul de creștere a vînzărilor și dinamica volumului profitului obținut. De asemenea, saturarea pieței influențează elasticitatea cererii și în consecință prețul produsului. În stabilirea prețului de monopol mai apare încă o problemă, de care monopolurile țin seama, și anume faptul că pe măsura înaintării produsului pe curba stadiilor pot apărea noi produse cu aceeași destinație, dar de calitate superioară, ceea ce poate provoca suprimarea producției fără ca produsul să ajungă la ultimul stadiu. În concluzie, T.K. scoate în evidență că în stabilirea prețurilor monopolurile trebuie să țină seama de o serie de riscuri și în consecință să ia măsuri pentru a le preveni. Una din aceste măsuri este creșterea prețurilor, care se transformă într-o tendință generală în țările capitaliste, dezvoltate.

O OPȚIUNE FUNDAMENTATĂ ISTORIC

PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT AL MUNCITORILOR DIN ROMÂNIA ȘI DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ

APROPIATA ANIVERSARE a opt decenii de la Congresul socialist național din 31 martie — 3 aprilie 1893, care a hotărît constituirea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, eveniment de importanță istorică în dezvoltarea mișcării noastre muncitorești, reprezintă un prilej potrivit de analiză și evocare a atitudinii înaintate, revoluționare, pe care forța politică conducătoare a proletariatului român a adoptat-o față de marile probleme cu care se confrunta societatea românească în epoca respectivă : problema agrar-țărănească, a dezvoltării țării pe temeliile industriei, a desăvîrșirii unificării statului național român, a democratizării reale a regimului social-politic al României. Dintre acestea, problema necesității dezvoltării industriale a României a reprezentat o permanență în confruntările de idei din epocă.

> „Intemeierea industriei se impune la noi cu atita seriozitate incit nepăsarea in această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării. România nu poate rămine o țară agricolă... Trebuie creată in România industria mare".
>
> **Ioan NĂDEJDE**
>
> („Problema industriei" — LUMEA NOUĂ nr. 236/1895)
>
> „E oarecum o tendință lămurită de a avea și industrie și agricultură, e chiar dorința de a avea piață de desfacere in țară și pentru producțiile agricole și pentru cele industriale indigene ; se vizează o armonie organică, între producția industrială și cea agricolă".
>
> (LUMEA NOUĂ nr. 324/oct. 1895)

ANALIZA concepției mișcării noastre muncitorești și socialiste de la sfîrșitul veacului trecut cu privire la problematica dezvoltării industriale a României, învederează faptul că socialiștii români considerau industrializarea drept o condiție vitală a progresului economic și social al României și un mijloc de făurire a bazelor materiale necesare înlăturării orînduirii capitaliste și instaurării orînduirii socialiste. O atare analiză dezvăluie și evidențiază întreaga măsură a caracterului profund patriotic și a spiritului militant, de clasă, al acestei concepții.

Circumscrisă în lupta de idei cu privire la căile dezvoltării economico-sociale a României poziția mișcării noastre socialiste de la sfîrșitul veacului trecut s-a caracterizat printr-o abordare hotărîtă a necesității dezvoltării industriei și a apărării intereselor de clasă ale proletariatului.

Fără a nega eficiența măsurilor protecționiste și a legiuirilor de încurajare a industriei naționale propuse de gînditorii industrializanți burghezi, socialiștii au demonstrat caracterul de clasă al acestora și au legat organic procesul de industrializare de ansamblul de măsuri preconizat în programele mișcării socialiste în vederea dezvoltării multilaterale și armonioase a economiei naționale, a evoluției României pe drumul prosperității și al progresului social. **„De la primele sale începuturi — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre" [1]).**

ÎN LUĂRILE de poziție ale socialiștilor, problemele industrializării țării apar ca **obiectiv izvorîte din necesitatea apărării și consolidării independenței naționale, a micșorării treptate a decalajului existent între România și statele avansate ale Europei.** În condițiile politicii economice a marilor puteri, de acaparare a unor noi piețe de desfacere și de menținere a țărilor mai slab dezvoltate din punct de vedere economic la nivelul unor rentabile surse de materii prime și de exportatoare de produse agricole, ei arătau că singura soluție pentru apărarea independenței economice și, în fond, și a celei politice, era crearea și dezvoltarea industriei naționale. O astfel de atitudine va fi promovată cu consecvență de mișcarea noastră socialistă, relevîndu-se cu o deosebită vigoare după constituirea P.S.D.M.R., atunci cînd a fost clar exprimată în coloanele presei socialiste, la întrunirile și congresele partidului. **„Partidul socialist român** — scria „Lumea nouă" — **a dat întotdeauna o deosebită atenție problemei industriale, căci a înțeles că de rezolvarea ei atîrnă mult progresul unui stat modern" [2]).**

De la bun început trebuie remarcat faptul că militanții socialiști, s-au pronunțat pentru dezvoltarea în România a industriei mari mecanizate, cu folosirea tuturor cuceririlor tehnice ale timpului, singura în stare să țină piept concurenței externe. Din acest considerent ei au supus unei aspre critici părerile potrivit cărora România s-ar fi putut dezvolta pe calea înmulțirii micilor ateliere meșteșugărești, de prelucrare a produselor agricole, și înzestrarea acestora cu mașini. **„Înțelegeți o dată domnilor** — sublinia Ioan Nădejde — **că industria mică e osîndită fără apel și fără recurs de dezvoltarea capitalismului. Nu se poate, cu asemenea războaie englezești, opri revoluția pe care industria mare o face pretutindeni unde vine să stea în luptă cu produsele locale migălite după moda veche" [3]).**

Încă din anul 1885, după ce avertiza că **„dacă nu introducem industria mare sîntem în robie economică" [4])**, cotidianul socialist „Drepturile omului" susținea : **„noi** (socialiștii — n.n.) **voim fabrici mari, în care sutimi și miimi de oameni să lucreze la același lucru... Pentru asta noi socotim că nu este nici o jertfă destul de mare, fiind gata de a ne jertfi cea din urmă picătură de sînge spre a ajunge la acest mare ideal" [5]).** Ulterior ideea a fost deseori reluată, științific argumentată și expusă ca un punct esențial al teoriei și acțiunii socialiste.

Spre deosebire de adepții burghezi ai politicii industrializante, socialiștii vedeau în înflorirea industriei o modalitate practică de creare a premiselor materiale necesare înlăturării relațiilor de producție capitaliste și de formare a unei noi societăți — societatea socialistă. Sintetizînd această poziție într-un articol din 1885 se spunea : **„Este ...un abis care ne desparte de toate celelalte partide din țară, abis care desparte pe toți socialiștii din lume de toate celelalte partide, abis care este atît de adînc că nu poate fi nici printr-un chip umplut... Și acest abis și această deosebire se rezumă în cîteva cuvinte : ei, ca și noi, voiesc producțiunea în devălmășie, însă apropriațiunea individuală. Noi, ca și dînșii, voim producțiunea în devălmășie, dar și apropriațiunea în devălmășie" [6]).**

UN PRILEJ foarte potrivit pentru susținerea concepției industrialiste a mișcării noastre socialiste și muncitorești de la sfîrșitul veacului trecut l-a reprezentat larga dispută desfășurată în jurul proiectului de lege a minelor conceput în 1894 de guvernul conservator, în conformitate cu teoriile economice ale junimistului PP Carp. În toiul unor aprinse dezbateri, care au polarizat atenția tuturor partidelor și a grupărilor politice din țară, socialiștii arătau că, în condițiile crizei agrare care amenința România, „statul e amenințat cu faliment, deci trebuie deschise alte izvoare pentru venituri și anume trebuie industria minelor" care „ar da putința dezvoltării industriei mari la noi" [7]). După ce relevau că avem destule dovezi pozitive că în munții și dealurile noastre sînt mine bogate, ei conchideau „o lege a minelor, în stare de a dezvolta industria minieră, este neapărat trebuitoare pentru România" [7]).

O consistentă analiză a conținutului legii minelor și a semnificației sale pentru dezvoltarea industrială a țării a întreprins C. Dobrogeanu-Gherea într-o suită de articole publicate în „Lumea nouă" sub pseudonimul „De la Olt". Analizînd conținutul capitalist al legii, militantul socialist considera că, în ansamblul său, legea ar putea avea o înrîurire favorabilă asupra dezvoltării industriei miniere autohtone, a evoluției mai rapide a României pe drumul capitalismului și creării condițiilor economice necesare întăririi clasei muncitoare, mișcării socialiste din țara noastră.

Analizînd prevederile legii minelor, C. Dobrogeanu-Gherea, I. Nădejde și alți militanți socialiști au susținut totodată ideea avansată a preluării de către stat a exploatărilor miniere și organizării extracției bogățiilor subsolului în conformitate cu interesele poporului, nu în scopul îmbogățirii excesive și rapide a întreprinzătorilor particulari, străini sau autohtoni.

ESTE DEMN de relevat faptul că în concepția acestora, România, datorită structurii sale economice și specificului evoluției istorice, trebuia să-și dezvolte atît industria cît și agricultura, pentru a putea deveni un stat industrial — agrar înaintat din punct de vedere economic. Dar, în cadrul raportului industrie-agricultură, ponderea principală urma s-o dețină industria, producția modernă de fabrică, în care socialiștii vedeau pivotul întregii dezvoltări economice a țării. Industrializarea urma, așadar, să ofere, alături de soluțiile cu caracter economic și social, preconizate în programele socialiste în vederea rezolvării de ansamblu a problemei agrare, suportul tehnic-material al dezvoltării acesteia.

DE LA BUN început, în privința căilor de realizare a industrializării României, socialiștii s-au declarat **adepți ai politicii protecționiste,** menite a apăra tînăra industrie românească de concurența produselor industriale externe.

Susținînd politica de protejare a industriei naționale, socialiștii au precizat însă că ei aprobă protecționismul în măsura în care, prin modul cum e conceput și aplicat, nu are repercusiuni negative asupra nivelului de trai al maselor, prin scumpirea prețurilor produselor industriale fabricate în țară sau prin rabat la calitate. În numeroase materiale ca și în programul P.S.D.M.R. din 1893, ideea era subliniată cu toată tăria, cerîndu-se „Proteguirea industriei prin vămi, întrucît acestea nu vatămă interesele consumatorilor muncitori" [8]).

Elementul care deosebește fundamental poziția socialiștilor față de gînditorii și oamenii politici burghezi adepți ai industrialismului este acela al **strînsei interdependențe dintre dezvoltarea industrială a țării și situația materială a clasei muncitoare.** Două erau coordonatele esențiale ale concepției socialiste în această problemă : înrîurirea pozitivă pe care dezvoltarea industriei o avea asupra proletariatului sub raportul creșterii numerice și al maturizării conștiinței sale de clasă, și necesitatea obținerii, prin luptă, a unor condiții omenești de muncă și de viață de către proletariat.

În ceea ce privește primul factor, socialiștii au arătat că în condițiile producției industriale capitaliste, care presupune munca în comun a sute și mii de lucrători și exploatarea lor comună de către capitaliști, se întărește spiritul de solidaritate al acestora și se creează posibilități reale pentru organizarea lor pe plan politic și profesional.

Pe de altă parte, pornind de la faptul că dezvoltarea României pe temeliile industriei reprezintă o premisă obiectivă a progresului economic al țării, că acest fenomen este inevitabil însoțit de o rapidă dezvoltare a clasei muncitoare, militanții socialiști au subliniat ideea necesității continuării și adîncirii luptei proletariatului pentru impunerea unor reforme favorabile muncitorilor : ziua de muncă de opt ore, repaosul duminical, reglementarea muncii femeilor și a copiilor, măsuri de protecție și securitate a muncii, asigurări sociale etc. realizabile, chiar în condițiile orînduirii capitaliste. Trebuie specificat însă că acțiunile muncitorești desfășurate în vederea impunerii revendicărilor din programul minimal nu presupuneau abaterea proletariatului de la țelul final al luptei sale — făurirea unei societăți lipsite de exploatare și asuprire, societatea socialistă, ci, dimpotrivă, vizau crearea de condiții social-economice și politice favorabile pentru ducerea la izbîndă a acestei lupte.

IDEALURILE înaintate privind crearea industriei în România promovate de mișcarea noastră muncitorească nu și-au putut afla împlinirea în anii regimului burghezo-moșieresc. Ele au devenit realitate în anii socialismului, cînd sub conducerea partidului comunist, clasa muncitoare în dubla ei calitate de proprietar și producător al mijloacelor de producție, făurește o industrie puternică, o agricultură modernă, atribute esențiale ale noii etape : societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Vasile NICOLAE

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, Ed. politică, Buc., 1968, p. 22.
2) „Lumea nouă", anul II, nr. 878, din 1897.
3) „Lumea nouă", nr. 65, din 1895.
4) „Drepturile omului", nr. 51, din 1885.
5) „Drepturile omului", nr. 103, din 1885.
6) Ibidem
7) „Lumea nouă", anul I, nr. 20 și 54/1885.
8) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900, Editura politică, București, 1969, p.

învățămînt

ÎNTR-UN SISTEM, un element nu poate fi înțeles, doar prin el însuși. Dacă atenția se oprește — și trebuie să se oprească — și asupra unei „piese“ detașate a întregului, înțelegerea nu ar fi mai lesne declanșată dacă simultan i s-ar sugera și locul ce-l ocupă și funcția ce-o îndeplinește în cadrul ansamblului? Este vorba de unul din aspectele concrete ale aplicării metodei dialectice la studiul economiei politice. Supunem metoda în dezbaterea cadrelor didactice, economiștilor.

SE PROPUNE

BALANȚA LEGĂTURILOR INTERRAMURI CA METODĂ DE ÎNVĂȚARE A ECONOMIEI POLITICE A SOCIALISMULUI

DUPĂ CUM SE ȘTIE, balanța legăturilor interramuri se prezintă ca **cel mai general model** al economiei naționale. Fiind o expresie a structurii, mișcării și funcționării elementelor componente ale întregii economii, balanța legăturilor între ramuri ne oferă posibilitatea de a prezenta orice concept în care se exprimă diferitele categorii economice nu în mod izolat și independent, ci dialectic și structural, așa cum respectiva categorie este integrată în mecanismul de ansamblu. Or, aceasta, ni se pare, este **cheia înțelegerii.** În orice mecanism este important să știm nu numai **ce** este un lucru, ci și, sau mai ales, **cum** funcționează el.

În cursurile tipărite (probabil și în cele predate), modelul balanței legăturilor între ramuri este prezentat studenților **doar ca un obiect de studiu** și abia la tema de sinteză „Reproducția socialistă și creșterea economică“. Ținînd seama de cele expuse mai sus, ne propunem să sugerăm cîteva din posibilitățile extinderii valențelor cognitive și formative ale acestui model în procesul instructiv-educativ, pornind de la cerința majoră a conexării învățămîntului cu cercetarea și producția, cu practica noastră economică. Avem în vedere faptul că oricare ar fi succesiunea temelor de economie politică a socialismului și chiar modul diferit de tratare al fiecăreia în parte, ele sînt părți componente, tot atîtea trepte ale dezvoltării mecanismului reproducției sociale.

Cu balanța legăturilor interramuri se poate lucra, ni se pare, în două moduri, ele completîndu-se reciproc în procesul cunoașterii și anume:

a) Modelul simplificat al balanței

b) Modelul redus la un număr de ramuri, operabil în seminar sau lucrările practice ale studenților, fără apel la mașinile electronice de calcul.

PREZENTAREA modelului simplificat (a) poate și trebuie să fie realizată în prima parte a cursului. O posibilitate de prezentare ne-o oferă tema „Munca socială“, ramurile respective fiind un rezultat al diviziunii muncii sociale. Este cunoscut că ramurile balanței nu se autonomizează după criterii administrative, respectiv structuri organizatorice, ci după criterii tehnico-economice, tehnologice, atît repartiția cît și organizarea eficientă a muncii sociale avînd la bază aceste criterii, conjugate cu cele organizatorice prin care se realizează conducerea economică.

Tratarea legii economice fundamentale a socialismului presupune cunoașterea modelului în forma sa valorică și a relațiilor fundamentale. Scopul producției socialiste, cît și gradul de satisfacere a nevoilor materiale mereu crescînd ale oamenilor muncii ne apar mai clare, mai fundamentate, făcînd apel la caracterul istoricește limitat al resurselor, cu alte cuvinte, limitat pentru o anumită perioadă de planificare (resursele naturale și munca) și la vectorul produselor finale, care poate fi obținut din aceste resurse cu un anumit grad de prelucrare, de valorificare al acestora. Așadar — o analiză a raportului dintre scop și resurse în dinamica sa, analiză care ar trebui să cîștige spațiu mai larg în literatura noastră economică.

În continuare, operăm cu două categorii de maximă importanță ale dezvoltării economice, respectiv munca și nevoia socială. Modelul balanței legăturilor interramuri permite evidențierea formelor concrete de existență ale acestora, metodelor de cunoaștere ale fiecăreia, criteriilor repartiției muncii sociale în raport cu nevoia socială, sistemului proporțiilor economice, reglării sociale a acestuia, echilibrului macroeconomic dinamic, optimului macroeconomic. Sînt aspecte ale reproducției a căror înțelegere reclamă cu necesitate utilizarea modelului la care ne referim.

Același model ne permite, apoi, apropierea de mecanismul determinării valorii mărfurilor, a cheltuielilor sociale de producție. Astfel, pe coloane se formează ecuațiile cheltuielilor de producție ale unei ramuri, de forma:

$$X_j = \sum_{i=1}^{n} x_{ij} + a_j + s_j + p_i$$

Cheltuieli materiale de producție

Cheltuieli de producție

Cheltuieli totale de muncă

Prin însumarea tuturor acestor cheltuieli ($j=1,2....n$) se pot determina cheltuielile de producție la nivelul economiei naționale. Determinarea cheltuielilor de muncă încorporate într-un produs necesită calcule suplimentare, permițînd evidențierea celor două metode cunoscute. De aici, se trece la determinarea productivității întregii munci sociale, la metodologia sistemului de prețuri, venitul net și rentabilitatea, venitul național, creșterea economică.

CEA DE-A DOUA MODALITATE (b), se referă în exclusivitate la activitatea de seminarizare, posibilă de utilizat la peste 2/3 din numărul temelor. Se construiește modelul cifric al unei balanțe cu un număr redus de ramuri, preferabil cu date reale din economie. Pentru studenții institutelor tehnice nu trebuie să lipsească ramura sau subramura în care se pregătesc.

Fără a mai insista asupra modalităților concrete de utilizare a celor două modele, asupra relațiilor de balanță corespunzătoare fiecărei teme, vom rezuma **principalele avantaje** care decurg din utilizarea modelului balanței legăturilor interramuri în procesul instructiv educativ.

În cazul modelului simplificat (a):

— Studentul are mereu prezentă imaginea de ansamblu a economiei naționale, a legităților evoluției acesteia. Pentru studenții institutelor tehnice se adaugă avantajul prezentării mai clare, demonstrate a locului și rolului ramurii sau subramurii în care se pregătesc în ansamblul economiei naționale, a incidenței modificărilor cantitative și calitative din interiorul ramurii asupra „exteriorului“, cît și a celei sau celor inverse. Avem, astfel, un bun exemplu al efectului propagat și, în același timp, un portativ al angajării lor sociale ca specialiști cu înaltă calificare.

— Balanța permite omogenizarea aparatului statistico-matematic utilizat de-a lungul cursului. Relațiile matematice suplimentar introduse cu scopul de a reliefa determinări cantitative ale fenomenelor și proceselor economice pe porțiuni mai restrînse (eficiența utilizării fondurilor, rentabilitatea etc.), ca și pe porțiuni mai mari (ritmul creșterii economice etc.), trebuie corelate cu cele ale modelului balanței.

— Pentru noi, cadrele didactice, se ridică cerințe suplimentare în predare și seminarizare, probabil **o nouă ordonare** a Economiei politice a socialismului, respectiv, după temele introductive și legea economică fundamentală a socialismului urmînd tratarea resurselor dezvoltării economice (input-urile sistemului economic), procesul de prelucrare a acestora, output-urile, conducerea economiei naționale și participarea României la circuitul mondial al valorilor materiale.

A doua modalitate de lucru (b) cu modelul balanței legăturilor interramuri preia toate avantajele primei, la care se adaugă cel al formării deprinderilor practice de gîndire, lucru și acțiune. Este știut că modelele sînt instrumente ale conducerii economice. Înainte de a servi acestui scop, ele sînt laboratorul experimental al economistului și inginerului, laborator în care se emit variantele viitoarelor decizii, prin „înțeparea“ modelului cu întrebări, cu ipoteze. Așadar, asupra modelului se experimentează, iar studentul trebuie obișnuit să experimenteze. Pot fi aduse în cîmpul experimental al studentului și alte modele, alte metode de formare a deprinderilor practice de analiză și prospectare economică. Pentru a răspunde cerințelor formative ale Economiei politice, ele trebuie, după părerea noastră, să vizeze spațiul macroeconomic.

Considerăm că în ambele cazuri toate acestea duc la înțelegerea mai profundă a politicii economice a partidului nostru în complexitatea și totalitatea sa, fapt care are o mare încărcătură educativă.

Totodată, utilizarea, fie chiar parțială, a posibilităților de extindere a modelului balanței legăturilor interramuri în procesul instructiv-educativ, contribuie la modernizarea învățămîntului economiei politice a socialismului.

asist. univ. Cornelia DAMINESCU
Institutul Politehnic — București

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

„Filozofia crizei“ în gîndirea economică

SE POATE accepta ipoteza că, de pe la mijlocul anilor '60, a început să se stingă euforia — întreținută cu zel, de performerii calculatoarelor, modelelor, metodelor de programare, strategiilor etc., mai ales de pe continentul american, cu acompaniamentul „polifonic“ al tehnicienilor și „amelioratorilor“ din restul lumii capitaliste — invulnerabilității elegantei economii matematice, cu toate rafinamentele posibile de operaționalitate. (Această euforie urma să acrediteze o dublă ipostază constructivă a operaționalității: disimularea apologeticii, și o reînnoire a încrederii în automatismele generate de analogii și calcule). După multiple „inventare“ ale performanțelor ideologice, metodologice și operaționale ale gîndirii economice de tradiție burgheză, se introduce pe nesimțite morbul scepticismului față de credința că s-ar mai putea conta mult timp pe combinațiile posibile din această tradiție de gîndire. Nimic mai simplu, veți zice, dar acest „nimic mai simplu“ ar însemna necesitatea schimbării paradigmelor tradiției burgheze de gîndire. Astfel, încît se caută noi refrene pe tema adaptării la noile comandamente. Pe lîngă cele ideologice, au acum o mare circulație în literatura economică discuțiile metodologice. Astfel, încă de la mijlocul deceniului trecut se recunoaște că gîndirea economică pretinde o viziune interdisciplinară: antropologică — în sens larg și în sens restrîns (deci ca studiu de sisteme economice comparate și ca nivel ultim-homo tottalis — al activității și consecințelor economice —, axiologică, eventual normativă, axiomatică, dar și biologică, ecologică, estetică, informațională, politică, praxiologică și nu mai puțin prospectivă. Nimic mai adevărat, trebuie să recunoaștem. Numai că pentru gîndirea economică burgheză aceasta a constituit numai o lărgire a orizontului de conștientizare a propriei incapacități de a rezista asaltului problematic, de a răspunde adecvat încrederii opiniei publice, ca și necesităților oamenilor de afaceri și cercurilor guvernamentale din țările capitaliste dezvoltate, de a constitui un ghid praxiologic, mai ales pentru lichidarea foametei, mizeriei, subdezvoltării.

În ultimii ani ai deceniului trecut și în primii ani ai acestui deceniu, J. K. Galbraith, N. Georgescu-Roegen, W. Leontief asaltează cu autoritate științifică și cu vehemență polemică mitizarea economiei matematice, conceptele aritmomorfe și întreaga „știință economică“ — alias economics-ostentativ operaționalizată. J. K. Galbraith a sintetizat pregnant dilema „științei economice“ actuale: a fi elegantă în raționamente, confortabilă în recomandări pentru politica economică, dar, vai!, ruptă de viață, sau a fi mai puțin elegantă, periculoasă, pentru politica economică pe care ar sugera-o, dar (tocmai de aceea!) — mai realistă. În fața acestei dileme pălesc paliativele cu iz de teoria așteptării — unui veac de aur, unei/unor reguli de aur, unui nou Aristot, respectiv unei noi axiomatici — sau a căutării înfrigurate a unui nou Keynes! Cuvîntul de ordine este „criză“. Din multiplele ipostaze în care acest cuvînt este folosit, să dăm cuvîntul unor intervenții recente, care postulează starea de criză a gîndirii economice de tradiție burgheză.

La mijlocul anului trecut, Jacques Attali califica deruta „științei economice“ drept o criză de conștiință a economiștilor, în care se încrîncinează atît conformismul și fetișizarea performanțelor operaționale, cît și insuficiența nivelului teoretic, coroborată cu ignorarea noilor probleme, care așteaptă — insolubile în fond — măcar explicațiile, dacă nu soluțiile teoriei economice. Concluzia — lipsa de finalitate a acestei „științe economice“ — este și explicația scăderii audienței economiștilor în mediile în care cuceriseră anterior opiniile.

O opinie vehementă, cu virtuți sistematice, cu privire la criza gîndirii economice nemarxiste actuale oferă Joan Robinson, „marea doamnă“ a școlii de la Cambridge, considerată emulul gîndirii radicale acum în expansiune în S.U.A. J. Robinson vorbește despre **a doua** criză a gîndirii economice nemarxiste **din** timpul vieții sale. Prima criză a fost aceea, pe care J.R. o reduce la problematica **nivelului** folosirii forței de muncă, și care l-a împins în avanscenă pe J .M. Keynes. Dar însuși J. M. Keynes lasă nediscutată problema folosirii forței de muncă așa zicînd **calitativ**, sau cum îi spune J. R., în **conținut** — ce să facă forța de muncă folosită? Experimentul propus de J .M. Keynes, cu folosirea „de dragul folosirii“, a generat monstruozitatea folosirii fasciste și oricum militariste a forței de muncă. Sporirea avuțiilor, remarcă J.R., n-a însemnat diminuarea sărăciei (ci dimpotrivă!).

Și exemplificările ar putea continua și, neîndoios, vor continua.

Ni se pare evident că ipostaza metodologică a apologeticii raționale critice nu este mai puțin importantă decît cea ideologică. S-ar putea spune mai mult: că această ipostază este chiar mai „radicală“, dacă nu ne-am teme de echivocul termenului. Este în orice caz mai convingătoare, pentru demonstrarea paradoxului concordanței și contradicției dintre comandamentele apologeticii și raționalitate. Așadar, devine tot mai actuală, pentru critica de idei marxist-leninistă, discuția metodologică. Este de presupus că instrumentarul de raționalitate materialist-dialectic va avea un nou teren de afirmare și autodepășire.

dr. Ioan CRISTESCU

date de prognoză

ORDINATOARELE ANULUI 1990

DUPĂ O PERIOADĂ de ascensiune rapidă a industriei ordinatoarelor, care au fost aclamate ca purtătoare ale unei noi „revoluții industriale“ și, de unii, chiar ca mașini avînd o inteligență superioară celei a omului, informatica și unealta sa — ordinatorul — cunosc în prezent o perioadă de îndoieli. Reies mai puternic anumite limite ale capacității „mașinilor gînditoare“, creșterea vînzărilor de ordinatoare se încetinește, există informaticieni care caută de lucru. Este vorba oare de un fenomen de durată, sau de unul temporar, legat de avatarurile conjuncturii cît și de o anumită etapă, ce se cere depășită, în dezvoltarea tehnologiei și a programării? În această din urmă eventualitate, care vor fi caracteristicile ordinatoarelor în ultimul deceniu al secolului nostru? Care vor fi atunci metodele informatice utilizate?

Răspunsuri interesante sînt date în această privință de diferiți cercetători care arată că, deși subsistă încă un mare grad de incertitudine în ceea ce privește viitorul, se pot degaja totuși de pe acum anumite orientări posibile ale informaticii și calculatoarelor.

Spre generația a patra

Într-un articol publicat în revista **Sciences et Avenir**, Gil Cressat remarcă faptul că informatica are 21 de ani, dar ea nu este încă majoră. Nici informatica și nici ordinatorul nu au atins încă maturitatea, nu au ajuns încă la o orientare destul de fermă, care să le permită ca în următorii 10—20 ani să-și continue cursul, doar cu minore ajustări de traiectorie. Cert se consideră doar faptul că numărul ordinatoarelor va continua să crească, iar informatica își va accelera pătrunderea în toate domeniile de activitate.

De pe acum se degajă cîteva orientări posibile. Elementul principal care determină performanța unui ordinator este viteza cu care el poate furniza informațiile. Din acest punct de vedere autorul articolului amintit trece în revistă generațiile de ordinatoare care au existat pînă în prezent. Pe plan tehnologic aceste generații — în număr de trei — corespund ordinatoarelor cu lămpi, ordinatoarelor cu tranzistori și ordinatoarelor cu circuite integrate. Pe planul programării, aceste generații de ordinatoare au faze de operare aproximativ identice: întîi programarea externă (de exemplu prin tablouri de conexiune), apoi înregistrarea programării în memoria centrală a ordinatorului, alături de date, apoi apariția sistemului de exploatare capabil să organizeze toate operațiunile care au loc în diferitele părți componente ale ordinatorului, să gireze ansamblul acestor mijloace de informatică și să optimizeze gestiunea și exploatarea lor. În cercurile de specialitate se vorbește astăzi despre „generația a treia și jumătate“ sau „aproape a patra generație“. Dar singurul lucru care se poate afirma despre a patra generație, consideră Gil Cressat, este că ea nu există încă. Progresele realizate în ultimul timp față de ordinatoarele generației a treia constau doar în inovații tehnologice minore, localizate, care ameliorează anumite performanțe. Dar, din experiența trecută reiese că o simplă ameliorare a părții mecanice, a hardware-ului, datorată evoluției rapide a tehnologiilor electronice, nu va fi suficientă pentru a aduce cu sine mutații profunde în informatică. O nouă generație de ordinatoare nu va putea apărea decît atunci cînd progresul tehnic se va îmbina intim cu inovația la nivelul programării.

Spre memorii asociative

Se presupune că progresul cel mai important și mai apropiat va avea loc în domeniul memoriilor. Marea majoritate a ordinatoarelor existente sînt echipate cu memorii centrale care permit înregistrarea programării în interiorul ordinatorului. În prezent informațiile elementare sînt înregistrate și amplasate în locuri diferite ale mașinii. Pentru a regăsi o informație este indispensabil să cunoști locul unde se află ea, **„adresa“ ei,** lucru care necesită relativ mult timp. Este indispensabil ca viitoarele ordinatoare să poată dispune de stocuri foarte importante de informații, fiecare din ele fiind accesibilă separat și într-un timp extrem de scurt, măsurabil în microsecunde. Pentru aceasta vor fi perfecționate memorii de masă — memorii asociative —, la care ne vom adresa **în funcție de conținutul informației cerute.** Asemenea tipuri de memorie există deja, dar în viitor ele vor funcționa cu viteze mult mai mari.

Pasul următor apariției memoriei asociative va fi asocierea dintre aceasta și memoria optică, adică așa-numita **memorie holografică.** Ar apărea atunci o memorie care ar furniza datele după conținutul lor, cu viteza luminii. Atunci se va putea vorbi cu adevărat despre a patra generație de ordinatoare.

Anatomia și autonomia perifericelor

În afară de memoria de masă, ne putem aștepta la progrese tehnologice foarte importante la nivelul imprimatelor și a operațiilor de vizualizare: ambele se vor putea asocia, pentru a se obține un traseu deosebit de durabil al informației obținute, pe un ecran.

Ca urmare a utilizării electronicii în locul tehnicilor electromecanice, perifericele vor putea fi plasate din ce în ce mai des la distanțe considerabile, de cîteva zeci sau sute de kilometri, de unitatea centrală. Aceasta va însemna o mai mare autonomie a perifericelor. Pînă recent acestea erau doar un executant — fără putere de decizie — al unității centrale. Acum apar unități logice și de calcul în unele tipuri de periferice. Aceste așa-numite „periferice inteligente“ vor putea îndeplini o serie de operațiuni fără ajutorul unității centrale. Va dispărea deci deosebirea radicală existentă în prezent între ordinatoare și periferice. Atunci cînd această problemă va fi rezolvată se vor modifica înseși bazele informaticii, care își va înzeci puterile.

Piramide moderne

În consecință în anii '90 informatica va lua forma unor piramide ierarhizate. În vîrful fiecărei piramide va exista o bancă de date și de programe. La un nivel imediat inferior vor fi amplasate ordinatoarele de putere mijlocie și mare, interconectate și totodată conectate la nivele inferioare cu întreaga gamă a ordinatoarelor mici, a perifericelor și terminalelor. Toate datele vor fi centralizate la nivele superioare și orice cerere de informații, calcule sau comparații va fi adresată nivelului superior care va îndrepta cererea spre rezolvare unui ordinator specializat. Această rețea complexă — pe trei dimensiuni — în interiorul fiecărei piramide va fi completată prin interconexiuni la nivelul băncilor de date regionale, naționale sau internaționale. Construirea acestor piramide va fi — la dimensiunile epocii noastre — cel puțin la fel de grea ca și construirea piramidelor faraonilor, și cel puțin la fel de îndelungată. Vor apărea incompatibilități la toate nivelele, pe care tehnica nu le va putea rezolva, omul va trebui să contribuie cu imaginația și inteligența sa. Era pionierilor în informatică nu a trecut încă.

„Software“, „hardware“ și „firmware“

Schimbarea poate cea mai spectaculoasă care se întrevede este aceea în domeniul mecanizării software-ului. De pe acum, pe lîngă cuvintele — uzitate în informatică — „hardware și software“, a mai apărut cuvîntul „firmware“. Prin acest termen se înțelege un „software materializat“ (sau microprogramare). Dacă astăzi programarea, sau „modelul de utilizare“ a ordinatorului, este însușită de acesta prin înregistrare magnetică, mîine, printr-o microprogramare generalizată, aceasta va putea deveni o parte a materialului electronic.

O altă inovație care se prevede: astăzi microprogramarea se face pe memorii permanente (memorii moarte) care pot fi doar citite. Pentru a modifica microprogramarea ea trebuie trimisă din nou în uzină. În viitor va fi realizată o microprogramare care va putea fi citită și înregistrată pe loc. Atunci, în cadrul piramidelor informatice vor putea exista bănci de programe, de subprograme și chiar bănci de sisteme de exploatare specializate, care vor fi amplasate alături de băncile de date. Ordinatorul, așa cum poate apela la date, va putea să-și reîncarce programele sale în funcție de lucrările de executat. Toată această evoluție va permite un acces foarte larg la serviciile informaticii și la băncile de date. Prin intermediul unui limbaj artificial, foarte apropiat de limbajul curent, și care va trebui pus la punct, oricine va putea să pună ordinatorului orice întrebare, prin terminale simple, puțin costisitoare, la fel de răspîndite ca și telefoanele astăzi. Un centru tri-informatic, un fel de echivalent al centralelor telefonice, dar mai complex și dotat cu putere de decizie, va orienta comunicarea spre ordinatorul care poate să rezolve cel mai bine problema pusă. Rezultatele vor fi comunicate pe cale vocală, pe ecran catodic, sau chiar prin înregistrare în memoria terminalului individual.

În sfîrșit, pentru viitorul și mai îndepărtat se preconizează reproducerea, în anumită măsură, în calculator a unor proprietăți ale neuronilor. Căci în pofida imenselor progrese realizate pînă în prezent, ordinatorul este încă de 10 milioane ori mai puțin puternic decît creierul omenesc. Memoria sa are un nivel calitativ cu mult mai scăzut și îi sînt încă inaccesibile concepțiile fluide, relative, căci în prezent calculatorul nu poate face decît deosebirea între „da“ și „nu“, între „0“ și între „1“. Dar lumea este plină de concepții a căror caracteristică este o tranziție treptată între adevărat și fals, între „da“ și „nu“. Din acest punct de vedere calculatorul viitorului va trebui să se apropie mult mai mult de modul de funcționare al creierului omenesc. Calea spre realizarea acestui scop, se pare, va constitui obiectul unei noi științe „bionica“, care se va dezvolta la granița dintre biologie și electronică. Dar aceste orientări vor apărea probabil de abia în secolul 21.

I. V.

ORGANISME ALE COOPERĂRII ÎN INFORMATICĂ

ÎN APRECIEREA importanței dezvoltării industriei tehnicii de calcul, care conform unor prognoze recente, urmează la sfîrșitul deceniului să ocupe sub raport valoric al doilea loc în lume, trebuie avut în vedere efectul de antrenare exercitat asupra altor ramuri industriale bazate pe tehnologii de vîrf și în special asupra mecanicii fine, opticii și electronicii.

Toate țările lumii au devenit conștiente de necesitatea dezvoltării informaticii ca o coordonată fundamentală a dezvoltării economice generale; multe dintre ele desfășoară acțiuni coordonate în acest sens atît pe plan național, cît și pe planul colaborării internaționale.

INDUSTRIA de calculatoare electronice s-a dovedit a fi o ramură industrială de un dinamism rar întîlnit în istoria progresului industrial modern. Acest ritm a fost posibil datorită eforturilor financiare deosebit de mari făcute în cercetare și dezvoltare, atît în domeniul hardware-ului cît și al software-ului.

Prognozele estimează că, în actualul și următoarele decenii, eforturile financiare în cercetare și dezvoltare vor fi foarte mari și se vor orienta mai ales în direcția producerii de calculatoare de mare capacitate cu facilități de software precablate, calculatoare superminiaturizate, memorii de mare capacitate cu acces ultrarapid, rețele ierarhizate de calculatoare electronice, echipamente periferice ultrarapide și miniaturizate, introducerea datelor prin vorbirea curentă și limbaje conversaționale directe etc.

În aceste condiții, este evident că, pentru marea majoritate a țărilor și, în special, pentru țările în curs de dezvoltare. ale căror resurse materiale și umane trebuie să fie repartizate judicios spre a asigura o dezvoltare generală armonioasă și, în același timp, rapidă, cu resurse evident limitate, cooperarea și colaborarea internațională prezintă o importanță deosebită.

Tehnica de calcul constituie un cîmp favorabil unei largi diviziuni internaționale a muncii și deschide vaste perspective colaborării și cooperării internaționale, dat fiind că ea reprezintă un domeniu în care ponderea majoră revine utilizării intensive a inteligenței și a capacităților intelectuale, domeniu în care oricine poate da ceva, în prezent sau în perspectivă, pentru ceea ce primește.

Problemele majore în domeniul tehnicii de calcul care pot face obiectul colaborării internaționale, — fără a avea pretenția că le-am epuizat, — ar putea fi: formarea cadrelor de specialiști; transferul de tehnologii, know-how și asistență tehnică pentru fabricarea echipamentelor de calcul și elementelor constructive, pentru elaborarea software-ului de bază și de aplicații; asistența tehnică în introducerea tehnicii de calcul; cooperare în cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul, a fabricării acestora, a elaborării de software de bază și de aplicații; asigurarea unor condiții echitabile în comerțul și schimbul de produse ale tehnicii de calcul; schimbul de informații, de specialiști, organizarea în comun de manifestări tehnico-științifice.

Pentru a crea condițiile necesare realizării obiectivelor mai sus amintite, pentru a facilita schimburile de informații tehnico-științifice și de produse ale tehnicii de calcul, sînt necesare eforturi în direcția standardizării noțiunilor, metodologiilor, echipamentelor etc., precum și a legislației, privind drepturile de proprietate industrială, condițiile vamale etc.

Țările care au făcut eforturi substanțiale pentru crearea unei industrii de calculatoare naționale, și în special Franța, promovează intensiv acțiuni pe plan internațional. Pe această linie se înscrie colaborările privind transferul de tehnologie și cooperarea în fabricația calculatoarelor de capacitate mică (model 10010 și model Mitra 15) dintre firma franceză C.I.I. și organisme specializate din R.P.U., cooperarea dintre țara noastră și aceeași firmă franceză pentru fabricarea calculatorului electronic de capacitate medie Felix C-256, tratativele dintre firma C.I.I. și unele țări latino-americane pentru cedarea de licențe de fabricație a unor tipuri de calculatoare electronice etc.

UN PROCES ascendent de lărgire și adîncire, cunoaște colaborarea și cooperarea bilaterală în domeniul tehnicii de calcul dintre țările socialiste în special în ceea ce privește utilizarea calculatoarelor electronice. Concomitent, pe baza unei cooperări multilaterale, se are în vedere elaborarea și fabricarea unei serii unitare de calculatoare electronice de generația a treia.

Dacă la început standardele în domeniul informaticii erau impuse de la sine de către fabricanții de calculatoare și, în acest sens, firma IBM — prin poziția pe care o deține în producția mondială de calculatoare (85%) — exercită încă o influență care nu poate fi neglijată, specialiștii au devenit conștienți că standardizarea în domeniul tehnicii trebuie să satisfacă criteriile progresului științific și tehnic, depășind interesele înguste de firmă.

Astfel, în cadrul Organizației Internaționale pentru Standardizare (ISO), la care sînt afiliate majoritatea țărilor lumii, funcționează pentru domeniul prelucrării automate a datelor Comitetul Tehnic 97. Acest comitet, în care țara noastră este membru permanent, acoperă prin preocupările lui întregul domeniu al informaticii și întreține relații cu numeroase organizații profesionale din acest domeniu sau din domenii tehnice apropiate. Recomandările și standardele internaționale elaborate de „Comitetul Tehnic 97“ se impun din ce în ce mai mult pe plan mondial.

Organizația profesională cea mai importantă — Federația internațională pentru prelucrarea datelor (IFIP) își propune realizarea unui schimb liber de informații în domeniul tehnicii de calcul. Organizația a obținut rezultate remarcabile și se bucură de prestigiu pe plan mondial, antrenînd în acțiunile pe care le organizează un mare număr de specialiști. Astfel, la Congresul IFIP care a avut loc la Ljubljana în anul 1971 au participat peste 5 000 de specialiști.

În vederea concentrării interesului specialiștilor și al dezvoltării colaborării pe problematici mai restrînse, al adîncirii acestora, au fost create și alte organizații ca: Federația internațională pentru automatizare (IFAC) — care se preocupă de problemele calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor industriale și ale automatizării complexe; Grupul internațional pentru prelucrarea automată a datelor în administrație (IAG) — care studiază problemele tehnice ale informaticii în administrația publică; Comisia interguvernamentală pentru informatică (ICA) — care își propune să promoveze schimbul de vederi, informații și documentații între organismele guvernamentale care coordonează activitatea în domeniul tehnicii de calcul în diverse țări.

O atenție deosebită a fost acordată prelucrării automate a datelor de către Biroul Internațional al Muncii (I.L.O.), PNUD și UNESCO — (IBI) în ale căror programe de cooperare internațională un loc important îl are informatica.

În anul 1969, Adunarea Generală a O.N.U. a aprobat Rezoluția 2458/XXIII privind: „Utilizarea tehnicii electronice de calcul în dezvoltare“, inițiată de R. S. România împreună cu alte țări.

Țara noastră a participat activ la elaborarea Raportului Secretarului General O.N.U. referitor la această rezoluție, Raport care conține o serie de idei fundamentale pentru dezvoltarea, cu sprijinul O.N.U. și al țărilor membre, a informaticii în țările în curs de dezvoltare, precum și o serie de măsuri organizatorice menite să contribuie la o mai eficientă coordonare a acțiunilor care se întreprind în această direcție de către O.N.U. și organizațiile sale specializate. Această rezoluție și concluziile Raportului susmenționat constituie expresia interesului pe care-l manifestă țările lumii pentru promovarea cooperării internaționale în domeniul tehnicii de calcul.

ing. Vladimir ȚIKOVSCHI

După redeschiderea burselor

O SOLUŢIE COMERCIALĂ CONTENCIOSULUI MONETAR ?

ACORDUL DE PRINCIPIU la care au ajuns la 16 martie la Paris miniştrii de finanţe ai „grupului celor zece" lărgit, reunind principalele ţări industriale din Occident, a permis redeschiderea luni 19 martie a burselor de devize, la 17 zile de la închiderea lor, durată record pentru perioada postbelică. Faptul că, criza monetară din ultimele săptămîni a fost una din cele mai acute de pînă acum este evidenţiat şi de preţul, nemaiînregistrat vreodată, de 95 dolari uncia de aur atins în cursul crizei, faţă de 42,22 dolari preţul oficial al aurului după devalorizarea dolarului de la 12 februarie a.c. În acest context, scrie ziarul **Les Echos**, „negocierile monetare între S.U.A. şi Europa occidentală sînt la ordinea zilei, dar ele par să mascheze o competiţie comercială tot mai vie între cele două zone".

Elementul nou, cu caracter de concesie, pe care l-a adus conferinţa de la Paris îl constituie în primul rînd acordul pe care S.U.A. şi l-au dat, la insistenţa ţărilor C.E.E., de a sprijini de acum înainte, atunci cînd consideră necesar, cursul dolarului pe pieţele de schimb. Această sarcină, după cum se ştie, era lăsată pînă acum numai pe seama celorlalte state capitaliste dezvoltate. Pentru finanţarea acestor intervenţii acordul prevede utilizarea înlesnirilor existente de „swap" între băncile centrale. De asemenea, în timp ce S.U.A. şi-au propus să studieze mijloacele de a atrage o parte din eurodolari — principalul instrument al speculatorilor — îndărăt în S.U.A., cîteva ţări vest-europene au anunţat măsuri suplimentare pentru restrîngerea intrării de capitaluri speculative, cele mai drastice fiind aplicate de Franţa. Totodată, Suedia a decis să adere şi ea la „blocul fluctuant" al celor şase, alte state anunţînd că se pregătesc să-i urmeze exemplul.

Chiar dacă problemele comerciale nu au fost evocate nici la Bruxelles nici la Paris, discuţiile menţinîndu-se pe tărîm monetar, S.U.A. condiţionează concesiile pe care le-au făcut pe plan monetar de concesii reciproce în domeniul comercial. De altfel, potrivit tezei americane, nici nu a fost vorba de o criză a dolarului, ci de o criză mai generală, datorată neînţelegerii partenerilor lor comerciali care impiedică Statele Unite să exporte cît ar fi necesar pentru a-şi echilibra balanţa comercială. S.U.A. solicită în mod special deschiderea pentru ele a pieţei agricole vest-europene şi reducerea obstacolelor netarifare ale C.E.E. puse în calea produselor americane. Aceleaşi exigenţe de natură comercială sînt cuprinse şi în contenciosul monetar dintre Washington şi Tokyo.

Căutînd o soluţie comercială frămîntărilor monetare, dorind cu alte cuvinte restabilirea cu orice preţ a competitivităţii economiei americane, S.U.A. ţin seama — aşa cum se exprimă prof. Charles Kindleberger de la Institutul de Tehnologie din Massachusetts — că ele au suferit un „declin relativ al vitalităţii lor economice", manifestat în slăbirea în ultimii ani a competitivităţii produselor americane în faţa celor japoneze şi vest-europene. Ca urmare a acestui fapt, dacă la cereale, avioane, echipament electrotehnic şi calculatoare excedentul comercial al S.U.A. s-a majorat între 1964 şi 1972 pînă la aproape de triplare, în schimb la numeroase alte capitole solduri în trecut active au devenit pasive sau deficitele anterioare s-au majorat (cazul automobilelor, produselor siderurgice, confecţiilor etc.). Nu trebuie să uităm însă aici importanţa pe care a căpătat-o producţia filialelor americane în străinătate, dacă ar fi să ne referim numai la automobile.

De altfel, S.U.A. nu fac un secret din intenţia de a adopta măsuri cu caracter protecţionist, inclusiv sub forma unor suprataxe asupra importurilor provenite din ţările cu un surplus important al balanţei de plăţi. O platformă în acest sens a şi fost adoptată la începutul lunii martie de Comisia financiară mixtă a Congresului S.U.A.

Între timp, chiar dacă după redeschiderea burselor de devize s-a înregistrat o acalmie, actuala flotare a unui număr atît de mare de monezi creează serioase dificultăţi comerţului internaţional. „Problema este — scrie C. Gordon Tether în **The Financial Times** — că dacă o ţară luată aparte poate obţine anumite beneficii din flotarea monezii sale într-un context de cursuri de schimb fixe dar ajustabile, este departe de a fi sigur că o flotare universală ar fi avantajoasă pentru lume în ansamblul său". În această situaţie, miniştrii de finanţe întruniţi vinerea trecută la Paris şi-au exprimat dorinţa de a se accelera lucrările „comitetului celor 20" care elaborează coordonatele generale ale reformei sistemului monetar internaţional. Fără a anticipa asupra propunerilor concrete, se desprinde ca un bun cîştigat ideea că demonetizarea aurului pierde tot mai mult teren.

Dinu DRAGOMIRESCU

REPERE

Negocieri. — La Geneva au început la 15 martie tratative în vederea renegocierii — conform art. 24 din G.A.T.T. — a avantajelor pierdute de S.U.A. în urma aderării Angliei, Danemarcei şi Irlandei la Piaţa Comună. S.U.A. consideră că sistemul preferinţei comunitare va atrage o reducere substanţială a exporturilor americane de cereale, acum de 10 milioane de tone, în ţările respective, în vreme ce în cercurile comunitare se consideră că ridicarea de obstacole în domeniul agricol va fi larg compensată de scăderea tarifelor vamale asupra produselor industriale, Anglia avînd pînă la aderare un tarif vamal mult mai ridicat decît tariful vamal extern comun al C.E.E. la care trebuie să se alinieze într-un interval de cinci ani.

Scăderea accidentelor de muncă. — În anul 1971 în R.D.G. s-a înregistrat numărul cel mai scăzut al accidentelor de muncă din ultimii 20 de ani. În prima jumătate a anului trecut numărul accidentelor de muncă s-a redus cu încă 10%. S-a redus, cu 4000, şi numărul accidentelor rutiere, care a fost în 1972 de 63 000, scrie săptămînalul **Die Wirtschaft**.

Bazine de înot. — Răspunzînd interesului pentru sport al vizitatorilor şi localnicilor, staţiunile turistice austriece dispuneau anul trecut de 356 bazine de înot acoperite, cu 53 mai multe decît în 1971. 265 dintre ele aparţin unor hoteluri, rămînînd însă accesibile publicului larg. Cel mai adesea ele cuprind şi o saună, solariu şi sală de gimnastică.

Importuri. — Raportat la consumul intern importul reprezintă în S.U.A. 100% la aparate fotografice 24×36, 96% la magnetofoane, 75% la maşinile de calculat, 70% la radiouri, 52% la televizoarele alb-negru, 94% la maşinile de cusut etc.

Din activitatea organizaţiilor internaţionale

UNCTAD ŞI TRANSPORTURILE MARITIME

TRANSPORTURILE MARITIME continuă să ocupe astăzi locul principal pentru mijloacele de transport folosite în comerţul mondial, atît în ceea ce priveşte volumul fizic al mărfurilor transportate cît şi valoarea acestor transporturi. În ultimii 34 de ani volumul mărfurilor transportate pe vase maritime a crescut de peste 5 ori, respectiv de la 494 milioane tone metrice în 1937 la 2707 milioane tone metrice în 1971.

Incidenţe

COSTUL transporturilor maritime are incidenţe mai importante asupra situaţiei balanţelor de plăţi ale ţărilor în curs de dezvoltare, decît asupra acelora ale ţărilor dezvoltate, căci din totalul mărfurilor transportate în 1971 peste 1700 milioane tone metrice au fost încărcate în ţările în curs de dezvoltare şi numai 815 milioane în ţările dezvoltate. În privinţa mărfurilor descărcate, situaţia se prezintă invers, respectiv în porturile din ţările dezvoltate au fost descărcate aproape 2100 milioane tone metrice, în timp ce mărfurile descărcate în ţările în curs de dezvoltare au însumat numai 466 milioane tone metrice.

În acelaşi timp, ţările în curs de dezvoltare au o capacitate foarte redusă de a transporta pe căile maritime mărfuri cu vase proprii. După statisticile UNCTAD, în prezent ţările în curs de dezvoltare deţin numai 7,4% din tonajul flotei mondiale (mai puţin decît în 1964 cînd deţineau 8.1%), şi după cît se pare această pondere nu va creşte în următorii ani, deşi al 2-lea deceniu pentru dezvoltare al O.N.U. prevede creşterea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în transportul flotei mondiale la 10% în 1980. Pentru aceasta ele ar trebui să efectueze în acest domeniu investiţii de peste 5 880 milioane dolari, ceea ce e considerat puţin probabil.

Tabelul nr. 1

Transporturi maritime internaţionale
Mărfuri încărcate şi descărcate pentru tranzacţii de comerţ exterior
(milioane tone metrice)

		Încărcate	Descărcate
Total mondial	1937	494	496
	1965	1.674	1.676
	1971	2.707	2.642
Ţări în curs de dezvoltare	1937	190	102
	1965	1.032	307
	1971	1.727	466
Ţări cu economie de piaţă	1937	279	378
	1965	523	1.312
	1971	815	2.079
Ţări socialiste	1937	25	16
	1965	119	57
	1971	165	97

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, January 1973, special Table D.

Un alt element care grevează asupra plăţilor pentru transporturile maritime ale ţărilor din lumea a treia este creşterea rapidă a nivelului navlurilor. Întrucît statisticile O.N.U. nu furnizează un indice general pentru toate rutele şi tipurile de transporturi maritime, vom menţiona pentru exemplificare numai dinamica navlurilor pentru transporturile efectuate din porturile Anvers — Hamburg şi retur, indiferent de pavilionul navei de transport. Luînd ca bază anul 1963 (100%), nivelul navlurilor pe rutele respective a crescut la 140% în septembrie 1972 pentru serviciile regulate de linie şi la 146% în 1970 pentru transporturile charter (Monthly Bulletin of Statistics, decembrie 1972).

Ţările în curs de dezvoltare depind de serviciile de transport ale conferinţelor de linie pentru cea mai mare parte din importurile şi exporturile lor, cu excepţia produselor petroliere şi a mărfurilor solide transportate în vrac. Creşterea nivelului navlurilor pe aceste linii le împovărează din două puncte de vedere : în primul rînd pentru că provoacă o scumpire a importurilor, în special pentru bunurile de echipament industrial indispensabile dezvoltării lor, iar în al doilea rînd deoarece creşterea navlurilor atrage după sine reducerea preţurilor f.o.b. pentru exporturile ţărilor în curs de dezvoltare. După cum se ştie, preţurile pentru principalele produse exportate de ţările în curs de dezvoltare sînt stabilite de regulă pe pieţele unde se exportă aceste mărfuri, şi preţurile plătite producătorilor sînt inferioare acestor preţuri cu o sumă egală cu costul transportului, care înglobează atît asigurarea cît şi cheltuielile pentru încărcare şi descărcare. Cu alte cuvinte costul transportului este suportat de producător. În cazul importurilor de produse industriale din ţările dezvoltate, preţul este în general fixat de producător şi apoi majorat cu costul transportului, al asigurării şi al manipulării, ceea ce scumpeşte preţul plătit în final de importatorul din ţările în curs de dezvoltare.

Aşa cum se subliniază în alte documente internaţionale, ţările în curs de dezvoltare se găsesc într-o poziţie defavorabilă şi datorită faptului că ţările dezvoltate cumpără în general de la ţările în curs de dezvoltare în condiţii f.o.b. (exclusiv transportul) şi le vînd mărfuri în condiţii c.i.f. (inclusiv transportul şi asigurarea). Această practică permite importatorilor şi furnizorilor din ţările dezvoltate să aleagă ei mijlocul de transport şi să stabilească ei condiţiile de transport (nivelul navlurilor, asigurarea etc.) care le convin, în detrimentul ţărilor în curs de dezvoltare.

Ţările în curs de dezvoltare au cheltuit în anul 1970 pentru plata transporturilor şi a asigurării mărfurilor importate precum şi pentru plata altor servicii, excluzînd transferurile de beneficii pentru investiţiile străine devize în valoare de 8.7 miliarde dolari, aproape de 3 ori mai mult decît în 1960, ceea ce a redus substanţial încasările lor din exporturile anului respectiv (Handbook of International Trade and Development Statistics, New York 1972, pag. 221 şi 236).

Necesitatea unor mutaţii

LA SFÎRŞITUL secolului trecut, a luat fiinţă prima conferinţă maritimă. Armatorii aveau pe cele mai mari rute comerciale o putere economică superioară aceleia a încărcătorilor. Aceasta a făcut ca serviciile maritime să fie organizate de o manieră generală în funcţie de necesităţile şi dorinţele armatorilor, încărcătorilor nerămînîndu-le altceva de făcut decît să accepte sau nu tipul de servicii şi condiţiile oferite de armatori.

După 1950, raportul de forţe dintre armatori şi încărcători a început să se modifice în favoarea acestora din urmă. Cu toate acestea, continuă să persiste unele practici învechite ale conferinţelor maritime. Avînd în vedere incidenţele transporturilor maritime asupra comerţului exterior şi balanţelor de plăţi ale ţărilor în curs de dezvoltare, în ultimul timp au fost iniţiate în cadrul UNCTAD o serie de acţiuni cu scopul de a sprijini, într-un fel sau altul, aceste ţări.

Apreciind că este necesară îmbunătăţirea sistemului conferinţelor maritime pentru a se pune capăt practicilor lor neloiale şi discriminatorii, sesiunea a III-a UNCTAD a adoptat o rezoluţie prin care s-a decis, între altele, continuarea discuţiilor pentru elaborarea unui cod de conduită al conferinţelor maritime pe baza proiectului prezentat de ţările în curs de dezvoltare. Adunarea generală a O.N.U. a adoptat această recomandare a UNCTAD printr-o rezoluţie la care a devenit coautoare şi ţara noastră.

Proiectul de cod de conduită pentru conferinţele maritime, prezentat de ţările în curs de dezvoltare, inclusiv România, tratează, printre altele : obiectivele şi principiile codului, relaţiile dintre companiile membre, raporturile cu încărcătorii, taxele de transport (navlurile), aplicarea codului etc.

Deşi în prezent există încă serioase divergenţe de păreri între ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate este de aşteptat totuşi ca după această primă confruntare de poziţii să se ajungă, cu ocazia celei de-a doua reuniuni a comitetului, în iunie a.c., la elaborarea unui text de cod acceptabil atît pentru ţările în curs de dezvoltare cît şi pentru cele dezvoltate. Acesta ar urma să fie prezentat conferinţei plenipotenţiarilor programată a avea loc între 14 noiembrie şi 12 decembrie 1973.

Adoptarea unui cod de conduită al conferinţelor maritime ar însemna un răspuns pozitiv cerinţelor dezvoltării actuale şi în perspectivă a transporturilor maritime internaţionale, ca unul din factorii importanţi ai expansiunii comerţului şi dezvoltării economice a tuturor statelor şi în special a ţărilor în curs de dezvoltare.

Ion BARAC

Tabelul nr. 2

Distribuţia tonajului mondial
— milioane grt —

	1965		1970		1971	
	Total	Pondere	Total	Pondere	Total	Pondere
Total mondial	146,8	100%	217,9	100%	239,0	100%
Ţări în curs de dezvoltare	11,4	7,8%	16.6	7,6%	17,7	7,4%
Ţări dezvoltate	90,6	61,8%	124,2	17%	133,5	55.8%
Ţări socialiste	10,9	7,4%	19.5	8,9%	21,3	8.9%
Liberia şi Panama	22,0	15,0%	38,9	17,9%	44,8	18,7%
Europa de Sud	11,7	8,0%	18.7	8,6%	21,7	9.0%

Sursa : TD/B/C.4/92, tabelul 5, pag. 15 (grt. = tone inmatriculate brut).

mondorama

„EUROPENIZAREA" COMERȚULUI BRITANIC

CIFRELE pe 1972 publicate recent în Anglia arată că, în preajma intrării în Comunitatea Economică Europeană, orientarea geografică a comerțului exterior al Angliei era deja considerabil modificată față de trecut. Țările fondatoare ale Pieței Comune au ocupat în 1972 patru din primele 10 locuri în ierarhia piețelor de export britanice. Pe locul 2, (după S.U.A.) s-a plasat R.F.G., care este de mai mulți ani principalul partener vest-european al Angliei. Pe locul trei Franța, care ocupa în 1970 locul 7. Dacă tendințele actuale vor continua, se consideră că într-un viitor destul de apropiat, Franța ar putea îndepărta R.F.G. de pe locul doi.

Olanda și Belgia se află și ele printre cei zece cei mai de seamă importatori ai mărfurilor britanice (au ocupat locul 5 și respectiv 7 anul trecut, față de 4 și respectiv 9 în 1970). De remarcat este și reducerea puternică a exportului spre piețele tradiționale din Commonwealth. Astfel, cu patru ani în urmă Australia, care ocupa locul 4 printre piețele de export britanice, a ajuns pe locul 10 în 1972. Republica Sud Africană ocupa locul 5 printre piețele respective în 1971, iar în 1972 nu mai figurează de loc printre principalii zece importatori. Noua Zeelandă a coborît și ea de pe locul 16 pe locul 19 în intervalul amintit.

SUBSTRATURI

MOTIVELE pentru care Statele Unite sînt îngrijorate în legătură cu ofensiva comercială japoneză și insistă asupra revalorizării yenului reies de exemplu din următoarele cifre : deși din noiembrie 1971 pînă în noiembrie 1972 importurile japoneze au crescut mai rapid decît exporturile, și anume primele cu 26,5% și celelalte cu 22,7%, excedentul comercial lunar al Japoniei cu restul lumii a crescut de la 600 la 700 milioane dolari.

Aparentul paradox se explică prin volumul deosebit de ridicat al exportului în comparație cu importul. Astfel, în noiembrie trecut exportul a totalizat 2 469 milioane dolari, iar importul 1 768 milioane dolari. Rata acoperirii importului prin export pentru anul 1972 a fost de 140%, proporție încă neîntilnită în alte țări. Pe întregul an 1972 excedentul comercial al Japoniei a fost de 9 miliarde dolari. Acesta s-a ridicat la 4 miliarde dolari numai în tranzacțiile cu Statele Unite.

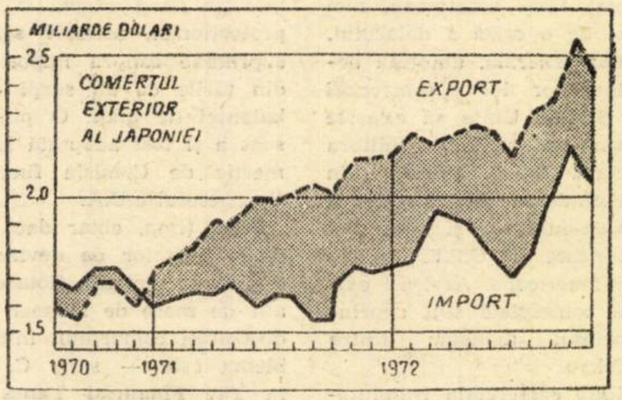

CREȘTEREA LONGEVITĂȚII AUTOMOBILELOR ÎN SUEDIA

DURATA MEDIE a vieții automobilelor în Suedia a crescut în intervalul 1966—1971 cu aproape 20%, de la 10,4 la 12,4 ani, rezultă dintr-un studiu al companiei suedeze de inspecție a vehiculelor, organism aflat sub controlul statului. Pe primul loc ca longevitate se situează autoturismele Volvo, cu o durată medie de 14,2 ani. Volvo este principala firmă suedeză producătoare de automobile. Pe locurile următoare se situează Volkswagen (R.F.G.), cu 13,2 ani, Peugeot (Franța) cu 11,8 și Saab (Suedia), cu 11,6 ani.

Tendința de creștere a duratei de serviciu a automobilelor infirmă toate pronosticurile care se făceau la începutul deceniului trecut privind scăderea acestei durate. Ca urmare, între 1964 și 1971 au mers la fier vechi cu 450 000 automobile mai puțin decît se prevedea, în valoare totală de aproape 7 miliarde de coroane. În Suedia toate automobilele mai vechi de doi ani trebuie să suporte periodic teste de securitate obligatorii.

OȚELUL LUMII

ÎN PERIOADA 1950—1971 producția mondială de oțel s-a triplat, ajungînd la 580 milioane tone, din care 188,5 milioane tone au revenit țărilor socialiste, menționează **Ekonomiceskaia Gazeta.** Ponderea țărilor socialiste în producția mondială de oțel a crescut în acest interval de la 19,3% la 32,5%, în condițiile scăderii corespunzătoare a ponderii țărilor capitaliste dezvoltate, de la 79,2% la 63,8%, din care a S.U.A. de la 46,9% la 19,2%. În perioada 1951—1971, sporul mediu anual al producției de oțel a U.R.S.S. a fost de 4,4 milioane tone, în timp ce în S.U.A. a fost de un milion de tone.

PREJUDECĂȚI INFIRMATE DE CIFRE

UN STUDIU elaborat sub egida Ministerului Afacerilor sociale din Franța asupra problemelor pe care le ridică activitatea profesională a femeilor a evidențiat — concomitent — lipsa de consistență a unor prejudecăți înrădăcinate în acest domeniu, cum sînt :

a) „Femeia lucrează pentru un salariu complementar". Și totuși, printre cele 7,5 milioane de femei franceze care erau în serviciu în 1971 se numărau 3,2 milioane de văduve, celibatare sau divorțate.

b) „Locul femeii este în cămin". Majoritatea celor 150 000 de femei care intră în fiecare an în cîmpul muncii sînt căsătorite.

c) „Natura cere ca femeia să ocupe numai funcții feminine". Numărul femeilor avînd profesiunea de sudor se ridica la 10 000, iar al celor care practică meseria de marinar la 4 300.

d) „Femeia nu este capabilă să-și asume responsabilități profesionale". În Franța, în anul amintit, 28 000 de femei aveau funcția de conducător de întreprindere, iar 250 000 erau cadre de nivel superior.

SUPRAFEȚELE MARI ÎN COMERȚUL CU MOBILĂ

ÎN DECURS de zece ani ponderea „magazinelor mari" în comerțul cu mobilă din Franța aproape s-a dublat. În timp ce pînă în 1962 un magazin mijlociu de mobilă avea aproximativ 300 mp, în prezent, s-au înmulțit magazinele cu peste 1000 mp de expunere și vînzare. Majoritatea lor este amplasată la periferia orașelor. Apar de asemenea depozite cu vînzare sau mari magazine care prezintă toate produsele necesare unei gospodării, care ajung la suprafețe de 5 000 mp.

Tendința spre suprafețe mari de vînzare este una din metodele concurenței în acest domeniu, care devine acută. Alte căi ale efortului spre mărirea beneficiilor și cîștigarea clienților sînt acelea ale prețurilor, sortimentelor, publicității, orariilor etc.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REASCENDENȚA MĂTĂSII NATURALE

PONDEREA MATASII NATURALE în producția mondială de fibre textile este aproape neglijabilă : ceva mai mult de 41 000 tone în 1970 (fără Vietnam și R.P.D. Coreeană), respectiv 0,2% din tonajul global al acestei categorii de materii prime. Ca valoare, însă, producția de mătase naturală, evaluată — în același an — la peste 820 milioane de dolari, depășea cu 12% valoarea globală a producției de iută și chenaf (de 3,3 milioane tone).

După o puternică reducere în anii celui de-al doilea război mondial, producția de mătase naturală s-a redresat treptat în perioada următoare, volumul ei mondial rămînînd totuși în 1970 cu 29% sub nivelul atins în 1938. Creșterea a fost întrucîtva frînată de concurența fibrelor sintetice îndeosebi în domeniul tricotajelor (de pildă, în 1938 numai S.U.A. utilizau circa 18 000 tone de mătase naturală pentru fabricarea ciorapilor de damă).

În prezent, trei pătrimi din producția mondială de mătase naturală sînt furnizate de Japonia și R.P. Chineză ; în prima din aceste țări nivelul producției reprezintă mai puțin de jumătate din cel antebelic, în timp ce în cea de a doua producția a crescut puternic, mai ales în ultimii ani. După cum se vede din tabelul nr. 1, țările din Asia de sud, sud-est și Extremul Orient furnizează peste nouă zecimi din producția mondială de mătase brută.

In ceea ce privește comerțul internațional cu această fibră textilă, mai mult de jumătate din exporturi provin din R.P. Chineză, urmată — la distanță — de Coreea de Sud, Italia, Bulgaria, Brazilia și alte țări. Principalii importatori sînt țările capitaliste dezvoltate : Japonia (în progresie rapidă), Italia, Franța, S.U.A. etc. Volumul global al comerțului mondial de mătase brută nu depășește o cincime din producția sa.

Tabelul nr. 1

Producția de mătase brută (tone)

Tara	1938	1966	1970
Japonia	43152	18694	20515
R. P. Chineză	4853	7180 *)	11124 *)
U.R.S.S.	1900	2644	2940*)
Coreea de Sud	1824	1154	2846
India	691	1502	2250
Italia	2738	593	310
Brazilia	33	135	259 *)
Bulgaria	180	248	245 *)
Iran	210	124 *)	210
Thailanda	...	50 *)	200
Turcia	213	114 *)	120 *)
România	15	90 *)	70 *)

*) Estimații.

Sursa (pentru ambele tabele) : F.A.O., Bulletin Mensuel — Economie et statistique agricoles, nr. 12/1972.

După aprecierea specialiștilor, avîndu-se în vedere însușirile superioare ale mătăsii naturale (finețe, suplețe, caracteristici higroscopice, receptivitatea la coloranți etc.), ea nu este periclitată de concurența fibrelor sintetice în producția textilelor de calitate superioară, precum și a unor obiecte de îmbrăcăminte tradiționale (în Japonia, India, Indonezia ș.a.). Biroul internațional al mătăsii estimează că în decursul deceniului actual cererea pentru mătase pe piața mondială va cunoaște un spor mediu anual de 5%. Totodată, în ultima perioadă prețurile la mătase au crescut sensibil : între anii 1965—1970 majorarea a fost în jur de 50%.

Se consideră că această conjunctură favorabilă va stimula extinderea sericiculturii îndeosebi în țările în curs de dezvoltare ; ele dispun în mediul rural de rezerve apreciabile de forță de muncă disponibilă pentru o ocupație sezonieră și care o solicită numai o parte din ziua de muncă. In plus, veniturile obținute pe această cale sînt remuneratorii pentru țări cu un nivel scăzut al salariilor, al veniturilor populației rurale, în condițiile unor investiții relativ reduse cerute de creșterea viermilor de mătase. Experiența a arătat că de pe un hectar de teren, cultivat cu duzi, se pot obține pe sezon venituri variind între 600 și 1200 de dolari, în funcție de soiurile alese, de agrotehnica utilizată și de calificarea personalului.

Tabelul nr. 2

Comerțul cu mătase brută (tone)

	1966	1970
Principalii exportatori :		
R. P. Chineză	3700	4800
Coreea de Sud	808	2036
Italia	384	589
Bulgaria	146	290
Brazilia	21	170
Japonia	527	75
S.U.A.	2	57
Franța	54	49
Elveția	93	49
Turcia	85	46
Principalii importatori :		
Japonia	1138	3874
Italia	1861	1851
Franța	771	619
S.U.A.	1687	457
Elveția	435	224
Thailanda	—	200
Anglia	210	185
R.F.G.	202	183
India	45	28

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 13 (500)
vineri 30 MARTIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

13

EFICIENȚA ACTIVITĂȚII ECONOMICE

DE MULTĂ VREME întreaga noastră activitate se bizuie pe convingerea fermă că numai prin valorificarea cu eficiență sporită a resurselor economiei noastre, numai prin creșterea accelerată a producției materiale, a avuției naționale, a venitului național — se asigură o temelie solidă înfloririi patriei, ridicării bunăstării întregului popor. Această convingere își găsește reflectarea în permanenta preocupare pentru perfecționarea continuă a vieții economico-sociale, pentru sporirea eficienței întregii noastre activități, pentru accelerarea mersului nostru înainte pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Succesele remarcabile obținute de oamenii muncii în primele luni ale acestui an demonstrează concludent că prevederile planului pe 1973 — superioare celor prevăzute inițial în cincinal — sînt pe deplin realiste, sînt dimensionate în raport cu posibilitățile și rezervele de care dispune economia, răspunzînd, în același timp, cerințelor dezvoltării sale în ritm mai rapid. Ele oglindesc hotărîrea și abnegația cu care toți oamenii muncii acționează pentru îndeplinirea prevederilor maximale ale planului, a angajamentelor pe care și le-au asumat în întrecere, pentru depășirea lor, spre a parcurge în 1973 o etapă hotărîtoare în înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Dar, în același timp, aceste rezultate scot în evidență rezervele ample de care dispunem în vederea îmbunătățirii și perfecționării continue a întregii noastre activități.

În acest sens, recentele acte normative adoptate, pornind de la cerințele eficienței activității economice potrivit imperativelor dezvoltării țării, au scos în evidență necesitatea de a se acționa mai departe cu toată fermitatea pentru perfecționarea și simplificarea structurilor organizatorice, pentru apropierea conducerii de producție, prin lichidarea unor forme de centralism excesiv, a unor paralelisme și verigi intermediare în conducerea unităților productive. Astfel, a fost adoptat un ansamblu de măsuri avînd ca scop să asigure îmbunătățirea structurii organizatorice la nivelul ministerelor, centralelor și organizațiilor economice, o mai bună repartizare a funcțiilor de conducere, utilizarea rațională a cadrelor tehnico-inginerești, a specialiștilor de înaltă calificare, la nivelul întregii economii. Pe această linie se înscrie și Decretul privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, adoptat săptămîna trecută de Consiliul de Stat. Prevederile acestuia converg spre realizarea unor forme și structuri de conducere cu un grad înalt de funcționalitate și operativitate, mai simple, mai economice și mai eficiente, cu mai puține trepte ierarhice, înlăturîndu-se surse de birocratism, tergiversare și formalistică inutilă. Astfel, își găsește materializarea o concepție riguros științifică de conducere a unităților economice și, în același timp, se asigură ca un mare număr de cadre tehnico-inginerești, de specialiști cu o înaltă calificare, care pînă acum erau angajați în lucrări administrative, să lucreze în activități direct și efectiv productive, în conducerea nemijlocită a proceselor de producție, în sectoarele de concepție, de proiectare și cercetare din unitățile economice. Aceasta răspunde unor interese majore ale întregii societăți, întrucît tocmai în asemenea domenii fiecare inginer, fiecare specialist își va putea pune în valoare cel mai bine capacitatea creatoare și calificarea tehnico-științifică pentru care s-a pregătit. Este important de subliniat că, mărirea, pe această cale, a proporției cadrelor care lucrează nemijlocit în producție, în cercetare și proiectare, va contribui totodată la sporirea mai rapidă a venitului național, deci la ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

Traducerea în viață, în cel mai scurt timp și în cele mai bune condiții, a tuturor acestor măsuri va contribui la îmbunătățirea și perfecționarea întregii noastre activități economice, la valorificarea cu eficiență sporită a resurselor economiei noastre naționale.

După Tehnoforest, o altă întreprindere românească de comerț exterior este premiată de Institutul Internațional de Promovare și Prestigiu de la Geneva. Pentru buna calitate a obiectelor de construcții realizate, ce și-au atras aprecierea unanimă pe multe meridiane ale globului Antreprizei Române de Construcții-Montaj-ARCOM— i s-a decernat „Premiul de promovare internațională — construcții și asistență tehnică" — pe 1972

Decretul privind normele unitare de structură pentru unitățile economice

IMPULS ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

ACȚIUNEA de elaborare a noilor structuri organizatorice ale unităților economice pe baza normelor unitare adoptate prin Decret al Consiliului de Stat se află în plină desfășurare. Analiza atentă, prin prisma prevederilor Decretului, a situației existente pune în evidență importante rezerve de sporire a eficienței utilizării cadrelor din unitățile economice, iar aplicarea normelor duce la stabilirea unor structuri organizatorice mai suple, cu funcționalitate sporită, care asigură apropierea conducerii de producție, îndreptarea specialiștilor spre activitățile de producție și de concepție.

Elaborarea noilor structuri organizatorice ale unităților economice se înscrie organic în ansamblul măsurilor de perfecționare a conducerii vieții economice luate în ultimii ani de conducerea de partid și de stat. Evidențierea unor

(Continuare în pag. [illegible])

PLAN ● ANGAJAMENTE

1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen

MECANIZARE, AUTOMATIZARE, NOI TEHNOLOGII

PARTIDUL NOSTRU concepe economia socialistă ca o economie cu înaltă eficiență, capabilă să valorifice cu maximum de randament întregul potențial material și uman al țării. În această accepțiune, **marea întrecere pentru îndeplinirea și depășirea planului pe 1973 la parametrii maximali, ca o premisă sigură a realizării cincinalului înainte de termen**, apare, în primul rînd, ca un amplu program de dezvoltare intensă, de perfecționare, raționalizare și organizare științifică în care s-au angajat cu entuziasm toți oamenii muncii din sfera producției materiale. Imprimarea unor ritmuri mai accelerate în dezvoltarea economiei noastre și, în principal, a industriei, trebuie să fie grefată pe fundalul unei înalte eficiențe economice, ca expresie sintetică a acestui program.

Indicele sintetic, cel mai expresiv pentru nivelul eficienței activității economice și sociale, este **productivitatea muncii.** De altfel, însăși superioritatea unui întreg sistem economic și social este hotărîtă în ultimă instanță de nivelul productivității muncii. Dezvoltarea țării noastre în anii economiei socialiste, în ritmuri apreciate ca remarcabile pe plan mondial, confirmă pe deplin acest adevăr: **creșterea producției globale industriale de circa 13 ori într-o perioadă de două decenii** (1950—1971), **s-a obținut în cea mai mare parte pe seama creșterii productivității muncii** (de 5,1 ori) **și în mai mică măsură pe seama numărului de salariați** (care au sporit numai de 2,7 ori). Din corelarea acestor indicatori sintetici rezultă că **aproape 80% din sporul producției globale industriale s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii și numai 20% pe baza sporirii numărului de salariați.** Asemenea proporții se înregistrează numai în țările cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial.

Dacă în 1970 fiecare salariat a produs mai mult decît produceau 5 salariați în 1950, aceasta s-a datorat în primul rînd vastului program de investiții desfășurat cincinal de cincinal, în care s-a acordat prioritate dezvoltării producției materiale. În această perioadă s-a creat un puternic potențial tehnic, a crescut permanent nivelul de calificare și de experiență a cadrelor capabile să folosească tehnica modernă cu randamente maxime.

ÎN ETAPA ACTUALĂ, cînd Conferința Națională a partidului a pus în fața întregului nostru popor sarcina asigurării unor ritmuri mai accelerate în dezvoltarea economiei, în paralel cu creșterea eficienței în toate domeniile de activitate, sporirea productivității muncii capătă semnificații majore. **Este ilustrativ în acest sens faptul că la nivelul anului 1975 creșterea productivității muncii în industrie numai cu 1% va echivala cu o producție suplimentară de peste 5 miliarde lei.**

Condițiile create permit ca productivitatea muncii să se înscrie, în continuare, în ritmuri înalte de creștere. De altfel, **planul pe 1973 prevede ca productivitatea muncii**

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU
C.S.P.

(Continuare în pag. [illegible])

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 13 din 30 martie 1973

1—2
— **Impuls în accelerarea dezvoltării**
1—3
— **Plan • angajamente**
1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen : Mecanizare, automatizare, noi tehnologii — de ing. **Florian Mihalache**, ec. **Petre Cioclu**, C.S.P.
4
— **Specializare • cooperare**
Relația furnizor-beneficiar și concepția asupra cooperării (VI). Convorbire realizată de **B. Vasile**, **M. Stoianovici**.
5
— **Forța de muncă**
O experiență în industria Capitalei privind recrutarea și calificarea forței de muncă de **Marin Iordache**, doctorand în economie.
6
— **Agricultură**
Acordul global în legumicultură
Un mecanism care trebuie să funcționeze perfect : Producție — preluare — valorificare (II)
Semnează : ing. **Ilie Plesea**, Direcția generală județeană Ilfov pentru agricultură, industria alimentară și ape ; ing. **Ion Calancea**, C.A.P. Gîrbov, jud. Ilfov ; ing. **Constantin Chiriță**, M.A.I.A.A. ; ing. **N. Abramescu**, C.A.P. Vîrtejul, Municipiul București
7
— **Creativitate • inovație**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării : Centrele de cercetare ale centralelor de **Stere Popescu**
— **Cadre și răspunderi**
8
— **Conducere și organizare**
Compartimentele tehnice și creativitatea în întreprindere. Rezultatele unei anchete în 10 întreprinderi de **Ovidiu Nicolescu**
9
— **Economistul în economie (V)**
Cuvîntul economiștilor din Maramureș de **Constantin Cojocaru**
10—11
— Productivitate — calitate, două noțiuni care converg spre același țel : Satisfacerea cerințelor majore ale consumatorilor de **V. Boescu**, **L. Țintea**, **B. Pădure**
12
— **Agenda economistului**
Semnează: **C. Jornescu**, **Gh. Țigăeru**, **E. Vulpenaru**, **T. Gheorghe.**
13
— **Marketing**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării
Din experiența Centralei mătăsii : Marketingul în strategia dezvoltării (II) de **Alexandru Iordăchescu**
14
— **Concepte • metodologii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (VIII) de **Radu Constantinescu**
— R.S. România — R. D. Germană : Dezvoltarea cooperării în domeniul construcțiilor de mașini de **Ion Morega**, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnice.
15
— **Creștere economică**
Dezbatere organizată de catedra de economie politică a Cabinetului de partid al Municipiului București pe tema : Fondul național de dezvoltare economico-socială
16
— **Opt decenii de la crearea P.S.D.M.R. :**
Proletariatul român — forța socială transformatoare de **Damian Hurezeanu**
17
— **Știință și societate**
„Revoluția verde", Iluzii și realitate de acad. **V. Malinschi**
18
— **Economie mondială**
Orientări în industria chimică a țărilor socialiste de **Lili Șuster**, I.C.E.
19
— **Documentar**
Creșterea industrială și creșterea productivității (I) de **I. Pădureanu**
ÎN SUPLIMENT
— Cu privire la desfășurarea activității și întocmirea actelor de control de **Ilie Oprescu**, Ministerul Finanțelor
— Controlul propriu al organizațiilor socialiste de prof. dr. **Ștefan Pascal — Luca**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

IMPULS ÎN ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

(Urmare din pag. 1)

elemente semnificative care atestă caracterul unitar, al ultimelor măsuri adoptate pentru îmbunătățirea organizării și conducerii unităților economice, în conformitate cu cerințele accelerării dezvoltării economiei naționale, constituie obiectul discuției avute zilele acestea de **Constantin Cojocaru**, *cu doi reputați specialiști din Ministerul Muncii :* **Petre TURCU**, *directorul direcției pentru problemele organizării și funcționării unităților socialiste și* **Petre ISAC**, *directorul direcției pentru organizarea și normarea muncii. Publicăm în acest număr prima parte a discuției.*

RED. : — Cînd apar aceste rînduri, normele unitare de structură pentru unitățile economice sînt în mare parte, realitate, în sensul că la unele unități economice funcționează deja structuri organizatorice elaborate cu respectarea lor. Claritatea și precizia cu care sînt formulate normele în Decret fac inutilă, mi se pare, o discuție de prezentare și explicare a lor. Conturarea locului ocupat de aceste norme în ansamblul măsurilor de perfecționare a conducerii unităților economice, a corelațiilor lor cu măsuri adoptate și cu altele ce urmează a fi luate, ar prezenta însă un real interes pentru specialiști, pentru cititorii revistei noastre. V-aș propune deci să orientăm discuția noastră pe această arie problematică.

P. T. : — De fapt, normele de structură adoptate prin Decret reprezintă o continuare, o completare a prevederilor legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat. Într-adevăr, menținîndu-se prevederile legale în vigoare, care prevăd că structura organizatorică a unităților economice se aprobă de organele de conducere colectivă ale acestora (centrale, întreprinderi), Decretul aprobă elementele normative unitare care stau la baza elaborării structurilor organizatorice în toate unitățile socialiste. În acest sens, este semnificativ faptul că, potrivit concepției Decretului, se creează posibilitatea elaborării de structuri specifice unor ramuri sau subramuri ale economiei naționale.

RED. : — În esență normele adoptate prin Decret precizează ORGANISMELE (subunitățile, compartimentele) ce pot fi constituite în unitățile economice și CONDIȚIILE ce trebuie îndeplinite pentru constituirea acestora. Să ne oprim la prima — ce elemente noi, importante aduce aprobarea normelor de structură din punct de vedere al organismelor din cadrul unităților noastre economice

P. T.: — În primul rînd se stabilește că, de regulă, treptele ierarhice în activitatea de producție sînt două : atelierul și secția de producție. Înainte, între maistru și șeful de atelier existau formații de lucru conduse de maiștri principali. Secțiile de producție nu erau nemijlocit conduse de conducătorul întreprinderii. Pe lîngă faptul că în secțiile de producție existau adjuncți ai șefului de secție care constituiau o verigă organizatorică intermediară între șeful secției și șeful de atelier mai existau între secții și directorul de întreprindere și alte cadre de conducere: inginer șef, inginer șef adjunct.

Un alt element nou în ceea ce privește organizarea secțiilor de producție este acela că acolo unde se lucrează în schimburi egale se acordă funcția de șef de secție pe schimb, care răspunde integral de activitatea de execuție în schimbul respectiv. Ideea de bază este aceea că în fiecare secție trebuie să se asigure conducerea integrală a întregului proces de producție de către un cadru de conducere care să fie prezent pe toată durata schimbului în unitate.

Alt element distinct este acela că din Decret rezultă în mod clar necesitatea organizării atelierelor pe schimburi. În trecut atelierele erau organizate cu formații de lucru constituite **pe verticală** (2—3 în schimbul unu, 1—2 în schimbul doi și unul în schimbul trei). Aceste formații de lucru alcătuiau un atelier. În concepția Decretului se stabilește necesitatea **organizării atelierelor pe schimburi pe orizontală** (un șef în schimbul 1 cu patru formații de lucru, stabilite pe bază de normative, alt șef în schimbul doi și altul în schimbul trei). Este un element extrem de important, care trebuie subliniat în mod deosebit

RED : — Din studierea Decretului rezultă că centrala poate fi organizată practic, în următoarele variante de trepte ierarhice: formație — atelier — secție —uzină — centrală; formație — atelier — secție — uzină — întreprindere — centrală ; formație — atelier — secție — întreprindere — centrală. Corespunzător, avînd în vedere faptul că Decretul prevede că uzina poate fi condusă de un director sau inginer șef, întreprinderea de un director și un director adjunct de producție, centrala de un director general și un director tehnic de producție (sau un director general adjunct) rezultă că în conducerea producției putem avea maximum 8 trepte ierarhice și minimum 5. În ce sens trebuie interpretată afirmația dv. că, de regulă, treptele ierarhice în activitatea de producție sînt două : atelierul și secția ?

P. T. — Am în vedere pe de o parte faptul că atelierul poate fi constituit și fără formații de lucru, pe de altă parte faptul că Decretul acceptă, dar în mod excepțional, cu aprobarea Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale, funcționarea în cadrul întreprinderilor a fabricilor, uzinelor și altor unități fără personalitate juridică. Este vorba de cazuri de excepție. Sînt întreprinderi care au în componența lor procese de fabricație distincte, ca, de exemplu, fabrica de locomotive Diesel electrice de la „Electroputere" Craiova. În astfel de situații, ierarhia va fi într-adevăr : atelier — secție — fabrică — întreprindere — centrală.

RED.: — În rezumat, care sînt deci treptele ierarhice care se elimină practic din structura organizatorică a unităților noastre economice ?

P. T. : — Sînt cele de maistru principal, șef de secție adjunct, inginer șef adjunct, inginer șef. Deci patru trepte ierarhice. Vreau să precizez că, prin condițiile de constituire a subunităților, prin faptul că se instituie norme mai mari de salariați sau de organisme inferioare pentru a se constitui un anumit organism, compartiment, numărul de posturi de conducere se reduce cu mult mai mult decît lasă să se vadă această reducere a numărului de trepte ierarhice.

Aș vrea să mai subliniez că prin Decret s-au rezolvat într-un mod nou și alte probleme. De exemplu, în majoritatea ramurilor existau serviciul mecanic șef și secție mecanică, ca organisme distincte. Cum rezultă din structurile tip aprobate, această activitate este concentrată în cadrul unei singure unități — secția mecano-energetică care face și activitatea de concepție și de execuție. La fel și activitatea de SDV-uri.

RED. : — Ce elemente noi sînt de subliniat în legătură cu normele propriu-zise, cu condițiile de constituire a subunităților.

P. T. : — Aici trebuie apreciat că s-a făcut un salt important. Din datele primite pînă acum rezultă că aceste norme, acești parametri au dus la constituirea unor compartimente puternice, la eliminarea posibilității existenței unor paralelisme în desfășurarea activităților, a diluării răspunderii, la comasări, concretizate în reducerea numărului cadrelor de conducere cu cel puțin cu 30%. Sînt cazuri cînd în întreprinderi mari numărul serviciilor era undeva între 40—60 iar acum numărul lor este în jurul cifrei de 15—20. Aceasta atrage după sine creșterea răspunderii tuturor cadrelor de conducere. Elementele normative permit, în final, constituirea unor compartimente puternice, mari și reducerea numărului cadrelor de conducere. Din informațiile pe care le avem rezultă că soluțiile date au condus la întărirea compartimentelor de cercetare-proiectare.

RED. : — Decretul subliniază cu și mai multă tărie respectarea regulii ca centrala să se constituie pe structura uneia dintre uzinele sale componente.

P.T. : — Într-adevăr, în ceea ce privește centralele s-a realizat cerința prevăzută de Legea 11 ca centrala să realizeze în întregime activitățile întreprinderii pe care s-a constituit. Toate problemele privind aprovizionarea, desfacerea, cercetarea sînt rezolvate de centrală în întregime pentru întreprinderea pe care s-a constituit și parțial pentru alte întreprinderi. S-a eliminat posibilitatea existenței în paralel a serviciilor la centrale și întreprinderi.

RED. : — Din prevederile Decretului rezultă că centralele vor dispune de subunități distincte, centralizate pentru executarea activităților de cercetare-proiectare și de import-export.

P.T. : — În centrale se vor efectua centralizat cel puțin activitățile de comerț exterior și cele de cercetare și proiectare. Dar și investițiile, aprovizionarea și desfacerea. Pentru ultimele, aș face unele precizări. Centrala va trebui să aprovizioneze unitățile cel puțin cu acele produse pentru care se întocmesc balanțe pe economie. N-o să cumpere centrala cu sediul în București becuri pentru o întreprindere de la Suceava, de exemplu. Materialele de bază pentru care se întocmesc balanțe trebuie să se aprovizioneze centralizat. După părerea mea, noi încă nu reușim în momentul de față să înțelegem în măsură suficientă ce simplificări s-ar aduce în mecanismul economic dacă centralele ar prelua activitatea de aprovizionare și desfacere.

RED. : — Pînă la apariția Decretului, centralele au fost organizate pe cele cinci funcțiuni, individualizate în cinci direcții: cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar, personal. Din configurația structurilor tip adoptate prin Decret trebuie să înțelegem că s-a renunțat la principiul individualizării activităților pe funcțiunile de bază ale unității economice ?

P.T. : — Nicidecum. Numai că numărul funcțiilor nu este identic cu numărul cadrelor de conducere. Funcțiile sînt aceleași în toate întreprinderile, numai că în unele întreprinderi unele funcțiuni sînt mai atrofiate, altele mai dezvoltate. În al doilea rînd, s-a constatat că funcțiunea nu există în întreprindere în forma ei pură de sus și pînă jos. Angajarea, încadrarea unei persoane este o activitate de personal. Totuși, înainte de a i se stabili categoria de încadrare, viitorul angajat merge în secția de producție și este supus unor probe. Maistrul îl verifică. Această verificare este o activitate de producție sau de personal?

RED. : — O ultimă întrebare. Concomitent cu elaborarea noilor structuri organizatorice bazate pe normele unitare instituite prin Decret s-a realizat și o acițune de restructurare, de comasare și reducere a numărului de centrale industriale. De la circa 200 s-a ajuns în prezent la 60—70. Care sînt rațiunile și consecințele acestei acțiuni ?

P.T. : — Reducerea numărului de centrale industriale este, de fapt, o consecință a concepției care a stat la baza înființării centralelor industriale și anume aceea a concentrării producției pe ramuri și subramuri astfel ca centrala să poată elabora politica de dezvoltare a unei ramuri, să poată decide, să poată asigura într-adevăr dezvoltarea subramurii respective în ritmurile și condițiile cerute de procesul accelerat al dezvoltării economiei naționale. Numărul mare de centrale industriale, dintre care unele erau în aceeași subramură impunea existența unor coordonatori peste aceste centrale și lipsea centrala de posibilitatea de a duce o politică unitară în subramura respectivă.

În producția de îngrășăminte chimice, activau trei centrale, în ramura producției de ciment — 6 centrale. O astfel de structură nu dădea posibilitate centralelor nici să-și creeze o concepție clară privind dezvoltarea producției respective, nici să impună proiectarea și cercetarea producției în direcția dorită. Se punea întrebarea: cărei centrale să-i încredințăm activitatea de cercetare. Dacă le încredințam tuturor, nu realizam scopul final pentru care am creat centralele. Fărîmițarea atrăgea după sine diminuarea posibilităților centralelor de a lua anumite decizii în ramurile respective în ce privește dezvoltarea producției, satisfacerea cu produse pentru întreaga economie.

Prin noua organizare se va realiza și prevederea legală ca centralele să poată lucra direct cu unele organe de sinteză economică. Se încredințează astfel centralei un rol foarte important din punct de vedere al planificării și cercetării.

plan-angajamente

„Așa cum am arătat și la Conferința Națională, noi concepem realizarea inainte de termen a cincinalului nu pe seama intensificării efortului fizic, ci în principal pe seama creșterii eficienței economice, a promovării mai rapide a progresului tehnic în producție, extinderii mecanizării și automatizării, organizării pe baze științifice a producției și a muncii în fiecare intreprindere".

(Din cuvîntarea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la Plenara C.C. al P.C.R. din 28.II — 2. III. 1973).

MECANIZARE, AUTOMATIZARE, NOI TEHNOLOGII

(Urmare din pag. 1)

în industria republicană să crească cu 9,1%. Corespunde însă acest ritm nivelului tehnic al industriei noastre și indemînării cadrelor de muncitori și tehnicieni de a folosi tehnica modernă ? Așa cum s-a arătat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, **acest ritm depășește nivelul prevăzut în planul cincinal, dar este sub posibilitățile reale de care dispune astăzi economia noastră.** Pornind de la această apreciere fondată pe analize profunde, este necesar ca măsurile complexe care se iau pentru intensificarea creșterii productivității muncii să se bazeze, în primul rînd, pe mobilizarea și punerea în valoare a rezervelor existente în întreprinderi. În cadrul programelor speciale privind creșterea acestui indicator **atenția va trebui îndreptată în direcția extinderii mecanizării și automatizării proceselor de producție, perfecționării tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirii organizării producției și a muncii.**

Rezultatele obținute în primele două luni ale anului demonstrează pregnant puternicul potențial al economiei noastre și marile rezerve ce pot să fie puse în valoare. **Pe ansamblul industriei republicane, în luna ianuarie productivitatea muncii a crescut cu 12,4% față de aceeași lună din 1972, comparativ cu 9,5% cît este prevăzut pentru trimestrul I a.c. față de trimestrul I 1972.** Ceea ce este demn de relevat e faptul că fără a apela la investiții costisitoare și de lungă durată sau a depune eforturi fizice suplimentare, **unele colective de muncă au reușit să obțină rezultate spectaculoase în acțiunea de creștere a productivității muncii, realizînd producții suplimentare numai printr-un consum de inteligență materializat în perfecționarea tehnologiilor de fabricație, organizarea mai bună a fluxurilor de producție, aplicarea de mici mecanizări, folosirea din plin a timpului de muncă.**

Pe asemenea căi, de exemplu, s-a obținut creșterea randamentului furnalelor de la Reșița cu 53 kg. pe fiecare m³ de volum util și zi efectivă, depășindu-se planul de producție pe primele două luni ale acestui an cu 3800 tone fontă ; la Combinatul siderurgic de la Galați, prin conceperea și realizarea unui sistem simplu pentru insuflarea oxigenului în masa topită a metalului, s-a obținut o productivitate superioară și diminuarea consumului de combustibil și de materiale refractare, care s-au reflectat în bilanțul financiar cu un volum de economii de 4 milioane lei; la Combinatul de materiale de construcții din Tg. Jiu, prin introducerea unor modificări la liniile tehnologice de fabricație a cimentului se obține un plus de producție de 20% ; la Fabrica de mobilă — Pipera, prin reorganizarea fluxurilor și îmbogățirea tehnologiilor de fabricație s-a realizat o productivitate a muncii mai mare cu 30% etc

- **În 1970 fiecare salariat a produs mai mult decît 5 salariați în 1950.**
- **La nivelul anului 1975 creșterea productivității muncii in industrie cu 1% va echivala cu o producție suplimentară de peste 5 miliarde lei.**
- **Pe ansamblul industriei republicane, in luna ianuarie 1973 productivitatea muncii a crescut cu 12,4% față de ianuarie 1972 comparativ cu 9,5% cît este prevăzut pentru trimestrul I.**
- **Implicații ale introducerii progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii.**

O ANALIZĂ mai aprofundată arată că, deși s-au obținut succese însemnate, totuși ritmul în care se desfășoară mecanizarea, automatizarea, introducerea și **extinderea procedeelor tehnologice noi, este încă lent.** Așa cum se desprinde din **tabelul nr. 1, anul trecut, în cele trei compartimente se constată o pondere destul de mare a nerealizărilor, ceea ce denotă că nu s-au pus în valoare toate rezervele pentru creșterea eficienței economice, în general, și a productivității muncii, în special.**

Potrivit cifrelor din tabelul nr. 1, într-un domeniu sau altul, unele ministere nu și-au realizat sarcinile, diminuînd astfel posibilitățile de a se spori într-o proporție mai mare productivitatea muncii.

Un sector de activitate în care se pune cu acuitate problema mecanizării, îl constituie exploatările forestiere. Condițiile naturale variate și dificile în care se desfășoară procesul de producție, implică un volum foarte mare de muncă, desfășurat sub cerul liber în toate anotimpurile anului.

În anii construcției socialiste sectorul de exploatări forestiere a fost înzestrat cu drumuri care au permis pătrunderea adînc în pădure, cît mai aproape de par-

(Continuare în pag. 4)

Tabelul nr. 1

Modul de îndeplinire a sarcinilor privind introducerea progresului tehnic în anul 1972

Ministerul	Nr. de sarcini privind introducerea sau extinderea mecanizării unor procese de producție		Nr. de sarcini privind introducerea și extinderea automatizării		Nr. de procedee tehnologice noi	
	Plan	Realizat	Plan	Realizat	Plan	Realizat
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	6	1	—	—	3	2
Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții						
— Departamentul Lemn	3	3	1	1	4	2
— Departamentul Materiale de Construcții	1	—	4	2	3	1
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor	2	2	2	2	—	—
Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor	1	1	3	3	3	2
Ministerul Energiei Electrice	—	—	4	3	—	—
Ministerul Industriei Metalurgice	—	—	3	2	2	1
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	—	—	—	—	5	4
Ministerul Industriei Chimice	—	—	—	—	4	3
Ministerul Industriei Ușoare	—	—	—	—	4	3
Total:	13	7	17	13	28	18

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

PESTE PREVEDERILE MAXIMALE ALE PLANULUI CINCINAL

● Metal

COMBINATELE și întreprinderile siderurgice încheie primul trimestru al anului cu rezultate superioare sarcinilor maximale de plan. S-au livrat suplimentar economiei naționale peste 36.000 t fontă, 39.000 t oțel, 1.600 t țevi, 1.300 t cocs metalurgic și alte produse. Alături de aceste sporuri de ordin cantitativ consemnăm creșterea ponderii oțelurilor aliate și a oțelurilor carbon.

Recent a fost introdus în producția curentă un nou sortiment de oțel înalt aliat și inoxidabil, mult solicitat în industria chimică și au fost elaborate primele șarje din alte cîteva noi mărci de oțeluri aliate, destinate industriei constructoare de mașini.

● Produse chimice

CÎTEVA date bilanțiere și din întrecerea chimiștilor :

Pe platforma Combinatului chimic din Craiova, toate unitățile de producție au îndeplinit sarcinile maximale ce le-au revenit în primele trei luni ale anului cu 15 zile înainte de termen. Astfel, combinatul craiovean a produs peste prevederi, 9.000 t azotat de amoniu, 3 000 t nitrocalcar, 250 t acid acetic. La acest rezultat au condus, în primul rînd, preocupările pentru folosirea în regim optim a instalațiilor, evitarea întreruperilor și asigurarea unei mai bune cooperări între toate compartimentele care concură la realizarea producției.

Consemnăm tot aici că la Uzina de fibre sintetice Iași, primul trimestru al anului s-a încheiat cu o depășire de aproape 30 milioane lei la producția globală, ceea ce echivalează, între altele, cu o producție suplimentară de peste 120 t de fire și fibre poliesterice.

● Materiale de construcții

LA Fabrica de ciment Bicaz datele bilanțului preliminar privind primul trimestru, înscriu, între altele, depășiri la ciment cu 1 600 t și la plăci de azbociment de aproape 7 000 mp.

Prin aplicarea unor studii tehnico-economice, instalațiile de bază ale fabricii funcționează acum cu aproape 30% peste capacitatea proiectată.

● Cărbune

MECANIZAREA lucrărilor în abatajele cameră, folosirea mai eficientă a timpului de lucru și a utilajelor, mai buna organizare a activității la fiecare loc de muncă au permis mai multor colective de minieri să extragă importante cantități de cărbune peste prevederile maximale ale planului primului trimestru.

Depășirile se ridică numai la Combinatul cărbunelui Tîrgu Jiu la 60.000 t, la sectorul minier Ip, județul Sălaj, la 3.500 t, iar la exploatarea minieră Vulcan, județul Hunedoara la 8.500 tone.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Județul Prahova

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI CHIMICE

JUDEȚUL NOSTRU a cunoscut în anii socialismului o dezvoltare impetuoasă a economiei, situîndu-se pe primele locuri în ceea ce privește contribuția sa la producția globală industrială a țării (cu peste 6,1%). Între ramurile dezvoltate **industria chimică** ocupă un loc important în industria județului, **ponderea sa crescînd de la 8% în 1965 la peste 15,2% în 1972.**

Ca urmare a importantelor investiții alocate și orientate pentru realizarea de unități industriale de mare capacitate și pentru modernizarea unităților existente, **volumul producției globale al industriei chimice a județului Prahova a crescut în perioada 1965—1972 de peste 6,7 ori, iar în comparație cu 1938 de peste 400 ori.** Pe platforma de la Brazi, **Grupul industrial de petrochimie transformă țițeiul în produse chimice** (propilenă, etilenă de mare puritate, polietilenă de calitate superioară) care asigură necesitățile interne de glicooli, anhidridă ftalică, polietilenă și altele. Alături de acestea, **anvelopele fabricate de Uzina „Victoria"-Florești, îngrășămintele chimice realizate la Valea Călugărească, produsele Fabricii de hîrtie de la Bușteni** și-au cîștigat o binemeritată faimă în țară și peste hotare.

Numărul salariaților din această ramură a crescut în perioada 1960—1972 de peste 2,4 ori. În actualul cincinal — așa cum reiese și din grafic — chimia județului Prahova se înscrie pe noile coordonate ale dezvoltării acestei ramuri în totalul țării, cu creșteri corespunzătoare ale ponderilor respective, volumul investițiilor alocate ridicîndu-se la sume importante iar **producția globală va înregistra în anul 1975 o creștere de peste 3,6 ori comparativ cu 1970,** concomitent cu sporirea calității și competitivității produselor sale.

Ion BĂLAN
director adjunct, Direcția județeană de Statistică — Prahova

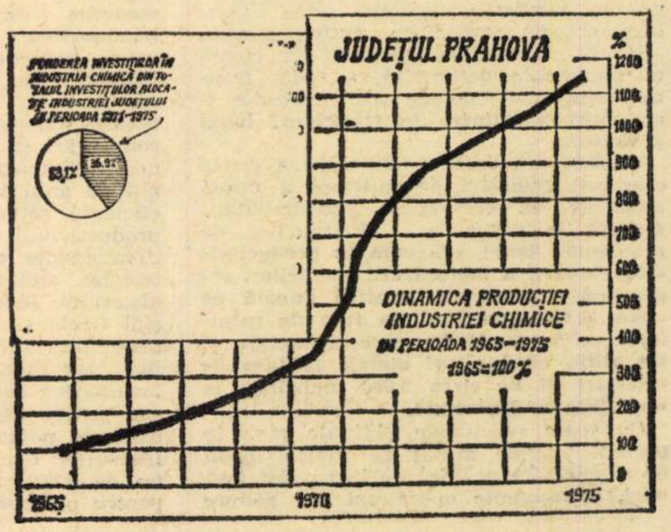

specializare-cooperare

Un dialog cu cadre de răspundere pe o problemă de o importanță deosebită pentru economie :

Relația furnizor-beneficiar și concepția asupra COOPERĂRII (VI) *)

POATE MAI MULT CA ORICÎND, în prezent, avînd în vedere preocupările majore ale fiecărui colectiv de muncă de a realiza planul pe 1973 la parametrii maximali, ca o condiție hotărîtoare a înfăptuirii cincinalului înainte de termen, relațiile furnizor-beneficiar trebuie să se desfășoare ca un mecanism bine sincronizat, orice defecțiune apărută, de o parte sau alta poate impieta nivelul realizărilor, fie la unitatea furnizoare, fie la cea beneficiară. Pot fi evitate neajunsurile, cum și în ce fel ? Cum trebuie să acționeze furnizorii de materiale și ce să întreprindă beneficiarii ?

Pentru a da răspuns întrebărilor, am ales una din unitățile importante ale economiei naționale, Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare — Brașov care, prin modul în care concepe și organizează relațiile cu beneficiarii facilitează statornicirea unor bune și trainice relații cu aceștia. De altfel nu de puține ori, ni s-au relatat, de diferiți interlocutori, asemenea aprecieri : **„dacă toate centralele noastre industriale ar activa ca „Centrala rulmenților", nu ar mai apărea neajunsuri în cooperare, în îndeplinirea contractelor economice, în desfășurarea unor relații principiale între furnizori și beneficiari".** Iată considerentele pentru care revista noastră s-a adresat unor specialiști de aici, cadre de răspundere ale Centralei cu rugămintea de a răspunde la unele întrebări care să ne permită să cunoaștem cum reușește să se achite de responsabilitățile ce-i revine în calitatea sa de furnizor unic de rulmenți.

• În calitate de furnizor, v-am ruga să ne vorbiți despre modul în care evoluează relațiile cu beneficiarii produselor dv ?

— Răspunde ing. **Gh. Badea**, director general al Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare : „Centrala noastră asigură în prezent consumul industriei noastre cu rulmenți, bile, ace, cuzineți într-o gamă variată de tipodimensiuni și participă, totodată, cu o parte din aceste produse pe piața internațională. Prin activitatea ce o desfășurăm pentru a cunoaște din timp cerințele de astfel de produse (studii de marketing, consfătuiri periodice cu unii beneficiari, programe de prognoze etc.) putem satisface comenzile făcute de beneficiari, bineînțeles asigurînd în același timp o utilizare rațională și eficientă a capacităților de producție ale fabricilor noastre.

> **● Respectarea promptă a obligațiilor contractuale — premisa unor relații principiale, de lungă durată**
>
> **● Studiile de marketing, prognoză, consfătuiri cu beneficiarii — metode permanente în cunoașterea cerințelor, creșterea și modelarea producției**
>
> **● Furnizor - beneficiar, ipostaze în care se situează fiecare întreprindere — de ce să nu se aplice formula „ceea ce ție nu-ți place altuia nu-i face ?"**

În ultimii ani — Centrala, în calitate de unic furnizor de rulmenți, bile, ace — la nivelul economiei naționale (din surse interne) **și-a respectat în întregime contractele încheiate".**

• Există un anumit „secret" în organizarea relațiilor cu beneficiarii ?

— „La baza relațiilor statornicite cu beneficiarii noștri, nu există, evident, nici un „secret". Totul este determinat de îndeplinirea corectă a atribuțiilor ce revin diferitelor servicii ale Centralei, care se ocupă cu executarea rulmenților, cu organizarea activității de livrare a acestor produse, cu derularea contractelor încheiate. Relațiile noastre cu diferiți parteneri străini care produc rulmenți, ne permit, ca pe bază de schimburi reciproce de produse, să acoperim operativ diferitele comenzi speciale pentru care fabricația în țară nu a fost încă organizată, sau nu prezintă interes, datorită cererilor mici. Solicitanții de produse nu trebuie întîmpinați de furnizori (cum adesea se întîmplă) cu refuzuri de comenzi, sau cu impromptitudini în ceea ce privește termenele de livrări sau de sortimente. **Pentru noi, solicitările beneficiarilor reprezintă o „BUSOLĂ" A DEZVOLTĂRII CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE, satisfăcînd astfel în totalitate și prompt, orice cerință".**

• Unde considerați că greșesc unii furnizori, respectiv centralele industriale, în determinarea unor relații principiale cu beneficiarii ?

— „După părerea mea, unii furnizori aplică în ritm prea lent sau chiar deloc măsurile stabilite prin Legea contractelor economice — cunoașterea continuă a beneficiarilor, a cerințelor lor, întocmirea portofoliului de comenzi și adaptarea producției la acesta, urmărirea continuă a mersului livrărilor și coordonarea lor cu ritmul consumului la beneficiar.

• Ce ați întreprinde în locul celor care nu-și înțeleg suficient îndatoririle ? Sau ce le-ați propune ?

Este de la sine înțeles că partea care nu-și îndeplinește întocmai clauzele contractuale, să suporte penalizările prevăzute, să despăgubească cealaltă parte pentru daunele ce i le-a provocat. De asemenea, **întreprinderile specializate, să-și dezvolte producția și relațiile de schimb pe plan internațional, în așa fel încît să rezolve prompt orice solicitare din familia de produse în care sînt specializate".**

• În calitate de beneficiar, întîmpinați și dv. unele neajunsuri ?

— Răspunde ing. **C. Ciornea**, director comercial : „Principala grijă a Centralei privind materialele de bază pentru producția de rulmenți, a fost și este **crearea și menținerea unor stocuri care să preia toate variațiile de plan de producție impuse de solicitările la export a rulmenților, cît și de neritmicitatea livrărilor furnizorilor noștri, în special cei interni, cu care avem destule necazuri.** În relațiile cu furnizorii externi, am impus condițiile noastre tehnice și termenele de livrare, prin discuții directe sub patronajul ISCE „Metalimport", cu specialiștii firmelor respective. Rezultatele au fost întotdeauna cele dorite de noi.

În relațiile cu furnizorii interni, Centrala a folosit metoda legăturilor directe și înțelegerilor bilaterale pentru cunoașterea reciprocă a necazurilor și găsirea posibilităților de eliminare a lor. Cu unii „Industria Sîrmei" — Cîmpia Turzii, Combinatul siderurgic — Hunedoara etc.), s-au stabilit relații principiale de colaborare fructuoasă. Cu alții însă avem și unele greutăți. Centrala întîmpină neajunsuri din partea Combinatului siderurgic — Galați, a fabricilor „Electro-aparataj" și „Acumulatorul" — București — care nu ne satisfac cererile la nivelul dorit și nici nu-și respectă obligațiile asumate".

• Care este, în esență, cauza acestor neajunsuri ?

— „Cauzele neajunsurilor întîmpinate la unitățile furnizoare din cadrul M.I.M., în afară de lipsa unor dotări tehnice corespunzătoare, sînt de natură organizatorică (realizarea neritmică a sortimentelor de plan etc.). Ceilalți furnizori (Electro-aparataj, Acumulatorul etc.) motivează că sarcinile de export sînt prea mari pentru capacitatea lor de producție, din care cauză nu se pot acoperi cererile interne.

• Considerați că aceste necazuri pot fi evitate ?

— „Da. Dacă în toate unitățile se iau din timp măsuri pentru o dotare tehnică corespunzătoare, o mai bună organizare a producției și dezvoltarea capacităților de producție la nivelul cererilor interne și externe pe perioadă lungă".

Convorbire realizată de
B. VASILE
M. STOIANOVICI

*) Vezi ancheta „V. E.", „Specializare — cooperare, atribute majore ale centralelor industriale" din numerele 1, 3, 5, 7, 11 din 1973.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Vagonul telescopic

La întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton Pitești se execută anul acesta trei produse noi, unicate pentru economie. Primul — macaraua transteiner de mare capacitate, pentru manipularea containerelor în stațiile de cale ferată, din care a fost expediat primul exemplar la stația C.F.R. Cluj, cu aproape două luni mai devreme. Al doilea — vagonul telescopic, care va fi utilizat la montarea conductorilor de înaltă tensiune pe liniile de cale ferată electrificate. Prototipul finalizat recent, a fost experimentat cu succes, urmînd ca zilele acestea să intre în fabricația de serie, astfel încît colectivul de muncă al întreprinderii să-și poată respecta angajamentul de a executa trei vagoane telescopice în trimestrul II. În sfîrșit, al treilea produs unicat — podul de cale ferată sudat, o construcție de mare complexitate, la care se folosesc oțeluri, cu însușiri superioare, permițînd reducerea consumului specific de metal pe unitate de produs cu 20%.

● Țevi din rășini poliesterice

La IPROSIN București a fost elaborat proiectul **instalației pentru fabricarea țevilor din rășini poliesterice armate cu fibre de sticlă**, prevăzută a fi pusă în fabricație la Uzina de protecții anticorozive. Instalația va produce țevi cu diametre între 50 și 1200 mm, utilizate în industria chimică, înlocuind țevile din oțeluri speciale. Noile sortimente de țevi din rășini poliesterice sînt, de asemenea, solicitate pentru executarea canalizărilor, a sistemelor de irigații, în special pentru construcția conductelor necesare evacuării apelor uzate și acide.

● Cazane de abur

23 de tipuri noi sau reproiectate de cazane de abur realizează industria constructoare de utilaje termoenergetice. Amintim cîteva : cazanele de 500 t abur pe oră pentru centralele de termoficare urbane, chimie și industria minieră, precum și cazane de 1.035 t abur pe oră pentru dotarea termoagregatelor de 330 MW destinate termocentralei Rovinari. Prin reproiectarea a 12 tipuri de cazane, greutatea acestora se reduce cu 5—17% concomitent cu creșterea randamentului în exploatare și economisirea unor mari cantități de combustibil.

● Sortimente noi de vopsele

Este vorba de 15 noi tipuri de vopsele destinate autobuzului „ROMAN", autoturismului „Dacia 1 300" și autoturismului de teren „ARO". Astfel, pentru autobuzul „ROMAN", se vor produce vopsele în 6 poziții coloristice, printre care : alb, verde, galben și maro, iar pentru cele două tipuri de autoturisme se vor realiza nuanțe de roșu, portocaliu, verde și albastru.

←

chetul de exploatare, a tractorului forestier și a mașinilor auto cu remorci. O rețea din ce în ce mai deasă de funiculare și diferite instalații cu cablu, a completat rețeaua de drumuri. **În înzestrarea tehnică a muncii s-a urmărit, în primul rînd, operațiile cu muncă grea și în volum mare :** doborîrea și secționarea arborilor, încărcarea lemnului pe mijloace de transport, manipularea acesteia.

Creșterea gradului de mecanizare a permis, totodată, adoptarea unor tehnologii noi de exploatare. Astfel, metoda „clasică" (fasonarea lemnului la cioată în sortimente definitive), a cedat treptat locul unei metode mai avansate și anume : **exploatarea în trunchiuri lungi și catarge.**

Promovarea acestor tehnologii a dus la creșterea indicelui de utilizare a masei lemnoase, la creșterea productivității muncii, la reducerea cheltuielilor de producție. Astfel, **eficiența la productivitatea muncii a mecanizării lucrărilor, reprezintă o economie relativă anuală de circa 10 000 muncitori, la faza de recoltare, de circa 19 000 perechi atelaje și tot atîția conducători atelaje la faza de colectare și de circa 9 000 muncitori la operațiile de depozitare.**

Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent trebuie arătat că indicii medii de mecanizare pe faze de lucru sînt însă mici, că anumite operațiuni din pădure sînt slab mecanizate, că productivitatea muncii în exploatările forestiere e una din cele mai coborîte din economie. Din această cauză, sectorul forestier folosește încă multă muncă manuală, cheltuiește însemnate fonduri bănești suplimentare.

ALĂTURI DE MECANIZARE ȘI AUTOMATIZARE, sporirea productivității muncii se poate obține prin **promovarea tehnologiilor moderne de fabricație, revizuirea tehnologiilor existente, introducerea unor procedee noi de mare randament.** Un avantaj al acestora este că, în mai toate cazurile, folosesc tehnica existentă sau necesită doar unele completări și adaptări. Multe din procedeele tehnologice noi prevăzute în planul pe anul 1972, s-au dovedit de mare eficiență privind creșterea producției și productivității muncii. Astfel, procedeul „Tratamente termice în atmosferă controlată", aplicat în cadrul unităților Ministerului Industriei de Construcții Mașini Grele s-a soldat cu o producție reprezentînd 137% față de volumul planificat, iar prin procedeul „Fabricarea înlocuitorilor de piele cu permeabilitate la aer pentru căptușeli de încălțăminte de bază de polimeri vinilici" la Ministerul Industriei Ușoare s-a obținut o producție de 325% față de plan. Preocuparea pentru promovarea noului se leagă strîns de rezultatele care se obțin la nivelul productivității muncii și nu este întîmplător faptul că aceste două ministere au realizat și depășit productivitatea planificată pe anul 1972.

O situație contrară s-a consemnat la Ministerul Industriei Chimice unde întîrzierile de punere în funcțiune a diferitelor obiective au făcut ca aplicarea unor procedee tehnologice noi să se facă doar parțial, cum a fost în cazul procedeului „Hidrofinarea uleiurilor minerale", fapt ce a avut partea sa de influiență asupra nerealizării sarcinii planificate de creștere a productivității muncii de către acest minister pe anul 1972.

De multe ori, unele procedee noi, eficiente, de mare randament, simple, pot fi aplicate imediat, fără investiții costisitoare, fără cercetări de durată. Este nevoie doar ca organele tehnice din întreprinderi sau șantiere să fie receptive la nou și să manifeste operativitate în a-l aplica imediat. Aplicarea în exploatările forestiere a unei noi tehnologii de recoltare, denumită **exploatarea arborilor cu coronament**, de exemplu, duce la creșterea substanțială a indicelui de utilizare a masei lemnoase și la creșterea productivității muncii. **S-a calculat că la o pondere de 30% a masei lemnoase exploatată cu ajutorul acestei noi tehnologii** (alături de alte măsuri privind extinderea mecanizării complexe, introducerea de noi utilaje, construirea în continuare a drumurilor forestiere), **numărul muncitorilor poate fi redus cu o treime, respectiv cu circa 30 000.**

Exploatarea arborilor cu coronament implică transferarea unor operații din parchete existente în pădure — în depozite (centre de prelucrare) aflate în localități sau în apropierea lor. Astfel, **cojirea lemnului de rășinoase și curățarea de crăci, care în prezent consumă circa 11 mil. ore / an** (echivalentul muncii a 5 000 muncitori), **pot fi mecanizate integral sau aproape integral în centrele de prelucrare.** Și alte operații din faza de recoltare a lemnului, în condițiile expolatării arborilor cu coroană, vor putea fi mecanizate, ceea ce va duce la creșterea substanțială a productivității muncii. **Experimentarea acestei tehnologii la CEIL Pitești în cursul anului 1973 cu o masă lemnoasă de 250 000 mc, va duce la creșterea gradului de valorificare a lemnului în scopuri industriale cu circa 8—10% față de anul trecut, iar a productivității muncii cu cel puțin 20%.**

Lucrările necesare pentru aplicarea experimentării necesită o investiție de 15 mil. lei, care se va acoperi din credite bancare de mică mecanizare. Față de perspectivele pe care le oferă această nouă tehnologie în ce privește eficiența economică, este necesar ca ministerul să ajute CEIL Pitești la aplicarea și reușita experimentării, astfel ca rezultatele și concluziile să fie cît mai apropiate de realitate.

forța de muncă

O experiență în industria Capitalei privind

RECRUTAREA ȘI CALIFICAREA FORȚEI DE MUNCĂ

CALIFICAREA forței de muncă în raport cu cerințele concrete ale producției moderne, ridicarea nivelului de pregătire au o importanță deosebită pentru întreaga noastră economie națională. La Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„.... pregătirea cadrelor reprezintă o parte importantă, esențială a planului general de dezvoltare economico-socială a țării“**, trasînd sarcina să se ia măsuri concrete, pe întreprinderi, orașe, județe și în concordanță cu prevederile planului pentru recrutarea și pregătirea forței de muncă.

Pentru industria municipiului București, — caracterizată printr-un volum și o complexitate tot mai ridicate și care și-a luat angajamentul îndeplinirii cincinalului în patru ani și jumătate, — pregătirea forței de muncă, corespunzător cerințelor reale ale unităților economice, constituie o problemă de deosebită importanță și acuitate. În 1975, economia Capitalei va produce cu 70% mai mult decît în anul 1970, urmînd ca pe seama creșterii productivității muncii să se realizeze 78% din sporul producției industriale prevăzut pe întreaga perioadă a cincinalului.

În anul 1973, industria Capitalei urmează să realizeze peste jumătate din cele 14,5 miliarde lei producție industrială prevăzută peste prevederile inițiale ale cincinalului.

Pe baza studiilor întreprinse în toate întreprinderile din București s-a relevat că pentru realizarea tuturor sarcinilor care stau în fața Capitalei, este necesară pregătirea a peste 121 000 de muncitori calificați în aproape 86 de meserii. Numai în perioada 1973—1975 prin școlile profesionale, ucenicie la locul de muncă și cursuri de calificare de scurtă durată organizate în întreprinderi urmează să se asigure pregătirea a 76 000 muncitori calificați, la care se mai adaugă 12 800 absolvenți ai școlilor tehnice postliceale și ai liceelor de specialitate. Din aceste studii a reieșit că există un deficit de peste 32 000 de muncitori calificați, dintre care 10 000 trebuiau neapărat calificați pentru anul 1973.

Se punea problema, de unde să se asigure forța de muncă necesară : din Capitală sau din provincie ? Normal este ca această forță de muncă să fie atrasă în activitatea industrială din Capitală, întrucît aceasta evită navetismul cu tot cortegiul lui de probleme, cazarea etc

Analizîndu-se situația generală a forței de muncă existente în Capitală a rezultat că există aproape 90.000 persoane care pot fi atrase în procesul de producție, din care marea majoritate o reprezentau femeile. Cunoscîndu-se această situație, s-a căutat, împreună cu toate întreprinderile, ce posibilități există pentru lărgirea sferei de cuprindere a femeilor în activitatea industrială. S-au constituit aproape 800 de colective formate din deputați, activiști obștești, secretari de organizații de partid din cartiere, responsabili de blocuri, care, la 15 noiembrie 1972, au declanșat o mare acțiune în cadrul Capitalei pentru atragerea forței de muncă existentă într-o activitate productivă. Această activitate a fost o muncă de lămurire de la om la om, de a da explicații și indicații în legătură cu condițiile de muncă, cu posibilitățile de calificare etc. Pînă în luna ianuarie peste 17.000 din cei cu care s-a discutat s-au angajat.

O altă rezervă asupra căreia s-a acționat au constituit-o cei aproape 50 000 de muncitori necalificați, existenți în anul trecut în industria bucureșteană. Prin măsurile luate — de mecanizare a o serie de operații, în special transportul intern, printr-o mai bună organizare a procesului de producție — 14 200 de muncitori necalificați au fost eliberați din aceste munci, putînd fi încadrați în diferite forme de calificare. Această activitate continuă într-un ritm intens și se intenționează ca ponderea muncitorilor necalificați în totalul forței de muncă din Capitală să se micșoreze sensibil în perioada următoare.

● Peste 17 000 de noi muncitori, atrași în diferite forme de calificare.

● Peste 14 000 muncitori necalificați, eliberați prin mecanizare și automatizare, și orientați spre calificare.

O rezervă importantă de forță de muncă au constituit-o tinerii din Capitală care și-au satisfăcut stagiul militar. S-a considerat că este util ca o dată cu înmînarea livretului militar, tînărul să aibă posibilitatea să opteze pentru un loc de muncă, oferindu-i-se o repartiție în producție. Metoda a dat deja rezultate bune.

Prin diferite acțiuni întreprinse, tinerilor li se oferă posibilitatea de a vizita și cunoaște întreprinderile, în vederea opțiunii pentru locul de muncă și deci a profesiunii pentru care urmează să se califice. Noii angajați se bucură de o atenție deosebită din partea colectivului de muncă, avînd anumite priorități în rezolvarea problemelor noului angajat.

O CREȘTERE deosebită o vor cunoaște ramurile de mare tehnicitate, cum sînt industria electronică, electrotehnică, mecanică fină, optică, ș.a. Desigur, această orientare a dezvoltării industriale necesită și o forță de muncă de înaltă calificare, ce nu poate fi pregătită în cursurile de 3 sau 6 luni de calificare.

Multe din greutățile întîmpinate pînă acum provin din deficiențele semnalate și la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 în structura învățămîntului nostru, care pentru unele meserii a pregătit un număr insuficient de muncitori calificați în timp ce pentru altele un număr prea mare.

Principalele meserii care la ora actuală sînt cele mai deficitare în Capitală sînt în primul rînd lăcătuși-mecanici, frezori, rabotori, operatori chimiști, strungari, electricieni, turnători, formatori, electroniști.

La începutul cincinalului următor, 1976—1980, ponderea muncitorilor de înaltă calificare, în special electroniști, prelucrători de metale de mare finețe, care vor fi folosiți în întreprinderile de mecanică fină, la sculerii, la matrițerii, va crește și mai mult. Urmărindu-se satisfacerea acestor nevoi, se pornește în primul rînd de la necesitatea formării unor lucrători cu profil larg, a policalificării profesionale.

Ținînd seama că necesarul de forță de muncă al Capitalei va crește continuu și în cincinalul următor, pentru fixarea cifrelor de școlarizare în diverse forme de învățămînt s-a pornit de la rezervele de care dispune economia bucureșteană. Numărul de locuri în liceele de cultură generală va rămîne constant, în jurul a 2850, practic un liceu de cultură generală cu 3—4 clase, pe fiecare sector din Capitală ; la liceele de specialitate pînă în anul 1975 numărul de locuri va crește la 7000. Aceste măsuri vor determina ca încă în anul 1974 ponderea liceelor de specialitate să constituie 70% din totalul elevilor admiși în liceu.

Pentru anul 1973, se vor scoate la concurs 21 000 locuri pentru școlile profesionale. Această forță de muncă se va califica pînă în 1975 și va intra efectiv în producție în 1976, cînd în Capitală, va fi nevoie de peste 20 000 de muncitori calificați.

Alături de aceste preocupări privind atragerea și utilizarea eficientă a forței de muncă în Capitală se mai poate evidenția și metoda folosită, mai ales de Uzina „23 August“, de a organiza în mediul rural (în apropierea Capitalei) anumite ateliere unde pot fi produse cantități importante de piese. Este, desigur, o modalitate de a atrage forța de muncă către activitățile industriale; există, de asemenea, preocupări de a atrage forța de muncă în activități industriale și prin munca la domiciliu.

Pentru atragerea forței de muncă existentă în Capitală (mai ales cea feminină) se vor lua măsuri pentru asigurarea unor condiții mai bune de locuit, pentru extinderea cantinelor-restaurant etc. Din fondurile întreprinderilor și din fondurile centralizate ale statului vor fi realizate în acest an peste 20 de cămine muncitorești în Capitală. Întreprinderile vor construi în continuare creșe și cămine care aparțin salariaților întreprinderii respective, iar în cartierele unde sînt prevăzute construcții în acest scop, acestea vor fi realizate în mod prioritar.

Marin IORDACHE
doctorand în economie

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Preferințele consumatorului și oferta de vin

O ANCHETA efectuată de Institutul de cercetări comerciale, avînd ca eșantion 5204 gospodării, a avut ca scop, printre altele, de a constata în ce măsură există o concordanță între preferințele consumatorilor și oferta de vin.

Deși preferințele devansează în general puterea reală de cumpărare, existînd o tendință de exagerare spre calități superioare, ancheta I.C.C. a scos în evidență o serie de aspecte care confirmă că între preferințele consumatorilor și structura ofertei de vinuri există încă un mare decalaj.

Astfel, a reieșit că pe ansamblul celor șase orașe în care s-a desfășurat ancheta, preferințele consumatorilor se polarizează în măsura cea mai mare spre vinurile din soiuri superioare (55% din total) și de asemenea, într-o proporție ridicată, spre vinurile de regiune și de regiune superior (40%). În schimb, vinurile curente de masă nu au întrunit decît 2,2% din sufragii.

În același timp, din compararea datelor privind structura pe grupe a preferințelor cu cele privind cumpărările efective, respectiv cu oferta comerțului, a mai rezultat că vinurile curente de masă dețin o pondere de aproape cinci ori mai mare decît în structura preferințelor (10% față de 2,2%). Vinurile de regiune și regiune superior sînt preponderente (53%) în structura cumpărărilor, în timp ce în structura preferințelor, preponderente sînt vinurile din soiuri superioare (55%).

Rezultă deci că preferințele familiilor consumatoare de vin în marile orașe ale țării se îndreaptă într-o mai mare măsură înspre vinurile de calitate mai bună (cu prețuri mai ridicate), oferta comerțului și a industriei fiind din acest punct de vedere în urma cererii. De aceea, în orientarea formării fondului de marfă ar trebui să se țină seama de faptul că există o cerere reală a populației pentru vinuri de mai bună calitate, astfel încît să se asigure o proporție mai mare pentru vinurile de regiune și regiune superior, precum și pentru vinurile din soiuri superioare.

COLEGIILE MINISTERELOR-DECIZIE ȘI ACȚIUNE

Ministerul Industriei Ușoare

COLEGIUL Ministerului Industriei Ușoare a examinat într-o ședință de lucru care a avut loc la 14 martie a.c. rezultatele economico-financiare ale activității industriei ușoare pe anul 1972.

La ședință au participat reprezentanții Comitetului de Stat al Planificării, ai Ministerului Finanțelor, Băncii Naționale și ai Băncii Române de Comerț Exterior.

Materialul prezentat de Direcția Finanțe-Prețuri, întocmit pe baza bilanțului contabil pe anul trecut, a reliefat rezultatele pozitive obținute în activitatea întreprinderilor industriei ușoare, care și-au depășit principalii indicatori planificați cu 5,3% la valoarea producției globale, 4,7% la productivitatea muncii, 5,4% la valoarea producției marfă vîndută și încasată și cu 7,8% la beneficii. Pe aceeași linie se înscrie și reducerea cheltuielilor de producție cu 1,5 lei la 1000 lei producție marfă peste sarcina de reducere planificată.

Cu toate rezultatele bune obținute în anul 1972, din analiza efectuată și discuțiile purtate a reieșit că în activitatea anului 1972 au existat unele lipsuri a căror reducere sau eliminare ar fi contribuit la obținerea unei eficiențe economice și mai mari. S-a subliniat astfel că mai există încă rezerve pe linia utilizării fondului de timp de lucru al muncitorilor și utilajelor, iar un număr de capacități noi de producție nu au fost date în funcțiune sau nu au atins parametrii tehnico-economici proiectați la termenele prevăzute. Rezultatele financiare au fost influențate de unele cheltuieli neeconomicoase ca: amenzi și penalizări pentru nerespectarea disciplinei contractuale, dobînzi penalizatoare pentru imobilizări în stocuri de materii prime, materiale și produse etc.

În continuare, colegiul a examinat situația realizării planului pe primele două luni ale acestui an și modul de aplicare a măsurilor hotărîte în ședința colegiului din 24 februarie a.c., menite să asigure realizarea indicatorilor de plan pe trimestrul I și pe întreg anul 1973.

S-au adoptat totodată măsuri pentru aplicarea dispozițiilor referitoare la înlăturarea consecințelor viscolului și asigurarea continuării neîntrerupte a proceselor de aprovizionare, producție și livrări pentru piața internă și la export, în toate întreprinderile.

O atenție deosebită s-a acordat problemelor de cooperare între filaturi, țesătorii și fabricile de tricotaje, între țesătorii și fabricile de confecții.

Concluziile discuțiilor, respectiv măsurile hotărîte au fost cuprinse într-o rezoluție a cărei aplicare va fi urmărită zi de zi.

ACORDUL GLOBAL IN LEGUMICULTURĂ

Un mecanism care trebuie să funcționeze perfect :

PRODUCȚIE – PRELUARE – VALORIFICARE (II)

CONTINUĂM în acest număr dezbaterea pe tema generalizării acordului global în legumicultură. Totodată, revista noastră își propune să continue dezbaterile pe această temă și în alte sectoare din agricultură. În acest scop, invităm specialiștii din producție, din cercetare și învățămînt să susțină acțiunea inițiată venind cu analize și propuneri concrete, rezultate din experiența unităților sau din activitatea pe care o desfășoară.

PERMANENTIZAREA FORMAȚIILOR DE MUNCĂ – UN OBIECTIV ESENȚIAL

IN anul 1972, circa 70% din suprafața cultivată cu legume a fost lucrată în acord global, urmînd ca în acest an, să se lucreze în acest sistem întreaga suprafață. Și, modalitatea practică de cointeresare a membrilor cooperatori se cunoaște, fiind subliniată în cadrul acestei dezbateri.

Cointeresarea cooperatorilor nu depinde însă numai de aplicarea formei de retribuție în acord global, ci și de nivelul tarifului de plată, precum și de modalitatea concretă de efectuare a plății (în bani, în natură, mixt). Din experiența unor unități a reieșit că, pentru a permanentiza cooperatorii în acest sector, tarifele la 1000 lei producție vîndută și încasată sau la tona de produs trebuie să cuprindă în structura lor și cereale, așa cum, de altfel, este prevăzut în Hotărîrea C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii în agricultură.

În unele unități retribuția s-a făcut numai în bani. Aici, la sfîrșitul anului, cooperatorii au primit cantități de produse cu mult mai mici decît cei care au lucrat la alte culturi vegetale, cu toate că au efectuat un volum de muncă mult mai mare. Consider necesar și în același timp echitabil ca partea ce se stabilește drept retribuție în natură pentru cooperatorii din agricultură să nu fie mai mică decît cantitățile de cereale care le primesc ceilalți cooperatori, respectîndu-se principiul : la muncă egală — retribuție egală, nu numai ca valoare, ci și ca structură. De menționat că, în unele unități s-au găsit soluții pentru satisfacerea acestei cerințe : pe lîngă culturile legumicole s-au atribuit formațiilor de muncă din acest sector și suprafețe de porumb.

Cointeresarea cooperatorilor în sporirea producției de legume se realizează și prin aplicarea unor tarife diferențiate. De exemplu, valoarea pentru o normă convențională în legumicultură poate fi mai mare decît valoarea pentru o normă convențională din alt sector, astfel încît tarifele de plată la celelalte culturi să nu scadă sub limita normală sau, pe ansamblu, să depășească fondul de retribuire stabilit de conducerea cooperativei.

Se pot aplica însă, în același scop, mai multe variante ale acordului global, cum sînt : acordul global cu tarif fix pentru producția realizată, cantitativ sau valoric, în limita planului și peste plan și acordul global cu tarif fix pînă la nivelul planului și cu tarif majorat pentru producția realizată peste plan. Totodată, pentru a stimula sporirea atît cantitativă, cît și calitativă a producției, conducerea cooperativelor trebuie să condiționeze îndeplinirea lor integrală prin aplicarea unor tarife stimulative. În felul acesta, se evită situațiile cînd cooperatorii, deși realizează producții mari sînt retribuiți nu după cum se așteptau, ci în funcție de prețul mediu de valorificare a producției respective (cu cît producția este de calitate mai bună cu atît prețul mediu este mai mare și, de asemenea, cresc posibilitățile de cointeresare a cooperatorilor).

Din cele prezentate rezultă că, în acest an, în legumicultură, trebuie să analizăm mai atent modalitatea practică de cointeresare a cooperatorilor, în spiritul recentei Hotărîri în scopul permanentizării formațiilor de muncă și a îmbunătățirii activității economice în acest important sector.

ing. Constantin CHIRIȚĂ
din M.A.I.A.A.

EȘALONAREA PRODUCȚIEI – CONDIȚIE A ACORDĂRII VENITULUI MINIM GARANTAT

COOPERATIVA noastră a acumulat o experiență întrucîtva specifică în ce privește aplicarea acordului global în legumicultură. Fiind situată în imediata apropiere a Capitalei, la organizarea muncii și a producției în fermă s-a ținut seama de consecințele sociale și economice ce decurg de aici (posibilitatea cooperatorilor de a lucra în industrie, construcții, transporturi, posibilitatea de a valorifica direct producția de legume realizată peste plan etc.).

Ca urmare a acestor condiții, acordul global la 1000 lei producție vîndută și încasată s-a aplicat numai la culturile de ceapă și usturoi, unde cooperativa noastră este specializată, avînd cultivată o suprafață de peste 30 ha din fiecare specie. La baza stabilirii procentului în care s-a efectuat retribuția au stat criterii economice. Spre exemplu, la usturoi, cooperatorii au asigurat sămînța necesară și au executat la timp lucrările manuale, iar cooperativa a pus la dispoziție îngrășămintele chimice și a asigurat executarea mecanizată a lucrărilor de arat și discuit, contravaloarea acestora fiind de circa 1000 lei/ha. În acest fel, la o producție de circa 6000 kg/ha rezultă un beneficiu net, pentru cooperativă, de peste 10 000 lei/ha (în condițiile în care recolta se valorifică prin I.P.V.I.L.F.) iar valoarea unei norme convenționale a fost de 30 lei.

În Hotărîrea privind îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii în agricultură sînt specificate condițiile în care se acordă venitul lunar minim garantat — în valoare de 900 lei — cooperatorilor care lucrează în legumicultură. Între acestea, este înscrisă și condiția de a obține producția stabilită în angajament atît cantitativ, calitativ, cît și **ca eșalonare.** Or, din cauza cultivării unor soiuri cu aceeași perioadă de maturare, recoltarea se efectuează într-o perioadă scurtă din care cauză depozităm în incinta cooperativei, chiar și pentru scurt timp, sute de tone de legume.

La celelalte culturi legumicole acordul global s-a aplicat restrîns. De exemplu, la cultura de tomate, din 55 ha, s-a angajat în acord global o suprafață de numai 5 ha, unde și rezultatele obținute au fost mai bune. În acest an, în sectorul legumicol organizarea și retribuirea muncii se va face numai în acord global, pînă în prezent încheindu-se angajamente care cuprind aproape întreaga suprafață ce va fi cultivată cu legume.

ing. N. ABRAMESCU
C.A.P. Vîrtejul, Municipiul București

ARMONIZAREA INTERESELOR OBȘTEI CU CELE INDIVIDUALE

DIVERSITATEA condițiilor de producție în legumicultură impune valorificarea uneia din calitățile esențiale ale acordului global, și anume aceea a posibilității de aplicare a lui în funcție de specificul fiecărei cooperative, ferme, loc de muncă. Acest lucru s-a înțeles mai bine și de către organele de coordonare și îndrumare a agriculturii, care orientează unitățile de producție în aplicarea acordului global fără a impune o anumită formă concretă. De aceea, fiecare cooperativă, pornind de la obiectivele sale economice, imediate sau de perspectivă, are posibilitatea de a organiza și retribui munca ținînd seama de interesele individuale ale membrilor cooperatori și de condițiile locale. De exemplu, în ferma noastră, potrivit calculelor efectuate pentru producția de legume a anului 1972, tariful mediu la 1000 lei venit a fost de 640 lei. Pe culturi însă, nivelul tarifelor a fost diferit : 800 lei la mazăre, 630 lei la tomatele timpurii, 240 lei la cartofi etc. Din această cauză, cooperatorii preferă să lucreze la culturile mai avantajoase pentru ei în condițiile în care interesul economic al cooperativei este oarecum același pentru toate speciile de legume. Pentru a pune de acord interesele obștești cu cele individuale, s-a însumat numărul de norme necesare pe culturi precum și valoarea acestora, s-a calculat nivelul mediu de retribuire a unei norme, după care s-a repartizat, pe formații, planul valoric de producție. Cultivînd un sortiment larg de legume, acordul global se aplică numai pînă la recoltare, operație care se efectuează de circa 200 cooperatori, organizați în echipe, în condițiile în care se recoltează trei calități de tomate, două calități de vinete etc. Șeful de echipă ține evidența cantităților și calităților de legume recoltate, iar retribuirea cooperatorilor se efectuează pe baza acestei evidențe.

Referitor la propunerea făcută privind modificarea perioadelor de aplicare a prețurilor în funcție de condițiile climatice din fiecare an, cu care sînt întru totul de acord, trebuie să menționez că, uneori, primăvara apare tîrziu, din care cauză nu beneficiem de prețurile stabilite prin HCM nr. 508/1968, de 8—9 lei/kg la tomate, ci de prețuri mai mici, chiar sub 4 lei/kg.

Întăresc totodată propunerea privind înființarea depozitelor tampon deoarece, în urma unor ploi prelungite, nu reușim să recoltăm și să valorificăm ritmic producția. Or, în aceste depozite, refrigerarea legumelor la o temperatură de circa 4 grade Celsius prelungește perioada de depozitare asigurînd ritmicitatea livrărilor. Locul acestor depozite consider că trebuie să fie la unitatea de valorificare.

ing. Ion CALANCEA
C.A.P. Gîrbov, jud. Ilfov

LA BAZA GENERALIZĂRII ACORDULUI GLOBAL – CRITERIUL RENTABILITĂȚII

IN FERMELE legumicole ale cooperativelor agricole de producție din județul Ilfov, acordul global s-a aplicat, începînd cu anul 1971, în 36 unități. Dintre acestea însă numai în 18 ferme a existat preocupare pentru finalizarea acestei acțiuni ; celelalte au renunțat pe parcurs la aplicarea acestei forme de retribuire din cauza neasigurării condițiilor de producție necesare (răsad, îngrășăminte, mijloace de transport etc.), a sistemului necorespunzător de evidență a muncii și a rezultatelor obținute, precum și din cauza modului defectuos de valorificare a producției, aspect discutat pe larg de ceilalți participanți. În anul 1972, acordul global s-a aplicat, cu rezultate mai bune, în 128 ferme legumicole, cuprinzînd 70% din suprafața cultivată.

S-a arătat aici că deși cooperatorii care au lucrat în legumicultură au efectuat un volum de muncă mult mai mare, ei au primit cantități de produse cu mult mai mici decît cei care au lucrat, de exemplu, la porumb. Pentru a cointeresa cooperatorii și a atrage mai multe brațe de muncă în legumicultură, o serie de cooperative din județul Ilfov, pe lîngă plata efectuată în bani au acordat, în cadrul tarifelor, cîte 200—220 kg. cereale la 1000 lei producție vîndută și încasată, fapt ce nu corespunde întru totul criteriului rentabilității, așa cum se prevede în Hotărîrea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. Astfel, în unele unități, ponderea cerealelor în valoarea tarifului de retribuire a reprezentat uneori chiar 30%. Totodată, unele cooperative au hotărît ca întreaga cantitate de grîu sau cel puțin 70% din cea folosită pentru retribuirea muncii să se acorde drept retribuție în cadrul tarifului calculat pentru cooperatorii care au lucrat în legumicultură tocmai pentru a-i atrage și permanentiza în acest sector. Începînd cu acest an, o rezolvare de principiu a modalității de retribuire a cooperatorilor care lucrează în ferme specializate (zootehnice, legumicole, viticole și pomicole) este cuprinsă în Hotărîrea publicată recent, care precizează că : **„...se va asigura fiecărui membru cooperator care lucrează posibilitatea de a cumpăra la preț de stat o cantitate minimă de cereale de 120—150 kg grîu și circa 150 kg porumb, precum și pentru fiecare din copiii sub 16 ani și persoanele inapte pe care le întreține“.** Această prevedere creează un cadru unitar, în măsură să cointereseze și să atragă membrii cooperatori și în alte sectoare, nu numai în producția vegetală.

Subliniez și un alt aspect — acela al însușirilor materialului biologic — care influențează direct eficiența organizării muncii în acord global. Calitatea semințelor condiționează direct nivelul producției și deci posibilitatea de a stimula eforturile membrilor cooperatori care lucrează în legumicultură. Or, nu se respectă întotdeauna soiul și calitatea semințelor solicitate de cooperative și, uneori, semințele livrate nu corespund nici soiului, nici calității înscrise pe etichetă. Din această cauză, se întîmplă ca din semințe de soi și de calitate specificată să se dezvolte plante eterogene sau degenerate. În astfel de cazuri cooperativele sînt nevoite să retribuie cooperatorii pentru munca depusă chiar dacă nu realizează venituri ceea ce constituie, evident, o abatere de la criteriul **„acoperirii cheltuielilor de producție, inclusiv plata lucrărilor manuale, din veniturile proprii obținute“** prevăzut în Hotărîrea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii în agricultură.

ing. Ilie PLEȘEA
Direcția generală județeană Ilfov pentru agricultură, industria alimentară și ape

SCURTE CONCLUZII

DEZBATEREA privind experiența acumulată în urma aplicării acordului global în cîteva ferme legumicole a pus în evidență două aspecte pe care le sintetizăm astfel :

- *Noua formă de organizare și retribuire a muncii conține în sine posibilitatea adoptării unor variante, în funcție de particularitățile procesului de producție și condițiile economice, posibilități valorificate în fermele reprezentate ;*
- *Aplicarea acordului global a contribuit la participarea mai activă a cooperatorilor la muncă ;*
- *Prin aplicarea acordului global, lucrările s-au executat la timp și de calitate mai bună ;*
- *Deși în unele ferme nu s-au realizat toți indicatorii economici, participanții au subliniat că* **nu** *forma de organizare și retribuire a muncii a constituit cauza acestor neajunsuri ; aceștia au arătat că acordul global a contribuit în toate unitățile la întărirea economică a fermelor legumicole ;*
- *Acordul global a cointeresat material membrii cooperatori mai mult decît formele aplicate anterior ;*
- *Extinderea aplicării acordului global a condus la îmbunătățirea și simplificarea sistemului de evidență din cooperativele agricole.*
- *Organizarea muncii în acord global impune o disciplină tehnologică riguroasă, pe care unitățile agricole cooperatiste n-o respectă întocmai ;*
- *Aprovizionarea tehnico-materială a cooperativelor agricole se realizează încă la un nivel necorespunzător ;*
- *Gradul de mecanizare a lucrărilor în legumicultură este redus, ceea ce influențează în cea mai mare măsură — negativ — succesul aplicării acordului global ;*
- *Sistemul de preluare a producției de legume a funcționat defectuos fapt ce s-a răsfrînt negativ asupra modului de aplicare a acordului global ;*
- *Generalizarea rapidă a acordului global a găsit „descoperite“ posturile de economiști din ferme. În felul acesta, cadrele tehnice, ocupate cu sarcini de producție, au fost încărcate, în mod nejustificat și cu probleme de evidență.*

Dezbatere consemnată de
prof. univ. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
ION MANEA

creativitate-inovație

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

CENTRELE DE CERCETARE ALE CENTRALELOR

UN ROL IMPORTANT în realizarea funcției de cercetare-dezvoltare a Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule (C.I.M.U.M.F.S.)-București, revine **Centrului de cercetări și proiectări pentru mecanică fină și scule.** Centrul a devenit „focar" generator de progres tehnic în cadrul acestei centrale industriale, în anul 1971 prin trecerea sa din subordinea Academiei R. S. România unde funcționa pe principiul finanțării de la buget, în cea a C.I.M.U.M.F.S., unde își desfășoară activitatea pe baza principiului gestiunii economice proprii.

Centrul dispune de un potențial de circa 200 salariați, din care peste 100 de specialiști (ingineri, economiști, tehnicieni și muncitori cu înaltă calificare), și este organizat pe mai multe **ateliere mixte de cercetare-proiectare**, profilate pe domenii de specialitate: aparate de măsură și control pentru mase la filiala din cadrul Uzinei „Balanța"-Sibiu; scule așchietoare la filiala din cadrul Fabricii de scule-Rîșnov; aparate de măsură și control pentru lungimi și termotehnice, aparate de orologerie industrială și un atelier de prototipuri, toate acestea din urmă, în cadrul sediului din București, unde există și două servicii funcționale: planificare și contabilitate.

Centrul își desfășoară activitatea pe baza **contractelor de cercetare** încheiate cu unități din cadrul C.I.M.U.M.F.S. și din afara ei. El are rolul de a orienta pe baza prognozelor tehnice și tehnologice elaborate și a lucrărilor de cercetare efectuate, întreaga politică și strategie de dezvoltare a acestei centrale industriale. Astfel, studiile de **prognoză tehnică și tehnologică** elaborate de către specialiștii din cadrul atelierelor mixte de cercetare-proiectare, pe baza studierii mutațiilor și tendințelor conturate pe plan mondial în activitatea de proiectarea și tehnologia produselor din domeniul mecanicii fine și sculelor, au permis conturarea unor **direcții prioritare** care stau la baza dezvoltării sectorului de mecanică fină și scule al C.I.M.U.M.F.S.-București, pînă în anul 1980:

- lărgirea gamei sortimentale de aparate de măsură și control termotehnice; introducerea afișajului numeric la aparatele de măsură și control;
- scăderea volumului de fabricație la produse care înregistrează o diminuare accentuată a cererii, sistarea fabricației la unele produse ale căror performanțe au fost depășite de nivelul tehnic mondial, cum sînt de pildă uneltele pneumatice sau înlocuirea unor produse cu altele noi, cum sînt de exemplu, manometrele cu cep axial destinate tablourilor de comandă, care vor lua locul celor cu cep radial etc.

Finalitatea activității de cercetare și proiectare orientată în aceste direcții prioritare se va materializa în peste 5000 produse. Numai în actualul cincinal, de pildă, centrul va oferi fabricației de serie 450—500 de tipodimensiuni.

Analiza unor date puse la dispoziție de centru, discuțiile cu specialiștii săi ne-au prilejuit unele constatări care ni se par a prezenta interes pentru toate nucleele de cercetare-dezvoltare din centralele noastre industriale.

O etapă hotărîtoare în asigurarea succesului activității de cercetare industrială o constituie **evaluarea și selecția temelor,** a proiectelor de cercetare. În prezent, în cadrul centrului la care ne referim aceasta se realizează prin intermediul studiilor tehnico-economice. În S.T.E. se fac aprecieri din punct de vedere tehnic, asupra performanțelor și caracteristicilor produsului pentru care urmează să înceapă cercetarea, prin comparație cu produsele similare de pe piața internă și externă și se estimează eficiența economică a asimilării noului produs în fabricația de serie, în funcție de consumul de manoperă și materiale, efectuîndu-se totodată comparații de preț cu produsele similare de pe piață și pe baza acestor criterii se aprobă sau se respinge începerea cercetării și proiectării.

Fiecare atelier elaborează S.T.E.-uri pentru domeniul în care este profilat, acestea fiind supuse aprobării unei comisii constituite de minister pentru teme de cercetare din planul de stat și de către conducerea tehnică a centralei, pentru temele din planul departamental (intern) al centralei industriale din care face parte centrul.

Pentru produsele la care nu se poate determina eficiența economică, se stabilește, înainte de începerea cercetării, **oportunitatea temei** de cercetare, utilitatea ei pentru economia națională, urmînd ca după încheierea lucrărilor de cercetare și obținerea produsului experimental să se elaboreze studiul tehnico-economic de asimilare în fabricația de serie.

Deși pentru o anumită etapă această metodologie și formă de organizare a evaluării și selecției temelor de cercetare s-au dovedit suficiente, în prezent, conducerea centrului urmărește să elaboreze studii **de marketing pentru produsele noi.** Acesta s-a dovedit un instrument deosebit de util în elaborarea politicii produselor noi în cadrul centralei, planificarea și dezvoltarea produselor, organizarea activității de reînnoire a lor, substituirea și modificarea gamei de produse, determinarea implicațiilor ciclului de viață a produselor asupra strategiei de dezvoltare a centralei industriale de mecanică fină și scule.

Experiența acumulată de specialiștii de la acest centru atît în perioada care a funcționat în cadrul Academiei R. S. România cît și de cînd este integrat în cadrul C.I.M.U.M.F.S. relevă existența unor **dificultăți** întîmpinate în faza de valorificare a rezultatelor cercetării.

Astfel în activitatea de cercetare există un **real risc** al rezultatelor. Dacă din diferite motive, nu se ajunge la rezultatele urmărite chiar dacă apar unele „rezultate secundare", deosebit de utile pentru respectivul domeniu al tehnicii, pentru progresul tehnic, cercetarea este considerată nereușită, intrînd în jurisdicția contractului economic neonorat, cu toate consecințele negative pentru centru, frînînd creativitatea tehnico-științifică. Specialiștii centrului opinează pentru formarea unui fond limitat din beneficiile realizate de 5—10% din valoarea producției marfă anuală a centrului, la dispoziția comitetului oamenilor muncii din institutul sau centrul de cercetări, pentru a acoperi pierderile la beneficiarul contractului pentru care cercetarea a eșuat. Riscul în cercetare este inevitabil, deși printr-o bună organizare și planificare a cercetării, el poate fi înscris în limite destul de restrînse. Actuala legislație nu ține însă seama de coeficientul de risc în activitatea de cercetare; din acest motiv specialiștii sînt tentați uneori să abordeze teme verificate undeva în lume, sau să pornească cercetările de la produse importate care au acumulat deja un grad apreciabil de uzură morală. Nerecunoașterea riscului în cercetare împinge pe specialiști la a rămîne tributari unor modele de referință din alte țări, depășite de nivelul tehnic mondial, la atacarea numai a acelor teme la care există certitudinea de reușită deplină.

Dificultăți apar și în **aprovizionarea materialelor** necesare realizării prototipurilor sau modelelor experimentale. Deși este vorba de cantități foarte mici, unitățile producătoare refuză să livreze centrului materialele necesare, fără repartiție, or nu se poate cunoaște dinainte cu 12 luni ce cantități de materiale vor fi necesare pentru valorificarea cercetărilor. Condiționarea livrării în anumite cantități, cu mult peste necesarul centrului, determină apariția artificială a unor stocuri supranormative ce generează greutăți financiare. Este necesar ca centrului să-i fie livrate atunci cînd este nevoie, chiar și în cantități mici, materialele necesare.

Faptul că nu s-a „omologat" încă **statutul cercetătorului** creează, de asemenea, dificultăți însemnate în angajarea, încadrarea și promovarea cercetătorilor. Definitivarea și aprobarea prin lege a statutului cercetătorului ar permite o valorificare superioară a inteligenței tehnice creatoare, atragerea mai rapidă în circuitul economic a rezultatelor activității de cercetare.

Stere POPESCU

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

dr. ing. CĂLIN MIHĂILEANU

director, Institutul de cercetări electroenergetice și pentru termoficare (ICENERG) - București

• V-aș ruga să prezentați cititorilor, succint, cîteva elemente care să definească profilul institutului pe care-l conduceți.

— În cadrul bazei de cercetare științifică a Ministerului Energiei Electrice, institutul nostru, deși relativ tînăr (a fost înființat în septembrie 1967 și a început să lucreze în februarie 1968 — n.n.), ocupă un loc deosebit de important fiind unicul institut departamental de cercetare. Obiectul său de activitate îl constituie în mod predominant cercetările aplicative și în principal cele experimentale, menite să rezolve diferitele probleme de cercetare ce stau în fața ministerului în desfășurarea activităților sale (producerea, transportul și distribuția energiei electrice și căldurii produse în termoficare).

• În ce constă contribuția cercetărilor energetice la realizarea cincinalului înainte de termen? Ce responsabilități v-ați asumat pentru realizarea acestei sarcini?

— Problema se pune în ramura industriei energiei electrice astfel: nu e vorba aici de a produce și consuma în orice chip întreaga cantitate de energie electrică ce era inițial gîndită pentru cei cinci ani însumați, dimpotrivă, e vorba de a asigura cantitatea necesară de energie necesară în toate domeniile de activitate în așa fel încît să se permită dezvoltarea accelerată a tuturor acestor activități într-un interval de timp sensibil mai scurt decît cincinalul. Dacă toate vor fi făcute cu mai puțină energie electrică vom avea cu toții motive de a felicita pentru faptul că energia a fost mai bine folosită, că baza energetică și de combustibil a fost mai eficient valorificată. În sprijinul acestei idei înțelegem noi cei din cercetarea energetică să ne aducem contribuția noastră.

• Ca cercetător cu multă experiență și totodată în calitate de conducător al unui important institut de cercetare, ce propuneri aveți de făcut?

— Ideile directoare ce se au în vedere pentru reorganizarea cercetării mi se par a fi raționale. La fel ideea înființării institutelor centrale de cercetări. Se ridică însă problema să acționăm astfel ca aceste institute să nu se transforme în simple „cluburi", consilii științifice care doar să sfătuiască ministerele. Cred că este necesar ca aceste institute centrale să poată mînui fondurile și să poată dirija baza tehnică materială.

• Cum apreciați actualul sistem de planificare a cercetării științifice?

— Cele ce urmează le consider valabile pentru cazul institutului nostru. Aș vrea să mă opresc asupra actualului sistem contractual care a înlocuit ceea ce a fost la început, adică finanțarea de la buget. Această relativ nouă idee cred că este foarte bună, dar ea are două cusururi. În primul rînd îl transformă pe cercetător în comisvoiajor pentru a-și plasa marfa. În al doilea rînd nu cointeresează beneficiarii pentru a face cercetări. Planul și contractele nu se identifică cu totul. Astfel, institutul nostru are — deși sîntem în martie — aproape 18 contracte nesemnate de beneficiar. La noi în minister, de exemplu, la elaborarea planului de cercetare participă aproape numai direcția tehnică și noi, cercetătorii, centralele neparticipînd decît rareori. Planul apare astfel ca o colecție de teme de cercetare pe care cineva le consideră necesare dar acest cineva nu este cel căruia le trebuie. Cel ce definitivează planul este astfel altul decît cel ce comandă teme de cercetare. Aceasta este situația pentru circa 95% din temele de cercetare.

• Ce soluție preconizați?

— Planul de cercetare să fie o soluție obligatorie pentru doi: beneficiar și executant. Planul să reprezinte o cotă parte, restul să rămînă a fi stabilit prin discuții bilaterale între cei doi.

• Dezvoltarea viitoare a institutului, realizarea obiectivelor de perspectivă propuse vor necesita o rezolvare corespunzătoare a problemelor de personal. Ce greutăți intuiți că veți întîmpina și cum preconizați a le rezolva?

— În dezvoltarea foarte rapidă a institutului am avut și avem dificultăți cu privire la recrutarea de cadre. La numeroasele apeluri făcute pe toate căile pentru a atrage cadre cu o bună pregătire teoretică și concomitent cu o valoroasă experiență într-o muncă anterioară de producție, proiectare sau cercetare, rezultatele obținute au fost aproape nule. Cu excepția echipei de „membri fondatori" ai institutului, foarte puțini sînt cercetători „bătrîni" (peste 30 de ani) de care dispunem și, acesta este punctul nostru slab. Avem însă speranța că ceea ce se întîmplă exact în aceste zile ne va aduce un răspuns la solicitările noastre. Dacă aceasta este situația în cazul inginerilor cu experiență, nu același lucru este valabil pentru inginerii foarte tineri. Eu găsesc că tinerii noștri sînt excelenți și ei constituie un factor esențial al succesului nostru.

• Care credeți că sînt „barierele" care-i „împiedică" pe inginerii cu experiență să se îndrepte spre cercetare?

— Sînt numeroase și nu vreau să mă refer la toate. Una ar consta în posibilitățile de cîștig și chiar de succes profesional care sînt mai mici decît în producție și proiectare (ceea ce probabil că nu e bine) și erau mai mici chiar decît în „birocrație" (ceea ce sigur nu e bine). O alta este constituită din numeroasele concursuri, testări profesionale etc., care se cer permanent în cercetare și care uneori îndepărtează pe inginer de această ramură a economiei naționale. Și în sfîrșit, o ultimă cauză o constituie tergiversarea definitivării statutului cercetătorului.

• Vorbind de personalul din cercetare v-ați referit în exclusivitate la inginer. Nu ați uitat oare nimic?

— Am înțeles „întrebarea" dv., vă referiți, desigur, la economist. Eu aș fi pus totuși întrebarea astfel: de ce în țara noastră economistul are încă un rol minor, de ce el nu este „stăpînul" pîrghiilor economice, ca în alte țări? Răspunsul pe care l-aș fi dat ar fi fost următorul. Un economist în activitatea lui gîndește și decide, lucrează deci, cu costuri, cu cifre. Economistul are un rol decisiv acolo unde judecățile de valoare sînt bune și impun concluzii reale. Or, la noi sistemul de prețuri în unele cazuri nu reflectă în măsură satisfăcătoare realitatea, nu este suficient de elastic. Să vă dau un exemplu. Avem diverși combustibili, dintre care, lignitul — combustibil de calitate inferioară și gazele naturale — combustibil de calitate superioară. Logic, cel de al doilea nu trebuie ars în termocentrală. Dar prețurile, din păcate, nu te împing la această concluzie. Cînd fac deci o centrală și funcționează pe cărbune inferior, analiza economică poate ajunge la concluzia că acest tip de centrale este neeconomic. Bunul simț îmi arată însă adevărul, care este altul decît cel pe care economistul îl conchide în urma analizei sale, în care el a lucrat, a gîndit și a decis pe baza unor prețuri care nu au reflectat satisfăcător realitățile.

Iulian BĂDIN

conducere şi organizare

COMPARTIMENTELE TEHNICE ŞI CREATIVITATEA ÎN ÎNTREPRINDERE

— Rezultatele unei anchete în 10 întreprinderi —

INVESTIGAŢIILE EFECTUATE în urmă cu cîteva luni în 10 întreprinderi de construcţii de maşini şi din industria uşoară ne-au permis să evidenţiem unele elemente interesante privind evoluţia înzestrării cu personal a compartimentelor de concepţie tehnică, contribuţia acestor specialişti la înnoirea şi modernizarea producţiei, posibilităţi de sporire a contribuţiei lor la accelerarea producţiei şi asimilării tehnicii noi.

● Volumul activităţii de concepţie tehnică s-a amplificat de peste 3 ori în ultimii cinci ani în timp ce numărul specialiştilor angrenaţi în această activitate s-a diminuat.

● Dotarea întreprinderilor noastre cu competenţă tehnică este la nivelul marilor întreprinderi din ţările dezvoltate industrial; cum pot întreprinderile să tripleze efectele utilizării acestui potenţial?

● O anchetă efectuată în Japonia în 870 de întreprinderi arată că 85% îşi bazează activitatea în principal pe propriile resurse tehnice.

EXAMINAREA modului cum a fost utilizat personalul tehnic în unităţile industriale, a aportului său la creşterea producţiei şi productivităţii muncii se loveşte de o serie de dificultăţi, referitoare în special la delimitarea efectelor obţinute ca urmare a plusurilor calitative manifestate în activitatea sa, de efectele perfecţionărilor în alte domenii cum ar fi: organizarea ştiinţifică, îmbunătăţirea disciplinei în muncă etc. Pentru desprinderea tendinţelor principale sînt semnificative însă unele comparaţii între dinamica principalilor indicatori referitori la activitatea întreprinderii şi înzestrarea lor cu specialişti.

O asemenea modalitate am utilizat în cazul Uzinei „Tractorul" din Braşov, întreprindere bine cunoscută pentru eforturile şi rezultatele obţinute pe linia înnoirii şi modernizării masive a producţiei, ale cărei produse sînt exportate în zeci de ţări situate pe toate meridianele. Aşa cum rezultă din tabelul nr. 1, în ultimii 6 ani, are loc o dublare a producţiei marfă în condiţiile în care numărul total al salariaţilor a crescut doar cu 22%, spor reprezentat în totalitate de mărirea efectivului de muncitori. Faptul că, practic cu acelaşi număr de TESA, s-a obţinut o producţie dublă atestă fără îndoială o îmbunătăţire şi intensificare a activităţii sale. Această afirmaţie se răsfrînge şi asupra personalului din serviciul tehnic, al cărui număr în perioada analizată nu numai că nu a crescut ci dimpotrivă, s-a diminuat, el reprezentînd în 1972 numai 94.3 faţă de cel existent în 1967.

La o apreciere mai justă a creşterii aportului personalului din serviciile de concepţie tehnică contribue şi precizarea că în anul 1972 aproximativ 90% din producţie era reprezentată de produse noi sau modernizate, care nu se fabricau în anul 1967. Evident că la aceste rezultate a contribuit substanţial şi Institutul de cercetări şi proiectări pentru automobile şi tractoare (ICPAT) în special din 1971, an din care a preluat o parte din activitatea de concepţie efectuată la Uzina „Tractorul".

În tabelul nr. 1, au fost trecute valorile indicatorilor analizaţi şi pentru anul 1969, întrucît pentru cei referitori la personalul TESA au reprezentat — la fel ca şi în majoritatea celorlalte întreprinderi investigate — nivelul maxim atins. După 1969, ca urmare a aplicării hotărîrilor şi indicaţiilor date de conducerea partidului şi statului nostru s-au luat o serie de măsuri care s-au concretizat şi în reducerea aparatului de conducere şi funcţional, concomitent cu îmbunătăţirea indicilor cantitativi şi calitativi ai producţiei.

În cadrul unei analize efectuate la întreprinderea „Tehnometal" Timişoara, amplificarea aportului personalului tehnic a putut fi surprinsă de o manieră mai precisă. Din studiul datelor prezentate în tabelul nr. 2 rezultă că în decursul ultimilor 5 ani volumul activităţii de concepţie efectuată de serviciul tehnic s-a amplificat de peste 3 ori în condiţiile unei uşoare diminuări a efectivului său — cu 8,5%. Evident, un asemenea salt a fost posibil nu numai pe baza intensificării efortului inginerilor, tehnicienilor, desenatorilor din acest colectiv, ci şi prin ridicarea nivelului profesional, specializarea cadrelor pe grupe de produse, îmbunătăţirea conlucrării cu institutele de cercetări şi catedrele din învăţămîntul superior etc. Expresia acestui complex de plusuri calitative îl reprezintă maşina de curăţat seminţe MCS—3,2,5, maşina de tratat seminţe MTS—5 — bine cunoscute şi apreciate pentru parametrii funcţionali superiori.

Rezultatele analizelor întreprinse pentru „Tractorul" Braşov şi „Tehnometal" Timişoara — coroborate cu informaţiile culese din celelalte unităţi analizate — ne îndreptăţesc să afirmăm că în ultimii ani, îndeosebi după anul 1969 a avut loc un adevărat reviriment în activitatea de concepţie tehnică din întreprinderi, atît în ceea ce priveşte utilizarea specialiştilor existenţi în compartimentele profilate în acest scop, cît şi rezultatele obţinute.

ÎNTREGIREA IMAGINII asupra aportului cadrelor tehnice din întreprinderi la promovarea progresului tehnico-ştiinţific implică lărgirea ariei analizei la utilizarea tuturor inginerilor şi tehnicienilor existenţi în unităţi. Aşa cum rezultă din examinarea datelor din tabelul nr. 3, cu o singură excepţie, în toate cele 10 unităţi investigate inginerii şi tehnicienii reprezintă mai bine de jumătate din personalul TESA al întreprinderilor. În unele unităţi cum ar fi Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia sau Întreprinderea metalurgică „Ceahlăul"-Piatra Neamţ, cadrele tehnice reprezintă peste 2/3 din totalul personalului TESA. Ţinînd cont şi de structura activităţilor efectuate în întreprindere, care într-o proporţie apreciabilă nu necesită cunoştinţe tehnice de nivel superior sau mediu (activităţile financiar-contabile, desfacere, personal etc.) se poate aprecia că întreprinderile sînt înzestrate din plin cu personal tehnic de calificare superioară şi medie. Din acest punct de vedere, majoritatea întreprinderilor industriale din ţara noastră beneficiază de condiţii similare celor din străinătate sau uneori chiar mai bune. Spre exemplu, la cunoscuta firmă de echipamente electrice de transmisie recepţie, magnetofoane, tranzistoare etc. UHER din R.F.G. — care a furnizat aparatele de emisie-recepţie pentru navele spaţiale de tip Apollo — personalul tehnic reprezintă în totalul specialiştilor şi funcţionarilor doar ceva mai mult de o treime.

Cu toate acestea, după cum reiese şi din examinarea tabelului nr. 3 doar o parte relativ redusă din personalul TESA îşi desfăşoară activitatea în cadrul compartimentelor de concepţie tehnică. Doar într-o singură întreprindere din cele cercetate — Uzina „7 Noiembrie"-Craiova— de activităţile de cercetare dezvoltare cu caracter tehnic se ocupă peste 1/4 din personalul TESA existent. În jumătate din întreprinderile examinate, acesta reprezintă mai puţin de 1/5 din personalul TESA, în cazul unei unităţi — Fabrica de articole din tablă — Codlea ponderea sa este sub 10%.

Rezervele care există pentru creşterea înzestrării cu specialişti a compartimentelor de concepţie tehnică rezultă şi mai pregnant dacă avem în vedere ponderea pe care o deţin inginerii şi tehnicienii din cadrul lor în totalitatea personalului din întreprinderi. Aşa cum rezultă din examinarea ultimei coloane din tabelul nr. 3 cu o singură excepţie — Uzina „7 Noiembrie"-Craiova — în cadrul serviciilor de concepţie tehnică lucrează maximum o treime din inginerii şi tehnicienii de care dispun unităţile respective. Deci, peste două treimi din ingineri şi tehnicieni din întreprinderi nu se ocupă de crearea şi asimilarea de produse şi tehnologii noi — activităţi pentru a căror realizare au fost pregătiţi în facultate, şi de care au atîta nevoie întreprinderile noastre în condiţiile actualei revoluţii ştiinţifico-tehnice. Fără excepţie, în toate întreprinderile investigate, puteau fi întîlniţi mulţi ingineri şi tehnicieni care realizau activităţi de planificare, personal, aprovizionare, desfacere etc. Ponderea lor în cadrul serviciilor cu caracter economic sau administrativ este aproape la fel de mare ca în serviciile de concepţie tehnică. Situaţia ni se pare cu atît mai paradoxală cu cît — după cum s-a evidenţiat în prima parte a studiului — solicitările cărora au trebuit să le facă faţă în ultimii ani serviciile de concepţie tehnică s-au amplificat foarte mult, fără a se constata o întărire corespunzătoare cu ingineri şi tehnicieni — care există în număr mare, în întreprinderi.

ÎMBUNĂTĂŢIREA acestei situaţii impune o cotitură radicală, trecîndu-se de la axioma acceptată mai mult sau mai puţin deschisă potrivit căreia inginerul **poate** fi utilizat de regulă la realizarea oricăror activităţi ce implică o anumită responsabilitate, la concepţia, verificată de practica mondială, că un inginer calificat corespunzător, poate să aducă **maximum** de servicii întreprinderii sale atunci cînd se ocupă cu crearea şi asimilarea progresului tehnico-ştiinţific. Trebuie menţionat că pe plan mondial, se constată o polarizare, tot mai accentuată, a cadrelor tehnice de nivel superior şi mediu în sectoarele de concepţie. Chiar şi în ţările cunoscute că şi-au bazat dezvoltarea o perioadă îndelungată pe importul de licenţe pentru produse şi tehnologii noi se constată în ultimii ani o reorientare în acest sens. Astfel, o anchetă efectuată în Japonia asupra 870 de întreprinderi a relevat că 85% îşi bazează activitatea în principal pe propriile resurse tehnice, 92% dintre ele elaborînd politici proprii de creare şi asimilare a progresului tehnico-ştiinţific.

Realizarea unei asemenea mutaţii calitative în întreprinderile din ţara noastră implică şi alte măsuri conexe, care să o facă posibilă şi concomitent să-i amplifice eficienţa. Astfel, paralel cu trecerea majorităţii inginerilor în munci de cercetare-dezvoltare cu caracter tehnic, este necesară şi o plasare a celorlalţi specialişti cu studii superioare — în principal economişti — în posturi corespunzătoare pregătirii şi capacităţii lor. În acest mod se asigură atît creşterea nivelului realizărilor de ordin tehnic cît şi a celor de natură economică, ceea ce se reflectă în ultimă instanţă în depăşirea sarcinilor planificate.

Totodată, trecerea cadrelor cu pregătire tehnică superioară şi medie care şi-au desfăşurat activitatea o perioadă îndelungată în compartimente cu alt profil în activităţi de crearea şi asimilarea progresului ştiinţific sau de conducere operativă şi asistenţă tehnică a producţiei implică şi luarea unor măsuri de reactualizare şi îmbogăţire a cunoştinţelor de specialitate. Necesitatea unor asemenea acţiuni derivă atît din neexersarea profesiunii respective, cît şi din ritmul rapid de uzură morală a cunoştinţelor, caracteristic actualei revoluţii ştiinţifico-tehnice.

Aplicarea măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie-2 martie 1973, privind perfecţionarea structurilor organizatorice ale unităţilor economice, va determina utilizarea mai raţională a inginerilor şi tehnicienilor şi implicit amplificarea rezultatelor obţinute în domeniul cercetării-dezvoltării.

Ovidiu NICOLESCU

Tabelul nr. 1

Indicatorii	Anii		
	1967	1969	1972
Producţia marfă	100	139	199
total salariaţi	100	110	122
total personal TESA	100	103,3	100,2
total salariaţi din serviciile de concepţie tehnică	100	102,4	94,3
total ingineri	100	105,2	99,3
ingineri din serviciile de concepţie tehnică	100	106,5	101,9
total tehnicieni	100	105,6	103,8
tehnicieni din serviciile de concepţie tehnică	100	104.1	95,0

Tabelul nr. 2

Anul	Volumul activităţii de concepţie, exprimată prin:		Nr. total de repere	Nr. bucăţi de SDV	Nr. salariaţilor din serviciul tehnic
	Produse noi asimilate	Produse modernizate			
1968	1	3	1686	375	36
1969	2	2	1360	456	36
1970	1	2	1970	425	34
1971	1	2	1430	300	34
1972	14	1	4381	1439	33

Tabelul nr. 3

Unitatea	Ponderea inginerilor şi tehnicienilor în totalul personalului TESA	Ponderea personalului din serv. de concepţie tehnică în totalul personalului TESA	Ponderea inginerilor şi tehnicienilor din serviciile de concepţie tehnică în totalul numărului de ingineri şi tehnicieni
Uzina „Tractorul"-Braşov	54%*	20,2%*	37%*
Complexul industrial de faianţă şi sticlă Sighişoara	48%	14%	25%
Uzina de maşini agricole Semănătoarea-Bucureşti**	62%	23%	33%
Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia	67%	23%	32%
Uzina „7 Noiembrie"-Craiova	65%	27%	39%
Uzina „Tehnometal"-Timişoara	50%	18%	34%
Uzina „Metalica" Bucureşti	50%	16%	31%
Uzina de utilaj pentru morărit Topleţ	64%	21%	30%
Întreprinderea Metalurgică „Ceahlăul"-Piatra Neamţ	67%	10%	21%
Fabrica de articole din tablă Codlea	52%	6%	10%

*) fără personalul de pază, pompieri, serviciu

**) înainte de grefarea centralei de maşini agricole pe uzină

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE (V)

A ȘA CUM AM MAI ARĂTAT obiectivul principal al acțiunii noastre „Economistul în economie“ urmărește să pună în evidență multiplele și complexele modalități prin care această categorie de specialiști, atît de necesară economiei moderne, poate să-și sporească, în mod substanțial, contribuția la accelerarea dezvoltării economiei naționale, la creșterea eficienței economice. Printre modalitățile pe care ne-am propus să le utilizăm pentru a atinge obiectivul propus, una o constituie întîlnirile și dezbaterile cu economiștii din județele, municipiile și orașele țării pentru ca ei să-și expună opiniile asupra modului în care poate fi sporită contribuția lor la creșterea eficienței economice, ce trebuie făcut pentru ca ei să-și asume responsabilități mai mari în procesul dezvoltării.

Am selecționat cîteva din opiniile exprimate cu prilejul întîlnirii de la Baia Mare — organizată cu sprijinul Cabinetului județean pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii, — la care au participat peste 70 de economiști din județul Maramureș.

OPINII ALE ECONOMIȘTILOR DIN MARAMUREȘ

Dr. A. ADAMEK, director, Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii :

— Am făcut cu doi ani în urmă un recensămînt al cadrelor cu pregătire superioară din județ. N-am găsit decît cîteva posturi de ingineri necompletate și cîteva sute de posturi de economiști. Poate și din acest motiv în multe ramuri au fost încadrați ingineri în unele posturi pe care de fapt ar fi trebuit încadrați economiști. Printre cauzele stărilor de lucruri semnalate trebuie să avem deci în vedere și planificarea mai bună a necesarului de specialiști cu studii superioare.

De ce nu sînt economiștii promovați în anumite funcții de conducere economică și de ce au fost uneori promovați în aceste funcții ingineri ?

Aceasta și pentru faptul că, după părerea mea, nu toți economiștii depun efortul necesar pentru a cunoaște procesul de producție. Este știut că la acele unități unde economiștii au reușit să cunoască producția au fost promovați pe astfel de funcții. Economistul trebuie să cunoască bine întreprinderea și tehnologia acesteia.

A. UNCVARI, director adjunct, Liceul economic :

— S-a remarcat aici, pe drept cuvînt, că unele cadre tehnice au ocupat posturi economice. Care a fost cauza ? În primul rînd, nomenclatoarele de funcții, ca și lipsa unor descrieri științifice a posturilor, a atribuțiilor acestora. Este neapărat nevoie să se treacă la introducerea pe scară largă a tehnicii descrierii posturilor, prin care să se precizeze natura atribuțiilor diferitelor funcții, pentru că de aici pornesc toate.

Se pune totuși întreabarea: alte motive n-au mai contribuit la această pătrundere a specialiștilor tehnicieni în munca economică ? Nu cumva și pregătirea ? Inginerii au forme de pregătire postuniversitară de ingineri economiști. N-ar fi bine ca să existe și cursuri postuniversitare și pentru economiști ? Se simte extraordinar nevoia ca economistul cu pregătire superioară să fie specializat pe anumite ramuri. Totuși după părerea mea învățămîntul superior economic nu-și poate propune, cel puțin în prezent, să asigure pregătirea cadrelor economice pe fîșii foarte strîmte. Există și argumente care pledează pentru o pregătire mai generală. Ca să satisfacem cerințele obiective ale activității economice trebuie să găsim o formă postuniversitară de pregătire pentru specializarea economiștilor pe ramuri industriale.

În ce privește „timiditatea“ economistului. Omul sfințește locul, spune un proverb. Dacă economistul este stăpîn pe meserie, merge cot la cot cu inginerul. Dacă nu dovedește o capacitate corespunzătoare va fi estompat de ceilalți. De aceea, eu gîndesc că fiecare economist trebuie să facă eforturi pentru a se impune în fața conducerii, ca și în fața celorlalți specialiști.

După părerea mea, avem stringentă nevoie de o asociație a economiștilor. Îmi permit să remarc însă că ea va fi viabilă dacă noi vom pune inimă și-i vom dovedi utilitatea prin acțiune.

I. BOESCU, director adjunct, direcția teritorială de revizie și control — Baia Mare :

— S-a vorbit de timiditatea economistului. Problema e mai nuanțată decît pare la prima vedere. În centrala noastră din nouă conducători pe prima linie ierarhică unul singur era economist. Ce influență poate avea acest economist asupra deciziilor colectivului de conducere ? Directorul economic era inginer; directorul comercial — inginer, directorul de personal — inginer. Oare inginerul pentru aceste posturi este pregătit?

În ce privește înființarea asociației economiștilor o consider și eu necesară ; nu trebuie uitat că a existat o asemenea asociație.

L. DRAGOȘ, șef serviciu organizarea muncii. Întreprinderea de industrializarea cărnii — Maramureș :

— În ceea ce privește formarea cadrelor de economiști, consider că secțiile Academiei de Studii Economice, ar trebui să pregătească economiști pe ramuri de activitate ale economiei naționale. De pildă, economiști pentru industria alimentară, pentru transporturi, construcții de mașini.

În ce privește locul economistului în cadrul întreprinderii, consider că economistul trebuie să fie un consilier competent al conducerii în luarea deciziilor cu caracter economic, care, de fapt, constituie majoritatea. În aceeași ordine de idei, mi se pare că economiștii trebuie să fie mai mult prezenți în institutele de proiectări, pentru ca variantele de investiții să fie elaborate și alese pe baza unei mai profunde fundamentări economice.

N. MATYIKU — șef serviciu, Banca de investiții — Baia Mare :

— Consider că trebuie să se definească clar ce este economistul ; care este sfera de răspundere a economistului ; cu cine și cum colaborează.

În legătură cu locul ocupat de economist în unitatea economică, permiteți-mi să remarc că nu mi se pare de loc eficient ca unele funcții pur economice să fie ocupate de ingineri.

Înființarea unei asociații a economiștilor pe plan național, cu filiale în județe, ar contribui la stimularea activității de creație a economiștilor prin orientarea și stabilirea unor programe de cercetare cu caracter practic. Ar contribui, de asemenea, la orientarea și organizarea activității de perfecționare, de reciclare a economiștilor. Ne-ar facilita informarea și documentarea de specialitate. Pe plan local nu avem decît o singură bibliotecă, cea a cabinetului pentru organizare științifică a producției și a muncii. Ne-am folosit de această bibliotecă, dar nu este suficientă pentru întreaga masă de economiști din județ.

M. ARDELEANU, director, Direcția județeană de statistică — Maramureș :

— Încep cu modul de pregătire universitară a economiștilor. La ora actuală există o deficiență, în sensul că A.S.E. din București are un profil mai complex în raport cu facultățile de științe economice din celelalte centre universitare din țară. De exemplu, facultatea de cibernetică economică și calcul economic funcționează numai în cadrul A.S.E. Personal, am observat că cei care frecventează această facultate sau cei care sînt absolvenți provin în mare parte din județele limitrofe Capitalei. Or, această categorie de economiști sînt necesari la ora actuală și vor fi și mai necesari într-un tot mai mare număr în toate județele țării. De aceea, apreciez că se impune o reconsiderare a structurii învățămîntului economic din orașele țării, în sensul apropierii ei de structura A.S.E.

În ce privește locul economistului. Într-o economie dezvoltată, eficiența activității este problema nr. 1. Legat de aceasta, mi se pare că în activitatea economiștilor mai sînt încă unele minusuri și contribuția noastră nu este încă la nivelul cerut și nici la nivelul dorinței noastre. Mi se pare că există lacune în utilizarea economistului. Dacă inginerul era în trecut, uneori, atras spre activitatea așa-zis tehnico-economică, economistul a fost îndreptat spre activitățile funcționărești (contabilitate sau financiar), cărora conducerile întreprinderilor nu le-a acordat atenție suficientă.

Este tot atît de adevărat însă că economistul a fost lipsit de îndrăzneală, nu s-a apropiat de problemele tehnice ale procesului economic și nu în toate cazurile a ajuns să-și spună părerea și cuvîntul într-o manieră suficient de convingătoare în ceea ce privește conducerea activității unităților economice.

I. DEAC, contabil șef. Filatura de bumbac — Baia Mare :

— Un număr prea mic de economiști sînt trimiși la reciclare. Economiștii din multe întreprinderi au rămas în urma dotării întreprinderilor cu utilaje de mecanizarea evidenței. Întîi se face dotarea întreprinderii și apoi specializarea pentru mașina respectivă.

Propunerea constituirii unei asociații a economiștilor este bine venită. Ar fi cadrul organizatoric în care ne-am putea întîlni, împărtăși cunoștințele, să facem schimb de idei și experiență.

S. VELICICO, Centrala industrială de metale neferoase și rare — Baia Mare:

— La centrala noastră numărul economiștilor este foarte mic. Tineretul care vine din facultate este foarte bine pregătit. Uneori este însă repartizat să lucreze în sectoare sau servicii unde sînt încadrați ca șefi de compartimente cadre fără pregătire superioară. Un absolvent al învățămîntului superior economic, care intră la un serviciu unde pe post de șef nu este un economist ajunge uneori să se „sufoce“. Un exemplu concret : am primit doi absolvenți care au fost repartizați la două servicii unde erau șefi de serviciu oameni cu pregătire medie. Acești tineri au fost găsiți ca necorespunzători. Unul dintre ei a venit să solicite să-l luăm la serviciul nostru. După 60 de zile rezolva probleme pe care nici eu nu le sesizasem. De aceea, găsesc că trebuie analizată cu toată atenția și problema încadrării funcțiilor de șefi de servicii cu cadre corespunzătoare.

Sînt multe servicii unde se pricep toți. De pildă, la aprovizionare, desfacere, transport. Aceste servicii sînt deseori încadrate cu oameni care au pregătire superioară. Or, tocmai aici se întîmplă foarte multe necazuri. Cadrele economice cu pregătire superioară nu rezistă aici pentru că sînt cazuri cînd șeful de serviciu se gîndește să nu-i ia locul.

Am întocmit anul trecut o lucrare în legătură cu felul cum sînt repartizate cadrele economice și tehnice. S-a făcut o anchetă la fiecare serviciu și s-a pus întrebarea: de ce natură sînt lucrările pe care le executați ? (tehnice, economice ș.a.m.d.). Pe minister s-a văzut că la un serviciu economic dacă a fost încadrat un inginer, după părerea acestuia 90% erau lucrări tehnice. Dacă era încadrat un economist, 90% din lucrări erau economice. S-a pus întrebarea să se precizeze ce lucrări sînt de natură tehnică și care de natură economică în cadrul unui serviciu. Nu s-a putut da un răspuns concludent și obiectiv în acest sens. Trebuie clarificată această problemă.

I. NĂPRĂDEAN, Centrul de calcul — Baia Mare :

— Susțin întru totul oportunitatea creării unei asociații a economiștilor. Gîndesc că prin acest organism profesional am putea realiza o colaborare fructuoasă cu cadrele tehnice, cu toate celelalte profesiuni alături de care lucrăm.

Cît privește sporirea rolului economistului în unitățile economice, cred că economiștii ar trebui să se ocupe mai mult de analiza și fundamentarea problemelor de cercetare-dezvoltare, de elaborare a strategiei de dezvoltare a unităților.

În diverse locuri de muncă la această dată noi nu reușim să ne impunem în fața conducerilor de unități pur și simplu pentru faptul că nu arătăm ceea ce putem de fapt.

Legat de pregătirea viitoarelor cadre. N-ar fi rău dacă s-ar studia necesitatea revizuirii programelor de învățămînt superior în direcția dozării acestora cu elemente economice necesare la cei care se pregătesc în domeniul tehnic și a celor de natură tehnică în domeniul economic.

Constantin COJOCARU

ECONOMIȘTII ÎN LUME

U.R.S.S. : Atribuțiile compartimentelor economice uzinale

ÎNTR-UN AMPLU articol, publicat recent, revista sovietică Ekonomiceskaia Gazeta menționează că în ultimii ani la marele laminor de țevi din Nijnedneprovsk a crescut considerabil rolul compartimentelor economice, contribuția lor la reducerea consumului de muncă, a prețului de cost, și la creșterea producției pe unitatea de fonduri fixe. În uzină au luat ființă, în acest scop, laboratoare economice și un grup de planificare care utilizează pe larg tehnica graficului în rețea. Au fost înființate și laboratoare de organizare științifică a muncii. A fost înființat un centru de informații și de calcul, dotat cu mașini electronice de calcul. Ca urmare, în prezent, economiștii au posibilitatea să se ocupe mai temeinic de analiza indicatorilor tehnico-economici din activitatea secțiilor și a laminorului în ansamblu.

O reorganizare radicală a cunoscut compartimentul de planificare economică din care fac parte economiștii secțiilor și cei din laboratorul economic. Un sistem bine pus la punct de planificare curentă și de perspectivă, o serie de forme noi de evidență, elaborate de economiștii acestui compartiment, au contribuit la creșterea eficienței controlului asupra mersului producției. S-a modificat și sistemul de planificare în cadrul uzinei. Ajutați de economiști, șefii de secții pot alcătui mai multe variante ale programului de producție pe trimestrul următor din care să poată alege pe cea mai rațională. În acest scop, cu 45 zile înainte de începerea trimestrului, compartimentul de planificare economică comunică secțiilor indicatorii orientativi de bază, ceea ce le dă posibilitatea să-și alcătuiască din timp proiectul de plan, care este înaintat la conducere cu o lună înainte de începerea trimestrului. Secția primește la timp și indicatorii aprobați definitiv. Ca urmare, șefii de secții au astăzi mai puține nedumeriri și reclamații în legătură cu „greșelile“ în planificare.

Un rol important revine laboratorului economic care, în anii 1971 și 1972 a efectuat 25 de cercetări aplicative. Printre acestea se menționează analiza folosirii capacităților de producție în secțiile mecanicului șef, care, prin centralizarea planificării și normării muncii parcului de mașini-unelte din serviciul mecanicului șef și din atelierele secțiilor de bază, a permis încărcarea mai deplină și mai eficientă a mașinilor-unelte de așchierea metalelor. La recomandarea laboratorului a fost reglementat sistemul de planificare a producției de piese de rezervă și a utilajului de schimb la turnătorie, ceea ce a dus la scăderea numărului opririlor agregatelor de tras țevi datorate nelivrărilor ritmice a pieselor de schimb. Laboratorul s-a ocupat și de perfecționarea relațiilor de gestiune economică între secții.

Datorită eforturilor depuse de economiștii compartimentului financiar, surplusul de valori materiale s-a redus în ultimii ani, acestea nedepășind azi nivelul normat.

De o deosebită utilitate se dovedesc consfătuirile economice, ședințele **consiliului economic al întreprinderii**, la care sînt atrași cei mai competenți salariați ai serviciilor economice și tehnice din întreprindere.

PRODUCTIVITATE — CALITATE

două noțiuni care converg spre același țel:

SATISFACEREA CERINȚELOR MAJORE ALE CONSUMATORILOR

Dezbatere organizată cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean Timiș al P.C.R.

ÎN ACTIVITATEA fiecărei întreprinderi industriale se impune în prezent mai mult ca oricînd **împletirea strînsă a preocupărilor pentru creșterea producției, în principal pe calea sporirii productivității muncii, cu cea pentru ridicarea continuă a calității produselor.** *Aceste imperative decurg din interese obiective: societatea noastră are nevoie de tot mai multe produse realizate la costuri reduse; dar în același timp, ea solicită produse care să-i satisfacă în cele mai bune condiții nevoile, să-i corespundă pe deplin scopului pentru care le produce și le achiziționează. Atari înalte comandamente sînt tot mai mult înțelese, majoritatea unităților industriale realizează de la o perioadă la alta produse de calitate tot mai bună, lărgesc gama lor, le reduc sistematic costurile.*

Importante acțiuni se desfășoară în acest an pentru asimilarea de produse noi cu caracteristici net superioare celor vechi, pentru modernizarea continuă a celor ce se mențin în fabricație, prin reproiectarea principalelor elemente sau subansamble componente. Totodată, se fac studii pentru a se cunoaște permanent tot ceea ce pune la dispoziție tehnica înaintată, astfel încît să se asigure o bază concretă pentru realizarea tuturor produselor la nivel competitiv în raport cu cele similare de pe plan extern.

Dar pentru ca activitatea depusă pe acest tărîm să fie tot mai rodnică, **se cer conjugate eforturile întregului angrenaj — de la cercetare, proiectare, pînă la execuție și desfacere.** *Exercitarea unui control calificat pe întreaga filieră a realizării produselor asupra respectării normelor și criteriilor calității constituie una din responsabilitățile majore a celor însărcinați cu această misiune. Fără un control riguros, fără o răspundere maximă a tuturor participanților din producție, nu se poate ajunge la crearea și menținerea unui climat propice pentru sporirea productivității muncii, concomitent cu ridicarea permanentă a calității produselor.* **„Este necesar** — *spunea tovarășul* **Nicolae Ceaușescu** *în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie-2 martie 1973* — **să se asigure un asemenea control al calității încît să se evite în mod categoric ieșirea de pe porțile fabricii a vreunui produs care nu corespunde exigențelor calitative stabilite în plan. Respectarea indicilor de calitate este o obligație primordială de cea mai mare răspundere a conducerilor întreprinderilor, a organizațiilor de partid, sindicale și de tineret, este pînă la urmă o sarcină patriotică a fiecărui colectiv, a fiecărui muncitor".**

Recent revista noastră a organizat la Timișoara, cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean Timiș al P.C.R. o dezbatere pe tema: **„Se acționează eficient pe toate planurile pentru a se asigura realizarea de produse numai de calitate superioară?".** *Despre mijloacele utilizate, despre experiența acumulată, precum și despre necesitatea eliminării unor neajunsuri, ne-au vorbit pe larg specialiști și cadre de răspundere din principalele unități industriale ale județului.*

● Goana exclusivă după cantitate — sens negativ pe scara eficienței.
● Priorități nejustificate în sistemul de măsurare a rezultatelor muncii.
● Legea are prevederi de stimulare a calității — sînt create condiții concrete de aplicare?
● Criteriile de calitate — unități de măsură necesare în aprecierea rezultatelor.
● Exigență și mobilitate sporită, eficacitate preventivă și „curativă" — argumente pentru un sistem unitar de control.
● Introducerea normării calității muncii, premisă reală în planificarea calității la toate produsele.
● Aprecieri și măsurări făcute „din ochi", sau ce se întîmplă cînd lipsesc A.M.C.-urile?

● Prioritățile cantității și calității

APARE, dintr-un început, limpede că **a pune pe primul plan primatul cantității, este greșit.** Dacă totuși se pune astfel **problema,** ea derivă fără îndoială, din **„modul"** în care se mai înțelege pe alocuri realizarea sarcinilor de plan. Spuneau mai mulți interlocutori în cadrul dezbaterii că **acolo unde preocuparea pentru depășirea sarcinilor cantitative de plan este împletită strîns cu cea pentru calitate, rezultatele pe ansamblu sînt din cele mai bune. Și dimpotrivă.** Acolo unde se urmăresc numai realizări cantitative, ignorîndu-se calitatea, apar consecințe uneori greu de suportat. Este oare cu putință să mai existe asemenea „concepte" de a conduce producția? Ce factori le facilitează? Mai întîi, cîteva caracteristici pozitive din preocupările colectivelor timișene:

„Potrivit prevederilor actualului cincinal, în industria județului nostru — spunea în cuvîntul său economistul **Ion Nicoară,** activist în comisia economică a Comitetului județean Timiș al P.C.R. — peste 40% din producția anului 1975 va fi reprezentată de produse noi, iar în unele ramuri ponderea acestora va fi și mai ridicată (în construcțiile de mașini — 90%, în industria ușoară — 84%) față de 1970. În toate întreprinderile au fost întocmite programe speciale privind asimilarea noilor produse și modernizarea celor existente, ceea ce va permite obținerea unui grad superior de prelucrare a materiilor prime și materialelor, încorporarea în produse a unei cantități tot mai mari de muncă complexă și diminuarea cheltuielilor materiale în valoarea produselor. De exemplu, **îmbunătățirea structurii producției și ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, numai în întreprinderile constructoare de mașini, va permite să se obțină dintr-o tonă de metal în 1975 o valoare cu peste 30% mai mare decît în 1970.**

În primii doi ani ai actualului cincinal au fost puse în fabricație în județul Timiș poduri rulante de regim greu, macarale pentru lansat conducte, motoare monofazate, motoare asincronic trifazate, instalații și utilaje pentru industria alimentară, noi tipuri de corpuri de iluminat pentru autovehicule, noi sortimente de detergenți și plastifianți după tehnologii originale, lacuri și vopsele, mobilă, tricotaje, încălțăminte, articole noi de sticlărie și alte bunuri de consum. **Anul acesta industria județului va asimila peste 200 noi produse.** Întreprinderi cum sînt **Fabrica de detergenți, „Tehnolemn", „1 Iunie", Fabrica de ciorapi „Modern", Fabrica „Banatul" din Timișoara, Fabrica de sticlărie — Tomești, Industria textilă „Lugoj", Fabrica de încălțăminte-Jimbolia** și altele se remarcă prin calitatea produselor ce le realizează, fapt ce permite ca o bună parte din acestea să fie exportate în numeroase țări ale lumii.

Din păcate în unele unități procesul de asimilare a noilor produse și de modernizare a celor din fabricația curentă se desfășoară încă lent; se fabrică unele produse cu greutăți proprii mari, după tehnologii învechite; se mai livrează unele produse necorespunzătoare calitativ, lucru ce face ca ele să fie respinse de beneficiari; se înregistrează un volum însemnat de pierderi din produse declasate și rebuturi".

Dezvoltarea economiei noastre naționale în actuala etapă pune în evidență, ca o necesitate obiectivă mereu mai accentuată, **mutarea centrului de greutate al activității economice pe elementele calitative, care asigură ritmuri înalte de dezvoltare, ridicarea țării la nivelul statelor avansate.** Aceasta impune în prim plan modernizarea continuă a structurii producției, crearea unor produse noi, diversificarea sortimentală etc.

În dezbateri interlocutorii au reliefat pe lîngă multe aspecte pozitive pe linia promovării progresului tehnic și unele diametral opuse. A rezultat, de pildă, că **în unele întreprinderi goana după cantitate a căpătat un accent pronunțat, scăpîndu-se din vedere prejudiciile ce se aduc economiei naționale prin asimilarea de produse de slabă calitate, prin creșterea procentului de rebuturi, declasate, prin executarea de remanieri ulterioare.** Asemenea fenomene sînt determinate atît de slaba organizare a muncii, a insuficientului control tehnic al calității, cît mai ales de **aplicarea cu prioritate, în cadrul sistemului de măsurare a rezultatelor muncii, a criteriului cantității în detrimentul calității.** Să dăm cuvîntul faptelor.

„Alături de multe exemple pozitive spunea ing. **Ioan Iacub,** inspector șef de grupă la Inspectoratul județean Timiș pentru controlul calității produselor și serviciilor, avem în județul nostru și întreprinderi care se situează pe poziția de a realiza mult, uneori în detrimentul calității. Un caz concret: **Întreprinderea „Electromotor"-Timișoara,** a asimilat în perioada actualului cincinal ca produs nou un **bătător electric de covoare.** În ce condiții a avut loc procesul de însușire, cum se prezintă acest produs, din punct de vedere calitativ?

Trebuie spus, în primul rînd, că întreprinderea nu a dispus de dotare tehnică corespunzătoare încît să poată executa un produs de o asemenea complexitate. În al doilea rînd, înainte de a se face omologarea, noul produs trebuia supus timp de 200 ore unor probe de anduranță. Or, durata acestor probe a fost de numai 20 ore, după care bătătorul electric a fost asimilat, omologat și dat pe piață. Consecința? Din cantitățile destul de importante livrate comerțului, nu au fost vîndute în decurs de un an decît cîteva bucăți.

Un alt caz: **bateriile electrice** executate de Întreprinderea „Electrobanat", s-au situat în decursul a doi ani de zile de la asimilare la un nivel calitativ superior, performanțele lor depășind multe produse similare străine. Anul trecut însă au fost găsite și aplicate noi procedee tehnologice care să ducă la creșterea producției; neefectuîndu-se un experiment concludent, aplicarea noii tehnologii la producția de serie a condus la apariția unor serioase lacune calitative. La aceasta a mai contribuit și faptul că Întreprinderea minieră — Vatra Dornei a livrat „Electrobanatului" bioxid de mangan sub cerințele calitative prevăzute în contractul economic (după cercetări a rezultat că livrările erau efectuate din produsele care nu puteau fi valorificate la export)".

Aceste exemple — deși suficient de concludente — pot fi întregite și cu alte aspecte. Se știe că **normarea tehnică a muncii determină, pe lîngă cantitatea de produse realizată într-o unitate de timp, anumite condiții calitative.** Cu toate acestea, cîștigul muncitorului este legat, în primul rînd, de cantitatea obținută la un nivel calitativ corespunzător cerințelor minime de recepționare. În asemenea ipoteză, un volum important de produse se situează calitativ la limita inferioară a STAS-ului sau a altor normative în vigoare, în timp ce cantitativ se află cu mult peste indicele mediu planificat pe întreprindere la îndeplinirea normelor de producție. Deși situația este negativă, unii conducători de întreprinderi lasă ca lucrurile să dăinuie, uneori stimulînd chiar acest proces. De aici și unele contradicții: în timp ce unii muncitori realizează produse la nivelul maxim calitativ al STAS-ului depășind normele de producție cu 6—7%, de pildă, primesc un cîștig mai mic decît cei care dau produse la limita inferioară a acestuia, dar depășesc normele cu 20—30%. Astfel de exemple au fost date în număr mare în cazul dezbaterii. Desigur, prezentînd în acest mod situația, nu înseamnă de loc că participanții au ignorat cîtuși de puțin importanța sporirii cantitative a producției; ei au ținut să exprime într-un anume fel că elementului calității trebuie să i se acorde aceeași atenție ca și cantității, că numai din îmbinarea acestor două elemente — caracteristice unei producții moderne — au de cîștigat întreprinderile, beneficiarii, într-un cuvînt economia națională în ansamblu. De aceea **sînt necesare unele pîrghii care, pe de o parte, să oprească goana după cantitate în dauna calității, iar pe de altă parte, să stimuleze preocuparea pentru depășirea sarcinilor cantitative cu cea de realizare de produse numai de calitate superioară.** Cum se poate ajunge la aceasta? Repunem astfel în dezbatere o problemă care interesează cercuri mult mai largi de întreprinderi.

Partidul a subliniat nu odată că principala formă de repartiție după muncă — salariul — constituie, totodată, principalul instrument al cointeresării materiale a celor ce muncesc. Totuși, **pentru anumite realizări excepționale în producție sînt prevăzute și stimulente materiale suplimentare.** Astfel, Legea privind asigurarea și controlul calității produselor prevede că, pentru realizări deosebite cu privire la calitatea produselor, angajații pot fi stimulați material potrivit cu prevederile sistemului de salarizare. Ce am înțelege prin realizări deosebite? Putem considera realizări deosebite din punct de vedere calitativ executarea unor produse a căror parametri tehnici și economici sînt superiori celor fabricate pînă în prezent, însușirile lor calitative întrecînd prevederile documentației tehnice — normative, standarde, norme interne, caiete de sarcini ș.a. — existente în vigoare, însușiri care rezultă dintr-o activitate de concepție și creație în urma unui efort suplimentar depus.

Pentru a evidenția aceste produse și pentru a le putea deosebi de cele fabricate obișnuit, **ar fi utilă generalizarea în toate ramurile de producție a unei clasificări pe grupe de calitate a tuturor produselor sau a majorității acestora.** Asemenea exemple și experiență avem în industria ușoară (produsele realizate sînt repartizate în funcție de unele criterii în 3 grupe de calitate) unde preocuparea majoră a fiecărui colectiv este de a obține cît mai multe produse de calitatea I în dauna celor de clasele II și III. Metoda aplicată pentru stimularea realizării de produse de calitate superioară este încadrată în principiile noului sistem de salarizare generalizat. Potrivit acestuia, în cazul amintit, se păstrează ponderea stabilită a salariului tarifar în cîștigul total, iar în ipoteza realizării unui indice de calitate superioară la articolele executate, cîștigul este mai mare decît în cazul luării în calcul numai a depășirii cantitative a normei de producție.

Desigur, **clasificările pe grupe de calitate pot fi extinse nu numai la produse finite, ci și la fiecare nivel de execuție** (fază, operațiune de lucru). Pentru stabilirea criteriilor de calitate pe întregul proces tehnologic de fabricație, **ar fi necesar ca și STAS-urile care întrunesc totalitatea însușirilor calitative a unui produs, să fie divizate astfel încît să-și găsească reflectarea în toate fazele premergătoare produsului finit.** Deci, la toate operațiunile de lucru să fie prevăzute criterii de calitate. Așa cum subliniau unii specialiști din cei ce au luat cuvîntul la dezbateri **(ing. Ion Gherase,** inspector șef de grupă de la Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor și serviciilor, **ing. Ilie Luca,** director Întreprinderea de industrializare a cărnii, ec. **Ioan Nicoară,** de la comisia economică a Comitetului județean de partid) **un asemenea sistem ar crea, pe lîngă o puternică emulație pentru cantitate în strînsă conexiune cu calitatea, și o bază concretă de control pentru aprecierea calitativă a rezultatelor muncii.**

● Certificatul de calitate și răspunderea C.T.C.

MĂSURILE LUATE în ultimii ani pe linia organizării controlului și prevenirii neajunsurilor în direcția obținerii unui nivel calitativ ridicat al produselor — au subliniat în cuvîntul lor mai mulți participanți la dezbatere — au fost de natură să ridice stacheta responsabilității în fiecare unitate industrială. Există în prezent destule posibilități de a compara saltul făcut de întreprinderile județului Timiș: diminuarea numărului de reclamații în 1972 față de 1970 cu peste 60%, reducerea sensibilă a procentului de rebuturi, realizarea unui număr important de produse noi cu caracteristici superioare, lărgirea exportului etc. La toate acestea un aport însemnat au adus, alături de colectivele de execuție, **controlorii de calitate din întreprinderi.**

Punîndu-se în practică prevederile Legii asigurării și controlului calității, au fost constituite în fiecare unitate colective de controlori bine pregătiți, care își desfășoară activitatea atît pe faze ale procesului tehnologic, cît și la produsul finit. **Folosind diverse metode — controlul statistic, prin sondaj, controlul cu bucata, jurnalul calității** (în care se notează zilnic produsele respinse, natura defectelor, măsurile ce se iau pentru preîntîmpinarea neajunsurilor), **C.T.C.-urile își dovedesc tot mai mult utilitatea,** ele purtînd răspunderea, alături de colectivele de întreprinderi pentru certificatul de calitate acordat produselor ce sînt livrate beneficiarilor.

Merită relevat, de asemenea, faptul că **în multe întreprinderi, în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, au apărut numeroase inițiative cum sînt: „autocontrolul", „să lucrăm fără rebuturi", „întreaga producție realizată — de calitate superioară" etc. inițiative care au mobilizat larg masele de oameni ai muncii în acțiunea de ridicare a responsabilității pentru activitatea prestată, pentru realizare de produse numai de bună calitate.** Iată cîteva din aprecierile făcute de participanți în legătură cu activitatea C.T.C.-ului.

— Ing. **Alexandru Papavă,** director general C.E.I.L. — Timișoara: „În compartimentele CTC din unitățile noastre își desfășoară activitatea 25 de salariați (6 ingineri, 5 tehnicieni și 14 muncitori). Pe lîngă aceștia, la exploatările forestiere și în depozitele finale pentru produsele de pădure și în fabrică, mai sînt angajați sortatori, care desfășoară și activitatea de controlori de producție.

Controlorii de calitate au fost recrutați din rîndul maiștrilor și muncitorilor cu o înaltă calificare, care prin nivelul lor profesional și atitudine față de muncă se bucură de stimă și prețuire. După numirea în posturi, ei au fost instruiți de cadrele tehnice din compartimentele CTC, de la combinat sau de la unități. În 1972, **toți controlorii tehnici au fost reciclați prin lecții organizate în cadrul Combinatului, iar la sfîrșitul cursurilor li s-au verificat nivelul de însușire a cunoștințelor, atît prin probe tematice (scrise și orale), cît și prin probe practice. Inginerii și tehnicienii din serviciul CTC de la combinat au fost, de asemenea, reciclați și atestați cu ajutorul Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor.**

Apreciez în mod deosebit activitatea prestată de serviciile de control, întrucît produsele noastre, în mare măsură destinate exportului, s-au bucurat și se bucură de o bună apreciere din partea beneficiarilor, reclamațiile fiind reduse în anii din urmă la zero".

— ing. **Zeno Pîrcea,** șeful serviciului organizarea producției, Uzina mecanică Timișoara: „În uzina noastră controlul tehnic de calitate este organizat în fiecare secție de producție. În principal, activitatea controlului este exercitată în fază finală, punîndu-se accent deosebit pe încercările pe standuri de probă și probe finale. În secțiile de prelucrări mecanice se aplică atît controlul interfazic, cît și cel final. În secțiile de montaj, se aplică autocontrolul, maiștrii și maiștrii principali au fost dotați cu poansoane în vederea certificării calității.

Datorită activității CTC, a metodelor de control aplicate, nici în 1971 și nici în 1972 cu toate că volumul producției a crescut simțitor, nu am avut respingeri de produse din partea beneficiarilor".

— **Dan Dembinski,** inginer șef, Fabrica de încălțăminte „Modern": „În întreprinderea noastră CTC-ul își desfășoară activitatea sub controlul și îndrumarea unui compartiment din care fac parte doi ingineri și doi tehnicieni. În ateliere de producție controlul se efectuează atît pe faze de lucru, cît și în final, adică înainte de predarea produsului la magazie sau de trecere a unui semifabricat de la un atelier la altul. La benzile de tras tălpuit, controlul interfazic se efectuează la locurile stabilite în funcție de cerințele procesului tehnologic și a articolului ce se execută. Eficiența activității CTC este concludentă, dacă comparăm situația calității în doi ani: în 1971 am avut la intern returnări din partea comerțului de 6 477 perechi de încălțăminte în timp ce în 1972 numărul acestora a scăzut la jumătate".

Cu toată activitatea pozitivă desfășurată de serviciile C.T.C. apar și cazuri cînd unele produse scapă de rigoarea controlului (datorită unor metode empirice încă practicate, a unor derogări obținute de la forurile coordonatoare sau lipsei de mijloace tehnice corespunzătoare de control), și sînt livrate beneficiarilor cu defecțiuni. De aici multe neajunsuri care afectează eficiența economică: remedieri, plăți penalizatoare etc. Pot fi evitate asemenea fenomene nedorite și cum?

Dat fiind complexitatea activității pe care trebuie s-o desfășoare C.T.C.-ul — recepția materiilor prime, controlul pe faze de fabricație, pe loturi de piese sau de produse finite — **ar fi necesar,** după părerea exprimată de cîțiva participanți, **să se adopte un sistem unitar de control, atotcuprinzător.** În acest context a fost sugerată ideea introducerii unui element nou în urmărirea calității și anume — **normarea calității muncii.** Firește, această noțiune se deosebește de normarea muncii în producție, prin aceea că are la bază criterii ale calității, forma de aplicare rămînînd însă asemănătoare. Între normarea calității muncii bazată pe criterii de calitate și normarea cantitativă a producției, există o strînsă legătură. Ele trebuie să acționeze concomitent la stabilirea cît mai corectă a retribuției după cantitatea și calitatea muncii (în cazul calității, prin aplicarea unui coeficient de corecție, în plus sau în minus, care rezultă din calcule pe baza unor reglementări stabilite). Controlul tehnic de calitate, avînd astfel baremul stabilit, ar avea posibilitatea să-și exercite atribuțiile pe toate treptele de fabricație. Elaborarea normelor de calitate va face posibilă planificarea calității la toate produsele.

Un alt aspect al problemei îl prezintă **mijloacele tehnice puse la dispoziția CTC pentru a putea desfășura o activitate corectă, bazată pe un control riguros științific.** Deși în ultimii ani s-au făcut în general progrese remarcabile în dotarea serviciilor C.T.C. cu aparatură de măsură și control, în unele întreprinderi situația nu se prezintă prea bine din acest punct de vedere. Este interesant de urmărit cîteva din intervențiile participanților:

● „Serviciul CTC este dotat cu aparate de măsură și control corespunzătoare, inclusiv cu instrumente de mare precizie. Aparatele respective se verifică trimestrial de metrologie, iar cele necorespunzătoare sînt reținute pentru a fi recondiționate. Pe lîngă metrologie există un atelier pentru repararea instrumentelor de măsură și control" (ing. **Zeno Pîrcea,** Uzina mecanică — Timișoara).

● „Controlorii de calitate dispun de unele aparate de măsură și control strict necesare — micrometre, șabloane de control, centimetri cismărești ș.a. Sîntem însă deficitari la dotarea laboratorului fabricii cu aparate necesare efectuării recepției calitative a materiei prime și a materialelor ce intră în întreprindere. Deși problema a fost pusă cu diferite ocazii în fața forurilor coordonatoare, ea n-a fost soluționată nici în prezent". (ing. **Dan Dembinski,** Fabrica de încălțăminte „Modern").

● „Nu avem nici noi o dotare corespunzătoare cu aparatură de măsură și control. Ar fi necesar ca la nivel central să se acorde o atenție mai mare asimilării aparaturii de măsură și control în țară, iar pînă atunci să se admită importul minimal necesar. Trebuie clar înțeles că lipsind aparatura de măsură și control corespunzătoare, controlul nu poate fi exercitat eficient" (ing. **Alex. Papavă,** CEIL — Timișoara).

Se desprinde clar că **acolo unde a existat interes, unde s-au depus strădanii, problema asigurării cu AMC-uri a fost rezolvată în totalitate sau în cea mai mare măsură.** Și invers. Acolo unde s-a așteptat ca alții să rezolve problema sau nu a fost găsită solicitudinea necesară, deși a trecut multă vreme de la apariția Legii asigurării și controlului calității, lucrurile au rămas la fel ca acum 5—10 ani. **Este o necesitate obiectivă de a se pune la îndemîna lucrătorilor C.T.C. mijloacele tehnice de care au nevoie pentru a-și putea exercita în mod calificat atribuțiile.** Altfel, **controlul devine ineficient, o simplă formalitate.** Centralele industriale, ministerele, în a căror componență se află unitățile amintite, cît și altele care se află într-o situație analogă, au datoria să intervină prompt pentru completarea aparaturii tehnice necesare, fie printr-o redistribuire mai echitabilă a celei existente, fie prin achiziționarea acestuia din producția internă sau din import. În același timp, **atît centralele industriale cît și ministerele ar trebui să exercite un control sistematic asupra felului cum este întreținută această aparatură, organizînd pretutindeni verificarea ei periodică și reparația operativă ori de cîte ori e cazul.**

FIREȘTE, în cadrul dezbaterii au fost abordate și alte aspecte ale problemei: **necesitatea accelerării ritmului de înnoire a produselor printr-o activitate în tot cursul anului** (s-a semnalat că în multe întreprinderi continuă practica de a se trece la însușirea noilor produse în ultima parte a anului, lucru ce are serioase repercusiuni pentru producția viitoare), **promovării continue de tehnologii moderne de înaltă productivitate care asigură și realizarea unei calități superioare** (se mai folosesc pe-alocuri metode învechite, costisitoare, deși au apărut noi tehnologii înaintate, eficiente). Totodată s-a insistat asupra **continuării acțiunilor de ridicare a calificării cadrelor, de educare socialistă în spiritul creșterii răspunderii și exigențelor față de munca prestată** — ca măsuri care pot și trebuie să-și confirme în continuare eficiența pe linia mobilizării largi a maselor de oameni ai muncii pentru ridicarea permanentă a productivității, concomitent cu obținerea de produse numai de bună calitate.

V. BOESCU
L. ȚINTEA
B. PĂDURE

PUNTE DE LEGĂTURĂ între legile producției artistice, nivelul tehnologic la un moment dat și cerințele consumatorilor, estetica industrială se manifestă complex și divers. De la cadrul natural construit, și pînă la ambianța locuinței, toate obiectele cu care omul ia contact, sînt astăzi preocupări și subiecte de studiu pentru specialiștii în estetică industrială. Noua expoziție „Menaj, uz gospodăresc" deschisă la galeriile ART'IND ale Ministerului Industriei Ușoare, (foto) reflectă afirmarea frumosului în domeniul bunurilor de consum

O statistică semnificativă

Dintr-un studiu întreprins, rezultă că volumul rebuturilor din ultimii 5 ani în întreprinderile constructoare de mașini și electrotehnice din județul Timiș, se datorește următoarelor cauze principale:

● 54—60% — utilizării unor tehnologii învechite, nerespectării disciplinei tehnologice din cauza neatenției, neglijenței, insuficienței pregătirii profesionale și lipsei de asistență tehnică;

● 12—16% — folosirii unor materii prime și materiale necorespunzătoare din punct de vedere calitativ;

● 10—13% — dereglării și stării tehnice nesatisfăcătoare a utilajului;

● 8—11% — lipsurilor organizatorice în aprovizionare și desfășurării neritmice a producției;

● 4—6% — lipsei sau folosirii unor instrumente de control și S.D.V.-uri necorespunzătoare.

● 2—4% — condițiilor nesatisfăcătoare de lucru și deficiențelor în manipularea produselor și semifabricatelor.

În lumina acestei clasificări pe principale cauze, se desprind și direcțiile în care trebuie acționat pentru a diminua volumul rebuturilor, însemnată pierdere nu numai pentru fiecare întreprindere în parte, ci pentru întreaga economie națională.

Control în faza de produs finit

PUBLICAȚIA polonă Organizacja Zarzadzanie (Conducere și organizare) propune revizuirea sistemului actual de control al calității practicat și în industria în care — în condițiile economiei din Polonia — poate reda nemijlocit producției aproximativ 12 mii de specialiști cu înaltă calificare (salariați ai serviciilor de control) și asigura un spor anual al producției realizat de aceștia de peste 3 mild. zloți.

Se propune, în primul rînd, suprimarea „controlului preventiv" la recepția materialelor și semifabricatelor considerat ca fiind o „dublare" a controlului efectuat la furnizor, mai ales că, de regulă, accentul se pune pe controlul produsului finit, urmărindu-se să corespundă pretențiilor beneficiarului, altfel acesta va prefera alt furnizor.

Se propune modificarea concepției despre valoarea mărcii fabricii, ea trebuind să devină în mod obligatoriu sinonimă cu calitatea produsului. Efectul ei se resimte mai ales în confruntarea pe piață. Un cuvînt greu poate avea aici etica profesională și controlul de calitate.

În vederea limitării numărului controlorilor interfazici și îmbunătățirii calității produselor, în Polonia se aplică, de asemenea, metoda „Do-Ro" (prescurtat de la Dobra-Robota — muncă de calitate) și alte diferite forme de autocontrol, atît interfazic cît și la montaj și producție finită.

În privința sancțiunilor, ca urmare a reclamațiilor la calitate, se propune ca ele să ajungă pînă la destituirea din funcție a lucrătorilor care exercită controlul final de calitate. Pe de altă parte, pentru a stimula pe controlori pentru lipsa reclamațiilor, se propune un sistem de recompensă din fondul creat prin suprimare sau cel puțin limitarea controlului preventiv. De asemenea, se propune un sistem mai riguros de penalizări pentru livrări de produse de calitate necorespunzătoare, care să greveze sistematic, cu știrea colectivului, fondul întreprinderii. Propunerea poate fi considerată ca un mijloc de sporire a producției, de recuperare a specialiștilor pentru producție și de stimulare a lucrătorilor de la serviciile de calitate fără investiții speciale.

VADEMECUM

Principii de aplicare cu succes a metodei conducerii prin obiective

ÎN nr. 11 a.c. al revistei noastre, la această rubrică, am redat cele 18 căi prin care se considera că se poate face inoperantă conducerea prin obiective (C.P.O.). De data aceasta redăm concluziile unor alți specialiști bazate pe experiența obținută în utilizarea metodei.

ROLUL DIRECTORULUI GENERAL

1. Pentru utilizarea eficientă a sistemului CPO este esențială existența unui director general care are atît voința cît și capacitatea de a conduce.

2. CPO trebuie să fie adaptată stilului de conducere al cadrelor de conducere. Rezistența în ce privește modificarea sistemului pentru a-l adapta stilului de conducere respectiv poate distruge CPO.

3. Directorul general trebuie să comunice clar celorlalte cadre din organizație care ar urma să fie, după opinia sa, obiectivele și prioritățile generale ale organizației. Fără o asemenea îndrumare, elaborarea inițială de către subordonați a unor obiective care să fie prezentate șefului tinde să ducă la pierdere de timp și la reducerea productivității.

4. Atitudinea directorului general afectează spiritul în care funcționează sistemul și va fi determinantă pentru a hotărî dacă CPO va încuraja definirea și rezolvarea problemelor sau va duce la camuflarea lor.

RAPORTURILE ÎNTRE CADRE DE CONDUCERE

5. Stabilirea de obiective trebuie să fie o acțiune comună a subordonatului și a superiorului. În plus, dacă nu ambii consideră obiectivele ca fiind importante, atrăgătoare și realizabile, chiar și cooperarea va deveni lipsită de conținut.

6. Cadrele de conducere trebuie convinse că principalul rol al CPO este de a le da posibilitatea să conducă mai eficient și nu de a utiliza ședințele pentru a face să ajungă la urechea directorului general diferite probleme de interes momentan deosebit pentru director sau altul.

7. Pentru a fi eficient, sistemul CPO trebuie să funcționeze pe baza relațiilor între șefi și subordonați. Deși sprijinul personalului funcțional este esențial pentru funcționarea sistemului acesta trebuie să înlesnească funcționarea sistemului și nu să-l dirijeze.

8. Dacă superiorul și subordonatul nu efectuează la intervale regulate treceri în revistă ale progresului realizat, importanța sistemului începe să fie pusă la îndoială, există pericolul unor neînțelegeri și o mare parte din valoarea motivațională a sistemului se pierde.

CONSIDERENTE GENERALE DE STRATEGIE

9. Este important să se prezinte un plan amănunțit pentru realizarea obiectivului, în același timp cu supunerea obiectivului respectiv spre aprobare.

10. Trebuie să se găsească o linie de mijloc între respectarea prea rigidă de către personal a obiectivelor stabilite și posibilitatea de a se modifica obiectivele.

11. Dacă o organizație își îndeplinește tot timpul obiectivele sută la sută, există probabil mai multe motive de îngrijorare decît de bucurie: obiectivele nu sînt cu adevărat eficiente decît dacă organizația trebuie să depună eforturi pentru a le atinge.

12. Este greșit să se încerce să se facă sistemul CPO atît de sistematic și de rigid încît să înlăture prilejul discutării unor probleme importante, care nu sînt cuprinse în obiective definitive. CPO trebuie mai curînd să dea loc la dezbateri în jurul unor probleme care nu sînt incluse în obiective, dar totuși sînt vitale pentru succesul organizației.

13. CPO trebuie privit mai curînd ca un sistem muscular decît pur și simplu ca un instrument; cu cît mai mult este el utilizat, cu atît devine mai puternic și mai necesar. Dacă CPO este doar un sistem de conducere pe hîrtie, el se va atrofia și va deveni inutil.

I. V.

agenda economistului

Cazuri de stabilire a răspunderii în termen de 15 zile

DIN APLICAREA, în mod corelat, a prevederilor cuprinse în Legea nr. 1/1970, în Codul Muncii și în Legea nr. 15/1972 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al activității economice și sociale rezultă că, în multe cazuri, măsurile cu privire la aplicarea de sancțiuni disciplinare ori desfacerea contractului de muncă sau stabilirea răspunderii materiale, trebuie luate într-un termen de cel mult 15 zile, neașteptîndu-se îndeplinirea termenelor de 30 și respectiv 50 zile prevăzute în legislația muncii.

Într-adevăr, în baza art. 9 lit. a, b și c din Legea nr. 15/1972, Consiliul Central de Control Muncitoresc are dreptul :

- să dispună aplicarea de sancțiuni disciplinare de către organele competente ale unității socialiste ;
- să dispună sau să recomande îndepărtarea din funcție a angajaților vinovați ;
- să dispună luarea de către conducătorul unității a măsurilor necesare pentru stabilirea răspunderii materiale în cazul existenței unor pagube aduse avutului obștesc.

Potrivit aceluiași articol din actul normativ citat, organele de conducere cărora li s-au comunicat măsurile respective sînt obligate ca în termen de 15 zile să informeze Consiliul asupra celor hotărîte. Neluarea uneia dintre măsurile susmenționate de către organele de conducere competente, se sancționează cu o amendă civilă egală cu salariul tarifar net pe cel mult 3 luni (art. 9 lit. c al. 2 din Legea nr. 15/1972).

Din aplicarea în practică a prevederilor Legii nr. 15/1972 rezultă — fără putință de îndoială — că măsurile prevăzute mai sus vor fi luate de către organele competente în cel mult 15 zile de la data cînd le-au fost comunicate, în caz contrar riscînd o amendă substanțială ; în consecință, nu se va aștepta pînă la împlinirea termenelor de 30 zile și respectiv 60 zile prevăzute în legislația muncii. Este adevărat că — spre deosebire de termenele de 30 și 60 zile care sînt de decădere — termenul prevăzut de Legea nr. 15/1972 nu are un asemenea caracter și, deci, o măsură luată și după trecerea acestuia și pînă la împlinirea termenelor din legislația muncii este legală și valabilă.

Împotriva măsurilor luate de către organele de conducere ale unității, în aplicarea dispozițiilor date de Consiliul Central de Control Muncitoresc sau consiliile județene de control muncitoresc, persoanele în cauză ce se consideră lezate se pot plînge organelor competente de jurisdicție a muncii care vor soluționa litigiul respectiv în lumina prevederilor legale. În cazul în care organele de jurisdicție competente în baza probelor administrate și a motivelor legale invocate vor desființa măsura respectivă și vor dispune odată cu reintegrarea angajatului, ori cu anularea sancțiunii disciplinare și despăgubirea acestuia pentru prejudiciul suferit, va fi atrasă — potrivit legii — răspunderea organelor de control muncitoresc care au dispus sau propus măsurile respective. Această răspundere directă este prevăzută expres în art. 11 din Legea nr. 15/1972, dar ea se degajă și din aplicarea principiilor generale de drept.

Față de aceste prevederi exprese, în cazurile în care măsurile au fost propuse sau dispuse de organele de control muncitoresc (art. 9 și 17 din Legea nr. 1/1972), răspunderea va fi stabilită nu în sarcina conducerilor unităților controlate, ci va privi direct organele care au inițiat respectivele măsuri. În aceste împrejurări expres determinate, nu-și va găsi aplicare practica constantă a instanței noastre supreme care a statuat că pentru măsurile nelegale răspunde conducerea unității și nu forul tutelar sau alte organe superioare (Deciziile nr. 1817/1956 și nr. 1490/1955).

C. JORNESCU

Sancțiunile pentru nerespectarea repartizării în producție a absolvenților învățămîntului superior

DECRETUL nr. 158/1970 cu privire la repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior, cuprinde o serie de măsuri care au scopul să asigure respectarea cu strictețe a obligațiilor privind repartizarea în producție a absolvenților în vederea efectuării stagiului. Printre măsurile instituite, se numără și sancționarea încălcării unor obligații privind repartizarea.

Actul normativ amintit vizează deopotrivă unitatea și pe absolvent.

În ceea ce privește unitatea, faptele care constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 2000 la 3000 lei sînt :

- refuzul de a încadra un absolvent repartizat într-unul din posturile stabilite pe baza cererii unității ;
- angajarea unui absolvent care n-a fost repartizat, ori a unui absolvent care nu a efectuat stagiul în unitatea unde a fost repartizat.

Se face precizarea că amenda se aplică angajaților unității, vinovați de încălcarea prevederilor Decretului nr. 158/1970.

Dacă absolventul nu se prezintă la unitatea unde a fost repartizat, în termen de o lună de la data repartizării (excepție făcînd absolvenții repartizați în învățămînt, care se prezintă la 1 septembrie al anului în curs), plătește o penalitate civilă de 5.000 lei dacă a urmat o facultate cu durata studiilor mai mică de 4 ani sau de 8.000 lei, dacă a urmat o facultate cu durata studiilor de cel puțin 4 ani (art. 23 din Decret). În cazul efectuării parțiale a stagiului, penalitatea se reduce proporțional cu perioada de stagiu efectuat, iar plata penalității nu-l absolvă pe absolvent de efectuarea stagiului.

Faptul neprezentării sau al întreruperii efectuării stagiului se constată de către unitate, care are competența să stabilească și penalitatea civilă.

Dacă însă încălcarea obligației amintite se datorește unor motive temeinice : accidente, boală sau alte asemenea situații apreciate ca atare de către unitate, nu se aplică penalitatea. Credem că enumerarea făcută de text cu privire la „motivele temeinice", nu este limitativă și că absolventul este în drept să invoce și alte motive în contestația pe care o face. Comisia de contestații, dacă găsește, întemeiate motivele, poate să exonereze absolventul de plata penalității cei i se aplicase de unitate. Este drept că Decretul nu prevede expres o asemenea posibilitate, însă considerăm că scopul contestației nu poate fi altul decît acela de analiză a motivelor invocate de absolvent.

Absolventul este scutit de plata penalității, dacă în termen de 30 de zile de la rămînerea definitivă a procesului verbal de aplicare a penalității, se prezintă la unitatea la care a fost repartizat. Textul nu face însă nici o precizare cu privire la situația în care absolventul se prezintă la unitate după expirarea termenului de o lună de la data repartizării, prevăzut de art. 10. Este unitatea în drept să-i mai aplice penalitatea de 5.000 sau 8.000 lei ? Ținînd seama de rațiunea pentru care s-a instituit penalitatea, credem că unitatea nu-i mai poate aplica penalitatea, deși acesta s-a prezentat cu întîrziere. Dacă față de întîrzierea absolventului, — unitatea a întocmit proces-verbal, devenit executoriu, iar ulterior absolventul se prezintă la post, el urmează să fie urmărit pentru plata penalității. Credem totuși că și în această situație executarea procesului verbal ar trebui să fie sistată, deoarece scopul prevederii legii a fost îndeplinit prin prezentarea absolventului la postul repartizat.

GH. ȚIGAERU

Transportul gratuit al angajaților

PENTRU a răspunde tot mai frecventelor solicitări ale cititorilor referitoare la aplicarea reglementărilor privind transportul gratuit ce poate fi acordat salariaților arătăm — cu sprijinul Direcției acțiunilor social-culturale, administrative de stat și a drepturilor de personal — din Ministerul Finanțelor că în principiu, transportul angajaților nelocalnici, la și de la locul de muncă, nu constituie un drept, abonamentele gratuite acordîndu-se de conducerea unității în funcție de interesele producției sau ale serviciului.

Salariații, care la data aplicării reglementărilor privind îmbunătățirea salariilor (H.C.M. nr. 914/1968, 546/1970, 904/1972 ș.a.) primeau abonamente de transport gratuit, își mențin acest avantaj și în situația în care li s-a majorat salariul peste plafonul de 1000 lei, prevăzut de H.C.M. nr. 2394/1952, cu modificările aduse de anexa IV la Hotărîrea nr. 1051/1959. Cei care la data respectivă nu beneficiau de abonament, indiferent pentru ce motive, nu se încadrează și nu li se pot aplica dispozițiile care prevăd „menținerea" beneficiului la abonament. Beneficiul abonamentului menținut salariaților nelocalnici este prevăzut de art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968, numai pentru perioada cît aceștia sînt încadrați în aceeași categorie sau funcție, respectiv treaptă sau gradație.

Salariații care primesc abonamente gratuite potrivit reglementărilor mai sus arătate, iar ulterior li s-au majorat salariul ca urmare a promovării în funcție sau categorie, respectiv gradații sau trepte, pot primi în continuare abonamentul în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 94/1971, unitatea suportînd numai diferența dintre costul abonamentului și creșterea netă a salariului. Unitățile la care se aplică aceste prevederi se aprobă de către Biroul Permanent al Consiliului de Miniștri la propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

În cazul salariaților cărora li s-au aplicat prevederile H.C.M. nr. 94/1971, iar după aceea li s-a majorat sau corectat salariul conform H.C.M. nr. 904/1972, unitatea va putea suporta în continuare diferența stabilită la data aplicării H.C.M. nr. 94/1971, dar numai atîta timp cît aceștia sînt încadrați în aceeași categorie sau funcție, respectiv treaptă sau gradație.

E. VULPENARU

Consiliile și comisiile tehnico — economice

IN SCOPUL unei cît mai competente contribuții a consiliilor și comisiilor tehnico-economice (C.T.E.) la luarea deciziilor privind cheltuirea fondurilor de investiții, a fost emis Decretul nr. 78 din 27 februarie 1973 privind organizarea și funcționarea acestor organe, în cadrul instituțiilor și organizațiilor economice. Potrivit actului normativ amintit se organizează și funcționează :

- **comisii tehnico-economice** la ministere, celelalte organe centrale, departamente, comitete executive ale consiliilor populare județene, centrale și unități asimilate lor ;
- **consilii tehnico-economice** la întreprinderi.

Consiliile și comisiile tehnico-economice sînt **organe de lucru** și funcționează pe lîngă organele de conducere colectivă. Ele au ca sarcină să analizeze și să prezinte concluzii asupra : temelor de proiectare ; studiilor tehnico-economice și de amplasament ; oricăror alte documentații privind activitatea tehnică și economică.

Desemnarea membrilor consiliilor și comisiilor tehnico-economice se face de către organele de conducere colectivă a unităților, cuprinzînd un număr de membri — în limitele stabilite prin decret — și în raport cu complexitatea problemelor.

La ministere, celelalte organe centrale, departamente și comitetele executive ale consiliilor populare, consiliile tehnico-economice funcționează cu două secții : **tehnică și economică.** Secția tehnică va avea grupe : de construcții, de tehnologie, precum și alte grupe, în funcție de specificul documentațiilor supuse analizei.

Importanța deosebită care se acordă acestor organe a determinat prevederea potrivit căreia lucrările în plen se conduc, în raport cu importanța problemelor de către : miniștri, prim-adjuncți, adjuncți, secretari generali, șefi de departamente sau președinți ai comitetelor executive ale consiliilor populare județene ; la centrale și întreprinderi lucrările sînt conduse de directorul general, directorul sau locțiitorii acestora. Secretarii consiliilor tehnico-economice sînt directorii direcțiilor tehnice sau ai direcțiilor tehnice-dezvoltare, iar secretarii comisiilor tehnico-economice sînt șefii compartimentelor tehnice. Consiliile și comisiile tehnico-economice lucrează pe bază de planuri anuale, trimestriale și lunare, iar documentațiile supuse avizării se trimit membrilor și invitaților cu cel puțin 30 de zile înaintea ședințelor de lucru.

Decretul amintit prevede de asemenea (art. 14) care sînt elementele ce trebuie avute în vedere la analiza temelor de proiectare, precum și la analiza studiilor tehnico-economice pentru investiții. În vederea unei aprofundate analize a studiilor tehnico-economice, se prevede (art. 17) posibilitatea constituirii, pe lîngă secretariatele consiliilor tehnico-economice, a unor colective de specialiști pentru expertizarea studiilor și atenționarea asupra unor aspecte de importanță majoră, omise sau soluționate necorespunzător în documentații.

Concluziile și propunerile consiliilor și comisiilor tehnico-economice se concretizează într-un document scris care se întocmește în cel mult 30 zile de la primirea documentației complete.

Se prevede, de asemene, modul de lucru al acestor organe în sensul că ele nu pot lucra valabil decît în prezența a cel puțin jumătate plus unu din membrii lor și pot lua hotărîri numai cu două treimi din numărul membrilor prezenți la ședință. Documentațiile împreună cu concluziile comisiilor sau consiliilor tehnico-economice, se supun organelor de conducere colectivă pentru a decide.

În scopul unei bune funcționări a acestor organe ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene trebuie să elaboreze regulamente pentru organizarea și funcționarea consiliilor și comisiilor din cadrul lor și al unităților subordonate pînă la data de 5 iunie 1973.

T. GHEORGHE

MARKETING

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

Din experiența Centralei industriei mătăsii

MARKETINGUL ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII [II]

APLICAREA într-un domeniu concret a modelului MAP descris în numărul trecut, presupune elaborarea unui sistem coerent de scenarii, reprezentînd variantele cele mai probabile ale unor stări ale proceselor studiate pe fiecare grupă omogenă de produse. Opțiunile privind programul de dezvoltare ce se exprimă pentru fiecare grupă separat sînt apoi reanalizate sub aspectul implicațiilor care decurg din însumarea la nivelul întregului sistem al unității economice. La Centrala industriei mătăsii, grupele de produse care necesită studii separate sînt reprezentate de țesăturile pentru îmbrăcăminte exterioară — femei, țesăturile pentru căptușeli, țesăturile pentru articolele de sport, cele pentru rochii de seară, cravatele, baticurile, stofele de mobilier și decorațiuni interioare, plușurile, blănurile artificale și țesăturile tehnice.

În scopul exemplificării metodologiei efective de lucru voi reda în cele ce urmează pe scurt, „pașii" care trebuie efectuați pentru determinarea programului de investiții la produsul cravate. Pentru simplificare, voi analiza numai etapa A a modelului MAP, cu referiri numai la cererea internă.

Stabilirea orizontului de prognoză. — Studiul a fost conceput în scopul fundamentării proiectului de plan pentru cincinalul 1976—1980. În vederea caracterizării mai complete a acestei perioade, cercetarea a fost extinsă la întreg intervalul 1970—1990.

Definirea concepției strategice. — Potrivit opticii de marketing scopul activității centralei în acest domeniu îl reprezintă nu producția de cravate, pur și simplu, ci satisfacerea cererii populației pentru componentele de detaliu ale ținutei vestimentare masculine. În această idee, prognoza cererii pentru cravate a fost studiată în strînsă legătură cu perspectivele evoluției ținutei vestimentare masculine pînă în anul 1990. Deși nu se prevăd pe plan mondial modificări esențiale în acest domeniu, se anticipează totuși o cerere sporită pentru îmbrăcăminte simplă și ușoară, fenomen legat de tendința de scurtare a săptămînii de lucru și de dezvoltare a automobilismului amator. În sens contrar vor acționa factorii de genul : creșterea nevoilor culturale (teatru, operă, bibliotecă) și obișnuințele de consum. Cravatele din fibre sintetice, realizate la prețuri relativ scăzute, dar satisfăcînd exigențe calitative tot mai ridicate, vor domina structura consumului.

Insistăm cu această ocazie asupra noțiunii de vocație a întreprinderii, noțiune legată de obiectivul strategic adoptat. În ideea exprimată mai sus, existența vocației întreprinderii (ne referim la întreprinderile care produc articole de galanterie pentru bărbați) ar însemna subordonarea tuturor mijloacelor și acțiunilor scopului final de satisfacere a cererii pentru componentele de detaliu ale ținutei vestimentare masculine, cum ar fi cravatele, papioanele, eșarfele, batistele, fularele, ciorapii bărbătești etc., privite ca un ansamblu omogen, armonios, indiferent de tipul de utilaj sau de natura materiei prime din care s-ar putea obține în prezent sau în viitor aceste produse. Asemenea preocupări și o asemenea coordonare a producătorilor ar realiza o sensibilă ridicare a calității ofertei, paralel cu economisirea timpului destinat achiziționării acestor articole de consumator.

Anticiparea variantelor de bază. — În final, sistemul de scenarii se constituie din totalitatea variantelor semnificative, care conduce la soluții ce depășesc un anumit prag al diferențelor, pe care ni-l propunem inițial. Astfel, în cazul cravatelor, pragul respectiv este dat de formula (Vo — Vi) ≥ 300 000 bucăți, în care Vo este varianta teoretică optimă, iar Vi (i = 1.2 ...n) reprezintă varianta ulterioară pe care o analizăm. În unele cazuri apare utilă fixarea anticipată a unor variante de bază. La cravate, de exemplu, au fost stabilite mai multe variante cadru, dintre care două variante de bază, respectiv variantele „A" și „B". Varianta „A" a fost elaborată pe baza unei prognoze explorative a cererii și unei prognoze normative tehnologice, în timp ce varianta „B" a fost elaborată pe baza unei prognoze explorative tehnologice și unei prognoze normative a cererii. În ideea adoptării variantei B — explorativă tehnologică, ar putea fi luată în considerare, de exemplu, de specialiști conceperea unor mașini de tricotat cravate la dimensiuni plane finite, după care ar urma numai operațiile de aplicare a căptușelii și de coasere. S-ar putea folosi astfel firele poliesterice texturate voluminoase pentru cravatele tricotate jacquart și firele acrilice pentru cele în dungi sau uni. Prețul de cost redus, sporirea însemnată a productivității muncii și posibilitatea lărgirii continue a gamei sortimentale ar reprezenta principalele avantaje ale realizării acestei sugestii.

În cele ce urmează vom exemplifica mecanismul luării deciziei în cazul analizei variantei de bază „A".

Prognoza cererii. — Determinarea nivelului cererii viitoare de cravate a fost făcută cu ajutorul unei metode originale. Aceasta se bazează pe studierea evoluției consumului de cravate pe un „purtător potențial", indicator care caracterizează un segment larg al populației format din bărbații peste 16 ani domiciliați sau lucrînd în mediul urban. În calculele efectuate am considerat nivelul mediu de 3 cravate pe un purtător potențial drept limita de saturație a pieței, peste care cheltuielile de promovare și stimulare a vînzărilor devin prea ridicate.

Modelul economico-matematic aplicat se referă la două faze distincte. În prima fază a fost determinată alura curbei cererii de cravate pentru perioada 1960—1975 prin folosirea unei ecuații de regresie multiplă. Pentru prognoza pe termen lung, în cadrul celei de a doua faze, singura curbă care a corespuns tendințelor înregistrate este cea reprezentată de funcția LENZ, de forma :

$$C_i = \frac{L}{1 + a.e^{-b_i t}}$$

unde $i = 1,2$, C = consumul mediu de cravate pe un purtător potențial; L = limita de saturație a pieței (3 cravate pe un purtător potențial, anual); a = parametru care determină poziția curbei față de origine și care se calculează după formula $a = \frac{L - C}{C}$ în momentul t = 0 (în cazul nostru, pe baza consumurilor anterioare a fost determinat a = 7,57); iar b = panta curbei (în modelul nostru b_1 = 0,167 și corespunde unui unghi de 10°55' iar b_2 = 0,139 pentru un unghi de 8°80'). Punctul de inflexiune al curbei se calculează cu ajutorul ecuației obținute prin anularea derivatei a doua a funcției Lenz, ecuație care are soluția

$$Z_i = \frac{\ln a}{b}$$

Dîndu-se valori distincte variabilei independente t, se obține tabelul valorilor C_1 și C_2 ale funcției Lenz.

Pe baza datelor din acest tabel au fost trasate curbele C_1 și C_2 din figura nr. 1. Punctele de inflexiune (I), de la care începe plafonarea curbei, se situează la 12 ani și o lună de la origine, deci în anul 1981 în cazul curbei C_1 și la 14 ani și jumătate, deci în anul 1984 la cea de a doua curbă C_2. Suprafața hașurată dintre cele două curbe C_1 și C_2 reprezintă domeniul cel mai probabil de realizare a tendințelor actuale de evoluție a cererii pentru cravate; în acest fel, C_1 apare ca o curbă de maximum iar C_2, ca una de minimum. Apreciem că în cazul nostru avem de a face cu o lege de distribuție asimetrică în interiorul suprafeței hașurate, astfel încît curba cea mai probabilă se apropie mai mult de C_1 decît de C_2.

Consumul mediu anual de cravate pe un purtător potențial în țara noastră a fost de 0,35 în 1970, de aproape 0,39 în 1971 și de puțin peste 0,46 în 1972, înscriindu-se astfel în predicția stochastică exprimată prin aria hașurată amintită.

Nivelul probabil al cererii totale de cravate, care de fapt reprezintă potențialul pieței interne pentru acest produs (P) se va situa în interiorul celor două șiruri de cifre obținute prin înmulțirea valorilor distincte ale funcției lui LENZ $C_i = f_i(t)$, cu numărul de purtători potențiali de cravate (N_c), conform formulei :

$$P_i = N_c \cdot f_i(t) \qquad i = 1.2$$

Pentru calculul lui N_c au fost folosite datele oficiale privind numărul și structura populației R. S. România în perioada 1970—2000. Am apreciat că aproximativ 49% din populația peste 15 ani este formată din bărbați. Pentru estimarea numărului populației urbane, am plecat de la cifra din 1970 (53%) și de la cea prevăzută pentru anul 1990 (85—90%) de documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972.

Pentru a verifica veridicitatea acestui model am efectuat unele comparații cu situația din R.F.G., țară care prezintă la începutul perioadei de analiză aproximativ aceleași caracteristici economice și structural-demografice pe care le va înregistra țara noastră spre sfîrșitul perioadei analizate. Comparația este concludentă deoarece, cu un consum de peste 42 milioane cravate în 1972, R.F.G. a atins nivelul mediu anual de 2,30 cravate pe un purtător potențial, pe care îl dă și curba C_1 spre anii 1990.

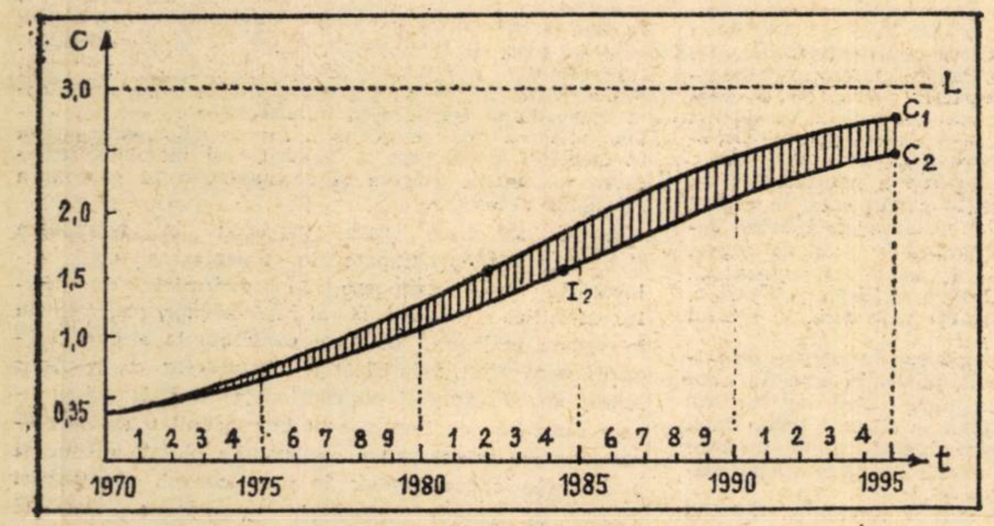

C = CONSUMUL MEDIU ANUAL DE CRAVATE PE UN PURTĂTOR POTENȚIAL
L = LIMITA DE SATURAȚIE A CONSUMULUI MEDIU INDIVIDUAL
t = TIMPUL ÎN ANI (VARIABILĂ DISCRETĂ)
$I_{1,2}$ = PUNCTELE DE INFLEXIUNE ALE CURBELOR C_1 ȘI C_2

Alexandru IORDĂCHESCU
Centrala industriei mătăsii

Tehnici de cercetare a pieței (V)

ANALIZA CONJUNCTURALĂ

ÎN CADRUL analizei conjuncturale se stabilesc șiruri de indici pentru totalitatea proceselor economice care interesează la un moment dat mersul conjuncturii ca : volumul producției, gradul de ocupare al forței de muncă, comenzile în industrie, valoarea producției, raportul între prețurile agrare și industriale, evoluția construcțiilor, evoluția investițiilor, a cheltuielilor publice și private, raportul între suprafața arabilă și parcul de tractoare și mașini agricole, consumul de îngrășăminte, evoluția valorii și volumului comerțului total (al exportului și importului), raportul între valoarea exportului și cea a importului, evoluția balanței de plăți, a cotațiilor de bursă sau a circulației monetare. Acești indicatori al căror număr poate fi foarte mare, trebuie grupați și corelați după specificul pieței, țării, regiunii sau al problemei de cercetat.

Un fapt important în seriile dinamice este alegerea bazei de plecare a acestor serii, pentru a nu deforma concluziile care se trag din analiza lor. Utilizarea și prelucrarea datelor statistice sub cele mai variate forme, trebuie concepută în sensul plasării diferitelor fenomene în contextul economic al problemei, pentru a evita deformările care pot să ducă la concluzii eronate. În acest scop se folosesc pe de o parte, metode și tehnici ce servesc la desprinderea tendințelor (ex. proiectarea trendului, determinarea tendinței ciclice sau sezoniere etc.), iar pe de altă parte metode de cercetare și ajustare a diferitelor serii statistice (ex. transformarea unei serii valorice în serie cantitativă, ponderarea elementelor componente, ajustarea sezonieră etc.).

De exemplu, pornind de la seria de date brute (D) pe o anumită perioadă, se poate considera că valorile sale sînt rezultatul influențelor: trendului (T), variației sezoniere (S), fluctuațiilor ciclice (C) și influențelor aleatoare (I).

Seria brută = T.S.C.I.

Presupunînd că am determinat influența trendului și a variației sezoniere, putem aproxima fluctuația sezonieră astfel :

$$C \cdot I = \frac{T \cdot S \cdot C \cdot I \cdot}{T \cdot S} = \frac{D}{T \cdot S}$$

Analiza influențelor conjuncturale asupra unei anumite operațiuni presupune efectuarea de raționamente de interdependență, corelare și previziuni.

În legătură cu metoda analizei și corelării seriilor-pilot — se calculează un așa-zis indice de difuziune ce creează posibilitatea emiterii de previziuni pe termen scurt (lunar) asupra evoluției de ansamblu a fenomenului analizat. Calculul său se face pornind de la ipoteza că variația unui fenomen este precedată sau urmată de modificarea mai multor indicatori diferiți privind fenomenul analizat.

Dacă, de pildă, într-o lună din 12 indicatori 8 sînt în progres, doi sînt neschimbați și 2 în regres, indicele de difuziune va fi :

$$Yd = \frac{8 \times 1 + 2 \times 0 + 2 \times 0{,}5}{12} \cdot 100 = 75\%$$

Dacă de exemplu grupa indicilor avansați se află în creștere masivă, aceea a indicilor concomitenți în creștere ușoară, iar aceea a indicilor întîrziați în stagnare sau scădere economia poate fi apreciată — ca aflîndu-se în creștere cu consecințele respective la nivelul întreprinderii de export (creșterea cererii de produse, sporirea producției și a prețurilor etc.).

Analizînd comportarea cîtorva indicatori serii-pilot cum ar fi de exemplu industria, comerțul, finanțe-credit, prețurile, împreună cu factorii care determină mișcarea lor, precum și evoluția produsului național brut într-o anumită țară sau în mai multe țări paralel realizăm o analiză și corelare care permite stabilirea anumitor concluzii, necesare prognozelor.

Indicii compuși — de tipul indicilor de prețuri internaționale Moody (S.U.A.) Reuter (Anglia) Volkswirt (R.F.G.), în limitele conjuncturale servesc pentru desprinderea corelației seriilor-pilot și prin evaluarea interdependențelor tendința viitoare a economiei și a posibilităților avantajoase de export sau import.

Alte raționamente trebuie făcute în schimb la analiza de durată a unei mărfi sau probleme, pentru care trebuie dată o soluție de structură și în perspectivă. De pildă, în domeniul metalelor neferoase, poate fi citată problema structurii lărgirii capacităților de producție la aluminiu, respectiv a posibilităților de desfacere în perspectivă.

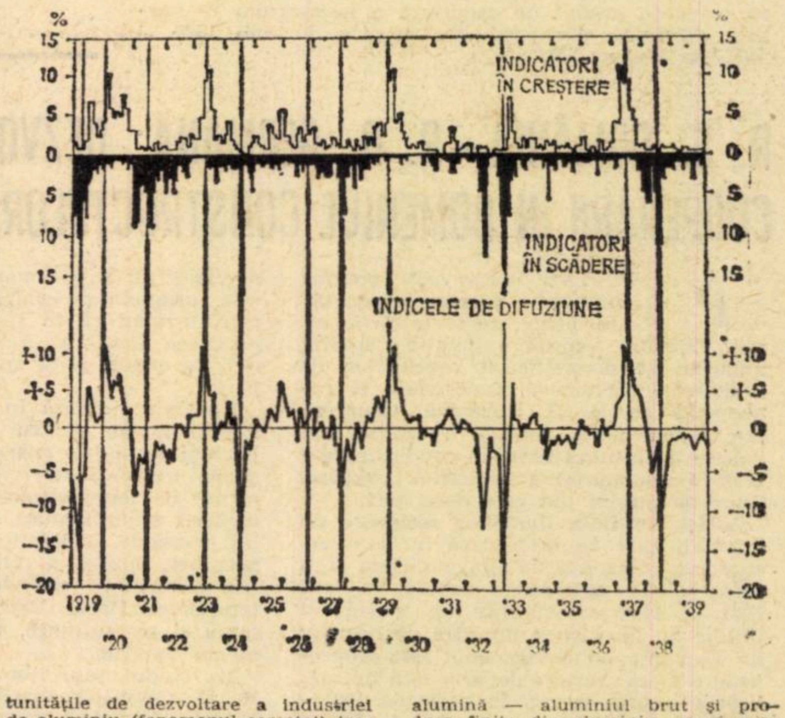

Atunci cînd urmărim ca prin analiza conjuncturală să definim oportunitățile de dezvoltare a industriei de aluminiu (fenomenul cercetat) trebuie corelați în cadrul unui model: repartizarea teritorială a rezervelor de bauxită, existența și repartizarea surselor de energie electrică ieftină, dinamica și volumul producției de alumină — aluminiul brut și produse finite din aluminiu, ca și evoluția consumului și a comerțului lor exterior.

prof. dr. A. ZAMFIR

concepte-metodologii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (VIII)

b) Metalurgia neferoasă

Dezvoltarea accelerată a economiei unei țări, introducerea progresului tehnic și modernizarea procesului de producție industrială, necesită cantități sporite, an de an, de metale neferoase. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este **„necesar să asigurăm creșterea în ritmuri superioare a producției de metale neferoase : cupru, plumb, zinc și, îndeosebi aluminiu".** [14])

Dezvoltarea unor ramuri industriale de mare perspectivă — electrotehnica, electronica, construcțiile de mașini, siderurgia, transporturile, industria chimică ș. a. — nu poate fi concepută fără existența metalelor neferoase cum sînt : aluminiul, cuprul, plumbul, zincul, nichelul și cositorul. O importanță din ce în ce mai mare, în special în domeniul industriei electrotehnice, o au în prezent și unele metale rare și disperse (seleniul, molibdenul, wolframul, germaniul, galiul, indiul etc.) folosite ca materiale semiconductoare sau pentru alte întrebuințări.

Datorită dezvoltării ramurilor economiei naționale și lărgirii sferei de utilizare a principalelor metale neferoase menționate, consumul acestora, în unele din țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, crește în mod accentuat, ceea ce implică, pe lîngă eforturile pentru mărirea producției proprii a țărilor și o lărgire, respectiv, diversificare a colaborării dintre ele în acest domeniu.

Consumul cîtorva din metalele neferoase de bază, în perioada 1960—1971, a crescut în toate țările de care ne ocupăm așa cum rezultă din tabelul nr. 21.

Tabelul nr. 21

Țara	% Nivelul consumului în anul 1971 față de anul 1960			
	Aluminiu	Cupru	Plumb	Zinc
România	730	344	222	383
Bulgaria	670	267	510	406
Cehoslovacia	228	146	97,5	178
R. D. Germană	243	155	129	209
Polonia	279	220	151	139
Ungaria	292	167	170	227

După cum se cunoaște, țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER nu dispun — cu excepția U.R.S.S. —, de zăcăminte suficiente decît pentru producția cîtorva din principalele metale neferoase. Astfel, Ungaria dispune de rezerve de bauxită pentru producerea aluminei, dar este deficitară în ce privește materiile prime pentru celelalte metale neferoase. De asemenea, Polonia posedă zăcăminte importante de minereuri pentru producția de cupru și zinc în timp ce Bulgaria dispune de zăcăminte pentru producția de plumb, zinc și parțial de cupru. Iată cum se prezenta gradul de asigurare a necesarului de metale neferoase din producția proprie, în anii 1960 și 1971 (tabelul nr. 22).

Tabelul nr. 22

ȚARA	Gradul de asigurare din producție proprie în %							
	Aluminiu		Cupru		Plumb		Zinc	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	—	155,2	44,6	63,5	114,5	89,1	138,4	96,3
Bulgaria	—	12,8	98,8	100,0	285,8	122,2	181,7	172,8
Cehoslovacia	67,8	48,8	13,4	42,2	32,2	37,2	8,4	7,9
R. D. Germană	53,7	42,0	51,7	57,2	40,9	40,2	9,0	28,7
Polonia	50,0	86,8	35,8	99,9	74,0	73,2	181,9	171,9
Ungaria	116,7	58,8	38,3	34,0	36,0	34,0	18,3	11,3

Notă : Gradul de asigurare mai mare de 100% presupune disponibilități de export.

După cum se poate constata, din datele prezentate în tabelul nr. 22, gradul de asigurare a necesarului în unele metale neferoase, din producția proprie, scade de-a lungul anilor în majoritatea țărilor. Totodată, este de subliniat și faptul că unele țări asigură producția de metale neferoase, în mare parte, pe bază de materii prime importate, cum este cazul producției de aluminiu și de cupru în R. S. România. De asemenea, în cazul R. P. Ungare, este de subliniat că asigurarea necesarului său în aluminiu din producție proprie scade în 1971 față de 1960, datorită faptului că pe baza unei convenții de colaborare încheiate cu U.R.S.S. în anul 1962, Uniunea Sovietică livrează aluminiu metal provenit din prelucrarea oxidului de aluminiu (aluminei) primit din Ungaria. Această colaborare se bazează pe folosirea energiei electrice din U.R.S.S., știut fiind că producerea aluminiului metal reclamă consumuri mari de energie electrică.

În ceea ce privește nichelul și cositorul este de relevat faptul că niciuna din țările socialiste menționate nu dispun de zăcăminte de minereuri pentru producția acestor metale, cu excepția R. D. Germane, care posedă unele rezerve neînsemnate, care nu satisfac decît în mică măsură necesarul său.

PORNIND de la faptul că țările socialiste europene, participante la activitatea CAER nu au suficiente materii prime pentru producția unor metale neferoase, Programul complex, adoptat la sesiunea a XXV-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cuprinde recomandări țărilor interesate, să contribuie la sporirea producției de cupru în R.P.P. și U.R.S.S., de zinc în R.P.P. și de nichel în U.R.S.S. La aceste acțiuni de colaborare și-au exprimat interesul atît țara noastră, cît și toate celelalte țări socialiste europene, participante la activitatea CAER.

Ca rezultat al convorbirilor purtate între Partea română și Partea polonă, a fost semnată, în luna octombrie 1972, Convenția interguvernamentală de lungă durată, privind livrarea de cupru din Polonia și livrarea de aluminiu în contrapartidă, de către România. De asemenea, tot în baza unei Convenții interguvernamentale, Polonia livrează Cehoslovaciei cupru, iar în prezent, Polonia și R. D. Germană examinează problema încheierii unei convenții de lungă durată privind livrarea de cupru în R. D. Germană.

În scopul asigurării mai depline a necesarului în unele metale neferoase și rare, se examinează, în cadrul organelor CAER, propunerea R. P. Mongole privind colaborarea în valorificarea zăcămintelor sale de cupru, cositor, wolfram și molibden ; de asemenea propunerea Republicii Cuba privind valorificarea, prin colaborare, a resurselor sale de materii prime neferoase, în special de cupru și nichel.

Republica Cuba, dispune de rezerve însemnate de minereuri de nichel, cupru, cobalt, plumb și zinc. În anul 1960, Cuba a produs 18,5 mii tone nichel iar în 1972 această producție a crescut pînă la 36 mii tone, Cuba ocupînd primul loc în America Latină, în ce privește producția de nichel și locul patru în lume (după Canada, U.R.S.S. și Noua Zeelandă).

Colaborarea dintre țara noastră și Republica Cuba a cunoscut o dezvoltare și în ramura metalurgiei neferoase. Astfel, în anul 1969 s-a încheiat cu această țară acordul de cooperare economică în domeniul industriei miniere, conform căruia România participă la construirea în Cuba, de obiective industriale pentru valorificarea unor zăcăminte cuprifere, iar în anul 1972, convenția privind construirea în Republica Cuba a unei fabrici de ciment obținînd în contrapartidă concentrate de cupru și respectiv, sinter de nichel.

Dintre celelalte țări socialiste este de relevat faptul că R. P. Chineză dispune de importante resurse pentru producția de aluminiu, cupru, plumb, zinc, cositor, molibden, iar R.S.F. Iugoslavia posedă de asemenea, zăcăminte importante de metale neferoase. Astfel, rezervele de bauxită ale Iugoslaviei reprezintă circa 35% din rezervele de bauxită din Europa și circa 4% din rezervele mondiale, rezervele sale de minereuri de plumb reprezintă 20% din rezervele țărilor europene, respectiv 4% din rezervele mondiale, iar cele de minereu de zinc — circa 14% din rezervele țărilor europene. În ce privește rezervele de minereuri de cupru, Iugoslavia ocupă în prezent locul întîi printre țările din Europa, dispunînd în același timp de rezerve pentru producția de nichel, cositor, cobalt, molibden ș.a.

În ceea ce privește țările nesocialiste, relevăm că rezervele cele mai mari de minereuri pentru metale neferoase, după datele anului 1972, pe tipuri de minereuri, sînt deținute de următoarele țări:

— bauxită (din total estimat de 9.538 mil. tone) — Australia — 3.200 mil. t, Guineea — 1.660 mil. t, Surinam — 1.000 mil. t, S.U.A. — 650 mil. t, Jamaica — 700 mil. t, Ghana — 400 mil. t, Grecia și Franța — aproximativ cîte 80 mil. t.

— cupru (din total estimat de 319,5 milioane tone, exprimat în metal) — S.U.A. — 77 mil. t, Chile — 59 mil. t., Zambia — 54 mil. t, Zair — 36 mil. t, Peru — 23 mil. t, Canada — 17,7 mil. t ;

— plumb (din total 96,46 mil. tone exprima în metal) S.U.A. 32 mil. t, Canada — 16 mil. t, Australia — 3,3 mil. t, Mexic — 6,0 mil. t, R.F.G. — 4,6 mil. t, Peru — 3,3 mil. t, Spania — 1,9 mil. t ;

— zinc (din totalul estimat de 144,46 mil. t, exprimat în metal) — Canada — 35 mil. t, S.U.A. — 31 mil. t, Australia — 14 mil. t, Peru — 7.5 mil. t, Mexic — 7 mil. t, R.F.G. — 5,5 mil. t.

Creșterea accentuată a necesarului principalelor metale neferoase și, în același timp, scăderea, pentru majoritatea țărilor, a gradului de asigurare în astfel de metale din resurse proprii, pun în fața tuturor țărilor socialiste menționate, problema găsirii de noi căi pentru reducerea deficitului de metale neferoase ca de exemplu: folosirea de tehnologii capabile să aducă în circuitul economic minereurile sărace în conținut și greu prelucrabile, reducerea pierderilor de metale neferoase la extracția și prelucrarea minereurilor și concentratelor, folosirea mai complexă a minereurilor, antrenarea în circuitul metalurgic a deșeurilor și metalelor neferoase secundare, precum și economisirea în general a metalelor neferoase.

Țările socialiste, care participă la activitatea C.A.E.R., sînt preocupate în organizarea unei colaborări mai fructuoase în domeniul cercetărilor științifice și tehnice și al proiectărilor, respectiv au în vedere realizarea pe baze contractuale a unor cercetări cum sînt, valorificarea bauxitelor cu conținut scăzut de aluminiu și cu conținut ridicat de siliciu — care constituie un impediment în procesul tehnologic — valorificarea minereurilor oxidate, de plumb și zinc și prelucrarea concentratelor în care cuprul, plumbul și zincul se găsesc împreună, în cantități reduse și într-o structură care face aceste concentrate greu prelucrabile.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

14) Nicolae Ceaușescu : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, pag. 261, Editura Politică, București 1970.

R. S. ROMÂNIA – R. D. GERMANĂ: DEZVOLTAREA COOPERĂRII ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

PROMOVIND consecvent politica de dezvoltare a relațiilor cu țările socialiste, cu toate țările lumii, România acordă o atenție sporită adîncirii și diversificării legăturilor de colaborare economică, industrială și comercială cu R. D. Germană. Cooperarea industrială și tehnică a căpătat noi valențe în ultimul timp, în condițiile dezvoltării impetuoase a industriei construcțiilor de mașini din cele două țări.

Astfel, pe linia livrărilor reciproce de mărfuri, care se desfășoară în baza Acordului comercial de lungă durată și a protocoalelor comerciale anuale, în anii 1971 și 1972 schimburile de mașini și utilaje au înregistrat un ritm de creștere de circa 20%, iar pentru anul 1973 se prevede o nouă creștere de 30% față de realizările anului trecut. În perioada 1971—1975 s-a prevăzut ca volumul livrărilor reciproce de mașini și utilaje să crească de peste 2,5 ori față de perioada 1966—1970. Un loc tot mai important în cadrul schimburilor de mărfuri dintre România și R. D. Germană îl ocupă mașinile, utilajele și echipamentele tehnologice, urmînd ca la sfîrșitul anului 1975 ponderea acestora să ajungă la peste 60% la export și la aproape 70% la import.

România livrează în R. D. Germană mașini unelte pentru prelucrarea metalelor și lemnului, aparataj de înaltă tensiune, transformatori de forță, echipamente de automatizare, produse ale industriei electrotehnice și electronice, utilaj energetic, instalații de foraj și utilaj petrolier, mașini și utilaje pentru industria alimentară și industria ușoară, autoturisme „Dacia 1300", autoturisme de teren și autoutilitare, vagoane și echipamente de frînă, ș.a.

La rîndul său, România importă din R. D. Germană mașini-unelte, motoare Diesel și grupuri generatoare pentru nave, cuptoare electrice, aparataj de joasă tensiune, utilaje și instalații pentru industria metalurgică, alimentară, textilă și chimică, mașini și utilaje de ridicat și transportat, mașini pentru prelucrarea maselor plastice și pentru industria poligrafică, mașini pentru construcții, produse ale industriei electrotehnice și electronice și utilaje pentru producția acestora, aparate de laborator ș.a.

Pe linia colaborării și cooperării industriale, în ultimii ani s-au statornicit raporturi de colaborare directă între Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele din R. S. România cu ministerele de resort din R. D. Germană, ca și între centralele industriale și unele uzine mari.

Printre acțiunile mai importante de cooperare și specializare în producție finalizate menționăm : fabricarea în România a mașinilor de filetat interior (automate și semiautomate) și a strungurilor revolver, a obiectivelor fotografice pentru necesarul ambelor părți și export pe terțe piețe ; specializarea în producția de transformatoare de forță ; cooperarea în automatizarea unor linii de ciment pe terțe piețe, în dezvoltarea producției de autoutilare în România ș.a.

S-au semnat, de asemenea, contracte de specializare în producția de compresoare frigorifice, compresoare de aer pentru frînă, echipamente de frînă pentru material rulant de cale ferată, armături industriale și sanitare ș.a.

Sînt în curs tratative pentru încheierea unor noi contracte de cooperare și specializare în producția de mașini unelte (strunguri frontoare, prese mecanice și hidraulice, mașini unelte cu comandă program, accesorii pentru mașini unelte), mașini de prelucrarea lemnului, construcții navale, utilaj minier, mijloace de transport auto, mașini agricole, echipamente pentru fabrici de ciment etc.

Grupele de specialiști din cele două țări au convenit programe concrete de lucru pentru etapizarea activității de cercetare, proiectare și execuție a unor produse, dintre care menționăm : aparate de măsură electronice, telefoane și centrale telefonice, microelectronică, semiconductori, cinescoape, surse de lumină, cablaje imprimate, ferite etc.

În cadrul cooperării industriale, un loc tot mai important revine realizării unor obiective complete, linii tehnologice și instalații necesare celor două țări, ținîndu-se seama de capacitățile de producție și experiența dobîndită în diferite domenii. Astfel, România participă la proiectarea, realizarea și montajul în R.D.

DEZBATERE organizată de catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului București pe tema:

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO – SOCIALĂ

ÎN ZILELE de 13 și 21 februarie 1973 s-a desfășurat în cadrul Catedrei de economie politică a Cabinetului de partid al Municipiului București o dezbatere pe tema **Fondul național de dezvoltare economico-socială.** *Conducerea dezbaterii a fost asigurată de tovarășii prof. univ. dr.* **Iulian Văcărel,** *prim adjunct al ministrului finanțelor, prof. univ. dr.* **Dan Grindea,** *de la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" și conf. univ.* **Paul Alexiu,** *director în Comitetul de Stat al Planificării. Vom publica în cîteva numere de revistă, cu unele prescurtări, intervențiile participanților la dezbatere.*

DUPĂ CUVÎNTUL INTRODUCTIV al șefului Secției de propagandă al Comitetului municipal de partid, **dr. Iulian Cîrțînă,** dezbaterea a fost deschisă de prof. univ. dr. **Iulian Văcărel,** care a evidențiat importanța problemei în contextul indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 și a prevederilor cuprinse, pe această bază, în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României și în Legea finanțelor. În continuare, au luat cuvîntul :

Dr. Ion Răvar, director general adjunct în D.C.S. : Prin atribuțiile instituției în care lucrez, avem și trebuie să avem în preocupările noastre, în colaborare cu instituțiile centrale de sinteză (C.S.P., M.F. ș.a.) definirea conținutului structurii fondului național de dezvoltare, metodologia de calcul și tot ceea ce se leagă de aplicarea acestei categorii economice.

Conceptul de fond național de dezvoltare economico-socială apare ca o categorie economică nouă, care are rolul de a exprima mai fidel una din laturile esențiale ale procesului reproducției lărgite și anume aceea a constituirii, sporirii continue și utilizării cu maximum de eficiență a resurselor pe care societatea le alocă pentru accelerarea ritmului de creștere economică, pentru progresul său multilateral. El încorporează o semnificație dinamică, în concordanță cu procesele economice de transformări radicale în societatea noastră, de dezvoltare în ritm accelerat pe toate planurile, precum și cu funcțiile noi mult amplificate pe care le capătă construcția noastră socialistă în etapa actuală. Se poate afirma că prin introducerea noțiunii de fond național de dezvoltare economico-socială, Conferința Națională a partidului a adus o contribuție valoroasă la dezvoltarea creatoare a științei economice, a cadrului ei conceptual în condițiile construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră și ale desfășurării revoluției științifice și tehnice pe plan mondial.

Fondul național de dezvoltare economico-socială reprezintă categoria care exprimă cel mai sintetic totalitatea resurselor materiale și economico-financiare de care dispune și pe care le creează națiunea noastră socialistă într-o perioadă de timp, de obicei un an, și a căror utilizare asigură dezvoltarea economico-socială multilaterală a societății.

Prima și cea mai importantă sursă din care se alimentează fondul național de dezvoltare o constituie **venitul național, creat în cursul anului,** din care o parte însemnată se repartizează pentru dezvoltare. Această sursă asigură 2/3 din volumul fondului național de dezvoltare economico-socială. Contribuția anuală a venitului național în formarea fondului național de dezvoltare economico-socială, depinde, după cum se știe, de volumul venitului național creat și de cota repartizată din venitul național în acest scop. Între mărimea venitului național și cea a fondului de dezvoltare există în dinamică o strînsă corelație, o interdependență de tipul conexiunii inverse. Într-adevăr, **cu cît venitul național, ca nivel absolut, este mai mare, cu atît există posibilitatea de a repartiza pentru dezvoltare o parte procentual mai însemnată, fără a se perturba echilibrul firesc dintre consum și acumulare.** Fără să abuzez prea mult de date statistice, vă amintiți că în perioada 1956—1960 s-a alocat din venitul național, pentru acumulare, 17,3%, în perioada 1961—1965 — 25,7%, în cincinalul trecut acest procent a atins 30,5%, iar pentru actualul cincinal (1971—1975) s-a prevăzut 32%. Documentele de partid exprimă cu claritate necesitatea menținerii în continuare a unei cote mari pentru dezvoltare, pentru reproducția socialistă lărgită. Pe de altă parte, cu cît o economie este capabilă să investească mai mult pentru dezvoltarea forțelor sale de producție, pentru modernizare, pentru dezvoltarea culturii și altor activități sociale, cu atît această economie devine mai dinamică, cu atît venitul național sporește mai mult, iar societatea dispune de resurse mai bogate pentru satisfacerea cerințelor unui trai civilizat al membrilor săi. În acest fel înțeleg această conexiune inversă între dezvoltare economică, creșterea venitului național, creșterea fondului de dezvoltare economico-socială.

A doua sursă de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie **fondul de amortizare,** care în perioada 1966—1970 a asigurat peste 1/3 din fondurile necesare pentru finanțarea investițiilor, proporție, care, practic, se menține și în actualul cincinal. După cum este știut, în analiza economică se face distincție între **investițiile nete,** realizate din partea alocată din venitul național în acest scop și **investițiile brute,** sau investițiile totale realizate atît din venitul național, cît și din fondul de amortizare și alte surse. Cu toate că și în viitor venitul național va constitui sursa principală de alimentare a fondului național de dezvoltare economico-socială, este de presupus ca raportul dintre partea alocată din venitul național și fondul de amortizare în totalul fondului de dezvoltare să se schimbe în favoarea acestuia din urmă. Aceasta ca urmare a schimbărilor care au loc în structura pe ramuri și categorii de fonduri fixe, în cadrul cărora crește ponderea celor care se amortizează mai rapid.

Și, în sfîrșit, la formarea fondului național de dezvoltare economico-socială contribuie și alte surse, cum ar fi valorile recuperate prin lichidarea fondurilor fixe scoase din uz, care au, așa cum este știut, ca sursă, avuția națională, cheltuieli de investiții acoperite cu prețul de cost al producției, precum și surse atrase din exterior în anumite perioade, sub formă de împrumuturi etc.

Din punctul de vedere al **structurii sale materiale,** fondul național de dezvoltare economico-socială se compune din masa de bunuri și servicii materiale provenite din producția internă și din import, livrate pentru realizarea investițiilor și pentru creșterea stocurilor materiale și produse finite necesare reproducției lărgite. În această privință, putem constata că nu există ramură sau subramură în economie care să nu contribuie direct sau indirect la formarea fondului național de dezvoltare economico-socială, la realizarea volumului de investiții. Cu alte cuvinte, formarea fondului național de dezvoltare economico-socială este un proces mult mai complex, decît ar părea la prima vedere, atunci cînd se examinează numai latura valorică, financiară, de constituire a fondurilor bănești cu această destinație.

Constituirea fondului național de dezvoltare, potrivit cu cerințele utilizării sale pe diverse destinații presupune și asigurarea și repartizarea sa pe beneficiari, pe o structură materială de produse potrivit cu natura obiectivelor de investiții preconizate a se realiza în condiții de eficiență maximă.

Din punct de vedere financiar, fondul național de dezvoltare este alcătuit dintr-un sistem unitar de fonduri : fondul central ce se formează în cadrul bugetului republican; fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la unitățile administrativ-teritoriale; fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților de stat; fondul organizațiilor cooperatiste și al celorlalte organizații obștești; de asemenea, fondurile pe care populația le folosește pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, plantații de vii și pomi, creșterea șeptelului proprietate personală, creșterea stocurilor de produse agricole etc.

Cunoașterea mărimii totale a fondului național de dezvoltare este o problemă deosebit de importantă și ea trebuie să fie conjugată și cu utilizarea acestor fonduri, căutîndu-se o eficiență maximă.

Referindu-ne la destinația fondului național de dezvoltare, pe obiective, o parte însemnată este alocată investițiilor pentru sporirea, modernizarea și mărirea fondurilor fixe, productive din industrie și celelalte ramuri, ale economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a serviciilor, a cercetării științifice. Tot de la acest fond se asigură unităților economice cantități normate de materii prime, materiale și alte mijloace circulante, necesare desfășurării activităților economice. O parte însemnată o dețin resursele ce se utilizează pentru investițiile destinate lărgirii bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, deci activităților social-culturale, precum și pentru construcția de locuințe și lucrări edilitare la orașe și sate.

Pînă în prezent s-au folosit următoarele categorii economice, sau indicatori economici, fie ei de plan sau statistici : produsul social, venitul național, fondul de consum, fondul de acumulare, la care — zic eu — se adaugă și această nouă categorie economică — fondul național de dezvoltare. După părerea mea, ar fi greșit să abandonăm noțiunea de fond de acumulare. Venitul național este orientat, în ce privește utilizarea, pentru fondul de consum (consum individual, consum colectiv) și fond de acumulare. Și de ce să nu folosim, alături de noțiunile de venit național, fond de consum, de acumulare și a patra categorie economică — fond național de dezvoltare, căreia desigur trebuie să-i definim bine obiectul, conținutul și sfera. Nu este nici o contradicție între aceste categorii economice, fiecare răspunzînd la anumite nevoi, necesități ale societății. **Fondul național de dezvoltare economico-socială este, desigur, o categorie mai largă decît fondul de acumulare — din toate punctele de vedere : al conținutului, al sursei, al destinației.**

Dr. A. Rosen (C.S.P.) : Aș vrea de la început să subliniez faptul că între categoria economică „fond național de dezvoltare economico-socială" și aceea de „fond de acumulare" nu este numai o deosebire cantitativă, ci în primul rînd o deosebire **calitativă.** Din acest punct de vedere, simpla adăugire a volumului amortizării fondurilor fixe la fondul de acumulare nu epuizează problema. Necesitatea folosirii acestei noi categorii economice, în condițiile etapei istorice pe care o parcurgem, constă în faptul că fondul de acumulare din venitul național nu exprimă în întregime totalitatea resurselor care sînt destinate pentru reproducția socialistă lărgită. Consider că fondul național de dezvoltare reflectă și exprimă mai corect totalitatea resurselor destinate dezvoltării și de aceea introducerea și folosirea acestei noțiuni este binevenită și justificată atît teoretic, cît și practic în condițiile actuale.

Vreau să mă refer, în cuvîntul meu, în primul rînd, la sursele de formare ale fondului național de dezvoltare. Și-n expunerea de aici a tovarășului Răvar, și-n literatura economică au apărut mai multe păreri în această privință. Mie mi se pare că aceste surse rezultă din cota parte din venitul național destinată fondului național de dezvoltare, precum și din amortizarea fondurilor fixe. Celelalte elemente, denumite „alte resurse", sau cel puțin unele din ele, sînt din categoria amortizării. M-aș referi, de exemplu, la forajul steril recuperat prin costurile de producție, care este o cheltuială materială și care putem spune că reprezintă o amortizare a fondurilor fixe respective. De altfel, în fondul total de finanțare a investițiilor se cuprinde ca resursă și această parte a forajului steril care se recuperează treptat prin costurile de producție. Dar nu la acest element vreau să mă refer în principal, ci la problema împrumuturilor externe, la creditele externe primite. Și tovarășul Răvar, în cuvîntul luat, și alți tovarăși aici de față s-au pronunțat în unele articole apărute în sensul că, împrumuturile externe constituie surse de formare a fondului național de dezvoltare. Este corect să afirmăm acest lucru ? În orice economie, inclusiv în economia noastră, nu numai primim credite, ci și acordăm credite externe. În același timp, rambursăm o serie de credite, pe care le-am primit, deci plătim o serie de datorii, cum de altfel ni se rambursează creditele acordate anterior de către statul nostru. De aceea, consider că numai cînd soldul relațiilor de credit este, să spunem așa, în favoarea noastră, numai atunci putem afirma că avem o sursă atrasă din exterior. În anii în care există egalitate între intrările și plățile de credite, nu avem această sursă, iar în condițiile în care plățile pentru credite sînt mai mari decît intrările din credite, ori acordăm mai multe credite, resursele destinate fondului național de dezvoltare pot fi mai mici. **În concluzie, numai cînd avem o intrare mai mare decît plățile pentru credite, apare, pe această cale, o sursă de formare a fondului național de dezvoltare, care se adaugă la resursele interne.**

O altă problemă pe care vreau s-o ridic constă în aceea că noi, cînd vorbim de rata acumulării și spunem că ea este, de exemplu, de 28—30%, sau 30—32%, ne referim la partea din venitul național destinată fondului național de dezvoltare. În condițiile în care introducem această nouă categorie economică, ar trebui să ne punem problema să o raportăm la un indicator care să conțină elementele în plus față de venitul național. Dacă am considerat amortizarea ca o sursă de formare a fondului național de dezvoltare, înseamnă că atunci cînd calculăm rata fondului național de dezvoltare în întregime — și eu consider că ar trebui calculată și o astfel de rată — trebuie să adăugăm aceste surse totale, respectiv amortizarea. Dacă îi vom spune acestui indicator „venit național brut", sau „produs social final", cum există unele păreri, este o altă problemă, dar oricum trebuie să calculăm o astfel de rată.

Introducerea acestei noi noțiuni creează posibilitatea efectuării unor analize economice mai fundamentate și, din acest punct de vedere, consider că în activitatea de planificare, statistică și financiară, ar fi bine să determinăm nu numai fondul național de dezvoltare total și pe elementele lui componente, respectiv investițiile, creșterea fondurilor circulante, ci ar trebui să calculăm și există posibilitatea (așa cum pentru investiții se și face), destinațiile fondului național de dezvoltare pe ramuri ale economiei și pe ramurile industriei. În felul acesta am putea face o legătură mai directă în analizele pe care le întreprindem între ritmul de creștere al ramurilor respective și partea din fondul național de dezvoltare destinată acelei ramuri.

Germană a unor termocentrale, instalații pentru industria chimică etc., iar R.D.G. participă la dezvoltarea unor capacități de producție în țara noastră, într-o serie de ramuri industriale.

La actuala sesiune a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică dintre R. S. România și R. D. Germană, de la a cărei înființare se împlinesc zece ani, se vor examina o serie de acțiuni de cooperare deosebit de importante în fabricația de mașini-unelte, echipamente de automatizare, componente și aparate de măsură electronice, aparate optice și de laborator; în industria electrotehnică de curenți tari ; în construcții navale ; în producția de locomotive Diesel electrice, macarale metalurgice, echipamente energetice, mijloace de transport auto,mașini agricole ș.a.

Ca urmare a colaborării directe dintre ministerele constructoare de mașini din cele două țări, ponderea produselor realizate prin cooperare sau specializare în producție a fost în 1972 de circa 15%, iar în anul 1973 ponderea lor va fi cu mult mai mare, datorită încheierii de noi contracte și extinderii celor existente. Aceste acțiuni vizează livrări de subansamble și părți de mașini, specializarea în producție, încheierea de contracte de livrări reciproce pe termen lung, asimilarea de produse noi.

Pe agenda de lucru se află în curs de examinare noi probleme, cum ar fi crearea de capacități pentru fabricarea de traductoare de poziție pentru mașini unelte cu comandă program, echipamente de injecție pentru motoare Diesel; cooperarea în proiectarea, fabricarea și comercializarea de linii tehnologice și utilaje pentru producția cimentului ; realizarea prin cooperare în R. S. România a unor instalații de fabricare a cauciucului poliizoprenic, de pasteurizare a laptelui ș.a.

Apreciind rezultatele pozitive obținute pînă în prezent sîntem convinși că relațiile de colaborare și cooperare industrială și tehnico-științifică ale unităților ministerului nostru cu ministerele de resort și întreprinderile din R. D. Germană se vor dezvolta continuu — în condițiile avantajului reciproc — în interesul celor două popoare frățești.

ing. Ion MOREGA
adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii

OPT DECENII DE LA CREAREA P.S.D.M.R.

PROLETARIATUL ROMÂN — FORȚA SOCIALĂ TRANSFORMATOARE

„Istoria partidului nostru este istoria luptelor sociale și naționale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, este istoria nașterii și dezvoltării mișcării muncitorești și revoluționare din România"

NICOLAE CEAUȘESCU

SE ÎMPLINESC OPT DECENII de la crearea primului partid politic al clasei muncitoare — Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România. Moment care sintetizează experiența istorică a proletariatului român timp de mai multe decenii, înființarea P.S.D.M.R. a reflectat o sarcină centrală a clasei muncitoare pe calea înfăptuirii rolului său de forță socială transformatoare, de făuritoare a unei societăți noi — socialismul.

DUPĂ FORMAREA statului modern român și transformările succesive care au dus la abolirea orînduirii feudale și la afirmarea modului de producție capitalist, unul dintre procesele cele mai semnificative din istoria țării noastre în secolul al XIX-lea a fost apariția și dezvoltarea mișcării muncitorești.

Proletariatul se formează în această perioadă ca o clasă distinctă și se afirmă pe scena vieții social-politice dintr-o clasă „în sine" într-o clasă „pentru sine". Rădăcinile istorice ale apariției proletariatului se pot urmări cu mult înainte, încă din perioada descompunerii feudalismului și a afirmării relațiilor capitaliste de producție de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Procesul este, desigur, incipient, dominat de trăsăturile unei economii industriale artizanale, dar el atestă o acumulare continuă. Unele întreprinderi manufacturiere ca cea de la Pociovaliște număra sute de lucrători, iar la exploatările saline unde erau concentrați numeroși lucrători întîlnim o stare tensională care durează în întreaga primă jumătate a secolului al XIX-lea. În Transilvania, baza de formare a proletariatului a reprezentat-o exploatarea minieră; în deceniile 3—4 ale secolului trecut, industria extractivă a provinciei folosea peste 10 000 de muncitori.

A doua jumătate a secolului al XIX-lea aduce mutații esențiale în peisajul industrial al țării și o dată cu aceasta, în procesul formării clasei muncitoare. De la aproximativ 30 000 de lucrători salariați, aflați în jurul anului 1860 în stabilimentele industriale din România, se ajunge la sfîrșitul secolului trecut la circa 100 000 de muncitori angajați numai în industria prelucrătoare. În Transilvania, efectivul muncitorilor ocupați în industrie trece de 150 000. Rețeaua de transporturi, în special, căile ferate, rețeaua comercială, porturile, nemaivorbind de masa pauperizată și proletarizată a țărănimii, concentrau alte zeci de mii de muncitori. Acum se profilează unele centre muncitorești mai puternice — ca București — Capitala țării, care concentra peste 25% din totalul muncitorilor, Valea Prahovei, porturile dunărene — Galați și Brăila. În Transilvania, circa 35% din numărul total al muncitorilor erau masați în orașele Arad, Oradea, Cluj. Relativ puternic dezvoltate erau bazinele miniere din Valea Jiului și din județul Caraș-Severin. Creșterea numerică a clasei muncitoare a fost însoțită de schimbări calitative în compoziția sa, fapt de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea mișcării muncitorești. În această perioadă se creează de fapt elementele componente ale proletariatului industrial modern, care, oricît de restrîns numericește, constituie fundamentul formării unei clase sociale noi, care avea să joace un rol din ce în ce mai important în viața politică a României. Proletariatul se prezenta ca un corp social deschis, cu o capacitate bogată de absorbție, influențat într-o anumită măsură de clasele intermediare. Hotărîtor rămîne însă faptul că sub raportul misiunii sale istorice, el se înfățișează ca un bloc unitar.

UNA DINTRE TRĂSĂTURILE, care caracterizează mișcarea muncitorească din România constă în faptul că la un stadiu timpuriu de dezvoltare a reușit să-și creeze organizații proprii, să militeze ca un detașament distinct în cadrul mișcării muncitorești internaționale. După apariția asociațiilor de ajutor reciproc și a unor acțiuni de rezistență și de împotrivire care configurează, prin caracterul, prin obiectivele și prin formele lor, datele de început ale mișcării muncitorești, această mișcare străbate un drum de circa două decenii, premergătoare creării P.S.D.M.R., în care elementul modelator și dinamizator a fost socialismul. Două preocupări au dominat activitatea cercurilor socialiste: a) formarea și dezvoltarea conștiinței de clasă a proletariatului printr-o operă de propagandă, de educare și de pregătire ideologică; b) organizarea muncitorilor, a forțelor susceptibile de a acționa în spiritul ideilor socialiste, crearea unui cadru organizat care să potențeze lupta proletariatului și să exprime interesele și aspirațiile acestuia.

Către 1883—1884, deci cu aproximativ un deceniu înaintea înființării partidului, se realizează trecerea mișcării muncitorești din România la marxism — proces istoric de însemnătate excepțională pentru întreaga dezvoltare ulterioară a luptei proletare din țara noastră. Este caracteristic faptul că socialismul științific a inspirat întreaga noastră mișcare muncitorească, în rîndurile ei neexistînd orientări de altă factură, cît de cît notabile, așa cum s-au manifestat în unele țări. Expresia cea mai reprezentativă a acestei orientări este studiul programatic al lui Dobrogeanu-Gherea „Ce vor socialiștii români?", apărut în 1886, care are o legătură directă și nemijlocită cu programul P.S.D.M.R. adoptat în 1893. Necesitatea de a suda socialismul, ca ideologie, spre o mișcare politică organizată și manifestarea acesteia în practica socială erau consecințe firești și necesare ale realizării trecerii mișcării socialiste la marxism. Este de înțeles, de aceea că acum asistăm și la începutul fuziunii socialismului științific cu mișcarea proletară. Fenomenul condensează toate laturile dezvoltării socialiste a proletariatului român. Plămădirea conștiinței socialiste a proletariatului, opera de educare a sa, ca și momentul organizării sale politice dă expresie acestui proces și se petrece sub semnul său.

ÎN INTERVALUL dintre 1887—1893 se produc o serie de fenomene semnificative care dau expresie fuziunii socialismului cu mișcarea proletară și creșterii ponderii elementului politic în cadrul acesteia. Astfel, în anul 1887 iau ființă cercurile muncitorilor, primele organizații proletare socialiste cu caracter public. Ele marchează trecerea de la activitatea de propagandă în cadrul unor grupuri restrînse la agitația în rîndurile muncitorilor pe o scară mai largă. Cercurile trezesc la luptă noi straturi ale proletariatului, formează primii militanți socialiști dintre muncitori — cum au fost Alexandru Ionescu și Constantin Olcescu — și își pun pecetea pe caracterul acțiunilor duse de clasa muncitoare. Grevele care se desfășoară în această perioadă — mai ales puternica grevă a lucrătorilor de la Atelierele căilor ferate din 1888 — sînt o mărturie vie în acest sens. În 1890 procesul de organizare politică a clasei muncitoare face un nou pas înainte prin transformarea cercului muncitorilor în Clubul muncitorilor din București. Clubul muncitorilor era conceput pe baze mai largi, reunea un număr sporit de membri și urmărea ca obiectiv esențial organizarea muncitorilor pe scară națională în partid politic. După modelul Clubului muncitorilor din București și cu ajutorul conducerii sale, în 1890—1892 s-au alcătuit Cluburi la Iași, Galați, Craiova, Ploiești, Bacău etc.

Mișcarea politică animată de socialism pătrunde acum și pe scena politică a țării participînd la alegerile parlamentare și trimițînd primii deputați în parlament. Evenimentul a impresionat nu numai opinia publică din România; el a trezit interes în sînul social-democrației europene, ca un indiciu al succeselor obținute de socialiști, fapt remarcat la vremea sa de F. Engels.

Sub înrîurirea mișcării socialiste se produc mutații însemnate în structura și caracterul organizațiilor profesionale ale proletariatului, care capătă un pronunțat caracter de clasă și gravitează în jurul organizațiilor politice ale muncitorilor.

Au loc, așadar, o serie de fenomene pe planul luptei de clasă, al organizării profesionale și politice care învederează că **mișcarea muncitorească și socialistă dobîndește atributele caracteristice unei mișcări ieșite din faza de început a căutărilor.**

Linia ei de dezvoltare spre crearea partidului este limpede, iar scopul tot mai viu resimțit. Realizării acestui scop i-au fost subsumate și preocupările pe plan teoretic și ideologic care înregistrează cîteva reușite de mare importanță. Acum se traduc lucrări de bază din Marx și Engels ca „Manifestul Partidului Comunist", „Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință", „Luptele de clasă din Franța" care, adăugate la fragmentele din „Capitalul", apărute cu un deceniu înainte, la „Originea familiei, a proprietății private și a statului", și la numeroase alte fragmente din operele reprezentative ale întemeietorilor socialismului științific și la traducerile efectuate din lucrările unor militanți ai social-democrației europene, atestă o muncă fructuoasă de difuzare și propagare a ideilor marxiste. O mare efervescență cunoaște acțiunea de elaborare a fundamentelor teoretice proprii ale **mișcării socialiste din România, de analiză** a realității românești în vederea definirii sarcinilor tactice și strategige ale mișcării. **Conceperea perspectivei de abordare a realității românești vădește o acută înțelegere a necesității de a folosi marxismul ca un instrument viu de analiză, ca o călăuză în acțiune.** Iată ce remarca în acest sens militantul socialist Anton Bacalbașa într-un articol apărut chiar în pragul creării partidului: **„... în toate țările din lume, socialismul științific se deosebește de utopiști și de anarhiști prin aceea că el nu se închide în cercul strîmt al unei doctrine de cabinet, al unor formule infailibile, cărora să li se dea putere de a sfida veacurile. Cu evoluțiunea socială săvîrșită pe nesimțite, socialismul științific își modifică și el unele amănunțiuni de idei, adaptîndu-se noilor cerințe ale societății".**

Crearea P.S.D.M.R. este, așadar, rezultatul unui proces îndelungat de dezvoltare a mișcării muncitorești, de răspîndire a marxismului.

Dacă linia tactică preconizată în program ridică obiecții justificate, viziunea de ansamblu asupra menirii partidului ca exponent al intereselor vitale a mișcării proletare, asupra socialismului ca teorie care sintetizează practica socială a acestei mișcări și asupra rolului istoric al proletariatului ne apare profundă și bogată în sensuri.

REFLECTÎND UN MOMENT DE BILANȚ al mișcării muncitorești faptul însuși al creării partidului indică linia esențială de dezvoltare a acestei mișcări — singura aptă să deschidă realmente calea spre transpunerea în faptă a rolului transformator al proletariatului. Întemeierea partidului pune astfel în termeni noi problemele mișcării muncitorești, ale obiectivelor și sensului lor, așezîndu-le sub orizontul luptei pentru împlinirea misiunii istorice a proletariatului. Dar pînă la realizarea efectivă a acestei misiuni, mișcarea muncitorească din România avea să străbată un drum lung de luptă și de acțiune, ridicate pe o treaptă calitativ superioară de Partidul Comunist Român, a cărei putere creatoare și capacitate transformatoare își găsește cea mai măreață confirmare în chipul socialist al României zilelor noastre.

Damian HUREZEANU

„Proletariatul — o mare forță materială"

„Avînd ca îndemn interesul material, avînd de partea sa forța materială numerică, avînd de partea sa tendințele întregii dezvoltări economico-sociale moderne, proletariatul e acea clasă a cărei menire istorică este distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste...

Socialismul e reprezentantul teoretic al acestei clase; social-democrația e avangarda conștientă și organizatorică".

(Din Programul Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, 1893).

În numele unui viitor frumos.

„Noi socialiștii venim în numele unui viitor frumos, al unei vieți mărețe și ridicăm steagul socialismului științific european, al socialismului muncitorilor. Noi venim cu o idee măreață, dar totodată și nouă pentru țara noastră; se vede deci ce datorie avem de împlinit: trebuie să luminăm pe toți despre ce e socialismul științific, mai trebuie să dovedim că socialismul are loc în țara noastră și că nu-i o plantă exotică după cum nu-i nici în Europa: trebuie să dovedim că viitorul e al socialismului"

★

„Școlari ai socialismului științific, membri ai marii familii socialiste europene, noi știm că rolul activității noastre atîrnă de condițiile reale ale țării noastre și mai ales de cele economice, sociale... Așadar, să analizăm condițiile de trai ale țării noastre, cum urmează din pozițiunea poporului muncitor, din relațiile de clasă, din cultura noastră, din temeliile economice".

(C. Dobrogeanu Gherea, Ce vor socialiștii români, 1886.)

„Să dăm o direcție utilă activității noastre..."

„O națiune trăiește cînd puterile sale sînt puse în activitate, lucrează. Lucrarea este semnul vieții și viața se îmbunătățește cu cît lucrarea este îndreptată spre cele folositoare.

Să dăm o direcție utilă activității noastre, lucrătorii cu brațele, lucrătorii cu cugetarea, căci numai atunci națiunea românească, marea familie din care facem parte, va prospera, va merge înainte către bine... Și pentru ca să ajungem mai întîi acest scop mîntuitor este trebuința să ne punem braț la braț, cuget lîngă cuget, să ne unim, să ne înfrățim inimile, să ne asociem puterile".

(Din „Lucrătorul român", noiembrie 1872)

Sesiune închinată aniversării a 80 de ani de la crearea P.S.D.M.R.

CU OCAZIA împlinirii a 80 de ani de la crearea Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România, în sala Muzeului de istorie a partidului, a mișcării revoluționare și democratice din România, a avut loc în ziua de 27 martie o sesiune științifică, închinată acestui moment remarcabil din istoria clasei muncitoare și a mișcării muncitorești din țara noastră.

Oglindind însemnătatea istorică a creării primului partid politic al clasei muncitoare din România, comunicările susținute s-au referit la: Apariția și dezvoltarea proletariatului din România — factor primordial în procesul de făurire a partidului politic al clasei muncitoare din țara noastră (prof. dr. D. Hurezeanu), Academia „Ștefan Gheorghiu"; procesul organizării și dezvoltării mișcării muncitorești și socialiste premergător creării P.S.D.M.R. (de dr. Georgeta Tudoran cercetător principal Institutul de studii istorice și social-politice); Congresul de constituire a P.S.D.M.R. Documente programatice adoptate (dr. I. Iacoș, cercetător principal la Institutul de studii istorice și social-politice); Însemnătatea creării P.S.D.M.R. în viața politică a României, (dr. M. Iosa, cercetător principal la Institutul de istorie „N. Iorga"); P.S.D.M.R. — factor activ în mișcarea muncitorească și socialistă internațională (dr. N. Copoiu, secretar științific la Institutul de studii istorice și social-politice); Influența ideilor socialiste asupra dezvoltării culturii românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, (prof. univ. Zoe Dumitrescu Bușulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice); Transformarea partidului socialist în partid comunist, rezultat al dezvoltării mișcării muncitorești revoluționare din România de N. Huscariu, conferențiar la Academia „Ștefan Gheorghiu"

știință și societate

„REVOLUȚIA VERDE“

[Iluzii și realitate]

CREȘTEREA într-un ritm rapid și susținut a populației în țările subdezvoltate, menținerea, iar pe alocuri chiar adîncirea decalajului între „presiunea demografică“ și ritmul mult mai lent de ridicare a producției agroalimentare, au trezit și amplificat atenția și interesul față de perspectivele și șansele de prevenire a foametei în „lumea a treia“. Numeroase și variate sînt soluțiile formulate. Ne vom opri asupra uneia dintre cele mai larg acreditate.

Mai cu seamă în ultimul deceniu se vorbește tot mai mult despre „revoluția verde“, adică despre faptul că datorită cuceririlor științei aplicate în agricultura țărilor în cauză, producția în această ramură economică vitală ar putea fi considerabil mărită într-un interval de timp extrem de scurt. Această temă a căpătat repede ecoul unei descoperiri senzaționale, salutate cu cel mai mare entuziasm drept un panaceu magic care va face să dispară spectrul foametei în țările slab dezvoltate.

Cum stau, însă, lucrurile în realitate?

După cum se știe, ultimii 10—15 ani au fost marcați de unele succese ale agronomiei pe plan mondial. Datorită noilor soiuri hibride superioare, recolta medie la hectar a sporit de 3—5 ori, la grîu, orez, porumb în țările tropicale și subtropicale. În Mexic, de pildă, unde noile soiuri de grîu, denumit grîu pitic sau mexican, au fost răspîndite mai înainte decît în alte țări, recolta medie la hectar în perioada 1949—1969 a sporit de la 9 la 29 chintale. În India și Pakistan în regiunile cultivate cu soiuri noi de grîu hibrid, recolta la hectar a crescut de la 8,5 chintale la 40. În țările din sud-estul Asiei recolta medie la orez — principala cultură alimentară din această regiune — a sporit de la 15 la 43 chintale la hectar, iar în Filipine s-au obținut, pe alocuri, la orez recolte și mai mari.

Pe această bază a început să sporească producția globală de cereale în unele state din Asia, Orientul apropiat, Africa, Mexic.

Noile soiuri de grîu sau orez pe lîngă faptul că asigură obținerea unor randamente mai mari, prezintă și o seamă de alte avantaje. Astfel, perioada de maturizare a plantelor este redusă considerabil, ceea ce lărgește posibilitățile de a se obține cel puțin în unele regiuni mai multe recolte pe an. Pe lîngă aceasta noile soiuri sînt mai receptive la îngrășămintele chimice și asigură recolte relativ mai stabile, ceea ce iarăși reprezintă un mare cîștig.

Aceste realizări cu adevărat remarcabile, obținute în zone în care se credea că înseși condițiile pedoclimatice se opun oricărui progres în agricultură, au dat loc unui puternic optimism, alimentînd multe iluzii legate de „revoluția verde“.

Dar pe lîngă aspectele vădit pozitive, semnalate, mai sînt altele de natură să tempereze orice optimism exagerat. Astfel, ponderea suprafețelor cultivate cu noile soiuri superioare de grîu, orez sau porumb, în unele țări ale „lumii a treia“ este încă relativ redusă. Astfel, din suprafața totală de cca 220 mil. hectare, cultivată cu cele trei culturi alimentare în aceste țări, numai 8% sînt cultivate cu soiuri noi de semințe. Apoi suprafețe importante cultivate cu alte plante alimentare (mei, manioc, sorg, batat, leguminoase etc.) nu sînt deloc atinse de „revoluția verde“.

După estimațiile experților F.A.O. — mulțumită noilor soiuri de înalt randament, producția de cereale alimentare în țările „lumii a treia“ a crescut pe total cu cel mult 10%. Și mai modeste apar, deocamdată, rezultatele dacă ne referim la aspectul zonal, geografic. În America Latină se folosesc semințe superioare de grîu și porumb aproape exclusiv în Mexic, în Africa inovațiile agrotehnice sînt limitate la unele zone din Egipt și Kenya, în Asia occidentală — la Turcia.

O arie mult mai largă de extindere a „revoluției verzi“ se observă în țările din sudul și sud-estul Asiei, îndeosebi, în ceea ce privește grîul — în India, Pakistan, Nepal, iar cît privește orezul — în Filipine, Malaezia, India, Indonezia, Nepal, Ceylon.

Ritmul relativ lent de introducere a noilor metode agrotehnice și a noilor soiuri de semințe își are multiple explicații, unele de ordin social-economic, altele — pedoclimatic și unele chiar de ordin agrotehnic. Astfel, lipsa, insuficiența sau imperfecțiunea sistemelor de irigație reprezintă o barieră serioasă în calea „revoluției verzi“. La fel se prezintă situația în ceea ce privește surplusul de apă — adică necesitatea de drenare a unor suprafețe cu surplus de umiditate.

Extinderea irigațiilor impune însă folosirea pe scară mai largă a îngrășămintelor chimice, atît de deficitare în majoritatea țările slab dezvoltate. Progresul este frînat de asemenea și de cerințele crescute în privința altor materii prime, materiale și utilaje necesare agriculturii în noile condiții, inclusiv mijloace tehnice (mecanizare).

Toate acestea necesită importante fonduri bănești, întrucît introducerea noilor metode presupune investiții mult mai mari decît cele reclamate de metodele agriculturii „tradiționale“. Creditul însă, în aceste țări, este încă în mîinile cămătarilor, iar resursele statului sînt modeste.

Apoi, încă destul de multe probleme din domeniul științei și practicii agronomice, privind cultivarea soiurilor de mare productivitate deocamdată nu sînt rezolvate. În primul rînd, soiurile noi sînt mult mai receptive, decît cele obișnuite la îmbolnăviri virotice, cultivarea lor pe suprafețe mari fiind, deci, legată de mari riscuri. În ce privește calitățile lor gustative, ele nu corespund, totdeauna pe deplin cerințelor pieței.

DAR PROBLEMA nu constă numai în aceasta. Aspectele tehnico-științifice și agrotehnice enumerate aci și altele pot, în principiu, să fie rezolvate mai devreme sau mai tîrziu. Principalul obstacol în extinderea „revoluției verzi“ îl constituie relațiile de producție, dominația unor relații agrare anacronice, de mult depășite, care frînează dezvoltarea forțelor de producție în agricultură în „lumea a treia“. Tocmai datorită acestui fapt „revoluția verde“ a cuprins deocamdată un număr restrîns de țări, afectînd abia parțial unele regiuni agricole și numai cîteva culturi. În ce privește alte culturi alimentare și întreaga ramură a zootehniei nu s-au obținut rezultate cît de cît însemnate. Toate acestea impun o atitudine de oarecare rezervă în aprecierea actualei situații, ca și a perspectivelor apropiate ale sporirii producției agricole în țările în curs de dezvoltare.

Ca orice revoluție tehnico-științifică, sau chiar inovație tehnică mai importantă, „revoluția verde“ implică inevitabil anumite mutații sociale. Consecințele sociale ale „revoluției verzi“ sînt contradictorii, încît ea poate fi socotită în aceeași măsură un mijloc eficient al creșterii producției de alimente, ca și un puternic catalizator al adîncirii în continuare a inegalității sociale în „lumea a treia“, totodată o pîrghie potențială a ridicării nivelului de trai al poporului și o cauză a înrăutățirii serioase a situației maselor țărănești.

Inovațiile tehnice sînt, ca regulă, accesibile gospodăriilor mai mari, mai înstărite. Astfel, după aprecierea unor economiști, în India de foloasele „revoluției verzi“ beneficiază 10%, cel mult 20% din totalul gospodăriilor țărănești. Restul nu au acces la aceste inovații, prea costisitoare. Nu întîmplător în Filipine țăranii numesc noile semințe hibride de orez „soiul Cadillac“, din cauza prețului lor mare.

Decalajul în venituri între gospodăriile agricole mai mari și mai bine dotate, pe de o parte, și gospodăriile țăranilor cu pămînt puțin, ale dijmașilor și arendașilor, pe de altă parte, s-a mărit și mai mult după introducerea noilor metode agrotehnice. Cu alte cuvinte se adîncește procesul de diferențiere a țărănimii, de îmbogățire mai rapidă a unora și de pauperizare, de ruinare a altora. În regiunile de extindere a „revoluției verzi“ moșierii și chiaburii acaparează într-un ritm și mai rapid pămîntul aparținînd micilor producători.

„Revoluția verde“ subminează în același timp și pozițiile țăranilor arendași. Cît timp recoltele erau scăzute, arendarea în condiții de dijmă obliga la plata unei rente de 50% din recoltă, fără a cere investiții din partea arendașului. Acum se cer investiții în care producătorul arendaș nu este interesat decît în slabă măsură, întrucît proprietarul funciar tinde să tot mărească renta și în orice caz el beneficiază gratuit de orice investiție nouă, după expirarea termenului de arendare. Ținînd seama de extinderea relațiilor de arendă în agricultura țărilor în curs de dezvoltare, se poate ușor închipui ce urmări serioase pentru păturile largi ale țăranilor arendași prezintă schimbările în sistemul de folosință a pămîntului, generate de noile metode agrotehnice. Mai trebuie avut în vedere și faptul că, dacă în țările capitaliste avansate o bună parte dintre țăranii care se ruinează sînt absorbiți de alte sectoare și ramuri ale economiei (industrie, transporturi, construcții etc.), în țările slab dezvoltate aceste posibilități sînt mult mai reduse.

„Revoluția verde“ are o anumită influență și asupra situației muncitorilor agricoli. Întrucît inovațiile agrotehnice dau posibilitatea să se obțină cîte 2 sau chiar 3 recolte pe an, „revoluția verde“ mărește cererea de forță de muncă și în unele cazuri poate duce chiar la o oarecare creștere a salariului nominal. Dar, pe de altă parte, ea dă naștere și la alte procese, care în ultima analiză lovesc în interesele muncitorilor agricoli, stimulînd dezvoltarea mecanizării și deci — eliberarea forței de muncă din agricultură. Extinderea neuniformă a metodelor agrotehnice noi contribuie, de asemenea, la adîncirea decalajului în nivelul de viață și în ritmurile de dezvoltare a diferitelor regiuni economice dintr-o țară.

În general însă „revoluția verde“ reprezintă un fenomen progresist, dar pentru ca ea să capete o mai largă extindere se cere respectarea unor premise, îndeplinirea unor condiții. Prima o constituie transformările agrare adînci. Este vorba înainte de toate de reformele agrare. Aceasta presupune limitarea proprietății funciare la proporțiile dictate de condițiile concrete ale diferitelor țări, modificarea radicală a relațiilor de arendă în favoarea arendașilor și lichidarea aservirii comerciale-cămătărești. Numai desființarea radicală a sistemului proprietății funciare și a relațiilor de exploatare legate de acest sistem va putea să deschidă calea spre dezvoltarea forțelor de producție în agricultură în țările slab dezvoltate.

În cursul ultimelor două decenii în multe state din Asia, Africa și America Latină au fost înfăptuite reforme agrare. Ele se deosebesc mult în ceea ce privește adîncirea și amploarea transformărilor. Principalele lor rezultate constau în redistribuirea unei părți din pămînturile moșierești și ale statului în favoarea țăranilor, în lichidarea prestațiilor și taxelor feudale, reducerea parțială a arenzii, restrîngerea proprietății funciare străine. Gradul de eficacitate al reformelor îl determină înainte de toate plafonul maxim al proprietății funciare și acest plafon în multe cazuri este încă ridicat.

În legătură cu problema reformelor agrare, ca premisă majoră de asanare radicală a relațiilor de producție și de dezvoltare a forțelor de producție în agricultura țărilor în cauză, este extrem de concludent faptul că metodele „revoluției verzi“ n-au avut pînă în prezent nici o aplicare în țările Americii de Sud, unde problema agrară, deși extrem de acută, nu este încă soluționată.

O altă premisă a desfășurării cu succes a „revoluției verzi“ o constituie investițiile de stat în agricultură. Fără un sprijin financiar masiv și susținut din partea statului, nu se poate vorbi de o extindere a noilor metode de modernizare agrotehnică, de ridicarea producției agricole.

Problema, însă, pe lîngă aspectul surselor de mijloace financiare și a justei lor folosiri, mai are și alt aspect: asigurarea folosirii lor de către gospodăriile agricole ale țăranilor cu maximum de eficiență, ceea ce impune dezvoltarea mișcării cooperatiste în agricultură, stimularea organizării de cooperative de toate felurile, inclusiv cooperativele agricole de producție.

Analiza primelor rezultate ale „revoluției verzi“ arată că ea constituie un salt calitativ în tehnologia agriculturii tropicale și subtropicale, o realizare importantă a progresului tehnico-științific. Dar numai în îmbinare cu transformările sociale democratice ea va putea să scutească în perspectivă „cea de-a treia lume“ de foame. Aceasta demonstrează încă o dată că mutațiile revoluționare în știință și tehnică necesită în mod imperios crearea unor relații sociale, care să deschidă un cîmp larg pentru dezvoltarea forțelor de producție și să corespundă cît mai mult intereselor maselor populare.

acad. V. MALINSCHI

VITRINA CU CĂRȚI

● Constantin Ionescu, **Omul, societatea, socialismul. Dinamica structurii sociale în România.** Ed. Academiei, 1973, 356 pag., 23 lei. Lucrarea analizează transformările cantitative și mai ales calitative petrecute în structura societății românești în anii construcției socialiste, schimbările survenite în cadrul claselor sociale, ai populației active și inactive, în structura populației ocupate pe ramuri ale economiei, în gradul de educație — toate acestea la nivel național și în profil teritorial. Partea finală a lucrării este consacrată populației și forței de muncă în perspectiva României anului 2000.

● **Agricultura cooperatistă și creșterea economică. Cercetări macroeconomice.** Ed. Academiei, 1973, 248 pag., 8 lei. După un capitol introductiv privind rolul agriculturii în creșterea economică, lucrarea, elaborată de un colectiv de la Institutul de Cercetări Economice, analizează implicațiile pe care le au pentru dezvoltarea economică a cooperativelor agricole de producție, utilizarea rațională a forței de muncă, relațiile economice dintre C.A.P. și S.M.A., colaborarea economică dintre cooperative, utilizarea creditului și folosirea eficientă a cheltuielilor materiale.

● A. J. Bergfeld, J. S. Earley, W.R. Knobloch, **De l'analyse des coûts à la fixation des prix** (De la analiza costurilor la fixarea prețurilor), Paris, Ed. Hommes et Techniques, 1972. Prețul într-o optică de marketing: implicațiile posibile ale majorării sau reducerii prețurilor asupra vînzărilor și încasărilor și în general a rentabilității întreprinderii, în condițiile în care prețul nu este singurul element de care se ține seama în decizia de a cumpăra un anumit produs.

● Jean-Marals Faverge, **L'examen du personnel et l'emploi des tests** (Examinarea personalului și utilizarea testelor), Paris, P.U.F., 1972. Un îndreptar teoretic și practic pentru utilizarea testelor în întreprinderi.

● R. A. Novikov, I. V. Șișkov, **Mejdunarodnaia kooperația kapitalisticeskih firm** (Cooperarea internațională a firmelor capitaliste), Moscova, Ed. Misl, 1972, 285 pag. Se examinează corelația dintre progresul tehnico-științific și cooperarea între firme, noile condiții ale luptei de concurență care stimulează această cooperare.

● Paul Mali, **Managing by Objectives** (Conducind prin obiective), Chichester, John Wiley and Sons Ltd, 1972, 330 pag. Autorul, profesor la universitatea Hartford, dar în același timp un practician reputat, îmbină metodic teoria cu practica.

● **International Tourism and Tourism Policy in OECD Member Countries**, 1972 (Turismul internațional și politica turismului în țările membre ale O.C.D.E.), Paris, 1972, 166 pag. Despre importanța economică a turismului intern și internațional și acțiunile întreprinse pentru promovarea lui în țările amintite. Datele statistice amănunțite se referă la anul 1971.

● **Macrothesaurus**, Paris, O.C.D.E., 1972, 226 pag. Termeni economici și sociali, definiți de instituțiile specializate ale O.N.U., Centrul de dezvoltare al O.C.D.E. și multe alte organizații naționale și internaționale.

FIȘE

Acțiunea negentropică

NUMEROASE sînt recenziile care elogiază ultima carte a lui N. Georgescu-Roegen, **Legea entropiei și procesul economic.** Printre ele se remarcă și aceea a distinsului economist francez Henri Guitton, publicată în **Revue d'économie politique** (nov. — dec. 1972) sub titlul **Economie et entropie** (Economie și entropie). Se apreciază aici că lucrarea discutată, aflată sub semnul erudiției, puterii analitice și originalității, angajează cercetarea economică pe o cale deosebit de fecundă. H.G. relevă importanța problemelor ridicate de N.G.R. care arată că progresul economic se realizează prin creșterea entropiei, a energiei de rebut. Activitatea umană, subliniază economistul francez, se caracterizează însă și prin neg-entropie, adică prin organizare, ordine etc. Ceea ce relevă N.G.R., continuă el, este necesitatea de a compara în permanență entropia și neg-entropia și de a trage semnalul de alarmă cînd balanța se înclină în favoarea entropiei. Lucrarea de care se ocupă, N.G.R., atrage atenția asupra necesității de a proteja generațiile viitoare față de risipa ce caracterizează azi, în special economia americană. El citează în această ordine de idei, o expresie a lui N.G.R., care tinde deja să facă epocă și anume că un Cadillac fabricat azi echivalează cu periclitarea unor vieți viitoare.

Clasa muncitoare contemporană

REVISTA MEMO nr. 3/1973 inserează studiul lui G. Dilighenschi **Naucino — tehniceskaia revoliuția i soțialnoe razvitie rabocego klassa** (Revoluția științifică tehnică și dezvoltarea socială a clasei muncitoare) în care se abordează în mod special schimbările calitative ce au apărut în structura clasei muncitoare determinate de tendința generală de intelectualizare a activităților îndeplinite în cadrul procesului de producție. Influența acestui fenomen, apreciază G.D., nu poate fi redusă la o simplă înlocuire a muncii fizice cu cea intelectuală. Deosebirea principală între munca intelectuală și cea fizică constă, pe de o parte, în faptul că prima nu presupune aplicarea nemijlocită a efortului fizic asupra mijloacelor și obiectelor muncii, iar, pe de altă parte, prin caracterul calificării pe care o presupune. Important este de reținut faptul că muncitorii de un nou tip de calificare reprezintă grupările care se dezvoltă cel mai rapid în totalul clasei muncitoare. În ceea ce privește rolul revoluționar al clasei muncitoare în condițiile capitalismului contemporan, G.D. consideră că el nu s-a schimbat o dată cu apariția tendințelor arătate. El rămîne același, deoarece toate categoriile de muncitori, în condițiile relațiilor de producție capitaliste, sînt exploatate.

economie mondială

ORIENTĂRI ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE

INDUSTRIA CHIMICĂ a devenit astăzi o componentă de bază a industriei moderne, și în același timp un factor de prim ordin al progresului tehnic. Chimizarea producției, generatoare și, totodată, rezultat al progresului tehnic, se manifestă în **industrie** atît prin furnizarea de către industria chimică a noi materii prime și materiale care adesea le înlocuiesc pe cele tradiționale deficitare (metalul, lemnul, fibrele și firele textile naturale etc.), cît și prin perfecționarea tehnologiei proceselor de producție. Dezvoltarea și modernizarea **agriculturii** sînt de asemenea tributare industriei chimice, în primul rînd prin livrarea de către aceasta a îngrășămintelor minerale, știut fiind că fiecare kilogram de îngrășămînt aduce un spor de producție de 2—3 kilograme cereale.

În zilele noastre este de neconceput o economie modernă fără o industrie chimică în continuă dezvoltare și modernizare. Pe plan mondial, industria chimică deține în prezent o pondere de peste 10% din totalul producției industriale, iar potrivit prognozelor, la sfîrșitul deceniului în curs această pondere va fi de 20%.

Țările socialiste, integrîndu-se în tendințele majore care se manifestă în dezvoltarea industriei chimice pe plan mondial dezvoltă această ramură industrială în **ritmuri medii anuale** superioare țărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, în perioada 1966—1970, comparativ cu un ritm mediu anual de circa 12,5% înregistrat de industria chimică mondială și de 6,2%, 10,2%, și 6,4% înregistrate în Anglia, R. F. Germania și respectiv S.U.A., în general, într-o serie de țări socialiste,[1] ritmurile corespunzătoare au fost în aceeași perioadă mult mai înalte. De asemenea, aproape în toate țările socialiste indicele de dezvoltare a industriei chimice este mult superior celui de dezvoltare a industriei în ansamblu.

Țările socialiste își propun, în general, și pentru viitor, menținerea unor ritmuri de creștere superioare în industria chimică comparativ cu cele înregistrate în industrie în ansamblu. Astfel, în perioada 1971—1975 coeficientul respectiv de devansare va fi aproximativ : de 1,61 în Bulgaria, 1,36 în R. D. Germană, 1,22 în Polonia, 1,46 în Ungaria și 1,40 în U.R.S.S.

În ceea ce privește **ponderea industriei chimice în ansamblul industriei,** deși în țările socialiste aceasta este în general încă inferioară față de cea atinsă în țările capitaliste dezvoltate, se poate observa o creștere însemnată.

Astfel că în 1970 ea era în Bulgaria de 7,5% față de 3,8% în 1960, în Cehoslovacia 7,0 și respectiv 4,7%, în R.D. Germană 10,7 și 9,4%, în Polonia 11,6 și 7,4%, în România de 10,1% față de 6,1%, în Ungaria 9,5 și 4,4%, în U.R.S.S. 6,5% în 1970 și respectiv 3,4% în 1960.

Pentru sfîrșitul cincinalului în curs Ungaria își propune ca ponderea respectivă să atingă 12,3%, iar Bulgaria — 14%.

Politica de dezvoltare a industriei chimice se bazează pe sporirea sistematică a **investițiilor** destinate în principal creării de noi capacități, concomitent cu modernizarea și extinderea celor existente, atunci cînd acest lucru este justificat din punct de vedere economic. De asemenea, finanțarea vastelor programe de cercetare destinate înnoirii continue a nomenclatorului de produse și a procedeelor tehnologice precum și cheltuielile suplimentare destinate unor măsuri de securitate și protecția muncii, instalațiilor de epurare a apelor reziduale și de purificare a gazelor de evacuare, în vederea eliminării efectelor de poluare a mediului — toate acestea și numeroase alte aspecte calitative și organizatorice justifică pe deplin creșterea mai rapidă a investițiilor în industria chimică decît în industrie în general.

Comparativ cu țările capitaliste dezvoltate, ritmurile de creștere a investițiilor în chimie sînt în general superioare în țările socialiste.

Tendința pe plan mondial în ce privește investițiile în chimia industrială se exprimă în cei 100 miliarde dolari investiți în perioada 1958—1968 și în cei 250 miliarde dolari care, potrivit prognozelor, urmează a fi investiți pînă la sfîrșitul deceniului în curs. Țările socialiste, aliniindu-se tendințelor moderne care corespund intereselor lor naționale, au prevăzut pentru cincinalul în curs (1971—1975) creșteri însemnate ale investițiilor respective : Bulgaria 1,2 miliarde leva, Polonia peste 100 miliarde zloți, U.R.S.S. 17,2 miliarde ruble. De asemenea, trebuie menționată dinamica acestor investiții în R.P.D. Coreeană, unde alocațiile de stat pentru construcții capitale în domeniul industriei chimice au fost de 9 milioane voni în 1954, de 19 milioane în 1956 și 22 milioane în 1960. De asemenea, în R.P.D. Coreeană este în curs de montare o fabrică de amoniac cu o capacitate de 600 tone pe zi și una de uree de 1200 tone pe zi.

DATORITĂ solicitărilor mereu sporite și diversificate de produse chimice în toate ramurile economice, **structura** industriei chimice a fost supusă treptat unor importante mutații. Schimbările majore care au avut loc, în cadrul acestei ramuri și care fac ca industria chimică modernă să difere substanțial de cea clasică, pot fi caracterizate astfel : a) dezvoltarea prioritară a chimiei organice comparativ cu chimia anorganică ; la rîndul său în cadrul chimiei organice capătă prioritate produsele noi de sinteză organică (materiale plastice, fibre sintetice, rășini sintetice, cauciuc sintetic etc.) față de produsele clasice ale chimiei organice (acid acetic, alcool metilic, alcool etilic etc.) ; b) dezvoltarea accentuată a produselor de tonaj mic și mijlociu dar cu mare valoare economică și comercială (produse farmaceutice, poliuretan, poliformaldehide etc.); c) transformarea corespunzătoare a bazei de materii prime prin creșterea ponderii petrolului brut și a gazelor naturale. În cele ce urmează ne vom rezuma la analiza evoluției cîtorva subramuri mai importante ale industriei chimice.

Materialele plastice, în ultimele două decenii și-au dublat volumul producției la fiecare cinci ani, ajungînd pe plan mondial de la circa 1,5 milioane tone în 1950 la 25 milioane în 1970. Materialele plastice își găsesc cea mai largă întrebuințare în industria construcțiilor, urmată de confecționarea ambalajelor, precum și în electronică, electrotehnică, în industria de automobile (în unele cazuri peste 3 mii de piese componente sînt din mase plastice) și în agricultură.

În țările analizate de noi se înregistrează ritmuri medii anuale însemnate ale creșterii producției pe locuitor, care variază în perioada 1966—1970 între 11% (R.D. Germană) și 21% (Bulgaria).

Pentru 1975, potrivit datelor de plan, se prevede ca în R.D. Germană producția de mase plastice să crească cu 88% față de 1970; în Bulgaria, producția de mase plastice, rășini și uleiuri va ajunge la circa 140 mii tone, iar pînă la sfîrșitul cincinalului se vor construi capacități de producție pentru fabricarea a 250—300 mii tone mase plastice și rășini sintetice. În Polonia se prevede, ca nivel minim, dublarea producției de mase plastice ; în U.R.S.S. și Cehoslovacia datele de plan prevăd creșteri de peste 2 ori, urmînd să se atingă în țările respective producții de 3 533 mii tone mase plastice și rășini sintetice și respectiv peste 500 mii tone mase plastice. În Iugoslavia în 1975 se va obține o producție de mase plastice de 400 mii tone, față de 97 mii tone în 1970, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de 32,8%.

În general, producția de materiale plastice a țărilor socialiste este încă inferioară celei din țările capitaliste dezvoltate și uneori nu reușește să satisfacă nevoile proprii. Datele din tabelul nr. 1 reflectă eforturile pe care le depun țările socialiste pentru lichidarea acestei rămîneri în urmă. Este vorba în mod special de producția pe locuitor.

Producția de **fibre și fire chimice** reprezintă o ramură relativ nouă a industriei chimice în cadrul căreia au avut loc importante mutații structurale. Astfel, în perioada postbelică, dar mai accentuat în ultimul deceniu se remarcă pe plan mondial o preponderență a importanței fibrelor și firelor sintetice în detrimentul celorlalte — artificiale sau celulozice.

În țările socialiste, deși în general producția de fibre artificiale continuă să fie mult superioară celei de fibre sintetice în cifre absolute, ritmurile medii anuale foarte înalte de creștere a producției acestora din urmă în cincinalul precedent (25,4% Cehoslovacia, 20,2% R.D. Germană, 20,05% Polonia, 19,5% Ungaria) indică tendința către dezvoltarea producției de fire și fibre sintetice. De altfel, în majoritatea țărilor socialiste industria respectivă este destul de nouă. În Bulgaria, de pildă, producția de fibre sintetice a început abia în anul 1967.

Pentru 1975 planurile cincinale ale țărilor socialiste prevăd în domeniul producției de fibre chimice următoarele cifre : în Bulgaria o creștere pînă la 80—84 mii tone, în U.R.S.S. se va ajunge la 1065 mii tone, iar în Polonia, față de o sporire a producției de fibre chimice în ansamblu cu 62%, comparativ cu 1970, cele sintetice vor înregistra un spor de 135%. Fibrele sintetice își vor spori considerabil producția și în R.D. Germană — cu 113%, în Iugoslavia vor ajunge la 36 mii tone (față de 9 mii în 1970), iar în Cehoslovacia producția se va dubla atingînd cifra de 60 mii tone.

În zilele noastre, importanța deosebită a **îngrășămintelor chimice** pentru o agricultură modernă se bucură de o recunoaștere unanimă. Deși pe plan mondial producția de îngrășăminte azotoase s-a triplat aproape în ultimul deceniu, ponderea lor în totalul îngrășămintelor chimice a scăzut în aceeași perioadă în țări ca Bulgaria, (de la 67,1% în 1960 la 66,9% în 1970), R. D. Germană (de la 15,4% la 11,7%), Cehoslovacia (de la 48,8% la 45,7%), din cauza condițiilor de sol, climă, a structurii culturilor etc., cifrele absolute continuînd să înregistreze creșteri. În ceea ce privește celelalte două tipuri — potasice și fosfatice — și producția lor înregistrează creșteri însemnate, cu excepția celor cîteva țări care nu produc îngrășăminte de tip potasic.

Pînă în 1975 producția de îngrășăminte minerale a Bulgariei va ajunge la 1150 mii tone, cea a U.R.S.S. la 90 milioane tone, iar în R. D. Germană se pune mult accent pe dezvoltarea producției de îngrășăminte azotoase care vor ajunge la 750-800 mii tone. În Ungaria producția respectivă va fi de 912 mii tone substanță activă (o creștere de 80% față de 1970) iar în Cehoslovacia — de 1 milion tone substanță activă.

Dintre produsele chimiei anorganice vom menționa **acidul sulfuric**, a cărui importanță pentru dezvoltarea industriei chimice este comparată uneori cu cea a oțelului pentru dezvoltarea industriei constructoare de mașini. În majoritatea țărilor socialiste, în perioada antebelică, producția respectivă fie că era inexistentă, fie că era la începuturile ei. Ritmurile mari care marchează creșterea producției pe locuitor în cincinalul trecut atestă atenția ce se acordă în continuare dezvoltării acestei producții.

Pornind de la faptul că în urmă cu 15—20 de ani numeroase produse chimice, considerate astăzi de bază, nu existau sau se aflau doar în stadiul de experimentare, ne dăm seama cît de dificil este de prevăzut evoluția industriei chimice pe o perioadă viitoare de 15—20 de ani. Totuși în literatura de specialitate se întîlnesc numeroase date referitoare la dezvoltarea acestei ramuri într-o perspectivă mai mult sau mai puțin îndepărtată.

Se apreciază astfel că pînă în 1980 industria chimică mondială se va dezvolta într-un ritm de circa 7,5%, industria chimică organică și petrochimia urmînd să înregistreze un ritm de circa 9%, față de 5—6% cea anorganică. În țările socialiste se vor înregistra ritmuri superioare. De pildă, la producția de mase plastice se prevăd pentru sfîrșitul deceniului în curs, față de începutul său, creșteri ce oscilează între 4 ori (Cehoslovacia) și peste 10 ori (Bulgaria, Iugoslavia), iar la producția de fibre sintetice Polonia va atinge cifra de 250 mii tone, Cehoslovacia 100 mii tone.

Lili ȘUSTER
cercetător științific principal I.C.E.

Tabelul nr. 1

Producția unor produse chimice de bază

Țara	Materiale plastice și rășini sintetice kg/locuit.		Fibre chimice: Total (mii t.)		Fibre chimice: kg/locuit.		Fibre art. (mii t.)		Fibre sint. (mii t.)		Îngrășăminte minerale (substanță activă): Total (mii t.)		Îngrășăminte minerale: kg/locuit.		Acid sulfuric kg/locuit.	
	1965	1970	1965	1970	1965	1970	1965	1970	1965	1970	1965	1970	1965	1970	1965	1970
Bulgaria	4,05	10,50	0,1**)	23,1	—	2,7	—	—	0,1	23,1	340	434	41,4	51,2	38,7	59,2
Cehoslovacia	8,9	17,10	79,0	99,5	5,6	6,9	69,2	69,1	9,8	30,4	483	709	34,1	49,0	65,9	76,7
R. D. Germană	12,85	21,70	173	215	10,2	12,6	154	167	19,0	47,6	2507	3239	147	190	57,9	64,4
Polonia	3,55	7,92	104	138	3,3	4,2	82,3	84,3	21,6	53,8	737	1629	23,4	49,6	33,7	58,0
Ungaria	2,68	5,32	6,3	9,6	0,6	0,9	4,0	4,0	2,3	5,6	265	518	26,2	50,1	37,9	45,6
U.R.S.S.	3,16	6,10	407	623	1,8	2,6	330	456	77,5	167	7389	13099	32,0	54,0	36,9	49,7

Sursa : Date extrase și calculate din Statisticeskii ejegodnik stran-cilenov S.E.V. 1971.
**) 1967.

DOCUMENTAR

CREŞTEREA INDUSTRIALĂ ŞI CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII (I)

IN CE PROPORŢII creşterea actuală a producţiei industriale se datorează sporului de productivitate a muncii ? Răspunsul este util în orice analiză a căilor creşterii economice în general, a resurselor pe care se sprijină, a nivelului tehnic la care se desfăşoară etc

Pe baza statisticilor industriale recente ale Organizaţiei Naţiunilor Unite se poate calcula dinamica productivităţii muncii industriale, raportînd indicele producţiei la indicele mîinii de lucru folosite. Rezultatele calculului pentru principalele două grupuri de ţări din lumea nesocialistă — dezvoltate şi în curs de dezvoltare — apar în tabelul nr. 1, cuprinzînd o perioadă de un deceniu şi jumătate, deci suficient de lungă pentru a permite unele deducţii — desigur foarte generale — cu privire la procesele pe care le oglindesc.

Înăuntrul grupului ţărilor capitaliste dezvoltate se poate constata că, pe ansamblul industriei, sporul productivităţii muncii este aproape de trei ori mai mare decît cel al mîinii de lucru folosite. Altfel spus, creşterea productivităţii a contribuit în proporţie de aproape trei pătrimi (73,7%) la creşterea producţiei, ceea ce reflectă evident, un nivel tehnologic înalt al dezvoltării industriei. Detalierea pe subramurile mari — extracţie şi prelucrare — ajută la situarea mai exactă a efectelor progresului tehnic.

În industria extractivă, întregul spor de producţie s-a datorat creşterii productivităţii muncii şi anume în condiţiile reducerii mîinii de lucru la mai puţin de două treimi din efectivele iniţiale (în extracţia cărbunelui — la mai puţin de jumătate). Este clar că aici a avut loc un efort de mecanizare deosebit de intens, în scopul de a reduce costul materiilor prime, de a-l apropia de cel al materiilor prime de import (mai ales ţiţei şi minereuri) care ocupă un loc tot mai însemnat în aprovizionarea industriei ţărilor dezvoltate.

Ponderea extracţiei este însă foarte redusă şi în scădere în aceste ţări — 5,9% din întreaga producţie a industriei in 1955 şi 3,8% în 1970. Ca urmare, creşterea simţitor mai ridicată decît media pe întreaga industrie a productivităţii în minerit a afectat relativ puţin situaţia din industria prelucrătoare. Aici aportul sporului de productivitate reprezintă în perioada ilustrată în tabel ceva mai mult de două treimi (67%). Dar înăuntrul industriei prelucrătoare frapează o deosebire de evoluţie între industria uşoară şi cea grea. Sporul de productivitate din cele două sectoare este foarte apropiat, cu un mic avans pentru industria grea ; or, indicele mîinii de lucru folosite creşte mult mai puţin în primul sector decît în al doilea. Consecinţa este că în industria grea creşterea productivităţii contribuie în proporţie de sub 61% la dezvoltarea producţiei, în timp ce în industria uşoară aportul corespunzător este de 77%. Devansarea industriei uşoare de către industria grea în ceea ce priveşte ritmul de creştere a producţiei s-a realizat deci în cea mai mare parte pe seama sporirii mult mai rapide a mîinii de lucru folosite. Pe seama acestui factor, dar bineînţeles şi a sporului de productivitate, ponderea industriei grele în producţia totală a industriei prelucrătoare a trecut de la 65,3% în 1955 la 69,2% în 1970.

Evoluţiile din grupul ţărilor în curs de dezvoltare (pentru care datele se opresc în 1969) prezintă, alături de asemănările fireşti cu cele din ţările capitaliste dezvoltate, o seamă de trăsături proprii. Pe ansamblul industriei, creşterea productivităţii muncii contribuie aici în perioada de un deceniu şi jumătate cu mai puţin de trei cincimi (57,6%) la dezvoltarea producţiei. Detalierea pe extracţie şi prelucrare scoate la iveală însemnătatea mult mai mare a primului sector în aceste ţări faţă de ţările capitaliste dezvoltate. La un spor al mîinii de lucru cu 7% s-a înregistrat o creştere cu 211% a productivităţii muncii, care a contribuit deci cu aproape 97% la ritmul de creştere al producţiei din industria extractivă. Această evoluţie s-a datorat în mare măsură situaţiei din extracţia ţiţeiului, unde sporul de producţie s-a realizat în întregime pe seama creşterii productivităţii, în condiţiile reducerii cu peste o zecime a mîinii de lucru folosite. Mai ales aici, dar şi în celelalte subramuri ale industriei extractive evoluţia semnalată poate fi pusă în legătură cu ponderea ridicată — cînd nu este preponderentă — a capitalului străin, care promovează o producţie pe scară mare, mecanizată, pentru a-şi asigura competitivitatea produselor pe pieţele internaţionale şi profituri cît mai mari. Din punctul de vedere al creşterii economice de ansamblu a ţărilor în curs de dezvoltare, se impune atenţiei faptul că un sector cu o pondere ridicată şi în creştere — producţia industriei extractive — reprezenta 22,8% din întreaga producţie a industriei în 1955 şi 24,3% în 1970 — nu contribuie decît în măsură extrem de redusă şi de fapt stagnată la folosirea forţei de muncă abundente a acestor ţări.

Ponderea ridicată a industriei extractive face ca sporul, mult mai mare decît media pe industrie al productivităţii muncii din acest sector să aibă ca pandant o creştere simţitor mai lentă a productivităţii în sectorul prelucrător. Ritmul de creştere a producţiei industriei prelucrătoare s-a datorat numai în proporţie de ceva mai mult de două cincimi (42,4%) sporului de productivitate, necesitînd un spor de peste două ori mai mare al mîinii de lucru folosite decît în ţările capitaliste dezvoltate. Înăuntrul industriei prelucrătoare se remarcă o altă deosebire faţă de ţările dezvoltate — un coeficient mai ridicat de devansare a industriei uşoare de către industria grea. La indicele mîinii de lucru folosite acest coeficient a fost la sfîrşitul perioadei examinate de 1,42 în ţările în curs de dezvoltare, faţă de 1,20 în ţările capitaliste dezvoltate, iar la indicele productivităţii muncii devansarea a fost de 1,18 în primul caz, faţă de numai 1,02 în cazul al doilea. Prin urmare, creşterea producţiei industriei grele a absorbit în ţările în curs de dezvoltare relativ mai multă forţă de muncă şi s-a datorat unei creşteri relativ mai rapide a productivităţii. Dar rezultanta, sub forma aportului sporului de productivitate la ritmul de creştere a producţiei, s-a situat la un nivel mai scăzut în ţările în curs de dezvoltare : aportul a fost de 40% în industria uşoară şi de 33,3% în industria grea. În consecinţă, modificările de ponderi dinăuntrul industriei prelucrătoare — unde industria uşoară trece de la 58,7% în 1955 la 54,7% în 1969, iar industria grea corespunzător de la 41,3% la 45,3% — s-au datorat pînă acum în mai mare măsură atragerii de noi braţe de muncă decît ridicării productivităţii muncii.

I. PĂDUREANU

Tabel nr. 1

Dinamica productivităţii muncii industriale în lumea nesocialistă, 1955—1970 (1955=100)

Anii şi indicatorii	Total industrie	Ind. extractivă din care : Total	Cărbune	Ţiţei	Minereuri	Ind. prelucrătoare din care : Total	Ind. uşoară	Ind. grea
Ţări capitaliste dezvoltate								
Indicii :								
Producţie								
1960	123	106	94	104	131	121	119	124
1965	164	120	95	123	148	166	150	175
1970	213	139	84	155	175	214	190	234
Mînă de lucru								
1960	109	93	87	95	104	111	106	115
1965	118	78	67	87	92	122	114	130
1970	125	64	45	83	91	131	118	142
Productivitate								
1960	113	114	108	109	126	109	112	108
1965	139	154	142	141	161	136	132	135
1970	170	217	187	187	192	163	161	165
Ţări in curs de dezvoltare								
Producţie								
1960	148	161	137	180	123	142	129	165
1965	211	239	180	288	149	197	166	252
1969	298	333	202	432	171	252	203	342
Mînă de lucru								
1960	120	106	118	107	93	124	117	139
1965	147	107	117	91	96	153	142	184
1969	162	107	113	89	91	168	152	216
Productivitate								
1960	123	152	116	168	132	115	110	119
1965	144	223	154	316	155	129	117	137
1969	184	311	179	485	188	150	134	158

Sursa : The Growth of World Industry, 1970 Edition, volume I: General industrial statistics, 1960—1969, United Nations, New York, 1972.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Lumina în telecomunicaţii

CU RITMUL lor actual de dezvoltare — 11% anual — în anul 2010 telecomunicaţiile se vor extinde de 100 de ori faţă de prezent, consideră specialiştii. Ele vor lua forma legăturilor prin videofon a legăturilor internaţionale între calculatoare electronice etc. Specialiştii consideră, de asemenea, că peste 30 de ani această extindere va duce la un impas tehnic, căci undele electromagnetice nu vor putea face faţă multitudinii fluxurilor de comunicaţii. Căutările se orientează în prezent spre înlocuirea cablurilor şi a radioului prin lumină. Căci dacă, utilizînd un cablu telefonic clasic pe distanţe lungi se pot înregistra 24 convorbiri simultan, utilizînd undele de radio ultrascurte — 12 mii, frecvenţa undelor luminoase ar permite transmiterea simultană a 6 miliarde convorbiri.

Franţa: consumul de energie

CONSUMUL de energie al Franţei ar urma să crească de la 973 milioane tone cărbune convenţional la 1240 mil. în 1975 şi aproape 2000 mil. în 1985. Contribuţia energiei nucleare la acest total urmează să crească de la 1% în 1970 la 2% în 1975 şi 10% în 1985, iar cea a petrolului de la 59% la 62% la sfîrşitul intervalului.

Creşterea capacităţilor energetice

PUTEREA INSTALATĂ a centralelor electrice din lume va spori — după aprecierea revistei vest-germane **Energiewirtschaftliche Tagesfragen** *— de peste două ori în deceniul actual : de la 1120 GW în 1970 la circa 2400 GW în 1980. În acelaşi interval puterea instalată a centralelor atomice se va mări de peste zece ori, respectiv de la 30,2 GW la 340 GW, ajungînd să reprezinte 14% din ansamblul capacităţilor instalate pentru producerea de energie electrică*

Australia — principalul producător mondial de aluminiu în 1980?

DE LA 8000 t în 1955 — anul descoperirii zăcămîntului în subsolul australian — producţia de bauxită a acestei ţări ar putea atinge în 1975 circa 36 milioane tone şi peste 50 milioane în 1980. Dacă numeroasele proiecte de construire a unor uzine de alumină şi aluminiu se vor materializa, Australia ar putea deveni spre 1980 — cu 13,6 milioane tone — principalul producător mondial de aluminiu, scrie **Les Echos.** *Consumul local de aluminiu nedepăşind 200 000 tone în 1974—1975, Australia ar putea deveni încă în viitorul apropiat şi un important exportator.*

REPERE

Aşa – zisa „legătură – indisolubilă" dintre inflaţie şi creştere...

POTRIVIT unui raport recent elaborat de Comisia C.E.E., creşterile inflaţioniste în ţările pieţei comune vest-europene au înregistrat în cursul anului 1972 un adevărat record. Ratele s-au situat între 5,7% (în Luxemburg) şi 8,2% (în Irlanda de Nord). Se arată că imposibilitatea de a se păstra creşterea preţurilor pe 1973 în limitele fixate (4,5% pentru fiecare ţară) este de pe acum evidentă.

Lupta împotriva inflaţiei, aşadar, n-a dat rezultate. Este de presupus că planurile de stabilizare în toată lumea occidentală au fost grevate de la start de teama că frînarea inflaţiei ar putea să împiedice expansiunea. Este ştiută concepţia, de sursă keynesiană, după care legătura dintre inflaţie şi creştere, dintre deprecierea monedei şi stimularea investiţiilor, ar fi indisolubilă.

Într-adevăr, într-o perioadă anterioară, teoria în unele ţări părea să se justifice. Din 1955 pînă în 1965 rata medie anuală de depreciere era pentru R.F.G. de 2,2%, pentru Italia de 3,3%, pentru Japonia de 3,7%. Însă, în acelaşi timp, producţia industrială creşte în aceleaşi ţări cu 111%, 110% şi respectiv cu 281%. Se vorbea în acel timp de „miracol". În schimb, în Franţa, în pofida unei rate de depreciere de 4,6% în aceeaşi perioadă, producţia industrială n-a crescut decît cu 76%, iar în Anglia, la o depreciere de 3%, creşterea producţiei era de numai 33%.

În ceea ce priveşte S.U.A., în anii erei numite „keynesiene", de la 1960 la 1965, a avut loc o creştere continuă, paralelă însă cu o depreciere monetară mai slabă. Produsul intern brut, în cinci ani, se ridică cu 39%, adică cu mai mult de 6% pe an, în timp ce preţurile engros au rămas stabile (100 în 1960, 102 în 1965), iar preţurile la articolele de larg consum nu s-au ridicat decît cu aproximativ 1% pe an (102 în 1960, 109 în 1965).

Acea epocă însă a trecut, cu condiţiile excepţionale care au caracterizat-o. Marele „vînt" al inflaţiei a început să bîntuie cu putere. În ultimii ani un fenomen de esenţă contrarie s-a adăugat celui dintîi : creşterea preţurilor a început să coincidă cu agravarea şomajului. Economiştii din ţările apusene au pus acest fenomen pe seama „sarcinilor salariale şi a celor financiare care depăşesc progresul productivităţii". Investiţiile s-au redus. În ciuda creşterii preţurilor, marjele de autofinanţare au scăzut. În Franţa, de pildă, rata de creştere a investiţiilor (formarea brută a capitalului fix) s-a redus de la 13% în 1969, la 6,4% în 1970 şi la 5,8% în 1971. Fenomenul a putut fi constatat nu numai în Franţa, ci pe ansamblul ţărilor Pieţei Comune.

De unde se vede că inflaţia „căţărătoare" prelungită nu stimulează investiţiile şi nu favorizează creşterea. Ci, dimpotrivă. „Căsnicia ideală" s-a dovedit un „fals menaj".

mondorama

EXPORTUL ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ

NOI ARGUMENTE privind importanţa creşterii exporturilor industriale în dezvoltarea generală a unei ţări au fost aduse recent de ministrul economiei şi finanţelor al Franţei, Valéry Giscard d'Estaing care a arătat că evoluţii comparate ale exportului şi produsului naţional brut francez din 1960 pînă în 1970 scot în evidenţă faptul că declinului exporturilor în 1960, 1964 şi 1967 i-au corespuns scăderi considerabil mai accentuate ale P.N.B. (vezi graficul). Aceleaşi observaţii sînt valabile pentru perioadele de creştere a exportului: în 1963 curba lor este situată cu 3% peste nivelul anului anterior, iar curba P.N.B. cu 18% peste nivelul aceluiaşi an. În 1969 exporturile au crescut cu 8% şi P.N.B. cu 4% faţă de anul precedent. Se confirmă deci că unei anumite variaţii a exportului de la un an la altul îi corespunde o variaţie **mai importantă** în acelaşi sens a P.N.B.

Încercări de măsurare a efectului multiplicator au dus deocamdată la concluzia că pe o perioadă destul de lungă de creştere sau descreştere a exportului, efectele multiplicatoare asupra creşterii economice sînt relativ constante.

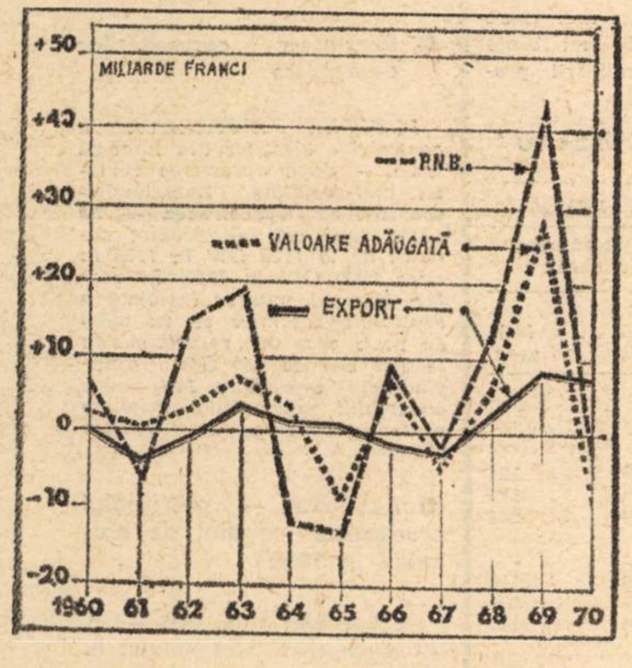

AVATARURILE MONETARE ŞI VOLKSWAGEN

DEVALORIZAREA dolarului şi revalorizarea mărcii afectează deosebit firma vest-germană Volkswagen. Aceasta exportă 2/3 din producţia sa şi din acest export 1/3 ia calea Statelor Unite. În pofida greutăţilor pe care le-a avut de întîmpinat ca urmare a revalorizărilor mărcii din octombrie 1969 şi decembrie 1971 (ultima simultană cu prima devalorizare a dolarului), Volkswagen spera totuşi că va putea exporta în Statele Unite în 1973 peste 500 000 de automobile, mai mult decît vinde pe piaţa sa internă. Dar noua devalorizare a dolarului cu 10%, din februarie şi revalorizarea mărcii cu 3% din martie a.c. îngrijorează pe conducătorii firmei. „Vom fi nevoiţi să vindem mai scump şi vom avea de înfruntat o concurenţă mai acerbă din partea producătorilor americani şi japonezi. Devalorizarea înseamnă pentru noi o pierdere de 120 milioane mărci", a declarat unul din directorii firmei.

TURISMUL ÎN IUGOSLAVIA

POTRIVIT datelor statistice oficiale, în cursul anului 1972 s-au înregistrat în Iugoslavia 56,2 milioane de înnoptări de turişti — străini şi autohtoni — ceea ce reprezintă o creştere cu 3% faţă de 1971. Numărul de înnoptări pentru turiştii iugoslavi a fost de 30,4 milioane (cu 5% mai mare), iar al celor străini — 25,8 milioane. Încasările în devize s-au cifrat la 460,5 milioane dolari, ceea ce reprezintă o creştere cu 21% faţă de 1971, datorată însă în mare parte, scumpirii serviciilor şi mărfurilor, scrie **Economska Politika.**

Există premisele unui start bun şi pentru anul acesta. Pe baza aranjamentelor semnate pînă în prezent cu agenţiile de turism străine se aşteaptă, pentru sezonul de vară, o creştere a numărului turiştilor străini între 5 şi 8%.

EXPANSIUNE SINUOASĂ

ÎNTR-UN STUDIU elaborat de **Euro Economics** (organism de prognoză al unui important grup de bănci vest-europene, japoneze şi nord-americane) se apreciază că economia principalelor ţări capitaliste dezvoltate va înregistra ritmuri diferite de creştere (vezi tabelul de mai jos — creşterea anuală a produsului naţional brut în %). Spre comparaţie cităm şi ritmurile înregistrate în ultimii doi ani.

Ţara	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Anglia	1,5	3,6	4,0	3,0	1,5	3,5
Franţa	5,6	5.3	7,0	6,5	4,0	5,5
R.F.G.	2,8	3,0	6,0	5,0	1,5	4,5
Japonia	5,5	8,0	9,5	10,0	10,0	7,0
S.U.A.	2,7	5,5	6,0	5,0	2,5	4,0
Pe ansamblul lumii capitaliste	3,2	5,2	6,5	6,0	3,5	4,5

Experţii prevăd o creştere destul de susţinută pe anul în curs, apoi o încetinire în anii următori, 1975 avînd perspectiva celei mai lente expansiuni în toate ţările menţionate, cu excepţia Japoniei, iar 1976 — a unei înviorări (cu aceeaşi excepţie).

DEZECHILIBRU ÎN ECONOMIA NIGERIEI

PE LÎNGĂ avantajele aduse economiei nigeriene de recentele descoperiri de zăcăminte petroliere uriaşe, ele au provocat un oarecare dezechilibru între dezvoltarea diferitelor sectoare economice, care îngrijorează autorităţile. Boomul petrolier a accelerat ritmul creşterii economice a ţării la 12% anual, dar agricultura, care utilizează trei sferturi din forţa de muncă a ţării, şi-a redus considerabil activitatea. În 1971 producţia agricolă pentru export a fost cu 17% mai scăzută decît în 1967. Forurile economice îşi propun să adopte măsuri pentru remedierea acestei situaţii.

CALCULATORUL LA HOTEL

SE CUNOŞTEAU — şi am relatat în revista noastră — serviciile pe care le aduce calculatorul în reţinerea locurilor la hotel, din alte oraşe ca şi din străinătate. La hotelul Intercontinental din Viena calculatorul efectuează în prezent un alt mare serviciu, pentru care contabilii nu pot să-i fie decît recunoscători. Hotelul fiind înzestrat cu 620 aparate telefonice automate, fiecare vizitator va putea efectua direct din camera sa toate apelurile pe care reţeaua automată internaţională le permite în momentul de faţă. Numărul solicitat, durata convorbirii şi suma de plată sînt înregistrate de un calculator , care le pune la dispoziţia recepţiei, eliberată astfel de orice calcule — relatează un recent buletin al Oficiului naţional austriac de turism (O.N.A.T.).

SCHIMBĂRI ÎN STRUCTURA PRODUCŢIEI MONDIALE DE CIMENT

DACĂ pe plan mondial producţia de ciment a crescut în perioada 1950—1971 de 4,5 ori, în ţările socialiste ea a sporit de 8 ori, reflectînd intensul ritm al construcţiilor. Ca urmare, ponderea acestor ţări în producţia mondială de ciment (estimată la 600 milioane tone) a sporit de la 16,1% în 1950 la 28,7% în 1971, iar ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate a scăzut de la 72,9 la 54,7%.

U.R.S.S. deţine primul loc în lume la producţia de ciment, urmată de S.U.A., Japonia, R.F.G., Italia, Franţa, Anglia, Spania.

EXPORT DE... APĂ POTABILĂ

ACOPERINDU-ŞI în întregime din resurse proprii necesarul de apă potabilă, Austria este în acelaşi timp în măsură să facă din aceasta un — neobişnuit — articol de export. Societatea Deutsche Siphonzentrale Gmbh importă şi transportă periodic spre oraşul Ludwigshafen din R.F.G. cîte 20 000 litri de apă provenită din gheţarul de la Kaprun.

O ştire asemănătoare ne soseşte din Noua Zeelandă, unde tancuri de dimensiunea marilor petroliere vor fi încărcate cu apă pură pe care o vor transporta spre regiuni ale globului unde acest produs este deficitar: marile oraşe americane şi regiunea Mediteranei.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

EVOLUŢIA CURSULUI DE SCHIMB AL DOLARULUI

EVOLUŢIA zbuciumată a dolarului în ultimii ani, în raport cu alte monede stabile ale sistemului monetar capitalist, a parcurs succesiv mai multe etape. În perioada noiembrie 1967 — august 1969, ca urmare a devalorizării lirei sterline şi francului francez, paritatea dolarului s-a îmbunătăţit în raport cu aceste monede. Etapa următoare a evidenţiat însă slăbirea continuă a poziţiei dolarului, prin reevaluarea mărcii vest-germane (octombrie 1969) şi a francului elveţian (mai 1971). Perioada mai recentă a marcat recunoaşterea oficială a neputinţei S.U.A. de a susţine poziţia dolarului, exprimată prin devalorizările din decembrie 1971 şi februarie 1973, însoţite de introducerea progresivă a flotării diferitelor devize în raport cu dolarul.

Ca urmare, la jumătatea lunii martie a.c. raportul dintre dolar şi alte devize era mult mai nuanţat decît ar rezulta din efectul global al celor două devalorizări. În ciuda acestora, dolarul păstrează un curs de schimb cu lira sterlină mai favorabil decît cu 6 ani în urmă (+ 13,4%). În raport cu francul francez, care a suferit de asemenea o eroziune apreciabilă în perioada examinată, paritatea dolarului s-a redus doar cu 6,7% (vezi tabelul). Scăderea cursului său de schimb este însă mult mai pronunţată în cazul florinului (cu 19,3%), al francului elveţian (26,8%), al yenului (cu 27,5%) şi al mărcii vestgermane (cu 30%). Deprecierea serioasă a dolarului în raport cu devizele menţionate are însă corolarul — scontat, de altfel, la acceptarea devalorizărilor sale — de a scumpi corespunzător mărfurile ţărilor respective, exportate pe piaţa americană, şi de a uşura pătrunderea mărfurilor americane, devenite mai ieftine, pe pieţele lor naţionale.

Moneda	Paritatea faţă de dolar în oct. 1967	Decembrie 1971 (acordul de la Washington)		12 martie 1973 (după acordul de la Bruxelles)	
		curs oficial	diferenţa (în % faţă de 1967)	cursul băncilor centrale	diferenţa (în % faţă de 1967)
Lira sterlină	0,357	0,38377	+ 7,5	0,405 1)	+13,4
Francul francez	4,937	5,115	+ 3,6	4,60414	— 6,7
Florinul olandez	3,62	3,2447	—10,4	2,92	—19,3
Francul elveţian	4,37282	3,84	—12,2	3,20 1)	—26,8
Yenul japonez	360	308	—14,4	261 1)	—27,5
Marca vestgermană	4,0	3,2225	—19,4	2,803	—30,0

1) Cursul pieţei (fluctuant)
Sursa: Le Monde, 14/III/1973.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 14 (501)
vineri 6 APRILIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

14

PREOCUPĂRI ACTUALE PRIVIND PLANUL PE ANII 1974–1975

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, sarcinile prevăzute pe primii doi ani ai cincinalului au fost îndeplinite cu succes, în toate sectoarele de activitate ale vieții economice și sociale. În această perioadă de dinamism susținut s-au înregistrat și importante mutații pozitive de ordin structural, ca urmare a valorificării cu eficiență tot mai sporită a resurselor materiale și umane ale țării. Semnificativă din acest punct de vedere este creșterea mai rapidă a venitului național (24% în 1972 față de anul 1970) comparativ cu cea a produsului social, (22%).

În al treilea an al cincinalului, colectivele de muncă din fabrici, uzine, centrale, răspîndite pe întreg cuprinsul țării hotărîte să pună mai bine în valoare rezervele existente în economie, și-au luat importante angajamente privind depășirea planului. **Municipiul București și un număr de 36 județe și-au propus să depășească producția marfă industrială cu aproape 6 miliarde lei ; la export, 18 județe s-au angajat să dea în plus, peste prevederile planificate pe anul în curs, mai mult de 180 milioane lei valută ;** sarcini suplimentare au fost asumate și în ce privește creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și îndeosebi a celor materiale, procese care determină direct creșterea eficienței economice, a acumulărilor statului. Ca urmare a acestui avînt general de a produce mai mult, la un înalt nivel calitativ și mai ieftin, încă din primul trimestru al acestui an rezultatele obținute sînt superioare sarcinilor stabilite.

Înfăptuirea sarcinilor și angajamentelor, menite să asigure — așa cum arăta secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 — mersul mai rapid al României pe linia progresului și civilizației reclamă stabilirea unor complexe de măsuri, pornind de la nivelul fiecărei unități economice, care să se reflecte la scara economiei naționale în dezvoltarea mai accentuată a tuturor ramurilor și subramurilor acesteia, în creșterea și perfecționarea forțelor de producție în pas cu revoluția tehnico-științifică, în sporirea eficienței întregii activități. O imagine sintetică a eforturilor ce trebuie făcute în acest sens ne-o oferă faptul că pentru realizarea nivelului producției industriale stabilit de Conferința Națională, de 580—600 miliarde lei în 1975 (cu 40—60 mld. lei mai mult decît s-a prevăzut în planul cincinal) — ritmul mediu anual de creștere în perioada 1973—1975 urmează să ajungă la 15,7—17% față de 13,6%, cît a fost în cincinal.

Pornind de la angajamentele asumate în județe, Comitetul de Stat al Planificării, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale de sinteză, cu organele județene analizează căile și mijloacele de corelare a angajamentelor într-un cadru echilibrat. În acest proiect vor fi incluse, așa cum s-a stabilit la Conferința Națională, sporurile de producție la produsele fizice necesare economiei la care s-au angajat colectivele de muncă din întreprinderi și centrale, precum și măsuri menite să asigure condițiile necesare de realizare a consumurilor suplimentare. Examinările sînt în plină desfășurare și se are în vedere ca, după aprobare, din planul pe ultimii doi ani ai cin-

Constantin CALOIANU
directorul Direcției planurilor și prognozelor din Comitetul de Stat al Planificării

⟶

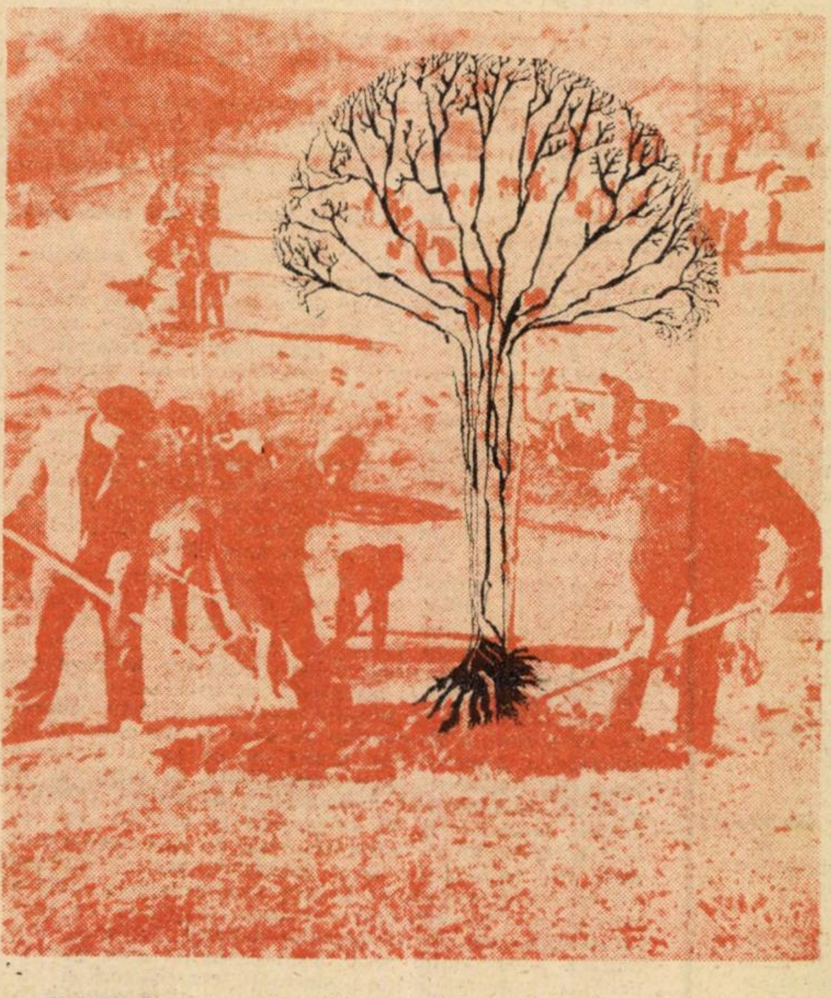

Puieții de azi — bogăția de mîine

COMERȚ EXTERIOR

Integrarea și specializarea activității de export la Centrala de legume și fructe

PLANUL PE TRIMESTRUL I — 137%

EXPORTUL DE PRODUSE cu un grad cît mai înalt de prelucrare constituie o preocupare de prim ordin și pentru factorii de conducere ai Centralei de legume și fructe și a întreprinderilor ce o compun. Ca urmare, exportul de legume și fructe conservate deține o pondere tot mai mare în ansamblul activității de export al acestei mari centrale.

O analiză a cifrelor de plan privind exportul de conserve de legume și fructe scoate în evidență unele date semnificative. Față de planul pe primul trimestru al anului trecut (care a fost realizat 99%), prevederile planului de export pe primul

Al. DETEȘAN

(Continuare în pag. 7)

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Structuri raționale — organizare eficientă

CORELAREA NORMELOR DE PERSONAL CU NORMELE DE STRUCTURĂ

PUBLICĂM partea a doua a discuției purtate de **Constantin Cojocaru** *cu specialiști în Ministerul Muncii pe probleme ale aplicării prevederilor Decretului privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice. Interlocutor în acest număr este inginerul* **Petre ISAC,** *directorul Direcției pentru organizarea și normarea muncii. Discuția abordează probleme importante ale perioadei imediat următoare privind, mai ales, desfășurarea, în continuare, a activității de grupare și normare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, modul cum trebuie corelată această activitate cu realitățile organizatorice create prin aplicarea prevederilor Decretului.*

RED. : — Prin normele de structură se precizează că un birou, un serviciu, un atelier, o secție se constituie în condițiile existenței unui anumit număr de personal. Elementul de pornire în elaborarea întregii structuri instituită prin Decret îi constituie deci numărul de personal. Ați vrea, tovarășe director, să ne precizați cum se stabilește acest număr, pe ce bază, pe ce criterii ?

P. I. — La baza normelor de structură trebuie să stea normativele de personal, atît pentru structura ierarhică cît și pentru cea funcțională. La baza **structurii ierarhice** stau normativele de personal pentru conducătorii formațiilor de muncă, care în industrie și construcții-montaj sînt cele conduse de maiștri. În majoritatea cazurilor, în ramurile industriale, există asemenea normative de maiștri. Sînt unele ramuri ca de exemplu agricultura și circulația mărfurilor, care n-au încă normative pentru conducătorii formațiilor de muncă și pentru acestea trebuie făcute în continuare eforturi de stabilire a unor astfel de normative. De asemenea, chiar în unele ramuri industriale, normativele de maiștri sînt stabilite în mod empiric, și este necesară fundamentarea și corectarea lor.

Este de precizat că și în ce privește normele de **structură funcțională** trebuie să aibă la bază normative de muncă care să stabilească numărul de personal pe diferite activități incluse în compartimentele respective, în funcție de nivelul de pregătire profesională cerut de lucrările ce se execută în cadrul fiecărei activități. Încercări pentru a stabili asemenea normative au fost făcute și la noi în ultimii 5—6 ani pe baza sarcinilor concrete stabilite în acest sens prin planul de stat. Alături de asemenea norme de muncă pentru executanți, au fost stabilite și norme de conducere, practica de pînă acum demonstrînd, de exemplu, că un șef de birou poate să conducă cel puțin 5 lucrători și chiar mai mulți, dacă activitățile din cadrul biroului respectiv sînt omogene, cum sînt de pildă cele de personal, de contabilitate etc.

Spuneam că numărul de perso-

(Continuare în pag. a 3-a)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

Sumarul numărului 14 din 6 aprilie 1973

1

— Preocupări actuale privind planul pe anii 1974—1975, de **Constantin Caloianu,** directorul Direcției planurilor și prognozelor din C.S.P.

— **Conducere și organizare**
Structuri raționale — organizare eficientă : Corelarea normelor de personal cu normele de structură. Interviu cu ing. **Petre Isac**, directorul Direcției pentru organizarea și normarea muncii din Ministerul Muncii

— **Comerț exterior**
Integrarea și specializarea activității de export la Centrala de legume și fructe : Planul pe trimestrul I = 137% de **Al. Deteșan**

3

— **Plan • angajamente**
Sporirea producției, diversificare și calitate — direcții principale de acțiune de ing. **Dumitru Popa**, Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei

4

— **Agricultura**
Patrimoniul pomicol — condiții și perspective de extindere și valorificare superioară de dr. ing. **C. Ioniță**, directorul Institutului de cercetări pentru pomicultură-Pitești-Mărăcineni

5

— **Cheltuieli materiale**
Accelerarea ritmului de execuție și reducerea consumului de laminate cer : Unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice. Semnează : ing. **Heinrich Weinberg**, I.P.R.A.N.-București ; ing. **Grigore Gorgeag**, ing. **M. Orădeanu**, Uzinele „Grivița roșie"-București

6

— **Finanțe**
Dezbatere : Mecanism suplu și eficient de formare și utilizare a beneficiului de **Maria Ioniță, Nicolae Manole**

7

— **Comerț exterior**
Exportul de mase plastice — căi promoționale de dr. **Paul N. Ștefănescu**

8—9

— **Conducere și organizare**
Structuri raționale — organizare eficientă : Imperativ al perfecționării — concepție unitară în stabilirea structurilor organizatorice de **Nicolae Haneș**

10—11

— Înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan impune : Întărirea disciplinei în toate verigile producției materiale. Dezbatere organizată cu sprijinul Consiliului județean al sindicatelor — Prahova

12

— **Agenda economistului**

13

— **Economistul în economie**
Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării (VI) : Perfecționarea organizării structurale și participarea la decizii de **Ovidiu Nicolescu**

14

— **Marketing**
Centrala industrială pe traiectoria consolidării. Din experiența Centralei industriei mătăsii : Marketingul în strategia dezvoltării (III) de **Alex. Iordăchescu**

15

— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (IX) de **Radu Constantinescu**

16

— **125 de ani de la Revoluția din 1848 :**
Idei perene în gîndirea militantă pașoptistă (I) de prof. dr. **Ivanciu Nicolae Văleanu**

17

— **Creștere economică**
Fondul național de dezvoltare economico-socială (II)

18—19

— Recenzie : O autoanaliză reușită a activității bancare din România socialistă de **Costin Kirițescu**
— Simbolurile Leipzigului de **V. Petrescu**
— Documentar : Politica științei în Olanda

IN SUPLIMENT :
— Statutul juridic al vinului de dr. **Radu Gherghinescu, Victor Luncan**
— Controlul propriu al unităților socialiste de prof. dr. **Ștefan Pascal-Luca**
— Politicile vamale și instrumentele tarifare în schimburile comerciale internaționale de doctorand **A. Moțiu**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

←

cinalului să se desprindă sarcinile pentru planul de dezvoltare economică și socială a țării pe anul 1974.

Este deci necesar ca toate aceste lucrări să fie definitivate încă înainte de încheierea actualului trimestru astfel încît, așa cum prevede Legea dezvoltării economico-sociale planificate a României, planul pe 1974 să poată fi cunoscut de centrale și întreprinderi cu un semestru înainte de începerea executării, pentru a se putea trece la pregătirea condițiilor materiale, organizatorice și tehnice necesare îndeplinirii lui.

Angajamentele asumate de întreprinderi, studiile efectuate pînă în prezent de către C.S.P. și celelalte organe centrale de sinteză economică, împreună cu ministerele, scot în evidență faptul că plusul de producție peste prevederile cincinalului poate fi obținut în primul rînd pe seama fondurilor fixe existente și a celor programate să intre în funcțiune în anii viitori. În mod deosebit această problemă se ridică în întreprinderile producătoare de mașini și utilaje, piese de schimb și subansamble — aparținînd fie ministerelor constructoare de mașini, fie altor ministere. După calcule estimative în acest domeniu, al construcțiilor de mașini, generalizarea regimului de lucru în trei schimburi în toate unitățile — deziderat ce se impune cu atît mai pregnant cu cît actualul coeficient al schimburilor de muncitori din secțiile de bază se situează încă la un nivel scăzut — asigurarea forței de muncă necesare în structura profesională, potrivit nevoilor producției și specificului acesteia, folosirea optimă a fiecărei secunde din timpul de lucru, pot asigura o mare parte din plusul de producție ce urmează a se obține peste cincinal în anii 1974—1975.

Producția suplimentară din ramura construcțiilor de mașini urmează să fie susținută de o dezvoltare mai accelerată a producției de oțel și laminate. Este semnificativ în acest sens, că **rezervele depistate de siderurgiștii hunedoreni permit realizarea în 1975 la acest combinat a unei producții de 500—600 mii tone peste prevederile cincinalului.**

Posibilități mari de sporire a producției se evidențiază și în industria bunurilor de consum, menită să lărgească gama de produse necesare nemijlocit consumului populației, să răspundă, la înalt nivel calitativ, cerințelor. Există reale căi de îmbunătățire a rezultatelor producției, prin înlocuiri și montări de noi mașini și utilaje în spațiile existente, în acest fel putînd fi livrate la fondul pieței, într-un timp scurt, cantități importante de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte și alte produse. Asemenea rezerve, depistate de colectivele de muncă ale unităților din industria ușoară și incluse în planul pentru anul 1973, au făcut ca producția totală a acestei ramuri să atingă pentru acest an nivelul producției prevăzut în cincinal pentru anul 1974.

Importante posibilități de creștere suplimentară a producției în viitorii ani rezidă în scurtarea termenelor de execuție a noilor obiective și atingerea cît mai rapidă a parametrilor proiectați. Analizele întreprinse în această direcție și unele calcule efectuate în baza lor confirmă că numai la obiectivele ce urmează a fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul cincinalului, **prin reducerea cu o lună a termenului de dare în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați, se poate obține o producție suplimentară — concretizată, în principal, în produse ale industriei constructoare de mașini, chimice, ușoare, materialelor de construcții și produse ale industriei lemnului — care echivalează cu aproximativ 6—7 mld. lei.** Înfăptuirea unor asemenea sarcini reclamă măsuri hotărîte, care să asigure realizarea mai bună a programelor de investiții prevăzute, începînd cu grăbirea elaborării documentațiilor tehnice, folosirea mai bună a potențialului de proiectare, conlucrarea permanentă și eficientă între proiectanți, constructori și beneficiari, creșterea nivelului calitativ al studiilor tehnico-economice și al proiectelor de execuție, contractarea și livrarea la timp a mașinilor și utilajelor, organizarea și reducerea, la strictul necesar, a timpului de montare a utilajelor și grăbirea lucrărilor de montaj pe șantiere.

PRINTRE MĂSURILE complexe care vizează asigurarea condițiilor pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen se înscrie și intensificarea preocupărilor pentru îmbunătățirea procesului de aprovizionare tehnico-materială. În acest context se urmărește punerea în valoare a resurselor existente în țară, asigurarea prin plan a bazei materiale a fiecărui produs ce trebuie realizat și livrat, corespunzător nevoilor producției, respectarea cu strictețe a obligațiilor asumate în contractele încheiate și livrarea mărfurilor la termenele stabilite, în cantitatea și calitatea prevăzută, organizarea cît mai bună a cooperării între întreprinderi pentru livrarea de produse, piese și subansamble ; în mod obligatoriu este necesară încadrarea în normele de consum și indicii prevăzuți în plan și chiar reducerea lor sub aceste prevederi. Numai în acest fel se vor putea crea resurse suplimentare de metal, materiale de construcții, combustibil, energie — produse palpabile și folosibile în care trebuie să se materializeze economiile obținute — capabile să asigure nivelele mult sporite ale volumului de activitate în ramurile producției materiale. Practic, toate aceste orientări au drept scop valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale din economia noastră și sînt însoțite de orientarea fermă a structurii industriei noastre către produsele care încorporează o cantitate cît mai mare de muncă complexă. **Este semnificativ că, reducerea numai cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în industrie echivalează la nivelul anului 1973 cu un spor al venitului național de circa 4 mld. lei.**

Este limpede însă că obținerea unor indici corespunzători de utilizare a resurselor materiale presupune, totodată, o activitate susținută din partea tuturor specialiștilor din fabrici, centrale, ministere, institute de cercetări și proiectări, pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație, reproiectarea produselor, folosirea înlocuitorilor și utilizarea deșeurilor de toate categoriile, în general îmbunătățirea substanțială a calității produselor. Aceste cerințe se impun cu și mai multă acuitate cu cît, atît în planul pe 1973 cît și pe următorii ani, sarcinile de înnoire a producției și de asimilare de noi produse sînt ridicate. Ca urmare a indicațiilor exprese ale conducerii, chiar prin plan vor fi stabilite responsabilitățile ce revin cercetătorilor, proiectanților și unităților producătoare în vederea introducerii în fabricație a unor astfel de produse, în așa fel ca, pe această cale, să se asigure sporirea și îmbunătățirea permanentă a structurii producției industriale, să se asigure un suport temeinic pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție.

Acțiunile complexe privind realizarea în condiții de eficiență crescută, de economicitate și de înaltă calitate, de competitivitate ridicată a producției suplimentare, sînt concepute să acopere cît mai complet — pe lîngă nevoile interne — nevoile exportului, contribuind la înfăptuirea sarcinii de echilibrare a balanței de plăți externe începînd din anul 1974, odată cu îmbunătățirea, în continuare, a structurii exportului și importului, cu extinderea ariei geografice a schimburilor noastre comerciale.

Prin toate acestea se pot crea premisele pentru creșterea mai rapidă a venitului național. **Pe această bază se estimează că venitul național obținut în 1975 va depăși cu circa 20 mld. lei nivelul stabilit prin cincinal.** Pe baza resurselor destinate fondului național de dezvoltare, numai în perioada 1973—1975 se vor putea pune în funcțiune un număr important de noi capacități productive, din care peste 1 000 în industrie. Fonduri importante din venitul național vor fi destinate creșterii nivelului de trai al populației : față de creșterea de circa 26% a salariului mediu, prevăzută inițial să fie atinsă în cea de-a doua parte a anului 1975 comparativ cu 1970, pe baza sporurilor suplimentare de producție se va putea asigura o creștere de 35% a salariului mediu. Aceasta va permite ca, în cea de-a doua parte a anului 1975, să se ajungă la un salariu mediu de circa 1.950 lei lunar, asigurîndu-se totodată, o apropiere treptată mai pregnantă între veniturile diferitelor categorii de salariați pe baza respectării consecvente a principiilor eticii și echității socialiste.

Din cele arătate rezultă că dezvoltarea accelerată a economiei naționale, înfăptuirea prevederilor cincinalului înainte de termen pretind eforturi susținute din partea tuturor factorilor angajați în concertul producției, preocuparea în primul rînd pentru folosirea judicioasă, cît mai productivă, a resurselor materiale și umane existente. **Numai pe această cale se asigură avîntul forțelor de producție, edificarea unei economii moderne, multilateral dezvoltate.**

scrisori

Tot despre instrucțiunile Băncii Naționale

NOILE instrucțiuni ale Băncii Naționale privind limitele plăților în numerar și prin cont, ne-au dus în situația să creăm imobilizări de fonduri. Acestea se datoresc : distanțelor mari de la sediul combinatului pînă la depozitele de expediție (5—60 km, neputînd pretinde beneficiarilor drumuri suplimentare pentru avizul de expediție, pentru facturare și achitare cu CEC ; multe din produsele noastre vagonabile nu ajung la valoarea de 5 000 lei per vagon livrat ; celor 20—30 de facturi zilnice sub 5 000 lei, pentru care nu obținem credite pe documente, care pleacă prin poștă la beneficiari pentru a fi achitate cu dispoziție de plată etc.

Și în calitate de beneficiar avem o serie de greutăți. Sîntem obligați să scoatem multe cecuri cu limită de sumă, iar pentru semnarea lor trebuie să dăm delegație scrisă, dacă nu vrem să le semnăm, în alb. Ținem imobilizate în aceste cecuri însemnate sume de bani, care sînt scoase din contul curent și trecute în cont special. Dacă Instrucțiunile amintite aduc unele simplificări pentru aparatul bancar, pentru unitățile economice ele creează foarte multe probleme noi, necazuri în rezolvarea unor probleme urgente de aprovizionare, imobilizări de fonduri și nu duc deloc la reducerea mijloacelor circulante, în decontare, ci la mărirea lor. În cadrul combinatului avem imobilizări de fonduri de peste un milion lei.

Propun ca după o perioadă de aplicare — cel mult un trimestru — să se treacă la o analiză a rezultatelor obținute și să se găsească o soluție acceptabilă pentru ambele părți.

Dumitru BĂLAN
C.I.L. Piatra Neamț

Omisiuni

INSTRUCȚIUNILE Băncii de Investiții nr. 1/1970, la cap. VI tratează de la art. 151 la 159, metodologia finanțării unor proiectări de investiții necentralizate, dar nu precizează cum se rezolvă problema elaborării documentației tehnice pentru lucrările cu valoare mai mare de 100 mii lei. Datorită acestei omisiuni, beneficiarii soluționează anevoios și, poate, nelegal pregătirea acestui fel de lucrări, reflectîndu-se prin întîrzierea începerii execuției. Cu toate că s-au solicitat precizări în acest sens, problema a rămas neclarificată. În „Norme metodologice" nr. 1/1973, privind „finanțarea, creditarea și decontarea investițiilor", nu s-a prevăzut vreo indicație în spiritul celor solicitate de beneficiari. În acest fel, greutățile întîmpinate pînă acum, vor continua să genereze întîrzieri și litigii.

Adrian BALOMIR
București

La purtător

FOARTE MULTĂ birocrație pentru eliberarea abonamentelor pe C.F.R. și I.T.A. Tabele, cereri, programări, adeverințe etc. tot felul de complicații scriptologice impuse navetiștilor. De ce este neapărată nevoie ca un abonament să fie nominal și nu la purtător ? N-ar fi mai simplu ca unitățile să poată achiziționa abonamente la purtător, cîte doresc ?

E. VICTOR
Craiova

plan-angajamente

- Capacitățile de producție către o utilizare maximă.
- Consecințe ale diversificării : 30% produse noi și cu caracteristici îmbunătățite
- Export '73 cu 42,3% mai mare decît în 1972.
- Intreprinderea — de la simplu producător la formator de gusturi.
- Remedii eficace în „maladiile calității" : consfătuirile directe între furnizori și beneficiari.

SPORIREA PRODUCȚIEI, DIVERSIFICARE ȘI CALITATE — DIRECȚII PRINCIPALE DE ACȚIUNE

PREVEDERILE de plan privind producția globală pe acest an a întreprinderilor producătoare de bunuri de consum din cauciuc și mase plastice (componente actuale ale Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei) depășesc cu 20,3% realizările din 1972, creșteri substanțiale înregistrîndu-se la o gamă diversă de produse : încălțăminte din cauciuc (11,5%), talpă de cauciuc (34,3%), bunuri de consum din mase plastice (28,5%), spume poliuretanice (14,4%) și altele. În plus, în cadrul recentelor adunări generale ale oamenilor muncii, colectivele acestor întreprinderi — avînd în vedere cererea mare existentă pe piață — s-au **angajat să realizeze suplimentar în 1973 o producție globală în valoare de 35 milioane de lei.**

Pentru înfăptuirea și depășirea sarcinilor pe acest an, cît și a celor prevăzute pe întregul cincinal, colectivele din întreprinderile producătoare de bunuri de consum din cauciuc și mase plastice **au acționat pe multiple căi, urmărind nu numai obținerea unei producții fizice mai mari, ci și o largă diversificare și o calitate ridicată a produselor.** Această tendință consecventă este de altfel pregnant reflectată de rezultatele dobîndite. **Anul trecut ele au realizat un volum al producției industriale mai mare cu 15,1% față de 1971 ;** s-au produs un număr de circa 800 sortimente în 3500 modele, care au fost puse la dispoziția populației, industriei și pentru export. Anul acesta, hotărîtor pentru realizarea cincinalului înainte de termen, a început de asemenea sub auspicii bune ; planul producției globale a fost îndeplinit în primul trimestru în proporție de 100,8%, ceea ce s-a concretizat în obținerea unor depășiri la sortimentele mult solicitate : încălțăminte cu fețe de piele (100,6%) ; piele artificială (101,1%) ; spume poliuretanice (100,2%) etc.

Care au fost acțiunile întreprinse pentru a putea realiza în bune condițiuni sarcinile pe întregul an 1973 ?

EFORTURILE au fost orientate în primul rînd spre **obținerea unor importante sporuri de producție.** S-a reușit acest lucru printr-o serie de acțiuni care vizează, în principal, **îmbunătățirea utilizării capacității de producție.** Prin reducerea timpilor tehnologici la ciclul de vulcanizare și printr-o repartizare judicioasă a muncitorilor pe mașini, deci prin reducerea timpilor auxiliari de manoperă la utilajele de bază (prese pentru tăvi compresie) la Fabrica de talpă și încălțăminte din cauciuc-Drăgășani și Fabrica de bunuri de consum din cauciuc-Jilava, coeficientul de utilizare a acestora a crescut cu 0,5%, respectiv cu 2% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. De asemenea, la Întreprinderea „Victoria"-Timișoara, coeficientul de utilizare a mașinilor producătoare de piele artificială urmează să ajungă în 1973 la peste 98%.

Asemenea rezultate bune nu epuizează, desigur toate rezervele disponibile, în acest domeniu. Măsurile preconizate, precum și altele vor conduce, în 1973, la o creștere cu 21% a livrărilor de astfel de articole la fondul pieței față de 1972. Totodată, nivelul exportului va depăși cu 42,3% pe cel realizat în anul trecut.

Paralel cu creșterea cantitativă, în planul de măsuri un loc important îl ocupă preocupările pentru **continua diversificare a producției** Programul concret stabilit în acest sens orientează principalele acțiuni în două direcții. Pe de o parte **s-a acționat pe linia îmbogățirii structurii și diversificării procedeelor de fabricație la produsele existente,** care au ponderea mare și sînt cerute mai mult pe piață. Au fost realizate de pildă noi structuri și tehnologii la cîteva grupe de produse : tălpi imitații crep cu ramă lăcuită, sandalete pentru plaje cu talpă foarte ușoară într-o gamă coloristică variată ; cismulițe din cauciuc colorat, finisate superior cu lacuri pe bază de poliuretani ș.a.

Pe de altă parte, s-a urmărit impulsionarea **introducerii în producția de serie a modelelor create și asimilate în 1972, precum și asimilarea a 98 de modele noi** în decursul trimestrului I a.c. Aceasta va permite ca, în 1973, gama sortimentală a producției întreprinderilor amintite să fie îmbogățită cu 100 modele noi față de 1972, ponderea valorică a produselor noi și reproiectate reprezentînd 30% din valoarea globală a producției acestui an. Totalitatea acestor măsuri va contribui la îmbogățirea colecțiilor de prezentare a produselor la contractările pentru semestrul II 1973 cu peste 30 de noi modele de bunuri de larg consum din cauciuc și mase plastice (articole de menaj, voiaj, sport, marochinărie, încălțăminte, jucării etc.), 60 de modele de nasturi și accesorii și înlocuitori pentru confecții, marochinărie, încălțăminte.

CONCOMITENT cu lărgirea gamei de sortimente, s-a urmărit și **îmbunătățirea calității, durabilității și aspectului produselor.** Paralel cu măsurile luate în producție pentru ca ceea ce se fabrică în prezent să fie realizat la cotele unor exigențe superioare (întărirea controlului pe faze, ridicarea calificării muncitorilor, creșterea conștiinței și răspunderii profesionale) s-a acționat și pentru stimularea activității de **cercetare, de creație.** Anul acesta pe lîngă valorificarea studiilor efectuate în 1972 vor fi elaborate și aplicate în producție în acest sector un număr de 5 studii și cercetări.

Ele sînt axate pe cîteva tematici importante: valorificarea superioară a materiilor prime indigene, elaborarea unor noi tehnologii, îmbunătățirea continuă a performanțelor și a comportării produselor lor etc., a căror eficiență se traduce într-un aport simțitor atît la producția vîndută în țară, cît și la cea vîndută la export. Desigur colectivul de cercetare este format din cadre bine pregătite, care concentrează o pluralitate de preocupări, materializate în studiile și cercetările menționate. Apare necesară, în continuare, o mai bună și atentă studiere a cerințelor consumatorilor, pentru a putea nu numai satisface, dar chiar direcționa și forma gustul consumatorului. Astfel, efectuarea unor studii de marketing, stăpînirea și folosirea unor tehnici moderne de prospectare a nivelului și structurii cerințelor, de înregistrare și urmărire a evoluției cererii, se fac simțite cu acuitate. In atenția acestui colectiv va trebui să stea pe viitor și mărirea receptivității la propunerile specialiștilor din producție, paralel cu preocuparea continuă de scurtare a ciclului producție-cercetare-producție.

DEOARECE la proba de „fiabilitate" a produselor participă atît furnizorii de materii prime cît și beneficiarii, apare necesară transformarea **consfătuirilor directe cu aceștia** într-o practică curentă. În acest mod toate eventualele fisuri ale calității vor putea fi mai atent urmărite prin „lupa" exigenței. În ce privește colaborarea cu beneficiarii externi, trebuie menționat că produsele acestor întreprinderi vor fi prezente în 1973 la 34 de confruntări în cadrul unor tîrguri și expoziții internaționale. Sînt concepute de asemeni 5 cataloage în 3 limbi care vor contribui, alături de cele 5 pliante realizate din '72, la o mai bună cunoaștere a produselor peste hotare, la sporirea exportului.

ing. Dumitru POPA
Centrala industriei pielăriei cauciucului și încălțămintei

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Județul Sibiu — Dezvoltare industrială

SIBIUL cunoaște, ca de altfel toate județele țării, o dezvoltare impetuoasă în toate domeniile de activitate și cu precădere în ce privește sporirea potențialului industrial. Ca urmare a programului de investiții, au fost puse în funcțiune noi obiective industriale, fiind totodată modernizate și unitățile existente. În prezent, **industria județului realizează peste 11% din producția de acid sulfuric a țării, aproape 10% din cea de tricotaje de lînă și tip lînă, 22% din producția de ciorapi, 40% din cea de tricotaje de mătase, 25% din producția conservelor de carne etc.**

Volumul producției globale la sfîrșitul anului 1972 — în profil teritorial — **a atins nivelul de 127,3%,** în comparație cu 1970, obținîndu-se suplimentar o producție valorică de peste 741 milioane lei.

În acest an planul producției industriale prevede creșteri importante, ritmurile și proporțiile prevăzute fiind nominalizate în produse fizice necesare economiei naționale. Producția globală este mai mare cu 41,9% în comparație cu realizările anului 1970, iar productivitatea muncii pe un salariat din industrie crește cu 25,5%. Pe ansamblul industriei, produsele noi sau reproiectate, cu caracteristici tehnice și calitative superioare, vor reprezenta 23%. Perioada ce a trecut din 1973 s-a soldat, de asemenea, cu realizări însemnate, majoritatea colectivelor de muncă reușind să-și depășească planul, unele chiar cu mult peste prevederi.

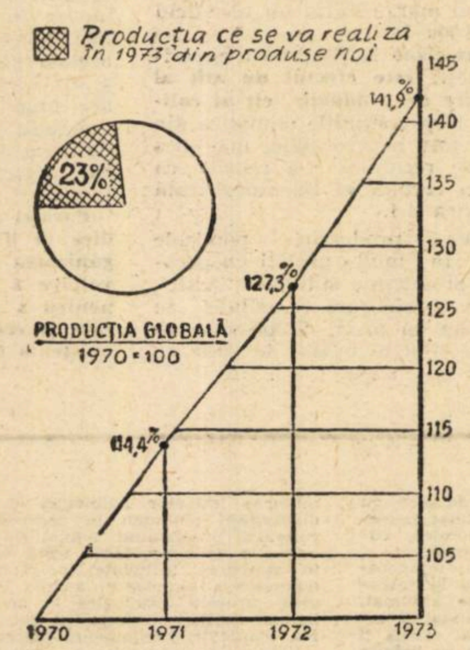

IOAN FOLEA
directorul Direcției județene de Statistică Sibiu

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

INIȚIATIVE, ACȚIUNI, REZULTATE

Economii de metal

INIȚIATIVA de a lucra o zi pe săptămînă cu metal economisit are un puternic ecou la Uzina mecanică de material rulant din Pașcani. S-a declanșat o acțiune de reproiectare a unor repere și subansamble ale vagoanelor de cale ferată, de examinare atentă și de revizuire a consumurilor specifice prin îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, prin extinderea croirii combinate și forjarea în matrițe a pieselor. Rezultatele economice obținute confirmă eficiența unor asemenea acțiuni. Consumul de metal s-a redus cu 12 kg pe fiecare bucșă interioară cu labirint, iar prin reproiectarea suportului inel arc suspensie de la vagoane și boghiuri cheltuiala de metal s-a redus cu 14 kg pe produs. Numai la aceste două repere, uzina din Pașcani obține în acest an o economie echivalentă cu metalul necesar pentru realizarea a 10 vagoane de marfă sau 1 500 de tampoane cilindrice.

Investiții în avans

PE firul Argeșului, hidrocentralele de la Bascov și Curtea de Argeș au atins, cu 6 luni mai devreme, parametrii proiectați. Experiența constructorilor de pe Argeș, organizarea rațională a muncii, folosirea intensivă a mijloacelor tehnice și valorificarea unor soluții noi, au generat avansuri și la alte obiective hidroenergetice, Astfel, pe șantierul hidrocentralei de la Noapteș, montajul celor două turbine și lucrările de finisare a barajului și a clădirii centralei cunosc un avans de 50 de zile față de grafice, iar pe șantierele hidrocentralelor de la Zigoneni și Băiculești avansul cîștigat la lucrările de închidere a acumulărilor de apă este de 15 zile. În acest an pe Argeș, prin intrarea în funcțiune a acestor noi obiective, puterea instalată va totaliza 360 MW, ceea ce reprezintă jumătate din potențialul instalat în întreaga țară în urmă cu un sfert de veac.

Modernizarea produselor

SPECIALIȘTII uzinelor constructoare de utilaj petrolier din județul Prahova au elaborat noi soluții tehnice menite să ducă la ridicarea parametrilor funcționali ai produselor de serie mare, concomitent cu reducerea consumurilor de metal și a costurilor de producție. Astfel, instalațiile de forță pentru adîncimi medii și mari, fabricate la Uzina „1 Mai" din Ploiești, prezintă acum un coeficient sporit de siguranță în exploatare. Notăm, de asemenea, că prin reproiectarea unor subansamble și repere, instalația de foraj F—200 este mai ușoară cu 2 000 kg, iar greutatea motopompelor s-a redus cu 200 kg. Aceste îmbunătățiri constructive au determinat și mărirea duratei de funcționare între două reparații cu 35%.

Folosirea intensivă a capacităților

OȚELARII Reșiței au prospectat și valorificat noi rezerve pentru utilizarea cu randament sporit a tuturor capacităților de producție. Încărcarea rațională, pregătirea și elaborarea optimă a fiecărei șarje, întreținerea atentă a cuptoarelor au condus la obținerea, de la începutul anului, pe fiecare metru pătrat de suprafață utilă a agregatelor de topire, a 200 tone de oțel peste prevederi. Durata medie de elaborare a șarjelor s-a redus cu 27 de minute față de primul trimestru al anului trecut. Prin utilizarea la parametrii maximali a capacităților de producție, furnaliștii combinatului din Reșița au elaborat în acest an, peste prevederile la zi, 5 000 t fontă, iar laminoriștii — aproape 6 000 t laminate finite.

Peste parametrii proiectați

ÎN URMA unor studii întreprinse la Fabrica de îngrășăminte complexe din Turnu Măgurele au fost evidențiate importante rezerve în folosirea instalațiilor. Eliminarea locurilor înguste prin montarea unor utilaje simple, fabricate în țară, a permis sporirea capacității fabricii cu circa 10%. Valorificarea rezervelor interne permite să se anticipeze realizarea în acest an, peste prevederile maximale, a 16 000 t substanță activă pe bază de fosfor, azot și potasiu, cantitate cu ajutorul căreia vor fi fertilizate 80 000 ha de teren agricol.

PRIORITĂŢI

CAPRICIILE acestei primăveri au influenţat ritmul de lucru pe ogoare iar, pe alocuri, chiar calitatea lucrărilor. În aceste condiţii, recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă la lucrările agricole a devenit cuvîntul de ordine al tuturor lucrătorilor de pe ogoare.

Influenţa condiţiilor climatice nefavorabile, se reflectă, în parte, în ritmul de **însămînţare a legumelor în solarii** *(lucrare care la această dată trebuia încheiată)* **şi a legumelor din prima epocă** *plantate în cîmp: varza timpurie şi cartofii. Pînă la data de 3 aprilie, din datele centralizate la M.A.I.A.A., în cooperativele agricole din judeţele în care excesul de umiditate a fost înlăturat, cum sînt: Dolj, Timiş, Arad, Bihor etc., legumele din prima epocă erau cultivate în proporţie de 79%, 68%, 81% şi respectiv, 111%, în timp ce în cooperativele agricole din judeţele unde erau încă terenuri sub apă: Ilfov, Buzău, Brăila, Teleorman, realizările erau de numai 19%, 22%, 26% şi, respectiv, 27%.*

Eforturile depuse în ultimele zile de cooperatorii şi mecanizatorii din judeţele rămase în urmă la executarea lucrărilor în legumicultură, şi a altor lucrări din prima epocă, sînt evidente, cu toate că înscrierea într-un **ritm optim de lucru,** *corespunzător ritmului de eliberare şi pregătire a terenului, încă nu s-a realizat. Cauzele sînt, în primul rînd, de natură organizatorică.*

Organizarea muncii *în cîmp impune, mai mult ca oricînd, o conlucrare perfectă în cadrul formaţiilor de lucru şi o corelare deplină între capacitatea de cultivare — manuală sau mecanică — cu cea de aprovizionare şi transport a materialului de plantat.*

Totodată, în formele în care s-a organizat munca în cadrul unor formaţii complexe — compuse din cooperatori şi mecanizatori — ritmul de lucru poate fi intensificat prin **extinderea timpului de lucru.** *Astfel, în multe unităţi agricole s-a organizat lucrul în două schimburi sau în schimburi prelungite, iar în altele, cum sînt cooperativele agricole din Urlaţi şi Petroşani, judeţul Prahova, s-a încheiat plantarea legumelor în solarii, lucrîndu-se şi noaptea.*

Un rol important în recuperarea rămînerilor în urmă la lucrările agricole şi menţinerea unui ritm intens de lucru revine secţiilor şi staţiunilor de mecanizare a agriculturii. Cu cît sînt **folosite mai raţional maşinile şi utilajele,** *cu atît se menţine starea lor de funcţionare. Folosirea raţională a maşinilor agricole impune însă un regim normal de exploatare şi o disciplină severă în timpul lucrului.*

Continuitatea şi intensificarea lucrărilor agricole trebuie **coordonate** *îndeaproape de consiliile intercooperatiste. Cunoaşterea ritmului de desfăşurare a campaniei agricole în cooperativele din raza lor de activitate dă posibilitatea redistribuirii operative a utilajelor şi maşinilor agricole, aşa cum au procedat, de altfel, consiliile intercooperatiste Alba Iulia, Aiud — din judeţul Alba, Ciorăşti — judeţul Vrancea, Frăsinet — judeţul Ilfov etc.*

În aceste zile un număr crescînd de unităţi agricole raportează încheierea semănatului culturilor din prima urgenţă în timp ce, în altele, acum se însămînţează primele suprafeţe. În aceste condiţii, prezenţa permanentă a specialiştilor în cîmp este obligatorie. Soluţionarea operativă a problemelor ivite impune prezenţa lor alături de specialiştii din unităţi.

Ion MANEA

agricultura

PATRIMONIUL POMICOL

— Condiţii şi perspective de extindere şi valorificare superioară —

PATRIMONIUL pomicol al ţării noastre cuprinde 433 000 ha livezi, din care 292 000 ha în sectorul socialist, plantaţiile fiind organizate în 628 ferme, conduse de specialişti. Odată cu extinderea suprafeţei cultivate cu pomi, s-au construit tractoare speciale, pe şenile şi pe roţi, grape cu discuri, cultivatoare etc. Totodată, s-a îmbunătăţit aprovizionarea cu produse insectofungicide, a crescut nivelul de pregătire al specialiştilor şi lucrătorilor care activează în pomicultură, s-a îmbunătăţit substanţial sortimentul pomicol prin promovarea celor mai valoroase soiuri, s-au elaborat tehnologii complete pentru fiecare specie, diferenţiate în funcţie de condiţiile pedoclimatice locale.

Potenţialul de producţie existent, determinat de suprafaţă, de modul de organizare şi dotare, ar trebui să ducă la obţinerea unor producţii sporite de fructe cu care să se satisfacă din plin cerinţele. Rezultatele din ultimii ani arată însă că recoltele obţinute nu corespund potenţialului de rodire al livezilor noastre. Sînt încă unităţi în care se realizează producţii medii de numai 1500—2000 kg fructe la ha. Or, pomicultorii trebuie să înţeleagă că suprafaţa cultivată cu pomi reprezintă un procent ridicat din totalul terenului agricol al ţării şi deci trebuie să-şi justifice activitatea, mai mult decît pînă acum din punct de vedere economic. În prezent, pomicultorii cunosc sarcinile principale care revin sectorului lor pe linia asigurării consumului intern de fructe la nivel de 50 kg pe cap de locuitor pînă în anul 1975, faţă de cele circa 32 kg în prezent. Pe lîngă asigurarea producţiei pentru consum în stare proaspătă livezile trebuie să producă şi cantităţi suficiente de fructe pentru a asigura materia primă necesară industriei prelucrătoare, precum şi crearea unor disponibilităţi sporite de export.

Avem condiţii pentru realizarea acestor sarcini, iar **realizările unităţilor fruntaşe demonstrează în mod convingător că, printr-o îngrijire corespunzătoare a solului şi pomilor, se pot obţine producţii mari şi de bună calitate.** De exemplu, la Staţiunea experimentală Voineşti, judeţul Dîmboviţa, în ultimii cinci ani, s-a realizat o producţie medie de 13 600 kg mere/ha pe o suprafaţă de 182 ha livadă, în condiţiile în care livezile s-au găsit la începutul perioadei de rodire. În anul 1972, cînd pomii au intrat în perioada maturităţii de producţie, s-au realizat, în medie, 20 300 kg fructe la ha pe o suprafaţă de 220 ha. Rezultatele menţionate dovedesc, în acelaşi timp, că pomicultura este o ramură deosebit de rentabilă.

Cheltuielile medii anuale de producţie efectuate în cei cinci ani analizaţi s-au ridicat la 16 400 lei/ha. Prin valorificarea recoltei s-a realizat un venit de 32 400 lei/ha şi un beneficiu de 16 400 lei/ha, În anul 1972 cheltuielile au însumat 24 400 lei/ha, iar beneficiul realizat aici a fost de 24 200 lei/ha. Dacă se raportează acest beneficiu la suprafaţa de 220 ha cultivate cu măr, rezultă un beneficiu total de 5 324 000 lei.

Beneficiul realizat la Staţiunea experimentală Voineşti **este efectul nu atît al volumului mare de producţie, cît al calităţii acesteia.** Deşi condiţiile climatice din anul 1972 au fost nefavorabile, mai ales în perioada de recoltare, s-a reuşit ca peste 75% din recoltă să fie valorificată la calitatea extra şi I.

Rentabilitatea producţiei pomicole este scăzută în multe unităţi cooperatiste, în care producţiile sînt mici. Astfel, dacă se ia în considerare o unitate cu 100 ha cultivate cu prun, de pe care se realizează o producţie medie de 2000 kg fructe la ha (nu este un exemplu singular) se obţin rezultate economice nesatisfăcătoare. În acest caz cheltuielile de producţii la hectar sînt de circa 1750 lei, iar veniturile de circa 1800 lei.

Rentabilizarea activităţii în pomicultură nu trebuie să se obţină pe seama neexecutării lucrărilor de întreţinere, adică a neefectuării unor cheltuieli necesare, ci pe seama respectării tehnologiilor stabilite: **prin efectuarea lucrărilor recomandate, în condiţii optime, se poate tripla producţia la unitatea de suprafaţă în următorii ani.**

Industria ajută încă insuficient sectorul pomicol. În prezent, nu există un plug special pentru efectuarea lucrărilor în livezile de pomi. Cele aproape 2000 de pluguri reversibile nu se pot folosi deoarece nu au stabilitate în lucru. S-a construit, de asemenea, un plug cu 5 corpuri pe care îl considerăm bun, dar numai pe terenurile bine lucrate în anii anteriori şi afînate. Or, solurile din majoritatea livezilor aparţinînd C.A.P. sînt înţelenite sau foarte puternic tasate. În lipsa unor maşini speciale se folosesc pluguri din sistema culturilor de cîmp, care lucrează la adîncime mult mai mare decît este necesar în livezi. Şi industria chimică ar putea sprijini mai intens creşterea producţiei de fructe, furnizînd produse de combatere a bolilor şi dăunătorilor în cantităţi necesare. De asemenea, şarjele furnizate trebuie să aibă acelaşi conţinut în substanţă activă ca şi cel omologat. Variaţia acestui conţinut are implicaţii grave în aplicarea tratamentelor. Un conţinut mai scăzut înseamnă lipsa de eficacitate, — altul mai ridicat determină fenomene de fitotoxicitate.

Paralel cu sporirea potenţialului de rodire în livezile existente se impune organizarea unei acţiuni ample de dezvoltare a pomiculturii în perspectivă, pentru a folosi din plin condiţiile naturale şi economice deosebit de favorabile existente în ţara noastră.

Este nevoie să se extindă în cultură unele specii, deficitare la ora actuală, dar foarte solicitate atît pe piaţa internă cît şi la export, cum sînt speciile: cireş, vişin, cais, nuc, arbuşti fructiferi şi căpşuni, plantaţiile noi urmînd a se înfiinţa după principiile pomiculturii moderne.

Aceasta presupune, în primul rînd, concentrarea şi specializarea producţiei de fructe prin crearea unor puternice bazine pentru cultura mărului, altele pentru păr, cireş, vişin etc. Numai aşa se pot obţine partizi mari de fructe, de aceeaşi calitate, competitive pe piaţa internă şi externă. Specializarea producţiei creează totodată posibilitatea specializării cadrelor, precum şi a reţelei de valorificare.

Pentru realizarea acestui scop este necesar să se efectueze studii prealabile pe baza cărora să se stabilească terenurile cele mai propice pentru amplasarea plantaţiilor noi. Organizarea corectă a procesului de producţie presupune limitarea spaţiului de deplasare a oamenilor şi mijloacelor de lucru, odată cu lărgirea posibilităţilor de supraveghere directă a tuturor operaţiunilor.

În fiecare bazin pomicol trebuie introdus una, maximum 3 specii. Vîrfurile de muncă ce se creează, în special în perioada recoltatului, se vor atenua prin alegerea unui conveier de soiuri din specia sau speciile respective, cu epoca de coacere astfel eşalonată încît să se extindă pe o durată mai mare de timp. În jurul marilor centre populate, cum este de exemplu Capitala, numărul speciilor va fi mai mare, alegînd bineînţeles pe cele care se comportă bine în regiune şi dau fructe uşor perisabile (cireşi, vişini, caişi, piersici). Conveierul de soiuri în aceste cazuri va fi şi mai mult lărgit pentru a asigura neîntrerupt aprovizionarea cu fructe a centrului respectiv. În acelaşi mod trebuie procedat în jurul fabricilor de conserve de fructe. Suprafaţa livezilor şi componenţa sortimentului se va stabili în strînsă corelaţie cu planurile de producţie ale fabricilor respective.

Sporirea potenţialului de rodire a livezilor presupune şi o formă organizatorică nouă. Experienţa de pînă acum a arătat că dispersarea livezilor, chiar şi în ferme mixte cu alt profil predominant decît cel pomicol nu dă rezultate. Realizările obţinute în sectorul agriculturii de stat arată că unitatea organizatorică de bază trebuie să fie întreprinderea pomicolă, constituită din ferme specializate. În cadrul unor astfel de întreprinderi este posibil să se creeze centre de maşini, unităţi pentru combaterea bolilor şi dăunătorilor, pentru fertilizarea terenurilor, staţii de prelucrare şi condiţionare a fructelor etc. Se îmbunătăţeşte astfel atît procesul de producţie cît şi cel de valorificare. Pentru unităţile cooperatiste există de pe acum o formă organizatorică de acest gen şi anume asociaţia intercooperatistă. De aceea, se impune să se treacă de urgenţă la crearea unor asemenea unităţi acolo unde este posibil.

Înfăptuirea măsurilor preconizate va face ca pomicultura să înregistreze un important salt cantitativ şi calitativ. Rămînerea în urmă constatată în ultimii ani la volumul producţiei globale de fructe se poate recupera însă, pentru moment, prin extinderea în cultură a arbuştilor fructiferi şi a căpşunilor, care intră rapid pe rod, dau producţii mari la unitatea de suprafaţă şi totodată sînt culturi deosebit de rentabile.

dr. ing. C. IONIŢA
directorul Institutului de cercetări pentru pomicultură Piteşti-Mărăcineni

Primăvara pomilor

DESFĂŞURATĂ cu toată intensitatea în ultimele săptămîni, acţiunea de sădire a pomilor continuă, avînd un caracter de masă fără precedent.

Iată un scurt bilanţ, întocmit pe baza unor date furnizate de Centrala de producere, industrializare şi valorificare a legumelor şi fructelor:

- **Pentru dezvoltarea patrimoniului pomicol s-au pus la dispoziţia unităţilor socialiste şi populaţiei circa 2.400.000 puieţi;**
- **Specii promovate intens: măr — 635 mii puieţi; prun — 612 mii; vişin — 175 mii; cais — 151 mii etc.;**
- **Noutăţi în sectorul pomicol: migdalul, specie din care se vor cultiva 2000 puieţi în sectorul cooperatist;**
- **Specii promovate intens: nucul — 30.000 puieţi (faţă de circa 20.000 în anul 1972);**
- **Judeţele aflate într-un stadiu avansat de plantare a pomilor: Bihor, Galaţi, Timiş, Hunedoara şi municipiul Bucureşti.**

AGRORAMA

O investiţie utilă: fitotronul

LA INSTITUTUL de fiziologie a plantelor din cadrul Academiei de Agricultură din Cracovia a fost creat un complex experimental de sere, cu climatizare automată, destinat cercetărilor biologice şi agronomice, cunoscut sub numele de fitotron.

În interiorul fitotronului, temperatura, umiditatea, ventilaţia şi intensitatea luminii sînt reglate automat. Aparatura modernă a instalaţiei include un dispecerat central căruia îi sînt transmise toate datele cu privire la funcţionarea fitotronului; avarierea oricărui dispozitiv este semnalată şi localizată imediat.

Cu ajutorul fitotronului — pus în funcţiune în 1972 — se întreprind experienţe în trei direcţii de bază. Prima direcţie priveşte fotosinteza, creşterea plantelor şi metabolismul lor hidric. a doua are ca obiect determinarea indicilor fiziologici ai productivităţii plantelor în vederea accelerării progresului tehnologic în culturile de cîmp, iar a treia, constă în studierea influenţei poluării industriale a atmosferei asupra diverselor procese fiziologice — metabolismul hidric, creşterea şi dezvoltarea plantelor, randamentul acestora.

Fitotronul Academiei de agricultură din Cracovia este o investiţie necesară dezvoltării agriculturii, ştiut fiind că factorii genetici, climatici şi pedologici îndeplinesc un rol de primă însemnătate în procesul de producţie, care are cu atît mai mult de cîştigat cu cît aceşti factori sînt mai bine cunoscuţi şi dirijaţi.

Petrolul — un subprodus zootehnic?

CERCETĂTORII Biroului federal al Centrului de cercetări pentru energia subterană din S.U.A. afirmă că au descoperit o nouă sursă de petrol brut. Materia primă o constituie dejecţiile animale (acele reziduuri de care crescătorii de animale se descotorosesc greu şi în mod costisitor). Potrivit datelor publicate, cercetătorii instituţiei menţionate reuşesc, în 20 de minute, ceea ce natura a „preparat" în decursul multor milioane de ani.

Tehnologia sintezei petrolului din materia primă menţionată constă în punerea acestuia într-un vas rezistent la presiune unde se adaugă şi oxid de carbon. Se încălzeşte amestecul la 380°C, la o presiune de 85 kg/cm^2. După 20 de minute rezultă petrolul brut. Potrivit acestui procedeu, s-ar obţine o tonă de petrol din două tone de gunoi de grajd. În ceea ce priveşte calitatea produsului obţinut se afirmă că el dispune de o capacitate calorică apropiată de cea a petrolului extras din subsol, iar conţinutul în sulf este mai mic de 35%, deci mult inferior celor mai exigente cerinţe impuse combustibililor folosiţi în centralele termice.

cheltuieli materiale

Accelerarea ritmului de execuție și reducerea consumului de laminate cer:

UNIFICAREA ȘI TIPIZAREA CONSTRUCȚIEI UTILAJELOR TEHNOLOGICE

ÎN NUMĂRUL 10/1973 al revistei noastre au fost publicate o parte din intervențiile specialiștilor făcute la consfătuirea de la Sibiu organizată din inițiativa Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele privind unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice (pentru industria chimică, petrolieră și metalurgică) ca mijloc important de accelerare a ritmului de execuție, de reducere a consumului de metal, de întărire a disciplinei în producție și aprovizionare. În numărul de față inserăm punctele de vedere ale altor participanți.

CATALOAGE, PROSPECTE, FIȘE TEHNICE PENTRU TOATE UTILAJELE TIPIZATE

INSTITUTELE de proiectare ale Ministerului Industriei Chimice au dovedit preocupări în problemele de tipizare încă cu 20 ani în urmă, cînd în „vechiul" IPROCHIM s-au organizat colective speciale pentru norme și tipizări. S-au putut realiza o serie de norme și tipizări de elemente, subansamble și uneori chiar de utilaje tehnologice. Din aceste categorii putem exemplifica activitatea de tipizare pentru flanșe, guri de vizitare, indicatoare de nivel, amestecătoare, vase de măsură, gazometrie, filtre cu saci ș.a.

Desigur, problema tipizării nu s-a pus în trecut cu aceeași stringență și nici nu se referea la domenii atît de largi ca în prezent. Este o realitate, în general cunoscută, că procesele tehnologice din industria chimică înregistrează în anii noștri progrese dintre cele mai rapide, astfel încît utilajele din aceste instalații sînt supuse unei accelerate uzuri morale. O instalație pentru producerea amoniacului, de pildă, realizată în urmă cu 10 ani, este atît de diferită de cele fabricate recent încît privite comparativ chiar de un inginer cu calificare superioară, acesta nu poate să-și imagineze că este vorba de instalații avînd ca scop obținerea aceluiași produs. Asemenea exemple sînt numeroase și dovedesc cu prisosință influența progresului asupra tehnologiei chimice.

Pe lîngă acestea, activitatea de tipizare a utilajelor tehnologice trebuie să aibă în vedere și alte particularități ale instalațiilor din industria chimică. Există, de pildă, procese tehnologice în care temperatura de lucru poate avea valori de la cele mai scăzute (negative) pînă la cele mai ridicate. De asemenea, presiunea de regim variază la unele instalații de la valori negative (vid), la altele pînă la sute și chiar mii de atmosfere. Cantitățile de materiale sau debitele de fluide atrag valori foarte ridicate. Dar particularitatea cu urmarea cea mai negativă, atunci cînd este vorba de consumul de metal, o reprezintă fenomenul de coroziune. Acest „dușman" al instalațiilor chimice depinde de diferiți parametri ce trebuie luați în considerare sub toate aspectele, atunci cînd dorim să realizăm tipizarea diferitelor utilaje.

Este cazul să ne referim și la unele construcții metalice care, utilizate ca instalații chimice, pun și ele probleme diferite decît în alte ramuri industriale. De exemplu, o construcție metalică, în cazul susținerii unor utilaje într-o instalație de producere a acidului sulfuric sau a acidului azotic, supusă la sarcini mecanice egale cu ale unei construcții metalice dintr-o haldă de minereuri, datorită mediului în care este amplasată, prezintă condiții speciale de proiectare și execuție. Firește și aceste particularități cît și altele trebuie avute în vedere, atunci cînd se iau decizii pentru trecerea la unificarea și tipizarea de utilaje.

Deși tipizarea utilajelor tehnologice nu conduce întotdeauna direct la reducerea consumului de metal, lucrurile petrecîndu-se uneori chiar invers, în ansamblu ea are efecte economice deosebit de favorabile la nivelul întregii economii naționale : accelerează procesul de executare al utilajelor, reduce consumurile specifice, facilitează o organizare și disciplină superioară a producției și a muncii. Pentru o coordonare rațională a activității de execuție, în sensul lărgirii posibilităților de utilizare rapidă a progresului tehnic în materie de utilaje tehnologice, **considerăm necesar ca, încă din faza inițială, să se precizeze uzina executantă care se specializează pentru realizarea unui anumit utilaj tipizat, astfel încît documentația de execuție să intre în patrimoniul acesteia, ea urmînd să aibă grija de a opera la zi eventualele modificări ce vor apărea ca urmare a îmbunătățirii unor standarde sau a unor instrucțiuni ISCIR, în cazul utilajelor sub presiune. Totodată, ar fi util să se editeze sub forma unor cataloage, prospecte sau fișe tehnice, totalitatea utilajelor tehnologice tipizate.** Aceste documentații vor servi atît proiectanților și beneficiarilor pentru instalațiile realizate integral în țară, cît și în cazul unor colaborări cu parteneri externi.

Sperăm că **lărgirea domeniului activității de tipizare să conducă la adîncirea profilării și specializării uzinelor executante din ministerele producătoare, în special M.I.C.M.G., astfel încît să se evite repetarea unor greșeli comise în trecut, cînd utilaje tehnologice identice, necesare în cadrul unor reproduceri de instalații, au fost repartizate la alte uzine decît cele care le-au realizat anterior.** În felul acesta nu s-a fructificat experiența căpătată în uzina respectivă în problemele de pregătire a lucrului, aprovizionare, proces tehnologic, SDV-uri, control, probe, inclusiv derogările respective. Această situație a condus și la efecte economice mai slabe, exprimate în prețuri diferite.

Paralel cu tipizarea utilajelor tehnologice, considerăm necesar să se intensifice activitatea de tipizare a utilajelor de uz general, de exemplu : utilaje pentru măcinare (mori, concasoare), pentru sortare, pentru dozare și alimentare, filtre rotative ș.a., Există, de asemenea, o serie de elemente utilizate frecvent care încă nu sînt rezolvate sub aspectul tipizării și fabricației curente, cum sînt sticlele de nivel sau supapele de siguranță. De asemenea, sîntem deosebit de interesați în rezolvarea rapidă a **asimilării unor oțeluri de largă folosire în construcția de aparate și utilaje din instalațiile industriei chimice.** S-au arătat în diferite ocazii care sînt calitățile și gamele de dimensiuni ce trebuie să stea în atenția producătorilor. Sperăm ca aceste probleme să se rezolve în mod corespunzător astfel încît să se elimine dificultățile în aprovizionarea cu oțeluri și, în același timp, să se reducă simțitor cantitățile importate.

ing. Heinrich WEINBERG
IPRAN — București

ȘI LA UNICATE POT FI UTILIZATE SUBANSAMBLE ȘI REPERE TIPIZATE

UZINA noastră are în programul său de fabricație două grupe de sortimente principale de plan : utilaje tehnologice pentru industria chimică și de rafinării, vagoane cisternă pe patru osii pentru transportul produselor albe din rafinării și al gazelor lichefiate. Concepția tehnică funcțională a acestor utilaje aparține beneficiarilor care preiau pentru investiții sau în scopuri de producție studii tehnico-economice și documentația la nivelul temelor de proiectare de la institutele tehnologice de specialitate. Aceste documentații se prelucrează pentru a căpăta forma desenelor de execuție la Institutul de proiectare al centralei noastre industriale.

În calitate de furnizor, uzina noastră, primește de la beneficiari, odată cu comanda, documentația de execuție. Ea trebuie să respecte tot ce este prevăzut în această documentație, avînd dreptul să propună modificări la soluțiile constructive. Plecînd de la această realitate, se poate desprinde clar faptul că utilajele nu sînt tipizate și, deci, nici părțile care le compun. S-a încercat în repetate rînduri tipizarea lor și a unor părți componente de utilaje, acțiune care s-a concretizat, în ultimii 10 ani, în unele norme bune, dar care nu se regăsesc în proiectele de execuție pe care le primim. Aceasta se datorează și faptului că **de proiectarea tehnologică și mecanică a utilajelor pentru industria chimică și de rafinării se ocupă prea multe institute de proiectări.**

O soluție tranzitorie, în stăpînirea și impunerea unor norme, respectiv pentru a crea garanția adaptării în proiectare a tipodimensiunilor de aparate și a normelor pentru subansamble și repere, ar fi **constituirea unui serviciu pe lîngă institutele de specialitate care să se ocupe de avizele preliminare pentru toți cei care proiectează utilaje.** Acest serviciu ar avea sarcina, în primul rînd, de a încadra din punct de vedere al dimensiunilor principale ale utilajelor (diametrul interior, lungimea, capacitatea volumetrică, suprafața de schimb, tipul etanșerilor etc.) în normele stabilite și de a aviza temele de proiectare la faza preliminară.

Desigur, oricît s-ar tipiza utilajele, ele își vor păstra totuși caracterul de unicate, gamele de tipodimensiuni fiind foarte largi. Din experiența obținută în alte domenii de proiectare se observă că un început de ordonare creează premisele restrîngerii în viitor a tipodimensiunilor. În ce privește tipizarea unor subansamble (funduri, capace, guri de vizitare, ștuțuri, talere, grătare, piese pentru prins scări și podețe etc.), s-ar putea obține avantaje nu numai în proiectare, ci și în execuție prin aceea că se pot specializa secții de producție, fabrici chiar, care ar executa pe stoc aceste subansamble și le-ar livra la cerere. O secție de producție care ar executa, de pildă, flanșe cu gît prin matrițare sau laminare, ar veni în sprijinul marilor uzine în sectoarele lor de uzinare și ar facilita încadrarea corectă în norma de consum de metal planificată pe fiecare utilaje sau grup de utilaje.

Uzina noastră lucrează cu aproape toate mărcile de oțeluri proprii construcției de utilaje. Executînd aparate cu perete de grosime medie și mare, ea folosește totodată și o diversitate de dimensiuni de tablă. În 1972 și 1973 am avut în programul de aprovizionare un număr de sortotipodimensiuni, după cum urmează :

		Profile		Table	Țevi
		grele	mijlocii + ușoare		
1972	Sem. I	173	370	600	268
	Sem. II	287	356	620	290
1973	Sem. I	289	342	650	230

O atare varietate de sortotipodimensiuni creează greutăți atît furnizorilor cît și beneficiarilor. Dacă mai adăugăm că unele laminate și table se cer în cantități subminimale, avem tabloul a ceea ce se cheamă necesitatea unor derogări de la dimensiune și calitate. Numai în 1972 s-au acordat un număr de 1275 derogări la o frecvență medie de 5—10 repere pe derogare.

Este absolut necesar ca în domeniul utilizării sortotipodimensiunilor să se facă ceva. Credem că **trebuie limitată gama dimensiunilor pentru table — în special grosimea și lățimea — și să se impună proiectanților adoptarea în producție numai a celor dimensiuni care sînt cuprinse în gamă.** Pentru dimensiunile care ies din gamă ar trebui să existe o justificare, iar acceptarea acestora să fie făcută numai dacă se cere o cantitate ce poate fi aprobată de furnizorii de table și laminate. **Pe baza listelor de laminate care există, o comisie însărcinată cu stabilirea sortotipodimensiunilor ar trebui să fixeze, într-un termen dat, acele sorturi și acele game de dimensiuni care să devină obligatorii pentru toți cei ce proiectează utilaje tehnologice, indiferent cărui minister aparțin.**

O cale prin care se mărește aproape constant, an de an, lista sortotipodimensiunilor este și aceea **a proiectelor ce se introduc după documentații de licență.** În acest domeniu nu există nici o restricție. Organele care analizează și aprobă cumpărarea unuia sau a altuia dintre licențe nu au în preocuparea lor aspecte ale aprovizionării tehnico-materiale. Considerăm necesar ca aceste organe să fie completate cu specialiști din Ministerul Industriei Metalurgice sau ai Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, sau să nu se accepte perfectarea niciunei cumpărări de licență fără avizul instituțiilor amintite. Acest sistem ar avea un dublu efect : ar pune industria metalurgică în situația să cunoască cu mult înainte de ce ar trebui să se preocupe în perspectivă și ar da posibilitatea M.A.T.M.C.G.F.F. să cunoască necesarul de oțeluri înainte cu 2—3 ani față de situația prezentată.

Cele mai multe greutăți le întîmpinăm în direcția prevederii materialelor pentru execuția a diferite comenzi (table profile) datorită necunoașterii la timp a necesarului pe perioada imediată de plan (semestru) cît și a modificărilor ce se operează ulterior (dimensional și calitativ), ca urmare a definitivării consumurilor de materiale. Practic, din inexistența la timp a documentațiilor de execuție, prevederile de materiale se fac pe consumuri informative ce se întocmesc după teme de proiectare și nu după proiectele de execuție. Aceste consumuri nu cuprind întregul necesar de materiale pentru un produs, ci numai pe cele principale (aproximativ 70—90%). Sigur că **accelerarea întocmirii proiectelor de execuție ar crea baza întocmirii listelor de consum specific de materiale definitive.** În acest sens ar trebui să se stabilească precis un program pe bază de grafic al beneficiarilor corelat cu uzinele producătoare și centrala industrială. S-ar ști astfel precis cine și în ce măsură se face vinovat de întîrzierea unei acțiuni care are efecte nefavorabile în realizarea aprovizionării tehnico-materiale și, implicit, a programelor de fabricație și de livrare a utilajelor.

ing. Grigore GORGEAC
ing. M. ORĂDEANU
Uzinele „Grivița roșie"-București

OBIECTIVE NOI

● Linie pentru fire poliesterice la Iași

La Fabrica de fibre și fire sintetice din Iași a intrat în funcțiune o nouă linie de producție cu o capacitate anuală de 1080 t fire poliesterice. Noua instalație asigură prelucrarea superioară a firelor poliesterice brute. Prin intrarea în funcțiune a noii capacități de producție, se dublează cantitatea de fire textile superioare, prelucrate, purtînd marca „Terom", pe care uzina ieșeană le livrează industriei ușoare în vederea realizării de tricotaje, țesături și lenjerie supraelastică.

● Valorificarea gazelor de la bateriile de semicocs

La Uzina „Victoria" din Călan, odată cu modernizarea vechilor agregate și secții, se construiesc altele noi. Printre acestea se află bateria de fabricare a cocsului brichete pentru furnale, echipată cu utilaje tehnologice de prelucrare a cărbunelui din Valea Jiului, precum și o turnătorie de cilindri pentru laminoare. Tot aici, în curînd, va intra în funcțiune prima centrală termoelectrică funcționînd pe baza gazelor de la bateriile de semicocs, cel mai ieftin combustibil utilizat pînă acum în centrale electrice.

● Instalație de zincare la cald

La sectorul metal al Combinatului „1 Mai" din Satu Mare a intrat în funcțiune, cu aproape o lună mai devreme, o nouă instalație de zincare la cald. Noul procedeu utilizat la această instalație este superior celui folosit pînă acum. Stratul de zinc este mult mai rezistent la intemperii și alți factori externi și, totodată, permite zincarea în serie a unei cantități de piese de trei ori mai mare.

● Reproiectarea unor spații existente

În cadrul Fabricii de tricotaje „Unitatea" din Sighetul Marmației a intrat în funcțiune, înainte de termen, o nouă secție. Amenajată prin reproiectarea unor spații existente, noua secție, dotată cu mașini automate și instalații moderne de transport și ventilație, asigură unității maramureșene un spor anual de producție de 500 000 tricotaje.

finanțe

DEZBATERE

MECANISM SUPLU ȘI EFICIENT DE FORMARE ȘI UTILIZARE A BENEFICIULUI

RECUPERAREA cheltuielilor din venituri și obținerea unei rentabilități sporite reprezintă esența gestiunii economice. Conducerea partidului pune în fața tuturor colectivelor de muncă, ca CERINȚĂ FUNDAMENTALĂ, RENTABILIZAREA TUTUROR ÎNTREPRINDERILOR ȘI PRODUSELOR, CREȘTEREA RENTABILITĂȚII ÎN TOATE ÎNTREPRINDERILE. Realismul acestei sarcini izvorăște din analiza situației existente și a posibilităților de care dispun unitățile economice. Ca urmare a măsurilor de perfecționare a organizării, conducerii și planificării economiei naționale, precum și a eforturilor făcute atît de colectivele de muncă din unitățile productive, cît și de organele financiar-bancare, numărul întreprinderilor din județul Mureș a căror activitate se soldează cu pierderi a scăzut. Măsurile cu caracter financiar-bancar experimentate în decurs de mai bine de doi ani — care și-au dovedit viabilitatea și au fost înmănunchiate în Legea finanțelor — au exercitat o influență favorabilă asupra activității economice, mobilizînd și cointeresînd unitățile economice în obținerea unor rezultate superioare, în valorificarea mai completă a rezervelor de care dispun, în îndeplinirea în condiții optime a sarcinilor de plan.

Pornind de la analiza critică a rezultatelor de pînă acum, dezbaterea organizată de revista noastră, cu sprijinul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale, a scos la iveală unele căi de creștere a beneficiului în unitățile economice ale județului. Redăm mai jos, în mod succint, principalele probleme ridicate, precum și unele din sugestiile și propunerile formulate de specialiștii care au participat la această dezbatere.

● Soluții care multiplică resursele

ÎNDEPLINIREA sarcinilor de plan pe anul 1972 și pe primele două luni din acest an s-a datorat în bună parte — după părerea specialiștilor — și modului în care a funcționat mecanismul financiar-bancar în ansamblul planului economic, intensității cu care au acționat pîrghiile acestuia — beneficiul, creditul, dobînda, impozitul. Dacă ne-am referi la aportul pe care l-a avut creditul în procesul de sporire a producției, **se remarcă participarea crescîndă a acestuia la acoperirea necesităților de fonduri ale unităților economice. Astfel, producția marfă vîndută și încasată obținută la un leu credit a crescut de la 4,50 lei în anul 1970, la 5,81 lei în anul 1971 și la 5,90 lei în anul 1972, ceea ce demonstrează creșterea rolului creditului și folosirea lui mai eficientă. În același timp, ponderea creditelor cu dobîndă majorată în totalul plasamentelor bancare a scăzut de la circa 6% cît era în anul 1972 la 5,3% la sfîrșitul lunii ianuarie a.c., ceea ce demonstrează eforturile conjugate ale conducerilor întreprinderilor și organelor bancare pentru utilizarea mai eficientă a creditului.**

Din dezbatere a rezultat că, în ultimul timp, conducerile unor unități economice în deciziile pe care le iau cu privire la activitatea de producție, s-au bazat în mare măsură pe criterii economice, de eficiență. Astfel, pentru unele organe de conducere indicatorii financiari nu mai reprezintă doar reflectări pasive ale activității economice ; ei cuantifică eficiența, constituind factori hotărîtori în stabilirea unor opțiuni sau priorități în procesul dezvoltării economice. La C.I.A., de pildă, **numai prin executarea de reparații la timp și de bună calitate a utilajelor** s-a obținut în anul 1972 o creștere a producției cu peste 20 milioane lei, față de anul 1970, iar la I.I.C., în același mod și în aceeași perioadă — o creștere cu 12,4% la producția marfă la 1000 lei fonduri fixe și cu 67,2% a beneficiului la 1000 lei fonduri fixe.

S-a realizat o **mai bună utilizare a suprafețelor de producție existente.** La Fabrica de confecții din Sighișoara, spre exemplu, prin reamplasări de utilaje s-au creat noi spații de producție, care au permis obținerea unei producții marfă suplimentare de 72 milioane de lei, onorîndu-se, în acest mod, o bună parte a comenzilor suplimentare din partea beneficiarilor interni sau de peste graniță. Beneficiile suplimentare obținute (6,6 milioane de lei) au permis rambursarea integrală a creditului pentru lucrări de mică mecanizare primit în acest scop (1,8 milioane de lei).

O altă cale prin care s-au asigurat rezultate economice superioare a fost **ritmicitatea în realizarea producției.** În sectorul industrializării cărnii, unde această problemă se pune cu acuitate (deoarece asigurarea cu materii prime ridică probleme specifice), conducerea I.I.C. a luat măsuri pentru mărirea capacității de îngrășare în unitățile proprii la taurine, ovine, porcine, în localitățile Luduș și Tg. Mureș. În acest fel, se vor înlătura golurile în producție și munca în asalt, micșorîndu-se, în mare parte, dependența față de furnizori și se va asigura o îndeplinire mai ritmică a sarcinilor de plan. De asemenea, se vor efectua o serie de amenajări care să asigure o corelație optimă între capacitățile frigorifice și cele de tăiere, precum și o valorificare superioară a materiilor prime.

La dezbatere au participat specialiști din cadrul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale: dr. Ioan OȚELEA, director, Ovidiu ENACICA, director adjunct, Ioan GEORGESCU, Viorel MIHALȚAN, precum și din unități economice : Dumitru CIOBANU, contabil șef — Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară. (I.U.I.U.), Andrei COZOȘ, contabil șef — Combinatul de îngrășăminte azotoase (C.I.A.), Mircea MERA, contabil șef — Întreprinderea de industrializare a cărnii (I.I.C.), Ion POP, șef contabil la Întreprinderea de exploatare și industrializare a lemnului. (I.E.I.L.).

Beneficiul — indicator sintetic al activității economice — se află într-un raport invers proporțional cu cheltuielile de producție. Obținerea de beneficii cît mai mari este condiționată, în primul rînd, de reducerea cheltuielilor de producție. Din acest punct de vedere, C.I.A.-Tg. Mureș a înregistrat rezultate bune, obținînd de la intrarea în funcțiune beneficii care au asigurat recuperarea investiției în proporție de 65% pînă în anul 1972. În anul trecut, combinatul a obținut cel mai redus nivel al cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă din întreaga ramură a îngrășămintelor chimice. Se întîmplă uneori ca aceste eforturi ale colectivului de muncă al combinatului de a reduce cît mai mult cheltuielile de producție să fie frînate. Astfel, combinatul a luat spre prelucrare amoniac de la alte unități, care, datorită nivelului mai ridicat al costurilor obținute de acestea, are un preț cu 973 lei/tonă mai mare decît cel din producția proprie. Aceasta s-a soldat cu o influență negativă asupra prețului de cost de 5 milioane lei, fapt care nu este de natură să stimuleze prelucrarea în viitor a unor cantități suplimentare de amoniac. **Specialiștii din combinat apreciază că în acest caz s-ar impune reașezarea planului prețului de cost în funcție de noile condiții care au intervenit.**

● Reglementări ce se cer îmbunătățite

ÎN TRANSPUNEREA în viață a indicației date de conducerea de partid și de stat de a se sacrifica animalele tinere la o greutate cît mai mare în condițiile particulare ale raselor de taurine specifice Transilvaniei, normele legale, care prevăd drept criteriu unic de stabilire a prețurilor pieilor doar **greutatea** acestora, împiedică realizarea de beneficii sporite din această operațiune. Deoarece taurinele din această zonă sînt de obicei mai mari decît în restul țării, pieile obținute la sacrificarea tineretului bovin sînt asimilate din punct de vedere al prețului, conform normelor legale care au avut în vedere îndeosebi speciile de taurine din Muntenia și Moldova, cu cele de bovine adulte, în acest fel anulîndu-se practic efortul făcut pentru îngrășarea animalelor tinere. Datorită acestui fapt, beneficiile Întreprinderii pentru industrializarea cărnii Tg. Mureș sînt diminuate cu circa 20—25%, întrucît prețurile pentru pieile animalelor tinere sînt mult mai stimulative. Dată fiind situația specifică existentă **se impune o reconsiderare a prețurilor la pieile de bovine în funcție de zonele geografice, specii și vîrste.**

● La un leu credite — 5,9 lei producție marfă vîndută și încasată.

● Rambursarea integrală a creditului de mică mecanizare, chiar în condițiile neîndeplinirii planului de beneficii.

● Reconsiderarea prețurilor de valorificare la pieile de bovine.

Ținînd seama de prevederile Legii finanțelor privind obligația fiecărei întreprinderi de a restitui fondurile avansate de societate, de rolul economic pe care îl au creditele pentru lucrări de mică mecanizare precum și de necesitatea întăririi gestiunii economice, **considerăm că prevederile H.C.M. nr. 859/1970, privind repartizarea beneficiului pe destinații, ar trebui revizuite și adaptate noilor condiții și cerințe.** Specialiștii au propus ca rambursarea creditelor de mică mecanizare să nu se mai facă, în cazul nerealizării beneficiului planificat, din diferența rămasă de la primele două destinații, proporțional pe destinațiile stabilite la art. 10 litera c, d și e din H.C.M., ci rambursarea să fie integrală.

Propunerea se întemeiază și pe faptul că ratele scadente pentru creditele privind lucrările de mică mecanizare nerambursate la termen, se trec la „împrumuturi restante" și, în final, se preiau din mijloacele circulante ale întreprinderii în cauză, transformîndu-se în pierderi de mijloace circulante proprii, care, pe baza unor hotărîri ale Consiliului de Miniștri, se acoperă tot de la buget. Ca atare, s-ar elimina acest circuit al fondurilor, care necesită evidențe, justificări etc. Pe de altă parte arătăm că, în fapt, nu există un raport de cauzalitate între măsura luată de a se trece aceste credite la „împrumuturi restante" fără ca să existe și posibilități de lichidare a unor cauze care, în cazul amintit, sînt inexistente, întrucît nerealizarea beneficiului planificat se datorește altor fenomene din activitatea întreprinderilor.

După cum se știe, o cotă din beneficiile realizate este folosită pentru constituirea, la nivelul centralei economice, a fondului pentru finanțarea investițiilor necentralizate. Deoarece unele întreprinderi din componența centralelor au o pondere mare în totalul activității economice, în cadrul dezbaterii s-a făcut propunerea ca **fondul pentru investiții necentralizate să se constituie și la nivelul întreprinderii, dacă se poate afecta acestui fond o sumă mai mare de 500.000 lei, rămînînd la dispoziția unității timp de 8 luni de la depunerea bilanțului contabil.** Într-un asemenea caz, s-a apreciat că s-ar asigura o mai bună gospodărire și folosire a fondurilor respective. **În cazul nefolosirii sumei în termenul de 8 luni, aceasta ar urma să fie vărsată la dispoziția centralei.**

● Instrument de cointeresare colectivă

ÎN PREZENT, volumul fondului de premiere ce se constituie — în cote comunicate de forul tutelar aplicate asupra beneficiului realizat — depinde și de îndeplinirea celor patru condiții prevăzute în H.C.M. nr. 151/1970 și anume : a) realizarea planului producției marfă exprimat valoric și în sortimentele stabilite de organul ierarhic superior ; b) nedepășirea cheltuielilor planificate la 1 000 de lei producție marfă, corectate cu influențele din modificări de prețuri, tarife, norme de amortizare și cote de impozit pe circulația mărfurilor ; c) realizarea planului de export în lei valută ; d) îndeplinirea obligațiilor asumate prin contracte.

Analizînd aceste condiții, observăm însă că există o suprapunere între punctele c și d, nerealizarea planului de export — chiar exprimată în lei valută — fiind în același timp neîndeplinirea unui contract sau a mai multor contracte. Prin urmare întreprinderea este sancționată de două ori pentru aceeași nerealizare.

În cadrul dezbaterii s-a arătat că pentru evitarea unei asemenea situații ar trebui ca **fondul de premiere să fie micșorat numai pentru neîndeplinirea planului producției marfă valoric și în sortimentele stabilite, iar în cazul neîndeplinirii planului de export, numai pentru partea care reprezintă exportul. Deci, cînd întreprinderea are și plan de export, la calculul îndeplinirii condițiilor de premiere ar urma ca volumul exportului să fie scăzut atît la plan, cît și la efectiv din volumul contractelor.**

Fondurile constituite pentru finanțarea investițiilor necentralizate se folosesc, printre altele, pentru efectuarea unor lucrări cu caracter social-cultural (grădinițe, creșe etc.) Dar, potrivit normelor metodologice în vigoare, finanțarea lucrărilor se deschide de către Banca de Investiții numai în momentul constituirii integrale a sumei necesare investiției. Or, pentru aceasta este nevoie de mai mulți ani, unitățile economice neputînd constitui întregul fond într-un singur an. Pentru realizarea unor asemenea obiective, de mare importanță pentru angajați, **s-ar putea asigura de către întreprindere un fond de 30—60% din valoarea investiției, restul urmînd a fi complinit cu credite acordate de bancă în contul surselor viitoare, rambursarea acestora făcîndu-se în anii următori, pe măsura constituirii sursei.**

Dar chiar odată constituite aceste fonduri, unitatea economică nu poate trece de îndată la executarea investiției din cauza unor prevederi din unele dispoziții legale, mai vechi, care sînt încă în vigoare (H.C.M. nr. 884/1965) și care condiționează construcția unor asemenea obiective de o serie de aprobări. De aceea, **considerăm necesară corelarea tuturor actelor normative care reglementează acest domeniu de activitate, în sensul simplificării și al creșterii operativității în executarea unor asemenea investiții.**

Perfecționarea cadrului normativ al utilizării beneficiului va contribui la creșterea rolului stimulator al acestuia în ridicarea neîntreruptă a eficienței economice în toate unitățile.

Maria IONIȚĂ
Nicolae MANOLE

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Consumatorul și oferta de încălțăminte

ÎN SCOPUL cunoașterii gradului de diversificare sortimentală a încălțămintei și a distribuției cumpărătorilor după prețul plătit, Institutul de cercetări comerciale a organizat un sondaj în mai multe orașe din țară (Brașov, Cluj, Oradea, Iași și Timișoara). Potrivit datelor culese, au rezultat următoarele :

● Cei mai solicitați pantofi pentru bărbați sînt cei cu prețuri între 80—120 lei. Ponderea celor ce au cumpărat acest articol este de 45% pe ansamblul celor cinci orașe.

● La grupa pantofi pentru femei, ponderea consumatoarelor ce au cumpărat pantofi cu un preț între 80—160 lei este și mai mare, respectiv 60% pe ansamblul celor cinci orașe. În unele orașe ca Timișoara și Cluj, ponderea cumpărătorilor de pantofi de acest gen atinge 78% și, respectiv, 73%.

● La copii (7—15 ani), atît la fete cît și la băieți, ponderea cea mai mare (90—95%) o dețin pantofii sub 120 lei.

Evident, ponderea cumpărătorilor care optează pentru pantofi cu prețuri sub 120 lei este mai mare decît cea de mai sus la unele grupe socio-profesionale.

Rezultă că, în proporții foarte însemnate, diferite categorii de consumatori își îndreaptă atenția în special către pantofii cu prețuri scăzute, respectiv sub 120 lei. Problema care se pune este însă ca pantofii puși pe piață la aceste prețuri să fie și de calitate și în modele și poziții coloristice adecvate.

Sub acest aspect, ancheta I.C.C. a relevat că există încă mari rezerve. O expresie o constituie faptul că numai cîteva mărci de fabrică s-au impus cu o gamă adecvată de pantofi la prețuri sub 120 lei. Pe acest plan relevăm marca „Clujeana", care se situează prima în ierarhia mărcilor de fabrică, întrunind 38% din sufragiile consumatorilor. Urmează marca „Banatin" (17%), „Flacăra" (14,4%) și „Ardeleana" (13%).

Faptul că marca „Clujana" a întrunit 38% din aprecierile pozitive ale consumatorilor, în vreme ce mărci ca „Antilopa", „Bourul", „Favorit", „Fipa", „Olimpia", „Practic", „Import" n-au întrunit nici măcar un procent este, după părerea noastră, cît se poate de semnificativ pentru rezervele însemnate de diversificare a gamei sortimentale, de adaptare a producției la cererea de consum a populației.

● Diversificarea tipurilor și stabilirea gamei optime de sorturi oferite la export
● Asigurarea unor ambalaje corespunzătoare sortului comercializat
● Rețele de desfacere care să apropie pe producătorii noștri de consumatorii de peste hotare ; livrarea de produse din depozitele proprii, situate în străinătate; un parc de vagoane care să realizeze expedieri ritmice
● Acordarea de asistență tehnică promptă și competentă.

EXPORTUL DE MASE PLASTICE – CĂI PROMOȚIONALE

IN PROCESUL de dezvoltare a producției de materiale plastice în țara noastră, s-a ținut seama de cerințele interne și de tendințele existente pe plan mondial, iar paralel cu realizarea unor capacități de producție-sinteză, au fost construite și capacități corespunzătoare de prelucrare care acoperă principalele procedee cunoscute.

Producția realizată în ultimii ani a permis, pe lîngă acoperirea necesarului intern în diferite ramuri ale economiei naționale și livrarea la export a unor cantități însemnate, ca atare, sau sub formă de articole prelucrate (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	1965	1970	1971
Producție (mii tone)	75,5	206,2	250,5
Export (mii tone)	17,1	43,9	76,8
Ponderea exportului în producție(%)	22,6	21,3	30,6

Nivelul producției noastre se situează însă cu mult sub cantitățile realizate de alte țări. În 1972, producția țării noastre reprezenta numai 1,2% din producția mondială. Dacă se are în vedere consumul înalt preconizat la export și la intern, resursele existente de materii prime, gradul ridicat de valorificare a acestora prin utilizarea lor la fabricarea materialelor plastice, sînt suficiente argumente pentru dezvoltarea acestei producții la nivelul celor mai mari realizări obținute de diferite țări. Valoarea gazelor de rafinării crește de 17,5 ori prin utilizarea lor la fabricarea polietilenei, de 16 ori la fabricarea polipropilenei și de 12 ori la fabricarea glicolilor care se folosesc la prepararea rășinilor sintetice. De asemenea, investiția specifică pentru materiale plastice se situează sub nivelul altor produse cu un grad mai scăzut de valorificare a materiilor prime.

Referitor la policlorura de vinil arătăm că din producția realizată în prezent aproximativ 1/3 este exportată. PVC-ul produs în țara noastră a fost exportat în 27 de țări din Europa, Asia, Africa și America Latină. De reținut că printre aceste țări se numără și Anglia, Franța, Italia, R. F. Germania, Olanda, Japonia etc. țări producătoare care se bucură de prestigiu.

O cotă importantă din exportul nostru a fost orientată spre țările socialiste și țările în curs de dezvoltare. Pe viitor, ar fi bine să se țină seama de faptul că în țările în curs de dezvoltare, unde industria de materiale plastice și în special de prelucrare a acestora este în fază primară de dezvoltare, există posibilități permanente de plasare a unor cantități tot mai mari de produse ale industriei de materiale plastice (Turcia, Iran, Brazilia, Argentina, Israel etc.).

Pentru a se asigura plasarea cantităților de PVC prevăzute a fi exportate în perioada 1973—1975 credem că trebuie să se acționeze în mai multe **direcții.** Astfel, e necesară **îmbunătățirea calității** tipurilor de PVC la nivelul produselor similare negociate pe piața mondială (omogenitate, devieri cît mai mici de la I-wert, stabilitate termică cît mai ridicată, timp de gelifiere scăzut, absorbție mare de plastifiant, granulație mică și lipsă de impurități). Legat de aceasta se impune stabilirea unor standarde cu un număr de parametri echivalenți cu cei ai produselor străine și care să ușureze pe cumpărător în orientarea sa. De asemenea, trebuie acționat pe linia **lărgirii gamei de sortimente,** cum ar fi de exemplu cele destinate ambalajelor industriei alimentare, PVC rigid pentru profile industriale, discuri microsion, copolimeri etc. Realizarea unor astfel de sortimente ar atrage după sine obținerea unor prețuri mai mari la export, iar pentru import reducerea cantităților importate. În procesul de fabricație al PVC-ului sînt necesari o serie de stabilizatori și emulgatori achiziționați din import. Se impune deci asimilarea în cel mai scurt timp a acestora pentru producerea lor în țară.

Eforturile trebuie direcționate în vederea asigurării unor **ambalaje corespunzătoare sortului** comercializat.

Deși producătoare mai recentă de polietilenă de joasă densitate (presiune înaltă), țara noastră a izbutit totuși ca într-un timp relativ scurt să se introducă pe piața externă. Polietilena este fabricată în peste 50 de mărci, cu indici de calitate superiori (este obținută după ultimul procedeu ICI), de la nivelul celor mai solicitate mărci de polietilenă de pe piața mondială.

România exportă polietilenă în Belgia, R. F. Germania, Anglia, Olanda, Suedia, U.R.S.S., R. P. Chineză, R. P. Bulgaria, Iran, India, Turcia etc. ca să nu menționăm decît pe cei mai importanți parteneri.

Pentru sporirea eficienței exportului românesc de polietilenă ar fi necesară, credem, **modificarea structurii sortimentelor oferite la export, în sensul reducerii** ponderii sortimentelor de uz general și a celor pentru filme de înaltă claritate și majorării ponderii sorturilor speciale (pentru suflare, pentru izolarea cablurilor, pentru cașerarea hîrtiei), făcînd ca aportul valutar să fie mai ridicat. Este necesară de asemenea trecerea neîntîrziată la producerea în țară a chimicalelor care încă se mai importă.

O importanță deosebită o prezintă și asigurarea ambalajelor cel puțin la nivelul celor utilizate de concurență.

POLISTIRENUL este produs încă din 1963 de către Grupul industrial de petrochimie-Borzești. Calitatea și diversitatea sortimentelor de polistiren fabricate la noi asigură folosirea acestora în multe domenii astfel : polistirenul rezistent la șoc, pentru fabricarea unui larg sortiment de articole tehnice, corpuri de frigidere, radio, televizoare și telefoane, piese de mașini, articole de uz casnic etc. ; polistirenul expandat, folosit ca material de izolație termică și fonică, în construcții civile și industriale. În prezent o cotă importantă din producție (30—50%) este exportată, bucurîndu-se de aprecierea cumpărătorilor străini.

Legat de exportul nostru de polistiren, menționăm totuși, că pînă în 1970 au lipsit cele mai valoroase sorturi, copolimerii. Pe plan mondial ponderea sorturilor antișoc a fost în continuă creștere, iar a celora cu uz general în continuă scădere, în timp ce exportul nostru a prezentat tendințe contrare. Nu este mai puțin adevărat și faptul că la export au fost livrate cantități relativ mici de polistiren, ceea ce nu permite însă tragerea unor concluzii.

Printre măsurile pe care le considerăm mai importante, atragem atenția asupra ameliorării structurii pe sorturi a producției noastre de polistiren, prin sporirea cu precădere a producției sorturilor valoroase (antișoc și expandat) și în mai mică măsură a celor de uz general. În ceea ce privește calitatea, se impune alinierea la cerințele pieței internaționale prin adoptarea unor standarde similare, ca număr de indicatori și nivel al acestora, ca și testarea și omologarea produselor la asociațiile de specialitate din țările cu tradiție.

O altă problemă tot atît de importantă pentru creșterea exportului, este alegerea unei structuri care să cuprindă sortimente de nivel tehnic ridicat și de mare eficiență. Datorită structurii rămase în urmă, care cuprinde în mare parte materii prime, prețul mediu de export la unele materiale plastice se situează sub nivelul altor țări. De exemplu, amintim că **sînt solicitate la export :** PVC rigid pentru tuburi și țevi rigide, plăci calandrate, acoperiri de sîrmă și cablu, fitinguri pentru țevi-conducte, profile rigide, PVC flexibil ; dale și covoare prin calandrare, acoperiri de țesături textile, discuri și obiecte obținute prin formare centrifugale ; copolimeri (clorură de vinil și acetat de vinil) obținuți prin procedeul suspensie pentru producerea de articole finite flexibile ; polietilena ; sortimente filmabile cu claritate excelentă, aditivate sau neaditivate antibloking și antistatic cu coeficient de fricțiune optim în conformitate cu cerințele clienților externi, care să asigure o mare productivitate a mașinii, prelucrabile la temperaturi joase ridicate ; de asemenea, sînt solicitate la extern sortimente de tip microthene, pudră pentru injecție, prelucrabile prin sistem injectabil rotativ pentru acoperiri metalice anticorosive, sortimente pentru acoperiri textile și hîrtie cu indici de scurgere 200 și respectiv 70, sortimente copolimeri compoundate în diferite culori, în special negru pentru izolații electrice și fabricarea de țevi.

Spre deosebire de alte ramuri, în producția de materiale plastice, ritmul de promovare al progresului tehnic are o influență deosebită asupra creșterii eficienței și cîștigării piețelor externe. De aceea, sînt necesare eforturi deosebite pentru alinierea în timp și calitativ la cerințele cumpărătorilor din străinătate. **Stabilirea gamei optime de sorturi și permanenta ei reînnoire constituie cheia succesului producătorului și exportatorului.**

Printre măsurile generale și comune tuturor materialelor plastice se impune **crearea unei rețele de desfacere** care să apropie pe producătorii noștri de consumatorii de peste hotare, cu eliminarea intermediarilor. Ca exemplu se citează societățile mixte, birouri comerciale, stații de distribuție, expoziții cu vînzarea în marele centre etc.

O metodă care poate contribui la dezvoltarea exporturilor noastre constă în **livrarea de produse din depozitele proprii situate în străinătate,** pe principalele piețe și **care să permită livrări prompte** la cerere (24 și 48 de ore în cantități de 20—40 tone, solicitate de obicei de micii prelucrători). Legat de satisfacerea beneficiarilor externi **este necesară înființarea unui parc de vagoane care să realizeze expedieri ritmice.**

Existența unei **mărci de fabrică,** ca în cazul polietilenei, se recomandă și pentru celelalte materiale plastice. Considerăm de asemenea că ar fi binevenită metoda folosită de firmele străine și anume **acordarea de asistență tehnică** prin delegarea unor tehnicieni de înaltă specializare care să viziteze periodic pe consumatorii interesați.

În sfîrșit, **prospectarea piețelor pentru a sezisa către ce sorturi se orientează cererea și care este capacitatea de absorbție a acesteia precum și întocmirea unui program de marketing.**

dr. Paul N. ȘTEFĂNESCU

Via Constanța...

În ultimele zile ale lunii martie, în baza unor contracte de vînzare la extern, de lungă durată, încheiate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, cu diverși parteneri, noi și importante cantități de mărfuri au părăsit portul Constanța :

— un nou lot de 500 bucăți autoturisme Dacia 1 300, au fost livrate la extern, cu destinație Algeria;

— produse ale Uzinei 1 Mai Ploiești, instalațiile de foraj, cu caracteristici tehnice superioare, (făcîndu-le astfel competitive pe piața internațională) sînt tot mai mult cunoscute și totodată solicitate de diverși clienți. Aceasta a făcut ca un nou număr de 16 instalații de foraj 2 DH 100 să fie îndreptate din portul Constanța către R.P. China ;

— onorînd contractul încheiat cu Siria, alte 50 unități de pompaj fabricate la Uzina Vulcan sînt gata încărcate pe vasul Akra Aktion — cu destinația amintită.

...și prezențe la Tîrguri internaționale

● În luna aprilie industria noastră constructoare de mașini grele expune la tîrgurile de la Milano, Hanovra și Paris noile tipuri de tractoare echipate cu dispozitive pentru lucrări de construcții și ridicare, autobasculantele D.A.C. de 17—30 t., autocamioane ROMAN produse ale industriei de tractoare și autocamioane din Brașov, excavatoare hidraulice, seriile P.401, P.601 și S.601, fabricate de Uzinele „Progresul" Brăila, electrocompresoare de la Uzina „Timpuri Noi"-București, rulmenți și alte produse competitive pregătite pentru aceste manifestări expoziționale.

● Se fac pregătiri intense pentru o cît mai reprezentativă participare la expoziția proprie a României, care se organizează prin Camera de Comerț cu prilejul lui FOIRE DE PARIS (28 IV—13 V 1973). Pe lîngă produsele cunoscute ca tractoare, autocamioane, autobasculante, escavatoare, mașini agricole, motoare, electrocompresoare, rulmenți etc., la această manifestare participă și Uzina de mașini grele București cu un rotor generator de 90 MW, un rotor tubocompresor, și alte produse de înaltă tehnicitate executate pe bază de comenzi ferme ale unor firme importante din Franța și R.F. Germania.

PLANUL PE TRIMESTRUL I — 137%

(Urmare din pag. 1)

trimestru din acest an sînt mai mari cu 60%. Realizările înregistrate pe trimestrul recent încheiat indică un indice de 137% față de plan și de 218% față de realizările perioadei corespunzătoare din anul trecut. Și pentru ca tabloul statistic să fie mai complet, trebuie să arătăm că depășirea valorică, substanțială, a planului pe primul trimestru nu are la bază numai un volum sporit de conserve ci și realizarea unor prețuri mai bune, în medie între 10—20%.

Ce pîrghii au fost declanșate, ce fenomene s-au petrecut, care explică aceste realizări ? Să le analizăm pe rînd.

IN PRIMUL RÎND, **factorul determinant a fost trecerea Întreprinderii de comerț exterior „Fructexport"** (din care s-a desprins „Conservexport") **în coordonarea directă a centralei industriale amintite.** Această măsură organizatorică a creat posibilități mai largi specialiștilor din întreprinderile producătoare să ia contact cu clienții externi, prin participarea la tîrguri, expoziții și prin vizitarea fabricilor noastre de către aceștia. Ca urmare, **producția a fost mai operativ adaptată la cererile clienților, furnizorii au devenit mai prompți** în executarea la termen a obligațiilor contractuale asumate.

Contractul direct cu piața externă, respectiv cu clienții externi, s-a reflectat și printr-o **lărgire a gamei sortimentale.** S-a trecut la prepararea conservelor după rețetele clienților, iar ambalajele — importanți agenți ai promovării exporturilor de conserve — au fost substanțial îmbunătățite.

AL DOILEA FACTOR determinant al creșterii exporturilor de conserve din legume și fructe o constituie **specializarea acestei activități.** Această specializare s-a realizat prin separarea activității de export de conserve de aceea a exportului de fructe și legume proaspete. Avînd piață de desfacere diferită și modalități proprii de derulare, noua întreprindere de comerț exterior „Conservexport" a avut posibilitatea să se concentreze numai asupra mecanismului de export al conservelor, să-l îmbunătățească, să adopte soluții noi de promovare a exporturilor. Cu alte cuvinte, sectorul secundar al Întreprinderii „Fructexport" a devenit preocuparea majoră a noii întreprinderi specializată exclusiv în exportul de conserve de legume și fructe. În aceste condiții, conducerea Întreprinderii Conservexport" pentru a putea realiza în acest an planul de export, substanțial majorat, în strînsă colaborare cu producătorii direcți — fabricile de conserve — a inițiat un program de perspectivă, din care desprindem cîteva acțiuni, pe care le-am considerat mai semnificative :

● Constituirea unui **colectiv** compus din directorii întreprinderilor producătoare și ai celei de export care să studieze și să adopte în comun hotărîri menite să impulsioneze exporturile de conserve.

● **Specializarea** unor linii de fabricație sau chiar a unor fabrici pe producția destinată unui grup de clienți cu care s-au încheiat contracte mai mari.

● Formarea unor **depozite** specializate în raport cu destinația mărfurilor, care să devină adevărate baze de export, menite să conducă la o și mai mare operativitate în satisfacerea comenzilor externe.

Aceste măsuri, precum și altele, credem că vor fi de natură să asigure nu numai realizarea, trimestru de trimestru, a planului de export în acest sector al industriei noastre, ci și sporirea eficienței economice a exporturilor.

conducere și organizare

Structuri raționale — organizare eficientă

IMPERATIV AL PERFECȚIONĂRII — CONCEPȚIE UNITARĂ ÎN STABILIREA STRUCTURILOR ORGANIZATORICE

ÎN ANSAMBLUL măsurilor stabilite de Conferința Națională și recenta Plenară a Comitetului Central al partidului se înscriu organic și prevederile Decretului privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, menite să contribuie la îmbunătățirea activității

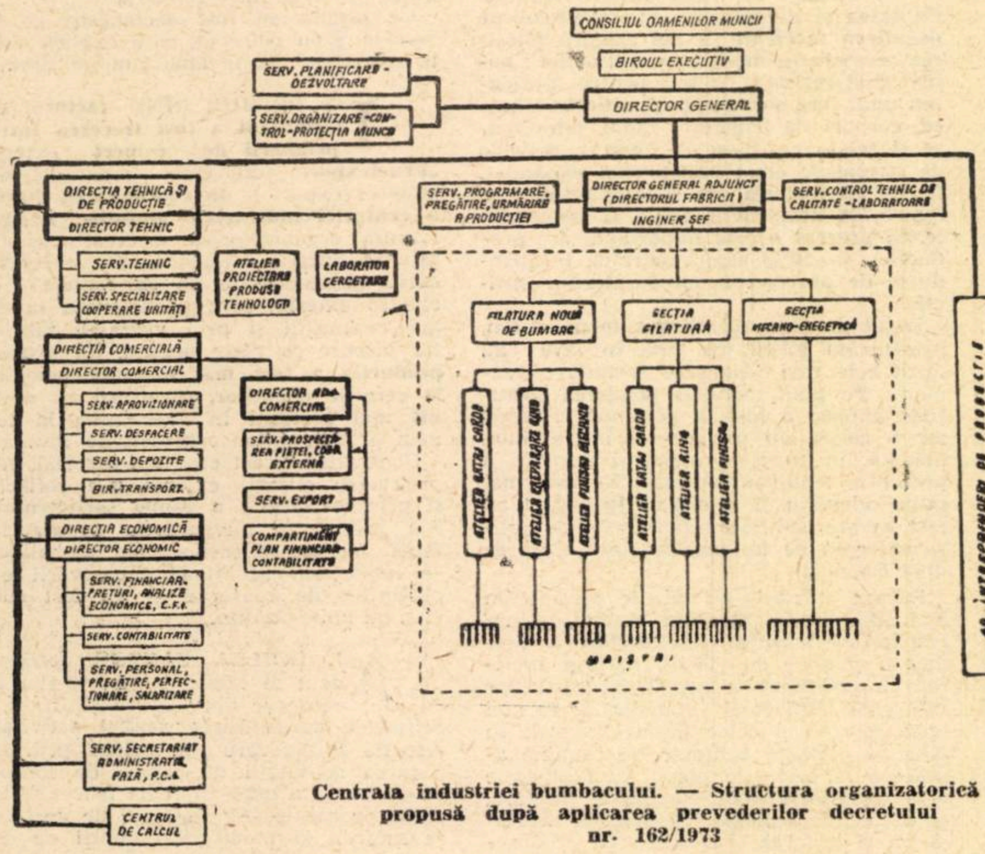

Centrala industriei bumbacului. — Structura organizatorică propusă după aplicarea prevederilor decretului nr. 162/1973

centralelor și întreprinderilor, a tuturor sectoarelor economiei noastre.

Scopul acestor măsuri, fundamentate de viață și de cerințele de perfecționare a sistemului economic, este de a apropia conducerea de unitățile de bază, de a suprima verigile intermediare, de a deplasa în mai mare măsură forțele de specialiști spre producție, acolo unde se hotărăște pînă la urmă soarta dezvoltării generale a economiei. Concomitent se are în vedere reducerea, pe ansamblu, a aparatului funcțional al unităților economice și, în consecință, eliminarea unor activități paralele, inutile, care sînt o frînă în calea progresului general al societății și fac neviabile structurile organizatorice stabilite pe baza unor astfel de premise.

În acest sens s-a constatat că există un număr nejustificat de mare de funcții de conducere, determinat, în bună măsură, atît de fărîmițarea compartimentelor de muncă, cît și de numirea multor adjuncți ai șefilor acestor compartimente ; analizele au arătat că numărul mare de cadre de conducere nu este rezultatul unor necesități de organizare, ci consecința unor decizii legate în special de crearea posibilităților de încadrare mai bună a persoanelor respective.

În foarte multe centrale și întreprinderi s-au înregistrat cazuri în care, la un conducător, reveneau în medie sub 3 subordonați, precum și cazuri în care numărul de adjuncți ai directorului general sau inginerilor șefi a fost mult prea mare. Astfel, la Întreprinderea industriei iutei-București și Întreprinderea pentru prelucrarea tulpinelor de cînepă-Sînicolaul Mare, numărul mediu de subordonați la un conducător era în jur de 2,7, iar la Combinatul de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele și Fabrica de prefabricate din beton „Progresul"-București, numărul de adjuncți ai conducătorilor pe funcțiuni era de 11 și respectiv de 8 ; din aceștia, la Combinatul din Turnu Măgurele se înregistrau 10 ingineri șefi.

Au fost frecvente cazurile în care se constituiau compartimente cu un număr redus de salariați, uneori chiar numai cu cîte un șef și un subordonat ; în alte cazuri s-au creat în mod nejustificat birouri în cadrul serviciilor fără ca șeful de birou să aibă pe cineva în subordine. Aceasta a condus la faptul că la întreprinderi cu profil asemănător și număr de personal apropiat ca mărime, numărul compartimentelor să fie diferit ; situația a fost constatată, printre altele, la întreprinderile de pielărie „Progresul" și „Flacăra roșie"București, cu 27 și respectiv 22 de compartimente, întreprinderile „Electromontaj"-Cîmpina și Bacău cu 31 și respectiv 23 de compartimente și întreprinderile „Sintofarm" și „Biofarm"-București, cu 30 și, respectiv, 25 de compartimente. Numărul mare de compartimente de muncă a amplificat inutil relațiile dintre acestea, a creat un sistem informațional complicat, reducînd operativitatea în muncă și diluînd răspunderea pentru îndeplinirea sarcinilor.

S-A constatat, de asemenea, și existența unui număr nejustificat de mare de trepte ierarhice, care a dus la îndepărtarea conducerii de procesul de producție, la lungirea circuitelor informaționale și, respectiv, la reducerea operativității îndeplinirii sarcinilor de muncă. Astfel, considerînd funcția de director la nivelul 1, la unele întreprinderi mari, pînă la funcția de maistru, existau următoarele trepte ierarhice : director tehnic, inginer șef, șef de secție, șef secție adjunct, șef de atelier și maistru principal, astfel, că maistrul era pe al 8-lea nivel ierarhic. În acest sens, la unități similare din aceeași ramură sau subramură, cu același profil de fabricație și grad de organizare, cum ar fi, de exemplu, Complexul de sticlărie Sighișoara și Fabrica de sticlărie Turda, existau 5 și respectiv 3 niveluri ierarhice.

În afara acestor situații, trebuie remarcat că nu se aplica o concepție unitară în ce privește gruparea activităților și subordonarea compartimentelor unor funcții de conducere, astfel încît să se asigure posibilitatea luării unor decizii coordonate, simplificarea relațiilor și exercitarea unei autorități specializate asupra compartimentelor în care se desfășoară diferitele activități, concomitent cu crearea condițiilor pentru apropierea nivelului de luare a deciziilor de locul de execuție a acestora.

ÎN AFARA acestor aspecte s-au putut lua în considerare și elementele de ordin calitativ și cantitativ, rezultate din stadiul structurilor organizatorice ale unităților noastre economice, cercetări care să aibă la bază și instrumentarul metodelor de calcul statistico-matematice. Astfel, unul din factorii care influențează numărul de funcții de conducere în structura organizatorică, și respectiv numărul de compartimente, este numărul de personal din cadrul acestora. Desigur că a lua în cercetare un asemenea factor impune considerarea multitudinii aspectelor reieșite din specificul organizării structurale a unităților din cadrul ramurilor economiei. Culegerea nominală a acestor date necesită un volum important de muncă, fapt care ar face inoperante concluziile cercetării. Pentru înlăturarea acestui inconvenient tendința modernă este de a utiliza medii statistice rezultate din examinarea unor eșantioane corect selecționate.

Dacă în domeniul organizării producției, metodele și tehnicile cercetării operaționale puse la dispoziție permit efectuarea unor analize economice rapide și precise pentru fundamentarea unor decizii eficiente, în domeniul conducerii activităților economice, al stabilirii structurilor organizatorice, datele legate de numărul de personal existent, gruparea lui pe activități, diferite ponderi ale acestuia pe categorii, reprezintă sursa de investigare pentru a fi aplicate analizele statistice și a se da interpretarea matematică cuvenită domeniului cercetat.

Înregistrarea, de exemplu, a situației, încadrării cu personal a peste 3000 de servicii din centralele industriale și a peste 4500 din întreprinderi, reprezentînd marea majoritate a ramurilor economiei și peste 75% din unitățile existente în cadrul acestora, a constituit un eșantion reprezentativ pentru o interpretare statistică-matematică. Pentru prelucrare, eșantionul a fost condensat, grupîndu-se

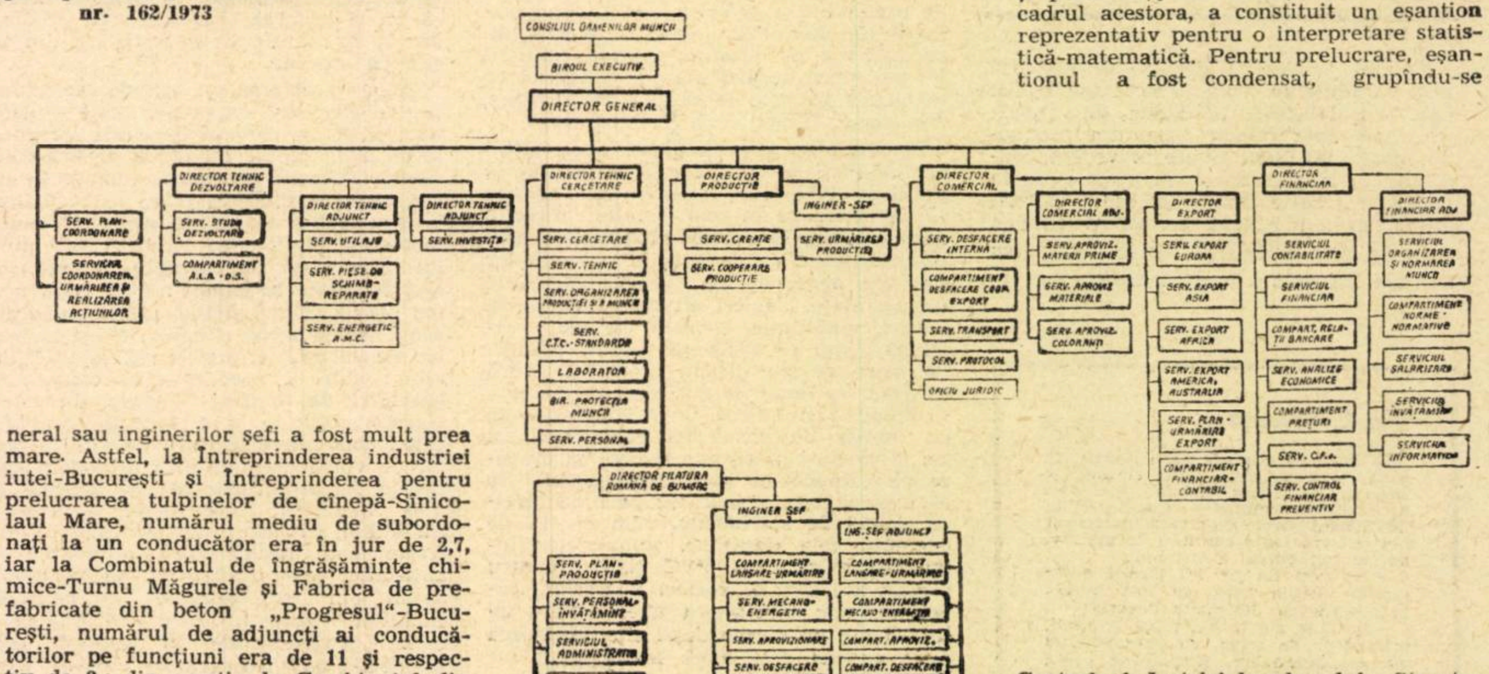

Centrala industriei bumbacului. Structura organizatorică existentă înainte de aplicarea prevederilor decretului Nr. 162/1973

CORELAREA NORMELOR

• Corelația : norme de structură — norme de muncă — norme de personal ;

• Pînă la 1 iunie a.c. vor fi elaborate, definitivate și aplicate norme și normative de muncă pentru toate categoriile de personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (T.E.S.A.) ;

• Necesitatea unei grupări detailate a personalului T.E.S.A. care să corespundă nevoilor de elaborare a unor norme de muncă științifice pentru acest personal ;

• Cum se vor corela structurile organizatorice elaborate pe baza normelor unitare instituite prin Decret cu rezultatele obținute prin aplicarea normelor și normativelor de personal T.E.S.A. ce vor fi elaborate pînă la 1 iunie a.c.

(Urmare din pag. 1)

ne în cadrul fiecărei activități se stabilește pe bază de norme de muncă (și de personal, dacă munca este colectivă, în funcție de volumul de muncă cerut de lucrările din cadrul fiecărui compartiment. E bine de reținut că încă din 1968 în planurile anuale de stat de normare a muncii există prevăzute sarcini concrete pentru toate ministerele, de a elabora norme și normative de muncă fundamentate pentru diferitele activități în cadrul diferitelor domenii de activitate.

De asemenea, pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 și a Hotărîrii Consiliului de Miniștri de aprobarea planului de stat pe 1973 pe titulari de plan, este în curs de desfășurare o amplă acțiune de elaborare de **normative de personal** pentru toate activitățile din cadrul unităților socialiste, avînd ca termen final de aplicare a normativelor respective data de 1 iunie 1973.

Red. — **În Decret se face pentru prima dată o grupare a personalului pe care pînă în prezent l-am denumit personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (T.E.S.A.) Care sînt semnificațiile și care sînt implicațiile practice ale acestei grupări ?**

P. I. — Munca personalului T.E.S.A. este foarte variată și la unele categorii deosebit de complexă. Pe de altă parte, dacă la muncitori, în general, există o tehnologie prestabilită de lucru, la personalul T.E.S.A. nu există o astfel de tehnologie. Diversele categorii de personal T.E.S.A. realizează lucrările după tehnologii diferite, determinate de experiența fiecăruia sau a celui care îi conduce, de tradițiile în cadrul unității în care își desfășoară activitatea etc., astfel că pentru același gen de lucru există, de regulă, multe tehnologii. Deoarece stabilirea normelor presupune existența unor tehnologii unitare, a căror stabilire presupune însă un termen mai lung, se pot folosi unele soluții simplificatoare bazate pe gruparea activităților pe criterii de omogenitate, care să permită o anumită grupare a personalului care le execută. O astfel de grupare o dă însuși Decretul la care v-ați referit.

Red. — **Această clasificare grupare răspunde cerințelor normării personalului T.E.S.A. ?**

P.I. — Ea constituie un pas hotărîtor în drumul spre o grupare detaliată, care să răspundă acestor cerințe.

Nevoile de normare, ținînd seama de numărul mare și de diversitatea personalului din această categorie, impun ca, în continuare, în cadrul fiecărei grupe prevăzute în Decret, să se facă detalieri, în

datele pe intervale în funcție de numărul de persoane pe serviciu. Din înregistrare au reieşit 28 de grupe, calculîndu-se frecvența fiecărei grupe precum şi posibilitatea ca numărul de salariați din grupa aleasă să ia o valoare x_i pentru care se înregistrează o anumită frecvență a cazului n_i. În final, probabilitatea enunțată va fi definită de posibilitatea ca variabila x — numărul de salariați — să aibă o anumită valoare cuprinsă între x_l şi x_i, stabilind în acest fel media valorilor $\bar{x}$ precum şi abaterea medie pătratică λ reprezentînd abaterile individuale față de medie.

Reprezentarea grafică a repartiției frecvenței cazurilor a arătat cel mai bine repartizarea tuturor valorilor cercetate. Pe baza elementelor determinate se pot trasa histograme cu diferite valori de selecție pentru $\bar{x}$ şi λ. Prin histogramă, frecvența se referă la întreg intervalul înregistrat, iar distribuția valorilor de selecție corespunde unei repartiții de tip Helmert Pearson (x^2). Caracteristicile domeniului corespund valorilor minime pentru stabilirea numărului de salariați pe serviciu, precum şi a ponderii cazurilor satisfăcute prin numărul ales ca element normativ.

Cu ocazia acestei analize s-a evidențiat cu pregnanță că menținerea unei medii de 6—8 salariați pe serviciu, reprezentînd peste 2/3 din cazurile înregistrate, perpetua neajunsurilor prezentate mai sus, şi statua în continuare starea de fărîmițare a organismelor unităților şi subunităților de producție. Se impunea, în acest sens, ridicarea ştachetei, pentru a condiționa constituirea compartimentelor de muncă de existența unui volum de activitate care să impună organizarea distinctă a acesteia în cadrul unui serviciu sau birou, delimitarea organizatorică a diferitelor activități şi luarea unor decizii unitare pentru realizarea sarcinilor şi obiectivelor care o compun şi o definesc. Ca atare mărirea numărului de personal a rezultat ca o concluzie logică, pentru toate compartimentele, atît cele funcționale cît şi cele de producție, iar diferențierea lor în acest mod se impunea cu precădere.

ASTFEL ACTUL NORMATIV are în vedere, clare, precise şi riguros fundamentate următoarele prevederi de raționalizare:

a) **stabilirea celor două laturi ale structurii organizatorice:**

— structura de producție şi concepție, cuprinzînd atelierele de producție şi proiectare, laboratoarele de control şi cercetare, secțiile de producție, de cercetare şi proiectare, uzinele, fabricile, exploatările şi alte unități similare fără personalitate juridică, iar pentru centrale — întreprinderi de producție, transport, comerț exterior, institute sau centre de cercetare şi proiectare;

— structura funcțională, cuprinzînd birouri, servicii şi respectiv şi direcții pentru centrale.

b) **valorile normative care definesc şi permit constituirea fiecărui compartiment sau fiecărei subunități ale structurii de producție şi concepție şi respectiv a celei funcționale.**

În legătură cu aceste valori, se are în vedere concepția unitară ca la baza constituirii fiecărui compartiment de producție să stea **formația de lucru**, mărimea acesteia stabilindu-se pe bază de normative unificate, aprobate pe ramuri, subramuri sau activități, depinzînd de natura şi specificul procesului de producție, precum şi de diviziunea muncii corespunzătoare acestuia. Astfel, trecerea de la un eşalon la altul va avea drept rezultat multiplicarea „modulelor" de referință, module ce se pot regăsi, combina şi clădi pentru orice ramură, subramură sau activitate şi echivala în mod corespunzător cu cele stabilite pentru centralele şi întreprinderile industriale. Acest concept, cu deosebită fundamentare economică creează, de fapt, schema logică a organizării structurale şi deschide perspectiva, deosebit de interesantă, de proiectare a unei structuri, prin asimilarea, echivalarea şi determinarea valorilor specifice, pentru orice activitate din domeniul vieții economice şi sociale.

c) **gruparea activităților pe compartimente, prin structurile tip stabilite atît pentru centrale cît şi pentru întreprinderi, în funcție de mărimea, tipul şi gradul lor de organizare.**

În machetă se prezintă, comparativ, modul de grupare a principalelor activități ale unităților economice pe compartimente de muncă şi organisme, rezultînd în mod clar concepția care a stat la baza actului normativ-ierarhizarea fundamentată a nivelului de organizare şi combinarea judicioasă a activităților complementare, omogene sau convergente pentru realizarea eficientă a sarcinilor şi atribuțiilor ce le definesc, în cadrul unor compartimente specializate, puternice, dotate cu personal corespunzător. Totodată, reținem că, în prezent, centrul de greutate trece spre compartimentele de concepție şi de producție, menite să determine şi să imprime, prin nivelul lor de organizare, structura organizatorică cea mai corespunzătoare etapei de dezvoltare şi obiectivelor de realizat în unitatea respectivă.

Această grupare unitară a activităților pe compartimente de muncă constituie primul pas, extrem de important, pentru posibila statuare rațională a atribuțiilor pe servicii, birouri, ateliere şi secții, acțiune deosebit de valoroasă, care ar corespunde unui vechi deziderat de a se elabora documentul unitar de organizare şi funcționare a fiecărui organism funcțional, de producție şi de concepție. Evaluarea avînd la bază astfel de premise, ar permite detalierea în mod unitar a atribuțiilor pe fiecare compartiment cît şi pe fiecare funcție din cadrul acestuia.

d) **structura personalului pe categorii, evidențiindu-se diferențierea deosebit de importantă care se face între personalul de conducere directă a producției şi de execuție de specialitate din secțiile de producție şi, personalul de conducere şi de execuție din compartimentele funcționale.** Gruparea legiferată, restabileşte ordinea firească a lucrurilor de a utiliza specialiştii eliberați de munci administrative, acolo unde pot da un randament maxim, în domeniul în care s-au specializat.

Imperativele perfecționării se concretizează prin stabilirea în această perioadă a noilor structuri organizatorice, cu efecte imediate datorită mutațiilor realizate. Se acționează intens, cu operativitate, iar avantajele pentru societate se prezintă sub forma transformării posturilor administrative în noi forțe de producție. Din numeroasele centrale supuse acestor imperative, Centrala industriei bumbacului moştenise o structură organizatorică „stufoasă", care, datorită diferitelor etape de organizare a centralei, primise noi „transplanturi", iar grefarea lor nu reuşise întotdeauna aşa cum se preconizase. Aceasta se explică şi prin faptul că s-a ajuns ca centrala să aibă peste 40 de întreprinderi în subordine, cu profil diferit — filaturi, țesătorii, finisaje chimice — amplasate în 26 de județe, cu peste 50 de obiective de investiții, de dezvoltări şi modernizări, fabricînd în medie peste o mie de articole anual.

Aşa cum reiese din organigrama alăturată, structura organizatorică a centralei şi unității pe structura căreia s-a constituit, — Filatura Română de Bumbac —

Nicolae HANEŞ

(Continuare în pag. 12)

Gruparea activităților funcționale pe compartimente de muncă

Activități	Centrale: organizate pe structura unei întreprinderi	Centrale: cu aparat distinct	Centrale: cu aparat distinct avînd un volum mai redus de activitate	Întreprinderi: grad special şi 1	Întreprinderi: grad II şi III	Întreprinderi: Mici
0	1	2	3	4	5	6
1. Planificare dezvoltare	s	s	s	s	s	s
2. Organizarea producției şi a muncii — control	s	s	1x	s	s	3
3. Tehnic-profilare	s	s	s	s	6	b
4. Specializare - cooperare între unități componente	s	3	3	—	—	—
5. Control tehnic de calitate	s	6	1	c	c	3
6. Programare - pregătire - urmărirea producției	s	s	3	s	s	1
7. Protecția muncii	2	2	1	2	2	3
8. Aprovizionare	s	s	s	s	s	b
9. Desfacere	s	s	8	s	s	8
10. Transporturi	9	9	8	s	9	8
11. Export-import	s(2—3)	s(1—2)	s	—	—	—
12. Depozite	s	—	—	s	9	8
13. Finanțe - prețuri - CFI	s	c	c	s	s	c
14. Contabilitate	s	b	13	s	s	13
15. Personal - învățămînt - salarizare	s	s	s	s	s	b
16. Secretariat-administrativ, pază, P.C.I.	s	s	b	s	s	8

Legendă: s — serviciu; b — birou; c — compartiment fără funcție de conducere.

*) cifrele indică unde se realizează activitatea respectivă: de exemplu organizarea producției şi a muncii, la centralele cu aparat distinct avînd un volum mai redus de activități, se realizează împreună cu activitatea de planificare-dezvoltare într-un singur serviciu.

Gruparea activităților de concepție şi producție pe compartimente de muncă

Activități	Centrale: Organizate pe structura unei întreprinderi	Centrale: Cu aparat distinct	Centrale: Cu aparat distinct avînd un volum mai redus de activitate	Întreprinderi: Gr. special şi I	Întreprinderi: Gr. II şi III	Întreprinderi: Mici
1	2	3	4	5	6	7
Cercetare	— secții sau laboratoare, — institute sau centre	— secții sau laboratoare, — institute sau centre	— institute sau centre	—	—	—
Proiectare	— secții sau ateliere de proiectare produse, tehnologii, capacități. — institute sau centre	— secții sau ateliere de proiectare produse, tehnologii, capacități. — institute sau centre	— secții sau ateliere de proiectare produse, tehnologii, capacități, norme şi normative de muncă. — institute sau centre	— atelier de proiectare produse-prototipuri. — atelier de proiectare tehnologică-autoutilare. - atelier sau colectiv proiectare, mec. energetic	— atelier de proiectare produse-prototipuri. — atelier de proiectare tehnologii-autoutilare. - atelier sau colectiv proiectare mec. energetic	— atelier proiectare tehnologii. — colectiv proiectare, mec. energetic.
Producție	— secții de producție, sculărie, mec.-energ. — atelier service — întreprinderi, uzine, fabrici, exploatări	— întreprinderi, uzine, fabrici, exploatări	— întreprinderi, uzine, fabrici, exploatări	— secții de producție, montaj, sculărie, mecano-energetic — atelier service	— secții de producție, montaj sculărie, mecano-energetic	— atelier de producție, sculărie, mecano-energetic.

care să se țină seama de omogenitatea şi similitudinea lucrărilor pe care le execută personalul T.E.S.A. De exemplu, grupa personalului de execuție de specialitate, o regăsim în aproape toate activitățile funcționale din cadrul unei unități şi practic nu se vor putea stabili norme generale pentru această întreagă grupă de personal.

De asemenea în ceea ce priveşte grupa personalului de conducere directă a producției şi a personalului de specialitate din secțiile de producție nu vor putea fi stabilite norme generale pe ansamblul grupei. Necesarul de personal pentru conducerea directă a producției (şef de secție, şef de atelier, maistru) urmează a se stabili prin normele de structură, iar pentru restul personalului de execuție din cadrul secțiilor (personal tehnic de execuție în care intră, de regulă, subingineri şi tehnicieni tehnologi necesari pentru buna desfăşurare a procesului de producție, precum şi alt personal de execuție, de regulă, cu caracter economic sau de evidență a personalului) trebuie stabilite norme de muncă sau de personal, în funcție de volumul de muncă cerut de sarcinile concrete ce revin acesteia. Legat de personalul tehnic din secțiile de producție consider că este necesar să atrag atenția asupra tendinței de folosire nerațională a inginerilor pentru aşa zisa „asistență tehnică", care deseori se reduce la a prevedea ingineri în secții fără ca munca ce se desfăşoară acolo să necesite cunoştințe inginereşti, ele fiind de nivel mediu de specialitate (de maistru sau tehnician). Din acest punct de vedere, trebuie avut în vedere că în secțiile de producție inginerii pot fi utilizați numai în cazul unor **procese de producție de complexitate deosebită**, pentru a conduce secțiile, atelierele sau chiar unele formațiuni de lucru. De asemenea în cazuri cu totul excepționale — aşa cum voi arăta mai departe — aceştia vor putea fi utilizați şi direct în procesul de producție pentru executarea nemijlocită a unor operații ce necesită cunoştințe superioare. **Oricum, este de reținut că munca inginerească este prea scumpă** (atît prin formare cît şi utilizare), **pentru a folosi ingineri acolo unde munca nu necesită cunoştințe de nivel tehnic superior şi nici o țară din lume, oricît de dezvoltată ar fi ea din punct de vedere economic nu-şi permite să utilizeze inginerii în alte domenii de activitate decît cele care reclamă pregătirea lor.**

Cu alte cuvinte, este necesar ca pentru toate categoriile de personal de execuție, atît cel de specialitate, cît şi cel administrativ — care sînt cuprinse în trei din grupele precizate în Decret — să fie elaborate norme concrete, prin divizarea acestor grupe în activitățile componente, corespunzător specificului fiecărui domeniu. De pildă, este necesar să se precizeze lucrările ce trebuie să se execute în domeniul planificării şi volumul de muncă cerut de acestea, care apoi să fie transformat în necesarul de personal pentru planificare; în mod similar trebuie procedat pentru activitatea tehnologică curentă din cadrul fiecărei unități, pornind de la lucrările legate de specificul producției, pentru activitatea de aprovizionare, de desfacere, de personal, de învățămînt etc., în funcție de volumul de muncă cerut de lucrările din cadrul fiecăreia dintre aceste activități.

Red. — **Mi se pare că este necesară o precizare. În cele 6 grupe de personal din unitățile economice statuate de Decret nu există una distinctă pentru personalul de cercetare-proiectare. Este cuprins într-una sau în mai multe din aceste grupe?**

P. I. — Întrebarea este binevenită. Vă pot spune că o dată cu stabilirea diferitelor grupuri care intră în personalul TESA au fost date şi unele precizări în ce priveşte personalul din activitatea de cercetare şi proiectare, pornindu-se de la principiul că omul de la planşetă trebuie să execute lucrări foarte bine precizate, care decurg din sarcinile prevăzute în programele de dezvoltare a produselor sau a unității. Prin precizările făcute s-a stabilit că personalul din activitățile de cercetare şi proiectare, care se ocupă de proiectare şi cercetare de produse şi tehnologii noi, să nu fie încadrat în totalul personalului TESA din cadrul unității, ci să fie tratat în mod separat, ca o grupă distinctă. Pentru a nu se crea dificultăți în stabilirea acestei grupe de personal s-a hotărît ca acest personal să fie afectat întotdeauna pe lîngă centrală, urmînd ca activitatea respectivă să fie organizată în unități puternice (institute, secții, ateliere sau laboratoare), în funcție

(Continuare în pag. 13)

Înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan impune:

ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI ÎN TOATE VERIGILE PRODUCȚIEI MATERIALE

— Dezbatere organizată cu sprijinul Consiliului județean al Sindicatelor Prahova —

AM ÎNCHEIAT recent un prim pătrar din 1973 — an hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Faptul că în această perioadă zeci și zeci de colective de întreprinderi au reușit să-și realizeze cu multe zile în avans sarcinile de plan, că numeroase ramuri industriale au produs un important volum de bunuri materiale peste prevederi, atestă pe deplin hotărîrea oamenilor muncii de a realiza neabătut politica partidului, constituie o expresie vie a hărniciei, talentului, experienței și maturității lor politico-profesionale.

După cum se știe, perioada aceasta a fost marcată de unele evenimente deosebite — Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie și Sesiunea Marii Adunări Naționale din 28—29 martie a.c. — forumuri care au dezbătut și hotărît o serie de noi măsuri menite să accelereze mersul ascendent al economiei noastre, aplicarea integrală a hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului privind perfecționarea conducerii și organizării economiei, ca o condiție esențială a creșterii continue a nivelului de trai al poporului.

Pe aceste coordonate se înscriu și noile măsuri referitoare la perfecționarea și simplificarea structurilor organizatorice, mai buna repartizare a funcțiilor de conducere și utilizarea rațională a cadrelor tehnico-inginerești, măsuri definitorii concretizate prin Decretul privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice. Raționalizarea structurilor organizatorice într-o concepție unitară a centralelor industriale; a unităților asimilate acestora, cît și a unităților lor subordonate — în funcție de volumul, complexitatea, importanța și specificul activității — asigură **apropierea conducerii de locul unde se desfășoară procesul de producție,** *prin trecerea în sectoarele de concepție ca și în activitatea directă de producție a unui însemnat număr de specialiști, cadre tehnico-inginerești care, pînă acum, erau angrenați în treburi administrative. Schimbarea raportului între cadrele care lucrează nemijlocit în producție, în cercetare și proiectare și cele ocupate în activități administrative în favoarea primei categorii, va asigura condiții optime înfăptuirii exemplare a planului pe 1973 cît și a cincinalului înainte de termen, va avea influențe pozitive asupra creșterii productivității muncii în fiecare întreprindere, a eficienței economice pe ansamblul economiei naționale.*

Măsurile respective, aplicarea lor în practică constituie o cale eficientă pentru fructificarea din plin a marilor posibilități existente de sporire rapidă a producției materiale, a productivității muncii sociale, baza creșterii venitului național, suport trainic al asigurării bunăstării întregului popor. Tocmai de aceea, în toate întreprinderile, concomitent cu aplicarea complexului de hotărîri stabilite de partid, **s-au luat măsuri pentru ridicarea exigenței și răspunderii în activitatea prestată prin întărirea continuă a disciplinei tehnologice și a muncii în toate verigile producției materiale.** *Aceasta corespunde sarcinii de a utiliza eficient timpul de lucru, de a realiza numai produse de calitate superioară, de a acționa cu toată priceperea în direcția gospodăririi eficiente a materiilor prime și a materialelor, de a folosi rațional și cu maximum de grijă, mașinile, utilajele și instalațiile din dotare. A milita permanent pentru dezvoltarea conștiinței socialiste și promovarea tot mai largă în societatea noastră a normelor eticii și echității socialiste, a fi exemplu în înfăptuirea neabătută a sarcinilor trasate de partid privind dezvoltarea accelerată a economiei naționale, presupune înrădăcinarea și generalizarea unui spirit strict de disciplină în întreaga activitate — de la disciplina folosirii timpului și a celei tehnologice, la înfăptuirea zi de zi a programelor de producție, a prevederilor planului de stat, în vederea satisfacerii în tot mai bune condițiuni a cerințelor interne cît și a celor de export.*

„Gradul de utilizare a timpului *— a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973 —* **s-a menținut în industria republicană în 1972 la nivelul anului 1971 — de 94,6 la sută. Pentru a înțelege cît se pierde prin utilizarea nesatisfăcătoare a timpului de lucru, voi menționa că în prezent în economia noastră se realizează într-o oră o producție industrială de 70 milioane lei. Ținînd seama de pierderile de cîteva zeci de milioane zile-om muncă, vă închipuiți cîte miliarde se irosesc prin nefolosirea întregului potențial al uzinelor noastre, prin faptul că nu se utilizează tot timpul de lucru".**

Iată, de ce, în prezent, mai mult ca oricînd, se impune să se acționeze cît mai organizat pentru promovarea tehnologiilor înaintate și respectarea întocmai a acestora, pentru folosirea deplină a timpului de lucru, ca măsuri de prim ordin în înfăptuirea prevederilor de plan pe acest an și în continuare, pentru a face economia noastră cît mai prosperă, pentru a scurta drumul de ridicare a țării în rîndul statelor cu o civilizație avansată. Cîteva din aceste imperative au constituit obiectul unei recente dezbateri organizate cu sprijinul Consiliului județean al sindicatelor Prahova, la care au luat parte cadre de răspundere și specialiști din întreprinderi, centrale industriale și instituții economice.

RANDAMENT ȘI CALITATE — MAXIMUM DE EXIGENȚĂ ȘI RĂSPUNDERE

PRAHOVA se situează în cadrul economiei naționale între județele cu o pondere industrială ridicată — numărîndu-se printre primele trei locuri pe țară. Pornind de la această situație trebuie să subliniez faptul că **valoarea producției planificate pe o zi se ridică la peste 60 milioane lei.** Așadar, folosirea deplină a timpului de muncă, concomitent cu perfecționarea și respectarea tehnologiilor de lucru, pot asigura un nivel ridicat de producție și de productivitate a muncii. **Îmbunătățirea utilizării timpului de lucru cu 1% în acest an** (în 1972 și în trimestrul I. 1973 s-a ajuns la un fond de timp lucrat de 95,5%), **ar echivala cu o producție suplimentară de peste 200 milioane lei.** Dacă avem în vedere faptul că în unele întreprinderi se pierd lunar, datorită unor cauze diverse (întîrzieri de la serviciu, absențe nemotivate, învoiri etc.) sute și chiar mii de ore lunar, putem avea o imagine vie asupra ceea ce s-ar putea realiza prin înlăturarea acestor neajunsuri.

Evident, pentru folosirea deplină a timpului de lucru, cît și pentru promovarea de tehnologii înaintate, au fost luate în acest an, pe diferite nivele, o serie de măsuri, în funcție de cauzele care au generat unele stări de fapt negative în 1972. Studiul întocmit a evidențiat că nefolosirea totală a timpului de lucru s-a datorat:

- — absențelor nemotivate 0,5%
- — învoirilor 0,3%
- — întreruperilor în funcționarea mașinilor și utilajelor 0,2%
- — alt timp nelucrat (concedii de boală și maternitate etc.) 3,5%

De asemenea, datorită neintroducerii de tehnologii înaintate, nerespectării unor procese tehnologice s-au înregistrat cheltuieli neeconomicoase care reprezintă pe total județ 0,5%, ce se repartizează astfel:

- — rebuturi 0,2%
- — produse de calitate inferioară 0,05%
- — întreruperi în funcționarea mașinilor și utilajelor 0,05%
- — alte cheltuieli 0,2%

Măsurile luate de către Comitetul județean de partid, de către fiecare unitate în parte (intensificarea muncii politice pentru creșterea răspunderii personale, introducerea unor tehnologii moderne, lichidarea practicii de neasigurare ritmică a locurilor de muncă cu materii prime și materiale, asigurarea asistenței tehnice în schimburile II și III, concomitent cu ridicarea calificării profesionale a salariaților, o mai bună omogenizare a formațiilor de lucru, introducerea și extinderea sistemului de salarizare în acord global, rezolvarea promptă a unor cerințe social-culturale etc.), au avut un efect mobilizator, stimulînd pe cei ce muncesc nu numai să respecte obligația de a fi prezenți la serviciu, dar să și folosească din plin orele de muncă, reușindu-se ca **în primul trimestru să se obțină la nivelul județului o producție marfă suplimentară față de plan de 64 milioane lei.**

Activitatea desfășurată pe linia întăririi disciplinei tehnologice și în muncă a căpătat o amploare și mai mare începînd cu luna martie a.c., ca urmare a măsurilor stabilite la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea și simplificarea structurilor organizatorice, mai buna repartizare a funcțiilor de conducere și utilizarea rațională a cadrelor tehnico-inginerești. Din analiza efectuată a rezultat că numai la Uzinele „1 Mai", Uzina de utilaj chimic, Combinatul petrochimic din Ploiești, Uzina de anvelope „Victoria" Florești etc., numărul cadrelor tehnico-inginerești care prestau diverse activități pur administrative se ridica la cîteva sute. În același timp, în secțiile productive de bază ale acestor întreprinderi, cît și a celorlalte din raza județului nostru, din numărul total de ingineri și tehnicieni 92% lucrau în schimbul I, 5,5% în schimbul II și 2,5% în schimbul III.

Se înțelege că în asemenea condiții nu putea fi vorba de conducere eficientă a proceselor producției, de o reală asistență tehnică acordată muncitorilor. Noile măsuri au dat posibilitatea redistribuirii acestor cadre în funcții de cercetare-proiectare și conducere nemijlocită a proceselor de producție, concomitent cu îndrumarea unui însemnat număr de tehnicieni și personal administrativ spre recalificare, pentru a lucra direct la mașini și instalații. În acest mod, **multe întreprinderi și-au completat necesarul de muncitori și de specialiști pentru a extinde și generaliza schimbul II și III, s-au lichidat unele suprapuneri de munci care conduceau la birocratism și întîrzieri în soluționarea problemelor impuse de bunul mers al producției.** S-au creat totodată condiții pentru întărirea simțului de răspundere în activitatea prestată, cu alte cuvinte s-a întronat un climat propice unei discipline ferme tehnologice și în muncă. Este de evidențiat faptul că **personalul tehnico-ingineresc îndrumat să-și desfășoare activitatea în sectoarele de concepție-proiectare și direct acolo unde se hotărăște soarta producției —, și-a manifestat din plin adeziunea la măsurile luate de partid, prin aceea că i se creează largi perspective de a-și desfășura din plin activitatea creatoare, aducînd în acest fel o contribuție mai mare la introducerea și dezvoltarea progresului tehnic, la obținerea unui randament și calități superioare produselor.**

Firește, măsurile ce s-au luat și vor continua pînă la 10 aprilie a.c. — așa cum stabilește Decretul privind normele unitare de structură pentru unitățile economice — vor trebui susținute printr-o activitate politico-educativă pentru a face ca hotărîrile luate de partid, care fac parte dintr-un amplu program al stimulării creșterii rapide a economiei naționale, al sporirii producției și productivității muncii, ca unica sursă de ridicare a avuției naționale și a bunăstării întregului nostru popor, să fie bine înțelese de către fiecare om al muncii. Sindicatele din județul nostru, sub conducerea organizațiilor de partid, își vor intensifica activitatea de așa natură încît ea să răspundă cît mai bine sarcinilor privind mobilizarea largă a celor ce muncesc pentru înfăptuirea neabătută a programului stabilit de partid pentru realizarea exemplară a planului pe 1973 și a întregului cincinal înainte de termen, pentru sporirea continuă a eficienței întregii activități economice, astfel încît județul nostru să se situeze în primele rînduri ale întrecerii pe țară.

ec. Vasile ILIE
membru al Biroului Executiv
al Consiliului județean
al Sindicatelor — Prahova

● Asigurarea ritmică a locurilor de muncă cu materii prime și materiale — factor de primă importanță în utilizarea din plin a timpului de lucru și a utilajelor din dotare.

● Acordarea unei asistențe tehnice eficiente în toate cele 3 schimburi ale producției.

● Extinderea retribuirii în acord global în industrie — formă stimulatorie de creștere a producției și productivității muncii, de întărire a disciplinei tehnologice și în muncă și de sporire a cîștigurilor muncitorilor

● Intensificarea muncii politico-educative pentru creșterea răspunderii personale în gospodărirea rațională a avuției naționale și realizarea de produse numai de calitate superioară

CLIMAT OPTIM PROMOVĂRII PROGRESULUI TEHNIC

DISCIPLINA tehnologică și a muncii reprezintă un concept complex care, în principal, se referă la prezența la timp a salariaților la locul de muncă, creșterea spiritului de răspundere a fiecărui lucrător pentru utilizarea deplină și eficientă a timpului de lucru, îndeplinirea riguroasă, cantitativă și calitativă, a sarcinilor de producție, respectarea cu strictețe a proceselor tehnologice, a normelor de organizare interioară a întreprinderilor etc. În toate aceste domenii se constată, an de an, progrese evidente la Uzina „1 Mai" din Ploiești, fapt concretizat în realizările dobîndite în înfăptuirea sarcinilor de plan, în înnoirea producției, în sporirea eficienței economice.

Referindu-mă la **utilizarea timpului de lucru** al muncitorilor, vreau să menționez că în 1972 și în primul trimestru al acestui an situația s-a îmbunătățit simțitor față de perioadele anterioare. Cu toate acestea, deși indicele de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor s-a ridicat în 1972 la 95,8%, totuși s-au pierdut 158 253 ore-om, ca urmare a întreruperilor, învoirilor și absențelor nemotivate. În schimb, tot în 1972, s-au prestat numeroase ore suplimentare. Toate acestea s-au reflectat negativ asupra utilizării mașinilor și utilajelor și, în ultimă instanță, asupra creșterii productivității muncii. Au existat unele neajunsuri și în domeniul respectării disciplinei tehnologice.

În afară de faptul că au dăinuit și mai dăinuie încă lipsuri în organizarea producției și a muncii, în aprovizionarea tehnico-materială a locurilor de muncă, în domeniul respectării disciplinei tehnologice și a disciplinei în muncă, avem unele greutăți cu tinerii, care, deși au o pregătire profesională căpătată prin școlarizare, simt totuși nevoia unei mai atente asistențe tehnice din partea maiștrilor, în special în schimburile II și III. Din cauză că această asistență a fost de multe ori sporadică — ca urmare a faptului că marea majoritate a maiștrilor și inginerilor își desfășurau activitatea în schimbul I — mulți tineri lucrau sub posibilități, dădeau unele piese necorespunzătoare din punct de vedere calitativ — toate acestea reflectîndu-se negativ atît în cîștigurile realizate, cît mai ales în stabilitatea lor în întreprindere.

În prezent, prin trecerea unor ingineri și tehnicieni din muncile administrative în secțiile productive — ca urmare a perfecționării și simplificării structurilor organizatorice — **s-au creat condiții pentru asigurarea unei temeinice asistențe tehnice în toate schimburile, ajutorare directă a tinerilor de a-și îmbogăți cunoștințele profesionale, de a respecta neabătut disciplina tehnologică și disciplina în muncă.** Totodată, avînd în vedere sarcinile majore de înnoire și diversificare a producției, trecerea unei bune părți din cadrele tehnice în activitatea de cercetare-proiectare **va facilita accelerarea asimilării de noi produse și, prin aceasta, satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor la export.** Concomitent, se va intensifica acțiunea de mecanizare și automatizare a proceselor de producție pentru creșterea continuă a productivității muncii și diminuarea eforturilor fizice, prin adoptarea de noi sisteme în organizarea producției și a muncii, prin promovarea unui sistem propriu de agregate complexe în locul mașinilor simple a căror deservire solicită un număr mare de lucrători.

O altă cale pe care practica uzinei a demonstrat că reprezintă o sursă importantă de sporire a producției și productivității muncii și, implicit, de întărire a disciplinei tehnologice și a disciplinei în muncă, o constituie **introducerea sistemului de retribuire a muncii în acord global,** care se aplică deocamdată în trei din cele mai principale secții ale uzinei. **La sculărie,** ca să dau numai un singur exemplu, **ca urmare a faptului că normele de muncă sînt corect stabilite și s-au creat și condiții optime tehnico-organizatorice pentru realizarea și depășirea lor, cu același număr de oameni obțineam în trecut doar 700 000 ore SDV pe an, iar acum realizăm 900 000 ore SDV. Sporind producția și productivitatea muncii, ca urmare a aplicării acordului global, au crescut și cîștigurile muncitorilor cu 15—20%.**

Așadar, acordul global se dovedește o pîrghie de seamă în sporirea producției și productivității muncii. Dar nu numai atît. **Lucrînd în acord global fiecare lucrător este direct interesat să muncească cu răspundere, să respecte disciplina în producție și în muncă și să imprime o asemenea conduită și celorlalți muncitori.**

Perfecționînd necontenit organizarea producției și a muncii, asigurînd o bună asistență tehnică în toate cele 3 schimburi și creînd condiții pentru extinderea aplicării muncii în acord global, vom crea premise sigure pentru o înaltă disciplină tehnologică și în muncă, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe 1973 și a cincinalului înainte de termen.

ing. Gh. DINU
director
Uzinele „1 Mai"-Ploiești

MAI APROAPE DE MESERIE, DE OAMENI

AȘ DORI să relev un fapt deosebit pentru mine și sper pentru toți specialiștii: **noua structură organizatorică a unităților economice, stabilită prin Decretul Consiliului de Stat, marchează o cotitură în munca multor cadre tehnice, inclusiv a mea, în sensul apropierii acestora de secțiile și sectoarele întreprinderilor, respectiv de meseria pe care au învățat-o și, astfel, să fie mai aproape de oameni pentru a-i îndruma și ajuta în producție.**

Eu am fost timp de 6 ani inginer-șef cu producția la Rafinăria-Ploiești. Nu pot spune că în această funcție n-am rezolvat numeroase probleme tehnice. Dar, absorbit și de alte sarcini în funcția pe care o aveam — și din acestea nu puține de natură administrativă — n-am putut să-mi fructific din plin cunoștințele și experiența dobîndită în cei 22 de ani de inginerie. În prezent, după aplicarea noii structuri funcționale a unităților economice am trecut la conducerea unei secții, respectiv la secția de producere a uleiului. În această calitate, cunoscînd îndeaproape cerințele, voi putea, pe de o parte, **să-mi valorific mai bine cunoștințele,** iar pe de altă parte, **să sprijin efectiv eforturile muncitorilor pentru a dobîndi rezultate mai bune în activitatea pe care o desfășoară, să le insuflu sentimentul responsabilității în muncă, al disciplinei tehnologice.** Aceasta, în special, prin faptul că eu, împreună cu ceilalți ingineri, maiștri și tehnicieni din secție, vom asigura permanent și în toate schimburile o asistență tehnică cît mai eficientă, preocupîndu-ne totodată de introducerea unor noi procedee tehnice mai productive.

Referindu-mă la disciplina în muncă, vreau să subliniez că, în 1972, timpul de lucru pe întreaga rafinărie a fost utilizat în proporție de 96,4% (superior celui realizat pe total județ). Asta nu înseamnă de loc că lucrurile au stat bine, mai ales dacă ținem seama de faptul că, în perioada amintită, am pierdut circa 25 000 ore-om, ca urmare a întreruperilor în funcționarea instalațiilor, a învoirilor și absențelor nemotivate. Mai avem, de altfel, multe de făcut și în domeniul utilizării mai productive a celor 8 ore de lucru. Rafinăria noastră are o particularitate de care ar trebui să se țină seama: lucrează cu materiale inflamabile. Or, în acest caz fumatul prezintă un pericol real. Dat fiind faptul că în incinta rafinăriei nu există puncte fixe pentru fumat (amenajate special în acest scop), muncitorii sînt obligați să iasă pe poartă pentru ca să fumeze. Se pierde astfel mult timp, uneori este un adevărat du-te-vino și atunci este greu să se întroneze o disciplină fermă. Trebuie găsite de asemenea soluții pentru îmbunătățirea transportului în comun. Este necesar ca întreprinderea de transport auto-Ploiești — să organizeze mai bine activitatea, deoarece în prezent, datorită circulației defectuoase a autobuzelor, salariații noștri și din alte unități, întîrzie deseori la serviciu.

ing. Iulian BUJAS
șeful secției ulei — Rafinăria Ploiești

MAISTRUL, UN BUN ORGANIZATOR ȘI CONDUCĂTOR AL PRODUCȚIEI

DEȘI NU ESTE deloc ușor să se urmărească și mai ales să se întroneze o fermă disciplină în muncă în întreprinderile de exploatare a lemnului — date fiind particularitățile locului de muncă, pădurea, cu raza ei mare de activitate — totuși în unitatea noastră se poate vorbi de unele progrese realizate în acest sens. Dacă mă refer la absențe nemotivate, se constată că în lunile ianuarie-februarie 1973 s-au înregistrat numai 1448 ore, în timp ce, în aceeași perioadă din 1972, s-au consemnat 3464 ore.

Firește, la întărirea disciplinei în muncă a contribuit în bună măsură și faptul că muncitorii nu sînt obligați să depună eforturi fizice deosebite pentru a spori producția și productivitatea muncii, deoarece marea majoritate a fazelor de lucru au fost mecanizate. În unitatea noastră, 80% din fazele de lucru sînt mecanizate. De asemenea, îmbunătățirile aduse în direcția condițiilor social-culturale, construirea de cabane, amenajări de cantine și puncte de aprovizionare, etc. au avut un efect pozitiv în întronarea unei discipline tot mai ferme.

Dar un factor tot atît de important în întărirea disciplinei tehnologice și în muncă l-a constituit și îl constituie **maistrul,** care reprezintă veriga de bază în producție, în omogenizarea formațiilor de lucru, în sprijinirea muncitorilor de a-și însuși cunoștințele teoretice și practice necesare, mai ales că mulți dintre muncitorii noștri nu au decît 4—5 clase elementare. Pentru ca activitatea maistrului să fie cît mai fructuoasă, pentru ca ea să se soldeze, în ultimă instanță, cu realizarea și depășirea sarcinilor de plan de către fiecare formație de lucru, am luat măsura, încă înainte de apariția Decretului Consiliului de Stat cu privire la noua structură organizatorică a unităților economice (ținînd seama că unii maiștri, deși cu mare experiență în muncă, au doar pregătire medie), **de a trece pe unii tehnicieni, care se ocupau cu munci administrative, să îndeplinească rolul de maiștri în diferitele parchete de exploatare a lemnului.** Măsura s-a dovedit bună, tehnicienii respectivi primind noile îndatoriri cu satisfacție, mai ales că mulți din ei au lucrat în urmă cu cîțiva ani la exploatarea pădurii.

Experiența cîștigată, ne-a dat încredere să acționăm pe această linie și mai hotărît, odată cu măsurile stabilite pe linie de stat. Acum dispunem în toate punctele principale de lucru de cadre pregătite, care ne dau convingerea că vom rezolva în mai bune condiții sarcinile privind exploatarea pădurilor și buna gospodărire a lemnului. Concomitent, așa cum se prezintă rezultatele din ultima lună a acestui trimestru, înregistrăm bune rezultate și în ce privește creșterea producției și a productivității muncii — prin mai buna organizare a fazelor de lucru și prin acordarea de asistență tehnică directă — cît și în direcția disciplinei tehnologice și de muncă.

ing. Ion DINESCU
director
Unitatea de exploatare și industrializare a lemnului Mîneciu

EFICIENȚA ACTIVITĂȚII POLITICO — EDUCATIVE

SPECIFICUL activității noastre este mult diferit de cel al întreprinderilor industriale. Extracția țițeiului din cîmpul petrolifer al unității noastre se desfășoară pe o rază de mai bine de 120 km. De asemenea, față de un muncitor industrial care lucrează la mașină pe bază de norme, petrolistului îi revine datoria să supravegheze sonda, să execute toate reparațiile ce se impun, să pregătească diferite utilaje pentru eventuale intervenții etc. — sarcini înscrise într-un grafic lunar de lucru. Munca sa nu poate fi controlată prin îndeplinirea sau neîndeplinirea planului — întrucît, chiar dacă într-o zi nu a lucrat, sonda extrage în mod automat cantitatea de țiței prevăzută.

Ținînd seama de această situație, organizația noastră de partid, sindicatul, U.T.C., cadrele de conducere ale întreprinderii desfășoară o permanentă activitate educativă în rîndul formațiilor de lucru, pentru întărirea disciplinei, sporirea răspunderii personale a fiecărui salariat față de îndeplinirea îndatoririlor încredințate. Avînd în vedere că o mare parte din salariați provin din mediul rural, avînd o pregătire elementară, **în centrul muncii politico-educative sînt puse probleme care privesc lărgirea cunoștințelor profesionale și politice, grija față de avutul obștesc, folosirea timpului de lucru în scop productiv** — prin efectuarea, conform graficelor, a tuturor lucrărilor de gospodărire și bună întreținere a utilajelor de la sonde.

Această activitate desfășurată permanent, de la o formație de lucru la alta, ne-a permis să ne creăm nuclee stabile, cu vechime în munca la sonde. Este concludent să subliniez că activitatea pe care am desfășurat-o pe linie de educație a avut și are serioase înrîuriri pozitive asupra rezultatelor muncii. **Dacă pînă acum 6—7 ani activitatea întreprinderii noastre nu era rentabilă, din 1971 am ajuns să dăm beneficii. A scăzut considerabil numărul absențelor nemotivate și a învoirilor, timpul efectiv lucrat ridicîndu-se la 97—98%. Totodată, am reușit să diminuăm fluctuația cadrelor sub 7%, numărul lucrătorilor cu o vechime în cadrul întreprinderii noastre de peste 20 ani, depășește 60% din totalul salariaților.**

Pentru a ajunge aici a fost nevoie ca, pe lîngă munca de educație, să ne ocupăm îndeaproape și de unele probleme de ordin social. Am construit cămine muncitorești, asigurăm mijloace de transport pentru formațiile îndepărtate de locul de cazare, ne preocupăm de școlarizarea tineretului în meseria de petroliști etc. Ținînd seama că activitatea la sonde este continuă ne-am îngrijit să planificăm de așa natură activitatea formațiilor de muncă, încît fiecare tînăr să poată beneficia de 2—3 duminici din lună pentru a putea lua parte la manifestările organizate de căminele culturale sau casele de cultură. Știind că activitatea lor este astfel organizată încît liberul le cade duminica, nu mai absentează, au o prezență bună la serviciu și, ce-i mai principal, lucrează cu mai mult simț de răspundere.

În orice problemă ivită în activitatea formațiilor de lucru, conducerea unității, organizația de partid, sindicatul, U.T.C., intervin prompt, analizează stituația și ajută efectiv pe salariați în rezolvarea lor cît mai corespunzătoare. Sperăm ca în acest an — hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen — întreprinderea noastră să dobîndească unele din cele mai însemnate realizări de la existența ei: drept dovadă stau **realizările din primul trimestru, cînd cu toate condițiile grele ale iernii — am dat țării peste prevederi însemnate cantități de țiței, la costuri sub cele planificate.**

ing. Vasile ARDELEANU
director
Schela de extracție — Boldești

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Prima autobetonieră românească

Prima autobetonieră românească, cu benă rotativă avînd o capacitate utilă de 6 mc, se fabrică la Uzina de utilaje pentru construcții „6 Martie" din Timișoara. Montat pe un șasiu de mare putere, noul și modernul agregat asigură prin dispozitivele sale de manevrare și comandă, transportul și descărcarea rapidă a betoanelor direct la locul de muncă pe șantiere.

● Standul de rodaj cu comenzi electronice

Standul de rodaj cu comenzi electronice pentru motoarele Diesel a fost realizat la Uzina de autocamioane „Steagul roșu" din Brașov. Agregatul — primul de acest fel din țara noastră — a fost conceput de Institutul de cercetări și proiectări pentru autocamioane și tractoare, împreună cu specialiștii uzinei producătoare. El asigură un control foarte riguros al funcționării motoarelor. Concomitent cu integrarea totală în fabricație a motoarelor Diesel, în uzina brașoveană se vor construi 19 standuri de rodaj cu comenzi electronice.

● La Rafinăria din Ploiești s-a elaborat **o tehnologie originală pentru peliculizarea cazanelor și cisternelor** în care se transportă uleiul de transformator pe distanțe mari. După ce recipienții sînt bine curățați, ei sînt acoperiți în interior cu o peliculă din rășini sintetice. În acest fel, calitatea uleiului de transformator se păstrează la caracteristicile inițiale, evitîndu-se influența dăunătoare a oxidului de fier.

● La „Policolor" — 16 produse noi

16 noi produse va realiza în acest an, Uzina bucureșteană „Policolor". Între acestea se numără sortimente de masă poliesterică, grunduri de texturare, cerneluri, lac incolor, fabricate pentru prima oară în țară și solicitate de combinatele de exploatare și industrializare a lemnului pentru operațiunile de finisare a plăcilor aglomerate.

● Locomotiva de 1800 CP pe două osii

Specialiștii Uzinei „23 August" din Capitală au definitivat proiectul unei locomotive de 180 CP pe două osii, pentru cale industrială. Încă din faza de proiectare greutatea acestei locomotive a fost redusă cu trei tone față de tipurile similare, ceea ce, pentru cele 50 de locomotive care se vor fabrica în acest an, înseamnă o economie suplimentară de metal de 150 de tone, cantitate din care uzina bucureșteană ar putea realiza două locomotive Diesel de 1 250 CP și două motoare de 750 CP. În cadrul aceleiași uzine se realizează prototipul locomotivei românești Diesel-hidraulice antiexplozive. Primele două locomotive de acest fel vor fi destinate Combinatului petrochimic de la Pitești.

● Noi utilaje destinate agriculturii

Uzinele constructoare de mașini au omologat noi utilaje destinate agriculturii. Amintim cîteva: două echipamente (unul pentru combina autopropulsată C-12 de recoltat porumb în știuleți depănușați, cu un randament zilnic de minimum 40 t, iar altul pentru presa PPF — pentru tocarea grosieră și balotarea tulpinelor de porumb cu un randament de 8,9 ha pe oră). Au mai fost omologate un plug reversibil pentru tractorul de 45 CP, care execută arături pe terenurile în pantă cu un randament de 2 ha pe zi și un alt plug pentru tractoarele pe șenile S-650 și S-800 pentru săpat canale.

agenda economistului

Plata drepturilor bănești pe bază de delegație sau procură

ÎN URMA intrării în vigoare a noilor reglementări în materie financiar-bancară și de muncă se pune problema (ridicată și de aparatul de specialitate) a aplicării actelor normative anterioare. Pe această linie se înscrie și aspectul legat de plata drepturilor bănești pe bază de delegație sau procură. În pct. 25 din „Regulamentul privind încasările și plățile în numerar ale instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor de stat, cooperatiste și obștești" aprobat prin H.C.M. nr. 858 din 31 mai 1957, sînt stabilite condițiile de efectuare a acestor plăți. Ministerul Finanțelor a dat Îndrumările nr. 1589 din 9 noiembrie 1962, prin care se concretizează modul de aplicare a prevederilor pct. 25 din Regulament.

Regula generală este aceea că plățile în numerar se fac de către unitățile socialiste, prin casier, personal beneficiarilor indicați în documentele de plată. În practică există însă numeroase cazuri în care persoanele indicate în acte nu se pot prezenta la data și locul plății pentru încasarea drepturilor bănești ce li se cuvin. Pentru astfel de cazuri titularul dreptului are posibilitatea să fie înlocuit printr-un împuternicit, mandatar, pe bază de procură sau delegație.

Procura poate fi dată oricărei persoane în care titularul dreptului are încredere. Autentificarea procurii sau legalizarea semnăturii de pe procură se îndeplinește de către Notariatul de stat local, conform prevederilor art. 4 din Decretul nr. 377/1960 (modificat prin Decretul nr. 135/1968 și nr. 28/1970). În localitățile unde nu funcționează notariate de stat locale, aceste atribuții se pot exercita prin comitetele executive ale consiliilor populare ale municipiilor, orașelor sau comunelor, așa cum prevede art. 9 din același Decret.

Pentru sprijinirea salariaților, în baza prevederilor Regulamentului și a Precizărilor Ministerului Finanțelor, delegația poate fi dată numai în cazul în care titularul dreptului bănesc este încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, iar persoana căreia i se dă mandat este soțul, fiul, fratele, sora ori părintele său, fie un coleg de la locul de muncă. Prin delegație se înțelege un înscris sub semnătură personală, în care se indică persoana căreia i se dă mandatul de încasare a dreptului, calitatea acesteia și cauza pentru care nu se poate prezenta să-și încaseze suma. **Delegația poate fi primită numai cu condiția vizării ei de șeful ierarhic superior al titularului dreptului bănesc, viză care să ateste verificarea cauzei pentru care titularul nu se poate prezenta personal la plată (delegații de serviciu, concediu de boală etc.), precum și calitatea persoanei care urmează a încasa suma.**

Precizările Ministerului Finanțelor mai arată că procura sub semnătură legalizată poate fi primită numai în situația în care titularul dreptului este încadrat pe bază de contract de muncă pe durată nedeterminată. În caz contrar, plata se face în mîna altei persoane, exclusiv în baza unei procuri autentice.

În Regulament se instituie obligația casierului ca, la achitarea numerarului către alte persoane decît beneficiarul, să rețină procura sau delegația, urmînd a fi anexată la actul în baza căruia s-a efectuat plata. Face excepție procura generală, care, referindu-se la mai multe operațiuni, nu este indicat a rămîne în original la unitatea plătitoare, astfel că va fi restituită, reținîndu-se o copie certificată de primitor, care va servi pe tot timpul valabilității procurii.

În lipsa unor prevederi privind plata drepturilor bănești pe bază de delegație sau procură în Codul Muncii sau în Legea finanțelor nr. 9/1972, rezultă că Regulamentul și Precizările Ministerului Finanțelor, date în aplicarea lui, au rămas în vigoare. Trebuie avut însă în vedere că a fost extinsă competența notarială privind autentificarea procurilor și legalizarea semnăturii de pe acestea și pentru comitetele executive ale consiliilor populare ale municipiilor, orașelor sau comunelor, în localitățile unde nu funcționează notariate de stat locale, iar unii termeni juridici au fost înlocuiți în legislația adoptată ulterior

Ioan CONDOR

Termenul de prezentare la locurile de muncă a militarilor care la data încorporării aveau calitatea de salariați

ART. 72 din noul Cod al muncii, intrat în vigoare la 1 martie 1973. prevede că pentru persoanele care, fiind încadrate în muncă, sînt chemate să-și satisfacă serviciul militar, contractul de muncă se menține, iar perioada de satisfacere a serviciului militar intră în calculul vechimii neintrerupte în aceeași unitate. Pentru a beneficia de aceste avantaje, cel în cauză are **obligația să revină la locul de muncă în termen de 30 de zile** de la satisfacerea serviciului militar. Art. 76 din Legea nr. 14 privind organizarea apărării naționale a Republicii Socialiste România, care a intrat în vigoare la 31 martie 1973, prevede însă că cei lăsați la vatră sînt obligați să se prezinte la locurile de muncă **în termen de 15 zile** de la data lăsării lor la vatră. În cazul nerespectării, cu vinovăție, a acestei obligații, contractele de muncă a celor în cauză pot fi desfăcute disciplinar în temeiul art. 13 lit. e din Legea nr. 1/1970 (Legea organizării și disciplinii muncii în unitățile socialiste de stat).

În continuare, se prevede că unitățile militare sînt obligate să comunice în timp util, în scris, organizațiilor socialiste interesate data lăsării la vatră a militarilor care la încorporare aveau calitatea de salariați.

Față de aceste două dispoziții contrare, se pune întrebarea care prevedere se aplică — prevederile Codului muncii sau Legea nr. 14/1972 privind apărarea națională — întrucît pot fi cazuri în care unui salariat care se prezintă la lucru, de exemplu în a 25-a zi de la lăsarea la vatră, în conformitate cu Codul muncii, i se poate replica că i s-a desfăcut contractul de muncă întrucît nu s-a prezentat în termen de 15 zile de la lăsarea la vatră, așa cum prevede Legea nr. 14/1972.

Răspunsul credem că este următorul: de la 1 la 31 martie 1973 se aplică art. 72 din Codul muncii, iar de la 31 martie 1973 Legea nr. 14/1972 (care este pusă în aplicare la 31 III 1973).

Evident, art. 72 din Codul muncii urmează a fi modificat în același sens, iar pînă atunci socotim necesar ca unitățile militare să pună în vedere militarilor lăsați la vatră, care la data încorporării aveau calitatea de salariați, să se prezinte la fostele lor locuri de muncă în termen de 15 zile, nu 30 de zile, pentru a nu pierde drepurile mai sus arătate.

L. THEODORU

IMPERATIV AL PERFECȚIONĂRII

(Urmare din pag. 9)

cuprindea 37 de servicii și 15 birouri, în afara a încă 14 funcții de conducere pe primele trei trepte ierahrice; dintre aceștia, 5 erau directori pe funcțiuni, avînd în subordine 4 directori adjuncți și un inginer șef. Aceasta a condus la aceea ca media de salariați în cadrul unui compartiment să fie de sub 7, existînd multe compartimente care exercitau atribuții asemănătoare. Astfel, existau prevăzute în structură: serviciul plan-coordonare și serviciul coordonarea realizării acțiunilor; serviciul studii-dezvoltare și serviciul — investiții; serviciul tehnic și serviciul utilaje; serviciul urmărirea producției și serviciul urmărirea realizării acțiunilor; serviciul aprovizionare materii prime, serviciul aprovizionare materiale și serviciul aprovizionare coloranți; serviciul organizarea producției și muncii, serviciul organizarea și normarea muncii și serviciul informatică; serviciul financiar, serviciul analize economice, serviciul control financiar intern și serviciul control financiar preventiv, și altele. Totodată la unitatea pe structura căreia s-a constituit centrala existau de asemenea servicii de plan-producție, aprovizionare, desfacere, personal și administrativ.

Așa cum se prezintă alăturat, organigrama proiectată reduce numărul funcțiilor de conducere de la 73 la circa 50, avînd doar 17 servicii și un birou, fără ca asemenea compartimente să se mai constituie și la unitatea pe structura căreia s-a organizat. Fabrica poate fi direct subordonată directorului general adjunct care este totodată și conducătorul acesteia. În ce privește numărul directorilor pe funcțiuni, ei pot fi numai 3, avînd totodată un director general adjunct pentru conducerea fabricii, un inginer șef și un director adjunct pentru activitatea de export-import, centrala realizînd un volum mare de comerț exterior. Ca urmare, numărul mediu de salariați pe compartiment poate să crească de la 7 la 18, ceea ce creează posibilitatea organizării compartimentelor pe domenii distincte, fiind dotate cu personal de specialitate și asigurînd astfel permanent relații eficiente de cooperare și de bună coordonare a întreprinderilor subordonate.

În acest fel, faptele arată că la Centrala industriei bumbacului, ca și la celelalte centrale și unități asimilate acestora, se acționează cu pricepere și răspundere pentru înfăptuirea cu eficiență a prevederilor Decretului Consiliului de Stat, pentru mai buna organizare structurală a unităților, a muncii aparatului de conducere și funcțional, pentru apropierea deciziei de execuție, pentru folosirea cadrelor în activități nemijlocit productive.

CORELAREA NORMELOR

(Urmare din pag. 9)

de volumul de muncă pe care-l impune.

Pentru a se asigura o concepție unitară în domeniul său de activitate, grupa respectivă de personal lucrează în compartimente ale unității de cercetare-proiectare a centralei, chiar dacă aceste compartimente își au sediul la una din întreprinderile centralei, desfășurîndu-și activitatea pe baza programelor stabilite și aprobate de ministerul tutelar. Subliniez în mod deosebit acest lucru, deoarece în perioada care a trecut de la aplicarea Decretului se constată tendința ca în această grupă să fie inclus și alt personal **decît cel care se ocupă de cercetarea și proiectarea de produse și tehnologii noi sau execută lucrări de proiectare-cercetare ce sînt necesare mai multor unități din componența centralei.**

Red. — **Ce trebuie să se înțeleagă prin personal de execuție de specialitate?**

P. I. — Prin acest personal se înțelege cel care lucrează în activitățile funcționale și de stat major ale unităților și anume: de planificare-dezvoltare, de organizare, de control, de programare și cooperare, cel care execută adaptările de proiectare pentru produse și tehnologii, cel care elaborează norme și normative de materiale și de muncă, cel care elaborează tehnologii pentru producția curentă, cel de la aprovizionare, desfacere, financiar, contabilitate, personal și învățămînt. În această categorie se cuprinde deci și personalul de proiectare și cercetare care se ocupă de activitatea curentă în acest domeniu, exceptîndu-se — așa cum am arătat mai sus — numai cei care se ocupă de cercetare și proiectare pentru produse noi și tehnologii noi și care își desfășoară activitatea în compartimente ce aparțin de centrală.

Un alt aspect care consider că trebuie subliniat este acela că din categoria personalului TESA a fost detașată ca o grupă separată și aceea în care se includ tehnicienii, inginerii și alți specialiști care execută **direct în cadrul procesului de producție** operații ce necesită cunoștințe de nivel superior, cum sînt unele operații de testare a aparaturii electronice, de montare a unor aparaturi de mare complexitate, operatorii de la instalațiile de mare complexitate din industria petrochimică, energetică, siderurgică și altele similare. Pentru a nu se crea confuzii în stabilirea acestor operații a fost precizat că locurile de muncă la care sînt necesari asemenea specialiști se stabilesc prin planurile tehnologice și numărul lor se aprobă de conducerea ministerului.

Red. — **Am putea deci conchide că personalul T.E.S.A. cuprinde grupele b—f din Decret mai puțin personalul de cercetare-proiectare produse și tehnologii noi și specialiști care execută operații direct productive?**

P. I. — Exact. În acest fel putem spune că la ora actuală personalul T.E.S.A. la nivelul întreprinderilor cuprinde de fapt **personalul de conducere și administrare nemijlocită** a proceselor de producție și a întreprinderii în ansamblu. Și pentru a contura complet acest personal trebuie să amintim că, pe lîngă cele două grupe amintite mai sus (personalul din secțiile de producție și cel de execuție de specialitate din aparatul funcțional), aceasta cuprinde și personalul de conducere din unități, de la directorul general pînă la șefii de birou, personalul de execuție administrativă, detașat cu o grupă de sine stătătoare și bine conturată, incluzînd activitățile de dactilografiere, registratură, secretariat, arhivă, magazioneri etc., precum și grupa personalului de deservire (îngrijitori, curieri, portari, paznici, pompieri etc.).

Red. — **O întrebare mă frămîntă încă. Decretul stabilește structuri tip pentru diferite categorii de unități, în care se precizează compartimentele ce pot fi constituite. Se prevede, de exemplu, în structura organizatorică a centralelor un serviciu de planificare-dezvoltare. Pe de altă parte. Decretul precizează că un serviciu nu poate fi constituit decît dacă activitatea respectivă necesită un număr de cel puțin 15 persoane. În prezent, majoritatea unităților nu dispun de normele după care să stabilească dacă pentru activitatea de planificare-dezvoltare sînt sau nu necesare 15 persoane. Cum se vor corela deci structurile adoptate acum cu rezultatele ce vor fi obținute în urma definitivării normativelor de personal?**

P. I. — Prin Decret, mai exact prin organigramele tip anexate la acesta s-a stabilit numai denumirea compartimentelor (atelier, secție, serviciu etc.), fără a se preciza cîți oameni trebuie să existe în cadrul fiecăruia, acest număr depinzînd de volumul de muncă determinat de lucrările ce se execută în unitatea respectivă. Compartimentele stabilite în organigrame, indiferent de denumirea pe care o au, se organizează pe baza normelor de structură, ca birouri sau servicii, în funcție de numărul de oameni rezultat din calculele făcute la data aplicării Decretului de către fiecare unitate în parte, urmînd ca în etapa următoare, pe baza normelor de muncă elaborate, să se stabilească pentru fiecare activitate ce anume funcții și cîte posturi sînt necesare pe fiecare funcție. Unele compartimente, prevăzute în organigrame, în care lucrează un număr mic de salariați care nu permite organizarea unui birou, pot fi comasate cu altele apropiate ca specific și prevăzute în organigramă la aceeași verigă ierarhică, pentru a se organiza ca birouri, reducînd în felul acesta numărul de legături ale șefilor ierarhici. De exemplu, s-ar putea comasa activitatea de planificare-dezvoltare, cu cea de organizare și control sau cea de aprovizionare cu cea de desfacere; în niciun caz nu este indicată separarea unor activități prevăzute în același compartiment în organizarea aprobată prin Decret, pentru a se comasa cu alte activități din alte compartimente. Cu alte cuvinte, este necesar să se păstreze prevederile de principiu ale organigramelor tip apărute.

Vedeți deci că aplicarea cu fermitate a prevederilor Decretului constituie un pas hotărîtor în raționalizarea organizării, o premisă esențială pentru îmbunătățirea în continuare a utilizării cu maximum de eficiență a specialiștilor, a întregului personal din unitățile noastre economice.

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE

Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării (VI)

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII STRUCTURALE ȘI PARTICIPAREA LA DECIZII

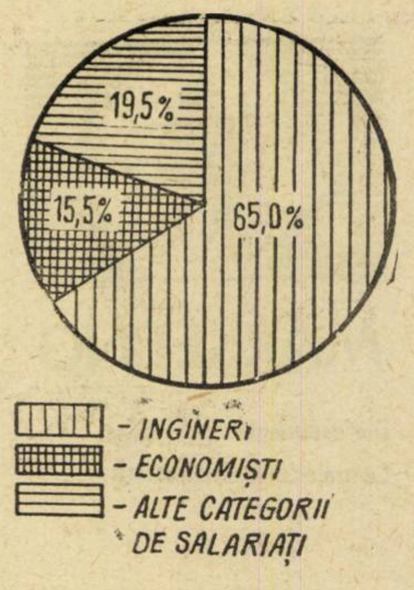

Fig. 1. — **Structura profesională a consiliilor oamenilor muncii**

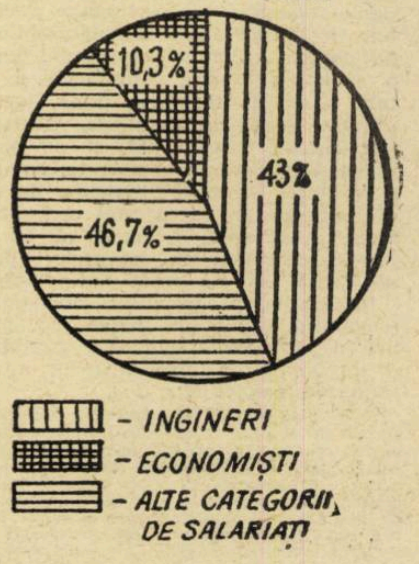

Fig. 2. — **Structura profesională a comitetelor oamenilor muncii**

O INVESTIGAȚIE privind organele de conducere colectivă din unitățile industriale, efectuată înaintea trecerii la aplicarea prevederilor Decretului privind stabilirea normelor unitare de structură, a dat posibilitatea realizării unei analize asupra caracteristicilor structurale și funcționale pe care acestea le prezintă. În cele ce urmează înfățișăm cîteva din elementele desprinse, ce se referă în special la poziția economistului în cadrul lor, **care considerăm că pot fi utile în procesul definitivării componenței organelor de conducere colectivă în condițiile perfecționării organizării structurale a unităților industriale**, astfel încît să crească eficiența activității acestora.

• Consiliul oamenilor muncii nu ia hotărîri numai cu caracter tehnico-științific

EXAMINAREA componenței profesionale a consiliilor oamenilor muncii din 8 unități cu statut de centrală aparținînd mai multor ramuri industriale (chimie, ușoară, metalurgie, alimentară, construcții industriale și poligrafie) a relevat că majoritatea membrilor acestora este alcătuită din ingineri. Așa cum rezultă și din figura 1, ei reprezentau în medie 65% din componenții lor, adică de peste patru ori mai mult decît economiștii cooptați în cadrul acestui organism. De precizat că, cu excepția centralei industriale poligrafice în care „doar" 50% din membrii consiliului oamenilor muncii erau ingineri, în toate celelalte unități investigate, ei reprezentau peste 60%.

Atît în centralele cu grefă, cît și în cele fără grefă, ponderea inginerilor în cadrul acestui organ de conducere colectivă era aceeași. Nu același lucru se poate spune despre ponderea economiștilor. În cazul centralelor grefate, ponderea economiștilor în cadrul consiliului oamenilor muncii — de 21% — era aproape dublă față de proporția existentă în centralele fără grefă (11%). În principal situația se explică prin includerea unui număr mai mare de șefi de servicii economice care deserveau atît centrala, cît și unitatea pe care aceasta era grefată.

În primul moment, o asemenea structură profesională a consiliului oamenilor muncii, în care 2/3 din componenți erau ingineri, sugerează că acest organ este chemat să soluționeze cu precădere probleme cu caracter tehnic, de natura celor cu care este confruntat consiliul tehnico-științific. Dar, așa cum reiese din articolul 60 al Legii nr. 11 din 1971, în care sînt prezentate principalele atribuții ale acestui organ colectiv de conducere, problemele care în concepția legiuitorului îi revin spre soluționare sînt sensibil diferite. Astfel din cele 14 atribuții principale înserate în cadrul acestui articol, doar una necesită cunoștințe predominant tehnice și anume aprobarea planului în domeniul cercetării și valorificării cercetărilor, al standardizării, invențiilor și inovațiilor (aliniatul c). Dintre celelalte atribuții, șase (a, b, g, h, i și j) necesită cunoștințe predominant economice, iar celelalte șapte implică cu precădere cunoștințe organizatorice, de personal, tehnico-economice sau juridice.

De la bun început trebuie precizat că apariția unei atari discrepanțe între configurația profesională a comitetului oamenilor muncii și natura atribuțiilor sale, s-a produs fără încălcarea literei legii, și iată cum :

Aliniatul „a" al articolului 57, prevede că în componența consiliului oamenilor muncii intră directorul general și directorii din centrală. În toate unitățile investigate directorii generali erau ingineri, ca și 2/3 din ceilalți directori de centrală. Situația este surprinzătoare, în special cea ilustrată de ultima proporție, mai ales dacă ținem seama că activitățile care reclamă cunoștințe predominant inginerești, — cele din domeniul tehnic și de producție — reprezintă mai puțin de jumătate în ansamblul activității aparatului centralei.

Aliniatul „b" al articolului 57 prevede că în componența consiliului oamenilor muncii trebuie să intre directori și conducători ai unităților care compun centrala. Intr-adevăr, în consiliile oamenilor muncii a celor 8 unități cu statut de centrală investigate, intrau și directorii celor 72 de întreprinderi și unități economice fără personalitate juridică care le compuneau, ei reprezentînd 35% din membrii lor. Dar nici una dintre aceste unități nu erau conduse de economiști. În 68 dintre ele, postul era ocupat de ingineri, iar în altele patru, de cadre cu pregătire medie sau similară.

Aliniatul „c" al aceluiași articol prevede cooptarea în acest organ de conducere colectivă și a 3 pînă la 10 specialiști din cadrul centralei sau din afara ei. Și în acest caz, se repetă situația întîlnită la directorii de centrală în sensul că din salariații centralei și ai unităților componente, au fost incluși în consiliile oamenilor muncii de două ori mai mulți ingineri decît economiști (26 ingineri și 13 economiști).

• În ce măsură structura profesională a organelor de conducere colectivă (consilii și comitete ale oamenilor muncii) corespunde structurii problematicii și deciziilor cu care sînt confruntate acestea; care sînt cauzele lipsei de corespondență între cele două structuri ?

• Legea trebuie aplicată nu numai în litera, ci și în spiritul ei.

• Necesitatea introducerii de urgență a tehnicii descrierilor de funcții, pentru precizarea conținutului funcțiilor din structurile organizatorice ale unităților și ocuparea lor de personal cu pregătire profesională corespunzătoare.

În ceea ce privește specialiștii din afara centralei care au fost cooptați în cadrul consiliului oamenilor muncii se constată o discrepanță și mai accentuată ; cu excepția a două unități — centrala de anvelope și articole tehnice din cauciuc și centrala industriei poligrafice — toate celelalte apelaseră numai la specialiști de formație tehnică, deși, așa cum s-a arătat, aceste organe erau deficitare în special din punct de vedere al economiștilor, ca să nu ne mai referim la sociologi sau psihologi.

• Prezența economistului

DUPĂ CUM REIESE din figura 2, care prezintă sintetic elementele desprinse din analiza structurii profesionale a comitetelor oamenilor muncii din 15 întreprinderi și unități industriale fără personalitate juridică — inginerii constituiau și în cadrul acestuia principala profesiune reprezentată. Ca și în cazul organului corespondent de la nivelul centralei, economiștii reprezentau mai puțin de o pătrime din numărul inginerilor, adică doar ceva mai mult de 10% din totalul membrilor acestora.

Comitetului oamenilor muncii îi revin potrivit articolului 52 din Legea nr. 11/1971 — în principal — 21 de atribuții, din care 9 (cele înscrise în articolele a, c, d, e, f, g, n, o și p) necesită cunoștințe predominant economice, 7 — cunoștințe tehnico-economice (vezi articolele b, h, i, j, k, l, m), iar realizarea celorlalte atribuții implică cunoștințe specifice activității de organizare, personal etc. Rezultă deci că, există o evidentă neconcordanță între componența pe profesii a comitetului oamenilor muncii — așa cum a rezultat din cercetarea efectuată — și gama atribuțiilor ce-i revin spre realizare.

Ca și în cazul consiliilor oamenilor muncii, la această situație s-a ajuns cu respectarea literei prevederilor incluse în articolul 50 al menționatei legi. Astfel, aliniatul „a" al acestui articol prevede că din comitetul oamenilor muncii fac parte directorul sau conducătorul unității și directorii pe specialități, sau după caz, inginerul șef și contabilul șef. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în unitățile investigate mai puțin de o treime din aceste posturi erau ocupate de economiști, deși peste 50% din activitățile pe care le efectuează aparatul de conducere — cele financiare, contabile, aprovizionare, desfacere, planificare etc. — necesită cunoștințe predominant economice. Influența acestei categorii de titulari de posturi — și în special la directori — asupra structurii profesionale a comitetului oamenilor muncii nu se reduce însă numai la proporția pe care o reprezintă ei în totalul membrilor săi. Se adaugă și faptul că numărul specialiștilor de aceeași profesie cu ei crește, diminuîndu-se în mod corespunzător proporția celorlalți. Spre exemplu, în cele două întreprinderi analizate, în care directorii nu sînt ingineri — ci cadre cu pregătire medie sau profesională — ponderea inginerilor în organele de conducere colectivă este de 18% (o întreprindere poligrafică) și respectiv de 20% (o întreprindere de produse alimentare). În schimb în celelalte unități conduse de ingineri, ponderea acestora — cu o singură excepție — nu scade sub 40%, din totalul membrilor comitetului oamenilor muncii.

Tabelul nr. 1

Structura pe profesii a cadrelor de conducere care compun comitetul oamenilor muncii

Profesii	cadre de conducere : de nivel superior	cadre de conducere : de nivel mediu
tehnice	64%	53%
economice	30%	15%
alte profesii	6%	32%
Total	100%	100%

Aceasta explică în bună măsură de ce, aplicarea prevederilor aliniatului „c" din articolul 50 referitor la includerea în comitetul oamenilor muncii a șefilor de compartimente și a specialiștilor — principala categorie de membri a acestui organ — a dus la situația prezentată în coloana pentru cadrele de conducere de nivel mediu din tabelul 1. Consecința acestor situații a fost crearea unor comitete ale oamenilor muncii în care specialiștii în economie nu erau suficient reprezentați, ceea ce nu era de natură să asigure cele mai bune premise pentru obținerea unor decizii care să asigure creșterea eficienței.

• Perfecționări necesare și posibile

DIN ANALIZA atît a structurii consiliului, cît și a comitetului oamenilor muncii, se desprinde cu pregnanță necesitatea luării unor măsuri care să le asigure o rațională structură profesională, premisă a realizării atribuțiilor care le-au fost conferite prin lege. În prezent, pentru aceasta, există condiții prielnice, ca urmare a trecerii la aplicarea măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie referitoare la perfecționarea structurilor organizatorice și a utilizării specialiștilor.

Pentru o mai solidă fundamentare economică a strategiilor de dezvoltare și a programelor de acțiuni, credem că este necesară cooptarea unui număr sporit de economiști în cadrul acestora, eliminîndu-se cu desăvîrșire situațiile — două în cazul unităților investigate — în care, în cadrul lor nu este cooptat nici un cadru economic cu pregătire superioară. Desigur, că nu pot fi indicate rețete universal valabile, fiind necesar ca în cadrul unitar asigurat de Legea nr. 11 și de Decretul privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice să se adopte acea competență profesională care corespunde cel mai bine condițiilor fiecărei unități. Printre elementele care trebuie avute în vedere în acest scop menționăm dimensiunea și tipul unității. Astfel, mi se pare firesc ca în condițiile unor unități mai mari, aspectele referitoare la planificarea activității, contractele economice, acțiuni de import-export, analiza cheltuielilor și stocurilor de valori materiale etc. să se bucure de o atenție sporită, dat fiind că se amplifică complexitatea lor. În unitățile investigate — asa cum reiese din examinarea tabelului nr. 2 — odată cu creșterea dimensiunii unității, exprimată prin numărul salariaților, are loc o diminuare a numărului economiștilor cooptați în comitetul oamenilor muncii, ceea ce, evident, reduce posibilitățile de aprofundare a aspectelor economice și, implicit, de realizare a unora din principalele atribuții acordate prin lege.

Baza asigurării unei mai depline armonizări între competența organelor de conducere colectivă și natura și complexitatea problemelor cu care unitățile respective sînt confruntate, este ocuparea funcțiilor de conducere de nivel superior și mediu de cadre cu pregătirea cea mai adecvată domeniului condus. Premisa realizării acestei necesități este perfecționarea nomenclatoarelor de funcții și specialități care să prevadă pentru fiecare post care este specialitatea necesară pentru a-l ocupa. S-ar elimina situațiile ambigue care mai persistă ca urmare a faptului că pentru o serie de posturi se prevede posibilitatea ocupării lor atît de către ingineri, cît și de către economiști. O asemenea acțiune a devenit nu numai necesară, ci și posibilă, întrucît, în condițiile aplicării hotărîrilor recentei plenare a C.C. al P.C.R., există suficiente cadre atît de formație tehnică cît și economică degrevate de activități funcționărești, astfel încît să se asigure o deplină corespondență între cerintele posturilor și calificarea și potențialul ocupanților.

Tabelul nr. 2

Categoria de specialiști	Ponderea medie în comitetul oamenilor muncii pentru întreprinderile și unitățile industriale fără personalitate juridică care au : mai puțin de 1000 salariați	între 1000—2000 salariați	peste 2000 salariați
— ingineri	41,1%	42,6%	55%
— economiști	13,7%	13,1%	8%

Ovidiu NICOLESCU

MARKETING

Din experienţa Centralei industriei mătăsii

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

MARKETINGUL ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII [III]

ANALIZA EVOLUŢIEI VÎNZĂRILOR. — Lipsa unor studii de marketing ale pieţei interne a provocat în anii trecuţi unele fenomene de perturbare a vînzărilor. O supraevaluare a potenţialului pieţei pentru cravatele imprimate, mai ales a celor cu desene complicate şi culori tari, a dus la formarea unor stocuri cu mişcare lentă la detailişti. Reclama şi publicitatea insuficiente, şi pe perioade foarte lungi chiar inexistente, ca urmare a tendinţei Direcţiei financiare din C.I.M. de subestimare a acestei activităţi de mare importanţă, a făcut ca, în unele judeţe, comerţul cu cravatele produse de C.I.M. să fie mult sub posibilităţi.

Realizarea programului corespunzător modelului economico-matematic prezentat în numărul trecut este condiţionată şi de adoptarea unei strategii a distribuţiei de marketing.

In perioada 1976—1980 factorul stimulativ al cererii de cravate îl va constitui prezentarea şi desfacerea acestui produs prin reţeaua de magazine proprii „Gioconda". Dacă la sfîrşitul acestui an această reţea va avea 5 magazine, pentru anul 1930 sînt prevăzute minimum 20 de magazine „Gioconda", prin care se va realiza cca. 15—20% din valoarea producţiei marfă a C.I.M. destinată consumului individual. Acest procentaj va fi mai ridicat la articolele de galanterie şi mai ales la cravate, faţă de cel care se va realiza la ţesăturile tip mătase-metraj. Magazinele „Gioconda" vor stimula puternic cererea prin schimbarea liniei modelelor la fiecare 2—3 luni în condiţiile prezentării de desene noi cel puţin de două ori pe săptămînă, prin cercetarea continuă a preferinţelor şi a proceselor motivaţionale ale populaţiei, printr-o activitate de promovare, reclamă şi publicitate bine condusă şi atent controlată, prin folosirea celor mai moderne şi mai atractive ambalaje de prezentare, precum şi prin alte mijloace specifice de marketing. In aceste condiţii, prevedem ca în anul 1990 să vindem numai prin reţeaua proprie „Gioconda" o cantitate de cravate de aproape două ori mai mare decît producţia totală de cravate realizată în 1972.

PROGNOZA TEHNOLOGICĂ. — În următorii 10—15 ani nu se prevăd mutaţii deosebite în domeniul ţesăturilor şi, în special, la cravate, unde războaiele jacquard vor forma baza echipamentului, necesar producţiei viitoare. Desigur că, tendinţa pregnantă de introducere a războaielor fără suveică va influenţa şi acest sector. Menţionăm că, în prezent, se află în producţie în unele ţări europene războaie jacquard fără suveică fabricate de Sulzer — Elveţia. Introducerea acestui utilaj de înalt randament ca şi modernizarea secţiilor de preparaţie şi finisaj, vor duce la creşterea productiei şi a productivităţii muncii, la mărirea zonei de deservire şi la reducerea preţului de cost, fără însă ca aceste fenomene să influenţeze prea mult cererea de cravate pînă în anul 1980.

PROGNOZA MATERIILOR PRIME. — Urmărind prognozele mai mult sau mai puţin oficiale şi investiţiile capitale anunţate pe plan internaţional, se poate trage concluzia că nici în acest domeniu nu vor exista schimburi spectaculoase, cel puţin pînă în anii 1980—1985. Fibrele sintetice se dezvoltă cu prioritate, astfel încît în anul 1990 vor ocupa o pondere de 57%, iar în anul 2000 de 67% din producţia totală mondială de fibre textile. Structura compoziţiei fibroase a cravatelor produse în anii 1970, 1971 şi 1972, precum şi previziunile noastre pentru anii 1975, 1980 şi 1985 sînt prezentate în tabelul nr. 1.

În afară de folosirea tot mai largă a poliesterului texturat, este de semnalat revirimentul pe care l-a produs apariţia noilor mătăsuri din fire poliamidice tip Qiana, care vor influenţa probabil în viitor şi consumul de cravate.

PROGNOZA NIVELULUI PROBABIL AL CONSUMULUI. — Studiile noastre au arătat că, în cazul consumului de cravate, nu există constrîngeri majore care să impună corecţii deosebite în ce priveşte nivelele prognozate ale cererii. Cum consumul individual de cravate îmbină armonios preferinţele cumpărătorilor pentru articole cu o ridicată utilitate funcţional-estetică cu interesele centralei de a satisface aceste cerinţe la un nivel corespunzător de eficienţă economică a producţiei, considerăm că există toate premisele pentru a se aborda şi soluţiona problema expansiunii producţiei şi comercializării acestui produs.

PROGNOZA FORŢEI DE MUNCĂ. — Introducerea pe scară tot mai largă a unor utilaje perfecţionate, şi, în special, a războaielor hidraulice şi cu grafiere, a căror producţie unitară este de circa 2 ori mai mare decît cea a războaielor obişnuite în condiţiile unei zone de deservire mult extinse, precum şi politica de calificare a cadrelor şi de perfecţionare continuă a condiţiilor din Centrala industriei mătăsii, va garanta acoperirea cu forţa de muncă necesară dezvoltării unui program larg de investiţii.

PROGRAMUL DE INVESTIŢII. — În scopul determinării volumului şi structurii investiţiilor cu ajutorul modelului MAP, s-a preconizat folosirea unei metode care se bazează pe aplicarea într-o formă particulară a analizei bayesiene la alegerea unei variante optime în condiţii de incertitudine. După cum rezultă din cele expuse anterior, studiul cererii viitoare şi al evoluţiei tehnologiei în domeniul considerat, conduce la elaborarea unui sistem de scenarii, care, corectate cu factorii amintiţi, constituie, în final, tabloul variantelor celor mai probabile ale consumului, tablou din care trebuie extrasă soluţia optimă de investiţie pentru grupa respectivă.

Tehnica fiind destul de laborioasă, în tabelul nr. 2 am redat numai un exemplu concret de calcul, ilustrat cu date convenţionale exprimate în unităţi valorice, dar reprezentînd fidel structura logică a fundamentării deciziei în cazul real al programului pentru cravate. Caracteristicile variantelor în ordinea numerotării coloanelor sînt următoarele :

1. Ponderea factorială parţială (P.F.P.), reprezintă gradul de importanţă care se acordă fiecărei variante din programul de investiţii al grupei. Ca şi în cazul cifrelor din coloanele 9, 10 şi 11, cele din coloana 1 exprimă aprecierea medie a opiniilor subiective ale unui număr de cel puţin 5 experţi în domeniul considerat (panel de experţi).

2. Producţia (Y) realizată în capacităţile (K) existente în 1972 se obţine din datele statistice de istorie.

3—4. Producţia care se va obţine cu capacităţile existente în 1972 în anii 1976 şi 1980 se calculează cu ajutorul unei funcţii de producţie Cobb — Douglas, cu progres tehnic de tipul

$$Y = e^{rt} \times F(L, K)$$

5—6. Producţia totală necesară în anii 1976 şi 1980 se calculează pe baza datelor care rezultă din formula $P_t = N_c \cdot t_i(t)$ explicată mai sus.

7. Producţia realizată în 1976 pe baza investiţiilor suplimentare se calculează prin diferenţa coloana 5 minus coloana 3.

8. Idem pentru 1980, prin diferenţa coloana 6 minus coloana 5.

9, 10, 11. Stările pieţii exprimă reacţiile probabile ale cumpărătorilor la întregul nostru program de dezvoltare a producţiei şi comercializării cravatelor. Cele trei stări luate în calcul sînt notate cu Da (coloana 9) pentru receptivitate, cu ? (col. 10) pentru indiferenţă şi cu Nu (col. 11) pentru respingerea programului. Fiecăreia dintre aceste stări i s-a asociat o probabilitate determinată sub forma mediei opiniei a cel puţin 5 experţi. Suma probabilităţilor este egală cu 1 evenimentul sigur, deoarece în final piaţa va reacţiona în mod cert în unul din aceste moduri.

12. Eficienţa medie a variantei se calculează prin însumarea produsului dintre eficienţa scontată U (cifrele din coloanele 9, 10 şi 11) cu probabilităţile respective, (P) conform formulei :

$$E = \Sigma U_i \cdot P_i, \text{ în care } i = 9, 10, 11$$

13. Coeficientul mediu ponderat de decizie se determină prin inmulţirea cifrelor din coloana 1 cu cele din coloana 12.

Din tabelul nr. 2 se observă că, din punct de vedere al criteriului eficienţei medii, decizia este greu de pronunţat între varianta mixtă, maşini de ţesut — maşini de tricotat (nr. 7) şi varianta de distribuţie (nr. 3), reprezentînd curba cea mai probabilă din interiorul ariei haşurate (vezi în numărul trecut, figura nr. 1), în timp ce în raport cu coeficientul mediu ponderat decizia se îndreaptă hotărît spre varianta nr. 7. Pe baza datelor din acest tabel, deciziile au mai fost verificate prin următoarele criterii : Criteriul minimax Van Neumann-Wald, care, fiind un criteriu pesimist, a dus în mod firesc la varianta nr. 4 ; Criteriul lui Hurvitz, care, fiind un criteriu optimist, a dus la indicarea deciziei optime pentru varianta nr. 5 ; Criteriul echiprobabilităţii al lui Laplace, care a dus pentru varianta nr. 3 la o eficienţă medie de 1,6368 u/m, iar pentru varianta nr. 7 la o eficienţă medie de 1,6302 u/m.

Neexistînd o departajare netă între variantele 3 şi 7, s-a folosit în final criteriul bayesian al evaluării informaţiei perfecte, care dă avantaj variantei nr. 7.

Decizia luată în condiţiile de mai sus este provizorie şi serveşte la **elaborarea pe baze ştiinţifice a proiectului de plan de perspectivă.** Înainte de întocmirea studiilor tehnico-economice, pentru investiţiile nominalizate, este necesar să se efectueze noi cercetări detaliate, în urma cărora cifrele din coloanele 9, 10 şi 11 vor fi înlocuite cu frecvenţele relative de manifestare a stărilor pieţei obţinute din anchetarea unui eşantion reprezentativ de cumpărători şi necumpărători relativi. În acest mod se va mări eficienţa deciziei prin trecere de la condiţiile de incertitudine la condiţiile de risc.

În ultima parte a procesului de fundamentare a deciziilor în cadrul programului de investiţii se centralizează într-un nou tabel variantele optime de la fiecare grupă de produse, în vederea optimizării structurii investiţiilor pe ansamblul nomenclatorului centralei.

Alex. IORDĂCHESCU
Centrala industriei mătăsii

Tabel nr. 1 (%)

Structura după compoziţia fibroasă	1970	1971	1972	1975	1980	1985
Cravate de mătase naturală	21	24	11	14	14	12
Cravate din fibre artificiale	16	32	50	30	28	28
Cravate din fibre sintetice	63	44	39	56	58	60
	100	100	100	100	100	100

ANCHETA NOASTRĂ

MOTIVAŢIA PRODUCĂTORULUI INDUSTRIAL

Interviu cu dr. J. MOMEIYM, de la firma „Philips" — Olanda

FIRMA are un profil electric şi electronic, producînd o gamă deosebit de largă de articole de uz industrial şi casnic. Dintre principalele produse amintim : aparataj divers pentru telecomunicaţii şi probe de laborator, pentru iluminat, instrumente cu caracter electrocasnic, aparate de radio şi TV, instrumente pentru măsură şi control etc. Sediul central se află în Olanda, la Eihow, însă există filiale de producţie şi reprezentanţe în toate centrele mari ale lumii. Numărul total al salariaţilor din toate întreprinderile firmei „Philips" este de circa 350 000.

1. Cum interpretaţi în cadrul politicii dv. de întreprindere, conceptul de marketing ?

In conducerea afacerilor noastre, plecăm de la premisa, deja verificată de firma „Philips", că, în marea majoritate a cazurilor, clienţii ştiu ce vor. Ca atare, am considerat util să uzăm, în acţiunea de desfacere a produselor noastre, de elementele care sînt de natură să-i provoace maximum de satisfacţie în alegerea şi folosirea lor. Am în vedere, cînd afirm acest lucru, în special aspectul unei calităţi ireproşabile a produselor vîndute, precum şi furnizarea, la nivelul exigenţelor actuale a serviciilor post-vînzare. Fiind adepţii unei atari politici, firma noastră s-a îngrijit de crearea condiţiilor celor mai bune pentru a furniza în timpul cel mai scurt, de la primirea unor apeluri, a pieselor de schimb necesare, a serviciilor de reparaţii asigurate printr-un personal tehnic foarte calificat, sau a consultaţiilor cerute indiferent de natura lor, în legătură cu produsele pe care le vindem.

Un aspect deosebit în acţiunile strategice pe piaţă îl constituie produsele noi, pe care le lansăm. Trebuie să menţionez că, în cadrul firmei noastre — spre deosebire de „Gründig" — procesul de producţie este altfel organizat, în sensul că întreprinderile noastre realizează întregul flux începînd de la cumpărarea de materii prime şi încheind cu vînzarea produsului. O fază importantă, în fluxul de fabricaţie, îl constituie, fără îndoială, sectorul de cercetare — inclusiv cel cu caracter fundamental. Eforturile acestui sector se caracterizează, atît în modificările de ordin pur tehnic — în sensul îmbunătăţirii parametrilor de funcţionare — cît şi în intervenţii de ordin estetic. La unele produse, cum sînt lămpile sau instrumentele de măsură şi control, de pildă — unde parametrul „modă" nu are, practic, nici o influenţă — se accentuează elementele tehnico-funcţionale şi de „know-how" prin excelenţă. La altele însă, — spre exemplu la aparatele de radio etc. — avem în vedere, ca obiectivele centrale, ale inovaţiei să fie criteriile de piaţă, inclusiv cele privitoare la linia modei.

2. Această departajare a obiectivelor pe produse se reflectă şi în structura organizatorică ?

Într-adevăr în legătură cu maniera în care înţelegem să ne desfacem produsele ar fi util să precizez un fapt, şi anume : ca instrument publicitar firma „Philips" este organizată pe verticală, pe grupe de produse. Astfel, pentru fiecare produs, există — aş putea spune — o „mini-întreprindere" care se ocupă cu întreg procesul de fabricaţie — respectiv cu cercetarea, producţia şi chiar desfacerea articolului respectiv. Nu am greşi deci dacă am considera firma noastră ca un sistem de micro-întreprinderi semi-autonome, care răspund în faţa conducerii centrale doar din punct de vedere al rezultatelor vînzărilor. Trebuie să precizez — pentru că am ajuns la acest punct că noi nu agreăm ideea de a organiza puncte proprii de vînzare în străinătate deoarece credem că este, mult mai eficace folosirea reţelei de distribuţie locale.

3. Cum realizaţi atunci dialogul producător-consumator ?

Legătura cu clienţii înţelegem să o întreţinem, în special prin calitate şi service. Acordăm, ca atare, un plus de atenţie consultaţiilor tehnice, demonstraţiilor la expoziţii, şi în centrele de desfacere şi mai puţin, reclamei. Aceasta poate datorită şi faptului că produsele „Philips" — chiar cele pentru uzul marii mase de consumatori, au un pronunţat caracter tehnic.

G. HAŞEGANU

Tabel nr. 2*)

Caracteristici / Variante ale consumului probabil	P.F.P.	Y din K1972	Y pe K 1972 obţinută în: 1976	1980	Producţia totală necesară în: 1976	1980	Producţie din investiţii suplimentare în: 1976	1980	Stările pieţei Criteriul: eficinţa economică scontată (U): Da	?	Nu	Eficienţa medie (E)	Coeficient mediu ponderat de decizie
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A. Pe baza prognozei explorative a cererii													
1. Varianta C1	0,15	15	16	18	24	42	8	18	2,32	1,68	0,88	1,696	0,2544
2. Varianta C2	0,12	15	16	18	21	36	5	15	2,14	1,64	1,04	1,670	0,2004
3. Varianta de distribuţie	0,16	15	16	18	23	40	7	17	2,43	1,58	0,95	1,731	0,2770
4. Varianta pesimistă	0,11	15	16	18	20	30	4	10	2,02	1,62	1,24	1,666	0,1499
B. Pe baza prognozei explorative tehnologice													
5. Varianta tricot optimistă	0,13	—	—	—	28	52	28	24	3,64	1,40	—0,56	1,708	0,2220
6. Varianta trcot pesimistă	0,16	—	—	—	24	46	24	22	3,36	1,44	—0,48	1,632	0,2611
7. Varianta mixtă	0,17	15	16	18	26	50	10**	24**	2,54	1,66	+0,74	1,736	0,2951
PROBABILITĂŢI (P)	1,00	—	—		—	—	—	—	0,4	0,3	0,3		—

*) Date convenţionale.
**) Numai maşini de tricotat.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (IX)

Țara noastră, acordă o mare atenție punerii în valoare a zăcămintelor de minereuri mai sărace în metal sau greu prelucrabile. **„O sarcină importantă pentru creșterea bazei de materii prime,** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **este dezvoltarea cercetărilor pentru îmbunătățirea tehnologiei folosirii acestora, în special a minereurilor cu conținut mai sărac". [15])**

Referitor la valorificarea minereurilor așa-zise „complexe" de cupru, plumb și zinc este de menționat experiența pozitivă a cercetării românești pentru punerea în exploatare a zăcămintelor de metale neferoase existente în țara noastră, de asemenea rezultatele pozitive în găsirea unor tehnologii adecvate privind valorificarea unor materii prime cu conținut de aluminiu (șisturi bituminoase, bauxită silicoasă ș.a.).

Pe linia organelor CAER, țările socialiste europene participante la activitatea acestei organizații, practică un vast schimb de experiență, cu ajutorul brigăzilor complexe de specialiști, vizitelor reciproce, schimburilor de documentații ș.a. în vederea găsirii metodelor celor mai eficiente pentru reducerea pierderilor de metale în toate fazele de prelucrare a minereurilor și concentratelor neferoase.

Un domeniu important asupra căruia țările socialiste menționate își îndreaptă în mod deosebit atenția este acela al economisirii și al înlocuirii metalelor neferoase cu diferite materiale, îndeosebi cele chimice. Așa cum s-a arătat, electrotehnica utilizează în cantități din ce în ce mai mari metale neferoase. Metalele neferoase folosite în acest domeniu au reprezentat în anul 1970, valori cuprinse între 30% și 52% din consumul total de cupru; între 18% și 40% din consumul de aluminiu; între 30% și 70% din consumul total de plumb (pentru acumulatori) al unor țări din cele menționate mai sus. Arătăm, totodată, că în unele țări dezvoltate din punct de vedere industrial în anul 1970, consumul de metale neferoase pentru electrotehnică reprezenta la aluminiu: S.U.A. — 14,4%, R.F.G. — 16% și Franța 18,7%; la cupru: S.U.A. — 43%, R.F.G. — 49%. Franța — 42%, Anglia 36%; la plumb: (folosit la acumulatori) Anglia — 26,8%, R.F.G. — 31,0% și Franța — 37%.

Din compararea datelor prezentate mai sus, rezultă că ponderea metalelor neferoase consumate în industria electrotehnică este, în general, mai mare în țările socialiste, care participă la activitatea CAER, de aici rezultînd și concluzia că în aceste țări există încă posibilități însemnate de economisire și înlocuire a metalelor neferoase. În acest sens, menționăm că țările socialiste de care ne ocupăm, folosind metalele neferoase în domeniul industriei electrotehnice, urmăresc în același timp, folosirea unor înlocuitori ai acestora astfel: folosirea învelișurilor de mase plastice și cauciuc la fabricarea cablurilor în locul plumbului; înlocuirea cuprului și plumbului la confecționarea cablurilor de forță; extinderea producției de electromotoare, transformatoare și alte utilaje cu bobinaj de aluminiu în loc de cupru; aplicarea pe scară mai largă a metalurgiei pulberilor la confecționarea unor piese — lamele pentru colectoarele motoarelor de curent continuu, inele de contact pentru motoare cu curent alternativ, întrerupătoare ș.a. — ceea ce asigură o reducere a consumului de cupru de pînă la 60% pe unitatea de produs.

Fără a ne opri în mod amănunțit asupra ponderii metalelor neferoase consumate în celelalte ramuri industriale — pondere care de asemenea, este mai mare în țările socialiste, care participă la activitatea CAER, în comparație cu unele țări dezvoltate industrial — subliniem că procesul de economisire a acestor metale în diferitele ramuri industriale se realizează în special prin:

— în construcțiile de mașini — înlocuirea aliajelor deficitare din metale neferoase cu mase plastice, textolit, lemn presat, diferite tipuri de oțeluri; înlocuirea lagărelor din aliajele obișnuite cu lagăre bimetalice, ca de exemplu, folosirea lagărelor din aliaj de oțel-aluminiu, lagăre metaloceramice etc. în locul lagărelor fabricate din diferite aliaje cu conținut de cupru, staniu, plumb; producerea instalațiilor de apă și tehnico-sanitare din mase plastice; reducerea consumului de metale neferoase prin perfecționarea tehnologiilor de turnare a pieselor din asemenea metale;

— în siderurgie — reducerea consumului de nichel în oțeluri sau înlocuirea lui cu alte adaosuri de aliere mai puțin deficitare; perfecționarea proceselor tehnologice pentru producerea tablei cositorite, în vederea economisirii cositorului; fabricarea de țevi din oțel cu căptușeli sau acoperiri speciale în locul țevilor de cupru;

— în transporturi — înlocuirea cablurilor portante din cupru cu cabluri din oțel-aluminiu, oțel-cupru ș.a.;

— în industria chimică — folosirea pe scară largă a diferitelor sortimente de mase plastice, sticlă, materiale ceramice etc. la confecționarea utilajelor chimice; găsirea de înlocuitori pentru cupru și zinc în producția de antidăunători ș.a.

Metalele neferoase secundare și deșeurile, de asemenea, influențează în mare măsură asupra balanței generale a producției și consumurilor de metale neferoase; de aici grija permanentă pentru colectarea în vederea prelucrării.

Întrucît zăcămintele minereurilor de metale neferoase exploatabile sînt limitate în majoritatea țărilor europene socialiste, participante la activitatea CAER, iar procurarea din import a materiilor prime și metalelor respective ridică probleme deosebite în primul rînd de ordin financiar, țările respective intensifică cercetările în vederea găsirii unor noi tehnologii de valorificare, iar pe de altă parte, sînt preocupate de elaborarea unor noi procedee tehnice care să permită înlocuirea cu succes în producție a metalelor neferoase.

În tabelul nr. 23 sînt redate creșterile producției unor metale neferoase, în perioada 1960—1971, pentru țările socialiste europene de care ne ocupăm:

Tabelul nr. 23

ȚARA	Creșterea producției în perioada 1960—1971, %		
	Cupru	Plumb	Zinc
România	509,9	173,7	267,6
Bulgaria	269,8	218,3	384,6
Cehoslovacia	420,5	112,9	167,5
R. D. Germană	170,9	127,0	625,0
Polonia	615,2	149,1	130,6
Ungaria	150,0	163,0	140,9

După cum rezultă din tabelul nr. 23, România a înregistrat, în perioda la care ne referim, creșteri însemnate în special la producția de cupru. De asemenea, relevăm faptul că în această perioadă a fost creată industria aluminiului în țara noastră — inexistentă practic în anul 1960 — asigurîndu-se astfel necesarul intern în acest metal și creîndu-se totodată disponibilități pentru export. Este de menționat, în acest sens că în anul 1971, o cantitate ceva mai mare de o jumătate din consumul intern al României era disponibilă pentru export, în timp ce celelalte țări socialiste europene de care ne ocupăm (cu excepția Ungariei) își acopereau doar parțial necesarul, din producția proprie (tabelul nr. 22*). Subliniem totodată că România, intensificînd, în măsură însemnată, eforturile proprii, a obținut cele mai înalte ritmuri medii anuale ale creșterii producției metalurgiei neferoase, în comparație cu celelalte țări socialiste europene de care ne ocupăm. Astfel, în perioada 1966—1970 acest ritm a fost în România de 12,4. Celelalte țări menționate au obținut, pentru aceeași perioadă următoarele ritmuri medii anuale: Bulgaria — 5,1; Cehoslovacia — 9,4; R. D. Germană — 8,7; Polonia — 9,8 și Ungaria — 5,9.

Creșterea volumului de investiții, — exprimat în valutele naționale — și creșterea productivității muncii înregistrate de țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, în perioada 1960—1971 în domeniul metalurgiei neferoase (inclusiv extracția de minereu) rezultă din tabelul nr. 24.

Tabelul nr. 24

ȚARA	Creșteri în perioada 1960—1971, %	
	Investiții	Productivitatea muncii
România	345	173
Bulgaria	167	192
Cehoslovacia	96	168
R. D. Germană	—	196
Polonia	445	114
Ungaria	229	129

Cu toate eforturile depuse de țările europene socialiste, participante la activitatea CAER, în vederea dezvoltării producției de metale neferoase, majoritatea acestor țări sînt nevoite să recurgă la importuri. Asigurarea, pe această cale, a necesarului de metale are loc în proporții însemnate, din țările socialiste. Astfel, în anul 1971, ponderea importurilor de aluminiu din țările socialiste a reprezentat peste 80% din totalul importurilor de aluminiu al acestor țări; la cupru, cu excepția României și a Poloniei, care au ponderi mai mici, această pondere a fost peste 87%; la plumb, cu excepția Bulgariei și României, care nu au importat plumb și a Poloniei, al cărei import ocupă o pondere mică, ponderea la celelalte țări a fost de peste 65%, iar la zinc, cu excepția Bulgariei și Poloniei, care nu au realizat importuri, ponderea la celelalte țări a fost de peste 50%.

În anul 1971 toate țările socialiste europene, de care ne-am ocupat mai sus, au importat din celelalte țări socialiste europene participante la CAER, întregul necesar de nichel. De asemenea, aceste țări au importat, în același an, întreaga cantitate necesară de cositor.

UN DOMENIU important în care se desfășoară începînd din anul 1966, o colaborare susținută a țărilor europene socialiste, care participă la activitatea CAER, este cel **al schimburilor de produse ale metalurgiei neferoase,** (semifabricate, diverse aliaje și alte produse) și al folosirii capacităților de producție temporar disponibile. Astfel, în perioada 1966—1971, volumul total al schimburilor dintre țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, a fost de circa 960 mii tone de diverse produse ca de exemplu: semifabricate și aliaje de aluminiu, de cupru, de nichel, de cadmiu ș.a. În cadrul unei asemenea colaborări România a realizat în această perioadă un volum total de schimburi (în special semifabricate de aluminiu, cupru, bronz și alamă) de circa 14.000 tone. Se apreciază că această formă de colaborare, în cadrul căreia țările fac schimburi de semifabricate spre a fi prelucrate pe capacitățile disponibile din celelalte țări, este avantajoasă pentru toți participanții, renunțîndu-se la prelucrarea acestor cantități în țări din vestul Europei. După unele calcule orientative se estimează că folosirea acestei forme de colaborare conduce la o economie, în valută liber convertibilă, de cca. 250 dolari pentru fiecare tonă de semifabricate.

Pe lîngă avantajul economic, țările participante la această colaborare au realizat o îmbunătățire tehnico-economică a unor indicatori cum ar fi productivitatea muncii, prețul de cost ș.a.

În afară de schimbul reciproc de semifabricate, țările socialiste europene, care participă la activitatea CAER, au realizat din anul 1969 schimburi de concentrate de cupru, plumb, tantal, indiu, thoriu, siliciu, germaniu, telur, deșeuri din aluminiu și cupru, materiale bimetalice, ș.a., în valoare de peste 11 milioane ruble. Subliniem, pe această cale, colaborarea în prelucrarea de concentrate de metale neferoase la care a participat și țara noastră în anul 1971, prelucrînd pentru R. P. Polonă unele cantități de concentrate de cupru și plumb. Colaborarea în domeniul schimburilor de semifabricate neferoase a relevat posibilitatea dezvoltării specializării tehnologice, care să permită țărilor exportatoare de metale neferoase să creeze capacități pentru prelucrarea metalelor, astfel ca să fie în măsură să livreze nu numai catozi și lingouri, ci și semifabricate. De asemenea, țările respective preconizează să dezvolte specializarea tipurilor de laminate de mic tonaj, pentru asigurarea necesarului țărilor interesate, în astfel de produse. Pînă în prezent, țările menționate au stabilit necesarul orientativ de astfel de produse, începînd cu anul 1972 și pînă în anul 1980, preconizînd, după terminarea tratativelor, încheierea unor convenții generale de specializare, inclusiv colaborarea în construirea de noi capacități de producție.

Rolul mereu crescînd al materialelor semiconductoare și metalelor de înaltă puritate, pentru economia națională a fiecărei țări, în special pentru dezvoltarea electrotehnicii, și necesitatea de a contribui la ridicarea eficienței cercetărilor științifice privind obținerea materialelor și metalelor respective, au condus la organizarea colaborării tehnico-științifice prin crearea unui centru coordonator — ca formă nouă de colaborare — pe baza unei convenții semnate în 1971 de țările europene, membre ale CAER. În conformitate cu prevederile Convenției, colaborarea are la bază un program, cuprinzînd temele ce urmează a fi efectuate de țări, fiecare în domeniul pe care și l-a ales. Se are în vedere practicarea de forme contractuale între țări pentru realizarea temelor din programul de colaborare, urmînd ca, după rezolvarea lor, țările să facă schimburi de rezultate ale cercetărilor științifice, în modul ce-l vor conveni între ele. În conformitate cu programul de colaborare, cercetările se efectuează în direcția perfecționării metodelor de obținere a materialelor și metalelor semiconductoare, obținerii de compuși semiconductori pentru ramura electronică și alte ramuri, elaborarea de metode standard și de aparate pentru controlul parametrilor de bază și pentru aprecierea calității materialelor semiconductoare ș.a.

După cum rezultă din prezentarea principalelor probleme ale ramurii metalurgiei neferoase, asigurarea în perspectivă, în mod cît mai deplin a necesarului țărilor cu metalele respective, impun, pe lîngă intensificarea eforturilor proprii, lărgirea și diversificarea colaborării dintre aceste țări. Țara noastră dezvoltă, în acest sens, colaborarea cu țările membre ale CAER, cu toate țările socialiste, precum și cu celelalte țări ale lumii, din care, în special cu țările în curs de dezvoltare.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

*) Vezi „Viața economică" nr. 13/1973.

15) Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, pag. 262, Editura Politică, București, 1970.

FIȘE

Inginerii și creația tehnică

ÎN articolul **Orientări în valorificarea creației tehnice,** de prof dr. ing. Oliviu Rusu, președintele Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor, apărut în revista ERA SOCIALISTĂ, nr. 6/1973, se analizează ponderea inginerilor și tehnicienilor în populația țării noastre, structura internă a acestei categorii, tendințele ei de dezvoltare și se preconizează unele căi de sporire a eficienței creației lor tehnice. Deși inginerii constituie ca număr absolut (120 000) și ca pondere în cadrul populației un detașament comparabil cu cel existent în țările cu industria cea mai dezvoltată, se arată că în prezent, raportul dintre ingineri și tehnicieni (aceștia din urmă peste 160 000 ca număr absolut) este net nefavorabil (1,2/1,6). Același lucru și în ce privește raportul dintre inginerii diplomați și subingineri. Cu toate acestea, se prevede în continuare creșterea numărului de ingineri, tendință care se manifestă și pe plan mondial și care se datorește într-o oarecare măsură mecanizării și automatizării, dar mai ales sporirii ponderii activității în servicii funcționale, instituții și birouri de studii, cercetări și proiectări, formații pentru studiul prognozelor, de prelucrare a datelor. Printre altele, observîndu-se că obținerea titlului de doctor inginer este legată astăzi de prezentarea unei teze rezultînd dintr-o lucrare științifică, fără a fi avute în vedere realizările remarcabile din domeniul invențiilor, se propune stabilirea a două trepte științifice: titlul de doctor inginer să se acorde în principal pe baza lucrărilor cu caracter de cercetare tehnică, iar titlul de doctor în științe tehnice, pe baza lucrărilor de cercetare științifică.

Stimularea cercetării

VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 2/1973 publică studiul lui V. Astafiev intitulat: **Soverșenstvovenie planirovnia i ekonomiceskogo stimulirovania tehniceskogo progressa** (Perfecționarea planificării și stimulării economice a progresului tehnic), consacrat experimentului efectuat în direcția stimulării cercetării, proiectării și asimilării de noi produse în industria electrotehnică. Referindu-se la stimularea economică a tehnicii noi, autorul scoate în evidență faptul că ea a fost corelată cu efectul economic al tehnicii noi pentru economia națională, cu asimilarea și producerea de noi produse, cu tehnologia nouă pe care o antrenează. Această corelare a ridicat responsabilitatea și cointeresarea celor ce lucrează în institutele de cercetări științifice și a stabilit o legătură mai strînsă a acestor institute cu producția și a întărit bazele gestiunii economice proprii a organizațiilor de cercetare și proiectare. Cu toate acestea, autorul sesizează și unele neajunsuri în activitatea de planificare a progresului tehnic, printre care în primul rînd o insuficientă corelare a eforturilor institutelor de cercetare cu indicatorii tehnico-economici realizați de întreprinderile care introduc noutățile tehnice create în institutele de cercetare.

125 DE ANI DE LA REVOLUŢIA DIN 1848

IDEI PERENE ÎN GÎNDIREA MILITANTĂ PAŞOPTISTĂ (I)

REVOLUŢIONARII de la '48 din Moldova, Muntenia şi Transilvania au fost animaţi de idealuri mărețe, au emis idei de înaltă ţinută ştiinţifică şi valoare umană care au servit timpului şi ţelurilor mişcării pentru unitate naţională şi progres social. Unele dintre ideile lor au avut o traiectorie mai lungă, cu rezonanţe pînă în epoca noastră, au trecut proba de foc a timpului dovedindu-şi perenitatea. Această perenitate a unor idei social-economice şi politice paşoptiste credem că trebuie privită sub un dublu aspect: a) al surprinderii unor adevăruri general valabile cum este cazul ideii creării tuturor valorilor de către munca omenească (**Munca** — scria moldoveanul Ion Ionescu de la Brad — **fie în agricultură, fie în manufactură, dă preţul lucrărilor... Munca dar ne înavuţeşte**) sau ideea permanenţei şi a caracterului ineluctabil al progresului, frecvent întîlnite la Al. G. Golescu-Arăpilă, C. A. Rosetti, G. Bariţ, E. Winterhalder, I. Ghica şi la mulţi alţii. Astfel, C. A. Rosetti afirma că „...Mersul omenirii şi înţelesul progresului este o negare necontenită, corespunzînd la o afirmare totdeauna nouă". Dimensiunile concrete ale progresului care-i interesa cel mai mult pe revoluţionarii de la '48 erau cele ale prefacerii revoluţionare a societăţii fapt pentru care s-au înregimentat nemijlocit în mişcare. b). Al doilea aspect al perenităţii unor idei paşoptiste este cel legat de generalizarea teoretică a unor stări de lucruri majore existente în cele trei provincii româneşti şi care cereau prefaceri fundamentale. Aceste prefaceri — nefiind realizate prin revoluţia din 1848 — s-au realizat însă parţial, treptat, de-a lungul a circa un secol de dezvoltare a României. Unele din ideile ultimei categorii, ca cele privitoare la unirea principatelor româneşti într-un stat naţional unitar sau la independenţa şi suveranitatea naţională au devenit bunuri ale întregului popor (excepţie a făcut o minoritate a marilor boieri) care a luptat pentru realizarea lor. Încă în 1844, despre unire învăţatul transilvănean G. Bariţ, scria: „...**Unirea naţională este frumoasa deviză ce răsună din toate părţile**[1]. Iar „Pruncul român", ziarul revoluţionarilor, scria în nr. 13/1848 despre implicaţiile şi condiţionările Unirii nu numai de natură politică, ci şi economică. „**Dar nu numai în privinţa politică este de neapărată trebuinţă unirea acestor două provinţii, ci şi în privinţa financiale este asemenea folositoare şi trebuincioasă... Cîtă înaintare nu va lua comerţul nostru, agricultura şi industria noastră... Da, unită, numai unită România va înflori; atunci nici o putere nu va mai fi pierdută, toate facultăţile se vor dezvolta şi vor contribui la fericirea patriei comune**". După ce s-a realizat „unirea cea mică" între Muntenia şi Moldova B. P. Haşdeu, sub influenţa ideilor paşoptiste, scria: „...**cestiunea ce ne va preocupa în acest studiu de înaltă politică nu este unirea cea mică, realizată deja, ... ci unirea cea mare, de realizat de acum înainte între toate pîraele ce trebuie să se verse în oceanul românesc, între toate acordurile, fără care nu se poate armoniza hora noastră naţională, între toate pietricelele, care sînt necesare pentru a se construi anticul mozaic: Dacia lui Traian**"[2]. Asemenea idei au animat covîrşitoarea majoritate a poporului nostru în lupta pentru progresul ţării.

Alte idei ale revoluţionarilor de la '48 au intrat în patrimoniul spiritual şi în activitatea programatică a mişcării muncitoreşti care va prelua la un moment dat steagul luptei pentru progres şi prosperitate, independenţă şi suveranitate în ţara noastră. În acest caz perenitatea ideilor s-a manifestat prin preluarea lor ca moştenire preţioasă de către clasa muncitoare care le-a încorporat într-o concepţie proprie, transformîndu-le în suport al unor prefaceri înnoitoare. Aşa au stat lucrurile, de exemplu, cu ideile privind soluţionarea problemei agrare de către popor şi pentru popor sau cu ideea dezvoltării industriale în interesul poporului.

Mulţi revoluţionari de la '48 n-au fost străini de ideile socialismului premarxist şi chiar ale marxismului. Al. G. Golescu asocia socialismul cu renovarea socială şi cu progresul. „**Dacă aceasta** (dezrobirea pămîntului şi înlocuirea muncii obligatorii prin muncă liberă — n.n.) **este socialism**, replica el denigratorilor revoluţiei paşoptiste, **noi am fost socialişti... am fost socialişti în felul tuturor guvernelor moderne care s-au străduit ca să stîrpească în Europa plaga socială a iobăgiei...**[3]).

Ion Ionescu de la Brad a căutat în scrierile socialiştilor unele soluţii şi pentru ţara sa. „**Am căutat aceste mijloace** (de îndreptare a stărilor de lucruri — n.n.) **chiar prin cîmpiile în care au înflorit, în această ştiinţă, utopiştii cei mai îndrăzneţi, de la Fourier şi pînă la Proudhon... M-am ales însă cu scopul formulat de Saint-Simon, acela adică, care consistă în îmbunătăţirea fizică, intelectuală şi morală a clasei celei mai numeroase şi mai săracei**[4]). Ion Ghica şi Ion Eliade Rădulescu au avut legături directe cu mari reprezentanţi ai socialismului apusean[5]). În ce-l priveşte pe C. A. Rosetti care scria în 1849 că: „socialismul va triumfa, să pregătim mijloacele dezrobirii" a cultivat ideile socialismului în familie şi în mediul înconjurător, iar atunci cînd a fost cazul i-a ajutat pe socialiştii români, inclusiv pe Gherea.

Ideile înaintate ale revoluţionarilor paşoptişti şi contactul lor cu socialismul apusean premarxist au constituit elemente favorabile de pregătire a climatului potrivit de receptare a marxismului de timpuriu în ţara noastră. Există dovezi care probează preluarea steagului luptătorilor de la 1848 de către generaţia de socialişti din deceniul al optulea. Fii lui C. A. Rosetti şi mai ales Mircea Rosetti, erau socialişti de seamă cunoscuţi în ţară şi peste hotare. Membrii cercurilor socialiste studiau cu atenţie scrierile lui N. Bălcescu în care, după recunoaşterea lui A. S. Truscă „găseşti într-însele gînduri frumoase"[6]). Cînd primii noştri marxişti s-au apucat de judecarea fenomenului românesc prin prisma concepţiei şi cu ajutorul metodei marxiste ei au făcut apel şi la scrierile înaintate ale unor paşoptişti. De altfel este cunoscut că însuşi Marx s-a folosit indirect de lucrări ale lui Bălcescu pentru analiza goanei după supramuncă în condiţiile descompunerii feudalismului.

Suportul transferului unor idei ale revoluţionarilor de la 1848 în arsenalul teoretic al clasei noastre muncitoare — fapt care a contribuit la perenitatea lor — l-a constituit **mesajul lor istoric**, faptul că atît democratismul revoluţionar paşoptist cît şi marxismul s-au situat — în epoci diferite şi în modalităţi diferite — de partea celor exploataţi şi obidiţi, a căror eliberare a durat o întreagă epocă istorică parcurgînd o seamă de trepte succesive. Ceea ce n-au putut realiza masele sub conducerea burgheziei pe linia propunerilor înnoitoare ale ţării a fost realizat de către ele sub conducerea clasei muncitoare. Atunci cînd aceasta a trecut la înfăptuirea misiunii sale istorice a preluat, atît sarcinile nerezolvate de natură burghezo-democratică, cît şi unele idei avansate care le-au însoţit.

IDEEA că proprietatea stă la baza societăţii, iar societatea, cu structura şi instituţiile ei, este determinată de felul proprietăţii, constituie cea mai fertilă şi perenă idee întîlnită la paşoptişti, poate nu atît în forma enunţului general, cît a modalităţilor concrete de analiză, interpretare şi soluţie programatică. În cadrul ei şi-a desfăşurat Bălcescu cercetările sale cu privire la geneza relaţiilor feudale aducînd contribuţii de preţ pe linia cunoaşterii raportului între clacă şi servaj. Tot în acest cadru a studiat Bălcescu şi nartul ca o formă a rentei care maschează goana nestăvilită după supramuncă a boierului în condiţiile descompunerii economiei naturale şi a trecerii la economia de schimb. Această idee îi plasează pe paşoptişti în rîndul curentelor progresiste ale ştiinţelor sociale pe plan mondial, le oferă o largă perspectivă de investigaţie şi o pistă propice pentru cercetări fructuoase.

În 1843 tînărul Engels se putea bucura că a găsit punctul nodal al judecării societăţii burgheze şi anume proprietatea privată. În acelaşi deceniu — ba chiar şi mai devreme — Bălcescu, Bariţ, Kogălniceanu, Ion Ionescu de la Brad şi alţi paşoptişti socoteau că societatea existentă în Muntenia, Moldova şi Transilvania nu poate fi bine înţeleasă fără a pătrunde în geneza şi tainele proprietăţii feudale, iar critica şi prefacerea ei sînt indiscutabil legate de critica şi prefacerea proprietăţii. „...**A face procesul ocîrmuirii**, scria Bălcescu, **înseamnă a face procesul proprietăţii**"[7]).

Punctul central al programului revoluţiei a fost, atît în Muntenia şi Moldova, cît şi în Transilvania, prefacerea proprietăţii, **desfiinţarea proprietăţii feudale şi împroprietărirea ţăranilor.** Punctele 3 şi 1 ale „Prinţipiilor noastre pentru reformarea patriei", formulate la Braşov în mai 1842 de C. Negri, A. Russo ş.a. se referă tocmai la „**împroprietărirea locuitorilor săteni fără nici o răscumpărare din partea lor**" şi la „**desfiinţarea boierescului şi a oricăror altor dări ale locuitorilor săteni către proprietari**"[8]). Despre art. 13 din Proclamaţia de la Islaz cu privire la abolirea iobăgiei şi împroprietărirea ţăranilor N. Bălcescu spunea că „**Revoluţia de la 1848 este pe dea întregul în acest articol 13**"[9]), iar Ion Ionescu de la Brad, preciza că „**în aceste cîteva cuvinte** (în care sînt formulate lapidar cerinţele art. 13 — n.n.) **zace toată viitorimea de bogăţie şi putere a ţării şi pentru aceea art. 13 devine problemul cel mai însemnat şi mai greu de dezlegat al epocii noastre**"[10]). Revoluţionarii au pus problema proprietăţii pe terenul real al descompunerii feudalismului în ţările române cu piedicile, greutăţile şi specificul ei, fertilizînd astfel ideea generală a dependenţei între prefacerile sociale şi schimbarea naturii proprietăţii.

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

1) G. Bariţ — Naţionalitate, în culegerea „Gîndirea social-politică despre Unire", p. 34.

2) B. P. Haşdeu — Unirea, în „Perseverenţa" nr. 23/25 mai 1867.

3) Al. G. Golescu — De l'abolition du servage dans les Principautés Danubiennes, Paris, 1856, p. 14.

4) Ion Ionescu de la Brad, „Creditul — Bucureşti 1830.

5) În legătură cu aceasta vezi: G. Zane — L'ideologie revolutionnaire dans les Principautés roumains". In „Revue des Sciences Sociales" t. IV, Buc., nr. 2/1962. şi Gr. Mladenatz — L'influence de Ch. Fourier, sur les économistes roumains". În aceeaşi revistă, t. I. nr. 2/1956.

6) Documente privind începuturile mişcării muncitoreşti şi socialiste din România 1821-1878, Edit. politică, Buc., 1971, p. 838.

7). Texte din literatura economică în România, sec. XIX. Edit. Academiei R.P.R., Buc. 1960, p. 98.

8) Cit. din culegerea de documente „Gîndirea social-politică despre unire", Ed. Politică, Bucureşti, 1966, p. 39.

9) Texte din literatura economică în România, Sec. XIX, p. 103.

10) „Pruncul român", nr. 23/6. aug. 1848.

● Volumul VII al lucrării „Studiul muncii" (coordonatori: dr. ing. Cornel Hidoş, ing. Petre Isac) are ca titlu „Organizarea şi normarea muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ" (Editura tehnică, Bucureşti, 1973). În volum sînt abordate probleme privind activitatea, studiul metodelor, măsurarea muncii, normele şi normativele de muncă şi sistemul M.C.D. de normative de timp pe mişcări pentru această categorie de personal.

● În anul 1972, Redacţia publicaţiilor pentru construcţii a Centrului de documentare pentru construcţii, arhitectură şi sistematizare a început editarea, împreună cu Centrul de organizare şi cibernetică în construcţii, a colecţiei „Perfecţionarea pregătirii personalului din construcţii", în care au apărut 62 de titluri. În acest an, la colecţie se vor adăuga încă 40 de titluri, din care se remarcă: Conducerea colectivă, Timpul de muncă al conducătorului, Metode şi modele de optimizare, Folosirea mijloacelor de prelucrare mecanizată şi automată a datelor, Funcţiunea de personal, Structura organizatorică, legături ierarhice şi funcţionale, Acordul global, Elemente de ergonomie ş.a.

● În nr. 4 al buletinului „Organizarea, planificarea şi prospectivarea învăţămîntului", editat de Centrul de informare şi documentare al învăţămîntului (C.I.D.I.) sînt abordate teme ca: realizarea unui sistem integrat al statisticilor demografice şi sociale, organizarea practicii în producţie a studenţilor, analiza cost-beneficiu în planificarea educaţiei ş.a.

● Jan Szczepanski, **Noţiuni elementare de sociologie** Ed. Ştiinţifică, 1973, 442 pag. Traducere din limba polonă.

● **Dicţionar tehnic român-maghiar-german**, Ed. Kriterion, 1973. Cuprinde termeni de specialitate din domeniul construcţiei de maşini şi electrotehnicii.

● Albert Masnata, **Le destin des échanges Ouest-Est. Problèmes et solutions** (Destinul schimburilor Vest-Est. Probleme şi soluţii), Neuchâtel, Ed. A la Baconnière, 1973, 169 pag. Autorul, profesor de relaţii economice internaţionale la Lausanne, analizează căile intensificării cooperării economice Est-Vest, inclusiv în domeniul financiar.

VITRINA CU CĂRŢI

● Colectiv, **Organisation von Konferenzen und Beratungen** (Organizarea conferinţelor şi a consfătuirilor), Ed. Die Wirtschaft, Berlin, 1973, 196 pag. Planificarea, pregătirea, organizarea şi valorificarea rezultatelor conferinţelor şi consfătuirilor.

● M. Teillac, **Le contrôle technique de la qualité** (Controlul tehnic al calităţii), Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972, 108 pag. Metode de control eficiente şi uşor de utilizat.

J. Fred Weston, Stanley I. Orstein, **The Impact of Large Firms on the U.S. Economy** (Influenţa marilor firme asupra economiei americane), University of California, Los Angeles, 1973, 416 pag. Influenţa marilor firme asupra politicii economice, asupra preţurilor, profiturilor şi concentrării.

● **OECD Agricultural Review No. 2** (Revista agricolă a O.C.D.E.), Paris, 1972, 28 pag. Din cuprins: hrana lumii şi explozia demografică; cazul ţărilor celor mai puţin dezvoltate; reforme structurale în agricultură; 25 de ani de la Planul Marshall etc.

● G. A. Sazontov, **Soţialno — ekonomiceskie problemi konţentraţii i razmeşceniia promişiennogo proizvodstva.** (Problemele social-economice ale concentrării şi amplasării producţiei industriale), Moscova, Ed. Economika, 263 pag. Autorul analizează nivelul actual şi eficienţa economică a concentrării producţiei, pe exemplul industriei uşoare.

● Carsten R. Moser, **Tourismus und Entwicklungspolitik** (Turismul şi politica de dezvoltare), Hamburg, Ed. Weltarchiv GmbH, 1972, 277 pag. Turismul ca factor al dezvoltării economice; necesitatea unei politici statale de promovare a turismului (pe exemplul Spaniei).

● M. S. Perin, **Comprendre les mécanismes actuels de l'économie** (A înţelege mecanismele actuale ale economiei), Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972, 278 pag. Din sumar: Reflecţii asupra cauzelor activităţii economice; Statul şi acţiunea sa economică; Întreprinderea şi producţia; Moneda şi vraja sa etc.

● F. Kolb, **La logistique, Approvisionnement, production, distribution** (Logistica, aprovizionare, producţie, desfacere), Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972, 208 pag. O abordare globală a problemelor aprovizionării, producţiei şi desfacerii, privite în strînsa lor interdependenţă.

● **Investing in Developing Countries** (Investiţii în ţările în curs de dezvoltare), O.C.D.E., Paris, 1972, 110 pag. Trecere în revistă a stimulentelor oferite în ţările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare al O.C.D.E. investiţiilor străine private în ţările în curs de dezvoltare, în special sub forma garantării lor şi a asistenţei financiare directe.

creștere economică

Dezbatere organizată de catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului București pe tema:

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (II)

„Niciodată dezvoltarea sau reproducția lărgită nu a avut ca unică sursă partea din venitul național destinată acumulării".

Conf. univ. dr. **Haralambie Niculescu** (Universitatea București) : Mi s-a părut stranie poziția unor colegi, care pînă ieri susțineau în scrierile lor — fără nici un temei teoretic și cu atît mai puțin practic — că în socialism singura sursă a reproducției lărgite o constituie fondul de acumulare, ca parte a venitului național și care să treacă acum în extrema cealaltă și să spună că trebuie considerate depășite sau neadecvate socialismului categoriile de acumulare și fond de acumulare.

De fapt niciodată — nici în socialism și nici în capitalism — dezvoltarea sau reproducția lărgită nu a avut ca unică sursă partea din venitul național destinată acumulării.

Nu s-ar putea spune că țările capitaliste dezvoltate nu continuă să facă apel, și în prezent, în forme voalate, sau chiar mai puțin voalate, la unele din aceste surse. Un loc important ocupă în opera lui Marx și analiza amortizării ca sursă a reproducției lărgite. Marx s-a ocupat și de rolul creditului internațional ca sursă a reproducției lărgite. Această problemă a fost însă amplu analizată de către V. I. Lenin.

Atunci cînd vorbim de rolul amortizării trebuie avute în vedere mai multe aspecte. Dacă privim amortizarea numai în expresie bănească, valoarea cedată prin uzură într-un an de fondurile fixe aflate în funcțiune și care formează fondul de amortizare, se regăsește intactă în noile fonduri de producție plătite din acest fond, în anul următor. Avuția națională, privită în expresie bănească nu crește pe această cale cu nici un dram de valoare nouă. Cu totul altfel stau lucrurile dacă privim amortizarea în expresie **materială.** Noile mașini, instalații și utilaje, construcții, mijloace de transport și comunicații etc., avînd ca sursă de investiții fondul de amortizare, se adaugă celor existente, înfăptuindu-se reproducția lărgită a fondurilor fixe. În acest fel, avuția națională crește în expresie materială (societatea dispune de mai multe mijloace de muncă), dar aceasta constituie și o cale de creștere a avuției naționale în expresie bănească în viitor, prin partea de valoare nou creată în aceste noi capacități de producție și destinată acumulării, ca și prin fondul de amortizare al acestora.

După părerea mea, creditul internațional, primit în bunuri de investiții, constituie în toate cazurile o sursă a dezvoltării și nu numai atunci cînd este mai mare decît cel acordat. Orice nouă capacitate de producție achiziționată pe bază de credit extern și dată în funcțiune constituie reproducție lărgită, precum și o sursă a reproducției lărgite în viitor, deoarece creditul returnat anual nu cuprinde întregul venit net creat cu aceste capacități, ci doar o parte a lui. De asemenea, amortizarea acestor capacități — ca sursă a dezvoltării — începe să curgă chiar din primul an de funcționare.

Turismul internațional asigură surse suplimentare pentru dezvoltare în principal pe două căi. Dacă acceptăm ideea că la export vindem mărfurile la valoarea lor, atunci diferența dintre această valoare și prețul mai mare obținut de la turiștii străini reprezintă surplus de valoare, care se adaugă fondului național de dezvoltare economico-socială. De altă parte, prin intermediul turismului internațional se înfăptuiește un schimb de muncă națională utilă, dar neproductivă, cu produse ale muncii productive din alte țări : cu valuta încasată pentru plata unor servicii sînt achiziționate de pe piața mondială bunuri materiale.

În studiile pe care le-am citit sau în discuții se mai fac și alte afirmații care nu cred că sînt întemeiate. Astfel tov. **I. Răvar** afirmă că fondul național de dezvoltare economico-socială este folosit în întregime pentru reproducția lărgită. Or, o parte a acestui fond este folosită pentru înlocuirea fondurilor fixe scoase din funcțiune ca urmare a uzurii fizice și morale. Această înlocuire asigură reproducția simplă și nu lărgită. Se afirmă, de asemenea, că întreg fondul național al dezvoltării este „creat". Dacă luăm accepțiunea economică strict științifică a procesului de creare, atunci numai partea din venitul național destinată acumulării a fost creată în anul respectiv. Partea dată de fondul de amortizare este doar conservată, iar partea care provine din sursele externe a fost creată de populația altor țări.

În încheiere subliniez și eu că folosirea categoriei de fond național de dezvoltare economico-socială nu anulează unele categorii economice, indispensabile teoriei și practicii, ca acumulare și fond de acumulare.

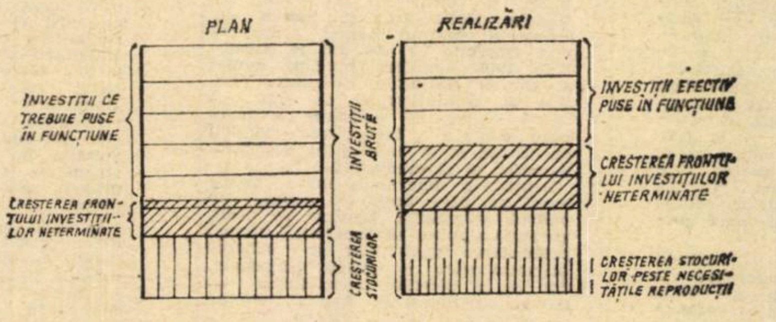

Fondul național de dezvoltare

„Fondul național de dezvoltare reflectă mai real efortul economiei naționale pentru dezvoltarea ansamblului economiei și a ramurilor".

Francisc Basch (D.C.S.) : Aș dori să analizez fondul național de dezvoltare sub două aspecte : valoric (sau al surselor din care se finanțează) ; și al structurii materiale, respectiv al componentelor materiale ale acestuia.

După cum se vede din tabel, structura materială a fondului național de dezvoltare exprimă totalitatea investițiilor brute și totalitatea creșterii stocurilor materiale din economie. Ca structură valorică, fondul național de dezvoltare cuprinde în întregime fondul de acumulare din venitul național, elemente din fondul de înlocuire, respectiv acele elemente ale cheltuielilor materiale care sînt destinate acoperirii uzurii fondurilor fixe și, în sfîrșit, elemente din fondul de consum, reprezentînd uzura anuală a fondurilor fixe din sfera serviciilor.

Fondul național de dezvoltare reflectă mai real efortul economiei naționale pentru dezvoltarea ansamblului economiei și a ramurilor. În acest sens amintesc că, de exemplu investițiile din sfera nematerială nu sînt supuse amortizării (cu unele excepții), ca atare întreaga cheltuială se face din venitul național, întreaga investiție brută și nu numai investiția netă.

O altă problemă este în ce grupă de categorii se încadrează fondul național de dezvoltare. Este clar că el nu se subsumează venitului național. De asemenea, el are unele elemente comune cu fondul de consum — uzura fondurilor fixe din sfera nematerială. Pe de altă parte, nu e cazul să eliminăm din fondul de consum această uzură, care reprezintă un consum efectiv al societății (uzura locuințelor, școlilor etc.). **Trebuie să căutăm deci un alt subsistem al indicatorilor sintetici, cu care indicatorul fond național de dezvoltare să fie compatibil.** Un asemenea subsistem este cel al **„produsului social final".** Un indicator sintetic cu sferă mai largă este **„produsul național brut".** Acest indicator se deosebește de „venitul național" prin aceea că cuprinde următoarele două elemente principale : cheltuielile cu munca vie (necesară și plusprodus) din ramurile sferei serviciilor nemateriale (care, după concepția noastră, nu sînt creatoare de venit național) ; amortizarea (respectiv uzura) tuturor fondurilor fixe din economie. **Din punctul de vedere al utilizării, „produsul național brut" se compune din : acumularea brută, cuprinzînd investițiile brute și acumularea în stocuri; consumul populației și consumul administrației, care conțin elementele fondului de consum, inclusiv cheltuielile cu munca vie din sfera serviciilor nemateriale, adică includ întreaga valoare a serviciilor nemateriale.**

Sînt de părere că o asemenea lărgire a indicatorului privind consumul permite o reflectare mai completă a consumului societății și a structurii sale, mai ales că de la un anumit nivel de dezvoltare economică serviciile nemateriale joacă un rol tot mai ridicat în satisfacerea nevoilor sociale. Sînt, deci, pentru lărgirea gamei indicatorilor noștri sintetici, dar nu sînt de acord cu părerile formulate că actuala categorie de „fond de acumulare" ar fi depășită și ar trebui abandonată.

Prin plan (vezi fig. de mai sus) structura fondului național de dezvoltare se orientează în principal pentru crearea de fonduri fixe. La analiza realizărilor, apare uneori o situație în care, deși fondul național de dezvoltare a fost realizat în întregime ca volum, totuși structura sa interioară nu corespunde prevederilor ; punerile în funcțiune ale fondurilor fixe se realizează de obicei sub prevederi, în schimb cresc peste necesar acumulările în stocuri (supranormative, fără mișcare sau cu mișcare lentă) și investițiile neterminate, care nu au nici un efect asupra reproducției. O asemenea deformare a structurii diminuează eficiența fondului național de dezvoltare, determină apariția în cadrul acestuia a unor imobilizări de fonduri, care „mănîncă" din venitul național și din fondul de dezvoltare. De aceea este indicat să fie urmărită cît mai de aproape realizarea structurilor planificate. Noua categorie de fond național de dezvoltare implică și categoria de eficiență în utilizarea acestui fond.

Componente materiale ale „fondului național de dezvoltare"	Elemente valorice	În care componente ale produsului social se includ elementele respective
A. Investiții brute în sfera producției materiale	a) Investiții nete în sfera producției materiale	în venitul național utilizat — fondul de acumulare
	b) Investiții finanțate din fondul de amortizare și altele similare	în fondul de înlocuire : — cheltuielile pentru amortizarea fondurilor fixe, cheltuieli pentru foraj și lucrări geologice cuprinse în prețul de cost etc.
B. Investiții brute în sfera serviciilor nemateriale	a) Investiții nete în sfera serviciilor nemateriale	în venitul național — fondul de acumulare
	b) Investiții care înlocuiesc uzura anuală a fondurilor fixe din sfera serviciilor nemateriale	în venitul național — fondul de consum
C. Creșterea stocurilor și rezervelor materiale	— Finanțarea creșterii stocurilor și rezervelor materiale	în venitul național — fondul de acumulare

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Teorie și practică în problema prețurilor

DACĂ se recunoaște, afirmă academicianul sovietic S. G. Strumilin[1]), principiul lui Marx după care în socialism „legea economiei de timp" predomină și că principiul echivalenței schimbului și practica economică socialistă nu se află în contradicție, așa cum se petrec lucrurile cu prețurile de producție, cînd această echivalență se realizează doar în medie, lucrurile ar trebui să fie foarte clare : prețurile într-o economie socialistă trebuie să se orienteze după valoare și aceasta fără acele abateri care sînt admise la prețurile care se stabilesc pe piață, într-o economie de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Dar marea întrebare pe care și-o pune S. G. Strumilin se referă la modalitatea practică de a stabili prețurile după valoare, dacă această valoare nu este cunoscută, după cum se afirmă adesea, de nimeni. Academicianul Strumilin enunță cîteva modalități originale în acest sens.

În primul rînd, el constată inconsistența formării prețurilor pe temeiul prețului de cost cu afirmația că astfel de prețuri corespund legii valorii. Pentru a ne convinge de acest lucru se prezintă o analiză a prețurilor de livrare practicate de trusturile sovietice în 1925/26, din care se constată că aceste prețuri oscilau față de prețurile de producție între 7,3% și +21,1%, iar față de valoarea-muncă și mai mult: de la —31 pînă la +256%. Acestea sînt cifre medii, calculate pe ramuri de producție și nu pentru mărfuri separate. Abaterea prețurilor de la valoare include posibilitatea schimbului neechivalent, iar acesta atrage după sine pierderi inevitabile, pierderile fiind cu atît mai mari cu cît și abaterile sînt mai mari. Orientarea prețurilor după prețul de cost nu exclude astfel de pierderi pentru că, în calitatea sa de valoare incompletă, el poate servi doar ca o limită inferioară.

Dar, care este punctul de vedere al academicianului Strumilin în legătură cu determinarea valorii mărfurilor în socialism ? El consideră că ea poate fi evaluată dacă la prețul de cost (c+v) se adaugă acumularea (m) stabilită prin plan. Ce se înțelege prin rata acumulării, respectiv mărimea m ? Mărimea m, determinată prin plan, reprezintă, după aprecierea lui S.G. Strumilin, valoarea produsului destinat consumului și acumularea socială. În consecință, pentru a determina valoarea este necesară stabilirea adaosului la prețul de cost, adaos ce corespunde cotei-părți a muncii vii neplătite, mai bine-zis, pentru societate, cuprinse în marfă. Întrucît este vorba de partea neplătită prin salariu a muncii vii, autorul consideră că este mult mai firesc să o exprime în procente la cantitatea totală a muncii vii sau la partea ei plătită, respectiv m : v. Această din urmă mărime reprezintă în concepția lui Strumilin **rata acumulării.**

Această rată generală fiind cunoscută pe ansamblul economiei, se poate calcula nu numai prețul de cost, dar și valoarea individuală completă a producției întreprinderii sau a uniunii industriale și, astfel, de la valoarea individuală a oricărui produs se poate ajunge la valoarea lui socială. În practică, însă, consideră S.G. Strumilin, ignorîndu-se legea valorii, se recomandă orientarea după prețul de cost, la care se calculează un adaos proporțional cu același preț de cost al diferitelor produse luate separat, urmărindu-se „înlăturarea diversității" în ce privește gradul lor de „rentabilitate", ceea ce nu mai corespunde cerințelor legii valorii privitoare la echivalența schimbului. „Putem să adoptăm — scrie S.G.S. — diferite principii de formare a prețurilor. Considerînd că profitul este rodul firesc al capitalului, economiștii burghezi măsoară rentabilitatea lui pe baza raportului m : C. În schimb, socialiștii, cunoscînd că orice valoare nouă este creată numai de muncă, afirmă că ea este proporțională numai cu munca cheltuită. Dar, probabil, că mai e posibilă și o poziție de compromis care, în numele egalității în drepturi a celor două principii menționate, nu acordă o preferință vădită vreuneia din ele. E păcat doar că nu putem considera această poziție nici fundamentală, nici deosebit de principială" (p. 238).

Revenind la concepția lui S.G. Strumilin despre rata acumulării planificate (m : v=q), merită să se reflecteze asupra importanței deosebite pe care economistul sovietic o acordă acestei mărimi, atît sub raport individual cît și social. În primul rînd, această mărime este apreciată ca fiind cea mai importantă sarcină de plan, de realizarea ei depinzînd realizarea celorlalte sarcini de plan și a planului în ansamblul său. În al doilea rînd, faptul că mărimea q trebuie să fie cunoscută și aplicată în stabilirea prețurilor pentru că reprezintă garanția unor prețuri care să stimuleze munca socială și asigură obținerea volumului necesar al acumulării socialiste. În sfîrșit, în al treilea rînd, ideea că această mărime trebuie cunoscută de fiecare om al muncii pentru că ea reprezintă contribuția individuală la dezvoltarea economico-socială a țării, ceea ce stabilește unitatea socialistă dintre individ și societate și întărește convingerea că bunăstarea fiecăruia depinde de contribuția adusă și de nivelul atins de dezvoltarea economică.

dr. Eugen PRAHOVEANU

1) S. G. Strumilin: Scrieri economice alese, Editura științifică, București 1972, 413 p.

RECENZIE

O autoanaliză reușită a activității bancare din România socialistă

BANCA Națională a Republicii Socialiste România a avut interesanta inițiativă de a publica în Editura Academiei Republicii Socialiste România o lucrare: „Studii, probleme, comentarii bancare", coordonată de un colectiv condus de Vasile Malinschi, guvernatorul Băncii Naționale.

Studiile înmănunchiate în lucrare se referă la un larg evantai de probleme, cum ar fi organizarea și funcționarea Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, circulația bănească și creditul în sistemul de planificare a economiei naționale, rolul și contribuția sistemului de credit în dezvoltarea economiei naționale, organizarea decontărilor și disciplina de plăți, activitatea în domeniul valutar și al relațiilor bancare externe, rolul și atribuțiile controlului financiar bancar etc. Abătîndu-se de la uzanțele în materie, diferitele studii nu sînt semnate de autorul sau de autorii lor, astfel încît colectivul de autori — specialiști bine cunoscuți — care apare pe frontispiciul volumului trebuie considerat că are paternitatea — și răspunderea — întregului volum ca și ale fiecărui studiu în parte. Ne aflăm deci, în fața unei lucrări colective în care spiritul de echipă se manifestă în cea mai mare plenitudine posibilă.

Proeminența problematicii Băncii Naționale în modul de abordare a diferitelor comportamente ale activității bancare din România reflectă în general poziția specială pe care Banca Națională o deține în complexul activității bancare din țara noastră. Desigur, organizarea circulației bănești, a creditului, a aparatului bancar, nu este imuabilă. Ea trebuie să se adapteze mereu condițiilor existente în fiecare etapă de dezvoltare a economiei, să întărească rolul activ al acestor instrumente în înfăptuirea politicii partidului și statului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Oricare ar fi însă această etapă, Banca Națională va ocupa un loc distinct, de prim plan, în organizarea activității bancare din țara noastră. Utilizînd o expresie plastică, am putea spune că volumul la care ne referim este un monument, dăltuit în linii sobre, ridicat în cinstea activității laborioase, riguroase, severe, cu adînci tradiții, a Băncii Naționale.

Fiecare capitol poartă amprenta mai mult sau mai puțin expresivă a preocupărilor autorului sau autorilor lui. Astfel, capitolul I, consacrat organizării și funcționării Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, are un pronunțat caracter narativ, trecîndu-se în revistă etapele parcurse de Banca Națională după 23 August 1944, începînd cu transformările revoluționare care au avut loc din inițiativa și sub conducerea partidului — etatizarea Băncii Naționale, lichidarea institutelor bancare capitaliste și reorganizarea din noiembrie 1948 a băncii — și încheind cu complexul măsurilor aplicate în urma Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967 pentru perfecționarea organizării, planificării și conducerii economiei naționale. Noile acte normative și îndeosebi statutul băncii, aprobat prin Decretul nr. 504 din 16 decembrie 1970, stabilesc profilul actual al Băncii Naționale ca organ central al administrației de stat și unică bancă de emisiune a țării, care asigură înfăptuirea politicii partidului și a statului în domeniul monetar și al creditului.

Pentru a determina mai precis locul pe care banca îl ocupă în cadrul sistemului bancar al țării, în acest capitol se face nu numai prezentarea atribuțiilor și schema organizatorică a Băncii Naționale, dar și a băncilor specializate — Banca de Investiții, Banca Română de Comerț Exterior, Banca pentru Agricultură și Industria Alimentară, Casa de Economii și Consemnațiuni, — precum și a relațiilor bănești dintre Banca Națională și băncile specializate.

Capitolul următor se referă la circulația bănească și creditul în sistemul de planificare a economiei naționale. De astă dată, expunerea privind activitatea Băncii Naționale în domeniul circulației bănești și al creditului, elaborarea balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației ca plan de fundamentare și de analiză și a planului de casă ca plan operativ de directivă pentru desfășurarea operațiilor cu numerar, precum și a planului de credite, este încadrată într-o expunere cu caracter teoretic, de analiză relativ amplă a rolului planului de casă și al planului de credite în sistemul socialist de planificare financiară.

În capitolul al șaptelea — „Activitatea în domeniul valutar și al relațiilor bancare externe", o mare parte din expunere este consacrată dezvoltării generale a relațiilor economice externe ale țării noastre. În acest context se examinează rolul activ al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în promovarea unor forme și metode de colaborare menite „să stimuleze conjugarea eforturilor țărilor membre în rezolvarea unor probleme de interes deosebit pentru economiile lor naționale" (p. 141). Se tratează pe larg formele de colaborare valutar-financiară din cadrul C.A.E.R. înainte și după organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică (B.I.C.E.) din 1964, precum și prevederile Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. Mai puțin rezultă problematica valutar-financiară determinată de relațiile economice ale țării noastre cu țările nesocialiste și în curs de dezvoltare, în care se utilizează instrumente și modalități de plată proprii sistemului monetar internațional.

În felul în care se prezintă „Studiile, problemele, comentariile bancare", ca și ținînd seama de momentul apariției volumului — cînd există o largă preocupare de perfecționare și accelerare a dezvoltării economiei — lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori. Inițiativa conducerii Băncii Naționale privind publicarea acestei cărți merită a fi subliniată cu satisfacție și dată ca exemplu.

Costin KIRIȚESCU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Piața utilajului frigorific și a instalațiilor de condiționare a aerului în S.U.A.

ÎN CERCURILE de afaceri americane se apreciază că în perioada 1972—1980 vînzările de instalații de condiționare a aerului și de utilaje frigorifice vor spori în S.U.A. într-un ritm mediu anual de 8%. În 1975 vînzările respective ar însuma 5,9 miliarde dolari, iar în 1980 — 8,6 miliarde. Exportul S.U.A. de utilaj frigorific urmează să se extindă, în medie, cu 8% pe an ajungînd în 1980 la 800 milioane de dolari.

• Energia nucleară în R.F.G.

PONDEREA energiei nucleare în asigurarea necesarului de energie electrică al Republicii Federale Germania va atinge în 1976 circa 14%, urmînd să ajungă la 25% în 1980, cînd vor funcționa 25 de centrale atomice, a 1200 MW fiecare. În anul 2000 se estimează că centralele nucleare vor acoperi jumătate din necesarul de energie al R.F.G.

• Dinamica comparativă a P.N.B.: Europa occidentală — S.U.A.

UN STUDIU efectuat de editura McGraw-Hill prevede că în perioada 1972—1982, produsul național brut combinat a 15 țări din Europa occidentală va înregistra un ritm mediu anual de creștere de 5,2%, comparativ cu 3,9% în S.U.A. Pe țări, cel mai rapid ritm de creștere a P.N.B. se anunță cel al Spaniei (6,8%), în vreme ce Anglia, cu 3,4%, ar urma să se situeze pe unul din ultimele locuri între țările citate.

În ceea ce privește producția industrială ea ar urma să crească în același interval în medie cu 6,3% pe an în Europa occidentală față de 4,4% în S.U.A.

REPERE

Direcție nouă în politica științei?

ÎN ȚĂRILE cele mai industrializate din Vest își fac loc în ultimii doi ani o concepție nouă în materie de cercetare științifică. În funcție de aceasta se definesc și opțiunile bugetare. Tendința este de a orienta fondurile și activitatea în direcția aplicativă. Așa de pildă, dr. H. Guyford Stever, despre care presa americană scrie că din iulie anul acesta va deține postul de consilier al președintelui S.U.A. pentru problemele științei, declara nu de mult că, creșterea accelerată a bugetelor de cercetare americană din ultimii zece ani nu va putea continua la infinit; că o creștere exponențială permanentă este imposibilă. Deși dr. Stever se află în fruntea agenției americane pentru cercetarea fundamentală (National Science Foundation) se subliniază că el acceptă limitările bugetare ca pe o realitate căreia trebuie să i te conformezi.

De altfel, în fruntea noii politici a științei S.U.A. se află însuși Oficiul de Administrație și Buget al Casei Albe care-și propune să pună accentul pe canalizarea activităților de cercetare fundamentală pe o dezvoltare mereu mai mare a tehnologiei, cu scopul de a apăra avansul Statelor Unite și capacitatea lor de export. În jurul acestei orientări cu accentul pe tehnologie și care lasă pe planul secund cercetarea fundamentală, se manifestă diferite poziții și păreri ale căror ecouri pot fi întîlnite în ultima vreme tot mai frecvent în presa occidentală. Între altele se avansează concepția că guvernele pot lua, în principal, în domeniul politicii științifice, trei atitudini diferite. Aceasta, în funcție de nivelul de dezvoltare al fiecărei țări. În țările foarte sărace știința ar rămîne „un lux inutil". În țările în curs de dezvoltare, ca de pildă în Brazilia, India etc., unde cercetarea științifică abia începe a fi încurajată, aceasta urmează să se facă, și se face numai în sectoare anumite: apărare, alimentație etc., Fără îndoială, cu cît se accelerează dezvoltarea, cu atît știința apare ca un factor important al creșterii și progresului. Pentru țările foarte industrializate însă, se recomandă virajul spre tehnologie.

Libere sînt desigur țările puternic industrializate să-și aleagă atitudinea ce o socotesc mai conformă cu interesele lor în materie de cercetare științifică. Reconversiunile nu pot fi excluse în anumite stadii ale dezvoltării. Este greu de presupus însă că țările mai sărace, care se află la începutul progresului lor economic, vor renunța la o dezvoltare proprie, independentă, și deci la cercetarea științifică. Și tot atît de improbabil pare pentru țările în curs de dezvoltare ca ele să se rezume la focalizarea științei numai într-un sector sau două, riscînd rămînerea în urmă în alte ramuri de bază ale economiei naționale.

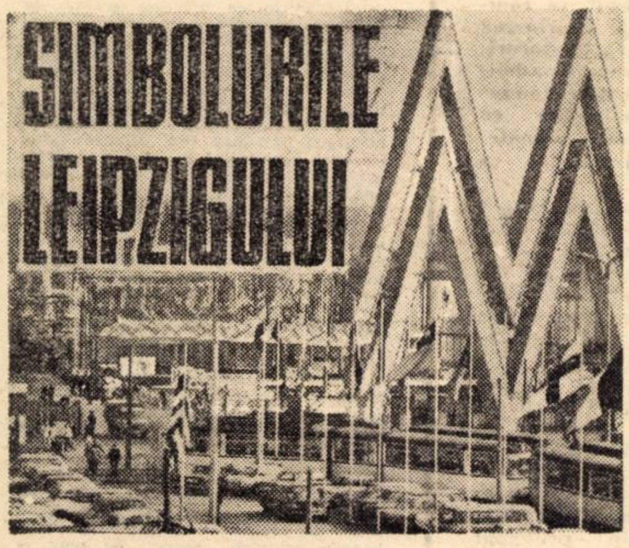

STRĂVECHIUL și, totuși, mereu tînărul oraș — al cărui nume a ajuns sinonim cu evenimentul pe care-l găzduiește de două ori pe an — a cunoscut și în acest început de primăvară zile de febrilă activitate, caracteristice Tîrgului. Este, poate, impropriu să spui că Leipzigul găzduiește tîrgul; el este însuși tîrgul, internațional nu numai ca participare, dar și ca atmosferă. Tradiția de oraș-tîrg este multiseculară. Cînd scriu aceste rînduri, am în față o reproducere în ceramică a „privilegiului" împărătesc din 1469 care acorda Leipzigului dreptul de a organiza tîrgul.

Se poate afirma că Tîrgul din Leipzig a fost totdeauna, chiar și în perioade de tensiune internațională, un centru-promotor al schimburilor comerciale, al colaborării, al schimbului de experiență, un loc de confruntare pașnică a rezultatelor obținute de mîna și mintea oamenilor de pe toate continentele. În această primăvară, la Leipzig s-a simțit însă ceva nou, ceva în schimbare. De la precedenta ediție a Tîrgului — (toamna anului 1972) — marea speranță de pace a omenirii și-a găsit noi confirmări: în relațiile dintre statele europene asistăm la discuții privind pregătirea conferinței pentru securitate și cooperare pe continentul nostru; la celălalt capăt al pămîntului, a fost încheiat acordul privind restabilirea păcii în Vietnam. Unul din reprezentanții la Tîrg ai eroicului popor vietnamez declara: „Este pentru întîia oară că participăm la acest tîrg, fără ca țara noastră să fie bîntuită de flagelul războiului...".

În centrul Leipzigului, privirile trecătorilor erau atrase de un imens panou înfățișînd o planisferă pe care erau însemnate statele care au recunoscut Republica Democrată Germană. R.D.G. întreține astăzi relații diplomatice cu 76 de țări. Numai de la începutul anului trecut s-a făcut schimb de ambasadori cu 46 de țări. Toate acestea au avut repercusiuni favorabile asupra schimbului de mărfuri, a colaborării și contactelor economice internaționale, asupra însăși rațiunii de a fi a unui tîrg internațional, exprimată la Leipzig prin deviza — „Pentru comerț mondial neîngrădit, pentru progres tehnic".

IATĂ CÎTEVA CIFRE care ilustrează dimensiunile tîrgului din 11—18 martie 1973: expozanți — 9250; țări participante — 61; vizitatori din 90 de state; suprafața de expunere în pavilioane, în aer liber și în complexele expoziționale din centrul orașului (Messehof, Messehaus am Markt) — aproape 390 000 mp. Comparativ cu alte ediții, a crescut numărul expozanților din țările capitaliste (2 200), depășind toate participările de pînă acum. Au fost prezente la tîrg peste 60% dintre principalele firme capitaliste din domeniile automatizării, electrotehnicii, electronicii, construcțiilor de mașini grele și de mașini-unelte, precum și ale siderurgiei.

Cum se explică marele interes stîrnit de Tîrg printre expozanți și vizitatori? În primul rînd, prin perspectiva încheierii unor tranzacții avantajoase, prin noile contacte de afaceri, popularizarea produselor proprii, dar și prin tradiția acestui tîrg, excelenta lui organizare și ospitalitatea locuitorilor. Dorința de informare, de cunoaștere a ultimelor noutăți din diferitele domenii ale tehnicii și științei mondiale sînt satisfăcute aici cu prisosință, prin numărul mare de conferințe, simpozioane, colocvii (la ultima ediție au fost peste 100, fiind ținute de reprezentanți a 15 țări). Ilustrativ pentru interesul manifestat față de ultima ediție a tîrgului a fost și prezența celor peste 1 300 de ziariști acreditați, din care peste 500 din țări capitaliste.

Sînt interesante de consemnat, totodată, și concluziile unei anchete efectuate nu de mult asupra participării străine la tîrg. Iată cîteva date: 79,1% dintre expozanți au luat parte pentru a-și vinde produsele; 22,1% — pentru cumpărarea de produse; 39,9% — pentru contacte cu alte firme; 29% — pentru crearea de noi legături de afaceri (unele răspunsuri au cuprins mai multe motivații); pe diverse ramuri industriale, rezultatele diferă. Astfel, în domeniul metalurgiei, 81,6% dintre expozanți au declarat că participă în scopul vînzării, numai 18,3% pentru extinderea legăturilor de afaceri, dar, în schimb, 38,3% și pentru cumpărarea de produse.

Ediția de primăvară a tîrgului de la Leipzig a prilejuit o amplă și masivă trecere în revistă a succeselor obținute de țările socialiste în dezvoltarea lor economică. Un șir de exemple a demonstrat avantajele multiplelor forme de colaborare și cooperare dintre aceste țări. Din numărul mare de exponate, mă voi opri la unul singur: complexul format din 17 mașini-unelte cu comandă numerică, realizate de întreprinderi din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S., complex de mașini comandat de la distanță de către un calculator electronic de fabricație poloneză — ODRA-1204. Sistemul permite o încărcare cu peste 20% mai mare a mașinilor și, totodată, înlătură utilizarea benzilor perforate.

CUM E ȘI FIRESC, țara gazdă a ocupat locul principal în cadrul tîrgului: 4 000 de întreprinderi, pe o suprafață expozițională de 240 000 mp. Prestigioasa prezență a R.D.G. reflectă

DOCUMENTAR

POLITICA ŞTIINŢEI ÎN OLANDA

DUPĂ CUM REMARCA nu de mult secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, J. Stanovnik, astăzi, în epoca revoluţiei tehnico-ştiinţifice, criteriile pentru specializarea unei ţări într-un domeniu sau altul în cadrul diviziunii internaţionale a muncii, nu mai ţin neapărat doar de resursele sale naturale, ci de resursele sale de inteligenţă, de materie cenuşie, de locul pe care îl ocupă în frontul larg al avansării ştiinţei. Or, din acest punct de vedere o ţară mică, dacă alege judicios direcţiile de orientare a efortului său de cercetare poate rivaliza, în unele domenii, cu giganţii economici.

Un exemplu interesant al unei asemenea orientări încununate de succes îl oferă Olanda, unde cercetarea ştiinţifică ocupă un loc prioritar în preocupările de politică economică. Specializîndu-se în cîteva ramuri de vîrf ale tehnicii moderne, Olanda oferă pe piaţa mondială un număr de produse de calitate superioară, reuşind să pătrundă cu ele pe pieţele celor mai avansate ţări din punct de vedere industrial. Se ştie că peste 36% din producţia industriei olandeze este exportată. Dar în unele ramuri piaţa externă deţine chiar o importanţă superioară celei interne. Astfel, în industria electrotehnică, exportul reprezintă 66,1% din vînzări, în industria de echipament pentru transporturi — 55,3%, la produsele chimice, extracţia şi rafinăria ţiţeiului — 50,2%. Alte două ramuri exportă aproape jumătate din producţia lor: industria textilă — 47,5%, cea a metalelor, a produselor metalurgice şi a utilajelor industriale — 46,7%.

Pentru realizarea competitivităţii industriale inovaţia s-a impus cu stringenţă pentru această ţară mică, cu o mare densitate demografică, dar lipsită în general de resurse naturale, (cu excepţia gazului metan). Acestor imperative li s-au adăugat unele condiţii favorabile şi anume o poziţie geografică care a înlesnit schimburile externe precum şi tradiţia dezvoltării industriei şi a unor cunoştinţe, cum ar fi acelea de limbi străine, necesare comerţului şi cercetării. Lipsa de teren cultivabil a stimulat studiile pentru introducerea unei agriculturi intensive, iar densitatea demografică a impulsionat ansamblul cercetărilor privind problemele de mediu ambiant, de planificare a teritoriului şi de organizare socială.

• Dimensiuni şi direcţii

DINTRE ŢĂRILE capitaliste avansate, Olanda se situează pe unul din primele locuri în ceea ce priveşte efortul pentru cercetare şi dezvoltare.

Datele statistice *) arată că în 1966—1967 cheltuielile Olandei pentru cercetare şi dezvoltare reprezentau 2,2% din produsul său naţional brut. Înaintea sa se situau: Franţa cu 2,3%, Anglia cu 2,4% şi Statele Unite cu 3,2%. Dacă însă se examinează numai cheltuielile pentru cercetare şi dezvoltare efectuate în domeniul nemilitar, efortul Olandei îl depăşeşte chiar pe acela al Statelor Unite: Statele Unite — 2,2% din P.N.B., Olanda — 2,5%. Urmează Anglia cu 1,7%, Franţa cu 1,6%, R.F.G. cu 1,5%.

Comparaţii elocvente în privinţa acţiunii Olandei şi altor ţări pentru a se situa în primele rînduri ale avansului tehnologic sînt oferite de asemenea de datele privind ponderea personalului calificat utilizat în cercetare şi dezvoltare, în raport cu totalul salariaţilor din domeniile nemilitare. Şi din acest punct de vedere Olanda se situează imediat după Statele Unite şi înaintea tuturor celorlalte ţări membre O.C.D.E. Numărul celor care lucrează în cercetare şi dezvoltare reprezintă 1,85% din total, în S.U.A., 1,14%, în Olanda, 0,99%, în Franţa, 0,91% în Anglia şi 0,80% în R.F.G.

Între 1950 şi 1965 resursele consacrate de stat cercetării şi dezvoltării au crescut în ritm cu mult mai rapid decît produsul naţional brut şi decît totalul cheltuielilor publice. (ritmul mediu anual, în preţuri curente, al creşterii cheltuielilor publice pentru cercetare şi dezvoltare a fost de 18%). În perioada 1966—1971 creşterea cheltuielilor pentru cercetare şi dezvoltare s-a încetinit întrucîtva corespunzînd unei perioade de analiză şi de evaluare a rezultatelor obţinute pînă în acel moment. Totuşi, sporul a depăşit în continuare ritmul creşterii cheltuielilor publice în total.

Examinarea direcţiilor alocării fondurilor scoate în evidenţă faptul că „promovarea ştiinţei" prin dezvoltarea activităţii în universităţi reprezintă domeniul cel mai important, căruia în 1970 i-au fost consacrate 54% din fondurile publice pentru cercetare şi dezvoltare; pentru apărarea naţională şi „megaştiinţă" sînt alocate 18% din totalul cheltuielilor şi pentru dezvoltarea economică — aproximativ aceeaşi proporţie. Studiul amintit constată că, dintre ţările Pieţei Comune, Olanda este aceea unde statul cheltuieşte relativ cel mai puţin pentru cercetarea nucleară şi explorarea şi tehnologia spaţială, precum şi pentru apărare. Dimpotrivă, în această ţară sînt mai mari cheltuielile pentru ştiinţe sociale şi umane, pentru sănătate, ocrotirea mediului ambiant.

• Flexibilitate pentru eficienţă

POLITICA ştiinţei şi a învăţămîntului superior în Olanda este dată în sarcina unui ministru fără portofoliu, iar coordonarea interministerială a politicii ştiinţei este asigurată de un comitet special care lucrează cu subcomitete pe diferite domenii ale ştiinţei. Un Consiliu pentru politica ştiinţifică are sarcina de a defini orientările politicii naţionale în acest domeniu. Acesta este un organism independent care lucrează pe lîngă guvern. Două alte organisme joacă un rol activ în promovarea şi coordonarea programelor de cercetare, utilizînd în acest scop aproape exclusiv fonduri publice: Organizaţia pentru promovarea cercetării fundamentale (Z.W.O.) şi Organizaţia pentru cercetare ştiinţifică aplicată (T.N.O.).

Z.W.O. a fost creat în 1950. Organizaţia nu face ea însăşi cercetări, ci se ocupă doar de stimularea cercetării fundamentale în toate organismele ştiinţifice, în universităţi şi în afara universităţilor. Ea distribuie fonduri publice prin intermediul unui sistem de fundaţii care constituie în practică nuclee de cooperare interuniversitare. În 1970 subvenţiile au fost astfel repartizate: 77,6% pentru ştiinţele exacte, 13,8% pentru biologie şi medicină, 5.1% pentru ştiinţele sociale, 3,5% pentru ştiinţele umane.

T.N.O. înglobează patru organizaţii specializate — pentru cercetare industrială, cercetare privind nutriţia şi produsele alimentare, cercetare pentru apărarea naţională, şi cercetare pentru ocrotirea sănătăţii. Dintre organismele specializate ale T.N.O. cea mai importantă este Organizaţia pentru cercetarea industrială (care are 16 institute de cercetări). Acesteia îi sînt alocate 40% din resursele T.N.O.

Atît Z.W.O. cît şi T.N.O. încurajează cercetarea în universităţi căreia i se alocă 46% din totalul cheltuielilor statului pentru cercetare şi dezvoltare. Cele mai importante resurse revin facultăţilor de matematică şi fizică, apoi facultăţilor tehnice şi de medicină. În prezent se studiază de asemenea posibilitatea finanţării mai ample a cercetării universitare pe calea extinderii sferei de cuprindere a contractelor dintre universităţi şi firme industriale.

• Efortul propriu al industriei

GUVERNUL olandez consideră că răspunderea principală pentru dezvoltarea tehnică şi ritmul progresului şi inovaţiei incumbă în primul rînd firmelor industriale. Acest fapt se reflectă în aceea că, spre deosebire de alte ţări, membre O.C.D.E., ca Statele Unite, Anglia, Franţa, Suedia, Norvegia, unde activitatea de cercetare şi dezvoltare a industriei este finanţată în cea mai mare parte din resursele statului, în Olanda majoritatea acestor cheltuieli sînt suportate chiar de industrie, cu rezultatul că obiectivele cercetării se apropie nemijlocit de necesităţile practicii. Astfel, 96,5% din cheltuielile pentru cercetare şi dezvoltare efectuate în 1969 în industrie au fost finanţate chiar de întreprinderi. O parte covîrşitoare din cercetări au fost efectuate de două ramuri — aceea a industriei metalurgice şi construcţiilor de maşini şi aceea a industriei chimice, ambele participînd cu 80% la totalul cheltuielilor industriei pentru cercetare şi dezvoltare. După ele, la distanţă remarcabilă, însă, se află industria produselor alimentare, băuturilor şi tutunului cu 5,6%. Efortul cel mai masiv pentru cercetare şi dezvoltare îl depun cele mai mari cinci societăţi din Olanda — Philips, Shell, AKZO, Unilever şi Dutch State Mines — care cheltuiesc aproximativ 64% din totalul fondurilor consacrate de industrie în acest scop.

Statul contribuie şi el la efortul industriei. Spre deosebire însă de trecut, cînd politica guvernului era de a subvenţiona în primul rînd institutele de cercetare specializate ale T.N.O., în ultima perioadă finanţarea este îndreptată mai direct spre industrie, urmărind stimularea inovaţiei industriale şi dotarea întreprinderilor cu structuri tehnice şi organizatorice care să permită asimilarea şi aplicarea cît mai rapidă a cercetărilor. Treptat guvernul a abandonat măsurile cu caracter general, destinate doar să creeze un climat favorabil cercetării şi dezvoltării în întreprinderi şi a adoptat o politică mai activă, de încurajare a unor modificări structurale. Această politică are trei aspecte strîns legate între ele:

— o politică funcţională, menită să întărească în general structura industriei şi să introducă noi tipuri de producţie şi de organizare;

— o politică regională care să asigure o mai bună utilizare a forţei de muncă şi o redistribuire a resurselor pentru repartizarea mai echilibrată a veniturilor;

— o politică sectorială, avînd drept scop să asiste anumite ramuri industriale care se află în dificultate, ameliorînd structura lor tehnică şi economică şi capacitatea lor de concurenţă.

Se are în vedere de asemenea, crearea unui Consiliu ştiinţific de planificare căruia îi va reveni prognoza şi în această lumină se va elabora o politică a ştiinţei pe termen lung.

I. V.

*) „Politici naţionale ale ştiinţei: Olanda" — O.C.D.E., Paris.

---

locul ocupat de această ţară pe eşchierul industriei mondiale, puterea ei economică crescîndă. Aproape în toate ramurile, care au răspuns tematicii ediţiilor de primăvară ale tîrgului, R.D.G. s-a prezentat masiv, prin exponate de înaltă calitate.

S-a remarcat, în primul rînd, expoziţia electrotehnicii / electronicii R.D.G. În acest an, pentru întîia oară, din cele 2 600 exponate ale acestei ramuri, au fost reunite într-un singur pavilion cele aparţinînd tehnicii informaţionale.

De mult succes s-au bucurat din partea specialiştilor exponatele Combinatului de echipament pentru turnătorii şi piese turnate GISAG. Combinatul a prezentat instalaţii destinate raţionalizării procesului de muncă în turnătorii şi producţiei unor materiale moderne pentru miezuri. Una din soluţiile tehnice remarcabile este maşina de produs forme de turnare KCBE 25/1 care, în 15—30 de secunde, întăreşte substanţa chimică sintetică, într-o formă de tipar. Toate acestea elimină muncă manuală complicată, procese de transport şi de uscare, ducînd la creşterea productivităţii muncii. Se obţine, concomitent, şi o îmbunătăţire a condiţiilor de muncă din turnătorii.

Acelaşi obiectiv — îmbunătăţirea condiţiilor de muncă — este urmărit, de această dată îndeosebi în folosul femeilor, de cele 40 de aparate noi şi perfecţionate expuse avînd ca scop uşurarea muncii casnice, sau de numeroasele tipuri de produse textile, uşor de întreţinut.

În sfîrşit, să ne oprim pentru cîteva minute în faţa „giganţilor" întreprinderii TAKRAF. Peste 200 de produse diferite ocupă un vast teren neacoperit: instalaţii pentru exploatări miniere la zi; macarale portuare; macarale turn ale căror vîrfuri zvelte ating parcă norii; numeroase tipuri de echipamente şi instalaţii destinate construcţiilor. Aceste utilaje pentru construcţii le-am întîlnit şi la lucru, „pe teren", pe şantierele de construcţii de locuinţe din Karl-Marx Stadt şi Dresda. Puternica bază materială din industria construcţiilor a permis ca în vechiul Chemnitz, — distrus în proporţie de 2/3 în cel de-al doilea război mondial — să fie construite 32 000 de noi locuinţe. Aceleaşi utilaje, folosite cu pricepere, au permis reconstruirea Dresdei — 50 000 locuinţe pînă acum, alte 50 000 — pînă la 1980.

DAR SĂ REVENIM la Leipzig. În diverse conferinţe de presă, interviuri, s-a subliniat dorinţa de intensificare a colaborării şi cooperării, a schimburilor comerciale cu ţara noastră. Astfel la o conferinţă de presă, Gerhard Nitzsche, locţiitor al ministrului economiei externe ale R.D.G., a apreciat elogios colaborarea dintre cele două ţări şi s-a referit la „proiectarea, livrarea şi montarea de către România a unui mare obiectiv complex pentru industria siderurgică a R.D.G.". Kurt Schoenefeld, directorul general al TAKRAF, a arătat în cadrul unui interviu, că „împreună cu întreprinderi din România s-au întreprins acţiuni de cooperare de lungă durată în producţia de echipamente pentru exploatări miniere la zi". Reprezentanţii oficiali ai ţării noastre, printre care directorul expoziţiei româneşti, Maximilian Vardan, au subliniat în diverse prilejuri, satisfacţia faţă de rezultatele obţinute în cadrul colaborării şi cooperării economice între cele două ţări frăţeşti şi dorinţa de a lărgi şi mai multe aceste relaţii. Nu mă voi referi mai amănunţit la rezultatele şi perspectivele acestei colaborări, presa noastră s-a ocupat pe larg de aceste aspecte cu prilejul recentei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică între R. S. România şi R. D. Germană.

La ediţia de primăvară a Tîrgului din Leipzig România şi-a extins suprafaţa de participare la peste 2 400 mp. Au fost prezente 29 de întreprinderi de comerţ exterior, cu exponate din peste 250 de întreprinderi, îmbrăţişînd 7 ramuri industriale. La Leipzig au apărut, pentru întîia oară, mai multe tipuri noi de maşini-unelte, fabricate în România, în parte rezultate ale cooperării cu R.D.G. sau cu alte ţări socialiste. Am urmărit în faţa standurilor cu exponate româneşti reacţia vizitatorilor, exprimată nu numai prin marele aflux de public, dar şi prin atenţia cu care erau urmărite demonstraţiile „pe viu". De un remarcabil succes s-au bucurat strungul Carusel SC-1250 cu comandă program, avînd emblema FMUAB (acest produs a făcut parte din complexul de maşini de care am amintit mai sus), strungul cu comandă program SP-630, strungul paralel SNA-710, produs la fabrica din Arad, şi alte tipuri de maşini-unelte.

Am remarcat, de asemenea, un mare număr de vizitatori în faţa celor 8 tipuri de tractoare româneşti de la 450 pînă la 1500 CP. Iar cînd „bateria" de tractoare româneşti începea să duduie, în umbra tricolorului, gîndurile te purtau la primul tractor cu care am început această industrie şi la drumul parcurs pînă la varietatea şi forţa tipurilor realizate azi, oglindind însăşi ascensiunea economică a României socialiste. Bilanţul prezenţei noastre la tîrg s-a concretizat în încheierea unor importante contracte cu întreprinderi de comerţ exterior ale ţării gazde şi ale altor ţări şi în pregătirea altor contracte, ce urmează a fi perfectate.

TÎRGUL de la Leipzig şi-a închis porţile... Dar nu pentru multă vreme. Pe panouri, în ultima zi a ediţiei de primăvară, au şi apărut afişe anunţînd ediţia viitoare a tîrgului. Pregătirile încep de pe acum, la ele participă un oraş întreg, un întreg popor, muncitorul şi directorul din uzină, lucrătorii din presă şi ministere, de la Camera de comerţ exterior şi de pe ogoare. Ei toţi se pregătesc pentru viitoarea confruntare internaţională paşnică, constructivă, prietenească, care va avea loc între 2—9 septembrie 1973.

V. PETRESCU

mondorama

O CAUZĂ PIERDUTĂ ?

RECENTA febră a aurului, în timpul căreia prețul metalului galben a depășit dublul prețului oficial stabilit la ultima devalorizare a dolarului, a readus în dezbatere teza demonetizării aurului, care părea deja destul de larg acceptată. După părerea comentatorului ziarului **The Financial Times**, Gordon Tether „cererea neîntîlnită de aur este larg interpretată ca un vot de neîncredere în moneda hîrtie în general și în versiunea sa dolar, în special" (...) „Lupta pentru înlăturarea aurului de pe scena monetară este o cauză pierdută" consideră autorul, căci orice acțiune ar mai putea întreprinde băncile centrale pentru a reduce prețul aurului nu ar avea șanse de succes. Dacă băncile centrale ar fi dispuse doar să sacrifice o proporție relativ modestă din stocurile lor de aur în acest scop, s-ar putea dovedi curînd că ele nu vor putea face față cererii pînă la scăderea prețului la nivelul dorit. În acest caz prestigiul aurului ar crește și mai mult. Pe de altă parte, dacă vor consacra suficiente stocuri de metal prețios acestei operațiuni, este posibil ca băncile centrale să fie confruntate cu o reducere a propriilor stocuri în așa măsură încît ar putea fi învinuite că au gospodărit foarte prost, cu urmări grave, rezervele naționale. O revalorizare a prețului aurului ca punct de plecare a unei reforme a sistemului monetar internațional oferă, în opinia autorului, singura cale de a frîna alunecarea spre dezordine generală în activitatea economică internațională.

MALEABILITATE

ÎN EFORTUL de a pătrunde mai adînc pe piețele vest-europene și americane de televiziune, radio și echipament audio-vizual, industriașii japonezi dovedesc mai multă maleabilitate decît în trecut. Astfel, în ultimul timp, pentru a evita restricțiile asupra exportului lor ei recurg mai des la implantarea unor uzine în alte țări. De exemplu, în ultima lună s-a anunțat că firma Sony va construi o uzină de aparate de televiziune în culori în regiunea South Wales din Anglia. Uzina va începe să producă în primele luni ale anului viitor și va avea o capacitate de 5000 aparate pe lună. La rîndul său Hitachi va construi o uzină similară la Los Angeles, care va utiliza exclusiv forță de muncă americană. În această uzină se vor utiliza tuburi color produse de două firme americane — Radio Corporation of America și Zenith.

Firme japoneze au încheiat, de asemenea, acorduri de cooperare comercială cu industriași americani și vest-europeni, prin care se înlesnește accesul mărfurilor acestora pe piața japoneză. În America firma Sony a încheiat un asemenea acord cu Wirlpool. În Europa Matsushita Electric are un aranjament similar cu Philips. Firma Sony poartă de asemenea, negocieri pentru cooperarea comercială cu alte firme vest-europene.

DINAMISM COMERCIAL

CARACTERIZAT printr-un puternic dinamism, comerțul exterior sovietic va crește pînă în 1975 la 30 miliarde ruble, față de 22 miliarde în 1970 și 26 miliarde în 1972. Volumul comerțului exterior cu țările socialiste a reprezentat 16,8 miliarde ruble în 1972, crescînd de 1,7 ori comparativ cu 1965, iar cel cu țările capitaliste din Europa occidentală a fost de peste 2 ori mai mare decît în 1965.

Cei mai importanți parteneri comerciali ai U.R.S.S. din Europa occidentală sînt (după volumul livrărilor reciproce) : R.F.G. (828 mil. ruble), Finlanda (602), Marea Britanie (558), Franța (554), Italia (466). Deosebit de rapid a crescut volumul comerțului exterior cu Franța — de 2,7 ori în anii 1965—1972. Perspective largi s-au deschis în urma tratativelor sovieto-americane la nivel înalt : ca urmare, anul trecut, volumul comerțului reciproc a depășit 500 mil. ruble. Cu Japonia, acesta a depășit 800 mil. ruble. Se extind, de asemenea, relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Volumul comerțului exterior cu aceste țări a însumat anul trecut, 3,3 miliarde ruble, scrie, în **Pravda**, ministrul de resort, N. Patolicev.

PROCEDEUL ALCOA

GRUPUL american Alcoa (Aluminium Company of America) a depus pentru brevetare o nouă metodă electrolitică de producție a aluminiului („procedeul Alcoa"). După cum informează **Les Echos**, noul procedeu permite reducerea consumului de energie electrică (unul din factorii principali care contribuie astăzi la prețul de cost ridicat al aluminiului) pînă la 30%. El include un sistem care elimină emiterea gazelor indezirabile, ameliorînd mediul de lucru și se adaptează mai bine decît procedeul Hall, folosit astăzi, la întreruperi de curent electric. Uzinele bazate pe noul procedeu vor putea fi instalate pe un teritoriu mai restrîns, iar alumina utilizată va putea avea și altă proveniență decît bauxita.

Prima uzină de aluminiu care va folosi procedeul Alcoa este în curs de construcție. Ea va avea o capacitate inițială de 13 500 tone în 1975, putînd fi extinsă la 27 000 tone. În cazul cînd avantajele noului procedeu vor fi certe, compania americană va trece la producția aluminiului în noile sale uzine pe baza acestei metode.

LUPTA CONTRA POLUĂRII ÎN AUSTRIA

EXISTENȚA — de mai bine de un an — a unui Minister al sănătății și protecției mediului în Austria și supunerea spre aprobare Parlamentului a noii „Reglementări industriale" sînt considerate două arme a căror eficacitate în lupta contra poluării nu este pusă la îndoială la Viena. Ministerul citat își propune efectuarea unor studii asupra zgomotului excesiv, asupra calității aerului și apei, mai ales a apei lacurilor, și întocmirea unei hărți a radiațiilor.

Noua „Reglementare industrială" va crea o bază legală luptei dusă în Austria pentru prevenirea deteriorării — sub orice formă — a mediului înconjurător. Numai cu aprobarea acestui nou minister — pe baza legii ce va fi votată — se vor putea înființa noi unități industriale sau își vor mai putea continua activitatea cele existente.

ȘTIINȚA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

OAMENII de știință de la filiala din Hamhîn a Academiei de științe a R.P.D. Coreene înscriu, între preocupările lor de bază, asimilarea producției de preparate chimice pentru agricultură din materii prime autohtone. Ei au încheiat cercetările și au elaborat tehnologia de producție pentru 20 tipuri de ierbicide și insecticide.

Pînă la sfîrșitul actualului șesenal (1976) se prevede asimilarea în producție a unor materiale sintetice, crearea unei baze naționale a petrochimiei, extinderea producției și a gamei de îngrășăminte și mijloace chimice de protecția plantelor. Printre realizările de seamă ale cercetătorilor din Hamhîn se înscrie și definitivarea cercetărilor pentru producția cauciucului sintetic din carbură de calciu. În ultimii ani ritmul mediu anual al creșterii producției industriale în general a fost de 19%.

UN CANAL PRIN ISTMUL KRA

THAILANDA intenționează să transpună în viață o idee lansată cu 90 de ani în urmă de doi ingineri ai Companiei est-indiene : construirea unui canal prin istmul Kra din peninsula Malakka. Acest proiect, care de atunci a mai apărut din cînd în cînd, nu a trezit interesul Marii Britanii, nefiind în concordanță cu interesele ei din acea vreme. Acum nu numai interesul Thailandei pentru dezvoltarea economică a țării, dar și perspectiva scurtării unor căi maritime de transport, ca de exemplu, pentru petrolul indonezian spre Japonia, concură la adoptarea ideii construirii canalului. Potrivit calculelor specialiștilor, lucrările de prospecțiune, care vor dura trei ani, și construcția canalului, lung de aproximativ 150 km, în termen de șase ani, vor costa circa 400 milioane dolari. Două treimi din această sumă urmează să fie acoperită din împrumuturi. În schimb, se prevede ca anual canalul să aducă Thailandei un venit de 20 milioane dolari și să dea un mare impuls industrializării regiunii sudice a țării.

BILANȚ TURISTIC 1972

CONFORM evaluărilor U.I.O.O.T., anul trecut numărul turiștilor care au efectuat o călătorie în afara granițelor țării lor s-a ridicat la 198 milioane (din care 145 milioane în Europa), creșterea față de 1971 fiind de 9%.

În ceea ce privește volumul încasărilor din turismul internațional, în frunte se situează S.U.A. — cu 2,9 miliarde dolari (în 1972), urmate de Spania (2,3—2,4 miliarde) ș.a. Statele Unite se află în frunte și în ceea ce privește deficitul balanței turistice — — de 3,2 miliarde dolari, într-o situație similară fiind R.F.G., Canada, Suedia etc. Cel mai important excedent a fost înregistrat de Spania (2 miliarde dolari), în timp ce dintre țările capitaliste dezvoltate, balanțe turistice active au doar Elveția și Franța.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DECALAJE ÎN DEZVOLTAREA REȚELEI TELEFONICE

Tabelul nr. 1
(în mii)

Continentul	Numărul total de posturi telefonice în funcționare	
	1961	1971
America de Nord	79830	129518
America centrală	1076	2776
America de Sud	3338	6137
Europa	43173	90301
Africa	2005	3342
Asia [1]	10353	34704
Oceania	3225	5879
TOTAL MONDIAL	143 000	272657

1) Inclusiv regiunile asiatice ale U.R.S.S. și Turciei; fără R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană și R. D. Vietnam.

Sursa : The World's Telephones, New York, 1972.

DEȘI a devenit unul din principalele mijloace tehnice moderne de comunicație între oameni, care scurtează distanțele și aduce un considerabil cîștig de timp, contribuind la difuzarea rapidă a informațiilor de tot felul, telefonul este departe de a fi atins gradul de difuzare la care ne-am putea aștepta. Este adevărat că în deceniul 1961—1971 numărul posturilor telefonice aflate în funcțiune s-a dublat pe plan mondial (vezi tabelul 1).

În prezent, dintre zonele geografice ale lumii cel mai bine înzestrate cu rețeaua telefonică sînt America de Nord, Oceania și Europa. Dar chiar între țările capitaliste dezvoltate diferențele sînt apreciabile, gradul de înzestrare a S.U.A., sau Suediei fiind de 2—3 ori mai mare decît al Japoniei sau R.F.G., de 3—4 ori mai mare decît al Italiei sau Franței. Decalaje izbitoare apar însă în raport cu țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia sau America Latină : în Burundi, Ciad, Etiopia, Nigeria, Somalia, Zair, Indonezia ș.a. există 1—2 posturi în funcțiune la 1000 de locuitori, iar în Ruanda, Nepal sau R. A. Yemen — chiar mai puțin de un post.

Tabelul nr. 2

Țara	Numărul de posturi telefonice în funcțiune la 1000 de locuitori (1/I.1971)
Monaco	649
S.U.A.	583
Suedia	557
Liechtenstein	495
Elveția	483
Canada	452
Noua Zeelandă	441
Islanda	346
Danemarca	344
Luxemburg	327
Australia	312
Norvegia	294
Anglia	267
Olanda	260
Finlanda	252
Japonia	251
R.F.G.	224
Belgia	208

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 15 (502)
vineri 13 APRILIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

15

PLAN • ANGAJAMENTE

Investiții 1973

DUPĂ BILANȚUL TRIMESTRULUI I, ÎNCOTRO ORIENTĂM EFORTURILE ?

ANUL 1973 se înscrie ca un an hotărîtor pentru realizarea volumului de investiții prevăzut pentru acest cincinal — etapă importantă în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Este suficient să arătăm că **planul pe acest an prevede ca, pe seama noilor capacități de producție care urmează să fie date în funcțiune, să se realizeze o producție de 22 miliarde lei.**

În vederea creării unor condiții optime de realizare, planul de investiții pe 1973 a fost elaborat într-o concepție nouă față de anii precedenți, pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. privind concretizarea și corelarea obiectivelor economice. **Au fost nominalizate prin plan, aproape în totalitate, capacitățile și obiectivele ce se vor realiza, indiferent de valoarea și competența lor de aprobare și s-a făcut o mai bună eșalonare a punerilor în funcțiune.** Totodată, s-a asigurat o concentrare, cu prioritate, a fondurilor la obiectivele cu caracter productiv, la construcții de locuințe, cămine de nefamiliști, școli, spitale, creșe și grădinițe de copii. De asemenea, la dimensionarea programului de investiții, care însumează 93,8 miliarde lei, s-a avut în vedere **adoptarea de soluții tehnologice și constructive care să asigure realizarea de economii de ciment, metal, lemn și alte materiale deficitare, în general reducerea costului investiției și construcției specifice, care au totalizat 4,8 miliarde lei.** În sfîrșit, nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că o caracteristică a planului pe acest an, o constituie **raționalizarea frontului de lucru, evitarea dispersării pe un număr prea mare de șantiere a mijloacelor tehnice, materialelor și forței de muncă, a capacității de organizare și execuție,** măsuri care determină o mai bună gospodărire a fondului național de dezvoltare economico-socială a țării și o sporire a eficienței economice a investițiilor.

În 1973 sînt prevăzute să înceapă lucrările la un număr de 215 obiective importante, față de 304 începute în anul trecut și 320 în 1971. Patrimoniul productiv al economiei naționale se va îmbogăți cu peste **490** noi capacități de producție industrială importante, ceea ce va duce la creșterea zestrei tehnice cu 21%, față de volumul fondurilor fixe planificate a fi date în funcțiune în anul precedent. Vom asista astfel la înfăptuirea unora dintre cele mai importante obiective ale cincinalului în domeniul siderurgiei, construcțiilor de mașini, energeticii și chimiei : vor intra în producție primul grup de **170 MW** de la Hidrocentrala Lotru, sectorul oțelărie și forjă de blocuri și bare de la Uzina de oțeluri aliate-Tîrgoviște, etapa a II-a de la Rafinăria-Pitești, unitățile de îngrășăminte cu azot și de îngrășăminte complexe de la Tg. Mureș etc. Totodată, va începe construcția unor noi obiective importante.

Alexandru OLTEANU
director
Banca de Investiții

(Continuare în pag. 3)

Constantin D. Rosenthal **„România rupîndu-și cătușele pe Cîmpia Libertății"**
(În pag. 16-a : 125 de ani de la Revoluția din 1848. Idei perene în gîndirea militantă pașoptistă)

COMERȚ EXTERIOR

OBIECTIV PRIMORDIAL — DEPĂȘIREA PLANULUI LA EXPORT

ÎN CADRUL producției industriale prahovene, exportul, în special cel al utilajelor petroliere și chimice, produselor chimice și petrochimice, materialelor de construcții, precum și a altor produse deține o pondere însemnată, peste 30% din producția industrială.

Declanșarea resorturilor capabile să determine angajarea totală în efortul general de sporire a producției pentru export, de ridicare a nivelului ei tehnic și calitativ, în vederea realizării unui comerț exterior competitiv, la nivelul real al unităților prahovene, a făcut ca pe primele trei luni ale acestui an, **planul la export să fie îndeplinit în proporție de 102,9% pe total, iar pe relația devize libere 108,5%.**

Înființarea în cadrul Comitetului județean de partid a comisiei de comerț exterior, punerea în practică a hotărîrilor Conferinței organizației județene de partid Prahova din acest trimestru privind acțiunile continue a unităților economice cu sarcini de export pentru prospectarea pieței externe, pentru cunoașterea cît mai amănunțită a cererilor, a nivelului prețurilor produselor noi apărute etc., în vederea adaptării producției la cerere și

Victoria OLARIU

(Continuare în pag. 7)

INFORMAȚIE • DECIZIE

Interviu cu IOSIF BATI, membru în Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste

O ACȚIUNE CONJUGATĂ: SIMPLIFICAREA FORMULARISTICII — APLICAREA NOILOR STRUCTURI ORGANIZATORICE

• **Raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste este, practic, un proces ce nu se încheie niciodată, evidența perfecționîndu-se continuu, odată cu perfecționarea sistemului pe care-l servește. Referindu-ne însă la etapele Programului de raționalizare, care ar fi coordonatele prezentului ?**

I. B. : — După cum probabil cunoașteți, acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență a fost gîndită în termenii analizei de sistem, deosebindu-se practic cinci etape : analiza critică a situației actuale, elaborarea proiectelor preliminare unice pe activități, experimentarea, elaborarea proiectelor definitive și implementarea soluțiilor.

În prezent, ne aflăm în etapa de experimentare, mai precis în subetapa de pregătire a experimentării. Au fost depuse pînă în prezent la Comisia guvernamentală 15 din cele 28 proiecte preliminare unice pe activități ce urmează a fi realizate pe economie conform Programului ; 11 au fost aprobate în ședința din 16 februarie a.c. a Comisiei guvernamentale, iar restul urmează a fi discutate la proxima ședință. Să revenim însă la experimentare. Ce înseamnă pregătirea experimentării ? Aceasta constă în primul rînd în asigurarea tipăririi formularelor tipizate și netipizate, înseamnă pregătirea cadrelor care se vor ocupa de acest lucru în unități alese pentru experimentare. În afara celor 900 din unitățile reprezentative care au elaborat un număr de 1500 de proiecte preliminare pe activități, experimentarea se va face și în alte unități.

Interviu realizat de
I. GEORGESCU

(Continuare în pag. 14)

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 15 din 13 aprilie 1973

1
— **Plan • angajamente**
Investiții 1973. După bilanțul trimestrului I, încotro orientăm eforturile ? de **Alexandru Olteanu**, director în Banca de Investiții
— **Informație • decizie**
O acțiune conjugată : Simplificarea formularisticii — aplicarea noilor structuri organizatorice
Interviu cu **Iosif Bati**, membru în Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste.
— **Comerț exterior**
Obiectiv primordial — depășirea planului la export de **Victoria Olariu**
4
— **Agricultură**
• Priorități de **Ovidiu Popescu**, M.A.I.A.A.
• Structuri organizatorice simple și operative la nivelul județului de **Ion Chirculescu**
5
— **Cheltuieli materiale**
Normele de consum (I). Cîtă materie primă utilizăm pentru crearea unui produs ? de **V. Boescu, L. Țintea**
6
— **Prețuri**
Creșterea eficienței prin dimensionarea reală a prețurilor de producție de **G. Nicolescu**, director adjunct în Ministerul Finanțelor
8
— **Planificare**
Agricultura în noua clasificare a ramurilor de **I. Ciobanu**
9
— **Pregătirea și utilizarea cadrelor**
Bugetul de timp al cadrelor de conducere și specialiștilor de **Emilian Goldstein**, Centrul de cercetări sociologice
10—11
— **Conducere și organizare**
• Structuri raționale — organizare eficientă : Metode de muncă corespunzătoare noilor structuri de ing. **Petre Isac**, director în Ministerul Muncii
• Consecințele calitative ale concentrării. Interviu cu ing. **Nicolae Vulcan**, director general al Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier — București
12
— **Agenda economistului**
Semnează : dr. **M. Socolescu, M. Sima-Dinu**, dr. **Valentin I. Prisăcaru, H. Matei**
13
— **Economistul în economie**
• Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării (VII) : Opinii ale unor tineri economiști
• Economiștii în lume : Uniunea economiștilor din R.P. Bulgaria de **Svetlana Amariței**
14
— **Informație • decizie**
Raționalizarea sistemului de evidență : Informația financiar-contabilă mai ieftină, mai operativă de **Daniel Dascălu**, Direcția teritorială de control și revizie Iași
15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (X) de **Radu Constantinescu**
16
— **125 de ani de la Revoluția din 1848**
Idei perene în gîndirea militantă pașoptistă (II) de prof. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu**
17
— **Cărți**
Costin Murgescu : „David Ricardo în Anglia revoluției industriale“ de dr. **Ioan Cristescu**
18
— **Metodologie**
Prognoză tehnologică — aplicare, apreciere, tendințe de dezvoltare de conf dr. **Mihai Botez**
— Specializarea și valorile generale în educație Interviu cu **Erik Manfred Ribbing**, directorul Centrului european UNESCO pentru învățămînt superior.
19
— R. P. Ungară : Spre obiectivele finale ale actualului cincinal de **Garam Iózsef**, redactor șef al revistei „Figyelö“
ÎN SUPLIMENT
— Soluții izvorîte din aplicarea dispozițiilor legale cu privire la gestionari de **Petre Ionescu**
— Conosamentul de dr. **A. Holan**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SCRISORI

Calcularea și încasarea penalizărilor

ÎN SISTEMUL construcțiilor, principala cauză care duce la lipsa de disponibilități bănești este neîncasarea producției executate, din culpa beneficiarilor. În acest domeniu de activitate, acționează H.C.M. 1002/1967, care reglementează contractele de antrepriză în construcții. Constructorul solicită beneficiarilor plata penalizărilor și cum aceștia refuză de regulă, este necesară acționarea și obținerea hotărîrii arbitrajului, fapt ce necesită mult timp și cheltuieli suplimentare.

Penalitățile ce se aplică beneficiarilor sînt numai de 0,05% plafonate la 5% din valoarea investiției, în timp ce cele percepute de furnizorii noștri sînt de la 0,10—0,30% pe zi la valoarea sumelor neachitate în termen, în sumă nelimitată. Mai menționez și faptul că între un furnizor de utilaje și un constructor, primul își recuperează penalizările la nivel de 01—03% pe zi imediat, iar constructorul la nivel de 0,05% după trecerea prin procedurile arbitrale care durează așa cum a demonstrat practica de la 1—3 ani.

Față de cele de mai sus consider necesar ca prevederile H.C.M. nr. 306/1970 și circulările Băncii Naționale și Băncii de Investiții să se aplice și beneficiarilor de investiții, realizîndu-se prin aceasta o echitate în ceea ce privește cuantumul și procedura de încasare a penalizărilor, precum și accelerarea încasării producției executate.

ec. **Marian NEGOIȚESCU**
Galați

Sub capacitate

SCRISOAREA cu acest titlu, publicată în nr. 9, vizînd bazele de recepție și organele căii ferate de la stații a fost binevenită. Dacă transportul florii soarelui nu solicită la maximum tonajul vagoanelor, trebuie totuși găsite mijloace pentru folosirea la maximum a capacității acestor vagoane. Bazele de recepție vizate nu s-au achitat de obligațiile ce le revin conform H.C.M. nr. 914/1959. Nici șefii stațiilor nu sînt scutiți de răspundere. Prin sondaj, ei trebuie să verifice dacă capacitățile de transport, puse la dispoziția producătorilor, sînt folosite rațional și să intervină cu măsuri corespunzătoare. În acest sens s-a atras atenția șefilor de stații vizate în scrisoarea publicată.

REGIONALA DE CĂI FERATE
București

Rezistențe... nerezistente

ÎN ULTIMELE patru luni am folosit pe rînd trei rezistențe la frigiderul Fram. Rezistențele fabricate la întreprinderea mecanică Sadu — au fost de proastă calitate. Dar nu acest lucru, inclusiv irosirea celor 114 lei, m-a determinat să vă scriu această scrisoare, ci faptul că n-am mai găsit în comerț alte asemenea piese. Presupun că slaba calitate a acestor produse determină și lipsa lor de pe piață. Oare nu pot fi puse la dispoziția celor interesați rezistențe simple — ca cele pentru reșouri și radiatoare — de voltaj corespunzător ?

ec. **E. DRĂGOESCU**
București

Propuneri pentru V. E.

URMARESC fiecare număr al „Vieții economice“ și pot spune că am de învățat din materialele publicate. Am salutat cu entuziasm rubrica de „Informație-decizie“ dar, de la un timp, o caut în zadar. Dorim această rubrică pentru informare și schimb de idei.

De asemenea „Viața economică“ ar trebui să pună la dispoziția inventatorilor spațiul necesar pentru expunerea unor idei de mare eficiență. Aș dori mai multe articole din sectorul de organizare a producției și a muncii. În ce privește „Vitrina cu cărți“, ar fi bine să se arate dacă și unde pot fi procurate, lucrările prezentate.

ing. **Corneliu POPESCU**
Buzău

N. R. Parțial, răspunsul nostru autocritic este prezent în numărul de față al revistei. Vom încerca să vă dăm cît mai deplină satisfacție.

ECOURI

Microproducția

ÎN URMA publicării articolului „Microproducția — formă de valorificare directă și imediată a cercetării științifice“ cît și a scrisorii „Microproducția“, am primit următoarea corespondență :

„Instrucțiunile Direcției Centrale de Statistică prevăd că nu se includ în producția globală industrială cheltuielile pentru experimentare, analize, cercetări și proiectări efectuate de către întreprinderile care nu aplică H.C.M. nr. 121/1963 și H.C.M. nr. 1683/1967.

Microproducția efectuată la institutele de cercetare nu poate fi deci inclusă în producție industrială, aplicîndu-i-se acesteia regulile de recalculare a fondului de salarii. O astfel de reglementare ar duce la schimbarea profilului de activitate a institutelor, lucru ce nu este de dorit. Dacă institutul din Baia Mare are greutăți financiare pentru realizarea suplimentară a unor piese de schimb, acestea pot fi rezolvate cu sprijinul centralei sau al ministerului tutelar, în cazul cînd producerea acestora corespunde unor necesități reale“.

Comitetul de Stat al Planificării

Utilizarea deșeurilor

ÎN LEGATURA cu articolul „Strategia complexă pentru utilizarea masei lemnoase“ arătăm că pe linia valorificării în mod cît mai eficient și complex a materiei prime lemnoase, a fost avizat anul trecut studiul „Utilizarea ca materie primă pentru producția de plăci și celuloză a unei cantități sporite de deșeuri rezultate din industria de prelucrare a lemnului“. Pe baza acestei lucrări s-a stabilit modul de valorificare și destinația deșeurilor pe fabrici consumatoare. Ca urmare, în balanța de materie primă a fabricilor de plăci și celuloză au fost cuprinse deșeurile lemnoase ce vor putea fi valorificate urmînd ca acestea să fie consumate etapizat, în măsura intrării în funcțiune a noilor fabrici aflate în construcție.

Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

CURIER

• Vechime în specialitate

MARIN CUCU, Suceava — Funcția de șef depozit face parte din categoria personalului administrativ (nomenclatorul de funcții aprobat prin H.C.M. nr. 914/1968). Perioada de activitate ca șef depozit nu se poate lua în considerare ca vechime în funcții economice medii. Trecerea dv. ca merceolog este considerată promovare într-o funcție de execuție. La o asemenea încadrare puteți fi salarizat cu o clasă în plus față de salariul tarifar avut.

• Gradații

VIRGIL TURTUREANU, Cîmpulung Moldovenesc — Salariații trecuți, în cadrul aceleiași întreprinderi, la un compartiment de muncă în care nivelul salariilor este superior, pot fi încadrați la un număr de gradații, fără a depăși gradația avută la vechiul loc de muncă în raport de calitățile și aptitudinile lor profesionale și de vechimea în specialitate. Această posibilitate, a cărei realizare, în limitele prevederilor planului de muncă și salarii este de competența conducerilor întreprinderilor respective, este prevăzută în Precizările Ministerului Muncii nr. 170 052 din 18 septembrie 1970. În consecință, încadrarea dv. cu pînă la trei clase de salarizare în plus, (și nu cu pînă la trei gradații), are ca temei legal prevederile art. 5 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968. Menționăm că aplicarea prevederilor susmenționate, la unități care aplică nivele de salarizare superioare, constituie o posibilitate și nu o obligație pentru unitate.

• Încadrare

MARIA SOCOLEANU, Ploiești — Interpretarea dată de organele de specialitate din unitatea unde lucrați, corespunde reglementărilor în vigoare. Ne spuneți că înainte de a fi reîncadrată nu ați fost salarizată conform noului sistem și că vechimea a fost întreruptă în anul 1969, astfel că ați fost încadrată la nivelul de bază. În asemenea situații, nu este posibil să se asimileze condițiile în care s-a făcut încadrarea dv. cu cele ale unui angajat căruia i s-a stabilit salariul tarifar la o anumită gradație și care, după demisie, are posibilitatea ca, (după un an) conducerea unității să-l reîncadreze pînă la gradația avută.

★

MARIA CHIRCEA, Timișoara — Perioada lucrată ca planificator principal nu se include în calculul vechimii în funcții tehnice. Nu îndepliniți condiția prevăzută de Legea nr. 12/1971, pentru a fi trecută tehnician principal. Funcția de planificator nu este echivalentă cu aceea de tehnician normator. Fiind absolventă a învățămîntului mediu tehnic, puteți ocupa o funcție de tehnician în specialitatea dobîndită prin studii sau într-o specialitate înrudită.

• Salarizare

GRIGORE CITIRIGĂ, Brașov — În situația prezentată de dv. organul de conducere colectivă a unității, are competența de a stabili încadrarea în una din gradațiile a V-a sau a VI-a. Evident, pentru salariații care, înainte de transferarea lor la altă unitate într-o funcție echivalentă, erau încadrați la o clasă de salarizare care se situează între aceste două gradații.

★

• **ALEXANDRU LUCAN, Piatra Neamț** — Salariile tarifare ale operatorilor de la mașinile de contabilizat, facturat, perforat și verificat cartele, sînt prevăzute în H.C.M. nr. 209/1970. Aceste salarii (Nota la anexa 1) se aplică și personalului care ocupă funcțiile de specialitate din activitatea de calcul electronic din cadrul unor unități cu alt profil de activitate — indiferent de ramura din care fac parte unitățile respective. Desigur, pe baza criteriilor elaborate în acest scop de organele competente și a nomeclatoarelor de funcții și clase de salarizare stabilite de organele centrale respective, cu acordul Ministerului Muncii.

• **F. DEMIAN, Oradea** — Este logic ca prin „alte mijloace de transport de stat“ să intre și avionul.

• **MARIA SOARE, Oltenița** — Funcția de casier este administrativă.

• **LAJOS KOVACS, Tg. Mureș** — Cotele privind cheltuielile comune se calculează începînd cu data emiterii ordinului de repartizare, pentru toate persoanele înscrise în acesta. Ulterior acestei date, locatarii care absentează din imobil, una sau mai multe luni, nu participă la plata cheltuielilor pentru apă și canal (art. 9 din Instrucțiunile CSEAL nr. 33110/1968).

• **VIRGIL POPOVICI, București** — În cazul cînd un salariat nu este încadrat într-un serviciu specializat de control financiar preventiv nu se pune problema interdicției menținerii în funcțiune, pentru că are antecedente penale. Legea nr. 5/1970, prevede această interdicție numai la organele de control financiar. Potrivit art. 133 din Codul penal, reabilitarea face să înceteze interdicția menținerii în funcție, dar nici nu creează obligația unității de a angaja o persoană într-un serviciu specializat de control financiar preventiv.

• **ELISABETA LAZANU, Cluj; GH. TULBURE, Piatra Neamț; RADU POPAN, București** — Articolul „Transportul gratuit al angajaților“ de la rubrica Agenda economistului (nr. 13) răspunde la întrebările puse de dv.

plan-angajamente

● În 1973 patrimoniul productiv al economiei naționale se va îmbogăți cu peste 490 noi capacități de producție industrială importante
● O producție de 22 miliarde lei pe seama noilor capacități
● În trimestrul I 1973 s-a realizat un volum de investiții cu 180 milioane mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut
● Concentrarea eforturilor pentru recuperarea integrală a restanțelor
● Împotriva stocării utilajelor

INVESTIȚII '73

(Urmare din pag. 1)

Pe multe șantiere, un demaraj promițător...

CA URMARE a condițiilor create în primele trei luni ce au trecut din acest an, pe foarte multe șantiere au fost dobîndite rezultatele pozitive. Datele arată că, în pofida timpului nefavorabil, **pînă la 31 martie a.c. s-a realizat un volum de investiții cu 180 milioane lei mai mare decît în perioada corespunzătoare din anul precedent.**

Pe multe șantiere importante, prin activitatea conjugată a constructorilor, beneficiarilor, proiectanților și furnizorilor de utilaje și de materiale de construcții, s-a acționat din plin pentru realizarea stadiilor fizice prevăzute în grafice și punerea în funcțiune a capacităților planificate în această perioadă. Au fost date în exploatare 49 capacități de producție importante, din cele prevăzute cu termene în trim. I. a.c. Din acestea, prin eforturile susținute ale colectivelor de muncitori din cadrul organizațiilor de construcții și beneficiarilor de investiții, 9 capacități au fost puse în funcțiune înainte de termen. Printre acestea se numără dezvoltarea capacității pentru fabricarea motoarelor de la Uzina mecanică-Muscel (cu 3 luni înainte de termenul planificat) ; dezvoltarea capacității pentru mașini-unelte necesare industriei lemnului de la Întreprinderea mecanică-Roman (cu 9 luni în devans) ; o capacitate suplimentară pentru producția de utilaj metalurgic la Uzina de construcții de mașini-Reșița (cu 9 luni înainte de termen) ; dezvoltarea capacității de producție din mase plastice prelucrate de la Uzina de produse de mase plastice-București, care a început să producă parțial încă din 1972, deși termenul de punere în funcțiune era abia la 31 martie a.c. Exemplele ar putea fi continuate. Ele relevă pregnant faptul că **pregătirea temeinică a condițiilor de realizare a investițiilor respective, asigurarea corelării tuturor activităților de pe șantiere și conlucrarea fructuoasă a constructorilor, beneficiarilor de investiții, furnizorilor de utilaje și proiectanților, au constituit factorii principali în „comprimarea" timpului.**

Performerii... rămînerilor în urmă

ÎN PROCESUL realizării investițiilor pe primul trimestru al anului s-au înregistrat și o serie de rămîneri în urmă, unele din acestea datorate mai ales unei organizări necorespunzătoare a activității de investiții și de construcții de pe șantiere. Ele se reflectă în faptul că volumul realizat în primul trimestru reprezintă 18,3% față de planul anual, în comparație cu 21,2% cît urma să se obțină în această perioadă, iar la construcții-montaj — 19,1% față de 21%.

Nerealizarea planului a atras după sine nepunerea în funcțiune la termenele stabilite a unor capacități de producție industriale. La 31 martie a.c., se găseau în această situație aproape 35% din capacitățile de producție prevăzute a fi date în producție în trimestrul I, îndeosebi la ministerele Industriei de Construcții de Mașini-Unelte și Electrotehnice, Industriei Chimice, Economiei Forestiere, și Materialelor de Construcții, cît și Industriei Ușoare. În același timp, alte 14% din capacități au fost puse în funcțiune numai parțial.

În principal, s-au înregistrat rămîneri în urmă în realizarea lucrărilor de construcții-montaj, pe care le execută întreprinderile aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale (Trusturile de construcții industriale din Craiova, Constanța, Iași, Pitești, Orașul Gh. Gheorghiu-Dej etc.), și ale Ministerului Industriei Metalurgice (Întreprinderea de construcții siderurgice-Hunedoara și Trustul de construcții metalurgice-Galați). Ca urmare, nu s-a asigurat frontul de montaj și, în consecință, s-au creat pe șantiere stocuri mari de utilaje tehnologice. Pe de altă parte, furnizorii de utilaje, îndeosebi din import, nu și-au respectat, în toate cazurile, obligațiile ce le aveau potrivit contractelor economice, nelivrînd la termen o seamă de utilaje, multe din ele condiționînd realizarea unor capacități planificate.

La rămînerile în urmă a contribuit și faptul că nu s-a început execuția lucrărilor la o serie de obiective noi datorită, în principal, neasigurării din timp a documentațiilor tehnico-economice și de execuție.

Sarcini sporite în trimestrul II

CERINȚA imediată ca sarcinile din trimestrul II a.c. — de 27,5% din planul anual la total și, respectiv, de 28,2% la construcții-montaj — să se realizeze integral și să se recupereze și întîrzierile din trim. I., impune mobilizarea tuturor forțelor umane și materiale pentru obținerea unui ritm alert de execuție pe toate șantierele. Aceasta presupune ca întreprinderile și trusturile de construcții-montaj, care nu o dată au dovedit capacitatea lor de a se mobiliza pentru realizarea în termen și chiar înainte de termen a unor lucrări de investiții, să ia măsuri organizatorice care să asigure o utilizare mai judicioasă a capacităților de producție și a efectivelor de muncitori, respectarea graficelor de eșalonare a execuției lucrărilor.

O sarcină de mare urgență care stă în fața organizațiilor de construcții-montaj este aceea **de a stabili just unde, pe ce șantiere, la ce obiective și mai ales cît din capacitatea de producție trebuie afectată pentru a asigura recuperarea întîrzierilor în execuția unor lucrări și realizarea exemplară a prevederilor de plan pe trimestrul în curs și a lua măsuri pentru aprovizionarea ritmică și în cantitățile necesare cu materiale de construcții** (ciment, cherestea, oțel-beton, țevi etc.).

Nu stocare, ci montare a utilajelor

UNUL din principalele obiective ale activității de construcții trebuie să-l constituie **asigurarea neîntîrziată a fronturilor de montaj pentru utilaje și instalații tehnologice, pentru a se evita stocarea de utilaje.** Asemenea stocuri se găsesc îndeosebi pe șantierele aparținînd ministerelor : energiei electrice, industriei chimice, industriei metalurgice, economiei forestiere și materialelor de construcții. Realizarea strictă a măsurilor prevăzute în programe se impune cu atît mai mult cu cît peste 40% din stocul de utilaje tehnologice nedate încă la montaj la 31 martie a.c., sînt utilaje la care s-au depășit duratele normate de staționare pe șantiere, din care circa 50% sînt procurate din import, pentru care s-au cheltuit importante fonduri valutare. La Grupul industrial de chimie de la Rîmnicu-Vîlcea, de exemplu, datorită neasigurării frontului de montaj, ca urmare a rămînerilor în urmă în execuția lucrărilor de construcții, pe șantier există un stoc de utilaje de 238 milioane lei, din care 186 milioane lei din import. Tot astfel, durata de staționare și termenul de montaj prevăzut pentru instalația de fabricat carton duplex, în valoare de 102 milioane lei, de la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta Turnu-Severin, sînt depășite cu 9 luni, datorită neexecutării la timp de către Trustul de construcții industriale-Craiova, a lucrărilor de construcții aferente secției de duplex.

La menținerea în stoc a unor utilaje, peste duratele de staționare, au contribuit, în afară de neasigurarea fronturilor de montaj, și alte cauze, cum ar fi : sosirea pe șantiere a unor utilaje cu mult timp înainte de termenele prevăzute pentru începerea montajului, nelivrarea unor utilaje, în special din import, care condiționează montarea utilajelor existente în stoc, sau livrarea incompletă ori dezasortată a unor instalații tehnologice.

Ca un aspect pozitiv, trebuie menționat faptul că, în general, beneficiarii de investiții au adus la îndeplinire măsurile stabilite prin programele întocmite pentru grăbirea montării utilajelor existente în stoc pe șantiere și anume de a participa efectiv la lucrările de montaj la peste 90 șantiere cu aproape 1500 montori din uzinele și întreprinderile proprii (la șantierele Ministerului Industriei Chimice cu circa 500 montori, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — 290 montori, Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerului Industriei Metalurgice — cu peste 200 montori). Este nevoie însă ca prin eforturile coordonate ale constructorilor și beneficiarilor, acest ritm de montare să se extindă.

Pregătirea frontului de lucru pentru anul viitor

CONCOMITENT cu asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea la termen a capacităților de producție, **trebuie să se acționeze și pentru începerea și execuția ritmică a lucrărilor noi prevăzute în planul pe 1973, care constituie front de lucru pentru anul următor.** Respectîndu-se termenele din plan pentru începerea lucrărilor noi, se va asigura respectarea duratelor de execuție planificate.

Unii titulari de plan și organizații de proiectare manifestă încă o slabă preocupare pentru asigurarea la termen a documentațiilor. Așa se face că, la 31 martie a.c., din cele 189 obiective noi prevăzute prin plan să aibă studiile tehnico-economice terminate pînă la această dată, 56 nu aveau încă documentațiile asigurate, îndeosebi de ministerele : Industriei chimice (15 lucrări), Industriei metalurgice (11), Economiei forestiere și materialelor de construcții, precum și agriculturii, Industriei alimentare și apelor (cîte 8) etc. Datorită acestui fapt, constructorii nu au putut începe execuția lucrărilor la 10 obiective, la care termenele au expirat pînă la 31 martie a.c. Totodată, la un număr de 17 obiective noi (5 la Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, cîte 3 la ministerele Industriei chimice și Industriei ușoare, 4 la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor etc.), deși documentația tehnico-economică a fost aprobată, execuția lucrărilor nu a început încă, datorită faptului că beneficiarii de investiții nu au asigurat unele amplasamente, nu au contractat utilajele tehnologice necesare sau nu au depus documentațiile pentru deschiderea finanțării.

Acționîndu-se peste tot cu maximum de responsabilitate, aplicîndu-se cu fermitate măsurile stabilite și luîndu-se altele noi, în funcție de condițiile specifice ale fiecărei lucrări, se vor crea condiții optime ca sarcinile de plan pe acest trimestru și pe întregul an, să fie realizate la timp și la nivelele prevăzute în plan.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Angajamente — realizări

● *Colectivele de muncă din industria Capitalei — care au lansat Chemarea pentru înfăptuirea sarcinilor cincinalului înainte de termen — își onorează angajamentul prin rezultate deosebite. Pe ansamblul economiei Capitalei, în primul trimestru producția globală a fost depășită cu 1,8%, producția marfă cu 2,3%, iar nivelul productivității muncii cu 1,2%. Sporul total de producție se ridică la 350 milioane lei.*

Între altele, au fost livrate peste prevederile planului : 40 locomotive Diesel hidraulice de 350—700 CP, transformatoare și autotransformatoare de 16.500 KVA, cabluri de energie armate în lungime de 168 km, mașini și utilaje pentru industria exploatării și prelucrării lemnului totalizînd peste 84 t, prefabricate din beton armat însumînd 6.241 mc, 18.138 bucăți diferite anvelope din cauciuc, 186.000 mp țesături bumbac, 52.000 perechi încălțăminte, 1.800 t ulei comestibil. Au fost depășite, de asemenea, sarcinile la export.

● *Minerii, siderurgiștii, constructorii de mașini, toate colectivele de muncă din unitățile industriale ale județului Caraș-Severin au încheiat primul trimestru al anului cu succese deosebite în întrecerea pentru îndeplinirea într-un termen mai scurt a sarcinilor cincinalului. Prevederile din plan au fost depășite la principalele sortimente, obținîndu-se suplimentar 1430 t cărbune brut, 5000 t fontă, 9100 t oțel, 6500 t laminate, 2 motoare Diesel de 1250 CP. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, sporul producției globale este de 145,4 milioane lei, iar al livrărilor la export de 23,2%.*

Fapte ale constructorilor

● *Pe platforma Combinatului siderurgic de la Galați se lucrează în ritm intens la construirea celui de al patrulea furnal de 1.700 mc. Colectivul de constructori — alcătuit în cea mai mare parte din specialiști și muncitori care au participat de-a lungul anilor la înălțarea obiectivelor combinatului — valorifică acum prețioasa experiență cîștigată. Astfel, dacă durata de turnare a fundațiilor pentru furnalele 2 și 3 a fost scurtată în jumătate față de primul agregat, acum la al patrulea furnal lucrarea va dura și mai puțin. Pe șantier, activitatea este organizată în trei schimburi, asigurîndu-se condițiile necesare turnării neîntrerupte a celor 80.000 mc de beton.*

Aport valutar sporit

● *În perioada care a trecut din acest an, întreprinderile industriale din județul Hunedoara au depășit sarcinile la export cu 12,5%. Sporirea producției, la Combinatul siderurgic, de exemplu, a permis onorarea unor solicitări suplimentare venite din partea beneficiarilor de peste hotare, livrîndu-se peste prevederi produse în valoare de 5,8 milioane lei valută.*

Preocupări similare și la Uzina „Autobuzul" din Capitală. Dacă în 1972 ponderea principalului său produs de export — autoutilitarele — era de circa 60% din producția totală, acum ea a ajuns la peste 72%. Dacă norma de rentabilitate stabilită pe ansamblul industriei constructoare de mașini, în aport net valutar, se cifrează la 30% în cadrul uzinei „Autobuzul" a fost realizată o cotă de 35%. Bune perspective pentru export prezintă noul tip de autoutilitară TV 12. Testat în R.D.G., țară în care circulă peste 12.000 de autovehicule purtînd marca TV, noul produs ca și constructorii săi au întrunit aprecieri elogioase.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI DE HÎRTIE

LA SFÎRȘITUL actualului cincinal, producția totală de hîrtie va avea un nivel cu circa 40% mai ridicat decît producția anului 1970 și de peste 4 ori nivelul anului 1960. Aceasta va permite creșterea consumului de hîrtie pe locuitor de la 7,6 kg în anul 1960, la un consum de aproape 4 ori mai mare în anul 1975.

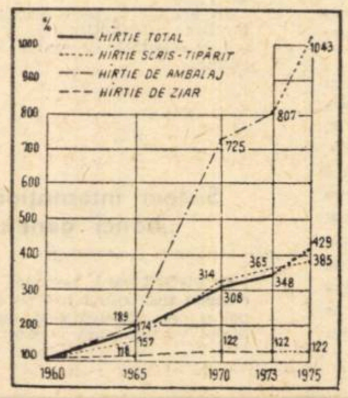

O creștere deosebit de susținută a fost dată producției de **hîrtie de ambalaj** pentru a se putea face față cererilor din ce în ce mai mari, atît pentru produsele de larg consum pe piața internă, cît și pentru cele destinate exportului.

Se va ajunge astfel ca **în anul 1975, producția de hîrtie de ambalaj să reprezinte o creștere de peste 10 ori față de nivelul anului 1960, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de creștere de circa 17%.**

Asigurarea materiei prime pentru producția de hîrtie de ambalaj, s-a putut face prin utilizarea unor noi resurse — fibre celulozice scurte (din lemn de fag, paie, stuf, maculatură) pentru obținerea cărora au fost create capacități de producție corespunzătoare. Majorarea producției de hîrtie de ambalaj a permis dezvoltarea, în ultimii ani, a producției de **carton ondulat** și a **confecțiilor din carton ondulat,** produse care vor contribui la reducerea substanțială a ambalajelor din lemn, la îmbunătățirea transportului și prezentării mărfurilor pe piața externă și la export.

În perioada 1960—1975, producția de **hîrtie pentru scris-tipărit** utilizată la cărți, caiete, publicații **va crește de aproape 4 ori.** În ce privește **hîrtia de ziar,** pentru creșterea producției se prevede ca pînă în anul 1975 să se construiască noi capacități, astfel ca încă de la începutul cincinalului viitor, presa noastră să beneficieze de cantități sporite de hîrtie.

ing. Aurel CHEPTEA
C.S.P.

PRIORITĂŢI

ÎN ULTIMA săptămînă vremea s-a îmbunătăţit în toate zonele agricole ale ţării. În mare parte terenurile s-au zvîntat suficient pentru a se putea trece mai intens la executarea lucrărilor de pregătire şi de însămînţare, iar eforturile făcute pentru evacuarea apei de pe mari suprafeţe, îndeosebi în Moldova şi Muntenia, au permis extinderea treptată a frontului de lucru şi în zonele afectate de inundaţii sau cu exces de umiditate.

În următoarele zile trebuie să se execute arături pentru însămînţări pe circa 300 mii ha., să se încheie însămînţările culturilor din epoca I şi să se pregătească declanşarea însămînţării culturilor din epoca a II-a, în care porumbul pentru boabe va ocupa o suprafaţă de circa 3,3 milioane hectare. Stadiul executării lucrărilor agricole de primăvară, întîrziat din cauza condiţiilor agrometeorologice nefavorabile, ca şi necesitatea de a se încheia însămînţarea porumbului, cartofilor de toamnă, a unor sortimente de legume şi a altor culturi în epoca optimă, au creat un plus de activitate în această lună, care, şi în condiţii normale, era aglomerată. Aceasta presupune : o organizare judicioasă a muncii, mobilizarea mijloacelor mecanice în schimburi, redistribuirea tractoarelor şi maşinilor în zonele rămase în urmă, eforturi deosebite pentru accelerarea ritmului de executare a lucrărilor agricole şi asigurarea realizării lor în condiţii agrotehnice corespunzătoare. Pînă acum cîteva zile însămînţările de primăvară la culturile din epoca I erau efectuate numai în proporţie de 73%, adică circa 1172 mii ha faţă de 2410 mii ha semănate anul trecut la aceeaşi dată.

La mazăre realizările pînă la 10 aprilie erau de 96% la I.A.S. şi 80% la C.A.P. ; la floarea soarelui 71% din suprafaţa cultivată în sectorul I.A.S. şi 58% în C.A.P. ; la legume 81% la I.A.S. şi 65% în C.A.P. În prezent, se constată întîrzieri serioase la plantatul pomilor şi a viţei de vie ; în următoarele zile trebuie mult intensificată acţiunea de plantare a viilor, lucrare abia începută. Totodată, este necesar să se incorporeze cantităţile de îngrăşăminte chimice destinate culturii porumbului, cartofului, legumelor şi altor culturi, precum şi plantaţiilor de vii şi livezi.

O atenţie deosebită trebuie acordată lucrărilor de întreţinere a culturilor, cu atît mai mult cu cît, în unele zone, din cauza condiţiilor nefavorabile în care s-a efectuat semănatul, nu s-a putut respecta integral rotaţia acestora şi, în consecinţă, pericolul atacului unor boli şi dăunători este real. Tratamentele preventive şi de combatere trebuie făcute după o atentă analiză a stării culturilor şi a eventualelor atacuri de boli şi dăunători pentru a se folosi cu eficienţă pesticidele. De asemenea, trebuie folosite în mod chibzuit erbicidele repartizate, în marea lor majoritate produse din import.

Volumul mare de lucrări care trebuie încheiate într-o perioadă scurtă, ca şi diversitatea lor impun eforturi deosebite din partea tuturor lucrătorilor din agricultură, a specialiştilor şi a conducerilor unităţilor, astfel încît toate muncile agricole de primăvară să se încheie în perioada optimă, condiţie a înfăptuirii complexului de măsuri privind obţinerea unor producţii mari, la nivelul prevederilor de plan.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.A.

STRUCTURI ORGANIZATORICE SIMPLE ŞI OPERATIVE LA NIVELUL JUDEŢULUI

- **Concentrarea specialiştilor la judeţ diminuează potenţialul organizatoric din unităţile de producţie.**
- **Consecinţele proliferării unităţilor agricole judeţene...**
- **Specialistul în agricultură între rolul de organizator al producţiei şi cel de... consultant.**

ACŢIUNILE întreprinse în ultimii ani pentru perfecţionarea conducerii agriculturii, atît pe plan central, cît şi pe plan local, răspund întru totul necesităţii promovării unor forme de conducere corespunzătoare cerinţelor modernizării acestei ramuri de bază a economiei, vizînd apropierea conducerii de producţie şi utilizarea mai bună a specialiştilor, eliminarea verigilor intermediare şi a paralelismelor. Ca urmare, s-au creat premise organizatorice favorabile pentru afirmarea unei concepţii de conducere modernă, bazată pe principiul muncii colective şi pe un înalt simţ de responsabilitate.

Continuitatea acestui proces se reflectă şi în materialele prezentate la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie-2 martie 1973. Referindu-se la aceste materiale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta că : **„...ne preocupăm să aducem unele îmbunătăţiri şi în conducerea agriculturii, pornind de la faptul că baza conducerii o constituie judeţul, întreprinderea de stat, consiliile intercooperatiste, cooperativele de producţie. Şi în agricultură atenţia principală va trebui să fie acordată deplasării cadrelor jos, în întreprinderi şi cooperative, pentru întărirea din toate punctele de vedere a activităţii acestora“.**

În lumina acestor coordonate majore am încercat să analizăm eforturile depuse pînă în prezent şi schimbările care au avut loc pentru că, de la iniţierea acestor măsuri, a trecut un timp, iar experienţa acumulată poate fi de un real ajutor.

În primul rînd, crearea direcţiilor generale agricole judeţene constituie un bun cîştigat. Aceste organisme pot asigura o conducere unitară şi operativă a agriculturii din cadrul fiecărui judeţ. Totuşi, aceste posibilităţi nu sînt materializate suficient în practică, fapt constatat, de pildă, în judeţele Galaţi şi Dolj. Ceea ce atrage în mod deosebit atenţia este gradul accentuat de fărîmiţare a activităţii de conducere a agriculturii la nivelul judeţului, prin înfiinţarea a diferite întreprinderi, sectoare şi oficii. Desigur că numărul în sine nu spune totul şi chiar se poate argumenta că organismele de conducere create sînt necesare, nefiind vorba de o fărîmiţare, ci, dimpotrivă, de o delimitare a competenţelor. Dacă analizăm însă conţinutul activităţii acestor organisme se constată că realitatea este cu totul alta.

La nivelul judeţului s-a creat un aparat extrem de încărcat, de ordinul sutelor de salariaţi — cea mai mare parte fiind specialişti (aproape o treime din numărul total al specialiştilor agricoli existenţi în judeţul Dolj şi Galaţi). Deci, în loc să lucreze în producţie, domeniu pentru care au fost pregătiţi, unde să organizeze procesele de muncă şi să aplice întru totul tehnologiile stabilite, mulţi specialişti sînt plasaţi în birouri, fiind transformaţi în simpli înregistratori de date sau alcătuitori de situaţii şi analize.

Totodată, prin îmbunătăţirea activităţii de conducere s-a urmărit între altele, eradicarea paralelismelor. Or, schimbările survenite nu răspund pe deplin acestui scop. De exemplu, prin aparatul său, direcţia generală agricolă judeţeană se ocupă şi răspunde de toate problemele agriculturii din judeţ. La rîndul lor, întreprinderile judeţene specializate pe sectoare fac acelaşi lucru, limitîndu-se fiecare, bineînţeles, la profilul său. În asemenea condiţii unităţile agricole sînt vizitate des, se dau indicaţii peste indicaţii (unele chiar contradictorii), se cer situaţii amănunţite.

Conducerea partidului a subliniat în repetate rînduri necesitatea perfecţionării activităţii de îndrumare şi control astfel încît aceasta să nu devină o povară pentru unităţi, ci să se caracterizeze prin competenţă şi înalt simţ de răspundere. **„Cînd merge cineva într-o cooperativă agricolă** — spunea secretarul general al partidului, — **se poate ocupa de mai multe probleme. Dacă merge un inginer agronom bun, el trebuie să fie în stare să soluţioneze toate problemele din cooperativă. Nu trebuie să trimitem zece oameni să facă ceea ce poate face unul singur“.**

Acest stil de muncă, singurul raţional şi eficient, este însă estompat, în mare măsură, de faptul că de aceeaşi problemă se ocupă mai multe organisme ceea ce a dus la slăbirea controlului şi îndrumării unităţilor agricole, deşi acestea cunosc un adevărat pelerinaj al celor veniţi de la judeţ. Din însemnările trecute în registrul de control rezultă că mulţi dintre cei însărcinaţi cu îndrumarea şi controlul, în loc să dea indicaţii sau soluţii tehnologice utile pentru desfăşurarea proceselor de producţie, se rezumă la transmiterea unor sarcini.

La aspectele prezentate se adaugă faptul că fărîmiţarea exagerată a diferitelor sectoare şi organisme a complicat mult cooperarea şi relaţiile dintre unităţi. Astfel, în trecut, dacă o cooperativă agricolă avea nevoie, de exemplu, să-şi amenajeze terenuri pentru irigaţii se adresa direcţiei regionale pentru îmbunătăţiri funciare şi organizarea teritoriului care îi executa atît proiectul cît şi lucrarea. Acum, pentru că din întreprinderea menţionată s-au creat 7 unităţi, cooperativa agricolă se adresează mai întîi la oficiul fond funciar pentru a i se executa măsurătorile pe terenul ce intenţionează să-l irige. După aceea, cu avizele respective, se adresează oficiului de îmbunătăţiri funciare pentru a i se întocmi proiectul de amenajare a irigaţiilor şi a i se acorda asistenţa tehnică. Iar cînd suprafaţa amenajată a intrat în exploatare, ea trece în competenţa altor întreprinderi : dacă suprafaţa amenajată depăşeşte 500 ha se ocupă întreprinderea de exploatare a sistemelor de irigaţii, iar dacă este mai mică de 500 ha — oficiul de îmbunătăţiri funciare.

În această situaţie sînt, de exemplu, cooperativele agricole din Catane şi Băileşti, judeţul Dolj, care au terenuri irigate şi în sisteme mari şi în sisteme locale. Ele primesc îndrumări sau indicaţii cînd de la o întreprindere, cînd de la cealaltă, deşi, în general, problemele irigaţiilor sînt aceleaşi, indiferent de sistemul practicat. Şi chiar dacă tehnologia diferă întrucîtva, de la un sistem la altul, specialistul trebuie şi poate să rezolve problemele specifice şi într-un caz şi în celălalt. Atunci de ce mai este nevoie de două întreprinderi ?

Sectorizarea activităţii în domeniul îmbunătăţirilor funciare — care prin natura lucrărilor are un caracter unitar — nu se justifică nici tehnic şi nici, mai ales, economic. În afară de faptul că aparatul tehnico-administrativ a crescut substanţial (şapte directori, şapte ingineri şefi, şapte contabili şefi, plus aparatul din cadrul serviciilor) această delimitare nu a făcut altceva decît să complice rezolvarea problemelor. Poate aşa se explică, în bună parte, de ce amenajările pentru irigaţii se execută într-un ritm lent, iar producţiile de pe terenurile irigate nu se justifică economic în multe din unităţile de producţie.

Aspectele prezentate definesc parţial, prin natura şi caracterul lor, problematica perfecţionării conducerii în agricultură. Ele indică unele direcţii în care se cer concentrate eforturile pentru a materializa întocmai hotărîrile adoptate de conducerea partidului. Desigur, aşa cum a subliniat secretarul general al partidului, **„nu trebuie să ne apucăm acum să reorganizăm direcţiile agricole, dar anumite îmbunătăţiri se impun ; în primul rînd, lichidarea fărîmiţării exagerate a diferitelor sectoare şi întreprinderi“.**

Ion CHIRCULESCU

AGRORAMA

Săptămîna internaţională a agriculturii

ORGANIZATĂ la Porte de Versailles-Paris, la începutul lunii martie, Săptămîna internaţională a agriculturii a reunit al 10-lea Salon internaţional de agricultura (S.I.A.) şi al 44-lea Salon internaţional de maşini agricole (S.I.M.A.). Cu acest prilej, au fost organizate şi expoziţii speciale ale Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale din Franţa, ale unor institute de cercetări agricole, ale Consiliului superior al peştelui, precum şi a 94-a expoziţie internaţională canină. Cu mult interes au fost urmărite — după aprecierea cotidianului „Le Figaro" — diferitele rase de bovine, cabaline, ovine şi porcine, expuse de 9 ţări europene : evidenţierea performanţelor de producţie a acestora s-a făcut în cadrul unor concursuri, organizate zilnic pe specii şi rase.

Tranzacţiile comerciale încheiate cu prilejul acestei prestigioase manifestări agricole, devenită tradiţională, au fost favorabile firmelor britanice. Astfel, o societate avicolă engleză a încheiat contracte privind livrarea a 20% din totalul reproducătorilor săi de curci şi 10% de pui. O altă firmă, producătoare de reproducători de taurine va livra pe piaţa franceză viţei de trei săptămîni la preţul de 1275 franci. Reprezentanţii industriei constructoare de maşini agricole din Marea Britanie, par, de asemenea, mulţumiţi de convenţiile încheiate. De pildă, o firmă engleză a semnat contracte de livrare în Franţa a unor maşini de deshidratat dejecţii de păsări care urmează a fi utilizate ca îngrăşăminte (în Franţa nu este permisă folosirea acestor subproduse în alimentaţia animalelor, aşa cum se procedează în Anglia, deşi aceste furaje se importă după condiţionare).

Au existat desigur şi insatisfacţii. Astfel, crescătorii englezi sînt nemulţumiţi de faptul că reproducătorii de taurine din rasele Hereford, Galloway ş.a., nu sînt promovaţi în Franţa, în timp ce reproducătorii de tauri din rasele Charolais, Limousins, blonde d'Aquitaine sînt bine reprezentaţi în Anglia (se apreciază că animalele din rasele britanice furnizează o carne prea grasă, ceea ce nu corespunde gustului consumatorilor).

În sfîrşit, trebuie subliniat că săptămîna internaţională a agriculturii a fost vizitată de peste 800 mii persoane.

V. B.

Sistem internaţional de „bănci genetice"

O PROBLEMĂ pe care botaniştii o cunosc îndeajuns începe să-i preocupe şi pe producătorii agricoli : scăderea vertiginoasă a rezervei de plante sălbatice de care dispune omenirea. Or, aceste plante reprezintă un fond genetic de neînlocuit. Caracterele lor esenţiale — în primul rînd rezistenţa la boli şi dăunători — sînt indispensabile în crearea de noi soiuri de plante alimentare şi furajere.

La cererea Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.), un grup de experţi a elaborat un raport în care sînt formulate soluţiile, considerate esenţiale, pentru a micşora efectele dăunătoare ale reducerii patrimoniului genetic natural. Acestea constau în semnalarea şi recenzarea resurselor genetice existente în întreaga lume, intensificarea cercetărilor consacrate acestui obiectiv, recunoaşterea şi conservarea sub formă de mostre a celor mai valoroase gene, crearea de „bănci genetice" dotate cu ordinatoare şi grupate într-un sistem unitar, realizat prin cooperare internaţională, care să permită specialiştilor să găsească lesne, cu exactitate, elementele genetice de care au nevoie. Este evident — subliniază raportul F.A.O. — că un număr mic de laboratoare destinate conservării fondului genetic existent ar fi suficient pentru a păstra în mod economic toate rezervele comune de gene de care omenirea ar avea nevoie.

Practic, sistemul internaţional preconizat de creare a unor bănci de informaţii genetice ar urma să pună la dispoziţia oamenilor de ştiinţă un inventar complet al varietăţilor recenzate, indicîndu-le caracteristicile precum şi colecţiile internaţionale, naţionale sau particulare în care ar putea fi găsite.

A. C.

cheltuieli materiale

● O acţiune de mare însemnătate pentru creşterea eficienţei economice : revizuirea normelor de consum.

● Raport invers proporţional : materie primă — „materie cenuşie".

● Domenii hotărîtoare pentru reducerea accentuată a cheltuielilor materiale :

— asimilarea de produse noi şi reproiectarea celor existente ;

— introducerea tehnologiilor moderne ;

— promovarea mai largă a înlocuitorilor ;

— pe întreg fluxul producţiei — de la intrarea materiei prime şi pînă la obţinerea produsului finit — gospodărirea judicioasă şi cu maximum de răspundere a bazei de materii prime.

NORMELE DE CONSUM (I)

Cîtă materie primă utilizăm pentru crearea unui produs ?

CREŞTEREA continuă a eficienţei activităţii productive presupune desfăşurarea unei activităţi susţinute pentru **gospodărirea mai bună a mijloacelor materiale şi băneşti ale întreprinderilor, găsirea unor căi şi mijloace de a diminua consecvent cheltuielile de producţie, mai ales pe calea utilizării judicioase şi valorificării la un nivel mai înalt a materiilor prime, materialelor şi combustibililor care, în majoritatea ramurilor, centralelor industriale şi întreprinderilor, au ponderea cea mai mare în elementele de cheltuieli ale preţului de cost al produselor.** *Din păcate, nivelul acestor cheltuieli se menţine încă ridicat în ţara noastră — în unele ramuri, centrale industriale şi întreprinderi ele fiind chiar excesive în comparaţie cu standardele mondiale (70,4% în industria construcţiilor de maşini şi de prelucrare a metalelor, 79,8% în industria textilă, 85,5% în industria alimentară etc.). În multe întreprinderi constructoare de maşini, de pildă, consumurile de materiale sînt mai mari, coeficientul de utilizare a metalului — materia primă de bază — fiind doar de 0,5—0,7, în timp ce în unităţile similare din ţările avansate este de 0,8—0,9, ceea ce înseamnă că cele dintîi folosesc cu 20—30% mai mult metal. Aceleaşi proporţii se menţin şi în ce priveşte consumurile specifice la laminoare, în industria lemnului etc.*

Aceasta explică în bună măsură de ce, în multe locuri, nu se obţine pe unitatea de materiale folosite în producţie o valoare corespunzătoare posibilităţilor tehnice şi gradului de dotare existent. În asemenea situaţii valoarea nou creată în producţie este mai mică în raport cu cea transferată de către resursele materiale folosite. Iată considerentele pentru care, **în actualul cincinal s-a prevăzut ca sarcină pe întreaga economie ca partea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă în 1975 la 54,4% faţă de 59,5% cît era în 1950.**

Cu toate realizările dobîndite în perioada 1971—1972 — aşa cum s-a arătat de altfel şi la Plenara C.C. al P.C.R. din februarie — martie a.c. — cheltuielile de producţie planificate au fost depăşite, ceea ce a făcut ca acumulările băneşti să fie mai mici pe perioada respectivă cu 4,18 miliarde lei. Pentru a lichida neajunsurile existente în acest domeniu, Plenara a cerut ministerelor, centralelor industriale, organizaţiilor de partid şi tuturor oamenilor muncii să adopte măsuri energice pentru a recupera în anul în curs toate rămînerile în urmă din anii 1971—1972. Ce s-a întreprins în acest scop, în ce direcţii principale se cer orientate, în continuare, eforturile pentru ca sarcina trasată să fie îndeplinită întocmai ?

● Rigurozitate şi exigenţă în gospodărirea şi valorificarea materiei prime

CALEA PRINCIPALĂ de micşorare a cheltuielilor materiale în preţul de cost o constituie **introducerea unor consumuri specifice pe unitatea de produs fundamentate pe criterii tehnico-ştiinţifice.** Prin aceasta trebuie înţeles ca **normele de consum să aibă în permanenţă un caracter progresiv, în sensul ca ele să fie mai mici de la o perioadă la alta, să ţină seama de îmbunătăţirile ce survin în domeniul tehnologiilor de fabricaţie, în dotarea tehnică, în calitatea materiilor prime, în creşterea gradului de calificare şi de experienţă a cadrelor etc.** În acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din februarie — martie s-a subliniat pregnant sarcina ministerelor, centralelor industriale şi întreprinderilor de a încheia rapid acţiunea de revizuire a normelor de consum de materii prime şi materiale (acţiune începută din luna mai 1972) astfel încît începînd din trimestrul II al acestui an să se lucreze pretutindeni cu norme îmbunătăţite. Este un obiectiv de importanţă majoră care urmăreşte, în esenţă, întronarea în toate verigile producţiei materiale a spiritului de înaltă responsabilitate pentru gospodărirea şi valorificarea cu maximum de eficienţă a resurselor de materii prime, materiale, energie şi combustibil — condiţie de prim ordin nu numai pentru realizarea din aceeaşi cantitate de materie primă a unui volum sporit de produse, ci şi pentru reducerea costurilor de producţie, sporirea economiilor şi beneficiilor peste plan.

Trecînd la materializarea sarcinilor trasate, în majoritatea întreprinderilor industriale acţiunea s-a desfăşurat pe multiple planuri, ea îmbrăţişînd acele domenii care au o influenţă hotărîtoare asupra structurii consumurilor, găsindu-se soluţii optime — tehnice şi organizatorice — pentru îmbunătăţirea situaţiei şi reducerea accentuată a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Este demn de relevat faptul că, **în multe întreprinderi, accentul principal de reducere a normelor de consum s-a pus pe asimilarea de produse noi şi pe reproiectarea unora din cele aflate în fabricaţie,** astfel, încît să scadă greutatea lor specifică, şi pe introducerea şi generalizarea unor tehnologii avansate. Aşa este cazul la Uzinele „23 August" din Bucureşti unde, prin reproiectarea locomotivei Diesel hidraulice de 250 C.P., de exemplu, greutatea acesteia a scăzut cu nu mai puţin de 3 tone. Această măsură se reflectă pozitiv nu numai în micşorarea consumului propriu-zis de metal care, la nivelul unui an, se va ridica la mai bine de 200 tone, ci şi în ridicarea nivelului tehnic al produsului şi micşorarea simţitoare a preţului de cost. De asemenea, la Uzina de utilaj petrolier din Tîrgovişte, tot ca urmare directă a asimilării unor noi produse, reproiectării unor ansambluri şi repere componente ale diferitelor tipuri de utilaje petroliere şi a îmbunătăţirii tehnologiilor de fabricaţie, se va obţine în acest an o economie de 600 tone de metal ; la Uzina „Progresul" din Brăila, prin extinderea unor tehnologii moderne (debitarea automată a materialelor după desene la maşina cu celulă fotoelectrică, utilizarea răşinilor sintetice la atelierele de formare, introducerea pe scară mai largă a forjării în matriţe ş.a.) şi, în general, prin ridicarea calităţii reperelor şi subansamblelor, se prevede să se obţină în 1973 o economie de metal de 3400 tone.

O altă cale, tot atît de importantă pentru micşorarea consumurilor specifice, o reprezintă **introducerea şi extinderea diferiţilor înlocuitori.** La Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului din Braşov, de pildă, ca urmare a diversificării producţiei şi, mai ales, a înlocuirii unor materiale deficitare sau aduse din import cu altele similare realizate în ţară, consumul de cherestea la un milion lei mobilă a înregistrat reduceri importante. Dacă în 1966 pentru realizarea unei producţii de un milion lei mobilă s-au utilizat circa 129 mc cherestea, în 1972 consumul acesteia a scăzut la aproape 66 mc, folosindu-se în mai mare măsură semifabricatele din P.A.L. sau furnir.

Este incontestabil că exemplele date nu epuizează nici pe departe lista lungă a unităţilor care au înţeles importanţa majoră a sarcinii trasate de partid şi au trecut la o adîncă analiză a situaţiei concrete privind posibilităţile de reducere a consumurilor specifice de materii prime şi materiale.

● Inconsecvenţe, dublate de neajunsuri organizatorice

ÎN CONTRAST însă cu activitatea pozitivă desfăşurată de majoritatea întreprinderilor au fost şi cazuri cînd acţiunea de revizuire a normelor de consum, analiza posibilităţilor de micşorare a acestora s-a oprit la jumătatea drumului. Bunăoară, în întreprinderile constructoare de maşini-unelte acţiunea a demarat cu întîrziere, fără să se analizeze în profunzime posibilităţile şi rezervele reale existente de diminuare a consumului de metal şi a altor materiale. Acest lucru este atestat de faptul că din cele aproape 1800 tone de metal, cît s-a prevăzut să fie economisite ca urmare a revizuirii normelor de consum, mai bine de 50% vor fi obţinute de Fabrica de maşini-unelte şi agregate Bucureşti. În restul unităţilor constructoare de maşini-unelte (Uzina „Înfrăţirea"-Oradea, „Unirea"-Cluj, Uzinele mecanice din Roman, Sibiu şi Suceava), economiile de metal se ridică la 28—18 tone, deşi la majoritatea produselor fabricate de ele coeficientul de utilizare a metalului se ridică la 60—80%.

În alte întreprinderi, se constată o încetineală în materializarea măsurilor tehnico-organizatorice preconizate pentru reducerea normelor de consum. La Uzina constructoare de maşini din Reşiţa, de pildă, se vor realiza în acest an, ca urmare a mai bunei gospodăriri a materiilor prime, o economie de 400 tone de metal. La prima vedere situaţia apare favorabilă. Sînt însă asigurate condiţiile pentru ca, pe diferitele verigi ale producţiei, metalul să fie valorificat la maximum ? Faptele demonstrează că nu. Pe ansamblul sectorului de prelucrări la rece, unde se înregistrează încă însemnate cantităţi de rebuturi, au fost prevăzute să fie aplicate în lunile ianuarie-februarie a.c. 73 de măsuri tehnico-organizatorice. Din acestea s-au aplicat doar 55, iar unele din ele abia parţial. Asemenea situaţii pot fi întîlnite şi la alte întreprinderi (Uzina mecanică Drobeta Turnu-Severin, Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului-Bacău, Uzinele de ţevi-Iaşi, Uzina mecanică-Mediaş etc.) unde din cauza neluării de măsuri eficiente în gospodărirea materiilor prime, consumurile specifice continuă să se menţină ridicate.

● Blocarea „canalelor" risipei

DIN PRACTICA activităţii de fiecare zi rezultă că nu este suficient să se acţioneze numai în direcţia stabilirii unor norme de consum cît mai aproape de cantitatea de materii prime ce se încorporează într-un produs, ci simultan şi în aceea a închiderii tuturor „canalelor" care fac posibilă risipa. **Analizarea tuturor factorilor care concură la gospodărirea judicioasă a valorilor materiale, trebuie să conducă peste tot la măsuri dintre cele mai energice şi eficiente, pentru a estompa orice neajuns care face posibil să se irosească părţi mai mari sau mai mici din avuţia naţională.**

Reducerea consumurilor specifice se hotărăşte, desigur, în primul rînd, în institutele de cercetare şi proiectare, în sectoarele de concepţie ale întreprinderilor. Este concludent, de pildă, faptul că în cadrul acţiunii de unificare şi tipizare a construcţiei utilajelor tehnologice, Institutul de cercetare şi proiectare echipamente energetice a trecut la reproiectarea unor produse în vederea reducerii greutăţii acestora, a economisirii de metal. În acest fel, la fiecare tip de cazan s-a obţinut o economie de metal de 5—18%. De asemenea, prin utilizarea unor soluţii constructive adecvate, a fost micşorat consumul specific de combustibil cu 1—2% pe cazan. Şi astfel de exemple mai pot fi date. Din păcate însă eforturile ce se fac în cercetare şi proiectare sînt adesea nematerializate sau neconcludente, întrucît în sectoarele de execuţie nu se respectă indicaţiile precise cu privire la calitatea şi sortimentele unor materii prime şi materiale. Aceste încălcări, cu derogări sau fără, atrag după sine creşterea cheltuielilor materiale, afectînd chiar calitatea unor produse. Iată de ce este necesar ca **în această mare acţiune naţională, să fie conjugate eforturile pe toate planurile — cercetare — proiectare — execuţie — furnizor de materii prime.**

Din unele studii întreprinse a rezultat că în special uzinele siderurgice, cele ale Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, livrează o serie de materiale la grosimi şi lungimi necorespunzătoare, ceea ce generează risipa. Iată în această direcţie o cifră semnificativă : **în 1972, în urma unei analize efectuate într-un număr de 15 uzine din cadrul Ministerului Industriei de Maşini Grele, a rezultat că s-a consumat suplimentar aproape 3000 tone de metal, datorită deficienţelor de aprovizionare, utilizării dimensiunilor diferite faţă de cele cerute în proiecte, sau imposibilităţii de a se asigura laminate la lungimi fixe şi multiple.**

Multe întreprinderi — nu numai din domeniul industriei constructoare de maşini, ci şi din alte ramuri — sînt serios afectate de practica încetăţenită de unele întreprinderi metalurgice de a livra o serie de produse neconforme cu cele cerute de beneficiari. Bunăoară, Combinatul siderurgic-Galaţi livrează unităţilor de producţie ale Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor tablă neagră la lungimi şi lăţimi variabile, care determină mari pierderi de metal. La rîndul său, Combinatul siderurgic-Reşiţa livrează bandajele de cale ferată cu adaosuri mari de prelucrare. Aceste bandaje, fiind executate la toleranţe maxime, sporesc greutatea lor cu circa 10% faţă de cea teoretică.

Lucrurile nu stau prea bine din acest punct de vedere nici cu materialul lemnos. Uzinele de reparat material rulant, auto şi naval, de pildă, nu pot utiliza economic materialul lemnos, în special cheresteaua de stejar, deoarece nu se livrează, în marea majoritate a cazurilor, conform cu cerinţele. Dar pentru a ne da seama şi mai bine ce pagube mari provoacă nelivrările de materiale la dimensiunile şi formatele cerute, vom arăta ce pierderi rezultă în special la debitare :

— la construcţii metalice peste 10% (normal n-ar trebui să depăşească 4—5%) ;

— la construcţii remorci basculante între 14—15% (normal ar fi 6—7%) ;

— la producţia de utilaje chimice — circa 17% (pierderile prevăzute în tehnologie este de ordinul 10—11%).

Un calcul făcut arată că dacă produsele ar fi livrate la cotele necesare, pierderile pe ansamblul economiei naţionale la laminate pline şi la cele plate, s-ar putea reduce cu 10—25%.

Toate aceste stări de fapt, cît şi altele, au făcut obiectul unor largi analize şi studii la nivelul fiecărui minister. Pe baza lor şi a propunerilor făcute, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, a întocmit o amplă lucrare care stabileşte, pe grupe de produse, nivelul consumului de materiale în concordanţă cu gradul de dotare tehnică actuală a întreprinderilor noastre, de utilizare de tehnologii înaintate, de calificare profesională a cadrelor şi a experienţei acumulate. S-a avut în vedere, pe cît a fost posibil, apropierea normelor de consum de materii prime şi materiale la principalele produse de cele ce se practică în ţări cu industrie avansată. (Într-un viitor număr al revistei vom reveni, cu sprijinul unor specialişti din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu prezentarea acestor măsuri, cît şi a eficienţei lor).

V. BOESCU
L. ŢINTEA

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Motorul electric sincron de 10 500 KW

Premieră la Reşiţa : motorul electric sincron de 10 500 kW, cel mai mare agregat de acest fel fabricat pînă acum în România. Primul exemplar din această nouă familie de motoare electrice este destinat antrenării unor pompe cu debit mare din cadrul sistemului hidroenergetic de pe Lotru. Noul produs are o serie de caracteristici tehnice şi constructive superioare faţă de sortimente similare : este primul motor fabricat la U.C.M. Reşiţa cu o asemenea izolaţie termostabilă, are excitatoare de tip clasic, cu arbori şi lagăre proprii şi o greutate specifică redusă.

● Produse premiate, în fabricaţia de serie

Două noi produse, premiate la saloanele de invenţii de la Brno şi Köln, au intrat în fabricaţia de serie la Întreprinderea de industrie locală a judeţului Gorj. Primul este un releu antibifazic care, în momentul cînd un motor electric rămîne în două faze funcţionale, întrerupe automat alimentarea sa cu energie, prevenind astfel arderea motorului. Celălalt este un redresor pentru sudură, care se caracterizează prin greutate mică, consum redus de curent electric şi un preţ de fabricaţie cu 40% mai mic decît al aparatelor de sudură folosite în prezent în întreprinderile industriale.

● Betoniera mobilă semiautomată

Ş.B.M.S.-35 — cea mai recentă realizare a Trustului de mecanizare a construcţiilor Bucureşti. Este vorba de betoniera mobilă semiautomată, unul din cele mai complexe utilaje necesare şantierelor pentru prepararea betoanelor în cantităţi mari. Noul utilaj cu un randament orar de 35 mc beton, este montat pe un şasiu şi poate fi transportat uşor de la un şantier la altul.

Această betonieră de mare randament dispune, ca anexe, de o draglină cu capacitatea de 50 mc pe oră, un dozator de agregate a cărui cupă este acţionată electric şi de alte două dozatoare pentru ciment şi apă. Întreaga staţie este manevrată de numai doi lucrători.

● Maşină de gătit electrică

Maşina de gătit electrică, cu 3 ochiuri (avînd o putere de 1200 W, 800 W şi respectiv 200 W), cuptor şi grătar este noul produs al Fabricii de maşini casnice „23 August" din Satu Mare. Din acest nou tip, realizat pe principiul maşinilor de gătit cu gaze, se vor livra pieţei în acest an 4000 de bucăţi.

Fabrica amintită a pregătit, de asemenea, producţia a încă trei tipuri de maşini cu gaze, cu 4 şi 5 ochiuri, precum şi a unui model mai mic cu 2 ochiuri, care urmează a fi asimilate în producţia de serie pînă la sfîrşitul primului semestru.

prețuri

CREȘTEREA EFICIENȚEI PRIN DIMENSIONAREA REALĂ A PREȚURILOR DE PRODUCȚIE

DEZVOLTAREA în ritm ascendent a economiei noastre impune, în mod obiectiv, creșterea permanentă a eficienței întregii activități și obținerea pe această bază a unei rentabilități superioare care să contribuie la asigurarea resurselor financiare necesare înfăptuirii amplului proces de creștere economică și de sporire continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului. Aceasta necesită eforturi din partea tuturor unităților economice pentru mobilizarea la maximum a rezervelor existente la fiecare loc de muncă.

Analizele arată că, în ultimii ani, s-au obținut realizări însemnate pe această linie. Multe întreprinderi și centrale au depășit beneficiile planificate pe anul 1972, o parte din această depășire revenind, sub forma premiilor din beneficii, colectivelor de oameni ai muncii care au contribuit la realizarea și depășirea sarcinilor de plan, asigurîndu-se, și pe această cale, o împletire directă între interesul general — realizarea unei rentabilități cît mai mari — și cel personal — sporirea veniturilor proprii.

În cele mai multe cazuri, la baza acestor realizări au stat eforturile depuse pentru utilizarea eficientă a fondurilor, creșterea productivității muncii și pentru reducerea costurilor de producție.

Din controalele efectuate se constată, însă, că nu puține sînt cazurile în care întreprinderi sau centrale industriale obțin rentabilități ridicate fără efort, pe seama „umflării" prețurilor de producție la produsele noi, că se propun, și din păcate uneori se aprobă, prețuri nefundamentate economic. De regulă, se întocmesc antecalculații de preț care conțin rezerve importante cu intenția vădită de a se aproba prețuri de producție mai mari decît cele corespunzătoare cheltuielilor realmente necesare pentru obținerea producției, urmărindu-se realizarea cu mai multă ușurință a sarcinilor de plan. Unele întreprinderi caută soluții antieconomice de realizare a sarcinilor de plan, în loc să acorde importanța cuvenită analizei critice a prețului de cost al noilor produse care urmează a se introduce în fabricație, optimizării cheltuielilor de producție prin dimensionarea lor, ținînd seama de condițiile reale de producție.

Mijlocul folosit în mod frecvent pentru a crea rezerve în prețul de cost îl constituie **includerea în antecalculațiile de preț a unor consumuri exagerate de materii prime și materiale** față de cele normale, în realizări apărînd reduceri substanțiale și în consecință depășiri de beneficii. Pentru exemplificare, ne vom referi la prețul propus de Grupul de uzine pentru construcții de vagoane-Arad pentru vagonul de călători clasa a II-a la care consumul specific de materii prime și materiale a fost supraevaluat, la propunerea de preț luîndu-se în calcul **un consum cu 13% peste nivelul celui realizat.** Numai pe această cale s-a înregistrat o creștere artificială a prețului de producție și deci a beneficiului cu 110 mii lei/buc..

Frecvente sînt și situațiile în care în antecalculațiile de preț se include un **volum de ore necesar realizării producției, cu mult superior celui normal,** normele de timp sînt determinate arbitrar sau se înscriu operații care în realitate nu se efectuează. Așa de exemplu, cooperativa „Înfrățirea" din Piatra Neamț a prevăzut, pentru executarea cearceafurilor plic, un număr de ore de peste trei ori mai mare decît cel realizat.

Abateri de la prevederile legii au loc și prin **includerea în antecalculațiile de preț a unor materii prime, materiale, subansamble etc. de calități superioare celor efectiv folosite.** Mai mult chiar, nu puține sînt cazurile în care **nu se respectă normele de calitate,** au loc înlocuiri de materii prime mai scumpe cu altele mai ieftine, în detrimentul calității producției.

Deși Legea prețurilor interzice crearea de rezerve sub orice formă în prețul de cost antecalculat, unele întreprinderi, ignorînd această obligație, includ în antecalcul **cheltuieli de regie superioare celor prevăzute în plan.** Așa a procedat de exemplu Stația de produse pentru construcții Colentina, care a luat în calcul o regie de fabricație de 692% în loc de 298%, mărind în mod artificial prețurile de producție.

Este evident că în cazurile exemplificate eficiența producției este falsificată, denaturîndu-se și rezultatele beneficiarului, care sînt influențate în mod nejustificat de prețurile stabilite fără respectarea legii. Asemenea procedee de obținere a unor beneficii pe seama statului, care, în final, nu constituie un venit net suplimentar, duc, totodată la raportarea unei producții valorice ce nu are echivalent în produse, favorizează frînarea preocupării pentru luarea de măsuri care să contribuie la scăderea prețului de cost, înlesnesc și acoperă slaba gospodărire, risipa și pierderile.

Conducerea superioară de partid a atras atenția în repetate rînduri asupra deficiențelor în stabilirea și aplicarea prețurilor de producție. Recenta plenară a partidului a combătut din nou, cu toată hotărîrea, tendința unităților economice de a stabili prețuri de producție majorate în mod nejustificat, a stabilit măsurile care se impun a fi luate pentru înlăturarea situațiilor în care unele întreprinderi, centrale și ministere, sub pretextul unor așa-zise îmbunătățiri de calitate sau modificări sortimentale, măresc în mod nejustificat prețurile de producție. În cuvîntarea la Plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca organele de control, celelalte organe de sinteză **„...să nu admită nicăieri și în nici un fel umflarea prețurilor de producție. Trebuie** — a subliniat secretarul general al partidului — **să împiedicăm ca, pe calea majorării prețurilor de producție, să se acopere deficiențele în modul de utilizare a fondurilor materiale și financiare puse la dispoziția conducerilor întreprinderilor".**

Pentru înlăturarea unor astfel de situații, pe baza indicațiilor conducerii de partid, **urmează să se întocmească norme precise cu privire la condițiile în care se pot introduce în producție noi sortimente,** care să dea posibilitatea unei delimitări precise între apariția unor noi sortimente în cadrul procesului obiectiv de diversificare a producției și diversificării care servește ca pretext pentru majorarea prețurilor de producție. De altfel, Legea nr. 19/1971 prevede în acest sens că noile produse și sortimente care urmează a fi executate și puse în circulație trebuie să prezinte îmbunătățiri substanțiale, să constituie o îmbogățire reală a gamei de produse existente, corespunzător cerințelor economiei naționale, să asigure o eficiență sporită atît pentru producător cît și pentru beneficiar. În plus, legea prevede că prețul pentru astfel de produse trebuie să asigure beneficiarilor, la efect util egal, cheltuieli mai mici sau cel mult la același nivel cu cele determinate de folosirea produselor similare existente.

● În antecalculații — cheltuielile de regie de 2—3 ori mai mari decît cele reale

● Cînd există discrepanță între antecalcul și postcalcul, se impune reexaminarea prețului

În unele cazuri, creșterea prețurilor de producție la sortimentele noi se datorește și unor **imperfecțiuni ale metodologiei de stabilire a prețurilor.** Astfel, în antecalcul, se include valoarea subansamblelor, aparatelor etc. chiar dacă acestea sînt aprovizionate din afara întreprinderii, la valorile respective adăugîndu-se cheltuielile de regie și beneficiile. Se ajunge în acest fel ca pentru produse rezultate din operații de asamblare — de fapt prestarea unui serviciu — care au necesitat salarii de cîteva sute de lei să se încarce prețul de producție cu mii și chiar zeci de mii de lei, reprezentînd cheltuieli de regie și beneficii. În ce privește repartizarea cheltuielilor indirecte pe produs, actuala metodologie dă posibilitatea creșterii — în sumă absolută — a acestora pe măsură ce crește prețul de cost, în special ca urmare a folosirii unor materii prime de valori mai ridicate decît în produsul etalon. Critica adusă metodologiei existente impune **revizuirea de urgență a normelor actuale astfel încît prețurile noilor produse să corespundă efortului pe care-l fac întreprinderile pentru asimilarea acestora,** iar cheltuielile de regie care revin fiecărui produs să fie determinate pe baze mai reale.

Legea nr. 19/1971 prevede o serie de măsuri menite să stopeze creșterea nejustificată a prețurilor de producție. Astfel, în cazul în care se realizează o creștere nejustificată a rentabilității la produsele noi, ca urmare a includerii în calculațiile de preț a unor cheltuieli de producție supraevaluate, beneficiul suplimentar astfel realizat se varsă la buget și mai mult chiar, se recalculează pentru anul în curs realizarea sarcinilor de plan economic și financiar. Aplicarea acestei reglementări impune definitivarea cu maximum de urgență a normelor de determinare a beneficiului necuvenit și de preluare la buget a acestuia pentru a da posibilitatea organelor de control să intervină în mod operativ în rezolvarea situațiilor în care prețurile au fost stabilite fără respectarea normelor legale.

Aplicarea riguroasă a acestor prevederi constituie un factor de disciplinare a unităților economice care încearcă să realizeze beneficii superioare pe seama prețurilor la produsele noi. Așa cum a atras atenția recenta plenară a partidului, nu poate fi admisă nici o formă de umflare a prețurilor, iar formarea acestora, pe toate treptele organizatorice, trebuie să se încadreze cu strictețe în normele legale.

În scopul urmăririi sistematice a mișcării prețurilor de producție și a luării măsurilor de reanalizare a prețurilor în cazul în care la produsele noi se constată diferențe nejustificate între antecalcul și postcalcul, s-a introdus un sistem informațional care va da posibilitatea evidențierii cazurilor respective și a analizării măsurilor care urmează a fi luate ; reexaminarea acestor prețuri este obligatorie în cel mult 12 luni de la prima livrare. Recalcularea prețurilor pe baza postcalculului se referă nu numai la produsele de serie, ci și la comenzile ocazionale destinate investițiilor, reparațiilor capitale sau producției, care depășesc o anumită limită valorică. Diferențele valorice între antecalculație, pe baza căreia s-a stabilit prețul, și costurile postcalculate se regularizează cu beneficiarul în termen de cel mult 30 de zile de la data postcalculului.

Măsurile de stopare a creșterii nejustificate a prețurilor de producție nu pot da rezultatele scontate dacă nu se exercită **un control riguros cu privire la stabilirea și aplicarea prețurilor de producție,** control care trebuie efectuat, în primul rînd, de ministere și consilii populare. Pînă în prezent, acțiunile de control și îndrumare din partea acestor organe au fost sporadice, în special în ce privește analiza critică a prețului de cost pentru produsele noi. Numai în anul 1972, în cadrul Comitetului de Stat pentru Prețuri au fost avizate la alt nivel decît cel propus, peste 800 de prețuri, ceea ce demonstrează că se solicită, într-o proporție destul de ridicată, prețuri nefundamentate economic, care includ importante rezerve.

Înlăturarea tendinței de creștere nejustificată a prețurilor de producție, impune respectarea riguroasă a prevederilor legii de către toate unitățile economice, un control și o îndrumare permanentă din partea tuturor organelor cu atribuții în acest domeniu, perfecționarea metodologiei de stabilire a prețului de producție și elaborarea unor reguli precise cu privire la condițiile în care se pot introduce în fabricație noi produse. Aceasta va determina realizarea unor beneficii care să exprime eforturile făcute de întreprinderi pentru scăderea prețului de cost potrivit prevederilor de plan, va exprima mai real eficiența producției, va asigura concordanța necesară între creșterea producției în expresie valorică și fizică.

Limitarea și eliminarea posibilităților de obținere a unor beneficii suplimentare pe căi „ocolite", va constitui un factor important de mobilizare a colectivelor din unitățile economice pentru scăderea continuă a cheltuielilor de producție. În acest fel, beneficiile realizate nu vor mai fi deformate, artificializate de elemente de ordin subiectiv, ci vor reflecta modul cum sînt gospodărite fondurile materiale și bănești puse la dispoziția întreprinderilor. Dispariția beneficiilor realizate pe seama organizațiilor socialiste prin stabilirea unor prețuri de producție în vădită neconcordanță cu cheltuielile realmente necesare pentru obținerea producției, va constitui un factor de impulsionare al procesului creșterii noastre economice care va avea o bază certă : eficiența sporită obținută prin punerea în valoare a posibilităților pe care le au întreprinderile de creștere a producției, de îmbunătățire a calității acesteia și de scădere continuă a prețului de cost.

G. NICOLESCU
director adjunct
în
Ministerul Finanțelor

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Unde au dispărut distribuitoarele automate ?

CINE din populația în vîrstă de peste 40 ani nu le cunoaște ? Cine n-a introdus într-un automat o monedă de 1 leu sau de 2 lei, contravaloarea unor caramele ? Dar acele automate nu sînt decît niște străbunici ai automatelor moderne, electronizate, cu comandă program și cu alte perfecționări din unele țări dezvoltate.

Astfel, numărul automatelor crește continuu. În prezent, în S.U.A. există peste 5 milioane de asemenea automate, în R. F. Germania și Japonia peste 1 milion, iar în alte țări vest-europene cifra este de ordinul sutelor de mii. În R.F.G. prin distribuitoare automate se comercializează țigări (15,4% din volumul total al vînzărilor prin automate), lapte, produse lactate și înghețată (20,8%), dulciuri și produse de patiserie (14,7%), băuturi reci și calde (8,4%), preparate din carne (6,9%), vin la pahar (1,2%), supe, prăjituri și chiar flori.

La noi vechile automate au dispărut de mult devenind piese de muzeu. Dar cele noi unde sînt ? Căci ele au fost reintroduse și la noi, chiar dacă destul de timid.

Este bine cunoscută funcția foarte utilă a distribuitoarelor automate și anume aceea de „depanare" a unor nevoi stringente, mai ales în orele cînd celelalte forme de comerț nu funcționează.

Ar putea cineva să aducă argumentul că la noi ele nu s-au dovedit rentabile ? Nu. Un studiu întreprins de M.C.I. în urmă cu cițiva ani scoate perfect în evidență eficiența acestor automate. Astfel, la automatele folosite de I.H.R. Mamaia pentru desfacerea siropului la pahar a rezultat un beneficiu net cu 50% mai mare decît la tonetele care desfac sirop cu plata la vînzător. De asemenea, randamentul automatelor este net superior față de celelalte sisteme de vînzare. Astfel, în timp ce printr-un automat se desfac peste 2000 de pahare cu suc sau sirop pe zi, în vînzarea clasică se realizează numai 800.

Este interesant de subliniat că în anul 1968 în București au fost date în folosință 16 automate pentru desfacerea de băuturi calde și reci, înghețată, gustări și unele produse nealimentare. Mulți dintre noi le-am văzut și folosit. Din păcate însă treptat, treptat au dispărut. De ce, nu știm. Un lucru este însă cert : consumatorul este în mod direct afectat de dispariția acestora.

Cine ia decizia de cumpărare

INSTITUTUL francez de cercetare a opiniei publice și studiul pieței — IFOP-ETMAR — a organizat o anchetă avînd ca obiect „rolul bărbatului în cumpărăturile casnice". Eșantionul a fost alcătuit atît din bărbați căsătoriți cît și din femei căsătorite.

Potrivit datelor anchetei, rolul bărbatului se manifestă ca determinant în decizia de cumpărare a bunurilor de folosință îndelungată, de înzestrare a menajului. A rezultat că 83% din deciziile de cumpărare sînt luate în acest caz de bărbați. Un rol, de asemenea, preponderent îl au bărbații în cheltuielile destinate confortului menajer (73%).

Un rezultat neașteptat l-a furnizat ancheta cu privire la cheltuielile de alimentație. A reieșit astfel că mai mult de jumătate din deciziile de cumpărare sînt luate de bărbați și nu de femei, așa cum se credea pînă acum.

comerț exterior

OBIECTIV PRIMORDIAL – DEPĂȘIREA PLANULUI LA EXPORT

(Urmare din pag. 1)

desfacerea acestora în condiții de înaltă eficiență, precum și organizarea periodică cu sprijinul Ministerului Comerțului Exterior a unor cursuri de perfecționare a cadrelor care activează în domeniul comerțului exterior din unitățile economice prahovene — sînt numai cîțiva din factorii care și-au găsit încă de pe acum eficiența scontată în practică.

În colaborare cu comisia de comerț exterior din cadrul Comitetului județean de partid, revista „Viața economică" a întreprins o analiză într-un număr de 11 unități economice cu sarcini de export, analiză ale cărei rezultate sintetizate le redăm în cele ce urmează.

• Cunoașterea piețelor externe

PREMISA FUNDAMENTALĂ a comerțului exterior menită să determine potențialul de absorbție a mărfurilor noastre și a celor mai adecvate canale de distribuție —, studierea metodică a piețelor externe revine ca sarcină atît întreprinderilor de comerț exterior, cît și unităților economice producătoare de mărfuri pentru export. Această sarcină este stabilită atît prin Legea de comerț exterior, cît și prin Legea privind organizarea și funcționarea unităților socialiste de stat.

Analiza efectuată a relevat faptul că unitățile economice din județul Prahova, participă într-o măsură mai mare, sau mai mică, la **studierea piețelor și la acțiuni promoționale.** Astfel, majoritatea acestora se documentează asupra preferințelor clienților externi prin : **studierea unor rapoarte** și informații întocmite și puse la dispoziția celor interesați de către delegații care se deplasează în străinătate, precum și a celor trimise de delegații permanenți ai unităților de comerț exterior de pe lîngă Agențiile Economice sau birourile tehnice de pe principalele piețe ; **studierea datelor publicate** în revistele și alte publicații de specialitate de circulație internațională, a datelor transmise de organizațiile internaționale specializate de pe lîngă unele organisme comerciale internaționale (C.A.E.R., C.E.E., UNCTAD., GATT), etc. De asemenea, la acestea se adaugă și **studiul informațiilor de piață** primite prin intermediul serviciilor de relații internaționale ale Camerei de Comerț a țării noastre.

Pentru promovarea exporturilor principalele acțiuni sînt : **participarea la tîrguri** internaționale, **publicitatea** în reviste străine și în revistele Camerei de Comerț a R.S. România, cataloage, pliante etc. Astfel, compartimentul de comerț exterior „Industrialexport"-Ploiești din cadrul fostei centrale industriale de utilaje petroliere, în anul 1971 a participat la 14 tîrguri internaționale, iar în 1972 la 15 tîrguri și expoziții internaționale, dintre care, cu exponate la : **Dar Es Salaam, Djakarta, München, Bogota, Sidney, Salonic, Zagreb, Brno, New-Delhi, Bagdad, Kiev, Damasc, Alger,** iar cu birou comercial la **Milano** și **Osaka.** Cele mai importane manifestări au fost la **Dar Es Salaam, München, Kiev.** La expoziția românească de la **Kiev** au fost prezentate alături de alte exponate, sape de foraj, prevenitoare de erupție, scule de foraj și intervenție și o instalație de foraj pentru puțuri de apă tip FA-12, iar pentru acest an este prevăzut un program bogat de acțiuni.

Dacă alături de „Industrialexport" **participă la acțiunile de studiere și promovare și întreprinderile producătoare** (Uzina mecanică-Cîmpina, Uzinele „1 Mai"-Ploiești etc.), în alte ramuri de activitate colaborarea în această direcție a înregistrat și unele deficiențe. Avem în vedere în special cazul celor două mari unități exportatoare de geamuri și materiale izolatoare : Fabrica de geamuri Scăieni, care din producția totală a acestui an, la geamuri trase are plan de export 48,2%, iar la geamuri laminate 71,4% și Întreprinderea de materiale izolatoare Berceni-Ploiești care, de asemenea, are planificat un volum mare de export. Acțiunile de studiere a pieței și de promovare a vînzărilor externe se realizează în cazul acestor întreprinderi aproape în întregime de I.S.C.E. „Vitrocim"-București. Ca urmare, Întreprinderea de materiale izolatoare-Berceni nu este informată în timp util asupra cererilor de mărfuri, volumul acestora și cu privire la situația conjuncturală. Absența reprezentanților marilor producători — așa cum este cazul acestor două întreprinderi — de la tîrgurile internaționale, pe de o parte, diminuează eficiența și uneori volumul tranzacțiilor ce se încheie, iar pe de altă parte, duce și la o lipsă de informare directă asupra cerințelor formulate de clienții externi în cadrul acestor tîrguri.

Întreprinderile producătoare necunoscînd piața externă și neavînd de multe ori nici cerere de ofertă din partea întreprinderilor de comerț exterior, ofertează acesteia produsele ce intră în nomenclatorul său, în speranța că cele oferite vor coincide cu solicitările externe — lucru de altfel puțin probabil. Aceasta a făcut ca mare parte din mărfurile destinate exportului ale Direcției de industrie locală — comercializate prin I.S.C.E. „Ilexim"-București să nu-și găsească un plasament satisfăcător la export.

Promovarea exportului nu se poate face la un nivel corespunzător, atîta vreme cît furnizorii nu vor avea posibilitatea să cunoască direct piața externă, să participe la tîrguri și confruntări internaționale, sau nu vor lua parte în mod activ la discuții și tratative cu partenerii externi.

• Adaptarea producției la cerințele clienților externi

PROSPECTAREA temeinică și continuă a piețelor externe trebuie să se concretizeze, pe de o parte, în adaptarea operativă a producției la cerințele externe, iar pe de altă parte, la plasarea mărfurilor noastre la prețuri cît mai avantajoase.

Rezultatele analizei noastre atestă faptul că, în marea lor majoritate unitățile economice prahovene cu sarcini de export sînt **receptive la cerințele beneficiarilor** externi, eforturile acestora fiind îndreptate în permanență spre : soluționarea diferitelor sesizări ale clienților externi referitoare la calitatea produselor livrate în perioadele anterioare, la comportarea acestora în comparație cu produsele livrate de alte firme pe piața respectivă, la tendințele manifestate pe plan internațional în vederea luării măsurilor necesare. Produsele destinate exportului ale acestui județ pot fi întîlnite și apreciate pe piețele externe din peste 60 țări ale lumii.

Ținînd cont de tendințele manifestate pe plan internațional aducînd îmbunătățiri tehnologiilor de fabricație, **adaptîndu-și** producția la cerințele beneficiarilor, produsele Uzinei „1 Mai" Ploiești, în special instalațiile de foraj, sînt bine cotate pe piața externă, făcînd de altfel, ca ponderea cea mai mare în exportul județean să o dețină utilajele și instalațiile petroliere fabricate de această uzină. Fabrica de geamuri Scăieni, a făcut și ea eforturi, pentru adaptarea rapidă a producției la solicitările externe, cum este de exemplu cazul producerii geamurilor de mărimi fixe sau securizate mult solicitate pe piața S.U.A.

Pentru adaptarea cît mai rapidă a producției la cerințele pieței este de asemenea necesară **cunoașterea operativă a comportamentului în exploatare** a produselor exportate, ca și a **condițiilor concrete de exploatare a produselor.** Acest fapt se resimte pregnant și în cazul Uzinei de anvelope Victoria-Florești, care exportă produsele sale în cca. 30 țări din Europa, Asia și Africa și chiar în Australia, condițiile de exportare a anvelopelor diferind foarte mult de la o țară la alta.

• Reînnoirea gamei sortimentale

PROMOVAREA eficientă a exporturilor și creșterea competitivității mărfurilor pe piețele externe impune **reînnoirea și diversificarea continuă a producției** destinate exportului, acțiune ce se realizează atît prin lansarea în fabricație a unor noi produse cît și prin îmbunătățirea permanentă a calității și a caracteristicilor tehnice, economice, funcționale și estetice ale produselor. Caracteristic produselor asimilate este faptul că ele se ridică la nivelul cerințelor pe plan internațional, putînd fi utilizate independent sau în combinație cu produse similare străine. Astfel, la Uzina mecanică Cîmpina sînt asimilate anual cîteva zeci de produse noi, unele dintre ele mult solicitate la export. Deși rezultatele sînt pozitive, totuși ritmul de reînnoire cuprins între 10—12% nu este mulțumitor, existînd rezerve de intensificare a acțiunilor de reînnoire. La Uzina Victoria-Florești fabricarea anvelopelor de autoturism în construcție radială după tehnologia. Pirelli-Italia s-a extins de la 3 la 12 dimensiuni cu mai multe variante constructive, existente în prezent.

• Eficiența activității de export

INTENSIFICAREA schimburilor economice externe este strîns legată de **creșterea continuă a eficienței economice a comerțului exterior.** Cunoașterea prețurilor la care se vînd produsele este o necesitate primordială, un instrument de luarea deciziilor atît în ce privește orientarea în continuare a producției pentru export cît și în folosirea condițiilor concrete de pe piața externă.

Din analiza elementelor existente putem spune că în ultima vreme a crescut eficiența economică a exportului prahovean micșorîndu-se continuu cursul de revenire la o serie de produse, prin faptul că majoritatea unităților economice **au beneficiat de influențe conjuncturale** favorabile. De reținut, că au fost înregistrate cursuri de revenire mici mai ales la produsele cu un grad avansat de prelucrare cum este cazul : utilaje și instalații de foraj, agregate de cimentare, scule de foraj, capete erupție etc.

Produsele cooperației meșteșugărești au înregistrat cursuri de revenire îmbunătățite reușind la unele grupe de mărfuri cum ar fi covoarele plușate, pentru anul în curs, să se obțină pe m.p. un spor de 16 lei valută față de 1972, ca urmare a finisajului îmbunătățit, la mic mobilier din lemn cu 3 lei valuta, mai mult, pe unitatea de produs.

Ca urmare a majorării cantităților livrate la export, în special în țările în care prețurile au fost mai favorabile, rentabilitatea exportului Uzinei de anvelope Victoria-Florești s-a îmbunătățit în ultimii doi ani — pe toate relațiile, rezultat al măsurilor privind reducerea consumurilor specifice. Și la Fabrica de geamuri Scăieni au fost întreprinse în ultimii doi ani o serie de acțiuni în vederea sporirii eficienței exporturilor îndeosebi prin raționalizarea ambalajelor. Este însă negativ faptul că sînt înregistrate o serie de cheltuieli suplimentare la transportul mărfurilor și aceasta pentru că Navrom Constanța nedispunînd de spații suficiente pentru depozitarea mărfurilor în condiții bune, timpul acordat pentru livrare după navlosire nu în toate cazurile permite livrarea pe căile ferate, furnizorul fiind nevoit pentru a nu plăti contrastalii să livreze marfa cu autocamioane înregistrînd astfel cheltuieli suplimentare.

Ar fi dorit ca unitățile producătoare să încheie cît mai multe contracte la export de lungă durată, dînd posibilitatea producătorilor să-și organizeze mai rațional producția mărind astfel eficiența exportului prin creșterea gradului de mecanizare a operațiilor, folosirea autoutilării, mica mecanizare etc. Produsele executîndu-se pe o perioadă mai lungă, raționalizările, inovațiile ar fi mult mai numeroase reflectîndu-se direct în mărirea gradului de rentabilitate a activității de export.

NOI SOCIETĂȚI MIXTE

cu sediul în România...

PROMOVAREA exporturilor de mărfuri românești prin societăți mixte constituite în țara noastră, constituie unul din scopurile înființării lor. Prin caracteristicile sale, această formă de cooperare este de natură să satisfacă în mai mare măsură cerințele avantajului reciproc al partenerilor. Astfel, comparativ cu importul de echipamente cu plata în produsele obținute, partenerul român își diminuează efortul propriu inițial la o cotă de 15—20 la sută din valoarea totală a investiției (restul fiind finanțat prin contribuția partenerului extern la capitalul societății în limita maximă de 49 la sută, iar diferența prin credite) ; partenerul străin, pe lîngă participarea la beneficii, poate obține și alte avantaje economice.

Un exemplu concret de promovare a exporturilor prin societăți mixte constituite în țara noastră, îl reprezintă societatea „Rifil", pentru care recent s-a semnat contractul de societate de către Centrala Industrială de Fibre Chimice Săvinești cu firma italiană Romalfa. Obiectul societății este realizarea unei capacități pentru producerea de fire acrilice vopsite și nevopsite și comercializarea întregii producții la export. De remarcat că, producția urmează a se realiza din fibre scurte rezultate din fabricarea melanei, fibre pentru care posibilitățile de valorificare la export sînt limitate. Totodată este de semnalat că prin transformarea fibrei scurte în fire se obține o creștere a valorii pe tona de produse de peste trei ori, iar posibilitățile de vînzare sînt incomparabil mai bune la fire decît la fibră.

• Cu cîteva zile în urmă a fost semnat actul de constituire a primei societăți mixte de producție cu răspundere limitată româno-americană, avînd sediul în București — între Centrala industrială de electronică și tehnica vidului din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii și firma „Control Data Corporation" (CDC) din S.U.A.

La constituirea capitalului social al noii societăți partea română participă cu 55 la sută, iar partenerul american cu 45 la sută. Societatea mixtă de producție constituită va produce echipamente periferice pentru calculatoare : cititoare de cartele, perforatoare de cartele și imprimate. De remarcat faptul că, pentru a satisface nevoile de fabricație ale societății se va construi și va fi dată în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an o unitate specializată.

...și în străinătate

Sarcina de export, pe relația Vest, la produsele textile din nomenclatorul Ministerului Industriei Ușoare, prezintă o importantă creștere în actualul cincinal Astfel față de realizările anului precedent, în acest an este prevăzută o creștere de 67 la sută, pentru 1974 de 104 la sută, iar pentru 1975 creșterea este de 150 la sută.

Pentru realizarea acestor sarcini se impun noi și importante măsuri și acțiuni, în vederea impulsionării exportului, precum și pentru plasarea cît mai eficientă a produselor textile pe piața externă.

Vînzarea produselor textile prin intermediul unor societăți mixte de comercializare, care avînd sediul și acționînd direct în mijlocul pieței respective, s-a dovedit o cale eficace de impulsionare a exportului. Aceasta a făcut ca produsele noastre textile să-și găsească plasament tot mai bun pe cele mai diverse piețe internaționale.

Eforturile sînt îndreptate în continuare spre constituirea unor asemenea societăți cu diferiți parteneri externi. Astfel, de curînd firma VALMAN — Franța, și Centrala industriei bumbacului, împreună cu I.S.C.E. MERCUR din cadrul Ministerului Comerțului Interior, au semnat contractul privind înființarea unei societăți mixte de comercializare cu răspundere limitată.

Noua societate „ROVALTEX" va comercializa diversele produse textile ale Centralei industriei bumbacului și ale I.S.C.E. MERCUR atît pe piața franceză cît și în țările vest-europene : țesături bumbac, țesături tip bumbac și celofibră, amestecuri de bumbac etc.

MANIFESTĂRI EXPOZIȚIONALE

SUB EGIDA Centrului de promovare a exporturilor din Iran, un grup de producători de confecții tricotaje și tricoturi, au prezentat de curînd în cadrul unei expoziții organizate la noi în țară, diverse modele de tricotaje, (firele acrilice avînd o pondere însemnată în producerea lor) — care se remarcă prin calitate, originalitate și ingeniozitatea armonizării culorilor — ale unor renumite firme iraniene : Fasl, Mobbaraz, Madrin, Keyvan, Mehran, Safa, Pasard Kniters, cu scopul informării și atenționării specialiștilor din țara noastră asupra evoluției și tendințelor înregistrate în ultima vreme de către producătorii iranieni.

Asemenea manifestări reprezintă o contribuție la dezvoltarea schimburilor comerciale dintre cele două țări ; de remarcat, faptul că numai în perioada 1966—1972 volumul schimburilor comerciale a crescut de peste șase ori — existînd perspective foarte bune pentru acest an.

planificare

- **Criteriul omogenității.**
- **O nouă subramură — deservirea agriculturii.**
- **Lărgirea sferei productive cu o serie de activități anexe.**

Puncte de vedere

AGRICULTURA ÎN NOUA CLASIFICARE A RAMURILOR

CU OCAZIA lucrărilor pregătitoare pentru întocmirea primei balanțe a legăturilor dintre ramuri (BLR) a României a ieșit pregnant în evidență necesitatea îmbunătățirii clasificării ramurilor economiei naționale, punerii de acord a acestei clasificări cu noile condiții de dezvoltare social-economică din țara noastră, condiții care diferă esențial de cele avute în vedere la legiferarea, în urmă cu zece ani, a clasificării ramurilor, aprobată ca anexă la H.C.M. nr. 483 din 24 mai 1962.

Ca un fapt pozitiv, ce se remarcă în noile propuneri de clasificare a ramurilor, făcute de Direcția Centrală de Statistică, este criteriul de bază care definește ramura ca o **totalitate a activităților cu funcții omogene din punct de vedere al diviziunii sociale a muncii,** spre deosebire de vechea clasificare în care ramura se constituia după principiul producției preponderente a întreprinderilor. **Noul criteriu de formare a ramurilor obligă întreprinderile să defalce producția în mai multe ramuri în funcție de specificul acesteia, creîndu-se astfel posibilitatea analizei mai complexe a structurii producției sociale.**

Desigur că ar fi fost mai indicat ca la baza formării ramurii să fi stat principiul **„ramurii pure", după care ramura este concepută ca totalitate a produselor sau serviciilor productive, relativ omogene în raport cu anumite criterii (natura produselor, destinația lor, tehnologia de fabricație, materiile prime utilizate etc.), indiferent dacă producția respectivă se realizează în întreprinderi specializate sau cu o producție neomogenă și dacă această producție se consumă sau nu în întreprinderea producătoare, principiu adoptat la clasificarea ramurilor economiei naționale pentru balanța legăturilor dintre ramuri.**

De altfel, este de reținut faptul că în propunerile făcute de către Direcția Centrală de Statistică pentru noua clasificare a ramurilor s-au reflectat unele rezolvări practice aplicate cu ocazia elaborării BLR. Ne referim, de exemplu, la cuprinderea în sfera producției materiale a transportului de călători și orășenesc și a telecomunicațiilor care deservesc populația, la delimitarea în subramuri de sine stătătoare a cercetării științifice care deservește direct producția, a cercetării geologice, la înființarea ramurii de turism, odihnă, cultură fizică și sport, la trecerea activității de achiziționare a fierului vechi și a deșeurilor de la „Alte ramuri ale economiei naționale" la „Circulația mărfurilor", precum și la delimitarea în cadrul „Circulației mărfurilor" a „Achiziționării și valorificării ambalajelor" și la constituirea unei ramuri privind „Știință și proiectări" etc.

De asemenea, considerăm mai adecvată și mai completă denumirea dată celor două sfere: **sfera producției bunurilor materiale și a serviciilor productive și sfera serviciilor de consum și alte activități cu caracter nematerial,** aceste denumiri reflectînd mai bine conținutul lor.

Uneori, în cadrul propunerilor de clasificare a anumitor activități din cadrul unei ramuri, nu s-a ținut seama de o serie de realități obiective. Astfel, activitățile, mereu în creștere, legate de deservirea agriculturii nu-și găsesc reflectarea cuvenită în cadrul noii clasificări a ramurilor economiei naționale. În acest fel, activitatea celor circa 300 întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii care deservesc cooperativele agricole de producție și a altor unități care concură la producția agricolă, nu-și găsesc reflectarea cuvenită în cadrul clasificării, decît în mod indirect și incomplet. Întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, unități de importanță republicană care funcționează pe principiul gestiunii economice, dispun de o bază materială, de un efectiv de salariați, au un plan de producție bine delimitat care este cel puțin egal cu acela al întreprinderilor specializate de deservire a construcțiilor, pentru care s-a delimitat o subramură în cadrul clasificării. În consecință, **propunem ca în cadrul ramurii „03 AGRICULTURA" să se delimiteze o subramură, de sine stătătoare, denumită „DESERVIREA AGRICULTURII". În această subramură, ar urma să se cuprindă activități cu funcții omogene concretizate în lucrări și servicii specifice agriculturii ca: lucrări de mecanizare și irigare, incubatoare, activități legate de protecția plantelor și animalelor, combaterea dăunătorilor, eroziunilor solului, pregătirea furajelor, încercarea semințelor, servicii veterinare, servicii de montă și însămînțări artificiale** etc. (nu și servicii cu caracter industrial), făcute de unități sau secții specializate și a căror activitate contribuie la producția agricolă, cu evidența separată a cheltuielilor de producție. Este de remarcat, că unele din unitățile care efectuează activitățile de mai sus sînt clasificate în sfera „serviciilor de consum și alte activități cu caracter nematerial". Însă, prin natura unei părți din activitatea acestora, ele au un caracter productiv și participă direct la crearea producției agricole.

Expresia valorică a producției subramurii „Deservirea agriculturii" ar urma să se formeze, fie ca sumă a veniturilor realizate de către aceste unități din activitatea de bază (în natură și bani — ca în cazul IMA unde se calculează asemenea indicatori), **fie ca sumă a valorii cheltuielilor de producție și a beneficiilor realizate sau a cheltuielilor bugetare aferente.**

Producția subramurii „Deservirea agriculturii" ar urma să constituie în întregime cheltuială materială pentru celelalte două subramuri ale agriculturii „Producția vegetală" și „Producția animală".

Cu ajutorul acestei noi subramuri agricole s-ar asigura legătura, în ce privește cheltuielile materiale (carburanți, lubrifianți, energie electrică, piese de schimb etc.), dintre cele două subramuri ale agriculturii (producția vegetală și producția animală) și ramurile industriei, transporturilor, circulației mărfurilor etc., care după vechea clasificare nu apăreau. S-ar elimina și unele artificii de calcul ce se fac în prezent la repartiția primară a venitului național, respectiv a produsului net al agriculturii cooperatiste legat de munca lucrătorilor I.M.A., care apare ca provenind din CAP — realitatea fiind tocmai invers. În plus, s-ar întregi costul producției agricole cu cheltuielile ce se fac pentru aceasta de la bugetul de stat și care, în prezent, nu se reflectă în agricultură, ci în fondul de consum, prin cheltuielile aparatului de stat (diferite cheltuieli făcute de la bugetul de stat cu combaterea dăunătorilor pe plan național care nu se recuperează de la unitățile agricole beneficiare).

În general, prin introducerea acestei subramuri, s-ar realiza un tablou mai real asupra sprijinului acordat de stat cooperativelor agricole de producție, aportul unităților de deservire a agriculturii și ponderea cheltuielilor acestor unități în cheltuielile materiale ale CAP.

Delimitarea activităților de deservire a agriculturii va înlătura diferența ce există între exprimarea fizică a unei părți a producției agricole și exprimarea valorică a acesteia, în sensul că, producția exprimată în unități fizice (hantri), executată de IMA, va fi recunoscută în cadrul relațiilor dintre acestea și beneficiarii lucrărilor, dar care nu este recunoscută la calculul producției globale agricole, deci și a produsului social și a cheltuielilor materiale (cheltuielile materiale în cauză sînt considerate ca fiind efectuate direct de către unitățile beneficiare, ceea ce nu corespunde realității). În acest fel, participarea IMA la producția CAP și delimitarea cheltuielilor de muncă vie ale lucrătorilor IMA își vor găsi reflectarea justă în participarea lor la crearea de valori materiale.

În afară de argumentele de ordin practic, arătate mai sus, se pune și problema inconsecvenței ce apare în abordarea diferită, de la o ramură la alta, a activităților concretizate în servicii economice. În acest sens, apare întrebarea: de ce la ramura „Construcții" se propune delimitarea unei subramuri distincte privind „Deservirea construcțiilor", iar în cazul agriculturii se ignorează această activitate care formează obiectul activității a sute de întreprinderi de însemnătate republicană?

Delimitarea separată a deservirii agriculturii, într-o subramură de sine stătătoare, duce la modificarea ponderii agriculturii în produsul social, venitul național rămînînd constant ca mărime, modificîndu-se doar ponderea sectorului de stat al agriculturii în crearea acestuia.

În afară de aspectele prezentate mai sus, prin determinarea separată a deservirii agriculturii, se va realiza o concordanță în ceea ce privește gruparea pe ramuri și sectoare sociale a fondurilor fixe din agricultură (IMA), a amortizării, a fondului de salarii etc. și gruparea pe aceleași ramuri a producției.

Reorganizarea în anul 1968 a fostelor stațiuni de mașini și tractoare în întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii, ca unități ce funcționează după principiul gestiunii economice, a făcut ca prețul de cost — indicator de bază în aprecierea activității SMT — să nu mai fie reprezentativ, din cauză că reflectă numai o singură latură a activității economico-financiare a acestor unități (efortul de muncă socială investit pe o unitate de producție). Acesta a fost înlocuit cu un nou indicator „cheltuieli la 1000 lei, venituri", care reflectă activitatea IMA, funcționînd pe principiul noilor relații economice.

A apărut, în acest fel, necesitatea calculării producției globale a acestor întreprinderi și a beneficiului realizat, precum și a cheltuielilor materiale aferente. Acești indicatori nu pot fi stabiliți pe baza volumului de lucrări exprimat numai în unități fizice (hantri), ci trebuie stabilite rezultatele economice prin evaluarea lucrărilor efectuate, respectiv prin veniturile în bani și natură și prin cheltuielile de producție aferente, primul indicator constituind producția globală a IMA. De altfel, apare nefiresc că activitatea auxiliară, de reparație a tractoarelor și mașinilor agricole, care se desfășoară în cadrul IMA, să fie cuprinsă în producția industrială și deci în produsul social, iar activitatea de bază — efectuarea de lucrări agricole pentru CAP — să nu fie cuprinsă în produsul social, prima activitate fiind, desigur, mai redusă ca volum valoric decît cea de bază.

În practica economică calculul producției globale a deservirii agriculturii se efectuează atît la nivelul unităților pentru mecanizarea agriculturii, cît și la nivel central, fiind necesară numai legiferarea acestuia, adică, cuprinderea lui în produsul global al agriculturii și respectiv în produsul social.

Considerăm meritorie propunerea, făcută de către Direcția Centrală de Statistică, ca o serie de activități anexe productive care se desfășoară în cadrul unor unități bugetare, clasificate după activitatea de bază în ramurile sferei neproductive, să fie trecute în ramurile producției materiale ca: activitatea atelierelor de întreținere și reparații ale bunurilor materiale, atelierele auto, atelierele de multiplicare din cadrul instituțiilor de învățămînt, ocrotirea sănătății, administrație etc.; activitatea atelierelor școlare, activitatea cantinelor alimentare din instituții de învățămînt, spitale; activitatea centrelor de calcul și a societăților mixte etc. Acest lucru îl considerăm ca un argument în plus în favoarea propunerii noastre de a se delimita separat subramura „Deservirea agriculturii".

C. CIOBANU

OBIECTIVE NOI

● Excavator gigant la Roșia de Jiu

Trustul de montaje miniere Rovinari a instalat la cariera de lignit Roșia de Jiu cel mai mare excavator din industria noastră extractivă. Excavatorul are o greutate de 3000 t și o lungime de 200 m, iar înălțimea sa este egală cu cea a unui bloc cu 13 etaje. În 8 ore el poate extrage o cantitate de lignit pentru transportul căreia sînt necesare 16 garnituri de tren cu o încărcătură de 1500 t fiecare. Întregul agregat, manevrat cu ușurință, înlocuiește munca a 7000 de oameni. Cărbunele extras zilnic de acest excavator echivalează cu producția lunară a unei mine de mărime medie.

● Pe Argeș, la hidrocentrala de la Vîlcele au început lucrările de betonare a barajului. Hidrocentrala de aici, cu o putere instalată de 17,5 MW, va fi cea mai mare din zona Munteniei. Lacul de acumulare — cu o capacitate de 44 milioane mc — va fi o importantă sursă de alimentare cu apă a municipiului București și a unor întinse rețele de irigații.

● Miercurea Ciuc — potențialul economic se triplează

Șase importante obiective economice se află în construcție pe platforma industrială a orașului Miercurea Ciuc.

Este vorba de unități care vor produce piese de schimb pentru autocamioane și tractoare, subansamble pentru utilajele forestiere, plăci aglomerate din lemn, caolin înnobilat, prefabricate din beton armat și bere. La intrarea lor în funcțiune, aceste întreprinderi vor tripla actualul potențial economic al orașului de reședință al județului Harghita.

● Roman — noi capacități în probe tehnologice

Două noi capacități au intrat în probe tehnologice la Întreprinderea mecanică din Roman. Este vorba de o nouă turnătorie și de o secție de fabricat strunguri Carusel. Concomitent cu sporirea volumului producției globale, noile capacități asigură profilarea fabricației pe noi tipuri de mașini-unelte. Aici se vor realiza, între altele, strunguri Carusel care vor putea fi adaptate la comenzi pe bază de program cibernetic și subansamble pentru întreaga producție de strunguri din țară.

● Tîrgu Mureș — repere pentru mobilă curbată

O nouă secție producătoare de piese curbate a fost creată la Întreprinderea de mobilă „23 August" din Tîrgu Mureș. Se răspunde astfel cerințelor noi de diversificare a producției, concomitent cu reducerea consumurilor specifice de materii prime. Noua secție — dotată în întregime cu mașini și instalații realizate prin autodotare, va furniza anual 700.000 de repere.

Concomitent, s-au adus îmbunătățiri tehnologiilor de fabricație. Se va trece de la debitarea curbă a unor piese la o nouă metodă de curbare, cu ajutorul căreia, la unele repere consumul de lemn se va reduce cu aproape 50%.

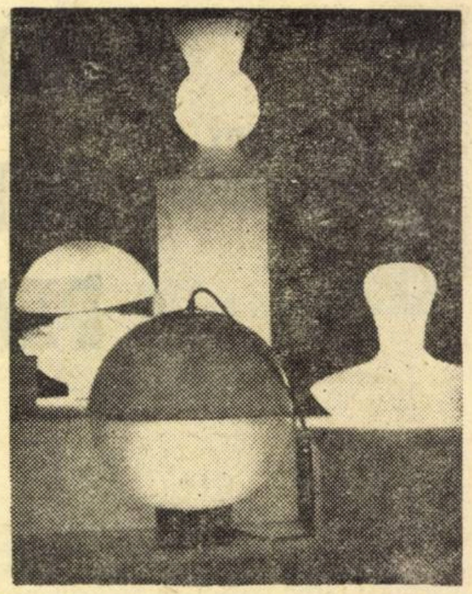

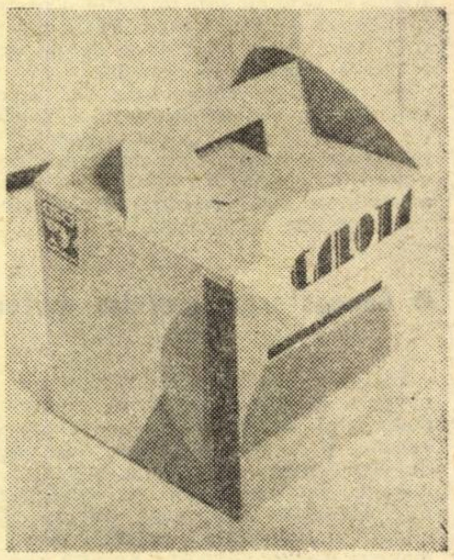

FRUMOS INDUSTRIAL

Atunci cînd creatorii de frumos abordează un produs industrial nu neglijează niciun detaliu, nici chiar... ambalajul. O asemenea concepție de sistem s-a dovedit deosebit de fructuoasă pentru creatorii de frumos industrial ai Institutului de creație industrială și estetica producției. Atît produsul (corpuri de iluminat), cît și ambalajul modern, realizat de ei (vezi foto) au primit eticheta „Frumos industrial" a Ministerului Industriei Ușoare.

pregătirea și utilizarea cadrelor

BUGETUL DE TIMP AL CADRELOR DE CONDUCERE ȘI SPECIALIȘTILOR

— Datele unei anchete care atestă necesitatea raționalizării structurilor, dar și a utilizării timpului —

O DEOSEBITĂ însemnătate pentru obținerea rezultatelor urmărite prin aplicarea în practică a măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea structurilor organizatorice ale unităților economice prezintă adoptarea unui stil de muncă dinamic, inovator la toate eșaloanele conducerii economiei, utilizarea integrală a timpului de muncă, în conformitate cu nivelul și specialitatea fiecărui salariat. Datele pe care le prezentăm mai jos redau rezultatele unei ample anchete [1]) asupra utilizării zilei de muncă a personalului tehnic-economic, de altă specialitate și de conducere din Combinatul siderurgic-Hunedoara, efectuată înainte de aplicarea prevederilor Decretului privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice.

● Lungimea reală a zilei de lucru

O PRIMĂ problemă cu care este confruntat personalul tehnic, economic, de altă specialitate și de conducere al C.S.H. o constituie utilizarea extensivă a zilei de muncă. Dacă se analizează ziua de muncă sub acest raport, se observă din capul locului că, în general, partea justificabilă a acesteia diferă în funcție de o serie de caracteristici cum ar fi : sex, vîrstă, stare civilă, specialitate și funcție.

Astfel, în medie, într-o zi lucrătoare bărbații lucrează 478 minute, iar femeile 482.

Timpul de muncă extensiv (minute pe zi) pe sexe și grupe de vîrstă

	Vîrsta în ani împliniți					
	21—25	26—30	31—40	41—50	51—60	60 și peste
Bărbați	369	434	485	482	488	496
Femei	388	479	488	479	—	—

Este evident că tinerii folosesc incomplet ziua de muncă (la grupa de vîrstă 21—25 ani), pentru bărbați însă folosirea nerațională se prelungește pînă în jurul vîrstei de 30 ani. Desigur, ar fi greșit să se creadă că tinerii stau în uzină mai puțin de 8 ore. Ceea ce evidențiază însă datele, este faptul că timpul justificabil prin activități care țin de specialitate afectează numai o parte din timpul lor de lucru.

Analiza timpului de muncă extensiv pe funcții evidențiază că în rîndul cadrelor de conducere sau de specialitate ziua de muncă cea mai încărcată o au șefii de secție (548 minute în medie) și șefii de schimb (538 minute), fapt care își are explicația în specificul muncii secțiilor hunedorene (o bună parte cu foc continuu, dar, mai ales, ca urmare a procesului tehnologic care se continuă între schimburi).

● Eterogenitatea și fărîmițarea timpului de muncă

DIN CAPUL LOCULUI ni se pare că problema deosebită în cadrul zilei de muncă o constituie nu atît întinderea ei extensivă, cît mai ales structura ei pe activități. În acest sens, datele pe care le avem la dispoziție dau naștere unei serii de observații.

1. Existența unei mari varietăți în activitate, fără o profilare precisă, este caracteristică muncii inginerilor. În acest sens, sînt demne de menționat ca singure activități care întrec ca extindere 40 minute, următoarele : soluționarea problemelor tehnologice ale secțiilor (46 minute), supravegherea procesului tehnologic (49 minute), inspecția la locurile de muncă (43 minute). Restul activităților au ca întindere 5—25 minute.

2. Munca economiștilor pare mai profilată, deși ea este oarecum unilaterală. Acest lucru este vizibil în faptul că 215 minute, respectiv 48,6% din timpul mediu al muncii pe o persoană sînt ocupate de întocmirea situațiilor statistice și contabile, în timp ce analiza informațiilor primite ocupă 34 de minute (7,8% din timpul de muncă). De altfel, întocmirea de situații statistice și contabile este o preocupare și a altor grupe de specialiști (astfel, tehnicienii cheltuiesc pentru aceste activități în medie, zilnic, 98 minute, normatorii 180 de minute).

3. Este interesant că aceeași lipsă de profilare clară o are și ziua de muncă a inginerilor șefi. Dacă analizăm, ca și în cazul inginerilor, activitățile care se întind zilnic pe mai mult de 40 de minute, constatăm următoarele : pe primul loc se situează îndrumarea la locul de muncă a persoanelor în subordine (69 minute în medie zilnic), inspectarea locurilor de muncă (48 de minute), întocmirea și verificarea de situații contabile și statistice (42 de minute zilnic). În rest, celelalte activități au ca întindere 5—30 minute. Considerăm util să amintim pentru demonstrarea caracterului eterogen al zilei de muncă a acestui personal de înaltă calificare și cu mari răspunderi, faptul că operații tehnice de cea mai mare importanță cum ar fi : soluționarea problemelor curente tehnice și tehnologice se întinde zilnic pe parcursul a 22 de minute, discutarea și analiza proiectelor 10 minute, intervenții în procesul tehnologic 7 minute etc.

4. Ni se pare a suferi de aceeași eterogenitate și timpul de muncă al șefilor de secții. La aceștia, operațiile de cea mai mare întindere în timp (luînd aceleași criterii ca și înainte, respectiv peste 40 de minute), sînt : supravegherea procesului tehnologic și inspectarea locului de muncă (55 minute), soluționarea problemelor curente, tehnice și tehnologice, ale procesului de producție (44 minute); restul activităților menționate se întind pe timpi ce variază între 3 și 21 minute.

● Informarea șefilor sau informare pentru decizii proprii ?

INFORMAȚIILE privind structura timpului de muncă al personalului tehnic-economic, de altă specialitate și de conducere, permite o analiză succintă de conținut a organizării ei și, în același timp, emiterea unor opinii privind eficiența acestei munci.

S-ar părea că, în interiorul Combinatului siderurgic Hunedoara, există un bun sistem de informare la toate eșaloanele de conducere. În ziua de muncă a fiecărei persoane făcînd parte din personalul tehnic, economic, de altă specialitate și de conducere, există un timp anume, variind după nivelul de conducere, afectat informării curente a eșalonului imediat superior, asupra problemelor apărute. Din capul locului, atrage însă atenția faptul că analizei informației primite i se acordă un timp foarte redus la toate eșaloanele cercetate. Astfel, șefii de ateliere alocă acestei activități 8 minute, șefii de schimb 12 minute, șefii de birou 27 minute, șefii de secție 16 minute, șefii de serviciu 16 minute, inginerii șefi 21 minute etc. Nu sînt oare acești timpi insuficienți pentru această activitate ? Analiza informației presupune ca operații : parcurgerea, trierea, confruntarea și reacția în raport cu informația. Este de presupus că cu cît eșalonul de decizie este mai înalt volumul de informație este mai mare, iar complexitatea ei, evident, sporită. În aceste condiții, faptul că se afectează același timp acestei probleme capitale la diferite nivele de decizie nu face oare să sufere calitatea însăși a analizei și, ceea ce este mai important, calitatea deciziei? Aceasta este o problemă care necesită atenția cuvenită și studii corespunzătoare. Cercetarea noastră nu și-a pus această problemă și, ca atare, nu putem decît să atragem atenția asupra ei.

● Control și „controale"...

O A DOUA PROBLEMĂ care solicită un răspuns o constituie eterogenitatea zilei de muncă a inginerilor la toate eșaloanele. Desigur, faptul că munca inginerilor are un caracter complex și variat nu este un lucru nou sau necunoscut. Dar problema pe care o ridică totuși o analiză mai de conținut a acestei probleme o constituie desprinderea a ceea ce este esențial în munca inginerului în uzină de ceea ce este mai puțin important sau inutil. Dacă, de pildă, inginerii șefi consumă circa 10% din întregul timp de muncă pentru întocmirea sau verificarea de dări de seamă statistice, 2,4% din timp pentru discutarea și analiza proiectelor, este evident că modul în care îi sînt atribuite diferitele sarcini conține vicii de conținut.

O problemă similară o constituie inspectarea locurilor de muncă, operație care este atribuită în egală măsură tuturor persoanelor făcînd parte din aparatul tehnic-administrativ al combinatului. Desigur se poate spune că această activitate și-o aduce la îndeplinire fiecare după specificul muncii sale și în limita competențelor sale. Se poate considera utilă însă delimitarea precisă a ceea ce înseamnă inspecție a locurilor de muncă și fiecare care anume eșalon trebuie să controleze. Se produce aici însă o interferență care se reflectă negativ în conștiința muncitorului, făcînd ca ziua de muncă a personalului tehnic să nu aibă un fir conducător, o anume finalitate, un anume răsunet. Atragem atenția asupra acestui fenomen sub dublu aspect. Din punctul de vedere al muncitorului, această eterogenitate a zilei de muncă a inginerilor, manifestată, între altele, și în acest control interferat, a condus către opinia (de altfel larg exprimată în ancheta de opinie) că „sînt prea mulți șefi la noi în combinat", „prea ne controlează în fiecare minut" etc. Din punctul de vedere al inginerilor, obligativitatea efectuării acestui control a fost denumită „tracasare" sau chiar „timp pierdut". În orice caz, acest caracter eterogen este la baza multor insatisfacții în raport cu munca prestată, ea fiind adesea și o cauză de fluctuație a acestui personal.

Pe linia indicată de prevederile Decretului cu privire la stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, credem că ar trebui întocmită o cartă a zilei de muncă a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și de conducere, care, apoi, să fie supusă optimizării, pe baza căreia să se stabilească sarcinile concrete ce ar trebui să revină fiecărei grupe de personal.

Emilian GOLDSTEIN
cercetător științific principal
Centrul de cercetări sociologice

1) Datele au fost obținute prin autoînregistrarea bugetului de timp a 411 cadre ale CSH. A fost lansat un chestionar special care cuprindea 25 de activități. Datele sînt redate în medie pe o persoană, pe o zi lucrătoare.

VADEMECUM

PREGĂTIREA TRATATIVELOR COMERCIALE

SUCCESUL sau insuccesul unor operațiuni comerciale de export, în special, este determinat într-o mare măsură de modul în care sînt pregătite și purtate tratativele.

Pregătirea tratativelor cuprinde în sine două aspecte: unul tehnic-organizatoric și unul strategic-tactic. Sferele de extindere a celor două aspecte se întrepătrund într-o anumită măsură, astfel încît devine dificilă o delimitate strictă a lor.

Modul de desfășurare a tratativelor, alegerea mijloacelor tehnice etc., sînt determinate de SCOPUL urmărit. Scopul (obiectivul strategic) — creșterea continuă a eficienței activității de comerț exterior — trebuie să motiveze întregul proces de pregătire, desfășurare și finalizare a tratativelor. Aceasta nu înseamnă în nici un caz rigiditate. A TRATA înseamnă flexibilitate în „lupta forțelor" a găsi mijloacele și metodele adecvate, la momentul oportun.

Concomitent cu stabilirea strategiei este necesară elaborarea variantelor tactice probabile. Stabilirea variantelor tactice de desfășurare a tratativelor pornește de la cunoașterea precisă a scopului urmărit, a personalității partenerului de tratative și a specificului problemei ce urmează a fi tratată.

Este necesar în prealabil consultarea fișierului firmelor, existent în întreprindere în cadrul compartimentului de marketing sau în cazul unor prime contacte consultarea fișierului pus la dispoziția exportatorilor de Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale

Tactica, înțeleasă ca totalitatea mijloacelor și formelor de acțiune într-o situație dată, pentru realizarea obiectivelor strategice ale perioadei date se identifică cu stabilirea unor elemente cum sînt:

● ÎNTREBĂRILE. Ele trebuie înțelese atît sub aspect comercial, de specialitate, în sensul obținerii de informații, cît și în general pentru stabilirea consolidarea și menținerea unei atmosfere favorabile pentru trecerea peste cîte „un punct mort" ce poate apărea în cursul tratativelor.

● OFERTA. În cazul tratativelor, contactul fiind direct, ea trebuie concepută, prezentată numai în urma unor tatonări prealabile a intențiilor, pretențiilor partenerului.

● ARGUMENTAȚIA. Stabilirea argumentației comportă, în primul rînd: definirea principiilor ce stau la baza selecției argumentelor, selectarea argumentelor, amploarea lor, găsirea „centrului de greutate" (argumentul hotărîtor); iar în al doilea rînd ; acoperirea argumentației — prin documentație, referințe etc., susținerea ei — prin comparații, statistici, demonstrații practice etc. stabilirea cine? cînd? cum? prezintă argumentația (la ce nivel acreditàm reprezentarea).

● PREȚUL. Integrat în contextul tratativelor, prețul constituie zona ce polarizează interesele maxime ale celor două părți participante potențial contractante. Din această cauză, este necesar să se acorde atenția maximă elaborării strategiei de preț, care trebuie să se bazeze pe studii ample și amănunțit fundamentate pe o largă documentație permanent actualizată.

● COMBATEREA OBIECȚIILOR. Obiecțiile posibile trebuie cunoscute din timp, iar argumentele necesare combaterii lor trebuie să fie rezultatul unei analize temeinice. Pe de altă parte, cunoscînd obiecțiile ridicate de alți parteneri, este binevenită prezentarea lor sub formă de argumente, acestea conducînd la preîntîmpinarea atacului partenerului de tratative.

● ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI. Acest moment trebuie înțeles nu în mod îngust, static, ci integrat în complexul dinamic al activității de comerț exterior. Necesitatea permanentizării unor clienți externi, a încheierii unor contracte de lungă durată trebuie înțeleasă sub aspectul dezvoltării unui climat de colaborare și cooperare. Finalizarea tratativelor prin semnarea contractului presupune înțelegerea dinamică a transformării clientului extern, din client potențial (C.P.), în client real (C.R.). Sfîrșitul derulării contractului ni-l prezintă pe acest client extern din nou în postură de client potențial. De măsura în care este mulțumit de marfă, de derularea contractului, de modul în care sînt desfășurate tratativele etc., depinde integrarea acestui partener extern, în ciclul dinamic ce poate și trebuie să fie permanentizat. C.P., ...C.R., C.P... C.R.,

Înțelegînd tratativele ca parte integrantă a activității de marketing, pregătirea, desfășurarea și finalizarea lor presupun elaborarea unui plan detaliat care fixează cadrul optim de desfășurare (vezi schema fig. 1).

Mircea CORAȘ
doctorand A.S.E.
Liviu MUREȘAN
doctorand A.S.E.

Planificarea tratativelor		Desfășurarea efectivă
Denumirea firmei :	Sediul :	Data :
Profilul activității :	Statutul juridic :	Ultima convorbire :
Partenerul (persoana acreditată pentru a purta tratative cu firma noastră) :	Observații : (legături cu concurenții, orientare politică, preferințe personale etc.)	Locul :
Funcția partenerului :		Durata :
Tema discuției :		Conducător al discuțiilor :
Scopul discuției :		Participanții la discuție :
Elaborarea tacticii discuțiilor:	Alternative :	Aprecieri, calificative acordate de conducător, colaboratorilor participanți la discuție : 0 + —
	Mijloace demonstrative :	Exportator A, B, C. etc.
	Conducătorul tratativelor și colaborării, care va lua parte, din partea firmei noastre :	Economist A, B, C. etc.
		Inginer A, B, C. etc.
Reacții probabile ale partenerului :	Obiecții :	Observații : (lucruri deosebite, observate la noii parteneri, eventuale modificări ale preferințelor partenerilor tradiționali)
	Acord :	
Alte indicații tactice :		

conducere și organizare

STRUCTURI RAȚIONALE — ORGANIZARE EFICIENTĂ

METODE DE MUNCĂ CORESPUNZĂTOARE NOILOR STRUCTURI

ÎN ACESTE ZILE comuniștii, oamenii muncii din unitățile economice, în cadrul adunărilor de partid deschise, dezbat cu competență și spirit de răspundere, modul în care au fost aplicate prevederile Decretelor Consiliului de Stat cu privire la stabilirea normelor unitare de structură pentru ministere, alte organe centrale ale administrației de stat și pentru unitățile economice, stabilesc măsurile ce se impun a fi luate în continuare pentru fructificarea la maximum a rezultatelor favorabile apărute prin aplicarea acestor măsuri.

Într-adevăr, aplicarea prevederilor decretelor reprezintă un moment important și, în același timp, creează condiții pentru continuarea, pe o treaptă superioară, a activității de raționalizare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ. Noile structuri organizatorice ale unităților, stabilite pe baza normelor legiferate asigură ele însele o simplificare a aparatului de conducere, reducerea numărului de trepte ierarhice intermediare, apropierea nivelelor de decizie de cele de execuție, eliberarea pe această bază a unui număr mare de specialiști care pot fi utilizați în activitățile de producție, de conducere nemijlocită a producției și de concepție, de cercetare-proiectare.

Pentru ca noile structuri organizatorice să-și manifeste integral tot potențialul de influențare a eficienței cu care este utilizat personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, este necesar ca ele să fie însoțite de aplicarea unor tehnologii raționale de desfășurare a activităților de conducere și administrative, tehnologii bazate pe metode științifice de muncă, ca și a unui stil de muncă caracterizat prin operativitate și dinamism.

Articolul semnat de inginerul **Petre Isac**, *director în Ministerul Muncii, sintetizează problematica elaborării unor astfel de tehnologii raționale de desfășurare a activităților de conducere și administrative, tehnologii care să stea la baza adoptării unui sistem unitar de norme și normative de utilizare cu maximum de eficiență a întregului personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ din unitățile noastre economice.*

● Cum poate fi accelerat ritmul introducerii măsurilor de raționalizare a metodelor de muncă ?

● Există un adevărat arsenal de metode și tehnici moderne pentru elaborarea unor tehnologii raționale și eficiente de desfășurare a activităților de conducere și administrative; ele trebuie însușite și aplicate cu maximum de operativitate.

● Particularitățile raționalizării și măsurării muncii intelectuale.

● Etapele elaborării normativelor de muncă și ale stabilirii necesarului de personal T.E.S.A.

APLICAREA NORMELOR UNITARE de structură pentru aparatul ministerelor și celorlalte organe centrale de stat și pentru unitățile economice se înscrie în contextul măsurilor stabilite de Conferința Națională a partidului nostru din iulie anul trecut pentru perfecționarea conducerii activității economice și sociale. Această acțiune are ca scop — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cea de a 9-a Conferință a Uniunii Studenților Comuniști din România, pe lîngă îmbunătățirea activității în general, apropierea conducerii de unitățile de bază prin eliminarea unor verigi intermediare, deplasarea în mai mare măsură a forțelor de specialiști spre producție și reducerea pe ansamblu a aparatului funcționăresc prin înlăturarea unor activități birocratice.

Măsurile respective reprezintă, de fapt, o primă etapă din sarcina stabilită la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 de a se elabora și definitiva pînă la 1 iunie a.c. normative și criterii de folosire rațională a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ.

Trebuie remarcat că această sarcină, de o deosebită complexitate și amploare, reprezintă o continuare a unei acțiuni începută încă din anul 1967 în cadrul complexului de măsuri privind organizarea științifică a producției și a muncii în toate ramurile și activitățile economiei naționale. Merită să fie amintite următoarele măsuri principale luate în această perioadă pentru aducerea la îndeplinire a sarcinii respective :

1. **Elaborarea și punerea la dispoziția tuturor ministerelor și unităților subordonate acestora încă din anul 1968, a unor ample indicații metodologice privind căile, metodele și procedeele concrete de organizare și normare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, care, ulterior, au fost dezvoltate și completate cu noi metode și exemple specifice diferitelor domenii de activitate.**

2. **Instruirea atît a cadrelor de conducere cît și a specialiștilor din ministere și unități, în folosirea practică a metodelor și procedeelor de organizare și normare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, fie în cadrul cursurilor organizate de Academia „Ștefan Gheorghiu", fie în cele organizate de diferite ministere și organe centrale interesate ;**

3. **Cuprinderea în planurile anuale de stat de normare a muncii a unor sarcini concrete pentru ministere și celelalte organe centrale, de elaborare de norme și normative de muncă și de personal pentru activități tehnice, economice, de altă specialitate și administrative ;**

4. **Controlarea și acordarea unei îndrumări de specialitate în unități și analizarea cu organele de specialitate din ministere și celelalte organe centrale, a stadiului în care se găsește activitatea de normare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, stabilindu-se măsurile necesare pentru impulsionarea acesteia;**

5. **Elaborarea de către organele de specialitate din Ministerul Muncii, direct sau în colaborare cu cele din unele ministere interesate, a unor normative de personal pentru activități cu largă răspîndire în economie (activitatea de personal și învățămînt, de maistru, de control tehnic al calității, de dactilografiere, de întreținere a curățeniei, de reclamații și sesizări, de garaje, de deservire generală etc.).**

CU TOATE CĂ ACESTE MĂSURI au creat în unități o atmosferă favorabilă acțiunii de organizare și normare a muncii personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, care, anterior, era considerată ca inaccesibilă din acest punct de vedere, totuși, desfășurarea ei în timp s-a făcut deosebit de lent, existînd chiar tendințe de a se elabora norme care să justifice personalul existent sau insuficiența acestuia, fără a se analiza modul în care este utilizat personalul respectiv, paralelismele în muncă sau aspectele birocratice manifestate în unități ; în unele cazuri s-au semnalat și tendințe de neaplicare a unor norme elaborate, care conduceau la economii de personal.

Dezvoltarea continuă a tuturor ramurilor și activităților economiei noastre naționale a condus — cum era și firesc — la o creștere importantă a numărului personalului ocupat în aparatul funcțional al ministerelor și unităților subordonate acestora, ajungînd să reprezinte o pondere importantă în totalul salariaților. Lipsa unor normative și criterii unitare de utilizare a personalului respectiv a făcut însă ca această pondere să nu fie justificată printr-un nivel corespunzător al productivității muncii, în raport cu situația din țările dezvoltate economic. Totodată s-au accentuat în sens necorespunzător unele aspecte de utilizare nerațională a personalului cu studii superioare și în special a celor din domeniul tehnic, îndepărtîndu-i — în foarte multe cazuri — de specialitatea pentru care s-au pregătit sau de locurile de muncă în care este absolută nevoie de pregătirea corespunzătoare. Legat de acest aspect apare oarecum paradoxal faptul că deși au existat insistențe deosebite pentru sporirea preocupărilor privind îmbunătățirea organizării muncii și a folosirii personalului din aparatul funcțional, care, în raport cu personalul productiv, este mai costisitor — atît în ce privește formarea, cît și utilizarea ulterioară —, totuși conducerile de unități, ca și specialiștii în domeniul organizării din cadrul acestora, s-au „simțit" foarte puțin mobilizați pentru a aplica principiile și regulile cunoscute ale studiului muncii și pentru această categorie de personal, pretextîndu-se de obicei că acestea nu ar fi potrivite pentru munca efectuată de personalul respectiv.

Așa cum arătam mai sus, prin aplicarea normelor de structură, aprobate recent, s-a făcut un pas important pe linia mai bunei utilizări a personalului și, în special, a apropierii acestuia de locurile de muncă productive. Totodată, prin decretele de aprobare a normelor de structură, s-a precizat și o clasificare mai rațională a personalului în raport cu poziția sa în procesul muncii, ceea ce creează o bază unitară pentru elaborarea de normative și criterii de folosire rațională a personalului respectiv.

Avîndu-se în vedere că asemenea normative sau criterii trebuie să determine cantitatea de muncă (de o anumită calificare), de care este nevoie pentru efectuarea lucrărilor dintr-un anumit domeniu concret de activitate (planificare, organizare, contabilitate, aprovizionare etc.), apare necesitatea ca ele să fie stabilite pentru anumite condiții raționale, de realizare a lucrărilor respective. Cu alte cuvinte, normativele trebuie să impună o anumită desfășurare și organizare a muncii.

ELABORAREA unor asemenea normative, indiferent de felul lucrărilor la care se referă, se poate face pe două căi :

a) prin cercetare sau calcul analitic, respectiv prin măsurători asupra consumului de muncă pentru efectuarea lucrărilor ;

b) prin metode indirecte, de analiză corelativă a diferiților factori care determină volumul de muncă pentru efectuarea lucrărilor dintr-un anumit domeniu de activitate.

Desigur că prima cale este cea mai precisă. cea mai ușor de înțeles, dar și cea mai laborioasă, fiind aceeași cu cea folosită pentru stabilirea normelor sau normativelor de muncă în cazul lucrărilor efectuate de muncitori. Aceasta presupune ca pentru fiecare domeniu de activitate, de exemplu planificarea, aprovizionarea, contabilitatea etc., să se precizeze foarte exact lucrările ce trebuie efectuate. Cum durata efectuării lucrării și modul de intervenție a omului pentru realizarea lucrării respective depind de tehnologia prevăzută de desfășurare a procesului de executare, adică de operațiile din care se compune, de succesiunea acestora, de nivelul de pregătire a celor care le realizează etc., apare necesitatea logică de a se cunoaște foarte precis conținutul lucrării și tehnologia realizării ei și de a analiza raționalitatea acestora.

Precizarea conținutului lucrărilor și al tehnologiei lor de realizare se face „pur și simplu" prin descrierea lor. De exemplu, în activitatea de contabilitate a materialelor dintr-o unitate productivă, în cadrul sarcinii generale privind evidența contabilă analitică și sintetică a materiilor prime, materialelor și produselor finite, se întocmește — alături de alte lucrări — și „situația mișcării curente a materialelor din magazie". Deși la prima vedere, aceasta pare o lucrare simplă, tehnologia realizării ei cuprinde următoarele 8 operații (în cazul prelucrării mecanizate) :

1. verificarea documentelor primare venite la magazie (sub aspectul respectării normelor legale de întocmire, al înregistrării lor corecte în fișa de magazie și al stabilirii soldului scriptic pentru fiecare material) ;

2. înscrierea codului pe fiecare document ;

3. desperecherea documentelor originale de copii ;

4. aranjarea documentelor originale în ordine numerică crescîndă pe fiecare magazie, îmborderarea lor pe feluri de operații tehnologice și trimiterea lor la stația de calcul ;

5. calcularea abaterilor (pe baza documentelor copie) și trimiterea acestora la compartimentul post calcul ;

6. primirea documentelor de la stația de calcul, aranjarea lor în ordine numerică crescîndă și confruntarea cu tabulograma ;

7. confruntarea tabulogramei cu fișa de magazie și înregistrarea nepotrivirilor în situația cu rectificări ;

8. întocmirea „situației mișcării curente a materialelor din magazie".

Raționalitatea procesului de realizare a lucrării, adică a tehnologiei acesteia, se poate stabili cu ajutorul **metodelor clasice de cercetare analitică** a operațiilor componente sau folosind **metode grafice**, cum ar fi de exemplu schema bloc sau schema logică a desfășurării procesului de efectuare a lucrării, completată cu analiza interogativă privind raționalitatea conținutului operațiilor și a succesiunii acestora.

Această analiză poate fi adîncită, detaliind în scris, fără nici un fel de omisiune, toate elementele din care se compun operațiile rămase după etapa precedentă de raționalizare (cu ajutorul schemei logice), observînd direct sau folosind convorbiri succesive (interviuri) cu fiecare persoană care execută operațiile și elementele acestora. Și în acest caz, pentru simplificare se pot utiliza cunoscutele metode grafice de reprezentare orizontală sau verticală a circuitului logic în cadrul procesului, al informațiilor și suporților acestora, completate cu metoda interogativă de analiză critică a fiecărei operații sau element al acesteia. În felul acesta se elimină operațiile sau elementele inutile și se raționalizează cele care necesită un consum mare de muncă sau de efort, obținîndu-se, în final, procesul cel mai eficient de desfășurare a realizării lucrării, adică **cea mai eficientă tehnologie.**

CUNOSCÎND TEHNOLOGIA cea mai eficientă, este necesar să se determine și cel mai rațional mod de efectuare a operațiilor, adică **cel mai rațional proces de muncă.**

Fiind vorba de procese în care un rol hotărîtor îl pot avea elementele intelectuale, care prezintă unele particularități în ce privește raționalizarea și măsurarea lor, apare necesitatea separării acestora de cele fizice, care pot fi raționalizate și măsurate cu ajutorul metodelor și procedeelor clasice ale studiului muncii. În ce privește elementele intelectuale, acestea trebuie grupate, la rîndul lor, în **elemente de rutină**, care, de regulă, se suprapun cu elemente fizice, ce determină, de fapt, durata lor de realizare (cum sînt cele care formează operațiile de registratură și secretariat, de transport a documentelor, de transcriere de informații de pe un suport pe altul, de efectuare de calcule manual, sau cu ajutorul mașinilor de birou, multiplicările, întocmirile de tabele etc.) și în **elemente intelectuale nesuprapuse** cu elemente fizice (cum sînt cititul, analiza și avizarea diferitelor documente, documentarea, conceperea unei corespondențe, raport, referat, note de sinteză, proiecte de acte normative, ascultarea unor rapoarte verbale și luarea deciziilor pe baza lor etc.).

Trebuie reținut că raționalizarea modului de efectuare a lucrărilor (metoda de muncă) se poate face și numai prin simpla detaliere a operațiilor în elemente componente, cele fizice pînă la mișcări și cele intelectuale pe categorii omogene (citit, calculat, luat decizii, creație etc.) și prin analiza critică a acestora cu ajutorul metodei interogative, sub aspectul utilității și al raționalității lor din punctul de vedere al duratei și efortului necesar. În cazul elementelor de mare frecvență (repetare), raționalizarea modului de efectuare a acestora se poate realiza și cu ajutorul sistemelor de normative de timp pe mișcări (MTM pentru elementele fizice și Work Factor pentru cele intelectuale) sau al cunoscutelor metode de analiză grafică a mișcărilor (graficul executantului, graficul mișcărilor mîinilor, graficul executant-mașină, în cazul operațiilor efectuate cu mașini de calcul sau de scris, diagrama cu fire etc.).

Prin efectuarea unor asemenea analize, completate și cu cele ergonomice, referitoare la organizarea locului de muncă, se poate stabili **cel mai eficient proces de muncă**, asupra căruia ar urma să se efectueze măsurători în vederea elaborării de norme sau normative de muncă.

În vederea efectuării măsurătorilor, este necesară **stabilirea, pentru fiecare operație a lucrării, a nivelului profesional ce trebuie să-l aibă executantul acesteia**, ceea ce se poate realiza fie prin apreciere, pe baza experienței, fie cu ajutorul metodei evaluării analitice a lucrărilor, în funcție de nivelul necesar al cunoștințelor generale, al răspunderii, al efortului etc. Avînd stabilit nivelul cunoștințelor profesionale, se pot efectua **măsurători asupra duratei de execuție a fiecărui element al operației** folosind metodele clasice (cronometrarea, fotografierea timpului de muncă, fotocronometrarea, observarea instatanee, filmarea etc. De asemenea, pot fi utilizate normativele de timp pe mișcări sau pe elemente intelectuale (MTM, WF sau MCD).

În cazul lucrărilor cu grad mic de repetare sau cu preponderarea elementelor intelectuale, ca și în cazul unor termene scurte de elaborare a normelor sau normativelor de muncă, care nu ar permite efectuarea de măsurători pe operații sau pe elemente componente ale acestora, se recomandă folosirea celei de a doua căi, respectiv a metodelor indirecte de determinare a volumului de muncă necesar pentru efectuarea proceselor de ansamblu sau chiar a unor grupe de lucrări pe sarcini, sau pe subactivități. În asemenea situații se utilizează, de regulă, metode matematice de corelare a volumului de muncă cu mărimea diferiților factori ce determină volumul respectiv. În acest scop se stabilesc funcții de optimizare, în raport cu anumite restricții impuse în corelarea volumului de muncă cu mărimea factorilor care îl determină.

În unele cazuri se pot utiliza și metode de comparare a volumului de muncă pentru lucrări sau grupe de lucrări, pe subactivități similare din diferite unități, alegînd ca normativ volumul de muncă cel mai mic, realizat în unități mai bine organizate. Stabilindu-se care anume factori de influență determină diferențele în ce privește mărimea consumului de muncă, se pot preciza măsurile tehnice și organizatorice de corectare a influenței factorilor respectivi.

ACESTE METODE au fost recomandate de Ministrul Muncii pentru stabilirea de normative de personal în cadrul sarcinii în curs de desfășurare, stabilită de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972. În acest scop s-a recomandat culegerea datelor privind volumul de muncă și factorii care-l determină pe activități și subactivități din fiecare unitate, urmînd ca, prin prelucrarea acestora pe baza metodelor de corelare și comparare, să se stabilească normative de personal care să exprime cît mai bine nevoile reale ale unităților. Totodată, pentru unitățile economice s-a impus restricția ca normativele elaborate să asigure încadrarea în numărul de personal stabilit odată cu aplicarea normelor de structură aprobate recent. Desigur că asemenea normative nu vor exprima în toate cazurile consumul de muncă real, necesar pentru executarea tuturor lucrărilor pe fiecare loc de muncă, **urmînd** ca să se continue **acțiunea de îmbunătățire** a acestora în cadrul **programelor anuale de normare, prin folosirea** metodelor de cercetare analitică menționate mai înainte.

Oricum, trebuie reținut că, în condițiile unei economii planificate, apare necesitatea grupării normativelor analitice pe categorii omogene de personal, astfel ca acestea să poată fi utilizate pentru nevoi de planificare atît la nivelul unităților și centralelor, cît și al ministerelor. În felul acesta existența normativelor de personal — analitice și sintetice — permite atît organizarea muncii și folosirea eficientă a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, cît și stabilirea reală, prin plan, a necesarului în funcție de nevoile efective ale unităților.

ing. Petre ISAC
director
Ministerul Muncii

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

Interviu cu ing. Nicolae Vulcan, director general al Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier București

CONSECINȚELE CALITATIVE ALE CONCENTRĂRII

● Vreți să definiți, pe scurt, profilul centralei pe care o conduceți, constituită pe baza recentului Decret privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice ?

— Acest profil este definit în însăși denumirea centralei noastre — Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier, grefată pe Uzina de utilaj chimic „Grivița roșie"-București. Ea s-a constituit prin includerea în cadrul fostei Centrale industriale de utilaj chimic și rafinării-București a unităților ce aparțineau înainte fostei Centrale industriale de utilaj petrolier-Ploiești și Grupului de uzine de utilaj minier-Satu-Mare.

● Cîte unități cuprinde noua centrală industrială ?

— În componența centralei intră 22 de unități de producție (uzine și fabrici), trei institute și centre de cercetări și proiectări, o bază de aprovizionare, o întreprindere de comerț exterior („Industrialexport"-Ploiești), patru grupuri școlare, o școală profesională și trei licee industriale.

● Vreți să precizați, fie și succint, implicațiile acestei acumulări cantitative, reprezentată de concentrarea fabricației de utilaj chimic, petrolier și minier într-o singură centrală asupra laturilor calitative ale activității unităților sale componente.

— Înainte de reorganizare între uzinele din noua centrală existau relații de colaborare și chiar întrepătrunderi ale fabricației de utilaje tehnologice pentru diverse ramuri industriale. Astfel, Uzina „1 Mai"-Ploiești și Uzina „Unio"-Satu Mare, produceau pe lîngă utilaj petrolier și respectiv minier și utilaj pentru industria chimică. Pe lîngă aceasta, în componența instalațiilor tehnologice pentru industria chimică intră și utilaje specifice altor ramuri industriale (de exemplu, transportoare fabricate la Uzina „Unio"-Satu Mare). Această concentrare a producției într-o puternică centrală industrială ne oferă posibilitatea să devenim furnizor general intern de utilaj chimic, în care scop am constituit un serviciu de specialitate în cadrul aparatului funcțional al centralei, iar în viitor pe măsura dezvoltării acestei activități, vom crea chiar o întreprindere specializată în cadrul centralei care să realizeze activitatea de furnizor general. Această noțiune definește obligativitatea centralei noastre de a livra utilajul tehnologic cu toate materialele componente, inclusiv cele necesare pentru montaj.

Furniturile de instalații complexe pentru industria chimică, vor putea fi satisfăcute în proporție de 80—85% de unitățile centralei noastre, în condițiile în care producția națională de utilaj chimic se concentrează în proporție de 97%, deci aproape integral, în unitățile centralei noastre. Integrarea uzinelor de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier într-o singură centrală oferă posibilitatea ca circa 80% din colaborările între unități să le realizăm în cadrul centralei, coordonînd mai eficient această activitate complexă și eliminînd o serie de verigi intermediare ce apăreau înainte pe „fluxul" cooperării, nemaifiind necesare aprobări de la minister și legături cu alte centrale.

● Ce avantaje și responsabilități implică calitatea de furnizor general unic de utilaje.

● Un stil de muncă operativ, dinamic, eficace, corespunzător noilor realități structurale.

● S-au conturat unele efecte ale reorganizării asupra exercitării atribuțiilor centralei și ale întreprinderilor ?

— Desigur. Uzinele se vor orienta mai mult spre rezolvarea problemelor de producție, iar centrala va desfășura o activitate de proiectare a obiectivelor de dezvoltare în perspectivă, va realiza activitatea de aprovizionare, cea de import-export, avînd posibilitatea să preia în mai mare măsură și să exercite realmente atribuțiile prevăzute în Legea nr. 11/1971. În domeniul aprovizionării, de exemplu, centrala va asigura necesarul de metal, va optimiza repartizarea sa pe uzinele componente, evitînd apariția stocurilor supranormative la unele profile sau lipsa temporară la altele.

● Ce modificări au fost operate în structura organizatorică a aparatului funcțional al centralei și unităților componente ?

— Au fost întocmite pentru fiecare unitate organigramele, au fost stabilite secțiile de producție, unitățile de cercetare și proiectare, ținînd seama de normele de structură prevăzute în Decret. Între secțiile productive și conducerea fiecărei uzine au fost desființate verigile intermediare (servicii care coordonau activitatea secțiilor și funcțiile de ingineri-șefi).

Importante schimbări s-au produs și în aparatul centralei. Uzina de utilaj chimic „Grivița roșie" și vechea centrală aveau înainte 52 de servicii funcționale. După reorganizare, numărul lor a ajuns la numai 18. În aparatul vechii centrale existau 7 funcții de conducere, iar la Uzina „Grivița roșie" — 11, în prezent în aparatul centralei există numai 7 funcții de conducere care asigură totodată și conducerea uzinei pe care este grefată centrala. Dintre funcțiile de conducere desființate prin reorganizarea aparatului centralei amintesc : director contabil-financiar, director de personal, ingineri-șefi de producție și concepție. Cadrele de conducere din centrala noastră vor trebui să depună eforturi susținute spre a-și însuși un stil de muncă mai operativ, mai eficace și să renunțe la vechea manieră, adesea birocratică, de a rezolva problemele.

● Ce ne puteți spune despre implicațiile reorganizării asupra utilizării personalului TESA ?

— Această categorie importantă de personal va fi mai judicios utilizată prin optimizarea numărului și structurii sale, în urma aplicării normelor unitare de structură și a nomenclatoarelor de funcții. Dacă înainte de reorganizare în aparatul vechii centrale și a uzinei existau 886 posturi, încadrate cu personal TESA, după reorganizare au mai rămas 734, diferența fiind încadrată în producție, sau orientată spre recalificare.

Aș vrea să subliniez că, odată cu definitivarea structurii organizatorice, are loc și elaborarea unui program concret de lucru, pentru stabilirea cît mai exactă, mai apropiată de cerințele activității economice, a unor noi metode de muncă. Acest program constituie un element esențial în activitatea centralei noastre în noua formulă organizatorică, în exercitarea cu competență a atribuțiilor și răspunderilor ce ne revin în spiritul legilor statului, al recentului Decret al Consiliului de Stat.

Stere POPESCU

agenda economistului

Banca finanțatoare — în comisia de recepție a obiectivelor de investiții!

UN MOMENT important în realizarea investițiilor îl constituie recepția obiectivelor de investiții. După cum se cunoaște, recepția se desfășoară conform prevederilor Legii nr. 72/1969, normelor privind recepția obiectivelor de investiții aprobate prin H.C.M. nr. 900/1970 și Regulamentului de efectuare a recepției obiectivelor de investiții emis de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Ministerul Construcțiilor Industriale.

Îndatoririle și răspunderile ce revin, în ce privește recepția, Ministerului Finanțelor și băncilor finanțatoare, sînt următoarele :

— finanțează și creditează investițiile în cadrul prevederilor planului, al documentațiilor aprobate, urmăresc realizarea planului de investiții, precum și respectarea destinației fondurilor alocate ;

— la investițiile din competența de aprobare a ministerelor și a celorlalte organe centrale, băncile finanțatoare centrale avizează indicatorii de eficiență economică, înainte de aprobarea acestora ;

— la investițiile din competența de aprobare a comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, a centralelor industriale, întreprinderilor și altor unități economice bugetare, unitățile băncilor finanțatoare avizează, înainte de aprobarea investiției, indicatorii de eficiență economică, urmărind încadrarea în indicatorii normați și îmbunătățirea activității economice a unității la care se va executa investiția respectivă ;

— verifică folosirea fondurilor de investiții, legalitatea prețurilor, tarifelor, economicitatea cheltuielilor prevăzute în documentații și realitatea cheltuielilor prezentate spre decontare ; băncile finanțatoare au dreptul să refuze decontarea cheltuielilor în cazurile cînd se încalcă dispozițiile legale ;

— băncile finanțatoare și unitățile subordonate acestora răspund pentru conținutul avizului dat de termenul de emitere al acestuia și urmăresc modul cum se aplică măsurile stabilite în avize în urma verificărilor făcute în unitățile de construcții ;

— divergențele între băncile finanțatoare și beneficiarii de investiții se rezolvă de organele ierarhic superioare.

Normele privind recepția obiectivelor de investiții aprobate prin H.C.M. nr. 900/1970 prevăd, pentru efectuarea recepției, o comisie unică compusă dintr-un președinte și 2—20 membri specialiști, în funcție de importanța obiectivului și complexitatea tehnică a lucrărilor care alcătuiesc investiția. De asemenea, atunci cînd este necesar, în comisia de recepție pot fi numiți și oameni de știință, alte cadre de specialitate.

Conform punctului 16 din Regulamentul de efectuare a recepției obiectivelor de investiții, banca finanțatoare asistă, prin delegatul său, numai la recepția preliminară sau finală a lucrărilor de construcții-montaj.

Banca finanțatoare avizează indicatorii de eficiență a investiției, însă ea nu participă la recepția definitivă a obiectivului de investiții cînd se verifică modul în care s-au realizat indicatorii tehnico-economici pe baza cărora s-a fundamentat eficiența economică investiției. Prezența băncii finanțatoare la recepție numai în calitate de delegat nu asigură însă, după părerea noastră, corelarea deplină a răspunderii ce-i revine, conform legii, la avizarea indicatorilor de eficiență economică cu realizarea propriu-zisă a acestora. Dacă ar avea calitate de membru în comisia de recepție, banca finanțatoare ar participa la adoptarea hotărîrii privind recepția obiectivelor de investiții și ar putea să-și asigure, astfel, manifestarea deplină a rolului său în ce privește investițiile.

dr. M. SOCOLESCU
M. SIMA-DINU

Prețurile de cumpărare a animalelor de reproducție de rasă

DUPĂ CUM SE ȘTIE, una din sarcinile prioritare ale agriculturii noastre socialiste este îmbunătățirea rasei animalelor și păsărilor și că, în acest scop, pentru a stimula creșterea animalelor cu însușiri zootehnice superioare, dispoziții normative stabilesc prețuri de cumpărare avantajoase pentru crescătorii de animale și păsări de rasă.

Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1079/1966 privind prețurile de cumpărare a animalelor și păsărilor de reproducție publicată în Buletinul Oficial nr. 31 din 2 iunie 1966 face distincție, în ce privește prețul de cumpărare, între **animale de reproducție de rasă curată-bonitate și animale de reproducție de rasă curată, nebonitate din lipsă de evidență privind originea și producția.**

Pentru prima categorie de animale prețurile de cumpărare de la producători organizații agricole de stat, cooperative agricole de producție, întovărășiri de crescători de animale, membrii cooperativelor agricole de producție și producători individuali sînt prevăzute în anexa I, pe specii și pe rase de animale și se compune dintr-un **preț de bază** per animal stabilit pe diferite clase (record, elită I-a și a II-a) și un **spor de preț** stabilit, fie pe kg grăsime la lapte peste cerința clasei generale (în cazul vacilor), fie pe 100 g lînă brută peste cerința clasei generale (în cazul oilor), fie pentru ascendenți cunoscuți pînă la generația a 3-a inclusiv.

Sporurile de preț pentru animalele de reproducție de rasă curată-bonitate cuprinse în anexa I sînt plafon. În cadrul plafonului, M.A.I.A.A. poate stabili sporuri de preț diferențiate. Tot M.A.I.A.A. este competent să stabilească prețurile de cumpărare pentru animale de reproducție din alte specii sau rase decît cele prevăzute în anexa a I-a. La fel, M.A.I.A.A. este competent să stabilească cu avizul Comitetului de Stat pentru Prețuri, prețurile pentru ouă de incubație, pui sau boboci de o zi.

Dacă, în cazul cumpărării de animale de reproducție de rasă curată-bonitate problema determinării prețului nu ridică chestiuni deosebite — pentru că prețul de bază al acestora este stabilit per animal, la care se adaugă sporul de preț cuvenit — ele apar în cazul cumpărării de animale de reproducție de rasă curată, nebonitate din lipsă de evidențe privind originea și producția, deoarece în aceste cazuri, prețul de cumpărare se stabilește luînd ca bază de calcul prețul de contractare stabilit pentru animalele de sacrificare prin H.C.M. nr. 511/1963 privind sistemul de contractare și achiziții de animale, republicată cu modificările ce i s-au adus, în Buletinul Oficial nr. 117 din 2 octombrie 1970, preț la care se adaugă un spor pentru rasă și un spor pentru gestație (în cazul taurinelor).

Potrivit anexei a II-a a H.C.M. nr. 1079/1966 prețul de bază de cumpărare este prețul de contractare stabilit pentru animalele de sacrificare la grupa de greutate și la calitatea I-a, fără sporul ce se acordă pentru predarea în anumite perioade, cum ar fi 0,50 lei/kg viu pentru bovinele adulte predate în perioada 1 ianuarie — 30 aprilie sau 1 leu / kg viu pentru porcinele predate în perioada 1 martie — 30 iunie.

La acest preț de bază se adaugă un spor pentru rasă care diferă de la o rasă la alta. Astfel, la tineretul taurin, sporul de preț pentru rasă este de pînă la 20% pentru rasele: Bălțată românească, Brună, Roșie daneză, Brună letonă, Roșie estoniană, Ostfriză și Jersey; pînă la 10% pentru rasele Pinzgau, Roșie de Dobrogea, Hereford, Aberdeen-Angus, Santa Gertruda și Charloeză.

La ovine, sporul de preț pentru rasă poate fi de pînă la 70%, 60%, 50% și 10% în funcție de rasa din care fac parte. Astfel, de exemplu, pentru ovinele din rasa Merinos, Karakul și din varietatea Țurcană brumărie, sporul de preț pentru rasă este de pînă la 70 sau de 50% pentru animale din rasa Țigae.

Încurajarea, din partea statului, prin politica de prețuri, a creșterii de animale cu însușiri zootehnice deosebite în vederea îmbunătățirii rasei animalelor atrage atenția, determinat de prețurile de cumpărare diferite pentru animalele bonitate față de cele pentru animalele nebonitate, asupra necesității bonitării animalelor de către toți crescătorii de animale de reproducție de rasă.

Dispozițiile normative la care ne-am referit cuprind, în funcție de specia, rasa animalelor sau starea acestora și alte sporuri cum ar fi de 15% la bovinele gestante, ori de 10% pentru animalele înscrise în registrul genealogic de stat. Nu ne-am putut ocupa, dat fiind spațiul de care dispunem, de prețurile de cumpărare a tuturor animalelor de reproducție de rasă și nici nu ar fi fost cazul deoarece ele sînt prevăzute în acte normative citate, am urmărit însă să atragem atenția crescătorilor de animale asupra necesității îndeplinirii unor formalități (bonitarea) în scopul obținerii unor prețuri mai mari pentru animalele de reproducție de rasă curată pe care le cresc, tocmai pentru a spori eficiența economică a unităților socialiste crescătoare de animale și pentru a contribui la îmbunătățirea rasei animalelor.

dr. Valentin I. PRISĂCARU

Sancționarea pentru livrare de produse necorespunzătoare calitativ

LIVRAREA de produse corespunzătoare cerințelor standardelor de stat, ale normelor interne și ale caietelor de sarcini, precum și condițiilor de calitate convenite de către părți în cadrul contractelor economice este o necesitate asupra căreia nu este cazul să insistăm. Cazurile în care aceste cerințe sînt nesocotite, prin livrarea de produse cu încălcarea prevederilor legale sau contractuale referitoare la calitate, se cer sancționate. Este vorba, în primul rînd, de sancționarea organizației socialiste care a furnizat asemenea produse și — în al doilea rînd — de acoperirea prejudiciului suferit de către organizația socialistă beneficiară căreia i s-au livrat produse calitativ necorespunzătoare.

O caracteristică a legislației economice în materie o constituie faptul că pentru livrările necorespunzătoare nu sînt stabilite penalități pe cale normativă, spre deosebire de reglementările anterioare (condițiile fundamentale) care cuprindeau asemenea penalități. Nu este vorba de o omisiune a legiuitorului, ci de o reglementare concordantă cu alte dispoziții legale (art. 11 din Legea nr. 71/1969) care interzic nu numai livrarea produselor calitativ necorespunzătoare de către furnizor, dar și primirea lor de către beneficiar. Față de această dublă interdicție, fixarea penalităților pentru livrări necorespunzătoare calitativ pe cale normativă ar fi însemnat nesocotirea textelor care consacră interdicția menționată, deoarece prin stabilirea unor asemenea penalități s-ar fi admis, implicit, posibilitatea ca părțile să livreze, respectiv să primească, produse necorespunzătoare calitativ.

Cu toate acestea, livrările de produse necorespunzătoare calitativ sînt sancționate și pe tărîmul penalităților. Fie că beneficiarul a refuzat primirea produselor necorespunzătoare calitativ, fie că le-a primit, dar a formulat ulterior pretenții, bazate pe calitatea necorespunzătoare, produsele se consideră nelivrate. Pe cale de consecință, furnizorul datorează, de la scadența termenului contractual de livrare și pînă la înlocuirea produselor necorespunzătoare cu altele de bună calitate, penalitățile prevăzute de art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970. Dacă înlocuirea nu are loc pînă la expirarea duratei contractului, furnizorul datorează și penalitățile de 8% pentru neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale, conform art. 1 lit. e din hotărîrea citată.

Alături de aceste penalități, furnizorul datorează altele atunci cînd a încasat de la beneficiar contravaloarea mărfurilor livrate care s-au constatat a fi necorespunzătoare, din punct de vedere calitativ. Prin Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 1875/1972 s-a statuat că de la data cînd beneficiarul i-a făcut cunoscut furnizorului, în mod opozabil, calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate, acesta — furnizorul — datorează penalitățile prevăzute de art. 1 lit. h din H.C.M. nr. 306/1970 întrucît de la această dată deține fără îndreptățire suma respectivă. Rezultă deci, că, potrivit practicii arbitrale, obligația furnizorului de a restitui contravaloarea produselor necorespunzătoare calitativ livrate apare abia din momentul în care beneficiarul i-a dovedit viciile de calitate ale prestației.

În cazurile cînd furnizorul a cunoscut chiar în momentul livrării calitatea necorespunzătoare a produselor sau a luat cunoștință de acest fapt înainte de a i se notifica, în mod opozabil, de către beneficiar, viciile produselor, obligația de restituire a prețului încasat se naște, după părerea noastră, din acele momente, iar nu de la data comunicării beneficiarului. Aceasta deoarece în virtutea dublei interdicții de a livra și de a primi produsele necorespunzătoare calitativ, chiar și în lipsa unor obiecțiuni din partea beneficiarului, din momentul în care a luat cunoștință de calitatea necorespunzătoare a prestației, furnizorul deține fără temei suma reprezentînd contravaloarea prestației și, ca atare, are obligația s-o restituie din proprie inițiativă beneficiarului și, întrucît nu procedează astfel, este pasibil de plata penalităților amintite.

Dar răspunderea furnizorului pentru livrarea de produse necorespunzătoare calitativ nu se limitează la plata penalităților menționate. Furnizorul este obligat să repare prejudiciul cauzat beneficiarului prin asemenea livrări. În ce constau aceste prejudicii ? În cazul utilajelor livrate cu vicii și care, din această cauză, nu au putut fi folosite de către beneficiar, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, furnizorul se poate vedea obligat la plata beneficiului nerealizat, precum și la suportarea penalităților pe care beneficiarul utilajelor necorespunzătoare calitativ a trebuit să le plătească beneficiarilor săi față de care nu și-a putut îndeplini obligațiile contractuale în lipsa utilajelor. În cazul materiilor prime sau a materialelor necorespunzătoare calitativ, prejudiciul ce trebuie reparat de către furnizor poate fi reprezentat și de cheltuielile suplimentare avute cu procurarea materiilor prime sau a materialelor de la un alt furnizor.

Obligația furnizorului de a repara asemenea prejudicii este condiționată de existența legăturii cauzale între livrarea de produse necorespunzătoare calitativ și consecințele economice negative care apar în patrimoniul beneficiarului. Ori de cîte ori aceste consecințe sînt urmarea activității necorespunzătoare a beneficiarului, răspunderea furnizorului nu poate fi angajată. Beneficiarul are obligația de a lua toate măsurile pentru a preveni sau limita consecințele economice păgubitoare, la care au loc livrările de produse necorespunzătoare calitativ.

H. MATEI

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE

Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării (VII)

OPINII ALE UNOR TINERI ECONOMIȘTI...

AM ABSOLVIT Facultatea de Studii Economice din Iași, cu media generală 9,54. În prezent lucrez la Șantierul Naval — Constanța.

Deși pe repartiția primită este specificată secția pe care am urmat-o (economia industriei), am fost repartizat să lucrez în cadrul biroului contabilitate, ulterior fiind mutat să lucrez în secție, direct subordonat șefului de secție. Mă ocup de o serie de probleme care au (consider eu) o tangență minimă cu specialitatea pentru care m-am pregătit : împărțirea pe ture a femeilor de serviciu la vestiare, întocmirea și transcrierea rapoartelor și notelor interne, evidența muncitorilor care primesc categorii și trepte superioare, evidența foilor de constatare — înregistrarea lor după primirea de la serviciile tehnice — întocmirea proceselor verbale la ședințele de producție. Consider că o mare răspundere în ceea ce privește modul de folosire a economiștilor în economia națională o au conducerile unităților economice, care solicită la Ministerul Învățămîntului să li se repartizeze personal cu calificare diferită față de necesitățile reale ale producției.

Mă întreb oare pentru ce a fost solicitat postul de economist cu specialitatea „economia industriei“ în cadrul Șantierului Naval Constanța cînd aici este nevoie de un cadru cu pregătire medie în specialitatea contabilitate sau finanțe ? Mai mult, deseori posturi de economiști cu specialitatea economia industriei sînt ocupate de cadre cu pregătire medie tehnică sau cu pregătire tehnică superioară.

Aspectele prezentate arată că problema utilizării eficiente a economiștilor începe de fapt din momentul repartizării lor în producție, și chiar mai devreme, atunci cînd se planifică necesarul de economiști, pe specialități.

ec. Radu SEGHEDIN
Constanța

MĂ ALĂTUR la dezbaterea „Economistul în economie“, mergînd pe urma absolvenților de la A.S.E. Fac acest lucru gîndindu-mă că pot fi de folos în stabilirea concluziilor și elaborarea unor propuneri pentru o repartizare judicioasă a cadrelor economice în economia națională.

După absolvirea facultății, aș putea spune că nimeni nu se mai interesează de proaspătul absolvent : unde s-a dus, ce face etc. Așa se întîmplă de cele mai multe ori că : indiferent de specialitatea în care s-a pregătit, pentru conducerea unității unde va lucra, „el“ este economist ; și astfel este numit într-un serviciu pentru care nu este pregătit, dar unitatea avea nevoie de un economist, rămînînd ca acesta să învețe în anii de stagiatură cum să rezolve noile probleme. Acest lucru se întîmplă pentru că cei competenți nu țin cont de specialitatea economistului și nu cunosc în ce specialități sînt pregătiți economiștii.

De aici provin și „conflictele“ dintre stagiari și conducere, concretizîndu-se în schimbări de repartiții.

Și ca exemplu, am să mă refer la absolvenții secției de mecanizare și automatizare a calculului economic (informatică). Pînă acum au absolvit această secție 4 promoții, totalizînd 200 de specialiști. Această cifră, față de necesarul economiei naționale este, desigur, foarte mică. Din acești 200, o mare parte nu lucrează în specialitatea în care au fost pregătiți în timp ce centrele teritoriale de calcul și-au acoperit necesarul de analiști și programatori cu specialiști proveniți din facultăți tehnice și universitare, aceștia necunoscînd categoriile economice și cunoștințele economice necesare proiectării și implementării unui sistem informațional într-o întreprindere. Dialogurile dintre aceștia și specialiștii din majoritatea serviciilor din cadrul unităților economice nefiind fructuoase, duc la nereușita implementării și funcționării sistemelor informaționale proiectate și ca atare beneficiarii centrelor renunță la informatică.

Pentru evitarea ocupării la „întîmplare“ a unor posturi necorespunzătoare de către economiști, ar trebui să se verifice dacă posturile prevăzute în listele de repartiții sînt corespunzătoare specialității, purtîndu-se dialoguri cu cadrele din întreprinderile care au solicitat acele posturi. De asemenea, în nomenclatoarele de funcțiuni să se specifice specialitățile cadrelor economice și funcțiile corespunzătoare. Se impune cu necesitate ca toate cadrele de conducere din unitățile economice să repartizeze cadrele din subordine pe funcții și în servicii corespunzătoare specialității acestora.

Numai printr-o repartizare corectă a personalului se poate determina cu ușurință în orice moment necesarul pe specialități atît la nivel de unitate cît și la nivelul economiei naționale.

ec. A. DOBRESCU
Ploiești

VITRINA CU CĂRȚI

● Volumul **Gîndirea sociologică din România** (Note de curs. Centrul de multiplicare al Universității din București, 1973) semnat de Miron Constantinescu, Ovidiu Bădina, Ernö Gall reprezintă o încercare colectivă de a descifra dezvoltarea gîndirii sociologice din țara noastră, începînd din secolele XVII—XVIII și pînă astăzi. Lucrarea demonstrează cu temeinice argumente că fundamentul filozofic și ideologic al întregii mișcări sociologice din România socialistă îl reprezintă concepția materialist-dialectică cu privire la societate. Pe această bază filozofică unică se dezvoltă o multitudine de cercetări sociologice, în direcții, cu teme și în forme și modalități variate.

● Colectiv, **La gestion rationnelle de l'entreprise** (Gestiunea rațională a întreprinderii), tome 2. Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972. Principalele funcții ale întreprinderii și controlul gestiunii.

● N. Dalkey, B. Brown, S. Cochren, **La prévision à longue terme par la méthode Delphi** (Previziunea pe termen lung prin metoda Delphi), Paris, Dunod, 1972, 222 pag. Autorii — lucrînd la Rand Corporation — nu fac o expunere teoretică, ci descriu și discută o serie de experiențe făcute cu această metodă, evidențiindu-i interesul practic deosebit.

● G. Hersant, **Les 50 mots-clés de la science économique** (Cele 50 de cuvinte cheie ale științei economice). Paris, Ed. Privat, 1972, 152 pag. Autorul pornește de la necesitatea înțelegerii exacte de către omul contemporan a noțiunilor economice, în condițiile în care economia joacă un rol hotărîtor în viața socială.

● G. Devillebichot, **Initiation à l'intelligence économique** (Inițiere în inteligența economică), Paris, Ed. Privat, 1972, 159 pag. Noțiunile cheie ale analizei economice, conducerii și organizării întreprinderii și economiei naționale în ansamblu

● H. Tezenas du Montcel, **Dictionnaire de sciences de la gestion** (Dicționarul științelor conducerii), Paris, Ed. Mame, 1972, 331 pag. O lucrare impusă de complexitatea limbajului folosit în gestiunea întreprinderilor, ale cărei metode au un caracter pluridisciplinar.

● Roger Sherman, **Oligopoly : An Empirical Approach** (Oligopolul. O abordare empirică), University of Virginia, 1973, 224 pag. Metodologia analizării oligopolurilor.

● M. Couetoux, **Les problèmes de l'approvisionnement** (Problemele aprovizionării), Paris, Dunod, 1972, 112 pag. Costul aprovizionării și relațiile lui cu rentabilitatea întreprinderii.

● G. A. Sazontov, **Soțialno-ekonomiceskie problemi konțentrații i razmeșceniia promișlennogo proizvodstva** (Problemele social-economice ale concentrării și amplasării producției industriale). Moscova, Ed. Ekonomika, 263 pag. Monografia oglindește, pe baza unui vast material faptic, deosebirile principale în caracterul acțiunii legii concentrării producției în capitalism și socialism.

● Colectiv, **Vosproizvodstvo rabocei sili i povișenie effektivnosti ispolzovaniia trudovih resursov** (Reproducția forței de muncă și creșterea eficienței folosirii resurselor de muncă), Moscova, Ed. M.G.U., 279 pag. Este ilustrat un cerc larg de aspecte metodologice privind reproducția forței de muncă, probleme sociale, de calificare a cadrelor etc.

ECONOMIȘTII ÎN LUME

UNIUNEA ECONOMIȘTILOR DIN R. P. BULGARIA

PE LISTA manifestărilor internaționale de prestigiu, ce se vor organiza, în acest an, în R.P. Bulgaria sînt incluse și două simpozioane al căror inițiator este Uniunea economiștilor bulgari. Primul, dedicat „studiilor de eficiență a organizării teritoriale a producției sociale și problemelor rețelei de localități“, va avea loc între 15—18 mai, iar al doilea, pe problemele „perfecționării sistemelor de conducere a economiei naționale“, în luna decembrie.

Deși tînără — Uniunea economiștilor din Bulgaria a luat ființă în anul 1968 — ea dispune de capacitatea necesară desfășurării unor astfel de acțiuni, în baza experienței acumulate, an de an, la organizarea a numeroase conferințe științifice naționale. Actualitatea și amploarea temelor alese pentru conferințele din acest an — probleme ale dezvoltării serviciilor comunale — cetățenești, probleme ale amplasării teritoriale a forțelor de producție, planificarea de lungă durată și prognozarea consumului de produse ale industriilor ușoară și alimentară, probleme ale reclamei și informației economice — scot în evidență orientarea preocupărilor economiștilor bulgari spre problemele complexe concrete ale vieții politice-economice și sociale a poporului bulgar, probleme izvorîte din practica construcției societății socialiste dezvoltate în R.P. Bulgaria.

DATE BIOGRAFICE

ODATĂ cu includerea Uniunii economiștilor bulgari, în anul 1968, în sistemul celor 13 uniuni tehnico-științifice din R.P. Bulgaria, această organizație socială, a cunoscut nu numai o schimbare de nume, dar și una de conținut. Reunind peste 45 000 de economiști din cei circa 80 000 cît se presupune că există în toate ramurile economiei naționale, Uniunea economiștilor bulgari și-a propus să mobilizeze și să orienteze activitatea creatoare a specialiștilor din acest domeniu spre rezolvarea problemelor economice care stau în atenția organelor de partid și de stat. Pentru atingerea acestui scop în statutul Uniunii sînt înscrise principalele ei sarcini : a) să-și propună, spre rezolvare, studii și analize economice ; b) să sprijine rezolvarea unor probleme economice — politice și științifice ; c) să contribuie activ la creșterea calificării cadrelor economice și la ridicarea nivelului activității economice în toate sectoarele economiei naționale ; d) să popularizeze realizările construcției socialiste și ale științei economice marxist-leniniste ; e) să informeze membrii săi asupra realizărilor științei economice avansate și să lupte împotriva teoriei economice burgheze ; f) să întrețină relații cu organizații similare din alte țări.

Condiția ca cineva să poată deveni membru al Uniunii este să aibă studii economice (medii sau superioare) și să lucreze activ în domeniul științei sau practicii economice. În afara membrilor individuali, Uniunea include și membri colectivi (2 200 întreprinderi au devenit pînă astăzi, membri colectivi ai Uniunii plătind o cotizație anuală de pînă la 500 leve față de numai o levă, cotizația unui membru individual). La rîndul ei, Uniunea economiștilor bulgari este membră a Asociației internaționale a economiștilor, participînd susținut la activitatea acesteia.

STRUCTURĂ ORGANIZATORICĂ

UNIUNEA economiștilor bulgari este constituită pe principiul centralismului democratic. Organul său superior este Congresul care, întrunit odată la 5 ani, alege conducerea centrală formată din circa 70 persoane, dintre cei mai cunoscuți economiști din producție, știință sau aparatul de stat. Activitatea operativă este condusă de un birou executiv, compus din 9 persoane : un președinte, un vicepreședinte, trei secretari și patru membri.

Veriga de bază a Uniunii este Asociația economiștilor care, în prezent, se constituie pe principiul teritorial și nu în fiecare întreprindere cum era pînă în anul 1971. Cele circa 400 de asociații existente în întreaga Bulgarie cuprinzînd, fiecare, secții de specialitate, au o conducere județeană organizată — asemănător, cu cea centrală — pe bază obștească. Doar trei membri ai conducerii centrale și cîte unul în 15 județe (din cele 28 cît există în R. P. Bulgaria), desfășoară o activitate plătită.

MIJLOACE FINANCIARE

PRINCIPALELE venituri ale Uniunii provin din cotizații (în special, cele colective) și din activitatea economică de contractare cu organizațiile interesate în elaborarea de studii, analize etc.

Pentru anul 1973, bugetul Uniunii înscrie la capitolul „venituri“ suma de 125 000 leve în timp ce la capitolul „cheltuieli“ (pentru salariile celor 18 persoane, deplasările acestora, organizarea de conferințe, simpozioane și activitatea editorială) suma de 90 000 leve.

FORME DE ACTIVITATE ÎN AJUTORUL UNITĂȚILOR ECONOMICE

UNIUNEA economiștilor bulgari utilizează o gamă foarte largă de forme de activitate, toate subordonate unui singur scop : **de a fi, permanent, un sprijin pentru activitatea organizațiilor economice.** Una dintre aceste forme, bazată pe munca obștească a membrilor Uniunii, constă în organizarea unor colective care să acorde ajutor concret în rezolvarea unor probleme economice complexe.

În anul 1972, de pildă, cîteva colective ale Uniunii, organizate pe acest principiu, au făcut un studiu complex al modului de organizare a serviciilor comunale aflate la dispoziția populației. După încheierea studiului, a fost organizată o Conferință științifică națională ale cărei dezbateri au permis Uniunii să elaboreze o serie de recomandări în acest domeniu, de care astăzi se folosesc multe din județele țării în organizarea rețelei lor de servicii către populație. (Obiectul Conferinței de anul trecut constituie conținutul simpozionului internațional din acest an pe problemele organizării teritoriale a producției sociale și ale rețelei de localități).

În baza unei Hotărîri a Consiliului de Miniștri care dă dreptul Uniunilor tehnico-științifice să încheie contracte cu organizațiile economice pentru elaborarea de studii sau proiecte, Uniunea economiștilor bulgari organizează colective speciale (plătite cu 40% din valoarea contractului încheiat) care rezolvă, în medie, anual în jur de 200 contracte economice.

În acest mod sînt elaborate studii de organizarea muncii, producției și conducerii sau, în comun cu alte uniuni tehnico-științifice, chiar proiecte tehnice, preluîndu-se o parte din problemele pentru care nu sînt instituite specializate sau, în cazul în care sînt, acestea nu au capacitatea să le rezolve operativ. Lucrarea, la realizarea căreia Uniunea antrenează cei mai buni specialiști, indiferent de locul lor de muncă, se efectuează în afara orelor de program.

Pentru examinarea unor probleme economice importante, de interes național — cum este cazul aplicării noului mecanism în viața economică a țării sau ampla acțiune de concentrare și specializare a producției — Uniunea organizează conferințe științifice, simpozioane, consfătuiri, discuții. În conformitate cu o altă dispoziție a Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria, concluziile acestor reuniuni se aduc la cunoștința organelor economice interesate care sînt obligate ca, în termen de trei luni, să comunice hotărîrea pe care au luat-o pentru traducerea lor în viață.

Una din formele operative de ajutor, puse la dispoziția practicii, în funcție de situație, constă în organizarea unor birouri pentru informație economică, constituite pe principiul teritorial sau în întreprinderi, care acordă consultații gratuite unităților interesate. O amplă activitate desfășoară aceste birouri în perioada elaborării așa-numitelor „planuri de întîmpinare“ — planuri de măsuri tehnico-organizatorice — care, prin descoperirea și valorificarea rezervelor interne, vizează îndeplinirea și depășirea planurilor anuale ale unităților economice.

Relațiile de colaborare pe care le întreține uniunea cu membrii ei colectivi sînt reglementate tot pe baza contractelor economice anuale cu singura deosebire că se bucură de prioritate în rezolvarea problemelor lor.

RIDICAREA CALIFICĂRII CADRELOR ECONOMICE

DUPĂ ACTIVITATEA de cercetare și proiectare, cea legată de ridicarea calificării cadrelor economice, constituie a doua direcție principală de orientare a preocupărilor Uniunii. Aceasta se efectuează prin organizarea de cursuri, cu și fără scoatere din producție. Anual se organizează 600—800 de astfel de acțiuni, care antrenează 25—30 000 de economiști.

Și aici, Uniunea folosește o gamă largă de forme printre care : seminarii și lectorate, lecții pe baza unor referate prezentate de economiști cunoscuți — bulgari sau străini — schimburi de experiență etc. Afară de acestea, prin intermediul buletinelor lunare sau săptămînale (intitulate „expres-informația“) ale unor broșuri, culegeri, sumare, care se difuzează gratuit, Uniunea încearcă să reacționeze rapid la noutățile care apar în practica și știința economică mondială. Un exemplu oferit de profesorul Ivan Luțov, vicepreședintele Uniunii („noul mod de tratare complexă a planificării“) vine să ilustreze posibilitățile de care dispune organizația de a aduce operativ la cunoștința membrilor ei noutatea: în afara informațiilor cuprinse în tipăriturile săptămînale „expres“, vor fi organizate și cursuri de inițiere privind noua metodă.

★

DEȘI de la înființarea Uniunii economiștilor bulgari, nu au trecut decît cinci ani, bilanțul este destul de bogat. Uniunea mai are de rezolvat unele probleme — cum este cea legată de antrenarea mai largă a tinerilor economiști la activitățile inițiate de ea, sau dezvoltarea bazei materiale necesare unei activități mai eficiente a asociațiilor județene. Prin diversitatea de forme ale activității ei, Uniunea economiștilor bulgari caută să-și consolideze locul în mecanismul vieții economice bulgare, își stabilește cele mai bune legături care să-i permită să intervină și să introducă operativ și eficient descoperirile științei economice în practică.

Svetlana AMARIȚEI

● Raportări operative, raportări periodice, raportări pe verticală, raportări pe orizontală — dar o evidență unică.

● De ce arhivă „proprie" de date pe compartimente ?

● Soluțiile de raționalizare — rezultat al unui veritabil panel colectiv.

RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ

INFORMAȚIA FINANCIAR – CONTABILĂ MAI IEFTINĂ, MAI OPERATIVĂ

PREVEDERILE proiectului de raționalizare a evidenței privind activitatea financiar-contabilă, ca de altfel și la celelalte activități, își au izvorul în activitatea practică a unităților economico-sociale. Ele au apărut ca o necesitate izvorită din cerințele înlăturării paralelismelor, reducerii numărului de formulare, scurtarea timpului de circulație a informației, extinderea prelucrării documentelor cu mijloace automate de calcul și evidență, simplificarea conținutului unor documente etc.

În propunerile de raționalizare făcute, unitățile economice și bugetare au fost conduse de ideea ca, prin folosirea unui număr mai mic de formulare și documente, cu un circuit mai simplu, să se realizeze scurtarea timpului de la înscrierea datei în document pînă la momentul cînd, prelucrată, ajunge să îndeplinească funcția de instrument în luarea deciziilor.

UN LOC IMPORTANT în cadrul sistemului informațional al unităților economico-sociale are și informația financiar-contabilă, care, prin documentele ce le utilizează, natura operațiunilor ce le reflectă este în măsură să pună la dispoziția conducerilor de unități datele cele mai exacte, în legătură cu felul în care au loc unele procese economice (nivelul stocurilor, volumul disponibilităților, cuantumul rezultatelor și altele, care sînt necesare atît în stabilirea obiectivelor curente cît și a celor de perspectivă ale întreprinderilor).

Activitatea financiar-contabilă, ca funcție a întreprinderii, asigură utilizarea optimă a mijloacelor financiare de care dispune unitatea, reflectînd întregul patrimoniu în componența și mișcarea sa, modul de gestionare a bunurilor date în folosința unității, informînd permanent organele ierarhice și de sinteză asupra desfășurării activității unității și a rezultatelor acesteia.

În îndeplinirea sarcinilor sale, activitatea financiar-contabilă utilizează un întreg ansamblu de documente și formulare în care se consemnează pentru prima dată operațiile ce au legătură cu mișcarea și modificarea patrimoniului unităților socialiste. (documente referitoare la mijloacele fixe, la materiale, la mijloace bănești și decontări, la plata muncii și altor drepturi de personal, precum și documente de uz general).

Într-o primă etapă a acțiunii de raționalizare, toată această evidență primară a format obiectul unei analize profunde, care a avut în vedere forma de prezentare, conținutul datelor pe care le reflectă, numărul de exemplare în care se întocmește, modul de circulație și modul de păstrare, constatările rezultate și îmbunătățirile aduse fiind înmănuncheate într-un proiect preliminar, în legătură cu care marea majoritate a unităților economice și bugetare au fost chemate să-și spună sugestiile și propunerile. Această primă etapă a raționalizării sistemului de evidență financiar-bancară se poate aprecia ca încheiată în prezent.

În continuare, pornind de la cunoașterea faptului că în compartimentul financiar-contabil, pe lîngă documentele proprii, sînt verificate, analizate și prelucrate o serie de documente ce emană de la alte compartimente, că mare parte din informațiile prelucrate și centralizate în compartimentul financiar-contabil, sînt destinate conducerii unităților, s-a urmărit, stabilirea celor mai raționale fluxuri de circulație a documentelor. Această etapă a relevat că nu în toate unitățile a fost realizat un circuit rațional al documentelor purtătoare de date, deficiențele cele mai frecvente existente în acest domeniu fiind : neînregistrarea tuturor actelor în perioadele în care acestea au fost întocmite, circulația unor documente la resoarte și servicii care nu au nici o legătură cu acestea, furnizarea de informații necomplete și tardive organelor de decizie etc. conținutul încărcat, greoi, al unor documente ce ocazionează mari cheltuieli de timp atît pentru completare cît și pentru prelucrare. Spre exemplu, s-a constatat că pentru înregistrarea aceluiași fenomen se folosesc de către compartimente diferite, documente diferite, care au, în esență, același conținut, practici ce au apărut ca urmare a tendinței unor servicii de a avea stocul „propriu" de date, o arhivă „proprie", ceea ce duce la mărirea inutilă a numărului de documente cît și la o majorare artificială a cheltuielilor de tipărire și completare a lor etc. În elaborarea proiectului de raționalizare, s-a pornit de la selecționarea informațiilor necesare fundamentării deciziilor, pentru această activitate. S-a avut, în același timp, în vedere necesitatea realizării unui sistem de evidență și proiecte de formulare care să permită prelucrarea informației cu mijloace automate de evidență și calcul.

Raționalizarea documentelor financiar-contabile a urmărit, de asemenea, unificarea formularelor și documentelor utilizate atît în unitățile economice cît și în cele bugetare, pentru înregistrarea acelorași operațiuni și fenomene economice : existentul și mișcarea mijloacelor fixe, a materialelor și obiectelor de inventar, decontările, operațiunile de încasări și plăți, constituirea rezervelor și a fondurilor, înregistrarea rezultatelor financiare și altele.

Totuși unele deosebiri între formularele folosite în sectorul economic și cel bugetar, cît și între formularele folosite de întreprinderile din cadrul aceleiași ramuri, vor continua să mai existe, fiind determinate de o serie de factori ce țin de structura organizatorică a întreprinderii, a procesului de producție, calificarea personalului, dotarea cu mijloace tehnice de calcul etc. În vederea înlăturării unor practici neraționale, manifestate în activitatea unor compartimente, fie datorită necunoașterii instrucțiunilor, fie altor cauze, noul proiect prevede pentru fiecare document, categoria din care face parte; grupa, cine îl întocmește și în cîte exemplare, resoartele la care circulă, unde se arhivează etc. — indicații strict necesare organizării și funcționării în bune condițiuni a activității financiar-contabile din unități.

Pentru ca elaborarea în forma definitivă a proiectului de raționalizare a activității financiar-contabile să țină seama de toate propunerile și sugestiile făcute de marea majoritate a unităților, în luna decembrie 1972 a fost început un instructaj care a avut ca scop discutarea proiectului preliminar în vederea îmbunătățirii, în continuare, a acestuia. În legătură cu această acțiune în județele Iași și Vaslui, au fost consultate un număr de aproape 40 unități care au acoperit, în cea mai mare parte, ramurile de activitate din aceste județe.

Printre unitățile care au venit cu sugestii și propuneri utile, amintim : Uzina metalurgică-Iași, I.I.L. „Progresul"-Iași, I.I.S. „Țesătura", ICRTI, Institutul agronomic, Institutul de cercetări medicale și sănătate publică, O.C.L. Metalo-chimice, Fabrica de rulmenți-Bîrlad, Întreprinderea de industria laptelui și altele.

Dintre propunerile reținute amintim :

● În ceea ce privește evidența mijloacelor fixe s-a propus eliminarea registrului de numere de inventar întrucît în documente se menționează locul unde se află acestea. Această propunere apare cu atît mai oportună cu cît locul se poate schimba în cursul unui an de mai multe ori, atrăgînd după sine repetate modificări în registrul amintit.

De asemenea, la evidența operațiunilor de casare s-a constatat că, pentru mijloacele fixe și materialele ce se casează sau se declasează, se utilizează un formular, iar pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar, care, în fond, este tot o casare, alt formular. Deoarece este vorba de același fenomen economic casarea sau declasarea mijloacelor fixe și a mijloacelor circulante materiale — a reieșit că, pentru această operațiune, se poate folosi un singur document care să cuprindă toate cele trei feluri de valori materiale care se casează sau se declasează.

● Posibilități de îmbunătățire au fost constatate și în cazul documentelor care consemnează mișcarea materialelor. Exemple :

Fișa limită de materiale (simbol 16.02.04), care, la ora actuală, se întocmește pentru un singur material, poate fi proiectată astfel încît aceasta să se întocmească pentru un număr de 4—5 materiale, fapt care ar conduce la o reducere simțitoare a numărului de formulare, fiind frecvente cazurile în care pentru unele produse sau comenzi ce se execută, se întocmesc mai multe fișe limită, ceea ce conduce la utilizarea unui mare număr de astfel de formulare. În privința fișei nominale a obiectelor de inventar în folosință, (simbol 16.02.10) s-a considerat necesară introducerea coloanei pentru preț unitar, aceasta avînd un rol important în asigurarea concordanței soldurilor din contabilitate, stabilirea cu exactitate a valorii obiectelor de inventar casate etc.

● În privința statelor de plată a salariilor pentru muncitori și personal TA, documentarea a scos în evidență conținutul aproape identic al acestor două formulare, relevîndu-se posibilitatea ca acestea să fie unificate într-unul singur, fără a se crea greutăți în privința înregistrării în contabilitate a cheltuielilor cu salariile pe locurile care le ocazionează, cît și în alte documente de evidență a muncii și salariilor.

● Deosebit de cele de mai sus, la un număr însemnat de documente s-au făcut propuneri pentru îmbunătățirea structurii lor, propunîndu-se și unele modificări care să faciliteze prelucrarea acestora cu mijloace mecanizate de calcul.

Adevărata dimensiune a propunerilor arătate mai sus este relevată și înțeleasă numai dacă se raportează la multitudinea unităților economice și bugetare din economie în care, zilnic, se întocmesc, se prelucrează și se centralizează un număr mare de documente pentru care se cere un volum de materiale și de muncă corespunzătoare.

Ca o particularitate în orientarea muncii de raționalizare în acest sector menționăm că, prin toate îmbunătățirile care s-au propus, s-a urmărit să se asigure în mai mare măsură integritatea proprietății socialiste, reducîndu-se la maximum posibilitatea știrbirii acesteia.

Proiectul de raționalizare a evidenței privind activitatea financiar-contabilă va fi completat în curînd prin elaborarea noilor planuri de conturi.

Daniel DASCĂLU
Direcția teritorială de control și revizie-Iași

O ACȚIUNE CONJUGATĂ

(Urmare din pag. 1)

Noile unități antrenate preiau principiile din aceste proiecte și le aplică la condițiile concrete din propria activitate.

Dacă propunerile din proiectele preliminare prevedeau o pondere a formularelor tipizate de 50—75%. Comisia guvernamentală a recomandat o creștere a acestui procent, prin reanalizarea documentelor propuse. Aceasta este ceea ce noi numim **„acțiunea de simplificare a formularelor"**, care, spre deosebire de celelalte acțiuni ale noastre, va avea o finalitate imediată. După discutarea și aprobarea de Comisia guvernamentală, aceste formulare vor fi date direct în uz.

● Se poate deci considera această acțiune de simplificare a formularelor ca oferind un produs intermediar absolut necesar economiei naționale în acest moment.

I. B. : — Este o cerință suplimentară, nouă, pentru a urgenta acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență. În rezolvarea ei am colaborat cu ministerele interesate și cu cadre de specialitate din unitățile economice, social-culturale, întreprinderi, centrale, care și-au spus cuvîntul în legătură cu toată această formularistică. Comisia a insistat în mod special asupra necesității de a asculta „pe viu" părerea oamenilor care lucrează în activitatea practică în legătură cu posibilitățile reale de reducere a formularisticii greoaie.

Acțiunea de simplificare a formularisticii a condus, spre exemplu, în activitatea de asistență sanitară la reducerea numărului de formulare utilizate pentru evidență de la 167 la 62 și o economie antecalculată a volumului muncii cu aceste formulare de circa 51%. În același sens, se elaborează acum propuneri de simplificare a formularelor tipizate pentru activitatea de învățămînt, de construcții, de comerț interior, agricultură și aprovizionare tehnico-materială.

Ideea de bază este ca din activitatea de simplificare a formularelor să obținem o reducere de cel puțin 50% a volumului de evidență, exprimat prin număr de formulare și timp de muncă.

● Sub acest aspect realizați o coroborare directă cu prevederile legale privind perfecționarea structurilor organizatorice.

I. B. : — Eu aș spune mai mult. Această acțiune de simplificare a formularisticii, de eliminare a hîrtiilor inutile trebuie să constituie o fundamentare, un punct de susținere a întregii acțiuni de îmbunătățire a structurilor organizatorice. Și invers, dacă nu se iau măsuri hotărîte de aplicare a acestor elemente de simplificare se riscă foarte mari dificultăți în activitatea unităților. De aceea, vă pot spune că perfecționarea structurilor organizatorice ale unităților economice este perfect conjugată cu desfășurarea acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență, ba chiar, anticipează unele propuneri făcute și în proiectele preliminare.

Inevitabil, în urma acestor măsuri vor apărea noi circuite informaționale sau unificări de circuite, dar activitățile rămîn aceleași. Or, noi am făcut analiza pe activități și nu pe compartimentele din structurile organizatorice.

În proiectele concrete care se referă la circuitul documentelor în cadrul unităților intervin unele modificări. Aceste modificări vor trebui introduse în cadrul proiectelor cu ocazia experimentării, ținînd seamă de noile structuri organizatorice. Ele nu constituie însă modificări de fond în ceea ce privește raționalizarea sistemului de evidență, ci sînt de natură să caracterizeze mai detaliat unele circuite gîndite anterior.

● Raționalizarea poate însemna, cîteodată, și creșterea volumului de informații la un anume punct al organigramei întreprinderii ?

I. B. : — Noi ne punem problemele foarte clar. Nouă ne trebuie cantitățile de informații suficiente pentru a lua niște decizii în cunoștință de cauză. Admitem ideea că, în unele cazuri, astfel de informații sînt necesare într-o cantitate mai mare. Problema constă în reducerea volumului de muncă utilizat pentru obținerea acestor informații. De foarte multe ori constatăm din analizele pe care le facem că există multe paralelisme, în ce privește cererea de informație, există suprapuneri de documente, chiar în unitățile bine organizate, există un număr mare de exemplare din aceleași lucrări care se cer în diverse locuri, există multe exemple în care se cer foarte multe semnături din care o bună parte sînt formale și deci se poate renunța la ele. Cu cît sînt mai multe semnături, cu atît se cheltuiește și muncă mai multă. De exemplu, documentele legate de deplasările pe teren. Toate documentele referitoare la deplasări s-au putut unifica într-un singur document. În loc de 8 pînă la 11 semnături, acum sînt numai 4.

● Ce modalități de experimentare vor fi utilizate ?

I. B. : — Experimentarea se face prin înlocuirea totală a sistemului de evidență existent, acolo unde condițiile permit și nu există nici un risc, fie prin funcționarea noului sistem în paralel, cu sistemul de evidență existent. Acolo unde dorim obținerea unei imagini imediate a funcționării noului sistem recurgem la simularea experimentării, care poate oferi toate informațiile necesare privitor la implicațiile pe care le ridică aplicarea proiectelor respective. Experimentarea propriu-zisă va dura între 4—7 luni, astfel că spre mijlocul verii vom avea primele rezultate.

● Care sînt indicatorii ce exprimă superioritatea proiectului față de sistemul actual ?

I. B. : — În această privință facem întotdeauna comparație cu următoarele elemente : în primul rînd numărul de documente ; apoi economii la volumul de muncă exprimat în om-ore și transformat în oameni-ani. Se efectuează de asemenea un calcul valoric care să arate în lei ce înseamnă aceasta — economii la fondul de salarii, economii la imprimate și cheltuieli de regie. Dar, bineînțeles, obiectivul global al raționalizării este îmbunătățirea în ansamblu a calității activităților — analizate și proiectate — a activității de conducere în cadrul tuturor unităților economiei naționale.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (X)

C. INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

CONCOMITENT cu dezvoltarea economico-socială a țărilor socialiste, cu procesul de industrializare a acestor state — și în mod deosebit a acelora, care și astăzi au încă un nivel de industrializare mai scăzut — partidele lor comuniste și muncitorești au acordat și continuă să acorde o atenție deosebită creșterii atît cantitative cît și calitative a industriei construcțiilor de mașini, modernizării structurii acestei ramuri industriale, precum și dezvoltării cu prioritate a sectoarelor care presupun o complexitate deosebită și înaltă tehnicitate, în scopul satisfacerii în mod corespunzător a necesităților proprii și participării cît mai active și mai eficiente a economiei statului respectiv la diviziunea mondială și socialistă a muncii. **„Crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, făurirea unei industrii moderne, și în general a unei economii naționale infloritoare** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu **— sint de neconceput fără o puternică industrie constructoare de mașini“ [16]).**

România, țară socialistă în plin proces de dezvoltare, propunîndu-și să asigure în continuare un ritm înalt de creștere economică, a dezvoltat și continuă să dezvolte industria construcțiilor de mașini — ramură cheie a industriei moderne, care are un rol esențial în progresul întregii noastre economii naționale — într-o cadență mai rapidă decît cea a industriei în ansamblu. Pentru țara noastră — și în foarte mare măsură și pentru celelalte țări socialiste — o asemenea linie de dezvoltare urmărește să asigure satisfacerea, în primul rînd la un înalt nivel tehnic, a necesităților proprii, mereu crescînde, de dotare a ramurilor de bază ale economiei naționale, precum și a unor nevoi tot mai sporite de bunuri de larg consum de folosință îndelungată, promovîndu-se totodată, în întreaga economie națională, cele mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane. Dezvoltarea în ritm susținut a industriei construcțiilor de mașini permite de asemenea, valorificarea superioară a resurselor umane și materiale, creîndu-se prin aceasta condiții pentru o participare mai activă și mai eficientă a economiei românești la diviziunea mondială și socialistă a muncii, la mărirea gradului de competitivitate a produselor construcțiilor românești de mașini și la creșterea eficienței exportului.

Iată cum se prezintă indicii și ritmurile de creștere a producției industriei construcțiilor de mașini din țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., pentru anii la care ne-am referit și pînă în prezent — 1960 și 1971— (tabelul nr. 25).

Tabelul nr. 25

ȚARA	Indicele de creștere în 1971 a industriei construcțiilor de mașini 1960=100	Perioada 1960—1971		
		Ritmul mediu de creștere al producției industriei construcțiilor de mașini	Ritmul mediu de creștere al producției globale industriale	Coeficientul de devansare
România	529	16,35	12,70	1,29
Bulgaria	556	16,80	11,10	1,53
Cehoslovacia	231	7,90	6,10	1,30
R.D. Germană	233	8,00	6,10	1,31
Polonia	389	13,15	8,30	1,58
Ungaria	250	8,70	6,60	1,32
U.R.S.S.	346	12,00	8,50	1,41

Din aceste date rezultă că în țările la care ne referim, ca de altfel în toate țările socialiste, producția industriei construcțiilor de mașini a înregistrat o dezvoltare însemnată, iar în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial (România și Bulgaria) creșterea a fost deosebit de accentuată. Totodată se cuvine a se sublinia faptul că dezvoltarea producției construcțiilor de mașini în țările socialiste a fost simțitor mai mare decît cea realizată de majoritatea țărilor capitaliste. Pentru perioada 1960—1971 ritmurile medii de creștere cele mai înalte în industria construcțiilor de mașini în lumea capitalistă au fost realizate de Japonia — 17,45%. Franța — 7,2%, R. F. Germania — 5,3%. Italia — 4,6%, S.U.A. — 4,00%.

De asemenea, iese în evidență faptul că în țările socialiste, construcțiile de mașini s-au dezvoltat în ritmuri mai ridicate decît producția industrială în ansamblu, spre deosebire de aceasta, în unele țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial coeficientul de devansare este simțitor mai mic, în unele din ele acest coeficient fiind, pentru perioada 1960—1971, subunitar (exemplu Italia 0,77%. R. F. Germania 0,98%). Dintre țările capitaliste, dezvoltate, numai în Japonia, coeficientul de devansare a dezvoltării industriei construcțiilor de mașini față de dezvoltarea industriei în general este similar cu cel al țărilor socialiste (1,37).

Evidențiem, în același timp, faptul că din punct de vedere al ritmului mediu de creștere al industriei construcțiilor de mașini, pe perioada la care ne referim, Japonia, Bulgaria și România se situează, în această ordine, pe primele trei locuri în lume. În același timp se poate observa că, în țările socialiste cu o industrie constructoare de mașini dezvoltată (Cehoslovacia și R.D. Germană), ritmurile medii de creștere a acesteia tind să se apropie de mărimea ritmurilor din majoritatea țărilor capitaliste avansate în domeniul menționat.

Ca urmare a eforturilor depuse de țările socialiste în dezvoltarea cu prioritate a industriei construcțiilor de mașini, constatăm, la nivelul anului 1971, o pondere mare a producției industriei construcțiilor de mașini în totalul producției industriale (vezi tabelul nr. 26).

Tabelul nr. 26

ȚARA	Ponderea producției industriei construcțiilor de mașini în totalul producției industriale în 1971	% față de R.D. Germană
România	26,9	78
Bulgaria	21,3	62
Cehoslovacia	28,3	82,5
R.D. Germană	34,5	100
Polonia	26,5	77
Ungaria	29,6	86
U.R.S.S.	24,0	70

Totodată se impune a se sublinia faptul că la desfășurarea procesului de dezvoltare a construcțiilor de mașini contribuie în mare măsură aplicarea în practică a cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Aceasta la rîndul său impune un ritm rapid de înnoire tehnică a producției de mașini și utilaje, modernizarea și diversificarea acestora cunoscînd în prezent o intensificare fără precedent. Se poate exemplifica aceasta prin evidențierea faptului că în timp ce în industria prelucrătoare numai un sfert din produsele puse în vînzare, la finele deceniului trecut, nu se produceau în primul an al acestuia, în industria construcțiilor de mașini, astfel de produse se ridică la circa 46% — de peste 2 ori mai multe decît în industria metalurgică și cu circa o treime mai multe decît în industria chimică.

Această particularitate a dezvoltării industriei construcțiilor de mașini a condus la înregistrarea unei dinamici mari a indicelui de creștere a volumului investițiilor în această ramură, în 1971 volumul investițiilor fiind în România de 7,9 ori mai mare decît în 1960, în Bulgaria de 5,9 ori mai mare, în Polonia de 3,4 ori, în Uniunea Sovietică de 3 ori, în Ungaria de 2,3 ori, Cehoslovacia de 1,46 ori [*]).

După cum rezultă din aceste date, țări ca România și Bulgaria, deși mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, au înregistrat în ultimul deceniu o creștere importantă a volumului de investiții destinate industriei construcțiilor de mașini în comparație cu creșterea volumului de investiții destinate industriei în general. Cu toate acestea, țările menționate sînt încă rămase în mod simțitor în urmă în comparație cu țările socialiste mai dezvoltate, poziție în care se găsesc și în comparație cu țările lumii cu o importantă capacitate industrială. O asemenea stare de fapt impune desigur, ca odată cu dezvoltarea în ritm susținut a producției industriale să se asigure în continuare o creștere prioritară pentru industria construcțiilor de mașini, ceea ce implică, în mod netăgăduit, pe de o parte intensificarea participării acestor țări la diviziunea internațională a muncii, iar pe de altă parte necesitatea de a se acorda acestor țări de către celelalte țări socialiste, prioritate în înființarea pe teritoriul lor a unor întreprinderi mixte de producție și a unor organizații internaționale cu caracter tehnico-productiv în diverse ramuri ale producției materiale și, în special, în domeniul acelor ramuri industriale care contribuie la propulsarea progresului societății umane, cum este prin excelență, industria construcțiilor de mașini.

Creșterea volumului producției construcțiilor de mașini în țările socialiste a fost însoțită de modificări progresive de structură a producției, de extindere și modificare a sortimentelor acesteia. Dacă în perioada anilor 1950—1960 s-au dezvoltat mai ales construcția de mașini grele, producția mașinilor unelte, a mijloacelor de transport, mașinilor și utilajelor agricole, utilajului pentru construcții, produselor electrotehnice de înaltă tensiune etc., în deceniul al șaptelea, modificările în structura producției construcțiilor de mașini au căpătat — în condițiile intensificării revoluției științifice și tehnice contemporane — o orientare exprimată în mod mai accentuat prin extinderea producției de utilaj pentru industria chimică și petrochimică, în apariția și dezvoltarea producției industriei electronice profesionale și de larg consum, în lărgirea și diversificarea industriei electrotehnice pentru producția utilajului de joasă tensiune, în asimilarea fabricației unei game tot mai largi de mașini unelte de complexitate și tehnicitate superioară, în dezvoltarea industriei de aparataj, de mecanică fină și optică etc. Totodată, sfîrșitul deceniului trecut și începutul celui curent sînt marcate de accentuarea preocupărilor, în unele țări socialiste atît din Europa cît și din Asia, pentru organizarea și dezvoltarea producției de mașini-unelte agregat cu mecanizări și automatizări sporite, producției mijloacelor de aparataj pentru automatizare, mașinilor electronice de calcul, industriei micro-electronice, a echipamentelor cu laser, utilajelor și aparatajului pentru centrale electronice acționate cu energie nucleară etc.

Vorbind despre sarcinile principale ale dezvoltării economico-sociale ale României în perioada cincinalului 1971—1975 și în perspectivă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1969, că **„va trebui să se aibă în vedere profilarea industriei constructoare de mașini corespunzător atît nevoilor și posibilităților interne, cît și cerințelor unei tot mai largi cooperări economice internaționale. Trebuie să se înțeleagă că fără a trece în mod practic la profilarea și specializarea producției în acest sector de activitate, nu vom putea obține o îmbunătățire rapidă a condițiilor tehnice de fabricație, o eficiență economică ridicată“ [17]).**

Pornind de la acest imperativ al procesului profilării, specializării și modernizării producției construcțiilor de mașini în cadrul unei economii naționale socialiste, care încă mai este caracterizată printr-un nivel relativ scăzut de dezvoltare, cum este, spre exemplu, economia românească, **conducerea partidului și statului nostru,** ținînd seama de necesitatea dezvoltării prioritare a unor subramuri și domenii menite să satisfacă, într-o perioadă de lungă perspectivă, necesitățile proprii de dotare a ramurilor de bază ale economiei, precum și a unor subramuri de vîrf ale tehnicii contemporane, în condițiile valorificării superioare a resurselor de metale și a potențialului de muncă, inclusiv a celui de creație tehnică, **acordă o deosebită atenție posibilităților de participare a României la diviziunea internațională, socialistă și mondială a muncii, la cooperarea și specializarea internațională a producției, la comerțul mondial de mașini și utilaje.**

În mod evident, adîncirea și perfecționarea participării țării noastre la diviziunea internațională socialistă a muncii, depinzînd în principal de opțiunile părții române, reflectă în același timp, rezultatele unor tratative în cadrul cărora un rol corespunzător îl au și opțiunile țărilor partenere. Pornind de la faptul că specializarea și cooperarea în producție și — în mod deosebit — specializarea și cooperarea internațională în producție în ramura construcțiilor de mașini, este destinată să contribuie în măsură importantă la dezvoltarea în continuare a capacității economice a țărilor participante și în primul rînd, la modernizarea structurii producției în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial, apare necesar ca aceste țări să beneficieze de priorități în specializarea producției cu un grad superior de prelucrare, în construirea prin cooperare pe teritoriul lor a unor obiective industriale moderne, a unor societăți mixte de producție, organizații internaționale tehnico-productive etc.

Participarea cît mai intensă a țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere industrial la asemenea forme de colaborare economică, într-un astfel de domeniu deosebit de dinamic al economiei naționale, cum este industria construcțiilor de mașini, în afară de faptul că aduce o serie de avantaje pentru aceste țări, constituie, în același timp, o expresie vie, o reflectare concretă a principiilor internaționalismului socialist, prin aceea că aducîndu-se o contribuție la dezvoltarea țărilor socialiste rămase încă în urmă din punct de vedere industrial, se realizează un deziderat major al colaborării în cadrul țărilor socialiste — apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a acestor țări.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

16) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. I, pag. 441, Editura Politică, București 1968.

17) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4 pag. 525—526, Editura Politică, București 1970.

*) Lipsesc datele R.D. Germană referitoare la acești indicatori.

FIȘE

Modelarea planificării

● Cartea **Sistema modelei narodno-hozeaistvennogo planirovania** (Sistemul de modele privind planificarea economiei naționale), apărută sub semnătura lui A. G. Aganbeghian, K. A. Bagrinovski și A. G. Grauberg. Moscova 1972, 345 pag., constituie o continuare a experienței Institutului de economie și organizare industrială a Academiei de Științe a U.R.S.S. (Prima lucrare a apărut în 1969 la Novosibirsk și se intitulează : Optimalnoe territorialno-proizvdstnennoe planirovanie, apărută sub redacția lui A.G. Aganbeghian și D. M. Kazakievici). Se prezintă citeva concluzii asupra proprietăților ce le are sistemul de modele elaborate, confruntate cu experimentările și verificările practice efectuate. Prin elaborarea acestor modele s-au urmărit, după cum precizează autorii, următoarele scopuri : a) formularea condițiilor de echivalență în stabilirea diferitelor sarcini de optimizare, cum ar fi de pildă maximizarea efectului și minimalizarea cheltuielilor ; b) descoperirea particularităților în interdependență verticală a diferitelor verigi ale sistemului și, în special, corelarea optimului global al întregii economii cu optimul subsistemelor (ramuri, regiuni economice etc.) ; c) studierea condițiilor de repartizare a resurselor economice generale ale economiei naționale între diferitele verigi (subsisteme) urmărind ca scop optimizarea sistemului în ansamblul său

Automatizarea și muncitorul

● **Rivista Internazionale di Scienze Economiche e Commerciali** (octombrie 1972) publică articolul **Automation and the American Worker** (Automatizarea și muncitorul american), semnat de John E. Owen. Este greu de spus, scrie autorul, dacă automatizarea în sine este o cauză a șomajului, întrucît în unele țări ea a mers mînă în mînă cu ocuparea completă a forței de muncă, pe cînd în alte țări ea a fost însoțită de șomaj. Automatizarea, se arată, duce la reducerea numărului de locuri de muncă în unele ramuri industriale (de exemplu în transporturile feroviare) și a cererii de forță de muncă necalificată sau cu calificare redusă.

Pe de altă parte, continuă J.E.O., automatizarea atrage creșterea stabilității unui loc de muncă (dat fiind că, în condițiile automatizării, producția poate fi modificată fără a schimba nivelul forței de muncă angajate) și a cererii de forță de muncă calificată. Ar fi însă cert că temerile privind un șomaj masiv provocat de automatizare nu s-au adeverit. Nu tot așa stau lucrurile cu celelalte consecințe negative ale automatizării. Astfel, munca a devenit pentru muncitorul american neatrăgătoare și plicticoasă. Automatizarea a adîncit, conchide autorul, procesul alienării și a răpit activității cotidiene orice latură creatoare.

Sesiune de comunicări științifice

● Între 5 și 7 aprilie a.c. s-a desfășurat Sesiunea de comunicări științifice a cadrelor didactice de la Facultatea de studii economice din Timișoara. Cele circa 90 de comunicări au fost prezentate și dezbătute pe 7 secțiuni : economie politică, filozofie, contabilitate, economia și organizarea construcțiilor și transporturilor, calcul economic, economia și organizarea industriei, socialism științific.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

IDEI PERENE ÎN GÎNDIREA MILITANTĂ PAȘOPTISTĂ (II)

- **Dreptate socială**
- **Neatîrnare și unitate națională**
- **Prosperitatea patriei**

ORGANIZAREA proprietății preconizată de revoluționarii pașoptiști a diferit în unele privințe de la o partidă la alta. Transilvănenii au fost intransigenți în a susține împroprietărirea țăranilor fără plata vreunei despăgubiri pentru moșier. Aceeași idee o întîlnim și în unele luări de cuvînt ale delegaților țăranilor în „Comisia proprietății" de la 1848 sau în unele variante de program ale muntenilor și moldovenilor, deși aici a precumpănit ideea împroprietăririi cu răscumpărare. Preocuparea revoluționarilor, și îndeosebi a revoluționar-democraților din Muntenia și Moldova, era realizarea unei asemenea reorganizări a proprietății încît claca și servajul să dispară cu desăvîrșire, iar emanciparea principalei forțe productive de atunci, a țăranului, să fie reală. **„Pentru ca emancipația să fie adevărată,** — scria N. Bălcescu — **nu era de ajuns s-o fi înscris în legiuire ; ea trebuia asigurată prin desființarea clăcii sau a muncii silite, care totdeauna a avut de consecință inevitabilă servajul... Pentru aceasta trebuia a se asigura țăranului necesarul, adică să i se dea mijloace de a cultiva pe cont propriu, făcîndu-l proprietar pe o bucată de pămînt, și să i se acorde putința ca să dobîndească cu înlesnire capitalul trebuincios culturii. Altfel emanciparea devenea doar o modificare a servajului ..." [11]).**

Restructurarea proprietății agrare în țările românești a parcurs un drum lung, anevoios cu păstrarea unor rămășițe ale relațiilor feudale lichidate în chip hotărît, — așa cum au preconizat și ar fi dorit revoluționarii democrați de la 1848 — de-abia în prima etapă a revoluției populare. Reformele agrare care au urmat după 1848 pînă la 23 august 1944 au realizat numai în parte — într-un chip care avantaja puțin țărănimea și dădea mare cîștig moșierimii și burgheziei — programul revoluționarilor de la 1848, ideile fundamentale ale acestui program fiind preluate de mișcarea muncitorească.

În studiile sale pe problema agrară, C. D. Gherea avea să formuleze teoria neoiobăgiei prin care se confirma ca valabilă ipoteza lui Bălcescu după care, dacă nu i se va da suficient pămînt țăranului și nu vor fi distruse legăturile lui de dependență față de moșier nu i se va asigura o emancipare reală, ci doar o modificare a servajului. N-avem date despre o cunoaștere de către Gherea a acestei ipoteze a lui Bălcescu, iar confirmarea ei de către primul are mai degrabă darul să atragă atenția asupra perspicacității și profunzimii înțelegerii științifice a problemei agrare în țara noastră de către cei doi mari oameni de știință.

După părerea noastră, din fondul de idei al revoluționarilor de la '48 în problema agrară s-au transmis în opera marxiștilor următoarele : a) ideea dependenței prefacerii relațiilor agrare de modul, măsura și natura prefacerii proprietății ; b) soluționarea problemei agrare „de jos", cu participarea țărănimii și în folosul acesteia. Reforma agrară din 1945 a desființat marea proprietate moșierească — nedevenită o proprietate mare burgheză, în adevăratul înțeles al cuvîntului, și generatoare de rămășițe feudale — iar o dată cu ea s-a definitivat emanciparea țăranului de moșier. Exproprierea moșiilor și împărțirea pămînturilor s-a făcut cu participarea directă a țăranilor — prin conducerea de către clasa muncitoare a acestui proces.

Eșecul revoluției nu l-a făcut pe Bălcescu să-și piardă încrederea în dezvoltarea viitoare a țării pe calea progresului. El credea într-o nouă revoluție care să creeze un cadru potrivit progresului într-o țară unde totul este de făcut. **„Dar țara noastră,** scria Bălcescu în „Question économique" ..., **reclamă nenumărate îmbunătățiri căci totul este de făcut. Îmbunătățirea agriculturii, exploatarea minelor care sînt încă neatinse, exploatarea de păduri seculare... canalizarea de ape, construirea de căi de comunicație — existente azi doar numai în proiecte — căile ferate, dezvoltarea comerțului, a fabricilor, indispensabile pentru consumul de mase..." [12]).** Bălcescu nu privea dezvoltarea industriei ca un mijloc de îmbogățire a unora pentru a-i exploata și asupri pe alții, ci ca o pîrghie a progresului țării și „pentru consumul de mase". Această diferențiere a punctului de vedere democrat-revoluționar de cel burghez în problema dezvoltării industriale în folosul maselor va deveni mai apoi punct de diferențiere între vederile socialiștilor și marxiștilor pe de o parte și cele ale burghezilor pe de altă parte. În „Drepturile omului" din 1885 se spunea într-un studiu : **„Ce vor în adevăr toți oamenii luminați din toate partidele noastre, care le este idealul ? Ei vor o industrie mare națională... Ei bine ! Aceasta voim și noi ... Este însă, cu toate acestea, un abis care ne desparte... ei, ca și noi, voesc producțiunea în devălmășie, însă aproprialiunea individuală. Noi, ca și dînșii, voim producțiunea în devălmășie, dar și aproprialiunea în devălmășie" [13]).** În concepția socialistă deosebirea amintită capătă un plus de calitate legat de dezvoltarea industriei și perspectiva socialistă.

La Bălcescu, pe prim plan era eliberarea muncii de robia feudală, iar pentru valorificarea bogățiilor țării era nevoie ca munca oamenilor să fie liberă, să poată da mai mult randament lucrînd cu unelte mai bune, mai rațional, pe baza diviziunii muncii. Rațiunea existenței unei mari proprietăți în agricultură, Bălcescu o vedea în practicarea agriculturii moderne cu mașini, irigații și îngrășăminte, cu agronomi și lucrători liberi calificați. **„Cultura mare,** scria el, **are trebuință de capitaluri mari și ieftine, de cunoștințe și de forță mecanică, ca să producă ieftin și să economisească brațele ... Prin diviziunea muncii, prin puterea capitalului, putem avea o mai mare cantitate de produse cu un mai mic număr de brațe ; atunci brațele de prisos în industria agricolă sînt împinse în industria manufacturieră, care dă ea însăși o imensă cantitate de produse ; ambele ramuri de muncă se împletesc una într-alta prin consumația și reproducția reciprocă a produselor lor și dau împreună bogăția națională" [14]).** În afara ideii de susținere reciprocă a industriei și agriculturii, ca ramuri principale ale economiei care dau bogăția, găsim în acest pasaj din scrierea lui Bălcescu prefigurată ideea lui Gherea după care industria, pe lîngă multe avantaje, oferă loc pentru plasarea surplusului brațelor de muncă eliberate din agricultură. **„În industrie va găsi țăranul loc pentru plasarea fiilor săi și tot în industrie va găsi el o piață de desfacere pentru productele sale" [15]).** Colaboratorul apropiat al lui C. A. Rosetti și tot el «economistul de la „Românul"», E. Winterhalder, aprecia că **„Industria manufacturiale, care completează și încoronează civilizațiunea unui popor, este nemărginită în rezultatele sale. Ea aduce la cea mai înaltă treaptă puterile producătoare, individuale și sociale. O apatie fizică și intelectuală, o învechită rutină, neștiința și servitutea sînt mai totdeauna tristul cortegiu al regimului agricol ; o necontenită activitate, un progres neîncetat, luminile și libertatea caracterizează regimul industrial și comercial ... Industria întinde imperiul omului asupra puterilor producătoare ale naturii" [16]).** Adesea dezvoltarea industrială ca și dezvoltarea generală a economiei sînt legate de o politică economică activă și rațională. Dionisie Pop Marțian se adresa cu următoarele cuvinte — de rezonanță și în epoca noastră — cercurilor conducătoare de la 1862 : „Vreți să aveți o economie prosperă, dați de faceți o politică bună" [17]), pe care-o vedea ca o politică de susținere a industriei protejată împotriva concurenței mărfurilor străine și a penetrației capitalului străin, de propulsare a agriculturii, transporturilor, creditului, comerțului și a tuturor componentelor unei economii moderne.

Pentru toate acestea, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia, cu prilejul sărbătoririi a 120 de ani de la revoluția de la 1848 că **„una din ideile progresiste ale pașoptiștilor de mare importanță pentru viitorul națiunii noastre a fost ideea necesității dezvoltării activităților industriale, a comerțului, finanțelor, a intensificării schimburilor economice între țările române, precum și cu alte state, intrînd astfel în circulația internațională de bunuri de valori materiale și spirituale" [18]).** Și această idee perenă a industrializării țării a fost receptată de mișcarea muncitorească încă de la începuturile ei, încorporînd-o în chip organic în concepția sa despre mersul României pe calea progresului. De ea s-a legat dezvoltarea clasei muncitoare, creșterea rolului și importanței sale în configurația societății.

Ideile înaintate ale pașoptiștilor n-au fost simple abstracții produse ale imaginației sau fanteziei, ci și-au avut originea într-o realitate dată, pătrunzînd pînă la înțelegerea unor legități ale dezvoltării societății românești care au acționat o îndelungată perioadă istorică. Ele s-au menținut multă vreme în actualitate prin mesajul istoric al unor soluții pentru probleme de rezolvat (problema agrară, problema dezvoltării industriale, a unității statale, a independenței și suveranității naționale etc.), încorporîndu-se în tezaurul de gîndire și acțiune al clasei muncitoare.

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

---

11) Texte din literatura economică în România. Sec. XIX., Buc. 1960, pag. 80.
12) Ibidem, pag. 121.
13) Ce vor socialiștii, în „Drepturile omului" din 9 iunie 1885.
14) Texte... pag. 108.
15) C. Dobrogeanu-Gherea — Neoiobăgia, București 1910 pag. 484.
16) E. Winterhalder — Agricultura, industria și comerciul. În : „Românul" IV, nr. 267/25 sept. 1860 pag. 806—807.
17) D. P. Marțian — Trebuințe române în oglinda expoziției universale din Londra. În : „Analele economice" III, to. I—IV, nr. 9—12, pag. 197.
18) Nicolae Ceaușescu — 120 de ani de la revoluția din 1848. În : „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste" Edit. politică, București, 1969, pag. 289.

...„ÎMPREJURĂRI FAVORABILE CA SĂ REALIZĂM ACEEA CE STĂMOȘILOR NOȘTRI LE-A FOST CU PUTINȚĂ NUMAI DE A DORI"...

„Pe lîngă toate aceste radicale instituții, singurele care ne pot regenera patria, apoi partida națională mai propune una, ca cunună tuturor ca cheia bolței, fără care s-ar prăbuși tot edificiul național ; aceasta este Unirea Moldovei cu Țara Românească, pe temeiul puncturilor de mai sus și cari se vor putea modifica de către Adunarea obștească constituantă a ambelor țări unite ; o unire dorită de veacuri de toți românii cei mai însemnați ai amînduror Principatelor, o unire pe care, după spiritul timpurilor, cu armele în mînă au vroit să o săvîrșească Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, carele și ajunsese a se intitula : „Cu mila lui dumnezeu, domn al Țării Românești, al Moldovei și al Ardealului". Prejudețele veacului și intrigile străinilor pînă acum au stăvilat această unire Astăzi însă împrejurările ne sînt mai favorabile ca să putem realiza aceea ce strămoșilor noștri le-a fost cu putință numai de a dori".

MIHAIL KOGĂLNICEANU
(Dorințele partidei naționale în Moldova, august 1848)

„PENTRU CA NAȚIUNEA SĂ REINTRE ÎN DREPTURILE SALE NATURALE..."

„Care trebuia deci să fie programul revoluției din 1848? Programul era dezvoltarea progresivă a revoluției din 1821, organizarea democrației și eliberarea țăranului, împroprietărindu-l. Într-un cuvînt, trebuia făcută o revoluție democratică și socială. Acesta a fost scopul nostru, programul din 1848. El este întru totul același cu cel din 1821, avînd în minus problema fanarioților și în plus problema socială... Odată înfăptuită această revoluție, ne mai rămîneau de făcut alte două revoluții : o revoluție pentru unitatea națională și, mai tîrziu, pentru independența națională, ca în felul acesta națiunea să reintre în posesia deplină a drepturilor sale naturale".

NICOLAE BĂLCESCU
(Scrisoare către C. A. Golescu)

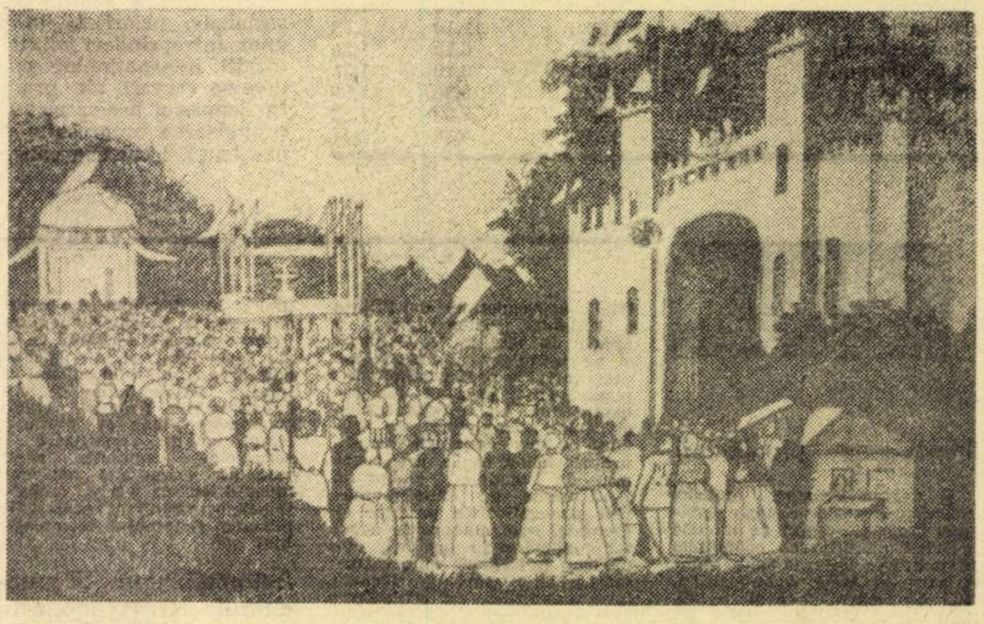

Adunați pe Cîmpia Filaretului, mii de oameni asistă cu emoție la depunerea jurămîntului pe Constituție (1848)

CĂRȚI

COSTIN MURGESCU: „DAVID RICARDO ÎN ANGLIA REVOLUȚIEI INDUSTRIALE"

PENTRU ECONOMIȘTII români, Costin Murgescu este de mulți ani o permanență publicistică și științifică în diverse domenii — de la cercetări de economie concretă și mondială la cele de exegeză a gîndirii economice. Din preocupări mai vechi, cum mărturisește autorul în cuvîntul înainte, a văzut în 1972 lumina tiparului la Editura științifică lucrarea despre viața și opera lui D. Ricardo *).

Pentru a fi cu totul sinceri dintru început, alegerea unei astfel de teme — de circulație, am putea spune, universală — cum este creația de apogeu a economiei politice burgheze clasice întruchipată de David Ricardo, chiar de un teoretician de talia lui Costin Murgescu, poate părea multora temerară. De ce, ne-am putea întreba, la încheierea celui de al doilea secol de la nașterea și la aproape un secol și jumătate de la moartea lui David Ricardo (18 aprilie 1772 — 11 septembrie 1823) se justifică un studiu, care să reia creația acestuia, prin prisma „rolului decisiv pe care îl are în fundamentarea teoretică a concepțiilor economice și în dezvoltarea progresistă a acestor concepții lupta deschisă și principială de opinii, cunoașterea precisă a practicii sociale, adîncirea în realitățile fundamentale ale epocii respective, abordarea curajoasă și lipsită de prejudecăți a problemelor majore cu care este confruntată evoluția societății" ? Dincolo de varietatea punctelor de vedere ce mai pot fi expuse despre semnificativul „exercițiu" pe care ni-l propune Costin Murgescu, un lucru pare neîndoios: autorul studiului își face o datorie de onoare din a afirma că se plămădește în anii noștri pe pămîntul românesc un mod de a gîndi nu numai prezentul și viitorul, dar și istoria gîndirii economice. Și, trebuie recunoscut, Costin Murgescu a făcut și prin acest studiu un efort ale cărui merite cu greu pot fi supraestimate. Ne vom permite, în continuare, cîteva notații despre cea de a doua parte a „exercițiului" lui Costin Murgescu. Stimulați mai ales și de subtitlul pe care, subtilul autor îl dă lucrării „continuitate și ruptură în istoria gîndirii economice: cazul David Ricardo".

Autorul studiului oferă opiniei de specialitate, justificînd credo-ul inițiat un efort de cercetare mai puțin canonic decît s-ar părea (succesiune și renunțare, continuitate și întrerupere, am spune în vederea reexaminării ș.a.). Se pornește de la premisa, și în bună măsură se dovedește, că este nu numai posibil, dar absolut necesar un efort de valorizare, adică de descoperire a noi și noi semnificații ale unor creații menite să înfrunte timpul, cum este cazul celei a lui D. Ricardo.

Autorul cărții la care ne referim reușește în orizontul ricardian de idei un remarcabil tur de forță teoretic (nu doctrinar !), punînd în discuție unele probleme actuale ale contruntării de idei economice, context în care iluminează atît fondul principal, conținutul ideilor disputate, cît și ținuta, cel mai adesea ignorată de manuale canonice de istorie a gîndirii economice, așa-zicînd de caracter, etică, morală a controverselor, dezbaterilor, discursurilor, dizidențelor, polemicilor în care era angajat în epocă D. Ricardo.

I-A FOST DAT operei lui D. Ricardo să se constituie prin confruntări. Astfel, începînd cu notița din 29 august 1809 din „Morning cronicle", care a stîrnit replica lui Hutches Trower, coleg la bursă și în Societatea geologică din Londra, continuînd cu controversa la „Prețul urcat al aurului, o dovadă de depreciere a bancnotelor", care a necesitat și Răspunsul la observațiile practice ale lui Charles Bossanquet (1810) și încheind cu cartea „Propuneri cu privire la o circulație bănească economicoasă și sigură...". (1816), teoria ricardiană a **monedei** s-a constituit în focul confruntărilor de opinii parlamentare sau științifice. Costin Murgescu caracterizează aici pe D. Ricardo ca unul dintre cei mai talentați și virtuoși demolatori ai teoriei nominaliste, dominante la începutul revoluției industriale în gîndirea economică engleză (pag. 117—8), finisînd și dezvoltînd, totodată, linia doctrinară J. Locke — D. Hume — H. Thornton (a teoriei cantitative a monedei) pe fundamentul teoriei valorii-muncă, în limitele în care aceasta putea fi elaborată. Apariția în 1817 a lucrării „Despre principiile economiei politice și impunerii" a constituit punctul de plecare pentru controversa cu prietenul T.R. Malthus. Autorul lucrării pe care o recenzăm consideră de datoria sa să respingă denaturările unor comentatori nemarxiști de felul lui L. Cossa sau J. Schumpeter, care au taxat „Principiile" pur și simplu o lucrare pragmatică, menționînd în replică realismul și forța de înrîurire a cărții „independent de caracterul just sau injust al concluziilor teoretice la care a ajuns însuși D. Ricardo" (pag. 128—9). Costin Murgescu știe să marcheze atît meritul emulului lui D. Ricardo, James Mill, ale cărui îndemnuri și sfaturi constituie geneza istorică a acestei lucrări de apogeu a economiei politice burgheze clasice, cît și ipoteza plauzibilă a lui Broadus Mitchell, care consideră că D. Ricardo a perfecționat logica economică, a deschis drumul pentru analiza matematică în gîndirea economică, reprezentînd primul constructor de analiză economică modernă.

O exemplificare pregnantă a importanței confruntărilor de idei economice în opera lui D. Ricardo ne oferă Costin Murgescu cînd se referă la teoria **valorii** a lui A. Smith, pe care teoria ricardiană a valorii o evaluează atît prin continuitate, cît și prin respingere, premergînd, într-un fel, travaliul pe care, în proporții și cu o profunzime sporite caracteristice unei revoluții în gîndirea economică, îl va face, în replică, opera economică a marxism-leninismului. Cu toate limitele și multele sale „pete albe", teoria ricardiană a valorii depășește inconsecvențele lui A. Smith cînd fixează izvorul valorii în munca producătoare de mărfuri, cînd definește valoarea prin cantitatea de muncă necesară producerii cantităților de mărfuri ce se compară, cînd respinge determinarea smithiană valorii prin salariu, în lucrarea la care ne referim, pe bună dreptate se sesizează, totodată, o mare ambiguitate terminologică la D. Ricardo, atunci, cînd acesta folosește conceptele valoare de schimb și valoare. Pornind de la caracterizarea marxistă a lui D. Ricardo, mai ales a aportului acestuia la teoria valorii-muncă, autorul relevă înțelegerea limpede și profundă a problemei la D. Ricardo — „primul economist care înțelege că problema valorii reprezintă cheia teoretică fără de care nu se poate porni într-o societate a producției de mărfuri la dezlegarea celorlalte «mistere» ale producției sociale", valoarea reprezentînd „acea categorie a cărei elucidare integrală (realizată consecvent de teoria marxist-leninistă creatoare, n.n.) condiționează înțelegerea tuturor celorlalte categorii economice, ca și a legilor dezvoltării producției capitaliste".

IN TEORIA ricardiană a **rentei** Costin Murgescu relevă atît expresia luptei burgheziei industriale împotriva aristocrației feudale, cît și, pînă la urmă, o abatere, o retragere de pe o premisă justă. În același context de teorie economică, Costin Murgescu relevă că pentru Ricardo repartiția era principala problemă a economiei politice, că teoria costurilor comparative, dezvoltată din cea a lui A. Smith, a suscitat controverse, datorită caracterului ei foarte difuz. Ridicîndu-se la un plan superior de generalizare a teoriei economice a lui D. Ricardo, Costin Murgescu evocă părerea lui K. Marx, după care „Ricardo construiește pentru prima dată un sistem unitar al economiei politice, iar economia politică se constituie definitiv ca știință". Apropiindu-se pînă la intimitate și cu simpatie de „eroul" său, Costin Murgescu ne vorbește despre un D. Ricardo obsedat pînă în ultima clipă a vieții de a găsi unitatea de măsură-etalon a valorii, frămîntare pe care o caracterizează drept un episod impresionant din istoria cunoașterii umane a vieții economice. D. Ricardo apare astfel, prin tot ceea ce a realizat mai bun ca și prin ceea ce a lăsat posterității să împlinească, un adevărat moment de referință, punct de continuitate pentru o întreaga epocă de gîndire economică de tradiție burgheză — de la S. de Sismondi la J. M. Keynes, dar și pentru **izvoarele istorice** ale gîndirii economice marxiste. Cu afecțiune se referă Costin Murgescu la comuniunea intelectuală D. Ricardo-T. Malthus-J. Mill, remarcînd, de pildă, atît calda intimitate față de T. Malthus (scrisoarea din 31 august 1823), cît și vehemența denunțării sfîrșelii științifice a acestuia, care se îndoia de exactitatea economiei politice ca știință:

DECLARÎNDU-SE implicit angajat în acest context de partea bunei credințe, a deferenței, a onestității, a probității a respectului pentru adversarul care merită efortul discuției științifice, Costin Murgescu vede în economistul clasic burghez, apoteotic un exemplu, care, în mod fericit, preceda, și din acest punct de vedere, marxismul. Exemplele care ni se oferă în carte, atît în ce privește judecarea lui Adam Smith, a cărui lucrare fundamentală „Avuția națiunilor" D. Ricardo a cunoscut-o numai după moartea autorului ei, cît și în ce privește controversele cu contemporanii (pe toți interlocutorii avîndu-și-i sau făcîndu-și-i amici !) par pilduitoare pentru etica acestui om de știință. Continuînd o astfel de profesiune de credință pe care o valorizează din moștenirea creației și vieții spirituale a lui D. Ricardo, Costin Murgescu ne oferă posibilitatea unei discuții „la zi" despre opera aceluia dintre puținii economiști „atît de discutat și de controversat, atît de adulat și de contestat care a fost David Ricardo (pag. 132). Costin Murgescu se confruntă în paginile cărții mai ales cu exegeți nemarxiști ai operei ricardiene, începînd cu apologetul-discipol și vulgarizator J. MacCulloch și terminînd (în ordine alfabetică) cu L. Cossa, Ch. Gide, B. Mitchell, J. Schumpeter.

În ce privește atitudinea față de aprecierile clasicilor marxism-leninismului asupra problemelor discutate, ni se pare demnă de relevat rezistența autorului față de cochetărie cu citatele, lucrarea la care ne referim constituind, așa cum reușit se exprimă autorul însuși cînd caracterizează o lucrare a lui D. Ricardo, „trecerea de la activitatea de agitație prin presă, la activitatea de motivare teoretică a tezelor respective" (pag. 103). În lucrare sînt și referiri la studii marxiste despre D. Ricardo, dar în legătură cu aceasta ne-am permite să remarcăm doar că discutarea și a altor studii marxiste publicate pînă în și în 1972, ar fi fost în beneficiul lucrării lui Costin Murgescu. Lucrarea lui Costin Murgescu are un indiscutabil „profil" marxist, dar **de fond** — și anume în valorificarea tradiției de critică a marxism-leninismului creator, cît și în folosirea unei dialectici vii, operante în cercetarea și expunerea materialului supus examinării, respectiv atenției cititorului. Modul în care știe Costin Murgescu să îmbine paginile sale de exegeză ricardiană — cele de biografie, cu cele de creație, aprecierile altor exegeți, cu cele ale sale, relevarea meritelor și a limitelor teoriilor autorului cercetat, ale operei sale în ansamblu, ba chiar și examinarea unora dintre judecățile istoriei scurse, confirmă și reconfirmă la Costin Murgescu talentul intelectual consacrat. Publicistica noastră, de-acum și din domeniul exegezei gîndirii economice universale, nu poate decît să-și dorească proliferat un astfel de exemplu, care constituie o autentică pledoarie de cea mai bună calitate pentru ceea ce am putea numi **„eseul de incitare spirituală"**.

De aceea, la terminarea lecturii cărții lui Costin Murgescu dispare, topită de forța talentului autentic, surprinderea pe care ar fi putut-o produce apariția la noi a unei cărți cu o asemenea problematică. Prin tot ce are mai bun, cartea recenzată ne convinge că o gîndire creatoare găsește totdeauna locul și timpul pentru a milita pentru idei, în cazul nostru economice, politice, praxiologice, care se acreditează folositoare unei societăți în plin avînt constructiv — atît în plan material, cît și în plan spiritual. Deci nu temele lipsesc, și nici măcar fondul de material „documentar", ci, poate, numai încrederea că **orice** temă de gîndire economică permite unui autor luminat de idei înaintate intrarea „pe ușa din față" în sfera intereselor celor mai stringente ale epocii, ale societății sale. Și dacă această considerație se referă la autori, credem că, nu mai puțin interesați în aceste efuziuni de idei doar aparent „cunoscute", pot să fie editorii. Este convingerea noastră intimă, că acum cînd nevoile, așa-zicînd „elementare", de spiritualitate ne sînt în principal satisfăcute putem și trebuie să ne deschidem mai larg orizonturile de gîndire, respingînd comoditatea periculoasă a lui „déjá vu" sau a lui „nu-i pentru noi".

EXERCIȚIUL spiritual (folosim cu plăcere acest termen utilizat de Costin Murgescu în introducerea lucrării) pe care ni-l oferă autorul pe o temă care ar putea părea multor experți „ingrată", este în acest sens edificator. Desigur, se poate face mai mult și mai bine chiar pe această linie. Însuși Costin Murgescu s-a referit să-și numească studiul o monografie. Lucrarea este însă ceva poate mai important decît o monografie. Este o invitație la noi lecturi de eseistică economică, și un autor cum este cel de față face o bună pledoarie pentru deschiderea gustului public față de o asemenea literatură, cu nimic minoră față de cea „pur" estetică. Și mai este cartea lui Costin Murgescu o dovadă de **militantism** pentru ideile înaintate ale partidului nostru în actuala confruntare ideologică. Un caracter militant care nu se declară, ci se **demonstrează** cu delicatețe, cu discreție, cu inteligență spirituală.

În carte sînt și unele inegalități și scăderi; unele privesc aparatul documentar; de pildă, în discutarea aportului lui D. Ricardo în teoria valorii, în cea a rentei sau a repartiției ar fi fost utile și referiri la istoria respectivelor probleme în gîndirea economică pentru a nu lăsa să se creadă că ele au fost pentru prima dată introduse în gîndirea economică de D. Ricardo. Operaționalitatea folosită în argumentările vestitului om de afaceri care era D. Ricardo este lăsată de Costin Murgescu mai ales pe seama detaliilor de istorie economică. Dincolo de acestea lucrarea recenzată se prezintă însă ca un aport de seamă la abordarea marilor probleme ale istoriei gîndirii economice.

Să ne bucurăm că, sub pana lui Costin Murgescu, figura și creația lui D. Ricardo sînt evaluate într-o lucrare adresată cititorului marxist român, dar cu legitim drept de cetate într-o vreme ca a noastră, care clocotește de efervescența ideilor într-un spațiu mai larg.

dr. Ioan CRISTESCU

*) Costin Murgescu: „David Ricardo în Anglia revoluției industriale". Editura științifică, București, 1972, 220 pag.

FIȘE

Creștere economică

● SUB titlul **Théorie de la croissance économique** (Economica, Paris, 1972, 190 pag.) a apărut în limba franceză cunoscuta carte a lui F. H. Hahn (Churchill College, Cambridge) și R.C.O. Matthews (All Souls College, Oxford) **The theory of economic growth: a survey.** Autorii fac un bilanț al teoriilor creșterii în cadrul modelelor de creștere „echilibrată", începînd de la Harrod. Este vorba de modele care se sprijină pe principiul evoluțiilor paralele ale mărimilor semnificative în decursul timpului, sub formă de tendințe exponențiale. Mărimi cum sînt capitalul acumulat, produsul global, cheltuielile de investiții, productivitatea factorilor progresează în rate care, în condiții de echilibru, trebuie să fie compatibile între ele — în rate constante. Cvazi-invarianța în timp a coeficienților, cum ar fi raportul capital-produs, muncă (vie) — produs național — observă prof. Bernard Ducros, care semnează prefața la ediția franceză — coeficienți calculați pornind de la serii cronologice ale mărimilor relative la aceeași țară, este o constatare interesant de confruntat cu dispersiunea considerabilă ce se observă cînd se compară, în serii în secțiune, aceiași coeficienți la un moment dat în diferite țări. Referindu-se la perspective, autorii consideră că trebuie să se acorde mai multă atenție lumii considerate în ansamblul său ca o economie subdezvoltată, în care chiar evoluția sectoarelor avansate nu poate fi înțeleasă fără referire la sectoarele mai puțin dezvoltate.

Fără acoperire

● ACTUALA criză monetară internațională ar confirma opiniile îndelung susținute de Milton Friedman... Cel puțin aceasta este părerea sa, exprimată în articolul **The Crisis that Refreshes** (Criza care împrospătează) publicat de revista **Newsweek** (12 martie 1973). Autorul reia aici o serie de teze vehiculate de unii economiști americani, după care avatarurile dolarului privesc în primul rînd pe partenerii occidentali ai S.U.A. și în ultimul rînd pe S.U.A. În lume, scrie el, există cîteva zeci de miliarde de dolari în legătură cu care S.U.A. și-au declinat orice obligație de a-i converti în aur. Acești dolari circulă în Europa occidentală (ca euro-dolari) și, continuă M.F., europenii sînt liberi să îi schimbe între ei la orice preț doresc, fără ca acest lucru să preocupe trezoreria americană. În cel mai rău caz, se arată, se poate ajunge la devalorizare, care aduce S.U.A. mai multe avantaje decît dezavantaje. Economistul american își exprimă speranța că recenta criză a relevat acest adevăr țărilor occidentale, precum și absurditatea achiziționării masive de dolari în scopul menținerii cursului. O dată învățată lecția, conchide M.F., sistemul monetar va fi reformat, renunțîndu-se la paritățile fixe și instituindu-se cursurile flotante, de natură, după părerea sa, să asigure stabilitatea.

Factori ai reproducției

● Culegerea de studii **Faktoren und Kriterien der intensiv erweiterten Reproduktion im Sozialismus** (Factori și criterii ale reproducției lărgite intensive în socialism), Akademie — Verlag, Berlin, 1972, reunește cercetările unor economiști sovietici din R.D.G. de notorietate. Se analizează mai întîi cele două tipuri de reproducție extensivă și intensivă. Se precizează raporturile dintre creșterea economică și dezvoltarea structurii producției. Creșterea economică la scară națională este tratată și din punctul de vedere al factorilor ei, din punct de vedere al interacțiunii acestora, precum și în corelație cu integrarea economică socialistă internațională. O atenție aparte se acordă progresului științifico-tehnic, în calitatea acestuia de condiție a dezvoltării economice. Sînt desprinse și principalele legături dintre nevoia socială, structura producției sociale și proporțiile la scara economiei naționale. Mult dezbătuta problemă a ratei optime a acumulării productive își are locul cuvenit. Constituirea fondului de acumulare este legată de productivitatea muncii. Între problemele cărora li se caută soluții sînt și cele privind organizarea teritorială rațională a reproducției.

metodologie

PROGNOZA TEHNOLOGICĂ

APLICARE, APRECIERE, TENDINȚE DE DEZVOLTARE

FĂRĂ A NE OPRI, în articolul de față, la **starea actuală** (prezentă) a sistemului metodologiei prognozei tehnologice, vom aborda unele probleme ale **aplicării** metodelor de prognoză într-o concepție sistemică, vom studia importanta problemă a **aprecierii** unei prognoze și a unei structuri metodologice și vom încheia cu identificarea **tendințelor de variație** ale acestora.

ÎN APLICAȚII, metodele de prognoză nu apar izolate, ci asociate în **structuri metodologice**. Precizarea acestora se leagă de desfășurarea studiilor de prognoză, în particular de prognoză tehnologică.

Elaborarea prognozelor este un proces ce trebuie să se desfășoare continuu, un studiu de prognoză fiind un „instantaneu" al acestui proces. Aceasta subliniază faptul că activitatea de elaborare „pentru prima dată" a unei prognoze cere o altă desfășurare decît activitatea de „reactualizare" a prognozelor existente, ambele rămînînd în același timp desfășurări ale unor studii de prognoză.

Caracterul specific al metodologiei previzionale exclude apoi, prin însăși esența sa, o desfășurare standard a **tuturor** studiilor de prognoză. În practică, structura metodologică asociată oricărei aplicații se obține din integrarea unei anumite configurații a metodologiei generale cu metode și tehnici **specifice** domeniului concret de investigație (tehnologic, economic etc.). Este evident că această structură reclamă o altă desfășurare dacă începe — sau cuprinde — tehnici de grup sau de anchetă (Delphi), decît dacă se rezumă la un model matematic. Iată greutăți **reale** în precizarea **concretă** a unei desfășurări tipice a studiilor de prognoză.

Totuși, unele principii generale pot fi formulate, și în cele ce urmează ne vom opri pe scurt asupra acestui aspect al problemei.

Dacă prognoza se elaborează **pentru prima dată**, o schemă posibilă de desfășurare a activității ar fi următoarea:

a) Etapă de învățămînt în domeniul metodologiei previzionale, la care participă viitori beneficiari, specialiști însărcinați cu elaborarea studiului și cadre de conducere cărora acest studiu le este necesar în practică. Este vorba de necesitatea creării unei **baze comune de discuție**, care să precizeze **ce se poate cere** studiilor de prognoză în spiritul rigorii științifice, evaluînd lucid obiectivele și mijloacele de rezolvare a problemei (sau de construcție și explorare a problematicii) și punînd de acord aceste elemente.

Credem că este recomandabil ca în acest cadru să se stabilească îndrumările metodologice în elaborarea studiului ce urmează a fi redactat. După părerea noastră, metodele de grup sau tehnicile de anchetă pot funcționa încă din această etapă, și pot da răspunsuri la întrebări fundamentale pentru mersul cercetării, ca, de pildă, „care sînt obiectivele pe care **vrem** și **putem** să le realizăm", „care este tematica sau lista de probleme ce se constituie ca obiect al studiului", „care pot fi structurile metodologice necesare și adecvate acestei tematici — sau care eventual o pot genera sistematic și îmbogăți", planificarea timpului, grupele de lucru etc.

b) Etapa de cercetare propriu-zisă și de elaborare a studiului, a cărei structură depinde **strict** de particularitățile metodologiei precizate anterior. De pildă, pentru modele tendențiale trebuie început cu analiza retrospectivă, continuat cu precizarea modelului, determinarea nevoilor de date și recoltarea ca și prelucrarea acestora, construcția „stărilor viitoare" ale modelului — cu ipoteze și corecții privind dinamica separată a elementelor, dinamica structurilor etc. —, „reconstrucția" și analiza realității modelate prin tehnici adecvate (analize de sistem, scenarii etc.). Alte dezvoltări apar pentru modele în care există analize morfologice, metode reticulare etc. Se recomandă uneori utilizarea mai multor metode sau structuri metodologice pentru a verifica un rezultat din cîmpul viitorului; este de așteptat ca aceasta să fie o dovadă a seriozității muncii de cercetare și elaborare a studiului. Și în această etapă, tehnicile muncii de grup pot avea un rol important. Răspunsurile la întrebări de tipul: „este suficient orizontul retrospectiv pentru investigația prospectivă propusă ?" (ținînd seama de inerția sistemului concret) — sau „cum trebuie calculată aceasta?" —, sau „se conservă sau, dacă nu, **cum** variază tendința?", sau „care este ponderea inovației care poate schimba o tendință?", sau „care sînt factorii care pot stopa sau accelera o evoluție?", sau „se păstrează corelația?", sau „este relevantă?", oferă un teren natural pentru consultări sistematice și riguros conduse între specialiști.

c) Discutarea studiului și eventualele modificări — explicitări sau comprimări — la cerere. Cu această ocazie, se face și **evaluarea** studiului, după criterii multiple ce vor fi prezentate mai departe.

Ca în orice cercetare aplicativă, urmează apoi punerea în practică, detectînd implicațiile prognozei pentru structura și dinamica prezentului.

CUM POATE fi însă apreciat un studiu de prognoză? Cum putem spune, în fața unei investigații previzionale, dacă justifică efortul făcut pentru elaborare și dacă se constituie efectiv ca un material util ?

Există **mai multe criterii** de evaluare a unui studiu prospectiv.

Primul criteriu — și cel mai utilizat astăzi — este criteriul **siguranței** sau **fiabilității.** Cu alte cuvinte, o prognoză ar fi bună, dacă ar da imagini corespunzătoare posibile ale sistemului dat. Termenul „corespunzător" poate fi interpretat în mai multe moduri. Pentru prognozele cantitative, el revine la a impune o anumită precizie a estimațiilor viitoare, care se poate uneori măsura. Pentru prognozele calitative, termenul „corespunzător" grupează acele imagini care **nu deformează** (în anumite limite dinainte precizate) realitatea viitoare în ansamblul ei sau nu alterează marile ei coordonate. **Siguranța** sau **fiabilitatea** poate să se refere **nu numai** la valori cantitative sau proiecții-imagini ale viitorului, ci și la tendințele generale ale evoluției.

Cum poate fi măsurată fiabilitatea prognozei ? Să remarcăm de la început că aceasta, în limite destul de largi, nu poate fi certificată cu precizie decît a posteriori. Or, o apreciere întemeiată pe o astfel de verificare ar contrazice înseși fundamentele gîndirii anticipative.

Există însă o serie de **condiții** operaționale care permit o estimare a fiabilității prognozei. Printre acestea, citām:

— Complexitatea modelului: este de așteptat ca antrenarea unui număr mai mare de factori, de naturi diferite, să permită o descriere mai exactă a dinamicii sistemului considerat; metodele reticulare permit astfel de construcții riguroase a unor modele, identificînd toți factorii care condiționează o evoluție (teoria pertinenței).

— Rigoarea metodologică a construcției previzionale: o metodologie elaborată minuțios, riguros testată și aplicată cu preocuparea de a fi supusă la „obiect", cuprinzînd accidentele realului, este un semn al fiabilității ridicate a prognozei.

Problema fiabilității nu se poate însă pune într-un mod corect decît pe orizonturile de prognoză pe care sistemul considerat evoluează, în virtutea inerției sale, într-o „regiune" apropiată de o traiectorie univocă; **dincolo** de această regiune, noțiunea de fiabilitate nu-și mai găsește o acoperire riguroasă. Lipsa de detaliu a unei prognoze, spațiile „albe" ale acesteia nu sînt neapărat semnul comodității sau insuficienței, ci pot reprezenta și marca rigorii și seriozității științifice, care proiectează **numai** pe direcțiile care prezintă un grad dat de fiabilitate, și refuză detaliul discutabil de dragul detaliului.

Fiabilitatea nu este însă **singurul** criteriu de apreciere a unei prognoze.

Vom cita astfel **criteriul problematizării**, în evaluarea studiilor previzionale: o prognoză este cu atît mai bună, cu cît pune mai multe probleme asupra structurii și funcționării actuale a sistemului tehnologic considerat. Prognozele ne ajută astfel să descifrăm mecanismele sistemelor tehnologice de azi, și, propunîndu-ne să vedem cu „alți" ochi — ai viitorului — ceea ce cunoaștem, ne deschid căi de perfecționare, invenție, inovație.

Un ultim criteriu de apreciere a prognozelor este capacitatea acestora de a permite **stabilirea strategiilor de dezvoltare a sistemelor tehnologice cu maximă capacitate de evoluție ulterioară.** O prognoză este deci cu atît mai bună, cu cît deschide mai multe căi posibile de evoluție a sistemului tehnologic, cu cît mărește capacitatea acestuia de a crea inovația și de a se adapta inovației, cu cît mărește viteza de reacție și reflexele tehnologiei.

Evaluarea metodologiei prognozei tehnologice este legată de aprecierea gradului în care structurile metodologice asigură un nivel constant convenabil al rezultatului studiului pe baza acestei structuri, în raport cu criteriile considerate (cu unul din criterii, sau cu o combinație dată a acestora). Numai în acest mod se poate vorbi de metode adecvate, neadecvate, mai bune, mai puțin bune etc. Să reținem, deci, că structurile metodologice sînt funcții de obiective și criterii: dacă urmărim problematizarea sau mărirea „reflexelor" tehnologiei, vom alege alte structuri metodologice decît dacă urmărim numai mărirea fiabilității.

TENDINȚELE dezvoltării sistemului metodologiei prognozei tehnologice în viitor pot fi detectate dacă vom presupune că evoluția acestuia va urmări să ridice **calitatea** structurilor metodologice posibile, în sensul criteriilor de evaluare menționate anterior. Printre tendințele posibile, menționăm ca fundamentală **integrarea** mai puternică la nivelul metodologiei generale a previziunii. Printre evoluțiile posibile și probabile, citām:

a) Pătrunderea metodelor intuitive (tehnici de grup, anchete etc.) în cîmpul metodelor puternic formalizate și matematizate. O serie de probleme de construcție a modelelor, de investigație a dinamicii acestora, de evaluare, oferă un teren al corelării metodelor de grup cu metodele formalizate. Construcția **colectivă** a modelelor (anchete pentru identificarea parametrilor, a legăturilor, a restricțiilor, a elementelor de control și decizie); simularea **colectivă** a dinamicii modelelor (asociind de pildă simularea pe calculator cu apariția unor „actori" care, în nodurile de decizie, acționează intuitiv); precizarea **colectivă** a obiectivelor — iată exemple operaționale ale integrării menționate, ale cărei semne credem că sînt vizibile încă din perioada actuală. Metodologia construcției modelelor, metodologia utilizării simultane a modelelor paralele, metodologia „dialogului", între modelele paralele (Systems Approach) introduc în cîmpul formalizărilor elemente de natură, am spune, dramatică, a căror noutate este evidentă și ale căror consecințe sînt greu de intuit.

La Laboratorul de cercetări prospective al Universității din București s-au obținut unele rezultate teoretice legate de aceste probleme *). Pătrunderea metodelor intuitive în cîmpul metodelor puternic formalizate și matematizate este un element important în **democratizarea previziunii** și în **perfecționarea planificării.**

b) Pătrunderea (reciprocă) a metodelor puternic formalizate și matematizate în cîmpul metodelor intuitive și perfecționarea intuiției pe această bază. Cităm, în această direcție: matematizarea tehnicilor morfologice, prin utilizarea metodelor de clasificare în identificarea morfelor, folosirea combinatoricii în generarea spațiului morfologic, topologizarea spațiului morfologic, „dinamizarea" spațiului morfologic; matematizarea tehnicii scenariilor, prin utilizarea metodelor lingvisticii structurale în analiza și construcția scenariilor prin propoziții, utilizarea tehnicilor de simulare și „transcrierea" automată a rezultatelor acestora în limbajul curent, utilizarea teoriei jocurilor și deciziilor etc.; matematizarea tehnicii creativității de grup și a tehnicii anchetelor Delphi prin utilizarea metodelor stochastice de studiu a deciziilor de grup, a modelelor de învățare etc.

La Laboratorul de cercetări prospective al Universității din București s-au obținut o serie de rezultate în aceste direcții.**)

Este însă evident că numai în legătură directă cu **practica tehnologică, economică și socială**, tendințele menționate devin cu adevărat operante. Se deschide astfel un vast cîmp de colaborare între specialiștii-metodologi și practicieni, colaborare cu implicații fructuoase atît pentru teoria și metodologia previziunii tehnologice, cît și pentru practica propriu-zisă.

conf. dr. Mihai BOTEZ

*) În legătură cu aceste probleme, se poate consulta: M. C. Botez, „Perspective în metodologia previzională: democratizare și universalizare metodologică", Comunicare prezentată la cea de a III-a Conferință Mondială de cercetarea viitorului, București, 1972.

**) O prezentare largă a acestor rezultate poate fi găsită în „Curs de prognoză" elaborat de L.C.P., CIDSP, București, 1972.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Ascensiunea motorului rotativ

PUNEREA LA PUNCT a motorului rotativ și lansarea fabricației în serie de autoturisme echipate cu acest motor anunță — după opinia specialiștilor — un moment de cotitură în activitatea industriei de automobile.

În prezent doar o firmă japoneză (a treia ca mărime) — Toyo Kogyo Co Ltd — s-a lansat din plin în această acțiune, producînd în 1972 cîte 20 000 de autoturisme pe lună (marca Mazda), echipate cu motor rotativ și exportate în primul rînd în S.U.A. Avantajele acestui motor sînt însă atît de numeroase (mai puțin greu, mai ieftin, cu fiabilitate sporită, cu un grad redus de poluare a atmosferei etc.) încît — după părerea unor experți — în 1980 în S.U.A. 75—95% din numărul total al motoarelor construite vor fi rotative. Printre firmele americane, General Motors se află în avans în ceea ce privește lucrările de perfecționare a motorului și de lansare a prototipului, apreciindu-se că de pe benzile sale ar putea ieși cel puțin 25 000 de asemenea motoare în 1974, iar în 1976 un număr de 200—500 mii de autoturisme fabricate de această firmă ar putea fi echipate cu noile motoare.

• Importul de minereu de fier în Piața Comună

ÎN 1980, circa 80% din necesitățile de minereu de fier ale siderurgiei țărilor Comunității Economice Europene vor fi satisfăcute prin importuri din terțe țări, față de 40% în 1960. Vor crește importurile de minereu de fier din Canada, Brazilia, Venezuela și țările, vest-africane. În prezent cele șase țări fondatoare ale Pieței Comune achiziționează 32% din exporturile de minereu de fier ale statelor capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare.

Interviul nostru cu ERIK MANFRED RIBBING, directorul Centrului european UNESCO pentru învățămîntul superior

SPECIALIZAREA ȘI VALORILE GENERALE ÎN EDUCAȚIE

RECENT a fost inaugurat la București sediul Centrului european UNESCO pentru învățămîntul superior. Cu acest prilej revista noastră s-a adresat d-lui Erik Manfred Ribbing directorul Centrului cu rugămintea de a ne vorbi despre obiectivele acestui Centru.

PRECIZÎND că scopul general al acestui Centru este de a promova cooperarea între țările membre UNESCO în domeniul învățămîntului superior, dl. Ribbing a menționat că Centrul urmează să elaboreze studii și cercetări cu privire la diferite teme și să difuzeze rezultatele acestor studii și cercetări, să adune documentație în probleme de interes deosebit pentru dezvoltarea învățămîntului superior și să difuzeze aceste informații, la cerere sau în mod regulat; un alt obiectiv este de a facilita cooperarea între cadre universitare și a studenților din țările europene. Domnia sa a menționat că în acest moment se elaborează planuri mai amănunțite cu privire la îndeplinirea acestor sarcini. „Sîntem foarte interesați să cooperăm cu instituțiile românești — ministere, institute de cercetare, centre de documentare și biblioteci, în dorința de a fi de folos țării în care ne aflăm. Sîntem interesați în dezvoltarea cooperării și pentru faptul că încercăm să găsim metode de a mobiliza interesul și resursele țărilor membre, astfel încît ele să ia o parte mai activă la cooperare".

• În timpul șederii dv. în România ați constatat că țara noastră are o atitudine activă pe acest plan ?

SPRE OBIECTIVELE FINALE ALE ACTUALULUI CINCINAL

ACTUALUL plan cincinal de dezvoltare a economiei ungare prevede ritmuri şi proporţii care să asigure creşterea şi mai departe a venitului naţional şi ridicarea nivelului de trai. Pe lîngă ţelurile fundamentale ale creşterii economice, el a stabilit şi acele condiţii politico-economice — de exemplu, îmbunătăţirea stării de echilibru intern şi extern a economiei, îmbunătăţirea eficienţei producţiei şi a gospodăririi — în cadrul cărora trebuie să fie realizate sarcinile de plan.

Rezultatele primilor doi ani ai celui de-al IV-lea plan cincinal arată cu R. P. Ungară avansează proporţional în timp spre obiectivele fixate pentru anul 1975.

Legea despre cel de-al IV-lea plan cincinal al economiei noastre naţionale a proiectat o creştere medie anuală a venitului naţional de 5,5—6%; în cei doi ani care s-au scurs am atins o creştere medie de 6%. Producţia industrială s-a dezvoltat în esenţă de asemenea proporţional în timp, atingînd anual aproximativ 5,5%.

A început o îmbunătăţire sensibilă a structurii producţiei industriale, formarea unei structuri mai moderne a produselor. Sînt demne de remarcat şi datele privind creşterea în agricultură. Cu toate că datorită inundaţiilor din 1970, producţia în sectorul agricol trebuia să facă faţă unor mari dificultăţi, întîrzierea cauzată de aceste împrejurări a putut fi recuperată în anii 1971—1972, cînd dezvoltarea agriculturii a depăşit pe cea planificată. Planul pe termen mediu în agricultură a fixat ca producţia acestei ramuri să depăşească cu 15—16% nivelul planului cincinal precedent. Or, producţia în acest sector important a fost în 1971 cu aproximativ 9%, iar în 1972 cu circa 13% mai mare decît nivelul de bază, ceea ce înseamnă că dacă agricultura va îndeplini şi în 1973 planul, atunci încă în acest an va atinge întreaga creştere prevăzută în planul cincinal. Ca urmare a acestei creşteri am trecut de la situaţia cînd, în urmă cu cîţiva ani, nu puteam acoperi aprovizionarea cu pîine a ţării decît prin importuri considerabile de cereale, la asigurarea nevoilor proprii şi la exportul unor importante cantităţi din acest produs. Situaţia este asemănătoare şi în producţia de carne, mai exact în producţia de carne de porc. Constituie un succes faptul că putem considera rezolvată şi producţia de porumb şi de păsări. Acum, sarcina principală a agriculturii în sectorul vegetal este dezvoltarea producţiei de sfeclă de zahăr, a tutunului şi legumelor, iar în sectorul zootehnic creşterea vitelor, dezvoltarea şi rentabilizarea intensă a producţiei de carne şi de lapte.

S-a dezvoltat mult şi comerţul. Aceasta o dovedeşte în mod convingător aprovizionarea relativ uniformă şi satisfăcătoare a populaţiei în condiţiile în care, dacă ţinem seama de media pe mai mulţi ani în ţară, consumul pe cap de locuitor a sporit în ultimii ani cu 5,5%.

Sectorul comunicaţiilor şi transportul de mărfuri rezolvă din an în an tot mai bine sarcinile crescînde ce le revin în dezvoltarea economiei naţionale. Au loc modernizarea transportului feroviar, construcţii rutiere în proporţii importante, dezvoltarea transportului de mărfuri cu autovehicule, a reţelei de autobuze şi creşterea parcului de autoturisme. Se impun însă eforturi şi mai mari pentru dezvoltarea circulaţiei publice în primul rînd în Budapesta.

În dezvoltarea din ultimii doi ani a economiei ungare se pot identifica unele tendinţe care merită şi trebuie examinate pentru a stabili dacă ele sînt de durată sau vremelnice. La sfîrşitul planului cincinal trecut, deci în 1970, în industrie numărul celor ocupaţi a atins nivelul maxim. De atunci, creşterea producţiei îşi are originea în totalitate în creşterea productivităţii muncii, căci începînd din 1970 numărul celor ocupaţi în industrie stagnează. În anii 1970—1972 s-a obţinut o creştere a productivităţii muncii în industrie de 6,4%, ceea ce depăşeşte perioadele de plan precedente, cînd ritmul mediu de creştere a fost de 3,9% în anii 1951—1955, 4,1% în 1956—1960, 5% şi 3,7% în 1961—1965 şi respectiv 1966—1970.

Participarea şi rolul mai activ al productivităţii muncii la creşterea producţiei este caracteristică nu numai pentru industrie, ci şi pentru celelalte ramuri ale producţiei materiale. Prin urmare, sporirea venitului naţional, în primii doi ani ai celui de-al IV-lea plan cincinal a provenit din creşterea productivităţii muncii.

Faptele prezentate sprijină indiscutabil constatarea din noiembrie 1972 a C.C. al P.M.S.U. potrivit căreia sistemul de conducere economică, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1968, slujeşte drept instrument potrivit şi eficient economiei de plan şi obiectivelor construcţiei socialiste.

Fireşte, rezultatele obţinute nu înseamnă că în ultimii ani economia noastră s-a dezvoltat fără probleme, nu înseamnă că astăzi nu am avea griji. Una dintre ele — un fenomen recurent al economiei noastre de plan, care, în general, se leagă de primul an al noilor planuri cincinale — este aceea că, acumularea creşte periodic neproporţional de rapid faţă de sporirea venitului naţional.

Aşa s-a întîmplat în primii ani ai celui de-al treilea plan cincinal, în 1966 şi 1967, iar mai recent, în 1970, dar îndeosebi în 1971. În 1970 şi în 1971 venitul naţional a crescut cu 12%, iar acumularea netă cu 50%, ceea ce a deteriorat starea de echilibru a economiei naţionale. În cadrul utilizării venitului naţional, proporţia acumulării a fost de 28—29% în loc de 23—25% prevăzut pentru perioada celui de-al IV-lea plan cincinal. Importul peste plan a deteriorat balanţa de comerţ exterior şi de plăţi, foarte importantă pentru noi. Proporţia înaltă a acumulării a creat de fapt o cerere pe care producţia internă nu putea să o satisfacă. Ca urmare, importul s-a lărgit rapid. Şi cu toate că pasivul în comerţul exterior nu poate fi calificat în fiece caz ca fenomen negativ, în general această situaţie a dat naştere unor numeroase probleme. Pentru Ungaria evoluţia balanţei de comerţ exterior prezintă o importanţă majoră, deoarece exportăm anual o cantitate de mărfuri reprezentînd aproape 40% din venitul naţional.

Ca urmare a diferitelor măsuri economice luate la nivel înalt pentru stăvilirea acestui fenomen nefavorabil, în 1972 situaţia s-a îmbunătăţit simţitor, am făcut paşi hotărîţi spre restabilirea echilibrului. Măsurile legate de plan — atacarea unui număr mai redus de mari investiţii individuale decît cel planificat, formarea unor rezerve de construcţii, o politică mai severă de credit etc. — au frînat sporirea rapidă, în continuare, a cererii investiţionale, au făcut posibilă restabilirea echilibrului în comerţul exterior. La îmbunătăţirea situaţiei comerţului exterior contribuie, în mare măsură, elasticitatea economiei, care a făcut posibil, ca în 1972, pe lîngă stagnarea importului, să atingem o creştere însemnată a exportului, de circa 20%.

Din cauza amploarei exagerate a investiţiilor a crescut volumul obiectivelor neterminate şi a scăzut eficienţa investiţiilor. Căci, în timp ce productivitatea a sporit în toate ramurile economiei naţionale, eficienţa socială a activităţii economice a slăbit în mică măsură. De fapt, — din cauza nivelului ridicat al investiţiilor — în ultimii doi ani stocul fondurilor fixe ale producţiei materiale a crescut în măsură mai mare decît producţia şi productivitatea. Valoarea fondurilor fixe revenind pe un lucrător, înzestrarea tehnică a muncii a sporit mai rapid decît productivitatea muncii vii. Datorită tuturor acestora, indicele venitului naţional revenind pe unitate de fonduri fixe întrucîtva s-a deteriorat.

O altă problemă în cadrul dezvoltării din cei doi ani trecuţi a constituit-o faptul că venitul real, consumul populaţiei au crescut în măsură mai redusă decît nivelul planificat. Cauza rămînerii în urmă trebuie căutată în formarea salariilor, a cîştigurilor, a veniturilor băneşti. În 1972, veniturile băneşti ale populaţiei au crescut în măsură ceva mai mică decît în anii precedenţi, mai ales, pentru că regulatorii economici, care frînau creşterea nejustificat de rapidă a veniturilor, au acţionat întrucîtva mai intens decît era necesar. Pentru contracararea acestei situaţii au fost luate în 1972 măsurile centrale de salarizare, în virtutea cărora, începînd cu 1 martie 1973, au fost sporite veniturile celor ce lucrează în industrie, mai ales veniturile muncitorilor care lucrează în industria mare. Măsura aceasta, precum şi alte creşteri de salarii care vor interveni în cursul anului fac posibil ca sarcinile cuprinse în planuri să fie îndeplinite, respectiv depăşite, nu numai în privinţa producţiei, dar şi a formării veniturilor.

O condiţie importantă a creşterii salariilor, a veniturilor, a nivelului de trai este sporirea eficienţei producţiei. Pentru aceasta este nevoie în primul rînd de îmbunătăţirea muncii, de descoperirea rezervelor în cadrul întreprinderilor. În 1972, întreprinderile au analizat în mod critic situaţia organizării muncii şi a producţiei în cadrul lor şi au elaborat programe de muncă organizatorică. Executarea acestor programe, integrarea lor în munca gospodărească cotidiană îşi face repede simţit efectul, încă în această perioadă de plan.

Am făcut primii paşi şi pe o altă cale care duce spre o mai mare eficienţă economică. La nivelul economiei naţionale au avut loc şi sînt în curs numeroase schimbări, care asigură utilizarea mai economică a factorilor de producţie. Cu toate că rentabilitatea întreprinderilor se îmbunătăţeşte din an în an, aici mai există rezerve mari. Unele din întreprinderile noastre mai dau produse nerentabile, iar pentru sprijinirea unor astfel de producţii bugetul acordă anual mai multe zeci de miliarde forinţi. O reducere a producţiei nerentabile va permite eliberarea unor resurse, pe care le putem fructifica în interesul societăţii.

În cursul anului trecut, toate ministerele industriale au analizat şi au clasificat întreprinderile prin prisma rentabilităţii. Dintre acestea, pe cele cu situaţia cea mai nefavorabilă le-au obligat să elaboreze planuri de măsuri. Acum, în a doua etapă a muncii de analiză, fiecare întreprindere industrială îşi clasifică, tot pe baza rentabilităţii, produsele sale, tehnologiile sale de fabricaţie, funcţiile sale economice. Aceasta în vederea realizării hotărîrii guvernului care a obligat întreprinderile industriale — independent de mărimea beneficiului — să elaboreze planuri de măsuri în vederea îmbunătăţirii eficienţei economice a structurii lor actuale de producţie. Aceste planuri prevăd un şir de măsuri pe ani de zile, iar executarea lor îmbunătăţeşte eficienţa producţiei nu numai la nivelul întreprinderilor, ci şi la nivelul economiei naţionale. Or, acesta este factorul cel mai important al consolidării economice a ţării, al ridicării nivelului de trai, al edificării cît mai de vreme a societăţii socialiste.

GARAM Jozsef
redactor şef al revistei „Figyelö"

— Mă aflu de puţin timp în România, dar am avut prilejul să constat de pe acum că atitudinea faţă de o asemenea cooperare este foarte pozitivă. Sînt convins că această atitudine va lua forma unor acţiuni concrete şi a participării la programele noastre.

Concretizînd această idee, interlocutorul nostru a menţionat că deşi Centrul se află în faza stabilirii temelor de care se va ocupa, se poate arăta de pe acum că una din preocupări va fi elaborarea de cercetări în ceea ce priveşte aşa-numita „eficienţă externă" a învăţămîntului superior. „Mă refer la gradul în care învăţămîntul superior corespunde — în ceea ce priveşte conţinutul, metodele, organizarea, accesibilitatea — nevoilor societăţii. Este vorba nu numai de corespondenţa numerică între cadrele universitare pe care le produc universităţile şi posibilităţile de absorbţie ale societăţii, ci de asemenea, de structura învăţămîntului superior, sau de învăţămîntul pentru adulţi ca o alternativă a învăţămîntului pentru tineri etc.

O altă temă de studiu va fi aceea a metodelor pentru a organiza cooperarea internaţională. Considerăm că sînt încă multe de făcut în domeniul metodologic pentru a face cooperarea mai eficientă. Este vorba de interacţiunea între organizaţiile internaţionale şi instituţiile naţionale, la nivel central şi local, cum ar fi universităţile, institutele de cercetare şi altele. Dorim să creăm cadrul pentru concretizarea interesului activ potenţial al acestor instituţii pentru cooperare cu alte ţări şi a nevoilor lor crescînde în acest domeniu".

• Care credeţi că ar putea fi contribuţia specialiştilor şi oamenilor de ştiinţă români la dezvoltarea cooperării pe plan european ?

— Sînt convins că România va putea aduce o contribuţie importantă în acest sens deoarece, după părerea mea, orice ţară poate contribui cu experienţa sa la lărgirea unor noi metode şi a unui nou conţinut al învăţămîntului superior care să corespundă mai bine nevoilor societăţii. Este de asemenea, foarte importantă contribuţia pe care o poate aduce orice ţară prin punerea anumitor întrebări la care urmează să se găsească răspunsuri.

În continuare interlocutorul nostru a subliniat că revoluţia ştiinţifică şi tehnică pune probleme dificile învăţămîntului, trebuind să fie abordate două feluri de aspecte principale : cum să adaptăm conţinutul învăţămîntului, precum şi metodele sale, la dezvoltarea rapidă a ştiinţei şi, pe de altă parte, cum să păstrăm în învăţămîntul superior elementele de valoare permanentă, cum ar fi metodologia studiului în sine, capacitatea de analiză, lucruri care sînt esenţiale şi rămîn esenţiale chiar dacă datele ştiinţei se modifică. Problema este de a găsi care să fie conţinutul fundamental, continuu, al învăţămîntului superior, conţinut care trebuie schimbat doar foarte lent, şi în ce trebuie să constea transformările. O altă chestiune de examinat este relaţia dintre specializare şi asigurarea cunoştinţelor cu caracter mai larg. Evident, *specializarea este necesară, dar, odată cu ea, trebuie să avem în vedere că oamenii de ştiinţă care lucrează în activitatea aplicativă au de-a face cu probleme foarte complexe şi trebuie să aibă o educaţie generală largă, alături de cea de specialitate.* Este nevoie de acest lucru poate chiar mai mult decît în trecut. De pildă, un tehnician trebuie să cunoască elementele generale ale ştiinţelor sociale tot aşa cum cei care studiază problemele sociale trebuie să stăpînească elemente tehnice. S-au realizat pînă în prezent numeroase experimente în acest domeniu şi se fac studii în multe ţări. De aceea este atît de important ca organismele naţionale să coopereze între ele.

Interviu realizat de
Irina VIANU

REPERE

TRANSFERUL DE TEHNICĂ ŞI AUTOAPĂRAREA

RECENT ŞI-A ÎNCHEIAT lucrările la Geneva grupul interguvernamental pentru „transferul de tehnică" al Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (C.N.U.C.E.D.).

Ţările în curs de dezvoltare sînt apăsate de grele sarcini financiare — iată ce rezultă din documentele date nu de mult publicităţii. În cursul ultimelor exerciţii, aceste ţări au cheltuit aproape 1500 milioane de dolari pe an în scopul achiziţionării de brevete, licenţe şi de servicii tehnice pentru exploatarea acestora. Dacă obiectivul de 8% creştere, stabilit pentru al doilea deceniu de dezvoltare, va fi să fie atins, cheltuielile vor urca către anul 1980 la 9 miliarde de dolari. În plus, după cum precizează secretariatul C.N.U.C.E.D., se adaugă alte dificultăţi. Unele contracte prevăd în mod expres obligativitatea achiziţionării unor anumite produse, restricţii la export şi clauze care limitează concurenţa internă. În Rezoluţia cu care s-au încheiat lucrările se apreciază că ansamblul limitărilor face ca situaţia să devină „intolerabilă" pentru ţările „beneficiare" şi că efectele se traduc prin „descurajarea formării de competenţe naţionale". Mai apăsat, comisia C.N.U.C.D.E. declară că aceste ţări în curs de dezvoltare sînt „supuse unui colonialism care le menţine într-o dependenţă aproape totală faţă de ţările dezvoltate" şi că, din punct de vedere politic, ele rămîn „incapabile de a stăpîni şi orienta propriul lor proces de producţie".

Unele ţări au luat măsuri de autoapărare. Mexicul, de pildă, a promulgat o lege care prevede instituirea unui registru naţional de transfer al tehnicii în care se va refuza transcrierea contractelor dacă preţurile sînt disproporţionate, dacă este ştirbită într-un fel gestiunea cumpărătorului, dacă sînt impuse restricţii la cercetare şi la ameliorările tehnice — sau dacă cumpărătorul este constrîns să achiziţioneze materialul de care are nevoie dintr-o sursă determinată.

Comisia C.N.U.C.E.D. va aduce pe ordinea de zi a viitoarei sesiuni specializate, din luna august, chestiunea „pregătirii unui cod de comportare în domeniul transferului de tehnică".

Şi cum se pare că, pentru realizarea unui transfer de tehnică fără ipotecile mai sus menţionate, este de asemenea necesară o anumită pricepere... tehnică, se recomandă „convocarea prealabilă a unui grup de experţi ai ţărilor cu niveluri de industrializare şi cu sisteme economice diferite".

mondorama

S.U.A. — PIAȚA COMUNĂ: SE AȘTEAPTĂ NEGOCIERI DURE

DESPRE amplificarea contradicțiilor dintre S.U.A. și Piața Comună s-a scris mult, mai ales în legătură cu formele acute pe care le-a luat criza sistemului monetar occidental. Declarațiile din ultimul timp mențin aceeași „temperatură înaltă" a atmosferei de ambele părți ale Atlanticului. După cum arăta din Bruxelles, Agenția „Reuter", într-o convorbire cu un grup de oameni de afaceri americani, vicepreședintele Comisiei Pieței Comune, Christopher Soames care are totodată, răspunderea relațiilor externe ale C.E.E., avertiza că viitoarele negocieri comerciale dintre S.U.A. și Piața Comună vor fi dure. „De ambele părți ale Atlanticului, remarca Soames, se vor exercita presiuni care ar putea zădărnici tot ceea ce noi sperăm să realizăm".

Pe de altă parte, subsecretarul de stat pentru problemele economice al S.U.A., William Casey, a declarat săptămîna trecută în fața subcomitetului Camerei reprezentanților pentru probleme europene, că Statele Unite ar saluta orice schimbare intervenită în politica agricolă a Pieței Comune, sperînd că țările membre vor merge „spre o liberalizare substanțială a sistemului lor agricol, puternic protecționist". Menționînd că S.U.A. dezaprobă tratamentul preferențial acordat de C.E.E. unor țări africane și din regiunea mediteraniană — informează A. P. din Washington, Casey a avertizat și el: „Țările Europei occidentale sînt nu numai cei mai importanți parteneri comerciali ai S.U.A., dar, totodată, cei mai aprigi concurenți ai Americii".

PETROL, DOLARI ȘI AUR

ÎN Orientul Mijlociu se afirmă din ce în ce mai des că, decît să se vîndă petrol pentru o monedă de hîrtie care se devalorizează, este preferabil ca petrolul să fie păstrat în pămînt. În acest context observatori occidentali citați de revista **Perspectives**, consideră că o bună parte din cele 6 miliarde de dolari pe care Banca federală a R.F.G. a trebuit să le absoarbă în februarie aparțineau unor deținători arabi, producători de petrol din Orientul Mijlociu (încasările totale ale acestor țări din vînzările de petrol au fost de 15 miliarde dolari în 1972). Observatorii citați consideră, de asemenea, că cererea record de aur din luna februarie a provenit în mare măsură tot din Orientul Mijlociu.

STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE ÎN IUGOSLAVIA

ÎN SECTORUL SOCIALIST al Iugoslaviei au lucrat anul trecut 4 115 000 persoane, cu circa 171 mii mai multe decît în anul 1971, menționează **Privredni Vjesnik.** În 1972 s-a constatat o creștere a numărului de salariați în aproape toate sectoarele de activitate. Pe sfere de activități, cea mai mare creștere absolută s-a înregistrat în industrie și minerit (83 000) și cea mai scăzută în silvicultură (300).

Salariați pe domenii de activitate (în mii)

	1971	1972
Total	**3944,2**	**4115,1**
Activități economice	**3260,6**	**3400,5**
din care:		
Industrie și minerit	1530,8	1613,5
Agricultură și piscicultură (sector socialist)	240,9	244,0
Silvicultură	67,6	67,9
Construcții	356,2	364,0
Transporturi și comunicații	280,1	288,6
Comerț și alimentație publică	472,6	506,5
Circulația bănească	219,1	218,2
Gospodărie locativă și comunală	93,3	97,8
Activități extra-economice	**683,6**	**714,6**
din care:		
Activități social-culturale	501,0	525,4
Organizații de stat și obștești	182,6	189,2

IERARHIA CELOR MAI MARI FIRME VEST-GERMANE

DUPĂ cifra de afaceri realizată în 1970 și 1971 (în mil. mărci), cele mai mari zece firme vest-germane sînt în ordine:

	1970	1971	Sporul %
1. Volkswagen	15 837	17 309	+ 9,3
2. Siemens	11 763	13 635	+15,9
3. Hoechst	11 080	12 153	+ 9,7
4. B.A.S.F.	11 517	12 139	+ 4,5
5. Daimler-Benz	11 054	12 058	+ 9,8
6. Bayer	11 129	11 921	+ 7,1
7. Thyssen	10 881	10 380	— 1,7
8. Veba	8 060	9 405	+16,7
9. AEG—Telefunken	8 543	9 375	+ 9,7
10. Klöckner	8 300	8 200	— 1,1

Pe locuri între 11 și 20 se situează firme ca Krupp, Bosch, Opel.

SOLUȚII PENTRU CRIZA ENERGETICĂ

ÎN OPOZIȚIE cu teoreticienii occidentali care susțin necesitatea adoptării unui ritm de creștere zero, între altele din cauza penuriei de energie, un număr important de specialiști demonstrează în ultimul timp că există „resurse materiale și soluții tehnice pentru a rezolva această criză".

După părerea lui Herman Kahn, de pildă, cărbunele ar putea cunoaște în viitor „o nouă epocă de aur". Deși exploatarea cărbunelui se anunță mai costisitoare ca urmare a operațiunilor de rafinare și desulfurizare la care va trebui să fie supus pentru a corespunde normelor antipoluante, exploatarea lui ar putea fi totuși rentabilă cu condiția gazeificării sale.

Datele arată că rezervele potențiale de cărbune și uraniu sînt cu mult superioare celor de petrol și gaz metan. O comparație a rezervelor mondiale pentru diferitele surse de energie este oferită în tabelul de mai jos:

(în miliarde tone echivalent cărbune)

	Petrol	Gaz metan	Cărbune	Uraniu
Rezerve cunoscute	139,5	70,2	—	—
Rezerve potențiale	825	337	8000	4000

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CREȘTEREA COSTULUI VIEȚII ÎN DOUĂ DECENII

ÎN ULTIMII ANI ritmul creșterii costului vieții a cunoscut în aproape toate țările occidentale o accelerare. Tabelul de mai jos, reprodus după o notă documentară semnată de Bertrand de Jouvenel, situează această accelerare în contextul evoluției prețurilor din ultimele două decenii.

Creșterea costului vieții (%)

Țara	Perioada 1953—1963 (1953=100)	Perioada 1963—oct. 1972 (1963=100)
S.U.A.	+14,5	+38
Canada	+15,2	+38
Japonia	+38,0	+63,3
Franța	+51,6	+50
R.F.G	+22,0	+37,4
Italia	+32,5	+45,1
Anglia	+33,3	+63,8

Tabelul evidențiază că în șase din cele șapte țări creșterea costului vieții a fost mai puternică în al doilea deceniu decît în primul: aceasta a fost mai mult decît dublă în S.U.A. și Canada, aproape dublă în Anglia, după care urmează Japonia, R.F.G. și Italia. O menținere a ritmului se constată în cazul Franței, care cunoscuse o creștere neobișnuit de rapidă încă în primul deceniu.

Graficul alăturat, avînd la bază tot datele O.C.D.E. folosite de autor, permite constatarea că pe ansamblu, creșterea prețurilor la produse industriale a fost nu numai inferioară indicelui general al costului vieții, dar și mai apropiată ca nivel între cele șapte țări. Principala contribuție la creșterea costului vieții în perioada 1960—1971 și-au adus-o serviciile, în condițiile creșterii mai lente a productivității muncii în acest sector în comparație cu industria, și chiriile, date fiind marile transferuri de populație spre mediul urban care au însoțit ritmul relativ înalt de creștere economică din acest deceniu, reflectate în scumpirea masivă a terenurilor și a construcțiilor noi.

Acest din urmă aspect este deosebit de evident în cazul R.F.G., țară caracterizată printr-o ascensiune relativ mai lentă a indicelui costului vieții. În schimb S.U.A., fără a fi scutite de spinoase probleme urbane, nu cunosc totuși dificultățile aglomerărilor urbane de tipul Parisului sau capitalei nipone, ceea ce se reflectă în dinamica mai lentă a chiriilor.

Influența crescîndă a serviciilor pentru populație se regăsește și în prețurile unor produse alimentare și, în general, a produselor industriale care presupun asemenea servicii. În felul acesta s-ar explica, de exemplu, dinamica mult mai rapidă a prețurilor cu amănuntul ale produselor industriale în Japonia față de S.U.A., în condițiile în care prețurile cu ridicata au sporit mai mult în această din urmă țară față de Japonia.

D. D.

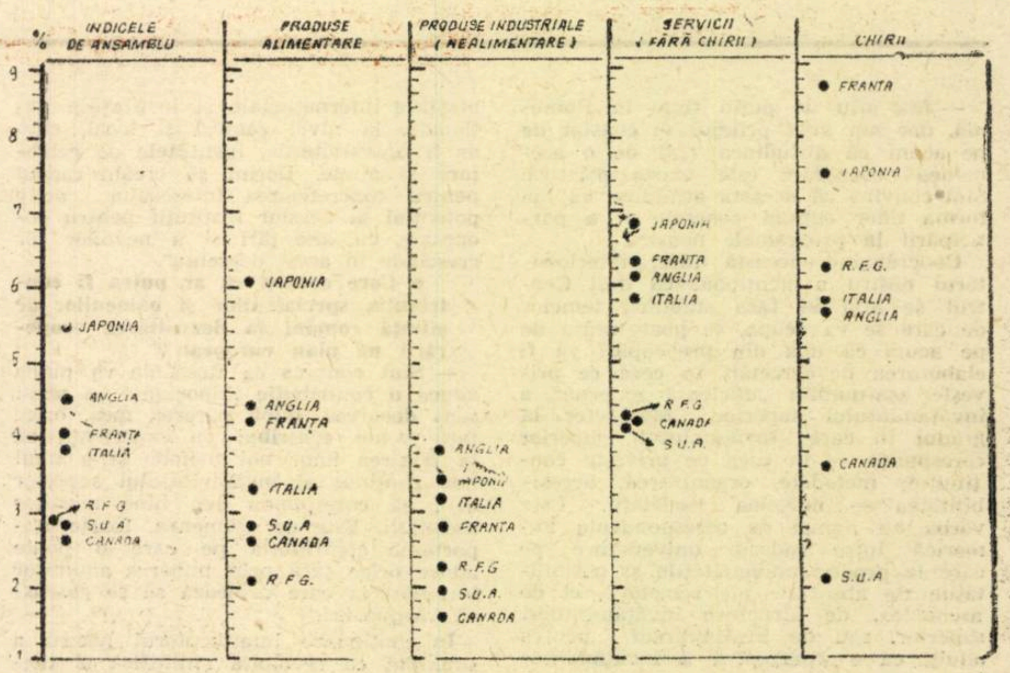

Ritmul mediu anual de creștere a indicelui prețurilor cu amănuntul și a componentelor lui în cîteva țări, membre ale O.C.D.E., în perioada 1960—1971

După CHRONIQUES D'ACTUALITE, t. VIII, 10 ianuarie 1973, nr. 1, pag. 28)

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 16 (503)
vineri 20 APRILIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

16

EFICIENȚĂ ȘI ECHILIBRU ECONOMIC prin reducerea și eliminarea imobilizărilor

DEZVOLTAREA și diversificarea activității economice ridică o serie de probleme noi în fața organizării procesului de producție, atît în cadrul fiecărei întreprinderi, dar mai ales la scara întregii economii naționale. Pentru a obține un produs finit în adevăratul înțeles al cuvîntului, adică acel produs care să ajungă la consumatorul final, își aduc contribuția mai multe întreprinderi care realizează, concomitent sau succesiv, o parte din piesele sau subansamblele ce vor intra în componența produsului final. Se ajunge, astfel, la situația cînd două sau mai multe întreprinderi participă, într-un fel sau altul, pentru a obține forma produsului care să poată fi, după caz, consumabil de populație, utilizabil la realizarea unei investiții sau exportabil, ca să ne referim la principalii consumatori finali.

Într-o asemenea situație se ridică unele aspecte noi cu privire la interpretarea modului în care se încheie ciclul bine cunoscut B—M—B. Dacă la nivelul întreprinderii desfășurarea acestui ciclu este mai ușor de identificat, avînd posibilitatea ca, odată cu încasarea contravalorii mărfii sau serviciului ciclul amintit să fie considerat închis, la scara întregii economii problema este mult mai complicată. Cu toate acestea, este absolut necesar ca o asemenea problemă să fie în atenția economiștilor și, prin prisma ei, să fie explicate o serie de aspecte ale desfășurării procesului de producție și circulație.

La o cercetare minuțioasă a structurii stocurilor supranormative și de prisos din întreprinderi rezultă că așa-zisele materii prime sînt, de fapt, produse finite ale altor întreprinderi care urmează să fie supuse unor operațiuni de prelucrare și asamblare și numai după aceea să ia forma unor produse care să poată fi utilizate de consumatorii finali. În această situație se înțelege că structura valorică a materiilor prime este destul de complexă, în sensul că ea conține atît cheltuieli cu materii prime propriu-zise, cît și amortizare, manoperă și o anumită cotă de acumulări. Întreprinderile care au produs și livrat „materia primă" și-au constituit fonduri de investiții pe calea amortizării și beneficiilor, au plătit salarii și au dat acumulărilor destinația prevăzută, constituindu-și diferite fonduri sau alimentînd bugetul statului. Toate aceste lucruri ar fi normale atîta timp cît procesul de producție și circulație și-ar continua drumul normal pînă să se obțină un produs consumabil în adevăratul înțeles al cuvîntului. Însă, atunci cînd în drumul pe care trebuie să-l parcurgă un produs, apar întreruperi și staționări mai mult sau mai puțin îndelungate, situația se schimbă radical și este necesar de evaluat toate consecințele de ordin economic și financiar ale unei asemenea situații.

Într-o economie modernă, cu un proces de producție complex în care se pun la un alt nivel problemele de cooperare în condițiile unei bune diviziuni a muncii, problema corelării dintre producția părților componente ale

Nicolae PRETORIAN
vicepreședinte al Consiliului de Administrație al Băncii Naționale

(Continuare în pag. 2)

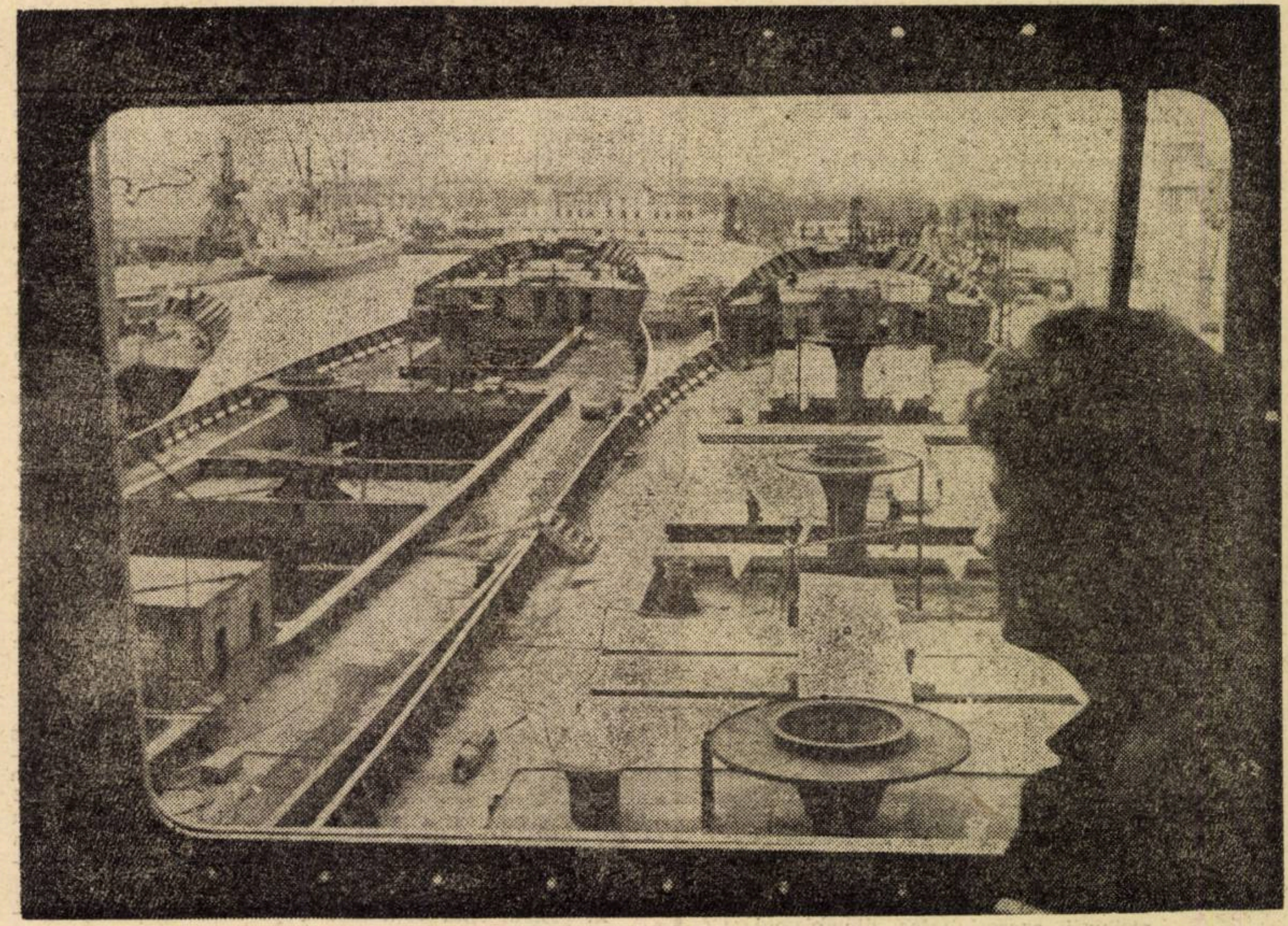

Fereastră spre viitoarele călătorii pe mările și oceanele lumii cu cargou rile românești de 7000 tone (Șantierul naval Galați)

INVESTIȚII

Eforturi corelate și măsuri eficiente pentru

MATERIALIZAREA RAPIDĂ A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

ÎNFĂPTUIND cincinalul în patru ani și jumătate, industria bucureșteană va realiza, pînă la finele anului 1975, *o producție suplimentară în valoare de 52 miliarde de lei.*

Din acestea, mai mult de 8 miliarde de lei se vor obține pe seama capacităților nou create, atît prin punerea lor mai rapidă în funcțiune, cît și prin scurtarea duratei de atingere a parametrilor proiectați. Iată de ce în fața factorilor responsabili din domeniul investițiilor stă sarcina de mare răspundere de a respecta cu rigurozitate condițiile de finalizare a fiecărui obiectiv industrial, stabilite inițial. Cîteva exemple argumentează pe deplin acest imperativ: prin intrarea în producție — cu trei trimestre mai devreme — a unei capacități suplimentare la Uzina „Electromagnetica", se preconizează realizarea unui spor de producție, care, la nivelul acestui an, se ridică la 40 milioane de lei, atingînd, la sfîrșitul cincinalului, 140 milioane de lei; extinderea Întreprinderii UREMOAS și cîștigul de timp scontat la intrarea ei în exploatare vor contribui la creșterea producției, în actualul cincinal, cu 250 milioane de lei etc.

Care este stadiul de îndeplinire a planului anual de investiții pe primul trimestru al anului și în ce direcții trebuie acționat, cu prioritate, în lunile următoare?

PRIMUL PĂTRAR din 1973 a fost încheiat, în pofida timpului nefavorabil din prima jumătate a lunii martie, cu un bilanț satisfăcător. **Pe multe șantiere, ritmul de execuție a fost intensificat de la o decadă la alta, a fost urmărită îndeaproape încadrarea cu precizie în graficele de lucrări.** Ca urmare, la lucrările ce se desfășoară la unele capacități de la Uzina de pompe, Uzina de mașini grele, Fabrica de mașini-unelte și agregate și Uzina „Timpuri Noi", constructorii au cîștigat un avans apreciabil în „competiția" cu timpul. Acest debut favorabil își are explicația în pregătirea temeinică, sub multiplele sale aspecte, a lucrărilor prevăzute să se execute în acest an. Astfel, **proiectele de execuție au fost predate din vreme, acțiunea de contractare a uti-**

A. CRISTIAN

(Continuare în pag. 4)

APROVIZIONAREA TEHNICO—MATERIALĂ

EXIGENȚE FAȚĂ DE UN MECANISM CARE TREBUIE SĂ FUNCȚIONEZE PERFECT SINCRONIZAT

O SARCINĂ de cea mai mare importanță ce revine activității de aprovizionare tehnico-materială este fundamentarea realistă a cerințelor de materii prime, materiale și combustibili, de care depinde îndeplinirea ritmică a planului, utilizarea deplină a capacităților de producție, reducerea prețului de cost, prevenirea formării stocurilor supranormative ș.a. Prin rezolvarea corectă a acestei probleme se asigură **o corelare a sistemului de planificare și organizare a aprovizionării cu planificarea și organizarea producției,** fapt ce se concretizează, în final, în balanțele materiale. Cînd la nivel de întreprindere, centrală industrială și minister, aceste planuri nu reflectă necesarul

Traian OLARIU
economist principal
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 16 din 20 aprilie 1973

1
— Eficiență și echilibru economic prin reducerea și eliminarea imobilizărilor de **Nicolae Pretorian**, vicepreședinte al Consiliului de Administrație al Băncii Naționale
— **Investiții**
Eforturi corelate și măsuri eficiente pentru materializarea rapidă a noilor capacități de producție de **A. Cristian**
— **Aprovizionarea tehnico-materială**
Exigențe față de un mecanism care trebuie să funcționeze perfect sincronizat de **Traian Olariu**, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

3
— **Plan • angajamente**
Creșterea productivității muncii asigură accelerarea dezvoltării și sporirea eficienței, de dr. **Ștefan Ștefănescu**, M.I.U.

5
— **Reducerea cheltuielilor materiale**
O sarcină concretă, prioritară, cu profunde implicații economice de **Dan Popescu**, C.S.P.

6
— **Agricultură**
O problemă actuală de interes major: Piscicultura în apele interioare de **Th. Bușniță**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România; ing. **I. Alexandrescu**

7
— **Finanțe**
Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative — condiție a accelerării vitezei de rotație a fondurilor de **Maria Ioniță, Al. Ișfănescu, Nicolae Manole**

8
— **Comerț exterior**
Județul Argeș — important producător la export de **Benone Gh. Popa**, director adjunct, Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale.

9
— **Marketing**
Vînzătorul — avanpost al producătorului pe piață de drd. **Gh. Nicorescu**, Laboratorul de marketing, A.S.E.

10—11
— **Conducere și organizare**
• Structuri raționale — organizare eficientă: Centrala industrială pe traiectoria consolidării de ing. **Nicolae Haneș**
• Cazuri în dezbatere: Delegarea de atribuții, operativitatea, dinamismul și eficiența conducerii de dr. ing. **Mihail Dumitrescu**

12
— **Agenda economistului**

13
— **Economistul în economie**
Avantaje ale integrării: învățămînt — producție — cercetare: Cum pregătim cadrele? Semnează: prof. univ. dr. **Constantin Pintilie**, lector univ. dr. **Maria Cojocaru**

14
— **Informație • decizie**
Pledoarie pentru reducerea și simplificarea formularisticii. Efectul de multiplicare sau cît ne costă informațiile inutile? de **Dan Agapescu**, expert, Academia „Ștefan Gheorghiu"

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste: Domeniul producției materiale (XI) de **Radu Constantinescu**

16
— **125 de ani de la Revoluția din 1848**
Idealurile de emancipare a țărănimii de prof. dr. **I. Bulborea**

17
— **Creștere economică**
Fondul de dezvoltare economico-socială (III)

18
— Masă rotundă pe teme economice organizată de Asociația „Business International"
Pe marginea lucrărilor mesei rotunde, răspund: ing. **Nicolae Nicolae**, ministru, secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior; **Dudley W. Pinks**, director general al Programului regional european al Asociației „Business International"

19
— Documentar: Industria constructoare de mașini în R.F.G. de **Dinu Dragomirescu**
— U.R.S.S.: Măsuri de perfecționare a conducerii în industrie de **V. Brăneanu**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

EFICIENȚĂ ȘI ECHILIBRU ECONOMIC

(Urmare din pag. 1)

unui produs capătă o importanță deosebită, nerealizarea ei fiind de multe ori cauza principală a întreruperii ciclului B—M—B. Iată și cîteva consecințe directe: La Uzina „Timpuri noi" din București s-au constituit la un moment dat stocuri supranormative de aproape 10 milioane lei pentru motivul că uzina nu a primit de la fabricile colaboratoare — „23 August"-București, „Steagul roșu"-Brașov — cantitatea contractată de arbori cotiți necesari pentru producția de motoare Diesel. La Uzina „Timpuri Noi" s-au format imobilizări care au atras cheltuieli suplimentare. Uzina a fost pusă în situația de a nu putea continua în mod normal procesul de producție început, și bineînțeles, de a nu putea onora la timp toate cantitățile pe care le-a contractat la rîndul ei cu alte întreprinderi. Sub denumirea de materii prime imobilizate la această uzină se găseau de fapt motoare electrice, pompe de injecție și altele, produse destul de complexe realizate de alte uzine și care așteptau, de fapt, asamblarea lor pentru a obține un nou produs finit.

Aspectele de mai sus, privite la o scară mai mare, scot în evidență faptul că întreruperea ciclului B—M—B în unele întreprinderi ascunde de fapt nu o simplă imobilizare de valori materiale, ci o „imobilizare" de cheltuieli de manoperă corespunzătoare salariilor plătite și imobilizarea unor sume ce au primit destinația investițiilor, alimentarea bugetului etc.

Ne găsim astfel în situația de a reconsidera într-un anumit fel consecințele întreruperii temporare a ciclurilor de producție și circulație, și a ne pune direct problema în ce măsură asemenea stări de lucruri influențează unele laturi ale echilibrului economic, financiar și monetar. Nu spunem lucruri noi atunci cînd arătăm că, în final, în economie trebuie să existe o „întîlnire" între valorile materiale și fondurile financiare. Deși circulă pe canale diferite, ca o expresie a echilibrului economic, financiar și monetar, cele două circuite trebuie să se suprapună la nivelul economiei naționale; în ultimă instanță, deținătorii de fonduri bănești trebuie să poată să-și achiziționeze cele necesare, în conformitate cu destinația pentru care au primit fondurile respective.

Atunci însă cînd în procesul de producție și circulație apar dereglări temporare, prin întreruperea circuitului normal vor exista situații cînd unii deținători de fonduri, neputînd să-și achiziționeze bunurile necesare, nu vor putea, la rîndul lor, să creeze o bază care să asigure lărgirea posibilităților de producție.

CAUZELE care pot duce la situația de mai sus sînt multiple. Din experiența noastră, ca lucrători de bancă, ne vom opri la cîteva din cauzele care duc uneori la întreruperea ciclului B—M—B la scara economiei care, privite mai ales prin prisma perspectivei de dezvoltare a activității economice din țara noastră, trebuie să stea mai mult în atenția conducerilor de întreprinderi și centrale.

În primul rînd vom înscrie pe lista de discuții problema asimilărilor în țară a unor piese sau subansamble pe care sîntem nevoiți să le aducem din import. Activitatea de asimilare, pe lîngă faptul că se înscrie printre obiectivele de ordin politic, aduce o însemnată eficiență economică, contribuind la valorificarea mai deplină a potențialului material și uman al economiei noastre. Însă nu se poate trece cu vederea că atunci cînd problema asimilării a fost tratată „funcționărește" ea nu a servit ansamblului. Cheltuielile neeconomicoase suportate, ca plata de dobînzi penalizatoare pentru creditele nerabursate la termen și alte cheltuieli neeconomicoase sînt mari. Nu poate însă fi trecut lesne cu vederea faptul că un volum însemnat de valori materiale sînt scoase din circuitul economic și că cumpărătorii care au nevoie de produsele respective sînt obligați să aștepte.

Desigur că întreprinderile care sînt puse în această situație după ce întîmpină greutăți cu organizarea activității de producție, uneori soldate cu pierderi de capacități, recurg în final la importuri pe care uneori sînt obligate să le plătească la prețuri neavantajoase datorită timpului scurt în care sînt obligate să ceară executarea contractelor.

O a doua cauză care aduce dereglări temporare în activitatea unor întreprinderi cu consecințe asupra întreruperii temporare a ciclului de producție o constituie nivelul la care se scontează obținerea de produse de la întreprinderile nou intrate în funcțiune. Deși uneori sînt cunoscute situațiile că întreprinderile sau secțiile nou construite, luate în calcul la elaborarea planurilor pentru corelarea nevoilor de aprovizionare cu producția unor întreprinderi nu se vor putea realiza în termenele prevăzute, totuși sînt acceptate, lăsînd ca timpul să mai soluționeze ceva sau se contează pe promisiunile și asigurările pe care atît întreprinderile constructoare cît și cele beneficiare le dau fără prea multe rezerve. În această situație întreprinderile care au nevoie de produsele noilor unități trec la organizarea procesului de producție, se aprovizionează cu alte materiale și subansamble și se văd apoi nevoite să stea cu ele în stoc și să suporte consecințe.

O altă cauză care a început să ia unele proporții și care trebuie să pună serios pe gînduri conducerile centralelor industriale și ale întreprinderilor este neonorarea la timp sau deloc a unor obligații contractuale. Este lesne de subliniat că aspectele legate de neonorarea contractelor se referă în multe cazuri la piese sau subansamble care la prima vedere nu constituie produse principale nici pentru producător, nici pentru consumator, însă tot atît de bine este știut că fără ele produsul final nu poate fi realizat. Iată un exemplu. Pentru realizarea unui tractor sînt necesare o serie de subansamble și piese de mare importanță. Însă mai este necesar și un motoraș de pornire. Din cauza nerealizării acestui motoraș, zeci de milioane de lei stau imobilizați în tractoare aproape terminate, dar care fără acest mecanism nu pot fi livrate beneficiarilor.

Pentru a completa metodele de analiză și apreciere a activității unei întreprinderi, ne gîndim că nu ar fi lipsit de interes ca la anumite perioade, conducerea întreprinderii să trebuiască să dea explicații în legătură cu destinația producției globale pe care o realizează. O asemenea analiză ar fi de natură să atragă atenția unor conduceri de întreprinderi în legătură cu faptul, dacă producția lor ajunge sau nu la timp în posesia beneficiarilor și să aprecieze și perioada de timp necesară încheierii ciclului B—M—B în unitatea proprie. Analizarea acestei laturi a activității ar fi de natură să determine unele conduceri de întreprinderi să meargă mai departe cu analiza și nu așa cum se face uneori în prezent, cînd concluziile și observațiile se opresc la aprecierea cantitativă a planului.

Posibilitatea de a urmări producția realizată după destinație este și mai sugestivă la nivelul centralelor, ministerelor și chiar a întregii economii. În asemenea situație am vedea util să se răspundă la întrebarea cît din producția realizată a luat destinația fondului pieței, cît a investițiilor și cît a exportului. Răspunsul la o asemenea întrebare asigură tragerea unor concluzii corespunzătoare care ar permite după aceea aprofundarea unor anumite laturi ale activității fiecărei întreprinderi sau centrale și luarea unor decizii corespunzătoare.

În ultimii ani, odată cu introducerea analizei activității economico-financiare pe bază de bilanț s-a reușit ca la nivelul întregii economii să se facă o analiză complexă a întregului proces de producție și circulație și să se dea răspuns la modul în care ciclul B—M—B se încheie la nivel macroeconomic. Analiza se face după următoarea schemă:

Resurse	Destinații
— Producția globală realizată	+ sau — față de plan: a) desfaceri de mărfuri către populație b) investiții c) export

Concluziile ce se desprind din analiza acestei scheme sînt după părerea noastră cele mai elocvente, deoarece au în vedere modul efectiv în care s-au satisfăcut consumatorii finali în comparație cu producția realizată. Aceste concluzii pot ajuta la nivel macroeconomic și la analizarea modului în care s-a utilizat venitul național creat într-o anumită perioadă de timp.

scrisori

În limitele și spiritul legii

ÎN nr. 9/1973 a apărut la rubrica „Ecouri", răspunsul Direcției generale a finanțării industriei construcțiilor și transporturilor din Ministerul Finanțelor referitor la problemele ridicate de subsemnatul la rubrica „Centrala industrială pe traiectoria consolidării" publicat în nr. 48 din 1972.

În răspuns se menționează că textul din lege n-a fost redat exact de autor, și, din această cauză, s-a ajuns la o concluzie eronată. Într-adevăr, în textul publicat al întrebării se menționa că cota anuală în care se preia amortizarea aferentă fondurilor fixe a căror durată normată de serviciu a expirat pentru constituirea fondului de investiții necentralizate la dispoziția centralei este... de 15%, și nu... de pînă la 15%. Această scăpare nu afectează însă cu nimic justețea concluziei. Și iată de ce.

În Legea nr. 11 se spune la art. 24 aliniatul b „amortizarea aferentă fondurilor fixe a căror durată normată de serviciu a expirat în cotă anuală de pînă la 15%". Apoi legea pune punct. În răspunsul adresat redacției, direcția de specialitate din Ministerul Finanțelor, precizează însă că „Mărimea cotei anuale din amortizarea fondurilor fixe, a căror durată normată de serviciu a expirat, se stabilește în funcție de posibilitățile financiare ale economiei, de necesități, precum și de posibilitățile de asigurare materială a lucrărilor ce urmează a fi finanțate din aceste fonduri". Acest text nu este „din lege", așa cum aceasta a fost publicată în Buletinul Oficial. În lege se prevede cu totul altceva și anume că consiliul oamenilor muncii este acela care „aprobă (subl. ns.), constituirea fondului prevăzut la art. 24, 25 și modul de utilizare a acestuia" (art. 60 lit. n). Legea nu condiționează deci aprobarea constituirii fondului respectiv de nici un fel de posibilități. Întrebarea este: în virtutea cărei legi este introdusă condiționarea la care se face referire în răspunsul Ministerului Finanțelor?

Dacă legiuitorul a prevăzut ca un drept al Centralei de a-și constitui din această sursă de pînă la maxim 15% fondurile necesare pentru unele amenajări de strictă necesitate, care, practic, sînt în folosul dezvoltării mai rapide a economiei noastre, pentru eliminarea locurilor înguste din fluxul tehnologic, mărirea cu eforturi minime a capacităților de producție, sporirea eficienței, de ce atunci centrala este frînată în folosirea efectivă a acestor pîrghii? Aceasta este întrebarea de fond. Concret, în anul 1972 fostul Grup industrial de petrochimie-Borzești a constituit, conform prevederilor legale, acest fond, dar nu i s-a aprobat de loc, iar în anul 1973 din suma la care Grupul ar avea voie s-o constituie, de 6 779 mii lei, s-au aprobat 2 000 mii lei.

A avea dreptul de decizie înseamnă, după subsemnatul, a avea dreptul de a hotărî, „a aproba", așa cum se spune în lege, în limitele impuse de lege, bineînțeles, dar numai în aceste limite. Consider că textul legii, trebuie aplicat așa cum a fost emis de legiuitor și nu altfel. În exemplul nostru prin această economie, de 4 779 mii lei, (6 779—2000) pe anul 1973 practic pierdeam mai mult în anii 1974—1975, deoarece cu ajutorul lor am fi putut contribui la scurtarea realizării planului cincinal...

În acest context consider deci că trebuie formulat răspunsul Ministerului Finanțelor la problema ridicată în cadrul dezbaterii.

ing. **Walter GRAEF**, Borzești

Răspuns la o propunere utilă

REFERINDU-NE la propunerea din scrisoarea „Propunere utilă" publicată în nr. 8 menționăm că: prin indicațiile metodologice ale C.S.P. și D.C.S. privind desfășurarea planului de stat pe anul 1973 în profil teritorial (nr. 282305/9 decembrie 1972), care au fost transmise și direcțiilor județene de statistică, s-a asigurat și completarea de către titularii planului de stat pe de o parte și direcțiile județene de statistică pe de altă parte, a unor fișe de identificare a unităților și subunităților care primesc sarcini de plan și a celor care devin raportoare de date statistice. Lista este în curs de verificare și definitivare, urmînd ca, totodată, să se stabilească și metodologia pentru ținerea ei la zi.

COMITETUL DE STAT AL PLANIFICARII

plan-angajamente

În concepția economiei moderne creșterea productivității muncii presupune o optică nouă, eficientă :

● ÎNLOCUIREA EFORTULUI FIZIC prin promovarea largă a automatizării, a mecanizării și a tehnologiilor de mare randament.

● COMBATEREA MUNCII ÎN ASALT prin raționalizarea organizării și respectarea unei ritmicități riguroase.

Creșterea PRODUCTIVITĂȚII MUNCII asigură accelerarea dezvoltării și sporirea eficienței

ÎN VEDEREA îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan pe 1973 — an hotărîtor în realizarea cincinalului înainte de termen — în cadrul întreprinderilor Ministerului Industriei Ușoare s-a pus un accent deosebit pe creșterea productivității muncii. Pentru înfăptuirea acestui obiectiv major, atît conducerea ministerului, cît și centralele industriale și întreprinderile s-au călăuzit după ideea — pregnant subliniată de Conferința Națională a partidului din 1972 — că **realizarea cincinalului înainte de termen nu trebuie să se bazeze pe intensificarea efortului fizic, ci în primul rînd, pe promovarea mai rapidă a progresului tehnic în producție, extinderea mecanizării și automatizării, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii în fiecare întreprindere.**

În lumina acestor sarcini, încă din anul 1972 s-a trecut la întocmirea unor programe de creștere a productivității muncii pe întreprinderi și centrale industriale în cadrul cărora accentul principal a fost pus pe **promovarea progresului tehnic.** La elaborarea acestor programe au fost antrenate colective largi de muncitori, tehnicieni, ingineri și economiști din întreprinderi în scopul de a se depista și fructifica mai larg rezervele existente. Pentru cea mai mare parte din sarcina de creștere a productivității muncii pe 1973 — și anume 78% — s-au găsit soluții practice în mai buna folosire a capacităților de producție existente, pe calea introducerii și extinderii de noi tehnologii, prin mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și de muncă, precum și prin mai buna organizare a producției și a muncii — pe seama folosirii din plin a timpului de lucru. Dintre măsurile mai importante elaborate pe subramurile industriei ușoare, menționăm :

● **ÎN INDUSTRIA CONFECȚIILOR**, extinderea **termocolării la un important număr de produse** (sacouri, paltoane, pardesie de copii și altele). Numai prin această măsură se asigură la operația respectivă o creștere a productivității muncii între 3—6%. Totodată, prin extinderea operației de termocolare, se obțin importante economii de materiale, care contribuie la reducerea cheltuielilor de producție.

● **ÎN INDUSTRIA TRICOTAJELOR**, s-au prevăzut măsuri pe linia ridicării nivelului tehnic privind **tricotarea după contur a detaliilor pe mașini de tricotat rectilinii, tricotarea și împletirea de articole elastice din benzi de fire din cauciuc și altele.** În acest fel, se asigură la operația respectivă, față de vechiul sistem de organizare a producției, o creștere a productivității muncii cu 6—8%. În același timp, prin introducerea acestei măsuri se asigură și o îmbunătățire substanțială a tricotului și, respectiv, a produselor tricotate ;

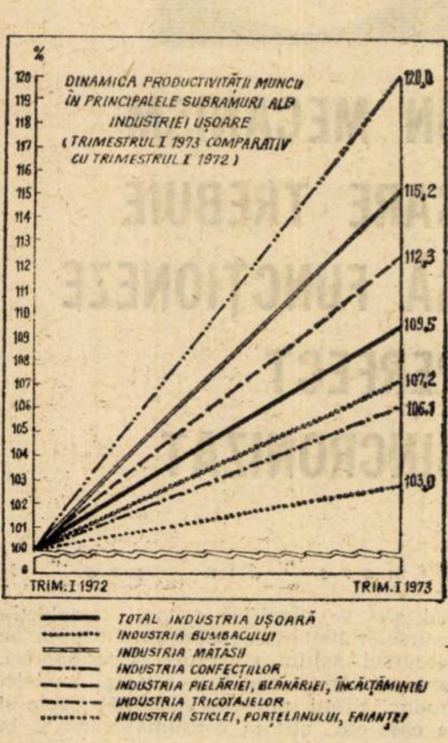

● **ÎN INDUSTRIA PIELĂRIE-BLĂNĂRIE, ÎNCĂLȚĂMINTE** — au fost luate măsuri pentru **extinderea confecționării pe bază de piese tipizate prefabricate** care, față de procedeele de confecționare clasice, duc la creșterea productivității muncii cu cel puțin 5% ; în același timp, la confecționarea sandalelor cu fețe din piele artificială s-a introdus **procedeul de sudură cu curent de înaltă frecvență și altele.**

Cea mai mare parte a acestor măsuri au și fost aplicate în practică de întreprinderi, iar altele urmează a fi introduse potrivit termenelor stabilite. Ca urmare a acestor măsuri, cît și a celorlalți factori prevăzuți în programele întocmite, **s-a reușit ca, pe total industria ușoară, sarcina de creștere a productivității muncii pe trim. I. a.c. să fie nu numai îndeplinită, dar și depășită cu 0,9%.** Aceasta dovedește că sînt create condițiile de realizare a sarcinii de creștere a productivității muncii pe întregul an. Față de aceeași perioadă din anul trecut, realizările din trim. I. 1973 reprezintă o creștere a productivității muncii de 9,5%. Ceea ce este important de relevat este faptul că, în unele subramuri, s-a realizat în aceeași perioadă o depășire și mai mare a sarcinii de creștere a productivității muncii : 3,7% în subramura prelucrării cauciucului, maselor plastice, 2,9% în subramura industriei mătăsii, 1,3% în subramura industriei pasmanteriei etc.

Cu toate aceste realizări dobîndite, în două subramuri ale industriei ușoare — **bumbac și tricotaje** — sarcina de creștere a productivității muncii pe trim. I. a.c., nu a fost realizată cu 0,4%, respectiv cu 0,5%. Acest lucru dovedește că, în aceste subramuri, nu s-a asigurat un grad corespunzător de utilizare a tehnicii din dotare, activitatea de producție fiind adesea stînjenită de o aprovizionare neritmică și de unele asalturi în desfășurarea proceselor de fabricație.

Față de această situație, se impune de urgență ca, în toate întreprinderile, vizate, **să se revizuiască programele de măsuri întocmite pe linia creșterii productivității muncii, în sensul reconsiderării și completării lor potrivit specificului situației din fiecare unitate în parte.** De asemenea, este necesar să se analizeze cu mult simț de răspundere, cauzele care au condus la situația ca unele măsuri prevăzute să nu fie aplicate întocmai în practică și astfel să nu se obțină rezultatele scontate.

MĂSURILE LUATE de către conducerea de partid și de stat pe linia perfecționării conducerii și organizării vieții economice-sociale, respectiv de normare a personalului tehnic economic și de specialitate, constituie un factor important de creștere a gradului de calificare a forței de muncă din noile întreprinderi, de îmbunătățire a asistenței tehnice pe secții, ateliere și schimburi. **Trecerea unui număr însemnat de cadre tehnice și de specialitate din munci administrative în procesul nemijlocit al producției constituie un alt factor care va contribui la ridicarea nivelului tehnic, la buna organizare a producției și a muncii.**

La toate acestea mai trebuie adăugate și recentele măsuri luate pe linia cointeresării, în mai mare măsură, a muncitorilor în rezultatele muncii lor, cum este cea **privind extinderea acordului global.** Întrucît în unele întreprinderi ale industriei ușoare s-au obținut rezultate bune, concretizate atît în creșterea producției și productivității muncii cît și în sporirea cîștigurilor muncitorilor, au fost întocmite grafice precise de extindere a acordului global în tot mai multe întreprinderi.

Aplicarea în practică a măsurilor arătate, cît și a altora specifice fiecărei întreprinderi, va contribui atît la ridicarea nivelului tehnic, cît și la creșterea productivității muncii, factor important în mărirea producției și, respectiv, în sporirea eficienței economice a întregii activități a întreprinderilor industriei ușoare.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
Ministerul Industriei Ușoare

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Mesaje ale hărniciei închinate zilei de 1 Mai

ZILEI de 1 Mai îi sînt dedicate rezultatele obținute în îndeplinirea angajamentelor luate privind folosirea intensivă a potențialului economic, ridicarea calității și diversificarea producției în condițiile sporirii permanente a eficienței.

● Îndeplinirea angajamentului dublat

COLECTIVUL întreprinderii „Electroceramica" încheie a patra lună a anului cu depășiri de 8 milioane de lei la producția globală și de 10 milioane de lei la producția marfă, ceea ce reprezinaă dublul angajamentului inițial. Specialiștii întreprinderii au creat trei instalații de prelucrare la cald a pastei prin injectare, care au determinat sporirea productivității muncii cu 33% în sectorul respectiv. În atelierele proprii au fost fabricate 200 cărucioare-palete pentru transportul intern și numeroase alte dispozitive ajutătoare.

De asemenea, prin acțiunea de reamplasare a unor utilaje și ridicarea volumului și calității producției obținute în schimburile doi și trei la nivelul primului schimb, s-a obținut o creștere a productivității muncii cu 25% la fiecare post de lucru, iar rebuturile s-au redus cu 6%.

● Reducerea consumurilor materiale

FUNDAMENTAREA judicioasă a consumurilor, valorificarea tuturor posibilităților de economisire a materiilor prime și a materialelor constituie un obiectiv major al întrecerii socialiste în cinstea zilei de 1 Mai.

La întreprinderea textilă „Flamura roșie" din Capitală, prin reducerea consumurilor cu numai 7 grame pe metru pătrat de țesătură s-au economisit pînă acum 1 400 kg fire de vîscoză și celuloză, din care s-au realizat peste 13 000 mp de țesături. Estimațiile făcute pentru întregul an anticipează obținerea numai pe această cale a unei producții suplimentare de peste 200.000 mp de țesături.

● Organizare — ritm

PE ÎNTREGUL perimetru al șantierului de pe Lotru, stadiul actual al lucrărilor anticipează punerea în funcțiune a hidrocentralei la întreaga ei putere cu un avans de șase luni. Răstimpul care a trecut din acest an a însemnat pentru colectivele care execută lucrări în subteran perioada celor mai mari realizări de-a lungul celor șapte ani de existență a șantierului. Minerii au forat galerii a căror lungime depășește 10 km. Recent s-a înregistrat pe șantier un record în materie : pe galeria Luncavăț-Bistricioara, echipele de mineri au obținut o viteză lunară de înaintare de 240 m. Pe ansamblul complexului tunelurile săpate pînă acum depășesc în lungime de peste două ori pe cele de la Argeș și de 13 ori pe cele de la Bicaz.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În industria metalurgică

SPORIREA INDICILOR DE UTILIZARE A AGREGATELOR — METAL PESTE PLAN

COLECTIVELE întreprinderilor Ministerului Industriei Metalurgice au obținut în primul trimestru al anului — așa cum se desprinde din grafic — realizări de seamă în îndeplinirea principalilor indicatori, de plan. Pe ansamblul ministerului, **s-a realizat în această perioadă o depășire a producției globale de peste 200 milioane lei.** Pozitiv este faptul că toate unitățile și-au îndeplinit principalii indicatori de plan.

Măsurile luate în fiecare combinat și uzină vizînd folosirea mai eficientă a agregatelor siderurgice, — organizarea mai judicioasă a producției și aplicarea de tehnologii înbunătățite — au permis obținerea unor indici de utilizare superiori față de aceeași perioadă din anul trecut. Pe această bază au putut să fie elaborate, **peste prevederile planului, 42 600 t fontă, 42 100 t oțel, 4 300 t țevi, 2 000 t tablă și bandă laminată la rece, 600 t cupru de convertizor, precum și importante cantități de plumb, zinc, laminate de aluminiu și altele** — cantități care au permis să fie mai bine satisfăcute necesitățile beneficiarilor. De asemenea, punîndu-se în practică măsurile privind diversificarea producției, în primul trimestru au fost asimilate noi mărci de oțeluri și tipodimensiuni de laminate și țevi, benzi și profile. Concludent în această privință este faptul că **nivelul producției de oțeluri aliate elaborat în primul trimestru al anului 1973 este cu 32,4% mai mare față de aceeași perioadă a anului trecut.**

La depășirea planului au adus o contribuție deosebită colectivele Combinatului siderurgic-Hunedoara, Combinatului siderurgic-Reșița, Uzinelor de țevi trefilate, întreprinderilor de metale neferoase și rare din Baia Mare etc. În întîmpinarea zilei de „1 Mai", metalurgiștii din întreaga țară sînt hotărîți să dezvolte în continuare succesele obținute pentru a putea încheia cel de-al doilea trimestru al anului cu realizări și mai consistente.

→

Nivelul de îndeplinire a principalilor indicatori de plan (trim. I/1973) ; Ponderea oțelului aliat în totalul producției de oțel

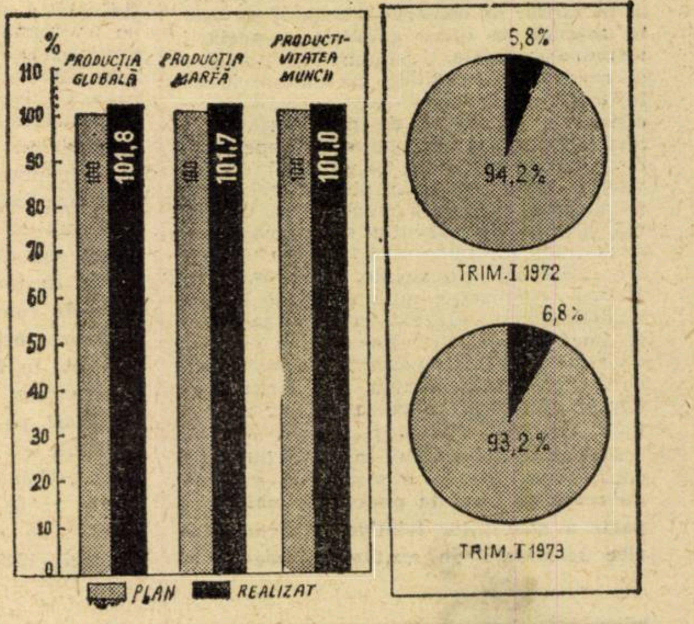

investiţii

MATERIALIZAREA RAPIDĂ A NOILOR CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE

● Cum se prezintă situaţia după un trimestru de activitate : „comprimarea" timpului la unele obiective şi „dilatarea" timpului la altele.
● Din agenda priorităţilor :
— **predarea rapidă a unor proiecte şi obţinerea avizelor întîrziate ;**
— **livrarea la termen a utilajelor tehnologice şi lichidarea grabnică a stocurilor de utilaje existente prin accelerarea montajului ;**
— **o mai raţională distribuire a forţelor pe şantierele de construcţii.**

(Urmare din pag. 1)

lajelor tehnologice, desfăşurată sub semnul exigenţei, a permis sincronizarea termenelor de livrare a maşinilor şi utilajelor cu cerinţele unui montaj ritmic şi rapid. În sfîrşit, constructorii şi-au organizat activitatea în condiţii superioare, comparativ cu anul trecut. **Toate acestea dau garanţia că, pînă în prezent, la un număr de opt noi capacităţi termenele de punere în funcţiune vor fi „comprimate", în total, cu un an.** Acest cîştig echivalează cu realizarea peste prevederi a unor importante cantităţi de produse, dar înseamnă şi reducerea perioadei de imobilizare a fondurilor materiale şi financiare alocate acestor investiţii.

Rezultatele pozitive dobîndite, în ansamblu, sînt însă, inegale. La o serie de obiective noi — e vorba, printre altele, de unele capacităţi suplimentare de la Fabrica de cabluri şi materiale electroizolante, Uzina de maşini grele, „Vulcan", Uzina „23 August", „Autobuzul" — **termenele de punere în funcţiune au fost încălcate.** Din această cauză, economia naţională a resimţit lipsa unor produse, solicitate de numeroase întreprinderi pentru desfăşurarea normală a activităţii lor productive şi la export. Pe alte şantiere — ale Uzinei de maşini electrice, Fabricii de maşini-unelte şi agregate, Întreprinderii „Electromagnetica", Uzinei de pompe ş.a. — **ritmul actual al lucrărilor de construcţii-montaj nu este în măsură să ofere garanţia respectării termenelor finale.** Lichidarea restanţelor şi redresarea activităţii pe şantierele ce întîmpină neajunsuri la ora actuală — constituie o cerinţă de prim ordin. De altfel, la indicaţia conducerii superioare de partid, titularii şi beneficiarii de investiţii au stabilit, în strînsă colaborare cu constructorii şi montorii de utilaje, noi grafice de execuţie cu termene reprogramate de punere în funcţiune a noilor capacităţi industriale. In plus, Conferinţa organizaţiei municipale de partid, analizînd resursele existente pe şantierele bucureştene, a trasat sarcina expresă de a se aplica cu operativitate toate măsurile prevăzute pentru lichidarea, în cursul acestui semestru, a tuturor restanţelor din anul trecut.

Acţionînd în spiritul acestor indicaţii, constructorii de pe o seamă de şantiere **au reuşit să pună la punct cea mai mare parte a condiţiilor tehnice şi organizatorice reclamate de examenul exigent al intrării în producţie.** Acolo unde cauzele dificultăţilor semnalate au fost analizate realist, s-au adoptat măsuri ferme pentru eliminarea lor şi s-a urmărit zi cu zi modul cum sînt traduse în practică, rămînerile în urmă au putut fi recuperate.

Totuşi, nu pretutindeni s-a acţionat în această manieră. Sînt încă obiective de investiţii la care, primul trimestru s-a încheiat fără ca să se producă revirimentul dorit. Ce trebuie întreprins ?

ASIGURAREA completă a documentaţiei tehnico-economice necesară desfăşurării, în ritm intens a lucrărilor de construcţii, reprezintă o cerinţă de bază. Este vorba atît de predarea rapidă a proiectelor pe şantiere cît şi de obţinerea unor avize întîrziate, care ţin în loc activitatea constructorilor. Să concretizăm. Noua secţie de frîne şi turnătoria de fontă pentru piese de la Uzina „23 August", cu termenul final în acest an, întîmpină greutăţi, datorită încetinelii cu care Institutul de proiectări pentru construcţii de maşini din Bucureşti reface, potrivit recomandărilor făcute de organele de avizare, o parte dintre soluţiile adoptate iniţial în proiecte.

Se remarcă, fapt cu implicaţii nedorite, că **se reeditează o serie de deficienţe semnalate şi în anii anteriori în domeniul colaborării dintre beneficiarii de investiţii şi proiectanţii respectivi.** Predarea, în cel mai scurt timp şi în totalitate, a proiectelor de execuţie trebuie să se înscrie pe agenda de execuţie ca o chestiune de cea mai mare actualitate.

Nici beneficiarii nu sînt scutiţi de obligaţii. Dintre toate, **primordială este sarcina de a urmări în permanenţă desfăşurarea procesului de elaborare a documentaţiilor întîrziate, de a nu face nici un rabat de la termenele stabilite pentru predarea proiectelor.**

Utilajele tehnologice constituie un alt capitol important, ce trebuie soluţionat fără întîrziere. Mai ales că, la ora actuală, un important volum de maşini şi instalaţii tehnologice, ce condiţionează direct darea în exploatare a noilor capacităţi, **n-a fost contractat, sau contractele încheiate conţin termene de livrare ce ignoră necesităţile de montaj.** Pentru etapa a doua de dezvoltare a Uzinei „Griviţa roşie", se găsesc, în ambele situaţii, utilaje valorînd peste 5 milioane de lei. La lucrările de la UREMOAS, fişele tehnice pentru unele importuri de utilaje au fost depuse în ianuarie şi tot în această perioadă s-au lansat comenzi către uzinele constructoare din ţară pentru instalaţii de peste 2 milioane de lei. De reţinut că termenul de punere în funcţiune a acestei capacităţi este programat pentru luna iunie a.c.

Consecinţele carenţelor manifestate în contractarea utilajelor au şi început să se facă simţite : la noua capacitate, restantă în 1972, de la Uzina „Griviţa roşie", producţia pierdută, numai în luna ianuarie a.c., atinge o valoare de 50 milioane de lei. Amploarea acestor prejudicii trebuie să dea serios de gîndit celor răspunzători de apariţia lor, în special beneficiarilor de investiţii.

De o egală importanţă este şi problema **lichidării stocurilor de utilaje existente.** Pare surprinzător, dar în timp ce în unele locuri utilajele lipsesc, în altele dau impresia că... prisosesc. Altfel, nu se explică de ce, de luni de zile, la Uzina „23 August", Uzina mecanică de utilaj chimic sau Uzina „Vulcan", sute de tone de echipamente şi agregate au depăşit durata normală de staţionare, **dar** nimeni — nici beneficiarii şi nici montorii — nu par îngrijoraţi de această situaţie.

În sfîrşit, **activitatea constructorilor se cere aproape pretutindeni revitalizată.** Argumentul cel mai temeinic pentru aceasta îl constituie constatarea că într-o mare măsură dificultăţile pe care le întîmpină o serie de investiţii bucureştene îşi au originea în modul defectuos în care constructorii şi-au organizat activitatea, şi-au asigurat şi folosit efectivele de lucrători şi utilajele de execuţie de care dispun. O răspundere deosebită revine Întreprinderii de construcţii speciale instalaţii şi montaj (I.C.S.I.M.) din Capitală, care acţionează pe un număr de nu mai puţin de 31 de şantiere. Dacă pe unele dintre ele, măsurile aplicate în ultimul timp din indicaţia Conferinţei organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti (ne referim la cele vizînd asigurarea forţei de muncă, materialelor, întăririi ordinei şi disciplinei) sînt îmbucurătoare, pe alte şantiere continuă să se înregistreze rămîneri în urmă sau restanţe la punerea în funcţiune. În primul rînd, **această întreprindere de construcţii are datoria să-şi reevalueze forţele de care dispune şi să le dirijeze, în funcţie de necesităţi, pe şantierele care resimt cel mai acut lipsa de lucrători pe specialităţi.** Este vorba de lucrările de la U.M.G.B., Uzina „Griviţa roşie", Uzina „23 August", „Autobuzul" şi altele, unde este solicitată sporirea efectivelor de dulgheri, zidari, instalatori, geamgii, lăcătuşi, sudori. Conducerea fiecărui şantier trebuie să aprecieze, în mod realist, priorităţile în execuţia lucrărilor, să nu „blocheze" în mod inutil importante forţe de muncă.

Realizarea investiţiilor din acest an, reprezintă pentru industria Capitalei un obiectiv major pentru înfăptuirea cincinalului în patru ani şi jumătate. Este nevoie, deci, de o corelare mai bună a eforturilor şi de măsuri eficiente la toate nivelele — beneficiari, proiectanţi, constructori şi montori.

aprovizionarea tehnico-materială

UN MECANISM CARE TREBUIE SĂ FUNCŢIONEZE PERFECT SINCRONIZAT

(Urmare din pag. 1)

real sau se planifică eronat producţia resurselor materiale necesare, intervin pe parcursul anului corecturi şi readaptări, care au efecte negative asupra creşterii productivităţii muncii, reducerii preţului de cost etc., atît la consumator cît şi la producător. Totodată, apar greutăţi deosebite în acţiunea de întocmire şi echilibrare a balanţelor materiale, impunîndu-se nenumărate analize pînă la nivelul conducerii organelor centrale interesate.

Cazurile sînt frecvente, în special la materiile prime şi materialele deficitare, precum şi la acelea la care nu se poate stabili precis o normă de consum pe produs, existînd mentalitatea că exagerarea cererilor după următorul principiu : **„să fie, să se găsească"**, asigură obţinerea necesarului. La **sculele aşchietoare,** cazurile sînt deosebit de elocvente.

● Între necesarul real şi exagerarea cererilor.
● Implicaţiile negative ale „conceptului" şi practicii supraaprovizionărilor.
● De ce se impune fundamentarea realistă a cerinţelor de materii prime, materiale şi combustibili ?

Această practică eronată are loc chiar şi după acţiunea de echilibrare a balanţelor şi comunicarea nivelelor către beneficiarii de plan. **Din analizele efectuate la fosta Centrală industrială de mecanică fină şi scule a rezultat că, în vederea întocmirii programelor de fabricaţie şi a prevederilor la import pe anul 1973, beneficiarii au transmis specificaţii care totalizează cantităţi ce depăşesc cu mult nivelele alocate.** Dacă considerăm 100 nivelul anului 1972, iată cîteva exemple edificatoare :

Oţel rapid de scule :		Oţel aliat de scule :	
M.I.M.	219%	M.I.M. — 180%	
M.I.Ch.	480%	M.I.Ch. — 362%	
M.T.Tc.	176%	M.T.Tc. — 200%	
Tarozi :		**Burghie elicoidale :**	
M.I.U.	320%	M.I.U.	280%
M.C.Ind.	198%	M.M.P.G	140%
		M.E.E.	157%

Pentru a întocmi un program de fabricaţie care să satisfacă şi pe tipodimensiuni necesarul economiei, coordonatorul de balanţă a insistat în mod deosebit pe lîngă beneficiari să-şi adapteze specificaţiile la nivelul cotelor, în raport cu stocurile pe care le deţin şi sortimentele strict necesare. Dar, în majoritatea cazurilor, apelul făcut a rămas fără rezultate. **Prin centralizarea specificaţiilor pe sortotipodimensiuni, au reieşit cantităţi care depăşeau cu mult resursele.** Acest sistem de lucru are implicaţii negative asupra procesului de aprovizionare :

— creează dificultăţi în acţiunea de echilibrare a balanţelor, datorită incertitudinilor cu privire la necesarul real al beneficiarilor ;

— permite producătorilor să-şi acopere capacităţile de producţie cu sortimentele cele mai convenabile din punct de vedere al îndeplinirii indicatorilor economici, în dauna altora strict necesare (transmiterea de către beneficiari a unor specificaţii în cadrul nivelului ar obliga producătorul să preia tot ceea ce este necesar economiei) ;

— nu se asigură, sortimental, necesarul real al beneficiarilor ;

— întîrzie încheierea programelor de fabricaţie datorită discuţiilor şi corespondenţei inutile purtate cu beneficiarii pentru revizuirea specificaţiilor, şi cu furnizorii — pentru a-i determina să cuprindă în program cantităţi mai mari din sortimentele deficitare ;

— întîrzie încheierea contractelor economice ;

— conduce la crearea de stocuri supranormative ;

— nu se poate determina şi analiza în perspectivă necesarul real al economiei, spre a se lua măsuri de creştere a producţiei sortimentelor deficitare.

Motivele invocate de beneficiari în sprijinul acestei practici nu sînt de natură obiectivă. Este adevărat că există sortimente deficitare şi balanţe materiale ale căror resurse nu permit asigurarea beneficiarilor cu cantităţi care să le permită constituirea unor stocuri de continuitate satisfăcătoare şi, în consecinţă, o aprovizionare lipsită de griji. Aceasta impune însă, cu atît mai mult, o analiză temeinică a necesarului şi transmiterea unor cereri realiste. Căci numai astfel coordonatorul de balanţă va avea posibilitatea să distribuie echitabil resursele şi să studieze măsurile de dezvoltare a capacităţilor de producţie conform necesităţilor economiei, iar beneficiarii vor obţine materiile prime şi materialele necesare îndeplinirii planurilor de producţie.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Excavatorul hidraulic de 1,2 metri cubi

Excavatorul hidraulic de 1,2 mc S—1001 — cel mai mare de acest fel fabricat pînă acum în ţara noastră — constituie o nouă realizare a Uzinei de utilaj greu „Progresul"-Brăila. Agregatul poate fi dotat cu o mare gamă de echipamente, care se pot înlocui uşor. Noul excavator poate fi utilizat în lucrări terasiere şi de construcţii, la operaţiuni de reparaţii ale liniilor subterane de telecomunicaţii, pentru montarea conductelor de gaze naturale, de canalizare şi în multe alte domenii. Motorul de antrenare tip Diesel, are o putere de 130 CP. Performanţele tehnice ale excavatorului îl situează în rîndul celor mai bune produse de acest fel realizate pe plan internaţional.

● Traverse de mină din beton precomprimat

Primele loturi de spalieri din beton precomprimat, traverse de mină cu caracteristici de fiabilitate net superioare celor din lemn, au fost realizate la Întreprinderea de prefabricate din beton „Progresul" din Capitală. Numai prin realizarea din beton a traverselor pentru mină s-a obţinut o economie de 1.400 mc de lemn de esenţă tare. De asemenea, tuburile din beton precomprimat rezistente la presiuni de pînă la 12,5 atmosfere, o altă realizare a întreprinderii, înlocuiesc cu succes produsele similare din fontă şi oţel.

● Hîrtie-bandă pentru perforat

Centrele de calcul şi instituţiile care utilizează teleimprimatoare nu vor mai fi nevoite să importe hîrtie-bandă pentru perforat, întrucît acest produs a fost introdus în producţie de fabrica „Reconstrucţia" din Piatra Neamţ. Specialiştii acestei întreprinderi au realizat, de asemenea, pe baza propriilor studii, un sortiment de hîrtie pentru corespondenţe speciale, care poate fi utilizată şi pentru tipărit. Printre noile sortimente asimilate în producţia de serie figurează şi hîrtia cristal şi cea pergaminată înnobilată cu polimeri, ambele utilizate ca ambalaje superioare în industria farmaceutică şi alimentară.

● Brevete

● Brevetul de invenţie nr. 54 681 se referă la o **carotieră de foraj** cu dispozitiv de fixare şi avertizare hidraulică, folosită la extragerea probelor în timpul săpării sondelor, avînd ca titular Institutul de proiectări şi cercetări pentru utilaj petrolier din Bucureşti.

reducerea cheltuielilor materiale

O SARCINĂ CONCRETĂ, PRIORITARĂ, CU PROFUNDE IMPLICAȚII ECONOMICE

CREȘTEREA CALITATIVĂ a întregii activități economice, sporirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate au fost definite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca **„problema centrală a planului pe 1973, ca de altfel a întregului cincinal, de a cărei soluționare depinde accelerarea dezvoltării economiei românești“.** Căile care conduc la creșterea eficienței economice se înscriu — toate — într-o sferă largă de acțiune, atît la nivelul întreprinderilor, centralelor, cît și al unor organe economice de sinteză.

Una din aceste căi este utilizarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe care se bazează, în bună măsură, stabilirea la 830 lei a nivelului de plan pe 1973 a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă (cu 2,6% mai mic decît în planul pe 1972), punîndu-se accent pe diminuarea cheltuielilor materiale și pe realizarea unui volum de economii de 13,5 miliarde lei.

- **Stabilirea de valori pe tona de produse.**
- **În 1973, economii prin revizuirea normelor de consum de 2,3 mild. lei.**
- **Corelarea analizelor serviciului financiar cu cele ale serviciului producției.**

• Cum poate crește valoarea fiecărui gram de materie primă ?

DIMINUAREA cheltuielilor materiale presupune atît realizarea unor modificări de structură în cadrul economiei și al industriei, în favoarea creșterii ponderii activităților complex prelucrătoare, care ridică valoarea fiecărui gram de materie primă prelucrată, cît și acțiuni de gospodărire judicioasă a materiilor prime și materialelor. Toate aceste procese trebuie să se reflecte în **valoarea superioară obținută din materii prime și materiale, deziderat surprins în mod concret, în planul de stat pe acest an prin indicatori cum sînt : valoarea medie pe tona de laminate** (care trebuie să crească la mai mult de 3400 lei), **valoarea producției rezultată dintr-o tonă de metal** (care trebuie să fie cu 14% mai mare decît în 1972) și altele.

În prevederile pe anul 1973, **baza materială a planului este corelată cu sarcinile de producție în condițiile unui regim sever de economisire a resurselor de materii prime și materiale.** Balanțele materiale au fost defalcate pe trimestre și luni, în raport cu sarcinile fizice de producție, acestea avînd asigurată, pentru perioada respectivă, baza materială corespunzătoare ; în favoarea unui regim strict de economii a fost lărgită sfera de cuprindere a normelor de consum ce se aprobă prin planul de stat sau de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale, și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, aceste norme acoperind 67% din totalul materialelor consumate ; în anul 1973 normele de consum stabilite antrenează față de anul trecut o economie de peste 2,3 miliarde lei. În calculul normelor și în acțiunea de revizuirea lor se ține seama de perfecționările constructive și tehnologice de fabricație, de necesitatea economisirii combustibililor și a resurselor energetice secundare, de posibilitățile de valorificare a deșeurilor. În aceste condiții, pentru buna desfășurare a activității de producție, nu se poate admite nici un fel de rabat de la îndeplinirea sarcinilor de gospodărire judicioasă a materiilor prime și materialelor.

• Necesitatea înlăturării unor defecțiuni din aprovizionare

ÎN MULTE din unitățile industriale trebuie să se acorde o mare atenție economisirii materiilor prime și materialelor.

Practica a dovedit că acolo unde eforturile sînt îndreptate spre o analiză temeinică a rezervelor de utilizare superioară a materialelor, spre inițierea unor măsuri și programe concrete în care aceste rezerve să se regăsească în întregime, spre înfăptuirea practică a acestor măsuri, realizările sînt deseori mai bune decît prevederile, se răspunde concret necesităților economiei naționale. Nu întotdeauna însă rezultatele obținute se ridică la nivelul cerințelor și al posibilităților.

Diminuarea cheltuielilor materiale depinde, în mod nemijlocit, de **realizarea unei aprovizionări tehnico-materiale potrivit celor stabilite în contracte.** Dar, în anul 1972, un număr de cîteva mii de contracte economice nu au fost onorate în condițiile prevăzute, ceea ce a produs serioase perturbări în activitatea de aprovizionare. Asemenea fenomene sînt greu de eliminat în condițiile în care numeroase din unitățile prejudiciate de către furnizori, prin neonorarea contractelor, nu au cerut — așa cum prevede legea — penalități sau despăgubiri, spre a menține „condițiile bune de colaborare“ cu furnizorii lor.

Depășirea costurilor datorită unei aprovizionări necorespunzătoare este și mai greu de admis atunci cînd fenomenele se petrec chiar în cadrul aceleiași unități — materia primă produsă în secțiile primare se livrează, în continuare, secțiilor prelucrătoare. De pildă, la Grupul industrial de chimie din Rm. Vîlcea, datorită faptului că în luna ianuarie a.c. instalația de electroliză nu a funcționat corespunzător, pentru secțiile prelucrătoare a trebuit să se aducă clorura de vinil din import (cu consum specific și prețuri mai mari), ceea ce a determinat depășirea costurilor cu peste 825.000 lei.

Diminuarea cheltuielilor materiale presupune, în mod indirect, **creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.** Spunem aceasta întrucît o viteză sporită a mijloacelor circulante se asigură prin eliminarea stocurilor supranormative, care scot din circuitul economic materii prime și materiale, semifabricate, produse finite în valori de miliarde de lei. Aceste valori inactive au fost luate însă în calculul balanțelor, lipsa lor din circuitul economic producînd mari greutăți în satisfacerea necesităților. Din acest motiv, atunci cînd în întreprinderi și unități se acționează pentru reducerea cheltuielilor materiale trebuie acționat cu fermitate și pentru eliminarea stocurilor supranormative. Acest proces presupune totodată ca **centralele industriale să preia efectiv**, așa cum este prevăzut în lege, **sarcinile de aprovizionare a unităților componente și nu să însumeze doar, fără a verifica** — cum se întîmplă uneori — **cererile de materiale ale întreprinderilor.** O dovadă a existenței încă a concepției că „mai bine să prisosească“ ne-o oferă, de pildă, situația evidențiată nu de mult de la C.C.H. din Călărași, unde, după o verificare minuțioasă a contractelor încheiate în scopul reducerii imobilizărilor de fonduri aflate în stocurile materiale și avînd în vedere necesarul real al producției și stocurile existente, s-a constatat că necesarul stabilit inițial se poate reduce mult la acid clorhidric, sulfoaluminat de calciu, cu numeroase repere la piese de schimb.

• Economiile raportate la nivel de secții materializate, la nivelul grupului, în... pierderi

ANALIZELE realizate de compartimentul financiar din unități în problema costurilor materiale trebuie să distingă concret cît din nivelul costurilor materiale se datorează reducerii consumurilor specifice și cît provine din diferențe între prețul planificat de procurare al materialelor și cel efectiv realizat, deoarece și soluțiile pentru eliminarea acestor neajunsuri sînt distincte, unele vizînd eliminarea risipei de materii prime și materiale, a rebuturilor și a produselor de calitate necorespunzătoare, iar altele optimizarea rutelor de transport, găsirea unor furnizori — la import — care să ofere condiții avantajoase. Analiza încadrării în consumurile specifice o face și compartimentul de producție al unităților. De regulă, în studiile respective este cuprinsă sub aspect fizic influența modului de utilizare a capacităților de producție asupra obținerii unor consumuri materiale mai mari sau mai mici. **Este necesar să existe o corelare între aceste analize.** Se observă că uneori, între compartimentele respective din unități — bunăoară la Grupul industrial de chimie din Rm. Vîlcea — nu există o deplină concordanță în realizarea acestor analize. Cum se explică aceasta ? Deficiențele sînt de fond. La unitatea amintită din Rm. Vîlcea reducerea planificată a costurilor pentru anul 1972 a fost operată numai la nivelul grupului, fără să mai fie modificate și calculațiile de plan pe produs. Ca urmare, în secții s-a urmărit un nivel mai larg de consumuri și, ca atare, de cheltuieli materiale, pe cînd la nivelul grupului s-a luat în calcul nivelul de plan. În aceste condiții, la sfîrșitul anului 1972 secțiile au raportat economii care însă, însumate la nivelul grupului, s-au materializat în... pierderi. Se pare că această situație a mai persistat și în acest an, cînd s-au semnalat încă diferențe ridicate între consumurile specifice urmărite în uzinele grupului și cele de la nivelul central — la calcar, energie electrică, cocs. În aceste condiții nu se poate vorbi de un plan de măsuri care să susțină realizarea nivelului prevăzut de costuri materiale, deoarece nu există o uniformitate de acțiune, pentru că în secțiile de producție se cunoaște o sarcină, iar la nivelul centralei s-a însușit alta.

Încadrarea în nivelele de costuri materiale planificate pentru acest an trebuie susținută prin măsuri concrete, cu rezultate precise, a căror aplicabilitate este necesar să fie urmărită operativ, zi de zi, deși raportarea diminuării cheltuielilor se face lunar. Echilibrul material al planului depinde, în bună măsură, de realizarea acestui proces.

Dan POPESCU

Comitetul de Stat al Planificării

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Din nou despre BIG

ÎN NOIEMBRIE 1971 consumatorii din cartierul Titan au avut plăcuta surpriză de a face cunoștință cu un nou tip de magazin denumit „BIG“ (băcănie, industriale, gospodina). Prin formele de vînzare folosite, prin profilul sortimental, prin dimensiunile și concepția funcțională ce a stat la baza sa supermagazinul BIG se înscrie pe coordonatele modernizării comerțului reținînd atît atenția consumatorilor, inclusiv a celor din alte cartiere bucureștene sau din provincie, care ar dori să fie dotați cu un asemenea magazin, cît și a specialiștilor. Astfel, în perioada noiembrie 1971 — noiembrie 1972, volumul desfacerilor de mărfuri a fost în medie lunară de aproape 40 de milioane lei, față de 23 milioane lei proiectați inițial. De asemenea, desfacerea medie anuală pe mp suprafață de vînzare a fost de 112.000 lei, față de 66.000 lei cît a fost prevăzut în proiect, iar rata rentabilității a fost de 2,60% față de 1,80 în proiect.

Comparativ cu indicatorii medii obținuți de I.C.S. Comaliment, de care aparține, volumul desfacerilor pe mp sală de vînzare este mai mare la BIG cu 12%, productivitatea muncii cu 13%, iar nivelul cheltuielilor de circulație mai mic cu 1,16% (4,40% la BIG față de 5,56% pe total Comaliment). Termenul de recuperare a investiției este de mai puțin de cinci ani.

Cu toate avantajele și eficiența superioară pe care le-a dovedit supermagazinul BIG în cele 17 luni de funcționare, despre care am mai relatat în revista noastră, noul obiectiv comercial a rămas în faza de experiment. Nici un alt magazin de acest tip n-a mai fost construit pînă în prezent. În cartierul Militari se vorbește de mai bine de un an de un asemenea magazin. S-au construit, ce-i drept, altele dar un BIG nu există încă. Pentru cartierul Berceni există proiectul definitiv al unui asemenea magazin de mai mult timp, totuși construcția nu începe. De ce ? Poate că ne va informa Direcția generală comercială a Municipiului București.

Avantajele analizei costurilor în faza de prototip

• 4 etape • Soluții optime alese din mai multe variante • Reducerea prețului de cost, cu menținerea calității • Eficiența 1 la 10 • Centre speciale de cercetare.

S-A CALCULAT că pînă la 80% din viitorul preț de cost al unui produs se determină în faza de elaborare a prototipului. De aceea, introducerea analizei costurilor în această etapă aduce economii considerabile. Întrucît prețul de cost al unui produs se compune, în principal, din prețul de cost al părților lui componente, (piese, subansamble), analiza lor amănunțită în scopul evidențierii posibilităților de reducere a cheltuielilor de producție a devenit o metodă larg practicată în întreprinderile industriale din numeroase țări. Referindu-se la experința S.U.A. și a altor țări în ce privește folosirea analizei costurilor, revista sovietică „Eko“ nr. 1/1973 remarcă ofensiva largă, permanentă și complexă care se desfășoară asupra prețului de cost prin intermediul unor secții specializate ce cuprind un cerc larg de specialiști : ingineri, tehnicieni, proiectanți, economiști, personal din aprovizionare și desfacere etc.

În întreprinderile din S.U.A. analiza costurilor se desfășoară în patru etape.

ÎN PRIMA ETAPĂ se alege obiectul de cercetare, în care de obicei sînt consultați lucrătorii de la contabilitatea producției — cel mai bine informați asupra pieselor cu prețul de cost cel mai ridicat, deci cu rentabilitatea cea mai scăzută sau chiar nerentabile.

ÎN A DOUA ETAPĂ se trec într-o fișă specială toate datele cu privire la destinația, posibilitățile tehnice, calitatea și prețul de cost al produsului aflat sub observație. În așa-numitele fișe pe piese se enumeră amănunțit funcțiile diferitelor piese componente ale produsului, cheltuielile materiale și de muncă pentru producerea lor și, în paralel, pentru comparație se arată de pildă, costul prelucrării piesei în afară sau, în general, costul aceleiași piese cumpărate. Într-o rubrică specială a fișei pe piese se înregistrează, pentru memorare, ideile care apar la o primă examinare generală a problemei. În sfîrșit, în ultima rubrică a fișei se reflectă rezultatele cercetătorilor efectuate, se enumeră posibilele variante ale soluțiilor, se indică executanții responsabili ai diferitelor măsuri și termenele de efectuare a lucrărilori, atît pe diferite etape, cît și pe întregul complex legat de o piesă sau alta.

Pentru o mai atentă examinare, produsul este prezentat membrilor brigăzii pentru analiza costurilor în formă demontată și expus pe un panou special, în care piesele sînt înfățișate în ordinea în care sînt asamblate pe linia de pe care iese produsul finit.

Membrii brigăzii se întrunesc periodic examinează în mod critic produsul și fac propuneri de modificare a prototipului, de înlocuire a materiilor prime și materialelor folosite, a operațiilor de prelucrare, a utilajelor folosite. La început se pun întrebări cu caracter general, global : care este natura produsului respectiv ; care sînt funcțiile lui ; care este costul lui actual ; care funcții sînt necesare și folositoare și care sînt de prisos și nu îmbunătățesc proprietățile de consum ale produsului, dar sporesc prețul lui de cost; cum trebuie să devină produsul ; care trebuie să fie noul preț de cost.

În procesul discutării, membrii brigăzii își expun cele mai neașteptate și paradoxale propuneri, ținîndu-se seama de faptul că abordarea originală a unei probleme duce adesea la o descoperire originală în tehnică.

ÎN A TREIA ETAPĂ se face o analiză mai aprofundată a produsului și anume a funcțiilor subansamblelor și pieselor lui, după următorul plan : cum influențează piesa respectivă produsul în ansamblu ; sînt măsurabile, din punct de vedere al utilității, cheltuielile pentru această piesă ; are nevoie piesa de toate caracteristicile ei ; piesa poate fi produsă mai ieftin ; se poate obține piesa din afară, la un preț mai scăzut ; pot fi transmise anumite funcții ale ei altor piese etc.

ÎN A PATRA ETAPĂ a analizei costurilor se examinează variantele propuse ținînd seama de cerințele standardelor, dorințele cumpărătorilor, conjunctura de piață, și se adoptă soluții optime care duc la reducerea prețului de cost, cu menținerea calităților necesare.

Înalta eficiență a analizei costurilor a contribuit la răspîndirea ei. La societatea „General Electric“ de exemplu, secția de analiza costurilor, compusă din 120 de persoane, realizează o economie lunară de 200 mii dolari prin propunerile făcute de membrii ei. Nu întîmplător, se consideră că printr-o bună organizare a muncii, fiecare dolar cheltuit pentru analiza costurilor aduce pînă la 10 dolari economii. În S.U.A. se creează nu numai secții specializate în analiza costurilor în întreprinderi; de această activitate se ocupă 50 de centre speciale de cercetare. La universitățile americane sînt organizate cursuri practice speciale privind folosirea analizei costurilor în întreprinderile industriale.

agricultură

— PRIORITĂȚI

URGENTAREA ÎNSĂMÎNȚĂRII PORUMBULUI

RITMUL normal de lucru, înregistrat în urmă cu cîteva zile, a fost întrerupt de scăderea temperaturii, pe alocuri chiar sub 0°C, de intensificarea precipitațiilor și a vîntului care au adus prejudicii în primul rînd culturilor aflate într-un stadiu avansat de vegetație — de legume și pomi — și, în al doilea rînd, bunului mers al lucrărilor din actuala campanie agricolă. Deși condițiile de lucru nu au fost suficient de favorabile în ansamblu, totuși, în această săptămînă, s-a trecut la declanșarea cu toate forțele a însămînțării culturilor din epoca II și s-a intensificat ritmul însămînțării la sfecla de zahăr, floarea soarelui, in pentru ulei, cartofi timpurii și de vară, trifoliene — din epoca I. Astfel, în decurs de o săptămînă, a fost însămînțată o suprafață de aproape 700 mii hectare, ceea ce reprezintă un ritm mediu zilnic de circa 100 mii hectare.

La data de 17 aprilie erau însămînțate peste 1860 mii ha, ceea ce reprezintă 38% din suprafața prevăzută a fi semănată în această primăvară. La principalele culturi, însămînțările au fost efectuate în proporție de 97% la I.A.S. și 89% la C.A.P. la sfecla de zahăr, de 91% la I.A.S. și 82% la C.A.P. la floarea soarelui, de 94% la I.A.S. și 73% la C.A.P. la cartofi timpurii și de vară. Însămînțatul porumbului s-a efectuat în proporții de 22% din totalul suprafeței ce urmează a fi cultivată cu porumb la I.A.S. și pe 14% la C.A.P., iar a cartofilor de toamnă pe 40% din suprafață la I.A.S. și 44% la C.A.P.

Ținînd seama de faptul că au rămas suprafețe mari de însămînțat într-o perioadă scurtă, este necesar să se urgenteze la maximum lucrările, dublîndu-se suprafețele însămînțate zilnic, pentru a se încheia semănatul în timp optim.

Problema prioritară a acestor zile o constituie însămînțarea porumbului : *suprafețele mari ce-i sînt destinate și faptul că numai prin încadrarea lucrării în perioada optimă se poate asigura realizarea și depășirea producției planificate impun organizarea muncii pe formațiuni stabile, constituite din mecanizatori și cooperatori retribuiți în acord global. Totodată, scăderile de temperatură din ultimele zile nu trebuie să ducă la încetinirea ritmului în care se însămînțează porumbul.*

Concomitent, o preocupare de prim ordin pentru conducerile unităților agricole trebuie să fie însămînțarea, în cel mai scurt timp, a tuturor suprafețelor prevăzute a se cultiva cu floarea soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi și, acolo unde unele suprafețe destinate acestora sînt încă sub apă, să se cultive pe alte terenuri, astfel încît să se realizeze producțiile planificate.

Urgențele și volumul mare de lucrări agricole din această perioadă impun, pe lîngă organizarea rațională a muncii, conducerea operativă a tuturor acțiunilor, eforturi deosebite din partea membrilor cooperatori, a mecanizatorilor și a lucrătorilor din I.A.S., pentru a se recupera întîrzierile înregistrate în prezent în stadiul efectuării lucrărilor agricole de primăvară.

O. POPESCU
M.A.I.A.A.

O PROBLEMĂ ACTUALĂ DE INTERES MAJOR

PISCICULTURA ÎN APELE INTERIOARE

DIN TIMPURI străvechi este cunoscut că în apele dulci ale țării noastre, îndeosebi în iazuri, creșterea peștelui a fost practicată cu interes și pricepere. În numeroase documente istorice se află mărturii care confirmă că, pe meleagurile noastre, în special în Moldova, se aflau numeroase iazuri sau „rîmnice". Într-un act datînd din 4 februarie 1579, domnitorul Petru Șchiopu amintește despre „heleșeul lui Mihai" din vecinătatea Iașilor. Tot din cronici aflăm, de asemenea, despre iazul de lîngă mînăstirea Frumoasa, construit din porunca lui Grigore al II-lea Ghica, despre cel amenajat din dorința voievodului Constantin Moruzi și despre multe alte iazuri, unde erau crescute diferite soiuri de pești.

Începuturile pisciculturii noastre, legate de creșterea peștelui în bazine anume construite pentru a avea la îndemînă peștele cînd era nevoie, demonstrează că acesta constituia un aliment preferat. Tradiția pentru peștele de apă dulce — aliment hrănitor și gustos — s-a păstrat, în zilele noastre cererea populației crescînd considerabil.

Pentru satisfacerea acestei cerințe justificate, **s-au înfăptuit o seamă de măsuri în interesul dezvoltării pisciculturii în apele interioare, pentru asigurarea unor producții sporite de pește.** În acest scop s-au refăcut vechi vetre de iazuri, au fost amenajate și modernizate cele existente, s-au construit iazuri noi, heleștee și pepiniere pentru producerea puietului.

O realizare importantă în domeniul economiei noastre piscicole o constituie aplicarea cu succes a reproducerii artificiale a peștilor, care vine să suplinească nevoile de pui de pește, ce nu se mai pot obține în cantitățile necesare pe cale naturală datorită modificărilor aduse regimului hidrobiologic al principalelor ape ale țării. (Ne referim la îndiguirea luncilor inundabile și la construirea lacurilor de acumulare care împiedică desfășurarea normală a reproducției peștilor).

Astăzi, cînd lunca inundabilă a Dunării, izolată de apele fluviului, nu mai poate servi ca loc de reproducere pentru pești (terenurile îndiguite fiind destinate producției agricole) reproducerea naturală a peștilor este înlocuită, parțial, cu cea artificială. Intervenția omului, bazată pe metode științifice avansate, permite să se asigure popularea apelor interioare — iazuri, heleștee, bălți, rîuri, lacuri — cu larve și pui de pește, pentru obținerea unor producții cît mai mari de pește de consum. În acest scop s-au construit pe teritoriul țării noastre 16 stații pentru reproducerea artificială a crapului, amplasate la Ovidiu — Județul Constanța, Felix — Bihor, Taga — Cluj, Zăul de cîmpie — Mureș, Ineu — Arad etc., care produc anual peste 600 milioane larve de crap de 4—5 zile.

De asemenea, pentru a contribui la sporirea producției piscicole în bălțile invadate de vegetația acvatică nefolositoare s-au aclimatizat noi specii de pești, cunoscute sub numele de pești fitofagi, originari din R. P. Chineză. Cum înmulțirea acestor specii nu se poate realiza în condițiile naturale ale apelor noastre, s-a recurs la reproducerea lor artificială pentru care s-au construit 6 stații de reproducere.

DESIGUR aceste realizări nu pot fi trecute cu vederea. Dar, considerăm că dezvoltarea pisciculturii în apele interioare dulci — lacuri, bălți, iazuri, heleștee — se află încă sub nivelul resurselor de care dispunem.

Rețeaua de rîuri și văi, cu apă temporară, de lacuri și bălți, permit ca piscicultura să devină o activitate economică înfloritoare. Se cere însă revizuită o anume optică în privința acordării aprobărilor pentru obținerea terenurilor destinate pisciculturii, operațiune care se efectuează, de regulă, cu mari greutăți și îndelungi tergiversări.

Trebuie să fim bine înțeleși : nu ne gîndim, cîtuși de puțin, la scoaterea din circuitul economic a terenurilor proprii culturilor agricole, ci ne referim la suprafețele improprii agriculturii, la terenurile înmlăștinate, la cele cu ape stagnante, la unele terenuri sărăturoase etc. Posibilități însemnate pentru amenajarea de iazuri și heleștee, cu mijloace economice, pe astfel de terenuri există în aproape toate județele țării, în special în județele Iași, Suceava, Ilfov, Brăila, Galați. Elocvent este exemplul pe care-l oferă județul Satu Mare. Preocuparea organelor de partid și de stat de aici a făcut ca, fără a știrbi patrimoniul funciar al județului să se pună bazele pisciculturii, pe o suprafață de peste 250 ha, prin amenajarea de heleștee pe un sol podzolic, cu folosință agricolă inferioară. Numai în acest județ se vor putea obține, prin amenajarea piscicolă a circa 650 ha terenuri improprii agriculturii, mai mult de 800 tone pește de consum anual.

Promovarea de noi resurse în circuitul economic prin piscicultură se va putea realiza și în județul Brăila prin amenajarea piscicolă a unor terenuri sărăturoase, cum sînt cele aproape 3000 ha din zona Măxineni, crovul denumit Basna-Țepeș de circa 250 ha din vecinătatea comunei Movila Miresei și încă altele. Veniturile pe care creșterea peștelui le aduce membrilor de la C.A.P.-urile care acordă atenție pisciculturii, acolo unde există sau pot fi create condiții, demonstrează convingător rentabilitatea acestei ramuri de producție. De pildă, cooperatorii din Bivolari, județul Iași, au reușit să realizeze în 1971, de pe 54,5 ha de luciu de apă o producție de 128,34 t pește, înregistrînd la această activitate un beneficiu total de 192 000 lei, **adică 3520 lei la hectar.**

De aceea, considerăm că este necesar să se acorde pisciculturii importanța cuvenită. Trebuie pornit cu identificarea și inventarierea tuturor suprafețelor pretabile creșterii peștelui în apele interioare și, sub o coordonare unitară a unui organism specializat, respectiv Centrala peștelui — București, să înceapă neîntîrziat amenajarea lor pentru a fi integrate în circuitul piscicol.

Acțiunile de cooperare, inițiate în anii trecuți cu C.A.P.-urile deținătoare de bunuri piscicole, trebuie să fie continuate și îmbunătățite de Centrala peștelui-București în spiritul indicațiilor date la prima Consfătuire pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale, privind valorificarea superioară a tuturor suprafețelor piscicole pe care le dețin C.A.P.-urile și alți beneficiari.

Resurse piscicole trebuie considerate și lacurile de acumulare care, populate cu specii de pești autohtoni cît și cu specii aclimatizate, pot constitui o bază pentru dezvoltarea, în perspectivă, a producției de pește.

- **Tradiții piscicole... conservate și amplificate**
- **Extinderea reproducției artificiale a peștilor**
- **Terenuri cu folosință agricolă inferioară transformate în bălți cu folosință piscicolă superioară**
- **Inventarierea patrimoniului piscicol — o acțiune coordonată unitar**

ORIENTAREA pisciculturii pe linia obținerii unor producții mari de pește, la un preț de cost redus, trebuie să aibă în vedere, pe lîngă asigurarea suprafețelor, încă doi factori deosebit de importanți. Unul este de natură tehnico-științifică, iar celălalt se referă la asigurarea cadrelor care urmează să lucreze atît la iazurile și heleșteele existente cît și la cele ce vor fi amenajate.

Problemele tehnico-științifice ce se cer a fi definitivate sînt : stabilirea amestecului de specii și a normelor de populare a iazurilor și heleșteelor, ținîndu-se seama de condițiile climatice și de productivitatea bazinelor de apă ; asigurarea mijloacelor adecvate pentru transportul cît mai operativ a materialului piscicol (în special pui de pește) pentru popularea bazinelor cu pești, acolo unde se resimte lipsa ; fixarea normativelor pentru îngrășarea iazurilor și heleșteelor și hrănirea peștilor în raport cu condițiile de apă și sol pe care sînt construite aceste bazine.

Acțiuni valoroase s-au întreprins, însă ele trebuie continuate și concretizate în normative tehnice care, aplicate în producție, să ducă la rezultatele scontate.

Este de asemenea de mare importanță **îndrumarea cadrelor care lucrează sau vor lucra efectiv la aceste iazuri și heleștee, oricare ar fi beneficiarii lor** (MAIAA, C.A.P., Consiliile populare). Centrala peștelui-București a întreprins unele acțiuni în domeniul pregătirii piscicultorilor. După același model, îmbunătățit și adaptat condițiilor specifice, considerăm că trebuie dusă acțiunea de pregătire a cadrelor care lucrează la iazurile și heleșteele existente și la cele ce se vor amenaja.

Considerăm că piscicultura în apele interioare trebuie să se ridice la un asemenea randament încît în iazuri să se producă anual 500—1000 kg crap și pești chinezești la hectar, fără furaje (folosind îngrășăminte chimice și naturale), iar cu furaje — 2000—4000 kg. la hectar.

Valorificarea deplină a condițiilor de care dispunem pentru dezvoltarea creșterii peștelui de apă dulce va permite ca acest aliment prețios, considerat încă un aperitiv, din cauza rarității lui, să devină un aliment obișnuit, pentru o bună parte a populației țării.

Th. BUȘNIȚĂ
membru corespondent al Academiei R. S. România

ing. I. ALEXANDRESCU

AGRORAMA

● Integrare știință-producție

Academia bulgară de științe agricole „Gh. Dimitrov" a fost reorganizată și transformată în anul 1971 într-un complex științific și de învățămînt. Au fost create totodată numeroase centre de cercetare și dezvoltare a agriculturii. Experiența acumulată confirmă că integrarea știință-producție-pregătirea cadrelor este soluția cea mai potrivită pentru dezvoltarea în viitor a agriculturii.

În etapa următoare, în 1972, a fost conturat în liniile sale generale „modelul" integrării, iar în acest an vor fi soluționate sarcinile concrete legate de activitatea științifică, de cercetare și didactică. Totodată, este în curs de elaborare programul național de cercetări în agricultură și industria alimentară, formarea viitorilor specialiști ținînd seama de noul program perfecționat.

Primele rezultate confirmă eficiența noului sistem organizatoric. Anul trecut, Academia de științe agricole „Gh. Dimitrov", a efectuat importante cercetări științifice, traducerea lor în practică aducînd un venit de 120 mil. leva.

● Desicarea laptelui sub vid

Eastern Marketing and Nutrition Research Division din Philadelphia a pus la punct un procedeu nou de producere a prafului de lapte integral, cunoscut sub numele de desicare sub vid. Laptele proaspăt este pasteurizat, omogenizat și concentrat pentru a atinge un conținut în aliment solid de 45%. După ce se amestecă cu azot, laptele concentrat este dirijat într-un desicator sub vid, care-l transformă în praf. Produsul obținut sub formă de praf păstrează exact gustul laptelui proaspăt și își menține proprietățile timp de un an prin depozitare la 4,4°C.

● Furaje... sui-generis

Un studiu, efectuat de Școala federală de agricultură din Camerun, a dus la concluzia că pentru furajarea porcilor se pot folosi bananele, refuzate de comerț pentru depășirea termenului de prezentare pe piață (în țările importatoare) sau în surplus (în țările producătoare).

La rîndul său, Institutul de experimentări agricole din Pennsylvania (S.U.A.) a constatat că se pot utiliza în calitate de substituienți în rația unor specii de animale, diferite rumegușuri, ca de exemplu cel din lemn de stejar, cochilii de scoici, perlită provenind din rocile vulcanice, deșeuri de mere etc. De exemplu, proporția în care se utilizează rumegușurile în rația taurinelor este de 15%; studiile efectuate în furajarea oilor cu perlită au dat și ele rezultate încurajatoare. Deșeurile fabricilor alimentare, în care materia primă o reprezintă merele, formează în prezent pînă la 50% rația taurinelor la îngrășat, iar în primele 160 zile de la naștere sînt preferabile din punct de vedere nutritiv oricărui alt substituient pe bază de deșeuri.

finanțe

- Cadru metodologic elastic pentru normarea mijloacelor circulante.
- Determinarea normativului după atingerea parametrilor proiectați.
- Ce indicatori de volum folosim în calcularea vitezei de rotație și în ce prețuri îi evaluăm ?

PREVENIREA ȘI LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE — CONDIȚIE A ACCELERĂRII VITEZEI DE ROTAȚIE A FONDURILOR

O PROBLEMĂ esențială a creșterii eficienței economice este accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție și de circulație. Măsurile care se iau în acest scop, în fiecare din stadiile circuitului economic, contribuie la intensificarea dezvoltării economice a țării și, în ultimă instanță, la ridicarea nivelului de trai, material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului. În acest context se înscrie și complexul de acțiuni început în anul 1971 cu privire la recalcularea normativului mijloacelor circulante în unitățile economice dintr-o serie de ramuri, care s-a soldat cu o accelerare a vitezei de rotație în industrie cu 0,5 zile, în construcții cu 4,4 zile și în transporturi cu 1,7 zile. Sînt, de asemenea, în curs de elaborare și alte propuneri de reglementări prin care se urmărește o perfecționare a cadrului metodologic privind determinarea necesarului de mijloace circulante în funcție de particularitățile diferitelor ramuri ale economiei naționale.

Revista a organizat o anchetă în rîndul specialiștilor din unele organe de sinteză, ministere, centrale industriale și întreprinderi economice ale căror opinii le publicăm succint în cele ce urmează.

DIMENSIONAREA optimă a necesarului de mijloace circulante reprezintă o condiție esențială a desfășurării normale a întregii activități a unităților economice. Orice supra- sau subestimare are repercusiuni negative asupra eficienței utilizării fondurilor puse de către societate la dispoziția întreprinderilor. Viteza de rotație, sau altfel spus, timpul necesar mijloacelor circulante pentru a parcurge cele trei stadii ale circuitului economic — aprovizionare, producție, desfacere — este diferită de la ramură la ramură, de la unitate la unitate, în funcție de condițiile specifice de desfășurare a activității, care își pun amprenta asupra modului concret în care are loc utilizarea mijloacelor circulante.

Posibilitățile de accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante sînt diferite în raport cu specificul unității economice. Pozitiv este faptul că specialiștii din multe unități, cunoscînd aceste rezerve, au acționat în direcția valorificării lor, obținînd rezultate semnificative. Astfel, la C.E.I.L. — Suceava viteza de rotație s-a accelerat în anul 1972, față de 1971 cu 11 zile, eliberîndu-se mijloace circulante în valoare de 48 milioane lei, la C.I.B. — București cu 3,4 zile, (98 milioane lei), la C.I.U.I.U. — București cu 32 zile, (81 milioane lei). Accelerarea cu o zi a vitezei de rotație la C.E.I.L. — Suceava în anul curent echivalează cu eliberarea unor mijloace circulante în valoare de 4,3 milioane, la Uzina mecanică Muscel — 3,5 milioane lei, la I.I.L. Cîmpulung Muscel — 2,3 milioane lei. Datele de prognoză de la Centrala industriei bumbacului — București arată că în 1975 accelerarea cu o zi a vitezei de rotație ar elibera fonduri de peste 38 milioane lei, iar în 1980 de peste 48 milioane lei.

Răspunsurile date de specialiști în cadrul anchetei reliefează că atunci cînd aceste particularități sînt ignorate, se manifestă influența lor negativă asupra vitezei de rotație a fondurilor. Să încercăm să conturăm cîteva din cauzele formării stocurilor supranormative, care are efect negativ direct asupra rotației fondurilor, încetinind-o.

Prelucrarea materialului primit la redacție scoate în evidență, că în structura imobilizărilor de fonduri, ponderea principală o dețin în ordine : materiile prime și materialele, produsele finite etc. Printre factorii care favorizează formarea stocurilor, un loc important îl deține **aprovizionarea peste necesitățile reale de producție ca urmare a elaborării unor planuri de aprovizionare nu întotdeauna corelate cu volumul fizic al producției, normele de consum, stocurile inițiale reale de materii prime și materiale etc.** Astfel, la uzina „Independența" — Sibiu, 60% din imobilizări sînt în materii prime și materiale, datorate, în mare măsură, nenominalizării la timp a sarcinilor de producție. La această unitate, beneficiarii continuă să depună comenzi și în primele două luni ale anului de plan, cînd uzina și-a făcut deja o serie de aprovizionări, deoarece este obligată să comande materialele descentralizate pînă cel mai tîrziu în luna iunie a anului anterior celui de plan. O particularitate a acestei uzine constă în aceea că produce unicate sau produse de serie mică (70% din producție) în componența cărora intră uneori peste 500 sortimente de materiale. În aceste condiții, este greu să se asigure corelarea termenelor de aprovizionare, ceea ce face să apară imobilizări. La aceasta se mai adaugă și faptul că unii parteneri renunță la comenzile făcute după ce s-au efectuat aprovizionările materiale necesare executării acestora. **S-a opinat ca în aceste situații instrucțiunile să prevadă ca materialele . aprovizionate în baza comenzilor unor beneficiari să fie puse în sarcina acestora, chiar dacă contractul nu a fost semnat.**

În unele cazuri, se semnalează apariția imobilizărilor datorită lipsei de grijă pentru urmărirea și reglarea stocurilor de materiale în funcție de necesarul prevăzut prin normele de stoc, de modificările intervenite în sarcinile de plan. După părerea unor specialiști, renunțarea la sistemul de repartiții a slăbit, într-o anumită măsură, grija unităților economice pentru fundamentarea necesarului de aprovizionat.

Produsele finite dețin în structura stocurilor supranormative locul doi, stocarea lor fiind determinată de neritmicitatea producției (îndeosebi în unitățile din industria construcțiilor de mașini), calității necorespunzătoare a unor produse (industria ușoară), nerespectării termenelor de livrare prevăzute în contracte, introducerii în fabricație a unor produse fără desfacere asigurată etc.

Domeniul gospodăririi raționale a mijloacelor circulante este reglementat de un complex de acte normative care a creat un cadru juridic favorabil îmbunătățirii continue a circuitului valorilor materiale în economie. Uneori, acesta este insuficient înțeles și aplicat de către conducerile unor unități economice, fapt ce favorizează apariția imobilizărilor și, implicit, încetinirea vitezei de rotației a fondurilor. Consiliul de Miniștri, pornind de la analiza unor asemenea situații, a dispus recent ca **organele de resort să interzică finanțarea și, respectiv, aprovizionarea cu materii prime și materiale a întreprinderilor care realizează produse fără desfacere asigurată sau la care s-au depășit normele de consum aprobate.** Aceste măsuri sînt de natură să contribuie la îmbunătățirea aprovizionării și să prevină fabricarea unor produse fără desfacere asigurată. Pe aceeași linie se înscriu și alte măsuri cum sînt : reducerea corespunzătoare a repartițiilor din balanțe, diminuarea repartițiilor pentru perioadele următoare dacă s-au depășit consumurile, efectuarea plăților numai pe măsura și în limita încasărilor la unitățile care și-au epuizat disponibilul din cont etc.

Tabelul nr. 1

mii lei

Nr. crt.	Indicatori	An de bază	Viteza de rotație planificată (zile) în anul de bază	Plan	Necesar de mijloace circulante în anul de plan
A	B	1	2	3	$4 = \frac{2 \times 3}{360}$
1.	Producția globală în prețuri comparabile	395 900	58,03	415 695	67 008
2.	Producția marfă fabricată în preț de producție	393 000	58,46	412 650	67 010
3.	Idem în preț de cost.	271 802	84,53	285 392	67 012
4.	Producția marfă vîndută și încasată în preț de producție	361 881	63,49	379 975	67 013
5.	Idem în preț de cost.	260 124	88,32	273 130	67 009
6.	Soldul mediu al mijloacelor circulante (stabilit prin normarea analitică)	63 820	x	x	x

Instrument de planificare

ESTE CUNOSCUT faptul că, potrivit metodei sintetice de stabilire a necesarului de mijloace circulante, în practica economică se utilizează relația $S = \frac{Q \times D}{T}$ în care : S — reprezintă necesarul de mijloace circulante, Q — producția, iar D — durata în zile a unei rotații (planificată din anul precedent corectată cu influențele unor factori care să conducă, în final, la o accelerare a acesteia).

Apreciind utilitatea acestei metode din punctul de vedere al operativității ei, specialiștii au expus păreri diferite cu privire la indicatorii de volum ai producției industriale care să constituie baza de calcul în normarea mijloacelor circulante, optînd, în funcție de ramura în care lucrează, **fie pentru producția globală, fie pentru producția marfă fabricată, fie pentru producția marfă vîndută și încasată.** De pildă, cei care lucrează în industria petrolieră, energiei electrice consideră drept cea mai adecvată bază de calcul **producția marfă vîndută și încasată,** deoarece influențele ce decurg din evoluția stocurilor de produse și a soldurilor de facturi neîncasate la începutul și sfîrșitul perioadei sînt neînsemnate ; în același timp, volumul mijloacelor circulante nenormate are o pondere mică. Dimpotrivă, în ramurile unde aceste influențe sînt însemnate, așa cum se întîmplă în industria minieră, metalurgică, specialiștii au propus ca bază de calcul a normativului **producția marfă fabricată.** În ramurile unde apar frecvent produse noi, care imprimă un caracter de fluctuație volumului producției neterminate, s-a propus ca bază de calcul **producția globală.**

În ce privește prețul la care să fie evaluați acești indicatori, specialiștii, în marea lor majoritate, au propus ca acesta să fie **prețul de cost** ; alții au opinat pentru **prețul de producție** sau cel **de calcul.**

Pentru a avea o imagine mai clară asupra diferențelor de normativ ce pot rezulta din adoptarea unui indicator sau a unei categorii de preț din cele propuse vom folosi exemplul din tabelul nr. 1.

Rezultă că, în funcție de indicatorul de volum al producției industriale luat în calcul, se obține o durată în zile diferită, lucru explicabil întrucît diferă baza de raportare. Dacă se admite că în anul de plan se propune o creștere proporțională a tuturor indicatorilor menționați (în cazul de față 5%), se constată că necesarul de mijloace circulante este același (col. 4 — diferențele se datoresc rotunjirilor de la viteza de rotație).

În practica economică, evident că nu se întîlnește o creștere proporțională a tuturor indicatorilor de volum ai producției industriale, întrucît, de la an la an, intervin modificări în structura producției, în funcție de necesitățile economiei naționale ; procesul de asimilare de noi produse se intensifică, în permanență sînt depistate noi rezerve de reducere a cheltuielilor de producție și de creștere, pe această bază, a rentabilității etc. Într-o asemenea situație este necesar să se găsească soluția care să asigure unităților necesarul optim de mijloace circulante pentru desfășurarea normală a proceselor economice.

Pentru aceasta să presupunem că în anul de plan producția marfă fabricată se prezintă ca în exemplul din tabelul nr. 2.

Deci, dacă față de anul de bază producția marfă în preț de producție crește cu 5%, iar în preț de cost numai cu $2\% = \left(\frac{277\,238}{271\,802} - 1\right) \times 100$, deci se prevede o reducere a cheltuielilor la 1000 lei producție, diferă și necesarul de mijloace circulante (67 010 mii lei față de 65 097 mii lei). De aici, se desprinde concluzia că evaluarea producției marfă trebuie făcută la prețul de cost planificat, întrucît mijloacele circulante normate, puse la dispoziția unităților economice, sînt destinate, în esență, înlocuirii valorilor consumate în procesul de producție și nerecuperate încă prin realizarea produselor, nu și a acumulărilor ce se obțin prin valorificarea produselor. Acceptarea prețului de producție (eventual de calcul) ar avantaja unitățile cu o rentabilitate ridicată și ar dezavantaja pe cele cu o rentabilitate mai scăzută. Or, în condițiile în în care nivelul rentabilității este, într-o bună măsură, „reglat" prin sistemul de prețuri, o astfel de soluție ar fi inechitabilă.

Dacă în problema prețului folosit în evaluarea producției majoritatea participanților la anchetă au optat, pe bună dreptate, așa cum arătam mai sus, pentru prețul de cost, în ceea ce privește indicatorul de volum care să servească drept bază de calcul, opiniile exprimate diferă.

Pornind de la conținutul economic al procesului de rotație a fondurilor, pe de o parte, iar pe de altă parte de la faptul că unitățile economice produc pentru piață, contribuind astfel la satisfacerea nevoilor sociale de consum, considerăm că baza de calcul trebuie astfel aleasă pentru a fi în concordanță cu aceste cerințe. Prin această prismă, **se degajă ideea concretizării bazei de calcul în producția marfă vîndută și încasată exprimată în preț de cost.**

La o astfel de concluzie conduc și datele din tabelul nr. 3.

Datele din tabelul nr. 3 arată că dacă se adoptă ca bază de calcul producția marfă fabricată sînt avantajate unitățile care prevăd un ritm mai mic de creștere la producția marfă vîndută și încasată (varianta II), ceea ce ar echivala cu o „stimulare" pentru producția de stoc. În măsura în care „jocul stocurilor" poate fi „condus" de unitate (eventual centrală) trebuie adoptată producția marfă vîndută și încasată. O astfel de soluție exclude însă „decretarea" ca general valabil pentru toate ramurile și unitățile a criteriului amintit.

Tabelul nr. 2

mii lei

		Viteză de rotație planificată din anul de bază — zile —	Necesar de mijloace circulante
Producția marfă în preț de producție	412 650	58,46	67 010
Idem în preț de cost	277 238	84,53	65 097

În aceste condiții, s-ar părea că stabilirea necesarului de mijloace circulante din anul de plan, depinde, în bună măsură, de modul în care s-a făcut recalcularea analitică. Or, într-o astfel de situație, este evidentă necesitatea îmbunătățirii acestei metodologii în funcție de particularitățile aprovizionării și producției unor unități, asigurîndu-se elasticitatea necesară cadrului metodologic. De pildă, în cazul unor unități care execută o producție ce diferă de la an la an (unicate, serie mică), intervalul mediu dintre două livrări din anul precedent nu mai poate constitui o bază reală pentru stabilirea normativului în zile de materii și materiale în condițiile în care aceste materiale nu se mai folosesc în anul de plan.

În condițiile în care așa-numitul „joc al stocurilor" este determinat de influența unor factori a căror acțiune nu este sub controlul conducerii unității (centralei), sau intervin modificări structurale esențiale în activitatea ei, natural că o abatere de la criteriul amintit poate fi justificată, adoptîndu-se drept bază de calcul producția marfă fabricată sau chiar globală. O astfel de

Maria IONIȚĂ
Alexandru IȘFĂNESCU
Nicolae MANOLE

(Continuare în pag. 12)

comerț exterior

JUDEȚUL ARGEȘ – IMPORTANT PRODUCĂTOR LA EXPORT

INDUSTRIA județului Argeș a cunoscut în ultima perioadă o dezvoltare fără precedent, care se situează cu mult peste ritmul mediu înregistrat pe total economie, ceea ce a determinat transformări profunde în structura, diversitatea și varietatea producției, în calitatea multor produse, precum și în valorificarea superioară a resurselor de materii prime, mărind continuu gradul de eficiență economică.

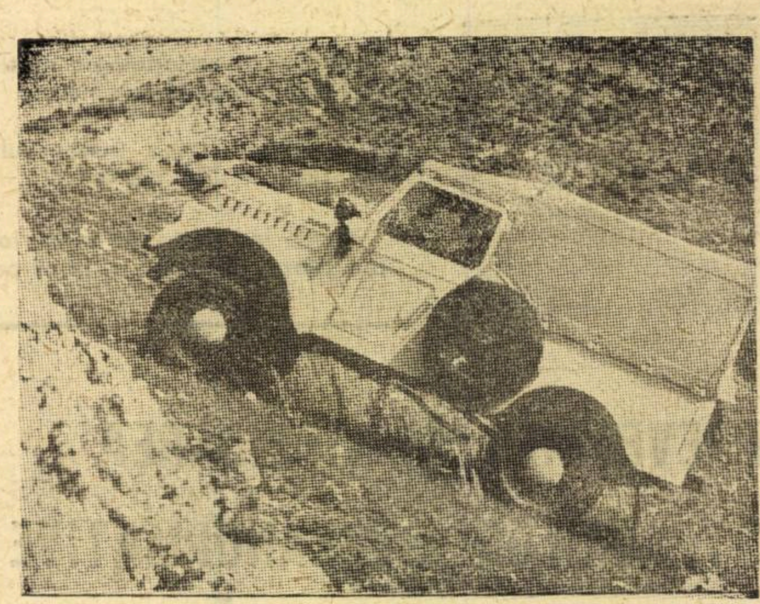

Automobilul de teren M 461, originar din Argeș, escaladează dezinvolt pante pe multe meridiane ale globului...

• Semnificațiile unor cifre...

CREȘTEREA producției industriale de 2,2 ori în 1970 față de anul 1965 și cu 39% în anul 1972 față de realizările obținute în ultimul an al cincinalului precedent a condus la afirmarea tot mai mult pe plan național și internațional a produselor industriei argeșene. Autoturismele Dacia, cutiile de viteză Estaffete, motoarele electrice F.M.E.P., automobilele de teren ARO, sînt în prezent mărci cunoscute și apreciate pe piața internă și externă.

Paralel cu creșterea producției industriale a crescut continuu ponderea producției destinată exportului. Astfel, dacă în 1970 numai 15,7% din producția industrială a județului Argeș s-a exportat direct, în anul 1972 ponderea acestuia a crescut la 23%, fără să mai luăm în considerare o serie de alte produse exportate indirect cum sînt cele petroliere, ce se livrează prin întreprinderea de transport a produselor petroliere din Ploiești, sau stofele care sînt furnizate în cantități mari fabricilor de confecții în vederea exportului în diferite țări.

Atenția deosebită acordată de întreprinderile industriale din județul nostru în fabricarea și livrarea la export a unui volum cît mai mare din producția lor, se oglindește și în ritmul înregistrat de acestea în primii ani ai actualului cincinal. Dacă în anul 1972 față de anul 1970 producția industrială a județului a crescut cu 39%, exportul său a crescut în această perioadă cu 67%.

De remarcat este faptul că în 1972 exportul pe locuitor în județul Argeș a fost cu 48% mai mare decît media pe țară, iar în anul 1973 va crește cu 150% față de rezultatele obținute pe total economie în 1972.

Din analizele făcute se apreciază că marea majoritate a unităților economice s-au organizat și și-au creat condițiile tehnico-materiale și umane pentru ca în anul 1973 să realizeze cu succes sarcinile de export, care reprezintă o creștere față de anul precedent de 61%, cu mult peste creșterea de 28,7% ce se va înregistra la producția industrială.

Totuși, realizările primului trimestru ale acestui an la export, comparativ cu rezultatele obținute în aceeași perioadă a anului trecut, ne arată o creștere de numai 26,9%, iar pe relația devize libere de 58,8%. Această creștere este insuficientă față de creșterea medie anuală planificată, scoțînd în evidență faptul că pentru realizarea planului la export pe următoarele trimestre și respectiv anual, se impune acționarea cu fermitate în vederea înlăturării unor deficiențe semnalate în trim. I.

• Mutații în structura și calitatea mărfurilor exportate

MODIFICĂRI substanțiale calitative au intervenit și în structura exportului în perioada celor doi ani care s-au scurs pînă în prezent din actualul cincinal, elocvente fiind datele din tabelul nr. 1, care confirmă aprecierile noastre:

În 1973 producția industriei constructoare de mașini va crește la 53%, în detrimentul bine justificat din punct de vedere economic al unor sortimente ale industriei lemnului care prezintă un grad primar de prelucrare a masei lemnoase.

Producția destinată exportului la unele sortimente va atinge în 1973 ponderi importante în totalul producției ce se va realiza, aceasta datorită solicitării pe piața mondială tot mai mult a unor sortimente care s-au impus ca urmare a îmbunătățirii calității lor și a realizării unor parametri tehnico-economici competitivi. Ca atare în 1973 se va exporta: 90% din producția de autoturisme de teren, 44,5% din producția de autoturisme de oraș, 55,8% din producția de motoare electrice de 0,25 kWh și peste 50% din producția de încălțăminte, 46% din producția de negru de fum, 42,8% din producția de placaj etc.

Se poate aprecia că, în ultimii ani a crescut și eficiența economică a exportului, micșorîndu-se continuu cursul de revenire la o serie de produse care au fost vîndute cu plata în devize libere așa cum este cazul: cutii de viteză și punți Estaffete, piese de schimb pentru autoturisme, motoare electrice, uși, ferestre, negru de fum etc.

• Unele deficiențe ce se cer înlăturate

CELOR CÎTEVA ASPECTE pozitive semnalate, ce conturează de fapt tendința generală manifestată de unitățile economice argeșene, pe linia încadrării și realizării sarcinilor la export li se alătură însă și unele deficiențe, care din păcate încă își mai găsesc locul, ele nefiind analizate cu destul spirit de răspundere de către factorii responsabili. Credem că este absolut necesar ca ministerele și centralele industriale, la unele produse destinate exportului care folosesc materie primă din import ale căror prețuri de achiziție au crescut simțitor, să treacă în același timp la **reconsiderarea prețurilor** de vînzare în funcție de noua conjunctură creată. Ne referim îndeosebi la țesăturile din bumbac fabricate de Întreprinderea textilă-Pitești, la firele de lînă produse de Fabrica de stofe-Pitești și la îmbrăcămintea produsă de Fabrica de confecții din Curtea de Argeș la care prețul de achiziții al materiilor prime (bumbacul și lîna) pe piața mondială au înregistrat mari creșteri în timp ce prețul de vînzare al mărfurilor exportate a rămas același.

De asemenea, carențele semnalate în ceea ce privește **sincronizarea datelor cînd se fabrică produsele ce urmează a fi exportate cu termenele de livrare stabilite** prin înțelegerile bilaterale încheiate cu beneficiarii externi au dus la crearea și menținerea unor stocuri îndelungate imobilizînd importante mijloace circulante, proprii și împrumutate. În această direcție întîmpină mari greutăți Întreprinderea Textilă-Pitești din partea Centralei industriale a bumbacului care amînă frecvent livrarea unor țesături către beneficiarii externi, astfel că s-a ajuns ca unele din ele să depășească chiar un an de la data fabricării și aceasta urmare a faptului că în multe cazuri în înțelegerile intervenite cu clienții externi sînt manifestate unele rezerve, iar cu alții nu se stabilesc termene precise sau acestea sînt prea largi și relative.

Relațiile între unitățile producătoare și centralele industriale nu sînt întotdeauna dintre cele mai fructuoase. Astfel, Centrala industriei confecțiilor lansează Fabricii de confecții din Curtea de Argeș comenzi pentru producerea unor confecții asupra cărora se revine după ce s-a făcut aprovizionarea cu materii și materiale și chiar o parte din produsele indicate s-au și fabricat. Este necesar sprijinul Centralei și în direcția încasării la timp a contravalorii mărfurilor livrate în diferite țări deoarece unitatea sa din Curtea de Argeș deține în prezent cel mai mare volum dintre unitățile de pe raza județului Argeș, de documente externe neîncasate în termenul maxim de 60 zile. Sprijinul mai consistent din partea centralelor industriale, al ministerelor și al întreprinderilor de comerț exterior în problemele de aprovizionare, prospectare a piețelor externe și de desfacere, care depind în mare măsură de acestea, vor permite ca unitățile industriale din județul Argeș să înregistreze progrese substanțiale în direcția creșterii eficienței economice printr-o mai bună folosire a potențialului material și uman existent.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala județeană Argeș
a Băncii Naționale

Tabelul nr. 1

	Ponderea în anul 1970 în totalul exportului	Ponderea în anul 1972 în totalul exportului
— Produse ale industriei constructoare de mașini (autoturisme, piese de schimb, motoare electrice)	34%	47%
— Produse ale industriei lemnului (mobilă, cherestea, parchete, placaj etc.)	26%	16%
— Produsele industriei ușoare (textile, covoare, încălțăminte)	6%	10%
— Produse ale industriei alimentare (vin, conserve etc.)	12%	10%
— Produse ale industriei chimice (negru de fum, acrilonitril, polietilenă)	21%	15%
— Produse ale industriei locale și coop. meșteșugărești	1%	2%

PRODUSELE ARGEȘENE, PREZENTE LA EXPORT...

• Noi loturi de autoturisme de teren M 461, produse ale Uzinei mecanice Muscel au fost expediate, în baza unor contracte încheiate cu diferiți beneficiari externi. Astfel în Bulgaria, în Ungaria, Polonia, au fost expediate importante loturi de autoturisme de acest tip.

• Produs al Uzinei de autoturisme Pitești — autoturismul Dacia 1300 și-a creat poziții bune pe piața internațională, ceea ce face ca acesta să fie mult solicitat de către clienții externi. Derulînd contractele încheiate cu diverșii clienți externi, noi loturi de Dacia 1300 au primit destinația: Algeria, Finlanda, Ungaria, Polonia.

• În prezent, în cadrul Combinatului de prelucrare a lemnului Pitești se află în curs de derulare, un contract cu Franța pentru livrarea a 14 000 bucăți comode, cu Suedia a 2000 bucăți biblioteci.

• Calitatea motoarelor pentru mașini de spălat (MSI) produse de Fabrica de motoare electrice Pitești fiind mult îmbunătățită a dus la încheierea unor contracte cu Italia pentru livrarea a 50 000 bucăți de astfel de motoare.

...ȘI LA TÎRGURI INTERNAȚIONALE

• În cadrul tîrgului automobilistic de la Milano, Uzina mecanică Muscel este prezentă cu noul tip de autoturism de teren ARO 240.

• Fabrica motoare electrice Pitești, participantă anul trecut la 15 tîrguri internaționale este pregătită să participe în acest an cu toate tipurile de motoare la alte și importante tîrguri printre care Cairo, Hanovra, Paris, Tunis.

Tîrgul internațional de la Poznan

ANUL ACESTA, Tîrgul internațional de la Poznan, aflat la cea de-a 42-a ediție, va reuni pe producătorii și participanții, la el, de două ori: între 10—19 iunie a.c. avînd loc Tîrgul internațional tehnic, iar cea de-a 43-a ediție a tîrgului care se desfășoară între 23—30 IX a.c. va fi un tîrg internațional de bunuri de larg consum.

În cadrul Tîrgului internațional tehnic vor fi expuse, în cele 80 de hale și pavilioane care cuprind o suprafață de 140 000 mp², produse ale industriei siderurgice, ale metalelor neferoase, mașini și echipamente, produse ale industriei electrotehnice și electronicii — produse chimice etc. Pînă în prezent și-au anunțat participarea la tîrg peste 4000 de firme din diferite țări: Anglia, Austria, Belgia, Franța, Japonia, Spania, R.F.G., Suedia, Ungaria etc. Țara noastră participă în cadrul acestei ediții a tîrgului pentru a 22-a oară, revenindu-i o suprafață de 1200 m², unde își va expune produsele sale: mașini-unelte, produsele industriei electrotehnice și electronicii; motoare electrice asincronice, conducte de tensiuni înalte și de telefoane etc. Foarte bogată va fi prezentată chimia cu derivatele sale. Vor fi prezentate un număr de mașini de tricotaj, confecții și încălțăminte.

Datele existente în prezent cu privire la modul de organizare, de participare, ne îndreptățesc să credem în reușita și în atingerea scopului propus al acestei manifestări, pentru toți participanții: producători și comercianți

Inaugurarea podului peste Bosfor

ÎN luna iulie a acestui an peste Bosfor se va înălța, ca mărime, al patrulea pod suspendat din lume și primul din Europa. El va lega Europa de Asia printr-o punte de peste 1 600 m, brăzdată de 6 benzi de circulație, pe care le vor putea străbate zilnic 22 000 de vehicule.

Pentru țările străbătute de magistrale rutiere care converg spre Istambul, printre care și țara noastră (avem în vedere drumul E 20 prin București — Giurgiu — Plovdiv, E95, de-a-lungul litoralului nostru, prin Vama Veche spre Varna-Burgas și E94 Timișoara — Porțile de Fier), buna servire a turiștilor automobiliști ridică probleme deosebit de actuale.

Reținerea în țara noastră pe o durată cît mai îndelungată a turiștilor care vin sau se întorc din zona Bosforului, va fi o modalitate de creștere a turismului nostru internațional, de prelungirea sezonului turistic, de popularizare a frumuseților țării noastre și în final de sporirea veniturilor din turism. Eforturile conjugate ale organelor centrale de resort, spiritul de răspundere și inițiativa desfășurată de fiecare unitate și salariat în parte, trebuie să conducă la realizarea acestor obiective.

N. Z. I.

MARKETING

Rolul magazinelor de prezentare în PROMOVAREA VÎNZĂRILOR, LICHIDAREA STOCURILOR și ADAPTAREA RAPIDĂ A PRODUCȚIEI la cerere

VÎNZĂTORUL – AVANPOST AL PRODUCĂTORULUI PE PIAȚĂ

- **Actul de vînzare — un microinterviu al preferințelor consumatorilor**
- **Pregătirea de specialitate completată cu practică în specialitate.**
- **Un sistem organizat de preluare a informațiilor obținute în magazin de către producție.**

CONCEPTUL DE MARKETING presupune o susținută acțiune de promovare a vînzărilor, care se realizează pe planuri multiple. Alături de formele tradiționale de promovare a vînzărilor (publicitatea la locul de vînzare, prezentare etc.), un loc deosebit de important revine vînzătorului care intră în contact direct și nemijlocit cu masa de cumpărători. Vînzătorul are nu numai simpla sarcină de a finaliza actul de vînzare-cumpărare, ci și aceea de a informa pe larg cumpărătorul, de a-l orienta în alegerea mărfurilor, pe baza unei cunoașteri temenice a preferințelor și nevoilor acestuia.

Dacă acestea sînt, în linii foarte generale, sarcinile care revin oricărui vînzător din comerț, este lesne de înțeles că activitatea vînzătorilor din magazinele de prezentare și desfacere ale producătorilor capătă valențe noi. Acest lucru se datorește, în primul rînd, faptului că asemenea magazine, avînd un rol de barometru al pieței, trebuie să furnizeze informații cît mai complete, adîncite și operative în legătură cu complexul fenomen al cererii populației pentru diferite produse. Paralel cu activitatea de vînzare propriu-zisă, personalul operativ de servire din magazinele de prezentare și desfacere ale producătorilor trebuie să desfășoare și o intensă activitate de studiere a cererii și preferințelor populației. În acest fel se aduce o contribuție substanțială la structurarea și orientarea producției, astfel încît să se asigure o cît mai deplină concordanță între cererea cumpărătorilor, pe de o parte, și structura sortimentală și cantitativă a fondului de marfă ce trebuie să se afle în rețeaua comercială, pe de altă parte.

Iată de ce vînzătorii din magazinele de prezentare și desfacere trebuie să aibă, în afara pregătirii generale a oricărui vînzător, și o serie de cunoștințe speciale în ceea ce privește însușirea și mînuirea unor tehnici și metode strict necesare investigării cerințelor și preferințelor cumpărătorilor.

Pornind de la aceste considerente, în cadrul unei anchete efectuate la magazinul de prezentare și desfacere din București, al fostei Centrale de pielărie și încălțăminte din Cluj, s-a abordat și problema studierii activității personalului de servire al acestui magazin. Pentru aceasta s-a organizat o observare specială de genul fotografiei zilei de lucru, urmărindu-se, în principal, două aspecte: folosirea timpului de lucru și comportarea vînzătorilor în procesul vînzării.

Pentru obținerea unor indicatori sintetici, referitori la modul de folosire a timpului de lucru, s-au înregistrat: numărul persoanelor servite, numărul persoanelor informate, numărul minutelor folosite pentru alte activități decît cea de vînzare, precum și minutele nefolosite de fiecare din vînzătorii cuprinși în cercetare.

S-a considerat că, comportarea vînzătorilor în raporturile lor cu clienții este definită prin: amabilitate, operativitate, efortul de prezentare a produselor și, în sfîrșit, competență profesională — cunoașterea și explicarea caracteristicilor produselor pe care le vînd, ultimile două reunite sub noțiunea de efort de convingere a clienților pentru cumpărarea unei mărfi sau a alteia. Aceste elemente constitutive ale comportării vînzătorilor au fost notate, de către observatori special instruiți, prin acordarea unuia din calificativele: „foarte slab“, nota 1, „slab“, — nota 2, „satisfăcător“, — nota 3, „bine“ — nota 4, „foarte bine“ — nota 5.

Prelucrarea informațiilor dobîndite în cercetarea de teren s-a făcut în corelare directă cu cele mai semnificative caracteristici asociate vînzătorilor: vîrstă, sex, vechime în muncă, vechime în comerț, vechime în comerțul de încălțăminte, nivelul instruirii generale, pregătirea de specialitate etc.

Iată cîteva din pricipalele date ce au fost puse la dispoziția centralei în vederea orientării politicii de recrutare, instruire și utilizare a personalului operativ în sistemul său de magazine de prezentare. *)

În ceea ce privește încărcarea personalului s-a constatat că, între orele 12 și 16, este cel mai mare flux de cumpărători, în acest interval vînzătorii servind peste 40% din totalul cumpărătorilor dintr-o zi. Există deci o însemnată diferențiere a solicitării vînzătorilor de către cumpărători pe parcursul diferitelor perioade ale unei zile de lucru.

În prima parte a zilei de lucru vînzătoarele — care de regulă lucrează în raioanele ce desfac produse pentru femei — sînt mai solicitate decît vînzătorii. În medie, însă, vînzătorii servesc un număr mai mare de clienți decît vînzătoarele (cu cca 10% mai mult). Cauzele se vor vedea în continuare la analiza comportamentului.

Gruparea după vîrstă a vînzătorilor și numărul persoanelor servite de aceștia a scos în evidență faptul că vînzătorii vîrsnici (peste 40 ani) servesc un număr mai mare de cumpărători decît cei tineri. Prelucrarea informațiilor privind numărul de persoane servite și vechimea în comerțul de încălțăminte a vînzătorilor, prin metode de grupare și reprezentare grafică a pus în evidență existența unei corelații directe, în sensul că, o dată cu creșterea vechimii în comerțul de specialitate, crește și numărul de persoane servite într-o zi de lucru. Mai mult decît atît, s-a constatat că practica în comerțul de specialitate este mai importantă decît cursurile de specializare.

Intr-o zi de lucru, un vînzător informează în medie 184 persoane. Trebuie subliniat, însă, că vînzătorii cu o practică mai îndelungată în comerțul de încălțăminte informează un număr mai mare de persoane decît vînzătorii cu o vechime mai mică (207 persoane față de 161). De asemenea, a rezultat că numărul persoanelor informate este mai mare în cazul vînzătorilor cu o practică mai mare, chiar dacă au o instruire de specialitate mai redusă. Raportul dintre numărul de persoane informate și numărul de persoane servite în medie de un vînzător este de 2,03, adică la o persoană servită revin două persoane informate. Acesta este un indicator sintetic ce exprimă pe de o parte eficiența activității generale a magazinului(structura fondului de marfă, metode de prezentare și vînzare), iar pe de altă pare efortul de prezentare și competența profesională a vînzătorilor, materializate în convingerea unui număr cît mai mare de vizitatori ai magazinului.

În general, operativitatea vînzătorilor a rezultat a fi între calificativul „satisfăcător“ și „bine“ (punctaj 3,58). De remarcat, însă, că vînzătoarele au un procentaj mediu superior (3,83) în raport cu vînzătorii, în ceea ce privește operativitatea. Apare astfel un paradox: deși vînzătoarele servesc un număr mai mic de persoane decît vînzătorii, ele sînt totuși mai operative. Două elemente vin să explice această situație: pe de o parte, intensitatea fluxului de cumpărători la raioanele deservite de vînzătoare este sensibil mai mică decît la raioanele unde lucrează vînzătorii, iar pe de altă parte, clientela vînzătoarelor este preponderent de sex feminin, care s-a dovedit a fi mai exigență la cumpărături solicitînd un număr mai mare de informații, mai multe produse pentru probă, ceea ce, evident, diminuează numărul persoanelor servite, chiar dacă servirea se realizează operativ.

Calificativul general al amabilității vînzătorilor din magazinul „Clujana“ se situează puțin deasupra calificativului „bine“ (punctaj 4,04). Este interesant de reținut că atît vînzătoarele cît și vînzătorii sînt aproape la fel de amabili în raporturile lor cu clienții. De asemenea, diferențieri în amabilitate nu au rezultat nici între vînzătorii care aparțin diferitelor grupe de vîrstă.

Efortul de convingere a clientelei depuse de vînzători a primit un calificativ situat între „satisfăcător“ și „bine“ (punctaj 3,48). Cel mai mare efort de convingere îl depun vînzătorii mai vîrsnici.

În legătură cu utilizarea timpului de lucru (pentru vînzare, pentru alte activități) au rezultat diferențieri importante între vînzători și vînzătoare. Un vînzător folosește în medie pentru vînzare 73% din timpul de lucru dintr-o zi, în timp ce o vînzătoare utilizează în același scop numai 64% din timp. În mod deosebit însă trebuie evidențiat faptul că vînzătoarele utilizează pentru alte activități (aprovizionarea locului de muncă, curățenie, aranjarea vitrinelor etc.). 22% din timpul unei zile de lucru față de numai 14% cît alocă vînzătorii din timpul de lucru al unei zile.

Analiza atentă a informațiilor culese în cadrul acestei anchete conduce la unele concluzii ce trebuie avute în vedere în munca de pregătire a vînzătorilor din aceste magazine. În primul rînd, se pare că instruirea de specialitate a vînzătorilor prezintă unele neajunsuri deoarece ea nu se transformă într-un factor hotărîtor pentru îmbunătățirea elementelor care definesc comportamentul lor. Și în acest sens trebuie analizată oportunitatea unei pregătiri diferențiate a vînzătorilor pentru magazinele de prezentare. Deocamdată, în procesul de recrutare a vînzătorilor pentru aceste magazine trebuie să se acorde o anumită prioritate atragerii persoanelor cu practică mai îndelungată în comerțul de specialitate, date fiind sarcinile specifice ale acestui tip de magazin.

Pentru ca vînzătorii din aceste magazine să-și îndeplinească cît mai corect și complet sarcinile ce le revin, este necesar să fie degrevați în mai mare măsură de obligația de a efectua și alte activități decît cele de vînzare, informare și îndrumare a cumpărătorilor, realizîndu-se totodată un sistem organizat de preluare a informațiilor culese de vînzători.

Numai în acest fel, magazinele de prezentare și desfacere, personalul lor de servire, pot contribui substanțial la îmbunătățirea procesului de studiere a cererii și preferințelor cumpărătorilor, la structurarea și dimensionarea — pe această bază — a producției.

drd. Gh. NISTORESCU
Laboratorul marketing — A.S.E.

*) Centrala deținea 17 magazine proprii de prezentare și desfacere în diferite orașe.

ÎN DEZBATERE INTERNAȚIONALĂ – AMBALAJUL MODERN

Interviu cu Mihai DRAGOȘ, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

● Peste cîteva zile țara noastră va găzdui adunarea generală anuală a Federației Europene de Ambalaje (E.P.F.), însoțită de o serie de manifestări conexe. Vă rugăm să prezentați pentru cititorii noștri cadrul și semnificația acestor manifestări.

M.D.: — Prin natura, conținutul și sfera larga a problemelor abordate într-un cadru organizat și sub egida celui mai înalt for european de ambalaje — E.P.F.*) — manifestările ce vor avea loc la București se înscriu printre cele mai importante ale anului în acest domeniu. Ideea organizării manifestărilor E.P.F. în țara noastră s-a bucurat de un mare sprijin la adunarea generală a Federației, care a avut loc la Barcelona în 1972, fapt ce demonstrează, o dată în plus, prestigiul de care se bucură țara noastră în viața internațională.

Obiectivele principale ale E.P.F. sînt: stabilirea și întreținerea permanentă a contactelor între organizațiile naționale și internaționale de ambalaje și ambalare și centre de cercetări în scopul unor schimburi reciproce de informații tehnice și economice.

Calitatea de membru activ al E.P.F. conferă dreptul de a primi gratuit anumite publicații tehnice de la ceilalți membri ai federației, de a împrumuta filme documentare în domeniul ambalării, de a cunoaște modul de soluționare a unor probleme de ambalare din țările membre, folosind pentru aceasta sistemul de anchetă E.P.F., de a beneficia de invitații pentru participare la expozițiile și manifestările de specialitate pe plan mondial și de sprijin pentru documentare în diferite țări.

La lucrările adunării generale a membrilor federației, la întrunirile comitetelor sale de lucru și ale consiliului de conducere, care se vor desfășura între 25—29 aprilie la București, vor lua parte 56 reprezentanți din cele 21 de țări membre ale E.P.F.

În această perioadă, se va desfășura și solemnitatea decernării premiilor concursului internațional de ambalaje „Eurostar“, la care participă autorii celor 35 ambalaje premiate, membri ai juriului și alți 120 de specialiști de prestigiu în domeniu. Concursul anual de ambalaje european „Eurostar“, una dintre acțiunile de tradiție ale E.P.F., este organizat în scopul de a crea o emulație între producătorii și creatorii de ambalaje din țările membre ale federației. La concurs țările participante prezintă ambalaje de transport și de desfacere care se află în producția curentă și care și-au confirmat valoarea prin obținerea unor distincții în cadrul concursurilor naționale de ambalaje.

În concluzie, pot spune că organizarea acestor manifestări în țara noastră se încadrează în contextul măsurilor generale de promovare a progresului tehnic în domeniul ambalării produselor, în general, și al raționalizării consumului de ambalaje și materiale de ambalare, în special.

● După cîte știm, pe agenda manifestărilor federației figurează și o inițiativă a ministerului dv. Simpozionul internațional pe tema raționalizării consumului de ambalaje și materiale pentru ambalare. Ce puteți să ne spuneți în această privință?

M.D.: — Tema simpozionului dă expresia uneia dintre orientările fundamentale ale politicii noastre în domeniul ambalajelor și ambalării. Actualitatea și amploarea temei simpozionului vor determina o largă participare a specialiștilor din țară și de peste hotare, care vor avea astfel prilejul să-și confrunte opiniile și să realizeze un util schimb de informații și experiență.

În ceea ce privește participarea românească la simpozion ne-am străduit ca ea să fie cît mai reprezentativă. Prin aceasta înțelegem reflectarea în diferite referate a varietății preocupărilor pe care le au specialiștii noștri cu privire la raționalizarea consumului de ambalaje și de materiale pentru ambalaje. În acest sens, am cerut colaborarea unor cercetători și specialiști din ministere și organe centrale interesate din țara noastră. Urmărirea dezbaterilor simpozionului va fi, desigur, foarte interesantă atît pentru specialiști cît și pentru orice lucrător din industrie și comerț, în a cărui preocupare intră problemele de ambalaje și de ambalare a bunurilor materiale.

● Ca membru, cu oarecare vechime, al federației cum apreciază direcția dv. activitatea de colaborare și cooperare internațională realizată în cadrul acestui organism?

M.D.: — Aș remarca, mai întîi, aportul special al E.P.F. la realizarea unei standardizări internaționale în domeniul ambalajelor. Astfel, din inițiativa E.P.F., a fost creat grupul ISO/TC/122-Ambalaje al International Standard Organization. Apoi, realizarea „sistemului modul“ pentru ambalaje de desfacere-transport, corelat cu paleta de uz general 800 × 120 mm. Pe baza acestui modul au fost elaborate sau revizuite standardele românești: ambalaje cu secțiune dreptunghiulară; ambalaje de desfacere cu secțiunea circulară; sistem de dimenisuni; E.P.F. a elaborat, de asemenea, un sistem de clasificare pentru înregistrarea materialelor documentare de profil, ca și un dicționar de ambalare în trei limbi de circulație mondială. Aportul său în domeniul schimbului de informații între țările membre este remarcabil — prin filme, fotografii, materiale periodice și neperiodice, schimburi de experiență, programe de specializare etc.

I. G.

* Afilierea Direcției la E.P.F. a avut loc la 7 decembrie 1967 în cadrul adunării generale E.P.F. de la Haga și prin afilierea E.P.F. la W.P.O.; (Organizația Mondială pentru Ambalaje), în cadrul adunării generale a W.P.O. de la Tokyo din 1968, sîntem membrii și în această organizație.

conducere şi organizare

STRUCTURI RAŢIONALE – ORGANIZARE EFICIENTĂ

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

DUPĂ CUM SE ŞTIE, prin Decretul privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unităţile economice, a fost aprobată şi lista centralelor înfiinţate ca urmare a reorganizării şi unificării unor centrale existente. Întrucît prin procesul de reorganizare şi unificare, s-au produs modificări importante în organizarea structurală a conducerii industriei, îndeosebi, revista „Viaţa economică" îşi propune să desfăşoare o amplă acţiune, bazată pe dezbateri şi anchete, care urmăreşte să desprindă semnificaţiile şi consecinţele acestui proces, ca şi coordonatele pe care trebuie canalizate, în continuare, eforturile de perfecţionare a activităţii centralelor industriale, de consolidare a lor ca mari şi puternice unităţi economice.

Pentru început, am solicitat colaborarea unui specialist cunoscut în domeniul organizării conducerii, tovarăşului Nicolae Haneş. În articolul pe care-l publicăm în acest număr, el sintetizează retrospectiv problematica constituirii şi consolidării centralelor industriale, conturînd şi principalele elemente actuale şi de perspectivă ale acestui proces.

CREAREA centralelor industriale a însemnat trecerea de la o structură administrativ-organizatorică a industriei, la o structură fundamentată pe criterii economice. Concentrarea producţiei în cadrul unor unităţi de felul centralelor nu s-a rezumat numai la aspectul dimensional, respectiv acela al grupării întreprinderilor în mari unităţi economice productive, procesul fiind însoţit în mod firesc de o reorganizare prin care să se asigure folosirea mai eficientă a tuturor resurselor tehnice şi a potenţialului uman al unităţilor.

● Criterii

ÎN PROCESUL de concentrare s-a ţinut seama de o serie de criterii în vederea grupării întreprinderilor în aşa fel încît să se asigure pe de o parte o cît mai bună funcţionalitate a noilor unităţi create, iar pe de altă parte posibilitatea de a transmite acestora o seamă de activităţi, atribuţii şi competenţe, de la ministere şi alte organe centrale.

Gruparea întreprinderilor în centrale s-a făcut de la început pe baza criteriilor omogenităţii produselor şi al tehnologiilor de fabricaţie, al cooperării, al integrării sau în funcţie de amplasarea teritorială a unităţilor componente, criterii care, pe întreaga perioadă de experimentare, s-au dovedit corespunzătoare. Experienţa a dovedit justeţea acestor criterii evidenţiind, pe parcurs, noi modalităţi concrete de îmbinare a lor în procesul de concentrare a producţiei în mari unităţi economice Astfel, în prima etapă s-a ţinut seama în mare măsură şi de criteriul teritorial, care putea asigura în mai bună măsură legătura unităţilor componente cu organele locale. Aceasta a condus la constituirea unor unităţi cu producţie eterogenă, cum au fost combinatele judeţene de industrie alimentară sau cele din industria uşoară.

Ulterior, s-a trecut la gruparea unităţilor cu preponderenţă pe criteriul omogenităţii produselor şi al tehnologiilor de fabricaţie. Sporirea treptată a ponderii acestui criteriu s-a datorat şi faptului că, iniţial, cadrele care au fost transferate în centrale nu erau profilate pentru realizarea tuturor activităţilor specifice unităţilor componente; totodată, nu se putea stabili în acea perioadă un echilibru între ceea ce trebuie să realizeze centrala şi atribuţiile întreprinderilor sale. De altfel, acest echilibru între centralizarea şi descentralizarea atribuţiilor este un fenomen ce se impune să fie studiat în continuare, ţinînd seama că în cadrul procesului de conducere planificată a economiei, concentrarea producţiei nu poate fi însoţită întotdeauna de omogenitatea producţiei realizate de către unităţile componente ale centralelor industriale. În consecinţă, treptat, o serie de ministere au regrupat unităţile componente ale centralelor, ceea ce a condus la schimbări importante în organizarea centralelor faţă de prima perioadă de constituire a lor. Astfel, la sfîrşitul anului 1972, 50% din totalul centralelor erau constituite pe baza criteriului omogenităţii produselor şi tehnologiilor şi 30% pe baza celui teritorial, ceea ce evidenţia că nu se renunţase cu desăvîrşire la organizarea din punct de vedere teritorial a acestor unităţi. Noua etapă a organizării centralelor industriale, avînd la bază imperativele perfecţionării structurale, recent legiferate prin Decretul Consiliului de stat, a realizat şi o nouă regrupare a acestor unităţi, constituindu-se mari centrale, cu pronunţat profil de ramură sau subramură. În acest sens, s-a ajuns, de exemplu, la constituirea unei singure centrale a cărbunelui, cu sediul în bazinul Văii Jiului, precum şi a cîte unei centrale de prelucrare a lemnului şi, respectiv, exploatare a lemnului, în locul fostelor 30 de combinate cu profil de exploatare şi industrializare.

Desigur că proporţiile în care au fost aplicate criteriile de constituire a centralelor diferă de la o ramură la alta, în funcţie de specificul producţiei, de dispersarea teritorială, de necesitatea de a le îmbina în vederea organizării lor, corespunzător cerinţelor şi condiţiilor existente. De altfel, aspectele reieşite din perioada de funcţionare a centralelor au arătat că aceste criterii nu pot fi gîndite izolat, în modul de constituire a unităţilor regăsindu-se fiecare dintre ele, acţionînd însă împreună, cu pondere diferită, fiind determinant criteriul care se identifică în mai mare măsură cu specificul producţiei realizate de centrala respectivă.

● Structură

DUPĂ CUM se observă în graficul nr. 1, în anul 1969 au fost constituite — în mod experimental — într-o primă etapă, 13 centrale industriale în subordinea a 7 ministere, organizate de regulă pe complexe foarte mari. Aceste organisme au suferit perfecţionări organizatorice care n-au atins însă esenţa organizării lor teritoriale. Într-o a doua etapă din acelaşi an, s-a accelerat procesul de constituire, astfel că pînă la finele anului 1969 se mai înfiinţează 183 de centrale. Anul 1970 poate fi caracterizat ca un an de acomodare în care nu au loc prea multe modificări, ci numai unele mici ajustări. Sînt constituite 4 noi centrale, prin gruparea unor întreprinderi din subordinea directă a ministerelor.

În anul 1971, considerat ca perioadă de finisări calitative, în care s-a dobîndit o bogată experienţă în legătură cu mai buna funcţionare şi organizare a centralelor, au loc modificări importante, datorită în principal următoarelor cauze:

- regruparea unităţilor din subordinea centralelor — organizate iniţial pe criteriul teritorial — în centrale organizate pe criteriul omogenităţilor produselor şi tehnologiilor, sau al cooperării şi integrării în vederea realizării produselor finite, eterogenitatea producţiei dovedindu-se o frînă în buna funcţionare a unităţilor;
- trecerea unor centrale într-o altă subordonare decît cea iniţială, urmărindu-se stabilirea acelor ministere care să poată conduce în mai bune condiţii centralele respective;
- reorganizarea ministerelor în subordinea cărora funcţionau centralele precum şi redistribuirea întreprinderilor şi unităţilor componente între centrale în vederea unei coordonări mai eficiente;
- divizarea centralelor existente, fără ca totdeauna acest lucru să fie justificat obiectiv de creşterea numărului unităţilor în subordine ca urmare a dării în funcţiune de noi capacităţi.

Anul 1972, reprezintă o etapă nouă, în care s-a urmărit, prin reorganizările făcute, atît rezolvarea în continuare a unor probleme din perioadele anterioare, cît şi, în primul rînd, trecerea de la organizarea centralelor ca aparat distinct, la cele constituite pe structura unei întreprinderi.

● Dimensiune

DIN PUNCT de vedere al mărimii, există criterii diferite de apreciere, în funcţie de obiectivul urmărit în analiză. Se apreciază că următoarele trei criterii ar putea defini mai bine perfecţionările înregistrate în perioada la care ne referim: numărul de unităţi subordonate centralelor, volumul producţiei realizate de acestea şi numărul total al personalului.

După cum reiese din graficul nr. 2, numărul unităţilor subordonate centralelor înregistrează importante creşteri în perioada 1969—1972. Luînd ca bază anul înfiinţării marii majorităţi a centralelor, se constată că: în industria materialelor de construcţii şi industria lemnului, numărul unităţilor subordonate a crescut, în această perioadă, cu peste 60%; în industria construcţiilor de maşini — cu aproape 40%; în industria extractivă — cu peste 20%; în industria uoşoară — cu peste 12%. În prezent, în industrie, media unităţilor subordonate în cadrul centralelor, a crescut faţă de anul trecut, de la 15 la 24.

În ce priveşte volumul producţiei globale şi numărul de personal (graficul nr. 3 şi nr. 4), creşterile evidenţiază tendinţe corespunzătoare, printre altele, în ramurile industriei construcţiei de maşini — 85% producţie şi 30% personal; industria chimică — 55% producţie şi 20% personal; industria uşoară — 44% producţie şi 14% personal.

Această nouă etapă în organizarea centralelor, deosebit de importantă în contextul general al perfecţionării conducerii lor, a marcat trecerea la regruparea unităţilor în mari centrale de producţie, organizate pe profil de ramură sau subramură, integrînd complet activităţile unităţii pe care este grefată centrala şi reducînd în mod substanţial, cu peste o treime aparatul funcţional şi numărul compartimentelor din cadrul acestuia. Prin eliminarea fenomenului de divizare excesivă a lor, fenomen care a condus la unele situaţii de constituiri de centrale cu cîte 1—2 unităţi subordonate, se înregistrează în prezent, ca urmare a recentelor măsuri legiferate, un salt organizatoric, calitativ superior, care are la bază fundamente economice reale şi un experiment valoros de peste trei ani.

De observat că, iniţial, s-a constituit un număr mare de centrale cu aparat distinct de cel al unităţilor subordonate, care, în perioada 1969—1970, reprezentau circa 43% din total. Ulterior, centralele constituite pe structura unor mari întreprinderi, obţinînd rezultate mai bune în organizarea şi conducerea activităţii economice, ponderea lor a crescut, astfel că, în prezent, ele reprezintă peste 85% din total. Aceasta a condus ca atît prin lege cît şi prin decretul de stabilire a structurii organizatorice să se specifice că centrala se constituie, de regulă, pe structura unei mari întreprinderi.

● Atribuţii

LEGEA nr. 11/1971 privind organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat a determinat un cadru care lasă unităţilor economice suficientă posibilitate de adaptare a prevederilor normative la specificul activităţilor proprii, adaptare care trebuie să aibă la bază studii privind conţinutul fiecărei activităţi, modul precis de realizare, delimitarea clară a felului în care se exercită atribuţiile şi competenţele pe treptele ierarhice ale noilor structuri organizatorice stabilite conform Decretului Consiliului de Stat. Această sarcină stă în faţa fiecărei organizaţii economice în etapa imediată următoare a funcţionării noii organizări structurale.

În ce priveşte modul de realizare a atribuţiilor pe principalele domenii de ac-

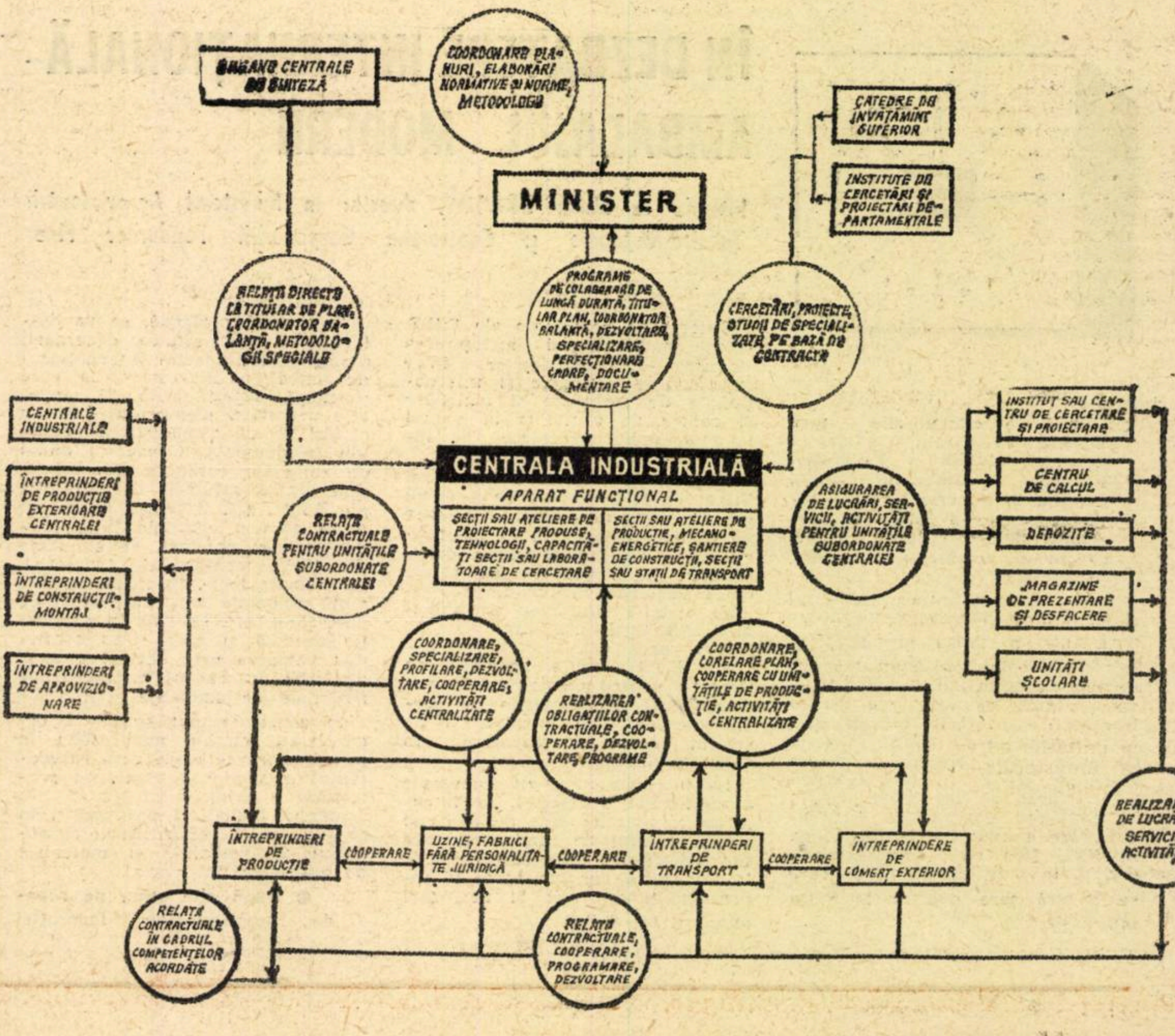

Macheta coordonatelor principale ale relaţiilor centralei industriale

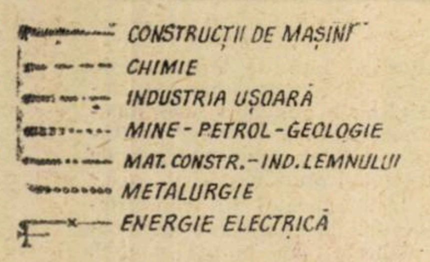

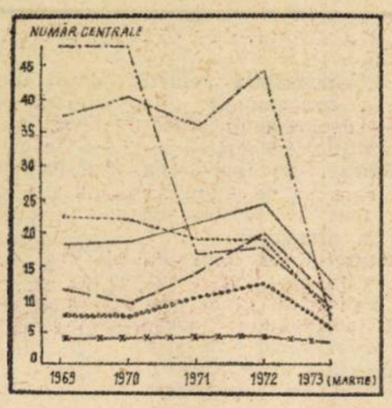

(Grafic nr. 1)
Dinamica numărului de centrale

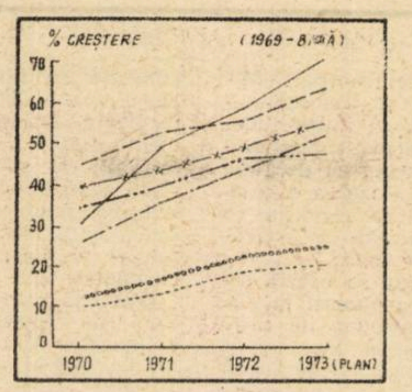

(Grafic nr. 2)
Dinamica numărului de unități subordonate centralelor

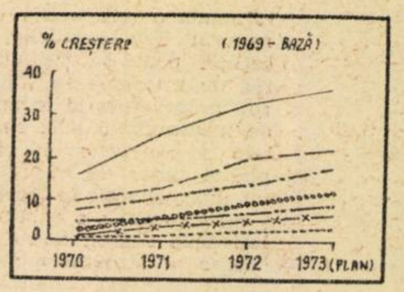

(Grafic nr. 3)
Dinamica volumului producției globale realizată în centrale

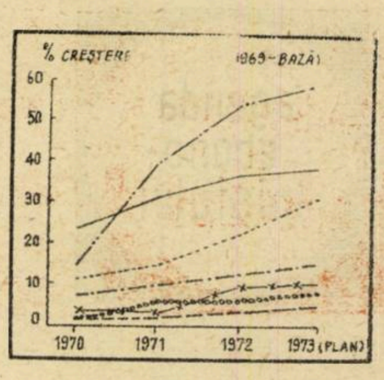

(Grafic nr. 4)
Dinamica numărului de personal din centrale

tivitate, se disting cîteva aspecte mai importante pe care considerăm necesar să le evidențiem.

În domeniul **planificării**, centralele industriale elaborează nemijlocit planurile de activitate pentru unități fără personalitate juridică, inclusiv defalcarea, lansarea și urmărirea sarcinilor de plan. Centralele care au în subordine întreprinderi, efectuează defalcarea și urmărirea planului, iar în cazul cînd sînt coordonatoare de balanță, și lucrările de fundamentare, preluate de la ministerul tutelar.

Trebuie observat că preluarea atribuțiilor prevăzute de lege în legătură cu planificarea, organizarea și realizarea **investițiilor și construcțiilor** a fost realizată numai parțial de către multe dintre centralele industriale. Totodată, sînt centrale, cum ar fi cele din industria ușoară, care au preluat numai sarcinile de investiții pentru obiectivele noi, lăsînd pe seama unităților sarcinile legate de dezvoltarea de noi capacități, reutilări, modernizări. De asemenea, un număr redus de centrale și-au organizat activitatea de execuție a unor lucrări cu volum redus de construcții-montaj și reparații capitale.

Noua organizare a activității de **concepție** în cadrul centralelor și unităților subordonate modifică substanțial cadrul instituit pînă în prezent cercetării și proiectării. Faptul că unitățile economice au prevăzut în noua lor structură secții sau ateliere de proiectare pentru produse, tehnologii, capacități, ca și secții sau laboratoare de cercetare, condiționează realizarea producției de o concepție științifică, de o bază materială strîns legată de procesul fabricației. Acest cadru urmează să fie întregit și de noile structuri, corelate calitativ cu cele din unitățile industriale, ale institutelor și centralelor de cercetare și proiectare subordonate centralelor, realizînd dezideratul integrării cercetării cu producția, ca un corolar nemijlocit al perfecționării noilor relații de producție. Rezultatul va fi direct resimțit în aportul centralei la normalizarea, tipizarea și standardizarea unor produse și tehnologii, la generalizarea la toate unitățile a unor realizări bune, obținute în întreprinderile subordonate, la eliminarea unor paralelisme în executarea de cercetări și proiecte atît de către institutele sau centralele de proiectare ale beneficiarilor, cît și de cele aparținînd unor ministere coordonatoare.

În domeniul **aprovizionării** tehnico-materiale, centralele care exercită rolul de coordonator de balanță, realizează din ce în ce mai eficient atribuțiile prevăzute în lege, încheind contracte, organizînd depozitarea, gestionarea stocurilor și distribuirea materialelor către unitățile subordonate. Pentru unitățile cu personalitate juridică dispersate teritorial, centrala se limitează însă, practic, numai la transmiterea nivelelor de balanță, iar întreprinderile rămîn, în continuare, cu sarcinile de încheiere și urmărire a realizării contractelor.

În ce privește activitatea de **comerț exterior**, se poate afirma că a avut loc un proces pozitiv de descentralizare, centralele industriale avînd organizate în acest sens compartimente proprii și unități specializate. Și în acest domeniu de activitate se întîlnesc însă unele neajunsuri, în sensul că centralele sînt nevoite să întrețină relații prea numeroase cu ministerele, alte organe centrale și unități subordonate acestora, care îngreunează operativitatea desfășurării activității lor ; de asemenea, rezultatele obținute pentru cunoașterea mai exactă a cerințelor beneficiarilor, nu sînt încă pe măsura cerințelor economiei, principalele neajunsuri manifestîndu-se în studiul pieței, orientarea producției de export și stabilirea volumului și structurii acesteia.

● *Relații*

ASPECTELOR prezentate în legătură cu etapele de perfecționare a organizării centralelor industriale le putem adăuga pe cele privind definirea cadrului general al relațiilor dintre centrală și organele exterioare sau unitățile componente, care prezintă caracteristici specifice de la ramură la ramură.

Important pentru relațiile dintre unități este realizarea unui acord perfect între organizarea la nivel microeconomic în cadrul fiecărei întreprinderi a centralei, și cea la nivel macroeconomic. În etapa actuală, asistăm la o multiplicare a relațiilor dintre unitățile economice, avînd la bază coordonate de acțiune, ale căror caracterisici se disting astfel :

a) **Relațiile de lungă durată ale centralei pentru programe de colaborare cu alte unități, în vederea realizării unor produse ce intervin în mod hotărîtor în obținerea ansamblurilor sau instalațiilor complexe ce se fabrică în întreprinderile sale.** Totodată, se evidențiază relațiile dintre minister și centrală în legătură cu investitura pe care o are aceasta din urmă, ca titular de plan și coordonator de balanță, de unic responsabil în ce privește dezvoltarea, specializarea unităților subordonate. Elementele de coordonare a relațiilor de lungă durată pe bază de programe, precum și poziția centralei ca titular de plan și coordonator de balanță sînt cuprinse și în directivele de conducere planificată a ramurilor industriei elaborate și urmărite de organele centrale de sinteză economică.

b) **Relațiile întreprinderii pentru realizarea unor lucrări de specialitate cu alte întreprinderi din cadrul centralei industriale pentru unele produse ce se regăsesc cu precădere numai în producția întreprinderii.** Asemenea relații de colaborare directă constituie elementul de bază al desfășurării activității, mai ales pentru întreprinderile din cadrul centralelor coordonate de același minister, unde detalierea programelor de lungă durată conține tocmai aceste posibilități. Centrala industrială coordonează, totodată, cooperarea între întreprinderile și celelalte unități subordonate, în vederea cooperării și specializării acestora în executarea unor game de produse care converg la realizarea în condiții bune și la termenele stabilite, a programelor proiectate.

c) **Relațiile pe care centrala le desfășoară pentru întreprinderi și fabrici în ce privește realizarea de lucrări, servicii sau activități specializate prin unități centralizate,** simplificînd formalitățile și operațiunile de livrare-recepție pe baza unor noi coordonate concepute pentru desfășurarea mai armonioasă a fabricației.

d) **Relațiile de colaborare pentru elaborarea de cercetări și proiecte pe probleme comune atît unităților economice cît și catedrelor de învățămînt superior și institutelor departamentale.**

REZULTATELE pozitive obținute de către centralele industriale au dovedit viabilitatea acestor mari unități economice, justețea și clarviziunea măsurilor elaborate de către partid pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, a căror transpunere în viață se face în această perioadă, prin noile structuri organizatorice adoptate pentru centrale și întreprinderi, menite să pună în valoare elementele pozitive, dovedite viabile, și să permanentizeze cadrul lor eficient de acțiune.

ing. Nicolae HANEȘ

CAZURI IN DEZBATERE

DELEGAREA DE ATRIBUȚII, OPERATIVITATEA, DINAMISMUL ȘI EFICIENȚA CONDUCERII

LARGUL interes pe care l-a stîrnit primul caz publicat în revista „Viața economică" — interes exprimat într-un număr mare de scrisori primite la redacție — ne determină să reluăm și să publicăm mai sistematic cazuri culese din realitățile unităților noastre economice, pe care să le supunem dezbaterii cititorilor revistei. Pentru fiecare caz vom prezenta o sinteză a opiniilor pe care le vom primi de la cititori însoțite de un comentariu al unui cunoscut specialist în domeniul conducerii.

Studiul de caz pe care-l prezentăm în acest număr își propune să declanșeze o analiză atentă asupra conținutului procesului de **delegare de autoritate**, *ținînd seama de : necesitatea aplicării lui tot mai frecvente în unitățile economice din țara noastră ; eficiența procesului general de conducere realizată pe planul unei ierarhizări corespunzătoare a intervențiilor la diferite nivele. În același timp, pornind de la faptul că delegarea de autoritate se aplică încă într-o proporție redusă, prin tema studiului, de caz se caută punerea în discuție și evidențierea factorilor care conduc la această situație și pornind de aici, precizarea mecanismului și a măsurilor ce se pot lua ca delegarea de autoritate, să devină o sursă de eficiență în procesul de conducere.*

● *Prezentarea cazului*

1. Centrala industrială „Matrix", una din cele mai mari centrale din țara noastră, în actualul cincinal 1971—1975, este beneficiara unui volum important de lucrări de investiții pentru dezvoltarea unității pe structura căreia s-a constituit.

Ținînd seama de responsabilitatea intervențiilor în relațiile cu unitățile angajate să realizeze aceste lucrări, conducerea ministerului, printr-o adresă semnată de adjunctul ministrului care se ocupă cu problemele de investiții, precizează centralei că este necesar să se ocupe direct de coordonarea lucrărilor la acest mare obiectiv. Ca urmare a importanței obiectivului, a atenției ce i se acordă, directorul general ing. M. Zinescu și-a asumat personal urmărirea și dirijarea lucrărilor de coordonare în acest domeniu.

Atribuția, posibilă de realizat la nivelul directorului general la începutul lucrărilor, ocupă din ce în ce mai mult timp din activitatea acestuia pe măsură ce lucrările avansează.

2. Sîntem la începutul lunii octombrie a anului 1972 cînd directorul general cheamă pe directorul tehnic cu problemele de cercetare-dezvoltare și după ce are cu acesta o discuție asupra problemelor de investiții îi spune :

— „Tov. Pricop, consider că frecvența preocupărilor cu problemele de coordonare a activității unităților care realizează investiția noastră la uzina „Brevet" a crescut foarte mult, motiv pentru care m-am gîndit să deleg autoritatea în aceste probleme ing. Simionescu Ion, colaboratorul dv. care știu că se ocupă cu probleme de dezvoltare".

Replica directorului tehnic este imediată.

— „Tov. director general, ing. Simionescu, încadrat la noi ca inginer specialist direct subordonat mie, este un om de concepție, are în grijă și rezolvă bine problemele dezvoltării pe plan tehnologic, unde am obținut, așa cum știți, rezultate de prestigiu. De foarte mult timp, ca urmare a formației și preocupărilor sale, nu a exercitat o funcție de conducere. Cred că este bine să ne mai gîndim și la alte posibilități de coordonare a activităților la care v-ați referit".

— „Nu. Sînt sigur că venind mai pe pămînt cu preocupările sale, pentru că sînt informat că se gîndește prea mult pentru perspectivă, ing. Simionescu are prilejul să îmbine preocupările de dezvoltare a tehnologiilor cu cele pe planul dezvoltării capacităților de producție. Și apoi, atributele ce-i vor reveni, îl angajează pe planul exercitării unei munci de conducere pe un domeniu relativ îngust de preocupări. Să facem așa, și vom vedea. Chemați-l și puneți-l în temă".

3. A urmat, cum este și firesc, întîlnirea dintre directorul tehnic și ing. Simionescu, în care primul înțelegînd în mare ce așteaptă directorul general de la ing. Simionescu, i-a prezentat acestuia domeniul atribuțiilor, al exercitării autorității și responsabilităților respective. Inginerul Simionescu a înregistrat ceea ce avea de făcut.

4. A trecut o lună și directorul general continuă să se intereseze de problemele coordonării unităților ce realizează investiția. Face acest lucru folosind informațiile pe care le solicită principalelor compartimente care urmăresc această activitate. Mai mult, dă dispoziție inginerului Simionescu ca zilnic să-i prezinte informații asupra mersului principalelor lucrări, cu problemele mari ce au apărut.

5. Inginerul Simionescu continuă să păstreze o legătură strînsă cu conducătorul său direct, directorul tehnic Pricop cu care, de altfel, rezolvă o bună parte din problemele ce se pun în coordonarea lucrărilor la uzina „Brevet", cu atît mai mult cu cît au început să apară suprapuneri în intervențiile ing. Simionescu cu cele ale unor compartimente (investiții, cercetare) din subordinea directorului tehnic Pricop.

6. După 3 luni, bilanț relativ nesatisfăcător în coordonarea lucrărilor de investiții la uzina „Brevet". Se pregătește o ședință la minister. Directorul general are în birou pe conducătorul uneia din întreprinderile de instalații care concură la realizarea lucrărilor și aflînd de o reprogramare a unor termene de execuție a lucrărilor de instalații la secția de montaj, cheamă imediat și pe ing. Simionescu. Discuția începe, nu sub cele mai bune auspicii :

— „Tovarășe ing. Simionescu, cine ți-a dat dreptul dumitale să modifici aceste termene de realizare a lucrărilor de instalații. Nu am stabilit împreună că îmi vei cere acordul asupra unor probleme mari ce vor apărea ?".

— „Dacă îmi dați voie, această problemă am discutat-o cu tov. director tehnic Pricop și cu șeful șantierului întreprinderii de instalații și pentru a nu stagna lucrările din cauza unor dificultăți de aprovizionare cu materiale, am redistribuit forțele la hala principală unde este creat front de lucru, avînd totodată în vedere ca decalajul la instalațiile din secția de montaj să se înscrie în limita termenelor de siguranță pe care le avem stabilite".

— „Nu sînt de acord cu această soluție, nu admit decalări de termene și te rog să iei măsuri de remediere și altă dată să nu se mai întîmple. Am să discut în continuare cu tovarășul director al întreprinderii de instalații să văd ce se poate face".

● *Soluții...*

Față de aceste fapte, invităm cititorii să-și spună opinia asupra următoarelor aspecte :

a. În ce măsură s-au găsit cele mai potrivite rezolvări ale delegării de autoritate, raportate la întrebările ce se pun într-o asemenea situație : pentru ce se deleagă ? cum se deleagă ? cînd se deleagă ? ce se deleagă ? cui se deleagă ?

b. Cine considerați că a greșit, cînd și de ce ?

c. Natura relațiilor stabilite între directorul general, directorul tehnic și inginerul Simionescu în cadrul delegării de autoritate pentru rezolvarea problemelor de coordonare a lucrărilor de investiții.

d. Dumneavoastră cum ați fi procedat în locul directorului general M. Zinescu ? În situația în care v-ați fi oprit tot asupra inginerului Simionescu și în cazul în care ați fi făcut o altă alegere. Precizați succint momentele procedeului pe care l-ați fi adoptat.

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

agenda economistului

Contractele privind furnizările de produse

● CAUZE DE EXONERARE DE RĂSPUNDERE

ESTE CUNOSCUT că în raporturile dintre organizațiile socialiste, plata penalităților și a daunelor la care se referă art. 20 din Legea contractelor economice este condiționată de existența culpei unității care nu și-a executat obligațiile asumate. Această culpă nu trebuie dovedită de partea care reclamă, întrucît se prezumă, însă nu este mai puțin adevărat că debitorul are întotdeauna posibilitatea de a dovedit că neexecutarea obligației respective nu îi este imputabilă.

Sub acest aspect, ne referim la litigiul dintre reclamanta Întreprinderea județeană de morărit și panificație-Suceava și pîrîta Întreprinderea de valorificare a cerealelor-Botoșani cu privire la plata sumei de 14.248 lei, penalități de întîrziere în livrarea unor cantități de grîu și porumb contractate pe trimestrul I/1972 (dosar 732/1972 — A.S.I. Suceava).

Furnizoarea și-a întemeiat apărarea pe împrejurarea că, nepunîndu-i-se la dispoziție în termen, de către calea ferată, mijloacele de transport necesare, nu a fost în măsură a respecta termenele angajate prin contract, situație reținută de organul arbitral, ca o cauză de exonerare de răspundere în speță, ceea ce a condus la respingerea acțiunii.

Prin Decizia P.A.S. nr. 3033/19 din decembrie 1972, menținîndu-se soluția respectivă, s-a precizat că apărarea de răspundere a pîrîtei pentru întîrzierile în livrare cauzate de punerea la dispoziție cu întîrziere, de către C.F.R., a vagoanelor necesare pentru transportul grîului, este pe deplin justificată, ținîndu-se seama de modul în care s-a perfectat contractul dintre părți și cauzele de exonerare de răspundere stabilite. În adevăr, prin contract părțile au convenit că furnizorul este exonerat de răspundere în cazul nerespectării de către cărăuș a planului operativ de transport eșalonat pe luni, pe semidecade și programat pe zile dacă acest plan a fost în întregime satisfăcut pînă la sfîrșitul lunii respective.

Clauza menționată apare ca fiind legală, întrucît transpune în raporturile dintre părți reglementarea instituită prin art. 14 din H.C.M. nr. 57/1952, după care, pentru motive determinate de utilizarea rațională a mijloacelor de transport, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor poate să dispună ca întreprinderea de transport să satisfacă transporturile programate la încărcare, cu decalare de maximum 5 zile, cu avizarea prealabilă a expeditorului și cu condiția ca planul lunar de încărcare să fie executat integral pînă la finele lunii.

Astfel, cum s-a subliniat cu ocazia soluționării cauzei, faptul nepunerii la dispoziție a vagoanelor respective de către C.F.R., care este autorizat de lege a face decalarea termenelor din planul de transport, reprezintă pentru furnizorul expeditor o împrejurare mai presus de voința sa, care-l împiedică în realizarea angajamentului contractual asumat și, în această privință, el urmează a fi exonerat de răspundere, la fel ca și organizația de transport.

Este de menționat totodată că, potrivit art. 19 pct. 14 din Tariful local de mărfuri, în caz de aglomerări provocate de nedescărcarea vagoanelor în termen pe liniile industriale și pe liniile stației, din vina clientelei, calea ferată este în drept ca, pentru vagoanele ce așteaptă la descărcare, sosite în stația de destinație, sau oprite pe parcurs, să perceapă taxe de locații, iar pentru vagoanele programate la încărcare să oprească încărcările pentru stațiile aglomerate, în condițiile prevăzute de Instrucțiunea MTTc 111/1952.

În interpretarea acestor prevederi legale, practica arbitrală a statuat că furnizorul nu răspunde de întîrzierile în livrare în cursul lunii, dacă aceste întîrzieri sînt provocate de decalările de 5 zile cauzate de blocarea liniilor industriale sau din stații, din culpa beneficiarului, datorită nedescărcării vagoanelor în termen, întîrzieri ce sînt limitate pînă la semidecadele următoare în care tonajul restant trebuie reprogramat la încărcare, planul lunar urmînd a fi integral realizat pînă la finele acelei perioade (Decizia P.A.S. nr. 3161/30 decembrie 1972).

În ce privește răspunderea beneficiarului pentru realizarea la termen a furniturii contractate, trebuie avut în vedere că acesta are nu numai îndatorirea de a accepta executarea, în măsura în care este corespunzătoare, ci și aceea de a colabora la îndeplinirea de către debitor a obligației, astfel cum rezultă fără echivoc din prevederile art. 17 din Legea contractelor economice. Comportarea culpabilă a beneficiarului furniturii, prin neîndeplinirea obligațiilor proprii ce îi reveneau (referitor la predarea documentației tehnice, a specificațiilor, modelelor etc.), constituie nu numai cauze de exonerare de răspundere pentru furnizor, ci atrage, totodată, consecințe directe și anume răspunderea patrimonială a creditorului.

A. FLORESCU

● OBLIGAȚIILE BENEFICIARULUI

PRINCIPALA obligație a beneficiarului în cadrul contractului de furnizare se socotește a fi plata prețului. Este mai corect, după părerea noastră, să se considere această obligație ca fiind indispensabilă pentru încheierea valabilă a contractului de furnizare. Aceasta — deoarece în raporturile dintre organizațiile socialiste liberalitățile nu sînt admise, ori încheierea unui contract prin care să se stipuleze livrarea produselor fără să se prevadă echivalentul bănesc al prestației — prețul — ar lipsi contractul de unul din elementele sale esențiale.

Dar, așa cum se va vedea, plata prețului nu epuizează întotdeauna sfera obligațiilor pe care beneficiarul și le asumă în cadrul contractului de furnizare. Totodată, plata prețului nu reprezintă întotdeauna cea mai importantă obligație a beneficiarului pentru îndeplinirea sarcinii de plan. Practica relațiilor dintre unitățile economice demonstrează că deseori, beneficiarii își asumă diferite obligații în cadrul contractului de furnizare, obligații dintre care unele sînt de asemenea importanță încît condiționează executarea prestației de către furnizor.

Din categoria acestora face parte obligația asumată de beneficiar în sensul de a comunica furnizorului, într-un anumit termen, documentația de execuție ori specificațiile. În lipsa lor, evident, furnizorul nu poate lansa în producție produsele ce formează obiectul contractului, astfel că îndeplinirea sarcinii de plan este periclitată.

În alte cazuri, beneficiarul își asumă obligații care privesc un moment posterior producerii mărfurilor. Astfel, el se poate angaja să pună la dispoziția furnizorului ambalajele necesare livrării produselor, ori să ridice el produsele la scadența termenelor de livrare contractuale. Neîndeplinirea acestor obligații nu impietează asupra realizării sarcinilor de producție ale furnizorului, dar îi pot cauza serioase neajunsuri economice prin faptul că producția realizată nu poate fi livrată, neputîndu-se încasa contravaloarea produselor pentru fabricarea cărora a investit fondurile necesare.

Exemplele privind asemenea obligații care revin beneficiarului în cadrul contractului de furnizare s-ar putea înmulți. Dar ceea ce interesează nu sînt exemplele concrete, ci caracterul complex al obligațiilor părților în cadrul contractului de furnizare și consecințele pe care le ocazionează neîndeplinirea acestor obligații.

Am amintit mai sus consecințele care apar pe plan economic. Interesează însă și consecințele juridice, întrucît asemenea consecințe sînt prevăzute pe planul dreptului tocmai pentru preîntîmpinarea sau înlăturarea consecințelor economice.

Ca parte a contractului de furnizare, pentru neîndeplinirea obligațiilor ce-i revin, beneficiarul răspunde cu penalități în măsura în care pentru abaterea respectivă s-au prevăzut — pe cale normativă sau legală — penalități. De asemenea, beneficiarul răspunde pentru daunele cauzate furnizorului prin nerespectarea obligațiilor sale contractuale.

Neîndeplinirea din partea beneficiarului a obligațiilor ce-i revin împiedică sau face să înceteze întîrzierea furnizorului în executarea obligațiilor sale. De pildă, necomunicînd furnizorului, în termenul prevăzut în contract, documentația necesară executării produselor, acesta — furnizorul — este pus în imposibilitate de a începe fabricarea lor. Pe cale de consecință, furnizorul nu va fi considerat în întîrziere față de termenul de livrare prevăzut în contract, întrucît, datorită neîndeplinirii obligației menționate de către beneficiar, a fost pus în imposibilitate de a-și executa obligația de livrare la termenul stabilit.

Întîrzierea beneficiarului în transmiterea documentației de execuție poate justifica, în totalitate sau numai parțial, întîrzierea furnizorului în îndeplinirea obligației de livrare. În stabilirea legăturii cauzale dintre cele două întîrzieri este greșit să se facă o transpunere mecanică a duratei de întîrziere de la o categorie de obligații la alta. Dacă, de pildă, beneficiarul a întîrziat cu 90 de zile transmiterea documentației de execuție, aceasta nu înseamnă că, în mod necesar, furnizorul trebuia să întîrzie livrarea cu același număr de zile. În stabilirea efectului pe care întîrzierea în transmiterea documentației l-a avut asupra posibilităților de execuție ale furnizorului, trebuie luate în considerare ansamblul acestor posibilități, astfel cum se prezentau ele în momentul primirii documentației, cum ar fi, de pildă, situația încărcării utilajelor cu produse destinate altor beneficiari, aprovizionarea cu materii prime și materiale, ciclul de fabricație etc.

Sau, în cazul neîndeplinirii de către beneficiar a obligației ce și-a asumat cu privire la punerea ambalajelor la dispoziția furnizorului, acesta din urmă nu va putea fi ținut să răspundă pentru nelivrarea produselor la termen, atîta timp cît întîrzierea în livrare este consecința nepunerii ambalajelor la dispoziție de către beneficiar.

Pentru ca să se producă asemenea urmări, este nevoie ca obligațiile beneficiarului să facă parte din categoria acelora care condiționează îndeplinirea obligațiilor din partea furnizorului, iar obligațiile beneficiarului să fie expres stipulate în contract.

Rezolvînd litigiul dintre reclamanta Întreprinderea de industrie locală-Turnu Măgurele și pîrîtul C.E.I.L.-Arad, Arbitrajul de Stat Central a avut de analizat susținerile acestui pîrît în sensul că nelivrarea scaunelor contractate s-a datorat reclamantei — beneficiare care nu a indicat la timp elemente suficiente pentru concretizarea contractului (culoarea scaunelor, culoarea stofei de tapițerie și confecționarea lor în seturi de 6 bucăți de aceeași culoare).

Prin hotărîrea nr. 2788/1972, aceste susțineri au fost înlăturate, constatîndu-se că în contractul dintre părți nu s-a prevăzut în sarcina beneficiarului obligația de a comunica elementele de mai sus. În această situație, la scadența termenului de livrare, furnizorul avea obligația să execute prestația în condițiile convenite prin contract, beneficiara neavînd posibilitatea să refuze primirea prestației sau plata prețului pe motiv că nu s-au respectat anumite condiții de calitate, atîta timp cît aceste condiții nu au fost prevăzute de părți în contract.

Drept urmare, s-a apreciat că lipsa acelor precizări, atîta vreme cît nu constituiau obligații în sarcina beneficiarului și nici nu împiedicau executarea obligațiilor furnizorului, nu justifică neîndeplinirea acestor din urmă obligații.

I. ICZKOVITS

PREVENIREA ȘI LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE

(Urmare din pag. 7)

soluție, implică însă o temeinică analiză din partea organelor de decizie.

O problemă aparte care a rezultat în cadrul anchetei o constituie definitivarea necesarului de mijloace circulante la unitățile economice noi, operațiune care se face după intrarea în funcțiune a acestora. Pentru ca acest necesar să fie determinat la un nivel cît mai real, **specialiștii propun ca avizul asupra volumului de mijloace circulante să fie emis după atingerea parametrilor proiectați.** Perioada de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați cuprinde perioada de activizare a întregului complex de factori care iau parte la producție, precum și statornicirea relațiilor pe linie de aprovizionare și desfacere. De aceea, numai după parcurgerea acestei etape se poate lua o decizie cu privire la dimensionarea necesarului de mijloace circulante la nivelul său optim, încît volumul de fonduri stabilit pentru realizarea sarcinilor de plan să fie cît mai redus, dar, în același timp, să asigure continuitatea proceselor economice. În susținerea propunerii de mai sus, specialiștii au exemplificat cu unele cazuri concrete. Procedîndu-se în felul mai sus-arătat s-a reușit ca la definitivarea necesarului de mijloace circulante pentru unele unități noi să se accelereze viteza de rotație față de aceea avută în vedere în propunerile unităților. Astfel, la Întreprinderea de prefabricate de beton Deva din cadrul MEFMC s-a accelerat viteza de rotație cu 6 zile, la Rafinăria „Crișana" din cadrul M.I.Ch. cu 1,7 zile, la Fabrica de motoare electrice Pitești din cadrul MICMUE — cu circa 1 zi etc.

Tabelul nr. 3

mii lei

	An bază	Plan	%	Viteza de rotație plan bază (zile)	Necesar de mijloace circulante
Varianta I					
1. Producția marfă fabricată (în preț de cost)	271802	277238	102	84,53	65097
2. Producție marfă vîndută și încasată (în preț de cost)	260124	270530	104	88,32	66370
Varianta II					
1. Producție marfă fabricată (în preț de cost)	271802	282674	104	84,53	66373
2. Producția marfă vîndută și încasată (în preț de cost)	260124	265326	102	88,32	65093

O altă problemă deosebită care a apărut în cadrul anchetei se referă la corectarea vitezei de rotație planificată din anul de bază cu influențele unor factori care apar în perioada de plan și care de obicei se soldează cu o accelerare a acesteia. Desigur, creșterea eficienței activității unităților economice este organic legată de folosirea rațională a mijloacelor materiale și bănești puse de către stat la dispoziția unităților economice prin diferite forme (finanțare, creditare etc.). Perfecționarea continuă a proceselor tehnologice, mai buna organizare a producției și a muncii, îmbunătățirea continuă a relațiilor de schimb dintre unități etc., va trebui să se reflecte în accelerarea vitezei de rotație, întrucît numai astfel pot fi realizate obiectivele stabilite de partid într-o anumită perioadă.

În același timp, însă, experiența arată că sînt și cazuri în care analiza temeinică a unei situații, studierea cu responsabilitate, este înlocuită cu rutina, cu un mecanism incompatibil cu soluționarea problemelor economice deosebit de complexe. O sarcină nefundamentată de „accelerare" a vitezei de rotație a mijloacelor circulante pentru unele unități nu poate în nici un caz conduce la efectul scontat.

De aceea, este necesar ca toți specialiștii, indiferent de nivelul la care lucrează, să militeze cu și mai multă consecvență pentru însușirea și aplicarea întocmai a tehnicilor moderne de conducere promovate și stimulate de politica economică a partidului nostru.

ECONOMISTUL ÎN ECONOMIE

Avantaje ale integrării învățămînt — producție — cercetare

CUM PREGĂTIM CADRELE?

DIMENSIUNI ALE CONCEPTULUI DE INTEGRARE

PORNIND de la particularitățile învățămîntului economic, se pune întrebarea care este obiectivul principal al perfecționării și modernizării acestuia, în condițiile integrării lui cu cercetarea și producția. După părerea noastră, această sarcină se poate formula în felul următor: accelerarea procesului de trecere de la învățămîntul reproiectiv sau copiativ, preponderent în condițiile actuale, la învățămîntul proiectiv și, de aici, la cel creativ. Există o corelație tristadială, în procesul de învățămînt. Dacă în primul stadiu, accentul este pus aproape exclusiv pe **dobîndire de cunoștințe**, în al doilea stadiu — proiectiv — accentul se deplasează pe folosirea unitară, ordonată și eficientă a cunoștințelor, metodelor și tehnicilor însușite de studenți de-a lungul anilor de studiu la mai multe discipline, pe **rezolvarea unei probleme complexe și concrete** legată de viitoarea lor profesiune, iar în cel de al treilea stadiu al corelației — cel creativ — principala cerință este ca însuși **studentul să depisteze soluții și rezolvări noi**, pe care nu le-a învățat în cadrul cursurilor și seminariilor.

Cadrul care creează cele mai bune condiții pentru trecerea la învățămîntul proiectiv și creativ îl oferă însăși producția cu care învățămîntul trebuie să-și stabilească legături organice și permanente. Nu există însă pînă acum o concepție unitară asupra modului cum trebuie organizate aceste legături. În continuare ne exprimăm un punct de vedere în această problemă.

Considerăm că, după sfera de cuprindere a problemelor și după intensitatea și eficacitatea legăturilor se pot distinge CINCI TIPURI DE INTEGRARE a învățămîntului cu cercetarea și producția.

a) **Organizarea de lecții și seminarii cu studenții în întreprinderi.** Desigur că acest prim tip de integrare are o oarecare eficacitate deoarece pune cadrele didactice și studenții în contact nemijlocit cu producția. În cazul cînd există condiții și se asigură organizarea prealabilă și temeinică, unele lecții și seminarii pot da rezultate bune.

b) **Preluarea de activități și efectuarea de lucrări concrete ale serviciilor funcționale din întreprinderi și centrale.** Este un tip superior de integrare și pentru el există un cadru legal și obligator, respectiv practica în producție a studenților, ca și practica productivă a cadrelor didactice tinere. Din păcate, cu toate că pentru această formă s-a prevăzut un important fond de ore, rezultatele nu sînt întotdeauna satisfăcătoare.

c) **Efectuarea de studii, cercetări, anchete** pe teme care prezintă interes pentru întreprinderi, în scopul rezolvării unor probleme pentru care acestea nu au forțe proprii suficiente. În colectivele de studii și cercetări pot participa cadre didactice, specialiști și studenți. Acest tip de integrare răspunde în mare măsură cerințelor tripticului învățămînt — cercetare — producție și asigură bune condiții pentru realizarea corelației tristadiale amintite.

d) **Organizarea unor legături permanente** între catedre, laboratoare, centre de cercetare din învățămînt cu întreprinderi și centrale, pe baza unor **convenții-cadru de lungă durată,** de regulă pe cinci ani, cu posibilități de prelungire. Este tipul de integrare care le include pe celelalte, asigurîndu-le continuitate și perspectivă. Prin intermediul acestei integrări, cadre didactice și studenți, împreună cu specialiști din întreprinderi, pot efectua cercetări complexe, participînd direct la valorificarea rezultatelor și obținerea efectelor scontate. Studenții și cadrele didactice pot prelua treptat o parte din lucrările efective ale serviciilor funcționale, participă la activitatea organelor colective de conducere. Pe baza convențiilor-cadru, studenții pot elabora proiectele de diplomă, studiind o anumită problemă care prezintă interes pentru întreprindere sau centrală. Într-un asemenea tip de integrare pot coopera cadre didactice și studenți de la mai multe catedre și facultăți, întărindu-se caracterul interdisciplinar al cercetărilor.

e) Se poate lua în considerație și un al cincilea tip de integrare: **preluarea integrală a răspunderii conducerii, organizării și planificării activității unor întreprinderi de către catedre și facultăți.**

Un învățămînt modern și eficient, după părerea noastră, trebuie să meargă pe ultimele trei tipuri de integrare prin care se verifică, de fapt, eficacitatea teoriei pe care învățămîntul o promovează.

Consider că, în prezent, sîntem pregătiți pentru a ne asuma răspunderea unei integrări de tipul d, urmînd ca, în continuare, să avem în vedere și ultimul tip de integrare.

În lumina acestei concepții, **Laboratorul de conducere a unităților industriale** din cadrul Academiei de Studii Economice a acționat și acționează în vederea realizării unui tip superior de integrare, încheind în acest scop trei convenții-cadru cu Fabrica de mașini-unelte și agregate-București (F.M.U.A.), Uzina de anvelope „Danubiana" și Uzina de lacuri și vopsele „Policolor", precum și un protocol cu Institutul de proiectări pentru industria ușoară (I.P.I.U.). În acest cadru s-a inițiat o serie de activități unde au fost atrași 150 de studenți din anul II, III și IV de la Facultatea de economia producției, precum și 12 cadre didactice și specialiști din producție, membri ai Laboratorului. Acțiunea de integrare la care ne-am angajat este în curs de desfășurare.

prof. univ. dr. Constantin PINTILIE

Elemente ale unei noi strategii a educației

UNESCO recomandă, printre altele, următoarele elemente ale unei noi strategii a educației:

1. **Educația permanentă,** ca idee principală a politicilor de educație pentru anii viitori, atît pentru țările dezvoltate, cît și pentru țările în curs de dezvoltare.

2. Prelungirea educației în cursul întregii vieți, fără a o limita la zidurile școlii, ceea ce presupune o **restructurare globală a învățămîntului.** Educația trebuie să ajungă la dimensiunile unei adevărate mișcări populare.

3. **Desființarea barierelor** artificiale sau învechite dintre diferitele cicluri și niveluri de învățămînt.

4. **Educația copiilor de vîrstă preșcolară** trebuie să se înscrie printre marile obiective ale deceniului 1970—1980.

5. **Să fie desființate deosebirile rigide dintre diferitele tipuri de învățămînt** — general, științific, tehnic și profesional — atribuind educației, începînd cu cea primară, un caracter în același timp teoretic, tehnic, practic și manual.

6. **Educația trebuie** să aibă drept scop nu numai să formeze tinerii în vederea unei profesii determinate, ci, mai presus de orice, să-i pună în situația de a se **adapta la sarcini diferite și să se perfecționeze neîncetat,** pe măsură ce evoluează formele de producție și condițiile de muncă; ea trebuie astfel să tindă să înlesnească reconversiunile profesionale.

7. **Răspunderea pregătirii** nu trebuie să revină exclusiv sistemului școlar, ci să fie **împărțită între școli, întreprinderi și educație extrașcolară.**

8. La nivelul **învățămîntului superior** se impune o **diversificare foarte largă.** Aceasta necesită, în prealabil, o modificare a atitudinilor tradiționale față de universitate.

9. **Accesul la diferitele tipuri de învățămînt** și la funcțiile profesionale trebuie să depindă numai de cunoștințele, capacitatea și aptitudinile fiecăruia.

10. **Dezvoltarea rapidă a educației adulților,** școlară și extrașcolară, trebuie să fie unul din obiectivele primordiale ale strategiilor educative din următorii zece ani.

11. **Etica nouă a educației** tinde să facă din individ stăpînul și autorul propriului său progres cultural.

12. **Sistemele educative trebuie concepute și planificate,** ținînd seama de posibilitățile oferite de tehnicile noi.

13. **Cadrele didactice trebuie să fie** pregătite în vederea noilor roluri care le vor reveni datorită tehnologiilor educative.

14. Condițiile de **pregătire a cadrelor didactice** trebuie să fie profund modificate, astfel ca ele să fie mai mult educatori decît specialiști în transmiterea cunoștințelor.

15. **Să se facă apel, pe lîngă cadrele didactice profesionale, la auxiliari** (lucrători, tehnicieni, șefi de serviciu etc.). Să se facă apel și la concursul elevilor și studenților; ei se vor educa pe ei înșiși, educînd totodată pe ceilalți.

16. În noile condiții, nu numai elevul trebuie să se conformeze regulilor prestabilite ale învățămîntului, ci și **învățămîntul trebuie să se adapteze elevului.**

17. **Elevii, tineri și adulți, trebuie să poată exercita răspunderi,** în calitate de subiecți nu numai ai propriei lor educații, ci ai operei educative în ansamblul său.

FORME DE PRACTICĂ ADECVATE PROFESIEI DE ECONOMIST

● studentul să exercite efectiv atribuții concrete la nivelul de competență al unui economist, fiind responsabil de rezultatele obținute.

● ochiul proaspăt, susținut de un instrumentar modern de analiză economică și de o atitudine inovatoare, descoperă și indică modalități noi prin care se pot face importante reduceri ale necesarului de resurse, se poate accelera viteza lor de rotație în procesele economice.

● și totuși, trebuie să începem cu începutul, adică să programăm întîi însușirea de către studenți a conceptelor, metodelor și tehnicilor și apoi aplicarea lor practică, și nu cum se face în prezent — se programează practică la disciplinele care n-au fost încă însușite de studenți.

ACȚIUNEA de integrare învățămînt — cercetare — producție se dovedește a constitui o modalitate extrem de fructuoasă în atingerea obiectivului de a asigura economia națională cu economiști competenți, capabili să răspundă operativ problemelor ridicate de practica vieții noastre economice, tot mai complexe și mai dinamice. Îmbinarea procesului de însușire de către studenți a conceptelor, metodelor și tehnicilor științelor economice cu cunoașterea directă, nemijlocită a problemelor concrete, actuale, de cercetare și de producție, cu care sînt confruntate unitățile economice, economia națională, permite formarea unor economiști care-și pot asuma într-un timp scurt responsabilități sporite în conducerea și organizarea activității economice. Prin aceasta, integrarea învățămînt — cercetare — producție reprezintă una din căile principale de sporire a contribuției economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării.

Rezultatele obținute pînă în prezent atestă valențele incontestabile ale acțiunii de integrare și totodată evidențiază necesitatea continuării eforturilor de îmbunătățire a modului în care ea se desfășoară.

Facultatea de Finanțe a Academiei de Studii Economice a organizat în anul universitar 1972—1973, cu concursul Administrației financiare a municipiului București pentru prima dată forma de practică care constă în **preluarea de către studenți a unor atribuții ce revin unităților economice sau administrative.** În cadrul acestei acțiuni, o grupă de doisprezece studenți, sub conducerea unui cadru didactic — îndrumător, au fost organizați într-o brigadă de analiză și control a două capitole ale planului financiar al Întreprinderii de Transport București: planificarea amortizării și normarea mijloacelor circulante.

Tematica analizei, stabilită ca sarcină brigăzii de studenți, nu a fost întîmplătoare: amortizarea ocupă locul trei ca pondere în prețul de cost al I.T.B.-ului (după cheltuielile cu salarii și materiale), iar proiectul de plan financiar întocmit de unitatea analizată prevedea pentru anul 1973 o creștere de mijloace circulante însoțită de o încetinire a vitezei de rotație cu circa 3 zile.

Este demn de remarcat că studenții au manifestat interes de la început față de această nouă formă de practică care conținea un element cu totul nou — responsabilitatea față de unitatea contractantă. (Administrația financiară a municipiului București) concretizată în necesitatea întocmirii și prezentării unei lucrări de sinteză privind rezultatele activității de analiză și control tematic efectuate.

Înainte de a prezenta rezultatele obținute, considerăm necesar să evidențiem cîteva aspecte cu caracter mai general care trebuie avute în vedere în organizarea practicii studenților economiști.

Întrucît principalele materii de specialitate — Finanțele întreprinderilor și ramurilor economiei naționale, Control financiar-bancar, Analiza activității economice — se predau în ultimul an, studenții sînt nevoiți să-și pregătească individual și suplimentar — în afara programului — problemele de teorie, legile și actele normative în vigoare, fără de care nu ar putea exercita atribuțiile preluate. Observația privește și alte facultăți, specialități din cadrul Academiei de Studii Economice. Se face întîi practica și după aceea se însușește disciplina respectivă.

Nu sînt rare cazurile în care salariații unității unde se efectuează practica nu înțeleg că această activitate necesită cunoașterea și aprofundarea de către studenți a realităților din întreprindere; cramponîndu-se de „secretul de serviciu" unii salariați pun la dispoziția studenților exemple ipotetice sau planuri financiare pe perioade destul de îndepărtate — anii 1968, 1969. Aceasta a făcut, în cazul nostru, ca Administrația financiară a municipiului București și conducerea I.T.B.-ului să intervină de mai multe ori pentru ca studenților să li se pună la dispoziție datele solicitate.

Iată, succint, prezentate, numai două dintre rezultatele acțiunii, care demonstrează nivelul ridicat de pregătire al tinerilor economiști, existența unor reale aptitudini pentru cercetare, atașament pentru profesiunea aleasă.

Cercetînd amortizarea aferentă fondurilor fixe casate înainte de expirarea duratei de serviciu normate, studenții au constatat că ponderea cea mai mare în totalul fondurilor, fixe scoase din uz înainte de amortizarea integrală o dețin liniile de tramvai și rețelele de contact. Avînd o durată de serviciu normată mare — 40 ani — liniile de tramvai adesea nu pot fi utilizate pînă la expirarea acesteia, ca urmare a sistematizării circulației.

Din analiza mai multor cazuri de casări de linii de tramvai, brigada de studenți a ajuns la concluzia că acoperirea de la bugetul municipiului București a valorii rămase neamortizate ca urmare a casării înainte de expirarea duratei de serviciu normate a liniilor de tramvai (așa cum solicita ITB-ul) n-ar contribui la stimularea îmbunătățirii și utilizării acestor fonduri fixe, ci din contră, ar stimula fenomenele de casare înainte de expirarea duratei de serviciu normate. Soluția economică propusă de studenți, o constituie reducerea duratei de serviciu normate pentru liniile de tramvai duble și simple (40 ani), care în prezent este superioară posibilităților reale de utilizare a acestora. Reexaminarea duratelor de serviciu normate ale liniilor de tramvai este cerută și de faptul că uzura morală acționează asupra acestor fonduri fixe atît direct, cît și indirect, prin acțiunile de sistematizare și raționalizare a circulației și drumurilor publice.

Propunîndu-și prin planul financiar pe anul 1973 încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ITB-ul trebuia să aibă pentru justificarea acestei stări de lucruri calculele analitice de normativ pe elemente, care să demonstreze necesitatea obiectivă a creșterii normativului într-un ritm mai ridicat decît creșterea volumului producției. Asemenea calcule analitice există, dar ele au la bază o metodologie învechită, elaborată în 1963, deși în prezent există o nouă metodologie pentru determinarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante la unitățile economice industriale, de transporturi și construcții-montaj, adoptată în 1971. Argumentul ITB-ului pentru utilizarea vechii metodologii este acela că întreprinderea nu a fost antrenată în recalcularea analitică a normelor de stoc și normativelor pe anul 1972, recalculare care a prilejuit apariția noii metodologii, inițiativă care ar fi trebuit să aparțină organelor care finanțează și creditează ITB-ul.

Studenții au demonstrat atît legalitatea adoptării noii metodologii cît și avantajele ce s-ar obține prin adoptarea acesteia. Argumentele lor au fost următoarele: recalcularea care a prilejuit apariția noii metodologii a cuprins ramurile industrie, construcții și transporturi, deci inclusiv ramura în care se încadrează activitatea ITB-ului; de la reglementările date în 1963 (pe care le respectă ITB-ul în calculele sale) a trecut o perioadă de timp în care s-au produs importante schimbări în domeniul aprovizionării și producției, s-au perfecționat sistemele de decontare și creditare, de amortizare a fondurilor fixe etc., care fac ca o serie de prevederi ale acestor reglementări să nu mai aibă justificare economică.

Studenții practicanți au ales — prin sondaj — șapte materiale la care au calculat analitic normativul aplicînd noua metodologie, obținînd o reducere care reprezintă circa 17% din normativul total la aceste materiale. Este evident că efectuarea recalculării la toate materialele și la toate unitățile ITB-ului ar putea să scoată la iveală rezerve importante.

Rezultatele obținute în aceste prime încercări de integrare a învățămîntului economic cu cercetarea și producția — din care am prezentat numai două, cu titlu de exemple — ne îndreptățesc să conchidem cu următoarele aspecte, care ni se pare pline de semnificații: învățămîntul economic asigură absolvenților săi un înalt nivel de pregătire, de competență profesională; această competență se dovedește utilă, fructuoasă pentru unitățile economice, pentru depistarea și punerea în valoare a rezervelor de sporire a eficienței, de accelerare a creșterii economice; integrarea constituie o modalitate sigură de formare a unor economiști competenți, cu un înalt nivel de pregătire teoretică și cu deprinderi bine consolidate încă din anii de studii.

lector univ. dr. Maria COJOCARU

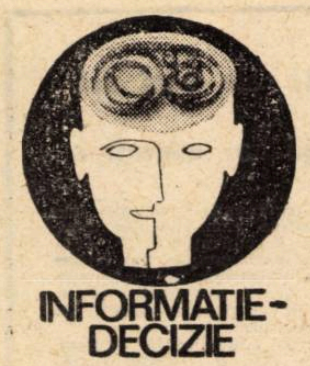

Pledoarie pentru reducerea și simplificarea formularisticii

EFECTUL DE MULTIPLICARE SAU CÎT NE COSTĂ INFORMAȚIILE INUTILE

DINTRE PROBLEMELE care urmează a fi rezolvate prin Programul de raționalizare a sistemului de evidență din unitățile socialiste, un loc deosebit de important îl ocupă îmbunătățirea indicatorilor de plan, financiari și statistici atît la nivelul unităților cît și la cel macroeconomic. În legătură cu aceasta s-au pus și încă se mai pun unele întrebări cu privire la posibilitățile de soluționare. Încercăm în cele ce urmează să lămurim două aspecte care ni se par esențiale pentru rezolvarea problemei: **cum trebuie să privim indicatorii de plan, financiari și statistici, pentru a ajunge la îmbunătățirea lor; ce metodă să utilizăm pentru realizarea îmbunătățirii lor în raport cu cerințele raționalizării sistemului de evidență?**

Cum apar și cu ce efecte indicatorii nefolositori

INDICATORII de plan, financiari și statistici trebuie considerați totdeauna elemente esențiale pentru conducere, atît în micro cît și în macroeconomie, iar primul lucru care ne interesează constă în realizarea corelării lor din punct de vedere al conținutului.

Știm că, pentru nevoile procesului de conducere în macroeconomie este stabilit un număr de indicatori de plan și financiari a căror echilibrare înseamnă, practic, realizarea acestui proces. În microeconomie, adică în unități, asistăm, în esență, la același proces, cu deosebirea că indicatorii se referă în exclusivitate la ceea ce este specific fiecărei unități în parte. De aceea, indicatorii din unități nu trebuie să reprezinte altceva decît o demultiplicare a indicatorilor din macroeconomie, o descompunere a acestora. În final asistăm la un amplu proces de raportare a rezultatelor obținute ca urmare a desfășurării tuturor acțiunilor din unități, proces de raportare reprezentat practic de informarea statistică, respectiv de indicatorii statistici (vezi fig. 1).

Pentru a raționaliza circulația acestor informații apare evidentă nevoia unei permanente identități de fond și de formă între exprimarea indicatorilor de plan și financiari pe de o parte și a celor statistici pe de altă parte.

Raportarea, însă, nu joacă doar rolul simplu de înregistrare a unor informații. Raportarea trebuie să alimenteze permanent conducerea cu informația sintetică necesară echilibrării indicatorilor de plan și financiari. Numai așa circuitul se închide și putem afirma că procesul de conducere cît și cel de execuție este asigurat cu informații.

Am prezentat aceste aspecte pentru a evidenția atît faptul că sîntem în fața unui proces permanent, dinamic, cît și pentru a arăta un alt aspect legat de corelarea menționată mai sus: sintetizarea din sfera raportării trebuie să se facă pe aceiași indicatori care au fost demultiplicați pentru nevoile execuției.

Subliniem acest lucru pentru că, de multe ori, asistăm la raportări care cuprind mai multe informații decît cele care caracterizează decizia, adică, sîntem din punct de vedere informațional în fața unei neconcordanțe între informațiile reprezentînd un indicator de plan sau financiar și informațiile solicitate de indicatorul statistic corespunzător.

Astfel, convenind că un indicator de plan ar putea fi reprezentat de informațiile:

a) lucrări executate mecanizat;
b) în unitatea de măsură „mp",

un posibil corespondent al acestuia, de natură statistică, exprimat prin raportare lunară îl constituie:

a) lucrări executate mecanizat;
b) în unitatea de măsură „mp";
c) din care „șlefuiri";
d) din care „lustruiri";
e) altele.

De ce suplimente de informații (c), (d), (e) cînd acestea nu sînt cerute de sfera conducerii?

Efectul de multiplicare se manifestă și asupra informațiilor redundante, în exces, paralele a căror sintetizare duce la cheltuieli neeconomicoase ce cresc în ritm vertiginos pe verticală. Dacă ne referim la exemplul dat mai sus, vom vedea că pentru sintetizarea a numai 3 caracteristici (c, d, e) din 600 de unități, informații practic inutile, se consumă, de exemplu, un număr de 29.544 ore/om anual *), ceea ce înseamnă, dacă vom conveni că efortul financiar numai pentru plata forței de muncă aferentă este de 10 lei/oră, o cheltuială pe economie de 295.440 lei anual. Adăugînd la aceasta, aproximativ 20 de procente care reprezintă cheltuielile de regie aferente utilizării forței de muncă, cum sînt: cota CAS, imprimatele, alte documente, utilizarea echipamentelor de calcul și de scris, transportul informațiilor etc., totalul cheltuielilor pentru culegerea, prelucrarea și vehicularea unor informații fără utilitate practică, va fi de peste 350.000 lei anual.

La ce concluzii economice pe plan național vom ajunge dacă vom totaliza cheltuielile făcute cu toate informațiile inutile numai din acest domeniu?

Dar dacă vom privi timpul de muncă din exemplul dat, nu prin prisma cheltuielilor bănești pentru folosirea lui ci legat de posibilitatea utilizării forței de muncă irosită în prezent pentru culegerea, prelucrarea și transmiterea unor informații inutile, în scopul creșterii economice în sfera producției materiale?

Iată de ce este necesar să privim cu toată atenția, corespondența obligatorie dintre indicatorii de plan și financiari pe de o parte și a celor statistici pe de altă parte, corespondență care se traduce prin obligativitatea corelării lor.

Analiza de sistem în îmbunătățirea indicatorilor

ODATĂ PARCURSĂ etapa de corelare a indicatorilor de plan și financiari cu indicatorii statistici, sîntem în fața unei noi probleme, aceea de realizare a îmbunătățirii lor.

Prin îmbunătățire, în sensul temei noastre, credem că trebuie să avem în vedere două aspecte: **eliminarea indicatorilor nefolositori;** și **introducerea unor indicatori noi.**

Aceste două aspecte sînt adînc întrepătrunse, dependente unul față de celălalt, astfel că îndreptîndu-ne atenția doar asupra unuia, vom fi în situația fie să pierdem controlul desfășurării realizării, fie să lucrăm cu un număr de indicatori mai mare decît posibilitățile noastre de cuprindere și competențele date.

De aceea, cele două aspecte trebuie tratate concomitent, ținînd seama atît de nevoile raționalizării sistemului de evidență, care face apel cu prioritate la primul aspect arătat, cît și de nevoile sferei conducerii care este, în primul rînd interesată în cel de al doilea.

Pentru rezolvarea problemei, metoda este relativ simplă, dar nu poate fi aplicată fără îndeplinirea a două condiții: **să știm totdeauna cu exactitate ce anume dorim să obținem și să utilizăm cadre cu o temeinică pregătire multilaterală, predominant economică, specializate în analiza sistemelor de conducere.**

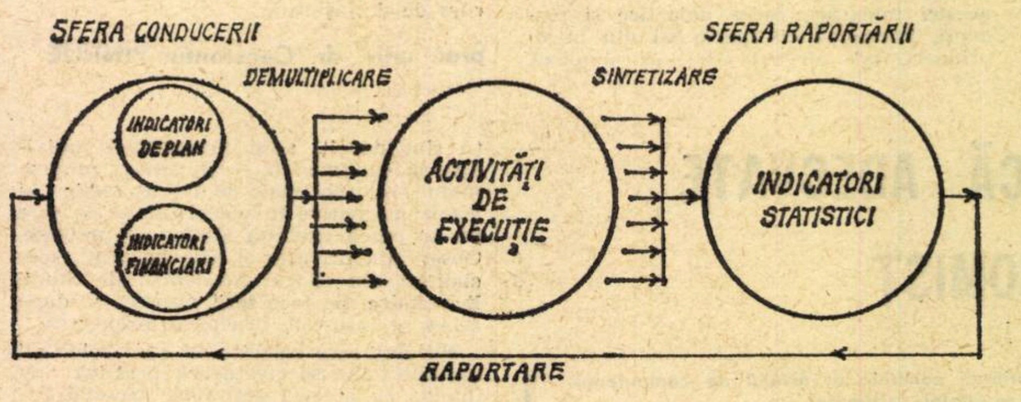

Fig. 1.

În ceea ce privește primul aspect, cel de eliminare a indicatorilor nefolositori, trebuie să pornim tot de la teoria sistemelor, de această dată considerînd orice indicator, indiferent de nivelul sintetizării lui, ca pe o informație furnizată sferei conducerii pentru luarea unei decizii.

Chiar dacă, la o primă vedere, avem credința că informația în discuție nu este folositoare, va trebui să vedem și să analizăm ce decizii am luat într-o anumită perioadă de timp pe baza acestei informații. Dacă nu reușim să descoperim o asemenea decizie sau dacă am luat totuși o decizie întemeiată pe această informație privită individual sau corelată cu altele de aceeași natură, însă efectele ei au fost lipsite de importanță în sfera producției, vom elimina fără remușcări informația în discuție, gîndindu-ne mereu la volumul de muncă ascuns în spatele ei, indiferent dacă facem discuția în micro sau în macroeconomie. Eliminarea trebuie făcută însă atît din sfera conducerii cît și din cea a raportării în vederea păstrării corelației dintre indicatori. Altfel vom asista într-un timp scurt la o nouă proliferare a informațiilor, la o altă lipsă de concordanță dintre indicatori.

Referitor la cel de al doilea aspect, introducerea unor indicatori noi, trebuie să plecăm după părerea mea de la aceeași teorie a sistemelor și din același loc, de la informație, găsind răspunsul la întrebarea: în ce măsură această informație odată obținută va fi în măsură să fundamenteze o decizie viitoare? Odată stabilită necesitatea, vom fi nevoiți să răspundem și la o a doua întrebare care se desprinde din tot ce am arătat pînă acum: efectele unei decizii luată pe baza informației în discuție vor compensa cheltuielile făcute pentru culegerea, prelucrarea și transmiterea ei?

Esențial este **să cunoaștem totdeauna efectele economice atît în ceea ce privește costul cunoașterii, cu alte cuvinte cheltuielile necesare obținerii unei informații considerată utilă pentru luarea unei decizii, cît și referitor la dimensiunile beneficiului posibil în sfera producției, urmare luării acestei decizii.**

Dan AGAPESCU
expert
Academia „Ștefan Gheorghiu"

*) Exemplu:

600 unități (informații primare) × 4 ore/om (culegere și prelucrare) × 12 luni... =	24 000 ore
50 unități (centralizare) × 8 ore/om (prelucrare) × 12 luni... =	4800 ore
1 unitate (centralizare-sinteză) × 32 ore/om (prelucrare) × 12 luni... =	384 ore
1 unitate (sinteză) × 30 ore/om (prelucrare) × 12 luni... =	360 ore
	29544 ore

Perfecționarea sistemului informațional în I.S.C.E. Romchim

CA URMARE a sporirii sarcinilor ISCE Romchim, implicație directă a creșterii sarcinilor trasate industriei chimice în general, a crescut considerabil volumul informațiilor primare conținute în documentele de comerț exterior. În aceste condiții, volumul raportărilor, diversitatea lor, precum și volumul de muncă necesar elaborării deciziilor a crescut considerabil, afectînd prin cuantumul de timp alocat prelucrării informațiilor primare esența muncii de comerț exterior — elaborarea deciziilor în acest sector. Cunoașterea operativă a realității curente este necesară atît pentru intervenții în normalizarea unor factori legați de termene de contractare, termene de livrare, politică valutară etc., cît și pentru o mai bună îndeplinire a sarcinilor întreprinderilor față de beneficiarii interni.

În aceste condiții s-a impus cu necesitate ca prelucrarea datelor evidenței primare să fie transferată unui sistem automat de calcul. A fost încheiat în acest sens, un contract de cercetare științifică între Romchim, ca beneficiar și Catedra de cibernetică economică ASE ca executant, care prevede crearea unui sistem de urmărire a fișelor tehnice pe stadii (S.U.F.T.), dezvoltarea acestuia prin proiectarea formatelor de prezentare a noilor situații finale, elaborarea programelor și testarea lor, integrarea noilor programe în sistemul general S.U.F.T., precum și extinderea sistemului de prelucrare electronică a datelor cu ajutorul calculatorului.

Colectivul de cercetători de la Catedra de cibernetică economică — ASE București, în colaborare cu colectivul de informatică al întreprinderii, a proiectat un subsistem de programare pentru urmărirea operativă a stadiilor de realizare a fișelor tehnice pentru informare și conducere în activitatea de import. Acest subsistem este o parte din proiectul unui sistem informatic pentru conducere care va cuprinde, în cursul acestui an, toate compartimentele de bază ale ISCE Romchim.

Cu toate că anul 1972, an de pionierat pentru colectivul de informatică din ISCE Romchim, ar fi trebuit să fie în exclusivitate un an de cercetări, avantajele majore ale raționalizării sistemului de evidență n-au întîrziat să apară, obținîndu-se cîteva situații satisfăcătoare, care au ușurat considerabil punctajul efectuat la sfîrșitul anului între serviciul plan și serviciile operative. Cu această ocazie s-au constatat o serie de deficiențe, ridicîndu-se cu stringență problema uniformizării metodologiei sistemului de evidență, actual — și care să răspundă intereselor serviciilor operative, precum și lucrărilor ce se vor efectua la calculator în anul 1973. Această metodologie unitară, întocmită de colectivul de informatică pe baza analizelor făcute, va trebui să stea de acum înainte la baza ținerii evidențelor în cadrul întreprinderii.

Gabriela DIMA
economist — I.S.C.E. Romchim

„Felix C-256" – la Pitești

ZILELE ACESTEA a avut loc un eveniment deosebit la Pitești: în noua clădire a Centrului teritorial de calcul electronic a fost pus în circuitul informațional — calculatorul electronic de tip „Felix C-256", realizare de prestigiu a specialiștilor Fabricii de calculatoare din București. „Felix C-256" este capabil să lucreze cu o memorie de 64 kocteți, care, în curînd, va fi extinsă la 128 k.

C.T.C.E. Pitești va efectua prestări de servicii de calcul pentru toate unitățile economice interesate de pe raza județelor Argeș, Olt, Dîmbovița și Vîlcea. El este capabil să rezolve cu maximum de operativitate probleme de gestiune, contabilitate generală, lansare și ordonanțare a producției, probleme de calcul științific și de proiectare etc.

concepte-teorii

ANALIZA STRUCTURII COMERŢULUI EXTERIOR MONDIAL din perioada postbelică evidenţiază tendinţa creşterii continue a ponderii produselor industriei construcţiilor de maşini în comerţul mondial, tendinţă determinată pe de o parte de nivelul de dezvoltare şi structura acestora, de particularităţile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, de cerinţele progresului economico-social şi ale ridicării continue a nivelului de civilizaţie şi bunăstare a omenirii. Astfel, în anul 1971 exporturile de maşini, utilaje şi mijloace de transport au înregistrat, în întreaga lume o creştere de aproape 3 ori, în comparaţie cu anul 1960, realizînd un ritm mediu anual de peste 12%, ceea ce depăşeşte de circa 1,4 ori ritmul de creştere al exportului mondial în ansamblu. Ritmul mediu realizat, în această perioadă, la exporturile produselor industriei construcţiilor de maşini a întrecut ritmurile medii de creştere ale exporturilor de mărfuri ale industriei prelucrătoare, inclusiv cele ale industriei chimice (circa 11,2%) şi a devansat de 1,5—3,3 ori ritmurile de creştere ale exporturilor de produse petroliere (7,8%), de mărfuri alimentare (5,8%), de materii prime nealimentare (3,8%) etc.

Realizarea unor ritmuri ridicate de creştere a exportului produselor industriei construcţiilor de maşini a dus în mod inevitabil la creşterea ponderii acestor produse în volumul exportului mondial. Dacă în anul 1960 ponderea acestora reprezenta 21,8% în anul 1971 a crescut la peste 29%. Interesant de subliniat că în anul 1971 maşinile, utilajele, şi mijloacele de transport au reprezentat circa 32,3% din valoarea totală a exporturilor ţărilor socialiste şi aproximativ 35,5% din valoarea totală a exporturilor ţărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial.

Dacă revenim la ţările socialiste europene care participă la activitatea CAER, vom constata că acestea, în deceniul trecut au înregistrat ritmuri medii de creştere a exportului lor de maşini şi utilaje, dintre cele mai înalte, dar cu toate acestea, în anul 1971 ponderea produselor construcţiilor de maşini în totalul exporturilor unora din aceste ţări era încă inferioară celei realizate pe plan mondial.

Ritmurile medii de creştere a exporturilor de maşini, utilaje şi mijloace de transport, ponderea acestora în totalul exporturilor ţărilor la care ne referim, precum

Tabelul nr. 27

ŢARA	Ritmul mediu de creştere a exportului de maşini şi utilaje în 1960-1971 (în %)	Ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul exportului (în %)		Volumul exportului de maşini şi utilaje pe locuitor — în ruble transferabile	
		1960	1971	1960	1971
România	13,60	16,7	23,1	5,85	21,20
Bulgaria	22,10	12,9	30,4	8,45	61,20
Cehoslovacia	8,20	45,1	49,6	57,50	129,50
R. D. Germană	8,40	49	51,8	56,50	138,50
Polonia	13,75	28,3	39,8	11,35	40,80
Ungaria	8,20	38,6	31,9	37,00	69,50
U.R.S.S.	9,10	20,7	21,8	4,85	11,10

şi volumul valoric al exportului produselor construcţiilor de maşini, pe locuitor, în 1960 şi 1971, sînt prezentate în tabelul nr. 27.

Aşa după cum constatăm din datele prezentate în tabelul amintit, mărimea ritmului mediu de creştere al exportului de maşini şi utilaje în deceniul trecut este diferenţiată de la ţară la ţară în funcţie de gradul de intensificare a participării fiecăreia la diviziunea internaţională a muncii. În acelaşi timp ponderea produselor construcţiilor de maşini în totalul exportului ţărilor socialiste cele mai dezvoltate — R. D. Germană şi R. S. Cehoslovacă — în anul 1971 era superioară ponderii realizate de celelalte ţări ale lumii, inclusiv de ţările capitaliste puternic industrializate, ca de exemplu R. F. Germania (47%), S.U.A. (44%), Japonia (43%), Anglia (41%), Italia (37%), Franţa (33,3%).

De asemenea, este necesar de subliniat faptul că, cea mai mare parte a exporturilor de produse ale industriei construcţiilor de maşini ale ţărilor membre ale CAER se „consumă“ în cadrul schimburilor reciproce. Astfel, în anul 1971 din valoarea totală a exportului de maşini şi utilaje, România a exportat în ţările membre ale CAER 61,5%; Bulgaria — 87,5%; Cehoslovacia — 75,0%; R. D. Germană — 80,0%; Polonia — 77,5%; Ungaria — 85%, iar Uniunea Sovietică — 58%. Aceste date demonstrează gradul în care fiecare ţară în parte participă prin exporturile sale la satisfacerea nevoilor celorlalte ţări membre ale CAER, în maşini şi utilaje.

Totodată, se evidenţiază faptul că ponderea maşinilor şi utilajelor în exportul celor mai multe din ţările membre ale CAER realizat în comerţul lor reciproc depăşeşte ponderea acestor produse în valoarea totală a producţiei lor industriale. Astfel, în anul 1971, ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul exportului către ţările membre ale CAER a fost în România 29,6% faţă de 26,9% cît era ponderea producţiei industriei construcţiilor de maşini în totalul producţiei industriale; în Bulgaria — de 35% respectiv de 21,3%; în Cehoslovacia — 57,4% respectiv 28,3%; în R. D. Germană — 59,8%, respectiv 34,5%; în Polonia — 52,2% respectiv 26,5%; în Ungaria — 41,9%, respectiv 29,6%.

O primă concluzie care se desprinde din examinarea acestor date constă în aceea că cu cît ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul exportului realizat în comerţul reciproc este mai mare decît ponderea acestor produse în totalul producţiei industriale cu atît mai mult au fost create condiţii de intensificare a participării acelor ţări la diviziunea internaţională socialistă a muncii în această ramură industrială. De asemenea, din examinarea acestor date se constată că în general cu cît o ţară a fost şi continuă să fie mai dezvoltată din punct de vedere economic, cu cît dispune şi astăzi de o economie mai industrializată, cu atît i-au fost create posibilităţi mai mari de a participa la diviziunea internaţională a muncii.

Aceste date ajută de asemenea, la descifrarea gradului de participare a fiecărei ţări membre a CAER la diviziunea internaţională a muncii în industria construcţiilor de maşini dintre ţările socialiste europene care participă la activitatea CAER, iar dacă le analizăm comparativ cu raportul dintre volumul exportului şi cel al importului realizat de către fiecare ţară membră a CAER în relaţiile de schimburi cu toate celelalte ţări care participă la activitatea acestei organizaţii, diferenţierile dintre aceste ţări vor apare şi mai pregnant. În timp ce unele ţări membre ale CAER cu un nivel mai ridicat de dezvoltare industrială realizează în anul 1971 raporturi mult supraunitare între volumul exportului şi cel al importului de maşini şi utilaje, cum ar fi de exemplu R. D. Germană (1,73) şi Cehoslovacia (1,71), altele, ca de exemplu în România — ţară mai puţin dezvoltată din punct de vedere industrial — acest indicator poate atinge o valoare cu mult subunitară (mai puţin de 0,62). Pentru celelalte ţări socialiste europene care participă la activitatea CAER, valoarea acestui indicator este după cum urmează: Polonia — 1,15; Ungaria — 0,85; Bulgaria — 0,76.

Cu alte cuvinte din analiza acestor date rezultă că gradul de antrenare al ţărilor membre ale CAER la diviziunea internaţională socialistă a muncii între ele în domeniul la care ne referim — cel al industriei construcţiilor de maşini — este diferenţiat constatîndu-se o participare mai intensă a ţărilor cu un grad mai înalt de industrializare şi o participare mai redusă a ţărilor care istoriceşte au moştenit un nivel mai redus de dezvoltare economică.

COLABORAREA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCŢIEI MATERIALE (XI)

După cum rezultă şi din tabelele publicate în numărul precedent, România, ţară aflată în plin proces de dezvoltare industrială a depus eforturi susţinute pentru dezvoltarea cu prioritate a industriei construcţiilor de maşini. Dacă avem în vedere ultimii cinci ani, vom constata că volumul investiţiilor a crescut de aproape 5,5 ori. Au fost create noi capacităţi de producţie şi s-au asimilat numeroase maşini şi utilaje moderne. Ca urmare, ponderea construcţiilor de maşini în totalul producţiei industriale, a crescut de la 21,3% — cît era în 1965 — la 26,9% în 1971. În acelaşi timp, din datele prezentate rezultă clar că este încă scăzut exportul ţării noastre în celelalte ţări membre ale CAER, acesta nu a evoluat încă pe măsura posibilităţilor şi a eforturilor depuse de ţara noastră.

Pornind de la caracteristicile cunoscute ale industriei construcţiilor de maşini, de la faptul că această ramură constituie un sector înaintat, principal al procesului de adîncire şi perfecţionare a diviziunii internaţionale a muncii şi avînd în vedere o serie de forme de colaborare interstatală, cum ar fi specializarea şi cooperarea în producţie, — care în cadrul conlucrării dintre ţările socialiste găsesc în domeniul industriei construcţiilor de maşini, în general, un teren deosebit de prielnic de desfăşurare, — se poate afirma în acelaşi timp că această ramură a industriei constituie elementul motor al adîncirii şi perfecţionării diviziunii internaţionale socialiste a muncii.

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, trăsătura esenţială a acţiunilor de specializare şi cooperare a producţiei întreprinse de ţările socialiste o constituie concordanţa de interese în realizarea unor produse de eficienţă ridicată. De aceea, opţiunea pentru specializarea ori pentru cooperarea la fabricarea unui produs sau grupe de produse se face de către fiecare ţară în funcţie de interesul său economic, de avantajul reciproc care rezultă şi nu numai de situaţia existentă într-o ţară sau alta (tradiţia, calificarea forţei de muncă etc.) sau de eficienţa maximă pe ansamblul ţărilor.

Specializarea şi cooperarea în producţie ca forme ale adîncirii diviziunii internaţionale a muncii, sînt destinate să contribuie la dezvoltarea într-un ritm mai înalt a economiilor naţionale ale ţărilor participante, la introducerea progresului tehnic şi creşterea eficienţei economice, la perfecţionarea continuă a nivelului tehnic al produselor, ţinînd cont de realizările şi direcţiile dezvoltării ştiinţei şi tehnicii mondiale, însuşirea tehnologiilor avansate, organizarea superioară a producţiei, creşterea continuă a productivităţii muncii, reducerea preţului de cost şi utilizarea mai bună a investiţiilor. Cooperarea şi specializarea în producţie **„trebuie să asigure** — aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **progresul tehnico-ştiinţific rapid al fiecărei economii naţionale şi egalizarea nivelurilor de dezvoltare a forţelor de producţie din toate ţările socialiste“** [18]).

Concepută în acest mod, cooperarea şi specializarea în producţie în general şi în primul rînd în domeniul industriei construcţiilor de maşini — ramură cheie a industriei moderne, factor motor al progresului economic şi tehnic — sînt destinate să contribuie în mod esenţial la înlăturarea diferenţelor existente încă între nivelurile de dezvoltare a ţărilor participante şi să asigure, pe baza avantajului reciproc, dezvoltarea unor relaţii stabile şi pe perioadă îndelungată a schimburilor produselor specializate între ţările ale căror organizaţii economice participă la acţiunile respective.

În domeniul construcţiilor de maşini au fost adoptate pînă în prezent în cadrul organelor Consiliului de Ajutor Economic Reciproc recomandări de specializare pentru aproape 80 grupe de maşini şi utilaje, cuprinzînd peste 3500 tipodimensiuni şi s-au încheiat zece convenţii de specializare şi cooperare care conţin peste 600 poziţii specializate. Recomandările adoptate şi convenţiile de specializare şi cooperare semnate, ca de altfel întreaga activitate de colaborare, au o influenţă pozitivă asupra lărgirii schimburilor comerciale dintre ţările membre ale CAER, contribuie la acoperirea necesarului de maşini, utilaje, mijloace de transport şi de asemenea creează cadrul propice încheierii în mod nemijlocit, pe cale bilaterală, între ţări a unor acorduri şi contracte de lungă durată.

Printre produsele pentru care s-a specializat ţara noastră, produse care se fabrică la un nivel tehnic ridicat şi se exportă în ţările membre ale CAER, pot fi menţionate utilaje petroliere, utilaje pentru foraj şi extracţie, utilaje pentru industria chimică, unele tipuri de maşini unelte pentru aşchierea metalelor, maşini pentru lucrări de construcţii, unele grupe de rulmenţi, locomotive Diesel electrice, tractoare şi maşini agricole, nave maritime şi fluviale, autocamioane, produse ale industriei electrotehnice şi electronice etc.

Cu toate realizările incontestabile obţinute de ţările membre ale CAER în domeniul specializării şi cooperării, rezultatele dobîndite pînă în prezent, nu sînt, cel puţin pentru unele ţări, la nivelul posibilităţilor existente. Dacă la datele prezentate mai adăugăm şi cele referitoare la ponderea aproximativă a maşinilor şi utilajelor în totalul exportului de produse ale industriei construcţiilor de maşini realizat în comerţul reciproc dintre ţările care participă la activitatea CAER în anul 1971 şi anume România cca 19%, Bulgaria — 39%, Cehoslovacia — cca 20%, Polonia — 28%, Ungaria — 15% iar Uniunea Sovietică — 26%, vom constata din nou gradul diferenţiat în care îşi găsesc reflectare opţiunile ţărilor la specializarea în producţia produselor care fac obiectul livrărilor reciproce. Această situaţie este bineînţeles datorată mai multor factori, printre care şi convenirea de livrări reciproce numai pentru jumătate din numărul total al poziţiilor specializate înscrise în convenţiile de specializare şi cooperare semnate pînă în prezent.

Din datele prezentate rezultă, de asemenea, că exportul României în celelalte ţări partenere, departe de a fi pe măsura posibilităţilor şi eforturilor depuse de ţara noastră continuă să fie scăzut. Revenind la convenţiile la care ne referim, deşi nomenclatorul ţării noastre de maşini şi utilaje specializate cuprinde aproape 120 poziţii, deci cca 20% din nomenclatorul convenit pentru specializare, exportul ţării noastre se realizează încă numai pe un număr foarte redus de poziţii. În legătură cu aceasta, se impune să se sublinieze că unul din elementele principale care demonstrează viabilitatea specializărilor convenite, îl constituie tocmai livrările reciproce.

Totodată, este necesar ca la examinarea în cadrul multilateral care are loc în organele corespunzătoare ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc să se găsească căile şi modalităţile cele mai eficiente ce dau viaţă prevederilor Programului complex (cap. 2 pct. 3. 1.) ca în domeniul specializării şi cooperării internaţionale în producţie să se acorde posibilităţi ţărilor mai puţin dezvoltate din punct de vedere industrial pentru o largă participare la specializarea şi cooperarea în producţie.

De remarcat, în acelaşi timp şi faptul că pînă în prezent nu s-a acordat atenţia cuvenită specializării şi cooperării în producţia produselor industriei construcţiilor de maşini care nu se fabrică sau se fabrică în cantităţi insuficiente în ţările membre ale CAER, ceea ce conduce implicit la menţinerea unui ritm mediu de creştere ridicat al importului de maşini şi utilaje al ţărilor membre CAER din ţările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. Astfel, în perioada 1966—1971 acesta a fost de circa 1,5 ori mai mare decît ritmul mediu de creştere al schimburilor reciproce de maşini şi utilaje dintre ţările membre ale CAER. Spre exemplu, utilajul pentru industria chimică importat de aceste ţări din ţările capitaliste reprezintă circa 60% din totalul importului de utilaj chimic, pentru industria uşoară şi alimentară — 40%, iar maşinile unelte — peste 25%. Transpunerea mai frecventă în practică a prevederilor Programului complex potrivit cărora ţărilor mai puţin dezvoltate din punct de vedere industrial urmează să li se acorde posibilităţi pentru alegerea, în cadrul specializării şi cooperării în producţie, a tipurilor noi de produse de înalt nivel tehnic şi calitate superioară, în condiţiile în care celelalte ţări se angajează în mod ferm, pe perioade îndelungate în preluarea produselor respective, va contribui în mod substanţial la asigurarea şi în aceste ţări a unei înalte eficienţe a producţiei şi exportului, fapt care corespunde intereselor tuturor ţărilor participante.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

18) Nicolae Ceauşescu: România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura politică, 1973, Bucureşti, pag. 343.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

IDEALURILE DE EMANCIPARE A ȚĂRĂNIMII

TRAGÎNDU-ȘI SEVA revoluționară din pămîntul românesc, din realitățile țării, din necesitățile pregnante ale progresului economic și social, revoluția de la 1848 din țările române a dat expresie celor mai nobile idealuri naționale. Animați de năzuințele fierbinți de libertate și dreptate socială, revoluționarii de la 1848 și-au înscris pe steagul de luptă cele mai avansate și luminoase țeluri sociale ale epocii — desființarea servituților feudale și eliberarea țărănimii iobage, libertăți democratice, scuturarea dominației străine și realizarea unității și independenței naționale.

Aceste idei, ce au trecut proba de foc a istoriei, se cer omagiate astăzi cînd poporul, stăpîn pe destinele sale, zidește marea ctitorie a socialismului și comunismului.

MIJLOCUL secolului al XIX-lea în țările române se caracterizează prin descompunerea rînduielilor feudale și statornicirea relațiilor de producție capitaliste. Acest proces s-a desfășurat cu întîrziere față de țările Occidentului european. În timp ce aceste țări cunoșteau stadiul mașinist de dezvoltare în industrie, țările române se aflau într-o stare de evidentă înapoiere economică. La baza acestei stări de lucruri se află menținerea tîrzie a relațiilor de producție iobăgiste, existența multiseculară a jugului străin, împărțirea teritorială a țării și, în consecință, absența unei piețe interne unitare.

În această perioadă problema socială principală care a stat în atenția teoreticienilor și a oamenilor politici, și care a dezlănțuit patimile cele mai înverșunate a fost problema agrară. Gama variată a punctelor de vedere în legătură cu această problemă evidenția poziția claselor care se înfruntau, lupta între forțele retrograde reacționare și forțele progresiste revoluționare. Reprezentanții moșierimii conservatoare recurgeau la tot felul de subterfugii teoretice spre a menține vechea stare de lucruri. Barbu Catargiu de exemplu, se ridica împotriva împroprietăririi țăranilor vorbind de emanciparea acestora prin cultivarea „sentimentelor morale și frățești", prin „acordarea libertății".

În opoziție cu conservatorii, democrații revoluționari și reprezentanții burgheziei radicale au susținut cu consecvență emanciparea țăranilor prin împroprietărire, măsură care însemna în fapt subminarea relațiilor de producție feudale, înscrierea țării pe linia progresului social. Personalități marcante ale culturii românești și patrioți înflăcărați ca Nicolae Bălcescu, M. Kogălniceanu, I. Ionescu de la Brad, A. G. Golescu, G. Barit, Eftimie Murgu ș.a.m.d. au militat pentru abolirea iobăgiei și transformarea țăranului în proprietar de pămînt liber. În cadrul problemelor politice și sociale ale revoluției de la 1848 — sublinia A. G. Golescu — problema desființării iobăgiei „trecea chiar înaintea celorlalte... pentru că ea singură asigura viitorul politic al țării și pentru că fără dezlegarea ei, toate celelalte eșuau în mod sigur, din lipsă de sprijin îndestulător în marea masă a poporului".[1]) Idei asemănătoare erau împărtășite de G. Barit în Transilvania, care susținea **„necesitatea desființării iobăgiei fără nici o despăgubire"**, iar în Moldova M. Kogălniceanu se pronunța pentru **„emanciparea cu împroprietărire"** prin răscumpărare. Lăsînd la o parte deosebirile în modalitățile concrete de înfăptuire a reformelor sociale, revoluționarii pașoptiști erau unanimi în recunoașterea împroprietăririi țăranilor ca mijloc de soluționare practică a problemei agrare, consens ce se oglindește și în programele revoluționare în cele trei țări române.

ÎN CENTRUL preocupărilor tuturor gînditorilor progresiști din această perioadă era lupta antifeudală, problema agrară, analiza cauzelor stării de mizerie a țăranului și a mijloacelor de lichidare a acesteia. Tocmai împotriva orînduirii feudale, care țintuia pe țăran în stare de șerbie se ridică cu toată competența, energia și talentul său de scriitor N. Bălcescu. El este primul gînditor român care face o critică argumentată multilaterală regimului feudal de pe pozițiile democratismului revoluționar. Această critică nu pornește de la decretarea orînduirii feudale ca irațională, ci de la ideea existenței sale obiective care cunoaște diferite trepte — de la apariție și consolidare pînă la descompunere și dispariție inevitabilă. Trecerea de la robia antică la „robia" feudală, deși este însoțită de noi plăgi sociale „fu cu toate acestea, un progres **dans le fond**".[2]) Dispariția „robiei" cu formele ei noi nu depinde de voința unor domnitori cu vederi înaintate, ci implica o serie de condiții obiective fără de care bunele intenții nu depășeau nivelul utopiilor.

Bălcescu era convins că baza tuturor relelor sociale o constituie feudalismul. Nu aspectele de suprafață, nu formele de manifestare a tarelor acestui regim îl preocupă în mod deosebit pe Bălcescu, ci cauzele care le generează și căile de a le înlătura. În acest scop, își îndreaptă atenția spre marea proprietate de tip feudal, de care era legat organic întregul mecanism economic și social-politic al regimului feudal din țările române. Aci își avea rădăcina starea grea a maselor și înapoierea economică a țării în întregul ei. Pe drept cuvînt remarca Bălcescu : **„deosebirea ce se vede în starea muncitorilor plugari își are pricina în instituțiile ce ocîrmuiesc proprietatea".**[3])

De modul cum urma să fie soluționată această problemă depindea situația viitoare a masei țărănești. Referindu-se la locul și rolul proprietății în ansamblul măsurilor revoluționare, Bălcescu consemna convingător că aceasta „era într-adevăr chestia cea mai principală a revoluției și izvorul tuturor relelor care bîntuia această societate a cărei bază este defectuoasă".[4])

Iată de ce la mijlocul sec. al XIX-lea problema centrală a luptei de clasă pe plan economic și social-politic o forma problema agrară, **iar soluționarea ei implica lichidarea neîntîrziată a rînduielilor feudale prin transformarea țăranilor clăcași în proprietari de pămînt liberi.** Aceasta era calea acceptată de marea masă a populației și în același timp cea care corespundea condițiilor de dezvoltare a societății românești în epoca respectivă.

Desigur că problema agrară nu era deloc nouă, după cum nou nu era nici conflictul dintre țărani și boieri. Acest lucru îl remarca însuși Bălcescu, subliniind că starea precară a țărănimii a apărut odată cu dispariția egalității străbune, cu scindarea societății în săraci și bogați, exploatați și exploatatori. Acest fapt îi determină pe gînditorii luminați ai vremii să caute o soluție dreaptă, folositoare și posibilă care să reglementeze raporturile dintre țărani și boieri.

Cu perspicacitatea și simțul realist care-l caracterizau, Bălcescu conchide că soluția cea mai adecvată realităților românești era împroprietărirea țăranilor prin răscumpărare, potrivit posibilităților de care dispun. Bunăstarea și viitorul țăranilor, arăta marele democrat-revoluționar, poate fi asigurat numai cu condiția transformării lor în „proprietari pe părțile de pămînt trebuincioase hranei lor, cu o răscumpărare în bani din partele potrivită și omenoasă". Această idee inserată în Proclamația de la Islaz, constituia punctul central al revendicărilor revoluționare, menite să atragă masele țărănești în fluxul luptei antifeudale.

Potrivit concepției lui Bălcescu, principala vinovată de înapoierea economică a țării și de starea deplorabilă a țărănimii, „rana vie, cancerul care roade inima poporului", era boierimea, iar împotriva acesteia, ca instituție socială, trebuia îndreptată lupta țărănimii.

CA EXPONENT al maselor, îndeosebi al țărănimii, Bălcescu analizează necesitatea împroprietăririi sub un întreit punct de vedere : 1) al dreptății, moralei și rațiunii ; 2) al avantajelor economice și 3) al posibilităților reale de înfăptuire.

Potrivit opiniei sale, împroprietărirea nu făcea altceva decît să-l transforme pe țăran în proprietar asupra unei parcele de pămînt pe care el deja o avea în posesiune și pe care o lucra de veacuri. Așadar, în realitate, moșiile boierilor fuseseră deja împărțite, era nevoie doar de „substituția dreptului real la dreptul nominal", adică a recunoaște pe țăran ca proprietar al pămîntului pe care-l lucrează.

În același timp, contrariu afirmațiilor boierești care susțineau că împroprietărirea „ar fi însoțită de degradarea agriculturii", Bălcescu arată că prin această măsură se descătușau forțele productive ale națiunii, se creau condiții favorabile progresului economic și social al țării.

Adoptarea ideii de împroprietărire prin despăgubire nu trebuie însă, privită ca o involuție, ca o renunțare, fie chiar parțială, la convingerile sale democrat-revoluționare. El își da seama că răscumpărarea reprezenta în fapt un „tribut" pe care țăranii îl plăteau moșierilor feudali, dar a admis această soluție pornind de la studierea atentă a realităților românești, a raportului de forțe pe plan social, și nu de la o abordare abstractă, de cabinet.

Spirit realist și clarvăzător, Bălcescu susține ideea posibilității răscumpărării de către țăran a pămîntului expropriat, indicînd și mijloacele de realizare. Un rol important în soluționarea practică a problemei agrare revenea statului prin sistemul de credit, dar nu statului birocratic feudal, ci unui stat întemeiat pe „instituții libere alegătoare, republicane", republica democratică. Forma de organizare politică viitoare trebuia să fie **„un stat de cetățeni liberi și egali sau deopotrivă unii cu alții, fără domnie și boierie".** Numai în aceste condiții poporul român putea să înfăptuiască acele reforme radicale de care avea nevoie.

Democrat revoluționar, N. Bălcescu nu se limitează la critica proprietății feudale și la demonstrarea caracterului ei perimat, ci dezvăluie totodată anacronismul sistemului feudal de gospodărire care constituia o frînă în calea progresului economic al țărilor române. El relevă incompatibilitatea unei agriculturi raționale, bazate pe cuceririle tehnicii noi cu sistemul de exploatare feudal bazat pe rutină și primitivism. În condițiile feudalismului, remarca Bălcescu, „cultura mare și arta agricolă se mărginesc în exploatare și despuere silnică a țăranului". Marea gospodărie și munca silită sînt două noțiuni care se exclud reciproc.

Deși Bălcescu este adeptul micii gospodării țărănești, își dă seama că „îmbucătățirea totală a proprietății mari face cultura mare cu totul neputincioasă în viitorime", că mica producție, stimulîndu-l pe țăran în creșterea producției și productivității muncii, nu poate, totuși, să țină pasul cu progresul tehnic și economic. **Parcelarea excesivă a pămîntului,** constată el, **pregătește cu timpul ruina generală și foamete.** De aceea, el leagă potrivit condițiilor secolului XIX, prosperitatea individuală și a societății de coexistența marii producții agricole alături de mica gospodărie țărănească. Bălcescu observă că între marea și mica gospodărie are loc o continuă luptă de concurență și că există pericolul ruinării micului producător. Cu toate acestea apreciază că statul va putea să găsească mijloacele necesare de prevenire a acestui proces prin instituții de credit, organizarea comunelor, stabilirea impozitelor pe venit etc.

Deși în centrul preocupărilor gînditorilor pașoptiști a stat problema agrară sub diversele sale înfățișări, în opera lor întîlnim referiri și la alte sfere ale economiei naționale, subliniind necesitatea dezvoltării ei complexe, multilaterale. Revoluția avea menirea să descătușeze forțele poporului, capacitatea sa creatoare îndreptată în scopuri productive.

O țară ca a noastră, cu o stare economică precară, avea multe și variate trebuințe, pe care dacă nu le satisfăcea risca să rămînă înapoiată și dependentă. Revoluționarii pașoptiști erau convinși că resursele naturale și spiritul creator al poporului erau în măsură să înalțe țara pe piedestalul civilizației și prosperității.

PROGRAMUL AGRAR al lui Bălcescu și al celorlalți democrați-revoluționari reflectă tendința spre progres a societății românești de la mijlocul secolului trecut, tendință ce coincide cu interesele maselor populare în general, ale țărănimii în special. Condițiile istorice în care a trăit l-au împiedicat însă să vadă că singură împroprietărirea, fie chiar însoțită de sprijinul statului democratic, nu era suficientă pentru asigurarea egalității depline între toți membrii societății, „de a pune capăt exploatării omului de către om". Proprietatea privată și egalitatea socială sînt noțiuni antinomice. În mod obiectiv aplicarea programului agrar al lui Bălcescu ar fi creat condițiile apariției și dezvoltării capitalismului.

Eliberarea definitivă a țărănimii de exploatare nu poate fi rezultatul propriei lupte oricît de înverșunată ar fi, ci numai opera clasei muncitoare, purtătoarea modului de producție socialist, în alianță cu țărănimea muncitoare.

Ideile înaintate ale lui Bălcescu și ale altor revoluționari pașoptiști au fost preluate și dezvoltate corespunzător noilor condiții de către exponenții ideologici ai clasei muncitoare. Socialismul științific nu neagă ideile democrat-revoluționare, ci implică păstrarea și ridicarea lor pe un plan superior în situații istorice noi de dezvoltare. „Înfăptuirea principiilor democratice ale pașoptiștilor — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — însemna, în condițiile din vremea respectivă, un important pas înainte în viața politică a poporului român, un pas menit să asigure emanciparea socială a maselor oprimate, crearea premiselor pentru afirmarea pe arena socială a unor noi forțe, mai progresiste și, în ultimă instanță a noii clase ce se plămădea la orașe — proletariatul industrial —, care urma să devină în curînd port drapelul celor mai înaintate idealuri ale maselor muncitoare, ale întregii noastre națiuni".

prof. dr. I. BULBOREA

1848 — UN PUTERNIC PROTEST ÎMPOTRIVA ÎMPILĂRII ȚĂRĂNIMII, ÎMPOTRIVA JUGULUI BOIERESC.

Vitregia clăcii

„Pe cînd proprietarii culegeau rodurile date de organizația legiuită la 1831 (Regulamentul Organic — n.n.)... locuitorii săteni varsă lacrimi de sînge și blestemă cu amar Regulamentul... Pe cînd proprietarii se înavuțiau, pe atunci țeranii sărăciau și de multe ori erau lipsiți și de pînea de toate zilile... Pe cînd locuitorii prășiau păpușoii boierești, acei țerănești rămineau înecați în buruieni, aflîndu-se oamenii în neputință materială de a cultiva într-acelaș timp atît ogoarele lor cît și cele boierești. Țeranul, neputînd a se împărți deodată pe două ogoare, a părăsit unul. Această părăsire s-a tradus la sfîrșitul anului într-o pagubă ce a sărăcit și a nenorocit gloata locuitorilor".

ION IONESCU DE LA BRAD
(Foaie de agricultură practică II — 1859)

Nevoile și durerile a douăsprezece sute de mii de suflete ...

„Noi trimișii deputați săteni din partea locuitorilor pontași a patrusprezece ținuturi ale Moldovei, întrunindu-ne ca să rostim dorințele treptei noastre... și chibzuindu-ne noi în de noi despre nevoile și durerile a douăsprezece sute de mii de suflete... adivărul... mărturisim :

Că pînă în ziua de astăzi toate sarcinile cele mai grele numai asupra noastră au fost puse, și noi mai nici de unele bunuri ale țerii nu ne-am îndulcit, iară alții, fără să fie supuși la nici o povară, de toată mana țerii s-au bucurat ; că noi bîruri grele pe cap am plătit, oameni de oaste numai noi am dat ; ispravnici, judecători, privighitori și jandarmi numai noi am ținut ; drumuri, poduri și șoselele numai noi am lucrat ; beilicuri, podvozi și havalele numai noi am făcut ; boerescu, zile de meremet numai noi am îndeplinit ; clacă de voe și fără de voe numai noi am dat ; ...băutură scumpă și otrăvită numai noi am băut ; pîne neagră și amară, udată cu lacrimi, numai noi am mîncat ; bătălii și resmerițe, cînd au fost, tot greul numai noi l-am dus."

(Din „Plîngerea deputaților pontași").

---

1. De l'abolition du servage, dans les Principautés Danubiennes, Paris. 1856, p. 2.
2. N. Bălcescu, Opere, vol. I, Ed. Acad. R.P.R., 1953, p. 25.
3. Ibidem, pag. 135
4) Ibidem, pag. 299

creștere economică

Dezbatere organizată de catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului București pe tema:

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ [III]

„Însuși procesul înlocuirii fondurilor fixe este un proces al dezvoltării".

Pătru Scarlat (D.C.S.) : — Abordarea și clarificarea surselor reale de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială trebuie să pornească și să țină seama de faptul că, sub aspect valoric, el este o componentă a venitului național brut, respectiv a valorii adăugate brute, iar sub aspect material — a produsului finit. După cum se știe, în afara amortizării fondurilor fixe ale sistemului productiv, conform legislației în vigoare, unele unități social-culturale, organizate pe principiul gestiunii economice, calculează și includ în prețul sau tariful serviciului respectiv și amortizarea fondurilor fixe pe care le utilizează în procesul prestării serviciului în cauză. Deși amortizarea fondurilor fixe ale unităților social-culturale are același regim financiar ca și cea a fondurilor fixe ale sistemului productiv, singurul creator de valoare, ea nu poate fi considerată ca sursă reală de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială, ci doar ca sursă potențială în cadrul redistribuirii venitului național net. În subsidiar se poate discuta însă dacă activitatea unor astfel de unități (unități social- culturale cu gestiune economică) au sau nu caracter productiv.

Ca sursă subsidiară de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială s-au menționat și împrumuturile externe. Pentru elucidarea acestei probleme sînt necesare cîteva precizări și anume : a. împrumuturile primite și împrumuturile cedate îmbracă formă materială, adică primim produse fără să le plătim și dăm produse fără să încasăm contravaloarea lor ; b. produsele primite pe credit ca și produsele cedate pe credit intră în volumul importului și, respectiv, al exportului ; c. venitul național net este influențat de soldul relațiilor de comerț exterior. În cazul în care ipotezele de mai sus sînt adevărate, atunci trebuie să recunoaștem că soldul relațiilor externe nu constituie sursă reală a fondului de dezvoltare. Deși în relațiile externe ale fiecărei țări apar primiri și cedări de împrumuturi sub forma lichidităților pentru importul dintre terțe țări, acestea fiind însă operațiuni strict financiare, nu influențează sistemul productiv al economiei naționale, decît în momentul în care se materializează.

„O politică fermă de dezvoltare și promovare a științei și tehnicii..."

Dr. A. Iancu: (I.C.E.) —În analiza funcțiilor fondului național de dezvoltare trebuie să avem în vedere stadiul diferit în care se află diferitele țări (în cele ce urmează vom folosi noțiunea „fond de acumulare brută" care acoperă, în cea mai mare parte, noțiunea „fond național de dezvoltare"). Experienta istorică demonstrează că fiecare țară, în cursul dezvoltării pe termen lung a economiei sale, trece printr-o etapă istorică de efort maxim de acumulare brută pe care este obligată să o facă și pe care nu o poate amîna sau ocoli. Într-adevăr, în cursul evoluției pe termen lung a economiilor, acumularea stocului de fonduri pe locuitor are loc după o curbă logistică, punctul de inflexiune a acestei curbe arătînd trecerea spre perioada de maturizare industrială, iar dincolo de punctul de inflexiune — consolidarea perioadei de maturizare, apoi încheierea în linii generale a industrializării și trecerea la așa-numita saturare a sporului cantitativ de fonduri, sau de capital productiv calculat pe locuitor.

Într-o serie de țări dezvoltate din punct de vedere economic cantitatea fizică de fonduri — de producție pe locuitor, în ultimul timp, a devenit constantă, sau prezintă creșteri neînsemnate, iar în țările în curs de industrializare, ele se află, sau trebuie să se afle, în creștere rapidă. Avînd în vedere nivelul general de înzestrare tehnică, structura profesională a populației, ritmurile dezvoltării economice, se poate aproxima că, din punct de vedere al cantității fondurilor pe locuitor, țara noastră se află la poziția consemnată în figură cu „X", adică în situația cînd trebuie făcute mari eforturi de mobilizare a fondurilor pentru investiții.

Continuînd raționamentul, trebuie precizat că în țările în curs de industrializare politica de acumulare are o anumită caracteristică și iată în ce constă ea : este cunoscut faptul că în modelele generale de creștere economică, investițiile brute, productive pe locuitor, au loc potrivit următoarei formule fundamentale de tip Solow :

$s\,f\,(k) = n\,k + m\,k + y\,k + k$ în care: $s\,f\,(k)$ — înseamnă investițiile brute, sau acumularea brută productivă pe locuitor; nk — investițiile pe locuitor corespunzătoare sporului natural al populației, mk — investițiile pe locuitor corespunzătoare creșterii progresului tehnic, sau cu alte cuvinte partea de fonduri, sau partea de acumulare necesară progresului tehnic; yk — investițiile pe locuitor pentru înlocuirea fondurilor uzate fizic și moral ; k — creșterea cantitativă a înzestrării tehnice generale, inclusiv înzestrarea tehnică elementară — inițială a populației care execută munci manuale, calculate pe locuitor.

În țările cu nivelul cel mai ridicat de dezvoltare economică, în care procesul de industrializare s-a încheiat, au loc investiții doar corespunzătoare sporului natural al populației, al creșterii progresului tehnic și al înlocuirii fondurilor uzate. Țărilor în curs de industrializare le revine o sarcină suplimentară foarte grea, și anume, alocarea de investiții pentru ridicarea înzestrării tehnice generale, inclusiv a investițiilor inițiale elementare notate cu k. Sarcina este cu atît mai dificilă cu cît această categorie de țări se află la un nivel mai scăzut de industrializare la care se mai adaugă și posibilități mai restrînse de mobilizare a resurselor.

Referindu-ne concret la o serie de

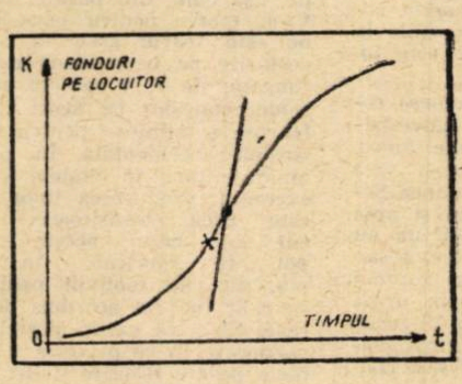

țări cu niveluri mai ridicate de dezvoltare economică, vom observa rate de acumulare netă mai scăzute decît la țările socialiste în curs de industrializare : de pildă Japonia — 22%, Australia — 20%, Luxemburg — 11%, Franța — 14%, Anglia 10% ș.a.m.d., pe cînd într-o serie de țări socialiste în curs de industrializare, ratele de acumulare netă sînt : Bulgaria în 1970 — 29,2%, Ungaria — 27%, Mongolia — 30—35%, Polonia — 28%, etc.

Se pot formula, pe această bază, cîteva concluzii importante teoretice și de politică economică :

— Eforturile de acumulare pe care le fac generațiile din epoca industrializării sînt mari. Participarea în mod egal la roadele acumulării brute, sau, cu alte cuvinte, echitatea între generații, în ce privește, pe de o parte, eforturile lor de acumulare, pentru asigurarea creșterii economice, iar pe de altă parte, participarea lor la roadele pe care le dă creșterea economică se poate realiza numai în momentul cînd se va ajunge la așa-numita stare de saturație a dezvoltării fondurilor de producție pe locuitor, deci, cînd cantitatea fizică a fondurilor de producție pe locuitor, ajunge să fie constantă în timp. Atunci și numai atunci fiecare generație economisește pentru viitoarea generație acea fracțiune a venitului național (sau a produsului național brut), pe care generațiile trecute ar fi economisit-o pentru ea. Este ceea ce, în literatura economică de specialitate, se numește „regula de aur a acumulării". ;

— Un efort de acumulare trebuie însoțit de un spor, sau cel puțin de o menținere la același nivel a eficienței economice : spor de venit național la unitate monetară acumulare.

— În condițiile actuale și de perspectivă, efortul general de acumulare, pe care trebuie să-l facă orice țară în curs de industrializare, își poate atinge scopul de apropiere treptată de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, numai ducînd o politică fermă de dezvoltare și promovare a științei și tehnicii. Fără aceasta, ritmurile de dezvoltare vor deveni tot mai costisitoare, vor solicita acumulări tot mai mari, cu eficiență mai scăzută ;

— În fine, există o limită superioară, economică și socială, în ce privește mărirea cotei de acumulare, impusă de creșterea nivelului de trai, de asigurarea unei stimulări materiale cît mai eficiente, de asigurarea creșterii nivelului cultural și tehnic al întregii populații.

FIȘE

Alfred Sauvy și creșterea zero

● Sub acest titlu Jean Fourastié prezintă în L'EXPRESS nr. 1134/aprilie 1973, o nouă carte a lui Alfred Sauvy „Croissance zéro ?" (Calman-Lévy, 336 pag.), care, după expresia autorului comentariului menționat, este o critică severă a cunoscutului raport Meadows, redactat la cererea Clubului de la Roma. J.F. amintește că însuși Clubul de la Roma, prin președintele său, A. Peccei, s-a distanțat oarecum de concluziile raportului și că alte lucrări inițiate de club sînt în curs de realizare.

Încercînd să explice cauzele esențiale ale distorsiunilor economice, sociale și politice din ziua de azi — observă J. F. — Sauvy consideră că nu este suficient să se afirme că progresul tehnic este cauza primordială a oricărei evoluții, ci este necesar să se mai adauge că „atunci cînd o civilizație își revarsă tehnicile sale într-o civilizație mai puțin avansată, acestea nu se extind cu aceeași viteză". Bineînțeles, aceasta depinde de capacitatea existentă de asimilare, care, la rîndul ei, este condiționată de contextul economico-social, de tradiție, de nivelul cultural-tehnic, de particularități naționale ș.a. Oricum, deși Sauvy este de acord că „problema este serioasă", el consideră că „numai inovația este capabilă să combată consecințele propriilor excese".

Kaldor demolează teoria echilibrului

● O vehementă critică a teoriei echilibrului este publicată în THE ECONOMIC JOURNAL (decembrie 1972) sub titlul **The Irrelevance of Equilibrium Economics** (Lipsa de semnificație a teoriei echilibrului) de binecunoscutul economist britanic Nicholas Kaldor. El vede în numita teorie o involuție științifică, o simplă aventură intelectuală, o depărtare tot mai accentuată de realitatea economică. Referindu-se mai cu seamă la G. Debreu, el arată lipsa de realism a ipotezelor teoriei care o face incapabilă să ajungă la verificări statistice.

Economistul britanic se lansează apoi într-o scurtă incursiune istorică, încercînd să descopere rădăcinile acestei abordări. Ele sînt, în fine, găsite de autor la Smith și Ricardo, în ipotezele puse de aceștia asupra prețurilor și cheltuielilor de producție. În speță, el se referă la excluderea din teorie a randamentelor crescătoare în raport cu dimensiunea, randamente care, în condițiile progresului tehnic contemporan, joacă un rol hotărîtor. El remarcă în acest context superioritatea gîndirii lui Marx care, încă în secolul trecut, a reușit să sesizeze „coexistența" dintre randamentele crescătoare și mecanismul concurenței. În concluzie, N. K. îndeamnă la o acțiune de demolare a teoriei echilibrului în scopul construirii pe terenul eliberat a unei teorii mai consistente.

Portretul „robot" al directorului

● Pentru studierea activității cadrelor de conducere de nivel superior, secretarele acestora prezintă două avantaje greu de întîlnit la alți salariați : a) cunosc foarte bine conținutul și modul de realizare **practică** al activității conducătorilor ; b) în evaluarea activității și calităților acestora, ele sînt în întregime dezinteresate, întrucît prin natura funcției ocupate nu pot aspira la un post de conducere. Acestea sînt premisele care au determinat-o pe Sonia Vanular, directoarea programului pentru secretarele directorilor de întreprinderi, organizat de Centrul european pentru management, să efectueze o analiză a activității cadrelor de conducere de nivel superior pe baza răspunsurilor primite la chestionarele trimise la 267 de secretare de directori de întreprinderi din mai multe țări occidentale. Potrivit rezultatelor prezentate în studiul **What secretaries think of their bosses** (Ce gîndesc secretarele despre șefii lor), publicat în **International Management** (2/1973), un director „ideal" ar trebui să se caracterizeze prin : capacitate și eficiență — 40% din secretare o apreciază drept cea mai importantă — onestitate și simț al dreptății, minte „deschisă" și dorința de a asculta, hotărîre în acțiuni, simțul umorului, dorința și capacitatea de a explica problemele și prevenitor cu interlocutorii.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

O nouă formulă apologetică : „societatea umană"

Autorul ei — John J. Corson, profesor de economie și relații publice la Princeton University. Apare în lume în 1971 cu concursul editurii de prestigiu McGrow-Hill Book Comp., sub forma unui volum intitulat „Business in the Human Society".

Teoria „societății umane" se vrea o concepție de largă respirație, care ar defini o nouă etapă istorică în evoluția umanității, „un sistem economic fundamental nou" (pag. 8), ce ar fi apărut în S.U.A., nesesizat pînă acum de teoreticieni, dar al cărui proces de constituire și dezvoltare s-ar plasa pe la mijlocul anilor '60. „Societatea umană" a lui J. Corson ar urma societății post-industriale care ar fi definit America anilor 50—60, iar aceasta — „societății industriale", plasată în primele cinci decenii ale secolului.

Criteriile unei atari periodizări sînt, cum se poate ușor observa, deosebite de cele ale lui D. Bell sau ale lui H. Kahn și J. Wiener. J. Corson pleacă nu de la nivelul PNB per capita, ci de la așa numitele „valori ale poporului american", care, schimbîndu-se în timp, determină și schimbarea „obiectivelor societății", respectiv schimbarea conținutului a ceea ce în mod curent se numește „public interests" sau „general interests" (pag. 26). Nu este necesar să mai demonstrăm aici că o asemenea abordare globală a categoriilor de „interes" și „obiective" ale unei societăți structurată în clase antagonice este denaturantă. Ceea ce vrem să precizăm este conținutul inclus de Corson în noțiunile de societate post-industrială și umană, respectiv cum definește „valorile" sau „obiectivele" acestor perioade.

„Societatea post-industrială" se bazează pe o economie a serviciilor, în care este ocupată majoritatea populației active a țării. Progresul economic depinzînd tot mai mult și mai acut de ritmul descoperirilor științifice și al aplicării lor, această sferă a activității umane devine obiectivul major al preocupărilor factorilor de decizie din societate. Rolul guvernului se extinde într-o importantă măsură atît în susținerea progresului științific cît și în legătură cu marile cheltuieli militare (pag. 12). Succesele economiei americane postbelice „post-industriale", concretizate în creșterea importantă a produsului național brut pe cap de locuitor, creaseră o atmosferă de adevărată euforie.

Sărăcia redescoperită a milioane de americani, criza urbană, șomajul în continuă creștere, discriminarea rasială, dominația absolută a marelui capital, războiul, dimensiunile amenințătoare ale poluării etc. „au creat o foame națională" — cum se exprimă editorul — „pentru o societate nouă, mai bună, o societate umană, în care viața să fie mai de trăit pentru orice individ". Mișcările de masă sau, cum exagerat le numește Corson, „revoluția anilor '60" pe care această „foame" o va genera, au dus la „reordonarea priorităților naționale", a „obiectivelor societății" și, prin aceasta, a însuși caracterului ei. Noua societate, care începe să se constituie odată cu această „revoluție", „societatea umană", „se orientează către cerințele populației" : „atenția se îndreaptă mai puțin către producția de bunuri și servicii pentru piață și mai mult către înzestrarea cu servicii publice" (pag. 16). Două sînt căile prin care guvernul, „agent al demosului" (pag. 133), caută să satisfacă „foamea de o societate mai bună": pe de o parte „își extinde treptat sferele de interes și influență", adică intervine într-o tot mai mare măsură în viața economică ca subiect al acesteia, și, pe de altă parte, „stabilește noi relații... cu întreprinderea capitalistă" (pag. 133), relații de partener, mobilizînd-o „în a servi interesele publice". Baza acestui nou tip de relații cu întreprinderea capitalistă o constituie așa numita „grants economy", adică o economie a subsidiilor — sub toate formele posibile — a contractelor și împrumuturilor acordate de către guvern marilor corporații (pag. 47 și urm.). Statul devine manager al orînduirii existente, iar business-ul „acceptă fructele ghidării economiei" (pag. 258) de către guvern. „Societatea umană" construită pe o asemenea bază nu trebuie să însemne însă, precizează Corson, o prejudiciere a puterii businessului, deoarece aceasta „ar avea consecințe sociale nefericite" (pag. 299). De asemenea, antrenarea businessului în rezolvarea problemelor de interes public nu înseamnă, susține autorul, că el trebuie să renunțe la însuși scopul activității sale — profitul maxim.

Bogatul material faptic și ampla descriere făcută de Corson a raporturilor dintre marile corporații și guvern, a formelor de intervenție a statului în economie, prezintă un indiscutabil interes pentru cunoașterea și înțelegerea formelor concrete, particulare, pe care capitalismul monopolist de stat le îmbracă azi în S.U.A. Explicarea genezei și mai ales a semnificației ce se atribuie creșterii rolului statului în viața economică sînt însă semnificative pentru maniera tot mai puțin subtilă în care ideologii marelui capital, denaturînd realitatea, fac apologia ordinei existente. Cu refuzul total al rigorii, fie și numai logic formale, profesorul de la Princeton University prezintă drept „sistem economic fundamental nou" o societate care păstrează, și i se păstrează și în construcția teoretică pe care ne-o oferă, toate atributele ce o definesc drept societate a capitalismului monopolist de stat.

V. PILAT

Masa rotundă pe teme economice, organizată de Asociația „Business International"

UN DIALOG FRUCTUOS DESPRE COOPERARE ȘI COMERȚ

Pe marginea lucrărilor mesei rotunde, am solicitat opiniile unor personalități participante

Ing. NICOLAE NICOLAE, ministru — secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior

• După încheierea mesei rotunde pe teme economice organizată de Asociația „Business International", care apreciați că sînt principalele rezultate ale unor contacte economice de asemenea amploare ?

N. N. : — Organizarea acestei mese rotunde la București, exprimă interesul pe care potențialul economic și, respectiv, comercial al țării noastre îl prezintă pentru societățile și companiile membre ale asociației. Din cei circa 130 de membri, persoane juridice ai asociației, au participat direct la prezenta masă rotundă 70 de reprezentanți a peste 50 de firme de pe trei continente. În scopul realizării unor contacte cît mai directe cu partenerii de afaceri posibili din țara noastră și, respectiv, cu firmele de profil, discuțiile s-au desfășurat pe domenii ca : planificare la nivel macro și microeconomic, comerț exterior, cooperare internațională, cercetare științifică, probleme financiar-bancare.

Masa rotundă a realizat un dialog util privind posibilitățile reciproce de dezvoltare a schimburilor comerciale și cooperării internaționale în cele mai diferite domenii. Pentru partenerul român aceasta a însemnat o mai bună cunoaștere a experienței comerciale a unor firme din S.U.A., Europa de Vest, Japonia cu veche tradiție, binecunoscute pe plan mondial. (Menționăm pentru exemplificare General Electric, Rockwell International, Control Data Corporation, Olivetti, Britsh Oxygen Co.Ltd., Mitsubishi Heavy Industries, Nippon Seiko S.A.)

Pentru membrii asociației masa rotundă a însemnat un prilej de aprofundare a aspectelor privind cadrul juridic, comercial, financiar-bancar creat în țara noastră, în scopul promovării relațiilor sale economice internaționale. Lucrarea realizată cu prilejul mesei rotunde — „A face comerț cu România" — care va fi difuzată tuturor membrilor asociației, ca și tuturor firmelor interesate să cunoască condițiile pe care le oferă țara noastră, ca partener comercial și de afaceri în general, se poate aprecia că este, de asemenea, un cîștig reciproc.

• În cadrul discuțiilor s-a abordat problema cooperării într-un sens mai larg decît cel tradițional — de societate mixtă de producție sau comercializare, vehiculîndu-se conceptul de „acțiune comună" (joint venture). V-am ruga să vă referiți la interpretarea de marketing a acestui concept ?

N. N. : — După cum cunoașteți, cooperarea, ca formă nouă, modernă a schimburilor internaționale cu produse, servicii sau inteligență cîștigă continuu teren în cadrul circuitului economic internațional. Vorbind despre importanța schimburilor comerciale, cooperării și colaborării economice cu alte state pentru progresul rapid și multilateral al țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta la lucrările Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. că „Noi concepem schimburile comerciale, desfășurarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale în condițiile circulației nestingherite a valorilor în ambele sensuri, prin înlăturarea tuturor barierelor și restricțiilor".

Cooperarea oferă pentru ambii parteneri avantaje economice bazate pe facilități de politică comercială, vamale, bancare și, bineînțeles, de marketing.

În condițiile unei competitivități în creștere pe piața mondială, apare necesar ca toate fazele activității economice, începînd cu cercetarea-dezvoltarea și sfîrșind cu comercializarea cu amănuntul, să fie puncte forte. În aceste condiții cooperarea îmbracă formele cele mai diverse : deținătorul licenței cooperează cu deținătorul capacităților de producție adecvate realizării, în condiții competitive, a noului produs, producătorul cooperează cu proprietarul unor lanțuri de magazine pentru comercializarea directă a produselor sale etc. Această opțiune de „acțiune comună", atunci cînd este judicios făcută, este de natură să asigure, atît în sfera producției, cît și în sfera desfacerii, rezultate economice foarte bune, o poziție față de concurenți imposibil de realizat în afara cooperării.

Participanții la masa rotundă au putut, în acest sens, să cunoască cadrul juridic al țării noastre, ca și cel al partenerilor care reglementează diferite forme de cooperare, ca și oportunitățile reciproce de cooperare.

• Se poate aprecia că masa rotundă a creat un cadru mai larg de cunoaștere reciprocă, nefiind o simplă acțiune de promovare a comerțului ?

N. N. : — Într-adevăr, contactele la nivel de mari unități economice românești cu reprezentanții unor mari producători mondiali, ca și domeniile diverse pe care s-au purtat discuțiile : tehnologie, știință, investiții, industrie au permis un schimb valoros de idei tehnice, științifice pe lîngă convorbirile economice-comerciale propriu-zise.

Înaltul patronaj al președintelui Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de care s-a bucurat masa rotundă, a contribuit la prestigiul și atenția acordată lucrărilor de organizatori. Participanții străini au putut cunoaște realizările economice — apreciate ca remarcabile — ale României socialiste, eforturile de dezvoltare socialistă multilaterală a țării, spiritul de cooperare manifestat de partea română.

Sîntem convinși că discuțiile purtate la București vor conduce la intensificarea relațiilor economice cu firmele participante. De altfel un număr mare de reprezentanți ai acestora și-au exprimat intenția de a mai rămîne în continuare în țară pentru a continua discuțiile pe probleme de cooperare și comerț cu centrale și întreprinderi din diferite ramuri.

Interviu realizat de
Ioan GEORGESCU

DUDLEY W. PINKS, director general al Programului regional european al Asociației „Business International"

„Business International" este o asociație alcătuită din aproximativ 150 societăți internaționale sau multinaționale care dețin sute de obiective economice în America de Nord și de Sud, în Europa, Asia și multe alte părți ale lumii, arată oaspetele nostru. 50 de aceste societăți au fost prezente acum la București.

Efectuăm studii cu privire la condițiile juridice și diferite alte reglementări existente în diverse țări, în ce privește investițiile străine, forța de muncă, sistemul fiscal, posibilitățile de finanțare. În cadrul acestor acțiuni, organizăm mese rotunde la care participă reprezentanți ai guvernelor diverselor țări, așa cum este masa rotundă de la București.

• Care au fost principalele rezultate ale mesei rotunde de la București ?

D. W. P. — Scopul principal al acestei mese rotunde a fost de a ne lămuri care sînt obiectivele guvernului dv. în domeniile amintite și consider că am reușit să facem acest lucru. Mi-a făcut o deosebită plăcere să constat cît de mulți participanți la masa rotundă de la București au fost entuziasmați de impresiile culese din discuții și consideră că se poate realiza cu succes o cooperare cu România. De fapt mulți din ei nici nu au plecat imediat după încheierea mesei rotunde, ci au continuat discuțiile la diverse ministere, ceea ce este un semn bun.

Noi am ținut asemenea mese rotunde cu reprezentanți ai guvernelor în aproape toate țările lumii. Prima masă rotundă într-o țară socialistă am ținut-o în Uniunea Sovietică cu 10 ani în urmă și apoi din nou în această țară cu un an și jumătate în urmă. Acum 4 sau 5 ani a avut loc o masă rotundă în Iugoslavia, cu 6 luni în urmă în Polonia, de două ori în Ungaria. În România aceasta este prima manifestare de acest fel, dar sînt convins că nu va fi ultima.

• Cunoașteți desigur legislația românească cu privire la investițiile străine. Pe această bază și după discuțiile purtate, care credeți că sînt posibilitățile în această direcție ?

D. W. P. — În unele cazuri investițiile directe sînt o soluție ideală. Există, însă, și cazuri cînd se ivesc diferite dificultăți. Una din acestea poate apărea, de pildă, din dezacordul între firma străină și firma locală cu privire la momentul de recuperare a beneficiilor. O societate multinațională, de exemplu, nu își încasează, de obicei, anual beneficiile, ci preferă să le reinvestească pentru ca să extindă foarte mult întreprinderea, de obicei, timp de mai mulți ani. Se întîmplă însă ca partenerul străin să dorească să-și recupereze beneficiile mai devreme. Există și o altă problemă — aceea a plății. În unele cazuri plata sub formă de bunuri produse în întreprinderea mixtă este pe deplin acceptabilă, fie că produsele sînt destinate uzului propriu, fie că sînt destinate desfacerii în terțe țări. Dar în cazurile în care plata nu se poate face în bunuri, se pune chestiunea, cum să se ajungă la un aranjament cu partenerul în baza căruia beneficiul să poată fi recuperat în valută convertibilă.

• O modalitate ar fi producerea în România de piese componente pentru o uzină din Europa occidentală, de pildă. Nu credeți ?

D. W. P. — Da. Aceasta este una din formele posibile ale cooperării. Aranjamente de acest fel există cu diverse țări socialiste și probabil se vor extinde.

• Puteți prevedea anumite domenii concrete în care se vor crea întreprinderi mixte sau se va lărgi cooperarea ?

D. W. P. — Prevăd că vor exista asemenea domenii deoarece, în primul rînd, cooperarea cu România prezintă anumite avantaje deosebite : utilizarea îndemînării existente în anumite ramuri industriale și faptul că la dv. nu există inflație, așa cum, din păcate, există în Vest, motiv pentru care în Vest ne este foarte greu să apreciem costurile pe o perioadă mai îndelungată, de 5, 7 sau 10 ani. Personal, consider că acest fapt este foarte avantajos pentru o firmă străină occidentală. În plus, în anumite țări, în Statele Unite de exemplu, producerea unor mărfuri este prea costisitoare. În cazul în care aceste produse pot fi fabricate în România, nu văd motivul pentru care nu s-ar încheia acorduri de cooperare. Cred că există posibilități de cooperare în ce privește subansamblele pentru diferite tipuri de produse ale industriei constructoare de mașini, utilaje electrice, diverse ramuri ale industriei chimice, petrochimie, petrol etc. De asemenea cred că există posibilități de cooperare în industria alimentară.

• Considerați că are perspective utilizarea unor oameni de știință și specialiști români în asemenea forme de cooperare ?

D. W. P. — Sînt de părere că domeniul științific este un bun domeniu de cooperare. După părerea mea, aveți o concentrare de talente care poate fi folosită. Cercetarea în anumite proiecte științifice, la care ar lucra oameni de știință români și occidentali are, cred, toate șansele de succes.

Interviu realizat de
Irina VIANU

TENDINȚE CONJUNCTURALE

• Producția mondială totală de zahăr, atît din sfeclă, cît și din trestie, se ridică în 1972—1973 la 74,8 milioane tone, o creștere cu 2,55 milioane tone față de nivelul anului precedent. Producția de zahăr din trestie este de aproape 44,6 milioane tone - o creștere cu 3,6 milioane tone față de nivelul anului precedent, iar cea de zahăr din sfeclă — de 30,2 milioane tone, cu aproximativ un milion tone mai puțin decît în 1971—1972.

• Indicele prețurilor cu ridicata a înregistrat pe piața S.U.A., în luna martie a.c. o nouă creștere de 2,2% față de luna precedentă. În ultimii 22 de ani nu s-a înregistrat o asemenea creștere de la o lună la alta. Aceste creșteri se vor repercuta asupra prețurilor produselor vîndute cu amănuntul. 60% din aceste sporiri de prețuri revin produselor alimentare ; dintre produsele industriale au marcat majorări de prețuri simțitoare cheresteaua și metalele neferoase. Aceste sporuri facilitează creșterea competitivității produselor similare de import pe piața internă a S.U.A.

• Tendința de creștere a prețurilor la zinc va continua propabil în a doua jumătate a anului curent. Se poate aștepta o creștere imediată a prețurilor producătorilor vest-europeni față de nivelul actual de 190 lire sterline per tona metrică. Concluzia aparține Institutului pentru Cercetări Economice din Hamburg.

• Fabricile de fire și fibre chimice din Europa occidentală, Japonia și S.U.A., care datorită prețurilor scăzute din anul 1971/72 au lucrat sub capacitatea lor de producție, nu pot face față în prezent cererii. Sînt căutate în special fibre de poliamid, poliesteri și poliacril. Din cauza lipsei de materii prime, există anumite limite ale posibilităților de expansiune. Motivul principal al cererii sporite de fire și fibre chimice îl constituie urcarea prețului lînii ca și rezervele diminuate de anul trecut, cînd, din prudență, s-a produs puțin.

• Polonia : Programul chimizării economiei

ELABORAT pînă în 1980, cu participarea a peste 1200 de experți din diferite domenii, el se compune din programe speciale privind : alimentația, locuința, îmbrăcămintea, transportul, piața internă. Se prevede modernizarea și extinderea capacităților existente în industria chimică și construirea de noi rafinării de țiței, fabrici de mase plastice și fire sintetice, utilate după ultimele cuceriri ale științei și tehnicii. Vor fi dezvoltate și alte ramuri ale industriei chimice și se va realiza o mai deplină valorificare a bazei de materii prime proprii : sulf, gaz natural, sare, cărbune.

Efectul realizării programului va fi o creștere de 2—3 ori a producției chimice în deceniul 1970—1980, dublîndu-se cantitatea de îngrășăminte utilizată la ha și sporindu-se de 4,5 ori producția de mase plastice. Pînă în 1980, numai la fire sintetice extinderea producției proprii va permite să se economisească peste jumătate de miliard de dolari la importul acestor materiale.

• Necesitățile economiei japoneze

CEREREA pe piața Japoniei la o serie de materii prime esențiale pentru industria grea va progresa rapid, în anii imediat următori, după cum rezultă din estimațiile de mai jos (ritmul mediu anual de creștere în 1970—1975 în %) :

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Minereu de fier	12,5
Cărbune cocsificabil	12,4
Țiței	9,6
Gaze naturale	21,0
Cupru	10,0
Plumb	7,0
Zinc	11,0
Aluminiu	17,7
Uraniu	63,5

Concomitent, va scădea și gradul de acoperire a necesarului la produsele respective din producția internă (cu excepția producției de plumb), fapt care va accentua dependența industriei grele japoneze față de import. Previziunile asupra volumului absolut al cererii pentru fiecare produs menționat și a ponderii importului în anul 1975 sînt următoarele : minereu de fier — 200 mil. t (91% din import) ; cărbune cocsificabil — 106 mil. t (83%) ; țiței — 3230 mil. kl (100%) ; gaze naturale — 9500 mil. mc (74%) ; cupru — 1420 mii t (82%) ; plumb — 303 mii t (46%) ; zinc — 1149 mii t (57%) ; aluminiu — 2000 mii t (100%) și uraniu — 2,7 mii t (100%).

• Petrolul și gazele Algeriei

PRODUCȚIA algeriană de petrol va atinge anul acesta 56 milioane t față de 52 mil. t în 1972. Se prevede ca pînă la sfîrșitul deceniului actual ea să ajungă la 70—75 milioane t. Producția de gaze (9,4 miliarde mc în 1973) ar urma să depășească 20 miliarde mc în 1977 și 51 miliarde mc la sfîrșitul deceniului, scrie revista **Perspectives.**

U. R. S. S.

MĂSURI DE PERFECŢIONARE A CONDUCERII ÎN INDUSTRIE

PRESA SOVIETICĂ a publicat recent Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. şi a Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. privind perfecţionarea continuă a conducerii industriei. Documentul, menţionează ziarul **Pravda**, deschide noi posibilităţi de intensificare a concentrării şi specializării în producţie, de accelerare a progresului tehnico-ştiinţific în toate ramurile industriale. Principalul sens al modificărilor ce urmează a se înfăptui în anii 1973—1975 rezidă în apropierea de producţie a organelor de conducere economică, în delimitarea mai precisă a drepturilor şi obligaţiilor diferitelor verigi economice, în creşterea gradului de operativitate şi flexibilitate a aparatului de conducere.

Industria sovietică va fi condusă în bază unui sistem cu două sau trei verigi, reducîndu-se numărul de verigi intermediare şi trecîndu-se la rezolvarea majorităţii problemelor economice în cadrul întreprinderii sau al uniunii de producţie. Prin acest sistem de două sau trei verigi, direcţiile generale din ministere vor fi desfiinţate. În fiecare ramură industrială se subliniază în hotărîre, în toate republicile unionale, se vor elabora în termen de 6 luni de la publicarea prezentei hotărîri, scheme generale cu fundamentarea tehnico-economică a măsurilor propuse.

Noile scheme de conducere — menţionează revista **Voprosî Ekonomiki** — într-un amplu articol intitulat „Componenţa şi structura sistemelor de conducere“, sub semnătura lui I. Suboţki, vor fi create pe baza unor proiecte minuţios elaborate în funcţie de particularităţile de constituire a uniunilor în ramurile respective. De pildă, în ramurile în care specializarea şi cooperarea se desfăşoară cu precădere la scară regională, (îndeosebi în principalele ramuri ale industriei uşoare), este fundamentată organizarea — în locul direcţiilor generale teritoriale — a unor mari uniuni teritoriale — de ramură, subordonate direct ministerelor din republicile unionale. În ramurile ale căror subramuri se formează cu precădere nu după tipul producţiei finite, ci după stadiile tehnologice de producţie (de exemplu în siderurgie) se pot crea uniuni teritoriale cu o structrură diversă a producţiei. În acest caz, în ministere se vor dezvolta direcţiile funcţionale în locul direcţiilor generale de ramură. O asemenea structură — menţionează revista — este aplicabilă şi în ramurile cu un grad înalt de combinare a producţiei (de exemplu, în industrializarea lemnului).

Hotărîrea stabileşte că în componenţa uniunii de producţie (combinatului) care reprezintă un **complex economic şi de producţie unic (unional sau republican) intră fabrici, uzine, institute de cercetare, construcţie, proiectare, tehnologice, şi alte unităţi productive.**

Se precizează şi atribuţiile uniunii industriale — unionale sau republicane: răspunderea pentru situaţia şi dezvoltarea producţiei, pentru progresul tehnico-ştiinţific şi nivelul tehnic al producţiei, pentru calitate, satisfacerea cît mai deplină a economiei naţionale şi populaţiei în tipurile respective de produse, folosirea eficientă a investiţiilor, darea în funcţiune şi asimilarea la timp a capacităţilor de producţie, respectarea costului de deviz al construcţiei şi a disciplinei financiare, precum şi pentru îndeplinirea sarcinilor planului de stat şi a obligaţiilor faţă de buget. **Uniunea industrială funcţionează pe bază de gestiune economică şi asigură acoperirea integrală a cheltuielilor de producţie, inclusiv a celor de cercetare, proiectare, asimilarea de produse noi etc.** În condiţiile noi, ministerele

- **Sistemul cu două şi trei verigi se generalizează**
- **Economii la cheltuielile de conducere: 2,2 miliarde ruble.**

(departamentele) vor trebui să-şi concentreze atenţia asupra rezolvării problemelor fundamentale ale dezvoltării în perspectivă a ramurilor şi creşterii eficienţei producţiei, perfecţionării sistemului de planificare şi a metodelor de conducere, înfăptuirii unei politici tehnice unitare, asigurarea eficienţei investiţiilor capitale, accelerarea progresului tehnico-ştiinţific, îmbunătăţirea calităţii producţiei; totodată, ministerele se vor preocupa de mai buna folosire a specialiştilor, de creşterea productivităţii muncii, satisfacerea cît mai deplină a necesităţilor ţării în diferite produse.

Presa de specialitate sovietică menţionează că în ultimii ani, în numeroase ramuri industriale s-a înfăptuit un şir de măsuri de perfecţionare a structurii organizatorice, îndeosebi în ce priveşte reducerea numărului de verigi intermediare între unităţile productive şi ministere. Referindu-se la aceste măsuri, revista **Voprosî Ekonomiki** menţionează, că ele s-au soldat cu lichidarea a 586 trusturi şi alte verigi medii de conducere, precum şi a 27 mii secţii, sectoare, ateliere. Numărul total al organelor din veriga medie s-a redus cu 11%, din care în sistemele de conducere ale ministerelor unionale şi unional-republicane — cu 27%. Aşa, de exemplu, în industria carboniferă, din 127 de organe ale verigii medii de conducere (39 combinate, trusturi, direcţii generale şi 88 trusturi şi direcţii miniere din cadrul acestora) au fost menţinute doar 49. Ponderea întreprinderilor cu subordonare în patru trepte s-a redus de la 51 la 45%, efectivul lucrătorilor din aparatul ramurii s-a redus cu 30 mii, iar cheltuielile de conducere cu 75 milioane ruble sau cu 12% pe an.

Pe ansamblul industriei sovietice, a scăzut cu aproape 10% efectivul aparatului de conducere din organele verigilor intermediare, iar economiile la cheltuielile de conducere au însumat 2,2 miliarde ruble.

În anii următori ai actualului cincinal vor continua măsurile de perfecţionare şi simplificare a structurilor în industrie. Sistemele de conducere pe ramură vor avea după cum am mai arătat, două verigi (minister — întreprindere, combinat sau uniune de producţie) sau trei verigi (minister — uniune industrială cu gestiune economică — întreprindere, combinat, uniune de producţie).

Revista menţionează că sarcina constă în crearea unui astfel de sistem de conducere care să asigure îmbinarea optimă, în condiţiile actuale, a conducerii centralizate cu descentralizarea funcţiilor operative şi a autonomiei economice a marilor verigi de producţie de tip modern.

Odată cu adoptarea hotărîrii menţionate, Consiliul de Miniştri a aprobat Regulamentul cu privire la uniunile industriale — unionale şi republicane — în care se reglementează amănunţit principalele lor sarcini şi funcţii, principiile de funcţionare, modul de formare şi de utilizare a fondurilor centralizate etc.

V. BRĂNEANU

DOCUMENTAR

INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI ÎN R.F.G.

PRODUCŢIE ŞI EXPORT

DISPUNÎND de 6600 întreprinderi, cu 1,1 milioane de salariaţi (13% din totalul forţei de muncă industriale) şi realizînd anul trecut o cifră de afaceri de 61 milioane mărci (11% din cea pe totalul industriei), construcţiile de maşini constituie — din 1955 cînd au depăşit industriile textilă şi chimică — cea mai importantă ramură industrială a R.F.G. Deşi relativ mai lent în deceniul al şaptelea decît în cel anterior, ritmul de creştere al cifrei de afaceri a industriei constructoare de maşini l-a depăşit permanent pe cel al ansamblului industriei, astfel că în 1971 cifra de afaceri a construcţiilor de maşini era de 11 ori mai mare decît în 1950, faţă de cea a industriei în ansamblu — de numai 7 ori mai mare.

Una din raţiunile dezvoltării industriei vest-germane constructoare de maşini — consideră autorii unui studiu publicat de Dresdner Bank, după care reproducem aceste cifre — este marea sa adaptabilitate la exigenţele specifice ale beneficiarilor. Acest fapt împiedică însă realizarea unor serii de producţie mari, ca şi ridicarea mai rapidă a productivităţii muncii, implicînd totodată cheltuieli mai ridicate pentru forţa de muncă. Astfel, ponderea salariilor în preţul de cost ajunge în construcţiile de maşini la 32%. De asemenea, în vreme ce pe ansamblul industriei vest-germane valoarea producţiei pe om-oră a crescut între 1962 şi 1970 cu 66%, în construcţiile de maşini ea a sporit cu numai 30%, situîndu-se sub nivelul american sau japonez. Deşi de cîţiva ani se conturează o anumită orientare spre producţia de serie, însoţită de o concentrare a producţiei, în industria vest-germană constructoare de maşini predomină încă întreprinderile mici şi mijlocii. Din 5471 de întreprinderi recenzate în 1969, 3439 aveau între 10 şi 99 de salariaţi, 1558 aveau între 100 şi 499 salariaţi, iar 474 aveau cel puţin 500 de salariaţi. Jumătate din salariaţii ramurii lucrează în întreprinderi cu peste 1000 de angajaţi. Există şi 20 de întreprinderi care ocupă fiecare cel puţin 5000 de salariaţi, unele dintre ele ajungînd la 30 000 de angajaţi. Cert este că nu există nici o subramură constructoare de maşini în care să se întîlnească numai întreprinderi mari sau numai întreprinderi mici. Totuşi, se poate afirma că producţia maşinilor de prelucrare a lemnului, a uneltelor de precizie, a angrenajelor şi echipamentului mărunt constituie preocuparea mai ales a întreprinderilor mici şi mijlocii, în vreme ce maşinile grele, furnalele, laminoarele, locomotivele intră, de regulă, în sarcina întreprinderilor mari, angrenate puternic şi în comerţul internaţional pentru a-şi asigura serii rentabile.

Profilul de producţie al ramurii este extrem de divers, incluzînd nu mai puţin de 13 500 tipuri de maşini, aparţinînd la 33 de subramuri specializate, dintre care primele şapte (sub raportul producţiei din 1971) — incluse şi în tabelul alăturat — asigură jumătate din producţia vest-germană de maşini. Importanţa exportului este, aşa cum se vede, foarte inegală. În raport cu cota medie de 47% a exportului în producţia ramurii, unele subramuri se remarcă prin niveluri net superioare: maşini-unelte, maşini de imprimat, maşini textile, ultimele depăşind chiar 80%, în vreme ce dintre locomotive, de exemplu, nu se exportă decît 16%.

Privită în dinamică, valoarea exporturilor industriei constructoare de maşini a sporit de la 9,3 miliarde mărci în 1960 la 26,2 miliarde mărci în 1971, adică cu 180%, mai rapid decît cifra de afaceri (+150%). Ca urmare, ponderea exportului în producţia ramurii a sporit de la 38% în 1960 la 47% în 1971, majorîndu-se în acelaşi timp şi contribuţia relativă a construcţiilor de maşini în totalul exportului vest-german la aproape 20%. Avînd o veche tradiţie (în 1932 industria Germaniei furniza 40% din exportul mondial de maşini), exportul vest-german de maşini se află din 1956 pe locul al doilea în lume (cu 20% din exportul mondial), după cel al S.U.A. Între marii producători mondiali, R.F.G. se situează în prezent pe locul 4, după S.U.A., U.R.S.S. şi, din 1968, şi Japonia.

Mai rapid decît exportul de maşini al R.F.G. a sporit importul său (+230% în perioada 1960—1971), fără a depăşi însă 7 miliarde mărci, rămînînd un sold activ de 19 miliarde. Temerea că nivelul şi dinamica relativ mai înalte ale salariilor din R.F.G. şi modificările succesive ale parităţilor monetare ar putea reduce competitivitatea maşinilor vest-germane sînt contracarate — apreciază anchetele cunoscutului institut economic I.F.O. — de rolul hotărîtor în opţiunile beneficiarilor pe care calitatea şi nivelul tehnic continuă să-l aibă faţă de termenele de livrare şi de preţurile mai avantajoase.

În plus, în concurenţa de pe piaţa mondială un rol din ce în ce mai important îl are prezenţa efectivă pe pieţele beneficiarilor. Aceasta şi explică intensificarea în ultimii ani a investiţiilor directe ale R.F.G. peste hotare. Ca valoare totală, cele mai importante dintre ele se află în Franţa, Elveţia, Belgia, S.U.A., Canada, deci în ţări dezvoltate, dar ca dinamică sporurile cele mai mari se înregistrează în prezent în ţările în curs de dezvoltare.

Dinu DRAGOMIRESCU

Producţia şi exportul unor subramuri constructoare de maşini în 1971

Subramura	Producţia (mil. mărci)	Cota exportului (%)
Maşini-unelte	5998	29
Organe de transmisie	4204	49
Maşini de ridicat şi transportat	4161	37
Maşini pentru construcţii	4151	37
Maşini textile	3537	84
Tractoare şi maşini agricole	3333	70
Fitinguri	3002	33
Pompe şi compresoare	2940	56
Maşini de imprimat	2819	68
Motoare	2262	56
Maşini pentru industria lemnului	1209	70
Instalaţii siderurgice şi laminoare	979	62
Cuptoare industriale	712	62
Maşini de cusut	480	75
Total construcţii de maşini	57092	47

Sursa: Dresdner Bank, Revista economică trimestrială, mai 1972, reprodus în Problèmes économiques nr. 1298, 29 noiembrie 1972, pag. 19.

Orientări

PROBLEMA disparităţilor regionale, ca sursă a subutilizării forţei de muncă, se menţine în actualitatea unor ţări cu veche dezvoltare economică din Apus. Cifre recente publicate de O.E.C.D. arată, de pildă, că în Canada, o rată a şomajului de 4% pe plan federal poate însemna una de 6% în regiunea Atlanticului şi de numai 1½% în Ontario. Explicaţia este căutată pe terenul geografiei şi etnografiei, dar asemenea raţiuni sînt evident neîndestulătoare.

Nu de mult, preşedintele Pompidou, într-o şedinţă a Consiliului de Miniştri, referindu-se la problema forţei de muncă neocupate în Franţa, spunea: „O bună politică economică ar trebui să aibă un caracter mai net regional...“ Iar Edgar Faure, ministru de stat însărcinat cu problemele sociale spunea şi el: „adevărata problemă a şomajului în Franţa este esenţialmente aceea a inadaptărilor sectoriale şi regionale“.

Fundalul dezbaterilor în Franţa l-au prezentat statisticile recente. În ianuarie 1973, numărul celor fără muncă care figurau pe listele Agenţiei naţionale de plasare era de 368 900. După cum se ştie, numărul celor înscrişi cu cereri de plasament nu coincide îndeobşte cu cifra totală a solicitanţilor de servicii. Rezumată la atît, o statistică nu permite un calcul real al ratei de şomaj.

Dar nu la informaţia statistică tinde această notă, ci la sublinierea unei orientări. Deplina utilizare a forţei de muncă nu este numai un concept socotit azi legitm, dar şi un comandament economic, proclamat în mod curent pretutindeni. În sfera practicii, însă, discrepanţele se vădesc a izvorî din limitele pe care le impun în unele ţări, bazate pe proprietatea particulară, structurile social-economice, insuficient adecvate unei politici de investiţii în folosul general, şi, dimpotrivă din disponibilitatea cu care administraţia de stat în altele, pe baza proprietăţii socialiste, poate urma o politică a construcţiei economice de interes naţional.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cooperare economică

Ferma de stat din Babolna (R.P. Ungară) şi firma americană „Corn Production System Rosemont“ din Chicago au înfiinţat în 1971 o societate mixtă sub denumirea de CPS-ZUG pentru producţia de porumb. Utilizînd experienţa americană şi ungară în acest domeniu, a fost pus la punct un nou sistem de producţie. În 1972, 66 000 ha au fost afectate în Ungaria sistemului CPS, iar în acest an suprafaţa va ajunge la 126 000 ha. Producţia la ha s-a mărit cu aproape 10 chintale faţă de media celor cinci ani precedenţi; se tinde spre dublarea recoltei în zece ani. În prezent producţia medie de porumb pe ha este de peste 40 chintale. Terenurile agricole incluse în acest sistem sînt cultivate cu maşini agricole dotate cu dispozitive fotoelectrice şi monitoare.

R.P. Polonă a încheiat un acord de cooperare cu societatea peruană de stat pentru exploatarea minieră „Mineroperum“ în domeniul exploatării cărbunelui şi al producţiei de cocs. Vor începe lucrări în domeniul cercetărilor geofizice, al analizei geologice a calităţii zăcămintelor de huilă situate la nord de Lima. Polonia va pune la dispoziţia statului Peru creditele necesare pentru finanţarea complexului şi pentru achiziţionarea utilajelor necesare. Acordul prevede ca Peru să obţină un credit de 40 milioane de dolari, rambursabil în zece ani.

Firma iugoslavă de autovehicule „Ţrvena Zastava“ din Kraguevaţ va livra Columbiei, pînă în 1975, aproximativ 25 000 de autovehicule. Colaborarea dintre „Ţrvena Zastava“ şi partenerii din Columbia se dezvoltă pe baza cooperării industriale, în cadrul căreia piesele de schimb de la uzina iugoslavă reprezintă 80%.

Reglementări la import-export

Pentru următoarele 12 luni, în Iran au fost desfiinţate restricţiile de import la toate sorturile de textile din fibre artificiale, toate tipurile de prosoape, dulciuri prelucrate şi biscuiţi, mezeluri, DDT, sodă caustică şi clor. Taxa asupra beneficiului comercial a fost desfiinţată la importul de sticlă plană, unt, brînză albă, alte varietăţi de brînză, orz, cartofi şi făină de peşte pentru hrana vitelor.

Ministerul Finanţelor al Indoneziei a hotărît, cu efect retroactiv de la 31 ianuarie 1973, reducerea cu 50% a taxelor de import şi cu 50% a taxelor de vînzare la medicamentele la care taxa de import este mai mare de 5%.

mondorama

PREVIZIUNI O. C. D. E. PENTRU ANUL ÎN CURS

CONFORM unor analize efectuate de experții O.C.D.E., activitatea economică se va intensifica în acest an, continuînd în același timp să subziste disparități serioase de la o țară la alta. Ritmurile de creștere a produsului național brut estimate pentru șapte dintre țările membre în 1973 sînt următoarele (spre comparație, publicăm și datele pe ultimii doi ani, în %) :

Țara	1971	1972	1973
Anglia	1,4	3,25	5
S.U.A.	2,7	6,25	6,25
Franța	5,1	5,50	6
R.F.G.	2,8	3,25	5,25
Italia	1,1	3	5
Canada	5,5	5	6
Japonia	6,7	8, 5	10,75

Experții O.C.D.E. apreciază că indicii de creștere prevăzuți pentru 1973 ar trebui să aibă ca urmare o mai bună folosire a forței de muncă, chiar dacă indicele utilizării acesteia nu urmează decît cu o anumită întîrziere indicele de creștere a producției. Ei constată în același timp, că „șomajul are și cauze structurale pe care creșterea cererii le poate atenua, dar nu le poate suprima".

O CASIERIE AUTOMATĂ

O CASIERIE ELECTRONICĂ pentru uz comercial a fost pusă la punct de o firmă americană în colaborare cu o societate elvețiană. Este vorba de un mecanism compus din trei elemente : un detector electronic și optic instalat în contoar, în fața căruia se oprește clientul pentru plată după ce și-a făcut cumpărăturile, un mini-calculator și un sistem de etichete codificate. Ochiul magic descifrează în mod automat eticheta codificată și transmite informația ordinatorului, care, la rîndul său, comunică postului de control prețul și, în același timp, memorizează datele pentru inventar. Sistemul comportă o serie de avantaje ca : reducerea costului mîinii de lucru, ameliorarea deservirii clienților prin evitarea cozilor la casă, înlăturarea erorilor de înregistrare și controlul instantaneu al stocurilor. Timp de cîteva luni, casa electronică a fost experimentată cu bune rezultate la un supermagazin din Zürich, precum și în alte orașe din Europa și America.

DIFUZAREA ȘI PLANIFICAREA INOVAȚIEI

DIFERITELE încercări de a măsura durata difuzării inovației scot la iveală deosebiri importante de la o țară la alta și de la o tehnologie la alta. Intervalul de timp de la inovație la vînzarea licenței și de la achiziționarea licenței la începerea producției a fost studiat, de pildă, de Ray F. G. în „The difusion of new technology. A study of ten processes in nine industries" (Difuzarea noii tehnologii. Un studiu a 10 procedee în nouă ramuri industriale). Autorul a ajuns la următoarele rezultate, pornind de la exemplul procedeului Pilkington de fabricare a sticlei :

Intervalul de timp de la intrarea în funcțiune a primei uzine în Anglia

Țara	pînă la achiziționarea licenței (ani)	pînă la intrarea în funcțiune a noului procedeu (ani)
S.U.A.	4	5
Japonia	5,5	7
Franța	4	7,5
R. F. Germania	4,5	7,5
U.R.S.S.	8,5	10

Un alt cercetător, Hufbauer, arată că „decalajul imitației" în cazul a 56 produse sintetice a fost în 1960 : R. F. Germania — 5,4 ani ; Anglia — 9,9 ani ; Franța — 12 ani ; Italia — 14,5 ani ; Suedia — 19 ani ; Olanda — 20 ani.

Un alt aspect al managementului inovației este planificarea ei. Analizînd „valoarea în timp a inovației", cu alte cuvinte perioada pentru care poate fi semnificativă o planificare a cercetării aplicative, Cetron și Ralph au efectuat o anchetă printre 1114 conducători de întreprindere. După părerea acestora, cercetarea aplicativă poate fi planificată pe o perioadă variind între 4 și 7 ani, în funcție de diferitele tehnologii. După acest termen planificarea nu mai este valabilă, ca urmare a ritmului rapid al inovației tehnologice.

PĂDUREA — ÎMPOTRIVA POLUĂRII

ÎNTR-UN MOMENT în care, subliniindu-se necesitatea combaterii poluării, se vorbește despre costul uneori ridicat al acestei operații, un afiș difuzat în mai multe țări vest-europene amintește de avantajele pădurii și ale arborilor, în general, în lupta împotriva prafului și zgomotului, pentru purificarea atmosferei. Pădurea joacă și rolul de filtru, împiedicînd poluarea abuzivă a pînzei freatice. Dacă aparatura antipoluantă este uneori costisitoare, pădurea se dezvoltă singură, necesitînd doar un minimum de îngrijire. „Protecția mediului cu preț scăzut", scrie pe afișul pe care-l reproducem. Cifrele prezintă ponderea suprafețelor împădurite în totalul suprafeței următoarelor cinci țări : R.F.G., Franța, Italia, Belgia și Olanda.

PARTICIPAREA UNGARIEI LA COMERȚUL INTERNAȚIONAL

DACĂ în anul 1971 importul Ungariei crescuse într-o măsură mai mare decît exportul, anul trecut, exportul a sporit cu 21%, în vreme ce importul a rămas practic la același nivel, a afirmat J. Biro, ministrul comerțului exterior, în cuvîntarea sa la recenta sesiune a Adunării de stat a R.P. Ungare. În prezent, Ungaria are acorduri comerciale interstatale cu 89 de țări, și acorduri de lungă durată cu 30 de țări. Pînă în 1975, volumul comerțului exterior al Ungariei va crește cu 40—50% față de 1970, ponderea exportului în venitul național apropiindu-se de 40%.

Două treimi din comerțul Ungariei se desfășoară cu țările socialiste, 18% cu țările în curs de dezvoltare, iar restul cu țările capitaliste dezvoltate. J. Biro a subliniat că, deși s-au realizat succese în liberalizarea comerțului cu aceste din urmă țări, contingentările afectează încă 30% din exportul ungar. De asemenea, în anii trecuți, în țările în curs de dezvoltare Ungaria a participat la crearea de întreprinderi industriale și comerciale mixte, punînd la dispoziția acestora utilaje și specialiști. În schimb, Ungaria primește produse realizate de aceste întreprinderi. În ultimii ani numărul specialiștilor unguri care lucrează în țările în curs de dezvoltare a crescut de peste patru ori.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII ÎN AGRICULTURA PIEȚEI COMUNE

UN RAPORT recent al Consiliului economic și social al Pieței Comune („Les mutations structurelles en agriculture"), oferă o serie de indici cantitativi asupra modificărilor intervenite în ultima perioadă în structura agriculturii din țările membre ale acestei comunități.

Tabelul nr. 1

Modificarea structurii proprietății agricole

Țara	Evoluția suprafeței medii a exploatărilor agricole			Ritmul mediu anual de reducere a numărului exploatărilor	
	1967 (ha)	1970 (ha)	creșterea, în %	1960—1967	1967—1970
Belgia	10,5	11,6	10,5	3,7[1]	4,0
Franța	19,1	21,0	10,0	cca 3,0[2]	3,4
R.F.G.	10,6	13,0	18,2	3,5[1]	3,5
Italia	7,1	7,7	8,5	1,0[3]	4,2
Luxemburg	17,2	19,4	12,8	...	...
Olanda	11,0	...	...	1,8[4]	5,2[5]
„Cei șase"	11,4	12,7	8,7	1,7	3,9
Anglia	26,0[6]	31,0[7]	19,2	3,8[8]	3,6[8]
Danemarca	...	...	...	2,5[9]	4,1[10]
Irlanda	...	16,0[7]	...	1,5[11]	0,5[9]

1) 1959—1967 ; 2) 1963—1967 ; 3) 1961—1967 ; 4) 1959—1966 ; 5) 1966—1970 ; 6) 1960 ; 7) 1969 ; 8) Ritmul de reducere a populației agricole active în perioadele 1960—1965 și, respectiv, în 1965—1969 ; 9) 1960—1965 ; 10) 1965—1969 ; 11) 1955—1960.

Se arată, în primul rînd, că, în anii 1967—1970, numărul exploatărilor agricole din cele șase țări fondatoare ale Pieței Comune s-a redus de la 5,62 milioane unități la 4,98 milioane, respectiv cu circa 13%. Se constată o accelerare a reducerii numărului exploatărilor, ritmul ei mediu anual fiind de 3,9%, față de 1,7% între anii 1960—1967. Accelerarea este mai pregnantă în Italia și Olanda, iar dintre țările care au aderat nu demult la Piața Comună — în Danemarca (vezi tabelul nr. 1). Ca urmare, crește continuu suprafața medie a unei exploatări, care însă variază în limite destul de largi, avînd valoarea minimă în Italia (7,7 ha, în 1970) și maximă în Anglia (31 ha, în 1969). Concentrarea proprietății agricole este stimulată printr-un complex de măsuri guvernamentale, care variază întrucîtva de la o țară la alta, dar urmărește același țel : eliminarea treptată a gospodăriilor mici, cu o competitivitate scăzută, transferul forței de muncă respective în alte ramuri ale economiei.

Prezintă interes, de asemenea, structura modului de exploatare a terenurilor agricole. Darea în arendă are o mare răspîndire în Belgia și o pondere destul de însemnată în Olanda și Franța (vezi tabelul nr. 2), în timp ce sistemul învechit al dijmei se menține întrucîtva doar în Italia și Franța.

Tabelul nr. 2

Modul de exploatare a terenurilor agricole (în 1970, în %)

Țara	Exploatare directă	Dare în arendă	Dijmă	Alte forme
Belgia	29,3	70,2	—	0,4
Franța	52,0	45,0	2,8	0,1
R.F.G.	77,7	22,1	—	0,2
Italia	70,0	17,8	8,9	3,3
Luxemburg	64,5	29,1	0,9	5,5
Olanda	51,1	48,7	0,1	—
„Cei șase"	61,5	33,7	3,8	1,0

TRĂIASCĂ 1 MAI, ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC!

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 17 (504)
vineri 27 APRILIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

17

O SĂRBĂTOARE – SIMBOL

NĂSCUTĂ din zbuciumul luptei clasei muncitoare de pretutindeni împotriva exploatării, pentru demnitate și echitate socială, Ziua solidarității internaționale a tuturor celor ce muncesc, zi care eternizează tradițiile glorioase ale oamenilor muncii, a dobîndit la noi — ca și în celelalte țări care au schimbat cursul istoriei după voința și năzuințele popoarelor lor — semnificații deosebite.

Sărbătorim această zi cu sentimentul dominant al biruinței, al certitudinii înaintării noastre viguroase pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cu satisfacția împlinirii sarcinilor pe care ni le-am pus în față. Optimismul acestor sentimente are fundamentări concrete. Pentru că a devenit o tradiție ca fiecare sărbătoare să constituie pentru noi un prilej de bilanț, să amintim aici doar cîteva repere edificatoare. Rezultatele remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea partidului, în primii doi ani ai cincinalului au determinat o creștere impetuoasă a potențialului economic al țării, care a înregistrat, totodată, importante mutații pozitive de ordin structural, concretizate în valorificarea cu eficiență sporită a forței de muncă și a resurselor materiale ale țării. Venitul național a crescut în 1972 cu 24% față de anul 1970, devansînd ritmul creșterii produsului social; ritmul creșterii producției industriale a fost de 11,7%, comparativ cu 10,5% cît se prevăzuse inițial; totodată, ritmuri înalte, ajungînd pînă la 16%, s-au realizat în ramurile care asigură accelerarea progresului tehnic, modernizarea producției și ridicarea calității produselor.

De asemenea, în primele luni ale acestui an au fost obținute succese remarcabile în toate domeniile de activitate. Aceste realizări ilustrează abnegația, hotărîrea cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii înfăptuiesc politica partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, demonstrează concludent realismul prevederilor planului cincinal, al angajamentelor privind înfăptuirea acestuia înainte de termen, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului, marea forță organizatorică a partidului nostru, care mobilizează și unește toate energiile națiunii socialiste, pentru accelerarea progresului economic și social al patriei.

Atenția tuturor oamenilor muncii, a tuturor factorilor de răspundere din economie, este concentrată în aceste zile spre traducerea integrală în viață a măsurilor stabilite de partid pentru perfecționarea continuă a vieții economico-sociale, pentru sporirea eficienței întregii noastre activități. Plenara Comitetului Central al Partidului din februarie-martie a.c. a înarmat cadrele din economie, organele și organizațiile de partid, pe toți oamenii muncii cu un program concret de acțiune, științific fundamentat, ancorat puternic în realitate, axat pe direcțiile hotărîtoare pentru îndeplinirea și depășirea tuturor obiectivelor și prevederilor planului pe 1973. În aceast cadru se înscriu și măsurile — a căror eficiență deosebită a și început să fie confirmată de practică — privind perfecționarea și simplificarea structurilor organizatorice în economie, atragerea unui mare număr de cadre tehnico-inginerești, de specialiști cu înaltă calificare, în activități direct și efectiv productive.

Atmosfera cu care întîmpinăm ziua de 1 Mai este caracterizată de efervescență creatoare, de hotărîrea de a cinsti această sărbătoare cu noi realizări remarcabile. 1 Mai a devenit pentru noi un simbol al destinului nou pe care ni-l făurim pe drumul socialismului și comunismului.

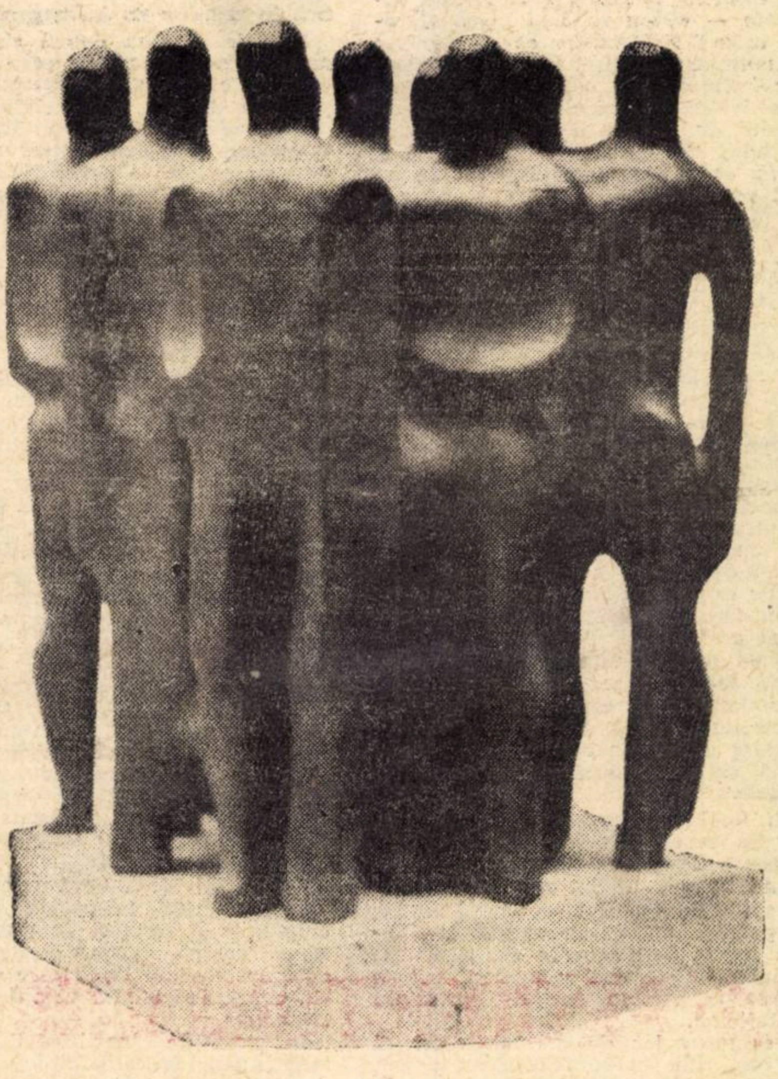

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

REZULTATE REMARCABILE ÎNCHINATE ZILEI DE 1 MAI

SĂRBĂTOAREA MUNCII este întîmpinată și în acest an — după tradiție — printr-o intensificare a activității creatoare în toate sferele producției materiale. Spiritul de inițiativă, gospodărirea cît mai economicoasă a potențialului economic, extinderea experienței înaintate, creșterea responsabilității față de calitatea producției au condus la obținerea, peste prevederi, a unor valori materiale de sute de milioane lei.

● Siderurgiștii

Ca întotdeauna, cetățile de foc ale siderurgiei se află în primele rînduri ale întrecerii. Însuflețitoarea chemare lansată de gălățeni privind sporirea producției de metal și reducerea consumurilor are un mobilizator ecou în întreaga ramură. Notăm mai întîi cum susțin gălățenii prin faptele lor de muncă această competiție a siderurgiștilor.

În cinstea zilei de 1 Mai la Combinatul siderurgic Galați s-au realizat, peste prevederile la zi, mai mult de 40.000 tone fontă și 30.000 tone oțel, mari cantități de tablă și

(Continuare în pag. 2)

← Iulia Oniță „Solidaritate"

OAMENII MUNCII – CONDUCĂTORI

„Esența democrației nu constă în vorbe, în conferințe abstracte, ci în felul în care oamenii muncii participă nemijlocit la stabilirea direcțiilor de dezvoltare a societății, la hotărîrea propriilor lor destine".

NICOLAE CEAUȘESCU

DIMENSIUNI CONCRETE ALE DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

PARTIDUL nostru pornește de la principiul că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism, impune ca o cerință legică a dezvoltării sociale, perfecționarea continuă a relațiilor

Petru DESPOT

membru al Comitetului Executiv al Consiliului Central al U.G.S.R., prim adjunct al președintelui Consiliului pentru activitatea economică și pregătirea profesională

(Continuare în pag. 3)

ÎN DUBLA LOR CALITATE DE PRODUCĂTORI ȘI PROPRIETARI

APARIȚIA Legii nr. 11/1971 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat a însemnat, incontestabil, un moment de cotitură pentru ansamblul de reglementări care, în ultimii ani, a început să se numească și în țara noastră „dreptul

dr. Victor Dan ZLĂTESCU

consilier la Consiliul Legislativ

(Continuare în pag. 2)

ANUL XI **viaţa economică**

SUMARUL

numărului 17 din 27 aprilie 1973

1—2—3
— Oamenii muncii — conducători
• Dimensiuni concrete ale democraţiei socialiste de **Petru Despot**
• În dubla lor calitate de producători şi proprietari de dr. **Victor Dan Zlătescu**

4—5
— **Dezvoltarea ramurilor**
• Electrotehnica şi electronica factori dinamizatori ai economiei naţionale de ing. **A. Predoi**
• Mutaţii în gospodărirea şi valorificarea superioară a fondului forestier de conf. univ. dr. **C. Mocanu**

6
— Reportaj în ajunul unei noi premiere industriale: Cocs gălăţean de **Gheorghe Filimon**

9
— **Plan • angajamente**
Industria Capitalei îşi onorează cuvîntul dat, de ec. **T. Prodan**

10
— **Agricultură**
Un amplu program de dezvoltare a horticulturii: Grădinile, livezile şi viile, mai bine gospodărite, pot şi trebuie să dea un rod mai bogat, de prof. dr. ing. **Ion Ceauşescu**, adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare şi apelor

11
— **Comerţ exterior**
Din activitatea GEOMIN şi PETROM: Un export complex — produse, servicii, inteligenţă de **Victoria Olariu**

12—13—14
— Satul românesc pe coordonatele civilizaţiei socialiste de prof. univ. dr. **Vasile Cucu**

15
— **Date de prognoză**
O ipoteză a transportului pentru anul 2000 de **Dragoş Cigusievici**

16
— **Pregătirea şi perfecţionarea cadrelor**
Învăţămîntul postuniversitar economic de prof. univ. dr. **Mircea Bulgaru**

19
— 125 de ani de la Revoluţia din 1848: În numele aceloraşi idealuri de **Radu Demetrescu**

20
— 300 de ani de la naşterea lui Dimitrie Cantemir: „Descriptio Moldaviae" — operă ştiinţifică românească de prestigiu european de dr. **Gh. Dobre**

21
— **Concepte • teorii**
Colaborarea şi cooperarea economică dintre ţările socialiste: Domeniul producţiei materiale (XII) de **Radu Constantinescu**

22
— **Economie mondială**
Ponderea contemporană a muncii salariate de **L. Stroja**

23
— Interviul nostru cu **Antonio Carrillo Flores** despre: Locul demografiei în politicile dezvoltării

I—VIII
— Consultaţii, studii, documentare:
• Planificarea teritorială, instrument de bază al dezvoltării, economico-sociale armonioase a localităţilor de **Marin Ceoponea**
• Strategia industrializării în contextul evoluţiilor mondiale actuale şi de perspectivă de prof. dr. **I. V. Totu**
• America Latină: În luptă cu decalajul tehnologic, pentru independenţă economică de **Maria Desmireanu**

ÎN SUPLIMENT
— Consecinţele neconfirmării comenzii beneficiarului de **Gh. Tigăeru**
— Reglementări speciale privind răspunderea materială a conducătorilor de unităţi economice de **J. Costin**

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

DUBLA CALITATE DE PRODUCĂTORI ŞI PROPRIETARI

(Urmare din pag. 1)

întreprinderii". Revirimentul constă, după părerea noastră, nu numai în ceea ce legea a adus inedit ca reglementare pozitivă, ci şi, dincolo de aceasta, în efortul de reconsiderare a unor teze acceptate de mulţi ani în literatura juridică pe care principiile de la care porneşte noua lege îl reclamă.

Dintre ideile care prezintă cele mai fecunde implicaţii pentru teoria juridică a întreprinderii socialiste de stat în etapa construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, teza dublei calităţi ai oamenilor muncii, subliniată în numeroase documente de partid, se situează la loc de frunte.

Nu vom putea, în rîndurile de faţă, să evocăm toate aspectele complexe şi adesea încă necercetate pe care le prezintă această vastă problemă. Ne-am propus doar să supunem cititorilor „Vieţii economice" — în credinţa că ele vor putea constitui impulsul unei discuţii interesante — cîteva reflecţii personale asupra naturii raporturilor ce se stabilesc între unitatea socialistă de stat şi membrii colectivului de oameni ai muncii care activează în cadrul ei, ca şi asupra temeiului de naştere a întreprinderii şi a modului de formare a patrimoniului acesteia, în lumina tezei la care ne-am referit mai sus.

LEGEA nr. 11/1971 subliniază în mod ferm faptul că participarea oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor îşi găseşte temeiul în dubla calitate — de proprietari ai mijloacelor de producţie şi de producători ai bunurilor materiale — în care aceştia iau parte la procesul de producţie.

În acest sens, în preambulul legii se precizează: „În dubla lor calitate de producători şi proprietari, oamenii muncii poartă răspunderea în faţa societăţii pentru modul cum sînt utilizate fondurile materiale şi financiare încredinţate, au datoria de a se preocupa neîncetat de asigurarea bunului mers al unităţii în care lucrează", iar în primul articol al acestei legi se prevede că întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfăşoară activitatea economico-socială şi în care oamenii muncii îşi exercită în mod direct prerogativele ce decurg din dubla lor calitate de proprietari şi de producători ai bunurilor materiale.

Teza dublei calităţi nu este, desigur, nouă. Ea decurge în mod firesc din apartenenţa întregului patrimoniu al întreprinderilor la fondul unic al proprietăţii socialiste de stat, al cărui titular este, potrivit art. 6 din Constituţie, întregul popor. Referirea la calitatea de proprietari ai oamenilor muncii trebuie înţeleasă în lumina acestui principiu constituţional.

În calitatea lor de administratori ai unei părţi din avutul întregului popor, oamenii muncii trebuie să se comporte cu grija unor adevăraţi proprietari, fără a uita că ei înşişi fac parte din popor şi că prin aceasta împărtăşesc, alături de ceilalţi cetăţeni, calitatea de titulari ai dreptului de proprietate socialistă de stat.

Această formulă exprimă o realitate juridică. Angajatul unei unităţi socialiste de stat nu are, desigur, drepturi mai întinse asupra patrimoniului acesteia decît ar avea orice alt cetăţean care nu face parte din colectivul de muncitori şi funcţionari ce activează în această unitate.

Dreptul său de proprietate nu este şi nu poate fi individualizat, angajatul neavînd posibilitatea de a deveni titularul unei cote-părţi din acest drept, întrucît dreptul de proprietate socialistă de stat nu este o formă de coproprietate.

Dar nu e mai puţin adevărat că, spre deosebire de ceilalţi cetăţeni, membrii colectivului de muncitori şi funcţionari se bucură, ca urmare a actului de încredinţare a bunurilor în administrare, **de două atribute de o însemnătate deosebită: participarea, în formele arătate de noua lege, la conducerea unităţilor, şi cointeresarea materială, în cadrul reglementat prin lege, în rezultatele obţinute, atribute care le conferă o poziţie specifică în relaţiile cu întreprinderea.**

Iată de ce teza dublei calităţi a oamenilor muncii ni se pare a fi ideea centrală care domină conceptul de întreprindere de stat, în actuala etapă de dezvoltare a ţării noastre. Într-o viziune dialectică, cele două laturi ale acestei teze nu pot fi — după părerea noastră — disociate. Calitatea de proprietar pe care oamenii muncii o deţin împreună cu întregul popor — titular al proprietăţii socialiste de stat — se împleteşte cu cea de producător, de membru al colectivului de oameni ai muncii căruia i-a fost încredinţat în administrare întreg patrimoniul întreprinderii.

Poziţia specială pe care o ocupă fiecare om al muncii în întreprindere, poziţie în literatura social-politică desemnată cu termenul de participare[1]), îşi găseşte temeiul juridic în îmbinarea acestor două laturi.

„Fiecare om al muncii — prevede art. 1 din legea menţionată — încadrîndu-se în colectivul unei întreprinderi socialiste de stat, devine participant la administrarea patrimoniului încredinţat acesteia, cu drepturile şi obligaţiile prevăzute în lege..."

FAŢĂ DE DUBLA CALITATE, de proprietari şi producători, pe care o au oamenii muncii, se poate pune problema **naturii raportului** care îi leagă pe aceştia de unităţile socialiste de stat. **Se mai poate vorbi oare, în aceste condiţii, despre un obişnuit contract de muncă?**

Contractul de muncă reprezintă relaţia contractuală intervenită între cel ce angajează şi angajat. El presupune faptul că cel ce angajează este un subiect de drept distinct de fiecare om al muncii, exprimînd o altă voinţă juridică decît acesta.

În condiţiile participării oamenilor muncii la conducerea unităţilor socialiste de stat şi a cointeresării lor la rezultatele obţinute de aceasta pe de o parte, precum şi a responsabilităţii lor faţă de întreprindere pe de alta, cele două părţi ale raportului juridic se găsesc într-o poziţie inedită.

Voinţa juridică a „celui ce angajează" — termen care devine prin aceasta nepotrivit — este produsul colectivului de oameni ai muncii din care face parte şi „salariatul". Cointeresat în rezultatele activităţii, acesta nu poate avea interese deosebite de cele ale persoanei juridice.

Punctul de vedere pe care încercăm să-l formulăm pare, de altfel, a fi cel al legiuitorului. „De la data încadrării în muncă într-o unitate socialistă de stat — prevede art. 2 al „Legii privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat" —, fiecare cetăţean devine membru al colectivului unităţii şi, ca urmare, are aceleaşi drepturi şi obligaţii ca şi ceilalţi membri ai colectivului respectiv, prevăzute în Codul muncii, în celelalte acte normative care reglementează raporturile de muncă, în contractul colectiv şi în contractul individual de muncă.

Prin contractul pe care îl încheie cu unitatea respectivă, el **devine un participant activ** la înfăptuirea sarcinilor ce revin colectivului unităţii din care face parte, se angajează faţă de acesta să-şi pună întreaga capacitate în slujba intereselor generale ale societăţii, să contribuie cu toată puterea sa de muncă la buna gospodărire şi dezvoltarea continuă a avutului obştesc.

Împreună cu ceilalţi membri ai colectivului, el poartă răspunderea pentru ca activitatea unităţii în care lucrează să se desfăşoare în condiţii eficiente.

O atare concepţie ne apare a fi pe deplin consecventă cu teza dublei calităţi pe care o au oamenii muncii în unităţile socialiste de stat.

Teoria potrivit căreia raporturile ce se stabilesc între oamenii muncii şi unitate se reduc la o simplă relaţie contractuală trebuie înlocuită, după părerea noastră, cu o teorie a participării în care, poziţia oamenilor muncii în unităţile socialiste de stat, cu drepturile şi obligaţiile ce le revin, trebuie înţeleasă nu ca o locaţiune de servicii, ci în raport cu dubla calitate de proprietari şi producători pe care aceştia o dobîndesc în încheierea actului formal-juridic care este contractul de muncă. Acesta este, de altfel, sensul art. 11 (1) din noul Cod al muncii care prevede că „pentru munca prestată cei ce muncesc primesc ca remunerare o parte din venitul naţional destinată consumului, potrivit principiului socialist de repartiţie după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, în spiritul normelor eticii şi echităţii socialiste".

UNUL DINTRE ASPECTELE care trebuie regîndite în lumina tezelor amintite este cel al **înfiinţării, „înzestrării" şi „dotării" întreprinderii de stat.**

Se admite în mod curent că întreprinderea se înfiinţează prin actul de dispoziţie al organului de stat competent şi se dotează de către acesta cu mijloacele materiale necesare activităţii pe care urmează să o desfăşoare. Aceste teze se cer însă înţelese într-un context mai larg, în care elementelor prevăzute de lege li se alătură alţi factori, pentru a ne da o imagine exactă a naturii întreprinderii, în care participarea colectivului de muncitori şi funcţionari ai acesteia nu numai la conducerea, dar la însăşi crearea întreprinderii, se relevă ca esenţială.

Este fără îndoială, un mod nou de a pune problema înfiinţării, înzestrării şi dotării întreprinderii. Această optică, întemeiată exclusiv pe dispoziţiile legii, răspunde integral tezei dublei calităţi a oamenilor muncii şi relevă ideea că, încă de la înfiinţare, întreprinderea de stat exprimă, potrivit principiului centralis-

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 1)

bandă laminate la rece, ceea ce reprezintă o importantă depăşire a angajamentului iniţial.

La rîndul lor, siderurgiştii de la Hunedoara şi Călan raportează că angajamentele luate în întrecere au fost realizate. A patra lună a anului se încheie pentru ei cu o producţie suplimentară de peste 22.000 tone fontă şi oţel, precum şi cu importante cantităţi de laminate şi diferite alte produse peste plan. Şi încă o precizare: de la începutul anului, cele două colective au realizat beneficii suplimentare însumînd 7 milioane lei.

• Minerii

În Valea Jiului, colectivul exploatării miniere Petrila a extras suplimentar peste 2.000 tone cărbune, minerii de la Uricani depăşesc cu regularitate prevederile planului cu 6%, iar cei de la Paroşeni raportează acum, în preajma zilei de 1 Mai, devansarea sarcinilor la zi cu peste 11.000 tone cărbune extras. Asigurînd prelucrarea şi punerea în valoare a unor cantităţi sporite de huilă măruntă, unităţile de preparare din Valea Jiului au livrat suplimentar numai în luna aprilie peste 150 vagoane cărbune brichetat.

Tot din întrecerea minerilor vă informăm că în bazinul carbonifer al Motrului s-au extras mai mult de 65.000 tone lignit peste sarcinile iniţiale. În acest perimetru carbonifer în fruntea întrecerii se situează colectivele de la exploatările Ploştina şi Leurda, care şi-au realizat cu 10 zile avans angajamentele luate în cinstea zilei de 1 Mai.

• Chimiştii

Rezultate deosebite închină sărbătorii muncii şi lucrătorii Combinatului petrochimic Brazi. Acţiunile întreprinse pentru ridicarea randamentului la fiecare instalaţie şi valorificarea superioară a hidrocarburilor au condus la obţinerea, peste prevederi, a unei producţii de circa 15 milioane lei. Au fost elaborate studii tehnico-economice privind folosirea în flux continuu a instalaţiilor din cadrul complexului de reformare catalitică şi de distilare atmosferică şi în vid, procedee eficiente care au ca efect creşterea producţiei cu 30% faţă de capacitatea proiectată a instalaţiilor amintite. De remarcat că acest rezultat se reflectă şi într-un aport valutar sporit deoarece mai bine de jumătate din produsele combinatului prahovean sînt livrate beneficiarilor externi.

Acordînd o atenţie deosebită funcţionării fiecărei maşini, fiecărei instalaţii şi coloane de sinteză, chimiştii Combinatului de îngrăşăminte azotoase Piatra Neamţ şi-au depăşit angajamentele luate. Au fost livrate suplimentar aproape 900 tone nitrocalcar şi uree tehnică — produse care pot fertiliza aproape 5.000 hectare terenuri arabile.

DIMENSIUNI CONCRETE ALE DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

● In sesiunea din iarnă a adunărilor generale ale oamenilor muncii la nivel de intreprindere au luat cuvintul 75 000 de muncitori, maiștri, tehnicieni, specialiști.

● 60% din cei care au luat cuvintul sint muncitori care lucrează nemijlocit in producție.

● S-au reținut peste 60 000 de propuneri care vizează: promovarea unor tehnologii moderne; ridicarea calității produselor; diversificarea și modernizarea producției; scurtarea duratelor de punere in funcțiune a noilor capacități; utilizarea mai bună a timpului de lucru, a forței de muncă și a utilajelor; economii la materii prime, materiale, combustibil și energie etc.

● Organizațiile de sindicat – element important in procesul conducerii colective, al realizării in practică a democrației economice; 4 470 președinți de sindicate – membri in comitete ale oamenilor muncii.

(Urmare din pag. 1)

de producție, a organizării societății, dezvoltarea și lărgirea neîntreruptă a democrației socialiste. Îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R. au fost luate ample măsuri pentru lărgirea democrației socialiste și atragerea maselor de oameni ai muncii la elaborarea și aplicarea tuturor măsurilor care privesc mersul înainte al societății noastre.

Una din modalitățile practice de exprimare a democrației noastre economice o constituie participarea oamenilor muncii la activitatea organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale, ministere, prin intermediul reprezentanților aleși, precum și participarea lor directă, sau prin reprezentanți, la activitatea adunărilor generale ale oamenilor muncii, forma supremă democratică de conducere a unităților economice în țara noastră. Practica de pînă acum demonstrează că prin activitatea acestor organisme, democrația noastră economică a căpătat un conținut mai concret, asigură condiții pentru o mai deplină exercitare de către oamenii muncii a drepturilor și răspunderilor ce le revin în dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție.

ADUNĂRILE generale ale oamenilor muncii, formă superioară a conducerii colective, forul prin care masele participă în mod organizat direct la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea și soluționarea problemelor majore ale unităților economice, la exercitarea controlului muncitoresc asupra organelor de conducere colectivă, se dovedesc a fi în practică importante mijloace de dezvoltare a conștiinței socialiste, de întărire a responsabilității sociale, de stimulare a inițiativei creatoare a maselor largi de oameni ai muncii.

Cîteva exemple și date privind sesiunea din iarnă a adunărilor generale din acest an ni se par extrem de elocvente pentru realitatea participării, a democrației economice în țara noastră.

Desfășurate în spiritul hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972 și a sarcinilor reieșite din Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, adunările generale de la începutul acestui an au constituit o manifestare plenară a voinței oamenilor muncii de a asigura valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen, realizarea prevederilor planului de stat pe anul 1973 și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

Toate colectivele de oameni ai muncii, răspunzînd chemării la întrecerea lansată în presa centrală de către cele 24 întreprinderi din diferite ramuri ale economiei, au analizat cu simț de răspundere căile și mijloacele pentru valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne. Numai în adunările generale pe întreprinderi și în adunările reprezentanților oamenilor muncii au luat cuvîntul peste 75 000 muncitori, maiștri, ingineri, tehnicieni și alte categorii de oameni ai muncii, din ale căror propuneri s-au reținut pentru aplicare peste 60 000. O participare și mai largă a oamenilor muncii a avut loc în adunările pe secții, sectoare, adunări premergătoare adunărilor generale pe întreprinderi. De exemplu, în județul Prahova, în cele 917 adunări pe secții, sectoare și schimburi, au participat circa 130 000 oameni ai muncii, au luat cuvîntul peste 15 000, de la care s-au reținut peste 7 000 de propuneri. În adunările generale care au avut lor în întreprinderile din sectorul 8 București, peste 60% din cei care au luat cuvîntul au fost din rîndurile muncitorilor care lucrează nemijlocit în producție.

În principal, propunerile făcute în adunările generale se referă la aplicarea de măsuri pentru îmbunătățirea organizării producției și a muncii și îndeosebi a aprovizionării tehnico-materiale, folosirea mai bună a utilajelor, scurtarea duratelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție, diversificarea și modernizarea producției, promovarea unor tehnologii moderne, ridicarea nivelului calitativ al produselor, utilizarea mai bună a timpului de lucru și a forței de muncă, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, realizarea de economii de materiale, materii prime, combustibil și energie, extinderea unor inițiative și metode înaintate de muncă care și-au dovedit eficiența în creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, precum și luarea de măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și social-culturale.

La Trustul de construcții-montaje metalurgice de la Galați, de exemplu, în adunarea generală s-a evidențiat posibilitatea depășirii volumului de construcții-montaj cu 12 milioane lei, uzinarea prin forțe proprii peste plan a 2 000 tone confecții metalice și 500 tone construcții metalice, creșterea productivității muncii peste cea planificată. La Combinatul chimic — Craiova propunerile făcute și măsurile adoptate au urmărit evitarea avariilor la instalații, scurtarea termenelor de reparații, reducerea consumurilor specifice la 54 de produse.

Odată cu propunerile făcute pentru valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne, oamenii muncii au supus unor critici aspre neajunsurile manifestate. La adunarea generală a Întreprinderii textile „Argeșana"-Pitești, de exemplu, în activitatea organelor de conducere ale unităților, au fost criticate încălcările disciplinei tehnologice și în muncă, care au permis fabricarea unor produse de slabă calitate. La Uzinele „Unirea", Metalul roșu", „Armătura" din Cluj, au fost criticate neajunsurile manifestate în întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor. La Fabrica de confecții — Oradea a fost criticată fosta centrală industrială de confecții de la Sibiu, deoarece a emis pentru luna iunie repartiții de materii prime necesare realizării unor produse prevăzute în plan pentru luna martie a.c. În județul Brașov au fost aduse critici la adresa unor centrale și ministere care nu au asigurat repartițiile de materiale necesare.

În cadrul adunărilor a fost criticată activitatea unor comitete ale oamenilor muncii pentru nerealizarea unor lucrări cu caracter social-cultural prevăzute în contractele colective de muncă, îndeosebi în unități din ramurile minieră, forestieră, industria ușoară, chimică, agricultură.

Îndeplinindu-și drepturile de control asupra activității organelor de conducere colectivă, adunările generale de la Întreprinderea „Izolatorul" — București, a calificat ca necorespunzătoare activitatea inginerului șef, care a și fost înlocuit; la Fabrica de mașini-unelte și agregate București s-a cerut înlocuirea directorului comercial, cerința fiind confirmată de minister; la Uzina „Vulcan" — București, a fost aspru criticat comitetul oamenilor muncii pentru lipsa de perspectivă în rezolvarea problemelor cheie ale uzinei, în organizarea schimburilor și asigurarea asistenței tehnice.

Pe baza propunerilor și criticilor făcute în adunările generale, în majoritatea unităților, au fost îmbunătățite planurile de măsuri tehnico-organizatorice. De exemplu, în întreprinderile din sectorul II al Municipiului București din cele 553 propuneri făcute, 263 au fost incluse în planurile de măsuri tehnico-organizatorice. Măsurile adoptate în unitățile din acest sector se preconizează să aducă o eficiență economică de peste 93 milioane lei anual.

Crearea consiliilor de control muncitoresc a activității economice și sociale și a comisiilor pe probleme a lărgit și mai mult posibilitățile de participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea activității unităților economice, la soluționarea problemelor complexe care stau în fața organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și centralelor industriale pentru îndeplinirea planului și a angajamentelor asumate în acest an și realizarea înainte de termen a actualului cincinal.

Desigur, vorbind de democrația economică, de participarea oamenilor muncii la conducerea vieții economice, nu putem scăpa din vedere rolul extrem de important ce revine sindicatelor în acest proces.

LA CONGRESUL Uniunii Generale a Sindicatelor din martie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, sublinia că fiecare colectiv de întreprindere, de unitate economică, este în fapt proprietarul acestor mijloace, al unei părți din avuția generală pe care trebuie să o gospodărească în așa fel încît să contribuie din plin la dezvoltarea societății socialiste, la creșterea bunăstării poporului. Pornind de la această realitate a zilelor noastre, sindicatele, reunind în rîndurile lor peste 5,4 milioane de oameni ai muncii, sînt chemate să ofere cadrul organizat în care aceștia să-și exercite atît drepturile cît și obligațiile ce le revin ca producători și proprietari.

Participarea reprezentanților sindicatelor la activitatea de conducere colectivă a economiei are loc în întreaga structură de organizare a societății noastre. Președintele Consiliului Central al U.G.S.R. este membru al Consiliului de Miniștri, președinții Uniunilor sindicatelor pe ramuri de producție sînt membri ai consiliilor de conducere ale ministerelor, președinții de sindicate sînt membri ai comitetelor și consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale, iar reprezentanții consiliilor județene, municipale și orășenești ale sindicatelor fac parte din conducerea colectivă a organelor locale ale puterii de stat.

În toate aceste organe de conducere colectivă, reprezentanții sindicatelor sînt chemați să aducă opinia membrilor de sindicat pe care îi reprezintă, să militeze pentru promovarea cu consecvență a măsurilor de înfăptuire a obiectivelor economice și sociale stabilite de partid, care răspund nevoilor economiei și cerințelor oamenilor muncii. Menționăm că peste 4 470 de președinți de sindicate fac parte de drept din comitetele oamenilor muncii din întreprinderi și organizații economice de stat.

La plenara Consiliului Central al U.G.S.R. din 8—9 martie a.c. care a dezbătut sarcinile ce revin sindicatelor pentru înfăptuirea planului de stat pe anul 1973 și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, s-au stabilit noi măsuri pentru creșterea contribuției reprezentanților sindicatelor în organele de conducere colectivă din întreprinderi și centrale. S-a subliniat că reprezentanții sindicatelor trebuie să exprime în comitetele oamenilor muncii opinia organului și a membrilor de sindicat pe care-i reprezintă. În acest scop, în prealabil ei trebuie să asigure o largă consultare a membrilor birourilor sau a comitetelor sindicatelor, să cunoască părerea muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, specialiștilor, care pot contribui prin propunerile lor la soluționarea problemelor puse în dezbaterea organelor de conducere colectivă. După adoptarea deciziilor, președinții comitetelor sindicatelor informează, obligatoriu, în mod organizat, biroul, comitetul sindicatului și activul sindical asupra hotărîrilor luate în scopul aplicării măsurilor politice, organizatorice și cultural-educative pe linia sindicală, pentru atragerea oamenilor muncii la înfăptuirea acestor decizii.

În acest fel organizațiile de sindicat din țara noastră se dovedesc a constitui o componentă esențială a sistemului conducerii colective, a participării oamenilor muncii la conducere, a democrației economice socialiste.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

INDICATORI AI CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI

ESTE CUNOSCUT faptul că în centrul întregii politici a partidului și statului nostru de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate se situează preocuparea permanentă pentru ridicarea nivelului de trai material și cultural al populației, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață și de muncă ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Acest lucru este evidențiat cu pregnanță de sarcinile înscrise în actualul plan cincinal, de rezultatele obținute în primii ani ai cincinalului. După cum ilustrează graficul nr. 1, dinamica susținută pe care o înregistrează an de an producția globală agricolă și industrială constituie o bază trainică pentru creșterea nivelului de trai al populației; aceasta se oglindește atît în sporirea veniturilor totale reale ale populației cu circa 30% în primii trei ani ai cincinalului, precum și în creșterea neîntreruptă a volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist cu amănuntul.

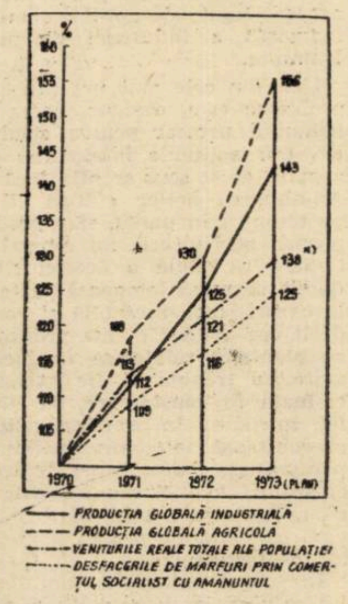

*) În 1973, creșterea este de 8% față de nivelul planificat.

O imagine complementară oferă graficul nr. 2. Din aceasta rezultă că în perioada 1971—1973 din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și din fondurile populației, sprijinită de stat prin credite, se vor da în folosință aproape 290 000 de apartamente (cifră la care se adaugă cele construite direct de populație). Graficul ilustrează, de asemenea, efortul crescînd al statului (un spor de circa 9 miliarde lei în ultimii doi ani) pentru finanțarea de la buget a acțiunilor social-culturale, respectiv pentru dezvoltarea continuă a învățămîntului, culturii, științei și artei în țara noastră, pentru asigurarea condițiilor optime de îngrijire a sănătății populației.

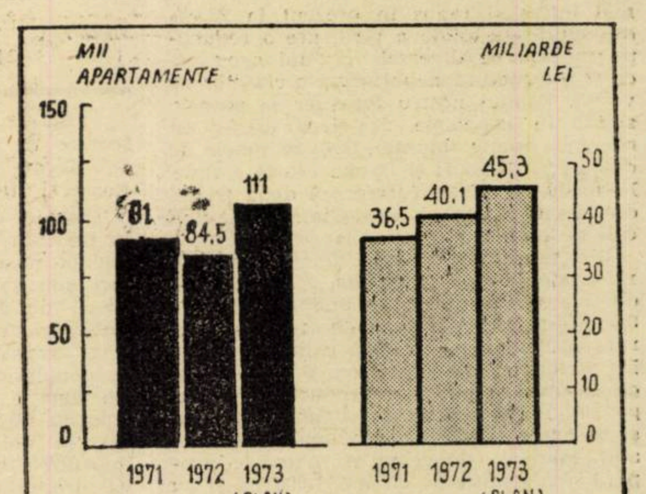

dezvoltarea ramurilor

ELECTROTEHNICA ȘI ELECTRONICA – FACTORI DINAMIZATORI AI ECONOMIEI NAȚIONALE

ÎN PROCESUL făuririi României socialiste multilateral dezvoltate, a alinierii țării noastre în rîndul statelor cu o industrie modernă — baza ridicării nivelului de trai și de civilizație a poporului — **trăsătura esențială a politicii partidului nostru o constituie promovarea progresului tehnic în toate ramurile producției materiale.** *Potrivit programului elaborat de Congresul al X-lea al partidului, în actualul cincinal și în perspectiva anului 1980 un accent deosebit se pune pe dezvoltarea în ritm susținut a industriilor purtătoare ale tehnicilor de vîrf, printre care electrotehnica și electronica, domenii care au un efect de antrenare, un rol decisiv în accelerarea introducerii progresului tehnic și, prin aceasta, în modernizarea întregii economii naționale.*

Prin dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestor ramuri — în care statul nostru a investit și continuă să investească importante fonduri — în vederea sporirii volumului producției, se asigură, pe de o parte, echiparea cu tehnica de prim rang a tuturor celorlalte ramuri, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, iar pe de altă parte, se creează condiții din ce în ce mai bune ca țara noastră să-și sporească participarea la circuitul mondial de valori materiale.

CREAȚIE ȘI ROD al politicii de industrializare socialistă a țării, inițiată și aplicată cu consecvență de Partidul Comunist Român, industria electrotehnică și electronică a devenit într-un interval de timp relativ scurt, o verigă de bază în producția industrială a țării. **În timp ce în trecut întreg necesarul de produse electrotehnice și electronice se procura din import, în prezent, în condițiile avîntului neîntrerupt al tuturor ramurilor producției materiale, în general, și ale industriei, în special, cea mai mare parte a necesarului de produse electrotehnice și electronice pentru nevoile interne se realizează în țară, asigurîndu-se, totodată, un volum important pentru export.** Majoritatea utilajelor și aparaturii pentru producția, transportul și utilizarea energiei electrice se asigură în prezent din producția internă.

Caracterul prioritar atribuit acestei ramuri se reflectă, printre altele, în mijloacele materiale alocate din fondurile centralizate ale statului pentru dezvoltarea acestui sector : **în perioada 1966—70 valoarea fondurilor de investiție alocate dezvoltării au fost de 2,5 ori mai mari decît valoarea fondurilor fixe existente în sector la finele anului 1965, iar în actualul cincinal, aproape de patru ori mai mari.** Ca urmare a acestor dezvoltări, **ponderea producției electrotehnice și electronice în producția industrială a țării a crescut de la 2,8% în 1965 la 4,9% la finele anului 1972 și va ajunge la aproximativ 6% la sfîrșitul actualului cincinal.** Din punct de vedere valoric, **la nivelul anului 1975, volumul producției electrotehnice și electronice va fi mai mare decît întreaga producție a ramurii construcții de mașini realizată în anul 1965.**

Ca o caracteristică importantă a dezvoltării acestui sector, menționăm ritmul de creștere a ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției, care pe cincinalul 1971—1975 are următoarea dinamică (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Anii	Ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției (%)	
	Plan	Realizat
1971	17,7	23
1972	34,6	37
1973	53,2	—
1974	69	—
1975	81	—

Principalele direcții avute în vedere în actualul cincinal — în mare parte transpuse în viață în domenul electronicii și electrotehnicii — au urmărit :

- crearea unui sector puternic de cercetare-dezvoltare ;
- abordarea unor domenii tehnice noi ;
- adîncirea acțiunii de profilare și specializare tehnologică a producției ;
- creșterea gradului de integrare a producției ;
- creșterea potențială a capacității sectoarelor de sculărie și autodotare :
- crearea unor unități de pregătire școlară ;
- organizarea în profil teritorial.

Toate aceste direcții de dezvoltare au o multitudine de implicații economice. Sub acest aspect, selectăm unele realizări ale sectorului electrotehnic și electronic care ni se par mai semnificative.

PE LINIA ABORDĂRII unor tehnici și tehnologii esențial noi, domeniul electronicii poate fi considerat cel mai reprezentativ. Dacă în perioadele anterioare **producția de electronică din țara noastră se limita, practic, la electronica de larg consum** (radioreceptoare și televizioare, realizate cu piese și subansamble din import), **în prezent ponderea producției de electronică este determinată de electronica industrială și profesională.** A fost însușită fabricația calculatoarelor electronice și a altor mijloace electronice de calcul, a elementelor electronice de automatizare și a instalațiilor complexe de automatizare, a aparatelor electronice de măsură și control, a aparatelor pentru radiocomunicații etc. Această producție de electronică este legată, la rîndul ei, de fabricația componentelor electronice, domeniu în care au fost însușite tehnologii noi, începînd de la tuburile cinescop pentru televizoare și pînă la circuitele integrate care stau la baza microelectronicii. În domeniul electrotehnicii menționăm aparatura de 400 kV, transformatoarele de mare putere care echipează Sistemul energetic național, locomotivele electrice de 5400 kV. Iată numai cîteva din domeniile noi, care au fost însușite în mare parte în ultimii ani.

Însușirea acestor tehnci — concomitent cu creșterea volumului de producție, este legată, totodată, de **crearea unor capacități noi de producție.** Soluțiile de dezvoltare adoptate pînă în prezent și prevăzute a se realiza în continuare, au în vedere **adîncirea acțiunii de profilare și specializare a întreprinderilor și secțiilor de producție.** Pentru a ilustra mai bine cum s-a desfășurat procesul de profilare și specializare, este suficient să arătăm că **în timp ce în perioada 1961—65, pe o întreprindere reveneau în medie 6 grupe de produse de tehnici distincte, în perioada 1966—70 acestea s-au redus la 4, iar în actualul cincinal, prin adîncirea specializării, numărul de grupe de produse distincte va ajunge ca medie la două.**

Creșterea gradului de integrare urmărește, pe de o parte, reducerea efortului valutar pentru procurarea din import a unor materiale, piese și subansamble necesare procesului de producție, iar pe de altă parte, organizarea fabricării unor piese sau subansamble comune în unități specializate.

O altă direcție, care caracterizează actualul cincinal în sectorul electrotehnic și electronic, o constituie **creșterea potențială a capacității sculăriilor și atelierelor de autoutilare.** În acest sens, pe lîngă dezvoltarea sectoarelor respective la întreprinderile exis-

⟶

MUTAȚII ÎN GOSPODĂRIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A FONDULUI FORESTIER

ECONOMIA NOASTRĂ FORESTIERĂ, caracterizată prin existența unor cicluri de producție mai lungi decît în oricare alte ramuri economice, impune ca organizarea să nu se limiteze la acțiuni care să intereseze numai epoca actuală sau viitorul apropiat, ci să fie însoțită de măsuri care să asigure folosirea cu maximum de eficiență și pe timp nelimitat, a tuturor posibilităților previzibile, în vederea satisfacerii cu materii prime și cu produse din lemn a necesităților economiei naționale. Aceasta cu atît mai mult cu cît patrimoniul forestier al României, odinioară mult mai întins și redus în prezent la 26,6% din suprafața totală a țării, are o repartiție inegală pe diversele regiuni geografice și o structură neuniformă a claselor de vîrstă. Fondul nostru forestier se găsește situat în proporție de circa 60% în regiunile înalte (munte), 32% în zonele de dealuri și podișuri și numai 8% la cîmpie. Pădurile de munte furnizează două treimi din masa lemnoasă exploatată, pe cînd cele de cîmpie nu dau decît 5% din total.

Din suprafața fondului forestier al țării, evaluată la 6 313 000 ha, pădurile productive reprezintă circa 91,5%, restul de 8,5% fiind păduri degradate sau neregenerate și chiar terenuri fără păduri (goluri). De asemenea, din cele circa 5 766 000 ha, cît însumează pădurile productive, aproape 90% sînt tratate în regimul codrului și se exploatează la vîrste mari (peste 80 ani). Pădurile de crîng și zăvoaiele acoperă o suprafață de circa 711 000 ha și au vîrste de sub 40 ani. Aceste păduri urmează a fi conduse și ele, în viitor, către gospodărirea în regimul codrului. Pe clase de vîrste, pădurile de codru de la noi se repartizau, în anul 1971, astfel (vezi tabelul nr. 1).

Se pot observa lipsuri importante la clasele de vîrstă preexploatabile (61—100 ani). Această situație poate crea, în viitorul apropiat, unele dificultăți aprovizionării întreprinderilor industriale cu material

Tabelul nr. 1

clase de vîrstă	1-20 ani	21-40	41-60	61-80	81-100	peste 100
% din total	24	20,9	16,2	11,1	9,3	18,5

lemnos de dimensiuni mari, în special sub formă de bușteni de gater de rășinoase și stejar.

Trebuie menționat și faptul că, dacă în privința claselor de vîrstă situația pădurilor noastre nu este prea avantajoasă, nici sub raportul componenței lor ca specii de arbori, lucrurile nu stau prea îmbucurător. Dacă în țările cu o silvicultură avansată, omul a intervenit puternic în popularea pădurilor cu speciile dorite (în funcție și de zona climatică), de regulă cu rășinoase (molift, pin, brad, larice), la noi cultivarea acestor specii și înlocuirea celor slab productive sau de valoare redusă cu specii mai avantajoase, este în curs de desfășurare.

În 1971, suprafața pădurilor României (partea tratată în regimul codrului) se compunea din : 1 494 000 ha rășinoase (circa 28% din total) ; 1 919 000 ha (37%) păduri de fag ; 939 000 ha păduri de stejar (18%), restul fiind constituită din diverse specii forestiere, tari și moi (834 000 ha, respectiv 17%). Cît privește pădurile tratate în crîng, acestea sînt compuse, după cum se știe, din specii care lăstăresc ușor (stejar, ulm, frasin și specii moi) și au o producție mai redusă de masă lemnoasă.

DATĂ FIIND această situație, problema care se pune în prezent cu toată tăria este aceea **a asigurării, în proporții corespunzătoare, a lemnului, pentru diverse utilități în economie.** Pentru cît mai buna racordare a silviculturii cu nevoile mereu crescînde ale economiei este necesar ca activitatea acesteia să fie orientată hotărît către **extinderea culturii speciilor valoroase** (paltin, frasin, nuc) și a celor repede crescătoare (rășinoase, salcîm, plop), reducînd corespunzător suprafețele ocupate de fag. Sectorul de „cultivare intensivă a lemnului" va trebui să găsească soluții care să rezolve, temeinic și operativ, diversele aspecte legate de aprovizionarea cu masă lemnoasă a industriei de prelucrare a lemnului.

Una din cele mai urgente și dificile probleme este, desigur, aceea a **obținerii lemnului necesar pentru celuloză și hîrtie.** Dar acțiunile întreprinse pînă în prezent în acest sens se află încă la început. Amplasarea noilor culturi silvice numai pe terenuri în pantă, slab productive, improprii agriculturii, nu reprezintă o soluționare rațională a acestei situații. Producția de masă lemnoasă poate fi, în unele cazuri, mai rentabilă și mai necesară decît cea a unor plante prășitoare. **Cultura plantelor celulozice în incintele indiguite nu trebuie să fie exclusă aprioric, ci luată în considerare,** ea fiind, de altfel, introdusă în practica multor țări. Se preconizează totodată înființarea unor plantații speciale (ferme) de arbori repede crescători, exotici sau indigeni (plopi, salcîmi, paulownia, pini, molizi) care să devină exploatabile pentru lemn de celuloză în 10—15 ani.

În scopul extinderii suprafeței pădurilor, o atenție deosebită s-a acordat, începînd cu anul 1950, lucrărilor de împăduriri. Folosindu-se material săditor obținut în pepinierele special amenajate, în perioada 1950—1970 s-au executat lucrări de împădurire și completări pe o suprafață de circa 14 000 000 ha. Atenție deosebită s-a acordat plantării de păduri în zonele foarte mult defrișate în trecut și supuse eroziunilor (de ex. în Vrancea, anual, s-au plantat 2000 ha). Noile plantații care s-au executat au urmărit, în același timp, o mărire a suprafeței rășinoaselor care, după cum se știe, dau un lemn de foarte bună calitate, solicitat mult și la export (în 1971 din cele 47 119 ha plantate, 30 910 ha au reprezentat speciile de rășinoase). Acțiunii de împădurire i se acordă astăzi atenție sporită (pentru anul în curs este prevăzut să se împădurească o suprafață de 85 000 ha).

În România, gospodărirea fondului forestier se face potrivit prevederilor codului silvic din 1962. Ele impun dotarea pădurilor cu planuri de amenajament întocmite după anumite principii și criterii științifice : principiul continuității, al ridicării productivității arboretului, al valorificării integrale a tuturor resurselor și cel al organizării raționale a gospodăriei în timp și spațiu. Producția de masă lemnoasă a fondului forestier trebuie să acopere cît mai bine necesitățile tuturor ramurilor economiei naționale și să corespundă gradului de dotare tehnică a fabricilor și combinatelor de industrializare existente sau care se vor construi în viitor. **Sporirea productivității pădurilor are în vedere necesitatea creșterii producției de lemn a pădurilor, prin aplicarea unor măsuri silviculturale, care pot asigura cît mai curînd această majorare.** În această acțiune, se pleacă de la constatarea că față de condițiile edafo-climatice de la noi, deosebit de favorabile vegetației forestiere, **există posibilități certe de majorare a productivității actuale a pădurilor, de la 3,6 mc/an și ha, la 5 și chiar 6 mc/an și ha, creștere care ar echivala cu obținerea unei mase lemnoase suplimentare de circa 10 milioane mc anual.**

⟶

tente, s-a realizat o întreprindere producătoare de SDV-uri și utilaje tehnologice specifice pentru industria electrotehnică și este în curs de organizare încă o unitate similară pentru industria electronică. **În actualul cincinal, volumul de utilaje realizate prin autodotare va fi de 5 ori mai mare decît cel obținut în cincinalul anterior, iar capacitatea sculăriilor va fi, la nivelul anului 1975, de 3 ori mai mare decît cea existentă în 1970.**

DEZVOLTAREA electronicii și electrotehnicii este condiționată în mare măsură de **aportul cercetării științifice.** Este evident că dezvoltarea explozivă a electronicii și progresul tehnic rapid al acestei ramuri moderne nu sînt posibile fără desfășurarea unei ample activități de cercetare științifică aplicativă. Pentru a asigura această condiție de bază, avînd în vedere și rămînerea noastră în urmă în acest domeniu, **s-a trecut la organizarea unei rețele proprii de cercetare-dezvoltare.** Pe lîngă institutele existente anterior, au mai fost înființate și organizate în ultimii ani un centru de cercetare-proiectare pentru componentele electronice, un institut de cercetare-proiectare pentru aparatură electronică și un institut de cercetare-proiectare pentru tehnica de calcul. Aceste institute, relativ recent înființate, împreună cu institutele și centrele de cercetare și proiectare din cadrul centralelor industriale, își aduc contribuția la asigurarea documentațiilor tehnice de fabricație și formarea de specialiști pentru întreprinderile noi, la elaborarea de produse noi pe bază de concepție proprie sau de diversificare a celor asimilate pe bază de licențe. În viitor, activitatea acestor institute are în vedere amplificarea procesului de microproducție, în special de unicate sau de aparatură de laborator.

Evoluția continuu ascendentă a industriei electrotehnice și electronice atrage, an de an, un volum din ce în ce mai important de cadre în această sferă de activitate. Dacă în trecut acest necesar de cadre putea fi format în mare măsură prin școlarizare la locul de muncă, în prezent tehnicile de vîrf utilizate în acest domeniu impun tot mai pregnant o pregătire profesională la un nivel din ce în ce mai înalt. În scopul asigurării necesarului de cadre, **în actualul cincinal s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării rețelei proprii de școli profesionale și licee industriale.** Ca amplasament, acestea urmăresc centrele de greutate ale fabricilor cu profil electrotehnic și electronic, iar ca specializare — tehnologiile specifice din fabricile pe lîngă care sînt organizate aceste școli. Se estimează că prin liceele și școlile profesionale, organizate pînă în prezent și prevăzute a se realiza pînă la finele actualului cincinal, se va asigura în cincinalul următor întreg necesarul de cadre calificate. În ce privește necesarul de cadre cu pregătire superioară, trecerea unor facultăți de specialitate în dublă subordonare, a Ministerului Educației și Învățămîntului și a ministerelor interesate, este de natură să apropie din ce în ce mai mult pregătirea cadrelor de necesitățile reale a activității de producție.

Problematica dezvoltării industriei electronice din țara noastră nu poate fi desprinsă **de necesitățile unor modificări structurale nu numai în cadrul ramurii, ci și în profil teritorial.** Procesul de creștere și diversificare a potențialului de producție a cuprins un număr tot mai mare de localități și județe. Localități ca Alexandria, Titu, Găești, Urziceni, Curtea de Argeș, Tîrgoviște, Băilești, Filiași au în prezent industrie electrotehnică. Pînă la finele actualului cincinal, vor figura pe această orbită și alte localități ca Botoșani, Sf. Gheorghe, Iași, Zalău. Nu este desigur vorba de o simplă uniformizare în amplasarea pe teritoriu, **ci de o asemenea amplasare care a avut în vedere așezarea rațională a acestora față de sursele de materii prime, căile de transport și volumul transporturilor, consumatorii produselor, folosirea rațională a resurselor de muncă, precum și vecinătatea geografică a unei fabrici cu profil asemănător și experiență organizatorică, care, în perioada de realizare și punere în funcțiune a obiectivelor noi, să asigure formarea personalului necesar și pregătirea fabricației.**

PRINCIPALELE direcții urmărite în actualul cincinal, măsurile luate și realizările de pînă în prezent ne îndreptățesc să afirmăm că industria electrotehnică și electronică din țara noastră va aduce o contribuție importantă la realizarea cincinalului înainte de termen.

Desigur, direcțiile preconizate nu sfîrșesc odată cu încheierea actualului cincinal; **elementul de continuitate se asigură prin lucrările pregătitoare elaborării cincinalului următor.** Cererile de produse electrotehnice și electronice atît pentru necesarul intern cît și pentru export impun **menținerea și pe viitor a unor ritmuri de creștere a producției superioare celorlalte ramuri de activitate industrială.** Dezvoltarea, în continuare, a industriei electrotehnice și electronice nu reflectă o situație de conjunctură, ci reprezintă o necesitate reală a industriei contemporane. Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 cu privire la orientările și direcțiile dezvoltării economico-sociale a României în deceniile următoare scot în evidență faptul că **industria electrotehnică și electronică trebuie să-și mențină în continuare caracterul prioritar.**

Pe baza experienței acumulate pînă în prezent, au fost elaborate o serie de studii pe grupe de produse, studii de prognoză, studii de piață etc. de către întreprinderi, institute și centrale industriale. Pornind de la aceste lucrări s-au selectat propunerile de dezvoltare pentru perioada 1976—80 pe linia aprofundării măsurilor și direcțiilor avute în vedere în actualul cincinal.

O caracteristică a acestui studiu de dezvoltare o constituie faptul că analiza nu mai poate fi limitată la studiul pieței interne; soluțiile de dezvoltare nu mai pot fi viabile fără a avea în vedere studiul pieței externe. O altă caracteristică a stadiului actual este faptul că **în timp ce în domeniul electrotehnicii a fost recuperată, practic, rămînerea în urmă, ajungîndu-se la un potențial corelat cu dezvoltarea industrială a țării, în domeniul electronicii acest decalaj nu a fost încă recuperat, astfel încît și în cincinalul următor este necesar să se realizeze ritmuri medii anuale de creștere de peste 25%.**

Ținînd seama de tendința existentă pe plan internațional și de condițiile concrete ale țării noastre, **perspectivele de dezvoltare ale electrotehnicii și electronicii au fost pregnant conturate atît pentru perioada actualului cincinal, cît și, în continuare, pînă în 1980.** Studiile întocmite la care au participat numeroși specialiști din institutele, fabricile și centralele ministerului și din alte ramuri ale economiei naționale, au concretizat domeniile de dezvoltare, în lumina sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al P.C.R. Printre altele, orientarea producției și a diversificării ei largi sînt îndreptate în această perioadă în următoarele domenii: **elemente, aparatură și echipamente pentru tehnica de calcul electronic** (pentru gestiune economică și procese industriale), **componente de uz profesional electronice** (inclusiv circuitele integrate); **aparatură electronică industrială și profesională, tehnica vidului** (cinescoape, lămpi de diferite tipuri, lămpi de mare intensități luminoase); **echipamente pentru transporturi — căi ferate, navale și auto — tehnica tensiunilor înalte; motoare electrice și diverse tipuri de utilizare; elemente și instalații de automatizare, inclusiv echipamente pentru comandă program numerică a mașinilor-unelte; materiale electroizolante și alte materiale specifice, respectiv materii prime pentru industria componentelor electronice etc.**

În cadrul programului de perspectivă, un element important îl constituie **creșterea ponderii industriei electronice și de automatizări care va prezenta, în 1980, în totalul producției electrotehnice și electronice, peste 52% din volumul total al producției, față de circa 39% cît va reprezenta în 1975.**

Realizările obținute în primii doi ani ai cincinalului și în primul trimestru din 1973 de colectivele de muncă din întreprinderile electrotehnice și electronice, precum și de specialiștii din institutele de cercetare-proiectare, arată cu o deosebită pregnanță hotărîrea de a aduce contribuția lor la înfăptuirea politicii partidului, de a depune toate eforturile și capacitatea lor creatoare pentru a face ca România să se alinieze în mod accelerat în rîndul țărilor cu o economie modernă.

ing. A. PREDOI

director al Direcției tehnice și investiții M.I.C.M.U.E.

- **Ritm impetuos de dezvoltare: de la 2,8% pondere în producția industrială a țării în 1965, la 4,9% în 1972, și 6% în 1975.**
- **Direcții și orientări prioritare în actualul cincinal:**
  — crearea unui sector puternic de cercetare-dezvoltare;
  — abordarea unor domenii esențiale noi;
  —adîncirea acțiunii de profilare și specializare tehnologică și creșterea gradului de integrare a producției;
  — organizarea în profil teritorial etc.
- **Realizări de prestigiu:** însușirea fabricației calculatoarelor electronice și a altor mijloace specializate, a elementelor electronice și a instalațiilor complexe de automatizare, a aparatelor electronice de măsură și control, a aparatelor pentru radio-comunicații etc.
- **Strategii de dezvoltare a ramurii pînă în 1980.**

Procesul producției forestiere fiind de durată mare, el nu poate fi dirijat și controlat, în mod avantajos, decît printr-un plan organizatoric extins și controlat pe întreaga durată a ciclului de producție. Aceasta este sarcina planurilor de amenajament care cuprind în prezent întregul fond forestier al României.

Dacă în sectorul amenajării și cultivării pădurilor progresele realizate au avut caracterul unei dezvoltări normale, orientată în scopul atingerii unui anumit țel, **în sectoarele exploatării, transportului și industrializării produselor forestiere evoluția a fost mult mai pregnantă, îmbrăcînd, de fapt, aspectul unor adevărate mutații.**

IN SECTORUL exploatărilor forestiere — în vederea creșterii productivității muncii — a fost introdusă mecanizarea muncii la operațiunile grele și cu volum mare de muncă. Ca rezultat al introducerii mecanismelor și instalațiilor necesare s-a înregistrat o creștere substanțială a productivității muncii în toate exploatările forestiere. **Dacă înainte de 1940 un muncitor realiza, în medie, 3 mc/8h. lemn doborît și fasonat, în prezent, folosind dotările existente, poate fasona și livra de 5—6 ori mai mult, costul lucrărilor reducîndu-se cu 40—50%.**

Acțiunea de dotare a exploatărilor forestiere cu mașini și utilaje este în plină desfășurare și perfecționare, ilustrată fiind de gradul de mecanizare a principalelor operațiuni (vezi tabelul nr. 2).

În al doilea rînd, avînd în vedere că, la data naționalizării, pădurile României erau printre cele mai slab dotate cu drumuri din Europa și cunoscîndu-se faptul că rețelele de drumuri pot pătrunde mai adînc în interiorul masivelor forestiere, pot fi construite în terenuri cu pante mai mari și necesită, de regulă, cheltuieli de construcții, întreținere și exploatare mai mici decît căile ferate forestiere (costul transportului unei tone de lemn pe un km lungime de drum este cu circa 30% mai redus decît pe calea ferată îngustă), începînd cu anul 1956, în acțiunea de dotare cu căi de transporturi a pădurilor noastre, locul căilor ferate înguste a fost luat succesiv de drumurile forestiere.

Tabelul nr. 2

%

Felul operațiilor	1965	1970	1975
doborît, secționat	59	92	95
scos-apropiat	51	65	74
încărcat	37	75	82

Dacă la sfîrșitul anului 1965 proporția căilor ferate înguste reprezenta circa 75% din lungimea totală a rețelei de transport, în 1970 acestea mai dețineau numai 15%.

Pornind de la numai 1 150 km drumuri preluate la naționalizare, s-a ajuns ca, în 1972, lungimea acestora să depășească 37 000 km **din care 20 300 km drumuri forestiere permanente și 16 800 km drumuri în interiorul masivelor forestiere.** La sfîrșitul actualului plan cincinal, prin construirea unor noi drumuri forestiere, densitatea rețelei de drumuri va depăși 6 m/ha, față de numai 5 m/ha în anul 1971.

IN SECTORUL industrializării lemnului în marile complexe de industrializare, create după 1960, se realizează prelucrarea integrală a materiei prime lemnoase în unități și secții specializate, care cooperează strîns unele cu altele. Ca urmare a orientării ferme spre valorificarea superioară a masei lemnoase s-au înregistrat schimbări esențiale și în structura producției industriale (vezi tabelul nr. 3).

Cifrele din tabelul nr. 3 arată că, dacă la producția de cherestea se constată o încetinire a ritmului de fabricație — urmare a restrîngerii planificate a recoltării de masă lemnoasă (în special a celei de rășinoase) — la toate celelalte produse se constată creșteri spectaculoase a producției, care s-a orientat către mărfuri de înaltă valoare, cu un grad superior de industrializare. Ca recunoaștere internațională a înaltului nivel atins în industria de prelucrare a lemnului din România și a modului cum produsele sale s-au impus pe piețele externe de desfacere, Institutul Internațional de Promovare și Prestigiu din Geneva a acordat întreprinderii noastre de comerț exterior, „Tehnoforestexport" premiul său anual din 1971 pentru exportul de mobilă și industrializarea lemnului.

Tabelul nr. 3 *)

	1950	1955	1960	1965	1970	1971	
Cherestea mii mc total	3559	3218	3928	5004	5305	5538	
Cherestea rășinoase mii mc.	3252	2549	2800	2912	2762	2918	
Cherestea fag+stejar mii mc.	292	639	1072	1881	2239	2311	
Parchete mii mc.	—	800	1200	2500	3000	3200	
Furnir mii mp.	1265	4249	11772	245512	49989	53173	
Placaj mii mc	15087	30787	67657	199686	245861	244166	
PAL+PFL — tone	—	—	31259	262848	428145	585000	(1972)
Mobilă din lemn mil. lei	84	401	1166	2781	5610	6960	(1972)

*) Anuarul Statistic, 1972

Nevoile de materiale lemnoase înregistrează creșteri de la an la an, devansînd resursele disponibile de masă lemnoasă. Acest fapt justifică măsurile luate privind raționalizarea continuă a consumului de lemn și a stat la baza hotărîrii ca, **în actualul cincinal, dintr-un volum de masă lemnoasă mai mic cu circa 5% decît în anul 1970 să se obțină un spor de producție în industria de prelucrare a lemnului de 26%.** Sarcina poate fi realizată prin folosirea completă a masei lemnoase exploatată, prin valorificarea superioară a acesteia și prin înlocuirea pe scară tot mai largă a lemnului cu alte materii prime. Aceasta înseamnă, de fapt, mutații calitative în activitatea viitoare a sectorului economiei forestiere.

Conf. univ. dr. C. MOCANU

- **Prin creșterea productivității actuale a pădurilor, — de la 3,6 la 5–6 mc/an și ha –, se poate obține anual un volum suplimentar de masă lemnoasă de cca 10 milioane mc.**
- **Consecințele economice ale ridicării gradului de mecanizare a principalelor operațiuni efectuate în pădure pot fi subliniate și prin mențiunea: dacă un muncitor realiza înainte de 1940, în medie, 3 m c/8 h lemn doborît și fasonat, azi poate fasona și livra de 5–6 ori mai mult, costul lucrărilor reducîndu-se cu 40–50%.**
- **Concentrarea producției prelucrătoare în mari complexe, amplasate în apropierea masivelor forestiere, permite valorificarea maximă a masei lemnoase.**

REPORTAJ ÎN AJUNUL UNEI NOI PREMIERE INDUSTRIALE

COCS GĂLĂȚEAN

● Un nou gigant pe platforma coloșilor: intră în funcțiune una dintre cele mai mari uzine cocso-chimice de pe continent
● Indicii civilizației contemporane în directă concordanță cu cotele oțelului

IN ZIUA PRIMEI ȘARJE nu se face un reportaj aici. O știu din experiență. Abia încropești o știre lapidară. Așa a fost la aprinderea furnalului 3, la întîiul sleb ieșit din laminor, la... La toate premierele gigantului danubian. Stau liniștit de vorbă cu inginerul Encioiu și mă gîndesc cum o să fie hărțuit peste cîteva zile. Parcă-l văd scăpat din fața telecamerii și luat în primire de reporteri. Pe cînd etapa finală? La ce parametri? Cum? De ce?... Astăzi, discutăm pe-ndelete. Îmi spune că Europa traversează o nemaipomenită foame de cocs, că prețul acestui produs a început să urce vertiginos încă înainte de criza monedei occidentale. Un termist comunică pirograma la ora 9,45: temperatura a atins 900°C.

— Cum se explică „foamea" asta? — îl întreb pe inginer.

— Păi, o explicație ar fi și aici. Priviți-o, ne înconjoară.

Mă uit în jur, la panorama cuptoarelor înalte. Și văd norii de fum hăituiți de vînt peste fluviu. Da, Galațiul e un mare consumator de cocs.

— Galațiul, Nowa Huta și alte tinere metalurgii din estul european.

— În conceptul acestui combinat era prevăzută cocseria?

— Acum doisprezece ani, cînd au intrat excavatoarele în miriștea de la Barboși, cocseria avea un loc rezervat în spațiul afectat construcției. Numai locul. Proiect n-avea, fiindcă, vorba aceea, te întinzi cît ți-e plapuma.

— Ne costă mult?

— O sumă de ordinul miliardelor. Însă e bine că am ajuns în stare s-o facem. Se poate demonstra și la abac, fără să apelăm la înalte calcule, că e mai eficient să faci cocsul, decît să-l cumperi. Chiar cînd n-ai mine de antracit.

AMÎNĂM socoata cu... abacul. Pentru că Mircea Encioiu, inginerul șef al IPROMET-ului, e chemat la telefon de minister. Răgaz de reflecții. E bine că am ajuns în stare s-o facem... Oare s-o fi referit numai la efortul de investiții? Nu cred. Cînd invoci asemenea potențe, un colos pe platforma coloșilor, **care să dea două milioane și jumătate de tone de cocs pe an**, ai în vedere oamenii capabili să conceapă și să plămădească impunătorul obiectiv industrial. Fac o fotografie. Flama îi atrage atenția maistrului Bocan, care dirijează o macara. Mi se adresează zîmbind:

— Cam devreme. Și poza n-are haz fără cocs.

— Și cînd o să fie cocs, meștere?

— Să vii în primele zile ale lunii mai...

Mai am niște clișee cu maistrul Gheorghe Bocan. Unul făcut la Hunedoara, în ziua cînd a fost decorat cu „Ordinul Muncii", împreună cu alți constructori ai primului furnal de o mie de metri cubi. A doua oară, l-am pozat aici, cînd s-a aprins unul dintre furnalele de o mie șaptesute de metri cubi. Avea „Steaua Republicii" prinsă la piept.

— Meștere, îl întreb, îți mai amintești cu ce s-a săpat fundația cocseriei de la Hunedoara?

Își dă casca mai spre ceafă, descoperindu-și sprîncenele cărunte, și se uită lung spre mîini:

— Uite, nu de mult, la o ședință, inginerul Manolache le-a tras o săpuneală cîtorva flăcăi, conducători de mecanizate. Le spunea că șantierul e dotat cu mai bine de două zeci de cai putere pe fiecare constructor, că motricea asta trebuie mai cu cap folosită. Era o critică, dar mie îmi rîdea sufletul. Știi de ce? Judecam în sinea mea că am ajuns la asemenea tehnică, la „herghelii" pe om, noi, ăia care ne bătuceam palmele pe tîrnăcop...

În România contemporană se scrie și se vorbește mult despre oțel. În ziare și anuare, în ședințele organizațiilor politice și chiar în... excursii. Ei da, mi se pare ilustrativ, demn de relatat, faptul că în această primăvară am întîlnit autocarele oficiilor de turism din Sibiu, Buzău și Craiova pe șantierul Uzinei de oțeluri înalt-aliate de la Tîrgoviște. Ghizii, cu elocință profesată, ca la un vernisaj, explicau corelația dintre cele zece milioane de tone de oțel ale actualului cincinal și colonadele metalurgice plantate în vecinătatea Turnului Chindiei. Nu se cultivă oare un fetiș al oțelului? Să-l întreb pe Sergiu Tomescu, unul dintre excavatoriștii de înaltă specializare de la cocseria gălățeană. Suspendă pentru o clipă comenzile uriașei sale mașini, să-și exprime opinia:

— Oțelul? De! Aș da poate un răspuns simplist, dacă aș spune că toate zidirile noi ale Țiglinei, blocurile de locuințe, casa de cultură, spitalul, brutăria, au armătură de oțel. Deși asta-i realitatea. Apoi, șantierele navale, al nostru și cel de la Brăila, ar fi fost de neînchipuit fără laminatele combinatului.

— Mulțumesc! Despre oțel, atît, tovarășe Tomescu. Spune-mi ceva despre șarja de cocs. O dați în mai?

— O, mai încape îndoială!? — mă asigură excavatoristul, revenind la aparatura de bord.

E limpede. Oțelul n-a fost și nu este un scop în sine. Oamenii fac oțel ca să poată zidi locuințe. Și spitale. Și școli. Și brutării. Tomescu stă într-o asemenea casă nouă din Țiglina II. Cine știe în ce cocioabă din vechiul port a locuit! Trebuia să-l întreb. Dar mi-a spus ce era mai important: de ce a ridicat partidul comuniștilor oțelul la rang de cauză a întregului popor. Sînt aici bănățeni și transilvăneni, mesageri ai secularelor vetre de fier; dar și ai romantismului revoluționar din anii temeliilor industriei socialiste. Și ei ar spune că oțelul înseamnă pîine, dacă ar fi întrebați de ce au răspuns cu atîta ardoare la chemarea partidului, care era un strigăt de luptă, de ce au clădit și reclădit furnale pe Cerna și Bîrzava, strîngînd cureaua, hrăniți cu rația pe cartelă, încălțați cu ghete „pe bon". Dar un test al vitalității oțelului ar fi concludent numai dacă ar sonda opinia întregii țări. Fiindcă s-a ajuns aici, la opt milioane de tone planificate în '73, prin efort național, prin renunțări conștiente în fiecare familie, în fiecare casă. Fiindcă indicii civilizației contemporane se măsoară cu cota oțelului.

ATMOSFERĂ FEBRILĂ. Care stăpînește deopotrivă constructorii și beneficiarii, începînd din ianuarie, de cînd s-a aprins focul în bateria care va da prima șarjă. Și toată lumea simte o imperioasă nevoie să se intereseze de diagrama pirometrică. „La cît a ajuns temperatura?" Întrebarea asta o pune de cîteva ori pe zi Ilie Deac, șamotorul care a zidit camerele de ardere. Îl întreb dacă are emoții. Și-mi confirmă:

— Am. De cîte ori m-așez într-o bancă de clasă școlară, mă simt copil. Și m-așez des, că tehnica siderurgiei cere mereu învățătură. Tot așa și cu cuptoarele noi. Am căptușit atîtea caupere și creuzete, cubilouri și cuptoare Martin, dar mereu mă simt ca la examenul primei cocserii...

Emoții de examen. Emoțiile marii răspunderi. Țara le-a încredințat miliarde de lei acestor oameni. Și nu numai bani. Să-l ascultăm pe Ion Zăinescu, șeful echipei de lăcătuși, care a montat giga-utilajele:

— O defecțiune, ar avea dimensiuni afective de neimaginat. Fiindcă noi am lucrat din toată inima, cu angajamente în întrecerea socialistă. Știm că instalația asta o așteaptă țara toată...

Se lucrează pentru țara toată. Această idee, majoră, o reda inginerul chimist Ion Călinescu, care pînă nu de mult făcea parte din corpul universitar clujan:

— Am lăsat totul și am venit încoace. Nu s-a opus nici nevastă-mea. Ne facem gălățeni...

Gălățeni s-au făcut și douăzeci și cinci de muncitori de înaltă calificare de la cocseria Hunedoarei. Au urmat o școală specială și vor constitui nucleul de maiștri cocsari de pe malul Dunării.

— Avem o mare răspundere, declară solemn maistrul Gheorghe Bostan, întrucît trebuie să formăm colectivul noii uzine...

Noii cocsari, tineri din Galați și din satele megieșe, participă la montarea agregatelor.

— La fel am ucenicit și eu cocseria, se mîndrește inginerul chimist Mircea Hrebenciuc. Acu' două decenii, lucram pe șantierul cocseriei de sub dealul Chizidului. Acolo am cunoscut-o și pe nevastă-mea. Și iar sîntem amîndoi pe șantier...

Oamenii trăiesc pe șantiere. Se însoară și fac copii în orașele-șantiere. Pentru că perimetrul șantierului se suprapune fruntariilor patriei socialiste. Imens și perpetuu. Într-o dinamică dialectică, cu evoluție de la simplu la complex, de la microhidrocentrala Sadului la Complexul hidroenergetic al Oltului, de la „Victoria" din codrii Făgărașului la Vîlcea superchimiei, de la Bîrladul rulmenților la Piteștiul limuzinelor, de la întîiul cuptor înalt de 450 de metri cubi al Hunedoarei, la bateria de furnale gălățene de 1700 de metri cubi.

SĂ RĂMÎNEM, deocamdată, la proiectul cocseriei. IPROMET-ul, autorul conceptului de cutezanță (și de prestigiu al gîndirii tehnice românești), are un birou permanent pe șantier. Unde se poate încropi ad-hoc un interviu colectiv pe tema: parametrii Uzinei cocso-chimice. În afară de inginerul șef Mircea Encioiu, participă Mihai Brănescu, semnatarul părții de cocsificare, și Mihai Niculescu, care a gîndit construcția propriu-zisă. Bineînțeles, întîia întrebare a reporterului privește comparația cu cocseria existentă. Și notează: **este de trei ori mai mare decît cea de la Hunedoara, va da un produs mai ieftin, mai bun calitativ și, firește, cu o rezistență mecanică proprie megafurnalelor, conform cerințelor anului '73.**

— Însă esențialul, subliniază inginerul Brănescu, este **posibilitatea folosirii „brunului" de Valea Jiului. O treime din cărbunele fiecărei șarje va fi autohton...**

Într-adevăr, esențial. Bazinul carbonifer al Văii Jiului capătă astfel valențe nesperate, un valorificator mai avid și mai eficient decît Termocentrala de la Mintia.

— Numai din economiile la valută, din diferența dintre preț de cumpărare și cost de producție, amortizăm întreaga investiție în cinci ani...

Proiectantul Niculescu ține neapărat să se știe acest lucru. Și mai vrea să se cunoască contribuția uzinelor constructoare de mașini la traducerea în viață a acestui măreț obiectiv. Fiindcă au livrat utilaje de înaltă tehnicitate Uzina de utilaj chimic din Ploiești, „Progresul" de la Brăila, „Grivița roșie" din București, constructorii de mașini din Reșița și Bocșa.

Firește, e bine să se știe toate astea. Să se cunoască și faptul că proiectanții au prevăzut sume de ordinul sutelor de milioane pentru epurarea biologică a reziduurilor cocseriei și pentru antipoluarea atmosferei din marele oraș-port. Nu intru în alte relații tehnice. Dar asemenea potențe trebuie să le fac cunoscute. Să știe tot omul, din toate așezările carpato-danubiene, că țara lui a ajuns în stare să facă o cocserie care se numără printre giganții metalurgici ai continentului, că e proiectată și făurită la noi.

Pentru oțel e făcută. Care oțel înseamnă tractoare și pîine, electricitate, vapoare și armătură pentru case de locuit.

Gheorghe FILIMON

Galați, aprilie 1973

● Uzina cocsochimică Galați este prevăzută cu 4 baterii a 62 cuptoare de tipul „lateral-ștampare" și 2 baterii cu cîte 65 camere de ardere de mare capacitate, care se încarcă prin sistemul „vrac" – ultima expresie a tehnicii.

● În etapa finală (1976), cele 6 baterii vor produce 2,52 milioane tone cocs metalurgic, corelînd necesarul de fontă cu capacitatea prevăzută în acest cincinal pe platforma siderurgică Galați : 5 milioane tone oțel.

● Proiectanții români au calculat o investiție specifică mai mică cu 10% decît ceea ce se realizează la ora actuală în siderurgia mondială, parametru facilitat de conceptul fluxului: secția depozit, capacitată la dimensiunea 800 mii m^3 cărbune, pregătește de fapt o granulație selectivă și un melanj, soluție inedită ; secția cocsificare adoptă două tehnologii total diferite, care permit și cocsificarea cărbunelui de Valea Jiului ; datorită celor două tehnici de stingere (uscată și umedă), secția captare a gazelor recuperează un procent ridicat de combustie și abur industrial.

● Costurile cocsului gălățean vor fi diminuate prin chimizarea superioară a reziduurilor, din care se obțin anual 30 mii m^3 apă amoniacală, 15 mii tone sulf pur, 30 mii tone benzen, 35 mii tone diverse benzenice, 83 mii tone naftalină, 50 mii tone uleiuri, 22 mii tone smoală electrodică, 42 mii tone smoală brichete, 220 mii tone cocs mărunt de aglomerare.

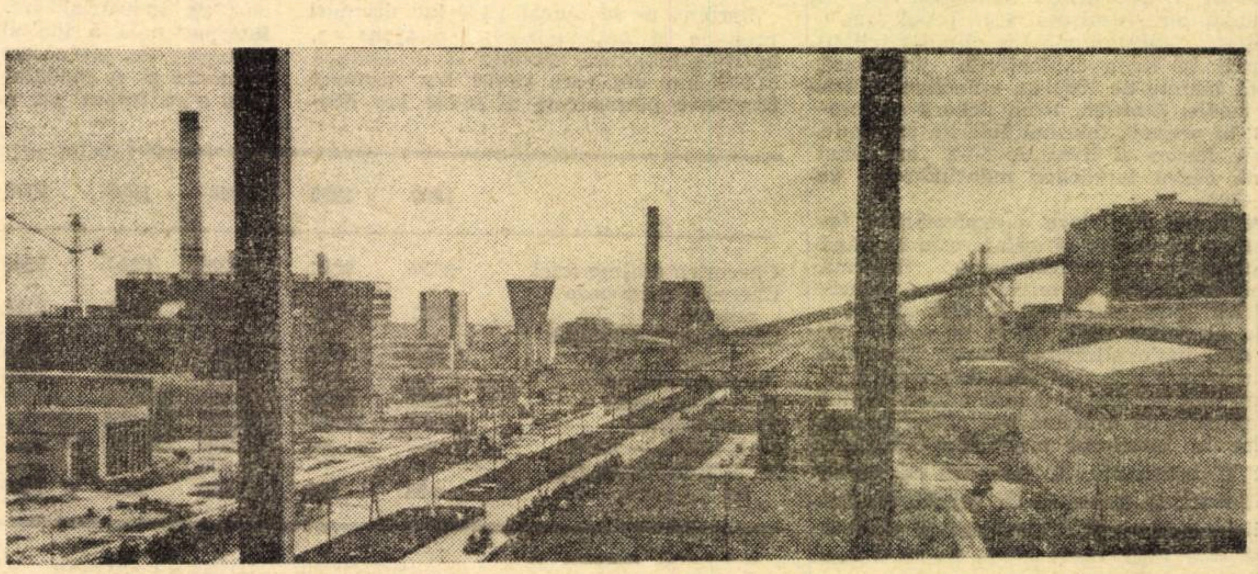

Există în Galați parcuri și crînguri de liliac înflorit. Însă primăvara străvechiului port e mai bine ilustrată de panorama siderurgiei...

proprii care se încadrează în sistemul întreprinderii-mamă și răspund intereselor acestora. Întrucît specificul național este cel mai adesea ignorat, perpetuarea acestei practici acumulează treptat elemente care lărgesc breșa tehnologică.

d) Lipsa unei coordonări la nivel național a activității de cercetare (doar în cîteva țări există instituții centrale prin care statul sprijină și coordonează desfășurarea muncii de cercetare tehnologică). Paralelismele care rezultă nu fac decît să irosească o parte din resursele și așa insuficiente. Pentru înlăturarea unor astfel de fenomene se tinde spre crearea unor centre de documentare în măsură să concentreze și să furnizeze informații nu numai asupra tehnicii și tehnologiei folosite și posibile de achiziționat din exterior, ci și asupra celor utilizate pe plan național.

e) Lipsa, în majoritatea țărilor, a unei politici de perspectivă care să impulsioneze cercetarea științifică și tehnologică proprie.

Cu toate carențele existente la nivelul regiunii în ansamblu, în unele țări există rezultate demne de remarcat în domeniul cercetărilor tehnologice care atestă existența unei serioase baze de pornire care se cere completată cu un plus de efort la nivel național (de exemplu, procedeul HyL de reducere directă a oțelului elaborat în Mexic).

Aria limitată de domenii care fac obiectul cercetărilor proprii determinată de acțiunea complexă a carențelor menționate face ca procesul de industrializare să se bazeze în măsură covîrșitoare pe achiziționarea din exterior a mijloacelor de producție și a procedeelor tehnologice.

• Reducerea importului de tehnică și tehnologie

MODALITATE universală de sprijinire a industrializării, importul de tehnică și tehnologie prezintă, în cazul Americii Latine, unele trăsături caracteristice care conferă o semnificație aparte manifestării decalajului tehnologic.

În consumul total de mijloace de producție cele provenite din import reprezintă, la nivelul regiunii, o proporție de aproximativ 45%. Dacă în cazul țărilor care dispun de o industrie constructoare de mașini mai dezvoltată — Argentina, Mexic, Brazilia — proporția este de 20—35%, în cazul țărilor slab industrializate proporția, în consumul intern, a mijloacelor de producție importate, poate depăși 90%[2]). Acest aspect, ca și acela al proporției reduse a potențelor naționale în totalul celor înregistrate — 45% în Argentina, 34% în Brazilia, 20% în Mexic[3]) — oglindește o puternică dependență tehnologică.

Caracteristic pentru țările din America Latină este faptul că ele nu practică un schimb de tehnică și tehnologie cum se întîmplă în cazul țărilor dezvoltate, ci apar pe piața internațională în calitate de clienți într-o proporție considerabilă.

Importul de tehnică și tehnologie este dublat în mică măsură de lucrările proprii de cercetare astfel încît adaptarea, la specificul intern, a tehnicii și tehnologiei importate se dovedește dificilă (în America Latină relația dintre cheltuielile de cercetare și dezvoltare efectuate în interiorul țării și cheltuielile ocazionate de importul de tehnică și tehnologie este net favorabil acestora din urmă, pe cînd în practica țărilor evoluate cheltuielile interne pentru cercetare și dezvoltare depășesc de cîteva ori cheltuielile de import).

O caracteristică a importului de tehnică și tehnologie este slaba diversificare a surselor de aprovizionare, întrucît S.U.A. dețin un veritabil monopol în furnizarea, către țările latino-americane, de tehnică și tehnologie, favorizat de penetrația societăților americane în economia acestor țări. Dar, elemente ale unor modificări viitoare radicale sînt din ce în ce mai prezente, căci tot mai multe țări devin interesate în lărgirea ariei geografice a colaborării economice. Unele dintre acestea întreprinzînd în ultimul timp măsuri mai ferme în acest sens.

Rădăcinile profunde ale decalajului tehnologic, suma elementelor interdependente care îl condiționează, solicită elaborarea unei politici adecvate, de mare complexitate, cu efecte scontate imediate, dar mai ales de perspectivă. O strategie corespunzătoare în domeniul științei și tehnologiei, devenită parte integrantă a politicii economice și sociale, nu poate ocoli probleme majore ca: a) Asigurarea necesarului de resurse umane prin restructurarea sistemului de învățămînt; b) Crearea unui sistem instituțional care să faciliteze informarea, să permită efectuarea de cercetări și să asigure coordonarea activității la nivel național în vederea elaborării unei politici pe termen lung; c) Alocarea de mijloace financiare corespunzătoare.

Problema decalajului tehnologic se ridică cu tot mai multă insistență pe măsură ce statul intervine mai intens în direcția lichidării stării de subdezvoltare. În țări ca Chile, Peru, Mexic ș.a. legislația referitoare la dezvoltarea industrială cuprinde și elemente de natură să stimuleze dezvoltarea și aplicarea tehnologiei elaborate pe plan național. Totodată, se preconizează și se adoptă măsuri în vederea soluționării problemelor menționate mai sus.

Preocuparea tot mai manifestă pentru înlăturarea dependenței tehnologice, pentru reducerea decalajului tehnologic, pentru impulsionarea cercetărilor tehnologice proprii este corelată cu ideea cooperării. Necesitatea diversificării surselor de aprovizionare cu tehnică și tehnologie adecvată ridică tot mai acut problema intensificării relațiilor economice și tehnico-științifice cu tot mai multe țări ale lumii și multiple acțiuni sînt întreprinse în această direcție de țări din America Latină. În acest context, o serie de state latino-americane promovează o politică de intensificare a relațiilor economice cu țările socialiste, fapt favorizat și de rezultatele pozitive ale acțiunilor de colaborare și cooperare desfășurate pînă în prezent, acțiuni ce au contribuit la înfăptuirea unor deziderate ale țărilor din America Latină care promovează o strategie de dezvoltare complexă și independentă a economiei.

Maria DESMIREANU

1) Revista latinoamericana de siderurgia, Diciembre de 1971, pag. 36; Comercio Exterior (Mexico), Abril de 1972, pag. 340.

2) Problèmes économiques, nr. 1175, pag. 28. Comercio exterior (Mexico), Abril de 1972, pag. 335.

3) Referativnii Sbornik, Mirovaia ekonomika nr. 2, 1971, pag. 18.

CONSULTAȚII • STUDII DOCUMENTARE

PLANIFICAREA TERITORIALĂ — instrument de bază al dezvoltării economico-sociale armonioase a localităților

LEGEA cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României stabilește obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale planificate a țării, așezînd la loc de frunte, alături de cerințele coordonării unitare a procesului de reproducție socialistă lărgită și de dezvoltare armonioasă a întregii economii naționale, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu, accentuarea rolului social al clasei muncitoare în toate județele țării, realizarea unor condiții tot mai bune de lucru și de viață pentru oamenii muncii din toate zonele patriei. Concomitent cu creșterea în proporții optime a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate într-un cadru corelat, planul național unic trebuie să asigure făurirea unei structuri economico-sociale teritoriale eficiente, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane de pe întregul teritoriu, apropierea între județe în ceea ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare economică și socială, gradul și structura de ocupare și, în final, în ce privește veniturile și nivelul de trai al populației.

• Ce se înțelege prin plan în profil teritorial?

DEFININD principiile de bază ale conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale, prin lege se stabilește că planurile cincinale și anuale se vor elabora în profil departamental, de ramură și teritorial.

În profil departamental și de ramură se stabilesc sarcinile, mijloacele de realizare pe unități socialiste corespunzător structurii organizatorice existente — respectiv clasificării unitare a ramurilor economiei naționale. În profil teritorial se prevăd principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale pe comune, orașe și județe. În acest fel, pentru prima dată, în practica noastră economică se instituționalizează planul în profil teritorial, consiliile populare căpătînd un instrument nou de organizare și conducere a activității ce se desfășoară pe teritoriul respectiv.

Prin profil teritorial se înțelege cuprinderea tuturor unităților economice (fabrici, secții, ateliere, puncte de exploatare, șantiere etc.) și a celor social-culturale de interes republican sau local în planul comunelor, orașelor, municipiilor și respectiv județelor, pe teritoriul cărora își desfășoară efectiv activitatea, independent de sediul centralelor sau altor unități interjudețene cărora acestea le aparțin.

Legea definește, de asemenea, sistemul de indicatori, norme și normative, obligativitatea adaptării lor la specificul fiecărei activități și trepte organizatorice și utilizarea diferitelor balanțe la fundamentarea planului. Între balanțele ce se elaborează și în profil teritorial, un loc special îl ocupă **balanța resurselor de muncă pe județe și orașe.** Subliniem aceasta deoarece forța de muncă constituie unul dintre criteriile esențiale ale repartizării teritoriale a forțelor de producție. Balanța forței de muncă va determina resursele de muncă, posibilitățile de cuprindere în activitatea economică și socială a tineretului și femeilor, va stabili repartizarea forței de muncă pe ramuri de activitate în raport cu dezvoltarea acestora și creșterea productivității muncii, va asigura echilibrul între resursele de muncă pe categorii profesionale și în profil teritorial.

Planurile elaborate în profil departamental — pe întreprinderi, centrale, organizații cooperatiste, ministere și celelalte organe centrale, ca și planurile pe ramuri, se coordonează și se armonizează cu planurile în profil teritorial al comunelor, orașelor și județelor și municipiului București, asigurîndu-se sistematizarea dezvoltării întregii țări. Aceasta face necesar ca pe întreg parcursul procesului de elaborare și finalizare a planului să existe o permanentă colaborare între unitățile de bază ale economiei și ministere sau alte or-

gane centrale, pe de o parte, și consiliile populare, pe de altă parte, cu participarea nemijlocită a organelor de sinteză ale economiei naționale.

Astfel, în noua concepție a dezvoltării economico-sociale planificate a țării, **planul apare ca rezultat al concertării permanente între organele centrale și locale, între unitățile de bază ale economiei — secții, unități, întreprinderi, centrale, ministere și alte organe centrale și consiliile populare comunale, orășenești și județene, reprezentînd în fapt opera întregului popor.**

Această activitate de planificare pornește de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial-administrative care vor conlucra atît cu organele ierarhic superioare cît și cu comitetele executive ale consiliilor populare în vederea încadrării planurilor lor în orientările generale privind dezvoltarea economico-socială a țării. În același sens, se stabilește și sistemul de relații între organizațiile cooperatiste, consiliile populare și organele de sinteză ale economiei naționale.

• Coordonarea dezvoltării în profil de ramură, cu cea în profil teritorial răspunde unor cerințe obiective ale dezvoltării

SE ȘTIE că pe măsura creșterii volumului de activitate și a complexității economiei naționale, luarea în considerare a potențialului pe care îl oferă teritoriul, stabilirea unei concordanțe cît mai depline între prevederile de dezvoltare și resursele umane și materiale de care dispun diferitele unități administrativ-teritoriale, constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea în continuare în ritmuri susținute, mereu ascendente a economiei naționale și în același timp pentru o dezvoltare armonioasă, echilibrată a comunelor, orașelor și județelor țării. Depășirea resurselor de muncă, a unor județe spre exemplu, determină apariția și accentuarea progresivă a unor fenomene cu consecințe economice și sociale negative cum sînt : depășirea unor proporții normale în ce privește mișcarea migratorie a populației stabile și amplificarea navetismului — fapt ce antrenează cheltuieli suplimentare pentru asigurarea locuințelor, dotărilor tehnico-edilitare și social-culturale pentru deservirea sporului de populație antrenat de concentrarea excesivă a industriei în orașele aglomerate, creșterea fluctuației cadrelor cu efecte negative în productivitate. În același timp, depășirea resurselor de muncă duce la descompletarea necesarului de forță de muncă pentru agricultură, influențînd negativ dezvoltarea economiei rurale.

Comitetele executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și ale municipiilor **elaborează proiectele planurilor cincinale și anuale, pe baza propunerilor unităților economice și social-culturale, urmărind încadrarea optimă a acestora în dezvoltarea economico-socială a comunei, orașului și municipiului respectiv. În lumina legii planificării, lor le revin atribuțiuni lărgite în rezolvarea unitară, coordonată a problemelor de interes comun pentru unitățile economice și social-culturale și ale populației : determinarea zonelor funcționale, termoficarea industrială și urbană, realizarea dotărilor tehnico-edilitare și social-culturale, problemele de circulație etc.**

Propunerile astfel elaborate sînt transmise comitetelor executive ale consiliilor populare județene care elaborează, în conlucrare cu unitățile administrativ-teritoriale subordonate, cu centralele și uniunile cooperatiste, ministerele și alte organe centrale, proiectul planului de dezvoltare economico-socială a județului.

Corelarea propunerilor de plan elaborate de titularii de plan și consiliile populare, corespunzător posibilităților și intereselor economiei naționale este încredințată Comitetului de Stat al Planificării, care, pe baza unui dialog permanent cu titularii de plan și consiliile populare, întocmește proiectele planurilor cincinale și anuale pe care le prezintă Consiliului de Miniștri. Proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială elaborat de Consiliul de Miniștri este examinat de către Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale și se prezintă spre dezbatere și aprobare Marii Adunări Naționale.

În lumina Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, consiliile populare stabilesc și adoptă ele însele, pe baza sarcinilor ce decurg din planul național unic, planurile de dezvoltare economico-socială ale județelor, municipiilor, orașelor și comunelor ca parte integrantă a planului național unic.

Sarcinile din planurile de dezvoltare economico-socială — cincinale și anuale — au un caracter obligatoriu și se desfășoară pe toate treptele organizatorice : ministere și celelalte organizații economice centrale titulare de plan ; centrale și unități asimilate acestora ; întreprinderi, secții, ateliere și alte subunități.

Pe parcursul desfășurării pe diferite trepte organizatorice a planului aprobat, se precizează mijloacele materiale și financiare, măsurile concrete de realizare a sarcinilor, detaliindu-se sau stabilindu-se obiective specifice și alți indicatori analitici (valorici și fizici) a căror aprobare intră în competența ministerelor, centralelor, întreprinderilor și unităților sau a consiliilor populare. Ministerele și celelalte organe centrale titulare de plan au obligația de a lua măsurile necesare pentru ca toate unitățile subordonate, pe toate treptele organizatorice, să transmită consiliilor populare județene sarcinile ce le revin din planul național unic, cît și obiectivele și indicatorii specifici stabiliți și aprobați în competență proprie.

În ce privește agricultura, comitetele executive ale consiliilor populare comunale, orășenești, municipale și județene elaborează proiectul planului producției agricole al unității teritorial-administrative, asigurînd apărarea și conservarea fondului funciar, folosirea integrală și eficientă a pămîntului, al întregului potențial productiv al unităților de stat și cooperatiste și al gospodăriilor individuale, în concordanță cu obiectivele planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor desfășoară pe județe și în cadrul acestora pe sectoare (stat, cooperative și gospodării individuale) sarcinile privind dezvoltarea agriculturii cuprinse în planul național unic și după ce le examinează împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, le transmite comitetelor executive ale consiliilor populare județene.

• Sferă largă de cuprindere și elaborare printr-o vastă activitate concertată

PE BAZA sarcinilor ce decurg din planul național unic, **comitetele executive ale consiliilor populare județene stabilesc planul de dezvoltare economico-socială a județului cuprinzînd :**

- activitatea unităților de subordonare locală ;
- activitatea organizațiilor cooperatiste ;
- activitatea unităților de interes republican.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene supun spre dezbatere și adoptare planul de dezvoltare economico-socială a județelor, iar după adoptare, repartizează sarcinile pe unitățile direct subordonate : municipii, orașe și comune. Pe baza sarcinilor repartizate de către consiliile populare județene, comitetele executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, întocmesc planul de dezvoltare economico-socială a municipiilor, orașelor și comunelor, îl prezintă spre dezbatere și adoptare consiliilor populare respective și repartizează apoi sarcinile pe unități subordonate.

social, precum și a opțiunii unanime a poporului, Programul partidului nostru cu privire la industrializare asigură, prin dimensiunile și conținutul său, transformarea României într-o țară dezvoltată din punct de vedere economic, întărirea independenței și suveranității naționale, creșterea contribuției sale la afirmarea superiorității orînduirii socialiste.

prof. dr. I. V. TOTU

---

1) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 86.

2) A se vedea, de exemplu, Herman Kahn, Alianțele politice și militare în deceniile următoare, Hudson Institute, Nato's Fifteen Nations, S.U.A., febr.-mart. 1969.

3) Louis Wizniter, Un document exploziv cu privire la societățile multinaționale, Entreprise, 29.III—4.IV.1973.

4) John Keneth Galbraith, Le nouvel Etat industriel, Editions Gallimard, 1968, pag. 183.

5) Jean Saint-Geours, La politque économique des principaux pays industriels de l'occident, Editions Sirey, Paris, 1969, pag. 411—427.

6) În legătură cu așezarea ramurilor pe baze industriale a se vedea studiul „Industrializarea și perspectivele agriculturii", din „Viața economică", nr. 4, 1972.

7) Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1969, pag. 30.

AMERICA LATINĂ

ÎN LUPTĂ CU DECALAJUL TEHNOLOGIC — PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ

ÎN CONTEXTUL amplificării și aprofundării momentelor de manifestare a tendințelor de cucerire și consolidare a independenței economice, în America Latină încep să se materializeze idei, tot mai frecvent exprimate în ultimul timp, legate de necesitatea de a interveni activ în direcția promovării unei politici adecvate în domeniul cercetărilor științifice și tehnologice. În viziunea emancipării economice, micșorarea și înlăturarea decalajului tehnologic și a dependenței tehnologice constituie o verigă de o importanță incontestabilă.

„Dependența tehnologică" definită, în ultimă instanță, ca incapacitate a unei țări de a proiecta și fabrica mijloace de producție și chiar de a opta în privința mijloacelor de producție necesare pentru desfășurarea proceselor productive, a devenit un subiect de o deosebită actualitate în țările latino-americane atît în sensul discutării în literatura de specialitate, cît și în sensul promovării de măsuri la nivel național și regional. Necesitatea asimilării celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnologiei, într-un mod care să răspundă optim cerințelor actuale, cînd dezvoltarea de sine stătătoare a devenit un deziderat major al țărilor din America Latină — dornice să grăbească dobîndirea deplinei independențe economice — a condiționat această atenție aparte.

• Efortul național de cercetare

O CARACTERIZARE cu totul generală, dar nu lipsită de semnificații, a cercetării științifice și tehnologice în lumea subdezvoltată poate rezulta din două cifre : la un efectiv al populației care reprezintă 75% din totalul mondial, numărul de cercetători și tehnicieni reprezintă sub 10%, iar volumul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare se ridică abia la 2% din totalul cheltuielilor efectuate pe plan mondial [1]).

America Latină, cu cîteva țări cu o dezvoltare industrială relativ mai avansată, care dispun și de centre specializate de cercetare științifică și tehnologică, cheltuiește în medie pe an doar **un dolar pe locuitor** în scopul promovării cercetării, în timp ce în S.U.A. — țara din care țările latino-americane importă cu predilecție tehnică și tehnologie — cheltuielile anuale se ridică la peste 100 dolari pe locuitor. Insuficiența mijloacelor materiale nu este unicul și poate nici cel mai important element al decalajului tehnologic. O sumă de aspecte interesează cel puțin în egală măsură :

a) Insuficiența cadrelor de cercetare care are loc pe fondul unei penurii de forță de muncă superior calificată. Proporția, adesea ridicată, a neștiutorilor de carte, exercită și ea o influență negativă. În aceste condiții, un aspect important, cu implicații profunde, este „fuga materiei cenușii" care, doar aparent paradoxal, are valori ridicate în America Latină (este vorba mai ales de cadrele instruite în străinătate și care nu regăsesc în propria țară condițiile de desfășurare a proceselor de producție pentru care au fost instruiți).

b) Dimensiunile reduse ale centrelor de cercetare existente determinate de insuficiența mijloacelor materiale și de insuficiența cadrelor necesare.

c) Implicațiile activității capitalului străin care vine, adesea, în contradicție cu interesele naționale în domeniul tehnicii și tehnologiei de asimilat. Ca regulă generală întreprinderile — filiale ale societăților străine — importă tehnici și tehnologii sau efectuează cercetări

plan-angajamente

- **O producție globală și marfă peste prevederile trimestrului I a.c. de 315,8 mil. lei, respectiv 329,4 milioane lei.**
- **Mai bine de 63,5% din sporul producției realizat pe seama creșterii productivității muncii.**
- **Nomenclatorul de produse îmbogățit cu numeroase noi tipuri de fabricate.**
- **Acțiuni multiple de depistare și fructificare a noi resurse.**

INDUSTRIA CAPITALEI ÎȘI ONOREAZĂ CUVÎNTUL DAT

RĂSPUNZÎND plenar sarcinilor în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen, colectivele de lucrători din industria Capitalei, conform angajamentului asumat cu prilejul Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972, și-au suplimentat eforturile pentru a-l onora întocmai. Rezultatele obținute anul trecut, la care se adaugă cele dobîndite în primul trimestru din 1973, întregesc un bilanț bogat de eforturi și împliniri, confirmă pregnant potențialul material și uman de care dispune industria Capitalei, angajamentul total al celor ce muncesc pentru înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare în ritm susținut a economiei naționale, pentru creșterea bunăstării poporului.

Ponderea mare a industriei Capitalei în ansamblul producției industriale a țării (peste 17%), însemnătatea ei în peisajul industrial al României, subliniază încă o dată semnificațiile profunde ale acestor realizări, importanța lor pentru creșterea potențialului economic al țării. Ele s-au exprimat concret în activitatea depusă de cele 196 de întreprinderi industriale care, la finele trimestrului I a.c., au raportat partidului îndeplinirea planului la principalii indicatori : producția globală, producția marfă și productivitatea muncii.

Depășirile de plan menționate **echivalează cu un volum suplimentar de producție de 2088,7 milioane lei producție globală și 1841,9 mil. lei producție marfă, față de primul trimestru al anului trecut și de 315,8 mil. lei, respectiv 329,4 mil. lei față de planul pe trim.I/1973.** Creșterile importante de producție înregistrate s-au obținut, în principal, pe seama sporirii productivității muncii. **În trimestrul I.1973 aproape 2/3 din sporul producției a fost realizat pe seama creșterii productivității muncii.**

Aceste rezultate sînt rodul activității susținute în majoritatea covîrșitoare a unităților care, așa cum ne indică datele primului trimestru, au înregistrat depășiri între 1 și 5%. O serie de 20 de unități, dintre care 3 aparținînd Ministerului Industriei Chimice, 3 Ministerul Industriei Ușoare, 6 de M.A.I.A.A., precum și 6 întreprinderi din industria locală, au realizat planul pe primul trimestru a.c. în proporție de peste 105%. Demn de remarcat este și faptul că **și în luna aprilie** — după date preliminate — **au fost obținute realizări peste plan aproape de toate colectivele întreprinderilor industriale ale Capitalei.** În acest mod, cu sentimentul datoriei împlinite, cu optimismul și cutezanța dobîndirii și a altor succese în viitor, colectivele de oameni ai muncii întîmpină ziua de 1 Mai, ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc.

O LINIE DEFINITORIE a politicii economice a partidului nostru — subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Organizației București a P.C.R. — **și care se descifrează ca o sarcină permanentă pentru toate unitățile industriale, constă în materializarea producției suplimentare în produse cu caracteristici tehnico-economice superioare, capabile să satisfacă, în cel mai înalt grad, necesitățile economiei naționale, cît și cele de export.** Dezideratul principal de **a produce în plus nu orice, ci produse de cea mai mare însemnătate pentru economie,** s-a concretizat, la nivelul industriei Capitalei, în cantități însemnate peste plan la produse cum sînt laminate, oțel-beton, locomotive, vagoane, anvelope auto-tractor-avion, țesături etc.

După cum reiese din tabelul nr. 1, realizarea și depășirea planului la aceste produse s-a materializat într-o cantitate importantă de produse peste plan și într-un spor considerabil față de producția realizată în aceeași perioadă a anului trecut. Astfel, în trim.I.1973, s-a obținut peste plan 198,3 t laminate de cupru (cu 223,5 t mai mult decît în trim.I.1972). 756 tone țevi din oțel, 42 locomotive Diesel și hidraulice, cca 16 400 KVA transformatoare, 306 receptoare pentru radiodifuziune, 8183 bucăți anvelope, 247,8 mii mp țesături, 53,3 mii perechi încălțăminte.

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului	U/M	În procente față de: planul tr.I.73	În procente față de: realizat tr.I.72	Cantit. realizate în plus față de: planul tr.I.73	Cantit. realizate în plus față de: realizat tr.I.72
Laminate de cupru	t.	125,4	129,6	198,3	223,5
Țevi din oțel fără sudură și țevi din oțel sudate	t.	101,0	103,5	756	2479
Transformatoare și autotransformatoare de putere peste 10 KVA	KVA	125,4	135,5	16469	21357
Receptoare pentru radiodifuziune	buc.	100,2	116,8	306	21959
Receptoare pentru televiziune	buc.	100,0	126,5	37	20193
Locomotive Diesel hidraulice de 350—700 CP	buc.	310,0	147,6	42	20
Vagoane pentru transport mărfuri cu ecartament	buc./4 osii	100,0	112,2	—	24
Anvelope auto-tractor-avion	buc.	102,1	106,9	8183	25871
Țesături (incl. textile netesute)	mii mp	100,5	105,3	247,8	2497,8
Confecții textile	mii lei	100,1	123,5	616	167156
Încălțăminte cu fețe piele	mii per.	101,5	111,9	53,3	379,7

Folosind judicios, cu intensitate sporită, capacitatea creatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor în **industria Capitalei s-au desfășurat ample acțiuni pentru lărgirea gamei sortimentale, asimilarea în fabricație a unor produse noi, corespunzătoare exigențelor tehnicii moderne pentru diminuarea cheltuielilor de producție și, în special, a celor materiale.** Se află în diferite faze ale procesului de asimilare (proiectare, omologare, pregătirea fabricației, punerea în fabricație) circa 22 de mașini, utilaje, instalații, prevăzute în planul de stat (din care **10** puse în fabricație) și 232 cuprinse în planurile departamentale. Au fost însușite de asemenea, 25 materiale noi, iar în domeniul bunurilor de consum, trimestrul I al acestui an s-a soldat cu punerea în fabricație a unui număr **de** 105 produse noi. Printre acestea se înscriu, în domeniul construcțiilor de mașini, o serie de produse moderne cu caracteristici tehnico-funcționale superioare: semiautomat de sudat în CO_2 (fabricat de Uzina „Electrotehnica"), bob mobil de 500 kgf (Uzina de reparații), 6 tipuri releu cu mercur (Uzina „Electromagnetica"), traductor de nivel (F.E.A.), repere pentru autoturismul Dacia 1300 (C.A.T.C. Jilava), compresor pentru gaze de sinteză amoniac de 4800 CP (Uzina „23 August"), noi sortimente de laminate plineinel de închidere pentru autocamionul „Roman" (Uzina de țevi „Republica"), cabluri de semnalizare cu izolație și manta PVC (F.C.M.E.), articole electrocasnice etc.

Multe din aceste realizări se răsfrîng favorabil asupra avuției naționale nu numai prin contribuția lor la creșterea producției materiale, ci și prin aportul lor la diminuarea efortului valutar al țării. Astfel, prin integrarea reperelor mecanice și electrice la mașina de facturat și contabilizat FC 30 de către Fabrica de calculatoare, s-a ajuns la o reducere a efortului valutar de 2400 lei/valută pe produs. Demn de relevat este și efortul acestei unități de a depăși gradul de integrare a acestor produse, realizînd 71% față de 65% cît a fost prevăzut în plan.

O preocupare importantă a întreprinderilor bucureștene a constituit-o și **îmbunătățirea calității produselor.** Majoritatea covîrșitoare a acestora, printr-o judicioasă organizare a producției și prin efectuarea unui control tehnic riguros asupra produselor în diferite faze ale procesului tehnologic, au reușit să furnizeze **o producție corespunzătoare prevederilor planului calitativ, plan ce a fost îndeplinit în proporție de 102%.** Unele abateri de la regulă înregistrate de către unele întreprinderi (Întreprinderea de materiale de construcții CESAROM, Industria bumbacului, „23 August", „Republica", „Danubiana") presupun luarea de măsuri energice în vederea respectării riguroase a disciplinei tehnologice, efectuării corecte a tuturor operațiunilor, recepționării exigente a materiilor prime și materialelor, instruirii temeinice a personalului și întăririi spiritului de răspundere a acestuia.

PREZENTÎND realizările obținute nu poate fi ignorată totuși existența unor carențe. Deși pe ansamblul trimestrului I industria bucureșteană, depășind unele greutăți, a reușit să îndeplinească și să depășească principalii indicatori de plan, după cum ne arată desfășurarea planului pe luni, un efort deosebit a fost concentrat în ultima lună a trimestrului cînd s-a realizat între 35 și 40% din planul celor trei luni, luna ianuarie nedepășind ca pondere 30—32%. Același fenomen, se regăsește și în îndeplinirea planului pe decade în cadrul fiecărei luni, ceea ce impune mai multă exigență din partea organelor coordonatoare pentru asigurarea desfășurării ritmice a producției.

De asemenea analiza cauzelor nerealizării planului de către Fabrica de aparate electrice de măsură și industriale, Întreprinderea „Izolatorul", Fabrica de blănuri „Republica", Uzina de mașini grele, Întreprinderea Metalurgică, Uzina „Timpuri Noi" etc. — arată încă o dată atenția sporită ce se cere acordată în primul rînd **punerii în funcțiune la termenele planificate a capacităților noi de producție, precum și realizării parametrilor proiectați la utiliajele noi date în folosință.** Întrucît planul de producție include și aceste capacități, insuficienta preocupare pentru darea lor în funcțiune împiedică realizarea ritmică și la termen a producției, utilizarea optimă a capacităților de producție.

Obiectivul major al îndeplinirii cincinalului impune luarea unor măsuri mai ferme și pentru **perfecționarea relațiilor de cooperare între întreprinderi, pentru asigurarea la timp a materialelor și produselor din cooperare ca și a celor din cadrul planului de aprovizionare.** Numeroase din greutățile întîmpinate de întreprinderile menționate s-au datorat dificultăților în aprovizionare, ceea ce, în final, s-a răsfrînt negativ asupra îndeplinirii planului de producție.

În sfîrșit, dar nu și în ultima ordine ca importanță, comitetele oamenilor muncii trebuie să desfășoare o activitate amplă și susținută de mobilizare a tuturor resurselor încă disponibile de creștere a producției, printre acestea un loc central ocupîndu-l ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor în diferite unități, precum și îmbunătățirea utilizării fondului de timp. Aceeași preocupare continuă se impune a fi îndreptată către îmbunătățirea și perfecționarea continuă a calității produselor, premisă fundamentală de sporire a capacității competitive a țării noastre, de promovare mai largă a produselor românești pe piețele externe.

ec. T. PRODAN
Direcția de statistică
a municipiului București

DEPLASĂRI STRUCTURALE SEMNIFICATIVE

CIFRELE prezentate în grafic ilustrează, pentru un interval istoric foarte scurt (un singur an), o tendință definitorie pentru evoluția industrială a Capitalei și am putea spune și a țării.

Deplasările structurale petrecute și în industria bucureșteană pe perioada cuprinsă între trimestrul I.1972 și trimestrul I.1973 evidențiază orientarea certă către ramurile de vîrf, exponente ale progresului tehnic contemporan, hotărîtoare pentru accelerarea ritmului de industrializare a țării. Astfel, **în condițiile creșterii absolute a producției globale în medie cu 14%, față de trim. I. 1972, constatăm sporirea, cu precădere, a ponderii industriei construcțiilor de mașini unelte și electrotehnice, cea a industriei chimice precum și a industriei de mașini grele.** Ponderea producției Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii crește în perioada amintită de la 17,7% la 19,6%, respectiv cu circa 11%, a Industriei Chimice de la 11,8% la 12,8% (respectiv cu circa (10%), iar a industriei construcțiilor de mașini grele de la 14,3% la 14,7%. Diminuarea ponderii industriei metalurgice de la 5,2% la 4,6% nu este semnificativă, întrucît producția ramurii nu este specifică economiei industriale a municipiului București. Sporirea producției celor trei ramuri s-a făcut pe seama diminuării ponderii altor ramuri în condițiile aportului absolut crescînd al acestora la producția industrială realizată de industria bucureșteană.

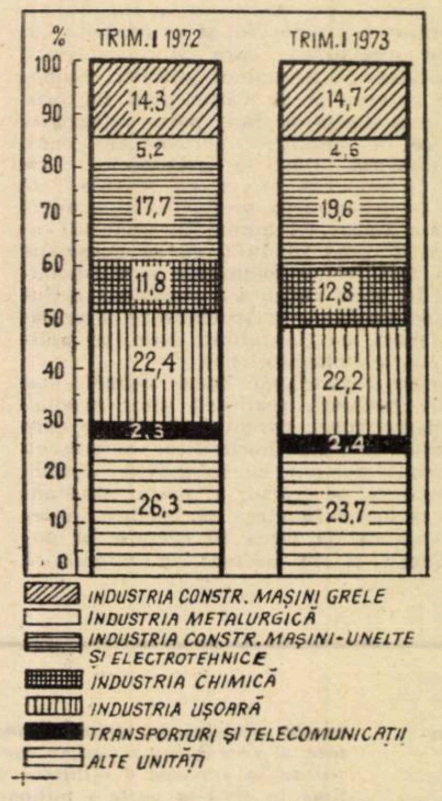

Ponderea diferitelor ramuri în totalul producției industriale a Capitalei (în % pe ministere)

agricultură

- În anul 1972 — peste 2000 ferme specializate în producția horticolă
- Parcul de tractoare specifice hortiviticulturii a sporit în ultimii doi ani cu peste 2 700 bucăți.
- Linii tehnologice noi, moderne, în fabricile de conserve.
- 1972 — anul integrării producției de legume și fructe cu industrializarea și valorificarea lor.
- Asociațiile intercooperatiste, factor activ în acțiunea de concentrare a producției viti-pomicole.

Un amplu program de dezvoltare a horticulturii

GRĂDINILE, LIVEZILE ȘI VIILE, MAI BINE GOSPODĂRITE, POT ȘI TREBUIE SĂ DEA UN ROD MAI BOGAT

PROGRAMUL de dezvoltare a sectorului hortiviticol prevede pentru anul 1973 o creștere importantă a producției, sarcină care este pe deplin realizabilă avînd în vedere posibilitățile existente în fiecare unitate agricolă cu sector hortiviticol.

Principiile care au stat la baza elaborării programului de dezvoltare a sectorului hortiviticol au confirmat caracterul realist al politicii de intensificare și dezvoltare multilaterală a agriculturii noastre socialiste. Dintre acestea, mai importante și de mare actualitate sînt:

— creșterea producției de legume și cartofi în condițiile menținerii suprafețelor la același nivel;

— creșterea producției totale de fructe și struguri pe seama sporirii producțiilor la hectar, a sporirii, în continuare, a suprafețelor de vii și pomi în zonele și bazinele consacrate;

— consolidarea plantațiilor tinere de vii și pomi și creșterea potențialului de producție al plantațiilor pe rod;

— realizarea unor structuri pe culturi și sortimente care să răspundă cerințelor privind exportul, industria și consumul intern, urmărindu-se, pe cît se poate, ca fiecare județ să-și asigure necesarul din producția proprie;

— concentrarea și specializarea producției;

— organizarea de ferme specializate, pe trei destinații: export, industrie și consum intern;

— concentrarea producției de legume numai în incinte irigate;

— consolidarea întreprinderilor, centrelor și fermelor printr-o judicioasă repartiție a investițiilor pe teritoriu.

Rezultatele obținute, în condițiile aplicării consecvente a strategiei specifice sectorului hortiviticol, sînt evidente. Astfel, suprafața ocupată de sere a crescut de la 365 hectare în 1968, la 955 hectare în 1972, urmînd ca, la sfîrșitul actualului cincinal, să ajungă la 1150 hectare. Trebuie amintit, însă, că, deși în ultimii doi ani s-au construit tipuri noi de solarii pe suprafețe mari, suprafața totală a acestora a scăzut de la 2 330 hectare în 1970, la 2 065 hectare în 1973, fapt ce se explică prin aceea că solariile vechi au fost desființate fără a fi înlocuite, în totalitate, cu tipuri noi de solarii.

S-a creat, de asemenea, o bază puternică de producere industrială a răsadurilor de legume, formată din 86 hectare sere înmulțitor și 233 hectare solarii încălzite, amplasate în centrele și zonele mari producătoare de legume.

Dacă suprafața cultivată cu legume se menține, an de an, la același nivel, suprafețele ocupate cu vii și pomi au înregistrat, în ultima perioadă, creșteri considerabile. Astfel, în viticultură, suprafața ocupată cu vii a crescut în ultimii 7 ani cu circa 40 000 hectare, iar în pomicultură, în aceeași perioadă, s-a plantat o suprafață de circa 44 000 hectare. În același timp, trebuie menționat că s-au făcut și unele greșeli privind, în primul rînd, amplasarea livezilor și distanțele de plantare. De pildă, unele plantații au fost amplasate pe terenuri cu pante mari, inaccesibile mecanizării, cu soluri subțiri, așezate pe sedimente grele care creează, în general, condiții nefavorabile creșterii producției și productivității muncii.

O preocupare deosebită a constituit-o organizarea producției și a muncii în ferme specializate, care își desfășoară activitatea pe principiul gestiunii economice interne și al căror plan de producție și financiar face parte integrantă din cel al unităților agricole în care funcționează. Datorită avantajelor pe care le prezintă ferma, ca unitate de bază în organizarea producției și a muncii, s-a reușit ca numai în sectorul cooperatist, pînă în 1972, să se constituie circa 2074 ferme legumicole și viti-pomicole. În acest cadru s-a continuat acțiunea de profilare și specializare a unităților mari, cu posibilități largi de aplicare a tehnologiilor noi.

Pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale necesară realizării unor producții cît mai mari, parcul de tractoare care servește sectorul hortiviticol a crescut, în ultimii doi ani, cu circa 2710. Astfel, încărcătura pe tractor a scăzut substanțial, ajungînd la circa 35 hectare în legumicultură, la circa 60 hectare în pomicultură și 40 hectare în viticultură (luînd în calcul numai suprafețele de vii mecanizabile).

Necesarul de îngrășăminte chimice, de erbicide și substanțe insectofungicide a fost asigurat în proporții sporite, comparativ cu cantitățile asigurate în anul 1970. Dacă în legumicultură, la nivelul anului 1971, s-au folosit circa 230 kg. îngrășăminte chimice (substanță activă) la hectar, în pomicultură și viticultură cantitățile folosite au fost cu mult mai mici.

Dezvoltarea bazei tehnice, extinderea chimizării, îmbunătățirea organizării producției și a muncii au avut ca efect direct creșterea producției horticole. Odată cu aceasta a sporit și consumul de legume și fructe în stare proaspătă, dar mai ales conservată. Ca urmare, s-a acordat atenție sporirii capacității de producție în fabricile de conserve, prin modernizarea actualelor linii tehnologice. Odată cu mărirea capacităților de producție, s-a îmbogățit și sortimentul de conserve de legume și fructe. În ultimul timp, o problemă deosebită a constituit-o asigurarea în mod eșalonat și într-un sortiment cît mai variat a materiei prime necesare fabricilor de conserve. În acest sens, întreprinderile județene de producere și valorificare a legumelor și fructelor au preluat încă din toamna anului 1972 o suprafață de circa 14 000 hectare, formîndu-și în felul acesta o **bază proprie de producere a legumelor și fructelor.**

Așa cum s-a mai arătat, producțiile realizate la sfîrșitul anului 1972 nu sînt corespunzătoare eforturilor materiale care s-au făcut. Dacă producțiile totale de legume, cartofi, fructe și struguri, în 1972, s-au situat cu mult sub prevederile de plan, ele au fost totuși — cu excepția producției de fructe — mai mari decît media realizată pe perioada 1966—1970 cu 360 000 tone la legume, 765 mii tone la cartofi și 57 000 tone la struguri.

Ținînd seama de situația actuală a sectorului hortiviticol din țara noastră și de tendințele și orientările pe plan mondial, începînd chiar din acest an eforturile tehnice și materiale vor fi orientate cu precădere pe linia asigurării în totalitate a necesarului de produse pentru consum, industrie și export.

În acest sens, un accent deosebit se va pune pe îmbunătățirea, în continuare, a tehnologiilor de cultură, avîndu-se în vedere extinderea gradului de mecanizare și chimizare. Totodată, pentru a se asigura îmbunătățirea structurii sortimentului și pentru a se desăvîrși acțiunea de reînnoire a patrimoniului viti-pomicol, se vor efectua noi plantații de vii și pomi, acțiune susținută intens în primăvara acestui an. Totodată, se preconizează ca, în podgoriile și bazinele pomicole consacrate să se înlocuiască plantațiile bătrîne cu goluri multe, neeconomice, alcătuite din soiuri cu randament scăzut. Concomitent pe suprafețele eliberate se vor înființa plantații alcătuite din cele mai valoroase soiuri. Plantațiile de vii vor ocupa terenuri cu pante de pînă la 30% în vederea executării mecanizate a lucrărilor de întreținere. Plantările de pomi din speciile și soiurile ale căror fructe au un grad ridicat de perisabilitate se vor efectua, pe cît posibil, pe terenuri plane, în apropierea centrelor industriale și în zonele de interes turistic.

Pentru creșterea, în continuare, a gradului de mecanizare a lucrărilor, se impun perfecționarea și modernizarea utilajelor existente și a celor în curs de asimilare, extinderea mecanizării în combaterea bolilor și dăunătorilor, precum și asigurarea mașinilor pentru recoltarea și transportul produselor.

Activitatea pentru combaterea bolilor și dăunătorilor va fi susținută prin extinderea și modernizarea rețelei de stații de avertizare, prin mai buna organizare a centrelor de combatere și înzestrarea lor cu o bază tehnico-materială corespunzătoare. Totodată, se vor lua măsuri de reorganizare a unităților din rețeaua de producere a semințelor de legume și se va reanaliza amplasarea teritorială a pepinierelor, concentrarea producției de vițe și pomi în unități specializate, dotate în mod corespunzător, unde se va realiza înmulțirea rapidă a soiurilor noi, recent omologate.

În scopul creării condițiilor pentru obținerea unor randamente superioare, se va continua cu consecvență acțiunea de concentrare a culturilor pe suprafețe mari și a plantațiilor în unități specializate. Realizarea acestei acțiuni este condiționată însă de unirea eforturilor mai multor unități agricole cooperatiste. În acest scop, se va trece mai activ la organizarea pe scară largă a asociațiilor intercooperatiste.

Această formă nouă de organizare a producției și a muncii se poate extinde în special în pomicultură și viticultură, fie pentru exploatarea actualelor plantații de vii și pomi, fie pentru înființarea de noi plantații în podgoriile și bazinele consacrate. Unitățile intercooperatiste vor fi încadrate cu specialiști bine pregătiți profesional, iar pe măsura înființării de noi plantații, în cadrul asociației se vor organiza secții de mecanizare specializate.

Rezultatele obținute și experiența însușită în anii trecuți impun măsuri de generalizare a sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global, cu norme adecvate condițiilor specifice în care se desfășoară procesul de producție. Asigurarea venitului minim, garantat potrivit hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c., de 900 lei lunar în legumicultură și viticultură și 800 lei în pomicultură, în perioada de lucru, va constitui, fără îndoială, un stimulent esențial în realizarea și depășirea producțiilor planificate.

prof. dr. ing. Ion CEAUȘESCU
adjunct al ministrului agriculturii, industriei alimentare și apelor

AGRORAMA

Antidăunătorii în ofensivă

ÎN CIUDA rezervelor existente sau chiar a unor interdicții privind utilizarea anumitor produse chimice pentru protejarea culturilor împotriva dăunătorilor (din cauza efectelor asupra organismului omului, cum este cazul D.D.T.-ului aldrinei, heptaclorului ș.a.), industria fitofarmaceutică are perspective largi de dezvoltare. Se apreciază că producția sa mondială va crește de la 17,5 miliarde franci în 1971, la 38,5 miliarde în 1980, adică de peste 2 ori. Totodată, în viitor o amploare tot mai mare va căpăta îmbinarea rațională a mijloacelor de luptă chimice cu cele biologice.

Comerțul internațional cu banane

DUPĂ aprecierea experților F.A.O., disponibilitățile mondiale de banane pentru export vor crește sensibil în prima jumătate a deceniului actual, respectiv de la aproape 6 milioane de tone în 1970 la peste 8 milioane de tone în 1975. O extindere mai substanțială a exporturilor vor cunoaște țările Americii centrale (Honduras, Costa Rica, Guatemala etc.), cele din Asia (Filipine, India ș.a.), precum și cele din zona mării Caraibilor.

În ceea ce privește cererea de import, se consideră că aceasta ar putea spori la 6,9 milioane de tone în 1975, îndeosebi pe seama Japoniei și a țărilor socialiste din Europa.

Extinderea producției de furaje pe suprafețe irigate

PRODUCȚIA de furaje în R.D. Germană este evaluată la 7 miliarde mărci, ceea ce reprezintă 26% din volumul global al producției agricole. Pentru următorii trei ani s-a prevăzut extinderea culturilor furajere, în mare parte pe suprafețe irigate. În 1973, suprafețele irigate vor crește cu 65 000 ha, iar alte 105 000 ha vor fi desecate, după care vor fi destinate, în totalitate, producerii de furaje. În 1972, cantitatea de furaje produsă în R.D. Germană a fost de 760 000 tone (furaje uscate).

Tutunul — important articol de export

ÎN condițiile „foamei de tutun" ce se resimte în general în lume ca urmare a faptului că producția nu ține pasul cu consumul, în R.P. Bulgaria se prevede extinderea suprafețelor cultivate cu tutun din soiuri selecționate, cu frunze mari, de mare randament. În prezent, Bulgaria exportă mari cantități de tutun brut și participă cu 30% la exportul mondial de țigarete. Dacă din punct de vedere al producției naționale de tutun și țigarete ocupă locul opt în lume, în ceea ce privește exportul acestui articol se situează pe primul loc, fiind urmată de S.U.A.

Eficiența mecanizării

REFERINDU-SE la eficiența mecanizării lucrărilor agricole, săptămînalul economic maghiar „Figyelö" arată că la cultura unui hectar de sfeclă de zahăr, ca urmare a introducerii seturilor complete de mașini (cu ajutorul cărora se execută mecanizat toate lucrările, începînd cu cele de pregătire a solului și încheind cu cele de recoltare și depozitare) necesarul de 75—80 de zile/om se reduce la 10—11, iar prețul de cost a 100 kg de sfeclă se reduce de la 40—50 forinți la 30 forinți. La cultura porumbului care, în Ungaria, ocupă 1,4 milioane hectare, necesarul de forță de muncă se reduce, ca urmare a introducerii setului complet de mașini, la o zecime, prețul de cost (incluzînd și cotele de amortizare a mașinilor) scade cu 25—30%, iar productivitatea muncii crește cu 30%. Dar, cel mai important avantaj constă în reducerea numărului de lucrători cu circa 100 de mii iar a numărului de tractoriști de la 20 000 la 2 000 (în 2 schimburi). Astfel, forța de muncă eliberată va putea fi utilizată mai eficient în alte domenii de activitate.

comerț exterior

Din activitatea GEOMIN și PETROM

UN EXPORT COMPLEX: PRODUSE, SERVICII, INTELIGENȚĂ

FORMĂ SUPERIOARĂ a schimburilor economice dintre state, cooperarea economică și tehnico-științifică a cunoscut în ultimul timp un ritm rapid de dezvoltare atît în țările industriale avansate, cît și în cele în curs de dezvoltare. Îmbrăcînd multiple și variate forme, cooperarea se materializează într-o mare varietate de acțiuni comune, în condițiile satisfacerii interesului reciproc al partenerilor. Principiile, ce fac din cooperare alternativa preferată a relațiilor economice dintre state (sau parteneri) conferă părților avantaje reciproce incontestabile — înlesnind, totodată, găsirea unor căi directe de creștere a eforturilor pe care fiecare țară le face pentru valorificarea superioară a potențialului economic propriu — material și uman — pentru accelerarea creșterii economice.

SPRE DEOSEBIRE de formele clasice de vînzare, cooperarea apare nu ca rezultat al unor acțiuni întîmplătoare, sporadice, ci ca urmare a unor îndelungate și permanente contacte între parteneri.

Cooperarea în domeniul geologic, minier și petrolier pune în valoare potențialul uman și material de care dispunem. Existența unei forțe de muncă de o înaltă calificare : geologi, ingineri, proiectanți, maiștri, caracterizată în primul rînd prin competență profesională, la nivelul cerințelor mondiale, este mai bine pusă în valoare, aducînd însemnate avantaje țării noastre, în cadrul unor forme ale cooperării cu alte țări. Ne referim la acordarea de asistență tehnică și la punerea în valoare a unor zăcăminte de substanțe minerale, pregătirea cadrelor pentru obiectivele pe care le realizăm atît pe parcursul construcției și montajului, cît și după intrarea în producție pînă la atingerea parametrilor proiectați. De asemenea, baza tehnico-materială, în continuă dezvoltare și afirmare, potențial tehnic tot mai competitiv pe piața internațională (tehnologii avansate, utilaje moderne) constituie, în majoritatea acțiunilor noastre, un suport corespunzător pentru realizarea obiectivelor cooperării.

GEOMIN este întreprinderea românească din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei autorizată să trateze și să încheie contracte de colaborare și cooperare economică. Etapele din cadrul unei acțiuni de cooperare ce se realizează prin GEOMIN vizează prospectarea pieței și selectarea partenerilor prin tratative ce urmăresc obținerea de informații de natură geologică și minieră, precum și regimul financiar și al investițiilor din țara partenerului, discutarea apoi a formei și condițiilor de cooperare pînă la faza finală a tratativelor în care este perfectată acțiunea.

• ...în domeniul exploatării și prelucrării petrolului

EXPERIENȚA României în explorarea, exploatarea și prelucrarea petrolului, cu o vechime de peste 100 de ani, este apreciată din ce în ce mai mult și peste hotare.

În baza experienței îndelungate și a potențialului său tehnic, industria petrolului din România dispune, de mari posibilități de cooperare și prestări de servicii în străinătate. Instalațiile de foraj acoperă toate necesitățile, tipurile menționate fiind adecvate forării sondelor de diferite categorii, cu adîncimi de pînă la 7000 m. O mare parte din echipamente — premiate la diferite confruntări internaționale — sînt exportate în peste 20 de țări din întreaga lume. Avînd în dotare asemenea instalații, precum și specialiști cu reputație în domeniul industriei de petrol, solicitările externe au devenit din ce în ce mai numeroase. De exemplu, pentru săparea sondelor cu instalațiile de foraj importate din România, a fost solicitată asistență tehnică de către India, Birmania, Ghana, Algeria, Turcia, Venezuela. De asemenea, au fost executate studii și proiecte pentru creșterea productivității sondelor și pentru exploatarea unor zăcăminte cu menținerea presiunii prin injecție cu apă pentru Birmania și Egipt.

Dezvoltarea continuă a construcției de rafinării în țară a permis acumularea unei bogate experiențe în proiectarea, construirea și exploatarea instalațiilor moderne de prelucrare a țițeiului. Automatizarea instalațiilor sau rafinăriilor oferite este completă, utilizîndu-se pentru aceasta aparatură electronică de gabariți mic, fabricată în România. Această experiență se reflectă și în creșterea competitivității instalațiilor sau rafinăriilor complete oferite de România la export prin PETROM, întreprinderea de comerț exterior, specializată pentru astfel de operațiuni. Instalațiile românești de prelucrare au devenit cunoscute nu numai în Europa, ci și pe celelalte continente. Astfel, pînă în prezent s-au construit rafinăria Gauhati și instalațiile de solventare a petrolului cu bioxid de sulf în cadrul rafinăriei Barauni în India, instalația de distilație atmosferică în R.D. Germană, instalațiile de deparafinare, de desuleiere și de dezasfaltare în China etc. În prezent este în curs de derulare contractul pentru realizarea blocului de ulei de la rafinăria Haldia-India și s-a încheiat un alt contract pentru livrarea „la cheie" a extinderii rafinăriei Karachi din Pakistan. În afara acestora, numeroase studii de laborator, documentații, oferte preliminare sau definitive pentru instalații și unități complete au fost întocmite sau se întocmesc, la cererea diverșilor beneficiari din Birmania, Turcia, China, India, Algeria, Pakistan, Egipt, Brazilia etc.

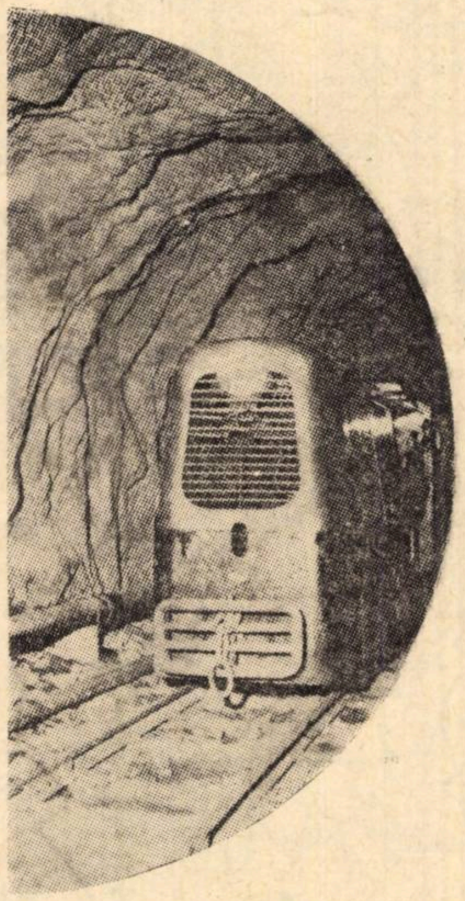

O ofertă de cooperare interesantă : experiență plus dotare

Pentru rafinăriile sau instalațiile, livrate la cererea beneficiarilor, se acordă asistența tehnică, prin specialiști români de înaltă calificare și competență la construcția, montajul și punerea în funcțiune a instalațiilor. De asemenea, se poate asigura școlarizarea personalului beneficiarului, fie în instalațiile similare din România, fie pe șantier, astfel încît acesta să fie capabil să exploateze singur, în bune condițiuni, instalațiile sau rafinăriile livrate.

• ...în domeniul prospecțiunilor geologice

ROMÂNIA a realizat, de asemenea, importante acțiuni de cooperare în domeniul prospecțiunilor geologice. Astfel, încă din 1962, un grup de geologi și geofizicieni români au studiat documentația geologică cu privire la unele bazine sedimentare din Ghana, au executat lucrări de cercetare în aceste bazine și au întocmit în final un raport asupra perspectivelor lor petroliere, elaborînd și programul minimal de lucrări geologice necesar a fi executat, soldat, în final, cu descoperirea de zăcăminte de hidrocarburi.

În 1964 un alt grup de specialiști români au studiat în Egipt Bazinul Nilului, atrăgînd atenția asupra perspectivelor de hidrocarburi ale acestei unități structurale, care este în prezent în curs de explorare.

În anul 1966, cițiva specialiști români au cercetat documentația existentă în Somalia cu privire la rezultatele geologice obținute prin lucrările executate de unele companii străine. Pe această bază, precum și pe datele existente în literatura de specialitate, în 1967 a fost întocmit un raport asupra perspectivelor petroliere ale Somaliei, care a fost predat oficial Ministerului somalez al minelor. Concluziile raportului au recomandat o mai bună fundamentare a cunoștințelor privind datele geologice obținute prin lucrările executate.

În 1967 România a acordat asistență tehnică în Etiopia, studiind perspectivele de petrol ale unităților sedimentare ale țării și întocmind un raport cu propuneri de lucrări de exploatare.

Un alt domeniu în care România a acordat asistență tehnică este acela al proiectării exploatării unor zăcăminte de țiței din Egipt, pentru care s-au întocmit studiile și proiectele necesare.

Odată cu exportul a 15 instalații românești de foraj în Algeria, începînd din anul 1969 un număr de peste 150 specialiști români au lucrat și lucrează permanent, acordînd asistență tehnică în toate activitățile legate de industria extractivă de petrol.

În anii 1970—1972 a început cooperarea cu unele țări din Africa, unde o serie de specialiști români, deplasîndu-se în Zambia, Congo-Brazzaville și Sudan, au cercetat documentația geologică, au executat unele lucrări în teren și au colectat și roci pentru analize în laboratoarele de specialitate din România. Pe această bază s-au întocmit rapoarte geologice cu privire la perspectivele petroliere ale sedimentarului din țările respective.

Perspectivele petroliere ale sedimentarului paleozoic-mezozoic (sistemul Karroo) din Zambia ca și cele ale sedimentarului mezozoic din cuveta congoleză, cuprinsă în Republica Congo-Brazzaville, au fost, de asemenea, evaluate de specialiști români.

Analiza lucrărilor de cercetare geologică, executate pînă în prezent în Republica Sudan, au permis unui grup de cercetători români să aprecieze perspectivele petro-gazeifere ale Arhipelagului Cuakin situat în zona shelfului marin al Mării Roșii. Lucrări de expertizare ale perspectivelor petroliere din unele bazine sedimentare au fost elaborate de către specialiștii români și pentru Grecia.

Cu sprijinul specialiștilor români au fost descoperite zăcămintele de gaze din Nordul Afganistanului și s-au pus în evidență noi zăcăminte de țiței în Birmania. Tot specialiștii români au fost aceia care au săpat prima sondă de explorare în sectorul de stat din India. În cadrul acțiunilor de cooperare dintre țara noastră și Algeria, un grup de geologi, proiectanți, ingineri și tehnicieni români au efectuat lucrări de prospecțiuni și explorări pentru punerea în valoare a zăcămintelor de cupru din regiunea Cavallo. Rambursarea creditelor acordate de noi privind studiile și lucrările de cercetare geologică se fac, încă din acest an, prin livrări de minereuri de fier și alte mărfuri. S-a efectuat, de asemenea, prospectarea zăcămintelor de minereuri radioactive și wolfram din zona Hogar (Algeria). Partea română efectuează lucrări de cercetare geologică, executări de proiecte, iar rambursarea creditului acordat se face prin livrări de minereuri de fier.

• ...în domeniul extracției miniere

COOPERAREA în producție, știință și tehnică în domeniul extractiv, deși de dată relativ recentă în cazul țării noastre, prin avantajele pe care le prezintă, este considerată ca o cerință de o însemnătate deosebită. Activitatea de cooperare în domeniul extractiv se caracterizează în prezent printr-o intensificare și diversificare a acesteia. Numai anul trecut numărul acțiunilor de cooperare a fost de 51, iar pentru acest an sînt finalizate sau în curs de realizare alte și importante acțiuni.

Cu titlu de exemplificare prezentăm următoarele acțiuni :

• În Siria a fost realizat și dat în funcțiune un obiectiv privind valorificarea superioară a fosfaților, rambursarea creditelor acordate de țara noastră urmînd a se face din producția rezultată.

• În Maroc a intrat în funcțiune, la o capacitate tranzitorie, o mină de cupru realizată de o asociație cu participație româno-marocană.

• Au fost înființate societăți mixte de producție cu participarea țării noastre în Chile și Kenya, avînd ca obiect valorificarea unor zăcăminte de minereuri neferoase la care s-au și executat lucrările de cercetare geologică, urmînd să se pună în funcțiune primele capacități de producție la începutul anului 1974.

• În Peru a fost constituită o societate mixtă privind explorarea și exploatarea unor zăcăminte de minereuri neferoase, iar în Tanzania societatea mixtă pentru explorarea și exploatarea unor zăcăminte de nisipuri cu minereuri grele (titan și zirconiu).

Constituirea și punerea în funcțiune a acestor societăți sînt de natură să pună în valoare resursele naturale locale, în condițiile asigurării de către țara noastră a celei mai mari părți a fondurilor de investiții și a cadrelor de specialitate. Restituirea livrărilor și serviciilor părții române se realizează prin livrări de produse, deci fără eforturi financiare.

Victoria OLARIU

Budepesta '73 — ultima ediție nespecializată a tîrgului internațional

IN CONFORMITATE cu rezoluția Comisiei economice guvernamentale a R. P. Ungare s-a stabilit noul sediu al Tîrgului Internațional Budapesta pe suprafața care, de multă vreme, este folosită pentru desfășurarea expozițiilor agricole, inclusiv expoziția mondială de vînătoare din 1971 — „Köbánya"-Budapesta-X. Amenajările aflate în curs de desfășurare vor permite ca din 1974 să se organizeze aici atît tîrguri industriale cît și agricole.

Paralel se desfășoară de către municipalitate, lucrările de restituire a teritoriului din „Városliget", ocupat pînă în prezent de Tîrgul internațional. Astfel, se face că ediția din acest an a tîrgului se va desfășura la două sedii — jumătate la cel vechi, jumătate în cel nou, însumînd o suprafață expozabilă maximă.

O altă schimbare survenită se referă la diviziunea în două ediții a Tîrgului Internațional de la Budapesta — cea de primăvară — pentru bunuri de investiții și cea de toamnă, pentru bunuri de consum. Încă la ediția din acest an (18—28 mai), ultima nespecializată, se vor realiza primele pavilioane specializate la Köbánya pentru : autovehicule, aparate de precizie, mașini de birou și prelucrarea datelor, echipament electric, electronică, aparate de sudură, mașini pentru industria ușoară, mașini pentru curățat chimic, mașini pentru prelucrarea lemnului, articole de turism și bunuri de consum.

...și alte manifestări expoziționale

• Hungaroplast '73 — expoziția internațională de mase plastice industriale, aflată anul acesta la a cincea ediție (11—16 aprilie) a reunit un număr mare de expozanți și experți, în domeniu.

• Hungarokorr '73 — expoziția internațională privind protecția anticorozivă (21—27 septembrie).

• Agromasexpo '73 — expoziție de echipamente pentru industria alimentară și mașini agricole (7—16 septembrie).

• Micronika — Electronica — Automatica '73 — expoziție de instrumente electronice și automate (16—23 octombrie).

SATUL ROMÂNESC PE COORDONATELE CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

DIRECTIVELE Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, reliefează importanța majoră pe care o acordă partidul nostru dezvoltării economico-sociale a localităților rurale în procesul de construire a societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, astfel încît toți oamenii muncii, de la orașe și sate să se bucure de binefacerile civilizației.

Un rol deosebit în realizarea acestui scop îl are industrializarea ascendentă a României socialiste, care pătrunde profund atît în viața orașelor cît și a satelor, determinînd ridicarea nivelului de viață și de cultură a întregului popor, modificări calitative în structura socială a țării, în viața satelor noastre.

Pe baza acestui proces, însăși agricultura socialistă se transformă treptat într-o ramură tot mai intensivă, cu elemente de industrializare, fapt ce determină mutații calitative în relațiile dintre oraș și sat, în modul de viață urban și cel rural. Este suficient să amintim de investițiile mari ce se acordă agriculturii în actualul cincinal. Ele aduc modificări substanțiale în baza materială concretizîndu-se în construirea de complexe de tip industrial, fabrici de nutrețuri, crescătorii și îngrășătorii de animale, sere, lucrări de hidroameliorații, în intensificarea activităților industriale ale cooperativelor agricole și ale cooperației de consum. Intensificarea acestor activități determină folosirea mai deplină a resurselor umane din mediul rural, legarea mai strînsă a agriculturii de întreaga economie. Este semnificativ faptul că în anul 1971 producția din activitățile industriale și prestări de servicii de la sate (industrializarea produselor agrozootehnice, producția materialelor de construcții, prelucrarea lemnului ș.a.) atingea valoarea de circa 2,5 mild. lei.

Există, deci, un fundament economic trainic, în bună măsură ilustrat de harta alăturată (care ne înfățișează activitățile cu caracter industrial implantate la sate) rezultat din procesul de făurire și dezvoltare a economiei socialiste unitare, care a deschis perspective largi pentru impulsionarea urbanizării satelor, a întregului teritoriu al României socialiste.

O sumară analiză a hărții scoate în evidență roadele industrializării pentru baza materială a sa-

prof. univ. dr. Vasile CUCU

→

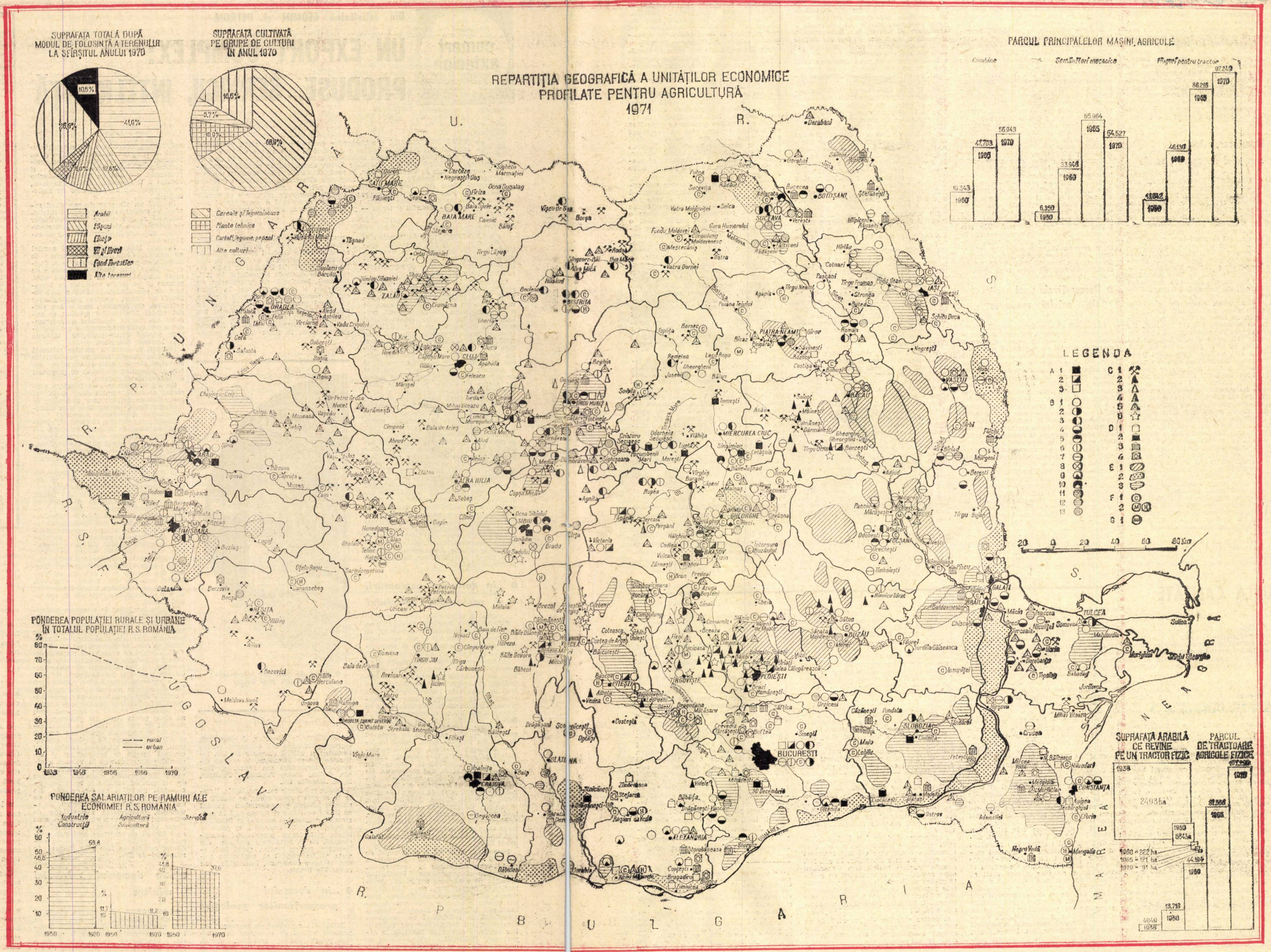

LEGENDA

A. Industrie profilată pentru agricultură :

1. Mașini și utilaje agricole ; 2. Industria chimică afectată agriculturii ; 3. Îngrășăminte chimice.

B. Industrie de prelucrare a produselor agricole :

1. Morărit și panificație ; 2. Industrializare carne, pește ; 3. Industrializarea laptelui ; 4. Fabrici ulei ; 5. Fabrici de zahăr ; 6. Industrializare fructe și zaharoase ; 7. Vin-alcool ; 8. Fabrici de bere ; 9. Industrializare legume ; 10. Fabrici amidon-glucoză ; 11. Topitorii de in și cînepă ; 12. Uscătorii tutun ; 13. Industrializare furaje.

C. Industrie frecvent prezentă în peisajul rural :

1. Industrie extractivă ; 2. Petrol și rafinării ; 3. Gaz metan ; 4. Turbă ; 5. Materiale de construcție ; 6. Centrale electrice.

D. Unități de producție din sectorul zootehnic :

1. Ferme vaci ; 2. Complexe taurine ; 3. Complexe porcine ; 4. Complexe avicole.

E. Lucrări pentru amenajări funciare :

1. Irigații ; 2. Îndiguiri și desecări ; 3. Lucrări pentru combaterea eroziunii solului.

F. Alte obiective :

1. Campinguri ; 2. Moteluri, hanuri.

G. Echipare tehnică :

1. Întreprinderi de mașini agricole.

←

tului românesc. Valorificarea superioară a resurselor a determinat apariția continuă de întreprinderi forestiere, de materiale de construcții ș.a. în zona montană, întreprinderi ale industriei textile, alimentare, construcții de mașini, extractive. Trebuie reținută contribuția însemnată a orașelor, care, prin profilul lor social-economic sprijină activ dezvoltarea satului. Pe lingă continua modernizare proprie, satul beneficiază din plin de prezența orașelor, primește prin „tentaculele“ acestora funcții noi care sprijină intensificarea, în continuare și ridicarea pe o treaptă superioară a agriculturii.

• Structura actuală a rețelei de așezări rurale

O CONSECINȚĂ firească a acestei evoluții o constituie structura actuală, dinamismul rețelei de așezări. Față de situația din anul 1966, cînd cele 15 019 sate alcătuiau 4 259 comune, în prezent cele 13 149 sate sînt grupate în numai 2 706 comune (din care 145 sînt comune suburbane). Rezultă, astfel, o medie demografică de 4 580 locuitori pe comună (față de 3 027 în 1966) și o medie de 955 locuitori la nivelul satelor (față de 827 locuitori în 1966). Putem aprecia media actuală a comunelor și satelor României (comparativ cu alte țări), ca fiind plasată în limitele optime ale cerințelor dezvoltării și, în speță, ale urbanizării întregului teritoriu.

Însăși structura rețelei de sate oferă un cadru adecvat urbanizării. Există, într-adevăr, un mare număr de sate (circa 40%), cu populație sub 500 locuitori. Nu este însă mai puțin adevărat că circa 1% din sate (114) au peste 5 000 locuitori fiecare, 3,6% au între 3 000—5 000 locuitori, iar circa 27% au între 1 000—3 000 locuitori. Aceasta înseamnă că 66% din populația rurală a țării locuiește în sate cu peste 1 000 locuitori, situație favorabilă urbanizării, modernizării satelor în ansamblu. La aceasta se adaugă densitatea medie de aproximativ 5,5 sate/100 km^2, ceea ce oferă posibilități de „selecționare“ a unor centre polarizante, bine echipate din punct de vedere tehnico-economic.

În ultimii ani s-au creat sisteme de localități care fundamentează o cooperare superioară, multilaterală, între diferite zone de producție, zone cu posibilități variate în ce privește capacitatea de cazare, de servicii, gradul de echipare tehnico-economică etc. La acestea se adaugă faptul că s-au creat condiții deosebit de favorabile pentru amplificarea și îmbunătățirea mediului cultural.

Amploarea dotărilor industriale sau social-culturale, construcțiile de locuințe ș.a. schimbă continuu fizionomia urbanistă a satului. Numai în cincinalul trecut s-au construit la sate circa 260 000 case noi, majoritatea cu peste 4 camere. Acestea se adaugă la alte aproximativ 1 000 000 case construite în cei 20 de ani anteriori. În total, 1 260 000 case noi construite în perioada de după cel de-al doilea război mondial. O casă nouă impune sau permite un confort mai ridicat, mai ales în condițiile în care peste 4/5 din numărul satelor au fost electrificate.

Dotările culturale se amplifică necontenit, numărul intelectualilor este în creștere. În satele țării noastre își desfășoară activitatea aproximativ 160 000 de specialiști în toate domeniile de activitate: profesori, învățători, educatoare, personal sanitar, ingineri etc. În medie pe comună revin astăzi 40 profesori, învățători și educatoare, circa 10 slujitori ai sănătății, 7 ingineri agronomi, hortiviticoli, zootehniști, mecanizatori și medici veterinari. Situația ar apărea și mai concludentă, dacă am putea reflecta zecile de mii de săteni care, în procesul continuu al calificării și specializării, capătă titlul de tractorist, mecanizator, legumicultor sau alte asemenea denumiri din gama largă a profesiunilor.

Metamorfozele prin care trece astăzi satul românesc, în drumul său spre urbanizare, se reflectă semnificativ în dreptul și obligația pe care le au comunele de a întocmi, începînd cu anul 1972, planul comunal anual și cincinal. Acest plan cuprinde întreaga activitate economico-socială din raza comunei, atît a unităților republicane cît și a celor locale. Asemenea act de importanță majoră în viața satelor din România configurează, în același timp, un nou tip de așezare rurală, o așezare în care atributele urbane devin din ce în ce mai active. În același timp, mereu alte comune rurale capătă statutul de oraș (53 după anul 1966).

• Perspectivele noi ale satului românesc

REZULTĂ că s-au creat posibilități reale pentru abordarea în mod creator a problemelor rurale cu scopul clar de a se ridica nivelul de confort al populației rurale, de a asigura diminuarea continuă a deosebirilor dintre sat și oraș, apropierea nivelului de viață al satelor de condițiile existente la orașe. **„Aceasta constituie** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la prima Conferință pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale — **una din cerințele esențiale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ale creării premiselor pentru trecerea la construirea societății comuniste în România“.**

Obiective concrete de o deosebită semnificație sînt cuprinse în Directivele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din iulie 1972, cu privire la sistematizarea teritoriului, orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială.

Este suficient de amintit că ponderea populației ocupate în agricultură este în țara noastră, din totalul populației ocupate, de circa 45%, adică de aproximativ 3—4 ori mai mare decît în statele industriale avansate.

Asemenea cifră implică preocupări sporite pe linia sprijinirii satului, pentru ca, în perspectiva anului 1990, această pondere să ajungă la maximum 10—15%.

„Sistematizarea localităților rurale — se arată în Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 — **trebuie să contribuie la ridicarea întregii activități economico-sociale și culturale a comunelor și satelor, la îmbunătățirea generală a condițiilor de trai ale țărănimii, la apropierea treptată a vieții satelor de aceea a orașelor“.**

Pentru realizarea unui asemenea deziderat se impune prezența unor comune mari, cu un grad redus de dispersie. Determinarea mărimii satului, în parte înfăptuită prin măsurile de împărțire administrativ-teritorială a țării din anul 1968, în funcție de necesitățile de asigurare a forțelor de muncă pentru unitățile economice de producție de pe teritoriu, a deservirii social-culturale și obștești etc. se impune deci ca o cerință obiectivă a dezvoltării prezente și viitoare. Sistematizarea satelor solicită o bună delimitare a teritoriului în vederea cazării în condiții corespunzătoare a populației, amplasării clădirilor social-culturale și obștești, a construcțiilor productive și a drumurilor etc.

Realizarea unei armonioase organizări a vetrei satului, prin delimitarea funcțională a teritoriului, stabilirea unei densități corespunzătoare mărimii așezării, gradului de dotare și de calificare tehnică, se înscriu, de asemenea, printre obiectivele de bază ale sistematizării rurale. Satele noastre s-au extins în trecut în mod exagerat, de-a lungul arterelor de circulație, în general în spațiul agricol. Densitatea medie a satelor noastre, de 8—10 loc/ha în vatra satului, este mult sub media optimă a satului modern (50—60 loc/ha).

O atenție deosebită se va acorda, în cadrul sistematizării, localităților care au perspectivă de dezvoltare, situație imperios cerută de satele devenite centre de comună, precum și de dezvoltarea complexă a celor 300—350 de localități care vor deveni centre economico-sociale cu caracter urban.

Asemenea măsuri evidențiază transformările calitative care se petrec în satele din România, pe baza cooperativizării agriculturii, a procesului de mecanizare și chimizare, a creșterii nivelului de cunoștințe și a gradului de cultură, de viață a populației.

Înnoirea urbanistică a satelor trebuie să se concretizeze și în aspectul lor exterior, trasarea străzilor, amplasarea centrului civic, a diferitelor dotări tehnico-edilitare, în deservirea social-culturală, în locuințele noi în număr tot mai mare, curățenia și înfrumusețarea acestora, gradul de confort și de dotare tot mai ridicat al locuințelor.

Astfel de modificări, la care se înscriu realizările pe planul ridicării nivelului cultural, creează premisele pentru trecerea la o treaptă superioară a organizării socialiste a vieții populației rurale, corespunzătoare cu stadiul actual și de perspectivă al agriculturii socialiste din țara noastră.

• Amplificarea rețelei urbane

LA BAZA TUTUROR proceselor economice, culturale, psihologice și sociale — componente principale ale urbanizării — stă ca prezență fundamentală industrializarea socialistă. Pe această bază armătura de localități se conturează tot mai pregnant în acest proces de urbanizare.

Practica creării de noi orașe în România demonstrează cu prisosință necesitatea de a cunoaște îndeaproape, de a explica procesele care stau la baza repartiției teritoriale a populației, la baza dezvoltării și creșterii așezărilor urbane. Analiza sumară a rețelei de localități rurale din România relevă condiții favorabile **amplificării substanțiale a viitoarei rețele urbane.** Este semnificativ de amintit că circa 296 comune au peste 7000 de locuitori fiecare, ceea ce reprezintă aproximativ 20% din populația țării. Buna lor repartiție teritorială justifică necesitatea amplificării rețelei urbane, confirmă de fapt că urbanizarea se poate produce pe loc, fără un proces mare de migrare.

Dacă am analiza un fenomen mai puțin abordat și anume „orientarea cererii de consum în mediul rural“ și care pledează pentru înțelegerea procesului de urbanizare, constatăm că se produce o „denaturalizare“ a consumului, adică o preponderență a produselor necesare obținute din industrie prin intermediul comerțului față de cele produse în gospodării proprii. Astfel, în anul 1970 populația a cumpărat, față de anul 1965, de 2,7 ori mai multe mașini de gătit cu gaz, de 2,4 ori mai multe frigidere, de 2,3 ori mai multe televizoare. Dacă mai adăugăm electrificarea satelor (4/5 din numărul total), mecanizarea agriculturii în general, dotările tehnico-edilitare (îndeosebi alimentarea cu apă potabilă), sistematizarea, formulăm o parte din atributele caracteristice a ceea ce numim urbanizarea satului. Evident este însă faptul că în urbanizarea satului, a teritoriului în ansamblu, un rol primordial revine orașelor existente.

Ridicarea pe o treaptă superioară a tuturor localităților cu perspective de dezvoltare (economică, culturală și o mai bună înzestrare tehnico-edilitară) reprezintă o etapă nouă de organizare a rețelei de localități, specifică stadiului actual de dezvoltare a țării noastre și care va accelera procesul de urbanizare, de apropiere a condițiilor de muncă și de viață din mediul rural, de cel urban, prin treptata ridicare a satului. Imaginîndu-ne harta așezărilor urbane din preajma anilor 2000 ne putem da seama de perspectivele gradului de urbanizare a României socialiste, de posibilitățile concrete de transpunere în realitate a măsurilor preconizate de Conferința Națională a partidului, de ridicare continuă a nivelului de trai spiritual și material al celor ce muncesc de la orașe și sate, realizînd în mod științific bararea mirajului marilor orașe prin ridicarea treptată a noilor localități rurale cu perspective urbane omogene pe tot cuprinsul țării. Urbanizarea, întregită astfel de dezvoltarea și modernizarea satului, vor contura incontestabil stadiul înalt de dezvoltare pe care-l va atinge România socialistă.

DUBLA CALITATE

(Urmare din pag. 2)

mului democratic, îmbinarea armonioasă a inițiativei statului cu cea a colectivului de oameni ai muncii, idee pe care o vom întîlni constant cînd vom cerceta organizarea și conducerea acesteia.

Ne vom opri mai întîi asupra înființării.

După părerea noastră, temeiul înființării întreprinderii nu rezidă exclusiv în actul respectiv. Exprimînd voința statului de a crea întreprinderea, actul de înființare rămîne inoperant cît privește poziția colectivului de oameni ai muncii, fără de care — astfel cum o arată teoria fundamentului personalității juridice a întreprinderii — aceasta nici nu poate fi concepută. Iată ce ne determină să vedem actul de înființare ca pe un temei complex, în care **alături de actul de dispoziție al organului competent trebuie luat în seamnă și un al doilea act juridic, de natură preponderent contractuală** (dar care, astfel cum se arată în literatura de specialitate din țara noastră, are în oarecare măsură și caracter de act normativ) : **contractul colectiv.**

În literatura juridică, contractul colectiv de muncă a fost cercetat doar de pe pozițiile dreptului muncii, ca fiind actul juridic chemat să precizeze cadrul în care se vor stabili raporturile de muncă [2]). **Odată cu instituționalizarea adunării generale a salariaților,** cu transformarea acesteia într-un organ al conducerii colective în întreprinderi, din momentul în care organizația sindicală, la rîndul său, capătă sarcini precise cu privire la organizarea adunărilor generale, **contractul colectiv de muncă dobîndește semnificații noi.**

El trebuie cercetat în egală măsură și de pe pozițiile acelui ansamblu de reglementări, de natură administrativă, financiară și civilă care constituie regimul întreprinderilor de stat pe care l-am denumit „dreptul întreprinderii“. Intervenind între întreprindere, colectivul oamenilor muncii și organizația sindicală, contractul colectiv de muncă stabilește cadrul în care se va desfășura întreaga activitate a întreprinderii. În temeiul prevederilor legale privitoare la rolul adunării generale a oamenilor muncii și al organizației sindicale el oferă instrumentul juridic prin care **colectivul de oameni ai muncii și organizația sindicală își vor exprima voința de a participa în condițiile prevăzute de lege la realizarea sarcinilor și la conducerea întreprinderii, precum și de a fi cointeresați în rezultatele activității acesteia.** Este ceea ce, de altfel precizează art. 77 (1) din Codul muncii.

Teza pe care o formulăm nu trebuie înțeleasă în sensul că, înainte de încheierea contractului colectiv de muncă, întreprinderea n-ar avea personalitate juridică. Potrivit prevederilor art. 33 din Decretul nr. 31/1954, întreprinderile socialiste de stat, fiind înființate „prin actul de dispoziție al organului competent al puterii sau administrației de stat“, au capacitatea de a avea drepturi și obligații de la data actului de dispoziție care le înființează. Considerăm însă că **formarea întreprinderii trebuie înțeleasă ca un proces care se realizează în mai multe momente succesive.**

Primul dintre acestea este cel al actului de înființare. Putem considera, astfel cum s-a mai susținut în literatura noastră de specialitate, că, acordînd personalitate juridică întreprinderii înainte de constituirea colectivului de oameni ai muncii, legea nu face altceva decît să anticipeze capacitatea de folosință a unității, pentru ca acest colectiv să se poată forma [3]). **Cel de al doilea moment** este cel al formării colectivului prin stabilirea raporturilor juridice ce vor lega pe fiecare muncitor și funcționar de întreprindere. **Urmează momentul constituirii organizației sindicale** din întreprindere, în care oamenii muncii se reunesc pentru promovarea intereselor lor. **Procesul** se desăvîrșește prin încheierea contractului colectiv de muncă, actul care reunește voința întreprinderii și a colectivului de oameni ai muncii reprezentat, în temeiul art. 77 (2) din Codul muncii de către președintele comitetului sindical, constituind temeiul participării acestui colectiv la întreaga activitate a întreprinderii în condițiile stabilite de lege [4]).

Iată ce ne face să considerăm că sub raport juridic doar împreună aceste două elemente — actul de înființare și contractul colectiv de muncă — configurează temeiul complex pe care ia ființă întreprinderea socialistă de stat.

STRÎNS legată de problema înființării este cea a „înzestrării“ și „dotării“ întreprinderii.

În literatura de specialitate din țara noastră, modalitățile de constituire a patrimoniului întreprinderii de stat n-au fost, după părerea noastră, suficient cercetate. Autorii care au abordat problema s-au mărginit — în general — să amintească faptul că dotarea întreprinderilor se face de către stat. Este, de altfel, ceea ce prevede și art. 4 din Legea nr. 11/1971, potrivit căruia întreprinderile „se înzestrează“ la înființare cu fonduri fixe și „se dotează“ cu mijloace circulante proprii, necesare desfășurării activității.

Aceste prevederi au fost însă considerabil amendate printr-o serie de acte normative, dintre care cel mai însemnat este recenta lege a finanțelor. În art. 100, aceasta prevede posibilitatea acordării către centrale sau întreprinderi de credite pentru realizarea investițiilor centralizate prevăzute în plan, fie în completarea mijloacelor bănești proprii destinate finanțării, fie chiar integral, în următoarele situații :

a) pentru obiective de investiții de pe urma cărora se pot obține beneficii, care asigură rambursarea creditului în cel mult 10 ani ;

b) cînd există un decalaj planificat pe trimestre între realizarea investițiilor și constituirea mijloacelor proprii destinate finanțării investițiilor ;

c) în cazul în care, în cursul anului, se depășește planul de investiții și aceasta se justifică din punct de vedere economic, existînd condiții materiale asigurate ;

d) în cazul în care, în cursul anului, mijloacele proprii destinate finanțării investițiilor nu s-au constituit la nivelul planului.

Legea mai prevede că băncile pot acorda în cursul realizării lucrărilor de investiții și alte categorii de credite, potrivit statutelor lor. Credite se pot acorda și pentru investițiile necentralizate.

Desigur că, astfel cum legea citată o atestă în mod categoric, finanțarea reprezintă modalitatea principală a constituirii patrimoniului unităților socialiste de stat. Înființînd întreprinderi, statul face un mare efort material, ponderea enormă în investiții fiind reprezentată de finanțare. Dar dacă aceasta este modalitatea principală de formare a patrimoniului întreprinderilor, ea nu este modalitatea unică. Parțial, efortul de „înzestrare“ și „dotare“ este preluat de colectivul de oameni ai muncii din întreprindere, pe calea creditării, întrucît potrivit legii, creditele obținute sînt restituite din beneficiile obținute de întreprindere, ca urmare a muncii depuse de colectivul de muncitori și funcționari.

---

1) Petre Pînzaru, Democratismul în conducerea economică, în „Probleme economice“ nr. 4/1972, pag. 17.

2) Vezi prof. dr. Virgil I. Cîmpeanu, **Dreptul Muncii,** E.S.D.P., București, 1967, pag. 59 și următoarele.

3) Vezi, prof. dr. docent Traian Ionașcu, Cu privire la un aspect necercetat de teoriile referitoare la fundamentul juridic al personalității organizațiilor economice de stat. Legalitatea populară, 1961, nr. 3 ; idem, Organizațiile socialiste ca persoane juridice în România, Ed. Acad., 1967, pag. 16 ; prof. dr. docent Constantin Stătescu, Dreptul civil, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1971.

4) Vezi Victor Dan Zlătescu, Contribuții la studiul problemei naturii întreprinderii socialiste de stat, în „Studii și cercetări juridice“, nr. 2/1972.

date de prognoză

O IPOTEZĂ A TRANSPORTULUI PENTRU ANUL 2000

COMISIA de prognoză a județului Ilfov, cu sprijinul cabinetului județean de organizare, a inițiat, la începutul lunii decembrie 1972, o ședință de „brainstorming" pentru prognozarea viitorului transporturilor în acest județ. Tehnica brainstormingului fiind cunoscută specialiștilor noștri, nu insistăm asupra ei, însă credem că este util să prezentăm, pe scurt, modul cum a fost ea utilizată practic în acest caz, pentru obținerea datelor necesare elaborării unei prognoze.

• 100 de idei în 2 ore

ȘEDINȚA a fost convocată din timp, prin invitații, în care s-a expus scopul ei. Au participat un număr de 18 specialiști din institutele de proiectări, de cercetări, din diferite ramuri de transport (rutier, feroviar, fluvial), din statistică, din învățămîntul superior și din organele de partid și de stat județene.

Dezbaterea s-a desfășurat la sediul Comitetului județean al P.C.R. într-unul din cabinetele sale de lucru, care a fost amenajat în acest scop în mod special, fiind expuse planșe explicative referitoare la problema ce urma să se dezbată, respectiv hărți ale județului cu situația urbanistică, economică și de transporturi, toate proiectate pentru anul 2000.

Au luat cuvîntul toți participanții din care: 12 au luat cuvîntul o singură dată; 3 de două ori; 2 de trei ori; 1 de cinci ori, adică în total 29 de luări de cuvînt din care: 2 au fost de introducere și încheiere; 1 a fost de moderație și 26 — de emitere de idei. Dezbaterea a durat două ore, în acest răstimp obținîndu-se un număr de peste 100 de idei — adică la fiecare minut o idee: în medie o luare de cuvînt a durat circa 4 minute. Cele mai multe luări de cuvînt și deci cele mai multe idei emise s-au referit — în ordinea numărului lor —, la transportul rutier și feroviar, mai puține la cel fluvial și mai puține la cel aerian, aceasta indicînd că cele mai multe schimbări ce vor interveni pînă în anul 2000 vor fi în primele trei tipuri de transport. Numărul de idei emise de un singur participant a variat de la 1 la 14 idei.

Ideile au generat pe toate cele trei căi cunoscute (progresiv-liniară, catalitică sau mixtă). Astfel, o serie de idei au generat pe cale progresiv-liniară — cele mai multe — cum ar fi de pildă ideea „Pentru București se va impune ocolirea cu mașinile de tonaj greu și foarte greu", emisă de un participant, care a fost generată de ideea „Consider că este necesar și absolut util să se pună la punct «centura de ocolire» a Bucureștiului" — idee emisă anterior de alt participant. În acest fel s-a venit cu o idee de completare, de concretizare a ideii emise anterior. Alte idei au generat pe cale catalitică, cum ar fi ideea: „în problema transportului de mărfuri trebuie să avem în vedere și posibilitățile de containerizare a mărfurilor", idee emisă de un participant, care a generat la alt participant o idee colaterală și anume: „Ar fi bine dacă am trece la folosirea trailerelor".

Fără îndoială că fiind bazate, în principal, pe intuiție și nu pe determinarea exactă a posibilităților ce vor exista la acea dată și, exprimînd mai mult o dorință, multe din aceste previziuni ar putea să nu se realizeze pînă în anul 2000. Ele pot fi însă luate, totuși, ca bază pentru elaborarea prognozei, bineînțeles sub rezerva confirmării lor prin studii și evaluări bazate pe calcule mai amănunțite.

• Un scenariu posibil și probabil

ÎN URMA PRELUCRĂRII datelor recoltate, iată pe scurt cum se prezintă varianta unui scenariu posibil și probabil al circulației și transportului la sfîrșitul acestui secol în județul Ilfov; accentuăm — o variantă posibilă și probabilă — care poate orienta forurile decizionale în activitatea de dezvoltare a județului.

Circulația, transportul, căile și mijloacele sale, așa cum vor apare ele în județul Ilfov în anul 2000, vor purta amprenta evoluției sale demografice, urbane, economico-sociale și tehnice, precum și a poziției sale deosebite din punct de vedere al amplasării geografic-administrative.

Județul Ilfov este amplasat în imediata apropiere, mai bine-zis în jurul municipiului București — Capitala țării — el trebuind să fie considerat ca un element ce cuprinde în totalitate și acest oraș. În anul 2000 această macro-unitate teritorială economico-administrativă va apare ca un sistem metropolitan. Ca urmare a dezvoltării economice planificate din a doua jumătate a secolului XX, în anul 2000 județul Ilfov nu va mai avea un profil agrar, iar orașul București nu va mai fi o aglomerare de întreprinderi industriale, acestea fiind împinse și amplasate în mare măsură în afara perimetrului Capitalei. Ponderea Capitalei în producția industrială a țării va fi procentual mai mică decît în 1972, iar cea a județului mai mare.

Menținîndu-se natalitatea anului 1970, populația județului se va ridica, la sfîrșitul secolului XX, la cifra de 1 055.000 de locuitori (desigur fără orașul București), fiind cu 30% mai mare decît în anul 1972. În anul 2000 aproape jumătate (46%) din populația județului își vor avea reședința stabilită în localități urbane (orașe). Județul va avea o rețea de 17 orașe, dezvoltate industrial, sistematizate și adaptate unor mijloace moderne de transport, de 4 ori și ceva mai multe localități urbane decît în anul 1972, cînd existau doar 4 orașe și anume: Giurgiu, Oltenița, Urziceni și Buftea. Celelalte 9 orașe ce vor exista în plus la începutul secolului XXI vor proveni din urbanizarea unor localități rurale ca Brănești, Afumați, Fierbinți, Tîrg. Snagov etc., a căror populație va ajunge între timp la cîte 16 000 de locuitori. Județul va dispune de foarte multe zone dezvoltate și bine amenajate de agrement.

În anul 2000 circulația în județul Ilfov va fi o circulație specifică evoluției atinse în județ, atît pe plan demografic, urbanistic, economic, social și tehnic, cît și datorită poziției sale geografice și administrative. O circulație foarte animată și intensivă va exista în special în zilele libere ale săptămînii, îndeosebi înspre și dinspre zonele de agrement.

Datorită atracției forței de muncă de către localitățile urbane, în special de cele dezvoltate industrial, va exista un navetism ridicat în județ. Faza maximă a circulației se va înregistra între orele 6,30 și 7,30 dimineața, iar o altă fază duminică seara, cînd cetățenii se vor întoarce de la locurile de agrement la București și celelalte centre din județ.

Circulația în județul Ilfov la sfîrșitul acestui secol va impune un sistem de transport corespunzător, caracterizat printr-un ritm deosebit de intens, viteză ridicată, capacitate mare de deplasare, diversificare mare și manevrabilitate sporită și eficientă.

Pentru dirijarea optimă a traficului atît de intens în județ, va exista un centru de informatică al județului, amplasat în București, pentru deservirea circulației. Datorită lui nu vor fi transporturi insuficiente; circulația va fi fluentă și se va face în deplină siguranță. Căile pe care se va efectua circulația de persoane și bunuri în județul Ilfov, deosebit de complexă și intensă în anul 2000, vor fi variate, fiind, în genere, dezvoltate toate tipurile de transport. Comparativ cu situația din anul 1972 o dezvoltare deosebită o va înregistra în anul 2000 rețeaua de căi fluviale și aeriene, în special transportul cu elicopterul pentru pasageri și mărfuri. Transportul principal în județ va fi însă cel efectuat pe cale ferată (tip navetă), și șosele. O caracteristică a transporturilor județene din această perioadă va fi aceea că rețeaua transporturilor de mărfuri se va separa de cea a transporturilor de călători.

Datorită navetismului, tranzitului și utilizării celor două zile libere pe săptămînă, circulația rutieră va fi deosebit de intensă, ea rămînînd una din principalele modalități de a circula, o dezvoltare mai accentuată cunoscînd-o transportul auto, îndeosebi pentru satisfacerea cerințelor de transport pe distanțe scurte. Volumul mărfurilor transportate cu mijloace auto va fi și el ridicat.

Cel mai mare trafic de mărfuri și călători va avea loc între București — Ploiești, București — Pitești, București — Alexandria, București — Giurgiu, București — Oltenița, București — Călărași și București — Urziceni. Un însemnat trafic de călători și mărfuri va avea loc și între București — Videle, București — Greaca și București — Snagov. Toate drumurile naționale vor fi modernizate. Toate intersecțiile cu calea ferată vor fi denivelate. Va fi pus la punct și va funcționa un sistem de ocolire a orașului București de către autovehicule, în special cele de tonaj greu și foarte greu. Șoselele și autostrăzile pentru traficul de călători vor fi separate de cele pe care se transportă mărfuri, județul dispunînd de drumuri adecvate tonajului transportat.

În afara magistralei București — Pitești (dată în exploatare încă din anul 1972) vor funcționa autostrăzile București — Ploiești, București — Giurgiu, cu porțiunea aferentă județului, București — Craiova și între București și podul peste Dunăre la Giurgeni. Pe lîngă autostrăzile naționale obișnuite, va exista însă și o autostradă centrală care leagă pe cele naționale. În afară de aceste autostrăzi, județul va mai dispune de următoarele șosele asfaltate de interes național și internațional, cu trafic mare de călători: București — Călărași, București — Oltenița; București — Videle; București — Greaca; București — Snagov.

Numărul mijloacelor individuale de transport, al automobilelor proprietate personală va crește rapid în fiecare an al ultimelor decenii ale secolului al XX-lea.

O contribuție importantă la creșterea acestui număr se va datora îndeosebi navetiștilor al căror grad de dotare cu autoturisme proprietate personală va fi foarte ridicat, la cei din mediul rural acest nivel fiind chiar mai ridicat decît la cei din mediul urban. Astfel, din cei 100 000 de navetiști, circa 75 000 vor veni în fiecare dimineață în București cu automobile proprietate personală. Trebuie, de asemenea, de menționat, în același context, că în municipiul București va exista în anul 2000 circa 300 de autoturisme la 1000 de locuitori.

Mai mult de jumătate din autocamioanele cu care va fi înzestrat transportul auto vor fi mijloace de mare tonaj, echipate cu motoare Diesel; mărfurile vor fi containerizate.

Pe drumurile județului vor circula autoturisme folosind drept combustibil hidrogenul, un carburant care nu este poluant și nu face zgomot. O altă energie utilizată în anul 2000 va fi pila de combustibil. Aceasta face ca autobuzele electrice să constituie principalul mijloc de transport rutier în comun. Viteza de trafic va fi în anul 2000 cu 30% mai mare decît cea utilizată în anul 1972. Cutiile de viteză vor fi automatizate.

Principala circulație de bunuri și persoane a județului de la sfîrșitul secolului nostru va rămîne tot cea efectuată pe calea ferată. În anul 2000 vor intra și ieși din gările Bucureștiului zilnic 330 000 de călători.

Favorizată de existența unor condiții prielnice o puternică circulație feroviară va avea loc între București — Ploiești și București — Constanța, precum și pe distanța București — Pitești. Ca urmare a posibilităților oferite de legislația de transport din această perioadă, va exista și o vie și masivă circulație de mărfuri în județ pe calea ferată, îndeosebi pe distanțe scurte sub 50 km. Absolut toate trenurile care vor intra în București vor fi electrice, tractate de locomotive electrice. Circulația se va face în special cu trenuri rapide, îndeosebi trenuri navetă moderne și confortabile. Vor fi utilizate rame automotoare electrice cu 5 vagoane cu circa 1600 de călători pe tren.

Viteza trenurilor va fi mare, cea a trenurilor de persoane atinge 120—140 sau chiar 200 km/h, iar cea a trenurilor comerciale 80—90 km/h.

Gara de Nord va fi — în viziunea unora — denivelată sau — în cea a altora — mutată la podul Basarab fiind și evazată.

• Bucureștiul — port la Dunăre

AVÎND și o porțiune din Dunăre în perimetrul său, și datorită costului redus, la sfîrșitul acestui secol, în județul Ilfov va avea loc și un însemnat trafic fluvial de călători și, mai ales, de mărfuri. Într-adevăr, între Giurgiu și Oltenița va exista un trafic animat de călători și bunuri, va funcționa, de asemenea, rețeaua de navigație fluvială Dunăre — Cernica, care va asigura legătura între București și Dunăre. Pentru a ne face o imagine despre importanța pentru județ a circulației fluviale trebuie spus că în anul 2000 vor exista curse regulate între Oltenița și Paris, prin canalul Rin — Main — Dunăre, ce va fi terminat în 1981, canal ce ne va lega, prin Dunăre, de Franța.

Bucureștiul va fi port la Dunăre, primind călători și bunuri transportate cu nave „expres".

În anul 2000 transportul aerian va fi utilizat atît pentru deplasarea călătorilor, el legînd o serie de localități între ele dar, în special, pentru mărfuri și realizarea unor importante lucrări în agricultură.

Județul va dispune de un aeroport propriu modern echipat cu aparatură de dirijare și protecție a navigației aeriene, destinat în special pentru transportul cu mijloace aeriene a legumelor proaspete, transportul aerian al județului ocolind în acest fel Bucureștiul și nemaifolosind aeroportul său atît de aglomerat. De asemenea, localitățile din județ vor fi dotate cu terenuri și instalații speciale de aterizare și decolare.

Datorită avantajelor sale — lipsă de zgomot și de poluare, cale suspendată și care nu pune problema pasajelor de nivel, imposibilitatea deraierii, asigurarea unei siguranțe 100% bune — în transportul neconvențional al județului, va fi dezvoltat și va funcționa probabil, în anul 2000, sistemul de transport cu nave pe pernă de aer și pe pernă magnetică, în special pentru transportul de călători.

Desfășurîndu-se numai pe teritoriul Capitalei, circulația, respectiv transportul subteran, nu face parte din sistemul de circulație și transport propriu-zis al județului. Cu toate acestea, datorită rolului său în descongestionarea circulației în oraș și, prin aceasta, contribuției ce o aduce la accelerarea și realizarea în bune condiții a legăturii județului cu municipiul București, prin asigurarea unei mai rapide și fluente circulații în județ la punctele de contact cu Capitala, transportul subteran va prezenta importanță pentru circulația din județ.

La sfîrșitul acestui secol, orașul București va dispune de un metrou cu ramificații radiale în afara ringului său și ale căror intrări vor fi amplasate în apropierea punctelor de acces în Capitală ale căilor de transport ale județului, respectiv în apropiere de gări, aeroporturi, autogări etc. ale orașului.

Călătorii ce vor veni în aceste puncte își vor continua drumul în oraș cu ajutorul metroului, asigurîndu-se astfel continuitatea și fluența traficului în județ și Capitală și deci legătura cu căile de transport ale acestuia. Se va deplasa cu viteză comercială medie de 33 km/h. Realizînd această viteză, de trei ori mai rapidă față de circulația de la suprafață, metroul va reduce cu 30—50 minute durata străbaterii orașului de la un capăt la altul, contribuind și la accelerația circulației în județ.

Dragoș CIGUSIEVICI

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Dinamica datoriei externe

CONFORM calculelor date publicității de secretariatul U.N.C.T.A.D., datoria externă a țărilor subdezvoltate a crescut între anii 1961—1969 de la 21,6 miliarde la 59,3 miliarde dolari, iar dobînzile aferente de la 2,3 miliarde la 5 miliarde dolari. Se precizează că — dacă se mențin actualele tendințe în domeniul transferurilor de „fonduri pentru dezvoltare" și al ratei dobînzilor — datoria externă a țărilor subdezvoltate va atinge în 1980 aproximativ suma de 150 miliarde dolari.

În ceea ce privește țările Americii Latine, în 1972 datoria lor externă depășea 23 miliarde dolari, iar dobînzile s-au ridicat la circa 2,9 miliarde. În condițiile menținerii ritmului lor actual de creștere, în 1980 cei doi indicatori vor fi de 50 miliarde și — respectiv — 8,5 miliarde dolari.

• U.R.S.S.: Perspectivele consumului populației

PRINTRE prevederile actualului plan cincinal al Uniunii Sovietice se înscrie și ridicarea continuă a nivelului de trai al populației, reflectată în creșterea consumului acesteia. În cazul produselor alimentare bogate în proteine consumul pe locuitor urmează să crească la carne de la 48 kg în 1970 la 59 kg în 1975, la pește de la 15,4 la 22 kg, la lapte de la 307 la 340 kg, iar la ouă de la 159 la 192 bucăți. Consumul de legume va spori și el, respectiv de la 82 la 109 kg, iar cel de fructe de la 35 la 109 kg în 1975. La pîine și produse de panificație consumul se va menține, practic, la același nivel, în timp ce la cartofi va scade de la 130 kg în 1970 la 120 kg în 1975.

În categoria obiectelor de îmbrăcăminte extinderea consumului pe locuitor va fi de asemenea sensibilă: la țesături de la 30,4 m^2 în 1970 la 35 m^2 în 1975, la tricotaje de la 5,3 la 7,7 bucăți, la ciorapi și șosete de la 6 perechi la 6,9 perechi, la încălțăminte de piele de la 3 perechi la 3,6 perechi etc.

Pregătirea și perfecționarea cadrelor

ÎNVĂȚĂMÎNTUL POST-UNIVERSITAR ECONOMIC

ÎN CADRUL sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale, Academia de Studii Economice ocupă un loc important, revenindu-i rolul de a asigura perfecționarea pregătirii marii majorități a economiștilor, precum și a pregătirii economice a altor categorii de specialiști.

În articolul de față, prof. univ. dr. Mircea Bulgaru, prorector al Academiei de Studii Economice — București, prezintă conținutul formelor de perfecționare organizate în cadrul Academiei, participanții și rezultatele obținute pînă în prezent, precum și unele probleme pe care le ridică învățămîntul postuniversitar economic în țara noastră.

ÎNCEPÎND din anul universitar 1971/1972, în cadrul Academiei de Studii Economice — București s-au organizat o serie de **cursuri de recliclare post-universitare** cu conținut economic pentru specialiști din întreprinderi, centrale, institute de cercetare și proiectări, ministere și organe centrale. Prin aceste cursuri se urmărește **o reconsiderare și reactualizare a cunoștințelor** dobîndite în anii de studii, dar, mai ales, însușirea unor metode și tehnici moderne care au un rol deosebit în conducerea și organizarea proceselor economice, în luarea deciziilor, în vederea creșterii eficienței intregii activități economice. La cursuri participă economiști, ingineri, matematicieni, cercetători din unitățile economice care, în activitatea lor practică, se confruntă cu probleme economice de mare complexitate, ce impun folosirea unor metode și tehnici moderne de conducere cum ar fi cibernetica și informatica economică, cercetările operaționale, teoria deciziilor, metodele cantitative de marketing și altele.

• Conținutul perfecționării

ÎN PREZENT, in cadrul Academiei de Studii Economice sînt organizate 20 de cursuri postuniversitare cu diferite forme de învățămînt la care urmează aproape 1000 de cursanți, în cea mai mare parte economiști și alte specialități, îndeosebi ingineri care ocupă funcții economice (vezi tabelul). Printre specialitățile de reciclare pot fi amintite cursuri ca studiul pieței interne și externe, proiectarea și organizarea sistemului informațional, informatică economică, ergonomie, metode moderne de analiză economico-financiară, studiul relațiilor valutare internaționale, cibernetică economică, tehnici moderne de pregătire, luare și executare a deciziilor, cercetări operaționale, analiza modelelor, metode statistice pentru controlul calității produselor, metode de prognoză, optimizări în aprovizionarea tehnico-materială, estetică comercială, metode și tehnici moderne de organizare a contabilității, științe administrative.

Unele exemplificări privitoare la conținutul unor cursuri, prevăzute în planurile de învățămînt și programele de studii, pot prezenta interes pentru profilul reciclării în domeniul economic.

În cadrul cursului **de prognoză economică** se predau discipline privitoare la metode, și modele matematice în prognoza social-economică, modele ale creșterii funcției de producție, și modele econometrice, tehnici de simulare electronică în prognoza social-economică, prognoza demografică și a forței de muncă.

Cursurile de **proiectare și organizare a sistemului informațional** și de informatică economică dezbat probleme legate de sistemele informaționale și informatice, calculatoare electronice, programare, analiză și proiectare de sisteme, aplicații ale cercetării operaționale în economie.

Cursul **de cercetări operaționale** cuprinde discipline privitoare la programarea matematică cu aplicații în economie, analiza drumului critic, teoria grafelor, stocurilor și programării producției utilizarea calculatoarelor electronice în aplicațiile economice ale cercetării operaționale.

Un curs de **analiza modelelor** abordează teme legate de modelarea macroeconomică, modelare micro-economică și aplicații ale cercetării operaționale în economie, metode și tehnici de simulare.

Cursul de **cibernetică economică** tratează probleme de cibernetică metode și tehnici de optimizare a proceselor economice, modele și metode de prognoză economico-socială, utilizarea tehnicii electronice de calcul, modele și tehnici de simulare.

La cursul de **tehnici moderne de promovare a exporturilor** se abordează probleme legate de conducerea și tehnica comerțului exterior și a cooperării tehnico-științifice internaționale, marketing, conjunctură și prețuri internaționale, tehnica plăților internaționale, comerț internațional și politici comerciale.

Cursurile privind **studiul pieței externe** dezbat probleme privitoare la marketing intern și internațional, conjunctura piețelor internaționale de mărfuri metode de promovare a exporturilor, tehnici de prospectare a pieței interne și de comercializare, sociologia comerțului și psihologia consumatorului.

La cursul **tehnici moderne de pregătire, luare și executare a deciziilor** se tratează o serie de probleme privind tehnici moderne de conducere în unitățile industriale, metode matematice moderne în conducerea, planificarea și organizarea producției teoria deciziilor.

În cadrul cursului **metode moderne de analiză economico-financiară** sînt cuprinse teme pe probleme de echilibru financiar, de eficiență și priorități financiare, dimensionarea numerarului din circulație, eficiența operațiunilor financiare, metode și modele matematice folosite în planificarea economico-financiară.

Cursul **studiul relațiilor valutare** internaționale se ocupă de planificarea financiar-valutară a operațiunilor de comerț exterior, metode și tehnici de analiză a eficienței financiar-valutare, relații valutare, de credit și de plăți în operațiunile cu străinătatea.

La cursul **metode statistice pentru controlul calității produselor** se predau o serie de discipline privind economia calității, elemente de statistică pentru controlul calității produselor, programarea experimentelor etc.

• Perfecționarea și integrarea învățămînt-cercetare-producție

PRIN modul cum este organizat învățămîntul post-universitar economic se urmărește și procesul deosebit de important în etapa actuală al integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. Acest lucru se realizează prin conținutul programelor de învățămînt, prin tematica dezbaterilor, prin temele de control și proiectele finale, prin cadrele asociate din producție care participă la predarea acestor cursuri ca și prin locul unde se organizează unele din cursurile post-universitare. Dacă ne referim, fie și pe scurt, la aceste probleme rezultă că exceptînd cursul privind tehnicile de promovare a exporturilor, care este un curs de zi cu o durată de 3 luni, toate celelalte domenii de specializare care au fost arătate mai înainte sînt organizate sub forma unor cursuri fără frecvență cu o durată de 12 luni pentru specialitățile de sistem informațional economic și informatică economică și cu o durată de 6 luni pentru toate celelalte specialități. În cursul acestor perioade, baza de pregătire a cursantului o constituie studiul individual, potrivit unei tematici și bibliografii indicate în acest sens. Pentru a menține un contact cît mai strîns cu cursanții în perioada cursurilor, se organizează 3—4 convocări cu o durată efectivă de cel mult o lună în care sînt organizate cursuri intensive sub formă de prelegeri, prelegeri-dialog, dezbateri, lucrări practice, acțiuni demonstrative pe problemele cele mai importante cuprinse în tematica specialității respective.

În perioada stagiului, cursanții sînt obligați ca în paralel cu studiul individual să elaboreze anumite lucrări de control cu teme selectate de la locul de muncă, iar în final să susțină un proiect-economic cu posibilități de folosire în activitatea practică. În perioada convocărilor respective un loc important se acordă metodelor moderne de predare, cum ar fi metoda de cazuri, modele de întreprinderi, jocuri de întreprinderi, tehnici de simulare.

Pornind de la indicațiile conducerii partidului pe linia integrării învățămîntului cu producția, încă din acest an Academia de Studii Economice, în înțelegere cu unele unități economice, a organizat cursuri post-universitare și cursuri intensive de reciclare de scurtă durată în mari întreprinderi industriale. Putem ilustra în acest sens cursurile intensive de informatică economică de scurtă durată organizate de catedra de Cibernetică economică la unele întreprinderi industriale din Oradea, cursul post-universitar privind analiza modelelor de la Combinatul chimic — Rîmnicu-Vîlcea și cursul de analiză economică-financiară organizat de facultatea de Finanțe la Combinatul siderurgic — Galați. Eficiența sporită a acestor cursuri pe linia integrării cu practica rezultă și din aceea că proiectele finale ale cursanților pe probleme care interesează întreprinderile și centralele vor fi susținute în întreprinderi, adică acolo unde urmează să se aplice în practică și acest lucru ce mi se pare de asemenea, important, aceste proiecte vor fi supuse unor dezbateri cu cei care urmează să dea viață proiectelor respective.

Un rol deosebit de important în organizarea cursurilor post-universitare îl are recrutarea și selecționarea cadrelor de predare și de conducere a lucrărilor practice. Aria largă a disciplinelor care fac obiectul reciclării, complexitatea și caracterul practic al unora din temele elaborate necesită antrenarea unor specialiști cu profil variat, economiști, matematicieni, ingineri din cadrele cele mai calificate ale Academiei, precum și specialiști de înaltă calificare din întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări și proiectare, ministere și alte organe centrale. Ca o exemplificare a celor menționate mai sus, în anul trecut au fost antrenate la cursurile post-universitare organizate de către ASE 164 cadre didactice de predare și de conducere a lucrărilor practice, din acestea 100 din Academie, iar 53 specialiști din întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări și ministere. În prezent, pe măsura creșterii numărului de cursanți, efectivul total al cadrelor de predare și de conducere a lucrărilor practice este de 200 dintre care 80 lucrează direct în producție. De bună seamă că organizarea unor asemenea cursuri, în pas cu nevoile de perfecționare a pregătirii cadrelor potrivit cu noile structuri organizatorice, cu sarcinile ce se pun pe linia perfecționării, conducerii și organizării producției, ridică în continuare o serie de probleme care se cer a fi investigate, pe linia perfecționării învățămîntului postuniversitar, a sudării și mai mult a acestuia cu cele mai noi cuceriri ale cercetării științifice și ale cerințelor practicii.

prof. univ. dr. Mircea BULGARU
prorector al Academiei de Studii Economice

	Total	Economiști	Ingineri	Alte categ.
1. Metode de prognoză economică	45	21	7	17
2. Proiectarea și organizarea sistemului informațional	68	28	36	4
3. Informatică economică	54	16	36	2
4. Cercetări operaționale	33	3	12	18
5. Analiza modelelor	12	—	2	10
6. Cibernetică economică	25	12	9	4
7. Tehnici moderne de promovare a exporturilor	62	31	23	8
8. Studiul pieței interne-marketing	71	59	2	10
9. Studiul pieței externe-marketing	84	64	19	1
10. Tehnici moderne de pregătire și luarea deciziilor	95	50	43	2
11. Metode moderne de analiză economico-financiară	137	130	4	3
12. Studiul relațiilor valutare internaționale	15	15	—	—
13. Metode și tehnici moderne de organizare a contabilității	110	100	1	9
14. Optimizări în aprovizionarea tehnico-materială	30	27	2	4
15. Metode statistice pentru controlul calității produselor	28	3	21	1
16. Estetică comercială	17	17	—	—
17. Ergonomie	20	18	2	—
18. Științe administrative	20	16	3	1
TOTAL :	926	610	222	312

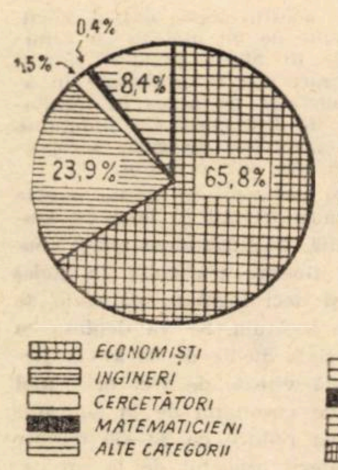

Fig. 1. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar economic, după specialitatea absolvită în facultate**

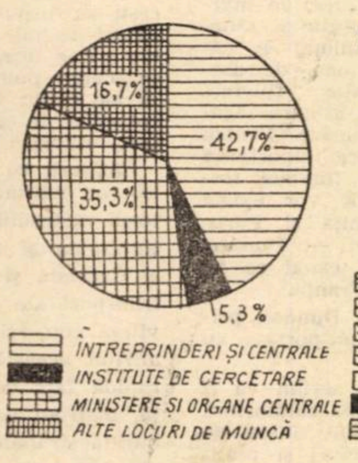

Fig. 2. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar economic, după locul de muncă**

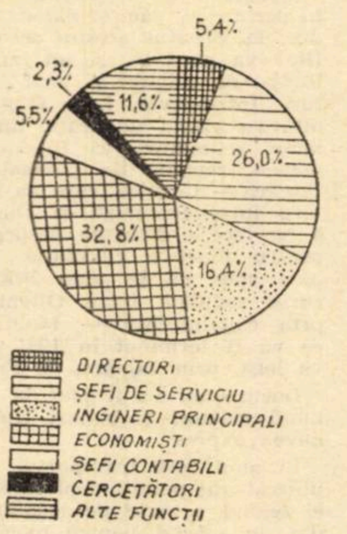

Fig. 3. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar, după funcția actuală**

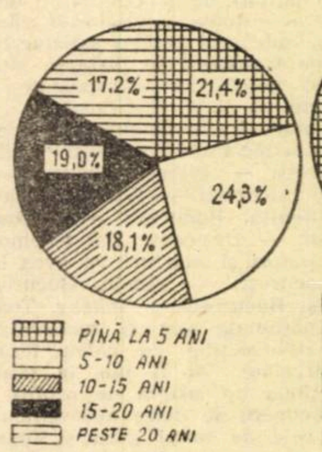

Fig. 4. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar economic, după vechimea în specialitate**

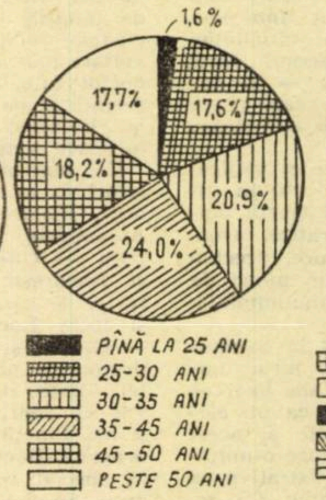

Fig. 5. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar economic, după vîrsta cursanților**

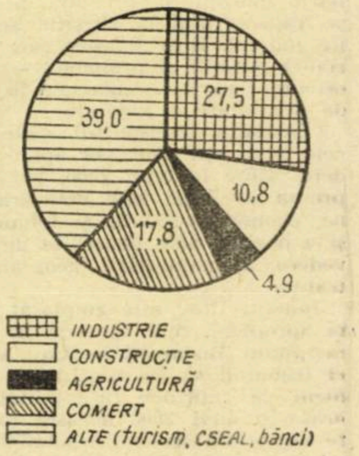

Fig. 6. — **Structura participanților la învățămîntul postuniversitar economic, după ramurile economiei în care activează**

Prezintă o caracteristică pentru majoritatea țărilor socialiste orientarea industrializării spre dezvoltarea unor subramuri ale industriei chimice, cum sînt petrochimia, industria firelor și fibrelor sintetice, producția de mase plastice etc.

ÎN ACEST TABLOU diversificat al direcțiilor și obiectivelor industrializării pe glob se înscrie și strategia dezvoltării industriale în R.S. România. Dimensiunile, conținutul și specificul industrializării din țara noastră sînt direct dependente de o serie de condiții interne. România este în prezent o țară în curs de dezvoltare care dispune, însă, de o bază industrială proprie capabilă să asigure continuarea industrializării pe coordonatele progresului tehnico-științific. Agricultura este una dintre ramurile principale ale economiei naționale care, în prezent, deține însemnate rezerve economice ce pot fi valorificate la maximum într-o perspectivă apropiată. Totodată, în această ramură, există un număr mare de forțe de muncă care, pe fondul continuării industrializării, va cunoaște modificări structurale, ce se vor concretiza în creșterea eficienței muncii sociale și a valorii nou create. Condițiile țării noastre oferă, de asemenea, posibilități deosebite pentru organizarea complexă a turismului internațional, în așa fel încît acesta să atingă nivelul existent al țărilor avansate în acest domeniu și să asigure, astfel, o contribuție însemnată la sporirea surselor dezvoltării. Este deosebit de important și faptul că România dispune de un potențial de cercetare științifică, confirmat, încă de mult timp, de rezultate cu renume mondial în diferite științe (matematică, fizică, chimie, biologie, astronomie etc.). Ca urmare, existența acestor școli științifice românești oferă certitudinea că țara noastră poate deține într-o perspectivă apropiată, un loc însemnat în diferite domenii sau direcții ale progresului tehnic și tehnologic viitor. Totodată, este de remarcat că pentru unele ramuri de avangardă ale industriei, ca de exemplu chimia, țara noastră dispune de resurse materiale care permit o diversificare a nomenclatorului de produse corespunzător celor mai noi descoperiri ale științei și tehnicii. În același timp, pentru alte ramuri fundamentale ale industriei resursele naturale proprii sînt insuficiente (exemplu — minereu de fier) ceea ce amplifică rolul cooperării economice cu alte țări.

Existența acestor condiții interne, precum și incidențele factorilor generali, analizați, imprimă caracteristici specifice strategiei industrializării din România. Obiectivul major îl constituie **formarea unui sistem național industrial modern și multilateral dezvoltat, definit în principal de existența industriei ca ramură conducătoare în cadrul acestui sistem, cu o structură corespunzătoare principalelor forme de manifestare ale progresului tehnic științific, precum și de funcționarea celorlalte ramuri ale economiei naționale pe mecanisme industriale specifice fiecăreia dintre ele, dar într-o interdependență organică [6]).**

Pentru realizarea acestui sistem, industria — ca ramură conducătoare, are funcții strategice multiple, care presupun și modificarea structurii sale. Astfel, dezvoltarea în continuare a industriei siderurgice, a producției de energie electrică și mai ales a industriei construcțiilor de mașini — are ca obiective atît asigurarea consumului productiv industrial și a consumului populației cu bunuri industriale, furnizarea de mijloace tehnice industriale necesare celorlalte ramuri ale economiei naționale, cît și creșterea volumului și ponderii produselor industriale în totalul comerțului exterior. Reflectînd aceste necesități obiective Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., consemnează că **„profilarea în perspectivă a industriei constructoare de mașini va trebui să fie astfel realizată încît să se asigure participarea intensă a acestei ramuri la înzestrarea tehnică a economiei naționale, specializarea în producție și dezvoltarea cooperării cu țările membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, precum și cu alte state" [7]).** Evident, că ținînd seama de resursele mari ale agriculturii și turismului din țara noastră, **considerarea producției de mijloace de muncă moderne necesare acestor ramuri, ca unul din sectoarele prioritare ale industriei constructoare de mașini este pe deplin justificată.**

În ce privește specializarea în producție, coordonatele strategice ale industrializării din țara noastră imprimă acesteia un conținut complex. Concepută pe dezvoltarea simultană a principalelor sectoare industriale purtătoare ale progresului tehnic, specializarea în producție vizează creșterea nomenclatorului de produse ale fiecărui sector. Criteriile de stabilire și extindere a gamei de produse reprezentative pentru fiecare dintre sectoarele cele mai moderne sînt multiple. Principiul fundamental, valabil pentru toate ramurile este **specializarea în produse care încorporează o cantitate cît mai mare de muncă complexă.** În acest sens, Directivele Congresului al X-lea, cît și orientările și direcțiile dezvoltării economico-sociale a României în deceniile următoare, aprobate de Conferința Națională a partidului din iulie 1972, stabilesc : pentru **industria siderurgică** — lărgirea substanțială a mărcilor de oțeluri de înaltă rezistență, inoxidabile, oțeluri pentru scule și rulmenți ; pentru **industria electrotehnică** — extinderea producției de mașini electrice, transformatoare de forță, aparataj de înaltă și joasă tensiune etc. ; pentru **industria electronică** — dezvoltarea producției de aparate electronice industriale, de măsură și control, de componente electronice de clasă profesională, dispozitive semiconductoare pe bază de siliciu și circuite integrate, aparate de radiocomunicații pentru utilizări profesionale și altele ; în cadrul industriei constructoare de mașini se vor dezvolta intens mecanica fină și optica, producția de mașini-unelte cu program, de utilaje de înaltă complexitate, de mijloace de transport de mare capacitate.

Pentru diferite ramuri și sectoare ale industriei, specializarea în produse se bazează și pe alte criterii cum sînt : resursele de materii prime existente în țară, nivelul cererii pentru consumul intern, posibilitățile de export pe care le creează și altele. Ramura cea mai reprezentativă a acestui complex de criterii este **industria chimică,** care se va dezvolta îndeosebi pe baza chimizării gazului metan, a produselor petroliere și resurselor de sare și care va asigura o producție diversificată de fibre și fire chimice, cu deosebire sintetice, noi sortimente de mase plastice, materiale înlocuitoare ale metalului, lemnului și pielei, produse sodice etc.

Pentru evoluția viitoare a industrializării în România, un rol însemnat prezintă asigurarea surselor necesare noilor dimensiuni ale acestui proces. Factorul primordial al obținerii acestor surse este creșterea **eficienței cercetării științifice naționale,** prin soluționarea problemelor legate de lărgirea bazei de materii prime, valorificarea superioară a resurselor naturale, echilibrarea balanței energetice, conceperea de noi tehnologii, mașini și instalații cu performanțe superioare, creșterea competitivității produselor românești, dezvoltarea exportului de mărfuri pe piața mondială.

Expresie a direcțiilor fundamentale ale progresului

În scopul elaborării proiectului de plan în profil teritorial, unitățile economice și social-culturale, indiferent de subordonare, vor transmite comitetelor executive ale consiliilor populare pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea atît proiectele de plan, cît și sarcinile stabilite pe baza planului unic de dezvoltare a economiei naționale. Fac excepție unitățile industriale și de construcții de interes republican care își desfășoară activitatea pe teritoriul comunelor și care vor transmite propunerile lor direct comitetelor exectutive ale consiliilor populare județene.

Proiectul planului unităților administrativ-teritoriale — elaborat de comitetele executive ale consiliilor populare — va cuprinde :

La comună :

- activitatea de producție agricolă ;
- activitatea unităților economice și social-culturale subordonate consiliului popular comunal, precum și a unităților de pe teritoriul comunei subordonate consiliului popular județean ;
- activitatea unităților cooperatiste de consum și meșteșugărești ;
- contribuția membrilor CAP, a gospodăriilor individuale și a meseriașilor la constituirea resurselor centralizate ale statului și la satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii ale populației ;
- lucrările de interes obștesc ce se efectuează din contribuția în bani și în muncă a locuitorilor.

La orașe și municipii :

- activitatea de producție industrială, agricolă, de construcții, transporturi, circulația mărfurilor, prestări de servicii, social-culturală și de gospodărie comunală, desfășurată de unitățile din subordinea consiliului popular ;
- activitatea desfășurată pe teritoriul orașului de unitățile din subordinea consiliului popular județean și a celor de interes republican, cît și a unităților cooperatiste meșteșugărești și de consum ;
- contribuția gospodăriilor personale ale membrilor CAP, a gospodăriilor individuale și a meseriașilor la constituirea resurselor centralizate ale statului și la satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii ale populației ;
- lucrările de interes obștesc ce se efectuează prin contribuția în bani și în muncă a locuitorilor.

Proiectele planurilor în profil teritorial, după adoptarea lor de către comitetele executive ale consiliilor populare ale comunelor, orașelor și municipiilor se transmit comitetelor executive ale consiliilor populare județene care elaborează planul de dezvoltare economico-socială a județelor, plan ce cuprinde întreaga activitate ce se desfășoară pe teritoriul lor.

Remarcăm faptul că proiectul planului în profil teritorial cuprinde atît sarcinile ce decurg din propunerile ce privesc indicatorii principali ce se regăsesc în planul național unic de dezvoltare a economiei naționale, cît și indicatorii ce se concretizează sau detaliază de către centrale, întreprinderi și unități sau a căror stabilire intră în competența uniunilor județene ale cooperativelor sau a consiliilor populare. Între aceștia din urmă trebuie evidențiați indicatorii planului de servire a populației, prestările de servicii, prestările industriale (activitatea morilor și preselor de ulei), lucrările de interes obștesc din contribuția în bani și în muncă a locuitorilor etc.

Proiectele planului de dezvoltare economico-socială a județelor, privind unitățile subordonate, se transmit de către comitetele executive ale consiliilor populare județene Comitetului de Stat al Planificării, **împreună cu problemele privind unitățile de subordonare republicană care nu au putut fi soluționate cu ministerele și celelalte organe centrale.**

Această prevedere a Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României are o dublă importanță : pe de o parte, ea presupune dialogul permanent între comitetele executive ale consiliilor populare și organele centrale, iar pe de altă parte, dreptul de divergență, de dezbatere și de sesizare, ce este conferit consiliilor populare în elaborarea planului. În același timp, această prevedere, bazată pe participarea directă a comitetelor executive ale consiliilor populare în procesul de elaborare a planului, elimină lucrările de centralizare și prezentare a tuturor indicatorilor de plan la organele de sinteză ale economiei naționale — în mod special Comitetului de Stat al Planificării — înlocuind lucrările birocratice de centralizare și respectiv materialele cifrice, prin analiza și prezentarea problemelor majore ale dezvoltării teritoriale.

Aceasta creează condiții ca, în discuțiile purtate la Comitetul de Stat al Planificării, cu participarea pe de o parte a ministerelor și celorlalte organe centrale iar pe de altă parte cu participarea consiliilor populare județene, problemele dezvoltării teritoriale și respectiv problemele folosirii eficiente a potențialului material și uman al teritoriului, să fie analizate pe mai multe variante, comparativ, alegîndu-se în final varianta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic și social.

Ministerele și celelalte organe centrale au obligația de a dispune măsurile necesare ca unitățile economice și social-culturale să transmită sarcinile ce le revin comitetelor executive ale consiliilor populare județene pe teritoriul cărora își desfășoară efectiv activitatea și după sediul întreprinderilor sau unităților interjudețene cărora le sînt subordonate.

Legat de această prevedere a legii apare necesar, ca pentru evitarea executării unor lucrări paralele, extrasele de plan pe toate treptele organizatorice să fie transmise în copie, și nu ca lucrări special executate, consiliilor populare județene.

Pe baza sarcinilor ce decurg din planul național unic repartizate pe verticală titularilor de plan (în profil departamental), pînă la ultima unitate de bază, și transmise, concomitent, comitetelor executive ale consiliilor populare, acestea elaborează planul de dezvoltare economico-socială a unităților administrativ-teritoriale, îl supun dezbaterilor și îl adoptă în sesiunile consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale.

În întreaga lor activitate de elaborare a proiectelor de plan și de executare a planurilor, comitetele executive ale consiliilor populare răspund de întocmirea și realizarea planurilor de către unitățile de subordonare locală, de folosire integrală și intensivă a terenurilor agricole, de valorificarea eficientă a tuturor resurselor de creștere a producției materiale, de folosirea rațională a forței de muncă, de folosirea deplină a capacităților de producție în unitățile republicane și locale, urmărind extinderea cooperării între întreprinderile de interes republican și local, coordonarea dezvoltării activităților locale cu cele republicane și, în final, încadrarea planurilor de dezvoltare economico-socială a unităților administrativ-teritoriale în planul național unic.

Comitetele executive ale consiliilor populare au răspunderi sporite în controlul realizării planurilor privind activitatea economică și socială, în avizarea dezvoltării capacităților de producție și în amplasarea noilor capacități sau obiective de investiții de interes republican și local, în avizarea folosirii fondurilor proprii ale întreprinderilor republicane constituite din beneficii sau din alte surse pentru construcția de obiective social-culturale, în adoptarea și traducerea în viață a măsurilor pentru protejarea mediului natural ambiant, pentru prevenirea poluării aerului și apelor, precum și a degradării solului și respectiv în exercitarea controlului riguros asupra modului în care unitățile economice folosesc fondurile destinate acestor lucrări.

Marin CEOPONEA

șeful Serviciului de coordonare
a planului în profil teritorial din
Comitetul de Stat al Planificării

STRATEGIA INDUSTRIALIZĂRII ÎN CONTEXTUL EVOLUȚIILOR MONDIALE ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ

FAURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate înseamnă pentru gîndirea economică înscrierea pe noi coordonate ale cercetării științifice definite în principal de concepția de largă perspectivă a partidului nostru privind misiunea istorică a socialismului și direcțiile dezvoltării economico-sociale a României în deceniile următoare. Pornind de la teza, fundamentată științific, după care socialismul nu este un simplu culoar de trecere spre comunism, ci o fază a societății comuniste care trebuie să fie superioară capitalismului din toate punctele de vedere, Congresul al X-lea al P.C.R. și Conferința Națională din iulie 1972 au trasat coordonatele evoluției ascendente a societății noastre, subliniind în primul rînd latura calitativă a etapei pe care o parcurge România. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului ; aceasta s-ar fi putut înțelege în sensul că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări economice a țării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cit și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“ [1]).**

În înfăptuirea economiei moderne necesare societății socialiste multilateral dezvoltate preconizată de către partidul nostru, rolul hotărîtor revine procesului neîntrerupt de industrializare. Stadiul actual al nivelului economic al României, precum și obiectivul major de a se înscrie în viitor în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, înseamnă o ***nouă etapă strategică a industrializării*** *în țara noastră.*

STRATEGIA industrializării presupune **definirea obiectivelor majore care urmează a fi înfăptuite în decursul unei perioade de timp, alegerea tipului de industrializare, evaluarea științifică a raporturilor dintre necesități și posibilități și stabilirea surselor concrete, previzionarea efectelor secundare și negative ale industrializării și a căilor de atenuare sau eliminare a acestora.** După cum se observă, fie și numai simpla enumerare a componentelor esențiale ale strategiei industrializării evidențiază complexitatea întrebărilor care solicită răspunsuri cu implicații teoretice și practice. Evident că deosebirile dintre țări în ce privește nivelul actual al dezvoltării economice imprimă și diversitatea problemelor fundamentale ale dezvoltării industriei. Pentru țările puternic dezvoltate economic, problema fundamentală este menținerea și întărirea pozițiilor dobîndite în ierarhia industrială pe glob, pentru țările în curs de dezvoltare ce dispun de o bază industrială, prezintă o deosebită importanță căile și formele continuării industrializării, iar pentru țările slab dezvoltate — strategia vizează în primul rînd conturarea unui mecanism propriu național al industrializării.

În etapa actuală, oricare ar fi gradul de dezvoltare economică al unei țări, strategia industrializării trebuie să țină seama de evoluția în perspectivă a unor **factori și procese cu semnificații și implicații generale deosebite.** Între aceștia se evidențiază ca mai importante :

1. **Creșterea numărului de țări angajate în procesul industrializării.** Scenariile socio-economice previzionate de specialiști în economia mondială conduc la concluzia după care în anul 2000 circa 100 de țări se vor găsi în diferite stadii ale industrializării, din care 50 de țări, printre care și România, vor fi țări industriale dezvoltate [2]). Cu toate limitele determinate de concepția filozofică și tehnocrată a etapizării societății, prin înlocuirea orînduirilor sociale cu diferite stadii ale dezvoltării industriale (societăți post-industrializate, recent industrializate, societăți de consum etc.), concluzia cu privire la tendința de extindere a industrializării într-un număr însemnat de țări este verosimilă și ea impune la reflectare. Căci, angajarea simultană a unui număr mare de țări în procesul de industrializare pune noi probleme în ce privește raportul dintre cererea și oferta de mijloace de muncă și schimbul de licențe pe piața mondială, determină noi evaluări asupra resurselor interne, multiplică parametrii care condiționează alegerea tipului de industrializare din fiecare țară, lărgește posibilitățile de cooperare tehnico-științifică cu alte țări.

2. **Apariția și dezvoltarea unor noi și mari puteri industriale în lume.** În cadrul acestui proces se cuvine a fi menționate în mod deosebit nu numai creșterea numărului de țări industriale, dar mai ales formarea unor giganți industriali, pe baza unor uniuni de țări. Comunitatea Economică Europeană, cu toate contradicțiile sale, este o realitate și se manifestă și în prezent ca o forță industrială apropiată de cea a Statelor Unite ale Americii. Se vorbește tot mai mult de formarea unei puternice axe industriale între Japonia și Australia. Societățile industriale multinaționale dețin o pondere tot mai mare în circuitul economic mondial. După Raportul Comisiei federale pentru comerț din S.U.A., recent publicat, în lume există astăzi 4 000 de societăți „multinaționale“, fiecare dintre acestea avînd o cifră de afaceri de peste 100 milioane de dolari, cu sucursale cel puțin în 6 țări și cu un capital exportat de peste 20% din volumul total al capitalului. În prezent aceste societăți controlează cca 15% din produsul național brut mondial [3]). Aceste aspecte, care nu epuizează procesul, în desfășurarea lui viitoare, vor provoca noi implicații, mai ales pentru țările cu un nivel al industrializării mai scăzut. Aceasta ar putea întări tendința spre monopol asupra noilor cuceriri ale științei și tehnicii, spre dezvoltarea unor zone „închise“ ale circuitului economic mondial, sau spre diferențierea tarifelor vamale la mărfuri și servicii ca factori opuși industrializării. În acest context, definirea precisă a tipului de industrializare pentru a se asigura creșterea competitivității industriale pe piața mondială, precum și alegerea partenerilor internaționali devin condiții esențiale ale elaborării strategiei industrializării din fiecare țară.

3. **Noile dimensiuni ale revoluției tehnico-științifice.** Aproape toate studiile conduc la concluziile că, în perspectivă, se va accelera ritmul de creștere al noilor descoperiri științifico-tehnice și se vor scurta perioadele de la stadiul de prototip la exploatarea industrială a acestora. Vor avea loc profunde modificări în tehnica și tehnologia industrială exprimate, mai ales, în folosirea unor noi surse de energie și rentabilizarea energiei nucleare, extinderea automatizării proceselor de muncă, creșterea gradului de valorificare a resurselor naturale și a producției înlocuitorilor de materii prime, materiale clasice, organizarea și conducerea economiei și a proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor electronice, construirea de noi tipuri de mijloace de transport (vehicule pe pernă de aer, avioane cu decolare verticală, platforme zburătoare individuale, submarine uriașe, stații mobile submarine de locuit), rachete cu utilizări multiple, „lune“ artificiale pentru iluminarea unor suprafețe întinse, generalizarea mijloacelor tehnice audio-vizuale în învățămînt etc.

Perspectivele revoluției tehnico-științifice pun probleme deosebite pentru strategia industrializării din orice țară. Din acest punct de vedere, creșterea volumului de investiții, asigurarea surselor necesare, precum și pregătirea forțelor de muncă corespunzător modificărilor în diviziunea socială a muncii sub impulsurile noilor schimbări provocate de știința și tehnica viitorului, vor cunoaște dimensiuni cu mult mai mari decît în perioadele trecute și actuale. Dar, ceea ce se impune, în mod deosebit, ca o legitate a industrializării este **stabilirea, încă din perioada prezentă, a obiectivelor fundamentale ale cercetării științifice în așa fel încît într-o perspectivă,** pe cît posibil mai scurtă, fiecare țară, care dispune cel puțin de o bază industrială proprie, să **dețină primordialitatea în producția unor mijloace de muncă din domeniile sau ramurile purtătoare ale progresului tehnic.** Nici o țară din lume nu va putea să angajeze cercetarea științifică la scara întregului nomenclator de produse care va reprezenta toate domeniile industriilor purtătoare ale progresului tehnico-științific, deoarece atît volumul și structura acestui nomenclator, cît și fondurile necesare cercetării științifice vor fi extrem de mari. Ca urmare, progresele viitoare ale revoluției tehnico-științifice vor fi rezultatul activității de cercetare științifică din toate țările angajate în procesul de industrializare. Aceasta va însemna o îmbunătățire simțitoare a schimbului internațional de inteligență și a raporturilor dintre exportul și importul de licențe din diferite țări.

4. **Dezvoltarea economică rapidă a sistemului mondial socialist.** Realizările economice obținute de cele 14 state socialiste, precum și perspectivele dezvoltării acestora prezintă ca o caracteristică esențială manifestarea tot mai pregnantă a sistemului mondial socialist ca factor determinant al evoluției societății contemporane. Desfășurarea rapidă a industrializării în fiecare țară socialistă, formarea unor structuri economice moderne, vor permite extinderea relațiilor de colaborare și cooperare tehnico-științifică dintre toate țările socialiste pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne, a egalității și avantajului reciproc, a întrajutorării multilaterale. În acest context, strategia industrializării reprezintă îmbinarea armonioasă dintre interesele naționale și internaționale, obiectivul ei principal este creșterea puterii economice a fiecărei țări socialiste, și, odată cu aceasta, a întregului sistem mondial socialist. La rîndul lor, forța economică crescîndă a sistemului mondial socialist, relațiile economice dintre țările care-l formează permit lărgirea obiectivelor strategice ale industrializării din fiecare țară socialistă, coordonarea eficientă a programelor naționale ale dezvoltării ramurilor purtătoare ale progresului tehnic, micșorarea posibilităților de acțiune a marilor puteri industriale capitaliste asupra pieței mondiale. Totodată, consacrarea socialismului ca orînduire superioară capitalismului din toate punctele de vedere, precum și afirmarea mondială a eficienței noului tip de relații economice dintre țările socialiste vor stimula evoluția industrializării din țările în curs de dezvoltare pe coordonatele experienței țărilor socialiste și ale creșterii relațiilor economice cu aceste țări.

ACȚIUNEA acestor factori de importanță generală se desfășoară într-o strînsă corelație cu **condițiile concrete, istorice** și cu alți **factori specifici din fiecare țară,** ceea ce determină diversitatea strategiilor industrializării, imposibilitatea existenței unui model unic al acestora. Exemplele sînt multe, dar cîteva se cuvin a fi menționate.

Pentru Statele Unite ale Americii, majoritatea studiilor întreprinse de specialiști evidențiază că principalele obiective fundamentale ale dezvoltării industriale sînt : automatizarea generală a industriei, înfăptuirea revoluției în informatică, „un nivel de beneficii asigurat și o rată maximă a creșterii care să permită autofinanțarea tuturor investițiilor necesare“ [4]). Prin realizarea acestor obiective se urmărește menținerea supremației tehnologice a S.U.A. în lume și a zonelor de influență pe piața mondială. Altfel sînt formulate obiectivele strategice ale dezvoltării industriale în alte țări. În Franța se vorbește tot mai mult de a) restructurarea intrasectorială, adică reînzestrarea tehnică a ramurilor industriale și b) restructurarea intersectorială pe baza dezvoltării prioritare a electronicii și informaticii, cercetărilor spațiale și introducerii în producție a energiei atomice [5]).

În Japonia se preconizează trecerea de la importul de licențe la crearea unei tehnologii proprii pentru principalele ramuri ale progresului tehnic, cum sînt petrochimia, electronica, echipament electric pentru industria energiei nucleare, industria spațială. Caracteristici deosebite prezintă strategiile industrializării din țările industriale mici și mijlocii din sistemul capitalismului. Finlanda, Norvegia și Danemarca, de exemplu, orientează industrializarea spre producția unor produse din ramurile de vîrf ale progresului tehnico-științific contemporan — pentru care se preconizează o cerere mare pe piața mondială și care nu solicită o specializare în domeniul producției de mijloace de muncă grele. Spre deosebire de acestea, Suedia și Olanda preconizează dezvoltarea în continuare a industriei pe baza specializării în producția unor mijloace de muncă grele, complexe și creșterea nomenclatorului de produse ale industriilor electronice, electrotehnice, chimice, mecanică fină și altele.

Deosebiri se întîlnesc și în strategiile dezvoltării industriale în țările socialiste, datorită diferențelor existente în ce privește nivelul dezvoltării economice, precum și al stadiilor construcției socialiste. Uniunea Sovietică, care este una dintre cele mai mari puteri industriale ale lumii, are ca obiectiv principal dezvoltarea unei structuri complexe și multilaterale a industriei în așa fel încît aceasta să asigure toate ramurile cu mașini și utilaje de mare randament, înzestrarea lor cu aparate și mijloace de automatizare, precum și producția de aparatură științifică necesară dezvoltării cercetării științifice. Marea majoritate a celorlalte țări socialiste, care dispun de o bază industrială, preconizează dezvoltarea diferitelor ramuri ale progresului tehnic-științific, sub forma specializării în producția unor anumite produse ale acestor ramuri. Astfel industria din Bulgaria se va specializa în produse ale radiotehnicii, mașini electronice de calcul, construcții navale, mașini de ridicat și transportat, mașini agricole etc. În R.S. Cehoslovacă se va dezvolta tehnica semiconductorilor și energoelectrică, tehnica de calcul, aparatura de măsură și reglare, producția de mașini-unelte, utilaje pentru industria carboniferă, mașini de construcții etc. În R.P. Chineză se va dezvolta industria atomică, producția de mașini-unelte, motoare pentru vehicule de diferite tipuri, industria electronică, calculatoare electronice, echipament de radioemisie, voltmetre numerice cu integrator dublu etc. R.P.D. Coreeană preconizează o dezvoltare substanțială a producției de mașini-unelte, instalații de foraj, autocamioane, tractoare, generatoare, precum și a electronicii și automaticii.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XII)

(Urmare din numărul trecut)

REPUBLICA Socialistă România este deosebit de interesată în ridicarea continuă a nivelului producției, al productivității muncii și al diversificării producției industriei construcțiilor de mașini. Referindu-se la nivelul pe care-l va atinge la finele actualului cincinal industria construcțiilor de mașini din țara noastră tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : **„Ritmuri înalte de creștere va cunoaște, de asemenea, industria constructoare de mașini și a prelucrării metalelor a cărei producție va fi în 1975 de 92—98 de ori mai mare decît în perioada antebelică“ [19]).**

Pe lîngă eforturile considerabile pe care le depune în vederea dezvoltării și modernizării acestei importante ramuri industriale, țara noastră desfășoară o intensă activitate de colaborare cu țările socialiste **atît în mod nemijlocit, pe cale bilaterală, cît și pe cale multilaterală în cadrul diferitelor organizații internaționale** și în primul rînd în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

Acțiunile de colaborare și cooperare economică și tehnică, inițiate și perfectate, constituie o mărturie a dorinței țării noastre de a dezvolta colaborarea economică cu țările membre ale CAER și cu celelalte țări socialiste, ceea ce conduce la creșterea continuă a livrărilor reciproce de produse ale industriei construcțiilor de mașini, în mod implicit, la realizarea în condiții cît mai bune a sarcinilor de plan.

Astfel, țara noastră a perfectat **pe cale bilaterală,** în perioada cincinalului precedent, o serie de acțiuni concrete de colaborare cu **Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste,** în industria construcțiilor de mașini, cum ar fi fabricarea instalațiilor de comandă hidropneumatică pentru prevenitoare de erupții, organizarea livrării către URSS de vagoane de marfă metalice acoperite — urmînd, ca, la rîndul său, URSS să livreze pelete sau minereuri de fier ș.a.

Cu Republica Populară Bulgaria s-a realizat o acțiune de cooperare potrivit căreia, pe baza documentației firmei „Karabioimpex“, în România se produc axe navale, în vederea livrării lor către partenerul bulgar.

Cu Republica Socialistă Federativă Iugoslavia țara noastră a perfectat și realizat o serie de acțiuni de colaborare în industria construcțiilor de mașini, cum a fost contractul de cooperare privind executarea unor echipamente pentru sistemul hidroenergetic de la „Porțile de Fier“. România a executat și livrat echipamente hidromecanice pentru ecluza și centrala de pe malul iugoslav, iar Iugoslavia a executat și livrat echipamente hidromecanice pentru partea de baraj, construcția căruia a revenit părții române. Cele două țări au perfectat, de asemenea, pentru o perioadă de lungă durată (1969—1978), un contract potrivit căruia România livrează șasiuri pentru autocamioane echipate cu motoare Diesel de producție iugoslavă, partea iugoslavă la rîndul său livrînd motoare Diesel tip Torpedo. Tot în acest sens, au fost perfectate și contractele între partenerii din cele două țări în vederea producției de prese și fierăstraie pentru debitarea metalelor, precum și în vederea producției și livrării reciproce de locomotive electrice și subansamble pentru acestea.

Dintre acțiunile mai importante de cooperare în industria construcțiilor de mașini ale țării noastre cu **Republica Populară Ungară** menționăm contractul potrivit căruia Ungaria livrează vagoane restaurant pentru producția cărora partenerul român furnizează boghiurile ; contractul privind livrarea de către România a unor utilaje și instalații pentru industria alimentară, fabricate pe baza documentației pusă la dispoziție de partea ungară ; cooperarea în producția de izolație de crestătură pentru motoare electrice, prin prelucrarea în Ungaria a materiei prime puse la dispoziție de către partenerul român.

În perioada cincinalului trecut au fost perfectate cu **Republica Populară Polonă** o serie de importante acțiuni de colaborare în industria construcțiilor de mașini. Dintre acestea amintim colaborarea în construirea unor baterii de cocsificare de la Combinatul siderurgic Galați, cooperarea în vederea asimilării producției de cargouri de 1500-2500 tdw în România, pe baza proiectului tehnic, motoare, agregate și aparataj naval livrate de partea polonă — România urmînd să livreze partenerului de cooperare un număr de cargouri de acest tip. De asemenea, poate fi amintită cooperarea în fabricarea de piese matrițate și forjate — partea română livrînd piese matrițate și forjate pe bază de documentații poloneze, iar partea polonă livrînd în contrapartidă produse care prezintă interes pentru țara noastră.

Cu Republica Socialistă Cehoslovacă a fost perfectată, printre alte acțiuni de cooperare, cea referitoare la fabricarea în România de stîlpi hidraulici de abataj pentru mine, realizați pe baza documentației tehnice și cu unele subansamble livrate de partea cehoslovacă.

Cu Republica Democrată Germană au fost perfectate — tot în perioada la care ne referim — o serie de acțiuni concrete de colaborare în industria construcțiilor de mașini, care au avut în vedere atît satisfacerea necesarului ambelor țări în anumite produse ale acestei industrii, cît și în vederea livrării de asemenea produse pe terțe piețe. Astfel, pe baza contractului semnat în anul 1969, în România s-a pus la punct tehnologia de fabricație a mașinilor de filetat interior pe baza documentației părții R.D. Germane, în vederea satisfacerii nevoilor ambelor țări, pe o perioadă îndelungată. Tot pe baza documentației partenerului în România se fabrică construcții metalice pentru poduri rulante, și utilaje metalurgice, utilaje de laminoare, obiective foto, lentile ș.a. Colaborarea cu R.D. Germană în industria construcțiilor de mașini poate fi ilustrată și prin contractele de cooperare în producție perfectate, potrivit cărora România produce și livrează partenerului său macarale siderurgice, autoutilitare, autoturisme de teren cu dublă tracțiune etc.

Potrivit unei Convenții **de credit** încheiate cu **Republica Cuba,** R.S. România a livrat în perioada 1960—1970, instalații de foraj, utilaje petroliere și a acordat asistență tehnică pentru punerea în evidență a zăcămintelor de țiței din Republica Cuba și pentru exploatarea acestor zăcăminte.

Bineînțeles că totalitatea acțiunilor de colaborare și cooperare ale țării noastre cu țările amintite, în industria construcțiilor de mașini, perfectate sau realizate în cincinalul precedent, nu poate fi prezentată în forma sa completă în cadrul unui articol. În același timp, o prezentare, fie ea și sumară, a acestor acțiuni impune anumite concluzii care decurg din examinarea lor cu atenție.

Așa cum arătam mai înainte, fiecare acțiune concretă de colaborare economică între două țări este rodul convenirii, rezultatul punerii de acord a opțiunilor ambelor părți, opțiuni care decurg din interesele imediate sau de perspectivă ale partenerilor. Cu alte cuvinte, opțiunea pentru participarea la o anumită acțiune de cooperare decurge din anumite condiții obiective.

Înșiruirea acțiunilor prezentate, ne dă posibilitatea să constatăm anumite caracteristici ale participării țării noastre la activitatea de colaborare și cooperare în industria construcțiilor de mașini și anume : pe de o parte participarea noastră, în perioada anterioară, într-o măsură mai mică cu livrări de licențe, documentații, tehnologii etc. (de cele mai multe ori partenerul român livrează partenerului său extern utilaje sau mașini produse pe baza documentației puse la dispoziție de acesta din urmă), iar pe de altă parte, în cadrul unora din acțiunile amintite, aportul părții române se concretizează în produse cu un grad mai redus de prelucrare care au încorporate în ele o cantitate mai mică de muncă de înaltă calificare, cum ar fi vagoanele de marfă, boghiurile, șasiurile, carcasele pentru cargouri etc.

Bineînțeles că o atare situație își are explicația în stadiul de dezvoltare industrială moștenit de la orînduirea capitalistă. Este cunoscut, că, deși eroica noastră clasă muncitoare a depus eforturi susținute, totuși țara noastră în comparație cu alte țări socialiste este încă mai puțin dezvoltată din punct de vedere economic și de aceea fenomene ca cele la care ne-am referit se mai întîlnesc încă în relațiile de colaborare și cooperare economică și tehnică ale țării noastre cu țările socialiste mai dezvoltate.

Tocmai pornind de la aportul substanțial pe care îl aduce colaborarea economică, cooperarea în producție la opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, asistăm la o lărgire continuă a spațiului ei de cuprindere, precum și la un proces de adîncire, de diversificare și de perfecționare a acesteia. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Conferința organizației județene de partid Iași din 19 ianuarie 1973 — **„de realizarea în bune condiții a colaborării și cooperării internaționale cu țările socialiste, cu alte state, depinde în mare măsură dezvoltarea generală a economiei românești“ [20]).**

ACȚIUNILE de colaborare economică, de cooperare în producție ale țării noastre cu celelalte țări socialiste perfectate în ultimul timp în industria construcțiilor de mașini, precum și cele preconizate a fi perfectate, au drept scop imediat soluționarea în condiții reciproc avantajoase a unor probleme de mare importanță pentru această ramură industrială.

Dintre țările socialiste, **Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste** ocupă cea mai mare pondere în relațiile economice ale țării noastre, volumul comerțului exterior al țării noastre cu U.R.S.S. reprezentînd ceva mai mult de jumătate din totalul comerțului exterior al țării noastre cu toate țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Evident că și acțiunile de specializare sau de cooperare în industria construcțiilor de mașini dintre România și URSS vor fi numeroase, abordînd un mare număr de subramuri ale acestei industrii. Astfel, în perioada de început a cincinalului în curs au fost perfectate contracte de cooperare care se finalizează în livrări de vagoane de marfă către URSS cu unele subansamble livrate de către partea sovietică, în livrarea, din URSS, a utilajelor și asistenței tehnice în vederea construirii în țara noastră a unor laminoare, instalații din industria chimică, a unei fabrici de izolatori din sticlă suspendați, a unei instalații pentru producția de varistoare. S-a convenit ca organizațiile sovietice respective să execute proiectul tehnic pentru docurile uscate de la șantierul naval din Constanța, precum și livrarea de către partea sovietică a două macarale capră de 480 tone forță pentru același șantier ș.a.

În perioada imediat următoare organele competente din ambele țări vor aborda o serie de acțiuni concrete de cooperare economică și tehnică în industria construcțiilor de mașini. Astfel, se are în vedere cooperarea în producerea unor accesorii pentru mașini unelte, războaielor de țesut pentru industria ușoară, autocamioanelor de mare tonaj ș.a. În toate aceste cazuri, partea română ar urma să participe cu livrări de subansamble și piese, urmînd să primească în contrapartidă produse finite. De asemenea, se intenționează perfectarea unor acțiuni de specializare și cooperare în construcția de mașini agricole, în producția de utilaje pentru centrale atomoelectrice, în producția de mașini unelte ș.a. Asimilarea în România a producției de hidroagregate tip bulb, pe baza documentației livrate de partea sovietică, va constitui obiectul unei înțelegeri corespunzătoare ce va fi convenită între cele două părți, precum și livrarea din România de utilaje pentru rafinării.

Un teren propice pentru dezvoltarea colaborării între cele două țări este cel al construcțiilor de nave de mare tonaj, al producției de utilaje navale, precum și cel al construcției de motoare Diesel navale semirapide.

Cu **Republica Populară Bulgaria** s-a convenit colaborarea în vederea elaborării studiilor și proiectului tehnic al Complexului hidrotehnic Cioara-Belene. În același timp se preconizează perfectarea unor acțiuni de cooperare de mare amploare cum ar fi cooperarea și specializarea în fabricația unor tipuri de mașini unelte — România urmînd să se specializeze în fabricația mașinilor de prelucrat bile de rulmenți și a mașinilor de rectificat rotund, iar Bulgaria în producția strungurilor revolver cu ax vertical și a fierăstraielor de debitat cu bandă, cooperarea și specializarea în fabricația sistemei de mașini agricole și a echipamentelor pentru irigații, în producția de mașini pentru prelucrarea lemnului, în industria electrotehnică, în producția mijloacelor de automatizare și a tehnicii de calcul, în fabricația de subansamble și piese pentru autoturisme și autocamioane.

Activitatea de colaborare și cooperare cu **Republica Federativă Socialistă Iugoslavia** în industria construcțiilor de mașini se dezvoltă continuu. În primii ani ai cincinalului în curs, au fost perfectate o serie de contracte de cooperare și specializare, în scopul satisfacerii nevoilor ambelor țări în diferite produse ale industriei construcțiilor de mașini. În acest sens putem aminti cooperarea în producție și livrările reciproce de locomotive electrice și subansamble pentru acestea, contractul privind realizarea prin cooperare de locomotive Diesel hidraulice de 825 C.P. — România participînd la această cooperare cu livrări de părți și subansamble —, contractul de lungă durată privind cooperarea în producția de autobuze, autocamioane de 1—4 tone, autospeciale, tractoare și aparatură de injecție — partea română urmînd să livreze piese pentru autobuze, șasiuri pentru autospeciale și pompe rotative CAV, iar partea iugoslavă, piese și subansamble pentru autobuze și autocamioane, motoare Parkins și pompe de injecție în linie pentru motoare MAN ș.a.

În viitor colaborarea economică și cooperarea în industria construcțiilor de mașini dintre cele două țări se va dezvolta în direcția specializării în producția de mașini unelte, mașini de prelucrat prin deformarea metalelor, cooperarea în producția de strunguri automate monoax, mijloace auto, în producția de produse electrocasnice, în direcția cooperării în industria electronică și de automatizare.

În anii cincinalului curent au fost încheiate o serie de înțelegeri de cooperare cu **Republica Populară Ungară.** Dintre acestea amintim contractul potrivit căruia, pe baza documentației ungare, s-au executat în România, în vederea livrării partenerului maghiar, piese grele forjate și turnate, contractul privind cooperarea pe o perioadă mai lungă în realizarea de microtermocentrale în Ungaria cu cazane de apă fierbinte fabricate în România, pe baza documentației ungare, contracte de cooperare, specializare în producție în vederea livrării reciproce, pe termen lung, de piese și subansamble pentru autocamioane și autobuze ș.a.

În perioada care urmează activitatea de colaborare economică, de specializare și cooperare în industria construcțiilor de mașini se va dezvolta și diversifica. Se intenționează lărgirea în continuare a cooperării în fabricarea, în România, după documentație ungară, de turbine și cazane, precum și a cooperării la livrări complete pentru centrale electrice, cooperarea în fabricarea de combine de recoltat porumb, cooperarea în producția de instalații pentru industria alimentară, specializarea și cooperarea în producția de mașini unelte și elemente hidraulice ș.a.

Colaborarea economică și cooperarea în industria construcțiilor de mașini dintre Republica Socialistă România și **Republica Populară Polonă** se dezvoltă continuu. În ultimul timp au fost perfectate contracte privind asimilarea în țara noastră a mineralierului de 55 tdw, pe baza documentației poloneze, fiind dotat cu motoare și unele echipamente navale livrate de partea polonă, precum și contractele de lungă durată privind livrările reciproce de produse ale industriei construcțiilor de mașini, respectiv partea română livrează în Polonia locomotive Diesel electrice, mașini de calcul electromecanice, centrale telefonice automate și vagoane, iar partea polonă livrează în România nave, motoare navale încărcătoare ș.a.

În viitorul apropiat se are în vedere perfectarea unor contracte de specializare și cooperare în producția de mașini unelte pentru prelucrarea metalelor și de accesorii pentru acestea — mașini de găurit, filetat, mașini de alezat și de rectificat — în producția de automacarale, mașini și utilaje pentru construcții de drumuri, autoutilitare, tractoare ș.a., efectuîndu-se livrări reciproce de subansamble ; se are în vedere perfectarea livrărilor reciproce, în cooperare, de produse ale industriei electrotehnice de curenți tari (cabluri, materiale electroizolante, motoare electrice, aparataj electric, transformatoare), de asemenea specializarea și cooperarea în producția de mijloace de automatizare — elemente de automatizare electronică, aparate de măsură, aparatură de laborator, aparatură ultrasonică.

Cu **Republica Socialistă Cehoslovacă** au fost perfectate acțiuni de cooperare potrivit cărora, pe baza documentației cehoslovace, vor fi fabricate în România axe motoare față de tractoare de 65 C.P., de 80 și de 140 C.P., în vederea satisfacerii necesarului ambelor țări pe o perioadă îndelungată (pînă în anul 1980), precum și a liniilor automate de prelucrat șuruburi de tip TPZ-6 și TPZ-8, pe bază de subansamble realizate de partea română ș.a.

Se consideră că au perspectivă de perfectare unele acțiuni de cooperare în fabricația de autospeciale cu autoșasiuri românești, inclusiv cele de tip MAN și cu suprastructuri și echipamente de producție cehoslovacă, cooperarea în producția de motoare pentru autocamioane din grupa a II-a (8—12 tone), în fabricația de utilaje și instalații energetice etc.

Din rîndul țărilor socialiste **Republica Democrată Germană** ocupă o pondere deosebită în relațiile economice externe ale țării noastre, fiind a doua țară după URSS în privința volumului schimburilor comerciale. Evident că și relațiile de cooperare economică, respectiv acțiunile concrete de cooperare economică perfectate cu această țară, sau în curs de perfectare, sînt caracterizate de o amploare deosebită, acoperind o zonă mai largă a industriei construcțiilor de mașini.

La începutul cincinalului în curs au fost perfectate o serie de acțiuni concrete de cooperare cu R.D. Germană, dintre care amintim contractul privind specializarea României în producția de transformatoare de 100 și 250 KVA, pentru acoperirea necesarului ambelor țări pe termen lung, contractul privind cooperarea în fabricarea în România de compresoare frigorifice, strunguri revolver, compresoare de aer pentru frînă de locomotive, în scopul satisfacerii necesarului ambelor țări în asemenea utilaje, contractul privind livrarea de către România de poduri rulante și alte mașini de ridicat și transportat pentru industria metalurgică, cooperarea în producție, în România, de segmenți auto, turbosuflante pentru motoare Diesel, specializarea ambelor țări în producția de armături industriale în vederea satisfacerii necesarului ambelor țări în asemenea produse.

Mai poate fi amintită perfectarea unor contracte sau extinderea altora deja existente privind cooperarea în fabricația și livrarea de către România de subansamble pentru prese, obiective pentru aparate fotografice tip „Domiplan“ și „Oreston“, precum și livrarea unor seturi de lentile ș.a.

Colaborarea economică și cooperarea României cu R.D. Germană în industria construcțiilor de mașini, în perspectivă, vizează satisfacerea necesarului ambelor țări cu echipamente metalurgice pe baza specializării, în utilaje și echipamente pentru exploatarea minieră la zi, în mijloace de transport — autoutilitare de 0.8 — 1 tonă, autoutilitare T.V. — 12, subansamble pentru autovehicule (pompe de injecție, cruci cardanice, pistoane-bolțuri, segmenți ș.a.), specializarea R.S. România în producția de echipamente de frînă pentru material rulant și compresoare de aer pentru locomotive, mașini agricole pentru asigurarea necesarului ambelor țări pe lungă durată.

De asemenea, se preconizează perfectarea unor acțiuni bilaterale de cooperare și specializare în producția de mașini unelte (strunguri revolver, strunguri multiax, strunguri frontoare, mașini pentru industria rulmenților ș.a.), în producția tehnicii comunicațiilor — centrale electrice — ș.a.

În cadrul creditului acordat de R.S. România se va construi în **Republica Cuba** o uzină de cupru cu flux pirometalurgic pentru tratarea concentratelor cuprifere, dezvoltarea capacității de producție a minei Jucaro cu ajutorul mașinilor, echipamentelor miniere și de preparare a minereurilor livrate de către partea română, precum și alte acțiuni, urmînd ca partea cubaneză să ramburseze creditul primit cu cupru metal sau cupru în concentrate. De asemenea, se preconizează perfectarea unor acțiuni de colaborare în domeniul utilajelor pentru transporturi și construcții.

În cadrul creditului fără dobîndă, pe termen lung, acordat de către **Republica Populară Chineză,** țara noastră va achiziționa instalații pentru un mare număr de obiective industriale în construcțiile de mașini grele, construcțiile de mașini-unelte și electronică, industria metalurgică, chimică, materialelor de construcții, ușoară și alimentară — partea chineză urmînd să asigure proiectarea și asistența tehnică respectivă.

Cu **Republica Populară Democrată Coreeană** se are în vedere perfectarea livrării din România de utilaje de foraj, utilaje complexe pentru o fabrică de asamblat televizoare ș.a.

Colaborarea **pe cale bilaterală,** atît în general cît și în cadrul construcțiilor de mașini între țările socialiste, oferă condițiile necesare dezvoltării conlucrării în această importantă ramură industrială. După părerea noastră, această cale de colaborare, oferă practic posibilități nelimitate de organizare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre țările noastre, o contribuție la dezvoltarea fiecărei țări în parte și, prin aceasta, la dezvoltarea întregului sistem mondial socialist.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

19) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, pag. 863, Editura politică, București 1972.

20) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința organizației județene de partid Iași — 19 ianuarie 1973, Editura Politică, București — 1973, pag. 13.

FIȘE

Învățămîntul și ocuparea forței de muncă

● În ce măsură modul de organizare a învățămîntului de diferite grade și caracterul acestuia influențează asupra nivelului ocupării forței de muncă în țările în curs de dezvoltare — aceasta este tema studiului **Instruction et emploi : Quelques constatations et reflexions préliminaires** (Învățămîntul și gradul de ocupare. Cîteva constatări și reflecții preliminare), publicat sub semnătura lui L. Emmerij în nr. 1/1973 al revistei REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL.

Faptele demonstrează — arată autorul — că în aceste țări ar fi necesară o redistribuire a alocațiilor destinate învățămîntului în favoarea celui primar, ținînd seama de faptul că numărul analfabeților nu numai că nu scade, dar chiar are tendința de a crește. Totodată, el pledează în favoarea restructurării învățămîntului primar ; în ultimii ani, acesta ar trebui să pună accentul pe formarea pre-profesională a elevilor, să-i pregătească a deveni cetățeni și muncitori productivi.

„De la covorul verde la masa de poker"

● Bertrand de Jouvenel publică în CHRONIQUES D'ACTUALITÉ (nr. 8/20 martie 1973) un articol în care analizează ceea ce el numește „inversarea problemei dolarului“. Pe la începutul anilor cincizeci, situația era caracterizată de economiști printr-un excedent comercial american și prin lipsa mijloacelor de a-l echilibra. Exista teama agravării acestui deficit mondial în raport cu S.U.A. și a devalorizărilor periodice față de dolar. Nimeni nu-și închipuia că partea americană în exporturile mondiale de produse manufacturate va putea să scadă de la 26,2% din exporturile a 11 țări industrializate în 1952, la 16,2% în 1972. După autor, inversarea preocupărilor relative la dolar se raportează la o perioadă (1961—1962) cînd balanța comercială a S.U.A. avea un excedent de 5 mld. dolari, de unde rezultă că explicația nu trebuie căutată aci, ci în cheltuielile avînd obiective politice și în transferurile de capital care devin în perioada următoare un fenomen dominant și care se află la izvorul crizei ce durează de doi ani. S-au creat astfel lichidități americane în Europa, care se converteau în mod excesiv în monedă europeană. Măsurile luate în ultimii ani de S.U.A., printre care și recenta devalorizare a dolarului, par să arate, afirmă B. de J., că lichiditățile americane au jucat rolul unui cal troian în C.E.E. și că covorul verde a fost înlocuit cu o masă de poker. Putînd de aci înainte să conteze mai puțin pe export, țările europene, conchide B. de J., vor trebui să-și orienteze creșterea mai mult spre obiective sociale.

economie mondială

PONDEREA CONTEMPORANĂ A MUNCII SALARIATE

STRUCTURILE sociale ale țărilor capitaliste dezvoltate nu au contenit să se transforme în ultimele două-trei decenii, pe fondul creșterii economice de dimensiunile știute. Direcțiile pe care le-a luat transformarea au făcut obiectul unor interpretări de multe ori interesate, mai cu seamă atunci cînd s-a afirmat — și se afirmă — că ele ar vesti reducerea ponderii și a rolului clasei muncitoare în societatea contemporană. Asemenea interpretări au o valabilitate îndoielnică înainte de toate pentru că restrîng sfera de cuprindere a clasei muncitoare într-un mod care se bazează pe o altă structură a producției sociale decît cea actualmente existentă. Deci între structurile producției și structurile sociale există o legătură care nu poate fi ignorată fără ca aceasta să ducă la concluzii viciate. Primul fenomen care nu poate fi înțeles pe o astfel de bază conceptuală este însăși ponderea salariaților în totalul populației active.

Statisticile pe care se sprijină datele din tabel trebuie folosite cu anumite rezerve în ceea ce privește capacitatea lor de a reflecta împărțirea societății capitaliste în clasele ei fundamentale caracteristice. Una din aceste rezerve ar fi că în numărul salariaților este cuprinsă o parte oarecare — necuantificabilă — de pseudosalariați, în genul conducătorilor de firme care figurează în statele de salarii, cu toate că, în realitate, sînt proprietari ai lor și beneficiari ai plusvalorii create sau realizate în aceste firme. O altă rezervă privește pe membrii de familie nesalariați ai unor proprietari de unități economice: ei nu sînt nici întreprinzători capitaliști, nici producători, dar fac parte din populația activă în raport cu care se calculează ponderea grupurilor sociale principale. Ponderea membrilor de familie nesalariați, ca și aceea a reprezentanților micii producții contemporane — printre care au un loc aparte micii prestatori de servicii necapitaliști —, este însă în scădere, astfel că dinamica ponderii salariaților în întreaga populație activă poate fi considerată ca oglindind destul de fidel tendința reală, în ciuda rezervelor amintite.

Ceea ce se desprinde din date este, înainte de toate, tabloul unei creșteri ample, sistematice a ponderii muncii salariate în ansamblul economiei celor 15 țări capitaliste reprezentative, cuprinse în tabel. În cazul Angliei ni se înfățișează o situație-limită, în sensul că ponderea reunită a întreprinzătorilor capitaliști și a micilor producători, care reprezintă diferența pînă la 100%, cu greu se mai poate reduce, în actualele împrejurări, sub nivelul la care a fost comprimată de evoluția societății. În restul țărilor, însă, are loc o mișcare tocmai spre aceste niveluri-limită, incompresibile, ale populației active nesalariate. În proporții diferite, legate de caracteristici naționale ale dezvoltării, de nivelul de la care a pornit dezvoltarea la începutul deceniului al șaselea, de nivelul ei tehnic ș.a., ponderea muncii salariate tinde în mod clar spre 80—90% din întreaga populație activă.

Evoluția aceasta are un impuls puternic în reducerea simțitoare a părții din populație ocupată în agricultura țărilor capitaliste în perioada 1950—1970. Datele din tabel ilustrează mișcarea notorie în acest sens prin diferențele de nivel și de dinamică dintre ponderea muncii salariate în întreaga economie și cea din sectoarele ei neagricole.

În sfera industrială și în sfera serviciilor, raportul salariați-nesalariați a fost și în anul inițial mult mai ridicat decît în întreaga economie, ca oglindire a deosebirii nete între structura socială a ramurilor respective și structura corespunzătoare a agriculturii. Deosebirea nu se rezumă la măsura în care este prezentă mica producție; ea se datorează și faptului că agricultura a fost, în perioada examinată, singura ramură în care ponderea muncii salariate a scăzut, în condițiile unui apel masiv la munca trecută sub forma tehnicii agricole și ale creșterii productivității muncii în ritm îndeobște mai rapid decît în industrie. Acestea sînt elementele care au făcut ca ponderea muncii salariate în sectoarele neagricole să crească mai lent decît în întreaga economie, continuînd însă să se situeze la niveluri simțitor mai ridicate.

Dacă ținem seama de greutatea specifică foarte mică și, în plus, descrescîndă a agriculturii în structura valorică a producției sociale din țările capitaliste dezvoltate, ponderile caracteristice ale muncii salariate în capitalism le vom citi deci tocmai în coloana „sectoarele neagricole". Și aici, ordinul lor de mărimi este de 80—90%. Numai în două din cele 15 țări, și anume în Italia și Japonia, relativ tîrziu angajate în procesele transformatoare, pe care le reflectă datele, aceste ponderi rămîn puțin sub 80% în anul final.

Se mai afirmă totuși, uneori, în literatura economică și sociologică occidentală, așa cum aminteam, că nu s-ar confirma prognoza marxistă despre polarizarea societății capitaliste și că clasa muncitorilor salariați nu ar deține o pondere corespunzătoare aspirațiilor sale politice. Întreprinderile de acest gen pornesc de la identificarea, mai mult sau mai puțin arbitrară, a clasei muncitoare doar cu așa-zisele „gulere albastre", adică cu cei ce prestează o muncă fizică, sau doar cu salariații din anumite ramuri ale economiei. Or, diviziunea socială a muncii evoluează și, odată cu ea, nu poate să nu evolueze structura muncitorului colectiv. Împărțirea producției sociale în trei sectoare mari — I — agricol, II — industrial, III — de servicii — permite urmărirea unor transformări semnificative în acest sens.

Structura sectorială a populației salariate a fost mobilă în anii 1950—1970 îndeosebi la cele două extremități ale scării. Acea parte din numărul total al salariaților care este ocupată în agricultură, silvicultură, pescuit, s-a redus de la o pondere, oricum minoritară, la numai cîteva procente, tinzînd către 1% în cîteva cazuri. În sfera serviciilor, dimpotrivă, au avut loc creșteri uneori importante. Gravitînd în jurul unor procentaje mult mai stabile (deși nu în toate cazurile) în sfera industrială, aceste evoluții în sens opus pot fi interpretate ca o deplasare din sectorul I în sectorul III a unei părți apreciabile a muncitorului colectiv, proces care înglobează bineînțeles (în această interpretare) și pe acela de transformare a unor nesalariați în salariați. Caracteristicile populației salariate în diferitele sectoare pot fi foarte diferite — ceea ce este valabil, de altfel, și înăuntrul sectoarelor —, bunăoară în ceea ce privește gradul de instruire, calificările, mărimea salariului mediu, concentrarea ș.a. Nivelul de conștiință, gradul de organizare economică și politică sînt și ele diferite. Condiția comună pe care o reprezintă prestarea de muncă salariată determină însă o relație esențialmente comună față de capital, ceea ce este la rîndul său o premisă a apropierii și a altor condiții de existență și de manifestare pe plan social, ca clasă. Ponderea contemporană a muncii salariate în întregul ei este de aceea un element fără de care situația actuală și dinamica previzibilă a economiilor capitaliste dezvoltate nu poate fi înțeleasă decît foarte incomplet.

L. STROJA

DINAMICA POPULAȚIEI SALARIATE ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE CU ECONOMIE DEZVOLTATĂ 1950—1970

ȚARA ȘI ANUL		Salariați, în % din populația activă		Structura sectorială a populației salariate a), în procente		
		în întreaga economie	în sectoarele neagricole	I	II	III
Anglia	1950	92,0	93,6	4,0	53,4	42,7
	1970	92,6	93,8	1,7	48,4	49,9
Austria	1951	63,9	84,9	10,6b)	47,7b)	41,7b)
	1970	72,3	87,3	2,4	49,1	48,4
Belgia	1950	71,5	79,1	1,7	57,7	40,6
	1970	79,3	83,0	0,5	49,9	49,6
Canada	1950	70,8	86,2	5,3	45,4	49,3
	1970	86,8	91,7	2,5	34,4	63,2
Danemarca	1950	72,6	82,8	14,5	38,7	46,8
	1970	79,7	87,0	3,8c)	43,3c)	52,9c)
Elveția	1950	74,8	85,0	5,2	53,7	41,0
	1969	88,5	91,6	3,8	52,2	44,0
Finlanda	1950	58,1	88,9	17,3	42,3	40,4
	1970	76,3	93,5	5,3	44,3	50,5
Franța	1954	64,3	80,5	10,1	50,1	39,8
	1970	77,8	87,3	3,6	45,8	50,5
R. F. Germania	1950	68,6	84,5	7,2	54,8	38,0
	1970	82,1	89,1	1,3	57,2	41,6
Italia	1954	54,7	73,3	19,5	48,3	32,2
	1970	68,3	76,8	9,6	53,9	36,5
Japonia	1953	39,9	65,4	4,6	45,9	49,5
	1970	64,9	77,1	1,4	45,1	53,4
Norvegia	1950	67,5	83,0	10,7	43,8	45,5
	1970	80,4	91,4	2,1	42,5	55,5
Olanda	1950	73,2	81,2	4,9	49,0	46,0
	1970	83,3	88,0	2,1	45,1	52,8
Statele Unite	1950	79,5	87,6	...	42,1d)	57,9d)
	1970	89,8	92,4	...	34,0d)	66,0d)
Suedia	1950	76,8	88,8	7,9	48,1	44,0
	1970	89,1	93,8	3,3	41,0	55,7

a) I = Agricultura (inclusiv silvicultura și pescuitul)

II = Industrie (extractivă; prelucrătoare; construcții; gaze, electricitate, apă, servicii sanitare)

III = Servicii (comerț; bănci, asigurări, tranzacții imobiliare; transporturi, antrepozite, telecomunicații; alte servicii)

Din cauza unor rotunjiri, suma I + II + III nu este întotdeauna exact egală cu 100.

b) 1953; c) 1969; d) Totalul nu cuprinde agricultura.

Sursa: B.I.T., Annuaire des statistiques du travail, 1958, Geneve, 1958; **O.C.D.E.** Statistiques de la main — d'oeuvre, 1950—1962. Paris, 1963; **O.C.D.E.**, Statitiques de la population active, 1959—1970, Paris, 1972.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

U.R.S.S. *urmează să furnizeze o importantă parte din utilajul pentru noua rafinărie de petrol pe care societatea franceză de stat „ELF-ERAP" o va construi la Ambes, în apropiere de Bordeaux. Ca urmare a acestui contract, Franța va dezvolta vînzările sale în Uniunea Sovietică și speră să cumpere de acolo și o cantitate de petrol brut. În același timp, se anunță că Uniunea Sovietică va construi în regiunea Kazan, în cooperare cu firme franceze, o uzină de compresoare pentru frigidere destinate rețelei comerciale și de alimentație publică, cu o producție anuală de 600 000 unități.*

Specialiști *din Cehoslovacia montează în prezent linii de fabricație destinate prelucrării inelelor pentru rulmenți la întreprinderea „Rotasym" din Possneck (R.D.G.). Cele șapte instalații, în mare parte automatizate, care vor fi livrate de Cehoslovacia în termen scurt, permit sporirea producției încă în anul 1973. Deși, față de 1960, producția anuală de rulmenți a R. D. Germane este aproape dublă și a depășit, în 1972, 70 de milioane de bucăți, necesitățile nu au putut fi încă acoperite.*

Întreprinderea *iugoslavă „Diuro Diakovici" din Slavonski Brod și-a lărgit relațiile de cooperare cu firma italiană „Ansaldo Meccanico Nucleare" din Geneva. În afara livrărilor reciproce, acordul actual de cooperare pe termen lung prevede construcția în comun a unor centrale termoelectrice în Iugoslavia și pe terțe piețe.*

Schimburi comerciale

În cursul anului 1973. *Ungaria va importa din R.F. Germania mașini de tricotat, aparatură și instalații de vopsire destinate industriei textile; firme franceze livrează mașini destinate industriei bumbacului; firme elvețiene livrează mașini de depanat și instalații de vopsire, în timp ce întreprinderi engleze furnizează mașini de tricotat. De mai mulți ani, din Italia sînt importate războaie de țesut, precum și alte instalații destinate industriei tricotajelor.*

Structura exporturilor *cehoslovace în America Latină, în 1972: în Brazilia — centrale electrice, utilaj pentru fabrici de încălțăminte, de țesături, de ciment, de placaj, de plăci de placaj, de cherestea, mori; în Argentina au fost livrate o instalație de flotare, centrale electrice, o fabrică de ciment și una de încălțăminte; în Peru, Cehoslovacia a exportat instalații pentru industria textilă, iar în Uruguay — centrale electrice, mori, o fabrică de șuruburi, o fabrică de bere și una de zahăr.*

Structura comerțului *R. D. Germane cu alte țări din lumea a treia, în 1972: R.D. Germană a livrat în 1972 Republicii Arabe Egipt material rulant, echipament electronic și energetic, mașini și echipamente textile. În Siria a fost exportat echipament pentru trei fabrici de ciment, utilaj pentru cinci mori de grîu și o filatură de bumbac. Algeria a importat din R.D. Germană nave pentru pescuit. Bangladesh a achiziționat mașini de scris cu claviatură pentru bengali, Chile — mașini agricole și tractoare, material didactic și aparatură pentru laboratoare, India — o tipografie de manuale școlare, Brazilia — macarale, iar Uruguay — o fabrică de zahăr.*

Brazilia și Polonia *au semnat un contract, potrivit căruia Polonia va livra în cursul anilor 1973—1980 întreprinderilor braziliene pentru prelucrarea oțelului 4 milioane tone metrice de cărbune în schimburi a 5,5 milioane tone minereu de fier.*

Firmele japoneze *Mitsui Toatsu Chemicals" și „Toyo Engeneering Co" au încheiat un contract cu R.P. Chineză pentru livrarea a două fabrici de îngrășăminte chimice în valoare de 11 miliarde yeni. O fabrică va produce zilnic 1 000 de tone de amoniac și alta 1 600 tone de uree.*

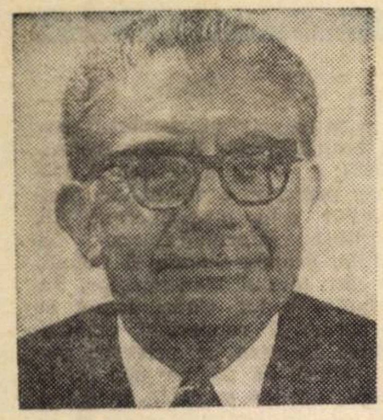

Interviul nostru cu
ANTONIO CARRILLO FLORES,
secretar general adjunct al O. N. U.
și secretar general al Conferinței
Mondiale a Populației despre:

LOCUL DEMOGRAFIEI ÎN POLITICILE DEZVOLTĂRII

LA MIJLOCUL lunii aprilie dl. Antonio Carrillo Flores a făcut o vizită oficială în țara noastră, la invitația guvernului român. Domnia sa a fost primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu și a purtat discuții cu oficialități românești cu privire la problemele ce vor fi discutate la Conferința Mondială a Populației, care va avea loc în 1974. Înainte de a părăsi țara domnia sa a avut amabilitatea să acorde un interviu unui redactor al „Vieții economice".

• Vă rugăm să ne vorbiți despre importanța celei de a treia Conferințe Mondiale a Populației, despre aspectele principale ale problemelor demografice care vor fi abordate și rezultatele ce se așteaptă de la această manifestare ?

— Aceasta va fi prima conferință mondială majoră, cu participare guvernamentală, unde toate țările membre O.N.U. vor avea prilejul să dezbată problemele populației. Pînă acum aceste probleme au fost tratate numai la nivel de tehnicieni.

Pe ordinea de zi figurează tendințele recente în populația mondială, raportul dintre creșterea populației și dezvoltarea economică și socială, populația, resursele naturale și mediul ambiant, populația și bunăstarea familiei și, în sfîrșit, elaborarea unui plan mondial de acțiune în acest domeniu.

• Cum vedeți locul politicii demografice în politica generală de dezvoltare și care considerați că ar putea fi raportul între o strategie mondială în problemele populației și suveranitatea națională ?

— Politica demografică este un aspect al strategiei dezvoltării, ea nu poate înlocui o politică a dezvoltării, dar, în același timp, nici o politică de dezvoltare nu poate face abstracție de evoluțiile în domeniul populației. Nu mă refer doar la dimensiunea populației, ci și la migrația internă, schimbări structurale etc. Problemele demografice nu pot fi tratate abstract, trebuie să se țină seama de condițiile specifice existente într-o țară sau alta. De pildă, într-un fel se pun problemele populației într-o țară ca Brazilia, cu dimensiuni și resurse uriașe în raport cu populația sa, și altfel să spunem în India. Unele țări au suficiente resurse pentru a absorbi populații mai mari decît cele existente, altele nu. În orice caz Conferința Mondială nu pretinde să stabilească formule valabile pentru toate țările. Fiecare țară firește, va lua hotărîrile cele mai potrivite pentru populația sa, pe baza respectului deplin al suveranității naționale.

• Care este opinia dv. despre teoria zegistă, avînd în vedere că unul din argumentele invocate este creșterea cu mult mai rapidă a populației în raport cu resursele lumii ?

— Personal nu sînt de acord cu acei care consideră că ar trebui să oprim în loc progresul economic, tot așa cum nu pot fi de acord cu ideea de a se opri progresul umanității în general. Poate însă că ar trebui să lărgim concepția noastră despre progres, înțelegînd prin acesta nu numai creșterea economică. Acum 20 de ani, consideram că dacă produsul pe locuitor a crescut într-o țară oarecare, populația țării o ducea neapărat mai bine. Acum știm că acest lucru nu este suficient, că este important să ameliorăm și „calitatea vieții". Prin aceasta înțeleg că progresul nu trebuie să folosească numai unei minorități, ci maselor largi și aceasta să fie atrase la conducerea economică și politică. Creșterea economică trebuie să continue, dar să nu uităm că valorile spirituale sînt la fel de importante și poate uneori chiar mai importante decît valorile materiale.

• Cu ce impresii părăsiți România?

— Sînt foarte mulțumit de discuțiile purtate aici și de sprijinul pe care România îl acordă pregătirii acestei mari dezbateri internaționale asupra problemelor populației. Am găsit aici un climat rodnic pentru conlucrare internațională. O impresie deosebit de puternică mi-a făcut-o întrevederea cu Excelența Sa președintele Consiliului de Stat al României, dl. Ceaușescu. Am avut prilejul să cunosc mai bine devotamentul profund al României pentru cauza păcii, a progresului și, în general, poziția constructivă a României în cooperarea internațională.

Interviu realizat de
Irina VIANU

VIZOR

S.U.A.: „CEA MAI IMPORTANTĂ INIȚIATIVĂ – PE PLAN COMERCIAL – DIN ULTIMUL DECENIU"

ACTUALITATEA politică și economică americană este dominată în aceste zile de noile inițiative ale puterii executive privind reconsiderarea relațiilor comerciale ale S.U.A. cu restul lumii. „Proiectul legii de reformă a comerțului", supus spre dezbatere Congresului de către președintele Richard Nixon, constituie — după părerea observatorilor — cea mai importantă inițiativă pe plan comercial a Casei Albe, din ultimul deceniu. În mesajul adresat forului legislativ în legătură cu acest document, președintele S.U.A. explică schimbările pe care le propune prin necesitatea de a adapta legislația comercială americană la transformările radicale care s-au produs în lume în anii postbelici : „În toate părțile lumii s-au dezvoltat noi structuri economice și au fost eliberate noi energii economice... Dacă vrem să facem din noua noastră eră economică o perioadă de progres și prosperitate pentru toate popoarele lumii, trebuie să rezistăm impulsului de a ne închide în noi și în schimb trebuie să facem tot posibilul pentru ca angajamentele noastre economice internaționale să fie substanțial îmbunătățite".

Măsurile supuse spre aprobare Congresului prevăd atribuirea de împuterniciri largi puterii executive de a elimina, reduce sau spori taxele vamale în contextul acordurilor negociate, de a aplica acorduri reciproc avantajoase privind probleme vamale specifice, de a ridica sau coborî temporar restricțiile la importuri pentru a contribui la corijarea deficitelor sau surplusurilor din balanța de plăți, de a reduce temporar anumite bariere ridicate în calea importurilor atunci cînd se consideră că o asemenea acțiune poate contribui la atenuarea presiunilor inflaționiste în interiorul Statelor Unite, de a acorda tratament preferențial, pe o perioadă de 10 ani, anumitor produse ale țărilor în curs de dezvoltare, pentru a se crea noi posibilități de export acestor țări și a li se înlesni o dezvoltare economică mai rapidă.

Proiectul de lege prevede, totodată, să se acorde președintelui „împuternicirea de a acorda clauza națiunii celei mai favorizate oricărei țări, atunci cînd consideră că este în interes național să procedeze astfel". În acest context, președintele Nixon a arătat : „Această nouă împuternicire ne va da posibilitatea să realizăm acordul comercial pe care l-am negociat cu Uniunea Sovietică... Vom putea, de asemenea, să ne îndeplinim angajamentul nostru față de România și să profităm de ocaziile care ni se oferă pentru a încheia acorduri avantajoase cu alte țări care nu au beneficiat de acest tratament pînă acum". (Aceeași tendință realistă se desprinde și din numeroase pasaje ale Raportului anual privind relațiile S.U.A. cu străinătatea, înaintat Congresului de secretarul de stat William Rogers. Abordînd pe larg acțiunile vizînd îmbunătățirea și dezvoltarea relațiilor cu statele socialiste, Rogers relevă, printre altele, că „de la vizita președintelui Nixon în România, în anul 1969, s-au înregistrat îmbunătățiri concrete în relațiile cu această țară". „Guvernul american — se arată în raport — va continua să sprijine legislația care să permită exporturilor românești să intre în Statele Unite conform normelor clauzei națiunii celei mai favorizate și speră ca această legislație să fie adoptată de Congres în anul 1973").

Reamintind dorința Administrației sale de a contribui la realizarea „unui sistem comercial mondial mai echitabil și mai deschis", președintele S.U.A. și-a exprimat opinia că legea de reformă a comerțului „este menită să garanteze că transformările inevitabile ale epocii noastre vor fi transformări avantajoase — pentru oamenii și popoarele de pretutindeni".

Noile inițiative ale Casei Albe s-au bucurat de ecouri favorabile atît la Washington cît și în numeroase capitale europene. Observatorii văd în respectivul proiect de lege expresia unei tendințe spre liberalizarea comerțului S.U.A. cu străinătatea, un instrument capabil să contribuie la înlăturarea barierelor protecționismului, a obstacolelor existente în calea normalizării circuitului mondial de valori între toate țările lumii, indiferent de sistemul social-politic sau gradul de dezvoltare.

NIC. MAVRODIN

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Actuala creștere *simțitoare a prețurilor materiilor prime se va atenua treptat, revenind la normal. Consumul de materii prime nu va înregistra aceeași evoluție din cauza sporirii continue a producției industriale în țările occidentale. La această concluzie au ajuns cinci institute de cercetări economice din R. F. Germania .*

Producția *de lapte praf degresat în țările capitaliste a depășit în 1972 nivelul record al anului 1968 și s-a cifrat la 2 844 000 tone. În 1972 Franța a devenit cel mai mare producător de lapte praf degresat, plasînd S.U.A. pe locul doi. Potrivit estimațiilor, în 1973 producția mondială de lapte praf degresat va crește cu cel puțin 10%, oferta continuînd să depășească cererea. Stocurile vor continua să crească, în pofida folosirii pe scară mai largă a acestui produs în scopuri furajere.*

În 1972 *au fost vînduți în Franța 26 800 000 metri pătrați de covoare și mochete. Întrucît producția franceză de covoare și mochete a crescut în ritm nesatisfăcător, pe piața franceză — apreciază experții — pot acționa cu succes producătorii străini de covoare și mochete.*

Grupul „Fiat" *din Torino va majora foarte curînd cu 3—4%, în funcție de modele, prețurile tuturor turismelor sale, din cauza creșterii costurilor de producție și a materiilor prime. Recent, firma a majorat prețurile camionetelor și camioanelor. În ultimii patru ani, „Fiat-500", automobilul cel mai mic și cel mai vîndut din gama „Fiat", s-a scumpit cu 40%.*

După reuniunea *principalilor producători vest-europeni de zinc, care urmează să aibă loc în zilele următoare, se așteaptă ca aceștia să sporească prețurile de vînzare la acest produs. Potrivit unor prognoze vest-germane, prețurile la zinc vor continua să crească în al doilea semestru al anului 1973.*

NOTE

Finanțarea antipoluării

EVIDENT, combaterea poluării mediului ridică probleme importante de natură economică. Cum vor fi finanțate cheltuielile ? Ce efecte ar putea avea politica ambientală asupra prețurilor și veniturilor ? În diferite țări ale lumii se elaborează în acest scop analize și modele. În Italia este cunoscut modelul econometric al lui Fazio și Lo Cascio. Modelul acesta este folosit pentru a se calcula creșterile costurilor și prețurilor ce rezultă din instalarea sistemelor împotriva poluării aerului și apei în șase dintre cele mai poluante ramuri ale industriei. Creșterile, de la un sector la altul, variază în mod substanțial, dar toate se situează într-o marjă de 5%.

În Statele Unite există un model cu privire la combaterea poluării atmosferei, de caracter interregional, elaborat de „Consad Research Corporation". Sînt studiate în acest model efectele a diferite politici cu privire la poluarea atmosferică, asupra costurilor suportate de consumatori, industrie și finanțele publice. Unul dintre rezultate este că impunerea unor norme convenabile, fără intervenția financiară a sectorului public, face să crească nivelul mediu al prețurilor cu numai 0,4%.

Conform unui model japonez al Ministerului Industriei — care cercetează 53 de sectoare și are în vedere reducerea la jumătate a poluării atmosferice în regiunea Tokio (în ipoteza unei repercusiuni integrale a costurilor asupra prețurilor produselor) — prețurile care în 1968 au crescut cu 0,85%, vor crește în 1975 cu 5,34%.

În general, din opiniile ce au fost avansate, rezultă că e încă greu să se facă în această problemă o apreciere de ansamblu, dar că în general cheltuielile nu sînt mai mari decît de cîteva procente.

Deosebit de interesați, economiștii în țările occidentale discută cu antren chestiunea dacă finanțarea măsurilor împotriva poluării trebuie suportată de responsabilii poluării sau de cei... ce suferă urmările ei. De către „poluanți" sau de către „poluați" ? Trebuie așezate impozite, trebuie acordate subvenții, sau trebuie impuse constrîngeri ? Rezultatele examinării unor date de pînă acum, nu sînt edificatoare. În Franța, de pildă, taxele asupra poluării apelor n-au avut încă nici un efect incitator asupra celor care comit infracțiunea. Aceeași observație se poate face în Franța și cu privire la „impozitul pe zgomot în aeroporturi". În regiunea Ruhrului, de 70 de ani, cei de pe malurile micilor rîuri finanțează împreună, de bună voie, anumite acțiuni de curățire — totuși ceea ce se face n-ar putea fi încă socotit ca o taxă asupra poluării. Unele acțiuni în curs de realizare în domeniul impozării poluanților sînt cu toate acestea încă de pe acum interesante. Cum e de pildă aceea a taxei asupra plumbului tetraethyl, din benzină, în S.U.A.

Taxele, evident, fac să crească prețurile bunurilor a căror producție creează direct sau indirect poluarea. Unii au făcut observația că într-o țară cu o economie de piață, schimbarea prețurilor are efectul de a-l informa pe consumator asupra costului social al deciziilor lui de cumpărare precum și acela de a-l incita să înlocuiască acele bunuri a căror producție presupune poluarea, cu bunuri a căror producție nu o presupune.

În multe țări, mai frecvent e în prezent procedeul de „subvenționare" a poluatorilor (adică subvenționarea abținerii de la poluare). Acest procedeu se exprimă prin reduceri de impozite în cazul cînd se poluează mai puțin, prin amortizări fiscale accelerate ale echipamentelor mai puțin poluante, prin împrumuturi publice cu dobîndă mică și prin alte condiții favorabile acordate acelor instalații care micșorează poluarea la sursă (de purificare, de izolare, de substituire cu echipamente noi puțin poluante). Acest din urmă procedeu este folosit pe scară largă în Italia.

Metoda în favoare, recomandată de unii economiști din țările capitaliste, este totuși taxarea. Din acest punct de vedere, remarca unui expert cu humor din presa franceză, pare pertinentă : „Dacă e ceva de plătit, spunea el, întotdeauna consumatorul este acela care plătește ; fie în calitate de cumpărător, fie în aceea de contribuabil, de salariat sau de acționar. Desigur însă, subliniază același și în această privință unii sînt «mai egali decît alții»".

mondorama

FRONTUL VALUTAR ȘI CONCURENȚA

DUPĂ cum se știe, recentele manevre pe frontul valutelor occidentale au fost doar una din formele luptei pentru competitivitate între marile puteri capitaliste, luptă care continuă în prezent sub forma unor negocieri comerciale. Graficul alăturat oferă o imagine cu privire la evoluția comerțului exterior american. În ultimii ani Statele Unite și-au sporit puterea competitivă în domeniul tehnologiilor de vîrf și al produselor agrare, dar și-au redus capacitatea de concurență, practic, la toate celelalte produse industriale, cu rezultatul unei deteriorări importante în balanța comercială totală.

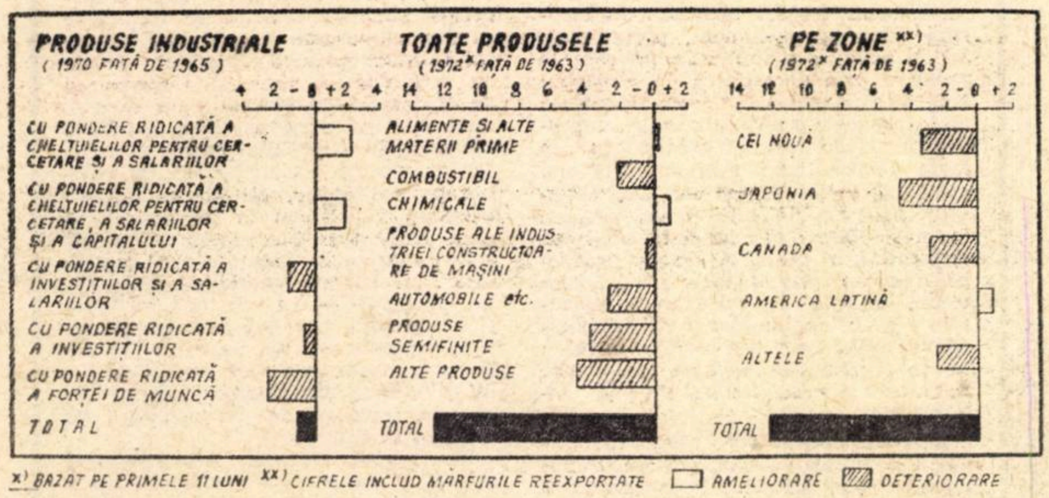

Modificări în balanța comercială a S.U.A. (în miliarde dolari)

CIFRE MEDII ȘI INECHITĂȚI SOCIALE

RELATIVITATEA cifrelor medii, cum ar fi de pildă aceea a produsului național pe locuitor, ca indicator al calității vieții în general, reiese de pildă din date recent publicate în Franța. Se constată cu acest prilej faptul că creșterea economică coexistă cu inechitățile sociale. Din date reiese că 10% din cetățenii țării dispun de 36% din venitul total. Rata mortalității pînă la 35 de ani este de 1,1% la profesiunile liberale și cadrele de conducere, 2,3%—2,6% la muncitorii specializați din industrie și la muncitorii agricoli, 3,5% la muncitorii necalificați. Din 1000 de persoane în viață la vîrsta de 35 de ani numărul celor care vor ajunge la 70 de ani este de 719 în cazul acelora cu profesiuni liberale și a cadrelor de conducere și de 498 a muncitorilor de diferite categorii. Mortalitatea infantilă este de 3,1% în familiile muncitorilor necalificați, 2% la muncitorii calificați, 1,7% în familiile de comercianți, 1,3% în familiile liber profesioniștilor.

LA CINEMA, O DATĂ LA CINCI ANI

ULTIMUL Anuar statistic al O.N.U. prezintă, între altele, date revelatoare privind dezvoltarea radioului, televiziunii și cinematografiei pe glob. Televiziunea este mai răspîndită în țările dezvoltate, atît în ce privește numărul aparatelor (412 posturi la 1000 locuitori în S.U.A., 315 în Bermude, 312 în Suedia, 292 în Anglia), cît și în ceea ce privește numărul orelor de emisiune pe săptămînă (peste 10 000 în S.U.A., 7848 în Canada, deși 3137 în Brazilia și numai 153 în Franța). În ceea ce privește componența programelor, locul varietăților este preponderent. În unele cazuri este prioritară informația, ca de exemplu în Brazilia, Chile, Franța, Spania și Congo, unde deține o treime din totalul transmisiilor. În Ghana, Singapore, Iordania, India, Cuba, Israel și Siria, un sfert din program îl reprezintă emisiunile cu caracter educativ. În ceea ce privește publicitatea televizată, în afară de 25 de țări unde nu este admisă, ea ocupă un loc variabil, începînd de la 15 minute din 44 ore în Iordania pînă la 19 ore din 110 în Italia.

Radioul cunoaște, de asemenea, o mare dezvoltare, în special de la inventarea tranzistorului. Cea mai rapidă creștere se înregistrează în țările în curs de dezvoltare, cu toate că înzestrarea lor este încă scăzută — între 10 și 100 de radiouri la 1000 de locuitori (față de 1412 radiouri în S.U.A.).

În domeniul cinematografiei, Japonia este cea mai mare producătoare de filme de lung metraj (423 în 1970), urmată de India (396), Italia (240), Coreea de Sud (224) și U.R.S.S. (218), cifrele privind S.U.A. nefiind cunoscute. Spectatorul cel mai asiduu de pe glob este cel din Macao, unde indicele anual de frecventare a sălilor este de 23 pe locuitor. În schimb bolivienii merg în medie la cinematograf cam o dată pe an, iar locuitorii din Ngwane (fostul Swaziland) o dată la cinci ani.

CĂI FERATE DE MARE VITEZĂ

PÎNĂ în anul 1985, în Europa vor fi construiți 3000 km linii ferate de mare viteză (250—300 km/h). Șase dintre ele vor străbate munții, în special Alpii, sau brațe maritime, cum sînt cele între Franța și Anglia, Danemarca și Suedia, Italia și Sicilia. Restul proiectelor au un caracter național. Cînd tunelul pe sub Marea Mînecii va fi terminat, legătura dintre Londra și Paris se va efectua în 2h32', iar cea dintre Londra și Bruxelles în 2h12'. Din totalul de 52 km, 38 km vor fi sub nivelul mării.

Se preconizează de asemenea realizarea unei linii Paris-Lyon pentru un turbotren care va circula cu 300 km/h. Acest proiect este prevăzut a fi executat pînă în 1980.

CONJUNCTURĂ FAVORABILĂ PENTRU LÎNĂ

SE APRECIAZĂ că în 1972—1973, producția mondială de lînă se va reduce cu 73 000 tone în comparație cu sezonul precedent. Rezervele de lînă în toate țările producătoare sînt neînsemnate și necesitățile importatorilor nu vor fi asigurate decît prin intrări curente. Ca urmare a lipsei de lînă de pe piața mondială, prețurile vor rămîne, în următorul an și jumătate, mai ridicate în raport cu nivelul mediu constatat pînă în 1971. Se apreciază că nivelul ridicat al prețurilor la lînă va stimula cererea pentru fibre artificiale.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — PRINCIPALUL FACTOR AL DINAMISMULUI ECONOMIC

RIDICAREA continuă a productivității muncii constituie o caracteristică de bază a construcției economice în țările socialiste. Preocupările tot mai ample pentru promovarea progresului tehnic, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, ridicarea calificării cadrelor etc. stau la baza dinamicii deosebite pe care o înregistrează rodnicia cu care este cheltuită munca omenească în producția bunurilor materiale, în general, și în producția industrială în special.

Așa cum se poate observa din tabelele alăturate (alcătuite pe baza Anuarului statistic al țărilor membre ale C.A.E.R., precum și a unor date publicate de revista „Voprosî Ekonomiki", nr. 1/1973), cu toate că se întîlnesc deosebiri de la o țară la alta, industria țărilor socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc cunoaște ritmuri de creștere a productivității muncii ce se încadrează între 5% și 8% anual. Este caracteristic faptul că cele mai mari creșteri au loc în ramurile industriale hotărîtoare pentru dezvoltarea economiei naționale, cu un mare efect de antrenare în economie (vezi tabelul nr. 1). Creșteri însemnate ale productivității muncii se întîlnesc și în celelalte țări socialiste: peste 8% anual în R.P.D. Coreeană, 5,6% în R.S.F. Iugoslavia etc. Caracteristic pentru țara noastră este dinamica deosebită a productivității în toate ramurile industriei.

Așa cum se poate observa din tabelul nr. 2, ponderea sporului producției industriale care se obține pe seama creșterii productivității muncii diferă de la o țară la alta. În unele cazuri ea trebuie să asigure întreg sporul sau chiar să compenseze o oarecare redistribuire a forței de muncă din industrie în favoarea altor sectoare ale economiei naționale; în cazul altor țări creșterea productivității muncii acoperă între 55 și 90% din sporul producției, ceea ce justifică concluzia că ea este principalul factor al dinamismului economic în industrie, precum și în celelalte ramuri economice.

Tabelul nr. 1

Indicele productivității muncii în cîteva ramuri industriale în 1971 (1960 = 100)

	Total industrie	Din care: energie elec.	siderurgie	constr. mașini	chimie și cauciuc	textilă
Bulgaria	205	297	271	253	242	166
Cehoslovacia	164	180	146	185	206	155
R.D.G.	181	165	153	192	191	197
Mongolia	182	168	—	147	138	151
Polonia	171	195	150	218	242	155
România	215	337	226	258	344	183
Ungaria	159	218	157	175	252	128
U.R.S.S.	176	120	170	213	208	156

Tabelul nr. 2

Ritmul mediu de creștere a productivității muncii în industrie

	Ritmul mediu anual de creștere			Contribuția la acoperirea sporului producției industriale		
	1961—1965	1966—1970	1971—1975 (plan)	1961—1965	1966—1970	1971—1975 (plan)
Bulgaria	6,8	7,2	8,0	68	65	70—80
Cehoslovacia	3,5	5,2	5,4—5,7	76	79	90
R.D.G.	5,6	5,5	6,2—6,5	100	97	100
Polonia	5,1	5,1	5,5	55	60	...
România	7,7	7,3	7,2	64	69	72—77
Ungaria	4,9	3,5	4,4	66	56	75—80
U.R.S.S.	4,6	5,8	6,8	59	73	87—90

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE UNIŢI-VĂ!

viaţa economica

ANUL XI nr. 18 (505)
vineri 4 MAI 1973
20 PAGINI 2 LEI

18

UN BILANŢ RODNIC LA SĂRBĂTOAREA MUNCII

PE ÎNTREG cuprinsul patriei, sărbătoarea muncii şi a primăverii a prilejuit o adevărată revărsare de bucurie şi optimism, o vibrantă expresie a unităţii întregului nostru popor în jurul partidului, o fierbinte manifestare a solidarităţii internaţionaliste. In România socialistă — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Capitală — **„idealurile pentru care au luptat şi s-au jertfit generaţii de militanţi revoluţionari, pentru care oamenii muncii au înfruntat cu abnegaţie şi neînfricare represiunile exploatatorilor încă din secolul trecut, s-au împlinit : clasa muncitoare a devenit clasa conducătoare în stat, în viaţa socială s-a intronat principiul deplinei egalităţi în drepturi între toţi cetăţenii ţării, poporul este liber şi stăpîn pe soarta sa, îşi făureşte în mod conştient propriul viitor, propria sa istorie".**

Pornind de la acest adevăr fundamental, apare pe deplin firească atmosfera de muncă şi efervescenţă creatoare cu care poporul român a întîmpinat Sărbătoarea Muncii. Anul acesta, ziua de 1 Mai, a fost marcată de puternicul entuziasm cu care întregul popor munceşte pentru realizarea măreţului program elaborat de Congresul al X-lea şi de Conferinţa Naţională a partidului în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Clasa muncitoare, ţărănimea şi intelectualitatea, toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, depun eforturi susţinute pentru realizarea cincinalului înainte de termen, pentru îndeplinirea angajamentelor menite să asigure accelerarea dezvoltării economico-sociale a patriei.

Aşa cum arăta secretarul general al partidului, pe primele 4 luni ale acestui an — hotărîtor pentru înfăptuirea cu succes a cincinalului — planul producţiei industriale a fost îndeplinit, după date preliminate, în proporţie de 100,5%, realizîndu-se un ritm de creştere, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut, de 14,5%. În agricultură, oamenii muncii depun, de asemenea, eforturi susţinute pentru ca, în ciuda condiţiilor climaterice nefavorabile, să termine cît mai repede şi în bune condiţii lucrările agricole de primăvară, să asigure şi în acest an obţinerea unor recolte bogate. Hotărîrile recentei Plenare a Comitetului Central al partidului privind perfecţionarea în continuare a activităţii de conducere şi organizare a societăţii, repartizarea raţională a forţei de muncă, ridicarea productivităţii muncii sociale se realizează cu succes, creîndu-se condiţii pentru punerea mai deplină în valoare a potenţialului material şi uman al ţării, pentru mersul mai ferm înainte al patriei noastre pe calea progresului, a bunăstării şi fericirii. Prin toate aceste realizări, prin dezvoltarea cu succes a economiei naţionale se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor — ţelul suprem al politicii partidului nostru.

O expresie elocventă a înaltei cinstiri de care se bucură munca în ţara noastră a constituit-o şi solemnitatea care a avut loc zilele trecute la Consiliul de Stat în cadrul căreia au fost conferite înalte distincţii organizaţiilor judeţene de partid, consiliilor populare judeţene, întreprinderilor şi instituţiilor de cercetare-proiectare pentru rezultatele remarcabile obţinute în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea planului de stat şi a angajamentelor pe anul 1972. Decernarea distincţiilor în ajunul marii sărbători a muncii, a zilei de 1 Mai, a conferit însemnătate de simbol acestei cinstiri.

Bilanţul rodnic al anului trecut, împreună cu succesele obţinute în primele patru luni ale acestui an în industrie şi agricultură, în ştiinţă, cultură şi învăţămînt, în ridicarea nivelului de trai al maselor atestă grăitor capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a întregului popor român, justeţea politicii marxist leniniste a partidului nostru, hotărîrea cu care toţi cei ce muncesc traspun în viaţă măreţul program elaborat de partid.

Brăduţ COVALIU „Şantier"

INVESTIŢII

Condiţie fundamentală a îndeplinirii planului

LIVRAREA LA TERMEN ŞI ÎN ORDINEA MONTAJULUI A UTILAJELOR ŞI INSTALAŢIILOR TEHNOLOGICE

UNA DIN CONDIŢIILE de bază ale îndeplinirii planului de investiţii şi de punere în funcţiune a noilor unităţi productive, este asigurarea la termen şi în ordinea succesiunii montajului a întregului ansamblu de utilaje şi instalaţii tehnologice din ţară şi din import, potrivit graficelor întocmite. Înainte de a analiza unele aspecte ale situaţiei din acest an, considerăm că îndreptarea reflectorului critic asupra modului în care s-a desfăşurat asigurarea noilor obiective cu utilaje şi instalaţii tehnologice în anul 1972 ne va ajuta să reliefăm atît rezultatele pozitive, cît şi unele neajunsuri care s-au manifestat şi să desprindem, totodată, căile optime de acţiune în acest domeniu.

Anul trecut a fost **executat un volum de investiţii cu 10,4% mai mare ca în 1971.** Au fost puse în

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU
C.S.P.

(Continuare în pag. 4)

- **Productivitatea muncii**

UTILIZAREA MAI EFICIENTĂ A TIMPULUI DE LUCRU

- **Comerţ exterior**

CUM POATE FI ÎMBUNĂTĂŢITĂ ACTIVITATEA DE EXPORT

- **Pregătirea şi utilizarea cadrelor**

TINERETUL ŞI DINAMISMUL ECONOMIC

CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

STRUCTURI RAŢIONALE-ORGANIZARE EFICIENTĂ

CONSECINŢE ŞI OPORTUNITĂŢI CREATE DE REORGANIZARE

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

AMPLUL PROGRAM de acţiune aprobat de hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 3 martie 1973, ca şi Decretele Consiliului de Stat privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unităţile economice au prilejuit — atît la nivelul consiliului de conducere al ministerului cît şi la nivelul consiliilor şi comitetelor oamenilor muncii din centrale şi întreprinderi — o profundă şi temeinică analiză privind posibilităţile de perfecţionare a întregii activităţi economice, fapt ce a permis adoptarea măsurilor corespunzătoare şi organizarea aplicării lor în toate

(Continuare în pag. 10)

Gheorghe STOICA
adjunct al ministrului energiei electrice

MĂSURILE luate de conducerea de partid şi de stat pentru perfecţionarea conducerii şi organizării unităţilor economice, concretizate prin normele unitare de structură ale acestora, aprobate prin Decretul nr. 162 / 22 martie 1973, aplicate în unităţile subordonate Ministerului Energiei Electrice au creat condiţii favorabile pentru sporirea eficienţei conducerii atît în industria energiei electrice şi termice, cît şi în activitatea de construcţii şi montaje energetice. Aceste măsuri vor avea efecte pozitive, în special în ceea ce priveşte creşterea siguranţei în funcţionare a sistemului energetic naţional şi

(Continuare în pag. 11)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 18 din 4 mai 1973

1
— **Investiții**
Condiție fundamentală a îndeplinirii planului : Livrarea la termen și în ordinea montajului a utilajelor și instalațiilor tehnologice, de ing. **Florian Mihalache**, ec. **Petre Cioclu**, C.S.P.
— **Conducere și organizare**
Structuri raționale — organizare eficientă : Consecințe și oportunități create de reorganizare. Semnează : **Mihail Florescu**, ministrul industriei chimice, **Gheorghe Stoica**, adjunct al ministrului energiei electrice

3
— **Plan — angajamente**
Din nou despre piesele de schimb, de **L. Țintea**

5
— **Productivitatea muncii**
Utilizarea mai eficientă a timpului de lucru, de ec. **P. Aurelian**

6
— **Cheltuieli materiale**
O analiză în întreprinderile M.E.F.M.C. : La ce nivel se situează cheltuielile pentru 1000 lei producție-marfă ? de ec. **Dorel Ecovescu**

7
— **Finanțe**
În acțiunea de rentabilizare, unitățile județene de construcții sînt datoare cu un răspuns : Cum combat, în practică, fetișul pierderilor de **Gheorghe Moisă, Ion Gheorghin**

8
— **Comerț exterior**
Ancheta V. E. Cum poate fi îmbunătățită activitatea de export, de **V. Olariu**

9
— **Marketing**
Din experiența Uzinei de mașini electrice-București : Introducerea opticii de marketing în întreprindere, de **I. Georgescu, A. Seiceanu**

10—11
— **Conducere și organizare**
Cazuri în dezbatere : „Delegarea de atribuții și operativitatea, dinamismul și eficiență conducerii" : Opinii ale cititorilor

12
— **Agenda economistului**

13
— **Pregătirea și utilizarea cadrelor**
Tineretul și dinamismul economic, de **Gabriela Cresin, Aurel Drăguț**, Centrul de cercetări pentru problemele tineretului

14
— **Informație • decizie**
Din experiența Centralei de construcții-montaj-București : Forța de ordonare a informaticii, de ing. **Ecaterina Ciurel**, C.I.N.O.R. — București
— **Psihosociologia informaticii**
Integrarea în colectiv, de **Rodica Leca, Cornel Cotor**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XIII), de **Radu Constantinescu**

16
— **125 de ani de la Revoluția din 1848**
Dezvăluirea esenței exploatării feudale, de dr. **V. Iota**

17
— **Creștere economică**
Dezbatere organizată de Catedra de economie politică a Cabinetului de partid al Municipiului București pe tema : Fondul național de dezvoltare economico-socială (IV)

18
— **Economie mondială**
Interviul nostru cu **Jussi Linnamo**, ministrul comerțului exterior al Finlandei: Rolul cooperării internaționale în diversificarea economiei

19
— **Din presa țărilor socialiste**
Riscul în activitatea economică

ÎN SUPLIMENT

— Planificarea activității de control financiar intern de prof. dr. **Ștefan Pascal-Luca**
— **Jurisdicția muncii**
Organele administrative, de dr. **C. Jornescu**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Acord colectiv

EXTINDEREA muncii în acord colectiv (vezi și articolul „O experiență care pledează pentru acordul colectiv", V. E. (nr. 11) a fost și este unul din obiectivele principale care stau în fața ministerului nostru. Încă de anul trecut s-a indicat Centralei industriei lînii să organizeze în toate întreprinderile care au secții de finisare extinderea acordului colectiv, formă de plată aplicată cu rezultate foarte bune de către țesătoria de lînă Sighișoara. Toate întreprinderile din cadrul acestei centrale, inclusiv Fabrica de stofe „Dorobanțul" Ploiești, au primit metodologia de aplicare a acordului colectiv după ce, în prealabil, această problemă a fost dezbătută cu toate întreprinderile, într-un cerc de studii ce a avut loc la Bacău. După transmiterea indicațiilor metodologice (ianuarie 1973), s-au creat condiții pentru extinderea muncii în acord, aplicarea unor forme stimulative de plată și generalizarea lor în toate întreprinderile cu același specific.

Traian PERJOC
director adjunct
în Ministerul Industriei Ușoare

Impuls cabinetelor de organizare

PRIN preluarea activității cabinetelor de organizare științifică a producției și a muncii de către Consiliul pentru problemele organizării economico-sociale (propunere apărută și în „Viața economică" nr. 11) s-ar da un nou impuls promovării ideilor înaintate de conducere și organizare a producției și a muncii, idei care au stat la baza înființării lor.

Scriu în dorința organizării unei dezbateri privind activitatea viitoare a cabinetelor, avînd în vedere și căile ce li s-ar deschide prin trecerea lor în subordinea amintită.

ec. **Dumitru CRISTESCU**
Ploiești

Acum 111 ani...

ZILELE trecute, mai precis la 28 aprilie, s-au împlinit 111 ani de cînd orașul Brașov a găzduit prima expoziție economică din țara noastră. La această expoziție, organizată sub auspiciile „Astrei", au fost expuse 2200 obiecte în cinci secții și clase. Un număr însemnat dintre ele au fost distinse de juriu, din care a făcut parte și Gh. Barițiu.

prof. dr. **Ion I. GHELASE**
București

Unde-i logica ?

COSTUL unui abonament nominal (lunar) pe C.F.R. — clasa I-a — valabil pe toate liniile este de 750 lei. Unul asemănător, însă anonim și numai pe ruta Botoșani — București costă 1435 lei. De ce această diferențiere ?

ec. **Emil HALCIUG**
Fabrica de confecții — Botoșani

ECOURI

Răspunsul Băncii Naționale privind

Decontările sub 5000 lei

BANCA NAȚIONALĂ *a fost receptivă la scrisorile apărute în ultimele numere pe marginea noilor instrucțiuni de decontare. Publicăm răspunsul integral :*

Am aflat că unii furnizori au procedat într-un mod cu totul neașteptat și contrar dispozițiilor prevăzute de Legea finanțelor, obligînd pe beneficiari ca, în toate cazurile, să achite pe loc mărfurile cu o valoare mai mică de 5 000 lei, sau să pretindă documente de decontare care atestă virarea sumelor în contul lor. Această măsură, prevăzută în mod clar la art. 135 din Legea finanțelor, este justificată numai față de clienții care se dovedesc că întîrzie în mod repetat plata către furnizorii respectivi și le creează greutăți financiare și, deci, nu trebuie aplicată automat față de toți clienții.

Potrivit Normelor metodologice nr. 1/1972 ale Băncii Naționale, plățile pentru aprovizionări de mărfuri, executări de lucrări sau prestări de servicii între 500—5000 lei se pot efectua prin dispoziție de plată care se emite de plătitor pe baza facturilor sau alte documente de însoțire a mărfurilor și care se remit odată cu marfa sau separat. Obligația de plată (depunerea dispoziției de plată în bancă) revine plătitorului — potrivit prevederilor din normele de mai sus — în ziua următoare terminării recepției mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor. În caz contrar acesta este pasibil de a suporta penalități de întîrziere a plății atît către furnizor cît și față de buget.

În această situație rezultă clar că furnizorii pot proceda la livrarea mărfurilor, predarea lucrărilor executate sau prestarea serviciilor către clienții care nu întîrzie de regulă plățile, așteptînd ca aceștia să emită dispozițiile de plată pe baza facturilor sau altor documente care au însoțit marfa sau au fost remise direct plătitorilor, așa cum este cazul livrărilor de valori sub 5000 lei. Cînd marfa, lucrarea sau prestarea serviciului se preia prin delegat ori se predă la sediul beneficiarului sau cînd este vorba de clienți care întîrzie în mod repetat plata, se pot folosi, în condițiile prevăzute de normele metodologice și cecuri din carnete cu sau fără limită de sumă, de valori începînd cu 251 lei.

Acest instrument de decontare a fost extins pentru asigurarea efectuării plăților concomitent cu predarea mărfii, executarea lucrării sau prestarea serviciilor și se pretează la operații de decontare de valori mărunte care nu implică anumite perioade de verificare (pentru recepție, mod de calcul a sumei de plată etc.). Tehnica de utilizare a acestor instrumente de decontare (cecuri) nu numai că nu este complicată, dar creează posibilitatea de a fi emise și semnate chiar de delegați după primirea și recepționarea mărfurilor, dacă aceștia sînt împuterniciți de persoanele autorizate din întreprindere, fără a se utiliza „cecuri în alb", cum invocă multe unități economice.

Lipsa de încredere a unor furnizori în clienți pe motiv că aceștia ar întîrzia în mod intenționat plata, atunci cînd este stabilit ca aceasta să se facă din propria inițiativă a plătitorului, este cu atît mai nejustificată cu cît este știut că orice furnizor are relații și în calitate de plătitor. Este nevoie de o încredere reciprocă ! Și în aceste relații acționează prevederile Legii contractelor economice, care stabilește penalități însemnate pentru neîndeplinirea obligațiilor ce rezultă din contracte, în speță și pentru întîrzierea plății prețului produselor, lucrărilor sau serviciilor facturate.

Instaurarea disciplinei contractuale și de plăți este un proces continuu, care se realizează prin munca permanentă a organelor de resort din întreprinderi cît și a organelor de îndrumare și control, între care și ale băncilor, care au primit sarcini concrete pentru urmărirea modului cum se respectă termenele de plată, în special pentru livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii sub 5000 lei. Ținînd seama de cele arătate, cît și de faptul că măsurile noi prevăzute în Normele metodologice nr. 1/1972 ale Băncii Naționale se încadrează în acțiunea generală de raționalizare a circuitului formularisticii folosite în economie pentru achitarea mărfurilor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate, sîntem convinși că actualele greutăți ce se mai ivesc în relațiile dintre unele unități economice vor fi eliminate și înlocuite printr-un climat de încredere reciprocă și aplicare justă a noilor prevederi din dispozițiile legale.

DIRECȚIA DE COORDONARE ȘI SINTEZĂ

CURIER

• Emiterea proiectelor de contracte

FABRICA DE MOBILA, Gherla — Comisia instituită pe lîngă Consiliul de Miniștri pentru îndrumarea organizării și funcționării comisiilor de judecată, potrivit art. 60 din Legea nr. 58/1968, desfășoară această activitate prin delegați trimiși pe teren în acțiuni de verificare și îndrumare. De asemenea, în situațiile în care comisia susmenționată este sesizată cu probleme legate de activitatea comisiilor de judecată se trimit delegați pentru verificare și îndrumare.

Între prevederile art. 10 din Legea nr. 71/1969 și prevederile H.C.M. nr. 1011/1972 nu există nici o neconcordanță. O lege nu se poate abroga printr-o hotărîre. Astfel, H.C.M. nr. 1011/1972 reglementează termenele de emitere a proiectelor de contracte de către furnizori, în funcție de data primirii comenzilor beneficiarilor, de restituire a contractelor semnate de către beneficiari, de conciliere a neînțelegerilor la nivelul părților contractante. Art. 10 din Legea nr. 71/1969 reglementează procedura de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, la nivelul superior părților contractante — centrală, minister.

Sensul dispozițiilor legale care reglementează materia neînțelegerilor precontractuale nu este acela de a prelungi perioada de perfectare a contractelor. Nu este obligatoriu să se parcurgă toate treptele de conciliere a neînțelegerilor precontractuale. Pentru problemele asupra cărora părțile au competență să se pronunțe, neînțelegerile precontractuale trebuie să se stingă la nivelul părților contractante. Numai pentru probleme de importanță deosebită, pe care nu sînt competente să le rezolve, părțile se vor adresa forurilor tutelare.

• Stagiu

OCTAVIAN BOCEAN, Hunedoara — Decretul nr. 158/1970 privind repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior de la cursurile de zi prevede — la art. 2 — că, în scopul desăvîrșirii pregătirii lor, absolvenții instituțiilor de învățămînt superior, de la învățămîntul de zi, repartizați în producție, efectuează un stagiu în specialitatea pentru care s-au pregătit. Unitățile au obligația să le stabilească — prin regulamentele de organizare și funcționare — atribuții și răspunderi concrete. Reglementarea în vigoare nu prevede efectuarea unui asemenea stagiu în cazul absolvenților învățămîntului superior, curs seral. La salarizarea acestor absolvenți se aplică prevederile pct. 10 din anexa IX la HCM nr. 914/1968, cu modificările ulterioare.

• Salarizare

UN GRUP DE ECONOMIȘTI STAGIARI, Galați — Absolvenții învățămîntului superior, aflați în primul și în cel de al doilea an de activitate, sînt considerați că fac parte din categoria personalului de specialitate — de execuție. Potrivit Decretului nr. 158/1970, acestor absolvenți trebuie să li se stabilească atribuțiuni precise și să aibă sarcinile de serviciu prevăzute pentru funcțiile ce ocupă (ingineri, economiști etc.). Condițiile de acordare integrală a salariilor tarifare, la realizarea în totalitate a sarcinilor ce li s-au stabilit, sînt aceleași cu cele prevăzute pentru restul personalului de specialitate, de execuție, din unitatea unde lucrează.

• Concediu de odihnă

GHEORGHE TEODORU, comuna Priponești, Galați — După 11 luni de vechime neîntreruptă în muncă, aveați dreptul la un concediu de odihnă de 15 zile lucrătoare. La desfacerea contractului dv. de muncă în vederea efectuării stagiului militar, trebuia să vi se compenseze în bani acest drept — concediul neefectuat — corespunzător indemnizației de concediu la care aveați dreptul, pentru lunile iulie 1969 — octombrie 1970. În acest an veți beneficia atît de concediul corespunzător anului calendaristic 1973, cît și perioadei lucrate în anul 1972 (10 luni), pentru care n-ați beneficiat de concediu în acel an. Veți avea deci 15 zile lucrătoare pentru anul 1973 și 13 zile lucrătoare pentru anul 1972.

• Gradații

GHEORGHE CIOBANU, Timișoara — Încadrarea ca tehnician principal corespunde reglementării prevăzute în Legea nr. 12/1971. Cum de la data încadrării au trecut mai mult de doi ani, aveți vechimea minim necesară pentru trecerea la gradația I-a. Faptul că îndepliniți însă această condiție de vechime nu determină o obligație pentru întreprindere de a vă încadra ca atare. Trecerea de la o gradație la alta se poate face numai în limitele fondului de salarii planificat.

★

• **ALEXANDRU HORVAT, Hunedoara** — Vă mulțumim pentru bunele aprecieri la adresa revistei noastre. Așteptăm prima dv. colaborare.

• **GHEORGHE STÎNEANU — Cluj; Ing. CORNELIU POPESCU — BUZĂU** — Cărțile menționate de dv. le puteți solicita la I.C.E. „Libri" din Calea Victoriei nr. 126, sector 1 București, telefon 16.19.10 interior 907.

• **EUGENIA CONSTANTINESCU, Dorohoi** — Dacă aveți o vechime în munca juridică de peste 8 ani, îndepliniți condiția cerută de lege pentru a ocupa funcția de jurisconsult principal în unitatea unde lucrați. Restricția prevăzută la pct. 5 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968 nu se referă la această funcție, astfel că nu este aplicabilă în cazul dv.

★

ERATA. — În legenda hărții privind repartiția geografică a unităților economice din mediul rural — 1971, apărută în numărul trecut la punctul E se va citi : 1. Lucrări pentru combaterea eroziunii terenurilor, 2. Îndiguiri și desecări, 3. Sisteme de irigații și de combatere a degradării solului.

plan-angajamente

● În primul trimestru al anului, pe ansamblul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele o situație favorabilă — dar și rămîneri în urmă la unele întreprinderi.

● De la 118 repere nominalizate în 1972 la 639 în 1973.

● O problemă centrală : realizarea planului în cantitățile și sortimentele planificate și respectarea strictă a prevederilor contractelor economice.

Din nou despre PIESELE DE SCHIMB

O situaţie îmbunătăţită, dar nu pe deplin soluţionată

PĂTRUNSE de marea răspundere ce le revine pentru aasigurarea funcționării în bune condițiuni a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotarea celorlalte ramuri, prin asigurarea necesarului de piese de schimb, colectivele de muncă din întreprinderile Ministerului Construcțiilor de Mașini Grele s-au străduit și au reușit, în cele mai multe cazuri, **nu numai să-și realizeze sarcinile de plan ce le reveneau în primul trimestru din 1973, ci să le și depășească substanțial.** Astfel, uzinele aparținînd de fosta centrală industrială de mașini agricole au depășit planul cu 15,3% ; întreprinderile încadrate în fostul grup de uzine constructoare de vagoane — cu 14,2% ; uzinele din fosta centrală industrială de utilaj chimic și rafinării — cu 11,1%.

Pe ansamblul ministerului, sarcinile valorice de plan privind producția de piese de schimb au fost realizate astfel (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul de realizare a sarcinilor de plan pe primul trimestru din 1973, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului 1972

— % —

Plan	Realizat	În comparație cu trim. I 1972
100	104	121

Rezultate bune s-au obținut și în ce privește producția fizică. Potrivit sarcinilor trasate, **de a se realiza îndeosebi producție fizică și, mai ales, de a se asigura producerea, cu prioritate, a unor piese de importanță deosebită, necesare diferitelor sectoare ale economiei naționale, prin planul de stat și prin planul departamental a fost nominalizat în acest an un număr mult sporit de repere față de 1972.** Astfel, dacă anul trecut erau nominalizate doar 118 repere, în 1973 numărul acestora se ridică la 639.

DACĂ ANALIZĂM metodele folosite de întreprinderile din fostele centrale industriale ale ministerului, care și-au depășit simțitor sarcinile de plan pe primul trimestru, distingem în afara unor aspecte specifice determinate de profilul și specificul de fabricație — unii factori comuni cum sînt :

• asigurarea din vreme a portofoliului de comenzi, prin încheierea contractelor economice cu beneficiarii pe această perioadă de timp ;

• asigurarea comenzilor ferme, ceea ce a făcut ca întreprinderile și centralele respective să-și poată procura materiile prime și materialele necesare ;

• o judicioasă repartizare a fabricației pieselor respective, în funcție de capacitățile de execuție, urmărindu-se îndeaproape evoluția realizării lor.

Relevînd aceste aspecte pozitive, nu putem să facem abstracție de faptul că, **în spatele cifrelor medii favorabile pe minister, se ascund și unele nerealizări, că o parte din fostele centrale industriale nu s-au achitat în întregime în această perioadă de sarcinile de plan avute, diminuînd astfel simțitor rezultatele de ansamblu.**

Să enumerăm cîteva : întreprinderile din fosta centrală industrială de utilaj petrolier, de pildă, și-au îndeplinit sarcinile de plan pe primul trimestru numai în proporție de 87,7%, iar cele aparținînd fostului grup de uzine pentru utilaj minier de la Satu Mare — în proporție de 96,3%. Care au fost, în esență, cauzele care au generat această situație ?

• o slabă receptivitate față de cererile unor beneficiari, neasigurarea unui portofoliu de comenzi necesare, deși cereri au existat și există ;

• întîmpinarea unor greutăți din partea diferitelor unități aparținînd de Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, care au tergiversat clarificarea specificațiilor și documentațiilor tehnice de execuție și, respectiv, încheierea contractelor economice.

Din această situație se desprind cel puțin două concluzii :

a) **pe lîngă faptul că întreprinderile furnizoare de piese de schimb trebuie să manifeste o mai mare receptivitate față de cererile beneficiarilor, este imperios necesar ca și aceștia din urmă să clarifice din timp toate problemele și să încheie contracte ferme ;**

b) **întreprinderile producătoare să ia asemenea măsuri tehnice și organizatorice care să le permită să-și realizeze integral sarcinile și, ceea ce este esențial, să urmărească cu rigurozitate și cu răspundere felul în care se îndeplinește planul la piesele de schimb, la fel cum se preocupă de realizarea produselor de bază din profilul lor de fabricație.**

PRINCIPALUL în activitatea unei întreprinderi industriale este nu numai realizarea planului valoric, ci în primul rînd, a producției fizice, pentru a putea livra la termen și a încasa contravaloarea produselor, cu alte cuvinte de a-și onora contractele economice încheiate.

Uzina „Semănătoarea" și Întreprinderea de echipament metalic pentru binale din București au livrat în totalitate, în cursul lunilor ianuarie, februarie și martie, volumul de piese la nivelul contractelor economice încheiate. La rîndul lor, Uzina „Independența"-Sibiu, Fabrica de cabluri și radiatoare-Brașov, precum și Uzina mecanică fină-Sinaia și-au respectat, de asemenea, întocmai prevederile contractuale.

Au fost însă în decursul primului trimestru și altfel de situații. De exemplu, Uzina de autocamioane din Brașov nu a livrat unor unități specializate în transportul auto, la termenele prevăzute în contracte, întreaga cantitate de blocuri cilindru motor, axe cu came, chiulase și arbori cotiți. La rîndul ei, Uzina de piese auto din Sibiu a rămas în restanță, față de aceiași beneficiari, cu alte piese de schimb, cum sînt : amortizoare telescopice și arbori cardanici. Care au fost implicațiile acestei stări de lucruri ? Multe autovehicule nu au putut fi reparate la vreme și astfel importante capacități de transport nu au fost utilizate.

Așadar, din cele arătate, se desprinde necesitatea **ca fiecare întreprindere, fiecare centrală industrială să depună eforturi pentru realizarea planului privind piesele de schimb în cantitățile și sortimentele contractate pentru a le putea livra ritmic, potrivit cu necesitățile beneficiarilor.** Altfel, în afară de pierderile pe care le suportă uzinele furnizoare, înregistrează pagube unitățile beneficiare, economia în ansamblu.

ÎN LUNA APRILIE s-a înregistrat un oarecare reviriment atît sub aspectul îndeplinirii sarcinilor de plan la piesele de schimb, cît și sub cel al respectării, în mai mare măsură, a disciplinei contractuale. Este nevoie însă să se depună, în continuare, eforturi pentru ca sarcinile de plan pe trimestrul II al anului să fie îndeplinite întocmai de către fiecare întreprindere, centrală industrială, ca livrările către beneficiari să cunoască o permanentă îmbunătățire.

L. ȚINTEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Inițiative și acțiuni pentru creșterea eficienței

● Utilizarea intensivă a mașinilor

STUDII întreprinse în marile întreprinderi constructoare de mașini au arătat că, printr-o încărcare mai bună a mașinilor și utilajelor, acestea vor putea realiza în perioada 1973—1975 o producție suplimentară de aproximativ 12 miliarde de lei. Pentru atingerea acestui important obiectiv, indicele de utilizare a mașinilor va crește în acest an la cel puțin 85%, atît prin reconsiderarea normelor la nivelul parametrilor fiecărei mașini, cît și prin generalizarea schimbului doi și extinderea schimbului trei. Măsurile luate au determinat realizarea de pe acum, în unele întreprinderi, a unui indicator de utilizare a potențialului tehnic superior celui planificat. Exemple edificatoare oferă în acest sens fabrica „Electroaparataj" din București și uzina de reparații din Ploiești. De asemenea, rezultate bune în valorificarea potențialului tehnic au obținut și uzina „Semănătoarea" și Uzina de mașini electrice, ambele din Capitală, și Uzina de reparat utilaj petrolier din Teleajen.

● Optimizarea consumurilor de materiale

PRIN recalcularea actualelor norme de consum, activitate strîns legată de gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor, a combustibililor și energiei electrice, se prevede obținerea în acest an, pe ansamblul industriei, a unor importante economii. Pe linia măririi potențialului fiecărui gram de materie prelucrată, valoarea medie pe tona de laminate va depăși 3 400 lei, iar aceea rezultată dintr-o tonă de metal va fi cu 14% mai mare decît anul trecut.

Cîteva concretizări din ramura industriei constructoare de mașini : Prin reproiectarea a 12 tipuri de cazane de abur, în unitățile Centralei industriale de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat, consumul de metal se va reduce cu 5-17%. La Uzina „23 August" din Capitală, prin reproiectare, greutatea locomotivei hidraulice de 250 C.P. scade cu 3 tone, ceea ce înseamnă o economie anuală de aproximativ 200 tone metal. La redimensionarea baremurilor de consum s-a ținut seama de posibilitățile de economisire a metalului pe care le generează extinderea unor tehnologii moderne, de mare randament, ridicarea calității produselor prin reproiectare, precum și reintroducerea în circuitul fabricației a unor deșeuri rezultate din procesul de producție. Folosind astfel de soluții, la uzina „Progresul" din Brăila se preconizează obținerea, în acest an, a unei economii de circa 3 500 tone de metal. Tot aici, prin îmbunătățirile aduse unuia dintre produsele principale — excavatorul cu cupă de 0,4 mc — se reduce consumul de metal cu 2 400 tone.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

ÎN JUDEȚUL NEAMȚ ESTE NECESARĂ CREȘTEREA PRESTAȚIILOR DE SERVICII CĂTRE POPULAȚIE

DEZVOLTAREA social-economică a județelor, orașelor și tuturor localităților, solicită o creștere corespunzătoare și a prestațiilor de servicii efectuate pentru populație.

În primii doi ani ai acestui cincinal, volumul de prestații de servicii către populație efectuate de către unitățile socialiste din județul Neamț, a crescut cu 43,5%, ca urmare a dezvoltării rețelei de unități prestatoare și dotarea acestora cu cadre și utilaje corespunzătoare. Structura prestațiilor de servicii către populație în 1972 se prezintă astfel : reparații, confecții, prelucrare și întreținere — 23,8% ; transport, telecomunicații, publicații — 41,3% ; gospodăria comunală locativă, hotelieră — 20,1% ; sănătate, turism, sport și alte servicii — 14,8%.

Deși ritmul de creștere este destul de ridicat, totuși volumul de prestații efectuate către populație a reprezentat numai 29,3% din total întrucît se menține o anumită tendință de a se obține realizări valorice mari, îndeosebi pe seama lucrărilor de serie.

De remarcat că, în special unitățile care sînt create tocmai pentru a satisface cererile de prestații de servicii către populație, realizează la acest indicator un ritm inferior celui obținut pe total județ ; unitățile cooperației meșteșugărești în anul 1971 realizează un volum de prestații pentru populație cu 5,7% mai mic decît în anul precedent, iar în 1972 cu 20,5% mai puțin decît ritmul obținut pe total județ.

Cu ritmuri inferioare de dezvoltare se prezintă și unitățile cooperației de consum care în 1972 s-au menținut aproape la același nivel al anului anterior, determinat de o preocupare necorespunzătoare pentru a dezvolta rețeaua de prestații și în mediul rural.

Amplasarea uneori nejudicioasă a unităților prestatoare, în cea mai mare parte fiind grupate în zona centrală a unor localități, insuficienta diversificare a serviciilor solicitate de populație, determină în principal un ritm necorespunzător de dezvoltare a acestui sector atît de important al economiei naționale.

Din analiza structurii prestațiilor de servicii către populație, rezultă pregnant ponderea scăzută pe care o dețin îndeosebi serviciile care necesită o diversificare mai mare.

Această situație impune măsuri hotărîte din partea unităților cu profil prestator, pentru a găsi căile și mijloacele cele mai eficiente în vederea satisfacerii cererilor populației la nivelul sarcinilor sporite prevăzute pentru acest cincinal.

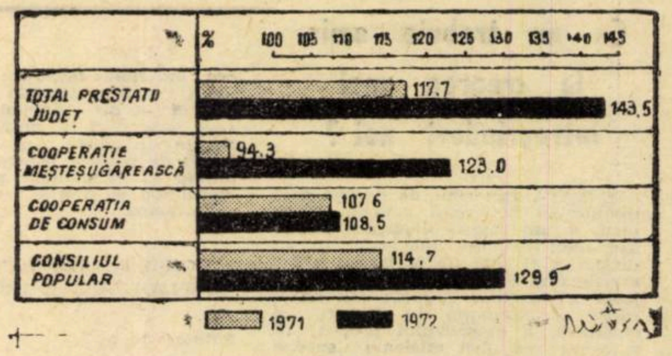

Dinamica prestațiilor de servicii către populație în 1972 comparativ cu anul 1971

Mircea FILIPESCU
director D.J.S. Neamț

investiții

LIVRAREA LA TERMEN ȘI ÎN ORDINEA MONTAJULUI, A UTILAJELOR ȘI INSTALAȚIILOR TEHNOLOGICE

(Urmare din pag. 1)

funcțiune noi capacități de producție industriale și agrozootehnice, precum și alte obiective economice și social-culturale. **Numai în industrie s-au pus în funcțiune 260 obiective noi cu întreaga capacitate și 55 obiective cu o parte din capacitatea proiectată.** În același timp însă, nu toate obiectivele planificate au fost puse la termen în funcțiune și astfel economia națională n-a putut beneficia din plin de eforturile pe care le face statul nostru pentru asigurarea resurselor de finanțare a noilor investiții.

Din acestea, cele mai multe au fost concentrate la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (15), Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii (7), Ministerul Industriei Chimice (13), Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (15) și Ministerul Industriei Metalurgice (2). Pe lîngă influențele negative asupra eficienței activității economice, **aceste întîrzieri, pe de o parte, s-au materializat, în importante pierderi de producție la unele produse de bază ale economiei, iar pe de altă parte, împovărează realizarea planului pe anul 1973.**

Una din principalele cauze care au determinat neajunsurile semnalate în anul 1972 constă **în nelivrarea la termen și în ordinea succesiunii montajului a utilajelor și instalațiilor tehnologice din țară și din import sau contractarea unora cu termene de livrare necorelate cu necesitățile de montaj.** Această afirmație este confirmată de situația punerilor în funcțiune la diferite etape ale anului 1972.

- încă de la încheierea primului semestru, **circa 80% din capacitățile restante la punerea în funcțiune purtau mențiuni ca: „utilaje sosite cu întîrziere", „utilaje incomplete", „utilaje nelivrate"** etc.;
- după expirarea primelor trimestre, **peste 60% din capacitățile neintrate în funcțiune, din cele planificate, erau puse pe seama întîrzierilor în livrarea utilajelor din țară și din import;**
- la 31 decembrie 1972 **s-au înregistrat restanțe la livrări de circa 23 mii tone utilaje tehnologice nestandardizate din țară, din care peste 21 mii tone la uzinele furnizoare ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, iar la import, la aceeași dată, erau restante utilaje tehnologice în valoare de 115 mil. lei valută.** Cele mai mari greutăți în asigurarea utilajelor s-au resimțit, în special, la obiectivele de investiții ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerului Industriei Metalurgice. Un alt efect al întîrzierilor și neritmicității în livrarea utilajelor a fost acela că, **în ultimele luni ale anului, s-au efectuat livrări masive ceea ce a determinat creșterea exagerată a stocurilor pe șantiere, în mare parte cu durata de staționare depășită.**

O ANALIZĂ a felului în care s-au contractat și livrat utilajele și instalațiile tehnologice la începutul anului 1973, arată că situația nu se prezintă, din păcate, satisfăcător. **Acțiunea de contractare s-a desfășurat lent și nu a cuprins întregul necesar de utilaje destinate capacităților de producție cu termene de punere în funcțiune în acest an. Ca urmare, pînă la sfîrșitul lunii februarie nu erau contractate aproape 10% din utilajele nestandardizate în țară.**

Cele mai mari cantități de utilaje necontractate pînă la acea dată erau concentrate la unitățile aparținînd ministerelor: Industriei Metalurgice (5,4 mii t), Industriei Construcțiilor de Mașini Grele (3,8 mii t), Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (2,5 mii t). În proporție de circa 22%, cauza pentru care nu s-a putut efectua contractarea aparține în întregime beneficiarilor care n-au depus documentația de execuție. La unele ministere, **utilajele necontractate din lipsa documentației de execuție, reprezintă ponderi însemnate din totalul utilajelor necontractate,** ca, de exemplu, 38,6% la M.I.C.M.G., 34,6% la M.E.F.M.C., 30,5% la M.I.C.M.U.E., 70,1% la Departamentul Industriei Alimentare.

Desigur că, an de an, crește simțitor volumul utilajelor tehnologice nestandardizate; în același timp sporește complexitatea acestora avînd în vedere mai ales că unele din ele sînt prevăzute să înlocuiască pe cele din import cu performanțe înalte. Acest fapt explică doar, într-o anumită măsură, dar nu justifică de loc, lipsa documentațiilor de execuție în perioada efectuării contractărilor. Ministerele în cauză, cunoscînd această situație încă din anii trecuți, **trebuiau să mobilizeze toate forțele de concepție pentru elaborarea documentațiilor tehnice de execuție, permițînd astfel efectuarea contractării în timp util.**

Restanțe substanțiale la contractări se constată și la unele utilaje tehnologice de serie.

Astfel, la poduri rulante, erau necontractate la sfîrșitul lunii februarie peste 100 bucăți (din acestea 43 urmează a fi utilizate în anul curent), 38 cazane cu abur pentru centralele termoelectrice și cazane cu abur industrial (din care 15 necesare în acest an), 94 MVA transformatoare și autotransformatoare de putere peste 10 KVA (din care 36 MVA pentru anul 1973), peste 7 mii m.l. utilaje pentru transport continuu — exclusiv convieiere etc. Printre beneficiarii care nu se grăbesc să contracteze aceste utilaje se numără: M.I.C.M.G., M.E.F.M.C., Departamentul Industriei Alimentare și M.I.U.

Se înțelege că această situație prezintă neajunsuri din mai multe puncte de vedere: în primul rînd, **beneficiarii utilajelor se pot găsi în situația ca furnizorul să nu mai poată respecta termenele de livrare deoarece între timp capacitatea de execuție a fost angajată cu alte comenzi**; apoi **furnizorul să nu-și poată asigura din timp aprovizionarea cu materiale, desenele de execuție și să-și organizeze procesul de producție în toate compartimentele în modul cel mai eficient.** Așa prezentîndu-se lucrurile, este imperios necesar ca **organele centrale beneficiare să solicite unităților din subordine și totodată să le acorde sprijinul necesar pentru efectuarea neîntîrziată a tuturor operațiunilor de contractare a utilajelor și, în primul rînd, a celor necesare în 1973.**

Situația nu este liniștitoare nici în privința contractării utilajelor din import unde era o restanță de 19,3% din necesarul total al anului 1973. Mai mult de jumătate din această restanță o reprezintă instalații complexe și utilaje de completare.

Necontractarea în întregime a volumului de utilaje tehnologice pentru acest an, precum și contractarea unor utilaje cu termene de livrare necorelate cu graficele de montaj, periclitează, ca și în anul trecut, punerea în funcțiune a unui însemnat număr de capacități de producție cu termene planificate în semestrul I al acestui an.

UN ALT ASPECT — deloc de neglijat — este cel **al modului în care se respectă termenele de livrare.** Din analiza efectuată rezultă că în livrarea utilajelor și instalațiilor atît din producția internă cît și din import, continuă și în acest an să se înregistreze mari restanțe față de termenele contractuale scadente, în special la utilajele nestandardizate din țară (34,9%) și în mai mică măsură la cele din import (14,2%). **Situația este cu atît mai îngrijorătoare cu cît de la o lună la alta restanțe înregistrează creșteri:** la sfîrșitul lunii februarie, volumul utilajelor restante față de termenele contractuale de livrare ajunsese la peste 8 mii tone față de aproape 4 mii tone cît erau la sfîrșitul lunii ianuarie. Este de reținut că **aproape 90% din restanțele înregistrate la sfîrșitul lunii februarie reprezintă utilaje destinate capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an.**

Întîrzieri la livrări se constată și la utilajele de serie (poduri rulante, cazane de abur pentru centrale termoelectrice și cazane de abur industrial, transformatoare și autotransformatoare de putere, utilaje pentru transport continuu), ceea ce amplifică dificultățile ce le au de întîmpinat beneficiarii.

PENTRU a se înlătura neajunsurile existente și a se crea condiții de desfășurare ritmică a lucrărilor de montaj pe toate șantierele, este necesar ca **beneficiarii de investiții să urgenteze predarea documentațiilor de execuție și a specificațiilor la uzinele producătoare și la întreprinderile de comerț exterior pentru a se încheia, într-un timp cît mai scurt, acțiunea de contractare a utilajelor pentru investițiile din 1973 și pregătirea condițiilor necesare investițiilor pentru 1974.** O atenție deosebită se cere dată atît de uzinele furnizoare cît și de beneficiarii de investiții și construcții recuperării restanțelor la livrarea și montarea utilajelor din primele luni ale anului și acordării priorității capacităților care au termene de punere în funcțiune în semestrul I. 1973.

OBIECTIVE NOI

• „Electroargeș"

Fabrica „Electroargeș" — cea dintîi unitate intrată în funcțiune din cele cinci care se construiesc pe platforma industrială Curtea de Argeș — a produs primele motoare electrice cu poli ecranați, destinate echipării radiatoarelor cu ventilator și uscătoarelor de păr. Noua unitate industrială — odată cu atingerea parametrilor proiectați — va produce 20 tipuri de aparate electrocasnice, unelte electrice de mînă și motoare electrice universale cu puteri de pînă la 1 kW. Notăm că fabrica „Electroargeș" a fost pusă în funcțiune cu 60 de zile înainte de termen.

• Caracal — primele vagoane de marfă pe patru osii

De pe banda de montaj a Uzinei de vagoane din Caracal, obiectiv intrat parțial în funcțiune, au ieșit primele două vagoane de marfă pe patru osii, din cele zece aflate în stadiu de finisare. Alte asemenea 50 vagoane, avînd o capacitate de transport de 63 tone, se găsesc pe fluxul tehnologic în diferite faze de execuție.

• Dană la Constanța

Au început lucrările la cea de a patra dană din noul bazin petrolier — obiectiv cuprins în ampla acțiune de extindere și modernizare a portului maritim Constanța. Dana va avea o lungime de 300 m. Notăm că noul bazin petrolier va dispune în final de 7 cheiuri, cu un front de acostare de peste 2000 m și cu o adîncime suficientă pentru primirea navelor petroliere de mare tonaj.

• Buzău — Uzina de utilaj terasier

La Buzău au început să producă, cu trei luni înainte de termen, primele obiective din cadrul Uzinei de utilaj terasier. Acestea asigură sculele, dispozitivele, verificatoarele și piesele de schimb necesare uzinei. Se apropie de sfîrșit montajul agregatelor în hala principală de fabricație prevăzută să intre în circuitul economic în cel de al doilea semestru al anului. Se creează astfel posibilitatea devansării cu cel puțin 60 de zile a termenului de punere în funcțiune a uzinei.

• Turnătorie de fontă la Roman

La Întreprinderea mecanică din Roman a intrat în funcțiune, înainte de termen, prima linie a noii turnătorii de fontă pentru mașini-unelte. Turnătoria — cea mai mare din țară cu un asemenea profil — va permite dublarea capacității de producție a întreprinderii amintite.

• Pentru diversificarea producției de detergenți superiori

La Cambinatul petrochimic de la Borzești a intrat în funcțiune o nouă linie tehnologică de alcooli grași cu o o capacitate anuală de 3 000 tone, ceea ce reprezintă materia primă necesară obținerii a circa 10 000 tone detergenți. Noua capacitate contribuie la diversificarea producției de detergenți superiori folosiți atît în industrie cît și pentru consumul casnic.

• Secție de panouri mari prefabricate

A început să producă o nouă secție de panouri mari pentru locuințe în cadrul întreprinderii de prefabricate din beton celular autoclavizat Doicești. Noul obiectiv va avea o capacitate finală de 20 000 mc anual, ceea ce echivalează cu 1 000 apartamente convenționale.

Ce nu trebuie omis la crearea unei întreprinderi noi?

ÎN FAȚA factorilor de decizie care trebuie să hotărască asupra înființării, a implantării unei noi fabrici sau unui complex industrial se ridică zeci și sute de probleme într-o multitudine de domenii. De alegerea justă a soluțiilor depinde atît realizarea cu minimum de eforturi și cheltuieli, a obiectivului propus, cît și asigurarea unei eficiențe sporite din momentul punerii în funcțiune.

Pornind de la necesitatea selectării și sistematizării principalilor factori care pot condiționa adoptarea deciziei optime, pentru a se evita omiterea lor din calcul, revista „L'Usine Nouvelle" a publicat un fel de „aide-mémoire" pentru conducătorii de societăți. El permite să se treacă în revistă motivele care determină crearea unei noi unități industriale, corelate cu orientarea politicii urmărite, cu problemele prioritare, precum și cu elementele de localizare. După cum recunosc autorii săi, nu este vorba de un instrument de lucru infailibil, deoarece găsirea soluției optime depinde — în ultima analiză — de capacitatea factorului (sau factorilor) de decizie. Este vorba de un ghid, care servește ca punct de plecare pentru studiu, permițînd să se limiteze pe cît posibil omisiunile și erorile cu consecințe costisitoare.

GHID PENTRU STUDIEREA IMPLANTĂRILOR INDUSTRIALE

Politica dv.:

1. Metoda de abordare a problemelor:

— a decide după efectuarea unui studiu minim
— a desemna un responsabil
— a crea un serviciu provizoriu
— a apela la un organism specializat

2. Caracterul operației:

— transfer total
— transfer parțial
— crearea unui nou stabiliment

3. Finanțarea:

— autofinanțare
— credit pe termen lung
— leasing

4. Obiective posibile:

— modernizare
— specializare
— diversificare
— restructurare
— accentuarea unei linii de dezvoltare

5. Acțiuni de lansat:

— privitor la costul implantării
— privitor la costul producției
— privitor la costul distribuției
— pentru prestigiul întreprinderii
— în raport cu previziunile pe termen lung

Problemele dv.:

1. Apropierea de clienți
2. Apropierea de furnizori
3. Rapiditatea legăturilor
4. Facilitatea relațiilor externe
5. Problema dv. nr. 1.
6. Problema dv. nr. 2.

Elementele dv. de localizare:

1. Elemente fizice și imobiliare:

— mediul de viață
— clima
— poziția
— natura solului
— gradul de echipare a terenului
— suprafața și prețul
— zonă industrială sau teren liber
— uzină disponibilă
— uzină releu
— uzină construită anterior
— amplasamentul

2. Forța de muncă:

— efectiv masculin
— efectiv feminin
— calificarea
— nivelul salariilor
— climatul social
— posibilitățile de calificare
— mediul industrial

3. Infrastructură- transporturi:

— drum
— șosea
— cale navigabilă
— port maritim
— cale ferată
— aeroport
— linii aeriene regulate
— telefon
— telex
— legăturile cu capitala sau metropola regională

4. Factori industriali

— apă
— gaze
— electricitate
— evacuarea deșeurilor
— poluare (apă-aer-zgomot)
— posibilități de subcontractare

5. Dotări colective

— locuințe
— învățămînt
— dotări cu caracter sportiv
— dotări cu caracter cultural
— petrecerea timpului liber
— legăturile cu metropola regională

6. Relații externe:

— publicitate
— centre de cercetare
— universitate
— birou vamal
— alte stabilimente ale întreprinderii

productivitatea muncii

● Norme de muncă în concordanță cu gradul de dotare tehnică, calificarea muncitorilor și cu tehnologiile avansate.
● Un raport corespunzător între nivelul de îndeplinire a normelor și sporul productivității muncii.
● Cum se explică existența unor nerealizări.

UTILIZAREA MAI EFICIENTĂ A TIMPULUI DE LUCRU

— Ce arată o anchetă în 3 mari întreprinderi privind indicele de realizare a normelor de muncă —

ZILNIC, un muncitor lucrează 480 de minute în fabrică. Ce cantitate de produse realizează în acest timp ? Răspunsul la această întrebare e în măsură să ni-l ofere nivelul normelor de muncă, modul în care ele sînt fundamentate pe criterii tehnico-științifice.

An de an, ținînd seama de gradul de dezvoltare a întreprinderilor, de experiența cîștigată în producție de făuritorii bunurilor materiale, au fost stabilite, pe baza unor reglementări, **măsuri menite să asigure îmbunătățirea treptată a elaborării și aplicării normelor și normativelor de muncă, pentru ca ele să devină cu adevărat pîrghii reale pentru creșterea producției și productivității muncii și, pe această bază, de sporire a cîștigurilor muncitorilor.** Ținînd seama de aceste cerințe, o anchetă întreprinsă în 3 întreprinderi (Uzina de mașini electrice, Uzina de pompe din București și Fabrica de motoare electrice-Pitești) își propune să analizeze, pe de o parte, modul în care normele de muncă contribuie, în mod direct, la îndeplinirea sarcinilor de plan și creșterea productivității muncii, iar pe de altă parte, felul în care ele stimulează preocuparea muncitorilor pentru perfecționarea continuă a măiestriei profesionale, organizarea mai bună a locului de muncă, în așa fel încît cîștigul lor sporit să fie pe măsura producției realizate. Din tabelul nr. 1 reiese care este evoluția indicelui de îndeplinire a normelor și a indicelui productivității muncii pe perioada 1970—1972 și trimestrul I 1973.

Studiind datele din tabel, se desprind cîteva concluzii demne de luat în seamă. În timp ce la Uzina de mașini electrice-București productivitatea muncii a devansat simțitor, an de an, nivelul de realizare a normelor, la celelalte două întreprinderi fenomenul a fost tocmai invers. Care este, în esență, explicația acestui fenomen ?

La UMEB, încă de acum doi ani, s-a trecut la studierea posibilităților de **organizare mai bună a locului de muncă, la o raționalizare a fiecărei mișcări din cadrul diferitelor operații,** astfel ca îndeplinirea sau depășirea normelor să se materializeze, implicit, și în creșterea productivității muncii. Un prim rezultat al aplicării acestor măsuri s-a concretizat în economisirea în ultimele 4 luni ale anului 1971 a peste 35 000 ore/muncă. O altă măsură căreia conducerea uzinei i-a dat o deosebită importanță a fost **stabilizarea muncitorilor** la locul de muncă, sprijinirea permanentă a tinerilor pentru ridicarea într-un timp cît mai scurt a calificării, în acest fel putîndu-se încredința fiecărui muncitor lucrări corespunzătoare categoriei pe care o deține. În sfîrșit — și nu pe ultimul plan — **a stat preocuparea pentru aprovizionarea ritmică cu materii prime, materiale și scule.**

Altfel au stat lucrurile, de pildă, la Uzina de pompe. Aici, în special la secția de prelucrări mecanice și la turnătorie, o parte din normele de muncă au fost — ce-i drept — reașezate în urma unor modificări tehnologice esențiale, considerîndu-se că consumul timpului de muncă s-a redus la jumătate. Datorită lipsurilor existente în organizarea producției și a muncii, carențelor în aprovizionare, stagnărilor în funcționarea utilajelor, s-a ajuns la început în situația ca numărul celor ce se situau sub normă să crească cu 25% față de aceeași perioadă a anului trecut. Cu toate acestea — așa cum rezultă din tabel — în trimestrul I al acestui an, normele de muncă au fost realizate pe ansamblu în proporție de 105%, în timp ce indicatorul productivității muncii se situează sub plan. În sfîrșit, la Fabrica de motoare electrice din Pitești, în secția de motoare asincrone, în cadrul atelierului de impregnare — ținînd seamă de deficiențele tehnice și organizatorice (în loc să se ia măsuri pentru înlăturarea lor) — normele de muncă **au fost fixate mai mici decît cele de la UMEB, deși înzestrarea tehnică și gradul de calificare al muncitorilor este, în mare parte, la fel.**

DIN ANCHETA EFECTUATĂ în cele 3 unități rezultă că, la ora actuală, deși pe ansamblu normele sînt simțitor depășite fără ca, în toate cazurile, ele să se materializeze și într-o sporire corespunzătoare a productivității muncii, **sînt încă muncitori care lucrează sub normă.** La UMEB, de exemplu, pe primul trimestru al anului 1973 nu și-au îndeplinit normele aproape 20% din numărul muncitorilor, la Fabrica de motoare electrice din Pitești — 369 de muncitori, iar la Uzina de pompe — din București 300 nu și-au realizat normele decît în proporție de 60—99%.

Pentru a afla cauzele, am testat cîte 10 muncitori din cele 3 întreprinderi. Criteriul după care ne-am orientat în alegerea subiecților a fost dispersia îndeplinirii normelor între 60—99% în secțiile de prelucrare și montaj, unde complexitatea lucrărilor este, în linii mari, aceeași, iar gradul de calificare al muncitorilor nu prezintă mari diferențe. Iată întrebările și răspunsurile primite la chestionarul nostru :

1. **Are vreo importanță pentru dv. dacă vă realizați norma ? De ce ?**
DA — 24 răspunsuri.
NU — 6 răspunsuri.

● Printre cauzele enumerate, 18 răspunsuri se referă la faptul că sînt afectați la salariu, 6 se referă la părerea negativă pe care o au colegii de muncă.

2. **Din ce cauze, credeți, că nu v-ați putut realiza normele de producție cu regularitate în aceste prime 3 luni ale anului ?**

● 12 motivează nealimentarea ritmică a locului de muncă cu materii prime și semifabricate, 7 răspunsuri afirmă că materialele (materii prime, semifabricate, materiale auxiliare) în foarte multe cazuri nu au fost corespunzătoare din punct de vedere calitativ, 8 că în această perioadă și-au schimbat locul de muncă de cel puțin 4—5 ori, iar 3 că utilajele au staționat, datorită defecțiunilor, mai mult de 30% din timpul normat.

3. **Considerați că normele de muncă nu sînt stimulative ? De ce ?**

DA — sînt stimulative — 12 răspusuri

NU — sînt nestimulative — 18 răspunsuri.

● Printre cauzele mai frecvente a reieșit că normele nu se modifică întotdeauna în funcție de diferitele schimbări tehnologice survenite. Normele de muncă îmbunătățite nu au determinat și o organizare mai bună a locului de muncă, încît să faciliteze mînuirile necesare executării operațiilor.

4. **Primiți ajutor concret din partea șefului de echipă sau maistrului pentru a putea să vă realizați norma ?**

DA — 11 răspunsuri
NU — 19 răspunsuri.

5. **Considerați calificarea obținută prin școala profesională corespunzătoare pentru realizarea normelor de producție ? Dacă răspunsul este negativ arătați cauzele.**

DA — 14 răspunsuri
NU — 16 răspunsuri.

● Dintre cauzele enumerate, reținem pe acelea care se referă la insuficienta pregătire practică în școala profesională, la faptul că, odată cu intrarea în procesul muncii, au fost nevoiți să se încadreze în ritmul acestuia, cu care nu erau obișnuiți. În general, unii muncitori tineri, abia veniți din școala profesională, nu izbutesc, într-un timp scurt, să-și realizeze sarcinile de producție. Sînt și muncitori care, datorită unei pregătiri mai complete, unui spirit mai inventiv, introduc perfecționări în metodele lor de muncă. Dar deși datoria conducerilor de secții, a serviciului de organizare a muncii este de a generaliza asemenea experiențe înaintate, numai la U.M.E.B. am întîlnit cîteva acțiuni de acest fel.

ÎN URMA ANCHETEI efectuate, se desprind cîteva concluzii :

a) normele de muncă trebuie astfel fundamentate încît **depășirea lor să se soldeze, deopotrivă, cu creșterea productivității muncii și, în funcție de aceasta, cu sporirea cîștigurilor muncitorilor.** Odată cu reașezarea unor norme de muncă, **se cer create temeinice condiții tehnico-organizatorice, care să faciliteze îndeplinirea și depășirea lor ;**

b) în întreprinderi se cer luate măsuri **pentru ridicarea continuă a calificării profesionale a cadrelor, în general, și a tinerilor, în special.** Se impune **imprimarea unui climat de întrajutorare în muncă a celor cu o calificare mai slabă de către maiștrii, șefii de echipă și muncitorii fruntași, în așa fel încît covîrșitoarea majoritate a muncitorilor să-și îndeplinească în bune condițiuni sarcinile de producție ;**

c) în rîndurile tineretului se cere **promovată ideea cultului muncii, al sîrguinței, stimulat pe toate căile sentimentul că numai prin muncă, prin îmbogățirea cunoștințelor generale și profesionale pot fi utili societății noastre, își pot mări cîștigurile, își pot împlini idealurile profesionale și sociale.**

ec. P. AURELIAN

Tabelul nr. 1

%

Anii	Uzina de pompe		U.M.E.B.		Fabrica de motoare electrice Pitești	
	ind. normelor	ind. prod. muncii	ind. normelor	ind. prod. muncii	ind. normelor	ind. prod. muncii
1970	108	100,1	98,4	105,7	100	95,4
1971	103	98	103	108,1	104,3	90,9
1972	104	100	101	124,3	106,9	96
1973 (tr. I)	105	98.0	101	131,2	105,7	92,8

● Platforma de foraj maritim

Prima platformă românească de foraj maritim se va realiza la Uzina „1 Mai" din Ploiești după o tehnologie elaborată de colectivul acestei unități împreună cu cel al Institutului de cercetare și proiectare de utilaj petrolier. Moderna instalație este destinată săpării sondelor pentru exploatarea țițeiului la adîncimi de pînă la 6 000 m sub nivelul apei.

● Încărcătorul DD—45

Solicitat pe șantierele de construcții, în agricultură, industria metalurgică și la diverse lucrări edilitar gospodărești, noul produs al Uzinei de utilaj greu „Progresul"-Brăila, efectuează operațiuni de încărcare-descărcare și manipulare a materialelor în vrac. Dimensiunile reduse ale încărcătorului și ușurința în manevrare îl fac deosebit de util la lucrări în spații înguste, unde nici un alt utilaj nu ar putea lucra. Este cazul operațiunilor mecanizate de transport și manipulare a furajelor în complexele zootehnice și a cerealelor în silozuri și pe rampe, evacuarea reziduurilor, executarea de corecturi la canale.

● Atenuator de zgomot

Un atenuator de zgomot destinat instalațiilor de ventilație din halele industriale a fost înscris recent în nomenclatorul de fabricație al Întreprinderii de aparataje și accesorii pentru instalații și construcții din Alexandria. Noul produs, confecționat din materiale fonoabsorbante, se introduce în tubul de refulare a aerului ventilat asigurînd reducerea de trei ori a nivelului poluării sonore.

● Perforator pentru găuri lungi

La atelierele centrale Criscior din cadrul Centralei minereurilor neferoase Deva a fost asimilat în fabricație un nou tip de perforator pentru găuri lungi de mină. Experimentat în condițiile de zăcămînt de la Întreprinderea minieră Moldova Nouă, noul utilaj a dat rezultate bune, asigurînd viteze de perforare de 20 m pe oră. El este acum folosit la unitățile miniere care aplică noua metodă de exploatare cu surpare în subetaje.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Uscător de semințe de mare capacitate

Uscătorul de semințe de mare capacitate US-50, realizat de specialiștii Institutului de construcții a prototipurilor de mașini agricole din București, a trecut cu succes examenul probelor tehnologice. Fiind prevăzută cu dispozitive de control, menținere și reglare automată a regimului termic și de siguranță, noua instalație oferă posibilitatea uscării, în decurs de o oră, a unei cantități de 50 t semințe de porumb, cereale păioase, floarea soarelui, mazăre, orez, fasole și soia, afectate de excesul de umiditate din timpul recoltării.

● Crește familia poliesterilor

Uzina de fibre sintetice din Iași a început să livreze întreprinderilor industriei ușoare un nou tip de fibră poliesterică, obținută după o tehnologie proprie. Experimentată la filatura din Fălticeni, fibra, în amestec cu in, se remarcă printr-o mare rezistență. În prezent colectivul întreprinderii ieșene are în atenție realizarea pe baza unei tehnologii elaborate de Institutul de cercetări chimice București a unei alte fibre poliesterice destinată fabricării pielii sintetice.

● **Hîrtia tratată la suprafață cu amidon,** este cel mai recent produs al Fabricii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța. Realizat după o rețetă proprie, noul sortiment are performanțe tehnice și economice superioare hîrtiei similare fabricate după rețeta clasică.

● Brevete

● Metoda și aparatul de **măsurare numerică directă a funcțiilor trigonometrice asociate defazajului dintre mărimile electrice alternative în sisteme electromagnetice constituie conținutul brevetului de invenție nr. 54.976,** avînd ca titular Institutul de cercetări electroenergetice și pentru termoficare din București. Permite prezentarea numerică a informației sau obținerea unei ieșiri numerice codificate pentru prelucrarea și transmiterea automată a datelor de măsurare.

cheltuieli materiale

- Incadrarea sau neincadrarea cheltuielilor se traduce în zeci şi sute de milioane de lei
- Diminuarea normelor de consum de materii prime, materiale, energie şi combustibili — o cerinţă majoră
- Cheltuielile neeconomicoase, consecinţă directă a unor carenţe în organizarea producţiei
- Corelarea mai bună a volumului producţiei cu numărul mediu scriptic de salariaţi — mijloc important de sporire a productivităţii muncii şi de utilizare judicioasă a fondului de salarii

O analiză în întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii

LA CE NIVEL SE SITUEAZĂ CHELTUIELILE PENTRU 1000 LEI PRODUCŢIE-MARFĂ?

ANUL TRECUT numeroase colective ale întreprinderilor aparţinînd Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii (M.E.F.M.C.) au realizat şi depăşit principalii indicatori ai eficienţei economice, contribuind la avîntul general al economiei noastre naţionale. Astfel, un număr de 17 combinate de exploatare şi industrializare a lemnului (C.E.I.L.-uri), 7 combinate de celuloză şi hîrtie (C.C.H.-uri) şi 4 Grupuri de uzine pentru utilaje şi piese de schimb, prin reducerea cheltuielilor totale sub cele planificate, **au reuşit să diminueze cheltuielile la 1000 lei producţie-marfă, obţinînd economii suplimentare de peste 38 milioane lei, din care peste 28 milioane la cheltuieli materiale.** Printre unităţile care au dobîndit rezultate deosebite, pot fi menţionate: C.E.I.L. Piteşti (peste 3 milioane lei economii), C.C.H. Călăraşi (peste 4 milioane), G.U.P.U.P.S. Sibiu (peste 9 milioane lei economii) ş.a.

Din păcate, însă, alte întreprinderi din cadrul ministerului **nu numai că nu s-au încadrat în prevederile de plan, ci au depăşit nivelul cheltuielilor planificate, ceea ce a făcut ca în 1972, pe ansamblul ministerului respectiv, indicatorul de cheltuieli la 1000 lei producţie-marfă să fie depăşit cu 9,7 lei, iar la cheltuielile materiale cu 14,7 lei.** Dacă fiecare unitate s-ar fi încadrat în nivelul planificat al cheltuielilor aferente producţiei marfă vîndută şi încasată, s-ar fi evitat cheltuieli de peste 380 milioane lei. O parte substanţială a acestora este legată de situaţia nesatisfăcătoare în care s-au aflat unele unităţi noi: pe de o parte, datorită neintrării în funcţiune la termen a unor capacităţi de producţie, pe de altă parte, neatingerii nivelelor indicatorilor tehnico-economici planificaţi pentru perioada respectivă. Alte cheltuieli făcute peste prevederile de plan au provenit din depăşirea normelor de consum la materiile prime lemnoase, la energie şi combustibili, la materiale auxiliare. În sfîrşit, o altă cauză a fost înregistrarea unui volum mare de cheltuieli neeconomicoase.

Dar această stare de lucruri nesatisfăcătoare nu se limitează doar la situaţia din 1972, ci continuă şi în acest an. O privire asupra realizărilor din primul trimestrul al anului 1973 ne relevă faptul că cheltuielile totale realizate la 1000 lei producţie-marfă pe ansamblul ministerului depăşesc în ianuarie planul cu peste 15 lei, iar cumulat pe ianuarie şi februarie, cu aproape 14 lei. Ce înseamnă această depăşire? Mai bine de 65 milioane lei cheltuieli peste cele prevăzute, din care, cea mai mare parte (peste 42 milioane lei), revine sectorului cuprinzînd întreprinderile de exploatare şi industrializare a lemnului. Aproape 70% din numărul de C.E.I.L.-uri şi C.C.H.-uri nu şi-au realizat sarcinile de plan privind nivelul cheltuielilor. Depăşiri substanţiale s-au înregistrat la C.E.I.L.-Ploieşti (3,6 mil. lei), C.E.I.L. Braşov (3,2 mil lei), C.E.I.L. Tg. Mureş (3,4 mil lei) ş.a.

O situaţie nesatisfăcătoare au prezentat şi întreprinderile de materiale de construcţii, la care depăşirea cheltuielilor totale la 1000 lei producţie marfă pe ianuarie era de peste 17 lei, pentru ca prin cumulare pe două luni, situaţia să se înrăutăţească, înregistrîndu-se o depăşire de peste 25 lei!

PRINCIPALUL „punct nevralgic" al acestor stări de fapt îl constituie **neincadrarea în normele de consum şi, în consecinţă, depăşirea cheltuielilor cu materiile prime, materiale, combustibili, energie.** Întrucît la toate produsele din nomenclatorul M.E.F.M.C. partea acestor cheltuieli are ponderea cea mai mare în structura cheltuielilor totale, depăşirea lor poate fi doar cu mare greutate contrabalansată de economiile de la celelalte capitole de cheltuieli. De accea, **o atenţie deosebită ar fi trebuit să se acorde încadrării în nivelele normelor de consum.** S-ar fi evitat astfel cheltuieli care, la nivelul unei singure unităţi, se pot ridica la sume substanţiale (de exemplu, la C.E.I.L. Sebeş, pe două luni, depăşirea era de aproape 1,4 mil. lei, la C.E.I.L. Oradea de peste 600 mii lei ş.a.).

În sectorul materialelor de construcţii depăşirea cheltuielilor, ca urmare a neîncadrării în normele de consum a însumat, în acelaşi interval de timp, peste 4 mil. lei. Materialele la care s-au înregistrat depăşiri cuprind toată gama utilizată în producţie: **materiale lemnoase, combustibili, energie electrică, gips, zgură, magnezită sinterizată etc.** Bunăoară, la Combinatul de materiale de construcţii-Tg. Jiu, unde în anul 1972 s-au înregistrat depăşiri la pirită, gips, zgură, pe primele două luni ale acestui an consumul de gips a fost cu peste 5000 t mai mare, iar cel de zgură cu peste 36 t, ceea ce a făcut ca cheltuielile planificate la 1000 lei producţie-marfă să fie depăşite cu peste 6 mil. lei.

Şi la capitolul cheltuielilor cu munca **vie** se menţin în unele întreprinderi depăşiri nejustificate, **în mare parte provenite din nerealizarea productivităţii muncii.** Acest fapt se constată mai ales la întreprinderile de materiale de construcţii (nerealizări totale pe trim. a.c. de circa 5%), dar şi la diferite unităţi de exploatare şi industrializare a lemnului. Nerealizarea sarcinii de plan privind creşterea productivităţii muncii a determinat, în mai toate cazurile, necorelarea între proporţia de realizare a producţiei şi numărul mediu de salariaţi (vezi tabelul nr. 1).

Aceste necorelări au dus la cheltuirea unor fonduri de salarii, fără să se obţină şi o producţie corespunzătoare. Se înţelege că, în acest fel, cheltuielile cu salariile (şi alte drepturi băneşti) pe unitatea de produs au crescut peste nivelul prevăzut, influenţînd depăşirea cheltuielilor totale la 1000 lei producţie marfă.

Tabelul nr. 1

	% de îndeplinire a planului pe trim.I.1973 — a producţiei	% de îndeplinire a planului pe trim.I.1973 — a numărului mediu scriptic de salariaţi
G.I.P.B.-Grupul industrial de prefabricate din beton-Hunedoara	88,3	102,2
G.I.C.C.-Grupul industrial ceramice de construcţii-Cluj	101,2	102,4
C.I.L.A.-Centrala industrială de lianţi şi azbociment-Aleşd	67,6	96,7
C.I.L.A.-Centrala industrială de lianţi şi azbociment-Tg. Jiu	88,8	99,8
C.I.L.-Pipera-Combinatul de industrializare a lemnului	100,7	101,2
C.C.H. Suceava-Combinatul de celuloză şi hîrtie	97,2	100,0
C.E.I.L.-M. Ciuc-Complexul de exploatare şi industrializare a lemnului	100,3	102,2

UN ALT „punct nevralgic" al activităţii de producţie în întreprinderile M.E.F.M.C., cu influenţe nefavorabile asupra eficienţei, îl constituie **pierderile datorate calităţii necorespunzătoare a produselor şi rebuturilor.** Numai pe lunile ianuarie şi februarie a.c., în întreprinderile de materiale de construcţii pierderile din rebuturi au însumat aproape 1,8 mil. lei.

O analiză a cauzelor acestei stări de lucruri dezvăluie existenţa unor lipsuri serioase în **utilizarea unei tehnologii de fabricaţie corespunzătoare, slăbirea controlului tehnic de calitate etc.** Legat de această problemă, o mare importanţă capătă creşterea preocupării din partea serviciilor de concepţie pentru proiectarea şi omologarea corectă a tehnologiilor de fabricaţie şi a noilor metode de muncă în procesul de producţie, precum şi pentru calificarea în timp util a forţei de muncă necesară.

Există la unele cadre din centrale şi întreprinderi părerea profund greşită potrivit căreia majoritatea cheltuielilor neeconomicoase sînt inevitabile în bilanţurile pe care le încheie întreprinderile la sfîrşitul pericadelor de plan. **O asemenea mentalitate este profund dăunătoare deoarece generează optica resemnării şi a fatalităţii în faţa unor cheltuieli de o asemenea natură.** Or, se ştie că ele se datorează, îndeosebi, unor carenţe în munca diverselor compartimente ale întreprinderii (nerespectarea disciplinei contractuale, întîrzieri la încărcarea şi descărcarea vagoanelor cu materiale sau cu produse finite, slăbirea controlului preventiv asupra cheltuielilor efectuate, indisciplina în muncă, neglijenţe). Asemenea lipsuri — generatoare de cheltuieli neeconomicoase ce încarcă inutil preţul de cost — pot fi, în mare măsură, eliminate sau mult restrînse; acolo unde persistă, trebuie luate măsuri ca pagubele să fie suportate de cei vinovaţi.

La întreprinderile M.E.F.M.C., atît în anul trecut cît şi în 1973, s-au înregistrat volume substanţiale de cheltuieli neeconomicoase. La întreprinderile de exploatare şi industrializare a lemnului şi la cele de celuloză şi hîrtie, de pildă, numai pe lunile ianuarie şi februarie a.c. cheltuielile neproductive au depăşit 3 mil. lei, iar la întreprinderile de materiale de construcţii aproape 4 mil. lei.

Unele întreprinderi au depăşit cheltuielile planificate pentru repararea utilajelor ca urmare apariţiei unor defecţiuni în funcţionarea lor continuă şi la parametrii prevăzuţi. Numai într-o lună, fostele C.E.I.L. — Deva şi Focşani, au înregistrat, fiecare, pierderi de peste o jumătate de milion lei datorită stagnărilor determinate de desele defecte mecanice şi electrice, iar în industria cimentului, pe ianuarie şi februarie a.c., cheltuielile suplimentare cu repararea maşinilor s-au ridicat la aproape 5 mil. lei.

Ar fi, desigur, nerealist să considerăm că pot fi evitate absolut toate defecţiunile de acest gen, **dar perfecţionarea acactivităţii de întreţinere şi reparare a maşinilor poate contribui substanţial la restrîngerea defecţiunilor.**

Schimbarea structurilor organizatorice va duce, fără îndoială, la îmbunătăţirea întregii activităţi a întreprinderilor şi a centralelor din M.E.F.M.C., astfel ca încă din trim. II nivelul planificat al cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă să fie respectat, iar pînă la sfîrşitul anului să se recupereze şi pierderile înregistrate.

ec. Dorel ECOVESCU

ÎN DEZBATERE

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND PROTECŢIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

ÎN CADRUL dezbaterii care se desfăşoară în prezent în presă pe marginea proiectului de „Lege privind protecţia mediului înconjurător", publicăm opinii şi sugestii primite de redacţie.

SPECIALIŞTI CAPABILI SĂ ANALIZEZE INTERACŢIUNEA OM-MEDIU

NECESITATEA de a se legifera măsuri pentru protejarea mediului înconjurător a devenit evidentă. Dar un sistem de măsuri adecvate nu putea fi adoptat decît în momentul în care ştiinţa oferea concepţii şi metode capabile de a da indicaţii precise în acest sens. Progresele ecologiei şi ale igienei reprezintă o parte din aceste **premise ştiinţifice** ale unui act juridic. Vechiului concept de ocrotire a speciilor rare de plante şi de animale considerate „monumente ale naturii", i se substituie treptat viziunea optimizării relaţiilor dintre **biosferă** şi **antroposferă.** Alături de crearea aşa-numitelor „rezervaţii naturale", cu scopul de a se păstra intacte unele interacţiuni biotice şi unele peisaje sălbatice, statele se străduiesc să vegheze ca — pe întreg teritoriul unei ţări — echilibrele biologice esenţiale să nu fie serios perturbate şi să nu scape de sub control, ca ansamblul peisajului „umanizat" să se realizeze armonios, cu toată intervenţia inevitabilă a tehnicii.

Problema trebuie privită în perspectivă istorică şi „viitorologică". Ameninţarea echilibrelor biologice din Natură, prin iniţiativa umană, nu este o noutate adusă de revoluţia ştiinţifico-tehnică. Pe teritoriul ţării noastre, mari schimbări de vegetaţie şi de faună s-au produs treptat, în ultimul mileniu, prin amenajarea de terenuri agricole, prin tăierea pădurilor etc. Poluarea este numai unul dintre aspecte, poate cel mai actual. De aceea, cred că noua lege trebuie să ofere, cît mai explicit, şi cadrele organizatorice ale unui studiu ştiinţific cît mai amplu — şi continuu — al situaţiei ecologice din fiecare regiune a ţării, situaţie în necontenită schimbare. **Pregătirea unor specialişti capabili să analizeze interacţiunea dintre Om şi Mediul său de viaţă, în concret şi în spirit interdisciplinar,** este o necesitate permanentă.

Totodată, subliniem imperativul **coordonării eforturilor şi preocupărilor din acest sector,** cu colaborarea tuturor specialităţilor interesate, din care nu pot să lipsească nici antropologii. Un subiect de studiu concertat, de mare însemnătate, ar fi tocmai **antropologia aşezărilor umane,** concepută larg: ca o cercetare sistemică, multi- şi interdisciplinară, a dialecticii factorilor biologici, patologici, sociali şi culturali, în viaţa **concretă,** cotidiană, a satelor şi, mai ales, a oraşelor noastre. Să nu uităm că protecţia mediului înconjurător nu poate fi concepută ca fiind ruptă de protecţia omului însuşi! Un studiu concertat, aşa cum îl preconizăm, ar pune cercetarea interdisciplinară sub semnul **umanismului.**

O altă latură a măsurilor iniţiate este cea informativ-educativă. S-ar impune ca **în bagajul de cultură generală al fiecărui cetăţean să existe un minim de noţiuni despre relaţiile dintre Om şi Biosferă,** despre implicaţiile progresului tehnic asupra echilibrului uman. Asemenea noţiuni pot fi introduse pe multiple căi. Susţinem că, în afara aşa-ziselor **mass media,** ele se cer incluse în programele şcolare. Chimia, fizica sînt obiecte de studiu care oferă destule ocazii de semnalare a acestor probleme. Ele nu trebuie să rămînă numai capitole de biologie, dar acuitatea şi permanenţa acestor probleme ne obligă **să acordăm biologiei un loc important în programa analitică, mai ales în şcolile care pregătesc tehnicieni.**

Orizontul ecologic este azi, poate, mai necesar inginerilor (care construiesc fabrici şi elaborează procedee tehnologice deseori „agresive" faţă de mediu!) decît altor specialişti. Iar în cadrul învăţămîntului biologic un loc aparte merită a se acorda unei **Biologii umane, gîndită în spirit contemporan, care să indice locul şi responsabilităţile speciei umane în contextul lumii materiale.**

dr. doc. Victor SĂHLEANU
director adjunct ştiinţific
Centrul de cercetări antropologice

finanțe

În acțiunea de RENTABILIZARE

UNITĂȚILE JUDEȚENE DE CONSTRUCȚII sînt datoare cu un răspuns: cum combat în practică

FETIȘUL PIERDERILOR

IN EXPUNEREA tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, se arată că „problema centrală a planului pe anul 1973, ca de altfel a întregului cincinal, de a cărei soluționare depinde accelerarea dezvoltării economiei românești, o constituie îmbunătățirea calitativă a întregii activități economice, creșterea eficienței economice în toate sectoarele producției materiale".

Obținerea unei eficiențe economice ridicate presupune realizarea tuturor indicatorilor de plan și obținerea unui volum crescînd de beneficii. Dar, unele întreprinderi, în loc să verse la buget beneficii, înregistrează pierderi fiind necesară redistribuirea venitului net înregistrat de alte unități pentru acoperirea acestor pierderi.

În vederea lichidării unei asemenea situații Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală, au desfășurat o largă acțiune de rentabilizare a unităților județene de construcții, care depășesc pierderile planificate și solicită acoperirea lor de către stat. Din analiză a reieșit că la 30 septembrie 1972 un număr de 8 întreprinderi de construcții locale (prezentate în tabelul de mai jos) nu au putut recupera, prin prețul de deviz încasat de la clienți, toate cheltuielile efectuate cu realizarea producției respective, depășind chiar nivelul avut în vedere inițial al pierderilor.

Întreprinderi de construcții locale	Recuperat din 100 lei cheltuieli cît reprezintă prețul de deviz	
	Plan	Realizat
Arad	97	89,3
Argeș	96	95,3
Dîmbovița	96	73,2
Ialomița	90,7	87,4
Sălaj	94.8	83,3
Sibiu	99,5	98,3
Teleorman	95,0	88,9
Vîlcea	96,4	91,8
Total :	95,9	89.3

Datele tabelului arată că prin prețul de deviz s-a prevăzut a se recupera 95,90 lei din 100 lei cheltuieli, deci o pierdere de 4,10 lei. Încasările au acoperit numai 89,3% din cheltuielile efectuate, astfel că pierderea a ajuns să reprezinte 10,7% din volumul producției realizate.

Pierderile provin dintr-o serie de cauze ai căror factori pot fi grupați în 3 categorii : influențe nefavorabile datorate structurii producției, prețului de deviz și depășirii cheltuielilor de producție.

Trebuie precizat că unitățile de construcții locale au fost prevăzute prin plan să lucreze cu pierderi, deoarece prețul de deviz nu este corelat cu cheltuielile de producție efective. Nivelul pierderilor la 100 lei producție este diferit pe unități, ceea ce confirmă faptul că organele financiare nu au mobilizat în planurile financiare toate rezervele existente în aceste unități. Astfel, Întreprinderea județeană de construcții-Sibiu a prevăzut la 100 lei producție marfă o pierdere de 0,50 lei, Întreprinderea județeană de construcții-Ialomița 9,70 lei, pentru ca la celelalte unități pierderea planificată să se situeze între 3 și 5,20 lei.

Din analizele întreprinse a reieșit că documentația de deviz pentru lucrările de construcții executate s-a întocmit după o legislație elaborată în 1957, care nu mai corespunde condițiilor actuale, deoarece, pe parcurs, au fost modificate prețurile la o serie de materiale și agregate ce se folosesc la aceste construcții, fără ca prețul de deviz să fie corelat cu influențele nefavorabile. Reflectarea acestor influențe în bugetele locale ale consiliilor populare județene, care acoperă pierderile planificate la întreprinderile locale de construcții, nu se încadrează în principiul gestiunii economice.

● „Încasăm astăzi-executăm... cînd vom putea".

● Se planifică pierderi de 4,1% — se „realizează" ... 10,7%.

● Documentația de deviz — după legislația din 1957

● La începutul anului de plan documentația de deviz era asigurată numai pentru 76,5% din lucrări

Practicarea unor asemenea prețuri determină o dispersie excesiv de mare a ratei rentabilității la produse din aceeași grupă sau din grupe apropiate, iar la altele pierderi.

În același timp, datorită unor deficiențe de natură organizatorică, planul de producție a fost realizat doar în proporție de 87,9%, cheltuielile indirecte fiind depășite în toate unitățile analizate.

Unele cauze care au determinat depășirea cheltuielilor planificate de producție sînt specifice numai unor întreprinderi. De pildă, la Întreprinderea județeană de construcții-Dîmbovița, în timp ce față de perioada corespunzătoare a anului 1971 sarcinile de plan în 1972 au scăzut cu 4%, fondurile fixe au crescut cu 27%, iar numărul de salariați — cu 600 oameni, din care 510 muncitori. Ca urmare cheltuielile la 1000 lei producție au fost în 1972 cu 325 lei mai mari decît se planificase. Drept urmare, o treime din pierderile peste nivelul preconizat la cele 8 întreprinderi de construcții se localizează la această unitate. În anul 1971, au fost raportate la producția marfă lucrări care nu au fost executate și cum clienții au cerut execuția lor, ele s-au realizat în cursul anului 1972. Cheltuielile ocazionate cu realizarea producției respective, de peste 10 milioane lei, au mers direct la pierderi. Raportarea nereală a producției a avut o influență negativă asupra tuturor indicatorilor de plan și a fost permisă de organele Băncii de Investiții, care au acceptat decontarea acestor lucrări fără a fi executate.

Modul defectuos de aprovizionare a determinat imobilizări care s-au situat, în fiecare lună, la un nivel ce a depășit de 2,6 ori planul lunar de producție. În aceste condiții, pentru achitarea salariilor și a furnizorilor, din cauza lipsei disponibilului, s-au folosit credite bancare. Nefiind rambursate la termen ele au trecut în restanță cu 12% dobîndă, influențînd prețul de cost cu cheltuieli neeconomicoase de 2,3 milioane lei.

Întreprinderea județeană de construcții-Arad a realizat planul de producție doar în proporție de 92,8% pentru că nu a dispus de unele materiale, iar acest indicator a influențat, la rîndul său, cheltuielile la 1000 lei producție marfă, care au fost depășite cu 99 lei. Tot la această întreprindere, datorită dispersării lucrărilor de construcții în 9 localități, cheltuielile cu transportul betoanelor de la stația de betoane la punctele de lucru au ajuns să reprezinte 44,7% din costul materialelor, cheltuielile materiale fiind depășite cu peste 316 mii lei. Modul defectuos de organizare a muncii și producției la unitatea din Arad, a determinat cheltuieli suplimentare de 2,3 milioane lei, ca de exemplu : taxe de manevră pe linia de garaj — 380 mii lei ; locații — 152 mii lei, deoarece materialele nu au fost descărcate la timp ; refaceri de lucrări — 688 mii lei, întrucît operațiunile executate inițial nu au fost de calitate ; cheltuieli de transport — 316 mii lei, deoarece materialele au fost dirijate, mai întîi, la depozitele centrale situate în alte localități și de acolo au fost duse pe șantiere ; folosirea mijloacelor auto la transportul materialelor pe distanțe mari, în locul celor pe calea ferată — 1,5 milioane lei.

O situație deosebită față de celelate unități de construcții o prezintă Trustul de construcții-Argeș unde planul de producție a fost depășit, iar la cheltuielile de transport, manoperă și utilaje s-au realizat importante economii. Au existat însă o serie de deficiențe, care, înlăturate din timp, ar fi putut diminua pierderile și, la unele lucrări de construcții, s-ar fi realizat chiar beneficii. De exemplu, în anul 1972 s-au efectuat lucrări pentru care s-au cheltuit 1 110 mii lei, încasate încă din anul 1971 ; unele șantiere au depășit cheltuielile de manoperă, materiale și utilaje (șantierul din Cîmpulung-Muscel prezintă o depășire la manoperă de 824 mii lei) ; utilajele grele pentru lucrările de săpături au fost folosite în proporție de 70% ; la macaralele turn capacitatea a fost folosită numai în proporție de 58,6% ; parcul auto de transport a fost folosit numai în proporție de 87%.

Particularități specifice, cu consecințe directe asupra depășirii cheltuielilor de producție, prezintă și celelalte unități de construcții județene. La întreprinderea de construcții montaj-Ialomița, de pildă, 20% din pierderea peste plan o formează dobînzile la creditele restante pentru acoperirea temporară a imobilizărilor. Un alt aspect negativ îl constituie faptul că au fost achitate materiale în valoare de 2437 mii lei fără să fi intrat efectiv în depozitele întreprinderii. Tot la acest trust, documentația de deviz nu a fost respectată la o serie de lucrări și, ca urmare, au fost executate operațiunile prevăzute în deviz de 1724 mii lei fără a se întocmi note suplimentare de comandă în vederea încasării lor de la beneficiar. Termenele de încasare au fost prescrise și, în consecință, cheltuielile respective vor afecta pierderea planificată.

Deficiențele existente în activitatea unităților județene de construcții sînt cauzate și de faptul că au fost încălcate unele corelații dintre indicatorii economici, iar planul de construcții-montaj nu a fost asigurat cu proiecte de execuție. La Consiliul popular județean-Sibiu, acest indicator a suferit 8 modificări în anul 1972 și, ca atare, au rămas necontractate lucrări în valoare de 5 milioane lei, iar la 31 decembrie 1971, cînd planul se lansase pentru anul 1972 și lucrările trebuiau atacate, unitățile județene de construcții aveau asigurată documentația de execuție numai în proporție de 76,5% din care 61,7% la Întreprinderea județeană de construcții-Sălaj.

Consiliile populare județene au analizat activitatea acestor unități și de fiecare dată au întocmit planuri de măsuri pentru lichidarea deficiențelor respective, care nu au fost însă urmărite. La Întreprinderea județeană de construcții-Dîmbovița au rămas o serie de măsuri nerealizate, cu o eficiență antecalculată de 600 mii lei, iar la unitatea din Arad — 1558 mii lei. Pierderile se regăsesc în golurile de mijloace circulante, care în 1973 vor spori volumul imobilizărilor și al cheltuielilor neproductive.

Calea eficientă pentru evitarea acestor cheltuieli și eliminarea pierderilor o constituie, desigur, elaborarea unor măsuri de îmbunătățire a muncii și o răspundere sporită a celor care iau decizii la unitățile de construcții județene.

Gheorghe MOISĂ
Ion GHERGHIN

O DORINȚĂ legitimă a oricărui consumator este de a găsi pe piață produsul căutat, atunci cînd are nevoie. Din păcate, consumatorul nu-și poate satisface întotdeauna acest deziderat deoarece se întîmplă adesea ca unele tipuri de produse să lipsească sistematic din magazine. Un asemenea caz îl constituie frigiderul cu compresor Frigero-Lux, cu o capacitate de 240 litri, care este așteptat de consumatori să apară pe piață de mai bine de doi ani.

Sesizați de diverși cititori asupra faptului că în plin sezon — vara bate la ușă — acest produs lipsește de pe piață, am organizat un raid anchetă la cîteva magazine din Capitală. Iată cîteva constatări :

La magazinul „Electrotehnica" din Bd. Magheru. Există frigidere Frigero Super (180 litri), Frigero (140 litri) și Fram. Nu există în schimb nici un frigider Frigero-Lux. Discutînd cu responsabilul sectorului din magazin, am putut afla că de la 1 ianuarie 1973 pînă în prezent nu au intrat decît 10 frigidere de acest tip. O situație similară o întîlnim la magazinul „București" din Bd. 1848, unde responsabilul raionului ne informează că din noiembrie 1972 și pînă în prezent nu au intrat în magazin decît 7 frigidere Frigero-Lux. În schimb, abundă cele de 140 litri și 180 litri care se vînd într-un ritm lent. Așa, de exemplu, cele de 140 litri se vînd în ritm de unu pe săptămînă. La magazinul „Electrolux" din Calea Victoriei

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Opțiuni neluate în considerare

situația este similară. De la începutul anului nu au intrat decît 6 frigidere. Magazinul este însă plin pînă la refuz de celelalte tipuri de frigidere, care se caută incomparabil mai puțin. Situații asemănătoare la magazinul „Meteor" din Calea Victoriei, magazinul Ferometal din Bd. Uverturii și altele. Așadar, în perioada premergătoare sezonului cald, frigiderele de tip Frigero-Lux lipsesc, practic, de pe piață.

Este informată fabrica de la Găești că acest tip de frigidere nu ar fi solicitat de consumatori? Nicidecum! Un sondaj organizat de Institutul de cercetări comerciale în vara anului trecut la cel de al 6-lea Pavilion de mostre de bunuri de consum a pus în evidență faptul că peste 50% din cei chestionați, posesori și neposesori de frigidere, și-au formulat preferințele pentru frigiderul Frigero-Lux de 240 l. Evident organele de resort ale industriei au luat cunoștință de rezultatele sondajului efectuat de I.C.C. și ar fi putut să ia măsuri în consecință, respectiv să-și adapteze programul de producție la cererea de consum. Dar nu s-a procedat așa și se continuă să se producă ceea ce nu se cere, sau se cere într-o cantitate mai mică decît cea oferită de industrie. Ne găsim în fața unui caz de ignorare a cererii de consum, de ignorare a principiului că nu trebuie produs de dragul de a produce, ci trebuie produs ceea ce se cere de consumator.

comerț exterior

ANCHETA V. E.

CUM POATE FI ÎMBUNĂTĂȚITĂ ACTIVITATEA DE EXPORT

PENTRU a urmări întreaga filieră a activității de export, de la elaborarea nomenclatorului de export și pînă la încasarea contravalorii mărfii la extern, am întreprins o anchetă în peste 20 de unități economice: întreprinderi, centrale industriale și întreprinderi specializate de comerț exterior. Alegerea acestui eșantion variat ne-a permis să surprindem problematica specifică a fiecărui tip de unitate, modalitățile în care poate fi perfecționată activitatea de export.

Începem publicarea rezultatelor anchetei cu prezentarea unor probleme pe care le ridică îmbunătățirea activității de export în domeniul **ofertării contractării și derulării exportului.**

OFERTAREA. Ca o trăsătură generală a ofertei externe, trebuie relevată competența tehnică și preocuparea susținută pentru îmbogățirea gamei sortimentale în toate unitățile observate. Produsele oferite la export grație investițiilor importante efectuate și priceperii inginerești a cadrelor din unități se înscriu în cele mai multe cazuri, la parametrii pieței mondiale.

Nu același lucru se poate spune însă despre pregătirea de marketing a ofertei. Decizia de a transfera exclusiv asupra centralei sau întreprinderii de comerț exterior sarcina activității de marketing trebuie analizată de la caz la caz. Întreprinderea de comerț exterior poate cunoaște oportunitățile și restricțiile pieței externe, dar mai puțin pe cele ale producției. Și, invers, centrala poate cunoaște oportunitățile și restricțiile potențialului său tehnic și uman, dar mai puțin pe cele ale pieței. De aceea contribuția activă a întreprinderii la elaborarea strategiei produselor sale și-a dovedit întotdeauna consecințele pozitive. O abordare cu spririt de răspundere a sarcinilor de export am constatat în cazul C.I.L.-Pipera. Măsurile luate aici în vederea realizării planului de export vizează: Defalcarea sarcinilor de plan de export pînă la ultimul loc de muncă; Urmărirea asigurării bazei materiale printr-o legătură permanentă cu furnizorii pentru asigurarea ritmicității în aprovizionare; Urmărirea strictă a realizării sarcinilor de la atelier, la atelier, pentru îmbunătățirea metodelor de muncă și organizarea cît mai bună a procesului de producție; Legătura permanentă cu I.S.C.E.-urile și, prin acestea, cu partenerii externi pentru asigurarea condițiilor de expediere cît mai rapidă a producției realizate.

Programul de export este difuzat prin cataloage și broșuri oferite prin I.S.C.E.-uri la agențiile economice din străinătate și la tîrguri. La expozițiile unde participă și I.S.C.E.-urile de specialitate se prezintă mostre și modele ale produselor ce urmează a fi oferite pentru perioada următoare.

A lăsa totul pe seama altuia nu este o orientare tocmai bună. Citām din experiența Direcției industriei locale a județului Prahova:

„Întreprinderea producătoare (D.I.L.-Prahova — n.n.), necunoscînd piața externă și neavînd nici cerere de ofertă din partea Întreprinderii de comerț exterior (Ilexim — n.n.), oferteazā acesteia produsele ce intră în nomenclatorul său, în speranța că cele oferite vor coincide cu solicitările externe, lucru de altfel puțin probabil, deoarece acestea de regulă nu au, în totalitate plasament în afară".

În ceea ce privește prospectele și cataloagele comerciale, o frînă în realizarea lor la un nivel superior o constituie durata lungă de execuție și prețul excesiv de ridicat. Comanda dată de Centrala industrială de utilaje pentru industria ușoară întreprinderii ARTIS pentru un catalog al produselor sale de export noi (70 produse) a costat 600 000 lei, iar prospectele pentru 16 produse — 370 000 lei. Durata de execuție 6—8 luni. Se pune întrebarea dacă aceasta constituie o soluție acceptabilă numai în condițiile în care produsele noi vor fi din ce în ce mai multe.

Condiționarea mărfurilor de export se menține ca un punct vulnerabil al ofertei multor unități economice. Deși se cunoaște rolul atît de important al modului în care trebuie prezentate produsele destinate exportului, răspunsurile primite atestă faptul că unitățile producătoare nu pot asigura un ambalaj pentru produsele exportate la nivelul exigențelor partenerilor externi. De ce? Pentru că, în marea lor majoritate, modalitățile și materialele de ambalare au rămas aceleași fără să li se aducă o îmbunătățire deosebită. Diferențierile de calitate ale materialelor de ambalare aprovizionate, inscripționarea ambalajelor care, în cele mai multe cazuri, este făcută manual, conduce la diferențieri, de la lot la lot, în prezentarea produsului fiind, nu de puține ori, un impediment în realizarea de contracte externe. La produsele farmaceutice, de exemplu, se pune un accent deosebit pe ambalare de către beneficiarii externi. Cu toate acestea, la Fabrica de medicamente Biofarm-București calitatea ambalajelor de sticlă, bușoane și cutii din carton primite de la I.I.L. „Luceafărul" este slabă, fiind concurați de multe ori pe piața externă de către alte firme la care forma de prezentare este net superioară, cu toate că, din punct de vedere al calității produselor, nu se poate spune același lucru.

Tot datorită faptului că nu putem asigura totdeauna un ambalaj corespunzător exigențelor clienților externi — expediem uneori mărfurile neambalate, riscînd în acest fel ca marfa să-și piardă din valoarea sa, urmare a unor deteriorări posibile pe timpul transportului. Este cazul anvelopelor pe care Uzina de anvelope-Florești le expediază la extern neambalate; aceasta face ca pretențiile clienților externi (care cer ambalaje din polietilenă colorată) să nu poată fi satisfăcute. Atît combinatele petrochimice (ca materie primă), cît și uzinele de mase plastice (ca produse finite-folie) nu au acceptat livrarea.

O cerere similară formulată de I.S.C.E. Electronum a rămas fără ecou: „Ambalajele pentru radioreceptoare, televizoare, tuburi și baloane cinescop etc. ar trebui

> - **Cunoașterea oportunităților și restricțiilor pieței externe**
> - **Speranța coincidenței ofertei cu cererea externă trebuie inlocuită cu prospectarea piețelor...**
> - **Ambalajul un punct vulnerabil? De ce?**
> - **Dificultăți cu care se confruntă încă CONTRACTAREA și DERULAREA exportului.**

să se alinieze la uzanțele internaționale actuale, prin utilizare de poliuretan și polistiren expandat, cartoane impregnate pentru transport maritim, aplicarea de etichete colorate etc.". E puțin plauzibilă această imposibilitate de a produce ambalaje. De multe ori se preferă vînzarea directă pe piața externă a materiei prime, decît ca accesoriu pentru alt producător.

Cele cîteva aspecte semnalate scot în evidență faptul că unitățile producătoare sînt conștiente de importanța ce trebuie acordată ambalajului în care se prezintă marfa, dar, cu toate acestea, posibilitățile proprii de a satisface acest sector sînt reduse. Credem că factorii interesați ar trebui să analizeze cu mai mult spirit de răspundere aspectele semnalate și să treacă la luarea măsurilor celor mai eficiente. Poate că ideea de a se construi o fabrică specializată în producția de ambalaje, emisă de una din unitățile anchetate, ar trebui luată în seamă.

Plecînd de la constatarea că importante cantități de mase lemnoase sînt folosite pentru ambalaje, întreprinderea „Automatica" menționează ca o posibilitate a reducerii acestora, participarea țării noastre la sistemul de transport și ambalare prin transconteinere.

O altă constatare este că sistemul informațional de marketing între centrală-întreprindere de comerț exterior-întreprindere producătoare funcționează încă cu deficiențe. Întreprinderea află cu mari întîrzieri despre modul de comportare (aprecierea) a produselor sale pe piețele externe, astfel încît nu se asigură totdeauna mobilitatea necesară în restructurarea ofertei.

CONTRACTAREA. — Preocupări pentru contractarea planului de export pe 1973 au existat, în cele mai multe unități observate, încă din anul 1972. În medie, la data anchetei, (sfîrșitul trimestrului I 1973) sarcina de plan export era contractată în proporție de 80%. Ca un impediment în realizarea unor contracte pe termen lung s-a menționat modificarea frecventă a cifrelor de plan de export.

O altă cauză a întîrzierii contractărilor ce a apărut din anchetă este prezentarea cu întîrziere a ofertelor, de exemplu, după ținerea unui tîrg internațional în țara importatoare, prin care, de regulă, țara organizatoare își acoperă cele mai multe necesități de import.

Se apreciază că lipsa materialelor publicitare, greu obtenabile și ca fonduri și ca durată de execuție, se repercutează negativ asupra contractărilor. De asemenea, modul de prezentare a produselor în ceea ce privește ambalajul după cum s-a văzut, impietează asupra unor produse în competiția pe piața externă, îngreunînd sarcina celui ce trebuie să demonstreze că, în ambalajul respectiv, se află un produs de calitate.

Adeseori, participarea la tîrguri este slab pregătită. Tîrgul internațional este privit mai mult ca un mijloc de informare, de cercetare a pieței. Se simte lipsa unei legături mai strînse între întreprinderi și Camera de Comerț care dispune cu mult înainte de date privind tîrgurile. În alte țări, de pildă, în Polonia, există oficii ale Camerei de Comerț în marile centre industriale, care desfășoară o activitate intensă de informare a întreprinderilor asupra pieței externe, inclusiv participarea la tîrguri. Este activitatea pe care, în parte, într-o formă incipientă o desfășoară sau ar putea să o desfășoare în viitor oficiile județene de comerț exterior.

DERULAREA — Din prelucrarea răspunsurilor primite se constată că în derularea exportului principalele aspecte care stînjenesc livrarea mărfurilor la termenele planificate sînt: lansarea unor comenzi urgente nepregătite suficient, lipsa vagoanelor necesare de tipul solicitat pentru export, nerepartizarea uniformă pe trimestre a cantităților de produse contractate. (Este cazul Întreprinderii de materiale izolatoare Berceni-Ploiești, Uzinei de anvelope-Florești, Direcției de industrie locală-Ploiești etc.). La aceste unități sînt semnalate luni în care nu se livrează și altele în care se cere o cantitate prea mare de marfă.

În condițiile transportului maritim, sînt întîmpinate unele greutăți, urmare a sistemului defectuos al relațiilor ce se stabilesc între întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior pe de o parte, și întreprinderile de transport pe de altă parte. Spre exemplu: la Uzina de cinescoape-București, pentru livrările pe cale maritimă, I.S.C.E. „Electronum" solicită la Navlomar și transmite uzinei acceptul de intrare în port pentru cantitățile respective de produse mult prea tîrziu, astfel că termenul de valabilitate nu permite expedierea pe calea ferată, uzina fiind nevoită să folosească transportul auto, care este mult mai scump. Produsele expediate în termen în port nu sînt încărcate pe vas de navlositor și rămîn în port pînă la venirea unui alt vapor, uzina neputînd astfel prinde la realizări mărfurile expediate. Situațiile de acest gen ar trebui să dea mai mult de gîndit atît întreprinderilor de comerț exterior, cît și unităților ce execută operațiile de transport — Navlomar, Navrom.

Livrările de mărfuri prin C.F.R. — ne semnalează Uzina de anvelope-Florești — ridică o serie de probleme din cauza neasigurării ritmice a necesarului de vagoane și a modului necorespunzător în care acestea se prezintă. Încercarea de a refuza aceste vagoane ar conduce desigur la nerealizarea planului la export. Asigurarea la timp a vagoanelor solicitate, bine întreținute din punct de vedere tehnic, sînt cîteva din aspectele ce trebuie să stea în fața C.F.R.-ului.

Încercînd o concluzie la această primă parte a anchetei noastre, trebuie arătat că preluarea activității de comerț exterior de către centralele industriale a creat cadrul pentru apropierea producătorului de beneficiarul extern, pentru realizarea unei strategii dinamice pe piața externă. Aspectele surprinse de anchetă dovedesc însă o insuficientă fructificare a acestui cadru, o exercitare încă timidă de către unele unități economice a prerogativelor încredințate. Punctul de pornire în realizarea integrării funcției de comerț exterior în cadrul centralei trebuie să-l constituie dezvoltarea activității proprii de marketing, ce oferă instrumente pentru controlul poziției pe piață, anticiparea evoluțiilor conjuncturale și diminuarea riscului în activitatea de export.

V. OLARIU

Tîrguri și expoziții

- *Între 15 și 18 septembrie 1973 va avea loc la München „Interpublica '73 — cea de-a doua expoziție internațională de specialitate destinată reclamei comerciale. Concomitent, sub denumirea de „Interpublica-Forum", se vor desfășura o serie de dezbateri pe teme de specialitate, ca de exemplu: cercetarea pieței și a opiniei consumatorilor; analiza consumului; planificarea; reclama și consumul; timpul liber și odihna.*
- *La sfîrșitul lunii octombrie se va desfășura la Belgrad cea de-a II-a Expoziție internațională de securitate a muncii și de protejare a mediului.*
- *La Bordeaux, la 20 mai, se va deschide al 52-lea Tîrg internațional la care, timp de 11 zile, vor participa 2 000 de expozanți din 35 de țări. Vor fi expuse mărfuri alimentare, vinuri, articole de turism, realizări ale construcției civile.*
- *Între 26 mai și 3 iunie va avea loc la Genova primul Tîrg internaițonal de vînătoare și pescuit.*

DIALOG CU SPECIALISTUL DE MARKETING

STRATEGIA PRODUSELOR NOI

RITMUL accelerat al progresului tehnic din ultimele decenii a atras după sine necesitatea înnoirii, la intervale tot mai scurte, a producției, fenomen cunoscut sub numele de „explozia noilor produse". Controlarea acestui proces de înnoire nu mai poate fi făcută astăzi numai prin aprecieri de bun simț, ci impune o ordonare științifică, realizată, printre altele, pe baza criteriilor de marketing.

Pentru a vedea modul în care restricțiile impuse de piața internă și externă sînt considerate în elaborarea strategiei produselor noi de către centralele industriale, ne-am adresat unor specialiști din cadrul acestora. Începem publicarea rezultatelor anchetei cu prezentarea preocupărilor în acest domeniu ale Centralei industriei confecțiilor-București (C.I.C.). Interlocutor, **Jean Bogdan,** responsabil pentru probleme de marketing în cadrul centralei.

• Piața confecțiilor-caracterizată prin frecvente modificări ale cererii — uneori chiar radical restructurată la intervale relativ scurte — este de natură să perturbe estimațiile producătorului. În acest context, cum reușiți să elaborați o strategie viabilă a produselor noi?

— Voi începe cu precizarea că, deși nivelul ofertei noastre este foarte apropiat din punct de vedere calitativ pe piața internă și externă, obiectivele urmărite prin strategia produselor noi se diferențiază. Dacă pentru piața externă importantă este realizarea produselor în condiții de competitivitate pe piata internă ne concentrăm eforturile în primul rînd, asupra formării și orientării cererii spre un nivel de exigență cît mai elevat. Acest mod de abordare a relației cu mediul economic în care acționăm tinde să realizeze practic o apropiere treptată a ofertei externe de cea internă. Ceea ce, în mare măsură, am și realizat. De ex. lansăm simultan în magazinele noastre de prezentare și pe piețele S.U.A., Olandei, Angliei etc. confecții din poliester texturat pentru bărbați, femei și copii.

După părerea mea, esențial în realizarea unei oferte adecvate — ceea ce înseamnă la noi prezența în cadrul acesteia a unui mare

MARKETING

Din experiența Uzinei de mașini Electrice-București

INTRODUCEREA OPTICII DE MARKETING ÎN ÎNTREPRINDERE

CAPACITATEA de a comunica are o importanță primordială pentru un organism economic, pentru rezultatele sale economice. Creșterea dimensiunii medii a întreprinderilor, generată de progresul tehnic, descentralizarea și specializarea producției, impun perfecționarea continuă a comunicațiilor.

Realizarea funcției obiectiv a marketingului — de a dezvolta în întreprindere o optică receptivă la mediul economic în care acționează, este în mod nemijlocit legată de comunicații. Realizarea funcțiilor sarcini ale activității de marketing, legate de obținerea unor efecte economice optime prin coroborarea politicilor de produs preț, promovare, distribuție, implică, de asemenea, realizarea și menținerea comunicațiilor specifice (între compartimentul de marketing pe de o parte și compartimentele de producție, cercetare-dezvoltare, financiar-contabil, vînzări, etc. pe de altă parte) ; între compartimentul de marketing și conducerea întreprinderii ; între compartimentul de marketing și mediul economic ; etc. În cadrul întreprinderii există o rețea de comunicații al cărei centru e reprezentat de conducerea superioară (vezi fig. 1). Nodurile acestei rețele reprezintă (A) conducerea superioară și respectiv (B_i, C_i, D_i). conducerea intermediară.

Deciziile sînt condiționate din punct de vedere calitativ de calitatea și cantitatea informațiilor primite (deci de comunicații), după cum și dispozițiile date conform deciziei se execută tot în funcție de calitatea comunicațiilor. În general se poate aprecia că cu cît distanța față de centrul (A) este mai mare cu atît și calitatea comunicațiilor scade. Comunicațiile au un rol deosebit de important în motivarea personalului. Eficiența rezultatelor economice ale oricărei organizații depinde de efortul depus de fiecare membru al ei. Membrii unui colectiv de muncă manifestă dorința de a lucra mai bine dacă li se arată că reprezintă un element component util și important al colectivului. Importanța propriei sale persoane pe care salariatul o resimte, care îi dă satisfacție și îl stimulează nu pot fi cultivate și consolidate decît cu ajutorul comunicațiilor. De aceea în întreprindere trebuie dezvoltate canale de comunicații deschise în ambele sensuri, atît pentru dispoziții, cît și pentru informații, raportări atît pentru control, cît și pentru colaborare.

Rolul cadrelor de conducere nu constă în reproducerea mecanică a sarcinilor primite de „sus", ci în lămurirea sensului lor și în justificarea cerințelor respective. Pe de altă parte recepționarea și analiza atentă a informațiilor care pornesc de jos fac posibil pentru conducere rezolvarea unor probleme înainte de crearea unei situații critice. Prin comunicații orizontale se realizează contactele coordonatoare și colaborarea între unitățile organizatorice interne.

colectiv al întreprinderii este sensibil la solicitările suplimentare pe care le impune exportul, urmărind satisfacerea deplină a cerințelor pieței externe, asigurarea unei calități ireproșabile, creșterea prestigiului mărcii fabricii.

Cerințele exportului, pornind de la repere neînsemnate și pînă la utilaje complet noi ce se cer pe piață, sînt analizate de conducerea uzinei, de proiectanți, de ateliere cu cea mai mare atenție și rareori se răspunde negativ. Iată și cîteva exemple :

Pe o piață externă s-a cerut, cu doi ani în urmă, o mașină de sudură la care să se poată atașa și unele scule pentru prelucrări mecanice : piatră de polizor, foarfecă, robot mecanic etc. Ideea a fost preluată de directorul uzinei și prezentată specialiștilor. La scurt timp după aceasta, au fost livrate pe piața respectivă 10 mașini adaptate conform cerințelor clientului. Un alt client a solicitat adaptarea convertizorului de sudură din nomenclatorul curent pentru a fi acționat de tractorul U-650. Au fost necesare numeroase studii, s-au încercat numeroase soluții. În prezent pe cîmpiile izolate, unde nu există instalații electrice, dar sînt necesare operații de sudură pentru irigații, pentru diferite construcții, funcționează cuplate convertizorul de sudură UMEB-CS 3 și tractorul românesc U-650.

Este plăcut să auzi din gura harnicilor muncitori ai atelierului „Prototipuri", întrebări de genul : Se cere acest produs

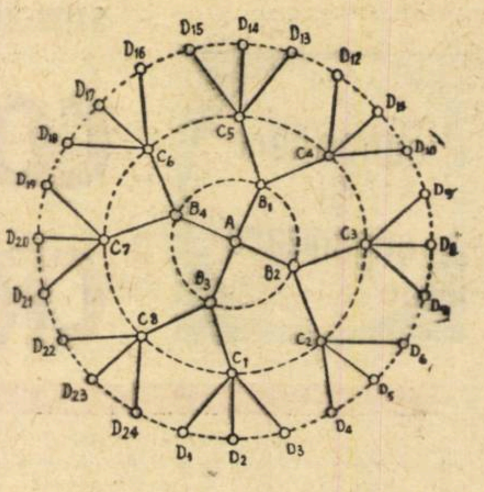

Fig. 1

Comunicațiile permit :

- **Mai buna cunoaștere a mecanismului operațiunilor de export.**
- **Analiza generalizată a obiectivelor ce reclamă eforturi individuale sau colective pentru găsirea soluțiilor.**
- **Difuzarea previziunilor.**
- **Cunoașterea contribuției personale la rezultatele obținute — trăirea de către fiecare salariat a vieții întreprinderii.**

Pornind de la aceste considerente, compartimentul de marketing din cadrul Uzinei de mașini electrice-București și-a orientat activitatea spre dezvoltarea comunicațiilor de marketing în întreprindere. Vom exemplifica prin modul în care comunicațiile de marketing au contribuit la realizarea strategiei produsului în uzină.

S-a urmărit, în primul rînd, realizarea unei optici generale în întreprindere, favorabile marketingului, prin prezentarea în consfătuiri pe locuri de muncă, secții, ateliere — pe specificul activității — aspecte privind modul de prezentare a produselor proprii, comparativ cu oferta internațională, aprecierile sau observațiile formulate de partenerii externi. Totodată s-a prezentat și modul în care salariații pot contribui la realizarea obiectivelor de marketing ale întreprinderii, la îmbunătățirea poziției pe piața externă a întreprinderii.

S-a reușit în acest fel să se dezvolte în întreprindere o stare generală de emulație, de entuziasm pentru realizarea obiectivelor planului de export. Întregul

pe piață ? Atunci să-l realizăm cît mai repede și mai bine. Aceeași optică este caracteristică și tehnicienilor și inginerilor proiectanți : Se cere pe o piață o mașină care să furnizeze curent continuu pentru sudură și curent alternativ pentru iluminat. Trebuie combinate două utilaje din care să rezulte o singură mașină. Inginerii uzinei au chibzuit, au proiectat. Astăzi mașina este executată și urmează a fi livrată în mai multe țări.

Pe un anumit segment de piață se cere un generator electric care să poată fi cuplat cu motoare termice de diferite mărci. Specialiștii nu au zis nu, au trecut la acțiune și soluția tehnică a fost definitivată. În prezent se pot oferi la export generatoare electrice interșanjabile cu motoare de diverse fabricații.

Un studiu de marketing a dus la concluzia că alternatoarele se cer în prezent pe piața mondială mai mult în construcție fără perii. Uzina nu avea asimilat acest tip de mașină. Un nou proiect, un nou prototip, un nou produs oferit pe piață de uzină — „Generatorul sincron fără perii".

Aceste cîteva exemple demonstrează că numai printr-un dialog continuu între compartimentul de marketing și compartimentele de proiectare, prototipuri, constructor șef, se poate realiza planificarea și dezvoltarea produselor — în accepțiunea de marketing.

Se poate obiecta că această situație nu este tipică, că nu întotdeauna compartimentul de marketing găsește suficientă receptivitate la compartimentul de cercetare-dezvoltare sau producție. Succesul în cazul UMEB a fost asigurat prin colaborare și competență. Prestigiul de care se bucură azi în întreprindere șeful compartimentului de marketing, și, respectiv, audiența pe care o are la diferitele compartimente ale întreprinderii se datorează unei verificări repetate a justeții ideilor furnizate de acest compartiment, în speță idei de produse noi. Astfel se face că, în prezent, el este un „leader de opinie", ascultat cu interes și încredere deplină de muncitori, tehnicieni și ingineri.

Compartimentul de marketing a avut un rol activ în elaborarea planului de modernizare a produselor existente în fabricație (22) și de asimilare de noi produse (34). Se pot cita dintre propunerile de modernizare : motoarele antiexplozive tip ASA ; motoarele asincrone normale (după normele de puteri DIN) ; motoarele de curent continuu pentru tracțiune minieră.

Dintre produsele noi asimilate putem exemplifica : motoare pentru electropalane — fabricate pentru prima dată în țară — tip ASFM ; motoare destinate instalațiilor de ridicat și transportat — tip AIM ; motoare navale — tip AN ; motoare de curent continuu pentru electrocare ; noi tipuri de convertizoare de sudură și de grupuri electrogene.

Cazul Uzinei de mașini electrice-București demonstrează elocvent rolul compartimentului de marketing în ordonarea și stimularea comunicațiilor de marketing în întreprindere, cu efecte din cele mai favorabile asupra activității întreprinderii în ansamblul său.

I. GEORGESCU
A. SEICEANU

---

număr de produse noi — este obținerea de cît mai multe informații privind cererea internă și externă, conjunctura pieței internaționale. În cadrul centralei noastre funcționează serviciul de documentare, care primește regulat principalele reviste de specialitate și semnalează operativ tendințele noi ce apar pe plan mondial în ceea ce privește țesăturile și accesoriile folosite, modelele și tehnologiile de executare a confecțiilor. De asemenea, acest serviciu oferă, la cererea creatorilor, documentație selectivă pe anumite piese vestimentare. În afară de această sursă, avem încheiate convenții cu mai multe case de modă ; de exemplu cu casa de mode parisiană, Jack Esterel, pentru colaborare, informare și elaborarea de modele.

Informarea o realizăm și prin contactul direct cu piața, prin delegațiile de prospectare și contractare ce cuprind invariabil cîte un tehnician-creator de înaltă calificare, capabil să desprindă cu ușurință caracteristicile modei pe respectiva piață. Cu ocazia acestor tratative, se organizează, și prezentări de modele noi ale creatorilor noștri, înregistrîndu-se aprecierile sau observații făcute de partener. Tîrgurile specializate ca : Interstoff — Frankfurt, Interschick — Berlinul occidental, Tîrgurile de modă bărbătească Köln și Londra, pe lîngă cele generale la care participăm regulat, ne oferă o imagine de ansamblu asupra orientărilor noi în modă, asupra concurenței. În ultimul timp am adoptat și o altă formulă de prezentare și testare a produselor noi, anume expoziții proprii ale centralei organizate în străinătate, cum a fost cea de la Londra în 1972.

● Înțelegem că prin aceste forme obțineți informații asupra pieței externe. Pe ce căi obțineți informațiile ce stau la baza lansării produselor noi pe piața internă ?

— Pe teritoriul țării avem răspîndite o rețea proprie de magazine de prezentare și desfacere ce preiau cu precădere produsele noastre noi. Ne propunem ca, prin aceste magazine, să efectuăm practic testarea produselor noi prin anchete și sondaje. Se prevede ca pînă în 1975 lanțul acestor magazine să fie extins, astfel încît să preia 10—15% din volumul de marfă desfăcut pe piața internă. În cadrul Pavilionului de mostre al economiei naționale prezentăm anual circa 1 000 modele noi, care sînt supuse aprecierii publicului vizitator ca și a specialiștilor din comerț prin sondaje organizate. Aceste acțiuni sînt de natură să ne ofere informații valoroase pentru pregătirea ofertei noastre la contractare, Folosind aceste canale de informare, am reușit să efectuăm o segmentare a cererii pentru confecții pe regiunile mari ale țării. De exemplu în Transilvania se cer confecții în culori și tonuri mai închise, în timp ce în Dobrogea se cer culori deschise. Aceste observații au fost completate cu date asupra tradițiilor, obiceiurilor culese de la institutele de folclor. Ca rezultat al acestor cercetări de marketing, și oferta noastră am diferențiat-o corespunzător.

Pentru informarea operativă asupra receptivității consumatorilor față de modelele noi, acestea vor fi prezentate, într-un viitor apropiat, în magazinele Eva și Adam, în cadrul unor raioane proprii. Publicitatea pentru noile modele se va face paralel prin radio, televiziune, presă cu circa două săptămîni înainte de punerea lor în vînzare. În acest mod lansarea modelelor noi în producție și, respectiv, aprovizionarea magazinelor se va face în funcție de opțiunile exprimate în prealabil de consumator.

● Valorificarea informațiilor pe care le obțineți prin acest sistem informațional de marketing se concretizează într-o strategie dinamică a produselor noi ?

— N-aș vrea să se înțeleagă din cele spuse pînă acum că înnoirea producției este rezultatul exclusiv al copierii unor modele pe care le găsim în documentație. O mare parte din cele cîteva mii de produse noi, pe care le lansăm anual, sînt rezultatul activității unui colectiv de peste 400 de creatori al centralei.

În vederea facilitării introducerii în fabricație a produselor noi, cu ciclu de viață în continuă reducere la confecții, centrala a operat unele modificări în organizarea producției, în sensul micșorării comenzii minime economice și obținerii de serii mici pe unele linii de fabricație. Paralel, s-a efectuat și o specializare a producției pe categorii de confecții : de exemplu pentru bărbați, femei, tineret, copii etc. În cadrul acestor secții există de asemenea, preocupări pentru diferențierea gamei : de exemplu, pentru sport, ocazie, interior etc.

În concepția noastră marketingul produselor noi implică o atenție egală față de produs și condiționare. Ne preocupăm pentru perfecționarea modului în care marfa se transportă și ajunge la consumator prin : utilizarea de containere, în care costumele se transportă pe umerașe ; livrarea cămășilor bărbătești și a tricotajelor în ambalaj individual — cutii carton sau plastic etc.

● În ce direcții vedeți posibilă perfecționarea activității de marketing pentru produsele noi ?

— În ceea ce ne privește un pas important s-a realizat prin recenta reorganizare a producției de confecții, care a însemnat unificarea celor două centrale de profil. Acționînd în calitate de exportator unic de confecții pe piața externă avem o mai mare elasticitate a ofertei față de cerere, ca și o mai bună utilizare a capacităților de producție, prin repartizarea comenzilor potrivit caracteristicilor tehnice ale utilajelor și calificării forței de muncă între întreprinderile subordonate.

Evoluează pozitiv și relațiile noastre cu partenerul intern, Ministerul Comerțului Interior. Prin înțelegerea realizată cu acest minister, am convenit asupra unui cadru nou de colaborare : organizarea unor acțiuni precontractuale la sediul producătorilor, oferirea tuturor modelelor de export și la fondul pieței, parade de modă specializate, acțiuni promoționale desfășurate în comun etc. Stadiul atins presupune însă noi eforturi din partea noastră, ca și a beneficiarului intern (M.C.I.) pentru considerarea restricțiilor de marketing, în activitatea comercială. De exemplu nici pînă astăzi nu s-a stabilit forma și conținutul definitiv al etichetei duble pentru urmărirea evoluției produsului în sfera desfacerii. O mai mare receptivitate așteptăm și din partea furnizorilor de țesături și accesorii prin înțelegerea specificului producției noastre, unde cererea nu poate fi întotdeauna previzionată pe o perioadă prea îndelungată, fie și numai datorită influențelor modei.

Operativitatea lansării pe piață de noi produse este uneori frînată de procesul complicat al aprobării prețului.

Experiența acumulată în activitatea de marketing reflectată în rezultatele bune obținute de centrala noastră în relațiile cu piața externă — cererea externă depășind uneori disponibilul pentru export — aprecierea de care se bucură marca „C.I.C." — atît pe piața internă, cît și externă, ne stimulează să continuăm această strategie de înnoire continuă a producției.

M. IONESCU

STRUCTURI RAȚIONALE — ORGANIZARE EFICIENTĂ

CONSECINȚE ȘI OPORTUNITĂȚI CREATE DE REORGANIZARE

ÎN VEDEREA conturării cît mai exacte a dimensiunilor simplificării structurilor organizatorice ale ministerelor și unităților economice, ca și a modalităților de asigurare a unei eficiențe maxime în utilizarea sporului de personal de cercetare-proiectare, de conducere nemijlocită a producției și de muncitori, creat ca urmare a aplicării prevederilor recentelor decrete ale Consiliului de Stat privind stabilirea normelor unitare de organizare și structură pentru organele centrale ale administrației de stat și pentru unitățile economice, redacția noastră a analizat un mare număr de indicatori din mai multe ministere, solicitînd în acest sens și opinia unor conducători de ministere. Publicăm în acest număr articolele primite din partea tovarășilor Mihail Florescu, ministru al industriei chimice și Gheorghe Stoica, adjunct al ministrului energiei electrice.

Analiza noastră este axată pe următoarele trei grupe de probleme :

1. Modificări în structura organizatorică și în structura personalului.

2. Consecințele ce se întrevăd a avea sporirea potențialului de cercetare-proiectare, de conducere nemijlocită a producției, și de muncitori asupra realizării obiectivelor de cercetare și de producție ale ministerelor.

3. Acțiunile ce vor trebui întreprinse pentru utilizarea cu maximum de eficiență a sporului de personal creat în cele trei domenii.

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

(Urmare din pag. 1)

unitățile industriale din cadrul Ministerului Industriei Chimice.

În evaluarea necesității, importanței și dimensiunilor acestor măsuri s-a pornit de la faptul că, în ciuda progreselor realizate pe linia perfecționării structurilor organizatorice, în acest domeniu se manifestau serioase lipsuri și anomalii, datorate în principal existenței unui aparat administrativ-funcționăresc supradimensionat, în raport cu necesitățile reale, și lipsit de operativitate în soluționarea problemelor, persistenței unor paralelisme și verigi intermediare, dispersării unor sarcini comune pe mai multe servicii, ceea ce a favorizat apariția unui număr exagerat de mare de servicii insuficient încărcate cu sarcini, și folosirii în munci administrative a unor cadre de specialiști necesari în producție.

În aceste condiții, a căpătat proporții uriașe un birocratism atroce, la toate nivelele, care genera o avalanșă de hîrtii, note și rapoarte kilometrice, menite să împingă decizia tot mai sus. Aprobările fiind cerute în trepte, deciziile nu se mai luau la nivelele de producere a fenomenelor, ceea ce a avut drept consecință diminuarea răspunderii și prelungirea inutilă a timpului normal decizional. Hîrtiile erau pline de iscălituri și rezoluții, de multe ori cu plictisitorul „rog a dispune" dus pînă la ultima treaptă a ierarhiei decizionale, cu evidenta tendință de eschivare de răspundere. Iată de ce era necesară o intervenție rapidă și salutară.

Au existat și multe confuzii de natură structurală, o repartizare eronată a activităților tehnice de concepție, considerarea acestora drept funcționale, laolaltă cu cele de evidență contabilă sau administrative. Se cunosc confuziile provocate de includerea în aparatul tehnic-administrativ a personalului de pază și a celui de cercetare. Încercarea de îmbunătățire prin introducerea sistemului TESA a menținut aceleași anomalii care generau confuzii.

Aplicarea măsurilor de perfecționare a conducerii unităților economice, de îmbunătățire a structurilor organizatorice, conform necesităților reale din unități, asigurarea activității de producție, de cercetare și proiectare cu cadre tehnice de specialitate, corespunzător sarcinilor deosebite ce revin industriei chimice în actualul cincinal, au permis organizarea unitară și corespunzătoare a activității industriale la toate nivelele organizatorice : întreprinderi, centrale industriale și minister.

Astfel, acele activități care erau organizate ca servicii, însă deserveau direct producția materială, au trecut în mod corespunzător la structura de producție și s-au organizat ca ateliere și secții, cu îndeplinirea condițiilor din normativele stabilite prin decrete. În această categorie au intrat toate serviciile mecanice, energetice și de automatizare, serviciile de cercetare, proiectare și inginerie chimică, ceea ce a asigurat reducerea aparatului și a structurii, cît și integrarea cadrelor de specialiști în rezolvarea problemelor de bază ale producției. În acest fel, s-a realizat o delimitare corectă și clară a compartimentelor și activităților care intră în structura de producție de cea funcțională a unităților economice.

De asemenea, la organizarea activităților din structura de producție, s-a avut în vedere ca fiecare atelier, instalație și secție să cuprindă numărul de formații de lucru și maiștri, respectiv numărul de ateliere rațional și eficient. Prin noua organizare a activității de producție, s-a avut în vedere creșterea rolului maiștrilor în conducerea activității de producție și utilizarea rațională a acestora, în sensul conducerii directe a formațiilor de lucru, dimensionate pe bază de criterii unitare, valabile pentru întreaga industrie, inclusiv cea chimică.

Ca urmare a simplificării aparatului de administrație, a îmbunătățirii raportului între numărul cadrelor de execuție și al celor de conducere, a trecerii la structura de producție a unor compartimente, a deplasării unor cadre tehnice cu pregătire superioară și medie din activitatea de administrație în activitatea direct productivă, a fost posibilă asigurarea atelierelor și secțiilor de producție cu personalul tehnic de specialitate, corespunzător sarcinilor suplimentare de producție și măsurii de generalizare a schimbului doi și de extindere a schimbului trei.

În unitățile Ministerului Industriei Chimice s-a manifestat aceeași tendință de a umfla structurile superioare în dauna structurilor de bază, direct productive, dictate de alte interese decît cele ale obiectivității și eficienței economice. Efectul aplicării prevederilor decretelor se reflectă în următorul tabel :

	Înainte de organizare	După organizare
— număr secții de producție	322	290
— număr ateliere de producție	407	691

În același timp cu reducerea numărului de secții și creșterea numărului de ateliere, a sporit simțitor conducerea tehnică a acestora, prin crearea funcțiilor de șef de secție și șef atelier pe schimburi.

Trebuie menționat și faptul că în urma îmbunătățirii structurii pe personal TESA, numărul muncitorilor calificați a crescut — pe total industrie chimică — cu circa 5,5%, ceea ce constituie o sursă importantă de creștere a productivității muncii și o garanție de realizare a cincinalului înainte de termen.

ÎN VEDEREA îmbunătățirii conducerii activității economice, de o importanță deosebită s-a dovedit organizarea unor centrale industriale mari, puternice și complexe, capabile să coordoneze și să rezolve la un nivel calitativ superior și eficient multitudinea problemelor și sarcinilor ce le ridică dezvoltarea multilaterală a economiei noastre, regruparea atribuțiilor și sarcinilor și constituirea de servicii și birouri pe bază de normative, încărcarea corespunzătoare cu sarcini a personalului de execuție, eliminarea unor trepte intermediare de conducere, îmbunătățirea substanțială a raportului cadre de execuție — cadre de conducere, scăderea numărului de personal administrativ — funcționăresc, în care — din păcate — lucra un număr mare de cadre inginerești, care s-a rupt de tehnică și s-a lăsat tîrît spre birocratism, și asigurarea cu cadrele tehnice necesare prin deplasarea acestora din activitatea administrativă la structura de cercetare, proiectare și producție.

În acest sens și ca efect al aplicării la întreaga industrie chimică a hotărîrilor de partid și de stat deosebit de importante și a normelor de stabilire a structurilor organizatorice, situația se prezintă astfel :

Indicatori sintetici	Înainte de organizare	După organizare
Număr de centrale și grupuri industriale	17	7
Număr de directori	248	171
Număr de ingineri șefi	223	69
Număr de servicii	1 178	236
Număr de birouri	874	500
Ponderea personalului TESA în totalul personalului	16,46%	8,47%
Ponderea personalului TESA față de total muncitori	17,69%	9,00%

Din analiza acestui tabel rezultă că aplicînd consecvent principiul de organizare a centralelor ca mari unități de producție, numărul acestora s-a redus cu 10, concomitent cu reorganizarea ca unități cu personalitate juridică a unităților pe structura cărora au fost organizate inițial aceste centrale și grupuri industriale : în prezent există următoarele șapte centrale industriale :

1. **Centrala industrială de rafinării și petrochimie — Ploiești,** prin contopirea Grupului industrial de petrochimie Ploiești cu Grupul industrial de petrochimie Pitești, Grupul industrial de petrochimie Borzești și Centrala industrială de prelucrare a țițeiului Ploiești.
2. **Centrala industrială de îngrășăminte chimice** — Craiova, prin contopirea Centralei industriale de îngrășăminte chimice-Făgăraș cu Centrala industrială de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele.
3. **Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri — București,** prin contopirea Centralei industriale de medicamente și coloranți cu Grupul industrial de lacuri și vopsele și cu Grupul industrial de săpun și detergenți.
4. **Centrala industrială de fire și fibre chimice — Săvinești,** care nu a suferit nici o modificare.
5. **Centrala industrială de produse anorganice — Rimnicu Vilcea,** prin contopirea Grupului industrial de chimie Rîmnicu Vîlcea cu Grupul industrial de chimie -Tîrnăveni.
6. **Centrala industrială de prelucrare cauciuc și mase plastice — Popești-Leordeni,** prin contopirea Centralei industriale de anvelope București cu Grupul industrial de prelucrare mase plastice București și cu Grupul industrial de articole tehnice din cauciuc Jilava.
7. **Grupul de utilaje, automatizare și reparații în industria chimică — București,** prin contopirea Grupului uzinelor mecanice din industria chimică Făgăraș cu Grupul de utilaje speciale și reparații din industria chimică București.

De asemenea în cadrul centralelor industriale, ca și al unităților subordonate, s-a acționat corespunzător pe linia concentrării atribuțiilor și sarcinilor în compartimente puternice și reducerii numărului de șefi de servicii și birouri. Astfel, numărul serviciilor și birourilor s-a redus cu 60,2%, iar al personalului de conducere — cu 35,8%. De menționat că numărul directorilor și al inginerilor șefi s-a redus, față de situația anterioară, cu 49%.

În același timp, față de situația anterioară, cînd la nivelul centralelor industriale și al unităților economice existau — pe lîngă directorul general, respectiv directorul unității și directori pe funcțiuni (cercetare-dezvoltare, producție, mecano-energetică, comercial, comerț exterior, financiar, personal), care, la rîndul lor, coordonau activitatea unui număr însemnat de ingineri șefi sau economiști șefi, constituind tot atîtea trepte ale nivelului decizional, situația s-a îmbunătățit substanțial, astfel :

În noua situație, prin creșterea nivelului de decizie și deplasarea acestuia, cît mai aproape de locul unde se produc procesele economice, numărul factorilor de conducere din primul eșalon s-a redus simțitor, atît la nivelul centralelor, cît și al unităților cu personalitate juridică. Aplicarea normelor unitare de stabilire a structurilor organizatorice a permis scurtarea circuitului informațional și de decizie și, în mod firesc, reducerea numărului de nivele ierarhice de la nouă la patru, respectiv de la șapte la trei.

Concomitent, a avut loc deplasarea cadrelor tehnice din activități funcționale în cele productive și de concepție, astfel :

	Total	În producție	În cercetare-proiectare
ingineri	766	477	289
tehnicieni	534	361	173

În scopul consolidării acestor măsuri, cu efecte pozitive asupra activității economice, în toate unitățile industriale urmează să se acționeze de urgență pe linia stabilirii clare a competențelor de decizie și a responsabilităților pentru diverse nivele de conducere colectivă, previzională și operativă, astfel încît repartizarea acestora să se echilibreze prin transfer de autoritate pînă la nivelele ierarhice inferioare, ceea ce va asigura eliberarea funcțiilor superioare de sarcini de rutină, eliminînd centralismul excesiv al competențelor de decizie și favorizînd participația, motivația și răspunderea personală.

Întregul personal rămas astfel disponibil a fost transferat către activitățile directe ale producției, în ateliere și secții, precum și în activitatea de cercetare științifică și proiectare tehnologică, în vederea întăririi sectoarelor productive și de concepție care determină, în final, eficiența economică și lărgirea neîntreruptă a producției de bunuri materiale.

LA CENTRALE INDUSTRIALE
pe linie de producție :

Înainte de organizare	După organizare
1. director general	1. director general
2. director coordonator producție	2. director general adjunct
3. inginer șef coordonator producție	3. șef secție productivă
4. director uzină (în cadrul platformei)	4. maistru sau șef atelier
5. inginer șef uzină	
6. șef secție productivă	
7. adjunct șef secție productivă	
8. șef instalație	
9. maistru	

pe linie funcțională :

Înainte de organizare	După organizare
1. director general	1. director general
2. director de funcțiune	2. director (tehnic sau comercial)
3. inginer șef sau economist șef	3. șef serviciu
4. șef serviciu	4. executant
5. șef serviciu adjunct	
6. șef birou	
7. executant	

LA ÎNTREPRINDERI
pe linie de producție :

Înainte de organizare	După organizare
1. director	1. director
2. director tehnic	2. șef secție productivă
3. inginer șef	3. maistru sau șef atelier
4. șef secție productivă	
5. adjunct șef secție productivă	
6. șef instalație	
7. maistru	

pe linie funcțională :

Înainte de organizare	După organizare
1. director	1. director
2. director tehnic sau comercial	2. director adjunct (tehnic sau comercial)
3. inginer șef sau economist șef	3. șef serviciu sau șef birou
4. șef serviciu	4. executant
5. șef serviciu adjunct	
6. șef birou	
7. executant	

Gheorghe STOICA
adjunct al ministrului energiei electrice

(Urmare din pag. 1)

alimentarea în condiții de calitate a consumatorilor cu energie electrică și termică.

Perfecționarea sistemului de conducere a unităților s-a realizat, în primul rînd, prin reducerea numărului de nivele ierarhice, ceea ce permite o apropiere efectivă de procesul de producție a conducerii din centrala industrială a energiei electrice și termice și din întreprinderi. Astfel, în subramura producerii energiei electrice și termice, între directorul general al centralei industriale și șefii de secții din uzinele electrice existau înainte șase funcții de conducere intermediare; în prezent au rămas numai patru. De asemenea, între directorul întreprinderii de electrocentrală și șefii de secții existau înainte patru funcții de conducere intermediare, în prezent rămînînd numai două. Prin aceasta, atît deciziile, cît și informațiile necesare luării lor circulă mai rapid fiind mai operative.

Totodată, prin reducerea numărului de posturi de conducere, respectiv a numărului de șefi, cu 1607 posturi, relațiile ierarhice și cele funcționale s-au simplificat, iar răspunderile conducătorilor au devenit mai ample și mai clare, eliminîndu-se posibilitatea „pasării" sarcinilor și responsabilităților. De asemenea, prin noile norme de structură s-a întărit capacitatea compartimentelor și s-a eliminat fărîmițarea acestora.

Toate aceste modificări structurale, însoțite de reducerea substanțială — cu 24—28% a personalului tehnico-administrativ — au creat condiții pentru eliminarea surselor de birocratism și a paralelismelor din activitatea centralei industriale și a întreprinderilor.

Noua structură a personalului reflectă mai bine decît vechile reglementări situația reală a cadrelor în raport cu cerințele procesului de producție. Noua reglementare a permis creșterea numărului de muncitori, în cadrul aceluiași plan forțe de muncă, cu peste 3900 posturi. Totodată, raportul între cadrele TESA de execuție și cele de conducere a crescut cu circa 14%.

Subliniem ca deosebit de important faptul că, prin noua reglementare, s-au evidențiat aparte tehnicienii, inginerii și alți specialiști care execută direct în cadrul procesului de producție, operații ce necesită cunoștințe de nivel superior. În cadrul unităților industriale și de construcții și montaj din Ministerul Energiei Electrice sînt circa 2700 astfel de cadre tehnice, care execută direct lucrări în domeniul protecției prin relee, automatizărilor, lucrărilor de montaj și de reparații, cît și în conducerea directă a sistemului energetic național și a instalațiilor complexe și de mare tehnicitate din cadrul acestuia.

Ca urmare a modificărilor în structura personalului s-a creat posibilitatea unei mai bune selecții și repartizări a cadrelor pe posturi, corespunzător aptitudinilor și pregătirii profesionale ale acestora, în raport cu cerințele posturilor.

O CONSECINȚĂ directă a măsurilor luate de conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea normelor de structură ale unităților socialiste constă în sporirea potențialului de cercetare și proiectare din unitățile Ministerului Energiei Electrice. Principalele urmări ce se întrevăd în acest domeniu sînt următoarele: se vor efectua cercetări suplimentare în ceea ce privește fiabilitatea elementelor componente ale instalațiilor de producere, transport și distribuție a energiei electrice și termice, cît și raționalizarea schemelor electrice și termice și a proceselor din centrale și rețele electrice, pentru o funcționare mai economică a acestora; se vor elabora tehnologii perfecționate pentru reparații în centrale și rețele electrice; va crește capacitatea de proiectare pentru instalațiile noi, asigurîndu-se realizarea, într-un termen mai scurt, a proiectelor de execuție pentru marile obiective energetice; se va îmbunătăți cantitatea acestora, creîndu-se totodată condiții pentru creșterea preocupării față de exportul de proiecte și studii; se va reduce, de asemenea, numărul orelor de proiectare efectuate de personal de specialitate din afara institutelor; va spori capacitatea de proiectare pentru autoutilare, automatizare și mecanizare a procesului de producție.

Ca urmare a măsurilor luate, se întrevăd îmbunătățiri substanțiale în conducerea nemijlocită și realizarea procesului de producție cît și a lucrărilor de reparații și de construcții și montaje energetice și anume: prin creșterea numărului de muncitori va spori potențialul forței de muncă pentru lucrări de reparații din uzinele și rețelele electrice, ceea ce va permite să se realizeze un volum sporit de lucrări, necesar creșterii siguranței în funcționare a sistemului energetic național; se va obține totodată scurtarea duratei acestor lucrări; s-au creat condiții ca în uzinele electrice și în stațiile electrice mari (noduri ale sistemului energetic național) să se asigure îmbunătățirea preluării schimbului și efectuarea instructajului periodic al personalului de exploatare; s-a asigurat o selecție a personalului căruia i se încredințează conducerea directă a producției și creșterea nivelului profesional al acestuia, ceea ce va ridica tehnicitatea și calitatea exploatării și lucrărilor de reparații în uzinele și rețelele electrice, cît și a lucrărilor de construcții și montaje energetice; s-au asigurat cadrele de conducere directă a producției și muncitori pentru unele obiective noi care sînt sau urmează să intre în funcțiune, ca cele de la Rovinari, Chișcani, Turceni etc., transferîndu-se la aceste unități circa 270 cadre.

Pentru ca măsurile luate de conducerea de partid și de stat pe linia perfecționării conducerii unităților economice să-și atingă scopul și pentru a utiliza cu maximum de eficiență sporul de personal creat în activitatea de cercetare-proiectare și în conducerea directă a producției, Ministerul Energiei Electrice își propune să întreprindă un ansamblu de acțiuni, din care pot fi menționate:

a) revizuirea și îmbunătățirea regulamentelor de organizare și funcționare a unităților, cu precizarea clară a atribuțiilor și responsabilităților pe diversele nivele de conducere și pe compartimentele organizatorice, cît și pentru creșterea competențelor cadrelor de conducere;

b) studierea cerințelor diferitelor posturi, prin elaborarea profesiogramelor și stabilirea concretă a atribuțiilor pe posturi;

c) analiza complexității lucrărilor și operațiilor care necesită o pregătire superioară celei a muncitorilor calificați și revizuirea normativelor tehnologice, precum și elaborarea normelor de muncă pentru tehnicienii și inginerii care lucrează direct în procesul de producție efectuînd astfel de operații;

d) organizarea și realizarea eficace în cît mai bune condițiuni a recalificării fostului personal TESA transferat pe posturi de muncitori;

e) intensificarea acțiunii de trecere la prelucrarea automată a datelor în domeniul conducerii și gestiunii unităților, prin mărirea capacității de analiză și proiectare a sistemelor de evidență și informaționale și de elaborare a programelor pentru calculatoare, cît și prin mai buna utilizare a sistemelor de prelucrare a datelor cu care sînt dotate unitățile ministerului, inclusiv folosirea centrelor de calcul teritoriale;

f) revederea necesităților și planurilor de cercetare și proiectare, corespunzător necesităților reale ale producției, programului de dezvoltare și posibilităților de export, astfel încît să se utilizeze cît mai deplin sporul de forțe de muncă în acest domeniu.

Totodată specialiștii din cadrul Ministerului Energiei Electrice și cei din Centrala industrială a energiei electrice și termice trebuie să asigure o îndrumare directă și eficientă a unităților în funcționarea lor în noua structură, pentru realizarea integrală a obiectivelor urmărite prin măsurile luate.

Cele prezentate mai sus, pe baza importantelor documente care stau la baza activității noastre, împreună cu desfășurarea unei energice acțiuni împotriva birocratismului, trebuie să ducă la transpunerea consecventă în viață a măsurilor stabilite și să asigure ca noile structuri organizatorice să contribuie la imprimarea dinamismului, operativității și eficienței muncii noastre.

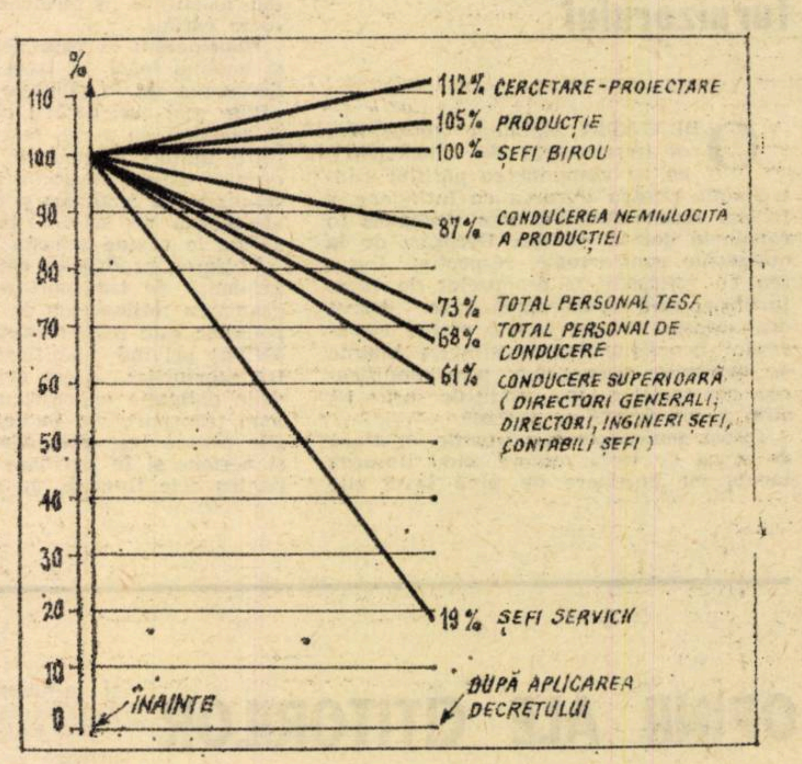

Modificarea numărului diferitelor categorii de personal din cadrul Ministerului Energiei Electrice, ca urmare a aplicării Decretului nr. 162/1973

CAZURI ÎN DEZBATERE

„DELEGAREA DE ATRIBUȚII OPERATIVITATEA, DINAMISMUL ȘI EFICIENȚA CONDUCERII"

OPINII ALE CITITORILOR

ÎNCEPÎND cu nr. 16 a.c. am reluat rubrica „Cazuri în dezbatere". În cadrul rubricii vom prezenta cazuri culese din realitățile noastre economice, urmate de opiniile cititorilor și de comentarii ale unor cunoscuți specialiști în domeniul conducerii.

În acest număr publicăm două din opiniile exprimate de cititori ai revistei pe marginea cazului „Delegarea de autoritate, operativitatea, dinamismul și eficiența conducerii", urmînd ca, într-un viitor număr să publicăm comentariul unui specialist.

REFERITOR la cazul pus în discuție, aș vrea să arăt că adresa către centrală trebuia să fie semnată de însuși ministrul, ținînd seama de faptul că era una din cele mai mari centrale industriale ale țării și viza o problemă de investiții. Centrala primește multe adrese de la minister, cu diferite semnături, dar, pentru lucrări de investiții, care antrenează multe compartimente și o mare parte din salariați, consider că era altfel privită semnătura ministrului, decît a adjunctului acestuia.

Directorul general a delegat atribuții de interes major pentru centrală unui inginer specialist, ignorînd rolul și atribuțiile directorului tehnic Pricop.

Directorul adjunct cere zilnic informații inginerului Simionescu. I-a delegat dreptul de inițiativă și autoritate, dar, de fapt, încearcă să conducă tot el lucrarea, de pe o poziție mai comodă. Inginerul Simionescu trebuia lăsat măcar 3—4 zile să se descurce singur și nu zilnic să fie oprit din anumite planuri pentru a 2-a zi.

Suprapunerile de intervenții între inginerul Simionescu și diferite compartimente apar tocmai datorită faptului că acestea au lucrat și mai lucrează sub conducerea directorului tehnic, iar ing. Simionescu nu poate cunoaște toate situațiile existente și noi, salariații fiind încă sub conducerea directorului.

La ședința de la minister trebuia să meargă inginerul Simionescu.

Cît despre discuția: „altă dată să nu se mai întîmple, te rog să iei măsuri, am să discut eu etc." directorul general a dat dovadă de lipsă de tact în munca cu omul. Într-un asemenea climat, în care unul țipă, iar celălalt tace — rezultatul este mult mai rău decît dacă tac amîndoi.

Sînt pentru critică, pentru o poziție și atitudine fermă de partea adevărului și realității concrete, dar în sensul remedierii greșelilor, prin menținerea echilibrului moral al fiecărui salariat. În practică, multe variante optime au rămas neaplicate datorită lipsei de inițiativă și curaj a subalternilor în fața unor șefi care n-au găsit niciodată un cuvînt de laudă, din contră, au ținut să le reamintească „ești incapabil" în față sau, mai grav, în fața altora.

(Continuare în pag. 12)

ec. Maria TIMOFTE
Serv. plan O.N.M., I.G.C.L. — Deva

agenda economistului

Unitățile fără personalitate juridică din cadrul întreprinderilor

ESTE CUNOSCUT că Legea nr. 11/1971, prin art. 38 consacră existența, în cadrul centralelor a unităților componente fără personalitate juridică dar cu gestiune economică, pe care le-a denumit : fabrici, uzine, exploatări, secții, șantiere, ateliere, sau depozite. Înființarea și funcționarea acestor unități productive a fost determinată, pe de o parte, de necesitatea concentrării la nivelul centralei a anumitor funcții, iar pe de altă parte, de condițiile concrete de lucru care impuneau existența unor nuclee tehnico-economice legate direct și nemijlocit de procesul de producție.

Decretul nr. 162/1973, pornind de la aceleași necesități ale concentrării, a creat întreprinderi foarte mari și complexe, cu procese de producție diferite, răspîndite pe o mare întindere teritorială. Funcționarea acestora numai cu un singur sistem de structură funcțională la nivelul întreprinderii ar fi avut un dublu efect negativ : îndepărta conducerea de producție, cu toate consecințele negative ale acestei stări de lucruri, necesitînd în același timp mari cheltuieli de deplasare și o decalare de loc neglijabilă între momentul în care are loc fenomenul economic propriu-zis și data cînd acesta se evidențiază în contabilitate, temporizare care poate aduce grave prejudicii avutului obștesc. Pentru a preîntîmpina astfel de fenomene, actul normativ citat (Decretul nr. 162/1963), prin art. 8, consacră posibilitatea înființării, în cadrul întreprinderilor, a unor unități fără personalitate juridică, denumite uzine, fabrici sau exploatări. Este de observat similitudinea de terminologie folosită de art. 38 din Legea nr. 11/1971 și art. 8 din Decretul nr. 162/1973.

Înființarea acestora — avînd caracter excepțional — este supusă unor condiții de fond și de formă specificate expres de actul normativ :

— unitățile fără personalitate juridică pot lua ființă numai în cadrul întreprinderilor foarte mari și complexe care au procese de producție diferite ;

— este necesară aprobarea consiliului de conducere al ministerului sau a altui organ central al administrației de stat, pe baza acordului Consiliului pentru Problemele Organizării Economico-Sociale.

Ne propunem, în cele ce urmează, să precizăm dacă aceste unități au sau pot avea aceleași drepturi și obligațiuni ca unitățile componente ale centralelor.

Răspunsul nu poate fi categoric într-un sens sau în altul, ci diferențiat și nuanțat în funcție de anumite împrejurări de fapt.

Împrejurarea că însuși actul normativ consideră existența unor astfel de unități în cadrul întreprinderilor ca avînd un caracter de excepție, lasă să se degaje concluzia că, odată înființate, ele au un statut similar cu unitățile componente ale centralelor. Posibilitatea pe care o acordă Decretul citat unităților situate în alte localități decît unde se află sediul întreprinderii, de a-și include în structura lor organizatorică un număr de compartimente funcționale strict necesare care să le asigure o activitate normală, pare, de asemenea, a sugera că li se creează o oarecare autonomie. Pornind de la finalitatea recentului act normativ, de a asigura tuturor unităților economice un cadru cît mai favorabil dezvoltării activităților lor specifice, de a apropia conducerea de producție și de a realiza o eficiență cît mai ridicată, trebuie să se accepte ideea că unitățile componente ale întreprinderilor pot avea gestiune economică și o autonomie limitată, tocmai spre a degreva pe de o parte întreprinderea de unele activități, strîns legate de producție și în același timp de a realiza cu maximum de operativitate atît aprovizionarea necesară procesului de producție cît și desfacerea produselor. Desigur că întreprinderea va stabili limitele în care unitatea componentă poate acționa.

Atingerea obiectivelor susmenționate nu se poate realiza decît dacă se deschide posibilitatea acestor unități de a avea subcont la bancă și de a încheia, în numele întreprinderii, pe bază de reprezentare, contractele economice necesare desfășurării activității de producție și de desfacere.

Un asemenea procedeu are multiple avantaje :

— degrevează întreprinderea de unele activități care se pot face mai bine și mai repede la nivelul unității ;

— permite întreprinderii de a se ocupa cu precădere de deciziile majore, de strategia dezvoltării, de cercetare și de organizarea producției pe baze științifice ;

— înlătură eventuale atingeri ale avutului obștesc ce ar putea avea loc în cazul cînd evidența ar avea loc centralizat ;

— se realizează economii la fondul de deplasări ;

— se asigură o mai mare viteză de rotație a fondurilor ;

— se realizează o disciplină financiară și contractuală mai fermă, deoarece compartimentele funcționale sînt mai legate și mai dependente de structurile de producție.

O asemenea autonomie limitată nu poate aduce decît avantaje atît pentru unitate componentă și pentru întreprindere, cît și la nivel macro-economic.

Desigur, însă, că unitățile componente ale întreprinderilor nu vor avea întru-totul regimul juridic al celor ce aparțin unor centrale. Astfel, ele pot fi conduse și de un inginer șef (art. 8 al. 2 din Decret) nu numai de către un director sau conducător, nu vor avea, în sînul lor, un comitet al oamenilor muncii, nu vor putea fi înzestrate cu fonduri fixe și nici dotate cu mijloace circulante proprii de către întreprindere, deoarece asemenea prerogative sînt conferite numai centralelor (art. 40 din Legea nr. 11/1971).

dr. C. JORNESCU

Depășiri de termene neimputabile furnizorului

OBLIGAȚIA stabilirii termenelor de livrare prin zile calendaristice, și răspunderea părților contractante pentru livrarea cu întîrziere, a format recent obiectul unor dezbateri în coloanele acestei reviste. Derogări de la obligațiile contractuale, respectiv livrarea cu întîrziere a produselor de către furnizor, fără consecințele care derivă din aceasta, se pot stabili numai cu acordul beneficiarului, bineînțeles înainte de expirarea termenelor, prin modificarea contractelor, în condițiile art. 18, alin. 2, din Legea nr. 71/1969.

Totuși, mai poate fi o situație, în afară de cauza de forță majoră, cînd livrarea făcută cu întîrziere de pînă la 5 zile pentru produsele transportate cu mijloace feroviare, auto, aeriene și fluviale, nu atrage răspunderea expeditorului, respectiv a furnizorului, dacă acesta a predat mărfurile în termenul util-planificat, către cărăuș.

Considerăm că este necesar să arătăm și temeiul legal, în baza căruia operează derogarea de la clauzele contractuale arătate mai sus, pentru că, find cunoscut și acceptat, ca atare, se evită unele litigii între unități economice sau interpretări eronate asupra respectării disciplinei contractuale, în analizele și controalele ce se efectuează pe această linie de organele cărora le revine această sarcină.

Livrarea produselor este în strînsă dependență de transportarea lor, iar programarea mijloacelor de transport și expedierea este reglementată de H.C.M. nr. 57/1952 privind planificarea operativă a transporturilor. Acest act normativ prevede obilgația expeditorului de a-și eșalona transporturile în perioade de cîte 5 zile pentru transporturile feroviare, auto și aeriene și în perioade de cîte 10 zile pentru cele fluviale, cu dreptul ministerului de resort de a dispune intensificarea transporturilor (art. 13), iar pentru utilizarea rațională a mijloacelor de transport — optimizarea transporturilor — **de a decala transporturile programate la încărcare pe o perioadă de pînă la 5 zile** față de termenele stabilite (art. 14), cărăușul fiind exonerat de răspundere dacă pînă la finele lunii pune la dispoziția furnizorului tonajul prevăzut în planul operativ de transport.

Față de aceste dispoziții legale, expeditorii fiind obligați să execute măsurile luate de cărăuș, **decalările intervenite în aceste condiții nu pot fi imputabile furnizorul** — sub aspectul întîrzierii livrărilor, cu **numărul de zile** cu care cărăușul a decalat punerea la dispoziție a mijloacelor de transport. Acest punct de vedere este însușit și de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe (adresa nr. 175.146 din 28 martie 1972 adresată Băncii Naționale a R. S. România).

Tot prin aplicarea aceluiași act normativ se mai pot ivi situații cînd anumite cantități, pentru care s-au stabilit prin contract termene certe de livrare, să nu mai poată fi expediate, potrivit acestor clauze, deoarece s-a acordat cărăușului dreptul de a organiza concentrarea încărcărilor în vederea marșrutizării transporturilor, ținînd seama de capacitatea maximă a liniilor de încărcare ale expeditorilor. În consecință regularizarea livrărilor este impusă în funcție de cantitățile neexpediate din aceste cauze.

Furnizorul trebuie să ia toate măsurile spre a evita întîrzierea lucrărilor, folosind posibilitățile pe care le are la dispoziție pentru alegerea mijloacelor de transport adecvate (expedierea în vagon comun etc.), exonerarea sa de răspundere urmînd a fi stabilită, pe baza unor dovezi temeinice, deci în cadrul unor litigii, care așa cum am mai arătat trebuie evitate.

Alexandru TEODORESCU

OPINII ALE CITITORILOR

(Urmare din pag. 11)

În cazul de față relațiile între personal erau nefavorabile. Directorul general a luat o decizie de unul singur, ignorînd părerea directorului tehnic. În plus, a încredințat o problemă de interes major pentru unitatea sa unui specialist fără experiență în probleme de conducere.

Varianta mea : După 1 an de la începerea lucrărilor, l-aș fi ales pe directorul tehnic, coordonator direct al lucrărilor, știind că el cunoaște situația existentă, mersul lucrărilor, pentru faptul că este un cadru de conducere, se descurcă în legăturile cu unitățile furnizoare și cunoaște chiar oamenii serviciilor de investiții, cercetare, dezvoltare, atribuțiile acestora, și-i înțelege în greutățile ivite pe parcurs.

Eu și inginerul Simionescu ne-am fi alăturat directorului tehnic și l-am fi sprijinit zilnic în orice problemă ivită, iar săptămînal am fi făcut bilanțul lucrărilor realizate.

ADRESA ministerului semnată de ministrul adjunct — precizînd centralei să se ocupe de investiția obiectivului „Brevet" — este corectă (vezi art 95 Legea finanțelor : centralele industriale — și alte unități economice definite de H.C.M. 859/1970 art. 7 și 66 — deschid finanțările ... și urmăresc realizarea investițiilor). Dacă adresa este considerată ca o delegare — cu atît mai mult.

Directorul general al Centralei, M. Zinescu — ca urmare a importanței obiectivului „Brevet", a atenției ce i se acordă, ori ca „atribuție de serviciu" — și-a asumat personal urmărirea și dirijarea lucrărilor.

Conform principiului de drept „delegata potestas non delegatur", el nu trebuia să delege. Delegînd, a săvîrșit o primă greșeală.

A doua greșeală : delegarea s-a făcut unui organ nu de rang imediat (Karl Stefanic — Allmayer „33 de principii de conducere a întreprinderii", Editura politică București, 1970, pag. 47), bunăoară directorului tehnic Pricop, ci inginerului Simionescu care, de foarte mult timp, nu a mai exercitat o funcție de conducere, fiind orientat cu prioritate spre rezolvarea unor probleme de perspectivă.

Directorul centralei mai greșește cînd interpelează pe ing. Simionescu — în biroul său, de față cu directorul întreprinderii de montaj (și cu alții) asupra decalării termenelor de instalații-montaj.

Directorul tehnic Pricop se comportă corect pînă cînd „au început să apară suprapuneri" în coordonarea atribuțiilor lui Simionescu cu cele ale altor compartimente. Ing. Simionescu : om de concepție, rezolvă cu rezultate de prestigiu problemele de cercetare-dezvoltare pe plan tehnologic, preocupat de formația sa, dovedește că are și capacitatea de a rezolva problemele practice (poate prin calcule de drum critic) cu șeful șantierului întreprinderii de montaj. A făcut totuși o greșeală: nu a ținut zilnic la curent pe directorul general Zinescu cu problemele mari ce apăreau — așa cum i se dăduse dispoziție.

Natura relațiilor : dictat — Zinescu („Nu ... Chemați-l și puneți-l în temă") ; chibzuit (diplomat) — Pricop („Cred că e bine să ne mai gîndim") ; subordonat — Simionescu (a înregistrat ceea ce avea de făcut).

Cum aș fi procedat eu ? Aș fi coordonat personal investiția „Brevet".

În cazul că mă fixam asupra ing. Simionescu aș fi vorbit preliminar cu directorul tehnic Pricop în termenii :

— Ce-ai zice dacă ne-am uni eforturile la reușita „Brevet"-ului nostru ? ! Gîndește și dumneata la asta și să discutăm. Poate cooptăm și pe ing. Simionescu, subordonatul d-tale direct. La o apropiată revedere aș fi ascultat părerea lui. Ar fi urmat apoi o convorbire în trei, incluzînd pe Simionescu.

Dată fiind importanța mare a investițiilor, Zinescu trebuia să rămînă coordonatorul (K. Allmayer : se cedează atribuțiile mai puțin importante, care au caracter de rutină ...).

ec. D. MIERLĂ
inspector
Banca Națională

pregătirea
și utilizarea
cadrelor

● 70% din populația incadrată in industria românească este in vîrstă sub 40 de ani

● Aducînd cu sine în viața economică dinamismul, entuziasmul, fantezia și spiritul său novator, tineretul constituie o forță importantă în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate

● Cum pot fi fructificate oportunitățile create de industrializarea socialistă pentru echilibrarea demografică a lumii rurale cu cea urbană.

TINERETUL ȘI DINAMISMUL ECONOMIC

DEZVOLTAREA societății socialiste a determinat creșterea rolului tineretului în viața economică, socială și culturală a țării noastre. Stînd sub semnul unei viguroase stabilizări demografice și a unei creșteri economice fără precedent, dominată de raporturi sociale de producție de tip nou, societatea socialistă a permis afirmarea tinerei generații, care aduce cu sine în procesul construcției întreaga forță mobilizatoare, entuziasmul, dinamismul, fantezia, sinceritatea și spiritul său novator.

Studiul structurii socioprofesionale a tineretului în țara noastră, în anii socialismului, relevă importante mutații calitative care dovedesc o deplasare accentuată a populației tinere spre un nivel superior de integrare în activitatea productivă. Participarea la muncă a tineretului este dominată de inserția progresivă în ramuri industriale și sectoare terțiare, în dauna agriculturii. Ca urmare a acestei orientări marcante spre ramurile neagricole ale economiei, statisticile semnalează o creștere vizibilă a ponderii tinerilor ocupați în industrie, în special în ramurile ei „de viitor". Cifrele sînt semnificative : în industrie numai aproximativ 31% din salariați au depășit vîrsta de 40 de ani, iar în construcții această cifră coboară la 29%.

Se știe că revoluția tehnico-științifică reclamă o pregătire minuțioasă a forței de muncă atrasă în circuitul economic. Acest proces de instruire profesională determină o selecție în interiorul forței de muncă, proces care conduce treptat la creșterea ponderii personalului cu calificare superioară, cu o cultură profesională ridicată. În dinamică, această schimbare de pondere se face pe seama generației tinere. Rezultă și de aici creșterea hotărîtoare a importanței economice a populației active tinere. De altfel, ponderea tinerilor ocupați în industrie a cunoscut următoarea dinamică progresivă : 1956 — 100 ; 1966 — 101,8 ; 1968 — 103,6. Concomitent, același indicator înregistrează în agricultură o reducere de la anul de bază 1956 (100%) la 92,9% în 1966 și 84,4% în 1970.

Desigur, nu putem să nu observăm că, paralel cu angajarea și integrarea în muncă a contingentelor tinere, se remarcă și un fenomen de neîncadrare a tinerilor în activități sociale utile, desigur la o scară comparativ redusă. Situația s-a configurat astfel datorită colectivității femeilor casnice.

Există în grupa tinerilor neîncadrați o proporție destul de ridicată (circa 25%) de absolvenți ai liceelor teoretice. În schimb, ponderea tinerilor care au absolvit diferite școli de specializare postliceală este relativ scăzută (5%).

Fenomenul neîncadrării tineretului în muncă nu atinge cote exagerate la nivel național (în 1971 — 16,5% din populația tînără a țării, 12% — masculin, 21% — feminin), el fiind întîlnit mai ales în rîndul femeilor căsătorite, de vîrstă 19—21 ani, absolvente ale școlii generale și ale liceului teoretic, domiciliate în mediul rural. Iată cum se prezintă, pe ansamblu, repartizarea tinerilor neîncadrați pe medii și sexe :

tineri neîncadrați ↗ rural 2/3 (↗ masculin 1/3; ↘ feminin 2/3)
tineri neîncadrați ↘ urban 1/3 (↗ masculin 1/3; ↘ feminin 2/3)

Explicația acestei stări de lucruri rezidă în utilizarea, nu totdeauna judicioasă, a resurselor de forță de muncă, mai ales a celor din mediul rural. Folosirea incompletă a potențialului de muncă se datorează nu numai sezonalității activității productive în agricultură, ci și unor deficiențe în organizarea muncii în acest sector. De asemenea, continuă să absenteze unele activități economice (semiindustrializarea sau industrializarea produselor agricole, producerea obiectelor de artizanat inclusiv prin muncă la domiciliu, construcții și amenajări de drumuri și poduri, servicii neproductive pentru populație etc.) capabile să mobilizeze surplusul de forță de muncă în perioade de timp nedestinate producției agricole.

Pentru a crea posibilitatea unor comparații privind situația populației tinere neîncadrate, prezentăm un tabel conținînd indicii de activitate ai populației pe sexe și grupe de vîrstă, în diferite țări europene.

Se observă cum indicele de activitate la femeile căsătorite din R. S. România este mult superior situației din celelalte țări.

Un interes deosebit prezintă urmărirea consecințelor mobilității teritoriale a populației asupra participării la muncă a tineretului. În ultimul deceniu, în țara noastră ponderea populației agricole a scăzut treptat și ireversibil, raportul dintre populația agricolă și cea neagricolă schimbîndu-se în favoarea celei din urmă. Mediul urban captează proporții însemnate din populația activă tînără. Astfel, 62,9% din populația activă din mediul urban nu a depășit vîrsta de 40 de ani, cu alte cuvinte, efortul productiv este susținut în mod predominant de către tineri. Deși s-a semnalat exodul tineretului orientat spre ramuri neagricole, situația în mediul rural se prezintă asemănător, dar la cote mai reduse : 54,7%. Se poate conchide că fenomenul mobilității teritoriale se desfășoară pe fondul creșterii participării tinerilor la activitatea de producție, atît în mediul urban cît și cel rural.

Indicii de activitate ai populației pe sexe și pe grupe de vîrstă în 1966

Țara	Total		14—19 ani		20—29 ani		30—39 ani	
	M	F	M	F	M	F	M	F
Belgia	57,7	23,8	35,5	37,0	87,0	49,4	96,0	34,9
R.F.G.	63,0	33,1	71,8	70,6	90,8	64,2	98,0	44,3
Franța	56,1	32,1	48,8	43,1	74,0	58,2	98,2	45,6
Italia	60,7	24,6	64,6	45,4	86,1	42,8	97,6	34,3
Luxemburg	59,6	21,6	58,9	55,4	96,1	41,5	98,1	25,4
Olanda	55,8	19,3	47,9	53,7	85,4	44,5	98,2	19,1
România								
— urban	60,2	37,0	28,1	23,3	89,5	63,2	98,1	67,3
— total	60,7	48,1	40,3	42,8	94,0	76,4	98,3	78,6

Deși tendința de a părăsi satul se manifestă mai intens în rîndul tinerilor, se remarcă și un curent de opinie nefavorabil plecării definitive din sat. Tineretul țărănesc optează mai de grabă, fie pentru o pendulare permanentă între sat și oraș, fie pentru angajarea în unități industriale instalate în zonele de origine. Părăsirea definitivă a domiciliului este evitată și astfel se întrevede posibilitatea echilibrării demografice a lumii rurale cu cea urbană. În acest context social-economic, pregătirea pentru muncă a tineretului trebuie axată pe parametrii prospectivi ai dezvoltării zonei de origine, paralel cu o orientare profesională adecvată, realizată într-un cadru optim, ținînd seama de necesitățile actuale și de perspectivă.

Accelerarea procesului de dezvoltare economică implică modificări esențiale în structura forței de muncă, atragerea unor categorii de populație inactivă la procesul de producție, integrarea socio-profesională armonioasă a tinerilor într-un sistem economic perfectibil. În acest context, tineretului îi revine sarcina de maximă importanță de a se angaja cu toate forțele în măreața operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Se poate aprecia că tineretul de astăzi al României, puternic ancorat în realitățile pe care le trăiește și le creează, depune eforturi susținute pentru dezvoltarea multilaterală a țării, pentru realizarea acestui deziderat social major al vremurilor noastre.

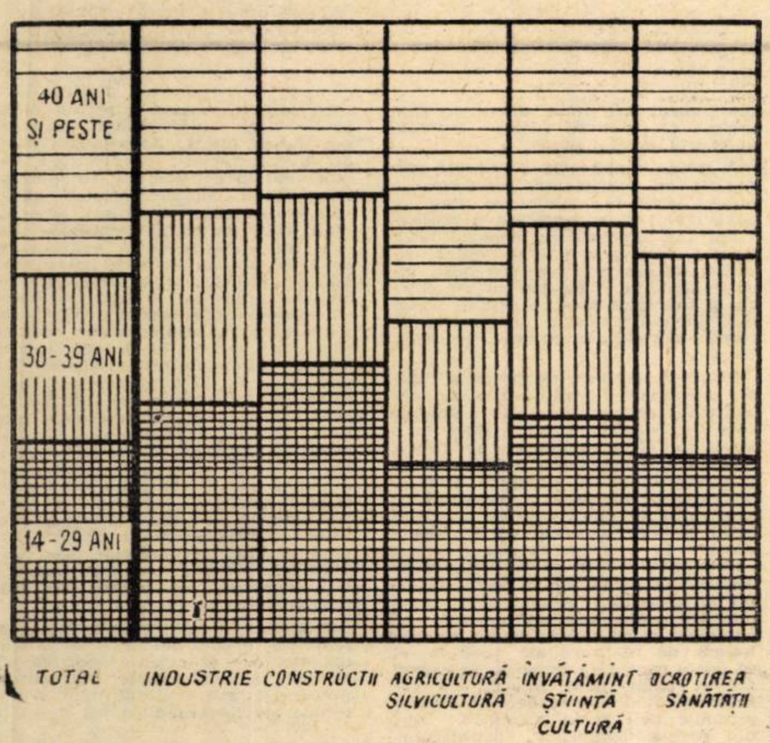

Grafic nr. 1 — Ponderea populației ocupate pe grupe de vîrste, pe total și pe ramuri ale economiei naționale

Gabriela CRESIN
Aurel DRĂGUȚ
Centrul de cercetări pentru problemele tineretului

VITRINA CU CĂRȚI

● Eugeniu Niculescu-Mizil, **Cibernetica și aplicațiile ei în tehnică și economia industriei**, Ed. Academiei, 1973. Sistemele sociale, ca și cele economice și industriale analizate ca sisteme cibernetice.

● Alexandru Ionescu (sub redacția), **Efectele biologice ale poluării atmosferei**, Ed. Academiei, 1973. Impurificarea crescîndă a atmosferei și schimbările în ecosistemele zonelor industriale.

● Alexandru Puiu, **Relațiile economice dintre țările socialiste și cele capitaliste**, Ed. Politică, 252 pag. 11,50 lei.

● T. Schatteles, **Previziunea economică**, Ed. Politică, 1973, 182 pag., 6 lei. Eseu.

● Ana Goldiș-Poalelungi **Știți să redactați o scrisoare în limba franceză ?**, Ed. Albatros, 1973, 262 pag., 4,50 lei.

● Ivan Nikolov, **Cibernetica și economia**, Ed. Politică, 1973, 362 pag., 11 lei. Lucrarea economistului bulgar, apărută în traducere românească în colecția „Idei contemporane", se ocupă de aspectele cibernetice ale producției sociale, privită ca sistem autoreglabil de relații valorice.

● V. A. Lisicikin, **Prognoza tehnico-științifică în ramurile industriei**, București, Ed. Tehnică, 1973 230 pag. (traducere din limba rusă). Rolul prognozei progresului științific și tehnic în perfecționarea planificării și conducerii ramurilor economiei naționale, prognoza pe termen scurt și mediu ș. a., cu exemple din sistemele de conducere cu mijloace automatizate.

● G. L. Bach, **The New Inflation** (Noua inflație), Brown University, 103 pag. Autorul, profesor la universitatea Stanford, privește inflația ca rezultanta unui complex de forțe economice, politice și sociale, care se anunță un fenomen persistent în viitorul previzibil.

● Alain Sabatier, **Les chemins de l'innovation** (Căile inovației), **Entreprise** Services Livres, 204 pag. Rațiunile și modalitățile inovației, sprijinul care i se poate acorda, pe exemplul Franței.

● Alois Riklin, **Die Europäische Gemeinschaft im System der Staatenverbindungen** (Piața Comună în sistemul relațiilor interstatale), Berna, Ed. Stämpfli & Cie AG, 1972, 405 pag. Despre natura economică, politică și juridică a Comunității Economice Europene.

● James Coveney, Sheila J. Moore **Glossary of French and English Management Terms** (Glosar francez-englez de termeni de conducere) **Entreprise** Services Livres, 146 pag. Dezvoltarea științei conducerii a fost atît de rapidă încît termeni esențiali lipsesc încă din dicționarele curente de unde necesitatea acestui glosar.

● L. Riha **Určováni efektivnosti za socialismu** (Determinarea eficienței în socialism), Praga, Ed. Svoboda, 1972, 348 pag. Determinarea eficienței investițiilor în întreprinderile de proiectare și industriale, cu exemplificări concrete din diferite ramuri ale economiei naționale.

● Maurice Allais, **La libéralisation des relations économiques internationales** (Liberalizarea relațiilor economice internaționale), Paris, Ed. Gauthier-Villars, 1972, 196 pag. Liberalizarea schimburilor înfăptuită în perioada postbelică în lumea capitalistă poate urma acum două căi complet deosebite : acorduri comerciale sau integrare economică. Autorul analizează aspectele istorice, economice și politice ale fiecăruia dintre ele, supunîndu-le reflecției cititorului.

● A. H. Mesnard, **La planification urbaine** (Planificarea urbană), Paris, P.U.F. (Dossiers Thémis), 1972, 96 pag. Evoluția planificării urbane și conținutul său actual.

● G. Frohn, **Rationell leiten** (Să conduci rațional), Berlin Ed. Die Wirtschaft, 1972. O anatomie a procesului de conducere și un îndreptar pentru organizarea și analiza activității cadrelor de conducere din economia socialistă.

● Angus Campbell, Philip E. Converse, editori, **The Human Meaning of Social Change** (Sensul uman al schimbărilor sociale), New York, Russell Sage Fundation, 1972, 547 pag. Rolul factorului uman în dezvoltarea economică (culegere de studii).

● **Restrictive Business Practices relating to Patents and Licences** (Practici restrictive privind patentele și licențele), O.C.D.E., Paris 1972, 56 pag.

● **The Far East and Australasia 1972** (Orientul Îndepărtat, Australia și Asia 1973), Londra, Europa Publications Limited, 1973, 1 306 pag. Istoria, economia și comerțul țărilor din zonă, organizații regionale din Asia și din Pacific, principalele bănci și firme industriale și comerciale anuarul personalităților din sau în legătură cu zona geografică prezentată.

● Z. Mošna, **O socialistické k řizeni** (Despre educația socialistă pe problemele de conducere), Praga, Ed. Svoboda, 1972, 244 pag. Despre pregătirea teoretică și practică a cadrelor de conducere în țările socialiste.

● I. Ehleman ș. a., **Organizace vypočetnych středisek** (Organizarea centrelor de calcul), Praga, Ed. SNTL, 1972, 202 pag. Despre utilizarea eficientă a tehnicii de calcul, crearea de premise în întreprinderi în vederea organizării exploatării raționale a calculatoarelor.

Din experiența Centralei de construcții-montaj — București

Sistemul de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor

FORȚA DE ORDONARE A INFORMATICII

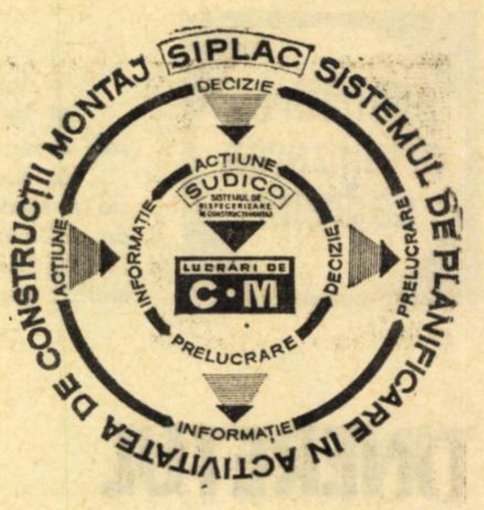

Fig. 2

PERFECȚIONAREA conducerii activității de producție în unitățile Centralei de construcții-montaj București (C.C.M.B.) constituie o preocupare permanentă a acestui colectiv, fiind considerată cheia înfăptuirii înainte de termen a prevederilor planului cincinal în condițiile unor performanțe tehnice și economice calitativ superioare.

Necesitatea proiectării sistemului de conducere cu mijloace de prelucrare automată a activității de construcții-montaj a fost impusă pe de o parte de complexitatea deosebită a problemelor de conducere în acest sector, izvorîtă din însuși specificul activității de construcții-montaj și, pe de altă parte, de sarcinile de producție practic dublate în perioada cincinalului 1971—1975 — de la 17 000 la circa 33 000 apartamente pe an.

După cum se știe, lumea întreprinderilor de construcții montaj este populată de cifre care vorbesc despre termene, durate, numărul și valoarea obiectelor de executat, despre numărul și valoarea lucrărilor executate și despre cele în curs, despre utilajele și echipamentele de șantier, despre materialele existente și necesare, despre sumele cheltuite și încasate, despre credite, debite etc.

Obiectivele de executat și lucrările edilitare aferente sînt numeroase și răspîndite pe tot teritoriul Capitalei, la realizarea lor utilizîndu-se o gamă foarte variată de materiale, numărul sortimentelor utilizate de CCMB fiind de cca 50 mii. Toate aceste caracteristici, plus împrejurarea că obiectul de executat este fix, iar mijloacele de producție mobile, ne obligă să ne imaginăm activitatea de construcții-montaj ca un flux continuu, ce trebuie să alimenteze, pe diverse circuite, nașterea unor obiecte prin grija conducătorilor execuției. În concepția centralei informatica este singurul mijloc, capabil să ordoneze toate aceste fluxuri, să sincronizeze eforturile unităților componente ale centralei.

Înfăptuirea acestui sistem care va realiza culegerea, prelucrarea și furnizarea informațiilor necesare conducerii activității de construcții, perfecționarea metodelor de conducere și folosirea tehnicii moderne de calcul în cadrul unităților sale, CCMB și-a propus să o rezolve cu sprijinul Centrului de informatică și organizare București (CINOR). Aplicarea acestui sistem va permite îmbunătățirea substanțială a unor indicatori : reducerea duratei de execuție, creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, etc.

ACȚIUNEA a fost declanșată de CCMB la începutul semestrului II al anului 1972 prin elaborarea temei de proiectare, enunțarea obiectivelor studiului și enunțarea problemelor sistemului existent ce trebuie eliminate prin reproiectarea sistemului.

Pentru realizarea proiectului au fost constituite colective în Întreprinderea de construcții montaj nr. 1 (ICM 1), Întreprinderea de construcții montaj nr. 2 (ICM 2), Întreprinderea de construcții și prefabricate București (ICPB), Întreprinderea de construcții hidrotehnice și foraje (ICHF) și Centrala de construcții-montaj București, care lucrează în colaborare cu colectivul de analiști ai CINOR. Precizăm că specialiști din întreprinderi au absolvit în prealabil cursuri de inițiere în analiză de sistem informațional și prelucrarea automată a datelor organizate de CINOR.

Proiectul se înfăptuiește conform unui program de lucru-cadru detaliat pe etape și faze de execuție.

Etapa I. — Diagnosticul preliminar al activității centralei. Complexitatea deosebită ce caracterizează activitatea de construcții-montaj a impus identificarea activităților ce definesc sistemul de conducere și a acelor probleme care, prin natura lor, dau loc la dificultăți.

Raportul diagnostic preliminar, pe baza unei analize globale și rapide de orientare în mulțimea problemelor, a permis selecționarea unui număr de 12 activități principale și anume : A—1 activitatea de planificare ; A—2 activitatea de recepție și gestionare a documentației tehnice ; A—3 contractarea lucrărilor ; A—4 elaborarea tehnologiilor de exetivitatea de planificare ; A—2 activitatea elaborarea proiectului anual de organizare ; A—6 colaborarea între unitățile de antrepriză și cele de specialitate ; A—7 elaborarea graficelor-programe ; A—8 elaborarea planului operativ de execuție ; A—9 determinarea necesarului pentru asigurarea cu resurse materiale, A—10 abateri ; A—11 activitatea de rezolvare a reclamațiilor și sesizărilor ; A—12 raportarea realizărilor de producție.

Cu acest prilej au fost sesizate problemele mai importante care cer să fie analizate în detaliu (etapa a II-a a analizei) pentru perfecționarea conducerii activității de producție construcții-montaj. Exemplu : Numărul contractelor antreprenorului general se suplimenta cu contractele încheiate între întreprinderile centralei și de aici un consum mare de timp din partea personalului pentru rezolvarea numeroaselor divergențe și concilieri ; personalul tehnic era preocupat în mod precumpănitor de urmărirea realizării lucrărilor și nu de activitatea de concepție datorită lipsei elementelor de pregătire tehnologică ; volum mare de documente și informații inutile ; graficele de coordonare nu erau elaborate în conformitate cu metodologia tipică de elaborare a acestora, astfel că majoritatea lor conțineau durate nefundamentate pe activități critice ; unele activități conțineau operații similare la diferite nivele (lot, șantier, întreprindere, centrală) cu utilizarea unor formulare multiple, evidențe greoaie etc.

Această etapă s-a încheiat cu opțiunea organului de conducere colectivă care a luat cunoștință de diagnosticul preliminar și de propunerile de orientare a analizei și a hotărît canalizarea eforturilor pentru perfecționarea sistemului informațional a celor 12 activități principale selecționate, ca fiind cele mai stringente pentru activitatea centralei. În schema nr. 1 sînt reprezentate cele 12 activități principale cu legăturile între ele.

Etapa a II-a. — Analiza sistemului actual, s-a realizat prin studierea detaliată a celor 12 activități principale. În acest scop, au fost efectuate un număr de 29 studii de analiză. Fiecare activitate a fost analizată în 2—3 sau 4 întreprinderi reprezentative, ceea ce înseamnă că fiecare întreprindere a elaborat 2—6 studii de activități. Concluziile rezultate au fost sintetizate la nivelul Centralei, pe activități specifice.

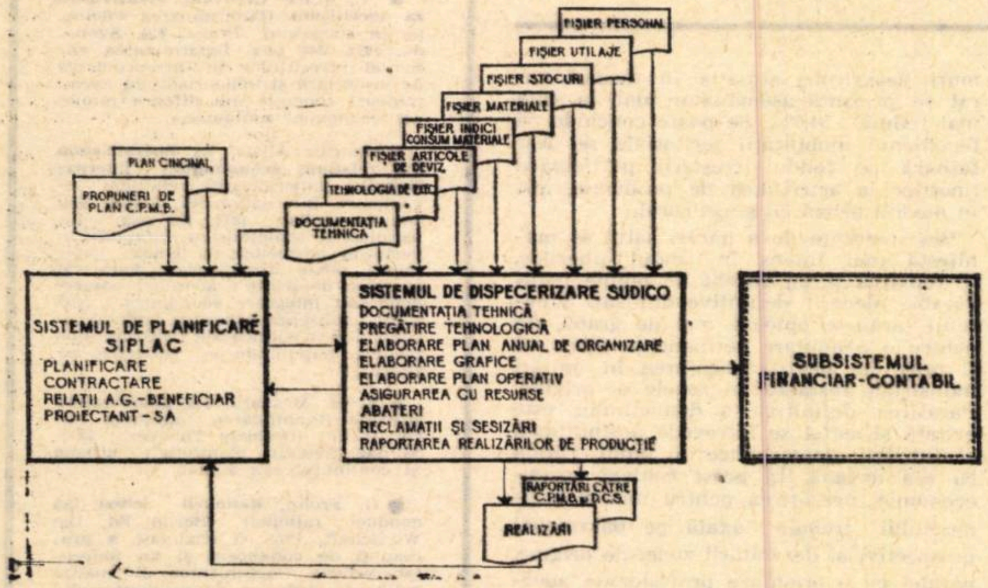

Fig. 1

Paralel s-a făcut o analiză a utilizării forței de muncă, prin metoda observărilor instantanee la un număr de 19 puncte de lucru, urmărindu-se 29 formații de lucru, printr-un număr de circa 30 000 observări instantanee. A fost astfel determinat gradul de utilizare a forței de muncă. Analiza a evidențiat rezervele de forță de muncă existente pentru realizarea operațiunilor de bază și necesitatea sporirii preocupărilor de a introduce metode noi pentru îmbunătățirea proceselor tehnologice, a pregătirii tehnologice de ansamblu și de detaliu, în vederea creșterii gradului de utilizare a forței de muncă, pentru realizarea operațiunilor de bază.

Anticipînd etapa de proiectare s-a elaborat o metodologie pentru calculul capacității de producție a unităților de construcții-montaj, ținînd seama de specificul de activitate al centralei, în vederea obținerii datelor necesare programării producției.

Sinteza sau raportul DIAGNOSTIC-GENERAL, elaborat pe baza tuturor acestor studii ilustrează concentrat sistemul de conducere al activității de construcții montaj denumit prescurtat SIPLAC-SUDICO (Sistemul de planificare a activității de construcții și subsistemul de dispecerizare a activității de construcții montaj) vezi fig. 2. Pentru fiecare din cele 12 activități specifice, s-a elaborat cîte un tabel centralizator al elementelor de ordin critic, propuneri de rezolvare și evaluare a eficienței economice ce se poate obține prin aplicarea propunerilor indicate. S-au întocmit, de asemenea, planșe de exemplificare, ce urmăresc evidențierea unor consecințe, pentru fundamentarea deciziilor care vor fi luate în vederea îmbunătățirii concrete a activității. Raportul diagnostic prezintă în cinci variante, propunerile de perfecționare a activității și 4 scheme de funcționare și organizare a Centralei de construcții-montaj.

Această etapă (a II-a) a fost finalizată prin opțiunea centralei pentru una din variantele de sistem informațional pentru conducerea activității de construcții-montaj în cadrul unităților și al CCMB. Opțiunea centralei a declanșat **proiectarea detaliată a noului sistem** — cea de a III-a etapă a proiectului, care se execută în prezent.

Prin **experimentarea și implimentarea noului sistem proiectat,** (etapa a IV-a) Centrala de construcții-montaj București va realiza eliminarea soluțiilor rutiniere și a empirismului, introducerea unei concepții științifice de conducere și organizare a producției și a muncii, pentru folosirea intensivă a tuturor capacităților tehnice, materiale și umane.

ing. Ecaterina CIUREL
C.I.N.O.R.—București

PSIHOSOCIOLOGIA INFORMATICII

Integrarea în colectiv

COLECTIVUL de informaticieni al unei unități economice joacă un rol important în viața acesteia. Dat fiind specificul acestei activități, caracterizate ca o muncă colectivă, de echipă, problema integrării capătă noi dimensiuni în acest domeniu.

Existența laboratorului de psihosociologie în cadrul Centrului de Organizare și Cibernetică în Construcții a creat posibilitatea unor preocupări pe linia integrării, a condus la stabilirea unei metodici a integrării profesionale a informaticienilor. Prezentăm, în continuare, doar cîteva idei referitoare la viu disputata problemă a integrării.

Integrarea profesională este o activitate despre care la ora actuală se vorbește în cadrul fiecărui colectiv de muncă, mai ales atunci cînd se pune problema angajării sau schimbării locului de muncă. Despre un informatician care a fost angajat și reușește să-și realizeze sarcinile de serviciu se afirmă adesea că este integrat. Despre altul care nu se înțelege cu colegii de serviciu se spune că nu este integrat ș.a... Toți cei care folosesc termenul de integrare surprind un aspect sau altul al problemei, fără a avea o imagine de ansamblu asupra ei.

Integrarea este un fenomen foarte complex. Ea cuprinde atît factorii subiectivi, cît și factorii obiectivi. Totodată, prezintă mai multe momente. Nu putem înțelege integrarea decît dacă o privim ca un proces dinamic din diverse unghiuri și sub diverse aspecte.

În cadrul rezoluției Consiliului Economic-Social al Națiunilor Unite, integrarea este definită ca un proces progresiv către participarea activă a noilor veniți la viața economică, socială, politică, culturală, spirituală, un proces dinamic ce duce la îmbogățirea valorilor umane, la o cunoștință cu adaptare și înțelegere reciprocă, atît din partea celui care primește (colectiv), cît și din partea noului venit. Din definiția de mai sus reiese ideea unei relații reciproce între noul angajat și membrii colectivului în care își va desfășura activitatea.

Integrarea înseamnă întregire. Această noțiune, ne sugerează ideea unei structuri unitare, o viziune sistemică. Ne sugerează o funcționalitate organică, unitară, ideea unei conlucrări a elementelor care concură la alcătuirea structurii unitare pentru menținerea calității sistemului respectiv. Pentru a exprima cît mai clar fenomenul integrării socio-profesionale se folosesc adesea termenii de absorbție, asimilare, adaptare, acomodare, acceptare. Unii din ei fiind termeni împrumutați din biologie, bineînțeles, că sensul este altul decît cel biologic.

Procesul integrării socio-profesionale presupune mai multe momente. Primul moment se referă la relația acomodare—acceptare, relație cu caracter reciproc, care se stabilește între noul venit și colectiv.

În această primă fază este indicat ca noul venit să ocupe o poziție de observator al activității colectivului, să se informeze asupra aspectelor esențiale, cunoscînd obiectivele, sarcinile și mijloacele de realizare a acestora. Tot în această fază este necesar să se realizeze o cunoaștere reciprocă între noul venit și membrii colectivului. Următorul pas în procesul integrării este adaptarea reciprocă a celor doi termeni sub toate aspectele activității profesionale. Faza aceasta vizează o activitate practică din partea noului venit. El începe să rezolve probleme specifice activității colectivului și postului său. Totuși, în această etapă trebuie să fie scutit de răspunderea ce revine în mod firesc unui titular de post. Șeful și membrii colectivului trebuie să acorde un sprijin colegial noului venit, să-l încurajeze, scoțînd în evidență aspectele pozitive din cadrul activității acestuia. Este indicat să se evite critica frontală în cadrul acestei etape.

A treia etapă este cunoscută sub numele de „modelare", „acordare" a noului venit la modul de viață al colectivului și o modelare a colectivului în funcție de personalitatea noului salariat. Această etapă se caracterizează printr-o activitate independentă, dar colaborînd cu colegii și solicitînd ajutorul șefului ierarhic, purtînd totodată răspunderea ce rezultă din statutul postului pe care-l deține.

Printr-o acordare reciprocă a tuturor elementelor constitutive ale colectivului se realizează un progres care ,în cele din urmă, duce la o absorbție și o asimilare reciprocă. Absorbția și asimilația trebuie văzută și interpretată în alt spirit decît în activitatea biologică. Absorbția și asimilarea de către colectiv a noului venit trebuie înțeleasă ca o „încorporare" în colectiv, în așa fel încît acesta (noul venit) să fie motivat de aceleași obiective ca și vechii membri ai grupului. Atunci cînd noul membru și-a asimilat normele și cutumele colectivului, scopul și mijloacele de realizare ale acestuia, el se poate considera integrat. În cadrul acestei etape noul salariat va rezolva în mod independent și creator sarcinile ce-i revin asimilînd idei din partea membrilor colectivului, iar colectivul, la rîndul său, asimilînd ideile, metodele și procedeele colegului lor integrat.

Cît privește durata integrată socio-profesională a informaticienilor nu se pot indica limite. Aceasta depinzînd de diverși factori, printre care trebuie luat în considerație complexitatea postului, complexitatea și structura colectivului, structura personalității celui ce se integrează etc. Durata integrării poate fi simțitor redusă în situația în care liderul formal al colectivului se preocupă de această problemă. Putem considera că acest lucru în cadrul C.O.C.C.-ului s-a realizat la majoritatea salariaților, fapt relevat și de sondajul de opinie întreprins pentru a surprinde stadiul actual al integrării socio-profesionale. Rezultatele anchetei sînt în sprijinul ipotezei că procesul integrării evoluează spre o realizare deplină, că reușește să devină un proces progresiv către participarea activă a noilor veniți la viața economică, socială, politică, culturală un proces dinamic care duce la îmbogățirea valorilor umane. Acest proces complex al integrării trebuie să aibă o influență pozitivă asupra personalității membrilor colectivului, să contribuie la prosperarea acestora.

Procesul de integrare trebuie să realizeze în cele din urmă o funcționalitate care să asigure sporirea eficienței muncii grupului în unitate, precum și satisfacții spirituale și materiale ale fiecărui membru în parte.

sociolog Rodica LECA
psiholog Cornel COTOR

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XIII)

(Urmare din numărul trecut)

COLABORAREA economică dintre țările socialiste în industria construcțiilor de mașini se realizează, de asemenea, și **pe cale multilaterală.** În toate domeniile și, bineînțeles, și în industria construcțiilor de mașini, există o strînsă interdependență a colaborării economice realizată pe cale bilaterală cu cea desfășurată pe cale multilaterală. De multe ori acțiunile de colaborare convenite între două țări în mod direct, pe cale bilaterală au fost declanșate ca urmare a examinării problemelor respective în cadrul multilateral în organizațiile internaționale din domeniul de activitate la care ne referim. În același timp, practica colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste cunoaște situații în care, ca urmare a manifestării interesului mai multor țări, acțiuni concrete de colaborare inițiate în tratative bilaterale sînt transpuse în cadrul multilateral ca urmare a interesului manifestat și de alte state în a participa la colaborarea respectivă.

În industria construcțiilor de mașini ca, de altfel, în general, în domeniul producției materiale sau în alte domenii ale colaborării economice și tehnico-științifice, distingem colaborarea în realizarea unor acțiuni concrete la care participă mai mult de două țări, cu alte cuvinte colaborarea pe cale multilaterală nemijlocită între țările participante și colaborarea multilaterală desfășurată în cadrul organizațiilor internaționale.

Țara noastră promovează colaborarea economică și cooperarea în producția industriei construcțiilor de mașini, pe cale multilaterală, desfășurată atît în mod nemijlocit între țări cît și în cadrul organizațiilor internaționale. Drept exemplu de colaborare multilaterală nemijlocită între state socialiste, la care participă România, putem aminti, contractul potrivit căruia Partea română livrează proiectele și echipamentele de automatizare, participă, în calitate de subfurnizor, alături de R.D. Germană la construirea unei fabrici de ciment în Iugoslavia sau colaborarea dintre țara noastră, U.R.S.S. și Iugoslavia în realizarea hidroagregatelor de la Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier". Potrivit înțelegerii intervenite, Uniunea Sovietică a livrat României și Iugoslaviei unele hidroagregate, iar altele au fost asimilate în țara noastră pe baza documentației sovietice.

DESFĂȘURAREA colaborării economice și tehnico-științifice pe cale multilaterală în industria construcțiilor de mașini dintre țările socialiste are loc în cadrul **Consiliului de Ajutor Economic Reciproc,** respectiv în cadrul Comisiei permanente CAER pentru construcțiile de mașini, precum și în cadrul altor organizații internaționale specializate ale acestor țări.

Rezultatele examinării problemelor care prezintă interes reciproc pentru țări în Comisia permanentă CAER pentru construcții de mașini se concretizează în recomandări adresate acestora mai ales în ceea ce privește coordonarea planurilor, specializarea în producție sau perfectarea anumitor acțiuni concrete de cooperare.

În această ramură a industriei, specializarea și cooperarea internațională în producție constituie forme de colaborare care își găsesc condiții deosebit de prielnice de aplicare și realizare. Dezvoltarea științei și tehnicii contemporane, modernizarea rapidă a tehnologiilor și, în general, introducerea în procesul de producție a celor mai noi cuceriri ale științei impun, la rîndul lor, dezvoltarea și diversificarea colaborării, prin practicarea pe scară largă a specializării internaționale în producție — caracteristică specifică a procesului de adîncire a diviziunii internaționale a muncii contemporane. O asemenea formă de colaborare permite punerea în valoare, în condiții de maximă eficiență, a potențialului economic și tehnic al fiecărei țări, permite valorificarea pe bază de reciprocitate a experienței acumulate de către fiecare țară participantă.

Cooperarea și specializarea internațională în producție cu celelalte țări socialiste constituie și pentru țara noastră un mijloc de potențare a resurselor sale materiale și umane, contribuind la realizarea, în condiții cît mai bune, a sarcinilor puse de Partidul Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Așa cum a subliniat de nenumărate ori tovarășul Nicolae Ceaușescu, cooperarea și colaborarea economică cu alte state are o mare importanță **„pentru progresul rapid și multilateral al țării noastre"[21]).**

Conducerile de partid și de stat din țările membre ale CAER au acordat și acordă o atenție deosebită colaborării în industria construcțiilor de mașini. În acest sens, Programul complex adoptat la cea de-a XXV-a Sesiune a C.A.E.R. din anul 1971 consacră dezvoltării colaborării în această ramură industrială un spațiu deosebit de larg. Țările membre ale C.A.E.R., într-un consens unanim, afirmînd că adîncirea și perfecționarea, în continuare, a colaborării trebuie să contribuie la atingerea celui mai înalt nivel tehnico-științific al producției industriale, care să asigure creșterea productivității muncii și a eficienței producției, dezvoltarea unei structuri raționale a economiei naționale a fiecărei țări, folosirea complexă a resurselor naturale, adîncirea specializării și cooperării internaționale, elaborarea și asimilarea celei mai moderne tehnologii și introducerea formelor avansate de organizare a producției și a muncii, și-au îndreptat atenția asupra unui mare număr de subramuri ale industriei construcțiilor de mașini și anume: producției utilajelor energetice de bază și auxiliare, inclusiv a instalațiilor pentru centrale atomoelectrice; producției utilajelor miniere, pentru extracția țițeiului și utilajelor pentru lucrări de prospecțiuni geologice și de foraj; producției utilajelor miniere de înnobilare și metalurgice pentru siderurgie și metalurgia neferoasă; producției mașinilor-unelte pentru așchierea metalelor, inclusiv a celor cu comandă program, a liniilor automate și sistemelor complexe de mașini, precum și a utilajelor de forjare-presare; producției mijloacelor de transport feroviar și auto, navelor, utilajelor navale, mecanismelor și motoarelor Diesel navale; producției utilajelor tehnologice și instalațiilor complete pentru industria chimică de prelucrare a țițeiului, pentru industria de celuloză și industria hîrtiei; producției utilajelor tehnologice pentru industria ușoară și alimentară; producției tractoarelor, mașinilor și utilajelor pentru mecanizarea complexă a lucrărilor agricole, utilajelor tehnologice pentru construcții și industria materialelor de construcții și, în sfîrșit, producției produselor de larg consum ale industriei construcțiilor de mașini.

Pornind de la specificul fiecăreia din subramurile amintite, precum și de la cerințele pe care dezvoltarea economiei naționale a țărilor membre ale C.A.E.R. le pune în fața industriei construcțiilor de mașini, Programul complex cuprinde o serie de prevederi a căror îndeplinire ar urma să conducă la realizarea țelurilor pe care și le propune adîncirea și perfecționarea, în continuare, a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. Astfel, se preconizează elaborarea de prognoze ale dezvoltării producției diferitelor tipuri de utilaje pe perioada pînă în anii 1980—1985, urmînd ca, pe baza acestor prognoze, să fie pregătite propuneri privind elaborarea celor mai moderne și eficiente utilaje necesare țărilor membre ale C.A.E.R., Elaborarea de prognoze privind dezvoltarea producției principalelor tipuri de utilaje — ținînd seama de realizările obținute pe plan mondial, precum și de realizările ce se preconizează a se obține — dă posibilitatea, pe de o parte, să ne înscriem în mod realist în procesul mondial al dezvoltării tehnicii, iar pe de altă parte, atrage atenția asupra rămînerilor în urmă, constituind în ultimă instanță, un element în precizarea strategiei dezvoltării construcțiilor de mașini din fiecare țară.

Programul complex cuprinde prevederi potrivit cărora în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru construcții de mașini se elaborează propuneri de specializare și cooperare în producția de noi utilaje pentru satisfacerea necesarului țărilor membre ale C.A.E.R., precum și pentru livrări de asemenea utilaje pe terțe piețe. Tipizarea și standardizarea — în cadrul standardelor adoptate pe plan mondial — a produselor de completare, a subansamblelor și accesoriilor diferitelor utilaje contribuie, în mare măsură, la lărgirea specializării și cooperării în producție, așa cum, de altfel, se precizează și în Programul complex.

Tot în vederea adîncirii și diversificării colaborării în industria construcțiilor de mașini, în producerea utilajelor la care ne-am referit mai sus, Programul complex prevede elaborarea de analize tehnico-economice a dezvoltării diferitelor tipuri de utilaje care, conjugate cu prognozele, vor da posibilități țărilor interesate membre ale C.A.E.R. să-și direcționeze acțiunile de colaborare, respectiv specializarea și cooperarea internațională în construcțiile de mașini, astfel ca să-și poată satisface în condiții optime necesarul de utilaje pentru dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiilor lor naționale. În acest sens, Programul complex cuprinde prevederi referitoare la elaborarea de propuneri privind producerea celor mai moderne utilaje necesare țărilor membre ale C.A.E.R., îndeosebi ale acelora care nu se fabrică sau se fabrică în cantități insuficiente în aceste țări.

ROMÂNIA participă în mod activ la activitatea de colaborare pe cale multilaterală în industria construcțiilor de mașini. Astfel, de exemplu, în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria construcțiilor de mașini, Partea română coordonează elaborarea prognozelor privind dezvoltarea producției de utilaj petrolier, dezvoltarea producției mașinilor de rectificat, precum și dezvoltarea potențialului tehnico-științific al producției și al necesarului de aparatură hidraulică.

În ce privește specializarea în producție, țara noastră este specializată în producția a peste 400 de tipuri de mașini și utilaje. În același timp, a încheiat acorduri multilaterale de specializare în producție pentru 10 grupe de mașini și utilaje în cadrul cărora este specializată la circa 120 de tipodimensiuni (nave, tractoare, autocamioane, unele tipuri de mașini unelte etc.).

Cercetarea aplicativă în construcțiile de mașini constituie de asemenea terenul prielnic al dezvoltării colaborării. Manifestîndu-și interesul continuu în lărgirea colaborării, țara noastră coordonează elaborarea unor teme de mare importanță pentru dezvoltarea, în continuare, a industriei construcțiilor de mașini din țările membre C.A.E.R. Dintre acestea putem aminti: elaborarea de cerințe tehnice, în concordanță cu evoluția tehnicii contemporane, pentru subramurile care fabrică produse ale industriei de mașini unelte, îmbunătățirea parametrilor și elaborarea de tipuri noi de utilaje pentru extracția gazelor și țițeiului, elaborarea principalelor direcții în proiectarea și construcția navelor maritime de transport pe perioada 1976—1980 și, după posibilități, pînă în anul 1985, pentru navele de transportat mărfuri generale pînă la 4 500 tdw ș.a.

Tot ca un exemplu de intensificare și diversificare a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. în industria construcțiilor de mașini îl constituie semnarea de către România, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria și Uniunea Sovietică a Convenției privind colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul planificării comune a unor tipuri de mașini unelte așchietoare. Scopul acestei convenții îl constituie satisfacerea necesarului țărilor participante în unele tipuri de mașini unelte așchietoare, inclusiv cu comandă program numerică pe o perioadă pînă în anul 1975. Această formă de colaborare în industria construcțiilor de mașini — planificarea comună dintre țările interesate ale unor produse și tipuri de producții — are la bază principiile stabilite în Programul complex și anume: să contribuie la dezvoltarea accelerată a celor mai moderne tipuri de producții în țările membre ale C.A.E.R. mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial, să cuprindă problemele pregătirii producției, realizării producției propriu-zise și desfacerii; în cadrul planificării comune, astfel preconizate, se păstrează caracterul de sine stătător al planificării interne din fiecare țară și al activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor lor, înfăptuindu-se, în condițiile menținerii proprietății naționale asupra capacităților de producție și resurselor naționale, această formă de colaborare nefiind însoțită de crearea unor organisme cu caracter suprastatal. Pornind de la aceste principii în convenția la care ne referim se precizează că părțile vor colabora la elaborarea prognozelor, la efectuarea de cercetări științifice, elaborarea de lucrări de specializare și cooperare, vor conveni livrările reciproce, precum și desfacerea produselor pe terțe piețe. Pe lîngă aceste probleme cu caracter general, Convenția stabilește nomenclatorul tipurilor de mașini-unelte așchietoare, ansamblele și sistemele de comandă program numerică asupra cărora se extind prevederile cuprinse în Convenție, planul măsurilor comune privind lucrările de cercetări științifice, studii și proiectare referitoare la obiectul Convenției, precum și volumele orientative ale livrărilor diferitelor tipuri de mașini unelte așchietoare, ansamble și sisteme de comandă program numerică, pe perioada pînă în anul 1975. Dacă ținem cont de faptul că această Convenție — cu acordul părților contractante — va putea fi prelungită pe următorii cinci ani, putem conclude că ea constituie un cadru prielnic al adîncirii și diversificării colaborării într-o ramură deosebit de importantă a industriei țărilor membre ale C.A.E.R.

COLABORAREA economică dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. în industria construcțiilor de mașini se desfășoară cu succes și în cadrul celorlalte organizații economice internaționale înființate de către țările interesate. O astfel de organizație internațională de colaborare în industria construcțiilor de mașini este **„Organizația de colaborare în industria de rulmenți"** (O.C.I.R.). Înființarea O.C.I.R.-ului a avut loc pe baza Convenției internaționale semnate la 25 aprilie 1964 între R. P. Bulgaria, R. P. Ungară, R. D. Germană, R. P. Polonă și R. S. Cehoslovacă. Ulterior, la această Convenție au aderat și U.R.S.S. (1965) și R. S. România (1971). Sediul acestei organizații este stabilit în R. P. Polonă — la Varșovia.

Scopul esențial al O.C.I.R.-ului este de a elabora măsuri menite să contribuie la adîncirea colaborării în vederea asigurării mai depline cu rulmenți în sortimente variate, prin folosirea mai rațională a capacităților de producție ale industriilor de rulmenți din țările participante la Convenție. Pentru a atinge scopul propus, O.C.I.R.-ul are o seamă de atribuții dintre care enumerăm cîteva care, după părerea noastră, au o importanță mai mare și prezintă o semnificație mai deosebită.

Astfel O.C.I.R.-ul elaborează propuneri privind specializarea producției de rulmenți, precum și măsurile pentru transpunerea în viață a acestor propuneri. Este știut că industria modernă solicită un sortiment deosebit de numeros de rulmenți. Producerea întregii game de rulmenți necesare economiei naționale, în afară de faptul că practic este imposibilă pentru unele țări, devine de-a dreptul nerațională avînd în vedere seriile mici pentru unele sortimente. De aceea abordarea cu hotărîre a specializării în producția de rulmenți este de natură să satisfacă cerințele dezvoltării continue a industriei fiecărei țări participante, în asemenea produse.

În cadrul O.C.I.R.-ului se convin livrările reciproce anuale de rulmenți, ținîndu-se seama de necesarul țărilor înscrise în acordurile comerciale de lungă durată. O asemenea punere de acord poate avea loc numai în condițiile unei stricte specializări, potrivit căreia participanții își asumă obligații ferme, pe de o parte de livrare a anumitor sortimente, iar pe de altă parte de preluare a sortimentelor produse de partener în cadrul specializării.

O atribuție importantă a O.C.I.R.-ului constă, de asemenea, în elaborarea de măsuri privind organizarea colaborării în producția de rulmenți care nu se produc sau se produc în cantități insuficiente în țările participante la Convenția privind activitatea O.C.I.R.-ului. De altfel, unul din deziderațele majore ale specializării internaționale în producția dintre țările socialiste și, în special, în industria construcțiilor de mașini, constă tocmai în asimilarea și producerea în serie a acelor utilaje, subansamble, dimensiuni sau tipodimensiuni care se produc în cantități insuficiente sau nu se produc în țările noastre. Numai o astfel de abordare a specializării și cooperării internaționale în producție creează premisele necesare ținerii pasului cu dezvoltarea industrială în general, contribuie la atenuarea și, eventual, la înlăturarea disparităților economice existente pe de o parte între țările socialiste, iar pe de altă parte între unele țări socialiste și țările capitaliste dezvoltate.

O altă atribuție a O.C.I.R.-ului constă în coordonarea lucrărilor de cercetări științifice, a lucrărilor experimentate de proiectări legate de producția și exploatarea rulmenților, precum și în elaborarea proceselor tehnologice tip, a subansamblelor unificate și a construcției rulmenților.

Organizarea, în modul în care țările participante cad de acord, a schimbului operativ de documentații tehnice și a schimbului de realizări tehnico-științifice și de experiență înaintată în producția și folosirea rulmenților, în special prin consultări și cunoașterea nemijlocită în mod reciproc a producției de către specialiștii țărilor, constituie, de asemenea, o contribuție de mare importanță pe care această organizație o aduce la modernizarea continuă a producției de rulmenți în țările participante.

În același timp, în cadrul O.C.I.R.-ului are loc coordonarea planurilor de perspectivă de producție pentru nomenclatorul de rulmenți în conformitate cu recomandările organelor C.A.E.R. în vederea efectuării lucrărilor de coordonare a planurilor cincinale de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor membre, precum și a planurilor lor de perspectivă. În sfera de activitate a O.C.I.R.-ului intră, de asemenea, dezvoltarea colaborării în asigurarea necesarului țărilor membre cu utilaje tehnologice, aparate, materiale de bază și auxiliare pentru industria de rulmenți, precum și dezvoltarea colaborării în unele probleme privind achiziționarea și folosirea licențelor pentru industria de rulmenți, crearea de birouri de proiectări, laboratoare etc. Fără să fie ultima ca importanță, elaborarea recomandărilor de tipizare și standardizare, în concordanță cu cerințele tehnicii mondiale a rulmenților, precum și de unificare a condițiilor tehnice de recepție constituie o sferă a preocupărilor acestei organizații internaționale.

Organizatoric O.C.I.R.-ul beneficiază de drepturile de persoană juridică, fiind condusă de o Direcție formată din reprezentanții permanenți ai tuturor părților contractante — cîte un reprezentant din partea fiecărei țări. Direcția Organizației de colaborare în industria de rulmenți are în competența ei conducerea, pe baza Convenției, a întregii activități a organizației, adoptînd **numai cu acordul tuturor părților contractante** hotărîri și recomandări privind colaborarea în domeniul respectiv. Organul permanent de lucru al O.C.I.R. este Secretariatul Direcției, alcătuit din șeful Secretariatului, locțiitorii acestuia și un număr necesar de specialiști — cetățeni ai țărilor participante. Șeful Secretariatului, locțiitorii acestuia și specialiștii sînt numiți și eliberați din muncă de Direcție. Principiile care stau la baza activității O.C.I.R.-ului sînt cele pe care le-a consfințit practica colaborării între țările membre ale C.A.E.R.

Pentru a ne da seama de amploarea pe care o are activitatea acestei organizații este deajuns să arătăm că ceva mai mult de 2/3 din schimburile reciproce de rulmenți dintre țările membre ale C.A.E.R. se efectuează prin mijlocirea O.C.I.R.

COLABORAREA dintre țările membre ale C.A.E.R. în industria construcțiilor de mașini cunoaște și alte forme organizatorice mai restrînse, atît ca număr al participanților cît și ca arie de extindere a problematicii. Astfel amintim societatea bulgaro-ungară „Intransmaș" sau societatea „Agromaș" — înființată inițial de către R.P. Bulgaria și R. P. Ungară — la care a aderat ulterior și Uniunea Sovietică.

Scopul pentru care a fost înființată societatea „Intransmaș" — conform statutului ei — constă în unirea și folosirea forțelor și mijloacelor existente în cele două țări, pentru rezolvarea în ritm accelerat a problemelor mecanizării și automatizării complexe a transportului uzinal intern și a lucrărilor de depozitare, precum și lărgirea condițiilor de colaborare directă între întreprinderile celor două țări.

Dintre obiectivele activității „Intransmaș"-ului enumerăm următoarele: asigură organizarea și realizarea colaborării în domeniul cercetărilor tehnico-științifice, a lucrărilor de construcție și experimentare îndreptate în direcția elaborării sistemelor de transport din interiorul întreprinderilor, precum și cooperarea în realizarea tehnicii aferente sistemelor de ridicat și transport; execută proiecte pentru lucrări de mecanizare și automatizare complexă a transportului uzinal intern, a lucrărilor de încărcare-descărcare și depozitare în interiorul întreprinderilor; îndeplinește funcția de furnizor general în elaborarea proiectelor de mecanizare și automatizare a transportului intern și a lucrărilor de încărcare-descărcare și depozitare; asigură executarea mașinilor și utilajelor nestandardizate, precum și a subansamblelor, elementelor și aparatajului acestor mașini; execută, în cazuri izolate, mașini speciale și unicate, precum și instalații, subansamble, elemente și aparataj care nu se fabrică în uzinele și întreprinderile din Bulgaria sau Ungaria; prezintă organelor competente din cele două țări propuneri privind coordonarea cercetărilor tehnico-științifice și a lucrărilor de proiectare-construcție, îndreptate în direcția elaborării și perfecționării tehnicii de ridicat și transportat, precum și propuneri de specializare și cooperare în această direcție.

Pentru realizarea acestor obiective, societatea „Intransmaș" încheie acorduri comerciale, financiare etc., are dreptul de a iniția acțiuni de comerț exterior în calitatea sa de furnizor general, în conformitate cu regimul comercial valutar din cele două țări. Legat de activitatea sa în calitate de furnizor general, societatea poate să încheie cu întreprinderi, organizații sau institute, contracte de subfurnizor, pentru realizarea comenzilor în ansamblu.

Societatea a reușit să asimileze noi utilaje de ridicat și transportat, dintre care menționăm: transportor — împingător suspendat cu comandă program; conveier suspendat cu lanț dublu de tip ușor; mașină automată pentru așezarea pachetelor cu suport de fund nestandardizat 800/1200 mm, cu productivitate de 1 200 pachete pe oră; conveier suspendat (monoreis) cu comandă dirijată; unele tipuri de mașini pentru aranjarea mărfurilor în rafturi și stelaje; conveiere cu bandă lată de 1 600 mm și cu o productivitate de 8 000 t/oră ș.a.

La rîndul său „Agromaș" își propune să coordoneze activitatea desfășurată în țările membre în problemele legate de crearea unor noi tipuri de mașini pentru mecanizarea lucrărilor din viticultură, legumicultură și pomicultură, precum și în problemele legate de producția acestor mașini. Principalele sarcini ale „Agromaș"-ului, conform documentelor sale normative, sînt următoarele: pregătirea de propuneri pentru organele competente din țările membre cu privire la elaborarea și punerea de acord a tehnologiei pentru diverse culturi care intră în profilul său și stabilirea sistemelor de mașini necesare pentru aplicarea proceselor tehnologice elaborate; pregătirea de propuneri privind unificarea și standardizarea mașinilor, subansamblelor și pieselor, precum și specializarea producției acestora; repartizarea sortimentelor și sprijinirea acțiunilor de lichidare a paralelismului în producție; coordonarea planurilor anuale de producție ale țărilor participante pentru produsele care intră în sfera de preocupări a „Agromaș" și elaborarea de propuneri referitoare la folosirea rațională a capacităților de producție; elaborarea de propuneri privind coordonarea și repartizarea lucrărilor de cercetări tehnico-științifice și de proiectare; elaborarea de propuneri privind coordonarea planurilor de dezvoltare tehnică și de construcții capitale efectuate de întreprinderile de producție și institutele de cercetări și proiectare din țări, care activează în domeniul respectiv. Coordonarea lucrărilor tehnico-științifice și de proiectare, precum și a lucrărilor legate în mod nemijlocit de dezvoltarea tehnică și asimilarea în producție a noi tipuri de mașini pentru legumicultură, viticultură și pomicultură constituie, de asemenea, una dintre preocupările de bază ale „Agromaș" încă de la înființarea acestuia. În afara problemelor legate de crearea și producția mașinilor pentru legumicultură, viticultură și pomicultură, societatea „Agromaș" se ocupă, de asemenea, de desfacerea mașinilor respective atît pe piața țărilor participante cît și pe piața țărilor terțe.

ÎN LEGĂTURĂ cu dezvoltarea activității de colaborare economică și tehnico-științifică în cadrul organizațiilor internaționale ale țărilor socialiste, se impune a fi subliniată preocuparea permanentă a conducerii de partid și de stat a țării noastre pentru determinarea și promovarea, împreună cu țările socialiste partenere, a unor forme de colaborare și cooperare cît mai eficiente. De altfel, prin Legea cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România — adoptată de Marea Adunare Națională în martie 1971 — sînt create premisele necesare pentru ca unitățile economice românești să poată întreține relații contractuale directe cu parteneri din alte țări, inclusiv pentru constituirea unor organizații internaționale de tipul societăților mixte sau altele, fie în România fie pe teritoriul țării partenerului.

Țara noastră, pornind de la importanța deosebită pe care o are colaborarea în industria construcțiilor de mașini și luînd în considerare posibilitățile pe care le are de a găzdui sediul unor organizații internaționale, precum și aportul pe care-l poate aduce această formă modernă la dezvoltarea colaborării, a prezentat — atît în mod nemijlocit, bilateral, cît și în cadrul organelor C.A.E.R. — propuneri privind constituirea de astfel de organizații pe teritoriul țării noastre, propuneri care în prezent sînt în curs de examinare. Se cuvine a sublinia că dintre țările membre ale C.A.E.R. — România este singura țară pe teritoriul căreia încă nu există sediul nici unei organizații economice internaționale.

Avînd în vedere rolul pe care industria construcțiilor de mașini îl are în complexul colaborării economice internaționale, organizarea pe teritoriul țărilor mai puțin dezvoltate a unor organizații internaționale în această ramură industrială poate contribui la accelerarea procesului de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

21) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie 1973, Editura politică, București 1973, pag. 45.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

DEZVĂLUIREA ESENȚEI EXPLOATĂRII FEUDALE

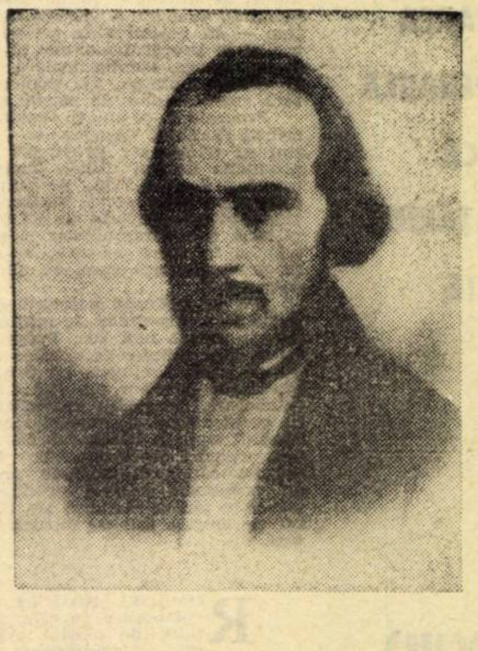

„Dacă ciocoiul ar fi putut lua în stăpînire și apa mărilor, și pe aceea ar fi speculat-o ; și așa ar fi robit pe țăran prin întuneric, prin frig, prin sete precum l-a robit prin foame, cuprinzînd pămîntul".

NICOLAE BĂLCESCU

REVOLUȚIA de la 1848 a reprezentat un moment glorios al luptelor seculare duse de poporul român pentru eliberarea socială și națională. Generată înainte de toate de o puternică agravare a tuturor contradicțiilor interne, a exploatării și asupririi maselor țărănești, revoluția avea ca obiectiv central independența și unitatea națională, abolirea relațiilor feudale, principala piedică în calea progresului multilateral al țărilor românești. Revoluționarii de la 1848 — în frunte cu înflăcăratul patriot și gînditor de talie europeană Nicolae Bălcescu — și-au dat limpede seama că de abolirea relațiilor perimate feudale depinde întreaga dezvoltare economică, socială, politică și națională, depinde însăși unitatea și independența țării.

NECESITATEA fundamentării eliberării și împroprietăririi țăranilor și în general a lichidării orînduirii feudale a generat numeroase studii teoretice-istorice cu privire la sistemul relațiilor feudale care, prin conținutul lor de idei, se înscriu printre cele mai valoroase realizări de pînă atunci ale gîndirii social-economice, naționale și universale. În cele ce urmează ne propunem să relevăm numai una dintre aceste realizări — contribuția lui Nicolae Bălcescu la elaborarea teoriei exploatării feudale, precum și unele elemente esențiale pentru explicarea științifică a exploatării capitaliste.

La o analiză atentă, în opera lui Nicolae Bălcescu găsim cel puțin **trei modalități de explicare a exploatării țăranilor dependenți din feudalism.** Fiecare din acestea, alături de unele idei neconfirmate de știința ulterioară, conțin numeroase elemente realiste cu caracter științific și care reprezintă o contribuție originală la dezvoltarea științei economice în sensul larg. Dar chiar și acele idei care nu s-au confirmat pe deplin ca științifice, în măsura în care justificau necesitatea înlăturării sistemului feudal de exploatare, au îndeplinit în epocă o funcție socială progresistă, au avut un anumit rol pozitiv pentru dezvoltarea științei economice. Ele își au explicația în situarea lui Bălcescu pe pozițiile de clasă ale țărănimii dependente, clasa cea mai interesată la noi în abolirea relațiilor feudale în acel moment istoric.

ÎN CELE MAI MULTE PASAJE, exploatarea feudală este explicată prin **constrîngerea extraeconomică.** Bălcescu vorbește frecvent de **„bogăție smulsă cu silnicie și nedreptate"** țăranului, direct de către boier sau indirect prin constrîngerea legislației feudale. În acest context, exploatarea feudală este foarte clar prezentată ca însușire gratuită de supramuncă a țăranului de către boier, stoarsă cu ajutorul violenței. Această explicație — pe care o întîlnim de altfel și în opera lui Marx și Lenin pentru condițiile feudalismului — este întru totul științifică în măsura în care țăranul dependent era înzestrat cu mijloace de producție proprii, cu vite și unelte de muncă, în măsura în care Bălcescu îl considera pe țăran coproprietar al pămîntului boieresc. În acest caz, exploatarea este posibilă **datorită dependenței personale a țăranului față de boier, datorită forței sale prin care poate dispune atît de pămîntul, cît și de brațele țăranilor.**

O A DOUA EXPLICAȚIE îmbină elemente de constrîngere extraeconomică cu recunoașterea „legitimității" unui anumit venit pentru proprietarii feudali. Potrivit acestei concepții, valoarea și veniturile ar fi produsul muncii și al capitalului (al pămîntului). În contextul acestei teorii exploatarea ar consta în faptul că boierul ia cu forța mai mult decît i se cuvine, respectiv țăranul nu primește întregul rod al muncii sale. **„Așadar,** scria Bălcescu, **o parte din veniturile pămînturilor noastre, care este numai rodul muncii noastre, care nu poate fi atribuit decît numai brațelor noastre și brațelor părinților noștri... acel prisos de valoare în veniturile voastre este averea noastră, este proprietatea noastră...".**

Deși premisa de la care pornește, după care și pămîntul creează o parte din valoare, din venituri și o parte din produse i se cuvin proprietarului pămîntului este greșită, încercarea de a stabili mărimea „rentei cuvenite", de drept proprietarului îl conduce pe Bălcescu la intuirea unor idei științifice cu privire la „valoarea" pămîntului, la distincția dintre renta feudală și prețul pămîntului. Bălcescu consideră că mărimea rentei normale, cuvenite, ar trebui să fie egală cu dobînda anuală ce s-ar putea obține, cu o rată a dobînzii de cca 5%, la un capital egal ca mărime cu „valoarea" pămîntului dat în folosință țăranului de către boier. Deci „valoarea" pămîntului (de fapt prețul) este renta capitalizată la nivelul curent al ratei dobînzii din țările capitaliste. El intuiește deosebirea nu numai cantitativă dintre dobînda cămătărească specifică feudalismului și dobînda de tip capitalist. Și aici etalon de judecare a exploatării feudale îl constituie unele categorii ale capitalismului dar, de astă dată nu categorii moral-juridice, ci categorii ale economiei politice burgheze, exprimînd relații de producție capitaliste. Explicația dată de Bălcescu susține trecerea unei părți a pămîntului moșieresc în proprietatea țăranilor chiar fără răscumpărare deoarece țăranii „au fost lipsiți de beneficiul muncii în folosul proprietarilor și ca să fim consecvenți, să le dăm o părticică chiar fără indemnizație".

CEA MAI VALOROASĂ explicație este, în opinia noastră, **dezvăluirea esenței exploatării feudale**. Ea oferă cheia înțelegerii și explicării mecanismului exploatării capitaliste care, pînă la acea dată, nu a fost rezolvată de economiști.

Pentru Smith și Ricardo era clar că profitul și renta sînt scăzăminte din valoarea creată de muncă dar considerînd salariul ca plată a muncii și ziua de muncă unitară, nedivizată, n-au putut explica pe baza teoriei valorii mecanismul producerii și însușirii plusvalorii, anume cînd și cum munca creează plusvaloare. Teoria „ultimei ore" a lui Senior a adîncit și mai mult confuzia. Socialiștii utopici (Owen) ca și cei mic-burghezi (Proudhon) considerau că exploatarea s-ar datora încălcării legii valorii. Marx în 1847 (Muncă salariată și capital) depășește punctul de vedere clasic înțelegînd că valoarea creată de muncă este mai mare decît „prețul muncii", respectiv „valoarea muncii", dar la acea dată nici Marx nu dezvăluia în toată intimitatea lui mecanismul exploatării capitaliste. La acest nivel al dezvoltării științei economice, ideile lui Bălcescu formulate în anii 1848—1850 reprezintă un plus de cunoaștere, un pas important spre elucidarea științifică a problemei.

Bălcescu pornește de la premisa fecundă că numai munca creează valoare, venituri, bogăție (nu e clară distincția între aceste noțiuni) că întreaga bogăție, provine din munca neplătită a țăranilor. **„Pămîntul dumitale** — scria Bălcescu reproducînd cuvintele adresate boierilor de un deputat țăran în Comisia proprietății **— ar putea mult să stea și bani nu ți-ar da dacă noi n-am fi umplut magaziile dumitale cu producte și casele dumitale de aur și argint...".** Deci pămîntul nu creează nici o valoare, nici un venit. **Regulamentul,** scrie Bălcescu, **a prețuit „valoarea" pămîntului și a muncii dar a uitat să prețuiască și „rodul muncii a cărui valoare întrece p-a muncei".** „P-acest rod comptează arendașul cînd ia moșia în arendă, plătind proprietarului cu fermagiu mai ridicat decît acela ce iese din prețuirea Regulamentului...". Rezultă clar deci, că atît profitul arendașului cît și renta proprietarului provin din valoarea creată de muncă peste propria sa „valoare", că izvorul plusprodusului este munca neplătită a țăranilor.

Mai rămîne de explicat cînd și cum munca țăranului produce plusprodusul, respectiv renta și profitul. În cazul lui Bălcescu această problemă este foarte simplă deoarece a analizat exploatarea în condițiile feudalismului cînd munca necesară și supramunca sînt separate în timp și spațiu. În măsura în care forma generală a exploatării este aceeași în feudalism și capitalism — anume însușirea gratuită a plusprodusului, a supramuncii — relevarea științifică a mecanismului exploatării feudale deschide calea explicării și a mecanismului exploatării capitaliste, calea împărțirii zilei de muncă în muncă necesară și supramuncă. Ținînd seama de specificul muncii în agricultură, de factorii naturali și morali Bălcescu calculează totalul anual al zilelor de muncă ale țăranului și stabilește un raport cantitativ între munca necesară și supramuncă, respectiv gradul de exploatare a țăranului român, rata rentei feudale. Reproducînd, prin intermediul unei surse indirecte, unele calcule și raționamente ale lui Bălcescu cu privire la această delimitare, Marx apreciază că nu are nici o importanță dacă din 6 zile de muncă ale lucrătorului 3 zile sînt muncă necesară și 3 zile supramuncă sau dacă „muncitorul lucrează în fiecare minut 30 secunde pentru sine și 30 secunde pentru capitalist". Pe baza acelorași surse Marx calculează chiar „rata plusvalorii".

Este posibil ca unele afirmații și năzuințe ale lui Bălcescu cu privire la o viitoare societate lipsită de orice exploatare a omului de către om să pornească din această teorie a exploatării deși există foarte slabe temeiuri să se creadă că prin astfel de afirmații ar fi vizat mai mult decît lichidarea exploatării feudale.

Firește că din punctul de vedere al unei concepții riguros științifice, din punctul de vedere al științei ulterioare, unele idei ale lui Bălcescu apar confuze sau depășite. Chiar și simplul fapt că diferitele modalități de explicare a exploatării se împletesc la tot pasul, deși în bună măsură se contrazic, vădește lipsa unei clarități depline. Dar, dincolo de toate aceste erori și confuzii — de altfel în bună măsură inerente condițiilor epocii, — nivelului dezvoltării științei economice etc. — rămîne clar conturată ideea după care munca creează un produs mai mare decît cel necesar producătorului și familiei sale, că în condițiile în care mijloacele de producție sînt în proprietatea unei clase, producătorul direct, pentru a putea obține cele necesare traiului său, trebuie să presteze supramuncă în folosul proprietarului, că timpul său de muncă se împarte în muncă necesară și supramuncă și că tocmai această supramuncă însușită în mod gratuit de proprietari este izvorul veniturilor claselor exploatatoare, constituie esența exploatării. Faptul că Marx citează pe larg, fie și din sursă indirectă, date, fapte și raționamente ale lui Bălcescu tocmai în secțiunea privind teoria plusvalorii — piatra unghiulară a învățăturii economice marxiste — este prin sine nu numai o expresie a probității autorului „Capitalului" ci și o recunoaștere și consacrare a valorii științifice a ideilor lui Bălcescu, a contribuției sale la elucidarea uneia din cele mai complexe probleme teoretice a economiei politice.

dr. V. IOȚA

Simpozion dedicat gîndirii social-economice pașoptiste

SUB auspiciile Academiei de Studii Economice și ale Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști, în zilele de 27 și 28 aprilie a.c. a avut loc la București simpozionul național studențesc pe tema „Actualitatea gîndirii social-economice și politice pașoptiste". Dedicate celei de a 125-a aniversări a Revoluției din 1848, comunicările au evidențiat însemnătatea revoluției pentru afirmarea ideilor de progres social-economic, pentru eliberarea socială și națională a celor trei țări române, concepția social-economică înaintată a revoluționarilor de la 1848. Cele 14 comunicări s-au referit la : învățămîntul în programul revoluției, perenitatea unor idei pașoptiste, conținutul de idei ale programului revoluției în Transilvania, relațiile agrare în programul revoluției, concepțiile social-economice ale lui N. Bălcescu, Ion Ionescu de la Brad, C. A. Rosetti, Eftimie Murgu.

FIȘE

Ideologie și revoluție tehnico-științifică

În ziua de 27 aprilie a.c., la Academia „Ștefan Gheorghiu" a avut loc o dezbatere organizată de Secția de științe politice a Academiei de Științe Sociale și Politice și Academia „Ștefan Gheorghiu" pe tema **Probleme ideologice ale revoluției tehnico-științifice.** Au fost susținute comunicările : prof. dr. Vasile Nichita — Încercare critică privind concepția referitoare la convergența civilizațiilor ; prof. ing. dr. Valter Roman — Sistemul om-mașină; prof. dr. Sergiu Tamaș — Ecologia în contextul confruntărilor ideologice. Au urmat discuții. În concluzie, a luat cuvîntul tov. Ștefan Voicu, redactor șef al revistei „Era socialistă", care a și condus dezbaterea.

Analele universității

● Recent au apărut ANALELE UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI, Seria Științe politice și economice. București, 130 pag. Din sumar desprindem cîteva studii cu tematică economică : Gh. Crețoiu : Conferința Națională a P.C.R. despre formarea și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială ; Simion I. Pop : Politica economică a Partidului Comunist Român de făurire și modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii în procesul construcției socialismului ; Ioana Lupaș : Unele probleme privind esența categoriei salariu în socialism ; Viorel I. Cornescu : Considerații privind formele productivității muncii ; Sica Stanciu : Progresul tehnic și uzura morală a fondurilor fixe în socialism ; Sironica Rosenberg : Considerații cu privire la conceptul de funcționalitate socială a proprietății funciare ; Dan Focșa : Coordonate ale fluxului internațional al forței de muncă în capitalism.

Devalorizarea și comerțul exterior

● În articolul **Le dollar et l'exportation française** (Dolarul și exportul francez), publicat în suplimentul din martie a.c. al revistei L'USINE NOUVELLE. Jean Ludovic combate tezele, devenite oarecum „clasice", asupra relației dintre devalorizarea unei monede și evoluția comerțului exterior al unei țări. Sprijinindu-se pe rezultatele comerțului exterior al S.U.A. în 1972, respectiv pe faptul că deficitul balanței lor comerciale a crescut de la 2 miliarde dolari în 1971 la 6,4 miliarde în 1972 (în ciuda devalorizării dolarului în decembrie 1971), autorul afirmă că relația „devalorizare = creșterea exporturilor" este perimată. Aceasta, pentru că, prețul nu constituie decît unul dintre elementele competitivității produselor, alți factori esențiali fiind legăturile comerciale tradiționale, condițiile de acordare a creditelor, existența unei rețele eficace de vînzare în străinătate etc. Autorul contestă și valabilitatea relației „devalorizarea = scăderea importurilor", arătînd că curentele de importuri ale țărilor industrializate au un pronunțat caracter de stabilitate, orientarea lor fiind puțin afectată de evoluția prețurilor. Concluzia autorului este că nici cea de-a doua devalorizare a dolarului nu va avea — prin ea însăși — un efect apreciabil asupra comerțului exterior al S.U.A., criza monetară creînd însă un climat de nesiguranță în comerțul internațional.

Domeniul „engineering"-ului

● Sub titlul de **Les marchands d'avenir** (Negutătorii viitorului), revista L'USINE NOUVELLE (suplimentul anual 1972) publică un studiu asupra conținutului noțiunii de „engineering", a sferei sale de acțiune, a domeniilor în care își manifestă cu precădere eficiența. Se apreciază că această activitate este deosebit de utilă pentru optimizarea investițiilor (ca productivitate și rentabilitate), în sectorul inovațiilor și al transferului de tehnologie, constituind, totodată, un capitol destul de important în cadrul exportului (îndeosebi pentru țările industriale). Ea include, de asemenea, un important și prețios potențial de cercetare a necesităților societății de mîine, a perspectivelor de aplicare concretă a unor noi orientări în știință și tehnică.

creștere economică

Dezbatere organizată de Catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului București pe tema:

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (IV)

„Însuși procesul înlocuirii fondurilor fixe productive este un proces al dezvoltării".

Dr. **Viorica Nicolau** (lector ASE) : Părerile potrivit cărora ar trebui să renunțăm la termenul de acumulare, fiind adecvat numai capitalismului, sînt cu totul și cu totul nereale. La vremea sa, Engels caracteriza acumularea drept funcția cea mai progresistă a societății. Potențialul economic sporit nu se poate realiza decît într-o mică măsură din fondul de înlocuire. El trebuie să se realizeze dintr-o valoare nou creată, într-o etapă dată a societății. Oricît de eficient am folosi valoarea veche existentă în societate, nu putem obține decît un plus limitat.

Optînd pentru menținerea noțiunii de fond de acumulare și fond de consum, **consider necesară abordarea fondului național de dezvoltare în strînsă legătură cu categoria de produs social final, conceput ca unitatea fondului național de dezvoltare și a fondului de consum.** Sînt întru totul de acord cu ideea susținută aici că trebuie să se cunoască nu numai rata acumulării, ci și rata fondului național de dezvoltare. Dacă se renunță la calcularea ratei acumulării nu se face un serviciu economiei socialiste. Rata fondului național de dezvoltare trebuie calculată în contextul categoriei produsului social final.

Potențele de acumulare ale fondului de amortizare, au fost evidențiate într-un fel și de Marx în „Capitalul". Ele au fost evidențiate și în literatura economică din țara noastră și în mod deosebit în lucrarea tov. Emilian Dobrescu — „Ritmul creșterii economice".

Conferința Națională a partidului din iulie 1972 are meritul de a fi direcționat atenția tuturor asupra locului și rolului fondului de amortizare în procesul dezvoltării economico-sociale, a obligat teoria și practica economică să găsească modalitățile concrete cele mai adecvate de utilizare eficientă a tuturor resurselor dezvoltării în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Aceasta trebuie să ne oblige însă la o regîndire a conținutului fondului de amortizare. Noi spunem că potențele de acumulare ale fondului de amortizare decurg și din faptul că fondurile fixe sînt supuse amortizării și după perioada lor normală de funcționare. **Această parte a fondului de amortizare consider că nu face parte din fondul de înlocuire ca parte componentă a produsului social total. El este în fapt parte a venitului național și din această cauză trebuie evidențiat în fondul de acumulare și nu în fondul de amortizare.**

Nu este lipsită de interes ideea exprimată aici de tov. Haralambie Niculescu, potrivit căreia fondul național de dezvoltare, avînd ca parte componentă întregul fond de amortizare, este nu numai sursă a dezvoltării, ci și sursă a înlocuirii fondurilor fixe uzate. Pornind de la această idee, se poate pune întrebarea, de ce nu includem în fondul național de dezvoltare numai partea fondului de amortizare de natură să asigure lărgirea dimensiunilor de producție, să asigure în fapt acumularea, dezvoltarea ? Unii tovarăși arată că este posibil să se calculeze în indicatori economici pînă unde fondul de amortizare este fond de înlocuire și pînă unde are potențe de acumulare. Cu toate aceste „posibilități", personal consider că nu e necesară o asemenea delimitare. Aceasta, deoarece înlocuirea fondurilor fixe productive trebuie să fie o înlocuire calitativă, care să încorporeze realizările științei și tehnicii în domeniul respectiv. În felul acesta, însuși procesul înlocuirii este un proces al dezvoltării.

Referitor la sursele fondului național de dezvoltare economico-socială și eu mi-aș permite să afirm că nu există alte surse în afara fondului de acumulare și a celui de amortizare. Chiar și împrumuturile externe nu sînt altceva decît o poliță pe care am tras-o asupra venitului național, sau asupra fondului național de dezvoltare din perioada următoare. Creditul extern trebuie să-l restituim în ultimă instanță într-un substrat natural, pe care îl creăm în economia noastră națională.

Aș vrea să mai susțin o ultimă idee și anume, aceea a necesității unei **evidențe unitare** a fondului național de dezvoltare în ansamblul economiei naționale. Așa cum este reglementată organizarea fondului național de dezvoltare în Legea finanțelor pe cele 5 categorii distincte de fonduri bănești, nu se asigură posibilitatea evidențierii sale totale. Aici s-a susținut și ideea constituirii unui alt fond, care să exprime situația stocurilor supranormative, a investițiilor nepuse în funcțiune la termen etc. De fapt, toate acestea țin tot de fondul național de dezvoltare, însă de modul cum se utilizează acest fond.

„Noul concept înlătură unele anomalii, pune o anumită ordine în aparatul categorial..."

Prof. dr. **Dan Grindea :** — În legătură cu definiția conceptului la care se referă discuția noastră, ea a fost dată cît se poate de limpede în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională din iulie 1972. În discuțiile care s-au purtat aici, fondul național de dezvoltare a fost caracterizat ca parte a produsului social final. Definiția este numai parțial exactă. Nu trebuie omis că fondul național de dezvoltare cuprinde și anumite elemente de redistribuire, care nu intră în produsul social final. De exemplu, acea parte din produsul necesar care se concretizează în soldul depunerilor permanente la C.E.C. Această parte nu se include în produsul social final, dar ea constituie un element al fondului național de dezvoltare. De asemenea, este nesatisfăcătoare definirea fondului național de dezvoltare ca parte a produsului intern brut. După cum se știe, produsul intern brut conține o gamă de servicii, necuprinse în metodologia noastră la calculul venitului național.

S-a mai menționat că fondul național de dezvoltare ar reprezenta **„totalitatea** resurselor materiale și economico-financiare, de care **dispune** și pe care le **creează** națiunea noastră socialistă într-o perioadă de timp, de obicei un an, și a căror utilizare asigură dezvoltarea economico-socială multilaterală a țării" (sublinierile noastre). Prima parte a formulării pune, într-un fel, semnul egalității între avuția națională și fondul național de dezvoltare. A doua parte — între fondul național de dezvoltare și produsul social total. Aceasta fără a mai vorbi de faptul că „resursele economico-financiare" constituie și ele în ultimă instanță expresia bănească tot a resurselor materiale. De asemenea, s-a spus că fondul național de dezvoltare reprezintă totalitatea fondurilor bănești, ale unităților socialiste, temporar disponibile, aflate în bănci. Ni se pare că aici se confundă totalitatea resurselor alocate de societate, avîndu-se în vedere expresia materială a acestora (și care pot deci servi dezvoltării), cu disponibilitățile bănești temporare, pe care dacă le-am include am face evident o dublă înregistrare. De asemenea, cred că nu se poate afirma că fondul național de dezvoltare este „mai larg" decît venitul național și „mai mic" decît produsul social, măcar și pentru faptul că noțiunile de „mai larg" și „mai mic" nu se pot logic contrapune.

Unele articole care au apărut au lăsat — în general — să se înțeleagă că această categorie constituie, în fapt, o simplă însumare a unor surse existente, ceea ce scapă din vedere **elementele calitative noi** care au intervenit, care au impus în mod obiectiv apariția acestui nou concept, independent de elementele constitutive care existau și înainte. Mult timp noi am operat cu anumite noțiuni teoretice al căror conținut l-am forțat pentru a corespunde cu utilizarea lor practică. De exemplu, am socotit acumularea nu numai ca un concept care se referă la lărgirea producției, ci i-am atribuit și alte prerogative, în legătură cu sfera social-culturală și altele. Teoretic, noi am prezentat amortizarea, de asemenea, într-un mod forțat, subliniind că ea servește în esență pentru reproducția simplă deși practica impune folosirea amortizării pentru reproducția lărgită. Prin urmare, acest nou concept înlătură asemenea anomalii, pune o anumită ordine în aparatul categorial pe care îl folosim în economia socialistă. Pe de altă parte, elaborarea planului național unic solicită existența unui concept, prin care să se poată exprima totalitatea resurselor alocate de societate pentru creșterea forțelor de producție și pentru lărgirea bazei tehnico-materiale a activității social-culturale.

Am fost învinuit că într-un studiu publicat am înlăturat — în mod implicit — fondul de acumulare. Aș vrea să spun că nu l-am înlăturat nici implicit, nici explicit, ci pur și simplu nu m-am referit la el. Aceasta bineînțeles nu înseamnă că l-aș fi scos din circulație. Însă, după mine, nu asta este problema esențială. Acumularea este o noțiune apărută în economia clasică burgheză și era opusă noțiunii de tezaurizare, specifică orînduirilor precapitaliste. Esența reală a acumulării a fost dată pentru prima oară de Marx drept plusvaloare capitalizată. Dar la Marx găsim și o serie de referiri care atestă că noțiunea de acumulare nu este obligatorie, cînd mijloacele de producție și mijloacele de subzistență nu i se opun muncitorului în calitate de capital (vezi K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 23, Editura politică, București, 1966 pag. 607—608). Mai mult, în „Critica programului de la Gotha", cînd Marx vorbește despre repartiția produsului social total, începe cu partea care trebuie să meargă pentru înlocuire, apoi cu partea care trebuie să meargă pentru **lărgirea producției** (sublinierea mea D. G.) ș.a.m.d. În capitalism, acumularea este o formă ocolită prin care poate avea loc dezvoltarea economiei capitaliste. Acest proces este indisolubil legat de fetișismul mărfii, al banilor, al capitalului ș.a.m.d. De ce să păstrăm această dedublare a sensului, să spunem fond de acumulare, care servește pentru dezvoltare ? Aș pleda pentru termenul „fond de dezvoltare", care să constituie, alături de celelalte surse, un element component al fondului național de dezvoltare.

În ce privește resursele fondului național de dezvoltare, cred că merită pusă în discuție problema amortizării în sfera neproductivă. În definitiv noi asistăm la un proces de ștergere treptată a granițelor dintre sfera productivă și sfera neproductivă, datorită mutațiilor pe care le produce revoluția științifică și tehnică. Sub acest aspect, ar trebui poate reconsiderată întreaga problemă a amortizării în sfera neproductivă și nu numai pentru anumite servicii. Există de asemenea problema amortizărilor repetate care deformează prețul de cost și care, în mod practic, sînt elemente directe ale beneficiului, ale venitului național. În contextul schimbărilor care au intervenit în economia modernă în ce privește rolul științei și învățămîntului, trebuie examinat mai analitic și conținutul investițiilor prin includerea eforturilor generale care se fac pentru pregătirea cadrelor în vederea accelerării reproducției lărgite intensive.

La întrebarea care mi s-a pus, consider că disponibilitățile temporare ale întreprinderilor socialiste aflate la bănci nu constituie o sursă de formare a fondului național de dezvoltare, în timp ce soldul permanent al C.E.C.-ului este o resursă. În cazul creditelor acordate de stat unităților sale nu are loc un proces de redistribuire economică, ci financiară, întrucît mărimea venitului național din sectorul de stat nu se modifică. În cazul soldului permanent al C.E.C.-ului mărimea venitului național din sectorul de stat sporește temporar, în timp ce mărimea venitului național primit de populație se micșorează. În acest caz avem de a face cu o redistribuire economică.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

FOLOSIREA ABUZIVĂ A CURBEI LUI PHILLIPS

REMARCAM, nu de mult [1], că sinteza neoclasică — de fapt, politica economică de inspirație keynesistă — nu este de natură să asigure echilibrul dezvoltării și folosirea completă a forței de muncă, indiferent de proporția în care ea cuprinde măsuri fiscale și monetare.

Numeroase sînt explicațiile ce se caută acestui eșec. J. K. Galbraith [2], de exemplu, fidel tradiției instituționalismului american, consideră că nodul chestiunii constă în faptul că marile întreprinderi influențează decisiv piața, alterîndu-i semnalele și, în același timp, refuză să se călăuzească după indicațiile pieței. El trage concluzia că „piața nu a supraviețuit revoluției keynesiste".

Abandonarea, fie ea și parțială, a mitului după care statul capitalist poate restabili virtuțile pieței prin manevrarea cererii globale este, credem, cel mai important moment al evoluției teoriei nemarxiste a politicii economice de la Keynes încoace. După părerea noastră, aici rezidă esența celei de-a doua crize a gîndirii economice nemarxiste (prima fiind cea care s-a soldat cu apariția keynesismului), despre care ne vorbea recent Joan Robinson. O privire mai atentă arată, însă, că abandonarea acestui mit se face uneori doar în scopul adoptării unor idei opuse intereselor oamenilor muncii. Un loc central în fundamentarea politicii economice îl capătă astfel folosirea abuzivă a **curbei lui Phillips.** Cu mai bine de un deceniu în urmă, economistul britanic A. W. Phillips a încercat să stabilească o relație între nivelul șomajului și rata de creștere a salariului. El a studiat o serie lungă de date și a ajuns la concluzia posibilității stabilirii unei ecuații de regresie și, deci, a reprezentării, printr-o curbă, a fenomenului studiat. La prima vedere, curba obținută arată că inflația s-ar datora creșterii salariilor și că ea poate fi oprită prin creșterea șomajului.

În realitate, existența unei relații cauzale nu a fost însă cu nimic demonstrată. Este, de fapt, incorect să se creadă că reducerea șomajului reprezintă o cauză a creșterii prețurilor. În realitate, ambele fenomene (reducerea șomajului și creșterea prețurilor) sînt, aproape în egală măsură, rezultanta creșterii rapide și necontrolate a capacităților de producție.

În ciuda faptului că cercetările econometrice ulterioare au relevat adevăratul înțeles al construcției lui Phillips și caracterul ei limitat, mesajul său a rămas adînc înrădăcinat în mentalitatea factorilor de decizie din țările capitaliste.

Un cunoscut economist american, Edmund G. Phelps, comentînd recent raportul Consiliului experților economici ai președintelui S.U.A., arăta că ideea șubredă după care șomajul și inflația s-ar afla într-un raport invers proporțional a ajuns să fie considerată de unii drept o adevărată analiză cost-beneficiu, care indică necesitatea limitării salariilor (sau a creșterii șomajului) în scopul temperării inflației. El arată, în continuare că dacă în deceniul trecut „mitul creșterii" era invocat de statul capitalist pentru a justifica orice măsură de politică economică nepopulară, azi este utilizat în același scop „mitul unei stabilități rezonabile a prețurilor". E. S. Phelps ridică însă chestiunea **costului social al efortului stăvilirii inflației** [3].

Bertrand de Jouvenel [4], comentînd, la rîndu-i, curba lui Phillips se oprește asupra unor date furnizate de economiștii americani O. Eckstein și G. Fromm, care au calculat că în S.U.A. creșterea prețurilor se datorează doar în proporție de 18% creșterii salariilor, restul de 82% revenind creșterii rapide a capacităților de producție.

Neoliberalii, reprezentați în acest caz mai cu seamă de Milton Friedman, au văzut în curba lui Phillips o reabilitare a principiilor economice neoclasice. Ei consideră că fenomenele negative ale economiei capitaliste contemporane se datorează încălcării principiului randamentului marginal descrescînd, după care angajarea de noi muncitori trebuie să se facă doar pînă în momentul în care productivitatea marginală a ultimului muncitor este nulă. Dincolo de această limită, susțin ei, principiile raționalității economice sînt încălcate și este generată inflația. Intervenind în activitatea economică, spun neoliberalii, statul ajută, în fapt, întreprinderile să angajeze muncitori cu productivitate marginală negativă și deschide poarta unor cheltuieli neraționale care catapultează prețurile. Astfel, M. Friedman introduce noțiunea **de șomaj care asigură inflația — zero** și recomandă, dacă nu chiar atingerea sa, apropierea de această cifră.

Partizanii așa-numitei **politici a veniturilor,** preocupați în mai mare măsură de consecințele ce le-ar avea șomajul ridicat pentru însăși soarta capitalismului ei pledează în favoarea încorsetării salariilor în limite cît mai rigide. Ideea centrală este aceeași ca la M. Friedman, căci se urmărește reducerea sau stabilizarea masei totale a salariilor ; deosebirea constă doar în aceea că se recomandă distribuirea acestei mase asupra unui număr mai mare de salariați. Preceptele keynesiste, infirmate de realitate, sînt înlocuite cu altele a căror semnificație socială nu este substanțial diferită.

Armand POPPER

[1] Vezi „Sinteză dificilă" în Viața Economică nr. 10/1973.
[2] J. K. Galbraith, Nixon enterre le marché, L'Expansion febr. 1970.
[3] E.S. Phelps, Economics and Government The American Economic Review, septembrie 1972, pag. 537.
[4] B. de Jouvenel, Après Phillips, Analyse et Prévision, februarie 1970.

economie mondială

Interviul nostru cu JUSSI LINNAMO, ministrul comerţului exterior al Finlandei

ROLUL COOPERĂRII INTERNAŢIONALE ÎN DIVERSIFICAREA ECONOMIEI

LA SFÎRŞITUL lunii aprilie, ministrul comerţului exterior al Finlandei, Jussi Linnamo, a vizitat ţara noastră. Jussi Linnamo a purtat convorbiri cu Ion Păţan, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, ministrul comerţului exterior al României. Au fost analizate stadiul actual şi posibilităţile de dezvoltare, în continuare, a relaţiilor economice şi tehnice dintre România şi Finlanda. La încheierea vizitei, ministrul comerţului exterior al Finlandei a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări puse de un redactor al „Vieţii economice".

— Comerţul între România şi Finlanda s-a dezvoltat într-un ritm foarte dinamic în ultimii trei ani, *aminteşte interlocutorul nostru.* În anul trecut creşterea a fost de circa 50% faţă de 1971, iar comparativ cu sfîrşitul anilor '60 comerţul nostru s-a dublat. Intenţia ambelor ţări este de a menţine această dinamică. În discuţiile avute, partea finlandeză a informat partea română că, de la începutul anului 1974, va desfiinţa complet restricţiile cantitative discriminatorii în ceea ce priveşte importul unor mărfuri româneşti în Finlanda. Guvernul finlandez examinează foarte atent posibilitatea de a acorda importurilor de mărfuri româneşti în Finlanda preferinţe comerciale generalizate, în conformitate cu recomandările UNCTAD, în ce priveşte exportul ţărilor în curs de dezvoltare. După cîte sînt informat aceste preferinţe vor fi acordate încă în anul acesta. În acelaşi timp, ni s-a spus că partea română va examina de asemenea foarte atent posibilităţile de a spori, în continuare, importul de bunuri finlandeze în România. Am căzut de acord asupra a numeroase domenii de cooperare, pe care urmează să le concretizeze Comisia noastră mixtă de cooperare economică, industrială şi tehnică. La încheierea discuţiilor am avut plăcerea să transmit ministrului comerţului exterior al României invitaţia oficială de a vizita ţara noastră şi sper că această vizită va avea loc cît mai curînd posibil.

• Care sînt domeniile concrete de cooperare anvizajate ?

— Am discutat despre posibilităţi de cooperare pe terţe pieţe. Este vorba de fabricarea în comun de produse sau piese şi de desfacerea lor. Sperăm să realizăm proiecte comune în industria lemnului, în speţă în producerea de plăci aglomerate şi de utilaje pentru această producţie. De asemenea, în industria chimică şi în alte domenii. În timpul şederii mele în ţara dv. am vizitat Combinatul de la Brazi, Uzina de autocamioane de la Braşov, Uzina de automobile de la Piteşti. Aceste vizite m-au convins încă o dată despre posibilităţile cooperării între ţările noastre. Sper că proiectele noastre se vor concretiza cu prilejul următoarei sesiuni a Comisiei mixte care va avea loc în iunie, la Bucureşti.

• Ne puteţi vorbi despre unele preocupări actuale în comerţul exterior finlandez ?

— Principiul fundamental în politica de comerţ exterior a ţării noastre este nediscriminarea şi diversificarea. Sîntem membri ai Asociaţiei Europene a Liberului Schimb. Am convenit asupra încheierii unui acord de comerţ liber cu Comunitatea Economică Europeană. În luna mai urmează să fie semnată şi o convenţie de colaborare cu ţările membre C.A.E.R.

• Va afecta lărgirea Pieţei Comune comerţul dv. exterior ?

— Fără îndoială, mai ales în ce priveşte produsele agricole. Noi exportam în ţările Pieţei Comune cantităţi însemnate de unt, brînzeturi etc. Acest lucru nu va mai fi posibil. În ce priveşte preocupările de diversificare, în prezent, aproximativ 20% din exporturile noastre constau din produse ale industriei metalurgice, 20% din minereuri şi produse agricole şi aproximativ 60% din produse ale industriei lemnului. Ponderea produselor industriei lemnului este prea ridicată. Deşi am realizat progrese faţă de trecut (la sfîrşitul anilor '50 aproximativ 75% din exporturile noastre constau din produse ale industriei lemnului), urmărim să reducem şi mai mult această pondere, sporind corespunzător partea produselor metalurgice, a utilajelor, vapoarelor etc. şi a produselor industriei chimice.

În industria lemnului, am obţinut succese şi pe plan intern în sensul că a sporit ponderea produselor cu un grad superior de prelucrare.

• Care este locul cooperării externe în efortul dv. de diversificare ?

— Cooperarea cu alte ţări ne poate ajuta. Luînd exemplul comerţului nostru cu România, vreau să arăt că, dacă în urmă cu 10 ani, 60% din vînzările noastre în România constau din produse ale industriei lemnului, în prezent ponderea lor a scăzut sub 30%. În exportul românesc spre Finlanda ţiţeiul şi produsele petroliere reprezentau cu 10 ani în urmă 80%, iar astăzi mai puţin de 60%.

• Care este dinamica comerţului exterior finlandez cu diverse ţări sau regiuni ?

— Comerţul nostru creşte cel mai rapid cu unele ţări capitaliste dezvoltate care sînt clienţii noştri tradiţionali, de exemplu comerţul cu Anglia şi Suedia, creşte anual cu 10%, comerţul cu ţările socialiste creşte în acelaşi ritm. Creşterea pe ansamblul comerţului exterior finlandez a fost de 9,2% în ultimii 10 ani. Cu ţările Pieţei Comune sporul a fost mai lent, şi anume 6% anual.

Interviu realizat de
Irina VIANU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Subnutriţie

PREVIZIUNILE experţilor F.A.O. cu privire la producţia şi exportul de produse agricole în deceniul 1970—1980 converg către concluzia că — în cazul ţărilor în curs de dezvoltare — ritmul de extindere a acestora va rămîne inferior celui considerat necesar pentru a se atinge obiectivele strategiei internaţionale în cadrul celui de-al doilea Deceniu de dezvoltare. Se apreciază chiar că, în pofida tendinţei către o producţie mondială excedentară la o serie de produse alimentare, populaţia a cel puţin 42 de ţări slab dezvoltate (totalizînd 1,4 miliarde de oameni) va continua să sufere de subalimentare.

• Evoluţii pe piaţa pompelor şi compresoarelor

MINISTERUL Comerţului din S.U.A. a efectuat prognoza evoluţiei pieţei pompelor şi compresoarelor într-o serie de ţări europene pînă în 1975. Datele sintetice pentru anul 1975, exprimate în milioane de dolari, evidenţiază o creştere radicală a importurilor în toate ţările incluse în tabel (cu 33—60%, faţă de 1971), precum şi o creştere substanţială a producţiei de pompe şi compresoare în Franţa şi Spania.

Ţara	Producţie	Import
Franţa	298,0	109,9
Suedia	110,9	95,0
Spania	49,5	68,4
Olanda	42,5	64,3

• Transportul aerian de mărfuri

TRANSPORTUL aerian de mărfuri a crescut de 100 ori între 1945 şi 1971, respectiv de la 110 milioane t/km la 11 080 milioane t/km. Între 1955 şi 1971, traficul a crescut într-un ritm mediu anual de 14,3%.

Previziunile I.A.T.A. şi ale principalilor constructori aeronautici concordă în a anunţa o creştere anuală de 15% a traficului de mărfuri pe calea aerului pînă în 1980, ţinîndu-se seama de principalele sale atuuri : rapiditatea şi costul global al transportului, care, pentru numeroase produse, a devenit mai ieftin decît cu alte mijloace de transport.

Transportul aerian a cucerit o serie de produse, care, fără avion, nu ar fi putut ajunge niciodată la timp la destinaţie, ca, de exemplu, unele piese de schimb, produsele alimentare perisabile, ziarele etc.

NOTE

Lipsa spiritului „deontologic"

CU SAU FĂRĂ o reală convingere, mulţi dintre membrii Comunităţii economice vest-europene numesc Bruxelles-ul „capitala Europei". Cel puţin societăţiile imobiliare engleze nu par a avea în această privinţă multe îndoieli. De la sfîrşitul anului trecut, fascinate de perspective, ele s-au lansat într-o amplă şi deosebit de viguroasă campanie pentru achiziţionarea de case şi terenuri în acest cel dintîi oraş al Belgiei. Iată cîteva din cazurile semnalate în presă. **Abbey Property Fund** a cumpărat „Turnul Madou" — unul din cele mai importante imobile din Bruxelles — precum şi cîteva alte localuri, pentru suma de 1 miliard şi 285 milioane franci belgieni (142 milioane franci francezi) ; **Lade Broke Group** a achiziţionat unul din cele mai avantajoase terenuri — pentru a ridica o clădire destinată birourilor — în suprafaţă de 4 000 m² contra sumei de 11 milioane de lire : **British Triumph Investment Trust**, participă, împreună cu o societate de investiţii a sindicatelor vest-germane („Neue Heimat") la întreprinderea imobiliară belgiană „Charles du Pauw" care construieşte un gigantic „World Trade Center". Investiţia firmei britanice este de 1 miliard de franci belgieni. **Metropolitan Estate Property Corp**, de la Londra anunţa la 16 februarie că a obţinut o participare majoritară la „proiectul Manhattan" — construcţia a două hoteluri şi a unui centru comercial (2 miliarde şi jumătate de franci belgieni). Lista nu se sfîrşeşte aici. În total, întreprinderile imobiliare britanice ar fi investit la Bruxelles 17 miliarde de franci belgieni. După unele estimaţii, ele ar deţine în prezent, între 85 şi 90% din afacerile imobiliare realizate în „capitala Europei", şi vor controla în 1976 între jumătate şi trei sferturi din noile imobile de comerţ.

Evident, imboldurile pentru investiţiile britanice sînt multiple. La Bruxelles terenurile sînt încă mult mai ieftine ca în alte părţi. În timp ce aici metrul pătrat costă circa 2 500 franci belgieni (275 franci francezi), la Londra costă 7 000 (respectiv 770). Apoi, raportul investiţie-randament este şi el mai favorabil la Bruxelles decît la Londra : 6,5—7,5% în capitala Belgiei, 4,5—5,5 în capitala Angliei.

În timp ce firmele belgiene se tem de o aprigă concurenţă şi chiar de pierderea controlului asupra pieţei, cetăţenii sînt însă îngrijoraţi de perspectiva unei urcări masive a chiriilor. În presa belgiană, societăţile imobiliare reclamă o revizuire a legislaţiei, iar concurenţilor britanici li se face reproşul de a fi lipsiţi de loialitate" şi de spirit... deontologic.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

• Cooperare

Consorţiul *de stat italian ENI şi Ministerul Industriei Chimice din Polonia au semnat un contract pe termen lung pentru construcţia în Polonia a unei reţele de staţii de benzină „Agip". Contractul prevede, de asemenea, intensificarea cooperării industriale, tehnice şi ştiinţifice în acest domeniu. Cele două ţări preconizează construirea în comun a instalaţiilor industriale şi comercializarea lor în terţe ţări.*

În urma tratativelor *purtate de Ministerul Comerţului Exterior şi Ministerul Industriei Chimice ale U.R.S.S. cu reprezentanţii firmei americane „Occidental petroleum corporation", a fost semnat la Moscova un acord de colaborare pentru construirea în U.R.S.S. a unui mare complex industrial pentru producţia de îngrăşăminte minerale, precum şi cu privire la livrarea din S.U.A. către U.R.S.S. de acid superfosforic, iar din U.R.S.S. în S.U.A. de produse chimice. Acordul prevede construirea în regiunea Kuibîşev, a unor uzine pentru producţia a 4 milioane tone de amoniac şi 1 milion tone de carbamidă anual, construirea de ţevi pentru transportul amoniacului lichid. Acordul a fost încheiat pe termen de 20 de ani şi presupune livrări reciproce în valoare de circa 8 miliarde dolari.*

Ca urmare *a tratativelor prilejuite de vizita grupului de businessmani americani în R.D.G., a fost semnat un acord prin care „Union Bank of California" va acorda R.D.G. un credit pentru finanţarea achiziţionării unor mărfuri din S.U.A. De asemenea, s-a ajuns la o înţelegere asupra exportului din R.D.G. în S.U.A. a unor maşini-unelte aşchietoare.*

Cu prilejul primei şedinţe *mixte a Comisiei anglo-bulgare, Andrei Lukanov, adjunct al ministrului comerţului exterior al R.P.B. a declarat corespondentului ziarului „Times" că volumul comerţului reciproc poate să crească în următorii ani la 50 milioane lire sterline. Potrivit prognozelor, în anul 1978 acesta va creşte pînă la 3,2 miliarde lire sterline, iar pînă în 1980 — la 5,3 miliarde. A. Lukanov a subliniat că partea bulgară acordă o mare însemnătate extinderii colaborării în domeniul cooperării în producţie şi al creării de întreprinderi mixte. Sfera de cea mai mare perspectivă a colaborării cu societăţile britanice cuprinde producţia petrochimică, producţia radioelectronică, a instalaţiilor de ridicare şi transport, a mărfurilor de consum de folosinţă îndelungată.*

• Schimburi comerciale

Pe baza protocolului *privind schimburile comerciale pe 1973 între Bulgaria şi India, Bulgaria va exporta în India maşini şi echipamente, instalaţii complete, îngrăşăminte artificiale, produse chimice, substanţe farmaceutice, bare de oţel. Din India vor fi importate în Bulgaria echipamente, mărfuri industriale de larg consum, textile, articole de iută, ceai, cafea, mirodenii, mică.*

Companiile petroliere *„Socal" şi „Texaco" au semnat cu Organismul egiptean al petrolului un acord în baza căruia se angajează să transporte fiecare, prin conducta Suez-Alexandria, anual cîte 7 500 000 tone petrol timp de zece ani. În total, contractele încheiate pînă în prezent între Organismul egiptean al petrolului şi companii străine se referă la transportul anual a 63.500.000 tone petrol. Alte contracte de utilizare a conductei urmează să fie semnate în curînd. Ele vor ridica randamentul ei la 80 milioane tone anual. Pragul de rentabilitate se situează la 60 milioane tone.*

În baza unui contract *încheiat cu firma italiană „C.I.A.S.", specializată în vînzarea pe piaţa italiană a autoturismelor sovietice, U.R.S.S. va exporta, anul acesta, în Italia, autoturisme „Zaporojeţ", „Moskvici" şi „Volga".*

• Transporturi navale

În urma unui acord *între direcţia portului Salonic şi întreprinderea de stat bulgară „Despred" au fost stabilite condiţiile şi tarifele privind tranzitul mărfurilor de import şi de export bulgare prin portul Salonic. S-a căzut, de asemenea, de acord să se deschidă o reprezentanţă a întreprinderii bulgare „Despred" la Salonic.*

Taxele de navlu *între porturile americane de la Atlanticul de nord şi Europa vor fi majorate cu 10% începînd din mai pentru a compensa efectele devalorizării dolarului, creşterii costului salariilor şi diverselor cheltuieli operaţionale. Ulterior, ar putea interveni majorări suplimentare de 5—11,1% pentru a compensa efectele schimbărilor de paritate.*

În 1974 urmează *să fie dat parţial în folosinţă pe litoralul polonez al Mării Baltice „Portul Nordului", a cărui construcţie a început în 1970. Se prevede ca lucrările să fie definitiv încheiate în 1976. Noul port va putea adăposti nave cu un deplasament pînă la 100 000 tone.*

RISCUL ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ

PROBLEMA riscului în dezvoltarea economică — începînd de la nivelul întreprinderii și pînă la nivel macroeconomic, precum și în domeniul schimburilor internaționale — devine din ce în ce mai mult obiect de cercetare și preocupare atît pentru specialiști, cît și pentru factorii de răspundere din țările socialiste. Evidențierea caracterului obiectiv al acestei categorii economice, a premiselor care generează diferitele feluri de risc, determinarea corelației optime între decizie și risc, a posibilităților de cuantificare a riscului, a condițiilor care pot duce la minimizarea acestuia — iată cîteva aspecte majore dezbătute în publicațiile de specialitate dintr-o serie de țări socialiste.

„Incertitudinea cuantificabilă"...

RISCUL reprezintă **incertitudinea cuantificabilă** — aceasta este cea mai succintă definiție a riscului în economie, adoptată de mai mulți autori din diferite țări. Desigur, există și formulări mai explicite. Astfel, de pildă, T. Bácskai și I. Huszti sînt de părere că riscul reprezintă *„abaterea măsurabilă de la țelurile de viitor presupuse în decizie, comparativ cu incertitudinea care exprimă efectul unor factori întîmplători, ce nu pot fi transpuși în cifre"* (**Közgazdasági Szemle,** R. P. Ungară, nr. 1/1973).

După dr. I. Sebek, *„conținutul categoriei risc îl formează ansamblul factorilor care acționează în vederea realizării scopurilor concrete ori desfășurării proceselor, factori cunoscuți parțial și care ne permit să prevedem cu o anumită probabilitate acțiunea și consecințele* (**Hospodarské noviny,** R. S. Cehoslovacă, nr. 1/1973). *„În concepția noastră* — precizează autorul — *riscul este deci imanent legat de procesul dezvoltării economice, de inevitabilitatea depășirii dificultăților și incertitudinilor care însoțesc etapa dezvoltării revoluției tehnico-științifice"*.

La rîndul său, L. Osiatinski afirmă că *„în practica economică prin risc se înțelege posibilitatea existenței unor împrejurări care pot duce la pierderi materiale sau alte situații negative, de care subiectul este conștient în momentul cînd ia o decizie"* (**Handel Zagraniczny,** R. P. Polonă, nr. 2/1972).

...și formele ei

SIMȚIND nevoia unei clasificări a riscului, diferiți autori o rezolvă în raport cu domeniul pe care-l abordează. T. Bácskai și I. Huszti arată că „în fond, trebuie să deosebim **două feluri de risc economic,** și anume : **la nivelul economiei naționale** și **la nivelul întreprinderii** (menționînd că, după unele păreri, există și **risc de ramură** — n.r.). Aceste două feluri de risc se intercondiționează, se influențează reciproc, dar dispun și de o anumită autonomie unul față de celălalt". În ceea ce privește riscul la nivelul întreprinderii, acesta se subdivide, după părerea lor, în **risc de funcționare** (riscul de daune, riscul de defectare și riscul care decurge din acțiunea forțelor naturale) și **riscul deciziilor de dezvoltare.**

Aceiași autori fac distincție între **riscul pe termen lung** (sau de dezvoltare) și **riscul pe termen scurt** (sau conjunctural) atrăgînd însă atenția că riscul pe termen lung nu trebuie privit în primul rînd ca o particularitate a riscului la nivelul economiei naționale, iar riscul pe termen scurt — mai ales ca o însușire a riscului la nivelul întreprinderii. O asemenea ipoteză, susțin autorii menționați, *„ar orienta într-o direcție cu totul greșită, de fapt ar exclude valorificarea posibilităților conjuncturale ale creșterii economiei naționale, iar pe de altă parte ar scuti întreprinderile de elaborarea conceptelor de dezvoltare pe termen lung"*.

Ocupîndu-se de activitatea de cercetare și proiectare, S. Beșelev și F. Gurvici apreciază că în acest domeniu există **trei categorii de incertitudini,** și anume : **„cea strategică"** — rezultînd din apariția unor factori neprevăzuți care pot influența asupra desfășurării și rezultatelor lucrărilor, cea **„tehnică"** — ca urmare a imposibilității de a prezice rezultatele precise ale cercetării și dezvoltării unei probleme și, în sfîrșit, cea **„statistică"** — decurgînd din caracterul probabilistic al acțiunilor de cercetare și dezvoltare, din necesitatea de a folosi modele simplificate pentru analiza și planificarea lor (VOPROSÎ EKONOMIKI, nr. 5/1972).

În ceea ce-l privește pe L. Osiatinski, acesta consideră că *„comerțul exterior este domeniul de activitate economică în care incertitudinea și riscul se manifestă mai intens decît în alte domenii, ele neputînd fi uneori prevenite sau evitate de subiectul care depune activitatea economică respectivă (de pildă, schimbări conjuncturale pe piața partenerului, catastrofe etc.).*

În sfera producției este generalizat **riscul inovației,** care se bazează adesea pe necesitatea suportării unor cheltuieli considerabile privind munca de cercetare, documentare și experimentare, legată de introducerea inovației și a produselor noi. Unul din riscurile principale cu care sînt confruntate întreprinderile industriale îl constituie producția pentru stoc, la care se adaugă riscul nerespectării livrărilor în cadrul cooperării în producție. Toate acestea se reflectă negativ asupra bunului mers al întreprinderii, care participă la activitatea de comerț exterior".

Factorii determinanți

O ANALIZĂ mai detaliată a caracterului obiectiv al riscului în economia socialistă, a condițiilor apariției sale, a fost efectuată — dintre autorii menționați mai sus — de T. Bácskai și I. Huszti. În condițiile în care n-a fost inclus în mecanismul planificării, riscul s-a afirmat totuși — scriu ei — „independent de voința noastră, prin efectele sale economice (stocuri nevîndute, eficiență a investițiilor mai slabă decît cea scontată etc"). Și mai departe : „Prin urmare, *riscul economic este un însoțitor necesar al dezvoltării vieții economice, al schimbării sale cu caracter permanent. Recunoașterea în planificare a faptului că creșterea economică prestabilită poate fi influențată și de factori întîmplători, care pot întîrzia sau chiar împiedica înfăptuirea intenției, obținerea rezultatelor scontate, a adus cu sine și problematica riscului. Dacă mai adăugăm la aceasta și faptul că economia socialistă nu este nici ea scutită de efectele conjuncturale, de fluctuațiile vieții economice, atunci devine clar de ce în ultimii ani s-a recurs la analiza problemelor riscului, căci reținerea de la asumarea riscului poate constitui într-un caz dat tot o greșeală. Amînarea sau eludarea deciziei pot și ele să comporte riscuri. Teama exagerată de risc atrage după sine și lipsa de inițiativă"*.

Ritmul mediu de creștere determină măsura dezvoltării economiei, care asigură o viață economică echilibrată. Împreună cu aceasta, dezvoltarea trebuie să slujească optimizării proporțiilor economiei naționale, dar formarea proporțiilor optime înseamnă și un risc : am apreciat oare just direcția principală a dezvoltării ? Să ne gîndim, ce risc comportă transformarea structurii economice, dacă chiar și o problemă relativ simplă ca lansarea unui nou produs pe piață cauzează dificultăți serioase. (De exemplu, un produs nou nu are «trecut», nu se știe dacă alte întreprinderi nu ne-o iau înainte, cît de mare va fi cererea solvabilă etc.). Asemenea factori se manifestă și mai intens în cazul transformării structurii, iar riscul decurgînd de aici trebuie să și-l asume în bună parte economia națională. Căci transformarea structurii economice necesită mult timp. În plus, mai trebuie să ținem seama de caracterul deschis al economiei, precum și de efectele de risc decurgînd din ritmul înalt de extindere a comerțului exterior, din incertitudinile conjuncturii pe piața mondială. Dar, în condițiile unui asemenea orizont, efectul pieței interne poate constitui, de asemenea, sursa unor probleme, dacă nu știm să apreciem cum trebuie consecințele.

Pe lîngă cele arătate pînă acum — relevă autorii —, la sporirea rolului riscului concură, de altfel și următoarele constatări : 1) S-a prelungit durata de pregătire și de executare a investițiilor, în timp ce s-a accelerat dezvoltarea tehnică. Aceasta înseamnă că, atunci cînd produsul ajunge pe piață, tehnologia de fabricație sau chiar produsul pot fi deja considerate învechite. 2). Ponderea produselor noi a sporit în producție, iar piața lor este mai puțin evaluabilă și cognoscibilă decît a celor vechi. 3) S-a majorat cota cheltuielilor alocate pentru cercetarea științifică și aplicarea ei în practică, ceea ce duce la încetinirea recuperării costurilor.

Pe aceeași temă, dr. I. Šebek face observația că *„caracterul real al planurilor reprezintă condiția principală a eficienței lor. Dar* — continuă el — *caracterul real este condiționat de cunoașterea fenomenelor, nu numai a celor certe, ci și a celor probabile. De aceea, riscul este un element inseparabil al realității planului. Preocuparea pentru reducerea incertitudinii și accentuarea caracterului real al planurilor nu înseamnă absolutizarea certitudinii pentru că o astfel de certitudine nu se poate atinge sau asigurarea ar reveni prea scump. Aici se pune în primul rînd problema limitării incertitudinii ... la astfel de proporții, încît eventualele abateri și pierderi economice să nu fie prea mari și să nu tulbure pe neașteptate procesul de reproducție"*.

Riscul deciziei și... decizia riscului

INEVITABILITATEA corelației „decizie-risc", necesitatea acceptării ei în limite raționale constituie, de asemenea, unul din subiectele centrale ale dezbaterii. Referindu-se la actualul sistem de conducere a economiei din R. P. Ungaria, T. Bácskai și I. Huszti scriu că acesta *„pe de o parte, ia în considerare tot mai conștient elementele de risc (constituirea fondului de rezervă al întreprinderii, a fondului privind oscilația prețurilor etc.), iar pe de altă parte — prin descentralizarea deciziilor de dezvoltare — împarte răspunderea, precum și riscul. Se realizează astfel cerința ca dreptul de decizie, răspunderea pentru ea, avantajele și totodată riscul aferent să privească pe cel care ia decizia"*.

În condițiile vechiului sistem de conducere, arată autorii, „dat fiind că în deciziile întreprinderilor nu s-a ținut seama de risc, n-au fost sancționate întreprinderile care nu exploatau posibilitățile dar nici n-au fost premiate cele care le valorificau ; pe primul plan a ajuns tendința spre siguranța deplină ceea ce s-a manifestat prin evoluția nesatisfăcătoare a dezvoltării tehnice, prin lipsa unor produse moderne. Intrucît întreprinderile căutau să execute numai produse pe care le-au lansat mai de mult pe piață, aceasta a cauzat o rămînere în urmă generală. Căci, atunci cînd articolele respective au apărut pe piață — din cauza dezvoltării tehnice rapide constatate în alte țări — nu au mai găsit cerere, au devenit nevandabile. Deoarece producătorii nu și-au asumat și nici nu puteau să-și asume riscul, iar factorii riscului s-au afirmat în economie, pierderile cauzate de risc s-au repercutat asupra ansamblului economiei naționale... Iluzia absenței riscului a produs multe pierderi economiei naționale".

„Decurgînd din legătura strînsă între risc și decizie, — conchid autorii — *riscul trebuie să fie asumat de cel care a luat decizia. Transferarea riscului asupra celui ce nu este răspunzător pentru decizie, influențează negativ însuși rezultatul, reducîndu-l considerabil.*

Examinînd riscul ca un element al conducerii operative care acționează cu ocazia luării de decizii, dr. I. Šebek evidențiază că *„pentru succesul activității operative privind realizarea planului este important să se includă în proces și mărimi care să exprime riscul ca factor comun inevitabil în aplicarea principiilor de eficiență.* Este știut că principiul eficienței se poate manifesta fie prin maximizarea efectului în condițiile cheltuielilor de producție date, fie prin reducerea la minimum a cheltuielilor în condițiile menținerii efectului economic. Aplicarea acestui principiu reprezintă, propriu-zis, trecerea treptată de la sarcini mai ușoare la altele mai grele, de la sarcini sigure la sarcini cu un anumit grad de probabilitate. În acest caz, gradul de dificultate a realizării sarcinilor este egal cu gradul de incertitudine, iar a risca înseamnă a acorda preferință unei probabilități mai reduse și cu rezultate mai mari. Acceptarea riscului este confruntată prin urmare numai cu apariția eventuală a abaterilor nefavorabile, a pierderilor, dar creează concomitent șanse de sporire a eficienței economice. Ea exprimă o atitudine activă față de incertitudine și tocmai această atitudine activă este considerată ca acțiune riscantă, întrucît reprezintă angajarea mijloacelor de producție și a inițiativei lucrătorilor în realizarea unor sarcini economice ale căror rezultate sînt, ce-i drept, numai probabile, dar cu un efect cu atît mai mare.

În cadrul procedurii de alegere a proiectelor — opinează S. Beșelev și F. Gurvici — *„fiecare dintre elementele supuse analizei trebuie să primească o apreciere cantitativă, în funcție de incertitudine, care asigură compararea alternativelor și adoptarea hotărîrii. Riscul se referă la acele situații în care rezultatul este nesigur, dar probabilitatea diferitelor rezultate este precizată sau — cel puțin — poate fi precizată ...*

Dacă situația de risc se asociază cu repartiția obiectivă probabilă, situația de incertitudine este caracterizată prin repartiția subiectivă probabilă. Pe măsura acumulării informațiilor, aprecierile subiective probabile se pot preciza în funcție de datele faptice noi. Funcția teoriei probabilităților constă aici în a-l ajuta pe cel care adoptă o hotărîre să exprime incertitudinea existentă într-o formă cantitativă. Necesitatea folosirii aprecierilor subiective probabile la alegerea proiectelor este condiționată nu numai de incertitudinile care apar în legătură cu insuficiența informațiilor despre viitor, ci și de faptul că desfășurarea și rezultatele procesului de cercetare-elaborare-proiectare depind, în măsură însemnată, de oamenii de știință și specialiștii înșiși".

Un exemplu de exprimare cantitativă a incertitudinii, de cuantificare a riscului, oferă în studiul său L. Osiatinski. „*Cuantificarea riscului* — scrie autorul — *se bazează pe calcul, în care unele mărimi pot fi stabilite în mod exact, altele cu o precizie relativă, iar altele cu aproximație.*

Considerăm drept mărime matematică — continuă autorul — valoarea angajării, sub care se înțelege volumul intereselor sau obiectelor expuse riscului ; în cadrul schimburilor externe este vorba de valoarea tranzacției. Considerăm mărimi aproximative probabilitatea incertitudinii și mărimea pierderilor posibile ca urmare a incertitudinii care amenință acțiunea.

Probabilitatea incertitudinii „I" este un număr constant situat între „0" și „1". „0" reprezentînd punctul unde riscul lipsește (sau există siguranța de 100%), iar „1" — punctul unde, de asemenea, nu există risc deoarece avem incertitudine absolută (întreprinderea unei acțiuni nu are nici o șansă).

Deci mărimea probabilității „I" se află între limitele „0" și „1", respectiv $0<I<1$. În cazuri concrete pierderile posibile se situează între unitate și valoarea totală a angajării.

Deci limita inferioară a pierderilor este 1, iar limita superioară nu poate depăși valoarea angajării. Notînd pierderile estimate cu „P" și valoarea angajării cu „A", putem scrie:

$$1 \leqslant P \leqslant A.$$

Pe baza raționamentului de mai sus, indicatorul mărimii poate fi exprimat prin formula :

$$R = \frac{P \cdot I}{A}.$$

Să presupunem că suma angajată în tranzacția dată este de 1 000 000 de zloți, iar pierderile se apreciază la 50% (deci 500 000) ; probabilitatea incertitudinii este tot de 50% — deci 0,5.

Așa dar, indicatorul mărimii riscului este :

$$R = \frac{P \cdot I}{A} = \frac{500\,000 \cdot 0{,}5}{1\,000\,000} = 0{,}25$$

Mărimea riscului în această tranzacție este de 250 000 zloți (1 000 000. 0,25). Deci mărimea riscului este o funcție de două variabile : mărimea probabilității incertitudinii și intensivitatea pierderilor. Riscul acțiunii respective este direct proporțional cu dimensiunea acestor factori.

Un alt element de calcul folosit în activitatea economică este compararea riscului cu mărimea beneficiului scontat. Pentru ca beneficiul să constituie un stimulent, valoarea sa scontată trebuie să fie mai mare decît mărimea riscului, adică $B_s > R$.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Potrivit evaluărilor *societății petroliere „Esso", descoperirea de noi zăcăminte de petrol în Europa occidentală a permis ca în decurs de un an să se dubleze evaluarea rezervelor de petrol ale acestei părți a continentului, care ar atinge 2 miliarde tone. Cele mai importante zăcăminte petroliere din Europa occidentală se află în Norvegia, unde sînt evaluate la peste 1 miliard tone. Urmează Marea Britanie cu aproximativ 670 milioane tone, și R. F. Germania cu 75 milioane tone. Dar producția de petrol a R. F. Germania rămîne cea mai importantă din Europa occidentală, cu 7 100 000 tone anual.*

Anul trecut producția mondială de petrol a atins 2 600 000 000 tone, din care 45% provenind din Orientul Apropiat și Africa.

În industria confecțiilor *pentru femei din R. F. Germania se așteaptă o creștere medie a prețurilor de 8 pînă la 9%. Importurile în acest sector continuă să se dezvolte într-un ritm rapid, valoarea lor ajungînd la 1,2 milioane mărci în 1972, echivalent a 17% din producția vest-germană.*

Excedentul producției *de îngrășămnite din Statele Unite s-a transformat în decurs de 18 luni în penurie. Creșterea considerabilă a cererii se explică prin necesitatea de a rentabiliza și mai mult suprafețele cultivate și prin faptul că guvernul a pus la dispoziția agriculturii 40 milioane acri de pămînturi neexploatate. „Fertilizer Institute", organism specializat, prevede pentru 1973 o creștere a consumului de îngrășăminte de 8 la 10%. În acest sector se vor investi între 2,75 și 3 miliarde dolari, cu 500 milioane dolari mai mult decît în 1972.*

Producția de oțel *a C.E.E. se caracterizează atît prin prețuri în urcare cît și prin cifre record la producție și desfacere. Pentru 1973 se așteaptă o creștere a producției de oțel la 145 500 000 tone. Față de primele două luni ale anului trecut, cea mai mare rată de creștere a fost, înregistrată de Anglia, cu 35,9%, urmată de R. F. Germania cu 18,1%, în timp ce în Italia s-a înregistrat o scădere de 15,5%.*

mondorama

PIAȚA VEST-EUROPEANĂ A AUTOMOBILELOR

NOUĂ FIRME constructoare dețin aproape 90% din piața vest-europeană a automobilelor. Dintre ele, așa cum rezultă din tabelul de mai jos, reprodus după revista **Entreprise** (nr. 914/1973), trei sînt americane (Ford, General Motors și Chrysler) cu aproape o treime din piață.

Ponderea deținută pe piața automobilelor
%

Firma	Anglia	R.F.G.	Franța	Italia	Belgia	Olanda	Europa de vest
Fiat	3,0	7,7	5,4	64,3	10,0	11,7	18,0
Ford	24,6	13,1	5,0	3,8	13,7	9,7	12,0
General Motors	3,7	7,0	2,6	2,8	9,9	7,9	10,4
Renault	9,9	21,8	31,2	3,2	11,4	15,3	11,0
Volkswagen	4,1	24,8	2,4	3,7	9,5	8,1	10,4
BLMC *)	33,1	0,9	1,8	4,7	3,0	3,5	8,6
Chrysler	11,4	4,2	11,1	5,1	8,4	9,6	7,6
Citroën	1,0	2,2	18,9	4,4	7,2	7,4	6,1
Peugeot	0,8	2,8	18,0	1,2	6,0	5,5	5,5

*) British Leyland Motor Corporation.

CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE ÎN CEHOSLOVACIA

ÎN cincinalul 1971—1975, în Cehoslovacia urmează să fie construite 537 000 de locuințe. Se acordă prioritate construcției de locuințe familiale. În primii doi ani ai cincinalului au fost construite 220 000 de locuințe cu 6000 peste prevederile planului. Acest lucru a fost posibil datorită introducerii de noi sisteme de construcție, bazate pe utilizarea de elemente tipizate a căror asamblare în diverse variante permite realizarea unor variate tipuri de locuințe, de ansamble de locuit, precum și aplicarea pe scară largă a metodelor de construcție în flux continuu. Ca urmare, timpul de construire al unei locuințe se reduce cu o treime, iar cheltuielile generale scad cu 20%.

În 1972 s-a realizat cifra record de 114 500 locuințe. Sub raportul ritmului construcțiilor de locuințe ca și al confortului acestora, Cehoslovacia se situează pe unul din primele locuri în Europa.

TURISM, ASTĂZI ȘI ÎN 1980

ÎN cadrul unui colocviu ținut la Școala hotelieră din Paris, au fost prezentate unele date interesante privind industria hotelieră și a restaurantelor, completate cu unele pronosticuri cît se poate de optimiste. Astfel, se apreciază că clientela turistică internațională reprezintă 140 milioane de persoane, aproximativ 4% din populația planetei noastre. În Europa occidentală, cifra de afaceri a industriei hoteliere și a restaurantelor reprezintă, actualmente 325 miliarde franci, iar în 1980 va spori la 500 miliarde. Pe această piață, „hoteleria“ deține o pondere de două treimi, iar restaurantele o treime. Numărul persoanelor, care sînt ocupate în această ramură, se ridică în Europa la patru milioane de oameni și se prevede ca în 1980 numărul lor să atingă șase milioane. Investițiile, pe care dezvoltarea în următorii opt ani a acestei industrii le implică sînt evaluate la aproximativ 200 miliarde de franci.

COSTUL POLUĂRII

S.U.A. pierd 132 milioane dolari anual, ca urmare a poluării atmosferice. Acesta este rezultatul unei analize sistematice a efectelor poluării asupra producției agricole întreprinsă de Institutul de cercetări din Stanford (S.U.A.) Regiunile industrializate sînt cele mai atinse. Planta cea mai sensibilă la poluare atmosferică este lămîiul. Îi urmează pinul, orzul, grîul porumbul. Pagubele sînt importante : astfel, oxidanții distrug fibrele frunzelor, ceea ce frînează procesul de fotosinteză și reduce creșterea plantelor și deci recoltele, iar acidul sulfuric și fluorurile prezente în plantele furajere le fac inutilizabile pentru hrana animalelor.

PERMANENȚA CELOFANULUI

CELOFANUL — această peliculă transparentă de celuloză regenerată, inventată în primul deceniu al secolului nostru — rezistă cu succes la concurența atîtor alte materiale de ambalat, apărute ulterior. Producția sa mondială s-a apropiat anul trecut de 650 000 tone (respectiv circa 6 m^2 pe un locuitor al globului), crescînd — în medie — cu cîte 5% pe an. Această evoluție se datorează nu numai prețului său de cost scăzut și proprietăților sale de protejare a conținutului, ci și unei calități care devine din ce în ce mai importantă pe măsura proliferării ambalajelor nerecuperabile : celofanul se descompune de la sine sub influența agenților externi.

R.D. GERMANĂ: UN MILION DE INOVATORI

ÎN 1972 această cifră a fost chiar depășită : după cum informează săptămînalul economic „Die Wirtschaft“, beneficiul realizat de întreprinderile industriale de pe urma aplicării inovațiilor însumează peste 3 miliarde mărci. În centrul preocupării inovatorilor a stat găsirea de soluții privind raționalizarea producției și a conducerii și gestiunii, intensificarea producției, perfecționarea organizării muncii și a condițiilor de muncă.

Bilanțul inovatorilor mai arată că 25,7 din salariații întreprinderilor industriale participă la mișcarea de inovație, fiecare al șaptelea inovator este femeie și fiecare al patrulea un tînăr.

PERSPESPECTIVE AUDIO-VIZUALE

PERFECȚIONÎNDU-SE rapid, aparatura audiovizuală a devenit obiectul unei veritabile industrii, după cum s-a putut vedea la Salonul internațional de la Porte de Versailles — Paris (2—7 aprilie). Piața franceză a acestor produse este estimată la peste 100 milioane de franci pe an, repartizați astfel : 30—40 milioane franci circuitele închise de televiziune, 15 milioane laboratoarele fonetice etc. Ritmul de creștere al producției aparaturii audio-vizuale pentru anii următori se anunță a fi de cel puțin 20% pe an,principalul client fiind Ministerul Educației Naționale.

„CINCI MARI“ ÎN ȘASE CIFRE

	S.U.A.	Japonia	R. F. Germania	Franța	Marea Britanie
Totalul populației (în milioane de oameni)	207,5	103,5	61,3	51,5	55,6
Populația activă (în milioane de oameni)	80,7	51	26,9	21	25
Produsul național brut (în miliarde unități de cont europene) *)	1.066,1	219,8	207,6	162,8	134,7
Venitul național pe locuitor (în unități de cont)	4.161	1.697	2.601	2.437	1.869
Consumul de energie pe locuitor (în tone echivalent cărbune)	10,9	3,7	5,5	4,5	5,5
Rata medie de creștere anuală 1970—1971 (în %)	2,8	6,3	2,8	5	1,6

*) O unitate europeană de cont = 1 dol. S.U.A. dinaintea devalorizării din decembrie 1971.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

JAPONIA: PERMANENȚA MICILOR ÎNTREPRINDERI

UNA DIN TRĂSĂTURILE caracteristice economiei japoneze este numărul mare al întreprinderilor mici în toate sectoarele de activitate. Ultimul recensămînt, ale cărui date se referă la anul 1969, arată că circa 99% din cele peste 4 660 000 de întreprinderi aveau sub 50 de salariați, lor revenindu-le 78,8% din întreaga forță de muncă ocupată în sectorul particular (industrie, comerț și servicii). Iar de atunci, situația nu s-a modificat în mod sensibil.

Datele din tabelul alăturat evidențiază că ponderea întreprinderilor mici este mai ridicată în comerț, unde — în 1969 — existau doar circa 600 de întreprinderi mari (avînd cel puțin 300 de salariați) și în servicii (circa 400 de întreprinderi mari).

Printre factorii care permit întreprinderilor mici să fie competitive, în comparație cu cele mari, publicația „Revue internationale du Travail“ citează :

— o bună parte dintre aceste întreprinderi plătesc totdeauna salarii mai mici decît întreprinderile mari (problemă importantă în activitățile care necesită un volum însemnat de muncă omenească). În 1969, salariul mediu dintr-o întreprindere industrială avînd 5—29 salariați reprezenta 61,9% din nivelul acestuia într-o întreprindere avînd 500 de salariați și peste);

— cheltuielile administrative încarcă mai puțin prețul lor de cost ;

— ele sînt capabile să se adapteze mai rapid la fluctuațiile cererii și să facă față dificultăților legate de aprovizionare ;

— își pot reduce sau mări ușor personalul ;

— au posibilitate de a adopta pe loc decizii ;

— beneficiază în mod curent de oferte de subcontractare din partea societăților mari, ceea ce le permite să se specializeze, să-și modernizeze utilajele și tehnologia.

Fenomenul nu este propriu numai economiei japoneze. O serie de anchete efectuate anii trecuți în industria S.U.A. au evidențiat că peste 60% din volumul producției industriale sînt furnizate de întreprinderi mici și mijlocii (avînd pînă la 500 de salariați) ; că trei sferturi din investiții și inovații se nasc în aceste întreprinderi ; că — bazîndu-se pe inovație, pe originalitatea unui produs — numeroase întreprinderi din această categorie au cunoscut ritmuri de dezvoltare deosebit de rapide.

Repartiția întreprinderilor în raport cu dimensiunile și sectorul în care activează
(în mii)

Efectivul salariaților	Sectorul			
	industrie	comerț	servicii	total
0—4	936,7	2001,9	842,9	3781,5
5— 29	350,6	265,9	123,1	739,6
30— 49	45,2	15,6	8,7	69,4
50—299	48,5	12,1	8,4	69,0
300 și peste	5,6	0,6	0,4	6,7
Total	1386,6	2296,1	983,5	4666,2

Sursa. Revue internationale du Travail, nr. 2—3/1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 19 (506)
vineri 11 MAI 1973
20 PAGINI 2 LEI

19

MÎNDRIE

ISTORIA poporului nostru a acumulat în aceste zile de mai — zile de explozie a primăverii și a vieții — un număr impresionant de evenimente care au determinat mutații profunde și durabile în conștiința și destinul poporului român. Un buchet triumfal de sărbători am cinstit cu venerație în săptămîna care a trecut: 125 de ani de la revoluția din 1848 din țările române, aniversarea creării Partidului Comunist Român, ziua cuceririi independenței de stat a României și Ziua Victoriei. Dacă istoria este memoria unui popor, ea păstrînd laolaltă suferințele și bucuriile, amarurile și izbînzile sale, sărbătorile sînt pagini vibrante ale acestei istorii, transmițînd peste veacuri mărturii ale continuității luptei și aspirațiilor poporului, ale permanenței idealurilor și valorilor sale spirituale. „Vrem să fim o nație — afirma cu 125 de ani în urmă Nicolae Bălcescu — una, puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misie a împlini în omenire“. Aceste aspirații s-au menținut treze în conștiința poporului român care a ținut sus stindarul libertății și independenței naționale pînă la înfăptuirea revoluției socialiste care a adus adevărata libertate națională și socială pe pămîntul României. Crearea Partidului Comunist Român — a cărui a 52-a aniversare am sărbătorit-o zilele trecute — a constituit un moment crucial de care sînt nemijlocit legate toate izbînzile noastre de astăzi și fără de care aspirațiile de veacuri ale poporului nu ar fi putut deveni o realitate vie. Condus de partidul clasei muncitoare, poporul român a reușit să răstoarne regimul burghezo-moșieresc, să lichideze vechile rînduieli bazate pe exploatare și asuprire, să făurească o societate nouă — societatea socialistă, întemeiată pe egalitate și dreptate socială, în care poporul este pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul viitor, propria istorie.

Sărbătorim toate aceste evenimente memorabile, înscrise cu litere de aur în istoria patriei noastre, în condițiile în care — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Adunarea populară de la Iași — „întregul popor își consacră energiile și puterea de muncă înfăptuirii măreţului program elaborat de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și de Conferința Națională, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Măsurile hotărîte de ultimele plenare ale Comitetului Central, legile adoptate de Marea Adunare Națională asigură condiții pentru utilizarea mai eficientă a potențialului material și uman al țării, pentru accelerarea dezvoltării și modernizării forțelor de producție, creează noi premise pentru ridicarea nivelului de trai și a gradului de civilizație a întregului nostru popor. Acționăm în continuare pentru perfecționarea conducerii și a organizării societății, a relațiilor de producție și a raporturilor dintre oameni, pentru adîncirea democrației socialiste, asigurăm cadrul propice pentru participarea activă, nemijlocită, a maselor de oameni ai muncii la dezbaterea și elaborarea politicii partidului și statului, la conducerea treburilor obștești. Militâm perseverent pentru promovarea largă a principiilor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, pentru formarea omului nou, cu o conștiință avansată, cu un larg orizont cultural, capabil să înțeleagă legitățile dezvoltării sociale, devotat trup și suflet intereselor patriei, cauzei socialismului“.

Astfel, în aceste zile cînd cinstim momente dintre cele mai înălțătoare ale bogatei noastre istorii, avem deplin temei de mîndrie atît pentru faptele înaintașilor noștri, cît și pentru ceea ce înfăptuim în prezent, pentru uriașa operă istorică în care sîntem angajați: construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

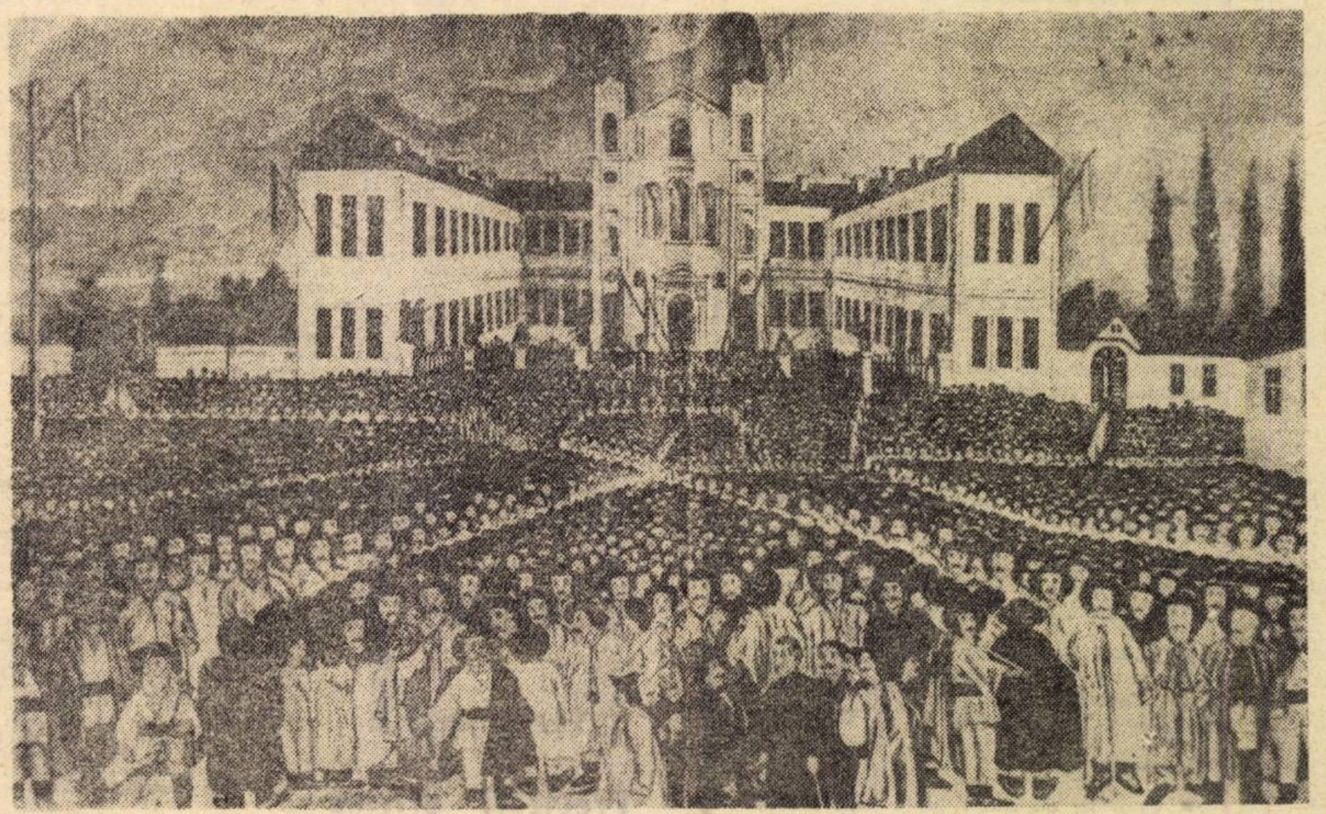

Pe Cîmpia Libertății la Blaj, în mai 1848, cei peste 50 000 de participanți au dat istoriei poporului român cea dintîi adunare politică a tuturor românilor a cărui sens a fost afirmat cu forță în deviza: Noi vrem să ne unim cu țara

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

ÎN CELE TREI ȚĂRI ROMÂNE UN ȚEL PROGRAMATIC COMUN — INDEPENDENȚA ȘI UNITATEA NAȚIONALĂ

ANIVERSAREA a 125 de ani de la revoluția din 1848 prilejuiește evidențierea marilor merite ale gînditorilor și militanților pașoptiști de a fi sesizat cu mult discernămînt că una din problemele majore ale epocii care se cereau a fi rezolvate era problema unității și independenței naționale a poporului român. Se poate spune, de altfel, că unitatea și independența națională a constituit obiectivul cel mai imperios al programelor revoluției în toate țările române. Așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea populară de la Iași, **„deși s-a desfășurat separat — în Moldova, Transilvania și Muntenia — revoluția de la 1848 a exprimat programul unitar al întregului popor, în centrul căruia obiectivul cel mai imperios era unirea tuturor românilor în granițele aceluiași stat național, democratic, modern și independent“ [1]).**

CARACTERISTIC pentru întreaga pleiadă a pașoptiștilor în susținerea idealului de unitate și independență națională este apelul permanent la pildele istoriei. Invocarea trecutului era legată de necesitatea de a scoate în evidență năzuințele de veacuri ale poporului nostru, din toate provinciile, artificial despărțite, ale țării, pentru unitatea și independența patriei, de rădăcinile istorice adînci ale sentimentului patriotic *).

Pe bună dreptate scria, de pildă, Cezar Boliac,: **„Unirea României într-un singur stat nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați; nu este o idee ieșită de la '48 încoace; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia“ [2]).**

Evocarea trecutului are semnificația înțelegerii juste a faptului că unitatea și independența națională constituie o condiție vitală a progresului fiecărui popor. Se știe că, în mare măsură, tocmai dominația străină a împiedicat, veacuri de-a rîndul, înaintarea firească a poporului român pe calea progresului.

La mijlocul secolului trecut, cerințele obiective ale dezvoltării

D. MUREȘAN
Gh. CIULBEA

(Continuare în pagina 16)

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

EXISTĂ ÎNCĂ REZERVE ÎN FOLOSIREA ZESTREI TEHNICE

CUNOAȘTEREA potențialului productiv în dinamica lui, evidența clară a modului cum sînt utilizate capacitățile productive, depistarea rezervelor potențiale care pot fi mobilizate pentru continua sporire a volumului producției, — sînt aspecte a căror importanță deosebită este unanim recunoscută. Existența unei evidențe clare a mărimii potențialului productiv presupune **actualizarea periodică a datelor,** avînd în vedere multitudinea factorilor de influență care intervin pe parcurs: intrarea în funcțiune a unor noi utilaje, secții sau ateliere, introducerea în sfera producției materiale a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, schimbările survenite în structura producției, creșterea gradului de calificare și perfecționare a cadrelor etc. **Stabilirea mărimii capacităților de producție anuale la nivelul fiecărei mașini, sec-**

ing. D. KIȘ
ing. H. PINCAS
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pagina 4)

ANUL XI **viata economica**

SUMARUL

numărului 19 din 11 mai 1973

1
— **125 de ani de la Revoluția din 1848 :**

În cele trei țări române, un țel programatic comun — independența și unitatea națională, de **D. Mureșan, Gh. Ciulbea.**

— **Capacități de producție :**
Există încă rezerve în folosirea zestrei tehnice, de ing. **D. Kiș, H. Pincas.**

3
— **La aniversarea P.C.R.**

Puternic, unit, strîns legat de mase, Partidul Comunist Român călăuzește întregul popor în construcția socialistă de **Gheorghe Crețoiu.**

5
— **Preț de cost**
Influența factorilor naturali nu trebuie absolutizată. Cheltuielile pot și trebuie să fie reduse, de **M. Calman.**

6
— **Agricultură**
Realizări, estimări, resurse în dezvoltarea pisciculturii, de ing. **Constantin Nicolau**

7
— **Salarizare**
Concluzii pe baza unui sondaj în 200 întreprinderi : Ritmuri lente în aplicarea mai largă a acordului global, de **Fl. Costin.**

8
— **Comerț exterior**
● Cum poate fi îmbunătățită activitatea de export (II) de **I. Georgescu**

● Oficiile de comerț exterior județene — un potențial catalizator al exportului de **Al. Costeanu.**
● „Estimo '73". Interviu cu **R. Brad**

9
— **Marketing**

● Cum să abordăm piața externă (I) Identificarea și caracterizarea partenerilor potențiali, de dr. **M. C. Demetrescu.**
● Dialog cu specialistul de marketing: Ambalajul — factor promoțional. Interlocutori : **Jarl Bäfving** și **Bengt Hofvander.**

10—11—12

— **Studii și analize**
● Structuri raționale — organizare eficientă : Acțiunea de reorganizare, unii indicatori globali privind rezultatele de **Constantin Cojocaru, Stere Popescu.**
● Cazuri în dezbatere : Delegarea de atribuții, dinamismul, operativitatea și eficiența conducerii, de **Ovidiu Nicolescu.**

13
— **În dezbatere**
Proiectul de lege privind protecția mediului înconjurător.

14
— **Informație, decizie.**
Din experienta Grupului Industrial de Petrochimie — Ploiești : Diversificarea utilizării microcalculatoarelor românești, de **E. Stoian, D. Paraschiv, P. Bitu.**

15
— **Concepte, teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XIV), de **Radu Constantinescu.**

16
— **Școli, curente, economiști**
În căutarea condițiilor optimului economic, de dr. **Virgil Ionescu.**

17
— **Știință și societate**
Desalinizarea nucleară a apei marine, de conf. dr. ing. **G. M. Preda.**

18
— **Economie mondială**
Congresul mondial al populației — 1974 Dezvoltare și creștere demografică, de **Vladimir Trebici.**

19
— Interviul nostru cu prof. **H. Bourguinat** (Franța), despre: Relația inflație — criză monetară.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

O sugestie privind activitatea de proiectare și construcții

INDIFERENT de natura lor, construcțiile au la bază proiecte. Activitatea de proiectare este însă separată de cea de construcții, deși, potrivit legislației în vigoare, proiectanților le revin sarcini sporite privind calitatea și termenele de predare a proiectelor, asistența tehnică ce trebuie să o acorde constructorului în timpul realizării obiectivelor, iar cînd este vorba de unități productive — pînă la atingerea parametrilor proiectați.

Aceste deziderate s-ar putea înfăptui în condițiile unei eficiențe economice sporite prin perfecționarea formei de organizare și conducere a activității de proiectare și construcții. În acest sens, sugerez ideea de a se apropia mai mult activitatea de proiectare de cea de construcții, prin crearea unor unități cu activitatea mixtă, care să realizeze atît elaborarea proiectelor, cît și a obiectivelor respective. Forma de organizare propusă s-ar putea concretiza în crearea, la nivelul fiecărui județ, a unor întreprinderi de proiectări și construcții de locuințe care să fie subordonate consiliilor populare și unificarea institutelor de proiectări existente pe ramuri cu întreprinderile de construcții și montaj specializate, creîndu-se astfel unități puternice cu activitate complexă. Evident, sediul acestor întreprinderi va trebui să fie în centrele urbane spre care gravitează activitatea din profilul lor, fiind subordonate centralelor industriale reorganizate după aplicarea Decretului din martie a.c.

Printre avantajele ce se pot realiza printr-o astfel de organizare amintesc: existînd o conducere unică, se va putea sincroniza mai bine activitatea dintre ele, vor putea fi folosite mai eficient cadrele de specialitate, fiind posibilă o colaborare mai strînsă între proiectant și constructor, ambii interesați mai mult în utilizarea unor materiale noi, aplicarea unor soluții mai eficiente. La acestea se adaugă posibilitatea executării simultane a unor lucrări edilitar-gospodărești din localitățile de tip urban sau rural și, bineînțeles, reducerea substanțială a cheltuielilor administrativ-gospodărești.

ec. **Mihai COCOARA**
Mediaș

Cine să plătească ?

ÎN nr. 7 al revistei, la rubrica „Agenda economistului", s-a scris despre răspunderea materială a angajaților. Se face precizarea că, după trecerea perioadei de un an, întreprinderea păgubită se va îndrepta — pe calea deciziei de imputație — împotriva acelor angajați care, din culpă, nu au luat măsuri pentru recuperarea prejudiciului, de la beneficiar, înlăuntrul termenului de un an.

Nu pot fi de acord ca un angajat să plătească o sumă de bani de care nu a beneficiat. Să admitem că prejudiciul a fost stabilit după 3 ani. Operează prescripția. Atunci urmează ca prejudiciul să se stabilească la adăpostul acestei prevederi ? Părerea mea este că debitul să fie recuperat de la beneficiar și, numai în situații excepționale, cel vinovat de prejudiciu să fie tras la răspundere.

G. DIMITRIU
Moinești

Prima traducere românească a lui List : 1887 sau 1886...

RECENT, a apărut în editura Academiei Republicii Socialiste România, în traducere românească, lucrarea lui Friederich List „Sistemul național de economie politică". Nu ne propunem o recenzie a acestei cărți apărută în condiții excepționale atît din punct de vedere al formei cît și al traducerii, superioare tuturor celor care au precedat-o, ci dorim să precizăm doar unele date în legătură cu apariția primei traduceri românești a lucrării menționate.

În cap. III, dr. V. Vasiloiu susține că în anul 1887 a apărut pentru prima dată în limba română, „Sistemul național de economie politică" în traducerea lui I. N. Papiniu, după ediția a II-a franceză din 1857 a lui H. Richelot. La prezentarea fotocopiei copertei primei traduceri se dă explicația : „prima ediție românească integrală a Sistemului național de economie politică". Și prof. Victor Jinga a susținut că prima traducere în limba română a operei lui Friederich List s-a efectuat în anul 1887. (Gîndirea economică românească în secolul al XIX-lea. Tipografia „Ardealul", Cluj 1938, pag. 45).

Personal susțin că prima traducere integrală a operei lui Friederich List s-a făcut în anul 1886, fiind publicată în mai multe numere din revista „Țara Nouă", redactată de Ioan Nenițescu (nr. 1—11). Revista a republicat toate numerele apărute în anul 1886 într-un singur volum „Țara Nouă". Subliniem că nu este vorba de revista „Țara Noastră" cum se arată în cap. III, pag. XLV. În anul 1887 se publică din nou opera lui Friederich List „Sistemul național de economie politică", într-un singur volum, în traducerea lui I. N. Papiniu și cu o prefață de P. S. Aurelian. Inițialele I.N.P. sînt ale lui Ion N. Papiniu.

I. DROC
consilier juridic
Sibiu

ECOURI

Precizări privind fondul nescriptic

ART. 1 din H.C.M. nr. 1037/1952 prevede : „Fondul de salarii pentru personalul necuprins în scripte" poate fi folosit pentru : a) plata angajaților care nu pot fi prevăzuți în categorii de salariați permanenți și care execută lucrări cu caracter ocazional, în afară de activitatea de bază a întreprinderii sau instituției și b) plata următoarelor lucrări : 1) expertize, consultații, traduceri, colaborări literare, științifice, artistice, radio, film ; 2) încărcări, descărcări și manipulări de materiale care au un caracter ocazional ; 3) achiziții, colectări, încasări de abonamente și alte activități asemănătoare, pentru care se plătesc remize.

Hotărîrea nu conține nici o mențiune din care să reiasă că plata traducerilor din fondul nescriptic nu poate fi făcută decît la unități specializate sau traducătorilor autorizați. În cazul traducerilor privind corespondența pe care unitățile socialiste o întrețin cu partenerii externi, aceasta face parte din activitatea de bază a unităților respective și trebuie efectuată cu salariații permanenți, unitățile fiind în măsură să-și recruteze personal după necesități, care să posede și cunoștințele de rigoare. Pe de altă parte, lucrările de natura celor arătate au un caracter confidențial și nu se poate pune problema ca ele să fie executate cu colaboratori externi.

MINISTERUL FINANȚELOR

N.R. — Cele de mai sus răspund la scrisoarea „După 20 de ani...", din nr. 6.

Antidotul trebuie găsit

MI S-A PĂRUT interesant, articolul „Cum funcționează mecanismul cooperării între întreprinderi" ? (V. E. nr. 11/1973). În afara faptului că se arată o serie de unități care nu și-au respectat obligațiile contractuale îngreunînd — ca și în cazul nostru — realizarea sarcinilor de plan atît pentru obligațiile interne cît și pentru cele externe, sînt ridicate o serie de probleme deosebite ce trebuie să stea în fața colectivelor de muncă din uzine cît și în a celor ce le coordonează activitatea.

Sînt de acord, de pildă, cu ideea ca organele centrale să stabilească sarcinile și răspunderile factorilor de decizie pentru a determina înfăptuirea obiectivelor de cooperare. De asemenea, ar fi foarte bine dacă s-ar revedea normativele de sancționare a celor ce încalcă prevederile contractuale. În ce privește prețurile, împărtășesc propunerea ca ele să nu mai fie menținute pe termene îndelungate și, evident, să se introducă obligativitatea planificării reducerii prețului de cost al produselor complexe.

În ce privește programele de cooperare, doresc să arăt că ele există în sectorul nostru. De exemplu, prin ordinul M.I.C.M.G. nr. 5 primim cu regularitate programe de cooperare, dar ce folos, dacă ele nu sînt respectate. Pentru aceasta susțin propunerea ca nerealizarea programelor să fie considerată ca o nerealizare de plan, cu toate consecințele ce decurg din aceasta. Un antidot trebuie găsit pînă la urmă...

Trebuie să arăt că din cauza pieselor din oțel turnat, a cutiilor pentru osii de transportat vagoane, a furcilor de cuplă și a suporților de crapodină n-am livrat la export — în luna ianuarie — decît 10 vagoane în loc de 110. De asemenea, nu stăm prea bine nici cu asigurarea pieselor de schimb pentru podurile rulante, a strungurilor etc. Aici însă, atît „Uzinele mecanice" din Timișoara cît și „Strungul" din Arad reușesc să recupereze mai repede din restanțe.

Sînt convins că printr-o ordine de felul celei arătate în articol se va ajunge la funcționarea normală a mecanismului cooperării.

ing. **Constantin DIACONU**
Uzina de vagoane Drobeta Turnu Severin.

CURIER

● Prescripția penalizărilor

IOAN ILISIE, Oradea — Potrivit prevederilor pct. 65 din Instrucțiunile nr. 1600/1962 (ediția 1967) emise de Ministerul Finanțelor pentru aplicarea H.C.M. nr. 1276/1962, privind impozitul pe circulația mărfurilor, calculul majorărilor de 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere se face din ziua imediat următoare expirării termenului de plată și pînă la inclusiv ziua plății impozitului datorat. Rezultă deci că majorările de întîrziere se calculează și se încasează la bugetul statului și pentru perioade mai mari de 6 luni dacă impozitul pe circulația mărfurilor datorat depășește această perioadă. Termenul prescripției de 6 luni prevăzut la art. 4 din decretul nr. 167/1958 — republicat în anul 1960 — la care vă referiți se aplică numai în raporturile dintre unitățile și organizațiile socialiste în ceea ce privește dreptul la orice acțiune prin care se pretinde plata unor penalități ori amenzi civile din relații contractuale. (Direcția veniturilor statului, prețurilor și tarifelor din Ministerul Finanțelor).

● Acte adiționale

Ing. EUGEN PANȚEL, Cluj — Conform legislației în vigoare, după recepționarea apartamentului și semnarea procesului verbal de recepție nu mai pot interveni acte adiționale în legătură cu modificarea prețului apartamentului decît în cazuri excepționale și anume :

— cînd se constată, pînă la recepția definitivă, că s-au efectuat lucrări în afara devizului ; dacă organele de control au constatat că s-au efectuat lucrări suplimentare care nu au fost achitate constructorului.

Contractele pot fi efectuate la datele cînd sînt ordonate de organele superioare. Beneficiarul, după alegerea apartamentului consemnat în nota dovadă, poate primi contractul în ziua respectivă, dacă a achitat integral valoarea apartamentului sau a avut confirmat la C.E.C. avansul minim necesar pentru apartamentul ales. În cazul cînd mai avea de făcut completări la avans sau plata integrală, primirea contractului se face în maximum 10 zile.

● Concediul de odihnă

EUGEN TĂRESCU, Suceava — Legea nr. 27/1967 nu prevede posibilitatea reducerii duratei concediului de odihnă în cazul salariaților care urmează să fie pensionați în cursul anului calendaristic respectiv, dacă beneficiază de concediu înainte de desfacerea contractului de muncă. La art. 19 din lege se prevăd limitativ situațiile cînd salariatul este obligat să restituie unității partea din indemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate în anul pentru care i s-a acordat concediul. Între aceste situații nu figurează și aceea a încetării contractului de muncă în urma pensionării. Salariatul pensionat ulterior efectuării concediului nu este obligat să restituie o parte din indemnizația primită, proporțională cu timpul nelucrat în anul calendaristic în care s-a făcut pensionarea.

● Vechime

GHEORGHE N. ZAHARIA, Plopeni — Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale facultății de contabilitate nu se consideră vechime în muncă salariată (pentru personalul scos din producție și trimis de unitatea unde lucrează la o formă de pregătire profesională, se ia în considerare ca vechime și vechime neîntreruptă în aceeași unitate, perioada de scoatere din producție). Vechimea neîntreruptă se calculează — în cazul dv. — de la data reîncadrării după absolvirea învățămîntului superior.

● Salarizare

ȘTEFAN POPESCU, Zlatna — Din cele ce ne comunicați rezultă că rectificarea salariului dv. tarifar s-a făcut ca urmare a constatării că îndepliniți condițiile de studii. Corectarea erorii a constat în majorarea cu două clase de salarizare, a salariului ce vi s-a stabilit inițial, consecință a recunoașterii faptului că îndepliniți condiția de studii superioare prevăzută pentru șeful serviciului aprovizionare și desfacere. Gradația în care ați fost încadrat la 1 decembrie 1969 nu a fost modificată. Din cele de mai sus rezultă că vechimea minim necesară pentru trecerea într-o gradație superioară se calculează de la data de 1 decembrie 1969.

● Echivalare

IONESCU GHEORGHE — Pitești — Școala primară completă cu clasele I—VII (durata 7 ani) care a funcționat în perioada 1924—1948 a eliberat certificate de absolvire a școlii de 7 ani care se echivalează cu școala generală de 7 (8) ani. În conformitate cu prevederile Instrucțiunilor aprobate de Ordinul ministrului învățămîntului nr. 966/1964, anexa nr. 2, pct. 42, certificatele de absolvire CFR (gr. I, II și III), pînă în anul 1956 (inclusiv) se echivalează cu studiile școlii profesionale pentru încadrare și promovare în funcții, în meseriile și specialitățile absolvite sau în cele înrudite cu acestea. Prin urmare, numai certificatul de gradul III, nu se echivalează cu certificatul școlii profesionale.

● **E. VICTOR. Craiova** — Opinia Direcției de control, sinteză și legislație din Ministerul Muncii, la scrisoarea „Dublu navetism" este următoarea : „Acordarea transferării unui salariat este de competența exclusivă a unității unde acesta prestează activitatea. Numai unitatea respectivă este în măsură să cunoască și să aprecieze dacă acel salariat și nu altul este necesar pentru bunul mers al activității. Este o condiție prevăzută și în vechiul și în noul cod al muncii.

● **CRISTOFOR SILVESTRU, București; VIRGIL TRIFA, Oravița; CĂLIN DEACU Tîrgu Jiu ; AGLAIA RAULEA, București.** Semnalările dv. au fost comunicate forurilor în drept.

LA ANIVERSAREA P.C.R.

PUTERNIC, UNIT, STRÎNS LEGAT DE MASE, PARTIDUL COMUNIST ROMÂN CĂLĂUZEŞTE ÎNTREGUL POPOR ÎN CONSTRUCŢIA SOCIALISTĂ

S-AU ÎMPLINIT 52 de ani de cînd, răspunzînd necesităţilor obiective ale dezvoltării sociale a României, reprezentanţii socialiştilor români au hotărît, în mai 1921, transformarea partidului socialist în Partidul Comunist Român, ridicîndu-se astfel pe o treaptă superioară activitatea detaşamentului de avangardă, revoluţionar al clasei muncitoare din ţara noastră. Trecerea în revistă a istoriei de peste o jumătate de secol a Partidului Comunist Român, — continuatorul direct al mişcării revoluţionare, socialiste, al primului partid politic al clasei muncitoare de la a cărui înfiinţare am sărbătorit nu de mult opt decenii — prilejuieşte constatarea şi, în acelaşi timp, marea satisfacţie, că toate măreţele înfăptuiri obţinute de poporul nostru în procesul transformării revoluţionare a societăţii, în înfăptuirea revoluţiei proletare şi edificarea noii orînduiri sociale, sînt indisolubil legate de vasta activitate creatoare desfăşurată de partidul nostru, de linia şi politica marxist-leninistă, consacrată luptei pentru progresul şi propăşirea României, cauzei socialismului şi comunismului pe pămîntul românesc.

De-a lungul întregii sale existenţe, în întreaga sa activitate, partidul nostru s-a afirmat drept cel mai fidel exponent al intereselor clasei muncitoare, al tuturor celor ce muncesc, indiferent de naţionalitate, slujind cu credinţă neclintită cauza eliberării sociale şi naţionale a poporului român. În acelaşi timp, identificîndu-se cu cele mai avansate năzuinţe ale maselor, ale întregii noastre naţiuni, politica partidului a dat expresie înseşi cerinţelor obiective ale dezvoltării social-economice, progresului material şi spiritual al României.

Ca urmare a conducerii de către partid a creaţiei istorice a poporului nostru, în ţara noastră a fost înlăturată exploatarea omului de către om şi s-a asigurat victoria deplină a socialismului ; a fost lichidată înapoierea economică moştenită de la orînduirea trecută, România înfăţişînd astăzi, aşa cum a arătat recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tabloul unei ţări în plin progres, cu o industrie puternică, în continuă dezvoltare, cu o agricultură într-un neîntrerupt proces de modernizare, cu o economie dinamică, prosperă, care asigură creşterea continuă a bunăstării tuturor oamenilor muncii.

În aceşti ani cînd am sărbătorit atîtea evenimente memorabile în viaţa partidului nostru şi în lupta poporului român, pentru eliberare socială şi naţională, Partidul Comunist Român se prezintă ca un partid puternic, călit în luptă, cu o bogată experienţă revoluţionară, strîns unit, bucurîndu-se de încrederea şi dragostea întregului popor. **„Niciodată, în milenara sa istorie** — a subliniat secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **— poporul român n-a avut un asemenea conducător călit şi încercat în lupte, o asemenea forţă de avangardă în stare să-l ducă cu mînă sigură către ţelurile spre care aspiră. Intrînd în cel de-al şaselea deceniu al existenţei sale, Partidul Comunist Român — puternic, unit, strîns legat de masele largi populare — îşi îndeplineşte cu cinste misiunea istorică de călăuză a întregului popor pe calea socialismului, bunăstării şi fericirii".**

În prezent, toate forţele şi energiile creatoare ale poporului român sînt concentrate spre înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea şi Conferinţa Naţională a partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea cerinţelor acestei noi etape a construcţiei socialiste presupune transformări profunde pe toate planurile, înainte de toate făurirea unei economii avansate, la nivelul celor mai înaintate ţări din punct de vedere economic, o industrie modernă, de înaltă eficienţă, bazată pe noile cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii şi o agricultură intensivă, de mare randament.

ÎNFĂPTUIREA acestor transformări este indisolubil legată de creşterea rolului conducător al partidului. **„Chezăşia înfăptuirii marilor obiective pe care ni le propunem** — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **este întărirea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile vieţii sociale — condiţie esenţială a făuririi cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România".**

Afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului în societate nu este rezultatul unor dorinţe subiective, ci rezultatul unui proces legic al dezvoltării noastre istorice, al întregii activităţi a partidului, care se identifică cu aspiraţiile cele mai profunde ale oamenilor muncii, cu interesele întregii naţiuni socialiste.

Pe de altă parte creşterea rolului conducător al partidului în noua etapă de dezvoltare a ţării este determinată de mărirea complexităţii vieţii economico-sociale, a nivelului calitativ al sarcinilor ce stau în faţa poporului în această etapă, făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate impunînd unirea şi canalizarea eforturilor şi energiilor naţiunii noastre într-o direcţie unică.

Prezintă o însemnătate principială teza de mare valoare teoretică şi practică — că afirmarea rolului conducător are loc prin integrarea tot mai organică a partidului în viaţa societăţii, prin identificarea sa cu interesele întregii naţiuni. Această teză, alături de concluzia de mare însemnătate, subliniată la Conferinţa Naţională a partidului, după care în prezent are loc o împletire din ce în ce mai strînsă a activităţii partidului, statului şi organizaţiilor obşteşti nu rămîne la stadiul enunţiativ, de formulă teoretică, ci constituie premisa teoretică a unui proces practic de maximă importanţă, ce capătă forme organizatorice tot mai evidente, originale şi pline de semnificaţii. De la adoptarea la Conferinţa Naţională din 1967 a principiului ca primul secretar al comitetului de partid judeţean municipal şi orăşenesc să îndeplinească şi funcţia de preşedinte al comitetului executiv al consiliului popular, la extinderea cumulului de funcţii de partid şi de stat — adoptată, pe baza propunerii secretarului general al partidului, la Plenara din noiembrie 1972 a C.C. al partidului, — şi a rotaţiei cadrelor în munca de partid şi de stat, şi pînă la înfiinţarea mai multor organisme cu caracter mixt, de partid şi de stat, găsim o gamă largă de forme instituţionale şi de mecanisme prin care are loc creşterea rolului conducător al partidului şi împletirea activităţii sale cu activitatea statului şi a celorlalte organisme sociale.

AFIRMAREA rolului conducător al partidului ca o reflectare a cerinţelor conducerii conştiente a creaţiei istorice a maselor a fost, desigur şi pînă în prezent, o constantă a teoriei şi practicii sociale în ţara noastră. În prezent se remarcă însă o serie de trăsături noi care marchează şi din acest punct de vedere anii care au urmat Congreselor IX şi X ale P.C.R. ca o perioadă deosebit de fertilă şi de însemnătate deosebită pentru progresul economico-social al ţării.

În primul rînd, alături de creşterea intensităţii preocupărilor pentru dezvoltarea economico-socială a ţării este vorba şi de aria largă a măsurilor de perfecţionare a conducerii şi organizării, precum şi de cuprinderea tot mai amplă în sfera de activitate a partidului a complexităţii laturilor orînduirii noastre socialiste, considerate în unitatea şi interdependenţa lor.

Ţinînd seama de rolul determinant al producţiei materiale în progresul societăţii, o latură esenţială a activităţii partidului nostru o constituie conducerea activităţii economice, dezvoltarea susţinută şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, perfecţionarea formelor de organizare a economiei naţionale, utilizarea tot mai raţională a resurselor de care dispunem în etapa actuală. Prin aceasta partidul nostru porneşte de la premisa că de felul cum ştim să dirijăm în mod conştient dezvoltarea forţelor de producţie şi să asigurăm utilizarea corespunzătoare a mijloacelor umane, materiale şi financiare, depinde realizarea cincinalului înainte de termen şi, în ultimă instanţă, accelerarea progresului multilateral al societăţii noastre, crearea premiselor pentru trecerea treptată la comunism.

Dezvoltarea producţiei de bunuri materiale nu constituie însă decît o latură a socialismului. Pentru dezvoltarea armonioasă a societăţii socialiste, partidul nostru pune în centrul preocupărilor sale, concomitent cu lărgirea şi modernizarea bazei tehnico-materiale, **perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie,** în vederea asigurării unei concordanţe cît mai depline între cele două laturi obiective ale modului de producţie. Măsurile întreprinse în ultimii ani pe linia adoptării unor noi forme de organizare a unităţilor productive, pentru instituţionalizarea conducerii colective, legiferarea atribuţiilor şi răspunderilor diferitelor verigi economice, pentru promovarea mai largă a metodelor moderne de gestiune şi conducere, pentru realizarea unui mecanism mai suplu şi mai eficient de conducere a economiei sînt o dovadă în acest sens, iar practica socială confirmă tot mai mult justeţea lor.

O însemnătate deosebită o au, pe această linie şi măsurile adoptate de recenta Plenară a C.C., măsuri ce vizează apropierea conducerii de unităţile de bază, înlăturarea verigilor şi treptelor intermediare, deplasarea, în mai mare măsură, a specialiştilor spre producţie, acolo unde se creează venitul naţional.

Partidul nostru nu reduce însă sfera relaţiilor sociale la relaţiile de producţie. De aceea, în concepţia P.C.R. activitatea de conducere cuprinde, totodată, **întreaga organizare a societăţii, normele de convieţuire socială, relaţiile între membrii societăţii, afirmarea tot mai fermă a principiilor comuniste de muncă şi de viaţă comunistă, pentru formarea omului nou.** Dezvoltarea ştiinţei, artei şi culturii, a învăţămîntului, în strînsă legătură cu cerinţele actualei etape de dezvoltare a ţării noastre, constituie, de aceea, o constantă a politicii actuale a partidului.

O latură de seamă a conducerii societăţii o reprezintă activitatea partidului şi statului de dezvoltare a relaţiilor de colaborare cu ţările socialiste, cu partidele comuniste şi muncitoreşti, cu toate forţele revoluţionare şi progresiste ale contemporaneităţii, pentru extinderea legăturilor de cooperare pe multiple planuri, cu toate ţările lumii, astfel încît poporul român să-şi aducă contribuţia crescîndă la rezolvarea problemelor internaţionale. Se poate spune că toate aceste laturi majore au stat şi stau în permanenţă în atenţia partidului nostru.

AŞA CUM a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, partidul nostru comunist constituie **forumul de elaborare a liniei generale şi a strategiei construcţiei socialiste în România. În realizarea rolului său conducător în societate, partidului îi revin responsabilităţi tot mai mari atît pe linia unirii eforturilor întregului popor în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, cît şi a elaborării şi dezvoltării concepţiei ştiinţifice despre evoluţia societăţii noastre.**

Ca urmare, în concepţia P.C.R., partidul este nu numai, şi nu în primul rînd, conducătorul problemelor curente, ci conducătorul politic-ideologic al societăţii, ceea ce implică înainte de toate o vastă activitate teoretică şi practică, de studiere şi folosire a legilor obiective de dezvoltare a societăţii noastre, a cerinţelor actuale şi de perspectivă ale evoluţiei acesteia. **Privită din acest punct de vedere, activitatea de conducere a partidului nostru în actuala etapă se distinge, în al doilea rînd, prin preocuparea largă pentru prospectarea viitorului, pentru orientarea activităţii economico-sociale actuale ţinînd seama de cerinţele curente şi viitoare ale societăţii noastre şi pe plan mondial.** Teza formulată la Conferinţa Naţională din iulie 1972, conform căreia preocuparea pentru a prefigura viitorul constituie un atribut dintre cele mai importante ale conducerii societăţii şi-a găsit o largă aplicare nu numai în instituţionalizarea elaborării prognozei dezvoltării economico-sociale a României în perspectiva anilor 1990 şi 2000, ci în întreaga activitate a partidului nostru de stabilire a obiectivelor de activitate pe plan economic, social, etc. într-o viziune prospectivă, în împletirea activităţii de prefigurare a viitorului cu cea de determinare a măsurilor, pîrghiilor şi a deciziilor curente care să pregătească viitorul, ţinînd seama de evoluţiile posibile şi cerinţele viitoare. Formularea politicii de continuare a industrializării ţării într-o viziune de lungă perspectivă, ţinînd seama de experienţa naţională şi cea internaţională, măsurile întreprinse în domeniul dezvoltării ştiinţei şi calificării forţei de muncă, precum şi cele pentru apărarea mediului, politica în domeniul dezvoltării relaţiilor comerciale şi a cooperării economice internaţionale nu constituie decît cîteva exemple care ilustrează importanţa mare pe care o acordă P.C.R. acestei preocupări.

Realizarea acestei cerinţe — latură de bază a rolului organizator şi conducător al partidului — se sprijină, înainte de toate, pe o **vastă activitate teoretică, de analiză profundă a transformărilor ce au loc în societatea noastră, a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial, de dezvoltare a concepţiei ştiinţifice materialist-dialectice şi istorice despre lume şi viaţă, pe baza noilor cuceriri ale ştiinţei, inclusiv ale ştiinţei conducerii sociale.**

De însemnătate deosebită este concluzia, pregnant subliniată de secretarul general al partidului nostru la Consfătuirea cadrelor de ştiinţe sociale, că **partidul concepe teoria nu ca o entitate situată deasupra vieţii, ci ca pe un instrument activ al practicii sociale revoluţionare,** ca o armă puternică în transformarea societăţii, în făurirea socialismului şi comunismului. **Privită din acest punct de vedere etapa actuală se remarcă — în al treilea rînd — şi prin intensificarea activităţii teoretice a partidului nostru, prin formularea de răspunsuri ştiinţifice, pe baza dezvoltării creatoare a învăţăturii marxist-leniniste, la numeroasele probleme ale dezvoltării societăţii socialiste şi ale lumii contemporane.**

Formularea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată şi a direcţiilor făuririi acesteia, stabilirea stadiului actual de dezvoltare economică a ţării noastre şi fundamentarea realistă, ştiinţifică a direcţiilor şi căilor de modernizare a economiei naţionale, elaborarea programelor de perfecţionare a conducerii planificate, analiza creatoare a transformărilor produse pe arena internaţională în lumea contemporană şi orientarea ştiinţifică a politicii sale constituie o mărturie elocventă în acest sens.

Aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, partidul nu este o noţiune abstractă, după cum nici conducerea de către partid a activităţii economico-socială. El este reprezentat prin oameni, conştiinţa partidului este conştiinţa oamenilor. De aceea, partidul nostru, ţinînd seama că în perioada actuală şi viitoare, el va avea de jucat un rol tot mai important în societate, acţionează cu hotărîre pentru **ridicarea continuă a nivelului teoretic al întregului partid, pentru înarmarea tuturor cadrelor cu învăţătura marxist-leninistă, cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei conducerii, ale ştiinţei în general.** Totodată, se urmăreşte în mod consecvent îmbunătăţirea muncii tuturor organizaţiilor de partid, de a căror activitate pe linia educării şi mobilizării comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului depinde într-o măsură esenţială îndeplinirea cu succes a rolului conducător al partidului în societate.

Toate aceste măsuri, vasta activitate politică şi organizatorică, desfăşurată de partid, activitatea desfăşurată în întreaga sa existenţă constituie garanţia conducerii mai departe a poporului român pe drumul progresului şi civilizaţiei socialiste. **„Partidul Comunist Român, mai puternic şi mai unit astăzi ca oricînd, avînd o îndelungată şi vastă experienţă revoluţionară, înarmat cu teoria ştiinţifică despre lume şi viaţă a proletariatului, cu un program şi cu o linie politică clară, urmat cu încredere şi dragoste neţărmurită de întreaga naţiune socialistă, exponent fidel al intereselor supreme ale celor ce muncesc, trup din trupul poporului** — a subliniat recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **este pe deplin capabil să asigure conducerea fermă a ţării pe calea progresului şi civilizaţiei, edificarea pe pămîntul României a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, întruchiparea în viaţă a visului de aur al omenirii — zidirea orînduirii comuniste".**

Gheorghe CREŢOIU

capacități de producție

- **Domenii explorate, dar încă neexploatate.**
- **Ce rezerve potențiale relevă lucrările de evaluare din 1973 a capacităților de producție.**
- **Producții superioare — printr-o mai rațională organizare a fabricației, punerea la termen în funcțiune a obiectivelor noi și atingerea parametrilor proiectați.**

EXISTĂ ÎNCĂ REZERVE ÎN FOLOSIREA ZESTREI TEHNICE

(Urmare din pag. 1)

ții și pe ansamblul întreprinderii este o problemă de maximă importanță, deoarece creează posibilitatea dimensionării juste a nivelurilor de producție, fundamentării acestora pe baze științifice, identificării rezervelor potențiale, care urmează a fi mobilizate în vederea sporirii producției materiale. De asemenea, cunoașterea la nivel macroeconomic a potențialului productiv, a modului în care acesta este folosit, constituie un important instrument pentru factorii de decizie, în avizarea creării sau dezvoltării unor noi capacități productive.

EVALUAREA mărimii capacităților de producție în acest an în industria ușoară a fost precedată de ample măsuri tehnico-organizatorice luate la nivelul centralelor industriale și întreprinderilor. Pentru a folosi experiența întreprinderilor și colectivelor care au acordat atenția cuvenită utilizării cît mai raționale a potențialului productiv, determinarea mărimii capacităților de producție a fost astfel orientată încît **aceasta să reprezinte producția maximă ce poate fi obținută din punct de vedere tehnic, pentru o anumită structură și calitate a produselor, în condițiile folosirii depline** — intensive și extensive — **a fondurilor fixe productive.**

În această ramură, înregistrarea capacităților a cuprins cele mai reprezentative produse, **a căror expresie valorică reprezintă peste 84% din întreaga producție globală**. Ca urmare a măsurilor luate de către colectivele din întreprinderi privind organizarea producției **și a** muncii, gradul de utilizare a capacităților — pe baza producției realizate în anul 1972 — prezintă valori mai ridicate în comparație cu anii precedenți — respectiv 88,8% — și se prevede pentru anul în curs un grad de folosire de 94,1%.

Pentru o mai justă apreciere a gradului în care sînt încărcate mașinile și utilajele, este necesar ca analiza folosirii acestora să se facă pe categorii de capacități, în funcție de stagiul aflării în funcțiune, și de etapele de realizare a parametrilor proiectați la obiectivele noi (vezi tabelul nr. 1).

Din categoria capacităților de producție, a căror parametri proiectați sînt în curs de realizare, fac parte și cele al căror termen de atingere a producției, la nivelul prevăzut în documentația tehnică, este depășit în comparație cu scadențele din grafice (de exemplu, Fabrica de sticlă Turda, Fabrica de porțelan menaj Alba Iulia).

Nerealizarea parametrilor din proiecte la termenele prevăzute are ca urmare o serie de implicații nefavorabile asupra productivității muncii, prețului de cost, asigurării resurselor prevăzute în balanțele tehnico-materiale și, în sfîrșit, asupra fondurilor de mărfuri destinate consumului intern și exportului.

DESIGUR, obiectivele noi contribuie în mare măsură la sporirea producției fizice, **dar nici un moment nu trebuie neglijate posibilitățile de majorare a volumului producției pe seama capacităților cu parametrii realizați, a căror pondere reprezintă peste 90% din totalul potențialului productiv.** Ca urmare a măsurilor luate de comitetele oamenilor muncii din întreprinderi pentru o folosire cît mai bună a potențialului productiv, la unele produse gradul de utilizare a capacităților prezintă valori ridicate, peste media pe ansamblul industriei ușoare — așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

La obținerea acestor rezultate au contribuit colectivele din întreprinderile „Filatura românească de bumbac" — București (98,9% grad de folosire a capacităților în 1972 la fire de bumbac și 99,0% 1973), la țesături tip bumbac (97,4% în 1972 și 100,0% în 1973), la întreprinderile textile — Pitești (99,1% în 1972 grad de folosire a capacităților de tricotaje tip lînă și 99,0% în 1973), și altele.

Firește, rezultatele utilizării capacităților puteau fi și mai bune dacă și realizările din 1972 din unele întreprinderi ar fi fost mai ridicate (de exemplu Fabrica de postav — Azuga la producția de țesături de tip lînă 76,3% grad de utilizare a capacității, Întreprinderea „Producția" — București 82,9% la producția de țesături din fire subțiri de in, cînepă, Întreprinderea textilă — Iași 70,4% la țesături din fire groase de tip in, cînepă, iută etc). **Punînd în valoare în mai mare măsură rezervele interne existente și aceste întreprinderi vor putea obține în anul în curs o încărcare mai bună a capacităților de care dispun.**

Adaptarea în calculul capacităților de producție a unor indicatori de utilizare intensivă ridicați, asigură identificarea și punerea în evidență a unor rezerve de capacitate (vezi tabelul nr. 3).

De asemenea, **asigurarea utilizării extensive a utilajelor în proporție cît mai apropiată de timpul disponibil, contribuie la folosirea rațională a capacităților.** De exemplu, Uzinele textile „Oltul" — Sf. Gheorghe au utilizat fondul de timp disponibil al mașinilor de filat pentru producția de fire de bumbac și tip bumbac (96,7%), și al războaielor de țesut pentru țesături de bumbac și tip bumbac (94,3%); la Întreprinderile textile din Galați fondul de timp disponibil al mașinilor pentru producția de fire de bumbac și tip bumbac a fost de asemenea judicios utilizat (95,5%), iar al războaielor de țesut (94,4%). Pe de altă parte, în unele întreprinderi fondul de timp disponibil a fost slab utilizat (ex. Întreprinderea Industria lînii Timișoara, la țesături tip lînă —69,9%, Fabrica de stofe Argeșana Pitești, la același produs —73,5%).

Este clar că fiecare procent care indică un grad de utilizare în timp al mașinilor sub prevederi, înseamnă tone de fire sau mii de metri de țesături nerealizate la nivelul întreprinderii. Unele unități (de exemplu : Întreprinderea „Suveica" — București, Uzinele textile „30 Decembrie" —Arad) și-au propus să mărească în 1973 indicatorii de utilizare extensivă, prin eliminarea opririlor, a absențelor nemotivate de la serviciu sau a altor cauze care provoacă stagnări în producție. Desigur, realizarea acestor prevederi este condiționată de o serie de măsuri organizatorice și tehnice, cum ar fi **asigurarea în timp a pieselor de schimb pentru efectuarea reparațiilor capitale la termenele prevăzute, întreținerea corespunzătoare a utilajelor, asigurarea materiilor prime în cantitățile și calitățile corespunzătoare etc.**

REZERVELE potențiale identificate în industria ușoară în urma întocmirii lucrărilor de evaluare a capacităților de producție **arată că există posibilități de îndeplinire și depășire a sarcinilor de plan stabilite pentru anul 1973.** Firește, determinarea capacităților de producție nu constituie un scop în sine, ci are în vedere, în primul rînd, identificarea și valorificarea tuturor rezervelor.

Tabelul nr. 1

%

	Gradul de folosire a capacităților		Ponderi	
	1972	1973	1972	1973
Total :	88,8	94,1	100,0	100,0
din care :				
— capacități cu parametrii proiectați realizați	89,8	95,0	94,0	91,0
— capacități noi, cu parametrii în curs de realizare	73,5	85,5	6,0	9,0

Tabelul nr. 2

%

Produsele	Gradul de folosire a capacităților de producție.	
	1972	1973
Fire de bumbac și tip bumbac	92,8	97,2
Țesături din bumbac și tip bumbac	90,0	96,4
Tricotaje tip lînă	89,9	94,9
Încălțăminte cu fețe din piele și înlocuitori de piele (exclusiv încălțăminte injectată din p.v.c.).	93,2	97,5

Tabelul nr. 3

	Finețea sau desimea firelor	Indicatori de utilizare intensivă	
		U.M.	mărimea
Fire de bumbac și tip bumbac			
I.I.S. „Dacia" — București	31,5	Kn/1000 fuse x oră	830,0
Bumbăcăria românească — Jilava	32,8	idem	760,9
Fire de lînă și tip lînă			
Fabrica de postav — Buhuși	44,9	idem	1088,0
Filatura de lînă pieptănată — București	42,0	idem	1014,0
Țesături din bumbac și tip bumbac			
Uzinele textile „Moldova" — Botoșani	21,0	bătăi/război x oră	9204,0
Uzina textilă „30 Decembrie" — Arad	23,4	idem	8650,0

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Pentru accelerarea și creșterea eficienței lucrărilor de construcții-montaj

Utilajele din dotare pot fi folosite cu randament mai mare

CELE PESTE 3 200 de utilaje grele din parcul unităților Ministerului Construcțiilor Industriale constituie un potențial important pentru realizarea planului de producție în condițiile industrializării lucrărilor, ale unei înalte productivități a muncii. Prezentăm în graficul de față modul în care au fost realizați, în 1972, parametrii de bază ai folosirii principalelor grupe de utilaje grele.

După cum se observă, cu excepția cilindrilor compresori (la care nerealizările au fost determinate, cu precădere, de cauze obiective), indicii de exploatare și cei de productivitate au fost depășiți. Rezultatele puteau fi însă mult mai bune. Ecartul foarte sensibil dintre cifrele minime și maxime din care rezultă indicii medii, de pildă, arată că la unele unități de exploatare au existat serioase rezerve nevalorificate. Pe de altă parte, coeficienții de schimb etalon sînt doar din punct de vedere statistic supraunitari, în realitate fiind vorba, în cele mai multe situații, de lucrul într-un singur schimb, prelungit ca durată. Critica pentru această stare de fapt trebuie adresată, în primul rînd, șantierelor de construcții, care n-au asigurat condițiile necesare pentru lucrul în două schimburi. Faptul că activitatea de execuție la preț de deviz a unor lucrări de construcții-montaj (deși a marcat, ca volum, o creștere de 12 la sută față de anul precedent) s-a extins într-o măsură insuficientă (la săpături, de pildă, doar 26,2 la sută din capacitatea totală) a făcut să se irosească o cursă importantă de creștere a productivității.

Activitatea parcului din dotare a fost deficitară datorită calității adeseori slabe a reparațiilor, care au determinat căderea în termenul de garanție a unui număr destul de însemnat din utilaje (excavatoarele E. 05—E. 06 — aproape 10 la sută). În sfîrșit, întreruperile în procesul de producție (cauzate mai cu seamă de nepregătirea fronturilor de lucru, de defecțiunile în aprovizionarea cu carburanți și lubrifianți), abaterile de la disciplină a unor mecanici și șoferi, au determinat o slabă folosire a fondului de timp de lucru, deci stagnări în funcționarea utilajelor.

În planul de măsuri tehnico-organizatorice întocmit pentru 1973 sînt prevăzute diverse forme de acțiune pentru remedierea neajunsurilor semnalate. Sectorul de mecanizare al ministerului a fost reorganizat, parcul de utilaje grele trecînd în dotarea trusturilor de execuție, cu excepția unor macarale grele și alte mașini speciale, care sînt dirijate centralizat. Se elaborează un studiu privind creșterea valorii producției pe 1 000 de lei mijloace fixe în activitatea de prestații ; s-a trecut la fabricarea cu forțe proprii a unor piese de schimb deficitare ; se prevede ca, în acest an, volumul lucrărilor contractate la preț de deviz să depășească cu 20 la sută nivelul din 1972, astfel încît pe această cale să se realizeze suplimentar o producție de 21 milioane de lei și beneficii de 600 000 de lei ; coeficientul de schimb se va mări la 1,5. De altfel, rezultatele dobîndite în perioada ce a trecut din acest an, atestă o îmbunătățire sensibilă față de cea din 1972, ca urmare a complexului de măsuri aplicate.

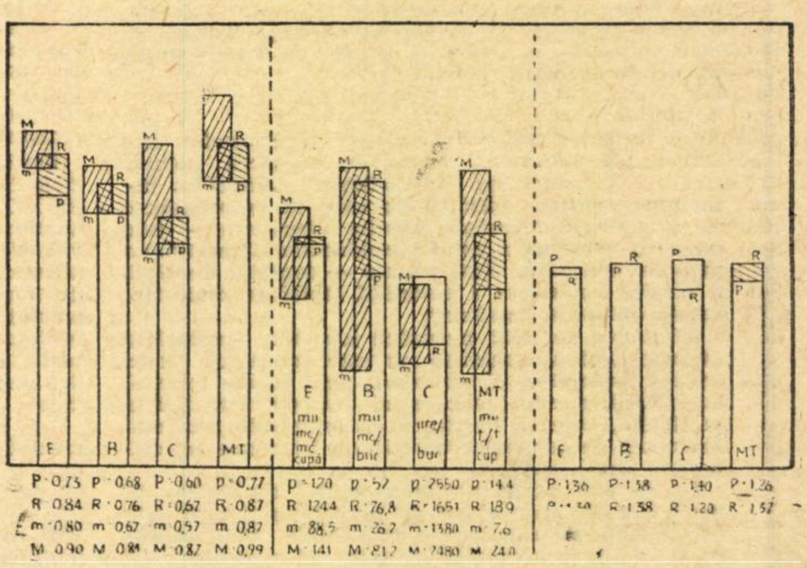

Indici de exploatare. Indici de productivitate. Coeficient de schimb.

E = excavatoare; B = buldozere; C = cilindri compresori; P = plan; R = indice mediu realizat pe trust ; M = nivelul maxim ; m = nivelul minim obținut de către diferitele unități de exploatare a utilajelor grele.

preț de cost

Influența factorilor naturali nu trebuie absolutizată

CHELTUIELILE POT ȘI TREBUIE SĂ FIE REDUSE

O RECENTĂ ANALIZĂ comparativă a nivelului, structurii și dinamicii prețului de cost la diferite întreprinderi din sectorul producției de zahăr, a evidențiat existența unor rezerve potențiale a căror valorificare este un imperativ ce condiționează creșterea eficienței economice. Afirmația se bazează — printre altele — pe faptul că toate întreprinderile sectorului au depășit în 1972 prețul de cost unitar planificat la zahărul tos vrac, sortiment supus verificării și care deține o pondere de aproape 90% din întreaga producție de zahăr. Cele mai mari depășiri ale cheltuielilor planificate s-au întregistrat la fabricile din Buzău (cu 44%), Corabia (71%), Oradea (39%), Giurgiu (30%) etc.

Ca urmare, pe ansamblul Centralei industriale s-au înregistrat cheltuieli suplimentare de multe zeci de milioane de lei, reținînd atenția, în mod deosebit, disproporțiile însemnate între întreprinderi în ceea ce privește prețul de cost unitar realizat. Este concludent, din acest punct de vedere să menționăm că Fabrica de zahăr — Corabia a fabricat o tonă de zahăr tos vrac cu cheltuieli mai mari cu 2955 lei decît Fabrica de zahăr — Bucecea.

Dacă cele de mai sus sînt completate cu faptul că la unele întreprinderi prețul de cost unitar descrie o curbă ascendentă în ultimii 3 ani, obținem o imagine mai completă a unei situații nesatisfăcătoare. Astfel, din cele 7 întreprinderi la care s-a efectuat analiza și care dețin o pondere de peste 54% din producția întregului sector, la un număr de 5, prețul de cost realizat în 1972 este superior cu 128—635 lei/tonă celui din 1970.

Depășirea cheltuielilor de producție se localizează în cea mai mare măsură la articolul de calculație „materii prime" (sfecla de zahăr) care ocazionează cheltuieli de circa 80% din totalul prețului de cost.

Disproporțiile mari între prevederile de plan și cheltuielile efective pot fi explicate printr-un larg evantai de cauze, unele independente de activitatea unităților, iar altele, prin caracterul lor, țin mai mult de neajunsurile muncii și ca urmare pot și trebuie să fie soluționate și înlăturate prin eforturile unităților economice.

Se impune constatarea generală că cea mai mare parte din depășirea cheltuielilor planificate, pe ansamblul sectorului, a fost determinată de faptul că s-au înregistrat importante nerealizări ale indicelui conținutului în zahăr al sfeclei (așa-zisul indice „de digestie"): față de 16,60% planificat s-a realizat numai 14,32% și, ca urmare, consumul specific a înregistrat o depășire cu 1,286 t sfeclă/t zahăr.

Dimensiunea acestei influențe poate fi mai bine apreciată dacă se are în vedere că nerealizarea conținutului în zahăr și depășirea consumului specific a reclamat, la nivelul producției fabricate, prelucrarea suplimentară a unei cantități de multe zeci de mii de tone sfeclă, cu influențe negative de multe zeci de milioane de lei la cheltuielile cu materia primă.

Pentru a ilustra sintetic interdependența dintre nivelul cheltuielilor de producție și indicele conținutului în zahăr, este concludent să exemplificăm cazul Fabricii de zahăr — Bod care, pentru fiecare procent în plus la acest indice, realizează economii la prețul de cost de 364 lei/t zahăr.

Este bine cunoscut că indicele de digestie, nerealizat la nivelul planificat la nici una din întreprinderile sectorului și prezentînd mari disproporții între întreprinderi este influențat de o multitudine de cauze naturale care aparțin în principal condițiilor pedologice și climatice.

Invocarea influenței factorilor naturali nu trebuie însă absolutizată și nu implică în nici un caz resemnarea, deoarece măsurile tehnico-organizatorice, vizînd îndeosebi selectarea și utilizarea celor mai corespunzătoare soiuri de semințe, în funcție de condițiile pedologice și climatice respective, folosirea îngrășămintelor adecvate, practicarea unei agrotehnici optime, diferențiate pe bazine de cultură, pot contribui la ridicarea indicelui de digestie.

- **Prețul de achiziție a materiei prime trebuie corelat cu conținutul ei în zahăr**
- **Impuritățile reprezintă uneori a șaptea parte din cantitățile de sfeclă transportate**
- **Deșeurile uscate se valorifică de 31 de ori mai eficient decît în stare umedă**

În legătură cu aceste aspecte ni se pare util să punem în discuție și o altă problemă, de esență economică. În vederea stimulării unităților agricole pentru aplicarea unor asemenea măsuri apare necesară urgentarea introducerii unui mecanism de cointeresare a acestora prin intermediul pîrghiilor economice. În prezent, prețul de achiziționare a sfeclei de zahăr, practicat de întreprinderile industriale, nu este supus unei corecții în funcție de nivelul indicelui de digestie, deși o asemenea practică, utilizată în alte țări, și-a dovedit eficiența prin rolul său stimulativ.

Este adevărat că Institutul de cercetări alimentare a efectuat unele studii cu această temă la Fabrica de zahăr-Buzău, și în 1973 rezultatele acestor cercetări vor fi experimentate și la alte întreprinderi. Dar, avînd în vedere însemnătatea acestei probleme, considerăm că se impune urgentarea soluționării ei și trecerea la **aplicarea și generalizarea unui sistem de prețuri care să îmbine în mod armonios, echitabil, potrivit principiilor gestiunii economice, interesele unităților agricole și a celor industriale producătoare de zahăr.**

Este necesară sublinierea eforturilor proprii ale fabricilor pentru a compensa parțial scăderea indicelui de digestie prin reducerea pierderilor tehnologice și a pierderilor de zahăr în melasă. Aceste preocupări se concretizează pe ansamblul întreprinderilor producătoare de zahăr, care față de un procent total de pierderi de fabricație de 3,36% au realizat numai 3,03%, deci cu o substanțială reducere.

Evident, nu au fost epuizate toate posibilitățile de reducere a acestor pierderi, sînt încă în unele întreprinderi rezerve ce așteaptă a fi valorificate pe calea perfecționării procesului tehnologic și a măsurilor organizatorice, ceea ce implică continuarea perseverentă a eforturilor în această direcție.

Ni se pare utilă, de asemenea, discutarea și a unei alte influențe negative asupra cheltuielilor de producție și anume procentual excesiv de impurități (pămînt) pe care îl conține sfecla de zahăr preluată de unele unități industriale. Întrucît cheltuielile de transport al sfeclei, potrivit condițiilor de livrare, intră în obligațiile fabricilor de zahăr, acestea suportă însemnate sume pentru transportul impurităților, fără a mai vorbi de faptul că sînt folosite neeconomicos importante capacități de transport. Numai în 1972, Fabrica de zahăr-Bod a suportat astfel de cheltuieli de peste 3 milioane lei, iar Fabrica de zahăr-Podari, pentru transportul unei cantități de peste 24 mii tone pămînt a plătit 1668 mii lei. De altfel, procentul mediu de impurități la sfecla preluată de unitatea din Bod a înregistrat o creștere de la 6,5% în 1967 la 14,8% în 1972, creștere determinată în mare măsură și de condițiile deosebite în care s-a făcut recoltarea în anul precedent.

Una din căile de ameliorare a situației în ce privește nivelul cheltuielilor de producție — căreia i se acordă o atenție prioritară — este **reducerea duratei campaniei de prelucrare.** Printre factorii care pledează pentru o asemenea orientare trebuie menționat că prelungirea nejustificată a depozitării sfeclei are ca efect, printre altele, reducerea conținutului în zahăr al acesteia, cu însemnate consecințe asupra randamentului și a prețului de cost.

Din acest punct de vedere, analiza a scos în evidență implicațiile negative ale continuării fabricației în anul următor recoltării, situație constatată la Fabrica de zahăr-Bucecea. Prelucrarea la această unitate a recoltei anului 1971 în semestrul II al acelui an s-a făcut la un indice de digestie de 17,65% în timp ce în cele 38 zile, cît s-a prelungit campania de prelucrare în trimestrul I din anul următor, indicele de digestie a scăzut la 16,32%, mărindu-se astfel consumul specific cu 1,18 t sfeclă/t zahăr. În mod asemănător, recolta anului 1972 s-a prelucrat în semestrul II al acelui an la un indice de digestie de 15,48% în timp ce prelungirea prelucrării în trimestrul I, 1973 a condus la o scădere a indicelui de digestie la 13,25%. Din exemplele prezentate rezultă limpede necesitatea evitării unor asemenea situații **prin utilizarea la maximum a capacităților de producție și organizarea exemplară a muncii, deoarece fiecare zi în plus înseamnă un consum specific majorat.**

Disproporțiile substanțiale între unitățile producătoare în ce privește cheltuielile pe unitatea de produs sînt generate în mare măsură de diversitatea condițiilor de dotare tehnică și de modernizare a echipamentelor și instalațiilor industriale precum și a tehnologiilor de fabricație, ceea ce constituie un puternic argument pentru continuarea orientării stăruitoare a eforturilor generale în direcția introducerii și amplificării, pe multiple planuri, a progresului tehnic.

Dacă facem abstracție de cheltuielile cu materia primă, al căror nivel este influențat și de unele condiții naturale, analiza comparativă a prețului de cost realizat la fabricile din Timișoara și Bod — fabrici cu o mai mare vechime — și cele din Bucecea și Luduș — întreprinderi mai noi și moderne — prezintă o imagine concludentă a eficienței economice sporite la acestea din urmă.

Dacă considerăm nivelul mediu pe sector al cheltuielilor de producție cu indicele 100, datele care sînt prezentate în tabelul alăturat ilustrează convingător această concluzie.

După cum se știe, din procesul prelucrării sfeclei de zahăr rezultă inerent și importante cantități de deșeuri borhot. Practica unor întreprinderi demonstrează că există posibilitate de valorificare superioară a acestora. Este vorba de faptul că realizarea și valorificarea sub formă uscată prezintă evidente avantaje economice deoarece prețul de vînzare este de 475 lei/t, în timp ce sub formă umedă este de numai 15 lei/t. Dacă Fabrica de zahăr — Bod, de exemplu, ar dispune de o uscătorie de borhot și de un spațiu de depozitare uscată a acestuia, cum are Fabrica de zahăr din Timișoara, cheltuielile de producție ar putea fi micșorate cu 364 lei/t zahăr.

De asemenea, melasa rezultată din prelucrarea sfeclei se valorifică cu 390 lei/t fiind dirijată la fabricile de spirt, ocazionînd astfel importante cheltuieli de transport, uneori pe distanțe mari. Analiza efectuată a concluzionat și asupra necesității de a se studia posibilitățile și eficiența organizării prelucrării în spirt a melasei, chiar în cadrul întreprinderilor producătoare de zahăr, prin înființarea unor distilerii, cu un volum de investiții relativ redus. Apare, de asemenea, necesară studierea eventualei reconsiderări a actualului preț de producție la melasă de 390 lei/t care, deși are un conținut de zahăr de 50%, nu asigură o degrevare echitabilă a cheltuielilor de producție a zahărului al cărui preț de producție este de 4.150 lei/t, avînd în vedere valoarea de întrebuințare ridicată și eficiența economică a prelucrării melasei în spirt.

M. CALMAN

Întreprinderea	Preț de cost efectiv	din care cheltuieli, influențate în mai mare măsură de gradul dotării tehnice, al organizării și modernizării tehnologiilor de fabricație			
		salarii directe	cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor	cheltuieli generale ale secțiilor	cheltuieli generale ale întreprinderii
Bucecea	78	50	41	35	45
Luduș	80	51	38	58	36
Timișoara	105	177	101	103	140
Bod	112	213	104	113	148

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Ritm, calitate, eficiență

SPIRITUL angajant, mobilizator al întrecerii se concretizează în noi și importante fapte de muncă. Obiectivului central al activității din economie — cincinalul înainte de termen — i se răspunde în fabrici și uzine cu pasiune și dăruire.

Record pe Lotru

ÎN PERIMETRUL marelui șantier al hidrocentralei de pe Lotru se află angajați în întrecere mineri, energeticieni, constructori și montori. Ritmul întrecerii pentru devansarea lucrărilor la fiecare punct de lucru cunoaște, în continuare, cadențe vii. Recent, la lucrările de înaintare în galerii, în zona Luncavăț-Bistricioara, s-a înregistrat un record absolut al șantierului. Viteza lunară de înaintare în subteran, prin săparea galeriilor a ajuns la 221 de metri. Această viteză de înaintare depășește cu 41 de metri vechiul record de săpare a galeriilor de aducțiune a apei. Acestei bătălii a minerilor pentru colectarea apei necesare hidrocentralei i se alătură cu aceeași abnegație și montorii. Astfel lucrătorii Trustului de construcții hidroenergetice București, printr-o mai riguroasă organizare a muncii, prin folosirea mai bună a timpului de lucru, au cîștigat un substanțial avans în montarea agregatelor în centrala subterană de la Ciunget. Stadiul lucrărilor anticipează îndeplinirea unui angajament de onoare: punerea în funcțiune cu patru luni mai devreme a turbinei nr. 2 de 170 MW.

Realizări deosebite pe Trotuș

CHIMIȘTII de pe platforma petrochimică Borzești au livrat de la începutul anului, peste prevederi, 300 de tone cauciuc sintetic, precum și importante cantități de fenol, alchilamine, ierbicide etc., în valoare de 50 de milioane de lei. Măsurile întreprinse pentru mai buna utilizare a fiecărei instalații, pentru economisirea materiei prime, în primul rînd a petrolului și sării, și valorificarea în grad mai înalt a acestora au condus la reducerea cu 17 lei a prețului de cost la mia de lei producție marfă. Notăm, de asemenea, că acțiunea de modernizare a tehnologiilor, de diversificare a producției (azi se realizează aici 80 de produse, în numeroase sortimente) și de mărire a potențialului productiv al capacităților existente au făcut ca productivitatea muncii să depășească nivelul stabilit inițial, iar în ultimii ani producția combinatului să crească aproape la dublu, în timp ce numărul mediu scriptic al salariaților a rămas neschimbat.

Ritmicitate la combinatul de pe Iza

EȘALONAREA judicioasă a sarcinilor de plan, asigurarea din timp a condițiilor necesare activității eficiente au permis colectivului Combinatului de prelucrare a lemnului din Sighetul Marmației să depășească zilnic prevederile inițiale. Prin încărcarea mai rațională a mașinilor și utilajelor, prin eliminarea locurilor înguste și valorificarea mai înaltă în fabricație a lemnului, colectivul acestei unități a realizat și livrat suplimentar la export, în perioada care a trecut din acest an, 200 garnituri de mobilă, 10 100 metri pătrați furnire estetice, 330 tone de plăci aglomerate din lemn, peste 50 metri cubi placaje și alte produse. Se realizează, astfel, unul din obiectivele importante ale întrecerii: sporirea aportului fiecărei unități la promovarea amplă a comerțului exterior.

agricultură

REALIZĂRI, ESTIMĂRI, RESURSE ÎN DEZVOLTAREA PISCICULTURII

PRODUCȚIA anuală de pește obținută în apele interioare ale țării noastre este în prezent de circa 57 000 tone ; peste 75% din această producție se obține în unități special amenajate. Fondurile alocate pentru construcția iazurilor și heleșteielor, pentru popularea acestora cu puiet de pește, cu furajarea acestuia, sînt compensate din plin de sporul de producție ce se obține în condiții intensive de cultură. În timp ce bălțile naturale oferă anual între 20 și 80 kg de pește la hectar, producția de pește furnizată de unitățile piscicole amenajate este de 500—2000 kg/ha.

Creșterea producției de pește de apă dulce este condiționată deci de dezvoltarea intensivă a pisciculturii, adică de alocarea unor investiții succesive pentru modernizarea a cît mai multe bălți naturale și a unor terenuri improprii culturilor agricole.

Patrimoniul piscícol al țării noastre, format din crescătorii, iazuri și unități în regim natural de creștere, însumează o suprafață totală de 385 mii ha la care se adaugă apele Dunării, ale rîurilor și apele teritoriale ale litoralului Mării Negre.

Principalii deținători care administrează această importantă avuție sînt : Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor cu peste 95% din suprafața totală, consiliile populare județene și cooperativele agricole de producție care, deținînd restul de 5% din suprafețele piscicole, au și ele sarcini importante în domeniul valorificării superioare a acestui potențial.

Modul în care au fost aplicate pînă acum măsurile de dezvoltare a producției de pește în sectoarele menționate evidențiază faptul că potențialul piscicol existent n-a fost valorificat integral. Aceasta se explică, parțial, prin lipsa de experiență care a caracterizat începuturile intensificării pisciculturii românești și care, prin ea însăși, a constituit un real prilej de acumulare a unor învățăminte prețioase. Astfel, a rezultat — ca o condiție primordială a dezvoltării pisciculturii — importanța devansării pepinierilor piscicole, a creării, în avans, a unei baze tehnico-materiale specifice, a abordării de către cercetarea științifică a celor mai moderne soluții privind creșterea și hrănirea peștelui, introducerea progresului tehnic în procesele de exploatare, astfel încît, de la început, să se obțină indici superiori de eficiență.

Cu toate greutățile întîmpinate, trebuie menționat faptul că suprafețele amenajate pentru piscicultură au crescut în ultimii 10 ani de circa 3 ori, tendința de creștere menținîndu-se în actualul cincinal.

În deceniul 1961—1970 au fost amenajate pentru piscicultură peste 30 mii ha care, împreună cu bălțile rămase în regim liber de inundație și cu pescuitul în Marea Neagră, au furnizat o producție de 41 mii tone în anul 1970, adică cu 30% mai mult față de realizările obținute în 1961. Cu toate acestea, cererea de consum nu este satisfăcută. Deși se importă cantități însemnate de pește, consumul de produse pescărești pe locuitor este în țara noastră mic față de cel realizat în majoritatea țărilor europene.

Se înțelege că sporirea consumului de pește a fost impulsionată de crearea și dezvoltarea flotei de pescuit oceanic, a cărei producție contribuie la lărgirea și diversificarea gamei de sortimente, în special în domeniul produselor industrializate. Dar, pentru a veni în întîmpinarea preferințelor culinare tradiționale ale populației noastre, este necesar să se dezvolte cu prioritate producția de pește de apă dulce. Din această cauză, dînd curs indicațiilor conducerii partidului, specialiștii din cadrul departamentelor deținătoare de bunuri piscicole au elaborat studii amănunțite din care rezultă posibilitatea creșterii producției de pește de apă dulce, prin mijloace eficiente, care țin seama, în primul rînd, de valorificarea prin piscicultură a tuturor terenurilor improprii altor activități.

Analiza critică, întreprinsă odată cu fundamentarea acestor studii, a condus la elaborarea și punerea în aplicare a unui vast program de dezvoltare a pisciculturii, aprobat de conducerea partidului și statului, program care, de altfel, fundamentează prevederile actualului plan cincinal pentru această subramură.

Noua orientare, transpusă în practică cu multă stăruință dar și în condițiile existenței unor dificultăți, se axează pe următoarele coordonate de bază :

— în Delta Dunării se vor extinde amenajările piscicole în zonele exploatate, în prezent, în regim natural și se vor executa lucrări de amenajare în incintele indiguite pentru exploatare stuficolă ;

— în lunca Dunării se vor amenaja, pentru creșterea intensivă a peștelui, unele bălți aflate în regim liber de inundație, precum și unele iazuri ;

— în apele interioare se vor reamenaja bălțile și iazurile existente și vor fi transformate unele în heleșteie ; totodată, se vor amenaja noi heleșteie pe terenurile apreciate și recunoscute ca improprii altor activități ;

— în toate zonele se va urmări realizarea cu prioritate a pepinierelor care să asigure puietul necesar tuturor deținătorilor de fond piscicol.

Un element nou aduce programul în domeniul relațiilor de colaborare cu cooperativele agricole de producție, în scopul valorificării potențialului piscicol existent, constituit din văile propice formării iazurilor de care dispune aproape fiecare comună. Totodată, îmbinînd armonios interesele pisciculturii cu cele ale agriculturii (acumulare-irigare), programul a imprimat unităților de piscicultură o funcționalitate largă, deosebit de utilă în ansamblul economico-social al zonelor respective.

Pentru extinderea pisciculturii s-a prevăzut folosirea unor terenuri slab sau deloc productive, cum sînt fostele bălți naturale, stufăriile, terenurile sărăturate care, prin lucrări de amenajare și aplicarea unor tehnologii corespunzătoare de piscicultură, pot da producții ridicate pe unitatea de suprafață, cuprinse între 500 și 2000 kg la ha anual, în funcție de condițiile și regimul de exploatare. În majoritatea lor, noile amenajări sînt localizate în lunca și Delta Dunării, care dispun de condiții naturale favorabile. Amenajările se fac pe suprafețe mari, de sute și uneori mii de ha, alcătuind un singur trup. Chiar dacă în aceste unități producțiile pe unitatea de suprafață sînt relativ mai scăzute față de cele realizate în unități cu suprafețe mici (nu depășesc în general 1000 kg/ha în condiții de furajare și 300—400 kg/ha pe baza hranei naturale) acestea reprezintă importante avantaje economice cum ar fi : costul mai redus al amenajărilor pe unitatea de suprafață, cheltuieli mai mici de întreținere a terasamentelor, posibilitatea mecanizării lucrărilor de amenajare și exploatare etc.

Prin aplicarea acestui program, suprafețele amenajate se vor extinde de la 46 000 ha, în 1970, la 80 000 ha în 1975, sporul corespunzător al producției de pește fiind de 63 mii tone. Calculele de eficiență demonstrează că investițiile au un plasament bun, ele putînd fi recuperate pe baza sporului de producție obținut în termene variind între 5—8 ani.

Preocuparea de a promova piscicultura intensivă în țara noastră — singura cale de a produce pește proaspăt și de calitate în proporție sporită — a determinat o nouă orientare și în cercetare, a căror rezolvare condiționează dezvoltarea ulterioară a producției de pește sînt multiple. Ele privesc selecția peștelui, obținerea unor rase îmbunătățite calitativ, aclimatizarea unor specii noi, obținerea unor furaje cu un coeficient nutritiv mai ridicat care să înglobeze substanțe stimulatoare și profilactice etc. De asemenea, în cadrul amenajărilor piscicole, un rol important a revenit sectorului de proiectare care a elaborat proiecte de importanță deosebită, cum sînt : pepiniere carpicole, pepiniere pentru pești fitofagi, crescătorii furajate și nefurajate, amenajări piscicole pe lîngă lacuri de acumulare.

Progresul înregistrat în domeniul culturii peștelui este atestat de faptul că, în 1972, piscicultura asigura 77% din totalul producției de pește de apă dulce, în timp ce în 1960 această pondere era de numai 5,6%, iar în 1970 de 50%. Producțiile medii ridicate, cuprinse între 1700 și 2300 kg/ha, realizate de întreprinderile piscicole Zău de cîmpie, Timișoara, Ineu, Cefa, pe întreaga suprafață, sau producții similare și chiar superioare, de peste 2500 kg/ha, obținute în unele heleștee de la Tașaul — Constanța, Negrești și Manțu-Vaslui etc. demonstrează posibilitățile largi pe care le are piscicultura intensivă de a contribui la satisfacerea cererii de consum. Aceste rezultate dovedesc, în același timp, că programul de dezvoltare a pisciculturii prinde viață, în special acolo unde toți factorii interesați cooperează pentru aplicarea lui.

O reevaluare a prevederilor cuprinse în programul de dezvoltare a producției de pește în perioada 1973—1975, a evidențiat posibilitatea ca, în acest interval, să se dea în exploatare, în întreaga țară, încă 25 000 ha de amenajări piscicole dintre care aproximativ 3500 ha vor fi pepiniere noi. Măsuri deosebite vizează creșterea rapidă a capacității de construcție, urmînd ca, paralel cu lucrările în antrepriză să se execute și numeroase lucrări în regia întreprinderilor piscicole. Totodată, în prezent, se inventariază toate suprafețele piscicole în scopul punerii în valoare, în interesul tuturor deținătorilor de bunuri piscicole, a unor noi terenuri.

ing. Constantin NICOLAU
director general al Centralei de producție și industrializare a peștelui

PRIORITĂȚI

Toate forțele pentru terminarea însămînțărilor de primăvară !

REALIZAREA planului la nivelul sarcinilor mari ce revin agriculturii în acest an este condiționată de însămînțarea, în următoarele cîteva zile, a tuturor suprafețelor prevăzute.

Au mai rămas puține zile în care condițiile climatice sînt prognozate a fi favorabile executării lucrărilor agricole în bune condițiuni. Ameliorarea vremii din ultima perioadă a permis trecerea cu toate forțele la executarea însămînțărilor, folosindu-se, în numeroase unități, în schimburi prelungite, mijloacele mecanizate. Pentru recuperarea rămînerilor în urmă, în unele zone, unde excesul de umiditate a persistat, este necesar ca, în continuare, să se asigure o mare mobilitate a mijloacelor mecanizate, transferîndu-se operativ de la unitățile care au terminat semănatul la cele care sînt în întîrziere. Mărind viteza zilnică de lucru, utilizînd toate mijloacele mecanice din dotare, în cadrul unui program operativ corespunzător, se pot încheia, în condiții agrotehnice bune, lucrările agricole din această primăvară.

În ultima săptămînă, eforturile mecanizatorilor și cooperatorilor au fost îndreptate, în primul rînd, pentru realizarea planului de însămînțări la porumb, legume, cartofi de toamnă și soia. În acest interval s-a însămînțat, în sectorul socialist al agriculturii, o suprafață de peste 750 mii ha, suprafața însămînțată fiind în prezent de 4025 mii ha, ceea ce reprezintă 81% față de prevederi.

Cu toate că la data de 8 mai a.c. rămăsese de însămînțat circa 900 mii ha, se poate aprecia că sînt forțe mecanice suficiente pentru încheierea în cîteva zile a însămînțării porumbului și a celorlalte culturi, în condiții agrotehnice corespunzătoare.

Concomitent cu preocuparea majoră pentru încheierea însămînțărilor, nu trebuie să se neglijeze alte acțiuni de mare importanță pentru producția agricolă, cum sînt lucrările de întreținere și protecție a culturilor. O atenție deosebită trebuie acordată în aceste zile erbicidării culturilor prevăzute. Totodată, trebuie să se continue acțiunile de scurgere a apelor de pe terenurile cu băltiri de ape sau exces de umiditate. Pe aceste terenuri, care însumează aproape 100 mii ha, trebuie să se prevadă cultivarea acelor plante care pot fi însămînțate mai tîrziu fără a influența nivelul producțiilor, fiecare unitate din aceste zone urmînd să-și întocmească programe de reamplasare a culturilor potrivit indicațiilor date de Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor.

În atenția conducerilor de unități agricole trebuie să intre și acțiunile de îngrijire și refacere a pajiștilor pentru a se asigura cantități mari de furaje pentru creșterea producției animaliere, cunoscînd că masa verde de pe pășuni se obține cu un cost mai redus.

Zilele acestea fiind hotărîtoare pentru producția agricolă a acestui an, toți lucrătorii din agricultură trebuie să facă eforturi deosebite pentru realizarea lucrărilor în condițiile impuse de agrotehnică.

O. POPESCU
M.A.I.A.A.

AGRORAMA

● Comparați dimensiunea fermei dv...

Viitorul dimensiunii subunităților organizatorice (unități de producție) preocupă, într-o măsură tot mai importantă, pe specialiștii din agricultură. După cum menționează revista „Kooperativno Zemedelie“ (R.P. Bulgaria, nr. 12/1972), unele experiențe efectuate în această țară, și în altele, permit conturarea dimensiunii optime a subunităților complexelor agroindustriale pentru anii '80. În linii mari, acestea vor fi:

— brigăzi (ferme) pentru producerea industrială a cerealelor și a florii-soarelui. În condițiile irigării culturilor, acestea pot cuprinde 2000—3000 ha, iar în condiții de neirigare 3000—5000 ha. In cazul asolamentelor specializate în producerea sfeclei sau a de irigare —, sau a bumbacului — în condiții de neirigare —, suprafața aproximativă va fi de 1500—2000 ha:

— brigăzi (ferme) pentru mecanizarea lucrărilor de întreținere a viilor, pomilor și a legumelor. În cazul viilor, mărimea subunităților trebuie să fie de 400—600 ha, a livezilor — între 300—600 ha, iar a celor legumicole — între 200—500 ha (suprafața asolamentului):

— ferme de creștere a animalelor și complexe zootehnice. Mărimea minimă a unei ferme de vaci va fi de 500 locuri, a celor pentru îngrășarea vițeilor, în cazul construcțiilor noi — 5000 locuri, iar în cazul construcțiilor modernizate — 2000 locuri, a celor pentru creșterea oilor — minimum 2000 oi efectiv matcă. plantelor furajere — în condiții pentru complexul de porci 12 000 locuri sau 30 000—36 000 porci îngrășați anual. Noile complexe pentru găini ouătoare nu trebuie să aibă o capacitate mai mică de 300 000 capete. În ce privește producția de carne de pui broiler, se estimează ca rațională o capacitate anuală de 5—10 milioane capete, în condițiile dotării combinatelor cu abatoare moderne.

● Proteine din petrol

Producția de proteine din petrol, destinate alimentației animalelor, va cunoaște o extindere apreciabilă în viitorul apropiat. În Sardinia a început construcția celei mai mari fabrici din lume cu acest profil, care va aparține firmelor British Petroleum (Anglia) și A.N.I.C. (Italia). Fabrica, care urmează să intre în funcțiune în 1975, va produce anual 100 000 tone de drojdii bogate în proteine pe bază de parafine normale

salarizare

● **Experimentele certifică eficiența : creșterea productivității muncii, scurtarea termenelor de execuție, sporirea cîștigurilor salariaților.**

● **Cuprinderea în formațiile de lucru a personalului tehnic-administrativ din secțiile de producție — pîrghie de dinamizare a activității productive.**

● **Intîrzieri în elaborarea metodologiilor specifice, carențe în asigurarea condițiilor tehnico-materiale — principale frîne în calea unei largi extinderi.**

RITMURI LENTE ÎN APLICAREA MAI LARGĂ A ACORDULUI GLOBAL

— Concluzii pe baza unui sondaj în 200 de întreprinderi —

APLICATA cu succes în ramura construcții-montaj, în proiectare și la unele formațiuni de lucru în cadrul industriei constructoare de mașini, industriei ușoare, **salarizarea în acord global s-a dovedit o pîrghie stimulatorie și eficientă de cointeresare pentru creșterea productivității muncii și, pe această bază, a producției bunurilor materiale, realizîndu-se o legătură mai strînsă între cîștigurile muncitorilor și calitatea muncii prestate.** Avînd în vedere aceste considerente, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 a subliniat necesitatea lărgirii sferei de aplicare a acordului global în toate ramurile și sectoarele de activitate, precum și la toate categoriile de personal ale subunităților, inclusiv la cadrele de conducere de la nivelul acestora.

Extinderea acordului global în toate ramurile și la alte categorii de personal a făcut necesară elaborarea de către ministere a metodologiilor de aplicare a acestuia, în funcție de caracterul specific al activității productive precum și analizarea concretă la nivelul întreprinderilor a posibilităților de încadrare a lucrărilor în această formă de salarizare. Ce măsuri tehnico-organizatorice au fost luate pentru încadrarea lucrătorilor în acord global nu numai în construcții, ci și în alte ramuri ale producției materiale ?

Pentru a răspunde la întrebare, vom lua ca punct de referință un sondaj întreprins de specialiștii Ministerului Muncii asupra stadiului de aplicare a acordului global în primul trimestru din 1973 în aproape 200 de întreprinderi din industrie, construcții-montaj, transporturi și gospodărie comunală care, deși restrîns, ilustrează, credem, în bună măsură, situația existentă în acest domeniu.

REZULTATELE obținute de către întreprinderile care în acest an au aplicat acordul global, evidențiate de sondajul menționat, confirmă influența favorabilă a acestei forme de salarizare asupra activității productive, rolul său în sporirea producției, scurtarea termenelor de execuție cît și în creșterea cîștigurilor muncitorilor. În același timp, acordul global s-a dovedit un stimulent important în desăvîrșirea măiestriei profesionale, în întărirea responsabilității fiecărui membru al echipei pentru munca prestată, în consolidarea spiritului de echipă și a disciplinei în muncă.

Iată cîteva exemple în acest sens. La exploatarea minieră Filipești, de pildă, la abatajele frontale, cuprinse în această formă de salarizare, s-a obținut o creștere a productivității muncii pe total salariați de 3,8—15%. În același timp s-a înregistrat și o creștere a cîștigurilor salariaților cu 3,8% pînă la 14% față de trimestrul IV.1972. Lucrările date în execuție în acord global la Întreprinderea „11 Iunie"-Galați s-au soldat cu scurtarea cu 5 zile a termenelor finale stabilite, ceea ce s-a reflectat într-o creștere a productivității muncii evaluată pe total la o economie relativă de 24 muncitori. Prin aplicarea acordului global la descărcarea a două nave maritime la Întreprinderea de exploatare portuară-Brăila, productivitatea muncii a fost cu 9—19% superioară celei înregistrate pentru operațiuni similare la celelalte nave la care nu s-a aplicat această formă de salarizare. Executarea în acord global a lucrărilor de reparare a unui pod rulant la Combinatul de materiale de construcții din Tg. Jiu s-a reflectat în diminuarea timpului planificat cu un sfert (respectiv de la 28 la 21 zile). O reducere a timpului planificat de la 35 la 31 de zile s-a realizat, de exemplu, și prin darea în execuție în acord global a lucrărilor de demontare, revizie și montare a unui excavator.

Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a preocupării mai susținute a conducerilor din întreprinderile respective atît pentru rezolvarea diferitelor aspecte legate de elaborarea și aplicarea metodologiilor de lucru — normarea lucrărilor, analiza locurilor de muncă care prezintă condițiile cele mai bune pentru aplicarea acestei forme de salarizare, cît și pentru desfășurarea optimă a activității productive, pentru asigurarea ritmică, la timp și în cantitățile necesare, a formațiilor de lucru cu materii prime, materiale, S.D.V. etc. În același timp, au presupus o amplă activitate politico-educativă, de convingere a muncitorilor și cadrelor tehnice asupra avantajelor aplicării acordului global atît pentru întreprindere cît și pentru fiecare lucrător în parte.

Toate aceste rezultate, la care se adaugă multe altele, justifică intensificarea eforturilor întreprinderilor pentru trecerea la această formă de salarizare, pentru înlăturarea grabnică a actualelor impedimente ce mai apar în aplicarea sa.

O PRIVIRE mai largă asupra modului în care în întreprinderi s-a trecut la transpunerea în viață a formei de salarizare în acord global, îndreptățește, credem, aprecierea că ritmul de materializare a acestor preocupări este încă lent, iar aria de cuprindere destul de îngustă.

O primă constatare : **din cele aproape 200 de întreprinderi care au constituit obiectul unui sondaj, mai puțin de o treime au trecut la aplicarea acordului global. Pînă la finele primului trimestru din 1973, trecuseră la aplicarea acordului global doar 45 de întreprinderi, în alte 51 lucrările pentru aplicare erau în curs de definitivare, 12 întreprinderi urmau să treacă la aplicare după primirea metodologiilor din partea ministerelor sau centralelor industriale de care aparțin, iar 20 apreciau că nu dispun încă de condiții pentru trecerea la această formă de salarizare.**

O a doua constatare : **ponderea celor încadrați în acord global în totalul salariaților demonstrează cuprinderea în această formă de retribuție a unui număr redus de lucrători ; ea se situează la un nivel de circa 12% în exploatările forestiere și prelucrarea lemnului și de 5,2% în industria constructoare de mașini. În industria siderurgică, după cum relevă sondajul amintit, numai C.S. Galați a luat măsuri pentru aplicarea acordului global, și aci fiind cuprinși abia 4,2% din totalul salariaților.**

Cifrele medii ascund însă deosebiri sensibile în cadrul aceleiași ramuri. Astfel, dacă la Întreprinderea de prefabricate Brașov, proporția salariaților încadrați în acord global se ridică la aproape 30%, iar la C.E.I.L. — Tîrgu Jiu — la circa 12%, la alte întreprinderi introducerea acestei forme de salarizare se situează la un nivel mult mai scăzut : 0,3%, la Uzina „Electroputere"-Craiova, 0,9%, la Uzinele „23 August"-București, 2,4%, la Unitatea de exploatare și industrializare a lemnului — Ilfov, 3%, la Fabrica textilă „7 Noiembrie" — București etc. Deși la întreprinderile amintite încercările de promovare a salarizării în acord global sînt încă timide, ele atestă totuși preocuparea comitetelor oamenilor muncii de a extinde această formă avantajoasă de retribuție a muncii. Nu același lucru se poate spune însă despre acele întreprinderi care prevăd luarea măsurilor necesare abia la sfîrșitul trimestrului III sau chiar după ianuarie 1974 (Fabrica de motoare electrice și Combinatul pentru articole tehnice din cauciuc din Pitești și altele).

INTRODUCEREA acordului global trebuie să conducă — așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 — atît la cointeresarea și stimularea mai mare a întregului personal pentru înfăptuirea sarcinilor de plan, cît și la o corelare mai judicioasă a salariilor maiștrilor, cu cele ale muncitorilor care lucrează în acord global. În lumina acestui deziderat, în forma de salarizare respectivă se cer incluși maiștrii precum și personalul tehnic-administrativ din secțiile de producție, prin cuprinderea lor în formațiile de lucru.

Ținînd seama de considerentele majore pe care ea le are în vedere, se cere din partea comitetelor oamenilor muncii, o preocupare susținută pentru crearea condițiilor organizatorico-metodologice pentru transpunerea ei în viață, o muncă intensă de convingere a cadrelor de lucrători asupra avantajelor generale ale acestei forme de salarizare. Cu toate acestea, așa cum a rezultat din sondajul efectuat, **în formațiile de lucru salarizate în acord global, a fost cuprins un număr redus de cadre tehnice, cu unele excepții în ramura construcții-montaj și în unele unități din industria ușoară, unde s-a depus o activitate mai insistentă pentru încadrarea în formațiile de lucru salarizate în acord global și a unor șefi de secție, ingineri și tehnicieni.** Bunăoară **în 16 întreprinderi constructoare de mașini** (luate în analiză) **care au aplicat acordul global au fost cuprinși numai 4 maiștri** (în 3 unități) ; **în exploatările forestiere și de prelucrare a lemnului proporția maiștrilor în totalul salariaților încadrați în acord global este de 4%, iar în totalul salariaților cuprinși în această formă de salarizare în întreprinderile de materiale de construcții analizate, ponderea maiștrilor este de 0,6%.**

Din analiza întreprinsă rezultă, totodată, că impulsionarea acțiunii de largă introducere a salarizării în acord global este legată și de rezolvarea unor aspecte de ordin subiectiv și obiectiv, de depășirea unora din dificultățile existente. Iată cîteva din acestea :

● **introducerea acordului global, presupune în primul rînd crearea unui cadru tehnico-organizatoric optim : desfășurarea ritmică a procesului de producție pe baza asigurării la timp a materiilor prime și a materialelor, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, organizarea judicioasă și riguroasă a producției pe comenzi și sortimente, obținerea la timp a documentațiilor tehnice ;**

● **întrucît, potrivit reglementărilor în vigoare, sporul de salariu cuvenit personalului tehnic, economic, administrativ și de altă specialitate cuprins în acord global se acoperă din fondul total de salarii, aplicarea acestei forme de salarizare de către întreprinderi este condiționată de buna gospodărire a acestuia ;**

● **conform acelorași reglementări, în cazurile în care executarea lucrărilor contractate nu se termină în cursul unei singure luni calendaristice, sumele corespunzătoare valorii lucrărilor în fiecare lună se plătesc sub formă de avans, reținîndu-se o garanție de 10—20%, ce urmează a fi restituită la sfîrșitul acestora în raport cu îndeplinirea condițiilor convenite în contractul-angajament ; această prevedere a creat o serie de impedimente în atragerea muncitorilor în formațiile de lucru, îndeosebi în exploatările forestiere și la forajul sondelor, al căror specific de producție face ca termenele de efectuare a unei lucrări să depășească termenul calendaristic de o lună, prevăzut pentru plata integrală a lucrării.**

Așa cum se desprinde din sondajul efectuat, o serie de întreprinderi apreciază că, potrivit specificului producției lor, nu există condiții pentru aplicarea acordului global. Lucrurile nu stau tocmai așa, fapt demonstrat, de altfel, de situația unor întreprinderi cu profil similar.

Aplicarea acordului global, în general, și îndeosebi la acele lucrări care au fost salarizate pînă acum în regie, necesită desigur un volum mare de muncă (normarea lucrărilor, tarifarea lor), precum și stabilirea cu rigurozitate a locurilor de muncă în care aplicarea lui să conducă la o eficiență maximă. Aceasta presupune ca întreprinderile să beneficieze de un sprijin sporit din partea ministerelor și centralelor industriale pentru clarificarea tuturor problemelor care se mai ridică în legătură cu metodologia de aplicare a acestei forme de salarizare.

Florence COSTIN

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cronofagi

ÎNTR-UN NUMĂR anterior consemnam organizarea la magazinul alimentar cu autoservire din str. Cristian Tell nr. 1—3 a unui raion de produse lactate destinate a fi consumate pe loc. Din păcate însă aceste produse nu se pot obține decît dacă stai la coadă 15—20 minute, uneori și mai mult. De ce? Pentru simplul fapt că tot la acest raion aceeași vînzătoare vinde și lapte sau iaurt pentru acasă. Este lesne de înțeles că în asemenea condiții cei mai mulți consumatori de lactate pe loc, în magazin renunță, fapt care face ca la raionul de „consum pe loc" să se vîndă în cea mai mare măsură pentru acasă.

Evident, situația de mai sus reprezintă un caz tipic de proastă organizare a muncii, din două motive. Primul, vînzarea produselor lactate pentru consum la domiciliu ar trebui să se facă separat de la un stand special; secundo, chiar dacă nu se organizează un stand special, atunci cel puțin să se redistribuie unu sau doi vînzători la acest raion, avînd în vedere că alte raioane mult mai puțin aglomerate dispun de doi sau chiar trei vînzători

Autorul rîndurilor de față a discutat aceste aspecte cu responsabilul magazinului, care a promis că va reflecta și va lua măsurile necesare pentru remedierea deficiențelor semnalate. De atunci au trecut însă cîteva săptămîni. Mai multe vizite făcute în acest interval de timp ne-au oferit neplăcuta surpriză de a constata aceeași situație fără nici o modificare. Zeci și zeci de consumatori sînt nevoiți să stea la o coadă interminabilă, indiferent de oră. Oare cine are dreptul să irosească astfel timpul consumatorului? De ce nu poate acesta consuma un iaurt sau un lapte bătut la un raion creat **special în acest scop ?**

Sesizăm pe această cale Direcția comercială a Municipiului București, sperînd că rîndurile prin care consemnăm această anomalie să nu rămînă o simplă sesizare.

„Gata preparate" calde pentru acasă

STATISTICILE atestă că în toate țările dezvoltate, ponderea timpului destinat pregătirii meselor la domiciliu scade continuu. Doi factori au contribuit și contribuie permanent la acest proces Primul, extinderea obiceiului de a servi masa în afara căminului și al doilea, faptul că tot mai mult comerțul oferă mărfuri gata preparate pentru a fi servite acasă. Pe această din urmă linie, trei supermagazine din New York au luat inițiativa deschiderii unor raioane care desfac produse gata preparate pentru acasă. Noutatea constă în faptul că produsele respective se vînd și se mențin cîteva ore în stare caldă. Acest lucru se realizează cu ajutorul unor ambalaje din mase plastice termoizolante. Asortimentul propus se compune din pui fripți, fripturi, pește prăjit sau pané, crochete din pește etc. Fiecare magazin dispune de o bucătărie proprie, în care se prepară zilnic felurile de mîncare, porțiile fiind calculate pentru 2 și 4 persoane.

Noua formulă a fost bine primită de consumatori pentru economia de efort și de timp pe care le-o produce, raioanele cu preparate pentru acasă fiind, totodată, dintre cele mai dinamice, ceea ce a determinat extinderea acestei formule

comerț exterior

CUM POATE FI ÎMBUNĂTĂȚITĂ ACTIVITATEA DE EXPORT (II)

Cadru organizatoric

Diversificarea preocupărilor celor antrenați în activitatea de comerț exterior, care trebuie să rezolve integral problemele de export, de la studiul și prospectarea pieței pînă la încasarea valorică a mărfurilor exportate impune și găsirea celei mai adecvate forme organizatorice de desfășurare a acestei activități.

Dat fiind specificul diferit de la unitate la unitate, în care se desfășoară activitatea productivă considerăm că nu se poate vorbi despre o anume formă organizatorică standard care ar putea fi aplicată în toate cazurile. În unele cazuri, aceeași formă organizatorică dovedită a fi eficientă poate fi nesatisfăcătoare sau chiar inaplicabilă în alte cazuri. Este foarte greu a emite judecăți definitive, care anume formă organizatorică este mai eficientă în general și de aceea ni s-a părut foarte normal faptul că unitățile analizate ne-au prezentat o mare varietate de alternative. Însă nu tot atît de normal este faptul că deși anumite forme organizatorice s-au dovedit a fi greoaie, creînd o serie de dificultăți unităților producătoare cu activitate de export, totuși nu s-a întreprins nimic pentru diminuarea și chiar înlăturarea carențelor semnalate.

Răspunsurile primite indică în unele cazuri menținerea încă a unor insuficiente legături între producție și activitatea de comerț exterior. Este cazul Uzinei de cinescoape-București, sau al Întreprinderii de materiale izolatoare-Berceni, unde lucrătorii din cadrul I.S.C.E. Electronom, respectiv Vitracim nu cunosc în suficientă măsură produsele întreprinderii, caracteristicile acestora ajungîndu-se să se contracteze produse ce nu sînt sau nu pot fi asimilate în termen. De asemenea, contractările la export sînt făcute de multe ori fără a se ține cont de capacitatea de producție pe tipodimensiuni fapt ce a determinat nerespectarea termenelor de livrare.

Coordonarea activității de export a furnizorilor direcți și indirecți

Una din „problemele cheie" de care depinde bunul mers al activității de export este aceea a raporturilor cu unitățile furnizoare de materii prime, cadrul legal actual nefiind suficient de mobilizator pentru aceasta. Citām din experiența Uzinei mecanice-Cîmpina : Întreprinderile furnizoare (Uzina „Republica"-București, Uzina U.P. Tîrgoviște, și alte unități furnizoare de oțel turnat), cu care avem încheiate contracte corespunzător sarcinilor noastre de export, nu întotdeauna respectă termenele livrărilor respective ceea ce conduce la greutăți în realizarea contractelor externe. Aceeași situație ne-a fost semnalată și de I.I.L. Doina, la care posibilitățile de desfacere la export nu sînt corespunzător utilizate datorită rezistenței întîmpinate la întreprinderile furnizoare, în ceea ce privește îmbunătățirea aprovizionării. Considerăm că aceste două cazuri sînt suficiente pentru a desprinde ideea că este absolut necesar găsirea acelor căi care să permită atragerea și participarea activă a unităților furnizoare la efortul colectiv de îndeplinire și depășire a sarcinilor de export.

Se impune de asemenea o mai judicioasă corelare a livrărilor indirecte pentru export a acestor unități cu sarcinile proprii de export. La C.I.L.-Pipera, de exemplu, aprovizionarea cu materiale de la Uzina Policolor se face în mod defectuos tocmai datorită faptului că aceasta din urmă are în plan pentru aceeași dată sau în aceeași perioadă realizarea aceluiași material pentru exportul propriu, capacitățile fiind încărcate integral.

Canalele de distribuție

Ca o trăsătură generală, trebuie remarcat faptul că în funcție de specificul pieței externe în parte, și a produselor ce se exportă sînt adoptate și practicate vînzările de mărfuri sub diferite forme, în scopul obținerii eficienței maxime pe piața respectivă. Din răspunsurile primite desprindem ideea că, nu se poate alege și delimita o anume formă comercială, ci aceasta trebuie aleasă cu competență de la caz la caz, de la perioadă la perioadă, așa cum eficiența o dictează.

Ca o problemă care ar trebui să stea mai mult în atenția celor ce se ocupă cu activitatea de comerț exterior este aceea a promovării și totodată a încadrării în forme noi, moderne de distribuție a mărfurilor. Comercializarea mărfurilor prin intermediul societăților mixte, dovedită ca o formă eficientă și avantajoasă de plasare a mărfurilor pe piața internațională, ar trebui fructificată și practicată cu mai multă încredere.

Deși I.S.C.E. Electronum a realizat importante vînzări de televizoare prin SOCOMEX-LIBAN și de alte produse prin SOTECOM-Franța totuși participarea acesteia cu capital la constituirea unor societăți mixte este foarte slabă.

Stabilitatea canalelor de distribuție, prin contracte pe termen lung permite mai buna organizare a producției, dezvoltarea unor capacități specializate, reducerea cheltuielilor aferente deplasărilor, cît și asigurarea acoperirii planului la export în viitor. Deficiențele cu care se mai confruntă încă contractarea, semnalate de altfel în prima parte a anchetei noastre desigur că se repercutează în final și asupra formei în care are loc comercializarea produselor.

Stimularea exportatorilor

În condițiile în care planul la export anul acesta prevede importante și substanțiale creșteri, stimularea lucrătorilor din domeniul comerțului exterior, pentru unitățile supuse observației noastre a reprezentat un element mobilizator în promovarea exporturilor, în realizarea și depășirea sarcinilor de livrare la export. Începînd din acest an a fost stabilit și cadrul legal pentru stimularea materială a salariaților care contribuie în mod nemijlocit la realizarea sarcinilor de export. Instituirea H.C.M. 1568/21.12.1972 cu privire la condițiile de premiere pentru stimularea exportului a fost de natură să dea un nou impuls activității de export.

Dar am întîlnit unități la care primele de export sub forma beneficiilor suplimentare au fost ca și inexistente. Este cazul I.I.L. Precizia, Biofarm-București. Observații privind repartizarea primelor de export a formulat C.I.L.-Pipera :

„Fără îndoială că un sistem premial pentru realizări peste plan la export aplicat lunar este un element mobilizator pentru creșterea exportului, dar repartizarea premiilor să fie făcută proporțional cu contribuția la realizarea sarcinilor de export și la perfectarea și realizarea în bune condițiuni a operațiunilor de comerț exterior. **Repartizarea anticipată** a unei cote preferențiale pentru o categorie de salariați nu este stimulativă".

O problemă căreia factorii responsabili nu i-au acordat pînă în prezent atenția cuvenită, se pare că este aceea a acordării unor stimulente celor care și-au adus o contribuție directă la asimilarea în țară a produselor care încă se mai importă. Este cazul Uzinei de anvelope-Florești la care unele acțiuni inițiate în acest sens, au fost abandonate pe parcurs.

I. GEORGESCU

OFICIILE DE COMERȚ EXTERIOR JUDEȚENE – UN POTENȚIAL CATALIZATOR AL EXPORTULUI

PRINTRE mijloacele și formele de perfecționare continuă a structurii organizatorice a activității de comerț exterior și de creștere a eficienței economice a acesteia se înscriu și Oficiile de comerț exterior înființate și legiferate prin articolul 36 din Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a țării noastre. Ministerul Comerțului Exterior a înființat cu titlu experimental Oficii de Comerț Exterior la Brașov (are 1 an de funcționare) și la Cluj (patru luni de funcționare) și mai recent la Sibiu, Pitești, Galați și Timișoara.

În practica de pînă acum s-au cristalizat principalele sarcini ce revin oficiilor, printre care menționăm :

- participarea la elaborarea de către unitățile economice a propunerilor de plan de export-import, anuale și de perspectivă ;
- sprijinirea unităților economice în organizarea producției de export și chiar a secțiilor specializate pentru producția de export ;
- punerea la dispoziția unităților economice din județ a informațiilor și documentațiilor de piață, acordarea de sprijin în deprinderea metodelor de exploatare a fondului de informații de piață ;
- sprijinirea unităților economice în elaborarea de variante de plan de export în realizarea și ofertarea de produse noi sau extraplan, asimilarea de produse noi pentru export sau pentru înlocuirea importurilor ;
- sprijinirea întreprinderilor de comerț exterior și a unităților economice din județ în vederea operativizării relațiilor de lucru dintre ele, pentru îndeplinirea contractelor externe etc.
- urmărirea sistematică a îndeplinirii indicatorilor planului de comerț exterior al unităților economice din județ, informarea organelor locale asupra principalelor probleme și propunerea de măsuri pentru îmbunătățirea activității ;
- informarea Ministerului Comerțului Exterior și a organelor locale de partid și de stat asupra activității de comerț exterior din județ;
- controlul în unitățile economice și întreprinderile de comerț exterior din județ asupra modului cum se aplică legile și actele normative care reglementează activitatea de comerț exterior ;
- îndrumarea unităților locale ale Ministerului Comerțului Exterior (Romtrans, Navlomar, Vămi) pentru asigurarea operativă a prestațiilor solicitate de unitățile economice și de întreprinderile de comerț exterior din județ.
- îndrumarea de specialitate și sprijinirea unităților cu activitate de comerț exterior și a unităților economice din județ pentru organizarea și ducerea de tratative comerciale cu parteneri străini, acțiuni de protocol etc.
- coordonarea și îndrumarea activității de propagandă și reclamă, avizarea participării la tîrguri și expoziții internaționale, urmărirea fabricării exponatelor, a ambalării și expedierii lor în timp util; organizarea — în colaborare cu filialele Camerei de Comerț a R. S. România — de expoziții reprezentative pe linie de export, în centrele importante și de mare trafic turistic din județ ;
- sprijinirea inițiativelor și acțiunilor de cooperare economică internațională ;
- îndrumarea organizatorică, metodologică și sprijinirea cu materiale de specialitate a unităților economice pentru pregătirea de cadre sau instruirea periodică a acestora în probleme de comerț exterior.

În activitatea practică s-a constatat că specialiștii din Oficiile de Comerț Exterior pot avea, de asemenea, o contrbuție directă în operativizarea activității de comerț exterior la creșterea eficienței acestei activități. Oficiile de Comerț Exterior reușesc să rezolve, într-o zi-două, probleme sau dificultăți pentru care, altfel, s-ar purta corespondență timp de săptămîni sau luni sau s-ar face o serie întreagă de deplasări în capitală sau alte județe.

Al. COSTEANU

Interviu cu R. BRAD, directorul Tîrgului internațional București

MANIFESTARE de prestigiu, Expoziția internațională de mașini și echipamente pentru silvicultură, industria lemnului și a mobilei, transporturi, construcții și instalații — ESTIMO '73, inaugurată cu cîteva zile în urmă suscită un viu interes printre specialiștii români ca și printre vizitatorii străini. Interesați în obținerea unor detalii cu privire la această manifestare expozițională, ne-am adresat tov. Remus Brad, directorul Tîrgului internațional București cu invitația de a ne răspunde la cîteva întrebări :

● V-am ruga pentru început să prezentați pentru cititorii noștri scopul organizării acestei expoziții — cu ce se diferențiază această manifestare față de expozițiile precedente similare ?

— Organizată în cadrul Tîrgului internațional București, și cuprinzînd o suprafață totală de 12 500 mp, ESTIMO '73 se adaugă succesiunii de manifestări specializate, ce au imprimat în ultima vreme Capitalei țării noastre, atributele unui apreciat loc de întîlnire și colaborare între specialiști și oameni de afaceri, în vederea confruntării realizărilor în domeniul tehnicii, al promovării schimburilor și cooperării economice între țări. Aș dori să arăt mai întîi că la această manifestare participă un număr de 16 țări: Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R. D. Germană, R. F. Germania, Italia, Iugoslavia, Olanda, Polonia și Ungaria. Trebuie remarcat faptul că lista expozanților cuprinde țări cu o îndelungată experiență în producția de mașini și echipamente pentru silvicultură, construcții și instalații. Pot fi regăsite firme care dețin poziții din cele mai active în promovarea progresului tehnic, în producția și exportul de mașini și echipamente din profilul expoziției.

● Ce ne puteți spune despre participarea țării noastre la această manifestare ?

— Reprezentată fiind de cele 16 centrale industriale și firme de comerț exterior din economia forestieră și a materialelor de construcții, din construcțiile de mașini grele, mașini-unelte și electrotehnică, din industria chimică, precum și din domeniul construcțiilor industriale și al transporturilor, țara noastră expune pe o suprafață de 4500 mp o gamă variată de produse. Pot fi întîlnite mașini și utilaje din nomenclatorul de export al unor firme bine cunoscute pe piața internațională cum sînt : „Autotractor", „Mașinexport", „Mecanoexport". Țin să subliniez prezența la această manifestare a Antreprizei române de construcții ARCOM, căreia, după cum se știe, i-a fost decernat recent premiul internațional pentru promovare. Contribuția, în continuă creștere, a industriei constructoare de mașini la echiparea tehnică a ramurilor : silvicultură, construcții, transporturi, etc. a făcut ca pe măsura dezvoltării și diversificării producției lor, utilajele de fabricație românească destinate acestor ramuri să se afirme tot mai mult și pe piața internațională. Pentru exemplificare s-ar putea arăta contribuția țării noastre în ceea ce privește livrarea completă la cheie sau executarea parțială a unor lucrări la combinatele de exploatare și industrializare a lemnului în Iran și Shri Lanka.

Prin astfel de manifestări se deschid largi posibilități de creștere a exporturilor de utilaje ale țării noastre, de promovare a noi acțiuni de cooperare — de o însemnătate deosebită pentru economia națională. Paralel se creează posibilitatea de a cunoaște realizările partenerilor noștri, nivelul tehnic mondial în aceste ramuri. În aceste preocupări se află însăși rațiunea organizării la București a acestei manifestări expoziționale.

● Sperați desigur, într-o reușită a acestei confruntări internaționale ?

— Bineînțeles că da. Oferta comercială a țării noastre și a celorlalte țări și firme participante conferă acestei manifestări premisele unei confruntări tehnice — suport al unui fructuos schimb de valori materiale, de idei și experiență. Cadrul propice în care aceasta se desfășoară cred că se va solda cu deplin succes în ceea ce privește achiziționarea de mărfuri, licențe și tehnologii, perfectarea de tranzacții de cooperare etc.

Interviu realizat de **Victoria OLARIU**

MARKETING

CUM SĂ ABORDĂM PIAȚA EXTERNĂ (I)

- Ce unește și ce diferențiază piețele internaționale
- Portretul robot al partenerului, conturat pe cele 5 dimensiuni ale marketingului
- Disponibilul de informații-expresie a gradului de dezvoltare a pieței

Identificarea și caracterizarea partenerilor potențiali

UNA DIN CERINȚELE de bază pe care trebuie să o satisfacă specialiștii marketingului internațional este înțelegerea și evaluarea corectă a asemănărilor și diferențelor esențiale care există între diferitele piețe. Țările globului sînt legate între ele prin influențe reciproce și prin difuziunea ideilor, tehnologiei, produselor noi și formelor de distribuție, cu toate că între ele există diferențe de structuri sociale și sisteme de valori. Situate în medii geografice, politice și sociale diferite, anumite segmente de piață prezintă deosebiri dar și unele asemănări. Evident, asemănările au limite, apar diferențe între țări și este necesar a fi definită fiecare piață națională și segmentele din care aceasta este alcătuită.

Principiile marketingului de export sînt aceleași, valabile pretutindeni : să vinzi produsul sau serviciul potrivit, la prețul potrivit, printr-o promovare și distribuire potrivită cu piața care a fost bine analizată. Ca și în arta militară, în marketing cîteva regului asigură succesul : 1) să identifici nevoile care operează pe piața unui produs anumit ; 2) să fii primul care identifică nevoile insuficient satisfăcute sau insuficient dezvoltate ; 3) să poți dezvolta rentabil produsul indicat, dotîndu-l cu toate calitățile obiective și subiective necesare ; 4) să stabilești distribuția lui optimă.

Programele de marketing trebuie aplicate strategic și tactic în mod nuanțat pieței specifice, fiindcă diferențele sînt mari de la o țară la alta, ceea ce mărește incertitudinile și riscul.

Pentru a stabili tipologia clientelei, care ne interesează, trebuie să definim și să cunoaștem forțele și factorii care sînt determinanți într-un anumit mediu social-economic.

ABORDAREA sistematică a pieței presupune considerarea, pe de o parte a caracteristicilor economice ale acesteia cum ar fi : structura și dinamica populației, venitul național pe cap de locuitor, rata de creștere a puterii de cumpărare, resursele de materii prime, tehnice și științifice ale țării, gradul de urbanizare dispersia forței de muncă și a consumatorilor, cheltuielile de cercetare — dezvoltare (intrările exogene), iar pe de altă parte a caracteristicilor sociologice : obiceiuri, tradiții, factorii culturali, grupele etnice și sociale, influența științei, rapiditatea proceselor de difuziune a inovațiilor, audiența specifică a comunicațiilor de masă, (intrările endogene).

Partenerul comercial este tocmai produsul acestui sistem, formă specifică de agregare a intrărilor exogene și endogene. Pentru a selecta din multitudinea variabilelor sistemului pe acelea care definesc tipologia partenerului propunem urmărirea performanțelor de dezvoltare ale marketingului pe cinci coordonate, corespunzătoare celor 5 domenii mari ale marketingului : produsul, prețul, comunicațiile-promovarea, distribuția, procurarea informațiilor de marketing.

Outputul acestui sistem **va fi tipul de partener potențial** pe care-l putem descrie prin parametrii gradului de dezvoltare a marketingului. În acest fel vor putea fi evaluați, contrastați și comparați clienții potențiali din diferite țări.

ACCEPTÎND acest sistem de referință pentru caracterizarea partenerului trebuie definite pentru fiecare piață specifică dimensiunile celor cinci mari domenii ale marketingului.

1) **Produsul.** Dimensiunea de bază în acest domeniu de acțiune a marketingului este **existența unei nevoi** pentru produsul în cauză. După identificarea realității acestei nevoi este necesară **delimitarea mărimii pieței și segmentelor componente** potrivit tipurilor de consumatori, frecvenței de consum, cantităților consumate în medie, înzestrării locuințelor pentru produsele specifice. Trebuie cunoscut gradul de satisfacere a nevoilor respective de către **producătorii locali** și trebuie determinată structura și capacitatea economică a acestora. De asemenea, trebuie cunoscută **amploarea concurenței altor exportatori** străini în piața studiată. Este necesară analiza modului în care produsele existente în piața respectivă sînt **adaptate la necesitățile, dorințele și preferințele consumatorilor** (calitate, funcționalitate, estetică și a modului în care produsele sînt **diferențiate pentru nevoile segmentelor pieței** (ca mărime, ambalaj, preț) ca și adaptarea produsului prin **ușurința în mînuire și consum** inclusiv **serviciile după vînzare.** Trebuie cunoscut gradul în care se practică **controlul calității, standardele de producție, specificațiile tehnice** și **protecția brevetelor.** Sînt necesare analize pentru identificarea marilor **motivații de cumpărare** (calitatea produsului, avantajele economice, statutul social), a **obiceiurilor, tradițiilor** și **atitudinilor** față de produsele străine inclusiv acceptabilitatea socială a noilor produse și a produsului în cauză ca imagine și performanțe.

2). **Prețul.** Este importantă cunoașterea gradului de intervenție a statului în domeniul prețurilor și felul cum este exercitat controlul acestora, precum și rezultatele politicii prețurilor măsurate prin puterea de cumpărare a monedei, a veniturilor etc. Piața este adesea segmentată prin preț, care reprezintă în sine un motiv de cumpărare fie pentru realizarea unor avantaje pentru consumator, fie dimpotrivă pentru că prețul este legat uneori de bunuri de prestigiu sau de statut social. O importanță deosebită prezintă **elasticitatea cererii** în funcție de preț și corelațiile dintre prețuri **(prețurile relative).** Analize speciale trebuie să arate dacă există o justă relație între preț și produs care să asigure o **desfacere de masă** și eventual o producție de masă. Trebuie studiată influența prețului asupra **alegerii distribuitorilor și mijloacelor de informare** a publicului și de comunicare cu acesta, precum și legătura dintre preț și **genul de servicii și de garanții** așteptate de către utilizatori și consumatori. Trebuie de asemenea, cunoscută atitudinea dominantă față de **prețurile fixe,** de „tocmeală“, de **rabaturi,** de **vînzările pe credit,** precum și influențarea prețurilor de către **taxe, vămi** sau de către **produsele înlocuitoare.** O altă influență importantă provine din adaosurile la preț pe care le pretind distribuitorii. Este esențială depistarea și dacă este posibil chiar anticiparea strategiei de preț a concurenței.

3). **Comunicațiile comerciale.** Gradul de dezvoltare a mijloacelor de promovare, **publicitatea** și **suporții de publicitate** folosiți constituie un bun indicator pentru caracterizarea clientelei potențiale. Utilizarea anumitor tipuri de promovare este dictată de natura și mărimea pieței respective. O importanță specifică prezintă întotdeauna **metodele, cantitatea și calitatea promovării locale** în diferite verigi ale distribuției pe teritoriu. În general, trebuie cunoscută dispersia populației, gradul de participare a familiilor și claselor sociale la **comunicațiile de masă, limbajul** adecvat conținutului social al **mesagiilor publicitare, regimul mărcilor înregistrate,** legislația privind publicitatea, **gradul de cunoaștere a produsului** și experiența în consumul produsului a maselor de cumpărători, **credibilitatea** acordată de public **reclamei,** nivelul instruirii etc. Foarte importantă este **atitudinea comerțului și industriei** locale **față de publicitate** și de eficiența campaniilor publicitare.

4) **Distribuția.** Extinderea și nivelul distribuției pot fi caracterizate prin structurile existente în acest domeniu, prin **numărul de intermediari** pentru produsul în cauză sau pentru produsele similare. Alegerea canalelor de distribuție este legată de evaluarea performanțelor diferitelor canale existente, de micșorarea sau extinderea acestora. Structurile distribuției au numeroși indicatori în comerțul cu amănuntul și în cel cu ridicata ; **existența mărcii distribuitorilor,** localizarea geografică și **suprafețele comerciale** în magazinele generale, lanțurile de magazine, supermagazinele și centrele comerciale (urbane și suburbane), **numărul punctelor de vînzare,** vînzările la domiciliu, **costurile și eficiența depozitării,** organizarea stocurilor, **punctualitatea și rapiditatea livrărilor,** mecanizarea servirii și evidenței comenzilor, acordarea de credite etc. Trebuie cunoscută concentrarea populației și distanțele parcurse pînă la punctele de vînzare, **tradițiile și obiceiurile de cumpărare** ale diferitelor clase și straturi sociale, **rezervele de mărfuri** ale unităților **față de vînzări,** nivelul deservirii, resursele intermediarilor, **gradul de ambalare** a mărfurilor (număr, durabilitate, aspect), frecvența de cumpărare și valoarea medie. Trebuie studiată **satisfacerea nevoii de magazine a populației** în general, precum și în legătură cu mobilitatea demografică și economică a consumatorilor, atitudinea acestora față de sistemul de distribuție, față de profesiunea de vînzător și adaptarea consumatorului la **noi tipuri de distribuție,** ca și atitudinea și comportamentul distribuitorului față de furnizor. Pentru logistica mărfurilor este importantă cunoașterea gradului de **dezvoltare a mijloacelor de transport,** structurii acestora (mijloace rutiere, feroviare, navale, fluviale, aeriene) și costurile lor, precum și adaptarea acestor căi de transport la anumite mărfuri (vagoane speciale pentru bunurile perisabile etc.), starea comunicațiilor poștale, telefonice etc. Este esențială **identificarea sistemului concurenței de organizare a vînzării** și formele practicate. Prin analize detaliate trebuie caracterizate în profunzime tipurile de organizații comerciale în piața studiată și modul lor de lucru privind achizițiile, livrările, metodele de facturare, administrare, etalarea mărfurilor, remizele practicate și risturnele (în cazul cooperativelor).

5). **Procurarea informației de marketing.** Gradul de dezvoltare a pieței cumpărătoare se reflectă și în nevoia de investigare și utilizare a informațiilor de marketing, în existența personalului de cercetare, în tehnicile de cercetare folosite pentru colectarea datelor primare, în disponibilitatea datelor secundare. O importanță specială prezintă barierele spațiale în circulația informației privind existența produselor și semnalizarea nevoilor consumatorilor, precum și costurile cercetărilor de piață și ale obținerii informației. Pe baza tuturor acestor elemente se elaborează strategiile de marketing internațional ce urmează a fi prezentate într-un număr viitor.

dr. Mihai C. DEMETRESCU
Directorul laboratorului de marketing, A.S.E.

Dialog cu specialistul de marketing

AMBALAJUL — FACTOR PROMOȚIONAL

Interlocutorii noștri — Jarl BÄFVING și Bengt HOFVANDER, vicepreședinți ai firmei „P.L.M. — A.B. Platmanufaktur“ — Suedia

„PLM“ este una dintre principalele firme vest-europene producătoare de ambalaje. Sediul acesteia se află la Malmö în Suedia. Grupul dispune de 11 fabrici de Suedia, Danemarca, Olanda și R.F.G. Firma produce ambalaje din metal, sticlă și materiale plastice și sisteme integrate de ambalare. De relațiile internaționale, de desfacere, vînzare de licențe patente, de furnizare de know-how se ocupă o filială specializată — „PLM-Pac“.

In dorința de a cunoaște opiniile specialiștilor firmei, i-am contactat pe domnii Jarl Bäfving și Bengt Hofvander, ambii președinți la firma „PLM“, care au participat la simpozionul internațional al ambalajelor, în luna aprilie rugîndu-i să ne răspundă la cîteva întrebări.

• Cum este înțeles în cadrul firmei dv. rolul marketingului, în genere, și rolul promoțional al ambalajelor, în particular, în desfacerea produselor și ce tehnici sînt întrebuințate în acest scop ?

— **B. Hofvander :** Produsele noastre sînt destinate în marea lor majoritate, pieței de larg consum. De aceea, cea care decide dacă mărfurile noastre sînt recunoscute ca oportune și economice este gospodina. Pe ea ne-am străduit s-o cîștigăm de partea noastră, întrebînd-o ce dorește și cum.

Este adevărat că decizia revine consumatorului și că industria trebuie să se adapteze dorințelor sale, dar nu este deloc ușor să afli ce vrea realmente consumatorul să cumpere. Se pot utiliza anchete, în rîndul a 25,50 sau chiar 100 de persoane, se pot face studii de atitudine, sondaje de preferințe etc. Chiar și cu aceste tehnici însă, este foarte dificil să afli care sînt, exact, motivațiile cumpărătorilor. Nu arareori practica arată că preferințele reale ale cumpărătorilor nu coincid decît într-o mică măsură cu cele rezultînd din testele efectuate.

• Ce fel de activități de promovare credeți că sînt oportune pentru asigurarea unui rol maxim al ambalajelor în vînzare.

— **B. Hofvander :** În funcție de ceea ce vrea și place clientului lansăm un nou ambalaj, o nouă etichetă, un nou „design“. Ca mediu de reclamă pentru bunurile de larg consum deosebit de eficientă (în ciuda costului său care nu e prea mic), este astăzi televiziunea. Cu ajutorul acesteia, mesajul publicitar și promoțional ajunge și este recepționat în condițiile de penetrație excelentă și la orele cele mai potrivite pentru segmentele de piață cărora le este destinat, atît în casele gospodinelor, cît și în cele ale comercianților detailiști.

— **J.Böfving :** Un alt aspect pe care aș vrea să-l relev este că noi elaborăm studii de perspectivă pe termen lung, care să țină seamă de evoluțiile probabile în domenii multiple : putere de cumpărare, tehnologie, gusturi etc. „PLM“ de pildă și-a întocmit pe această bază un program pe termen de circa 20 de ani.

• Ce materiale credeți că au perspective mai mari în ambalaje, sticla sau, de pildă, masele plastice ? După cum se știe din acest punct de vedere opiniile sînt împărțite.

— **B. Hofvander :** „PLM“ produce în prezent ambalaje din metal, sticlă și materiale plastice. În viitor, opțiunea pentru un material sau altul — pentru sticlă sau mase plastice, în speță — cred că va fi determinată, în primul rînd, de resursele naturale de care dispune fiecare țară. Una este, de pildă, situația în țara noastră, Suedia — unde baza lemnoasă este deosebit de abundență, și alta, să zicem, în Mali — unde rezervele naturale ale solului și subsolului prezintă un alt specific. Despre viitorul sticlei cred că se poate vorbi favorabil, la fel și despre cel al metalului (deși, proporțiile de folosință a lor vor fi, evident, altele decît cele de astăzi). Va crește masiv ponderea cartonului, a foilor de aluminiu și aluminizate etc. Fără a mai vorbi de masele plastice a căror ofensivă se va intensifica — sînt convins — în următorii ani.

— **J. Böfving :** Am convingerea că sticla are mari perspective. Dacă se examinează sticla și materialele plastice prin prisma utilizării alternative ca surse de energie a materiilor prime din care ele se produc — mă refer, evident, în primul rînd la petrol — vă voi comunica o cifră edificatoare. Dacă toate materiile prime întrebuințate pentru fabricarea ambalajelor în Suedia — și, vă rog să credeți că volumul total al

Convorbire realizată de
Ileana VASILIU
George HAȘEGANU

(Continuare în pagina 14)

studii și analize

STRUCTURI RAȚIONALE — ORGANIZARE EFICIENTĂ

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE

Unii indicatori globali privind rezultatele

ÎN CADRUL acțiunii de reorganizare a conducerii unităților economice, concretizată în aplicarea Decretului Consiliului de Stat privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, în prima etapă, au fost reorganizate structurile de producție și funcționale pentru activitățile industriale și de construcții-montaj astfel încît, în prezent, întreaga activitate industrială și de construcții-montaj se desfășoară în cadrul noii structuri organizatorice de conducere.

Analiza noastră încearcă să redea o imagine sintetică a principalelor rezultate obținute pînă în prezent în cadrul acestei acțiuni. În interpretarea datelor și a concluziilor prezentate, trebuie să se țină seamă că în reorganizare au fost cuprinse numai activitățile industriale și de construcții-montaj și numai la acestea se referă studiul. Alte activități, ce se desfășoară în unitățile economice, cum sînt cele de învățămînt, cercetare, proiectare, circulația mărfurilor etc. nu au fost supuse acțiunii de reorganizare în prima etapă. De asemenea, de reținut că studiul cuprinde un eșantion de șase ministere industriale, de la care am putut culege date complete privind rezultatele acțiunii. Analiza unor date primare și de la celelalte ministere industriale ne-a permis însă să constatăm că tendințele înfățișate de studiu au valabilitate generală.

• Componentele acțiunii

PENTRU a înțelege just rezultatele acțiunii de reorganizare trebuie ținut seama că aceasta a avut practic trei componente distincte: adoptarea noilor structuri organizatorice pe baza prevederilor, a normelor unitare de structură stabilite prin Decret: modificarea componenței centralelor industriale și a unităților asimilate acestora; îndeplinirea sarcinii de reducere a personalului TESA. După cum vom vedea, cele trei componente ale acțiunii, din punct de vedere al rezultatelor finale, au acționat, în cea mai mare parte, în același sens, fără însă a se suprapune, influența fiecăreia putînd fi determinată cu destulă precizie pentru rezultate. În condițiile în care ar fi lipsit una dintre componente, unele rezultate nu ar fi apărut, iar altele ar fi avut, fie alt sens, fie același sens, dar valori diferite.

• Rezultate sintetice

REZULTATELE acțiunii pot fi grupate în doua mari categorii: modificări în **structura organizatorică a conducerii** industriei și construcțiilor; modificări în **structura personalului** încadrat în activitățile industriale și de construcții-montaj.

Modificările în **structura organizatorică a conducerii** se concretizează în: reducerea numărului de trepte ierarhice; modificări în natura și structura funcțiilor și compartimentelor; modificarea ponderilor ierarhice, a gradului de încărcare a funcțiilor de conducere de pe diferitele trepte ierarhice ale structurii.

Modificările în **structura personalului** pot fi urmărite pe următoarele direcții principale: reducerea absolută a numărului posturilor de conducere din activitatea industrială și de construcții-montaj; reducerea absolută a numărului posturilor de personal TESA; creșterea absolută a numărului posturilor de muncitori; modificarea ponderilor diverselor categorii de personal în numărul total al personalului.

Să urmărim acum, mai în detaliu, cum s-a desfășurat, care a fost mecanismul și care sînt rezultatele acțiunii.

• Treptele ierarhice

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE numărul de trepte ierarhice, este de observat, că în conformitate cu prevederile Decretului, în structura organizatorică a conducerii activității industriale și de construcții-montaj au fost păstrate următoarele trei trepte ierarhice fundamentale: minister; centrală (întreprindere); întreprindere (unitate). A fost păstrată, de asemenea, treapta de funcțiune în unitățile economice (minister, centrală, întreprindere), reducîndu-se numărul funcțiilor de pe această treaptă, ca și treapta de conducere nemijlocită a execuției: atelier — secție, pentru producție și birou — serviciu, pentru activitatea funcțională. Au fost desființate treptele ierarhice, cu caracter relativ general, de inginer șef adjunct (economist — contabil șef adjunct) și șef serviciu adjunct, respectiv șef secție adjunct, astfel încît pe cea mai mare parte a liniilor ierarhice s-au redus, practic, cel puțin două trepte, ceea ce raportat la numărul total de trepte ierarhice din conducerea unităților economice înseamnă aproximativ o treime.

• Funcțiile

PRIN TEXTUL SĂU, și prin cele șase structuri organizatorice tip (pentru: centrale organizate pe structura unei întreprinderi; centrale organizate cu aparat destinat; centrale cu aparat distinct cu volum redus de activitate; întreprinderi de grad special și I; întreprinderi de grad II și III; întreprinderi mici) Decretul a precizat **funcțiile din conducerea superioară** (directori generali, directori generali adjuncți, directori, directori adjuncți, ingineri șefi, contabili șefi) ca și **funcțiile din conducerea nemijlocită a producției** (maistru, șefi ateliere, șefi secții) **și a activităților funcționale** (șefi birou, șefi servicii) care pot pot fi constituite în cele șase tipuri de unități economice.

Prin aplicarea Decretului au fost desființate în afara unor funcții cu caracter general, ca cele menționate, și unele **specifice** unor ramuri (șefi instalații, șefi sectoare etc.). Pe lîngă reducerea numărului, o altă consecință ce trebuie consemnată, în ceea ce privește funcțiile, o constituie deci uniformizarea, **tipizarea** acestora.

Trebuie notat că, făcînd o excepție cu funcția de director general, celelalte funcții din conducere superioară a unităților economice, au în prezent conținuturi diferite față de cele de dinaintea aplicării Decretului, astfel încît comparațiile între numărul de posturi pe aceste funcții, înainte și după, nu sînt deplin concludente. Înainte, în categoria de directori erau cuprinși directorii de funcțiuni din centrale, directorii de unități și directorii de funcțiuni din întreprinderi. Directorii adjuncți, existau de regulă în centrale. După Decret s-au creat posturi de directori adjuncți tehnici și de producție și comerciali în întreprinderi, care înlocuiesc pe cele de directori sau de ingineri șefi. Din lipsa unor date mai amănunțite care să indice precis, de exemplu, cîte din posturile de directori adjuncți existau înainte și după în centrale, cîte posturi pe nivelul doi (directori, directori adjuncți) existau înainte și după în întreprinderi, singurele comparații concludente ce le putem face în prezent sînt cele privind numărul total de cadre din conducerea superioară a unităților economice. Vom ține seama de aceasta în observațiile următoare.

Numărul de posturi actual pe total funcții din conducerea superioară și din conducerea nemijlocită a activităților funcționale, ca și numărul total de posturi actual pe fiecare dintre aceste funcții este rezultatul, atît al aplicării normelor de structură, cît și al restructurării centralelor. El este egal cu funcțiile stabilite prin structurile tip multiplicate cu numărul unităților din fiecare tip. Se înțelege că aplicarea normelor de structură, fără restructurarea centralelor, ar fi generat un număr triplu de directori generali, directori de funcțiuni și șefi servicii și birouri în centrale.

În ceea ce privește numărul de posturi pe funcții din conducerea nemijlocită a producției, acesta a fost determinat de acțiunea concomitentă a trei factori: normele de structură instituite prin Decret; normativele de maiștri existente; sporirea numărului de muncitori prin realizarea sarcinii de reducere a personalului TESA.

• Ponderile ierarhice

PONDERILE ierarhice s-au modificat diferit de la o treaptă ierarhică la alta, ca urmare a faptului că numărul de unități de pe diferite trepte ierarhice s-a modificat neuniform. Astfel: numărul de unități — centrale și întreprinderi — subordonate ministerelor s-a redus cu peste 50%; numărul de unități — întreprinderi și unități fără personalitate juridică — subordonate centralelor — cu circa 5%; numărul de servicii și birouri din componența centralelor, întreprinderilor, unităților fără personalitate juridică — cu 50%; numărul secțiilor și atelierelor pe total a rămas aproape neschimbat.

• componențele acțiunii de reorganizare: restructurarea centralelor industriale; aplicarea normelor unitare de structură; reducerea personalului TESA;

• rezultate finale cantitative: reducerea cu circa o treime a personalului TESA și a personalului de conducere; sporirea cu 4% a personalului muncitoresc;

• rezultate finale calitative: consolidarea centralei ca verigă de bază în sistemul conducerii industriei: tipizarea structurilor organizatorice ale unităților economice; apropierea conducerii de producție; raționalizarea gradului de încărcare a diferitelor trepte și funcții de conducere;

• semnificațiile modificării unor corelații: între gradul de concentrare economică și gradul de concentrare tehnică a producției industriale; între structura organizatorică și gradul de concentrare economică; între gradul de centralizare a autorității și structura organizatorică.

• veriga esențială a obținerii unor rezultate superioare (producție, productivitate, rentabilitate) **în etapa imediat următoare** — ridicarea competenței comerciale, inovaționale, financiare și de personal a centralelor industriale;

• degajarea ministerelor de activitățile, **atribuțiile cu caracter operațional** (degajare cerută de lege) și **concentrarea activităților de conducere a producției la nivelul centralelor și unităților componente** — două consecințe ale aceluiași proces.

• Concentrare — structură — autoritate

LA NIVELUL ministerelor, pe lîngă comasarea centralelor existente, a mai avut loc și absorbirea de către centrale a unor întreprinderi subordonate înainte direct ministerelor, ca și transferarea unor întreprinderi din subordinea unor centrale în subordinea directă a ministerelor. În timp ce numărul centralelor s-a redus cu circa 70%, numărul întreprinderilor subordonate direct ministerelor a crescut de aproape 4 ori (se înțelege că este vorba de o medie, cifrele diferind de la un minister la altul). Așa se face că numărul unităților subordonate ministerelor nu a scăzut în aceeași proporție cu numărul centralelor, ci mai puțin, respectiv cu 50%. Ca urmare a acestor procese, așa cum se vede în graficul nr. 1, a avut loc o reducere puternică a ponderilor ierarhice la nivelul ministerelor, exprimată prin intermediul indicatorului număr mediu de unități subordonate unui minister. Indicatorul este calculat prin raportarea numărului total de unități (centrale și întreprinderi), din ramurile menționate la numărul de ministere luate în analiză. De observat că în timp ce numărul mediu de centrale pe un minister a scăzut de la 18 la 5, cel al întreprinderilor subordonate direct ministerelor a crescut de la 1 la 3, astfel încît numărul mediu de unități (centrale și întreprinderi) subordonate unui minister a scăzut de la 18 la 9.

Numărul de ministere rămînînd același, indicatorii dimensionali (producția globală, număr de salariați etc.) medii pe un minister au rămas și ei neschimbați. Numărul de unități care realizează acești indicatori s-au redus însă, așa cum am arătat, la jumătate: un număr mai mic de unități realizează deci aceeași producție, utilizează aceleași efective de personal. Pe de altă parte, prin aplicarea Decretului nu s-au modificat drepturile de decizie conferite ministerelor, centralelor și întreprinderilor prin acte normative anterioare Decretului. Deci la nivelul ministerelor s-a redus numărul mediu de unități subordonate, în condițiile menținerii aceluiași grad de concentrare economică și de centralizare a autorității.

Procesele intervenite la nivelul centralelor sînt diferite față de cele de la nivelul ministerelor. Modificîndu-se numărul centralelor, în sensul reducerii lui, și numărul unităților componente, în sensul creșterii lui, a avut loc, pe de o parte, un proces de concentrare economică, pe de altă parte o creștere a ponderilor ierarhice. Creșterea gradului de concentrare este măsurată prin creșterea indicatorilor care caracterizează dimensiunea rezultatelor (producție) și a mijloacelor utilizate (personal, fonduri etc.) Numărul mediu de salariați pe o unitate economică subordonată ministerelor a crescut, de exemplu, de la 12 000 la 35 000, deci aproximativ de trei ori. Procesul de concentrare la nivelul centralelor ar fi putut să fie însoțit de reducerea ponderilor ierahice, în condițiile în care numărul centralelor s-ar fi redus într-o proporție mai mică decît numărul unităților componente ale acestora. Or, în timp ce numărul de centrale s-a redus cu 70%, numărul de unități (întreprinderi și unități fără personalitate juridică) subordonate centralelor s-a redus cu numai 5%. Aceasta a făcut ca numărul mediu de unități subordonate unei centrale, deci ponderea ierarhică medie pe centrală, să crească de la 9 la 27. Numărul mediu de întreprinderi subordonate unei centrale a crescut de la 5 la 17, iar al unităților fără personalitate juridică de la 4 la 10. Deci numărul mediu total de unități a crescut mai puțin decît numărul mediu de întreprinderi, dar mai mult decît al unităților fără personalitate juridică.

Aceasta indică faptul că în procesul reorganizării a avut loc o „refacere" a întreprinderilor, **retransformare a unităților fără personalitate juridică în întreprinderi.** Într-adevăr, pe ansamblu, în timp ce numărul total absolut de unități subordonate centralelor s-a redus, al întreprinderilor a crescut, iar al unităților fără personalitate juridică s-a micșorat substanțial. Aceasta a făcut ca ponderile celor două categorii de unități (întreprinderi, unități fără personalitate juridică) în totalul numărului de unități subordonate centralelor să se modifice substanțial; ponderea întreprinderilor a crescut de la circa 50% la 60% în timp ce ponderea unităților fără personalitate juridică a scăzut, corespunzător, de la circa 50 la 40%.

Sporirea ponderii întreprinderilor, care avînd personalitate juridică, dispun de o mai mare autonomie, de mai largi drepturi de decizie, evidențiază un **proces, implicit, de descentralizare de autoritate la nivelul centralelor industriale.** Aici, descentralizarea de autoritate este însoțită, așa cum am arătat, de o centralizare structurală (creșterea numărului de unități subordonate aceleiași

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU

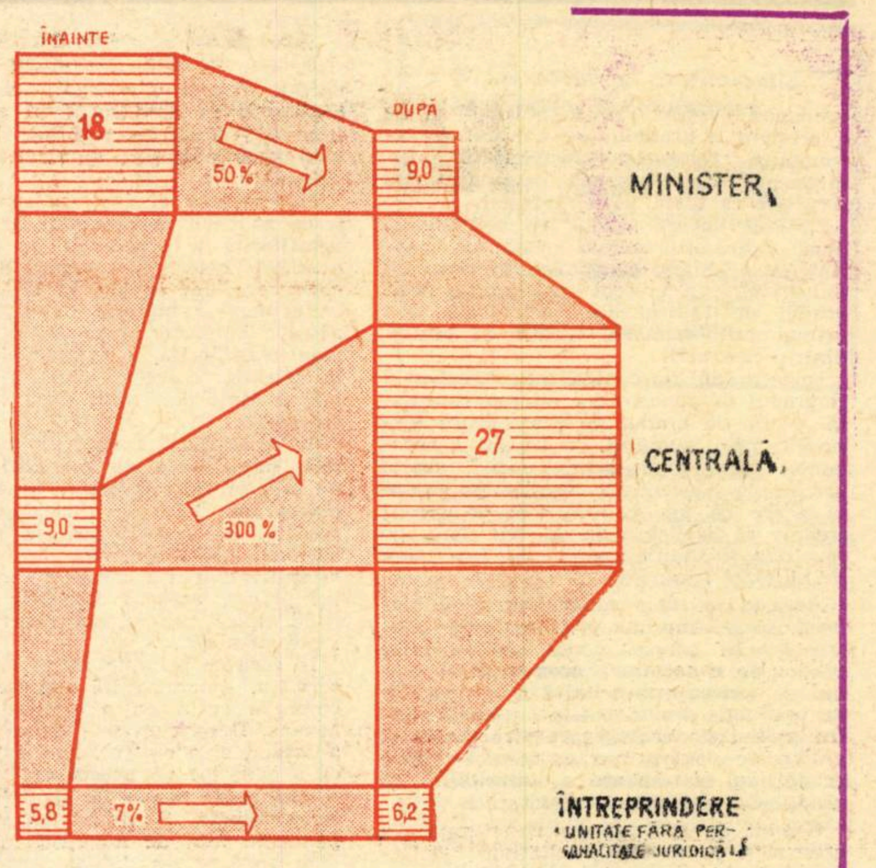

Graficul nr. 1 — **Modificarea numărului mediu de unități subordonate la nivel de minister, centrală și întreprindere, ca urmare a aplicării Decretului nr. 162/1973**

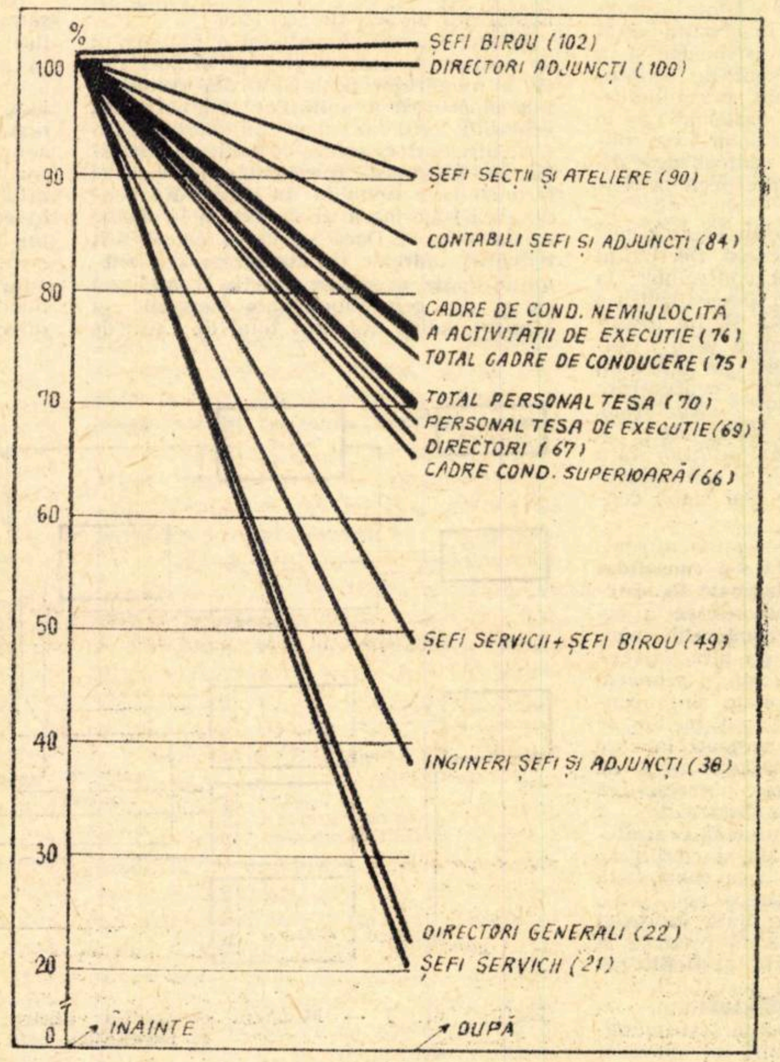

Graficul nr. 2. — **Modificarea numărului diferitelor categorii de personal, ca urmare a aplicării Decretului nr. 162/1973**

CAZURI ÎN DEZBATERE

„DELEGAREA DE ATRIBUȚII, DINAMISMUL, OPERATIVITATEA ȘI EFICIENȚA CONDUCERII"

OPINIA SPECIALIȘTILOR

CONFORM promisiunii făcute în numărul trecut, pe marginea cazului menționat în titlu și publicat în nr. 16 a.c., al revistei „Viața economică", publicăm astăzi opinia unui specialist — Ovidiu Nicolescu, cercetător la Institutul de Cercetări Economice-București.

Invităm cititorii noștri să ne trimită, pe lîngă opiniile asupra cazurilor pe care le publicăm — și pe care am dori să le primim într-un termen mai scurt — și cazuri sau „situații" reale, din propria lor experiență, care să fie cît mai interesante, mai reprezentative pentru un aspect sau altul, un domeniu sau altul al conducerii unităților economice.

CAZUL publicat în nr. 16 al revistei „Viața economică" este deosebit de actual, el fiind, după opinia mea, de natură să incite la o serie de observații și reflecții cu multiple implicații practice și teoretice. De altfel, mi-aș permite să fac o scurtă paranteză. Publicarea unor asemenea cazuri o apreciez deosebit de utilă, atît pentru cadrele de conducere și specialiști din unitățile economice și organele centrale, cît și pentru studenții din domeniul economic și tehnic. De aceea, aș sugera permanentizarea și diversificarea conținutului acestei rubrici, care, în timp, poate juca rolul unui „minicurs" de metode active de formare și perfecționare în domeniul conducerii, și — de ce nu — a unui „laborator" de îmbunătățire a lor.

Revenind la cazul privind delegarea de atribuții, mă raliez la propunerea autorului — dr. ing. Mihail Dumitrescu — de a structura considerațiile în principal potrivit celor patru puncte enunțate de acesta în finalul materialului.

1. Există mai multe elemente care ne determină să apreciem că delegarea efectuată de directorul general al centralei „Matrix" — M. Zinescu — este departe de a fi cea mai indicată. Consider că observațiile cu caracter critic ce se pot face trebuie să pornească de la constatarea că însuși directorului nu i-a fost clar scopul delegării, urmăririi și dirijării lucrărilor de realizare a investițiilor în uzina pe care centrala era grefată. Sub efectul copleșitor al multiplelor probleme pe care le reclamă realizarea sarcinilor circumscrise funcției de director general, la care se adaugă și cele privind urmărirea și dirijarea lucrărilor de coordonare la noul obiectiv de investiții, M. Zinescu a încercat să se degreveze parțial, solicitînd colaborarea unui subordonat, scăpînd însă din vedere o serie de aspecte esențiale referitoare la obiectivul urmărit, momentul și modul delegării etc. de natură să asigure succesul deplin al delegării. Și aceasta rezultă suficient de clar din punctarea unora din principalele greșeli făcute de M. Zinescu.

2. Astfel, o primă „scăpare" a directorului general a fost aceea că, la primirea adresei de la minister, prin care se cerea centralei să se ocupe direct de noul obiectiv, nu a stabilit o persoană care să se ocupe de la început, nemijlocit, de realizarea acestei sarcini. Dacă delegarea s-ar fi făcut în această etapă, s-ar fi facilitat persoanei în cauză cunoașterea din faza inițială a problemelor implicate de realizarea obiectivului de investiții. S-ar fi putut asigura și continuitatea și consecvența coordonării sale pînă la darea în funcțiune.

O altă greșeală majoră constă în aceea că ing. Simionescu, salariatul căruia i s-a delegat realizarea sarcinii respective, nu a fost cel mai indicat întrucît: în perioada precedentă nu se ocupase de investiții și deci nu cunoștea aspectele specifice realizării și coordonării acestei activități; nu îndeplinise sarcini de conducere, deci nu avea experiența și deprinderile necesare coordonării unor activități atît de complexe, cum sînt cele privind construirea și punerea în funcțiune a unui mare obiectiv, care reclamă conlucrarea a numeroși și diverși specialiști și colaborarea unui mare număr de furnizori și constructori; dădea un randament foarte bun în activitatea de concepție tehnică, activitate de înaltă specializare, deosebit de necesară și eficientă, mai ales în condițiile dezvoltării și creării de noi capacități de producție; cele două activități pe care trebuia să le realizeze cereau fiecare continuitate și perseverență în preocupări, astfel încît cel puțin una din ele, dacă nu amîndouă, avea să fie efectuată în condiții necorespunzătoare; nu se preconiza ca în perioada viitoare inginerul Simionescu să se ocupe de alte probleme decît cele de concepție tehnică.

Importante consecințe negative asupra realizării sarcinii delegate a avut și modul defectuos de concepere și de realizare a „actului delegării". Printre observațiile care se pot face în această privință enumerăm: directorul general nu a precizat cu rigurozitate obiectivul urmărit și nici în ce constă intervenția ing. Simionescu; nu au fost precizate limitele de autoritate și responsabilitate, în cadrul cărora ing. Simionescu poate și trebuie să acționeze; ing. Simionescu nu a fost consultat dacă vrea și poate să efectueze o asemenea activitate; directorul general nu a transmis nemijlocit sarcina delegată, ceea ce nu a dat posibilitatea verificării dacă acesta a înțeles exact ceea ce se vrea de la el și cum trebuie să acționeze

Toate greșelile și scăpările enumerate se reflectă în desfășurarea necorespunzătoare a procesului propriu-zis de realizare a activității de urmărire și de dirijare a lucrărilor de coordonare la obiectivul în construcție. Astfel, apar paralelisme atît între activitatea ing. Simionescu și cea a directorului general, cît și între activitatea compartimentelor de resort și cea a inginerului Simionescu. Directorul general subminează autoritatea inginerului Simionescu atît prin faptul că discută și ia măsuri cu cei implicați în realizarea investiției, fără participarea acestuia, cît și prin aceea că intervine în coordonarea lucrărilor la noul obiectiv prin intermediul compartimentelor de resort, fără consultarea și în absența ing. Simionescu. În plus, ing. Simionescu nu i se lasă suficient cîmp de acțiune și inițiativă, întrucît trebuie să raporteze zilnic ce se întîmplă și nu i se permite să ia decizii și măsuri nici în probleme de mai mică importanță, care nu afectează principalele coordonate ale realizării investiției.

O altă deficiență care se manifestă constă în ceea ce realizarea sarcinii delegate în modul și condițiile descrise implică și participarea nemijlocită a directorului tehnic, ceea ce, evident, înseamnă o supraconcentrare de cadre de conducere superioară, de înaltă specialitate pentru realizarea sarcinii în discuție și, implicit, consum de muncă inutil și difuzarea responsabilității.

3. Caracteristic relațiilor dintre cel care deleagă și cel căruia i se deleagă, atunci cînd această tehnică de conducere este concepută și realizată în mod corect, este faptul că: a) ele se limitează, în principal, la consultarea cadrului de conducere superior în luarea unor decizii și măsuri care depășesc limitele de autoritate (competența) și responsabilitățile stabilite și informarea lui la anumite perioade numai asupra abaterilor semnificative de la cursul planificat, b) cel care a delegat, exercită o supraveghere discretă a modului de realizare a sarcinii delegate evitînd diminuarea autorității persoanei în cauză sau restrîngerea inițiativei și libertății de acțiune, atita timp cît acestea se manifestă în limitele stabilite.

Din cele inserate în alineatele precedente, rezultă clar că relațiile dintre directorul general Zinescu și ing. Simionescu erau departe de a prezenta asemenea caracteristici strict necesare pentru atingerea, în condiții de eficiență, a obiectivelor stabilite.

4. Prezentat succint, procesul conceperii și delegării sarcinii de urmărire și dirijare a lucrărilor de coordonare la noul obiectiv de investiții ar fi fost indicat să se desfășoare în felul următor: în momentul primirii adresei de la minister directorul general, dîndu-și seama de complexitatea și consumul mare de timp pe care le reclamă urmărirea și dirijarea lucrărilor de coordonare a construirii unui obiectiv atît de important se hotărește să delege această sarcină unuia din colaboratorii săi. După ce se consultă și cu directorul tehnic, se oprește asupra inginerului Badea, șeful secției „a", pînă nu de mult inginer șef cu investițiile, care va fi, mai tîrziu, însărcinat cu conducerea activității de producție la noul obiectiv. Inginerul Badea este chemat la directorul general care-i explică de ce se apelează la el și în ce constă misiunea pe care trebuie s-o realizeze. În urma discuției dintre directorul general, directorul tehnic și ing. Badea, se stabilește care sînt principalele sarcini care-i revin și limitele — de termene, financiare etc. — în care deciziile și măsurile trebuie să fie definitivate numai după consultarea directorului general. Apoi, directorul general prezintă pe ing. Badea în noua sa calitate principalelor cadre de conducere care conlucrează.

Pe parcursul exercitării sarcinii delegate, inginerul Badea informează săptămînal directorul general asupra desfășurării lucrărilor de edificare a noului obiectiv, îndeosebi prin evidențierea abaterilor de la cursul planificat. Lunar, în prezența directorului general, are loc o ședință cu principalii factori care participă la realizarea investiției, în care se discută și de regulă se iau decizii asupra problemelor care depășesc limitele de autoritate stabilite pentru inginerul Badea. Evident, în cele cîteva situații excepționale, imprevizibile, care apar, ing. Badea informează imediat pe directorul general căruia îi face și propuneri de soluționare a lor.

Procedînd astfel, se asigură realizarea principalelor obiective care se urmăresc de regulă prin delegarea executării unor sarcini de mare complexitate, cum este cea de față și anume: 1. realizarea în condiții foarte bune a misiunii încredințate, 2. degrevarea cadrului de conducere care deleagă sarcina respectivă și 3. dezvoltarea profesională a salariatului căruia i s-a delegat realizarea misiunii.

Ovidiu NICOLESCU

←

conduceri — conducerea centralei) și de o creștere a gradului de concentrare economică (creșterea nivelului indicatorilor care exprimă rezultatele și resursele ce revin pe o centrală).

De observat că gradul de concentrare, după indicatorul număr mediu de salariați pe o unitate economică subordonată ministerelor, a crescut mai mult decît gradul de centralizare structurală (exprimat prin numărul mediu de unități dintr-o centrală).

Între gradul de centralizare structurală și gradul de concentrare economică există relația că gradul de centralizare (exprimat prin numărul de unități componente) crește mai încet decît crește gradul de concentrare. Explicația constă în aceea că un Δ_u mai mic de unități trebuie să realizeze un Δ_r mai mare de rezultate și să utilizeze un Δ_m mai mare de mijloace (resurse).

Aceasta ne face să apreciem că sînt necesare în continuare investigații pentru a găsi corespondența optimă între gradul de **concentrare economică** și gradul de **concentrare tehnică** a mijloacelor de producție din industria națională ; între gradul de **centralizare structurală** și gradul de concentrare economică ; între gradul de **centralizare a autorității** și gradul de centralizare structurală.

Gradul de centralizare structurală a crescut și la nivelul unităților (întreprinderi și unități fără personalitate juridică) subordonate centralelor. El este exprimat prin numărul mediu de secții și ateliere care revin la o unitate. Aceasta a crescut, însă mult mai puțin decît la nivelul centralelor. De asemenea, și la acest nivel a crescut gradul de concentrare economică, exprimat prin indicatorul număr mediu de salariați pe o unitate subordonată centralelor, mai puțin însă decît gradul de centralizare, diferența fiind mult mai mare decît la centrale.

În concluzie la acest prim capitol, putem deci afirma că aplicarea Decretului nr. 162/1973 a avut drept consecințe : la nivelul ministerelor — o descentralizare structurală fără ca aceasta să fie însoțită de concentrare economică și o descentralizare de autoritate ; la nivelul centralelor — o puternică concentrare economică și centralizare structurală, dar și descentralizare de autoritate ; la nivelul întreprinderilor și unităților fără personalitate juridică — o centralizare structurală, însoțită de o mai slabă concentrare economică.

Aceste rezultate vin să susțină afirmația că **centrala industrială s-a consolidat în calitatea de verigă principală în sistemul de conducere, de planificare** a activității industriale și de construcții montaj în țara noastră. Pe de altă parte, ponderea ierarhică ridicată, numărul mare de unități subordonate unei centrale — și noi am menționat media, se înțelege că există multe centrale la care numărul de unități depășește cifra de 30— evidențiază imperios **necesitatea îmbunătățirii rapide și substanțiale a muncii de conducere la nivelul centralelor industriale.** Atribuțiile încredințate prin lege centralelor pe linie **comercială** — aprovizionare și desfacere pe piața internă și externă — pe linia **inovației** — a creării și asimilării de produse și tehnologii noi — pe linia **gestiunii resurselor bănești**, pe linia recrutării, formării și perfecționării **personalului**, în condițiile triplării dimensiunii și numărului lor de unități, reclamă un adevărat salt în competența, în capacitatea de conducere economică a centralelor. După opinia noastră, **ridicarea competenței comerciale (inclusiv de marketing), inovaționale, financiare și de personal la nivelul centralelor industriale constituie veriga principală a obținerii unor rezultate superioare** (producție, productivitate, rentabilitate) — **în urma acțiunii de reorganizare.** Și, bineînțeles, competență, înseamnă oameni, deci selecție, formare, perfecționare, promovare adecvate.

• Personalul

UN AL DOILEA GRUP mare de consecințe ale aplicării Decretului este legat de modificările în structura personalului. Și aici sînt o serie de elemente extrem de interesante în ceea ce privește mecanismul în care s-au desfășurat procesele declanșate de aplicarea Decretului.

Așa cum am menționat, sînt mai multe direcții în care trebuie urmărite modificările în structura personalului.

Conducere

Este vorba mai întîi de o reducere absolută a numărului total de personal de conducere — în medie cu circa 25% (vezi graficul nr. 2). — Aceasta a făcut **ca ponderea personalului de conducere în numărul total de personal să scadă**, astfel încît în timp ce înainte la 100 salariați reveneau în medie 4 cadre de conducere, în prezent revin aproximativ 3. În al doilea rînd, este de semnalat modificarea ponderilor diverselor categorii de cadre de conducere în numărul total al personalului de conducere, rezultat al faptului că diversele categorii au suferit modificări diferite.

Ca fenomen distinct, se remarcă **creșterea ponderii personalului de conducere nemijlocită a producției** în detrimentul ponderii celorlalte categorii de cadre de conducere (de la 68% la 72%). Aceasta ca urmare a faptului că deși în mod absolut numărul personalului de conducere nemijlocită a producției a scăzut, la celelalte categorii numărul absolut a scăzut mult mai mult decît la această categorie.

Se evidențiază **reducerile foarte puternice înregistrate de numărul posturilor de șefi servicii, directori generali și ingineri șefi.** Reducerea accentuată a numărului de ingineri șefi și ingineri șefi adjuncți constituie una dintre cele mai semnificative caracteristici ale întregului proces, această categorie de posturi fiind tipică pentru categoria de trepte „intermediare".

În ceea ce privește numărul de șefi de serviciu, dinamica lui trebuie privită în corelație cu aceea a numărului de șefi birouri. După cum se observă aceasta nu a scăzut, ci a crescut. Aici este de notat că a avut loc un **proces de transformare a unui mare număr de servicii în birouri independente.** Ponderea birourilor independente față de numărul total de servicii aproape s-a dublat. Așa se face că reducerea numărului total de șefi de servicii și șefi de birouri a fost de numai 50% și nu de 80%, cît indică dinamica numărului de șefi de serviciu.

Reducerea mai accentuată a numărului de posturi de șefi servicii și birouri decît a numărului posturilor din conducerea superioară a unităților (ingineri șefi, contabili șefi, directori adjuncți, directori, directori generali) a făcut ca numărul de subunități funcționale (servicii și birouri) care revin la un cadru din conducerea superioară să se reducă în medie de la 4 la 3. Dacă se ia în calcul atît numărul cadrelor de conducere din subunitățile de producție (secții și ateliere) cît și din cele funcționale (servicii și birouri), adică numărul total de cadre de conducere nemijlocită a activităților de execuție, suma lor s-a redus mai puțin decît numărul cadrelor din conducerea superioară, astfel încît pe total, rezultă o creștere generală a numărului de subunități care revin la un cadru din conducerea superioară, respectiv o creștere a gradului de încărcare a acestora din urmă.

Pornind de la nivelul ministerului putem evidenția următoarele modificări din punct de vedere al gradului de încărcare : reducere la nivelul ministerelor ; creștere la centrale ; cvasi-inconstanță la nivelul întreprinderilor și unităților fără personalitate juridică (în ceea ce privește subunitățile de producție) ; creștere la cadrele din conducerea superioară a unităților (de la 12 la 14) ; reducere la cadrele din conducerea superioară a unităților pe linie funcțională (de la 4 la 3) ; creștere la cadrele din conducerea superioară a unităților pe linie de producție (de la 8 la 11) ; creștere la cadrele de conducere nemijlocită a execuției atît a activităților funcționale cît și a celor de producție (de la 6 la 9 și, respectiv, de la 45 la 50).

Semnificațiile acestor modificări : **degajarea ministerelor de activitățile, de atribuțiile cu caracter operațional (degajare cerută, de altfel, de lege) ; concentrarea activităților de conducere a producției la nivelul întreprinderilor și unităților fără personalitate juridică : apropierea gradului de încărcare al cadrelor de conducere nemijlocită a activităților funcționale de cel al celor din activitatea de producție.**

O consecință a acestor modificări o constituie sporirea atribuțiilor, și deci și a rolului șefilor de servicii și birouri și, de aici, necesitatea acordării unei atenții deosebite selecției, încadrării, formării, perfecționării acestei categorii de cadre.

TESA

Se remarcă faptul că numărul total de personal TESA s-a redus mai mult decît numărul total de personal de conducere (cu circa 30% și respectiv, 25%). Cu mici excepții, situația caracterizează aproape toate ministerele. Aceasta a dus, cum era și firesc, la schimbarea raportului între numărul cadrelor de conducere și cel al personalului TESA, respectiv la creșterea ponderii personalului de conducere în totalul personalului TESA. Într-adevăr, după reorganizare, numărul mediu de personal de conducere care revine la 100 personal TESA a crescut (de la 31 la 32) deși a scăzut atît numărul de personal de conducere care revine la 100 salariați cît și numărul mediu de personal TESA la 100 salariați — de la 11 la 8.

Semnificația procesului constă în încredințarea de responsabilități de conducere unei mai mari părți din personalul TESA, care nu este direct productiv, și respectiv transformarea unui număr mai mare de personal TESA (care nu era nici productiv, nici nu avea atribuții de conducere) în personal direct productiv, decît reducerea numărului de personal de conducere.

Reducerea personalului TESA, în ansamblu, în medie cu circa 30%, s-a realizat practic prin transformarea acestuia în personal productiv, muncitoresc, care a sporit în medie cu 4%. Dacă pînă aici, drept consecințe ale acțiunii de reorganizare am consemnat, în primul rînd, simplificări ale relațiilor de conducere și modificări ale gradului de încărcare a diferitelor trepte și funcții de conducere, în ceea ce privește reducerea personalului TESA, consecința directă o constituie creșterea absolută a numărului de muncitori, deci a forței de muncă direct productive. Prin aceasta s-a creat o sursă directă de sporire a volumului de producție industrială și de construcții-montaj.

De observat că personalul TESA se putea transforma în următoarele categorii de personal : personal de cercetare-proiectare în institute de cercetare și proiectare organizate distinct ; personal de cercetare-proiectare din secții, ateliere sau laboratoare de cercetare și proiectare de produse și tehnologii noi, organizate distinct ; personal de specialitate (tehnicieni, ingineri, fizicieni etc.) care execută operații direct în cadrul procesului de producție ; personal muncitoresc. Cu excepția unui singur minister, în care numărul este de ordinul zecilor, deci nesemnificativ, în nici unul din ministerele luate în analiză, n-a fost mărit numărul personalului din prima categorie, de cercetare și proiectare în institute de cercetare și proiectare organizate distinct. Numai în două ministere a fost sporit numărul de personal de proiectare și cercetare din secții, ateliere și laboratoare de cercetare și proiectare de produse și tehnologii noi, organizate distinct, într-unul reducîndu-se, iar în trei rămînînd neschimbat. În ansamblu creșterea acestei categorii de personal reprezintă sub 1% din reducerea absolută a personalului TESA. La fel, numărul personalului de specialitate care execută operații direct în cadrul procesului de producție a rămas neschimbat în cinci ministere, crescînd la unul, cu o cifră sub 1%, deci nesemnificativă.

Putem deci aprecia că, cu mici excepții, nesemnificative, reducerea personalului TESA, a însemnat transformarea acestuia în personal muncitoresc, sporul absolut al personalului muncitoresc fiind aproximativ egal cu reducerea absolută a personalului TESA.

Procentul de reducere a personalului TESA variază între 23% și 34%, media pe cele șase ministere fiind de 30%, iar cel de creștere a personalului muncitoresc variază de la 2% la 6%, media fiind de 4%. Diferitele categorii de personal (instituite prin Decretul nr. 162/1973) care formează categoria globală de personal TESA s-au redus în proporții diferite. De precizat, mai întîi, că s-au redus toate categoriile de personal TESA, fără excepție, în toate ministerele analizate. Cel mai ridicat procent de reducere s-a înregistrat la personalul de deservire, media fiind de 54%, și variația pe ministere între 34% și 68%. Pe locul doi se plasează personalul de conducere, altul decît cel din secții și ateliere : media — 48% ; variația — între 39% și 58%. Pe locul trei, personalul de execuție administrativ : media 40% ; variația — între 34% și 52%. Pe locul patru — personalul de execuție de specialitate din aparatul funcțional : media 24 ; variația — între 13 și 36. Pe locul cinci, personalul de execuție de specialitate din secții și ateliere de producție : media — 21% ; variația între 13% și 30% ; pe locul șase : personalul de conducere din secții și ateliere de producție : media 10% ; variația între 1% și 15%.

O primă consecință a acestei diferențieri în procesul de reducere o constituie schimbarea ponderilor diferitelor categorii de personal în totalul personalului TESA. În timp ce **ponderile** personalului de conducere din secții și ateliere, a celui de execuție din secții și ateliere, ca și a celui de execuție de specialitate din aparatul funcțional au crescut (de la 20% la 22% și respectiv, de la 13% la 15% și de la 39% la 41%), ponderea personalului de execuție administrativ a rămas neschimbată (10%), în timp ce ponderile personalului de conducere, altul decît cel din secții și ateliere, și a personalului de deservire au scăzut (de la 11% la 8% și respectiv de la 7 la 4%).

Cel puțin două semnificații importante ale acestor modificări trebuie evidențiate. Este vorba, mai întîi, de **concentrarea specialiștilor spre activitatea de execuție și de conducere nemijlocită a producției și, în al doilea rînd, creșterea ponderii personalului calificat, specializat în totalul personalului de execuție funcțional.**

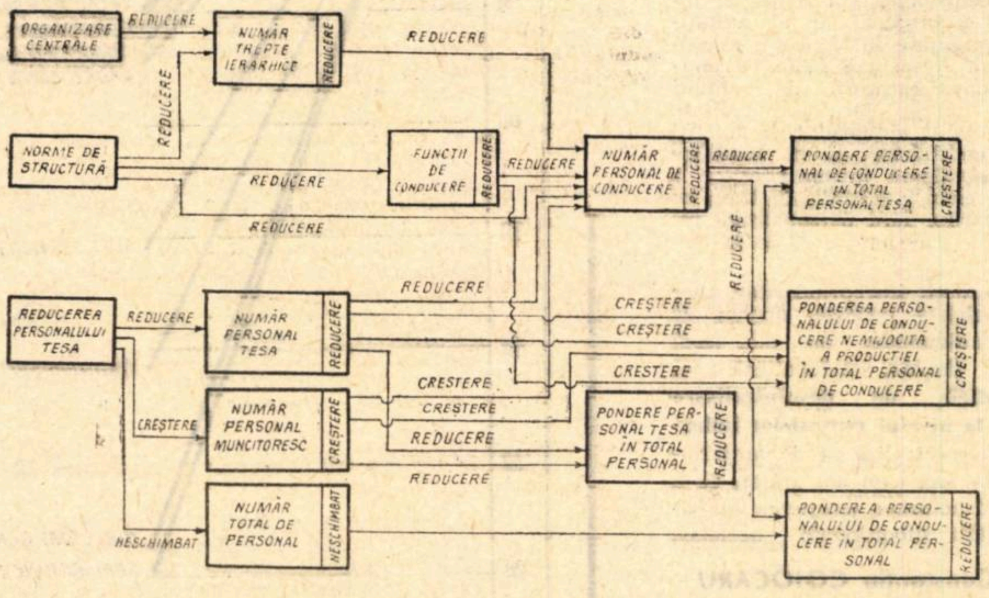

Graficul nr. 3 — **Macheta corelațiilor dintre componentele acțiunii de organizare și rezultatele sale finale**

• Noi cîmpuri de investigație

PE LÎNGĂ CONSTATAREA rezultatelor înfățișate, cercetarea noastră ne-a permis și conturarea unor noi cîmpuri de investigație, din care vom menționa două, pe cît de interesante pe atît de necesar a fi abordate în perioada imediat următoare.

Analize întreprinse înainte de acțiunea de reorganizare, au arătat că exista un număr destul de mare de posturi — mai ales în funcții de conducere nemijlocită a execuției și îndeosebi în domeniul economic — pentru care se cereau studii superioare, dar erau ocupate de cadre fără această pregătire, motivul principal fiind „lipsa de cadre". Acțiunea de reorganizare a redus substanțial numărul de posturi în special la categoria menționată. Iată de ce ni se pare extrem de important a se investiga în ce măsură a fost valorificată oportunitatea oferită de acțiunea de reorganizare pentru a completa posturile de conducere cu personal calificat, pentru a reduce ponderea posturilor ocupate de personal cu nivel de calificare necorespunzător.

O a doua întrebare este legată de personalul de execuție administrativ. În această categorie este cuprins de regulă personalul cu pregătire generală medie și elementară, deci, fără pregătire de specialitate, care lucrează în compartimentele funcționale. Așa cum am arătat, acest personal s-a redus substanțial, rămînînd însă în continuare încadrat un număr mare de salariați cu această pregătire. Concomitent, s-a redus substanțial personalul de specialitate, atît de conducere, cît și de execuție, atît cel din producție, cît și cel din activitățile funcționale. În aceste condiții, se ridică întrebarea : de ce a fost păstrat totuși încă un număr mare de salariați fără pregătire de specialitate, atîta timp cît exista deja personal specializat care a fost eliberat de pe posturi ?

Răspunsurile complete la aceste probleme vor putea fi date numai în urma unor cercetări concrete asupra modului cum sînt ocupate în prezent posturile diferitelor categorii de funcții, în urma elaborării și aplicării normativelor de personal, care vor trebui să se bazeze pe determinarea științifică a **specialităților, nivelelor de pregătire** și **volumelor de muncă** solicitate de fiecare categorie de funcții existente în unități, după aplicarea Decretului 162/1973.

ÎN DEZBATERE

PROIECTUL DE LEGE PRIVIND PROTECŢIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

PROTECŢIA MEDIULUI – parte integrantă a activităţii generale de dezvoltare economico-socială planificată a ţării

ÎN PROCESUL continuu de dezvoltare a societăţilor umane, s-a acţionat, în diferite forme, asupra resurselor naturale. Astfel, de la acţiuni simple, întreprinse de o populaţie numericeşte redusă s-a ajuns, pe măsura dezvoltării sociale şi a creşterii — pînă la explozie — a populaţiei globului la acţiuni tot mai complexe asupra mediului înconjurător, determinate şi de ritmul accelerat de industrializare care, în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, a cuprins aproape toate sectoarele de activitate umană. Nimeni nu contestă marile avantaje ale industrializării, concentrării şi aşezării activităţii umane pe baze tehnico-ştiinţifice, dar totodată nimeni nu contestă că în aceste condiţii şi a unor tehnologii insuficient controlate s-au degradat şi se degradează, se intensifică poluarea şi se dezechilibrează fondul de resurse naturale, îndeosebi flora şi fauna în diferite regiuni ale globului pămîntesc.

Conducerea partidului şi statului nostru, luînd în considerare necesitatea armonizării eforturilor privind protecţia mediului ambiant şi pornind de la cerinţele progresului tehnic, a elaborat şi supus dezbaterii publice proiectul de Lege privind protecţia mediului înconjurător prin care se urmăreşte valorificarea superioară a resurselor naturale şi umane ale ţării noastre, în condiţiile ocrotirii resurselor naturale, a nealterării mediului înconjurător. Astfel, analizîndu-se cu răspundere relaţia „om-natură" în condiţiile construcţiei socialiste, bazată pe o industrializare impetuoasă şi o agricultură modernizată, care duce implicit la o urbanizare accentuată şi la o solicitare tot mai mare a resurselor naturale şi umane, s-a ajuns la concluzia că, pentru preîntîmpinarea accentuării procesului de poluare a mediului înconjurător şi realizarea protecţiei acestuia, a devenit necesar ca, odată cu realizarea amplului program de dezvoltare economico-socială a ţării, stabilit de Congresul al X-lea al partidului, să se legifereze măsurile de menţinere şi îmbunătăţire a calităţilor mediului înconjurător, corespunzător desfăşurării armonioase a întregii vieţi umane. În acest sens, proiectul de Lege cu privire la protecţia mediului înconjurător menţionează chiar de la primul articol că : „În Republica Socialistă România protecţia mediului înconjurător constituie o problemă de interes naţional" şi că ...este parte integrantă a activităţii generale de dezvoltare economico-socială planificată a ţării, avînd la bază principiile fundamentale ale politicii partidului şi statului privind construcţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate".

Reiese deci, că protejarea mediului înconjurător este o îndatorire a tuturor organelor puterii şi administraţiei de stat, a tuturor cetăţenilor ţării.

Pentru aceasta, se subliniază pe bună dreptate necesitatea folosirii raţionale a tuturor resurselor naturale : a aerului, apelor, solului, subsolului, a florei şi faunei terestre şi acvatice. De asemenea, în proiect se menţionează importanţa care trebuie acordată ocrotirii monumentelor naturii, aglomerărilor demografice, precum şi altor creaţii ale civilizaţiei umane.

Marin STANCU

PROPUNERILE PEDOLOGILOR

DEZBATEREA publică a proiectului de lege privind protecţia mediului înconjurător oferă colectivului Institutului de pedologie din cadrul Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, colectiv angajat în activitatea de cercetare privind protecţia, ameliorarea, inventarirea şi folosirea judicioasă a resurselor de sol ale ţării, prilejul formulării unor propuneri. Voi reda în cele ce urmează propunerile unor cercetători din cadrul institutului nostru.

Astfel, în scopul stabilirii — pe o bază ştiinţifică — a măsurilor de prevenire a degradării terenurilor propunem ca **articolul 16 să fie completat cu paragraful :**

„Măsurile de prevenire a degradării terenurilor se stabilesc pe baza datelor rezultate în urma efectuării controlului evoluţiei calităţii solului".

În continuare, în scopul folosirii cît mai eficiente a solului (stratul fertil) rezultat din diverse lucrări, propunem ca **articolul 17 să fie completat, în încheiere, cu paragraful :**

„Materialul pămîntos, rezultat din decopertări, excavaţii sau alte lucrări de construcţii să fie valorificat, diferenţiat, pentru ridicarea potenţialului productiv al altor soluri sau integrarea în circuitul agricol a unor terenuri neproductive, potrivit reglementărilor în vigoare". De asemenea, pentru a asigura desfăşurarea planificată, ritmică a lucrărilor de prevenire şi combatere a fenomenelor de degradare a solului, considerăm necesar ca, **în încheierea articolului 18, să se adauge :**

„... potrivit sarcinilor stabilite de consiliile populare pentru fiecare posesor de teren, pe baza propunerilor făcute de comisiile judeţene şi a Municipiului Bucureşti pentru protejarea mediului înconjurător".

Dată fiind importanţa solului ca factor de mediu şi principal mijloc de producţie în agricultură, articolul 45 ar trebui formulat astfel :

„Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor, prin organele şi unităţile de specialitate, elaborează norme specifice cu privire la protecţia calităţii solului, reglementează condiţiile privind modul de utilizare a terenurilor, a depozitării pe sol sau în sol a produselor de orice natură, care constituie factori de poluare, urmăreşte sistematic evoluţia calităţii solului şi execută, în condiţiile legii, controlul aplicării măsurilor de bună gospodărire şi de protecţie a solurilor, împotriva poluării, stabileşte norme specifice şi reglementări corespunzătoare privind aplicarea legii, asigură controlul în domeniul utilizării pesticidelor şi a altor substanţe chimice în procesele de producţie din agricultură, controlul protecţiei fondului piscicol şi al aplicării măsurilor fitosanitare şi sanitar-veterinare.

Pentru asigurarea controlului protecţiei calităţii solului se va organiza un sistem de inspecţie de către Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor".

În scopul asigurării unei înţelegeri ecologice a activităţilor economico-sociale şi politice de către toţi cetăţenii, şi în primul rînd de către specialişti, propunem ca **după articolul 50 să se introducă un articol nou, cu următoarea formulare :**

„Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului va introduce, în programele de învăţămînt de toate gradele, predarea cunoştinţelor privind protecţia mediului înconjurător. De asemenea, va asigura, pe baze de programe, specializarea cadrelor necesare în domeniul ecologiei".

În încheiere, propunem să se pună de acord conţinutul legii cu titlul acesteia. Potrivit propunerii noastre, titlul legii ar urma să fie următorul : „Legea privind protecţia şi îmbunătăţirea mediului înconjurător". În sprijinul acestei propuneri, pe lîngă prevederile cuprinse în lege referitoare la măsurile şi obligativitatea îmbunătăţirii mediului, pot fi menţionate completările aduse recent unor legi similare adoptate în alte ţări.

C. RĂUŢĂ
membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice,
directorul Institutului de pedologie

TEHNOLOGII COMBINATE ÎN VEDEREA EPURĂRII APELOR UZATE

UNA DIN SURSELE de degradare a mediului înconjurător, cu efecte poluante grave asupra cursurilor de apă, solurilor, aerului şi direct asupra sănătăţii animalelor şi chiar a omului sînt marile concentrări de animale din complexele de creştere industrială. Dintre acestea, complexele de porci ridică cele mai multe probleme. În prezent, funcţionează în ţară 18 întreprinderi de stat pentru creşterea industrială a porcilor, cu un rulaj anual de 100—150 mii capete fiecare, la care se adaugă mai multe zeci de complexe intercooperatiste de 15 mii pînă la 60 mii capete. În aceste complexe se consumă mari cantităţi de hrană şi de apă, dar, în acelaşi timp, se evacuează şi cantităţi mari de dejecţii. Evacuarea acestor dejecţii se face hidraulic, efluentul obţinut fiind un amestec de dejecţii solide, lichide, apă de spălare şi sodă folosite la dezinfecţia grajdurilor.

Referindu-ne la complexele mari, cum ar fi de pildă Întreprinderea de stat pentru creşterea industrială a porcilor Căzăneşti, volumul de apă uzată evacuat în 24 ore oscilează între 2000—3000 m^3, care conţine în suspensie aproximativ 15 tone materie organică. Datorită depăşirii normelor de consum de apă, situaţie frecventă după cîţiva ani de funcţionare a complexelor de porci, volumul de apă ajunge la 3000 m^3 şi chiar 4000 m^3/zi, (circa 1,5 milioane m^3 de apă anual). Prin acest volum uriaş şi prin concentraţia ridicată în substanţa impurificatoare, apele uzate constituie o importantă sursă de poluare a apelor de suprafaţă, evacuarea acestora făcîndu-se de obicei în cursul de apă din apropierea complexului.

Necesitatea epurării apelor uzate de la complexele de porcine este evidentă, unităţile mari fiind dotate cu staţii de epurare, în care se realizează o epurare mecanică, prin trecerea apelor uzate printr-un decantor.

Problema epurării apelor uzate de la complexele de porcine este însă mult mai complexă şi nu îşi poate găsi o deplină rezolvare prin dotarea crescătoriilor cu astfel de staţii, chiar dacă se asigură funcţionarea neîntreruptă a lor, ceea ce de fapt nici nu s-a reuşit.

Un aspect extrem de important al problemei este că apele uzate din aceste unităţi, deşi nocive, cu capacitate mare de poluare a mediului, pot fi, în acelaşi timp, produse utile, cu valoare economică ridicată pentru agricultură. Este vorba de posibilitatea utilizării apei uzate, decantată, ca apă de irigaţie, şi a nămolului rezultat din procesul de decantare ca îngrăşămînt organic. În acest caz, solul, datorită proprietăţilor sale fizico-chimice şi mai ales biologice, îndeplineşte rolul de factor epurant. Printre specialiştii din ţară se exprimă, de altfel, opinia potrivit căreia staţiile de epurare nu sînt necesare, procesul de epurare realizîndu-se numai prin intermediul solului. În acest caz, efluentul brut ar trebui transportat pe terenul agricol din jurul complexului în tot cursul anului, indiferent de starea solului, care poate fi acoperit cu vegetaţie sau liber, uscat sau umed, îngheţat etc. Or, este evident faptul că epurarea nu poate fi realizată decît parţial, numai în anotimpul cald şi la un conţinut scăzut de umiditate a solului. Totodată, apare şi un alt pericol, exrem de grav, chiar în condiţiile cînd solul dispune de o capacitate ridicată de epurare. Este vorba de posibilitatea difuzării agenţilor etiologi ai unor boli infecto-contagioase şi parazitare, boli ce se pot transmite la om. Germenii diferitelor boli, extrem de periculoase (salmoneloza, bruceloza, febra aftoasă, tuberculoza etc.) rezistă timp îndelungat în pămînt, astfel că administrarea produselor reziduale pe teren poate crea focare permanente de poluare microbiană şi parazitară.

Nici soluţia opusă, a epurării şi decontaminării numai prin intermediul unei staţii complexe de epurare, nu poate fi acceptată, datorită cheltuielilor prea mari de investiţii şi de exploatare. În acest context de opinii, ne exprimăm părerea că o rezolvare economică a epurării produselor reziduale implică combinarea diferitelor mijloace. Nu poate fi concepută funcţionarea unui combinat de creştere industrială a porcilor fără staţie de epurare şi de dezinfectare a produselor reziduale. Se cere însă ca procesul tehnologic de epurare să poată fi reglat în funcţie de posibilitatea valorificării produselor reziduale în agricultură (ca apă pentru irigaţie şi ca îngrăşămînt organic). Organizarea, pe lîngă fiecare complex zootehnic, a unei întreprinderi anexe pentru epurarea produselor reziduale, alcătuită din staţia de epurare şi una sau mai multe ferme de producţie cu o structură diferenţiată a folosinţelor agricole şi a culturilor, ar rezolva în mod economic problema înlăturării efectului poluant al produselor reziduale.

Şi, deoarece problema epurării apelor uzate este de mare actualitate nu numai în cazul complexelor şi fermelor zootehnice, **în proiectul Legii privind protecţia mediului înconjurător — s-ar putea prevede, la capitolul I, art. 7, alineatul c, adoptarea unor procedee biologice şi pedologice de prevenire a poluării mediului înconjurător, pe lîngă cele tehnologice prevăzute în articolul menţionat.** Numeroase experienţe, între care şi cele efectuate la noi în ţară, atestă eficienţa metodelor biologice de combatere a dăunătorilor, folosite în locul pesticidelor, ca şi a unor metode bazate pe însuşirea solului şi a plantelor de a filtra diferite soluţii şi gaze nocive.

prof. dr. VL. IONESCU-SISEŞTI

PREVENIREA EFECTELOR NOCIVE, DAR ŞI PROMOVAREA VALORILOR MEDIULUI

CEEA CE SE DESPRINDE, începînd de la primele rînduri şi structurînd apoi, într-o viziune unitară, toate capitolele recentului proiect de lege, este **concepţia ştiinţifică** referitoare la problemele cu care se află — şi în special va fi — confruntată omenirea, privind mediul ambiant. Desprinderea notelor acestei concepţii cred că este necesară, pentru a ne ajuta să gîndim şi să acţionăm în sensul prevederilor legii, îndatorire care — aşa cum se arătă în text — revine tuturor, pentru că realizarea condiţiilor unei ambianţe favorabile vieţii constituie o problemă de interes naţional.

Specificarea expresă a includerii măsurilor privind mediul înconjurător în dezvoltarea planificată conferă eficienţă măsurilor urmărind menţinerea echilibrului ecologic. Este o trăsătură care reţine atenţia tuturor organelor administraţiei de stat, a organizaţiilor cooperatiste şi a altor organizaţii obşteşti, specificate în capitolul III al legii.

Este cazul să ne oprim puţin asupra unei acţiuni de mare amploare de la noi din ţară, chemată să aducă importante contribuţii în protecţia mediului înconjurător : **sistematizarea teritoriului şi a localităţilor.** În momentul regîndirii întregii reţele de localităţi pentru a atinge parametri înalţi de dezvoltare, apariţia legii privind mediul înconjurător, cu ansamblul prevederilor de realizare, oferă posibilitatea unei gîndiri concordante a dezvoltării localităţilor şi a protejării mediului ambiant.

În acest context ar prezenta interes luarea în considerare a unei modalităţi esenţiale de rezolvare a dezvoltării (atît urbane cît şi rurale) : realizarea de către localităţi a unei **sinteze de atribute,** pînă acum specifice doar urbanului sau ruralului. Utilitatea unui asemenea punct de vedere apare în mod clar cînd se preconizează, de pildă, ridicarea ruralului la nivele de viaţă din ce în ce mai apropiate urbanului, la trepte din ce în ce mai ridicate de confort şi civilizaţie.

Pentru a da semnificaţia reală pe care trebuie să o aibă acţiunile de sistematizare în protecţia mediului înconjurător, am semnala necesitatea păstrării pe tot parcursul legii a rolului acordat sistematizării de art. 34, al. b., care prevede „coordonarea, în cadrul sistematizării teritoriale, a măsurilor de protecţie a mediului din localităţile urbane şi rurale şi din jurul acestora". Ca atare, **apare necesară reformularea art. 7, al. b, care prevede „să coreleze activitatea de sistematizare a teritoriului şi a localităţilor urbane şi rurale cu măsurile de protecţie a mediului înconjurător", întrucît nu este vorba de o corelare, ci de o integrare organică a acestor măsuri în acţiunile de sistematizare.**

Oricît de sumar am face-o, ar fi — credem — util de a releva unele dintre consecinţele rezultînd din proiectul de lege. Este, astfel, cazul introducerii măsurilor privind mediul înconjurător, ca o **componentă în toate activităţile de prognoză.** De asemenea, apare necesară **promovarea cercetării ştiinţifice** care să trateze ecosistemele, pentru a clarifica factorii, dinamica, legităţile lor. Trebuie să ne preocupe **includerea cunoştinţelor de ecologie la toate treptele învăţămîntului,** în special la cursurile de biologie. Este necesar ca efectele nocive şi măsurile de combatere să constituie o preocupare constantă a manualelor de fizică şi chimie. Cunoaşterea cerinţelor de prezervare a mediului ambiant trebuie să fie factor comun diferitelor modalităţi de realizare a educaţiei permanente.

În fine, am vrea să subliniem o notă care, credem, s-ar cuveni să stea la baza tuturor măsurilor : punerea accentului pe acţiunea de **prevenire** (pentru a nu ne mărgini la înlăturarea unor efecte nocive instalate, acţiune dificilă şi mai costisitoare decît de a le preveni) şi pe cea de **promovare** a valorilor mediului ambiant (nu doar de păstrare a lor, ci de potenţare a laturilor pozitive). Cînd se vorbeşte de echilibrul ecologic, este necesar să-l concepem ca un **echilibru dinamic,** ale cărui potenţe şi modalităţi de optimizare trebuie să le definim clar şi să le organizăm.

Ioan MATEI
director adjunct
al Institutului de sociologie

INFORMATIE-DECIZIE

Din experiența Grupului Industrial de Petrochimie—Ploiești

DIVERSIFICAREA UTILIZĂRII MICROCALCULATOARELOR ROMÂNEȘTI

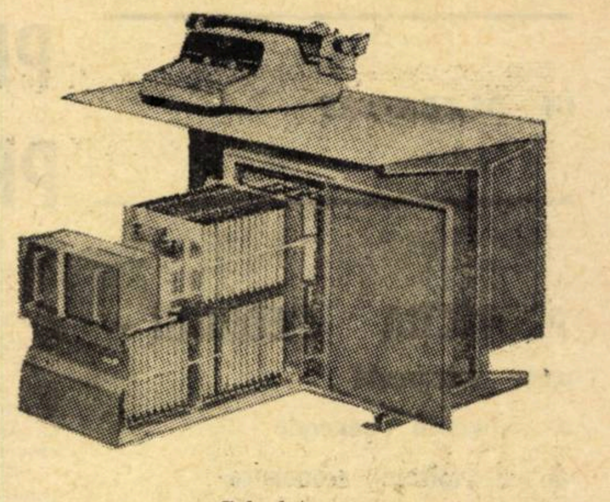

Calculator

IN CADRUL programului de dotare a economiei naționale cu tehnică de calcul, Grupul industrial de petrochimie (G.I.P.)-Ploiești este prevăzut a fi dotat cu un calculator universal de capacitate medie din generația a III-a. Paralel cu dotarea cu calculator, au fost achiziționate o serie de mașini electronice de tipul FELIX FC 15 și FELIX FC 30, folosite în prezent pentru prelucrarea automată a datelor în diferitele sectoare de activitate ale grupului.

Concepute ca niște mașini care să satisfacă necesitățile de calcul în domeniul contabil-financiar, aceste calculatoare și-au găsit în cadrul grupului o largă aplicabilitate în domenii cum ar fi: probleme de stocuri, probleme statistice, calcule din domeniul cercetării, programarea operativă a producției etc. Această largă aplicabilitate se datorește caracteristicilor lor constructive și funcționale mult superioare altor tipuri de echipamente din grupa mașinilor de contabilizat și facturat.

Aceste mașini de calcul se bazează pe circuite electronice, dispozitive tranzistorizate și memorii pe miezuri de ferite, ce le conferă o mare rapiditate în calcul. Principial, aceste mașini sînt dotate cu toate elementele structurale ale unui calculator electronic, însă au o capacitate redusă de memorare.

Folosirea mașinilor electronice de acest tip în diferitele sectoare de prelucrare a datelor prezintă o serie de avantaje, printre care amintim: realizarea unei însemnate economii de timp de muncă ca urmare a vitezei sporite de lucru (costul scăzut al lucrărilor executate); ușurarea și raționalizarea activității salariaților din sectoarele de prelucrare a datelor; îmbunătățirea calitativă a lucrărilor (precizia calculelor, incontestabil superioară).

Aceste minicalculatoare pot fi programate în vederea executării cîtorva programe pentru situații și lucrări distincte care necesită o muncă și un calcul manual de rutină foarte laborios și cu un grad mare de repetabilitate. O dată programate, aceste mașini pot fi date în exploatare utilizatorului, servind direct locul unde au loc fenomenele și procesele economice.

PLECÎND de la aceste caracteristici, am încercat în cadrul G.I.P. să adaptăm microcalculatoarele în vederea abordării unei problematici cît mai variate. Aceasta s-a realizat prin programarea acestor mașini, de către serviciul informatică, în vederea satisfacerii cerințelor de calcul și evidență ale diferitelor sectoare. Pentru încărcarea lor integrală s-au atacat mai întîi problemele din acele sectoare în care volumul calculelor și gradul de repetabilitate [1]) este mare.

Elaborarea programelor pe aceste mașini implică parcurgerea mai multor etape și operații, într-o anumită ordine logică, și anume: analiza problemei; stabilirea formatelor zecimale; repartizarea registrelor de memorie; finisarea programului; cablarea programului; verificarea și corectarea programului. Practic toate aceste etape au fost parcurse în elaborarea programelor pe aplicații concrete. Sarcina principală a programatorului este în acest caz de a exprima problema în limbajul de programare al mașinii, fiind necesară o cunoaștere detaliată a părților componente ale mașinii și a posibilităților de exploatare.

Pentru conceperea programelor de lucru s-au folosit instrucțiuni în cod mașină cu o adresă. Aceste instrucțiuni sînt înțelese în mod direct de către calculator, fiind formate din două părți:

— o parte de adresă care indică locul în memorie unde se află operatorul cu care se execută operația;

— un cod care reprezintă tipul operației ce trebuie executată.

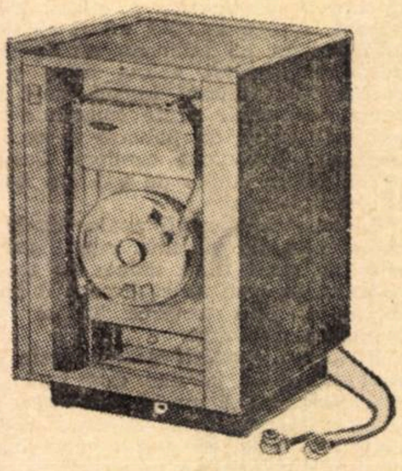

Perforator bandă

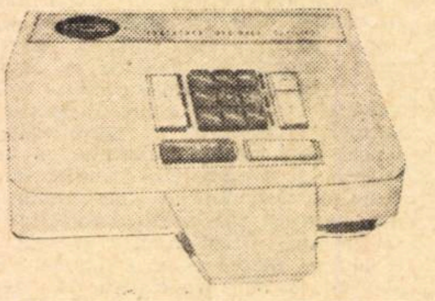

Tastatură zecimală

Programul de lucru la aceste minicalculatoare se memorează și se transmite prin intermediul unui ansamblu de elemente fizice formate din: o placă cu came; tastatură de comandă; panoul de programare — reprezintă mijlocul principal de transmitere a programului, cu ajutorul lui putîndu-se realiza programe potrivit cerințelor de prelucrare a datelor.

Programarea s-a făcut în pași de programare. Una sau mai multe instrucțiuni (pași de programare) alcătuiesc o linie de program, iar una sau mai multe linii de program constituie programul de lucru al acestor mașini. Vom exemplifica prezentînd modul în care serviciul Desfacere a adoptat minicalculatorul FELIX FC 15 pentru calculul facturilor din acest compartiment.

S-a stabilit mai întîi procedeul de rezolvare pentru obținerea soluției dorite — calcul automat al facturilor. Pe baza unor analize detaliate a documentelor de intrare și ieșire ale operațiunii s-au determinat: numărul și modul de imprimare a totalurilor; relațiile aritmetice existente între coloanele formularului; volumul de date inițiale; imprimarea de text și locul acestuia în formular. În continuare, s-au stabilit formatele zecimale pentru a se avea în vedere mărimea numerelor introduse și extrase în / din unitatea de calcul și memorie. În general, la toate minicalculatoarele care se programează în cod mașină, programatorul trebuie să aibă o evidență clară a conținutului registrelor pentru datele introduse, rezultatele intermediare și finale. S-a trecut apoi la traducerea lucrării de efectuat în limbajul mașinii sub formă de instrucțiuni exprimate în coduri numerice. Cablarea și verificarea programului au fost ultimele etape ale definitivării programului pentru facturare.

În vederea unei mai bune utilizări a minicalculatorului FELIX FC 15 pentru calculul facturilor, acesta poate fi cuplat cu dispozitive auxiliare — tastatură zecimală și perforator de bandă, de asemenea de fabricație românească.

Tastatura auxiliară permite o operare comodă a mașinii în condițiile existenței unor formate variabile de introducere a datelor, eliminînd restricția existentă în cazul variantei fără tastatură zecimală, pentru ca operatorul să țină cont în permanență de lungimea declarată a datelor de intrare.

Un alt avantaj important al variantei de lucru cu tastatură auxiliară este acela că, în cazul unei introduceri de date greșite (din cauza neatenției sau operării greșite) aceasta poate fi anulată fără ca datele din registre sau memorii să fie alterate. Aceasta, deoarece tastatura auxiliară dispune de un registru de memorii tampon. Informațiile introduse sînt mai întîi memorate aici, urmînd ca apoi ele să fie transmise blocului de calcul (este vorba de o funcționare biperiodică).

Cuplarea mașinii cu un perforator de bandă permite transpunerea în bandă perforată a informațiilor înregistrate pe factură, paralel cu operația de facturare propriu-zisă. În felul acesta datele prelucrate de mașină împreună cu rezultatul calculelor pot fi regăsite în banda perforată.

Dacă fiecare produs este codificat, iar codul produsului este perforat și el automat în bandă, paralel cu operația de facturare, se obține și o bandă care conține: elementul de recunoaștere al produsului (codul produsului); elemente de descriere (denumirea produsului); informații cifrice (cantitate, preț, valoare).

Banda perforată conține astfel „n" înregistrări de acest fel, reprezentînd produsele facturate într-o anumită perioadă. La sfîrșitul lunii, banda va conține totalul produselor facturate în acea lună.

Prelucrarea acestei benzi pe minicalculatorul FRIEDEN 5610 simplifică, pînă la eliminare, centralizările ce se fac în prezent la serviciul Contabilitate postcalcul. Această centralizare, defalcată pe tipuri de produs, poate fi făcută într-un interval de timp foarte scurt (cîteva minute), exploatînd posibilitățile funcționale ale acestei mașini.

Folosind dispozitivul de citire SELECTA DATA în registru de căutare, vor fi citite și prelucrate de pe bandă numai acele înregistrări care interesează la obținerea unei situații centralizatoare. Trecerea repetată a benzii prin SELECTA DATA ar permite obținerea situației centralizate a livrărilor defalcate pe tipuri de produse. În felul acesta utilizatorul obține centralizările care interesează într-un timp foarte scurt, fără nici un fel de efort. S-ar pune astfel bazele unui sistem integrat — bazat pe principiul înregistrării unice.

CADRUL restrîns al expunerii nu permite ca problema să fie dezvoltată aici sub toate aspectele ei. De reținut este faptul că, într-un sistem de prelucrare automată a datelor, existența unei varietăți de tipuri de mașini, cu capacități și posibilități diferite, este riguros justificată de faptul că o anumită problemă se pretează la un tip sau altul de mașină, în funcție de gradul ei de complexitate și volumul de prelucrare. De asemenea, aceste mașini se pot completa reciproc.

După cum a reieșit din exemplul amintit mai sus minicalculatorul FELIX FC 15 — cuplat cu perforator — perforează banda, iar aceasta poate fi prelucrată mai departe pe un alt calculator — în cazul nostru FRIEDEN 5610.

Obținerea facturilor pe minicalculatorul FELIX FC 30 ar fi nejustificată deoarece acesta, avînd o capacitate de memorare dublă, ar fi încărcat nerațional. În schimb programarea lui în vederea obținerii situației producției marfă — la atelierul mecanic — nu a ridicat nici un fel de probleme din punct de vedere al prelucrării cu toate că volumul calculelor este mare și necesarul de memorii [2]) de asemenea.

E. STOIAN
D. PARASCHIV
P. BITU

1) Programarea pe aceste calculatoare este externă, realizîndu-se pe panouri interșanjabile cu ajutorul unor fișe de conexiuni. Domeniul de utilizare a acestor mașini este astfel limitat. Gradul de eficiență a acestor minicalculatoare este direct proporțional cu gradul de repetabilitate a lucrărilor care se execută cu ajutorul lor.

2) Această problemă a necesitat 16 memorii din cele 18 disponibile ale mașinii. Este evident că această problemă nu se poate rezolva pe un FC 15.

Se poate da o soluție unică?

O PROBLEMA care a stîrnit multe discuții în domeniul utilizării calculatoarelor privește locul pe care trebuie să-l ocupe informatica în organigrama întreprinderii. Plecînd de la constatarea că succesul ei este afectat în mod deosebit de cadrul organizatoric, s-a pus întrebarea dacă informatica să depindă de compartimentul financiar, care, de regulă, utilizează cel mai des calculatorul, sau dacă, în general, se poate pune problema subordonării acestei activități unui compartiment funcțional. Să depindă de serviciile administrative sau să fie o funcție independentă?

O anchetă desfășurată în Statele Unite asupra a 288 întreprinderi indică următoarea ordine de priorități în utilizarea calculatoarelor:

ACTIVITATEA	Nr. întreprinderilor
I. Calculul salariilor	247
II. Gestiunea stocurilor	211
III. Analiza vînzărilor	235
IV. Contabilitate generală	197
V. Facturare	195
VI. Contabilitate industrială	188
VII. Emitere de polițe	183
VIII. Emitere de cecuri	152
IX. Personal	136
X. Conducerea producției	133
XI. Planificarea producției	128
XII. Livrări, repartiții	106
XIII. Planificarea vînzărilor	95
XIV. Achiziții și comenzi către furnizori	89
Sarcini ale conducerii superioare încredințate calculatoarelor	
I. Stabilirea realizărilor	236
II. Măsurarea progresului realizat	231
III. Luarea de decizii	227
IV. Prognoză	220
V. Stabilirea obiectivelor	186
VI. Stabilirea standardelor	179
VII. Comunicări de instrucțiuni	176
VIII. Alocarea mijloacelor	157
IX. Comunicări	146
X. Coordonare	142
XI. Prospectarea unor investiții, produse și piețe noi	135
XII. Delegări	72

Domenii în care calculatorul dă cele mai bune rezultate

Din cele 288 de întreprinderi anchetate, 235 au răspuns că utilizarea calculatorului s-a dovedit foarte utilă pentru activitatea lor. Rezultatele cele mai bune s-au obținut în următoarea ordine de priorități:

I. Reducerea cheltuielilor	238
II. Creșterea eficacității muncii administrative	222
III. Îmbunătățirea serviciilor către clienți	212
IV. Creșterea productivității	173
V. Îmbunătățirea poziției față de concurență	168
VI. Reducerea stocurilor	137
VII. Îmbunătățirea gestiunii financiare	83
VIII. Creșterea vînzărilor	62

O soluție unanim acceptată nu s-a găsit. Dar se pare că nici nu e posibil să se găsească.

AMBALAJUL — FACTOR PROMOȚIONAL

(Urmare din pag. 9)

acestor ambalaje este destul de mare — ar fi întrebuințate pentru a produce energie, cantitatea acesteia ar reprezenta un procent foarte mic din totalitatea cantității de energie produsă și folosită în Suedia. Dacă am reduce de pildă temperatura medie de încălzire a locuințelor cu o zecime dintr-un centigrad — aceasta ar echivala cu energia „economisită" prin oprirea producției de ambalaje în Suedia. Sau, energia pe care o folosim pentru producția de ambalaje echivalează cu aceea care ar fi folosită pentru sporirea vitezei medii a automobilelor noastre cu 1 km/h.

● **Cum vedeți perspectivele ambalajelor în contextul problemei poluării?**

— **B. Hofvander:** În primul rînd se va răspîndi utilizarea ambalajelor recuperabile, precum și a celor biodegradabile. În afară de aceasta este necesară educarea utilizatorului, respectarea curățeniei, evitarea aruncării ambalajelor în afara locului unde ele pot fi rapid și eficient recuperate și reciclate, sau incinerate.

● **Care credeți că trebuie să fie corelația dintre calitatea ambalajului și aceea a produsului?**

— **B. Hofvander:** Cînd o gospodină constată că într-un ambalaj atrăgător se află un produs de calitate slabă, ea își pierde încrederea în marca produsului respectiv și a doua oară nu îl mai cumpără. Clientul nu este un naiv. Nu-i poți vinde o marfă proastă într-un ambalaj frumos. Ca producător, încercînd să-l trișezi pe consumator, te trișezi pe tine însuți. Dacă pentru o perioadă această manevră poate ajuta la vînzarea mărfii, în perspectivă ea poate fi fatală. Nu uitați că imaginea mărcii este și o investiție, că se creează cu tact, cu răbdare, bani și, în primul rînd, cu o atitudine corectă, bazată pe respect pentru cumpărător.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XIV)

(Urmare din numărul trecut)

D. INDUSTRIA CHIMICĂ

INDUSTRIA chimică este una dintre cele mai importante ramuri ale industriei contemporane, al cărei rol și importanță cresc, în mod necontenit, în toate sferele producției materiale. În prezent, este foarte greu să poată fi găsit un domeniu de activitate economică în care să nu fie utilizate, din ce în ce mai mult, produsele chimice. În acest sens, previziunea genială a lui K. Marx cu privire la rolul chimiei, încă din perioada în care industria chimică făcea numai primii pași, este deosebit de semnificativă : **„Orice progres în domeniul chimiei sporește numărul materiilor utile și modurilor de întrebuințare a celor deja cunoscute“.** [22]).

Importanța chimiei — parte componentă a progresului tehnic — nu se limitează numai la utilizarea materialelor și produselor chimice, ci este exprimată prin larga folosire a metodelor chimice de investigație în cele mai diverse sectoare ale producției materiale. În legătură cu aceasta, în cuvîntarea sa de salut la cel de-al 39-lea Congres internațional de chimie industrială, desfășurat în septembrie 1970 la București, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Chimia — această ramură modernă a activității științifice — pe lingă însemnătatea sa deosebită pentru aprofundarea cercetării fundamentale, a cunoașterii teoretice, are un rol de prim rang în perfecționarea forțelor de producție și accelerarea progresului tehnic în industrie, agricultură și alte domenii de activitate, în sporirea și diversificarea creației de bunuri materiale necesare societății“.** [23]).

Pornind de la importanța deosebită pe care o are această ramură industrială în dezvoltarea economico-socială a unei chimice în ritmuri de creștere care devansează pe cele ale conducerii superioare de partid și de stat, industria chimică constituie, în ansamblul economiei românești, cea mai dinamică ramură industrială.

Față de anul 1938, considerat unul din anii cei mai prosperi ai României în perioada antebelică, producția industriei chimice este astăzi de peste 110 ori mai mare, ca urmare a faptului că, după eliberare și, îndeosebi, în ultimul deceniu, industria chimică din țara noastră s-a situat an de an printre ramurile cu cel mai înalt ritm de creștere. Statul român investește fonduri însemnate pentru a asigura dezvoltarea accelerată a acestei ramuri de importanță hotăritoare pentru progresul tehnic și economic al întregii țări și pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, fapt care impune dezvoltarea ei și în viitor, în același ritm susținut.

De asemenea, este necesar de subliniat că toate statele socialiste acordă o importanță majoră dezvoltării industriei chimice în ritmuri de creștere care devansează pe cele ale producției industriale în țările respective. Dacă luăm ca exemplu — pe baza datelor comparative de care dispunem pentru țările socialiste europene care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — perioada 1960—1971, constatăm că ritmul de creștere al producției industriei chimice este deosebit de înalt, realizîndu-se un indice de devansare (raportul dintre ritmul mediu al producției industriei chimice, față de cel al totalului industriei), supraunitar la toate țările pe care le avem în vedere.

În situația unor țări cum ar fi și România, cunoscută a avea, între toate țările la care ne referim, cea mai mare creștere a producției industriale, acest indice de devansare depășește cu mult unitatea (tabelul nr. 28).

Tabelul nr. 28

Țara	Indicele de creștere al producției industriei chimice 1960 = 100	Ritm mediu anual de creștere a industriei chimice în perioada 1960—1971	Indicele de devansare
România	892	22,0	1,73
Bulgaria	624	18,1	1,63
Cehoslovacia	295	10,3	1,69
R.D. Germană	210	7,0	1,15
Polonia	373	12,7	1,53
Ungaria	430	14,2	2,15
U.R.S.S.	359	12,3	1,45

După cum rezultă din tabelul de mai sus, indicii de creștere a producției industriei chimice și, în consecință, ritmurile medii anuale de creștere, sînt cele mai mari în România și în Bulgaria, respectiv în țările care au moștenit de la precedenta orînduire un nivel mai scăzut de dezvoltare economică. Totodată, este necesar a se remarca și faptul că, în ultima perioadă, industria chimică a majorității țărilor socialiste membre ale CAER s-a dezvoltat mai repede decît cea a statelor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. De exemplu, în SUA, producția industriei chimice a crescut, pentru aceeași perioadă, de aproximativ 2,2 ori; în Anglia — de 1,9 ori; în Italia și Franța — de 2,5 ori; în R.F. Germania de 2,9 ori.

Pentru asigurarea unei dezvoltări atît de susținute a industriei chimice, în țările socialiste au fost alocate importante mijloace materiale, fapt care a condus la creșterea, în aceste țări, a volumului investițiilor destinate chimiei, într-un ritm mai intens decît cel al investitiilor pentru ansamblul dezvoltării industriale. Astfel, indicele de creștere a volumului investițiilor în industria chimică în anul 1971, în comparație cu anul 1960 este cuprins între 2,14 ori (R.D. Germană) și 14,3 ori (Bulgaria). Odată cu dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție existente și construirea de noi capacități, țările membre ale CAER au acordat o atenție deosebită însușirii unor tehnologii moderne, ceea ce a condus la creșterea productivității muncii. În comparație cu anul 1960, productivitatea muncii a crescut în anul 1971 în țările la care ne referim, de 3,44 ori în România, de 2,52 ori în Ungaria, de 2,42 ori în Bulgaria și Polonia de 2,09 ori în Uniunea Sovietică, de 2,06 ori în Cehoslovacia și de 1,91 ori în R.D. Germană.

Ca urmare a transformărilor care au avut loc, în industria chimică a țărilor socialiste, în perioada postbelică și mai ales în ultimul deceniu — rezultat al eforturilor materiale și tehnico-științifice depuse de aceste țări — se constată mutații importante în dinamica ponderii producției chimice în volumul total al producției industriale. În ce privește țările socialiste europene care participă la activitatea CAER, aceste date — pentru anii 1960 și 1971 — sînt prezentate în tabelul nr. 29.

Tabelul nr. 29

Țara	Ponderea volumului producției industriei chimice în volumul total al producției industriale (%)	
	1960	1971
România	6,6	10,7
Bulgaria	3,8	7,4
Cehoslovacia	4,7	7,2
R.D. Germană	9,4	10,7
Polonia	5,5	8,9
Ungaria	4,4	9,9
U.R.S.S.	5,3	6,8

Din examinarea cît de sumară a datelor prezentate în tabelul nr. 29 se evidențiază faptul că, deși în anul 1960 ponderea volumului producției industriei chimice în totalul producției era în România cu cca. 30% mai mică decît în R.D. Germană, în anul 1971, acest indicator a ajuns în ambele țări la același nivel. În legătură cu aceasta este deosebit de important de subliniat faptul că în urma îndrumărilor concrete date de conducerea de partid și de stat, industria chimică din țara noastră va căpăta și în perspectivă o pondere tot mai mare în economia României. **„Absorbind în continuare o parte însemnată din fondurile de investiții** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la prevederile directivelor pentru cincinalul 1971—1975, — **industria chimică va fi chemată să dea o înaltă valorificare economică rezervelor naturale ale țării, să contribuie pe scară largă la satisfacerea cerințelor economiei și pieței interne, cît și la dezvoltarea comerțului exterior al țării noastre“.** [24]).

Pe măsura dezvoltării și diversificării industriei chimice în țările socialiste, pe măsura însușirii unor tehnologii avansate, aceste țări au înregistrat creșteri importante ale exportului lor de produse chimice, atît în comerțul exterior cu toate țările lumii, cît și în relațiile comerciale reciproce. Creșterile realizate în ultimul deceniu, de țările socialiste europene, la care ne referim, în ce privește exportul de produse chimice, precum și mutațiile intervenite în ponderea exportului acestor produse, atît în comerțul lor exterior total, cît și în cel reciproc sînt evidențiate de datele prezentate în tabelul nr. 30.

Tabelul nr. 30

Țara	1971/1960 în %		Ponderea produselor chimice			
	Indicele de creștere	Ritmul mediu anual de creștere	în exportul total		în exportul către țările socialiste	
			1960	1971	1960	1971
România	1090	24,2	2,2	3,2	2,3	7,4
Bulgaria	581	17,4	2,2	3,4	2,0	2,2
Cehoslovacia	360	12,4	2,8	4,6	2,3	4,6
R.D. Germană	165	4,7	13,1	9,4	12,0	9,2
Polonia	337	11,7	3,8	4,4	3,0	4,2
Ungaria	330	11,5	2,7	3,2	2,5	2,6
U.R.S.S.	286	10,0	2,9	3,4	2,7	4,1

Comparînd datele prezentate în tabelul nr. 30 cu cele din tabelul nr. 28 se constată că există o importantă similitudine între indicele de creștere și, respectiv, ritmul mediu anual de creștere a producției industriei chimice și indicatorii similari care caracterizează dezvoltarea exportului, subliniindu-se însă faptul că pentru România și Cehoslovacia indicele de creștere și, respectiv, ritmul mediu de creștere a exportului depășește pe cei ai producției, în timp ce pentru celelalte țări, dezvoltarea exportului de produse chimice nu a ajuns să devanseze încă dezvoltarea producției industriei chimice.

O altă concluzie importantă, rezultată din datele prezentate în tabelul nr. 30, este aceea că, în timp ce în anul 1960 ponderea produselor chimice, atît în exportul total al țărilor membre ale CAER, cît și în cel către țările socialiste se situa între 2,0% și 3,8% — cu excepția exportului de astfel de produse al R.D. Germane a cărei pondere era atunci de peste 4 ori mai mare decît a celorlalte țări — în anul 1971, ponderea exportului de produse chimice a crescut în toate acele țări care aveau un nivel mai scăzut. De asemenea se evidențiază faptul că, în timp ce în anul 1960 ponderea produselor chimice în exportul românesc era la cel mai scăzut nivel în exportul total și pe penultimul loc dintre țările amintite în exportul lor către țările socialiste, în anul 1971 ponderea acestor produse se situează pe locul 2, după R.D. Germană.

În același timp este important de subliniat faptul că exportul de produse chimice al țărilor socialiste este orientat — ca rezultat al procesului de adîncire și perfecționare a diviziunii internaționale socialiste a muncii — în principal în direcția satisfacerii necesităților reciproce. Modul în care a fost orientat exportul de produse chimice al țărilor la care ne referim — în anul 1960 și respectiv în anul 1971 — rezultă din tabelul nr. 31.

Examinînd aceste date constatăm că, în ultimul deceniu, au avut loc — odată cu dezvoltarea și diversificarea exportului de produse chimice — unele mutații în orientarea exportului acestor țări. Deși în perioada 1960—1971, volumul exportului de produse chimice al României către țările socialiste a crescut de 7,6 ori — respectiv o creștere de 1,7—2,5 ori mai mare decît exportul pe aceeași relație al fiecăreia dintre celelalte țări membre ale CAER — în anul 1971 ponderea acestor produse în exportul României către țările capitaliste dezvoltate a ajuns, după cum rezultă din tabel, la 31,1%, ceea ce subliniază caracterul competitiv al producției industriei chimice românești. În același timp, deși România și Bulgaria — țări care au moștenit de la orînduirea precedentă o slabă dezvoltare industrială — au înregistrat, în această perioadă, creșteri foarte importante atît ale producției industriei chimice, cît și ale exportului în general, cea mai mare parte a acestuia fiind orientată spre țările socialiste, au totodată rezerve apreciabile de a participa mai intens la specializarea și cooperarea internațională reciprocă în producție. În acest sens, țara noastră a făcut numeroase propuneri de participare la o serie de acțiuni de cooperare nemijlocită între state, precum și de constituire de organizații internaționale ale țărilor socialiste, inclusiv pe teritoriul statului român, ceea ce ar conduce și pe această cale — așa cum se va vedea din cele ce vor fi relatate în numărul următor — la o folosire mai largă de către toate țările socialiste, în condiții reciproc avantajoase, a remarcabilelor rezultate ale cercetării științifice în domeniul chimiei din România, contribuție de seamă la dezvoltarea și mai viguroasă a acestei ramuri industriale, care se dovedește, pe zi ce trece, a avea perspective dintre cele mai promițătoare.

Tabelul nr. 31

Țara	1960 Export total = 100			1971 Export total = 100		
	Export în țări socialiste	Export în țări capitaliste dezvoltate	Export în țări în curs de dezvoltare	Export în țări socialiste	Export în țări capitaliste dezvoltate	Export în țări în curs de dezvoltare
România	76,5	14,1	9,4	51,0	31,1	17,9
Bulgaria	75,4	9,7	14,9	52,0	15,2	32,8
Cehoslovacia	57,8	33,5	8,7	70,1	23,5	6,4
R.D. Germană	69,7	23,3	7,0	72,9	21,1	6,0
Polonia	48,4	38,2	13,4	59,1	25,6	15,3
Ungaria	64,7	23,3	12,0	57,9	27,6	14,5
U.R.S.S.	68,8	27,7	3,5	78,9	16,1	5,0

Livrările reciproce de mărfuri, formă de colaborare care ilustrează în mod sintetic participarea unei țări la diviziunea mondială și socialistă a muncii, îmbină rezultatele întregii activități de colaborare. Desigur că o premisă importantă a adîncirii și diversificării participării fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii o constituie stadiul de dezvoltare al unei industrii în perioada la care ne referim. Acest stadiu constituie un rezultat al efortului făcut de fiecare stat în parte, prin alocarea mijloacelor materiale și umane pentru dezvoltarea ramurii industriale respective, precum și ca urmare a dezvoltării cercetării științifice și tehnologice în fiecare țară. În legătură cu aceasta este important de reținut raportul dintre valoarea exportului și importului de produse chimice, atît pe total, cît și pe grupe de țări. Întrucît obiectul prezentării noastre este orientat spre colaborarea economică dintre țările socialiste, în tabelul nr. 32 se redau valorile acestui indicator pentru anii 1960 și 1971 pe total și pe țări socialiste.

Tobelul nr. 32

Țara	Raportul dintre valoarea exportului și importului de produse chimice.			
	1960		1971	
	Total țări	Țări socialiste	Total țări	Țări socialiste
România	0,32	0,43	1,51	2,61
Bulgaria	0,31	0,29	0,52	0,42
Cehoslovacia	0,32	0,39	0,53	0,74
R.D. Germană	3,32	4.90	1,85	3,32
Polonia	0,45	0,46	0,56	0,73
Ungaria	0.29	0,35	0,27	0,37
U.R.S.S.	0,49	0,85	0,70	1,00

Din examinarea datelor prezentate în tabel se evidențiază în mod deosebit progresul realizat de România în această direcție. De unde în anul 1960 valoarea acestui indicator era pentru țara noastră de cca. 10 ori mai mică decît a celui corespunzător pentru R.D. Germană, în anul 1971 România s-a apropiat simțitor de această țară care, așa după cum știm în momentul trecerii la socialism dispunea de un înalt nivel de dezvoltare a industriei chimice.

Pe de altă parte însă, volumul schimburilor de produse chimice al țării noastre se găsește încă la un nivel scăzut. Deși în ultimul deceniu valoarea exportului de produse chimice pe un locuitor a crescut de aproximativ 10 ori — de la cca. 5 lei valută în 1960 (an în care se situa pe penultimul loc între țările menționate), la cca. 50 lei valută în anul 1971, totuși este încă depășită de R.D. Germană (cca. 167 lei valută), Cehoslovacia (cca. 81) și Bulgaria (cca. 52), și depășește Ungaria (cca. 46 lei valută export de produse chimice în 1971 pe un locuitor), Polonia (cca. 32) și Uniunea Sovietică (cca. 12 lei valută).

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

22) K. Marx, F. Engels — Opere, vol. 23, pag. 615, Editura Politică, București 1966.
23) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, pag. 95—96, Editura Politică, București 1971.
24) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, pag. 366, Editura Politică, București, 1968.

VITRINA CU CĂRȚI

● Cezar Nicolau ș.a., **Executarea mecanizată a lucrărilor de îmbunătățiri funciare**, București, Ed. Ceres, 1973, 24 lei. Un îndrumător prețios în proiectarea, executarea și exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

● D. I. Oancea, **Gruparea urbană Galați — Brăila. Studiu de geografie regională**, București, Ed. Academiei, 180 pag., 52 fig., 76 ref.

● M. A. Adelman, **The World Petroleum Market** (Piața mondială a petrolului), Johns Hopkins University Press, 1973. Criza mondială a petrolului nu este decît o ficțiune, afirmă autorul, căci rezervele sînt încă foarte mari. Estimate în prezent la 15 miliarde dolari, încasările țărilor membre ale O.P.E.C. ca redevențe și impozite ar putea totaliza pînă în 1980 suma de 200 miliarde dolari.

● Michel Grenon, **Ce monde affamé d'énergie** (Această lume înfometată de energie), Paris, Ed. Robert Laffont, 1973, 312 pag. Prefațată de Sicco Mansholt, lucrarea se ocupă de unele din temele care au făcut obiectul cunoscutului raport al Clubului de la Roma.

● A. Angelopoulos, **Le Tiers-Monde face aux pays riches. Perspectives pour l'an 2000.** (Lumea a treia în fața țărilor bogate. Perspective pentru anul 2000), Paris, Presses Universitaires de France, 1972, 222 pag. Autorul examinează cauzele rămînerii în urmă din punct de vedere economic a țărilor în curs de dezvoltare și conchide că — într-o perspectivă mai largă — dezvoltarea lor economică și socială este inevitabilă și ireversibilă.

● Blagoje Draskovic, David Dasic, **Minuli rad** (Munca trecută), Ed. Radnicka stampa, Belgrad, 1973, 328 pag. Importanța generală social-economică a muncii trecute, de la clasicii marxismului pînă în zilele noastre, problemele reglementării drepturilor materiale și ale obligațiilor angajaților în legătură cu folosirea muncii trecute.

● **Fourth International Symposium on Theory and Practice in Transport Economics** (Al patrulea simpozion internațional asupra teoriei și practicii economiei transporturilor), O.C.D.E., Paris, 1972, 3 vol. 496 pag. Puncte de vedere exprimate la un simpozion desfășurat la Haga privind serviciile de transport public, urban și suburban, care „nu trebuie în mod necesar să aducă profit“.

● Cae—One Kim, **La Communauté Economique Européene dans les relations commerciales internationales. Analyse de la politique commerciale comune** (C.E.E. în relațiile comerciale internaționale. Analiza politicii comerciale comune). Bruxelles, Presses Universitaires de Bruxelles, 549 pag. O analiză a bazei divergențelor comerciale dintre Piața Comună pe de o parte și S.U.A. și numeroase țări în curs de dezvoltare pe de alta.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

(Urmare din pag. 1)

sociale impuneau crearea unui stat românesc democrat, unit și independent, care să faciliteze propășirea multilaterală a țării. Dînd expresie acestor cerințe. Nicolae Bălcescu, de pildă spunea : **„Vrem să fim o nație una, puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele noastru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misie a împlini în omenire...**

Aceste condiții de putere — sublinia el în continuare — **de care avem nevoie, nu le putem găsi decît în solidaritatea tuturor românilor, în unirea lor într-o singură nație, unire la care sînt meniți prin naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziția geografică, prin trecutul lor și, în sfîrșit, prin nevoia de-a se păstra și de-a se mîntui"** [3]).

Iar George Barițiu scria că **„tăria și puterea unui popor, baza sa, politica sa de cumpănire, nădejdile sale, prezentul și viitorul său zac în unirea națională"** [4]).

Condițiile în care se circumscrie problema unității naționale în concepția gînditorilor pașoptiști sînt legate de realizarea progresului economic și social, care impunea înfăptuirea unor schimbări structurale, capabile să asigure desfășurarea nestînjenită a activităților agricole, industriale, comerciale etc., ca și desființarea granițelor artificiale dintre cele trei țări românești. Aceasta din urmă era considerată de M. Kogălniceanu ca o încununare a schimbărilor structurale menționate, drept **„cheia boltei fără care s-ar prăbuși tot edificiul"** [5]).

Pe temeiul aspirațiilor lor comune, programele elaborate în cele trei țări române au înscris ca prim punct înfăptuirea independenței naționale. La Blaj, de la Tribuna Adunării Naționale din mai 1848 A. T. Laurian, dînd citire **Petiției națiunii române**, susținea drepturile la independență națională a poporului român, respectarea principiului libertății, egalității și frăției. În **Proclamațiunea revoluțiunii**, elaborată de N. Bălcescu în Țara Românească, poporul român „decretîndu-și" revendicările cerea : „Independența sa administrativă și legislativă pe temeiul tractatelor lui Mircea și Vlad IV, și neamestec ale niciunei Puteri din afară în cele din întru ale sale". În **Dorințele partidei naționale din Moldova** — cel mai amplu program al revoluției pașoptiste din această parte a țării, elaborat de M. Kogălniceanu, se afirmă cu tărie necesitatea ca printre „instituțiile neapărate și singurele mîntuitoare" pentru țară, să fie recunoscută „Neatîrnarea administrativă și legislativă în toate cele din lăuntru, fără amestec a orice puteri străine".

În înfăptuirea acestor idealuri erau interesate forțele sociale progresiste ale vremii — burghezia, țărănimea și muncitorimea.

Gînditorii perioadei revoluției de la 1848 au meritul de a fi surprins elemente științifice care definesc ființa unei națiuni : comunitatea de teritoriu, originea etnică, limba, viața economică, obiceiuri, cultura etc. Astfel, după cum se menționa într-un articol din presa vremii, locuitorii acestor meleaguri „poartă același glorios nume de români..., vorbesc aceeași limbă, au aceeași religie, aceleași interesuri, au suferit aceleași nenorociri și simt aceeași trebuință de îmbunătățire a soartei lor ; alcătuiesc, cu un cuvînt, un singur corp" [6]), iar M. Kogălniceanu aprecia, de asemenea, că unirea este dictată de „aceeași origine, limbă, obiceiuri și interese" [7]).

Meritoriu este și faptul că pașoptiștii n-au adoptat o poziție îngust naționalistă, dimpotrivă, ei au susținut egalitatea tuturor naționalităților. Astfel, **Nicolae Bălcescu aprecia că libertatea naționalităților poate fi asigurată nu de la bunăvoința tiraniei, ci numai dintr-o unire strînsă între toți românii și dintr-o ridicare a tuturor împreună și în solidaritate cu toate popoarele implicate** [8]), **iar transilvăneanul Simion Bărnuțiu, la** 3 mai 1848 sublinia : **„Națiunea română nici voiește a domni preste alte națiuni, nici nu va suferi a fi supusă altora, ci voiește drept egal pentru toate".**

Abordînd ideea unității naționale, democrații revoluționari au subliniat necesitatea edificării unui stat național democratic, ca o condiție a emancipării întregului popor. Astfel, Bălcescu preconiza : „înălțarea plebeianismului la putere sau... întregirea rumânului, vecinul, serful veacului de mijloc, în drepturile sale de om, de cetățean și de nație", domnirea democrației, domnirea poporului prin popor [9]). Ideea este, desigur, înaintată, dar în acea vreme nu existau condiții pentru transpunerea în viață, nepuțîndu-se depăși cadrul unui stat burghez democrat. Dar nu numai sublinierea necesității statului național, ci și a multiplelor consecințe binefăcătoare a unirii a animat gîndirea și acțiunea revoluționarilor de la 1848.

În acest sens, urmînd un vechi proverb românesc că unirea face puterea, pașoptiștii subliniau că unitatea națională va duce la creșterea potențialului politic și economic al țării și va pune națiunea română în relații de egalitate cu celelalte națiuni ale lumii. Astfel, în presa vremii se scria : „România toată, această mare familie de frați, nu poate fi fericită, nu poate fi tare și puternică decît numai prin unire ; prin unire, numai vom alcătui un stat mare, un stat care nu are a se teme de nici o putere străină și care să fie considerat între celelalte staturi libere". Și evidențiindu-se că unitatea națională va favoriza accelerarea dezvoltării economice, se adăuga : **„Da, unită, numai unită România va înflori"**, și, astfel, ea se va putea situa în rîndul „națiilor celor mai înaintate" [10]).

O CARACTERISTICĂ a gîndirii pașoptiste o constituie relevarea legăturii dialectice dintre unitatea națională și suveranitatea națională. Unirea reprezenta o premisă necesară a cuceririi și păstrării independenței naționale, dar, în același timp, suveranitatea de stat potențează unitatea națională. Pline de adînci semnificații și adevăr sînt, bunăoară, aprecierile cuprinse într-un ziar al vremii, potrivit cărora patriotismului îi „corespunde principiul suveranității naționale : cei ce-și iubesc patria nu vor să o vadă nici într-un chip supusă. Din principiul suveranității naște acela al întrunirei, fiindcă este știut că suveranitatea dispare îndată ce se înstrăinează o parte dintrînsa" [11]). În acest raport dialetic națiune-suveranitate, se circumscrie și ideea, cu un pronunțat caracter peren, potrivit căreia, „suveranitatea poporului trebuie să fie în faptă punerea în lucrare a puterii tutulor, țărmurită de hotarele dreptății și urmînd după un duh de frăție" [12]).

Promovînd cu ardoare idealul independenței naționale, militanții revoluționari de la 1848 au dat, totodată dovadă de realism în ceea ce privește realizarea acestuia, arătînd că, fără luptă susținută, asuprirea străină nu va putea fi înlăturată.

Surprinzînd în chip vizionar că progresul omenirii nu se mai poate împăca multă vreme cu asuprirea unor popoare de către altele, Bălcescu sublinia : „Ziua izbîndirii, ziua dreptății se apropie, în care se vor ridica popoarele ca să măture rămășița tiranilor de pe fața pămîntului" [13]).

Alături de revendicarea cerinței vitale a constituirii statului național unitar și a obținerii independenței naționale, condiție a mersului înainte a societății românești pe drumul progresului și civilizației, trăsătura caracteristică comună a revoluției de la 1848 în toate țările române a constituit-o și lupta pentru înlăturarea relațiilor feudale care împiedicau dezvoltarea forțelor de producție. Prin conținutul și sensul lor, revendicările formulate în programele revoluției de la 1848 au avut un caracter burghezo-democrat și național.

Ideile și acțiunile revoluționarilor români de la 1848 au stîrnit admirația și stima cercurilor progresiste de peste graniță și, îndeosebi, a clasicilor marxismului care au salutat evenimentele revoluționare din țările române. Fr. Engels sublinia, bunăoară, că „Începînd din 1789, hotarele revoluției înaintează neîncetat. Ultimele ei avanposturi au fost Varșovia, Debrețin și București..." [14]).

DEȘI MIȘCĂRILE REVOLUȚIONARE de la 1848 au fost înăbușite, ideile pașoptiștilor n-au putut fi învinse. Dimpotrivă perenitatea lor este confirmată de întreaga evoluție ulterioară a țării noastre. **Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea populară de la Iași, „de fapt se poate spune că revoluția începută în 1848 a continuat să se desfășoare sub diferite forme, găsindu-și expresie în realizarea Unirii Principatelor, în înfăptuirea reformelor sociale ulterioare, în toate transformările și mișcările revoluționare care au avut loc în țările românești, apoi în România, pînă la revoluția socialistă. Deci, revoluția din 1848 a continuat să fie, într-o formă sau alta, trează. Poporul a ținut sus steagul libertății și independenței naționale pînă la înfăptuirea revoluției socialiste, care a adus adevărata libertate națională și socială pe pămîntul României".**

Exponentul cel mai consecvent și mai fidel al aspirațiilor poporului nostru a fost proletariatul, care, sub conducerea clarvăzătoare a partidului său, a mobilizat într-o singură direcție toate forțele progresiste ale națiunii în vederea înfăptuirii pînă la capăt, desigur în alte condiții istorice, a idealurilor de unitate, libertate națională și socială.

---

1) Nicolae Ceaușescu Cuvîntare la marea adunare populară de la Iași consacrată împlinirii a 125 de ani de la Revoluția din 1848 în România, în „Scînteia" nr. 9499, 5 mai 1973.

*) Sugestive în acest sens ni se par cuvintele lui Simion Bărnuțiu prin care acesta aprecia continuitatea poporului român, în ciuda tuturor vicisitudinilor istoriei. „Națiunea română (citește — poporul — n.n.) au viețuit cu dereptul său român, cu legile sale, cu datenele sale domestice, religioase și politice chiar și supt goți, huni și avari, cu atît mai mult de la fundarea statelor române".

2) Cezar Boliac — Unitatea României. In : Antologia gîndirii românești, partea I, Ed. Pol. 1967, p. 308.

3) Nicolae Bălcescu, Mersul revoluției în istoria românilor. În **Gîndirea social-politică despre unire**, Ed. pol. 1966 p. 52.

4) G. Barițiu, Naționalitate, Op. cit. p. 34.

5) M. Kogălniceanu — Dorințele partidei naționale în Moldova, în Op. cit. p. 44.

6) „Pruncul român", nr. 13/13 iulie 1848.

7) M. Kogălniceanu — op. cit., p. 45.

8) N. Bălcescu, Op. cit., p. 54.

9) Nicolae Bălcescu, Antologia gîndirii românești, p. 280 și 282.

10) Vezi „Pruncul român", 13 iulie 1848.

11) Scopul nostru. În „Junimea română", Paris, nr. 1, mai 1851.

12) Nicolae Bălcescu, Manualul bunului român. În : Antologia gîndirii românești, p. 287.

13) Nicolae Bălcescu — Mersul revoluției în istoria românilor. În Op. cit. p. 54.

14) K. Marx și Fr. Engels — Opere, vol. 9 ed. pol. 1959, p. 35.

FIȘE

O reevaluare a tehnicilor previzionale

● Două studii critice publicate în **ANALYSE ET PRÉVISION** vol. XV, nr. 2, februarie 1973 — **Du bon usage des techniques de prévision** (Despre buna utilizare a tehnicilor de previziune) de André Clément Decouflé și **Prospective sociale : une proposition de méthode** (Prospectiva socială : o propunere de metodă) de Yves Barel — încearcă nu atît o condamnare a tehnicilor existente de previziune, ci, mai curînd, o reevaluare a conținutului lor, în vederea alegerii metodei celei mai eficiente pentru investigarea unei anumite probleme. Pentru ce să se utilizeze un scenariu mai curînd decît un model dinamic cu conexiune inversă la descrierea unei anumite evoluții sociale ? De ce să se folosească o analiză morfologică mai curînd decît o analiză a sistemelor pentru a schița, evoluția unei inovații tehnologice ? A.C.D. afirmă că principiile elementare care prezidează la buna utilizare a tehnicilor de previziune impun a se da o formulare și un conținut, în același timp, coherente și credibile, problemei puse. Aceste principii se regrupează, pentru comoditatea expunerii, în două serii de întrebări succesive și complementare : a. o probă de verosimilitate, constituită prin combinarea unei judecăți de posibilitate și de apreciere a plauzibilității : b. o estimare a probabilității aproximative, caracterizată prin determinarea naturii și configurației sistemului de relații de incertitudine în cadrul căruia se situează problema pusă.

Bătălia pentru mediu

● În cartea sa **La bataille de l'environnement** (Bătălia pentru mediul înconjurător), purtînd subtitlul **Dacă civilizația tehnică ne poluează, tot ea ne va ajuta să învingem poluarea**, Ed. Robert Laffont, Paris, 1971, 320 pag., Jacques Vernier, analizînd problemele ridicate de poluarea apei, a aerului, de deșeuri, zgomot, gîtuirea străzilor ș.a., determinate de progresul tehnic, evidențiază, totodată, numeroasele binefaceri pe care același progres le-a adus. Mediul înconjurător — spune el — este cadrul nostru de viață. Or, civilizația tehnică a ameliorat acest cadru, deși, în anumite privințe, l-a deteriorat. Oricum, nu este cazul să ne facem în privința lui viziuni apocaliptice. După J.V., este necesar să încercăm să definim cu obiectivitate efectele dăunătoare ale tehnicii, adesea prost cunoscute, unele acuzații ce i se aduc sprijinindu-se pe idei preconcepute și temeri neraționale. După autor, trebuie chibzuit bine, în fiecare caz în parte, pînă unde este rațional să se meargă, care este, cu alte cuvinte, „optimul" și să se știe, de asemenea, cine va plăti, în ultimă instanță, costul depoluării.

În carte se analizează atent modalitățile de poluare a elementelor principale ale mediului nostru, se arată în ce fel și în ce măsură diferitele degradări pot periclita anumite funcțiuni vitale ale plantelor, animalelor, omului și se propun măsuri adecvate. Desigur, vor apărea contradicții, confruntări — dintre care unele nerezolvabile, adăugăm noi, în condițiile capitalismului — motiv pentru care autorul consideră că este vorba de o „bătălie".

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

În căutarea condițiilor optimului economic

PROFESORUL unei universități canadiene, Roger Dehem, intenționează, într-o lucrare publicată în Franța[1], să reformeze așa-zisa „teorie a bunăstării colective". Reflectînd în construcția sa identică, uneori cu un oarecare coeficient de raționalitate, noile transformări ivite pe plan mondial, în special în economiile țărilor capitaliste dezvoltate, ajunge să exprime opinii simptomatice.

În materie de eficiență, susține R. D., economistul a avut și are tendința de a se manifesta utopic, în sensul că i-ar fi intrinsecă dorința obținerii optimului economic. Dispune oare omenirea de posibilitățile realizării acestui deziderat maximal ? Sub incitația acestei întrebări, își desfășoară profesorul din Québec tezele și ipotezele.

Ideea de optim economic — constată R.D. — a fost și mai este încă folosită „ca apologetică a capitalismului de întreprindere privată". S-a crezut și se mai crede că „interesul general" ar putea fi o rezultantă a deciziilor egocentrice. Dar acest „optimism individualist", colportat pe larg chiar din secolul al XVIII-lea, a fost contestat și de teorie și de practică.

Îndeosebi în condițiile capitalismului monopolist de stat (condiții pe care profesorul economist le subînțelege de bună seamă, chiar dacă nu le apreciază ca atare), optimul economic nu poate fi „pur și simplu", ci implică, după părerea sa, rezolvarea problemei unui maxim sub „constrîngeri date". Aceste constrîngeri sînt considerate ca avînd, mai ales, caracter statal și sînt presupuse, bineînțeles, în mod gîndit, ca acționînd întotdeauna în sprijinul colectivității. În prezent, este deci vorba, de a rezolva problema unui „optim colectiv". Așa stînd lucrurile, competența economistului se limitează, iar „utopia" acestuia în materie de eficiență, bazată pe cea mai bună aproximație a visului său, suferă amendamente. Iar rezolvarea problemei „optimului colectiv" devine apanaj al politicii economice.

Fără îndoială, faptul că economiștii burghezi sînt nevoiți să abordeze optimul economic ca „optim colectiv" este simptomatic. El dezvăluie net contradicții ale capitalismului contemporan, cu precădere cele care atestă preocupările în privința cuantumului ce trebuie să revină maselor din creșterea economică.

Pentru a se atinge „optimul colectiv" R.D. recomandă în primul rînd teoria lui V. Pareto. Din ea ar trebui să se rețină ideea că modificările economice să asigure avantaje optime pentru toți indivizii colectivității. Însă „ofelimitățile sau satisfacțiile indivizilor" sînt eterogene, „necomparabile și neadiționale". Fără a mai sublinia că „satisfacția" capitalistului, legată de profit, nu poate face casă bună în cadrul unui „optim colectiv" cu „satisfacția" muncitorului, legată de salariu, să relevăm că rezolvarea problemei „optimului colectiv" n-ar putea demara de pe terenul psihoeconomic, cu toate că se cuvine a fi luat în considerație.

Transpunerea problemei „optimului colectiv" în „spațiul bunurilor" ar spori șansele determinării acestuia, evoluția putînd fi chiar favorizată de sistemul de prețuri în rolul de „coordonator al micro-deciziilor". Dar, arată R.D. în mod evasimetaforic, „ordinatorul prețurilor" nu funcționează de o manieră perfectă decît în cadrul bunei corelări a „funcțiilor producției" cu „funcțiile satisfacției". Corelația nu se înfăptuiește dacă luăm în considerație, de exemplu, „bunurile publice". Fiindcă, așa cum observa P. S. Samuelson, întreprinzătorul privat nu consimte la „tributul" aferent decît dacă obține „satisfacție" (profit) din „dezvoltarea bunurilor publice". Corelația în cauză este subminată și de divergența între „incidența socială" (constituită în formă macrodecizională) și „incidența privată" (constituită în formă micro-decizională), de „imperfecțiunea concurenței" și „puterea de monopol", de „modurile ineficace de redistribuire a veniturilor".

Dezvăluind implicit și anumite contradicții externe ale capitalismului contemporan, R.D. afirmă că „optimul colectiv" este afectat și de posibilitățile „exploatării optimale a străinătății", reflectînd astfel restrîngerea în spațiu a dominației economice imperialiste pe plan internațional.

Recunoscînd în mod deschis că rezolvarea problemei „optimului colectiv" întîmpină numeroase obstacole într-o „societate individualistă", profesorul canadian sesizează oarecum, superioritatea posibilităților socialismului în realizarea optimului economic. I se pare totuși că marxiștii n-au înțeles „mesajul paretian" în materie de optim și nici importanța idealului social reformist promovat de L. Walras. În fond, R.D. supraapreciază anumite tehnici ale optimului economic și respinge ideea revoluției sociale socialiste. Or, tehnicile optimului economic, în măsura în care poartă un caracter universal, dobîndesc virtualități reale numai în condițiile unei transformări socialiste.

Între „armonia spontană" postulată de „individualism" și „raționalitatea economică colectivă", chiar nerealizată integral prin intervenționism statal, preferințele lui R. D. sînt evidente și oglindesc fie direct, fie indirect, schimbările care s-au produs în Occident ca urmare a transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

dr. Virgil IONESCU
Institutul politehnic București

---

1) Vezi Roger Dehem, L'utopie de l'économiste — ou la rationalite économique collective, Dunod, Paris, 1969.

știință și societate

DESALINIZAREA NUCLEARĂ A APEI MARINE

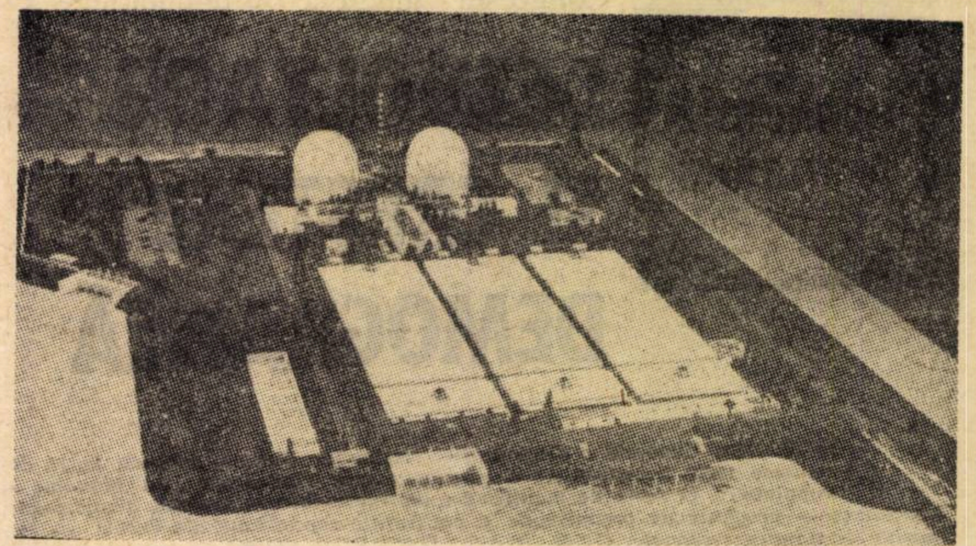

Macheta uzinei de desalinizare nucleară ce va fi construită pe coasta de sud a Californiei

DEZVOLTAREA industriei, trecerea la agricultura intensivă și în sere, extinderea continuă a aglomerărilor urbane, creșterea numerică a populației, concomitent cu îmbunătățirea generală a nivelului de viață, precum și dezvoltarea turismului au sporit progresiv în întreaga lume cerințele de apă dulce.

Pentru exemplificare vom da unele consumuri de apă dulce, astfel : producția unei tone de zahăr necesită un consum de 100 m³ apă, a unei tone de aluminiu 1 200 m³ de apă, iar culturile de seră 30—75 m³/ha pe zi ; în S.U.A. se consumă 300 litri pe locuitor și zi, prevăzîndu-se că consumul de apă pe locuitor va ajunge la 500 l pe locuitor și zi.

Resursele naturale de apă dulce la care se poate apela pentru satisfacerea acestor mari consumuri sînt apreciate pe plan mondial la 20 000 miliarde m³ pe an. Chiar dacă cifra indicată este impresionantă, trebuie reținut faptul că resursele de apă dulce sînt extrem de neuniform răspîndite pe glob, că produșii poluanți ai industriei și agriculturii diminuează resursele naturale de apă dulce, că în unele regiuni de mare aglomerare urbană sau industrială a apărut pericolul coborîrii sau chiar al epuizării pînzelor freatice ; pe de altă parte resursele naturale de apă nu sînt cunoscute integral [1]).

Lipsa de apă dulce a devenit de pe acum un factor limitativ al dezvoltării economice și sociale a unor regiuni, iar studiile de prognoză indică creșterea continuă a numărului acestor regiuni. Chiar în cazul țărilor bogate în apă dulce, printre care și țara noastră [2]), există motive întemeiate de a se studia viitoarele nevoi de alimentare cu apă.

Cele arătate explică creșterea pe plan internațional a interesului față de măsurile de folosire rațională, de conservare și sporire a resurselor naturale de apă dulce. Dintre aceste măsuri menționăm : atenuarea procesului de evaporare a apei lacurilor sau bazinelor de retenție ; utilizarea resurselor de apă dulce, ce prisosesc în unele regiuni, în folosul regiunilor unde lipsa de apă dulce este cronică ; folosirea gheței din regiunile polare ; recircularea chiar și terțiară a apelor industriale ce pot fi recuperate ; trecerea cît mai largă la răcirea cu aer a unor instalații în loc de răcire cu apă ; reluarea experiențelor privind obținerea apei sintetice etc. Atenția specialiștilor a fost reținută îndeosebi de procedeul de obținere a apei dulci prin desalinizarea apei marine, resursele naturale de ape marine fiind evaluate la 1,3 miliarde km³.

REDUCEREA salinității apei marine (de la media de 35 g/l la 2 g/l sau chiar 1 g/l) pentru a putea fi folosită în scopurile arătate, se realizează cu ajutorul instalațiilor de desalinizare, respectiv al uzinelor de desalinizare. Actualele uzine de desalinizare (circa 700 în întreaga lume) funcționează în special pentru satisfacerea cerințelor de apă dulce ale populației urbane și mai puțin celor ale industriei. După estimațiuni capacitatea totală a uzinelor de desalinizare se dublează la fiecare cinci ani. Cele mai mari uzine de desalinizare se găsesc în țările producătoare de petrol, cu climă aridă, din Orientul Mijlociu, precum și în zonele de recreare cu deficit de apă, cum sînt unele arhipelaguri din Atlanticul de vest.

Nu există un procedeu de desalinizare a apei saline cu aplicare universală. Adoptarea unui anumit procedeu de desalinizare se face în funcție de : sursa de energie cea mai ieftină și cea mai potrivită ce se găsește într-un anumit loc ; eficiența cu care se asigură transformarea apei saline în apă dulce ; cantitatea de apă dulce necesară ; salinitatea apei folosite ca materie primă și salinitatea admisibilă pentru apa dulce produsă ; forța de muncă disponibilă ; geografia zonei etc.

Aspecte ale desalinizării nucleare a apei marine

- **Premisele eficienței acestei tehnologii**
- **Căile de reducere a prețului de cost**
- **Probleme financiare ale extinderii desalinizării nucleare**
- **Dublare — din cinci în cinci ani — a capacităților de desalinizare**

În cazul apei marine s-au dovedit indicate procedeele desalinizării prin distilare, mai ales procedeul distilării rapide în trepte. Pentru uzinele de desalinizare care produc de la cîteva sute la cîteva mii de metri cubi de apă dulce zilnic, energia termică se obține prin arderea combustibililor fosili.

Pe măsura perfecționării reactoarelor nucleare a crescut interesul pentru construirea de mari centrale de desalinizare nucleară a apei marine prin distilare ; el este justificat pe de o parte de creșterea nevoilor de apă dulce, iar pe de altă parte pentru că — odată cu creșterea capacității centralelor echipate cu astfel de reactoare nucleare perfecționate, crește cu mult economicitatea acestora.

In vederea construirii de centrale economice de desalinizare nucleară a apei marine, perfecționării tehnologiei desalinizării, într-o serie de țări (S.U.A., U.R.S.S., Anglia, Franța, Italia, Israel ș.a.) s-au inițiat ample programe de cercetare și dezvoltare, au fost create centre experimentale, stații pilot, centre de demonstrații.

Centralele de desalinizare nucleară a apei marine cu scop unic — producerea numai de apă dulce, nu s-au impus datorită ineficienței lor economice, prețul de cost al apei dulci astfel produse nefiind competitiv. Spre deosebire de acestea, centralele de desalinizare nucleară a apei marine care produc atît energie electrică cît și apă dulce, centrale concepute în cadrul unor complexe agro-industriale, s-au dovedit deosebit de eficiente din punct de vedere economic.

Comparînd două centrale de desalinizare a apei marine cu scop dual, dintre care prima este o centrală clasică, iar a doua nucleară, vom putea stabili ușor avantajul net al centralelor nucleare (vezi tabelul nr. 1).

Din acest tabel rezultă că în cazul centralelor nucleare cu scop dual, avînd costul anual al combustibilului nuclear mult mai mic decît costul combustibilului fosil consumat de centrala clasică, se produce aceeași cantitate de energie și o cantitate aproape dublă de apă dulce. Prețul de cost al energiei electrice și al apei dulci furnizate de centralele nucleare cu scopul dual este influențat negativ deci numai de elementul cota de amortizare (25—30 ani) a cheltuielilor de investiții.

În cazul centralei nucleare exemplificate a rezultat un preț de cost al apei dulci de 56 cenți/1000 galoni de apă, iar în cazul centralei clasice — de 65 cenți/1000 galoni. Evident, la determinarea prețului de cost al apei dulci și a energiei electrice produse de aceste centrale va trebui să se țină seama și de cheltuielile de exploatare, precum și de cheltuielile diverse.

EFORTURILE proiectanților și cercetătorilor urmărind diminuarea prețului de cost al apei dulci produse de centralele de desalinizare nucleară s-au orientat în următoarele direcții :

— creșterea capacității centralelor de desalinizare nucleară a apei marine ;

— perfecționarea reactoarelor nucleare cu care sînt echipate centralele. În prezent centralele sînt echipate cu reactori PWR sau BWR din a doua generație, reactori care au atins maturitatea tehnologică ; preocuparea privind echiparea centralelor cu reactori nucleari avansați din a treia generație se explică prin faptul că aceștia permit utilizarea superioară a combustibililor nucleari ; prin trecerea lor la producția de serie se prevede și o reducere însemnată a prețului de cost al acestor reactori în comparație cu reactorii nucleari actuali cu apă obișnuită.

— trecerea de la centralele nucleare cu scop unic la centrale nucleare cu scop dual. Studiile indică că — în condiții optime de exploatare — într-o asemenea centrală (care produce 1 MW de electricitate la 2 mc de apă) prețul de cost al apei se reduce cu 20—25% față de o centrală care ar produce numai apă dulce ;

— îmbunătățirea continuă a ciclului de recuperare a energiei termice ;

— creșterea coeficientului de transfer termic al materialelor utilizate în construcția instalațiilor termice materiale care să fie în același timp și rezistente la coroziune. Utilizîndu-se țevi cu un coeficient dublu de transfer termic (comparativ cu cele vechi), cantitatea de țevi dintr-o instalație a putut fi redusă la jumătate, ca și containerele și echipamentul corespunzător ;

— creșterea temperaturii de distilare a apei marine. În urma tratării acesteia cu substanțe chimice, ridicarea temperaturii la peste 120°C permite obținerea unor mari cantități de apă fără a apare riscul depunerii rapide de crustă, cu toate inconvenientele ce decurg de aici ;

— utilizarea apei dulci și a energiei electrice în cadrul unor complexe agro-industriale situate în imediata apropiere a centralei nucleare. Se evită astfel transportul celor două produse în vederea consumului la distanțe mari.

Un studiu de prognoză elaborat în S.U.A. ilustrează posibilitățile de diminuare continuă a prețului apei dulci în funcție de creșterea capacității de producere a acesteia (vezi tabelul nr. 2).

Apa dulce produsă de centralele nucleare cu scop dual poate fi folosită la irigarea culturilor pe terenuri proprii pentru agricultură, situate în zone aride. Energia electrică produsă de aceleași centrale poate fi utilizată în agricultură, în cadrul unor procese industriale mari consumatoare de energie electrică (de exemplu, industria aluminiului) pentru consumul urban, etc.

Concentratul salin rezultat în urma procesului de desalinizare a apei marine, care conține de 40 de ori mai multe săruri decît apa marină obișnuită, constituie materia primă pentru obținerea de îngrășăminte utilizate în agricultură sau extracția unor metale valoroase cum sînt: magneziu, potasiu, uraniu, radiu, aur, mangan, nichel, vanadiu, argint, deuteriu etc.

Complexele agro-industriale amintite, denumite și nuplex-uri, pot contribui la dezvoltarea unor regiuni rămase în urmă, permit ridicarea gradului de ocupare a populației respective și a nivelului său de trai, pot furniza produse industriale și agricole pentru export. În acest sens se efectuează în prezent o serie de studii de tip limitat în diferite părți ale lumii.

Desalinizarea nucleară a apei marine poate fi considerată ca rezolvată pe plan teoretic și practic, nu însă și financiar. Principala frînă în realizarea unor proiecte de mari centrale de desalinizare nucleară a apei marine o constituie amploarea investiției inițiale ; aceasta crește și mai mult pe măsură ce se adaugă noi și noi instalații, care să echilibreze consumul apă/energie electrică sau care să valorifice principalul subprodus al procesului de desalinizare — concentratul salin.

Tocmai de aceea, pentru ca desalinizarea nucleară a apei de mare să poată progresa rapid, se impune o cooperare internațională cît mai bine organizată. Ca și în alte sfere ale activității umane, cooperarea internațională în domeniul aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare trebuie să aibă la bază principiul avantajului reciproc, să asigure valorificarea resurselor naturale și de muncă în primul rînd în regiunile rămase în urmă din punctul de vedere al dezvoltării economice și sociale.

conf. ing. dr. G. M. PREDA

Tabelul nr. 1

Caracteristici	Centrala clasică	Centrala nucleară
Capacitatea electrică (dacă produc numai energie electrică)	226 MW	280 MW
Capacitatea electrică (cînd sînt integrate)	125 MW	125 MW
Capacitatea de producere a apei dulci (cînd sînt integrate)	38.300.000 GPD [1])	68.000.000 GPD
Investiții (dolari)	29.000.000	58.000.000
Costul anual al combustibilului consumat (dolari)	7.200.000	5.420.000

1) Galoni pe zi (1 galon este egal cu 4,50 l în Anglia și cu 3,78 l în S.U.A.).

Sursa : Sporn Philip. Fresh Water from Saline Waters : The Political, Social, Engineering and Economic Aspects of Desalination, Pergamon Press, New York, 1965.

Tabelul nr. 2

Anii	Capacitatea de producere a apei dulci (Mld)[1]	Prețul de cost al apei dulci (cenți/3785 litri)
1968	9, 5— 28,39	80
1974	28,39— 94, 6	60
1980	94, 6—189	45
1990	756 —945	23
1992	1890	18—19

1) Mld = milioane litri pe zi.

1) Printre sarcinile Deceniului Hidrologic Internațional care și-a început lucrările la 1 ian. 1965, figurează și întocmirea unui inventar al tuturor resurselor de apă.

2) Se apreciază că resursele de apă dulce ale țării noastre pot satisface fără dificultăți o populație de cel puțin 60—70 milioane de locuitori.

FIȘE

Sesiune de comunicări științifice

● În zilele de 26—28 aprilie a.c. a avut loc sesiunea de comunicări științifice a cadrelor didactice din Institutul de Construcții din București. Sesiunea, care s-a desfășurat pe 9 secții și subsecții, a reunit cadre didactice, specialiști din producție și cercetare, prezentîndu-se un număr important de comunicări, urmate de dezbateri. Problemele social-economice și de organizare au avut o pondere însemnată în cadrul sesiunii, fiindu-le destinate două secții: științe sociale și organizarea activității unităților de producție în construcții.

Participarea conducerii Institutului — rector prof. dr. doc. ing. Radu Prișcu și prorector prof. dr. ing. Petre Trofin — la dezbaterile din cadrul secției de Organizare atestă importanța care se acordă acestei discipline în pregătirea viitoarelor cadre inginerești. Din comunicările susținute amintim : Eficiența specializării organizațiilor de construcții (autor R. Cioroiu Răducanu), Perfecționarea organizării unei întreprinderi de construcții-montaj (autor N. Ileana și colectiv), Rolul sistemului informațional în perfecționarea conducerii întreprinderilor (autor Alex. Jornescu).

Declin relativ

● **Le Monde Diplomatique** (martie 1973) publică sub titlul **Le declin relatif de la puissance américaine** (Declinul relativ al puterii americane) un scurt, dar interesant articol semnat de Christian Goux. Autorul pornește de la ideea că recenta devalorizare a dolarului, care urmează unei crize grave, este datorată reducerii puterii relative a economiei americane și propune compararea unor cifre relevante, privind mai ales comerțul exterior. Astfel, în 1950 S.U.A. realizau 50% din exporturile principalelor țări capitaliste, în timp ce (conform unor estimări) cifra corespunzătoare va fi de mai puțin de 20% în 1973.

Conform acelorași estimări, observă autorul, valoarea absolută a exporturilor americane în 1973 (53 miliarde de dolari) va fi pentru prima dată depășită, în istoria recentă, de valoarea absolută a exporturilor vest-germane (55 miliarde de dolari). Deteriorarea balanței comerciale, remarcă C. G., nu este însă singurul factor care explică deteriorarea poziției dolarului. O altă cauză esențială o reprezintă investițiile masive de capital american în străinătate. El arată că mișcarea capitalului este destinată să creeze o economie americană, în afara granițelor S.U.A. și că ea are loc în ciuda reducerii puterii economice relative, fiind facilitată de poziția privilegiată a dolarului.

economie mondială

Congresul mondial al populației – 1974

DEZVOLTARE ȘI CREȘTERE DEMOGRAFICĂ

ADUNAREA Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat, la 11 decembrie 1970, hotărîrea de a proclama anul 1974 drept „An Mondial al Populației". O serie de manifestări internaționale — sesiuni, simpozioane, conferințe — pregătite de organismele și instituțiile specializate ale O.N.U. — Comisiile economice regionale, O.I.M., F.A.O., U.N.E.S.C.O., O.M.S. — ca și de diferite instituții neguvernamentale — Institutul internațional de statistică, Uniunea internațională pentru studiul științific al populației, Federația internațională pentru planificarea familiei — vor preceda „Anul Mondial al Populației", al cărui apogeu va fi marcat de Congresul Mondial al Populației — 1974. Ample și variate acțiuni pe plan național vor seconda această activitate internațională. elocventă manifestare a spiritului de comprehensiune și de cooperare a țărilor în domeniul uneia din cele mai importante probleme ale contemporaneității.

Tabelul nr. 1

	Natalitate (la 1 000	Mortalitate locuit.)	Durata medie a vieții (ani)	Ritm mediu anual de creștere (%)	Ponderea populației urbane (%)
TOTAL MONDIAL...	34	14	53	2,0	37,2
Regiuni dezvoltate	19	9	70	1,1	65,7
Regiuni în curs de dezvoltare	41	17	50	2,4	25,0

NOTA : Datele se referă fie la anul 1970, fie sînt medii anuale în perioada 1965—1970.

Tabelul nr. 2

Indice de natalitate (la 1000 locuitori) / Produs național brut pe un locuitor (dolari)	Număr de țări	din care : cu un produs național brut pe un locuitor — pînă la 500 dolari	peste 500 dolari
TOTAL	181	107	74
10 — 14.9	11	1	10
15 — 19,9	24	1	23
20 — 24,9	19	5	14
25 — 29,9	14	4	10
30 — 34,9	10	7	3
35 — 39,9	19	16	3
40 — 44,9	35	28	7
45 și peste	49	45	4

Tabelul nr. 3

Țări	Populația	Suprafața (kmp)	Densitatea (locuitori la kmp)	Produs național brut pe locuitor (dolari)	Ritm mediu anul de creștere a populației (%)	Perioada de dublare (ani)
India	550.376.000	3.268.090	168	110	2.5	28
Brazilia	95.305.000	851.965	11	420	3,2	22

• Natalitate, mortalitate și PNB pe locuitor

RAȚIUNI temeinice au determinat comunitatea internațională să inițieze această acțiune, fără precedent ca amploare și importanță, pe tărîmul populației și să se preocupe de formularea unui plan de acțiune mondială. La o populație de 3.632 milioane (1970), populația țărilor dezvoltate reprezintă circa 30%, în timp ce populația țărilor în curs de dezvoltare se cifrează la aproximativ 70%. Imaginea diferențelor existente între aceste două grupe de țări este expresiv redată de cifrele de mai jos, preluate din publicațiile O.N U.

În ultimii ani, sporul populației, care se adaugă în fiecare an populației existente, este de 68 milioane persoane, din acestea 58 milioane (85% din total) revin populației din țările aflate în curs de dezvoltare

Unei disparități demografice fără echivoc între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare îi corespunde o disparitate și mai accentuată sub raport economic. Dacă ne rezumăm la un indicator economic general, cum este produsul național brut (PNB) pe un locuitor constatăm un evantai larg : 50 de dolari pe un locuitor în țara cea mai dezavantajată și peste 5000 de dolari în S.U.A., sau o deschidere marcată de raportul 1:100.

Marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare sînt concentrate în zona unor indici foarte ridicați de natalitate — peste 40 de născuți vii la 1000 locuitori — cărora le corespunde un spor natural în creștere continuă, cuplat cu un nivel foarte scăzut al produsului național brut pe locuitor. Dificultățile economice cu care sînt confruntate aceste țări — subliniate cu prilejul sesiunilor U.N.C.T.A.D. — conferă problemei populației o acuitate pe care ea nu a cunoscut-o în trecut.

• O singură „problemă a populației" sau mai multe?

NUMEROȘI economiști, sociologi, politologi și demografi sînt înclinați să considere că există o singură „problemă a populației" [1]) aceea a ritmurilor foarte înalte ale creșterii demografice în țările aflate în curs de dezvoltare, cu consecințe negative asupra creșterii economice, ridicării nivelului de trai al populației țărilor respective. Întrucît o asemenea creștere înseamnă consumul tot mai rapid al resurselor naturale existente, permanentizarea unor grave carențe alimentare care afectează populații numărînd miliarde de locuitori, cu numeroase implicații internaționale, ce nu pot lăsa indiferentă comunitatea internațională. după părerea acestor specialiști, sînt necesare măsuri pe plan internațional îndreptate spre încetinirea ritmurilor de creștere a populației în țările respective. În această concepție, populația mondială este considerată ca „sistem global" — se fac frecvente referiri la analogia cu ecosistemul mondial, în legătură cu consecințele poluării mediului la scara internațională — ceea ce justifică adoptarea unei „strategii globale", care să aibă ca obiectiv scăderea natalității, prin adoptarea unor programe naționale de control al nașterilor, de planificare a familiei, concomitent cu măsuri de politică socială și economică.

În realitate — acest lucru a fost clar arătat cu prilejul discutării problemelor demografice la Adunarea Generală O.N.U. la sesiunile U.N.C.T.A.D., ale Consiliului Economic și Social, ale Comisiei de Populație O.N.U. — există o mare varietate de situații demografice și economice pe glob, care solicită măsuri diferențiate. Ca atare nu poate fi vorba de o singură problemă a populației și, cu atît mai mult de o „strategie globală". În plus, problema politicii demografice, ca și aceea a politicii sociale și economice, este de competența fiecărei țări, în concordanță cu conceptul fundamental al suveranității și independenței, proclamat solemn în Carta Națiunilor Unite.

În rîndul țărilor aflate în curs de dezvoltare, problema ritmurilor înalte ale creșterii demografice are dimensiuni diferite și, ca atare, însăși politica demografică se deosebește de la o țară la alta. Exemplu Indiei și Braziliei — două țări din această categorie, avînd populații numeroase — este cît se poate de semnificativ.

Cu un ritm actual de 2,5% anual, populația Indiei ar depăși cifra de 1 miliard locuitori în anul 2000 ; populația Brazilei, în același interval, ar fi superioară cifrei de 200 milioane locuitori. Densitatea populației în India este de 15 ori mai mare ca în Brazilia. Ținînd seama de condițiile social-economice specifice, India promovează o politică națională de limitare a nașterilor, solicitînd și beneficiind de asistența comunității internaționale, în timp ce Brazilia aplică un amplu program de valorificare a Amazoniei, începînd din 1964, și consideră necesară menținerea unui ritm înalt al creșterii populației. Situații similare sînt caracteristice și unor țări din Africa.

Cît privește țările dezvoltate, ale căror ritmuri de creștere a populației sînt, în general, reduse, oscilînd în jurul unui procent anual, și ele sînt confruntate cu mai multe „probleme" ale populației. În primul rînd, scăderea sistematică a fertilității populației, cu simptome ce anunță o populație staționară sau chiar în declin demografic, face ca unele din aceste țări să adopte măsuri de politică pronatalistă. În al doilea rînd, ca urmare a micșorării fertilității și a creșterii duratei medii de viață, în țările dezvoltate se accentuează simptomele de îmbătrînire demografică [2]) ceea ce solicită ample măsuri pe plan economic, social, sanitar. În al treilea rînd, implicații deosebit de importante generează. în țările dezvoltate, tendințele excesive de concentrare urbană și de repartizare teritorială nerațională a populației. Însăși evoluția terminologiei este semnificativă sub acest raport : polis, dinapolis, metropolis, megalopolis (J. Gottman), concurbațiune (Fawcett), supraconcurbațiune și pînă la ecumenopolis (C. A. Doxiadis) semnifică creșterea alarmantă a mărimii orașelor, de la actualele orașe de 12—13 milioane locuitori la tipul de „megalopolis" (de 100 milioane locuitori) și ajungînd la „ecumenopolis" (de circa 30 milioane de locuitori).

Perspectivele evoluției populației globului arată accentuarea unor tendințe, în cadrul unui proces de mare diversitate :

⟶

TENDINȚE CONJUNCTURALE

ZAHĂR. *Necesitățile pe piața zahărului, în 1973, sînt evaluate la 11 300 000 tone — se arată într-un raport al Comitetului de statistică al Consiliului Internațional al Zahărului. — Estimarea anterioară a fost de 10 300 000 tone.*

HÎRTIE DE TIPAR. *Experții se așteaptă pentru anul în curs la o creștere cu 16% a consumului de hîrtie pentru tipar și de scris în Europa occidentală. Pentru 1974 indicele de creștere al consumului este estimat la circa 10%, iar pentru 1977 este citată cifra de 13 300 000 tone, față de 8 900 000 tone în 1972. Pentru moment se consideră că nu oferă motive de îngrijorare concurența hîrtiei sintetice din cauza considerabilei diferențe de preț existente între acest produs și hîrtia convențională.*

PRODUSE ELECTROTEHNICE. *Federația centrală a industriei electrotehnice vest-germane „Zentralverband der Elektrotechnik, (ZVEI). prevede sporirea producției pentru anul 1973. Investițiile vor crește în acest an cu 15 pînă la 20% în raport cu anul 1972. Sporirea cererii pe piața vest-germană va determina ,de asemenea o dezvoltare a importurilor. Aceste importuri au sporit anul trecut cu 14,4%, iar pentru anul acesta se prevede o creștere de 17—18%.*

OȚEL. *Companiile producătoare de oțel din Japonia, în frunte cu „Nippon Steel Corp.", au acceptat recent să majoreze prețul minereurilor de fier importate din Australia cu circa 10%. Această majorare corespunde cu pierderile înregistrate de exportatorii australieni de minereu din cauza devalorizării dolarului american. Japonia a importat în 1972 din Australia 48 milioane tone de minereu de fier la prețul de 540 milioane de dolari. Întrucît oțelăriile japoneze depind în prea mare măsură de minereul australian, se fac pregătiri pentru a majora importurile din Africa și America Latină.*

ȚESĂTURI. *Pentru piața norvegiană de țesături este caracteristică reducerea cererii la țesături din bumbac, însoțită de creșterea consumului de țesături din fibre chimice și pînză tricotată din fibră de poliester. 60% din necesitățile pieței norvegiene de țesături se acoperă din importuri, peste jumătate din țesăturile importate provenind din țările A.E.L.S.*

ZINC. *Firma americană „Cerro Corp" a anunțat că filiala ei comercială „Cerro de Pasco Corp. Operations" din Lima a majorat prețul zincului peruvian, de calitate superioară, de la 23 cenți la 25 cenți livra.*

CAUCIUC SINTETIC. *Societatea japoneză „Synthetic Rubber Company" a declarat că producătorii japonezi de cauciuc sintetic vor fi obligați să-și reducă producția de cauciuc stilen-butadien din cauza lipsei materiei prime (stilen). Societatea a declarat că e greu să aprecieze cu cît va scădea producția, însă potrivit informațiilor de presă se pare că va fi inevitabilă o reducere a producției cu 10%.*

BUMBAC. *Prețul bumbacului la bursele de mărfuri din S.U.A. marchează o creștere vizibilă în ultimele zile în urma inundațiilor catastrofale din zona fluviului Mississippi, care împiedică însămînțarea bumbacului pe întinderi imense. Este așteptată o scădere a recoltei de bumbac în acest stat cu cel puțin 20%. Mississippi deține locul doi între statele producătoare de bumbac în S.U.A., fiind întrecut numai de Texas. Prețul per livră de bumbac a ajuns la 53,75 cenți, față de 50,00 cenți cît era acum două săptămîni.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Reglementări la import-export

În virtutea *unor hotărîri luate de Ministerul Economiei Naționale din Liban, s-a renunțat la obligația de a se obține licențe la import pentru următoarele produse : melasă, materii plastice sub diferite forme, fetru și articole de fetru căptușite cu material plastic textile nețesute căptușite cu material plastic, țesături acoperite cu un strat de masă plastică, căni și ibrice de sticlă, sticle pentru lămpi cu petrol, vase de sticlă pentru lămpi de petrol, lămpi și tuburi electrice incandescente.*

• **În Republica Zair** *achizițiile și exportul de cafea au fost preluate în întregime de stat. Sub denumirea de „Office National du Café" (ONC) a fost înființată o nouă întreprindere de comerț și industriaiă care preia societățile particulare exportatoare de cafea.*

• **Guvernul suedez** *a hotărît să aplice, cu începere de la 1 iulie 1973, o taxă vamală de 25% la importul de margarină și de 10% la importul de grăsimi și uleiuri comestibile.*

• Schimburi comerciale

Întreprinderea „Unis" *din Saraievo, care grupează 18 unități de lucru cu un efectiv de 16 000 de persoane, introduce sistemul studiului datelor cu ajutorul ordinatoarelor, prima fază de realizare fiind deja în curs. În acest scop, societatea americană I.B.M. va furniza echipamente din a treia gene-*

←

în anul 2000 populația mondială se va cifra la circa 6,5 miliarde de locuitori, ponderea țărilor dezvoltate va scădea, ajungînd la circa 22%, în timp ce ponderea populației țărilor în curs de dezvoltare va ajunge la aproximativ 78%, ritmul de creștere a populației urbane va fi cu mult superior celui de creștere a populației totale, în așa fel încît în anul 2000 mai mult de jumătate din populația globului va locui în orașe : în țările dezvoltate 80%, iar în cele în curs de dezvoltare aproape 43%.

Cunoaștere și acțiune în domeniul populației

CARACTERIZATE printr-o mare complexitate și diversitate, cu aspecte care nu pot să nu solicite atenția opiniei mondiale a organismelor internaționale și a fiecărei țări în parte, problemele populației fac necesară adoptarea de măsuri diferențiate în domeniul politicii demografice. Nu întîmplător însăși noțiunea de politică demografică a fost redefinită în terminologia O.N.U. : de la semnificația sa restrînsă, ca ansamblu de măsuri vizînd influențarea în special a fertilității și a ritmului național de creștere a populației, s-a trecut la o accepție mai largă, în care se includ măsuri îndreptate spre reducerea mortalității și morbidității populației, îmbunătățirea repartizării teritoriale a populației, a imigrației și a concentrării urbane, a asigurării unei structuri mai raționale a populației pe vîrste.

Țara noastră, care promovează o politică demografică activă, acordă întreaga importanță cuvenită manifestărilor legate de „Anul Mondial al Populației“ și de „Congresul Mondial al Populației“, în spiritul caracteristic al politicii de cooperare internațională și al principiilor care-i stau la bază. O serie de activități, inițiate și organizate de Comisia Națională de Demografie, se vor desfășura în răstimpul care ne desparte de Congresul Mondial al Populației, prilejuind afirmarea demografiei românești și consemnînd aportul țării noastre — membră a Comisiei de Populație O.N.U. — la eforturile întreprinse de comunitatea internațională pentru înțelegerea uneia din problemele fundamentale ale omenirii.

Vladimir TREBICI

1) „Problema populației“ este înțeleasă ca „tensiune“ între populație și economie, a cărei formă primară este „tensiunea demo-alimentară“, așa cum a fost formulată încă de Malthus.

2) Prin îmbătrînire demografică se înțelege un proces complex de schimbare a structurii pe vîrste a populației, caracterizat prin scăderea ponderii populației tinere și creșterea ponderii populației vîrstnice.

INTERVIUL NOSTRU CU:

Prof. **HENRY BOURGUINAT** despre:

RELAȚIA INFLAȚIE — CRIZĂ MONETARĂ

PROF. Henry Bourguinat, doctor în științe economice, este vicepreședinte al Universității din Bordeaux și răspunde în această calitate de Facultatea de științe economice din această Universitate. În 1971 a publicat, împreună cu François Perroux și Denizet, cartea „Inflation, dollars, eurodollars“ iar — în 1972 „Marché des changes et crise des monnaies“. Cu prilejul unei vizite în țara noastră, prof. Bourguinat a avut amabilitatea să împărtășească unele opinii ale sale unui redactor al „Vieții economice“.

• Considerați că există o relație cauzală între inflație și criza monetară ?

— Fără îndoială seismele sistemului monetar occidental din ultimii ani nu au fost străine de procesul inflaționist. Dacă Statele Unite au trebuit să devalorizeze dolarul în 1971 și apoi în 1973, ele au fost nevoite să facă acest lucru din cauza inflației destul de puternice care a avut loc între anii 1965 și 1971 care a redus competitivitatea mărfurilor americane și a condus la deficitul comercial.

În afara acestui aspect — al creșterii prețurilor — mai există și un alt element central care explică criza monetară : mă refer la ceea ce aș numi „monetizarea“. excesivă a activelor — faptul că există din ce în ce mai multe capitaluri disponibile pentru speculă, pentru plasamente pe termen scurt și că nu există suficiente capitaluri pentru investiții. Factorul care a declanșat criza din 1971 a fost mișcarea capitalurilor pe termen scurt din Statele Unite spre Europa Occidentală prin intermediul eurodolarilor. În 1971 și apoi în 1973 mase de eurodolari s-au îndreptat spre alte monede, de exemplu spre marca vest-germană, florinul olandez și, în oarecare măsură, spre francul francez sau francul belgian. Aceste capitaluri au alimentat inflația din țările respective și le-a obligat pe cele mai multe să-și revalorizeze monedele.

• Ați vorbit despre cauze externe ale inflației. Care considerați că sînt cauzele ei interne principale ?

— Simplificînd mult lucrurile, cred că trebuie, în primul rînd, să vorbim despre ceea ce aș numi „sfîrșitul iluziei monetare“. În prezent, firmele știu că există o puternică probabilitate de creștere a prețurilor. În consecință ele încearcă să se apere și integrează în calculele lor aceste creșteri. În plus, atît firmele cît și consumatorii, știind că va avea loc o eroziune a monedelor, împrumută mai mult decît ar avea nevoie. Acest fapt are consecințe destul de serioase căci, în prezent, inflația duce la cheltuieli care nu sînt întotdeauna justificate, mai ales în domeniul investițiilor.

O altă cauză cred că este faptul că economia țărilor din Piața Comună sau economia Statelor Unite se află la sfîrșitul unei epoci. Modelul creșterii, așa cum a existat între 1860 și 1950 nu mai există. Acest model consta în trecerea masivă a populației din agricultură spre industrie, proces însoțit de creșteri foarte considerabile ale productivității. În prezent, sectorul care se dezvoltă cel mai rapid în aceste țări este cel al serviciilor. În 1950, în Statele Unite aproximativ 42% din P.N.B. era reprezentat de servicii, iar actualmente proporția a ajuns la 61%. În Franța, în 1950 serviciile reprezentau 30%, iar acum reprezintă aproape 50% din P.N.B. Or, în acest sector creșterea productivității este mult mai lentă. Deci inflația exprimă, în oarecare măsură, și modificarea structurilor în țările respective.

• Considerați că investițiile pentru progresul tehnic constituie și ele un factor de inflație ?

— Investițiile cerute de tehnologia modernă au un coeficient de rotație foarte rapidă. Intervine progresul tehnic, deci amortizările trebuie să se facă în termen mult mai scurt decît înainte. Sarcina financiară a întreprinderii devine tot mai grea, simultan cu creșterea generală a prețurilor, legată de urcarea ratelor dobînzii.

• Metodele utilizate de politica economică pentru combaterea inflației nu par să fi dat rezultatele așteptate...

— Într-adevăr. Am putea să ne întrebăm dacă am făcut progrese destul de mari în acest domeniu. În țările capitaliste nu avem deocamdată instrumente mai noi de luptă contra inflației. Se utilizează metode vechi ca : restrîngerea creditului, blocarea prețurilor și salariilor etc. Poate ar trebui să reexaminăm cauzele mai profunde ale procesului inflaționist, nu numai efectele sale. În orice caz, un pas în această direcție ar fi o reformă a sistemului monetar internațional. Sistemul bazat pe continuarea deficitelor balanței de plăți a Statelor Unite, care sînt finanțate de țări ce acumulează dolari neconvertibili, nu va putea fi menținut la nesfîrșit. Trebuie găsite modalități ca toate țările să respecte o disciplină minimă în materie de plăți internaționale.

• Dar pe plan intern ?

— În țări ca Statele Unite, Franța sau R. F. Germania masa monetară crește cu 15—20% pe an. S-ar putea lua măsuri pentru încetinirea acestei creșteri. În plus este cert că unele firme dețin poziții de monopol pe piață și deci și poziții de monopol în stabilirea prețurilor. Ar fi util controlul pieței, lupta contra înțelegerilor, a pozițiilor dominante, de cvasi-monopol.

Interviu realizat de
Irina VIANU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Industria Belgradului pînă în anul 2000

INSTITUTUL pentru economia industriei din Belgrad, în colaborare cu alte cinci institute specializate a efectuat un număr de studii cu privire la dezvoltarea diferitelor ramuri industriale și a industriei belgrădene în ansamblu pînă în anul 1985, cu aprecierea posibilităților de dezvoltare ulterioară pînă în anul 2000.

Industria motoarelor influențează direct circa 30%, iar indirect încă 15—20% din producția industrială a Belgradului. După 1985 ritmul ei anual de dezvoltare se va reduce la 5—7%, dar ea va deține în continuare unul din locurile de frunte în structura producției industriale. O dezvoltare rapidă pînă în anul 2000 vor cunoaște industria electronică și industria chimică, dinamica și ponderea lor depășind-o pe cea a industriei motoarelor.

Se apreciază că pînă în anul 2000 se vor crea condiții pentru angajarea, în industria belgrădeană a încă 70 000 muncitori, cu precădere în industria motoarelor, industria electronică, chimică, alimentară și poligrafică.

• Consumul de cauciuc se va dubla pînă în 1980

INSTITUTUL de cercetări „Informational Researches“ apreciază că pînă în anul 1980 consumul de cauciuc sintetic în Europa occidentală se va dubla. În următorii 7 ani consumul anual va atinge 2,6 pînă la 2,9 milioane tone (75% din consumul mondial), față de 1,4 milioane în prezent. Deși cauciucurile sintetice clasice vor domina piața, se vor dezvolta considerabil unele sorturi noi, de exemplu cauciucul etilen-propilen.

• Vase cisternă pentru gaze

SE APRECIAZĂ că în anul 1977 vor funcționa 70 de noi vase cisternă pentru gaze, de tipuri diferite ; gazele vor fi transportate sub formă lichidă la temperaturi joase (—161°C). Noile motoare Diesel de navă marca Sulzer în doi timpi și cu un număr scăzut de turații pot funcționa utilizînd carburant gazos, în loc de motorina folosită pînă acum. Un astfel de motor este în curs de montaj pe un vas cisternă construit de o societate norvegiană la șantierele navale Moos, relatează revista Ceres.

rație. A și fost încheiat un contract de încheiere pentru acest echipament al cărui montaj este în curs.

Un contract *privind dezvoltarea terenului petrolifer de la Nehran Amr, în nordul Irakului, a fost semnat între consorțiul irakian al proiectelor petroliere și compania sovietică „Technoexport“. Contractul, în valoare de peste 3 milioane dolari, definește condițiile de cumpărare și de instalare a materialului necesar pentru exploatarea zăcămîntului. Capacitatea de producție a noului zăcămînt, a cărui exploatare urmează să înceapă peste 18 luni, este evaluată la 1 500 000 tone petrol brut anual.*

• Cooperare

Acordul comercial nepreferențial *pe trei ani între Piața Comună și Iugoslavia a fost prelungit pînă la 30 septembrie a.c. Totodată continuă convorbirile între cele două părți pentru elaborarea unui nou acord nepreferențial pe o durată de cinci ani. După cum relatează* **Taniug**, *40% din exportul și 44% din importul iugoslav se realizează cu țările Pieței Comune lărgite. Odată cu intrarea Angliei în C.E.E., taxele vamale asupra exportului iugoslav de conserve de carne au sporit de cinci ori. Se caută soluții și pentru facilitarea în noile condiții a exportului iugoslav de carne de vită (100 milioane dolari anual), porumb, tutun, vin, fructe și legume spre Piața Comună.*

În cadrul acordurilor comerciale *în domeniul construcțiilor de mașini, Polonia va livra industriei ungare de camioane, radiatoare, pompe de benzină, utilajul pentru cabina șoferului, iar Ungaria va livra industriei de automobile poloneze punțile din spate, capetele de aluminiu ale chiulaselor, pistoane și alte piese. În acest an, uzinele de automobile poloneze vor produce pentru necesitățile interne și de export, 4 500 mașini cu o capacitate de 8—12 tone.*

Președintele concernului *vest-german „Salzgitter“ a anunțat că, în vederea valorificării „know-how“-ului dobîndit la, construirea noului combinat de oțel de la Kursk, se va înființa o societate pe acțiuni comună de către firmele vest-germane „Salzgitter“ și „Korf“ și organizațiile sovietice competente, firmă care va acționa și în terțe țări. În cadrul acestei firme se prevede și participarea altor întreprinderi vest-germane, de exemplu, din industria electrică. Firma va folosi și experiența dobîndită în colaborarea dintre organizațiile sovietice și „Salzgitter“ cu ocazia instalării anterioare a unor uzine chimice.*

La Tokio a fost anunțată *oficial crearea companiei „Bulgaria Koohaku“, la care participă o serie de mari bănci între care „Fudji“ și „Sanva“ și societățile „Nihon Seiko“ (rulmenți), „Hitaki Zoson“ (construcții navale), „Fidjiku“ (electronică), „Mitsubishi“ (comercială). Compania își va începe activitatea în Bulgaria prin construirea unui hotel modern la Sofia, al cărui proiect a fost definitivat.*

Contractele încheiate *recent de „Metroneks“, organizație poloneză de comerț exterior, prevăd o creștere substanțială a livrărilor de utilaj automat pentru uzinele chimice modernizate din R. D. Germană. Exportul polonez de mijloace automate în R. D. Germană va spori pînă la sfîrșitul anului 1975 de trei ori, comparativ cu 1973 și de șase ori pînă în 1980. La fabricarea utilajului automat polonez sînt folosite o serie de elemente și subansamble produse în R. D. Germană.*

Algeria a încheiat *un acord cu R. P. Ungară în domeniul lucrărilor hidrotehnice. Acordul prevede sporirea asistenței tehnice acordate de R. P. Ungară Algeriei în direcțiile prospectării apei potabile, asanării și irigării unor terenuri agricole, precum și realizarea în comun a unor obiective hidrotehnice în Algeria. În acest scop se prevede, de asemenea, specializarea în R. P. Ungară a unor lucrători algerieni din domeniul hidrotehnic.*

• Tranzacții petroliere

Nigeria urmează să construiască *alte două rafinării de petrol pentru a face față necesităților crescînde de produse petroliere și pentru a înlătura importurile curente. În cercurile oficiale nu se exclude posibilitatea unei participări străine la construcția acestora.*

Guvernul maltez solicită oferte *pentru exploatarea petrolului în cîteva zone în largul mării, la sud de insula Malta. Potrivit condițiilor prevăzute în licențele acordate pînă acum, se presupune o chirie anuală de 4 lire malteze pe kilometrul pătrat la semnarea acordului. Chiria este susceptibilă să fie modificată anual și va putea atinge 200 lire malteze după 30 de ani de la data cînd s-a făcut opțiunea. Redevența minimală este prevăzută la 12,5% din prețurile petrolului brut. Firmele ofertante vor trebui să indice îndeosebi condițiile financiare pe care le propun guvernului maltez.*

Guvernul pakistanez *a acordat autorizații de a efectua prospectări petroliere companiei franceze „Total“ și companiei americane „Amoco“. Aceste prospectări se vor efectua în regiunile Dera, Ismail, Khan (provincie de frontieră din nord-vestul țării), Multan (Provincia Pendjab) Quetta (provincia Belucistan), Khaipur și Haiderabad (provincia Sind). Acordul, semnat la 30 aprilie 1973, are o durată de 7 ani.*

mondorama

PRODUCȚIA, COMERȚUL ȘI CONSUMATORUL

RITMUL de creștere a PNB în Europa occidentală, care a fost de 3,6% în 1972, va ajunge la 5% în 1973, estimează Comisia Economică O.N.U. pentru Europa în trecerea în revistă anuală a economiei europene. Ca urmare a creșterii accelerate a producției în majoritatea țărilor dezvoltate, comerțul mondial va spori și el mai rapid decît în anul trecut: în Europa occidentală volumul importurilor va crește cu 9,8%, iar exporturile cu 8,7 (în 1972 creșterile respective au fost de 8% și 9%). Se așteaptă o sporire considerabilă a importurilor vest-europene de utilaje, de care vor beneficia mai ales Statele Unite. Producătorii americani „se află într-o poziție competitivă deosebit de puternică ca urmare a celor două devalorizări ale dolarului" — consideră studiul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa.

Perspectivele sînt mai puțin îmbucurătoare pentru consumatorul vest-european, căci creșterea prețurilor, care a fost de 6,9% în 1972, va continua și în anul acesta în ritm de cel puțin 6%.

INVESTIȚII STRĂINE ÎN ECONOMIA IUGOSLAVIEI

ÎNCEPÎND din anul 1968, cînd au fost inițiate investițiile de capital străin în industria iugoslavă și pînă la sfîrșitul lui februarie 1973, au fost încheiate 79 acorduri pentru investiții comune — menționează **Ekonomska Politika.** Cel mai mare număr de investiții revine Italiei (21), R.F.G. (17), urmate de Elveția (8), S.U.A. (6), Franța (5). Ca sume investite pe primele locuri se situează Italia (487 milioane dinari) și R.F.G. (362 milioane).

Întreprinderile iugoslave au semnat, totodată, pînă în prezent, 375 acorduri de cooperare în producție, cu firme din R.F.G. (145), Italia (76), Austria (28), Ungaria (22), Cehoslovacia (20 acorduri) și altele. Două treimi din aceste acorduri de cooperare vizează ramura prelucrării metalelor, iar un sfert — industria electrotehnică și electronică.

CRESC RESURSELE DE FORȚĂ DE MUNCĂ

POTRIVIT calculelor Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.), resursele mondiale de forță de muncă urmează să crească pînă în 1985 cu aproximativ 457 milioane persoane. Rezervele de creștere ale Europei (inclusiv U.R.S.S.), Americii de nord și Australiei însumează 70 mil., ale Asiei 290 mil., ale Africii 55 mil. și ale Americii Latine 42 mil. Raportat la situația actuală, în viitorii 13 ani numărul populației active în Europa va crește cu 10%, în Asia cu 34%, în Africa cu 41% și în America de sud cu 47%.

În țările industrializate, cu natalitate scăzută, numărul tinerilor care încep viața activă nu va fi cu mult superior numărului persoanelor care ies la pensie. În țările în curs de dezvoltare numărul tinerilor în căutare de locuri de muncă va crește rapid în raport cu cel al persoanelor care părăsesc viața activă. Potrivit aprecierilor O.I.M., în țările lumii a treia va fi nevoie să se creeze noi locuri de muncă pentru aproximativ două treimi din tineri.

CONTRABANDĂ CU AUR

PESTE 500 tone de aur, în valoare de mai mult de 600 milioane dolari, au trecut în 1970 prin contrabandă granițele diferitelor state capitaliste — cantitate echivalentă cu jumătate din producția anuală de aur a Africii de Sud sau cu 40% din aurul produs în lumea capitalistă. Evident, scrie revista **Euromoney** după care reproducem aceste date, un asemenea trafic ilicit este în primul rînd opera unor adevărate organizații, aflate în legătură constantă telefonică sau telex cu piața Londrei și a Zürichului. Punctul de pornire al rețelelor îl constituie țări în care importul de aur este perfect legal, iar statisticile înregistrează mari intrări de aur, dar nici o ieșire... În Europa, traficul de aur se practică în special între Elveția și Italia și între Franța și Spania. Dar majoritatea traficului interesează Orientul Mijlociu, Asia de Sud și Extremul Orient. Pentru prima zonă centrul de distribuție este Beirutul (80—100 t aur importate anual), iar pentru celelalte emiratul Dubai (259 t importate în 1970), Singapore (150 t) și altele.

PUBLICITATEA ÎN FRANȚA

POTRIVIT unui studiu întreprins de Institutul pentru cercetări și studii publicitare din Franța asupra „pieței publicitare franceze 1971", reiese că, din suma de 7,3 miliarde franci cheltuiți în acest scop, presa a absorbit 36%, păstrîndu-și astfel la mare distanță primul loc în ierarhia mijloacelor publicitare. Ea este urmată cu 13% de publicitatea directă (reclame distribuite la locul de vînzare, pe stradă, prin poștă etc.), iar televiziunea — cu 8% — ocupă al treilea loc.

EVOLUȚII ÎN FORMAREA PREȚURILOR LA PRODUSELE ALIMENTARE

ÎNTR-O SERIE de țări dezvoltate, costul prelucrării industriale și desfacerii în magazine și restaurante a crescut în ultimii ani, ca pondere, în structura prețului de vînzare al produselor alimentare, ajungînd la aproape două treimi, față de o treime în urmă cu numai 15 ani.

Un recent studiu al O.C.D.E., consacrat formării prețurilor produselor alimentare, explică ascensiunea amintită a ponderii activității industriale și serviciilor prin: 1) utilizarea în măsură sporită de către agricultură a unor produse industriale și servicii, care o „contaminează" cu creșterile de prețuri din sectoarele respective, și 2) efortul industriei alimentare de a lansa produse noi, a căror fabricare necesită o masă crescîndă de servicii, ceea ce permite majorarea însuși a prețului de vînzare (cazul felurilor gata preparate, congelate). În acest fel, după o perioadă de scădere (în Franța, de exemplu de la 36,4% în 1965 la 33,8% în 1971), ponderea alimentației la domiciliu în bugetul de familie ar putea să reînceapă să crească. Economia de timp se plătește, conchide **Entreprise.**

POLONIA: CONCENTRAREA INDUSTRIEI

PROCESUL de concentrare a industriei poloneze cunoaște o accelerare în ultima perioadă: deși în 1971 numărul total al întreprinderilor a scăzut cu 350 față de 1965, efectivul lor de salariați a crescut cu 700.000. În acest interval de timp ponderea întreprinderilor avînd un personal sub 100 de oameni a scăzut de la 26% la 16% din numărul total al întreprinderilor, iar ponderea întreprinderilor avînd peste 1000 de salariați a sporit de la circa 13% în 1965 la peste 18% în 1971.

Un alt indicator al concentrării îl constituie valoarea producției. În 1970, un număr de 210 întreprinderi au furnizat o producție globală de peste un miliard de zloți fiecare; deși reprezentau doar 0,4% din numărul total al întreprinderilor, ele au furnizat 44% din întreaga producție industrială.

O MATERIE PRIMĂ CU PERSPECTIVE — DEȘEURILE

UNUL din factorii crescînzi de poluare a mediului înconjurător îl constituie deșeurile. În Franța, de pildă, s-a calculat că anual se aglomerează 1—1,5 milioane tone de diferite reziduuri și circa 4 milioane tone de ambalaje nerecuperabile. Dat fiind faptul că posibilitățile de depozitare a deșeurilor sînt limitate, au fost dezvoltate o serie de procedee industriale pentru lichidarea lor, cum sînt transformarea deșeurilor în îngrășăminte (în zonele unde este asigurată desfacerea acestora în agricultură) sau incinerarea lor (în cazurile în care aplicarea primei metode este fie imposibilă, fie prea costisitoare).

O altă cale — cea mai rațională — de „lichidare" a deșeurilor constă în reciclarea acestora, respectiv în utilizarea lor ca materii prime în diverse ramuri și procese de producție. Pe lîngă folosirea caroseriilor automobilelor vechi în producția siderurgică, au fost elaborate numeroase procedee tehnologice pentru utilizarea industrială a deșeurilor organice, chimice sau miniere, a celor textile, de mase plastice sau hîrtie, a deșeurilor de sticlă, a reziduurilor de combustibili ș.a.

După aprecierea specialiștilor, punerea în aplicare a acestor procedee ar putea fi impulsionată — în perspectivă — și de epuizarea treptată a unor resurse naturale pe glob.

ȘCOALA ÎN PRODUCȚIE

ÎN ULTIMII ANI, în Cuba au luat ființă cîteva zeci de așa numite „școli pe ogoare", în care elevii din clasele superioare îmbină zilnic orele de curs cu 3 ore de muncă productivă pe plantațiile de banane, citrice, în grădinile de legume. A început și construcția unor școli ai căror elevi vor lucra în diferite ramuri industriale. Se prevede construirea a 26 școli politehnice în vecinătatea întreprinderilor. Astfel, pe lîngă marea fabrică textilă din Ariguanabo, va lua ființă în anul școlar 1973/74 o școală politehnică unde vor fi pregătite 1000 cadre de specialiști pentru această ramură. Se va extinde rețeaua de școli pe lîngă fabricile de zahăr, unde vor fi pregătiți operatori, mecanici, laboranți și alți specialiști pentru principala ramură a economiei cubaneze.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN ACTIVITATEA PORTUARĂ

STUDIILE efectuate asupra activității portuare din S.U.A. au evidențiat manifestarea — începînd din deceniul al șaptelea — a unei puternice tendințe de a transpune în domeniul transporturilor sistemele moderne de organizare, utilizate în industrie. Extinderea paletizării, containerizării și altor mijloace de mecanizare (sau chiar automatizare) a manipulării mărfurilor în porturi a condus la accelerarea sensibilă a operațiilor de încărcare-descărcare, la scurtarea timpului de staționare a navelor în porturi și, deci, la sporirea eficienței în exploatarea acestora din urmă.

Pe planul utilizării forței de muncă, a rezultat — pe de o parte — o creștere a productivității muncii în activitatea de manipulare a mărfurilor (peste media creșterii productivității muncii în celelalte sectoare de activitate), însoțită de scăderea costului acesteia per tona de marfă, iar pe de altă parte — o reducere a efectivului docherilor.

Datele statistice pentru porturile S.U.A. de pe coasta Pacificului ilustrează (vezi tabelul) că — în condițiile dublării tonajului mărfurilor manipulate în 1970, față de .960 — productivitatea muncii docherilor a crescut de peste 2,2 ori. După unele calcule, numai în perioada 30 iunie 1966 — 30 iunie 1971, costul mediu al manipulării per tona de marfă a scăzut în aceste porturi cu circa 14%.

În ceea ce privește evoluția efectivului docherilor din porturile menționate, acesta a crescut pînă în 1960 (inclusiv), după care s-a redus — cu unele oscilații. Ritmul de reducere s-a accelerat în ultimii ani, astfel încît — la începutul lui 1972 — numărul docherilor înmatriculați nu reprezenta decît circa 80% din efectivul lor din 1960.

Evoluția productivității muncii în manipularea mărfurilor din porturi

Anul	Docheri înmatriculați[1]	Tonajul ponderat al mărfurilor (mii tone)[2]	Tone manipulate (pe oră de muncă și docher)	Indicele productivității muncii
1960	14490	19873	0,666	100
1962	13156	19761	0,741	111
1964	13600	23418	0,845	127
1966	13224	31234	0,959	144
1968	13279	37799	1,182	177
1970	12593	39459	1,490	224

1) La 1/I al anului respectiv. 2. O tonă de încărcătură uscată în vrac a fost echivalată cu 1/5 tone de mărfuri diverse.

Sursa: „Revue internationale du Travail", nr. 3/1973.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 20 (507)
vineri 18 MAI 1973
*20 PAGINI 2 LEI

20

DIMENSIUNILE DE DEMNITATE ȘI CINSTE ALE MUNCII

ÎNTRE MUTAȚIILE fundamentale pe care **Socialismul** le-a determinat în viața poporului, se află una despre care, poate vorbim mai rar, dar care constituie o permanență majoră a conștiinței și existenței noastre. Am clădit orașe, giganți industriali, hidrocentrale, am transformat înfățișarea țării, am ridicat nivelul de trai al poporului — dar, în același timp, am mai realizat ceva tot atît de măreț : **am redat muncii adevăratele ei valori, adevăratele ei sensuri.** Munca și-a redobîndit în socialism dimensiunile onoarei și cinstei, ale patriotismului, devenind principalul și unicul criteriu de valoare, de apreciere socială. Cultul muncii este în patria noastră expresia unei realități profunde. Acționînd în dubla lor calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție, oamenii muncii își făuresc conștient propriul lor destin, participă cu toate energiile — sub conducerea înțeleaptă a partidului — la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

O manifestare elocventă a înaltei cinstiri de care se bucură munca în țara noastră a constituit-o recenta solemnitate care a avut loc la Consiliul de Stat, în cadrul căreia au fost conferite înalte distincții organizațiilor județene de partid, consiliilor populare județene, întreprinderilor și instituțiilor de cercetare-proiectare pentru rezultatele remarcabile obținute în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea planului de stat și a angajamentelor pe anul 1972.

Atmosfera de emulație, de responsabilitate istorică care caracterizează procesul muncii în patria noastră este atestată grăitor de hotărîrea întregului popor, exprimată în angajamente ferme, de a îndeplini cincinalul înainte de termen. Realismul acestor angajamente reiese pregnant din realizările obținute pînă în prezent. Ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, care a avut loc zilele trecute, examinînd principalele rezultate privind îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială și execuția bugetului de stat ca și principalii indicatori ai planului financiar centralizat pe primele patru luni ale acestui an, a scos în evidență faptul că, datorită activității desfășurate de oamenii muncii din industrie și transporturi, de organele și organizațiile de partid, de ministere și centralele industriale, planul producției globale pe primele patru luni ale anului a fost nu numai realizat, dar și depășit cu 1 miliard lei. Analiza făcută, cît și realizările din cele patru luni demonstrează că sînt întrunite toate condițiile ca planul pe 1973 și angajamentele suplimentare asumate să fie îndeplinite.

Atenția principală a colectivelor de oameni ai muncii este îndreptată în prezent spre îndeplinirea măsurilor vizînd perfecționarea conducerii și organizării producției, sporirea eficienței economice, spre întărirea spiritului gospodăresc, eliminarea risipei, activizarea comisiilor muncitorești pentru controlul calității produselor în sensul sporirii exigenței acestora. Punctînd cîteva din preocupările prioritare de actualitate, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliul de Miniștri au subliniat, în ședința comună la care ne-am referit, că ministerele economice, centralele și întreprinderile industriale trebuie să acorde în continuare atenție deosebită bunei aprovizionări cu materii prime, materiale și piese de schimb, concomitent cu aplicarea unor măsuri energice de reducere a consumurilor specifice și a cheltuielilor materiale, de întărire a disciplinei financiare, să se preocupe permanent de îmbunătățirea calității produselor, să acționeze în direcția introducerii mai rapide a progresului tehnic, realizînd planul de asimilare a unor noi produse. Totodată, îndeplinirea exemplară a planului de investiții, prin aplicarea consecventă a măsurilor complexe elaborate în scopul realizării obiectivelor conform prevederilor, reprezintă o necesitate de primă importanță.

Sînt, toate acestea, preocupări care ilustrează nu numai dimensiunile noi, de demnitate și cinste, conferite muncii, ci și strădania permanentă de a-i investi atributele eficienței și progresului contemporan.

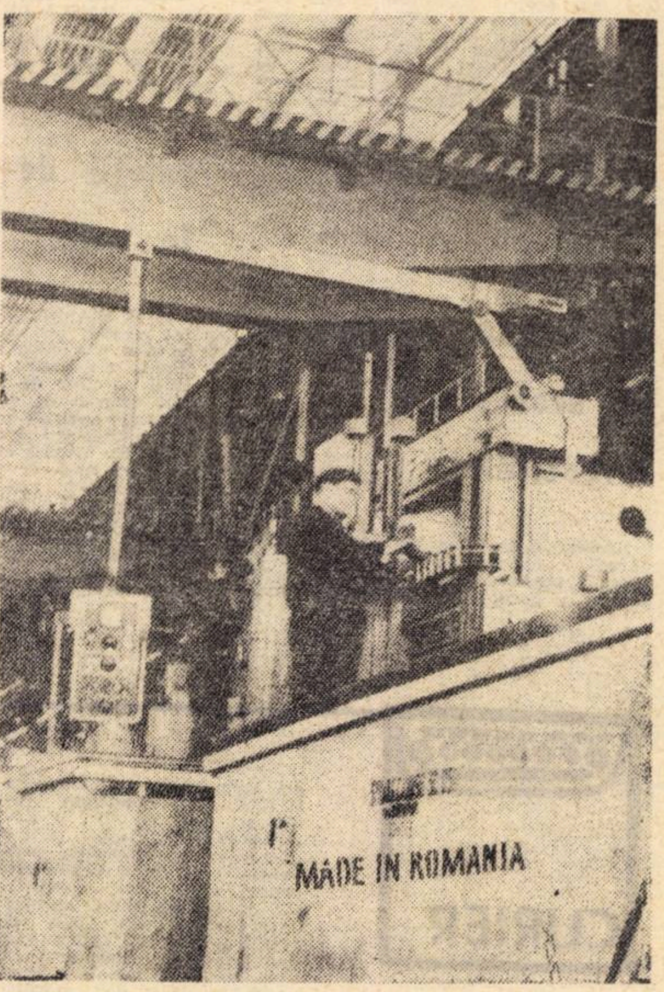

În confruntare pe piața externă...

COMERȚ EXTERIOR

La Centrala de mașini-unelte, mecanică fină și scule

EXPORTUL DE MAȘINI-UNELTE ÎN PLINĂ AFIRMARE

MUTAȚIILE intervenite în structura economiei noastre naționale, și în special a industriei, datorită adaptării din ce în ce mai evidentă la tendințele manifestate pe plan mondial, au avut influențe favorabile atît asupra producției, cît și a exportului de mașini-unelte al țării noastre (vezi tabelul nr. 1).

Față de 1960, exportul de mașini-unelte a cunoscut o creștere de 6,5 ori, corespunzînd unui ritm mediu anual de 18,6%. În ceea ce privește orientarea geografică pe grupe de țări se poate spune că avem ca parteneri țări în curs de industrializare, ca și țări puternic dezvoltate industrial al căror prestigiu pe piața mașinilor-unelte este bine cunoscut. Deși se înregistrează o dinamică continuu ascendentă, se poate spune că, volumul pe locuitor al exportului românesc de mașini-unelte este încă mic în raport cu alte țări.

Pentru perioada 1971—1975 producția mașinilor-unelte va trebui să sporească de 1,8—2 ori, urmărindu-se totodată îmbunătățirea structurii acestora prin realizarea de mașini și agregate de înaltă tehnicitate, cu parametri tehnico-economici superiori și gabarit redus, cu grad ridicat de automatizare, inclusiv a celor cu comandă program (numerică sau secvențială). În acest scop, au fost mărite capacită-

ing. Gh. TODEA

(Continuare în pag. 6)

INVESTIȚII

Nu motivări, ci acțiuni conjugate, ferme, pentru

REALIZAREA LA TERMEN A NOILOR OBIECTIVE

ANUL 1973 este considerat, pe bună dreptate, ca hotărîtor pentru realizarea investițiilor din actualul cincinal. Numai la lucrările în execuția Ministerului Construcțiilor Industriale, pozițiile cu termene de punere în funcțiune în 1973 totalizează cifra de aproape 800. Aceasta conferă planului o structură deosebită, în care o pondere considerabil mărită revine lucrărilor de montaj al echipamentelor tehnologice, celor de instalații, izolații, șamotări, finisaje.

Prin eforturi comune, **în primele patru luni ale anului curent au fost puse în funcțiune integral 80 de capacități și obiective și alte 19 parțial,** *aflate în execuția unităților Ministerului Construcțiilor Industriale, dintre care 13 au fost predate în devans.*

Numărul investițiilor finalizate în această perioadă a rămas însă sub cel planificat, ceea ce împinge unele din termenele de punere în funcțiune spre ultima parte a anului. Sub acest aspect, ca și din punctul de vedere al eficienței economice, trebuie să remarcăm persistența unor fenomene negative în pregătirea și desfășurarea investițiilor, izvorîte din frecvente cazuri de lipsă a previziunii, a spiritului organizatoric, a perseverenței și responsabilității.

• Asigurarea proiectelor și livrarea utilajelor continuă să rămînă o problemă de mare actualitate • Pledoarie pentru livrarea de utilaje cu toate accesoriile și împotriva „tonajului brut" • Autodotarea poate contribui la accelerarea realizării investiției • Materialele speciale și energia electrică condiționează și ele punerile la timp în funcțiune • Practica rezolvărilor provizorii nu constituie soluții.

ASIGURAREA la timp a proiectelor continuă să rămînă o problemă de mare actualitate. Spre deosebire de trecut, în acest an măsurile luate pentru creșterea capacității de proiectare au rezolvat în mare parte acoperirea volumului necesar de documentație ; **creșterea complexității obiectivelor de investiții, perfecționarea rapidă a tehnologiilor nu sînt însă uneori stăpînite în suficientă măsură și din timp de către beneficiari și proiectanți.** Aceasta duce la întîrzierea luării unor decizii, la adoptarea unor soluții ce se dovedesc necorespunzătoare, fapt ce se resfrînge, pînă la urmă, în periclitarea termenelor de punere în funcțiune, în cheltuieli suplimentare.

De exemplu, la Fabrica de feronerie Arad cu 3 luni înaintea datei stabilite prin plan pentru intrarea în producție a noii capacități documentația era incompletă, iar la Uzina clujană „Tehnofrig", deși unele obiecte de investiție urmează să intre în producție la finele lunii iunie a.c., la 30 martie încă nu erau clarificate problemele unor amplasări. Asemenea dereglări sînt frecvente și la lucrările destinate sectorului agrozootehnic.

Fie din cauza ezitării în stabilirea tehnologiilor, fie datorită neprospectării la timp a potențialilor furnizori interni și externi, ori proiectării cu întîrziere a echipamentelor cu caracter de prototip sau unicat, se creează dificultăți importante în asigurarea utilajelor. La I.A.S. „30 Decembrie", noile capacități de

ec. C. NOUREANU

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 20 din 18 mai 1973

1
— **Investiții**
Nu motivări, ci acțiuni conjugate, ferme, pentru realizarea la termen a noilor obiective, de ec. **C. Noureanu**
— **Comerț exterior**
La Centrala de mașini-unelte, mecanică fină și scule— eforturi concentrate pentru valorificarea oportunităților prezentului : Exportul de mașini-unelte în plină afirmare, de ing. **Gh. Todea**

3—4—5
— **Economie națională**
• **Plan — angajamente**
O condiție sine qua non a realizării planului — Ritmicitatea, de **L. Țăranu**
Producția fizică — o componentă obligatorie a îndeplinirii planului, de **C. Mihai**
• **Cheltuieli materiale**
Revizuirea normelor de consum — imperativ al economiei moderne, de **C. Finea**
• **Aprovizionare**
Un mecanism cu adînci implicații economice-financiare, de **Nicolae Manole**
• **Calitate**
Redimensionarea factorului calitate și retribuirea muncii, de ec. **Iosif Pethö**
• **Finanțe**
O nouă optică a controlului și eficiența ei, de **Theodor D. Cristea**
• **Agricultura**
Experiența înaintată în sprijinul echilibrării balanței furajelor, de ing. **Stan Tudorache**

6—7
— **Marketing**
• Dialog cu specialistul de marketing : Strategia produselor noi (II) de **Mihai Ionescu**
• Cum abordăm piața externă (II) de dr. **M. C. Demetrescu**

8—9
— **Studii și analize**
Cale liberă valorilor materiale în circuitul economic : O radiografie a structurilor și imobilizărilor în industria bucureșteană de **Emil Cioflan, Gh. Vasilescu, M. Calman**

10—11
— **Dezbateri — V. E.**
Specializare — cooperare, atribute majore ale centralelor industriale de ing. **I. Crișan, V. Boescu**
— Cazuri în dezbatere : Timpul de muncă al cadrelor de conducere de dr. ing. **Mihail Dumitrescu**

12
— **Pregătirea și utilizarea cadrelor**
Cum funcționează sistemul de perfecționare a pregătirii profesionale (II) : Centrele ministerelor

13
— **Economistul în economie**
Semnează : ec. **Ion Ispas**, ec. **Gheorghe Cozma**
— La nivelul exigențelor lumii contemporane (I)

14
— **Informație — decizie**
O largă acțiune de simplificare a formularisticii : Ce condiționează reușita introducerii documentelor tipizate în economie ? de **Dan Agapescu**
— Psihosociologia informaticii : Aprecierea informaticienilor de **Eleonora Peștișeanu, Silviu Dobronăuțeanu**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XV), de **Radu Constantinescu**

16
— 125 de ani de la Revoluția din 1848 : Pe steagul revoluției transilvane — aceleași aspirații de dreptate socială și eliberare națională de prof. univ. **Vasile Maciu**, membru corespondent al Academiei R. S. România
— **Recenzie :** Circulația bănească în România, de conf. dr. **Nicolae Antoniu**

17
— **Creștere economică**
Dezbatere organizată de Catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului București pe tema : Fondul național de dezvoltare economico-socială (IV)
— **Școli • curente • economiști :**
Recitindu-l pe List, de dr. **M. Horovitz**

18
— **Economie mondială**
• Aurul : disputa demonetizare-remonetizare, de **Radu Negrea**

19
• Dezvoltarea ascendentă, dinamică, a colaborării economice româno-italiene. Corespondență din Roma de **Rodica Dumitrescu**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA SI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informatia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Atelierele — școală

REFERINDU-NE la articolul cu acest titlu din nr. 49/1972, menționăm că dotarea atelierelor-școală cu utilaje, scule, aparate și alte unelte de muncă se va face din cele care urmează a fi casate sau realizate cu forțe proprii în mod special pentru aceste ateliere. Deoarece eliberarea de către unitățile economice a unor valori materiale în vederea dotării atelierelor școală nu se poate face fără a se achita contravaloarea respectivă, am propus Ministerului Educației și Învățămîntului să inițieze un proiect de act normativ pentru realizarea măsurilor preconizate. Modul de finanțare a atelierelor școală a fost stabilit de către ministerul de resort, cu avizul nostru. În ce privește decontarea produselor și lucrărilor realizate, menționăm că, în măsura în care ministerul de resort va considera necesar să modifice normativele referitoare la stabilirea prețurilor și tarifelor, să se solicite și părerea Comitetului de Stat pentru Prețuri.

MINISTERUL FINANȚELOR

Finanțarea, creditarea și decontarea investițiilor

NORMELE metodologice ale Băncii de Investiții nr. 1/1973 cuprind tehnica de lucru a acestei bănci în finanțarea, creditarea și decontarea investițiilor, corespunzătoare dispozițiilor legale care reglementează acest domeniu de activitate. Modul de elaborare a documentației tehnico-economice pentru investiții, nu poate face obiectul normelor de lucru ale Băncii de Investiții, aceasta fiind o problemă care privește întreaga economie, fiind reglementată printr-o dispoziție legală, respectiv prin H.C.M. nr. 900/1970. Ca urmare, documentațiile tehnico-economice, indiferent că privesc investiții centralizate sau necentralizate și indiferent de valoarea lucrărilor pentru care se întocmesc, se elaborează (cu respectarea H.C.M. nr. 900) de către organizațiile de proiectare stabilite prin H.C.M. nr. 547/1970. Banca de Investiții are numai sarcina de a verifica dacă prin documentația ce se depune în bancă pentru finanțarea sau creditarea investițiilor, s-au respectat prevederile acestor dispoziții legale.

În ceea ce privește finanțarea cheltuielilor de proiectare, aceasta se face prin Banca de Investiții dacă privesc documentații tehnico-economice aferente investițiilor necentralizate a căror valoare pe total obiectiv este de peste 100 mii lei, și prin Banca Națională dacă privesc documentații tehnico-economice aferente investițiilor necentralizate a căror valoare pe total obiectiv este de pînă la 100 mii lei.

DIRECȚIA COORDONARE-SINTEZĂ
BANCA DE INVESTIȚII

N.R. Cele de mai sus constituie răspuns la scrisoarea intitulată „Omisiuni" din nr. 14/1973 al „V. E.".

Puieții de rășinoase în solar

CULTURA puieților de rășinoase la pat nutritiv sub adăpost de polietilenă este o metodă nouă în silvicultură. Inițial, s-a pornit cu varianta cultivării pe timp de 1 an la pat nutritiv sub adăpost de polietilenă și 2 ani în repicaje, metodă prin care s-a obținut o reducere a cheltuielilor. În prezent este în curs de experimentare cultura pe timp de doi ani prin modificarea schemei de semănare, pentru care se antecalculează o reducere a cheltuielilor cu circa 61 lei la mia de puieți. Pentru a asigura o creștere permanentă a eficienței producției de puieți, este necesar a se analiza toate căile de reducere a cheltuielilor de producție. Pentru aceasta propun institutului nostru de specialitate să proiecteze un tip de solar optim, precum și instalații de udat atît în solar cît și în repicaje.

ec. Vasile MOISESCU
Curtea de Argeș

Colectarea maculaturii

Am citit cu deosebit interes studiul „Ce împiedica utilizarea maculaturii de hîrtie ?" („Viața economică" nr. 9). De mult era scadent un semnal de alarmă în acest domeniu. Față de cele publicate aș vrea să arăt că mărirea ponderii maculaturii în procesul de producție a hîrtiei, se poate realiza fără investiții costisitoare, fiind doar o chestiune de organizare. Unitățile care vor primi sarcina colectării deșeurilor de hîrtie, vor trebui să se preocupe de reciclarea personalului existent în vederea asimilării unor cunoștințe foarte simple, pentru sortarea maculaturii.

Cred că forurile competente vor trece la măsuri concrete pentru a stimula colectarea deșeurilor de hîrtie, nu numai pentru angrenarea instituțiilor și întreprinderilor din orașele mari, ci și pentru recuperarea deșeurilor de la particulari, de la fiecare gospodărie în parte.

Nicolae HURMUZACHI
jurist — ec.
Dumbrăveni — Sibiu

Preluare efectivă

STOCURILE supranormative declarate de unități să fie preluate efectiv de către întreprinderile teritoriale de aprovizionare. În prezent, preluarea este scriptică și din această cauză facem deplasări inutile, întocmim avize de expediție, ca pînă la urmă să fie inoperante, deoarece marfa a fost vîndută.

ec. George BEJAN
Galați

CURIER

• Premii pentru economii

ING. IOAN TĂTARU, Săvinești — Anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 151/1970 precizează, între condițiile necesare a se îndeplini pentru premiile care se acordă ca urmare a unor economii de materii prime, materiale auxiliare, combustibil și energie, și aceea ca „economia să fie realizată față de norma de consum pe produs sau pe întreprindere, stabilită prin plan sau care a stat la baza întocmirii planului prețului de cost și financiar". În consecință, dacă s-au achiziționat materii prime mai scumpe, influențînd nefavorabil prețul de cost al întreprinderii, nu se pot acorda premii pentru economii de materiale. În conformitate cu prevederile art. 3 pct. c din Legea nr. 18/1971, premiile care se acordă în condițiile H.C.M. nr. 151/1970 pentru economii de materiale și forță de muncă se pot acoperi din sumele rămase neconsumate din fondul de salarii planificat pentru personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, economii create prin efectul art. 2 al aceleiași legi.

• Taxe pentru transport

ADOLF PIALOGA, Odorheiul Secuiesc. — Pentru transporturile mărfurilor cu mijloacele căii ferate, de la depozitul întreprinderii pînă la stația C.F.R. din localitate în care își are sediul întreprinderea expeditoare, se percep : taxe pentru transportul auto prevăzute de tariful republican aprobat prin HCM nr. 1279/1962 ; taxe de manipulație (încărcarea mărfurilor din depozitul întreprinderii în mijlocul auto și descărcarea acestora în stația de cale ferată) care au la bază „Normative și norme de muncă pentru lucrările de încărcări-descărcări de mărfuri în și din vagoane de cale ferată și mijloace de transport rutier și instrucțiuni pentru aplicarea lor" ; taxe pentru operațiuni de expediție prevăzute de tariful republican pentru transportul mărfurilor cu autovehicule aprobat de H.C.M. nr. 1279. Afară de taxele arătate mai sus, se mai percep pentru transportul pe calea ferată taxele prevăzute de tariful local de mărfuri C.F.R., aprobat tot cu H.C.M. nr. 1279.

• Încadrare

ING. GH. IONESCU, Sibiu — Pentru ocuparea funcției de inginer principal II la o organizație de proiectare, este necesară o vechime în specialitate de cel puțin 11 ani, condiție pe care n-o îndepliniți. Numărul de posturi de ingineri principali I și II este limitat pentru fiecare organ de proiectare, astfel că promovarea dv. în această funcție este condiționată, la îndeplinirea vechimii minim necesare — pe lîngă reușita la examenul sau concursul instituit în acest scop — de posibilitatea încadrării în numărul de posturi aprobat pentru organizația de proiectare respectivă. De asemenea, promovarea în funcție se poate face numai în cadrul fondului de salarii planificat.

• Derogare

ING. MITICĂ MACEANCA, Miercurea Ciuc. — Pentru a putea ocupa, în continuare, aceeași funcție sau o funcție echivalentă, cu derogare de la condițiile de vechime, este necesar ca trecerea dv. de la o unitate la alta să se facă în condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971, respectiv în condiții de menținere a vechimii neîntreruptc în muncă. În art. 9 și 10 din Legea nr. 1/1970, sînt prevăzute situațiile cînd salariații își mențin această vechime. Între acestea, în afara transferului în interesul serviciului, mai figurează și unele cazuri de desfacere a contractelor de muncă din motive care nu sînt imputabile salariaților (cu condiția reîncadrării lor în termen de 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă). Între situațiile sus menționate figurează, de pildă, reducerea personalului, încetarea activității unității sau mutarea ei din localitate, starea de sănătate constatată prin certificat medical, care a făcut necesară schimbarea locului de muncă, iar unitatea nu a putut oferi o muncă corespunzătoare etc. În ce privește menținerea salariului tarifar avut, reglementările stabilesc această posibilitate dacă salariatul, trecînd într-o altă unitate, și-a menținut vechimea neîntreruptă, precum și pentru salariații transferați la cererea lor.

• Funcții echivalente

ȘTEFAN GRIGORESCU, București. — Față de faptul că funcția de revizor contabil principal este echivalentă cu aceea de economist principal, salariatul transferat în interesul serviciului, dintr-o unitate unde a deținut funcția de revizor contabil principal într-alta ca economist principal, poate să fie încadrat la gradația avută.

• ELISABETA BONAR, Oțelul Roșu. — Funcția de revizor contabil poate fi ocupată numai de absolvenți ai învățămîntului superior economic. Probabil că dv. vă referiți la trecerea în funcția de contabil revizor, funcție care poate fi ocupată de absolvenții învățămîntului mediu. Funcțiile de contabil principal și contabil revizor fiind echivalente, trecerea de la una la alta nu poate fi considerată ca o promovare. Nu există deci, o bază legală pentru majorarea salariului.

• IOAN STANCU, Sfîntu Gheorghe. — Întrucît desfacerea contractului de muncă și ulterioara reîncadrare în unitatea unde ați lucrat, după un an de zile, s-au făcut în condiții în care (potrivit prevederilor Legii nr. 1/1970) vechimea dv. în muncă a fost întreruptă, sînteți considerat, din punct de vedere al remunerării, ca nou încadrat. Salarizarea dv. la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru categoria tarifară de încadrare respectivă corespunde reglementărilor în vigoare. Trecerea dv. în trepte de salarizare superioare se poate face numai cu respectarea condițiilor și termenelor prevăzute de Legea nr. 12/1971.

• ADELA MOICEANU, Cîmpulung — Ținînd seama de cele arătate de dv., puteți ocupa, prin examen sau concurs, funcția de contabil principal sau o altă funcție economică medie, de acest nivel. Faptul că îndepliniți condițiile prevăzute de lege nu determină o obligație pentru conducerea unității de a vă promova în funcție. Această promovare este condiționată și de existența fondului de salarii corespunzător.

• POMPILIA TUDOSE, Ploiești. — Puteți ocupa funcția de inspector personal învățămînt pentru probleme de personal. La pct. 2 din anexa 2-a la Legea nr. 12/1971, s-a prevăzut că în calculul vechimii în specialitate se pot lua în considerare și perioadele lucrate în specialități înrudite.

• PETRE D. ILIESCU, Vălenii, Olt — În conformitate cu instrucțiunile aprobate prin ordinul nr. 966/1964 al ministrului învățămîntului, la echivalarea studiilor militare se iau în considerare diplomele (certificatele) de absolvire a școlilor militare cu durata de cel puțin doi ani care au funcționat în țară. Întrucît școala militară la care vă referiți a avut durata de 3 ani și a fost urmată în țară, se încadrează în prevederile ordinului mai sus menționat.

• CORNELIU CORDUBAN, Borzești ; VASILE VULISICI, Oradea — Mulțumim pentru materialele trimise. Le vom utiliza drept surse de documentare.

ERATĂ : În nr. 15, la rubrica Fișe (pag. 17), col. 5-a, în rîndul 8 de jos în sus se va citi : **și din R.D.G.** ; în nr. 19, pag. 15, col. 1, alin. 3, rîndul 3 se va citi : **țări și ca urmare a îndrumărilor permanente și concrete ale...**

economie națională

ACTUALITATEA. Eforturi concentrate, mobilizarea și valorificarea tuturor rezervelor în vederea înfăptuirii cincinalului înainte de termen ● Realizarea exemplară a sarcinilor de plan și angajamentelor pe 1973 — an hotărîtor al cincinalului ● Componente obligatorii ale planului : PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI RITMICITATEA ● O activitate cu adînci incidențe asupra indicatorilor economici și financiari : APROVIZIONAREA ● Din nou despre un inventar de probleme ce se cer rezolvate pentru perfecționarea activității de INVESTIȚII ● Acțiuni ferme pentru întărirea DISCIPLINEI tehnologice și a muncii, pentru ECONOMISIREA resurselor materiale ● Redimensionarea factorului CALITATE ● O pîrghie a creșterii eficienței economice încă nu pe deplin valorificată : CONTROLUL ● Preocupare la zi în agricultură — echilibrul BALANȚEI FURAJELOR.

PLAN — ANGAJAMENTE

O condiție sine qua non a realizării planului — RITMICITATEA

INTREPRINDERILE din județul Dîmbovița — județ în plină dezvoltare industrială — au încheiat primele 4 luni din acest an cu însemnate depășiri de plan. Au fost produse peste sarcinile planificate 1390 tone oțel aliat, 1640 tone ciment, peste 100 000 mp țesături și altele. Bilanțul, a fost însă serios umbrit de faptul că la o serie de produse de mare însemnătate pentru economia națională s-au înregistrat serioase restanțe : **din 25 de produse ce se urmăresc operativ pe economia județului, planul a fost realizat numai la 12.** La celelalte au fost consemnate serioase rămîneri în urmă : peste 7000 perechi racorduri speciale, 490 tone armături industriale din oțel, peste 17 000 tone cărbune, mai bine de 4 milioane lămpi electrice, aproape 7900 frigidere și 28 de strunguri — produse care n-au putut fi livrate beneficiarilor.

Firește, sînt multiple cauze care au generat această situație — de la greutăți întîmpinate în aprovizionarea cu materii prime și materiale (inclusiv cu semifabricate provenite de la diverși furnizori în cadrul planului de cooperare), calitatea unora din acestea, pînă la deficiențele de ordin organizatoric care au stăruit în această perioadă în întreprinderi (planificare internă defectuoasă, întreținere necorespunzătoare a mașinilor și instalațiilor, folosirea incompletă a timpului de lucru etc.), **au influențat nefavorabil desfășurarea ritmică a producției, îndeplinirea planului în „asalt“ chiar din primele zile ale anului.**

Un singur exemplu este concludent. Producția la racorduri speciale realizate de Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște — sortiment la care, la capătul celor 4 luni din acest an, s-a înregistrat rămînerea în urmă amintită — a oscilat de la o zi la alta cu sute de perechi peste sau sub nivelul planificat.

Neritmicitatea producției și-a pus serios amprenta și în ce privește realizarea de armături industriale din oțel.

Așadar, slaba pregătire a producției la început de an, la care s-au adăugat celelalte neajunsuri amintite, au determinat situația nu numai la Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște, ci și la Fabrica de frigidere din Găești, Uzina „Romlux“ etc. Dar, **în loc ca după prima lună de muncă** — cînd s-a constatat o vizibilă rămînere în urmă în realizarea producției fizice și a unor sortimente — **să se facă o profundă analiză a cauzelor și să se preconizeze măsuri operative de înlăturare a deficiențelor și să introducă o disciplină fermă în realizarea zilnică, decadală și lunară a sarcinilor de plan, conducerile unităților economice respective au mers pe linia de a trece restanțele în contul lunilor următoare, în speranța că situația se va... redresa.**

Din această situație se degajă o singură concluzie : necesitatea luării unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente pe multiple planuri în vederea **recuperării grabnice a restanțelor și imprimarea unei perfecte ritmicități, care să permită îndeplinirea constantă a sarcinilor de plan nu numai din punct de vedere valoric, ci mai ales realizarea producției fizice și în sortimentele planificate.** Este o cerință de prim ordin nu numai pentru întreprinderile în cauză pentru a-și putea asigura o eficiență maximă în activitatea pe care o desfășoară, ci și pentru întreaga economie națională, al cărei mecanism unitar, planificat, obligă la respectarea riguroasă a termenelor de livrare.

L. ȚARANU

PRODUCȚIA FIZICĂ — componentă obligatorie a îndeplinirii planului

ANALIZA privind realizarea indicatorilor de plan pe trimestrul I 1973 scoate în evidență faptul că Fabrica de mașini-unelte și agregate-București este confruntată cu unele greutăți, a căror soluționare justifică măsurile energice întreprinse de conducerea acestei unități.

Intr-adevăr, la producția globală sarcinile de plan au fost **îndeplinite numai în proporție de 97,4%**, dar ceea ce reține atenția este faptul că la producția marfă nerealizările sînt mult mai mari : produse fizice în valoare de zeci de milioane de lei, reprezentînd 36,7% din planul trimestrial, nu au fost finisate și livrate beneficiarilor. Dacă se are în vedere importanta produselor pentru economia națională, sînt ușor de înțeles consecințele negative pentru beneficiar ale nelivrării acestora, ca și nerealizarea planului de export, unde s-au înregistrat restanțe în onorarea obligațiilor contractuale. Totodată, nerealizarea planului de producție și a structurii sortimentale prevăzute, nu a permis introducerea în fabricație a unor materiale aprovizionate, contribuind la **crearea unor stocuri supranormative de peste 36 milioane lei.**

În prezent, colectivul FMUAB este angajat în eforturi susținute nu numai pentru realizarea sarcinilor curente de plan, dar și pentru recuperarea restanțelor din trimestrul I și onorarea integrală a tuturor angajamentelor asumate. Pentru atingerea acestor obiective este necesară înlăturarea cauzelor care au determinat neîndeplinirea pe trimestrul I a.c. a planului de producție.

Este vorba, în primul rînd, de faptul că această uzină modernă are un **deficit de muncitori** cu categorii superioare de calificare, în special, strungari și bohrwerkiști, la care necesarul nu este acoperit cu peste 110 muncitori, fiind necesară continuarea eforturilor pentru formarea, prin posibilități proprii, a cadrelor necesare de muncitori calificați. De asemenea, se cer înlăturate neajunsurile care mai există încă în **folosirea forței de muncă**, ilustrate și de faptul că în perioada analizată indicele de utilizare a fondului de timp al muncitorilor a fost de 92%, deși realizarea planului de producție a fost fundamentată pe un indice de 97%. Așadar, trebuie acordată o atenție sporită în reducerea și eliminarea tuturor formelor de irosire a timpului de lucru, inclusiv absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată excesive, nejustificate. De fapt nerealizarea planului de producție se datorește faptului că indicele planificat de productivitate a muncii a fost îndeplinit numai în proporție de 97,8%.

Nu pot fi omise nici efectele negative asupra realizării producției globale și marfă planificate determinate de nepunerea în funcțiune, potrivit prevederilor, a unor **capacități de producție**, ceea ce face necesară urgentarea și încheierea lucrărilor de montare a utilajelor și introducerea urgentă în circuitul productiv a capacităților respective.

În sfîrșit, este necesar să fie încă o dată abordată problema **calității pieselor** turnate și livrate de unitățile cooperatoare și în primul rînd uzinele „23 August“-București. De exemplu, din cele 350 t piese livrate în luna februarie a.c. către FMUAB, în procesul prelucrării s-au rebutat 84 t, din care 56 t din piesele livrate de uzinele „23 August“. Aceste rebuturi, determinînd pierderea unei capacități la secțiile prelucrătoare de 9 566 ore, au contribuit nemijlocit la nerealizarea producției planificate.

Nu încape îndoială că, ajutat de unitățile cu care cooperează și de către organul ierarhic superior, colectivul FMUAB, angajat plenar în marea bătălie pentru realizarea sarcinilor de plan pe anul 1973 — anul hotărîtor în realizarea cincinalului înainte de termen — va depăși cu succes actualele dificultăți.

C. MIHAI

CHELTUIELI MATERIALE

Revizuirea NORMELOR DE CONSUM — imperativ al economiei moderne

UZINA de mașini agricole „Semănătoarea“-București a obținut rezultate bune pe primul trimestru al acestui an în domeniul realizării eficienței economice. Deși modificarea față de prevederile planului a structurii sortimentale a producției fabricate a generat unele influențe negative asupra prețului de cost, pe ansamblu s-a realizat o economie de 1,9 lei la fiecare 1000 lei producție marfă, volumul absolut al economiilor față de plan însumînd 471 mii lei, iar față de indicatorul recalculat aproape 3 milioane lei. În uzină s-au aplicat 61 măsuri din planul M.T.O. care au condus la reducerea consumului de metal cu 116 t și a volumului de manoperă cu 70 547 ore-normă.

Deși la cele de mai sus se pot adăuga numeroase alte realizări meritorii, rezultatele globale, sintetice, nu pot ascunde faptul că efectele economice ale măsurilor luate au fost parțial anihilate de unele neajunsuri, a căror grabnică remediere condiționează valorificarea rezervelor importante de care dispune uzina.

Dacă pe ansamblu nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă a fost realizat cu economii, nu același lucru se poate spune despre cheltuielile materiale, care — față de prevederile planului — au fost depășite cu 12 lei la 1000 lei producție marfă.

Numai la 2 produse (combina autopropulsată și semănătoarea SPC—6—M) normele de consum au fost depășite cu 154 t metal, din care 45 t reprezintă capete și fîșii, 25 t pierderi din rebuturi, 24 t datorită folosirii unor materiale fără dimensiuni fixe sau multiple, 8 t ca urmare a înlocuirii unor materiale prevăzute în documentația tehnică dar neaprovizionate.

Fenomenele de irosire a metalului pot fi cu succes soluționate dacă sînt înlăturate carențele în aprovizionarea tehnico-materială. Realizarea acestei cerințe este condiționată în mare măsură de sprijinul unităților furnizoare care trebuie să-și intensifice eforturile pentru a soluționa cu solicitudine și responsabilitate cerințele privind obligativitatea livrării materialelor la termenele, în cantitățile, sorturile și tipodimensiunile optime.

Dar problema reducerii continue și substanțiale a rebuturilor, al căror nivel depășește cu 453 mii lei pierderile admisibile pe trimestrul I a.c. — cu precizarea că nivelul acestor pierderi este departe de nivelul cerințelor și posibilităților — nu poate fi rezolvată cu succes decît de înșuși colectivul uzinei. Sînt necesare măsuri energice pentru severa respectare a disciplinei tehnologice concomitent cu creșterea calificării profesionale a personalului, intensificarea asistenței tehnice și controlului, mai ales în schimburile II și III, creșterea exigenței și rolului de intervenție a controlului de calitate. Se cer, de asemenea, îmbunătățite normele de consum de metal în vederea ridicării indicelui de utilizare a acestuia, concomitent cu riguroasa încadrare în normele de consum aprobate.

Rezervele considerabile susceptibile de mobilizat rezultă din datele comparative la unele din principalele produse. Considerînd 100 greutatea netă a metalului din produsul finit, la combina autopropulsată C-12 norma de consum este de 122,9, iar consumul specific în trim. I. a.c. a fost de 124,3 ; la semănătoarea SPC-6-M norma de consum este de 121,4 consumul specific în trim. I fiind de 125,4.

După cum se observă pierderile totale de metal ating cote de pînă la 25% și, ca urmare, reducerea lor trebuie să constituie unul din principalele obiective care să rețină atenția unității.

Multiplelor probleme ale generalizării și amplificării acțiunii de economisire — mai cu seamă a metalului — trebuie să li se circumscrie ca o sarcină de mare actualitate, realizarea consecventă a prevederilor Rezoluției Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c., potrivit cărora trebuie „să se încheie rapid acțiunea de reviziuire a normelor de consum — pe produse, repere și subansambluri — astfel încît, începînd cu trimestrul II al acestui an în toate unitățile economice să se lucreze cu norme riguros fundamentate“.

C. FINEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

● Din deșeuri — produse noi

Prin gospodărirea chibzuită a materiilor prime și materialelor, muncitorii, tehnicienii și inginerii uzinelor „Semănătoarea“ din București, autorii inițiativei „Din deșeuri — produse noi“, au realizat în perioada care a trecut din acest an o economie de 25 de tone de deșeuri metalice din care s-au putut fabrica 32 de semănători. Revizuirea formei constructive, a pieselor, îmbunătățirea sistemului de croire, organizarea activității de utilizare a deșeurilor și implicit, a evidenței acestora sînt principalele căi pe care s-a acționat pentru economisirea metalului.

Notăm preocupări similare și la uzinele constructoare de utilaj petrolier și chimic de la Ploiești, Cîmpina și Găești, care, în acest an, au confecționat din metalul economisit circa 35 000 de bucăți sape pentru foraj. Asimilarea de produse noi — instalații pentru foraj structural și geologic, armături industriale, agregate complexe de prevenire a erupțiilor și de cimentare, scule pentru foraj și extracție, reproiectarea și modernizarea a peste 30% din numărul subansamblelor ce intră în componența produselor de serie mare, înlocuirea unor repere din metal cu altele asemănătoare confecționate din mase plastice, sînt numai cîteva din căile care au dus la obținerea acestor rezultate pozitive.

● Relația calitate-export

La „Postăvăria română“ preocuparea permanentă pentru creșterea însușirilor țesăturilor a făcut ca în prezent 98,3% din producție să fie înregistrată la calitatea I. Faptul se reflectă favorabil și asupra planului de export, livrările directe și indirecte (prin confecții) peste hotare reprezentînd anul acesta aproximativ 48% din valoarea producției marfă.

Printre preocupările care vizează dezvoltarea, în continuare, a relațiilor fabricii bucureștene cu parteneri de peste hotare se remarcă, în primul rînd, corelarea creșterii calitative și a diversificării producției cu studiul aprofundat al tendințelor și necesităților piețelor externe. Astfel, la cererea unor firme importatoare din S.U.A., „Postăvăria română“ a reprodus 28 de desene de țesături, dintre care 19 au și fost contractate. De asemenea, de la începutul anului, peste 180 de eșantioane ce poartă marca acestei fabrici au fost prezentate la 11 tîrguri și expoziții internaționale cum sînt cele de la Tokio, Roma, Düsseldorf, Havana.

În prezent, colectivul de creație al fabricii pregătește un nou lot de stofe din poliester cu lînă și de țesături din poliester cu celofibră în 41 de desene cu 368 de poziții coloristice, care vor apărea atît pe piața internă cît și la tîrgul internațional care va avea loc în luna iunie la Hamburg.

● Ritm susținut de investiții

Din datele centralizate la Ministerul Construcțiilor Industriale reiese că unitățile de execuție — în efortul pe care îl depun pentru îndeplinirea planului de investiții în termenele prevăzute — au realizat pînă acum mai mult de 34% din sarcinile de construcții-montaj pe 1973, ceea ce reprezintă un volum de lucrări superior cu 379 milioane de lei față de aceeași perioadă a anului 1972.

INVESTIȚII

Realizarea la termen a noilor OBIECTIVE

(Urmare din pag. 1)

conserve de legume și fructe, cu termen inițial 1972, reprogramate pentru aprilie a.c., nu au fost încă puse în funcțiune, nefiind definitivată lista utilajelor tehnologice.

În urma analizei unor asemenea stări de fapt și a efectelor lor negative, **Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliul de Miniștri au stabilit, în recenta ședință comună, ca lucrările de construcție a noilor obiective de producție să nu înceapă pînă nu se asigură documentațiile de bază, nu se contractează utilajele și nu se stabilesc grafice ferme de livrare a acestora.** O astfel de măsură, aplicată cu fermitate, va elimina una din formele folosirii ineficiente a fondurilor de investiții — situația cînd halele gata executate așteaptă mult timp „popularea" lor cu echipament tehnologic, imobilizîndu-se astfel fonduri și materiale de care poate se simte nevoia la alte lucrări, ce au condiții pentru o desfășurare normală.

ȘI ÎN CAZUL investițiilor care nefiind finalizate, așa cum prevedea planul, în 1972 — au fost reprogramate pentru acest an, și a celor la care termenul de punere în funcțiune în trimestrul I din 1973 nu a fost respectat, **cauza cea mai frecventă a întîrzierilor o constituie nelivrarea la timp a utilajelor tehnologice.**

Există, o listă întreagă de obiective restante în ultima perioadă — obiective cu termen expirat la 31 martie a.c. — dar a căror echipare încă nu e terminată. Din capacitatea de 19 640 t/an utilaj la Uzina mecanică de utilaj minier din Baia Mare, a fost pusă în funcțiune doar o parte de 15 000 t/an. La instalația de substanțe intermediare pentru piele sintetică de la U.F.S.-Săvinești, 48 tone de utilaj (de la UPRUC-Făgăraș, Uzina de pompe București ș.a.) au sosit după data prevăzută pentru începerea fabricației. Aproape 80% din capacitatea noii turnătorii de fontă, precum și o parte din cea a secției de strunguri Carusel de la Întreprinderea metalurgică-Roman vor putea intra în exploatare abia la sfîrșitul anului, cu o întîrziere de 3 trimestre, întrucît unele utilaje și mașini-unelte n-au fost livrate sau nici măcar n-au fost contractate pînă în prezent. Lista termenelor nerespectate ar mai putea continua cu Fabrica de utilaje și piese de schimb-Botoșani, secția de PVC expandat de la Întreprinderea „Victoria"-Timișoara, linia de plăci de la Combinatul pentru lianți și azbociment-Aleșd...

Se invocă uneori, drept explicație, supraaglomerarea cu comenzi a uzinelor constructoare de mașini. Într-adevăr, pentru unele din acestea așa stau lucrurile ; totodată însă, alte uzine au sarcini mai comode, sub aspectul complexității și urgenței utilajelor ce le au de executat. Iată, de ce, se impune ca ministerele tutelare ale unor astfel de întreprinderi să procedeze neîntîrziat la o reașezare a pozițiilor de plan, în vederea folosirii mai judicioase a capacităților pentru producerea utilajelor necesare noilor investiții. Totodată, se cere eradicată practica de a se da prioritate construcției utilajelor mai simple și mai „avantajoase" ca tonaj brut, în dauna unor elemente de completare sau a unor echipamente mai dificile de executat. Nu servește nimănui să se aglomereze pe șantier tone de metal mort, iar noul obiectiv productiv să nu poată porni pe motivul că lipsesc niște așa-zise mărunțișuri. Într-adevăr, autoclavele livrate la Fabrica de produse din beton celular autoclavizat de la Constanța nu vor putea funcționa, cîtă vreme furnizorul nu le va asigura și... capacele ; așa cum nici noua capacitate de la Uzina de utilaje pentru industria materialelor de construcție de la Alba Iulia n-a început să producă la timp deoarece cuptoarelor de uscat forme, podurilor rulante, stației de compresoare le mai trebuie o serie de subansamble și piese.

Paralel cu întărirea disciplinei contractuale în respectarea termenelor de livrare a utilajelor din producția internă, e nevoie să fie urmărit cu mai multă exigență modul în care furnizorii externi respectă termenele de livrare ; această exigență să se manifeste încă de la stabilirea clauzelor de contract privind penalizarea pentru nerespectarea termenelor pentru a se recupera măcar parțial pagubele provocate de întîrzierea punerii în funcțiune și atingerii capacității proiectate. Întrucît în unele cazuri (secția de granulit de la Fabrica de produse ceramice Sătuc-Buzău, secția de țesături de vigonie de la „Crișana"-Oradea, noua capacitate de la Fabrica de tricotaje-Suceava ș.a.) s-au constatat nepotriviri ale utilajelor livrate și defecțiuni în execuția acestora, apare evidentă necesitatea ca, în asemenea situații, furnizorii să trimită la fața locului specialiști care, participînd la lucrările de montaj, să rezolve operativ și competent astfel de probleme.

O inițiativă pozitivă a multor întreprinderi la care se execută lucrări de dezvoltare și modernizare este aceea de a contribui, prin **autodotare,** la echiparea noilor capacități. Aceasta aduce economii la fondurile de investiții și, în principiu, permite ca utilajele respective să fie asigurate, prin realizarea cu forțe proprii, mai repede decît dacă ar fi comandate la alte uzine. Spunem „în principiu", deoarece uneori se întîmplă și altfel. De pildă, Uzina de autoturisme-Pitești — pentru secția de mașini recondiționate și Uzina de utilaj chimic-București — pentru secția de țevi cu aripioare, n-au respectat propriile angajamente privind termenele de executare prin autodotare a unor utilaje.

REFERINDU-NE la beneficiari, trebuie să atragem atenția și asupra altor neconcordanțe de care uneori aceștia se fac, direct sau indirect, vinovați în procesul complex de pregătire și realizare a investițiilor. După cum se știe, în sarcina lor cade procurarea unor **materiale speciale,** pe care constructorul nu le poate asigura prin filiera sa de aprovizionare curentă. Se întîmplă, ca, din lipsă de prevedere ori de operativitate, asemenea materiale să fie procurate cu întîrziere. Așa a fost cazul la dezvoltarea Rafinăriei din Pitești, unde intrarea în producție a unor noi capacități a trebuit să fie amînată cu un trimestru, din cauza livrării cu mare întîrziere a coloanei principale, a unor cuptoare, și a unor armături (flanșe din oțel special, coturi pentru conducte ș.a.) ; la Fabrica de utilaje și piese de schimb-Botoșani unde în momentul cînd trebuia să se dea prima șarjă, o parte din cantitatea de cărămidă refractară necesară pentru șamotarea lor nu sosise încă pe șantier ; pe șantierul de la Săvinești, unde la instalația ce trebuie pusă în funcțiune la finele lunii iunie, se discută încă și acum problema procurării unor materiale (țevi din oțel inoxidabil, armături, fitinguri, flanșe) etc.

Pare de necrezut, dar uneori termenele de punere în funcțiune a unor obiective nu pot fi respectate din pricina... neasigurării energiei electrice. Faptul că lucrările respective revin altui executant decît antreprenorul general, că adesea ele nu sînt prevăzute în planul său, că se realizează greoi coordonarea, că se tergiversează obținerea unor avize și aprobări, determină situația ca aceea de la Fabrica de nutrețuri concentrate-Poarta Albă, unde probele tehnologice nu au putut fi efectuate la timp din lipsa energiei electrice.

Pentru a întregi tabloul răspunderilor neonorate de către unii beneficiari de investiții, vom mai semnala cazuri cînd — lucrările de construcții-montaj fiind terminate — nu se poate trece la efectuarea probelor, ori acestea nu au rezultate satisfăcătoare, deoarece se constată că materia primă nu este corespunzătoare (instalația de fluorură de aluminiu de la Valea Călugărească) ; **că unele echipamente tehnologice sînt greșit concepute** (secția de țigle de la Fabrica de produse ceramice-Iași) ; **că n-au fost pregătite SDV-urile** (partea a doua a capacității de la Uzina de vagoane-Caracal) ; **că nu s-a asigurat personalul calificat pentru exploatare** (Fabrica de prefabricate din beton-Iași). În legătură cu asigurarea personalului, trebuie combătute cu toată fermitatea neglijențele care fac ca din lipsa proiectelor, avizelor, amplasamentului liber, finanțării, locuințele pentru cadrele noilor obiective să fie atacate uneori cu mare întîrziere. Un cămin cu 225 de locuri și un bloc cu 20 de apartamente ar urma să-și primească în iunie locatarii — cadrele ce vor prelua noul Combinat de îngrășăminte chimice din Arad ; dar în aprilie, formele de expropriere a terenului încă nu erau rezolvate. Aceeași situație se semnalează și la un bloc cu 40 de apartamente pentru lucrătorii Combinatului de lianți de la Hoghiz.

ÎN ULTIMA VREME, acumulîndu-se în număr tot mai mare termenele de punere în funcțiune și apărînd variate dificultăți în calea respectării unora din ele, se profilează practica jumătăților de măsură : rezolvarea în soluție provizorie a utilităților (de exemplu, stațiile de epurare la o serie de complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor — provizorat ce constituie un pericol sub aspectul poluării apelor), darea în exploatare doar parțială a noilor capacități și obiective, recurgerea la așa-numinul „minim de pornire" care înseamnă de cele mai multe ori renunțarea temporară la o parte din avantajele concepției tehnologice și de dotare.

Lăsînd deoparte situațiile cu adevărat de excepție, cînd nu există altă soluție, asemenea improvizații trebuie evitate. Ele sînt, din numeroase puncte de vedere, total contrare eficienței economice. Or, nu aceasta este calea pe care se pot anula efectele negative în pregătirea investițiilor, ale încălcării obligațiilor contractuale de către furnizori, ale întîrzierii lucrărilor de către constructor. Respectarea ciclurilor normale, prin colaborare între factorii ce concură la realizarea investițiilor, reprezintă adevărata garanție pentru punerea în funcțiune la timp a noilor capacități și obiective, pentru eficiența investițiilor.

CALITATE

Redimensionarea FACTORULUI CALITATE și retribuirea muncii

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, cînd îmbunătățirea calității produselor, ca și a întregii activități economice, constituie atributul esențial al programului partidului de dezvoltare economico-socială a țării, elaborarea unor metode de stimulare a creșterii calității ni se pare de o deosebită oportunitate. După opinia noastră, acest deziderat poate fi realizat în însuși cadrul sistemului de salarizare, prin introducerea unor modalități de măsurare a muncii după calitate, asemănător normei de producție, denumit „normarea calității muncii".

Metodologia pentru calcularea cîștigului cuvenit după cantitatea realizată este cunoscută. În privința calității, am convenit să împărțim produsele sau operațiunile de lucru în 5 grupe (a-e), indiferent dacă ele se încadrează în STAS sau alte normative care prevăd sau nu calitățile I-a, a II-a și a III-a. Din cele cinci grupe, primele trei exprimă în fond nivelul calității, iar ultimele două reprezintă **produsele remaniate și rebuturile.**

Pentru exemplificare, luăm în calcul activitatea unui strungar de categoria a IV-a, treapta 1, care, avînd un salariu tarifar (în acord) de 1 428 lei, prin depășirea normei de producție cu 1%, realizează un cîștig lunar de 1 442,28 lei. Piesele executate în luna respectivă, de către strungar se pot sorta și ține în evidență, conform celor cinci grupe de calitate, constatîndu-se că :

— la grupa a — se încadrează 10% din piesele realizate ; la b — 40% ; la c — 48% ; la d — 1,5%, la e — doar 0,5% (total = 100%).

În această situație se aplică următoarele corecții :

— la grupa a) pentru fiecare 2 procente realizate se aplică 1% majorare la cîștigul obținut după acord, sau la salariul tarifar de încadrare în cazul executării lucrărilor în regie ;

— la grupa b) pentru fiecare 10 procente se acordă 1% majorare ;

— la grupa c) nu se acordă nimic, produsele fiind din punct de vedere calitativ la limita inferioară a prevederilor normativelor de calitate ;

— la grupa d) pentru fiecare procent se scad 0,5% ;

— la grupa e) pentru fiecare procent se scad 2%.

Pe baza aplicării regulamentului se calculează „indicele de corecție" pentru calitate :

$$I_c = \left(\frac{10}{2}+\frac{40}{10}\right) - [(1,5.0,5)+(0,5.2)] = 7,25\%$$

Aplicînd acest indice la cîștigul realizat după cantitate rezultă: $\frac{1\,442,28 \times 7,25}{100} =$

= 104,56 lei drept recompensă pentru rezultatele calitative obținute. Astfel, cîștigul realizat după cantitatea și calitatea muncii ar fi (1422,28 + 104,56 = 1 546,84 lei.

Dacă ponderea produselor gravitează spre grupele **a** și **b** desigur că indicele de corecție pentru calitate este mai mare. Evident că un bun muncitor rebutează mai puține produse sau face remanieri în număr mai redus ; calculele de mai sus au fost făcute doar cu caracter demonstrativ.

În cazul cînd produsele (sau operațiunile de lucru) executate de-abia se încadrează în limitele minime ale normativelor tehnice de calitate, deși norma de producție a fost realizată, de exemplu, cu 107%, **pentru nerespectarea totală a obligațiilor privind calitatea, indicele normei de producție se poate diminua.**

Cînd calitatea este superioară, dar nu s-a îndeplinit norma cantitativă, există avantajul că muncitorii beneficiază de sporurile ce se acordă pentru rezultatele bune **calitative,** diminuîndu-se însă cîștigul corespunzător rămînerii sub normă. În acest mod, executanții sînt cointeresați de a obține sporuri de producție cît mai însemnate, și totodată la un nivel calitativ cît mai ridicat.

Atunci cînd ponderea produselor executate de majoritatea muncitorilor va gravita din punct de vedere calitativ în grupa **a** în proporție de circa 60%, de pildă, criteriile de calitate vor trebui îmbunătățite, iar cînd se va ajunge, în ansamblul fabricației, la această pondere, atunci se cer modificate și normativele tehnice de calitate (STAS, caiete de sarcini etc.). Acceptînd această limită la grupa **a** sporul pentru calitate va fi astfel de $\frac{60}{2} = 30\%$, diferența încadrîndu-se în grupa **b** $\frac{40}{10} = 4\%$, deci în total se poate acorda un spor de 34%, în situația cînd clasificarea produselor pe calități a atins valori maxime. Aceasta înseamnă, nu numai că se pot obține avantajele enumerate, dar că se poate realiza și o eficiență economică considerabilă pentru întreprinderea sau ramura respectivă.

DESIGUR că în sistemul propus se pot cuprinde valori diferite fiind necesară și adaptarea lui la specificul diferitelor ramuri de activitate. Este evident că valorile la categoria „e" se pot stabili **în mod proporțional cu specificul de fabricație.**

Prin metoda adusă în discuție se poate obține nu numai o ierarhizare pe verticală, pe bază de indici, ci și o diferențiere **în plan orizontal,** salariații cu aceeași încadrare, dar care obțin rezultate diferite în muncă, fiind remunerați în funcție și de calitatea produselor pe care le realizează.

Firește introducerea urmăririi calității muncii ridică și anumite probleme ; sistemul este favorizat în unitățile în care s-a extins munca în acord global, necesitînd calcule mai puține. În perspectiva extinderii acestei forme de salarizare, ca și a dotării economiei naționale pe o scară tot mai largă cu aparatură electronică de control și sortare automată pe bază de program și a îmbunătățirii sistemului informațional, în general, aplicarea procedeului propus va fi mult facilitată.

ec. Iosif PETHŐ
Tîrgu Mureș

APROVIZIONARE

UN MECANISM cu adînci implicații economico-financiare

O CONDIȚIE esențială a creșterii eficienței folosirii fondurilor de producție și de circulație o constituie accelerarea vitezei lor de rotație în toate stadiile circuitului economic. Avînd în vedere că o bună parte a mijloacelor circulante se găsesc în stadiul aprovizionării, este necesară perfecționarea ei continuă pentru a se putea îndeplini în condiții optime sarcinile de producție.

Înființată în anul 1971 prin concentrarea activității tuturor unităților prelucrătoare de bumbac, reunind cele 35 de întreprinderi existente în această subramură, centrala se extinde în actualul cincinal, prin punerea în funcțiune a altor întreprinderi (11).

Realizarea sarcinilor de plan în anul 1972 la nivelul centralei poate fi apreciată bună, principalii indicatori economici fiind îndepliniți astfel : producția globală — în proporție de 103,1%, producția marfă — 103,4%. De asemenea, planul productivității muncii a fost îndeplinit în proporție de 100,6%, cheltuielile la 1000 lei producție marfă au înregistrat un nivel mai scăzut față de cel realizat în anul precedent, în condițiile accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Acești indicatori, cît și cei nemenționați aici puteau fi mult îmbunătățiți dacă în circuitul economic, și îndeosebi în domeniul aprovizionării, nu și-ar fi manifestat influența negativă o serie de neajunsuri. Astfel, aprovizionarea neritmică cu materii prime și materiale (bumbac, celofibră, coloranți etc.) are serioase implicații de natură tehnico-economică, fapt ce determină uneori neritmicitatea producției și desfacerii, neonorarea la timp a unor contracte economice etc.

Legea nr. 14/1971 prevede că în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, **centralele industriale și celelalte unități asimilate acestora „asigură pe baza activității de prospectare, prin contractele pe care le încheie, aprovizionarea ritmică**

cu materii prime, materiale, combustibil, energie, utilaje, piese de schimb și ambalaje necesare îndeplinirii sarcinilor de plan ce le revin..“. Pare normal, deci, ca odată cu trecerea exportului de țesături textile din bumbac, în atribuțiile centralei să treacă și importul materiilor prime respective, cu atît mai mult cu cît aceasta este unicul consumator de bumbac și cel mai important consumator de fire de bumbac celofibră brută. Propunerea se justifică și prin faptul că centrala, fiind direct interesată în perfecționarea activității ei economice, poate prospecta cu exigență piața externă, alegînd momentele conjuncturale cele mai favorabile, poate evita o serie de restricții vamale impuse de partenerii externi, prin importarea bumbacului în cantități mai mari din țările în care aceasta exportă produsele sale finite.

Același lucru se poate spune și despre **importul coloranților** care în prezent se face de o altă întreprindere de comerț exterior, ajungîndu-se la situația ca de la lansarea comenzii de către centrală pînă la sosirea coloranților în țară să treacă, 2—3 luni de zile, crescînd, chiar și temporar, stocurile de producție neterminată și deci imobilizările. Astfel, centrala cunoscînd cel mai bine nevoile proprii, ar putea emite prompt comenzile de coloranți, eliminîndu-se o verigă intermediară între consumator și furnizor. În același timp, centrala este cointeresată în aducerea la timp și în sortimentul necesar a coloranților pentru a putea răspunde rapid și cu multă mobilitate la cererile partenerilor săi.

Nicolae MANOLE

FINANȚE

O nouă optică a CONTROLULUI și eficiența ei

CONTRIBUȚIA și sprijinul pe care organele de control trebuie să le acorde unităților controlate capătă o importanță din ce în ce mai mare, avînd în vedere, pe de o parte, necesitatea imperioasă de a remedia deficiențele constatate, iar pe de altă parte, de a determina conducerile unităților economice să ia unele măsuri cu caracter preventiv, să se instaureze un spirit de înaltă combativitate față de neajunsuri, de întărire a spiritului de răspundere în aplicarea legislației, pentru a contribui în modul cel mai eficient la îmbunătățirea activității economico-financiare și gospodărirea mijloacelor materiale și bănești.

În contextul acestor cerințe dorim să relevăm cîteva metode de acționare, de conlucrare cu personalul și conducerile unităților controlate, precum și rezultatele obținute. Controlul complex la care a fost supusă activitatea economico-financiară a fostului Combinat de exploatare și industrializare a lemnului-Oradea a vizat o serie de laturi ale acestuia și anume: organizarea și conducerea producției și a celorlalte activități; folosirea potențialului material și uman; posibilitățile de mobilizare a tuturor rezervelor; modul de realizare a indicatorilor economici și financiari; gospodărirea mijloacelor materiale și bănești și apărarea integrității avutului obștesc. Concomitent, s-a acordat sprijin unității controlate pentru identificarea lipsurilor și neajunsurilor, stabilirea de soluții și măsuri care să ducă la întărirea ordinii și disciplinei, spiritului de responsabilitate în administrarea patrimoniului, în folosirea banului public, întărirea controlului propriu în interiorul unității.

În vederea prevenirii și eliminării paralelismelor și suprapunerilor și avîndu-se în vedere asigurarea unei competențe depline în urmărirea obiectivelor prevăzute de tematică, acțiunea de control s-a desfășurat în colaborare cu organe tehnice și de control financiar intern din minister și cu organe ale inspecțiilor specializate de control și anume controlul calității și controlul fondurilor fixe.

De un real folos a fost măsura luată de a participa în echipa de control unii șefi de compartimente sau alte persoane cu funcții tehnice, ceea ce a înlesnit posibilitatea identificării unor fenomene negative, asupra cărora s-a acționat pe diferite căi, eliminîndu-se situațiile necorespunzătoare constatate.

Astfel, pe baza analizei efectuate, comisia de control împreună cu conducerea combinatului a hotărît confecționarea, prin autoutilare, a unor mașini de șlefuit cu bandă, coeficientul de schimburi fiind îmbunătățit de la 1,93 la 2,20, ceea ce a echivalat cu o producție suplimentară anuală de 3200 mii lei. De asemenea, existînd un important stoc de piese de mobilă defecte, adunate de ani de zile, s-a luat măsura formării unei echipe de muncitori care au executat diferite operațiuni de remaniere și recondiționare, stocul de piese putînd fi valorificat.

În același sens, mai enumerăm cîteva din măsurile operative luate și anume: au fost dezambalate, completate și verificate de C.T.C. 48 garnituri de mobilă „Astor“ din care 10 garnituri au fost livrate chiar în timpul controlului; au fost livrate un număr de 49 garnituri biblioteci „Tibro“ cu furnir de nuc și „Astor“ în valoare de 264 mii lei existente în stoc de 2 ani; s-au lichidat refuzuri în valoare de 143 mii lei; s-au definitivat trei lucrări de normare tehnică a muncii care erau în restanță etc.

Cu sprijinul Inspecției Generale Financiare de Stat și-au căpătat rezolvarea cuvenită o serie de neajunsuri ca, de exemplu, repartizarea și primirea unor cantități de materiale (30 tone lacuri carbonidice, 20 tone lacuri de polizat, 20 tone grund cu uscare rapidă, 3 tone hîrtie mătase).

În privința situației financiare se constată o îmbunătățire și anume: în 1972, viteza de rotație s-a accelerat cu 3 zile față de plan; la sfîrșitul anului 1972 unitatea nu mai poseda stocuri supranormative, față de situația de la jumătatea anului, cînd avea un stoc supranormativ de peste 6 milioane lei; rentabilizarea unui număr de 6 produse, ceea ce a contribuit la depășirea beneficiului cu 749 mii lei; redistribuirea unor utilaje nefolosite între subunitățile combinatului ori transferarea acestora, însumînd aproape 5 milioane lei; revizuirea normelor de consum pe anul 1973 soldată cu o reducere la consumul de materiale în valoare de peste 2,1 milioane lei; au fost valorificate materiale fără mișcare în valoare de 281 mii lei.

Reușita traducerii în fapt a tuturor măsurilor preconizate ca urmare a controlului și obținerea unor rezultate pozitive a fost condiționată de seriozitatea cu care conducerea fostului Combinat de exploatare și industrializare a lemnului-Oradea a privit controlul ce a avut loc, precum și de preocuparea Inspecției teritoriale financiare de stat-Oradea în urmărirea pe parcurs a modului în care au fost respectate diferitele termene stabilite pentru îndeplinirea măsurilor luate.

Evident, utilizarea a cît mai variate și multiple metode de acționare și conlucrare cu personalul și conducerile din unitățile economice constituie o cerință de bază a muncii de control prin care se asigură creșterea eficienței acesteia.

Teodor D. CRISTEA
directorul Inspecției teritoriale financiare de stat — județul Bihor

AGRICULTURĂ

Experiența înaintată în sprijinul echilibrării BALANȚEI FURAJELOR

COMPARÎND dinamica necesarului de furaje pentru animalele aflate în exploatarea unităților agricole de stat, în anii 1971, 1973 și 1975, cu situația principalelor surse de producere rezultă că, **la o creștere a necesarului de furaje de 200%**, în actualul cincinal, corespunde **o suprafață constantă** de producere a lor; dublarea producției de furaje se va realiza numai pe calea intensificării producerii lor.

Întregul complex de măsuri, elaborat și îmbunătățit pe baza experienței dobîndite în fiecare an, urmărește un singur scop: sporirea producției la unitatea de suprafață sub raport cantitativ și calitativ, în vederea echilibrării balanței furajere în perioada ce urmează anului de producție. Astfel, pentru anul 1973, în cadrul acțiunii de optimizare a structurii culturilor furajere-diferențiate în funcție de caracteristicile fiecărei zone — s-a atins ponderea planificată la **culturile de leguminoase** perene; în prezent, aceste culturi ocupă peste 50% din suprafața de teren arabil destinată producerii de furaje.

Îmbunătățirea structurii culturilor de nutreț trebuie să se realizeze în acest an și prin extinderea **sfeclei furajere** care, în acest an, va ocupa 15% din suprafața totală ocupată cu furaje. Producțiile mari realizate în majoritatea întreprinderilor, cît și valoarea nutritivă a acestui furaj pentru taurinele de lapte constituie argumente importante pentru a spori suprafața ocupată cu această cultură.

O altă grupă de culturi, cu importanță economică, o constituie **gramineele perene.** Or, extinderea suprafețelor irigate face posibilă organizarea pajiștilor cultivate pe lîngă fiecare fermă de taurine. Totodată, ierburile perene, avînd o durată de exploatare asemănătoare cu cea a lucernei, vor constitui principala cultură cu care aceasta va intra în rotație, simplificînd astfel, la minimum, asolamentul furajer, sistemul de mașini utilizate și, ca urmare, reducerea corespunzătoare a cheltuielilor de producție. De asemenea, vorbind de specificul activității depuse în acest an în producerea furajelor, trebuie menționat că, suprafețele irigate, destinate producerii furajelor, au crescut cu 20% față de anul precedent și că, în acest an, se organizează primele pajiști model — cultivate în sistem irigat — pe lîngă marile unități de creștere industrială a vacilor de lapte.

Optimizarea structurii culturilor furajere urmărește folosirea cu eficiență maximă a terenului destinat producerii furajelor și îndeosebi satisfacerea, la nivel maximal, a necesarului de hrană. Sporirea producției de furaje este condiționată, mai mult ca oricînd, de **utilizarea îngrășămintelor chimice și organice.** În acest an, cantitățile totale de îngrășăminte utilizate înregistrează o creștere care, însă, nu este corelată cu sarcinile de sporire a producției de furaje. Principalul îngrășămînt utilizat în prezent pentru sporirea producției de furaje este îngrășămîntul organic. Odată cu acestea este însă necesară și utilizarea îngrășămintelor chimice, la nivelul prevăzut, cu atît mai mult cu cît, acestea își justifică — printr-o eficiență superioară — utilizarea în domeniul producerii furajelor. Culturile furajere reacționează la doze corespunzătoare de îngrășăminte mai economic decît alte culturi. De exemplu, în urma administrării unui kg de azot, culturile furajere dau un spor de producție de circa 100 kg masă verde, iar culturile cerealiere de 8—10 kg boabe. Costul unui kg de azot, ajuns la rădăcina plantei, fiind de 4,50 lei, rezultă avantajul utilizării acestor îngrășăminte în cultura furajelor: dacă în cazul producției de masă verde se obțin, în plus, circa 15 UN., sporul de producție realizat la culturile cerealiere, transformat în UN, este de numai 10. La sporul de producție realizat se adaugă și îmbunătățirea substanțială a conținutului în proteíne a furajelor.

În acest an va trebui să se îmbunătățească și activitatea de **prelucrare mecanizată a furajelor.** Astfel, numărul de mașini pentru recoltarea furajelor destinate însilozării, care vor intra în producție în acest an, va trebui să ducă la evitarea pierderilor pe care unitățile le înregistrau în fiecare an. De asemenea, un rol hotărîtor pentru evitarea pierderilor de furaje și îmbunătățirea calității lor revine noilor tehnologii de recoltare și conservare a producției, urmărindu-se păstrarea integrală a elementelor nutritive existente în furajul verde.

Față de celelalte metode de conservare, însilozarea sub formă de fîn siloz reprezintă singurul procedeu prin care plantele greu însilozabile — lucerna și ierburile perene obținute pe pajiști — pot fi conservate la o valoare nutritivă ridicată, fără adaos de conservanți. Acest produs, denumit tot mai frecvent în literatura de specialitate „haylage“ se realizează, cu pierderi minime, în silozuri de suprafață — betonate sau direct pe pămînt, — cu condiția folosirii unui furaj de bună calitate, precum și a eliminării totale, printr-o bună tasare, a aerului. În condițiile țării noastre, cînd în luna mai se recoltează cea mai mare cantitate de lucernă, iar ploile sînt frecvente, metoda de conservare cea mai potrivită a furajului este semi-silozul. Fînul siloz reprezintă și o metodă modernă de conservare a furajelor, utilizată deja în multe întreprinderi agricole de stat. Aici putem evidenția rezultatele deosebite obținute de unitățile agricole de stat din județul Iași, unde metoda se practică pe scară largă de 5—6 ani, contribuind la realizarea celor mai mari producții de lapte.

O altă metodă nouă și economică de conservare a furajelor-cereale este însilozarea plantelor în stadiu avansat de maturitate a boabelor. Silozul realizat cînd boabele sînt într-un stadiu avansat de maturitate dă posibilitatea obținerii unei cantități mai mari de substanță uscată și energie netă la hectar. De asemenea, pentru realizarea unei eficiențe maxime în folosirea nutrețurilor la unitățile producătoare de carne, s-a trecut la conservarea, prin însilozare, a fulgilor din boabe sau din știuleți de porumb. Din numeroase experiențe a rezultat superioritatea acestui furaj față de porumbul boabe. În practică, pasta de porumb, la 70% substanță uscată, folosită drept component principal al rației la finisarea taurinelor, a dat sporuri în greutate similare sau chiar superioare corespondentului lor în făină uscată, însă cu o reducere a consumului de substanță uscată cu circa 1 kg/cap/zi. În vederea reducerii cheltuielilor cu recoltarea și transportul furajului verde la iesle, s-a trecut masiv la îmbunătățirea pajiștilor naturale existente, la înființarea de pajiști cultivate și la organizarea taberelor de vară. În acest an, numărul taurinelor ce vor fi întreținute în perioada de vară la pășune a crescut cu 100% față de anul trecut.

În încheiere se poate aprecia că, față de măsurile aplicate pe teritoriu pentru realizarea sporului de producție necesar echilibrării balanței furajere și de condițiile favorabile de climă înregistrate pentru producerea de furaje în majoritatea zonelor din țară, obiectivele stabilite pentru asigurarea necesarului de furaje în acest an vor fi realizate.

ing. Stan TUDORACHE
Departamentul agriculturii de stat

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Județul Sibiu DINAMICA PRODUCȚIEI LA EXPORT

ÎN JUDEȚUL SIBIU activitatea de export a cunoscut, an de an, ritmuri de creștere ridicate și se va dezvolta continuu și în anii următori. Sarcini importante de livrări la export sînt prevăzute, în special, în actualul cincinal. Realizările anului 1972 sînt mai mari cu 53,8% față de cele ale anului 1970; **în acest an volumul exportului crește față de anul precedent cu 43,1%.**

Mărirea numărului de unități care au primit sarcini la export, cît și creșterea an de an a planului, a schimbat ponderea ce o deține producția de export în totalul producției globale, de la 13,9% în 1968 la peste 20% în 1973 și aceasta în condițiile în care valoarea producției globale crește cu 72,4%. Demn de remarcat este faptul că sarcinile prevăzute pentru trimestrul I.1973 au fost nu numai îndeplinite, ci și sensibil depășite.

Prin structura complexă a producției, prin calitatea superioară a produselor, județul Sibiu s-a impus tot mai mult pe piețele externe. De la articolele de artizanat pînă la mașini și utilaje de mare complexitate, produsele majorității întreprinderilor industriale și ale cooperației meșteșugărești fac obiectul schimburilor comerciale cu 45 de țări de pe toate continentele. Industria județului exportă produse cum sînt: instalații și utilaje tehnologice pentru industria construcțiilor de mașini, chimie, industria forestieră, autoutilitare, mașini-unelte, aparate de cîntărit, produse ale mecanicii fine, confecții textile, tricotaje, țesături, covoare, încălțăminte și articole de marochinărie, mobilă și produse ale industriei alimentare.

Ioan FOLEA
directorul Direcției județene de statistică Sibiu

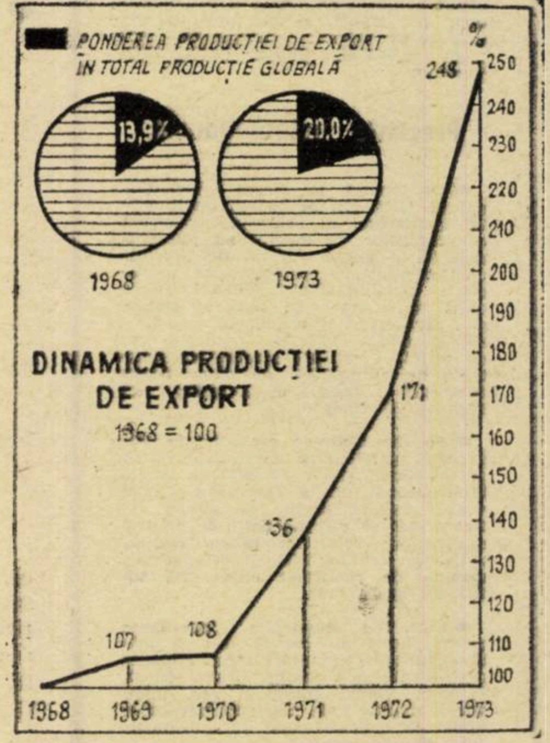

La centrala de mașini-unelte, mecanică fină și scule — eforturi concentrate pentru valorificarea oportunităților prezentului

EXPORTUL DE MAȘINI-UNELTE ÎN PLINĂ AFIRMARE

(Urmare din pag. 1)

ţile la uzinele care dispun de experienţă și de cadre calificate, a avut loc o extindere a cooperării atît cu țările socialiste, cît și cu firme din alte țări, astfel încît a fost posibilă asimilarea într-un termen scurt a noi tipuri de mașini-unelte pentru nevoile interne și pentru export. Organizarea unor întreprinderi specializate pe categorii de produse standardizate de pe lîngă marile întreprinderi cu producție de serie este, de asemenea, de natură să ducă la dezvoltarea producției de mașini agregate.

Aceasta va însemna o etapă superioară în înzestrarea industriei constructoare de mașini, cu utilaje specializate de mare randament, oferind astfel premisele atingerii celor mai înalți parametrii existenți pe plan mondial și deci competitivitatea produselor noastre. Această restructurare importantă a producției noastre va duce la crearea unui decalaj tot mai accentuat între creșterea valorică a producției și creșterea volumului fizic al acesteia. (Vezi tabelul nr. 2). Bineînțeles că această modificare, prezentă și în nomenclatorul produselor exportate conduce la creșterea aportului net valutar per tona de produse exportate.

Tabelul nr. 1

		1960	1965	1970	1971
Producție					
Mașini-unelte pentru așchiere	buc.	4441	7163	14138	15054
— strunguri	tone	6420	11433	23156	26578
	buc.	1969	2258	3815	4333
Export					
Mașini pentru așchiere	buc.	704	1671	3825	4599
— strunguri	buc.	259	717	1106	1652
— mașini de frezat	buc.	3	186	234	379
— shapinguri	buc.	74	324	318	547
— mașini de găurit	buc.	304	356	1532	1478

*) Anuarul statistic al R.S.R.

Tabelul nr. 2

1971	1972	1973	1974	1975
100	130	160—180	210—240	270—310
100	105	130	156	188

Valorificarea acestor oportunități pe care le oferă progresul tehnic contemporan, va permite încadrarea produselor românești într-o structură sortimentală, care să corespundă cerințelor pieței externe. Paralel, prin diversificarea nomenclatorului de tipodimensiuni oferite la export urmărim obținerea unor mașini-unelte care să corespundă unui număr cît mai mare de segmente de piață.

Menținînd o gamă diversificată de produse, corespunzătoare tehnologiilor diferite aplicate de diverși beneficiari, deși nu este cea mai economică soluție, realizăm totuși o specializare a centralei noastre în producția de mașini-unelte universale, la care țările capitaliste dezvoltate participă în mai mică măsură în ultimul timp, ele axîndu-se aproape exclusiv pe fabricarea de mașini-unelte de mare complexitate. Avem în vedere totodată faptul că, paralel cu eforturile de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare piața de mașini-unelte universale se va lărgi în anii următori, permițînd pătrunderea mașinilor-unelte românești pe tot mai multe piețe. Această orientare nu este însă absolutizată. Constructorii români de mașini-unelte întreprind acțiuni paralele în sensul introducerii treptate în fabricație a unor tipuri de mașini-unelte din grupa superioară a gamei mașinilor-unelte universale, tipuri pentru care piața oferă de asemenea perspective interesante. Avem în vedere din această grupă : mașinile-unelte cu comandă program, mașinile-unelte specializate ca și mașinile-unelte automate.

ÎN ACEST CONTEXT, produsele realizate de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București, ce fac parte din grupa de mași-unelte grele cum sînt : strunguri carusel, mașini orizontale de alezat și frezat sau mașini d~ frezat longitudinal cu portal care prezintă un grad înalt de complexitate cu caracteristici tehnico-funcționale la nivelul cerințelor actuale, vor căpăta o pondere crescîndă în volumul total al exportului țării noastre de astfel de produse.

Ponderea exportului din totalul fabricației de mașini-unelte grele a crescut permanent, de la 29,5 în 1970 la 30,4 în 1972 pentru ca în 1973 să reprezinte circa 43,2% din totalul producției de mașini-unelte grele.

Sporirea volumului de producție menționat, a fost însoțită continuu de diversificarea sortimentelor de mașini-unelte. Prin sisteme noi de concepție s-a urmărit ca dintr-o mașină de bază să se poată deriva un număr cît mai mare de variante constructive, realizînd mașini cu grade de automatizare diferite, pornind chiar de la acționarea manuală pînă la funcționarea complet automată. Astfel, au putut fi satisfăcute cererile diverse ale beneficiarilor externi. Aceasta a condus totodată la proiectarea și asimilarea în fabricație a unor familii de mașini-unelte cu reutilizarea unor repere sau a unor ansamble complete, de la un produs la altul.

Existența în cadrul întreprinderii a unei hale care asigură fabricația de mașini de rectificat rotund, universale, exterior și fără centru, mult solicitate de clienții externi a permis ca în programul de export să fie incluse mai multe mașini din aceeași categorie. Astfel, specialiștii noștri au fost în măsură ca încă din acest an să poată oferi la export produse noi cum sînt : strungul carusel de 1250 mm cu comandă numerică, mașini de rectificat fără centru tip RFC-200.001 într-o variantă constructivă mult îmbunătățită, mașina de alezat și frezat tip AF 125.001 și altele.

Urmare a pretențiilor manifestate de clienții externi și totodată în scopul creșterii eficienței exportului de mașini unelte, se impun creșterea gradului de echipare a mașinilor-unelte prin lărgirea sortimentului de accesorii normale și speciale care urmează să contribuie la creșterea capacității de utilizare a mașinilor livrate la export. În acest scop, au fost prevăzute noi capacități de producție destinate în special fabricației de accesorii, în paralel cu dezvoltarea celor existente. Generalizarea echipării superioare a mașinilor-unelte este favorizată și de noul cadru, organizatoric creat prin recenta unire a centralei noastre cu fosta Centrală industrială de mecanică fină a întreprinderilor care coordona producția de scule speciale și dispozitive. Sînt înlăturate astfel, acele deficiențe privind întîrzierea în livrare de către unii furnizori specializați în producerea acestor elemente.

CONCOMITENT cu orientarea producției și a exportului ar trebui să se lucreze cu mai mult interes în vederea îmbunătățirii calitative a mașinilor-unelte ce poartă marca „TITAN". Ne referim în mod special la montajul final și la operațiile de finisare vopsire, care pot fi mult îmbunătățite printr-o îmbinare mai reușită a coloritului diferitelor părți componente a mașinilor-unelte.

Apreciem că prospectarea pieței externe desfășurată parțial în cadrul întreprinderii specializate de comerț exterior „Mașinexport", parțial în cadrul centralei ar trebui să aibă o mai rapidă finalizare. Recentul studiu de marketing întocmit de un grup de specialiști din cadrul Centralei industriale de mașini-unelte și mecanică fină, precum și soluțiile adoptate de aceștia ar trebui regăsite cît mai curînd în practică.

Totodată, soluționarea problemelor legate de necesitățile de creștere a nivelului tehnico-constructiv al mașinilor-unelte, aflate în programul de fabricație al I.M.U.A.B. este condiționată de o mai mare valorificare a cercetării aplicative desfășurate în cadrul instituțiilor specializate : Institutul de cercetări, proiectări mașini-unelte și agregate și Centrul de cercetări și proiectări mecanică fină și scule.

În acest fel, prin eforturi unite, prin stabilirea judicioasă a sectoarelor pe piață și a gamelor de fabricație și prin orientarea, cercetării și proiectării spre ridicarea continuă a parametrilor tehnico-economici, creăm premisele îndeplinirii și depășirii planului de export.

Livrări de mașini — unelte la export

● Strungurile carusel TITAN (SC 1250, SC 1600, SC 2500), caracterizate prin performanțe tehnice superioare, sînt livrate la export, în cantități importante în baza unor noi contracte semnate cu diverși parteneri externi printre care amintim : Italia, Olanda, S.U.A., Franța, Brazilia, China, Polonia.

● Bucurîndu-se de bune aprecieri din partea clienților externi, aproape întreaga producție de mașini de alezat și frezat A.F.M.-150 și A.F.M.-100 este destinată exportului. Țări ca Italia, Japonia, Franța, S.U.A., China, Iugoslavia sînt printre principalii parteneri cu care Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule a încheiat contracte, aflate în prezent în faza de derulare.

● Din cadrul familiei mașinilor de rectificat, urmare îmbunătățirilor de ordin constructiv, cît și a producerii unor noi tipuri, a fost posibilă introducerea acestor utilaje pe noi piețe : R.F.G., China, Italia, R.D. Vietnam.

Prezențe internaționale

● De curînd, la Tîrgul internațional de la Paris, în cadrul pavilionului românesc, în sectorul rezervat constructiilor de mașini au putut fi regăsite o gamă variată de mașini-unelte, moderne și de înaltă tehnicitate purtînd marca TITAN. De o bună apreciere s-au bucurat strungul carusel SC 2000, mașina de alezat și frezat AFD-100, pentru care, de altfel, a și fost semnat un contract de cumpărare de către firma franceză „Usines et Acieries du Marnair Pompey".

● Se fac ultimele pregătiri în vederea participării centralei cu o gamă sortimentală variată la Tîrgul internațional de la Hamburg. Aici vor fi expuse mașini de alezat și frezat AF 85 cu instalații de răcire, mașina de rectificat fără centre, varianta îmbunătățită R.F.C.-2000.001, mașina de rectificat universală tip RU 350 și RU 100.

● Sînt, de asemenea, prevăzute pentru acest an participarea la alte importante confruntări internaționale desfășurate la Zagreb, Tirana, Brno, Salonic, Viena, Hanovra, etc. unde vor fi expuse cele mai reprezentative tipuri de mașini-unelte ale întreprinderii bucureștene.

„Conjunctura economiei mondiale"

INSTITUTUL pentru studierea conjuncturii economice internaționale, a editat recent, volumul anual de sinteză privind „Conjunctura Economiei Mondiale" — care tratează situația economică în anul 1972 și previziuni pe 1973. Lucrarea este structurată astfel :

Capitolul I. Tendințe ale conjuncturii economice internaționale. Capitolul II. Situația economică a diferitelor țări : a) situația economică din țările socialiste ; b) situația economică a unor țări capitaliste dezvoltate ; c) situația economică a unor țări în curs de dezvoltare. Capitolul III. Aspecte ale principalelor piețe externe de mărfuri (minereuri de fier, mașini-unelte, autovehicule, tractoare, petrol, produse chimice etc.).

Lucrarea se adresează, în primul rînd, cadrelor de specialitate antrenate în producția de mărfuri pentru export, în întreprinderile ce comercializează aceste produse, precum și tuturor celor aflați în procesul de învățămînt economic superior și de specializare în activitatea de comerț exterior.

Dialog cu specialistul de marketing

STRATEGIA PRODUSELOR NOI (II)

CONTINUĂM ancheta privind „Strategia produselor noi" într-un alt sector al industriei ușoare : producția articolelor casnice. Interlocutorul nostru de astăzi este ing. **Valentina LAZĂR**, *director comercial al Centralei industriale pentru articole casnice și utilaj tehnologic (CIACUT).*

● Pentru un neinițiat producția articolelor casnice pare a fi sortită unei iremediabile linearități în ce privește sortimentul. Un contact, chiar și sumar, cu preocupările centralei, dovedește în fapt contrariul — o activitate efervescentă pentru căutarea de soluții noi la problemele vechi ale nevoilor noastre curente. Ce elemente considerați a fi specifice procesului de înnoire a producției în cadrul centralei dv. ?

— La prima vedere, s-ar putea crede că, ocupîndu-ne de producția de polonice și ibrice sau de alte asemeneaa articole casnice uzuale, relativ stabile ca funcționalitate, intervenția specialiștilor în procesul de înnoire sortimentală ar fi redusă doar la asimilarea unor tehnologii optime de fabricație, apariția produselor noi, ca atare, urmînd a fi rezultatul unor factori întîmplători. Ceea ce, desigur, ar fi o gravă eroare. În concepția centralei noastre, strategia produselor noi se confundă, pînă la identificare, în ce privește oferta pe piața internă și cea externă. În ambele situații intervin patru obiective majore ce stau la baza evoluției nomenclatorului de produse noi : a) reducerea efortului fizic al gospodinelor în munca casnică ; b) scurtarea timpului afectat muncilor gospodărești ; c) îmbunătățirea microclimatului din bucătărie ; e) sporirea siguranței în exploatarea articolelor casnice. Desigur, cele patru obiective intervin diferențiat în cazul fiecărui produs nou, însă ordinea de prioritate a lor — așa cum le-am enumerat — exprimă, de fapt, eforturile noastre de perfecționare continuă a sortimentului de fabricație.

Dar aceste intenții, bune, rămîn fără acoperire practică, dacă nu ai în vedere și o serie de factori indirecți. Spre exemplu, corelăm strategia proprie a produselor noi cu evoluția ramurilor care furnizează „obiectul" asupra căruia acționează aparatele de menaj. Apariția semipreparatelor alimentare a determinat renunțarea la o serie de articole casnice tradiționale, ce păreau a fi de neînlocuit. Ex. : Livrîndu-se în magazine frișca gata preparată, la fel maioneza sau praful de budincă, gospodinele nu mai utilizează „aparatul de bătut".

Se corelează, de asemenea, tipodimensiunile noilor produse cu soluțiile spațiale adoptate de proiectanți în construcția locuințelor. De exemplu : dispunerea deosebită a bucătăriei la apartamentele cu confort diferențiat precum și noile sale dimensiuni au solicitat, pe de o parte, cuplarea aragazelor cu bolte aspirante (în curs de livrare pe piață) iar, pe de altă parte, redimensionarea ustensilelor casnice, inclusiv separarea părților constitutive ale diverselor aparate de gătit (cuptorul de la mașina de gătit se produce acum într-o variantă nouă, care permite montarea lui pe unul din pereții bucătăriei).

Specialiștii noștri din cercetare și proiectare, în număr de peste 250, au latitudinea să opteze pentru variante multiple, din care, în final, se decide con-

CUM ABORDĂM PIAȚA EXTERNĂ [II]

Traducerea obiectivelor strategice în eforturi programate

- Funcționalitate și operaționalitate în strategii;
- Rolul segmentării pentru specializarea produsului;
- Comunicațiile de marketing și eficiența promovării;
- Mixul canalelor de distribuție și alternativele posibile.

MARKETINGUL internațional este mai dificil decît marketingul național fiindcă informațiile caracterizînd pe cumpărătorul extern sînt mai greu de obținut. Din această cauză determinarea potențialului pieței studiate și elaborarea previziunii tendințelor acesteia de dezvoltare este mult îngreunată de schimbările impredictibile care pot apărea în economia, structura politică și legislația țării analizate.

Întreprinderea exportatoare întîmpină concurența altor exportatori și eventual chiar greutăți și bariere sub formă de tarife vamale, cote, taxe. În același timp piața mondială oferă mari posibilități și șanse comerciale. Confruntînd aceste oportunități cu resursele sale, întreprinderea trebuie să elaboreze un plan strategic de marketing pornind de la obiectivele și scopurile politicii de exporturi. Primele decizii care trebuie luate se referă la o serie de opțiuni privind **piața sau piețele care urmează a fi abordate**, pătrunderea cu produsele existente sau cu unele special proiectate, angajarea în operații riscante, cu mari posibilități de cîștig sau evitarea riscurilor și acceptarea unui beneficiu moderat, folosirea unor oportunități de vînzări avantajoase pe termen scurt sau dimpotrivă urmărirea unei cooperări stabile pe termen lung cu clientul străin contribuind la dezvoltarea țărilor respective și rezolvarea unor probleme economice fundamentale ale ambilor parteneri. Selecția piețelor trebuie întemeiată pe cercetări de marketing pentru evaluarea potențialului de cumpărare, actual și viitor, al pieței studiate, și pentru stabilirea tuturor costurilor de producție și de marketing al acestor exportări, ca și a beneficiilor care pot rezulta.

Strategia de marketing internațional se va referi, în continuare, la **modalitățile de pătrundere pe piața aleasă** ca de pildă, calea exporturilor propriu-zise, prin cooperări, societăți mixte, concesionări de licențe (procese de fabricație, mărci, patente, engineering, know-how etc.), contracte de fabricare a produsului sau a unor părți din el cu producători locali, stabilirea unor unități de asamblare sau chiar de producție în piața străină.

DUPĂ EPUIZAREA acestor aspecte funcționale, strategia devine operațională, determinînd prin **programe specifice combinațiile de mijloace (marketing mixt)** afectate cuceririi diferitelor segmente ale pieței. În acest cadru vor fi elaborate, pe bază de interdependență, strategii speciale sau politici pentru fiecare din domeniile marketingului: produsul și serviciile, prețul, comunicațiile informaționale și promoționale, distribuția. Tactici specifice vor dirija acțiunile în fiecare din aceste domenii de decizii și eforturi de marketing.

Produsul

Elementele acestei politici sînt: sporirea vînzărilor produselor existente, adaptarea liniei de fabricație pentru diferențierea produselor potrivit nevoilor pieței, introducerea unor noi produse înlocuind pe cele vechi sau adăugîndu-li-se acestora pentru lărgirea gamei sortimentale.

Trebuie să se țină seama de creșterea continuă a importanței serviciilor, care devin o parte inseparabilă a vînzării produsului. Ambalajul, de asemenea, reprezintă un element de bază în politica produsului.

Specializarea puternică oferă întotdeauna o superioritate asupra concurenței mai ales cînd este legată de segmentarea pieței. Specializarea permite întreprinderii ca să-și adapteze asortimentul unor cereri și posibilități noi. Chiar întreprinderi mici și mijlocii pot aborda în acest fel simultan un segment de piață în mai multe țări. Este cunoscut, de pildă, succesul unei societăți care, specializîndu-se în roți de cărucioare de copii, s-a introdus ferm cu acest reper pe mai multe piețe europene, sau al firmei engleze specializată în producerea de articole pentru stîngaci. O altă cale este dată de fabricarea unui asortiment de bază și de constituirea de subasortimente destinate diferitelor țări, așa cum se întîmplă în prezent cu televizoarele sau chiar cu unele băuturi alcoolice franceze adaptate gustului german, englez etc. Factori cum sînt situația pieței, capacitatea întreprinderii, costurile lansării în fabricație a unei noi producții, costurile adaptării produsului, vor determina dacă trebuie pătruns pe piața potențială cu același produs sau dacă produsul va fi diferențiat potrivit fiecărei piețe. Firma germană Rosenthal realizează porțelanuri pentru aproape toate piețele globului și în aceeași situație sînt mașinile de cusut electrice datorită costurilor ridicate ale lansării producției, în timp ce pentru produsele alimentare, în special adaptarea și diferențierea sortimentelor reprezintă o condiție a succesului.

Politica produsului trebuie să-și găsească coordonatele în creativitate și originalitate, fiindcă nu există concluzii general valabile pentru toate mărfurile și toate piețele.

Prețul

Determinarea prețurilor la export este o operație de o importanță majoră, care afectează toate domeniile marketingului. Strategia prețurilor trebuie să ducă la acceptarea produsului, la situarea exportatorului pe poziție fermă stabilă pe piața respectivă, precum și la obținerea beneficiilor. Strategia se elaborează în funcție de concurența de preț, de cea tehnologică existentă, de cererea pieței, de costurile de producție, de prețul produselor similare și înlocuitoare, de costul promovării și distribuției locale, de politica produsului, de regimul vamal și fiscal și de politica economică a țării în cauză, de stabilitatea monetară și de riscuri etc. Tacticile politicii prețurilor se pot referi la valorificarea priorității tehnice, pe piață prin practicarea unor prețuri ridicate sau dimpotrivă creșterea masivă a vînzărilor prin pătrunderea în adîncime pe o piață pe baza unor prețuri reduse sau pe o cale intermediară între aceste extreme. Întrucît poziția concurenței reprezintă unul din factorii dominanți ai problemei, politica prețului trebuie să fie suplă și „adaptată la teren".

Comunicațiile comerciale

Eforturile de vînzare capătă forme variate de la utilizarea talentului personal al vînzătorului sau intermediarilor și pînă la publicitate și promovare, care nu sînt decît metode pentru vînzarea continuă a produsului. Comercializarea cuprinde diferitele tipuri de publicitate, tîrgurile și pavilioanele, expozițiile, vînzarea prin delegați și alte numeroase mijloace. Politica comunicațiilor comerciale este influențată de tipul de distribuție (distribuție în masă — promovare în masă). Un raport just trebuie stabilit între amploarea promovării și dimensiunile forței de vînzare. Politica comunicațiilor trebuie aleasă în funcție de gradul în care produsul este cunoscut de cumpărătorii potențiali. Publicitatea, de pildă, este în mod esențial o comunicație între producător și cumpărător. Scopul ei nu este numai de a se vinde mai mult, ci, mai ales, ca vînzările să fie cît mai eficace. O comunicație eficientă implică o adaptare a conținutului și exprimării mesajului la mentalitatea, atitudinile și comportamentul consumatorilor. Trebuie, de asemenea, să se țină seama de tradițiile de cumpărare și de distribuire a produselor, de productivitatea mijloacelor promoționale locale, de creativitatea exprimată în design și numele produsului ca și de ușurința sau dificultatea utilizării produsului. Comunicațiile trebuie să difuzeze noile produse cu mesaje eficiente care să sublinieze facilitatea procurării produsului și serviciile oferite consumatorilor (întreținere, reparații, piese de schimb etc.). Politica comunicațiilor comerciale trebuie să asigure o sincronizare a tuturor mijloacelor promoționale folosite.

Marca produsului nu reprezintă numai o simplă cale de identificare a produsului, ci are și o funcție de comunicație: el trebuie să poată fi pronunțat cu ușurință în diferite limbi.

Distribuția

Politica distribuției are ca obiectiv final simplificarea livrării mărfurilor către utilizatorii industriali și către consumatorii finali, precum și crearea unei coincidențe de timp, loc, cantitate, calitate și preț al bunurilor oferite de comerț și cerute de cumpărători. Structura distribuției din fiecare țară este o consecință a numeroși factori instituționali, social-economici, juridici și politici. De pildă, comerțul alimentar este dominat în Franța de micile magazine, în unele țări asiatice de o puzderie de comercianți individuali, care vînd în piețe publice sau pe stradă, în S.U.A. de lanțuri de mari supramagazine.

Există mai multe alternative de distribuții posibile, în funcție de comercializarea aleasă, de frecvența de cumpărare și de cantitățile achiziționate în medie, de natura produsului (bunuri durabile, medicamente, mărfuri perisabile etc.). Politica de distribuție reprezintă, de pildă, opțiunea între recurgerea la o rețea locală, implantarea unei rețele de distribuție, recurgîndu-se la un agent local sau stabilirea unei filiale proprii de vînzare; sau opțiunea între alternativa atragerii clientului de către marfa din magazin (de exemplu: vitrine, etalare interioară, forme rapide de desfacere) sau la împingerea mărfii către clienți (comerț mobil, tonete etc.). Există, de asemenea, tactici de extindere, adaptare sau inovare în distribuție.

Analiza tuturor acestor elemente diferite ale programului de marketing arată cu claritate că diferențele de structuri existente în toate domeniile marketingului nu permit o uniformizare a marketingului mic și că întreprinderea, pentru a fi eficace, trebuie să se adapteze dinamic realităților din piețele clienților potențiali.

Este evident că realizarea unor astfel de programe în unitățile noastre economice cu sarcini de comerț exterior impune existența unui cadru organizatoric adecvat și, bine înțeles, a specialiștilor cu profil bine conturat pe aceste probleme. Experiență pozitivă în acest sens au la ora actuală: Centrala industriei confecțiilor, Centrala industrială de autovehicole, tractoare și mașini agricole, Centrala industriei mătăsii, inului și cînepii etc.

dr. M. C. DEMETRESCU
directorul laboratorului de marketing A.S.E.

---

stituția optimă a produsului nou, în funcție de parametrii elementelor de restricție specifici produselor noastre: standarde, norme de securitate, etc.

• Pentru a ține seama de toți acești factori, de toate aceste standarde naționale și internaționale, trebuie mai întîi să le cunoști. Cum este organizată la dv. această parte a sistemului informațional ?

— Pentru informare și documentare, asupra cererii interne și externe privind conjunctura internațională, Centrala noastră utilizează mai multe surse: 1) culegerea de date din publicațiile specifice ramurii, organizată de serviciul de documentare generală din cadrul centralei; la direcția de export și la serviciul de asimilări este organizată o documentare pe profil; 2) din 3 în 3 ani, pe baza unui program — cadru, organizăm importante schimburi de experiență cu producători din R. S. Cehoslovacia și R. D. Germană; 3) cu sprijinul delegaților noștri la agențiile economice din Italia, Franța, R.F.G. și Spania (țări cu renume în producția de articole casnice), ne procurăm cataloagele unor produse care ne interesează; 4) anual se alcătuiește o echipă de specialiști ai CIACUT și ai comerțului exterior care se deplasează în diverse țări pentru procurarea de mostre; 5) participarea la tîrguri de profil în scopul documentării (fără exponate proprii). De exemplu: tîrgurile de la Paris, Milano, Nürnberg, Leipzig.

Acordăm o mare atenție cunoașterii directe a opțiunilor cumpărătorilor, testării noilor produse prin: a) expoziții și tîrguri comerciale (interne sau externe); b) sondarea produselor aflate deja în magazine (în curînd vom avea două magazine proprii de prezentare și desfacere în Capitală, iar în orașele reședință a fabricilor producătoare, sînt organizate standuri speciale pentru testarea noilor produse. În plus, avem stabilit un program de colaborare cu I.C.E.P. — Institutul de creație și estetică a producției din cadrul M.I.U., prin intermediul căruia organizăm expoziții profilate (recent s-a încheiat la ARTIND expoziția proprie a centralei) la care sînt invitați să-și spună părerea, pe lîngă vizitatorii obișnuiți, grupuri reprezentative ale organizației femeilor, ale creatorilor industriali etc.

Pe baza tuturor acestor elemente, I.C.E.P. a efectuat reproiectarea principalelor noastre produse. În acest fel, centrala a reușit ca, în prezent, să realizeze circa 40% din producția globală cu produse noi și reproiectate. Pînă în 1975 este prevăzut ca acest procent să crească la 90%.

• În ce direcții vedeți posibilă perfecționarea activității de marketing pentru produsele noi ?

— Voi porni de la un exemplu. Acum cîtva timp era o mare cerere internă pentru două produse noi: reșourile cu combustibil lichid, tip „Rapid" și periile rotative de curățat covoare. În urma cercetărilor de marketing, prevăzusem pentru cele două produse o anume evoluție care prezenta o creștere proporțională și, în funcție de evoluția respectivă, stabilisem programul de dezvoltare a capacităților de producție. Comerțul interior însă s-a împotrivit prognozei și a solicitat executarea imediată a unor cantități mult sporite. Cum noi am respins propunerea, s-a apelat la industria locală, dispusă să preia întreaga comandă. Ce a urmat? Cererea reală fiind satisfăcută numai cu o parte din cantitățile realizate, restul produselor au rămas în stoc, iar comenzile comerțului pe încă doi ani au fost anulate. De aici, capacități de producție, reorientate, amînarea programului de dezvoltare, pentru ca ulterior, cînd raportul dintre cerere și ofertă a revenit la normal, să reapară comenzi de producție.

Am prezentat acest exemplu întrucît el denotă — pe lîngă utilitatea practică a disciplinei ferme în strategia produselor noi — necesitatea existenței unei politici unitare de coordonare a producției articolelor casnice, așa cum s-a realizat în alte sectoare ale economiei naționale. În prezent, realizează articole casnice mai multe departamente: M.I.C.M.U.E., M.I.U., UCECOM, CENTROCOOP, UNCAP ș.a., fără a exista un coordonator pe profil (cu excepția aparatelor cu combustibil). Or, acțiunea în curs de desfășurare privind delimitarea și specializarea ramurilor cu tangență, devine mai mult decît salutară în producția articolelor casnice, în contextul amintit. Criteriile ce vor sta la baza măsurilor de specializare — asemănarea produselor și profilarea tehnologiilor — vor permite, în final, delimitarea exactă a coordonatorilor pe fiecare grupă de produse.

Perfectibil este și procesul de urmărire a noilor produse în evoluția lor ulterioară realizării. Service-ul nefiind executat de producător, informațiile primite în prezent privind comportarea post-vînzare a produsului sînt minime. Cooperația meșteșugărească — organizatorul service-ului — ar putea, cred, să extindă legăturile cu noi, dincolo de relațiile stricte privind furnizarea baremului de piese necesare întreținerii și depanării produselor. Informațiile pe care le dețin atelierele cooperativelor și cele posibile de obținut prin intermediul meseriașilor depanatori ne-ar fi deosebit de utile.

Rezultatele de pînă acum, sarcinile de înnoire a producției, puse în fața centralei, ne determină să acordăm, în continuare, o atenție sporită cercetării de marketing — singura cale posibilă în elaborarea unei strategii viabile a produselor noi.

Mihai IONESCU

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Releu fotoelectric

R.F.-1 — releul fotoelectric realizat la Intreprinderea pentru aparate de măsură și control Otopeni este solicitat în domenii variate : numărătoarea pieselor pe benzi rulante, acționarea unor aparate fără atingerea dispozitivelor de comandă (în sălile de operație), protecția muncii pentru cei ce deservesc mașini cu periculozitate sporită. Dintre aparatele asimilate recent la întreprinderea amintită mai notăm manometrul cu membrană de separație și contacte electrice, folosit pentru măsurarea presiunii în instalațiile cu lichide corozive.

● Televizor portabil tranzistorizat

Uzina „Electronica" din București a pus în fabricație televizorul portabil, tranzistorizat. Aparatul este prevăzut cu un ecran cinescop autoprotejat, cu diagonala de 31 cm. antenă telescopică, borne pentru audiție la cască și dispozitive pentru alimentare, atît de la rețea (110 sau 220 V) cît și de la baterie. Caseta este executată din materiale pastice și placă cu imitație de furnir sau piele.

● Agregate complexe pentru minerit

Uzina „Unio" din Satu Mare a livrat minerilor de la Lupeni un transportor cu raclete blindat, de tip greu, socotit cel mai mare și mai complex utilaj de acest fel fabricat în țară. Banda, cu o lungime maximă de 240 de metri, poate transporta 250—300 de tone cărbune pe oră. Prin performanțele sale, acest transportor se situează în rîndul celor mai apreciate utilaje de acest fel existente astăzi în lume.

● Inlocuitor al bumbacului

Bumbacul poate fi înlocuit cu rezultate excelente printr-un amestec de melană cu fibre celulozice, suplu și durabil, realizat de specialiștii întreprinderii „Dacia" din Capitală. Pentru imprimarea și apretarea produselor realizate din amestecul de fire amintit sînt folosite în exclusivitate substanțe românești, realizîndu-se astfel importante economii valutare.

● Plafonul fonoabsorbant pentru țesătorii

Primul plafon fonoabsortant pentru țesătoriile dotate cu războaie clasice a fost realizat de specialiștii Institutului de proiectări pentru industria ușoară. Noul tip de plafon, format din casete de o construcție specială care se prind de tavanul existent, asigură o reducere a nivelului de zgomot cu 7—8 decibeli

Brevete

● În cadrul Combinatului pentru exploatarea și industrializarea lemnului din Bacău se aplică cu succes brevetul de invenție nr. 54 716 care se referă la o **nouă placă din fibre de lemn de foioase tari,** cu caracteristici fizico-mecanice superioare rezistentă la intemperii. Lemnul utilizat poate fi în totalitate necojit și în sortimente inferioare, ca lemn subțire, crăci, deșeuri, fără diminuarea calității plăcilor.

● În cadrul industriei de morărit și panificație se aplică, cu succes, brevetul de invenție nr. 54 821 care se referă la un **agregat pentru spălarea continuă a lădițelor de ambalare,** în special a acelora din materialul plastic folosite pentru depozitarea și transportul produselor de panificație.

● **Instalația pentru montarea suprastructurii podurilor mari din tronsoane prefabricate,** executate din beton comprimat, se aplică în cadrul Întreprinderii construcții speciale transporturi din București și formează obiectul brevetului de invenție nr. 55 187. Ea efectuează toate operațiile de ridicare de la locul de turnare al tronsoanelor prefabricate și de transport.

● Uzina „Neptun" din Cimpina este titulara brevetului nr. 55 254 care se referă la un **dispozitiv de acționare a ferestrelor oscilante,** astfel încît să fie posibilă modificarea unghiului de înclinare al ferestrei dispuse în pereții laterali ai unor clădiri, cum ar fi o hală industrială sau o seră. Dispozitivul prezintă avantajul de a asigura atît o manipulare precisă a ferestrelor, cît și menținerea acestora în poziția dorită.

● La Întreprinderea agricolă de stat Murfatlar, județul Constanța, se aplică brevetul de invenție nr. 55 207 care se referă la o **instalație de transport continuu folosită la stațiile de sortare a strugurilor de masă.** Instalația permite o creștere deosebită a productivității muncii și conduce la îmbunătățirea condițiilor de lucru.

studii și analize

Cale liberă valorilor materiale în circuitul economic

O RADIOGRAFIE A STRUCTURILOR ȘI IMOBILIZĂRILOR ÎN INDUSTRIA BUCUREȘTEANĂ

DEZVOLTAREA în ritm accelerat a economiei noastre naționale, realizarea înainte de termen a sarcinilor planului cincinal în condițiile creșterii generale a eficienței economice — obiective majore subliniate de Conferința Națională a Partidului din iulie 1972 — necesită perfecționarea modului de gospodărire a mijloacelor circulante, pentru a căror finanțare sînt alocate importante fonduri din venitul național. Pentru a ilustra efectele pozitive ale utilizării raționale a acestor fonduri, este concludent să menționăm că **accelerarea numai cu 2 zile a vitezei de rotație a mijloacelor circulante în industria republicană permite realizarea producției planificate pe acest an cu un volum de mijloace circulante mai redus cu circa 2 miliarde lei.**

În legătură cu această cerință, la plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu secretarul general al partidului, sublinia : **„O problemă esențială a creșterii eficienței economice este accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție și circulație. În economia noastră se manifestă încă fenomene de imobilizare a resurselor materiale și financiare în stocuri supranormative de materii prime, de producție neterminată, semifabricate și produse finite Este necesar să luăm toate măsurile pentru a repune rapid în circuitul economic toate valorile, combătînd cu hotărîre orice manifestări de gospodărire nerațională a avuției naționale".**

● Evoluția imobilizărilor — o curbă ascendentă

SARCINILE privind concentrarea eforturilor pentru înlăturarea imobilizărilor de fonduri sînt pe deplin valabile și în condițiile concrete ale economiei municipiului București, cu atît mai mult cu cît se înregistrează o tendință de creștere. Datele statistice pe ansamblul întreprinderilor industriale ale municipiului scot în evidență următoarea dinamică a imobilizărilor de fonduri :

Tabelul nr. 1

	Imobilizări de fonduri reflectate în credite restante	din care în stocuri supranormative de valori materiale
31.XII.1971	100	100
31.III.1972	129	156
30.VI.1972	110	116
30.IX.1972	98	129
31.XII.1972	165	251
31.III.1973	171	234

După cum rezultă din datele prezentate mai sus, imobilizările de fonduri descriu o curbă ascendentă, îndeosebi cele generate de stocuri supranormative, cu importante efecte negative prin scoaterea din circuitul productiv a unor considerabile valori (materii prime, materiale, producție neterminată, produse finite etc.), însumînd multe zeci de milioane de lei.

Evoluția este diferită de la o ramură la alta, ceea ce se poate vedea din tabelul nr. 2.

Considerăm că nu sînt întemeiate și nici în concordanță cu actualele exigențe „explicațiile" unor cadre de conducere și economiști din unități, potrivit cărora situația nu poate prezenta motive de îngrijorare din moment ce volumul stocurilor supranormative din aceste unități a crescut într-o proporție mai mică decît volumul producției. Lipsa de consistență a unor asemenea afirmații este ușor de demonstrat deoarece, după cum se știe, însuși nivelul stocurilor normate și al normativelor de mijloace circulante este dimensionat în raport și cu creșterea planificată a volumului producției, astfel încît sporului de producție îi corespunde — în condițiile menținerii vitezei de rotație din perioadele precedente — o creștere a normelor de stoc și normativelor, dar în nici un caz a supranormativelor. Situația Uzinei de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare, de exemplu, care nu a înregistrat din trimestrul II.1972 imobilizări în stocuri supranormative în condițiile creșterii producției, ca și a altor unități industriale, infirmă păreri de natura celor enunțate mai sus.

31.XII.1971 = 100 — Tabelul nr. 2

Ministerul	31.III 1972	30.VI 1972	30.IX 1972	31.XII 1972	31.III 1973
M.I.C.M.G. și M.I.C.M.U.E.	216	173	123	264	211
M.I.Ch.	118	71	188	263	176
M.E.F.M.C.	68	74	73	153	165
Consiliul popular al municipiului București	90	89	91	127	108

Reține atenția că sporirea stocurilor supranormative la unele din marile unități ca uzinele „23 August", „Autobuzul", uzina „Vulcan" etc. are loc în perioada cînd se elaborează și, în mare măsură, se realizează graficele de lichidare a imobilizărilor. Cu alte cuvinte, imobilizărilor lichidate le iau locul altele, uneori într-un volum sporit, fenomen ce se explică prin insuficienta preocupare pentru activitatea de prevenire, de eliminare a cauzelor generatoare de imobilizări.

În scopul înlăturării unor importante neajunsuri din acest domeniu, în ultima perioadă au fost luate numeroase măsuri **pentru asigurarea unei mai mari stabilități a indicatorilor de plan prin stabilirea și cunoașterea din timp de către fiecare unitate a sarcinilor pe întregul cincinal și pe fiecare an în parte, nominalizarea integrală a tuturor sortimentelor pînă la acoperirea nivelului valoric al planului de producție și înlăturare, pe această cale, din practica planificării a pozițiilor global-valorice fără acoperirea în sortimente exprimate fizic, ceea ce crea numeroase dificultăți, nominalizarea tuturor investițiilor și elaborarea din timp și completă a documentațiilor tehnice ale acestora etc.**

Practica demonstrează însă că efectele pozitive ale acestor măsuri nu sînt peste tot pe deplin valorificate, sînt încă frecvente cazuri cînd nu sînt precizate analitic — pe bază de documentații tehnice aprobate — toate necesitățile de utilaje, echipamente, materiale și altele. Deși situația s-a îmbunătățit considerabil față de perioadele precedente, se produc uneori însemnate întîrzieri în contractarea desfacerii producției, contractele economice au uneori un conținut general, lipsit de elemente concrete.

Ca urmare, **planurile de aprovizionare sînt elaborate de unele unități prin aprecieri subiective**, rupte de realități, și, drept consecință, uneori sînt achiziționate utilaje, materii prime și materiale care se dovedesc ulterior a nu fi necesare, în timp ce unele necesități reale nu pot fi satisfăcute. La Uzina „Automatica" de exemplu importantul stoc supranormativ de materiale existent la 31 martie a.c., s-a format în mare măsură datorită faptului că unitatea, neprimind din timp comenzile și documentațiile tehnice din partea beneficiarilor, mai cu seamă pentru grupa de produse „panouri pentru amortizare", continuă să dimensioneze și să efectueze aprovizionările de materiale pe bază de date statistice privind realizările perioadelor precedente. Constatarea este valabilă, mai cu seamă pentru materiale din import și pentru Uzinele „Grivița roșie", „23 August", „Vulcan" etc.

● Lipsa de răspundere a unor furnizori costă... milioane

PROFILAREA și specializarea producției industriale amplifică considerabil gradul de interdependență dintre întreprinderi și face să crească însemnătatea realizării obligațiilor reciproce, ale căror principale coordonate sînt definite în regimul juridic al contractelor economice. Problema capătă noi valențe, semnificații și dimensiuni în condițiile specifice ale anului 1973 — anul hotărîtor în realizarea cincinalului înainte de termen — cînd riguroasa respectare a disciplinei contractuale trebuie să caracterizeze întreaga noastră viață economică.

Nu ne propunem să dezbatem cauzele nerespectării obligațiilor contractuale și nici implicațiile în lanț, pe multiple planuri, pe care le generează. Ne limităm să arătăm că nelivrarea la termenele stabilite, în cantitățile și structura sortimentală a materialelor contractate, fenomen care — din păcate — are o frecvență destul de mare, deregleaza normala desfășurare a procesului de producție la întreprinderile beneficiare și afectează nemijlocit realizarea sarcinilor de plan.

Acestea sînt principalele cauze care au contribuit ca la sfîrșitul trimestrului I. a.c., să se înregistreze însemnate stocuri supranormative de materiale la FMUAB, „Electronica", Uzina de cinescoape, Uzina mecanică de utilaj chimic, uzina „Vulcan", Uzina de pompe București, datorită neonorării obligațiilor contractuale de către unii furnizori de materiale, a fost nevoită să modifice în trim. I. a.c., structura sortimentelor programate pentru fabricație și din această cauză materiale în valoare de 3 milioane lei, aprovizionate în concordanță cu prevederile planului, au amplificat volumul imobilizărilor în stocuri supranormative. Dar adevărul este că exemplul prezentat nu are un caracter singular, deoarece **lipsa de ritmicitate, asaltul în producție, generat, în mare măsură, de unele dereglări în aprovizionare, este un fenomen care cuprinde în aria sa de acțiune destul de multe întreprinderi.** Adăugată la unele neajunsuri organizatorice proprii, lipsa de răspundere a unor furnizori care ignoră prevederile contractuale, perturbînd astfel desfășurarea normală a fabricației la partenerii lor, este inevitabil însoțită de fenomenul lipsei de ritmicitate și de suprastocare a produselor. Create în astfel de circumstanțe, stocurile de produse la sfîrșitul trimestrului I. a.c., au depășit prevederile normativelor cu peste 18 mil. lei la uzina „Automatica", cu 13,5 mil. lei la F.M.U.A.B., cu 2,6 mil. lei la I.R.M.E. etc.

A devenit obișnuită în practica analizelor economico-financiare „explicația" prin care se încearcă minimalizarea efectelor negative ale stocurilor supranormative de produse, formate în condițiile fabricării în ultima decadă a lunilor a peste 60% din întreaga producție marfă a lunii, argumentîndu-se că această situație are un caracter temporar, fiind înlăturată prin livrarea produselor în prima parte a lunii imediat următoare.

Încălcarea disciplinei contractuale în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, cu multiplele sale implicații negative, nu poate fi ferm și eficace combătută atîta timp cît unele întreprinderi nu-și valorifică dreptul legal de a pretinde penalități și despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, inclusiv pentru beneficiile nerealizate — datorită nerespectării contractelor de către unii furnizori. Practicarea unor astfel de concesii neprincipiale în virtutea unei concepții eronate a menținerii „bunelor relații" cu partenerii, mai ales în situațiile cînd furnizorul și beneficiarul fac parte din aceeași centrală industrială sau minister, trebuie combătută cu fermitate, deoarece

→

● Obligațiile contractuale nu sînt facultative

● Concesii neprincipiale pentru păstrarea „bunelor relații"

● Implicații financiare în lanț și „explicațiile" unor cadre de conducere.

(Urmare din pag. 8)

afectează normele legalității socialiste și principiul potrivit căruia realizarea exemplară a obligațiilor asumate prin contracte nu are un caracter facultativ, ci este o îndatorire legală.

● Restanțe la capitolul „cooperare"

UNA DIN PRINCIPALELE cauze ale imobilizărilor valorilor materiale se referă și la anumite **dereglări în realizarea planului de cooperare între unități.** După cum se știe, în condițiile dezvoltării accelerate a tuturor ramurilor, promovării multilaterale a progresului tehnic, modernizării producției, sporirii productivității muncii, se amplifică și se diversifică legăturile de cooperare. Avantajele dezvoltării cooperării au permis ca an de an, mai ales în ramura construcțiilor de mașini, producția realizată prin cooperare de către uzinele specializate să dețină o pondere și un volum tot mai mare.

Pentru a stimula dezvoltarea în continuare a multiplelor forme de cooperare și a beneficia din plin de toate avantajele economice pe care le oferă, se impune o riguroasă respectare a prevederilor planurilor de cooperare. Continua perfecționare a relațiilor de cooperare este de neconceput fără sprijinul tuturor întreprinderilor cooperatoare, în scopul realizării succesiunii normale a procesului de asamblare a produselor. Este suficient ca numai una din numeroasele întreprinderi ce cooperează la fabricarea unui produs să nu-și realizeze ritmic planul de producție și livrare pentru ca producția uzinei coordonatoare să intre în impas. De exemplu, stocurile supranormative de la finele trimestrului I a.c. la Uzina „Autobuzul" se datoresc, în mare măsură, nerealizării planului de producție la autobuze decît în proporție de 95%, iar la autoutilitare numai 88%, ca efect al neîndeplinirii obligațiilor de către Uzina mecanică Muscel care, față de prevederile pe luna martie a.c. ale graficului de cooperare de a livra 715 buc. motoare 208 B și C export, a expediat numai 574 buc., din care 39 buc. chiar în ziua de 31 martie a.c.

Respectarea riguroasă a termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție, problemă de mare însemnătate în actualul cincinal, ținînd seama de faptul că o parte importantă a producției planificate urmează a se realiza pe seama acestora, este — de asemenea — una din principalele căi de prevenire a imobilizărilor de fonduri. Nu de puține ori suprastocarea materiilor prime și materialelor are la origine nerealizarea planului de producție datorită nepunerii în funcțiune, la termenele stabilite, a noilor capacități.

Deși în economia municipiului București au fost obținute rezultate bune în realizarea planului de punere în funcțiune, trebuie menționat că la 31 decembrie 1972 nu au început să producă 23 capacități de producție industriale noi, iar din cele 7 reprogramate în trimestrul I a.c. nu s-a realizat nici una. La Uzina de mașini grele, unitate la care imobilizările de fonduri în stocuri supranormative înregistrează un volum ridicat, nerealizarea decît în proporție de 96,1% a planului producției globale pe trimestrul I a.c. se datorește în mare măsură neintrării în funcțiune cu întreaga capacitate a halei de degroșări, din care cauză nu s-au executat 1580 tone piese eboșate. La Fabrica de cabluri și materiale electroizolante — București, datorită nepunerii în funcțiune la termenul deja replanificat a podului rulant pentru încărcarea produselor în vagoane și autocamioane, produse în valoare de mai multe milioane de lei nu au putut fi livrate, regăsindu-se în stocurile supranormative de la sfîrșitul trimestrului. Este cu adevărat paradoxală situația creată : colectivul fabricii a depus eforturi încordate pentru a realiza produsele necesare beneficiarilor, dar ele nu au putut ajunge la timp la destinație deoarece nu au putut fi încărcate în mijloacele de transport.

Situația impune, fără îndoială, o reexaminare critică a termenelor restante și, în legătură cu aceasta, elaborarea și aplicarea unor energice măsuri destinate intensificării ritmului de lucru pe șantiere, încheierii și punerii în funcțiune a lucrărilor prin achiziționarea și montarea tuturor utilajelor, asigurarea forței de muncă necesară desfășurării activității într-un ritm normal, efectuarea probelor tehnologice, astfel încît materiile prime și materialele aprovizionate să parcurgă circuitul productiv, eliminîndu-se stocurile supranormative.

● Adăpost comod la umbra aprovizionărilor excesive

ÎN ANSAMBLUL cauzelor fenomenelor de suprastocare a materialelor, una dintre cele mai nocive este **tendința unor întreprinderi care, urmărind să se pună la adăpost de eventualele greutăți ce le-ar putea întîmpina în procurarea unui material, practică aprovizionări excesive, neraționale, în neconcordanță cu cerințele reale ale activității lor.** Nefiind necesare fabricației, materialele aprovizionate, imobilizează fonduri și privează alte întreprinderi de posibilitățile procurării lor. Datele statistice referitoare la asemenea aprovizionări consemnează la 31.III.1973 existența unor însemnate stocuri supranormative de materiale la uzina „Policolor", „Biofarm", „Automatica", la Grupul industrial de articole tehnice din cauciuc.

Se înțelege că în activitatea complexă a unei întreprinderi pot apărea, din diferite cauze, modificări în volumul și structura fabricației, care fac necesară reconsiderarea necesarului de aprovizionat. Efectele negative al unor asemenea situații imprevizibile pot fi însă prevenite sau diminuate periodic, dacă sînt supuse unor analize aprofundate în vederea actualizării datelor privind necesarul de aprovizionat și se fac în termen legal intervenții energice pentru a se renunța sau a se reduce, corespunzător noilor necesități, unele cantități prevăzute în contractele de aprovizionare. Legea contractelor economice constituie un cadru juridic propice și instituționalizează măsuri pentru a imprima mai multă mobilitate și operativitate procesului aprovizionării tehnico-materiale, și a-l integra organic necesităților organizării și conducerii producției. Din păcate, nu întotdeauna sînt judicios folosite avantajele acestei legi pentru a redimensiona aprovizionările în funcție de situația concretă și a preveni astfel fenomenele de aprovizionare excesivă.

Cît privește practica premeditată a aprovizionărilor în plus, în vederea înlăturării unor eventuale dificultăți generate de anumite dereglări în aprovizionare, este util să reamintim că — potrivit actualelor norme metodologice — stocul maxim normat, element important în fundamentarea necesarului de aprovizionat, conține în structură și stocul de siguranță a cărui principală funcție este de a asigura continuitatea producției în condițiile întreruperii sau reducerii aprovizionării din cauze independente de activitatea unității.

Accelerarea ritmului de valorificare a stocurilor supranormative prin introducerea lor mai operativă în circuitul economic productiv face necesară **perfecționarea sistemului informațional.** Deși problema a suscitat discuții și au fost întreprinse unele măsuri, cum este, de pildă, apariția săptămînală a Suplimentului revistei „Viața economică", totuși, după opinia noastră, nu există în prezent un sistem informațional organizat care să faciliteze circulația datelor pe economie, iar întreprinderile interesate să poată cunoaște operativ și exact la ce unități economice stocurile supranormative și disponibile conțin materii prime, materiale care le sînt necesare, în ce cantități și care sînt caracteristicile lor tehnice. Listele și cataloagele cu materii prime și materiale, piesele de schimb nu conțin suficiente elemente concrete, nu sînt permanent actualizate și mai cu seamă au o circulație foarte restrînsă, limitată — de obicei — la unitățile din cadrul centralei industriale respective sau — în cel mai bun caz — din cadrul ministerului, ceea ce îngustează considerabil posibilitățile de identificare a eventualilor clienți.

Organizarea și funcționarea unui control preventiv și ierarhic operativ eficace constituie instrumente importante în preîntîmpinarea aprovizionărilor excesive, necorelate cu cerințele reale ale activității. Salariații însărcinați să exercite — în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare — aceste pîrghii de control din interiorul fiecărei unități asupra operațiilor de aprovizionare trebuie să manifeste o exigență sporită în examinarea și certificarea fiecărei comenzi, supunînd unei minuțioase analize toate elementele de fundamentare a necesității și oportunității aprovizionărilor, dimensionarea optimă a acestora, precum și justa eșalonare în timp a aprovizionării.

Renunțarea la existența distinctă a compartimentelor specializate de control preventiv și, în legătură cu aceasta, reorganizarea exercitării acestor atribuțiuni, ca efect al aplicării amplelor măsuri organizatorice prevăzute de recentele decrete, trebuie să conducă nu la slăbirea, ci la consolidarea controlului preventiv prin creșterea răspunderii tuturor angajaților cu atribuții în domeniul planificării și efectuarea aprovizionării tehnico-materiale și al desfacerii produselor.

Emil CIOFLAN
Gh. VASILESCU
M. CALMAN

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Piața produselor conservate prin frig

UN COLOCVIU internațional avînd ca temă „Consumatorul și piața produselor conservate prin frig", ținut recent la Paris, a avut ca obiect discutarea unor probleme legate de deprinderile de consum, comercializarea, conservarea și echipamentul necesar depozitării produselor congelate.

Din referatele prezentate de zece țări participante (Anglia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Italia, Norvegia, R. F. Germania, Suedia și Israel) a rezultat că cei mai receptivi consumatori de produse congelate se găsesc în Israel unde consumul mediu anual pe un locuitor a fost de 18,5 kg în 1970 și 23,7 kg în 1971. In ordinea consumului urmează Elveția (14,6 kg în 1971, față de 12,8 kg în 1970), Danemarca (8 kg în 1971, față de 6,4 kg în 1970), Norvegia (7,4 kg în 1971, față de 6 kg în 1970). Suedia (5,3 în 1971, față de 4,6 în 1970).

De remarcat că în țări ca Israel, Danemarca, Elveția și Norvegia consumul de produse congelate reprezintă circa 4% din bugetul alimentar. În Suedia și Danemarca circa 50% din consumatori efectuează cumpărături de produse congelate cel puțin o dată pe săptămînă, față de 20—25% în Franța și R.F.G.

Ținînd seama de ritmul în continuă creștere al dotării cu congelatoare și refrigeratoare în toate țările lumii, se poate aprecia că piața produselor conservate prin frig va cunoaște o dezvoltare din ce în ce mai mare.

— Răspunde Fabrica de frigidere Găești —

„Opțiuni neluate în considerație"

REFERINDU-SE la nota cu acest titlu, apărută la această rubrică (nr. 18), tov. ing. Toma Nuță, directorul Fabricii de frigidere din Găești, ne-a scris următoarele :

„Am livrat unităților Ministerului Comerțului Interior (din țară — inclusiv din București), un număr de 4860 frigidere în luna aprilie și 3800 pînă la 16 mai. Programul de fabricație al lunii în curs este fixat numai pentru fridigere de 240 litri, respectiv Frigero lux.

Întrucît frigiderele de 140 l și 180 l sînt solicitate mai puțin, ar fi bine ca Ministerul Comerțului Interior să revină la contractul inițial în sensul măririi numărului de frigidere de 240 l și diminuării corespunzătoare a celorlalte cantități. De altfel, contractul pentru anul 1973, la frigidere de 240 l, prevede numai 20 000 bucăți, cantitate care va fi livrată pînă la sfîrșitul lunii iunie ac".

AGRORAMA

● Păduri programate

În cadrul Laboratorului de cibernetică a naturii din cadrul Academiei agricole de la Moscova a fost elaborată o teorie cu ajutorul căreia, prin intermediul mașinilor electronice de calcul, se poate stabili ce specii de arbori sînt cele mai potrivite pentru diferite zone și care din ele se vor încadra cel mai armonios în peisajul înconjurător. Folosind metoda respectivă, oamenii de știință din Moscova au elaborat hărți pentru plantarea programată a pădurilor viitorului.

Pădurile programate produc anual 10—12 metri cubi de cherestea la hectar față de 1—2 mc cît se obțin în pădurile obișnuite. În acest fel a fost descoperită metoda păstrării nealterate a biosferei. Primele păduri programate au și fost plantate în jurul Moscovei, în nordul zonei europene a U.R.S.S. și în alte regiuni.

● Compensare

UN studiu întreprins la Stațiunea de cercetări piscicole — Tulcea (autor Rodica Teodorescu-Leonte) relevă corelația biologică existentă între crap și babușcă, specii cu mare valoare economică. Astfel, dacă producția medie anuală de crap obținută în Delta Dunării a fost în perioada 1950—1960 de 1500 t, în deceniul următor media anuală a fost de circa 325 t. (Se reflectă astfel modificarea condițiilor de reproducere și creștere a puietului ca urmare a îndiguirilor masive efectuate în lunca Dunării — pepiniera naturală a Deltei Dunării pentru peștii semimigratori și în special pentru crap). Reducerea simțitoare a densității populației de crap din deltă are ca urmare o creștere importantă a densității populației de babușcă. Producția medie realizată în anii 1950—1960 a fost de 1150 t anual, în timp ce în perioada 1960—1970 producția medie anuală de babușcă s-a dublat, fiind de circa 2400 t.

● Eficiența agriculturii în R.D.G.

Studiul dinamicii producției de cereale în ultimele două decenii relevă că, la începutul anilor '50, pentru producția a 100 kg de grîu erau necesare 6—7 ore de muncă, la începutul anilor '60—2—3 ore, iar în prezent numai 35—40 minute. Costurile de producție a unui chintal de grîu în această perioadă au evoluat astfel: 26,7 mărci, 19,3 mărci și 13,9 mărci.

Creșterea productivității muncii în producția de cereale, ca și reducerea costurilor de producție se datorește utilizării mașinilor moderne pentru executarea lucrărilor agricole și transport, precum și faptului că, în ultimele două decenii, au crescut substanțial recoltele de cereale. De pildă, producția de grîu la hectar, care în anii 1948—1952 era de 26,2 q. în prezent depășește 35 q.

● Cercetări în domeniul agriculturii

Grupul consultativ de cercetări agricole internaționale, organ care funcționează sub egida F.A.O., P.N.U.D. și B.I.R.D., urmează să dispună în acest an de un fond de aproape 24 milioane de dolari, realizat prin contribuția țărilor și organizațiilor membre.

Cea mai mare parte a acestui fond este destinată finanțării activității a șase centre de cercetări agricole internaționale, ale căror lucrări urmăresc îndeosebi îmbunătățirea cantitativă și calitativă a producției alimentare în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Este vorba aici de Institutul internațional de cercetări în domeniul culturii orezului (din Filipine), de Centrul internațional pentru ameliorarea grîului și porumbului (Mexic), de Centrul internațional de agricultură tropicală (Columbia), de Institutul internațional de agricultură tropicală (Nigeria). de Centrul internațional pentru cultura cartofului (Peru) și de Institutul internațional de cercetări agronomice pentru zona tropicelor semi-aride (India).

dezbateri V.E.

SPECIALIZARE — COOPERARE, ATRIBUTE MAJORE ALE CENTRALELOR INDUSTRIALE

• Concluzii pe marginea unei ample dezbateri. • Măsuri ce se impun a fi luate de organele centrale • Rezolvarea unor cerințe realiste — contribuție importantă la perfecționarea mecanismului cooperării, cu influențe pozitive asupra stimulării introducerii progresului tehnic, creșterii producției, productivității muncii și reducerii costurilor de producție.

ÎN ANII DIN URMĂ, și mai ales în perioada 1972—1973, „Viața economică", a organizat largi **dezbateri și anchete** *privind* **modalitățile de perfecționare a profilării, specializării și cooperării** *între întreprinderi, factori de o deosebită importanță în valorificarea cu maximă eficiență a potențialului de care dispun și înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan. În multe din materialele publicate au fost relevate o serie de fenomene negative ce mai persistă și care îngreunează procesul de specializare — cooperare ; concomitent, a fost larg popularizată experiența pozitivă, unele inițiative soldate cu bune rezultate economice, și reținute numeroase propuneri și sugestii în sprijinul dezvoltării procesului de specializare și întărirea cooperării între întreprinderi, și centralele industriale. În dorința de a contribui la rezolvarea unor neajunsuri ce se mai mențin, prezentăm în numărul de față principalele critici și propuneri formulate de specialiști în articolele publicate, cît și un amplu articol de sinteză — care sugerează unele direcții de perfecționare și măsuri ce ar trebui precizate în perspectivă.*

CE S-A CRITICAT

• *lipsa unor studii* **asupra ponderii profilării în perspectivă a activității unei întreprinderi, în sensul de a se cunoaște pînă la ce nivel este eficient să se meargă cu specializarea — în totalitate sau parțial ;**

• **existența unor** *necorelări între capacitățile de producție* **ale partenerilor, datorate nedezvoltării unor unități specializate în pas cu nivelul producției atinse de beneficiar ;**

• **tendința unor întreprinderi de a-și** *integra întreaga producție,* **indiferent de consecințele economice, ignorînd sprijinul ce il pot primi din partea unităților specializate ;**

• **nerespectarea** *termenelor contractuale* **de către unii subfurnizori, care preferă să plătească „penalizări", întrucît în cadrul unui an de plan selectează și execută numai produsele cele mai eficiente ;**

• *indicatorul cheltuieli la 1000 lei producție marfă acționează împotriva dezvoltării relațiilor de cooperare* **întrucît, neexistînd reglementări speciale ; fiecare unitate urmărește să obțină beneficii cît mai mari uneori în detrimentul alteia, indiferent dacă pe parcurs, costurile de producție la ansamblele executate în cooperare, au înregistrat reduceri ;**

• **lipsa unor** *acte normative* **care să pună pe principii noi relațiile de cooperare, în special între centralele industriale, aceasta cu atît mai mult cu cît vechile consilii coordonatoare pe produse și-au încetat puterea de intervenție ;**

• **inexistența unor** *strategii de dezvoltare* **a unor produse solicitate în cadrul colaborărilor ;**

• *avizarea STE-urilor* **și a proiectelor pentru dezvoltările unităților specializate durează adesea foarte mult, lucru ce îngreunează adaptarea rapidă la cerințele noi sau suplimentare solicitate în cadrul relațiilor de cooperare ;**

• **producătorii nedispunînd de** *cataloage* **cu fabricatele ce le realizează, n-au capacitatea să-și impună produsele în competiție cu altele — întrucît acestea, cît și calitățile lor, nu sînt cunoscute.**

CE S-A PROPUS

• **În ce privește specializarea se propune a se avea în vedere :**

— *specializarea organologică,* **adică descompunerea produselor în organe și elemente componente și concentrarea producției de astfel de ansamble în unități de producție specializate ;**

— *specializarea tehnologică,* **adică descompunerea procesului de producție în operații tehnologice, efectuate cu ajutorul acelorași metode de fabricație și specializarea uzinelor pentru aplicarea uneia sau alteia dintre aceste metode ;**

• **direcțiile de** *îmbunătățire a profilării,* **de adîncire a** *specializării* **organologice și tehnologice să fie riguros respectate cu ocazia proiectării noilor fabrici, sau a dezvoltării unităților existente ;**

• *tipizarea* **execuției unor produse să plece de la producător, și nu de la client ;**

• **necesitatea ca fiecare întreprindere industrială să aibă propriul** *catalog* **de produse ;**

• **crearea unor unități specializate, în** *prestarea de servicii* **pentru industrie.**

• **organizarea lucrărilor de cooperare între întreprinderile subfurnizoare și întreprinderea** *furnizor general* **pe baza decontării la prețuri speciale de cooperare, calculate cu o marjă minimă de beneficii, eventual cu beneficii zero ; suma totală a beneficiilor s-ar realiza la livrarea produsului final, fiind înregistrată de centrala furnizoare și redistribuită după contribuția adusă de subfurnizori ;**

• **să se prevadă** *dezvoltarea specializării și cooperării* **chiar** *în planurile anuale și de perspectivă* **ale economiei naționale ;**

• *revizuirea unor STAS-***uri și punerea lor de acord cu standardele internaționale, în scopul creării condițiilor de a putea tipiza produsele executate după licențe străine, spre a satisface mai bine nevoile beneficiarilor interni ;**

• **să fie înlocuit sistemul actual de a stabili sarcinile de plan în tone sau milioane bucăți/an cu metoda** *emiterii de repartiții* **pe repere, calități și cantități ;**

• **introducerea ca** *sarcină obligatorie de plan a programelor de cooperare ;* **nerealizarea acestora să fie considerate ca nerealizarea de plan pe anul în curs, cu consecințele ce decurg de aici.**

COORDONATE PRINCIPALE, DIRECȚII DE ACȚIONARE, MĂSURI

AMPLA DEZBATERE asupra problemelor profilării, specializării și cooperării, care s-a desfășurat în paginile revistei „Viața economică", a scos în evidență faptul că — independent de varietatea aspectelor acestei probleme și de optica diferită prin care ea a fost abordată — există, practic, un acord unanim asupra cîtorva aspecte esențiale și anume :

1 AVANTAJELE SPECIALIZĂRII. — În cursul dezbaterii au fost evidențiate cele două laturi fundamentale ale avantajelor specializării : latura **economică** și latura **tehnică.** A reieșit clar că **specializarea trebuie să fie, în general, rezultatul unei opțiuni cu caracter economic, care pornește de la compararea costurilor de producție între varianta în care o anumită piesă sau operație se execută în întreprinderea proprie, sau varianta de a recurge la un subfurnizor de specialitate.** Este însă tot atît de clar că, în ipoteza unei diviziuni accentuate a muncii, a unei specializări adîncite, se creează posibilități favorabile pentru reducerea costurilor de fabricație și că, prin urmare, specializarea rațională a fabricației prezintă avantaje economice pentru producător.

Dar printre ideile puse în discuție, a fost susținută și opinia că avantajele specializării depășesc cadrul limitat al cheltuielilor directe de producție. S-a afirmat, pe bună dreptate, că **specializarea trebuie privită ca o condiție de bază pentru asigurarea competitivității, pentru fabricarea unor produse la nivelul tehnicii celei mai avansate, pentru satisfacerea cu maximum de operativitate a cerințelor, în continuă evoluție, ale beneficiarilor de utilaje tehnologice, de mijloace de transport** ș.a. Au fost scoase în evidență efectele favorabile ale specializării asupra concentrării concepției inginerești, ceea ce facilitează cunoașterea aprofundată a produselor pentru care întreprinderea este specializată și menținerea acestora printre produsele cu performanțe de vîrf, ca și faptul că **specializarea mărește adaptabilitatea la variația cerințelor pieței și mărește viteza de înnoire a produselor.**

2. DIRECȚIILE DE SPECIALIZARE. — Participanții la dezbatere au expus numeroase exemple concrete prin care promovarea specializării a dus sau ar putea duce la însemnate efecte economice. Toate exemplele pot fi încadrate în una din cele trei „linii" de efectuare a diviziunii muncii între întreprinderi și anume :

— **specializarea organologică,** în care uzinele sînt specializate în fabricația de elemente (organe) cu funcționalitate similară (de exemplu : motoare cu ardere internă, aparate hidraulice, organe de asamblare ș.a.) ;

— **specializarea tehnologică,** în care uzinele sînt specializate pentru aplicarea unei anumite metode de fabricație (de exemplu : turnătorie, forje, prelucrări mecanice de un anumit gen ș.a.) ;

— **specializarea serviciilor,** de fapt o subspecie a specializării tehnologice, în care unele întreprinderi sînt specializate în prestarea de servicii pentru industrie (de exemplu : fabricația de scule, reparația de mașini-unelte, transporturile etc.).

Specialiștii care au fost consultați au evitat să-și exprime preferința pentru una sau alta dintre aceste „linii de orientare". Într-adevăr stabilirea unor „rețete de specializare", chiar cu aplicare limitată la o anumită etapă de dezvoltare sau la o anumită zonă geografică, riscă să conducă la soluții greșite dacă nu se ține seama de ansamblul de factori care determină creșterea economică în industrie, factori de natură tehnică, economică și de marketing.

Cu toate acestea, **dezbaterea a permis să se rețină unele concluzii cu interes practic.** Așa, de exemplu, mai mulți exponenți ai Centralei industriale de autovehicule, tractoare și mașini agricole au susținut necesitatea dezvoltării fabricației în acest domeniu pe principiul specializării organologice, respectiv a dezintegrării fabricației marilor uzine care realizează produsele finale și concentrării producției de ansamble și piese comune tuturor vehiculelor autopropulsate, autoturisme, autoutilitare, autocamioane grele, tractoare, agregate autopropulsate pentru agricultură sau lucrări terasiere. Concentrarea, în viitor, a fabricației de motoare Diesel rapide pentru autovehicule și scopuri industriale, de exemplu, care astăzi se desfășoară în trei fabrici, ar aduce cu sine avantaje incontestabile prin mărirea seriilor și încărcarea mai bună a liniilor automate de prelucrare. Același efect l-ar avea organizarea fabricației, în serie mare, de ambreiaje sau punți de diferite tipuri. De altfel, în această privință sînt concludente unele aspecte recente ale specializării și cooperării în industria de autovehicule din vestul Europei. Așa, de exemplu, între firmele concurente în producția de motoare Diesel rapide — MAN și Daimler-Benz din R.F.G. — a intrat recent în aplicare un acord prin care se adoptă de către ambele firme o construcție unificată de motoare pentru autocamioane, organizîndu-se totodată și livrări reciproce de piese.

În domeniul utilajelor tehnologice, caracterizate prin fabricația de serie mică sau de unicate, se urmărește, de asemenea, specializarea diferitelor uzine pentru anumite „familii" de utilaje, avînd caracteristici constructive și tehnologice similare.

Pe bună dreptate s-a subliniat — în acest context — **importanța tipizării și unificării,** ca punct de plecare pentru repartiția produselor între întreprinderi, evitîndu-se situația în care același utilaj a fost repartizat spre realizare, în anumite perioade, unor fabrici diferite. Concentrarea aflată în curs de realizare a fabricației de schimbătoare de căldură, de filtre, de recipienți cu și fără dispozitive de amestec etc., va crea posibilități ample de perfecționare a fluxului tehnologic și a metodelor de fabricație.

Dar domeniul utilajelor tehnologice se pretează și la aplicarea pe scară largă a principiului specializării tehnologice. Astfel, trebuie considerată justă linia adoptată de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele de a concentra mașinile-unelte grele, de performanță, într-un număr redus de întreprinderi, de a specializa — cu alte cuvinte — anumite uzine în producția de utilaje tehnologice în funcție nu de destinația lor, ci de gabarit și greutate. În acest fel se asigură condiții optime pentru încărcarea rațională a mașinilor-unelte scumpe, pentru valorificarea superioară a mijloacelor fixe de mare valoare.

În fine, în legătură cu **oportunitatea specializării unor unități pentru prestarea de servicii necesare tuturor întreprinderilor producătoare de mașini,** merită atenție propunerile privind organizarea, pe această bază, a reparațiilor de mașini-unelte, evitîndu-se actuala practică în care pe lîngă fiecare uzină, se construiește un atelier de reparații capitale pentru mașini-unelte ; de asemenea s-a subliniat realizarea, într-un ritm accelerat, a unor capacități de producție centralizate pentru dispozitive, matrițe, cochile, modele metalice ș.a.

3. PIEDICILE CARE STAU ÎN CALEA ÎMBUNĂTĂȚIRII SPECIALIZĂRII au fost evidențiate în mod pregnant, unele aspecte fiind reluate în diferite puncte de vedere. Printre acestea referirile multiple la **deficiențele de cooperare** au ocupat locul cel mai important. Este unanimă părerea că atributul de întreprindere specializată implică un nivel superior de răspunderi, în ceea ce privește, în primul rînd, asigurarea necesarului economiei cu produsele care fac obiectul specializării și respectarea riguroasă a obligațiilor de cooperare.

În multe cazuri nerealizarea acestor obligații este pusă pe seama **lipsei de corelare între capacitățile de producție** ale diferitelor uzine care cooperează la fabricarea unui utilaj complex, factor de importanță deosebită, mai ales în condițiile ritmului rapid de dezvoltare a unor subramuri industriale, caracteristic economiei noastre în plin avînt. În legătură cu asigurarea acestei corelări, dezbaterile au insistat prea puțin — după părerea noastră — asupra sarcinilor care revin atît ministerelor cît și uzinelor producătoare specializate, pentru dezvoltarea rapidă a capacităților de producție, asupra mijloacelor de a cointeresa uzinele cooperatoare la o dinamică ascendentă a producției, în strînsă corelare cu evoluția întreprinderilor care realizează produsul final.

În cursul dezbaterii au fost exprimate critici severe în legătură cu **problema prețurilor produselor de cooperare,** arătîndu-se că includerea în preț a unor rate prea mari de beneficii, practică curentă în unele sectoare, pune sub semnul întrebării însăși esența specializării, respectiv principiul opțiunii fundamentate economic între „integrare" și „cooperare". Considerăm de pildă, că trebuie să se dea dreptate acelor specialiști din conducerea industriei de autovehicule care au cerut o **politică a prețurilor care să aibă drept criteriu de bază minimalizarea costurilor la produsul final.** Strîns legat de această politică a prețurilor este și sistemul de indicatori care măsoară „eficiența" economică a unei întreprinderi sau a unei centrale industriale. Aprecierile repetate asupra efectului negativ pe care îl are indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă" și „ponderea cheltuielilor materiale asupra tendințelor de lărgire a cooperării interuzinale ar merita mai multă atenție din partea organelor de resort.

În general, apar justificate intervențiile care au subliniat **lipsa unui cadru normativ de ansamblu, care să cuprindă într-un tot unitar atît indicațiile metodologice, de natură să promoveze specializarea și cooperarea interuzinală, cît și indicatorii economici care să măsoare eficiența reală a specializării, să stimuleze cooperarea ca mijloc de creștere a productivității muncii sociale.** Fundamentarea teoretică și practică a unui astfel de cadru normativ, în condițiile concrete ale economiei noastre, ar veni desigur în întîmpinarea eforturilor îndreptate în întreprinderi și centrale industriale spre atingerea unor nivele superioare de eficiență și competitivitate.

CONTRIBUȚIA specialiștilor participanți la dezbaterea organizată de revistă în legătură cu problema specializării și cooperării a depășit stadiul consultărilor. S-au făcut numeroase propuneri, a căror variate aspecte demonstrează complexitatea problemei. Majoritatea acestor propuneri pornesc de la **definirea specializării ca un proces continuu și obligatoriu de adaptare a structurii industriale la cerințele în continuă evoluție ale tehnologiei.** O astfel de concepție asupra specializării scoate în evidență importanța deosebită a măsurilor recente, inițiate de conducerea de partid și de stat, privind constituirea **Consiliului de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramura construcțiilor de mașini,** în ale cărui atribuții problema îmbunătățirii profilării și specializării ocupă un loc prioritar. S-a creat astfel organul colectiv de coordonare a ansamblului de măsuri, care să reprezinte programul-cadru de specializare la nivelul ramurii industriei constructoare de mașini în viitoarele cincinale, program orientat independent de subordonarea administrativă a întreprinderilor la un minister sau la altul. Este de așteptat ca acest program să dirijeze, în primul rînd, stabilirea profilelor și nivelelor de specializare ale noilor capacități de producție care se vor realiza în anii următori, asigurînd, pe de-o parte, concentrarea eforturilor asupra unor direcții de dezvoltare prioritară, judicios alese, iar pe de altă parte, adîncirea specializării tehnologice și organizatorice, lărgirea cooperării interuzinale.

În detalierea acestui program se va ține seama — fără îndoială — de faptul că **îmbunătățirea profilării întreprinderilor, a repartiției produselor între întreprinderi, reprezintă o condiție necesară pentru atingerea unui nivel optim de specializare.** În acest sens, sînt de subliniat avantajele pe care le oferă — în noua structură organizatorică a industriei constructoare de mașini — înființarea Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare. Această centrală e organizată pentru a coopera cu toate celelalte centrale și întreprinderi din ramura construcțiilor de mașini. Noua centrală oferă cadrul organizatoric necesar pentru ca experiența pozitivă a fostului Grup de uzine de rulmenți privind respectarea riguroasă a obligațiilor de cooperare, să se extindă și asupra fabricilor producătoare de organe de asamblare, care, în trecut, au creat multe neajunsuri întreprinderilor beneficiare. Pornind de la acest aspect, pare util ca — în viitor — **să se examineze și posibilitatea concentrării organizatorice a producției de armături, pompe, ventilatoare și alte echipamente de completare,** care fac obiectul cooperărilor cu un număr mare de uzine producătoare de utilaje tehnologice, astfel ca desfacerea și dezvoltarea producției acestora să se facă independent de interesele izolate ale centralei industriale tutelare.

Pornind de la modul nesatisfăcător în care își îndeplinesc obligațiile de cooperare unele întreprinderi mari, cu profil eterogen, în cadrul cărora au fost organizate secții profilate pentru anumite produse de cooperare (de exemplu echipamente hidraulice) **apare necesar să se examineze dacă nu e mai bine ca — în viitor — să se renunțe la înglobarea unor astfel de secții în cadrul unor întreprinderi mari, cu profil de bază diferit, ci să se creeze unități independente, sau grupuri de întreprinderi, specializate în fabricația de produse, ansamble sau echipamente de completare, a căror activitate să poată fi judecată exclusiv în funcție de modul cum și-au îndeplinit obligațiile de cooperare.** Merită o atenție deosebită ideea de a se organiza astfel de întreprinderi cu profil relativ îngust, deci de dimensiuni relativ mici, funcționînd ca întreprinderi sau secții „satelit" pe lîngă marile întreprinderi sau centrale industriale care constituie principalii beneficiari.

Programul coordonat de îmbunătățire a profilării și specializării ar urma să cuprindă, de asemenea, măsuri concrete, stabilite la nivelul centralelor industriale și ministerelor, privind **adîncirea specializării întreprinderilor.** La stabilirea acestor măsuri, direcțiile de specializare, evidențiate în cursul dezbaterii, urmează a se aplica diferențiat, în funcție de particularitățile tehnice ale produselor și de aspectele conjuncturale de piață.

O altă categorie de măsuri se referă la **creșterea răspunderii întreprinderilor specializate pentru satisfacerea obligațiilor care le revin în cadrul relațiilor de cooperare.** Aceste răspunderi trebuie să îmbrace un dublu aspect : **cantitativ și calitativ.** În legătură cu aspectele cantitative, apare necesar să se analizeze posibilitățile de diminuare a centralismului în luarea de decizii privind dezvoltarea unor capacități de producție. Astfel, pare rațional ca, odată adoptată la cel mai înalt nivel, decizia de dezvoltare a producției unor produse complexe (de exemplu, autocamioane grele) investiția respectivă la uzina coordonatoare, investițiile necesare unor uzine colaboratoare să poată fi declanșate pe bază de credite atribuite direct de băncile finanțatoare, cu girul uzinei coordonatoare în ce privește asigurarea preluării producției.

Din punctul de vedere al îndeplinirii obligațiilor calitative, trebuie să revină întreprinderii specializate sarcina de a iniția lucrărilor de cercetare necesare menținerii produselor sale la nivelul tehnicii contemporane, de a asimila tipurile noi cerute de realizatorul produsului final, de a edita cataloage și alte mijloace de propagandă tehnică, de a urmări comportarea în exploatare și fiabilitatea produselor sale. Și în aceste privințe, uzinele coordonatoare, care dispun, în general, de un potențial tehnic superior, pot și trebuie să acorde uzinelor cooperatoare asistența tehnică necesară.

Aspectele multilaterale ale acestor obligații reciproce scot în evidență avantajele noii structuri de conducere a industriei, în cadrul căreia centralele industriale, dispunînd astăzi de un grad sporit de integrare, coordonează direct cea mai mare parte a relațiilor de cooperare interuzinale. Desigur că obligațiile la care ne-am referit fac parte din etica relațiilor de producție, specifice întreprinderilor socialiste. Dar creșterea răspunderii întreprinderilor specializate în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de cooperare presupune, cel puțin în actuala etapă, și înăsprirea penalizărilor pentru nerealizarea obligațiilor. În acest context, considerăm că **este necesar să se perfecționeze cadrul normativ care determină modul de apreciere a eficienței economice a întreprinderilor în desfășurarea relațiilor de cooperare.**

O măsură importantă ar fi aceea a **adoptării unei politici de stabilire a prețurilor la produsele de cooperare care să permită circulația acestora fără beneficii în cadrul aceleiași centrale și cu beneficii minime între centrale diferite, astfel ca masa beneficiului să se concentreze la întreprinderea care realizează produsul final.** Din beneficiile astfel realizate, o parte ar putea rămîne la dispoziția uzinei coordonatoare pentru stimularea colaboratorilor săi, care se disting prin respectarea exemplară a obligațiilor de cooperare. Problema prețurilor de cooperare, a modului de repartizare a beneficiilor între uzinele care participă la realizarea unui produs, a mijloacelor de stimulare a cooperării interuzinale, de penalizare a abaterilor, ar trebui să facă în viitor obiectul unor analize aprofundate, ocupînd un loc prioritar în tematica cercetării economice.

ÎNTREGUL complex de probleme dezbătute cu privire la perfecționarea activității de profilare și specializare, a mecanismului cooperării, jalonează numeroase propuneri valoroase care, recepționate și analizate de cadrele de decizie, pot aduce o contribuție substanțială la rezolvarea lor. Aceasta o impune, odată mai mult, necesitatea de a crea toate premisele realizării înainte de termen a actualului cincinal, cît și aceea de a permite declanșarea de acțiuni și inițiative cît mai valoroase în scopul valorificării eficiente a potențialului fiecărei întreprinderi, pentru ridicarea eficienței întregii noastre activități economice.

ing. I. CRIȘAN
V. BOESCU

CAZURI ÎN DEZBATERE

TIMPUL DE MUNCĂ AL CADRELOR DE CONDUCERE

PUBLICĂM în acest număr un nou caz, cules și formulat de colaboratorul nostru, doctorul — inginer Mihail Dumitrescu de la Academia „Ștefan Gheorghiu". Invităm, în continuare, cititorii revistei să ne trimită, pe lîngă opiniile asupra cazurilor — pe care am dori să le primim într-un termen cît mai scurt — și cazuri sau „situații" reale, din propria lor experiență, cît mai interesante, mai reprezentative pentru un aspect sau altul, un domeniu sau altul al conducerii unităților economice.

SÎNT NUMEROASE cadre de conducere la care adesea se întîlnesc afirmații ca acelea ce urmează :

— nu am timp pentru rezolvarea tuturor problemelor profesionale ;

— îmi lipsește timpul pentru a studia multitudinea lucrărilor și studiilor noi care au apărut ;

— nu am fost la un spectacol de foarte mult timp ;

— ședințele, prin numărul, durata și frecvența lor, ocupă primul loc în bugetul meu de timp ;

— familia se plînge de faptul că nu-mi găsesc timp și pentru a contribui la rezolvarea unor probleme gospodărești, de îndrumarea copiilor la învățătură, de petrecere împreună a timpului liber.

Studiul de caz ce se prezintă, în continuare, pune în prim plan problema timpului de muncă al conducătorului, oprindu-se asupra contextului său socio-economic.

Obiectivele studiului de caz sînt următoarele :

a) să determine o analiză de gen autodiagnostic a utilizării timpului de muncă la conducători și la alte categorii de lucrători ;

b) să permită proiectarea unei structuri îmbunătățite a timpului de muncă corespunzătoare atribuțiilor, nivelului de conducere sau de specialitate, tipului de activitate, domeniului specific de muncă etc. ;

c) să conducă la o identificare a măsurilor care să favorizeze o structură rațională a timpului de muncă.

1. Întreprinderea de construcții mașini-unelte „Viitorul", cu un efectiv important de lucrători, este condusă de directorul Ion Popescu. De profesie inginer, specialist în tehnologia construcțiilor de mașini, vîrsta — 40 de ani, căsătorit (soția medic), are 2 copii (unul în clasa VIII-a și altul în clasa V-a). Vechimea în întreprindere — 10 ani. În acest interval, a ocupat, ca funcții de conducere, succesiv pe acelea de : șef secție sculărie, șef serviciu producție, inginer șef cu producția, director.

2. Întreprinderea este concentrată teritorial, are 6 secții de producție de bază : turnătorie, forje, prelucrări, tratamente termice, sculărie, și montaj. Este o unitate cu gestiune economică, subordonată centralei industriale de profil.

3. Directorul Ion Popescu are în cadrul secretariatului său 2 persoane — o secretară și o stenodactilografă — care lucrează și pentru directorul adjunct tehnic și de producție.

4. Analiza făcută pe o perioadă de 6 luni evidențiază faptul că directorul își desfășoară activitatea între 30—40% din timp în afara întreprinderii și între 60—70% în întreprindere.

5. Aceeași analiză evidențiază faptul că, în medie, ziua de muncă a directorului Popescu, are durata de 10 ore. Totodată, prin numărul și durata lor, ședințele, consfătuirile, reuniunile de lucru la întreprindere și centrală, uneori și la minister, determină prelungirea timpului de muncă în unele zile și peste această durată.

6. Din fotografierea unei zile de muncă a rezultat următoarea structură, cu categoriile de preocupări, durata lor și plasarea lor în timp :

Categoria de preocupări	Durata	Intervalul în care este plasată
1. Rezolvarea corespondenței	30'	7— 7.30
2. Studii ale unor proiecte privind dezvoltarea întreprinderii	30'	7.30— 8.00
3. Întocmirea unui material către centrala industrială privind problemele legate de primirea unor subansamble importante de la celelalte unități ale centralei.	20'	8.00— 8.20
4. Chemarea din partea adjunctului de ministru pentru clarificarea stadiului de punere în funcțiune a noilor capacități de producție de la turnătoria întreprinderii.	120'	8.20—10.20
5. Pregătirea ordinului de deplasare, luarea legăturii cu unitatea furnizoare pentru această deplasare, stabilirea cu șeful serviciului administrativ a deplasării cu mașina întreprinderii.	20'	10.20—10.40
6. Analiza tabloului de bord. Alertă în sectorul de aprovizionare.	15'	10.40—10.55
7. Transmiterea unor dispoziții directorului adjunct comercial, șefului serviciului de aprovizionare și șefului atelierului de proiectare tehnologică	20'	10.55—11.15
8. Studierea unor materiale de specialitate	20'	11.15—11.35
9. Discuții cu subalternii la solicitarea acestora și semnare acte	20'	11.35—11.55
10. Vizitarea întreprinderii pentru a vedea ce se mai întîmplă	30'	11.55—12.25
11. Masa	30'	12.25—12.55
12. Deplasare la comitetul de sector al P.C.R.	60'	12.55—13.55
13. Discuții cu personalul din afara întreprinderii (comandamentul pompierilor din sector, delegatul uzinei cu care colaborează în principal întreprinderea, „Viitorul", dispecerul din cadrul centralei)	30'	13.55—14.25
14. Ședință cu privire la realizarea sarcinilor de export pe luna expirată	30'	14.25—14.55
15. Primirea unui consultant în probleme de conducere și organizare, împreună cu șeful serviciului organizarea producției și a muncii, în vederea elaborării unui studiu privind perfecționarea sistemului informațional.	20'	14.55—15.15
16. Analiza stadiului de execuție a inovației, realizată în colaborare cu șeful secției sculărie și cu un maistru principal din secție	30'	15.15—15.45
17. Controlul stadiului de montare a utilajelor din import la secția tratamente termice.	20'	15.45—16.05
18. Selecționarea materialului de lucru pentru acasă.	15'	16.05—16.20
19. Convorbirile telefonice (eșalonate pe întreg intervalul zilei de muncă).	40'	16.20—17.00
TOTAL :	600'	

7. Structura zilei de muncă a directorului Ion Popescu se poate analiza din punctul de vedere al **categoriilor de preocupări, al grupării acestora pe domenii, al importanței acordate, al plasării acestora în timp, al duratei, al oportunității lor corelat cu nivelul funcției exercitate, al disponibilității pentru problemele personale și familiare,** precum și din alte puncte de vedere.

8. După analiza efectuată și fundamentarea punctelor de vedere personale :

— subscrieți la o asemenea utilizare a timpului de muncă ?

— ce sugestii de raționalizare a modului de utilizare a timpului de muncă, i-ați da directorului Ion Popescu ?

dr. ing. Mihail DUMITRESCU

CUM FUNCŢIONEAZĂ SISTEMUL NAŢIONAL DE PERFECŢIONARE A PREGĂTIRII PROFESIONALE (II)

CENTRELE MINISTERELOR

In nr. 51/1972 al revistei noastre am anunţat declanşarea unei ample analize pe tema : „Cum funcţionează sistemul naţional de perfecţionare a pregătirii profesionale". În acel număr am publicat un articol semnat de ing. Gheorghe Damian, directorul direcţiei de resort din Ministerul Educaţiei şi Invăţămintului, articol in care s-a conturat stadiul atins în organizarea sistemului de perfecţionare a pregătirii profesionale, ca şi principalele probleme ale funcţionării lui la un an după adoptarea Legii nr. 2/1971.

Continuăm analiza printr-o anchetă la nivelul centrelor de perfecţionare ale ministerelor şi ale celorlalte organe centrale ale administraţiei de stat. Cu acest număr incepem să publicăm pe scurt, răspunsuri date de directori ai unor centre, la intrebările unui chestionar elaborat de „Viaţa economică", în colaborare cu Ministerul Educaţiei şi Invăţămintului, urmind ca, la sfirşit să tragem concluziile ce vor rezulta. Iată întrebările acestui chestionar.

1. **Ce metodologii privind desfăşurarea activităţii de perfecţionare a lucrătorilor din domeniul coordonat de minister aţi intocmit şi care a fost eficienţa aplicării lor în practică ?**

2. **S-a urmărit modul concret in care s-a îmbunătăţit activitatea celor ce participă la programele de perfecţionare organizate de centrul dv. ? Daţi citeva exemple.**

3. **La cite unităţi economice aţi acordat asistenţă de specialitate în perfecţionarea pregătirii profesionale şi ce rezultate s-au obţinut ?**

4. **În ce au constat preocupările centrului dv. pentru formarea de instructori necesari desfăşurării programelor de perfecţionare din unităţile socialiste ? Ciţi instructori a format centrul în 1972 ? Ciţi ar trebui pentru acoperirea necesarului ?**

5. **Cite programe, tematici şi lecţii aţi elaborat şi transmis unităţilor in 1972 ? Daţi citeva exemple.**

6. **Ce măsuri preconizaţi pentru sporirea contribuţiei centrului dv. la organizarea şi desfăşurarea activităţii de perfecţionare din unităţile ministerului ?**

1. În anul 1972, pînă în luna decembrie, centrul nostru a funcţionat numai cu 3 cadre de specialitate (inclusiv conducerea centrului) şi din această cauză nu am avut posibilitatea elaborării unor lucrări cu caracter metodologic, cu atît mai mult cu cît, în aceeaşi perioadă, au trebuit depuse eforturi pentru a asigura desfăşurarea în bune condiţiuni a programelor organizate atît la centru cît şi în unele unităţi productive. Pentru a veni în sprijinul autorilor care elaborează îndrumătoare destinate perfecţionării pregătirii profesionale a diferitelor categorii de personal, centrul a întocmit şi difuzat indicaţiile metodologice respective.

2. Nu se poate încă vorbi despre o activitate sistematică de urmărire a rezultatelor obţinute la locul de muncă de participanţii la diverse programe de perfecţionare organizate de centru. Se pot însă consemna aspecte pozitive în activitatea cadrelor care lucrează în domeniul normării muncii şi care au urmat programul nostru de „Studiul muncii", în special în adoptarea unei metodologii unitare de lucru, care, pînă la ora actuală, putem spune că nu există. Evaluarea eficienţei programului va putea fi mai bine făcută în viitorul apropiat, cînd participanţii la acest program vor reveni pentru susţinerea lucrării pe care au avut-o de efectuat. Participanţii la programul „Aeraj minier" şi-au încheiat activitatea în cadrul cursului printr-un proiect care rezolvă o problemă concretă a unităţii de la care provin. În afară de aceasta, programul organizat va permite ca, de acum înainte, toate proiectele de aeraj minier să fie executate direct de unităţile miniere, pînă în prezent acestea fiind realizate centralizat în cadrul Staţiei de cercetări pentru securitate minieră — Petroşani.

3. În ce priveşte îndrumarea directă a unităţilor, au fost întreprinse în semestrul II. 1972 trei acţiuni în centrele miniere Petroşani, Cluj şi Baia Mare, în special pe linia organizării activităţii de perfecţionare. S-a considerat ca o sarcină prioritară organizarea unui program de instruire pentru toţi salariaţii din compartimentele de învăţămînt, ale unităţilor, cu atît mai mult cu cît un mare număr dintre ei au fost trecuţi de curînd în această activitate. De asemenea, s-a organizat un program scurt (5 zile) şi pentru responsabilii comisiilor de calificare şi perfecţionare din întreprinderi, înfiinţate în baza Legii nr. 12/1971. La ambele programe se tratează teme atît cu caracter metodologic, cît şi organizatoric.

4. Experienţa noastră arată că existenţa în fiecare unitate a 1—2 instructori, pregătiţi ca atare, nu rezolvă decît în mică măsură asigurarea cu lectori a tuturor programelor dintr-o întreprindere. Dată fiind complexitatea şi varietatea tematicilor programelor, este necesar să se apeleze la un mare număr de specialişti, care practic, nu pot fi toţi trecuţi în prealabil printr-o formă de pregătire metodologică. În acest sens, pornind de la ideea că fiecare cadru de specialitate trebuie să fie, în acelaşi timp, şi un instructor pentru salariaţii în subordine, ne-am propus ca, la majoritatea programelor noastre pentru ingineri, să includem şi teme privind metodologia de instruire a personalului. În afară de aceasta, vor fi elaborate şi unele materiale metodologice ajutătoare. Desigur, în planurile noastre de viitor este prevăzută şi organizarea unor programe pentru formarea de instructori, care, la rîndul lor, să instruiască specialiştii din unităţi în domeniul metodologiei de instruire.

5. În anul 1972 au fost elaborate 13 lecţii pentru programul „Aeraj minier". (circa 200 pagini), un curs de „Foraj marin" (peste 280 pagini), precum şi două materiale privind „Îmbunătăţirea pompajului de adîncime cu prăjini" (circa 240 pagini). De asemenea, au fost difuzate unităţilor din sectorul minier 10 broşuri pe teme din domeniul studiului muncii.

6. Pe lingă programele de perfecţionare organizate în cadrul centrului nostru, avem în vedere şi o serie de programe organizate direct în centrele miniere şi petroliere, aşa cum s-a procedat şi în anul 1972, pe specificul acestora. De asemenea, planul de activitate pe 1973 prevede elaborarea unui număr important de metodologii de instruire, pe profesiuni şi forme de pregătire, precum şi a unor tematici-cadru, lecţii etc. Fără îndoială că o cale importantă de sprijin al unităţilor din sistemul M.M.P.G. o vor constitui acţiunile de îndrumare metodologică directă la fata locului.

Aristide BUDEANU
director adjunct al Centrului special de perfecţionare a personalului — Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei

1. Pentru desfăşurarea activităţii de perfecţionare profesională a lucrătorilor din unităţile Ministerului Energiei Electrice, centrul nostru a difuzat şase lucrări metodologice editate de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, axate pe următoarele teme : instruirea la locul de muncă sub controlul şefului direct ; programele personale de perfecţionare cu verificarea periodică a cunoştinţelor ; stagiile de practică şi specializare ; verificarea cunoştinţelor şi certificarea absolvirii formelor de perfecţionare ; organizarea cursurilor de perfecţionare ; planificarea şi raportarea activităţii de perfecţionare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unităţile socialiste. De asemenea, în cadrul centrului au fost elaborate şi difuzate unităţilor două broşuri metodologice, privind unele probleme ale perfecţionării personalului din sectorul energetic, cum sînt : programul personal de perfecţionare, cu verificarea periodică a cunoştinţelor asimilate, de instruire la locul de muncă, sub conducerea şefului direct a personalului din cadrul compartimentelor de exploatare, reparaţii şi întreţinere a sectorului de producere, transport şi distribuţie a energiei electrice şi termice ; stagiile de practică şi de specializare în sectorul de producţie, transport şi distribuţie a energiei electrice şi termice ş.a.

2. Activitatea cursanţilor în cadrul diferitelor programe de perfecţionare a fost urmărită de către centrul nostru prin informările prezentate de conducerile unităţilor ce au trimis cursanţi la perfecţionare cît şi cu prilejul deplasărilor pe teren făcute de instructorii centrului nostru, cînd se verifică dacă proiectele susţinute de cursanţi la centrul nostru au fost aplicate în teren. Constatăm că circa 80% din proiecte au fost aplicate în producţie, iar celelalte, neavînd asigurate condiţii de aplicare, stau în atenţia conducerii unităţilor pentru materializarea lor în viitor.

3. În cursul anului 1972, nu am avut posibilitatea acordării de asistenţă de specialitate decît la 7 unităţi, iar în acest an ca pînă la 30 aprilie am mai acordat asistenţă la încă 17 unităţi, asistenţă ce a constat în verificarea modului în care se aplică prevederile legii privind perfecţionarea pregătirii cadrelor, metode şi metodologii de aplicare, reevaluarea cursurilor de perfecţionare ce se ţin în unităţi, în conformitate cu metodologia în vigoare, propuneri de programare, sugestii cu privire la tematicile de curs, etc. şi care şi-au găsit eficienţa în activitatea perfecţionării personalului în unităţi.

4. În cursul anului 1972, am avut la perfecţionare un număr de 67 cursanţi la programul de perfecţionare a personalului şi formarea de instructori în unităţi, iar în cursul acestui an am prevăzut perfecţionarea, la această formă de program, a încă 140 cursanţi.

5. În 1972 centrul nostru a elaborat şi transmis unităţilor materiale pentru cinci programe (formarea şi perfecţionarea personalului, formarea şefilor ierarhici şi ca instructori, formarea de specialişti pentru analiza avariilor, formarea de specialişti pentru protecţia muncii şi paza contra incendiilor, noţiuni de informatică generală şi calculatoare) cu peste 50 de lecţii, axate pe diferite probleme specifice ramurii energiei electrice şi termice cum sînt : verificarea în fluxul tehnologic de proiectare, execuţie, montaj, probe, recepţie a echipamentelor şi instalaţiilor, ca mijloc de prevenire a avariilor, legislaţia în R.S. România cu privire la protecţia muncii şi paza contra incendiilor, electricitatea ca sursă de pericol pentru personal, clasificarea instalaţiilor electrice după gradul de periculozitate, instalaţii fixe şi mobile de stingere a incendiilor ş.a.

6. Măsurile preconizate sînt multiple şi ele au continuat să fie îmbunătăţite şi amplificate în 1973 avînd experienţa anului de început 1972 (Centrul a început să-şi desfăşoare activitatea de perfecţionare de la data de 26 iunie 1972). Printre măsurile luate în acest an arătăm că Centrul nostru difuzează şi în toate unităţile MEE, prospecte, programe, anchete asupra temelor de interes mai larg, materiale didactice elaborate în cadrul centrului ca teme, buletine, etc. specifice ramurii energiei electrice.

ing. Ştefan FELDMANN
directorul Centrului special pentru perfecţionarea cadrelor — Ministerul Energiei Electrice

SURPLUS ŞI LIPSĂ DE SPECIALIŞTI

Un studiu asupra necesarului de cadre in R. S. F. Iugoslavia

ÎN CIUDA exportului considerabil de forţă de muncă specializată — se spune într-un studiu publicat recent în revista „Privredni Vjesnik" — Iugoslavia dispune în prezent de un număr mare de cadre cu studii superioare, cărora societatea nu le poate oferi suficiente locuri de muncă. Lucrătorii cu pregătire medie şi superioară reprezintă 10,8% din totalul angajaţilor, ceea ce înseamnă — se apreciază în studiu — că, ţinînd seama de actualul nivel de dezvoltare tehnico-economică, Iugoslavia are suficiente şi chiar prea multe cadre de specialişti. Există iluzia că avem prea mulţi specialişti, de care economia nu are nevoie dar, pe de altă parte, există prea mulţi muncitori necalificaţi şi de calificare medie ; există şi o penurie de cadre de tehnicieni.

Acestea sint citeva din constatările Camerei economice a Croaţiei cu privire la structura şi politica de cadre în republică, care conduc şi la alte concluzii.

Datele arată, de pildă, că din 20 mii muncitori cu calificare superioară de specialitate, 5% lucrează în munci pentru care e nevoie de o calificare inferioară, iar 30% ocupă locuri de muncă pentru care nu au fost calificaţi. Unele cercetări arată că cel care a absolvit o şcoală elementară sporeşte productivitatea muncii cu 40%, absolventul de şcoală medie — cu 100%, cel cu studii superioare — cu 300%. Asta înseamnă că cei ce ocupă locuri de muncă necesitind o calificare inferioară celei folosite în mod real nu sint folosiţi la intreaga lor valoare şi societatea pierde.

În industria cărbunelui şi cocsului, de pildă, locurile de muncă care necesită o calificare superioară de specialitate sint ocupate, doar în proporţie de 10% cu personal avind o astfel de pregătire, restul fiind ocupate, în mare parte, de muncitori cu calificare inferioară.

Şcolile pregătesc prea puţini elevi care, la absolvirea învăţămîntului mediu, să fie apţi de a presta o activitate. 68% din absolvenţii de şcoli medii pleacă la studii şi aceasta constituie o cauză a superproducţiei facultăţilor, asupra căreia s-a avertizat. Din 100 de studenţi, 35% se înscriu la aşa-numitele facultăţi umaniste, ceilalţi care urmează studii tehnice pentru producţie nu satisfac cerinţele existente.

Tabloul e asemănător cînd se compară numărul de tehnicieni şi muncitori direct productivi din şcolile medii. Pentru profesiuni în domeniul construcţiilor, în fiecare an sint pregătiţi în şcoli doi tehnicieni la un muncitor specialist în construcţii, deşi raportul ar trebui să fie de 1:4 în favoarea muncitorilor specializaţi. Este nesatisfăcător şi raportul dintre tehnicieni şi ingineri, aceştia din urmă fiind prea mulţi.

Nu e greu de conchis că învăţămîntul, în ansamblu, trebuie astfel orientat, încît să fie cuprinşi în procesul de învăţămînt tot mai mulţi oameni din profesiunile mai solicitate. Pentru o asemenea reorientare, trebuie să se stabilească necesarul actual şi viitor al economiei în profilele respective de cadre şi numărul de specialişti. Trebuie, de asemenea, constituite noi trepte de calificare bazate pe diviziunea muncii, ceea ce înseamnă că trebuie alcătuit un nou nomenclator de profesiuni. Totodată în şcoli, elevilor ar trebui să li se predea suficiente cunoştinţe elementare pe care să se poată grefa uşor diferite specializări, sistem completat cu învăţămîntul permanent la locul de muncă.

Dacă pînă acum se punea accent pe creşterea numărului de profesiuni, ultimele tendinţe în ţările dezvoltate arată scăderea acestui număr. Este necesar ca, pe baza unui învăţămînt larg, să se pregătească oameni în diferite profesiuni complexe.

Situaţia existentă cu ciţiva ani în urmă şi cea care trebuie să fie în anul 1985 în structura învăţămîntului din Croaţia, se prezintă astfel :

Principalele grupări de specializare	Ponderea în numărul total al specializărilor: 1985	Ponderea în numărul total al specializărilor: (ponderea în 1968 faţă de nr. de angajaţi)
Economişti (inclusiv în informatică şi organizare)	10	4,16
Specializare tehnică	10	3,81
Specializare didactică (cuprinzînd şi celelalte grupări de specializare)	10	3.97
Specializare juridică	3	0,69
Specializare medicală	5	1,84
Specialişti în transporturi şi comunicaţii	5	0,22
Specialişti pentru agricultură	5	0.81
Specialişti pentru silvicultură	3	0,25
Specialişti veterinari	2	0,15
Specialişti pentru artă şi cultură	1	0.18
Specializări nedefinite (cuprinzînd grupările anterioare şi categoriile fără pregătire şcolară)	46	83,92
Total	100%	100%

Va fi nevoie — conchide studiul menţionat — de mai mulţi economişti, cadre tehnice, profesori şi, îndeosebi, de oameni care să stăpînească cibernetica şi sistemele de mecanizare şi automatizare.

V. B.

NOILE NOMENCLATOARE DE FUNCŢII ŞI PRINCIPIUL „OMUL POTRIVIT LA LOCUL POTRIVIT“

AM CITIT mai multe articole publicate în „Viaţa economică“ din care am reţinut şi unele păreri care încearcă să explice cauzele neîncadrării economiştilor pe posturi unde în mod firesc ar trebui să muncească. Ceea ce se desprinde, în final, din aceste păreri, ar fi că economiştilor nu li s-au încredinţat funcţii care implică rezolvarea unor sarcini de o complexitate mai ridicată, pe motiv că ei n-au reuşit să ajungă la competenţa necesară, punctîndu-se mai ales lipsurile cu privire la cunoaşterea problemelor de producţie.

Este adevărat că nu toţi economiştii — ca şi în cazul celorlalte profesiuni — au depus stăruinţa necesară pentru a-şi perfecţiona pregătirea, dar a generaliza excepţiile şi a explica starea de lucruri existentă, numai, sau, în primul rînd, pe seama acestui aspect nu mi se pare corect. Cauza principală care a condus la crearea acestei situaţii constă, după opinia mea, în faptul că nu s-a ţinut seama de conţinutul atribuţiilor funcţiilor în care trebuie să lucreze economiştii, creîndu-se o optică greşită în sensul că pentru încadrarea în unele posturi, ca de pildă, şeful serviciului de planificare, de salarizare etc., ponderea cea mai mare a cunoştinţelor celui care candidează trebuie să fie a celor tehnologice şi nu a celor economice. Este cert că economistul care ocupă asemenea funcţii trebuie să cunoască tehnologia producţiei din unitatea în care lucrează, dar nu în măsura în care o cunoaşte inginerul, întrucît acest lucru nu este necesar, şi nici posibil, după cum nu este posibil ca inginerul să cunoască problemele economice la nivelul la care o poate face economistul.

La formarea acestei optici greşite a contribuit şi faptul că, dată fiind structura profesională a celor ce ocupă funcţiile de conducere în unităţile economice, mai greu s-a impus părerea economiştilor sub aspectul rolului pe care aceştia îl au de îndeplinit în activitatea întreprinderilor. Din această cauză, în multe unităţi s-a minimalizat rolul economiştilor, ajungîndu-se la concepţia că economistul este un contabil, concepţie, evident, falsă şi dăunătoare.

Competenţa profesională a economistului este funcţie de nivelul pregătirii sale sub toate aspectele. Aceasta se realizează, în primul rînd, prin studiile pe care le face în facultate, unde se formează ca specialist în probleme de economie şi unde studiază în acelaşi timp şi discipline de tehnologie a producţiei, la care trebuie să adăugăm cunoştinţele ce se capătă după aceea în procesul muncii. În contextul general al procesului de formare a cadrelor în ţara noastră, trebuie deci admisă ideea că şi economiştii se pot ridica, pe planul pregătirii politice şi profesionale, la nivelul cerut pentru rezolvarea unor sarcini de o complexitate mai mare şi pentru care, de fapt, societatea a iniţiat pregătirea lor.

Economiştii cu mai multă experienţă îşi dau perfect seama că, pe măsură ce au muncit, au reuşit să stăpînească tot mai bine întregul complex de probleme pe care-l ridică viaţa întreprinderilor, inclusiv cele tehnice necesare. Astfel, încît, cinstit vorbind, dacă se pune problema încadrării pe funcţii de natura celor menţionate (planificare, organizare, aprovizionare, desfacere etc.) nimeni nu poate să conteste că munca economistului va fi cu mult mai eficientă decît în cazul cînd în locul lui ar lucra un cadru cu pregătire tehnică sau de altă specialitate.

Măsurile care au fost iniţiate de conducerea partidului şi, în special, recenta acţiune de reorganizare, se referă şi la elaborarea de noi nomenclatoare de funcţii, care, fără îndoială, vor preciza mai bine conţinutul sarcinilor fiecărei funcţii după principiul : „Omul potrivit la locul potrivit“, creîndu-se condiţii optime pentru ca fiecare să muncească în domeniul în care s-a specializat şi astfel să-şi aducă o contribuţie mai mare la progresul societăţii.

Discuţia însă nu se poate opri aici, întrucît realitatea cu care sîntem confruntaţi, şi anume complexitatea tot mai mare a muncii implică necesitatea conlucrării strînse a economiştilor cu cadrele tehnice şi de altă specialitate. Numai conjugîndu-se activitatea tuturor cadrelor de specialitate, se poate ajunge la optimizarea deciziilor ce trebuie luate la fiecare nivel de conducere, în efortul general pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite de conducerea partidului.

ec. Ion ISPAS
directorul Băncii pentru Agricultură şi Industrie Alimentară — Filiala Sînnicolaul Mare

REPARTIZAREA ŞI ÎNCADRAREA ÎN CONFORMITATE CU SPECIALITATEA

GĂSESC binevenită acţiunea întreprinsă de revista „Viaţa economică“ privind determinarea rolului economistului în economie. Acţiunea va contribui la clarificarea noţiunii de economist, a rolului său în economia noastră, precum şi multe probleme legate de sporirea contribuţiei economiştilor la accelerarea dezvoltării economice a ţării.

Mă declar întru totul de acord cu propunerea de acordare a titlului de economist numai şi numai absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt superior economic — aceasta fiind o propunere mai veche a mea expusă în paginile revistei „Viaţa economică“. Tot aici aş vrea să fac propunerea ca pe diploma de absolvire să fie indicată specialitatea, concret şi anume : economist-industrie, economist-contabilitate, economist-finanţe etc. În funcţie de această specialitate, dobîndită în facultate, să se facă şi repartizarea. Să spulberăm ideea că absolventul A.S.E. este potrivit oriunde, ştiut fiind faptul că absolventul facultăţii de finanţe nu are aceleaşi cunoştinţe privind activitatea contabilă ca acela care a absolvit specialitatea contabilitate, că specialistul în economia industriei, construcţiilor şi transporturilor este pregătit pentru activitatea de planificare, organizare etc. şi nicidecum pentru contabilitate sau finanţe, merceologie sau economia agriculturii. Pentru mai buna înţelegere, vreau să întreb de ce inginerul chimist nu este repartizat în locul inginerului mecanic ? Există la economişti o mai mare adaptabilitate ? Posibil, dar poate tocmai această utilizare a economiştilor, fără să se ţină seama de specialitatea lor, duce la obţinerea unor rezultate mai puţin bune.

Nu sînt de acord cu propunerea din „Viaţa economică“ nr. 10/09.03.1973 privind „acordarea titlului de tehnician-economist absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt mediu economic, în aceleaşi condiţii în care se acordă titlul de tehnician absolvenţilor instituţiilor de învăţămînt mediu tehnic“. Tehnician înseamnă, în primul rînd, cunoştinţe tehnice. Nu văd de ce i s-ar acorda absolventului de învăţămînt mediu economic titlul de tehnician. Apoi, partea a doua a titlului propus (tehnician-economist), economist, nu ar face decît să ducă la confuzii între absolvenţii învăţămîntului superior economic şi absolvenţii învăţămîntului mediu economic, deoarece şi unii şi alţii ar fi economişti, iar cei din urmă şi tehnicieni.

Repet : titlul de economist trebuie să-l posede numai absolventul instituţiilor de învăţămînt superior economic. Propun ca absolvenţii învăţămîntului mediu să poarte titlul de planificatori, statisticieni, contabili, merceologi etc. în funcţie de specialitatea pe care urmează să o dobîndească în şcoală, pe clase sau în alte forme de organizare.

ec. Gheorghe COZMA
Copşa Mică

LA NIVELUL EXIGENŢELOR LUMII CONTEMPORANE (I)

— Un studiu despre rolul economistului şi pregătirea acestuia în diverse ţări ale lumii —

ÎN NR. 4/1973 al revistei „Ekonomiceskie nauki“, profesorul sovietic I Lavrikov, preşedintele Consiliului general pentru probleme economice din Ministerul învăţămîntului superior şi mediu de specialitate din R.S.F.S.R., semnează un amplu articol, în care comentează rezultatele unui studiu asupra locului ocupat de economist şi a modului cum sînt pregătiţi economiştii în diverse ţări ale lumii. Publicăm extrase din acest studiu.

• În Uniunea Sovietică în prezent activează peste 500 000 de economişti şi 1 000 000 de cadre cu pregătire economică medie.

• Ponderea studenţilor economişti în totalul studenţilor : 7% — în Olanda ; 9% în Austria, Franţa şi R. F. Germania ; 11% — în Suedia şi Danemarca ; 15% în S.U.A.

• În S.U.A., la nivelul anului 1968, faţă de total absolvenţi : 7% (35 000) — ingineri ; 11,8% (59 000) — economişti ; 22% (110 000) — cadre didactice ; ponderea economiştilor are tendinţă de creştere.

• Condiţii ale determinării corecte a necesarului de specialişti în economia naţională : structuri tip pentru întreprinderi şi organe de stat ; nomenclatoare şi descrieri de funcţii elaborate ştiinţific.

În acest deceniu are loc o modernizare vizibilă a sistemului de pregătire a specialiştilor de profil economic. Se modifică metodele de analiză şi de sinteză a proceselor economice terminologia ştiinţei economice, limbajul de comunicare al economiştilor.

În prezent colectivele institutelor de cercetări ştiinţifice din Uniunea Sovietică acordă o atenţie considerabilă perfecţionării pregătirii economiştilor. Secţiile şi direcţiile de specialitate din ministerele învăţămîntului superior şi mediu din U.R.S.S. şi R.S.F.S.R. au introdus o serie de modificări în planurile de învăţămînt. Încă în anul 1967 două institute economice din Leningrad au adoptat planul de învăţămînt experimental. În anul următor un grup de oameni de ştiinţă din aceste institute împreună cu reprezentanţi ai institutelor tehnice şi ministerului de resort au pregătit o informare cu privire la perfecţionarea pregătirii economiştilor şi a pregătirii economice a inginerilor care a fost trimisă tuturor institutelor de învăţămînt superior din R.S.F.S.R. Au avut loc două conferinţe republicane ale institutelor de învăţămînt superior consacrate acestei probleme.

Ar fi însă greşit dacă ne-am mulţumi cu cele realizate pînă acum. Ritmul înalt al progresului tehnico-ştiinţific manifestă faţă de ştiinţa economică şi institutele de învăţămînt superior exigenţe sporite. În „Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. din anul 1971 cu privire la îmbunătăţirea pregătirii economice a oamenilor muncii“ s-a arătat că institutele încă nu satisfac cerinţele economiei naţionale cu economişti care să stăpînească cunoştinţe aprofundate din domeniul economiei producţiei, organizării ştiinţifice a muncii şi a conducerii, să stăpînească perfect tehnica modernă de calcul şi metodele folosirii ei în calculele economice.

Printre cauzele obiective ale acestei rămîneri în urmă se pot cita în primul rînd **complexitatea obiectului pe care îl abordează economistul.** Economia sovietică modernă, condusă în mod planificat, prin amploarea, elementele şi structura ei reprezintă un sistem complex care necesită cunoaşterea şi evidenţierea unui şir de mărimi variabile.

O altă cauză nu mai puţin importantă este **influenţa considerabilă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice atît asupra arsenalului cunoştinţelor economice înseşi, cît şi asupra metodelor şi mijloacelor tehnice utilizate în economie.** Modelarea economico-matematică, calculele de balanţă în numeroase variante, sistemele automatizate ale calculelor de plan, noile metode de prelucrare a informaţiilor economice au adus mari modificări în conţinutul muncii economiştilor.

În sfîrşit, o mare influenţă asupra învăţămîntului economic l-a exercitat **reforma economică care a modificat esenţial metodele de conducere.** În legătură cu acestea merită subliniată părerea **prof. Kalman Szabo, rectorul Universităţii din Budapesta : „Datorită noului sistem de conducere economică, specialitatea de economist, care înainte avea o sferă de activitate foarte limitată şi era supusă pericolului degradării, a ieşit din această situaţie. Toate acestea afectează nemijlocit şi în mod deosebit sistemul actual de pregătire a economiştilor, necesită reevaluarea şi modernizarea sistemului de pregătire“**

• Numărul de economişti şi studenţi economişti în diverse ţări

POTRIVIT datelor D.C.S. a U.R.S.S., la începutul înfăptuirii reformei economice în economia naţională au existat 366 mii economişti (cadre cu pregătire economică superioară) şi 790 mii cadre cu pregătire economică medie, adică sub 1% din personalul ocupat în economia naţională. În industrie lucrau 75,9 mii economişti adică în medie 1.5 persoane la o mare întreprindere, 0,5 economişti reveneau la un sovhoz şi 0,3 la un colhoz. Raportat la numărul locurilor de muncă, economiştii reprezentau în compartimentele de plan 8,5—15%, în compartimentele de muncă şi salarii, 3,8—9%, în cele de contabilitate — 2—3%. În ceea ce priveşte numărul lor raportat la ingineri (care reprezentau 1630 mii), acesta era de 18%.

În anii care au trecut după lansarea noului sistem de conducere, şcoala superioară şi şcolile medii tehnice au desfăşurat o muncă importantă de accelerare a pregătirii economiştilor. În anul 1961 au fost pregătiţi 30,7 mii economişti. După deschiderea a 4 noi institute în deceniul al 7-lea şi a încă două în 1971, precum şi datorită creşterii contingentului de studenţi în institutele de învăţămînt existente, numărul absolvenţilor a crescut pînă la 40,8 mii în 1965 şi 78,7 mii în 1971, adică în zece ani a crescut de peste două ori. În total, în anii celui de-al 8-lea cincinal (1966—1970) au fost pregătiţi 280 mii economişti şi peste 700 mii cadre cu calificare economică medie. În cincinalul actual, numărul de studenţi economişti din institutele de învăţămînt superior va atinge 100 mii pe an. Ponderea studenţilor economişti în totalul studenţilor care a reprezentat 6,2% în 1940, 6,1% în 1967, a crescut în 1970 la 9,2%.

Prezintă interes compararea proporţiei învăţămîntului superior economic în U.R.S.S. şi în ţările capitaliste dezvoltate. Potrivit datelor existente, ponderea studenţilor economişti în numărul total al studenţilor a atins în Danemarca şi Suedia 11%, în Austria, Franţa şi R.F.G. — 9%, în Olanda — 7%.

Este considerabilă amploarea învăţămîntului economic în S.U.A. În 146 institute de învăţămînt superior există facultăţi şi secţii de economie. Din numărul total al studenţilor, de 4,6 milioane (cu excepţia colegiilor inferioare) economiştii reprezintă 700 000, sau 15%, ponderea lor avînd tendinţa de creştere. Ponderea absolvenţilor în specialităţi economice (business, comerţ, economie generală şi management) reprezenta în anul 1968 la nivelul candidaţilor în ştiinţă 11,8% (59 000). După numărul de specialişti absolvenţi, economiştii erau în urma cadrelor didactice (22%) şi depăşeau considerabil numărul de ingineri (7%, sau 35 000) ; raportat la numărul total al celor ocupaţi în industrie şi construcţii economiştii reprezentau 4%, în comerţ 11%, în sfera serviciilor 5%, în activitatea bancară 17%.

În 1970, economia naţională a U.R.S.S. avînd un număr total al specialiştilor de 17 milioane oameni, avea 493 000 economişti şi 950 000 de cadre cu studii economice medii, adică în 5 ani numărul total al specialiştilor a crescut de 1,7 ori, iar al economiştilor de două ori.

Dar gradul de înzestrare a economiei naţionale cu economişti este inegal. În industrie lucrează numai 170 000 de economişti şi 130 000 cadre cu calificare economică medie. Dacă presupunem că economiştii cu calificare superioară lucrează numai în marile întreprinderi, gradul de înzestrare a acestora este în medie de cel mult două persoane la o întreprindere. Din 47 500 contabili şefi, în marile întreprinderi există numai 3 000 de specialişti cu pregătire economică superioară adică ceva mai mult de 6%, în compartimentele de planificare respectiv 22—27%, în cele de muncă şi salarii 18—20%, în cele de organizare ştiinţifică a muncii — şi mai puţin. În ceea ce priveşte pe economiştii cu specialităţile „Economia şi planificarea aprovizionării tehnico-materiale“, „Cibernetică economică“, ponderea lor în rîndul celorlalţi specialişti este deocamdată infimă.

Prin urmare, economia naţională are nevoie de cadre economice. Din păcate noi nu putem răspunde precis, la întrebarea : De ce număr de economişti are nevoie economia naţională ? Răspunsul la această întrebare va fi posibil numai atunci cînd C.S.P. al U.R.S.S. va termina elaborarea structurilor tip de compartimente economice în întreprinderi şi organe de stat, va aproba nomenclatorul de funcţii care vor trebui ocupate de economişti şi va calcula necesarul de cadre în perspectivă pe grupe de specialităţi

Este explicabil că nu trebuie să ne bazăm în efectuarea acestei uraşe munci numai pe forţele aparatului C.S.P. La determinarea nomenclatorului de funcţii care necesită învăţămînt economic de specialitate, o contribuţie serioasă trebuie să o aducă oamenii de ştiinţă-economişti din institutele de învăţămînt superior şi de cercetare, din ministere, departamente şi întreprinderi. Este necesar să se elaboreze un îndreptar norminal pe specialităţi, inclusiv economice, care să conţină descrierea profesiunilor, a ramurilor de aplicare, a funcţiilor de muncitori. Necesită o perfecţionare şi structura grupului însuşi de specialităţi economice care în prezent conţine 40 de denumiri pentru şcoala superioară şi peste 30 pentru şcoala medie de specialitate.

Studii speciale socio-economice efectuate de Consiliul principal pentru probleme economice din Ministerul învăţămîntului superior şi mediu de specialitate din R.S.F.S.R. arată că mai mult de jumătate din economişti nu lucrează în domeniul pentru care au fost pregătiţi, ci îndeplinesc funcţii din alt domeniu de specialitate.

• Profilul economiştilor

Este necesar ca numărul specialităţilor să fie pus de acord cu clasificarea ramurilor şi să se pregătească pentru organele planificării economiei naţionale, finanţelor, creditului, statisticii, economişti de profil larg — **„economişti specialişti în sinteză“.** Pentru organele de conducere a principalelor ramuri ale economiei naţionale — economişti în planificarea industriei, agriculturii, construcţiilor, transporturilor, comunicaţiilor, în activitatea instituţiilor ştiinţifice. În aceeaşi specializare trebuie pregătiţi şi economişti în domeniul economiei şi organizării muncii. Printr-o astfel de abordare numărul specialităţilor s-ar reduce de la 40 de denumiri la 25—30, profilul pregătirii economistului ar fi corelat cu structura de ramură a economiei sovietice.

Pentru ţările capitaliste, îndeosebi cele europene este caracteristic un profil extrem de larg în pregătirea economiştilor, ceea ce este dictat de acţiunea mecanismului spontan al cererii şi ofertei pe piaţa muncii. De pildă, în S.U.A. cel mai frecvent se întîlnesc specialităţile: macroeconomie, business extern şi intern, activitate bancară, economie matematică, evidenţă, finanţe, piaţă, organizare şi conducere. În ultimii ani, în S.U.A. şi Europa occidentală se observă o creştere a numărului de economişti care stăpînesc cele mai noi metode de planificare, prognozare şi de elaborare a balanţelor. Unul din promotorii programării, Jan Tinbergen în cartea „Modelele matematice ale creşterii“ scrie : „programarea cere ca specialistul în planificare să stăpînească diferite cunoştinţe,... un rol deosebit îl au acei economişti pe care astăzi îi denumim macroeconomişti. Sarcina lor este de a coordona activitatea desfăşurată de alţi specialişti“.

INFORMAȚIE-DECIZIE

O largă acțiune de simplificare a formularisticii

CE CONDIȚIONEAZĂ REUȘITA INTRODUCERII DOCUMENTELOR TIPIZATE ÎN ECONOMIE?

ÎN CADRUL programului de raționalizare a sistemului de evidență toate eforturile sînt în prezent mobilizate într-o largă acțiune de simplificare a formularisticii utilizată în economia noastră națională.

Punctul de pornire al acestei acțiuni îl constituie documentele incluse în proiectele preliminare prezentate Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență, de către organele coordonatoare pe economie ale proiectelor pe activități.

În legătură cu valorificarea în economie a rezultatelor acțiunii de simplificare a formularisticii se ridică unele aspecte care condiționează reușita ei în întreprinderi a căror importanță o subliniază autorul prezentului articol.

OBIECTIVUL CENTRAL al acțiunii de simplificare este reprezentat în esență, de obținerea unei reduceri substanțiale a volumului muncii administrative utilizat astăzi pentru sistemul de evidență existent în unitățile din economia noastră. Pentru realizarea acestui obiectiv, preocupările s-au polarizat în jurul a două aspecte principale:

- rezolvarea unor probleme generale de mecanism care au generat amplificarea volumului informațiilor vehiculate în unități, pornind de la indicatorii de plan și de la cei financiari și terminînd cu indicatorii statistici:
- adoptarea, în raport cu soluțiile găsite, pentru toate activitățile desfășurate în unități — planificare, investiții, aprovizionare, desfacere, financiar etc. — a unor documente simple, ușor de completat și de manevrat, care să conțină numai informațiile strict necesare dar, în același timp și suficiente, pentru conducerea unităților.

Abordarea competentă și în detaliu a analizei acestor documente a condus la reducerea în medie cu peste 50% a volumului de muncă utilizat astăzi pentru obținerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor din activitățile la care se referă aceste documente.

Printre condițiile ce trebuie asigurate pentru a materializa posibilitatea menținerii și chiar a majorării acestui procent de reducere a volumului muncii cu documentele, două ni se par foarte importante:

1. integrarea noilor documente fără apariția unor perturbări în unități, de natură să influențeze negativ funcționarea ansamblului;
2. controlul implementării noilor documente astfel, încît să se înlăture posibilitatea reproliferării unor documente netipizate.

În ceea ce privește posibilitatea apariției unei perturbări în funcționarea unităților, prin introducerea unor noi documente, lucrurile sînt, după părerea mea, delicate deoarece rezultatele așteptate în viața unităților depind de căile alese pentru implementarea acestor documente în unități. Există desigur calea simplei transmiteri către unități a noilor formulare cu indicația aplicării lor de la o anumită dată și cu menționarea expresă a documentelor pe care acestea le înlocuiesc. Ar fi metoda cea mai simplă, care prezintă avantajul eliminării unei perioade, mai mult sau mai puțin îndelungate, de pregătire a sistemului în vederea implementării unor noi elemente și a îndepărtării altora, existente.

> **• Nu! reproliferării situațiilor „ajutătoare".**
> **• Reducerea cu 50% a volumului muncii administrative în activitățile analizate**
> **• Documente simple, ușor de completat și de transmis**

Dezavantajele nu sînt însă cîtuși de puțin neglijabile, căci dacă acest lucru este, într-un fel, posibil în ce privește unele formulare deja centralizate pe economie, cum este cazul statelor de plată a salariilor, cel al unor formulare utilizate pentru decontări, al unor contracte sau cazul foilor de parcurs în transportul auto, este greu de presupus că în situația unor noi formulare, care pe de o parte înlocuiesc mai multe documente utilizate astăzi, iar pe de altă parte servesc la desfășurarea în condiții normale a unor activități necesare în unități, implementarea lor s-ar putea face fără instrucțiuni clare și detaliate de aplicare.

Simpla transmitere a unor asemenea documente printre care pot fi menționate cele pentru nominalizarea importurilor, programarea execuției documentațiilor tehnico-economice în proiectare și a execuției investițiilor, cele pentru decontarea cheltuielilor de deplasare sau pentru derularea contractelor de aprovizionare și desfacere sînt numai cîteva exemple referitoare la documente care, după părerea mea, nu pot fi implementate în unități fără a fi însoțite de asemenea instrucțiuni de aplicare.

În susținerea acestui punct de vedere mai trebuie arătat că formularele simplificate și tipizate nu vor tipiza, la rîndul lor, circuitele și fluxurile informaționale din unități și nici nu vor reprezenta singurele documente cu care va fi confruntată unitatea în rezolvarea problemelor sale de funcționare. Dimpotrivă, circuitele și fluxurile informaționale vor continua să difere de la caz la caz, de la unitate la unitate și, în cadrul aceluiași flux informațional, între două formulare noi vor continua să existe documente netipizate care nu au făcut obiectul raționalizării, la îndemîna personalului implicat în desfășurarea activităților.

Or, practica analizei sistemelor de conducere informaționale și de evidență atît în țara noastră, cît și pe plan mondial a arătat în nenumărate cazuri că fără elaborarea unor instrucțiuni detaliate privind atît utilizarea formularelor noi cît și indicarea cu precizie a modului în care se fac legăturile între aceste documente în cadrul circuitelor și al fluxurilor informaționale, cu alte cuvinte circulația informațiilor și prelucrarea lor, în interiorul sistemelor iau naștere alte documente, netipizate. Acestea apar la liberul arbitru al șefilor compartimentelor și al executanților care, în dorința obținerii unor „evidențe clare" care să fie în măsură să răspundă cu promptitudine oricărei eventuale întrebări — lucru dificil și foarte costisitor de realizat — determină asemenea situații potrivnice obiectivelor urmărite prin simplificarea formularisticii.

Aceeași practică a mai demonstrat că fără asemenea instrucțiuni, în cadrul aceluiași flux informațional iau naștere între două formulare noi, tipizate, 2—5 alte documente care scapă de sub controlul funcționării sistemului și astfel în unități se ajunge de multe ori în scurt timp la un număr mai mare de documente pentru desfășurarea unei activități, decît chiar cel existent la data implementării formularelor noi.

Rolul instrucțiunilor arătate mai sus este deosebit de important pentru că, dînd indicații precise și asupra modului cum vor fi făcute legăturile între două formulare noi, va fi evitată, în principiu, situația nedorită a apariției unor documente fără utilitate practică, necontrolate, cu care se va pierde timpul afectat altor acțiuni sau operațiuni.

Neglijarea acestei cerințe imperioase a practicii ar face ca o acțiune salutară, cum este aceea de simplificare a formularisticii și de raționalizare a evidențelor să fie negată de practică, nerealizîndu-se obiectivele urmărite; aceasta mai ales, dacă avem în vedere numărul mare al unităților, precum și diversitatea lor.

Referitor la procentul efectiv de reducere a volumului muncii administrative în unități, cred că răspunsul la această întrebare l-am dat parțial în cele de pînă acum. Ar mai fi de adăugat însă unele aspecte. Știm că în fiecare unitate, circulația informațiilor și prelucrarea lor constituie acțiuni determinate de nevoile conducerii atît pentru funcționarea propriului sistem, cît și pentru satisfacerea unor cerințe impuse de necesitatea legăturilor unității cu alte unități din ansamblu, fie orizontale, fie ierarhice.

În condițiile în care circuitele și fluxurile informaționale nu sînt și nu pot fi tipizate din motive bine cunoscute, noile formulare simplificate și tipizate vor constitui pentru unități restricții în legătură cu cerințele de mai sus. Cu alte cuvinte, într-o exprimare mai plastică, o regulă a jocului. De aceea, dacă această regulă urmărește o masivă reducere a volumului muncii administrative din unități, ea trebuie realizată nu numai în ceea ce privește formularele noi simplificate și tipizate, ci și în ansamblul acțiunilor unității, în complexitatea fluxurilor informaționale pentru a răspunde tuturor exigențelor impuse de obiectivele generale ale economiei noastre naționale.

În succesul acestei acțiuni un rol important revine conducerii fiecărei unități în parte care, în exercitarea atributelor de organizare și de control va trebui să urmărească modul în care vor fi implementate în sistem formularele noi și, pe parcurs, modul de folosire a acestora. Numai pe această cale se va putea ajunge la obținerea efectivă a unei reduceri substanțiale a volumului muncii administrative în unități.

Aceasta cu atît mai mult cu cît pînă la această dată nu există în unități standarde de timp pentru executarea unor operațiuni (în cadrul circulației și prelucrării informațiilor). O preocupare insuficientă pentru implementarea corectă a noilor formulare poate avea ca rezultat utilizarea în sistemul de evidență a unui volum de muncă al cărui loc se află în sfera producției materiale. Iată de ce considerăm că pentru realizarea obiectivelor urmărite, rolul conducerii unităților este deosebit de important, obținerea efectivă a rezultatelor depinzînd, în mare măsură, de modul în care vor organiza și controla implementarea noilor formulare, simplificate și tipizate.

Dan AGAPESCU
expert la Academia „Ștefan Gheorghiu"

PSIHOSOCIOLOGIA INFORMATICII

Aprecierea informaticienilor

PRIN APRECIERE în sens psihosociologic se înțelege măsurarea, sub aspect cantitativ și calitativ, a rezultatelor muncii, a capacității de muncă, a condiției personale în colectivul de muncă din care face parte, a aportului propriu în unitatea economică respectivă. A aprecia înseamnă a efectua o judecată de valoare. Iată de ce, în ansamblul ei, problema este foarte complexă și dificilă, iar pentru ca aprecierea să aibă o valoare obiectivă, cu caracter de comparație generalizată, este necesară respectarea unor reguli (nota prin care ea se exprimă să semnifice pentru toți același lucru, subiectivismul să fie redus la minimum posibil etc.).

Aprecierea informaticienilor vizează atingerea următoarelor obiective: creșterea eficienței economice a activității de informatician, prin repartizarea, încadrarea și utilizarea lor justă; realizarea unei retribuții echitabile după cantitatea și calitatea muncii depuse; dezvăluirea capacității lor de muncă și a posibilităților de promovare; desăvîrșirea personalității lor, prin stabilirea cerințelor individuale de perfecționare, ridicarea nivelului de aspirații, realizarea unor satisfacții personale și imbolduri pentru munca viitoare.

Aprecierea informaticienilor a constituit una din preocupările colectivului de specialiști din cadrul Laboratorului psihosociologic de la Centrul de Organizare și Cibernetică în Construcții. În cele ce urmează vom prezenta Sistemul C.O.C.C. de apreciere a informaticienilor.

Dintre criteriile de apreciere exprimate de Legea nr. 12/1971, sistemul consideră ca fiind fundamentale două, care le sintetizează și pe celelalte: rezultatele obținute de informaticieni în îndeplinirea obligațiilor de serviciu; ansamblul de atitudini (trăsăturile de caracter ale informaticienilor, atitudinea față de muncă, față de colegi, față de sine, etc.)

Bineînțeles că și între aceste criterii există o interdependență, în sensul că rezultate bune în muncă obține, de regulă, informaticianul care are o atitudine pozitivă față de muncă, colectiv, propria persoană. Practica a demonstrat că se pot obține și evaluări contradictorii după cele două criterii neputîndu-se deci, renunța la nici unul din ele.

Sistemul C.O.C.C. are la bază notarea rezultatelor în muncă și a atitudinilor informaticienilor, însumarea ponderată a acestor note și convertirea notei finale în calificativ. În funcție de importanța și durata necesară îndeplinirii corespunzătoare a sarcinilor, precum și în funcție de comportare (atitudini), s-au acordat ponderi fiecărui criteriu, astfel încît suma coeficienților să fie egală cu 1. Exemplificînd la un analist (vezi fișa de apreciere în schița alăturată), ponderea celor două criterii este de 60% (rezultate în muncă) și respectiv 40% (sistem de atitudini), proporție prestabilită, independent de persoană.

Se observă că în fișa de apreciere a analistului sînt conturate spații pentru înregistrarea sumei coeficienților referitoare la cele două criterii: „S" și „A". Se are în vedere ca, la orice informatician, suma coeficienților îndeplinirii sarcinilor (K^s) să fie mai mare decît suma coeficienților raportați la modul de comportare (K^a): Suma $K^s >$ Suma K^a

Modul de realizare a sarcinilor, precum și modul de comportare a analistului au fost apreciate prin note de la 5—1 (Nota 5 pentru aprecieri „foarte bune", iar nota 1 pentru aprecieri „foarte slabe"). Notele acordate astfel, (N^i) au fost înmulțite cu coeficienții corespunzători (K^i), produsul acestora ($N^i N^i$) constituind nota trimestrială. La sfîrșitul anului, media aritmetică a notelor trimestriale determină o notă finală a informaticianului, care se convertește în calificativul impus de Legea nr. 12/1971 astfel:

Note de la 5—4,01 — calificativ foarte bine.

Note de la 4—3,01 — calificativ bine

Note de la 3—2,01 — calificativ satisfăcător

Note de la 2—1.01 — calificativ slab.

FIȘA DE APRECIERE A **INFORMATICIANULUI** *)

CRITERII DE APRECIERE	TRIM. I			TRIM. II			TRIM. III			TRIM. IV		
	N_i	K_i	N_iK_i	N_i	K_i	N_iK_i	N_i	K_i	N_iK_i	N_i	K_i	N_iK_i
MODUL DE REALIZARE												
CONTRACT 101 - CULEGEREA DATELOR	5	0,1	0,50									
- ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE	4	0,15	0,60									
- PROIECTAREA NOULUI SISTEM	4	0,25	1,00									
CONTRACT 132 - CULEGEREA DATELOR	5	0,1	0,50									
Suma K_S		0,6										
MOD DE COMPORTARE (ATITUDINI)												
ATITUDINEA FAȚĂ DE MUNCĂ	4	0,1	0,40									
ATITUDINEA FAȚĂ DE COLECTIV	5	0,1	0,50									
ATITUDINEA FAȚĂ DE ȘEFI	3	0,1	0,30									
PREOCUPARE PENTRU AUTOPERFECȚIONARE	4	0,05	0,20									
PARTICIPARE LA ACTIVITĂȚI OBȘTEȘTI	3	0,05	0,15									
Suma K_A		0,4										
NOTA PE TRIMESTRE (Suma Produselor N_iK_i)			4,15									

*) EXEMPLIFICARE LA UN **ANALIST**

În celelalte probleme referitoare la apreciere (persoana care face aprecierea, organizarea comisiilor de apreciere etc.) se respectă indicațiile Legii nr. 12/1971. Insistăm asupra faptului că, pentru a realiza o apreciere cît mai obiectivă a informaticienilor, este absolut necesară cunoașterea precisă a posturilor respective, a responsabilităților, atribuțiilor, sarcinilor cuprinse în sfera posturilor lor și abia după aceea să se aprecieze activitatea acestora.

Eleonora PEȘTIȘEANU
Silviu DOBRONĂUȚEANU

concepte-teorii

COLABORAREA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCŢIEI MATERIALE (XV)

(urmare din numărul precedent)

DEZVOLTAREA industriei chimice în ţările socialiste este însoţită de importante schimbări de structură. În deceniul al şaselea s-a dezvoltat cu precădere chimia anorganică, punîndu-se accent pe crearea, înainte de toate, a chimiei de bază care reprezintă fundamentul dezvoltării în mod complex a producţiei chimice. Ca rezultat al eforturilor depuse de către ţările socialiste, sub conducerea partidelor lor comuniste şi muncitoreşti, precum şi ca urmare a colaborării desfăşurate între ele, statele participante la diviziunea internaţională socialistă a muncii, au ajuns să-şi satisfacă singure, ori în mod reciproc, necesarul de produse ale chimiei anorganice, reducînd astfel — în mare măsură — importul de asemenea produse din ţările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial.

Tabel nr. 33

Ţara	Acid sulfuric		Mase plastice şi răşini sintetice		Fibre chimice		Îngrăşăminte chimice (fără uree) în substanţă activă	
	kg./locuitor							
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	12,3	51,3	0,7	12,3	0,2	4,7	3,7	53,0
Bulgaria	15,6	60,3	0,9	12,2	—	3,3	15,7	53,0
Cehoslovacia	40,6	83,0	4,7	18,3	4,6	7,5	21,0	51,5
R.D. Germană	42,7	63,2	6,7	24,8	9,1	12,4	126,0	190,0
Polonia	23,2	69,0	1,9	7,8	2,6	4,6	16,1	54,5
Ungaria	17,9	47,8	1,0	8,2	0,4	1,0	10,2	53,2
U.R.S.S.	25,2	52,0	1,4	6,7	1,0	2,8	15,3	59,8

Tabel nr. 34

Ţara	Raportul dintre producţia pe locuitor a unor produse chimice de bază, faţă de cea realizată în R.D. Germană (%)							
	Acid sulfuric		Mase plastice şi răşini sintetice		Fibre chimice		Îngrăşăminte chimice (fără uree) în substanţă activă	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	28,8	81,2	10,2	49,5	2,4	37,6	3,1	27,8
Bulgaria	36,5	95,5	14,0	49,2	—	27,6	12,5	27,8
Cehoslovacia	93,6	131,5	70,0	73,8	50,5	60,5	16,7	27,1
R.D. Germană	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Polonia	54,3	109,2	28,4	31,5	28,6	37,1	12,8	28,6
Ungaria	40,5	75,3	14,9	33,1	4,6	8,1	8,1	28,0
U.R.S.S.	59,0	82,2	20,9	27,0	10,8	22,2	12,2	31,4

În această perioadă, dezvoltarea chimiei organice a avut loc în ritmuri mai puţin intense, fapt pentru care, manifestîndu-se un deficit de produse ale chimiei organice — cu excepţia unor acizi, alcooli etc., care, în mod tradiţional se produceau în aceste ţări — mare parte a necesarului a fost satisfăcut pe baza importului din terţe ţări.

O nouă etapă în dezvoltarea industriei chimice a ţărilor socialiste a început prin crearea, în aceste ţări, la finele deceniului şase şi mai ales la începutul deceniului şapte, a petrochimiei, în unele state, ca, de exemplu, în Uniunea Sovietică, România, R. P. Chineză, pe baza resurselor proprii, iar în alte state — pe baza importului de hidrocarburi lichide şi gazoase obţinute, mai ales din U.R.S.S. Principalele schimbări în structura industriei chimice a ţărilor socialiste se datoresc dezvoltării cu prioritate a unor sectoare de sinteze organice, ca mase plastice şi răşini sintetice, fibre chimice, îngrăşăminte chimice şi pesticide, medicamente etc.

Paralel cu schimbările realizate în macrostructura sectoarelor industriei chimice, parte din ţările socialiste au realizat schimbări şi mai mari în microstructura unora din aceste sectoare. În mod deosebit, în aceste ţări, s-a acordat prioritate producţiei unor intermediari cu calităţi fizico-chimice superioare şi cu o înaltă productivitate, s-au aplicat cele mai noi procedee tehnologice ş.a. Astfel, în producţia maselor plastice s-a mărit ponderea materialelor termoplastice (polietilena, polipropilena, polistirenul, policlorura de vinil şi altele) cu calităţi tehnico-economice superioare, micşorîndu-se, în acelaşi timp, ponderea producţiei materialelor termoreactive cu un grad mai redus de utilizare.

În sensul celor de mai sus, ilustrative sînt, după părerea noastră, datele ce caracterizează, pentru ţările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., producţia pe locuitor, la nivelul anilor 1960 şi 1971, a unor principale produse chimice — atît anorganice, cît, mai ales, organice — date prezentate în tabelul nr. 33.

După cum rezultă din acest tabel, la acidul sulfuric — produs reprezentativ pentru chimia anorganică — producţia pe locuitor în ţările europene membre ale C.A.E.R. a ajuns, în general, la nivelul producţiei ţărilor capitaliste dezvoltate. Producţia pe locuitor din Cehoslovacia este precedată numai de cea din S.U.A. (128 kg/locuitor în 1971) şi se situează înaintea celei realizate, în anul 1971, de R. F. Germania (74 kg/locuitor), Anglia şi Japonia (62 kg), Italia (56 kg). Producţia de acid sulfuric pe locuitor a Uniunii Sovietice şi a României se situează, în anul 1971, înaintea celei realizate de Franţa (46,1 kg). În acelaşi timp, trebuie arătat că, în vreme ce în ţările capitaliste dezvoltate producţia pe locuitor a acestui produs a crescut, în perioada 1960—1971, numai cu 44% în S.U.A., 31% în Japonia, 26% în Italia, 23% în R. F. Germania, 18% în Anglia şi 15% în Franţa, în ţările socialiste, la care ne referim, producţia pe locuitor de acid sulfuric a crescut în aceeaşi perioadă de 4,2 ori în România, de 3,8 ori în Bulgaria, 2,9 ori în Polonia, 2,7 ori în Ungaria, 2,1 ori în Uniunea Sovietică şi Ungaria, de cca. 1,5 ori în R. D. Germană.

Referindu-ne la producţia pe locuitor a îngrăşămintelor chimice, trebuie subliniat că R. D. Germană — care, la producţia de 190 kg îngrăşăminte chimice pe locuitor, o pondere foarte mare o deţin îngrăşămintele cu potasiu (143 kg) — se găseşte şi în anul 1971 pe primul loc în lume cu mult înaintea Franţei (90 kg/locuitor), R. F. Germania (85,5 kg), S.U.A. (76,6 kg). Este, de asemenea, necesar de subliniat că, la nivelul anului 1971, toate ţările socialiste la care ne referim se situează, în ceea ce priveşte producţia de îngrăşăminte pe locuitor, cu mult înaintea unor state capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, ca Italia (29,8 kg/locuitor), Japonia (25,4 kg), Anglia (22,8 kg). Această situaţie se datoreşte desigur faptului că — după cum rezultă din tabelul nr. 33 — ţările socialiste au acordat încă din deceniul al şaselea atenţia corespunzătoare producţiei de îngrăşăminte chimice.

În ce priveşte însă producţia pe locuitor la fibre chimice numai R. D. Germană se găsea în anul 1971 la nivelul ţărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial (Japonia — 15,9 kg/locuitor, R. F. Germania — 12,9 kg, S.U.A. — 12,4 kg, Anglia — 11,0 kg, Italia — 8,9 kg), dintre celelalte ţări socialiste numai Cehoslovacia fiind înaintea Franţei (6,8 kg/locuitor în 1971). La producţia de mase plastice şi răşini sintetice însă, nici una din ţările socialiste la care ne referim nu se găseşte încă la nivelul ţărilor capitaliste dezvoltate (R. F. Germania — 72,2 kg/locuitor în 1971, Japonia — 49,5 kg, S.U.A. — 43,5 kg, Franţa — 32,2 kg, Italia — 31,4 kg, Anglia — 26,8 kg).

Din tabelul nr. 33 rezultă, de asemenea, că, în ceea ce priveşte producţia pe locuitor a principalelor produse chimice, primul loc îl ocupă — cu unele excepţii în ce priveşte producţia acidului sulfuric — R. D. Germană, toate celelalte ţări realizînd în perioada la care ne referim un proces de apropiere, aşa după cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 34.

Din tabelul nr. 34 iese în evidenţă faptul că procesul cel mai ilustrativ de apropiere de nivelul R. D. Germane — ţară socialistă cu cei mai înalţi indicatori de producţie pe locuitor — l-a înregistrat pînă în prezent România, al cărui raport, faţă de ţara de referinţă, a crescut — la aceste produse — de cca. 15 ori la fibre chimice, 9 ori la îngrăşăminte chimice, aproape 5 ori la mase plastice şi 3 ori la acidul sulfuric. De asemenea, se evidenţiază faptul că, în timp ce la toate aceste produse România se afla, în anul 1960 pe ultimul loc în cadrul ţărilor la care ne referim, în anul 1971 ţara noastră nu se mai află la nici un produs pe această poziţie. La fibre chimice şi mase plastice se situează chiar pe locul al treilea după R. D. Germană şi Cehoslovacia. Desigur că aceasta reprezintă un bun început în ce priveşte dezvoltarea, în continuare, în ritm susţinut, a industriei noastre chimice. **„Ne exprimăm convingerea** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la consfătuirea lucrătorilor din industria chimică — **că muncitorii, specialiştii şi cercetătorii, toţi oamenii muncii din industria chimică nu vor precupeţi nici un efort pentru a asigura progresul neîntrerupt al acestei importante ramuri a economiei naţionale"** [25].

Caracteristicile specifice ale industriei chimice, precum şi particularităţile producţiei chimice în fiecare ţară în parte sînt în strînsă interdependenţă cu participarea ţării respective la diviziunea internaţională a muncii. Pentru acest motiv ţările socialiste consideră că dezvoltarea specializării şi cooperării în producţie, precum şi adîncirea şi perfecţionarea cooperării dintre ele pot contribui la dezvoltarea industriei chimice în fiecare ţară în parte. În acelaşi timp, dezvoltarea complexă şi multilaterală a fiecărei economii naţionale creează condiţii pentru dezvoltarea, adîncirea şi perfecţionarea, în continuare, a diviziunii internaţionale a muncii şi în această importantă şi progresivă ramură industrială.

În acest sens, prin Programul complex, ţările membre ale C.A.E.R. au convenit ca în perioada imediat următoare — paralel cu desfăşurarea lucrărilor pentru coordonarea planurilor — să examineze propuneri privind dezvoltarea colaborării şi cooperării în domeniul maselor plastice, punîndu-se un deosebit accent pe elaborarea de noi procese tehnologice pentru sinteza şi prelucrarea acestora. În mod deosebit se are în vedere dezvoltarea cooperării în fabricarea izoprenului şi cauciucului izoprenic, precum şi perfecţionarea procedeelor de fabricare a monomerilor pentru cauciucuri sintetice (butadiena, izobutilena, stirenul), îmbunătăţirea calităţii şi lărgirea sortimentului de cauciucuri butodien-stirenice, inclusiv cele extinse cu ulei şi negru de fum etc. Totodată, se are în vedere dezvoltarea cooperării în scopul elaborării tehnologiei şi stabilirii domeniilor de aplicare a cauciucurilor etilen-propilenice, a produselor termoelastoplaste, precum şi în scopul perfecţionării procedeelor existente şi elaborării de noi procedee de obţinere a latexurilor sintetice, cauciucurilor expandate etc.

În procesul dezvoltării şi perfecţionării, în continuare, a cooperării şi specializării în producţie, ţările membre ale C.A.E.R. se orientează, de asemenea, spre producţia fibrelor chimice cu caracteristici tehnico-economice superioare, inclusiv pe baza creării de linii de mare capacitate în flux continuu, cu aplicarea metodelor filării directe din polimeri. De mare importanţă va fi, în acest sens, cooperarea şi specializarea în producţia tipurilor necesare de produse intermediare ca acidul tereftalic, caprolactama, etilen-glicolul, acrilnitrilul etc., ţinîndu-se seama de posibilităţile construirii succesive de capacităţi mari, specializate, eficiente din punct de vedere economic, înzestrate cu utilaje tehnologice moderne de înaltă productivitate. Ţările membre ale C.A.E.R. îşi propun, totodată, să-şi coordoneze eforturile în crearea de noi substanţe active necesare fabricării mijloacelor chimice pentru protecţia plantelor.

Avînd în vedere necesarul mereu crescînd — atît în ceea ce priveşte volumul total, cît şi gama sortimentală — de coloranţi persistenţi (de cadă, activi, de dispersie), de substanţe auxiliare pentru industria textilă, a pielăriei, mobilei şi poligrafică, de reactivi, de medicamente, precum şi de alte produse chimice de mic tonaj, ţările membre ale C.A.E.R. examinează posibilitatea dezvoltării unei largi specializări şi cooperări în producţia acestor tipuri de produse.

Desigur că o mare importanţă pentru dezvoltarea industriei chimice din ţările membre ale C.A.E.R. o are dezvoltarea colaborării şi cooperării în valorificarea eficientă a bazei de materii prime a statelor respective. În acest sens ţiţeiul şi gazele naturale constituie materii prime de importanţă majoră pentru dezvoltarea producţiei sintezelor organice, pentru ca ţările socialiste europene să-şi poată intensifica eforturile proprii şi dezvolta colaborarea în scopul ajungerii din urmă — şi în această direcţie — a ţărilor capitaliste cu un nivel superior de dezvoltare economică. Este de menţionat că Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană şi Polonia — ţări cu perspective din punct de vedere al dezvoltării extracţiei de hidrocarburi lichide şi gazoase, însă în care extracţia este încă foarte redusă — sau Ungaria care are încă o producţie de ţiţei relativ mai scăzută, au în vedere creşterea, în continuare, a importului de ţiţei şi gaze din Uniunea Sovietică, mare parte din aceste produse fiind destinate industriei petrochimice.

Astfel, la nivelul anului 1973, Bulgaria prevede să importe din Uniunea Sovietică, folosind transportul naval, 10 mil. tone ţiţei, respectiv de 2,12 ori mai mult decît în 1970, precum şi 3 mild. m^3 gaze naturale, prin conducta care se construieşte pe teritoriul României între Tulcea şi Negru Vodă. Importul de ţiţei al Poloniei din Uniunea Sovietică, va ajunge în anul 1975 la nivelul de 12 mil. tone, respectiv va creşte, în comparaţie cu anul 1970, de peste 1,71 ori, urmînd să sporească, de asemenea, şi importul de gaze naturale, de la 1,0 mild. m^3 în 1970 la 1,5 mild. m^3 în anul 1975. Volumul cel mai mare al importului de ţiţei din Uniunea Sovietică va fi atins — dintre ţările socialiste — de R. D. Germană şi Cehoslovacia, fiecare cîte 15,5 mil. tone la nivelul anului 1975. Totodată, în ultimul an al cincinalului în curs, R. D. Germană prevede să realizeze un import de gaze naturale din U.R.S.S. în volum de 3,5 mild. m^3, iar Cehoslovacia să-şi sporească importul de la 1.34 mild. m^3 gaze naturale în 1970, la 3,0 mild. m^3 în 1975, respectiv să realizeze o mărire a importului de gaze din Uniunea Sovietică de 2,24 ori. În acelaşi timp, Ungaria va spori şi ea importul de ţiţei din U.R.S.S. de la cca. 4,0 mil. tone în anul 1970 la 6,5 mil. tone în 1975 şi va realiza, la finele cincinalului în curs, un import de gaze naturale din Uniunea Sovietică de 1,0 mild. m^3. Astfel, exportul de ţiţei din Uniunea Sovietică în aceste cinci ţări membre ale C.A.E.R. va spori de peste 1,7 ori, respectiv de la cca. 35 mil. tone în 1970 la 59,5 mil. tone în 1975, iar exportul de gaze naturale, tot în aceleaşi ţări, va creşte de cca. 5.12 ori, de la cca. 2,35 mild. m^3 în 1970 la cca. 12 mild. m^3 în 1975.

Desigur, de mare importanţă pentru dezvoltarea industriei petrochimice în România, precum şi pentru a se spori posibilitatea participării tot mai intense a ţării noastre la adîncirea şi perfecţionarea cooperării şi specializării producţiei sintezelor chimiei organice, ar constitui o posibilitate de a importa din Uniunea Sovietică — pe baza avantajului reciproc — ţiţei şi gaze. Este cunoscut că, la nivelul anului 1975, România are un necesar de import de ţiţei de peste 7,5 mil. tone, iar pentru gaze, dat fiind capacitatea de transport a conductei care se construieşte prin ţara noastră — faţă de importul prevăzut de Bulgaria — există, de asemenea, posibilitatea realizării, la finele actualului cincinal, a unui import de gaze naturale.

În afară însă de materiile prime petrochimice, ţările membre ale C.A.E.R. au în vedere crearea unor capacităţi optime de producţie, pe baza resurselor de materii existente şi cu contribuţia materială a ţărilor interesate, în scopul asigurării, pe o perioadă îndelungată, a materiilor prime cu fosfor, bioxidului de titan, materiilor prime pentru industria de celuloză şi hîrtie etc. În acest sens, în anul 1972 s-a încheiat convenţia cadru pentru cooperare în vederea construirii combinatului de celuloză de la Ust-Ilim (U.R.S.S.).

Toate aceste posibilităţi pentru adîncirea şi perfecţionarea colaborării şi cooperării între ţările membre ale C.A.E.R. odată finalizate prin convenţii cadru, se concretizează apoi prin contracte şi convenţii concrete de realizare care, în marea lor majoritate, au un caracter bilateral. Mult mai rar au astfel de acorduri şi contracte de realizare caracter tripartit sau quadripartit.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

[25] Nicolae Ceauşescu — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste — vol. 2, pag. 369, Editura politică, Bucureşti, 1968.

FIŞE

Sesiuni ştiinţifice

● Ieri a început la Ministerul Comerţului Exterior sesiunea anuală de comunicări ştiinţifice a Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaţionale, organizată în colaborare cu Facultatea de comerţ exterior. Tema sesiunii, ale cărei lucrări se încheie astăzi: „Cercetarea conjuncturală în sprijinul promovării schimburilor comerciale externe ale R. S. România".

● La Institutul Agronomic „N. Bălcescu" — Bucureşti s-au desfăşurat, în zilele de 16 şi 17 mai a.c., lucrările sesiunii ştiinţifice cu tema: **Eficienţa economică a producţiei agricole**, organizată de Facultatea de economia agriculturii. În cele două secţii: **Eficienţa economică a producţiei agricole** şi **Sistemul informaţional al agriculturii** au fost prezentate — de către cercetători, cadre didactice, specialişti din producţie — un număr de 57 comunicări ştiinţifice.

● În zilele de 12—13 mai 1973 a avut loc Sesiunea cercurilor ştiinţifice studenţeşti din Institutul Politehnic Bucureşti. Lucrările elaborate de studenţi şi admise a fi prezentate în sesiune au fost grupate pe 34 de secţii. Lucrările din cercul de economie politică, însumînd 59 de comunicări, au fost cuprinse în trei secţii: Probleme generale de economie socialistă; Modernizarea şi eficienţa în economia României socialiste; Probleme de economie mondială.

Din nou despre cicluri

● În revista ENTREPRISE, nr. 907/1973, Armand Lepas dezvoltă o serie de teorii referitoare la evoluţia actuală şi de perspectivă a ţărilor capitaliste dezvoltate sub titlul **Le monde est-il en deflation?** (Trece lumea prin deflaţie) A.L. redescoperă „teoria ciclurilor a lui Kondratief", elaborată de şcoala economică zisă berlineză, contemporană lui Keynes, teorie care urmăreşte să explice de pe poziţii burgheze evoluţia conjuncturii capitaliste pe perioade lungi de timp. Armand Lepas, partizanul acestor teorii, apreciază că în prezent lumea capitalistă a intrat, după o fază de dezvoltare economică de 25 de ani, într-o fază de declin.

În acest context A.L. apreciază că fenomene ca stagflaţia, criza sistemului valutar, combaterea dominaţiei economice americane, renaşterea tendinţelor protecţioniste, generalizarea inflaţiei în toate ţările capitaliste nu sînt simple accidente disparate, ci evenimente într-o strînsă interdependenţă, care se integrează în schema ciclurilor lungi ale teoriei menţionate. În ceea ce priveşte tendinţa actuală de „mondializare" a economiei capitaliste, autorul apreciază că ea va fi stopată fără însă să se revină la vechile structuri. În mod special se apreciază că tendinţa de a crea un nou sistem monetar internaţional, o bancă centrală a băncilor centrale etc., va cunoaşte întîrzieri.

Aspecte ale capitalismului monopolist

● Revista **MONTHLY REVIEW**, publică în nr. 4/1972 articolul **On the theory of the Monopoly Capitalism** (Despre teoria capitalismului monopolist), datorat lui Paul Sweezy, în care se analizează, printre altele, natura întreprinderii în perioada capitalismului monopolist. Principiul de bază al comportamentului întreprinderii în această perioadă poate fi formulat astfel: pentru a continua să se dezvolte liber, întreprinderea trebuie să-şi depăşească „trecutul istoric". Ea s-a născut şi s-a dezvoltat producînd un anume produs, într-o anume regiune geografică. A depăşi aceste două limitări ale istoriei sale înseamnă pentru întreprindere cucerirea de noi pieţe. În ce priveşte tendinţele de stagnare, Sweezy arată că, în zilele noastre, au apărut schimbări radicale în costul distribuţiei şi în cheltuielile aparatului de stat. Ambele au crescut enorm şi au devenit canalele şi instrumentele prin care sistemul reacţionează, încercînd să se apere de consecinţele distructive ale stagnării. Noile forme de concurenţă, prin preţuri, pun un accent nou pe arta vînzării, iar eforturile de vînzare acţionează, la rîndul lor, asupra proceselor economice. Creşterea numărului de domenii de utilizare a plusvalorii, în afară de acumulări, se reflectă tot mai mult în activităţile statului. Aici necesităţile societăţilor-gigant intervin în modelarea formelor activităţilor statale.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

PE STEAGUL REVOLUȚIEI TRANSILVANE — ACELEAȘI ASPIRAȚII DE DREPTATE SOCIALĂ ȘI ELIBERARE NAȚIONALĂ

DEȘI s-a desfășurat separat, revoluția de la 1848 din Moldova, Muntenia și Transilvania a avut, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea populară din 4 mai de la Iași, un caracter unitar datorit sarcinilor sale istorice.

„Plămădită în condiții asemănătoare, desfășurîndu-se în aceeași perioadă, proclamînd țeluri comune, revoluția de la 1848 a avut un caracter unitar în toate cele trei țări românești. Faptul că pe steagul revoluționar din toate aceste provincii erau scrise aceleași idealuri supreme — desființarea servituților feudale și eliberarea țărănimii iobage, cucerirea de libertăți democratice, scuturarea dominației străine și realizarea unității și independenței naționale — ilustrează comunitatea de interese și aspirații ce-i unea pe fiii aceluiași popor, în pofida hotarelor despărțitoare artificiale și vremelnice".

Condițiile particulare ale Transilvaniei au imprimat revoluției din cuprinsul ei anumite trăsături specifice datorită complexității contradicțiilor generate de asuprirea socială și națională.

În ajunul anului 1848, Marele Principat al Transilvaniei era unul din statele autonome componente ale imperiului habsburgic. El se întemeia pe vechile constituții feudale din secolele XVI și XVII și pe Diploma leopoldină din 1961, care stabilea dominația Casei de Habsburg, a nobilimii maghiare și a patriciatului săsesc. Deși românii formau majoritatea absolută, ei nu aveau drepturi politice, fiind considerați tolerați. Din cînd în cînd era convocată dieta spre a vota proiecte de legi necesare nobilimii sau curții imperiale. În dietă erau reprezentate nobilimea maghiară, patriciatul săsesc și curtea imperială, aceasta prin așa-zișii regaliști numiți de ea. Un singur român, episcopul greco-catolic din Blaj, făcea parte din dietă ca regalist. În timp ce nobilii stăpîni de moșii erau scutiți de impozite și aveau dreptul să ocupe dregătoriile importante în stat și comitate, țăranii iobagi și jeleri erau obligați să le dea dijme din produse și numeroase zile de lucru, care se ridicau în unele locuri pînă la 300 pe an. În puține țări din lume sarcinile feudale ale țăranilor erau așa de grele.

Apariția și dezvoltarea germenilor capitalismului a provocat criza orînduirii feudale, manifestată prin intensificarea mișcării țărănești și prin apariția și dezvoltarea mișcării naționale românești. În ultimii zece ani dinainte de 1848 s-a declanșat și criza revoluționară, care anunța izbucnirea revoluției. În anii 1846—1847, pe cînd dieta feudală proiecta o lege spre a menține sarcinile feudale ale iobagilor, mișcarea țărănească s-a unit cu mișcarea națională prin tinerii intelectuali ieșiți din popor, în fruntea cărora se afla Avram Iancu, el însuși fiu de iobag.

Revoluția din februarie 1848 de la Paris, revoluția din 13 martie de la Viena și cea care i-a urmat peste două zile la Pesta au fost primite cu entuziasm de cei asupriți din Transilvania, gata să pornească propria lor luptă pentru răsturnarea vechii și asupritoarei orînduiri feudale. Curînd a survenit însă și îngrijorarea, aflîndu-se că aristocrația conservatoare și nobilimea mijlocie și mică liberală din Transilvania au publicat o declarație comună prin care cereau unirea țării cu Ungaria, fără să țină seama de voința românilor, evident cu scopul de a-și păstra mai departe poziția dominantă și de a împiedica realizarea aspirațiilor sociale și naționale ale maselor românești.

Împotriva acestei acțiuni nedemocratice și nerevoluționare, Simion Bărnuțiu, a lansat la 25 martie un manifest, în care cerea convocarea unui congres național, desființarea iobăgiei și respingerea unirii Transilvaniei cu Ungaria, cerînd ca românii să poată trata cu maghiarii „ca națiune liberă cu națiune liberă...". Peste cîteva zile, profesorul din Blaj, Aron Pumnul, înțeles cu tinerii juriști români de pe lîngă tribunalul din Tg. Mureș, a convocat o adunare la Blaj pentru ziua de 18/30 aprilie spre a se lua o hotărîre în privința revendicărilor și căilor de urmat. Concomitent au avut loc numeroase adunări și manifestații orășenești și țărănești în diverse părți ale Transilvaniei, mai puternice fiind cele din Munții Apuseni, Brașov și Cluj. Au venit la Adunarea pregătitoare de la Blaj cîteva mii de oameni, majoritatea țărani, conduși de tineri intelectuali numiți tribuni, ca în timpul republicii romane, unii din ei încă studenți sau chiar elevi. Simion Bărnuțiu — „omul poporului" — a fost privit ca un conducător și, la îndemnul său, participanții au hotărît să vină în număr și mai mare la Adunarea Națională convocată pentru 3/15 mai.

De la început, revoluția din Transilvania apărea ca o mișcare a maselor țărănești și burgheze situate pe o poziție democratică, răsturnătoare a vechii orînduiri asupritoare, antitetică poziției aristocrației conservatoare și a nobilimii liberale maghiare care acceptau programul revoluției din Ungaria numai de teama maselor iobage transilvane.

> ■ **Adunarea Națională de la Blaj din 1848 — expresie a năzuințelor românilor de pretutindeni.**
>
> ■ **Un jurămînt pentru apărarea principiilor de libertate, egalitate și frățietate.**
>
> ■ **Blajul — părinte spiritual al celor mai ilustre personalități ale revoluției transilvane: Simion Bărnuțiu, George Barițiu, Aron Pumnul, Al. Papiu Ilarian.**
>
> ■ **Peste 40 000 de participanți afirmă intr-un singur glas: „Noi vrem să ne unim cu țara".**
>
> ■ **File memorabile in cartea bogatelor tradiții ale frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare.**

Adunarea Națională de la Blaj din 3/15 mai a cuprins 40 000—50 000 de oameni, cărora s-au alăturat cîteva sute de burghezi și cîteva zeci de nobili, majoritatea cu mici domenii. Au participat și cîțiva revoluționari moldoveni și munteni, precum și țărani sași cu învățatul Stephan Ludwig Roth și țărani și intelectuali maghiari. În marele său discurs ținut cu o zi înainte în catedrala greco-catolică, Simion Bărnuțiu a impus prin argumentarea sa cererea ca românii să fie recunoscuți ca națiune independentă și să participe la conducere în proporția numărului lor. El a declarat, semnificativ, necesară unirea în cultură cu românii din celelalte țări.

După deschiderea Adunării Naționale pe Cîmpul Libertății, lîngă Blaj, la 3/15 mai, s-a depus un jurămînt pentru apărarea principiilor de libertate, egalitate și frățietate; pentru desființarea iobăgiei și pentru susținerea națiunii și limbii române. Declarația și jurămîntul au schițat numai revendicările ce urmau să fie completate și organizate într-un program revoluționar.

A doua zi, 4/16 mai, Adunarea Națională a ascultat și aprobat o cerere de drepturi, numită **Petițiunea națională**, prezentată de A. Treb. Laurian, venit de la București, unde era profesor și colaborator al lui N. Bălcescu. Dintru început se revendică independența națiunii române, care trebuia **„să-și aibă reprezentanții săi în dieta țării în proporțiune cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporțiune, să se servească cu limba sa în toate treburile ce se ating de dînsa, atît în legislațiune cît și în administrațiune".** O altă revendicare a fost **„desființarea iobăgiei fără nici o despăgubire din partea țăranilor iobagi".** Au urmat desființarea dijmelor, a breslelor și a privilegiilor, „libertatea de a vorbi, de a scri și a tipări fără de nici o cenzură" și fără nici o cauțiune pentru ziare. Alte revendicări priveau asigurarea libertății personale, tribunale cu jurați, înarmarea poporului, școli românești de toate gradele și specialitățile, inclusiv o universitate, o nouă constituție elaborată de o Adunare constituantă pe temeiul principiilor dreptății, egalității și frățietății. Petițiunea națională exprima cu fermitate și claritate revendicările profund democratice ale celor asupriți de secole, pentru eliberarea socială și națională. Ea stabilea și egalitatea de tratament, pentru naționalitățile conlocuitoare. Fără să fi fost înscrisă și unirea Transilvaniei cu celelalte țări române, căci o asemenea îndrăzneală ar fi dus la reprimarea de îndată din partea Curții habsburgice, Adunarea Națională a cerut-o spontan prin strigătul poporului: **„Noi vrem să ne unim cu Țeara"**, adică cu Țara Românească. Această dorință a maselor românești de a se uni toți românii într-un singur stat a fost relatată în scris de Carol Szasz, reprezentantul guvernului Ungariei, și de sasul Stephan Ludwig Roth, ambii martori oculari.

Adunarea Națională a ales un organ de conducere, Comitetul Național Permanent, și două delegații, pentru a prezenta Petițiunea națională, una la împărat, alta la dieta feudală din Cluj, convocată pentru 29 mai spre a hotărî soarta țării. S-a constituit a treia zi și prima gardă națională românească. Totodată, după semnarea protocoalelor, Adunarea Națională și-a încheiat lucrările. Ea a fixat, nu fără presiunea poporului și a tribunilor săi, programul luptei revoluționare a românilor transilvani pentru multă vreme și a demonstrat existența națiunii române în Transilvania, ca principala forță a țării. În cuvîntarea rostită peste trei ani la Paris cu prilejul comemorării Adunării Naționale de la Blaj, N. Bălcescu i-a făcut această strălucită apreciere: „Zi de 15 mai 1848! Zi de lumină, de libertate și de mărire română, te pomenim și te serbăm cu drag! Tu minunași lumea și arătași că nația română e matură, vrednică de libertate, vrednică de a intra în frăția cea mare a națiilor".

Revoluția din Transilvania a continuat încă un an, după înăbușirea revoluției în Muntenia, lupta poporului român pentru libertate socială și națională. Deși înăbușită în august 1849, ea a contribuit la răsturnarea orînduirii feudale, a afirmat cu energie existența națiunii române și voința românilor de a forma împreună cu cei așezați pe celelalte părți ale Carpaților un stat național, unitar, întemeiat pe principiile libertății, frățietății și egalității de drepturi între toți locuitorii țării, cu respectul cuvenit naționalităților conlocuitoare. Sub apăsarea regimului neoabsolutismului habsburgic și apoi a dualismului austro-ungar, ideile revoluției române de la 1848 din Transilvania au continuat să aprindă spiritul poporului și să-l ducă la izbînda din 1 decembrie 1918, cînd Transilvania s-a unit cu „Țeara".

Sub steagul comuniștilor, oamenii muncii din patria noastră — români, maghiari, germani și de alte naționalități — în strînsă frăție au înlăturat orice formă de asuprire și muncesc, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru buna stare și cultura poporului, pentru întărirea statului nostru, ca un stat democratic și socialist.

prof. univ. Vasile MACIU
membru corespondent al
Academiei R. S. România

RECENZIE

„Circulația bănească în România"

LUCRAREA lui D. Patapievici*) reușește să trateze cu competență și riguros științific, în cele șapte capitole, probleme teoretice și metodologice cu privire la bani și rolul lor în procesul de reproducție, determinarea cantității de bani și acțiunea legii circulației bănești, să scoată în evidență tendințele ce se manifestă pe linia formării și evoluției disponibilităților populației, să aprofundeze factorii care influențează evoluția acestor disponibilități, exprimarea cantitativă a evoluției circulației bănești, particularitățile corelației dintre fondul de cumpărare și fondul de marfă în profil teritorial, echilibrul monetar în economia socialistă.

In prima parte a lucrării „Banii și rolul lor în procesul de reproducție" autorul analizează amănunțit și convingător aspectele principale privind banii și circulația bănească în economia socialistă, reliefîndu-se cu claritate dependențele ce există între dezvoltarea economică și mecanismul emisiunii monetare. Pe baza unei documentări teoretice temeinice și a aprofundării realităților din țara noastră se reușește, prin analiza întregului ansamblu de fluxuri bănești, să se desprindă dependențele caracteristice privind nivelul necesar al emisiunii bănești în condițiile unei creșteri date a produsului social și a venitului național.

Un loc important în lucrare îl ocupă problemele referitoare la determinarea cantității de bani și acțiunea legii circulației bănești în economia socialistă. Cu competență, în lucrare se analizează multitudinea de concepții existente în acest domeniu, se fac referiri la propunerile și soluțiile diferite care vizează determinarea cantității de bani necesară economiei. Din acest punct de vedere lucrarea reprezintă un aport însemnat la elucidarea teoretică și la precizarea metodologiei de planificare a circulației bănești, ținînd seama de teoria marxistă a banilor și pornindu-se de la primatul proceselor materiale față de cele bănești. In lucrare se sistematizează discuțiile ce se poartă în ultimii ani, în literatura de specialitate cu privire la acțiunea legii circulației bănești, trecîndu-se în revistă economiștii ce admit că în economia socialistă acționează legea cantității de bani așa cum a fost ea formulată de Karl Marx pentru condițiile circulației metalice, precum și pe acei care susțin că este necesar să se țină seama nu numai de legea cantității de bani, ci și de legea circulației bancnotelor, precum și de aceea a banilor de hîrtie.

Pe baza unui profund studiu teoretic, a cunoașterii realităților din țara noastră și din alte țări socialiste se reușește să se prezinte tendințele caracteristice în formarea și evoluția numerarului în ultimul deceniu. Parcurgînd paginile lucrării cititorul reține că în perioada 1960—1970 evoluția numerarului s-a situat sub ritmul de creștere a producției globale și apropiat de dinamica altor indicatori (circulația mărfurilor, produsul social, veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist) care influențează circulația numerarului. In continuare, adîncind cercetarea disponibilităților bănești ale populației pe bază de date, calcule, tabele și diagrame sugestive, autorul prezintă tendințele caracteristice în formarea și evoluția depunerilor la C.E.C., evidențiindu-se ritmul superior de creștere a acestora comparativ cu ritmul creșterii numerarului, structura pe grupe de valori a depunerilor la C.E.C., repartizarea în profil teritorial a soldului general al depunerilor populației etc.

Dintre factorii generali care influențează evoluția disponibilităților bănești o importanță deosebită o au veniturile bănești ale populației și corelația dintre fondul de cumpărare și fondul de marfă, care influențează în mod hotărîtor atît evoluția numerarului cît și a depunerilor la C.E.C. Dintre factorii specifici care influențează în principal evoluția depunerilor la C.E.C. se menționează modificările ce intervin în structura consumului populației și orientarea cererii acesteia ca urmare a creșterii veniturilor și a nivelului de trai.

Astfel, în deceniul al șaptelea în țara noastră, așa cum se menționează în lucrare, ritmul de creștere al depunerilor la C.E.C. a fost mai ridicat decît ritmul sporirii veniturilor bănești ale populației (29% și respectiv 10%). În mod întemeiat, autorul consideră creșterea mai accentuată a economisirii drept o necesitate obiectivă determinată nu numai de nivelul și dinamica veniturilor bănești, ci și de unii factori subiectivi ca de exemplu: orientarea spre mărfuri de valori mari și folosință îndelungată (mobilă, frigidere, mașini de spălat rufe etc.) locuințe proprietate personală, excursii etc.

În lucrare sînt abordate cu aceeași competență și rigurozitate științifică probleme majore privind exprimarea cantitativă a evoluției circulației bănești și echilibrul monetar în economia socialistă. Un deosebit interes suscită contribuțiile autorului la elucidarea și fundamentarea vitezei de circulație a banilor. Folosind cu pricepere aparatul statistico-matematic se ia în considerare experiența de pînă acum din practică, se examinează punctele de vedere susținute în literatura de specialitate din țară și de peste hotare, se propun soluții pentru probleme deschise sau în discuție, ceea ce asigură tratării un caracter științific, mai ales dacă se are în vedere că în prealabil autorul precizează riguros noțiunile folosite, circumscrie sfera aplicării lor, prezintă metode de calcul de determinare a deplasărilor interjudețene de numerar, ceea ce constituie evident un aport la îmbogățirea literaturii noastre de specialitate.

În abordarea problemei echilibrului monetar, al importanței și rolului acestuia în dezvoltarea proporțională a diferitelor sfere ale procesului de reproducție, se pornește de la analiza cadrului și condițiile echilibrului economic a cărui parte componentă este și echilibrul monetar pe care autorul îl definește, „ca o stare de proporționalitate între procesele materiale și cele bănești". Apreciem justificată opinia autorului de a extinde cerințele echilibrului monetar la totalitatea mijloacelor bănești din economie — adică asupra sferei monedei scripturale cît și a celei a numerarului.

Privită în ansamblu lucrarea reprezintă o sinteză reușită și prețioasă pentru cei care doresc să-și însușească și să adîncească cunoștințele în acest domeniu al științei economice și îndeosebi pentru cei care se ocupă nemijlocit de problemele ce au incidență cu planificarea și urmărirea circulației bănești. Din acest punct de vedere lucrarea „Circulația bănească în România" de D. Patapievici cuprinde numeroase indicații metodologice și de principiu prețioase, contribuția personală a autorului fiind remarcabilă.

conf. dr. Nicolae ANTONIU

*) D. Patapievici — Circulația bănească în România. Editura științifică, 1972, 256 pag.

creştere economică

Dezbatere organizată de Catedra de economie politică a Cabinetului de partid al municipiului Bucureşti pe tema:

FONDUL NAŢIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (IV)

„Adoptarea conceptului deschide perspectiva unor imbunătăţiri in metodologia planificării şi statisticii economice"

Conf. univ. **P. ALEXIU** (C.S.P.). S-a remarcat, pe drept cuvînt, că fondul naţional de dezvoltare are o sferă de cuprindere mai largă decît fondul de acumulare. Deosebirea esenţială constă în faptul, că, primul cuprinde volumul total de investiţii din economia naţională — indiferent de sursa de finanţare — în timp ce al doilea cuprinde numai „investiţiile nete", adică cele finanţate din venitul naţional. În dezbateri ca şi în literatura de specialitate, s-a discutat mai mult despre utilizarea în vederea reproducţiei lărgite a amortizării suplimentare sau a „supra-amortizării" ; mie mi se pare că ar trebui să insistăm mai mult asupra analizei conceptului de **fond de amortizare** privit în ansamblu. Posibilitatea folosirii acestui fond atît pentru reproducţia simplă, cît şi pentru cea lărgită, se datoreşte **particularităţilor rotaţiei valorii mijloacelor de muncă.** Duratele de funcţionare a fondurilor fixe se deosebesc foarte mult între ele, înlocuirea lor în natură realizîndu-se la termene sensibil diferite. Practica arată că această împrejurare determină ca fondul de amortizare să fie mult mai mare decît valoarea corespunzătoare a mijloacelor de muncă care se pun în funcţiune în locul celor complet uzate. Această funcţie a fondului de amortizare se manifestă în mod obiectiv şi în condiţiile în care amortizarea exprimă fidel valoarea mijloacelor de muncă, respectiv uzura acestora. Creşterea ponderii mijloacelor noi de muncă în totalul fondurilor fixe — şi deci sporirea acelei părţi din fondul total de amortizare care este folosită pentru reproducţia lărgită — face ca în finanţarea investiţiilor, în prezent, cam două treimi, să reprezinte finanţarea din venitul naţional şi o treime din fondul de amortizare. Creşterea productivităţii muncii în măsură mai mare în ramurile producătoare de mijloace de muncă determină scăderea valorii acestora şi constituie un factor de sporire a capacităţii fondului de amortizare de a servi şi pentru reproducţia lărgită. Dar, chiar dacă facem abstracţie de aceasta, perfecţionările tehnice şi apariţia maşinilor mai productive intensifică rolul fondului de amortizare în reproducţia lărgită, deoarece mijloacele de muncă nu sînt înlocuite în forma iniţială, ci într-o formă perfecţionată, cu parametri tehnici superiori şi cu randament mai mare.

Adoptarea conceptului de fond naţional de dezvoltare deschide perspectiva unor îmbunătăţiri în metodologia planificării şi statisticii economice, mai ales în domeniul balanţelor sintetice ale economiei naţionale, care sînt menite să exprime mişcarea elementelor materiale şi valorice ale produsului social şi venitului naţional.

Aş spune că începutul acestor îmbunătăţiri a fost făcut cu lucrările privind balanţa legăturilor dintre ramuri ; în această balanţă s-a cuprins în cadrul consumului final ceea ce am numit iniţial, negăsind un alt termen mai bun, „fond de acumulare brută", în care s-a inclus volumul total de investiţii din economia naţională şi variaţia stocurilor de materiale. Între fondul de acumulare din balanţa produsului social şi a venitului naţional şi acumularea brută, sau fondul naţional de dezvoltare din balanţa legăturilor dintre ramuri, diferenţa o reprezintă tocmai investiţiile finanţate din fondul de amortizare.

S-ar putea pune întrebarea, aşa cum a făcut-o în dezbaterea noastră tovarăşa Nicolau, dacă fondul naţional de dezvoltare n-ar trebui să difere ca volum de fondul de acumulare doar cu diferenţa dintre fondul de amortizare şi volumul de investiţii destinat pentru înlocuirea fondurilor fixe uzate în anul respectiv. În realitate, partea destinată dezvoltării din fondul de amortizare este mai mare decît diferenţa arătată, deoarece intervine influenţa înlocuirii mijloacelor de muncă cu altele cu parametri mai înalţi. **De aceea, mi se pare mai indicat să se cuprindă în fondul naţional de dezvoltare întregul volum de investiţii realizat în economia naţională.**

S-a pus problema dacă soldul de investiţii neterminate, peste cele necesare desfăşurării lucrărilor şi imobilizările de fonduri circulante peste cele normate, trebuie sau nu să fie cuprinse în fondul naţional de dezvoltare. După părerea mea, aceste elemente trebuie cuprinse, deşi nu contribuie la reproducţia lărgită. Este însă foarte dificil să delimităm pînă unde merge, de exemplu, necesarul de investiţii neterminate în fiecare an şi de unde începe surplusul — peste investiţiile în curs de executare, care să asigure frontul necesar continuării lucrărilor în anul care urmează. Fără îndoială, structura fondului naţional de dezvoltare pe elemente, cum sînt : fondurile fixe puse în funcţiune, creşterea de mijloace circulante normate, variaţia investiţiilor neterminate, imobilizări de fonduri circulante — influenţează în mare măsură eficienţa fondului de dezvoltare. Dar aceasta este o altă problemă — foarte importantă desigur — dar alta.

O altă problemă : într-un articol din „Era Socialistă", nr. 2 din acest an, tov. I. Trăistaru susţine că fondul naţional de dezvoltare cuprinde şi o parte a fondului de consum individual, respectiv partea folosită pentru construcţia de locuinţe. Mi se pare că aici este vorba de o neînţelegere, pentru că fondul de consum nu cuprinde investiţiile pentru locuinţe, care şi pînă în prezent erau incluse în fondul de acumulare. De asemenea, mi se pare insuficient fundamentată afirmaţia tov. Grindea dintr-un articol apărut în „Era Socialistă", nr. 6/1972 — reluată şi în discuţia de astăzi, — că fondul de acumulare se referă exclusiv la lărgirea producţiei materiale. Desigur, sub aspect teoretic — şi din acest punct de vedere explicaţia pe care a dat-o astăzi tov. Grindea mi se pare întemeiată — se poate da un înţeles mai restrîns acumulării, dar atunci trebuie să precizăm că avem de-a face cu ceea ce numim noi în mod obişnuit în statistica şi planificarea economică, acumularea productivă. Pentru că **prin fond de acumulare în sens larg, în statistică şi planificare înţelegem acea parte din venitul naţional care nu se consumă în anul în care se creează şi care contribuie la creşterea avuţiei naţionale. Este partea care se acumulează, care se adaugă avuţiei naţionale sub forma creşterii fondurilor fixe şi a fondurilor circulante şi de circulaţie.**

Unele confuzii apar din cauză că nu se delimitează aspectele materiale de cele financiare.

De exemplu : relevînd deosebirile dintre fondul naţional de dezvoltare şi fondul de acumulare, în articolul din „Era Socialistă" de care am pomenit, tov. Ion Trăistaru include, în fondul naţional de dezvoltare economico-socială „totalitatea fondurilor băneşti temporar disponibile aflate la bănci, fie aparţinînd unităţilor socialiste, fie populaţiei... şi utilizate în scopul dezvoltării economico-sociale". Or, atît fondul de acumulare cît şi fondul naţional de dezvoltare pot avea ca surse de finanţare, printre altele, şi fondurile băneşti temporar disponibile aflate la bănci, neexistînd din acest punct de vedere nici o deosebire între cei doi indicatori.

Din analiza distribuirii şi redistribuirii venitului naţional rezultă că o anumită parte, e drept redusă, din produsul necesar, este utilizată pentru finanţarea fondului naţional de dezvoltare. Este vorba nu numai de soldul depunerilor la C.E.C. ale populaţiei, ci şi de o serie de alte elemente ale produsului necesar, care se concretizează în final în investiţiile populaţiei pentru construcţia de locuinţe, şi care, aşa cum subliniam, nu fac parte din fondul de consum, precum şi de alte elemente ale produsului necesar, care în procesul redistribuirii şi al utilizării finale a venitului naţional sînt folosite, în ultimă instanţă, şi pentru finanţarea fondului naţional de dezvoltare. După cum, în acelaşi timp, nu întreg produsul pentru societate este folosit pentru fondul naţional de dezvoltare ; o parte destul de importantă este utilizată pentru fondul de consum. Mă refer la pensii, burse, salarii din sectorul social-cultural, cheltuieli de întreţinere a instituţiilor social-culturale şi ale administraţiei de stat şi altele.

O altă problemă controversată se referă la **creditele externe.** Pornind de la analiza conţinutului material al acestui fond, rezultă că el cuprinde şi investiţiile realizate pe baza împrumuturilor externe. Aşa cum s-a susţinut în cadrul discuţiei noastre, cred că trebuie considerată resursă a fondului naţional de dezvoltare doar soldul relaţiilor de credit ale ţării noastre cu alte ţări. În altă ordine de idei, aş dori să afirm şi eu ca şi alţi tovarăşi, că apariţia fondului naţional de dezvoltare ca o nouă categorie economică nu înseamnă să renunţăm la o serie de categorii economice cum sînt : fondul de acumulare, fondul de amortizare, fondul de înlocuire, pentru că — după părerea mea — fiecare dintre ele au o anumită semnificaţie şi reflectă anumite procese reale din economia naţională.

În sfîrşit, o ultimă problemă : la ce ar trebui raportat volumul fondului naţional de dezvoltare pentru a obţine rata acestui fond, corespunzătoare ratei acumulării. Desigur, că fondul naţional de dezvoltare nu poate fi raportat la venitul naţional, ci la un indicator mai cuprinzător, care să includă şi fondul de amortizare. În cadrul lucrărilor pentru balanţa legăturilor dintre ramuri, am folosit un astfel de indicator, pe care l-am numit, preluînd un termen utilizat în alte ţări, **valoarea adăugată.** Acest indicator corespunde valorii nou create în ramurile producţiei materiale şi amortizării fondurilor fixe. Raportînd fondul naţional de dezvoltare la valoarea adăugată, se obţine ponderea acestui fond, care exprimă, cred eu, destul de elocvent, efortul relativ făcut în perioada respectivă pentru dezvoltarea economică şi socială a ţării.

La o întrebare a tov. Grindea, ţin să precizez că dacă analizăm fondul naţional de dezvoltare sub aspect material, rezultă că el cuprinde totalul lucrărilor de investiţii realizate în economia naţională şi creşterea de stocuri şi rezerve materiale din anul respectiv. Şi aci este necesar să precizăm, pentru a înlătura anumite confuzii care au apărut, că este vorba nu de toate mijloacele circulante de care trebuie să dispună întreprinderile pentru activitatea lor, ci de creşterea efectivă a acestor mijloace în anul respectiv ; deci, de creşterea stocului de materii prime şi materiale în unităţile productive precum şi a stocurilor de produse finite, atît la întreprinderile producătoare, cît şi în reţeaua comercială.

În ce priveşte disponibilităţile băneşti ale întreprinderilor, aflate în conturile bancare, acestea sînt folosite drept resurse ale planului de credite şi deci pot fi utilizate pentru finanţarea fondului naţional de dezvoltare.

Pentru clarificarea deplină a problemelor, cred că ar trebui să pornim de la conţinutul material al fondului naţional de dezvoltare ; apoi, trebuie să examinăm sursele de finanţare ale acestuia, care se formează, după cum se ştie, în procesul complex al distribuirii primare şi redistribuirii venitului naţional.

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Recitindu-l pe List

FRIEDRICH LIST este un personaj „uitat" al istoriei gîndirii economice. Ignorarea sa de către gîndirea economică contemporană nu este însă întîmplătoare. Protecţionismul pe care el a încercat să-l propage este impopular în teoria şi practica economică, chiar dacă este aplicat, mai mult sau mai puţin mărturisit, şi astăzi de o serie întreagă de ţări capitaliste. A invoca numele său în sprijinul unei anumite politici comerciale protecţioniste ar însemna compromiterea unei asemenea acţiuni în opinia publică mondială, favorabilă înlăturării barierelor artificiale în comerţul internaţional, deşi List nu era un adept al autarhiei economice ; în concepţia sa, protecţionismul era considerat ca o politică tranzitorie, menită să lichideze o rămînere în urmă în dezvoltarea industrială a unei ţări. Parafrazînd o cunoscută butadă care a făcut epocă în istoria gîndirii economice, putem afirma că „astăzi nimeni nu mai este listian". Nici un economist contemporan nu pretinde a fi discipolul său.

Inactualitatea concepţiei lui List nu înseamnă însă diminuarea valorii unora dintre ideile conţinute în opera sa economică care justifică timpul cheltuit pentru citirea critică a lucrărilor sale. Cine ar nega justeţea tezelor sale despre rolul dominant al industriei într-o economie modernă ? „Dacă luăm în consideraţie munca din industrie, în totalitatea ei, ne dăm seama de la început că ea dezvoltă şi pune în joc însuşiri şi talente infinit mai variate şi de un nivel infinit mai ridicat decît o poate face agricultura" (p. 163). În ceea ce priveşte raportul dintre ştiinţă şi tehnică, ideile lui List devansează epoca sa, denotînd o viziune inspirată a situaţiei din economia contemporană. „Într-un stat industrial, industria maselor este călăuzită de ştiinţă, iar ştiinţele şi artele sînt întreţinute de industria maselor". Nu lipsesc din opera lui List nici elemente de futurologie. Care futurolog de astăzi nu invidiază un asemenea scenariu elaborat în urmă cu un secol şi trei decenii: „Astfel, într-un viitor nu prea îndepărtat, nevoia firească ce porunceşte astăzi francezilor şi germanilor înfiinţarea unei alianţe continentale împotriva supremaţiei britanice va porunci englezilor înfiinţarea unei coaliţii europene împotriva supremaţiei Americii. Atunci Marea Britanie va căuta şi va găsi în hegemonia puterilor europene asociate propria sa protecţie, siguranţă şi importanţă faţă de supremaţia americană şi o compensaţie pentru propria supremaţie pierdută (p. 293). O citire atentă a operei lui List ar releva şi alte idei raţionale, ceea ce nu ne îndreptăţeşte să trecem cu vederea limitele şi erorile sale, care precumpănesc şi definesc trăsăturile dominante ale teoriei sale economice.

Preocupat mai mult de politica economică decît de economia politică, List nu poate fi considerat un adevărat teoretician al ştiinţei economice din cauza lipsei sale de orizont teoretic şi a capacităţii de generalizare. De altfel, aria de probleme pe care o abordează el este limitată la aspectele practice legate de orientarea politicii comerciale germane, văzută prin prisma intereselor burgheziei naţionale. „Sistemul naţional de economie politică" conceput de List este un răspuns teoretic palid la opera clasicilor economiei politice burgheze (considerată de List „economie cosmopolită"), elaborarea sistemului său fiind determinată de urmărirea unui ţel precis : creşterea capacităţii de concurenţă a industriei germane pe piaţa mondială. Pragmatismul şi-a pus pecetea pe conţinutul întregii opere economice listiene, scrisă la comanda socială a burgheziei germane în ascensiune pe plan naţional şi internaţional.

Din concepţia lui List nu lipsesc nici elemente reacţionare care au drept scop să justifice expansiunea capitalismului german şi care n-au rămas fără ecou în fundamentarea politicii economice a fascismului german. Diviziunea internaţională a muncii întrevăzută de el se bazează pe ideea supremaţiei industriale a ţărilor din zona temperată, argumentată pe ideea că numai clima temperată ar fi favorabilă eforturilor spirituale şi fizice ; ţările din zona caldă ar fi menite să se consacre producţiei agricole. Tabloul diviziunii internaţionale a muncii imaginat de el este tipic pentru ideologii sistemului colonial : „schimburile de produse industriale din zona temperată cu produsele agricole din zona caldă (produse coloniale) sînt acelea care dau naştere **diviziunii cosmopolite a muncii şi asocierii de forţe**, grandiosului comerţ internaţional". (p. 37).

În literatura economică contemporană consacrată teoriei relaţiilor economice internaţionale numele lui Friedrich List este asociat de cel al lui Mihail Manoilescu, acesta din urmă fiind deseori proclamat „List al României". Concepţiile economice generale ale celor doi economişti suferă de carenţe grave, fiind menite să justifice menţinerea capitalismului, iar teoria lor protecţionistă este elaborată de pe poziţiile burgheziei. Totuşi, nu este lipsită de interes o paralelă între sistemele lor de gîndire şi, după opinia noastră, această comparaţie nu este în favoarea lui List. Superioritatea gîndirii economice a lui Manoilescu constă în faptul că el se punea pe poziţiile unei ţări mici, slab dezvoltate din punct de vedere economic, în timp ce List avea drept obiectiv să justifice expansiunea unei ţări mari, imperialiste. Astfel, se explică preferinţa acordată lui Manoilescu în detrimentul lui List de către teoreticieni ai protecţionismului din ţările în curs de dezvoltare.

Citindu-l astăzi pe List nu poţi trece cu vederea nici o clipă schimbările substanţiale în economia mondială şi în problematica teoriei relaţiilor economice internaţionale în timpul scurs de la apariţia operei sale. Şi totuşi nu te poţi abţine de la constatarea că a rămas în mod permanent la ordinea zilei căutarea modalităţii optime de a încadra complexul economiei naţionale în diviziunea internaţională a muncii. List nu a găsit o soluţie raţională pentru rezolvarea acestei probleme, dar el are meritul de a fi demonstrat că principiul liberalismului „laissez faire, laissez passer", susţinut de economia politică clasică burgheză, nu este adecvat. Necesitatea unei acţiuni conştiente a omului şi a statului pentru a orienta destinele economiei naţionale în contextul economiei mondiale rămîne o contribuţie a lui List, care nu este desminţită nici de realităţile economice contemporane ci, dimpotrivă, îşi găseşte o confirmare în creşterea rolului economic al statului.

Reflecţiile de mai sus au fost prilejuite de recenta apariţie în limba română a lucrării lui Friedrich List „Sistemul naţional de economie politică". Iniţiativa editurii Academiei de a pune la dispoziţia cititorului român operele majore ale gîndirii economice universale este meritorie.

dr. M. HOROVITZ

economie mondială

AURUL: disputa demonetizare – remonetizare

ÎN SĂPTĂMÎNA aceasta, prețul aurului pe piața liberă din Londra a atins nivelul record absolut de 102,5 dolari uncia. Aceasta echivalează cu o dublare a prețului aurului în decurs de numai un an. Asistăm simultan la o nouă scădere a cursului dolarului în raport cu celelalte monede.

Evoluția pe piața aurului reprezintă doar unul din accesele periodice de „febră" care au devenit tot mai frecvente și mai puternice în ultimii ani. Cu toată această atracție pentru aur, în perspectivă se mențin incertitudini în ce privește rolul pe care ar urma să-l îndeplinească metalul prețios atunci cînd sistemul monetar va fi reașezat pe noi baze.

• Între declarații și fapte

PROBLEMA rolului monetar al aurului este una dintre cele mai controversate în ultima perioadă și ocupă un loc important pe agenda discuțiilor care sînt purtate în prezent cu privire la reforma sistemului monetar internațional.

Teoriile și propunerile asupra acestei probleme ale unor economiști occidentali consacrați, cum sînt, de pildă, J. Rueff sau R. Triffin, sînt, în general, cunoscute. Ceea ce prezintă acum un interes deosebit, avînd în vedere consecințele practice pe care le pot avea, sînt pozițiile oficiale adoptate de principalele țări capitaliste și — pe cît pot fi cunoscute — intențiile lor reale în ce privește aurul. În timp ce unele țări occidentale, în frunte cu S.U.A., susțin ideea demonetizării aurului, într-o perspectivă apropiată, alte țări, și în primul rînd Franța, consideră că este necesar ca metalul galben să-și păstreze, în continuare, rolul de element de bază al sistemului monetar internațional.

Pentru susținerea primei teze, în luările de poziție ale unor persoane oficiale occidentale se arată că, de fapt, în cursul ultimelor două decenii s-a conturat o tendință destul de pronunțată de diminuare a rolului monetar al aurului, astfel încît eliminarea lui completă ca mijloc de rezervă și de plată internațională nu ar crea probleme deosebite. În acest sens s-a argumentat că ponderea pe care o reprezintă aurul în totalul rezervelor oficiale a scăzut, ajungînd în 1966 la 60%, iar la sfîrșitul anului 1972 la circa 26%. De asemenea, s-a mai afirmat că, de cîțiva ani, metalul prețios a fost folosit într-o măsură din ce în ce mai redusă ca mijloc de plată între țări.

Realitatea este însă că interesul față de metalul galben a continuat să fie tot timpul foarte puternic, nu numai din partea băncilor și particularilor, ci și a autorităților monetare din țările capitaliste.

Scăderea ponderii aurului în totalul rezervelor monetare a fost în primul rînd consecința creșterii deosebit de rapide a părții pe care o reprezintă valutele și mai ales dolarul, în cadrul acestor rezerve. În fapt, și volumul stocurilor de aur monetar deținute de țările membre ale F.M.I. și de instituțiile internaționale a înregistrat o creștere destul de importantă, de aproape 30% între 1950 și 1972; în ce privește unele țări occidentale, volumul componentei aur din rezervele lor oficiale a sporit în perioada arătată de două și chiar de trei ori.

Trebuie subliniată, totodată, și preocuparea permanentă arătată de țările capitaliste pentru apărarea stocurilor lor de aur monetar, în primul rînd chiar de S.U.A. care susțin atît de insistent ideea demonetizării metalului prețios.

Un exemplu este reacția autorităților americane după declanșarea, la începutul anilor '60, a primelor pusee de „febră" a aurului. Deoarece apărea în mod clar că S.U.A. nu puteau să-și îndeplinească mult timp obligația ce le revenea, de a menține prețul oficial al aurului la 35 dolari uncia prin vînzarea unor cantități crescînde de metal pe piață, corespunzător cererii, în anul 1962 a fost creat, la insistențele S.U.A., așa-numitul „pool" al anului. Principalele țări capitaliste care au constituit acest „pool"1) au acceptat să împartă cu S.U.A. sarcina menținerii stabilității prețului aurului prin vînzări din rezervele lor de metal galben pentru a alimenta piața particulară.

Datorită intervențiilor conjugate ale țărilor respective, prețul aurului a rămas relativ stabil pînă în 1968 cînd, ca urmare a mai multor factori, s-au produs atacuri speculative de o amploare fără precedent pe piața aurului. În fața acestor atacuri speculative care amenințau rezervele de aur monetar ale principalelor țări capitaliste și, în primul rînd, ale S.U.A., a fost hotărîtă desființarea „pool-ului aurului", încetarea intervenției autorităților monetare pentru susținerea prețului oficial al aurului și scindarea pieței acestui metal, începînd de la 1 aprilie 1968 în două piețe paralele. Pe piața „oficială" s-a stabilit că aurul va fi vîndut între băncile centrale la prețul oficial, iar pe piața „liberă" a rămas ca acest metal să fie tranzacționat la prețul ce se formează prin jocul liber al cererii și ofertei. Acest sistem al dublei piețe, care oferă avantajul de a proteja rezervele de aur oficiale, continuă să existe și în prezent, constituind premisa mișcării, practic neîngrădite, a prețului aurului pe piața liberă, sub incidența diferiților factori economici, monetari și politici.

Un alt exemplu concludent, de o dată mai recentă, este felul în care au reacționat S.U.A. în timpul crizei valutare din 1971, cînd stocurile oficiale de metal s-au redus la 10 miliarde dolari. Autoritățile americane nu au admis ca rezervele de aur să mai scadă sub această limită, considerată „strategică" și, în consecință, au anunțat la 15 august 1971 suspendarea convertibilității dolarului, cu intenția clară de apărare a stocului de aur rămas.

Din cele arătate rezultă că dincolo de declarațiile care se fac cu privire la demonetizarea metalului galben, există o atitudine prudentă care ilustrează în mod clar existența, în continuare, a încrederii în aur.

• Miraj sau instrument de măsură?

EXPLICAȚIA trebuie căutată în faptul că aurul are o valoare intrinsecă și constituie, de fapt, singurul element sigur și stabil al sistemului monetar internațional. Dealtfel, s-a și dovedit că, în anumite circumstanțe, numai aurul este acceptat universal ca mijloc de plată de ultim resort. Tot datorită faptului că metalul prețios reprezintă singurul etalon de valoare necontestat, la crearea drepturilor speciale de tragere în cadrul F.M.I. acestea au fost definite printr-o cantitate de aur.

Dacă aceasta este situația, se pune întrebarea de ce se susține totuși ideea demonetizării aurului. Impresia care rămîne la o analiză mai atentă a problemei este că, dintre țările capitaliste dezvoltate, o demonetizare a aurului într-o perspectivă apropiată o doresc cu adevărat numai Statele Unite. Obiectivul urmărit este ca, prin eliminarea aurului, să dispară practic, obligația care mai există, totuși, în principiu, ca autoritățile americane să asigure convertibilitatea activelor în dolari deținute de străini. Înlocuirea aurului ca mijloc de rezervă și de plată prin drepturi speciale de tragere emise în cadrul Fondului Monetar Internațional ar schimba datele problemei și ar permite o amînare a îndeplinirii obligațiilor ce revin S.U.A. în ce privește redresarea balanței lor de plăți externe.

Față de toate elementele date, se poate considera că, cel puțin în viitorul apropiat, metalul galben nu va fi eliminat din plățile internaționale.

• Elementele instabilității

UN ASPECT important care trebuie avut în vedere în aprecierea evoluției viitoare a evenimentelor îl constituie nivelul record, de peste 102 dolari uncia, atins recent de prețul metalului respectiv pe piața liberă. Cauza directă a creșterii bruște a prețului aurului pe piața liberă în ultimele săptămîni a fost aceeași care a provocat și accesele anterioare de „febră" a metalului prețios — criza valutară.

Majoritatea monedelor capitaliste sînt, după cum se știe, puternic erodate de inflație și prezintă perspective incerte. Dolarul S.U.A., după două devalorizări la un scurt interval de timp, prezintă în continuare semne de slăbiciune. Separat de aceasta, existența volumului foarte mare de dolari aflați în străinătate, apreciați la circa 80 miliarde dolari, face posibile, atunci cînd apar tensiuni valutare, mișcări importante de fonduri spre o țară sau alta, în căutare de refugiu, sau de cîștiguri din operații cu caracter speculativ. În consecință, oricare dintre valutele occidentale este vulnerabilă la atacurile speculative.

De aceea, deținătorii de fonduri se îndreaptă spre aur, în care văd o posibilitate de a feri capitalurile lor de eventuale pierderi.

Problema creșterii prețului aurului și, în general, a evoluției pieței libere nu poate fi însă limitată la aspectele valutare. Aurul reprezintă, de asemenea, o marfă, fiind utilizat pe scară largă în industrie și pentru confecționarea de bijuterii. Cîteva date sînt concludente în această privință.

Potrivit aprecierilor făcute de firmele specializate în tranzacțiile cu acest metal, producția mondială de aur începînd din secolul al XVI-lea și pînă în prezent a totalizat circa 80 000 tone. Jumătate din acestea au fost folosite în industrie, pentru confecționarea de bijuterii, obiecte de artă etc. Jumătate — 40 000 sînt tezaurizate : 20 000 la băncile centrale și 20 000 la alte bănci și particulari.

În ultimii doi ani, producția anuală de aur a țărilor capitaliste a însumat în jur de 1 250 tone și se prevede că va rămîne cam la același nivel pînă în 1980.

În același timp, consumul de aur în scopuri industriale și pentru bijuterii, care s-a ridicat în 1972 la circa 1 500 tone, se apreciază că va crește într-un ritm anual de 3,5%, ajungînd în 1980 la aproximativ 2 000 tone. Așa cum se poate observa, consumul anual de aur se află deja peste nivelul producției anuale, ceea ce înseamnă că trebuie satisfăcut în parte prin cumpărări de la tezaurizatori.

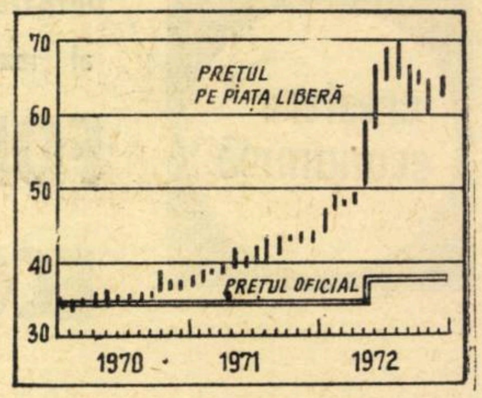

Prețul aurului : decalajul crește (medii lunare ale prețului unciei de aur fin, în dolari S.U.A., pe piața din Londra, din ianuarie 1970 pînă în decembrie 1972).

Avînd în vedere deci cererea destul de ridicată de aur pentru tezaurizare, cerere care se poate oricînd intensifica, precum și consumul continuu crescînd în scopuri industriale și pentru confecționarea de bijuterii, se poate aprecia că apariția unor noi accese și mai puternice de „febră" a aurului în anii următori este foarte posibilă.

Pornind de la această situație, în ultimul timp s-a discutat tot mai insistent despre necesitatea unei noi și substanțiale majorări a prețului oficial al aurului care ar pune capăt discrepanței existente între cele două piețe. Și în această privință există însă obiecțiuni serioase, întrucît, așa cum subliniază specialiștii Fondului Monetar Internațional, o astfel de măsură ar avea incidențe negative asupra sistemului drepturilor speciale de tragere și nu ar fi echitabilă pentru toate țările. Într-adevăr, majorarea prețului oficial al aurului pînă la nivelul atins pe piața liberă ar aduce un cîștig net în valoare de peste 55 miliarde dolari, care ar reveni în cea mai mare parte țărilor capitaliste dezvoltate, principalele deținătoare de metal prețios.

Din cauza dificultăților pe care le ridică alegerea oricăreia dintre soluțiile propuse, la primele două reuniuni ale „Comitetului celor 20" creat în cadrul F.M.I. pentru a studia și face propuneri privind reforma sistemului monetar internațional, nu s-a putut ajunge la un acord al participanților asupra demonetizării aurului sau menținerii aurului ca mijloc de rezervă și de plată între țări. De precizat că în comunicatul publicat la încheierea ultimei reuniuni, de la Washington, din zilele de 26 și 27 martie 1973, s-a menționat consensul asupra ideii că rolul monedelor de rezervă va trebui să fie redus în favoarea drepturilor speciale de tragere. Primul proiect de comunicat prevedea însă, la inițiativa S.U.A., reducerea în mod treptat a rolului monetar al aurului, mențiune care a fost abandonată în versiunea finală.

Radu NEGREA

---

1) Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Italia, Olanda, S.U.A. și R. F. Germania.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare economică

• **Dintre cele 79 acorduri privind investiții comune de capital, încheiate de Iugoslavia cu alte țări pînă la sfîrșitul lunii februarie a.c.,** *în valoare totală de 24 miliarde dinari (17 dinari = 1 dolari), 68 revin țărilor dezvoltate din Europa și 7 Americii de Nord. De asemenea, pînă la mijlocul anului trecut se înregistraseră 23 acorduri de cooperare industrială, din care 156 cu țările Pieței Comune. Pe linia întăririi colaborării complexe și pe termen lung cu alte țări, recent a fost semnat un acord privind garantarea investițiilor private americane în Iugoslavia contra riscurilor necomerciale. Au fost semnate, de asemenea, cu Franța convenții privind garanții asupra riscurilor necomerciale și asupra evitării dublei impuneri, relatează* **Taniug.**

• **Uzina „Elektrosila" din Leningrad și „Ets Ganz" din Budapesta participă la fabricarea în comun a unor generatoare de mare capacitate.** *Printre acestea se numără turbogeneratoarele cu răcire cu hidrogen, de 50 și de 150 MW, realizate în Ungaria (utilizate în centralele de la Oroszlany, Ajka), precum și construirea unei turbine de 200 MW pentru termocentrala „Gagarin" din munții Matra. S-a organizat construirea unui turbogenerator de 1 000 MW la „Elektrosila". Uzina „Elektrosila" folosește tehnica de răcire a turbo-generatoarelor perfecționată de specialiștii de la „Ganz", în timp ce uzina „Ganz" utilizează tehnica de dimensionare a generatoarelor cu curent continuu folosită de experții din Leningrad.*

• **Firma vest-germană „Woma-Apparatenbau" din Rheinhausen a încheiat un acord de cooperare cu uzina de autocamioane „Mas" din Minsk,** *potrivit căruia aparataje ale sistemului Woma-Atümat sînt montate pe șasiuri sovietice în cadrul întreprinderilor din Rheinhausen sau Minsk. O parte din aparatele montate la Rheinhausen sînt reexportate în Uniunea Sovietică.*

• **La Radom (Polonia) se construiesc ateliere pentru asamblarea mașinilor de scris Lucznik, construite sub licența suedeză Facit.** *La finele anului 1973 la Radom se va intra în faza de producție cu un ritm anual de 70 000 mașini de scris în parte electrice, adaptate calculatoarelor.*

• **Constructori bulgari au terminat în Irak construirea unui sistem de irigații** *pentru o suprafață de 40 000 ha. Pînă la sfîrșitul acestui an se va termina, de asemenea, construirea unei căi ferate în Siria, cu o lungime de 88 km. În cîteva orașe din Libia, Tunisia, Maroc, Algeria și Nigeria își desfășoară activitatea birouri de proiectare în domeniul construcțiilor ale unor firme din R. P. Bulgaria.*

• **La una din cele mai importante fabrici de hîrtie și celuloză din Europa, Attisholz (Elveția), a fost aplicat un procedeu ungar de epurare a apelor reziduale.** *Instalația, pusă la punct la mina de cărbuni din Tatabanya, permite reutilizarea a 10 000 mc de apă filtrată zilnic și recuperarea unei importante cantități de fibre.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

GRÎU. — *Se apreciază că producția mondială de grîu va fi în acest an cu 10% mai ridicată față de 1972, ajungînd la 330 milioane tone. Se așteaptă ca importurile de grîu în lume să scadă la 63 milioane tone, de la 69 milioane tone anul trecut.*

CĂRBUNE. — *În 1980, cantitățile de huilă extrase în minele din Silezia Superioară se vor ridica la 200 milioane tone, față de 150 700 000 tone extrase în 1972. Producția de lignit a Poloniei în 1980 se va ridica la aproape 80 milioane tone. În 1972 Polonia a fost a doua țară exportatoare de cărbune pe plan mondial, exporturile ridicîndu-se la 32 600 000 tone. 55% din exportul de cărbune a fost îndreptat spre țările occidentale, 45% spre țările socialiste.*

CARNE. — *F.A.O. a întocmit o prognoză din care rezultă o creștere într-un ritm fără precedent a cererii mondiale la carnea de vită. În deceniul imediat următor, producția acestui aliment nu va putea satisface cererile. Se apreciază că în țările cu un înalt nivel de dezvoltare, consumul de carne de vită pe cap de locuitor a și atins nivelul maxim și că, ulterior, creșterea consumului în aceste țări se va produce, în esență, pe seama creșterii populației.*

BUMBAC. — *Se apreciază că recolta mondială de bumbac din 1972/73 se va ridica la 12 800 000 tone, față de 12 400 000 tone în anul precedent. Consumul mondial de bumbac continuă însă să crească. În prezent sînt tot mai mult solicitate țesături de bumbac de proveniență indiană.*

DEZVOLTAREA ASCENDENTĂ, DINAMICĂ, A COLABORĂRII ECONOMICE ROMÂNO-ITALIENE

ÎN ACESTE ZILE, pretutindeni în Italia se fac ultimele pregătiri în așteptarea înaltului oaspete român, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care va face o vizită în această țară, la invitația președintelui Giovanni Leone.

Între România și Italia, între popoarele noastre, există vechi tradiții de prietenie, întemeiate pe comunitatea de origine, pe afinități de limbă și cultură, alimentate, în cursul veacurilor, de un permanent schimb de valori materiale și spirituale, de legături de colaborare și sprijin reciproc între forțele înaintate ale popoarelor noastre în lupta lor comună pentru libertate și independență, pentru formarea statelor naționale unitare, pentru progres social. Aceste tradiții rodesc în lumea contemporană, în condițiile favorabile oferite evoluției, mereu ascendente, a relațiilor româno-italiene de potențialul și dinamismul economiilor noastre naționale în permanentă dezvoltare, de progresul tehnicii, științei și culturii celor două țări, potrivit năzuinței ambelor popoare de a conlucra în interesul lor propriu, al cauzei păcii și securității în Europa și în lume. Clădite pe temelia coexistenței pașnice, a egalității în drepturi, respectului reciproc, raporturile româno-italiene s-au extins și s-au adîncit an de an, cuprinzînd domenii multiple și găsind expresii din cele mai variate, această extindere ilustrînd elocvent că deosebirile de orînduire social-politică nu pot fi un impediment în promovarea cooperării internaționale.

Italia se situează astăzi pe locul 5 în ansamblul schimburilor comerciale externe ale României și pe locul 2 în comerțul nostru cu țările occidentale. Participarea cu regularitate a României la Tîrgul internațional de la Milano, precum și la cele de la Bari, Padova, Bologna, Verona este o expresie semnificativă a interesului reciproc pentru adîncirea și diversificarea acestor schimburi. La dezvoltarea pozitivă a acestor raporturi au contribuit, într-o măsură importantă contactele și vizitele la diferite niveluri între reprezentanții celor două țări, dialogul fructuos — în cadrul căruia se înscrie, drept cel mai înalt punct de referință, apropiata vizită în Italia a președintelui Nicolae Ceaușescu.

DESPRE TOATE ACESTEA ne-au vorbit în termeni proprii, la Roma, Milano sau Torino toți interlocutorii noștri, fie ei oameni de stat sau lideri politici, industriași sau oameni de afaceri, sindicaliști sau simpli cetățeni. Discuțiile pe care le-am avut la Roma, la sediul „Confindustriei" (Confederația generală a industriei italiene) cu Alfredo Solustri, director pentru relațiile economice și Antonio Trifogli, care au făcut parte din delegația prezentă la București în cursul lunii februarie, au abordat căile concrete ale dezvoltării relațiilor bilaterale româno-italiene. „Confindustria — mi se explică aici — este o organizație la care aderă peste 200 de asociații de resort sau teritoriale și avînd ca obiectiv promovarea intereselor industriei naționale. În aceste asociații sînt cuprinse circa 100 000 de întreprinderi industriale, însumînd peste 3 milioane de salariați. Interesată să contribuie la dezvoltarea exporturilor, Confindustria desfășoară o bogată și intensă activitate de studii și cercetare legată de evoluția situației economice, precum și de problemele pieței interne și internaționale.

În ce privește relațiile cu România, Confindustria își manifestă dorința de a asigura creșterea schimburilor economice și comerciale, îmbunătățirea continuă a structurii acestora, lărgirea cooperării economice și tehnice. „Este vorba — îmi explica Alfredo Solustri — în primul rînd de o intensificare a comerțului între cele două țări. Este vorba apoi de cooperare industrială și tehnică, domeniu în care s-au și înregistrat rezultate bune ca de pildă în construcția de mașini, industria de mașini-unelte, chimică. În sfîrșit, în al treilea rînd, m-aș referi la posibilitatea unei colaborări pe terțe piețe, mai ales în ceea ce privește proiectele mari, industriale sau de alt gen".

Din discuțiile purtate la Ministerul Afacerilor Externe, Direcția Afacerilor Economice, ca și cu prilejul mesei rotunde pe care am organizat-o la Milano cu președinții — italieni și români — a trei din cele patru societăți mixte de comercializare: VITAMA — pentru mașini-unelte; ROMITAL — produse chimice și SORIMPEX — materiale de construcții, a reieșit pregnant interesul manifestat în Italia pentru dezvoltarea pe mai departe a colaborării economice și comerciale cu țara noastră, pentru crearea unei permanente stări de contact între economiile celor două țări. „Aceasta cu atît mai mult cu cît — ne explică Giancarlo Terenghi, directorul italian al ROMITAL — perspectivele sînt optime. Noua formă a societăților mixte s-a verificat astăzi în Italia ca o formulă comercială deosebit de eficace. Toate cele patru societăți mixte (a patra este DALPEX — pentru produse petroliere — n.n.) sînt active, aduc beneficii. Important este să nu ne oprim aici, iar România să privească piața italiană ca o piață continuă. Lucrurile vor merge apoi de la sine". Prin aceste societăți mixte „am reușit — declara Stelian Popescu, directorul român al SORIMPEX — să demonstrăm, în interesul României și al societăților italiene, că e mai convenabil să achiziționăm direct de la producători și nu prin intermediari. „Tot pe linia acțiunilor de promovare a exporturilor noastre în Italia — ne explica inginerul Petru Moisa de la Agenția română de comerț din Milano — poate fi amintită organizarea în luna martie, în premieră în această țară, a unei „Săptămîni a industriei ușoare românești" care a permis un contact direct

CORESPONDENȚĂ DIN ROMA

al producătorilor români cu partenerii italieni, cu necesitățile de adaptare la cerințele acestui domeniu deosebit de dezvoltat al industriei italiene".

În cadrul aceleiași mese rotunde am fost puși la curent cu acțiunile de cooperare încheiate în ultimul timp între diferite firme italiene și întreprinderi românești, dintre care se distinge noua formă de societate mixtă de producție și comercializare, RIFIL, prima de acest gen în țara noastră, între Centrala industrială de fibre și fire chimice de la Săvinești și firma italiană „Falco"; la Săvinești urmează să se construiască o fabrică destinată prelucrării superioare a fibrei acrilice „Melana" și realizării de fire industriale de tricotaje.

REFERINDU-SE apoi la lucrările celei de-a IV-a sesiuni a Comisiei mixte de cooperare economică, industrială și tehnică dintre România și Italia care urma să se deschidă chiar a doua zi la Roma, interlocutorii noștri de la Milano își exprimau convingerea că acestea vor permite clarificarea și definitivarea unor noi acțiuni de cooperare între cele două țări. Într-adevăr, în sesiune, între 8 și 11 mai, comisia mixtă, ridicată anul acesta la nivel guvernamental, a analizat rezultatele prevederilor protocolului sesiunii a 3-a precum și stadiul relațiilor comerciale între cele două țări relevînd că, în ultimii ani, schimburile reciproce de mărfuri au marcat o creștere substanțială. Pe linia dezvoltării, în continuare, a relațiilor economice și cooperării industriale și tehnice, au fost convenite o serie de măsuri în sensul informării firmelor din sectoarele construcțiilor de mașini, chimiei și petrochimiei, siderurgiei, electronicii, electrotehnicii, telecomunicațiilor, industriei ușoare, agriculturii, industriei alimentare și turismului asupra acțiunilor care interesează ambele părți, măsuri pentru organizarea operativă a unui schimb de informații privind posibilitățile de cooperare atît în cele două țări, cît și pe terțe piețe.

De asemenea, pentru o mai bună cunoaștere a posibilităților pe care le oferă legislația din cele două țări, a formelor de cooperare, în special societăți mixte de producție și comercializare, s-a convenit cu acest prilej organizarea unor mese rotunde cu firmele italiene interesate. S-au evidențiat posibilitățile de intensificare și diversificare a schimburilor comerciale, în special pe linia creșterii exportului românesc de produse industrializate și, îndeosebi, de mașini-unelte.

DIN MULTITUDINEA discuțiilor pe care le-am avut la diferite niveluri, s-au degajat sentimentele de stimă și prietenie ale acestui popor față de țara și poporul nostru. Nici o clipă interlocutorii noștri n-au uitat de unde venim și cine sîntem. Și întotdeauna au avut cuvinte de admirație față de activitatea neobosită a președintelui român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndreptată spre prosperitatea României, spre instaurarea unui climat de pace și înțelegere în Europa și în lume.

Toate acestea ne îndeamnă să anticipăm că vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o va face în Italia, marcînd un moment de importanță deosebită în ansamblul relațiilor româno-italiene, va duce la dezvoltarea, în continuare, a relațiilor dintre cele două țări, la aprofundarea contactelor, la valorificarea și mai largă a posibilităților de dezvoltare a colaborării bilaterale în toate sferele de interes mutual.

Rodica DUMITRESCU

NOTE

Un raport grăitor

SE ÎNSCRIE oare dezvoltarea firmelor multinaționale în problematica clasică: țări dominante și țări dominate, sau corespunde ea vechiului vis al lui Ricardo despre o diviziune internațională a muncii, pe deplin rațională, care „optimizează" folosirea resurselor naturale mondiale? Întrebarea aceasta se află pusă într-un raport întocmit de „Delegația pentru amenajarea teritoriului și acțiunea regională" (DATAR) — instituție franceză care a primit sarcina să studieze implicațiile firmelor multinaționale în Franța. Raportul este publicat în colecția „Lucrări și cercetări de prospectivă". Răspunsul autorilor nu pare însă să satisfacă pe lectori, care-l consideră vag și nedeterminat. Un comentator în „Le Monde" scrie că raportul „este atît de perfect din punct de vedere tehnic și atît de insuficient din punct de vedere politic, încît cineva își poate imagina că el ar fi fost comandat de I.T.T., I.B.M., sau de indiferent ce alt consorțiu de firme multinaționale".

De fapt raportul pare suficient de grăitor prin natura însăși a problemelor ce le ridică și prin aprecierile uneori destul de ritoase. O chestiune, spune raportul, este aceea „dacă firmele multinaționale au vreo implicație în disparitățile economice, tehnologice, politice, monetare...". Și într-un context apropiat se arată că „mobilitatea lor geografică permite adesea acestor firme să domine situația" în timp ce superioritatea lor, cea tehnologică mai ales „nu este — sau nu mai este — evidentă".

Trecînd la analiza „inconvenientelor", raportul subliniază că „pentru țările de origină, investițiile în străinătate corespund unei pierderi de locuri de muncă pe teritoriul național" și asupra balanței de plăți provoacă „efecte nefaste". În ceea ce privește țările „receptoare", pentru ele există „riscurile luării în stăpînire a unor sectoare-cheie în economia națională, a unor efecte de dependență în materie de cercetare și tehnologie, a unei influențe ambigue asupra pieței capitalurilor locale, a unor repercusiuni negative, pe termen lung, în balanța de plăți, cînd, după amortizarea capitalului, urmează repatrierea beneficiilor".

Unele aprecieri sînt, cum se vede, fără ocoliș. Este o eroare să se creadă, spune raportul, că firmele multinaționale „ar fi supuse unor măsuri severe de control". Sau că, prin reglementări vigilente, „destinate să salvgardeze independența politicii de creștere și de dezvoltare națională", ele ar putea fi ținute în frîu.

Interviul nostru cu K. O. FELDT, ministrul comerțului al Suediei despre

• RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNO-SUEDEZE

• DIVERSIFICAREA SCHIMBURILOR EXTERNE ALE SUEDIEI

La 10 mai a fost semnat la București Acordul comercial pe termen lung — 1973—1977 — între România și Suedia. Cu acest prilej ministrul comerțului al Suediei, K. O Feldt a avut amabilitatea să ne acorde un interviu.

• Vă rugăm să ne vorbiți despre perspectivele lărgirii schimburilor între țările noastre, în noul cadru juridic al Acordului comercial care a fost semnat.

— Schimburile dintre Suedia și România au cunoscut o creștere stabilă și continuă de la începutul anilor '60. Aceste schimburi s-au intensificat și mai mult în ultimii ani, tendință ce ne oferă motiv de optimism. În plus, am semnat un acord pe termen lung care deși în sine nu asigură rezultate concrete imediate, constituie totuși un fundament util de lucru și este fără îndoială, un factor pozitiv.

O importanță crescîndă în relațiile noastre o are și cred că o va avea și în viitor cooperarea economică în producție și desfacere, între firme suedeze și firme românești.

• Care considerați că sînt domeniile în care se poate aprecia că economiile celor două țări ar fi complementare și, în consecință, în care domenii s-ar putea dezvolta mai mult schimburile?

— Cred că perspectivele cele mai mari le au schimburile industriale, căci România ne poate furniza unele produse finite sau semifinite, iar noi altele. Aceste schimburi se vor lărgi odată cu dezvoltarea, în continuare, a industriei românești. Cunosc eforturile extraordinare făcute de țara dv. pentru a spori capacitatea de investiții și am constatat că aveți o economie dinamică, în dezvoltare rapidă. În treacăt, aș dori să remarc că am vizitat aici o fabrică de mobilă care exportă aproape 90% din producția sa în Suedia. Produsele acestei fabrici, pe care le-am văzut de altfel și în Suedia, sînt foarte bine adaptate la nevoile și gusturile pieței suedeze. Aș dori să felicit această întreprindere pentru realizările sale.

Economia suedeză este și ea foarte dinamică, există o cerere crescîndă de echipament și de bunuri de larg consum. Sînt convins că, dacă va exista o bună cunoaștere a cererii pe piața suedeză, veți putea realiza un progres foarte mare în desfacerea mărfurilor dv.

• Ce urmări va avea asupra orientării comerțului exterior al Suediei acordul de schimb liber dintre țara dv. și Comunitatea Economică Europeană?

— Nu cred că schimbările vor fi importante. Ceea ce se va întîmpla este că o parte din comerțul nostru, care se îndreaptă astăzi spre țările AELS, va lua calea celor șase țări care erau membre ale Comunității încă înainte de 1973. Schimburile noastre cu alte țări decît cele care fac parte din AELS și Piața Comună nu vor fi afectate. Dimpotrivă, guvernul suedez, reflectînd interesele producătorilor și consumatorilor din Suedia, precum și considerente politice fundamentale, dorește să diversifice comerțul în mai mare măsură decît pînă acum și să lărgească schimburile cu cît mai multe țări posibil. Astfel, în ultimele luni, am adoptat o serie de reglementări îndreptate în special spre lărgirea comerțului cu țările din Europa de est și cu țările în curs de dezvoltare.

• După cîte știm, v-ați ocupat mult timp de probleme monetare. Dat fiind acest lucru, precum și în calitatea dv. actuală, de ministru al comerțului, ce părere aveți despre impactul schimbărilor monetare din ultimele luni asupra fluxurilor de mărfuri în Europa și în lume?

— Cred că nu trebuie să supraestimăm efectele modificării parităților monetare. În primul rînd aceste efecte nu apar peste noapte. Este nevoie să treacă o anumită perioadă pînă cînd ele se fac resimțite în economie. În orice caz, schimbările din anul acesta nu sînt destul de mari pentru a afecta, în măsură importantă, fluxul de mărfuri în Europa, chiar în perspectivă mai îndepărtată. Scopul principal al măsurilor a fost de a se frîna mișcarea capitalurilor speculative. Pe moment s-a reușit acest lucru, dar în perspectivă mai îndelungată schimbările de paritate au fost încă prea reduse pentru a se ajunge la stabilitate și echilibru în balanțele de plăți și fluxurile de capital, mai ales între țările mari. Ele nu pot atenua importantul deficit al S.U.A. sau marele excedent al Japoniei și alte deficite și excedente ale diferitelor țări din Europa occidentală. Va trebui deci să recurgem la alte mijloace. Este necesară o reformă fundamentală a sistemului monetar internațional și o mai bună disciplină în politica economică internă a unor țări dezvoltate, care să asigure echilibrul intern și extern.

Interviu realizat de
Irina VIANU

mondorama

IERARHII ÎN EXPORTUL DE CAPITAL

ȚARA CARE EXPORTĂ cel mai mult capital, în raport cu veniturile sale totale, nu este S.U.A., așa cum se crede în general, ci Anglia. Într-adevăr, datele arată că exportul de capital efectuat de Anglia în 1970 a fost de 1166 milioane dolari, pe cînd acela al Statelor Unite a fost de 4445 milioane dolari. Raportul este de 1 la 4, în timp ce raportul dintre PNB-urile țărilor respective este de 1 la 8 (121 miliarde dolari în cazul Angliei și 993 miliarde în cazul Statelor Unite). Cu alte cuvinte Anglia exportă relativ de două ori mai mult capital decît S.U.A.

Celelalte țări vest-europene se situează cu mult în urmă din acest punct de vedere : R.F.G., de exemplu, a exportat, în același an, 686 milioane dolari, iar Franța — 370 milioane dolari.

PIAȚA VALUTARĂ DIN BELGRAD

NOUA LEGE privind regimul devizelor în R.S.F. Iugoslavia, intrată în vigoare la 1 octombrie 1972, cuprinde și regulamentele privind funcționarea unei piețe valutare la Belgrad de la 1 ianuarie 1973, cînd oficialitățile monetare iugoslave au apreciat că principalele condiții necesare funcționării ei normale au fost îndeplinite. Înființarea pieței valutare din Belgrad a fost concepută ca un pas important în direcția convertibilității dinarului, scrie publicația iugoslavă **Economic Review**.

Piața valutară din Belgrad asigură cumpărarea și vînzarea de devize prin contacte directe cu străinătatea, ale băncilor iugoslave autorizate în efectuarea plăților și operațiunilor de credit. Devizele vor fi cumpărate sau vîndute de către bănci în numele și pe contul lor sau în numele lor și pe contul clienților lor, la un curs mediu zilnic fixat de către reprezentanții băncilor la întîlnirile lor periodice. Banca Națională a Iugoslaviei va apare pe piața valutară în operațiuni de vînzare-cumpărare de devize în scopul menținerii și reglementării cursului dinarului și pentru asigurarea nivelului adecvat al rezervelor valutare ale țării. Operațiunile de schimb pot înceta — parțial sau total — dacă acest lucru este cerut de condiții excepționale, considerate ca atare de către B.N.I. în acord cu guvernul iugoslav. Astfel, după devalorizarea unilaterală a dolarului din februarie 1973, piața valutară din Belgrad a fost închisă și apoi redeschisă la 8 mai, cînd s-au efectuat tranzacții cu 13 devize : dolarul american, dolarul canadian și 11 monede europene.

SECTORUL DE STAT ÎN AUSTRIA

PENTRU INDUSTRIA de stat din Austria 1972 a fost un an rodnic. Cifra de afaceri a grupului OEIAG (Oesterreichische Industrieverwaltung AG), care reunește 60 de întreprinderi naționalizate, a reprezentat 11,6 miliarde franci francezi, cu 9,5% mai mult decît în 1971 (10,5 miliarde franci). Această cifră de afaceri constituie o treime din totalul cifrei de afaceri a industriei austriece.

Cu 104 200 de salariați (dintre care 76 600 muncitori), grupul OEIAG reprezintă participația de stat în sectoarele exploatării miniere, ale siderurgiei, petrochimiei, industriei metalurgice și mecanice, precum și a utilajelor electrice. Peste 30% din vînzări au fost realizate pe piața externă (cu 3% mai mult decît în anul precedent).

RHODESIA: AGRAVAREA INEGALITĂȚILOR

DE la proclamarea unilaterală a independenței de către Rhodesia și introducerea sancțiunilor economice la cererea O.N.U., disparitățile sociale s-au adîncit și mai mult — se arată într-o lucrare semnată de Duncan G. Clarke, sub titlul „Inegalitatea veniturilor și politica distribuției în Rhodesia, 1946—1971".

Decalajul între salariile albilor și cele ale africanilor a crescut cu 50% în decurs de 12 ani. Astăzi albii au venituri medii lunare de 50 de ori mai mari decît cele ale africanilor din agricultură. Această evoluție este cu atît mai frapantă cu cît a avut loc pe fundalul unui dinamism al economiei, datorat reducerii importurilor și unei oarecari dezvoltări ulterioare a industriei. „Rezultatul net al creșterii economice și al creșterii demografice este sărăcirea și mai mare a două treimi din populație" — conchide autorul.

ECONOMII ÎN ȘCOLARIZARE

ÎN 48 DE ȘCOLI din statul California, și aproximativ în 50 de școli din alte state ale S.U.A. se experimentează în prezent școlarizarea elevilor de-a lungul întregului an. Elevii sînt împărțiți în 4 grupuri, fiecare grup petrecîndu-și 45 de zile consecutive la școală, urmate de o vacanță de 15 zile ; apoi ciclul se repetă fără întrerupere tot anul. Cadrele și facilitățile școlare sînt folosite permanent, numărul elevilor care poate fi primit de școli crește cu o treime, iar economiile anuale de fiecare elev se ridică la 110 dolari pe an sau aproximativ 10% din costul total al școlarizării în perioada respectivă. În anul școlar 1973—1974, statul California intenționează să extindă sistemul la 111 școli, cuprinzînd 60 mii copii. Dr. David Evans, conducătorul secției de planificare și dezvoltare a învățămîntului din Departamentul pentru educație al Californiei evaluează că economiile pe care le-ar aduce cu sine introducerea școlarizării de-a lungul întregului an în toate școlile statului s-ar ridica la 40 milioane dolari anual.

O anchetă de opinie în rîndul adulților arată că 53% din cei întrebați favorizează școlarizarea permanentă, 41% sînt împotrivă și 6% — nedeciși. În ceea ce privește copiii, este de presupus că entuziasmul pentru urmarea cursurilor și în timpul verii ar fi mai redus...

COLABORARE INDUSTRIE—MEDICINĂ

ÎN CADRUL PROGRAMULUI de colaborare dintre industrie și învățămîntul superior din Polonia, Academia Medicală din Cracovia a ajuns la o înțelegere cu uzina chimică „Oswiecim" în baza căreia Academia va efectua cercetări medicale, în vederea îmbunătățirii condițiilor sanitare de muncă și va asigura controlul medical al salariaților uzinei. În schimb Academia va primi de la partenerul său industrial aparatură și produse chimice necesare pentru laboratoarele și clinicile sale. Uzina își mai asumă obligația de a asigura întreținerea aparaturii Academiei Medicale.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA DE FLOAREA-SOARELUI ÎN LUME

ÎN ULTIMELE două decenii se constată o creștere rapidă a producției de floarea-soarelui în lume. După cum arată revista bulgară „Kooperativno Zemedelie" (nr. 1/1973), creșterea a avut loc îndeosebi pe seama dublării randamentelor la hectar : dacă suprafața cultivată cu floarea-soarelui a crescut de 1,25 ori, producția a crescut de 2,5 ori. Ritmul creșterii suprafețelor cultivate cu floarea-soarelui diferă, însă, în principalele țări cultivatoare. O extindere mai accentuată a culturii se constată în : Turcia — 2,14 ori, Iugoslavia — 1,37 ori, Grecia — 1,36 ori, Argentina — 1,32 ori, Ungaria — 1,18 ori, România — 1,15 ori, iar în țări ca : Cehoslovacia, Italia, Chile ș.a., suprafețele ocupate cu floarea-soarelui se reduc.

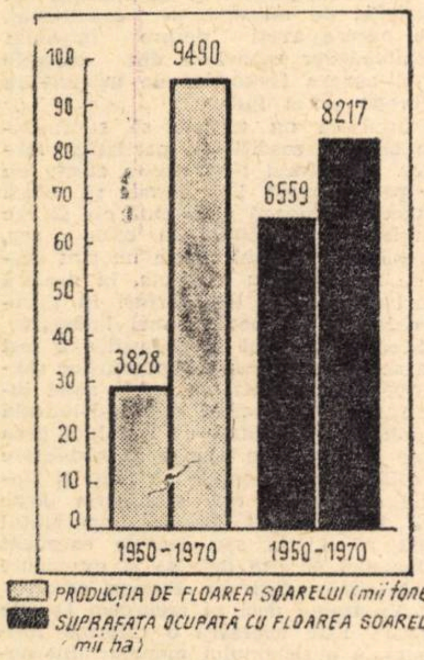

Dinamica culturii florii-soarelui pe plan mondial

Caracterul intensiv al creșterii producției este demonstrat și de faptul că producția medie la hectar, pe ansamblul țărilor cultivatoare, a crescut de la 680 kg în 1950, la 880 kg în 1960 și la 1170 kg în 1970. Din acest punct de vedere, țările cu cel mai înalt randament la hectar sînt : Italia — 2140 kg, Iugoslavia — 1740 kg, Franța — 1710 kg, Bulgaria — 1680 kg.

Nivelul producției este însă mai clar reflectat de indicatorul : cantitatea de floarea soarelui produsă pe locuitor. În medie, în perioada 1966—1970, situația se prezintă astfel : Bulgaria — 53 kg/locuitor, Argentina — 46 kg, România — 37 kg, U.R.S.S. — 28 kg, Uruguay — 27 kg, Iugoslavia — 15 kg, Ungaria — 10 kg.

Țările mari producătoare sînt, în general, și mari exportatoare. Între acestea, în ordine, se numără : U.R.S.S., România, Argentina, Bulgaria, Ungaria.

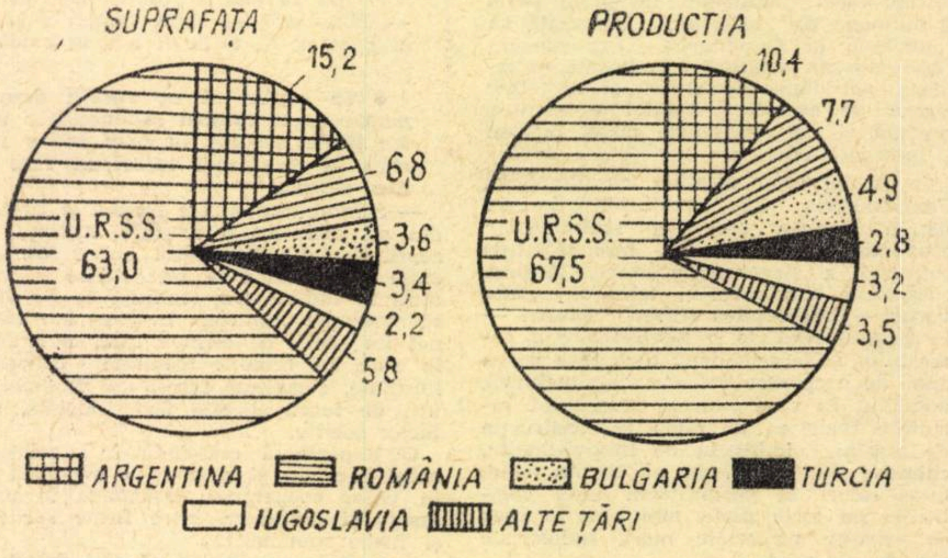

Repartiția suprafețelor cultivate și a producției de semințe (media pe 1966—1970, în %)

Principalele țări importatoare sînt : Italia, Franța, R.F. Germania, Japonia etc. În aceeași perioadă (1966—1970), în cadrul exportului mondial de floarea-soarelui U.R.S.S. participă cu 51,4% la semințe și cu 68,4% la ulei, Bulgaria — cu 24% și, respectiv, 4,5%, România — 11,1% și 13,5% etc. De menționat că Argentina este singura țară care își prelucrează întreaga producție de semințe.

I. M.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 21 (508)
vineri 25 MAI 1973
20 PAGINI 2 LEI

21

O CONTRIBUȚIE MAJORĂ LA CAUZA COLABORĂRII ȘI PĂCII

VIZITA în Italia a președintelui Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, se înscrie ca un moment istoric în raporturile de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare. Cordialitatea și simpatia cu care au fost întîmpinați pretutindeni înalții oaspeți constituie o expresie vie a stimei și prestigiului de care se bucură România, șeful statului nostru, realizările poporului român care, prin munca și acțiunile sale, își aduce contribuția la cauza nobilă a păcii și colaborării internaționale.

Acum, la capătul unor convorbiri ample și fructuoase, se poate afirma cu certitudine că această primă vizită a unui șef de stat român în Italia a marcat intrarea într-o etapă nouă, superioară a relațiilor dintre cele două țări, a deschis perspectiva unui nou avînt al cooperării româno-italiene, atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și pe tărîmul vieții internaționale.

Declarația solemnă comună, Acordul de colaborare economică, industrială și tehnică pe termen lung sînt documente care materializează concludent aceste perspective. Reafirmînd principiile ferme de echitate și justiție internațională care stau la baza relațiilor dintre cele două țări, Declarația solemnă comună exprimă dorința de care sînt animate popoarele român și italian de a realiza aspirațiile de apropiere și de înțelegere, de a dezvolta și în viitor relațiile de prietenie tradițională, de stimă reciprocă și de cooperare, de a promova extinderea contactelor în favoarea dezvoltării cooperării pașnice. Documentul proclamă voința comună: de a lărgi și aprofunda relațiile de cooperare dintre cele două state în toate domeniile de interes reciproc; de a dezvolta, pe planuri multiple și la diverse niveluri, o cooperare reciproc avantajoasă în domeniile economic, comercial, industrial, științific și tehnic; de a favoriza schimburile culturale și în domeniul învățămîntului; de a dezvolta și aprofunda prietenia tradițională dintre cele două popoare, cea mai bună cunoaștere reciprocă a valorilor lor etc.

Relevînd că documentele semnate dau o nouă dimensiune și o nouă perspectivă relațiilor de colaborare dintre cele două țări și popoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că ele „exprimă dorința celor două guverne, a celor două popoare de a acționa și în viitor pentru extinderea colaborării și cooperării lor multilaterale. Dar, în același timp, ele au și o însemnătate mai largă, internațională, aș putea spune, pentru că înscriu principii și angajamentele popoarelor și guvernelor noastre de a face totul pentru o colaborare largă între toate națiunile lumii, pentru o lume mai dreaptă, mai bună. Iată de ce apreciez că atît Declarația solemnă, cît și acordul de cooperare economică de lungă durată au o mare însemnătate pentru viitorul relațiilor dintre popoarele noastre, precum și pentru contribuția pe care popoarele noastre o pot aduce atît la înfăptuirea securității în Europa, cît și la pacea internațională".

Grăitoare — pentru a ilustra reciprocitatea sentimentelor care unesc cele două popoare, respectul și prețuirea de care s-a bucurat în Italia solul poporului român — sînt aceste cuvinte rostite de președintele Giovanni Leone: „În acest interes deosebit pe care Italia l-a manifestat față de vizita dumneavoastră noi vedem două aspecte: reînnoită prietenia frățească cu o țară prietenă, care are comune cu noi rădăcini ale limbii și culturii sale și interesul care se concentrează în jurul operei dumneavoastră de om de stat, întrucît împliniți aspirațiile generale ce aparțin sufletului popoarelor, armonizînd propria dumneavoastră orînduire socială cu principiile eterne și universale ale suveranității naționale, independenței, neamestecului în treburile interne — principii care constituie elementul esențial pentru o pace autentică între popoare". Sînt cuvinte care reflectă elocvent atmosfera de cordialitate și prietenie reciprocă ce a caracterizat vizita șefului statului român în Italia și care confirmă contribuția ei majoră la cauza colaborării și păcii în lume.

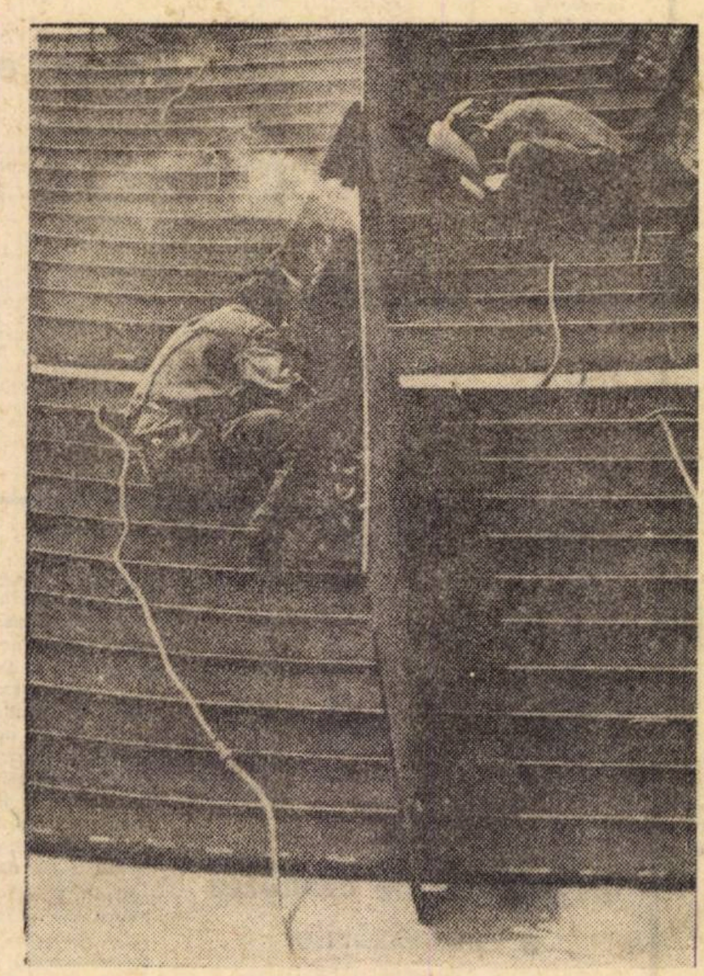

Trepte spre viitor (Foto: I. Cucu)

In acest număr:

Studii și analize

REDUCEREA NORMELOR DE CONSUM —
o acțiune ce se cere continuată perseverent și care poate contribui la sporirea substanțială a eficienței economice

Investiții

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE
Anchetă V. E. al cărei eșantion a cuprins toate trusturile de construcții aparținînd de ministerele economice

FINANȚE

CUM POATE FI IMPULSIONATĂ ACȚIUNEA DE RENTABILIZARE

ÎN ȘEDINȚA comună a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, care a examinat îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială și execuția bugetului de stat pe primele patru luni ale anului în curs, s-au relevat rezultatele bune obținute în realizarea principalilor indicatori ai planului financiar centralizat și, totodată, s-au stabilit unele măsuri care să ducă la eliminarea neajunsurilor ce s-au manifestat în aplicarea consecventă a hotărîrilor Conferinței Naționale și Plenarelor C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea activității economice. O sarcină centrală pusă în fața ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale este rentabilizarea tuturor întreprinderilor, produselor și activităților, în primul rînd prin reducerea cheltuielilor materiale și întărirea disciplinei financiare la toate nivelele.

• Termene de rentabilizare... la sfîrșitul cincinalului

PENTRU A URMĂRI cum se realizează concret această sarcină, revista a organizat o analiză la nivelul județului Prahova. În centrul activității Comitetului județean de partid Prahova a stat sarcina de a îmbunătăți radical, încă din acest an, nivelul rentabilității unităților din județ. Astfel, sub îndrumarea organelor de partid, s-a desfășurat o amplă acțiune pentru identificarea rezervelor care să contribuie la eliminarea treptată a pierderilor. În prima etapă au fost cuprinse în analiză 10 unități a căror întreagă activitate este planificată cu pierderi, stabilindu-se rezerve pentru diminuarea pierderilor de aproape 10% față de totalul acestora. Aceasta reprezintă foarte puțin, majoritatea conducerilor de la unitățile în cauză neîntrevăzînd posibilități de rentabilizare nici în anul 1975.

Analizele efectuate de organele financiar-bancare la unitățile care au produse nerentabile au scos în evidență că nu s-a trecut cu hotărîre la identificarea tuturor posibilităților de eliminare a pierderilor. înregistrîndu-se întîrzieri în elaborarea programelor, iar unii membri ai colectivelor constituite neaducîndu-și contribuția necesară. Concludentă în acest sens era, la mijlocul lunii martie, situația la 6 unități ce dețin o pondere însemnată în totalul pierderilor pe județ, și anume: Centrala cărbunelui-Ploiești, C.E.I.L.-Ploiești, „Feroemail", „Flacăra", „1 Mai"-Bucov și Uzina chimică „Valea Călugărească". Această ultimă uzină, de pildă, care are în planul pe anul curent 4 produse cu pierdere, trebuia să treacă la analizarea temeinică a cheltuielilor de producție pe anii 1973—1975 încă din luna ianuarie; la jumătatea lunii martie încă nu se constituise colectivul de analiză. La Centrala cărbunelui-Ploiești, cu ocazia constituirii colectivului la nivelul centralei nu s-au stabilit sarcini concrete pentru fiecare membru al acestui colectiv și nici grafice de deplasare la unitățile în subordine, în vederea sprijinirii acestora pentru stabilirea de soluții tehnico-organizatorice care să conducă la eliminarea pierderilor.

La Uzina „Feroemail" situația pierderilor prezintă unele particularități. Evoluția cheltuielilor mate-

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 5)

ANUL XI **viața economică**

SUMARUL

numărului 21 din 25 mai 1973

1

— **Finanțe**
Cum poate fi impulsionată acțiunea de rentabilizare. de **Maria Ioniță**

3—4—5

— **Economie națională**
• **Plan — angajamente**
Nu „producție globală în general", ci asigurarea producției în unități naturale de **P. Cioclu, F. Mihalache**
• **Aprovizionare**
O analiză care demonstrează încă o dată de ce obligațiile contractuale nu pot fi facultative de **I. Călinescu**
• **Capacități de producție**
Sînt judicios utilizate, in întreprinderile industriei locale, fondurile fixe productive ? de ing. **V. Nica**, ing. **H. Pincas**
• **Prețuri**
Prețuri de producție real calculate, nu beneficii „umflate", de **Marin Stoianovici, Ioan Drăghici**
• **Agricultură**
Îmbunătățirea sistemului de evidență în C.A.P. de dr. **Lucian Turdeanu**

— **Creativitate • inovație**
Eficiența promovării tehnologiilor moderne, de ing. **Ștefan Banaru**

6

— **Comerț exterior**
Instalațiile complexe și serviciile inginerești — un nou sector al exportului românesc de ing. **G. Cojocaru**

7

— **Marketing**
• Cuantificarea laturii calitative a cererii, de **Gh. Nistorescu, A. Novak**
• Estetica industrială — știință a frumosului implicat de **P. Bogdan**

8—9

— **Studii și analize**
Reducerea normelor de consum (II) de **V. Boescu, L. Țintea**

10—11

— **Anchetă V. E.**
Investiții : Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate de **Bogdan Pădure**

12

— **Pregătirea și utilizarea cadrelor**
Cum funcționează sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale (III). Centrele ministerelor. Semnează : ing. **Constantin Popescu**, ing. **Octavian Toma**

13

Economistul în economie
• Integrarea învățămînt — cercetare — producție : Formarea de specialiști prin practică pentru practică de prof. univ. dr. **Constantin Pintilie**
• La nivelul exigențelor lumii contemporane (II)

14

— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XVI) de **Radu Constantinescu**

15

— **Creștere economică**
Dezbatere organizată de catedra de economie politică a Cabinetului de partid al Municipiului București pe tema : Fondul național de dezvoltare economico-socială (V)

16

— **125 de ani de la Revoluția din 1848**
Eliberarea socială în dezbaterile de idei ale pașoptiștilor de prof. dr. **I. Nicolae-Văleanu**

17

— **Știință și societate**
Din presa țărilor socialiste : Protejarea mediului și sistemul de planificare

18

— **Economie mondială**
Turismul și instabilitatea sistemului monetar interoccidental de **Clement Gavrilescu**

19

— Însemnări din R. S. Cehoslovacă : Orientări economice actuale și de perspectivă de **A. Schor**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

În loc de cărbune — piatră

ÎN FIECARE AN, în lunile mai-iunie, eu și vecinii mei ne asigurăm combustibilul pentru iarnă. Folosim atît lemne, cit și cărbune lignit care este ieftin și cu mare putere de încălzire.

Pentru iarna viitoare am cumpărat o cantitate mai mare de cărbuni. Am avut însă o decepție. În loc de cărbuni, mașina de la Combustibilul ne-a descărcat piatră pentru pavaj. Cum ? Amestecată cu cițiva cărbuni și restul cu praf de cărbune. Cintărind din ochi cele două produse — care stau la dispoziția celor interesați — ajungi la concluzia că tovarășii de la depozitul de lemne din Bujoreni — Drumul Taberei livrează mai multă piatră...

Grigore GAVĂNESCU
str. Frații Buzești nr. 40, sectorul 6

De ce prin intermediari?

AM ÎNCHEIAT un contract cu întreprinderea „Precizia" din București, pentru livrarea a 5 armături din fontă STAS 1519, cu termen de livrare la 30 aprilie 1973. Cu cîteva zile înainte de această dată, respectiv la 20 martie, am primit însă o adresă din partea serviciului desfacere al întreprinderii „Precizia", prin care ne făcea cunoscut că, potrivit convenției de lungă durată încheiate între C.I.U.P. Ploiești și D.G.A.D., a transferat la I.A.M.B. contractul nostru, urmînd să ridicăm din depozitul acesteia armăturile după ce I.A.M.B. le va ridica la rîndul său de la fabrica „Precizia". Dacă măsura ar apărea justificată în relațiile dintre „Precizia" și beneficiarii ei din provincie, ea apare anacronică în relațiile cu beneficiarii din București, cu atît mai mult cu cît, prin ridicarea de la furnizorul intermediar, prețul de cost al armăturilor se scumpește cu 4.5%.

N-ar fi mai bine ca, cel puțin cînd furnizorul și beneficiarul se află în municipiul București, să fie eliminat din circuit I.A.M.B., care, pentru a ne livra armăturile contractate, trebuie, la rîndul său, să le ridice de la „Precizia" ? Eu cred că da. Același lucru l-au recunoscut și tovarășii de la „Precizia".

ec. Luca IGNAT
șeful serv. aprovizionare — Fabrica de ulei „Muntenia"

Cauze obiective

BENEFICIARII unor produse agricole solicită penalizări de 8% pentru nerespectarea graficului de livrare. Cred, însă, că date fiind condițiile speciale din domeniul agriculturii, nu ar trebui penalizate unitățile furnizoare dacă nu au realizat livrarea eșalonată din grafic. Se știe că există permanent cauze obiective care duc la nesatisfacerea contractelor. Iată, de exemplu, lipsa de concordanță între H.C.M. nr. 57/1952, privind realizarea planului de transport și obligațiile contractelor economice care înscriu la cererea beneficiarului eșalonarea de livrare pînă la zi. În schimb, unitățile de transport își întocmesc planurile de punere la dispoziție a mijloacelor de transport pe luni. Sau, sînt fabrici de nutrețuri combinate care nu primesc produsele de bază la zi (făină de oase, pește, porumb etc.) nu din vina lor și astfel întîrziindu-se fabricația nutrețurilor, duce la consecința inevitabilă a nelivrării acestora la termenele contractuale. Arbitrajele însă nu țin seama de cauzele obiective, și numai de cauze de forță majoră, admițînd penalizările solicitate de beneficiar. Conform H.C.M. nr. 306/1970, aceste penalizări se pretind numai la sfîrșitul anului de plan, cînd nu s-a realizat contractul în natură.

C. ASLAN
Consilier juridic — Craiova

La purtător ?

FAȚA DE CELE menționate în scrisoarea cu acest titlu din nr. 14 al revistei, arătăm că adresa tipizată și tabelul constituie documentele minimale necesare eliberării abonamentelor. În ce privește caracterul nominal al abonamentului, arătăm că, în conformitate cu prevederile H.C.M nr. 548/1961, tariful de abonamente se aplică pentru transportul salariaților și asimilaților lor, al studenților și elevilor între localitatea de domiciliu și locul de muncă sau de învățămînt pînă la distanța de 60 km.

Schimbarea caracterului abonamentului nu ar aduce simplificările dorite de semnatarul scrisorii, deoarece s-ar reduce, în fapt, numai numele deținătorului. Celelalte date — traseul, stațiile de urcare și coborîre, cursa, perioada de valabilitate, costul — ar rămîne. Apreciem, deci că reglementările în vigoare sînt corespunzătoare și nu este cazul să se renunțe la caracterul nominal al legitimațiilor de călătorie. Un ultim argument: prețul acestor abonamente este sub prețul de cost.

CENTRALA DE TRANSPORTURI AUTO BUCUREȘTI

ECOURI

Regim unic de calculare a penalizărilor

ÎN CAZUL unităților noi în construcție și a instituțiilor bugetare, la care penalitățile se plătesc din fondurile de investiții în cadrul cotei de „diverse și neprevăzute" din devizul general la documentația tehnico-economică legal aprobată, prin circulara Băncii de Investiții nr. 66/C2/1973, s-a stabilit că și în sectorul investiții-construcții se aplică prevederile pct. 222 din Normele metodologice de decontare ale Băncii Naționale nr. 1/1972. Acest punct prevede: „decontarea penalităților și despăgubirilor pentru neexecutarea contractelor economice se face fără a fi supuse avizării plătitorilor... Plătitorii pot refuza plata penalităților supuse avizării numai pentru erori de calcul sau nerespectarea dispozițiilor legale în modul de calculare a penalităților pretinse". Rezultă, deci, că atît în sectorul investiții-construcții, cît și în celelalte sectoare sînt create condiții pentru încasarea penalităților legal datorate.

În ce privește aplicarea unui regim diferit de penalizări în sectorul investiții-construcții, față de celelalte sectoare ale economiei naționale, sesizarea din scrisoare este justă. Și Banca de Investiții a sesizat ministerului de resort necesitatea de a se schimba aceste reglementări. Întrucît problema nu a fost rezolvată, considerăm necesar ca Ministerul Construcțiilor Industriale să rețină punctul de vedere relatat în scrisoarea apărută în nr. 15.

DIRECȚIA DE SINTEZĂ
BANCA DE INVESTIȚII

Norme de consum

ASPECTELE prezentate în articolul cu acest titlul din nr. 15 în legătură cu consumurile specifice sînt juste. Pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu, ministerul nostru a inițiat o serie de acțiuni din care amintim : extinderea producției de semifabricate și produse livrate la dimensiuni fixe în scopul îmbunătățirii randamentelor de prelucrare, proiectarea și reproiectarea de noi sortimente de mobilă, uși, ferestre cu un consum redus de lemn ; valorificarea superioară a lemnului de mici dimensiuni și extinderea înlocuitorilor etc.

În scopul lichidării deficiențelor semnalate și diminuării, în continuare, a consumurilor specifice, se va urmări permanent îndeplinirea măsurilor stabilite.

DIRECȚIA TEHNICĂ
MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE ȘI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

CURIER

• Diurna de delegare

N. ELISAVETA, Cîmpulung — Art. 8 din H.C.M. nr. 822/1959 prevede dreptul angajatului la rambursarea cheltuielilor de transport la plecarea și înapoierea din delegație, atunci cînd a efectuat asemenea cheltuieli. De asemenea, pct. 7 din Normele de Decontare, și Control nr. 11850/1963 precizează că, pentru stabilirea duratei deplasării efectuate cu mijloacele de transport ale unităților, se ia în considerare ora plecării și înapoierii angajatului din și în localitatea locului de muncă obișnuit sau a sediului la care lucrează. În ceea ce privește acordarea diurnei pentru delegările de o zi, pct. 6 din aceleași norme stabilește că diurna delegării nu se poate acorda atunci cînd condițiile de muncă și de transport, permit angajatului să se înapoieze în mai puțin de 12 ore de la plecare, aprecierea îndeplinirii acestor condiții fiind de competența conducătorului de unitate.

• Spor de vechime

DIDINA BERBEC, Hunedoara — Organele controlului financiar intern au dreptul să solicite și să verifice dacă au fost îndeplinite condițiile legale prevăzute în Circulara Ministerului Muncii nr. 3 463/1969, cu privire la precizarea, de către conducerea unității unde lucrați a naturii transferului efectuat. În lipsa cererii ce ați adresat organului colectiv de conducere și a referatului organului de specialitate, care trebuia să verifice situația rezultată din actele existente la dosar, este evident că anularea acordării sporului de vechime este justificată. În măsura în care considerați că din actele dosarului rezultă totuși faptul că transferul a fost efectuat în interesul serviciului și se găsește și referatul inițial pe baza căreia organul de conducere a unității a stabilit această măsură, puteți solicita acestui organ să reexamineze cazul și să aplice soluția adoptată în sensul înscrierii în carnetul de muncă a rectificării inițiale. Astfel vi se va putea acorda și sporul de vechime cuvenit.

• Gradație

EMIL MIHAI, Vaslui — Pentru salariații menținuți în funcții cu derogare de la condițiile de studii sau de vechime, cu respectarea prevederilor art. 68 din Legea nr. 12/1971, se aplică aceeași reglementare referitoare la trecerea în gradații superioare ca și pentru restul salariaților care ocupă funcțiile respective și care îndeplinesc condițiile prevăzute în lege. Menționăm că trecerea la o gradație superioară nu este condiționată numai de îndeplinirea cerinței privind vechimea minim necesară în cea precedentă, sau de obținerea calificativului bine sau „foarte bine". O primă condiție — esențială — este încadrarea în fondul de salarii planificat.

● **G. COZMA, Copșa Mică** — Neavînd vechimea în specialitate minim necesară, nu puteți ocupa funcția de șef de serviciu. Conform prevederilor Legii nr. 12/1971, organul de conducere colectivă a unității poate să dispună reducerea cu pînă la doi ani a vechimii necesare pentru promovarea în funcții de conducere, pînă la nivelul șefului de serviciu sau al șefului de secție inclusiv, în cazul cadrelor tinere care au obținut rezultate deosebite în activitatea ce au desfășurat.

● **EUGEN HANCĂ, Suceava** — Absolventul a doi ani de învățămînt superior tehnic, cu peste cinci ani vechime în funcții tehnice medii, poate fi încadrat ca tehnician principal. El nu mai trebuie să absolve și un curs de specializare cu profil tehnic.

economie națională

ACTUALITATEA: Îndeplinirea cincinalului înainte de termen presupune nu numai hărnicie, ci și inventivitate, organizare științifică, perfecționare. ● Accent pe asigurarea condițiilor de realizare, în primul rînd, a planului de producție în UNITĂȚI NATURALE. ● Îmbunătățirea aprovizionării se sprijină pe un adevăr extrem de simplu: obligațiile contractuale NU POT FI FACULTATIVE. ● Acțiunea de evaluare a CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE dezvăluie mari rezerve în întreprinderile industriei locale. ● Exigență în dimensionarea judicioasă a COSTURILOR NOILOR PRODUSE. ● O sarcină de stringentă importanță: RENTABILIZAREA tuturor întreprinderilor, produselor și activităților. ● SISTEMUL DE EVIDENȚĂ în agricultură poate avea un rol însemnat în acțiunea de reducere permanentă a cheltuielilor de producție.

PLAN — ANGAJAMENT

Nu „producție globală în general", ci asigurarea producției în UNITĂȚI NATURALE

CARACTERUL dinamic al ritmurilor și proporțiilor prevăzute, faptul că în acest an volumul producției industriale va trebui să crească cu 14,7% față de 1972, îndreptățesc pe deplin aprecierea că 1973 are un rol hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen. De altfel, modul în care se materializează pînă în prezent, prevederile planului pe acest an, demonstrează caracterul realist al sarcinilor stabilite: **în trimestrul I a.c. planul producției globale industriale a fost realizat în proporție de 103,5%, ceea ce corespunde la un ritm de 14,2% față de perioada corespunzătoare a anului trecut.** În perioada ianuarie — aprilie 1973 a fost obținută peste prevederile de plan o producție valorică mai mare în industrie de peste un miliard lei. Rezultate apreciabile s-au obținut și în realizarea producției în unități naturale, **la circa 60% din produsele urmărite operativ înregistrîndu-se depășiri substanțiale.**

O analiză atentă a modului în care s-a desfășurat activitatea productivă în primul pătrar al anului demonstrează că în întreprinderile care nu și-au îndeplinit planul în această perioadă cauzele principale au fost: funcționarea defectuoasă a unor utilaje și instalații, întîrzierile la punerea în funcțiune a unor obiective noi, neajunsurile manifestate în asigurarea cu unele materii prime și materiale la nivelul și în termenele contractate, deficiențele în acțiunea de contractare a producției între întreprinderi, insuficienta preocupare pentru recrutarea și pregătirea cadrelor calificate de muncitori necesare generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.

Rezultatele obținute ar fi putut fi mai bine apreciate **dacă ele ar fi fost dublate de altele asemănătoare privind realizarea producției în unități fizice la toate produsele prevăzute de plan, mai ales în cazul materiilor prime și a materialelor importante, hotărîtoare pentru obținerea producției în alte ramuri economice, sau pentru îndeplinirea planului la export.** În realitate însă, deși planul valoric a fost realizat și depășit (de menționat că deseori aceste realizări au loc pe seama unor produse care se obțin mai ușor sau cu o valoare unitară mare, deci care „saltă" producția globală), **la cel fizic s-au înregistrat, la unele ministere, serioase rămîneri în urmă.** Deși Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei a depășit producția globală cu peste 60 mil. lei, la cea de cărbune (produs de bază) n-a realizat aproape 200 mii tone. Fenomene asemănătoare au fost consemnate și la alte ministere. De pildă, cu aproape 200 mil. lei a depășit Ministerul Industriei Metalurgice producția globală; dar la un produs important — cocsul — planul a fost îndeplinit doar în proporție de 98,2%, iar Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, deși a înregistrat o depășire valorică de 66 mil. lei, a rămas restant cu o listă întreagă de produse.

În lumina acestei situații, este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate pentru eliminarea deficiențelor semnalate și **să se pună accentul pe asigurarea condițiilor de realizare, în primul rînd, a planului de producție în unități naturale**, deoarece economia națională are nevoie — pentru acoperirea necesităților interne și satisfacerea obligațiilor la export — de produsele prevăzute în planul de stat și nu de altele de circumstanță sau de „producție globală în general" obținută prin orice mijloace. **Este nevoie ca valoarea producției globale să oglindească mai fidel situația realizării planului în unități naturale, să existe o corelare mai strînsă între acești indicatori.**

Tendința întreprinderilor de a realiza pe orice cale indicatorul producției globale **este determinată, în mare măsură, și de metodologia actuală, după care calcularea sau recalcularea fondului de salarii se face în funcție de gradul de îndeplinire a planului valoric.** Ar fi necesar să se studieze modificarea actualei metodologii, în sensul ca **fondul de salarii calculat sau recalculat după metoda arătată, să fie corectat cu indicele mediu de nerealizare a produselor de bază.**

P. CIOCLU
F. MIHALACHE
C.S.P.

APROVIZIONARE

O analiză care demonstrează încă odată de ce OBLIGAȚIILE CONTRACTUALE nu pot fi facultative

ANALIZA realizărilor pe trimestrul I. a.c. ale întreprinderilor bucureștene din cadrul M.I.C.M.U.E. relevă — printre altele — o substanțială diminuare a numărului și valorii contractelor economice restante față de perioadele precedente, o intensificare a eforturilor pentru respectarea disciplinei contractuale. Preocuparea crescîndă pentru înfăptuirea acestei importante cerințe formulată în documentele de partid, prin introducerea rapidă în circuitul economic a produselor fabricate, permite desfășurarea normală a activității partenerilor de contract, reîntregirea fondului propriu de mijloace circulante, finalizarea rezultatelor financiare.

Cu toate acestea, situația nu poate fi încă considerată mulțumitoare deoarece la 31 martie a.c. la aceste întreprinderi s-au înregistrat 879 contracte restante cu produse nelivrate în valoare de 158 milioane lei (9,7% din numărul contractelor scadente și 6,1% din valoare). Nerealizări mai mari ale obligațiilor contractuale de livrare a produselor se constată la următoarele întreprinderi:

Întreprinderea	Ponderea (%) restanțelor față de total contracte și valori scadente	
	în număr	în valoare
— „Electronica"	47,8	26,2
— „Fabrica de elemente pentru automatizări"	58,9	15,3
— „Fabrica de cabluri și materiale electroizolante"	50,4	10,5

Avînd în vedere că produsele prevăzute în contractele restante sînt destinate în mare măsură lucrărilor de investiții, reparațiilor și consumului productiv, nu este greu de înțeles ce implicații negative, în lanț, au declanșat aceste restanțe în activitatea partenerilor.

Apare, așadar, necesitatea amplificării eforturilor astfel încît să fie integral realizate nu numai obligațiile contractuale scadente în trimestrul II a.c. dar și restanțele trimestrului precedent.

Printre măsurile a căror aplicare poate asigura atingerea acestui obiectiv, considerăm că trebuie avute în vedere și următoarele:

● **reducerea și eliminarea disproporțiilor în ritmicitatea decadală a producției și livrărilor, prin înlăturarea fenomenului cunoscut al asaltului la sfîrșitul lunii.** Multe din obligațiile contractuale nu au putut fi onorate de uzina „Electromagnetica" deoarece în ultimele 3 zile ale lunii martie a.c. s-au predat la magazie produse în valoare ce reprezintă 42,7% din producția întregii luni și ca urmare produsele așteptate de beneficiari s-au regăsit în stocul supranormativ, care a însumat 6 914 mii lei. Aceeași cauză a generat restanțe în realizarea contractelor contribuind la mobilizări în stocuri supranormative de produse și la uzinele „Automatica", „Electronica", „Acumulatorul" etc.

● **recuperarea restanțelor, concomitent cu realizarea exemplară a planului de punere în funcțiune a noilor capacități,** avînd în vedere că sporul de producție planificat a se realiza pe seama acestor capacități este înglobat în volumul produselor contractate la livrare. La Fabrica de cabluri și materiale electroizolante, nu s-au livrat produse contractate de peste 55 milioane lei datorită în mare măsură întîrzierilor în desfășurarea lucrărilor de investiții și de punere în funcțiune a noilor capacități (conductori cauciuc, cabluri electrice izolate etc.).

Sînt de semnalat, în scop preventiv, în vederea luării măsurilor corespunzătoare, dificultățile Uzinei de mașini electrice, la care se ridică unele probleme în legătură cu punerea în funcțiune la termenul planificat (iunie 1973) a unor noi capacități de producție, datorită mai cu seamă faptului că lucrările de construcții-montaj la hala de fabricație mașini electrice de curent alternativ și atelier de sculărie în care urmează a se monta un volum important de utilaje, sînt întîrziate, unele utilaje nu au fost încă contractate etc.

● **asigurarea parametrilor calitativi ai produselor fabricate, astfel încît respingerile și refuzurile pentru calitatea necorespunzătoare — una din cauzele restanțelor în realizarea contractelor — să fie reduse și eliminate.** Deși la multe unități se constată o creștere a preocupărilor pentru calitatea produselor, nu puține sînt încă situațiile cînd produsele contractate nu pot lua drumul beneficiarilor, fiind oprite pentru remedieri. La uzina „Electronica", de exemplu, un număr relativ mare de radioreceptoare și televizoare au fost respinse la controlul calității datorită unor asamblări și lipituri incorecte, deteriorări mecanice și electrice etc. Din cauza defecțiunilor generate de nerespectarea documentației tehnice, în luna martie a.c. s-au respins la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante 565 km cablu telefonic, de forță și de semnalizare, conductori cauciuc etc. Exemplele prezentate nu au un caracter limitativ, deoarece onorarea obligațiilor contractuale a fost afectată ca urmare a respingerilor calitative, la controlul de calitate din întreprindere și la alte unități ca Uzina de cinescoape, IPRS Băneasa, FEA etc.

● **realizarea structurii sortimentale a planului de producție, fundamentată potrivit obligațiilor asumate prin contractele economice.** Este îmbucurător faptul că, cu unele excepții izolate, toate întreprinderile din București aparținînd MI.C.M.U.E. au realizat și depășit planul valoric de producție. În ce privește sortimentele planificate și contractate la desfacere s-au semnalat numeroase și importante nerealizări. Datorită unor neajunsuri în asigurarea condițiilor tehnico-materiale, ca de exemplu carențe în aprovizionarea cu materiale („Electromagnetica"), deficit al forței de muncă („Fabrica de elemente pentru automatizări"), stagnări neprogramate în funcționarea mașinilor și utilajelor („Electroaparataj"), unele sortimente nu au putut fi realizate. În schimb, unele întreprinderi ca IPRS Băneasa, „Electromagnetica" și altele care, neputînd fabrica unele sortimente planificate și contractate, în scopul realizării planului valoric și deplinei utilizări a capacităților de producție și a forței de muncă, au fabricat alte produse în avans, pentru trimestrele următoare. Această soluție, deși preîntîmpină unele dificultăți nu poate fi, în principiu, aceptată ca o permanență. Este nevoie de un sprijin mai substanțial din partea organelor ierarhic superioare și de mai multă solicitudine din partea furnizorilor de materii prime, materiale, utilaje etc. astfel încît toate întreprinderile să asigure realizarea ritmică a planului valoric și sortimental de producție.

I. CĂLINESCU

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

Sînt judicios utilizate în întreprinderile industriei locale FONDURILE FIXE PRODUCTIVE?

IN ULTIMII ANI, întreprinderile industriei locale au înregistrat o creștere substanțială a volumului producției. Numai **în primii doi ani ai actualului cincinal s-au obținut produse peste prevederile planului, în valoare de peste 2,5 miliarde lei.**

Aceste rezultate se datorează în mare parte sporirii atenției acordate de comitetele executive ale consiliilor populare județene identificării și valorificării su-

ing. V. NICA
ing. H. PINCAS
C.S.P.

→

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Efort de concepție, investiții de inteligență

● Perfecționarea tehnologiilor

CERINȚELE eficienței situează concepția tehnologică și organizatorică a proceselor de fabricație în rîndul factorilor cu influență hotărîtoare asupra rezultatelor economice finale ale întreprinderii. Pornind de la această premisă, colectivul de muncă al Uzinei de mașini electrice București a trecut la realizarea unui amplu program de tipizare și unificare a proceselor de producție de bază. Prin măsurile luate, pe aceleași linii de fabricație se poate realiza acum o gamă variată de piese și subansamble de formă, mărime și cu destinații diferite, dar înrudite din punct de vedere tehnologic. Datorită aplicării acestei tehnologii de grup, se simplifică proiectarea pieselor, concomitent cu reducerea necesarului de S.D.V.-uri specializate. Noua tehnologie determină o creștere a productivității muncii cu 50% și o reducere a duratei ciclului de fabricație cu 20%.

● Productivitate sporită

ACORDÎND o deosebită atenție măsurilor menite să asigure o utilizare mai bună a mașinilor și forței de muncă, muncitorii din industria județului Mehedinți au reușit să realizeze de la începutul anului și pînă acum un nivel al productivității muncii cu aproape 2% superior prevederilor de plan, ceea ce s-a concretizat în importante sporuri de producție. Energeticienii de la „Porțile de Fier", de pildă, care au asigurat funcționarea hidrogeneratoarelor la parametrii superiori celor din proiecte, furnizînd beneficiarilor peste plan mai mult de 100 milioane kWh energie electrică, au înregistrat o creștere a productivității muncii de 7,5% față de prevederi. Un important succes au repurtat și minerii de la Orșova, care, datorită punerii în funcțiune a unei instalații pentru prepararea și măcinarea cuarțului și mecanizării complexe a unor operații, au îndeplinit planul la indicatorul amintit în proporție de 108%.

● Diversificare — calitate — funcționare prelungită

LA FABRICA de materiale refractare „Unirea" din Tîrgu Jiu au fost asimilate în fabricație mase plastice refractare, material cu ajutorul căruia se poate efectua izolarea cuptoarelor și furnalelor. Notăm dintre noile produse și cimentul special, destinat protejării cuptoarelor adînci, care s-a dovedit a avea o mai mare rezistență decît cărămizile refractare obișnuite. Prin folosirea noului sortiment de ciment se prelungește cu aproape o jumătate de an durata de funcționare a cuptoarelor între două reparații. La rîndul lor, specialiștii Institutului de cercetări metalurgice (ICEM) din Capitală au pus la punct noi tehnologii pentru producția unor prefabricate, betoane refractare termoizolatoare, precum și noi cimenturi speciale, necesare agregatelor siderurgice cu foc continuu aflate în construcție sau în reparații capitale la Galați, Hunedoara, Reșița și Tîrgoviște.

←

perioare a unor materii prime, materiale din surse locale, cît și asigurării folosirii cît mai depline a potențialului productiv existent.

Cu prilejul lucrărilor de evaluare a capacităților de producție, efectuate la începutul acestui an, a reieșit că **gradul de utilizare a fondurilor fixe productive la cele mai importante produse care se realizează în întreprinderile industriei locale, înregistrează valori superioare anilor precedenți.** Astfel, față de gradul de utilizare a capacităților de producție realizat la nivelul anului 1970 de 69%, în anul 1973 — pe baza sarcinilor de plan stabilite — rezultă un grad de utilizare de 77%.

Deși evoluția utilizării potențialului productiv este ascendentă, mărimea indicilor care exprimă încărcarea mașinilor, utilajelor și suprafețelor de producție (tabelul nr. 1), ne dezvăluie — la unele produse — existența unor importante rezerve latente.

Tabelul nr. 1

Produsul	% Gradul de utilizare a capacităților de producție	
	1972	1973
Mobilier din lemn	51,0	56,4
Cărămizi și blocuri ceramice	75,4	84,2
Var pentru construcții	78,7	87,4

Pentru a crea o bază de comparație reală între modul de utilizare a capacităților de producție din industria locală și cele din industria republicană, la produse similare, a fost utilizată o metodologie unică de calcul a potențialului productiv, avînd la bază un regim de lucru de 3 schimburi pe zi.

Principala cauză a existenței unor indici de utilizare scăzuți, se datorează faptului că în industria locală **măsurile vizind generalizarea schimbului II și introducerea intr-o proporție mai mare a schimbului III prezintă încă rămîneri în urmă în comparație cu rezultatele obținute în industria republicană.** Astfel, la producția de mobilă, de exemplu, se constată că în puține județe întreprinderile cu acest profil depășesc 1,4—1,5 schimburi pe zi. Această situație are drept efect utilizarea redusă a potențialului tehnic productiv — așa cum rezultă din cifrele tabelului 2.

Tabelul nr. 2

	% Gradul de folosire a capacităților în industria locală a mobilei	
	1972	1973
Județul Arad	39,2	44,3
Județul Bistrița-Năsăud	33,0	41,7
Județul Cluj	47,5	48,9
Județul Gorj	42,2	43,9
Județul Harghita	34,2	38,3
Județul Neamț	40,5	47,6

Și la alte produse cu pondere, **gradul de încărcare a utilajelor este foarte diferit de la o întreprindere la alta și chiar de la un județ la altul.**

Nu întotdeauna diferențele mari înregistrate pot fi justificate prin condițiile de dotare tehnică. Deseori deficiențele de aprovizionare cu materii prime, materiale etc. constituie elemente de bază în justificarea unor rămîneri în urmă în ce privește îndeplinirea sarcinilor de plan. Invocîndu-se asemenea neajunsuri se uită însă că **scopul principal al întreprinderilor industriei locale este de a valorifica în primul rînd și cu maximum de eficiență resursele locale și de a nu apela decît în mod limitat la cele din fondul central.**

Pe baza datelor rezultate din recentele lucrări de evaluare a potențialului tehnic productiv, a fost posibil să se calculeze, la nivelul fiecărui județ, gradul în care sînt valorificate capacitățile de producție ale industriei locale și, implicit, rezervele potențiale existente. În tabelul 3 sînt menționați indicii de utilizare a capacităților din industria locală la nivelul județului, diferența pînă la 100% reprezentînd, de fapt, capacități de producție neutilizate.

Aceste capacități nefolosite reprezintă, de exemplu, la nivelul județului Caraș-Severin 32,9% în 1972 și 31,8% în 1973 din totalul capacităților industriale din județ și se datoresc, în principal, **existenței unor locuri înguste între verigile de producție,** care a limitat, în 1972, producția de mobilier din lemn (circa 20 mil. lei), cărămizi și blocuri ceramice (7,3 milioane bucăți), var pentru construcții (1075 tone). În județul Constanța ponderea principală a rezervelor — atît în anul 1972 cît și în 1973 — o reprezintă **lipsa forței de muncă și aprovizionării neritmice,** influențînd nefavorabil producția de mobilier din lemn (38 mil lei în 1972 și 26 mil. lei în 1973), cît și locurile înguste existente la cărămizi și blocuri ceramice (2,4 mil. buc. în 1972 și 2,2 mil. buc. în 1973).

Tabelul nr. 3

	% Gradul de folosire a capacităților de producție	
	1972	1973
Județul Constanța	85,1	89,7
Județul Iași	88,1	89,6
Județul Mureș	76,0	81,3
Județul Galați	73,7	75,9
Județul Caraș-Severin	67,1	68,2
Județul Brașov	66,9	68,8
Județul Gorj	53,7	57,6
Județul Harghita	51,6	53,0

Prin determinarea și luarea în evidență a capacităților de producție din industria locală, fiecare întreprindere dispune în prezent de date actualizate privind mărimea potențialului tehnic existent, gradul în care acesta este utilizat, rezervele potențiale și cauzele care le generează. **Rămîne doar să se întocmească programe de măsuri concrete pentru valorificarea mai bună a capacităților existente, urmărirdu-se zi de zi înfăptuirea lor, în vederea realizării și depășirii sarcinilor planului pe 1973, precum și a angajamentelor asumate pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.**

PREȚURI

PREȚURI DE PRODUCȚIE

real calculate, nu beneficii „umflate"

CA URMARE a unor largi acțiuni desfășurate în majoritatea întreprinderilor pe linia gospodăririi mai raționale a potențialului disponibil, în 1972 cheltuielile de producție pe întregul județ Brașov, au fost reduse cu peste 42 mil. lei la producția-marfă, ceea ce a permis să se obțină 200 mil. lei beneficii peste plan.

Anul acesta cheltuielile la 1000 lei producție marfă urmează să se reducă, la nivelul județului, cu 42 lei, iar cele materiale cu 34 lei, pe această bază, la sfîrșitul anului, volumul beneficiilor urmează să crească cu 1,7 miliarde lei față de 1972. Pentru obținerea unor astfel de rezultate sînt necesare măsuri eficiente **în vederea folosirii raționale a resurselor materiale și umane ;** în același timp, o mare atenție se cere acordată de către **compartimentele de concepție și cele economice atunci cînd elaborează documentația tehnică** (fișele tehnologice care stau la baza întocmirii antecalculelor de preț de cost), **pentru a lua în calcul numai norme fundamentate științific de materii prime, materiale, manoperă** etc.

Cu prilejul unor analize și controale efectuate, a rezultat că în activitatea practică de stabilire a prețurilor, **majoritatea întreprinderilor dovedesc o mai mare exigență în dimensionarea judicioasă a costurilor noilor produse, determină riguros cheltuielile de producție și iau măsuri pentru ca în antecalculațiile de preț să fie cuprinse numai acele consumuri de materii prime, materiale, manoperă etc. care corespund condițiilor de calitate prevăzute în documentații și sînt absolut necesare pentru realizarea produselor.** O deosebită atenție este acordată urmăririi modului cum secțiile și atelierele de producție se încadrează în normele de consum stabilite și, mai ales, cum acționează acestea pentru continua lor reducere prin introducerea și aplicarea unor tehnologii și metode moderne, specifice fiecărei întreprinderi în parte. Numai datorită unor astfel de măsuri, în trim. I. a.c., pe județ, cheltuielile au fost reduse la 1000 lei producție marfă, iar beneficiile suplimentare realizate s-au ridicat la peste 20 milioane lei.

Există și situații cînd, pe calea majorării prețurilor de producție la produsele noi, **conducerile unor întreprinderi încearcă să-și acopere propriile neajunsuri în modul de utilizare a fondurilor materiale și financiare date de stat spre administrare.** Un aspect des întîlnit în unele întreprinderi, cu influență directă asupra nivelului prețului de producție, constă în **includerea în antecalculațiile de preț a unor prețuri unitare și consumuri specifice mai mari decît cele reale.**

Așa, de exemplu, la Combinatul chimic-Făgăraș, pentru produsul „Nitox 14" (introdus în fabricație în locul vechiului produs „Dibutox"), s-a luat în calcul, pe anul 1972, la materia primă (metanol) un preț de 2 200 lei/t., în loc de 1300 lei cît era în realitate, ca urmare a modificării efectuate conform H.C.M. 1634/1971. Această situație a determinat realizarea, în plus, de către unitatea respectivă, a unui beneficiu fără eforturi pe anul expirat în sumă de 475 mii lei. La aceeași unitate, pentru produsul nitrocalcar 27%, la materia primă (diatomită) și ambalaj saci de polietilenă, față de consumul specific aprobat de 0,0550 t/t produs și, respectiv, 23 buc. saci/t., s-a realizat, în perioada 1971—1972 și lunile ianuarie—februarie 1973, consumuri inferioare care, în urma rectificării lor, vor conduce la diminuarea costurilor de producție cu suma de 163,50 lei/t de produs.

La I.I.L. „Metalochim"-Brașov pentru produsele scaun șofer și scaun pasager normale, nu s-a trecut la normarea consumurilor specifice și la modificarea prețurilor de antecalculație, deși materia primă (latex) a fost înlocuită cu un alt material mai ieftin (poliuretan) cu 110 lei/buc. la scaun pasager și cu 95 lei/buc. la scaun șofer. În urma acestui fapt, unitatea a încasat în plus de la beneficiar în cursul anului 1972 suma de 787,5 mii lei.

În alte cazuri, în antecalculațiile de prețuri a unor produse noi **se include un volum de ore-manoperă ce depășește pe cel normat.** Astfel, la unele întreprinderi s-au inclus faze de lucru și operațiuni necuvenite, care au condus nejustificat la majorarea necesarului de manoperă și, implicit, a costurilor, fapt ce a influențat nivelul prețului de producție.

De pildă, I.I.L. „Metalochim"-Brașov, la produsele scaun șofer și scaun pasager pentru autocamioane tip B.A., ca urmare a includerii în antecalculații a unei manopere în plus de 139,29 lei și, respectiv, 91,30 lei, față de cea prevăzută prin documentația tehnică, a obținut un preț superior celui legal cu 296 lei/buc, respectiv 194 lei, creîndu-și în acest fel, în mod nejustificat, încă din faza de planificare, o rezervă financiară pe 1972 de 282 mii lei, sumă ce s-a încasat în plus de la beneficiari. De asemenea, la Fabrica de scule-Rîșnov, luîndu-se în calcul o manoperă în plus pentru operațiuni de pregătire, cît și alte ore la produsele pînză de ferăstrău, tarozi-mașină și filiere rotunde, costurile au fost supraevaluate în proporție de 23—100%.

O altă „sursă" de umflare a prețurilor de producție o constituie **cheltuielile aferente secțiilor de fabricație și cheltuielile generale ale întreprinderilor care au o pondere însemnată în totalul prețului de cost.** La Fabrica de scule-Rîșnov, **cheltuielile de regie antecalculate pentru unele produse realizate ocazional, au fost mărite prin cuprinderea în calcul a unor cote de regie variind între 370—462%** (superioare celei medii pe întreprindere care este de 246,7%). Exemple asemănătoare se întîlnesc la majoritatea întreprinderilor și, mai ales, la acelea care determină regiile de fabricație pe fiecare lună în parte, dar care diferă de la perioadă la perioadă, în funcție de volumul producției planificate.

În afara acestor aspecte, la determinarea prețurilor de producție se întîmplă ca unele întreprinderi să folosească în cea mai mare parte **rentabilitatea medie planificată a întreprinderii și nu o cotă de beneficii judicios stabilită.**

Uzina „Colorom"-Codlea, de pildă, prin umflarea nejustificată a prețului de cost la produsul „azotat de zinc purificat", a obținut o rentabilitate medie de 71—75%. Același procedeu a utilizat și Combinatul Chimic-Făgăraș unde, în antecalculația de preț pentru comenzi ocazionale pe 1972, secția piese de schimb a introdus o cotă de beneficiu de 54,8%, în loc de 16,1% planificată de unitate.

Un mijloc de sporire arbitrară a prețurilor de producție și, implicit, de realizare a unor beneficii nejustificate, la care apelează unele întreprinderi, îl constituie și **introducerea în fabricație a unor produse și piese de schimb care, în realitate, nu se deosebesc, sub aspectul calitativ sau al parametrilor tehnico-funcționali, de produsele înlocuite sau similare existente.**

Astfel de aspecte s-au întîlnit la Întreprinderea de unelte și scule-Brașov unde, pentru noul produs „cheie reglabilă cu rolă de 46 cromată" (care a înlocuit pe cel fabricat anterior cu aceleași caracteristici tehnico-funcționale „cheia franceză dublă"), prețul stabilit de 151 lei/buc. este de trei ori mai mare decît al vechiului produs (49,45 lei), ca urmare a folosirii de materii prime mai scumpe, manoperă suplimentară și rentabilitate ridicată.

În cadrul Uzinei „Colorom"-Codlea s-a constatat că la un număr de 17 piese de schimb nestandardizate, diferențele de preț însumează 638 mii lei. Așa, de exemplu, aparatul de distilare antrenare (desen 18—41), livrat anterior de Uzina „Independența"-Sibiu la un preț de 117 mii lei, în prezent prețul este de 225 mii lei, totalizînd o diferență de 108 mii lei; reactor 12 500 litri (desen 17—189) livrat înainte de Uzina de utilaj chimic-Făgăraș la un preț de 95 369 lei, este facturat în prezent la 178 568 lei, cu o diferență în plus de 83 199 lei.

Obținerea unor beneficii pe seama nerespectării reglementărilor în vigoare sau a menținerii unor anomalii de ani de zile sesizate duce la raportarea unei producții valorice ce nu are echivalent în produse fizice, favorizează frînarea preocupării pentru scăderea continuă a prețului de cost, înlesnește și acoperă risipa și pierderile.

Persistența unor astfel de fenomene se datorește și controlului insuficient efectuat de-a lungul anilor atît de către Comitetul de Stat pentru Prețuri, cît și de către forurile tutelare ale întreprinderilor respective. Înlăturarea tendinței de urcare nejustificată a prețurilor de producție impune **respectarea riguroasă a prevederilor legii de către toate unitățile economice, efectuarea unui control și a unei îndrumări permanente din partea organelor cu atribuții în acest domeniu.**

Marin STOIANOVICI
Ioan DRĂGHICI
economiști — Brașov

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Județul Covasna

Creșterea volumului de mărfuri cu amănuntul — expresie a ridicării nivelului de trai

VÎNZĂRILE de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist din județul Covasna, înregistrează un dinamism deosebit, determinat în cea mai mare măsură de ritmurile înalte ce caracterizează întreaga dezvoltare a vieții economice și sociale : **volumul vînzărilor cu amănuntul a crescut în perioada 1950—1972 de la 115 milioane lei la 1,1 miliarde lei, respectiv de aproape 10 ori, cu un ritm mediu anual de 11,3 la sută.**

S-a îmbogățit și modernizat baza tehnico-materială a comerțului socialist din județ. Dacă în 1965 rețeaua comercială număra 606 unități cu o suprafață comercială utilă de 28.554 mp, în 1972 se ridică la 769 unități cu o suprafață de 70.430 mp. Numai în anii 1971—1972 rețeaua comercială a crescut cu 101 de unități noi cu o suprafață comercială utilă de 7 501 mp. Această creștere cantitativă a fost însoțită de însemnate mutații calitative în formele de organizare a servirii populației și în ce privește înzestrarea unităților cu utilaj comercial. **Semnificativă este și dinamica creșterii vînzărilor pe locuitor. Față de 720 lei în anul 1950, vînzările pe locuitor, realizate în județul nostru în 1972 au fost de 5 597 lei.**

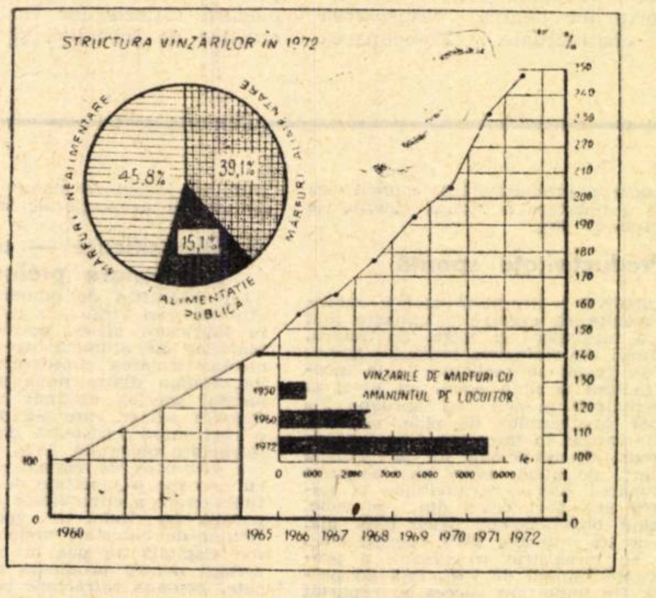

Modificările intervenite în structura populației ocupate au marcat sensibile schimbări în structura cererii de mărfuri. **S-a produs o accentuată deplasare a cerințelor spre mărfurile de folosință îndelungată,** expresie firească a creșterii nivelului de trai, material și cultural, al populației. Se înregistrează sporuri deosebite a vînzărilor la televizoare de 2,6 ori, la aparatele de radio de 1,1 ori, la frigidere de 2,7 ori, la mașini electrice de spălat rufe de 1,3 ori în 1972 față de 1965. **Volumul vînzărilor de mărfuri către populație va continua să crească pînă în 1975 într-un ritm mediu anual de peste 11%,** comerțul socialist va desface în ultimul an al actualului cincinal cu aproape 500 milioane lei mai mult decît în 1970.

Cu toate rezultatele pozitive obținute pînă în prezent în dezvoltarea rețelei comerciale, baza materială actuală, precum și structura rețelei comerciale nu asigură o servire corespunzătoare a populației, la nivelul exigențelor. În vederea remedierii situației, la nivelul județului Covasna s-a adoptat un amplu program de măsuri referitor la dezvoltarea rețelei comerciale în anii 1973—1975. În baza acestui program, rețeaua comerțului socialist va crește cu 59 unități noi, însumînd o suprafață comercială utilă de 35.762 mp, se va moderniza, reprofila și diversifica baza tehnico-materială existentă, avînd ca obiectiv ridicarea gradului de servire a consumatorilor.

Ștefan SZABO
director al Direcției județene de Statistică — Covasna

FINANȚE

Cum poate fi impulsionată acțiunea de RENTABILIZARE

(Urmare din pag. 1)

riale la 1000 de lei producție, se prezintă pe ultimii patru ani în felul următor:

Tabelul nr. 1

Anul	cheltuieli la 1000 lei producție	
	planificat	realizat
1969	969,6	996,8
1970	1080,0	1078,3
1971	1059,0	1057,5
1972	1026,9	1025,0

Redăm succint cauzele care au determinat creșterea cheltuielilor materiale, plasînd uzina în situația de a deveni nerentabilă:

- îmbunătățirea tehnologiei de fabricație la turnarea radiatoarelor pentru calorifer a impus schimbarea suporților de tip știbăr cu cei de tip mosorel, mai scumpi de aproape cinci ori, la care s-au mai adăugat cheltuieli de transport mai mari, deoarece primii se produceau la o uzină bucureșteană, iar ceilalți se produc la o uzină din Timișoara;
- preluarea de către Uzina de șuruburi din Brașov a execuției niplelor pentru montat radiatoarele care a determinat o creștere a cheltuielilor pe bucată cu 0,66 lei;
- schimbarea tehnologiei de sablare a pieselor turnate de la sistemul cu nisip la sistemul cu alice care costă 5.100 lei/t față de 30 lei/t de nisip, situație impusă de normele de securitatea muncii care prevăd prevenirea îmbolnăvirilor profesionale;
- reașezarea prețurilor de livrare la o serie de materii prime (de exemplu fontă), prețurile de vînzare la produsele uzinei rămînînd aceleași;
- majorarea salariilor începînd cu data de 1.I.1970, fără să se asigure o creștere corespunzătoare a productivității muncii.

● Numeroase comisii dar... nici o soluție practică de rezolvat !?

NEÎNCADRAREA în cheltuielile de producție planificate a determinat în fiecare an analize la fața locului din partea unor organe de sinteză dintre care amintim: Comitetul de Stat al Planificării; Ministerul Finanțelor, ministerul tutelar, centrala industrială tutelară; direcția județeană de statistică; Inspectoratul județean de prețuri; Sucursala județeană Prahova a Băncii Naționale, Inspecția teritorială financiară de stat — Prahova etc.

Trebuie arătat faptul că toate brigăzile care au analizat situația financiară și îndeosebi cea a cheltuielilor materiale ale unității „Feroemail" n-au dat niște soluții practice pe care colectivul de conducere le-ar putea aplica în vederea rentabilizării.

Reducerea cheltuielilor de producție de la 1080 lei, cît a fost planificat în 1970, la 1025 lei realizat pe 1972 a fost posibilă în urma unei susținute acțiuni de reducere a normelor de consum, de reducere a procentului de rebut (de exemplu, de la 12,5% realizat în 1970 la radiatoare pentru calorifer la 5% realizat pe primul trimestru al anului 1973), de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație și în special prin reproiectarea aproape în întregime a produselor fabricate, factor care a determinat ca în anul 1973 să se realizeze o economie de metal (fontă) de 1300 tone.

Conducerea Uzinei „Feroemail" consideră că unitatea nu se poate încadra în nivelurile planificate la cheltuielile materiale numai pe seama efortului propriu. După părerea sa, stabilirea nivelului cheltuielilor a fost făcută de organele ierarhice fără a cunoaște sursele potențiale prin care întreprinderea ar putea asigura această reducere.

Încadrîndu-se în efortul general de reducere necontenită a cheltuielilor de producție, întreprinderea totuși a găsit măsuri cu eficiență economică a căror aplicare va asigura la finele acestui an o cheltuială la 1000 lei producție marfă de 1006 lei față de 997,9 planificat.

Trebuie menționat însă că în afară de situația existentă, în cadrul întreprinderii urmează să intre în producție în trim. III a.c. o nouă secție de fabricație pentru turnarea centrifugală a tuburilor de scurgere, secție în cadrul căreia se va folosi pentru prima dată în țara noastră o anumită tehnologie și pentru care nu se poate face o evaluare reală a cheltuielilor de producție ocazionate.

Avînd în vedere situația particulară a Uzinei „Feroemail" ar fi de dorit ca ministerul tutelar, Centrala de utilaje și piese de schimb din cadrul M.E.F.M.C., împreună cu organele de sinteză centrale și teritoriale să inițieze o analiză realistă a nivelului indicatorului cheltuielilor materiale la 1000 de lei producție și să dispună o serie de soluții care aplicate să asigure rentabilizarea acestei uzine.

● Exigență sporită în efectuarea analizelor

CA URMARE a acțiunii întreprinse, în ultimul timp, de organele Inspecției teritoriale financiare de stat — Prahova, au fost luate măsuri pentru urgentarea efectuării analizelor, cît și pentru creșterea responsabilității în identificarea de soluții care să permită reducerea prevederilor planificate. După cum ne-a relatat tov. Ion Zipiș, directorul Inspecției financiare, pierderile s-au redus pînă în prezent cu 22% față de volumul prevăzut în planul pe 1973, 23% din totalul produselor prevăzute cu pierderi au fost rentabilizate, identificîndu-se rezerve de 16 240 mii lei. După părerea sa, trebuie intensificată acțiunea de rentabilizare îndeosebi la I.A.S. și S.M.A., unde există, în prezent, comisii care analizează situația financiară a acestora, preconizîndu-se o reducere substanțială a pierderilor; Trustul de construcții-montaj Prahova și Trustul de construcții industriale-Ploiești, urmează să se rentabilizeze începînd cu anul 1974. Pentru îndeplinirea sarcinilor privind rentabilizarea, este necesar ca colectivul coordonator județean, format din cadre de conducere ale unităților financiar-bancare și ale celorlalte organe locale de sinteză, să-și intensifice eforturile în sprijinirea unităților pentru identificarea rezervelor existente și întocmirea corespunzătoare a lucrărilor. De asemenea, organele de conducere colectivă ale unităților să manifeste exigență la aprobarea lucrărilor în ce privește temeinicia soluțiilor propuse și a termenelor de aplicare. În același timp, este necesar ca organele și organizațiile de partid din unitățile nerentabile sau care au prevăzute produse nerentabile în anul 1973, să analizeze preocuparea conducerilor și a colectivelor constituite pentru mobilizarea rezervelor de eliminare a pierderilor, în vederea evitării manifestărilor de delăsare, dezinteres sau superficialitate.

AGRICULTURĂ

Îmbunătățirea SISTEMULUI DE EVIDENȚĂ în C.A.P.

CALCULAREA, în mod experimental, a prețului de cost în 1000 cooperative agricole în 1972 și perspectiva imediată privind generalizarea evidențierii cheltuielilor de producție, pe elemente, se bazează pe rolul important care trebuie să-l aibă sistemul de evidență în acțiunea de reducere permanentă a cheltuielilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale în agricultură. În acest sens, Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie prevede că: „...este necesar **să fie îmbunătățit și simplificat sistemul de evidență din cooperativele agricole**, în așa fel ca acesta să dea posibilitatea cunoașterii în mod concret a muncii și drepturilor cuvenite cooperatorilor, cheltuielilor de producție și rezultatelor economice".

Experimentul menționat, extins în acest an în circa 1500 cooperative agricole, demonstrează că prețul de cost se poate calcula în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei, pe unitatea de produs, prin raportarea totalului cheltuielilor efectuate pentru obținerea produsului respectiv la cantitatea produsă. În cazul în care se determină cheltuielile pe grupe de culturi (de exemplu cereale) se pot selecta două produse principale pentru a se calcula prețul de cost la acestea după procedeul valorii rămase sau a cifrelor de echivalare. Perioada de determinare a prețului de cost în producția vegetală este sfîrșitul lunii sau trimestrului în care s-au recoltat produsele, urmărirea operativă a cheltuielilor efectuîndu-se pe parcursul alocării lor.

În sectorul zootehnic, ritmicitatea producției și a cheltuielilor efectuate pentru realizarea acesteia face posibilă calcularea prețului de cost la sfîrșitul fiecărei luni și trimestru.

În Legea cu privire la regimul prețurilor se precizează că prețul de cost al produselor agricole — vegetale și animale — se determină pe structura elementelor de cheltuieli (materii prime și materiale, salarii, amortizarea fondurilor fixe etc.) ținînd seama de cheltuielile specifice cum sînt: semințele, îngrășămintele și furajele, efectuarea lucrărilor de mecanizare, plata tarifelor pentru irigare și alte cheltuieli. Ca și în alte ramuri, cheltuielile se grupează în cheltuieli directe, care, la cultura grîului și porumbului, reprezintă circa 95% din totalul cheltuielilor de producție, iar la unele produse animaliere (lapte, ouă, porci la îngrășat) sînt de circa 90%, diferența fiind reprezentată de cheltuieli indirecte.

Proporția dintre aceste două categorii de cheltuieli face posibilă simplificarea sistemului de evidență tehnico-operativă la nivelul fermelor în sensul urmăririi, în mod separat, numai a cheltuielilor principale (cu semințele, îngrășămintele, lucrările S.M.A. și retribuirea) iar celelalte cheltuieli, care reprezintă circa 5% din totalul cheltuielilor directe (amortisment specific, uzura obiectelor de inventar etc.) să fie urmărite unitar.

Includerea unor elemente de cheltuieli în calculul prețului de cost prezintă însă unele dificultăți. Dintre acestea menționăm calcularea și cuprinderea sumelor și produselor destinate retribuirii muncii membrilor cooperatori și plata lucrărilor executate de S.M.A., în cazul în care se efectuează plata în natură. Pentru simplificarea sistemului de evidență, considerăm că poate fi luată în calcul valoarea unei norme convenționale la nivel planificat (antecalculată), pentru retribuirea muncii cooperatorilor și prețurile de livrare, pentru produsele predate S.M.A.

Dintre metodele operative de calculare a prețului de cost se poate folosi atît metoda **costurilor directe** cît și **metoda normativă**. În prezent, ținînd seama de modul de organizare a producției în cooperativele agricole — pe ferme specializate sau mixte —, de pregătirea și numărul personalului ocupat cu munca de evidență, apreciem că se poate folosi metoda normativă.

Cunoașterea nivelului și structurii prețului de cost al produselor reprezintă o condiție esențială pentru conducerea pe baza gestiunii economice interne a activității, acordînd posibilitate șefului de fermă să urmărească modul de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, iar organele competente să controleze realizarea sarcinilor planificate privind reducerea prețului de cost.

ir. Lucian TURDEANU

CREATIVITATE ● INOVAȚIE

EFICIENȚA PROMOVĂRII TEHNOLOGIILOR MODERNE

- **Un nou procedeu, aplicat la Uzina de autocamioane, permite obținerea într-un singur an a unei productivități de 3 ori mai mari și a unor economii de 12 milioane lei.**
- **Ce împiedică preluarea experienței înaintate ?**

ÎN ÎNTREPRINDERILE industriale de pe raza județului Brașov, s-au întreprins în decursul anilor multe acțiuni în direcția asimilării și promovării largi a tehnologiilor moderne în sectoarele „calde". În acest sens sînt edificatoare rezultatele dobîndite de turnătoriile de fontă de la Uzina „Tractorul" și Uzina de autocamioane, turnătoria de oțel de la „Hidromecanica" și altele. Începînd cu anul 1973, întreaga fabricație de piese de fontă la Uzina de autocamioane, circa 200 de repere, se produc după metoda de turnare cu miezuri executate în cutii calde. Este drept, pentru a se ajunge aici, a fost nevoie să treacă 8 ani pînă la generalizarea ei, ceea ce denotă o reținere, de cele mai multe ori nejustificată, față de introducerea procedeelor moderne de turnare, tendință care se întîlnește și la alte întreprinderi.

Procedeul folosit la Uzina de autocamioane, permite ca productivitatea muncii să înregistreze o creștere de circa 3 ori față de procedeul clasic, iar costul pe tona de amestec de formare să se reducă cu circa 300 lei, ceea ce, la nivelul anului 1973, însumează economii de aproape 12 milioane lei. În plus, procedeul, conjugat cu alte tehnologii moderne din secția de turnătorie, facilitează o economie anuală de circa 900 tone de metal.

Tehnologia de turnare cu miezuri executate în cutii calde care, datorită vechimii sale la Uzina de autocamioane, tinde să se „clasicizeze", a avut de „suferit", în ultimele luni, anumite perfecționări. Subliniem în acest sens invenția intitulată „Procedeu și cuțit pentru executarea miezurilor de turnare", care permite formarea miezurilor cu o configurație complexă. Invenția, brevetată în S.U.A., aparține unui colectiv format din inginerii: Vasile Artenie, Loy Horro, Costică Stoica, Ion Ștefan și Petre Toma. O altă invenție în același domeniu, de dată mai recentă, constă în montarea unor încălzitoare electrice în cutiile de miezuri. Ambele, rezultate ale inteligenței tehnice colective, au o deosebită eficiență economică.

O „vechime considerabilă" la Uzina de autocamioane, are și **aplicarea metodei de turnare a fontei cu grafit nodular**, care de-a lungul unui singur deceniu, a cunoscut mai multe îmbunătățiri succesive. La aceasta o contribuție însemnată a adus-o ing. Ion Moraru, care a reușit, printr-un procedeu original, să reducă durata de execuție a tratamentului termic de la 50—60 ore la 10—12 ore, iar la cea mai mare parte a reperelor chiar la cîteva ore. Cu bune rezultate se aplică această metodă și la Uzina de tractoare, unde de fapt a fost inițiată și experimentată cu aproape 15 ani în urmă. Oprindu-ne doar la aceste două metode — am dori să subliniem utilitatea lor, necesitatea de a fi preluate și generalizate în toate turnătoriile.

În cuvîntarea la Conferința pe țară a inginerilor și tehnicienilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea: **„Nu se introduc încă destul de rapid tehnologiile moderne; avem multe inițiative cu rezultate bune, ele se generalizează greoi, chiar în întreprinderile unde au fost concepute și unde se aplică".** De acest adevăr, ne-am convins în urma unei analize efectuate în alte cîteva întreprinderi brașovene. Bunăoară, la turnătoria de fontă de la U.M.M.R.-Brașov, deși procedeul de turnare cu miezuri executate în cutii calde este binecunoscut, el se aplică abia la numai trei din cele 1 500 repere, cîte se pregătesc aci. De ce acest lucru? Ce obiecții sînt invocate? Mai întîi, lipsa unor mașini de „împușcat" de genul celor existente la Uzina de autocamioane (pentru formarea miezurilor); apoi faptul că U.M.M.R. execută piese foarte complicate, că piesele turnate se curăță greu de urelit (o rășină sintetică care are proprietatea de a „lega" nisipul). Aceleași probleme s-au ridicat la vremea lor și la Uzina de autocamioane. Dar impedimentele au fost depășite! De ce nu se preia experiența acesteia?

Desigur, nu sîntem partizanii ideii ca o metodă nouă, de orice gen ar fi ea, să se aplice mecanic, oriunde și în orice condiții. Numai că la U.M.M.R. nu s-a făcut nici un studiu din care să se desprindă posibilitățile tehnice de asimilare a noii tehnologii, eficiența sa.

Asemenea situații mai pot fi întîlnite și la turnătoriile Uzinei nr. 2-Brașov, Uzina mecanică-Zărnești etc. **După un calcul estimativ făcut, rezultă că dacă în sectoarele calde din întreprinderile constructoare de mașini s-ar aplica metodele experimentate sau utilizate la Uzina de autocamioane și Uzina de tractoare, s-ar putea ajunge, încă în acest an, la obținerea unor economii de metal de cîteva zeci de mii de tone, la care s-ar adăuga o reducere de cîteva milioane de lei la cheltuielile materiale, ca urmare a înlăturării unor operații, a scăderii volumului de manoperă.** Iată, de ce, este necesar ca, să se manifeste mai multă receptivitate față de metodele înaintate, să se creeze condiții de aplicare și de permanentizare a lor.

ing. Ștefan BANARU

INSTALAȚIILE COMPLEXE ȘI SERVICIILE INGINEREȘTI — UN NOU SECTOR AL EXPORTULUI ROMÂNESC

— O concepție modernă asupra diversificării și creșterii eficienței comerțului exterior —

Fig. nr. 3 „Probabilitatea de transformare a „contactului" în contract, în funcție de valoarea produsului

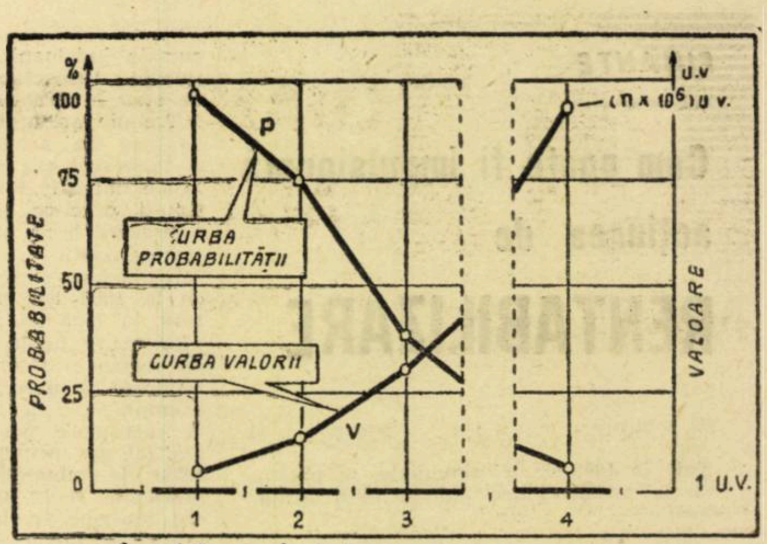

1 - ÎMBRĂCĂMINTE, ÎNCĂLȚĂMINTE, TEXTILE
2 - MAȘINI DE COMPLEXITATE MEDIE
3 - MAȘINI DE COMPLEXITATE MARE ȘI LINII TEHNOLOGICE
4 - INSTALAȚII COMPLETE ȘI FABRICI LA CHEIE
U.V. - UNITATE VALOARE

EFORTUL pentru a satisface o piață internă în permanentă dezvoltare, formată din consumatori cu exigențe sporite, precum și necesitatea obiectivă de a participa la procesul schimbului de valori materiale în cadrul diviziunii internaționale a muncii, au condus la o rapidă dezvoltare a bazei tehnico-materiale a industriei ușoare. În mod spectaculos s-a dezvoltat construcția de mașini pentru industria ușoară, reprezentînd de fapt acea substanță activă ce a făcut posibilă dezvoltarea întregii ramuri. Astfel, numai în perioada 1965—1970 s-au modernizat peste 200 de tipuri de mașini, s-au asimilat peste 500 de noi utilaje și s-a lărgit cu cca. 300% gama de tipodimensiuni în care se produc utilajele pentru industria ușoară.

Ca măsură a acestor eforturi și evaluare a stadiului calitativ atins se poate arăta că în prezent obiectivele ce se proiectează pentru subramurile industriei textile, industriei de pielărie, industriei sticlei și ceramicii fine, se bazează pe tehnologii românești și se echipează în proporție de 70—85% cu utilaje și instalații produse în țară.

Această dezvoltare s-a reflectat în mod special în planul activității de export unde efectul a constat în principal în completarea gamei de produse „tradiționale" oferite de industria ușoară cu produse ca : utilaje de înaltă complexitate, linii tehnologice, instalații complexe, fabrici la „cheie", servicii inginerești într-o gamă variată.

● Cum poate fi îmbunătățit substanțial cursul de revenire al leului ?

ÎNTR-ADEVĂR, industria ușoară românească oferă astăzi pe toate meridianele lumii utilaje tehnologice, linii de fabricație, instalații complete, licențe de fabricație pentru toate tipurile de filaturi, țesătorii, finisaje textile, fabrici de tricotaje și confecții, fabrici de prelucrarea pielii, fabrici de încălțăminte, fabrici de sticlărie, porțelan, pentru bunuri de consum metalice, din masă plastică și cauciuc. În cadrul acestor instalații, precum și separat, — într-o concepție modernă asupra diversificării și creșterii eficienței activității de export — se oferă o gamă complexă de servicii inginerești, începînd de la activități de tip consulting, expertize, studii de fezabilitate, proiecte tehnice și proiecte de execuție, asistență tehnică, activitate specială în domeniul organizării sistemelor de producție, sistemelor de conducere, precum și activitatea specializată pentru calificarea, instruirea, perfecționarea și integrarea personalului afectat.

O cercetare a efectelor economice ale integrării acestor noi activități de export a fost făcută în cadrul organizației I.P.I.U., prin studierea dinamicii cursului de revenire. În comparație cu produsele oferite la export ca bunuri de consum și considerate ca exporturi „clasice" ale industriei ușoare — țesături, confecții, încălțăminte — cursul de revenire la exportul de utilaje cu grad de complexitate medie și mare s-a îmbunătățit în proporție de 70%, cel realizat la vînzări de linii tehnologice 80—90%, cel

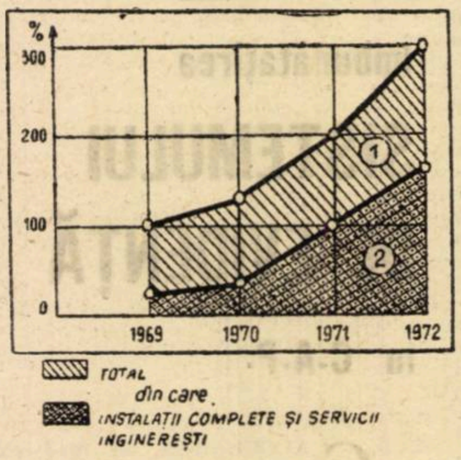

Fig. nr. 2. — Dinamica structurii exportului de instalații complete și servicii inginerești din total exporturi de echipamente de industrie ușoară

pentru instalații complexe și fabrici la „cheie" în proporție de 220%, pentru ca exportul de activitate de concepție și servicii inginerești să conducă la cursul de revenire îmbunătățit de peste 500% (vezi fig. nr. 1).

● Calea afirmării ca partener activ și competitiv

PENTRU A PROMOVA acest tip de export în cadrul Ministerului Industriei Ușoare activitatea de furnizor extern a fost preluată de către organizația I.P.I.U., în care s-au format structuri noi organizatorice.

Contactul firesc pe care specialiștii din proiectare îl au cu tehnica mondială, faptul că activitatea de bază constă tocmai în studiul eficacității economice a obiectivelor industriale și realizarea acestora, precum și existența unui colectiv dinamic și apt de a prelua asemenea activități, au făcut să se obțină în scurt timp progrese importante și să se pună bazele dezvoltării sistematice ale acestei activități. Astfel, numai în perioada 1970—1972, din totalul exportului de utilaje și activități inginerești, exportul sub formă de instalații complete și livrări de fabrici la cheie, a reprezentat peste 60%, de trei ori mai mult decît în perioada 1968—1970. (vezi figura 2).

În această perioadă s-a reușit un **contact permanent** cu principalele organizații statale, parastatale și particulare din țările în curs de dezvoltare și din alte zone, care activează în cadrul realizării programelor de dezvoltare economică, s-a participat la principalele acțiuni de promoțiune întreprinse sub auspiciile O.N.U.D.I.

Îmbunătățirea cunoașterii pieței în ansamblu a permis ca numai în ultimii doi ani să fie oferite peste 120 linii tehnologice, instalații complete și fabrici la cheie, în toate ramurile de industrie ușoară, să se participe la un număr important de licitații, să se reușească afirmarea industriei românești în acest domeniu ca un partener activ și competitiv.

Cunoașterea condițiilor concrete ale economiilor naționale în curs de dezvoltare a permis o **selecționare și evaluare a zonelor** în care exportul de instalații românești pentru industria ușoară poate fi promovat în condiții avantajoase. Prin natura lor instalațiile complete și fabricile la cheie, reprezintă exporturi cu volum mare și care reclamă eforturi și angajamente importante între parteneri. O cercetare a gradului de dificultate comparat, pentru acest tip de export față de exportul altor produse este prezentată în figura nr. 3.

Cercetînd relația dintre **probabilitatea ca un „contact" cu partenerul să se transforme în contract,** în raport cu valoarea produsului oferit, se observă că pentru produsele de valoare mică probabilitatea este mare, iar pentru produsele cu valoare foarte mare probabilitatea este relativ scăzută. Această situație se datorește în primul rînd dificultăților legate de procurarea mijloacelor de finanțare pentru astfel de obiective, dar în același timp și de restricțiile impuse de gradul de dezvoltare socială și de aptitudinile personalului local de a prelua diferite tehnologii avansate.

Experiențe costisitoare atît pentru furnizori cît și pentru cumpărători s-au înregistrat într-o serie de țări în curs de dezvoltare atunci cînd instalațiile complete au format obiectul unor vînzări directe, asemănătoare cu cele ale unor produse de complexitate redusă. S-a demonstrat în fapt că promovarea acestui tip de export este astăzi legată de **noi forme ale relației dintre parteneri,** forme ce au ca principiu o responsabilitate prelungită a furnizorului pentru realizarea parametrilor prevăzuți, pentru transferul de tehnologie și de management. Mai mult decît în alte domenii, interferența de interese dintre parteneri face ca aceste exporturi să se dezvolte sub semnul cooperării și interesului reciproc.

Experiența organizației I.P.I.U. din ultimii ani a arătat că partenerii solicită realizarea obiectivelor industriale în contextul diferitelor forme de societăți mixte, cerînd /sau/ acceptînd riscurile comune și că acest mod de a pune problema se regăsește la peste 70% din contactele avute.

● Abordarea unei piețe puternic concurate

DOMENIUL exportului de utilaje și instalații pentru industria ușoară este în același timp domeniul unei puternice concurențe. În ultimii ani, se înregistrează o scădere a ritmului de creștere a investițiilor în industria ușoară în țările cu industrie avansată din Europa și chiar în Statele Unite. Ritmuri mari se întîlnesc în țările în curs de dezvoltare și se motivează prin faptul că materiile prime principale se găsesc în aceste zone și că valorificarea superioară a acestora este o problemă de bază a dezvoltării economiilor naționale. De asemenea, o motivație suplimentară o aduce faptul că obiectivele de industrie ușoară sînt relativ mai ușor de finanțat, iar perioada de recuperare a cheltuielilor industriale este scurtă în raport cu alte tipuri de industrie.

Un mare număr de producători de utilaje și instalații, în special europeni, trebuind să facă față acestei situații și-au extins activitatea comercială pe noile sectoare de piață, și-au restructurat calitativ producția și tehnicile de vînzare și și-au implantat sucursale în

PRIORITATE	APTITUDINI
1	- PREZENȚĂ ACTIVĂ ȘI BUNĂ COMUNICARE - ACORDARE DE CREDITE COMPETITIVE
2	- REALIZAREA UNOR FORME DE COOPERARE DE TIP SOCIETATE MIXTĂ - DEMONSTRAREA CONCRETĂ A TEMEI OFERITE
3	- OFERTE DE SERVICII, DE ȘCOLARIZARE, INSTRUIRE, PERFECȚIONARE - ASISTENȚĂ TEHNICĂ DUPĂ VÎNZARE

Fig. nr. 4. — Priorități privind condițiile pentru creșterea competitivității exportului de instalații complete

principalele regiuni în curs de dezvoltare ale lumii.

Această situație face ca exportatorilor de instalații complexe din domeniul industriei ușoare și implicit organizației I.P.I.U. și centralei pentru producția utilajelor din M.I.U. — C.I.A.C.U.T., să li se impună exigențe deosebite, să li se ceară să-și dezvolte aptitudini speciale care să le permită o comportare competitivă. O cercetare a acestor cerințe bazată pe contractele cu partenerii, arată că principalele probleme pe care trebuie să le rezolve un furnizor apt de a face față în relația sa exterioară sînt :

— **prezența activă,** capabilă de stabilirea unei bune comunicări mijlocind cunoașterea problematicii generale locale și o susținută propagandă tehnică a produselor oferite ;

— **demonstrarea concretă a tehnicii oferite și a eficacității** acesteia în condiții de materii prime și forță de muncă locale ;

— **acordarea de credite** competitive pentru livrările de instalații și echipamente ;

— **oferirea de servicii** privind instruirea, școlarizarea, perfecționarea personalului ;

— **asistență tehnică** de bună calitate pe perioade lungi, după vînzare ;

— realizarea unor **forme de cooperare** pentru implantarea proiectului care să admită împărțirea riscurilor.

O ordonare în raport cu prioritățile mai des întîlnite a acestor aptitudini este prezentată în figura nr. 4.

● Punctele „forte" — calitatea și diversificarea

DE CEA MAI MARE importanță rămîne însă calitatea echipamentului și diversificarea acestuia, supletea cu care se poate răspunde la condițiile concrete ale beneficiarului.

Rezultate bune s-au obținut cînd studiile asupra materiilor prime făcute de furnizor și oferite gratuit partenerului, au precedat stabilirea parametrilor tehnici și au influențat constructiv echipamentul livrat.

O creștere a siguranței în funcționare, a rezistenței, în paralel cu o simplificare a comenzilor, sînt pentru utilajele de industrie ușoară condiții pentru a putea fi promovate cu succes pe piețele țărilor în curs de dezvoltare.

Confruntați cu aceste aspecte ale noului sector de export românesc specialiștii din Institutul de Proiectări Tehnologice pentru Industria Ușoară, din cercetare și din fabricile constructoare de mașini, și-au îmbogățit substanțial experiența, și-au luat un complex de măsuri concrete pentru dezvoltarea activității. Astfel, sînt în curs de proiectare și realizare peste 60 tipodimensiuni de utilaje și instalații noi, special concepute pentru anumite sectoare de piață, s-au elaborat sisteme de construcții industriale eficace adaptate diferitelor condiții climaterice, s-au organizat demonstrații practice cu echipamente românești, într-un cuvînt s-a reușit să se adopte acea atitudine sistematică și activă care să permită o comportare competitivă și „agresivă".

ing. G. COJOCARU
director tehnic I.P.I.U.

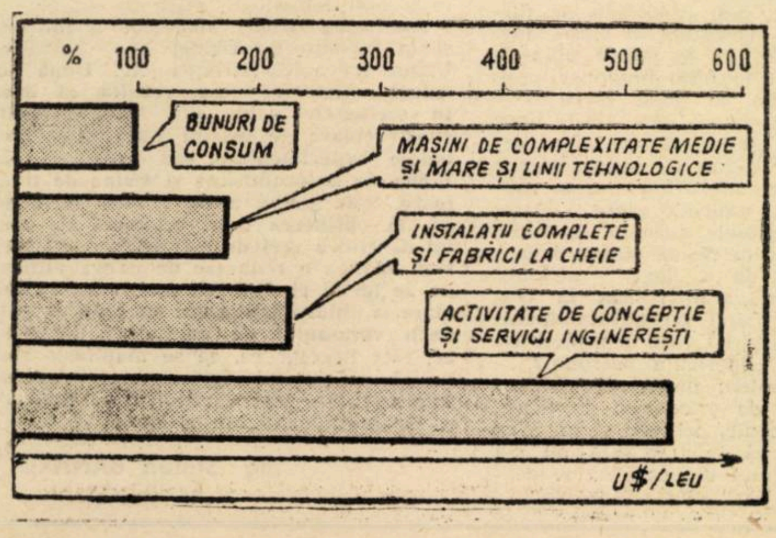

Fig. nr. 1. — Dinamica cursului de revenire (U $/LEU) pentru diferite produse de industrie ușoară oferite la export.

CUANTIFICAREA LATURII CALITATIVE A CERERII

MARKETING

sau ce trebuie să întreprindă producătorul pentru a cunoaște imaginea pe care și-o fac cumpărătorii asupra produselor sale

ATÎT PRACTICA cît și literatura de specialitate demonstrează fără putință de tăgadă că orice acțiune de lansare a unui produs nou impune o cercetare temeinică a cererii și nevoilor populației, deoarece numai în acest fel se asigură o cît mai deplină concordanță între caracteristicile (atributele) produsului nou creat și preferințele viitorilor săi consumatori.

Satisfacerea la un nivel superior a cerințelor din ce în ce mai complexe și exigente ale consumatorilor este însă de neconceput fără crearea și producerea unor bunuri corespunzătoare din punct de vedere al calității.

Desigur că nu este suficient să se cunoască dacă consumatorul preferă mai mult sau mai puțin un produs față de un alt produs. Ceea ce este necesar, este a se ști care dintre atributele produsului nou sînt hotărîtoare în opțiunea de cumpărare a produsului, precum și ordinea de preferință a acestor atribute, în imaginea consumatorului.

Dezvoltarea studiilor de marketing a condus la concluzia că cererea populației nu este determinată numai de factorii demo-economici, ci și de motivațiile, atitudinile, comportamentul cumpărătorilor, de importanța pe care o au diferitele atribute asociate produsului în imaginea consumatorului.

Atributele produselor, sînt elemente care permit segmentarea pieței, pe baza lor identificîndu-se diferite categorii de consumatori, astfel încît, în cadrul unui anumit grup (segment, subsegment) pot figura consumatori cu caracteristici demo-economice diferite, dar care au gusturi și preferințe asemănătoare.

Pentru a vedea importanța relativă pe care o prezintă atributele unui nou model de pantofi de stradă pentru femei, precum și cu scopul realizării unei segmentări a viitoarei clientele s-a organizat o anchetă specială de teren în rîndul vizitatorilor magazinului de prezentare și desfacere din București al Combinatului de pielărie și încălțăminte „Clujana". În urma unor testări prealabile s-a ajuns la concluzia că atributele produsului, care au o pondere hotărîtoare în luarea deciziei de cumpărare sînt următoarele : finețea materialului, flexibilitatea pantofului, calitatea execuției și greutatea pantofului. Aprecierile persoanelor intervievate (în total au fost intervievate 297 persoane, din care 116 cumpărători și 181 necumpărători) asupra acestor atribute, au îmbrăcat forma unor note (nota 1 corespunde celei mai slabe aprecieri, iar nota 5 celei mai favorabile aprecieri).

Identificarea și ierarhizarea atributelor produsului și a importanței lor relative, în imaginea consumatorilor s-a efectuat în continuare utilizînd analiza discriminantului liniar multiplu.

Pornind de la situația existentă în fapt, respectiv, constatarea că în rîndul vizitatorilor magazinului există cumpărători și necumpărători, se realizează o primă segmentare, sprijinită pe importanța relativă în imaginea vizitatorilor a fiecăruia din atributele produsului studiat (vezi diagrama fig. 1). În raport cu această importanță relativă, apare un nou segment de vizitatori, și anume cei nedeciși. În acest segment, se regăsesc atît persoane care nu au cumpărat produsul cît și persoane care l-au cumpărat fără convingere. Această din urmă categorie e formată din acele persoane care au cumpărat produsul fie întîmplător, fie în condițiile în care importanța relativă a atributelor se situează la limita inferioară a gradului de acceptare a produsului din punctul de vedere al cumpărătorului. Persoanele nedecise care provin din rîndul necumpărătorilor, sînt fie cele care au renunțat la cumpărare în mod întîmplător, fie cele care nu găsesc produsul acceptabil prin prisma importanței relative a atributelor, la limita superioară a exigențelor. Această limită superioară a necumpărătorilor tinde către limita inferioară a importanței relative a atributelor prin prisma exigențelor cumpărătorilor.

Limita inferioară a exigențelor cumpărătorilor și limita superioară a exigențelor necumpărătorilor realizează, în fapt, departajarea vizitatorilor în trei segmente distincte : cumpărători (0—2), nedeciși (2—3) și necumpărători (3—5) ; evident, nedecișii cuprinși în intervalul dimensionat de cele două limite care îmbracă forma unor relații matematice precise.

Sistemul de ecuații format în care, variabilele le constituie mediile notelor acordate artibutelor de către cumpărători și necumpărători, îmbracă următoarea formă matricială :

$$X . V = Y$$

unde :

X = matricea simetrică ce conține sume de pătrate și produse de elemente reprezentînd notele acordate atributelor respective.

V = vectorul coeficienților.

Y = vectorul termenilor liberi, rezultat al diferențelor dintre mediile notelor acordate de cumpăpărători și cele acordate de necumpărători atributelor studiate.

În acest sistem de ecuații introducînd valorile variabilelor obținute prin sondaj, obținem coeficienții a, b, c, d,... k. Apoi mediile acordate de fiecare segment constituit după diverse caracteristici demo-economice, se introduc în relația matematică cu ajutorul căreia se obțin cele două limite, inferioară și superioară. Realizăm astfel segmentarea eșantionului, în cele trei categorii : cumpărători, nedeciși, necumpărători. Dacă valoarea obținută este mai mare sau egală cu valoarea limitei inferioare a cumpărătorilor, atunci segmentul, în totalitatea sa, aparține categoriei de cumpărători. Cînd însă această valoare e mai mică decît limita superioară a necumpărătorilor, atunci segmentul face parte din necumpărători. În cazul în care valoarea obținută se situează între valorile celor două limite, segmentul aparține categoriei „nedeciși".

Importanța relativă a fiecăruia din cele patru atribute considerate, (vezi tabelul nr. 1), este pusă în evidență de însăși valoarea coeficienților a, b, c, și d, ai sistemului de ecuații. Între mărimea coeficienților și nivelul importanței este o corelație directă : cu cît valoarea coeficienților este mai mare cu atît mai însemnat este atributul la care se referă.

Se observă faptul că, atributul „execuție" este cel mai important în opțiunea de cumpărare a produsului. În imaginea consumatorului, acest atribut are o importanță de aproape patru ori (3,67) mai mare decît atributul „greutate", considerat ca avînd importanța egală cu 1. De asemenea, deosebit de însemnat este și atributul „finețea materialului", căruia consumatorul îi acordă în imaginea sa o importanță relativă de aproape trei ori (2,83) mai mare decît cea pe care o acordă „greutății". „Flexibilității" i se acordă, de către consumator, de două ori (2,17) mai multă importanță decît „greutății".

Pe baza tehnicii de calcul, expusă mai înainte, s-au obținut valorile celor două limite :

— valoarea limitei inferioare a exigențelor cumpărătorilor 0,0208.

Fig. nr. 1

— valoarea limitei superioare a exigențelor necumpărătorilor 0,0174.

Caracteristicile de identificare a vizitatorilor utilizate în realizarea segmentării au fost următoarele două : ocupație și vîrstă, (după gruparea vizitatorilor pe categorii socio-profesionale, fiecare grupă a fost apoi împărțită pe clase de vîrstă). Pentru fiecare din grupele constituite, s-a procedat la determinarea valorii ecuației D (discriminantul) care indică apartenența la una din categoriile : cumpărători, nedeciși sau necumpărători. Așa de pildă, cunoscînd faptul că „muncitoarele în vîrstă de 20—29 ani" au acordat celor patru atribute mediile 3,30 pentru „finețe" ; 3,20 pentru flexibilitate" ; 3,60 pentru „execuție" și 3,30 pentru „greutate" și cunoscînd valorile coeficienților respectivi (a = 0,0017 ; b = 0,0013 ; c = 0,0022 ; și d = 0,0006) a rezultat următoarea valoare a ecuației :

$$D = 0{,}0017 \cdot 3{,}30 + 0{,}0013 \cdot 3{,}20 + 0{,}0022 \cdot 2{,}60 + 0{,}0006 \cdot 3{,}30 = 0{,}0196$$

Se observă că această valoare (0,0196)

Gh. NISTORESCU
A. NOVAK

(Continuare în pag. 8)

Tabelul nr. 1

Indicatori	ATRIBUTELE PRODUSELOR			
	finețe	flexibilitate	execuție	greutate
valoarea coeficienților	0,0017	0,0013	0,0022	0,0006
importanța relativă	2,83	2,17	3,67	1

Tabelul nr. 2

	15—19 ani	20—29 ani	30—39 ani	40—54 ani	55 ani și peste
muncitoare	N	ND	C	N	—
tehn.-funcț.	C	ND	C	ND	N
cadre de specialitate	—	ND	C	N	N
eleve-studente	ND	ND	—	—	—
alte ocupații	N	C	C	C	ND

Notă : C = cumpărători; N = necumpărători; ND = nedeciși; — = lipsă cazuri

ESTETICA INDUSTRIALĂ —

știință a frumosului implicat

MECANISMUL și produsele unei industrii moderne nu mai pot fi concepute ca avînd drept unic scop realizarea unor anume funcționalități. Ele sînt chemate să răspundă — în egală măsură — exigențelor eficienței economice cît și celor existente pe planul spiritualității omului modern, ca un important factor de satisfacere a cerințelor consumatorilor pentru frumosul cotidian. **Estetica industrială reprezintă filtrul capabil să confere, atît mediului de producție cît și obiectului tehnic caracteristicile unui adevărat, original și necesar „stil", cu certe implicații favorabile nu numai în formarea și educarea gustului** (producătorului și consumatorului), **dar și în progresul civilizației industriale moderne.**

Recentul simpozion **„Estetica industrială — știință a frumosului implicat în domeniul producției industriale"**, desfășurat sub auspiciile ASOCIAȚIEI ROMÂNE DE MARKETING, a reprezentat o manifestare de prestigiu pe linia promovării „industrial-design"-ului din țara noastră. Redăm cîteva din problemele dezbătute și opiniile vehiculate cu acest prilej.

• „Sentimentul frumosului nu e static"... sau pledoarie pentru o estetică a permanentelor căutări ; • Sistemul designului — cadru de existență integrată a tuturor modalităților de experiență și a diverselor laturi ale naturii umane ; • „Forma urmează funcția, o subliniază, o cristalizează, o clarifică și o face vizibilă" ; • Culoarea și lumina, mijloace simple, dar eficiente în estetizarea mediului ambiant.

Nu se poate vorbi despre **estetica industrială** fără a se evidenția una din **trăsăturile sale definitorii,** și anume **dimensiunea de umanizare** pe care o conferă producției industriale, arăta **Iulian Crețu,** președintele Comisiei de estetică industrială din cadrul Asociației române de marketing, subliniind că în întreprinderile din țara noastră există condiții favorabile pentru introducerea și aplicarea tot mai largă a esteticii industriale. „Ținînd seama de faptul că sentimentul frumosului nu e static — remarca vorbitorul — pentru ca **estetica** să poată juca cu adevărat și în mod continuu rolul important pe care-l are în umanizarea procesului de muncă, ea **nu trebuie în nici un caz privită ca o acțiune de moment ;** este necesară de aceea o permanentă investigație și o rapidă materializare în secțiile de producție a tuturor rezultatelor obținute din cercetare".

Oprindu-se asupra rolului de mediator care revine obiectului tehnic în relațiile dintre producătorul său, pe de o parte, și utilizatorul sau consumatorul său, pe de alta, prof. dr. **M. C. Demetrescu,** directorul Laboratorului de marketing — **A.S.E.** releva că „în acest mod se stabilește un univers mental și practic, în care oamenii comunică prin ceea ce unii inventează și produc pe plan tehnic, iar alții confirmă utilitatea acestei producții, consumînd-o". Vorbitorul a schițat, în continuare, modalitățile de manifestare a relației obiective dintre **tehnologie și estetică.** „Tehnologia — a afirmat el — ajunge să transforme operațional lumea, astfel încît subiect și obiect, formă și materie sînt unite prin acțiune, funcțiune și operație. Cu triumful mentalității industriale, limbajul experienței tehnologice devine universal, începînd o evoluție nouă care tinde a deveni obiectul, scopul și sursa experienței estetice.

Elementul central și esențial în limbajul design-ului modern sînt semnalele optice, respectiv dezvoltarea caracteristicilor de formă și culoare care promovează efecte optice atît de importante în sistemele de limbaje umane ale semnelor. La aceasta se adaugă și amplificarea semnelor și simbolurilor vizuale — ca volum și intensitate — pe care a produs-o tehnologia. Design-ul operează prin analiză și sinteză, descompunînd cîmpul percepției umane, sfera tehnicului și natura în componentele lor de bază, și apoi le recompune potrivit principiului identității artei și funcțiunii".

O SERIE de specialiști de la Întreprinderea „Autobuzul" din București, prezenți la dezbatere, au înfățișat aspecte concrete ale problematicii abordate și ale experienței cîștigate în acest domeniu. După cum menționa ing. **I. Rădulescu,** cu sprijinul comisiei și a cercului de estetică industrială, înființate în întreprindere în februarie 1972, în activitatea de concepție a produselor noastre, s-au urmărit aspecte multiple, cum sînt : unitatea dintre funcție, structură și formă, cromatica produsului, marca fabricii etc. Autovehiculul trebuie creat, construit și apreciat prin optica unui echilibru cît mai deplin între funcție (destinația produsului), structură (părțile componente) și formă (modul în care se adresează sensibilității noastre estetice). Evoluția formei unui produs industrial reflectă evoluția nivelului tehnic al creatorilor de produse, a nivelului tehnologiei și a cerințelor sociale și estetice ale colectivității pe care produsul o deservește. Din acest punct de vedere este semnificativă evoluția formei autoutilitarelor TV corespunzătoare anilor 1958, 1964, 1972 și 1976. Dacă pînă în prezent la întreprinderea „Autobuzul" preocupările pentru funcție și structură aveau prioritate în dauna formei, în concepția produselor ce vor fi lansate pe piață, în 1976, s-au realizat transformări vizînd crearea unei „ținute" corespunzătoare exigențelor pe plan mondial.

J. Iacobescu, vicepreședinte al Comisiei de estetică industrială din aceeași întreprindere, a insistat asupra importanței rezolvării unor probleme legate de ambianța de detaliu a locurilor de muncă, ca factor important de creștere a productivității muncii. Pornind de la considerentul că prevederile proiectelor constructive și tehnologice, precum și utilajele existente reprezintă un element „dat", forma lor neputînd fi — în mod logic — modificată, comisia și-a concentrat atenția asupra a doi factori principali : **culoarea și lumina.** În aceste domenii s-au luat numeroase măsuri de ameliorare.

Ing. **M. Rogojan** s-a oprit asupra condițiilor de îmbinare a caracterului concret și eficient al agitației vizuale cu aspectul ei estetic, corespunzător ansamblului arhitectonic al halelor de producție din întreprindere. Relevînd importanța simplificării agitației vizuale, în condițiile îmbogățirii conținutului ei, ale folosirii unor culori, materiale și sisteme de prezentare mai atrăgătoare, vorbitorul s-a referit la unele acțiuni de perspectivă. Astfel, în Întreprinderea „Autobuzul" au fost elaborate planuri și machete de agitație vizuală, care să asigure îmbinarea armonioasă a acestei forme de propagandă cu ansamblul arhitectonic al viitoarelor hale. Panourile ce oglindesc întrecerea socialistă vor urmări nu numai să trezească interesul informațional al omului, ci și stimularea lui spre o gîndire creatoare, pusă în slujba îndeplinirii cincinalului înainte de termen.

P. BOGDAN

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

Sape cu role pentru terenuri extradure

Un prim lot dintr-o nouă serie de sape pentru foraj a fost livrat de Uzinele de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești. Noile sape cu role sînt destinate forajului sondelor în terenuri dure și extradure. Încercările făcute au stabilit că durata de exploatare a noilor sape este de circa 2,7 ori mai mare față de sapele obișnuite.

Utilaje agricole

Un nou tip de mașină pentru tratat semințe cerealiere a fost realizat la Uzina de utilaj agricol „Tehnometal" din Timișoara. Noua mașină are un randament de 3 ori mai mare decît cele fabricate pînă acum, este mult mai ușoară și mai rezistentă. Uzina specializată din Timișoara va mai asimila în acest an un uscător stabil cu o capacitate de 50 t, un altul mediu, cu un randament orar de 6 t cereale, un transportor de legume și alte utilaje agricole.

Materiale izolatoare

Industria electrotehnică românească realizează experimental materiale pulverulente pentru izolația rotoarelor și a statoarelor. Noile produse își găsesc însă o largă utilizare și în industria de automobile și în cea a jucăriilor. La aceasta concură, pe lîngă excelentele proprietăți de protecție, și costul noului material izolator care este cu 13 lei mai redus pe kilogram decît produsele utilizate astăzi, în mod frecvent, în industrie.

Stofă tricotată din fibre poliesterice texturate

Stofa tricotată din fibre poliesterice texturate, cu rezistență sporită și înalt grad de nesifonabilitate, este rezultatul studiilor făcute la Institutul de cercetări textile din Capitală. Primele cantități din noul produs au fost fabricate la „Tricodava", cu utilajele existente. În acest an se vor produce 200 000 mp din noul sortiment de stofă.

Motoare asincrone pentru medii explozive

Motoarele asincrone destinate utilizării în medii explozive (gaz metan sau amestecuri suprasaturate în hidrogen) îmbogățesc gama de produse a Uzinei de mașini electrice București. Asimilarea noii serii de motoare asigură economisirea anuală a 10 t cupru și 60 t oțel electric, cantități din care se pot fabrica 3 500 motoare antiexplozive de 3,5 kW.

Hîrtia înnobilată

Hîrtia înnobilată cu polietilenă, realizată la Fabrica de celuloză și hîrtie din Constanța, este destinată confecționării fețelor de masă. Polietilena depusă pe ambele fețe conferă hîrtiei impermeabilitate și rezistență, putînd fi utilizată mai mult de trei luni. Și un amănunt semnificativ: prețul de cost al produsului este mai mic cu 10% decît cel al manoperei necesare spălării unei fețe de masă din material textil.

Programator electronic

Specialiștii Uzinei de cauciuc sintetic din Borzești au realizat, cu mijloace locale și după o concepție proprie, un programator electronic destinat reglării automate a temperaturilor în autoclavele de fabricare a copolimerilor, care asigură omogenitate de structură fiecărei șarje de stiren și polistiren și evită depunerile corozive pe pereții autoclavelor.

studii și analize

REDUCEREA NORMELOR DE CONSUM (II)

AȘA CUM AM SUBLINIAT în revista noastră (nr. 15/1973) eforturile pe care le depune întregul nostru popor pentru realizarea exemplară a planului pe 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea actualului cincinal înainte de termen — sînt orientate cu precădere spre **reducerea continuă a cheltuielilor de producție,** *îndeosebi pe calea micșorării celor materiale care, în majoritatea ramurilor industriale, au o pondere mare în prețul de cost.* **Creșterea permanentă a eficienței economice a activității productive, realizarea de economii și beneficii suplimentare cît mai substanțiale, mai ales prin gospodărirea judicioasă și valorificarea superioară a materiilor prime, reprezintă calea principală de creștere a venitului național, sursă de finanțare a planului de investiții și de ridicare a nivelului de viață, material și spiritual, al populației.** *Pentru a ilustra acest lucru este suficient să menționăm faptul că DIMINUAREA NUMAI CU 1% A PONDERII CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN INDUSTRIE ECHIVALEAZĂ, LA NIVELUL ACESTUI AN, CU UN SPOR DE VENIT NAȚIONAL DE CIRCA 4 MILIARDE LEI.*

ÎNTRE ACȚIUNILE MAJORE ce se desfășoară pe această linie în întreaga economie națională se numără și cea care privește **îmbunătățirea și revizuirea normelor de consum de materii prime și materiale, combustibili și energie.** Declanșată încă din luna mai 1972 și continuată pînă la sfîrșitul aceluiași an, ea s-a soldat cu **inventarierea unor importante rezerve de economisire a materiilor prime și materiale, evaluate la peste 2,3 miliarde lei care au fost luate în considerare la fundamentarea planului pe 1973.** La depistarea acestora și-au adus contribuția peste 20 000 de specialiști din cercetare, proiectare, din sectoarele de concepție și execuție din ministere, centrale industriale și întreprinderi, sub îndrumarea directă a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Aceștia au analizat la toate produsele de bază ale economiei, consumurile specifice, investigînd în același timp posibilitățile de gospodărire și valorificare mai eficientă a materiilor prime pe care le oferă întregul ciclu al producției materiale, începînd de la aprovizionare și terminînd cu produsul finit.

Cu toate rezultatele meritorii obținute pe această linie, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie anul trecut, a considerat că rezervele identificate spre valorificare sînt cu mult sub posibilități, că ele nu asigură încadrarea în indicii de consum globali planificați și a trasat ca sarcină obligatorie, de prim ordin, pentru toate colectivele de întreprinderi, centrale și ministere, ca acțiunea să continue. Într-adevăr, aplicarea în practică a acestei sarcini, s-a concretizat în depistarea a noi rezerve în domeniul îmbunătățirii și revizuirii normelor de consum, ridicînd **valoarea totală a economiilor la 3,8 miliarde lei.**

Aceste economii antecalculate au la bază planuri concrete de măsuri tehnice și organizatorice elaborate de întreprinderi, centrale industriale și ministere și vizează cele mai importante laturi ale activității productive. Din totalul economiilor materiale rezultate din acțiunea desfășurată, se desprind următoarele:

- **21% urmează a se realiza pe calea reproiectării și modernizării produselor;**
- **25% prin extinderea utilizării materialelor superioare, a înlocuitorilor, a materialelor la lungimi fixe și multiple și pe calea valorificării deșeurilor;**
- **33% prin întărirea disciplinei tehnologice;**
- **3% diverse alte măsuri.**

Folosind experiența acumulată, colectivele de specialiști continuă și în prezent să analizeze modul în care se gospodăresc pe ministere, centrale industriale și întreprinderi materiile prime și materialele, pregătind într-un viitor apropiat un nou program de măsuri, menit să fundamenteze posibilitățile de a se reduce mai substanțial normele de consum. Drept criterii se are în vedere faptul că **însăși normele de consum planificate sînt încă departe de a ține seama de nivelul de dotare tehnică al întreprinderilor, de calificarea cadrelor, de largile posibilități de a utiliza tehnologii moderne, materii prime și materiale mai eficiente** etc. Studiile vor pune la dispoziție realele posibilități de care dispune economia națională, astfel că, începînd cu a doua parte a anului în curs și, mai ales din 1974, să se ajungă la **apropierea normelor de consum practicate în țara noastră de cele ale țărilor cu industrie dezvoltată.** În acest mod se creează condiții pentru înfăptuirea sarcinii trasate de partid ca, pe această cale, să se obțină pînă în 1975 economii în valoare de 7 miliarde lei. În ce direcții se va acționa, unde se mai ascund mari rezerve, cum vor fi ele atrase în circuitul economic?

DIN DISCUȚIILE purtate cu unii participanți din diferite ramuri ale economiei la acțiunea de depistare a resurselor de îmbunătățire a normelor de consum, cît mai ales cu cel din M.A.T.M.C.G.F.F. din Direcția directivării și normării consumurilor de materii prime, materiale și ambalaje, a rezultat că **măsurile luate pînă în prezent nu au putut cuprinde nici pe departe toate rezervele mari existente în fiecare centrală industrială și întreprindere.** Este drept, s-a acționat cu mai multă hotărîre în domeniul fundamentării mai judicioase a normelor de consum în unele ramuri. Bunăoară, în stabilirea normelor de consum din planul de stat și din competența de aprobare a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe s-a acționat asupra unei game mai restrînse de sortimente, în sensul **înlocuirii normelor de consum globale cu norme de consum fizice.**

Totuși, **în planul de stat au fost menținute încă o serie de norme de consum cu exprimare valorică** — îndeosebi la metal — **deoarece nu a fost posibilă recalcularea lor în unități de măsură fizică** (la construcții metalice pentru construcții industriale, piese de schimb pentru mașini agricole, utilaj petrolier etc.). Urmează ca, încă în cursul acestui an, să se obțină datele necesare recalculării lor, în așa fel încît **în anii următori să fie înlocuite și ele cu norme de consum exprimate fizic.** În urma modificărilor menționate, **numărul normelor de consum aprobate la nivel central** (prin planul de stat și din competența de aprobare a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe), **a crescut cu circa 10% față de anul trecut.**

„Întrucît obținerea producției suplimentare din acest an ca și din următorii ani ai actualului cincinal trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe resursele materiale de care dispunem, iar între producția industrială și resursele materiale se cere păstrat un echilibru perfect, — ne relata ing. dr. A. CONSTANTINESCU, director adjunct în M.A.T.M.C.G.F.F. **— este necesar să se acționeze, în continuare, pe linia stabilirii unor norme de consum fundamentate pe criterii tehnico-științifice. Nu se poate afirma, de exemplu, că unele întreprinderi constructoare de mașini nu au obținut în primul trimestru al anului, în primul rînd pe calea reducerii normelor de consum, importante economii de metal. Dar rezultatele lor favorabile au fost umbrite de întreprinderi care au înregistrat depășiri serioase.**

La Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, de pildă, numărul întreprinderilor care au depășit normele de consum a fost mai mare decît cel al unităților care au realizat economii, astfel că, pe ansamblu, bilanțul încheiat pe această perioadă a consemnat o depășire de mai bine de 4500 tone. Lucrurile nu au stat mai bine nici la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii. În cadrul acestui minister, 19 întreprinderi au determinat un consum în plus de aproape 2500 tone metal.

Situația prezentată conduce la concluzia că, paralel cu fixarea unor norme de consum reale, este nevoie ca fiecare întreprindere și, în cadrul ei, fiecare secție și loc de muncă, să se încadreze nu numai în normele stabilite, ci să inițieze asemenea măsuri încît consumul de materii prime să scadă, în condițiile respectării exemplare a calității produselor".

O IMPORTANTĂ SURSĂ de utilizare judicioasă și de valorificare superioară a materiei prime, o constituie ASIMILAREA DE PRODUSE NOI ȘI REPROIECTAREA CELOR CE SE AFLĂ CURENT ÎN FABRICAȚIE, în așa fel încît acestea să aibă performanțe înalte, dar cu gabarite și greutăți proprii reduse. Acest lucru este valabil pentru toate ramurile economiei naționale, dar mai ales pentru industria constructoare de mașini, care este chemată, prin produsele pe care le realizează, să înzestreze cu tehnică nouă toate celelalte ramuri și să-și sporească competitivitatea pe piața internațională.

În decursul anilor, nomenclatorul de produse al industriei noastre constructoare de mașini s-a îmbogățit în permanență, fapt ce s-a soldat cu mari economii de metal. Cadrele de concepție, studiind cu atenție tendințele pe plan mondial, cercetînd produsele similare pe care le fabrică țările cu tradiție industrială, împrospătează mereu produsele, conferindu-le caracteristici superioare tehnico-funcționale. De altfel, multe asemenea produse sînt căutate pe diferite piețe, cîștigîndu-și, pe drept, un înalt prestigiu. Dar posibilitățile în acest domeniu nu sînt peste tot fructificate. Alături de realizarea unor produse care se situează la nivelul celor realizate în țările avansate din punct de vedere industrial, sînt menținute, în fabricație, în unele întreprinderi, altele care sînt uneori cu mult mai grele în comparație cu produsele asemănătoare din alte țări.

Acțiunea inițiată pe plan național pentru îmbunătățirea și revizuirea normelor de consum a scos cu pregnanță în relief multe asemenea stări de fapt. Iată cîteva exemple edificatoare. Escavatorul mecanic fabricat la Uzinele „Progresul" din Brăila are o greutate cu 7% mai mare decît tipul similar produs în Italia. Nu este vorba numai de produse ce se realizează după concepție proprie, ci și de mașini, utilaje sau instalații executate pe bază de licență. Strungul SC 3200 mm realizat de Fabrica de mașini-unelte și agregate-București este mai greu cu 650 kg decît se prevede în documentația din licență, iar unul din tipurile de mașini universale de rectificat rotund — cu mai bine de 700 kg. De asemenea, o serie de vagoane — îndeosebi cele pentru transportul minereurilor — sînt mai grele cu 10% față de cele similare din alte țări. În alte ramuri se înregistrează depășiri mari ca urmare a neîncadrării consumurilor materiale prevăzute în proiectele unor instalații. Așa, de pildă, în industria chimică, consumurile de materiale suplimentare datorate acestei situații, vor reprezenta, în acest an, la 13 produse, circa 90 milioane lei, în industria metalurgică — circa 7 milioane lei, iar în economia forestieră și materiale de construcții — mai bine de 15 milioane lei etc.

Iată, de ce, greutățile proprii mari ale unor produse se cer analizate îndeaproape, găsite soluții ca ele să se alinieze cît mai repede în rîndul produselor similare din alte țări, să fie comparate cu cele mai reușite exemplare pe plan mondial.

Paralel, **se cer luate măsuri pentru**

CUANTIFICAREA CERERII

(Urmare din pag. 7)

este cuprinsă între cele două valori limită; aceasta înseamnă că „muncitoarele în vîrstă de 20—29 ani" fac parte din categoria de vizitatori „nedeciși".

Procedînd în același fel pentru toate celelalte subsegmente s-a obținut următoarea segmentare finală (vezi tabelul nr. 2).

Din analiza acestui tabel, se desprind următoarele concluzii principale:

- **Categoria cumpărătorilor** este formată din persoanele în vîrstă de 30—39 ani, indiferent de profesie, precum și din cele în vîrstă de 15—19 ani de profesie „tehnicieni-funcționari", din cele în vîrstă de 20—29 ani și 40—54 ani „alte ocupații".
- **Categoria celor nedeciși** este formată, în general, din vizitatorii în vîrstă de 20—29 ani, indiferent de categoria socio-profesională; tot aici se regăsesc și unele subsegmente din alte grupe de vîrstă (40—54 ani tehnicieni-funcționari și 15—19 ani eleve-studente) ca urmare a frecvenței mari a calificativului „satisfăcător" (deci nota trei) acordat de cei cuprinși în aceste subsegmente, (majoritatea notelor acordate de cei nedeciși fiind cuprinse între 2,8—3,2).
- **Categoria necumpărătorilor** este formată din persoane în vîrstă de 15—19 ani categoriile „muncitoare" și „alte ocupații", din cele în vîrstă de 40—54 ani, categoriile „muncitoare" și „cadre de specialitate", și de persoanele de peste 55 ani, de profesie tehnicieni și funcționari, precum și cadre de specialitate.

Trebuie reținut în mod deosebit faptul că atributul „greutate", deși discriminează (clasifică) în mică măsură, importanța acestuia fiind redusă-comparativ cu a celorlalte atribute — trebuie studiată cu multă atenție, întrucît unele segmente de vizitatori, cum ar fi: „55 ani și peste" (15,7%) „20—29" (9,2%) precum și „muncitoare" (8%) și „tehnicieni-funcționari" (8%) sînt foarte receptive la acest atribut al pantofului.

O acţiune ce se cere continuată perseverent şi care poate contribui la sporirea substanţială a eficienţei economice

● Peste 20 000 de specialişti din toate ramurile economiei — participanţi la acţiunea de depistare a rezervelor de diminuare a consumurilor specifice, pentru îmbunătăţirea normelor de consum ● De la 3,8 miliarde lei rezerve identificate în 1973, la 7 miliarde lei în 1975.

încadrarea în consumurile prevăzute în proiectele unor instalaţii şi linii tehnologice achiziţionate din import. Nu trebuie uitat că miile de tone ce se consumă în plus, fie că este vorba de materia primă în industria chimică, în industria metalurgică sau economia forestieră şi materialele de construcţii (ca să ne referim numai la exemplele date deşi mai sînt multe altele), **nu fac decit să îngusteze posibilitatea de a se realiza din aceeaşi cantitate de materii prime mai multe produse, să urce nejustificat preţul de cost, să afecteze, în ultima instanţă, nivelul economiilor şi beneficiilor peste plan.**

LARGILE INVESTIGAŢII şi analize prilejuite de acţiunea privind îmbunătăţirea şi revizuirea normelor de consum au reliefat multiple alte rezerve ce se cer şi pot fi mai larg fructificate. Între acestea, la loc de frunte se situează APLICAREA ŞI, MAI ALES, EXTINDEREA TEHNOLOGIEI AVANSATE. În mai toate ramurile industriale, tehnologia modernă şi-a croit şi îşi croieşte un drum tot mai larg, dovedindu-şi pe deplin eficacitatea. În numeroase întreprinderi din industria constructoare de maşini, de exemplu, se aplică cu deplin succes nenumărate procedee tehnologice avansate de turnare, forjare, tratamente termice care, pe lîngă că asigură o înaltă precizie a pieselor, contribuie la diminuarea accentuată a adaosurilor de prelucrare, la ridicarea coeficientului de utilizare a metalului.

Consemnînd aceste realizări, nu se poate trece însă cu vederea că **în alte întreprinderi constructoare de maşini procedeele tehnologice avansate nu-şi găsesc încă o largă aplicare**, iar **generalizarea celor mai eficiente sau introducerea altora noi se desfăşoară destul de lent.** Aşa se explică, de pildă, că unele piese turnate (cazul Uzinei „23 August" care toarnă batiuri de strunguri pentru Fabrica de maşini-unelte din Bucureşti şi altele) au încă mari adausuri de prelucrare, care generează serioase pierderi de metal. Apoi, aplicarea procedeelor clasice de turnare, în locul celor avansate, REPREZINTĂ, în majoritatea cazurilor, O POARTĂ DESCHISĂ REBUTURILOR. În primul trimestru al acestui an, ca urmare a rebuturilor şi a derogărilor date de la documentaţia tehnică, în 12 întreprinderi constructoare de maşini au fost depăşite consumurile specifice cu circa 2 400 tone de metal — cantitate echivalentă cu consumul normat necesar realizării a 795 tractoare U-650 sau a 380 combine propulsate C-12 sau a 850 autocamioane de 5 tone cu tracţiune simplă.

Acest exemplu, cît şi multe altele pledează cu vigoare **pentru o mai largă preocupare a tehnologilor din fiecare întreprindere, din fiecare secţie, pentru promovarea tehnologiei moderne.** Dar, în acelaşi timp, existenţa rebuturilor implică **împletirea acţiunii de introducere şi extindere a procedeelor tehnologice moderne cu o largă muncă politico-educativă desfăşurată de organizaţiile de partid în rîndurile muncitorilor şi tehnicienilor pentru întărirea disciplinei tehnologice şi în muncă în vederea creării unei opinii de masă împotriva risipei şi pentru o înaltă calitate a produselor executate.**

ÎNSEMNATE ECONOMII de materii prime şi materiale — a relevat, de asemenea, acţiunea de revizuire a normelor de consum — se pot realiza PRIN INTRODUCEREA PE SCARĂ MAI LARGĂ A ÎNLOCUITORILOR. În întreprinderile constructoare de maşini, de pildă, metalul poate fi înlocuit — în extrem de multe cazuri — cu masele plastice sau cu diferite metale de mai bună calitate. Dar acţiunea de folosire a maselor plastice în locul unor piese din metal, deşi a înregistrat în ultimii ani progrese, este încă departe de a atinge limita posibilităţilor existente. Aici se ridică cel puţin două probleme, care ar merita să stea în atenţia factorilor de decizie :

a) **preţul unor piese din mase plastice se menţine încă foarte ridicat, ceea ce face ca beneficiarii acestora să manifeste reţinere ;**

b) **întrucît întreprinderile de prelucrare a maselor plastice nu au întotdeauna condiţii de executare a matriţelor, însăşi întreprinderile constructoare de maşini refuză adesea, sub un motiv sau altul, să execute asemenea matriţe.**

Aşadar, rezolvarea acestor probleme pe **calea cointeresării ambilor parteneri** — producători şi consumatori de piese din mase plastice — **ar avea darul să impulsioneze activitatea de utilizare mai largă a înlocuitorilor, în speţă masele plastice, ar contribui într-o măsură mai largă la utilizarea şi valorificarea într-un grad mai înalt a metalului.**

O altă posibilitate — deloc de neglijat — este aceea de FOLOSIRE MAI LARGĂ A DEŞEURILOR. Într-un şir de articole publicate în acest an, „Viaţa economică" a relevat faptul că, pe ansamblul economiei, **ar putea fi valorificate pînă la sfîrşitul actualului cincinal, deşeuri în valoare de peste 3 miliarde lei.**

Fireşte că şi în acest domeniu s-au făcut în ultimii ani paşi serioşi înainte. Printr-o preocupare mai largă a unor conduceri de întreprinderi, a cadrelor tehnice, a specialiştilor, **au fost readuse în circuitul economic însemnate cantităţi de deşeuri, care au contribuit, pe de o parte, la sporirea producţiei materiale, iar pe de altă parte, la reducerea simţitoare a consumului de materii prime şi, implicit, la scăderea preţului de cost.**

Şi totuşi şi în prezent se găsesc însemnate cantităţi de deşeuri care rămîn neutilizate. **Folosirea interuzinală a deşeurilor utile** — s-a evidenţiat odată în plus şi în acţiunea de revizuire a normelor de consum — **constituie o cale importantă de valorificare mai intensă a materiei prime.** Desigur că şi în acest domeniu se cer luate măsuri. În primul rînd se pune problema, mai ales în domeniul metalului, ca **întreprinderile siderurgice să livreze produsele pe cît posibil la lungimi fixe şi multiple, pentru a se diminua cantitatea de deşeuri.** În al doilea rînd, se cer luate măsuri în întreprinderile constructoare de maşini şi în alte ramuri în care se foloseşte metalul, pentru ca **din deşeurile şi capetele rezultate de la debitarea şi croirea materiei prime să se realizeze piese de dimensiuni mai mici.** În acest fel, ar creşte simţitor şi coeficientul de utilizare a metalului — materie primă de care economia noastră nu dispune în cantităţi nelimitate.

NEÎNDOIELNIC, acţiunea de revizuire a normelor de consum, deşi s-a soldat, în general, cu rezultate pozitive, nu se va opri aici. Ne spunea în acest sens, interlocutorul nostru, dr. ing. *A. Constantinescu* : **„Reducerea obţinută, deşi importantă, nu asigură încadrarea la indicii de consum daţi prin plan şi nu a reuşit să fundamenteze pe deplin realizarea sarcinii de micşorare a cheltuielilor materiale planificate în acest an. La laminate feroase, de pildă, cele două ministere constructoare de maşini nu s-au încadrat în sarcina stabilită. De aceea, reducerea normelor de consum chiar pentru anul în curs nu trebuie considerată ca o acţiune încheiată, ministerele respective avînd sarcina de a prezenta programe concrete de micşorare, în continuare, a normelor de consum, precum şi pentru creşterea gradului de valorificare a materiilor prime.**

În anii următori ai actualului cincinal, se va pune un accent deosebit pe intensificarea ritmului de modernizare a produselor din punct de vedere constructiv şi tehnologic, în special a acelora care se află de mult timp în fabricaţie şi la care performanţele tehnologice şi consumurile specifice de materii prime sînt mai mari decît la produsele similare din străinătate. În acelaşi timp, se va persevera pe calea promovării în mai mare măsură a materialelor înlocuitoare şi a celor cu caracteristici superioare, a valorificării mai intense a deşeurilor, a întăririi disciplinei tehnologice".

Aşadar, noul cadru creat pentru ridicarea continuă a eficienţei economice, prin valorificarea cu înalt simţ de răspundere a întregii avuţii naţionale, prin îmbunătăţirea normelor de consum, permite fiecărui colectiv de muncă să-şi organizeze superior întreaga activitate de producţie, să asimileze noi produse care să încorporeze cît mai multă inteligenţă şi mai puţină materie primă, să promoveze tehnologii moderne, astfel încît fiecare produs realizat să fie cît mai rentabil. Este o cerinţă dar în acelaşi timp o datorie de buni şi pricepuţi gospodari. Militînd permanent pentru perfecţionarea întregii noastre activităţi economice, mărind contribuţia fiecărui colectiv la sporirea acumulărilor, se creează prin aceasta premise tot mai favorabile pentru prosperitatea ţării şi creşterea bunăstării întregului popor.

V. BOESCU
L. ŢINTEA

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cît durează reprofilarea şi modernizarea unui magazin ?

POTRIVIT opiniilor specialiştilor în materie de tehnică şi organizare comercială reconstrucţia şi reprofilarea reţelei comerciale este oportun să se facă numai în anumite condiţii specifice. Aşa, bunăoară dacă magazinul este amplasat într-un punct care constituie un vad comercial, este neeconomic să fie mutat, întrerupîndu-se relaţiile tradiţionale cu clientela şi furnizorii acestui magazin. El trebuie modernizat şi adaptat la cerinţele clientelei, după părerea unor specialişti americani, o dată la 6—8 ani. Aceasta nu înseamnă însă a-i schimba structura sortimentală astfel încît un magazin care ani de zile a vîndut textile să vîndă, după modernizare, pantofi sau viceversa.

O altă regulă elementară este ca perioada de reconstrucţie şi modernizare să fie astfel aleasă încît să coincidă cît mai mult cu punctul minim al curbei vînzărilor şi să fie cît mai scurtă.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie firma comercială „Public's" din S.U.A. care are 172 de supermagazine şi care impune unităţilor sale să concentreze lucrările de reconstrucţie în zilele de sîmbătă şi duminică. După schema-tip a unei reconstrucţii de amploare mijlocie, lucrările incluzînd refacerea faţadei, modernizarea iluminatului, decorarea sălilor de vînzare, înlocuirea utilajelor învechite etc. trebuie să dureze cca. 40 ore. Evident, respectarea unor astfel de termene presupune o planificare riguroasă a lucrărilor şi o completă aprovizionare prealabilă cu materiale. Practic, în cursul zilei de sîmbătă, pe terenul de parcare al magazinului supus reconstrucţiei se adună autocamioanele cu muncitori, utilaje şi materiale. La ora 19 cînd se închid magazinele, brigăzile pornesc la lucru. Pînă luni dimineaţa totul este gata, magazinele reconstruite şi modernizate primindu-şi din nou clienţii. După un asemenea grafic, firma „Public's" a reconstruit pînă în prezent 12 din magazinele sale, iar alte 12 îşi aşteaptă rîndul.

La multe magazine din plin centrul Capitalei procesul de modernizare durează săptămîni sau chiar luni întregi. Aşa, de exemplu în Calea Victoriei nr. 118 exista un magazin de textile care, în urmă cu cîteva luni, a fost închis. Noua firmă purta denumirea de „Apimondia" — magazin de prezentare şi desfacere. Un afiş indica în urmă cu cîteva luni că „în curînd acest magazin se va deschide". În urmă cu o lună, firma a dispărut şi au început lucrările de renovare. Pînă la 23 mai 1973 magazinul nu-şi deschisese încă uşile.

Un alt exemplu : în Calea Victoriei nr. 124 exista de ani de zile o agenţie CEC, binecunoscută de bucureşteni. În urmă cu circa două luni agenţia CEC a fost mutată în Piaţa Amzei nr. 22. În schimb a apărut un anunţ magic într-o vitrină : STIREX, magazin de prezentare şi desfacere al M.I.U., în curs de amenajare. Pînă la data cînd tipărim aceste rînduri magazinul încă nu fusese deschis.

Nu putem încheia fără a pune o întrebare deschisă tuturor celor în cauză : a calculat cineva cu cît a fost afectat planul de desfacere în perioada acestor luni de inactivitate ? Credem că organele de resort ale Direcţiei comerciale a Municipiului Bucureşti rămîn datoare cu un răspuns la această întrebare.

AGRORAMA

● Cooperare — integrare

PORNIND *de la ideea că agricultura şi industria alimentară formează un ansamblu integrat, legat nu numai organizatoric, ci şi organic prin fluxurile materiale şi valorice, publicaţia cehoslovacă „Ekonomika Polnohospodarstva" (nr. 4/1972) evidenţiază multiple posibilităţi de cooperare şi integrare în complexe agricole.*

Construirea în comun, de către unităţile agricole şi fabricile de prelucrare a sfeclei de zahăr, a uscătoriilor universale pe baza uscătoriilor de tăiţei de sfeclă este numai un exemplu de folosire mai eficientă a unor capacităţi de producţie prin care se realizează o economie bilaterală de mijloace de investiţii. Astfel, cheltuielile pentru transportul tăiţeilor umezi care conţin 90% apă scad considerabil. Publicaţia menţionează că în anul 1971, au rezultat 927 000 t tăiţei în urma prelucrării sfeclei de zahăr (din această cantitate, 834 mii t a reprezentat apă, iar restul de 93 mii t tăiţei). În uscătorii, tăiţeii se deshidratează pînă la un conţinut de 12% apă, greutatea — apă + tăiţei — reducîndu-se la 111 000 t tăiţei uscaţi. Aceştia, în urma adăugării de melasă, săruri etc., folosiţi în hrana animalelor, au o valoare nutritivă echivalentă cu cea a nutreţurilor concentrate. După încheierea campaniei de prelucrare a sfeclei de zahăr, uscătoria poate fi folosită pentru uscarea altor nutreţuri. Pe baza aceluiaşi principiu, al cooperării, se pot amenaja depozite pentru materii prime necesare industriei conservelor (legume şi fructe), pentru păstrarea îngrăşămintelor şi a altor substanţe chimice etc.

● Din nou despre obţinerea proteinelor din petrol

SAVANTUL *francez A. Champagnat a descoperit cu un deceniu în urmă procedeul de producere a proteinelor din ţiţei cu ajutorul microorganismelor ; eficienţa acestui procedeu, comparativ cu cel tradiţional, este de 3 500 de ori mai mare. De pildă, o vacă cu greutatea corporală de 500 kg, prin consumul unor furaje de bună calitate (lucernă, iarbă, soia, furaje concentrate) produce, în 24 de ore, 0,5 kg. proteine. Or, 500 kg de microorganisme produc în acelaşi timp 1 750 kg de proteine.*

Experienţele au confirmat că valoarea nutritivă a proteinelor produse din ţiţei este identică cu cea a proteinelor obţinute pe cale tradiţională. Superioritatea procedeului amintit constă şi în faptul că materia primă (petrolul) se transformă integral în proteine. În 1972 s-a construit lîngă Marsilia o mare uzină pentru producţia de proteine din ţiţei, avînd o capacitate anuală de 20 mii tone. În Anglia, la Grangemouth, producţia de proteine (4 mii tone/an) se realizează din ulei de parafină. Aceste proteine înlocuiesc făina de peşte şi de soia din amestecul furajelor.

Anchetă V. E.

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE — ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE

O anchetă al cărei eșantion a cuprins toate trusturile de construcții aparținînd de ministerele economice

ÎN ANUL 1973, economia națională se află în fața unui vast program de dezvoltare, căruia îi sînt afectate fonduri de investiții ce depășesc cu aproape 12% realizările anului precedent. *Potrivit prevederilor de plan, vor fi date în exploatare 536 de capacități de producție industriale și agrozootehnice la care se adaugă începerea lucrărilor la 215 noi obiective, precum și recuperarea restanțelor din anul trecut.*

Dezbaterile Plenarei C.C. al P.C.R. din 20—21 noiembrie 1972, precum și cele ale Plenarei din februarie — martie a.c., au subliniat că **problema îndeplinirii exemplare a planului de investiții pe acest an, reprezintă o condiție a realizării cincinalului înainte de termen,** *iar preocuparea pentru* **darea în funcțiune la termen sau în devans a obiectivelor planificate,** *în special a celor cu caracter productiv, trebuie să reprezinte punctul forte în rezolvarea ei.*

Urmărind cu consecvență în paginile sale dezbaterea problemelor majore ale economiei românești, revista „Viața economică", în continuarea acțiunilor desfășurate pînă acum în domeniul investițiilor, inițiază din nou o acțiune pe tema : **„Scurtarea duratei de execuție între necesitate și posibilitate",** *inaugurată cu o anchetă efectuată în rîndul tuturor trusturilor de construcții aflate în subordinea ministerelor economice.*

Opiniile celor 20 de directori din eșantionul chestionat care au avut amabilitatea să ne răspundă, însumează, de fapt, punctele de vedere ale constructorilor de obiective industriale pentru aproape toate ramurile de bază ale economiei naționale și deci au un grad mare de reprezentativitate. Adresăm însă un apel și celorlalți factori de răspundere — beneficiari de investiții, proiectanți, furnizori de utilaje tehnologice, Banca de Investiții etc., tuturor specialiștilor care au tangență cu domeniul abordat, de a contribui la dezvoltarea și adîncirea concluziilor ce se vor desprinde din această anchetă.

Am început investigațiile noastre, într-o primă etapă, în rîndul constructorului — factor important de realizare la termen a obiectivelor planificate — conștienți de faptul că **scurtarea duratelor de execuție, este rezultatul dorit al acțiunii unui mecanism complex în care interacționează o multitudine de influențe** *— de primă mărime — din partea beneficiarilor de investiții, a proiectantului, a furnizorului de utilaje tehnologice, a Băncii de Investiții ș.a. Scopul acestei orientări a fost însă, pe de o parte, de a analiza „in vivo" funcționarea mecanismului amintit, de a-l putea investiga în corelație cu aspectele concrete pe care le ridică practica nemijlocită de construcție a obiectivelor industriale, iar pe de altă parte de a identifica, ierarhiza și localiza „pe teren" căile și modalitățile de acțiune, necesare realizării exemplare a planului de investiții.*

PENTRU justa interpretare a rezultatelor anchetei și a concluziilor noastre, este necesar să prezentăm, pe scurt, tehnica de anchetă utilizată. În urma consultării unui număr mare de specialiști, redacția a întocmit un chestionar care cuprindea trei întrebări : 1) **care au fost principalele domenii în care se apreciază că s-au luat cele mai importante măsuri pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune în primele patru luni ale acestui an ? ;** *2)* **care au fost principalele trei probleme cu care au fost confruntați constructorii în aceeași perioadă ? ;** *3)* **care vor fi principalele trei coordonate, direcții de acțiune în reducerea duratelor de execuție a noilor obiective în perioada următoare a acestui an ?** *Am indicat mai multe răspunsuri posibile, rugînd participanții să aleagă, la fiecare întrebare, pe primele trei și să adauge, după caz, și alte răspunsuri, pe care noi nu le-am avut în vedere cînd am întocmit chestionarul. Pe baza chestionarelor completate, primite de la participanți, am determinat numărul total de mențiuni pentru fiecare răspuns în cadrul celor trei întrebări. Raportînd acest număr la numărul total de răspunsuri date la fiecare întrebare (60 = 20 de participanți × 3 răspunsuri) am determinat un* **coeficient de prioritate** *pentru măsurile întreprinse și problemele din cele patru luni trecute și pentru acțiunile ce trebuie întreprinse în continuare. Am întocmit, pentru fiecare întrebare, un clasament al răspunsurilor, în funcție de coeficientul de prioritate, obținînd în acest mod cele trei tabele alăturate.*

DAT FIIND că ierarhizarea răspunsurilor poate fi urmărită cu ușurință în tabele, dorim să precizăm că ne vom limita în comentariul nostru la evidențierea unor probleme care ni se par mai interesante, sau pe baza cărora putem stabili o serie de conexiuni, de natură să releve aspecte care pot contribui la reducerea duratei de execuție a obiectivelor de investiții.

Considerăm astfel, necesar să subliniem locul important pe care l-a ocupat **creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj,** ca o acțiune prioritară în scurtarea duratei de realizare a investițiilor (vezi tabelul nr. 1). Într-adevăr, dezvoltarea bazelor de producție secundară industrială și crearea în diferite cazuri a unor noi secții de producție secundară cu caracter industrial, bine dotate din punct de vedere tehnic și organizate pe principiul specializării pe tipuri și sortimente de produse și prefabricate cerute de montaj pentru lucrările de bază, a devenit pe șantierele noastre o practică în continuă extindere, cu rezultate favorabile.

Faptul că **locul doi** este deținut de **creșterea gradului de utilizare a mijloacelor mecanizate,** demonstrează că preocuparea susținută ce s-a manifestat în direcția valorificării importantelor rezerve care au existat și continuă să existe în acest domeniu a constituit o orientare judicioasă. Sînt create în prezent toate condițiile pentru atragerea lor în procesul de producție ? Din analiza cauzelor care au determinat apariția și menținerea rezervelor amintite, reiese că un rol important l-au avut **deficiențele existente în aprovizionarea cu combustibil, în pregătirea fronturilor de lucru, în extinderea încă timidă a schimbului II, în calitatea adeseori slabă a reparațiilor** ș.a. Avînd în vedere că **înlăturarea lor ține în primul rînd de gradul de preocupare pentru continua îmbunătățire a organizării activității de pe șantier** (care s-a bucurat de mai puțină atenție în primele patru luni ale anului —locul 16) rezultă cu necesitate că în acest domeniu se cer depuse în continuare eforturi pentru valorificarea tuturor rezervelor existente, în așa fel încît parcul de utilaje din dotare să poată fi utilizat la cote maxime, cu randamente înalte.

AU RĂSPUNS LA ANCHETĂ :

ing. **Gheorghe MARINESCU,** director, Trustul de construcții industriale București ; ing. **Nicolae VEZA,** director, Trustul de construcții industriale Pitești ; ing. **Leon LEIBOVICI,** director, Trustul de construcții industriale Brașov ; ing. **Radu SUMAN,** director, Trustul de construcții industriale Constanța ; ing. **Emil ȚUGUI,** director, Trustul de construcții industriale Craiova ; ing. **Mircea POPOVICI,** director, Trustul de construcții industriale Cluj ; ing. **Teodor PATELLI,** director, Trustul de construcții industriale Iași ; ing. **Ștefan RĂDVAN,** director, Trustul de construcții și montaje metalurgice Galați ; ing. **Gheorghe MILIȚESCU,** director, Trustul energomontaj București ; ing. **Adalbert GILBERT,** director, Trustul de construcții hidroenergetice București ; ing. **Dumitru NICULESCU,** director, Trustul de montaj utilaj chimic București ; ing. **Viorel POPOVICI,** director tehnic, Trustul de construcții pentru economia forestieră și a materialelor de construcții Brașov ; ing. **Cornel CAZAN,** director, Trustul de construcții-montaj pentru agricultură și industria alimentară București ; ing. **Francisc KISS,** director tehnic-producție, Trustul de instalații montaj Brașov ; ing. **Dan CĂLIN,** director, Trustul de lucrări speciale București ; ing. **Ion BERCEA,** director, Trustul de instalații-montaj București; ing. **Ion SIMION,** Trustul de instalații-montaj Iași ; ing. **Nicolae IONESCU,** director, Trustul de instalații pentru industria chimică București ; ing. **Alexandru FONARJI,** director adjunct Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj București ; ing. **Constantin HULUBEI,** director, Trustul de izolații pentru lucrări industriale, București.

Din răspunsurile primite se observă că, în atenția constructorilor a stat deopotrivă **respectarea riguroasă a tuturor termenelor prevăzute în graficele de execuție.** Prin urmare, stabilirea unei concordanțe depline între toate prevederile din grafice și realizări, prin refuzarea hotărîtă a practicilor de a obține un așa-zis „cîștig de timp" la unele lucrări în dauna nerespectării termenelor planificate pentru alte faze de execuție a lucrărilor, reprezintă un factor de reală importanță în îndeplinirea sarcinilor de plan.

Extinderea acordului global, prin locul pe care-l ocupă (4) demonstrează că, în concepția directorilor de trusturi acesta a **reprezentat un factor principal în respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții.** Nu trebuie uitat însă, că **aplicarea eficientă și extinderea sa pe un număr cît mai mare de șantiere, impune crearea și respectarea unor condiții, care însă — și realitatea demonstrează cu prisosință acest lucru — nu sînt întotdeauna îndeplinite. Ce se desprinde în această privință din analiza răspunsurilor ?**

Din tabelul nr. 2, reiese că în acțiunea de reducere a duratei de execuție constructorii au avut de întîmpinat serioase greutăți în domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Or, avînd în vedere faptul că asigurarea cu materiale, la timp și în sortimentele necesare, reprezintă o primă condiție în aplicarea acestei forme de salarizare ca și în obținerea unor rezultate eficiente în desfășurarea execuției lucrărilor în acord global, considerăm că problema perfecționării organizării activității desfășurate pe șantier (care include aprovizionarea tehnico-materială) este necesar să stea mai mult — și sub acest aspect — în atenția tuturor factorilor de conducere constituind o condiție indispensabilă pentru fructificarea avantajelor aplicării acestei forme de cointeresare.

Aceeași remarcă se poate face și în ceea ce privește asigurarea celorlalte condiții de natură să favorizeze extinderea acordului global (dezvoltarea în mai mare măsură a activității de autoutilare în scopul realizării cu forțe proprii a unor utilaje și mecanisme de construcții, asigurarea calificării forței de muncă etc. care, de asemenea, s-au bucurat de mai puțină atenție în perioada de patru luni la care ne referim, ocupînd abia locul 12 și respectiv 7).

Care au fost principalele domenii în care se apreciază că s-au luat cele mai importante măsuri pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune pe primele patru luni ale acestui an ?

Tabelul nr. 1

Loc în clasament	Măsuri	Coeficient de prioritate
1	Creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj	20
2	Creșterea gradului de utilizare a mijloacelor mecanizate	15
3	Respectarea riguroasă a tuturor termenelor prevăzute în graficele de execuție	13
4	Extinderea lucrului în acord global	10
5	Concentrarea eforturilor pe un număr mai restrîns de obiective	7
6	Asimilarea și promovarea unor procedee constructive și tehnologii noi, cu eficiență sporită	7
7	Calificarea, policalificarea cadrelor	5
8	Implementarea sistemelor de programare, lansare și urmărire a producției	5
9	Întărirea disciplinei în muncă	3
10	Extinderea schimbului II	3
11	Îmbunătățirea condițiilor social-culturale necesare pentru forța de muncă aferentă	2
12	Extinderea activității de autoutilare	2
13	Folosirea unor noi materiale de construcție	2
14	Extinderea nucleelor proprii de proiectare	2
15	Perfecționarea metodelor de conducere în activitatea de construcții	2
16	Îmbunătățirea organizării propriu-zise de șantier	2
	Total	100

Care au fost principalele trei probleme cu care au fost confruntați constructorii în primele patru luni ale acestui an ?

Tabelul nr. 2

Loc în clasament	Probleme	Coeficient de prioritate
1	(Întîrzieri, anomalii în) Primirea utilajelor tehnologice	25
2	(Întîrzieri în) Primirea documentațiilor tehnice și de execuție	18
3	(Deficiențe în) Aprovizionarea cu materiale	15
4	Număr mare de obiective (fronturi de lucru) la care se lucrează simultan	14
5	(Întîrzieri în) Eliberarea amplasamentelor	8
6	(Întîrzieri în) Deschiderea finanțării lucrărilor	8
7	Modificarea documentației tehnice și de execuție inițiale	6
8	Asigurarea, formarea și stabilizarea forței de muncă	6
	Total :	100

Care vor fi principalele trei coordonate, direcții de acțiune în reducerea duratelor de execuție a noilor obiective în perioada următoare a acestui an ?

Tabelul nr. 3

Loc în clasament	Atribute și acțiuni necesare	Coeficient de prioritate
1	Colaborarea — responsabilitate sporită în relațiile beneficiar-proiectant-constructor în realizarea și predarea documentației tehnice și de execuție complete, la timp și de bună calitate	28
2	Colaborare — responsabilitate sporită în relațiile furnizori (de utilaje tehnologice sau de materiale)-beneficiari-constructori	25
3	Înnoire — modernizare în procedeele și tehnologiile de execuție, în gama de materiale de construcție	20
4	Operativitate, eficiență, în procesul de conducere	10
5	Organizare — simplificare în procesul de producție	10
6	Exigență în efectuarea controlului la toate unitățile, de către toți factorii competenți	4,50
7	Competență, operativitate, în efectuarea probelor mecanice și tehnologice	2,50
	Total :	100,00

MODALITĂȚI CONCRETE DE ACCELERARE A EXECUȚIEI OBIECTIVELOR DE INVESTIȚII

DIRECTORII de trusturi propun :

— acțiuni de perfecționare a colaborării dintre factorii implicați :

- să se realizeze o mai justă corelare a termenelor la care beneficiarii de lucrări sînt obligați să predea proiectele de execuție, cu data fixată pentru constructor, privitoare la prezentarea fundamentării necesarului de materiale, a comenzilor și specificațiilor pe tipodimensiuni ;
- să crească rolul coercitiv, mobilizator al penalizărilor în respectarea obligațiilor asumate de furnizori ;
- găsirea unor pîrghii stimulative pentru constructorii care recuperează din întîrzierile beneficiarilor și proiectanților ;
- documentația de execuție să fie elaborată în mai mare măsură cu consultarea executantului ;

— acțiuni în domeniul pregătirii investițiilor :

- simplificarea avizelor, acordurilor și aprobărilor necesare documentațiilor tehnico-economice ;
- studiul tehnico-economic să cuprindă și necesarul măcar aproximativ la principalele materiale ;
- înființarea unor depozite județene care să răspundă solicitărilor trusturilor din raza acestora privind aprovizionarea cu unele materiale ;
- durata de realizare a diverselor obiective să se calculeze după normative reactualizate ;

— acțiuni în domeniul execuției propriu-zise :

- durata de execuție să nu cuprindă și perioada de realizare a lucrărilor pregătitoare (racordarea la sursa de energie electrică, apă, gaze, energie termică, construirea de drumuri, căi ferate, apartamente etc.) ;
- înființarea unor laboratoare-atelier pentru experimentarea inovațiilor de pe șantier ;
- raționalizarea numărului hotărîrilor, ordinelor și instrucțiunilor existente integral sau parțial în vigoare, care reglementează activitatea din sectorul investiții-construcții ;
- perfecționarea folosirii pîrghiei prețurilor ca element de stimulare a folosirii elementelor prefabricate de tip industrial ;
- asigurarea la termen a fronturilor de lucru pentru subantrepriza de specialitate de către antreprenorul general ;
- „Antreprenorul general" să fie conceput ca un organism neutru (independent ca subordonare de factorii implicați și de forurile lor tutelare), cu rol de coordonare.

● **PREGĂTIREA INVESTIȚIEI — un domeniu cu importante rezerve încă insuficient folosite**

● **LIVRAREA LA TERMEN A UTILAJELOR TEHNOLOGICE — locul I în clasamentul „problemelor pe 1973"...**

● **...Și totuși ASIGURAREA CU DOCUMENTAȚIE tehnică și de execuție rămîne încă o problemă de actualitate...**

● **Există un consens quasi unanim în a aprecia că acordul global se înscrie printre factorii cei mai importanți ai reducerii duratei de execuție ; să creăm condiții pentru extinderea lui**

● **Creșterea gradului de concentrare a execuției lucrărilor — sau cum să utilizăm eficient forța de muncă**

„PROBLEMA CHEIE" a constructorilor în primele patru luni ale anului (vezi tabelul nr. 2), a constituit-o **întîrzierile și anomaliile înregistrate în primirea utilajelor tehnologice necesare viitoarelor obiective. Din analizele întreprinse pe mai multe șantiere reiese că, într-adevăr, livrarea cu întîrziere și într-o ordine necorelată cu montajul a diverselor mașini și utilaje tehnologice atît din țară cît și din import, a reprezentat în această perioadă unul dintre principalii factori cu influență nefavorabilă asupra activității constructorului,** a ritmicității execuției lucrărilor de construcții-montaj pe șantiere, potrivit graficelor și, implicit, asupra respectării termenelor planificate de punere în funcțiune.

Întîrzierile în primirea documentației tehnice și de execuție, ocupă locul al doilea în „clasamentul" problemelor de a căror rezolvare a depins în mod direct reducerea sau prelungirea duratelor de execuție. Deși într-o situație îmbunătățită comparativ cu cea înregistrată în anul trecut, totuși și în 1973, nepredarea către constructor a S.T.E.-urilor și a proiectelor de execuție la timp, complete și de bună calitate a reprezentat o cauză de primă importanță a întîrzierii punerii în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor industriale.

Analiza în continuare a datelor tabelului 2 permite să se sesizeze că „problemele" prioritare ale constructorilor iau naștere — în concepția acestora — la punctele de legătură cu ceilalți colaboratori în realizarea lucrărilor de investiții : furnizorii de utilaje și materii prime și materiale, proiectanții, beneficiarii, și mai puțin în interior, în activitatea propriu-zisă a constructorului.

Din ierahizarea răspunsurilor se observă că, alături de problemele menționate, **se situează și cele create de aprovizionarea cu materiale de construcții, de întîrzierile în deschiderea finanțării lucrărilor, precum și în eliberarea amplasamentelor** necesare viitoarelor obiective. Dacă avem în vedere că toți acești factori fac parte din perioada de pregătire a execuției lucrărilor, reiese că **importante rezerve de timp, ineficient folosite în prezent se află în această fază de demarare a investiției.** Efectele lor se resimt însă, în mod direct în procesul de execuție propriu-zisă. Ce concluzii se desprind, din situația semnalată ?

● **Apare necesar ca, în concepția tuturor factorilor implicați în acțiunea de realizare la termen a obiectivelor prevăzute în plan, perioada de pregătire a investiției să ocupe un loc preponderent față de execuție.** În prezent pregătirea atacării propriu-zise a lucrărilor — așa cum afirmă unii specialiști — consumă cam jumătate din timpul necesar pentru realizarea unui obiectiv de investiții important. Esențial este, ca în această perioadă să se realizeze nu numai o mai mare concentrare, asupra „problemelor cheie" ci și să crească corespunzător gradul de soluționare a acestora, în așa fel încît în faza de execuție să rămînă de rezolvat doar problemele practicii curente, ale atacării propriu-zise a lucrărilor.

● Există creat un cadru legal favorabil care abordează sub multiple aspecte problema pregătirii investiției. La reglementările existente se adaugă și **hotărîrile recentei ședințe comune a Comitetului executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliului de Miniștri, care au stabilit ca lucrările de construcții a noilor obiective de producție să nu înceapă pînă nu se asigură documentația de bază, nu se contractează utilajele și nu se stabilesc grafice ferme de livrare a acestora.** Rezultă deci că depinde de fiecare factor implicat și totodată de eforturile lor comune ca prevederile pe care le conțin legiferările amintite să se aplice în practică cu maximum de eficiență.

Așa cum am arătat este adevărat că o cauză de prim ordin care a generat și generează întîrzieri în punerile în funcțiune la termenele planificate o reprezintă întîrzierile în primirea utilajelor tehnologice, fapt de care sînt răspunzători beneficiarii, respectiv furnizorii de utilaje tehnologice. Dar este tot atît de adevărat faptul că **și constructorului îi revin sarcini și atribuții importante și că,** în acest domeniu, **cu toate progresele înregistrate față de anii care au trecut, mai sînt încă multe de făcut.** Este deajuns să semnalăm faptul că, **în peste 500 de șantiere, care aparțin de diverse trusturi industriale, la începutul lunii mai erau nemontate utilaje în valoare de mai multe miliarde.** E drept, multe din ele au fost primite incomplet sau în ordinea inversă a montajului, dar chiar dacă le scădem pe acestea, rămîne un volum mare de mașini și utilaje tehnologice care nu și-au putut ocupa locul în hale, datorită întîrzierilor provocate de constructor în execuția lucrărilor și uneori datorită lipsei forței de muncă necesare în acest scop.

Efectuarea la termenele planificate a lucrărilor de montaj la utilajul tehnologic complet existent pe șantiere, ar fi putut aduce nu numai o creștere substanțială a coeficientului de realizare privind punerile în funcțiune, dar ar fi diminuat sensibil valoarea producției care se pierde în acest fel, fondurile care stau imobilizate, precum și pierderile înregistrate prin degradarea utilajelor, care nu au întotdeauna pe șantier, condiții de depozitare corespunzătoare.

Și un alt aspect. Întîrzierile în primirea completă, la timp și de bună calitate a documentației tehnice și de execuție sînt privite — așa după cum arătam — ca o componentă importantă, capabilă să afecteze mecanismul ce acționează în vederea respectării duratei de execuție planificată. Iată însă că aceeași factori de decizie care au făcut această apreciere (la adresa beneficiarului, respectiv proiectantului) **acordă preocupărilor constructorului în domeniul amintit, respectiv extinderii nucleelor proprii de proiectare locul 14.**

Este recunoscut faptul că **forța principală de proiectare se găsește în institutele specializate ; dat fiind însă volumul mare de lucrări pe care acestea le execută pentru o multitudine de beneficiari, apare necesar** — și Rezoluția Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a subliniat acest lucru — **ca pe șantiere să existe o permanentă preocupare pentru găsirea diverselor căi și metode de preluare a unor lucrări de proiectare nelegate de tehnologia de fabricație și de elaborare într-o proporție mai mare a documentației tehnice de execuție,** ca factor important de reducere a duratei de realizare a investiției. Ar fi necesar prin urmare, în vederea mobilizării mai mari a forțelor disponibile la constructor în sectorul propriu de proiectare, să se acorde o atenție sporită pe viitor acestor posibilități și rezerve deocamdată în mare măsură potențiale, prin transformarea lor într-un factor real de reducere a duratelor de execuție.

Un loc deloc de neglijat îl ocupă și **problemele create de asigurarea, formarea și stabilirea forței de muncă.** Într-adevăr, în prezent, unele șantiere acuză lipsa de cadre ca unul din motivele nerespectării termenelor planificate de punere în funcțiune. Se folosește însă oare rațional toată forța de muncă de pe șantiere ? Dacă există rezerve în acest domeniu cum pot fi ele activate ?

Un răspuns există chiar în afirmațiile cadrelor de conducere testate. Este binecunoscut faptul că **o concentrare a eforturilor constructorului pe un număr mai restrîns de obiective creează posibilitatea unei utilizări judicioase,** cu eficiență sporită — **nu numai pentru mașinile și utilajele de care dispune, ci și pentru forța de muncă aferentă.** Din datele prezentate în tabelul nr. 1 rezultă că, într-adevăr, se acordă un loc concentrării în ierarhia măsurilor luate pe linia reducerii duratei de execuție, dar se poate aprecia că este departe de cel pe care-l merită cu adevărat. Iată cum, o pîrghie importantă în utilizarea rațională, elastică a forței de muncă, conform cerințelor complexe ale sarcinilor de plan este insuficient folosită. Acest lucru rezultă de altfel și din faptul că numărul mare de obiective (fronturi de lucru) pe care se lucrează simultan este înscris pe agenda directorilor de trusturi la capitolul „probleme" (tabelul nr. 2, locul 4). Avînd în vedere situația prezentată **se impune ca necesară o intervenție a factorilor de resort** (CSP, ministere de ramură) **ale căror eforturi angajate alături de cele ale constructorilor, să evite la maximum posibil risipirea forțelor pe un front prea larg de acțiune și în ultimă instanță ineficient.**

Se pot sesiza și alte aspecte ale modului de utilizare a forței de muncă existente. **În timp ce pe de o parte se evidențiază lipsa de forță de muncă în general și de cadre calificate în special, pe de altă parte, aspecte importante legate de folosirea într-un grad mai înalt a disponibilului existent în acest domeniu, cum ar fi extinderea schimbului II se bucură doar de două mențiuni în cadrul întregii anchete.** Or, este știut că ține de buna organizare a activității de pe șantier, de întărirea disciplinei în rîndul constructorilor, faptul ca pe multe șantiere schimbul II să devină o realitate. De aceea noi îl menționăm ca un factor de reală importanță în utilizarea într-un grad mai înalt a forței de muncă și, implicit, de scurtare a duratelor planificate de execuție.

ÎN FINE, am urmărit să evidențiem, care sînt direcțiile importante în care constructorii consideră că este necesară concentrarea eforturilor pe viitor, la nivelul întregului an, cum trebuie „reglat" mecanismul colaborării beneficiar — proiectant — constructor — furnizor de utilaje tehnologice, pentru ca sarcinile de plan în domeniul punerilor în funcțiune să poată fi respectate. De aceea în încheierea acestei etape a investigațiilor noastre am formulat ultima întrebare a chestionarului, **„Care apreciați că sînt în 1973, coordonatele principale în care trebuie să se înscrie acțiunea de reducere a duratei de execuție ?".**

Tabloul sintetic al răspunsurilor (vezi tabelul nr. 3), atestă faptul că, **organizațiile de construcții privesc procesul de reducere a duratei de execuție ca un mecanism complex, a cărei bună funcționare depinde de fiecare din componentele sale, precum și de modul în care ele interacționează în procesul practicii nemijlocite. Ca urmare se pune un accent deosebit în viitor în primul rînd pe colaborare, responsabilitate, promptitudine în relațiile dintre toți factorii implicați.** Faptul este fără îndoială pozitiv, însă el, **polarizează cu prioritate atenția conducătorilor de trusturi în fond tot asupra unor probleme organizatorice curente (documentații, utilaje tehnologice, aprovizionări cu materii prime, etc.). În acest mod preocuparea pentru problemele de perspectivă, de înnoire, de modernizare a activității,** prerogative esențiale și necesar prioritare ale unei conduceri eficiente, **sînt situate în concepția strategiei de acțiuni pe 1973 abia pe locul 3.** Se poate aprecia însă că ponderea preocupărilor de perspectivă, de înnoire **în** cadrul acțiunilor desfășurate în **vederea** reducerii duratei de execuție, va înregistra totuși un real progres față de prezent cînd (vezi tabelul nr. 1) promovarea noilor tehnologii ocupă locul 6, implementarea sistemelor de programare, lansare și urmărire a producției locul 8, iar folosirea unor noi materiale de construcție abia locul 13. Este fără îndoială o consecință directă a perfecționărilor înregistrate în colaborarea beneficiar-proiectant — constructor-furnizor de utilaje, utilaje tehnologice, direcție în care de altfel trebuie să se depună în continuare eforturi susținute de către toți factorii competenți.

Bogdan PADURE

Cum funcționează sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale (III)

CENTRELE MINISTERELOR

CONTINUAM ANCHETA începută în numărul trecut — privind activitatea centrelor de perfecționare ale ministerelor, pe următoarele întrebări :

1. Ce metodologii privind desfășurarea activității de perfecționare a lucrătorilor din domeniul coordonat de minister ați întocmit și care a fost eficiența aplicării lor în practică ?

2. S-a urmărit modul concret în care s-a îmbunătățit activitatea celor ce participă la programele de perfecționare organizate de centrul dv. ? Dați cîteva exemple.

3. La cîte unități economice ați acordat asistență de specialitate în perfecționarea pregătirii profesionale și ce rezultate s-au obținut ?

4. În ce au constat preocupările centrului dv. pentru formarea de instructori necesari desfășurării programelor de perfecționare din unitățile socialiste ? Cîți instructori a format centrul în 1972 ? Cîți ar trebui pentru acoperirea necesarului ?

5. Cîte programe, tematice și lecții ați elaborat și transmis unităților în 1972 ? Dați cîteva exemple.

6. Ce măsuri preconizați pentru sporirea contribuției centrului dv. la organizarea și desfășurarea activităților de perfecționare din unitățile ministerului ?

1. Pe lîngă metodologiile elaborate de MEI, care au fost difuzate la unități, centrul a întocmit un material, în două volume (220 pagini), cuprinzînd principalele probleme ale metodologiei de perfecționare profesională, care au fost difuzate la unități în 185 de exemplare. În afară de acest material, s-a elaborat un îndrumar pentru lectorii care participă la acțiunea de perfecționare. Considerăm că difuzarea acestor materiale în unități a constituit un sprijin real în desfășurarea activității de perfecționare, printr-o înțelegere mai deplină și unitară a problemelor și ridicarea, în multe cazuri, pe această bază a calității programelor organizate. Spre exemplu, într-o măsură mai mare s-au stabilit tematici care reflectă cerințele reale de perfecționare ale participanților ; instruirile la locurile de muncă, sub controlul șefilor direcți, se desfășoară mai bine, s-a precizat metodologia de perfecționare prin programe personale și studiu individual. Desigur, o serie întreagă de aspecte negative care se manifestă în această muncă, conduc la concluzia că C.P.-M.I.M. mai are multe de făcut în această direcție.

2. Referitor la îmbunătățirea activității de la locul de muncă a participanților la programele de perfecționare organizate de centru, nu putem da detalii pentru că este prematur (ciclul II la primele programe s-a încheiat în trim. IV.1972) și analize speciale în acest scop, pînă în prezent nu am făcut. Din discuțiile purtate, însă, cu unii conducători din unități, s-a indicat o participare mai largă a acestora la realizarea sarcinilor de producție. Considerăm că această contribuție sporită a contribuit, într-o oarecare măsură, la rezultatele bune obținute de unitățile M.I.M. în 1972. O rezervă importantă în această direcție o constituie și valorificarea cît mai bună de către unități a lucrărilor întocmite de către cursanți. Ele cuprind propuneri valoroase privind utilizarea mai rațională a unor capacități de producție, perfecționări de tehnologii, organizarea superioară a unor locuri de muncă etc. și rezolvă efectiv unele probleme de producție.

3. În anul 1972 s-au efectuat 85 om-zile deplasări pentru îndrumarea activității de perfecționare în 9 unități. Îndrumarea s-a efectuat în principal pe problemele privind : necesitatea și modalitățile determinării cerințelor generale și individuale de perfecționare ; respectarea principiilor metodologice și a prevederilor din Legea nr. 2/1971 în organizarea programelor ; rolul și necesitatea pregătirii lectorilor etc.

4. C.P.-M.I.M. a acordat și acordă o deosebită atenție formării de instructori necesari bunei desfășurări a programelor de perfecționare din unități. În 1972 au fost pregătiți 124 instructori în metodologia perfecționării, metode și tehnici de instruire, reprezentînd aproape 30% din totalul cadrelor cuprinse la programele de perfecționare organizate de centru. Am cuprins în aceste programe salariați din compartimentele de personal, cărora le revine sarcina de a organiza și îndruma activitatea de perfecționare pe ansamblul unității, precum și alte cadre, în general cu pregătire superioară, care, ca șefi direcți, ca membri ai colectivelor de formare și perfecționare din unități sau ca specialiști trebuie să-și aducă contribuția în această acțiune.

5. În 1972 C.P.-M.I.M. a elaborat și difuzat unităților o serie de materiale necesare perfecționării profesionale : a) tematici cadru pentru cursuri de perfecționare, însumînd 50 de pagini într-un tiraj de 300 ex. ; b) 156 titluri de lecții, totalizînd 4580 pagini, într-un tiraj total de 4620 exemplare. Exemple de tematici și titluri de lecții se găsesc în Prospectul C.P.-M.I.M. 1973, care reia o mare parte din tematicile anului trecut, și cuprinde programe pentru : cocserie, oțelării, laminarea diferitelor tipuri de produse, elaborarea și prelucrarea metalelor neferoase, conducerea întreprinderii, transport intern și depozitare ; organizarea producției și a muncii ; comerț exterior ; metodologia instruirii etc.

6. Pentru sporirea contribuției sale la organizarea și desfășurarea activității de perfecționare din unitățile ministerului, centrul acționează pentru înlăturarea dificultăților și deficiențelor anului trecut prin realizarea următoarelor obiective : încadrarea mai deplină a perfecționării în contextul sarcinilor politico-economice ale actualei etape de dezvoltare a țării noastre ; corelarea programelor cu cerințele de perfecționare actuale și de perspectivă din cadrul ramurii ; creșterea ponderii problemelor legate de creșterea eficienței economice a activității ; stimularea și dezvoltarea interesului pentru perfecționarea individuală permanentă ; utilizarea într-o măsură mai mare a metodelor active de instruire ; selecționarea lectorilor după calitatea materialului și a expunerii etc. În vederea realizării acestor obiective se vor întocmi metodologii corespunzătoare specificului M.I.M. privind : determinarea cerințelor generale și individuale de perfecționare ; evidențele de planificare, organizare, desfășurare și urmărire a activității de perfecționare ; instruirea la locul de muncă. De asemenea, se va face adaptarea și actualizarea metodologiei M.E.I. pentru atribuții, sarcini, competențe la activitatea de perfecționare, potrivit specificului M.I.M. Îndrumarea metodologică a unităților se va materializa prin realizarea a circa 200 om-zile deplasări.

ing. Constantin POPESCU
directorul Centrului de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din industria metalurgică — Ministerul Industriei Metalurgice

1. Centrul special de perfecționare al MICMG a fost înființat în anul 1972, ca unitate componentă în cadrul fostei Centrale industriale de automatizări. Activitatea în 1972 a fost concepută și organizată la nivelul potențialului uman și al dotărilor, pe următoarele două direcții : organizarea de programe de perfecționare pentru ingineri și tehnicieni de diverse specialități prioritare în construcția de mașini, folosindu-se baza materială și specialiștii diverselor institute de cercetări ; organizarea unui program de informare în centrale și în marile întreprinderi din construcția de mașini pentru stabilirea cerințelor de perfecționare în vederea realizării programului de perfecționare pe 1973.

2. Programele de perfecționare concepute în anul 1972 și începute în trimestrul IV al anului trecut au următoarea structură. Fiecare program are o durată de 3 pînă la 5 luni, cu două scoateri din producție : una cu o durată de două sătpămîni la începutul perioadei și alta de o săptămînă la sfîrșitul programului. Între cele două scoateri din producție participantul la programul de perfecționare desfășoară studiu individual și întocmește o lucrare personală cu o temă dictată de nevoile întreprinderii. În a doua parte a programului are loc susținerea acestor lucrări. În aceste condiții, finalizarea programelor începute în anul 1972 are loc în trimestrele I și II din 1973. Cu toate acestea putem să vă informăm că la lucrările întocmite pînă în prezent, ca urmare a cunoștințelor noi acumulate la programele de perfecționare de către participanți, au rezultat economii antecalculate de 11 271 540 lei. La acestea se vor mai adăuga și cele rezultate de la lucrările în curs de finalizare.

3. În anul 1972 experții centrului nostru s-au deplasat în două mari întreprinderi unde au acordat asistență pe linia perfecționării. Acțiunile au fost însă limitate, avînd în vedere că cei 4 experți angajați în 1972 aveau numai dorința de a fi experți, ei înșiși neparticipînd la nici un program de instruire.

4. Centrul de perfecționare al MICMG și-a propus ca una din sarcinile de bază ale sale, formarea de instructori necesari acțiunii de perfecționare în întreprinderi. Pe întreg sistemul construcției de mașini sînt necesari circa 2 500 instructori. În trimestrul IV.1972 și trimestrul I.1973, am organizat acțiunea de pregătire a programelor de formare de instructori. Începînd cu trimestrul II al anului 1973 va începe desfășurarea acestor programe. Acțiunea este însă condiționată și de obținerea unui sediu cu un minim de două săli de curs. Anticipăm totuși că în anul 1973 vom forma circa 500 de instructori.

5. Activitatea centrului nostru de perfecționare în anul 1972 s-a împărțit în două direcții : a) perfecționarea cadrelor prin cursurile organizate de centru în colaborare cu institutele de cercetare și Institutul Politehnic-București ; cursuri pentru ingineri sudori la CSIO-Timișoara ; cursuri pentru ingineri turnători și tratamentiști la ICTCM-București ; cursuri pentru ingineri electrotehnicieni și electroniști la ICPE-București ; cursuri pentru ingineri tehnologi în construcția de mașini la Institutul Politehnic București. b) Cursul de formare pentru analiști și programatori în sistemul de prelucrare automată a datelor — curs ținut de experții Centrului special de perfecționare a cadrelor, organizat în colaborare cu specialiștii din MICMG.

6. Pentru sporirea contribuției centrului nostru la organizarea și desfășurarea activității de perfecționare din unitățile industriei construcției de mașini, am preconizat o serie de măsuri : elaborarea unui sistem îmbunătățit de perfecționare a pregătirii profesionale a muncitorilor din meseriile de bază prin forma „instruire la locul de muncă sub controlul șefului direct" ; perfecționarea cadrelor de conducere (șefi secții și servicii, ingineri principali, maiștri principali) cu tehnici și metode de conducere și, în același timp, ca o noutate, formarea lor ca instructori de perfecționare ; organizarea, în colaborare cu Academia „Ștefan Gheorghiu", a unor programe de perfecționare a experților centrului. În afară de acestea, pentru ca activitatea centrului să fie mai eficientă, trebuie rezolvate și următoarele probleme : posibilitatea ca centrul să fie aprovizionat prin Ministerul Educației și Învățămîntului cu diverse materiale și aparatură necesară procesului de instruire ; găsirea unei soluții de cointeresare a colaboratorilor externi ai centrului ; îmbunătățirea sistemului de încadrare și salarizare a experților care au salarii inferioare celor pe care trebuie să-i instruiască ; redactarea unor instrucțiuni de aplicare a Legii nr. 2/1971, care să lămurească drepturile și îndatoririle întreprinderilor, ale participanților la programe de instruire, și alte amănunte care, în prezent, sînt rezolvate de către centre, după cum gîndește fiecare, fără a avea o bază legală și o metodologie unitară.

ing. Octavian TOMA
directorul Centrului special de perfecționare a cadrelor
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele

ORGANIZAREA PREGĂTIRII CADRELOR DE CONDUCERE ÎN UNELE ȚĂRI SOCIALISTE

PUBLICAȚIA cehoslovacă „Moderni rizeni", evidențiind progresele făcute în domeniul pregătirii cadrelor, arată că în țările socialiste din Europa funcționează în prezent sisteme naționale centrale unice de pregătire și perfecționare, obligatorii pentru toate cadrele de conducere de la toate nivelele. Rolul conducător în această acțiune îl au partidele comuniste din fiecare țară, ceea ce reiese și din faptul că instituțiile sau centrele care se ocupă de pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, din punct de vedere organizatoric, sînt subordonate organelor superioare de partid și de stat.

Astfel în U.R.S.S., de pregătirea cadrelor se ocupă Institutul Conducerii Economiei Naționale subordonat Comitetului de Stat pentru Știință și Tehnică de pe lîngă Consiliul de Miniștri. În R.D.G. această misiune este încredințată Institutului Central pentru Conducere — subordonat direct C.C. al P.S.U.G. În Polonia, funcționează Centrul pentru Perfecționarea Cadrelor de Conducere subordonat Consiliului de Miniștri, iar în Ungaria — Centrul pentru Pregătirea Cadrelor de pe lîngă Ministerul Muncii. În Bulgaria a luat ființă, în acest scop, Academia de Științe Sociale și Conducere Socială, subordonată direct C.C. a P.C.B. Academia cuprinde toate instituțiile de pregătire și centrele de cercetare în problema de cadre și răspunde de pregătirea tuturor cadrelor de conducere din țară.

În Cehoslovacia de aceste probleme se ocupă Institutul de conducere de pe lîngă C.C. al P.C.C.S.

Pregătirea și perfecționarea cadrelor este concepută ca un proces permanent. Ea se face planificat, cu o anumită periodicitate, în concordanță cu planurile de dezvoltare în perspectivă. Se urmărește introducerea formelor de pregătire cu durată mai mare, renunțarea la formele școlărești de pregătire, aplicîndu-se metode active, adecuate caracterului muncii cadrelor și scopului urmărit.

Potrivit publicației amintite, determinarea cît mai corectă a cunoștințelor necesare de care vor avea nevoie cadrele de conducere viitoare, sporirea numărului de lectori și instructori, dotarea cu manuale și material didactic, constituie principalele mijloace pentru dezvoltarea activității de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat.

VITRINA CU CĂRȚI

- Maria Popescu, **Conducere, participare, conștiință,** Ed. Academiei, București, 1973, 242 pag. Studiu asupra participării muncitorilor la conducerea întreprinderii socialiste : factorii obiectivi, modalitățile și structurile participării.
- Paul Constantin, **Industrial Design,** Ed. Meridiane, București, 1973, 144 pag. (colecția „Curente și sinteze"), 11 lei. Preistoria, istoria și unele probleme actuale ale designului, cum sînt : criza funcționalismului industrial, designul în societatea socialistă, designul și viitorul.
- G. I. Kiperman, **Soverșenstvovanie pokazatelei statistiki promișlennosti** (Perfecționarea indicatorilor statistici în industrie), Moscova, Ed. Statistika, 208 pag. Sînt tratate probleme ca : premisele statisticii în industrie, perfecționarea indicatorilor naturali și valorici, noi metode de apreciere și analiză a îndeplinirii planului de muncă și salarii ș.a.
- R. U. Ayres, **Prévision technologique et planification à long terme** (Previziunea tehnologică și planificarea pe termen lung), Paris, Ed. Hommes et Techniques, 1972, 216 pag. Principii și metode de orientare a cercetării și dezvoltării spre domeniile cele mai promițătoare. Previziunea tehnologică ca instrument indispensabil deciziilor de investiții pe termen lung și mediu.

Integrarea invăţămint — cercetare — producţie

FORMAREA DE SPECIALIŞTI PRIN PRACTICĂ PENTRU PRACTICĂ

*ÎNTR-UN articol anterior *) anticipam prezentarea unui experiment organizat de către Laboratorul de conducere a unităţilor industriale din Academia de Studii Economice-Bucureşti în cadrul acţiunii de integrare a învăţămîntului superior economic cu cercetarea şi producţia. Iată, succint, principalele elemente definitorii ale acestui experiment, care pot prezenta interes şi pentru alte laboratoare din instituţiile de învăţămînt superior economic.*

Componente

Cele patru unităţi cuprinse în integrare, cu care, pentru început, s-au încheiat convenţii-cadru de lungă durată (cinci ani), un protocol de colaborare, precum şi un contract de cercetare, activează în ramuri diferite de activitate. În timp ce Fabrica de maşini-unelte şi agregate (F.M.U.A.) face parte din industria constructoare de maşini de serie mică şi unicate, avînd o producţie foarte complexă (circa 25 000 repere pe fluxul de fabricaţie), Uzina de anvelope „Danubiana", ca şi Uzina de lacuri şi vopsele „Policolor", reprezintă două subramuri ale industriei chimice, cu o producţie de serie mare şi cu procese tehnologice diferite, iar Institutul de proiectări al Industriei Uşoare (I.P.I.U.), în afara faptului că se referă la o altă ramură industrială decît cele menţionate, are şi o activitate specifică, deosebit de importantă pentru tipul de integrare ce-l preconizăm.

Natura diferită a unităţilor cuprinse în integrare lărgeşte posibilităţile de investigare, permite experimentarea aceloraşi principii şi metode de conducere în condiţii diferite, ceea ce solicită adaptarea acestora la specific, înlăturînd pericolul unilateralităţii şi şablonismului.

În integrare sînt cuprinşi circa 150 de studenţi din anul II, III şi IV de la Facultatea de economie a producţiei, din A.S.E. şi Facultatea de filozofie de la Universitatea Bucureşti. Conducerea acţiunii de integrare este asigurată de 14 cadre didactice şi cercetători, făcînd parte din catedra de conducere, organizare şi planificare, catedra de eficienţa economică a investiţiilor şi fondurilor fixe, ambele din A.S.E., catedra de filosofie de la Universitatea Bucureşti şi Centrul de cercetări sociologice al municipiului Bucureşti. În integrare sînt incluşi şi 10 specialişti, reprezentanţi ai întreprinderilor integrate şi din alte întreprinderi.

Precum se vede, în acest fel se asigură caracterul interdisciplinar al acţiunii. Componenţa studenţilor asigură continuitatea acţiunii de integrare, deoarece studenţii din anul II şi III, care au ponderea cea mai mare, vor putea fi prinşi în această acţiune timp de circa 2 ani şi jumătate. În viitorul apropiat, caracterul interdisciplinar şi intercatedre va fi amplificat prin includerea unui număr de studenţi şi cadre didactice de la Facultatea de cibernetică.

Trebuie menţionat că tezele de doctorat a trei cadre didactice se referă la unităţile integrate şi la ramurile din care acestea fac parte, iar alte patru teze folosesc aceste unităţi ca domenii de referinţă pentru fundamentarea concluziilor la care vor ajunge. Restul cadrelor didactice, cercetătorilor şi specialiştilor au, de asemenea, ca teme de cercetare, probleme privind întreprinderile integrate.

Subliniem şi faptul că mulţi dintre studenţii cuprinşi în acţiune îşi elaborează proiectele de diplome pe teme din activitatea unităţilor integrate.

Obiective

În realizarea integrării învăţămînt — cercetare — producţie pe care o experimentăm, ne-am propus următoarele obiective:

• participarea directă, efectivă a cadrelor didactice, cercetătorilor şi studenţilor din cadrul Laboratorului de conducere a unităţilor industriale, la activitatea întreprinderilor integrate pentru a le sprijini în **realizarea sarcinilor planificate şi a contribui la reducerea cheltuielilor şi sporirea eficienţei lor economice**;

• crearea posibilităţilor ca, încă din timpul anilor de învăţămînt, studenţii să-şi însuşească temeinic şi să rezolve probleme ale viitoarei lor profesiuni, **însuşindu-şi, totodată, una sau mai multe din meseriile de nivel mediu cu caracter de execuţie** (planificator, contabil, statistician etc.) potrivit specificului specialităţii. Însuşirea unor astfel de meserii, a căror pregătire o asigură liceele economice şi cursurile postliceale, constituie — după părerea noastră — o condiţie a eficacităţii activităţii de concepţie pe care un economist trebuie să o desfăşoare;

• **formarea studenţilor ca cercetători,** obişnuindu-i încă din facultate cu metodele de investigare ştiinţifică, îndeosebi **în domeniul aplicativ,** cu efectuarea de analize complexe şi aprofundate ale situaţiei economice în care se găseşte o unitate, în comparaţie cu altele, cu deprinderea de a descoperi lipsuri, dificultăţi, modalităţi de înlăturare, de a depista noi soluţii mai eficiente de rezolvare a problemelor în unităţile integrate.

Pregătindu-i **pentru practică şi prin intermediul practicii,** integrarea pe care o experimentăm constituie, totodată, un mijloc de educare a studenţilor în spiritul disciplinei muncii, pregăteşte studentul, viitor economist, să se adapteze mai repede şi cu mai mare eficienţă la locul de muncă la care va fi repartizat.

Acţiuni

Pentru realizarea acestor obiective, în cadrul experimentului s-au iniţiat, sînt în curs de desfăşurare sau urmează să se înceapă următoarele acţiuni:

— cunoaşterea complexă şi aprofundată a unităţilor cuprinse în integrare, din punct de vedere al tehnologiei de fabricaţie, al organizării conducerii, producţiei şi muncii, al planificării şi programării activităţilor, al gestiunii şi administrării lor. De asemenea, se prevede ca studenţii să cunoască lucrările de bază ce se execută în compartimentele unde vor lucra în viitor ca economişti şi să participe efectiv la aceste lucrări;

— organizarea unor cercetări documentare în problemele de conducere, cu accent deosebit asupra metodelor şi tehnicilor moderne de planificare, organizare, şi gestiune, precum şi în cele ale metodelor de programare, evidenţă, urmărire şi analiză a costurilor de producţie, crearea unui nucleu de cercetări documentare în domeniul metodei analizei valorii etc.

— efectuarea în colective complexe (cadre didactice, studenţi şi specialişti) a unor cercetări originale, cu caracter aplicativ, privind perfecţionarea conducerii operative în întreprinderile integrate, îndeosebi calculul, planificarea şi urmărirea costurilor de producţie, precum şi aplicarea rezultatelor cercetărilor în vederea sporirii eficienţei economice;

— însuşirea metodologiei şi tehnicilor de bază privind elaborarea strategiilor de dezvoltare în unităţile integrate în vederea optimizării conducerii previzionale;

— însuşirea metodelor şi tehnicilor psihosociologice şi participarea studenţilor la efectuarea unor sondaje privind perfecţionarea stilului de conducere şi cunoaşterea mentalităţii tehnico-ştiinţifice în întreprinderile integrate;

— organizarea schimbului reciproc de activităţi între Laboratorul de conducere şi unităţile integrate; difuzarea cunoştinţelor ştiinţifice la salariaţii din întreprinderile integrate prin lecţii, dezbateri şi participarea unor specialişti din aceste întreprinderi la activităţi didactice.

Rezultate

Enumerăm cîteva din rezultatele mai semnificative obţinute pînă acum în acţiunea de integrare întreprinsă.

La cererea întreprinderilor integrate, s-au elaborat două studii şi instrucţiuni de aplicare: unul priveşte organizarea fabricaţiei de piese în loturi economice constante (F.M.U.A.), iar celălalt — studiul general al metodelor de gestiune, posibile a fi aplicate la Uzina „Danubiana".

Studenţii cuprinşi în integrare, sub îndrumarea cadrelor didactice, au deschis pînă acum 16 mii fişe şi au stabilit loturi economice constante la un număr de peste 6000 repere, pentru a pregăti testarea şi implementarea organizării fabricaţiei de piese în loturi economice constante.

În domeniul cercetărilor documentare, prin efortul studenţilor, al cadrelor didactice şi al unor specialişti şi cu ajutorul unora dintre unităţile cuprinse în integrare, s-au întocmit pînă acum cinci volume de cercetări documentare, în care sînt prezentate lucrări importante din literatura de specialitate străină, din limbile: rusă, engleză, germană, franceză, cehă, poloneză ş.a.; s-au tradus, de asemenea în mod selectiv, unele cărţi de bază în domeniul conducerii, a metodelor şi tehnicilor de conducere; s-a format un prim nucleu de studiere a metodei analizei valorii, stabilindu-se o primă listă bibliografică şi traducîndu-se cărţile de bază în acest domeniu.

Menţionăm că o parte din volumele de cercetări documentare au şi fost distribuite întreprinderilor, ca şi unor catedre din A.S.E., facultăţilor din ţară şi institutelor tehnice.

În concluzie, rezultatele obţinute îndreptăţesc speranţa că obiectivele propuse se vor realiza şi greutăţile care mai persistă (dispersarea cadrelor didactice în prea multe activităţi, lipsa de utilizare a cadrelor din întreprinderi), vor fi înlăturate.

prof. univ. dr. Constantin PINTILIE

UN STUDIU DESPRE ROLUL ECONOMISTULUI ŞI PREGĂTIREA ACESTUIA ÎN DIVERSE ŢĂRI

LA NIVELUL EXIGENŢELOR LUMII CONTEMPORANE (II)

Profilul institutelor de invăţămint superior economic

DE PROFILUL pregătirii economiştilor este strîns legat şi profilul institutelor de învăţămînt superior. Institutele economice de profil îngust, în condiţiile actuale, sînt inacceptabile, atît din punct de vedere metodologic, cît şi din punct de vedere economic.

În condiţiile actuale este deosebit de important **să crească nivelul de pregătire al economiştilor de sinteză pentru organele de planificare, de finanţe-credit, statistică, aprovizionare.** Pregătirea lor poate şi trebuie înfăptuită numai în marile institute de economie cu pro**fil larg,** la catedre bine dotate, cu o bază de laboratoare pe probleme economice în toate ramurile principale ale economiei naţionale, care dispun de un aparat calificat de cadre didactice pe cicluri matematice şi tehnologice, precum şi de maşini de calcul moderne.

În legătură cu aceasta, se poate remarca faptul că şi în ţările capitaliste **pregătirea economiştilor se desfăşoară în prezent cu precădere în institutele cu multe ramuri, de tipul universităţilor.** Ponderea universităţilor şi institutelor de economie în pregătirea economiştilor reprezintă: în Belgia, Italia, Spania, Olanda, — 100%, în R.F.G. — 90,4%, în Austria şi Danemarca — 63%.

O altă problemă importantă de care depinde în mod esenţial calitatea pregătirii economiştilor este problema modelului de calificare a economistului. Aici este vorba nu numai de structura şi caracterul cunoştinţelor necesare specialistului, ci şi de complexul de calităţi profesionale, deprinderi etc.

Încercarea de a imprima economistului, spre deosebire de inginer sau pedagog, anumite trăsături şi calităţi proprii numai lui a fost făcută pe plan general de profesorii A. M. Birman şi S. E. Kameniţer, de un grup de oameni de ştiinţă de la Institutul de finanţe din Leningrad precum şi de alţi specialişti. Această încercare s-a făcut şi în străinătate — în Polonia, S.U.A., Anglia şi Franţa.

Întrebarea **„ce este economistul"** l-a preocupat şi pe D. Keynes. El scria la timpul său că „economistul este om de stat, filozof, matematician şi istoric", că... „el trebuie să înţeleagă simbolurile, să analizeze atît abstractul cît şi concretul, să studieze trecutul şi să prevadă viitorul".

În 1969 a fost publicat un studiu special al profesorului Reiner de la Universitatea Manchester cu privire la pregătirea economiştilor în Europa, arătînd că **economistul nu este acel care consideră ştiinţa economică drept o totalitate de adevăruri, ci cel care o consideră un mijloc de descoperire a unui adevăr concret.**

Ce studiază economistul?

DUPĂ părerea noastră economistul este spe**cialistul de profil larg pregătit pentru a lucra în sfera conducerii economiei naţionale, a ramurii sau a întreprinderii, înarmat cu o profundă pregătire marxist-leninistă metodologică, stăpînind la perfecţiune legile dezvoltării economice, metodele şi formele organizatorice de reglementare a proceselor economice, un bun cunoscător al metodei de analiză cantitativă, de modelare matematică, avînd o suficientă pregătire tehnologică şi cunoştinţe speciale pentru îndeplinirea unei anumite funcţii în activitatea economică.** La Institutul de finanţe din Leningrad, la baza procesului de învăţămînt din 5 cicluri cuprinzînd 32—34 discipline de învăţămînt, stă tocmai această definiţie.

Ciclul **pregătirii metodologice** (19% din timpul de studiu) constă din 8—9 discipline de studiu şi se bazează pe studierea teoriei marxist-leniniste, adică a legilor dezvoltării sociale. El educă la economist concepţia marxist-leninistă şi creează baza întregii lui pregătiri. Ciclul **pregătirii economice generale** (28% din timpul de studiu) constă din 7—8 discipline de studiu, bazat pe studierea sistemului reproducţiei socialiste, a legăturilor între ramuri şi a mecanismului de conducere a economiei şi este menit să formeze la viitorul specialist gîndirea economică. Ciclul **pregătirii matematice** (15% din timpul de studiu) se bazează pe studierea metodelor, măsurărilor cantitative ale proceselor economice cu ajutorul maşinilor moderne de calculat şi este menit să-i dea economistului o cultură matematică. Ciclul cuprinde 5 discipline de studiu. Ciclul **pregătirii tehnologice** (12% din timpul de studiu) îşi propune studierea tendinţelor progresului tehnic, a procedeelor tehnologice cu caracter de masă şi a metodelor de apreciere a eficienţei lor economice. Ciclul cuprinde 2—3 discipline de studiu. Ciclul **pregătirii economice de specialite** (24% din timpul de studiu) este subordonat studierii funcţiilor concrete ale activităţii economice. Se urmăreşte formarea deprinderilor de a aprecia situaţiile reale, rezolvarea unor probleme economice practice.

Întreaga schemă este destinată să unifice planurile de învăţămînt în domeniul pregătirii metodologice general-economice, matematice şi tehnologice la zeci de specialişti în decurs de 5 semestre din 10. După cum a arătat experienţa, unificarea reduce considerabil volumul de muncă al procesului de învăţămînt şi sporeşte considerabil nivelul teoretic al predării, întrucît specializarea îngustă a catedrelor este completată prin cursuri generale pe facultate.

Pentru comparaţie prezentăm mai jos date cu privire la structura planurilor de învăţămînt în institutele de profil asemănător din alte ţări. De pildă **în Institutul Tehnologic din Massachusetts din S.U.A. planurile de învăţămînt la specialităţile economist în domeniul organizării producţiei, avînd în total 120 de discipline şi volumul mediu al unui curs de 45 de ore, are următoarea structură: din suma totală a orelor de studiu (6 000 de ore = 100%) ciclul disciplinelor umaniste şi sociale reprezintă 23—25%, al celor de economie generală şi matematică — 35—37%, ciclul disciplinelor tehnologice inginereşti şi de calcul grafic — 15% al celor speciale, la alegere — 25%.**

În ceea ce priveşte structura planurilor de învăţămînt de la institutele şi facultăţile economice europene, ele au o clasificare şi o corelaţie a ciclurilor oarecum diferite. Cu toate acestea şi pentru ele este caracteristică extinderea profilului de pregătire. Pentru 3 specialităţi cu caracter de masă: economist în industrie, economist în comerţ şi „macroeconomist", în ţările Europei occidentale a fost acceptată următoarea structură a planurilor de învăţămînt. În şcoala superioară de ştiinţe economice din Rotterdam, unul din cele mai prestigioase institute economice (specialitatea economie generală), **ciclul de ştiinţe economice generale reprezintă 40%, economia întreprinderilor 20%, ştiinţe matematice 12%, discipline la alegere 28%.** În universităţile din R.F.G. (specialitatea macroeconomist) **disciplinele economice generale reprezintă 35%, cele matematice 10%, economia întreprinderilor 13%, disciplinele la alegere 5%, alte ştiinţe 37%.** În universităţile din Franţa (specialitatea — economie generală) **ciclul disciplinelor de economie generală — 42%, economia întreprinderilor 7%, matematica 11%, alte discipline 39%.**

Institutele din ţările menţionate nu se tem să suprasatureze planurile de învăţămînt cu disciplinele fundamentale de economie generală, iar specializarea economiştilor nu este îngustă, pregătirea pe ramuri înfăptuindu-se la locul de muncă.

În ultimii ani, studenţii de la Institutul de economia finanţelor din Leningrad au început să studieze circa 10 discpiline noi: modelarea economică, analiza economică şi prognozarea, ergonomia, conducerea producţiei, cibernetica economică, economia cercetărilor ştiinţifice, reglementarea economică a calităţii producţiei, organizarea muncii de conducere etc. Au fost create catedre corespunzătoare, a fost redistribuită balanţa de timp de studiu, s-au redus cursurile descriptiviste.

Laboratoare, forme active, practice de pregătire

ÎN DOMENIUL activităţii ştiinţific-metodice, cadrele didactice de la Institutul de economia finanţelor din Leningrad au ajuns la concluzia că formele pasive ale procesului de învăţămînt, precumpănirea lecţiilor şi seminariilor chiar sub conducerea unor profesori de înaltă calificare — nu mai sînt suficiente. De aceea o pondere importantă din timpul de muncă a fost afectată lucrărilor în laborator şi celor practice. Formele active — lucrările practice, jocurile economice — au necesitat crearea unor laboratoare bine utilate. Pentru intensificarea procesului de învăţămînt au fost create 5 cabinete pentru studiul programării cu 3 seturi complete de maşini didactice unde îşi desfăşoară activitatea 12 catedre ale institutului. A fost creată o bibliotecă de programe pentru aceste cabinete şi un catalog cu 300 de filme şi diafilme. Experienţa învăţămîntului bazat pe metoda programării asigură cel mai bun autocontrol la verificarea cunoştinţelor, reduce considerabil consumul de timp pentru seminarii şi lucrări de control şi, ceea ce este mai important, disciplinează catedrele şi cadrele didactice, necesită programe precis elaborate, funcţionale, pe baza testelor.

În final autorul se ocupă de problemele dezvoltării bazei de cercetare ştiinţifică a institutelor economice, subliniindu-se necesitatea creării unor complexe ştiinţifico-didactice şi a unei baze proprii de cercetare pentru fiecare specialitate.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XVI)

(urmare din numărul precedent)

DEZVOLTÎND în ritmuri atît de înalte industria chimică și dobîndind succese importante pe linia cercetărilor științifice și tehnice, România constituie astăzi un prețios și căutat partener pentru adîncirea și perfecționarea colaborării și cooperării, atît pentru țările socialiste, cît și pentru celelalte țări ale lumii.

Ca urmare a interesului manifestat atît de România, cît și de **Uniunea Sovietică**, între aceste două țări s-au și încheiat o serie de acțiuni concrete de colaborare și cooperare în domeniul industriei chimice. Dintre acestea se pot evidenția contractele încheiate privind livrarea din U.R.S.S. de utilaje și acordarea de asistență tehnică pentru construirea în România a unor obiective importante din industria chimică cum ar fi, o instalație de cauciuc izoprenic, o instalație de sodă calcinată, o altă instalație de ciclohexanonă, precum și o instalație de captan. De asemenea, o importanță deosebită pentru dezvoltarea colaborării dintre ambele țări o are încheierea contractului privind livrarea din Uniunea Sovietică de utilaje și acordarea de asistență tehnică pentru construirea în România a unor obiective din industria celulozei și hîrtiei, o linie tehnologică pentru producția cartonului de ambalaj, precum și o linie tehnologică pentru obținerea celulozei.

În cadrul colaborării cu **Republica Populară Polonă** s-a convenit o importantă acțiune de specializare și asigurare reciprocă pe lungă durată prin care România livrează Poloniei fibre poliacrilnitrilice, primind în contrapartidă polipropilenă. Cu **Republica Socialistă Federativă Iugoslavia** s-a încheiat o convenție de cooperare pe termen lung, în domeniul petrochimiei, privind dezvoltarea capacității de producție a instalației de la Pancevo în R.S.F.I., în scopul utilizării în cele două țări a principalelor produse — etilenă și propilenă.

În cadrul creditului pe termen lung, fără dobîndă acordat de **Republica Populară Chineză**, România va obține unele instalații pentru industria chimică, beneficiind totodată de asistență tehnică pentru punerea în funcțiune a acestora. Colaborarea cu **Republica Populară Democrată Coreeană** se desfășoară în special în legătură cu livrarea de către R.S. România a instalației complexe pentru fabricarea fibrelor poliacrilnitrilice precum și acordarea asistenței tehnice pentru punerea în funcțiune a instalației.

Schimburile de sortimente de celuloză și hîrtie efectuate de R.S. România cu celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R., convenite pe perioade cincinale constituie un mijloc eficace pentru asigurarea necesarului fiecărei țări socialiste cu sortimentele respective și totodată conduc la o mărire a rentabilității economice a producției.

În același timp, organele și organizațiile de specialitate din țara noastră, desfășoară o largă activitate în vederea convenirii unor alte acțiuni concrete de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste. Astfel, sînt în stadiu avansat de finalizare o serie de importante acțiuni de cooperare cu **Uniunea Sovietică** prin care se are în vedere participarea U.R.S.S. și acordarea de asistență tehnică la construirea în România a unor capacități de produse sodice, precum și a unor instalații pentru fabricarea de produse petrochimice, adîncirea specializării și cooperării în producția de fire și fibre chimice, precum și de articole tehnice de cauciuc etc.

În cadrul dezvoltării colaborării cu **R.S.F. Iugoslavia**, se duc în prezent tratative în vederea cooperării și specializării pe termen lung în producția de pesticide, examinîndu-se, de asemenea, posibilitatea participării României la construirea unei rafinării de țiței (în Macedonia), precum și construirea de instalații chimice și petrochimice.

Foarte bogată este, de asemenea, agenda, problemelor de examinat în direcția adîncirii și perfecționării specializării cooperării și specializării în domeniul industriei chimice între România și **Ungaria**. În acest sens, se examinează posibilitatea realizării unei colaborări în vederea dezvoltării capacităților de producție din România pentru producția de stiren, fenol și negru de fum activ în scopul livrării acestor produse în Ungaria în contrapartidă cu materii prime și etilenă. Totodată, se examinează posibilitatea realizării cooperării în fabricarea în țara noastră a unor produse chimice bazate pe acidul cianhidric, în contrapartidă cu produse de valoare economică similară. Se remarcă, totodată, faptul că organizațiile de specialitate din cele două țări examinează posibilitatea specializării și cooperării lor în domeniul pesticidelor, a fibrelor chimice, maselor plastice, produselor de cauciuc, detergenților și medicamentelor.

În activitatea de colaborare cu **R.D. Germană** reține atenția examinarea posibilităților de realizare în România a unei instalații pentru fabricarea glicerinei, precum și a unor acțiuni de cooperare și specializare în fabricarea unor produse chimice de mic tonaj ca reactivi, coloranți organici etc. În cadrul dezvoltării colaborării cu **Cehoslovacia** se examinează acțiuni privind cooperarea și specializarea în fabricarea de pesticide, auxiliari pentru industria cauciucului, auxiliari textili și de pielărie, produse farmaceutice etc.

Organele și organizațiile de resort din țara noastră examinează împreună cu cele similare din **Polonia** posibilitatea concretizării unor acțiuni de cooperare privind participarea părții polone la specializarea în fabricarea antidăunătorilor sau altor produse chimice de mic tonaj ca diverșii auxiliari, produse farmaceutice etc., precum și pentru producția unor utilaje și piese de schimb necesare industriei chimice ca pompe și armături, aparatură de măsură și control ș.a.

Cu **Bulgaria** sînt în curs de concretizare acțiuni de cooperare și specializare în producția de medicamente, anvelope, lacuri și vopsele, precum și examinarea realizării unor capacități de producție în domeniul petrochimiei în vederea asigurării necesarului celor două țări.

În cadrul acțiunilor de cooperare aflate într-un stadiu mai avansat de examinare, rețin, de asemenea, atenția tratativele care se desfășoară în vederea livrării din România în **Republica Populară Democrată Coreeană** a unor utilaje complexe pentru fabricarea vitaminei C.

Este desigur important de subliniat și faptul că în prezent, se examinează posibilitatea realizării prin cooperare în Republica Socialistă România a unor capacități pentru producția de cauciuc poliizoprenic în raport cu materia primă furnizată de Bulgaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Polonia și Ungaria.

Se poate evidenția, de asemenea, faptul că în cadrul colaborării bilaterale cu țările socialiste, România promovează și cooperarea în producție, pentru realizarea de obiective chimice și petrochimice în alte state ale lumii.

Odată cu adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării și specializării în producție țările socialiste dezvoltă și o susținută activitate de colaborare și cooperare științifică și tehnică. În acest sens pot fi date ca exemplu o serie de acorduri, aranjamente și înțelegeri directe intervenite între organele centrale și institutele de cercetări și proiectări din țara noastră cu instituții similare din țările partenere, cum ar fi acordul de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică încheiat între Ministerul Industriei Chimice din România și organul corespunzător din Ungaria, aranjamentul încheiat între Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie din țara noastră și Ministerul pentru Știință și Tehnică al R. D. Germane, sau înțelegerile perfectate între Grupul industrial petrochimic Ploiești, Combinatul chimic Craiova, Centrala industrială de fibre chimice Săvinești, Institutul de proiectări chimice București ori Institutul de cercetări „Chimigaz" Mediaș, cu întreprinderi și institute similare din R. D. Germană, înțelegerea de colaborare directă dintre Grupul industrial de lacuri și vopsele din București și Uzinele de chimie industrială din Pardubice — Cehoslovacia.

De asemenea, în cele treisprezece comisii și subcomisii mixte de colaborare tehnico-științifică pe care România le are constituite cu toate țările socialiste sînt frecvente acțiunile de colaborare în domeniul chimiei, temele respective constînd, atît din livrări reciproce de documentații, cît și din schimburi de experiență, vizite de documentare etc.

PARALEL cu participarea sa tot mai intensă la dezvoltarea cooperării și specializării bilaterale cu celelalte țări socialiste, România participă activ la procesul de adîncire a diviziunii internaționale socialiste a muncii, la perfecționarea dezvoltării în continuare în cadru multilateral, a colaborării dintre țările socialiste. Legat de aceasta se poate sublinia că România participă la toate convențiile de colaborare multilaterală încheiate pînă în prezent în domeniul industriei chimice, ale căror scopuri corespund intereselor țării noastre. În acest sens se poate da ca exemplu convenția multilaterală pentru **specializarea și cooperarea în producția unor tipuri de cauciuc sintetic.** Conform prevederilor convenției, părțile contractante își iau obligația de a-și asigura una alteia — pe baza înțelegerii intervenite între ele — tipurile de cauciuc sintetic la care acestea se specializează, pe calea livrărilor de calitatea și la termenele convenite între țările interesate. De asemenea, părțile specializate își iau obligația să îmbunătățească în mod continuu calitatea produselor la care se specializează, ținînd seama de succesele obținute pe plan mondial și de necesitățile părților nespecializate. Prin aceasta se are în vedere că țările care, datorită posibilităților ce li se creează, pe timpul desfășurării prevederilor convenției, au posibilitatea să se specializeze și la alte produse, pot trata cu celelalte țări, în funcție de interesul acestora, noi aspecte ale lărgirii specializării lor. În același timp părțile pot livra produsele la care s-au specializat și unor terțe părți, cu condiția ca aceste livrări să nu se realizeze în detrimentul părților semnatare. În cadrul acestei convenții, România este specializată în producția butadienstirenului cu un conținut de stiren în jur de 27% (Carom 1502).

Prezintă, de asemenea, un interes major și convenția cu privire la **construirea în România**, prin livrări în avans din partea unor alte țări socialiste **a unei instalații pentru fabricarea clorurii de cianuril cristalizate** și livrarea acestui produs țărilor partenere. Această convenție este încheiată de Ministerul Industriei Chimice din România, pe de o parte și, ministerele de resort din Bulgaria, R.D. Germană, Polonia și Ungaria. De menționat că Uniunea Sovietică și Cehoslovacia își manifestă interesul pentru a participa la această convenție. Conform celor convenite se are în vedere construirea pînă în anul 1975 a unei instalații — proprietate a părții române — în cadrul Uzinei de fibre sintetice Săvinești cu o capacitate de șase mii tone clorură de cianuri cristalizată pe an. După intrarea în funcțiune a instalației, România va livra, iar celelalte părți contractante se obligă să primească timp de 10 ani, cantitățile de clorură de cianuril convenite. În situația în care oricare dintre partenerii țării noastre va renunța la primirea cantităților convenite din acest produs, România va livra aceste cantități cu prioritate celorlalte părți contractante, menținîndu-și totodată, dreptul să dispună după aprecierea sa — de cantitățile de clorură de cianuril care depășesc obligațiile de livrare.

În cadrul colaborării multilaterale a țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul industriei chimice, colaborării pe tărîm științific îi revine un rol din ce în ce mai important. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„dezvoltarea ascendentă a industriei noastre chimice impune, de asemenea, extinderea și intensificarea activității de cercetare științifică". 26)**

Ca o formă modernă de colaborare în acest domeniu, putem aminti **centrele coordonatoare** din industria chimică. Printre acestea se pot evidenția cel pentru **elaborarea de noi catalizatori industriali și îmbunătățirea catalizatorilor utilizați în industrie,** care își are sediul la Institutul de cataliză al filialei din Siberia al Academiei de științe a U.R.S.S., cel pentru **sinteza noilor mase plastice și rășini sintetice**, perfecționarea proceselor existente și elaborarea de noi procese de producție, de prelucrare și de extindere a utilizării acestor produse în economia națională, care își are sediul la institutul de cercetări pentru mase plastice din Moscova, precum și centrul coordonator pentru **crearea de noi produse chimice de larg consum**, perfecționarea celor existente și elaborarea de noi procese tehnologice, care își are sediul în R.D. Germană la Berlin.

Conform convențiilor de constituire aceste centre coordonatoare își desfășoară activitatea pe baza unor programe de colaborare. Cercetările științifice și tehnice prevăzute în aceste programe se efectuează de organizațiile naționale ale țărilor participante pe baza unor acorduri încheiate între organizațiile respective ale țărilor. Cheltuielile legate de efectuarea lucrărilor de cercetare științifică, conform programului, le suportă organizațiile naționale ale țărilor care efectuează cercetarea, dacă în acorduri nu se prevede altfel.

Pentru rezolvarea anumitor probleme prevăzute în program, se pot înființa, pe bază de acorduri, laboratoare comune sau colective temporare, în care situație modul de finanțare a lucrărilor se stabilește în acordurile care se încheie, în acest scop, de organele sau organizațiile competente ale țărilor interesate.

Rezultatele cercetărilor științifice și tehnice, obținute în decursul îndeplinirii programelor respective se transmit între organele și organizațiile țărilor în mod gratuit sau — în funcție de înțelegerea intervenită — contra cost.

În scopul coordonării lucrărilor care se efectuează pentru îndeplinirea programelor, părțile contractante convin asupra organizației din cadrul uneia din țările semnatare ale convenției, care urmează să îndeplinească funcția de centru coordonator. Celelalte țări au dreptul de a trimite — pe cheltuiala lor — la sediul centrului coordonator, specialiști pentru a lucra îndeosebi la problemele de sinteză ale lucrărilor rezultate din sarcinile care le revin lor prin program.

Pentru reglementarea problemelor principale legate de îndeplinirea convenției și programului, precum și pentru conducerea generală a activității centrului coordonator, părțile contractante înființează la fiecare din aceste centre, cîte un consiliu științific în care fiecare țară își desemnează reprezentantul său împuternicit.

Consiliul științific al centrului coordonator — în care reprezentantul împuternicit al fiecărei țări are dreptul la un vot și a cărui conducere se realizează, prin rotație, de reprezentanții împuterniciți ai țărilor — examinează și aprobă detalierea programului de cercetare, precum și modificările și completările la program a căror necesitate apare în cursul îndeplinirii acestuia. Totodată, consiliul științific examinează propunerile cu privire la posibilitatea folosirii rezultatelor cercetărilor științifice și tehnice, obținute în cursul realizării programului, examinează concluziile ce rezultă din analizele și prognozele pe diferite probleme, aprobă planurile anuale de lucru, examinează propunerile cu privire la problemele de brevetare, precum și de vînzare și cumpărare a licențelor și know-how, legate de îndeplinirea programului etc.

Desigur că programul fiecărui centru coordonator are o durată limitată de timp, dar el poate fi prelungit — cu acordul părților contractante — pe măsura apariției unor noi probleme, precum și pe măsura lărgirii activității centrului.

În afara centrului coordonator, ca formă de colaborare științifică și tehnică desfășurată în cadru multilateral, țările membre ale C.A.E.R., au mai constituit — pentru a contribui la adîncirea colaborării științifice și tehnice pe anumite probleme din domeniul industriei chimice și unele **consilii de colaborare**, alcătuite, de asemenea, din reprezentanții împuterniciți ai țărilor, cîte unul din fiecare țară. Astfel de consilii au fost constituite în scopul **perfecționării procedeelor existente de producție a monomerilor** pentru cauciucuri sintetice, **dezvoltării tehnologiei de fabricare și îmbunătățirii diferitelor proprietăți ale fibrelor chimice**, precum și în scopul **dezvoltării tehnologiilor de producție și îmbunătățirii proprietății produselor de celuloză și hîrtie.**

Atribuțiile acestor consilii — a căror activitate se bazează, de asemenea, pe dezvoltarea activității de colaborare științifică, în baza unui program — sînt asemănătoare centrelor coordonatoare, cu deosebirea principală că nu au un sediu permanent, acesta schimbîndu-se anual, prin rotație, la un institut din țara al cărui reprezentant împuternicit îndeplinește funcția de președinte al Consiliului.

COLABORAREA, cooperarea și specializarea desfășurată în cadrul multilateral de țările socialiste, prezentată mai sus, este completată cu activitatea dusă de țările socialiste europene care participă la activitatea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în cadrul organizației de colaborare în domeniul producției industriei chimice de mic tonaj (coloranți și semifabricate pentru producția lor, auxiliari pentru industria textilă, de pielărie, de hîrtie etc., mijloace tehnice pentru protecția plantelor etc.). Produsele care fac obiectul colaborării în cadrul „Interchim" prezintă unele particularități: gama lor sortimentală este foarte largă, se folosesc în cantități mici, iar timpul de utilizare pentru unele din acestea este limitat, volumul producției anuale a acestor produse se măsoară, în majoritatea cazurilor, numai în sute sau mii de tone. Odată cu aceasta, produsele chimice de mic tonaj, joacă un rol foarte important în procesele tehnologice pentru fabricarea unor importante produse chimice ca de exemplu cauciucuri sintetice, mase plastice, fibre și fire chimice etc.

Specificul fabricării și folosirii acestor produse chimice de mic tonaj au orientat, din punct de vedere economic, rațiunea de a se organiza colaborarea dintre țările socialiste în acest sector al industriei chimice, în cadru multilateral, prin intermediul unei organizații internaționale de tipul „Interchim"-ului. După cum se arată în convenția de constituire, scopul organizației este acela de a adînci și perfecționa — pe baza liberului consimțămînt și respectării intereselor reciproce — colaborarea economică și tehnico-științifică, în vederea satisfacerii cît mai depline a necesarului tuturor părților contractante în produse chimice de mic tonaj de calitate superioară, prin folosirea avantajelor deviziunii internaționale a muncii.

Activitatea „Interchim"-ului este condusă de un Consiliu în care părțile contractante sînt reprezentate prin delegații, fiecare dintre acestea avînd un singur vot, iar funcția de președinte a Consiliului se îndeplinește prin rotație de conducătorii delegațiilor țărilor. Recomandările și hotărîrile Consiliului se adoptă numai cu acordul părților contractante care și-au declarat interesul în examinarea problemei respective, acestea neextinzîndu-se asupra părților neinteresate.

Dintre atribuțiile mai importante ce revin organizației se pot evidenția cele privitoare la elaborarea de propuneri privind coordonarea planurilor de producție, cooperarea și specializarea pentru produsele care intră în profilul său, pregătirea de propuneri privind livrările reciproce de astfel de produse, elaborarea de considerente privind creșterea permanentă și atingerea celui mai înalt nivel tehnic al producției chimice de mic tonaj, organizarea schimbului de informări tehnico-științifice în problemele producției și utilizării acestor produse, studierea conjuncturii pieței mondiale în vederea folosirii rezultatelor acestor studii la rezolvarea problemelor respective de producție și comerciale etc.

Organul executiv al „Interchim"-ului este **Direcția**, compusă din director, adjuncții săi, și numărul necesar de specialiști numiți dintre cetățenii tuturor părților contractante. Sediul organizației este în R.D. Germană la Halle. În prezent cheltuielile necesare pentru desfășurarea activității organizației sînt suportate de țări, prin participare egală, prevăzîndu-se — prin convenție — ca treptat organizația să treacă la funcționarea pe principiul gestiunii proprii.

Din exemplele date mai sus rezultă că deocamdată pe teritoriul României nu își are sediul nici o organizație internațională sau altă formă multilaterală de colaborare de tipul centrelor coordonatoare ori consiliilor tehnico-științifice ale împuterniciților țărilor. Desigur că nivelul la care a ajuns astăzi industria chimică românească și mai ales avînd în vedere perspectivele de dezvoltare în țara noastră ale acestei importante ramuri industriale, ne îndreptățesc să considerăm necesar și oportun de a participa la procesul de adîncire și perfecționare a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. și pe calea constituirii în România a unora din organizațiile internaționale sau formele multilaterale de colaborare preconizate a se înființa de către aceste țări. Participarea — și pe această cale — a țării noastre la adîncirea și perfecționarea colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., va fi de natură să-i confere posibilitatea concretizării contribuției sale la dezvoltarea industriei chimice în țările participante, la adîncirea diviziunii internaționale socialiste a muncii, precum și la aportul pe care în general colaborarea poate să-l aducă la procesul de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică și tehnico-științifică a statelor partenere.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

26) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, pag. 362, Editura politică, București 1968.

FIȘE

Strategia întreprinderii și piața

● **Revue d'économie politique** (noiembrie — decembrie 1972) publică studiul **Stratégies d'entreprise, structures de marché et controle optimal** (Strategia întreprinderilor, structura pieței și controlul optimal) semnat de Alex. Jaquemin. Autorul schițează un model general dinamic, în care se pornește de la premisa că întreprinderea încearcă să maximizeze valoarea actuală a fluxului profiturilor. În acest context, autorul distinge două tipuri de variabile : unele care caracterizează structura pieței și care sînt variabile de stare și altele ce definesc strategia întreprinderii și care sînt variabile de decizie. Pe această bază este formată o funcție hamiltoniană care, după anumite prelucrări, îl conduce pe autor spre concluzia că, de-a lungul traiectoriei optimale încasările marginale curente sînt inferioare cheltuielilor marginale. Acest lucru, scrie A. J., se explică prin aceea că, în cazul fixării unei strategii, cheltuielile optimale sînt mai mari decît acelea ce corespund modelului static. Apoi, este studiată, cu ajutorul aceluiași model influența politicii fiscale asupra comportării optimale a întreprinderii. Studiul se încheie cu o serie de considerații asupra perspectivelor acestui tip de analiză a strategiei întreprinderii.

Tratat despre forța publicității

● În editura pariziană Dunod a apărut în 1972 cea de-a treia ediție a lucrării lui Robert Leduc **La publicité une force en service de l'entreprise** (Publicitatea, o forță în slujba întreprinderii). În introducere este menționat faptul că primele ediții au cunoscut un deosebit succes încoronat de premiul Academiei de științe comerciale. Autorul urmărește două obiective: să explice mecanismul publicității, locul, logica și rezultatele sale într-o economie de piață și să furnizeze cunoștințe concrete pentru utilizarea cu mai multă eficacitate a acestui instrument.

Urmărind aceste obiective, R.L. subliniază că este vorba de a găsi căi și tehnici noi de comunicație, de vehiculare a mesajelor, lucru devenit absolut necesar în condițiile creșterii tipurilor și sortimentelor fără de care investițiile făcute cu producerea lor sînt supuse unui foarte mare risc. În ceea ce privește pregătirea publicității, respectiv elaborarea politicii publicitare, a bugetului publicitar, a planului publicitar, toate acestea sînt în continuă modernizare, determinate după aprecierea autorului în primul rînd de progresul rapid al tehnicilor publicitare.

Un nou indicator economic

● P. A. Samuelson semnează în revista NEWSWEEK (9 aprilie 1973) articolul **From GNP to NEW** (De la produsul național brut la bunăstarea economică netă). El pornește de la criticile ce se aduc GNP-ului ca măsură reală a bunăstării economice. Spre deosebire de unii critici, el nu propune însă abandonarea acestui indicator, ci o versiune corectă a sa — bunăstarea economică netă (net economic welfare — NEW). În calculul acestui nou indicator urmează să se pornească de la GNP, din care se scade, apoi, „costul" unor aspecte neplăcute ale vieții (poluarea, circulația dificilă pe șosele etc.) și la care se adaugă „valoarea" unor articole pe nedrept excluse (munca gospodinelor, timpul liber etc.). Potrivit unor estimări ale lui W. Nordhaus și J. Tobin, se arată în articol, creșterea NEW-ului este, pentru S.U.A., mai lentă decît aceea a GNP-ului. Autorul constată că, în mod paradoxal, pentru a obține de la un moment dat o creștere mai rapidă a NEW-ului trebuie să se accepte o creștere mai lentă a GNP-ului. Astfel, el apreciază că pentru a se obține o creștere de un sfert de procent a NEW-ului, trebuie să se reducă cu o jumătate de procent creșterea GNP-ului.

creştere economică

FONDUL NAŢIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ (V)

„Fondul naţional de dezvoltare economico-socială constituie o categorie economică, ce exprimă mai corect acea latură a procesului reproducţiei socialiste lărgite care vizează atît înlocuirea mijloacelor de producţie, cît şi dezvoltarea propriu-zisă a economiei... Noţiunea de acumulare poate fi folosită şi în viitor în activităţile noastre, cel puţin în comparaţiile cu ţările care utilizează indicatori avînd un asemenea conţinut".

Dezbatere organizată de Catedra de economie politică a Cabinetului de partid al Municipiului Bucureşti

Prof. univ. dr. **Iulian Văcărel :** Ideile pe care le voi expune în cele ce urmează, nu trebuie interpretate drept concluzii, deşi ele vor încheia această interesantă şi utilă dezbatere. Ca şi în cazul celorlalţi vorbitori, ele vor exprima un punct de vedere personal. În ce mă priveşte, împărtăşesc opinia formulată aici de mai mulţi tovarăşi, potrivit căreia fondul naţional de dezvoltare economico-socială constituie o categorie economică, ce exprimă mai corect acea latură a procesului reproducţiei socialiste lărgite care vizează atît înlocuirea mijloacelor de producţie, cît şi dezvoltarea propriu-zisă a economiei. Această noţiune, după cum se ştie, a fost adoptată de Conferinţa Naţională a partidului nostru din iulie 1972, la propunerea secretarului general al partidului. Ea reflectă mai veridic decît noţiunea de acumulare procesele economice care privesc reproducţia lărgită în condiţiile economiei noastre. Prin aceasta nu vreau să repudiez noţiunea de acumulare. Consider că ea poate fi folosită şi în viitor în activitatea noastră, cel puţin în comparaţiile cu ţările care utilizează indicatori avînd un asemenea conţinut. Nu voi relua multiplele aspecte teoretice la care s-au referit mai mulţi tovarăşi în alocuţiunile rostite, ci mă voi opri numai asupra cîtorva probleme în legătură cu care există păreri controversate.

În legătură cu resursele de constituire a acestui fond, menţionate în Legea finanţelor — partea din venitul naţional destinată dezvoltării, fondul de amortizare şi alte resurse — unii tovarăşi şi-au exprimat anumite rezerve. În ce mă priveşte, nutresc convingerea fermă că, în condiţiile concrete existente în ţara noastră, fondul de amortizare asigură nu numai reproducţia simplă, dar participă în mod nemijlocit şi la reproducţia lărgită.

Aceasta deoarece :

a) fondurile fixe se amortizează pe toată perioada de la punerea lor în funcţiune şi pînă la casare. Duratele normate de serviciu fiind mărimi medii, deseori perioada efectivă de amortizare întrece durata normată de serviciu. Ca urmare, fondul de amortizare astfel constituit depăşeşte valoarea iniţială a fondurilor fixe. În perioada care s-a scurs de la punerea în aplicare a actualului regim de amortizare a fondurilor fixe, amortizarea aferentă fondurilor fixe utilizate după expirarea duratei de serviciu normate a reprezentat valori de ordinul a 12—13% din fondul total de amortizare ;

b) în condiţiile sistemului de preţuri din ţara noastră, valoarea de înlocuire a fondurilor fixe este, de regulă, mai mică decît valoarea iniţială (de inventar) a acestora. Astfel, valorile de înlocuire ale maşinilor de forţă şi utilajelor energetice, ale maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor de lucru, aparatelor şi instalaţiilor de măsurare, control şi reglare, precum şi ale mijloacelor de transport, stabilite cu prilejul ultimei reevaluări a fondurilor fixe, au reprezentat 88,4% faţă de valorile de inventar ale acestora ;

c) în condiţiile progresului tehnic şi ştiinţific, fondurile fixe produse astăzi prezintă performanţe îmbunătăţite faţă de cele realizate cu 5—10 ani în urmă ;

d) din momentul constituirii fondului de amortizare şi pînă la utilizarea acestuia, el se păstrează la bancă şi serveşte ca resursă de creditare a economiei.

Cele arătate pînă aici, constituie o dovadă a faptului că fondul de amortizare dispune de importante potenţe de dezvoltare, contribuind efectiv la asigurarea reproducţiei socialiste lărgite.

Declarîndu-mă adept al concepţiei potrivit căreia fondul de amortizare asigură nu numai reproducţia simplă, dar are o contribuţie importantă şi la reproducţia lărgită, nu mă pot ralia la părerea că acest lucru s-ar datora unor norme de amortizare greşit stabilite.

În anul 1968, la determinarea normelor de amortizare, se ştia cu precizie că fondul anual de amortizare va întrece, cel puţin o anumită perioadă de timp, valoarea fondurilor fixe scoase din uz. Ritmul de înlocuire a fondurilor fixe depinde nu numai de existenţa resurselor financiare necesare (de constituirea fondului de amortizare), dar şi de — şi aceasta în primul rînd — posibilităţile economiei naţionale de producere a maşinilor şi utilajelor respective ori de procurare a acestora din import. Chiar dacă economia nu poate proceda la înlocuirea fizică a fondurilor fixe în ritmul amortizării acestora, este extrem de important de a cuprinde în costuri echivalentul întregii uzuri fizice şi morale suferite, pentru a nu crea o imagine falsă despre preţul de cost al produselor noastre, comparativ cu al celor realizate în alte ţări, şi despre eficienţa activităţii fiecărei ramuri şi subramuri, obţinute în condiţiile actualei revoluţii ştiinţifice şi tehnice.

Cîteva cuvinte despre ceea ce Legea finanţelor numeşte „alte resurse" ale fondului naţional de dezvoltare. Aceste resurse ar putea fi grupate, în funcţie de provenienţă, în resurse interne şi resurse externe. În prima categorie intră încasările din valorificarea fondurilor fixe scoase din uz şi sumele reprezentînd contravaloarea forajului steril. Din cea de-a doua categorie fac parte creditele externe. Resursele interne, citate mai sus, contribuie, în general, cu sume modice la formarea fondului naţional de dezvoltare. Referindu-se la natura (esenţa) lor economică, s-a afirmat aici că resursele din prima categorie reprezintă amortizare sau că se iau în calculul amortizării. **După părerea noastră, sumele obţinute din lichidarea fondurilor fixe nu reprezintă amortizare propriu-zisă,** ci contravaloarea acelei părţi a avuţiei naţionale care îşi schimbă forma individuală de existenţă, ca urmare a casării unor fonduri fixe.

De exemplu, maşinile şi instalaţiile dezafectate, cu excepţia subansamblelor şi pieselor aflate în stare bună care se mai pot utiliza ca atare, se transformă în fier vechi, care merge la oţelării ; clădirile şi construcţiile speciale demolate se transformă în materiale de construcţii recuperate, lemne de foc ş.a.

Sumele incluse în preţul de cost al unor produse ale industriei extractive (ţiţei, gaze, cărbuni, minereuri feroase şi neferoase etc.), pentru recuperarea cheltuielilor aferente forajului steril, se aseamănă, ca mecanism de recuperare, cu amortizarea. Dar, spre deosebire de amortizare, care exprimă partea din valoarea fondurilor fixe transferată asupra produselor pe măsura uzării lor fizice şi morale, sumele pentru recuperarea cheltuielilor cu forajul steril nu se referă la fonduri fixe, pentru că lucrările respective n-au dus la descoperirea unor zăcăminte de substanţe utile, cheltuielile efectuate nu s-au materializat în fonduri fixe, ci în lucrări, am putea spune, ratate din punct de vedere economic. Deoarece „preţul" pe care societatea îl plăteşte pentru descoperirea fiecărei tone (metru cub) de substanţe utile este format din totalitatea cheltuielilor efectuate în acest scop, indiferent dacă lucrările de explorare se soldează cu rezultate pozitive sau negative, în calculul preţului de cost al produselor respective se cuprinde o cotă-parte din cheltuielile aferente forajului steril. Această sumă se depune la bancă şi serveşte ca resursă de finanţare a investiţiilor în ramura respectivă.

Resursele de provenienţă externă — împrumuturile — completează, în anumite condiţii, resursele interne destinate fondului naţional de dezvoltare economico-socială. Există părerea că acestea ar trebui asimilate tot cu venitul naţional şi amortizarea, deoarece ele urmează a se rambursa, practic, din aceste resurse. Această opinie este justă dacă lucrurile se analizează pe o durată mai mare de timp. În practică însă constituirea şi utilizarea fondului naţional de dezvoltare se planifică şi realizează anual.

Examinînd resursele de constituire a acestui fond în fiecare secţiune uzuală de timp — de un an, —, observăm că împrumuturile externe complinesc resursele interne în unii ani şi se restituie în alţi ani tot din resurse interne şi în primul rînd din venitul naţional. Deoarece ţara noastră este, pe de o parte, beneficiară (debitoare) de împrumuturi externe, iar pe de alta, creditoare, în practică se iau în considerare influenţele per sold ale operaţiilor respective cu străinătatea asupra venitului naţional utilizat al fiecărui an.

FONDUL NAŢIONAL de dezvoltare, aşa cum s-a arătat aici, trebuie privit sub dublu aspect : **material şi financiar.** Deoarece la aspectul material s-au referit mai mulţi tovarăşi, eu mă voi opri asupra aspectului financiar. Aceasta, deoarece într-una din luările de cuvînt am sesizat o nuanţă de reproş, dacă se poate spune astfel, în aprecierea potrivit căreia fondul naţional de dezvoltare ar apare, în contextul Legii finanţelor, mult prea fărămiţat, fapt care nu ar fi lipsit de consecinţe negative pentru planificarea şi evidenţierea acestuia.

Fondul naţional de dezvoltare, după cum se arată în Legea finanţelor, este format dintr-un **sistem unitar şi corelat de fonduri băneşti,** şi anume : a) fondul central, b) fondul local, c) fondul propriu al unităţilor economice de stat, d) fondul organizaţiilor cooperatiste şi e) fondurile utilizate de populaţie pentru dezvoltare. Aşadar, avem de-a face cu un **sistem** de fonduri, iar nu cu **un singur fond bănesc** de dezvoltare.

Pluralitatea fondurilor băneşti, destinate dezvoltării este determinată de existenţa mai multor forme de proprietate : socialistă de stat, socialist-cooperatistă şi personală ori individuală a diferitelor categorii ale populaţiei. Deoarece dezvoltarea, sub raport material, se realizează în cadrul unităţilor de stat, al organizaţiilor cooperatiste, cît şi al gospodăriilor populaţiei, este obligatoriu ca constituirea fondurilor băneşti destinate dezvoltării să se realizeze în cadrul tuturor acestor forme de proprietate. În plus, chiar în cadrul proprietăţii de stat se constituie mai multe fonduri băneşti destinate dezvoltării, deoarece dreptul de decizie în materie de investiţii, lărgirea producţiei, dezvoltarea bazei materiale a acţiunilor social-culturale nu este concentrată la un singur organ. Fiind vorba de o ierarhizare a dreptului de a lua decizii, în mod firesc s-au creat mai multe fonduri băneşti cu această destinaţie, în funcţie de treapta pe care se află situat organul de decizie. Astfel, obiectivele care intră în competenţa organelor centrale ale puterii şi administraţiei de stat se finanţează din fondul central — adică din bugetul republican ; cele care sînt de competenţa organelor locale ale puterii şi administraţiei de stat se finanţează din bugetele locale, iar cele care se hotărăsc de centrale şi întreprinderi se finanţează din fondul propriu al acestora.

Faptul că există mai multe fonduri băneşti destinate dezvoltării nu numai că nu exclude, ci, dimpotrivă, obligă la coordonarea şi corelarea acestora. Astfel, apare necesitatea promovării unei **concepţii unitare** în ce priveşte determinarea nevoilor de fonduri pentru investiţii, nivelului optim al stocurilor pentru producţie şi circulaţie, determinarea eficienţei, stabilirea priorităţilor în dirijarea fondurilor, urmărirea realizării obiectivelor ce se finanţează din aceste fonduri etc. Deci, fondurile băneşti destinate dezvoltării constituie părţi componente ale unui tot unitar, ale unui sistem coerent.

Nici în ipoteza în care fondul de dezvoltare s-ar fi constituit în afara bugetului, n-ar fi fost înlăturate neajunsurile arătate mai sus. În plus, s-ar fi ajuns la modificarea (sărăcirea) actualei structuri a bugetului. Practic, s-ar fi întocmit două bugete paralele : un buget al dezvoltării, iar altul al consumului. De asemenea, stabilirea unor venituri cu afectaţie specială atrage după sine reportarea fondurilor respective de la un an la altul, renunţîndu-se astfel la sistemul de gestiune care stă la baza executării planului şi bugetului de stat în ţara noastră.

Fondul propriu al unităţilor economice de stat se constituie în afara bugetului, deoarece acestea fiind organizate pe principiul gestiunii economice au legătură cu bugetul per sold. Din veniturile realizate se varsă la buget numai partea rămasă după acoperirea nevoilor de dezvoltare a centralei şi unităţilor subordonate acesteia. Se primesc de la buget resurse cînd cele proprii nu sînt suficiente pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

Dacă veniturile care servesc la formarea fondului central şi a celui local se despersonalizează, resursele care alimentează fondul propriu al centralelor şi întreprinderilor — prelevările din beneficii, amortizarea ş.a. — îşi păstrează personalitatea. S-a adoptat această soluţie pentru a evita modificarea structurii materiale a fondului de dezvoltare în cursul executării planului : majorarea stocurilor de producţie peste limitele cerute de nevoile reale ale reproducţiei, pe seama resurselor destinate investiţiilor sau efectuarea de investiţii suplimentare — adesea cu afectaţie neproductivă — pe seama reducerii, sub limitele raţionale, a stocurilor pentru producţie etc.

O caracteristică a fondurilor central şi local o constituie faptul că ele nu se constituie pe seama unor venituri cu afectaţie specială, ci pe seama totalităţii veniturilor bugetelor respective, care se despersonalizează.

Afectarea unor venituri bugetare dezvoltării ne-ar obliga la găsirea unor modalităţi de disjungere a diferitelor categorii de resurse băneşti, astfel încît unele să servească pentru alimentarea fondului de dezvoltare, iar altele pentru fondul de consum. Or, raportul dintre aceste fonduri nu este dat o dată pentru totdeauna şi nici resursele lor de alimentare nu au o evoluţie lineară. În aceste condiţii, stabilirea unor venituri cu destinaţie specială pentru dezvoltare ar obliga, pentru satisfacerea nevoilor concrete ale fiecărei perioade, la modificarea continuă a acestora, la efectuarea de regularizări repetate între resursele destinate celor două categorii de fonduri, care se formează în cadrul bugetului, ori de cîte ori resursele afectate unui fond ar fi depăşit necesităţile acestuia, iar resursele planificate ale celuilalt ar fi fost neacoperitoare.

Pentru a asigura un control permanent asupra constituirii şi utilizării fondului de dezvoltare economico-socială, Legea finanţelor statuează că mijloacele băneşti care alcătuiesc fondurile de dezvoltare economico-socială proprietate socialistă se păstrează la instituţiile bancare şi se utilizează, sub controlul acestora, pentru obiectivele şi acţiunile prevăzute în plan, cu respectarea normelor şi normativelor stabilite, potrivit dispoziţiilor legale. Prin urmare, dezvoltarea este riguros dirijată prin plan şi se înfăptuieşte, la unităţile de stat, ca şi la cele cooperatiste, cu respectarea normelor şi normativelor legale, chiar atunci cînd acestea dispun de fonduri proprii.

ÎN CEEA CE priveşte **destinaţia fondului naţional de dezvoltare,** aici s-au făcut o serie de precizări şi s-au ridicat unele probleme extrem de importante.

Astfel, s-a pus problema dacă în cazul în care pentru o destinaţie sau alta s-au afectat, în timpul executării planului, mai mult decît se prevăzuse prin plan şi decît se justifica din punct de vedere economic, această depăşire se mai poate încadra oare în fondul de dezvoltare ? Mai întruneşte ea caracteristicile fondului respectiv, mai îndeplineşte ea acelaşi rol în procesul reproducţiei sociale ?

Evident, stocurile excedentare de materii şi materiale, de produse fără desfacere asigurată, de utilaje nemontate la termen, ca şi investiţiile nepuse în funcţiune la datele planificate, majorează fondul naţional de dezvoltare. Dar această parte a fondului de dezvoltare influenţează negativ eficienţa economică, reduce randamentul acestui fond (se micşorează venitul naţional ce se obţine de pe urma fiecărui leu fond de dezvoltare utilizat), limitează posibilităţile reproducţiei lărgite. Aşadar, această parte a fondului de dezvoltare, care întruchipează imobilizările în valori materiale, se transformă în contrariul său, devine o frînă a dezvoltării economico-sociale şi a ridicării nivelului de trai al populaţiei.

Problema mărimii şi structurii fizice a fondului de dezvoltare prezintă o importanţă capitală pentru creşterea economică.

Astfel, nerealizarea planului de investiţii duce la prelungirea perioadei de imobilizare a fondurilor. Nepunerea în funcţiune la termen a fondurilor fixe, ca şi neatingerea parametrilor proiectaţi, se reflectă negativ în eficienţa cu care este utilizat fondul de dezvoltare. Cu cît este mai scurtă perioada de la atacarea unei investiţii şi pînă cînd aceasta începe să producă la întreaga capacitate şi cu randament maxim, cu atît eficienţa ei este mai ridicată. Despre mijloacele circulante se poate spune acelaşi lucru : cu cît sarcinile de producţie şi desfacere se realizează cu un volum mai mic de fonduri, cu atît eficienţa lor este mai mare.

Imobilizările în valori materiale — investiţii neterminate, în curs şi stocuri de utilaje aduse pe şantiere cu mult înainte de începerea montajului sau în neconcordanţă cu graficul de montaj, stocuri exagerate de materii prime şi materiale pentru producţie, produse fără desfacere asigurată, mărfuri cu desfacere lentă etc. — afectează nu numai eficienţa economică, dar şi echilibrul material, financiar şi monetar. Dacă nu se realizează valorile de întrebuinţare în volumul şi structura care au fost luate în calcul la întocmirea planului, a balanţelor materiale, a balanţei de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei şi a balanţei de plăţi externe, se pot crea abateri de la proporţiile şi ritmurile planificate ; fenomenele mai sus arătate pot duce la disparităţi care, dacă nu sînt corectate la timp, pot produce perturbaţii în mersul normal al economiei. Însăşi puterea de cumpărare a monedei nu este insensibilă la asemenea fenomene. De aci, importanţa nu numai teoretică, dar şi practică a modului cum se planifică şi se utilizează fondul naţional de dezvoltare.

Iată dece personal apreciez că dintre problemele practice legate de fondul naţional de dezvoltare, dimensionarea optimă a acestui fond şi stabilirea unei structuri adecvate fiecărei perioade — cu prilejul întocmirii planului — şi menţinerea nivelurilor, structurilor şi proporţiilor stabilite — în cursul executării planului — constituie sarcini de cea mai mare importanţă, deoarece modul în care ele sînt soluţionate influenţează nu numai prezentul, dar şi viitorul societăţii.

S-a adus în discuţie aici şi părerea dacă în fondul naţional de dezvoltare n-ar trebui să se cuprindă, pe lîngă venitul naţional şi fondul de amortizare, totalitatea fondurilor băneşti temporar disponibile aflate la bănci, fie aparţinînd unităţilor socialiste, fie populaţiei, precum şi orice alte venituri ale statului provenite de la unităţile socialiste sau populaţie şi utilizate în scopul dezvoltării economico-sociale. După opinia noastră, un asemenea mod de abordare a problemei rezultă din neluarea în considerare a celor două forme sub care se prezintă fondul naţional de dezvoltare, şi anume : una materială şi alta financiară, bănească. După cum se ştie, fondului naţional de dezvoltare îi corespunde o anumită structură materială (noi capacităţi de producţie în diverse ramuri ale economiei, creşterea stocurilor de materii pri-

→

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

ELIBERAREA SOCIALĂ ÎN DEZBATERILE DE IDEI ALE PAȘOPTIȘTILOR

> • **Revoluția — ferment stimulator al gîndirii progresiste în cele trei țări române**
>
> • **Un puternic suport științific al idealurilor de dreptate socială și eliberare națională.**

FENOMEN de profundă semnificație în viața poporului nostru, revoluția de la 1848 a avut implicații puternice și în domeniul confruntărilor teoretico-ideologice, iar componenta socio-economică a acestora a fost vizată în primul rînd. Gîndirea economică cunoaște o efervescență deosebită. Personalități de vază ca Bălcescu și G. Bariț, C. A. Rosetti și S. Bărnuțiu, I. Ghica și I. Ionescu de la Brad, E. Winterhalder și L. Kövary, Șt. L. Roth și M. Kogălniceanu aduc în dezbatere — într-o atmosferă călită de focul revoluției — idei economice de certă valoare științifică și semnificație practică. Idealurile de libertate socială și națională găseau în ideile economice un suport de prestigiu.

Componentă importantă a culturii naționale a timpului, gîndirea social-economică cunoaște în perioada anilor 1848 un puternic impuls.

Pe lîngă literatura economică, practică, se intensifică latura teoretică-generalizatoare a gîndirii social-economice, întîlnită, atît în lucrările cu caracter pronunțat social-economic, cît și în cele istorice, filozofice, social-politice și de altă natură. Apariția primelor ziare și reviste românești a permis amplificarea posibilităților de regrupare a gîndirii social-economice, de confruntare de idei, iar în timpul revoluției a stimulat marea efervescență ideologică. „Curierul românesc" și apoi „Curierul de ambe sexe" ale lui Heliade Rădulescu, la București, „Gazeta de Transilvania" a lui G. Barițiu la Brașov, „Dacia literară" și „Arhiva românească" ale lui Mihail Kogălniceanu, „Propășirea" lui I. Ghica, „Magazin istoric pentru Dacia" al lui N. Bălcescu, „România" lui Florian Aaron, „Cantor de avis și comers" editat la început de Z. Carcalechi etc., iar în timpul revoluției, „Poporul suveran" și „Pruncul român", redactate chiar de conducătorii revoluției au contribuit la afirmarea și promovarea ideilor înaintate ale revoluției.

Problematica gîndirii social-economice înaintate din perioada revoluției a fost foarte bogată, iar gîndirea însăși a fost profundă în conținut și vizionară în multe privințe. Revoluția a constituit un ferment stimulator al gîndirii progresiste, ducînd la susținerea unor idei prețioase, în special a celor democrat-revoluționare. Efervescența ideologică din timpul revoluției a fost deosebit de puternică. Acest lucru este de înțeles, întrucît era vorba de schimbarea unei orînduiri cu alta, iar atitudinea diverșilor gînditori și militanți față de acest proces îi împărțea în două mari categorii: adepți ai statu-quo — în unele cazuri cu mici amendamente — și adversari ai acestuia, adepți ai unor prefaceri radicale, care să încadreze țara noastră în cadența modernă de dezvoltare.

Tezele de bază ale susținătorilor statu-quo în perioada descompunerii feudalismului și a revoluției de la 1848 se grupau de regulă în jurul tradiționalismului conservator, al „sanctității și intangibilității" proprietății moșierești, al transformării treptate a iobăgiei pe baza înlăturării unor abuzuri, al inexistenței unor condiții care să fi făcut obiectiv necesare revoluțiile de la 1848 și al legitimității intervenției din afară pentru reprimarea oricăror forțe și mișcări amenințătoare la adresa dominației moșierimii. Detractorii revoluțiilor de la 1848 nu s-au dat în lături de la compromiterea revoluției și a ideilor sale. Forțele retrograde recurgeau la orice pentru a obține ajutor dinafară; intervenția puterilor străine în principate era prezentată ca un act de apărare a civilizației, de salvare a principatelor și de conservare a intereselor puterilor străine.

GÎNDITORII ȘI MILITANȚII progresiști aveau în fața lor, ca și adversarii lor aceeași problematică principală de abordat: originile feudalismului, natura și caracterul lui, ale proprietății feudale, ale relațiilor iobăgiste, stările de lucruri existente, cauzele lor și soluțiile de aplicat. Reprezentanții claselor interesate în prefaceri înnoitoare — masa mare a țărănimii, burghezia, mica burghezie și muncitorimea în formare — au adoptat însă o atitudine critică întemeiată față de feudalism, au formulat soluții pentru prefaceri cît mai profunde și mulți din ei au participat nemijlocit la organizarea și conducerea forțelor sociale care să înfăptuiască aceste transformări. De aceea operele gînditorilor și militanților celor de seamă cuprind un **destrum** — o critică acerbă, de multe ori zdrobitoare a feudalismului — și un **aedificabo** — măsuri și mijloace de prefacere a societății. Desigur la adversarii statu-quo-ului întîlnim moduri diferite de abordare critică a feudalismului. La fel și în ceea ce privește măsurile și mijloacele de transformare a societății. Nu de această diversitate și diversificare ne ocupăm aci, **ci de acele elemente comune reflectate și în gîndirea social-economică, care uneau forțele sociale amintite în lupta împotriva feudalismului, pentru prefaceri înnoitoare în cele trei țări românești.** Critica feudalismului, măsuri, mijloace și modalități de prefacere a societății întîlnim în concepțiile democrat-revoluționare, democrat-burgheze, socialist-utopice și socialist-mic burgheze, concepții care, cel mai adesea, nu se manifestă de sine stătător, ci îndeosebi ca părți componente ale celor amintite anterior.

Tradiționalismului sentimental și romanțios conservator i se opune, de către gînditorii înaintați, analiza procesului istoric de dezvoltare economică, pe etape succesive, a poporului nostru. Lucrările istorice ale lui Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, George Barițiu, A. T. Laurian, Timotei Cipariu și ale altora sînt întocmite într-o viziune nouă, în cea a reliefării stărilor de lucruri din fiecare etapă istorică a poporului nostru pe teritoriul său și în angrenajul internațional, a evidențierii cauzelor care le-au generat și a factorilor care au influențat evoluția lor. De aceea în lucrările istorice întîlnim importante și ample analize social-economice cu caracterizări generalizatoare de incontestabilă valoare, întîlnim, pe fondul idealist al unor lucrări, importante elemente materialiste și de dialectică. Importanța dezvoltării forțelor de producție în societate, a proprietății și a rolului ei, a succesiunii fazelor dezvoltării social-economice este adesea subliniată în lucrările unor personalități progresiste de seamă [1]. Circulația lor în cultura românească, în mediul românesc a pregătit terenul pentru receptivitatea de mai tîrziu a culturii noastre față de marxism.

Gînditorii și militanții înaintați de la 1848 n-au putut rămîne indiferenți la trecutul istoric zbuciumat al țării, n-au putut neglija tradiția. În opoziție cu reacțiunea conservatoare moșierească, ei au căutat însă să pună în valoare tradiția înaintată, progresistă a poporului, lupta lui de veacuri împotriva asupritorilor și cotropitorilor, pentru eliberarea socială și națională. Pentru ei forța socială principală **era poporul,** masa celor asupriți. Poporul a creat toate avuțiile de care însă a fost deposedat, și lui trebuie să i se restituie ce-i aparținea. În legătură cu aceasta s-a desprins teza economică deosebit de importantă a valorii create de muncă și teza socială a înfăptuirii de prefaceri care să împroprietărească pe cei dezmoșteniți. De asemenea, s-a desprins teza social-economică — una din tezele de bază ale argumentării criticii feudalismului și ale susținerii prefacerilor înnoitoare — a randamentului scăzut al muncii forțate și a randamentului sporit al muncii libere.

Proprietatea feudală este tratată adesea ca element de bază al sistemului iobag, cauza principală a înapoierii, mizeriilor și silniciilor din țările române. Gîndirea cea mai înaintată a democratismului revoluționar, cercetînd geneza proprietății feudale ajunge la concluzia că la baza ei stă un șir întreg de împilări și spoliații.

Gîndirea înaintată cu largă circulație în perioada revoluției a trebuit să demonstreze existența bazei obiective și a legitimității prefacerilor sociale profunde. S-au adus numeroase argumente solide de ordin istoric, moral, politic și economic. O bogată literatură descriptivă și analitică a făcut dovada caracterului perimat al feudalismului. Cu acest prilej s-au analizat relațiile de producție feudale și caracterul lor de frînă, goana după supramuncă și implicațiile ei de ordin social-economic. Analiza rentei funciare sub diversele ei forme în perioada descompunerii feudalismului a constituit o prețioasă cucerire a literaturii social-economice militante. În multe lucrări întîlnim demascată teza moșierească a pretinsului caracter de „contract liber" al relațiilor dintre moșieri și țărani demonstrîndu-se esența lor iobagă.

Întrucît iobăgia era principala piedică în calea propășirii, abolirea ei a stat în centrul gîndirii înaintate a vremii. Iobăgia trebuia desființată pentru că nu cointeresa principala masă a producătorilor, țărănimea, în rezultatele muncii ei. Trebuia făcută proprietară marea masă a populației și interesată în propășirea ei, pentru a se produce o regenerare economică, socială, politică, națională și morală. Țăranul trebuia eliberat de robie și făcut proprietar cu sau fără răscumpărare. Un merit de seamă al gînditorilor români din Transilvania a constat în susținerea mai consecventă a împroprietăririi fără răscumpărare. Teza împroprietăririi țăranilor a devenit unul din punctele centrale ale Proclamațiilor program de la Islaz și Blaj și din Dorințele partidei naționale a lui M. Kogălniceanu.

O dată înscrise ca probleme principale, desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranilor au întîmpinat mari rezistențe, întrucît realizarea lor era legată de esența orînduirii însăși și de interesele fundamentale ale moșierimii, destul de puternică încă și sprijinită de peste hotare. **„Nici unul dintre punctele proclamației revoluționare** — se va scrie mai tîrziu — **nu putea să neliniștească atît de mult pe adversarii mișcării decît acesta (desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranilor, — N.N.).** Primejdia... că li se vor lua părți considerabile din moșii, și înainte de toate brațele țăranilor, de care erau obișnuiți să dispună după bunul plac, trebuia să ridice în contra revoluționarilor pe toți acei care, stăpîniți de egoismul, de interesele și de tradițiile clasei stăpînitoare, nu se preocupau de interesele generale de viitor ale țării" [2].

Revoluțiile de la 1848 din principatele române n-au soluționat această problemă care va trena ani și ani în istoria de luptă a poporului nostru. Deși înfrînte, ele au zguduit din temelii orînduirea feudală și au dovedit că vechea stare de lucruri nu mai poate dăinui; de aceea ele nu au rămas fără urmări. În 1853 și 1854 în Banat și Transilvania a fost abolită iobăgia, iar în 1864 în Principatele Unite ale Munteniei și Moldovei.

Dacă în literatura social-economică premergătoare revoluției — îndeosebi în cea de peste hotare, pentru că cea internă era supusă unei drastice cenzuri cu aspre sancțiuni pentru orice „incitare împotriva ordinii" — precumpănea critica stărilor de lucruri, în perioada revoluției precumpănitoare erau soluțiile, iar apoi în perioada care a urmat înfrîngerii revoluțiilor s-au înscris la loc de seamă preocupările pentru apărarea principiilor revoluției atacate în mod denigrator de reacțiunea dezlănțuită și, cîtva timp, preocuparea pentru pregătirea unei noi ediții a revoluțiilor în principatele române unind toate forțele înaintate ale poporului român.

Conținutul valoros al ideilor revoluționare pașoptiste a fost cultivat mai tîrziu de clasa muncitoare care și-a luat misiunea conducerii luptei pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice ca o condiție indispensabilă a ridicării poporului nostru pe o nouă treaptă a istoriei — socialismul.

prof. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU

---

1. Vezi I. Ionescu de la Brad.
2. Anul 1848 în principatele române, vol. VI, p. LXXI.

←

me și materiale pentru producție, produse finite și mărfuri, noi săli de clasă, laboratoare, ateliere-școală, instituții spitalicești, case de cultură, locuințe etc.) și o anumită structură din punct de vedere financiar (mijloace bănești reprezentînd venituri de la întreprinderile socialiste — beneficii, impozit pe circulația mărfurilor ș.a. —, fond de amortizare prelevat la centrală pentru finanțarea investițiilor, disponibilități bănești ale întreprinderilor aflate în cont la bancă sau ale populației la casa de economii, care servesc ca resurse de creditare a economiei etc.).

Așadar, între resursele fondului de dezvoltare, privite sub aspect financiar, se regăsesc și disponibilitățile bănești ale întreprinderilor și populației aflate în cont, asupra cărora își păstrează dreptul de proprietate, dar care pot fi utilizate vremelnic de societate pentru satisfacerea unor nevoi obștești, inclusiv pentru dezvoltarea economico-socială. Dar nu totalitatea disponibilităților întreprinderilor, instituțiilor și populației aflate în cont la bănci constituie resurse de finanțare a dezvoltării în perioada considerată, ci **numai partea destinată dezvoltării din creșterea anuală a acestor disponibilități.** Aceasta, deoarece sumele aflate în cont la începutul anului se află deja materializate în valori de întrebuințare create în perioada anterioară, adică sînt deja încorporate în avuția națională.

Din punct de vedere economic, aceste disponibilități nu reprezintă altceva decît expresia valorică a unei părți din venitul național, contravaloarea unei părți din mijloacele de producție consumate în procesul de producție, sume încasate din lichidarea fondurilor fixe etc. De aceea, nu se poate spune că fondul de dezvoltare cuprinde, pe lîngă amortizare, și venitul național destinat dezvoltării, și disponibilitățile aflate în cont.

În legătură cu resursele fondului național de dezvoltare, s-a mai pus problema dacă între acestea n-ar trebui menționate și prelevările la fondul pentru introducerea tehnicii noi.

După cum se știe, fondul pentru tehnică nouă servește, în principal, pentru asimilarea de noi produse și perfecționarea procedeelor tehnologice, adică pentru acoperirea unor cheltuieli ce nu se încadrează în fondul de dezvoltare. În măsura în care însă pentru obținerea unor produse noi ori pentru îmbunătățirea unor tehnologii de fabricație este necesară construirea unor stații pilot (în industria chimică, bunăoară) ori a unor standuri de probă (în industria constructoare de mașini sau în altă ramură), asemenea cheltuieli se materializează în bunuri care se folosesc o perioară mai îndelungată de timp, la procese repetate, iar nu numai la asimilarea unui singur produs ori procedeu tehnologic.

Evident, fondul pentru introducerea tehnicii noi care servește la realizarea unor asemenea fonduri fixe poate fi considerat ca resursă de finanțare a dezvoltării.

S-a pus în discuție, de asemenea, dacă nu ar trebui luate în considerare, ca resurse de finanțare a dezvoltării, și contribuțiile pentru asigurările sociale. După opinia noastră, răspunsul în acest caz nu poate fi decît negativ. Contribuțiile pentru asigurările sociale servesc pentru plata pensiilor, ajutoarelor, trimiterilor la odihnă și tratament ș.a. În prezent, sumele încasate cu titlu de contribuții pentru asigurările sociale de stat nu acoperă integral nici măcar cheltuielile pentru asigurările sociale ce se suportă din fondul de consum social, diferența finanțîndu-se din celelalte venituri ale bugetului republican, așa că, practic, din aceste contribuții nu rămîn disponibilități pentru investiții cu caracter social. După cum se știe, odată cu aplicarea noilor prețuri reașezate, se va majora cota contribuțiilor pentru asigurările sociale și se va asigura echilibrul necesar între veniturile și cheltuielile asigurărilor sociale de stat.

S-au exprimat păreri care pledează pentru luarea în calculul fondului național de dezvoltare nu numai a fondului de amortizare a fondurilor fixe ale unităților economice, dar și a celor aparținînd instituțiilor de învățămînt, sănătate, cultură etc. După cum se știe, pentru asemenea categorii de fonduri fixe în prezent nu se calculează amortizare și personal nu consider fezabilă, în viitorul apropiat, o asemenea soluție, deoarece ea ar genera fluxuri bănești avînd o utilitate îndoielnică, sumele reprezentînd amortizarea fondurilor fixe ar trebui acordate de la buget și apoi vărsate din nou la dispoziția acestuia pentru finanțarea investițiilor.

O problemă care merită o atenție specială este aceea a sistemului de indicatori ce ar trebui folosiți în legătură cu fondul național de dezvoltare economico-socială. Acest fond se aseamănă, ca sferă de cuprindere, cu indicatorul cunoscut în occident sub denumirea de „formare brută de capital". Din punctul de vedere al conținutului economic, natural, avem de-a face cu categorii economice principial diferite. Pentru a dimensiona în mod corespunzător acest fond — obiectiv de maximă importanță pentru politica economică — ar trebui să stabilim **rata acumulării brute** sau **rata fondului de dezvoltare,** ca raport între fondul național de dezvoltare și produsul social final (sau produsul național brut). De asemenea, ar prezenta utilitate practică determinarea acumulării brute ce revine în medie pe un locuitor la noi, comparativ cu alte țări. Aceasta, însă, cu condiția exprimării în aceeași valută a masei acumulării brute.

În încheiere, îngăduiți-mi să vă mulțumesc pentru participarea la aceste dezbateri și să-mi exprim convingerea că discuțiile pe marginea acestor probleme vor continua pînă la deplina lor elucidare.

știință și societate

DIN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

PROTEJAREA MEDIULUI ȘI SISTEMUL DE PLANIFICARE

DEȘI ÎN ȚĂRILE socialiste problema poluării mediului înconjurător nu prezintă acuitatea atinsă în alte zone ale lumii, totuși prezervarea valorilor fundamentale ale mediului de viață al omului suscită o preocupare tot mai intensă. În majoritatea țărilor respective au fost create organisme centrale care coordonează întreaga această activitate, au fost adoptate măsuri legislative riguroase, iar presa dezbate diferitele aspecte concrete (inclusiv cele economice) ale delimitării și soluționării cu eficiență a cauzelor care determină poluarea mediului înconjurător.

● Investiții pentru instalații de purificare, dar mai ales elaborarea unor tehnologii noi

EVIDENȚIIND uriașul efect pozitiv al revoluției tehnico-științifice pe care o trăim, A. Arakelian, membru al Academiei de Științe a R.S.S. Armene, arată — în revista **Voprosi ekonomiki** (nr. 4/1973) — că ea este însoțită de înrăutățirea biosferei în întreaga lume, de poluarea aerului, apei și solului, ceea ce are o influență negativă asupra sănătății oamenilor, asupra activității vitale a plantelor, animalelor și microorganismelor. Gravitatea situației stă însă nu atît în creșterea dimensiunilor poluării, cît în apariția de noi și noi elemente poluante, mai puternice și mai greu de eliminat. „În aceste condiții — evidențiază autorul — sîntem nevoiți să cheltuim sume imense pentru construirea de instalații de epurare tot mai complexe, al căror cost ajunge pînă la o treime din fondurile fixe de producție. În 1970, după calcule aproximative, cheltuielile efectuate în U.R.S.S. pentru protecția și refacerea mediului înconjurător au depășit 11 miliarde ruble. Suma ar fi fost mai mare dacă se acoperea întregul necesar de investiții". Deși necesarul de investiții pentru protejarea mediului înconjurător crește într-un ritm mai rapid decît investițiile capitale și venitul național, totuși — subliniază autorul — prin construirea de instalații de purificare efectele negative ale deșeurilor producției nu sînt complet anihilate, această metodă de combatere reprezentînd doar un paliativ.

După opinia lui A. Arakelian, **calea rezolvării problemei biosferei în condițiile revoluției tehnico-științifice o constituie trecerea la o tehnologie principial nouă de producție, care elimină deșeurile, la utilizarea complexă (completă) a materiei prime.** Tehnologia principial nouă de producție fără deșeuri reprezintă o nouă treaptă în desfășurarea revoluției tehnico-științifice ; ea nu este doar însoțită de îmbunătățirea mediului înconjurător, ci oferă chiar mijloace pentru protejarea și îmbunătățirea biosferei.

Sînt numeroase referirile la experiența concretă, pozitivă, de combatere eficientă a poluării mediului în diferite domenii de activitate. Astfel, de pildă, revista **La Chine en construction** (nr. 6/1972) prezintă realizările obținute pe această temă de Uzina chimică Liaoyan din Șanhai, specializată în producția de sodă caustică, de diverse produse chimice pe bază de clor.

Pentru prevenirea contaminării mediului înconjurător cu gaze toxice și ape uzate — scrie revista — în anul 1971, în toate atelierele uzinei au luat ființă așa-numitele grupe de „triplă alianță" (formate din muncitori, cadre de conducere și tehnicieni), care aveau sarcina de a analiza efectele nocive ale deșeurilor și de a găsi mijloacele pentru înlăturarea lor. În decurs de numai șase săptămîni, membrii acestor grupe au avansat peste 40 de propuneri de inovații tehnice, dintre care multe au fost asimilate și puse în aplicare... Echipamentul necesar recuperării și utilizării deșeurilor a fost conceput și realizat de colectivul uzinei, cu piese ale unor instalații vechi sau din materiale rebutate.

În decurs de un an uzina a realizat peste 30 de proiecte de utilizare a deșeurilor industriale. În prezent, cea mai mare parte a gazelor reziduale nocive, 90% din deșeurile solide și 60% din apele uzate sînt recuperate și tratate, reducîndu-se considerabil poluarea mediului înconjurător și recuperîndu-se anual peste 100 mii tone de materii prime, în valoare de peste 1 milion yuani.

O acțiune de anvergură întreprinsă în Iugoslavia reprezintă așa-numitul proiect „Adriatica 3", care se alătură altor două proiecte, deja existente, „Adriatica Sud" și „Adriatica Nord". Dezvoltarea rapidă a turismului și a altor activități pe litoralul Adriaticii a necesitat — notează **La Revue mensuelle yougoslave** (nr. 1—2/1973) — completarea celor două programe sus-menționate cu un al treilea, destinat să preîntîmpine poluarea apei și aerului în această zonă. Programul „Adriatica 3" urmează a fi finanțat de patru republici federale și de localitățile apropiate (în raport cu lungimea litoralului respectiv), precum și dintr-un fond special al O.N.U.

Creșterea continuă a investițiilor necesare pentru protejarea mediului înconjurător, pe măsura dezvoltării industriei și consumului, a motorizării și urbanizării, este evidențiată și de T. Brzoza, în revista poloneză **Gospodarka planowa** (nr. 10/1972). Fondurile alocate în acest scop în actualul cincinal reprezintă dublul cheltuielilor din perioada 1966—1970, menționează autorul, iar dinamica lor se va accelera în perspectivă, urmînd să atingă 25 miliarde zloți în 1990 (respectiv 1% din venitul național al Poloniei).

În vederea unei gospodăriri mai raționale a fondurilor respective, autorul propune ca politica de investiții să se ghideze după următoarele două principii fundamentale :

- În cazul investițiilor a căror menire este prevenirea degradării și poluării mediului, realizarea acestor măsuri să fie atribuită ramurii sau sferei care prin activitatea sa provoacă daunele respective mediului înconjurător. Mijloacele respective pot fi cumulate sub formă de fonduri speciale pentru ocrotirea diferitelor elemente ale mediului (aer, apă, sol, păduri etc.).
- Pentru acțiuni de amenajare (de pildă, a peisajului, a terenurilor pentru recreare, a pădurilor etc.), cît și de refacere a terenurilor și elementelor degradate (de pildă, lichidarea haldelor, a carierelor părăsite, a întreprinderilor industriale inactive) să fie alocate cote din fondul general de investiții în vederea constituirii unui fond special, pus la dispoziția consiliilor populare și organelor locale de resort.

Ca și A. Arakelian, autorul sugerează ca **în centrul atenției activității de cercetare a problemelor poluării aerului și apei, ale distrugerii vegetației etc. să se situeze înlocuirea tehnologiilor și producțiilor „murdare" cu altele „curate", respectiv cu cele care nu provoacă poluare sau permit reducerea ei la minimum.**

● Prognozarea parametrilor stării optime a mediului

ARĂTÎND că amploarea din ce în ce mai mare a măsurilor aplicate în Uniunea Sovietică pentru protejarea naturii reclamă o abordare sistematică a acestei activități, ca un domeniu distinct al producției sociale, acad. N. Fedorenko și K. Hofman pledează — în **Voprosi ekonomiki** (nr. 10/1972) — pentru crearea **sistemului de dirijare optimă și planificare a mediului înconjurător.** Pînă acum — relevă autorii — planificarea de perspectivă a calității mediului n-a constituit un element component al sistemului unic de planificare a economiei naționale ; în acesta nu sînt incluse decît măsurile de protecție, dar și aici nu se ține seama de eficiența lor economică, ele nu sînt sincronizate cu alte secțiuni ale planului economiei naționale.

„Rezolvarea problemei includerii activității de protejare a naturii în sistemul unic de planificare și conducere optimă a economiei naționale necesită — opinează autorii — efectuarea unor cercetări fundamentale pe problemele social-economice ale protecției mediului înconjurător". După aprecierea lor, un asemenea program ar putea cuprinde **trei subprograme,** și anume : privind planificarea de perspectivă a calității mediului înconjurător ; privind mecanismul economic al activității de protejare a mediului ; privind aspectele organizatorice și juridice. Concret, autorii au în vedere **„nu numai planificarea măsurilor privind protecția naturii, ci — în primul rînd — planificarea rezultatelor acestor măsuri, adică includerea în planul economiei naționale a sarcinilor privind obținerea unei anumite calități a mediului înconjurător.**

Problema elaborării metodologiei de planificare în perspectivă a calității mediului înconjurător poate fi împărțită sistematic în următoarele subprobleme : **prognozarea parametrilor stării mediului înconjurător pe anii perioadei de perspectivă** (de pildă, pentru anii 1980, 1985 și 1990), cu condiția menținerii tendințelor create la începutul acestei perioade în sfera folosirii naturii ; **determinarea stării optime** (pe baza criteriilor social-politice și economice) **a mediului** natural pe anii perioadei de perspectivă ; **elaborarea sistemului de măsuri care să asigure atingerea stării optime a mediului natural în perioada de perspectivă.**

Elaborarea prognozei stării mediului înconjurător în perioada planului de perspectivă constituie principala problemă tehnico-științifică care poate fi rezolvată prin eforturile comune ale specialiștilor cercetători în domeniul naturii, ale reprezentanților științelor tehnice și economice. Este necesar — afirmă autorii — să se treacă neîntîrziat la rezolvarea acestei probleme, deoarece — prin noutatea și complexitatea ei — ea poate fi situată la același nivel cu marile probleme tehnico-științifice ale planului de lungă durată. **Elaborarea criteriilor social-politice (indicatorilor) de calitate a mediului înconjurător trebuie să asigure corelarea sarcinilor privind calitatea mediului cu principalele țeluri social-politice ale planului de perspectivă.** În acest sens este necesar să se elaboreze un asemenea sistem de indicatori ai calității mediului înconjurător care ar permite măsurarea cantitativă a gradului de satisfacere a cerințelor științific fundamentate ale omului în ceea ce privește puritatea și diversitatea naturală a mediului înconjurător. „Pentru fundamentarea sistemului de măsuri care asigură obținerea stării optime a mediului înconjurător în perioada de perspectivă — continuă autorii — **o însemnătate hotărîtoare are elaborarea problemelor economice ale planificării calității mediului,** printre care se numără în primul rînd **elaborarea metodelor de corelare a sarcinilor privind calitatea mediului înconjurător cu alte poziții ale planului de perspectivă, iar în al doilea rînd elaborarea metodologiei de apreciere a consecințelor economice ale modificării calității mediului înconjurător".**

Înscriindu-se în dezbaterea asupra posibilităților evaluării cantitative a valorii mediului înconjurător, a eficienței unei asemenea evaluări, dr. E. Lehmann afirmă — în nr. 45/1972 al revistei **Die Wirtschaft** (R.D.G.) — că procedeele cantitative sînt esențiale pentru cercetarea eficientă a mediului înconjurător, dar că o analiză pur cantitativă, care se servește de teoria informației (cu ajutorul unui aparat matematic), conduce la abstracții, la neglijarea unor factori importanți ai formării mediului înconjurător. Astfel, rezolvarea problematicii geografice a mediului are, într-o măsură nu lipsită de importanță, un caracter calitativ-spațial.

Trebuie avuți în vedere, în aceeași măsură — remarcă autorul — și alți factori ai organizării mediului înconjurător — care se sustrag precizării matematice, cum ar fi de pildă — rezultatele unor cercetări bine fundamentate sub aspect tehnic asupra fluxurilor de circulație sau balanțelor forței de muncă, ale analizelor industriale etc. El citează exemplul zonelor de odihnă, a căror „valoare" nu poate fi redată printr-o expresie economică unitară, după cum este posibil la suprafețele agricole utile — în cazul unei cercetări a productivității muncii, a randamentului — cînd se face legătura între numărul unităților de vite cornute mari și suprafața care le servește drept bază furajeră. **Ambele metode, cea calitativă și cea cantitativă, trebuie să se completeze reciproc** — conchide autorul.

---

1) **În Bulgaria** funcționează, pe lîngă Consiliul de Miniștri, Consiliul Național de Stat pentru Ocrotirea Naturii. Membrii săi sînt miniștri adjuncți ai departamentelor a căror activitate este legată de ocrotirea mediului. Consiliul se ocupă de coordonarea activității, de traducerea în fapt a hotărîrilor Consiliului de Miniștri în problemele de ocrotire a mediului, în colaborare cu Ministerul Silviculturii și Ocrotirii Mediului (înființat în 1971).

2) **În Cehoslovacia** funcționează — pe lîngă Consiliul de Miniștri — Consiliul de Ocrotire a Mediului Uman. În componența consiliului intră ministrul dezvoltării tehnice și investițiilor, al silviculturii și gospodăririi apelor, al sănătății, precum și reprezentanți ai organelor locale ale puterii de stat și ai Academiei de Științe a R.S.C.S. Consiliul este un organ de inițiativă, îndrumare și control, fiind subordonat Ministerului federal de Dezvoltare Tehnică și Investiții.

3) **În R.D.G.** funcționează Consiliul Mediului Socialist, pe lîngă Consiliul de Miniștri. Membrii consiliului sînt miniștri adjuncți ai departamentelor interesate, reprezentanți ai instituțiilor științifice și organizațiilor obștești. Este organul de îndrumare care se ocupă și de popularizarea măsurilor de ocrotire a mediului. Din 1971 funcția de coordonator o îndeplinește Ministerul Ocrotirii Mediului și al Gospodăririi Apelor.

4) **În Polonia,** de aceste probleme se ocupă Comitetul pentru Ocrotirea Mediului Uman a cărui misiune

Instituții pentru ocrotirea mediului din țările socialiste

constă în coordonarea activității tuturor resoartelor și instituțiilor care au contingențe cu protecția mediului. Comitetul este subordonat Ministerului Gospodăririi Teritoriului și Ocrotirii Mediului.

5) **În România** coordonarea și îndrumarea unitară a activității de protecție a mediului înconjurător se asigură de Consiliul Național pentru Protecția Mediului Înconjurător, organ subordonat Consiliului de Miniștri. Consiliul Național pentru Protecția Mediului Înconjurător este format din oameni de știință, cercetători, proiectanți, cadre didactice și alți specialiști, a căror activitate este legată de protecția mediului înconjurător, din reprezentanți ai conducerii unor ministere, ai Academiei R. S. România etc.

6) **În Ungaria** funcționează, pe lîngă Consiliul de Miniștri, Consiliul Economic care se ocupă de problemele economice privind ocrotirea mediului. Funcția de conducere și coordonare a întregii activități în acest domeniu o îndeplinește Ministerul Arhitecturii și Urbanizării.

7) **În U.R.S.S.** funcționează Consiliul pentru Ocrotirea Naturii, pe lîngă Consiliul de Miniștri al fiecărei republici unionale. Un rol important revine în prezent și Comitetului de Stat pentru Știință și Tehnică de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., Ministerului Lucrărilor de Ameliorații și Gospodăririi Apelor, Ministerului Agriculturii, Comitetului de stat pentru Economia Forestieră și altor departamente.

8) **În Iugoslavia** a fost constituit recent, Consiliul pentru Protecția Mediului Înconjurător.

economie mondială

TURISMUL ȘI INSTABILITATEA SISTEMULUI MONETAR INTEROCCIDENTAL

TURISMUL internațional este cunoscut ca o ramură de activitate economică care s-a dezvoltat în ritmuri înalte în deceniile de după al doilea război mondial. În ultimii ani, se remarcă însă o încetinire a vitezei de creștere a acestei activități. Astfel, la numărul de turiști, s-a ajuns de la un ritm de creștere de 10,9% realizat în 1969 la 8,6% în 1970 și la 7% în 1971 ; datele provizorii pe 1972 indică o revenire la ritmul atins în 1969, dar inferior celui atins în 1966 (13,2%). La încasările valutare ritmul de creștere a scăzut de la 12,8% în 1969, la 12,3% în 1970 și la 11% în 1971. La aceste evoluții se adaugă faptul că turismul internațional, cunoscut în deceniile postbelice ca o activitate mai dinamică decît exportul de mărfuri, a înregistrat în ultimii ani ritmuri de creștere inferioare acestuia.

Scăderea ritmului de creștere al turismului internațional se datorește unui complex de factori, printre care cel monetar nu poate fi subapreciat. Turismul internațional este foarte sensibil la tulburări în viața statelor, fiind o activitate care prosperă, prin excelență, în condițiile unei ambianțe de stabilitate și de progres pe plan economic. Or, frămîntările care caracterizează sistemul monetar interoccidental, nesiguranța și surprizele care pot apărea de pe o zi pe alta, influențează turismul. Creșterea numărului călătoriilor în turismul intern, fragmentarea vacanțelor, efectuarea de călătorii scurte și îndeosebi în țările limitrofe, deci nu prea departe de casă, nu reprezintă numai o chestiune de gust și modă, ci o formă de manifestare a unor preocupări generate de evoluția situației economice, a prețurilor, puterii de cumpărare a salariilor, a cursului oficial de schimb al monedei naționale în diverse alte monede.

• Ponderea turismului și cursurile de schimb

REȚINEREA de a călători din motive de natură monetară apare în prezent pregnant în cazul turiștilor din S.U.A., ca urmare a celor două devalorizări succesive ale dolarului. Un turist american care călătorește în Europa are de plătit mai mulți dolari pentru același serviciu turistic în țările care și-au devalorizat și ele moneda națională. În Spania, de exemplu, el plătește acum un dolar pentru un serviciu turistic în valoare de 58,02 pesetas, în timp ce înainte de devalorizare plătea un dolar pentru 64,47 pesetas. Pentru turistul american aceasta este o scumpire evidentă, mai ales că salariile în S.U.A. nu au crescut în proporția reevaluării monedei spaniole ca o consecință a devalorizării dolarului.

Este cunoscut că pentru Spania turismul internațional constituie cea mai importantă sursă de devize, reprezentînd cca 70% din încasările din exportul de mărfuri. Dacă sosirile de turiști americani în Spania ar fi avut o pondere ridicată (și dacă comerțul exterior cu S.U.A. ar fi reprezentat o poziție importantă în balanța de plăți externe a Spaniei), nu ar fi fost exclusă, după părerea noastră, posibilitatea unei anumite ajustări a cursului pesetei față de dolar. Ne reamintim că la 18 noiembrie 1967, cînd s-a devalorizat lira sterlină, s-a devalorizat și moneda spaniolă. La măsura luată atunci a contribuit și faptul că Anglia este pentru Spania principala țară furnizoare de turiști (cca 25% din numărul total de înnoptări în 1971 și un procent superior în 1967, cînd s-a produs devalorizarea).

Nu aceeași poziție a avut-o de exemplu Grecia față de scăderea conținutului în aur fin al dolarului, această țară devalorizîndu-și moneda în aceeași proporție cu dolarul. În prezent, ca și înainte de devalorizare, un dolar este echivalent tot cu 30 drahme. Grecia a fost interesată, printre altele, să devalorizeze cursul drahmei față de dolar deoarece încasările din turismul internațional reprezintă aproape 50% din încasările din exportul de mărfuri, iar S.U.A. reprezintă pentru Grecia de departe prima țară trimițătoare de turiști (cca 25% din numărul total de turiști și un procent mult mai mare de încasări).

Mexicul, care și-a devalorizat cursul oficial față de dolar, a găsit în turismul internațional un argument serios pentru luarea acestei măsuri. În 1971, de exemplu, Mexicul a încasat din turismul internațional suma de 640 milioane dolari, cea mai mare parte a încasărilor provenind de la turiștii americani. Raportate la încasările din exportul de mărfuri, care în anul respectiv au fost de 1 443 milioane dolari, încasările din turismul internațional au reprezentat deci circa 45%.

• Devalorizare, preț, concurență

ESTE IMPORTANT de precizat că devalorizarea dolarului acționează în special ca o frînă pentru turistul american, sau pentru cel care își plătește serviciile cu dolari S.U.A., numai în cadrul turismului neorganizat, adică efectuat fără concursul agențiilor de specialitate, cînd turistul se preocupă singur de procurarea serviciilor de care are nevoie. În turismul organizat intervine elementul preț. Prețurile nu sînt majorate în toate cazurile în aceeași proporție cu devalorizarea dolarului, pentru a nu se pierde un anumit trafic turistic, datorită concurenței de pe piața externă la care participă și țările care și-au devalorizat moneda. Spre exemplu, cea de-a doua devalorizare a dolarului a survenit într-un moment cînd contractele turistice pentru anul 1973 erau de mult încheiate, prețul călătoriilor turistice fuseseră publicate în prospectele agențiilor de turism și publicitatea era lansată. În această situație, o modificare a prețurilor exprimate în dolari apărea destul de dificilă față de public. De aceea, agențiile trimițătoare de turiști au încercat să obțină de la partenerii lor din țările primitoare de turiști o menținere a prețurilor în dolari sau o majorare modică, ceea ce s-a și reușit în genere. Țara primitoare de turiști nu a putut obliga pe partenerul de afaceri să-i plătească o sumă mai mare, proporțional cu devalorizarea dolarului, deoarece ultimul nu încasase de la turiști un preț majorat.

Devalorizarea monedei unei țări creează deci greutăți atît turiștilor din țara respectivă, dornici să călătorească peste graniță, scumpindu-le călătoriile, cît și țărilor primitoare de turiști, care prin instrumentul curs valutar sau prin preț trebuie să acționeze pentru a nu pierde, în lupta cu concurența, un anumit flux turistic, chiar dacă o fac cu un anumit sacrificiu momentan. Dimensiunile problemei reies din faptul că pentru Europa, care primește circa 3/4 din totalul turiștilor care călătoresc pe glob în trafic internațional (aproximativ 150 milioane persoane în 1972), turiștii americani reprezintă 3% din numărul total de sosiri, dar circa 10% din încasările valutare.

Devalorizarea este însoțită uneori și de majorări de prețuri în țara care și-a devalorizat moneda, ceea ce, de asemenea, afectează turismul internațional. Anglia, după ce și-a devalorizat moneda, a majorat taxele pe marele aeroport Heathrow în aceeași proporție cu procentul de devalorizare. Ca urmare a devalorizării dolarului, toate tarifele serviciilor în traficul internațional, exprimate în dolari, cum sînt tarifele pentru transportul aerian, au fost majorate în proporția devalorizării. Dar aceasta nu este o majorare propriu-zisă de preț, ci o corectare impusă de devalorizare.

O situație deosebită o prezintă Anglia, ca țară furnizoare de turiști, datorită faptului că moneda engleză este sensibil devalorizată în realitate, fără ca paritatea să fi fost acordată cu situația efectivă. În prezent, pentru servicii turistice prestate turiștilor englezi țările vizitate primesc lire sterline, care, convertite în franci elvețieni, de exemplu, dau o sumă mai mică decît într-un trecut apropiat. Singura modalitate pentru țările primitoare de turiști din Anglia este de a acționa prin prețul extern și numai în funcție de elementele de concurență specifice pieței. Orice acțiune de majorare a prețului serviciilor turistice, strict în proporție cu devalorizarea de fapt a lirei sterline, fără a ține seama de țările concurente, nu ar avea ca rezultat decît o scădere a traficului turistic.

IMPLICAȚIILE care decurg din instabilitatea sistemului monetar interoccidental pentru turismul internațional sînt mai ample decît apar în articolul de față, care, în spațiul dat, nu poate aborda toate aspectele problemei. În ambianța monetară actuală este de reținut, în orice caz, că nu există formule magice care să permită evitarea efectelor nefavorabile și nici nu este recomandată aplicarea de soluții mecanice. O singură formulă este valabilă : tratarea problemelor pe baze comerciale, în funcție de situația concretă apărută la un moment dat.

Clement GAVRILESCU

NOTE

Împotriva teoriilor antiprometeice

TEORETICIENII lui „Zero—Growth" (creșterea-zero) sint în prezent ținta unor critici din ce în ce mai acerbe. Recent, „Grupul de cercetare în domeniul politicii științei" de pe lingă Universitatea din Sussex — condus de profesorul Christopher Freeman — a dat publicității o lucrare intitulată „Thinking about the future" (Gîndind despre viitor), care este un adevărat pamflet la adresa conceptului de „sistare a dezvoltării". Se pare că, punînd la încercare, în abordări dintre cele mai variate, modelul profesorului Meadows și al colaboratorilor săi de la Institutul de tehnologie de la Massachusetts, elaborat pentru uzul Clubului de la Roma, cei de la Sussex au ajuns la concluzia că datele folosite sînt parțiale, iar programarea îndoielnică.

De altfel, într-o reuniune care a avut loc nu de mult, însuși președintele Peccei a declarat că lucrarea lui Meadows nu este decît una din numeroasele cercetări inițiate de Club și că nu a înțeles să atribuie vreo pondere deosebită acesteia, care, numai întîmplător a fost și cea dintîi publicată.

Cu tot meritul lucrării de a fi semnalat unele aspecte și tendințe îngrijorătoare ale dezvoltării și de a fi sensibilizat opinia publică față de acestea, teoria lui „zero-growth" a fost atacată fără cruțare din cele mai diferite poziții. Una dintre ele este și aceea a demografiei. Cunoscutul sociolog francez Alfred Sauvy a închinat ultima lui carte teoriei stagnării care și poartă de altfel titlul „zero-growth". Autorul îi acuză pe promotorii teoriei că păcătuiesc împotriva „săracilor care se înmulțesc dar care nu-și pot plăti luxul stagnării" și că nu țin seama de „spiritul inventiv al omenirii". Pe de altă parte însă Sauvy este de acord că așa cum e practicată azi creșterea, aceasta „e deturnată de la scopurile ei" și că trebuie să fie reorientată spre alte obiective decît acela al „hiperconsumului".

Cînd se vorbește în Occident de „societatea de consum" înțelesul acesteia este de multe ori aleatoriu, însă Alfred Sauvy este întotdeauna un autor interesant. Îngrijorarea față de „excesul de populație" remarcă el, a crescut, dar e vorba de „alarme false". Trebuie blamate țările dezvoltate care învinuiesc țările sărace de a fi prea „prolifice", deoarece scopul lor este de a masca astfel „exploatarea feroce a bogățiilor planetei pe care o comit ele însele". O populație în marș nu poate fi oprită tot atît de ușor ca un automobil. Mașinile și motoarele se înmulțesc mai repede ca oamenii, iar în lume ele consumă de pe acum de 20 de ori mai mult oxigen decît cele 4 miliarde de ființe umane. „Unui vehicol care trebuie doar să-și schimbe ruta, nu-i scoți motorul" spune Sauvy, în legătură cu teoria opririi dezvoltării.

Autorul cărții contestă de altfel că în prezent ar putea fi evaluate cu rigurozitate primejdiile. „Noi cunoaștem, spune el ba greutatea în miligrame a sabiei lui Damocles, ba diametrul firului de care stă atîrnată. Niciodată însă pe amîndouă". Poate că acest scepticism cu privire la cunoaștere nu este pe deplin justificat, dar definirea conceptului de „zero-growth" ca o orientare împotriva progresului, da. În mod firesc Sauvy o asociază cu starea de spirit care a generat ideologia rousseauistă, malthusiană, etc. De altfel, nu o singură dată, de la Platon încoace, se repetă în istorie pledoariile antiprometeice. După părerea lui Sauvy, reactualizarea vechilor teze ține de unele dezamăgiri ale epocii noastre. Descoperirea Lunii ar fi una dintre acestea. Mulți socoteau că vor putea fi colonizate planetele și împinse astfel mai departe în cosmos limitele lumii finite. Au urmat însă deziluzii care au realimentat „panica epuizării resurselor". Autorul pledează pentru o exploatare corespunzătoare a resurselor, și, unindu-se cu... Mansholt, afirmă că socialismul este singurul capabil să permită un asemenea rezultat.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

C.E.E. SPOREȘTE PREȚURILE DE ACHIZIȚII LA MĂRFURI AGRICOLE *C.E.E. a luat hotărîrea de a spori prețurile de achiziții la următoarele mărfuri agricole pentru 1973/74, față de 1972/73 (în procente) : zahăr și majoritatea cerealelor — 1 ; lapte — 5,5 ; lapte condensat și degresat — 12 ; carne de vită — 10,5 ; carne de vițel — 7,5 ; carne de porc — 4 ; fructe și legume — 7,5 (pere — 5). Prețul untului a fost micșorat cu 5,5% în scopul reducerii „exedentelor" stocate în C.E.E.*

COVOARE ORIENTALE SOLICITATE ÎN S.U.A. ȘI ȚĂRILE C.E.E. *Pe piața americană s-au scumpit covoarele artizanale de import. La unele covoare orientale, prețurile au crescut de 5 ori. Covoarele artizanale sînt extrem de solicitate și în Europa occidentală, mai cu seamă în țările C.E.E.*

POLONIA PRINTRE PRIMELE ZECE ȚĂRI PRODUCĂTOARE DE OȚEL DIN LUME. *Industria metalurgică poloneză va elabora în acest an 14 milioane tone oțel, 9 700 000 tone produse laminate, situînd Polonia printre primele zece țări producătoare de oțel din lume. Cererea de oțel crește mai repede decît producția acestuia. Pe lîngă măsurile luate pentru ridicarea producției de oțel (în acest an se vor da 200 000 tone de laminate ca producție suplimentară) se va mări producerea de bunuri mai ușoare și mai trainice. Planul de dezvoltare a industriei metalurgice prevede prelucrarea în 1975 a 22 de produse cu un volum mai redus, fapt care va permite economisirea a 500 000—600 000 tone oțel pe an.*

JAPONEZII ÎNCEP SĂ CONSUME MAI MULT VIN. *Cererea de vin a crescut simțitor pe piața japoneză. În 1972 s-au importat în Japonia 9 500 kl de vin, în valoare de 12 900 000 dolari, cu 40% mai mult decît în 1971. Deși în raport cu berea sau Whisky vinul deține o pondere mai mică pe piața japoneză, consumul vinului crește în ritm rapid.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

COOPERAREA IUGOSLAVO-AMERICANĂ ÎN PRODUCȚIA DE ȚIGARETE SUPERIOARE. *Fabrica de țigarete din Saraievo pregătește, în colaborare cu firma americană „Phillip Morris", o nouă țigaretă de calitate superioară. Produsul va fi asemănător cu țigareta „Marlboro" care se fabrică deja în Iugoslavia în colaborare cu firma americană respectivă.*

ASISTENȚA TEHNICĂ ȘI ECONOMICĂ ACORDATĂ ETIOPIEI DE CĂTRE R. P. CHINEZĂ. *În urma acordului financiar și de cooperare tehnică din octombrie 1971, Etiopia și R. P. Chineză au semnat un protocol privind realizarea unor proiecte de asistență tehnică și economică în Etiopia. Acordul prevede construcția unei șosele transversale de aproximativ 300 km în partea de centru-nord a țării (de la Woldiya la Woreta) ; forarea a aproximativ 20 de puțuri și instalarea unor sisteme de aducțiune a apei pentru localitățile din provincie ; organizarea unui centru veterinar și construcția a opt centrale Diesel cu o putere totală de 2 000 kW pentru zonele rurale.*

ACORD DE COOPERARE ELVEȚIANO — VEST — GERMAN PENTRU PROIECTAREA DE MOTOARE HIDRAULICE. *Societatea vest-germană de proiecte „Linde AG" din Wiesbaden a încheiat cu societatea elvețiană „von Roll AG" un acord referitor la proiectarea și comercializarea în comun a motoarelor hidraulice.*

PROTOCOL IUGOSLAVO—AUSTRIAC ÎN PRODUCEREA DE ANVELOPE. *Societatea „Semperit" a semnat un protocol cu producătorul iugoslav de anvelope „Sava" și cu firma „International Finance Corp." din Washington, care prevede construirea unei uzine la Kranj, în Iugoslavia, unde se vor produce anvelope după tehnica furnizată de „Semperit".*

MODELE FRANCEZE DE HAINE DE BLANĂ REALIZATE ÎN JAPONIA. *Un contract de licență a fost semnat de curînd între societatea franceză „Revillon Fourrures" și Japonia. Cifra de afaceri prevăzută în primul an este de aproximativ 1 000 000 dolari. Piața japoneză a devenit în prezent unul din primii cumpărători mondiali de blănuri. Unele modele vor fi la fel ca cele din Paris, Londra și New York, iar altele vor fi realizate special pentru clientela japoneză, a cărei conformație și mod de viață sînt sensibil diferite. În concluzie, 7,5% din produse vor fi realizate în Japonia, iar 25% — în Statele Unite și Franța.*

ÎNFIINȚAREA UNUI CONSORȚIU ÎN VEDEREA PROSPECTĂRII METALELOR NEFEROASE ÎN GROENLANDA. *Societățile „International Nickel Co. of Canada Ltd", „International Mogul Mines Ltd.", „Ram Petroleums Inc.", „Union Miniere", „Greenland Exploration Management Co., Inc." au înființat un sindicat în vederea prospectării metalelor neferoase din două concesiuni situate în sudul Groenlandei.*

Insemnări din R. S. Cehoslovacă

ORIENTĂRI ECONOMICE ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ

CUM ESTE GÎNDITĂ și, deci, formulată problematica creșterii în economia cehoslovacă? Ce rezultate s-au obținut sau sînt scontate în viitorul apropiat? Cum este concepută strategia dezvoltării în perspectivă? Sînt cîteva din întrebările pe care le-am pus cu prilejul ce ni s-a oferit de a sta de vorbă cu reprezentanții unor organisme economice centrale de stat și obștești (Comitetul de Stat al Planificării, Secția de presă a Consiliului de Miniștri, Clubul ziariștilor economiști), cu conducătorii unor publicații (revista „Hospodářské noviny", Centrul de presă al Tîrgului din Brno, ziarul „Rovnost" din Brno, redacția economică a radiodifuziunii din Bratislava), ai unor institute de cercetare și întreprinderi din Praga, Bratislava și Brno.

Se știe că în R.S. Cehoslovacă, obiectivul principal al planului cincinal 1971—1975 constă în a asigura satisfacerea mai deplină a nevoilor oamenilor muncii pe baza creșterii producției industriale și agricole și a sporirii eficienței sale.

În acest scop se urmărește raționalizarea complexă a economiei. Economia de materiale, de energie, raționalizarea transporturilor de materiale, raționalizarea sistemului informațional — sînt cele patru mijloace principale ale planului cincinal, considerate capabile să elibereze rezervele din economie. În ce privește forța de muncă, indicele schimburilor în industria cehoslovacă este de 1,3, utilizarea capacităților de producție fiind deci de aproximativ 40%. Prelungirea concediului de maternitate și scurtarea săptămînii de lucru (40—42 ore) au diminuat această resursă, ducînd totodată la creșterea valorii mijloacelor de producție reflectată în prețul de cost. Așadar, resurse suplimentare de forță de muncă, practic, nu există, industria, construcțiile și agricultura trebuind să se gospodărească și să-și asigure creșterea pe baza unui număr constant de brațe de muncă. Sporul natural al populației urmează să asigure în esență creșterea sectorului terțiar, al serviciilor.

Ca urmare scopul raționalizării complexe a economiei este, în principal, economia de forță de muncă. S-au obținut în această direcție unele rezultate promițătoare. Deși în industrie numărul de muncitori rămîne practic constant, producția a crescut anul trecut cu 6,9%, ceea ce înseamnă că aproape întregul spor al producției s-a realizat pe baza creșterii productivității muncii (creșterea acesteia a fost de 6,5%).

Cum valoarea fondurilor fixe pe locuitor este de aproximativ 100.000 coroane rezultă că dotarea în fonduri fixe este ridicată. Multe mașini au însă o vechime între 15—20 de ani sau chiar mai mare. Sînt fabrici cu același profil, dintre care unele au mașini noi, altele mașini vechi. De aceea, s-a inițiat o scădere a investițiilor, urmărindu-se mai mult înlocuirea utilajelor vechi în întreprinderile existente, decît construirea unor noi întreprinderi. Totodată, se urmărește, în continuare, reducerea nomenclatorului reperelor ce urmează a fi produse ; în prezent trebuie să se stabilească nu numai ce vom produce, dar și ce vom părăsi, ceea ce este întrucîtva mai greu, dar mai util din punctul de vedere al raționalizării, ne spuneau tovarășii Kouřil, șeful secției de presă de pe lîngă Președinția Consiliului de Miniștri și ing. Vachte, consilier al primului ministru.

Cum este concepută, în acest context, conducerea economiei cehoslovace?

Se pornește — spunea ing. dr. Rudolf Kostka, redactorul șef al revistei „Hospodařske noviny" — de la recunoașterea primatului planificării și în special al celei de perspectivă ca instrument de bază al conducerii economiei socialiste. Totodată se consideră că între instrumentele de conducere directă și indirectă nu poate exista o opoziție. Aceasta inseamnă că instrumentul principal este planul, cu indicatori obligatorii — care reprezintă o normă sancționată prin lege — iar acestora nu li se pot opune alte instrumente, ci ele trebuie astfel elaborate, modificate încît să contribuie la îndeplinirea planului. Întreprinderile sînt obligate să îndeplinească indicatorii de plan, chiar dacă din punctul lor particular de vedere nu sînt cei mai favorabili. Părerile că prin pîrghii și stimuli economici se poate obține orice s-au dovedit exagerate. De exemplu, există măsuri legislative care protejează pămîntul și se vor lua în curînd astfel de măsuri pentru protejarea mediului înconjurător. Din punctul de vedere al interesului strict economic — individual și imediat — o întreprindere ar putea considera însă că este mai avantajos să lucreze eliminînd praf sau diferite substanțe toxice. Nu trebuie însă să rezulte de aci o limitare a stimulilor economici, ci doar găsirea modalităților de funcționare a lor în concordanță cu directivele.

Se lucrează în prezent — arătau în același sens tovarășii Kouril și Vachte- la un sistem de conducere care urmărește combinarea mijloacelor economice directe și indirecte. Aceasta presupune, pe de o parte, o disciplină riguroasă de plan, pe de altă parte, înțelegerea faptului că economia se dezvoltă cu eficacitatea cea mai mare atunci cînd și întreprinderile sînt interesate. Se pregătește o raționalizare a sistemelor de salarizare, care e verificată în prezent în unele întreprinderi. În esență, se urmărește plata nu numai după cantitatea muncii, ci și după calitatea ei, precum și după prețul de cost obținut, orientarea fiind, pe această bază, în sensul unei denivelări a salariilor. Se vizează și o reașezare a prețurilor cu ridicata, preconizată să intre în vigoare în perioada planului pe perioada 1976—1980. Prin preț se urmărește să se favorizeze fabricarea unor produse și oprirea altora. Se consideră că prețurile fixe sînt, în condițiile Cehoslovaciei, o piedică în calea noului. De altfel, și în prezent, în realizarea planului nu se urmărește atît cît să se producă, ci ce preț se poate obține pe această producție. În cursul discuțiilor ni s-a subliniat că, Cehoslovacia este interesată în export, în dezvoltarea diviziunii internaționale a muncii, în cooperarea economică cu celelalte țări, în primul rînd cu țările socialiste, printre care și cu România. Se prevede un ritm mai rapid al creșterii comerțului exterior, decît ritmul creșterii producției industriale. Întrucît Cehoslovacia este nevoită să importe cea mai mare parte din materiile prime și combustibilii necesari industriei sale, precum și alimente și furaje, se pune problema dezvoltării unor ramuri și pentru export. Atît cerințele eficienței economice, ale rentabilității, cît și ale competitivității externe impun realizarea în perspectivă a unor prețuri interne comparabile cu cele externe, ceea ce implică și un curs de schimb extern unic. Altfel este și foarte greu de calculat care este, comparativ cu celelalte țări, productivitatea muncii — ne spuneau tovarășii Hořak și Kotouč, de la Comitetul de Stat al Planificării. După calcule prealabile, în unele ramuri productivitatea muncii este apropiată de a țărilor occidentale cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial, în timp ce în alte ramuri, în special noi, cum ar fi chimia, ea este aproximativ de două ori mai mică. Creșterea productivității în zootehnie este foarte mare în ultimii ani, deși mai există și unități rămase în urmă. Analiza primului trimestru al acestui an a arătat că planul este îndeplinit și în oarecare măsură depășit (cu excepția construcțiilor). Un fenomen încă insuficient explicat este măsura relativ redusă, neproporțională cu sporirea veniturilor, a creșterii vînzărilor către populație (numai cu 2% față de anul trecut). S-a subliniat că în această privință nu există destule studii de piață, dar cel puțin una din cauze pare să fie sortimentul încă insuficient de variat. De aceea, problemele ce se pun în prezent privesc mai puțin cantitatea cît mai ales calitatea și varietatea produselor.

Anghel SCHOR

ESTIMAȚII ASUPRA NECESITĂȚILOR MONDIALE DE ZAHĂR PÎNĂ ÎN 1976. *În rîndul delegaților la conferința O.N.U. de la Geneva pentru problemele zahărului a circulat următorul tabel privind necesitățile viitoare de zahăr (cifrele indică tone metrice de zahăr nerafinat):*

	1974	1975	1976
Japonia	2 808 000	2 926 000	3 049 000
Canada	1 001 000	1 016 000	1 031 000
Malayesia	416 000	440 000	460 000
Irak	303 000	320 000	330 000
Algeria	280 000	288 000	305 000
Coreea de Sud	270 000	285 000	300 000
Chile	265 000	220 000	185 000
Elveția	200 000	265 000	270 000
Sri Lanka	191 000	243 000	246 000
Vietnamul de sud	185 000	200 000	200 000
Israel	180 000	207 000	223 000
Sudan	180 000	196 000	207 000
Maroc	173 000	199 000	215 000
Finlanda	171 000	160 000	160 000
Norvegia	260 000	175 000	176000
Noua Zeelandă	230 000	175 000	180 000
Pakistan	160 000	170 000	180 000
Iran	145 000	120 000	130 000
Singapore	135 000	140 000	145 000
Bangladesh	130 000	140 000	150 000
Siria	125 000	125 000	125 000
Ghana	125 000	140 000	150 000

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Industria aluminiului în căutare de materii prime

DACĂ ritmul actual de creștere a producției mondiale de aluminiu se menține în deceniile următoare, volumul său global va spori de 11—12 ori între anii 1970—2000 — scrie revista „L'Usine Nouvelle" (nr. 3/1973). Rezervele sigure de bauxită fiind destul de limitate (de circa 12 miliarde tone, in 1970), specialiștii își îndreaptă atenția către utilizarea unor minereuri secundare de aluminiu. Este vorba de alunită, argile refractare, caolin și alți compuși, care conțin 20—40% alumină și a căror exploatare ar putea deveni economică în perspectivă, pe măsura perfecționării tehnologiilor de prelucrare. O evaluare efectuată în 1967 în S.U.A. a evidențiat numai în această țară zăcăminte de peste 550 miliarde tone, cu un conținut mediu de alumină de 27%.

Program cincinal în domeniul turismului

TURISMUL internațional constituie un factor important al dezechilibrului balanței de plăți externe a S.U.A.: turiștii americani cheltuiesc (în medie anuală) cu 2 miliarde dolari mai mult în străinătate decît turiștii străini în Statele Unite. Ca urmare, Ministerul Comerțului din S.U.A. a stabilit un program cincinal în acest domeniu, vizînd atragerea unui număr de 22 milioane de turiști străini în 1976. În prima etapă efortul se va concentra asupra unui grup de opt țări — Canada, Mexic, Japonia, Anglia, R.F.G., Franța, Australia și Brazilia — care asigură nouă zecimi din numărul total al turiștilor sosiți în S.U.A.

Interviul nostru cu IVAR NORGAARD, ministrul afacerilor economice externe al Danemarcei despre

RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNO-DANEZE

• Domnule ministru, cum apreciați dezvoltarea relațiilor comerciale dintre Danemarca și România ?

— Consider că schimburile dintre țările noastre s-au dezvoltat satisfăcător. În ultimii 4 ani volumul comerțului a crescut de peste trei ori și numai în anul trecut a sporit cu 40%.

Mă aflu acum în țara dv. la invitația Ministerului Comerțului Exterior. Am purtat discuții cu dl. ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior Nicolae Nicolae, dl. George Macovescu, ministrul afacerilor externe și cu vicepreședintele Consiliului de Miniștri, dl. Ion Pățan. Am discutat despre posibilitățile dezvoltării relațiilor noastre bilaterale, precum și despre poziția României față de Comunitatea Economică Europeană. Am avut, de asemenea, un schimb de opinii cu privire la apropiatele negocieri din cadrul GATT. Guvernul danez dorește ca la aceste negocieri Comunitatea Economică Europeană să adopte o poziție cît mai liberală posibil, în sensul ca negocierile să ducă la o reducere substanțială a barierelor tarifare și netarifare în calea comerțului internațional, inclusiv a barierelor dintre CEE și țările terțe.

• Evoluția ascendentă a comerțului dintre România și Danemarca a avut loc pînă acum în cadrul acordului existent pe termen lung și a protocoalelor anuale. În ce cadru juridic se vor desfășura schimburile noastre de acum înainte, după aderarea Danemarcei la Comunitatea Economică Europeană ?

— Tratatul de la Roma prevede o politică comună în domeniul comerțului exterior. Deci, țările membre nu vor mai putea încheia acorduri comerciale bilaterale de felul celor anterioare. Dar, cu 15 ani în urmă, cînd a fost introdusă această prevedere în Tratatul de la Roma, schimburile dintre țările vest-europene, inclusiv Danemarca, cu țările din Europa de est se bazau pe acorduri comerciale cu contingente la produsele restricționate. Între timp, însă, țările vest-europene au liberalizat cea mai mare parte a importurilor lor din Europa de est. De aceea, în viitor o politică comercială nu se va baza, de regulă, pe acorduri care să prevadă o anumită cantitate de importuri, deoarece sperăm să ajungem la o liberalizare de 100% în acest domeniu. Obiectul negocierilor îl vor constitui doar excepțiile de la această liberalizare. În orice caz, după discuții între Piața Comună și țările est-europene, care de altfel au și început cu unele guverne, va trebui să găsim un cadru juridic care să favorizeze creșterea schimburilor. Cu aproape toate țările est-europene mai sînt în vigoare acorduri comerciale pînă în 1975. Între timp, sîntem deciși să găsim noi modalități care să stimuleze comerțul.

• Țările membre GATT și-au asumat obligația să desființeze restricțiile cantitative în comerțul cu toate celelalte țări membre. După cîte știm, în Danemarca importurile din România mai sînt supuse unor restricții de acest fel. Ce se prevede în acest domeniu ?

— Efectuăm o liberalizare progresivă cu scopul de a ajunge la o liberalizare completă.

• În pas cu celelalte țări membre în Piața Comună ?

— Am putea să realizăm mai repede o asemenea liberalizare dar numai pe bază de consultări. Există posibilitatea ca fiecare țară să efectueze o anumită liberalizare, precum și de a avansa împreună cu celelalte țări din Piața Comună în această direcție.

• Care sînt posibilitățile de a spori cooperarea între România și Danemarca ?

— Acesta este domeniul în care putem face cel mai mult la ora actuală. Avem un acord de cooperare cu România, care poate continua pe bază bilaterală. Dorim să extindem mult această formă de colaborare.

Interviu realizat de
Irina VIANU

mondorama

DEMOGRAFIE ŞI CREŞTERE ECONOMICĂ

LUÎND CUVÎNTUL la 16 aprilie a.c. la cea de-a 29-a sesiune a Comisiei economice O.N.U. pentru Asia şi Extremul orient, Ki Long, adjunctul şefului delegaţiei chineze, a subliniat că realizările ţării sale în anii construcţiei socialismului dezmint categoric afirmaţiile adepţilor malthusianismului, relatează **Pekin Information** (nr. 17/1973). Creşterea demografică a fost relativ rapidă în perioada de la fondarea Republicii Populare Chineze, a spus el, dar creşterea producţiei a fost încă şi mai rapidă. În cursul celor 24 de ani care s-au scurs de atunci, populaţia Chinei a crescut de la circa 500 milioane la peste 700 milioane de locuitori, adică cu circa 50%. Dar, în aceeaşi perioadă, producţia de cereale a sporit la mai mult de dublu, trecînd de la 110 milioane la 240 milioane tone. Producţia industriei uşoare a sporit de circa zece ori. Creşterea producţiei industriei grele este şi mai considerabilă.

Aceste realizări nu epuizează nici pe departe posibilităţile de creştere a producţiei. Suprafaţa cultivată în China nu reprezintă decît puţin peste 10% din suprafaţa totală a ţării. Randamentul la hectar şi nivelul de mecanizare rămîn încă scăzute, a declarat delegatul chinez. Sub orice unghi ar fi privit, potenţialul producţiei cerealiere rămîne considerabil.

INDIA : MĂSURI ÎN DOMENIUL COMERŢULUI CU CEREALE

HOTĂRÎREA luată la sfîrşitul anului trecut de guvernul indian privind etatizarea comerţului en-gros cu grîu şi orez intră în vigoare în această primăvară, odată cu începutul recoltării. Această decizie urmăreşte, pe de o parte, dirijarea distribuirii echilibrate şi echitabile a acestor importante produse alimentare şi în regiunile lovite de secetă, iar, pe de altă parte, înlăturarea activităţii speculative a engrosiştilor, care, aşa cum relatează ziarul vest-german **Die Zeit**, plăteau ţăranilor nu numai preţuri exagerat de mici, dar fixau şi anumite zile în care ofereau un preţ unic, indiferent de calitatea produselor. În plus, ţăranii erau nevoiţi să aştepte timp îndelungat ca să-şi primească banii. Dar negustorii păgubeau şi pe consumatori, organizînd din timp în timp în mod artificial lipsă de cereale pe piaţă în scopul majorării preţurilor.

MUNCITORII STRĂINI ÎN R.F.G.

EVOLUŢIA numărului muncitorilor străini în R.F.G. reflectă destul de fidel evoluţia conjuncturii în această ţară, după cum o dovedeşte graficul alăturat. Este de remarcat scăderea numărului lor în perioada recesiunii din 1967, oglindind faptul că muncitorii străini sînt primii concediaţi în asemenea împrejurări, dar şi menţinerea unui mare număr dintre ei chiar într-o perioadă de recesiune. După săptămînalul **Die Zeit**, din care reproducem graficul, acest fapt arată că muncitorii străini au devenit un factor important al economiei vest-germane. În prezent ponderea muncitorilor străini în totalul salariaţilor din R.F.G. se apropie de 11%. Anul trecut, relatează Ministerul Federal al Muncii, muncitorii străini au trimis în ţările lor circa 6 miliarde mărci, sumă echivalînd cu jumătate din soldul activ al balanţei comerciale a R.F.G.

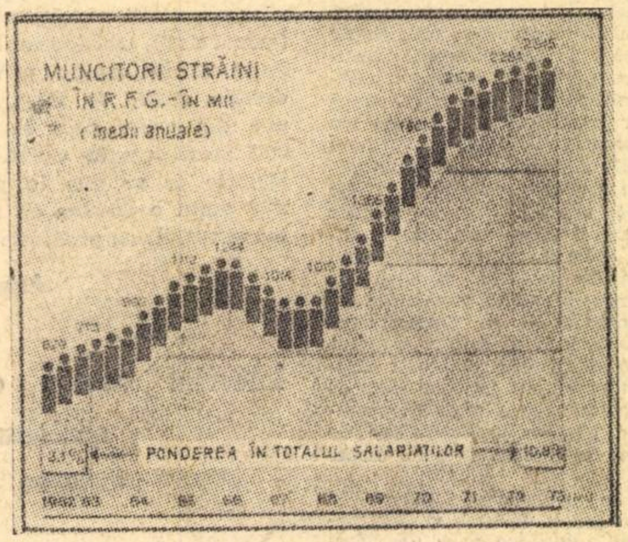

DEPLASAREA PRELUCRĂRII

ÎNTRE GUVERNUL algerian şi societatea americană El Paso a fost încheiat un acord pe termen lung, care prevede livrarea gazului natural saharian sub formă lichefiată în S.U.A. Valoarea contractului se ridică la 1.700 milioane dolari. În cadrul cooperării între Algeria şi Statele Unite, la Arzew va începe în curînd construirea unui mare complex industrial pentru lichefierea gazului. Livrările vor începe în aprilie 1976. Ziarul **Les Echos** situează acest acord în conjunctura petrolieră americană, care este dominată de doi factori : pe de o parte, penuria energetică, care se agravează pe zi ce trece, de pe altă parte, dorinţa de a combate poluarea mediului, generată de industria prelucrătoare, ceea ce face indezirabilă construirea unor noi rafinării. Ca urmare, Statele Unite au decis să achiziţioneze tot mai multe produse energetice sub formă finită şi să promoveze construirea unor instalaţii prelucrătoare dincolo de hotare : fie în ţara exportatoare, fie în apropierea continentului american, aşa cum arată unele proiecte de construcţii în insulele Antile.

1 LA 5

ÎN CEHOSLOVACIA, cu o populaţie de aproape 15 milioane de locuitori, anul acesta se vor vinde 150 000 de autoturisme. În proiectul de plan de perspectivă economiştii cehoslovaci apreciază că în R.S.C.S. se va atinge stadiul optim de motorizare cind un automobil va reveni la fiecare cinci locuitori — nivel care se pare că va fi atins în 1985.

Potrivit prevederilor, acest necesar va fi acoperit, în majoritate, din producţia proprie, iar diversificarea sortimentului se va asigura prin import. La realizarea acestor prevederi un rol deosebit se atribuie acordului de cooperare în producţia de automobile încheiat cu R.D.G. potrivit căruia vor fi construite capacităţi în ambele ţări pentru finalizarea producţiei a cîte 300 000 de automobile pe an. Pentru construcţia de capacităţi noi şi reconstrucţia celor existente, industria cehoslovacă de automobile are nevoie de investiţii în valoare de 10 miliarde coroane, a căror realizare se prevede pînă la finele anului 1980.

O NECESITATE MODERNĂ : A ÎNVĂŢA SĂ IGNORI

ASALTUL MODERN al informaţiilor pune în faţa omului de rînd nu numai problema de a absorbi informaţiile, dar şi de a le ignora. În Statele Unite, de exemplu, se cheltuiesc anual 17 miliarde de dolari pentru reclamă, care se materializează zilnic în 1600 mesaje publicitare adresate americanului mijlociu, estimează Asociaţia americană a agenţiilor de reclame. Acestor mesaje li se adaugă „bombardamentul" informaţional la care este supus prin presă, radio şi televiziune, mesaje legate de trafic etc. De aceea, consideră sociologii, o calitate esenţială pe care trebuie să şi-o dezvolte omul modern pentru a nu se asteniza este de a învăţa să ignore marea majoritate a mesajelor, care îi sînt inutile, selectînd doar pe acelea de care are nevoie.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

TENDINŢE ÎN ECONOMIA ŢĂRILOR CAPITALISTE INDUSTRIALIZATE

ÎNCEPUTUL deceniului actual a marcat, printre altele, o încetinire a ritmului de dezvoltare a economiei ţărilor capitaliste industrializate. După cum se poate urmări în tabelul alăturat, în 1971 creşterea reală a produsului naţional brut al unui număr de 14 ţări capitaliste industrializate a fost de numai 3,3%, iar în cazul membrelor europene ale acestui grup — de 3% (faţă de 1970). Încetinirea a fost mai pronunţată în cazul R.F.G., Italiei, Suediei, S.U.A. şi Japoniei. Cu unele excepţii, această evoluţie a fost însoţită de creşterea lentă sau chiar reducerea absolută a investiţiilor brute în maşini şi utilaje (în Italia, Belgia, Suedia sau Anglia), de flexiunea fie a consumului privat, fie a celui public (sau chiar a amîndurora) ca în S.U.A.

La capitolul comerţului exterior de bunuri şi servicii, în cazul majorităţii ţărilor cuprinse în tabel (cu excepţia Franţei, Angliei şi Norvegiei) în 1971 s-au înregistrat decalaje pronunţate între creşterea exporturilor şi cea a importurilor. Atît discrepanţa puternică în favoarea exporturilor (Japonia, Italia, Suedia sau Danemarca), cît şi cea în favoarea importurilor (S.U.A., Elveţia, Austria, Canada), au creat variate tensiuni în economia ţărilor respective.

Tabelul alăturat ilustrează, de asemenea, forţa economică comparativă a fiecăreia dintre cele 14 ţări capitaliste menţionate, exprimată prin ponderea în ansamblul produsului lor naţional brut, în 1971. Pe această scară, S.U.A. se menţin în continuare, detaşat, pe primul loc în lumea capitalistă, urmate de Japonia, R.F.G. şi Franţa, de Anglia (a cărei pondere este în scădere continuă), Italia, Canada ş.a.

Previziunile asupra dinamicii dezvoltării economiei acestor ţări pe anul în curs indică un reviriment în cazul Japoniei, S.U.A., Suediei, Italiei, Angliei, etc. Este de aşteptat, de asemenea, o activizare a investiţiilor, îndeosebi în ţări ca Austria, Italia, Belgia, Danemarca, S.U.A. ş.a., în condiţiile unei evoluţii în general favorabile a consumului privat. Ea va avea loc, însă, pe fundalul presiunii inflaţioniste a creşterii preţurilor, care se va menţine sau se va accentua chiar în ţări ca Austria, R.F.G., Italia, Olanda, Suedia, Elveţia, Anglia sau Japonia.

Ţara	Ponderea în P.N.B.-ul ţărilor capitaliste industrializate (1971, în %)*)	Creşterea reală a P.N.B.-ului (în %)		Dinamica (reală) a componentelor P.N.B.-ului (1971/70, în %)				
		1971/70	1973/72	consumul privat	consumul public	investiţii brute în maşini şi utilaje	export	import
R. F. Germania	10,5	2,8	4,5	5,5	7,3	4,5	6,4	9,7
Franţa	7,8	5,0	6,0	6,0	3,5	5,8	11,7	11,6
Anglia	6,4	1,5	3,5	2,6	3,5	— 0,6	4,9	5,1
Italia	4,8	1,4	4,0	2,6	4,2	— 4,9	6,5	0,5
Olanda	1,8	4,3	5,0	3,0	3,5	1,7	9,4	6,2
Suedia	1,7	0,3	4,0	— 1,0	4,3	— 2,5	5,8	— 3,3
Belgia	1,4	3,7	4,5	4,6	4,8	— 3,1	8,1	6,2
Elveţia	1,1	4,2	4,5	5,5	3,7	7,8	3,0	6,5
Danemarca	0,9	3,5	3,5	1,8	7,1	2,2	4,0	0,0
Austria	0,8	5,2	5,4	7,2	3,5	12,0	4,7	6,9
Norvegia	0,7	5,0	5,5	5,6	3,7	10,2	3,4	4,1
Ţări capitaliste industrializate din Europa	37,9	3,0	:::	4,2	4,9	2,9	6,9	6,4
S.U.A.	46,6	2,7	6,0	3,9	— 0,9	4,8	0,8	5,0
Canada	4,1	5,5	6,0	5,5	5,3	5,7	5,2	8,2
Japonia	11,4	6,3	10,0	7,2	7,9	8,3	18,1	3,2
Total ţări capitaliste industrializate	100,0	3,3	:::	4,4	2,0	4,7	6,2	5,2

*) Calculat pe baza parităţii dolarului din decembrie 1971.

Sursa : „DIW — Wochenbericht", R.F.G., nr. 51—52/1972 ; B.I.K.I., U.R.S.S., nr. 8/1973.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL XI nr. 22 (509)
Vineri 1 IUNIE 1973
24 PAGINI 2 LEI

22

ÎN SPIRITUL CELEI MAI FRUMOASE TRADIȚII

TRĂIM DIN NOU acea atmosferă de emulație și avînt creator, caracteristică perioadelor premergătoare marilor sărbători ale țării. Aniversăm în curînd un sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție, act istoric care a inaugurat opera de transformare socialistă a bazei economice, sub conducerea partidului și prin care oamenii muncii au dobîndit dubla calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție. Ne pregătim, totodată, să sărbătorim cea de-a 29-a aniversare a eliberării patriei — ziua insurecției naționale antifasciste armate.

Intîmpinăm aceste sărbători în spiritul celei mai frumoase tradiții, născută în toți acești ani eroici de edificare socialistă a patriei: **prin noi fapte memorabile de muncă.** Întrecerea socialistă în care este antrenat întregul nostru popor constituie o expresie elocventă și bogată în semnificații a patriotismului oamenilor muncii, a noii lor conștiințe de stăpîni ai destinelor țării. **„Pe întreg cuprinsul patriei** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — **se desfășoară în prezent o amplă activitate creatoare pentru înfăptuirea programului edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului. Toți cetățenii muncesc cu elan pentru îndeplinirea angajamentelor privind realizarea planului cincinal înainte de termen, pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a patriei și ridicarea mai rapidă a nivelului de trai material și cultural al poporului. Depășirea prevederilor de plan pe primii doi ani ai cincinalului, precum și pe primele 4 luni ale acestui an demonstrează realismul obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională, precum și hotărîrea nestrămutată a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, de a face totul pentru traducerea în viață a acestui minunat program, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a Partidului Comunist Român".**

Înflăcăratele răspunsuri care au succedat chemărilor la întrecere lansate la începutul acestui an — apreciat, pe drept cuvînt, ca hotărîtor în îndeplinirea cincinalului înainte de termen — s-au materializat de pe acum în zile și luni cîștigate în bătălia cu timpul, în miliarde de lei adăugate avuției naționale. Pe măsură ce se apropie data marii noastre sărbători a eliberării, emulația întrecerii socialiste capătă dimensiuni noi, sînt lansate noi chemări în competiția muncii, sînt asumate noi angajamente, sînt raportate noi realizări însemnate peste prevederile de plan.

Atenția colectivelor de oameni ai muncii se îndreaptă în aceste zile spre traducerea amplă și integrală în viață a măsurilor de perfecționare și organizare științifică a producției, spre folosirea integrală a capacităților de producție și a timpului de lucru, întărirea continuă a disciplinei în muncă și a celei tehnologice, spre creșterea continuă și susținută a productivității muncii. După cum reiese din relatările presei, o caracteristică importantă a actualei etape a întrecerii socialiste o constituie efortul general pentru folosirea cît mai rațională a materiilor prime, combustibilului și energiei electrice, pentru asigurarea unei cît mai mari eficiențe a investițiilor, pentru îmbunătățirea calității producției, pentru promovarea progresului tehnic, modernizarea produselor, introducerea unor tehnologii avansate.

Vigoarea întrecerii socialiste, abnegația cu care toți oamenii muncii participă la acest proces de autodepășire și perfecționare pun în evidență zilnic, noi posibilități și rezerve de accelerare a ritmului dezvoltării patriei, edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

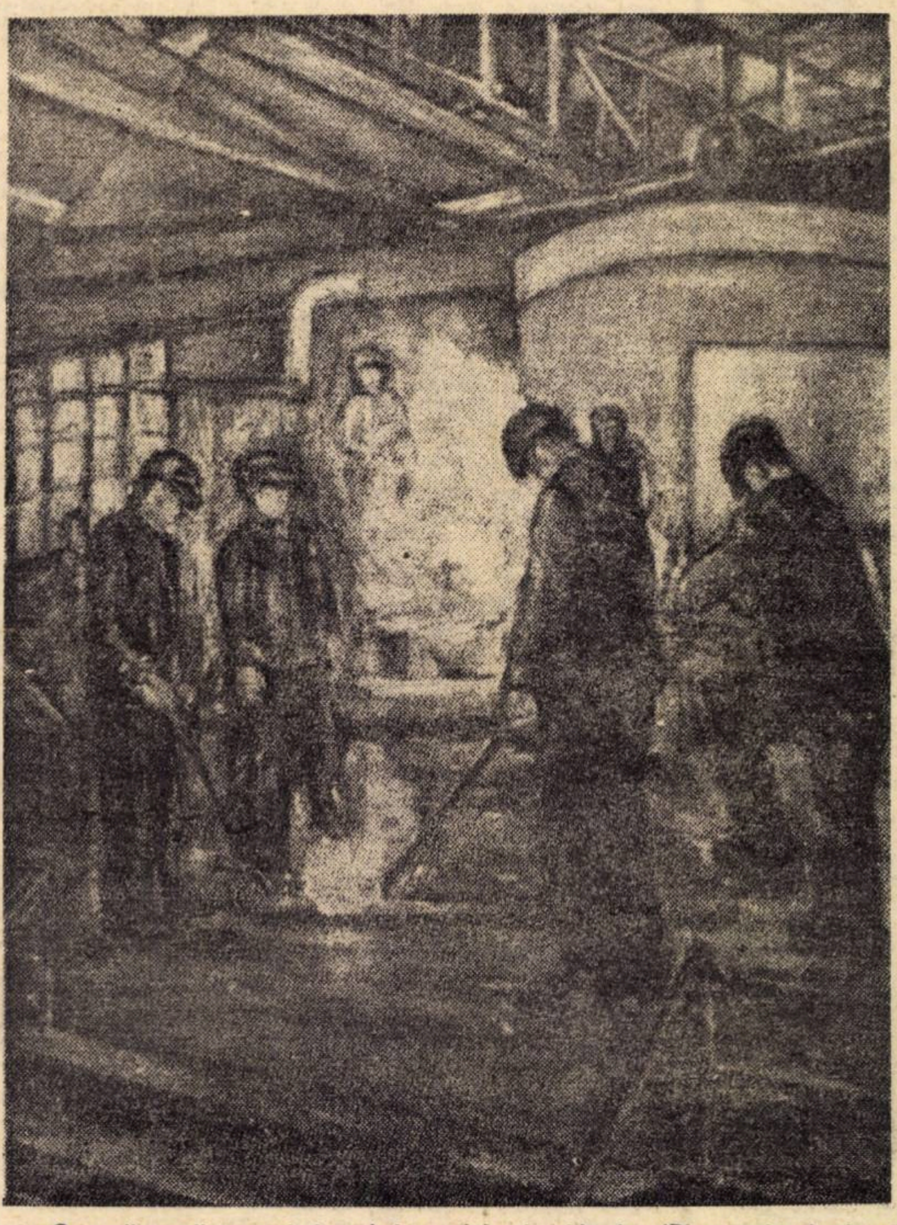

Oamenii muncii, creatori de valori materiale și spirituale (Din expoziția de pictură și sculptură „Uzina Republica — șantier de creație", deschisă recent la clubul intreprinderii

CHELTUIELI MATERIALE

Ce relevă o anchetă în 10 mari intreprinderi privind raționalizarea

CONSUMULUI DE METAL

PLENARA C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. a dat indicații precise pentru mai buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, întreprinderile avînd ca sarcină să examineze cauzele care au dus la depășirea normelor de consum și să stabilească măsuri pentru reducerea lor continuă.

Ne-am propus în ancheta de față să urmărim în 10 întreprinderi constructoare de mașini și metalurgice, modul în care se acționează și se realizează reducerea consumului de metal.

Pentru început vă supunem atenției un test la care au răspuns 100 de proiectanți, tehnologi și muncitori de la Uzinele „Semănătoarea", „Republica", F.M.U.A., „23 August", „Autobuzul", „Steaua Roșie", U.M.G. din București, Uzina metalurgică-Bacău, Uzina de strun-

ec. P. AURELIAN
F. ȘERBAN

(Continuare în pag. 5)

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

O întrebare care revine mereu în actualitate:

CUM UTILIZĂM MAȘINILE-UNELTE DIN DOTARE?

O CARACTERISTICĂ de bază a puternicei și modernei ramuri industriale pentru construcția de mașini din țara noastră, o constituie faptul că **peste 50% din totalul mașinilor-unelte existente, au o vechime mai mică de 10 ani, iar din acestea peste 35% sub 5 ani.** Pentru ca activitatea economică în ansamblu și pe fiecare întreprindere în parte să fie cît mai eficientă, este necesar **să se acorde o atenție deosebită creșterii permanente a indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil al parcului de mașini și utilaje existent.** Ca urmare a complexului de măsuri luate în ultimii ani coeficientul numărului de schimburi a crescut de la 1,9 în secțiile direct productive și 1,5 în cele indirect productive la nivelul anului 1969, la 2,3 și, respectiv, 1,9 cît s-a realizat în trim. IV. 1972 și la prevederea unui coeficient de 2,5 în 1973. Drept rezultat, s-au obținut, an de an, indici mai mari, atît în secțiile direct productive, cît și în cele indirect productive (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Anul	Indici de utilizare a fondului de timp disponibil %	
	în secții direct productive	în secții indirect productive
1969	68,1	49,5
1970	70,7	54,4
1971	71,6	57,5
1972	74,0	60,7

Desigur că, în funcție de gradul de preocupare a fiecărei unități în parte, **indicii reprezentînd coeficienții medii de folosire a timpului disponibil al mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor sînt diferențiați pe ministere** (vezi tabelul nr 2).

Deși majoritatea ministerelor **au** înregistrat creșteri față de anul precedent, **indicii de utilizare realizați s-au situat, în unele cazuri, sub nivelul planificat.** Nerealizări față de plan la utilizarea fondului de timp în secțiile direct productive s-au înregistrat la: MEE (plan 77,0%, realizat 75,4%), MICMG și MICMUE (plan 78,7%, realizat 74,3%), MICh (plan 79,0%, realizat 68,3%), MIU (plan 75,7%, realizat 72,7%).

ing. Fl. MIHALACHE
ing. P. L. CĂLIN

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 22 din 1 iunie 1973

1
— **Capacități de producție**
O întrebare care revine mereu în actualitate : Cum utilizăm mașinile-unelte din dotare ?, de ing. **Fl. Mihalache**, ing. **P. L. Călin**
— **Cheltuieli materiale**
Ce relevă o anchetă în 10 mari întreprinderi privind raționalizarea consumului de metal, de **P. Aurelian**, **F. Șerban**

3
— **25 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție**
Naționalizarea — moment de cotitură în transformarea socialistă a economiei românești, de prof. univ. dr. **Mihai Părăluță**

4—5—6
— **Economie națională**
- Plan-angajamente : Între realizări și posibilități — concordanță deplină, de **B. Pădure**
- **Calitatea :** Trepte ce se cer consolidate în spirala calității, de **Florence Costin**
- **Agricultură :** Fondul funciar utilizat cu eficiență maximă, de dr. ing. **Eugen Jianu**

9
— **Comerț exterior**
- „Service"-ul în sprijinul pătrunderii și menținerii produselor românești pe piețe externe, de **Gh. Nistor**
- Din experiența oficiului de comerț exterior-Brașov
- Știința și tehnica în slujba prieteniei și a colaborării, de **Karlfranz Schmidt-Wittmach**, vicepreședinte al Camerei de Comerț Exterior a R.D.G.

10—11
— **Studii și analize**
Acțiunea de reorganizare (II). Oportunități și finalități în utilizarea personalului, de **Constantin Cojocaru**, **Stere Popescu**, **Nicolae Popov**, **Emil Zamfirescu**

12—13
— **Dezbateri V.E.**
Circuitul mărfurilor și încasarea valorii lor — fără decalaje, de **Maria Ioniță**, **Nicolae Manole**

14
— **Economistul în economie**
Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării ?, de **Constantin Cojocaru**

15
— **Informație • decizie**
Acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență : Perfecționarea sistemului informațional în activitatea de comerț, de **Paul Georgescu**

16
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XVII), de **Radu Constantinescu**

19
— **Metodologie**
Puncte de vedere : Perfecționarea planificării mijloacelor circulante în industrie, de lector univ. **Theodor Roșca**

20
— **125 de ani de la Revoluția din 1848 :** Presa română pașoptistă, cronică fidelă a revoluției, de prof. dr. **N. Adăniloaie**

21
— **Date de prognoză**
Orizont petrolier, de **D. Dragomirescu**

22—23
— **Economie mondială**
Creșterea industrială și creșterea productivității (II), de **I. Pădureanu**
— Perspective largi colaborării economice în Balcani, de **M. Georgescu**
— Interviu cu **Abdol Azim Valian**, ministrul cooperativelor și afacerilor rurale din Iran

I—VIII
— **Consultații**
- Balanța legăturilor dintre ramuri — instrument modern de analiză economică și fundamentare a planurilor, de conf. univ. **Paul Alexiu**
- Ciclul economic capitalist. „Model perimat" sau un „hazard inevitabil" ?, de **Gheorghe Crețoiu**

ÎN SUPLIMENT
— Urmărirea prețului de cost la unitățile de construcții-montaj, de dr. **M. Socolescu**, **M. Sima-Dinu**
— Unele probleme privind folosirea utilajelor proprietate personală de către unitățile de producție și prestări de servicii, de dr. **Emil D. Vicol**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SCRISORI

Ipoteză la... „o ipoteză"..:

FIIND un adept al dezvoltării și al cunoașterii viitorului și întrucît de anul 2000 ne despart mai puțin de 3 decenii, aș fi dorit ca în articolul ce a apărut în „Viața economică" nr. 17, „O ipoteză a transportului pentru anul 2000", să găsesc date mai concrete despre transportul de la sfîrșitul acestui mileniu atît în orașul metropolă București cît și în cele peste 40 de orașe destul de dezvoltate la data la care ne referim. Aș fi vrut, de asemenea, să aflu cum văd specialiștii, de exemplu, utilizarea trotuarelor rulante în viitorul București și marile orașe ale anului 2000, o idee mai veche privind transportul modern în lume. Această dorință, consider eu, rezidă din faptul că scările rulante, utilizate mai timid la noi în țară, sînt totuși un început privind transportul organizat al pietonilor pe distanțe mici.

Tot la această pagină de prognoză mi-ar place să citesc despre cum vor arăta locuințele în marile orașe, pistele (probabile) de aterizare a elicopterelor, poate, chiar particulare ; despre felul cum văd specialiștii și cum pregătesc parcarea automobilelor în anul 2000, cu atît mai mult cu cît ritmul de creștere al numărului automobilelor acuză de pe acum această problemă. Și, în fine, omul, stăpînul acestora toate, cum se presupune a fi în anul 2000.

Sper că săptămînalul dv. să satisfacă în numerele viitoare, pe deplin justificatele mele curiozități.

ing. Nicolae EBÎNCA
Fabrica mixtă de industrie locală — Balș

Propuneri privind consiliile intercooperatiste

PE BAZA experienței acumulate de consiliile intercooperatiste îmi permit să propun următoarele :

Planurile de producție să se întocmească și la nivel de consiliu intercooperatist, cu participarea președinților de cooperative, primind de la titularii de plan indicatorii pentru corelarea structurii de producție cu sarcinile de constituire a fondului de stat la produsele vegetale și animaliere. Totodată, C.A.P.-urile trebuie să beneficieze de valorificarea surplusului de producție marfă sub îndrumarea consiliului intercooperatist. Consider anacronică valorificarea produselor C.A.P. prin intermediari cu personal plătit cu salariu, care întîrzie vînzarea produselor, deteriorează calitatea produselor agricole prin manipulări repetate și încasează nejustificat beneficiul.

De asemenea, propun ca în laboratoarele agro-chimice-veterinare, dotate cu aparatură de specialitate, inginerii șefi din C.A.P., fermierii, medicii veterinari și alți specialiști să aibă posibilitatea continuării experiențelor de laborator, să dezbată problemele tehnice, să stabilească măsurile agrotehnice ce se impun.

ec. Florian URZICEANU
Pitești

Responsabilitate unică pentru neexecutarea contractelor

POTRIVIT legii contractelor, responsabilitatea penalizatoare pentru neexecutarea contractelor este unică și, ca atare, trebuie să se renunțe la așa-zisul principiu al „anualității", deoarece aplicarea lui determină o responsabilitate penalizatoare diferențiată. Întrucît penalitățile constituie principala formă de achitare a daunelor părții lezate de neexecutarea contractului, iar acțiunea pentru daune — un subsidiar, este necesar a se stabili aceste penalități pe baze unitare.

În măsura în care se consideră necesară limitarea penalităților la un anumit cuantum din valoarea obligației de livrare, trebuie determinată o limită unică.

Eliminînd „anualitatea", menținem responsabilitatea furnizorului de a asigura echilibrul asigurării materiale a planului beneficiarilor, prin livrări în prima perioadă a anului următor în contul contractelor neonorate pînă la 31 decembrie. Asigurăm, în acest fel, acea continuitate și disciplină în realizarea planului pe care conducerea superioară de partid și de stat a promovat-o cu consecvență în ultimii ani, materializată și în devansarea termenelor de aprobare a planurilor.

ec. Șerbu VASILE
șef serviciu la
Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare-Brașov

Aprovizionarea unităților bugetare

ÎN INSTRUCȚIUNILE de funcționare a întreprinderilor teritoriale de aprovizionare se face precizarea că necesarul de materiale pentru unitățile bugetare se va asigura pe baza prospectării directe a consumurilor, a contractelor cu furnizorii, precum și a supranormativelor preluate de la unități. În realitate, însă, întreprinderile menționate, fără a ține seama de nevoile reale ale acestor unități, care au cerințe de materiale și piese în cantități nevagonabile, au întocmit un nomeclator de produse pe poziții determinate, nominalizate dinainte. Pentru restul materialelor și pieselor de schimb, articole tehnice, sanitare, electrice, electronice, radio, frigorifice și aparatură medicală, cererile unităților nu sînt luate în considerație, pe motiv că nu sînt contractate cu furnizorii, sau că sînt aprobate sub nivelul solicitărilor.

Menționez că pentru anul 1973, acest nomenclator a fost primit de la întreprinderea de resort la 26 iunie 1972, și nu a fost onorat pînă în prezent nici în proporție de 50%. Astfel, ne punem întrebarea atît pentru materialele trecute în nomenclator, dar mai ales pentru cele necuprinse, dar absolut necesare bunului mers al întreprinderilor, de unde și cum pot fi procurate ?

ec. George BEJAN
șef serv. aprovizionare
Spitalul unificat județean nr. 1
Galați

ECOURI

Cum funcționează mecanismul cooperării între întreprinderi ?

LA ARTICOLUL cu acest titlu din nr. 11 am primit o serie de ecouri din care reținem, în rezumat, următoarele opinii :

C.S.P.

CA URMARE a măsurilor de îmbunătățire a elaborării planurilor anuale, s-au creat condiții pentru participarea mai activă a ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor la acțiunea de fundamentare a sarcinilor de plan. Acest fapt a permis o mai judicioasă corelare a nivelelor de producție cu posibilitățile reale de execuție. Totodată, s-a creat cadrul necesar pentru rezolvarea mai operativă a problemelor care apar în întreprinderi în cursul execuției planului. Măsurile luate au determinat o îmbunătățire generală a activității în toate întreprinderile, concretizată în rezultatele obținute în primii doi ani ai cincinalului actual.

Cu toate acestea, așa cum rezultă și din materialul apărut în „Viața economică", se mențin încă unele neajunsuri îndeosebi în domeniul relațiilor de cooperare între întreprinderi, care creează greutăți în realizarea ritmică a sarcinilor de plan. Pentru îmbunătățirea acestei situații s-au luat pînă în prezent unele măsuri printre care menționăm :

- nominalizarea în planul de producție pe anul 1973 a cooperărilor dintre centralele industriale (ex. M.I.C.M.G. a nominalizat peste 500 produse, care se urmăresc decadal, lunar și trimestrial, constituind sarcini obligatorii de plan) ;
- elaborarea de către Comitetul de Stat pentru Prețuri împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor, a unei metodologii de stabilire a prețurilor, care să stimuleze cooperarea între întreprinderile din profilul ramurii construcții de mașini...

Întrucît aplicarea acestei metodologii ar conduce la implicații în indicatorii de plan pe anul 1973, reglementarea propusă se va introduce în cadrul lucrărilor ce se desfășoară în domeniul reașezării prețurilor pe economie.

ing. I. BUCUR
vicepreședinte
Comitetul de Stat al Planificării

M.C.I.

CONTRACTĂRILE în sectorul de încălțăminte, în afară de cîteva articole, au loc de două ori pe an întrucît sînt sortimente complexe, supuse variațiilor modei și unor fluctuații în desfaceri. Contractarea fondului de marfă se face în funcție de cererile populației, ca structură și modele, potrivit gustului și preferințelor acesteia.

Menționăm că sortimentul de cizme, produs de fabrica „Libertatea" — Arad, este depășit. În prezent, cererea populației se îndreaptă spre cizmele tip ciorap, confecționate din materiale plastice, lăcuite etc. pe calapoade și forme moderne.

AL. GROSSMAN
director
în Ministerul Comerțului Interior

GRUPUL DE UZINE „23 AUGUST"

AVÎND ÎN VEDERE complexitatea mare a batiurilor comandate de Uzina de strunguri Arad, cu 20 și respectiv 37 miezuri, precum și condițiile solicitate de beneficiar referitoare la duritate și microstructură care nu se încadrează în STAS-ul 568/1967, încă din faza de contractare s-au purtat discuții între părți, stabilindu-se, în final, ca turnarea să se facă din fontă specială de mașini-unelte (fontă turnată în piese pentru mașini-unelte). La încheierea contractului s-a hotărît ca prețurile să fie stabilite pe bază de calculații, avizate de beneficiar și aprobate de minister. Astfel, s-a întocmit pentru batiul SNA 500x1001x3000 T calculația de preț în valoare de 20 450 lei, pe care uzina arădeană a acceptat-o.

În ceea ce privește al doilea batiu des SN 630x1001x2000, el este încă în faza de contractare, neavînd preț de producție aprobat. Din aceleași considerente tehnice, am înaintat beneficiarului o calculație de preț în valoare de 15 615 lei, cu care nu au fost încă de acord.

Menționăm că prețurile din cat. 13 MT 10 nu sînt aplicabile la piesele turnate pentru mașini-unelte, deoarece acestea prezintă tehnologii de turnare deosebite. În condițiile neaprobării prețului de producție al acestor piese, înseamnă că uzina noastră va lucra în pierdere pentru care motiv nu va putea accepta execuția comenzilor respective.

ing. M. DRĂGULIN
ing. șef secții calde
Grupul de uzine „23 August"

CURIER

• Încadrarea muncitorilor de întreținere

I. NICOLAE, Buftea — Muncitorii care lucrează în sectorul de întreținere sînt încadrați în meseria în care sînt calificați, potrivit indicatorului tarifar de calificare respectiv și primesc salariile rețelei tarifare a ramurii din care meseria face parte. Avînd în vedere necesitatea unei cît mai bune utilizări a timpului de muncă de către fiecare muncitor în cadrul programului de lucru, faptul că unii muncitori calificați aplică în practică cunoștințele pe care le au și în alte meserii, conduce la obținerea unui grad corespunzător de ocupare, salariul acestor muncitori, care lucrează de regulă în regie, este stabilit în funcție de categoria lor de încadrare și timpul efectiv lucrat. Întrucît, în activitatea lor, muncitorii de întreținere execută, în primul rînd, lucrări specifice meseriei pe care o au, acestea avînd ponderea cea mai mare, și numai în măsura în care nu sînt ocupați complet la aceste lucrări execută și lucrări specifice altei meserii, în cartea de muncă se trece încadrarea lor conform meseriei de bază. **(Direcția coordonarea salarizării din Ministerul Muncii)**

• Salarizar[e]

DORIN DUMITRIAN, Hunedoara — Dacă ați împlinit doi ani de activitate la 10 februarie, aveați dreptul să fiți încadrat — cu începere de la 11 februarie 1973 — cu salariul prevăzut la nivelul de bază al funcției ce ocupați. Anul al treilea de stagiu începe de la această dată și nu de la 1 martie, cum în mod eronat s-a procedat în cazul dv. Potrivit art. 57 din Legea nr. 12/1971, la expirarea perioadei de stagiu, respectiv pînă la 11 februarie 1974, urmează să susțineți o probă practică în vederea definitivării în funcție. Dacă nu veți reuși la proba practică, aveți dreptul să vă prezentați după 6 luni la o altă probă. În toată perioada de stagiu din anul 3, inclusiv a celei prelungite pînă la reușita la proba susținută, urmează să fiți salarizat cu salariul prevăzut la nivelul de bază. După doi ani de la încadrarea la acest nivel, dacă veți reuși la proba practică, veți putea fi încadrat la gradația I-a în condițiile prevăzute la Legea nr. 12/1971.

★

ALEXANDRU LUCAN, Piatra Neamț — Trecerea de la funcția de dactilograf la aceea de calculator principal, se consideră promovare în funcții de execuție, salariul putînd fi majorat cu o clasă. Personalul care, la data aplicării Legii nr. 12/1971, ocupa cu respectarea reglementărilor legale — în vigoare pînă la 1 ianuarie 1972 — unele funcții fără a îndeplini condițiile de studii sau de vechime prevăzute de lege, poate ocupa, în continuare, aceste funcții, dacă își îndeplinește în mod corespunzător sarcinile ce îi revin. Retrogradarea din funcție — cu caracter temporar — mai poate fi hotărîtă, ca sancțiune disciplinară, în condițiile prevăzute de Codul muncii și de Legea nr. 1/1970, dar nu mai mult de trei luni. La ultima întrebare vă vom răspunde ulterior.

25 DE ANI DE LA NAȚIONALIZAREA PRINCIPALELOR MIJLOACE DE PRODUCȚIE

NAȚIONALIZAREA — MOMENT DE COTITURĂ ÎN TRANSFORMAREA SOCIALISTĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

ANUL ACESTA, la 11 iunie, se împlinesc 25 de ani de la actul naționalizării principalelor mijloace de producție. Acesta constituie un prilej de omagiu pentru P.C.R. sub conducerea căruia s-a înfăptuit naționalizarea, pentru clasa muncitoare, masele largi care au realizat în fapt acest act revoluționar, care, printr-o muncă încordată, plină de eroism, au consolidat, întărit și dezvoltat continuu proprietatea socialistă.

Totodată, se impune să evidențiem semnificația momentului naționalizării principalelor mijloace de producție pentru construirea societății socialiste în țara noastră, contribuția partidului nostru la soluționarea concretă a uneia din legitățile fundamentale ale revoluției și construcției socialiste — socializarea socialistă a principalelor mijloace de producție.

NAȚIONALIZAREA principalelor mijloace de producție și crearea proprietății sociale corespunde unei necesități obiective, decurge din înseși cerințele legilor generale de dezvoltare a societății. Așa cum a demonstrat K. Marx în lucrarea sa „Capitalul", și a confirmat evoluția societății capitalinste, evoluția producției de la fărămițare spre concentrare și centralizare este o tendință istorică, ireversibilă. Cu cît dezvoltarea forțelor de producție atinge un nivel mai înalt, cu atît devine mai strînsă legătura dintre diferitele ramuri ale producției materiale. Diviziunea muncii și dependența reciprocă a diferitelor ramuri de producție determină necesitatea centralizării proprietății. posibilă de înfăptuit în mod radical numai în socialism. Înfăptuirea concordanței relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție constituie unul din postulatele fundamentale ale revoluției socialiste, poate fi realizată numai prin înlăturarea revoluționară a proprietății capitaliste. Cucerind puterea politică, naționalizînd principalele mijloace de producție și trecînd marea industrie, băncile, comerțul, transporturile etc. — deci toate ramurile economice unde concentrarea și centralizarea producției au atins un înalt nivel de dezvoltare — în proprietatea întregului popor, clasa muncitoare creează astfel forma de proprietate corespunzătoare cu gradul de dezvoltare a forțelor de producție. Așa cum arătau Marx și Engels în Manifestul Partidului Comunist **„Proletariatul va folosi dominația lui politică pentru a smulge burgheziei, pas cu pas, întregul capital, pentru a centraliza toate instrumentele de producție în mîinile statului, adică în mîinile proletariatului organizat ca clasă dominantă și pentru a mări, cît se poate de repede, masa forțelor de producție"**. Realizată prin căi și metode ce țin de specificul și particularitățile istorice dintr-o țară sau alta, această prevedere are caracter programatic pentru partidele comuniste.

Din analiza realităților social-economice din țara noastră, cît și din alte țări cu condiții similare rezultă că necesitatea obiectivă a naționalizării prncipalelor mijloace de producție decurge nu numai din gradul înalt de concentrare și centralizare a producției materiale, ci și din situația social-politică din țară, nivelul de agravare a contradicțiilor atît în viața economică, cît și în cea socială, din poziția pe care o ocupă o țară în sistemul mondial capitalist.

În sens larg naționalizarea presupune trecerea, cu sau fără plată, a unor întreprinderi, a pămîntului, a unor zăcăminte etc. din proprietatea capitalistă în proprietatea statului. Măsuri de naționalizare intîlnim frecvent și în țările capitaliste, mai ales în cele în curs de dezvoltare. Însă. conținutul și esența acestor măsuri diferă în funcție de natura puterii de stat. În timp ce naționalizarea capitalistă. prin trecerea unor bunuri din mîinile diferiților proprietari particulari în mîinile statului burghez, nu schimbă esența proprietății asupra acestor bunuri, naționalizarea socialistă înseamnă desființarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție și trecerea acestora în proprietatea statului socialist. ca bunuri ale întregului popor. Formele, metodele, termenul de înfăptuire a naționalizării, amploarea măsurilor respective diferă însă de la o țară la alta, în funcție de nivelul și structura economiei naționale. de gradul de socializare capitalistă a mijloacelor de producție, de modul de organizare și conducere a diferitelor sectoare ale vieții economice și de raportul forțelor de clasă.

ÎN REZOLVAREA sarcinilor revoluției socialiste. P.C.R. a avut în vedere că făurirea societății socialiste este o operă de o complexitate fără precedent, care presupune cunoașterea și aplicarea legilor universal-valabile ale construcției socialiste, precum și studierea atentă și luarea în considerare a condițiilor specifice, a particularităților istorice și naționale ale României.

De aceea, în elaborarea strategiei și tacticii de trecere de la desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice la revoluția socialistă, a politicii de construire a societății socialiste, partidul nostru a ținut seama de faptul că nu există tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică construirea socialismului. că formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției socialiste depind de un complex de factori economici, sociali, politici, istorici etc.

Este meritul istoric al partidului nostru că a știut să sesizeze și să fundamenteze necesitatea acestui act revoluționar, să stabilească formele și metodele, să întreprindă măsurile care să pregătească trecerea la socializarea socialistă a mijloacelor de producție.

După desăvîrșirea sarcinilor revoluției burghezo-democratice, după abolirea monarhiei și instaurarea republicii la 30 decembrie, după făurirea partidului unic muncitoresc, în februarie 1948, socializarea socialistă a mijloacelor de producție devenise nu numai o necesitate obiectivă, ci și cea mai importantă sarcină a revoluției socialiste, fără a cărei înfăptuire nu era posibilă trecerea la transformări revoluționare, socialiste. **„Realizarea acestui salt calitativ în viața societății noastre** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul aniversării semicentenarului partidului — **impunea ca o condiție sine qua non trecerea avuției naționale în mîinile celor ce muncesc. Un rol hotărîtor l-au avut în acest sens actul revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție și, apoi, cooperativizarea agriculturii, care au dus la crearea unui puternic sector socialist în economie"**.

Acest act revoluționar a fost minuțios pregătit, de partid și de statul popular din punct de vedere economic, politic. juridic și organizatoric, respectîndu-se legalitatea socialistă. Printre măsurile care au avut un rol decisiv în îngrădirea puterii economice a burgheziei și pregătirea condițiilor pentru actul naționalizării trebuie menționate în primul rînd următoarele : instituirea controlului muncitoresc în întreprinderi, înființarea oficiilor industriale, reforma monetară, etatizarea Băncii Naționale, acțiunea de inventariere a întreprinderilor industriale, comerciale și de transport care foloseau mai mult de 5 muncitori salariați.

Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, după înlăturarea monarhiei și instaurarea Republicii, a creat cadrul politic necesar trecerii la realizarea actului revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție, la înfăptuirea unei vaste opere de construire a societății socialiste. Pe această bază a devenit posibilă pregătirea naționalizării și din punct de vedere juridic. Constituția Republicii Populare Române adoptată de M.A.N. în aprilie 1948 a consfințit victoriile oamenilor muncii sub conducerea clasei muncitoare, în frunte cu Partidul Comunist Român, în desfășurarea revoluției populare și instaurarea dictaturii proletariatului ; ea a formulat țelurile fundamentale ale revoluției : lichidarea exploatării omului de către om și construirea socialismului. În Constituție se prevedea că bogățiile de orice natură ale subsolului, zăcămintele miniere. pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, căile de comunicație ferate, rutiere, pe apă și aeriene, telegraful, telefonul. radio-ul, aparțin statului ca bunuri comune ale poporului. Totodată, în Constituția din 1948 s-a prevăzut temeiul legal al naționalizărilor care urmau să se înfăptuiască subliniindu-se că atunci cînd interesul societății o cere, mijloacele de producție proprietate privată pot fi expropriate de către stat și trecute în stăpînirea poporului. În Constituție se prevedea că bunurile comune ale poporului constituie temelia materială a propășirii economice și independenței naționale a României.

Actul naționalizării a fost temeinic pregătit și din punct de vedere organizatoric. Astfel, în vederea înfăptuirii naționalizării principalelor mijloace de producție. partidul nostru a organizat în toată țara comisii județene de naționalizare. alcătuite din cele mai bune și devotate cadre de partid și colective pentru fiecare întreprindere care urma să fie naționalizată, colective ce aveau ca sarcină atît preluarea întreprinderilor și împiedicarea înstrăinării bunurilor materiale și financiare, cît și asigurarea desfășurării în continuare în bune condiții a producției.

La Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 iunie 1948, care a analizat situația politică și economică din țară, a fost hotărîtă trecerea principalelor mijloace de producție în mîinile statului și transformarea lor în bun al întregului popor, iar la 11 iunie 1948 Marea Adunare Națională a discutat și aprobat Legea naționalizării principalelor mijloace de producție industriale, bancare, miniere, de asigurare și de transport.

Prin aplicarea legii naționalizării au trecut în proprietatea statului : 28 uzine metalurgice, 112 întreprinderi ale metalurgiei prelucrătoare, 20 de societăți pe acțiuni de construcții. 4 întreprinderi pentru producția sticlei, 76 fabrici de tîmplărie, 64 fabrici de bumbac, 108 întreprinderi textile, 25 de societăți petroliere și de gaze. 84 întreprinderi chimice, căile ferate particulare, șantierele navale, întreprinderile electrotehnice și uzine de construcții și aparate. În cîteva ramuri industriale au fost naționalizate toate întreprinderile, fără nici o excepție (întreprinderile metalurgiei neferoase, de celuloză. hîrtie, țesături de bumbac și mătase, ciment). În total au fost naționalizate 8894 de întreprinderi, dintre care 3560 întreprinderi de interes local, care au fost predate organelor locale ale puterii de stat spre administrare și gospodărire.

NAȚIONALIZAREA a marcat o etapă calitativ nouă în evoluția relațiilor economico-sociale din țara noastră. În industrie, ca urmare a naționalizării, a fost lichidată proprietatea capitalistă nu numai în întreprinderile mari, ci și într-un număr însemnat de întreprinderi mijlocii. La sfîrșitul anului 1948, 85% din întreaga industrie aparținea sectorului socialist. În același timp, comerțul exterior în întregime, o parte din comerțul interior, căile de comunicație, întreprinderile de transporturi constituiau proprietate socialistă.

Prin naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, a societăților de asigurare, miniere și de transport și trecerea lor în proprietatea întregului popor, a fost lichidată contradicția antagonică dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă. Naționalizarea principalelor mijloace de producție a însemnat în acest fel crearea unei puternice baze economice pentru dictatura proletariatului.

Prin naționalizarea principalelor mijloace de producție s-a schimbat raportul clasei muncitoare față de mijloacele de producție. Dintr-o clasă lipsită de mijloace de producție, cum era în capitalism, ea s-a transformat. împreună cu întregul popor, în proprietarul mijloacelor de producție. Aceasta a dus și la schimbarea rolului clasei muncitoare în organizarea și conducerea producției. În condițiile proprietății socialiste, clasa muncitoare alături de ceilalți oameni ai muncii prin intermediul statului socialist conduc întreaga economie națională.

Partidul nostru a pornit de la premisa că formarea proprietății socialiste și mai ales socializarea socialistă nu se reduc la smulgerea mijloacelor de producție din mîinile exploatatorilor. Cu privire la acestea V. I. Lenin spunea : **„numai exproprierea, ca act juridic sau politic, nu rezolva nici pe departe problema, deoarece moșierii și capitaliștii trebuie să fie efectiv înlăturați. efectiv înlocuiți cu o altă administrație muncitorească a fabricilor și moșiilor"**. Naționalizarea constituie numai începutul socializării socialiste a producției. Acest proces presupune nu numai trecerea mijloacelor de producție în proprietatea statului. ci și organizarea conducerii și planificării economiei naționale, a reproducției socialiste lărgite. a tuturor ramurilor economiei naționale, a repartizării produsului social, organizarea finanțelor de stat și a circulației bănești.

Sarcina ce revenea tînărului nostru stat popular după naționalizarea principalelor mijloace de producție era, așadar, crearea unui sistem socialist de conducere al economiei naționale care să corespundă cerințelor obiective ale proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

Cu prilejul înfăptuirii naționalizării principalelor mijloace de producție partidul nostru a dovedit o înaltă capacitate organizatorică, capacitate de a mobiliza masele largi în traducerea în viață a acestui act revoluționar : Comisiile județene de naționalizare și colectivele care au preluat întreprinderile naționalizate au acționat cu toată fermitatea conform programului stabilit. Drept rezultat, din prima zi a naționalizării. procesul de producție s-a desfășurat fără perturbări ; clasa muncitoare, în frunte cu comuniștii, stăpîni pe fabrici, uzine. mine, a muncit cu pasiune și entuziasm pentru continua sporire a producției, pentru refacerea grabnică a economiei naționale.

Actul revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție înfăptuit la 11 iunie 1948 simbolizează un moment important, hotărîtor în lupta dusă de clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare sub conducerea partidului comunist pentru desființarea exploatării omului de către om. pentru lichidarea dominației asupra economiei românești atît a capitalului autohton, cît și a celui străin, pentru crearea relațiilor de producție socialiste. **„Naționalizarea** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de productie în țara noastră. a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector socialist de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale"**.

Bunurile materiale. mijloacele de producție trecute în proprietatea poporului prin actul de naționalizare de la 11 iunie 1948 reprezintă punctul de pornire al proprietății socialiste, nivelul de dezvoltare a forțelor de producție de la care a pornit dezvoltarea economică a României socialiste. Pentru a aprecia la adevărata valoare această „moștenire" și înțelege mai bine realizările obținute în dezvoltarea producției materiale. în industrializarea socialistă a țării în acești 25 de ani care au trecut de la naționalizare trebuie arătat că am preluat de la regimul burghezo-moșieresc un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție și o repartizare neechilibrată a acestora pe teritoriul țării ; o industrie slab dezvoltată, utilată cu mijloace tehnice învechite ; o agricultură rudimentară ; un standard de viață scăzut pentru majoritatea populației țării. La aceasta trebuie adăugată și situația în care se găsea economia națională ca urmare a distrugerilor provocate de război. Economia națională a României în momentul naționalizării încă nu atinsese nivelul antebelic al producției și venitului național, aceasta și datorită acțiunilor de sabotaj duse de burghezie, care căuta să frîneze prin toate mijloacele procesul de refacere a economiei naționale. Naționalizarea principalelor mijloace de producție a permis mobilizarea întregului potențial material și uman al țării pentru refacerea economiei naționale și trecerea la industrializarea socialistă a țării.

Politica de dezvoltare și consolidare a proprietății socialiste de stat, după trecerea principalelor mijloace de producție în proprietatea satului, s-a reflectat în cele două planuri anuale de stat 1949 și 1950, în planul de 10 ani de electrificare a țării. în primul plan cincinal și Directivele celui de al VII-lea Congres al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1956—1960.

Congresul al IX-lea al P.C.R. a marcat un moment crucial în dezvoltarea economiei naționale, în determinarea căilor de urmat pentru ridicarea României la nivelul țărilor industrializate, pentru reducerea decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate. Ritmurile înalte în care s-a dezvoltat și se dezvoltă economia națională, rezultatele obținute în industrializarea țării. în progresul multilateral al societății socialiste sînt o ilustrare vie a superiorității relațiilor de producție socialiste, a justeței actului de naționalizare, care a descătușat energiile creatoare întregului popor.

Importanța naționalizării principalelor mijloace de producție nu se reduce la premisele care le-a creat pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru industrializarea susținută a țării ; proprietatea socialistă generează superioritatea orînduirii noastre în toate compartimentele vieții economice și sociale. pune în slujba poporului întregul potențial al țării, permite desfășurarea unui efort coordonat și eficient în vederea propășirii societății, ridicării ei pe trepte tot mai înalte de civilizație, creează cadrul necesar pentru acțiunea legilor și legităților economice specifice modului de producție socialist. De aceea naționalizarea principalelor mijloace de producție înfăptuită la 11 iunie 1948 reprezintă și momentul în care s-a pus temelia modului de producție socialist în țară, s-a trecut la făurirea societății socialiste.

Făcînd o privire retrospectivă asupra drumului parcurs de societatea noastră socialistă în cei 25 de ani de la actul naționalizării principalelor mijloace de producție și examinînd cu gîndirea și experiența noastră de astăzi modul concret în care s-a realizat această naționalizare, trebuie să arătăm că justețea acestei măsuri a fost confirmată de timp, de realitățile României socialiste.

Experiența P.C.R. în naționalizarea principalelor mijloace de producție, în socializarea socialistă a producției, reprezintă o contribuție valoroasă la teoria marxist-leninistă despre revoluția socialistă în general. despre făurirea relațiilor de producție socialiste. în particular.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

economie națională

ACTUALITATEA: In intimpinarea celei de-a 29-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, oamenii muncii de pe intreg cuprinsul țării iși mobilizează energiile pentru depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate, pentru ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI INAINTE DE TERMEN • Perfecționarea, organizarea științifică, VALORIFICAREA TUTUROR REZERVELOR – coordonate permanente ale preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii • Concordanță deplină intre POSIBILITAȚI și REALIZARI. • Anchetă „V. E". in 10 mari intreprinderi cu scopul de a evidenția cum pot fi valorificate mai bine resursele materiale, cum poate fi raționalizat CONSUMUL DE METAL. • ÎMBUNATAȚIREA CALITAȚII PRODUSELOR – o cerință imperioasă a accelerării dezvoltării economice. • Să nu irosim PĂMÎNTUL! Gospodarii din agricultură in fața unei sarcini de importanță stringentă: utilizarea cu eficiență maximă a fondului funciar.

PLAN – ANGAJAMENTE

Între realizări și posibilități – CONCORDANȚĂ deplină

— Cum își organizează industria de utilaje tehnologice chimice, petroliere și miniere, execuția și livrarea la termen a comenzilor solicitate de programul de investiții al țării; eforturi susținute pentru înfăptuirea angajamentelor în cinstea zilei de 23 August —

AVÎND ÎN VEDERE faptul că **instalațiile complexe și agregatele realizate în cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier și minier sînt necesare pentru ramuri de importanță deosebită ale economiei naționale,** colectivele de muncă din întreprinderile în care acestea se realizează și-au asumat angajamente importante în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen. Pentru 1973, ele prevăd, între altele, o depășire a planului producției marfă cu peste 90 de milioane lei.

Eforturile desfășurate în fiecare întreprindere în parte au permis ca în **primele 4 luni a.c., angajamentele asumate pe intreg semestrul I in intîmpinarea aniversării eliberării patriei să fie depășite pe total centrală cu 9 milioane lei. O analiză mai aprofundată arată însă că realizările inregistrate nu sînt intrutotul ferite de „capcana mediilor".** Astfel, **in activitatea intreprinderilor producătoare de utilaj chimic** (Întreprinderea de utilaj chimic-Grivița roșie, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic din București, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic-Ploiești ș.a.) **se constată pe primele 4 luni din acest an unele rămineri in urmă in execuția și livrarea diferitelor utilaje tehnologice.** Față de prevederile planificate (care includ și cele 9 000 de tone restante din anul trecut) în perioada ce a trecut din acest an, pe total Centrală apare o nerealizare la poziția utilaje tehnologice pentru chimie de circa 600 de tone. Iată cum, rezultatele favorabile obținute în muncă de unele colective trebuie să compenseze valoric nerealizările altora. Cum rămîne însă cu produsele fizice, cu instalațiile și agregatele de care investițiile din chimie au atîta nevoie? Care sint cauzele ce determină încă unele rămîneri în urmă?

Din analizele efectuate în cadrul centralei, cît și în unele unități, a reieșit **că neajunsurile existente în execuția și livrarea utilajului tehnologic pentru chimie au fost cauzate de lipsa de capacitate în unele sectoare, cît și de întîrzierile cu care unii beneficiari au depus documentația de execuție.** În acest context, aspecte concludente prezintă analiza utilizării capacităților de producție, valorificarea maximă a posibilităților existente. (Vezi tabelul 1).

Din studierea datelor prezentate se poate desprinde clar că **în domeniul utilizării depline a capacităților de producție în fiecare unitate există încă serioase rezerve care pot și trebuie atrase în circuitul economic.** Unde sînt ele localizate, pe ce căi trebuie acționat pentru folosirea într-un grad mai înalt a disponibilităților?

Din analiza efectuată rezultă că aceste posibilități constau în **diminuarea accentuată a orelor de stagnare a utilajelor, de reducerea volumului reparațiilor accidentale, în organizarea ritmică a aprovizionării cu materii prime și încadrarea schimburilor cu personal calificat și în număr suficient.**

O principală pîrghie insuficient folosită — așa cum o apreciază specialiștii — o constituie **îmbunătățirea pregătirii fabricației.** Analizîndu-se diferitele aspecte negative manifestate în această direcție, care s-au materializat în neexecutarea conform graficelor a comenzilor contractate, au fost stabilite măsuri concrete de remediere a lor.

În cadrul acțiunii amintite, **execuția și livrarea utilajelor tehnologice este desfășurată și urmărită în funcție de termenele de intrare în exploatare a diferitelor obiective de investiții, fixîndu-se programe speciale lunare.** Pe această bază specialiștii Centralei au convingerea că, într-un timp scurt, vor reuși nu numai să recupereze integral restanțele, dar și să execute și să livreze toate utilajele tehnologice pentru obiectivele din industria chimică cu termen de punere în funcțiune în trimestrul III. 1973. De asemenea, conform aprecierilor, pînă la sfîrșitul semestrului I, a.c., vor fi executate și livrate toate utilajele și instalațiile chimice pentru obiectivele care au termen de punere în funcțiune pînă la finele lui 1973.

Un aport substanțial, la valorificarea rezervelor existente îl aduce nu numai perfecționarea pregătirii fabricației, ci și **creșterea calificării forței de muncă.** Astfel, în 1973 vor fi pregătiți prin forme variate de școlarizare peste 3 500 de muncitori, de diverse calificări, necesari la prelucrările mecanice efectuate pe mașinile-unelte. În acest mod se va da posibilitatea ca în întreprinderi să se asigure un coeficient de schimburi la nivelul sarcinilor trasate de partid.

Sînt prevăzute, de asemenea și o serie de alte acțiuni care vizează funcționarea neîntreruptă a utilajului, creșterea randamentului în exploatare. Astfel, efectuarea reparațiilor conform graficilor prevăzute, la termen și de bună calitate, asigurarea unei întrețineri și asistențe tehnice corespunzătoare în toate schimburile, precum și a pieselor de schimb necesare, reprezintă pîrghii pe care colectivele de muncă din întreprinderile Centralei și-au propus să le folosească pentru obținerea unor rezultate bune în acest an, creînd astfel o concordanță deplină între realizarea sarcinilor de plan și a angajamentului în întîmpinarea zilei de 23 August pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

B. PĂDURE

Tabelul nr. 1

Denumirea întreprinderii	Indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor-unelte: Plan	Realizat: 4 luni 73	Realizat: apr. 73	Perioada de stagnare a utilajelor în ore-mașini pe trim. I. 1973
Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie".	88	70,4	71,6	46229
Întreprinderea mecanică de utilaj chimic — Ploiești	88	73,5	74,1	114156
Întreprinderea „1 Mai" Ploiești	84	78	83	236209
Întreprindereade utilaj petrolier — Tîrgoviște	86	77	79	224442
Întreprinderea „Unio" — Satu Mare	86,5	84,1	84	88127
Întreprinderea de pompe — București	87	74,0	75,5	60195
Întreprinderea mecanică de utilaj chimic — București	81,0	63,4	61,5	143370
Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic — Moreni	85	85	85	40733
Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier — Baia Mare	86,4	84,3	84,6	29363
Total centrală	86	80,5	81,5	...

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

O întrebare care revine mereu în actualitate: Cum utilizăm MAȘINILE UNELTE din dotare?

(Urmare din pag. 1)

Neatingerea indicilor prevăzuți are implicații nefavorabile în întregul mecanism al economiei influențînd termenele de punere în funcțiune a unor importante obiective industriale ca urmare a nelivrării sau livrării cu întîrziere a utilajelor la termenele prevăzute pentru montaj, ducînd astfel la încetinirea ritmului de construcții. Această apreciere este confirmată însuși de faptul că ministerele respective au înregistrat restanțe serioase și la realizarea sarcinilor de punere în fabricație a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor noi în 1972. O pondere mare de nerealizări în acest domeniu a fost înregistrată la cele două ministere constructoare de mașini care, din totalul de 75 produse noi, n-au realizat un număr de 23.

Îmbunătățirea indicilor de utilizare depinde în cea mai mare măsură de **modul în care sînt încărcate utilajele și grupurile de utilaje de bază.** Urmărind felul în care au fost folosite principalele tipuri de strunguri la diferite ministere, se constată o mare diferențiere în trim. IV 1972 — așa cum rezultă din tabelul nr. 3.

Ținînd seama de rolul determinant al acestor mașini-unelte în procesul de fabricație, **încărcarea lor necorespunzătoare atrage după sine o slabă utilizare și a altor mașini-unelte din cadrul liniilor tehnologice respective.**

ANALIZÎND principalele cauze care au determinat nerealizarea indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor pentru prelucrarea metalului la nivelul planificat la unele ministere, rezultă că aceasta se datorește, în primul rînd, **slabei preocupări pentru recrutarea și calificarea forței de muncă în vederea ocupării cît mai corespunzătoare a schimbului II și III.** Datele statistice arată că din cauza lipsei forței de muncă, timpul de lucru neprogramat în secțiile direct și indirect productive s-a ridicat, în 1972, la peste 100 milioane ore mașini, reprezentînd aproape 18% din timpul disponibil în secțiile direct productive și peste 33% în secțiile indirect productive. Pe lîngă aceste pierderi se adaugă și cele 31 milioane ore-mașini irosite, **ca urmare a opririlor accidentale determinate de deficiențe în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale, în organizarea producției, întreținerea și exploatarea mașinilor, a absențelor nemotivate etc.** Cele mai mari rezerve de această natură au fost identificate, îndeosebi, la întreprinderile care au înregistrat în trim. IV. 1972 cei mai scăzuți indici de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte în secțiile direct productive: Uzina de mașini grele-București (63,6%), Uzina de autoturisme-Pitești (64,9%), Uzina „Triumf"-Cluj (65,2%), Uzina de utilaj chimic „Grivița roșie"-București (68,9%) — toate din cadrul MICMG; Fabrica de mașini-unelte și agregate-București (58,2%), Întreprinderea de unelte și scule-Brașov (61,7%), Fabrica de motoare electrice-Pitești (65,6%), Uzina mecanică fină-București (67,2%) — toate din cadrul MICMUE.

O altă cauză care a generat și generează stagnările determinate de întreruperi accidentale trebuie căutată în **modul în care se execută reparațiile și reviziile planificate care, în multe cazuri, sînt aminate an de an, datorită neprocurării din timp a pieselor de schimb sau a anumitor repere care se cer înlocuite.**

ÎN TRIMESTRUL I al anului 1973, ca urmare a măsurilor luate, s-a produs un oarecare reviriment în ce privește folosirea mașinilor și utilajelor. **În această perioadă, indicele de utilizare a timpului disponibil a atins 77,1% în secțiile direct productive și 66,9% în cele indirect productive, față de 73,0% și, respectiv, 59,1% cît s-a înregistrat în trimestrul corespunzător al anului precedent.** Am spus un oarecare reviriment, deoarece și în acest trimestru, nivelele realizate pe ministere se mențin diferențiate — așa cum rezultă din tabelul nr. 4 (date preliminate):

Tabelul nr. 4

Indicele de utilizare a timpului disponibil realizat în trim. I. 1973 la unele ministere (%)

	În secții direct productive	În secții indirect productive
MEE	80,6	69,8
MMPG	78,7	79,2
MICMG	78,7	67,3
MICMUE	73,1	58,7
MICh	72,7	73,7
MEFMC	74,8	68,4

Se remarcă, de asemenea, că, **deși s-au obținut indici superiori la majoritatea ministerelor, însemnate rezerve au rămas nevalorificate.** Astfel, timpul de muncă neprogramat reprezintă o pondere destul de ridicată (19,5%) din fondul de timp disponibil. La aceasta s-au adăugat și opririle accidentale determinate de defecțiuni în aprovizionarea locurilor de muncă, în organizarea producției și a muncii, întreținerea necorspunzătoare a utilajelor etc. (7,3%).

CONCLUZIA care se desprinde din realizările anului 1972 și trim. I din acest an este aceea că **acolo unde gradul de utilizare a unor grupe de mașini este scăzut, nu este justificată repartizarea altor mașini noi.** Mai mult decît atît. În unele cazuri se

Tabelul nr. 2

Indicii de utilizare a timpului disponibil — realizări — (%)

	1970 (tr. IV) A	1970 (tr. IV) B	1971 A	1971 B	1972 A	1972 B
MEE	73,9	49,9	74,3	54,3	75,4	59,5
MICMG } MICMUE }	72,0	57,6	72,0	57,7	74,3	60,0
MICh	69,4	60,5	65,9	60,2	68,3	64,6
M.C. Ind.	66,5	47,6	70,6	50,9	77,0	58,2
M.I.U.	70,8	52,9	71,0	55,7	72,7	59,6

A = secții direct productive
B = secții indirect productive

Tabelul nr. 3

Indicii de utilizare a fondului de timp disponibil la (%):

	Strunguri paralele A	Strunguri paralele B	Strunguri carusel A	Strunguri carusel B	Strunguri revolver A	Strunguri revolver B
MEE	78,2	71,2	92,8	88,9	66,7	64,9
MIM	81,5	69,5	71,6	71,4	62,4	43,2
MICMG	78,4	67,1	72,9	67,6	75,6	49,3
MICMUE	74,6	61.7	66,2	50,8	68,5	34,7
MICh	78,3	74,8	84,6	72,1	41,2	59,4
MIU	78,6	65,0	80,8	64,9	73,9	61,7

A = secții direct productive
B = secții indirect productive

impune chiar o redistribuire a acestora, fie în cadrul unităților aceluiași minister, fie la alte ministere, la industria locală sau cooperația meșteșugărească. Asemenea transferări se cer precedate de analize și corelări cu sarcinile de plan curente și în perspectiva imediată ale unităților beneficiare pentru a se evita unele aspecte de rezolvări formale.

O altă măsură ce se degajă pentru realizarea unor indici superiori de utilizare a mașinilor se referă la **asigurarea unei planificări riguroase pe întreprinderi care să permită realizarea ritmică a producției, evitarea muncii „în asalt".** Eliminarea locurilor „înguste", introducerea unei discipline riguroase în desfășurarea producției, în utilizarea judicioasă a forței de muncă și a timpului de lucru, scurtarea termenelor de punere în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la noile capacități, sînt numai cîteva măsuri a căror aplicare va avea ca efect realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

CHELTUIELI MATERIALE

CONSUMUL DE METAL

(Urmare din pag. 1)

guri-Arad și Uzina mecanică „Nicolina"-Iași. Iată întrebările formulate și răspunsurile primite :

1. **Cunoașteți care sint sarcinile secției dv. în domeniul economisirii metalului ?**

DA — 20 de răspunsuri (muncitori)
NU — 40 de răspunsuri (muncitori)

2. **Ce cantitate de metal ați economisit în trim. I. 1973 ?**

— între 2—2,5 tone — 4 răspunsuri (muncitori)
— între 0,3—2 tone — 20 răspunsuri (muncitori)
— nimic — 36 răspunsuri (muncitori)

3. **Normele de consum au suferit schimbări ? Pe ce bază și în ce perioadă ?**

DA — 22 răspunsuri (proiectanți, tehnologi)
NU — 18 răspunsuri (proiectanți, tehnologi)

• 3 răspunsuri se referă la schimbări anuale, efectuate datorită unor modificări tehnologice • 2 răspunsuri nu dau nici un fel de explicație • 7 răspunsuri afirmă că modificările normelor de consum s-au făcut fără ca soluțiile venite din proiectare să fie corespunzătoare și deci noile norme nu sînt stimulative.

4. **Dispuneți de condiții tehnico-organizatorice necesare pentru economisirea metalului ? Exemplificați-le !**

DA — 38 răspunsuri (muncitori)
NU — 22 răspunsuri (muncitori)

• 14 răspunsuri privesc mai buna folosire a deșeurilor rezultate din croire • 4 răspunsuri indică croirea rațională a tablelor • 2 răspunsuri se referă la încărcarea corectă a șarjelor • 3 răspunsuri vizează necesitatea utilizării deșeurilor cu modificarea constructivă a pieselor • 7 răspunsuri pun în discuție posibilitatea recuperării armăturilor de la turnare și a bavurilor • 8 răspunsuri se referă la necesitatea introducerii unor procedee de laminare la rece a melcilor transportori

5. **Utilizați în practică vreun mijloc de stimulare a acțiunii de economisire a materiilor prime ? Aveți propuneri pentru o mai bună folosire a diferitelor forme de stimulare în vederea dezvoltării spiritului de economii ?**

DA — 16 răspunsuri (muncitori)
NU — 44 răspunsuri (muncitori)

• să se respecte prevederile legale în toate întreprinderile • să se analizeze cu maximă răspundere economia făcută la nivelul unui loc de muncă, al echipelor, pe secții, în așa fel încît economia de metal să fie precis concretizată.

RĂSPUNSURILE sînt elocvente. Ce exprimă ele concret după părerea noastră ? Faptul că în **toate întreprinderile există reale posibilități de raționalizare a consumului de metal,** dar nu peste tot sînt suficient folosite mijloacele pentru a se ajunge la aceasta.

Economisirea metalului începe de la planșeta proiectantului. De exemplu, în 1972, la Uzina „Semănătoarea", printr-o soluție nouă adoptată în proiectarea combinelor C-12 s-au economisit 120 de tone de metal, din care s-au realizat suplimentar 140 de semănători de precizie SPC-6. Dar, tot la această uzină, datorită insuficientei analize a soluțiilor alese, a fost proiectată cositoarea purtată — la care consumul de metal s-a situat la cote ridicate. Așa s-a făcut că la executarea a 400 bucăți cositoare purtate după proiectul amintit, consumul de metal a depășit cu peste 70 tone pe cel inițial. În prezent s-a trecut la revizuirea întregului proiect. De ce s-a făcut acest lucru atît de tîrziu, cînd producția a intrat în serie, și nu de la început, în faza de proiect ?

O experiență interesantă vizînd economisirea metalului am întîlnit în cadrul serviciului de proiectare de la F.M.U.A.B. unde, alături de codificarea tehnologică, se folosește și codificarea morfologică. Pe această cale s-au ales în ultimul an o serie de variante optime de realizare a strungurilor Carusel de 2500 mm și mașinilor de găurit și alezat, — utilizîndu-se în soluțiile de proiectare cele mai eficiente căi de valorificare maximă a metalului.

Un al doilea **compartiment unde circuitul metalului poate suferi serioase modificări este acela al tehnologiilor.** De felul cum sînt alese acestea se poate ajunge la un nivel mai ridicat sau mai scăzut al normelor de consum. Ne oprim numai la două exemple semnificative. La Uzina „Autobuzul" și la U.M.G. a existat tendința ca, periodic, normele de consum să se reducă între 5 și 10%. Dacă la U.M.G. aceste măsuri au determinat concomitent o creștere a calității produsului și o scădere a costurilor, la Uzina „Autobuzul" neanalizîndu-se cu suficientă răspundere întreaga gamă a consecințelor reducerii normelor de consum, (respectiv aplicarea unor măsuri gîndite pe linie organizatorică și tehnologică) a fost necesar ca la caroseria autofurgonetei TV să se revină la vechile norme. Consecințe ale unei analize superficiale a posibilităților de economisire a metalului am întîlnit și la Uzina metalurgică din Bacău unde neîncărcarea corespunzătoare a șarjelor în cuptoarele de topit metal a contribuit, printre altele, la creșterea cheltuielilor la 1000 de lei producție marfă pînă la 1400—1600 lei. Și exemplele ar putea continua.

Fondul problemei este însă altul. De ce nu se renunță la asemenea practici care intră în contradicție cu spiritul de economicitate ? De ce în unități industriale cu tradiție și experiență cum ar fi Uzinele „23 August", Uzina „Autobuzul" din București, Uzina de strunguri-Arad, consumul de metal în loc să scadă, crește ? Și crește sensibil — la Uzina „23 August" cu 5,5 tone la un milion producție globală, la Uzina „Autobuzul", cu 1,2 tone la un milion producție globală. Aceasta pentru că alegerea tehnologiilor de fabricație la unele produse nu s-a făcut corespunzător condițiilor existente în secțiile de fabricație. Consecința : zilnic cantități mari de metal se întorc la retopit, volumul metalului transformat în șpan este ridicat, rebuturile avînd și ele cote ridicate. Cîteva exemple : la Uzina „Autobuzul" indicele de folosire a metalului este de 65%, la Uzina „23 August 75%, iar la Uzina metalurgică-Bacău 45—50%.

Ce se pierde în acest caz ? Desigur o cantitate importantă de materie primă, se consumă forță de muncă inutil, se ocupă capacități de producție pentru eliminarea adaosurilor mari de prelucrare etc. Într-un cuvînt, pierde întreprinderea și, în același timp, pierde și economia națională.

Ultima fază în care metalul poate și trebuie să fie supus unor transformări economicoase este aceea a execuției. În majoritatea unităților investigate am întîlnit preocupări susținute ale muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru mai buna gospodărire a metalului. La Uzina „23 August" numai în primele luni ale anului în secția de debitare s-au economisit 50 tone de metal printr-o mai rațională croire, concomitent cu reducerea volumului de rebuturi cu 50%. Dar gospodărirea judicioasă a metalului nu cunoaște aceeași conștiinciozitate în toate secțiile acestei uzine și nici în multe ale unități economice. În unele întreprinderi normele de consum nu sînt cu strictețe respectate. Deci, disciplina tehnologică și economică, disciplina muncitorească trebuie întărite. De multă vreme, de pildă, în Uzina „23 August" există ideea ca la fiecare loc de muncă să se realizeze spații pentru depozitarea resturilor de metal, rezultate din prelucrare, dar pînă acum acest proiect a rămas tot în stadiul de... proiect. Nerespectarea disciplinei tehnologice a făcut ca la Uzina metalurgică din Bacău (una dintre cele mai moderne din țară) să înregistreze lună de lună un volum ridicat de rebuturi (peste 25%).

UN ALT ASPECT pe care intenționăm să-l analizăm îl reprezintă felul în care se aplică H.C.M. 151 din 1970, care prevede **stimularea celor ce realizează economii.** Din răspunsurile primite la chestionarul anchetei amintite, a rezultat că numai în întreprinderile metalurgice se plătesc diferite stimulente pentru economiile obținute de salariați. În întreprinderile constructoare de mașini răspunsurile au fost negative. De ce ? Economia de metal nu trebuie să stea și aici în atenția tuturor salariaților ? De ce nu se polarizează atenția pentru a se acționa pe toate căile stabilite de lege, pentru a ridica gradul de cointeresare al muncitorilor ?

Iată, deci, fapte care dovedesc că există, în toate întreprinderile, condiții obiective de introducere a unui spirit gospodăresc, de înaltă responsabilitate în utilizarea materiilor prime și a materialelor. Dar pentru aceasta trebuie să se urmărească insistent generalizarea soluțiilor cele mai bune, să se mărească gradul investiției de inițiativă în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, creîndu-se totodată un climat propice lupta pentru economii în toate domeniile de activitate.

CALITATEA

Trepte ce se cer consolidate în spirala CALITĂȚII

Concluzii pe baza unei analize în întreprinderile Capitalei

RIDICAREA calității producției reprezintă, în expresie sintetică, lupta pentru creșterea eficienței întregii activități productive, eficiență ce se exprimă concret în creșterea gradului de competitivitate a produselor, în afirmarea tot mai puternică a produselor românești în circuitul pieței mondiale.

Îmbunătățirea calității produselor, a parametrilor lor tehnico-funcționali, modernizarea și diversificarea lor, nu constituie o activitate de campanie sau facultativă, ci o cerință imperioasă a accelerării creșterii economiei, cerință care trebuie să se manifeste continuu și susținut. Acest adevăr este confirmat de activitatea întreprinderilor municipiului București, care și-au îndeplinit în perioada ce a trecut din acest an, planul de calitate în proporție de 102% (unitățile Ministerului Industriei Chimice au depășit prevederile cu 7,5% — ceea ce se exprimă valoric într-o producție suplimentară de 1 600 mii lei, iar unitățile M.I.U. cu 2,8% — respectiv 40 719 mii lei). Marea majoritate a întreprinderilor au urmărit îndeaproape satisfacerea cerințelor de calitate înscrise în plan ; la 26, din cele 32 de grupe de produse urmărite, prevederile au fost realizate și chiar depășite. Semnificația acestor realizări apare pregnant dacă precizăm că produsele pentru care există clase de calitate cuprind peste 45% din valoarea producției globale a municipiului. Redăm în tabelul nr. 1 cîteva exemple în acest sens.

Tabel nr. 1

Întreprinderea	Ponderea producției de calitate superioară în producția globală		Realizări peste plan (mii lei)
	planificat (%)	realizat (%)	
— Filatura românească de bumbac	94.2	96.8	6343
— „Suveica"	89,9	90.9	3925
— Bumbăcăria românească Jilava	94.8	95.5	1767
— Postăvăria română	97.6	98.0	4077
— „Select"	82.2	95.0	3524
— „Tricodava".	55.1	57,4	3000

Realizările dobîndite de colectivele amintite exprimă pregnant preocuparea majoră a acestora pentru a realiza produse care să satisfacă într-un grad cît mai înalte exigențele consumatorilor ; perfecționarea continuă a proceselor de fabricație și promovarea de tehnologii moderne ; răspunderea factorilor însărcinați cu controlul calității, care intervin în întregul flux al activității — prevenind eventualele cauze care conduc la realizări necorespunzătoare etc. Așa după cum am desprins din investigația făcută, **în numeroase întreprinderi bucureștene consiliile muncitorești de control — punînd în aplicare sarcinile ce le revin, aduc o contribuție crescîndă la ridicarea pe noi trepte a răspunderii și exigenței față de produsele realizate de fiecare salariat, imprimă întregii lor activități un cadru organizatoric care să satisfacă cît mai eficient rezolvarea diferitelor**

Florence COSTIN

(Continuare în pag. 6)

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

• Utilizarea intensivă a dotărilor tehnice

Acțiunile inițiate anul acesta în întreprinderile industriale din județul Dolj pentru mai buna folosire a mașinilor și a timpului de lucru dau rezultate. Astfel, coeficientul de schimburi a ajuns. la unele întreprinderi, cum sînt Uzina mecanică de material rulant, Uzina de mașini agricole și cea de reparații auto din Craiova. la 2,5 iar la uzina „Electroputere" — la 2,1. Nivelul acestui coeficient înregistrat de industria județului în primele patru luni ale anului depășește cu 11% nivelul atins în perioada corespunzătoare a anului trecut. În același interval. indicii de utilizare extensivă a mașinilor-unelte au crescut cu 3%. Aceste măsuri, conjugate cu cele vizînd mai buna organizare a producției și a muncii au făcut ca productivitatea să depășească cu 1,1% nivelul planificat, iar unitățile industriale din județul Dolj să realizeze suplimentar, de la începutul anului și pînă acum diferite produse în valoare de 41 milioane de lei.

La Hunedoara scurtarea duratei de elaborare a șarjelor a permis topitorilor de la cuptoarele Martin și electrice să dea în plus aproape 16 000 tone de oțel. Pe ansamblul combinatului s-a realizat de la începutul anului o producție marfă suplimentară evaluată la peste 10 milioane lei. Sporul de producție s-a obținut cu consumuri specifice și cheltuieli mai reduse, realizîndu-se de la începutul anului beneficii peste cele planificate de aproape 9 milioane de lei.

• Valorificarea superioară a resurselor naturale

Dezvoltarea deosebită înregistrată de petrochimia românească este ilustrată prin intrarea în funcțiune, de la începutul anului și pînă în prezent, a circa 90 de noi capacități de producție. Printre acestea se numără o nouă linie tehnologică la Fabrica de îngrășăminte complexe de la Turnu Măgurele, o instalație de fenol-acetonă la combinatul petrochimic de la Borzești și alta de plastifianți la fabrica „Solventul"-Timișoara, noi secții la uzinele de prelucrare a maselor plastice de la Buzău și București, extinderea capacităților de prelucrare a fibrelor poliesterice la Iași.

Pentru reducerea cheltuielilor de investiții, în majoritatea cazurilor aceste noi capacități au fost create în spații existente, prin reorganizarea fluxului tehnologic și folosirea mai judicioasă a halelor de producție. De asemenea, utilajele intrate în funcțiune poartă, în cele mai multe cazuri, marca unor cunoscute uzine și fabrici românești.

În cursul acestui an vor intra în funcțiune, în total, circa 250 de noi linii și instalații ale industriei chimice.

• Perfecționarea tehnologiilor, ridicarea calității

Colectivul Combinatului siderurgic din Galați obține rezultate valoroase pe linia îmbunătățirii indicilor de calitate. Astfel, în primele patru luni ale anului, tabla groasă de categoria B a scăzut, în totalul producției laminorului, la numai 5,08%, cu 3% mai puțin față de media anului 1972. Un alt exemplu concludent : coeficientul de rebut semnalat în cadrul laminorului de benzi la cald a fost de numai 0,23% față de 0,58% media anului 1972, iar cel din cadrul laminorului de benzi la rece a scăzut de la 0,12% la 0,10%.

Succese apreciabile s-au obținut și pe linia diversificării producției și asimilării unor produse noi de calitate superioară. Au fost asimilate în acest an noi mărci de oțeluri pentru construcții navale, pentru utilaje tehnologice și recipienți sub presiune, livrîndu-se beneficiarilor produse cu caracteristici superioare celor prevăzute în standarde. A fost asimilată în cadrul laminorului de benzi la rece tabla pentru ambutisaj destinată autoturismului Dacia — 1300, produs care întrunește toate caracteristicile celei din import.

(Urmare din pag. 5)

probleme pe care le ridică bunul mers al întregii activități productive.

Reținînd rezultatele obținute de industria bucureșteană pe linia creșterii calității produselor, se impune totuși observația că aportul întreprinderilor la îndeplinirea acestui indicator de plan nu a fost egal. Mai mult, unele dintre acestea — Republica, CESAROM, Industria bumbacului, — au realizat în această perioadă cantități însemnate de produse necorespunzătoare. fapt ce a generat multiple neajunsuri, atît prin lipsirea economiei naționale de anumite produse necesare consumului productiv sau individual, cît și prin importante pagube materiale și bănești.

Iată cîteva exemple: la UMUC au fost respinse produse în valoare de 873 mii lei, iar la „Danubiana" de 364 mii lei. Nerealizarea cantității integrale de oțel fără sudură de calitatea I sub 6", a provocat uzinei „Republica" o pierdere valorică de 1324 mii lei. Prin prelucrarea unor piese defecte, cu vicii de turnare, livrate de Uzinele „23 August" la F.M.U.A.B. s-au irosit peste 9 500 ore-mașini.

O importantă cantitate de produse a fost refuzată de către organele de recepție Uzinelor „Electronica" (pentru asamblări și lipituri defecte, deteriorări mecanice la comutatoare și potențiometre la aparate de radio și receptoare) cît și Fabricilor de încălțăminte „Pionierul" și „Progresul".

Care au fost factorii cu cea mai mare pondere, ca ordine a importanței, care au determinat situațiile menționate?

Fără pretenția de a analiza toți acești factori considerăm util, pe baza investigațiilor făcute, precum și a informațiilor primite, să evidențiem cîțiva.

Este vorba, în primul rînd, de **abaterile de la disciplina tehnologică.** După cum relevă situația existentă, acestea s-au datorat, în parte, **calității necorespunzătoare a materiei prime.**

Ne referim aici, de pildă, la calitatea necorespunzătoare a materiei prime pe care Uzina „Republica" o reproșează Combinatului siderurgic Hunedoara, și a celei primite de CESAROM. Astfel, numai în trimestrul I a.c. CESAROM a refuzat furnizorilor: circa 28 t feldspat calitatea a II-a, livrat de Întreprinderea chimică — Orșova, aproape 30 t ipsos de modelaj de la fabrica „Rapid"-Arghireș etc.

Este evident că asemenea practici de a livra produse necorespunzătoare aduc daune atît la nivelul întreprinderilor, cît și al economiei naționale în ansamblu.

Un alt element ce se repercutează negativ, în ultimă instanță, asupra calității produselor, îl constituie **defecțiunile în mecanismul relațiilor de aprovizionare.** Nelivrarea a 386 mc marmură și piatră de către Întreprinderea Simeria, beneficiarei sale „Marmura" din București s-a soldat cu o pierdere valorică de peste 700 mii lei. Lipsa de **ritmicitate în aprovizionare** este inseparabil legată și de munca în asalt. Această practică dăunătoare se reflectă, de cele mai multe ori, nemijlocit în calitatea produselor. Bunăoară, defecțiuni ca: finisaj necorespunzător, meșini încrețite, constatate la sute de perechi de încălțăminte produse la fabricile „Progresul" și „Pionierul" și respinse de organele de recepție au ca una din cauze tocmai **lipsa de ritmicitate a producției, ca urmare și a unei aprovizionări insuficient coordonate cu necesitățile desfășurării optime a planului de producție.**

Firește, preocuparea pentru realizarea de produse de calitate este strîns legată și de **instruirea, pregătirea profesională și permanentizarea cadrelor.** Calificarea insuficientă a unor muncitori tineri instruiți în școli de ucenici, la locul de muncă sau prin cursuri de scurtă durată, a provocat serioase probleme Uzinei „Electronica" și Întreprinderii Industria Bumbacului — reflectate mai ales în calitatea necorespunzătoare a produselor. Este știut că **nivelul slab de calificare generează, în cele mai dese cazuri, și fenomenul fluctuației muncitorilor, fenomen constatat cu precădere la întreprinderile care au avut și numărul cel mai important de produse respinse.**

ÎNFĂPTUIREA calității, pas cu pas, pe parcursul întregului proces — de la concepție la fiabilitate — presupune o muncă atentă, efectuată cu înalt simț de răspundere, întărirea autocontrolului de către fiecare muncitor, un puternic spirit de exigență din partea comisiilor de control muncitoresc, o preocupare constantă din partea tuturor celor care participă la această activitate de însemnătate hotărîtoare pentru progresul continuu al țării noastre.

AGRICULTURĂ

FONDUL FUNCIAR utilizat cu eficiență maximă

PĂMÎNTUL, ca mijloc de producție în agricultură are capacitatea — în condițiile executării unui complex de măsuri agrotehnice, agrobiologice și economico-organizatorice — de a-și ridica potențialul productiv, respectiv a fertilității economice care, corelată și coordonată cu folosirea maximală, integrală, a fiecărei suprafețe, să conducă la obținerea unor randamente din ce în ce mai ridicate.

În condițiile țării noastre revin, în medie pe locuitor, circa 0,76 ha teren agricol, din care 0,52 ha arabil, cu perspectiva de a se ajunge în 1985, ținînd seama de procesul natural de creștere a populației, la circa 0,70 ha teren agricol. De pe această suprafață, în condițiile unei alimentații raționale (circa 3 000 calorii om/zi și 125 gr proteine) trebuie să obținem anual: 1 000 kg cereale — inclusiv cele destinate furajării animalelor de producție, 300 kg fructe și struguri, 300 kg legume și cartofi (pentru consum proaspăt, sucuri și conserve), 300 bucăți ouă, 175 kg carne greutate vie, circa 50 kg zahăr și ulei, în afară de lînă, piei etc. La care trebuie adăugat faptul că, într-un viitor nu prea îndepărtat, mai bine de două treimi din populația țării va deveni, prin domiciliu și ocupații, urbană ceea ce exclude posibilitatea valorificării gospodăriei proprii ajutătoare din care cauză agricultura va trebui să asigure și cantitățile, deloc neglijabile și foarte variate de verdețuri, produse agroalimentare semiindustrializate etc. Singurul mod de a rezolva această cerință o constituie gospodărirea judicioasă a pămîntului, principală pîrghie de creștere a eficienței economice a producției agricole, a satisfacerii într-o măsură crescîndă a necesităților din ce în ce mai mari de produse agroalimentare ale populației și ale industriei alimentare și ușoare.

În această direcție practica a evidențiat însemnate posibilități, valorificate insuficient, de natură agrotehnică, agrobiologică și economico-organizatorică care ar putea asigura:

- creșterea suprafeței arabile, viticole și pomicole, economisirea patrimoniului funciar, eliminarea risipei de teren;
- ridicarea capacității de producție a solului, respectiv a fertilității sale economice;
- folosirea de material biologic (semințe, material săditor, animale de producție) cu potențial productiv ridicat;
- organizarea rațională a teritoriului, inter și intragospodăresc.

În domeniul folosirii depline și raționale a patrimoniului funciar pot fi întîlnite însă unele neajunsuri. Asfel, în domeniul economisirii fondului funciar, în perioada ultimilor zece ani, în medie, au fost scoase din circuitul agricol circa 5 500 hectare anual, 85% din această suprafață fiind teren arabil; în 1972, suprafața dezafectată producției agricole a fost cu circa 1 000 hectare mai mare decît în 1963. Un aspect pozitiv constituie în acest sens faptul că M.A.I.A.A., în urma unor analize aprofundate, a aprobat să se scoată din circuitul agricol numai 75% din suprafețele solicitate în 1972, față de peste 90% în 1963.

Totodată, întinse suprafețe rămîn neînsămînțate la 15 iunie, dată la care se încheie campania însămînțărilor de primăvară. Suprafața necultivată anual în ultimii cinci ani — excluzînd efectele negative ale inundațiilor din 1970/1971 — a fost de circa 100 000 hectare, ceea ce reprezintă o pierdere de mai bine de 30 000 vagoane cereale boabe. La aceasta se adaugă faptul că excesul de umiditate care ar putea fi îndepărtat în cele mai multe cazuri prin mijloace relativ simple și la îndemîna unităților agricole. întîrzie cultivarea altor 500 000 hectare, ceea ce echivalează cu o pierdere de circa 50 000 vagoane cereale boabe.

S-au constatat deficiențe și în modul de utilizare a suprafețelor din perimetrele îndiguite și a celor rezultate de pe urma acțiunilor de recuperare a terenurilor prin defrișări. Numai în 1972 s-au pierdut — nefiind folosite pentru producția agricolă — circa 10% din aceste terenuri, ceea ce înseamnă o creștere a investiției specifice cu mai bine de 350 lei pe hectarul cultivat și o pierdere de circa 500—600 vagoane porumb boabe numai în perimetrele incintelor Borcea, Călmățui, Brăila, Sadova-Corabia. În ce privește suprafețele indiguite, proporția terenului nefolosit este de 10—12%, aproape dublul mediei înregistrată pe plan mondial la amenajările respective ceea ce înseamnă o pierdere anuală de mai bine de 20 000 hectare, respectiv de circa 100 000 tone porumb boabe.

După calculele estimative, suprafața agricolă a țării noastre ar putea să crească cu circa 500 000 hectare prin atragerea în circuitul economic a noi terenuri, investiția specifică fiind amortizată, în medie, în 5—12 ani. Din calcule reiese că pe un hectar indiguit din lunca inundabilă a Dunării, la o recoltă medie de 5000 kg porumb boabe sau de 2000 kg floarea soarelui la hectar, investițiile sînt, în general, recuperate în 3—5 ani și că prețul de cost al unei tone de porumb boabe sau floarea soarelui este cu circa 20% mai mic decît cel realizat pe terenurile de pe terasă, ceea ce justifică atragerea acestora în producția agricolă.

Creșterea eficienței folosirii fondului funciar este nemijlocit legată de organizarea teritoriului, inter și intragospodărească. Desființarea haturilor și a drumurilor de prisos — în urma trecerii la marea întreprindere socialistă — a făcut posibilă recuperarea a 500 000 hectare teren arabil numai în cîmpia sudică și vestică a țării. Ca urmare, s-au tarlalizat rațional suprafețele agricole și de asemenea, s-au comasat trupurile de teren dispersate. În ansamblul unităților agricole de stat, de la 19 071 trupuri cu o mărime medie de 47 ha în 1951, s-a ajuns în prezent la circa 4 000 trupuri, în condițiile în care patrimoniul lor funciar a crescut de peste două ori, cu o mărime medie de peste 600 hectare; mai cu seamă în zosa de cîmpie, un număr mare de întreprinderi și ferme au teritoriul comasat în două-trei trupuri. Din anul 1971 și pînă în prezent s-au făcut propuneri și s-au încheiat acte de comasare pentru un număr de 489 trupuri mici de teren, greu de exploatat. Cu toate acestea nu se poate spune că deficiențele au fost înlăturate în totalitate. La sfîrșitul anului 1972, în unitățile agricole de stat existau încă aproximativ 2000 trupuri de teren izolate, sub 100 ha, care reprezentau mai bine de 15% din suprafața deținută. În zonele deluroase, în cadrul cărora se află circa 40% din patrimoniul funciar al unităților agricole de stat și 72% din numărul trupurilor, distanța medie de transport era cu 18 km mai mare decît în zonele de cîmpie iar cheltuielile aferente cu circa 25% mai mari.

Trecerea la o agricultură intensivă este un proces complex care impune folosirea integrală a patrimoniului funciar, economisirea sistematică a terenului, gospodărirea sa judicioasă. Concentrarea și specializarea producției, paralel cu trecerea la tehnologii tot mai moderne, vor ridica noi probleme în acest domeniu în care repartizarea teritorială rațională, alături de măsurile tinzînd către sporirea fertilității economice trebuie să contribuie într-o măsură tot mai importantă.

dr. ing. Eugen JIANU

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În întreprinderile de construcții — montaj

DE CE NU SE REALIZEAZĂ SARCINA DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ?

ÎN ACTUALUL CINCINAL. întreprinderilor de construcții-montaj (antrepriză) le revin sarcina de a dubla productivitatea muncii în comparație cu cea realizată în 1970. În primii doi ani ai cincinalului au fost dobîndite unele realizări în această direcție. Cum se prezintă însă situația în acest an? Cu excepția unor sectoare de activitate (Departamentul Industriei Alimentare, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Turismului, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei), unde, în primul trimestru din 1973, nivelul planificat a fost depășit între 0,5—4,5%, în altele se constată serioase rămîneri în urmă. Această situație se datorează, în special, volumului scăzut de producție în comparație cu numărul de salariați utilizați. La unitățile de construcții ale Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Construcțiilor Industriale, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, consiliilor populare — **depășirea numărului mediu scriptic de salariați, față de volumul producției realizate, a înregistrat un plus de 23 000 persoane.**

Dar depășirea numărului mediu scriptic a determinat și înregistrarea unor necorelări între indicele de creștere a salariului mediu și indicele de sporire a productivității muncii. O consecință a acestei necorelări o constituie un însemnat consum suplimentar de fond de salarii.

Nerealizările din trimestrul I.1973 pot avea consecințe nefavorabile și asupra îndeplinirii prevederilor de creștere a productivității muncii pe întregul an, dacă ministerele în cauză nu vor lua măsuri hotărîte pentru recuperarea restanțelor. Una din aceste măsuri se referă **la mai buna folosire a forței de muncă pe șantiere.** Din analiza realizărilor trim. I, reiese că la întreprinderile

Realizarea productivității muncii în activitatea de construcții-montaj pe trim. I/1973 (antrepriză)

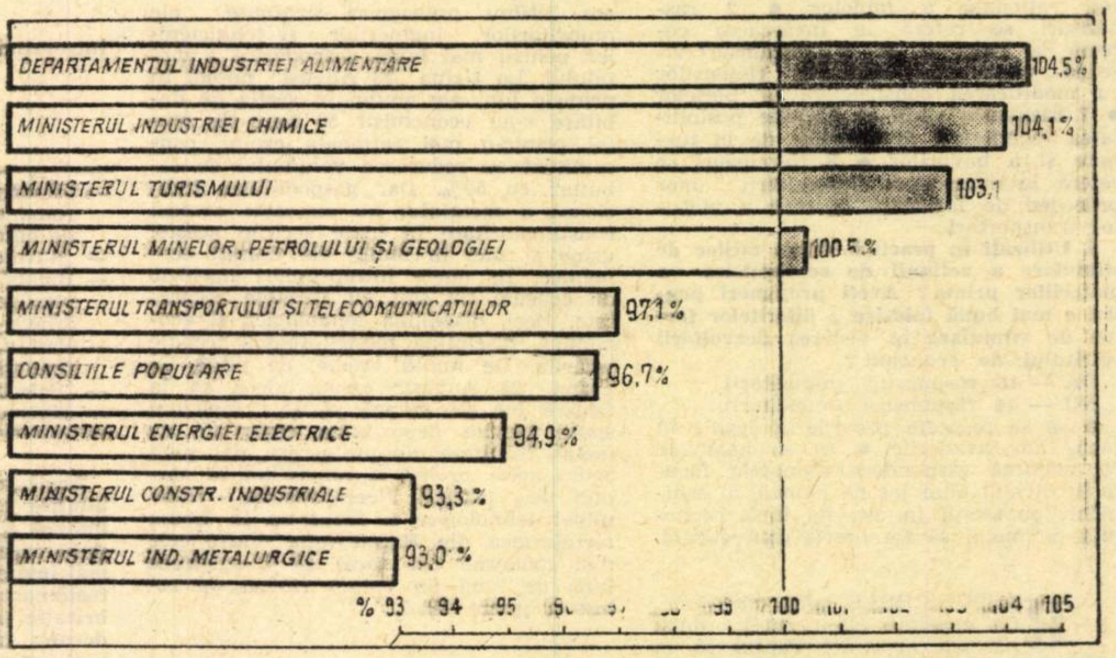

de construcții-montaje aparținînd de unele ministere **M.I.M., M.C ind., M.T.Tc. etc.), este mare ponderea muncitorilor care încă nu-și îndeplinesc normele de muncă.** Sprijinirea lor în atingerea nivelului realizării normelor, va aduce cu sine un aport substanțial la creșterea productivității muncii.

O altă cale de creștere a productivității muncii, insuficient folosită, o constituie **extinderea muncii în acord global.** Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, la majoritatea ministerelor care nu au realizat productivitatea muncii în trim. I.1973, se constată diminuări ale ponderii muncii în acord global: MMPG a realizat în trim. I. 1973 o pondere de 66,9% (față de 69,6% cît avea în trim. I. 1972), M.C. Ind. a coborît de la 73% la 72,2%, consiliile populare — de la 79,6% la 78,3%, M.T.Tc. de la 70,9% la 70,6%. MEFMC — de la 74,2% la 69,6%. M.I.M. — de la 63,6% la 62,5%.

În cele două luni ce au trecut din trimestrul II 1973, s-au obținut unele realizări care îmbunătățesc întrucîtva situația existentă. Totuși, sînt necesare încă eforturi pentru recuperarea rămînerilor în urmă. De aceea în perioadele următoare toate organizațiile de construcții-montaj trebuie să se preocupe mai intens de punerea în valoare a întregului potențial productiv-tehnic și uman — de care dispun astfel încît, pe ansamblul semestrului I, sarcina de ridicare a productivității muncii să fie realizată exemplar.

cheltuielilor militare legate de intervenţia în Vietnam, precum şi agravarea crizei dolarului, acum începînd devalorizarea de facto a acestuia. Unele dintre acestea, cum au fost cele din 1958 şi 1970 au cuprins economia mai multor ţări capitaliste, dînd o acuitate mare fenomenelor de supraproducţie şi au avut rezonanţe serioase în economia mondială capitalistă.

Toate acestea constituie o infirmare a tezelor economiei politice burgheze contemporane despre pretinsa perimare a învăţăturii marxiste cu privire la ciclul economic capitalist.

Ceea ce a şi făcut pe mulţi economişti nemarxişti să sublinieze, pe baza unor investigaţii corespunzătoare, persistenţa ciclului capitalist: „Contrar afirmaţiilor foarte răspîndite — subliniază, de exemplu, doi economişti francezi — problema crizelor economice nu este astăzi nici demodată, nici depăşită. Dacă crizele şi-au văzut schimbate periodicitatea, gravitatea, caracterul însuşi, ele par a rămîne un hazard inevitabil. Ne aflăm deci în prezenţa unui fenomen care, dacă s-a transformat, nu este mai puţin permanent") [6]. O anumită formă de ciclu a fost semnalată şi în studii internaţionale. Astfel, pornindu-se de la dinamica produsului naţional brut al ţărilor vest-europene în anii 1950—1967, raportul experţilor Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa relevă existenţa unei succesiuni aproape regulate a perioadelor de accelerare şi de încetinire a activităţii economice care se repetă la intervale de 4—5 ani [7]).

Trebuie subliniat, însă, că în gîndirea economică nemarxistă există accepţiuni diferite, uneori contradictorii, ale ciclului economic şi mai ales explicaţii diferite, de suprafaţă, asupra cauzei crizelor economice de supraproducţie. Astfel, în multe cazuri ele sînt privite numai ca oscilaţii conjuncturale de scurtă durată, ale stocurilor (cicluri ale stocurilor) sau afacerilor comerciale(„bussiness cycles"); alţi economişti vorbesc de cicluri lungi, de două-trei decenii (cicluri de tip „Kuznetz" — în concepţia economistului american fiind vorba de alternanţa avîntului şi recesiunii în construcţii). Unii economişti scot în evidenţă existenţa unor cicluri medii, de 8—10 ani (ceea ce în Vest poartă denumirea de ciclul „Juglar"), la baza cărora stă periodicitatea înlocuirii în masă a capitalului fix (teză subliniată, de altfel, de K. Marx, cu 100 de ani în urmă) [8]). În toate aceste cazuri economiştii burghezi nu pun crizele şi fenomenele de criză în legătură cu relaţiile de producţie capitaliste, cu contradicţia economică fundamentală a capitalismului şi formele ei de manifestare, mărginindu-se în explicarea acestor fenomene la cauze exogene orînduirii, la pretinsul caracter ciclic al inovaţiei tehnice (I. Schumpeter) sau, în cazul unora mai apropiaţi de realitate, în anarhia în producţie şi disproporţia care apare între oferta şi cerere; aşa cum remarca un economist francez, chiar şi aceşti din urmă economişti burghezi însă „nu recunosc în mod deschis că organizarea capitalistă a societăţii este cea care stă la originea crizelor" [9]).

Clasicii marxism-leninismului au arătat că originea crizelor se află în însăşi orînduirea capitalistă, în contradicţiile interne ale acesteia. Ei n-au identificat, însă, niciodată ciclul cu formele lui de manifestare. Nu găsim în lucrările clasicilor vreun fel de etalon al ciclului şi crizelor, la care să fie raportate celelalte, aşa cum uneori s-a încercat a se face din marea criză din 1929—1933. Dimpotrivă, ei au subliniat că acestea se află în strînsă legătură cu stadiul de dezvoltare a capitalismului, cu condiţiile concrete din fiecare etapă şi din fiecare ţară, cu formele pe care le îmbracă contradicţiile capitalismului. Este edificatoare în această privinţă sublinierea făcută de K. Marx, care, vorbind despre durata ciclurilor, arată: „Dimpotrivă, din legile producţiei capitaliste, aşa cum le-am expus aici, trebuie să deducem că ea este variabilă" [10]).

Desfăşurîndu-se în condiţii istorice concrete, reproducţia capitalistă este influenţată de o serie de factori de ordin economic, social şi politic; unii dintre aceştia au o acţiune locală, alţii influenţează asupra economiei capitaliste în ansamblul ei; unii sînt permanenţi, alţii temporari. Care sînt factorii care au acţionat asupra procesului reproducţiei şi ciclului capitalist în perioada postbelică? Cum s-a manifestat acţiunea lor în modificarea ciclului economic? [11]). Vom face analiza acestora, într-unul din numerele următoare ale revistei. Menţionăm însă, că dintre factorii cu acţiune multiplă şi de lungă durată trebuie reţinuţi, în primul rînd, factorii interni ai economiei capitaliste contemporane cum ar fi: dominaţia monopolurilor; revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană; dezvoltarea capitalismului monopolist de stat; lupta de clasă a proletariatului şi alţi factori de ordin social. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere şi factorii de ordin social-politic, care au acţionat pe plan internaţional: schimbarea raportului de forţe ca urmare a formării sistemului mondial socialist şi contradiţiile dintre cele două sisteme social-economice; destrămarea sistemului colonial al imperialismului şi lupta tinerelor state pentru independenţă economică.

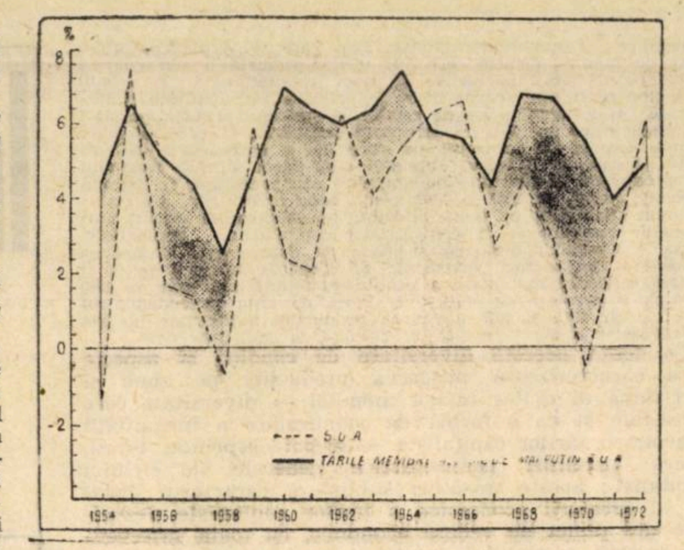

Ritmul de creştere a produsului naţional brut (volum) în preţurile şi ratele de schimb — 1963
(după: Management France, 3—4/1973)

Gheorghe CREŢOIU

[1]) Marx — Engels: Opere, vol. 25, Ed. Politică, 1969, pag. 252.
[2]) Marx — Engels: Opere, vol. 20, Ed. politică, 1964, pag. 273.
[3]) Vezi Fernand Baudhuin: „Dictionaire de l'économie contemporaine", Marabout service, pag. 215.
[4]) Vezi Maurice Flamant şi Jeanne Singer-Kerel: „Crises et recessions économiques", Presses universitaires de France 1968, p. 84, 85, 86.
[5]) Vezia „Viaţa economică" nr. 13/1973, p. 19.
[6]) Maurice Flamant şi Jeanne Singer-Kerel — lucrarea citată, pag. 125; sînt de remarcat cele două conferinţe internaţionale organizate de economiştii occidentali pe această temă: în 1952 la Oxford şi în 1967 la Londra. Lucrările acestor conferinţe au fost publicate în două lucrări: „The Business Cycle in the Post-War World", London 1955, şi „Is the Business Cycle Obsolete?". New-York, London, Sidney, Toronto, 1969. În această ultimă lucrare se tratează diferite forme ale ciclului în S.U.A., Anglia, Canada, R.F.G., Japonia etc.
[7]) Economic Survey of Europe in 1967, cap. I. Recent Economic Developments in Western Europe, pag. 59.
[8]) K. Marx sublinia în Capitalul vol. II: „E drept că perioadele în care se investeşte capital sînt foarte diferite şi disparate. Totuşi criza formează totdeauna punctul de plecare al unor mari investiţii noi. Ea constituie deci totodată, privind societatea în ansamblul ei, mai mult sau mai puţin o nouă bază materială pentru ciclul de rotaţie următor" (Capitalul, vol. II, E.S.P.L.P., 1958, ed. a II-a, pag. 174—175).
[9]) Eric Gaumont: „Le mythe américain". Editions Sociales, Paris, 1970, pag. 174—175.
[10]) Marx — Engels: Opere, vol. 23, Ed. pol. 1966, p. 643, nota de subsol, sau în K. Marx: „Teorii asupra plusvalorii" (volumul IV al Capitalului). Ed. politică, 1960, p. 448.
[11]) În literatura economică marxistă s-au purtat discuţii în legătură cu caracterul ciclului postbelic. Unii economişti consideră că a avut loc „deformarea" ciclului ca urmare a unui complex de schimbări în economia capitalistă (vezi de exemplu: „Probleme actuale ale economiei politice a capitalismului". M. S. Draghilev ş.a., Moscova 1967, pag. 378—379. Alţii consideră nefundamentat un asemenea punct de vedere, socotind că a avut loc modificarea nu numai a formei, ci şi a mecanismului ciclului capitalist (vezi „Ciclurile contemporane şi crizele", Ed. „Misl", Moscova 1967, pag. 7—9 şi Cursul de economie politică, sub redacţia prof. N. Ţagolov, Moscova 1970). Într-adevăr, deformarea ciclului presupune o abatere temporară de la forma sa clasică şi posibilitatea revenirii lui la aceasta. Or, în realitate, ca urmare a schimbărilor intervenite pe baza capitalismului monopolist de stat, au avut loc nu simple deformări, ci modificarea mecanismului ciclului capitalist, fără a i se schimba, bineînţeles, natura social-economică. Pe baza acestor modificări unii economişti consideră că se poate vorbi şi despre „apariţia unor noi tipuri de cicluri, caracteristice tocmai capitalismului monopolist de stat, cum ar fi oscilaţia între creşterea economică cu inflaţie şi un ritm stagnant ca urmare a unei politici deflaţioniste" (vezi T. Postolache: intervenţie la dezbaterea „Evaluări teoretice asupra capitalismului". Probleme economice nr. 6/1968, pag. 100.

BALANŢA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI — instrument modern de analiză economică şi fundamentare a planurilor

BALANŢA legăturilor dintre ramuri reprezintă astăzi unul din modelele matematice cu largă răspîndire, folosit îndeosebi în analiza macroeconomică, în planificare şi prognoză. Ideea centrală a modelului balanţei este că nivelul producţiei dintr-o anumită ramură depinde de nivelul producţiei din toate celelalte ramuri din economie; orice modificare într-o ramură dată are repercusiuni în toată economia, acestea propagîndu-se în valuri de la un grup la altul de ramuri ca o consecinţă — în primul rînd — a interdependenţei de ordin tehnologic.

Ţinînd seama de această realitate economică, balanţa este concepută ca un model matematic care permite să se dea un răspuns corect la întrebarea: care trebuie să fie producţia totală a fiecărei ramuri în parte, astfel încît sistemul productiv în ansamblul său să fie în stare să asigure bunurile şi serviciile necesare consumului final al societăţii, iar economia să se dezvolte în mod echilibrat. Bogăţia de informaţii obţinute prin balanţă, schema sa logică şi capacitatea de a reflecta principalele procese şi momente ale reproducţiei în ansamblul şi interdependenţa lor, precum şi aparatul său matematic simplu şi în acelaşi timp eficient — adecvat tehnicii de calcul electronic — fac din balanţa legăturilor dintre ramuri unul din instrumentele indispensabile astăzi în rezolvarea multor probleme legate de mai buna cunoaştere şi conducere a economiei naţionale.

Pentru aceste considerente, realizarea primei noastre balanţe a legăturilor dintre ramuri constituie o contribuţie importantă şi o premisă pentru modernizarea metodelor de analiză economică şi de planificare, pe linia sarcinilor trasate de Conferinţa Naţională a Partidului din 1967 şi de Congresul al X-lea al P.C.R. Utilizarea ei largă la nivel macroeconomic, în practica planificării şi în fundamentarea deciziilor va contribui la o mai bună înţelegere a fenomenelor pe care le generează ritmul înalt de dezvoltare a economiei noastre, asigurarea unor proporţii echilibrate în structura materială a producţiei sociale şi în repartiţia ei, pentru atingerea obiectivelor stabilite de Conferinţa Naţională a Partidului din iulie 1972.

MODELUL balanţei legăturilor dintre ramuri caracterizează structura materială a produsului social, evidenţiind, pe de o parte, repartiţia produselor pe ramurile economiei pentru consumul productiv (intermediar), pentru fondul de consum, fondul naţional de dezvoltare şi export şi, pe de altă parte, structura valorică a producţiei: pentru recuperarea mijloacelor de producţie consumate, pentru retribuirea muncii şi plusprodusul. Parametrii cuprinşi în această balanţă sînt repartizaţi **în trei cadrane**, fiecare reflectînd laturi diferite dar interdependente ale procesului de reproducţie (vezi schema simplificată a balanţei).

PRIMUL CADRAN reprezintă partea centrală, principală, a balanţei. El are forma unui tabel-şah, în care fiecărei ramuri de producţie i se atribuie un rînd (pe orizontală) şi o coloană (pe verticală). Numărul de ramuri pe care se desfăşoară tabelul-şah — evident, în raport de gradul de detaliere a balanţei*) — ca şi ordonarea lor pe orizontală şi pe verticală trebuie să fie identice. Indicatorii înscrişi în acest cadran reflectă **relaţiile de interdependenţă ce se formează în mod obiectiv între ramurile şi subramurile producţiei materiale prin desfăşurarea livrărilor reciproce de produse** (materii prime, materiale, combustibili, energie electrică), **adică dependenţele tehnologice dintre ramuri.** Coloanele cadranului evidenţiază structura cheltuielilor materiale pentru obţinerea producţiei în fiecare ramură (inputuri, adică intrări), iar rîndurile evidenţiază repartizarea producţiei fiecărei ramuri între toate celelalte ramuri (outputuri, adică ieşiri).

Prin conţinutul său, **cadranul II** exprimă în profil de ramură structura materială a **consumului final** şi utilizarea acestuia pentru **fondul de consum, fondul naţional de dezvoltare şi pentru export**, permiţînd astfel determinarea resurselor pe care economia naţională le poate destina, într-o anumită perioadă, reproducţiei lărgite, consumului populaţiei, extinderii şi diversificării relaţiilor economice externe.

Cadranul III oglindeşte, pe ramuri ale producţiei materiale, atît aspectul valoric al reproducţiei simple a fondurilor fixe, adică **amortizarea**, cît şi volumul şi felul **veniturilor** ce se formează în fiecare ramură de producţie, adică **veniturile primare ale populaţiei care participă la producţia socială (salarii, veniturile membrilor cooperativelor agricole etc.), precum şi veniturile primare ale statului şi cooperaţiei (beneficii, impozit pe circulaţia mărfurilor etc.).**

Indicatorii din acest cadran, care reflectă formarea veniturilor primare, caracterizează — la nivelul întregii economii — structura venitului naţional în perspectiva repartiţiei primare (v+p), a valorii adăugate (venitul naţional + amortizarea), în timp ce cadranul II arată structura venitului naţional după utilizarea finală (pentru consum şi dezvoltare).

Cele trei cadrane oferă o imagine completă şi închegată a proceselor ce au loc în stadiul intermediar al producţiei (cadranul I), destinaţia finală a acesteia (cadranul II) şi formarea veniturilor primare (cadranul III). Cadranele II şi III constituie părţile exterioare ale tabelului central al balanţei (cadranul I), care reprezintă balanţa-şah a consumului productiv (intermediar).

Cadranele balanţei legăturilor dintre ramuri sînt legate organic între ele, reflectînd în mod corelat desfăşurarea reproducţiei lărgite, atît în ansamblu pe economia naţională, cît şi pe ramurile acesteia. Ele caracterizează **legăturile de producţie-consum** dintre ramuri, oferind posibilitatea corelării coeficienţilor care exprimă cantitativ dependenţa unor ramuri faţă de altele, legăturile reciproce dintre utilizarea finală a produsului pentru consum şi dezvoltare, pe de o parte, şi consumul productiv intermediar, pe de altă parte, atît pe întreaga economie cît şi pe ramuri.

Balanţa legăturilor dintre ramuri se bazează pe un model matematic de formă relativ simplă, care serveşte la dezvăluirea şi măsurarea raporturilor de interdependenţă din economie. Acest model matematic are forma unui sistem de ecuaţii liniare, care permit atît definirea condiţiilor pentru asigurarea echilibrului planificat dintre ramuri, cît şi calcularea unui întreg şir de relaţii depinzînd de structura producţiei. Prin însumarea parametrilor x_{ij} şi y_i înscrişi în rîndurile din cadranele I şi II ale balanţei, se obţin **relaţiile privind repartiţia (destinaţia) producţiei** fiecărei ramuri. Aceste relaţii se numesc **ecuaţiile de balanţă ale repartiţiei produselor:**

$$\begin{cases} X_1 = x_{11} + x_{12} + \dots + x_{1j} + \dots + x_{1n} + Y_1 \\ X_2 = x_{21} + x_{22} + \dots + x_{2j} + \dots + x_{2n} + Y_2 \\ \vdots \\ X_i = x_{i1} + x_{i2} + \dots + x_{ij} + \dots + x_{in} + Y_i \\ \vdots \\ X_n = x_{n1} + x_{n2} + \dots + x_{nj} + \dots + x_{nn} + Y_n \end{cases} \quad (1)$$

Mai restrîns, sistemul ecuațiilor de balanță (1) se poate scrie :

$$X_k = \sum_{j=1}^{n} x_{kj} + Y_k \; (k = 1,2,\dots,n) \quad (1')$$

în care : X_k — producția totală a ramurii „k" ; x_{kj} — producția ramurii „k" consumată de ramura „j" ; Y_k — producția ramurii „k" utilizată în cadrul consumului final.

Pentru a-și realiza producția, fiecare ramură are nevoie de materii prime combustibil, energie electrică etc., pe care trebuie să i le livreze, în cantități corespunzătoare, alte ramuri. De exemplu, ramura 2 (cărbune) trebuie să se aprovizioneze cu energie electrică, lemn și metal pentru armături, combustibil etc. Suma acestor intrări (input) în producția ramurii 2, împreună cu valoarea nou creată V_2 în aceeași ramură și cu amortizările A_2, ne dă producția totală a ramurii 2, care este X_2.

Rezultă că pe baza însumării parametrilor din coloanele cadranelor I și III ale balanței, se obțin relațiile privind **structura după valoare a produsului.** Aceste relații, exprimînd produsul social ca sumă a muncii vii și a celei trecute, reprezintă **ecuațiile de balanță ale cheltuielilor de producție :**

$$\begin{cases} X_1 = x_{11} + x_{21} + \dots + x_{i1} + \dots + x_{n1} + V_1 + A_1 \\ X_2 = x_{12} + x_{22} + \dots + x_{i2} + \dots + x_{n2} + V_2 + A_2 \\ \vdots \\ X_j = x_{1j} + x_{2j} + \dots + x_{ij} + \dots + x_{nj} + V_j + A_j \\ \vdots \\ X_n = x_{1n} + x_{2n} + \dots + x_{in} + \dots + x_{nn} + V_n + A_n \end{cases} \quad (2)$$

Aceste n ecuații se mai scriu :

$$X_k = \sum_{i=1}^{n} x_{ik} + V_k + A_k \; (k = 1, 2, \dots, n) \quad (2')$$

în care : x_{ik} — consumul productiv al ramurii „k" provenit din ramura „i" ; V_k — volumul total al venitului național (venituri primare), realizat în ramura „k" ; A_k — amortizările din ramura „k".

Analizînd sistemele de ecuații (1') și (2'), se constată că s-au obținut expresii diferite pentru producția totală a ramurii k (X_k). Întrucît părțile din stînga ale ecuațiilor repartiției produselor și cele ale cheltuielilor de producție sînt egale, putem egala părțile din dreapta ale acestora :

$$\sum_{j=1}^{n} x_{kj} + Y_k = \sum_{i=1}^{n} x_{ik} + V_k + A_k \; (k = 1, 2, \dots, n) \quad (3)$$

obținînd astfel **ecuațiile de echilibru ale dependențelor dintre ramuri.**

Pentru întocmirea modelului matematic, este necesar să se calculeze **coeficienții cheltuielilor directe** (a_{ij}), care arată cît se consumă din producția ramurii i pentru producția unei unități valorice (de exemplu 1 leu) a ramurii j. Acești coeficienți se calculează prin raportarea producției provenite din ramura i și consumată productiv în ramura j, adică x_{ij}, la producția totală a ramurii j, adică X_j, conform relației :

$$a_{ij} = \frac{x_{ij}}{X_j} \; (i, j = 1,2, \dots, n) \quad (4)$$

Astfel, de exemplu, în anul 1970 consumul direct de „cărbune" pentru ca ramura „energie electrică" să realizeze o producție de 1000 lei, a fost de 131,72 lei, deci coeficientul tehnic a fost 0,13172.

Acești coeficienți formează o matrice, numită **matricea coeficienților de cheltuieli directe,** care se notează cu litera A :

$$A = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix} \quad (5)$$

Relația (4) se mai scrie :

$$x_{ij} = a_{ij} X_j \quad (6)$$

ceea ce înseamnă că între producția totală a unei ramuri și consumurile sale productive există rapoarte constante.

Cu relația (6), sistemul (1) devine :

$$\begin{cases} a_{11} X_1 + a_{12} X_2 + \dots + a_{1n} X_n + Y_1 = X_1 \\ a_{21} X_1 + a_{22} X_2 + \dots + a_{2n} X_n + Y_2 = X_2 \\ \dots \\ a_{n1} X_1 + a_{n2} X_2 + \dots + a_{nn} X_n + Y_n = X_n \end{cases} \quad (7)$$

sau, izolînd producțiile (X) în stînga și consumurile finale (Y) în dreapta :

$$\begin{cases} (1 - a_{11}) X_1 - a_{12} X_2 - \dots - a_{1n} X_n = Y_1 \\ - a_{21} X_1 + (1 - a_{22}) X_2 - \dots - a_{2n} X_n = Y_2 \\ \dots \\ - a_{n1} X_1 - a_{n2} X_2 - \dots + (1 - a_{nn}) X_n = Y_n \end{cases} \quad (7')$$

care se scrie restrîns :

$$(1 - a_{ii}) X_i - \sum_{\substack{j=1 \\ (j \neq i)}}^{n} a_{ij} X_j = Y_i \; (i = 1,2, \dots, n) \quad (7'')$$

Sistemul de ecuații (7") formează **modelul static al balanței legăturilor dintre ramuri** și este un sistem liniar cu „n" ecuații cu „2 n variabile". Variabilele sînt mărimile $x_1, x_2, \dots, x_n$ (produsul global al ramurilor) și mărimile $Y_1, Y_2, \dots, Y_n$ (consumul final al ramurilor), mărimile a_{ij} (coeficienții cheltuielilor materiale directe) considerîndu-se cunoscuți. Un asemenea sistem nedeterminat are o soluție unică doar în cazul în care se cunoaște jumătate din numărul variabilelor (fie variabilele $X_1, X_2, \dots, X_n$, fie variabilele $Y_1, Y_2 \dots, Y_n$). Deci, dacă se cunoaște consumul final al fiecărei ramuri, se poate determina produsul global al fiecăreia, cu ajutorul sistemului (7").

Pentru a înțelege mai ușor mecanismul determinării volumului producției fiecărei ramuri și a corelațiilor dintre ramuri, este necesar a aminti faptul că o sporire a consumului final pentru produsele unei ramuri impune o creștere a producției în celelalte ramuri în proporții strict determinate, atrăgînd după sine deci o sporire a producției totale în economia națională. Creșterea producției totale este formată din două elemente și anume dintr-o creștere directă (care corespunde creșterii consumurilor directe) și una indirectă (care corespunde consumurilor indirecte).

Spre exemplu, o creștere a cererii de tractoare și implicit a producției lor, necesită o anumită cantitate de laminate, cărbune, energie electrică etc. care reprezintă consumul direct, determină prin urmare o sporire în anumite proporții a producției acestor materii prime și materiale. Dar sporirea producției fiecăruia din materialele menționate determină o creștere a producției în ramurile care fabrică materiile prime și combustibilul necesar în industria siderurgică, a energiei electrice și așa lanțul interdependențelor se desfășoară în continuare.

Dezvăluirea și determinarea cantitativă a unor asemenea legături complicate este posibilă prin rezolvarea sistemului de ecuații de tipul (7"), transcris sub forma matriceală : $(E-A)x = Y$ (8) în care : E = matricea unitate de ordinul n; X = vectorul produselor globale ale ramurilor ; Y = vectorul produselor finale ; A = matricea cheltuielilor directe, definită anterior.

Dacă produsul final Y este cunoscut, rezolvăm (8) în raport cu X, și avem :

$$X = (E - A)^{-1} Y \quad (9)$$

Matricea inversă $(E - A)^{-1}$ îndeplinește un rol central în toate aplicațiile balanței legăturilor dintre ramuri. Elementele acestei matrice reprezintă **coeficienții cheltuielilor totale,** pe care îi notăm cu Aij ;

$$(E - A)^{-1} = \begin{vmatrix} A_{11} & A_{12} & \dots & A_{1j} & \dots & A_{1n} \\ A_{21} & A_{22} & \dots & A_{2j} & \dots & A_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ A_{i1} & A_{i2} & \dots & A_{ij} & \dots & A_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ A_{n1} & A_{n2} & \dots & A_{nj} & \dots & A_{nn} \end{vmatrix} \quad (10)$$

Fiecare Aij exprimă cantitatea totală de produse ale ramurii i, care se consumă pentru producția unei unități de produs final al ramurii j, ținînd seama pe lîngă consumurile directe, și de cele indirecte. Spre deosebire de coeficienții cheltuielilor de materiale directe aij, care reprezintă necesarul de materiale directe produse în ramura i pentru o unitate de

dezvoltare l-a cunoscut Japonia, fapt care se explică printr-o serie de factori, printre care : 1) o rată ridicată a acumulării ; 2) competitivitatea mărfurilor pe piața internațională ; 3) nivelul salariilor mult mai scăzut decît în celelalte țări capitaliste dezvoltate ; 4) volumul mare de credite și sprijinul acordat de stat; schimbările ce au fost în structura industriei și cererea mare pentru bunuri de investiții pe care ele o antrenează etc. Cu toate acestea, și în cazul Japoniei s-au făcut simțite fluctuații ale producției și perioade de stagnare sau recesiune în ultimul deceniu; astfel, în 1964 și 1965 s-au redus investițiile, s-a redus volumul vînzărilor pe piața internă, s-a intensificat ritmul falimentelor bancare și al centralizării capitalurilor industriale, bursa a cunoscut perioade serioase de depresiune. Numai ca urmare a conjuncturii favorabile pe piețele externe a putut fi evitată scăderea mai mare a producției industriale, care în 1965 a atins o creștere de numai 3% față de anul precedent; tot astfel și în 1971 și 1972 creșterea producției industriale nu s-a ridicat decît la 3% și, respectiv, 7% față de anul precedent.

Cu toată această diversitate de condiții și aspecte care caracterizează mișcarea producției pe zone și țări după al doilea război mondial — diversitate care constituie și ea o formă de manifestare a inegalității dezvoltării țărilor capitaliste — se pot desprinde, totuși, cîteva trăsături caracteristice generale ale ciclului capitalist ; aceste trăsături subliniază caracterul instabil al creșterii economice a țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, cu toată intervenția sporită a statului capitalist în economie.

În primul rînd, din analiza ritmului mediu anual de creștere a produsului național brut și a producției industriale rezultă mari variații de la țară la țară, î cadrul aceleiași perioade de timp, de la un an la altul în cazul fiecărei țări (vezi cele două grafice). După prognozele publicate în Occident, asemenea inegalități se vor menține și în actualul deceniu.

În al doilea rînd, ritmurile de creștere și procesele de declin au fost diferențiate pe ramuri economice. Astfel, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1956—1970, în timp ce ritmul mediu anual pe ansamblul industriei a fost de 5,2%, industria extractivă a cunoscut un ritm mediu de numai 2,3%, din care însă producția industriei carbonifere a scăzut cu 16% față de 1955 [5]).

În al treilea rînd, crizele, perioadele de recesiune sau stagnare au cuprins în mod diferit țările capitaliste, de multe ori neexistînd o coincidență în timp a fazelor ciclului.

În al patrulea rînd, crizele sau fenomenele de criză din perioada postbelică n-au cunoscut amploarea, durata și profunzimea din perioada interbelică. După unele calcule, în S.U.A. din 1918 pînă în 1939, adică în 250 de luni s-au înregistrat 106 luni de criză și slăbire a conjuncturii, adică 42% din total ; în perioada 1945—1965 ponderea acestor perioade reprezintă numai 18%. În același timp scăderea producției a luat proporții mult mai mici decît în perioada interbelică.

În al cincilea rînd ; dezvoltarea ciclică nu s-a mai încadrat în schema sa clasică — criză, depresiune, înviorare și avînt. Fenomenele de criză au început adesea nu în perioada de avînt, ci după o perioadă de stagnare, urmată apoi de o perioadă de avînt, fără depresiune și înviorare. Ieșirea din criză de regulă s-a făcut nu prin scăderea prețurilor, ci în condițiile unei creșteri a lor ; în unele cazuri, prețurile au continuat să crească chiar și în timpul crizei (asupra acestei probleme vom reveni).

În al șaselea rînd, crizele nu au fost precedate de prăbușirea creditului și a burselor de valori. Cursul acțiunilor a scăzut, uneori brusc și în proporții mari, în perioadele de avînt industrial sau în general de conjunctură favorabilă. Aceste evoluții la bursele de valori au fost, mai ales în ultimul deceniu, în strînsă legătură și cu evoluția sistemului monetar interoccidental ; este caracteristic faptul că uneori în perioadele de creștere a producției industriale, criza sistemului valutar capitalist a luat forme deosebit de acute (de exemplu în anii 1972—1973).

Aceste schimbări care au intervenit în modul de desfășurare a reproducției capitaliste au fost utilizate de unii economiști burghezi drept pretext pentru acreditarea unor teze despre pretinsa dispariție a crizelor economice, despre caracterul „perimat" al învățăturii cu privire la ciclul capitalist. Fără a face prea multe referiri concrete, vom menționa numai că în 1966, pe atunci președintele Consilierilor economici ai președintelui S.U.A., W. Heller afirma (în lucrarea sa „Noile orizonturi ale economiei politice") că în perioada postbelică are loc „detronarea modelului ciclic și urcarea în locul lui a modelului creșterii".

Netemeinicia unor astfel de teze poate fi însă ușor pusă în evidență printr-o analiză mai amănunțită a

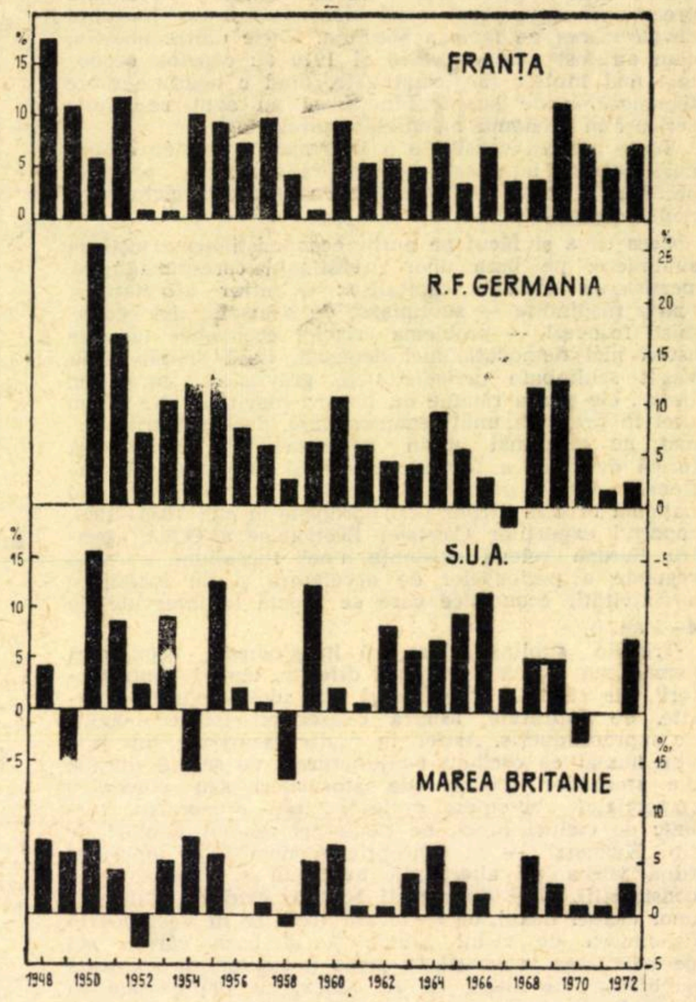

Producția industrială în perioada 1948—1972 (Creștere medie anuală)

evoluției principalilor indicatori ai dezvoltării economiei naționale a țărilor capitaliste. Astfel, din analiza anterioară, precum și din graficul alăturat rezultă că în perioada postbelică, deși au intervenit modificări în periodicitatea crizelor, a fenomenelor de scădere a producției, producția industrială a scăzut, în comparație cu anul precedent în repetate rînduri. Literatura de specialitate consideră însă că trei dintre aceste scăderi ale producției au avut caracter ciclic. Prima este cea care a început în 1948 în S.U.A., cînd, așa cum s-a mai arătat, reducerea producției a fost de 10%, a investițiilor de 17%, iar supraproducția industrială s-a împletit cu supraproducția agricolă și scăderea mare a veniturilor fermierilor (în comparație cu 1947 prețurile primite de fermieri au scăzut în 1949 cu 9%, în timp ce prețurile plătite de ei pentru producția industrială au crescut cu 6%). Criza industrială și agrară în S.U.A. s-a împletit cu criza valutară (declanșată în 1949 cînd Anglia a redus conținutul în aur al lirei cu 30%), a comerțului exterior în Europa Occidentală, Asia și America Latină. Scăderile de producție industrială, intervenite în 1951—1952 în Europa Occidentală au fost un fel de continuare și reflex al celor intervenite în S.U.A. în 1948—1949. Cea de-a doua criză economică a fost cea din 1957—1958, cînd după cum se poate vedea și din grafic, producția industrială a scăzut în S.U.A., Anglia, precum și în Canada, Japonia etc. De această dată se observă o mai mare apropiere a fazelor ciclului capitalist în principalele țări capitaliste, recesiunea sau stagnarea cuprinzînd țări care dădeau trei sferturi din producția industrială a lumii capitaliste.

În 1964 începe cea de-a treia perioadă cu caracter de criză, caracterizată însă, ca și în cazul primei, prin asincronie. Recesiunea a început în Italia, Franța și Japonia, continuînd apoi cu Anglia, R. F. Germania, și S.U.A. ; pentru S.U.A. este caracteristic faptul că fenomenele de criză au început în condițiile creșterii

SERVICE-UL ÎN SPRIJINUL PĂTRUNDERII ȘI MENȚINERII PRODUSELOR ROMÂNEȘTI PE PIEȚE EXTERNE

INSCRIINDU-SE pe linia dinamică a creșterii prioritare a producției și exportului de mașini, utilaje și mijloace de transport, industria noastră constructoare de mașini participă într-o măsură tot mai mare la sporirea continuă a eficienței și volumului comerțului exterior, la diversificarea și îmbunătățirea structurii sale. O pondere tot mai însemnată din producția de tractoare a țării noastre, revine exportului : dacă în 1960, la o producție de 17 102 tractoare, exportul reprezenta 26,4%, în 1971 exportul a ajuns să reprezinte 37,2% din totalul volumului producției obținute (30 400 buc.).

Inițiativa și răspunderea constructorilor brașoveni îndreptată spre obținerea unor mașini de calitate, cu performanțe tehnico-economice ridicate, precum și eforturile depuse de lucrătorii antrenați în activitatea operativă de comerț exterior (I.S.C.E. Autotractor) au făcut ca, în pofida puternicei concurențe impuse de firmele cu vechi tradiții din țările capitaliste dezvoltate, produsele Uzinei „Tractorul"-Brașov să se afirme într-o tot mai mare măsură pe piața internațională, crescînd de altfel an de an numărul țărilor beneficiare ale acestor produse. Pentru a ne face o imagine cît mai sintetică asupra expansiunii exportului românesc trebuie să arătăm că, în prezent, produsele Uzinei „Tractorul" sînt livrate beneficiarilor din peste 70 de țări din cele două Americi, Europa, Africa și Asia, iar din rîndul acestora se detașează prin ponderea ce o dețin, țările în curs de dezvoltare.

Avînd în vedere o serie de particularități de ordin tehnico-economic și geografic (nivelul scăzut al înzestrării tehnice a agriculturii, suprafețele întinse pe care se află răspîndiți utilizatorii tractoarelor agricole, drumurile insuficiente și impracticabile o bună parte a anului, slaba asistență tehnică, condițiile climaterice deosebite etc.) cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, considerăm că strategia adoptată, pentru apărarea și consolidarea pozițiilor cîștigate pe aceste piețe, precum și pentru anihilarea forței penetrante a firmelor concurente va trebui să fie axată în principal, pe asigurarea unui „service" de calitate.

În aceste țări, ca urmare a existenței unui parc de tractoare (1,3 milioane unități — 12% din parcul total al țărilor nesocialiste) mult sub limitele unei acoperiri cît de cît mulțumitoare a necesităților, se semnalează o utilizare intensivă a tractoarelor (1 500—2 000 ore pe an, comparativ cu 400—500 ore anual în țările capitaliste dezvoltate) amplificîndu-se încă din primii ani gradul lor de uzură. În plus, nivelul scăzut al asistenței tehnice, lipsa unor verificări periodice executate de specialiști, condițiile specifice proprii acestor regiuni, determină o reducere a intervalului de timp în care tractorul trebuie supus reparațiilor capitale. Totodată, prețul ridicat al pieselor de schimb și al forței de muncă, necesitatea înlocuirii acestor piese la intervale mici de timp, fac ca reparațiile să fie deosebit de costisitoare. De exemplu, se apreciază că, în condițiile de climă tropicală, cheltuielile pentru piese de schimb depășesc de aproximativ 2—3 ori normele medii admise în general. Astfel, potrivit unor date oferite de Comitetul Mecanizării Agriculturii din Pakistan, cheltuielile pentru piesele de schimb au egalat — pe parcursul a 8 ani de folosință a tractoarelor — valoarea lor inițială, din care : 15% s-au cheltuit în primii 2 ani ; 65% în următorii 3—6 ani ; 20% în ultimii 2 ani de exploatare a mașinii.

Una din principalele caracteristici ale rețelei de „service" existente în țările în curs de dezvoltare o constituie numărul redus al centrelor specializate în acordarea asistenței tehnice și, ca o consecință directă, gradul scăzut de acoperire a suprafețelor agricole.

În prezent, pe plan internațional se observă că marile firme furnizoare utilizează într-o tot mai mare măsură, ca principal instrument pentru cucerirea piețelor noi și menținerea pe piețele „tradiționale" — activitatea de „service". Pentru a da un singur exemplu arătăm că întreaga strategie comercială a firmei MASSEY-FERGUSON (capital american englez, canadian) este subordonată criteriului potrivit căruia, în comerțul cu mașini și utilaje, consumatorul final nu este satisfăcut pe deplin numai prin simpla efectuare a tranzacției, ci pentru a pătrunde și a se menține pe o anumită piață, conducerea firmei consideră ca fiind strict necesare, pe de o parte, instruirea utilizatorului asupra modului cum să folosească și să întrețină mașina achiziționată, iar pe de altă parte, asigurarea unui „service" de calitate. Astfel, printre salariații oficiilor sale comerciale din țările în curs de dezvoltare se află un anumit număr de specialiști care se ocupă cu instruirea personalului distribuitorilor și consumatorilor finali : în Kenya (pentru zona Africii), în Liban (pentru Orientul mijlociu) în Peru (pentru America Latină) etc. În același timp firma MASSEY-FERGUSON se obligă pe cale contractuală să livreze o serie de echipamente, garaje și ateliere de reparații. Spre exemplu, odată cu vînzarea tractoarelor în Afganistan firma s-a angajat ca în termen de 6 luni să furnizeze seturi complete de piese de schimb, ateliere mobile ce pot asigura reparațiile pentru grupuri de 50—100 tractoare, echipamente și utilaje pentru garaje etc., toate fiind incluse în prețul de livrare.

Luînd în considerație insuficiențele existente în rețeaua unităților de „service", în sistemul aprovizionării cu piese de schimb și în pregătirea profesională a lucrătorilor indigeni ce asigură asistența tehnică, precum și politica marilor firme capitaliste ce urmăresc pe orice cale înlăturarea concurenților potențiali, se poate aprecia că date fiind perspectivele României de extindere a exportului de tractoare în țările în curs de dezvoltare, se impune cu necesitate reconsiderarea poziției față de problema asigurării „service"-ului corespunzător nevoilor și exigențelor unui comerț eficient.

Aceasta cu atît mai mult cu cît prin H.C.M. nr. 576 din 14.05.1971 a fost creat cadrul juridic și instituțional al organizării „service"-ului și pentru mașinile și utilajele livrate la export. Dar cu toate acestea prevederile legale cuprinse în acest act normativ nu sînt încă valorificate pe deplin. Așa se face că, deși în acest domeniu au fost luate unele măsuri (odată cu vînzarea se pune la dispoziția clienților documentația tehnică și planurile de școlarizare, iar în unele cazuri în perioada de garanție asistența tehnică este asigurată prin delegarea unui tehnician la 50 unități vîndute, în afara acestei perioade piesele de schimb fiind livrate pe bază de comenzi) apropierea de cerințele unui „service" de calitate se face totuși cu destulă timiditate.

Considerăm că odată cu înființarea recentă a Centralei de Autovehicule, Tractoare și Mașini-Agricole și a Întreprinderii de Comerț Exterior „Autotractor-Dacia" s-au creat premisele necesare pentru ca, luînd în considerare interesele ce le avem de a menține pozițiile cîștigate pe aceste piețe, constructorii de tractoare și lucrătorii angajați în activitatea operativă de comerț exterior să adopte măsurile ce se impun în vederea perfecționării activității de „service".

În încheiere încercăm să schițăm cîteva căi care, după părerea noastră, nu reclamă un efort deosebit și care pot constitui un început pentru atingerea obiectivului propus :

- organizarea unor cursuri de școlarizare conduse de specialiștii noștri, unde localnicii se pot califica în meseriile de tractoriști, mecanici, depanatori etc. Prin intermediul mijloacelor audio-vizuale utilizate, prin profilul, orientarea și tematicile fixate, aceste cursuri pot căpăta funcții promoționale complexe, ele constituind adevărate avanposturi ale pătrunderii și afirmării tractorului românesc. Sugerăm în acest scop amenajarea unor remorci închise de mare capacitate trase de tractoarele românești și în care echipaje mobile formate din specialiști de la noi din țară ar putea organiza demonstrații tehnice și cursuri de scurtă durată în diverse puncte ale țării ;
- amenajarea unor stații mobile de intervenție și revizie pe autoturismele de teren ARO și autocamioanele SR care asigură pe lîngă depanarea operativă a tractoarelor chiar la locul producerii defecțiunii și crearea unei opinii favorabile în rîndul beneficiarilor din aceste țări, asupra calității autovehicolelor românești ;
- Utilizarea bazei tehnice a uzinelor producătoare de tractoare din țările unde au luat ființă astfel de unități. (India, R. A. Egipt, Argentina, Brazilia, Mexic etc.) pentru organizarea unor nuclee ale rețelei de „service" ce pot acorda asistență tehnică atît tractoarelor românești, cît și celor produse pe plan local.
- acordarea pe o bază contractuală a „service"-ului prin intermediul unei firme specializate în acele țări în curs de dezvoltare, în care calculele dovedesc că, cel puțin pentru început, organizarea unei rețele proprii este nerentabilă.

Gh. NISTOR
cercetător științific I.N.S.C.I.N.

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA ÎN SLUJBA PRIETENIEI ȘI A COLABORĂRII

IN PERIOADA 4—7 iunie 1973 se vor desfășura la Athenée Palace, în București, **Zilele tehnicii Republicii Democrate Germane în Republica Socialistă România.** Seria de conferințe va fi organizată de către Camera de Comerț Exterior a R. D. Germane, sub auspiciile Camerei de Comerț a R.S. România.

Programul cuprinde douăzeci de conferințe, care vor fi ținute de către oameni de știință, ingineri și tehnicieni, aparținînd unor ramuri dintre cele mai diverse ale industriei. Tematica conferințelor a fost astfel aleasă încît, sperăm noi, să rezulte un schimb activ de idei și legături de un real folos în vederea adîncirii, în continuare, a bunelor relații economice existente între țările noastre. Acum mai bine de un an, la 12 mai 1972, a fost încheiat Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre țările noastre. În Comunicatul asupra vizitei de prietenie prilejuite de acest eveniment, ambele părți au arătat importanța adîncirii continue a cooperării tehnico-științifice și a cooperării în producție, ca factor de seamă în dezvoltarea relațiilor economice. Comisia mixtă guvernamentală de colaborare economică între R. D. Germană și R. S. România, care în martie 1973 a împlinit 10 ani de activitate rodnică, a făcut bilanțul rezultatelor obținute de la efectuarea acestei vizite. Au fost încheiate acorduri de specializare și de cooperare, legate de contracte de livrare de lungă durată pentru perioada pînă în 1975, respectiv 1976—1980. Expresie a acestora, este, de exemplu, contractul de licență, cooperare și specializare pentru strunguri-revolver cu cap în formă de disc și pentru strunguri automate, care constituie, în privința complexității, volumului și a duratei lungi, unul dintre cele mai importante acorduri de cooperare încheiate între R. D. Germană și R. S. România.

Importul sporit de mașini și utilaje din R. S. România în R. D. Germană arată capacitatea în continuă creștere a industriei românești. În domeniul producției de fibre chimice se desfășoară o amplă colaborare, începînd cu cercetarea, continuînd cu tehnologia și pînă la finalizare. Miniștrii de resort au convenit cooperarea în domeniul instalațiilor metalurgice și de exploatare la zi, precum și în cel al materialului rulant pentru căile ferate. De asemenea, au fost luate măsuri în vederea specializării la utilaje energetice, la unele tipuri de transformatoare de forță și la armături industriale. Aceste exemple ar putea fi continuate și în alte domenii, ca de exemplu în acela al mecanicii fine și al opticii.

Ca urmare a măsurilor privind specializarea și cooperarea în producție, se dezvoltă, în același timp, colaborarea tehnico-științifică. La aceasta au contribuit din ce în ce mai mult legăturile directe dintre ministere, combinate și întreprinderi în vederea desfășurării și mai eficiente a colaborării tehnico-științifice dintre ambele părți. Colaborarea directă a combinatelor industriei metalurgice și chimice și a altor ramuri ale industriei constă cu deosebire în schimbul de experiență tehnico-științifică, privind noi tehnologii și procedee, în măsuri de raționalizare, în probleme de specializare în producție și în alte probleme de interes comun. Informarea tehnico-științifică reciprocă va contribui la găsirea unor noi posibilități de dezvoltare a colaborării economice între țările noastre, conform „Programului Complex" și, în același timp, la adîncirea, în continuare, a relațiilor noastre de prietenie.

În acest sens se vor desfășura și Zilele tehnicii Republicii Democrate Germane în Republica Socialistă România.

Karlfranz SCHMIDT WITTMACH
vicepreședinte al Camerei de Comerț Exterior a Republicii Democrate Germane

Din experiența Oficiului de comerț exterior Brașov in

PROMOVAREA EXPORTULUI

ACTIVITATEA de export a județului Brașov a căpătat în condițiile actualului cincinal, importante dimensiuni cantitative și, mai ales, calitative, sub raportul structurii producției, realizîndu-se produse de mare complexitate și, totodată, competitive în confruntările internaționale la care participă. Pentru a ne face o imagine cît mai clară asupra noilor valențe ale exportului acestui județ, iată cîteva elemente, credem, destul de sugestive (vezi tabelul nr. 1).

Un deosebit avînt cunoaște exportul de tractoare, care în 1973 reprezintă 71,6% din totalul producției realizate, autocamioane 57,1%, rulmenți 21%, motoare electrice 62,8% și altele.

Referindu-ne la activitatea oficiului, remarcăm faptul că ea se desfășoară ținînd cont de obiectivele stabilite prin atribuțiile și competențele acordate de minister și de problemele noi ce apar pe parcurs. Astfel, prin intermediul oficiului a fost posibilă desfășurarea activității de eliberare a autorizațiilor de export pentru I.C.E. „Autotractor". În prezent, autorizațiile de export se obțin, în majoritatea cazurilor, în aceeași zi în care sînt înregistrate de oficiu. Apoi, a fost posibilă dobîndirea de către I.C.E. „Autotractor" a unor informații operative cu privire la posibilitatea obținerii autorizațiilor de export în scopul încheierii într-un termen mai scurt a contractelor externe, oficiul asigurînd îndrumarea și controlul permanent a acestei activități.

Tabelul nr. 1

	1971	1972	1973
— numărul unităților economice cu sarcini de export	41	48	50
— ponderea exportului în producția marfă	21,3%	22,3%	30,2%
— ponderea exportului județului în exportul țării	6,0%	6,6%	7,7%
— creșterea volumului exportului față de realizările din 1970	2,9%	28,3%	101,7%
— structura exportului : produse ale industriei construcțiilor de mașini	79,0%	79,9%	80,8%
— produse chimice	8,7%	7,2%	5,8%
— produse ale economiei forestiere	3,9%	3,1%	2,2%
— produse ale industriei ușoare	2,3%	2,4%	2,9%
— produse agro-alimentare	3,7%	5,0%	6,2%

Desfășurată la nivelul întregului județ, sprijinirea unităților economice în activitatea de fundamentare a planului de export, s-a concretizat în cadrul oficiului în găsirea acelor soluții care să conducă la creșteri substanțiale a exportului județean la toate produsele și, în principal, la tractoare și autocamioane.

Din acțiunile întreprinse de către oficiu a rezultat faptul că multe din deficiențele semnalate, privind creșterea volumului și eficienței exportului, au fost determinate și de o insuficientă informare a unor unități economice asupra principalelor elemente vizînd comercializarea produselor pe piețele externe. Față de această situație, au fost luate măsuri imediate prin stabilirea unor contacte directe cu întreprinderile de comerț exterior și prin minister, care a dispus reglementarea acestor situații.

Din activitatea de contractare ce formează obiectul principal al deplasărilor oficiului la unitățile economice cu sarcini de export s-au desprins unele deficiențe care se referă, printre altele la încheierea unor contracte externe cu insuficiente clauze asiguratorii, în condiții de eficiență scăzută, cu insuficiente garanții la vînzările pe credit. Aceste probleme au făcut obiectul unor ample dezbateri, atît pe plan local cît și pe plan central, și au determinat luarea unor măsuri care să ducă la înlăturarea acestor deficiențe.

O altă latură a activității oficiului privește acțiunile întreprinse în scopul desfășurării normale a producției pentru export și de derulare a acesteia. Astfel, au fost făcute intervenții la organele centrale pentru asigurarea unităților economice cu materiile prime, materialele, piesele și subansamblele necesare pentru producția de export ; la întreprinderile de comerț exterior în vederea reglementării problemelor de deschidere a acreditivelor, de asigurare a vaselor maritime necesare livrărilor de produse către clienții externi.

Încă din 1972, a fost organizat cu sprijinul Comitetului județean de partid, un curs de inițiere în probleme de comerț exterior, la care au participat salariații unităților economice, antrenați în astfel de activități. Întrucît această formă de pregătire a avut un efect pozitiv, se preconizează organizarea unor astfel de cursuri și în a doua jumătate a anului în curs.

Apreciem că, odată cu acumularea de experiență, activitatea oficiului poate fi mult lărgită, astfel încît să asigure un sprijin și mai mare unităților economice, precum și o informare permanentă a organelor locale și centrale asupra multiplelor aspecte ale activității de comerț exterior din județ.

Nicolae ȘANDRU
șeful oficiului de comerț exterior-Brașov

studii și analize

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE (II)

— Oportunități și finalități concrete în utilizarea personalului —

AȘA CUM AM ARĂTAT într-un alt articol publicat recent) — elaborat pe baza unui volum mare de date statistice privitoare la 6 ministere industriale — acțiunea de reorganizare a conducerii unităților economice, declanșată de hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. și concretizată în aplicarea prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 162/1973, a creat condiții favorabile pentru îmbunătățirea substanțială a conducerii economiei naționale.*

Prin aplicarea prevederilor Decretului 162, s-a redus numărul treptelor ierarhice, al funcțiilor, compartimentelor și posturilor de conducere, s-a eliminat un număr mare de trepte ierarhice intermediare, s-a simplificat întregul aparat de conducere, s-a raționalizat gradul de încărcare al diferitelor posturi, creîndu-se, prin acestea, premise importante pentru apropierea conducerii de execuție, pentru creșterea operativității în rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unitățile economice.

Un alt doilea grup de oportunități create de acțiunea de reorganizare a rezultat din schimbările produse în structura personalului unităților economice, schimbări al căror obiectiv central îl constituie utilizarea mai eficientă a acestuia. În articolul menționat, pe baza datelor privind cele șase ministere, am analizat modificările în structura personalului, ținînd seama, în principal, de o singură caracteristică: locul de muncă al acestuia, apartenența lui la categoriile de personal direct productiv, personal TESA, personal de conducere. Am semnalat reducerea personalului TESA și creșterea corespunzătoare a personalului direct productiv, muncitoresc, reducerea personalului de conducere și creșterea ponderii lui în numărul total de personal TESA.

În analiza ale cărei rezultate le prezentăm în acest articol — în care am cuprins, în această etapă, cinci întreprinderi industriale din Capitală — am luat în considerare, pe lîngă locul de muncă, și caracteristicile **nivel de studii și specialitate.** *Întrebarea esențială a analizei a fost următoarea:* **CUM AU FOST APLICATE MĂSURILE PREVĂZUTE ÎN DECRETUL 162/1973, ÎN CE MĂSURĂ A FOST FRUCTIFICATĂ OPORTUNITATEA OFERITĂ DE ACȚIUNEA DE REORGANIZARE PENTRU A ÎNCADRA PERSONALUL ÎN POSTURI ÎN CONFORMITATE CU SPECIALITATEA ȘI NIVELUL DE PREGĂTIRE,** *aceasta constituind o condiție esențială a utilizării lui eficiente.*

Menționăm că au fost cuprinse în analiză (în paranteză sînt date în ordine: locul ocupat în tabele și gradul de mărime a unităților) trei întreprinderi din ramura industriei constructoare de mașini (II, 3; III, 2; IV, 1), una din industria chimică (V, 2) și una din industria ușoară (I, 1).

Iată, succint, rezultatele obținute pînă în prezent în analiză.

• Personal direct productiv

VOM ANALIZA modificările intervenite în structurile personalului unităților economice ca urmare a aplicării prevederilor Decretului 162/1973. Spunem **structurile,** avînd în vedere faptul că vom grupa personalul după mai multe **criterii** (caracteristici), obținînd un număr de structuri corespunzător numărului de criterii luate în considerare.

O primă structură a personalului din unitățile industriale este aceea constituită după **criteriul locului de muncă, respectiv al participării directe sau indirecte la procesele de producție, de fabricație.** Conform acestui criteriu, personalul este împărțit în personal muncitoresc și personal tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ (TESA). După cum se știe, printr-o precizare la aplicarea Decretului 162 au fost considerați ca nefăcînd parte din categoria de personal TESA, inginerii, tehnicienii care lucrează direct în procesele de producție ca și personalul ce activează în proiectarea de produse și tehnologii noi. În prelucrarea și interpretarea datelor am ținut seama de precizare, în sensul că n-am cuprins acest personal în cadrul personalului TESA.

Ca și la nivelul ministerelor, am constatat și la nivelul întreprinderilor, același proces de reducere a numărului de personal TESA și de transformare a acestuia în personal direct productiv, muncitoresc. Reducerea medie pe cele 5 întreprinderi este de 38%. Un procent relativ mai mare deci decît la nivelul ministerelor. Procentul de reducere este foarte diferit la cele 5 unități: de la 23% la 47%. La unele unități personalul TESA s-a redus aproape dublu față de altele.

Personalul eliberat din categoria TESA a rămas, în cea mai mare parte, în unitățile în care era încadrat și înainte. Pe cele 5 unități, 67% din personalul TESA, eliberat, a rămas în unitate. Și aici procentul diferă: de la 54% la 95%, fără să putem semnala vreo relație între mărimea procentului și gradul unității sau ramura din care aceasta face parte.

Din personalul eliberat din categoria TESA și rămas în unitate, cea mai mare parte (74%) a fost încadrat direct în producție, restul (26%) fiind cuprins în diferite forme de recalificare.

Personalul încadrat direct în producție, în cea mai mare parte (80%), provine din personal funcțional fără pregătire de specialitate, cu studii generale și medii din maiștri (10%) și din personal cu pregătire medie de specialitate (10%). Am întîlnit și cazuri — este adevărat, puține — în care personal cu pregătire medie economică de specialitate a fost încadrat direct în producție.

Atragem atenția asupra numărului mare de personal cu pregătire generală medie și elementară, încadrat direct în producție care n-are pregătire de muncitori. Din numărul total al acestui personal, numai 31% provin de pe funcții tehnice (ceea ce înseamnă că pot să aibă la bază o pregătire de muncitori), restul provin de pe funcții economice (22%) și de pe funcții de altă natură — în esență administrative (47%). Trebuie observat că dacă ar fi fost încadrat direct în producție întregul personal cu pregătire generală medie și elementară încadrat înainte pe funcții tehnice funcționale, aceasta ar fi acoperit 64% și nu 31% din numărul total de personal încadrat direct în producție. De notat, de asemenea, că numărul personalului cu pregătire generală medie și elementară rămas pe funcții tehnice în categoria TESA este mai mare decît cel care a fost încadrat direct în producție. Altfel spus, cifrele arată că a fost păstrat încă în cadrul personalului TESA un număr mare de personal fie muncitoresc, fie cu pregătire medie tehnică, care s-ar fi putut transforma rapid în personal de producție concomitent fiind încadrat direct în producție personal care nu are pregătire tehnică, sau de muncitori. Transformarea celor 69% personal cu pregătire generală medie și elementară în personal muncitoresc este deci o problemă a cărei soluționare nu trebuie în nici un caz considerată încheiată. După cum am mai arătat, este vorba de 4—5% din numărul mediu scriptic de muncitori, indicator important în fundamentarea obiectivelor planurilor unităților. Trebuie în continuare acționat în două direcții: analiza atentă a fiecărui caz în parte, pentru a vedea în ce măsură se justifică păstrarea în posturi administrative a personalului calificat pentru producție; concentrare de eforturi pentru calificarea într-un termen scurt ca muncitori a personalului cu pregătire generală și medie încadrat direct în producție.

De notat că la data cînd am cules datele — 15—25 mai a.c. — 8% din personalul TESA eliberat din această categorie era încă disponibil. În două unități, întregul personal eliberat fusese sau încadrat direct în producție sau la o formă de recalificare în unitate sau plecat și s-a încadrat în alte unități. Din numărul total de personal disponibil, aproape 70% are pregătire superioară, cea mai mare pondere deținînd-o economiștii.

Menționăm procentul destul de mic (5%) al personalului plecat din unități prin demisie și procentul mare (84%) al **personalului transferat,** ceea ce exprimă faptul că în reîncadrarea pe noile posturi a personalului eliberat prin acțiunea de reorganizare s-a asigurat sincronizarea intereselor acestuia cu cele ale unităților economice.

În sfîrșit, mai notăm că **66% din personalul transferat a fost încadrat în cercetare și proiectare,** de data aceasta ponderea cea mai mare revenind personalului de specialitate tehnică.

• Structura de personal stabilită prin Decretul 162

DECRETUL 162 împarte personalul TESA al unităților economice în următoarele șase categorii: I — de conducere, altul decît cel din secții și ateliere; II — de conducere în secții și ateliere; III — de execuție de specialitate în secții și ateliere; IV — de execuție de specialitate funcțional; V — de execuție administrativ; VI — de deservire.

Cu o singură excepție, și cu excepția personalului de conducere în secții și ateliere, în toate unitățile, toate aceste categorii de personal s-au redus. Ca și la nivelul ministerelor, pe ansamblul celor 5 unități, reducerea cea mai puternică s-a înregistrat la categoria personal de deservire (61%), pe locul 2 — personalul de conducere, altul decît cel din secții și ateliere (60%); pe locul 3 — (50%) personalul de execuție administrativ; locul 4 — personalul de execuție de specialitate funcțional (48%); locul 5 — personalul de execuție de specialitate din secții și ateliere (30%). Personalul de conducere din secții și ateliere a crescut, pe ansamblul celor 5 unități cu 11%. În trei unități a crescut, în două a scăzut și această categorie.

Consecința acestor schimbări diferite în numărul personalului din diferitele categorii, o constituie modificarea ponderilor lor în totalul personalului TESA. Schimbarea cea mai marcantă o reprezintă creșterea ponderii personalului TESA încadrat în secții și ateliere, deci în structura de producție, fie pe funcții de conducere, fie pe funcții de execuție — de la 25% la 33%. **De notat că s-a întărit, în primul rînd, conducerea secțiilor și atelierelor.** Ponderea acestei categorii a crescut de la 10 la 18%, ponderea personalului de execuție de specialitate din secții și ateliere rămînînd, practic, neschimbată (15%). **Creșterea ponderii personalului de conducere în secții și ateliere este caracteristică tuturor unităților analizate.** Ponderea personalului de execuție de specialitate a crescut în două unități, a scăzut în două, iar în una a rămas neschimbată.

Au existat și continuă să existe **mari diferențe** între unități în ceea ce privește ponderea personalului TESA încadrat în structura de producție în totalul personalului TESA. Aceste discrepanțe s-au accentuat. De ce?

Ponderea personalului de conducere, altul decît cel din secții și ateliere a scăzut, fără excepție, în toate unitățile. De observat că și această pondere diferă foarte mult de la o unitate la alta, în unele fiind de două ori mai mare decît în altele, în unele unități a rămas mai mare decît era înainte de reorganizare în altele. De ce? Rămîne de răspuns.

Cu cîte o excepție, dar la unități diferite, **în toate unitățile a avut loc reducerea ponderii personalului de execuție administrativ și de deservire.**

• Structura după nivelul de calificare

AM ÎMPĂRȚIT personalul TESA pe următoarele 4 nivele de calificare: superioară, medie de specialitate, școli de maiștri, generală medie și elementară. Remarcăm, ca un **fapt pozitiv, că procentul cel mai mare de reducere l-a reprezentat, pe ansamblul celor 5 unități, personalul TESA cu pregătire generală medie și elementară (45%).** Procentul cel mai mic de reducere l-a cunoscut numărul de maiștri (11%). Observăm însă că în două din unități (ambele constructoare de mașini) cel mai mult s-a redus personalul cu studii medii de specialitate (46% și 58%, respectiv 32% și 38%).

Urmarea acestor modificări o constituie **creșterea ponderii personalului ca-**

Structura personalului TESA pe grupele instituite de Decretul 162/1973 (procente) — Tabelul nr. 1

Indicatori / Unitatea	Total	Personal de conducere, altul decît cel din secții și ateliere		Personal de conducere în secții și ateliere		Personal de execuție de specialitate în secții și ateliere		Personal de execuție de specialitate funcțional		Personal de execuție administrativ		Personal de deservire	
		Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După
I	100	8	6	10	16	19	19	50	47	6	8	7	4
II	100	13	12	11	11	6	3	46	52	16	9	8	13
III	100	11	6	14	22	19	20	42	43	8	6	6	3
IV	100	13	7	13	21	15	16	47	49	7	5	5	2
V	100	14	8	1	14	11	9	63	65	6	4	5	0
Total:	100	12	7	10	18	15	15	49	50	8	6	6	4

CONSTATĂRI ÎN ÎNTREPRINDERILE INVESTIGATE

- **Procentul de reducere a personalului TESA din unitățile investigate este foarte diferit de la o unitate la alta: de la 23% la 47%.**
- **Cea mai mare parte a personalului TESA eliberat din această categorie, a rămas în unitățile în care era și înainte de Decret, fiind încadrat direct în producție.**
- **Cea mai mare parte a personalului TESA încadrat direct în producție provine dn personal funcțional cu pregătre generală medie și elementară, fără studii de specialitate.**
- **Personalul TESA plecat din unitățile industriale analizate a fost încadrat cu prioritate în activitatea de cercetare-proiectare.**
- **În toate unitățile analizate a crescut ponderea personalului TESA din structura de producție și ponderea personalului de conducere din secții și ateliere.**
- **Deși s-a redus, personalul fără calificare de specialitate reprezintă încă 45% din numărul total de personal TESA pe ansamblul celor 5 unități analizate.**
- **În unele unități din cele investigate s-a redus mai mult personalul cu pregătire medie de specialitate decît cel cu pregătire generală medie și elementară.**
- **Raportul între numărul de cadre cu pregătire medie și cel cu pregătire superioară s-a redus în cele mai multe unități, rămînînd în continuare mari diferențe între unitățile cercetate în nivelul acestui raport.**
- **Deși raportul între numărul de cadre cu pregătire medie și elementară încadrat pe funcții medii de specialitate ce revin la un inginer și un economist este egal (3), la un inginer revin 2 cadre cu pregătire medie de specialitate și 1 fără pregătire, iar la un economist revine 1 cadru cu pregătire medie de specialitate și 2 fără pregătire.**
- **Pe ansamblu, în totalul personalului funcțional, s-a redus ponderea personalului tehnic și a crescut ponderea celui economic; se mențin însă mari diferențe între unități în ceea ce privește ponderea personalului tehnic și economic în totalul personalului funcțional; în unele unități personalul tehnic reprezintă încă peste 50% în personalul funcțional.**

Acţiuni de intreprins

● *Calificarea intr-un termen scurt* şi la nivelul exigenţelor a personalului cu pregătire generală, medie şi elementară incadrat direct in producţie.

● Acţiuni adecvate pentru *încadrarea* in activitate a personalului devenit disponibil prin aplicarea prevederilor Decretului 162.

● Analize la nivelul fiecărei unităţi, al ministerelor şi al economiei naţionale pentru cunoaşterea completă şi detaliată a modului *cum este încadrat personalul*, ţinînd seama de specialitate şi nivel de studii.

● *Redistribuirea* in continuare a personalului în cadrul fiecărei unităţi şi intre unităţi în conformitate cu specialitatea şi nivelul studiilor.

● *Stabilirea normativelor* de personal TESA pe nivele de studii şi pe specialităţi, pe bază de descrieri de funcţii tipizate.

● Formularea unor concluzii finale privind *necesarul de cadre* pe specialităţi şi nivele de pregătire.

lificat in totalul personalului TESA : de la 50% la 55%. Rămîne totuşi constatarea că şi după acţiunea de reorganizare **45% din numărul total de personal TESA nu are o calificare de specialitate.**

Este adevărat, acest procent diferă de la o unitate la alta : variaţia — de la 22%, în întreprinderea din industria chimică, la 59% într-una din cele 3 întreprinderi constructoare de maşini şi 45%, 47%, 49% în celelalte. Şi nu putem să nu observăm că dacă nu ar fi fost „eliberate" de pe posturi cadrele care aveau studii medii de specialitate, ci cei care

Tabel nr. 2

Structura personalului încadrat direct în producţie după pregătire (procente)

Indicatori / Unitatea	Total	Pregătire medie de specialitate	Şcoli de maiştri	Pregătire generală
A	1	2	3	4
I	100	7	15	78
II	100	6	3	91
III	100	19	18	63
IV	100	8	—	92
V	100	—	12	88
Total	100	10	10	80

nu aveau nici o pregătire (dar au fost totuşi păstraţi pe posturi), deci în condiţiile menţinerii procentului de reducere pe ansamblu, atunci ponderea celor fără pregătire de specialitate s-ar fi redus la 25%, crescînd, în schimb, la 75% a celor cu pregătire.

Reducîndu-se în aproximativ aceeaşi proporţie numărul personalului cu pregătire superioară ca şi ansamblul celorlalte trei categorii, acţiunea de reorganizare a avut drept consecinţă menţinerea neschimbată a numărului de cadre cu pregătire medie de specialitate şi cu pregătire generală medie şi elementară ce revine la un cadru cu pregătire superioară. Media pe cele 5 unităţi a fost şi este de 3,2. Într-o singură întreprindere se constată o uşoară creştere, de la 3,1 la 3,2, în celelalte înregistrîndu-se o reducere a acestui raport.

Îndeamnă la reflecţie diferenţele mari în nivelul acestui raport între întreprinderi. Aceste diferenţe au fost şi înainte şi s-au păstrat şi după aplicarea prevederilor Decretului. Se ridică întrebarea : **de ce în unele întreprinderi revin 2 cadre cu pregătire medie la unul cu pregătire superioară, iar în altele 5 sau 6 ?**

Analiza raportului dintre numărul de personal cu studii superioare şi restul personalului relevă şi alte aspecte. Pentru început luăm în considerare întregul personal tehnic şi economic cuprins în categoria TESA, deci inclusiv cel din secţii şi ateliere de producţie. Din tabel

Tabelul nr. 3

Număr personal TESA cu pregătire medie şi elementară care revine la un cadru cu pregătire superioară

Indicatori / Unitatea	Înainte	După
A	1	2
I	5,2	4,5
II	6,4	5,4
III	3,1	3,2
IV	2,9	2,7
V	1,9	1,8
Total :	3,2	3,2

se constată că înainte de reorganizare la un inginer reveneau, în medie, 1,4 cadre cu pregătire medie de specialitate tehnică. La un economist reveneau în medie 0,8 cadre cu pregătire medie de specialitate economică. Cu o singură excepţie, în toate unităţile gradul de înzestrare cu cadre medii de specialitate era mai mare la ingineri decît la economişti. După aplicarea Decretului, această discrepanţă a crescut. În timp ce la ingineri, raportul a crescut la 1,8, la economişti a scăzut la 0,7. De data aceasta situaţia este caracteristică tuturor unităţilor. În prezent, nu avem deci nici cel puţin 1 cadru cu pregătire medie de specialitate economică la 1 economist.

Pe de altă parte, raportul între numărul de personal cu pregătire generală medie şi elementară încadrat pe funcţii tehnice şi numărul de ingineri a fost şi este de 1, iar, corespunzător, al celor economice a fost şi este de 2. Deci gradul general de „dotare" al cadrelor cu pregătire superioară tehnică şi economică, cu cadre cu pregătire medie (generală sau de specialitate) este de 3. Numai că în timp ce la ingineri, din trei, doi sînt cu pregătire medie de specialitate şi 1 cu pregătire generală medie şi elementară, la economişti situaţia este inversă : 2 cu pregătire generală medie şi elementară şi 1 cu pregătire medie de specialitate.

Concluzia : necesitatea unei analize aprofundate a situaţiei la nivelul întregii ţări şi luarea măsurilor care vor rezulta din această analiză. Nu putem încheia, înainte de a atrage atenţia asupra aceloraşi mari diferenţe ce există între întreprinderi în ceea ce priveşte raportul cercetat. **De ce în unele întreprinderi la un inginer există 3 cadre cu pregătire medie tehnică de specialitate, iar în altele 1,** de ce în unele întreprinderi la un economist revin 5 cadre medii (cu sau fără pregătire de specialitate) iar în altele 2 ?

Întrebări la care trebuie căutate răspunsuri

● **De ce a fost menţinut în posturi funcţionale personal cu pregătire de producţie şi, concomitent, a fost încadrat în producţie personal fără această pregătire, cu pregătire generală medie şi elementară ?**

● **De ce a fost menţinut pe posturi personal cu pregătire generală medie şi elementară şi, concomitent, a fost eliberat din categoria de personal TESA personal cu pregătire medie de specialitate ?**

● **De ce unele unităţi au nevoie de un procent dublu de personal TESA în structura funcţională decît altele ?**

● **De ce în unele unităţi la un cadru cu pregătire superioară revin 5 cadre cu pregătire medie, iar în altele 2 ?**

● **De ce unele unităţi au nevoie de personal „funcţional" de două ori mai „tehnic" decît altele ?**

● Structura de specialitate

UN AL TREILEA criteriu de grupare a personalului TESA, luat în considerare în analiza noastră, îl constituie **specialitatea** posturilor, a funcţiilor pe care este încadrat acest personal.

Conform Legii 12/1971 am grupat personalul TESA pe trei grupe mari de specialităţi : tehnice, economice, alte specialităţi. Întrucît personalul din categoria „alte specialităţi" este foarte eterogen (cuprinde personalul cu pregătire superioară şi medie de specialitate altul decît cel tehnic şi economic, dar şi o parte din personalul administrativ şi de deservire) şi, în ansamblu, are o pondere relativ mică, analiza noastră se va referi îndeosebi la primele două categorii, ele reprezentînd 78% şi, respectiv, 84% din total personal TESA, înainte şi după Decret.

Se remarcă în primul rînd faptul că şi înainte şi după aplicarea Decretului există mari diferenţe de la o întreprindere la alta, în ceea ce priveşte ponderea celor două mari categorii de personal. Aplicarea Decretului a mărit aceste diferenţe.

Tabel nr. 4

Număr de personal cu pregătire medie de specialitate şi cu pregătire generală medie şi elementară încadrat pe funcţii tehnice care revine la un inginer

Indicatori / Unitatea	Cu pregătire medie de specialitate		Cu pregătire generală medie şi elementară		Total personal cu pregătire medie şi elementară	
	Inainte	După	Inainte	După	Inainte (1+3)	După (2+4)
A	1	2	3	4	5	6
I	2,0	2,2	1,4	0,9	3,4	3,1
II	3,0	2,6	2,6	3,0	5,6	5,6
III	1,2	1,5	0,9	1,0	2,1	2,5
IV	1,2	1,6	1,0	1,0	2,2	2,6
V	1,2	1,8	0,4	0,4	1,6	3,3
Total :	1,4	1,8	1,0	1,0	2,4	2,8

Reducerea relativ mai puternică a personalului tehnic (33%) decît a celui economic (32%), iar a celui din categoria „alte" cu mult mai mult, a avut ca efect, pe ansamblul celor 5 întreprinderi, **creşterea ponderii personalului tehnico-economic (de la 78% la 84%) ; creşterea ponderii personalului tehnic (de la 47% la 50%) şi a celui economic (de la 31% la 34%).**

sonal de execuţie de specialitate funcţional (în servicii şi birouri). Or, dacă ponderile diferitelor specialităţi de personal funcţional s-ar conforma structurilor tip aprobate prin Decretul 162, ponderea personalului tehnic n-ar trebui să depăşească 30%. În unele unităţi această cifră se ridică la 60%, ceea ce înseamnă că mai sînt încă posibilităţi de valorificat în atingerea obiectivului reducerii

Tabel nr. 5

Număr de personal cu pregătire medie de specialitate şi cu pregătire generală medie şi elementară încadrat pe funcţii economice care revine la un economist

Indicatori / Unitatea	Cu pregătire medie de specialitate		Cu pregătire generală medie şi elementară		Total personal cu pregătire medie şi elementară	
	Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După
A	1	2	3	4	5	6
I	0,9	1,3	5,1	4,0	6,0	5,3
II	0,8	0,8	2,6	2,3	3,4	3,1
III	1,3	1,1	2,4	2,1	3,7	3,2
IV	0,8	0,5	1,3	1,2	2,1	1,7
V	0,5	0,7	1,1	0,9	1,6	1,6
Total :	0,8	0,7	2,1	1,9	2,9	2,6

Modificările în ceea ce priveşte structura pe specialităţi au semnificaţii şi mai bogate, dacă luăm în considerare nu întregul personal TESA, ci pe cel funcţional, altfel spus dacă facem abstracţie de personalul de conducere şi de execuţie de specialitate din secţii şi ateliere şi de personalul administrativ şi de deservire.

În timp ce numărul total de personal funcţional s-a redus cu 41%, personalul funcţional tehnic s-a redus cu 48% ; cel economic cu 32% ; cel de altă specialitate cu 62%. Aceste diferenţieri în

ponderii personalului tehnic de specialitate din activităţile cu caracter funcţional şi creşterea ponderii lui în activitatea de producţie şi cercetare.

În cadrul analizei, n-am putut stabili nici o corelaţie între numărul personalului tehnic, procentul de reducere a acestuia, gradul sau ramura de care aparţine întreprinderea. În două întreprinderi, din aceeaşi ramură (construcţii de maşini) numărul, şi respectiv, ponderea personalului tehnic, era mai

Tabel nr. 6

Structura personalului funcţional pe specialităţi
(procente)

Indicatori / Unitatea	Total	Tehnic		Economic		Altele	
		Înainte	După	Înainte	După	Înainte	După
A	1	2	3	4	5	6	7
I	100	45	41	52	53	3	6
II	100	47	47	46	53	7	0
III	100	57	40	36	53	7	7
IV	100	30	26	53	59	17	15
V	100	54	59	31	33	15	8
Total :	100	46	43	44	51	10	6

procentul de reducere au avut ca urmare schimbarea ponderilor celor trei categorii de personal în totalul personalului funcţional. Pe ansamblul celor 5 unităţi, ponderea personalului tehnic a scăzut de la 46% la 43%, a celui de altă specialitate de la 10% la 6% ; a celui economic a crescut de la 44 la 51%. Am putea emite ideea că aplicarea Decretului 162 a avut ca efect **economicizarea** aparatului funcţional al unităţilor economice, personalul economic devenind preponderent în totalul personalului funcţional. Rezervele ţin de constatarea că şi înainte de Decret în 2 unităţi personalul economic avea o pondere mai mare decît cel tehnic, iar în una încă personalul tehnic deţine 59% din personalul funcţional, în timp ce celui economic îi revine numai 33%. Reamintim că în personalul funcţional nu sînt prinşi maiştri, tehnicieni, ingineri şi celălalt personal TESA din secţii şi ateliere. Este vorba numai de personalul cuprins în structura funcţională a unităţilor : personal de conducere altul decît cel din secţii şi ateliere (directori, directori adjuncţi, ingineri şefi şi contabili şefi, şefi servicii şi birouri) şi per-

mare în întreprinderea de gradul II, decît în aceea de gradul I. Procentul de reducere a fost aproximativ egal, astfel că diferenţa de pondere a rămas. Pe de altă parte este mai „tehnică" o întreprindere din industria uşoară decît una din construcţiile de maşini ? Ponderea personalului tehnic în întreprinderea din industria uşoară, de gradul I, a fost de 45% şi a ajuns de 41%, iar în aceea constructoare de maşini, tot de gradul I, a fost de 30% şi a ajuns la 26%.

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU
Nicolae POPOV
Emil ZAMFIRESCU

*) Vezi : Constantin Cojocaru, Stere Popescu — „Acţiunea de reorganizare — unii indicatori globali privind rezultatele". „Viaţa economică", nr. 19 a.c.

Raționalizarea și ieftinirea deservirii în sfera circulației bănești

dezbateri v.e.

CIRCUITUL MĂRFURILOR ȘI ÎNCASAREA VALORII LOR – FĂRĂ DECALAJE

- **Plata din inițiativa plătitorului reduce substanțial timpul de decontare.**
- **Dubla calitate: de încasator și de plătitor trebuie la fel respectată**
- **Rolul hotărîtor al compartimentului financiar-contabil în asigurarea disciplinei în domeniul plăților.**

O DATĂ CU SPORIREA producției și a întregii activități economice a întreprinderilor a crescut volumul plăților făcute de acestea atît prin conturile pe care le au deschise la Banca Națională, cît și în numerar. În primele cinci luni ale acestui an, analiza datelor statistice relevă o mai bună gospodărire a mijloacelor materiale și bănești puse la dispoziția centralelor industriale și întreprinderilor, ca urmare a creșterii preocupărilor unităților economice și organelor bancare pentru accelerarea decontărilor, prin găsirea și aplicarea unor forme și instrumente adecvate de decontare, astfel încît să se asigure încasarea în cel mai scurt timp a contravalorii mărfurilor livrate și a serviciilor prestate.

La obținerea acestor rezultate pozitive a contribuit, în bună măsură, intrarea în vigoare la 1 ianuarie a.c. a Normelor metodologice nr. 1/1972 privind creditarea pe termen scurt și efectuarea plăților între unitățile socialiste, elaborate de Banca Națională în aplicarea Legii finanțelor. Pe baza unor analize multilaterale cu privire la modul în care se realizează decontările dintre întreprinderi, s-a desprins concluzia că pentru numai 1% din valoarea decontărilor efectuate de unitățile bancare se foloseau circa 50% din numărul total al documentelor depuse spre decontare, ceea ce reprezintă o mare diferență între volumul sumelor decontate și efortul depus pentru întocmirea, verificarea și decontarea documentelor. Fărîmițarea decontărilor în sume mici și foarte mici s-a dovedit a fi neeconomicoasă, prezentînd o serie de dezavantaje atît pentru activitatea băncii, cît și pentru cea a întreprinderilor. Noile reglementări au prevăzut unele măsuri pe linie de decontări menite să ducă la simplificarea și ieftinirea acestor operațiuni. Printre acestea amintim pe aceea a majorării limitei de plăți cu numerar între unitățile socialiste de la 300 la 500 lei și chiar la 1000 lei în cazuri justificate ; reglementarea utilizării incasso-ului numai pentru operații a căror sumă depășește 5 000 de lei, urmînd ca plățile pînă la 5 000 lei să se facă din inițiativa plătitorului, cumularea unor operații mărunte care au loc în relațiile dintre întreprinderi etc. Amintim cititorilor revistei noastre unele dintre aceste prevederi, întrucît ele au suscitat un mare interes în rîndurile economiștilor din întreprinderi și au fost viu discutate în presa de specialitate din ultima vreme, inclusiv în paginile revistei noastre. Pentru a analiza eficiența și modul cum se aplică aceste măsuri, revista a organizat o dezbatere la care au fost invitați specialiști din unități economice și din aparatul bancar. În rîndurile de mai jos, redăm succint principalele aspecte discutate, precum și părerile și sugestiile formulate de participanți.

• Disciplină severă în decontări

LA ELABORAREA noii concepții a mecanismului de plăți s-a urmărit să se imprime acestuia un caracter mai suplu, operativ, care să sprijine buna desfășurare a activității întreprinderilor, dar și o răspundere mai mare pentru gospodărirea fondurilor. În activitatea pe care o desfășoară, fiecare unitate economică are obligația să achite la timp orice sumă datorată altor întreprinderi și, în același timp, să urmărească încasarea la timp a sumelor ce i se cuvin. Deci, respectarea cu strictețe a disciplinei de plăți constituie o condiție esențială pentru buna desfășurare a circuitului planificat al mijloacelor financiare, pentru îndeplinirea planului economico-financiar și întărirea gestiunii economice.

Neonorarea la timp a unor plăți de către o unitate economică creează greutăți financiare întreprinderii furnizoare, influențează negativ realizarea indicatorilor economici și financiari ai acesteia. Dacă ținem seama că plățile fără numerar, de pildă, se ridică în prezent, pe ansamblul economiei naționale, la sume de ordinul sutelor de miliarde, de faptul că fiecare act de vînzare-cumpărare din stadiile B-M și M-B este însoțit de operații de decontare, desprindem însemnătatea activității desfășurate de unitățile bancare, organe specializate în efectuarea plăților. Încălcarea, fie și vremelnică, a disciplinei decontărilor de către unele unități economice încetinește viteza de rotație a mijloacelor circulante, slăbește gestiunea economică a întreprinderilor respective.

LA DEZBATERE au participat : Nicolae **PRETORIAN**, vicepreședinte al Consiliului de administrație al Băncii Naționale ; Gh. **MARCU**, șef serviciu în Centrala Băncii Naționale ; Grigore **POP**, Alexandra **ROBE**, economiști în Centrala Băncii Naționale, precum și specialiști din unitățile economice ; Ovidiu **VARTANOF**, director adjunct — „Metaloglobus" — București ; Mihai **CROIALA**, contabil șef — Întreprinderea de transporturi auto — București ; Petre **DRAGOMIR**, contabil șef — Grupul de șantiere construcții forestiere — Buzău ; Traian **STĂNESCU**, contabil șef — cooperativa „Chimica" — București ; Agripina **TĂNĂSESCU**, contabil șef — Uniunea cooperației meșteșugărești metal—lemn—chimie—construcții — București ; Doru **TEODORIU**, șef serviciu financiar „Electromagnetica" — București ; Ignat **LUCA**, șef serviciu aprovizionare — fabrica de ulei „Muntenia" — București ; Aron **SEBESTYEN**, economist — Combinatul de îngrășăminte chimice — Tg. Mureș ; Dumitru **DUMITRU**, economist — Întreprinderea de panificație „Titan" — București.

• De ce o operațiune de decontare trebuie să coste 8-10 lei?

LA ELABORAREA Normelor metodologice s-au avut în vedere raționalizarea tehnicii decontărilor, accelerarea decontărilor, ieftinirea operațiilor de decontare, simplificarea consumului de muncă, atît în cadrul aparatului bancar, cît și în întreprinderi.

Participanții la dezbatere au arătat că aceste cerințe care au stat la baza elaborării normelor metodologice sînt, fără îndoială, eficiente, prin realizarea lor în practică eliminîndu-se dădăceala măruntă a unităților economice de către unitățile bancare. De asemenea, plata din inițiativa plătitorului reduce substanțial timpul de decontare, permite, în mare măsură, evitarea refuzurilor prin bancă, întărește raporturile directe dintre furnizor și cumpărător, accelerează și ieftinește operațiile de plăți.

Dar, din păcate, în unele cazuri, plățile n-au loc așa cum s-a scontat, din diferite motive. De pildă, la uzina „Metaloglobus" 50% din numărul facturilor nu depășește 5 000 lei pentru fiecare factură și deci transmiterea lor nu se face prin intermediul unităților bancare, ci prin relații directe furnizor-beneficiar. Dacă pînă la 1 ianuarie a.c. debitorii proveniți din facturi neîncasate reprezentau, în medie, 4—5 mii lei, după această dată reprezentau 150—300 mii lei — de 40—60 de ori mai mult. În plus, acest volum al imobilizărilor în debitori a influențat negativ volumul acumulărilor. De asemenea, la I.T.A.-București, 80—85% din numărul scrisorilor de transport fiind de valori mai mici de 5 000 de lei, intervalul de decontare a fost în trimestrul I a.c. de 12—17 zile față de 8—10 zile în 1972. O serie de transporturi efectuate în lunile ianuarie și februarie unor beneficiari cum sînt : „Metrom" — Brașov, I.I.L. Oltenița U.F.R.M. Arad, I.C.R.T.I. București, C.C.H. București nu au fost achitate nici pînă în prezent, cu toate că au fost trimise scrisori de avertizare, au fost date telefoane. În acest fel o operație de decontare ajunge să coste 6—8—10 lei, de cîteva ori mai mult decît ar trebui să coste în mod normal. Se ajunge astfel, în practică, la o scumpire a operațiilor de decontare.

Desigur, că trecerea la cumularea unor sume de plată provenind din relații cu caracter de permanență pe o perioadă de pînă la un trimestru pentru prestările de servicii de valori mici duce, într-o oarecare măsură, la încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante angrenate în faza decontărilor, dar dacă se are în vedere că scopul pentru care s-a luat această măsură a fost reducerea formularisticii și a timpului pentru întocmirea documentelor de decontare de către aparatul financiar-contabil din unități și bănci, rezultă, pe ansamblu, o ieftinire a plăților. În cazul semnalat mai sus, considerăm că greutățile ivite în domeniul plăților nu se datoresc mecanismului de decontare, ci faptului că unitățile în cauză „uită" că, pe lîngă calitatea de încasator, o au și pe aceea de plătitor și că deci obligațiile ce le revin trebuie onorate cu promptitudine în ambele situații. Înțelegerea în același fel a ambelor obligații de către toate unitățile economice se va solda, desigur, cu o accelerare simțitoare a decontărilor.

• Ignorarea particularităților mărește timpul de încasare a valorii mărfurilor

ALEGEREA celor mai adecvate instrumente de plată ce trebuie folosite între furnizori și cumpărători asigură încasarea rapidă a sumelor cuvenite. Rezolvarea oarecum unitară, indiferent de sectorul de activitate, ce se dă acestei probleme în cadrul Normelor metodologice nu este de natură să scurteze termenul de încasare a sumelor cuvenite.

În cadrul dezbaterii s-au reliefat unele particularități în decontări pentru sectorul de construcții forestiere. Astfel, în acest sector pînă la începutul acestui an, plata materiilor prime și materialelor aprovizionate se făcea pe bază de factură talon, iar plata transporturilor pe baza carnetelor de cecuri fără limită de sumă. Pentru a se organiza și perfecționa acest sistem la Grupul de șantiere construcții forestiere din Buzău, s-a lucrat vreo 4—5 ani, perioadă în care rezultatele obținute în domeniul plăților erau pozitive. Introducerea noului sistem de decontare, începînd cu 1 ianuarie a.c. a produs o oarecare perturbare în domeniul aprovizionării. Folosirea pentru plata transporturilor a cecului cu limită de sumă a dus la o distribuire neuniformă de fonduri disponibile în diferitele puncte de lucru ale șantierelor, fenomen agravat și de dispersarea unităților unui astfel de grup de șantiere (numai Grupul de șantiere de la Buzău deservește 10 județe). Așadar, **plecînd de la realități, se impune o revedere a Normelor metodologice, cel puțin pentru sectorul amintit mai sus, în sensul adoptării unor reglementări în domeniul plăților care să favorizeze desfășurarea activității economice, să asigure o accelerare reală a decontărilor.**

• Cecurile cu limită de sumă și plățile făcute cu... ochii închiși

PLATA mărfurilor și serviciilor sub 500 lei s-a preconizat a se face, conform Normelor metodologice, din inițiativa beneficiarului, fie prin dispoziție de plată (mărfuri), fie prin cec cu limită de sumă (mai ales pentru transporturi). Dar, de cele mai multe ori, cel care face și recepția calitativă și cantitativă a mărfurilor preluate este șoferul mașinii și nu un delegat al întreprinderii beneficiare. Așadar, acestuia nu i se pot da cecuri semnate cu care să facă plata pe loc după efectuarea recepției mărfii. Mai mult chiar, acesta nici nu știe dacă va găsi marfa respectivă la locul indicat, cît va staționa etc., elemente care concură, desigur, la determinarea costului transportului și care trebuie trecute pe fila carnetului de cec cu limită de sumă.

În practică, de multe ori, lucrurile se derulează normal și nu se ivesc greutăți. Totuși, unii participanți au pus în discuție și riscurile pe care le comportă un asemenea sistem de plată. Necunoscîndu-se exact valoarea prestației, aceasta urmînd să se definitiveze abia la fața locului, cecurile se semnează de către cei în drept în alb, ceea ce echivalează cu o plată făcută cu ochii închiși, putînd apărea riscul unor fraude în avutul obștesc, atunci cînd cel pus să completeze cecul este de rea-credință.

Totodată, folosirea cecurilor cu valoare limitată pentru efectuarea plăților între 501—5000 lei determină uneori întreprinderile să nu se mai aprovizioneze zilnic — ritmic deci, — ci la cîteva zile, pentru ca valoarea materialelor primite să depășească suma de 5 000 lei pentru a putea folosi ca instrument de decontare factura-talon.

Dacă se are în vedere și faptul că cecul cu limită de sumă nu poate fi dat în mîna oricărui salariat, ci numai a celor împuterniciți, care, avînd gestiune în primire, trebuie să-și constituie garanția materială necesară prevăzută de lege, rezultă o serie de implicații pentru unele sectoare. De pildă, dacă ne referim la Grupul de șantiere construcții forestiere Buzău, noul sistem de decontare ar necesita crearea a peste 200 noi gestiuni, dispersate pe un mare teritoriu. **În cadrul acestui sector, cel mai bun instrument de decontare în ceea ce privește transporturile ar rămîne, după părerea specialiștilor din acest sector, cecul fără limită de sumă, un delegat al grupului deplasîndu-se la diferite puncte de lucru la un interval de cîteva zile pentru achitarea contravalorii transporturilor efectuate.**

• Neîncrederea între părți alterează certitudinea plății și mărește costurile de producție

ȘI TOTUȘI, ce împiedică unitățile economice să folosească dispoziția de plată și cecul cu limită de sumă — instrumente de decontare moderne și care sînt mai ieftine ? Răspunsul dat în unanimitate de către participanți a fost acela că nu se respectă obligațiile contractuale, practic preferîndu-se plata unor penalizări sau „înțelegerea" între părțile contractante. Există, așadar, o anumită neîncredere între părțile contractante în ceea ce privește respectarea obligațiilor contractuale. În aceste condiții, furnizorul nu livrează marfa dacă nu i se plătește pe loc, pentru că practica i-a dovedit că beneficiarul nu inițiază plata după ce a primit marfa. O serie de beneficiari de mărfuri și servicii nu sînt corecți, nu introduc, imediat după primirea mărfurilor, dispoziția de plată în bancă. În aceste condiții furnizorul este obligat, pentru a-și recupera cheltuielile de producție și desfacere — respectiv prețul de livrare al mărfurilor — să reamintească cumpărătorului obligațiile sale. Și, în acest fel, unii salariați ai întreprinderii se ocupă cu aceste urmăriri și reveniri asupra sumelor pe care le datorează beneficiarii, ca să nu mai punem la socoteală și sumele irosite pe efecte poștale.

Soluția propusă pentru eliminarea acestor neajunsuri a fost ca să se coboare plafonul de la care se folosește factura talon de la 5000 lei la 1 500—2 000 lei, iar după ce acest sistem se va consolida, să se mărească iar plafonul, astfel încît acest salt calitativ să nu fie brusc. Deci, această „neîncredere" este cauza multor greutăți în aplicarea noului sistem de decontare. Este cazul, așa cum de multe ori s-a arătat în presa de specialitate, să se treacă cu mai multă strictețe la aplicarea prevederilor Legii contractelor economice, penalizările să nu mai fie suportate de către bugetul întreprinderii, ci de fiecare persoană care se face vinovată. Numai în acest fel se va reuși a se pune capăt practicii, destul de încetățenită, de a nu se respecta obligațiile contractuale chiar cu riscul unor penalizări, știindu-se că penalizările vor greva prețul de cost și nu buzunarul celor vinovați. S-a subliniat că nu este în concordanță cu etica și echitatea socialistă ca un colectiv de muncă, angajat plenar în lupta pentru realizarea mai devreme a planului cincinal, să suporte, chiar și indirect, consecințele neglijenței unora.

Pentru aprovizionările de valoare mică se folosește plata cu numerar. Dar suma pe care întreprinderea are voie să o țină în casă (plafonul de casă) este, de cele mai multe ori, insuficientă pentru a face față plăților sub 500 lei. În Instrucțiunile B.N.R.S.R. se arată că plafonul de casă trebuie să fie stabilit pe baza mediei plăților zilnice în numerar din ultimele 6 luni, prevedere care nu este în concordanță cu noul sistem de decontare, în care s-a mărit valoarea plăților ce se pot face în acest mod. Reprezentanții unităților economice au susținut că numai întreprinderea ar trebui să aibă latitudinea să-și stabilească plafonul de casă, ea fiind prima interesată în gospodărirea corectă a banilor. Oare o întreprindere căreia i s-a acordat dreptul și încrederea de a manevra milioane, nu are latitudinea de a-și stabili singură plafonul de casă ? Iată o problemă asupra căreia ar mai trebui să se reflecteze. Oricum, prevederile unor instrucțiuni mai vechi este necesar să fie puse de acord cu prevederile noilor Norme metodologice.

• Creanțe mici... greutăți mari!?

PORNIND de la ideea, subliniată de nenumărate ori în documentele de partid și de stat, de a se folosi cu eficiență orice fond, de a se gospodări cu grijă fiecare leu, urmărirea unor debitori răi-platnici trebuie făcută indiferent dacă suma este de ordinul sutelor de lei sau a sutelor de mii. Dar, pentru acționarea unui debitor este nevoie să se sesizeze organele arbitrale, acestea cerînd o voluminoasă documentație, a cărei întocmire necesită un mare volum de timp și irosește forță de muncă. Un calcul aproximativ arată că o astfel de acțiune costă în jurul a 100 lei. Dar multe din debitele urmărite însumează doar cîteva zeci de lei. Deci, mai mult se pierde decît se cîștigă. **Ar trebui ca documentația cerută de organele arbitrale să fie cît mai simplă cu putință, iar în măsura în care mai sînt necesare și alte acte, acestea să fie cerute ulterior, în funcție de valoarea litigiului. În acest fel, s-ar ieftini mult urmărirea încasării debitorilor de valoare mică, iar timpul afectat ar fi considerabil redus.**

Și încă o problemă, tot în domeniul stingerii creanțelor. Dacă se pretind penalități de la una din părțile contractante, pe motivul că aceasta nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale asumate, iar suma penalității nu depășește 500 lei, decontarea nu se poate face prin bancă. Însă, dacă este vorba de o hotărîre a organelor de arbitraj, decontarea se face, indiferent de sumă, prin intermediul organelor bancare. **Ar trebui, după părerea participanților la dezbatere, ca și în primul caz, decontarea să se facă prin intermediul băncilor.**

Controlul nemijlocit al întreprinderilor asupra respectării decontărilor constituie o obligație care trebuie realizată de compartimentele financiar-contabile. Aceste compartimente trebuie să asigure ținerea unei evidențe precise a operațiilor de decontare, utilizarea judicioasă a mijloacelor circulante în scopul accelerării vitezei de rotație a acestora. Totodată însă, întreprinderile pot să participe la simplificarea și ieftinirea decontărilor, să lupte pentru o disciplină severă în cheltuirea fondurilor și să-și respecte cu strictețe și la timp obligațiile de plată.

Se impune ca specialiștii din sectorul bancar să analizeze greutățile semnalate de participanții la dezbatere, propunerile și sugestiile formulate, să găsească cele mai bune soluții de rezolvare a problemelor care s-au ridicat în practica decontărilor de la 1 ianuarie a.c. și pînă în prezent, astfel încît acestea să fie lichidate în cel mai scurt timp.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ
Nicolae MANOLE

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Sectorul 2 — București

Urgentarea modernizării produselor și tehnologiilor

COMITETUL de partid al sectorului 2, cu sprijinul Comitetului Municipal de partid București, a desfășurat o amplă muncă pentru transpunerea în practică a hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972, inclusiv cea privind constituirea consiliilor de control muncitoresc al activității economice și sociale și a comisiilor pe domenii.

Organele, organizațiile de partid și comitetele oamenilor muncii din unitățile economice au fost îndrumate să-și revadă stilul și metodele de lucru în funcție de elementele noi care au intervenit prin crearea acestor organisme, prin extinderea ariei de exercitare a dreptului de control al organizațiilor de partid asupra conducerilor unităților, lărgirea substanțială a cadrului participării directe sau indirecte a celor ce muncesc la exercitarea controlului. Folosirea mai judicioasă a spațiilor de producție și a timpului de lucru, ridicarea calității produselor, combaterea risipei de orice fel, sporirea contribuției cercetării științifice la perfecționarea procesului de producție, realizarea în condiții optime a investițiilor, a sarcinilor la export, reprezintă domenii prioritare în activitatea desfășurată de consiliile de control muncitoresc și comisiile pe probleme pentru sprijinirea conducerilor întreprinderilor.

Așa, de exemplu, în cursul lunii aprilie, Consiliul de control muncitoresc al sectorului 2 a întreprins, cu ajutorul colectivului cercetare-proiectare - modernizare - tehnologii noi, un control asupra modului cum se preocupă organizațiile de partid, comitetele și consiliile oamenilor muncii de realizarea programului de urgentare a modernizării produselor și tehnologiilor de fabricație prevăzute pentru anul 1973. S-au concretizat măsuri care să asigure realizarea în cursul acestui an a 158 de produse noi, 63 de produse modernizate, 29 de procedee tehnologice noi și 30 de procedee tehnologice modernizate. Produsele asimilate sau modernizate în primii trei ani ai cincinalului vor reprezenta — pe sector — 46,8% din volumul producției globale pe acest an.

Se evaluează că acțiunea de modernizare a produselor și tehnologiilor va aduce în 1973 economii de manoperă și materiale în valoare de peste 12 milioane de lei și economii valutare însumînd peste 27 milioane lei valută.

Gh. CIORUȚA

Buzău

O preocupare permanentă — sarcinile la export

COMISIA pentru urmărirea îndeplinirii planului de export din cadrul Comitetului județean de partid Buzău analizează decadal situația îndeplinirii sarcinilor la export ale întreprinderilor din județ, luînd operativ măsuri pentru îmbunătățirea situației existente. Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice — Buzău, de pildă, era amenințată să nu-și îndeplinească planul de export pe sem. I a.c., din cauza insuficienței contractelor de livrare și a dificultăților legate de procurarea materiei prime. În urma acțiunilor întreprinse de comisie pe lîngă forurile corespunzătoare, situația a fost remediată încă din cursul lunii martie.

O preocupare constantă a comisiei pentru urmărirea îndeplinirii planului de export este și ridicarea eficienței produselor exportate. Pe baza analizelor efectuate și a măsurilor adoptate, s-a reușit în ultima perioadă de timp să se reducă prețul de cost și să se îmbunătățească cursul de revenire la o serie de produse, ca prelucratele din mase plastice, unele tipuri de scripeți ș.a. În același timp s-a căutat, ca întreprinderile din județ să amelioreze structura sortimentului la export, prin realizarea de produse cu un curs de revenire mai avantajos.

N. P.

CAZURI ÎN DEZBATERE

TIMPUL DE MUNCĂ AL CADRELOR DE CONDUCERE

ÎN nr. 20 am publicat cazul „Timpul de muncă al cadrelor de conducere". Cu acest număr începem publicarea opiniilor cititorilor pe marginea acestui caz.

Oricît de multe probleme ar ridica o întreprindere, conducătorul ei trebuie să-și asigure timpul necesar pentru a gîndi, a controla, a analiza și a preveni situații nedorite. Ca urmare, este de la sine înțeles că, în activitatea unui conducător, zilnică și de perspectivă, trebuie să se reflecte sarcinile majore ale unității, precum și stilul său de lucru.

Privită în acest context, activitatea și stilul de muncă a directorului Ion Popescu lasă impresia unui om care vrea să facă mai mult decît este necesar și posibil. În primul rînd, mă refer la timpul de 30—40% în care directorul își desfășoară activitatea în afara unității. Prea mult lipsește din unitate. Să nu se uite că directorul asigură conducerea curentă, care reclamă prezența sa în unitate aproape în permanență. În timpul cît lipsește, se adună probleme care, apoi, îl supraaglomerează. În al doilea rînd, am în vedere durata zilei de muncă — de 10 ore, iar uneori, mai mult ; în plus, mai ia material de lucru pentru acasă pe care îl selectează timp de 15'. Incontestabil că în activitatea personalului TESA, apar situații cînd trebuie să se lucreze mai mult de 8 ore, uneori chiar pe perioade mai îndelungate. Dar a permanentiza aceasta la 10 ore și mai mult, înseamnă, practic, a reduce capacitatea de analiză și sinteză, ca urmare a oboselii intelectuale, deci o scădere a calității și a randamentului în muncă.

Pentru a-și crea timpul necesar, apreciez că este indicat să delege mai multe atribuții ajutoarelor nemijlocite, iar ședințele, consfătuirile și reuniunile de lucru din întreprindere să fie temeinic pregătite pentru a dura mai puțin, și să se țină numai cînd e nevoie.

Din fotografierea unei zile de muncă, de asemenea, se desprind cîteva aspecte deosebite.

În preocupări, pe lîngă unele sarcini majore (studierea de proiecte privind dezvoltarea întreprinderii, analiza realizării sarcinilor de export, control), există și unele care pot și trebuie să lipsească. De exemplu întocmirea unui material către centrală, activitate prevăzută la punctul 3 cu 20', este sarcina altcuiva. În probleme de acest gen, directorul poate da unele indicații, apoi vede lucrarea întocmită, dar nu o face singur, decît în cazuri deosebite. Faptul că a prevăzut numai 20' arată că nu putea fi vorba de ceva foarte important.

Punctul 5, organizarea deplasării la o altă unitate, nu este de natură să consume 20', această activitate rezolvîndu-se printr-un telefon la șeful serviciului administrativ, iar legătura cu unitatea furnizoare intră în timpul de 40', prevăzut pentru convorbiri telefonice. De altfel, cred că trebuie analizată mai temeinic necesitatea deplasării directorului la furnizori. Normal, această sarcină revine colaboratorilor săi nemijlociți și șefilor de servicii, directorul deplasîndu-se numai în cazuri excepționale.

Alerta în sectorul de aprovizionare apare nefirească. Serviciul aprovizionare este subordonat nemijlocit directorului adjunct comercial. Acesta are obligația să-l informeze atunci cînd trebuie pe director asupra mersului aprovizionării pentru a nu se ajunge în situația de alertă, luîndu-se măsuri din timp. De altfel, nici nu pare a fi fost o problemă deosebită, din moment ce a putut fi rezolvată în 15'.

Așadar, iată 55' la care, după a mea părere, se putea renunța.

În ce privește stilul de lucru, mi se pare că nu este indicat ca directorul să transmită dispoziții atît directorului adjunct comercial, cît și șefului serviciului aprovizionare. Așa cum am arătat mai sus, șeful serviciului aprovizionare trebuie să primească, în mod normal, dispoziții de la șeful său nemijlocit, care este directorul adjunct comercial. Numai acesta cunoaște ansamblul sarcinilor ce le are șeful serviciului și știe cum să-i pretindă rezolvarea acestora la timp, în raport de urgență. A proceda altfel este greșit. Directorul nu poate cunoaște amănunțit sarcinile curente ale șefului serviciului aprovizionare și, trasîndu-i nemijlocit probleme de rezolvat, practic, îi încurcă activitatea. Personal am avut multe greutăți din cauza acestui stil de lucru al directorului, cînd am fost șef serviciu aprovizionare într-o unitate.

Prevederea de la punctul 9 : „discuții cu subalternii la solicitarea acestora și semnarea de acte", lasă impresia a ceva neclar, deoarece pentru discuții cu subalternii directorul are ore de audiență, iar semnarea actelor intră în cadrul rezolvării corespondenței. Pare-se că, prin aceasta, directorul se referă la discuțiile pe probleme de serviciu pe care le are zilnic cu ajutoarele nemijlocite.

„Vizitarea întreprinderii pentru a vedea ce se mai întîmplă", așa cum indică punctul 10, iarăși nu-și are rostul atunci cînd, în aceeași zi, directorul mai face deplasări pentru a controla stadiul de montare a utilajelor din import, cu care ocazie mai vede și alte lucruri. De altfel, însăși noțiunea : „a vedea ce se mai întîmplă" denotă ceva fără obiect, situație care, în condițiile cînd omul lucrează 10 ore în întreprindere, apoi continuă acasă, ar trebui evitată.

Selecționarea materialului de lucru pentru acasă, de asemenea consumă inutil timpul de lucru, deoarece, după 10—11 ore de program, la care se mai adaugă timpul de deplasare, este greu de presupus că acest material va putea fi lucrat acasă. Timpul de 20', afectat studierii unor materiale de specialitate, pare a fi insuficient. În 20' nu se face studiu, ci doar se răsfoiește un material.

Personal, aș vedea ziua de lucru a directorului în felul următor :

Categoria de preocupări	Durata	Intervalul în care se execută
1. Rezolvarea corespondenței sosite	30'	7—7, 30
2. Informare din partea directorilor adjuncți, discutarea cu aceștia a unor probleme importante, darea dispozițiilor necesare, semnarea unor acte sau corespondență în afară	50'	7,30— 8,20
3. La adjunctul ministrului pentru clarificarea stadiului de punere în funcțiune a noilor capacități de producție de la turnătoria întreprinderii	120'	8,20—10,20
4. Studiul unor proiecte privind dezvoltarea întreprinderii	40'	10,20—11,00
5. Ședință cu privire la realizarea sarcinilor de export pe luna expirată	30'	11 —11,30
6. Discuții cu personal din afara întreprinderii (comandantul pompierilor, delegatul uzinei colaboratoare, dispecerul de la centrală)	30'	11,30—12
7. Primirea unui consultant în probleme de conducere și organizare, împreună cu șeful serviciului organizarea producției și a muncii, în vederea elaborării unui studiu privind perfecționarea sistemului informațional	30'	12—12,30
8. Masa	30'	12,30—13,00
9. Controlul stadiului de montare a utilajelor din import la secția tratamente termice	30'	13,00—13,30
10. Timp pentru studiu și alte probleme	80'	13,30—14,50
11. Convorbiri telefonice (eșalonate toată ziua de muncă)	40'	14,50—15,30
Total :	510'	

În concluzie, sugerez reducerea deplasărilor, folosirea la justa capacitate a colaborărilor nemijlociți și delegarea de atribuții, pentru descongestionarea directorului care, dacă nu are timp suficient de gîndire, analiză și îndrumare permanentă a întregii activități a întreprinderii, nu poate obține rezultatele dorite.

ec. Cornel SUCIU
C.A.L.P.C.

CUM POATE FI SPORITĂ CONTRIBUȚIA ECONOMIȘTILOR LA ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE A ȚĂRII?

Sugestii la o dezbatere care să răspundă concret la întrebare

CONTRIBUȚIA economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării se concretizează, în principal, în aportul lor la realizarea a două obiective principale: creșterea producției și vînzărilor și reducerea costurilor, ridicarea eficienței. Considerăm că o dezbatere asupra modalităților concrete *în care economiștii pot contribui la realizarea acestor două obiective, cu alte cuvinte asupra naturii* subobiectivelor specifice *pe care și le poate propune și asuma fiecare categorie de economiști, ar fi pe cît de utilă pe atît de necesară. Utilă, întrucît economiștii înșiși își vor clarifica natura și cuantumul contribuției lor, necesară, deoarece este foarte important și actual ca și cadrele de conducere din unitățile economice să cunoască mai bine, mai concret* ce și cît *pot face economiștii pentru accelerarea dezvoltării unităților economice.*

Pentru aceasta, dezbaterea însăși va trebui mai întîi să clarifice care sînt specialitățile *de economiști necesari în prezent și în viitor în economia națională, neconsiderînd imuabilă actuala structură pe specialități a învățămîntului superior economic. În acest sens, propunem ca specialitățile de economiști să le definim prin următoarele caracteristici:* activitățile *ce trebuie să le îndeplinească (atribuțiile postului);* cunoștințele *cerute de post,* instrumentarul *de lucru (metode și tehnici);* rezultatele *muncii. Evident, pot fi propuse și alte caracteristici. De exemplu, nivelul organizatoric. Din combinarea caracteristicilor, rezultă specialitățile de economiști: planificare, organizare, aprovizionare, desfacere (intern, extern), finanțe (în unități productive, de cercetare, în sistemul financiar, bancar, în instituții administrative, etc.), contabilitate, statistică, analiză programare, prețuri, investiții etc. Dezbaterea însăși trebuie să definească și să completeze această listă de specialități.*

Pentru a înlătura orice confuzie, precizăm că, prin economiști înțelegem — în conformitate cu prevederile art. 4 din H.C.M. 2365/1967 — absolvenți ai învățămîntului superior economic.

Odată definite specialitățile, categoriile de economiști, vom putea trece la al doilea punct — central — al dezbaterii: în ce constă și cît de mare este și poate fi contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării. *Înaintăm și aici cîteva sugestii, subliniind încă o dată că ele nu trebuie luate decît ca propuneri, care să faciliteze începerea dezbaterii.*

În legătură cu primul obiectiv — sporirea producției și vînzărilor — trebuie observat că fabricăm uneori produse care nu se vînd, în timp ce alte produse le producem în cantități insuficiente, neacoperind integral cererea. Produsele nu se vînd, deoarece fie, în mod absolut, nu există cerere pentru ele, fie nu există suficientă competență comercială pentru promovarea și vînzarea lor. Și într-un caz și în celălalt, aceste produse înseamnă pierdere. Economiștii pot și trebuie să acționeze însă în ambele situații. Economiștii — planificatori și comercianți — își pot propune și asuma obiective concrete, fie de reducere cu un anumit procent, sau chiar de eliminare a volumului produselor care nu se vînd, fie de sporire cu un anumit procent a volumului vînzărilor de diferite produse.

Economiștii își pot, de asemenea, propune și asuma obiective concrete și în ceea ce privește acoperirea integrală a cererii pentru anumite produse, prin precizarea, cunoașterea exactă a volumului cererii, justificarea și fundamentarea economică a obiectivelor de investiții.

Există multiple posibilități de intervenție ale economistului asupra costurilor cu care fabricăm produsele și, prin aceasta, asupra volumului de beneficii, de economii, și, mai departe, asupra acumulărilor, asupra posibilităților de dezvoltare a economiei țării, asupra consumului, deci a posibilităților de ridicare a nivelului de trai al poporului. Natura concretă a intervenției este dată de domeniul și nivelul la care acționează fiecare economist: optimizarea structurii producției, evaluarea și selecția proiectelor de cercetare pe baza criterilor de eficiență economică, optimizarea surselor de aprovizionare, a clienților și a canalelor de distribuție, sporirea operativității și eficienței activităților de aprovizionare și desfacere, raționalizarea organizării producției și a muncii, fundamentarea necesarului de mijloace bănești, raționalizarea sistemelor informaționale, perfecționarea sistemelor de cointeresare, de motivare în muncă a salariaților. În toate aceste domenii, economiștii își pot propune și asuma obiective concrete, măsurabile. Desigur, în toate domeniile, obiectivele pot și trebuie să fie raportate fie la nivelele planificate valabile la un moment dat, fie la nivelele efectiv realizate într-o perioadă de referință.

Pot fi avute în vedere, de exemplu, studii de optimizare a surselor de aprovizionare care să ducă la reducerea cu o anumită sumă absolută, fie cu un anumit procent, a cheltuielilor de transport; sau — pe plan operațional — dacă este vorba de import, reducerea cheltuielilor de aprovizionare prin obținerea de economii din reducerea prețurilor de achiziție. În organizare, pot fi menționate studii de organizare rațională a locurilor de muncă, a amplasării utilajelor, care se pot concretiza în economii de materii și materiale, reducere de cheltuieli cu amortizările, salariile. În planificarea și controlul financiar, economii din reducerea necesarului de mijloace circulante, accelerarea vitezei de rotație etc.

În concluzie, există deci, în toate domeniile și pentru toate nivelele, posibilitatea ca economiștii să-și definească acțiunile prin obiective concrete, măsurabile și, prin aceasta, să-și cunoască contribuția la accelerarea dezvoltării unităților economice în care activează, a economiei naționale în ansamblu.

Este nevoie ca economiștii să vrea mai mult să știe ce vor și ce pot, pentru că numai pe această bază vor putea să vrea și să poată mai mult.

Îi așteptăm, în acest sens, să-și spună cuvîntul.

Constantin COJOCARU

La debutul unei tinere publicații

TRIBUNA studentului economist

ORGAN AL CONSILIULUI U.A.S.C. DIN ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

DRAGOSTEA față de slova tipărită, caracteristică studentului de azi și specialistului de mîine se manifestă în forme tot mai variate, începînd cu studiul a ceea ce a fost tipărit de alții, pînă la încercări de sinteză, în publicații proprii, a unor preocupări specifice vîrstei și profesiei. **„Tribuna studentului economist"**, *la prima sa apariție, reflectă acest specific.*

Activitatea profesională a viitorilor economiști, după cum este și firesc, ocupă locul central. Din paginile revistei nu lipsesc însă nici alte dovezi grăitoare de angajare politică și reflectare a sarcinilor puse studenților la recenta Conferință, a IX-a, a U.A.S.C.R. Totodată, în numărul de debut este prezentată succint, concepția economică progresistă a înaintașilor comemorați în aceste zile — Dimitrie Cantemir și Nicolae Bălcescu, iar informația economică, poezia, muzica dau o nuanță de tinerețe și întregesc specificul preocupărilor tinerilor studenți economiști.

Tinerilor realizatori, ca și cititorilor săi (de altfel, actualii și viitorii noștri colaboratori) le urăm, la început de drum, SUCCES!

VADEMECUM

MODEL EXPERIMENTAL PRIVIND CRITERIILE DE APRECIERE A CADRELOR DE CONDUCERE

ÎNTR-UN articol publicat recent în presa maghiară de specialitate, directorul general al Centralei naționale de pregătire a cadrelor din Ungaria, Bérci Gyula, încearcă conturarea profilului conducătorului economic modern, în concordanță cu exigențele politicii socialiste și cu principiile de conducere ale centralismului democrat.

Prin politica de cadre promovată de partid se urmărește încredințarea posturilor de conducere ale vieții economice cadrelor de conducere înarmate cu temeinice cunoștințe economice, cu înaltă ținută morală, capabili să ducă la îndeplinire hotărîrile partidului.

Li se cer, de asemenea, aprofundate cunoștințe profesionale care nu întotdeauna se identifică însă cu pregătirea școlară. Autorul recomandă că este util să se țină seama și de experiența și cunoștințele acumulate în cursul unei practici îndelungate.

El consideră drept aptitudini fundamentale pentru un bun conducător: spiritul de cuprindere care să-i permită să sesizeze și să aprecieze corelațiile și interdependențele dintre fapte și evenimente ca și legitățile dezvoltării: să știe să trateze cu oamenii; să fie înzestrat cu spirit de echipă, să știe să atragă și să rețină colaboratorii. El propune în acest sens un model cuprinzînd criterii de apreciere a cadrelor de conducere, pe care-l reproducem:

POLITICE

Cunoștințe
- Cunoștințe de marxism-leninism
- Cunoașterea politicii sociale a partidului
- Cunoașterea politicii economice a partidului
- Informarea la zi în politica internă și externă.

Comportare
- Atașament necondiționat față de ordinea social-politica.
- Servirea cu convingere a scopului socialismului.
- Dezvoltarea continuă a pregătirii politice.
- Participarea activă la realizarea sarcinilor partidului
- Trecut ireproșabil
- Viață particulară ordonată, exemplară
- Ținută morală pozitivă, atît în concepție cît și în fapte
- Informare la zi în domeniul cultural și științific, participarea regulată la toate manifestările cultural-artistice.

Aptitudini
- Dezvoltat simț critic și autocritic
- Modestie, omenie
- Spirit de sacrificiu
- Măsuri în exercitarea autorității
- Încredere în sine

PROFESIONALE

Cunoștințe
- Cunoștințele de bază corespunzătoare domeniului de activitate
- Cunoștințele fundamentale în legătură cu funcția sferei de activitate
- Dezvoltarea și perfecționarea sistematică continuă a cunoștințelor.

Comportare
- Studiul individual și perfecționarea pregătirii
- Cunoașterea legăturilor interne și externe în domeniul său de activitate și interesul pentru domeniile de activitate cu care are legături.
- Cunoașterea experienței naționale și internaționale privind domeniul său de activitate.
- Participarea activă la dezvoltarea pregătirii profesionale în domeniul său de activitate.

Aptitudini:
- Spirit de inițiativă, hotărîre
- Spirit prevăzător și circumspect
- Punctualitate
- Receptivitate la nou

DE CONDUCERE

Cunoștințe
- Cunoașterea exactă a sarcinilor profesionale
- Cunoașterea scopului și a planurilor de lungă durată și medie a organelor ierarhice și sprijinirea realizării lor
- Cunoașterea necesitățiilor actuale și viitoare ale domeniului de activitate, promptitudine în organizarea satisfacerii lor.

Comportare
- Elaborarea unui sistem de decizie modern, controlul aplicării lui.
- Acceptarea riscului și însușirea unui sistem de conducere elastic.
- Aprecierea sistematică a produselor realizate de subalterni în ceea ce privește inițiativa și dezvoltarea colaborării în cadrul colectivului de muncă.
- Recompensarea realizărilor, sancționarea cu curaj a manifestărilor negative.
- Strădania în dezvoltarea relațiilor externe.

Aptitudini
- Dezvoltat spirit de conducere
- Spirit critic
- Talentul de a trata cu oamenii
- Consecvență și perseverență în rezolvarea problemelor
- Aptitudinea de a se exprima ușor și cursiv.

ECONOMIȘTII IN LUME

ANCHETĂ PRIVIND ROLUL ECONOMISTULUI DE ÎNTREPRINDERE

O ANCHETĂ efectuată în peste două sute de întreprinderi din R.P. Polonă i-a permis lui Andrej Cichowicz să desprindă unele aspecte interesante privind modul cum își exercită economistul rolul său în întreprinderi. Redăm, în rezumat, cîteva din rezultatele acestei anchete. Din ancheta efectuată se constată printre altele:

1. Un deficit foarte mare de cadre economice, în special cu pregătire superioară. Această lipsă se resimte mai ales în întreprinderile mici și mijlocii.

2. Se constată un nivel relativ scăzut de cunoștințe economice generale la personalul de conducere din producție și compartimentele tehnice, ceea ce duce adesea la neînțelegeri între economiști și cadrele tehnice. S-a încetățenit concepția că compartimentele tehnice nu poartă răspunderea deplină pentru eficiența soluțiilor tehnice pe care le dau. De aici, refuzul acestora de a se conduce în proiectare pe baza principiilor și criteriilor economice.

3. Informația compartimentelor economice nu se realizează cu succes și din lipsa de colaborare dintre ele. Întreprinderile nu dispun de o metodă și tehnică unitară de prelucrare și urmărire a fluxului informației tehnico-economice. De pildă, întreprinderile semnalizează dificultăți în organizarea și culegerea informațiilor pentru luarea de decizii la nivelul întreprinderii și ramurii deoarece are loc o blocare a fluxului informației în sectoarele productive. Aceasta capătă o importanță deosebită dacă se are în vedere că informația completă și exactă constituie elementul de bază al muncii economistului din întreprindere.

O problemă o constituie și înzestrarea economistului șef cu competențele corespunzătoare privind coordonarea și integrarea compartimentelor economice.

4. O frînă în creșterea eficienței compartimentelor economice constituie și încărcarea lor cu atribuții administrative, cu lucrări suplimentare, cu rapoarte, situații pentru nevoile diferitelor instituții, cu probleme operative, cu întocmirea inventarelor, etc. Majoritatea întreprinderilor cercetate afirmă că aceste sarcini absorb peste 60% din timpul economistului șef. Potrivit datelor culese, structura timpului de muncă a economistului șef este următoarea: introducerea metodelor moderne de analiză și calcul economic — 5—20% din timpul de lucru; stabilirea directivelor metodologice și instructajului personalului — 5—20%; lucrările cu caracter administrativ și de coordonare — 30—70%; alte sarcini suplimentare (de pildă suplinirea directorului absent din întreprindere — 10—30%).

5. Se resimt lipsuri în înzestrarea compartimentelor economice cu instrumente de bază necesare prelucrării informațiilor.

6. Lasă mult de dorit și inițiativa compartimentelor economice din întreprindere. La întrebarea „despre ce fenomene și procese economice a informat pe director din proprie inițiativă, compartimentul economic, în afara graficului lucrărilor compartimentelor și în ce mod aceste informații au fost utilizate"?, întreprinderile interogate dau următoarele răspunsuri: analiza abaterilor de la realizarea planului; includerea rezultatelor analizelor economice în sarcinile de premiere a lucrătorilor răspunzători de realizarea lor; analiza gîtuirilor în producție; organizarea stației de recuperare a rebuturilor.

Autorul anchetei apreciază că problemele enumerate au mai de grabă un caracter marginal și nu afectează în mod hotărîtor desfășurarea produselor economice. Aceste activități trebuie incluse, în majoritatea cazurilor, între obligațiile statutare ale compartimentului economic și nu pot constitui o măsură a manifestării inițiativei sale.

Din analiza rezultatelor anchetei întreprinse rezultă și direcțiile de perfecționare și modernizare a muncii economistului din industrie:

1. O mai largă aplicare a conceptelor, tehnicilor și metodelor moderne ale științei economice în exercitarea funcțiilor economice.

2. Utilizarea în toate domeniile de activitate economică a calculului economic ca instrument fundamental în luarea de decizii.

3. Raționalizarea politicii economice a întreprinderilor prin efectuarea de studii de prognoză și de analize economice aprofundate — în primul rînd pentru nevoile proprii ale întreprinderii (de pildă, în scopul aprecierii rezultatelor economice efective ale deciziilor economice anterioare).

4. Crearea de condiții materiale și organizatorice care să asigure soluționarea favorabilă a dezideratelor de mai sus.

INFORMATIE-DECIZIE

Acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență

PERFECȚIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ

ASIGURAREA bunei desfășurări a activității de comerț, presupune o permanentă conlucrare între un număr mare de unități, întreprinderi și alte verigi, care își desfășoară activitatea direct sau indirect în această ramură. Principala linie de acțiune și de legătură, din punct de vedere al producției de bunuri materiale, pleacă de la producție, prin comerțul cu ridicata, comerțul cu amănuntul, pînă la consumator.

Concordanța tot mai deplină dintre interesele economice ale producției, comerțului și consumatorilor presupune o participare activă a fiecărei verigi comerciale și a producției, atît în cercetarea cerințelor de mărfuri ale pieței și în profilarea corespunzătoare a producției, cît și în organizarea și desfășurarea activității comerciale concrete.

• În acest context, Ministerului Comerțului Interior, în calitate de organ central coordonator, i-a revenit sarcina să elaboreze un proiect preliminar unic de raționalizare a sistemului de evidență pentru activitatea de comerț interior. Pentru cuprinderea în proiect a diverselor elemente specifice sistemului, au fost antrenate 22 unități reprezentative la nivelul întreprinderilor de comerț cu ridicata și organizațiilor comerciale locale, sau echivalente ale acestora, subordonate Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Sănătății, Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Consiliilor populare județene Cluj, Prahova și Dolj, care au elaborat proiecte preliminare de raționalizare, bazate pe cunoașterea și analiza sistemului de evidență existent. Aceste proiecte au stat la baza proiectului preliminar unic elaborat de Ministerul Comerțului Interior, care conține sistemul de evidență propus, ținînd seama de desfășurarea activității de comerț interior în cele două verigi caracteristice: comerțul cu ridicata și comerțul cu amănuntul (fig. 1).

Prin proiectul elaborat s-a urmărit: **asigurarea informațiilor necesare pentru desfășurarea activității în condițiile unei cît mai judicioase fundamentări a deciziilor; reducerea fondului de informații și a purtătorilor de informații la strictul necesar; simplificarea circuitelor informaționale pentru sporirea operativității informațiilor; tipizarea în cît mai mare măsură a purtătorilor de informații pentru a se evita acele inconsecvențe în aplicarea unitară a metodologiilor de evidență; pregătirea în vederea introducerii sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.**

Un aspect interesant privind asigurarea informațiilor necesare și suficiente îl constituie soluția propusă pentru fundamentarea necesarului de mărfuri în perioada următoare. În acest scop se prevede introducerea în unitățile comerciale a unor purtători (caiet de cereri nesatisfăcute — în loc de memoria vînzătorului) care să furnizeze informații asupra cererilor nesatisfăcute din cauza lipsei articolelor solicitate sau a lipsei temporare din stoc a acestora. Cu ajutorul acestor informații se poate corecta și completa necesarul de mărfuri rezultat din aprecierea dinamicii vînzărilor, rezultînd astfel prevederi cît mai apropiate de cerințele consumatorilor.

Alt aspect, de data aceasta de natură organizatorică, îl constituie propunerea de înființare, în cadrul întreprinderilor și organizațiilor comerciale, a unui compartiment unic de evidență. Acest compartiment urmează să aibă ca sarcină concentrarea întregii munci de evidență tehnico-operativă și analitică existentă în prezent atît în compartimentul comercial, cît și în alte compartimente (planificare, financiar-contabil). Acest compartiment va colecta, prelucra și furniza pe un canal unic, de la și spre compartimentele de analiză și decizie, informații privind aprovizionările, desfacerile, stocurile în dinamică, executarea contractelor cu furnizori și beneficiari, evidența livrărilor și ieșirilor zilnice de mărfuri, centralizate pe gestiuni și furnizori, constituind o etapă pregătitoare trecerii la prelucrarea automată a datelor. Existența acestui compartiment va elimina paralelismele existente în circulația informațiilor, atît în interiorul activității de comerț cît și între diferite activități din unitate (planificare, financiar-contabilă, comerț).

Efectele indirecte ale raționalizării sistemului de evidență se resimt însă în funcționarea însăși a sistemului, cele mai importante efecte economice indirecte fiind:

• reducerea duratei medii a circulației informațiilor. ceea ce va permite cunoașterea mai operativă a stocurilor de mărfuri și, deci, îmbunătățirea aprovizionării prin fundamentarea mai corectă a comenzilor și gospodărirea mai rațională a stocurilor;

• reducerea timpului consumat de gestionarii din depozite și magazine pentru lucrări administrative; aceasta va permite gestionarilor să-și concentreze mai mult atenția asupra activității comerciale, cu efecte calitative și cantitative asupra circulației mărfurilor.

• Scopul principal al raționalizării:
— accelerarea circulației informațiilor
— reducerea muncii administrative la minimul NECESAR și SUFICIENT
— costuri cît mai reduse, funcționalitate maximă
• 69 documente în loc de 116; economii de circa 18,200 mii ore-om/an și 11 milioane file/an

Deosebit de interesante sînt unele constatări privind efectul unor soluții din proiect asupra volumului muncii de evidență.

Spre exemplificare, față de 116 documente identificate în sistemul existent, sistemul propus conține numai 69 documente, realizîndu-se astfel o reducere globală cu 40,7% a numărului de documente, la care corespunde o reducere apreciată la 44,2% a volumului de muncă administrativă. Din cele 69 documente, 43 documente sînt proprii activității de comerț, restul fiind din activitățile financiar-contabilă, aprovizionare etc. Proporția de documente tipizate proprii activității de comerț interior se ridică la cca 50% (22 documente), ele contribuind la reducerea globală în proporție de cca 70% a muncii administrative. Astfel, ca urmare a tipizării acestor documente, la nivelul economiei naționale se apreciază că se vor realiza economii de cca 18.200 mii ore-om/an și de cca 11 milioane file/an.

Astfel, pentru livrările de mărfuri cu întîrziere, furnizorii trebuie să suporte o penalizare care se calculează în funcție de durata depășirii termenului contractual. Conform prevederilor legale (Legea nr. 71/1969 și H.C.M. nr. 306/1970) procentele sînt diferite pentru depășirile de 10 zile, de 11—30 zile, de peste 30 zile și cele peste perioada de valabilitate a contractului. Aceste patru categorii de procente impun calcule laborioase care, în general, nu conduc la efectul dorit de eliminare a întîrzierilor prin aplicarea penalizărilor progresive; în asemenea situație munca de evidență este neeficientă. Pentru acest motiv apare ca logică propunerea de stabilire a unei cote unice de penalizare pentru depășiri de termene în perioada de valabilitate a contractului și a unei alte cote de penalizare pentru depășiri de termene peste perioada de valabilitate a contractului. În acest fel pentru prima categorie munca de evidență se poate reduce aproximativ la jumătate, efectul fiind același.

O altă constatare de aceeași natură se referă la diversitatea cotelor de rabat comercial stabilite prin H.C.M. nr. 1272/1962, care se aplică în cadrul circulației mărfurilor alimentare și metalochimice, între industrie și comerț. Această situație impune, de asemenea, un volum mare de muncă de evidență și calcul. O situație asemănătoare a existat și pentru mărfurile textile-încălțăminte, dar, în acest caz, cotele de rabat comercial au fost unificate, fără ca prin aceasta să se producă perturbații în activitatea economico-financiară a unităților. Pentru acest motiv propunerea de reașezare și unificare a cotelor de rabat și pentru alte categorii de mărfuri este demnă de a fi luată în considerare, ținînd seama că și în acest fel se vor elimina calcule inutile, care necesită volum destul de mare de muncă administrativă.

În vederea traducerii în viață a sistemului de evidență propus, este necesar ca unitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul să procedeze la adaptarea sistemului informațional proiectat, în funcție de propriile lor caracteristici organizatorice. Pe baza proiectului adaptat urmează să se execute instruirea personalului și, apoi, să se procedeze la implementarea noului sistem de evidență. Această etapă de înlocuire a vechiului sistem de evidență cu cel nou constituie piatra de încercare pentru unitate, pentru că în acest moment se manifestă, de obicei, foarte pregnant, rutina, rezistența față de ceea ce este nou. Pentru acest motiv, atît conducerea unităților, cît și personalul din compartimentul organizării conducerii trebuie să fie alături de operatorii din sistem, pentru ca prin cunoștințele asimilate din studiul proiectului, să dea îndrumări și soluții operative pentru situații particulare neprevăzute.

De asemenea, nu trebuie scăpat din vedere faptul că orice sistem informațional este pasibil de îmbunătățire și că elementele de îmbunătățire nu pot fi culese decît din însuși sistemul respectiv. Pentru acest motiv este necesar ca atît conducerea, cît și personalul din compartimentul de organizare a conducerii, să fie foarte receptivi la propunerile care pot să apară și să fie foarte obiectivi în analiza acestor propuneri. În acest fel munca administrativă poate fi redusă progresiv pînă la acel minimum necesar și suficient, asigurîndu-se un spațiu mai larg muncii creatoare, productive.

Sistemul de evidență nu este decît un instrument pentru transmiterea informațiilor necesare conducerii pentru decizii și, apoi, pentru transmiterea deciziilor la executanți. Și, ca orice instrument, trebuie construit astfel, încît să coste cît mai puțin și să asigure funcționalitate maximă, mai ales cînd se plătește cu moneda cea mai valoroasă: munca prestată de om.

Paul GEORGESCU

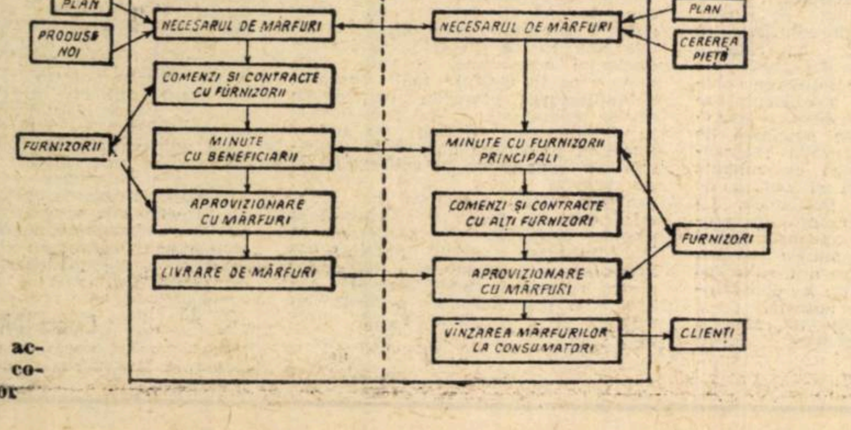

Fig. 1. Desfășurarea activității de comerț interior

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Cererea se cunoaște, dar bateriile lipsesc

ÎN ULTIMII ANI producția de aparate de radio, picupuri și magnetofoane portative a crescut și s-a diversificat continuu. Aparatul de radio portativ a devenit un bun de larg consum cu o foarte mare audiență la publicul consumator. Dar, ca să funcționeze, el are nevoie de o sursă de energie și aceasta o reprezintă bateria electrică.

Un sondaj efectuat de Institutul de cercetări comerciale în rîndul a 5000 de familii a pus în evidență o serie de aspecte interesante cu privire la piața bateriilor electrice. Printre altele, s-a stabilit structura cererii pe tipuri de baterii, date deosebit de utile pentru producători. A rezultat astfel că 85% din totalul aparatelor de radio staționare, care funcționează cu baterii, folosesc baterii de tipul R 20 și 3 R 12. De asemenea a rezultat că, în structura aparatelor de radio portative, este dominantă proporția aparatelor care folosesc baterii R 6 (38% din total), după care urmează aparatele de radio portative cu baterii R 20 (24%) și cele ce folosesc baterii 3 R 12 (18%).

Așadar, există diverse tipuri de baterii și sondajul a evidențiat structura lor, astfel ca oferta să fie cît mai aproape de cerere. Trebuie avut în vedere că, la data sondajului (1971), numai 36% din numărul familiilor cercetate au găsit în magazine bateriile dorite, majoritatea dintre cei ce dețineau aparate de radio portative declarînd că nu pot folosi aparatele datorită lipsei de pe piață a bateriilor respective.

De atunci au trecut doi ani, perioadă în care producătorii de baterii au avut tot timpul să-și adapteze programele de producție la structura cererii consumatorilor. Au făcut ei oare acest lucru?

Sîntem la magazinul bucureștean „Electrotehnica“ din Bd. Magheru, unde din 6 tipuri de baterii nu se găsesc în vînzare decît 3 tipuri (R 20, 6 F 22, 3 R 12). Despre celelalte tipuri de baterii vînzătorii nici măcar n-au auzit că ar exista. O situație aparte o întîlnim la magazinul „București“, unde, din 6 tipuri de baterii, nu exista în ziua de 22 mai 1973 decît un singur tip și anume bateria 3 R 12, care poate fi folosită numai la aparatele staționare. Pentru aparatele portative practic nu existau nici un fel de baterii, iar de existența tipurilor R 14 și 6 F 22 vînzătorii nici nu auziseră. Atît la magazinul „Electrolux“ din Calea Victoriei, cît și la magazinul „Victoria“ în ziua de 23 mai a.c. lipseau atît bateriile de tip R 14 cît și cele de tip 3 R 12. De fapt, ca și la celelalte magazine, tipul R 14 este complet necunoscut.

Raidul-anchetă ar fi putut continua. Credem însă că situația existentă la patru din cele mai mari magazine din plin centrul Capitalei este edificatoare și că fenomenul de proastă aprovizionare cu baterii este mai mult sau mai puțin general. În plus, se degajă clar concluzia că producția de baterii electrice nu este decît parțial în concordanță cu cererea consumatorilor.

Evident, producătorii de baterii ar putea aduce obiecția că pentru unele baterii materiile prime sau capacitățile de producție sînt insuficiente pentru a face față cererii populației în cantitatea și structura dorită. Nu contestăm un asemenea argument, dar atunci punem întrebarea: De ce nu se fabrică numai aparate de radio pentru care există baterii de tip corespunzător?

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XVII)

I. INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

DEZVOLTÎND în mod intens toate ramurile producției materiale, țările socialiste au acordat o atenție deosebită dezvoltării industriei materialelor de construcții, ramură care contribuie atit la creșterea capacității economice cît și la creșterea nivelului social-cultural al popoarelor lor.

Referindu-ne la țările socialiste europene care participă la activitatea CAER, constatăm că pentru industria materialelor de construcții, în marea lor majoritate, s-a urmărit a se realiza creșterea nivelului producției globale și al productivității muncii peste cel realizat pe total industrie, precum și o dinamică a investițiilor care, în unele cazuri, întrece cu mult cea realizată atit pe economia națională a țărilor respective, cît și cea a investițiilor din celelalte ramuri ale producției materiale. Datele la care ne referim — pentru anul 1971 în comparație cu anul 1960 — sînt prezentate în tabelul nr. 35.

Tabel nr. 35

	1971/1960						
	Nivelul producției globale		Productivitatea muncii		Creșterea investițiilor		
	Industrie — total	Industria materialelor de construcții	Industrie — total	Industria materialelor de construcții	în economia națională	în ramurile producției materiale	Industria materialelor de construcții
România	373	446	215	259	321	360	997
Bulgaria	319	387	205	230	268	277	218
Cehoslovacia	191	178	164	169	165	159	116
R. D. Germană	191	199	181	203	204	216	209
Polonia	240	219	171	185	227	253	335
Ungaria	203	148	159	150	229	243	178
	245	246	176	198	209	225	154

După cum rezultă din tabelul de mai sus, în marea majoritate a acestor țări observăm o creștere mai mare a productivității muncii în industria materialelor de construcții decît pe ansamblul industriei fiecărei țări în parte. În același timp, se remarcă faptul că în Ungaria și mai ales în România, indicele de creștere al investițiilor pentru industria materialelor de construcții este superior atit celui care caracterizează creșterea investițiilor pe întreaga economie națională a acestor țări, cît și chiar pe cel corespunzător creșterii investițiilor în ramurile producției materiale. Constatăm, de asemenea, că producția globală a industriei materialelor de construcții, în perioada la care ne referim, lasă în urmă producția obținută pe ansamblul industriei în majoritatea țărilor. Totodată, din examinarea tuturor acestor date se evidențiază faptul că în România producția industriei materialelor de construcții se caracterizează prin indici de creștere foarte mari, mai mari decît în toate celelalte țări, indici care caracterizează o dinamică a dezvoltării acestei ramuri superioare dinamicii producției industriale în general, situînd țara noastră — și din acest punct de vedere — printre țările lumii cu cele mai mari creșteri.

Toate aceste date ilustrează efortul deosebit făcut de poporul român sub directa îndrumare a conducerii superioare de partid și de stat de a asigura materiale necesare pentru volumul mare de construcții care se realizează în sectorul social-cultural, precum și în toate ramurile economiei naționale ca industrie, agricultură, transporturi etc.

Desigur că materialul de construcții cel mai reprezentativ este cimentul, creșterea producției de ciment subliniind efortul depus de fiecare țară pentru ca, prin construcțiile pe care le realizează, să asigure cadrul corespunzător dezvoltării sale economico-sociale. În anul 1971 producția de ciment a României a crescut față de anul 1960 de 2,8 ori. Subliniem, de asemenea, că în aceeași perioadă producția de ciment a crescut de 2,4 ori în Bulgaria, de 2,2 ori în Uniunea Sovietică, de 2,0 ori în Polonia, de 1,7 ori în Ungaria și R.D. Germană, și de 1,6 ori în Cehoslovacia — țară care, atît în prezent cît și pe o lungă perioadă istorică, a avut și are cea mai mare producție de ciment pe locuitor dintre toate țările socialiste.

Producția de ciment pe locuitor în țările socialiste europene care participă la activitatea CAER, precum și tendința de apropiere, din punctul de vedere al acestui indicator — de țara cu nivelul cel mai ridicat — sînt caracterizate prin datele prezentate în tabelul nr. 36.

Tabel nr. 36

	Producția de ciment pe locuitor în kg		în % față de Cehoslovacia	
Țara	1960	1971	1960	1971
România	166	417	44,8	75,5
Bulgaria	202	455	54,6	84,4
Cehoslovacia	370	552	100,0	100,0
R.P.D. Coreeană	292	497	78,9	90,0
Polonia	222	399	60,0	72,2
Ungaria	157	262	42,4	47,4
U.R.S.S.	212	409	57.3	74,1

Din datele prezentate în acest tabel rezultă, în primul rînd, că în toate țările a avut loc o creștere a producției de ciment pe locuitor cuprinsă între 252% — în România și 166% — în Ungaria. De asemenea, în perioada la care ne referim, între toate aceste țări are loc un proces de apropiere, ajungîndu-se ca, la nivelul anului 1971, marea majoritate a țărilor să aibă o producție de ciment pe locuitor de peste 72% din producția pe locuitor a Cehoslovaciei ; în ceea ce privește România, odată cu apropierea relativă — de la 44,8% în 1960, la 75,5% în 1971 — s-a realizat și o apropiere absolută de la diferența de 204 kg în 1960, la 135 kg în anul 1971.

Odată cu creșterea producției de ciment, țările socialiste au înregistrat și o dezvoltare importantă a producției de prefabricate, ceea ce contribuie la creșterea simțitoare a productivității muncii în construcții, așa cum va rezulta din examinarea acestui domeniu al economiei naționale. În acest sens, tot ca o producție reprezentativă, se poate da ca exemplu cea de prefabricate din beton armat care, în perioada 1960—1971, a crescut în România de 12,8 ori (cu o producție de 2,8 mil. mc în anul 1971), în Bulgaria de cca 6 ori, în Uniunea Sovietică de cca 3 ori, în Cehoslovacia de 2,6 ori, în Ungaria de 1,9 ori etc.

Ca și în cazul celorlalte ramuri industriale examinate pînă în prezent, creșterea producției materialelor de construcții constituie rezultatul efortului depus de întregul nostru popor, ca urmare a mijloacelor alocate de conducerea partidului și statului nostru. Desigur că la această contribuție și-au adus-o colaborarea și cooperarea desfășurată de țara noastră cu celelalte țări socialiste, ceea ce ocupă un loc important în politica economică a statului nostru. **„Cu cît colaborarea țărilor socialiste înlesnește și stimulează dezvoltarea fiecăreia în conformitate cu interesele sale fundamentale, înflorirea multilaterală a fiecărui stat socialist suveran** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **cu atît crește contribuția fiecărui popor la întărirea sistemului mondial socialist în ansamblu, se reliefează mai evident capacitatea constructivă a relațiilor dintre țările socialiste"**[27]).

În același timp, pe măsura dezvoltării capacității producției țării noastre în industria materialelor de construcții, România are posibilitatea de a dezvolta și în această direcție colaborarea și cooperarea cu celelalte țări socialiste, livrîndu-le chiar fabrici și instalații pentru fabricarea de ciment, prefabricate pentru construcții, cărămizi etc. Astfel, poate fi dat ca exemplu faptul că organele și organizațiile de specialitate din țara noastră au construit fabrici de ciment, precum și de alte materiale de construcții, în R. D. Vietnam, R.P.D. Coreeană, R.S.F. Iugoslavia, acordînd totodată și asistența tehnică necesară. De asemenea, pe baza unor convenții guvernamentale, România va construi fabrici de ciment în Cuba și în R.P.D. Coreeană, iar în colaborare cu R. D. Germană și în Iugoslavia.

De asemenea, se dezvoltă în mod susținut și activitatea de colaborare în cadru multilateral, îndreptată spre ridicarea nivelului tehnic al industriei materialelor de construcții, în producția celor mai importante materiale, piese și elemente de construcții. În acest sens, țările membre ale C.A.E.R. se preocupă să lărgească colaborarea în direcția efectuării unor lucrări de cercetări științifice, proiectări și lucrări experimentale privind crearea de tehnologii moderne pentru producția cimentului, produselor din azbociment, elementelor ușoare de construcții, precum și pentru producția de materiale de construcții noi și de înaltă eficiență. Prin Programul complex adoptat în anul 1971, țările membre ale C.A.E.R. își propun să intensifice colaborarea reciprocă pentru creșterea producției principalelor materiale de construcții, satisfacerea necesarului de materii prime și semifabricate, precum și pentru producția liniilor tehnologice automatizate. Este cunoscut faptul că între materiile prime la care ne referim, azbestul joacă un rol deosebit de important. Pentru a contribui în cît mai mare măsură la asigurarea necesarului de azbest, țările membre ale C.A.E.R. interesate au în vedere, ca, într-un termen cît mai apropiat posibil, să încheie o convenție privitoare la construirea în Uniunea Sovietică a unui mare combinat de producție și preparare a azbestului. În acest scop țările participante la convenții vor livra în avans către U.R.S.S. instalații, mașini, utilaje, precum și alte produse necesare, urmînd ca rambursarea să se efectueze prin livrări de azbest pe o perioadă determinată de timp, inițial pentru acoperirea efortului anterior făcut de țările participante, iar apoi sub forma de livrări obișnuite în cadrul schimburilor de mărfuri reciproce.

Importanță mare va avea, de asemenea, și intensificarea colaborării științifice și tehnice în ceea ce privește elaborarea diferitelor materiale și prefabricate cu calități deosebite în ceea ce privește izolarea fonică și termică, rezistență la foc, rezistență la trepidații mecanice, inclusiv la cutremure etc. Cercetarea științifică românească dispune în acest domeniu de rezultate apreciate pe plan mondial și, bazîndu-se pe aceasta, România a prezentat celorlalte țări membre ale C.A.E.R. propuneri pentru organizarea, sub diferite forme, de colaborare tehnico-științifică pe baze multilaterale, oferindu-se să găzduiască chiar sediile unor astfel de forme organizatorice de colaborare tehnico-științifică.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

[27]) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, pag. 817, Editura Politică, București 1971.

FIȘE

Giganții „petrecerii timpului liber"

● Vînzarea unui bilet de avion depinde, din ce în ce mai mult, nu numai de existența unei camere de hotel libere la destinație, ci — de asemenea — de capacitatea companiei aeriene de a propune clientului un hotel și de a confirma rezervarea camerei concomitent cu eliberarea biletului de avion — scrie revista L'USINE NOUVELLE (nr. 14/1973), într-o prezentare rezumativă, sub titlul **Le loisir tout compris** (Petrecerea timpului liber, în formula „totul este inclus"), a studiului „Integrarea verticală în industria călătoriilor și a petrecerii timpului liber".

Analizînd pătrunderea companiilor de transporturi aeriene în industria hotelieră, autorul studiului — Ed. Hudson — semnalează tendința tot mai accentuată de plasare sub un control financiar comun a tuturor componentelor „produsului" pe care-l cumpără turistul, ceea ce duce la constituirea unor „giganți ai petrecerii timpului liber". Această evoluție este ilustrată de date statistice : în timp ce în 1969 companiile aeriene occidentale stabiliseră relații financiare cu circa 170 de hoteluri, dispunînd de aproximativ 39 000 de camere, în 1972 cifra totală a acestora din urmă a depășit 100 000, iar în 1974—75 ar putea atinge — după estimații prudente — 125 000 de camere.

Despre viitor

● Revista franceză ENTREPRISE publică în nr. 910/1973 o dezbatere despre viitorul economic al lumii, la care participă și Herman Kahn, directorul Institutului de prognoză din Hudson. Precizînd că nu se poate niciodată spune „aceasta va fi", ci „acesta ar putea să fie", H.K. pune în discuție cel mai important studiu pe care îl elaborează institutul pe care îl conduce — este vorba de „Perspectivele omenirii". În legătură cu problema dacă există riscul epuizării totale a resurselor naturale, H.K. răspunde categoric că la o astfel de întrebare răspunsul este negativ. Apreciază că nici în condițiile tehnicii actuale nu se poate atinge o producție care să satisfacă nevoile a 20 de miliarde oameni în proporție de 20 000 de dolari pe cap de locuitor pe an. Adevărata problemă a viitorului este aceea a poluării și ea se va pune în mod diferențiat pentru diferite zone geografice ale lumii. Dar aceasta totuși, consideră H.K., nu poate opri creșterea economică, cu atît mai mult nu poate fi vorba de o stopare conștientă a creșterii.

Tendințe în capitalism

● Revista MEMO (nr. 4/1973) publică studiile lui V. Rimalov **Kapitalisticeskaia sistema mirovogo hoziaistva** (Sistemul economic mondial capitalist). În cadrul problemelor de metodologie, V.R., remarcă faptul că studiul fenomenelor capitalismului contemporan pe plan mondial nu poate neglija raporturile dintre sistemul economiei capitaliste și sistemul economiei socialiste, dar că aceasta nu poate împiedica studierea tendinței proprii a economiei capitaliste. În ceea ce privește tendințele caracteristice economiei capitaliste autorul insistă asupra faptului că ele nu se pot rezuma numai la prezentarea unor aspecte concrete dintr-o anumită țară sau parte a lumii capitaliste. Se subliniază necesitatea desprinderii din aceste fapte concrete a tendințelor generale privind evoluția întregului sistem mondial capitalist. Deoarece această sarcină este extrem de complexă, V. R. consideră că, din punct de vedere metodologic, prezintă un deosebit interes precizarea indicatorilor prin intermediul cărora se poate urmări evoluția sistemului mondial capitalist, ierarhizarea lor: respectiv, elaborarea unui sistem de indicatori din cei mai semnificativi care să permită evidențierea tendințelor menționate.

CĂRȚI

„Prognoza și planurile prețurilor de producție"

PATRIMONIUL literaturii economice din țara noastră se îmbogățește în acest an cu un nou titlu: **„Prognoza și planurile prețurilor de producție"** de dr. Șică Gheorghe, care reprezintă o manifestare a gîndirii economice într-un domeniu destul de puțin cercetat, domeniul prețurilor de producție.

Importanța, dar mai ales originalitatea lucrării constă în faptul că autorul se preocupă in extenso de laturile planificării și prognozării prețurilor, sector mai puțin explorat în alte lucrări.

În primul capitol, după ce se tratează eșalonat, pe etape, un istoric documentat al formării sistemului prețurilor de producție din țara noastră, făcîndu-se o serie de comentarii cu privire la reașezările generale de prețuri cu ridicata efectuate în anii 1954—1955 și 1963, autorul prezintă considerațiile sale cu privire la perfecționarea actualului sistem de prețuri din țara noastră; se fac propuneri interesante și importante, pentru asemenea operațiuni ca de exemplu : tipul de preț, prețul de cost ce ar urma să constituie baza noilor prețuri, conținutul prețului de cost, criteriile de dimensionare a venitului net, corelațiile dintre prețuri, criteriile de diferențiere a prețurilor și altele.

În cadrul preocupărilor pentru perfecționarea sistemului de planificare, pe baza sarcinilor trasate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 și iulie 1972, autorul combate conceptul imobilismului prețurilor de producție, propunînd, în cap. II intitulat „Prognoza și planul prețurilor de producție și de livrare", un sistem de elasticizare potrivit căruia ar urma ca prețurile să fie continuu adaptate la condițiile noi ce apar în economie fără a se mai aștepta reașezări generale sau chiar parțiale de prețuri. Autorul arată că prognoza și planul prețurilor de producție nu presupune o schimbare permanentă a nivelului acestor prețuri, ci o punere a prețurilor în concordanță cu diferitele etape pe care le străbate economia națională pe calea dezvoltării sale.

După părerea autorului prognozele tehnico-economice generale urmează să țină seama și de evoluția de perspectivă a prețurilor, deoarece pe o perioadă de 15—20 ani prețurile imobile nu conferă prognozei realism sub aspectul relațiilor valorice. Se subliniază că în condițiile revoluției tehnice contemporane prețurile cu ridicata nu pot să rămînă „înghețate" fără riscul de a se transforma într-un simplu instrument de decontare contabilă.

În lumina experienței pe plan mondial, autorul trage concluzia că planificarea prețurilor cu ridicata se impune pentru satisfacerea postulatelor legate de stimularea proceselor economice și a eficienței acestora la nivelul economiei naționale. Practic planurile cincinale de prețuri trebuie să prevadă reașezările parțiale de prețuri cu ridicata pe ramuri, subramuri și familii de produse și produse principale, cu influențele reciproce respective, precum și termenele de aplicare, lăsînd în seama planurilor anuale sarcina detalierii pe sortimente a modificării nivelului prețurilor și a consecințelor ce decurg din aceasta.

În continuare în cap. III, autorul se ocupă de unele domenii de aplicare a prețurilor cu ridicata : promovarea progresului tehnic, determinarea eficienței economice a investițiilor, folosirea prețurilor medii în procesele de planificare, utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri în activitatea de planificare și prognozare a prețurilor.

În stimularea progresului tehnic, ideea centrală constă în construirea unei scări mobile de prețuri cu ridicata, în sensul reducerii lor în funcție de o serie de factori în așa fel ca prin efectul reducerii treptate a rentabilității, unitățile economice să fie forțate să înlocuiască continuu produsele cu altele noi. În ce privește judecarea eficienței economice, autorul propune, ca în cadrul mai complex de indicatori, prețurile cu ridicata să fie examinate și în perspectivă. În lucrare este tratată cu atenție folosirea prețurilor medii în procesele de planificare, subliniindu-se că datorită unor factori speciali, prețurile medii manifestă o dinamică care nu poate fi ignorată ci trebuie urmărită și considerată ca atare în plan. Autorul prezintă, de asemenea, rolul balanței legăturilor dintre ramuri în activitatea de elaborare a planurilor de prețuri cu ridicata și a prognozelor de prețuri.

Urmărirea evoluției prețurilor de producție și de livrare formează obiectul ultimului capitol al lucrării. Considerațiile și propunerile pe care autorul le face privind introducerea unui sistem de indici al prețurilor de producție în sistemul informațional din țara noastră, ca și despre necesitatea elaborării unor șiruri de prețuri de producție constituie contribuții la îmbunătățirea evidenței prețurilor în țara noastră.

Extrem de interesantă prin conținutul său, lucrarea ar fi avut de cîștigat dacă autorul se oprea mai mult asupra unor demonstrații și argumenta mai amplu tezele și propunerile pe care le emite. După părerea noastră s-ar fi cerut mai mult adîncite problemele pe care le ridică elaborarea planurilor de perspectivă cu folosirea prețurilor viitoare ale produselor.

Valoroasă prin însăși zona complexă a problemelor pe care le abordează, lucrarea se recomandă de la sine atît specialiștilor, cît și cadrelor tehnico-economice din întreprinderi, cadrelor didactice și studenților din învățămîntul superior economic.

Luca NĂSTASE

stătător. De exemplu, în 1857, criza industrială a coincis în timp cu criza agrară, ceea ce după expresia lui Fr. Engels a dat fenomenului „dimensiuni grandioase". Crize de durată, care au apărut și s-au dezvoltat de sine stătător, au avut loc în anii 1870—1890 în Europa (a lovit puternic mai ales agricultura Angliei) și după primul război mondial care s-a întins pînă la cel de-al doilea război, împletindu-se cu criza industrială din 1929—1933.

În funcție de aria de extindere, crizele mai pot fi locale, cînd ele cuprind numai o țară sau mondiale care cuprind mai multe țări capitaliste, și mai ales pe cele care au un loc important în sistemul mondial capitalist.

Toate aceste forme de crize apar și se manifestă în momente determinate în diferite țări, fiind în legătură cu o serie de factori concreți care influențează asupra contradicțiilor economice, sociale și politice. Rolul determinant îl au crizele ciclice care determină limitele unui ciclu.

Cum s-au manifestat aceste crize și, în general ce forme a luat mișcarea ciclică a economiei capitaliste în perioada postbelică ? Pentru a desprinde aceste trăsături trebuie mai întîi avute în vedere urmările războiului asupra economiei capitaliste.

Cel de-al doilea război mondial a influențat în mod diferit economia țărilor lumii capitaliste, generînd o serie de contradicții specifice acestei perioade. În timp ce unele țări au beneficiat de pe urma lui, sporindu-și producția (S.U.A. și Canada), altele (aproape toate țările vest-europene și Japonia), al căror potențial economic a suferit mari pierderi sau a slăbit, au cunoscut mari scăderi și stagnări în producție. În 1946, producția industrială a S.U.A. era de 1,5 ori mai mare decît în 1937, cea a Canadei de 1,7 ori, în timp ce în Europa Occidentală în întregul său ea a fost cu 30 % mai mică ; în Germania occidentală și Japonia scăderea a fost de 4 ori. Ca urmare, în țările care au cunoscut o scădere pronunțată a producției, a apărut o mare cerere nesatisfăcută de mărfuri, mijloace de producție și bunuri de consum. Chiar și în S.U.A. s-a acumulat o mare cerere pentru mărfuri de uz îndelungat, a căror producție s-a redus în timpul războiului. Pe de altă parte odată cu terminarea războiului, s-a redus cererea pentru producția de război și au apărut probleme legate de trecerea la economia de pace și la refacere.

În asemenea condiții s-au diferențiat mult bazele pentru evoluția ulterioară a ciclului economic. La această diferențiere au concurat și alți factori, printre care amintim ca mai importanți : gradul diferit de dezvoltare a capitalismului monopolist de stat și de promovare a progresului tehnico-științific, evoluțiile foarte diferențiate ale țărilor în curs de dezvoltare și eforturile pe care ele le fac pentru dezvoltarea economiei naționale și pentru consolidarea independenței naționale ; în același timp trebuie amintit și faptul că în perioada postbelică s-a adîncit mult diviziunea muncii, ceea ce a atras după sine intensificarea schimburilor de mărfuri pe plan internațional.

Ca urmare, producția industrială și comerțul mondial au crescut în ritmuri superioare celor antebelice. Astfel, după unele calcule ritmul mediu anual de creștere a producției industriale pe ansamblul lumii capitaliste a fost în perioada 1951—1970, de 5,5%, din care în țările capitaliste dezvoltate de 5,3%, iar în țările subdezvoltate 7,2%, în timp ce pe ansamblul țărilor dezvoltate ritmul de creștere în anii 1920—1938 se apreciază a fi fost de 2,3%.

În spatele acestei creșteri, ca urmare a factorilor menționați mai sus, în perioada postbelică a avut loc o diferențiere sensibilă a mișcării produsului social pe zone și pe țări. Procesul reproducției în S.U.A., în țările Europei Occidentale și Japonia, precum și în țările în curs de dezvoltare înregistrează, astfel, o serie de particularități.

In anii imediat următori războiului, economia americană nu a cunoscut probleme legate de refacerea economiei așa cum a fost cazul altor țări capitaliste ; s-a făcut simțită însă în această perioadă cererea solvabilă nesatisfăcută, în special pentru echipament industrial și bunuri de consum de uz îndelungat. Economiile și capitalurile economisite în timpul războiului apar acum pe piață dînd un impuls producției bunurilor materiale. Trebuie subliniat că după criza economică 1929—1933 ritmul de înlocuire a capitalului fix uzat a fost foarte lent, iar în anii războiului construcțiile de noi întreprinderi și modernizarea celor existente s-au limitat la industria de război. Ca urmare în anii 1945—1948 s-a intensificat ritmul de înnoire a capitalului fix, cheltuielile medii anuale pentru modernizarea aparatului de producție fiind de 2 ori mai mari în comparație cu cele din anul 1929.

In timpul războiului, însă, în economia americană s-au acumulat și importante disproporții în dezvoltarea diverselor sectoare. Aceste fenomene au contribuit în mare măsură la instabilitatea economiei. După creșterea producției care a urmat anilor 1945—1946, începînd din 1948 se declanșează o criză economică. În cursul celui de al II-lea semestru al anului, cumpărările de bunuri obișnuite, ca și cele de uz îndelungat se încetinesc odată cu diminuarea puterii de cumpărare determinată mai ales de creșterea prețurilor și epuizarea economiilor realizate în timpul războiului ; totodată, se diminuează și ritmul construcțiilor. Ca urmare, în primul trimestru al anului 1949 produsul național era cu 3,1% mai mic în comparație cu ultimul trimestru din 1948; din octombrie 1948 pînă în iulie 1949, scăderea producției industriale a fost de 17%; investițiile întreprinderilor s-au redus de la 18% față de produsul național brut în 1948, la 14% în trimestrul II/1949, iar șomajul a crescut de la 1,9 milioane în semestrul II/1948 la 3.6 milioane în semestrul al II-lea al anului 1949 (adică 5,7% din populația activă și civilă [4]). Recesiunea s-a prelungit pînă la finele anului 1949.

Între iulie 1953 și martie 1954 a avut loc o nouă reducere a producției cu 10%. Ea a fost inegală: în ramurile producției bunurilor de consum obișnuite, ea a fost de 7% în timp ce la bunurile de uz îndelungat de 21%. Cea mai lovită a fost industria de automobile. Aceasta nu a avut însă caracterul unei crize ciclice, ci intermediare. După 1954 producția industrială crește relativ repede, dar la mijlocul anului 1957 ea se plafonează la un nivel inferior celei atinse în decembrie 1956, în timp ce produsul național brut era egal cu cel din trimestrul IV/1966. Din decembrie 1957 producția industrială scade relativ rapid. Produsul național brut se reduce și el în ultimul trimestru 1957 cu 3%, iar în primul trimestru 1958 cu încă 4,8%; producția industrială se reduce cu 13% față de februarie 1957. Exporturile industriei prelucrătoare, care susținea într-o măsură importantă expansiunea economică s-au redus cu 6% în a doua jumătate a anului 1957 și cu 10% în prima jumătate a anului 1958. S-a accentuat treptat reducerea numărului de angajați, astfel că șomajul ajunge, după cifrele oficiale, la circa 5 milioane în 1958 (7,5% din totalul forței de muncă).

O dată cu aceasta a suferit o slăbire sensibilă și sistemul financiar și de credit, precum și cel valutar; a scăzut brusc cursul acțiunilor la bursă, din cauza caracterului pasiv al balanței de plăți a S.U.A., curgerea aurului peste graniță a reprezentat în 1958 peste 2.3 miliarde de dolari.

După recesiunea 1960—1961, care a dus la reducerea producției industriale cu 8% (la bunurile de consum de uz îndelungat — 12%) economia americană a cunoscut, cu excepția unor perioade de stagnare, o anumită accelerare a ritmului de creștere. La sfîrșitul deceniului însă au apărut din nou semnele unei recesiuni economice, accentuarea scăderii costului acțiunilor, a procesului de centralizare a capitalului, creșterea șomajului. Astfel, dacă în perioada 1962—1969 ritmul de creștere a producției industriale a oscilat între 5%—10%, cu o scădere la 2% în 1967, în 1970 se înregistrează o scădere de 3% față de anul precedent, iar în 1971 abia se atinge nivelul anului 1969. (Dacă se ia în calcul perioada de recesiune propriu-zisă — sept. 1969 — nov. 1970 — atunci scăderea a fost de 7,2%). Recesiunea a afectat în mod diferit ramurile industriale, scăderea fiind mai pronunțată la producția de utilaj industrial, la construcțiile de locuințe cu 20% și chiar la automobile. În aceeași perioadă a crescut numărul șomerilor, s-a înregistrat o creștere pronunțată a prețurilor.

Cursul acțiunilor s-a redus cu 30%, au crescut datoriile întreprinderilor în urma numeroaselor falimente. Așa cum sublinia economistul american progresist Victor Perlo, pentru prima oară după al doilea război mondial scăderea producției a fost însoțită de o serioasă panică financiară. Falimentul celei mai mari companii de transport particulare — „Penn's Central Railboard" — care a avut loc în vara anului 1970 a accentuat această panică.

În analiza evoluției economice a țărilor Europei Occidentale și a Japoniei, trebuie pornit înainte de toate de la premisa că înlăturarea distrugerilor provocate de război a impus cîțiva ani de eforturi însemnate, ceea ce a creat o cerere substanțială de mijloace de producție, forță de muncă și bunuri de consum. In asemenea condiții a devenit posibil ca Europa occidentală și Japonia să absoarbă o parte din surplusul de mărfuri din S.U.A.

După anul 1950, în țările Europei Occidentale au început să se manifeste cu intensități diferite crize parțiale și de structură, care au afectat în principal industria grea (construcțiile de mașini, construcțiile navale, siderurgia, industria carboniferă). Cea mai puternică scădere a producției în Europa Occidentală, a fost cea din 1951—1952, ea afectînd majoritatea țărilor regiunii respective.

În anul 1958, se manifestă din nou o scădere a producției țărilor vest-europene dar, de astădată, mai ușoară și mai puțin prelungită decît cea din 1952. Reducerea producției industriale a țărilor capitaliste n-a reprezentat decît 2%, dar în unele țări și în unele ramuri ea a avut proporții mari ; astfel în industria metalurgică reducerea a fost de 13% față de anii precedenți, în industria carboniferă de 6%. Alături de S.U.A. a cunoscut fenomene de criză și Canada. În Marea Britanie — care în general a cunoscut, după 1955, un ritm lent de creștere a produsului național brut —, indicele producției industriale atinge punctul de vîrf în vara anului 1957, urmînd apoi un declin continuu pînă în octombrie 1958. Sectoarele cele mai atinse au fost textilele — 11,7%, industria metalurgică 9,8%, industriile mecanice — 3,9%, industria confecțiilor — 7,8%. Șomajul s-a ridicat la 620 mii de oameni (2,8% din populația activă), cea mai ridicată cifră din perioada următoare războiului. Germania occidentală a cunoscut o încetinire a ritmului de creștere, ca de altfel și Japonia și Franța. Prin urmare, criza din 1956—1958 a cuprins mai multe țări capitaliste, deși în proporții diferite.

În ultimul deceniu, dintre principalele țări capitaliste din Europa au cunoscut dificultăți mai mari (perioade de stagnare, crize parțiale etc.) Anglia (1960—1961), Italia (1965—1966), Franța (1965—1968), R.F.G. (în 1967 a cunoscut reducerea produsului național brut cu 1% și a producției industriale cu 2% față de 1966, aceasta fiind de fapt — așa cum se vede și din graficul de mai jos — prima reducere a producției sub nivelul 0 din această țară).

Dintre țările capitaliste dezvoltate, cel mai ridicat ritm de

producție totală în ramura j, coeficienții cheltuielilor totale înglobează toate consumurile de materiale inclusiv cele indirecte, rezultate din șirul infinit al legăturilor pe care le declanșează în lanț producerea unei unități de produs final în ramura j.

De exemplu, consumul direct de cărbune pentru producția de tractoare este foarte mic — de numai 15 lei la un milion lei producție în anul 1970. Dacă ținem însă seama de faptul că pentru producția de metal — consumat direct la fabricarea tractoarelor — este necesar cocs, energie electrică și alte materiale, pentru producția cărora se consumă direct cărbune în cantități mari, și de faptul că pentru transportul tuturor acestor materiale de la locul de producție la locul de consum se utilizează de asemenea cărbune, atunci vom constata că consumul total de cărbune pentru fabricarea de tractoare și autovehicule — ca urmare a efectului propagat — este cu mult mai mare decît consumul direct, fiind de 10 075 lei la 1 milion lei producție.

Coeficienții cheltuielilor totale permit să se stabilească locul și mărimea efectelor de dependență dintre ramuri în cadrul economiei.

Dacă folosim notațiile din (10) ecuația matriceală
o importanță deoasebită, deoarece raportul dintre dife-
se scrie desfășurat :

$$\begin{cases} X_1 = A_{11}Y_1 + A_{12}Y_2 + \dots + A_{1j}Y_j + \dots + A_{1n}Y_n \\ X_2 = A_{21}Y_1 + A_{22}Y_2 + \dots + A_{2j}Y_j + \dots + A_{2n}Y_n \\ \dots\dots\dots\dots\dots\dots\dots\dots\dots\dots \\ X_n = A_{n1}Y_1 + A_{n2}Y_2 + \dots + A_{nj}Y_j + \dots + A_{nn}Y_n \end{cases} \quad (11$$

Aceste ecuații, oglindind legătura dintre produsul global al fiecărei ramuri și produsul final al tuturor ramurilor, evidențiază faptul că sporirea produsului final al unei ramuri oarecare antrenează o modificare în lanț în toate ramurile economiei naționale și numai în ramura respectivă.

Utilizarea balanței în fundamentarea planurilor

UTILIZAREA balanței legăturilor dintre ramuri în lucrările de fundamentare a planului presupune, în esență, două lucrări de bază :

a) preluarea din balanța statistică a matricei coeficienților tehnici și actualizarea acestora în funcție de modificările intervenite în perioada scursă de la întocmirea balanței statistice pînă la anul de plan, în ceea ce privește tehnologia și structura producției pe ramuri ;

b) determinarea pe baza unor prognoze, analize, calcule și modele speciale, a consumului final (vectorul Y) pentru anul de plan.

Avînd coeficienții de cheltuieli actualizați, pe de o parte, și consumul final pe de altă parte, se poate determina producția necesară pe ansamblul economiei și pe ramurile sale după relația (9) prezentată mai sus și anume :

$$X = (E-A)^{-1} \cdot Y$$

în care : X = vectorul producției pe ramuri ; E = matricea unitate ; A = matricea coeficienților cheltuielilor directe ; Y = vectorul consumului final.

Volumul producției necesare astfel obținut se analizează în funcție de posibilitățile de realizare a acesteia, ținînd seama de : capacitățile de producție existente și cele prevăzute a intra în funcțiune în cursul perioadei de plan ; resursele de materii prime și materiale interne ; posibilitățile de acoperire din import a necesarului de materii prime, materiale, care nu pot fi asigurate din resurse interne ; resursele de forță de muncă — pe categorii de salariați și profesiuni.

În cazul cînd variantele de plan de producție se dovedesc necorespunzătoare din punct de vedere al realizării lor practice, ținînd seama de restricțiile menționate, se reanalizează datele stabilite în ce privește volumul și structura consumului final (Y) și, cînd este cazul, coeficienții tehnici actualizați. După aceea, calculul se reia după aceeași metodă, trecînd prin etapele descrise.

O dată stabilit consumul final, operația de determinare a unei variante de plan privind producția și structura sa valorică în toate ramurile se realizează relativ repede, cu ajutorul unui calculator electronic.

a) **Actualizarea coeficienților tehnici.** Mărimea fiecărui coeficient a din matricea tehnologică „A" este determinată de tehnologia folosită și de eficiența organizării producției, fiind specifică pentru un anumit moment al dezvoltării economiei naționale. Or, în decursul timpului condițiile tehnologice și structura economiei se schimbă mai mult sau mai puțin, influențînd dimensiunea coeficienților tehnici. De aceea, actualizarea coeficienților tehnici presupune reexaminarea relațiilor dintre ramuri prin prisma celor mai semnificative modificări care au intervenit sau se prevăd a interveni în perioada de plan față de perioada de bază. Se au în vedere în principal următorii factori : evoluția consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie electrică ; introducerea și extinderea unor înlocuitori ; schimbări în structura producției fiecărei ramuri ; modificări de prețuri și tarife.

Din experiența altor țări rezultă că pentru actualizarea matricei tehnologice au fost folosite mai multe metode. Astfel, s-au folosit metode bazate pe analiză și proiecție tehnică-economică, care țin seama de informațiile economice și tehnice — inginerești cu privire la evoluția relațiilor dintre ramuri, în funcție de efectele factorilor modificatori ai coeficienților, prezentați succint mai sus. Fără îndoială că aceste metode sînt cele mai directe și dau rezultatele cele mai apropiate de modificările avute în vedere în perioada respectivă de plan. Experiența a arătat însă că sînt greu de aplicat, pentru că presupun antrenarea în acest scop a unui număr mare de specialiști din institutele de proiectare și cercetare, din ministere și din organele de sinteză centrale, care să fie angajați în lucrări permanente de ținere la zi a informației tehnice-economice necesare și de proiectare periodică a evoluției coeficienților tehnologici. Metode de acest gen au fost folosite totuși pe scară destul de largă. Se poate menționa în acest sens, cu deosebire, experiența din U.R.S.S., unde s-au realizat mai multe variante de balanțe de plan pentru anii 1966—1970, pe baza unei astfel de proiectări tehnice-economice.

Lucrările de actualizare a matricei tehnologice se bazează — după această metodă — pe reexaminarea și proiectarea celor mai importanți coeficienți tehnici care caracterizează principalele legături dintre ramuri.

Din analiza matricei tehnologice a economiei românești pe anul 1970 rezultă că din totalul legăturilor dintre ramuri reflectate în coeficienții tehnici — în număr de 4 794 — aproximativ 12% (586 coeficienți) reprezintă fluxurile de bază dintre ramuri, acestea acoperind 84,4% din totalul cheltuielilor materiale. Pe lîngă acești coeficienți de bază trebuie actualizați însă și coeficienți cu valori mai mici, care pot deveni importanți prin schimbările structurale ce se prevăd în dezvoltarea economică și socială a țării.

În afara acestor metode, s-au utilizat în alte țări unele proceduri formale de actualizare a matricei coeficienților tehnici, bazate pe metode de calcul abordabile în termeni statistici-matematici, cum sînt : procedura **RAS** (elaborată de prof. R. Stone — Cambridge), metoda de actualizare prin programare liniară ș.a.

b) pentru proiectarea **volumului și structurii consumului final** se pornește, de regulă, de la un model macroeconomic global folosit pentru stabilirea unor variante care să determine ritmul creșterii economice în perioada dată. Elaborarea acestui model presupune, pe de o parte, efectuarea unei analize aprofundate a dezvoltării economiei pe o perioadă mai lungă de timp (15—20 ani), iar pe de altă parte, studierea principalilor factori care vor influența în viitor dezvoltarea economică a țării.

Factorii de bază care sînt luați în considerare privesc, după cum se știe : potențialul uman atras în procesul de producție (populație aptă de muncă ; structura pe vîrste și profesională a acesteia; nivelul de calificare etc.); volumul și cantitatea fondurilor fixe productive (nivelul, lor tehnic, structura pe ramuri ș.a.); bogățiile naturale (minereuri, resurse energetice, suprafața agricolă și arabilă, păduri etc.) și intensitatea atragerii lor în circuitul economic ; progresul tehnico-științific și influența sa asupra economiei naționale.

Ținînd seama de acești factori, se determină — în mai multe variante — ritmul de creștere și volumul venitului național din perioada de plan și, pe această bază, volumul consumului final. Se proiectează apoi structura consumului final pe elemente (fond de consum, fond național de dezvoltare, export), care prezintă o importanță deosebită, deoarece raportul dintre diferite elemente componente ale consumului final influențează proporțiile și ritmurile reproducției și gradul de solicitare a diferitelor ramuri. În stabilirea structurii consumului final, un element hotăritor îl reprezintă stabilirea proporției dintre fondul de consum și fondul național de dezvoltare, deoarece diversele variante ale corelației dintre cele două fonduri influențează în mod diferit structura pe ramuri a producției. În structura materială a fondului de consum predomină producția industriei alimentare, ușoare și a altor bunuri de consum, iar în structura fondului de dezvoltare, locul principal îl ocupă producția industriei constructoare de mașini și a construcțiilor.

Structura consumului final este deosebit de importantă în lucrările de planificare, deoarece elementele componente ale acestuia au un efect diferit asupra

producției din fiecare ramură a economiei naționale. Dimensiunea relațiilor de dependență a ramurilor producătoare de consumul final este exprimată de funcțiile ramurilor pe diferite trepte ale diviziunii muncii.

Partea din producția unei ramuri, care se repartizează pentru consumul intermediar servește, în ultima analiză, prin rețeaua de interdependențe din sistemul productiv, pentru producerea anumitor mărfuri destinate consumatorilor finali. Materiile prime și materialele se încorporează în produse care se livrează fie direct pentru consumul final, fie pentru consumul intermediar în vederea altor prelucrări, pentru a ajunge — după un număr de faze, în final — în consumul populației, în fondul de dezvoltare sau la export. În felul acesta, fiecare ramură care produce materii prime și materiale destinate consumului intermediar contribuie indirect, într-o anumită măsură, la realizarea producției finale de mărfuri din diferitele ramuri. Această relație, privită invers, arată că consumul final de produse dintr-o anumită ramură se repercutează — cu efect multiplicativ și cu o anumită intensitate, prin lanțul de interdependențe din sistemul productiv al economiei — asupra nivelului de producție al tuturor ramurilor, și nu numai asupra producției ramurii din care provine bunul respectiv.

Stabilirea contribuției indirecte a ramurilor la formarea fondului de mărfuri destinate unei anumite categorii de consum final are o importanță deosebită, deoarece prin aceasta se stabilește legătura cantitativă dintre variația volumului și a structurii mărfurilor destinate consumului populației, investițiilor, exportului și nivelul de producție din fiecare ramură. În felul acesta, se poate înțelege mai bine locul fiecărei ramuri în procesul reproducției și sensibilitatea ei la modificările care apar în evoluția cererii finale de mărfuri și servicii.

Întrucît scopul unor măsuri de politică economică, ca și al prevederilor din plan constă în introducerea anumitor schimbări în nivelul și structura pe ramuri și destinații a consumului final, prin mecanismul de calcul al balanței — aplicat acestui tip de legături din economia națională — devine posibilă analiza efectelor multiplicative complexe ale acestor schimbări atît asupra producției din unele ramuri, cît și asupra indicatorilor valorici ai structurii economice, care depind funcțional de producție. În felul acesta, se pot aprecia efectele imediate și mai îndepărtate ale măsurilor de politică economică, se pot elabora — relativ rapid — mai multe variante de plan pornind de la ipoteze diferite ale nivelului și structurii consumului final, cu toate implicațiile lor.

MODUL DE UTILIZARE a balanței legăturilor dintre ramuri în procesul de elaborare a planului economic diferă în funcție de faza lucrărilor la care se referă, din acest punct de vedere deosebindu-se următoarele două faze:

— **Faza inițială de elaborare a planului** — a stabilirii orientărilor fundamentale — în care se elaborează mai multe variante globale privind dezvoltarea economiei, în vederea stabilirii schiței preliminare de plan;

— **Faza de precizare, detaliere și definitivare a lucrărilor de fundamentare a planului.**

În fiecare din etapele menționate se utilizează metode specifice și tehnici diferite, urmărindu-se ca prin utilizarea modelului economico-matematic al balanței legăturilor dintre ramuri să se ajungă la fundamentarea cît mai judicioasă a planului de dezvoltare economico-socială a țării.

BALANȚA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI
— Schema simplificată —

Ramuri consumatoare / Ramuri producătoare		Consum intermediar									Consum final						
		Ramuri industriale 1—59 ; 71 ; 73.	Ramuri de construcții 60—63	Ramuri agricole 64—66	Silvicultura 67	Transporturi 68	Telecomunicații 69	Circulația mărfurilor 70	Alte ramuri ale prod. materiale 72 ; 74.	TOTAL	Fond național de dezvoltare: Investiții	Fond național de dezvoltare: Variația stocurilor	Fond național de dezvoltare: Total	Fond de consum	Export	Pierderi	TOTAL UTILIZĂRI
A		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Ramuri industriale 1—59 ; 71 ; 73	1																
Ramuri de construcții 60—63.	2													II			
Ramuri agricole 64—66.	3																
Silvicultură 67	4																
Transporturi 68	5				I												
Telecomunicații 69	6																
Circulația mărfurilor 70	7																
Alte ramuri ale producției materiale 72 ; 74.	8																
TOTAL	9																
Amortizarea	10																
Total cheltuieli materiale	11																
Venituri primare ale lucrătorilor din care :																	
— salarii	13																
Venituri primare ale statului și cooperației	14				III												
din care : — beneficii	15																
— impozit pe circulația mărfurilor	16																
Venitul național	17																
Produsul social brut	18																
Import	19																
TOTAL RESURSE	20																

În prima fază a lucrărilor de plan, pentru fundamentarea schiței preliminare de plan, sînt elaborate mai multe variante posibile de creștere a produsului social total și pe principalele ramuri ale producției materiale, de creștere a venitului național și de repartizare a acestuia pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum, astfel încît să se asigure concomitent un ritm susținut de creștere a producției și de ridicare sistematică a nivelului de trai.

Parametrii luați în considerare în accest stadiu pot fi în număr mai mare sau mai mic, dar totdeauna privesc echilibrul — în ipotezele alese — dintre resurse și utilizarea acestora, dintre mișcarea produsului și a venitului. Valoarea unui asemenea prim cadru echilibrat constă în faptul că oferă elemente de orientare cu privire la creșterea producției în principalele ramuri, la volumul de investiții posibil, la resursele ce pot fi destinate consumului populației. Experiența altor țări a arătat că în această fază a lucrărilor, nu este necesară o balanță a legăturilor dintre ramuri de dimensiuni mari, ci una mai agregată, numărul de ramuri la calculele inițiale situîndu-se între 5 și 15.

Balanța agregată, utilizată în această fază de elaborare a planului este denumită **balanța sintetică** a legăturilor dintre ramuri. Această balanță corespunde în cea mai mare măsură sarcinilor analizei și planificării indicatorilor sintetici ai reproducției, în corelare cu cei de ramură (în agregarea respectivă), îndeplinind următoarele funcții principale: permite corelarea indicatorilor balanței legăturilor dintre ramuri cu indicatorii sistemului de balanțe ale economiei naționale; permite elaborarea într-un termen scurt, a unui număr mare de variante coerente pentru schița preliminară.

Unul din momentele principale ale acestei faze rezidă în elaborarea variantelor și trierea acestora în funcție de o serie de criterii, între care poate fi menționată, de exemplu, condiționarea nivelului producției — reclamat de un anumit volum și structură a consumului final — de utilizarea capacităților de producție și a forței de muncă. În procesul de triere se obțin variante acceptabile și neacceptabile. Din cadrul primelor, se alege schița de pornire pentru elaborarea lucrărilor ulterioare ale planului.

În cea de-a doua fază a lucrărilor de fundamentare a planului, balanța utilizată este mai detaliată, avînd un număr mai mare de ramuri, corespunzător clasificării ramurilor utilizate în mod curent în planificare. În această fază, în care de regulă nu se mai elaborează un număr mare de variante, balanța este utilizată, în principal, pentru verificarea concordanței dintre indicatorii de plan, pentru asigurarea echilibrului material al planului pe ansamblul economiei și pe fiecare ramură. De asemenea, balanța servește pentru determinarea influențelor propagate — directe și indirecte — ce rezultă pentru nivelul și structura producției, dintr-o eventuală modificare în procesul elaborării planului a unuia din elementele consumului final sau a altor indicatori ai planului.

conf. univ. **Paul ALEXIU**

*) Prima balanță a legăturilor dintre ramuri pentru economia românească împarte activitatea productivă în 74 de ramuri, din care 61 ramuri industriale.

CICLUL ECONOMIC CAPITALIST

— „Model perimat" sau un „hazard inevitabil"? —

UNA DIN PROBLEMELE de bază ale teoriei marxiste cu privire la reproducția capitalistă, problemă altădată amplu dezbătută în literatura de specialitate, o constituie ciclul economic, succesiunea fazelor de înviorare și avînt cu cele de criză și depresiune. Ca formă caracteristică de mișcare și dezvoltare a economiei capitaliste, ciclul s-a impus mai ales odată cu trecerea acesteia pe bazele producției mașiniste, desfășurarea normală a reproducției fiind întreruptă, începînd cu anul 1825 în Anglia la intervale mai mari sau mai mici de timp de crize economice care, așa cum sublinia K. Marx „...reprezintă întotdeauna numai rezolvarea temporară, violentă a contradicțiilor existente, erupții violente care restabilesc pentru moment echilibrul zdruncinat" [1]). Așa au urmat crizele din anii 1836, 1847—1848; 1857, 1866, 1873, 1882, 1900, 1907, 1920—1921; 1929—1933 etc.

Acest mers ciclic al reproducției capitaliste își găsește cauzalitatea în legile proprii orînduirii capitaliste, în contradicția economică fundamentală a capitalismului, — dintre caracterul social al producției și forma privat-capitalistă a însușirii produselor muncii, — precum și în formele concrete de manifestare a acesteia în fiecare etapă a economiei capitaliste. El a fost amplu și strălucit analizat și caracterizat de clasicii marxism-leninismului, pornind de la formele de manifestare în timpul vieții acestora. Una dintre caracterizările cu valabilitate generală rămîne cea dată de Fr. Engels, care în „Anti-Dühring", arăta că în timpul crizelor economice de supraproducție „...modul de producție se răzvrătește împotriva modului de schimb, forțele de producție se răzvrătesc împotriva modului de producție pe care l-au depășit" [2]).

Istoria capitalismului a fost, ca, de altfel, orice istorie, destul de sinuoasă, fazele de înviorare și avînt economic alternînd cu cele de criză și depresiune la intervale diferite de timp, iar scăderile producției luînd fie proporții catastrofale, aceasta fiind aruncată la nivelul atins deja cu zeci de ani în urmă, fie forme mai puțin pronunțate sau simple „pierderi de viteză". Totodată au intervenit și o serie de modificări importante în mecanismul de desfășurare a ciclului, care au servit economiei politice burgheze drept premisă pentru a contesta valabilitatea teoriei marxiste cu privire la criză, pretinzîndu-se că în prezent crizele ar fi total depășite, sau că am putea vorbi numai de „cicluri de creștere" (ca și cum în secolul trecut, cînd s-au manifestat cu pregnanță crizele, ele nu ar fi avut loc pe fondul dezvoltării (creșterii) economiei capitaliste pe o linie ascendentă).

Pentru a caracteriza situația economică și desfășurarea reproducției se folosesc diferiți indicatori, printre care dinamica producției, nivelul salariilor, proporțiile șomajului, nivelul prețurilor mărfurilor, situația în domeniul creditului și pe piața hîrtiilor de valoare (a bursei), situația comerțului interior și exterior. Evoluția acestor indicatori indică starea generală a economiei capitaliste într-o perioadă dată, sau conjunctura economică.

În esență, conjunctura economică și evoluția sa sînt determinate de mersul ciclului capitalist, de succesiunea fazelor ciclului. Astfel, în perioadele de avînt (sau de boom, cum este denumit avîntul în literatura occidentală) are loc o creștere sensibilă a producției și reducerea proporțiilor șomajului, ridicarea cursului acțiunilor etc., în timp ce în perioadele de criză evoluția acestor indicatori este inversă. Aceasta nu înseamnă că între fazele ciclului și mersul conjuncturii există o suprapunere totală și că deci am putea identifica orice unduire sau oscilație a conjuncturii cu una din fazele ciclului. Este cunoscut că evoluția conjuncturii este extrem de diversă și influențată, pe lîngă factorii de esență și de durată a economiei capitaliste, și de factorii cu caracter local și temporar. În literatura economică se utilizează alături de termenul de criză cu un conținut precis determinat în economia politică marxistă, și termenul de recesiune economică, care, în economia politică nemarxistă poate desemna tot așa de bine o scădere relativ pronunțată a producției ca și o simplă oscilație a conjuncturii economice sau, cum se denumește uneori, o criză cu un caracter mai puțin pronunțat. Este demnă de reținut originea și semnificația dată în occident termenului de recesiune — larg utilizat în literatura occidentală — care așa cum menționează F. Baudhuin, profesor la Universitatea din Louvain, a apărut în S.U.A. după marea depresiune ce a urmat crizei din 1929—33 „pentru a evita trezirea prea netă a amintirii marii catastrofe economice și sociale" [3]).

Ținînd seama de formele pe care le îmbracă mișcarea producției, de sfera de cuprindere, de durata lor, crizele economice sînt de mai multe feluri:

1. **Crize ciclice** — care cuprind întregul proces al reproducției capitaliste, într-o țară sau mai multe; 2) **crize intermediare**, care apar între crizele ciclice și nu constituie un element obligatoriu al ciclului. Are loc acumularea unor stocuri de mărfuri în canalele circulației dar restrîngerea producției nu ia proporții mari; 3) **crize parțiale** sau **crize de structură**, care cuprind într-o țară dată numai anumite ramuri sau sfere ale reproducției. Una din cauzele crizelor parțiale o constituie dezvoltarea inegală a diferitelor ramuri de producție care face ca încetinirea ritmului de creștere în unele ramuri să fie însoțită de acumularea unor stocuri de mărfuri în ramurile care furnizează mijloace de producție. Asemenea fenomene sînt cunoscute mai frecvent în ultimele decenii, cînd revoluția tehnico-științifică determină schimbări profunde în structura producției sociale (de unde și denumirea crizelor de structură), scăzînd importanța unor ramuri industriale care ocupau un loc important în economie; este cazul, în primul rînd, al industriei carbonifere și al unor subramuri ale industriei textile din țările capitaliste dezvoltate; 4) **crizele agrare**: se manifestă în formarea unor mari stocuri de produse agricole, scăderea prețurilor, creșterea șomajului în rîndurile muncitorilor salariați agricoli, accentuarea procesului de ruinare a micilor producători de mărfuri etc. Crizele agrare pot fie să coincidă în timp și să se împletească cu crizele industriale, fie să aibă un caracter de sine

metodologie

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA PLANIFICĂRII MIJLOACELOR CIRCULANTE ÎN INDUSTRIE

- Baze de calcul diferite
- Factori de influențare a vitezei de rotație
- Norme medii în zile pe elemente de mijloace circulante

ÎN ULTIMII ANI au fost aduse o serie de îmbunătățiri pe linia planificării, finanțării și creditării mijloacelor circulante, urmărind, în principal, creșterea eficienței utilizării lor de către unitățile economice. Pornind de la măsurile adoptate pînă în prezent pe linia perfecționării întregului proces de planificare și utilizare a mijloacelor circulante în industrie, dorim să reliefăm unele probleme, care, după părerea noastră, ar trebui luate în considerare atunci cînd se pune în discuție posibilitatea perfecționării în continuare a planificării financiare din întreprinderi.

PRIMA PROBLEMĂ este legată de **planificarea mijloacelor circulante prin metoda sintetică sau globală.** Introducerea acestei metode în planificarea mijloacelor circulante reprezintă o cale importantă de simplificare a activității de planificare financiară din întreprinderi. Adoptarea ei are în vedere faptul că la întreprinderile în funcțiune la care nu apar modificări esențiale de la un an la altul în procesul de aprovizionare, producție și desfacere, determinarea normativului de mijloace circulante se poate realiza în funcție de doi factori : volumul planificat al producției marfă fabricate evaluat la preț de cost complet și viteza de rotație a mijloacelor circulante, planificată în anul de bază, corectată cu influența unor modificări care apar în anul de plan. Problema care se ridică este : viteza de rotație din anul de bază să se ia la nivelul său planificat sau la nivelul efectiv ? Părerile pe această linie sînt împărțite. După părerea noastră, **mai rațional este să se folosească în procesul planificării financiare viteza de rotație a mijloacelor circulante planificată în anul de bază care să fie readusă în condițiile anului de plan.**

Această soluție se justifică prin faptul că **baza de calcul a vitezei de rotație planificate este diferită de baza de calcul a vitezei de rotație realizate :** pentru viteza de rotație planificată baza de calcul este **media anuală a normativelor** mijloacelor circulante din anul de bază, iar pentru cea efectivă este **media soldurilor efective** de mijloace circulante din anul de bază. Între cele două mărimi pot să apară diferențe, în sensul abaterii soldurilor efective de mijloace circulante de la normative.

De asemenea, **luînd în calculul volumului de mijloace circulante pentru anul de plan viteza de rotație planificată din anul de bază se asigură și o comparabilitate între normativul perioadei de plan** (rezultat din calcul) **și normativul perioadei de bază** (care stă la baza stabilirii vitezei de rotație). Viteza de rotație planificată în anul de bază nu se transpune mecanic în condițiile anului de plan, ci este supusă unei analize complexe, în scopul determinării factorilor care vor acționa în anul de plan și vor duce la modificări în mărimea acestei viteze.

NORMELE metodologice de planificare a mijloacelor circulante prin metoda sintetică stabilesc trei grupe mari de factori care influențează viteza de rotație planificată din anul de bază și anume : modificarea normelor de stoc în zile la elementele materii și materiale, semifabricate și produse finite; modificarea (îmbunătățirea) duratelor ciclurilor de fabricație ; modificarea (accelerarea) vitezei de rotație ca urmare a faptului că nu toate elementele normativului de mijloace circulante cresc în același raport cu creșterea volumului producției, ci într-un ritm mai lent. Influența primelor două grupe de factori se poate determina în mod precis pe baza formulelor de calcul, iar influența factorilor din grupa a treia se poate doar aprecia.

În literatura de specialitate s-au emis și alte păreri, în sensul că pe lîngă cele trei categorii de influențe să se mai țină seama și de înlocuirile unor materiale cu altele, de înlocuirea unor produse cu altele (înlocuiri care duc la modificarea mărimii stocurilor), precum și de stocurile fără mișcare și de prisos (care să se elimine din soldurile medii de mijloace circulante care stau la baza determinării vitezei de rotație). După părerea noastră, **dacă în procesul planificării mijloacelor circulante după metoda sintetică se folosește viteza de rotație planificată din anul de bază, nu mai sînt necesare alte influențări în afara celor trei categorii,** deoarece, dacă este vorba de înlocuiri de materiale sau de înlocuiri de produse în anul de plan față de anul de bază, acestea sînt deja reflectate în baza de calcul a normativului, iar dacă asemenea înlocuiri duc la modificări în volumul stocurilor de materiale sau al soldurilor de producție neterminată asemenea modificări sînt și ele reflectate în modificarea normelor de stoc în zile sau în modificarea duratei ciclului de fabricație. Stocurile fără mișcare și de prisos nici nu au fost cuprinse în normativul planificat al anului de bază și deci nici în viteza de rotație, așa că eliminarea lor n-are sens.

Normativul din anul de plan apare calculat ca un normativ mediu anual, deoarece, atît volumul planificat al producției marfă fabricate la preț de cost complet, cît și viteza de rotație corectată se referă la întregul an. Pentru calcularea influenței modificării factorilor asupra vitezei de rotație trebuie determinată greutatea specifică în normativul total de mijloace circulante din anul de bază, a normativului la materialul, semifabricatul, produsul finit sau la producția neterminată a produsului la care apar modificări în anul de plan. Pentru aceasta, prin calcule analitice, trebuie determinat în prealabil normativul la acele materiale și produse la care apar modificări în normele de stoc și în duratele ciclurilor de fabricație.

PLANIFICAREA mijloacelor circulante pe trimestre și elemente, după metoda globală, reclamă o serie de calcule succesive și destul de complexe. După părerea noastră, **planificarea mijloacelor circulante se poate simplifica dacă s-ar trece la stabilirea în anul de bază a vitezei de rotație planificată pe elemente ale mijloacelor circulante, ca o normă medie anuală în zile, care să fie corectată cu diferitele influențe și care să servească apoi la calcularea normativului în anul de plan direct pe elemente și pe trimestre,** pe baza următoarei relații :

$$\text{N. tr. pl.} = \frac{\text{B. c. tr. pl.} \times N_z\text{.m.a.(k)}}{90}$$

în care :

N. tr. pl. = normativul elementului respectiv din trimestrul de plan ;

B. c. tr. pl. = baza de calcul a normativului elementului respectiv în trimestrul de plan, care poate fi : necesarul trimestrial pentru îndeplinirea planului în cazul materiilor și materialelor : producția marfă fabricată trimestrial, la preț de cost de uzină, în cazul producției neterminate ; producția marfă fabricată trimestrial, la prețul de cost complet, în cazul produselor finite, semifabricatelor și depunerii documentelor de decontare la bancă ;

N_z.m.a.(k) = norma medie anuală în zile planificată în anul de bază pentru elementul respectiv și corectată cu influențele modificării factorilor în anul de plan.

La rîndul lor, normele medii anuale în zile (N_z.m.a.(k) ce se vor folosi în anul de plan se stabilesc în funcție de două elemente :

— normele medii anuale în zile planificate în anul de bază (N.m.a.b.), calculate astfel :

$$\text{N.m.a.b} = \frac{\text{N (e)} \times 360}{\text{B.c.n.b.}}$$

în care :

N (e) — normativul elementului respectiv din anul de bază ;

B.c.n.b. = baza de calcul a normativului elementului respectiv din anul de bază, care poate fi : necesarul anual pentru îndeplinirea planului ; producția marfă fabricată (anuală) la preț de cost de uzină sau la preț de cost complet.

— influențele modificărilor care au loc în anul de plan în normele de stoc în zile sau în duratele ciclului de fabricație față de anul de bază, influențe ce se referă la fiecare element al mijloacelor circulante.

Folosirea normei medii anuale în zile pentru fiecare element al mijloacelor circulante ar fi ușurată și de faptul că, odată cu acțiunea de recalculare a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante, se stabilește o astfel de normă medie anuală în zile la materii și materiale, producție neterminată, produse finite, semifabricate și depunerea documentelor de decontare la bancă, deci, pentru cele mai importante elemente ale mijloacelor circulante. În anii următori, plecînd de la normele medii anuale în zile stabilite cu ocazia recalculării normativelor, se pot determina ușor modificările care au loc în aceste norme medii anuale. Întrucît în normele medii anuale în zilele din anul de bază sînt cuprinse toate modificările acumulate de-a lungul anilor, ele vor reflecta deci, situația reală privind aprovizionarea, producția și desfacerea.

Pentru celelalte elemente ale mijloacelor circulante (piese de schimb, obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipament și materiale de protecție, cheltuieli privind perioadele viitoare), normativul în anul de plan s-ar putea stabili în funcție de normativul acestor elemente din anul de bază, admițîndu-se o anumită creștere care să fie mai lentă decît creșterea volumului producției în anul de plan față de anul de bază.

Viteza de rotație a mijloacelor circulante în anul de plan ar urma să se calculeze numai după calcularea normativelor după procedeul expus și apoi să se compare cu viteza de rotație planificată din anul de bază. Compararea generează însă și o analiză a căilor de accelerare a acesteia.

lector univ. Theodor ROȘCA
Facultatea de studii economice
— Cluj —

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Teoria valorii în optică matematică

A. BRÓDY este, alături de I. Kornai, unul dintre cei mai reprezentativi economiști maghiari contemporani, despre care Leif Johansen spunea că „au deosebit de mult de oferit unui public internațional" [1]) El și-a propus, reformulînd matematic teoria marxistă a valorii, [2]) să determine locul concepției economice marxiste în gîndirea economică contemporană. Cu totul nejustificat s-a răspîndit opinia că între analiza economică marxistă și cea contemporană ar exista o prăpastie de netrecut. Limbajul matematic — a observat Bródy — permite însă spre deosebire de limbajul natural, înlăturarea falselor incompatibilități și sesizarea laturilor comune.

Ceea ce Marx a descoperit și **a pus la baza întregii sale viziuni** — arată economistul maghiar — a fost faptul că **teoria valorii** și **teoria reproducției** sînt reflectări **duale** ale unui proces unic de metabolism social în cadrul căruia sînt alocate rațional resursele. Interpretate matematic cele două teorii capătă aspectul a două sisteme de ecuații, simetrice și interdependente, legate între ele prin aceiași coeficienți care descriu structura economiei. Se descoperă astfel un univers care are o conformație logică surprinzător de asemănătoare cu acela descris, în primul rînd, de von Neumann și Leontief. Se spune adesea că după apariția programării liniare — care a relevat ideea de dualitate — gîndirea economică nu a mai putut rămîne aceeași. Dar iată că Bródy ne arată că Marx, datorită concepției sale dialectice, a ajuns cu mult timp înainte la principii similare.

Ideea lui Bródy este, desigur, deosebit de incitantă pentru istoriograf, dar importanța sa nu se oprește aici. Formularea permite autorului ei să precizeze locul metodelor economice moderne în definirea și instrumentarea unei politici economice de inspirație marxistă.

Înainte de a trece în revistă unele detalii, merită să remarcăm că opiniile lui Bródy au stîrnit — după cum era de altfel de așteptat — luări de poziție critice. Leif Johansen, de pildă, consideră că modul în care Marx a pus problema dualității diferă de acela modern care se orientează spre optimizare. La rîndul său I. Kornai [3]) are impresia că analogia stabilită între abordarea marxistă și cea modernă bazată pe dualitate, este pur formală. Admițînd deci posibilitatea existenței firești a mai multor puncte de vedere, să vedem care sînt momentele principale ale demonstrației lui Bródy.

Un loc central în demersul întreprins de el îl reprezintă transcrierea în formă matriceală a modelelor reproducției simple și lărgite ale lui Marx. În acest fel apare posibilitatea stabilirii unor analogii (de fond, consideră Bródy) cu modelele Leontief, respectiv, static și dinamic. Analogiile au la bază importanta trăsătură comună că valorile (prețurile) sînt legate de o structură dată a valorilor de întrebuințare a (producției). După cum se știe, situația aceasta poate fi descrisă — în ambele cazuri — cu ajutorul unor coeficienți de input. Faptul nu trebuie să ne surprindă prea mult căci, după cum au demonstrat unii autori, modelele input-output conțin implicit o teorie a valorii-muncă foarte apropiată de cea marxistă. Bródy deduce din modelul reproducției simple al lui Marx, dat în formă matriceală, că condiția de echilibru este ca matricea structurală A să fie nedecompozabilă — idee valabilă și pentru modelul Leontief închis. Similitudinile sînt, în continuare, observate, pe linia unor proprietăți matematice comune și pentru modelul reproducției lărgite.

În fine, corolarul acestei demonstrații este concluzia, foarte importantă pentru practica planificării, că, în concepția marxistă, este implicit ceea ce în concepția lui Leontief este exprimat explicit și anume că vectorul prețurilor este un vector caracteristic al matricei structurale. Mai pe limba noastră, aceasta înseamnă că, o dată ce am planificat structura producției, am determinat — volens nolens — existența unui sistem de „prețuri umbră", adică de prețuri ale alocării raționale.

Care trebuie să fie aceste prețuri? — se ridică întrebarea. Se știe că balanța legăturilor dintre ramuri oferă elementele necesare definirii matematice a prețurilor, mai precis a tipurilor de preț. Acestea din urmă sînt deosebit de variate; cu toate acestea ele pot fi integrate în două principale categorii: prețuri valoare (unde plusprodusul se repartizează proporțional cu munca necesară) și prețuri de producție (unde plusprodusul se repartizează proporțional cu fondurile investite). Marx a arătat că în condițiile reproducției simple, sînt caracteristice prețurile valoare, în timp ce în condițiile reproducției lărgite sînt caracteristice prețurile de producție.

A. Bródy care, după cum am spus, reformulează matematic schemele marxiste ale reproducției, arată că, din punct de vedere matematic, aceasta înseamnă că vectorul prețurilor valoare este un vector caracteristic al modelului static, iar vectorul prețurilor de producție este un vector caracteristic al modelului dinamic. Din nou o concluzie analoagă cu aceea desprinsă din modelele Leontief, concluzie care, în același timp, îl determină pe autor să considere prețurile de producție drept proprii și economiei socialiste.

A. Bródy arată că se pot stabili de asemenea numeroase puncte comune între descrierea marxistă a reproducției lărgite și modelul creșterii echilibrate al lui von Neumann, care stă la baza teoriei creșterii optimale. În ambele viziuni se arată, dualitatea joacă un rol de prim plan și este subliniată importanța reproducției mijloacelor de producție. După părerea economistului maghiar, modelul lui von Neumann este un adevărat punct de întîlnire între economiștii educați în spiritul teoriei valorii-muncă și cei educați în spiritul **analizei** marginale, căci el se pretează la fel de bine la ambele interpretări. Este stabilită astfel o relație între concepția marxistă și metodele moderne de optimizare.

Spuneam că opiniile lui Bródy sînt importante pentru practica planificării. Din păcate — spune el în acest sens — se uită adesea că, ori de cîte ori se stabilește un plan, în mod automat se schițează de fapt și o soluție duală, privind prețurile care trebuie neapărat cunoscută. Modificarea, de pildă, a unei variante atrage după sine și modificarea sistemului de prețuri corespunzător. Ignorarea acestui fapt, se notează, este de natură să conducă la disproporții. Pe de altă parte, însă, se pune problema modalităților de calcul pentru „prețurile umbră" corespunzătoare. În cartea sa, A. Bródy oferă numeroase algoritme și exemple numerice și susține aplicabilitatea lor în practică. Nu de aceeași părere este I. Kornai care vede aici doar exerciții teoretice — ce ignoră aspectele comportamentale — prea puțin utile. Sigur că discuția — desfășurată sub semnul marxismului și originalității — se va dovedi fructuoasă.

Andrei A. POPPER

1) Vezi Journal of Economic Literature, septembrie 1972, p. 810.

2) A. Bródy, Proportions, Planning and Prices. Akadémiai Kiadò-North Holland, 1970.

3) Vezi Acta Oeconomica, tomul 4, fasc. 4, 1969.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

PRESA ROMÂNĂ PAȘOPTISTĂ – CRONICĂ FIDELĂ A REVOLUȚIEI

IN PRIMĂVARA anului 1848 — denumită și „primăvara popoarelor" — declanșarea mărețului val revoluționar, înălțînd stindardul luptei pentru transformări sociale, progres, libertate și unitate națională, avea să cuprindă în iureșul său aproape intreaga Europă, inclusiv țările române. Pentru poporul român, revoluția din 1848 — generată de crudele realități și necesități obiective — constituie un eveniment crucial care stă la temelia formării statului național, a abolirii orînduirii feudale și a înfăptuirii tuturor schimbărilor structurale pe care le va trăi România în epoca modernă.

REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ, această glorioasă pagină de epopee a istoriei românești își găsește o reflectare fidelă în presa timpului. Dacă rigorile cenzurii oficiale n-au îngăduit presei să contribuie eficient la pregătirea ideologică a revoluției, în schimb, o dată cu izbucnirea mișcărilor insurecționale — creîndu-se condiții prielnice exprimării libere a ideilor — atît vechile publicații cît mai ales ziarele noi vor consemna, cu scrupulozitate, desfășurarea evenimentelor și vor sprijini totodată, cu ardoare, programele revoluționare.

Răspunzînd cerințelor vremii, presa română de la 1848 a fost un mijloc ideal de exprimare a ideilor înaintate și de difuzare în toate colțurile țării — și chiar în afara hotarelor — a sarcinilor revoluției și a legitimității acesteia. Cele mai nobile idealuri naționale și cele mai avansate țeluri sociale i-au însuflețit pe ziariștii revoluționari. Astfel, ei au militat pentru desființarea servituților feudale și emanciparea țărănimii dependente, pentru libertăți democratice, pentru scuturarea stăpînirii străine și înfăptuirea unității și independenței naționale. Aceste țeluri fundamentale fiind înscrise pe steagurile revoluției din cele trei țări române — uneori în mod categoric, iar alteori mai nuanțat, în funcție de condițiile obiective interne și externe —, ziariștii pașoptiști aveau să joace un mare rol atît în difuzarea acestor idealuri, cît și în mobilizarea maselor populare la lupta pentru aplicarea integrală a programelor, implicit la apărarea cuceririlor revoluției.

Concretizînd lucurile, trebuie să arătăm că presa românească pînă la 1848 îmbrăca mai mult aspecte culturale și economice, o dată cu declanșarea revoluției ea dobîndind un puternic caracter politic, care servesc noilor scopuri și cerințe naționale. În primăvara anului 1848 erau de altfel, puține ziare românești, fapt ce a determinat apariția unor periodice odată cu declanșarea revoluției mai ales în Muntenia. Aici, cel mai vechi și cel mai dinamic ziar **Curierul românesc** — întemeiat și condus de I. Eliade Rădulescu, fusese suprimat de cenzură la jumătatea lunii aprilie pe motiv că ar fi prezentat, cu prea multă însuflețire, desfășurarea evenimentelor revoluționare din apusul și centrul Europei.

IN MOLDOVA, datorită faptului că mișcarea de la Iași a fost repede înăbușită, nu s-a putut crea o presă revoluționară și nici **Albina românească** a lui Gh. Asachi n-a sprijinit ideile inovatoare, continuînd să fie adepta domnitorului Mihail Sturdza. Din această cauză, revoluționarii moldoveni vor apela la presa din Transilvania și Țara Românească, iar mai tîrziu și la cea din Bucovina, pentru publicarea articolelor despre mișcarea de la Iași și despre acțiunile ulterioare.

La Brașov, vechile periodice : **Gazeta de Transilvania** și **Foaie pentru minte, inimă și literatură,** conduse de Gh. Barițiu au sprijinit revoluția pașoptistă din cele trei țări române, publicînd știri amănunțite și chiar documentele de bază ale acesteia. Așa se face că presa transilvăneană devine o cronică fidelă a desfășurării revoluției din Moldova, în condițiile din primăvara anului 1848 cînd nici la București nu se puteau publica astfel de informații documentate. **Organul luminării** de la Blaj, scos de Timotei Cipariu cu un an în urmă — care și-a modificat titlul, în mai 1848, devenind **Organul național** — a fost, de asemenea un apărător frecvent al cauzei revoluției românești și al intereselor majore ale națiunii.

În Țara Românească — „libertatea absolută a tiparului" fiind statuată de proclamația de la Islaz — îndată după victoria revoluției, au început să apară o serie de ziare de toate nuanțele. Astfel, la București au apărut : la 12 iunie **Pruncul român,** la 14 iunie **Reforma,** la 19 iunie **Poporul suveran,** la 8 iulie **Konstituționalul** (schimbîndu-și, în august, titlul în **România),** la 11 august **Amicul comercianților,** iar la 24 august, la Craiova a apărut **Naționalul.** Dintre acestea, cele mai avansate ziare — și care au căutat pînă în ultima clipă să popularizeze și să apere totodată cuceririle revoluționare prin antrenarea maselor la luptă — au fost : **Pruncul român,** condus de C. A. Rosetti, și **Poporul suveran,** redactat, în primele săptămîni, de D. Bolintineanu, iar apoi împreună cu N. Bălcescu, Cezar Bolliac și Gr. Alexandrescu. Aceste două ziare, uneori cu nuanțe puțin diferite, vor exprima, cu fermitate, ideea unității și independenței naționale, necesitatea ridicării culturale și politice a maselor, emanciparea și împroprietărirea sătenilor clăcași, antrenarea poporului la revoluție, înfăptuirea statului român modern.

> • **„Toată națiunea română să fie o singură Românie"**
>
> • **„Revoluțiile — manifestarea nevoilor de-a scăpa de robie"**

DEȘI, din motive de conjunctură internațională, revoluționarii munteni n-au putut include în proclamația de la Islaz problema unității naționale românești, îndată ce insurecția a ieșit victorioasă, presa bucureșteană a exprimat cu pregnanță acest deziderat. De pildă, ziarul **Pruncul român** a publicat în primul său număr (adică la 12 iunie) un articol manifest intitulat : **Către frații noștri din Moldova** în care li se spunea deschis : **„Uniți-vă cu noi, frați de dincolo de Milcov, peste undele lui vă întindem brațele, dorind cu înfocare a vă da sărutarea frăției și a libertății. Munteanul și moldoveanul sînt toți români, sînt frați, o singură nație... să ne dăm mîna ca niște frați și să ne ajutăm unii pe alții. Uniți vom fi tari ; uniți vom sta împotriva oricărui vrăjmaș al libertății noastre... Trăiască libertatea ! Trăiască România".**

Peste două săptămîni ziarul a publicat un nou articol, cu același titlu, în care moldovenii erau îndemnați să răstoarne tirania și despotismul întronat de domnitorul Mihai Sturdza, ca în felul acesta **„toată nația română să fie liberă... să alcătuiască un singur stat... o singură Românie".** Și în numerele următoare, ca de exemplu, în cel din 13 iulie, ziarul cere unirea Principatelor pentru a se înfăptui **„un singur stat, o singură Românie liberă, mare și puternică și cărei lucește un viitor plin de fericire".** Totodată în acest articol, după ce se documentează istoricește necesitatea și foloasele unității naționale, se subliniază că „România toată, această mare familie de frați, nu poate fi fericită, nu poate fi tare și puternică" decît alcătuind „un stat mare", fără teamă de străini și considerat „între celelalte state libere".

Ziarul **Poporul suveran** — care avea, ca motto, pe frontispiciu, cuvintele : „Libertate, egalitate, frăție" — scria de asemenea, de la primul număr al său (19 iunie), că **„va avea drept țintă... unirea provinciilor române și tot ce va putea duce România la fericire și la mărire".** În același număr, ziarul menționa că dacă Principatele ar fi ocupate de armatele unei puteri străine, „frații transilvăneni vor alerga să apere cauza naționalității române. „În august **Poporul suveran** va publica, tot pe linia apărării românilor, importantul articol al lui N. Bălcescu **Drepturile românilor către Înalta Poartă.**

Și ziarul **Konstituționalul** pleda deschis pentru unitatea națională a tuturor românilor. Astfel, la 8 iulie, el scria că **„toate țările locuite de români trebuie să se numească îndeobște România, și să formeze un stat, pentru că toate sînt patria românilor și pentru că toți patrioții români, locuitori pe dînsele, formează nația română, care cere să fie una și nedespărțită".**

La 11 august, apărînd ziarul **Amicul comercianților,** redactorul său, C. Andronic, ținea să sublinieze, chiar din primul număr, că negustorimea bucureșteană pătrunsă de „focul divin al libertății", a participat în mare număr la izbînzile revoluționare din 11, 19 și 29 iunie 1848. În continuare, ziarul, considerînd că negustorii au, de acum, drepturi „bine meritate", revendica participarea la alegerile de deputați pentru Adunarea Constituantă în care corpul negustoresc să aibă dacă nu „majoritatea" cel puțin un număr destul de mare de reprezentanți.

E de menționat că și **Pruncul român** a publicat mai multe articole în care, menționînd că pînă atunci „comerțul nostru era bolnav", creditul „era iluzoriu" băncile lipseau, drumurile de comunicație și fabricile de asemenea, iar „țara era silită să exporte numai productele crude", sublinia necesitatea descătușării industriei și comerțului și promovarea largă a schimburilor economice și a tuturor îndeletnicirilor specifice burgheziei, folositoare în general progresului societății românești ; dar ca economia să prospere se cerea mai întîi înlăturarea rînduielilor anacronice feudale și democratizarea statului român ; pentru aceasta ziarul căuta să antreneze pe comercianți în apărarea programului revoluționar.

Poporul suveran și **Pruncul român** — fiind redactate de fruntași ai revoluției din Țara Românească — erau la curent și consemnau în paginile lor toate acțiunile insurecționale luînd atitudinea fermă față de comploturile boierești ori față de tergiversările aplicării laturilor sociale ale programului. S-au publicat de asemenea în toată presa pașoptistă inclusiv în cea transilvăneană producții literare și mai ales poezii patriotice revoluționare semnate de I. Catina, Cezar Bolliac, C. D. Aricescu, V. Alecsandri, Andrei Mureșanu ș.a.

Cunoscutul agronom și economist I. Ionescu de la Brad a sprijinit cu înflăcărare revoluția, publicînd în **Pruncul român** și în **Poporul suveran** o serie de articole teoretice de legitimare a mișcărilor insurecționale. De exemplu el scria la 2 august că **„revoluțiile sînt manifestațiile nevoilor omenirii de a scăpa de robie... revoluțiile sunt durerile de naștere a libertății".** El conchidea că „revoluțiile se vor face totdeauna... pînă cînd nu se va stîrpi cauza lor... **pînă cînd nu se va pune armonie între felurite interese așa ca săteanul să nu se tînguiască de boier ca în România, muncitorul de capitalist ca în Franța".**

Ziarele din Transilvania avînd corespondenți la București publicau continuu știri nu numai referitoare la evenimentele revoluționare din comitatele ardelene, ci și din Țara Românească și Moldova, constituind bogate izvoare documentare și pentru acțiunile de peste Carpați.

Oricum, presa pașoptistă, privită în totalitatea ei, oferă o informație largă, o oglindă fidelă a revoluției din cele trei țări române. Ziariștii pașoptiști au fost oameni de mare prestigiu și de larg orizont, animați de dragoste fierbinte față de țara și poporul lor și de o simpatie largă față de luptă revoluționară a celorlalte popoare.

prof. dr. N. ADĂNILOAIE

VITRINA CU CĂRȚI

• Studiul muncii, vol. VIII, **Organizarea locului de muncă și elemente de ergonomie** (coordonatori dr. ing. C. Hidoș, ing. P. Isac), Ed. Tehnică, București, 1973, 221 pag., 10,50 lei. Etapele studiului de organizare, conceperea uneltelor, comenzilor și aparatelor, factorii de ambianță, organizarea timpului de odihnă, studiile de ergonomie în întreprindere.

• I. Stoian și alții, **Organizarea și tehnica comerțului exterior,** Ed. Științifică, 16 lei.

• G. Cremieux, **Guide pratique de la formation permanente** (Ghid practic al educației permanente), Paris, Ed. Privat, 1972, 129 pag. Inițiere accesibilă în metodele educației permanente.

• **20mal Europa. Panorama eines halben Kontinents** (De 20 de ori Europa. Panorama unei jumătăți de continent), Ed. R. Piper & Co., München, 1972, 541 pag. „Portretele" a 20 de țări vest-europene privite ca entități bine precizate din punct de vedere economic, social-politic și istoric.

• M. Oapllo, **Mierniki rozwoju regionow** (Indicatorii dezvoltării regiunilor), Varșovia, P.W.E., 1972, 284 pag. Problematica complexă a dezvoltării economice a regiunilor. Indicatorii de apreciere a nivelului lor de dezvoltare social-economică.

• J. Coveney, S. J. Moore, **Lexique des termes anglais-français de gestion** (Vocabular de gestiune anglo-francez). Paris — Londra, Ed. A. Colin — Longman, 1972, 160 pag. Termeni, alții decît cei incluși în dicționarele clasice, privind politica generală a întreprinderii, planificarea, utilizarea calculatoarelor, marketingul, cercetarea operațională.

• F. Baud, **Motivations et comportemeints individuels dans l'entreprise** (Motivații și comportamente individuale în întreprindere), Paris, Entreprise moderne d'edition, 1972, 128 pag. Analiza mecanismelor comportării pe baza unor exemple concrete. Comportarea omului în întreprindere privită ca rezultanta unui număr de motivații, unele individuale altele decurgînd din apartenența la un grup.

• Jerry E. Pollman, **Economics of Wage and Price Controls** (Economia controlului salariilor și prețurilor), Grid, Inc., 363 pag. Autorul, profesor la Buffalo și membru al Consiliului costului vieții de la Washington este conștient de limitele acestei măsuri la care totuși este de părere că nu se va renunța în viitor.

• V. I. Ribin, **Razvitie upravleniia i hozrasciot** (Dezvoltarea conducerii și gestiunea chibzuită), Ed. Ekonomika, Moscova, 1972, 144 pag. Autorul examinează sistemele de conducere a producției și fundamentează necesitatea folosirii în practică a subsistemului economic operativ al conducerii planificate a producției bazate pe gestiunea economică.

• M. Kabaj, **Elementy pelnego i racyonalnego zatrudnenia w gospodarce socyalistycznej** (Elementele ocupării raționale și complete a forței de muncă în economia socialistă), Varșovia, Ed. KIW, 1972, 360 pag. Lucrare consacrată problemelor teoretice și metodologice privind utilizarea completă a forței de muncă și analizelor de modele ale creșterii utilizării ei în economia socialistă.

• Jacques Chamier, **Systèmes informatiques de documentation** (Sisteme informatice de documentare), Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972, 116 pag. În condițiile existenței unei mase enorme de date, o selecție a acestora cu mijloacele informaticii devine indispensabilă. Lucrarea are un pronunțat caracter utilitar.

• **Recent Trends in Collective Bargaining.** (Tendințe recente în negocierea contractelor colective), Paris, O.C.D.E., 1972, 90 pag. Concluzii trase de prof. Pierre Candau pe marginea lucrărilor unui seminar pe această temă ținut la Castelfusano. Sînt analizate perspectivele negocierilor, noi metode în desfășurarea lor, diferite caracteristici naționale, unele implicații pentru întreprinzători.

• R. Domanski, **Kształtowanie otwartych regionów ekonomicznych** (Formarea regiunilor economice deschise), Varșovia, P.W.E., 1972, 208 pag. O monografie cuprinzînd un complex de probleme economice și geografice privind regiunile industrializate. Se propune un model de gospodărire și valorificare optimă a condițiilor locale într-o regiune industrializată.

• R. Krasser, **La répression de la concurence déloyale dans les Etats membres de la Communauté Economique Européenne** (Reprimarea concurenței neloiale în țările membre ale C.E.E.), Tome IV, Paris, Dalloz, 1972, 659 pag. Despre confuzie, denigrare, publicitate mincinoasă, mistificarea provenienței, boicot, discriminare etc. Volumul IV se referă la Franța.

• K. Sova, **Uslugowe osrodki obranchunkowe dla przedsiebiorstw** (Centre de calcul pentru întreprinderi), Varșovia, Ed. PWF, 1972, 192 pag. Principii de creare a centrelor moderne de prelucrare electronică a datelor în cadrul organizării rețelei de servicii de evidență și control pentru întreprinderi.

• Raymond Aron, **République Impériale : Les Etats Unis dans Le monde 1945—1972** (Republică Imperială : S.U.A. în lume 1945—1972), Calmann-Lévy, 1973, 344 pag. O analiză a politicii S.U.A. în perioada postbelică, de la Planul Marshall la criza dolarului.

• **Expenditure Trends in OECD countries, 1960—1980,** (Tendințele cheltuielilor în țările membre ale O.C.D.E.), O.C.D.E., Paris, 2 rue André Pascal, 1972, 132 pag. O analiză a tendințelor recente și de perspectivă ale diferitelor categorii de cheltuieli la nivelul P.N.B., cu indicarea modului lor de finanțare.

• **Analytical Methods in Government Science Policy** (Metode analitice în politica guvernamentală a științei), O.C.D.E., Paris, 1972, 92 pag. Metode utilizate în soluționarea problemelor politicii științei în diverse țări, probleme care își așteaptă rezolvarea.

• Max Iklé, **Switzerland : An International Banking and Financial Center** (Elveția: un centru bancar și financiar internațional), Dowden, Hutchinson and Ross, 1972, 156 pag. Traducerea originalului în limba germană, apărut în 1970, al acestei lucrări prezentînd amănunțit originea și structura sistemului financiar și bancar elvețian.

• Lester G. Telser, **Competition, Collusion and Game Theory** (Competiția, colaborarea și teoria jocurilor), Chicago, Aldine Atherton, Inc., 1972, 370 pag. Dezvoltare a teoriei jocurilor, cu aplicație la „economia de piață".

date de prognoză

ORIZONT PETROLIER

DINTRE SURSELE de energie şi materii prime ale lumii contemporane, una reţine în mod constant atenţia prin ponderea sa ridicată şi prin rolul său într-o lume tot mai motorizată: petrolul. Se fac în diferite părţi ale lumii prognoze dintre cele mai diverse privind perspectivele aprovizionării cu petrol. O concluzie se desprinde totuşi: pînă la afirmarea altor surse de energie, şi în primul rînd a celei nucleare, rezervele de petrol cunoscute azi se anunţă suficiente.

ANUL PETROLIER 1972

ANUL 1972, prin cele aproape 2,6 miliarde tone extrase, a adus un nou record în producţia mondială de petrol. Analizînd, cu ajutorul graficului nr. 1, repartiţia ei pe zone geografice, se poate trage concluzia că aprovizionarea unor ţări mari consumatoare cu această importantă sursă de energie şi materie primă s-a făcut, în continuare, din regiunile tradiţional exportatoare: Orientul Mijlociu şi America Centrală şi de Sud. Dacă în ce priveşte prima zonă se poate consemna un nou record absolut al extracţiei (912 mil. t), America Centrală şi de Sud a cunoscut anul trecut o anumită diminuare a producţiei. Africa şi Extremul Orient păstrează un ritm de creştere constant.

L. M.

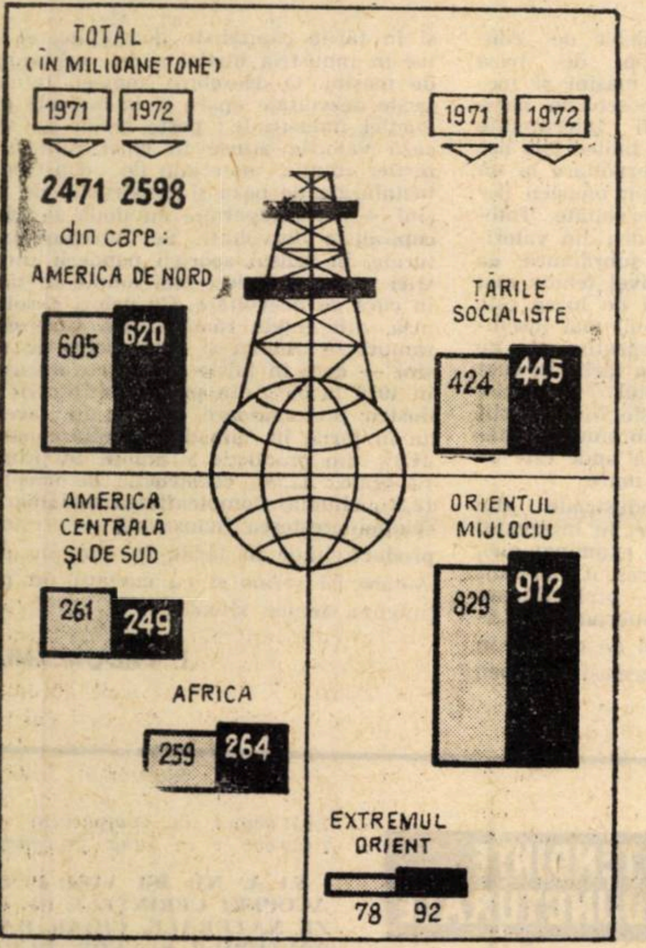

Producţia mondială de petrol — 1972
(După ERDÖL—DIENST, nr. 12/13 febr. 1973)

EVOLUŢIA PREVIZIBILĂ A BALANŢEI MONDIALE A PETROLULUI

REZERVELE mondiale de ţiţei erau estimate în 1971 la 84 miliarde de tone, respectiv consumul pe circa 20 ani, ţinînd seama de creşterea nevoilor de petrol. În această situaţie va trebui făcut un efort deosebit în domeniul explorării de noi zăcăminte de hidrocarburi. Se estimează că pînă în 1980 industria petrolieră va avea nevoie de mai mult de 500 miliarde de dolari pentru a putea să-şi dezvolte activitatea, din care 350 miliarde dolari numai pentru investiţii.

C. R.

Tabelul nr. 1

Balanţa mondială a petrolului, 1970—1980
(în milioane tone)

	1970		1980	
	Surplus	Deficit	Surplus	Deficit
Piaţa Comună	—	401	—	625
Alte ţări vest europene	—	243	—	430
America de Nord	—	181	—	390
Japonia	—	191	—	435
America Latină	151	—	100	—
Africa	215	—	400	—
Europa de Est	60	—	—	50
Orientul Mijlociu	590	—	1530	—
Alte ţări	—	—	—	100
Total:	1016	1016	2030	2030

Sursa: Informations Chimie nr. 113, noiembrie 1972, pag. 47.

RESURSE POTENŢIALE PENTRU DEZVOLTARE

Tabelul nr. 2

Venituri din petrol în Orientul Mijlociu în 1975

Ţara	Venituri din petrol (în milioane dolari)	Ponderea sectorului petrolier: în venitul naţional (în %)	Ponderea sectorului petrolier: în încasările în devize (în %)	Populaţia (în mii)
Abu Dhabi	900	85	98	200—250
Dubai	900	65	70	200—250
Iran	3500—4500	25	75	32000
Irak	1600—1800	32	90	10000
Kuweit	1800—2000	70	90	900
Oman	400—500	75	95	2000
Qatar	400	85	95	100
Arabia Saudită	7000	80	90	5000

Notă: Estimaţiile au în vedere un ritm mediu anual de creştere a producţiei de petrol de 12—15% în Abu Dhabi, 10—12% în Iran, 8% în Irak, 6% în Kuweit, 8—10% în Oman şi Qatar şi 30% în Arabia Saudită.
Sursa: The Banker, vol. 122, nr. 551, 1972, pag. 92.

VENITURILE din petrol ale principalelor ţări producătoare şi exportatoare din Orientul Mijlociu vor continua, potrivit acestei prognoze, să sporească rapid, pe măsura creşterii cererii ţărilor industriale. Încasările s-au dovedit în ultimii ani suficient de mari pentru a permite atît un import sporit de bunuri de consum şi de investiţii şi atragerea de specialişti străini, cît şi majorarea substanţială a rezervelor de devize ale ţărilor în cauză.

HIDROCARBURILE DIN MAREA NORDULUI

MAREA NORDULUI a început să prezinte interes din punct de vedere al perspectivelor pentru hidrocarburi la sfîrşitul anului 1965, cînd firma British Petroleum a descoperit zăcămîntul de gaze West Sole. Perspectivele petroliere au fost confirmate în 1970, odată cu descoperirea zăcămîntului de la Ekofisk, în zona norvegiană, de către grupul condus de firma Phillips.

Rezervele recuperabile de hidrocarburi au fost evaluate la 1 miliard tone ţiţei şi 1500 miliarde mc de gaze naturale, ceea ce reprezintă în total echivalentul a 2,5 miliarde tone de ţiţei, potenţial asemănător cu al Libiei. Unele surse (**News Feature nr. 041/72**) vorbesc chiar de rezerve totale depăşind 4 miliarde tone. Aproximativ două treimi din aceste rezerve se situează în zona britanică a Mării Nordului, iar restul se repartizează între alte ţări riverane.

Făcînd o sinteză a activităţii de descoperire şi punere în valoare de către ţările limitrofe a zăcămintelor de hidrocarburi din Marea Nordului, situaţia se prezintă la sfîrşitul lunii august 1972 ca în tabelul nr. 3.

Consumul mare de petrol al ţărilor vest-europene şi perspectiva creşterii lui rapide în continuare fac să se întrevadă pentru 1980 în Marea Nordului o producţie de 170 milioane tone de ţiţei (vezi graficul nr. 2). Petrolul obţinut din Marea Nordului ar putea deci să îmbunătăţească întrucîtva aprovizionarea cu petrol, dar în nici un caz nu va înlătura dependenţa de import a Europei occidentale, care va fi nevoită să-şi procure pe această cale cel puţin jumătate din creşterea necesarului de petrol pînă în 1980. În cazul Angliei — ţară pe care importul de petrol o costă anual circa 1 miliard de lire sterline — zăcămintele din Marea Nordului ar putea acoperi în viitor jumătate din întregul necesar de petrol.

Deşi deţin o pondere redusă, de cel mult 2-3%, din rezervele mondiale de petrol şi gaze, deşi presupun dificultăţile tehnice inerente exploatărilor în largul unei mări agitate şi investiţii ridicate (numai o plattformă de foraj costă 130 milioane franci), zăcămintele de hidrocarburi din Marea Nordului prezintă un interes deosebit pentru marile companii. Atuurile lor constau în situarea în apropierea unei mari pieţe consumatoare, respectiv în costul mult mai scăzut al transportului, ca şi în fiscalitatea sensibil mai redusă decît în ţările O.P.E.C. În acest fel deşi costul extracţiei petrolului din Marea Nordului este pe alocuri şi de 10 ori mai ridicat, se explică de ce profitul obţinut pe barilul de ţiţei (cel puţin 60 cenţi, atingînd în unele zone chiar 1 dolar) este de 3—5 ori mai ridicat decît profitul mediu obţinut de marile companii la petrolul din Orientul Mijlociu sau Nordul Africii (**Les Echos**, 20 martie 1973). Iar preţul de vînzare al petrolului continuă să crească, în vreme ce o bună parte din zăcămintele din Marea Nordului încă n-au intrat în exploatare.

dr. ing. C. RUSIN

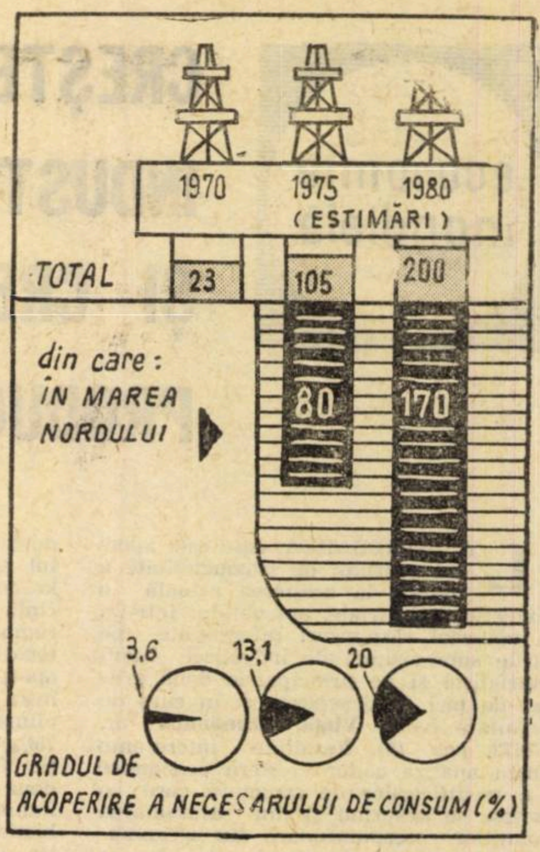

Extracţia de petrol în Europa Occidentală (în mil. tone)
(După BLICK DURCH DIE WIRTSCHAFT)

Tabelul nr. 3

Rezervele Mării Nordului

	Anglia	Olanda	R.F.G.	Danemarca	Norvegia	Total
Număr de sonde săpate	205	50	17	11	54	337
Investiţii (mil. dolari)	620	140	50	80	160	1050
Rezerve de ţiţei (mil. t)	700	20	—	20	260	1000
Rezerve de gaze (miliarde mc)	1000	100	—	—	400	1500

Sursa: Pétrole Informations, nr. 1245/1972, pag. 17.

UNDE VOR FI AMPLASATE NOILE RAFINĂRII?

PREVIZIUNILE relative la S.U.A. vorbesc de construirea în următorii 10-15 ani a unor capacităţi de rafinare totalizînd 500 milioane tone. De la 145 mil. t în 1972, capacitatea de rafinare a Franţei ar urma să ajungă la 220—250 mil. t în 1980 şi la 270—315 mil. t în 1985. Amplasarea noilor rafinării ridică însă dificultăţi atît sub raportul protecţiei mediului în zonele dens populate, care sînt şi cele mai mari consumatoare, cît şi sub cel al apropierii de porturile capabile să primească superpetroliere. În Japonia aceleaşi dificultăţi, resimţite şi mai intens, vor determina, probabil, luarea în considerare a construirii unor mari insule artificiale pentru rafinării în largul mării.

Ţările producătoare de ţiţei, în general puţin sau în orice caz unilateral dezvoltate industrial, propun amplasarea rafinăriilor în apropierea zăcămintelor sau a porturilor de îmbarcare, soluţie pe care marile companii petroliere, în special americane, o resping.

În perspectivă, însă, această propunere are şanse de realizare, o etapă intermediară putînd fi construirea de rafinării în ţările consumatoare de către societăţile naţionale din ţările producătoare, singure sau prin societăţi mixte. Un prim pas în această direcţie a şi fost făcut, prin construirea de către Societatea naţională iraniană a petrolului, împreună cu India, a unei rafinării în această din urmă ţară, la Madras.

În Arabia Saudită, stat în care extracţia creşte vertiginos, rezervele monetare ar urma să atingă la sfîrşitul deceniului nostru 30 miliarde dolari, adică mai mult decît dublul rezervelor actuale ale S.U.A. Societatea naţională Petromin şi-a anunţat deja intenţia de a construi rafinării în S.U.A. dublate de o reţea proprie de staţii service.

Obiectivul final al ţărilor producătoare de ţiţei rămîne însă efectuarea pe teritoriul lor a tuturor operaţiunilor de prelucrare (după **L'Usine Nouvelle**, édition mensuelle février 1973).

Grupaj realizat de

D. DRAGOMIRESCU

economie mondială

CREȘTEREA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII [II]

LA ÎNTREBAREA, care este aportul sporului de productivitate a muncii la creșterea actuală a producției industriale, am obținut într-un alt material răspunsuri diferențiate pe marile subdiviziuni ale industriei lumii nesocialiste și pe principalele două grupuri de țări — dezvoltate și în curs de dezvoltare (vezi **Viața economică** nr. 13/1973, pag. 19). Rezultate interesante pentru analiza căilor creșterii economice și a modificărilor de structură care o însoțesc se desprind și din examinarea evoluțiilor corespunzătoare din subramurile industriei prelucrătoare. La fel ca în primul caz, calculăm dinamica productivității muncii raportînd indicele producției la indicele mîinii de lucru folosite, pe baza statisticilor industriale ale Organizației Națiunilor Unite.

În intervalul de un deceniu și jumătate la care se referă datele din tabel, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate s-au înregistrat ritmuri de creștere a producției mai ridicate decît media industriei prelucrătoare numai în două dintre subramurile principale și anume în chimie și în construcția de mașini (care, în statisticile utilizate, înglobează și metalurgia prelucrătoare). Datorită acestei devansări a celorlalte ramuri, industria chimică și industria constructoare de mașini au ajuns în 1970 să reprezinte peste 55% din producția întregii industrii prelucrătoare (16,6% și respectiv 38,8%). Amîndouă au atras și mîna de lucru în proporții mai mari decît media, cum se poate vedea din tabel. Dar aportul sporului de productivitate la creșterea producției a fost considerabil mai mare în chimie, unde a reprezentat circa 78%, în timp ce în construcția de mașini a fost de 50%. Explicațiile acestei deosebiri nu ar putea fi scoase la iveală decît în cadrul unei analize adîncite, însă se poate presupune în mod rezonabil că ele țin, în mare măsură, de natura tehnologiilor specifice utilizate în cele două ramuri.

Un loc aparte ocupă printre subramurile industriei prelucrătoare, sub aspectul examinat aici, industria textilă. Aceasta este singura dintre subramurile principale care a cedat mîna de lucru, asemănîndu-se deci, în cadrul ansamblului industriei, cu ramurile ei extractive. Aportul sporului de productivitate a muncii la creșterea producției a fost în consecință de ordinul a 112%. Celelalte subramuri par să se grupeze în două categorii. Prima se caracterizează printr-un aport al sporului de productivitate situat între 70% și 80% și anume: industria alimentară circa 70%, industria lemnului 78%, industria materialelor de construcție 77%, metalurgia de bază 73%. A doua oscilează în jurul a 50%, și anume industria confecțiilor 45% și industria hîrtiei 57%. Chimia (cu 78%) și construcția de mașini (cu 50%) se încadrează și ele în aceste două niveluri caracteristice ale aportului productivității, situate respectiv sub și peste media pe întreaga industrie prelucrătoare a țărilor capitaliste dezvoltate (67%).

Situațiile relevate pot fi privite ca o expresie a caracterului intensiv al creșterii industriale din țările dezvoltate. O creștere de natură mai mult extensivă ni se înfățișează atunci cînd examinăm aportul sporului de productivitate la ridicarea producției industriale în țările în curs de dezvoltare (pentru care datele se opresc în 1969). Pe ansamblul industriei prelucrătoare, aportul productivității se cifrează în perioada de un deceniu și jumătate la 42%. Față de țările capitaliste dezvoltate acest indicator reprezintă deci numai două treimi. Alte deosebiri, avînd același sens general, reies din trecerea în revistă a evoluțiilor pe subramuri. Un aport peste medie s-a înregistrat în industria chimică, unde a fost de 45%, în industria hîrtiei, unde a reprezentat 57% și în industria textilă, unde a atins valoarea cea mai înaltă și anume 67%. Media industriei prelucrătoare a fost depășită, așadar, în trei din cele nouă subramuri principale incluse în tabel; în țările capitaliste dezvoltate, valori peste medie s-au înregistrat în șase din cele nouă subramuri.

Evoluțiile pe subramuri sînt mult mai diferențiate în țările în curs de dezvoltare decît am putut constata pentru țările dezvoltate. Aportul sporului de productivitate a muncii la creșterea producției a fost de 38% în industria alimentară, 15% în industria confecțiilor, 26% în industria lemnului,

Dinamica productivității muncii industriale în lumea nesocialistă, 1955—1970 (1955 = 100)

Anii	Total ind. prelucr.	Ind. alim.	Ind. text.	Ind. confec.	Ind. lemn.	Ind. hîrtiei	Ind. chim.	Ind. mat. constr.	Metalurgia de bază	Const. de maș.
					Țări capitaliste dezvoltate					
Indicii : Producție										
1960	121	119	116	123	114	126	146	121	106	124
1965	166	146	142	145	147	165	222	163	144	175
1970	214	178	168	151	170	204	335	194	175	231
Mînă de lucru										
1960	111	109	98	105	104	115	112	108	109	118
1965	122	116	97	117	112	128	125	118	117	136
1970	131	120	91	125	114	137	139	118	118	153
Productivitate										
1960	109	109	118	117	110	110	130	112	97	105
1965	136	126	146	124	131	129	178	138	123	129
1970	163	148	185	121	149	149	241	164	148	151
					Țări în curs de dezvoltare					
Producție										
1960	142	130	121	122	137	144	147	139	168	179
1965	197	161	153	171	213	206	213	198	249	300
1969	252	214	192	208	250	* 300	316	290	334	433
Mînă de lucru										
1960	124	122	109	118	137	120	124	131	142	148
1965	153	142	122	169	175	143	155	166	204	203
1969	168	158	126	182	190	163	186	193	224	245
Productivitate										
1960	115	107	111	103	100	120	119	106	118	121
1965	129	113	125	101	122	144	137	119	122	148
1969	150	135	152	114	132	184	170	150	149	177

Sursa : The Growth ot World Industry, 1970 Edition. Volume I : General industrial statistics, 1960—1969. United Nations, New York, 1972.

35% în industria materialelor de construcție, 28% în metalurgia de bază și 35% în construcția de mașini și metalurgia prelucrătoare. Deosebirile acestea între subramuri pot fi interpretate ca un indiciu că creșterea industrială are loc în țările în curs de dezvoltare la un nivel tehnic mult mai puțin omogen decît în țările capitaliste dezvoltate. Totodată, așa cum se poate vedea din valorile comparate pe fiecare subramură, ea are loc îndeobște la un nivel tehnic mai scăzut. Absorbția de mînă de lucru este pe de altă parte considerabil mai însemnată: sporul indicelui respectiv este de peste două ori mai mare în țările în curs de dezvoltare pe ansamblul industriei prelucrătoare și îl depășește în proporții și mai ridicate în unele subramuri, bunăoară în metalurgia de bază unde este aproape de șapte ori mai mare.

În procesul creșterii industriale din țările în curs de dezvoltare, în intervalul de un deceniu și jumătate examinat aici, productivitatea muncii a crescut mai mult decît media pe industria prelucrătoare în patru din cele nouă subramuri. Afară de industria textilă și de chimie, în care am putut constata același fenomen și în țările capitaliste dezvoltate, el are loc în industria hîrtiei și în construcția de mașini. O deosebire analogă față de țările dezvoltate apare și la indicele producției industriale: peste medie se situează valorile atinse în cinci ramuri — hîrtie, chimie, materiale de construcție, metalurgia de bază și construcția de mașini —, în comparație cu două în țările capitaliste dezvoltate. Schimbările structurale, în sensul sporirii ponderii industriei grele, sînt deci mai ample în țările în curs de dezvoltare. Ca valori absolute, însă, diferențele rămîn mari. Cele două ramuri — chimia și construcția de mașini — care în țările dezvoltate au ajuns în 1970 la 55% din producția întregii industrii prelucrătoare, dădeau în același an în țările în curs de dezvoltare numai 24,8% din producție și anume în proporții egale: 12,5% construcția de mașini și 12,3% chimia. Complexitatea mai mare a relației creșterea industrială — creșterea productivității în țările în curs de dezvoltare își spune și ea cuvîntul în prelungirea acestei situații.

I. PĂDUREANU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Folosirea energiei nucleare

În Finlanda *o centrală atomică, construită după proiectul firmei sovietice „Technopromexport", va fi dotată cu valve nucleare, construite de firma americană „Rockwell International". Rockwell va realiza echipamenaul în fabricile sale din S.U.A. și Europa.*

Societatea italiană „ENI", *a dobîndit o participare la cel mai bogat zăcămînt de uraniu din Australia, și unul dintre cele mai bogate din lume. Acordul care urmează a fi aprobat de guvernul australian pentru a intra în vigoare, a fost încheiat cu societățile australiene „Pekomines-1", „Electrolitic Zinc Company Wallsend Ltd" și „E—Z Industries Ltd". Exploatarea zăcămîntului „Ranger Uno", situat în nordul Australiei, la aproximativ 250 km de portul Darwin, va începe înainte de sfîrșitul anului 1973. „ENI" va participa activ, la dezvoltarea și exploatarea zăcămîntului, asigurînd Italiei acoperirea în proporție considerabilă a necesităților de uraniu pe următorii 15 ani.*

Reglementări la import-export

Pentru a stimula producția agrară, *Ecuadorul a redus considerabil tarifele vamale pentru mașini agricole, utilaje și bunuri de consum, precum și pentru animale de reproducere. S-a hotărît, de asemenea, reducerea tarifelor vamale pentru importul produselor chimice, a medicamentelor și a aparatelor medicale. În acest fel guvernul tinde, totodată, să compenseze prețul mai ridicat al mărfurilor importate din Europa occidentală datorită devalorizării dolarului.*

Ministerul Finanțelor *al S.U.A. va stabili taxe suplimentare la importurile de tablă de oțel inoxidabil din Suedia, deoarece a constatat că aceste importuri dăunează industriei S.U.A. În prima jumătate a anului 1972, în S.U.A. s-a importat din Suedia tablă de oțel în valoare de aproximativ 3 600 000 dolari.*

Ca urmare a creșterii cheltuielilor *de transport și a prețurilor în străinătate, ministerul comerțului și industriei al Noii Zeelande a anunțat sporirea cu 10% a sumei în limitele căreia este permis importul de mărfuri în cadrul licențelor pentru perioada 1973/1974. Guvernul nu intenționează să restabilească controlul asupra importurilor mărfurilor excluse anterior de pe lista mărfurilor aduse în țară în cadrul unor licențe. Programul de licențe are ca obiectiv stimularea creșterii producției în țară. Vor fi luate, totodată, măsuri pentru a asigura aprovizionarea Noii Zeelande cu materii prime și utilaj industrial ce nu există în cantități suficiente pe piața locală.*

Transporturi navale

Pe șantierul „Muggiano" *din Spezia a fost construită cea mai mare navă comercială destinată transportului de conteinere realizată vreodată în Italia. Acest vas, „Lloydiana", are un deplasament de 28 000 tone și aparține societății italiene de navigație cu participație de stat „Lloyd Triestino" din Triest. Nava va face legătura pe cale maritimă între Europa și Australia. „Lloydiana" are 225 metri lungime și 30,5 metri lățime și poate transporta 1 508 conteinere.*

Ca urmare a extinderii rapide *a comerțului cu gaze naturale, se așteaptă ca pînă în 1990 flota mondială care transportă gaze lichefiate să ajungă la o capacitate de 29 000 000 metri cubi față de 484 000 metri cubi în 1972. În prezent, din punct de vedere tehnic, este posibilă construirea unor nave cu rezervoare de 160 000—180 000 metri cubi. Principalii clienți pentru nave de acest tip sînt S.U.A. și Anglia.*

Intreprinderea „Technipetrol" *din Roma a semnat un contract cu Bulgaria în vederea construirii unei fabrici de monoclorură de vinil, care va utiliza etilena produsă de o altă fabrică contruită de aceeași firmă. Ambele fabrici vor intra în funcțiune în 1975.*

La Split *a fost lansat la apă vasul „Songlin", cu o capacitate brută de încărcare de 13 000 tone, construit la cererea Societății naționale chineze pentru exportul și importul de mașini. Acesta este al patrulea vas dintr-o serie de opt nave comandate de R. P. Chineză.*

TENDINȚE CONJUNCTURALE

CREȘTERE SENSIBILĂ A CONSUMULUI DE LEMN. — *Pe piața cherestelei se manifestă un avînt puternic. În timp ce în mod obișnuit prețurile la cherestea au crescut anual cu cel mult 10—12%, din toamnă pînă acum în Scandinavia prețurile la lemn de brad s-au dublat. Și în S.U.A. au fost majorate prețurile. Motivele acestei evoluții surprinzătoare sînt cererile deosebit de mari, apreciate în Europa la 5—6 milioane mc. iar în întreaga lume la 20—30 milioane mc. 1972 a fost un an record atît în S.U.A. cît și în Japonia, Franța, Marea Britanie, și R.F.G., cele mai importante țări importatoare de lemn din lume. Consumul de lemn a crescut cu 10—20%.*

CONSUMUL MONDIAL DE CAUCIUC NATURAL A DEPĂȘIT PRODUCȚIA. — *În anul 1972, consumul mondial de cauciuc natural a crescut cu 3% în comparație cu anul 1971 și a depășit producția pentru prima oară din 1968 încoace. Producția de cauciuc natural s-a cifrat la 3 100 000 tone. Producția de cauciuc sintetic s-a ridicat în 1972 la 6 500 000 t, față de 6 082 000 în anul precedent, iar consumul la 6 426 000 t față de 6 105 000 t în anul precedent. Volumul total al stocurilor la sfîrșitul lunii ianuarie era de 1 457 000 t în comparație cu 1 460 000 t în luna precedentă.*

S.U.A. NU ÎȘI VOR PUTEA ACOPERI CERINȚELE DE GAZE NATURALE, CHIAR DACĂ PREȚURILE SE VOR DUBLA. *— Chiar dacă prețurile actuale la gazul natural vor crește de peste două ori pînă în 1985, cererea de gaze în Statele Unite va crește în asemenea măsură pînă atunci încît producția internă va fi „totalmente neadaptată" cerințelor. Această neadaptare va persista în pofida investițiilor anuale de 6 miliarde de dolari acceptate de industria gazelor; ea se va menține chiar paralel cu utilizarea produselor sintetice de înlocuire a gazului natural — a declarat directorul Institutului de Tehnologie a Gazului din Chicago.*

SCUMPIREA FOSFAȚILOR ÎN R. F. GERMANIA. — *Firma vest-germană „Benkiser-Knappsach GmbH" a scumpit cu 4% prețurile de vînzare pentru fosfați, ceea ce reprezintă o creștere a prețului cu trei mărci la 100 kg.*

CONCURENȚĂ PE PIAȚA SPANIOLĂ A INFORMATICII. *— Două grupuri industriale vest-europene și o societate japoneză vor să pătrundă pe piața spaniolă a informaticii, unde ponderea o are firma americană I.B.M. Ele au propus guvernului spaniol să construiască, în colaborare cu Institutul național al industriei, prima fabrică de ordinatoare din țară.*

PERSPECTIVE LARGI COLABORĂRII ECONOMICE ÎN BALCANI

IDEEA TRANSFORMĂRII Balcanilor într-o zonă a păcii, bunei vecinătăți și colaborării, lipsită de arme nucleare a cunoscut o nouă dezvoltare în Raportul prezentat Conferinței Naționale a P.C.R., de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care sublinia că **„ar fi deosebit de util dacă s-ar trece la realizarea unei colaborări mai strînse pe plan economic, constituindu-se, în acest scop, un organism care să contribuie la impulsionarea schimburilor și la organizarea cooperării în producție".**

Teza, deosebit de actuală și cu perspective clare de concretizare, este susținută atît de acțiunea unor factori amplificatori ai necesității dezvoltării relațiilor economice interbalcanice, cît și de existența unor certe posibilități de adîncire a colaborării economice și tehnice între țările din regiune.

● Factori amplificatori

DACĂ INTENSIFICAREA continuă a schimburilor comerciale, cooperarea economică și tehnică constituie o necesitate obiectivă în ansamblul vieții internaționale, în raporturile dintre țările balcanice această necesitate este amplificată de acțiunea constantă a mai multor factori, dintre care tradițiile și bogata experiență acumulată în relațiile de cooperare dintre țările balcanice au rol hotărîtor.

Deosebit de edificatoare sînt realizările obținute în perioada postbelică și îndeosebi, în ultimii 10—15 ani, în relațiile economice dintre țările balcanice, atît în cadrul bilateral, cît și în ceea ce privește începuturile unor acțiuni cu caracter multilateral. Astfel, în perioada 1960—1970. schimburile comerciale ale R. S. România au crescut : de cca. 3 ori cu R.P. Albania, de aproximativ 4 ori cu R.P. Bulgaria, Grecia și Turcia, de cca. 5 ori cu R.S.F. Iugoslavia. Volumul schimburilor R. P. Bulgaria cu R. P. Albania, R.S.F. Iugoslavia și Turcia a crescut de cca. 3 ori, cu Grecia de 5 ori. Schimburile R.S.F. Iugoslavia cu Grecia și Turcia au înregistrat, de asemenea o creștere de cca 3 ori, iar cele dintre Turcia și Grecia de cca. 5 ori.

Experiența construcției în comun de către R. S. România și R.S.F. Iugoslavia a giganticului complex hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier", a lucrărilor de studii și proiectare în vederea construirii în comun de R. S. România și R. P. Bulgaria a complexului hidroenergetic în zona Cioara-Belene și de elaborare a programului de valorificare complexă a potențialului hidroenergetic al Dunării în sectorul româno-bulgar, importantele acțiuni de cooperare în industrie, în știință și tehnică inițiate între R. S. România și R.S.F. Iugoslavia, între R. S. România și R. P. Bulgaria, construirea în cooperare de către R. S. România și Turcia a combinatelor de acid sulfuric la Samsun și de superfosfați la Elazig, acordul pentru valorificarea apelor rîului Axios intervenit între R.S.F. Iugoslavia și Grecia, înțelegerile bulgaro-elene privind amenajarea și folosirea în comun a apelor din zona de frontieră, acțiunile inițiate pentru interconectarea sistemelor energetice naționale între R. S. România și R.S.F. Iugoslavia, R. S. România și R. P. Bulgaria, R.S.F. Iugoslavia și R. P. Bulgaria, R. S. F. Iugoslavia și Grecia, R. P. Bulgaria și Turcia sau acordurile intervenite între R.S.F. Iugoslavia și R. P. Bulgaria, R. P. Bulgaria și Turcia, Grecia și R. P. Albania pentru îmbunătățirea comunicațiilor rutiere și telecomunicațiilor, ca și alte numeroase exemple, constituie, fără îndoială, o experiență ce deschide căi largi pentru noi și noi acțiuni de intensificare și diversificare a legăturilor economice dintre țările din Balcani.

Este remarcabil faptul că au și început să apară forme de abordare a unor colaborări care depășesc cadrul bilateral. Avem în vedere, de pildă, convorbirile bulgaro-turco-elene în vederea stabilirii posibilităților de cooperare pentru folosirea apelor rîului Marița.

Totodată, apare deosebit de prețioasă experiența acumulată în ceea ce privește instituirea unor forme organizatorice capabile să asigure cadrul competent și adecvat pentru examinarea și stabilirea de măsuri concrete în domeniul colaborării economice și tehnico-științifice, în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, turismului ș.a.m.d. Ne referim la constituirea comisiilor mixte interguvernamentale de colaborare economică — româno-iugoslavă, româno-bulgară, bulgaro-iugoslavă, româno-turcă, româno-elenă, bulgaro-turcă, iugoslavo-turcă, bulgaro-elenă.

Realizările obținute în dezvoltarea economică și socială a țărilor din Balcani, în primul rînd a celor patru țări socialiste, precum și preocupările actuale pentru punerea în valoare a potențialului existent în aceste domenii, dezvoltarea în perspectivă a economiilor naționale ale țărilor balcanice constituie, de asemenea, factori importanți, de durată care deschid largi perspective pentru întărirea și adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice în regiunea Balcanilor.

La factorii favorabili amintiți mai sus trebuie adăugate și apropierea geografică și posibilitățile de utilizare pe scară largă a transporturilor maritime și rutiere, care asigură obținerea unor importante economii.

Preocupările actuale ale tuturor țărilor de a dezvolta și diversifica producția industrială, deși pe trepte diferite, creează largi posibilități pentru atragerea în cîmpul cooperării a unor sectoare dintre cele mai diverse — de la cel minier la cel al construcțiilor de mașini ; de la prospectări și exploatări pînă la producerea în cooperare a unor mărfuri de înaltă tehnicitate ; de la schimbul de semințe și rase de animale pînă la construirea sau livrarea de tractoare și mașini agricole, valorificarea superioară a produselor agricole ; de la colaborări în domeniul transporturilor rutiere, maritime și aeriene pînă la construcția în comun sau livrări de mijloace de transport, integrate sau sub formă de ansamble și subansamble, pentru transporturile rutiere, maritime, aeriene.

● Diversificarea formelor

COOPERAREA ECONOMICĂ între țările din Balcani poate îmbrăca forme mai variate. Fără a ne opri în mod deosebit asupra relațiilor comerciale — calea clasică de realizare a legăturilor economice — care cunosc o creștere substanțială (deși și în acest sector ar putea fi folosite mai larg posibilitățile existente, prin atragerea în cîmpul schimburilor a noi și noi produse), considerăm oportun să evidențiem cîteva din formele noi de cooperare comercială, industrială, tehnică și științifică care pot aduce o importantă contribuție la adîncirea și, mai ales, diversificarea colaborării economice și tehnico-științifice între țările din această regiune, la creșterea eficienței acestei colaborări. Avem în vedere, spre exemplu :

- extinderea unor forme de cooperare comercială — constituirea de societăți mixte comerciale, bi sau multilaterale, în vederea creșterii exporturilor pe piețele țărilor din Balcani și pe terțe piețe, organizarea în cooperare de depozite, utilizarea unor porturi libere etc.
- construirea în comun, în una din țările balcanice, de către două sau mai multe țări din zonă, eventual și cu alte participări, a unor obiective economice, plata pentru contribuția partenerilor urmînd a se realiza prin produse rezultate, prin alte mărfuri, servicii sau pe calea comercializării în comun a unor produse pe terțe piețe;
- producerea în comun, de către firme din două sau mai multe țări din regiune, a diferite produse prin livrări reciproce de subansamble sau fabricarea de produse pe baza documentației tehnice a partenerului sau partenerilor;
- construirea de societăți mixte cu caracter productiv, bi sau multilaterale, de către țările din zonă, în vederea aprovizionării cu materii prime.
- elaborarea unor programe de colaborare în prospectarea și cercetarea în comun a unor teme tehnico-științifice de interes comun ;
- introducerea operațiunilor pe bază de leasing, în relațiile dintre țările din zonă, ceea ce ar susține atît importurile, cît și exporturile ;
- intensificarea activităților de consulting — engineering ;
- organizarea unor tîrguri și expoziții balcanice industriale, comerciale etc., săptămîni ale științei și tehnicii, simpozioane.

M. GEORGESCU

(Va urma)

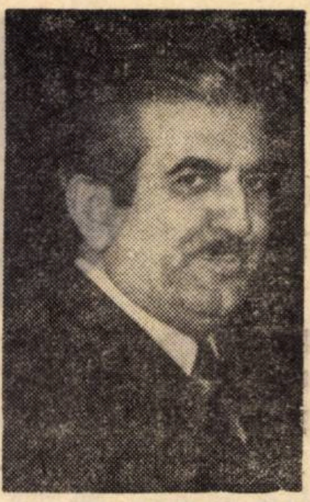

Interviu cu ABDOL AZIM VALIAN, ministrul cooperativelor și afacerilor rurale din Iran

RELAȚII CORDIALE DE COLABORARE RECIPROC AVANTAJOASĂ

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ a avut loc în țara noastră vizita ministrului cooperativelor și afacerilor rurale din Iran, A. A. Valian, sosit la invitația Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. Înainte de a părăsi țara ministrul iranian a avut amabilitatea să acorde un interviu unui redactor al revistei noastre.

● V-am ruga să vă referiți mai intîi la cîteva preocupări de actualitate din domeniul pe care îl conduceți.

În Iran s-a întreprins în ultimii 11 ani o reformă agrară, iar în ultimii cinci ani a fost experimentată crearea de cooperative sătești, pentru înlăturarea dificultăților rezultate din împărțirea pămîntului în parcele mici. În aceste cooperative fiecare țăran primește un număr de acțiuni corespunzător cu mărimea pămîntului pe care-l lucrează. Există de asemenea preocupări pentru acordarea de înlesniri și împrumuturi țăranilor, facilitarea procurării de semințe și mașini agricole, efectuarea de lucrări de irigații, asigurarea de cadre de specialiști pentru agricultură.

Reforma agrară din țara noastră, a spus oaspetele iranian, urmărește în final ca venitul mediu al unui sătean să devină, în perspectivă, egal cu venitul unui locuitor de la oraș. Pentru realizarea acestui obiectiv ne-am propus, printre altele, să contopim satele mici, astfel că din 10 mii de sate se vor crea 90 de orășele. Vizitînd una din regiunile țării dv. am aflat că și în România există asemenea preocupări. În cursul convorbirii avute cu premierul Ion Gheorghe Maurer s-a stabilit să colaborăm și în domeniul construirii acestor orășele folosind experiențele reciproce dobîndite în acest domeniu. În cadrul convorbirilor pe care le-am avut la Ministerul Agriculturii am discutat posibilitățile de colaborare în domeniul viticulturii, creării de unități de industrie alimentară în diverse centre ale Iranului și sistematizării rurale.

● Cum apreciați stadiul actual al relațiilor româno-iraniene ?

Între România și Iran, sub îndrumarea conducătorilor celor două țări, există relații cordiale de colaborare reciproc avantajoasă în diverse domenii economice și tehnice. Astfel, este foarte normal ca factorii de răspundere ai celor două țări să procedeze la vizite reciproce. În convorbirea mea cu premierul Maurer, Domnia Sa și-a exprimat dorința ca relațiile de colaborare existente să se dezvolte în continuare, sub îndrumarea conducătorilor celor două țări. Acest lucru ne preocupă și pe noi în aceeași măsură.

După cum se știe, în zilele următoare Majestatea Sa Imperială șahinșahul Aryamehr și Majestatea Sa Imperială Farah Pahlavi Șahbanu vor efectua o vizită în România la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, vizită care va contribui, fără îndoială, la dezvoltarea în continuare a relațiilor dintre cele două țări.

În timpul petrecut în țara dv. am putut observa pretutindeni manifestări ale interesului față de vizita pe care suveranii Iranului o vor face în România. Am remarcat de asemenea, aprecierea pentru programele noastre de dezvoltare. Îmi exprim totodată bucuria de a fi putut constata progresele obținute de dv. în cele mai diverse domenii de activitate în răstimpul dintre cele două vizite pe care le-am efectuat în România. Profit de ocazie pentru a transmite mulțumirile mele pentru ospitalitatea de care m-am bucurat.

D. DINU

NOTE

„CREUZETUL"

POTRIVIT statisticilor O.C.D.E., între 1970 și 1975, mai mult de jumătate din numărul noilor salariați în Europa occidentală va fi constituită din muncitori imigrați. Pe ansamblul țărilor vest-europene, forța de muncă străină se ridică la 11,5 milioane de persoane. Ea va fi probabil de două ori mai mare în 1980. Aproximativ cîte 3 milioane de muncitori străini sînt primiți, de pildă, în prezent, în R.F.G., Anglia, Franța. Recordul îl deține Elveția, unde muncitorii străini reprezintă 16% din populația totală și 29,6% din cea activă.

Presa abundă în exemplificări care traduc cifrele în corespondențele lor concrete. Săptămînalul american „Bussines Week" arată că faimosul cristal elvețian e opera unor muncitori greci ; că unul din două Forduri construite la Köln, e făcut de un cetățean turc ; că automobilele suedeze „Volvo" sînt asamblate de muncitori proveniți din 40 de țări diferite ; că în minele belgiene de cărbuni din doi mineri unul e nebelgian ; că în Franța muncitorii imigrați iau parte la producția de oțel în proporție de 50% (e vorba de nord-africani, italieni, spanioli, portughezi, etc.). Presa în Europa occidentală vorbește în ultima vreme tot mai des despre „noii sclavi" și despre „noua formă de colonizare". Theo Sommer, redactorul șef al ziarului „Die Zeit", arăta într-un recent articol că la sfîrșitul anului 1973 este de așteptat ca numărul muncitorilor străini din R.F.G. să crească la 3 milioane (față de 22—23 milioane cît reprezintă forța de muncă vest-germană în total). Aceștia, precizează el, sudează carcasele automobilelor, construiesc șosele, golesc pubelele de gunoaie. Vorbind despre muncitorii imigrați, un antreprenor în domeniul lucrărilor publice franceze, citat de revista „L' Express", recunoaște : „Dacă aveam francezi în locul străinilor, ar fi trebuit să plătesc salarii cu 20% mai mari.

Fenomenul de continuă creștere a procentului de utilizare a forței de muncă străine, coexistă cu cel al șomajului. Unii consideră că eliminîndu-i pe muncitorii imigrați s-ar putea ameliora problema șomajului. Este o iluzie să se creadă într-o asemenea soluție scrie „L'Express". Nu va scădea șomajul național, închizîndu-se canalele imigrației. El va continua din cauza modernizărilor accelerate în întreprinderi, a întîrzierii procesului de calificare și reciclare a muncitorilor licențiați din serviciu și din atîtea alte pricini.

Uneori utilizarea muncii străine dă naștere în rîndurile muncitorilor din Vest unor manifestări de xenofobie. În ultima vreme în Europa occidentală, se înregistrează o mișcare tot mai viguroasă de opoziție a muncitorilor imigrați față de soarta ce li se rezervă atît pe plan economic cît și pe plan social-politic. La uzinele „Renault" din Franța, unde discriminarea economică și socială i-a împins recent pe muncitorii străini într-o grevă de 3 săptămîni care amenința să paralizeze producția, aceștia au obținut în cele din urmă cîștig de cauză. În R.F.G. problemele puse de utilizarea forței de muncă străină sînt discutate în prezent la nivel guvernamental. Cercurile oficiale se întreabă : poate oare fi admisă creșterea, în continuare, a armatei muncitorilor din imigrație fără a asuma grave riscuri de conflict social ? Potrivit dispozițiilor în vigoare, în Franța întreprinderile înainte de a angaja un muncitor străin sînt obligate să se adreseze Agenției naționale pentru brațele de muncă, care, timp de 3 săptămîni, caută mai întîi un candidat pe piața națională a muncii.

De aceea, pare cu totul utopică și nepertinentă ipoteza lui Theo Sommer, redactorul-șef al ziarului „Die Zeit", care ocupîndu-se de revendicarea integrării sociale și politice a muncitorilor străini — despre a căror „dură exploatare" vorbește — crede că ar putea fi vorba de o ocazie a secolului — și anume aceea ca „Europa să poată reuși un experiment propriu de creuzet".

mondorama

POTENȚIAL ȘI COMPETIȚIE

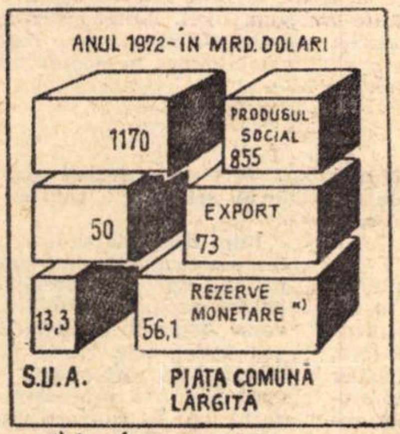

x) La sfîrșitul anului

DEȘI S.U.A. au o populație de 210 milioane de locuitori, în timp ce cele nouă țări ale Pieței Comune lărgite însumează 256 milioane, produsul social american este cu 37% mai mare decît cel comunitar (vezi graficul). În schimb exportul Pieței Comune (exclusiv cel intracomunitar) întrece cu 46% pe cel american, iar rezervele monetare ale țărilor Pieței Comune erau la sfîrșitul anului 1972 de 4 ori mai mari decît cele ale S.U.A. O expresie elocventă a raporturilor de forță economică în schimbare din lumea occidentală.

MILITARIZAREA CONTINUĂ

MILITARIZAREA a continuat în ultimii ani, în pofida unor acorduri internaționale realizate pentru limitarea armamentelor, arată Institutul pentru cercetarea păcii din Stockholm, în al patrulea anuar al său pe care l-a editat recent. În ultimii trei ani s-au cheltuit în lume aproximativ 190 miliarde dolari anual în scopuri militare. Aceste sume echivalează cu venitul național total al celei mai sărace jumătăți a omenirii.

DEZVOLTAREA ECONOMIEI AUSTRALIEI

ÎN PERIOADA 1972—1976 politica guvernului australian își propune înviorarea economiei, urmărindu-se realizarea unui ritm mediu anual de creștere a P.N.B.-ului de 6—7%. În ceea ce privește ascensiunea inflaționistă a prețurilor, se apreciază că aceasta se va menține la 6—7% anual în prima parte a perioadei menționate și va atinge 4,5—5% în ultima perioadă. Este de așteptat ca productivitatea muncii să înregistreze un spor mediu anual de 3% (mai ales prin mai buna utilizare a capacităților de producție, prin folosirea unor tehnologii noi și realizarea unei conduceri mai eficiente), în condițiile unui reviriment al investițiilor în economie.

În ceea ce privește comerțul exterior al Australiei, se prevede o dinamică vie a acestuia, atît la import cît și la export (unde accentul se va pune pe minereuri, carne și produse finite).

PESTE UN SFERT DE SECOL ÎN COMERȚUL MONDIAL...

DACĂ tendințele actuale vor continua, remarca recent un economist britanic, nu este exclus ca, peste un număr de ani, Statele Unite să nu mai exporte decît avioane cu reacție și produse agrare. În sprijinul tezei se invocă faptul că, în ultimii ani, balanța comercială a Statelor Unite înregistrează excedente numai la produsele tehnologiei de vîrf și la produsele agrare, unde dispun de un serios avantaj competitiv față de restul lumii capitaliste, și deficite la majoritatea celorlalte produse industriale. Inevitabil, aceste produse vor căpăta o pondere crescîndă în exportul S.U.A., pe măsură ce țările în curs de dezvoltare se industrializează și oferă pe piață mai multe produse prelucrate ale industriei tradiționale, care încorporează un volum important de forță de muncă. În sprijinul acestei teze economistul face referiri la faptul că Statele Unite importă pistoane pentru motoare de avioane din Brazilia și plăci de oțel din Mexic.

IMPORT DE INFLAȚIE

GRAFICUL alăturat, reprodus după **Der Spiegel**, ilustrează faptul că unul din izvoarele creșterii prețurilor în R.F.G. îl reprezintă majorarea în cursul anului trecut a prețurilor de cumpărare la bunurile importate în medie cu 8%, în mod foarte inegal însă de la o grupă de produse la alta, în funcție de situația de pe piața mondială, marcată de inflație. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat la unele materii prime, maxima fiind înregistrată la lînă brută (+116,8%).

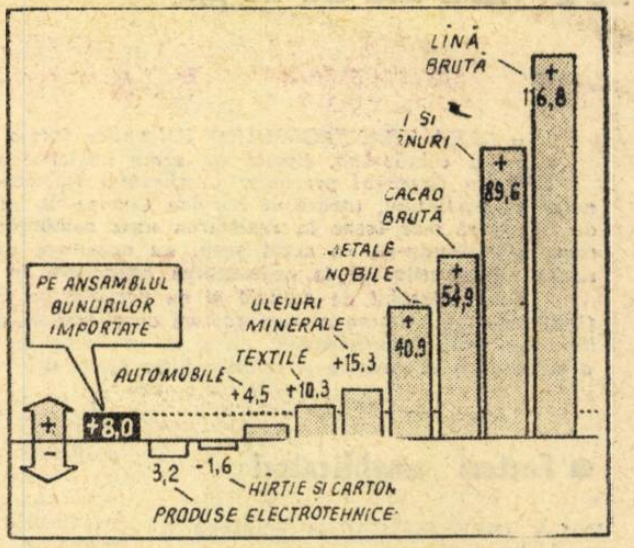

Modificarea prețurilor de cumpărare ale bunurilor importate de R.F.G. (decembrie 1972 față de decembrie 1971)

BICICLETE... RECORD

ÎN 1972, producția de biciclete a înregistrat un record în Franța: 2,1 milioane biciclete, cu 35% mai multe decît în anul 1971. 43% din producție a fost exportată, 534 000 bucăți fiind vîndute în Statele Unite. **Les Echos** apreciază că industria de biciclete este unul din rarele sectoare care nu se tem de concurența japoneză.

VOLKSWAGEN ACCELEREAZĂ

ÎN ANUL 1972 profiturile firmei Volkswagen AG au crescut cu 40% față de 1971, a afirmat recent președintele firmei. Conducerea firmei speră să sporească rata profitului la 5% din cifra de afaceri în 1976, față de 1,2% cît a reprezentat în 1972. Acest lucru se va realiza prin lansarea anuală, sau la intervale mai scurte, a unui nou model.

În primul trimestru al anului curent, vînzările externe ale firmei au sporit cu 14%, cu mult mai repede decît producția, care a crescut cu numai 3%. Volkswagen examinează posibilitatea de a înființa o uzină în Statele Unite pentru a-și asigura, în continuare, desfacerea pe această piață.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REPERE DEMOGRAFICE

PROGNOZELE privind dinamica populației mondiale în deceniul actual estimează ca aceasta va crește global cu o cincime. Ritmul de creștere este însă inegal pe regiuni; după cum ilustrează cifrele din tabelul alăturat, el va fi mai viu în zona Asiei de sud (un spor natural de două cincimi în 1980 față de 1970), în Africa (un spor de o treime), în America Latină (30%), și mai lent în regiunile dezvoltate sub raport economic ale lumii.

Concomitent va avea loc și un proces lent de îmbătrînire relativă a populației, ca urmare a creșterii duratei medii de viață mai ales în țările socialiste și în țările capitaliste dezvoltate, precum și pe seama scăderii natalității în unele regiuni. În unele zone ale lumii, tineretul (persoanele sub 20 de ani) va reprezenta și în 1980 mai mult de jumătate din populație, în timp ce în Europa ponderea sa va scădea la ceva mai mult de 30% din totalul populației.

Observații interesante rezultă din compararea cifrelor referitoare la populația activă și cea ocupată. Ponderea populației active în ansamblul populației cunoaște o modificare nesemnificativă în cursul actualului deceniu, în condițiile unei ușoare accentuări a decalajului între dimensiunile acestei ponderi în regiunile dezvoltate ale lumii și în zonele în curs de dezvoltare. Totodată, în perspectiva anului 1980 se prevede o mică depășire a efectivului populației feminine active de către cea masculină.

În ceea ce privește populația ocupată, ponderea sa în cadrul populației active va rămîne practic neschimbată între anii 1970—1980. Se constată, în același timp, că cel mai înalt grad de ocupare a populației active se realizează de către țările socialiste (77—79%), în situația cea mai nefavorabilă aflîndu-se America Latină.

Regiunea	Anul	Total locuitori (milioane)	Structura pe grupe de vîrstă (în %): sub 20 ani	20–64 ani	65 de ani și peste	Structura populației active – total: milioane persoane	ponderea în ansamblul populației (%)	bărbați (%)	femei %	Ponderea populației ocupate în populația activă (%)
Total mondial	1970	3596	46,1	48,5	5,4	1744	48,5	49,7	50,3	70,5
	1980	4340	45,4	48,8	5,8	2118	48,8	50,1	[illegible]	70,2
Din care: Europa	1970	457	32,2	56,2	11,6	257	56,2	49,0	51,0	66,9
	1980	485	30,5	56,3	13,2	273	56,3	49,8	50,2	67,8
-țările socialiste (fără URSS)	1970	127	34,7	55,3	10,0	70	55,3	48,6	51,4	76,3
	1980	138	32,0	56,6	11,4	78	56,6	50,0	50,0	77,2
U.R.S.S.	1970	246	38,2	54,1	7,7	133	54,1	45,9	54,1	79,7
	1980	278	34,5	55,8	9,7	155	55,8	48,4	51,6	79,4
Asia de est	1970	911	44,6	50,7	4,7	462	50,7	50,4	49,6	77,9
	1980	1041	41,8	52,8	5,4	550	52,8	50,4	49,6	78,7
Asia de sud	1970	1007	52,4	44,3	3,3	490	44,3	50,4	49,6	66,7
	1980	1420	52,0	44,4	3,6	630	44,4	50,5	49,5	65,6
Africa *	1970	346	53,7	43,6	2,7	151	43,6	51,0	49,0	70,2
	1980	449	53,7	43,4	2,9	195	43,4	50,8	49,2	68,2
America de nord	1970	229	39,3	51,5	9,2	118	51,5	49,1	50,9	66,9
	1980	266	38,3	52,3	9,4	139	52,3	48,9	51,1	68,3
America Latină	1970	283	52,7	43,8	3,5	124	43,8	50,0	50,0	58,9
	1980	378	52,4	43,6	4,0	165	43,6	49,7	50,3	59,4
Australia și Oceania	1970	17,8	39,3	52,8	7,9	9,4	52,8	51,1	48,9	63,8
	1980	21	39,5	51,9	8,6	10,9	51,9	51,4	43,6	65,1

Sursa: Wiadomości Statystyczne R.P.Polonă, nr. 10/197[illegible]

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL XI nr. 23 (510)
vineri 8 IUNIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

23

PRIVIM CU ȘI MAI MULTĂ EXIGENȚĂ SPRE VIITOR

ACTUL REVOLUȚIONAR cu adinci rezonanțe istorice pe care il aniversăm peste citeva zile — implinirea a 25 de ani de la naționalizarea industriei, a băncilor etc., a principalelor mijloace de producție — poate fi înțeles exhaustiv, în întreaga amploare a consecințelor sale, numai printr-o raportare lucidă la realitățile prezentului. Am parcurs în acest sfert de veac un drum măreț, am construit — avînd ca bază de pornire subdezvoltarea, înapoierea economică și socială — o țară puternică, într-un dinamic progres multilateral, ce ocupă astăzi un loc demn și respectat în lume.

Prilejuind o privire retrospectivă asupra tuturor acestor realizări, jubileul pe care il sărbătorim în aceste zile ne indeamnă totodată, să privim cu și mai multă exigență, cu și mai mari ambiții spre viitor. Pentru noi, acest viitor are contururi clare, cote de ascensiune precise. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, în care sintem angajați plenar, presupune un proces continuu de perfecționare, participarea directă, nemijlocită, a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de producători și de proprietari ai mijloacelor de producție, la conducerea întregii vieți economice și sociale. Prin această prismă trebuie privite măsurile adoptate de partid, pornind de la cerințele actualei etape de dezvoltare a țării noastre, îndeosebi după Conferința Națională din 1967, pentru perfecționarea conducerii și organizării activității economice, apropierea conducerii de producție prin desființarea verigilor intermediare și creșterea competențelor unităților, pentru crearea cadrului organizatoric al participării directe a oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor și centralelor și utilizarea mai eficientă a cadrelor de care dispunem.

Un moment important în realizarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării activității noastre economico-sociale l-a constituit crearea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — expresie elocventă a politicii consecvente a partidului de lărgire continuă a democrației socialiste, de atragere continuă la soluționarea marilor și complexelor probleme ale dezvoltării societății noastre socialiste, a celor mai bune cadre din diferite sectoare de activitate, a reprezentanților tuturor categoriilor sociale. **„Este de înțeles** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că pe măsură ce facem noi pași pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, luăm și măsurile corespunzătoare, creăm cadrul organizatoric adecvat pentru participarea directă la conducerea societății, la elaborarea politicii interne și externe a statului, a maselor largi populare... Prin constituirea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale facem un nou pas în această direcție".**

O atestare elocventă a importantelor atribuții ce revin acestui nou organism o constituie examinarea — în recenta ședință a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — a principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României pe anii 1974—1975. În cadrul lucrărilor s-a apreciat că aceștia corespund orientărilor și sarcinilor stabilite de Conferința Națională din iulie 1972 cu privire la realizarea înainte de termen a planului cincinal 1971—1975, la creșterea continuă a eficienței activității economice, la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale.

Sînt, toate acestea, exemple grăitoare ale nivelului sporit al exigențelor noastre privind perfecționarea și organizarea întregii creativități economico-sociale. Ele au la bază realizările noastre de pînă acum, rezultatele pe care le-am obținut în acești aproape doi ani și jumătate care au trecut din cincinal — realizări și rezultate care ne dau garanția că angajamentele însuflețitoare ale întregului popor privind îndeplinirea planului cincinal înainte de termen vor deveni realitate.

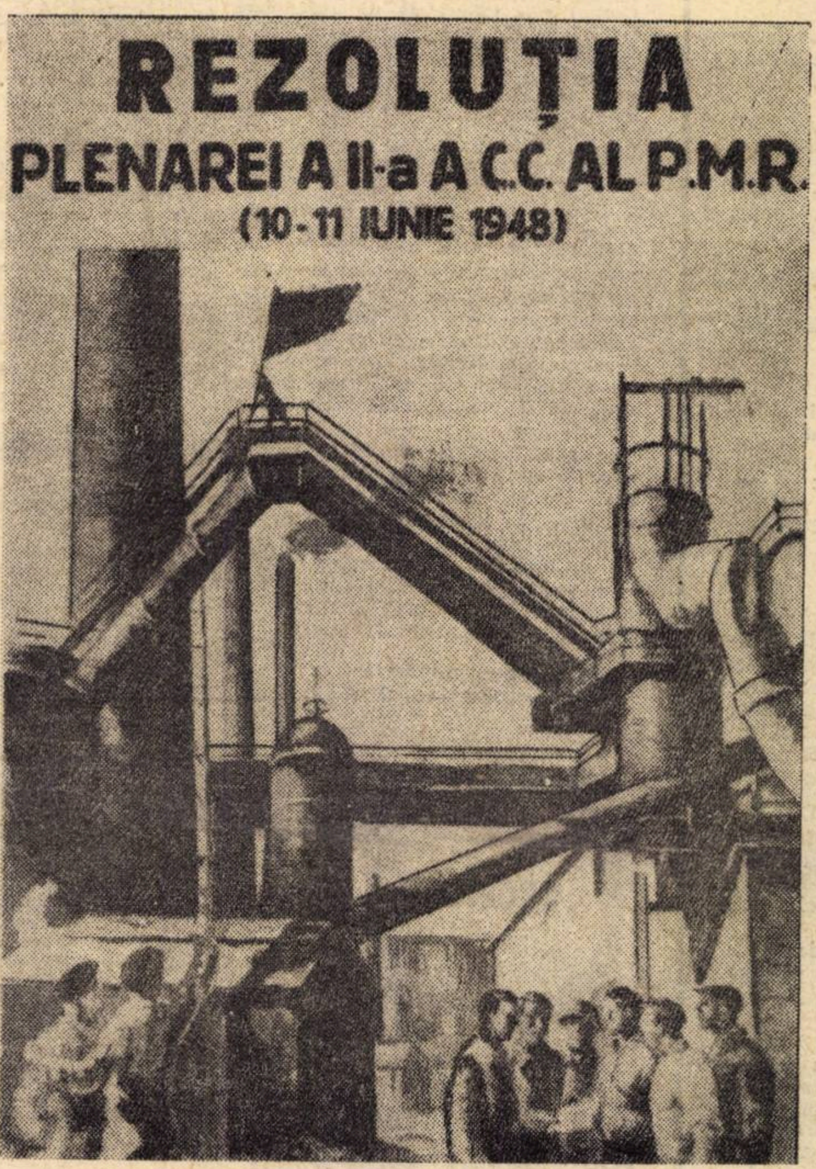

Un moment istoric: Oamenii muncii au devenit stăpini pe mijloacele de producție, pe propriul lor destin

CHELTUIELI MATERIALE

Un complex de măsuri convergente spre

REDUCEREA CONSUMULUI DE COMBUSTIBIL

POTRIVIT datelor statistice, **fiecare kilowat oră din energia electrică livrată, asigură o creștere a producției industriale cu 9,5 lei și a venitului național cu 4 lei.** Eficiența economică a utilizării energiei electrice în industrie **este de 50 de ori mai mare decît valoarea cheltuielilor efectuate de centralele termoelectrice pentru producerea acesteia.**

Creșterea medie a producției industriale prin folosirea nemijlocită a fiecărui kilogram de combustibil convențional este de 4,2 lei, iar a venitului național de 2,3 lei. **Ca urmare a arderii aceleiași cantități de combustibil la centralele termoelectrice se obține o cantitate de energie electrică de 33 kwh care, utilizată în industrie, asigură o creștere**

Ing. Gheorghe STOICA
adjunct al ministrului energiei electrice

(Continuare în pag. 5)

UN SFERT DE VEAC DE LA NAȚIONALIZAREA PRINCIPALELOR MIJLOACE DE PRODUCȚIE

CREATORII BUNURILOR MATERIALE — SINGURII DEȚINĂTORI AI BOGĂȚIILOR ȚĂRII

IN RÎNDUL marilor prefaceri revoluționare care s-au desfășurat în patria noastră, inaugurate de insurecția națională antifascistă armată din august 1944, actul naționalizării principalelor mijloace de producție, din 11 iunie 1948, se înscrie ca un eveniment de însemnătate istorică hotărîtoare pentru destinele poporului român. Trecerea principalelor mijloace de producție în mîinile celor ce muncesc marchează sfîrșitul definitiv al dominației și existenței burgheziei, apusul secolelor de exploatare la care a fost supus poporul român de către clasele stăpînitoare autohtone și de capitalul străin și, în același timp, începutul edificării bazei economice a noii orînduiri sociale, socialiste, afirmării plenare a dominației poporului, a suveranității și independenței sale naționale.

„Făurind proprietatea socialistă — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **oamenii muncii, creatorii tuturor bunurilor materiale, au devenit singurii deținători ai bogățiilor țării, pe care le folosesc în interesul bunăstării întregului popor, al înfloririi patriei"** [1]).

Lichidînd contradicția fundamentală a orînduirii burgheze din România, dintre caracterul social al producției și forma de însușire privat-capitalistă, actul naționalizării a asigurat producției sociale relații de producție noi, socialiste, caracterizate prin proprietate socială, repartiție socială, organizare și conducere socială. **„Desființarea proprietății private** — scria Engels — **constituie cea mai succintă și mai caracteristică expresie pentru a desemna transformarea întregii orînduiri sociale, transformare care decurge în mod necesar din dezvoltarea industriei, fiind de aceea pe bună dreptate, considerată de comuniști ca revendicarea lor principală"** [2]).

Transformarea proprietății burgheze în proprietate socialistă a întregului popor este, prin sine însăși, actul de naștere al orînduirii socialiste, orînduire care, prin trăsăturile sale economice și sociale, prin avantajele pe care le oferă în comparație cu vechea orînduire socială, deschide cîmp larg, nelimitat dezvoltării forțelor de producție, intronării în societate a relațiilor noi, de colaborare, ajutor și stimă reciprocă, a principiilor eticii și echității socialiste, formării și afirmării depline a personalității umane.

Trecerea în proprietatea poporului a principalelor mijloace de producție a soluționat una din contradicțiile esențiale ale vieții social-economice din România, care

prof. univ. dr. Ion ZAHIU

(Continuare în pag. 3)

ANUL XI **Viata economica**

SUMARUL

numărului 23 din 8 iunie 1973

1—3
— Un sfert de veac de la naționalizarea principalelor mijloace de producție. Creatorii bunurilor materiale — singurii deținători ai bogățiilor țării, de prof. univ. dr. **Ion Zahiu**
— **Cheltuieli materiale**
Un complex de măsuri convergente spre reducerea consumului de combustibil, de ing. **Gheorghe Stoica**, adjunct al ministrului energiei electrice

4—5—6
— **Economie națională**
• **Plan — angajamente**
Cantitatea și calitatea — laturi inseparabile ale conceptului de eficiență de **B. Pădure**
• **Investiții**
Căi de sporire a eficienței utilizării fondurilor pe șantiere, de **C. Dorin**
• **Salarizare**
Extinderea acordului global — o acțiune ce trebuie urmărită îndeaproape, consecvent, riguros, de **Ion Bălan**
Aprovizionare
Cercetarea științifică în căutarea unei căi de accelerare a valorificării rezultatelor, de **ing. Ștefan Gheorghiță** ing. **Mihai Pocorschi**

7
— **Comerț exterior**
Strategia noului venit pe piața internațională, de ing. **Gh. Alexandrescu**

8—9
Acțiunea de reorganizare (III): Oportunități și finalități concrete în utilizarea personalului, de **Constantin Cojocaru Stere Popescu, Nicolae Popov, Emil Zamfirescu**

10—11
— **25 de ani de la naționalizare**
Act istoric ce a descătușat energia creatoare a producătorilor deveniți și proprietari ai mijloacelor de producție. Semnează: ing. **Mircea Popa**, ing. **Petre Popescu, Aurel Boghici**
— Cu blocnotesul la „Vulcan": Reportaj în istorie de **Gheorghe Filimon**

12—13
— **Conducerea și organizarea**
• Cum funcționează uzinele și fabricile din subordinea întreprinderilor, de ing. **Nicolae Hanes**
• Cooperare în pregătirea cadrelor, de **I. Georgescu**
• Cazuri în dezbatere: Timpul de muncă al cadrelor de conducere (Opinia cititorilor)

14
— **Informație • decizie**
Pentru generalizarea în întreaga economie: Program integrat de prelucrare automată a documentelor financiar-contabile de **Petre Mandea, Toma Gașpar**

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste: Domeniul producției materiale (XVIII), de **Radu Constantinescu**

16
— **125 de ani de la Revoluția din 1848**
Năzuințe de libertate și progres, în „Proclamația de la Islaz", de **Apostol Stan**

17
— **Știință și societate**
Mediul și progresul tehnic — noțiuni de reconsiderat, de **R. Cosma**

18—19
— **Economie mondială**
• Criza valutară occidentală: Incidențe asupra țărilor în curs de dezvoltare, de **Dorel Oprescu**
• Din țările socialiste: Ocuparea forței de muncă și eficiența economică, de **George Răboacă**
• O acțiune utilă pentru dezvoltarea relațiilor economice și financiare (Interviuri cu: **Vasile Voloșeniuc** președintele Consiliului de Conducere al Băncii Române de Comerț Exterior; **Gabriel Hauge**, președinte Manufacturers Hannover Trust

ÎN SUPLIMENT
— Modalități și forme comerciale de export, de dr. **Al. Deteșan**
— Cu privire la unele sarcini ale organelor de control financiar intern, de **I. Oprescu**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

REDACTIA SI ADMINISTRATIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

SCRISORI

Tradiția Cotnarilor obligă...

ÎN URMA unei investigații întreprinsă în 30 magazine de specialitate din județele Iași și Suceava, s-a constatat că 80% dintre consumatori preferă vinul de Cotnari: cu acest prilej, a fost pusă în evidență legătura directă care există între tradiția podgoriei Cotnari și preferințele consumatorilor de vin.

Este interesant de subliniat că preferința consumatorilor față de vinul de Cotnari este influențată de unele date istorice cu sau fără referire la podgorie (existența seculară a localității Cotnari ca podgorie, reședință a primului paharnic al Moldovei, vizita unor personalități de seamă, ca și conservarea însușirilor valoroase a unor soiuri de struguri vinificabili, cum sînt: Grasa de Cotnari, Feteasca albă etc.). Toate aceste motive, care sprijină dezvoltarea tradiției, trebuie valorificate, în continuare, în interesul unităților economice din această zonă prin organizarea de expoziții (chiar și în străinătate), cu sau fără desfacere, pe soiuri și calități de vin, prin perfecționarea metodelor și a tehnologiei de vinificare care să păstreze, în mai mare măsură, calitățile gustative naturale, înscrierea localității Cotnari ca punct turistic, diversificarea ambalajului care să ilustreze, în diverse forme, momente semnificative din istoria locurilor.

Se pune problema extinderii plantațiilor de vii în această podgorie. În prezent, potrivit aprecierilor specialiștilor, din suprafața necultivată cu viță de vie (77%) s-ar mai putea cultiva circa 10%. De aici rezultă însă și concluzia că sporirea producției de vin de Cotnari trebuie să se bazeze, în primul rînd pe creșterea randamentului la hectar.

Ioan DOBROTĂ
student, anul IV A.S.E.

„Tranzacții comerciale internaționale"

SÎNT UN CITITOR consecvent al revistei „Viața economică", care mă ajută în studiile mele.

În legătură cu frumoasa și interesanta inițiativă de a se elabora și edita o lucrare cu privire la „Tranzacții comerciale internaționale" meritați din toată inima calde felicitări. M-aș bucura ca această lucrare să aibă în vedere practica actuală în relațiile comerciale, îndeosebi politica prețurilor mondiale influențate de situația dolarului; influențele eurodolarului asupra comerțului dintre țările socialiste și capitaliste; implicațiile politice ale lumii contemporane asupra politicii comerciale atît a țărilor capitaliste cît și a țărilor socialiste; mutațiile în practica comerțului internațional etc. În coloanele revistei, ar fi bine să apară studii cu privire la posibilitățile de îmbunătățire și perfecționare a activității de comerț exterior a întreprinderilor industriale cu activitate de comerț exterior.

Aceasta și pentru faptul că oricare din absolvenții institutelor de studii economice pot lucra și într-o întreprindere cu activitate de comerț exterior.

Mihai ALMARIEI
student
Craiova

Nu sînt și alte soluții?

FABRICA „ARGEȘEANA" din Pitești produce diferite stofe. Pentru remedierea unor cupoane cu defecte, fabrica a înființat centre de repansare cu localuri special amenajate, responsabili, mașini care duc și aduc stofele, registre, persoane care preiau și predau pe cele repansate etc. Sînt cheltuieli suplimentare. Ce se face pentru micșorarea lor?

ec. **Gheorghe CRUCEANA**
Pitești

Cum definim circulația mărfurilor?

IN LEGATURA cu cele trei noțiuni: circulația produsului social, circulația mărfurilor și comerțul interior s-a scris mult în ultima vreme, în special, în manualele școlare și cursurile universitare. Numai că explicarea acestor noțiuni nu e făcută în mod distinct și cu legătură între ele. Unii autori fie că le confundă și atunci cînd vorbesc despre ele folosesc toate cele trei noțiuni deodată, iar alții le explică (Dicționarul Statistic Economic), dar numai prin prisma uneia din noțiuni, adică numai din punct de vedere al circulației mărfurilor nu și al circulației produsului social. Doresc, dacă figura alăturată este valabilă în explicarea acestor noțiuni, să se dea explicații pe înțelesul celor care se pregătesc pentru activitățile din comerț. Din punctul meu de vedere aș dori să se

înțeleagă — dacă așa este — că circulația produsului social ca moment al reproducției se caracterizează sub două aspecte: ca circulație a mijloacelor de producție-aprovizionare tehnico-materială și ca circulație a obiectelor de consum: comerț interior, comerț exterior și contractări-achiziții de produse agricole. Sfera de cuprindere a circulației produsului social, este mai largă decît sfera circulației mărfurilor sau decît comerțul, deoarece prima cuprinde atît circulația mijloacelor de producție, cît și a obiectelor de consum, pe cînd ultima cuprinde numai obiectele de consum.

Dacă așa stau lucrurile, atunci nu mai putem da definiția (Dicționarul Statistic Economic) că: „aprovizionarea tehnico-materială" este ramură a circulației mărfurilor, ci este ramură a produsului social. De asemenea, dacă admitem prima observație, nu mai putem spune că în cele 14 ramuri ale economiei naționale „circulația mărfurilor" este cea de-a 7-a ramură, ci „circulația produsului social" este cea de-a 7-a ramură a economiei naționale.

Iar prin comerț interior trebuie înțeles acea parte din circulația mărfurilor care se referă la desfacerea mărfurilor către consumatorii individuali și colectivi, din interiorul țării. In prezent CAP-ul nu se mai aprovizionează tehnico-material (materiale de construcții, îngrășăminte chimice, unelte agricole etc.) prin comerțul cooperatist întrucît are întreprinderi proprii de a.t.m.

Marin MOCANU
Școala profesională de cooperație
Ploiești

ECOURI

Cum funcționează mecanismul cooperării între întreprinderi?

Publicăm alte ecouri la articolul cu titlul de mai sus apărut în nr. 11 al revistei.

CENTRALA INDUSTRIALĂ ECHIPAMENT SPECIAL

CONFORM procesului verbal încheiat la nivelul centralelor care tutelează Întreprinderea „6 Martie" — Zărnești în calitate de furnizor și Uzina de strunguri Arad, în calitate de beneficiar, s-au stabilit de comun acord cantitățile și tipurile de accesorii mașini-unelte care trebuie executate și livrate în eșalonare lunară pe anul 1973. Acest proces verbal, care este încheiat cu acordul părților, face parte integrantă din contract. Considerăm astfel soluționată definitiv divergența ce a existat la contractarea accesoriilor mașini-unelte pe 1973, între aceste două unități.

ing. **D. PALADE**
director tehnic
Centrala industrială echipament special

GRUPUL DE UZINE PENTRU UTILAJE DE CONSTRUCȚII — BRĂILA

ÎN PRIMELE două luni ale acestui an uzina „Progresul" — Brăila a întîmpinat greutăți în realizarea planului de osii montate, din lipsă de materiale. Acest lucru s-a reflectat în mod negativ și în realizările beneficiarilor acestor produse, între care și Uzina de vagoane Arad.

Pentru osiile montate reclamate ca fiind neasigurate, noi am comandat la timp materialele (discuri și bandaje) prin care am solicitat și asigurarea lor în mod eșalonat. Din păcate, furnizorul nostru — Combinatul siderurgic din Reșița, la care s-au făcut nenumărate intervenții, ne-a livrat foarte tîrziu materialele comandate.

ing. **GH. MUNTEANU**
director general
Grupul de uzine pentru utilaje de construcții — Brăila

UZINA „1 MAI" — PLOIEȘTI

PROBLEMA pieselor turnate din oțel pentru Uzina de vagoane — Arad reprezentînd reperul „Suporți opritor de la vagonul gondolă" a fost rezolvată integral. S-a livrat și ultimul lot de piese contractate pe anul 1973. Inițial, nu s-a putut contracta integral comanda beneficiarului deoarece cuprindea cantități foarte mari — respectiv cîte 8 000 buc. de fiecare reper — pentru care uzina „1 Mai" nu avea capacitatea de execuție, mai ales că balanța la acest produs încă nu era definitivată de coordonator.

ing. **ȘT. TEODORESCU**
director
Uzina „1 Mai" — Ploiești

UZINA PIESE AUTO — SIBIU

AM FĂCUT cunoscut Uzinei de mecanică și industrie alimentară — Arad, care a solicitat arcul 310 00 01 cu o lungime de 120 m și diametrul sîrmei de 9 mm și ministerului de resort că întreprinderea noastră ar fi interesată să execute cantitatea de arcuri solicitată, dar din lipsa unor utilaje adecuate, nu poate onora comanda. Nu este vorba, deci, de o lipsă de colaborare așa cum afirmă în revistă reprezentantul uzinei, ci de lipsa posibilităților tehnice de execuție.

ing. **Ion SIMION**
director comercial
Uzina piese auto — Sibiu

CURIER

• Salarizare

PETRU FĂGĂRAȘ, Oradea — Absolvenților învățămîntului superior, li se aplică, în primul și în cel de al doilea an de activitate, aceleași reglementări referitoare la condițiile de acordare a salariilor tarifare la îndeplinirea, în totalitate, a sarcinilor stabilite, cu cele prevăzute pentru restul personalului de execuție, cu studii superioare, din compartimentele de muncă ale unităților unde sînt încadrați. Față de această reglementare, atît în perioada cît ați lucrat la Stațiunea pentru mecanizarea agriculturii cît și ca economist la centrul mecanic al aceleiași stațiuni, trebuia să vi se rețină aceeași cotă ca la celelalte cadre.

★

ANA MIHU, Sibiu — Dacă din evidențele existente în unitate rezultă că ați îndeplinit efectiv funcția de tehnician și nu aceea de planificator, iar încadrarea dv. în funcția de tehnician este contrarie cerințelor Legii nr. 12/1971, se aplică prevederile fostului Cod al muncii — art. 33 — potrivit cărora salariații sînt remunerați în raport cu munca efectiv prestată. Ținînd seama de cele de mai sus, nu este cazul să vi se impute diferența dintre salariul de tehnician și cel de planificator. Dacă s-au făcut totuși formele de imputare vă puteți adresa instanțelor jurisdicționale de muncă — în primul rînd comisiei de judecată din unitate — pentru a cere să se constate că vă sînt aplicabile, dat fiind faptul că încadrarea eronată s-a făcut pînă la 1 martie 1973 — data aplicării noului Cod al muncii — prevederile art. 33 din Codul în vigoare pînă la această dată.

• Promovare

MARIA FÖLDI, Marghita — Absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală pot fi promovați în funcțiile de planificator principal, contabil principal, merceolog principal sau statistician, principal, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la pct. 68 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, (dacă au o vechime în funcții economice de cel puțin cinci ani și au absolvit un curs de specializare cu profil economic). Prin curs de specializare cu profil economic se înțelege una din formele de perfecționare a pregătirii profesionale prevăzute la art. 3 din Legea nr. 2/1971. Întrucît această perfecționare constituie în același timp o îndatorire a întregului personal, precum și o obligație a conducerii unității de creare a condițiilor necesare, urmează să solicitați înscrierea la un asemenea curs de specializare, pentru a putea fi promovată — la absolvire — în funcția de contabil principal sau într-alta similară.

• Încadrare

EMIL LEUCUȚIA, Arad — Conform precizărilor din Circulara comună a Ministerului Învățămîntului și a fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii, cu nr. 140248 și 18184/1968, absolvenții cu examen de stat ai institutelor de învățămînt pedagogic de 3 ani pot ocupa — în afara funcțiilor didactice din învățămînt — și funcții de îndrumare și control în cadrul secțiilor de învățămînt și comitetelor pentru cultură și artă de la unele municipii. De asemenea, pot ocupa funcții de conducere în cadrul secțiilor de învățămînt și comitetelor pentru cultură și artă de la aceste municipii. Absolvenții institutelor pedagogice de 3 ani mai pot ocupa, unele funcții de conducere și de specialitate, prevăzute limitativ în această circulară (îndrumător la toate categoriile de muzee, unele funcții de conducere și de execuție, la biblioteci, la case de cultură, la întreprinderile cinematografice și în presă). Conform pct. 4 din Circulara susmenționată, absolvenții institutelor pedagogice nu pot ocupa și alte funcții pentru care se prevăd studii superioare.

• **VASILE HERLAS, Oradea** — În cazul dv. nu mai puteți beneficia de abonament gratuit. (Precizările Ministerului Muncii nr. 11.395/1968).

UN SFERT DE VEAC DE LA NAȚIONALIZAREA PRINCIPALELOR MIJLOACE DE PRODUCȚIE

CREATORII BUNURILOR MATERIALE — SINGURII DEȚINĂTORI AI BOGĂȚIILOR ȚĂRII

(Urmare din pag. 1)

apăruse și acționa cu tot mai multă putere în perioada imediat următoare instaurării puterii populare și, mai ales, o dată cu instaurarea dictaturii proletariatului : contradicția dintre puterea politică exercitată de clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, sub conducerea Partidului Comunist Român, și puterea economică ce se afla în miinile exploatatorilor, în primul rind în ale marii burghezii.

După cum se știe, actul naționalizării în țara noastră a fost precedat de marile bătălii de clasă care au culminat cu înlăturarea ultimilor reprezentanți ai burgheziei în guvern și abolirea monarhiei la sfîrșitul anului 1947. Prin aceasta s-a încheiat procesul de cucerire a întregii puteri politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și alte pături de oameni ai muncii. La puțin timp după proclamarea Republicii s-a realizat unitatea politică-organizatorică a clasei muncitoare prin crearea partidului unic comunist.

PRIN NAȚIONALIZAREA principalelor mijloace de producție se pune în concordanță puterea economică cu cea politică, dictatura proletariatului avîndu-și propria sa bază. Experiența țării noastre, a celorlalte țări socialiste, atestă că exproprierea marii burghezii nu este posibilă decît dacă clasa muncitoare își exercită rolul de clasă dominantă în societate, dacă înlătură burghezia de la conducerea politică.

Înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție în România este un act revoluționar ce a avut loc pe cale relativ pașnică. Faptul că ea a fost temeinic pregătită organizatoric și juridic, că a fost sprijinită de masele largi populare a făcut ca burghezia să nu provoace distrugeri de mijloace de producție, să nu producă grave perturbări economice. Este un merit al partidului nostru comunist că a reușit să conducă realizarea acestui act revoluționar în asemenea condiții care să permită creșterea permanentă a producției.

După datele inventarierii din octombrie 1947, statul român dispunea de 6 836 de întreprinderi industriale, de transport, comerciale și de credit, din cele 54 315 care existau în România la acea dată. Numărul salariaților din unitățile de stat era de 327 000, reprezentînd circa o treime din numărul total al salariaților din aceste categorii de unități. Statul dispunea de 1 186 din totalul de 36 729 întreprinderi industriale, în care lucrau 138 620 din totalul de 672 834 salariați. În proprietatea statului se găsea, de asemenea, o suprafață de 9 030 700 ha, adică 38% din suprafața țării. Din această suprafață 2 871 500 erau terenuri agricole, din care 710 200 ha arabile.

Existența unei proprietăți de stat în momentul naționalizării în toate ramurile economiei, care provenise din vechea proprietate de stat capitalistă (reflectare a intensificării intervenției statului burghez în economie), din trecerea în proprietatea statului a unor bunuri aparținînd criminalilor de război, precum și în urma reformei agrare din 1945, a constituit o pîrghie importantă de care s-a folosit puterea populară împotriva presiunilor economice ale burgheziei.

Prin actul de naționalizare din 1948 au devenit proprietatea poporului român încă 8 894 întreprinderi, din care 3 560 de interes local.

Desființarea proprietății privat-capitaliste în țara noastră, deși s-a realizat în linii generale o dată cu naționalizarea din iunie 1948, a fost completată prin trecerea în proprietatea statului a spitalelor și cinematografelor — la 2—3 noiembrie 1948, a resturilor proprietăților moșierești — la 2 martie 1949, a farmaciilor — la 2 aprilie 1950. Desființarea proprietății privat-capitaliste în agricultură s-a desfășurat, pe măsura înaintării procesului de cooperativizare a agriculturii, în martie 1959 lichidîndu-se orice formă de exploatare a omului de către om în România.

Pregătirea și înfăptuirea naționalizării socialiste a fost posibilă, datorită faptului că puterea politică a fost în mîna clasei muncitoare, rolului său conducător în sistemul alianței cu țărănimea muncitoare și cu alte pături de oameni ai muncii. Clasa muncitoare din România, condusă de Partidul Comunist, călită în focul luptelor de clasă în timpul vechii orînduiri, în bătăliile politice pentru înlăturarea burgheziei de la putere și pentru instaurarea dictaturii proletariatului, s-a dovedit a fi o clasă maturizată, capabilă să conducă procesele revoluționare de mare anvergură, să pună bazele noii orînduiri sociale, ținînd seama de legitățile generale ale revoluției și construcției socialismului și de aplicarea acestora în condițiile concrete ale României.

Faptul că transformarea proprietății private în proprietate socialistă s-a desfășurat în condițiile creșterii impetuoase a producției și a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale, evidențiază unitatea de voință și acțiune a maselor, capacitatea partidului de a conduce masele la înfăptuirea acestui proces revoluționar.

NAȚIONALIZAREA principalelor mijloace de producție a inaugurat o nouă etapă în istoria relațiilor social-economice din România. Ea a deschis calea unor profunde mutații în esența și caracterul proprietății, în structura economică și socială a societății românești, în caracterul muncii și al repartiției, în mecanismul de funcționare a economiei, a permis trecerea la forme și metode de conducere și organizare noi, adecvate noilor structuri în societatea românească.

Formarea unui puternic sector socialist în economie a determinat nașterea unui nou tip de relații sociale, a unui nou sistem de legi economice și sociale, care generează noi posibilități, proprii socialismului, de înaintare rapidă a societății românești pe calea progresului și civilizației.

Transformările revoluționare în sistemul relațiilor economice, inaugurate în urmă cu 25 de ani de naționalizarea principalelor mijloace de producție, au determinat înlocuirea relațiilor de exploatare cu relații de colaborare și ajutor reciproc între membrii societății. Interesul privat-capitalist, care condiționa dezvoltarea producției materiale și folosirea mijloacelor de producție, a fost înlocuit de interesul general al tuturor membrilor societății generat de scopul comun al satisfacerii nevoilor lor, prin progresul neîncetat și dirijat al forțelor de producție. Concurența, ca formă de realizare a intereselor privat-capitaliste, a fost înlocuită cu sistemul unitar de coordonare prin planul unic național a întregului mecanism economic, de către întreaga societate. Unirea forței de muncă cu mijloacele de producție nu mai este condiționată de satisfacerea interesului de profit al capitaliștilor, mijloacele de producție nu se mai opun producătorilor ca ceva străin lor. **Unirea forței de muncă cu mijloacele de producție se realizează nemijlocit, producătorii bunurilor materiale, fiind în același timp proprietarii mijloacelor de producție, această nouă situație a producătorilor constituind o puternică forță motrice a dezvoltării societății românești, un element esențial al formării și dezvoltării responsabilității fiecărui om al muncii față de perfecționarea și folosirea eficientă a tuturor mijloacelor de producție.**

Prin desființarea claselor exploatatoare s-a format o nouă structură socială : clasa muncitoare, care exercită cu competență rolul conducător în societate, țărănimea — clasă nouă care contribuie activ la făurirea noii societăți, intelectualitatea — care servește interesele societății socialiste, s-a format și s-a consolidat unitatea moral-politică a întregului popor. În locul conflictelor de clasă, rezultate din opoziția de nerezolvat între interesele exploatatorilor și exploataților, a apărut și s-a consolidat sistemul unic al intereselor fundamentale ale întregului popor, ca expresie a armonizării intereselor generale, colective și individuale, în scopul unic al satisfacerii nevoilor omului — țelul suprem al societății socialiste, al întregii politici a partidului și statului nostru. În locul structurilor organizatorice subordonate capitalului s-au creat și s-au perfecționat structuri noi, care servesc interesele întregului popor.

Trecerea în stăpînirea poporului a principalelor mijloace de producție în primul rînd aparatul de producție al industriei a permis Partidului Comunist Român să elaboreze strategia și tactica edificării socialismului în România.

Prin faptul că societatea noastră a preluat din mîinile capitaliștilor mijloacele de producție, comerțul și mecanismul repartiției produselor și le gospodărește în deplină concordanță cu resursele țării și nevoile poporului, au fost înlăturate consecințele negative asupra economiei, consecințe care decurgeau din modul în care burghezo-moșierimea orientase economia României. **„În socialism** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **cînd mijloacele de producție devin proprietate socialistă, cînd întreaga economie se transformă într-un organism unitar, apare pentru prima dată în istoria societății posibilitatea cunoașterii și utilizării conștiente a legităților sociale, organizării raționale a activității economiei, în conformitate cu interesele generale ale societății"** [3]).

Partidului Comunist Român i-a revenit misiunea istorică să dovedească prin aplicarea învățăturii marxist-leniniste la condițiile concrete ale țării noastre, prin practica vieții sociale falsitatea teoriei după care România, în chip fatal, trebuia să rămînă o țară agrară. Nu în condițiile tehnice, în lipsa de capital, de experiență sau de cadre își avea originea starea de înapoiere economică a României, ci în sistemul relațiilor economice burgheze. Atunci cînd, în urma naționalizării, poporul a devenit singurul stăpîn al bogățiilor țării, cînd s-au creat noile relații de producție socialiste, s-au creat condițiile obiective ale unui puternic avînt al forțelor de producție, bazat în primul rînd, pe dezvoltarea impetuoasă a industriei.

Experiența acumulată de Partidul Comunist Român în conducerea operei de industrializare socialistă, proiectele de dezvoltare a industriei în următoarele două decenii formulate la Conferința Națională a partidului din 1972, atestă că industrializarea, bazată pe stăpînirea de către popor a mijloacelor de producție și pe progresul tehnico-tehnologic și științific contemporan, constituie temelia lichidării subdezvoltării economice și sociale, premisa esențială fără de care nu poate fi lichidat decalajul față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

IMPRIMÎND industriei un ritm susținut de dezvoltare, în strînsă corelație cu agricultura și cu celelalte ramuri, s-a putut realiza un puternic dinamism întregii economii naționale, modernizarea structurii economiei românești, sporirea continuă a resurselor materiale și financiare ale țării. Aceasta s-a reflectat în creșterea între 1950—1971 a produsului social al României de 7 ori și a venitului național de 6,8 ori. Producția industrială globală a sporit în aceeași perioadă de 13 ori, din care producția mijloacelor de producție de 17 ori, iar producția bunurilor de consum de peste 8 ori, producția globală agricolă a sporit de 2,5 ori.

Industria a devenit ramura conducătoare a economiei, factorul dinamizator al întregului progres economic și social, contribuind, în 1971, la producerea produsului social cu 61,1% și a venitului național cu 56,8%, față de 39% și respectiv, 30,8% în 1938.

Stabilind un raport optim între fondul de dezvoltare economico-socială și fondul de consum, statul nostru socialist a alocat un volum tot mai mare de investiții pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei. În perioada 1949—1965 s-au făcut investiții de 374 miliarde lei (la prețurile din 1959), în perioada 1966—1971 investițiile s-au ridicat la peste 419 miliarde lei, din care statul a contribuit cu 88%, respectiv cu 90%, mai mult de jumătate din investiții fiind alocate dezvoltării industriei. **Se poate spune pe drept cuvînt că, prin eforturile de investiții făcute în anii construcției socialismului, aproape întregul aparat de producție naționalizat în 1948 este complet reînnoit, că socialismul a creat forțe de producție considerabil superioare celor moștenite de la burghezie în urmă cu 25 de ani.**

Punînd accentul pe laturile calitative ale dezvoltării industriale, — modernizarea structurii producției, prin creșterea deosebită a ramurilor de vîrf care valorifică din plin cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, îmbunătățind în continuare repartizarea teritorială a forțelor de producție industriale, industria își va accentua rolul conducător în economie, își va spori aportul la modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei.

Continuarea în ritmuri înalte a dezvoltării industriei va permite ca producția acestei ramuri să fie de 28—30 de ori mai mare în 1975 față de 1938, iar în 1990 să depășească de 6—8 ori nivelul anului 1970.

Crearea unui puternic sector socialist de stat în economie, o dată cu naționalizarea, dezvoltarea unei producții industriale proprietate a întregului popor, punea la ordinea zilei posibilitatea și necesitatea rezolvării practice a uneia dintre cele mai grele și mai complexe probleme ale societății românești — trecerea agriculturii pe baze socialiste, moderne. **Sectorul de stat a constituit, prin rolul său conducător în economie, izvorul formării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii, condiție esențială pentru cooperativizarea agriculturii, a intensificării și dezvoltării multilaterale a producției agricole, premisa intensificării relațiilor dintre industrie și agricultură — în cadrul procesului unic național al reproducției lărgite și al apropierii dintre sat și oraș.**

Agricultura, ramură de bază a economiei românești, și-a schimbat radical structura, a ieșit din înapoierea la care o condamnase relațiile feudale și semifeudale, a renunțat la formele tradiționale de producție și s-a integrat în procesul edificării socialismului. Producția sa, în permanentă ascensiune, va căpăta noi dimensiuni în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Dacă în perioada 1950—1970 producția globală agricolă a sporit de 2,12 ori, în actualul cincinal urmează să crească cu circa 36—49%, iar în perspectiva anului 1990 de 3 ori față de 1970, aportul său la progresul economico-social al țării urmînd să crească necontenit.

TRECEREA MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE în proprietate socialistă de stat și cooperatistă a pus în fața partidului nostru comunist problema esențială a formelor, metodelor și mijloacelor de atragere a maselor la conducerea, organizarea și controlul producției sociale, a formării și perfecționării necontenite a democrației socialiste, oamenii muncii trebuind, în dubla lor calitate de producători și proprietari pe care o au, să stăpînească nu numai condițiile materiale de producție, ci și pîrghiile folosirii lor cît mai eficiente.

Perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, inițiată de Congresul al IX-lea al P.C.R., ridicată pe un plan superior prin hotărîrile Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale din 1972, a adus pe primul plan participarea directă a tuturor oamenilor muncii la elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei, a ramurilor și întreprinderilor, creșterea răspunderii personale în realizarea obiectivelor stabilite de partid pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Mecanismul conducerii colective — de la adunarea generală a salariaților, comitetele și consiliile oamenilor muncii și pînă la organismele centrale de conducere, coordonare și control — dînd expresie necesității perfecționării continue a centralismului democratic și adaptării acestui principiu fundamental al societății noastre la cerințele care decurg din creșterea rolului conducător al partidului în viața economică și socială și participării maselor la conducerea societății, constituie un puternic factor accelerator al progresului economic și social al țării. Democrația socialistă, așezată pe o bază proprie — proprietatea socialistă, a declanșat și stimulează energiile creatoare ale oamenilor muncii pentru înfăptuirea politicii partidului.

Stăpînirea de către popor a resurselor naturale, a mijloacelor de producție și financiare constituie baza afirmării și consolidării independenței și suveranității naționale. Dreptul de a dispune în mod suveran de avuția sa națională, potrivit intereselor sale vitale, constituie condiția fundamentală a intensificării participării țării noastre la cooperarea și colaborarea cu țările socialiste, cu celelalte țări, indiferent de orînduirea lor socială.

Stăpînirea de către popor a întregii avuții naționale exclude orice drept și sub orice formă înstrăinarea proprietății socialiste. Generațiile actuale au marea răspundere istorică de a amplifica și consolida proprietatea socialistă, de a lăsa generațiilor viitoare premisa hotărîtoare pentru realizarea obiectivelor construirii comunismului în România.

Paralel cu dezvoltarea impetuoasă a proprietății socialiste, cu creșterea eficienței economice a întregii activități, relațiile economice externe, bazate pe principiile independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, urmăresc dezvoltarea economiei naționale, intensificarea prezenței României la relațiile economice internaționale, crearea condițiilor pentru lichidarea, într-un termen istoric scurt, a decalajelor care o mai despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Conținutul și dinamica proceselor economice și sociale care s-au născut o dată cu naționalizarea principalelor mijloace de producție, în urmă cu un pătrar de veac, definesc cu claritate semnificația cu adevărat istorică a acestui act revoluționar pentru dezvoltarea impetuoasă a României socialiste moderne. Continuînd pe un plan superior procesul edificării socialismului, inaugurat de trecerea în mîna poporului a forței economice, poporul nostru construiește, sub conducerea Partidului Comunist Român, societatea socialistă multilateral dezvoltată, operă de mare anvergură care asigură poporului român un viitor de înflorire și prosperitate.

---

1) Nicolae Ceaușescu : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Ed. politică, 1969, pag. 121.

2) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 4, pag. 378, Editura politică, București, 1958.

3) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialismului, vol. 2, pag. 527, Ed. Politică, București, 1968.

economie națională

ACTUALITATEA: Intimpinăm jubileul a 25 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție sub semnul unor eforturi sporite vizînd PERFECȚIONAREA INTREGII NOASTRE ACTIVITĂȚI economico-sociale • Îndeplinirea cincinalului inainte de termen presupune acțiuni conjugate, multilaterale în direcția sporirii EFICIENȚEI ECONOMICE • Reducerea CONSUMULUI DE COMBUSTIBIL – o condiție ineludabilă a eficienței • Pledoarie pentru o viziune intr-adevăr economică în indeplinirea angajamentelor asumate — corelarea DEPĂȘIRILOR CANTITATIVE și a FACTORILOR CALITATIVI • Eficiența INVESTIȚIILOR in confruntare cu UTILIZAREA FONDURILOR pe șantiere • O acțiune ce se cere consecvent, riguros continuată : EXTINDEREA ACORDULUI GLOBAL • Cercetarea științifică nu este un scop in sine — REZULTATELE ei trebuie CIT MAI RAPID VALORIFICATE.

PLAN • ANGAJAMENTE

CANTITATEA ȘI CALITATEA –

laturi inseparabile ale conceptului de eficiență

PRODUCȚIA Centralei industriale de prelucrări metalurgice reprezintă o componentă de bază a sectorului metalurgiei românești. Realizărilor bune obținute pînă acum de colectivele de muncă din întreprinderile Centralei, li se adaugă angajamentele importante pe care și le-au asumat în 1973, în cinstea aniversării eliberării patriei și a zilei metalurgistului (222 milioane la producția globală și 212 milioane la producția marfă peste prevederile de plan). Rezultatele obținute pe 5 luni a.c., reprezintă o garanție a îndeplinirii și depășirii lor. Iată ce consemnează cifrele : cele peste 106 **milioane realizate peste plan la indicatorul producției marfă s-au materializat în peste 7 900 tone laminate finite pline, 5 800 tone țevi din oțel, 2 500 tone sîrmă trefilată. 1000 tone electrozi de sudură, produse de primă necesitate pentru diferite ramuri ale economiei naționale.**

Desfășurarea activității în coordonatele eficienței economice este oglindită și de alți indicatori. **Pe primele 4 luni din acest an, planul productivității muncii a fost realizat pe total centrală în proporție de 100,3%, cheltuielile la 1000 de lei producție marfă au fost reduse cu 3,1 lei față de prevederile de plan,** fapt care a contribuit, alături de alte măsuri, la realizarea în perioada menționată, a unor **beneficii peste plan de peste 16 milioane de lei.**

Așadar, unitățile componente ale centralei și-au realizat și depășit, în perioada analizată obligațiile asumate. Important este însă ca toate produsele realizate să fie livrate la termen și să satisfacă într-un grad înalt cerințele beneficiarului. Cum se prezintă sub aceste aspecte situația ?

În perioada ce a trecut din acest an, în toate întreprinderile centralei s-au înregistrat progrese însemnate privind **ridicarea nivelului calitativ al producției.** Evoluția unor indicatori de urmărire a calității este edificatoare în acest sens. Astfel, în trimestrul I, indicatorul țevi din oțel sub 6 țoli calitatea I a fost de 94,65% față de numai 93,7% cît era în 1972. De asemenea, la țevile peste 6 țoli, în aceeași perioadă indicatorul de calitatea I a fost de 98,1% față de 96,9% în anul trecut. Și coeficientul de rebuturi s-a aflat în trimestrul I a.c. într-o regresie sesizabilă față de nivelul pe care l-a atins în 1972 (vezi tabelul nr. 1).

Care au fost măsurile luate pentru obținerea acestor rezultate ?

Un domeniu în care s-a acționat cu precădere a fost acela al **cercetării și proiectării produselor.** În toate întreprinderile centralei, o atenție deosebită s-a acordat realizării încă din faza de proiectare a unor caracteristici calitative superioare. În acest fel s-a conferit nu numai o calitate înaltă produselor noi, dar și celor existente în fabricație prin reproiectare.

Tabelul nr. 1

Coeficient de rebuturi

Produse	Procent din totalul producției realizate în tr. I.1973	Procent din totalul producției realizate în anul 1972
Oțel în lingou	0,63	0,82
Laminate	0,44	0,57
Țevi fără sudură sub 6 țoli	0,65	0,67
Țevi fără sudură peste 6 țoli	0,05	0,16
Piese turnate din oțel	0,2	1,3

Gama lor cuprinde o arie largă — de la țevi din oțel inoxidabil și țevi din oțel rezistente la temperaturi înalte pentru cazane, pînă la laminate și bare trase pentru autovehicule după licență, precum și noi mărci de electrozi, sîrme de sudură autorizate de registrele maritime internaționale ș.a. **Ponderea valorică a produselor noi și reproiectate reprezintă, în 1973, 10% din valoarea totală a producției față de numai 3,5% în 1972.**

De asemenea, au fost luate măsuri **pentru îmbunătățirea calității și în procesul de fabricație,** prin introducerea utilajului tehnologic de completare. Prin punerea în funcțiune la Întreprinderea de țevi „Republica" București a unui cuptor cu vatră pentru tratamente termice pe întreaga lungime a țevilor, a presei hidraulice de 1300 atmosfere și a instalațiilor de control nedistructiv în flux, se obțin caracteristicile prevăzute în normele internaționale la produsele tubulare, în vederea creșterii competitivității lor pe piața externă.

Paralel s-a acționat și în domeniul **îmbunătățirii controlului de calitate al produselor finite.** Laboratoarele de analize a calității produselor din toate uzinele au fost înzestrate cu aparatură de mare precizie. Un singur exemplu : Întreprinderea de țevi „Republica" — București, a fost dotată cu un dispozitiv pentru determinarea limitei de curgere la cald, cu aparatură modernă pentru determinări fizice și chimice ș.a. În același timp, a fost desfășurată în toate întreprinderile, o intensă muncă politico-educativă în vederea întăririi responsabilității și exigenței fiecărui salariat pentru activitatea ce o prestează.

Realizarea și depășirea sarcinilor de plan la producția-marfă, a permis să se întroneze, în cadrul fiecărei întreprinderi, **o disciplină mai fermă în respectarea contractelor economice.** Semnificativ este faptul că, în trimestru I, **la sortimentul utilaj tehnologic au fost livrate în avans în contul trimestrului II, 1300 tone.** Cu toate acestea, pe total contracte, s-au înregistrat, în aceeași perioadă și unele rămîneri în urmă în ce privește respectarea termenelor de livrare. Specialiștii centralei apreciază însă că prin eforturile colectivelor de muncă din toate întreprinderile și prin măsurile ce au fost luate, pînă la sfîrșitul semestrului I al acestui an, se vor recupera rămînerile în urmă și onora integral obligațiilor contractuale pentru această perioadă.

Din aprecierile făcute de aceștia, reiese însă că și pentru semestrul II acțiunea de contractare este întîrziată. Dacă pentru țevile petroliere producția semestrului II a fost contractată în perioada 28—30 mai a.c., pentru produsele necesare industriei constructoare de mașini, la data de 1 iunie nu erau încă trimise repartițiile de către coordonatorii de balanță. În acest fel și acțiunea de încheiere a contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale necesare pentru producția semestrului II, care trebuia definitivată în lunile martie — aprilie, nu a putut fi încheiată nici pînă în prezent, fapt ce ar putea avea repercusiuni nefavorabile asupra desfășurării producției și livrării produselor. De aceea este absolut necesar ca repartițiile să fie urgentate, astfel încît să se poată definitiva și contractarea de materii prime și materiale necesare.

B. PĂDURE

INVESTIȚII

Căi de sporire a eficienței

UTILIZĂRII FONDURILOR

pe șantiere

DEZVOLTÎND experiența anului trecut, unitățile de execuție ale Ministerul Construcțiilor Industriale, au început al treilea an al cincinalului sub auspicii bune. **Pe primele 4 luni planul a fost depășit cu 2,4%, volumul producției realizate a fost cu 379 milioane de lei mai mare decît cel din perioada corespunzătoare din 1971 — reprezentînd 32,1% din planul anual ; 16 din cele 18 organizații de execuție au obținut, în primul trimestru, reduceri suplimentare ale cheltuielilor la 1000 de lei producție,** unele din ele acumulînd milioane de lei beneficii peste plan.

Dar — așa cum a rezultat dintr-o analiză făcută recent în consiliul de conducere al ministerului — există trusturi care au încă **serioase rezerve de reducere a prețului de cost al lucrărilor prin micșorarea cheltuielilor materiale de producție, eliminarea surselor de cheltuieli neproductive, mai buna gospodărire a mijloacelor din dotare.** Astfel, în primul trimestru a fost menținut pe șantiere un efectiv de muncitori mai mare decît cel corespunzător volumului producției executate, ceea ce a făcut ca trusturile de construcții din Craiova, Ploiești, București, Iași ș.a. să nu se încadreze în ritmul planificat de creștere a productivității muncii, determinînd, totodată, un volum însemnat de cheltuieli neeconomice. Principala direcție a măsurilor adoptate pentru înlăturarea acestei situații o constituie extinderea și buna organizare a fronturilor de lucru, creșterea ritmului decadal al producției, organizarea muncii în două schimburi.

Unitățile cu un număr mare de puncte de lucru dispersate, în execuție simultană — cum este de pildă, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice — București, au întocmit programe pentru lichidarea rapidă a lucrărilor mărunte, care actualmente determină o productivitate scăzută, solicitînd un efectiv mare de muncitori. În ce privește lucrările noi, s-a hotărît ca ele să nu înceapă pînă nu sînt asigurate deopotrivă condițiile ce trebuie create de către beneficiari (proiecte complete, teren liber, finanțare) și buna pregătire tehnologică de către constructor; aceasta va evita întreruperile în lucru și cheltuielile suplimentare.

De asemenea, cu toate că față de prevederile devizelor și, în multe cazuri, față de consumurile normate s-au înregistrat economii de materiale, s-au consemnat încă pierderi considerabile, datorate condițiilor de manipulare și depozitare a materialelor. Pentru înlăturarea acestor stări de lucruri, încă din anul trecut, Institutul de cercetări al ministerului a elaborat fișe tehnologice pentru raționalizarea și mecanizarea acestor operații. Din păcate, numeroase trusturi (de pildă, T.C.I.-București) întîrzie confecționarea și darea în folosința curentă a dispozitivelor necesare, inclusiv pentru preluarea din vagoane și transportul la locul de punere în operă a paletelor cu cărămizi livrate de fabricile care s-au echipat special pentru acest mod de expediție. Lipsa acestor măsuri conduce pe multe șantiere la deteriorarea unor cantități de loc neglijabile de cărămizi, geamuri, plăci de azbociment ș.a. Iată de ce se impun ca tehnologiile moderne de manipulare, care aduc și economii considerabile de manoperă, să fie puse în practică în termenul cel mai scurt.

Un capitol însemnat de cheltuieli neproductive îl constituie **imobilizările de fonduri din mijloace circulante,** care generează pierderi prin dobînzile aplicate la credite. Acțiunile întreprinse de către minister, de către conducerile unităților au dus, în primul trimestru din acest an, la diminuarea unora din principalele surse ale imobilizărilor. Stocurile de materiale au fost micșorate prin creșterea volumului producției și prin redistribuiri între șantiere și trusturi. Pentru înlăturarea depășirii fondurilor aprobate la organizările de șantier s-au construit ori se află în curs de construcție baze de producție cu caracter semipermanent pe principalele platforme ; au fost proiectate și introduse în fabricație de serie obiecte de inventar pentru lu-

SĂPTĂMÎNAL
UN GRAFIC COMENTAT

SE APROPIE RECOLTATUL PĂIOASELOR

Cum sînt pregătite mașinile și utilajele?

POTRIVIT programului de măsuri adoptat de Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, pînă la 10 iunie a.c. trebuie încheiate reparațiile la toate tractoarele și utilajele necesare în campania de vară în județele din sudul și vestul țării și pînă la 20 iunie, în celelalte.

Din graficul alăturat rezultă situația — la 1 iunie 1973 — parcului de mașini și tractoare din punct de vedere al reparațiilor. Restanțele înregistrate pot fi recuperate parțial, îndeosebi acolo unde există piesele de schimb necesare. În unele unități specializate în efectuarea reparațiilor **lipsesc însă piese de schimb** ceea ce duce la concluzia că nu toate utilajele vor putea lua startul în actuala campanie. Astfel, tot la 1 iunie a.c., unitățile specializate în aprovizionarea cu piese de schimb necesare în această perioadă apreciau că ritmul de livrare a acestora de către furnizori a fost mai scăzut în lunile aprilie și mai, tocmai cînd se resimțea mai acut lipsa lor. De pildă, la 1 iunie, **la uzinele ce aparțin MICMG** existau restanțe la 43 repere, după cum urmează : Uzinele Tractorul roșu-Brașov — 16 repere (blocuri, arbori motor, chiulase, pinioane) ; Uzina Steagul roșu — Brașov — 3 repere (genți spate pentru tractoarele U 650, nelivrîndu-se nimic în ultimele 5 luni din acest articol); Uzina 7 Noiembrie — Craiova — 3 repere ; Uzina Neptun — Cimpina — 3 repere, dintre care mai importante sînt axele cu pinion pentru combina C. 12 ș.a.

LA MICMUE, se înregistrează restanțe mai însemnate la 6 repere : Uzina mecanică — Plopeni — axul d comandă de la tractor, distribuitor pentru combina C 12 ; Uzina mecanică Cugir — 3400 metri liniari de lanț Gall pentru combinele C1 și C3. (Pentru 1370 metri uzina a anunțat deja că a oprit fabricația, motivînd decizia prin lipsa de materiale).

Însemnate restanțe privind livrarea pieselor de schimb necesare parcului auto se constată și la unitățile aparținînd **Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor,** iar uzina Jilava, aparținînd Ministerului Industriei Chimice înregistrează restanțe la livrarea curelelor de transmisie, îndeosebi a curelelor late pentru combinele C12. Livrarea lor la 30 iunie — așa cum a făcut cunoscut furnizorul — face ca unele din ele nici să nu ajungă la beneficiar în perioada campaniei de recoltare a cerealelor păioase.

În perioada care a mai rămas trebuie depuse eforturi susținute privind recuperarea tuturor utilajelor și integrarea lor în producție. Alături de utilajele existente, în acest an vor lucra în plus, pe ogoare, peste 1570 combine autopropulsate C12, peste 6000 tractoare și circa 1000 remorci. Ca urmare, prezența pieselor de schimb

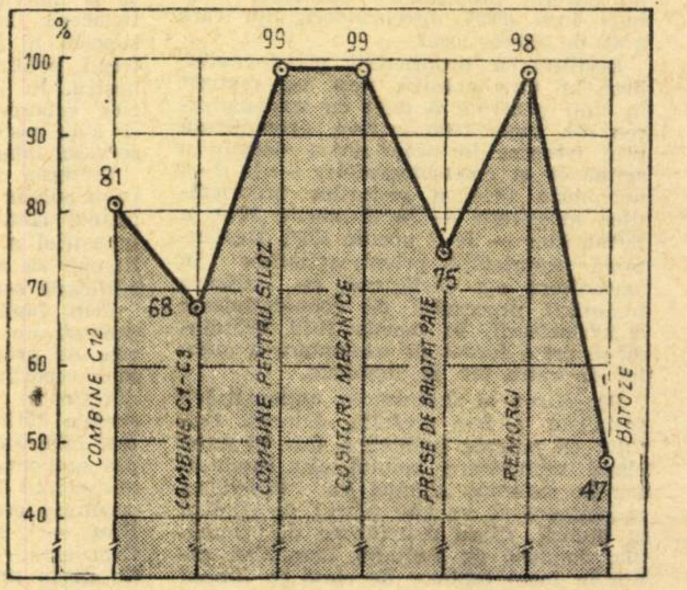

Acțiunea de reparare a principalelor mașini agricole
(pînă la 31 ..ai 1973)

în bazele de aprovizionare a unităților specializate este presantă, întrucît multe din aceste utilaje noi vor intra direct în lan, fără a fi rodate suficient.

crări de organizare, ceea ce permite să se evite cheltuielile generate de diferite improvizații.

Cu toate acțiunile întreprinse rămîne totuși neblocat unul din izvoarele majore al imobilizărilor : **producția executată și neîncasată.** Sînt numeroși beneficiari de investiții (printre care Combinatele de lianți de la Cîmpulung Muscel și Hoghiz, Fabrica de sticlă de la Dorohoi ș.a.) care, din cauza unor greșeli sau omisiuni din proiecte, a necunoașterii caracteristicilor utilajelor tehnologice înainte de sosirea lor pe șantier, a introducerii unor modificări în procesul de fabricație al capacității de producție respective, emit note de comenzi suplimentare, uitînd apoi să le onoreze. Uneori se ajunge ca prin aceste lucrări suplimentare să se depășească valoarea de investiție din devizul general, fără să se asigure însă, fizic, punerea în funcțiune ! În ultima perioadă se profilează, de asemenea, **practica unor unități beneficiare de investiții** din subordinea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor — susținută de organele teritoriale ale băncii de resort — **de a retrage sume din cadrul unităților de construcții, în urma „tăierii" din situațiile de lucrări a unor cantități efectiv executate potrivit proiectului și notelor de comandă.** Asemenea practici, care contravin prevederilor legislației în domeniul investițiilor, denaturează cunoașterea costului real al lucrărilor, creează pierderi de nerecuperat unităților executante, determină proasta folosire a fondurilor și, nu rareori, contribuie la întîrzierea punerii în funcțiune a obiectivelor. Pentru a se pune ordine în acest domeniu sînt necesare întărirea controlului calitativ al proiectelor (inclusiv de către constructor), predarea lor completă, contractarea din timp a utilajelor, mărirea răspunderii celor ce propun, emit și aprobă notele de comandă suplimentare.

Unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale au condiții pentru un progres continuu al situației lor economice. Dotația de la buget — mai mică în acest an cu 35 milioane de lei decît în 1972 — poate fi redusă și, așa cum oglindesc rezultatele din primul trimestru al acestui an, se poate ajunge, în timp relativ scurt să se renunțe complet la aceasta, rentabilizîndu-se toate unitățile.

C. DORIN

CHELTUIELI MATERIALE

Un complex de măsuri convergente spre REDUCEREA CONSUMULUI DE COMBUSTIBIL

(Urmare din pag. 1)

a producției în valoare de 28,5 lei și a venitului național de 12 lei. Eficiența centralelor termoelectrice pe economia națională este de altfel de 5 ori mai mare. Cu o astfel de eficiență ridicată, se produce în țara noastră peste 83% din întreaga cantitate de energie electrică.

EFICIENȚA crește substanțial în raport cu ridicarea gradului de economicitate a procesului de producere a energiei electrice în centralele termoelectrice. **Reducerea, în continuare, a consumurilor specifice de combustibil constituie o preocupare de bază a întregului personal din exploatare, întreținere-reparații, proiectare și cercetare din ramura energiei electrice.** De altfel, consumul specific de combustibil pentru producerea energiei electrice în centralele termoelectrice a scăzut în mod continuu — așa cum rezultă din graficul nr. 1.

În perioada 1960—1973, așa cum se desprinde din grafic, **în sistemul electroenergetic național, consumul specific de combustibil a fost redus de la 483,4**

Graficul nr. 1.

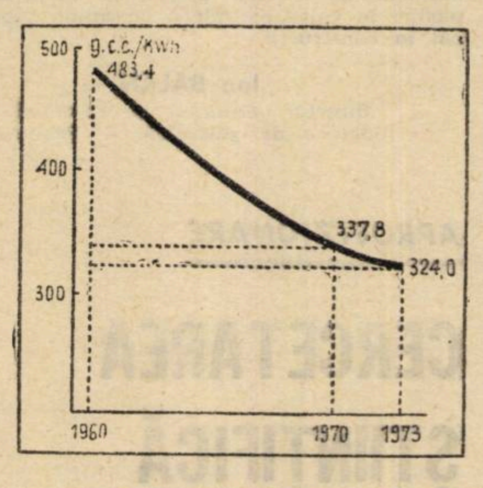

Dinamica reducerii mediei anuale a consumului specific de combustibil pentru producerea energiei electrice

gr.c.c./kWh la 324 gr.c.c./kWh, adică cu cu 159,4 gr., respectiv cu 33%. Pe baza acestei reduceri, **numai în 1972 s-au economisit 4 792 mii tone de combustibil convențional, al cărui cost se ridică la 1287 milioane lei.** Efectul de bază a fost acela că **s-a realizat, în plus, o producție de energie electrică de 14,473 miliarde kWh.** Aceasta a permis **să se obțină o producție industrială suplimentară de 137 miliarde lei, iar creșterea venitului național a fost de 58 miliarde lei.** În 1975, consumul specific va trebui să fie redus la 317 gr. c.c./kWh. Aceasta va permite ca, pe întreaga perioadă a cincinalului, **să se economisească 29 385 mii tone combustibil convențional, cu care să se producă 90 miliarde kWh.**

În prezent, cînd producerea energiei electrice are loc în condițiile cuprinderii practic a tuturor centralelor electrice în funcționarea interconectată, creîndu-se un sistem energetic național complex și sigur, principalele căi care conduc la economisirea combustibililor energetici, sînt următoarele :

1. dispecerul energetic național, care este conducătorul operativ al exploatării instalațiilor din rețele și centrale electrice, are datoria, pe **baza datelor furnizate de calculator, să repartizeze sarcina sistemului electroenergetic pe centralele termoelectrice, ținînd seama de politica de combustibil și de economicitatea agregatelor din centrale,** astfel încît să se asigure funcționarea cea mai economică a sistemului electroenergetic pe ansamblu ;

2. grupurile energetice, care se vor pune în funcțiune în etapa următoare, vor fi grupuri de puteri mari unitare, la un înalt nivel tehnic. Pentru **scurtarea termenelor de punere în funcțiune** a acestor grupuri și de **atingere a parametrilor proiectați,** se impune ca toți factorii de răspundere din unitățile de proiectare, cercetare, execuție și exploatare din Ministerul Energiei Electrice, împreună cu reprezentanții furnizorului de agregate energetice, să rezolve în mod operativ și competent toate problemele care vor apare pe parcursul lucrărilor ;

3. este necesar ca muncitorii, tehnicienii și inginerii din centralele termoelectrice, care au în funcțiune grupuri energetice de putere mare și cu consumuri reduse de combustibil, să le valorifice la maximum. Se cere acționat în mod permanent pentru **creșterea coeficientului lor de disponibilitate în funcționare,** pentru ca aceste grupuri să participe din plin la acoperirea curbei de sarcină pe sistemul electroenergetic. În felul acesta, va crește ponderea producției acestor grupuri în producția totală de energie electrică ;

4. reducerea temperaturii aburului viu pînă la 540°C. la unele cazane, ca urmare a îmbătrînirii premature a oțelurilor din care sînt executate supraîncălzitoarele și conductele de abur, trebuie considerată ca o măsură cu caracter provizoriu. Dat fiind faptul că efectul negativ asupra economicității funcționării grupurilor este considerabil, va trebui ca, în anii următori, după înlocuirea supraîncălzitoarelor cu țevi din oțeluri refractare elaborate în țara noastră și după rezolvarea și a problemei conductelor de abur viu, **să se revină la valoarea inițială a temperaturii aburului viu.**

Este știut că, în țara noastră, în centralele termoelectrice, se pune în funcțiune un număr mare de grupuri de termoficare. Acestea, ca urmare a producerii combinate a energiei electrice și termice, produc un kilowat/oră cu 30—40% mai puțin combustibil decît centralele electrice de condensație. Pentru a se asigura funcționarea acestor grupuri cu eficiența economică prevăzută prin proiectare, se **impune consumarea cantităților de abur și de apă fierbinte la parametrii solicitați** și la termenele prevăzute de consumatori. În felul acesta se creează premisele obținerii unor importante economii de combustibil ;

6. pe baza hotărîrilor adoptate de conducerea de partid și de stat, consumul de cărbune în centralele termoelectrice a crescut într-un ritm rapid în ultimii ani. **Eficiența economică a cărbunilor consumați în centralele termoelectrice ar fi mai ridicată dacă furnizorii ar respecta întrutotul normele de calitate prevăzute pentru cărbuni** (cenușa și umiditatea). În scopul îmbunătățirii calității cărbunilor este nevoie să se acționeze și în viitor pe linia cointeresării furnizorului ; dar în același timp, se impune **creșterea exigenței și responsabilității personalului din centralele electrice privind recepția cărbunilor ;**

7. în sfîrșit, **planurile de măsuri** ale întreprinderilor se cer completate în permanență cu altele noi în vederea reducerii normelor de consum, și, în mod deosebit, a consumurilor specifice de combustibil, combătîndu-se orice atitudine de automulțumire manifestată în această direcție de unele cadre tehnice și economice.

Dintre măsurile care au cea mai ridicată eficiență economică, relevăm :

- menținerea în funcțiune a tuturor instalațiilor de automatizare a proceselor tehnologice din centralele termoelectrice ;

- conducerea procesului de ardere în focarele cazanelor de abur, în conformitate cu fișele de regim optim stabilite periodic pe baza încercărilor și menținerea parametrilor aburului — presiunea și temperatura — la valoarea nominală. Merită relevat faptul că reducerea temperaturii aburului la ieșirea din cazan cu 10°C mărește consumul de combustibil cu 1%, iar reducerea presiunii cu 1 kgf/cmp sporește consumul de combustibil cu 0,5% ;

- funcționarea cazanelor cu temperatura gazelor de ardere la ieșirea din cazan la valoarea prescrisă prin fișa de regim. Prin creșterea temperaturii gazelor de ardere cu 10°C, scade randamentului cazanului cu circa 0,5% ;

- reducerea pierderilor de apă — abur din circuitul termic, știut fiind că pentru completarea cu apă total demineralizată se consumă cantități importante de reactivi chimici și mase ionice. Printr-o neetanșeitate de 1 mm^2 a unei conducte prin care circulă abur cu presiunea de 10 kgf/cm^2 și cu temperatura de 250°C, se pierde o cantitate de 3 kg abur pe oră (respectiv 27 tone de abur pe an) pentru care s-au consumat 2,3 tone combustibil convențional. **Dacă în toate centralele termoelectrice din țara noastră s-ar reduce apa de adaos numai cu 1%** — și acest lucru este pe deplin posibil — **consumul de combustibil pe sistemul electroenergetic ar scădea cu 0,15%, ceea ce ar echivala cu o economie de 17 000 tone de combustibil convențional anual ;**

- menținerea în funcțiune a preîncălzitorilor din instalația regenerativă a turbinelor și a temperaturii finale a apei de alimentare la valoarea nominală. Un preîncălzitor scos din funcțiune mărește consumul de combustibil cu circa 2%, iar reducerea temperaturii finale a apei de alimentare cu 1°C, are drept efect creșterea consumului de căldură în medie cu 0,14% ;

- trecerea turbinelor de termoficare de 100 MW și de 50 MW în regim de funcționare cu vid înrăutățit, folosind experiența bună de la CET-București Sud și CET-Grozăvești. Astfel de grupuri, în număr de 14, sînt în funcțiune la CET-Brazi, CET-Borzești, CET-Galați, CET-Iași, CET-Palas, CET Oradea și la CET-Govora. **Prin executarea și racordarea unor schimbătoare de căldură la condensatoarele grupurilor de termoficare de 50 MW pentru preîncălzirea debitului nominal al apei de termoficare, se poate obține o economie de circa 40 000 tone combustibil convențional pe an ;**

- reducerea pierderilor de căldură prin zidăria cazanelor și prin izolația termică a conductelor și a recipienților din centralele termoelectrice. Din încercările efectuate, a rezultat că 1 m^2 de izolație termică bine întreținută conduce la economisirea a circa 2 tone de combustibil convențional pe an, cheltuielile efectuate la reparația izolației termice, recuperîndu-se în 1—2 luni de zile.

AM ENUMERAT numai cîteva din căile principale care conduc la economisirea combustibililor energetici în centralele termoelectrice. Sîntem însă siguri că spiritul inventiv al muncitorilor și tehnicienilor, bogata lor experiență, ca și hotărîrea fermă de a traduce în viață politica partidului, vor mări inventarul posibilităților de creștere a eficienței economice în acest important sector al economiei naționale.

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

ÎN CINSTEA ZILEI DE 23 AUGUST, competiția cu timpul pentru realizarea înainte de termen a prevederilor planului cincinal la nivelul înaltelor exigențe ale eficienței parcurge o nouă și importantă etapă.

● Productivitatea, la nivelul prevăzut pentru sfîrșitul anului

COLECTIVELE rafinăriilor de petrol din județul Prahova — unități care furnizează economiei naționale mai bine de 80% din producția de benzină, motorină, uleiuri minerale și alte derivate din țiței ale țării — au încheiat primele cinci luni ale anului cu o depășire a planului evaluată la 40,4 milioane lei la producția globală și 57,8 milioane lei la producția marfă — valori care întrec substanțial angajamentul asumat pe anul în curs. Întregul spor de producție a fost obținut pe baza creșterii productivității muncii, indice care de pe acum a atins nivelul prevăzut pentru sfîrșitul acestui an. Remarcăm în mod deosebit sporirea producției sortimentelor nou asimilate în fabricație dintre care amintim uleiuri aditivate, motorine hidrofinate, hidrocarburi aromatice.

Rezultate bune au obținut petroliștii rafinăriilor de la Brazi, Ploiești și Teleajen, care cu aceleași instalații și cheltuieli de producție au realizat suplimentar circa 120 000 tone produse. Notăm că aproape o treime din această cantitate a fost expediată în cele peste 30 de țări cu care rafinăriile prahovene întrețin relații comerciale.

● Producție suplimentară din combustibil economisit

ZILNIC în cursul lunii mai termocentrala Ișalnița-Craiova a livrat suplimentar beneficiarilor cîte 700 000 kWh energie electrică. Aceasta a permis colectivului întreprinderii craiovene să îndeplinească mai devreme sarcinile de plan pe cinci luni, perioadă în care a produs peste plan 72 milioane kWh energie electrică, realizînd astfel jumătate din angajamentul asumat pe întregul an. De remarcat că o treime din producția suplimentară de energie electrică a fost realizată cu combustibil economist.

● Realizări duble față de angajamentul anual

PRINTR-O MAI BUNĂ organizare a muncii, prin depistarea și valorificarea a noi resurse productive, laminoriștii din Reșița au furnizat economiei naționale de la începutul anului mai mult de 11 000 tone laminate peste prevederi, cantitate care depășește de peste două ori angajamentul inițial asumat pe întregul an 1973. În același timp, ei au asimilat în fabricație noi sortimente de laminate din oțeluri speciale, destinate industriei chimice, producției de mașini-unelte și de autovehicule.

La capătul primelor cinci luni ale anului, colectivul Întreprinderii metalurgice de metale neferoase din Zlatna a realizat o producție globală suplimentară evaluată la peste 5 milioane lei. Au fost astfel livrate în plus economiei naționale 200 t sulfat de magneziu, 375 t. acid sulfuric, 100 t antidăunători pentru agricultură, precum și alte bunuri materiale. De notat că sporul producției s-a înfăptuit în condițiile obținerii unor economii de 4 milioane lei la prețul de cost.

● Rezultatele forestierilor bistrițeni

COLECTIVUL Întreprinderii forestiere de exploatare și transport „Bistrița" și-a îndeplinit planul pe primele cinci luni cu 12 zile mai devreme. Realizările forestierilor bistrițeni au fost completate de cele ale colegilor lor din sectorul industrializării lemnului, care au prelucrat suplimentar peste 3 700 metri cubi cherestea de rășinoase. Eforturile lor conjugate s-au concretizat, conform angajamentelor reînnoite, într-o cantitate splimentară de produse lemnoase în valoare de peste 10 milioane de lei.

SALARIZARE

Extinderea ACORDULUI GLOBAL — o acțiune ce trebuie urmărită îndeaproape, consecvent, riguros

DEȘI ÎN APLICAREA salarizării în acord global s-au înregistrat la început unele ezitări, rezultatele obținute au determinat opțiunea mai fermă a colectivelor de muncă din județul Prahova pentru extinderea acestei forme de retribuire a muncii. Faptul este atestat de creșterea continuă a nivelului de generalizare a acestuia — **de la 47% în trimestrul I.1971 la 58,5% în decembrie 1972 și 68% la sfîrșitul trim. I. din 1973.**

Multiplele măsuri luate pe plan local, de popularizare a unor experiențe bune de pe unele șantiere, de acordare a unei atenții sporite metodelor moderne de organizare, conducere și urmărire a lucrărilor, pregătirii și folosirii raționale a forței de muncă și a personalului tehnic administrativ, au condus la intensificarea extinderii acordului global, cu consecințe pozitive asupra producției terminate în antrepriză, care a crescut într-un ritm mai mare față de cel al aplicării acordului simplu. Ca urmare a unei mai ferme discipline a muncii, a tendinței continue de reducere a consumurilor de manoperă și materiale, a creșterii gradului de industrializare a lucrărilor, **întreprinderile de construcții montaj prahovene au reușit să realizeze la sfîrșitul trimestrului I a.c. o producție de construcții montaj terminată cu peste 21 221 mii lei, respectiv cu 6,8% mai mare în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent.**

Tabelul nr. 1

Gradul de extindere a acordului global în unitățile de construcții din județul Prahova (în %)

	Februarie 1972	Februarie 1973
Total județ	44,7	67
din care :		
Într. rețele electrice-Ploiești	72,0	89,9
Într. Electromontaj-Cîmpina	42,9	96,7
Într. constr. instal. petroliere-Ploiești	53,6	75,3
Într. constr. drumuri-Ploiești	58,8	84,3
Într. Electromontaj-Cîmpina	64,6	85,5
Într. reparații capitale în chimie-Ploiești	23,7	28,7
Trustul de constr. industriale-Ploiești	32,1	58,7
Trustul de constr. montaj-Ploiești	47,3	57,7

Este grăitor faptul că acordul global a stimulat inițiativa, a mobilizat toți factorii la îmbunătățirea activității economice, la gospodărirea materialelor și utilizarea mai eficientă a fondului de timp, la îndeplinirea condițiilor tehnice și de calitate etc. Un exemplu concludent în acest sens ni-l oferă șantierul P. E. „Magistrale" din cadrul Întreprinderii „Electromontaj" — Cîmpina, la care extinderea acordului global de la 12% în 1970 la 46,3% în 1971 și 84,6% în 1972 a determinat o creștere de peste 20% a productivității muncii. În același timp, cîștigul mediu lunar s-a ridicat în anul 1972 la acest șantier la 1 906 lei, depășind cu 393 lei nivelul dinaintea introducerii acordului global.

De altfel, în ultimul timp s-a constatat că **numărul obiectivelor date în funcțiune înainte de termen a crescut, iar volumul remedierilor, refacerilor, completărilor a fost redus simțitor.** Acest fapt apare concludent dacă comparăm nivelul atins de introducerea acordului global în unitățile de construcții ale județului în luna februarie 1978 cu nivelul din aceeași lună a anului trecut (vezi tabelul nr. 1).

REZULTATELE bune obținute au drept corespondent îmbunătățirea survenită în metodologia de aplicare a acordului global, în condițiile tehnico-organizatorice create pe șantiere, în grija pentru extinderea experienței înaintate etc. Se putea face și mai mult? Răspunsul este afirmativ.

Se poate aprecia că realizările obținute pînă în prezent de unele întreprinderi de construcții montaj (T.C.I., T.C.M.) nu se ridică încă la un nivel corespunzător, proporția în total a muncitorilor cuprinși în acord global și cea a producției realizate fiind încă redusă. Analiza mai aprofundată a cauzelor care determină evoluția nesatisfăcătoare, la unele unități, a extinderii acordului global ne indică existența unor neajunsuri în activitatea acestora. **La Trustul de Construcții Industriale-Ploiești, de pildă, predarea cu întîrziere a documentațiilor de execuție sau incomplete, neasigurarea frontului de lucru la unele obiective, lipsa de materiale datorită unei aprovizionări neritmice etc., au temporizat acțiunea de extindere a acordului global.** Aceleași cauze au determinat la Trustul de Construcții montaj-Prahova un procent scăzut de extindere a acordului global, deși perspectivele acestei acțiuni se întrezăreau cu mult mai bine, dacă experiența acumulată (Trustul fiind printre primele unități care a aplicat în anul 1969 acordul global la șantierul Ploiești Vest), ar fi fost fructificată practic și eficient, așa cum s-a făcut la sfîrșitul trimestrului I a.c. cînd a fost posibilă aplicarea acestei forme de salarizare la un număr de 4 șantiere ce-i aparțin.

O frînă a acțiunii au constituit-o și **frecventele modificări în documentațiile de execuție** — așa cum a fost cazul la Întreprinderea de reparații capitale în chimie-Ploiești, sau **întreruperea lucrărilor** datorită neobținerii aprobării de scoatere a unor terenuri din circuitul agricol și silvic (la Întreprinderea Construcții Instalații petroliere-Ploiești), ceea ce a dus la rezilierea contractelor respective. Cazuri de reziliere de contracte în anii precedenți, datorită neasigurării condițiilor tehnico-materiale în termen util, au fost și la Întreprinderea „Electromontaj"-Cîmpina, Trustul de construcții industriale-Ploiești etc.

CONDIȚII pentru perfecționarea și **extinderea continuă** a acestei acțiuni considerăm că sînt și se pot crea. **O importanță deosebită trebuie acordată pregătirii și organizării șantierelor și locurilor de muncă, respectării graficelor de deschidere a frontului de lucru, programării judicioase a producției.** Aceasta permite, între altele, evitarea practicii păgubitoare a mutării formațiilor de lucru la alte obiective și lucrări înainte de a le termina pe cele contractate în acord global. Aceasta presupune organizarea temeinică a aprovizionării tehnico-materiale, evitarea defecțiunilor în aprovizionarea cu materiale și utilaje.

Un alt domeniu ce permite impulsionarea extinderii acordului global îl constituie **utilizarea rațională a forței de muncă, printr-o repartizare judicioasă, cu sarcini concrete pentru fiecare component al formațiilor de lucru, inclusiv a muncitorilor auxiliari, astfel încît, fondul maxim disponibil de timp să se poată folosi deplin și eficient.** Și în această direcție există rezerve importante și în sprijinul acestei afirmări ne vin cîteva cifre și anume: timpul neutilizat al muncitorilor din unitățile de construcții montaj în antepriză s-a ridicat în 1972 la 738 mii ore-om, ceea ce reprezintă 6,1% din timpul maxim disponibil, cu 0,2% mai mare decît în anul precedent (timpul pierdut din cauza întreruperilor, învoirilor și absențelor nemotivate atingînd circa 400 mii ore-om, cu 15,3% mai mult decît în anul anterior). Nu arareori formațiile de lucru, inclusiv cele în acord, se destramă și din cauza desfacerii contractelor de muncă a celor care, vrînd să plece din întreprindere, utilizează moda „de a lipsi trei zile consecutiv". În acest caz, considerăm ca fiind mai oportun a se acorda întreprinderilor posibilitatea îngrădirii acestor practici nu prin desfacerea contractului de muncă, ci prin retrogradarea sau diminuarea salariului pe luna respectivă, fie prin alte modalități.

O frînă în aplicarea și extinderea acordului global o constituie și predarea cu întîrziere a documentațiilor sau documentațiile de execuție incomplete, ca urmare a lipsei de colaborare dintre proiectant, beneficiar și constructor — la care un cuvînt greu îl au și forurile tutelare respective. Nu lipsit de importanță ar fi în acest caz acordarea de sancțiuni penalizatoare factorului care „contribuie" la tergiversarea rezolvării eficiente și imediate a problemelor. Aceasta ar conduce și la eliminarea numeroaselor ședințe de comandament în care se „analizează" de multe ori ce s-a mai analizat.

Desigur, cele relevate nu epuizează problemele ce le ridică aplicarea și extinderea acordului global. Nu putem însă omite faptul că, la o serie de organizații de construcții-montaj, acestei sarcini i s-a acordat o importanță minoră, lăsînd totul pe seama compartimentelor de salarizare de la șantiere. Conducerile unităților au datoria să urmărească îndeaproape și riguros modul cum se aplică și se desfășoară această deosebit de importantă acțiune, nu numai la nivelul întreprinderii, ci și al formației de lucru, să impulsioneze colaborarea dintre compartimentele întreprinderii (aprovizionare, producție, salarizare, proiectare, transporturi etc.) și să ia operativ toate măsurile în vederea înlăturării oricăror piedici în calea extinderii acordului global în construcții.

Ion BĂLAN
director adjunct al Direcției județene de statistică — Prahova

APROVIZIONARE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

În căutarea unei căi de accelerare a valorificării rezultatelor

MĂSURILE adoptate în ultimii ani, pe baza hotărîrilor de partid și de stat, au creat un cadru favorabil dezvoltării intensive a activității științifice din țara noastră. Totuși, analiza situației actuale arată că, pe linia materializării eficiente a fondurilor destinate cercetării științifice, — care în actualul cincinal sînt de peste două ori mai mari decît în cincinalul 1961—1965 — mai există încă rămîneri în urmă, care se manifestă și prin greutățile ce mai persistă pe linia **aprovizionării** tehnico-materiale ale unităților de cercetare științifică.

Marea majoritate a unităților de cercetare consultate (peste 80% din cele existente) reclamă faptul că prevederile din H.C.M. 1835/1970 privind unele măsuri în legătură cu aprovizionarea tehnico-materială pentru activitatea de cercetare științifică, care prevede că organizațiile socialiste furnizoare trebuie să acorde prioritate aprovizionării unităților de cercetare științifică, atît la încheierea contractelor, cît și în cursul executării planurilor anuale, luînd în considerare și necesitățile neprevăzute ivite în desfășurarea activității de cercetare științifică, nu găsesc ecou în rîndul furnizorilor. Aceasta are implicații negative asupra planului de cercetare, în sensul că conduce, în unele cazuri, la sistarea sau la durate exagerate ale cercetărilor, obligînd uneori pe cercetători să prezinte soluții incomplete.

Greutățile semnalate sînt generate într-o anumită măsură de specificul aparte al aprovizionării unităților de cercetare, care spre deosebire de producție se caracterizează prin :

a). Marea diversitate sortimentală și cantitățile reduse ale produselor solicitate (numărul orientativ de repere variază de la 3 500—20 000).

b). Imposibilitatea anticipării precise a tuturor necesităților de aprovizionare, ce decurge din natura obiectivă a activității de cercetare care abordează în permanență probleme noi, (din analiza noastră a rezultat că ponderea cerințelor cu caracter imprevizibil variază în limite largi între 20—70%).

c). Planul de aprovizionare de către unitățile de cercetare — care conform metodologiei generale din economie este elaborat în trimestrul I premergător anului de plan, în timp ce definitivarea planului tematic de cercetare și încheierea contractelor cu beneficiarii au loc abia în trimestrul IV al anului premergător — reflectă în mică măsură cerințele reale ale acestor unități.

Particularitățile aprovizionării unităților de cercetare, precum și lipsa unui cadru organizatoric adecvat acestei activități, creează în permanență greutăți.

În domeniul aprovizionării din producția internă, se semnalează printre altele:

— Includerea în balanțe a produselor solicitate de unitățile de cercetare se face cu mari dificultăți datorită caracterului imprevizibil al acestor cerințe și a cantităților reduse în care sînt solicitate.

— Unele produse fabricate în țară (produse electrotehnice și electronice, elemente de automatizări, oțeluri speciale etc.) sînt consumate direct în cadrul ramurii producătoare și ca atare nu fac obiectul rețelei de aprovizionare.

— Aprovizionarea prin întreprinderile teritoriale subordonate Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și prin bazele de aprovizionare a ministerelor se face sporadic, datorită posibilităților reduse de a satisface sub aspect sortimental cerințele unităților de cercetare științifică.

Activitatea de aprovizionare din import a unităților de cercetare științifică s-a îmbunătățit într-o măsură însemnată în ultimii ani, ca urmare a concentrării majorității importurilor pentru cercetare științifică la I.S.C.E.-„Tehnoimport". În prezent, această întreprindere efectuează în jur de 80% din importurile unităților de cercetare, restul importurilor revenind unor întreprinderi de profil (I.S.C.E.-Electronum și I.S.C.E.-Chimimport). Concentrarea importurilor la o singură întreprindere de comerț exterior s-a dovedit a fi justificată, conducînd la scurtarea ciclului de aprovizionare de la 2—3 ani la cca 6—12 luni. Cu toate acestea, situația în ansamblu a importurilor necesită încă îmbunătățiri, sub aspectul simplificării metodologiei de import, care să conducă la scurtarea ciclului de aprovizionare la 1—6 luni. Din păcate, acest deziderat poate fi cu greu realizat de I.S.C.E.-„Tehnoimport" datorită volumului însemnat de activitate ce-i revine atît pentru importul necesar unităților de producție cît și pentru unitățile de cercetare științifică.

Activitatea de aprovizionare prezintă și alte aspecte. Astfel, datorită greutăților în activitatea de aprovizionare a unităților de cercetare și a faptului că în multe cazuri acestea sînt nevoite să solicite cantități sporite de produse pentru a se înscrie în limitele minime de livrare ale furnizorilor, se ajunge la formarea unor stocuri care cu greu pot fi lichidate.

Pornind de la ideea că activitatea de cercetare științifică trebuie să se bucure de prioritate în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, datorită importanței acesteia în procesul de dezvoltare a economiei naționale, considerăm necesară luarea unor măsuri care să conducă cît mai urgent la îmbunătățirea aprovizionării activității de cercetare. Desigur această problemă poate fi soluționată fie parțial, într-o primă etapă, aducînd unele îmbunătățiri actualului sistem de aprovizionare, fie radical, prin înființarea unei întreprinderi de aprovizionare, în exclusivitate pentru activitatea de cercetare științifică, capabilă să rezolve operativ problemele de aprovizionare ridicate de cercetare.

Dacă se va merge pe linia îmbunătățirii actualului sistem de aprovizionare, care ar consta în unele modificări ce s-ar aduce H.C.M. 1835/1970, atunci ar urma să se ia următoarele măsuri : pe linia aprovizionării din producția internă, facilitări în obținerea de repartiții pentru diverse produse dirijate de la coordonatorii de balanțe și de la Comitetul de Stat al Planificării ; organizarea de expoziții-magazin, care să se ocupe de prezentarea și vînzarea aparaturii științifice realizate în cadrul unităților de cercetare sau de producție ; organizarea unui centru de închiriere de aparatură științifică pe lîngă o unitate de cercetare a Ministerului Educației și Învățămîntului ; crearea la întreprinderile teritoriale de aprovizionare din subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și a Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ca și la alte întreprinderi de aprovizionare-desfacere din subordinea ministerelor a unor stocuri-tampon de materiale de uz curent ce nu se găsesc la fondul pieței (electrotehnice, electronice, sticlărie de laborator, reactivi etc.) cu scopul de a asigura aprovizionarea în cantități minime și în mod continuu a unităților de cercetare științifică. De asemenea, Întreprinderea de aprovizionare a municipiului București ar putea să livreze peste plan produsele solicitate pe bază de comandă și cu prioritate.

Pe linia aprovizionării din import : simplificarea circuitului fișelor tehnice între unitățile de cercetare și întreprinderile de comerț exterior ; defalcarea din plafoanele de import ale titularilor de plan a fondurilor valutare destinate cercetării științifice care să fie repartizate direct I.S.C.E.-„Tehnoimport" și I.S.C.E.-„Electronum" ; acordarea de autorizații de import globale pe beneficiari și pe țări în limita plafoanelor de import alocate cercetării științifice etc.

În cazul în care se adoptă ideea înființării unei întreprinderi de aprovizionare tehnico-materială pentru unitățile de cercetare științifică, idee la care subscriem, aceasta ar avea ca obiect de activitate : aprovizionarea, din producția internă și din import cu aparate, utilaje, instalații, materiale și alte produse pentru cercetarea științifică ; valorificarea, în țară și străinătate, a rezultatelor activității de microproducție a unităților de cercetare științifică ; închirierea, în țară și străinătate, de aparate, utilaje și instalații pentru cercetare științifică ; reintroducerea în circuitul economic a materialelor, aparatelor și altor produse disponibile în unitățile de cercetare științifică ; efectuarea de operațiuni de comerț exterior, pe bază de comision, pentru unitățile de cercetare științifică, etc. Asemenea activități au fost deja mult dezvoltate în unele țări socialiste, dovedindu-și eficiența.

Desigur, că aspectele prezentate constituie numai o bază de discuție urmînd ca alegerea soluției optime în rezolvarea acestei probleme să se facă pe baza unor contacte directe între factorii interesați.

ing. Ștefan GHEORGHIȚĂ
ing. Mihai POCORSCHI

STRATEGIA NOULUI VENIT PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA de lacuri și vopsele din țara noastră se realizează în prezent prin trei unități economice importante și anume: „Policolor" — București, „Azur" — Timișoara, și „Sinteza" — Oradea.

Ca rezultat al dezvoltării industriei chimice românești producția de lacuri și vopsele a înregistrat ritmuri susținute, superioare ritmului de creștere a producției pe plan național. Numai în 1972, producția de lacuri și vopsele a fost de 5 ori mai mare decît în 1960, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de circa 20%. Numărul sortimentelor, a crescut de la 300 în 1960 la circa 2000 în 1972.

O dezvoltare deosebită a sectorului de lacuri și vopsele a fost posibilă urmare intrării în funcțiune cu cîțiva ani în urmă a Uzinei „Policolor", unitate economică modernă utilată cu mașini de mare productivitate, fapt ce a eliminat aproape complet importul și a creat posibilitatea unui export anual de circa 50% din producția acestei unități.

Înscriindu-se tendinței mondiale în sensul dezvoltării producției de vopsele sintetice, pe bază de tehnologii moderne, creșterea producției de lacuri și vopsele la noi în țară s-a realizat pînă nu de mult pe seama consumului industrial și numai în ultima perioadă pe seama exportului (vezi tabelul nr. 1)

Creșterea în continuare, în viitorii ani, a exportului de lacuri și vopsele pe diverse piețe, presupune luarea în considerare, și analizarea cu cel mai înalt spirit de răspundere a unor probleme actuale ce se cer a fi soluționate de către producătorii și exportatorii unor astfel de mărfuri.

• „Trebuie să fabrici ceea ce se vinde"

PÎNĂ ÎN ULTIMII doi-trei ani, ca multe din sectoarele economiei naționale, și sectorul producător de lacuri și vopsele s-a ghidat în comerțul său extern după concepția „trebuie să vinzi ceea ce produci". Dacă această concepție a fost valabilă în perioada de timp în care cererea depășea oferta, perioadă în care se simțea acut lipsa de bunuri de investiții și de consum, astăzi ea este depășită, datorită apariției pe piața mondială a unei abundențe de produse, cu valori de întrebuințare apropiate sau egale oferite simultan de mai mulți producători.

Analiza balanței de import-export a lacurilor și vopselelor pe plan mondial evidențiază o tendință generală de scădere a volumului comerțului exterior față de producția aflată în creștere. Această urmare a dezvoltării unei industrii proprii producătoare în tot mai multe țări, și a faptului că vopselele sînt produse susceptibile de a fi înlocuite din ce în ce mai mult cu mase plastice oțel inoxidabil și aluminiu. Astfel că, menținerea clienților și a piețelor, precum și crearea de noi piețe, constituie în prezent probleme vitale pentru întreprinderile producătoare și exportatoare. Astăzi, ne ghidăm după o concepție mai dinamică, mai realistă „trebuie să fabrici ceea ce se vinde". Adoptarea acestei concepții impune celor care se ocupă cu comerțul exterior desfășurarea unei activități de marketing la un asemenea nivel, încît să se poată recomanda conceperea de produse noi care să dea deplină satisfacție cerințelor pieței.

Deși într-un interval de timp destul de scurt, circa 5 ani, numărul sortimentelor oferite la export de Centrala noastră a crescut de 25 de ori, această paletă de produse trebuie permanent modificată, îmbunătățită, extinsă. Dacă pînă în 1968 în sectorul de lacuri și vopsele puteau fi comercializate la extern numai patru sortimente de produse, de tip clasic, începînd cu anul 1968 numărul acestor sortimente a crescut considerabil, pe de o parte datorită unei tehnologii și recepturi moderne obținute prin cooperare cu firme cu renume ca: „Stollack" și „Vianova" — Austria, Lorilleux — Lefranc — Franța, Synres — Olanda, cît și datorită cercetării proprii, realizate de către specialiștii Centrului de Cercetări pentru Materiale de Protecție (CCMP) și ai Uzinei Policolor.

Numărul de circa 100 grupe de produse oferite la export se dovedește în fapt a fi insuficient cerîndu-se a fi completat în continuare cu produse noi.

Marea majoritate a produselor noi oferite la export fiind comercializate în Vest contribuie desigur la echilibrarea balanței de plăți pentru materiile prime importate din aceeași zonă, pentru fabricarea lacurilor și vopselelor. În unele cazuri se mai fac eforturi valutare nejustificate importîndu-se (de cele mai multe ori din vest) materii prime ca: oxidul de zinc și uleiul de in care deși se produc în țara noastră nu acoperă fie cantitativ, fie calitativ cererea internă, M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.A.I.A.S.A., au un compartiment întărit care se ocupă în exclusivitate cu probleme de conjunctură internațională și marketing și care își va aduce sperăm o contribuție mai însemnată la lărgirea exporturilor noastre.

• Cum putem răspunde prompt unor cereri externe?

DATORITĂ progresului tehnico-științific, ciclul de viață al produselor se micșorează simțitor. Acest lucru duce la o creștere considerabilă a numărului produselor noi, care iau naștere ca urmare a unor noi necesități manifestate pe piețele externe. În aceste cazuri se solicită de către partenerii externi produse noi cu caracteristici tehnice precise și cu domenii de utilizare bine conturate. Pe de altă parte sînt cazuri în care firmele străine solicită din partea noastră oferte pentru produse care, deși nu sînt noutăți pe plan mondial, nu fac încă parte din nomenclatorul de producție al uzinelor furnizoare de lacuri și vopsele din țara noastră.

În ambele situații este necesară contribuția nemijlocită a specialiștilor, care să comunice în cel mai scurt timp posibil, dacă produsul solicitat poate fi realizat cu mijloace disponibile sau nu. Deoarece în prezent, nici la uzinele producătoare de lacuri și vopsele din țară, nu există colective de specialiști a căror activitate de bază să fie concentrată în scopul realizării de produse noi pentru export, această activitate se face pe plan secundar, nu de puține ori cu întîrziere, avînd ca rezultat în foarte multe cazuri slăbirea sau chiar încetarea interesului partenerilor externi care, au fost satisfăcuți pe parcurs de alte firme producătoare mai prompte în oferte.

De aceea considerăm util ca, în cadrul CCMP și a compartimentelor de specialitate din uzinele CIMCCL să se organizeze nuclee de specialiști care să se ocupe în special de problema asimilării produselor pentru care s-au formulat cereri la extern, sau au fost recomandate de compartimentul de marketing.

De un sprijin important se bucură întreprinderile de comerț exterior românești, printre care și I.C.E. „IMECO", din partea societăților mixte comerciale cu participare românească cum sînt: „CONTICHEMIE" — R.F.G., „ARCODE" — Anglia, „DECOFRA" — Franța, „ROMITAL" — Italia. Manifestarea concretă a acestui sprijin este aceea că într-o perioadă relativ scurtă, 1968—1973, volumul exportului cu lacuri și vopsele pe relația devize libere s-a mărit cu circa 600%. Dar cel mai important obiectiv care trebuie atins prin cooperarea în cadrul acestor societăți mixte este adaptarea producției la cerințele și exigențele tehnice de calitate, prezentare și ambalare ale pieței externe respective, și în paralel asigurarea unei promptitudini (imperios necesară de altfel, în condițiile unei concurențe deosebite) la livrări prin eliminarea distanțelor. Aceste obiective pot fi realizate prin:

• înființarea de sucursale (anexe) de producție pe lîngă societățile mixte enumerate mai sus, care să permită o reprelucrare a produselor noastre pentru obținerea nuanțelor (culorilor) dorite de clienți, și ambalarea acestor produse (destinate vînzării cu amănuntul) în ambalaje specifice (ca dimensiuni și prezentare) pieței respective. Acest sistem de lucru mai are avantajul că se obțin beneficii valutare suplimentare prin diferența între taxele valutare impuse produselor finite și semifabricate;

• pentru unele produse ale sectorului de lacuri și vopsele, cu viabilitate mai mare (minimum un an) organizarea unor depozite intermediare în localități care constituie puncte importante pentru transportul mondial (în special cel maritim — care este mai ieftin) și care să permită deservirea cît mai promptă a cumpărătorilor;

• înființarea de noi societăți mixte comerciale și de producție, cu participarea românească, în țări care manifestă interes deosebit pentru produsele noastre.

Tabelul nr. 1 (mii tone)

	1960		1965		1970		1975	
	Cant.	%	Cant.	%	Cant.	%	Cant.	%
Total producție	22,1	100	42,7	100	94,0	100	138,0	100
din care:								
Consum industrial	19,8	88,6	36,5	85,5	69,2	73,7	73,0	53,0
Consum individual	2,1	10,4	5,6	13,1	8,6	9,1	10,0	7,2
Export	0,2	1,0	0,6	1,4	16,2	17,2	55,0	39,8

ing. Gh. ALEXANDRESCU

Corespondență din Paris

SOCIETĂȚILE MIXTE IMPULSIONEAZĂ EXPORTURILE

CU ȘASE ANI în urmă se încerca o nouă experiență în promovarea și dezvoltarea comerțului nostru exterior creîndu-se, la sfîrșitul anului 1967, prima societate mixtă — „Decofra" — de către „Chimimport" cu una din firmele grupului Schneider, cu sediul la Paris. Societatea avea drept scop dezvoltarea schimburilor de produse chimice între cele două țări, apropierea producătorilor de consumatori, diversificarea exportului românesc de produse chimice și realizarea unei eficiențe sporite în comerțul nostru exterior cu chimicale.

Societatea nou înființată avea să demonstreze în anii care au urmat, eficiența formelor noi promovate de România în extinderea relațiilor economice externe.

În primul său an de activitate, exportul nostru de produse chimice pe piața franceză a crescut de șase ori în comparație cu anul anterior, înregistrînd apoi în următorii ani față de 1968 o creștere continuă, prezentînd următoarea dinamică (în %):

1968	1969	1971	1972	1973 (previziuni)
100	105	124	162	280

Odată cu creșterea volumului a fost mult îmbunătățită structura și a crescut eficiența exportului nostru.

După experiența din Franța, prin „Decofra", se creează în următorii ani societăți mixte pentru comercializarea produselor chimice și în alte țări cum sînt „Arcode" în Anglia, „Contechemie" în R. F. Germania, „Romital" în Italia.

„Decofra" este acum pe piața franceză o firmă de prestigiu, iar produsele pe care le comercializează au trecut de mult examenul față de clientela franceză. Nu rare ori se fac auzite în rîndul specialiștilor francezi, participanți la tîrguri și expoziții sau la colocvii pe teme economice, aprecieri favorabile la adresa produselor chimice românești ca p.v.c., polietilenă, cauciuc sintetic, solvenți, fenol, intermediari pentru coloranți și produse farmaceutice, coloranți etc. De asemenea, îngrășămintele chimice românești sînt din ce în ce mai mult apreciate de către fermierii francezi.

Pentru promovarea comerțului exterior cu produse ale construcției de mașini, în vederea dezvoltării exportului de mașini-unelte românești, s-a creat în anul 1968 societatea mixtă româno-franceză „Sotecom", care prin serviciile sale a reușit de la an la an să determine un flux ascendent al exportului nostru cu aceste produse acesta urmînd să fie în 1973 de trei ori mai mare în comparație cu 1969.

Un factor principal care a contribuit la vînzarea de mașini unelte pe piața franceză a fost, de asemenea, preocuparea societății „Sotecom" de a organiza în bune condițiuni service-ul după vînzare. Echipa de tehnicieni români care se găsește în Franța, avînd o dotare corespunzătoare, poate înlătura în timp scurt defecțiunile ce apar la unele mașini după o perioadă determinată de funcționare.

Pentru exportul unor produse artizanale, bunuri de consum, și alte produse s-a creat în 1972 societatea „Dacomex".

Din analiza experienței de pînă acum, se poate spune că societățile mixte, au adus o contribuție importantă la dezvoltarea schimburilor de mărfuri între România și Franța; în anul 1972 cca. 9% din exportul nostru pe piața franceză a fost realizat prin societățile mixte, iar previziunile pentru 1973 se apropie de 14%. Aceasta arată că societățile mixte și-au dovedit utilitatea în schimburile economice între cele două țări și, în general, în comerțul exterior al țării noastre, cu alte țări ale lumii, îndeosebi în ceea ce privește majorarea volumului schimburilor, și diversificarea exportului românesc.

AVÎND ÎN VEDERE evoluția tehnicii în întreaga lume, concurența sporită pe piața mondială, necesitatea de a realiza un comerț exterior mai eficient bazat pe produse cu un înalt grad de prelucrare, considerăm că activitatea societăților mixte create în diverse țări trebuie să treacă într-o a doua etapă, pentru a răspunde cerințelor și tendințelor actuale ale comerțului mondial. Pentru activitatea de viitor este necesar să se aibă în vedere o specializare a acestor societăți mixte, și ridicarea gradului de organizare pe baze științifice a activității lor. Cu titlu de exemplu, arătăm că toate societățile noastre mixte din sectorul chimiei se ocupă în țara în care își au sediul de comercializarea tuturor produselor chimice.

O specializare mai deplină a activității acestora ar putea conduce la o cunoaștere mai bună a pieței, a clientelei, a prețurilor, și, prin urmare, la creșterea mai pronunțată a eficienței activității. Luînd ca bază exportul realizat pînă acum, ponderea unor produse în volumul total al activității societăților mixte precum și posibilitățile de absorbție ale diverselor piețe, s-ar putea contura pentru „Decofra" din Franța o specializare în domeniul comercializării îngrășămintelor și a maselor plastice prelucrate, pentru „Romital", în Italia, o specializare în domeniul fibrelor și firelor sintetice, pentru „Arcode" din Anglia — în domeniul maselor plastice, iar pentru „Contechemie" din R.F.G. — în domeniul solvenților sau, în general, al produselor chimice lichide.

În aceste condiții, considerăm că „Sotecom", al cărui profil de export este atît de eterogen, s-ar putea ocupa numai de mașini unelte sau, în general, de produse ale construcției de mașini, renunțînd la comerțul cu produse alimentare sau produse ale industriei ușoare.

Specializarea acestor societăți mixte ar putea conduce de asemenea, la o mai bună organizare a rețelei de distribuție a produselor în țara în care își au sediul sau în țările vecine, prin înființarea de depozite, magazine etc.; societățile care derulează mărfuri de mare tonaj ar putea să-și organizeze, eventual, chiar o flotă proprie de transport și depozite în unele porturi.

Urmărind înlăturarea și evitarea unor deficiențe ce au existat în trecut și dezvoltînd în mod creator experiența dobîndită pînă în prezent de societățile mixte create, ne vom preocupa ca aceste organisme ce reprezintă o formă modernă și eficientă de comerț exterior, să aducă o contribuție sporită la creșterea exporturilor noastre și, pe această bază la activizarea sectoarelor economice respective pentru dezvoltarea relațiilor comerciale și a cooperării economice și tehnice dintre România și Franța, precum și cu celelalte țări.

dr. ing. N. MURGU
șeful Agenției Economice a R. S. România

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE (III)

— Oportunități și finalități concrete în utilizarea personalului —

CARE AU FOST CONSECINȚELE ACȚIUNII DE REORGANIZARE asupra personalului de conducere al unităților economice?

Vom analiza aceste consecințe pe două direcții principale. Pe de o parte — reducerea numărului total al personalului de conducere, tratată distinct precum și în comparație cu reducerea numărului de personal TESA, și modificarea raportului între cele două categorii de personal. Pe de altă parte — modificarea raporturilor între diferitele categorii de personal de conducere, ținînd seama de trei caracteristici: **loc de muncă; specialitate; nivel de studii.** *Principala întrebare al cărei răspuns îl căutăm, este și de această dată: în ce măsură a fost valorificată oportunitatea oferită de acțiunea de reorganizare pentru a încadra diferitele posturi de conducere cu personal cu calificare corespunzătoare din punct de vedere al cerințelor posturilor, specialității și nivelului studiilor ocupanților.*

• Întărirea conducerii producției

ATÎT pe ansamblul celor cinci unități, cît și în fiecare în parte, numărul personalului de conducere s-a redus mai puțin decît al personalului TESA (vezi tabelul 1). În consecință, a crescut ponderea personalului de conducere în totalul personalului TESA, cu alte cuvinte s-a redus gradul de încărcare al cadrelor de conducere cu cadre de execuție TESA.

Observăm faptul că, în ansamblu, la nivelul întreprinderilor, gradul de încărcare al cadrelor de conducere cu personal de execuție TESA este mai mare decît cel constatat în analiza noastră, pe ansamblul ministerelor. De aici putem trage concluzia că în aparatul centralelor și ministere gradul de încărcare al cadrelor de conducere este mai redus decît în aparatul întreprinderilor.

Se constată că acțiunea de reorganizare a determinat o uniformizare, între întreprinderi, în ceea ce privește ponderea personalului de conducere în totalul personalului TESA. Abaterile maxime și minime față de medie s-au schimbat de la 4 la 2 și, respectiv, de 7 la 4.

Una din cele mai nete modificări, semnificativă pentru obiectivele generale ale întregii acțiuni de reorganizare, este legată de raportul între cele două mari categorii în care este împărțit personalul de conducere, după locul de muncă: personal de conducere în secții și ateliere de producție și personal de conducere din structura funcțională. **Înainte de aplicarea Decretului 162, personalul de conducere funcțional deținea, pe ansamblul celor cinci unități 53% din totalul personalului de conducere, în prezent el deține numai 29%.** În prezent, în toate unitățile, personalul de conducere din secții și ateliere de producție deține majoritatea. Prin aceasta, putem afirma că **a avut loc o întărire efectivă a conducerii nemijlocite a producției,** a apropierii conducerii unităților economice de producție.

Luînd în considerare întregul personal de conducere și menținînd aceeași grupare a lui după nivelul studiilor în patru categorii (cu studii superioare, medii de specialitate, școli de maiștri, studii generale medii și elementare) constatăm că, pe ansamblul celor 5 unități, cu excepția numărului personalului cu școli de maiștri, care a crescut, la toate celelalte trei categorii numărul a scăzut, în proporții diferite.

Creșterea numărului personalului de conducere cu școli de maiștri se explică prin aceea că în procesul reorganizării un mare număr de personal cu școli de maiștri care înainte lucra pe posturi de tehnicieni (de execuție) în compartimentele funcționale a fost încadrat pe posturile pentru care fusese pregătit — cele de maiștri (funcții de conducere).

Dacă luăm în considerare numai personalul de conducere din secții și ateliere constatăm că, pe ansamblu, a crescut atît numărul de ingineri, cît și cel de maiștri și tehnicieni, procentul cel mai mare de creștere înregistrîndu-l numărul de ingineri. **În mod absolut deci a crescut numărul de personal de specialitate tehnică care revine la un muncitor precum și numărul de ingineri care revine la un maistru sau tehnician din conducerea producției.** Acesta constituie unul dintre rezultatele cele mai evidente ale acțiunii de reorganizare, în perfectă concordanță cu obiectivele acțiunii.

Tabel nr. 1

Modificarea numărului de personal de conducere și a numărului de personal TESA

Indicatori / Unitatea	Procent de reducere: Personal de conducere	Procent de reducere: Personal TESA	Ponderea personalului de conducere în total personal TESA: Înainte	Ponderea personalului de conducere în total personal TESA: După
I	0	23	18	[illegible]
II	17	28	24	28
III	37	43	25	28
IV	36	43	26	28
V	24	47	15	22
Total	27	38	22	26

• Nivelul de calificare al conducerii funcționale

NU ACELAȘI LUCRU se poate spune însă despre modificările intervenite în structura personalului de conducere funcțional, deci altul decît cel din secții și ateliere.

Întrucît în nici una dintre întreprinderile analizate nu mai sînt încadrați pe funcții din această categorie absolvenți ai școlilor de maiștri, am împărțit personalul de conducere funcțional pe trei nivele de studii: cu studii superioare, studii medii de specialitate, studii generale medii și elementare.

Aici semnalăm că în timp ce numărul personalului cu pregătire superioară s-a redus cu 60%, al celui cu pregătire medie de specialitate a scăzut cu 69%, numărul personalului cu pregătire generală medie și elementară s-a redus cu numai 54%. Procentele sînt diferite de la o unitate la alta. În trei unități însă procentul de reducere a personalului de conducere cu studii superioare este mai mare decît al celui fără nici o pregătire de specialitate.

Consecința este că, pe ansamblul celor cinci unități, și în trei dintre ele, ponderea personalului de conducere funcțional fără pregătire superioară sau medie de specialitate a crescut. Înainte de reorganizare, personalul cu studii generale medii și elementare reprezenta 17% din totalul personalului de conducere, acum el reprezintă 20%. În celelalte două a scăzut (era însă și înainte ridicat, astfel că a rămas la nivelul mediei pe ansamblu). Cu alte cuvinte, putem afirma că, în unitățile cuprinse în analiză, nivelul de calificare a personalului de conducere funcțional, rezultat în urma reorganizării este — în medie — întrucîtva mai scăzut decît înainte.

Dacă grupăm într-o singură categorie personalul de conducere funcțional cu pregătire medie de specialitate și cu pregătire generală medie și elementară constatăm că ponderea acestei categorii în totalul personalului de conducere funcțoinală a scăzut pe ansamblul eșantionului de la 32% la 30%; a crescut în două unități (ușoară și chimie) și s-a micșo-

Tabelul nr. 2

Structura personalului de conducere funcțional pe grupe de specialități

Indicatori / Unitatea	Total funcții de conducere funcțională	Tehnice: Înainte	Tehnice: După	Economice: Înainte	Economice: După	Altele: Înainte	Altele: După
I	100	47	39	47	56	6	5
II	100	45	47	45	53	10	0
III	100	53	53	34	40	13	7
IV	100	38	39	54	50	8	11
V	100	53	31	40	54	7	15
TOTAL:	100	47	42	44	50	9	8

Tabel nr. 3

Structura personalului de conducere funcțional economic, pe nivelele de pregătire

Indicatori / Unitatea	Total	Cu pregătire superioară: Înainte	Cu pregătire superioară: După	Cu pregătire medie de specialitate: Înainte	Cu pregătire medie de specialitate: După	Cu pregătire generală: Înainte	Cu pregătire generală: După
I	100	64	60	7	10	29	30
II	100	20	25	40	50	40	25
III	100	50	50	19	17	31	33
IV	100	50	78	43	—	7	22
V	103	56	71	22	14	22	15
TOTAL:	100	52	58	28	17	20	25

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Ca să-ți procuri un bec trebuie să cumperi o lustră?

ÎN ULTIMII ANI sîntem martorii unei ample diversificări a fondului de marfă destinat iluminării locuinței, în magazinele de specialitate există o largă gamă sortimentală în modele și poziții coloristice foarte atrăgătoare. Lămpi, lampadare, lustre, aplice și altele de acest gen au fost cumpărate în special de cei ce s-au mutat în locuințe noi. Dar pentru ca acestea să funcționeze este necesar un bec, care poate fi incolor, color sau mat, cu fasung normal sau fasung mic, cu fasung mic gen luminare sau pară etc. Apoi există becuri de 25 W, de 40 W, de 60 W, 100 W etc. Toate acestea pentru curent de 120 V și 220 V.

Ce se întîmplă însă dacă se arde un bec?

Sintem în ziua de 28 mai la magazinul universal „Victoria". Becurile cu fasung mic, inclusiv gen pară, lipsesc de multe săptămîni din magazin. Lipsesc și becurile de 100 W.

La magazinul „Electrotehnica" din Bd. Magheru, timp de cîteva zile raionul de lustre și becuri a fost în inventar, așa că nu am putut afla decît că în general nu prea au becuri. În ziua de 1 iunie, la magazinul de articole electrice din Piața Sf. Gheorghe, dialogul purtat cu vînzătoarea de la raionul de becuri era și mai categoric: Nu avem nici un fel de bec pentru curent de 220 V. Situația în această perioadă era similară la magazinul „Meteor" din Calea Victoriei 120, la magazinul „Electrolux" tot din Calea Victoriei și alte magazine. Singurul magazin unde am putut găsi becuri gen luminare (dar numai de 25 W) a fost magazinul „1001 articole" din Bd. 1848.

Cele constatate la magazinele la care s-a limitat micro-sondajul nostru ne fac să conchidem că situația de mai sus este cvasigenerală și că aprovizionarea populației cu becuri lasă foarte mult de dorit.

Nu cunoaștem răspunsul producătorilor de becuri. S-ar putea să nu se cunoască exact cererea de consum. S-ar putea ca organele comerciale să nu fi contractat la nivelul necesităților de consum. Un lucru este însă cert: este inadmisibil ca atunci cînd se pune pe piață o marfă care necesită piese de schimb să nu se prevadă și producția corespunzătoare de asemenea piese. Oare pentru a cumpăra un bec cu fasung mic care se folosește atît la lustre, aplice, cît și la frigidere trebuie să mai cumperi o lustră sau o aplică nouă? De ce se vînd anumite genuri de lămpi dacă se știe că nu sînt becuri pentru ele? Pe drept cuvînt se pune întrebarea: Unde este cooperarea dintre producătorii de lustre și cei de becuri?

Credem că atît organele comerciale, dar mai ales cele producătoare, sînt datoare cu un răspuns la cele de mai sus. Și, pe lîngă răspunsuri și justificări, consumatorul așteaptă ca aceste deficiențe să fie grabnic remediate.

Răspunde Direcția generală comercială din C.P.M.B.

„Cronofagi"

ÎNTR-ADEVĂR prin modul necorespunzător de organizare a muncii la raionul pentru vînzarea laptelui și produselor lactate din cadrul magazinului cu autoservire Cristian Tell s-au creat aglomerații care iroseau timpul cumpărătorilor. Atît conducerea magazinului, cît și cea a întreprinderii sectorului 1, au întîrziat însă să ia măsurile ce se impuneau.

După semnalarea din nr. 19 al revistei, s-a luat măsura ca înainte de deschiderea magazinului, laptele pentru acasă să se vîndă în fața unității, iar pentru după deschidere s-a organizat un punct pentru desfacerea produselor lactate pentru consumul pe loc și un alt punct pentru vînzarea curentă la domiciliu. Cele două puncte sînt deservite de doi lucrători.

Apreciem că prin aceste măsuri, care vor fi urmărite de organele noastre, se va îmbunătăți deservirea consumatorilor. Mulțumim pentru sprijinul acordat.

rat în cele trei unități constructoare de mașini. De observat că în ultimele, înainte de aplicarea Decretului raportul respectiv era mult mai mare decît în celelalte. Într-una din întreprinderi și în prezent mai mult de jumătate din personalul de conducere funcțional nu are pregătire superioară.

Este interesant de remarcat că în cele trei întreprinderi constructoare de mașini, ponderea personalului de conducere funcțional fără pregătire superioară, nu era, dar a devenit invers proporțională cu gradul de mărime al unităților. La același grad de mărime, ponderea acestei categorii de personal este mai mare în industria ușoară decît în construcții de mașini și mai mică în industria chimică decît în industria constructoare de mașini. Șefii serviciilor planificare, organizare, aprovizionare, desfacere, financiar, personal etc. din industria ușoară trebuie să aibă un nivel mai redus de pregătire decît cei din construcția de mașini, iar aceștia — mai redus decît cei din chimie ? Iată o întrebare care merită din plin un efort de investigație, pentru a așeza pe baze raționale și aceste raporturi.

• De ce conducerile unor unități sînt mai tehnice decît altele

STUDIIND structura personalului funcțional pe specialități (vezi în numărul trecut), am constatat că în timp ce ponderea personalului tehnic a scăzut de la 46% la 43%, a celui economic a crescut de la 44% la 51%. Un proces aproape identic a avut loc și în ceea ce privește structura personalului de conducere funcțional, pe specialități : ponderea personalului tehnic a scăzut de la 47% la 42%, în timp ce a celui economic a crescut de la 44% la 50% (diferențele pînă la 100 aparțin personalului de alte specialități decît tehnice și economice — vezi tabelul 2). Reamintim rezerva noastră în ceea ce privește necesitatea reală a unei ponderi de 43% personal tehnic în totalul personalului funcțional al unității, avînd în vedere natura și numărul compartimentelor tip stabilite prin Decretul 162 pentru structura funcțională a întreprinderilor. O soluționare riguroasă a acestei probleme o vor da însă numai descrierile de funcții tipizate, pe baza cărora s-ar putea stabili, cu mai multă precizie, volumul de muncă pe specialități și nivele de pregătire, de care are nevoie fiecare întreprindere.

Pe ansamblul eșantionului, s-a realizat, practic, o relativă egalitate între cele două specialități (tehnic și economic) în ceea ce privește ponderile lor în numărul total al personalului funcțional și al personalului de conducere funcțional. Constatăm mari diferențe între unități în ceea ce privește cele două rapoarte. Se pare că „tehnicitatea“ conducerii nu depinde de specificitatea ramurilor sau gradul de mărime al unităților, ci mai degrabă de „tehnicitatea“ personalului funcțional. Acolo unde personalul tehnic a avut și are o pondere mai mare în totalul personalului funcțional, el a avut și are o pondere mai mare și în totalul personalului de conducere funcțional. În cele două întreprinderi din industria ușoară și constructoare de mașini, avînd același grad de mărime, ponderile personalului tehnic de conducere funcțională în totalul personalului de conducere funcțională, au fost și sînt diferite, dar sînt proporționale cu ponderile personalului tehnic funcțional în totalul personalului funcțional. Ca urmare a aplicării prevederilor Decretului 162, în întreprinderea din industria ușoară, ponderea personalului tehnic funcțional s-a redus însă mult mai puțin decît ponderea personalului tehnic de conducere funcțional, iar în întreprinderea constructoare de mașini ponderea personalului tehnic funcțional s-a redus în timp ce ponderea personalului tehnic de conducere funcțional a crescut. În cele trei întreprinderi constructoare de mașini situația se prezintă astfel : întreprinderea de gradul II avea un personal funcțional mai tehnic decît cele de gradul I și III și, corespunzător, și o conducere funcțională mai tehnică; în prezent are un personal funcțional mai puțin tehnic decît întreprinderea de gradul I dar o conducere mai tehnică. Iată deci un alt raport care merită investigat în continuare.

• O cale posibilă în găsirea soluțiilor rentabilizării

CONCLUZII utile și interesante relevă și studierea structurii personalului de conducere funcțional concomitent pe specialități și nivele de pregătire. Se constată, de pildă, că, în ceea ce privește personalul de conducere funcțional tehnic, înainte de aplicarea Decretului 162, pe

Tabelul nr. 4

Posibilități de acoperire a posturilor de conducere economică cu cadre de pregătire superioară de specialitate

Indicatori / Unitatea	Număr de economiști eliberați de pe funcții care revin la un cadru fără pregătire superioară încadrat pe posturi de conducere economică după acțiunea de reorganizare	Număr total de economiști rămași în unitate pe funcții de execuție care revin la un cadru fără pregătire superioară încadrat pe posturi de conducere economică după acțiunea de reorganizare
I	1,0	3,6
II	0,2	1,3
III	1,0	5,3
IV	7,5	14,5
V	8,5	11,0
TOTAL :	2,6	4.9

Tabel nr. 5

Structura personalului cu pregătire economică superioară, pe funcții de conducere și execuție

Indicatori / Unitatea	Total	Funcții de conducere		Funcții de execuție	
		Înainte	După	Înainte	După
I	100	45	35	55	65
II	100	27	20	73	80
III	100	36	16	64	84
IV	100	29	27	71	73
V	100	30	31	70	69
Total :	100	33	26	67	74

Tabel nr. 6

Structura personalului cu pregătire superioară tehnică, pe funcții de conducere și execuție

Indicatori / Unitatea	Total	Funcții de conducere		Funcții de execuție	
		Înainte	După	Înainte	După
I	100	39	36	61	64
II	100	64	67	36	33
III	100	33	39	67	61
IV	100	50	52	50	48
V	100	40	26	60	74
TOTAL :	100	41	40	59	60

ansamblul eșantionului, 95% era constituit din personal cu pregătire superioară (din ingineri), 3% din personal cu pregătire medie tehnică și 2% din personal cu pregătire generală medie și elementară. După aplicarea Decretului nr. 162, ponderea personalului cu pregătire superioară a scăzut la 91%, a celui cu pregătire medie tehnică a rămas neschimbată, crescînd în schimb ponderea personalului cu pregătire generală medie și elementară.

Semnificativă și demnă de reținut aici, este ponderea foarte ridicată a personalului cu pregătire superioară. Reamintim că pe ansamblul personalului de conducere funcțional ponderea personalului cu pregătire superioară este de 70%. De notat, de asemenea, că în trei din cele 5 întreprinderi, personalul tehnic cu pregătire superioară reprezintă 100% din personalul de conducere funcțional tehnic.

Situația este cu totul alta la personalul de conducere funcțional economic. În nici o unitate, ponderea personalului cu pregătire superioară în totalul acestei categorii nu atinge procentul de 100%. Prin aplicarea prevederilor Decretului nr. 162 situația s-a îmbunătățit însă, atît pe întregul eșantion, cît și în fiecare unitate în parte, ponderea personalului cu pregătire superioară crescînd, cum se poate constata din tabelul 3, în medie, de la 52% la 58%.

Ponderea personalului cu pregătire medie economică a scăzut mult pe ansamblu și în două din cele cinci unități, cea a personalului cu pregătire generală medie și elementară a crescut pe ansamblu și în trei unități, reducîndu-se în două.

De ce ponderea personalului cu pregătire superioară reprezintă 90% în personalul de conducere funcțional tehnic și numai 60% în personalul de conducere funcțional economic, iar ponderea personalului cu pregătire generală medie și elementară reprezintă 5% și respectiv 25% din categoriile respective de personal de conducere funcțional ?

Un prim răspuns la întrebare ar putea reieși din compararea ponderilor personalului cu pregătire superioară în totalul personalului funcțional tehnic și economic. Această comparație arată că ponderea inginerilor în totalul personalului funcțional tehnic este de 30%, iar ponderea economiștilor în totalul personalului funcțional economic este de... 30%. Nu penuria de economiști este deci cauza directă a acestor neconcordanțe.

Datele din tabelul 4 — ne ajută în continuare în aflarea răspunsului. În momentul aplicării Decretului nr. 162, pe ansamblul eșantionului, pentru fiecare post de conducere economică existau OPT economiști, cadre cu pregătire superioară economică, care puteau să-l ocupe. În unele unități, chiar 20 de economiști. În toate unitățile cercetate, fără excepție, au rămas încadrați pe posturi de execuție suficienți economiști pentru a ocupa toate posturile de conducere economică. Media eșantionului este de 5 economiști de execuție (facem deci abstracție de economiștii încadrați deja pe posturi de conducere) pe un post de conducere economică ocupat de cadre fără pregătire superioară de specialitate.

Nu mai rămîn decît trei răspunsuri posibile : 1— cei 5 economiști corespund mai puțin cerințelor postului în cauză decît cel 1 cu pregătire generală medie sau elementară ; 2 — cei 5 economiști nu îndeplinesc condițiile de vechime cerute de Legea 12/1971 ; 3 — deși cei 5 economiști îndeplinesc condițiile de vechime cerute de Legea 12 și corespund cerințelor postului mai bine decît cel 1 cu pregătire generală medie sau elementară, conducerile de întreprinderi au făcut încadrările respectînd alte principii decît cel al concordanței dintre competența oamenilor și cerințele posturilor pe care aceștia sînt încadrați.

Nu este lipsită de interes nici compararea structurii personalului cu pregătire superioară tehnică și economică, pe funcții de conducere și execuție (vezi tabelele 5 și 6). În timp ce din 10 ingineri 4 au fost și au rămas pe funcții de conducere, iar șase pe funcții de execuție, din 10 economiști numărul celor pe funcții de conducere s-a redus de la 3,3 la 2,6, crescînd în schimb numărul celor de execuție de la 6,7 la 7,4.

În sfîrșit, mai notăm că ponderea inginerilor în totalul personalului de conducere funcțional a scăzut de la 45% la 39% iar a economiștilor a crescut de la 23% la 29% (restul, pînă la 100%, sînt posturi de conducere funcțională ocupate de cadre cu pregătire superioară de altă specialitate decît tehnică și economică, pregătire medie de specialitate, pregătire generală medie și elementară).

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU
Nicolae POPOV
Emil ZAMFIRESCU

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

BUZĂU

Extinderea spațiilor de producție – calificarea forței de muncă

IN PLANUL de activitate pe trimestrul II a.c. al Consiliului de control muncitoresc din cadrul Comitetului județean de partid Buzău, accentul a căzut pe problema condițiilor optime pentru îndeplinirea planului de investiții pe acest an. Este în curs de efectuare controlul asupra unor laturi ale activității, ca asigurarea documentației pentru obiectivele de investiții cu execuție în ultimele luni ale acestui an și în 1974, încheierea și respectarea contractelor privind utilajele (din producția internă și din import), realizarea construcției de cămine pentru nefamiliști (la Întreprinderea de utilaj terasier-Buzău, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice-Buzău ș.a.) — însumînd 715 locuri în acest an.

Consiliul urmărește, de asemenea, problema folosirii cît mai eficiente a spațiilor de producție și utilajelor existente, inclusiv valorificarea unor noi capacități. De exemplu, în cursul lunii mai, în 7 localități rurale de pe teritoriul județului au fost depistate spații construite disponibile, permițînd instalarea unui număr de circa 1000 de gherghefuri, la care pot munci aproape 3 000 de lucrătoare. Această inițiativă va contribui la îmbunătățirea gradului de ocupare a forței de muncă feminine în zona rurală, precum și sporirea de 2—3 ori pînă la sfîrșitul cincinalului a producției de covoare manuale destinate exportului.

În domeniul utilizării forței de muncă consiliul a inițiat o analiză, cu participarea unor specialiști din producție, de la Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotire socială, a unor cadre didactice. Examinarea perspectivelor asigurării cu forță de muncă calificată a obiectivelor industriale și capacităților de producție ce vor intra în funcțiune pînă la sfîrșitul cincinalului a evidențiat că în cadrul județului există surse de acoperire a necesarului respectiv de forță de muncă. Dar, întrucît această forță de muncă trebuie — în marea ei majoritate — să se califice sau să se recalifice, s-a propus ca încă în cursul acestui an pe lîngă școlile profesionale și liceele de specialitate existente să se înființeze noi unități școlare în domenii cum sînt : metalurgia, construcțiile de mașini grele, producția de materiale de construcții etc. S-a calculat că prin această rețea școlară precum și prin cursurile de ucenicie și calificare pe locul de producție, se va putea realiza pînă la sfîrșitul cincinalului pregătirea — și, totodată, atragerea în noi profesiuni — a peste 6 000 de oameni ai muncii, pentru satisfacerea nevoilor de dezvoltare a industriei județului.

N. P.

ACT ISTORIC CE A DESCĂTUȘAT ENERGIA CREATOARE

a producătorilor deveniți și proprietari ai mijloacelor de producție

CONCEPUT ȘI CONDUS DE PARTID, actul istoric al naționalizării a creat premisele industrializării socialiste a țării, proces cu implicații profunde și multilaterale în viața economico-socială a României.

Desființînd exploatarea, conferind oamenilor muncii dubla calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și producători, marele act al naționalizării a descătușat energiile creatoare ale poporului, a creat și consolidat înaltul simț al responsabilității sociale față de destinele patriei, a făurit premisele emulației creatoare pentru făurirea unei economii în permanentă dezvoltare.

Înflorirea continuă a economiei noastre socialiste își găsește expresia în fiecare unitate economică. Comparația cu trecutul dă noi valențe măreților înfăptuiri ale poporului în anii revoluției socialiste. Pentru a ilustra traiectoria parcursă de întreprinderile noastre, prefacerile adînci petrecute în evoluția forțelor de producție, în viața materială și spirituală a oamenilor muncii, revista noastră a adresat unor cadre de conducere din cîteva întreprinderi din țară, naționalizate la 11 iunie 1948, următoarele întrebări:

1. Care a fost stadiul de dezvoltare a fabricii dv. pînă la naționalizare?

2. Ce elemente considerați definitorii pentru evoluția întreprinderii în anii construcției socialiste?

3. Prin ce se caracterizează saltul calitativ înregistrat în relațiile de producție în viața oamenilor, în climatul de muncă pe parcursul unui sfert de veac de proprietate socialistă?

4. Pe ce coordonate se înscrie dezvoltarea întreprinderii în perspectiva viitorului cincinal?

ing. Mircea POPA
director general — Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița

1. PRIN ACTUL REVOLUȚIONAR de la 11 iunie 1948, Uzinele de fier din Reșița, unde era concentrată o bună parte din potențialul economic al țării, au fost transformate într-o întreprindere socialistă proprietate a celor ce muncesc, care a contribuit, alături de celelalte unități industriale, la programul stabilit de partid în construcția și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei socialiste planificate. La mitingul ce a avut loc cu ocazia naționalizării, peste 8000 muncitori — români, germani, maghiari și de alte naționalități — și-au manifestat hotărîrea fermă de a participa, strînși uniți în jurul partidului, la înfăptuirea politicii de industrializare socialistă.

Naționalizarea Uzinelor de fier din Reșița de către stat, a însemnat începutul unei perioade de adînci transformări, de modernizare și amplificare a capacităților de producție, pe baze noi, socialiste. Se știe că, deși constituiau o unitate puternică în industria țării, Uzinele din Reșița dispuneau, în 1948, de o bază tehnică învechită, uzată moral, care nu dădea posibilitatea desfășurării unei activități raționale, cerută de necesitățile producției moderne. În anul 1945, valoarea producției globale a siderurgiei scăzuse cu aproape 39% față de 1944, producția de fontă se diminuase cu 60%, ceea ce a determinat micșorarea producției de oțel și fontă. Produsele executate, tehnologia de fabricație, bazată cel mai adesea pe metal adus din străinătate, nu mai puteau asigura necesitățile impuse de dezvoltarea unei industrii avansate, proprii economiei socialiste.

2. PRIVIND drumul parcurs în cei 25 de ani de cînd Uzinele Reșiței se află în proprietatea celor ce muncesc, constatăm că astăzi, pe locul vechilor platforme industriale ale Reșiței, totul este schimbat din temelie. **Investițiile alocate de stat, care numai în ramura construcțiilor de mașini au însumat peste 1,2 miliarde lei în perioada 1948—1970, au asigurat realizarea de capacități de producție moderne, cu randament ridicat.** Satisfacerea nevoilor patriei cu metal și laminate, mașini și utilaje, construcții metalice, a impus ca fiecare obiectiv nou să fie construit din mers.

În prima etapă de construcție și dezvoltare a uzinelor, s-au dat în folosință două turnătorii — de fontă și oțel — au fost sporite capacitățile de fabricare a cocsului, s-a dotat cu instalații noi sectorul siderurgic. **Dacă în 1957, prefacerile industriale la Reșița consemnează reconstrucția integrală a secțiilor oțelărie, laminoare, a sectorului de construcții de mașini, în 1960, începe realizarea primului furnal de 700 mc din țară, iar reșițenilor le revine cinstea de a fabrica motoare diesel, primul de 2100 CP fiind livrat Uzinei „Electroputere" din Craiova la 1 mai 1960.**

Deceniul șapte înregistrează amplificarea deosebită a potențialului sectorului de construcții de mașini: în 1962, el devine întreprindere independentă, funcționînd alături de Combinatul siderurgic. **Față de tradiționalele locomotive cu aburi, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița produce astăzi agregate și utilaje grele, de mare performanță, motoare Diesel, boghiuri pentru locomotive diesel și electrice, hidraulice și turbo-agregate, compresoare.** Pe baza noilor capacități intrate în funcțiune, producția a crescut intens: **în 1970, valoarea producției globale a celor 2 unități era de 5 ori mai mare față de 1950, iar cea a producției marfă de 7,5 ori.**

O dinamică rapidă cunoaște în același timp forța de muncă, gradul de pregătire profesională. În 1970, din totalul muncitorilor 88% erau calificați prin grupurile școlare ce funcționează pe lîngă cele două unități, sau prin cursurile de calificare. În toți acești ani de prefaceri industriale la Reșița, grija pentru condițiile de muncă și viață a reprezentat o preocupare deosebită. Au fost puse la dispoziția celor ce muncesc numeroase spații de ocrotire a sănătății, edificii social-culturale, locuri de recreere. Peste 16 000 apartamente noi au fost date în folosință miilor de muncitori și tehnicieni, schimbînd peisajul vechii urbe într-un important centru industrial, înscris pe harta administrativă a țării la rangul de municipiu.

3. ATAȘAȚI POLITICII partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, siderurgiștii și constructorii de mașini reșițeni participă activ la traducerea în viață a hotărîrii Congresului X și a sarcinilor izvorîte din documentele Conferinței Naționale din iulie 1972. În primul rînd, vreau să relev că **muncitorii și tehnicienii Întreprinderii de construcții de mașini Reșița și-au propus să realizeze întregul spor de producție al anului 1973 pe seama creșterii productivității muncii,** îndeosebi prin fructificarea inițiativelor muncitorilor și tehnicienilor și a organizării științifice a activității.

În ce privește latura calitativă a activității este de menționat că, **în 1972, 42,1% din totalul sortimentelor realizate îl reprezentau produsele noi și reproiectate.** În următorii ani, sînt în curs de asimilare 6 grupe de produse noi cu caracteristici tehnice, constructive superioare: motoare diesel pentru tracțiune feroviară și navală de mare putere, turbine hidraulice, motoare electrice, reductoare pentru nave.

Trecerea principalelor mijloace de producție în proprietatea clasei muncitoare, a însemnat pentru Reșița și intronarea unor relații de producție noi, foștii exploatați — făuritorii de bunuri materiale — devenind adevărații proprietari ai întreprinderii. În această nouă calitate, oamenii muncii, conduși de partid, depun întreaga lor capacitate și energie creatoare în înfăptuirea planurilor de dezvoltare a economiei naționale, pentru continua înflorire a patriei socialiste.

Climatul nou de muncă, participarea activă la întreaga activitate de conducere a întreprinderii și a țării, fac ca cei ce muncesc să realizeze, sub conducerea înțeleaptă a partidului, cele mai îndrăznețe visuri, pentru fericirea întregului popor, făurirea societății comuniste.

4. POTRIVIT programelor de dezvoltare în perspectivă, Reșița urmează să aducă o contribuție sporită la realizarea programului elaborat de Conferința Națională a partidului pentru următoarele decenii. **În 1980, volumul producției globale și marfă a I.C.M. Reșița va fi cu 168,8% și, respectiv, 160,2% mai mare față de anul 1970.** În această perioadă, acțiunea de reprofilare și specializare a producției va contribui ca produsele noastre să fie realizate în condiții constructive și cu performanțe la nivel mondial. Fabricarea de motoare Diesel pentru tracțiune feroviară și navală va înregistra o creștere de 500 000 CP față de nivelul atins în 1970, iar echipamentele hidraulice o creștere de circa trei ori. Aportul cercetării și proiectării uzinale la amplificarea activității economice a întreprinderii va fi hotărîtor, în anul 1980 întreaga gamă de produse noi urmînd a fi realizată pe baza concepției proprii.

ing. Petre POPESCU
director, Fabrica de stofe-Brașov

1. ÎN 1948, întreprinderea W. Scherg et. Co., împlinea vîrsta de 125 de ani. Renumele dobîndit de stofele acestei remarcabile întreprinderi, se datora nu atît potențialului tehnic, cît priceperii muncitorilor din acest centru al industriei textile. În 1948, mașinile erau acționate prin intermediul transmisiilor care, pe lîngă faptul că reprezentau o oglindă a înapoierii tehnice, constituiau și o permanentă sursă de accidente în muncă. La vopsitorie și uscătorie, situația era și mai grea: firele erau vopsite în căzi din lemn deschise, deservite manual. Uscarea se făcea în cuptoare rudimentare. Principalii acționari erau interesați doar în realizarea de cîștiguri mari, cu investiții cît mai reduse.

2. REMEMORÎND drumul parcurs în cei 25 de ani, care au trecut de la naționalizare, cînd cheia fabricii a fost preluată de către comunistul Alexei Ciumac de la ultimii posesori ai acțiunilor acesteia, apare pregnant saltul înfăptuit. Pe drept cuvînt, ultimii 25 de ani au reușit să eclipseze cei 125 de ani precedenți. **În acest an jubiliar, colectivul fabricii noastre realizează o producție de țesături de 14,5 ori mai mare decît în 1948.** Străduindu-ne să răspundem cît mai prompt cerințelor beneficiarilor, am făcut pași importanți pe drumul diversificării fabricației. **Dacă în 1948 produceam doar 6 articole în 56 de poziții coloristice, astăzi se realizează peste 50 articole în circa 625 poziții coloristice.** Dispunem de un atelier propriu de creație, unde prind contururi materiale roadele inteligenței tehnice a specialiștilor formați în anii noștri.

Pentru evoluția fabricii este definitoriu și faptul că sporurile de producție s-au obținut, cu precădere, pe seama creșterii productivității muncii. **Dacă în perioada celor 25 de ani de la naționalizare numărul muncitorilor s-a dublat, productivitatea muncii a crescut de 5,5 ori.** Acest salt al forței productive a muncii se datorește, în primul rînd, creșterii nivelului tehnic al producției. La filatură, în locul mașinilor acționate rudimentar, au fost introduse mașini moderne, ultima expresie a tehnicii. Vopsirea și uscarea se execută automatizat pe bază de comandă electronică. În țesătorie, numărul războaielor a sporit cu 25%, afirmîndu-și prezența războaiele automate, mai productive și ușor de manevrat. Și la finisare, mașinile cu comandă-program asigură un control riguros la majoritatea operațiunilor.

Existența proprietății de stat a permis și luarea unor inițiative de concentrare a producției, de specializare și realizare a unor faze tehnologice distincte.

3. SALTUL calitativ petrecut în baza tehnică a întreprinderii, în modernizarea și diversificarea producției, s-a reflectat în prezența din ce în mai activă a produselor fabricii noastre pe piața mondială. **Exportăm în 12 țări, din care unele cu vechi tradiții în producția de stofe fine, cum ar fi Franța, S.U.A., R. F. Germania.** Participăm anual la circa 15 tîrguri și expoziții din străinătate. **Studiul cererii, adaptarea rapidă a fabricației la nevoile beneficiarilor, ne-au permis în acest an să putem prevedea o creștere a exportului de 3,48 ori față de anul trecut.**

Trecerea fabricii în proprietatea întregului popor a creat premise pentru creșterea nivelului de pregătire culturală și profesională a muncitorilor, pentru promovarea lor, pentru sporirea contribuției fiecăruia la făurirea bunurilor materiale. Mulți dintre aceștia au devenit astăzi tehnicieni, maiștri, ingineri, economiști. Fabrica și-a pregătit cadrele, a oferit posibilitatea de afirmare profesională. **Constantin Neagu** a devenit economist, fiind în prezent șeful serviciului de contabilitate al fabricii; muncitorul **Simion Tihoarcă,** devenit inginer, este șeful serviciului aprovizionare; **Ion Fekete,** astăzi inginer, este șef al țesătoriei. În acești ani mi-am terminat și eu facultatea și am promovat în funcția de director, perspectivă la care nici nu visa tehnicianul de acum 25 de ani.

Noua conștiință socialistă a muncitorilor noștri este ilustrată de inițiativele izvorîte în întrecerea socialistă pentru realizarea cincinalului înainte de termen: „estetica, gram-secunda în slujba eficienței"; „prietenul noului angajat", „din aceeași cantitate de materie primă un volum sporit de țesături" etc. Ilustrative în acest sens sînt și cele **peste 300 inovații, invenții și raționalizări** ale cadrelor tehnice înregistrate în ultimii ani. Propunerile făcute de salariați, rezervele puse în valoare, au permis depășirea planului pe anul trecut cu o producție marfă de peste 40 mil lei. Pe aceeași bază, am prevăzut să îndeplinim actualul cincinal cu un avans mediu de 7 luni.

4. CONSECVENȚI mersului nostru ascendent, în acest deceniu va continua procesul de dezvoltare și modernizare, vor fi făcute noi invenții. **Valoarea producției globale va crește de 2 ori, iar producția fizică de 2,2 ori. Un ritm și mai rapid va cunoaște producția destinată exportului, care va crește de 14 ori.**

O atenție deosebită acordăm sporirii eficienței activității economice. Dacă numărul salariaților va spori cu 20%, creșterea productivității muncii va fi de 50%. O dată cu aceasta contribuim la creșterea continuă a avuției naționale fără de care nu este posibilă ridicarea nivelului de viață al poporului.

Aurel BOGHICI
director Uzina de mecanică fină Sinaia

1. VECHILE UNITĂȚI pe structura cărora a luat ființă și s-a dezvoltat Uzina de mecanică fină — Sinaia, au o istorie relativ îndelungată, începutul lor fiind situat în anii 1878—1906. Producția ce se realiza se situa însă în permanență sub capacitate, cifre apropiate obținîndu-se doar în 1938 cînd s-a fabricat 2 697 t cuie, 993 t șuruburi nituri, 10 276 mc cherestea. Am enumerat cu aceasta și principalele produse realizate.

2. ÎN 1948, la 11 iunie, pentru prima dată în istoria țării, producătorii bunurilor materiale au devenit proprietari ai mijloacelor de producție. Rezultatul acestei acțiuni s-a concretizat în dezvoltarea și modernizarea întreprinderii, în crearea de condiții civilizate de muncă și viață. **Din 1953, cînd**

am fabricat prima pompă de injecție și pînă în 1973, producția uzinei a urmat un drum ascendent, concomitent cu creșterea nivelului de calitate care ne situează în rîndul celor mai buni producători de aparatură de injecție.

Primul dintre factorii care a determinat acest succes îl constituie colectivul de salariați. A avut loc o fuziune a inteligenței și activității, a experienței vechilor specialiști ai uzinei cu dorința de afirmare a noilor cadre.

Pe măsura diversificării producției de motoare se impunea mai mult modernizarea și asimilarea de noi tipuri de pompe de injecție. În 1959 uzina realizează un regulator cu gabarit redus care aduce simplificări și ieftiniri în aparatura de injecție.

În 1959—1960 se asimilează o gamă de pompe de injecție destinate motoarelor de mare putere — 350—700 CP — fabricate de Uzinele „23 August" — București și altă gamă de pompe pentru motoare de 50,8 și 110 CP. Între timp, aparatura de injecție se completează cu aparatură hidraulică de ridicare pentru tractoare.

Anul 1961 este anul în care industria noastră asimilează tractorul U—650, o realizare mult apreciată și peste hotare, iar în 1962 se asimilează echipamentul de injecție pentru motoare diesel electrice. Acest an, de eficiență mare sub aspectul concepției, a reprezentat un puternic avînt pentru realizarea unor tehnologii capabile să asigure în tot mai mare măsură o înaltă precizie a sistemelor de injecție și indicatori ridicați de productivitate.

În perioada de 20 de ani de la începerea fabricației pompelor de injecție de toate tipurile, am ajuns, la finele anului 1973, la cifra de 700 mii bucăți fizice, afară de piesele de schimb și aparatură. Fără îndoială că fabricația acestora a fost strîns legată de dezvoltarea producției indigene de motoare cu aprindere prin compresie.

În prezent, uzina este angrenată în asimilare de noi pompe de injecție în linie și rotative pentru tractoare de 40 și 55 CP și pentru autocamioane Diesel de 135—215 CP. **Este grăitor să arătăm că față de prima pompă de injecție care cîntărea 29,150 kg, odată cu ridicarea performanțelor tehnice, greutatea a scăzut continuu, ajungînd la 9,600 kg.** În prezent aproape 60% din producția noastră este formată din produse noi și modernizate. În această perioadă producția marfă a crescut de 22 ori, productivitatea muncii de 8 ori și numărul de salariați de 3 ori, în timp ce valoarea fondurilor fixe a sporit de 4 ori. **Exportăm în peste 80 de țări.** Ca urmare a rezultatelor obținute, uzina noastră a fost de 8 ori premiată în întrecerea socialistă pe țară, în 1961 fiind distinsă cu Ordinul Muncii clasa I, ceea ce exprima hotărîrea fermă a colectivului nostru de a munci pentru dezvoltarea industriei noastre, pe de o parte, și aprecierea pe care partidul și statul nostru o dă muncii noastre.

3. PUTEM AFIRMA că Uzina de mecanică fină-Sinaia este cunoscută azi în toată lumea prin produsele sale de un înalt grad de tehnicitate. La aceasta au contribuit, în primul rînd, oamenii care, stăpîni pe mijloacele de producție, au muncit cu abnegație, cu mult simț de răspundere. Din totalul salariaților, un număr de 2 700 sînt calificați prin școli profesionale sau cursuri în uzină.

Anual frecventează diferite forme de învățămînt — de la ciclul de calificare pînă la posticeale — peste 400 salariați ai uzinei. În 1928, uzina noastră avea doar 2 ingineri, în acest an dispune de 74. Majoritatea cadrelor tehnice medii din concepție și producție sînt proveniți din muncitorii noștri.

Condițiile de muncă create sînt revelatoare : s-au dat în folosință peste 500 apartamente ; s-a amenajat un cămin cu 46 locuri ; suprafața clădită pentru salariați a fost dublată ; a fost construită o sală de sport etc.

Schimbările calitative petrecute atît în muncă cît și în viață, stimulează neîncetat pe cei ce muncesc în sporirea contribuției la ridicarea gradului de gospodărire a întreprinderii la înfăptuirea mai devreme a planurilor de dezvoltare a economiei naționale pentru prosperitatea țării și ridicarea nivelului de trai al poporului.

4. EVOLUȚIA viitoare a producției va fi în mod logic o prelungire a ceea ce s-a făcut pînă în prezent. În 1973 și 1980, uzina va continua să fabrice aparatură de injecție pentru motoare Diesel. Specializarea în aparatura de injecție a sporit și cere eforturi tehnologice incomparabil mai mari decît prelucrarea clasică, problemă care presupune rezolvarea elaborării documentației și asigurării asistenței tehnice.

Din punct de vedere tehnologic se relicfează ca tendințe : îmbunătățirea substanțială a execuției primelor operații realizate prin concentrarea obiectivelor și adaptarea unor utilaje, ameliorarea substanțială a pieselor de compresie, introducerea unei game de mașini-agregate prin care se obțin reduceri la manoperă prin piese precis lucrate, introducerea procedeului de extruziune la rece etc.

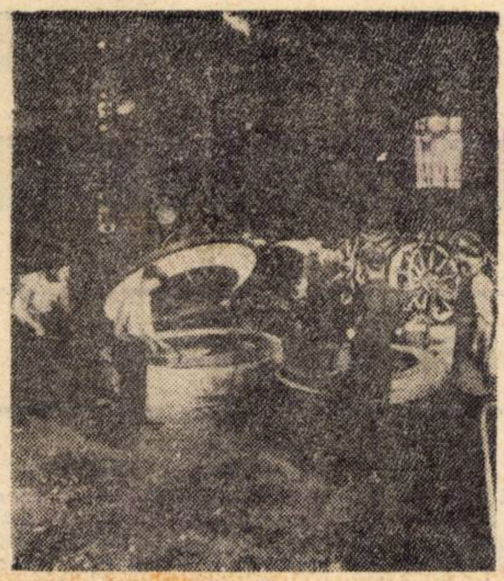

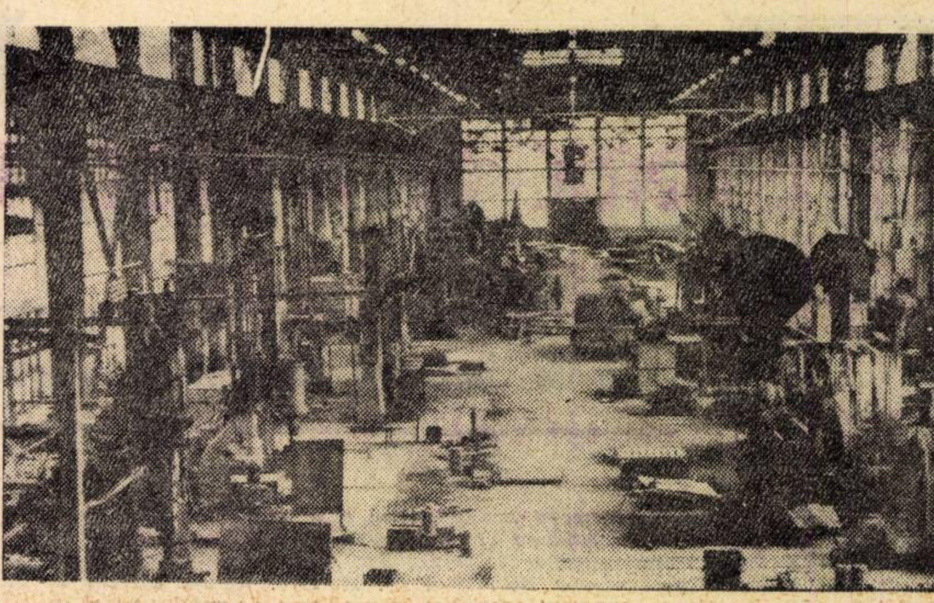

Față în față două imagini fotografice, care simbolic reprezintă două etape istorice : același atelier (forja) înainte de actul naționalizării și astăzi

CU BLOC – NOTESUL LA „VULCAN"

REPORTAJ ÎN ISTORIE

UN REPORTAJ despre șantierul termoenergetic din Gorj se începe în București. Pe colina Berceni, unde se construiesc turbinele, și-n Dealul Spirei, la uzina care livrează gigacazanele. Așa se face că reporterul este obligat să facă un prim drum la „Vulcan", înainte de a cumpăra bilet la trenul de Rovinari.

Intru în hala construcției metalice, ca să fotografiez cîțiva sudori. Cu aceeași peliculă începută în oțelăria Uzinei de mașini grele și pe care o voi completa cu portretele montorilor gorjeni ai generatoarelor de o mie de tone abur-oră. Și nimeresc la un teleinterviu solicitat maistrului Petre Petcu.

— Vă amintiți, tovarășe Petcu, întreabă colegul de la televiziune, de 11 iunie 1948 ?

— Asemenea zi se uită ? — se miră cazangiul, clipind, jenat, de lumina care însoțește camera de luat vederi.

— Vă ascultăm.

— Mai întîi, aș preciza că ziua în care proletariatul român împlinea profeția lui Karl Marx nu este o oarecare zi calendaristică. E o imagine de care sufletul nu ți se mai desparte...

CRÎMPEI DE ISTORIE. Din cronica vie a unui act definitoriu al revoluției socialiste. Pe care îl consemnez, întrucît omul încărunțit în uzină continuă să-și depene amintirile și cînd rămînem între patru ochi...

...Parlamentul se întrunea duminică, dar comuniștii au rămas în ateliere de sîmbătă noaptea. Au venit de acasă și cei care nu erau în tură. Toți. Nituitorii, fierarii, lăcătușii... Cunoșteau proiectul legii care urma să fie votat ? Firește ! Deputații comuniști îl redactaseră. Punct cu punct. Naționalizarea industriei era una din tezele programatice fundamentale ale Partidului Comunist Român. Și-i sosise ceasul...

„Nu-i nici o grevă, domnule Bastacki !" Cu fraza asta, memorabilă pentru muncitorii vîrsnici, a fost întîmpinat acționarul care funcționa ca director general al S.A.R. „Vulcan". Cuprindea în ea satisfacție și răzbunare, ură și speranță. Da, patronul s-a mîniat, a țipat, a amenințat, cînd a văzut că e întîmpinat la poartă de o delegație muncitorească. Credea că are de-a face cu greviști. Și greviștii nu produc plusvaloare. Le-a ordonat să treacă la lucru. Ultimul ordin al fostului proprietar, al aceluia care ordonase de atîtea ori arestarea răzvrătiților. Muncitorul pus director i-a luat cheile. Și a început mitingul...

Jubileul e omniprezent aici. Ceva mai altfel decît în sutele de vetre industriale noi, inexistente la naționalizare. Motiv pentru care a 25-a aniversare a actului revoluționar din 11 iunie 1948 devine laitmotiv în orice discuție ai angaja în uzină.

— S-a lansat în fabricație al treilea cazan pentru Rovinari ?

Mă adresez inginerului Petre Ivănescu. Iar dumnealui, după ce mă asigură că se află în execuție toate reperele din faza primară, vrea să știe dacă m-ar interesa o comparație :

— Avem în arhivă niște fotografii vechi, de pe vremea cînd întreprinderea era în mîinile capitaliștilor. S-ar putea publica alături de halele noi sau de macheta cazanului „1035". Montat, e cît Palatul telefoanelor din Calea Victoriei.

— O să-l fotografiem la termocentrală.

— Și mai bine. Comparați-l, totuși...

RĂSFOIESC albumul de arhivă. Cu multe imagini deteriorate, greu de reprodus. Atelierele sînt niște șoproane. O locomotivă în reparație, furnicar de cazangii cu baroase, cu nituri înroșite la foale... Documente. Dintr-o poză îngălbenită zîmbesc trei ucenici și un lăcătuș matur. E meșterul Tincă, ucis la bombardamentul din 24 august 1944, cînd hitleriștii sperau să înăbușe insurecția națională antifascistă armată condusă de comuniști. Băieții sînt uteciștii cărora meșterul Tincă le ascundea vopseaua și hainele stropite noaptea, cînd împînzeau cartierul cu lozinci comuniste... Flăcăul cu ochii luminoși e Vasile David, executat de gestapou în Franța. Plecase din uzină în 1936, luptase în Spania... Extrase din rapoartele poliției antonesciene, alertată de „focarul comunist de la Vulcan"... „România liberă" difuzată în ilegalitate... și un număr din „Scînteia" anilor noștri, în care e subliniată cuvîntarea tovarășului *Nicolae Ceaușescu*, secretarul general al partidului, cu prilejul uneia din vizitele de lucru la „Vulcan" : „*Cunosc mai de mult uzina dumneavoastră, încă din anii ilegalității noi am avut aici o puternică organizație de partid și tineret : în timpul insurecției care a dus la răsturnarea dictaturii fasciste, în lunile și anii care au urmat muncitorii de la „Vulcan au constituit un detașament activ în lupta împotriva reacțiunii, pentru cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, pentru făurirea socialismului în patria noastră*"..

Dar iată și un bilanț cu apostila baronului V. Stîrcea, în calitate de președinte al consiliului de administrație al S.A.R. „Vulcan". E cît se poate de interesant, întrucît baronul făcea parte din camarila regală, în sînul căreia era considerat „o eminență" în materie de economie. Cum de și-a pus semnătura pe un act care-i umbrea spiritul întreprinzător ! ? E datat 11.I.1939 și recunoaște că (citez) „Azi, fabrica lucrează sub capacitatea ei, neacoperită cu lucrări în valoare de aproximativ 150 de milioane lei..." E lesne de imaginat ce însemna acest gol de fabricație, dacă livrările reprezentau 300 de milioane de lei. Și asta la bilanțul anului cel mai prosper al capitalismului în România. E o explicație a faptului că în ziua naționalizării numai ucenicii n-aveau în dosarul personal specificația „concedieri". Adică, perioada de șomaj...

AM FĂCUT PARTE din Comitetul uzinal de naționalizare, îmi spune sculerul Constantin Suvalcă. Merită amintit că toți consilierii patronatului, în cea mai mare parte ei înșiși posesori de acțiuni, ne-au luat în derîdere. Erau convinși că o să-i chemăm înapoi, că n-o să fim în stare să ne descurcăm fără ei.

— Dar dumneavoastră, muncitorii, n-aveați îndoieli, erați siguri că o să vă puteți gospodări fără capitaliști ?

— Nici nu ne mai puneam problema „fără ei", din moment ce acționam „împotriva lor". O, ce înverșunare era în fiecare dintre noi, de la bătrîn la ucenic ! Pentru mizeria în care trăisem, pentru șomaj, pentru aurul scos din sudoarea noastră și depozitat la băncile de peste hotare...

Merită reținut faptul că muncitorii nu s-au îndoit nici o clipă de capacitatea lor de a conduce întreprinderea. Nu numai fără capitaliști, dar împotriva lor ! Revoluție proletară.

— *Față de anul naționalizării*, subliniază contabilul-șef Paul Popescu, *producția-marfă din '73 reprezintă o creștere de 34 ori...*

S-ar putea spune, deci, că baronul Stîrcea a „lăsat" unul singur, iar acum există 34 de „Vulcani". Care s-au propășit fără „doxa" domniei sale. Dar nu, să nu se creadă cumva că perimetrul uzinei s-a extins de 34 de ori, că a înghițit tot cartierul. Capacitatea de producție s-a mărit numai de trei ori. *Impetuosul raport de creștere valorică rezultă din tehnicitatea uzinei, din gradul de calificare al muncitorilor deveniți proprietari pe cale revoluționară, din incomparabilitatea produsului livrat.*

Adică, de ce nu s-ar compara ? În definitiv, profilul „Vulcanului" a rămas același : cazangerie. Nu se mai repară locomotive, fiindcă tracțiunea cu aburi e pe cale de dispariție în transportul feroviar național. Craiovenii umplu țara cu locomotivele Diesel-electrice și electrice de cablu. Și de cablu, fiindcă muncitorii care au naționalizat uzine electrice cu o capacitate de un miliard kilowați-oră, le-au multiplicat, ca să zicem așa, de 43 de ori pînă la ora actuală. Ca să se poată electrifica transportul feroviar. Ar putea fi un scop în sine. O dimensiune a civilizației. La care „Vulcanul" și-a adus și-și aduce contribuția. Zeci de centrale electrice sau numai termice sînt echipate cu cazane „Vulcan".

— Sînt cerute și peste hotare produsele „Vulcan" ?

— La ora actuală, precizează inginerul Constantin Motaș, șeful compartimentului de export, livrăm peste hotare aproximativ o treime din totalul producției în 18 țări.

— Unde ați încheiat ultima tranzacție ?

— Cred că cea mai recentă a fost la Damasc. Am licitat împreună cu o firmă din Detroit și cu o altă firmă. Am fost preferați. Marca noastră de fabricație e bină cotată pe piața internațională.

— Cum faceți față cerințelor ?

— Cred că o să fie transferate la altă uzină o parte din produse, cele cu profil petrolier. Ca să facem față marilor cerințe interne impuse de planul de termoficare.

ȘI CÎND TE GÎNDEȘTI că era o vreme cînd „Vulcanul" concedia muncitorii, din lipsă de comenzi. Poate că e cazul să consemnăm ca un fapt de oarecare semnificație, că avizul „Angajăm muncitori !" a devenit un fel de edec, de un sfert de veac încoace, la poarta întreprinderii. Și încă o comparație, pentru care insistă inginerul Ion Lungu, șeful compartimentului de investiții :

— Dacă în casa de bani a S.A.R.-ului am fi găsit intactă, o sumă egală cu valoarea producției din anul naționalizării, lucru care nu s-a întîmplat, societatea fiind debitoare, nu ne-ar fi ajuns nici pentru a șasea parte din ceea ce am investit noi numai la hala pereți-membrană.

— ...Și totuși, mărturisește maistrul Virgil Bogdan, nu ne-a fost ușor de loc. Nu pentru că ne-ar fi lipsit experiența conducerii — ceea ce nu este mai puțin adevărat ci pentru că am fost săraci.

— Săraci ?

— Întocmai. Noi am moștenit sau am expropriat, zi-i oricum, niște capitaliști care produceau ce le dictau sau ce le îngăduiau monopolurile străine. În principal, mecanica românească era profilată pe reparații.

— Adică, nu putem spune că am avut o industrie constructoare de mașini.

— N-am avut. Și d-aia ne-a fost greu. Ehei, ce eforturi au trebuit pînă am apucat să dărîmăm hardughiile luate din mîna lor ! Altfel n-ar fi fost posibilă industrializarea socialistă. Naționalizarea e obligatorie oricărei revoluții muncitorești, dar industrializarea o face numai cine n-o are.

AȘA AM început reportajul de la Rovinari. Urmează să-i văd în șantier pe montorii vulcaniști care au însoțit primul cazan din megabateria de o mie de megawați.

Gheorghe FILIMON

conducere și organizare

CUM FUNCȚIONEAZĂ UZINELE ȘI FABRICILE DIN SUBORDINEA ÎNTREPRINDERILOR

— Unele clarificări în legătură cu aplicarea Decretului 162/1973 —

ÎN ULTIMUL TIMP, numeroși specialiști au solicitat clarificări în legătură cu regimul de organizare și funcționare al uzinelor și fabricilor din subordinea întreprinderilor și centralelor în noul cadru organizatoric creat prin aplicarea prevederilor Decretului nr. 162/1973. Ne-am adresat tovarășului ing. Nicolae Haneș, cunoscut specialist în probleme de conducere și organizare, pentru a lămuri unele probleme privind: limitele de competență pe care centralele le acordă unităților cu și fără personalitate juridică; rolul criteriilor de exercitare și delimitare atribuțiilor; influența gradului de dispersie teritorială al uzinelor și fabricilor; corelația dintre structura organizatorică a uzinelor și fabricilor și modul de realizare a activităților de producție; influența complexității producției asupra structurii interne și a desfășurării relațiilor de cooperare cu alte unități etc.

ÎN CONFORMITATE cu prevederile legii nr. 11/1971, centralele industriale pot avea în subordine, atît întreprinderi cu personalitate juridică, cît și fabrici, uzine, exploatări și altele similare fără personalitate juridică. Diferența între întreprinderi și celelalte unități o reprezintă, în afara personalității juridice, limitele diferite de **competență** pe care centralele le acordă unora sau altora, condiționate de anumite **criterii** economice ținînd seama de **factorii de influență specifici**, problemă studiată în perioada în care centralele se găseau în plin proces de preluare a atribuțiilor statuate prin lege[1]).

Ca urmare, centrala exercită pentru aceste unități o parte din atribuții, astfel încît să le creeze condiții pentru a se concentra asupra realizării cantitative, calitative și în condițiile de eficiență maximă a producției; totodată legea precizează că centrala răspunde pentru activitățile pe care le exercită în mod centralizat pentru aceste unități.

În conformitate cu prevederile Decretului nr. 162/1973, întreprinderile mari și complexe pot avea, ca și centralele, fabrici, uzine, exploatări și altele similare, unități care funcționează, de asemenea, fără personalitate juridică. Aceste unități de producție funcționează pe baza atribuțiilor stabilite de întreprindere și pot avea în structura lor organizatorică un număr minim de compartimente funcționale strict necesare, care să le asigure o activitate normală în cadrul relațiilor pe care le desfășoară întreprinderea.

Noile coordonate de organizare și funcționare ale întreprinderii, prezentate în macheta alăturată, pun în evidență în mod deosebit prerogativele conferite pe linia realizării producției. Astfel, întreprinderea își poate organiza realizarea acestei activități atît prin secțiile din structura sa de producție, cît și prin unitățile subordonate organizate ca fabrici, uzine, exploatări, rafinării, schele, autobaze, stații de utilaj-transport sau grupuri de șantiere, unități economice funcționînd fără personalitate juridică.

În prezent un număr de peste 1500 de întreprinderi au în subordine între 2—6 asemenea unități, în special organizate în ramurile industriei construcțiilor de mașini, metalurgie, extracție, energie electrică, chimie, materiale de construcții, economie forestieră, construcții-montaj și transporturi. Structura lor de producție este compusă, de regulă, din 2—6 secții de producție și în unele cazuri 1—3 ateliere independente, iar cea funcțională din 2—3 birouri, în situația amplasării unităților în altă localitate decît cea în care își are sediul întreprinderea. De observat că, ponderea personalului TESA în aceste unități este mai redusă, între 6—8%, fiind chiar sub 5% la unele dintre cele care funcționează în aceeași localitate cu întreprinderea.

Dacă în ce privește organizarea structurală, aceasta își găsește rezolvarea prin prevederile normative din decret, limitele de competențe și cadrul lor de funcționare reprezintă o problemă încă insuficient precizată, și ca urmare ridică unele semne de întrebare pentru conducerile întreprinderilor — de remarcat că în conformitate cu prerogativele legale, centralele industriale trebuie să diferențieze concret funcționarea uzinelor și fabricilor din cadrul întreprinderilor de cea a unităților proprii fără personalitate juridică. Din păcate se constată că nu s-a stabilit încă instrumentul și modalitatea delimitării atribuțiilor și competențelor, atît între aceste unități și întreprinderi cît și între ele și unitățile componente ale centralelor.

Ținînd seama de faptul că uzinele și fabricile funcționează în cadrul unor întreprinderi, unități de bază ale economiei, care exercită în întregime atribuțiile din domeniul producției, ele urmează în principal să organizeze și să răspundă de îndeplinirea planului de producție în condiții de eficiență ridicată, prin folosirea completă a capacităților de producție, utilizarea rațională a forței de muncă, a timpului de muncă și a valorilor materiale. La acest nivel, avem de-a face cu un grad mai ridicat de centralizare a activităților de concepție și funcționale, de degrevare a uzinelor și fabricilor în scopul concentrării cu precădere asupra realizării producției, în condițiile unei înalte eficiență economice.

Putem aprecia că în domeniul realizării producției, experiența organizării și funcționării centralelor pe structura unor unități poate fi folosită și la definirea regimului de funcționare al unităților fără personalitate juridică din cadrul întreprinderilor. În ce privește însă celelalte domenii de activitate, altele decît producția, părerile formulate de unii specialiști, de a organiza similar funcționarea acestor unități după cea a unităților componente centralelor nu rezolvă eficient problemele care se ridică în etapa actuală.

Propunînd o „autonomie limitată", se ajunge la concluzia, necorespunzătoare după părerea noastră, că aceste unități trebuie să degraveze întreprinderea de unele activități care se pot face „mai lesne" la nivelul uzinelor și fabricilor, fără a se avea în vedere diapazonul exercitării acestor atribuții, chiar în situația, cea mai des întîlnită, cînd unitățile se află în aceeași localitate cu întreprinderea. De asemenea, faptul că strategia de cercetare și de dezvoltare a fabricației este coborîtă de la nivelul centralei la nivelul întreprinderilor, poate crea confuzii importante în ce privește întregul concept de organizare al sistemului centrală-întreprindere-uzină sau fabrică. Totodată, după această concepție o bună parte din activitățile funcționale — financiar, contabilitate, aprovizionare, desfacere, personal — ar trebui să se realizeze în continuare la aceste unități similar cu cele care nu au fost preluate încă de unele centrale de la unitățile componente.

Aceasta a condus la situația de a se organizare în aceeași localitate cu întreprinderea, uzine, fabrici sau grupuri de șantiere cu aparat funcțional destul de numeros, ponderea personalului TESA ajungînd chiar la 12—15% din totalul personalului, adică mai mult chiar decît la întreprinderea de care aparțin. Asemenea situații se regăsesc, printre altele, la Grupul de șantiere-instalații București din cadrul Trustului de construcții industriale și agrozootehnice București — 15%, Șantierele 1 și 2 Iași din cadrul Trustului de instalații — montaj Iași — 12%, Uzina mecanică din cadrul Combinatului de fibre sintetice Săvinești — 11%, Fabrica de ipsos Aghireșu din cadrul Combinatului pentru lianți și materiale refractare Turda — 10%, Uzina cocso-chimică din cadrul Combinatului siderurgic-Galați — 9%, Uzina de construcții și reparații București din cadrul Întreprinderii de utilaje și piese de schimb București — de asemenea 9%.

În faza actuală de organizare a întreprinderii se face simțită lipsa unor criterii de exercitare și delimitare a atribuțiilor, de desfășurare a activității uzinelor și fabricilor în condițiile de eficiență certă, pentru care există cadrul legal recent aprobat. Desigur că nu se pot da soluții tip, centralele și întreprinderile fiind singure în măsură, pe baza unor studii fundamentale, să ia deciziile cele mai corespunzătoare. Unele criterii cu valabilitate generală, care să jaloneze acțiunile de găsire a soluțiilor concrete pot fi însă enunțate.

Astfel, gradul de dispersie teritorială al uzinelor și fabricilor față de întreprindere influențează modul de exercitare operativă a unor atribuții; desigur că gruparea lor în imediata apropiere a întreprinderii nu poate fi totdeauna realizată, dar este locul să subliniem că neexistența acestei situații nu trebuie să conducă în nici un caz la transformarea aparatului întreprinderii în-

---

CAZURI ÎN DEZBATERE

TIMPUL DE MUNCĂ AL CADRELOR DE CONDUCERE

OPINIA CITITORILOR

TIMPUL petrecut de directorul Ion Popescu în afara întreprinderii, de 30—40%, este prea mare. În acest fel el nu poate reuși să cunoască o serie de probleme care confruntă unitatea. Preocupările sale sînt prea multe, prea mărunte și plasate incorect în timp.

Întocmirea materialului privitor la primirea unor subansamble de la celelalte unități ale centralei, trebuia repartizată pentru rezolvare, delegată, directorului adjunct tehnic și de producție. De asemenea, problemele de la pct. 5 și 6 nu sînt de competența unui director, în timp ce el, directorul, pleacă în delegație pentru rezolvarea unor probleme de aprovizionare, directorul adjunct comercial și șeful serviciului de aprovizionare rămîn în întreprindere.

Timpul cu pregătirea ordinului de deplasare, luarea legăturii cu unitatea furnizoare, stabilirea deplasării cu mașina de 20' nu trebuie să facă parte din timpul directorului. Ce face secretara acestuia și șeful serviciului administrativ?

Vizitarea întreprinderii la orele 11,55 și 12,25 este cu totul nepotrivită, acest lucru ar trebui efectuat între orele 8 și 9 dimineața, după ce este informat de colaboratori despre principalele probleme din întreprindere. Întrevederile cu delegați din afară, pct. 13 și 15, pe de o parte durează prea mult, pe de altă parte, unele ar trebui repartizate directorului adjunct, inginerului șef etc.

Unele probleme de analiză, informări cu privire la realizarea unor sarcini, trebuie organizate și plasate în limitele unui timp apropiat, de exemplu între orele 10—12.

Timpul afectat pentru studiu este insuficient. Consider că un director de întreprindere ar trebui să aibă posibilitatea să folosească 80—90' din timpul de lucru al unei zile pentru studierea legislației și materialelor de specialitate.

Și un director este un om, ar trebui să nu aibă de lucru și acasă, să-și permită să fie liber pentru familie, studiu, spectacole, diverse alte acțiuni sociale.

Aceasta depinde, după cum se vede, de capacitatea fiecărui director de a-și organiza întregul timp de lucru de care dispune.

Ioan DEAC
Baia Mare

ASUPRA ARTICOLULUI „Cazuri în dezbatere — timpul de muncă al cadrelor de conducere", apărut în numărul 20 din 18 mai 1973, al prodigioasei reviste „Viața economică", al cărui consultant sînt permanent, mi-am permis îngăduința — în virtutea solicitărilor autorului doctor ing. Mihail Dumitrescu — de a contribui cu unele sugestii la modul de utilizare a timpului de muncă a unui conducător de întreprindere.

Timp muncă — zi — salariat — întreprindere și timp muncă — zi — director — întreprindere, diferă apreciabil. Dacă în primul caz timpul de muncă, este încadrat într-un program finit, în cazul secund, timpul este mai puțin definit, sau mai exact nerigid programat, conducătorul de întreprindere fiind la dispoziția întreprinderii oricînd se cere.

Instrumentul principal de lucru al conducătorului este distribuirea — pe baza structurii organizatorice — a „circuitelor de autoritate" în punctele de lansare a activităților întreprinderii. Dar, directorul nu trebuie să precizeze în amănunt elementele și etapele de desfășurare, pentru îndeplinirea obiectivelor întreprinderii. El trebuie să se bizuie pe faptul că subordonații săi le vor îndeplini, ca o replică la încrederea pe care le-a acordat-o.

Timpul de muncă al directorului este acel timp — din 24 ore — care este necesar pentru a rezolva concret orice problemă survenită în activitățile ce intră în atribuțiile sale în ansamblu cărora s-ar putea cuprinde:

— probleme de dezvoltare a întreprinderii;
— introducerea unor procese noi de fabricație;
— îmbunătățirea tehnologiei de fabricație prin introducerea unor metode noi, modificări de utilaje, cu mijloacele de concepție și execuție ale întreprinderii;
— analiza propunerilor privind măsuri mai eficace de organizare a producției;
— studierea rentabilității tuturor măsurilor preconizate;
— folosirea energiilor umane ale întreprinderii, potrivit potențialului fiecărui angajat, după principiul „omul potrivit la locul cel mai potrivit";
— combaterea fenomenului negativ al „risipei" fie de bunuri materiale, fie de energii umane;
— participare la convocările solicitate de organele tutelare;
— participare la procesul de planificare strategică pe termen lung;
— informare și conlucrarea cu organizațiile obștești locale;
— soluționarea problemelor în relațiile cu partenerii interni și externi;
— rezolvarea și orientarea corespondenței;
— pregătirea materialului pentru anumite dări de seamă;
— rezolvarea sesizărilor primite, după o prealabilă verificare a autenticității acestora;
— control inopinat, prin sondaj, al activității serviciilor, secțiilor, și chiar al locurilor de muncă;
— controlul calității produselor, intervenind cu observații și soluții;
— urmărirea ritmicității îndeplinirii sarcinilor de plan;
— analiza cauzelor de încetinirea activității, acolo unde se ivesc;
— audiențe de lucru la solicitările personalului subaltern;
— audiențe periodice — programate — pentru rezolvarea cererilor personale ale salariaților;
— control prin sondaj, asupra gospodăririi bunurilor întreprinderii și depozitarea lor;
— convorbiri telefonice — eșalonate pe întreaga zi;
— studii și documentare asupra problemelor tehnice;
— alte activități.

După opinia mea, nu poate fi întocmit un bilanț estimativ al timpului în ore sau minute afectat tuturor fazelor activităților ce pot interveni în ziua de lucru a unui conducător de întreprindere. Dacă conducătorul unității știe să distribuie „circuitele de autoritate" potrivit prerogativele legale, el va fi eliberat de sarcini nepotrivite nivelului său, ceea ce-i va scurta și-i va face fertil timpul utilizat pentru întreprindere și-i va spori timpul liber pentru preocupări personale.

Aurel CĂBUȚ
ing. proiectant principal
Oradea

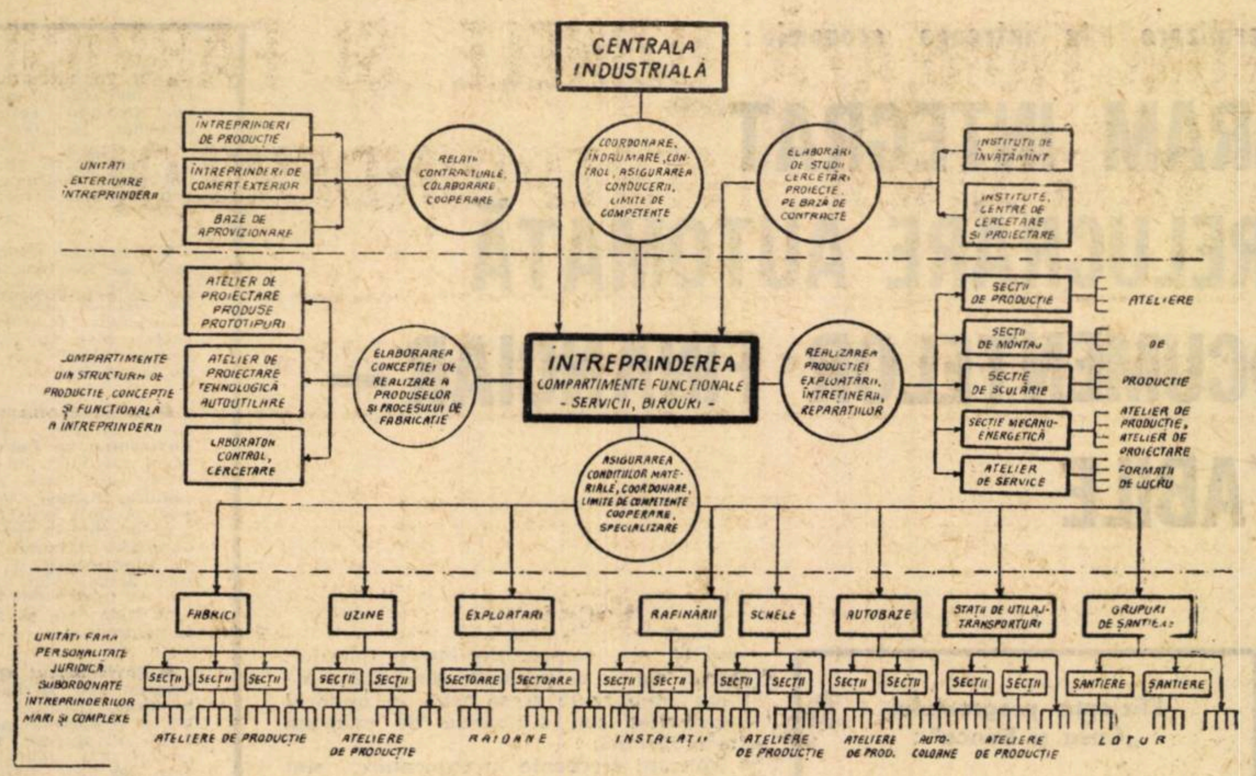

Macheta de organizare și de relații a întreprinderii

tr-un organism funcțional, administrativ, de coordonare și transmitere de date. Încheierea contractelor, pregătirea și perfecționarea cadrelor, perfecționările în domeniul tehnologiilor și fabricației produselor, dezvoltarea, trebuie să întregească în noul concept de organizare, diapazonul atribuțiilor întreprinderilor.

Principalii **factori de influență** care pot fi avuți în vedere sînt : distanța medie a uzinelor și fabricilor dispersate, mijloacele de transport și de comunicație existente, formularistica adoptată pentru informare și raportare.

Premisă în constituire, **structura organizatorică** a uzinelor și fabricilor influențează hotărîtor modul de realizare a activităților de producție.

Fără a fi element normativ, numărul secțiilor și atelierelor organizate pentru realizarea proceselor de fabricație trebuie să constituie însă cadrul definitoriu al trecerii de la subunitate de producție la eșalonul superior al organizării structurale — uzina sau fabrica. În acest sens apare cu totul nejustificată situația unor unități cum ar fi de exemplu Fabrica de utilaje metalurgice și turnătorii Sibiu, fabricile de mobilă Beiuș, Cîmpulung, Dej și Mediaș, Fabrica de cartoane și confecții București, fabricile de săpun „Apollo" și „Stela"-București care, deși se confundă cu singura secție de producție organizată în cadrul lor, sînt investite cu competențele și atribuțiile eșalonului imediat superior, avînd în consecință un însemnat număr de personal funcțional.

Printre **factorii de influență**, care trebuie să fie luați în considerare la adoptarea formei de organizare a acestor unități, sînt : numărul secțiilor și atelierelor de producție, ponderea personalului TESA, numărul minim de compartimente funcționale.

Element de prim ordin în organizarea oricărei unități economice, **complexitatea producției** are un rol determinant atît în stabilirea structurii interne cît și în desfășurarea relațiilor de cooperare cu alte unități. De altfel, tocmai complexitatea și diversitatea proceselor de producție din cadrul întreprinderilor ca și volumul mare al acestor activități este și condiția, specificată prin lege, de organizare a uzinelor și fabricilor subordonate.

Ca **factori de influență** pot fi luați în considerare, îndeosebi : numărul de produse noi, numărul sortimentelor din plan, al tipurilor de procese tehnologice, de operații tehnologice, de repere distincte.

Elaborarea unui sistem de criterii, de organizare a uzinelor, fabricilor și celorlalte unități similare, bazate pe elemente științifice de exercitare și delimitare a atribuțiilor specifice reprezintă un imperativ al conducerii moderne, al aplicării eficiente și neîntîrziate a cadrului legal aprobat. Întreaga acțiune de traducere în viață a măsurilor de perfecționare a organizării structurale a centralelor și întreprinderilor trebuie să aibă în vedere atît considerentele de ordin economic, cît și cele de funcționalitate eficientă a tuturor elementelor sistemului centrală-întreprindere-uzină sau fabrică.

ing. Nicolae HANEȘ

1) vezi N. Haneș — „Un sistem de criterii pentru delimitarea atribuțiilor" — **Viața economică**, nr. 25/1972.

VADEMECUM

Cum se poate atenua „stress"-ul cadrelor de conducere

DIN STUDIILE psihologice medicale efectuate asupra unui mare număr de cadre de conducere, specialiștii au ajuns la concluzia că principala suferință a acestei categorii de oameni este tensiunea nervoasă, — stress-ul. Pentru prevenirea consecințelor stress-ului, specialiștii recomandă printre altele :

1. În momente cruciale evitați reacțiile exagerate. Cadrele de conducere trebuie să știe să-și domine emoțiile generate de problemele de serviciu. Furia și panica nu-și au locul în programul zilei de muncă al unui cadru de conducere.

2. Criticile nu le faceți și nu le luați drept atacuri personale. Unul din principiile conducerii moderne este și acela că se critică comportarea, nu omul. De aici rezultă că cei ce critică persoanele nu stăpînesc tehnica conducerii moderne.

3. Nu vă faceți griji cu problemele care vă depășesc. Pentru rezolvarea lor faceți ceea ce puteți, apelați la alții, evitați situațiile neplăcute, grijile inutile.

4. Învățați să sesizați simptomele încordării dv. nervoase. Se manifestă diferit — prin nevoia exagerată de fumat, sete, prin accelerarea bătăilor inimii etc. Organismul semnalizează astfel că ați atins limitele emoționale. Dacă vă dați seama de acest lucru, puteți depăși momentul critic.

5. Luați-vă un scurt concediu și izolați-vă în natură — acolo mapa de serviciu și colaboratorii sînt prezențe cu totul inoportune.

6. Găsiți-vă divertisment și la locul de muncă. Cîteva mișcări de gimnastică, lectură scurtă a unei poezii, o discuție amicală cu colegii, nu pe probleme de serviciu.

7. Organizați-vă judicios timpul. Programul zilnic trebuie să cuprindă și pauze.

8. Alternați preocupările. La fel cum schimbați locul pneurilor la mașină pentru a se evita uzura exagerată într-un singur loc tot așa puteți preveni „uzura" exagerată a anumitor compartimente ale creierului, schimbînd felul și ritmul muncii.

9. Pentru variație, ocupați-vă de problemele altui coleg. Curînd veți constata că nu le-ați schimba cu ale dv.

10. Efortul creierului poate fi compensat prin efortul fizic. Se recomandă sportul, grădinăritul.

COOPERARE ÎN PREGĂTIREA CADRELOR

LA 29 mai a fost semnat la București Proiectul de cooperare între guvernul român, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) și Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) cu privire la activitatea Centrului de perfecționare a cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA — faza a doua). Cu acest prilej am solicitat d-lui **Kyril Tidmarsh**, *director al O.I.M. pentru Europa și Orientul Mijlociu cîteva aprecieri privind cooperarea între România și organizația pe care o reprezintă.*

• Care au fost obiectivele urmărite prin Proiectul CEPECA?

— Centrul de perfecționare a cadrelor de la Otopeni a fost înființat în anul 1967, beneficiind de asistența PNUD prin intermediul Organizației Internaționale a Muncii asistență care va continua pînă la sfîrșitul anului 1974. Scopul acestor cursuri l-a constituit satisfacerea unor necesități prioritare ale economiei românești în privința perfecționării cadrelor. Obiectivele proiectului au fost : organizarea de cursuri și aplicații practice pentru personalul de conducere din întreprinderi, studii și cercetări în domeniul tehnicilor noi de conducere, pregătirea de cadre pentru utilizarea echipamentelor electronice de calcul în organizarea și conducerea producției, organizarea de conferințe, documentații, publicații în scopul difuzării cunoștințelor în domeniul conducerii, asistență privind utilizarea informaticii în conducerea întreprinderilor.

Din septembrie 1967, cînd și-a început activitatea și pînă la sfîrșitul anului 1972 au absolvit cursurile CEPECA peste 16 000 specialiști în conducere. În viitor CEPECA își va extinde activitățile prin crearea unor grupe de consultanți care să sprijine mai direct conducerile întreprinderilor în probleme de conducere.

• Cum apreciați activitatea desfășurată în prima fază în cadrul Proiectului CEPECA ?

— Vă pot spune că proiectul CEPECA este cotat de către organizația pe care o reprezint — O.I.M. — ca și de PNUD, drept una din cele mai reușite acțiuni de cooperare pe care le-am întreprins pînă în prezent, fiind de multe ori considerat model. La sfîrșitul anului 1972, Centrului i s-au adăugat și activități cu caracter internațional, în sensul că acesta poate asigura specializarea de cadre și pentru bursierii veniți din alte țări în curs de dezvoltare. Această evoluție este conformă politicii organizației noastre, a Națiunilor Unite, în general, de diseminare a cunoștințelor prin reacție în lanț. Respectiv crearea mai întîi a unui centru puternic, național, de tip CEPECA — București, și apoi transformarea lui într-un centru internațional, care să contribuie la pregătirea cadrelor, în cazul de față în probleme de conducere, pentru mai multe țări în curs de dezvoltare.

• În ce țări s-au realizat proiecte similare de către organizația dv. ?

— Pe probleme generale de conducere sau informatică am creat centre naționale în Grecia, Cipru, Ungaria, Bulgaria și Israel. Acesta din urmă s-a transformat deja într-un centru internațional de pregătire de specialiști pentru informatică.

• Ce alte proiecte pentru pregătirea cadrelor se prevăd a se realiza cu statul român ?

— Avem în vedere mai întîi **Centrul pentru formarea și perfecționarea cadrelor din industria hotelieră și turism,** care va beneficia de asistența PNUD prin OIM pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor medii și calificate din industria turismului, inclusiv directorii de hotel ; perfecționarea pregătirii personalului de supraveghere din hoteluri, restaurante sau agenții turistice etc. În acest scop se vor deplasa în țara dv. un număr de 6 experți specializați pe probleme ca : conducerea generală a activității hoteliere cu mijloace de prelucrare automată a datelor ; marketing — publicitate turistică ; strategia de dezvoltare a unei noi regiuni turistice (turism montan) ; tehnica organizării congreselor internaționale ; tehnica produselor alimentare prefabricate de serie mare ; metode audio-vizuale de învățare.

Sînt de asemenea în studiu și alte proiecte comune.

I. GEORGESCU

OBIECTIVE NOI

• Instalație de recuperare a etanului din gazele de sondă — a doua în lume

Pe platforma industrială din zona de sud a orașului Pitești se construiește în prezent o instalație unică în țara noastră și a doua din lume, destinată recuperării etanului din gazele de sondă. Utilizat pînă acum drept combustibil în industrie, etanul va fi folosit ca materie primă la instalația de piroliză II a Combinatului petrochimic Pitești, înlocuind cu succes benzina în procesul de fabricare a etilenei. Alimentarea instalației cu gaze de sondă se face din sectoarele de extracție ale județelor Argeș, Olt și Dolj.

Avantajul economic al construirii instalației de deetanizare este dublu : se valorifică superior o importantă rezervă locală, iar prețul de cost al unei tone de etan este de circa patru ori mai mic decît al unei tone de benzină, astfel că și polietilena obținută folosind în procesul tehnologic etanul, va avea un preț de cost mult redus.

În vederea respectării termenului de intrare în funcțiune a noii instalații — Combinatul de petrol Pitești a detașat pe acest șantier specialiști și întregul efectiv de muncitori care vor deservi utilajele, în vederea participării lor, alături de constructori la finalizarea investiției.

• Instalație modernă de copolimeri, la Rîșnov

În cadrul Fabricii chimice de la Rîșnov a intrat în circuitul productiv o nouă și modernă instalație care realizează anual o mare cantitate copolimeri pe bază de acetat de vinil. Acest tip de copolimeri utilizați în industria textilă și în tehnologia forajelor la mare adîncime se procura pînă acum din import. Notăm că utilajele întregii instalații de la Rîșnov sînt realizate în țară, iar tehnologia de fabricație a fost elaborată de Institutul central de cercetări chimice.

Pentru generalizare în întreaga economie:

PROGRAM INTEGRAT DE PRELUCRARE AUTOMATĂ A DOCUMENTELOR FINANCIAR–CONTABILE

INFORMAȚIE-DECIZIE

ACȚIUNEA DE RAȚIONALIZARE a sistemului de evidență în unitățile socialiste este confruntată cu un examen, care va trebui să confirme superioritatea soluțiilor propuse, exprimată în reducerea volumului de muncă și cheltuieli privind evidența patrimoniului, concomitent cu creșterea nivelului de precizie a înregistrării fenomenelor economice. Acest lucru se poate realiza prin stabilirea celor mai bune structuri organizatorice în întreprinderi și organele coordonatoare, menținerea stabilității de concepții privind fluxul informațional simplificat la nivelul utilului ca și prin **prelucrarea automată a documentelor de evidență.**

Recentele măsuri luate privind normele de structură au asigurat cadrul optim unităților de producție și serviciilor TESA, care emit și către care converg informațiile, reducînd considerabil volumul de lucrări și situații generate de serviciile sau birourilor reorganizate. Aceasta a fost prima etapă care a facilitat eliminarea informărilor ce serveau pentru documentarea unor factori, care nu luau decizii, dar primeau informații. În ultimul an, în majoritatea întreprinderilor și-au desfășurat activitatea colective de specialiști, care au proiectat un sistem informațional simplificat, curățit de paralelisme și de documente asemănătoare, întocmite pentru diferite verigi interne.

Constatările și propunerile lor au stat la baza măsurilor de reducere a evidențelor contabile-financiare anunțate de Ministerul de Finanțe și care vor răspunde unor imperioase cerințe ale unităților economice. Cu toate aceste simplificări și raționalizări, volumul de evidență contabilă rămîne destul de mare. Diversificarea producției, calcularea unor prețuri competitive, aprecierea exactă și la timp a fenomenelor, prevederea direcțiilor viitoare, fac ca necesitățile de evidență curentă să se amplifice cantitativ și calitativ. Iată de ce considerăm că prelucrarea datelor la calculatorul electronic este de strictă necesitate, fiind singura cale de a rezolva această problemă. Centrelor teritoriale de calcul electronic le revine sarcina de a demonstra întreprinderilor, pe baza unor pachete de programe testate, că folosind calculatorul electronic pot realiza o importantă economie de timp și de cheltuieli materiale cu exactitate absolută în calcule și lucrări.

Pornind de la această idee, un colectiv de specialiști din Centrul de calcul electronic Timișoara și-a propus să realizeze un sistem integrat al evidenței contabil-financiare, care să poată fi aplicat la scara întregii economii. În prima etapă a experimentat pentru exploatare curentă programe, care prelucrează operațiunile de casă și bancă, folosind ca documente primare registrul de casă și extrasul de cont eliberat de Băncile de stat. Pregătirea acestor documente pentru calculator este relativ simplă, fiind necesar ca în spațiul prevăzut de formulare să se înscrie contul sintetic și analitic corespondent și codurile stabilite. Apoi se perforează cartelele cu valorile înscrise și se prelucrează la calculator, rezultînd : jurnalul de casă sau bancă; nota contabilă, fișa șah și balanța de verificare, fără ca lucrătorul contabil să mai intervină cu vreo operațiune manuală ; înregistrările în contabilitatea sintetică sînt totale, programul avînd prevăzute operațiuni și pe conturi analitice, dacă acestea i se cer. Deosebit de important este faptul că situațiile de încasări și plăți, pot fi redate zilnic sau cumulat de la începutul perioadei de referință, evidența contabilă folosind astfel și ca document de informație operațională privind nivelul producției vîndute și încasate, cheltuielile efectuate și creditele folosite sau restante.

Considerînd ca termeni de comparație : timpul de întocmire a documentelor, cheltuielile aferente și operativitatea vom prezenta cu titlu de exemplificare superioritatea prelucrării datelor în sistemul electronic față de cel manual sau semimecanizat la o întreprindere de complexitate medie (vezi tabelul nr. 1).

Eficiența programului „Casa și Banca" :

- **Reducerea timpului de prelucrare = 65%.**
- **Economie de cheltuieli = 28%.**
- **Exactitatea înregistrărilor = 100%.**

Rezultă deci că fondul de timp necesar pentru executarea acestor lucrări în sistem electronic este de numai 35% din timpul folosit în sistemul tradițional, economisindu-se lunar 271 ore, care pot fi folosite pentru concepție sau constituie o economie de forță de muncă. Nivelul de cheltuieli este mai mic cu 1.355 lei lunar, informația este mai promptă cu 5 zile, iar exactitatea calculelor este absolută, datorită sistemelor de control folosite prin program. Menționăm de asemenea că aspectul jurnalelor dactilografiate concomitent de calculator este net superior jurnalelor scrise cu mîna, neprezentînd nici un fel de ștersături sau corecturi, destul de frecvente în multe întreprinderi. Controlul curent sau ulterior al documentelor este mult ușurat reducîndu-se la verificarea contării actelor introduse în program și la analiza lor în balanța de verificare și bilanțul periodic.

Este adevărat că faza de proiectare a sistemului durează în medie 3 luni, costul fiind în jurul sumei de 100.000 lei, dar prin refolosirea lui, cota de revenire este infimă. Dat fiind uniformitatea operațiunilor de casă la toate întreprinderile, programul poate fi generalizat cu o eficiență asigurată. În sistemul de contabilitate integrată ce se elaborează, la C.T.C.E. Timișoara, aceste două sectoare constituie secvențe din lanțul de programe, dar ele pot fi folosite și parțial adică jurnalul, nota contabilă și fișa șah, care cuprind toate înregistrările zilnice, ce se introduc în balanța de verificare.

În cadrul centrului sînt în ultimă fază de experimentare toate celelalte secțiuni ale contabilității ca : evidența mijloacelor fixe și materiale, decontări, producție: costuri de producție și stabilirea rezultatelor finale (beneficii sau pierderi). Pentru a se economisi o importantă muncă de analiză și programare, modelul conceput cu toate detaliile de execuție, va fi prezentat pentru studiu și completare întreprinderilor, pentru ca el să poată fi generalizat într-un timp scurt și să vină în ajutorul lucrătorilor din sectoarele de evidență ale economiei.

Aplicații frecvente în exploatare, sînt calculul salariilor în acord și regie la uzine și întreprinderi cu peste 1000 salariați, evidența recepțiilor și consumurilor de materiale, determinarea capacităților de producție, sisteme de stabilire a planurilor economice pe 3—4 variante, alegerea soluțiilor optime pentru folosirea mijloacelor de transport. S-a putut trece astfel la un început de tipizare a programelor, cu rezultate directe asupra reducerii timpilor de analiză — programare și o ieftinire a costurilor de implementare.

La Fabrica de zahăr Timișoara se experimentează o temă care rezolvă o problemă deosebit de importantă și anume ; post-calculația cheltuielilor de producție și întocmirea pe calculator a evidențelor prețului de cost, care parvine conducerii cu 11 zile mai devreme decît în sistemul manual.

În vederea prelucrării în totalitate a informațiilor economice pe calculator, Centrul de calcul electronic Timișoara a reorganizat serviciile sale de analiză programare, formînd colective complexe pe întreprinderi, care să întocmească programe integrate de evidențe financiar contabile și operative.

Considerăm ca foarte utilă o precizare :

Întreprinderile care au introdus în prima fază pe calculator evidențele gestionare și de producție și-au creat fișiere de date care se actualizează în mod curent, formîndu-și baza de date documentare necesare cercetării variantelor optime. Acolo unde se trece direct la proiectarea unui sistem — de exemplu studiul cererii bazat pe analiza structurii fondului de marfă pe sezoane — este necesar să se aibă în vedere structura vînzărilor pe o perioadă medie și neființd creat fișierul contabil al aprovizionării, vînzării și stocurilor, va trebui să se completeze manual, cu consum mare de timp, informațiile ce s-ar regăsi ușor în biblioteca de date existentă, care fiind înregistrate în bilanț, conferă atributul verificării și al exactității.

Considerăm că prima fază a implementării prelucrării automate a datelor, ar trebui să o constituie evidențele economice, urmîndu-i imediat faza superioară și anume conducerea economiei cu ajutorul calculatoarelor electronice, cercetarea și optimizarea activității în amănunt.

Tabelul nr. 1

	Timp efectiv de întocmire	Cheltuieli efectuate	Nr. zilelor de înregistr.
a). **Sistem manual.**			
— 2 economiști, care lucrează 208 ore, cu un sal. mediu de 2200 lei + C.A.S.	416 ore	4.850 lei	7
b). **Prelucrare electronică.**			
— 1 economist cu 2200 sal. mediu			2
Componența lucrărilor fiind :			
— contarea documentelor	26 ore	290 lei	
— perforat și verificat 1600 buc. cartele x 0,50 lei	4 ore	800 lei	
— Calculator IRIS—50	5 min.	185 lei	
— Timp pentru alte lucrări ajutătoare.	40 ore	220 lei	
— Amortizare cost program (100.000 : 50 luni)	75 ore	2000 lei	
TOTAL :	145 ore	3495 lei	2
Eficiența economică (economie)	271 ore 65%	1.355 lei 28%	5 z.

Petre MANDEA
Toma GASPAR
Centrul Teritorial de Calcul Electronic Timișoara

● Dr. Petre Rotaru, **Introducerea tehnicii moderne în construcțiile de mașini. Orientări, rezultate, calcule de eficiență.** București, Ed. Academiei, 1973, 278 pag. Principalele orientări ale introducerii tehnicii moderne în industria constructoare de mașini și determinarea eficienței economice a acesteia.

● Alexandre Faire, Jean-Paul Sebord, **Le nouveau déséquilibre mondial** (Noul dezechilibru mondial), Ed. Grasset, Paris, 1973. O carte de futurologie, înscrisă de critică pe același plan cu „Anul 2000" al lui Herman Kahn și „Șocul viitorului" de Alvin Tofler.

● A. M. Freeman, R. H. Haveman, A. V. Kneese, **The Economics of Environmental Policy** (Economia politicii mediului înconjurător), John Wiley and Sons, Inc., New York, Londra, Sidney, Toronto, 1973, 184 pag. Autorii consideră că poluarea are loc, într-o economie „de piață", datorită, în bună măsură, faptului că stimulentele și indicatorii economici actuali sînt inadecvați, în sensul că întreprinderile și gospodăriile sînt încurajate să abuzeze de mediul înconjurător.

● **Environment Quality Analysis : Theory and Method in the Social Sciences**, (Analiza calității mediului, teorie și metodă în științele sociale), Allan V. Kneese, Blair T. Bower, editori, The Johns Hopkins Press, 1972, 408 pag. Modele pentru determinarea influenței mediului asupra creșterii economice și a nivelelor optime de utilizare a mediului.

● A. Preiss, **Kadra technicza w nowoczesnym przedsiebiorstwie pnzeny slowym** (Cadrele tehnice într-o întreprindere industrială modernă), Varșovia, Ed. P.W.E., 1972, 458 pag. Analiza procesului de formare și integrare a cadrelor tehnice, rolul lor într-o întreprindere nouă cu înalt grad de automatizare.

● H. Thilliez, **La rédaction d'affaires** (Redactarea scrisorilor de afaceri), Paris, Ed. Chotard, 1972, 218 pag. Tehnica analizării și redactării rapoartelor, notelor și scrisorilor de afaceri.

● Jean-Marie Conty, **Dynamique de la décision** (Dinamica deciziei), Paris, **Entreprise** Services Livres, 240 pag. Tehnici specializate utilizate în elaborarea unei decizii.

● R. Mucchieli, **Psychologie de la publicité et de la propagande** (Psihologia publicității și reclamei), Paris, Entreprise moderne d'édition, 1972.

VITRINA CU CĂRȚI

● Heinz-Dieter Weiss, **Preisdifferenzierung und funktionsfähiger Wettbewerb** (Diferențierea prețurilor și concurența), Hamburg, Ed. Weltarchiv GmbH, 1972, 422 pag. O analiză a motivării din punct de vedere al competiției a interzicerii discriminărilor. Partea a doua tratează interzicerea discriminărilor în legislația americană și a țărilor vest-europene.

● Philippe Simonnot, **L'Avenir du système monétaire** (Viitorul sistemului monetar), **Entreprise** Services Livres, 13, rue Saint-Georges, Paris 9-e, 288 pag. Autorul, redactor la ziarul Le Monde, se ocupă printre altele de relația dintre inflație și șomaj.

● Ch. Dosse, **Pour comprendre un bilan en anglais** (Pentru a înțelege un bilanț în engleză), Paris, Ed. Dalloz, 1972. O lucrare indispensabilă înțelegerii corecte a bilanțurilor, planurilor de finanțare, documentelor contabile etc. ale societăților anglo-saxone sau ale filialelor lor.

● Bernard Kayser, **Cyclically determined homeward Flows of Migrant Workers** (Fluxuri de muncitori migranți determinate ciclic), O.C.D.E., Paris, 1972, 53 pag. Efectele recesiunilor economice asupra utilizării muncitorilor străini în special reîntoarcerea lor în țările de origină.

● S. Abt, **Matematiczno — statystyczne podstawy analizy rynku** (Bazele statistico-matematice ale analizei pieței), Varșovia, P.W.E., 1972 300 pag. Metode matematice și statistice aplicate în studiul pieței și exemple de aplicare modernă a metodelor statistice.

● V. P. Efimov, **Soțialisticeskaia intensifikațiia : suscinost, factori, effektivnost** (Intensificarea socialistă: esență, factori, eficiență), Moscova, Ed. Misl, 278 pag. Analiza metodelor reproducției lărgite în agricultură sub aspect extensiv și intensiv.

● Harold L. Sheppard, Neal Q. Herrick, **Where have all the Robots gone ? Worker Dissatisfaction in the 70's** (Unde s-au dus roboții ? Insatisfacția muncitorilor în anii '70), New York, The Free Press, 1972, 222 pag. Alienarea provocată de munca rutinieră : lucrurile nu s-au schimbat de pe vremea celebrului film al lui Chaplin „Timpuri noi".

● Barbara Ward, René Dubos, **Only One Earth : The Care and Maintenance of a Small Planet** (Un singur pămînt : îngrijirea și întreținerea unei planete mici), New York, W.W. Norton and Co., Inc., 1972, 225 pag. Interdependența dintre economie și ecologie, văzută de un economist și un biolog.

● Sterling Brubaker, **To Live on Earth : Man and His Environment in Perspective** (A trăi pe pămînt : omul și mediul său în perspectivă), Baltimore, The Johns Hopkins Press, 1972, 202 pag. Principalele amenințări la adresa mediului și soluțiile posibile pentru protejarea lui.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XVIII)

F. INDUSTRIA UȘOARĂ

ASIGURÎND în continuare dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, țările socialiste au prevăzut totodată creșterea producției bunurilor de consum, în vederea îmbunătățirii aprovizionării pieței, satisfacerii în măsură tot mai mare a cerințelor populației, asigurării pentru popoarele lor a unui nivel de trai superior de la an la an. Desigur că una din ramurile industriale care este chemată să satisfacă în mod mai substanțial la aceste cerințe este industria ușoară.

Referindu-ne la țările socialiste europene care participă la activitatea CAER analiza datelor pe principalele subramuri ale industriei ușoare — textilă, confecții, pielărie, blănărie și încălțăminte — relevă faptul că în România se înregistrează cele mai mari creșteri ale producției globale și respectiv cele mai înalte ritmuri medii anuale de creștere — fapt care se evidențiază prin datele prezentate în tabelul nr. 37.

De menționat că realizînd un volum de investiții deosebit de ridicat, de 5,3 ori mai mare în anul 1971 comparativ cu anul 1960 în industria textilă, de 4,4 ori în industria confecțiilor și de 2,2 ori în industria de pielărie, blănărie și încălțăminte, România și-a creat condiții pentru dezvoltarea în continuare în același ritm intens a producției industriei ușoare în totalitatea sa. Urmărind asigurarea în măsură din ce în ce mai mare și cu produse de calitate superioară a populației, conducerea partidului și statului nostru se preocupă îndeaproape ca organele și organizațiile de resort din țara noastră să asigure folosirea la maximum a capacităților existente și — așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul la Congresul al X-lea al P.C.R. — **„cu deosebire a unităților noi, moderne, create în ultimii ani, pentru sporirea și diversificarea producției de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole pentru copii, pentru ridicarea calității și valorii lor de întrebuințare, în concordanță cu cerințele și gustul consumatorilor“**[28]).

Tabelul nr. 37

Creșterea producției globale în următoarele subramuri ale industriei ușoare :
în %

Țara	Industria textilă		Industria confecțiilor		Industria pielărie, blănărie și încălțăminte	
	1971/1960	Ritm mediu 1961—1971	1971/1960	Ritm mediu 1961—1971	1971/1960	Ritm mediu 1961—1971
România	319	11.1	384	13,0	286	10,0
Bulgaria	209	6,9	281	9,8	273	9,5
Cehoslovacia	156	4,1	165	4.7	176	5.4
R.D. Germană	143	3,3	138	3,0	174	5,2
Polonia	185	5.7	266	9,3	187	5,9
Ungaria	146	3.5	169	4,9	174	5,2
U.R.S.S.	176	3,5	203	6,7	172	5,1

Este necesar de subliniat că în România ritmul mediu de creștere a producției industriei confecțiilor de exemplu pe ultimul deceniu a fost de 13,0% și a devansat ritmul mediu de creștere pe aceeași perioadă a producției globale industriale — 12,7%, înregistrîndu-se un coeficient de devansare al subramurii respective de 1,02. De asemenea, și în celelalte subramuri ale industriei ușoare s-au realizat coeficienți de devansare foarte apropiați de unitate ca de exemplu 0,87 la industria textilă și 0,78 la industria de pielărie, blănărie și încălțăminte, ceea ce dovedește grija deosebită a conducerii partidului și statului nostru de a asigura premisele creșterii în ritm susținut a nivelului de trai al poporului.

Ca și în alte multe cazuri, cu toate eforturile deosebite făcute de-a lungul întregii perioade de la eliberarea țării noastre și mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. nu s-a reușit să se înlăture încă rămînerile în urmă moștenite de la precedenta orînduire. Luînd ca exemplu indicatori de mare importanță pentru evidențierea standardului de viața atins de poporul unei țări — țesături și încălțăminte de piele și înlocuitori ai acestora — datele de producție pe un locuitor în anii 1960 și 1971 și respectiv modul în care se situează acești indicatori pentru oricare din țările la care ne referim față de țara cu indicatorii cei mai înalți realizați în acest domeniu, se obțin următoarele nivele (vezi tabelul nr. 38).

Tabelul nr. 38

ȚARA	Țesături				Încălțăminte piele și înlocuitori piele			
	Producție pe un locuitor — m.p. —		în % față de Cehoslovacia		Producția pe un locuitor — număr perechi —		în % față de Cehoslovacia	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	17,8	37,2	33,9	54,3	1,2	2,7	28,6	37,5
Bulgaria	28,9	42,5	55,0	71,7	1,2	2,2	28,6	30,6
Cehoslovacia	52,5	59,3	100	100	4,2	7,2	100	100
R.D. Germană	38,6	43,1	73,5	72,7	3,1	4,5	73,8	62,5
Polonia	31,7	41,2	60,4	69,5	2,0	3,3	47,6	45,8
Ungaria	33,0	42,2	62,9	71,0	2,1	3,6	50,0	50,0
U.R.S.S.	31,0	37,1	59,0	62,6	2,0	2,8	47,6	38,9

Din datele prezentate în acest tabel rezultă că atît în ce privește producția de țesături cît și cea de încălțăminte se evidențiază în majoritatea cazurilor un proces de apropiere a dezvoltării producției pe locuitor de țară membră a CAER cu cel mai înalt nivel de producție. În ceea ce privește România se constată o apropiere relativă atît la producția de țesături, cît și de încălțăminte, bazată și pe o apropiere absolută la țesături — diferența dintre producția pe locuitor de țesături în țara noastră și Cehoslovacia de 34,7 mp. în 1960 reducîndu-se treptat la 27,1 mp. în anul 1971 — și majorarea decalajului la încălțăminte — de la o diferență de 3 perechi încălțăminte pe locuitor în 1960 la o diferență de 4,5 perechi încălțăminte în anul 1971. Menționăm că dintre țările membre ale CAER la care ne referim, Cehoslovacia și R.D. Germană se găsesc chiar deasupra nivelului unor țări dezvoltate din punct de vedere industrial, în ce privește producția de încălțăminte pe locuitor. Astfel, la nivelul anului 1971 Anglia a produs 3,3 perechi, iar Italia cca 5 perechi. În situație similară aceste țări membre ale CAER se găsesc și în ce privește producția de țesături.

PE MĂSURA dezvoltării capacității de producție a țărilor socialiste și a creșterii gradului de acoperire a nevoilor populației cu produse fabricate în acest important sector al producției bunurilor de consum, s-a dezvoltat colaborarea și cooperarea dintre țările socialiste. Se are în vedere, pe de o parte, ca pe această cale să se poată determina noi resurse de materii prime, precum și ca printr-un minim de investiții să se poată obține prin conlucrarea dintre state o producție cît mai mare. Pe de altă parte prin efectuarea schimburilor de sortimente se realizează o varietate cît mai mare pe piață pentru a se satisface astfel cît mai deplin cerințele consumatorilor.

Una din formele de cooperare care își găsește posibilități largi de realizare în domeniul industriei ușoare este **prelucrarea în lohn.** Dintre acțiunile de prelucrare în lohn putem menționa relațiile cu Republica Populară Ungaria în vederea prelucrării aței de cusut în R.S. România din fire de bumbac puse la dispoziție de partea ungară. Astfel în anul 1971 pe baza unui contract cu partenerul R.P.U., partenerul român prelucrează o cantitate de 140 tone ață de cusut (în diverse sortimente și culori) pentru care se primește drept plată cantitatea de 161 tone fire de bumbac. În anul 1972 au fost încheiate două contracte similare de prelucrare în lohn a cantității de 190 tone ață, plata efectuîndu-se prin furnizarea cantității de 240 tone fibre de bumbac. Întrucît o asemenea formă de colaborare prezintă în continuare interes pentru ambele părți, în anul 1973 a fost perfectat un nou contract cu partenerul ungur în vederea prelucrării în lohn, în R.S. România a cantității de 190 tone ață de cusut — plata făcîndu-se prin furnizarea cantității de 260 tone fire tricot.

Și cu R.D. Germană au fost perfectate acțiuni de prelucrare în lohn în R.S. România, a firelor tip lînă pieptănată din materia primă a partenerului, prelucrarea efectuîndu-se prin livrarea de celofibră tip bumbac. O asemenea formă de colaborare prezintă interes reciproc — pe de o parte sînt folosite capacități de producție disponibile în țara noastră, iar pe de altă parte sînt satisfăcute necesitățile partenerului în produsul finit respectiv.

În domeniul industriei ușoare au fost perfectate și acțiuni de specializare în producție ale R. S. România. Astfel, menționăm contractele perfectate cu parteneri din R. P. Ungară în realizarea specializării în producția de țesături tehnice.

Colaborarea economică între țările membre ale CAER menționate în domeniul industriei ușoare se desfășoară cu succes și în cadru multilateral. Comisia permanentă CAER pentru industria ușoară examinează modalități și forme care să conducă la adîncirea și diversificarea colaborării în vederea satisfacerii mai depline a necesarului țărilor membre pe calea livrărilor reciproce de produse finite, precum și pentru realizarea prin cooperare a utilajelor necesare ș.a.

Pornind de la faptul că resursele de piei naturale necesare industriei de încălțăminte și pielărie sînt în mod obiectiv limitate rămînînd neacoperite cerințe din ce în ce mai mari, un număr de țări membre ale CAER (România, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, U.R.S.S. și Ungaria) au perfectat o convenție multilaterală în vederea creării și asimilării în fabricație a noilor tipuri de piei sintetice de calitate superioară.

În perspectivă relațiile de colaborare în acest domeniu ale R.S. România cu celelalte țări membre ale CAER se dezvoltă continuu. Astfel, cu U.R.S.S. se preconizează perfectarea contractului privind proiectarea și construirea de către R. S. România în U.R.S.S. a unei tăbăcării, precum și încheierea convenției de cooperare în producția războaielor de țesut moderne. De asemenea, menționăm acțiuni de colaborare cu Ungaria — în domeniul producției de mașini, piese de schimb și accesorii pentru utilajele necesare industriei ușoare ; cu Polonia — specializarea și cooperarea în producția țesăturilor tehnice, precum și în producția accesoriilor și acelor pentru mașini de tricotat ș.a.

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

28) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, pag. 263, Editura politică, București, 1970.

FIȘE

Anti-equilibrium

● Revista RECHERCHES ÉCONOMIQUES DE LOUVAIN (septembrie 1972) publică sub titlul **A Fundamental Challenge to the Theory and Practice of Equilibrium** selon J. Kornai (O sfidare categorică teoriei și practicii echilibrului după J. Kornai) o recenzie amplă a lucrării Anti-Equilibrium, de J. Kornai, semnată de J. A. Kregel. Deși și pînă acum teoria echilibrului general (T.E.G.) a fost criticată de mulți economiști, autorul recenziei consideră că noutatea cărții lui Kornai constă în aceea că el atacă T.E.G. din interiorul său, săvîrșind o adevărată revoluție internă. Meritul principal al lui Kornai, apreciază I.A.K., este acela de a fi subliniat rolul sistemului informațional în formarea prețurilor. În acest sens, el se deosebește net de promotorii T.E.G. care prezintă formarea prețurilor drept un proces instantaneu, ce are loc doar pe piață. Autorul recenziei subliniază faptul că J. Kornai a reușit să releve care sînt aspectele teoriei economice occidentale care pot fi utilizate și de economiștii din țările socialiste și care sînt cele inaplicabile. Astfel, în cartea „Anti-Equilibrium“ se demonstrează posibilitățile de aplicare a multor teorii ale creșterii, în timp ce metodele T.E.G. sînt respinse fără drept de apel.

Combaterea poluării presupune creștere

● Sub titlul **Economists, Scientists and Environmental Catastrophe** (Economiștii, oamenii de știință și catastrofa în mediul ambiant) întîlnim în OXFORD ECONOMIC PAPERS (nr. 3, 1972) o vehementă critică a raportului Meadows semnată de cunoscutul economist britanic W. Beckerman. Documentul Clubului de la Roma este calificat fără menajamente drept un nonsens care nu merită să fie luat în serios. Raportul, scrie W.B., se bazează pe falsa prezumție că între oamenii de știință există un deplin acord în problemele ecologice și că ei ar trebui să-i „învețe“ pe economiști ce au de făcut. În realitate, se arată, știința nu a evoluat prea mult în acest domeniu și nu există nici un motiv pentru a proceda, asemenea lui Meadows, la selectarea artificială a acelor controversate puncte de vedere care ne convin. Cu atît mai mult, trebuie respins modelul grosier și mecanicist de simulare propus de echipa care a realizat raportul. Ignoranța în materie de economie nu este mai scuzabilă decît aceea în materie de științe pozitive, iar profesorul Meadows, scrie W.B., dovedește o totală ignoranță în ceea ce privește știința economică. Astfel, el recomandă rata de creștere zero, pe de o parte, și lupta împotriva poluării, pe de altă parte. Or, spune W.B., combaterea poluării este și ea o activitate utilă ce contribuie la accelerarea creșterii P.N.B. Cu alte cuvinte, se conchide, raportul Meadows conține o serioasă contradicție între termenii săi.

Rolul consultantului — informare ordonată, excitare intelectuală

● M. Drancourt în articolul **Du consultant au „confesseur“** din ENTREPRISE nr. 905/1973 pune în discuție perspectiva activității serviciilor de „consulting“. Este cunoscut că aceste servicii s-au dezvoltat în direcția rezolvării complexelor probleme privind conducerea întreprinderilor moderne și care nu se soluționau la nivelul întreprinderii. M. D. remarcă că în stadiul actual aceste servicii înregistrează un salt de la rezolvarea problemelor clasice (problemele concrete ivite într-o anumită situație sau alta) la consultații de sinteză, de mare anvergură care nu se concretizează imediat în niște rezultate palpabile, dar care au ca misiune principală să avertizeze pe conducătorul întreprinderii asupra unor posibilități, să-l facă să reflecteze, să pregătească un climat favorabil în cadrul întreprinderilor ca atunci cînd anumite măsuri se vor lua în funcție de dezvoltarea ulterioară, acestea să găsească climatul propice pentru traducerea lor în viață. Dezvoltînd această idee, M. D. pune accentul pe faptul că un conducător de întreprindere are nevoie de informații ordonate, care să-i permită să distingă esențialul în avalanșa noutăților, și totodată un excitant intelectual pe care nu îl găsește în contactele zilnice de rutină, din activitatea ce o desfășoară. De aici, se ajunge la concluzia că serviciile de „consulting“ trebuie să ofere posibilitatea unui dialog pentru conducătorii de întreprinderi și adesea continuarea acestui dialog.

Nevoie și cerere

● În literatura economică din R.D. Germană se acordă în ultimul timp o atenție deosebită cercetării conținutului economic al categoriei „nevoia“. Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 2 din februarie 1973 publică două studii pe această temă : „Bedürfnisse und Bedarf als Ausgangspunkt der Plannung — eine grundlegende Frage der Erhöhung des wissenschaftlichen Niveaus der Plannung (Nevoia și cererea ca punct de plecare al planificării — problema fundamentală pentru ridicarea nivelului științific al planificării) de Gerhard Schilling; Zur Anwendung der politökonomischen Kategorie „Bedürfnis“ in der langfristigen Plannung (Aplicarea categoriei economiei politice „nevoia“ în planificarea pe termen lung) de Gertraud Kalok.

În studiul lui Gerhard Schilling se abordează problema determinării calitative a nevoii și a cererii. Prin cerere se înțelege un nivel cantitativ și calitativ determinat al consumului (în expresie naturală), independent de puterea actuală de cumpărare și de restricțiile economice temporare. Nevoia este definită ca totalitatea cererii recunoscute din punct de vedere social într-o anumită etapă de dezvoltare, care trebuie satisfăcută în momentul respectiv; această categorie este strîns legată de nivelul de dezvoltare a economiei naționale.

Gertraud Kalok consideră, de asemenea, ca fiind nejustă utilizarea categoriilor economice „nevoie“ și cerere ca sinonime. El definește nevoia ca o cerință care devine activă prin cererea solvabilă a întreprinderilor, a populației și a organizațiilor sociale.

125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

- Transformări social — economice, care să dea o altă organizare proprietății".
- Pentru poporul român: „neatîrnarea administrației sale și dreptul său suveran în cele din năuntru"

NĂZUINȚE DE LIBERTATE ȘI PROGRES ÎN „PROCLAMAȚIA DE LA ISLAZ"

EVENIMENT de importanță majoră pentru istoria poporului nostru, Revoluția de la 1848 a antrenat toate cele trei provincii românești în largul front al luptei popoarelor europene, dar mai ales al acelora din centrul și sud-estul continentului nostru, împotriva vestigiilor feudale și dominației străine. În Țara Românească — întocmai ca în Moldova și Transilvania — revoluția era o expresie a voinței maselor populare de a transforma radical o societate anchilozată, bazată exclusiv pe privilegiile de clasă ale boierimii retrograde. Totodată, prin obiectivele sale de eliberare națională, ea simboliza voința fermă a poporului nostru de a se descătușa de orice ingerință și asuprire străină. Prin scopurile urmărite, precum și printr-o cooperare efectivă dintre toți fiii aceleiași națiuni de pe ambii versanți ai Carpaților, revoluția din Țara Românească este o parte integrantă a mișcării generale a poporului nostru din anii furtunoși 1848—49.

MOLDOVA, ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI TRANSILVANIA se aflau într-o acută criză a sistemului feudal încă din primii ani ai secolului al XIX-lea, exprimată îndeosebi de caracterul perimat al relațiilor agrare. În ciuda tendințelor, aspirațiilor și a unor acțiuni concrete care vădesc o preocupare permanentă și insistentă nu numai de cooperare și de solidaritate, ci chiar de unitate statală, în desfășurările ei evenimențiale revoluția română se caracterizează prin anumite trăsături particulare, specifice fiecărei provincii.

În Țara Românească, ea se desfășoară pe temeiul unui larg și profund program de revendicări cuprins în cele 22 articole inserate în „Proclamația de la Islaz". **Exprimînd o problematică multilaterală, programul oglindea tendința obiectivă de creare a unor condiții capabile nu numai să asigure schimbarea integrală a structurii social-economice, politice și culturale a Țării Românești, ci și să accelereze emanciparea generală a întregului popor român.** Deși burghezia urma a fi principala beneficiară a reformelor preconizate, prevederile de natură economică, politică și culturală erau favorabile tuturor claselor sociale oprimate.

PROGRAMUL REVOLUȚIEI din Țara Românească debuta cu afirmarea unui grup de principii. Chiar din articolul întîi, conducătorii revoluției au considerat că o condiție indispensabilă pentru înfăptuirea schimbărilor preconizate o constituia reafirmarea răspicată a dreptului de suveranitate recunoscut formal de puterile suverane și protectoare, dar grav încălcat. Invocînd așa-numitele capitulații semnate de voievozii români cu Poarta, programul revoluționar proclama independența administrativă și legislativă a Țării Românești. În expunerea de motive se afirma energic voința poporului român de **„a-și păstra neatîrnarea administrației sale, neatîrnarea legiuirii sale, dreptul său suveran în cele din năuntru"**. În virtutea acestui principiu, fruntașii revoluției erau animați de voința de a suprima orice ingerință externă în treburile interne ale Țării Românești, fenomen care în decursul epocii regulamentare (1831—1848) avusese consecințe atît de nefaste și constituise o barieră de netrecut în calea afirmării progresului social-economic și politic.

Inegalitatea politică consacrată de regimul regulamentar, care punea destinele unei țări întregi la dispoziția unui număr restrîns de boieri reacționari era o frînă dintre cele mai serioase în dezvoltarea poporului român. Conștienți de necesitatea abolirii unei asemenea stări de lucruri, conducătorii revoluției înscriau în „Proclamație" aceleași drepturi politice pentru toți cetățenii patriei. La Islaz se decreta solemn: „aceleași drepturi civile și politice pentru tot românul". Adunarea obștească compusă din boieri, prin intermediul căreia aceștia își exercitau puterea politică și își mențineau privilegiile feudale este, de asemenea, abolită. „Poporul român — preciza „Proclamația" — dă înapoi la toate stările dreptul cel vechi de a avea reprezentanți în Generala Adunare, decretă de azi înainte alegerea largă, liberă, dreaptă, unde tot românul are dreptul de a fi chemat și unde numai capacitatea, purtarea, virtuțile și încrederea publică să-i dea dreptul de a fi ales". Se decreta astfel investirea maselor populare excluse în trecut de la viața politică cu dreptul de a participa la guvernarea țării prin reprezentanții lor.

Șeful statului, care era ales în conformitate cu dispozițiile regulamentare restrictive de către un grup restrîns de privilegiați și confirmat în funcție de puterile suzerană și protectoare, urma a fi — după cum prevedea programul — o expresie a intereselor întregului popor. „Proclamația" afirma solemn că poporul român „voesce ca domnul, în care este personificată suveranitatea acestui popol, să fie tare prin dragostea publică, drept, luminat, voitor de bine patriei". El trebuia căutat „în toate stările soțietății, în toată nația, iar nu într-un număr mărginit de oameni". Fruntașii revoluției intenționau astfel instituirea unui regim politic republican, în care domnitorul ar fi fost investit să conducă destinele țării pe o perioadă de timp limitată împreună cu o Adunare națională reprezentativă. Miniștrii cu ajutorul cărora domnitorul guverna țara erau obligați — în temeiul principiului responsabilității — să dea socoteală în fața reprezentanților națiunii de activitatea desfășurată.

DEOSEBIT DE ELOCVENTE pentru modul cum se concepea lichidarea orînduirii feudale sînt **obiectivele social-economice** înscrise în „Proclamație". În această privință, este demn de subliniat, mai întîi, **abolirea sistemului feudal** al cărui viciu esențial consta în așezarea sarcinilor statului mai ales în spatele maselor țărănești, în timp ce boierimea, singura clasă socială beneficiară a regimului regulamentar, era exceptată de la o asemenea obligație. Pentru a lichida acest vestigiu feudal, revoluția proclama contribuția generală a tuturor claselor sociale, proporțională cu averea. După cum se aprecia în „Proclamație" **„contribuția generală după venitul fiecăruia"** era o modalitate de a lichida inegalitatea socială și de a asigura înavuțirea patriei.

În ampla expunere de motive, „Proclamația" atrăgea atenția asupra necesității dezvoltării unui comerț fără restricții feudale, precum și nevoia imperioasă a unor instituții de credit menit a înviora procesul de dezvoltare economică. „Popolul român cheamă toate stările la fericire, recunoasce facerile de bine ale comerciului, scie că sufletul lui este creditul, care niciodată n-a vrut să i-l înlesnească sistema trecută". O „bancă națională, însă cu fonduri naționale" era considerat un obiectiv economic al revoluției dintre cele mai importante. În scopul trecerii tuturor resurselor economice în patrimoniul național, „Proclamația" făcea precizări de deosebită însemnătate în legătură cu soarta rezervată moșiilor mănăstirești. Ea decreta, mai întîi, ca „prisosul veniturilor mănăstirești să fie al țării, spre desrobirea și ajutorarea celor săraci". În privința moșiilor mănăstirilor închinate — care cuprindeau aproape un sfert din întregul fond funciar al celor două Principate — se decreta scoaterea lor „de sub orice mîncătorie", transformarea acestora în bunuri naționale.

Înscrierea în programul revoluționar a principiului emancipării clăcașilor care „se fac proprietari prin despăgubire" reprezenta scopul social-economic suprem al revoluției. Acest punct programatic era la jumătatea secolului trecut cea mai adecvată formulă posibilă de rezolvare a problemei agrare, în concordanță cu interesele țărănimii dependente exprimate în necesitatea eliberării de servituți feudale și transformării ei în mici producători individuali. Conformîndu-se necesităților generale de dezvoltare social-economică și tinzînd să elibereze proprietatea de servituți feudale, precum și țărănimea de o dependență reală, prin soluțiile preconizate revoluția urmărea să asigure o trecere de la feudalism la capitalism în economia agrară pe o cale specifică. Principala trăsătură caracteristică a acesteia o reprezenta tendința de constituire a două tipuri de proprietate capitalistă, cea mare destinată a produce pentru piața externă, și cea mică, țărănească, destinată a asigura consumul intern al populației.

„Proclamația" mai decreta desființarea robiei și a rangurilor boierești cu scopul de a lichida toate anacronismele sistemului feudal, care țineau societatea închistată și o împiedicau să progreseze. **„Popolul român — se anunța solemn — decretă dar desființarea tutulor rangurilor titulare ce nu au funcții și al căror nume nu aduc aminte decît nisce timpi de barbarie și de servilitate".**

Un grup foarte important de principii înscrise în programul revoluției din Țara Românească proclamau o serie de libertăți publice, tinzîndu-se crearea unui cadru adecvat pentru dezvoltarea spirituală a întregului popor român. „Proclamația" anunța astfel „libertatea absolută a tiparului", considerat un important instrument pentru demascarea abuzurilor și promovarea în cadrul societății a unor idealuri și principii de înaltă moralitate. Conștienți că numai prin difuzarea științei de carte în mijlocul poporului societatea va putea promova permanent progresul, conducătorii revoluției inserau în program principiul instrucției egale și depline „pentru tot românul de amîndouă sexele". Libertatea deplină a presei și aceea de asociere mai ales erau prezentate în „Proclamație", într-o strînsă interdependență. „Popolul român decretă tipar liber, cuvîntare liberă, adunări libere, spre a vorbi, a scrie cele de folos, spre a arăta adevărul".

NECESITATEA CONSTITUIRII unor forțe naționale de apărare deși era deosebit de imperioasă, nu-și găsește în program decît o rezolvare parțială. Proclamîndu-se formarea unor gărzi naționale, menite îndeosebi a apăra ordinea internă instaurată de revoluție, dat fiind regimul politic al suzeranității și protecției străine instituit asupra Principatelor, crearea unei armate naționale — deși un obiectiv principal al fruntașilor revoluției — n-a fost înscrisă în program spre a nu trezi suspiciunile imperiilor feudale vecine. Totuși, măsurile întreprinse în timpul revoluției au demonstrat că deși neînscris în program, acest deziderat a fost urmărit cu perseverență de unii conducători ai revoluției.

În program mai figurau, de asemenea, și alte principii menite a lichida orice vestigiu feudal. Ultimul articol al „Proclamației" prevedea convocarea unei Adunări naționale cu reprezentarea tuturor locuitorilor țării, a cărei principală misiune consta în elaborarea unei Constituții pe temeiul principiilor proclamate.

În lumina principalelor puncte programatice încorporate în „Proclamația de la Islaz" se constată interesul conducătorilor revoluției pentru abolirea tuturor raporturilor sociale, a vestigiilor și a privilegiilor cu caracter feudal din sferele politică, social-economică și culturală, care la jumătatea secolului trecut încătușau societatea românească și-i paralizau dezvoltarea. Principiile programului revoluționar au un net caracter burghezo-democratic, ele slujind interesele tuturor claselor sociale oprimate de regimul boieresc. Sînt semnificative în acest sens aprecierile democrat-revoluționarului N. Bălcescu, care semnalînd legătura de interdependență dintre mișcarea revoluționară din 1821 și revoluția din 1848 sublinia și trăsătura distinctivă rezultată din programul acesteia din urmă: **„Acum nu era de ajuns a voi numai ca statul să se facă românesc, trebuia însă a se deslega sărăcia poporului, a da o altă organizare proprietății, baza soțietății, a bogăției și a fericirii publice. Sdrobind Regulamentul care monopolizase statul, proprietatea pămîntului și capitalului în mîinile ciocoiului, era neapărat a proclama democratizarea statului prin egalitatea drepturilor, a pămîntului prin împroprietărirea țăranilor și a capitalului prin instituțiile de credit organizate de stat".**

EXPRIMÎND cele mai profunde interese ale maselor populare, îndeosebi a acelor țărănești, programul inserat în „Proclamația de la Islaz" a avut un profund conținut democratic și social, ceea ce a asigurat revoluției din Țara Românească o largă bază socială. Pe temeiul principiilor acestui program, masele populare orășenești și sătești au fost antrenate în evenimente revoluționare de o importanță copleșitoare, atît în acțiunea pentru transformări social-economice interne cît și în lupta pentru suveranitate și independență națională.

Apostol STAN

MANIFESTARE ȘTIINȚIFICĂ CONSACRATĂ ANIVERSĂRII REVOLUȚIEI DIN 1848

AZI, la Muzeul de istorie a R.S.R., se desfășoară lucrările Sesiunii de comunicări pe tema „Anul 1848 și semnificația sa istorică", dedicată aniversării a 125 de ani de la revoluția din 1848. Comunicările prezentate aparținînd oamenilor de știință din diferite institute de cercetări și învățămînt superior din țara noastră (Academia R.S.R., Academia de științe sociale și politice, Academia „Ștefan Gheorghiu" etc.), analizează semnificația și influența marelui eveniment istoric asupra celor mai diverse domenii ale vieții materiale și spirituale a țărilor române.

În program figurează astfel: „Premisele revoluției de la 1848" de Ștefan Pascu, „Locul revoluției din 1848 în procesul dezvoltării societății românești în epoca modernă", de I. Popescu Puțuri, „Forțele sociale și politice ale revoluției de la 1848", de V. Maciu, „Ideea unității naționale în revoluția din 1848". de N. Adăniloaie, „Rolul poporului înarmat în concepția revoluționarilor pașoptiști", de general col. Ion Coman, „Umanismul ideologiei revoluționare române de la 1848", de R. Pantazi, „1848 în gîndirea social-politică din România", de D. Hurezeanu, „Societățile literare și contribuția lor la pregătirea revoluției", de Marin Bucur.

ECONOMIA ÎN PRESA VREMII

Industria bucureșteană la 1831

Referindu-se la statistica orașului București, întocmită în decembrie 1831, ziarul Curierul Românesc *(IV. 1832, pag. 49) menționează că „fabricile (care de fapt erau ateliere n.n.) totalizează 100, din care: 3 de luminări de ceară, 8 ulierii, 1 de ciorapi, 10 de basmale de nas (batiste n.n.), 1 de basmale tipărite (tistimeluri n.n.), 3 de pălării, 1 de pînză, 64 de aramă (căldărării n.n.), 5 de găitan de mătase și lînă, 2 de săpun și 2 de mărunțișuri". La acestea se adaugă: „2 berării, 3 tipografii și 2 litografii".*

Reflecții despre rolul industriei

„Industria este produptul sau fruptul deșteptării, pe cît un popor e mai deștept, mai învățat, pe atît e și mai industriaș, mai sîrguitor, știindu-se mai bine folosi cu mijloacele ajutătoare ale industriei". (Extras din articolul „Cu privire la industrie", apărut în Gazeta Transilvaniei, *VII, 1844, pag. 191).*

Ilie CIUTESCU

știința și societatea

MEDIUL ȘI PROGRESUL TEHNIC – NOȚIUNI DE RECONSIDERAT

PROBLEMELE mediului înconjurător și ale resurselor naturale limitate nu sînt numai o problemă tehnică, dificilă ce-i drept, dar totuși tehnică. Iar pentru economie nu sînt numai o cauză pentru cheltuieli suplimentare. Faptul că ele au fost multă vreme neglijate nu înseamnă că efectele lor nu au fost prezente în economie — doar economiștii le-au ignorat, le-au eliminat din judecățile lor. Acum, efectele mai puternic resimțite pe care dezvoltarea economică le are asupra mediului nostru natural, inclusiv stocul elementar de resurse naturale, se răzbună pe economist, pe care îl silesc să reconsidere cîteva din noțiunile sale, în special cele de analiză cantitativă. Aceste concepte răspundeau unei viziuni despre economie care includea în forțele de producție numai condiționat resursele naturale și care neglija **totalitatea** costurilor sociale ale consumului. Și iată că astfel conceptele tradiționale de analiză economică cantitativă își vor pierde vechea semnificație.

Am ales un exemplu pentru a ne lămuri asupra conținutului real, în contextul complet, dat și de mediul înconjurător, al unor astfel de noțiuni. Ne referim la noțiunea de **progres tehnic.** Dacă am ține seama de toate numeroasele și variatele definiții date pînă acum nu am ajunge la scopul pe care-l urmărim. Să ne oprim însă asupra cîtorva aspecte certe. În primul rînd vom fi cu toții de acord că inginerii și economiștii înțeleg lucruri diferite prin această noțiune. Pentru inginer o descoperire științifică permițînd construirea unor instalații ce ating „parametri tehnici" mai buni, va fi incontestabil un produs al **progresului** tehnic. Pentru economist, aceeași descoperire va fi sau nu progres tehnic (de fapt tehnico-economic) dacă va contribui sau nu la reducerea costurilor sociale de producție. Astfel pot fi și scrise două feluri de istorie a tehnicii, relevînd două aspecte la fel de fascinante dar, desigur, diferite ale aceluiași proces. Iar istoria pe care o vor scrie economiștii va fi aceea a reducerii continue a costurilor sociale. E greu de spus cum s-ar măsura aceasta ; pentru intervale mai scurte sarcina ar fi mai rezonabil soluționată, dar nu și pentru comparații „interseculare". Totuși, dacă s-ar găsi un indicator am obține — după criteriile „vechi" — o anumită funcție descrescîndă a costurilor.

Să ne imaginăm acum un fel de **comparație intertemporală** — după un termen introdus de Samuelson — a tehnicilor diferite apărute în cursul istoriei tehnicii. Acest lucru înseamnă că, în momentul de față, în 1973, dispunem de fapt de toate tehnicile cunoscute vreodată și că putem alege între ele în voie după criteriul costului. Dacă am folosi acum modul tradițional de interpretare a tehnicii, am obține funcția de cost descrescîndă, ilustrată prin curba PP' în fig. de mai jos.

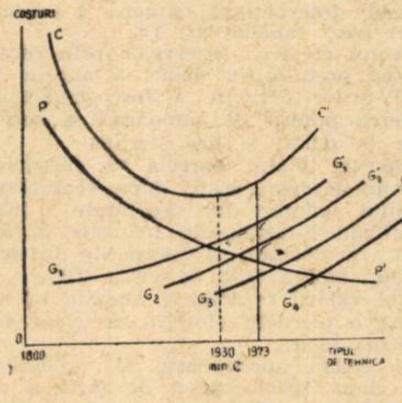

Fig. 1.

Societatea are însă și altceva de plătit decît ceea ce s-a inclus în mod tradițional în noțiunea de cost social. Aceste diferențe, fie că nu au fost evaluate, fie că au fost cunoscute, dar nu au fost plătite, includ și ele atît pierderile generațiilor viitoare rezultînd din voracitatea cu care unii s-au năpustit asupra resurselor naturale, cît și costul neplătit al mediului alterat. La început toate acestea puteau fi neglijate. Dar astăzi lucrurile s-au schimbat considerabil și curba G_1G_1' a acestor costuri ar putea indica ceea ce, de fapt, se întîmplă. Astfel curba **reală** de costuri determinată de progresul tehnic nu este PP' ci CC', rezultînd din însumarea celorlalte două.

Concluzia acestui mic exercițiu este însă considerabil diferită de ceea ce ne-am fi așteptat să fie. Rezultă că minimum de cost social ar fi fost realizat cu tehnica anului 1930 (anii sînt desigur arbitrar aleși) și că tot „progresul tehnic" pe care l-am obținut de atunci nu este altceva decît un izvor de risipă. În consecință, dacă din toate tehnicile de care dispunem astăzi — și am presupus „disponibilitatea" tuturor tehnicilor din 1800 începînd — ar trebui s-o alegem pe cea cu costurile cele mai scăzute, ar urma să ne decidem pentru metodele de producție ale anului 1930.

Așa să fie ?

La o astfel de întrebare există două feluri de răspunsuri și anume răspunsuri **pasive** și **active.** Răspunsul pasiv, la diverse niveluri de pasivitate, l-am putea deduce fie din „filozofia" țîșnită din capetele „environmentaliștilor", dintre care precis unii ar propune renunțarea și la producția de săpun, fie, mai moderat, din raționamentele mai cuviincioase ale unor naturaliști mai serioși. Toți aceștia ne propun o „întoarcere la natură" la trepte diferite, și desigur chiar cu mult mai în urma progresului tehnic al anului 1930. Toți acești oameni, savanți sau demagogi, atît de îngrijorați de viitorul omenirii și care se gîndesc la atîtea, uită numai un singur „fleac". Anume că toate acestea implică renunțare, la grade diferite pentru popoare diferite. Națiunile mai înstărite vor trebui să renunțe la o parte din nivelul lor de trai ; țările în curs de dezvoltare vor fi obligate (sau ar fi obligate) să stea pe loc, și în timp ce unii „revoluționari" atacă centrale atomice și distrug computere, alții mai puțin „revoluționari" își vor putea freca mîinile cu satisfacție că sabotînd progresul națiunilor mai sărace, acționează spre „binele" lor.

Există și un răspuns activ. Pe plan conceptual el s-ar reflecta într-o nouă noțiune de progres tehnic. Într-adevăr, noțiunea uzuală de „progres tehnic" vizează curba PP' din figura noastră. Dacă atenția s-ar concentra și asupra progresului tehnic ce influențează curba GG', atunci am putea obține o deplasare continuă a acestuia de la G_1, la G_2, la G_3 etc. Punctul de întretăiere al celor două curbe s-ar muta spre „date" mai apropiate, și la fel și minimul funcției-sumă. Desigur, condiția este o deplasare a energiilor științifice în această direcție, iar atenția economistului va trebui să se orienteze spre construirea unor modele corespunzînd acestui scop.

În ansamblul problemelor economice ale mediului înconjurător redefinirea progresului tehnico-economic este de o hotărîtoare importanță. Dar cu aceasta sarcinile economistului nu s-au încheiat, acesta urmînd să-și reformuleze **toate** modelele de analiză cantitativă, inclusiv cele de creștere.

R. COSMA

IPOTEZE • PREVIZIUNI

• Utilizarea energiei atomice în Polonia

PRONOSTICURILE privind balanța energetică și de combustibili a Poloniei anului 2000 arată că, în ciuda creșterii extracției de cărbune, începînd cu anul 1980 ea nu va fi în măsură să satisfacă necesarul crescînd de combustibili a industriei energetice. La fel ca și pe plan mondial, în Polonia se va dezvolta producția de electricitate pe baza energiei nucleare. Prima centrală atomo-electrică (de 440 MW) va fi construită după 1980, iar în anul 2000 centralele atomo-electrice poloneze vor avea o capacitate totală de 20 000—40 000 MW, arată revista „Hebdomadaire polonais"

• Italia — 1977

„CADRUL de referință pentru planificarea națională în anii 1973—1977", comunicat acum cîteva luni Comitetului tehnic și științific pentru programare din Italia, pleacă de la ipoteza unui ritm mediu anual de creștere al produsului intern brut de 6,1% în perioada amintită. Exporturile ar urma să sporească în medie cu 9,1% pe an (mai lent decît în anii 1966—1970 cînd au crescut cu 11% în termeni reali), iar importurile cu 12%. Fața de un sold pozitiv de 1700 miliarde lire în 1972 balanța de plăți ar urma să înregistreze în 1977 un deficit de cel puțin 300 miliarde lire.

Sub raportul contribuției la formarea P.I.B. ponderea sectorului industrial va spori în 1977 la 37,3% față de 35% în 1972, în condițiile unui ritm mediu de creștere a productivității muncii de 5,3% pe an, superior celui de 4,8% din perioada 1968—1972. Ponderea agriculturii va scădea în continuare de la 8,6% în 1972 la 7,2% în 1977, dar ritmul reducerii populației ocupate în agricultură se va încetini. Efectivele de forță de muncă vor spori cu 300 000 în industrie, 200 000 în construcții, 500 000 în servicii și 280 000 în administrația publică, ca urmare mai ales a dezvoltării rețelei de învățămînt, în vreme ce numărul „persoanelor aflate în căutarea unui serviciu" ar urma să se reducă de la 700 000 la 400 000.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

UN NOU KEYNES?

ULTIMA CARTE a ilustrului profesor și economist-matematician Nicolae Georgescu-Roegen, de la Universitatea din Vanderbilt, introduce în discuțiile de teorie economică impactul legii universale a entropiei. O problemă aparent strict operațională, pe care unii s-ar grăbi s-o eticheteze pur și simplu utilitaristă și nimic mai mult. Dar iată că pe cititor îl șochează de la primele pagini spiritul polemic al autorului, nu atît în legătură cu introducerea conceptului de entropie în metodologia și operaționalitatea teoriei economice nemarxiste, cît în legătură cu starea actuală a economiei politice de tradiție burgheză, care, în viziunea lui N. G.-R. poartă stigmatul ficțiunii lui homo oeconomicus.

Cititorului la curent cu dominantele din gîndirea economică nemarxistă actuală i se impune, chiar intuitiv, o analogie : cu J. M. Keynes. Analogia poate fi strict superficială, întrucît, foarte semnificativ, N. G.-R nu face pe parcursul întregii cărți decît o referire de subsol la predecesorul său (p. 341). Dar nu poate să nu atragă atenția modul de a pune problema, care este strict analog cu cel al lui J. M. Keynes :

1. Introducerea lucrării se referă la controversele dintre economiștii nemarxiști, care, așa cum scria și J.M.K., trebuie clarificate, în primul rînd între ei, înainte de a fi puse în discuția opiniei publice. În particular vorbind, surprinde similitudinea punctului de atac, care și la N. G.-R. este, ca și la J.M.K. individualismul burghez, cu automatismele sale, care, în cazul cărții lui N. G.-R., stînjenește nu atît funcționarea economiei capitaliste reale, cît dezvoltarea unei gîndiri economice adecvate complexității crescînde a vieții economice reale, ca și nivelului și problematicii științelor moderne.

2. Capitolul final al cărții (XI) conferă, ca și lui J.M.K., prilejul unor reflecții concluzive, în care consideră că, pînă la urmă, orice știință, orice descoperire trebuie să se reîntoarcă la om, cu comportamentul său complex, care nu poate fi redus la vreo formulă de obiectivare, oricît de savantă ar fi ea. Ca și predecesorul său, N. G.-R. introduce o concluzie, pe care am numit-o de autocontestare, pentru întreg travaliul său anterior — că numai după clarificarea acestei clasice probleme a comportamentului uman (pe care a lăsat-o individualismul burghez) teoria sa a entropiei poate avea sens !

3. Întreg cuprinsul cărții lui N. G.-R. este o pledoarie pentru evocarea celor mai noi postulări ale științelor fizice, matematice și ale vieții, care vin în sprijinul propriei sale interpretări a economiei ca dezvoltare a biologiei, autorul cărții fiind, ca și J.M.K., descoperitorul unui domeniu al cunoașterii în general (se știe că J.M.K. avansase preocupările de probabilități psihologice sau subiective) : domeniul pe care l-am putea numi convențional cel al entropomorfiei economice.

Dincolo de acestea și de multe alte analogii pe care le poate descoperi cercetarea atentă a operei lui N. G.-R în gîndirea economică nemarxistă, ne-a reținut atenția actualitatea acestei opere pentru preocupările nemarxiste de a ieși din noua fază a crizei de idei și soluții — adagiul dominant din ultimul deceniu postbelic — după stingerea euforiei growthmanshipului, acestei adevărate religii a creșterii economice, provocate de viziunile fatidice ale unei anumite literaturi economice prospective. Așadar, ni se propune înțelegerea proceselor economice, ca procese entropice, care „absorb", consumă, entropia joasă din resursele naturale limitate ale planetei, pentru a o transforma în entropie înaltă, altfel spus, care epuizează, irosesc resursele limitate ale planetei pentru bucuria, plăcerea, satisfacția de a trăi a oamenilor. Cum se întîmplă, însă, de obicei, acolo unde este punctul forte al unei teorii, acolo trebuie căutat și viciul ei principal. Este de ajuns să ne întrebăm cine și pentru a cărui bucurie de a trăi a degradat și degradează entropic resursele limitate ale planetei, prin excesele hiperdezvoltării, respectiv ale creșterii economice nesăbuite, pentru a afla răspunsul pe care N. G.-R. evită să-l aducă în discuția cărții sale. Dac-ar fi, de asemenea, să ne întrebăm cum vede el soluțiile pentru evitarea unor astfel de excese în viitor, constatăm că imensa erudiție pusă în circulație de N. G.-R., deși este o pledoarie convingătoare pentru conjugarea eforturilor științelor naturii, cu cele ale științelor vieții și cu cele ale științelor sociale, rămîne o simplă exersare a spiritului polemic cu care ne-a obișnuit gîndirea economică actuală acreditată menținerii și perpetuării capitalismului ca sistem economic-social.

Există în cartea lui N. G.-R. și un mod sui-generis de a polemiza cu marxismul ; în primul rînd, considerîndu-l un mod de gîndire încheiat și, în al doilea rînd, aliniindu-l unui model de gîndire de tradiție burgheză — clasic, neoclasic și în general individualist în ceea ce are mai bun (!) — concluziile, să zicem socialist-științifice, fiind considerate absurde, ori, cel mult iluzorii. Am greși dacă n-am recunoaște, însă, deferența lui N G.-R. față de spiritul științific al lui K. Marx, pe care-l consideră printre cele mai acut moderne spirite ale tuturor timpurilor.

Și, pînă la urmă, ce mai rămîne din demersul entropic asupra procesualității economice în viziunea lu N. G.-R. ? Îndemnul că nu trebuie să ne mai temem de „penumbrele" dialectice ale termenilor, deoarece ele sînt imanente vieții și, prin aceasta, și cunoașterii. Deci în loc să ne îndeletnicim cu definirea distinctă, tranșantă, a sistemelor economice, să recunoaștem trăsătura lor comună de organisme vii, prelungiri naturale, deci imanente, ale vieții organice, avînd entropia ca trăsătură comună. Astfel, prin intermediul analogiei termodinamice, N. G.-R. ne cheamă la recunoașterea statu-quo-ului, la recunoașterea evoluției fatalmente comune a sistemelor economice — spre generalizarea entropiei, respectiv ne conjură la unirea eforturilor pentru degajarea forțelor negentropice, menite să contracareze în universul economic — social impactul acțiunii legii entropiei. Să fie aceasta noua formulă a convergenței, scientizată ? Să fie aceasta soluția crizei de idei din teoriile economice nemarxiste actuale ? Să fie N. G.-R. „noul Keynes" pe care-l așteaptă apologia actuală a capitalismului ?

dr. Ioan CRISTESCU

CRIZA VALUTARĂ OCCIDENTALĂ:

economie mondială

INCIDENȚE ASUPRA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

PROBLEMELE efectelor crizei valutare asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare au fost dezbătute recent la Geneva, cu prilejul celei de a XII-a sesiuni a Consiliului pentru comerț și dezvoltare al UNCTAD. O parte însemnată a lucrărilor sesiunii a fost consacrată analizei interdependenței între situația monetară internațională, comerțul internațional și finanțarea dezvoltării. Sesiunea Consiliului UNCTAD a hotărît să acorde o atenție deosebită dezbaterilor asupra reformei sistemului monetar ce se vor purta în cadrul F.M.I.

• Raportul de schimb și pierderi de rezerve

DUPĂ DATELE Fondului Monetar Internațional, exportul țărilor în curs de dezvoltare — altele decît cele exportatoare de petrol — a crescut în 1971 cu circa 2% față de 1970. Dar media valorică pe unitatea de volum fizic exportată în fapt a scăzut. Dacă se are în vedere că în 1971 a avut loc o creștere substanțială a prețurilor produselor de import, puterea de cumpărare a cîștigurilor din export realizate de țările mai puțin dezvoltate (fără cele exportatoare de petrol) a scăzut simțitor.

Această lărgire a decalajului între prețurile mărfurilor ce se importă și cele ce se exportă de către majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, s-a accentuat în 1972 ca urmare a realinierii cursurilor de schimb din decembrie 1971. Devalorizarea dolarului S.U.A., monedă în care sînt exprimate în general prețurile materiilor prime minerale și ale produselor agricole, principale articole de export ale țărilor în curs de dezvoltare, a dus la o reducere de fapt cu circa 8% a puterii de cumpărare a încasărilor de export. Produsele industriale importate în aceste țări au cunoscut o creștere continuă a prețurilor și ca urmare a revalorizării monedelor unor țări ca Japonia, R. F. Germania, Olanda, Elveția, Belgia, Austria. Fenomenul s-a accentuat după noua devalorizare cu 10% a dolarului din februarie 1973. În plus este de prevăzut că decalajul va crește, ca urmare a nesiguranțelor și a rezultatelor speculațiilor posibile, în condițiile cursurilor fluctuante care predomină în prezent.

Prețurile produselor importate, asupra cărora țările în curs de dezvoltare nu au influență, au crescut în 1971 în ritm de 4—5% și au continuat să crească în 1972 și 1973. După aprecierile experților Fondului Monetar Internațional, modificările de prețuri provenite din realinierea cursurilor de schimb (din decembrie 1971) vor putea duce la o creștere cu 1,5—2% a volumului exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și la o scădere cu ceva mai mult de 2% a volumului importurilor lor. În aparență are loc astfel o îmbunătățire a balanței comerciale, dar în fapt pentru o cantitate mai mică de marfă importată va trebui să se exporte o cantitate mai mare de bunuri.

La amploarea efectelor negative ale crizei monetare asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare contribuie dependența încă foarte mare a acestora de țările industriale pe planul schimburilor externe. După cifrele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) în anul 1971, exportul țărilor în curs de dezvoltare se îndrepta în proporție de 3/4 spre țările cu economie dezvoltată. De menționat că în urma realinierii cursurilor de schimb ale principalelor monede ale lumii capitaliste, s-a produs o accentuare a dependenței pe linie monetară și financiară a țărilor dezvoltate, pe grupele de țări corespunzătoare vechilor zone monetare (a dolarului, a lirei sterline și a francului francez) legate de situația monedei țării care ocupă un loc mai însemnat în comerțul lor — respectiv fosta metropolă —, țările în curs de dezvoltare suferă consecințele contradicțiilor dintre țările industriale. Monedele care sînt legate de lira sterlină, de exemplu, au urmat soarta acesteia ; revalorizate cu 8,7% față de dolar în decembrie 1971, ele s-au devalorizat după iunie 1972 cînd au început să fluctueze liber ca și lira sterlină. Aceasta impietează asupra dezvoltării comerțului, contribuie la dezvoltarea unor grupuri mai mult sau mai puțin închise, la accentuarea dominației economice neocolonialiste.

Criza monetară contribuie totodată la accentuarea diferențierilor între statele în curs de dezvoltare. Astfel, o situație privilegiată au cunoscut țările exportatoare de petrol, care au obținut o majorare a prețului petrolului exportat, plus rectificarea prețului în urma devalorizării dolarului, concomitent cu o sporire a producției. Efectele cele mai negative au fost resimțite de țările în curs de dezvoltare care exportă numai produse agricole și în mod deosebit cele 25 de țări considerate a avea nivelul cel mai scăzut de dezvoltare (acelea cu un venit național anual de 100 sau sub 100 dolari pe locuitor).

În ce privește rezervele monetare pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, după datele statistice ale Fondului Monetar Internațional situația a evoluat astfel (vezi tabelul Nr. 1).

Efectul creșterii rezervelor prin recalcularea prețului în dolari a aurului și D.S.T.-urilor deținute a fost anulat de scăderea puterii de cumpărare a rezervelor în dolari și lire sterline.

Raportul F.M.I. aprecia că pierderea netă în termeni reali, după realinierea cursului valutar din decembrie 1971, calculîndu-se cîștigurile realizate la activele revalorizate și pierderile la cele devalorizate, a fost de circa 2,3% la totalul valorii rezervelor. Aceasta ar însemna o pierdere efectivă de circa 450 milioane dolari.

Un calcul aproximativ al pierderii nete după revalorizarea de facto a lirei sterline în 1972 — ca urmare a fluctuării — și devalorizarea dolarului cu 10% în februarie 1973, arată că puterea de cumpărare a rezervelor țărilor în curs de dezvoltare s-a redus cu circa 3%, deci cu aproximativ 800 milioane dolari.

• Efecte negative pentru finanțarea externă

URMĂRIND felul în care criza monetară a influențat și influențează dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, în afara aspectelor menționate mai sus, trebuie să arătăm și efectele nefaste produse asupra condițiilor finanțării externe.

Tabelul nr. 1

Rezervele monetare ale țărilor în curs de dezvoltare la sfîrșitul perioadei
— în milioane de dolari —

	Dec. 1970	Dec. 1971	Oct. 1972	martie 1973
Aur — total	3280	3515 1)	3545	3900 3)
D.S.T. — total	482	998 2)	1625	1959 3)
Valute — total	13475	17380	21265	19800 3)
Total general	17237	21893	26435	25659 3)

1) revalorizat ca urmare a devalorizării dolarului.
2) exprimat în unități la cursul fix al emisiunii (0,888671 grame aur fin)
3) calculat în dolari la puterea de cumpărare actuală a rezervelor (cifre provizorii neoficiale)
Sursa : International Financial Statistics, I.M.F., martie 1973.

După cum a subliniat Robert S. Mc Namara, președintele Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, totalul resurselor financiare care vor fi furnizate țărilor în curs de dezvoltare cu titlul de ajutor public pentru creșterea activității economice, va fi în medie de ordinul a 0,35% din produsul național brut al țărilor dezvoltate, în prima jumătate a acestui deceniu, adică abia jumătate din nivelul fixat ca obiectiv pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării. Mai mult chiar, există îndoieli serioase că se va schimba ceva în a doua jumătate a deceniului (1976—1980). Deci țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să facă apel într-o măsură tot mai mare la creditul privat. Or, în acest domeniu efectul crizei a fost resimțit din plin în nivelul dobînzilor care au crescut mult și în termenele de acordare a împrumuturilor care s-au redus. Președintele Republicii Chile, dr. Salvador Allende, arăta că țările în curs de dezvoltare datorează astăzi — peste 70 miliarde dolari. „Datoriile externe contractate în mare măsură pentru compensarea prejudiciilor unui schimb comercial nejust, pentru acoperirea cheltuielilor unor schimburi comerciale neechitabile, pentru acoperirea cheltuielilor de înființare a întreprinderilor străine pe teritoriul nostru, pentru a face față speculațiilor cu rezervele noastre, constituie unul din principalele obstacole din calea progreselor celei de a treia lumi", sublinia domnia sa.

Un alt efect al crizei monetare a fost amînarea hotărîrii privind o nouă emisiune de drepturi speciale de tragere. Unele țări industriale s-au opus la o nouă emisiune cu argumentul că ar contribui la creșterea inflației. Altele au arătat că nu se justifică o nouă emisiune de D.S.T. în condițiile excesului de lichiditate existent de pe urma avalanșei de dolari care au ridicat rezervele mondiale la peste 105 miliarde în septembrie 1972 față de circa 57 miliarde cît au fost în ianuarie 1970 cînd s-a făcut prima alocare din emisiunea de 9,5 miliarde D.S.T. repartizată pe trei ani. Dar aceste păreri nu țin seama de nevoile și cerințele țărilor în curs de dezvoltare. Problema a fost lăsată în suspensie, fiind legată de reforma sistemului monetar care face obiectul dezbaterilor „comitetului celor 20" creat în acest scop.

Realizarea reformei sistemului monetar, fără a putea să rezolve toate problemele țărilor în curs de dezvoltare, ar putea însă să sprijine eforturile de dezvoltare economică printr-o finanțare mai largă și să introducă unele măsuri de protecție împotriva pierderilor provocate de fluctuațiile monetare. Aceasta este o problemă de cooperare și înțelegere reciprocă între popoare.

O problemă fundamentală pentru pacea și progresul umanității este lichidarea decalajului dintre țările în curs de dezvoltare și cele avansate, ceea ce impune mobilizarea eforturilor fiecărui popor pentru valorificarea resurselor naționale în interesul propriu, lărgirea cooperării internaționale pe baze echitabile, precum și măsuri practice de sprijinire a acestor eforturi de către statele avansate.

Dorel OPRESCU

TENDINȚE CONJUNCTURALE

GRÎU. — *Conform informațiilor primite de către Secretariatul internațional al grîului, în Statele Unite, stocurile se reduseseră la 1 aprilie la cel mai scăzut nivel din ultimii cinci ani : 25 100 000 de tone, adică, cu 24 la sută mai puțin decît totalul înregistrat cu un an în urmă. Noua recoltă este oficial apreciată la 47 200 000 de tone, cifră record, față de 42 000 000 tone anul precedent. În Canada stocurile la 31 martie arătau o scădere de 18 200 000 de tone, adică cu 23 la sută mai puțin decît cu un an în urmă, și cu 24 la sută mai puțin față de media ultimului deceniu. America Centrală suferă de o secetă puternică care, în special în Mexic, este cea mai mare din ultimii 30 de ani. Recoltele ar fi deosebit de compromise. În Europa occidentală, perspectivele sînt bune în general. Iarna a fost relativ ușoară, iar recoltele au avut puțin de suferit. Iarna și începutul primăverii au fost lipsite de umiditate, dar datorită ploilor căzute după aceea, recoltele se anunță satisfăcătoare. În Spania producția ar fi sub nivelul normal.*

TELEVIZOARE. — *În luna martie, valoarea vînzărilor de aparate de radio și televizoare pe piața britanică a atins cifra record de 233 000 lire sterline, față de 138 000 lire sterline în martie 1972. În primele trei luni ale acestui an au fost vîndute 629 000 televizoare în culori, față de 363 000 în perioada corespunzătoare a anului trecut.*

CĂRBUNE. — *Producția de cărbune a C.E.E. a sporit în luna martie 1973 la 28 455 000 tone, de la 24 456 000 tone în februarie și 23 521 000 tone în martie 1972. Repartizată pe țări, această producție se prezintă astfel : R. F. Germania — 9 816 000 tone, Franța—2 531 000 tone, Olanda — 203 000 tone, Belgia — 918 000 tone, Marea Britanie — 14 982 000 tone, Irlanda — 5 000 tone.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Cooperare

ACORDURI IUGOSLAVO-FRANCEZE PRIVIND COOPERAREA ÎN DOMENIUL METALURGIEI. — *Uzinele metalurgice „Tito" din Skoplje, care au încheiat deja trei acorduri de cooperare industrială cu firme franceze, sînt pe cale de a semna un nou acord de cooperare industrială pe termen lung cu firma franceză „Uni-France" din Paris. A fost definitivat protocolul privind cooperarea în producerea echipamentului pentru irigații. Participarea uzinelor din Skoplje se va ridica între 50 și 70 la sută din valoarea acordului, iar după șase ani uzinele „Tito" vor deveni proprietarul documentației tehnice și tehnologice și vor fi unicul producător al acestui echipament în Iugoslavia.*

CHILE : ASISTENȚĂ TEHNICĂ ACORDATĂ DE UNIUNEA SOVIETICĂ. — *La Santiago de Chile a fost semnat un acord de cooperare tehnică între U.R.S.S. și Chile pentru exploatarea minelor de cupru din țară. În schimbul cuprului, U.R.S.S. va acorda, în prima fază, asistență tehnică pentru construirea unei fabrici de oxigen.*

„NORTH AMERICAN ROCKWELL" SE INTERESEAZĂ DE „CONCORDE". — *Winston Rockwell, președintele firmei, „North American Rocwell", a avut întrevederi cu constructorii avionului „Concorde" pentru a examina „avantajele reciproce ale unei colaborări în transportul supersonic". Rockwell consideră că ar putea exista o cooperare între Franța, Marea Britanie și Statele Unite pentru tehnologia necesară zborurilor supersonice.*

TRACTOARE BRAZILIENE REALIZATE CU INVESTIȚII JAPONEZE. — *Firma japoneză „Komatsu Ltd". va investi 15 000 000 dolari în Brazilia pentru montarea unei linii de producție pentru tractoare, destinate în parte exportului. Realizat în cooperare cu întreprinderea braziliană „Fabrica Nacional de Vagoes", proiectul prevede scoaterea primelor modele la începutul anului 1974.*

• Schimburi comerciale

Ungaria importă utilaj pentru dezvoltarea industriei mobilei. — *Fabrica de mobilă „Bubiv" din Budapesta va fi modernizată pînă în 1974 prin importarea unor utilaje, în valoare de 450 000 dolari, din Italia, R. F. Germania, Elveția, Anglia și Belgia. De asemenea, fabrica de mobilă din Zala a cumpărat din R.F.G. și Italia linii pentru tratarea suprafețelor lemnoase în valoare de 500 000 dolari, iar pentru fabrica de mobilă din Kanizsa s-au importat din R.F.G., Italia și Belgia mașini în valoare de 400 000 dolari.*

Mașini de precizie britanice exportate în R. P. D. Coreană. — *Grupul internațional de construcții de mașini de precizie „Molins" a primit din partea R. P. D. Coreene o comandă pentru o mașină de ambalat țigări și o mașină de imprimat în culori, produsă de „Masson Scott Thrissell", filiala din Bristol a grupului „Molins". Valoarea totală a celor două comenzi este de aproximativ 200 000 lire sterline.*

Uzina americană automată pentru fabricat tacîmuri cumpărată de U.R.S.S. — *Firma americană „Alliance Tool International" a semnat cu U.R.S.S. un contract de 22 600 000 dolari pentru livrarea unei uzine automatizate, la cheie, destinată fabricării de tacîmuri și articole de bucătărie cromate și argintate. Firma a vîndut U.R.S.S. utilaje de 7 milioane dolari pentru fabricarea de oțel inoxidabil.*

O ACŢIUNE UTILĂ PENTRU DEZVOLTAREA RELAŢIILOR ECONOMICE ŞI FINANCIARE

ZILELE ACESTEA a fost semnată la Bucureşti convenţia privind înfiinţarea Băncii Anglo-Române cu sediul la Londra; ea se constituie de către Banca Română de Comerţ Exterior, Barclays Bank International Ltd. Londra şi Manufacturers Hanover Trust Company — New York.

Cu prilejul semnării Convenţiei am solicitat pe Vasile Voloşeniuc, preşedintele Consiliului de conducere al Băncii Române de Comerţ Exterior şi pe Gabriel Hauge, preşedintele lui Manufacturers Hanover Trust să ne vorbească despre importanţa acestei acţiuni de cooperare.

Vasile VOLOŞENIUC
preşedintele Consiliului de conducere al Băncii Române de Comerţ Exterior

• Cu prilejul semnării Convenţiei pentru crearea Băncii Anglo-Române, vă rugăm să ne vorbiţi mai întîi despre activitatea Băncii Române de Comerţ Exterior, pe linia extinderii legăturilor financiare cu alte unităţi similare din alte ţări.

— Dezvoltarea continuă a comerţului exterior şi a cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice a României cu celelalte ţări a dus la creşterea şi diversificarea operaţiilor bancare externe.

Adoptarea unor decizii optime în activitatea Băncii face necesară o informare operativă pe principalele pieţe monetare şi valutare internaţionale. Dificultăţile manifestate în ultimii ani în funcţionarea sistemului monetar internaţional, crizele valutare repetate, au impus să se urmărească cu multă atenţie evoluţia relaţiilor financiar-valutare din Occident şi să se acţioneze cît mai operativ şi cu prudenţă, astfel încît să fie apărate interesele ţării noastre. În acest context, Banca Română de Comerţ Exterior a acordat o atenţie deosebită problemei lărgirii şi diversificării relaţiilor sale cu băncile şi instituţiile financiare din străinătate. La sfîrşitul anului 1972, banca avea stabilite relaţii de corespondent cu un număr de 840 bănci din peste 100 de ţări, cu peste 70 bănci mai mult decît în 1971.

• Ce ne puteţi spune despre extinderea reprezentanţelor în străinătate şi despre formele de cooperare cu firme similare din alte ţări?

— O contribuţie însemnată la desfăşurarea activităţii băncii în străinătate apreciem că o au formaţiile bancare existente şi cele în curs de înfiinţare. De cîţiva ani funcţionează o reprezentanţă a Băncii Române de Comerţ Exterior la Londra şi una la Roma. În cursul acestei luni a fost deschisă o reprezentanţă a băncii la Frankfurt şi se prevede că în scurt timp se va deschide o reprezentanţă la Zürich.

În 1971 a fost creată la Paris Banca Franco-Română, societate de drept privat cu răspundere limitată, avînd un capital de 20 milioane franci francezi, din care 50% subscris de Banca Română de Comerţ Exterior şi 50% de un grup de 8 mari bănci franceze. După primul exerciţiu financiar se poate aprecia că activitatea acestei instituţii bancare a fost eficientă, întrucît totalul bilanţului a depăşit cifra de 1,5 miliarde franci francezi şi au fost obţinute beneficii. Banca Franco-Română a contribuit la dezvoltarea relaţiilor comerciale şi de cooperare economică dintre România şi Franţa, precum şi la intensificarea contactelor cu cercurile de afaceri franceze.

• Cum se înscrie, în acest context, crearea Băncii Anglo-Române?

— Pe linia acestor preocupări, de dezvoltare şi diversificare a activităţii pe pieţele externe, la sfîrşitul anului 1972 a fost convenită, în principiu, înfiinţarea unei bănci anglo-române cu sediul la Londra, la care participă pe lîngă Banca Română de Comerţ Exterior şi „Barclays Bank International", Londra şi „Manufacturers Hanover Trust", New York. Capitalul va fi de 3 milioane lire sterline, din care Banca Română de Comerţ Exterior va participa cu 50%, Barclays Bank International" cu 30%, iar „Manufacturers Hanover Trust" cu 20%. Noua bancă, a cărei activitate va începe în luna iulie a.c., va fi angajată în primul rînd în finanţarea comerţului României cu Anglia, cu ţările Commonwealth-ului şi cu alte ţări.

Banca Anglo-Română va avea atribuţii largi, urmînd să efectueze toate operaţiile bancare uzuale. Astfel, va efectua decontări privind derularea operaţiilor comerciale şi necomerciale cu alte ţări, mobilizări şi plasamente de fonduri, finanţări pe termen mijlociu şi lung în cadrul unor consorţii bancare etc.

Statutul juridic al Băncii Anglo-Române va fi acela al unei bănci engleze, funcţionînd potrivit legislaţiei engleze; Banca Română de Comerţ Exterior va avea cu această nouă bancă relaţii normale, la fel ca şi relaţiile pe care le întreţine cu orice bancă străină corespondentă.

Pentru partea română, această bancă va oferi, între alte avantaje, un sprijin în probleme financiar-bancare întreprinderilor româneşti cu activitate de comerţ exterior, posibilitatea administrării în mai bune condiţiuni a disponibilităţilor noastre în valută, precum şi obţinerea unei informări mai operative asupra pieţelor monetare şi financiare internaţionale. De asemenea, va facilita participarea noastră la diferite acţiuni pe terţe pieţe, avînd în vedere reţeaua de sucursale şi relaţiile de afaceri pe care le au băncile partenere în ţările Africii, Americii Latine şi Asiei.

Trebue arătat că Banca Anglo-Română va avea un rol activ în diferite proiecte de finanţare privind cooperarea industrială şi investiţiile urmînd a fi efectuate fie în România, fie în alte ţări, de către firme străine, împreună cu parteneri români.

Experienţa pe care am dobîndit-o cu Banca Franco-Română, precum şi cu reprezentanţele pe care le avem în alte ţări confirmă faptul că înfiinţarea unor unităţi bancare în străinătate este utilă pentru continua dezvoltare a relaţiilor economice şi financiare externe, în interesul economiei noastre naţionale.

Gabriel HAUGE
preşedinte, Manufacturers Hanover Trust

• Cum vedeţi dv. perspectivele pe care le deschide crearea Băncii Anglo-Române pentru dezvoltarea relaţiilor economice?

— Scopul iniţial al Băncii Anglo-Române este de a finanţa comerţul, dar noi credem că vom avea şi alte lucruri de făcut împreună, îndeosebi în domeniul cooperării între întreprinderile industriale româneşti şi firme americane, în primul rînd din rîndul clienţilor lui „Manufacturers Hanover Trust", a patra bancă din S.U.A. ca mărime, care deserveşte cele mai mari firme americane. Intenţionăm să informăm aceste firme despre posibilităţile de cooperare cu întreprinderi româneşti, iar firmele americane respective vor trimite probabil reprezentanţi în România pentru a purta discuţii concrete.

„Manufacturers Hanover Trust" a mai participat la finanţarea unor acţiuni de cooperare între firme româneşti şi firme americane şi la finanţarea unor tranzacţii comerciale obişnuite. Din punctul nostru de vedere aceste relaţii au fost foarte satisfăcătoare. Sperăm că ele constituie doar un început. Avem mare încredere în dezvoltarea economiei româneşti şi în posibilităţile pe care aceasta le deschide pentru dezvoltarea relaţiilor de afaceri.

• Deşi aţi petrecut în ţara noastră o perioadă foarte scurtă de timp, ştim că aţi avut prilejul să întîlniţi mai multe oficialităţi româneşti. Am dori să ne împărtăşiţi cîteva impresii despre schimburile de vederi pe care le-aţi avut cu acest prilej.

— Am avut prilejul să fiu primit de către dl. Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri, de ministrul finanţelor, de către preşedintele Băncii de Comerţ Exterior şi de către guvernatorul Băncii Naţionale. Subiectul principal de discuţii a fost modul în care instituţia pe care o reprezint ar putea să participe la realizarea unor obiective economice propuse de guvernul României. Am fost foarte impresionat de energia intelectuală, de modul practic, realist în care sînt analizate problemele dezvoltării economice şi de hotărîrea de a avea realizări şi mai mari în viitor. Am constatat că aveţi o viziune luminoasă asupra viitorului.

• Cum apreciaţi, dl. preşedinte, perspectivele dezvoltării relaţiilor româno-americane în domeniul societăţilor mixte?

— Iniţiativa luată de guvernul ţării dv. în adoptarea unei legi care permite existenţa unor societăţi cu capitaluri mixte este bine cunoscută în străinătate. Aţi realizat deja progrese în aplicarea acestei legi. De pildă, s-a semnat un acord pentru înfiinţarea unei societăţi mixte cu o companie americană şi aceasta va furniza experienţă privind modul în care, cu imaginaţie şi bunăvoinţă se pot folosi în comun resursele reciproce, se pot realiza beneficii reciproce în folosul ţării dv. şi al firmelor care conlucrează cu dv.

Din convorbirile pe care le-am avut cu conducătorii români, cred că se vor crea societăţi mixte noi în cadrul legislaţiei bine stabilite şi a unei înţelegeri respectate scrupulos, în conformitate cu tradiţiile ţării dv.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

OCUPAREA FORŢEI DE MUNCĂ ŞI EFICIENŢA ECONOMICĂ

RIDICAREA eficienţei economice şi realizarea unei creşteri economice susţinute sînt strîns legate de utilizarea raţională a principalei forţe de producţie a societăţii, — omul. Pentru ţările socialiste, această problemă capătă o importanţă deosebită în condiţiile actuale, cînd se întreprind măsuri de perfecţionare a conducerii şi planificării în vederea ridicării rolului factorilor intensivi ai creşterii economice.

Un rol pozitiv în această direcţie îl joacă schimbul de experienţă, de opinii, perfecţionarea sistemului de analiză şi indicatorilor ce caracterizează utilizarea resurselor de muncă, — problemă căreia i-a fost consacrat şi simpozionul ştiinţific internaţional cu tema „Folosirea resurselor de muncă ale ţărilor membre ale C.A.E.R., în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi perfecţionării metodelor de gospodărire socialistă", desfăşurat sub egida Institutului de economie mondială socialistă din Moscova, care a reunit specialişti ocupaţi în cercetarea ştiinţifică şi în practica economică din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, R. P. Mongolă, Polonia, România, Ungaria şi U.R.S.S.

PENTRU caracterizarea ocupării forţei de muncă — dependentă de factori economici, sociali şi demografici — în cadrul colocviului, ca de altfel în literatură, s-au propus asemenea indicatori (criterii) ca gradul de ocupare global (raportul procentual dintre numărul persoanelor care lucrează şi totalul resurselor de muncă), gradul de ocupare parţial (pe generaţii, vîrste, sexe, pe profesii, pe ramuri etc.). În schimb, pentru procesul de folosire raţională a resurselor de muncă — aflat mai ales sub influenţa progresului tehnico-ştiinţific — au fost menţionaţi ca indicatori venitul naţional pe o persoană ocupată în sfera materială, producţia ce revine pe un lucrător dintr-o ramură, ritmul de creştere a productivităţii muncii, contribuţia productivităţii muncii la sporul producţiei, ponderea muncii manuale în diferite ramuri etc.

Procesul de ocupare cunoaşte în ţările socialiste o seamă de tendinţe diferite, atît ca ritm global de ocupare, ca structură a ocupării pe sectoare, sfere, ramuri, cît şi în ce priveşte complexitatea diferitelor modificări; explicaţia constă, după cum s-a subliniat în stadiul diferit de dezvoltare economică, în particularităţile structurii economiei diferitelor ţări socialiste. În unele ţări socialiste s-a constatat însă tendinţa, mai mult sau mai puţin pronunţată, de încetinire a ritmului general de ocupare, fenomen explicat prin epuizarea treptată a resurselor extensive de forţă de muncă.

După opiniile mai multor participanţi la simpozion, în perspectivă procentul de ocupare a resurselor de muncă va fi influenţat îndeosebi de două categorii de factori: a) demografici, care nu par să conducă la o accelerare a ocupării şi b) social-economici, între care creşterea ocupării persoanelor în vîrstă, o mai intensă circulaţie a forţei de muncă pe plan interregional, perfecţionarea şi adaptarea învăţămîntului general şi profesional, precum şi modificarea repartizării forţei de muncă pe sfere şi ramuri, în sensul creşterii ocupării în sfera serviciilor, în industriile care sînt mai accesibile femeilor, persoanelor vîrstnice etc. Se apreciază că creşterea economică nu va mai putea fi susţinută pe calea factorilor extensivi ai ocupării forţei de muncă decît în mod limitat.

NUMEROŞI participanţi au subliniat creşterea caracterului intensiv al reproducţiei. În acest context, o primă problemă priveşte **criteriile de apreciere a caracterului intensiv sau extensiv al creşterii economice.** S-a menţionat că nu este suficient să se ia în considerare numai rata generală de creştere a ocupării şi nici chiar modificările care au loc în structura pe ramuri a populaţiei ocupate. **Criteriul cel mai important de stabilire a caracterului creşterii economice într-o ţară sau alta — în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane — îl constituie, potrivit celor mai multe opinii, dinamica muncii materializate, ponderea acesteia în consumul total de muncă socială şi îndeosebi eficienţa consumului de muncă materializată.**

Intensificarea creşterii economice va ridica considerabile exigenţe privind **calitatea resurselor de muncă, nivelul pregătirii generale şi de specialitate a cadrelor.** Promovarea progresului tehnic va acţiona în direcţia reducerii considerabile a muncii manuale; ponderea muncitorilor cu nivel scăzut de calificare se va diminua sensibil, în favoarea muncitorilor cu calificare complexă, în condiţiile creşterii accelerate a ponderii cadrelor de specialişti cu studii medii şi superioare.

A fost pusă, de asemenea, în discuţie necesitatea asigurării unor rezerve de forţă de muncă. Desigur, nu este vorba de şomaj, ci de găsirea unor resurse care, în prezent, sînt insuficient utilizate sau de crearea unor rezerve pe diferite alte căi, cum sînt: **elasticizarea duratei învăţămîntului, reducerea pierderilor naturale şi nenaturale de forţă de muncă, sporirea atragerii femeilor şi persoanelor vîrstnice (pensionarilor) în producţia socială. În al doilea rînd, o seamă de rezerve de forţă de muncă vor fi create pe calea eliberării din întreprinderile existente, folosindu-se în acest scop atît mijloacele investiţionale cît şi de altă natură.** S-a insistat asupra faptului că, deşi progresul tehnico-ştiinţific şi perfecţionarea organizării micro şi macroeconomice (specializarea şi cooperarea atît în interiorul fiecărei ţări, cît şi între ţările membre ale C.A.E.R.) vor conduce la reducerea necesarului relativ de forţă de muncă, aceiaşi factori vor acţiona şi în sens opus, pe linia sporirii necesarului de forţă de muncă.

Folosirea raţională a resurselor de muncă în condiţiile intensificării creşterii economice a fost abordată în **strînsă legătură cu mecanismul economic, cu necesitatea perfecţionării acestuia.** S-a apreciat că mecanismele economice existente pînă acum în ţările socialiste respective au avut un rol pozitiv în realizarea creşterii economice în bună măsură pe calea extensivă. În acelaşi timp însă, ele au generat şi o seamă de insuficienţe, de aspecte mai puţin pozitive în utilizarea raţională a resurselor de muncă, în creşterea productivităţii muncii, a eficienţei economice în general. Printre condiţiile favorabile unei creşteri intensive s-au menţionat îmbunătăţirea metodelor şi tehnicilor de planificare, precum şi întărirea sub diferite aspecte a cointeresării materiale. În legătură cu cea de a doua condiţie s-a arătat că o mai bună cointeresare materială va trebui să stimuleze întreprinderile în eliberarea de forţă de muncă pentru a o face disponibilă altor nevoi ale creşterii economice, să încurajeze — prin diferite forme — reciclarea şi redistribuirea interramuri şi pe teritoriu a forţei de muncă eliberate din diferite întreprinderi, ramuri, zone şi regiuni.

George RĂBOACĂ
Institutul de cercetări economice

mondorama

ZIUA MONDIALĂ A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

PRINTR-O REZOLUȚIE adoptată la ultima sa sesiune, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat ziua de 5 iunie drept „Ziua mondială a mediului înconjurător". În această zi, sărbătorită acum pentru prima dată, toate statele lumii au fost chemate să întreprindă acțiuni menite să evidențieze importanța, amploarea și urgența problemelor protecției mediului înconjurător, interesul țărilor pentru dezvoltarea unei largi cooperări internaționale în acest domeniu.

Desfășurată cu numai o săptămînă înaintea deschiderii primei sesiuni a Consiliului de administrație a Programului O.N.U. pentru Mediul Înconjurător (U.N.E.P.), Ziua mondială a prilejuit ample manifestări care au subliniat dorința statelor de a contribui la prevenirea și combaterea fenomenelor de poluare, la îmbunătățirea calității mediului pe planeta noastră.

În țara noastră, participantă activă la procesul cooperării internaționale în domeniul mediului înconjurător, ziua de 5 iunie a fost marcată, printre altele, de sesiunile festive organizate de Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale și de Academie, de atenția constantă acordată proteiării mediului de presă, radio și televiziune.

DIN NOU DESPRE TUNEL

GUVERNELE Franței și Marii Britanii vor decide la 31 iulie 1973, în mod definitiv, dacă tunelul sub Canalul Mînecii va fi sau nu construit. În Europa, această decizie este așteptată cu calm, în schimb nu același lucru se întîmplă în Anglia. Este vorba în primul rînd de cei care își văd periclitată o afacere foarte bănoasă — armatorii particulari de feriboturi, „care nu doresc să renunțe fără luptă" — scrie **Die Zeit**. Președintele societății European Ferries Ltd. a arătat că în primii zece ani de funcționare — primul tren urmînd să traverseze tunelul în 1980 — se vor înregistra pierderi de 200 milioane lire sterline. El afirmă, că își bazează calculul pe cifrele indicate de guvern într-o „carte verde" despre construcția canalului. În schimb, Alistair Frame, directorul desemnat al lui British Channel Tunnel Company care urmează să finanțeze și să construiască partea engleză a obiectivului, susține că tunelul „nu va deveni un al doilea Concorde".

ZECE ANI DE GREVE

ÎNSOȚITOR permanent al economiei țărilor capitaliste deși cu intensități variate de la o țară la alta și de la perioadă la perioadă, grevele cuprind an de an un număr important de muncitori, fapt reflectat de numărul de om-zile de grevă (vezi tabelul de mai jos, reprodus după revista **Entreprise** nr. 923, 18 mai 1973).

Numărul de om-zile *), de grevă la 1000 salariați

Anul	Franța	R.F.G.	Italia	Anglia	S.U.A.	Japonia
1962	142	92	1848	252	329	208
1963	433	42	908	76	278	104
1964	175	1	1053	97	385	115
1965	68	2	573	124	379	197
1966	171	1	1207	101	399	92
1967	282	19	700	120	636	60
1968	**)	1	747	203	723	90
1969	145	12	3013	297	615	114
1970	109	4	1425	480	941	118
1971	280	118	998	595	674	177
1972	228	3	1292	1044	362	...

*) Calculat la o zi de muncă de 8 ore.

**) Numărul total al zilelor în timpul evenimentelor din mai 1968 a fost estimat la 150 milioane.

URBANIZAREA AFRICII

POTRIVIT datelor statistice ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa 17% din populația Africii locuiește în orașe. Continentul are cea mai scăzută pondere a populației urbane, deși orașele sale cunosc cea mai impetuoasă dezvoltare. Se prevede că în 1980 populația sa urbană se va dubla față de 1965. În prezent Africa are trei orașe cu o populație de peste un milion locuitori, iar în viitorii 10 ani numărul lor se va ridica la cel puțin 19.

Problemele legate de urbanizarea accelerată sînt amplificate și de sporul natural ridicat al populației. Pentru a atenua aceste probleme Comisia Economică O.N.U. propune o acțiune pentru înființarea de întreprinderi la sate și asigurarea unor condiții corespunzătoare de locuit și de servicii sociale.

INFLUENȚA CONSUMATORILOR

ÎN șase ani în S.U.A. 26 milioane de autovehicule ieșite de pe benzile de montaj în această perioadă au fost rechemate pentru verificări de către firmele constructoare, cu alte cuvinte două din cinci, afirmă revista **Vision**. Această cifră este considerată ca reflectînd influența sporită a organizațiilor consumatorilor, care au reușit să determine autoritățile federale să devină mult mai severe privind normele de securitate ce trebuie respectate de firmele constructoare. Se apreciază că normele americane vor servi drept referință și pe numeroase piețe de export, antrenînd o exigență sporită și față de constructorii locali.

INOVAȚIE ȘI RIGIDITATE

O ANCHETĂ recentă, citată de Michel Drancourt în **Entreprise**, scoate în evidență că în vreme ce în Japonia sînt utilizate 64% dintre invențiile realizate în țară, iar în R.F.G. 61%, această proporție reprezintă numai 34% în cazul Franței, unde —, spune M. D —, cumpărătorii sînt mult mai adesea străini decît francezi. Autorul vede aici o neîncredere față de nou, o rigiditate dăunătoare.

LA MARE ADÎNCIME, CA ȘI LA MARE ÎNĂLȚIME...

CELE MAI ADÎNCI forări pentru petrol în lume au ajuns la 9 160 metri în statul Oklahoma din S.U.A. Deși rezultatul a fost „sec", s-a hotărît continuarea forajului cu încă 9 kilometri în profunzime. În schimb, forările întreprinse de Panarctic Oil Company, pe insulele Ellesmere din Arctica canadiană, au identificat țiței la 1000—3000 metri adîncime. Condițiile de lucru sînt însă extrem de grele. Dinspre mare, insulele nu sînt accesibile decît cîteva săptămîni pe an, temperatura coboară pînă la minus 40 grade și trei luni pe an domnește un întuneric total.

Forajele la cele mai mari înălțimi au loc la 3 000 metri în munții Zagros din sud-vestul Iranului, nu departe de Golful Persic. Și aici condițiile de exploatare sînt deosebit de dificile din cauza viscolelor de zăpadă, temperaturii coborîte și a accesibilității anevoioase a zăcămintelor.

ÎN APĂRAREA PLAJELOR

STRATURI de gudron, materii plastice și săruri toxice, sute de mii de pneuri și grămezi de pești și peștișori morți fac imposibilă plaja în zone întregi ale Mării Mediterane. Numai petrolierele varsă în această zonă 300 000 tone țiței anual. Rafinăriile de petrol aruncă alte 200 000 tone reziduuri anual. Într-o serie de localități balneare franceze medicii au trebuit să ceară închiderea plajelor. Ei cer ca numărul celor ce fac camping pe plajă să fie redus la o zecime din numărul actual.

Și coasta Mării Adriatice, datorită afluenței a zeci de milioane de turiști este aproape distrusă. Autorii unei analize făcute în revista americană NEWSWEEK subliniază că numai cîteva localități balneare italiene, conduse de comuniști, au plajele curate. În aceste locuri nu s-au avut însă numai în vedere veniturile în valută, ci s-au făcut investiții de 77 milioane dolari pentru curățarea coastei.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INDICATORI ECONOMICI AI ACTIVITĂȚII HOTELIERE

UN STUDIU care a cuprins un număr de 295 de hoteluri de categoria I din țările nesocialiste (avînd în majoritate sub 300 de camere, fiecare) a condus la concluzia unui nivel superior de rentabilitate a activității hoteliere. Astfel, în 1970, nivelul mediu al beneficiilor brute realizate a fost — în raport cu încasările totale — de 29,2%, iar în raport cu încasările din cazare — de 60,5%.

Din tabelul nr. 1 se poate vedea că ambii indicatori au cele mai ridicate valori în Extremul Orient, Asia de sud (inclusiv Indonezia), Orientul Mijlociu și Europa, iar cele mai coborîte — în zona Caraibilor și în America Centrală.

Analiza încasărilor realizate de cele 295 hoteluri, în raport cu structura clientelei lor, relevă că turiștii aflați în vacanță au contribuit, în medie, cu 44% din totalul încasărilor, persoanele aflate în călătorii de afaceri — 37,6%, participanții la congrese și alte reuniuni circa 11% etc.

În ceea ce privește structura pe servicii și produse a veniturilor și cheltuielilor hotelurilor examinate, aceasta este oglindită în tabelul nr. 2. Astfel, încasările din cazare reprezintă, în medie, aproape 50% din totalul acestora (avînd o pondere mai ridicată în zona Caraibilor și în insulele din Pacific). La capitolul cheltuieli, pe primul plan se situează rubrica „salarii și plăți aferente", a cărei pondere medie era de 28,9% în 1970.

Tabelul nr. 1

Regiunea	Ponderea beneficiilor brute (%) în raport cu încasările totale	Ponderea beneficiilor brute (%) în raport cu încasările din cazare
Europa	31,0	63,9
Orientul Mijlociu	32,2	61,5
Asia de sud	35,6	72,6
Extremul Orient	39,7	94,9
Australia	27,8	73,2
Insulele din Pacific *)	24,1	40,1
America de Nord	25,8	52,5
America Centrală	20,5	43,9
America de Sud	24,4	47,9
Zona Caraibilor	19,8	36,5
Africa	28,5	60,5
Media	29,2	60,5

*) Hawai, Samoa, Tahiti.

Sursa (ambelor tabele): La Gazette Officielle du Tourisme, nr. 312/1973.

Tabelul nr. 2

Încasări din	%
— cazare	48,26
— alimentație	30,66
— vînzarea de băuturi	16,08
— alte vînzări (netto)	5,00
	100.00
Cheltuieli pentru	
— salarii și plăți aferente	28,9
— produse alimentare	10,8
— băuturi	4,9
— funcționarea diferitelor sectoare și servicii	16,3
— publicitate etc.	2,5
— încălzire și curent electric	4,1
— reparații și întreținere	3,3
Sold disponibil *)	29,2
	100,0

*) Pentru plata chiriei, dobînzilor, impozitelor și beneficiilor, pentru formarea fondului de amortizare.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 24 (511)
vineri 15 IUNIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

24

ANII '48

MOMENTE cu rezonanțe adînci și semnificații aparte în istoria patriei noastre, revoluția din 1848 și actul naționalizării din 1948 prilejuiesc în aceste zile manifestări jubiliare vibrante care exprimă nu numai cinstirea faptelor de seamă ale înaintașilor, nu numai admirația față de cei ce au deschis orizonturi noi destinului României, ci și hotărîrea întregului popor, a tuturor oamenilor muncii de a ridica realizările prezentului la noi cote de exigență și progres.

Începutul revoluției burghezo-democratice cu 125 de ani în urmă, a constituit o piatră de hotar pe drumul cuceririi libertății sociale și naționale a poporului român, al progresului și civilizației patriei noastre. Revoluția începută în 1848 a continuat să se desfășoare sub diferite forme, găsindu-și expresie în realizarea unirii principatelor, în înfăptuirea reformelor sociale ulterioare, în toate transformările și mișcările revoluționare care au avut loc, apoi, pînă la revoluția socialistă.

Al doilea eveniment, survenit la un interval de un secol, pe care-l sărbătorim în aceste zile, se înscrie ca un moment istoric în întreaga operă de construcție a socialismului, ca una din victoriile decisive ale oamenilor muncii, ce avea să pună temelia trainică a unui lung șir de alte victorii. Naționalizarea principalelor mijloace de producție în România a constituit un act decurgînd din necesitățile obiective ale progresului social, din imperativul istoric al trecerii efective la edificarea unei societăți noi. Puterea politică a poporului, instaurată după abolirea monarhiei, a fost întregită la 11 iunie 1948 cu puterea economică, creîndu-se un larg sector socialist în industrie care avea să constituie principala pîrghie în industrializarea țării și dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, în transformarea socialistă a agriculturii, în extinderea și generalizarea relațiilor socialiste în întreaga economie națională, în asigurarea victoriei depline a socialismului în patria noastră.

Realizările cu care ne mîndrim astăzi, saltul istoric pe care l-am înregistrat în ultimul sfert de veac, constituie dovada istorică a justeței politicii partidului, a faptului că, preluînd în mîinile sale principalele mijloace de producție, clasa muncitoare nu s-a mulțumit doar să le pună în folosul întregului popor, ci le-a administrat superior, a știut să rezolve cu succes sarcinile operei vaste de edificare a unei industrii noi, moderne, structurate pe direcțiile revoluției tehnico-științifice contemporane.

Sărbătorim aceste evenimente ale istoricilor ani '48 în condițiile în care întregul popor își consacră energiile și puterea de muncă înfăptuirii măreţului program elaborat de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și de Conferința Națională, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Măsurile hotărîte de ultimele plenare ale Comitetului Central, legile adoptate de Marea Adunare Națională asigură condiții pentru utilizarea mai eficientă a potențialului material și uman al țării, pentru accelerarea dezvoltării și modernizării forțelor de producție, creează noi premise pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor. In acest an — hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen — în fața colectivelor de oameni ai muncii stau sarcini calitativ superioare în ce privește folosirea deplină a capacităților de producție, creșterea rapidă a productivității muncii, ridicarea simțitoare a calității producției, buna gospodărire a timpului de lucru și materialelor, evitarea oricărei forme de risipă, sporirea competitivității pe piețele externe — într-un cuvînt, activizarea tuturor pîrghiilor de creștere a eficienței activității economice. Așa cum sublinia, recent, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„acționăm în continuare pentru perfecționarea conducerii și a organizării societății, a relațiilor de producție și a raporturilor dintre oameni, pentru adîncirea democrației socialiste, asigurăm cadrul propice pentru participarea activă, nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la dezbaterea și elaborarea politicii partidului și statului, la conducerea treburilor obștești"**.

În această atmosferă creatoare, cu asemenea preocupări vizînd perfecționarea întregii noastre activități închinate edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, sărbătorim anii '48 care, la etape și niveluri diferite ale transformărilor sociale, marchează momente de însemnătate deosebită în istoria poporului român.

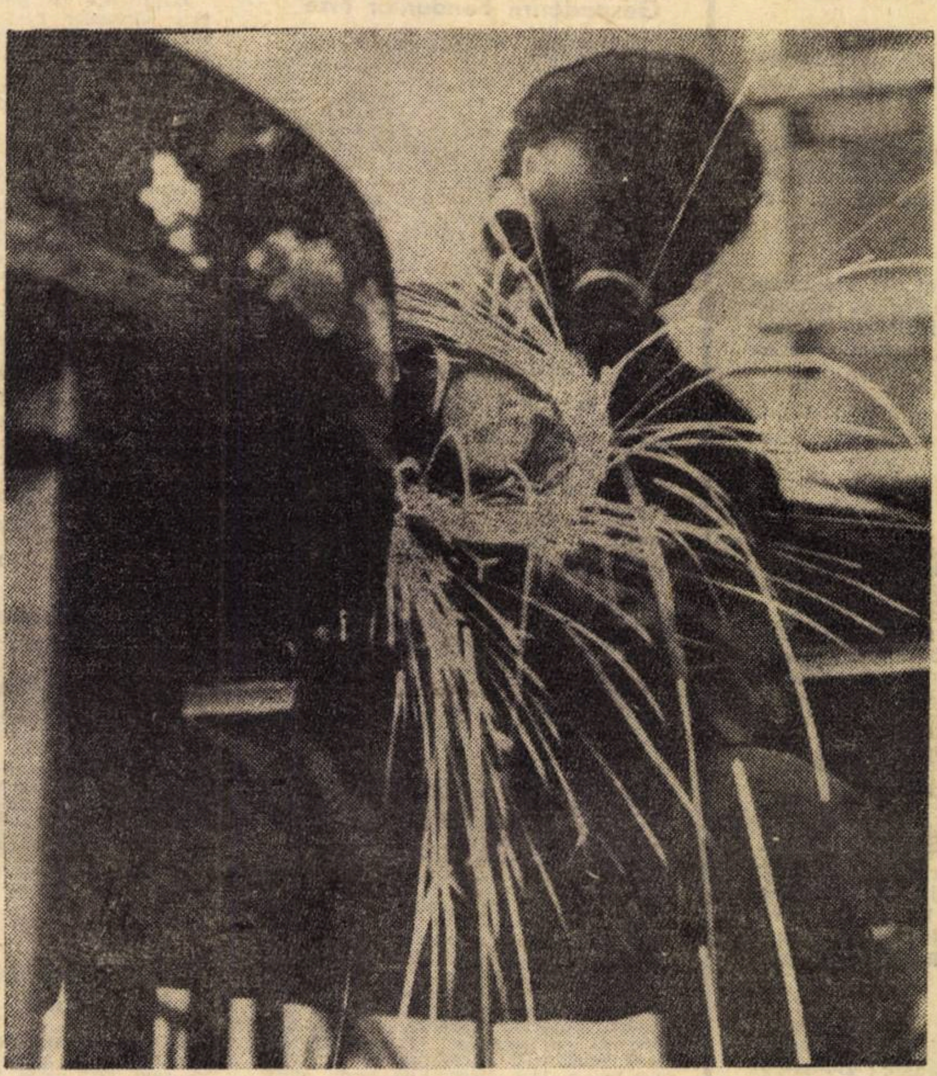

Efort, concentrare, perseverență pentru realizarea angajamentelor

Dezbatere V. E.

PRODUCTIVITATEA MUNCII — NIVELE REALIZATE, REZERVE CE SE CER MAI BINE VALORIFICATE

Interviul nostru cu prof. ROMAN MOLDOVAN, președintele Camerei de Comerț:

ESTE NECESARĂ O VIZIUNE NOUĂ ASUPRA SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

Fonduri de investiții „înghețate" în

SUPRAFEȚE CONSTRUITE DAR... NEFOLOSITE

Ce relevă un studiu organizat în 120 întreprinderi

REALIZAREA LA TERMEN a noilor obiective industriale, atingerea parametrilor proiectați, nu epuizează sursele prin care se pot obține producții suplimentare. Un loc tot atît de important îl ocupă, în acest sens, **gospodărirea și folosirea rațională, deplină, a spațiilor de producție nou create, astfel încît de pe fiecare m.p. de suprafață să se obțină maximum de producție.**

Sînt de reținut în această privință eforturile pe care le-au depus și le depun unele colective de întreprinderi. Bunăoară, în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, Uzina de mecanică fină-Sinaia, Uzina mecanică-Cîmpina, Întreprinderea de fibre sintetice-Iași, Uzina mecanică Drobeta T. Severin, și altele au reușit, **prin amplasarea mai rațională a mașinilor și utilajelor, prin dotarea unor spații cu utilaje realizate cu forțe proprii, prin autoutilare,** să ridice cu 15—20% nivelul producției realizate pe aceleași suprafețe în comparație cu situațiile existente în 1970. De asemenea, alte întreprinderi ca „Semănătoarea", „Timpuri Noi" din București etc., prin suprapunerea formelor de turnare și prin introducerea unor tehnologii moderne, obțin, în prezent, pe fiecare m.p. suprafață mai multe piese turnate decît în anii anteriori. La Întreprinderea textilă-Oltenița — prin analizarea ocupării spațiului, s-a ajuns la concluzia trecerii unei mari suprafețe utilizată ca depozit de materiale în sfera producției — organizîndu-se o nouă secție de țesătorie. Prin aceasta a fost economisită o investiție de cîteva milioane de lei, reușindu-se, totodată, să fie aproape dublată producția de țesături. Și astfel de exemple, prin care se dovedește înaltul simț de răspundere pentru buna gospodărire a unităților, mai pot fi date.

ȘI TOTUȘI, în domeniul utilizării spațiilor de producție se manifestă încă serioase neajunsuri. **Sînt numeroase unități unde utilizarea eficientă a spațiilor productive nu a intrat în atenția conducerilor acestora, ignorîndu-se o rezervă de mare eficiență.** Cu toate criticile aduse, în legătură cu aceste stări de fapt, măsurile în consecință întîrzie să fie luate. Iată, de ce la ședința comună a Comitetului Executiv al C.C. P.C.R. și a Consiliului de Miniștri din 8 mai a.c. s-a trasat sarcina ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu alte ministere și organe centrale economice, să identifice spațiile construite care nu sînt dotate cu utilaje, iar titularii de plan să stabilească măsuri și termene concrete în vederea utilării și folosirii lor la capacitatea proiectată.

În prezent, sîntem în posesia unei situații, întocmită de specialiștii Ministerului Aprovizionării

(Continuare în pag. 4)

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

numărului 24 din 15 iunie 1973

1
— **Capacități de producție**
Fonduri de investiții „înghețate" în suprafețe construite dar... nefolosite, de **B. Vasile, T. Ludovic**

3—4—5
● **Plan — angajamente**
Însemnate depășiri la producție și recuperarea unor restanțe, de **L. Țăranu**
● **Investiții**
Concentrarea activității spre obiectivele importante, de ing. **A. Dragomir**, M.C.I.
● **Cheltuieli materiale**
Valențele lemnului și ale subproduselor sale, de ec. **M. Stoianovici**, ing. **M. Barna.**
● **Forță de muncă**
Nu o acțiune de campanie, ci o preocupare permanentă: Îmbunătățirea coeficientului de schimburi, de ec. **P. Aurelian, L. Cristea**

6
— **Comerț exterior**
O consecință a procesului de industrializare a construcțiilor: Lărgirea nomenclatorului de utilaje și instalații la export, de **Victoria Olariu, Valentin Bratu**

7
— **Marketing**
Dimensiunea estetică a produsului și implicațiile sale economice, de dr. **M. C. Demetrescu**

8—9
— **Studii — analize**
Certificarea calității — o problemă actuală, de înaltă răspundere profesională și civică de ing. **D. Niculescu**

10—11
— **Dezbateri V.E.**
Productivitatea muncii, nivele realizate, rezerve ce se cer mai bine valorificate. Dezbatere consemnată, de **V. Boescu, L. Țintea**

12—13
— **Conducere și organizare**
● Metoda „analizei valorii" — funcționalitatea și costurile produselor, de ing. **Eugen Bontea**

14
— **Informație ● decizie**
Din experiența Centrului teritorial de calcul electronic-Cluj: Programarea producției de tricotaje la fabrica „Someșul", de ing. **Alexandru Leluțiu**, ing. **Hilke Borbath**, mat. **Katalin Horvath**, ec. **Iuliu Takacs**

15
— **Concepte ● teorii**
Dezvoltarea colaborării și cooperării economice dintre țările socialiste: Domeniul producției materiale (XIX), de **Radu Constantinescu**

16
— **Metodologie**
Puncte de vedere: Perfecționarea normelor de planificare, calculare și evidență a prețului de cost, de **Gheorghe Marcu**
— Recenzii: Însemnări despre o cronică economică valoroasă asupra societății românești, de **Mircea Bulgaru**

17
— **Știință și societate**
Revoluții energetice la orizont?, de **S. Anghelescu**
— **Școli ● curente ● economiști:**
Economics: pro sau contra, de **M. Coșea**

18—19
— **Economie mondială**
● Interviul nostru cu prof. **Roman Moldovan**, președintele Camerei de Comerț: Este necesară o viziune nouă asupra sistemului monetar internațional (Interviu realizat de **Dinu Dragomirescu**)
● Interviul nostru cu **Rudolph Peterson**, director general al P.N.U.D. despre: Un stadiu nou în colaborarea cu România (Interviu realizat de **Catinca Ralea**)

ÎN SUPLIMENT

— Reglementarea întocmirii și eliberării certificatului de calitate, de **J. Costin**
— Unele precizări asupra încheierii contractului de vînzare cu partenerii străini, de **A. Păltineanu.**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 ● București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ECOURI

Ancheta noastră: Deșeurile — valoroasă sursă de materii prime

Peste 3 miliarde lei deșeuri așteaptă să fie fructificate

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

ANALIZELE programelor elaborate pentru colectarea și valorificarea deșeurilor pe perioada 1973—1975, au dus la concluzia că se pot obține, față de prevederile de plan, economii de materii prime în valoare de 1,9 mld. lei, precum și o producție suplimentară în valoare de circa 700 mil. lei. Programul elaborat în legătură cu intensificarea valorificării resurselor de anvelope și camere de aer uzate, a fost aprobat prin H.C.M. nr. 276/1973, iar programele pentru celelalte deșeuri se vor include în planurile de stat pe anul 1974 și 1975.

Pentru asigurarea condițiilor de realizare și îmbunătățire a acestor programe, ministerul nostru a prezentat în informarea pentru Consiliul de Miniștri următoarele propuneri mai importante:

1. Pentru deșeurile la care gradul de valorificare este scăzut (deșeuri lemnoase, textile, oase crude, cenuși de termocentrale etc.) titularii de plan să prezente pînă la sfîrșitul semestrului I a.c., programe de valorificare îmbunătățite;

2. Pentru deșeurile la care nu sînt cunoscute procedeele de valorificare (circa 100 deșeuri), ministerele, centralele, institutele de cercetări și proiectări, cu sprijinul Consiliului Național de Știință și Tehnologie și Ministerul Aprovizionării, să stabilească pînă la finele sem. I, a.c., măsuri concrete care să asigure punerea lor în valoare, la termenele stabilite în programele de cercetare;

3. Coordonatorii de balanțe să nu pună la dispoziția beneficiarilor materiile prime sau produsele ce rezultă din valorificarea unor deșeuri, decît în măsura în care sarcinile de colectare — predare au fost îndeplinite de către aceștia;

4. Finanțarea investițiilor suplimentare pentru anul 1973, să se asigure în cadrul fondurilor alocate titularilor de plan; pentru capacitățile noi ce se propun a se realiza în perioada 1974—1975, fondurile de investiții și valutare să fie avute în vedere la definitivarea planului pentru anii respectivi, pe baza studiilor și proiectelor de execuție elaborate.

În scopul creșterii responsabilității privind intensificarea și extinderea utilizării deșeurilor tehnologice care dispun de un potențial valoric de materii prime ridicat, Ministerul Aprovizionării a luat măsuri de a nu aviza documentațiile de investiții privind dezvoltarea de capacități sau unități noi, dacă nu este tratată în mod distinct problema valorificării maxime a deșeurilor rezultate din procesele de fabricație. De asemenea, pentru urmărirea realizării sarcinilor de extindere a colectării și valorificării deșeurilor prevăzute în nomenclatorul transmis ministerelor, s-a introdus darea de seamă statistică interdepartamentală (VD), pe baza căreia Ministerul Aprovizionării va informa periodic Consiliul de Miniștri asupra modului de îndeplinire a programelor elaborate de către titularii de plan în acest scop.

Începînd cu anul 1974 s-a propus Comitetului de Stat al Planificării extinderea nomenclatorului de colectare și valorificare prevăzută în planul de stat, cu deșeuri: lemnoase, de mase plastice, de piele etc.

Considerăm că aceste măsuri vor duce la o vizibilă intensificare și extindere a valorificării deșeurilor din economie și deci la introducerea în circuitul economic a unor apreciabile cantități de materii prime necesare proceselor industriale.

Ing. A. TEODORESCU
director adjunct

Centrala pentru condiționarea, livrarea și transportul produselor petroliere

ACȚIUNEA de îmbunătățire a colectării uleiurilor uzate este în plină desfășurare. Ministerul Industriei Chimice cu sprijinul MATMCGFF a inițiat o serie de măsuri și a elaborat un program de prognoză care va conduce în decurs de 4—5 ani la atingerea nivelului de colectare din țările dezvoltate. Îmbunătățirea colectărilor depinde aproape în totalitate de organizarea în unitățile consumatoare a recuperării și colectării uleiurilor uzate. Recuperarea de la consumatorii particulari care s-ar putea face prin unitățile PECO sau stațiile autoservice, reprezintă cantități mici. Totuși, în acest domeniu s-a stabilit un program care prevede:

— echiparea noilor stații PECO pe măsura construirii sau modernizării lor cu dotările necesare care să permită pe lîngă spălarea și echiparea autovehiculelor cu lubrifianți și scurgerea uleiurilor uzate odată cu colectarea lor spre predare în condiții corespunzătoare normelor și curățeniei ce trebuie menținută în aceste stații;

— obligația stațiilor autoservice pendinte de UCECOM și consilii populare să predea toate uleiurile uzate ce le colectează, chiar dacă nu au consum direct (repartiție) de uleiuri proaspete.

Ing. N. POPESCU
director tehnic

Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele

PE LINIA VALORIFICĂRII unor deșeuri rezultate în cadrul unităților noastre propunem Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să elaboreze măsuri pentru organizarea unor unități de colectare și prelucrare a acestora sau de livrare a lor către alți beneficiari. Un mijloc de stimulare materială a întreprinderilor care preiau unităților de colectare aceste deșeuri, este de luat în considerare.

ing. Ion CRIȘAN
director general

Centrala industrială de celuloză și hîrtie Brăila

INDUSTRIA DE HÎRTIE, cartoane și mucavale din țara noastră folosește în anul 1973 peste 100 000 tone deșeuri de hîrtie cu 10% mai mult decît în anul 1972, iar în anul 1974, necesarul este de 115 000 tone, ceea ce asigură 25% din consumul de material fibros. De colectarea deșeurilor de hîrtie se ocupă pe întreaga economie DCA București din cadrul MIU, cu sucursale în diverse județe ale țării.

În perspectivă sînt prevăzute a se dezvolta instalațiile consumatoare de deșeuri de maculatură. Consumul ar putea crește substanțial fără înrăutățirea calității produselor, dacă în faza de colectare a deșeurilor s-ar efectua o sortare pe clase de calitate conform STAS-ului în vigoare și dacă aceste deșeuri s-ar trimite la consumatori ambalate pentru a permite manipularea mecanizată. Aceste probleme fac obiectul preocupărilor DCA—MIU și a contractelor încheiate între furnizor și consumator.

Ing. Gh. BORHAN
director comercial

Centrala de achiziții și preindustrializare a materiilor prime pentru industria ușoară

COLECTAREA deșeurilor textile și de hîrtie de la populație este organizată de întreprinderile DCA din întreaga țară, atît prin personalul propriu, cît și cu sprijinul organizațiilor de tineret și de femei, precum și al aparatului obștesc al consiliilor populare. S-au înființat în acest scop un număr de puncte de colectare în București și orașele mari, deservite de agenți colectori (în comision), unele dintre ele funcționînd chiar în cadrul unor blocuri de locuințe, cu sprijinul comitetelor asociațiilor de locatari respective. Prin stringători (mandatari) se colectează, de asemenea, cantități importante de deșeuri textile și de hîrtie și din gospodăriile populației de la rampele de depozitare a resturilor menajere.

În cadrul unor întreprinderi DCA s-a experimentat sistemul de a se plasa cutii speciale pe lîngă anumite blocuri de locuințe sau de a se pune la dispoziția locatarilor respectivi, saci de hîrtie pentru strîngerea și depozitarea separată a deșeurilor de hîrtie și a deșeurilor textile. Rezultatele nu sînt încă la nivelul scontat.

Pentru recuperarea și valorificarea în cît mai mare măsură a deșeurilor textile și de hîrtie rezultate în gospodăriile populației din orașe — problemă care este în atenția permanentă a centralei și întreprinderilor DCA — se vor organiza în continuare acțiuni de masă. În acest scop se vor populariza în continuare, prin diferite mijloace de propagandă (afișe, presă, radioteleviziune etc.) importanța economică a deșeurilor respective și acțiunea de colectare a lor.

ing. Gh. TOMA
director general

★

DE CÎTE ori trec pe lîngă resturi de metal, spărturi de sticlă, bucăți de cauciuc, șpanuri, piese de schimb etc., rămîn supărat pe cei care ar trebui să se îngrijească de valorificarea lor. În alte țări recuperarea deșeurilor este în prim plan. De pildă, în R.D. Germană, deșeurile și resturile metalice intră în proporție de 2/3 în fabricarea oțelului, fiind și mai ieftine cu de trei ori decît minereul metalifer. În S.U.A., prin separarea magnetică se recuperează milioane de cutii metalice (numai într-un singur orășel se string 2,5 milioane cutii).

Pe linia eforturilor de asanare a mediului înconjurător, precum și pentru o recuperare grabnică a deșeurilor ce pot fi revalorificate, sînt necesare acțiuni concrete inițiate de mai mulți factori. Și noi putem ajunge ca 30% din producția de hîrtie s-o realizăm din deșeuri, 45% la aluminiu, 50% produse finite neferoase, 25% oțel, 10% mărfuri din sticlă etc.

ec. Victor MOLDOVAN
Tîrgu Mureș

CURIER

● Premii

IOAN MUNTEAN, Sibiu — Premiile menționate de dv. se plătesc în cadrul fondului de salarii planificat și reprezintă o cheltuială, un element al prețului de cost pentru unitățile de construcții-montaj respective. Avînd în vedere că H.C.M. nr. 848/1970, nu prevede posibilitatea reportării fondului de premiere neutilizat în anul următor, precum și faptul că în luna ianuarie a anului următor anului de plan, se pot face ultimele plăți din fondul de salarii planificat, fondul de premiere de 1% la fondul de salarii, trebuie să fie consumat în întregime pînă la această lună. Prin circulara nr. 7574/1972, Banca de Investiții nu face altceva decît să atragă atenția unităților sale să țină seama de cele arătate mai sus.

● Transferare

GHEORGHE I. TĂNASE, Craiova — La transferarea dv. în interesul serviciului, în aceeași funcție, într-o unitate la care sînt stabilite nivele de salarizare mai mici se pot aplica prevederile Circularei Ministerului Muncii nr. 170001/1970. Potrivit acestora, conducerea unității, ținînd seama de salariul tarifar de încadrare avut la vechiul loc de muncă, are dreptul să vă acorde un număr de gradații care să corespundă calităților și aptitudinilor dv. profesionale, fără ca prin aceasta să se depășească salariul avut anterior. Aceasta nu constituie o obligație.

● Vechime

VASILE RACHERIU, Tg. Ocna — Dacă din motive de forță majoră, recunoscute ca atare la timpul său de Ministerul Învățămîntului, ați pierdut anul III și ați continuat studiile în aceleași condiții, cu ceilalți studenți cu care s-au încheiat contractele prevăzute de H.C.M. nr. 1003/1957 și ați primit și bursa de întreprindere, puteți solicita recunoașterea perioadei de studii ca vechime, excluzîndu-se numai anul III neabsolvit. Urmează să prezentați unității dovezi din care să rezulte condițiile în care ați urmat cursurile după pierderea anului III. Este evident că, în ipoteza că după acest an ați urmat învățămîntul superior ca ceilalți studenți de la cursurile de zi și ați primit — eventual — bursa acordată acestora, perioada de studii nu poate fi considerată ca vechime în muncă.

● Salarizare

● **SILVIA ANGHEL, București** — Reglementarea care vă interesează este prevăzută la pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968. (Indicații cu privire la aplicarea noului sistem de salarizare). În situația dv. veți beneficia de salarizarea pentru anul II de stagiu din luna octombrie a.c.

TUDOR LIPAN, Arad — Condițiile de acordare a salariilor, la realizarea integrală a sarcinilor de serviciu, pentru absolvenții învățămîntului superior economic în primul și în al doilea an de activitate, sînt aceleași cu cele prevăzute pentru restul personalului cu studii superioare economice, care deține funcții de execuție în aceeași unitate. În perioada necesară întocmirii lucrării pentru susținerea examenului de absolvire a cursului de specializare, nu sînteți scos din producție. Și în această perioadă aveți obligația ca, în afară de elaborarea lucrării, să îndepliniți sarcinile care sînt prevăzute pentru economiștii din cadrul compartimentului de lucru unde sînteți încadrat.

MARIA LINCA, Alexandria — Organul colectiv de conducere putea să vă acorde același număr de gradații, atunci cînd ați fost transferată în interesul serviciului în aceeași funcție, dar într-o unitate cu nivele de salarizare mai mari. Această posibilitate neconstituind o obligație, încadrarea dv. fiind deci făcută fără încălcarea reglementărilor legale, nu se poate să se revină asupra unei decizii luate în anul 1971. În ce privește cea de a doua problemă urmează să vă comunicăm răspunsul ulterior.

● **VASILE MURARIU, Piatra Neamț** — Consultînd Direcția generală de plan-dezvoltare din ministerul de resort, am fost informați că majorarea menționată de dv. se fundamentează pe alocarea fostului C.E.I.L. a unui volum suplimentar de masă lemnoasă pe anul în curs de 22,9% față de prevederile din cincinal care, dacă nu s-ar reflecta în indicatorii de plan curent, ar însemna să se obțină realizări superioare fără efort. I.F.E.T. Piatra Neamț — care a reluat activitatea C.E.I.L. — a realizat planul minimal pe primele 4 luni în proporție de 105,4% la producția globală și de 106,8% la producția marfă, iar la export 122,4% pe trim. I, situîndu-se printre unitățile cu cele mai ridicate procente de depășire.

● **LUCIAN URSU, Cluj** — Absolvenții învățămîntului superior cu examen de stat, care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii, pot fi încadrați pe o altă funcție pentru care sînt necesare studii superioare. Ei vor fi încadrați la salariul de bază sau la o gradație care să le asigure pe cel avut, sau o clasă în plus (pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968).

● **ALEXANDRU IORDACHE, Victoria** — Din cele ce ne-ați scris, rezultă că munca desfășurată de dv. se înscrie ca o activitate tehnică și nu economică (cu excepția anului 1963). Ca atare nu puteți ocupa funcția de economist.

● **A TANASESCU, București** — Am publicat răspunsul Băncii Naționale la scrisorile primite pe marginea mult discutatelor instrucțiuni nr. 1/1972 privind decontările. Am publicat o dezbatere pe aceeași temă și organizată de secția noastră de specialitate.

● **CONSTANTIN BUCUR, Focșani** — Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior nu poate fi luată în calcul în vederea acordării sporului.

● **ȘERBAN OLTEANU, Dej** — Am reținut scrisoarea dv. pentru documentare

ERATĂ. În numărul trecut la articolul „Cum funcționează uzinele și fabricile din subordinea întreprinderilor", la pag. 12, col. 2 rînd 12 în loc de 1 500 se va citi 150. La același articol, la pag. 13, col. 1 rînd 1 de jos, în loc de „Stela"-București, se va citi „Steaua"-Sibiu.

economie națională

ACTUALITATEA: REALIZĂRILE de ansamblu dobîndite de economia națională ÎN PRIMELE CINCI LUNI ALE ACESTUI AN atestă convingător realismul angajamentelor oamenilor muncii privind ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN. • O caracteristică dominantă a întrecerii socialiste: spirit de inițiativă și dăruire în VALORIFICAREA INTENSĂ A REZERVELOR INTERNE, în sporirea producției și productivității muncii, îndeosebi pe calea UTILIZĂRII CU RANDAMENTE MAI ÎNALTE A TEHNICII DIN DOTARE ȘI A TIMPULUI DE LUCRU • O pîrghie importantă de sporire a EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR – concentrarea activității spre obiectivele de importanță majoră • Valorificarea optimă a MATERIILOR PRIME: în acest număr o analiză concretă privind VALENȚELE LEMNULUI și ale subproduselor sale • Gospodărirea și folosirea rațională a SPAȚIILOR DE PRODUCȚIE – sursă majoră de ridicare a avuției naționale (concluziile unui studiu în 120 de unități industriale) • Îmbunătățirea COEFICIENTULUI DE SCHIMBURI presupune perseverență, fermitate, pricepere în valorificarea, în primul rînd, a resurselor interne.

PLAN • ANGAJAMENTE

Însemnate DEPĂȘIRI LA PRODUCȚIE și recuperarea unor restanțe

BOGATE ȘI PILDUITOARE fapte consemnează, zi de zi, cronica marii întreceri socialiste din acest an — hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Prin aportul și munca avîntată a colectivelor din întreprinderi, prin inițiativa și dăruirea lor totală pentru valorificarea mai bună, mai intensă, a rezervelor interne de sporire a producției și productivității muncii — îndeosebi pe calea utilizării cu randamente mai înalte a tehnicii din dotare și a timpului de lucru — fiecare centrală industrială, fiecare județ și minister, se regăsește cu o părticică mai mare sau mai mică în realizările de ansamblu dobîndite de economia națională în primele cinci luni ale acestui an.

Să consemnăm cîteva: **colectivele unităților industriale din județul Hunedoara au dat în primele 5 luni, o producție globală industrială suplimentară de zeci de milioane lei — depășind cu mult nivelul valoric atins în perioada corespunzătoare a anului trecut. Prin cele peste 33 000 tone de fontă, oțel și laminate produse peste plan în această perioadă, siderurgiștii hunedoreni au asigurat metalul necesar pentru fabricarea a peste 3300 de tractoare.** La rîndul lor, **minerii din Valea Jiului au furnizat, suplimentar, unităților beneficiare din țară 6500 tone de cărbune, iar întreprinderile producătoare de materiale de construcții au pus la dispoziția șantierelor, peste plan, 3400 mc prefabricate din beton.**

Nu mai puțin substanțiale sînt succesele dobîndite de **siderurgiștii reșițeni.** Aplicînd metode înaintate în producție, în scopul obținerii unor indici mai înalți ai agregatelor, ei au redus, în comparație cu anul trecut, durata medie de elaborare a unei șarje cu aproape o oră și jumătate, sporind producția pe fiecare mp suprafață de cuptor cu aproape 40 tone de oțel. **Datorită indicilor înalți obținuți la oțelărie, furnale și laminoare, colectivul Combinatului-Reșița a produs, în plus, în primele 5 luni ale anului, mai bine de 30 000 tone de metal — cantitate ce depășește substanțial angajamentul asumat pe acest an în întrecerea socialistă.**

Cu un aport serios în succesele obținute pe ansamblul industriei socialiste, se înscriu și colectivele întreprinderilor industriale din județul Cluj. **Depășind planul producției marfă cu peste 60 milioane lei, ele au dat peste plan în această perioadă 3000 tone laminate, 613 tone oțel aliat și înalt aliat, 2100 km cabluri electrice izolate, 6000 tone ciment și numeroase alte produse.**

În alte județe, ca, de pildă, **județul Harghita, întreprinderile au recuperat în luna mai o restanță de 5,2 milioane lei și au depășit planul producției marfă cu 6,6 milioane lei; în primele 5 luni ale anului, întreprinderile acestui județ au realizat o producție mai mare cu 240 milioane lei față de perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Numai aceste realizări deosebite, la care trebuie adăugate multe altele din celelalte județe ale țării, arată cît de mari și nebănuite sînt resursele pe care le au întreprinderile și cît de hotărîți sînt oamenii muncii să le fructifice cît mai din plin, pentru a contribui la dezvoltarea impetuoasă a economiei României și sporirea venitului național. De altfel, faptul că **în primele 5 luni ale anului s-a obținut pe ansamblul economiei naționale** — așa cum rezultă din grafic — **o producție globală industrială mai mare cu peste 14% față de aceeași perioadă a anului trecut,** constituie o dovadă elocventă a ritmului înalt și dinamismului producției în țara noastră, o expresie grăitoare a fermității cu care oamenii muncii transformă în fapte politica înțeleaptă a Partidului Comunist Român.

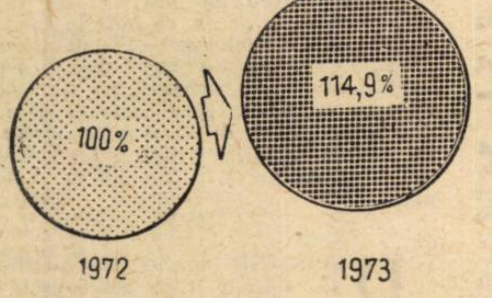

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ realizată în primele 5 luni ale anului, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1972

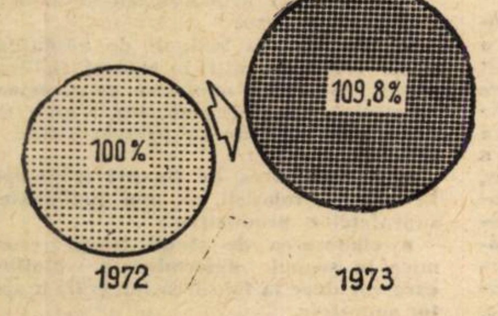

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII în primele 4 luni ale anului față de perioada corespunzătoare a anului 1972

PE BAZA succeselor repurtate, **cerințele principale ale economiei au fost integral satisfăcute și chiar întrecute la covîrșitoarea majoritate a produselor industriale:** fontă, oțel, aluminiu, mijloace de automatizare, mașini și utilaje tehnologice, motoare electrice, rulmenți, cauciuc sintetic, anvelope, fire și fibre artificiale, bunuri de consum și la multe alte produse de bază, la care prevederile de plan pe această perioadă au cunoscut depășiri substanțiale. În același timp, s-a consemnat, ca urmare a depășirii substanțiale a planului pe luna mai, recuperarea integrală a unor restanțe înregistrate la sfîrșitul lunii aprilie la numeroase produse, printre care: tablă mijlocie și groasă, locomotive Diesel electrice de 2100 și 2500 C.P., tractoare, locomotive Diesel hidraulice de 1250 C.P., sortimente ale chimiei, ale industriei electrotehnice și electronice, ale industriei de prelucrare a lemnului, alimentare și, parțial, la alte sortimente prevăzute în plan.

Sporirea producției a fost împletită cu acțiuni ferme pentru creșterea productivității muncii — indicator care a înregistrat în primele 4 luni ale anului, așa cum rezultă din graficul alăturat, **un spor de 9,8% față de perioada corespunzătoare din 1972, marcînd una dintre cele mai înalte creșteri din ultimii ani.**

Bilanțul celor 5 luni încheiate din acest an, bogat în realizări, nu trebuie să ne facă însă să pierdem din vedere și unele neajunsuri manifestate în îndeplinirea planului, mai ales în ce privește sortimentele, știut fiind că numai **prin îndeplinirea integrală a planului, a fiecărui produs la nivelele planificate, se asigură posibilitatea de a se onora prevederile contractelor economice încheiate atît cu beneficiarii din țară, cît și cu cei din alte țări,** se creează premisele obținerii unei eficiențe mai înalte a întregii activități productive. Analizînd însă situația celor 5 luni ce au trecut din acest an, sintezele statistice arată că, în unele cazuri, mergînd pe linia obținerii unor realizări globale cît mai mari, au fost neglijate — tendință combătută cu fermitate de partid — unele produse de majoră importanță pentru economia națională. Aceasta a determinat înregistrarea unor restanțe la cocs metalurgic, autoturisme de oraș și de teren, mașini și utilaje tehnologice pentru industria chimică, la unele produse ale industriei electrotehnice și electronice, mașini-unelte, îngrășăminte, frigidere, țesături, confecții, unele sortimente ale industriei alimentare și altele.

AȘA CUM în luna mai unele colective de întreprinderi au izbutit să recupereze o serie de restanțe din luna aprilie, tot astfel este necesar ca și în continuare să fie luate măsuri eficiente și pe multiple planuri, încît sarcinile prevăzute pentru primul semestru al anului să fie îndeplinite integral, la toate sortimentele și la toți indicatorii. Marea întrecere care se desfășoară în întîmpinarea celei de a 29-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate trebuie să se soldeze — în urma consolidării și dezvoltării succeselor obținute și înlăturării deficiențelor acolo unde ele se manifestă — atît cu realizarea planului, cît și cu îndeplinirea și chiar depășirea angajamentelor suplimentare asumate de colectivele de oameni ai muncii.

L. ȚARANU

INVESTIȚII

CONCENTRAREA activității spre obiectivele importante

IN CADRUL măsurilor luate pentru îndeplinirea sarcinilor din planul de investiții pe acest an, **concentrarea activității constructorului pe obiective de importanță majoră** reprezintă o pîrghie importantă, care permite evitarea dispersării forțelor și conduce la **creșterea eficienței activității la capacitățile care se află „în lucru".** Ținînd seama de aceste considerente, la nivelul economiei naționale s-a acționat prin plan, încă de la începutul acestui an. Astfel, comparativ cu 1972, cînd a fost prevăzută începerea execuției la 345 de obiective principale, în 1973 numărul lor a fost de numai 215.

Și în cadrul Ministerului construcțiilor industriale, numărul obiectivelor industriale cu termene de punere în funcțiune în acest an, comparativ cu 1972, s-a redus la numai 160. Aceasta a reprezentat — alături de alți factori — un stimulent important în activitatea desfășurată de organizațiile de construcții pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. Astfel, la nivelul întregului minister, **în perioada ce a trecut din acest an, planul producției de construcții-montaj a fost îndeplinit în proporție de 102,4%.**

La Trustul de construcții industriale Gheorghe Gheorghiu-Dej de pildă, instalația de fire poliamidice — Săvinești a fost dată în funcțiune cu trei luni în avans față de prevederi, iar lucrările desfășurate la Întreprinderea mecanică — Roman, care aveau termen de finalizare luna decembrie 1973, au fost încheiate în luna martie. Succese în reducerea duratelor de execuție s-au înregistrat și la Trustul de construcții industriale — Pitești, unde constructorii au reușit să încheie lucrările la Uzina mecanică — Muscel în avans cu un trimestru față de prevederi. Situații favorabile au fost înregistrate și la Trusturile de construcții industriale din București, Brașov, Cluj și Ploiești.

Concentrarea presupune însă, un volum mare de muncă și un ritm alert de execuție. Pentru a putea realiza aceste cerințe este necesar să se asigure forță de muncă, cu prioritate în specialitățile de instalații și montaje tehnologice. În acest sens, întrucît organizațiile de antrepriză de instalații și montaje nu pot prelua integral creșterea deosebit de mare a volumului acestor genuri de lucrări, apare necesar ca, în baza indicațiilor date de conducerea partidului, **beneficiarii de investiții să asigure ca toate cadrele de specialitate** pregătite pentru exploatarea noilor obiective industriale să participe efectiv la executarea lucrărilor de instalații și montaje.

Un factor de facilitare și stimulare a concentrării îl constituie **scurtarea perioadei de realizare a lucrărilor ce rămîn de executat după punerea în funcțiune a capacităților de producție.** Din analiza realizării unor investiții reiese că perioada de terminare a lucrărilor la unele obiective este un an sau chiar peste acest termen. O asemenea practică este cu atît mai dăunătoare, cu cît ea afectează resursele prevăzute inițial în planul anual pentru obiectivele importante.

De exemplu, în luna mai 1973 a fost necesar să se introducă în plan numai la cele 18 trusturi de construcții-montaj din subordinea Ministerului Construcțiilor Industriale peste 150 de poziții la care lucrările nu au fost terminate integral în anul 1972, atît datorită întîrzierilor înregistrate în asigurarea proiectelor de execuție și în livrarea utilajelor tehnologice, cît și în execuția lucrărilor de construcții-montaj.

În acest sens, îndeplinirea de către toți factorii care concură la executarea investițiilor a sarcinii prevăzute în „Programul de măsuri privind îmbunătățirea execuției lucrărilor de construcții-montaj creșterea gradului de mecanizare, utilizarea forței de muncă, întărirea ordinii pe șantierele de construcții" aprobat de secretariatul C.C. al P.C.R. din octombrie 1971, de stabilire a măsurilor tehnico-organizatorice astfel încît șantierele să fie închise după cel mult 6 luni de la darea în funcțiune a ultimei capacități, va contribui substanțial

(Continuare în pag. a 4)

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

SUB EGIDA sărbătorească a aniversării Zilei de 23 August se remarcă o amplă desfășurare de inițiative și acțiuni pentru îndeplinirea exemplară și depășirea sarcinilor ce revin fiecărei întreprinderi, fiecărei ramuri, economiei naționale în ansamblu.

Date de bilanț — marcînd continuitatea unor asemenea preocupări — aduc în prim plan noi realizări.

• Folosirea optimă a dotărilor tehnice

LA UZINA „Victoria"-Florești, în perioada care a trecut din acest an, muncitorii au pus la dispoziția economiei naționale, în plus 30 000 anvelope, îndeplinind angajamentul luat la acest indicator pe 1973. Anvelopele cu carcasă radială, care au o rezistență sporită la rulaj, reprezintă azi 85% din totalul producției uzinei.

Întreprinderea prahoveană realizează în mai puțin de 5 zile întreaga producție care se obținea în anul naționalizării, iar numărul sortimentelor, față de același an, a sporit de 20 de ori.

• Cu angajamentul anual îndeplinit

SONDORII Combinatului petrolului Tg. Jiu, care execută lucrări de foraj în opt județe ale țării, au săpat peste prevederile de plan 10 000 metri, îndeplinindu-și angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe întregul an. Succesul amintit este rezultatul acțiunilor întreprinse în toate secțiile și schelele în scopul reducerii timpului de demontare și montare a instalațiilor.

Prin sporirea vitezei de lucru (indicator al cărui nivel planificat a fost depășit cu aproape 18%) s-au realizat 113 metri granic-lună peste prevederi. Perfecționarea organizării muncii a dus la reducerea timpului neproductiv și la diminuarea cheltuielilor de producție, astfel că la nivelul combinatului au fost înregistrate economii suplimentare însumînd aproape 4 500 000 lei.

(Urmare din pag. 3)

la concentrarea resurselor pentru reducerea termenelor de execuție la principalele investiții productive. În fine, asupra îndeplinirii obiectivului de concentrare a resurselor, vor avea un efect favorabil și măsurile luate cu privire **la sistarea execuției lucrărilor neproductive,** lucrări care consumau însemnate fonduri materiale, financiare și de forță de muncă. Aceasta însă nu va afecta continuarea realizării construcțiilor de locuințe, școli și cămine.

Măsurile luate vor permite creșterea eficienței în cheltuirea mijloacelor materiale și bănești, prin canalizarea eforturilor pe un număr redus de obiective. Implicit, forțele fiind mai puțin dispersate, eficacitatea eforturilor depuse va fi potențată, se va obține o productivitate a muncii crescută. Concentrarea va reprezenta și în viitor una din pîrghiile importante care va contribui simțitor la transpunerea în practică a sarcinilor ce revin constructorilor — reieșită din documentele de partid — de a-și dubla productivitatea muncii în următorii 4—5 ani. De altfel, concentrarea eforturilor pe o serie de obiective importante face parte, alături de alte acțiuni din „Programul cadru minimal privind dublarea productivității muncii în construcții în următorii cinci ani și scurtarea duratei de execuție a investițiilor", program a cărei aplicare consecventă a determinat o creștere a **productivității muncii pe primele 4 luni a.c. cu 9,4%, pe total salariați și cu 9,3% pe muncitor față de perioada corespunzătoare a anului trecut.** Care sînt căile prin care acest „program-cadru" urmărește să-și atingă scopul propus ?

În primul rînd, se cere subliniat faptul că, **alături de alți factori, concentrarea va permite o direcționare a eforturilor în proiectare,** prin creșterea preocupărilor pentru introducerea de noi soluții constructive, de noi materiale sau elemente de construcții și tehnologii de execuție. Creșterile de productivitate determinată de acești factori se vor cifra în 1977 la peste 20% față de 1972. De asemenea, **fronturile de lucru fiind grupate, va fi posibilă extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj, accelerarea înzestrării cu mașini și utilaje de mare productivitate** ș.a. Mecanizarea, realizată în condițiile unor eforturi bine direcționate, va contribui cu două procente la creșterea productivității muncii în acest an și cu 22% în 1977 față de 1972.

Reducerea, raționalizarea și mecanizarea operațiilor de manipulare și transport a materialelor de construcții sînt, de asemenea, consecințe directe ale reducerii dispersării forțelor constructorului. Ele vor contribui substanțial (17%) la sporul de productivitate prevăzut în 1977 față de nivelul din 1972.

Nu trebuie uitat că paralel, concentrarea stimulează și o serie de alți factori importanți de creștere a productivității muncii ca, de exemplu, perfecționarea conducerii și organizării producției și a muncii, creșterea cointeresării și îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor din construcții.

Factorii prezentați constituie tot atîtea argumente în sprijinul ideii că, în prezent, concentrarea forțelor constructorului a devenit un element important de creștere a productivității muncii și, implicit, de intensificare a ritmului de construcții, de realizare înainte de termen a planului de investiții în actualul cincinal.

ing. A. DRAGOMIR
Ministerul Construcțiilor Industriale

CHELTUIELI MATERIALE

Valențele LEMNULUI și ale subproduselor sale

COMPLEXITATEA industriei județului Brașov, în care sînt reprezentate aproape toate ramurile economiei naționale, ridică probleme extrem de multiple pe linia valorificării maxime a materiilor prime, cît și a produselor secundare rezultate din procesele de fabricație. Dacă ne oprim numai asupra industriei lemnului — care de altfel face obiectul articolului de față — vom găsi mari și însemnate resurse care rămîn insuficient sau deloc fructificate.

În domeniul diminuării consumurilor specifice de lemn merită să fie menționată un studiu de mare eficiență economică realizat de un colectiv de cercetători sub conducerea dr. ing. **Aurel Popa**. Conform studiului, **produsul de pădure se secționează nu la dimensiuni STAS, ci în raport cu necesitățile impuse de produsul finit. Prin aplicarea acestei măsuri în practică s-a atins un indice de valorificare a masei lemnoase de 62%, urmînd ca, în perioada următoare să se realizeze chiar 65%** la producția de platforme și chiar la mobilă. Prin aplicarea unor asemenea soluții tehnice **s-a reușit să se înregistreze, în decursul anilor 1971—1972, economii valorice de 1,8 mil. lei.**

În ideea menționată se înscriu și rezultatele bune dobîndite **în industria celulozei și hîrtiei.** La Fabrica de celuloză și hîrtie din Zărnești, din produsele realizate la fierberea lemnului se obține componentul principal — celuloza — din care cea mai mare parte este destinată hîrtiei. Componente importante sub aspectul volumului, **lignina și zaharurile din lemn,** rezultate după hidroliză, au primit valori noi. Fructificarea integrală a zaharurilor se va realiza în cursul acestui an prin darea în folosință a unei noi capacități de fabricare **a drojdiei furajere,** produs de mare importanță pentru creșterea animalelor. În acest fel, **volumul de produse obținute din aceeași cantitate de lemn crește cu 3,6%.** Pentru edificare dăm un tablou sintetic al evoluției valorificării produselor obținute din lemn (vezi tabelul nr. 1).

Apărut în faza de fierbere a lemnului, **lignosulfonatul de calciu,** a constituit multă vreme un balast și un element de poluare cu efecte extrem de dăunătoare pentru apele în care era deversat. Din 1960, cînd s-au produs primele cantități, s-a ajuns ca în prezent să se valorifice 12—14% din lignosulfonații de calciu recuperați din apele reziduale.

CE SÎNT de fapt aceste produse ? **Pe baza lignosulfonatului de calciu au fost obținute o serie de produse avînd la bază structura ligninei și care, în funcție de elementele de modificare, au primit denumirile de Moliftan, LSC, Disan, Ferocrom lignosulfonat, produse care își găsesc o largă utilizare în industria construcțiilor pentru plastifierea și hidrofobizarea betoanelor hidrotehnice,** atît pentru mărirea rezistenței betoanelor la agenții atmosferici, cît și pentru creșterea rezistențelor mecanice. **În domeniul chimiei,** și agriculturii, aplicațiile sînt diverse și am menționa doar o parte din acestea : pentru dispersarea produselor chimice, în special a insecticidelor și asigurarea unor soluții sau emulsii stabile — moliftanul este un dispersant ideal și convenabil. Produsele din această gamă își mai găsesc aplicații în **domeniul ceramicii fine,** ca plastifianți, cu efecte de reducere a cantității de apă în pasta ceramică, scurtarea timpilor de uscare a produselor, rezistențe mecanice sporite în stare crudă și, în final, reducerea cu mult a volumului de rebuturi. De asemenea, forajul de mare adîncime ar fi aproape imposibil de realizat fără aportul unor plastifianți pentru noroaiele de foraj, de tipul celor pe bază de lignosulfonați.

Dată fiind cererea tot mai mare de asemenea produse pentru construcții hidrotehnice în special, precum și pentru o serie de sectoare ale chimiei, care le utilizează ca dispersanți în mediile de reacție, se preconizează ca, în anii viitori, **gradul de recuperare și utilizare a produselor derivate din lignosulfonați să atingă 40—45%.** Beneficiile ce se înregistrează din activitatea de valorificare se prezintă astfel (vezi tabelul nr. 2).

Pentru prima dată în țară — și se pare că pe plan mondial există puține referințe la un asemenea domeniu — **s-a reușit valorificarea unui deșeu a cărui șanse de reintrare în circuitul economic păreau definitiv pierdute.** Este vorba de **coaja și așchiile ce rezultă la cojirea hidraulică a lemnului,** formă sub care se pierd anual, numai la Fabrica de hîrtie și celuloză din Zărnești, între 15—18.000 mc de material lemnos. După o activitate laborioasă **s-a reușit fabricarea primelor plăci de tipul PAL, realizate în colaborare cu CIL-Pipera.** Caracteristicile mecanice s-au dovedit superioare celor înregistrate la plăcile aglomerate prin tehnologia clasică, singura diferență fiind doar culoarea. Deși lucrarea a fost definitivată din punct de vedere al cercetării și aplicării industriale, nu s-a găsit încă înțelegerea suficientă din partea forurilor de resort pentru construirea unei unități specializate (capacitatea minimă de 5 000 t/an PAL), care să valorifice aceste deșeuri.

Menționăm, totodată, faptul că **valoarea cercetărilor întreprinse, soluțiile la care s-a ajuns, au determinat schimbarea opticii în acest domeniu, întrucît s-a dovedit practic posibilitatea înlocuirii lobdelor de lemn industrial cu deșeuri, în fabricarea plăcilor aglomerate din lemn** (PAL). **Noul sortiment de PAL obținut este mai eficient decît cel fabricat din lobde industriale și prezintă la o producție de 10 000 t, beneficii de 10 milioane lei, plus o economie minimă de 20 000 mc masă lemnoasă.** Considerăm că experiențe de acest gen pot fi extinse atît în domeniul fabricației de PAL cît și în cel al fabricației de PFL prin valorificarea deșeurilor de lemn subdimensionat, a deșeurilor rezultate de la cojirea mecanică a lobdelor de celuloză.

Posibilitățile de valorificare superioară a masei lemnoase, nu sînt însă nici pe departe epuizate. Dimpotrivă. Considerăm că **s-ar putea aborda cercetarea unor posibilități de înlocuire a unor repere masive din lemn cu repere masive presate din compoziții de natura celor folosite pentru plăcile aglomerate de tip PAL încheiate cu rășini sintetice.** Folosirea înlocuitorilor de lemn, în special pentru ornamentele exterioare ca și pentru o serie de repere interioare, va avea drept efect reducerea substanțială atît a manoperei de execuție, cît și a consumului de material lemnos. Înlocuitorii pot fi de natură organică — mase plastice clasice, colorate, adecvat sau combinații de fibre lemnoase și mase plastice, presate și profilate.

CANTITĂȚI MARI de material lemnos se consumă și în procesul de formare pentru turnarea pieselor metalice. Numai în turnătoriile din județul Brașov se consumă anual în acest scop un volum de masă lemnoasă de sute și chiar mii de mc. La nivelul economiei naționale cantitatea de lemn consumat este incomparabil mai mare. În această situație, **folosirea unor forme din material de tipul polistirenului expandat, facilitează realizarea unei economii substanțiale de lemn. Sugerăm pe această cale studierea posibilităților de rigidizare a plăcilor din polistiren expandat cu un strat protector de poliester armat cu fibră de sticlă, care să asigure o durată de utilizare mai mare a modelelor executate.** De asemenea, pot fi utilizate modele foarte ușoare sub formă de „coji" din poliesteri armați cu fibră de sticlă a căror rezistență mecanică e suficient de mare, pot face față solicitărilor mecanice la care e supusă forma în faza de pregătire.

Modificarea ponderii produselor obținute din aceeași cantitate de masă lemnoasă

Tabelul nr. 1 — %

	1960	1965	1970	1972	1975
— Celuloză	98,06	93,28	91	90,77	85,25
— Lignină + zaharuri	1,94	6,72	9	9,23	14,75

Modificarea ponderii beneficiilor obținute din subproduse ale lemnului

Tabelul nr. 2 — %

	1960	1965	1970	1972	1975
— Celuloza	83,72	83,46	66,30	63,14	41,02
— produse lignosulfonice + zaharuri	16,28	16,54	33,70	46,86	58,98

Revenind la utilizarea rațională a lemnului trebuie menționat că, chiar la fabricarea hîrtiei, a rămas insuficient explorată o resursă importantă cum ar fi reintroducerea în circuitul economic a **deșeurilor de hîrtie.**

În domeniul economisirii masei lemnoase sau de folosire cît mai deplină a acesteia, investigațiile pot merge mult mai departe, dacă luăm în considerare gama vastă de produse ce se pot obține din **deșeurile de foioase,** prin aplicarea unor procese de chimizare avansată a deșeurilor de așchii, coji și rumeguș, menite să conducă la obținerea unui produs de importanță vitală pentru economia noastră națională și anume **furfurolul** care, transformat apoi în alcool furfurilic, să fie utilizat la fabricarea rășinilor furanice necesare, pe lîngă altele, peliculizării nisipurilor de turnătorie.

Instalații de alcool furfurilic există în țară, s-au construit de asemenea, cîteva instalații de obținere a materiei prime — furfurolul, dar producțiile ce se înregistrează sînt încă departe de a satisface nevoile economiei naționale. Sugerăm și pe această cale o conlucrare mai strînsă între M.E.F.M.C. și M.I.Ch., conlucrare care ar conduce în mod indiscutabil la soluționarea acestei probleme extrem de importante. În mod similar ar putea fi rezolvată și problema **„uleiului de cetină"** pentru care aplicațiile în domeniul cosmeticelor și medicamentelor sînt de o însemnătate deosebită. Legat de importanța valorificării complexe a cetinei, apare ca deosebit de valoros un produs final al acestui proces — făina de cetină — un material cu proprietăți nutritive bune pentru sectorul zootehnic.

Așadar, cercetările și studiile respective, valorificate la scara ramurii și a întregii economii naționale, sînt de natură să contribuie la valorificarea maximă a lemnului, la sporirea considerabilă a eficienței economice.

ec. M. STOIANOVICI
ing. M. BARNA
Brașov

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

Fonduri de investiții „înghețate" în SUPRAFEȚE CONSTRUITE ȘI... NEFOLOSITE

(Urmare din pag. 1)

Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe care, împreună cu reprezentanți ai Comitetului de Stat al Planificării și Băncii de Investiții, au analizat, în cursul lunii mai a.c., modul în care sînt utilizate suprafețele construite într-un număr de 120 de unități industriale cu activitate de construcții de mașini, aparținînd principalelor ministere. Ce a relevat în esență această analiză ?

În primul rînd, că **există încă mari suprafețe nefolosite în scop productiv, că parte din acestea au căpătat destinații colaterale ca : depozite pentru materii prime, semifabricate sau produse finite, iar altele stau total neintrebuințate.**

Înainte însă de a arăta cauzele acestei stări de lucruri, să vedem cum se repartizează aceste suprafețe — potrivit analizei — pe principalele ministere (vezi tabelul nr. 1).

Așadar — după cum rezultă din tabel — numai în unitățile analizate peste 300 000 mp suprafață construită nu au în prezent o utilizare productivă eficientă. Măsura la care recurg adesea unele conduceri de întreprinderi de a-și construi diferite hale pentru „activități de perspectivă" — nu este economică. Dimpotrivă, ea duce la risipă de fonduri care, în loc să fie utilizate în mod eficient, stau imobilizate fără nici un folos. Este necesar de aceea, ca încă în faza de proiect, să se analizeze și reanalizeze necesitatea de spații construite, astfel încît fondurile de investiții să fie orientate, cu precădere, spre achiziția de mașini și utilaje, de mijloace care pot spori producția, productivitatea muncii, volumul economiilor și beneficiilor peste plan.

DEPISTÎND suprafețele neutilizate, cauzele care au determinat acest lucru, au fost stabilite, în funcție de fiecare caz, măsuri ample menite să ducă, eșalonat, cu precădere în perioada actualului cincinal, la **introducerea în circuitul producției materiale a acestor spații.** În esență, aceste măsuri se referă la :

- **urgentarea achiziționării și montării utilajelor necesare ;**
- **intensificarea acțiunii de autoutilare și de retribuire atît în cadrul fiecăruia dintre cele două ministere constructoare de mașini, cît și între acestea, a unor mașini-unelte care au în prezent indici de utilizare scăzuți ;**
- **reorganizarea de fluxuri tehnologice în vederea folosirii cît mai judicioase a suprafețelor productive ;**
- **elaborarea de studii tehnico-economice în scopul determinării soluțiilor, care vor duce la folosirea integrală a acestor suprafețe.**

Pe baza unor calcule, **se estimează că valoarea producției ce urmează să se obțină prin folosirea completă în scop pro-**

Tabelul nr. 1

Ministerul	Număr de unități controlate	Numărul de unități în care s-au găsit suprafețe neutilizate	Suprafața totală neutilizată în scopuri productive (m.p.)
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	50	40	160 000
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii	35	26	120 335
— Ministerul Industriei Metalurgice	5	2	9 290
— Ministerul Industriei Chimice	3	3	9 690
— Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei	7	2	870
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	7	5	4 407
— Ministerul Construcțiilor Industriale	5	4	2 741
— Ministerul Industriei Ușoare	8	7	4 969
TOTAL :	120	89	312 302

ductiv a suprafețelor identificate în prezent ca nefolosite, s-ar putea ridica la cîteva miliarde lei anual.

TOT ÎN SCOPUL integrării cît mai neîntîrziat în circuitul producției a suprafețelor productive s-au preconizat ca ministerele să adopte o serie de măsuri de maximă importanță. Printre altele, se impune **reanalizarea necesităților de utilaje prevăzute în documentația tehnică, dar neasigurate cu repartiții și fonduri și studierea posibilităților de renunțare sau de înlocuire a acestora cu altele executate în cadrul acțiunii de autoutilare, precum și prin redistribuirea celor existente.**

În ce privește utilizarea suprafețelor construite excedentar (identificate la capacitățile puse în funcțiune), ministerele urmează ca, de urgență, să elaboreze studii tehnico-economice în vederea definitivării necesarului de utilaje. Aceste studii vor avea în vedere, în primul rînd, **completarea necesarului de mașini și utilaje prin acțiuni de autoutilare sau din cele rezultate în urma redistribuirii celor slab încărcate.**

Fără îndoială că acțiunea largă întreprinsă în industrie privind folosirea completă și productivă a spațiilor construite este de natură să dea un nou și puternic imbold luptei desfășurate de oamenii muncii pentru creșterea producției și productivității muncii, îndeosebi pe calea sporirii exigenței și răspunderii în utilizarea într-un grad mai înalt a capacităților și spațiilor de producție.

B. VASILE
L. LUDOVIC

FORȚA DE MUNCĂ

Nu o acțiune de campanie, ci o preocupare permanentă

Îmbunătățirea COEFICIENTULUI DE SCHIMBURI

Concluziile unei analize în 10 întreprinderi industriale

REALIZAREA exemplară a sarcinilor de plan și a angajamentelor luate în întrecerea socialistă pe 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen — impune adoptarea, în fiecare întreprindere, a unor măsuri energice pentru **folosirea cît mai judicioasă, intensivă și extensivă, a capacităților de producție.** Între acestea, o atenție prioritară se cere acordată **generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.**

Pentru a cunoaște acțiunile întreprinse pe această linie, efectul lor asupra sporirii indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, ne-am propus să facem o investigare în 10 întreprinderi industriale din Capitală și din țară : „Electroaparataj", „Autobuzul". Întreprinderea mecanică de utilaj chimic. Fabrica de ventilatoare, Fabrica de mașini-unelte și agregate, Întreprinderea de mecanică fină din București și Fabrica de micromotoare, Întreprinderea textilă „Argeșana" din Pitești, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic din Rm. Vîlcea și Uzina constructoare de mașini din Reșița.

NE AFLĂM în fața unei impresionante cereri de forță de muncă pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III. Prin aplicarea Decretului Consiliului de Stat pentru stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice, în fiecare întreprindere au fost depistate numeroase rezerve interne de forță de muncă. Ce dimensiuni au avut aceste rezerve și cum sînt valorificate ele în practică ?

La Întreprinderea „Electroaparataj"-București, prin reorganizarea unor secții și locuri de muncă și mecanizarea anumitor operații, **s-a creat posibilitatea ca cele 128 de cadre rămase disponibile să se încadreze în producție prin calificare la locul de muncă ;** totodată. întreprinderea s-a preocupat din timp de **sporirea numărului cadrelor calificate prin intermediul școlii profesionale.** Drept urmare, coeficientul de schimburi s-a ridicat acum la 2,65.

Preocupări susținute în pregătirea forței de muncă există și la Întreprinderea „Argeșana"-Pitești, unde acțiunea nu este privită numai prin prisma necesităților de moment, ci și în perspectivă. Aici, pentru asigurarea forței de muncă necesare, sînt cuprinși în acest an, în diferitele forme de calificare, **peste 250 muncitori.** Recent, pentru pregătirea personalului devenit disponibil ca urmare a îmbunătățirii structurii organizatorice, **au fost transferați spre a deprinde meseria direct la locul de muncă 80 de tinere muncitoare.** În acest fel. coeficientul de schimburi a înregistrat un salt — de la 2,14 la 2,40 — urmînd ca, în trimestrul III al acestui an, odată cu intrarea în producție a unui eșalon de 250 eleve ale școlii profesionale și ucenicie, coeficientul de schimburi să crească la 2,90.

La Uzina de mecanică fină-București **sînt în curs de calificare 1100 de muncitori.** Se scontează să se obțină astfel, în trim. IV. al acestui an, un coeficient de schimburi de 2,60—2,70. De relevat că dintre aceștia, 200 sînt tineri absolvenți de liceu, care pînă mai ieri erau salariați lansatori, calculatori etc.

Dar. din păcate nu peste tot au fost obținute asemenea rezultate. La Fabrica de ventilatoare-București, de pildă, coeficientul de schimburi este abia de 1,38. Cauza ? Lipsa de muncitori calificați. Ce măsuri a întreprins însă conducerea fabricii pentru remedierea acestei situații ? Foarte puține. S-au organizat — ce-i drept — o serie de cursuri de calificare. **Aceste cursuri vor permite însă pregătirea unui număr de muncitori calificați de-abia în trimestrul II.1974.** Dar, deși există o adevărată „foame" de forță de muncă, **din cele 50 de cadre prevăzute a fi trecute în producție, în urma măsurilor de îmbunătățire a structurilor organizatorice, nici unul nu a ajuns în secțiile fabricii.**

La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic-București, coeficientul de schimburi a fost în trimestrul I al acestui an — 1,90. Cu cît va crește acest coeficient în trimestrul IV și în următorii ani ai cincinalului — conducerea uzinei nu cunoaște. Ceea ce se știe este faptul că pentru anul 1974 sînt necesari — 1200 de muncitori calificați. Dar nu sînt stabilite încă bine căile de atragere a acestora în uzină. Faptul că din birouri au trecut în producție 64 de muncitori pentru a se califica, nu este de loc de natură să rezolve problema.

O CALE IMPORTANTĂ menită să ducă la generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, o constituie **stabilirea unui raport just între muncitorii direct productivi și cei auxiliari.** Se pare însă că. în unele întreprinderi, această rezervă importantă de sporire a cadrelor calificate, continuă să fie ignorată. Iată ce arată faptele. La Fabrica de ventilatoare de pildă, **peste 120 de muncitori efectuează operațiuni de ambalare, etichetare, încărcare, descărcare.** La Fabrica de micromotoare-Pitești **aproape 200 se îndeletnicesc cu asemenea treburi,** iar la Uzina constructoare de mașini din Reșița **există mai bine de 500 de muncitori auxiliari, care se ocupă, în special, de operații de încărcare-descărcare.**

În aceste întreprinderi, ca și în multe altele. care se „plîng" de lipsa de cadre calificate, n-ar fi oare mai rentabil pentru producție, pentru sporirea eficienței economice în general, ca **prin mecanizarea unei bune părți din aceste operații** (acțiune ce poate fi foarte bine rezolvată pe calea utilizării fondurilor de mică mecanizare sau prin autoutilare), **muncitorii auxiliari să fie dirijați spre locuri de muncă direct productive, în urma unei prealabile pregătiri profesionale ?**

Mai buna organizare a producției și a muncii în cele 3 schimburi nu constituie un scop în sine. Principalul constă **în a obține, pe parcursul celor 24 de ore, randamente relativ egale, volume de produse oarecum asemănătoare.** Asemenea rezultate nu pot fi obținute de la sine, ci presupun investiție de inițiativă. În unele din întreprinderile investigate pot fi consemnate multe inițiative de asemenea natură.

La „Autobuzul"-București. s-au creat condiții pentru **mărirea zonei de servire a mașinilor și utilajelor din grupa frezelor și rabotezelor de către un muncitor la 2—3 mașini, prin reașezarea judicioasă a acestora, după principii ergonomice.** Totodată, aici au fost luate măsuri pentru ca **aprovizionarea locurilor de muncă, cu materii prime, materiale și SDV-uri să nu sufere în nici un schimb.** Tot la această uzină, este salutară **măsura de a se folosi în 3 schimburi și mașinile și utilajele din secțiile auxiliare** — mecanic șef și sculării — **în așa fel încît se scontează obținerea, pe această cale, a unei producții suplimentare de 4,5—5 milioane de lei în acest an.** La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic din Capitală și la Întreprinderea de utilaj chimic din Rm. Vîlcea, **ideea introducerii a 3 schimburi în secțiile auxiliare, este departe de a fi acceptată ca o soluție menită să ducă la o mai bună utilizare a întregii zestre tehnice.** Impedimentul principal invocat ? Faptul că în aceste secții se execută lucrări de mare precizie și, ca atare, nu poate fi vorba de introducerea schimbului III — schimb care n-ar avea, chipurile, condiții asemănătoare celorlalte pentru a executa asemenea lucrări.

INVESTIGAȚIILE noastre au permis evidențierea atît a unor aspecte pozitive, cu caracter de experiență, cît și a unor neajunsuri ce se manifestă în generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III. Indiferent dacă este vorba, în unele cazuri, de lipsă de forță de muncă sau, în altele, de organizarea producției și a muncii în cele 3 schimburi. se poate trage o concluzie importantă și anume : **acolo unde s-a acționat cu fermitate, unde măsurile au fost luate cu pricepere, unde s-a perseverat pe linia valorificării, în primul rînd, a resurselor interne, au fost obținute și rezultate remarcabile în ridicarea coeficientului de schimb și, implicit, în îmbunătățirea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor.** Acest lucru este cel mai important și el ar merita să constituie nu numai obiect de reflecție și pentru celelalte întreprinderi investigate, ci și pentru luarea de măsuri eficiente, potrivit specificului producției și condițiilor concrete existente. Căci numai astfel se vor putea crea premise pentru obținerea unor importante sporuri de producție, pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

ec. P. AURELIAN
L. CRISTEA

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

DE CE ECONOMIILE, REALIZATE ÎNTR-O PARTE, SE RISIPESC ÎN ALTA ?

IN CURSUL trimestrului I 1973, la Ministerul Industriei Chimice, dintr-un număr de 22 norme de consum principale, s-au realizat, la nivelul planificat sau sub plan, 14 și s-au depășit 8. Dintre materiile prime chimice economisite sînt de menționat : cca 21 tone acid sulfuric oleum 20% (utilizat la producția de caprolactamă) ; 12,4 tone acid sulfuric monohidratat (folosit la producția de celofibră, sulfat de aluminiu, detergenți A.A.S.) ; 128,6 tone sodă calcinată 98% (utilizată la producția de sulfat de sodiu și tripolifosfat de sodiu); 297,6 tone sodă caustică (folosite la producția de țiței prelucrat, celofibră, rețele cord) etc.

Depășirea celor 8 norme de consum a dus însă la utilizarea suplimentară a unor cantități de materiale chimice cu mult mai mari decît cele economisite : la acid sulfuric monohidratat 4800 tone, la sodă caustică peste 100 tone ș.a. Între cauzele care au generat asemenea abateri de la nivelul planificat al consumurilor se situează, pe prim plan, **calitatea necorespunzătoare a materiilor prime,** achiziționate de la unitățile aceluiași minister — M.I.Ch. (!?) Acordarea unei atenții sporite în ce privește calitatea produselor la uzinele producătoare se va reflecta în mod direct și în nivelul normelor de consum realizate la uzinele consumatoare.

O altă cauză a depășirii normelor de consum o constituie **frecvențele defecțiuni mecanice a instalațiilor** — așa cum s-a întîmplat la Combinatul de îngrășăminte chimice de la Tr. Măgurele — ceea ce arată cîtă importanță trebuie acordată permanent întreținerii și reparării la timp și în bune condiții a utilajelor și instalațiilor de producție. Unele cazuri de depășire a normelor de consum, datorate **schimbării structurii producției** realizate față de cea planificată — ca urmare a cererilor beneficiarilor interni și externi — vor putea fi reglementate prin adoptarea unei metodologii care să permită recalcularea corespunzătoare a normelor de consum planificate.

Situația consemnată în trimestrul I a.c. a fost larg analizată la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale. Măsurile luate au adus un plus de răspundere în gospodărirea mai bună a materiilor prime, în valorificarea lor mai eficientă, fapt concretizat în realizări superioare dobîndite în lunile aprilie-mai 1973. Se impune în continuare luarea de măsuri hotărîte, astfel încît în viitor să se evite siuațiile ca ceea ce se economisește într-o parte, să se risipească în alta.

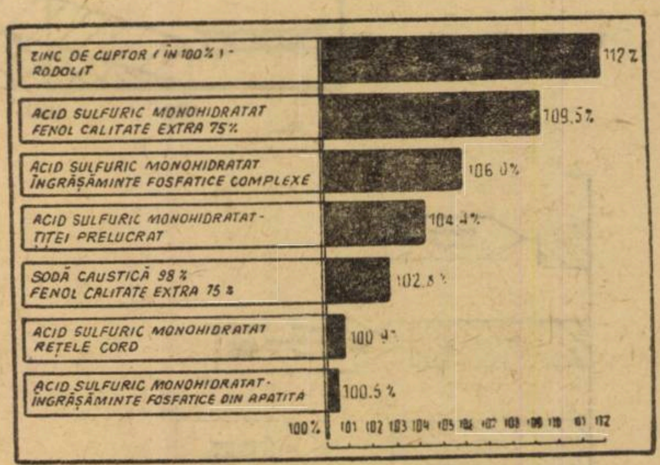

Nivelele de depășire a unor norme de consum (pe trim. I 1973) la unele produse realizate de unitățile Ministerului Industriei Chimice

COMERȚ EXTERIOR

O CONSECINȚĂ A PROCESULUI DE INDUSTRIALIZARE A CONSTRUCȚIILOR

LĂRGIREA NOMENCLATORULUI DE UTILAJE ȘI INSTALAȚII LA EXPORT

„Premiul Internațional de Promovare-Construcții și Asistență Tehnică" decernat ARCOM de către Institutul Internațional de Promovare și de Prestigiu de la Geneva

SARCINA de dublare a productivității muncii în următorii 3—4 ani în domeniul construcțiilor industriale, precum și eforturile susținute în vederea industrializării ramurii de construcții-montaj, au făcut imperios necesară introducerea de noi tehnologii în ramura construcțiilor, tehnologii care presupun existența unor instalații, mașini și utilaje de construcții de factură modernă, cu un grad mare de fiabilitate și randament.

Dotată modern din punct de vedere tehnic, cu posibilitățile mari de concepție și execuție, Centrala de mecanizare pentru construcții industriale (C.M.C.I.B.) ce funcționează în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale este una din unitățile economice prin care sînt realizate o gamă variată de instalații și utilaje necesare atît șantierelor noastre, cît și celor deschise în străinătate de I.C.E. ARCOM.

În vederea creșterii productivității muncii și nivelului calitativ al produselor oferite la export, s-a procedat la specializarea întreprinderilor. Astfel I.C.M.A.-București este profilată pe aparatură de ventilație și încălzire, Întreprinderea de reparații-Ploiești pe fabricarea centralelor de beton și, în general, a utilajelor de preparare a betonului, secțiile centralei pe instalații de cofraje glisante și, în general, de punere în valoare a betonului, Întreprinderea „6 Martie"-Timișoara pe scule și utilaje de mică mecanizare etc.

● Forme de export

RELAȚIILE comerciale ale centralei cu străinătatea, dezvoltate prin intermediul I.C.E. ARCOM și a Ministerului Construcțiilor Industriale, îmbracă, în afara formei clasice de vînzare directă de produse, diverse alte forme care au permis creșterea continuă a volumului exportului C.M.C.I.B.

Vînzarea directă de produse fabricate în întreprinderile centralei a cunoscut un ritm ascendent în ultimii ani (vezi figura 1), o pondere însemnată revenind livrărilor de scule și utilaje de mică mecanizare către țările membre C.A.E.R.

Specializarea unităților din subordinea centralei a facilitat impulsionarea activității de export prin cooperare, în sensul că beneficiarii externi au putut să-și dea seama de competența specialiștilor și înzestrarea tehnică a producției din întreprinderile respective, putîndu-se încheia, în cadrul unor acțiuni de cooperare, contracte pe termen lung cu diverse firme. R.F.G. și Italia sînt printre principalii parteneri cu care realizăm în cooperare importante instalații complexe. Contractele cadru pe termen lung încheiate cu societăți din R.F.G. și Italia pe termene cuprinse între 3—5 ani, în care sînt stabilite anual cantitățile ferme și termenele de livrare, constituie, de asemenea, un avantaj în organizarea și pregătirea producției pentru export.

Începînd cu anul 1971 o nouă formă de export, practicată de centrală, și-a dovedit eficiența. Este vorba despre exportul complex de proiecte, utilaje și servicii, prin contracte ce prevăd proiectarea, livrarea și acordarea asistenței tehnice la montaj. Acest gen de export se practică în special în cazul livrărilor de instalații de cofraje glisante pentru clădiri sau construcții speciale. Astfel de instalații, concepute, livrate și montate fie de constructorii străini, fie de constructorii români de pe șantierele din străinătate, au obținut din partea beneficiarilor externi numeroase aprecieri (scrisori și declarații) pentru modul de realizare în ansamblu a obiectivului, cît și pentru unele soluții tehnice deosebite.

Astfel, cu titlu de exemplu, putem arăta că firma pragheză „Strojexport", căreia i s-a livrat o instalație, de cofraje glisante, într-o scrisoare trimisă ARCOM-ului declara: „pot să vă fac îmbucurătoarea comunicare că beneficiarul nostru a fost foarte mulțumit de instalația livrată". Aceleași aprecieri au fost făcute de beneficiarii vest-germani pentru instalațiile și execuția coșului de fum cu castel de apă din orașul Marburg/Lahn.

Instalațiile complete de glisare au făcut, de asemeni, obiectul livrărilor în U.R.S.S., Venezuela, R. S. Cehoslovacă și, recent, în R. P. Polonă.

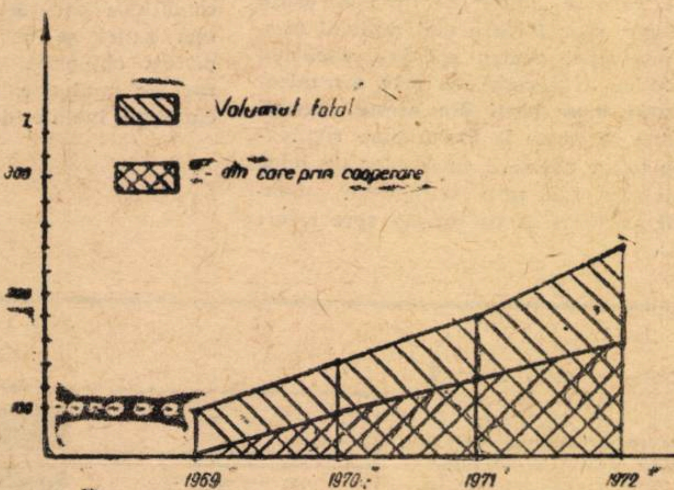

Fig. 1 — Dinamica exportului

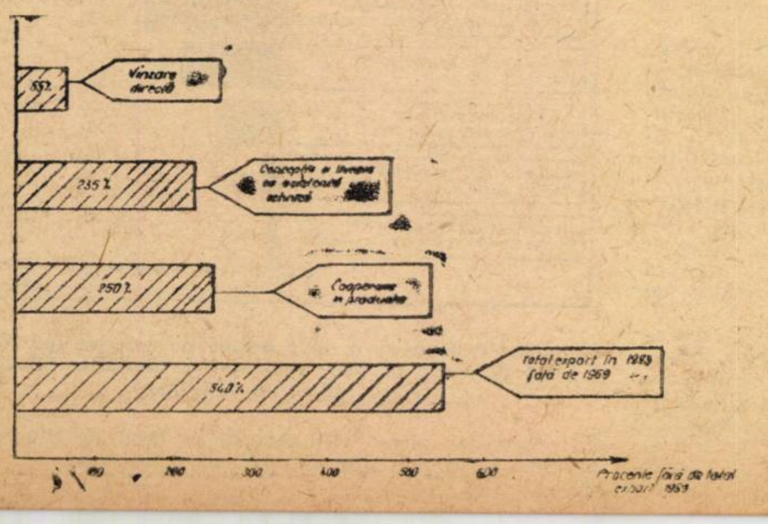

Fig. 2 — Structura exportului în 1973

O formă de export de curînd adoptată este și prestarea de servicii cu utilaje fabricate în cadrul Centralei pe șantierele de construcții din străinătate ale ARCOM. În acest caz utilajele fabricate în cadrul întreprinderilor CIMCIB sînt închiriate ARCOM-ului, care, împreună cu personalul de deservire aferent, execută numeroase lucrări pe șantierele din R.F.G., R.S.C., Iran, Austria etc.

Un fond prețios de cadre de service lucrează pe diferite șantiere din străinătate, lucrători care și-au însușit tehnologiile moderne de lucru și care pot vorbi despre o experiență deja acumulată.

Așa cum rezultă din figura 2, din totalul volumului destinat pentru export în anul 1973, cooperările în producție dețin ponderea cea mai mare, fiind urmate de livrările de instalații de concepție proprie și cu asistență tehnică asigurată de furnizor. Forma cea mai eficientă de

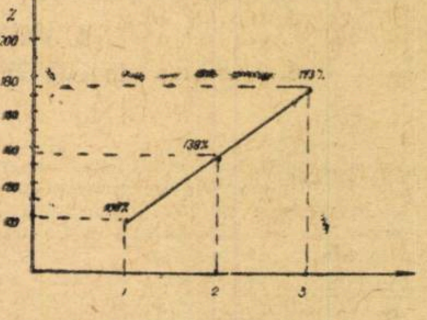

Fig. 3 — Valorificarea superioară a materialelor în cadrul diverselor forme de export; 1) vînzarea directă; 2) livrarea cu asistență tehnică; 3) concepție și livrare cu asistență tehnică

export se dovedește a fi proiectarea, livrarea și acordarea asistenței tehnice la montaj care permite o valorificare superioară a produselor românești exportate, la construcțiile pe care le realizăm în străinătate (vezi fig. 3). Sînt semnalate unele greutăți pornind de la neomologarea produselor noastre la condițiile de norme tehnice existente pe piețele străine.

● Căi promoționale

EXTINDEREA exportului necesită desigur depistarea unor noi beneficiari externi și, în același timp, lărgirea relațiilor cu beneficiarii existenți.

O metodă curentă utilizată în vederea introducerii de noi utilaje pe piața externă o reprezintă dotarea șantierelor ARCOM din străinătate cu utilajele de fabricație CMCIB. În acest fel, constructorii străini cunosc utilajele noastre în lucru, putînd astfel să se convingă de performanțele tehnice realizate.

Cunoașterea directă a beneficiarilor este o altă cale larg utilizată pentru promovarea exportului, în sensul că ori de cîte ori se organizează întîlniri cu diverșii beneficiari externi, la discuții participă în afara întreprinderii de comerț exterior ARCOM și delegații întreprinderilor producătoare.

În acest fel există posibilitatea cunoașterii îndeaproape a capacităților de producție disponibile, a nomenclatorului nostru de export, luîndu-se măsuri necesare de realizare a cererilor externe.

Participarea tot mai largă la tîrguri și expoziții a produselor face, de asemenea, posibilă impulsionarea desfacerii la extern, în special, atunci cînd se organizează demonstrații practice, așa cum au fost în 1972 în R. S. Cehoslovacă, unde delegatul centralei a prezentat o serie de mostre de scule. Cu această ocazie, pe lîngă contractele încheiate în vederea livrării unor scule, am putut cunoaște condițiile solicitate de beneficiari pentru alte produse, putînd lua astfel măsuri de modernizare a lor, pentru a deveni competitivi pe piața respectivă.

Îmbunătățirea cunoașterii pieței și, în același timp, mobilitatea mare în organizarea producției astfel ca să se poată realiza în termen utilajele solicitate de beneficiarii externi, constituie, de asemenea, o metodă de lărgire a exportului și, în același timp, o sursă de afirmare și de creștere a prestigiului.

Cunoașterea capacității tehnice și a produselor realizate de către un număr cît mai mare de beneficiari potențiali este o altă condiție de lărgire a posibilităților pentru export. Lipsa materialelor publicitare, greutatea realizării lor și la prețuri foarte ridicate, constituie încă o dificultate în ceea ce privește informarea beneficiarilor externi asupra produselor noastre.

Asistența tehnică de bună calitate și asigurarea cu piesele de schimb necesare constituie un factor hotărîtor în dezvoltarea relațiilor dintre beneficiari și furnizori, cunoscut fiind faptul că un beneficiar va repeta cererea către furnizorul care îi asigură în condițiile cele mai bune, exploatarea utilajelor.

În această direcție s-au făcut eforturi deosebite, în special pentru asigurarea asistenței tehnice pentru instalațiile complexe. Astfel, în cadrul Întreprinderii de reparații Ploiești s-au organizat activitatea de service pentru centralele de fabricare a betonului, în cadrul căreia se execută în termen de garanție și în afara lui, operații de revizii și reglaje, înlocuiri imediate a oricăror subansamble ce se defectează.

Pentru utilajele ce lucrează pe șantierele ARCOM din străinătate întreprinderea a delegat personalul cel mai competent care asigură, în cadrul șantierelor, supravegherea și asistența tehnică necesară unei funcționări normale. În construcții, cu cîteva excepții, utilajele și instalațiile au o perioadă mai scurtă de utilizare întrucît perfecționările tehnologice impun introducerea unei noi metode de lucru, implicit a unor utilaje. În această situație asimilarea rapidă de utilaje noi, originale, cu caracteristici tehnice superioare și la prețuri de cost reduse, constituie o altă sursă de creștere a exportului.

Un alt factor hotărîtor pentru menținerea și lărgirea relațiilor cu partenerii îl constituie încheierea de contracte pe termen lung în cadrul unor acțiuni de cooperare în producție. Necesitatea obiectivă de a participa la procesul schimbului de valori materiale în cadrul diviziunii internaționale a muncii conduce în mod evident la o specializare și dotare corespunzătoare a întreprinderilor, ceea ce asigură, totodată, o calitate superioară lucrărilor executate în străinătate.

Victoria OLARIU
Valentin BRATU

PIAȚA MONETARĂ ȘI ACTIVITATEA BANCARĂ

● Morgan Guaranty Trust din New York, a anunțat urcarea dobînzii preferențiale, pe care o percepe la creditele în cont curent, acordate celor mai buni clienți industriali și comerciali ai săi, de la 7% la 7,4%.

● A fost semnalată o scădere a dobînzii de bază la diversele categorii de credite acordate de către unele bănci engleze. Astfel, Barclays Bank Ltd. și National Westminster Bank, au anunțat reducerea dobînzilor de bază de la 9% la 8,5%. Aceeași măsură se așteaptă a fi adoptată și de către Midland Bank și Lloyds Bank.

● Urmare majorării taxei oficiale a scontului (4 mai 1973) de la 5% la 6%, a societății bancare vestgermane A.K.A. (Ausfuhrkredit GmbH), înființată în scopul finanțării creditelor de export, dobînzile la plafoanele de care dispune au suferit și ele modificări, după cum urmează:

— 9 1/2% pe an pentru plafonul „A" (alimentat cu fonduri puse la dispoziția A.K.A. de către băncile din consorțiu, pentru creditele cu durată de 8 pînă la maximum 10 ani) și

— 7 1/2% pe an pentru plafonul „B" (alimentat cu fonduri puse la dispoziție de Banca Federală Germană, pentru credite cu durată pînă la 4 ani).

● Urmare a dezvoltării parțiale a escudoului chilian, Banca Centrală a Republicii Chile a stabilit noi cursuri ale escudoului față de dolarul S.U.A. pentru unele operațiuni necomerciale. Astfel: pentru decontările necomerciale din Chile ale nerezidenților se va aplica cursul de 125 escudos pentru 1 dolar S.U.A.

— pentru cumpărările de dolari S.U.A. efectuate de cetățenii chilieni care doresc să se deplaseze în străinătate se va aplica cursul de 309 escudos pentru 1 dolar S.U.A. Avînd în vedere aplicarea și a unei taxe de 53,15%, cursul efectiv va fi de 536 escudos pentru 1 dolar S.U.A.

EXPOZIȚIE COMERCIALĂ BRAZILIANĂ

RECENT, a fost deschisă la Sala Palatului R. S. România, o expoziție braziliană organizată de către Comisia de Comerț cu Europa Orientală din Ministerul Relațiilor Externe al Braziliei, în scopul promovării activității comerciale a produselor industriale și agricole ale acestei țări. Înmănunchind un număr important de firme expozante printre care: Arno-SA, Elgin Maquinos-SA, Metalurgica Pacetta SA, Companhia Industrial de Café Soluvel Dinamo, Nogam etc. Expoziția prezintă o gamă variată de produse alimentare, articole electrice și de uz casnic, mobilă, unelte și piese de schimb, bijuterii, obiecte de artizanat din fibre sisal etc.

De remarcat este faptul că în exportul brazilian, o pondere crescîndă începe să o dețină produsele industrializate.

DIMENSIUNEA ESTETICĂ A PRODUSULUI ȘI IMPLICAȚIILE SALE ECONOMICE

PENTRU A FACE FAȚĂ cerințelor noi ale pieței, produsele existente trebuie permanent perfecționate. Motorul Diesel, de pildă, se află în continuă dezvoltare încă de la apariția lui. Cauzele pentru care produsele trebuie schimbate sînt variate: modificarea condițiilor pieței locale, dezvoltarea tehnologiilor, adaptarea produsului la tendințele sociale și la modă, posibilitățile de a prezenta mai atractiv produsul și ambalajul său și de a-l face mai ușor de utilizat. Dar problema nu poate fi izolată numai la produsul (care nu este decît un element din marketingul mix), pe care întreprinderea trebuie să-l ofere pe piață. Oferta include, de asemenea, prețul, serviciul și informația. De aceea se vorbește tot mai mult de înlocuirea noțiunii de export prin aceea de politică globală de marketing internațional pentru implantarea pe o piață străină.

Modificarea produsului se face prin reproiectarea acestuia. Importanța pentru marketing a proiectării industrial-estetice (design) este de mult timp cunoscută îndeosebi în domeniul produselor de consum personal, fie că este vorba despre frigider, automobil, stilouri, produse alimentare ambalate sau confecții. Proiectarea a jucat un rol important în uzura morală planificată a automobilelor și articolelor de îmbrăcăminte. În domeniul produselor de consum industrial, mult timp a dominat primatul proiectării inginerești, însă în ultimele decenii a fost recunoscută tot mai mult valoarea proiectării estetice, ca un instrument al marketingului. Mașinile de birou, fișetele, strungurile, mașinile de frezat, dispozitivele care alcătuiesc instalațiile de calcul electronic, vehiculele utilitare, instrumentele de laborator sînt numai cîteva exemple de produse industriale care se vînd mult mai bine atunci cînd, competitive din punct de vedere funcțional, ele sînt și atrăgătoare din punct de vedere estetic. Cu astfel de produse unele fabrici românești cum sînt: Uzinele chimice române din București, Fabrica de cauciuc-Jilava, Fabrica de mașini de gătit din Satu Mare, Tehnica nouă-București, au obținut succese pe piețele internaționale. S-a dovedit fructuoasă inițiativa Institutului de Creație Industrială și Estetica Produselor — M.I.U. de a conferi etichete de FRUMOS INDUSTRIAL produselor cu design-uri reușite.

Datorită unui design adecvat, o serie de cumpărători potențiali sînt cîștigați pentru un anumit produs pe care îl vor achiziționa. Totodată, interesul stîrnit pentru produs face posibilă acceptarea de către consumator a unui preț mai avantajos pentru producător. Produsul cu un bun design își face singur publicitate asigurînd, în același timp, o bază puternică și eficientă pentru toate formele de promovare și publicitate (tîrguri internaționale, reviste de specialitate etc.). În această situație se află o serie de produse românești cum sînt articolele din sticlă „Mediaș" și „Tomești", corpuri de iluminat (Dorohoi), servicii de cafea și ceai (Sighișoara), bărci pneumatice pentru sport (Tehnica nouă-București), produse de cauciuc și mase plastice (Uzinele chimice române-București), seturi de genți voiaj (Victoria-Timișoara), seturi de bucătărie și condimente (Jimbolia) etc.

Noile materiale plastice, fibrele sintetice, metalele ușoare și folosirea unor noi metode de fabricație au lărgit considerabil orizontul designerilor. O atenție specială trebuie acordată însă unor considerații de cost și financiare. Un bun designer trebuie să pornească de la definirea funcției pe care va trebui să o îndeplinească produsul, de la ceea ce vrea și așteaptă cumpărătorul ca noutate și perfecționare a produsului, și de la costul fabricării produsului la diferite nivele de performanță.

Modificarea designului poate privi materialele din care e făcut produsul, performanțele acestuia, sporirea valorii de întrebuințare a produsului, procesele de fabricație și ambalajele acestuia. Prin designul care perfecționează ambalajele poate fi creată o atractivitate și o mai mare capacitate promoțională produsului ambalat, o mai sporită protecție a conținutului, o mai ușoară mînuire a produsului și, eventual, o mai justă dimensionare a acestuia.

Există produse, cum este cazul materiilor prime, pentru care nu se pune problema designului. Dar marea majoritate a produselor sau ambalajelor au o serie de atribute fizice care pot fi, și mai ales trebuie să fie perfecționate. Această preocupare e necesar să fie permanentă pentru conducerea întreprinderilor care periodic trebuie să examineze avantajele posibile ale modificării designului produselor fabricate. Numai așa poate fi asigurată o prezență activă pe piețele externe a produselor, într-o epocă în care noile tehnologii, care apar mereu, creează mari avantaje celor dintîi producători care le folosesc.

● Sincronizarea celor 3 imperative ale succesului de piață: funcționalitate tehnică, design atractiv, marketing eficient;

● Design-ul trebuie să exprime în primul rînd pe consumator și apoi pe producător;

● Stilizarea — variantă a strategiei satisfacerii segmentelor pieței.

Atributele produsului sînt numeroase, dar cele mai importante se referă la mărime, culoare, formă, calitate, caracteristici funcționale și stilizare. Modificarea designului implică, de cele mai multe ori, schimbarea combinată a acestor atribute. Cu greu pot fi deosebite perfecționările caracteristicilor funcționale de cele din domeniul designului propriu-zis, al stilizării. Toate modificările acestor atribute ale produsului fiind folosite în mod conjugat este necesară, tocmai de aceea, o prezentare analitică a lor în vederea unei cunoașteri adîncite, cu atît mai mult cu cît importanța lor strategică nu este egală pentru o întreprindere.

MĂRIMEA produsului proiectat este esențială pentru numeroase bunuri și articole (piese de schimb, aparate, confecții, produse alimentare etc.). O preocupare de bază pentru design este deci proiectarea variantelor de gabarit pentru toate categoriile de cerere. Numai cercetările de piață sînt în măsură a arăta cum sînt mărimile cerute și proporțiile lor, astfel ca producătorul să nu ajungă la imobilizări de fonduri prin stocări de mărfuri cu vînzare lentă, iar distribuitorul, din aceleași motive, să nu fie obligat să le soldeze.

CULOAREA este un element hotărîtor uneori pentru acceptarea unui produs, fie că este vorba de îmbrăcăminte, mobilă sau bidoane. Estimarea eronată a culorilor agreate de cumpărător, poate antrena mari pierderi materiale. În marketingul internațional trebuie să se țină seama de preferințele locale manifestate pentru unele culori.

CALITATEA produsului este greu de definit din punctul de vedere al consumatorului, datorită varietății de gusturi și preferințe. Dar, de obicei, aceasta înseamnă durabilitate și siguranță în funcționare a produsului, cu ajutorul unor materiale mai bune și a unor metode de fabricație adecvate, un grad de finisare corespunzător și aptitudinea de a fi plăcut la vedere. În domeniul băuturilor și al alimentelor gustul reprezintă un important factor al calității. Ambalajele au o importanță atît de mare încît sînt considerate drept o cvasi-calitate a produsului sau o extensiune a acestuia. Este posibil ca modul în care consumatorul percepe calitatea să nu fie identic cu acela al experților și tehnicienilor întreprinderii însă acela căruia trebuie să-i placă produsul este, în primul rînd, consumatorul. O atenție deosebită trebuie acordată costurilor materialelor și prelucrării lor astfel, încît prețul final să fie și el competitiv. Modificarea materialelor poate perfecționa nu numai înfățișarea produsului, dar chiar și costul folosirii lui (consumul de energie electrică, de pildă), ori ușurința de utilizare sau confortul realizat, sporind plăcerea consumului sau utilizării produsului pentru cumpărător.

Prin modificarea normelor de finisare a produselor sau prin schimbarea proceselor de prelucrare se obține adesea o ameliorare calitativă a produsului, prelungirea vieții acestuia și descreșterea cantității de servicii legate de utilizarea produsului, obiective care pot fi asociate, în același timp, și cu costuri de producție mai reduse.

În politica de perfecționare a calității un element de bază este acela al determinării mărimii segmentului de cumpărători, interesați în mod deosebit în calitatea produsului și capabili să sesizeze și să aprecieze variațiile acestei calități. Acest segment este relativ mai ușor de depistat, întrucît interesul pentru calitate este corelat cu unele caracteristici ale consumatorului, ca de pildă, venitul. Politica de calitate are un caracter rigid deoarece întreprinderea nu poate reduce costurile pe seama calității fără a-și prejudicia prestigiul pe piață. Totodată, menținerea pe o piață străină nu e posibilă fără perfecționarea continuă a calității potrivit dezvoltării neîncetate a tehnologiei pe plan mondial, ceea ce implică cheltuieli permanente cu cercetarea-dezvoltarea.

Caracteristicile funcționale reprezintă o cale de diferențiere a produsului și de sporire a avantajelor pe care acesta le poate oferi consumatorului. La baza unei caracteristici funcționale poate fi un anumit material sau metodă de construcție, un anumit tip de performanță (frigider cu gaz și nu cu electricitate), construcția sau performanța unei părți dintr-un produs. Politica de perfecționare a caracteristicilor produsului implică și ea reproiectarea produsului însă avantajele acestor eforturi sînt substanțiale. Se obține pe această cale o bună implantare într-un segment de piață selecționat după interesul diferitelor categorii de consumatori pentru anumite caracteristici funcționale. Produsul poate fi dotat, uneori, la comanda clientului, cu caracteristici care, pot fi, în general, adaptate sau eliminate cu mare repeziciune. În acest fel, caracteristicile funcționale constituie o armă strategică de marketing de mare flexibilitate competitivă. O restricție importantă care trebuie menționată este reproductibilitatea cu mare ușurință de către concurență a acestor caracteristici.

STILIZAREA este o variantă specifică a strategiei de segmentare a pieței și de perfecționare a produsului. Stilul este un mod de expresie, prezentare sau concepție, caracteristic sau distinctiv, într-un domeniu oarecare. Stilul este o dimensiune foarte particulară și foarte puternică a produsului fiindcă îi dă personalitate și imagine proprie. Unele produse românești au obținut o bună reputație prin stilul lor, cum este cazul vehiculelor utilitare, pantofilor, produselor artizanale etc. Stilizarea poate fi adoptată sau eliminată rapid, dar nu poate fi făcută opțională așa de repede ca în cazul caracteristicilor funcționale. Variațiile extreme în stilizare pot fi riscante dacă nu există o cerere corespunzătoare. În eforturile de creare și selectare a unui design care să fie avantajos trebuie să determine, în măsura posibilităților stilul, care va deveni, mai devreme sau mai tîrziu, o modă. Dacă stilul este ales cu înțelepciune pasul următor este de a interpreta acest stil și de a crea un design atrăgător pentru cumpărător.

Alegerea timpului cînd trebuie aduse perfecționări produsului este dictată, în general, de tradiții comerciale, ca în cazul sezonalității modei sau al unor evenimente periodice (expoziții, tîrguri, saloane etc.), pentru produsele care trebuie modificate în afara acestor considerente, timpul cînd trebuie aduse perfecționări produsului se determină în funcție de receptivitatea pieței și de mărimea stocurilor din vechiul model, atît la fabrică cît și în depozite și rețeaua de distribuție.

dr. M. C. DEMETRESCU
directorul laboratorului
de marketing A.S.E.

OBIECTIVE NOI

● Pe platformele industriale din Buzău...

Pe platforma industrială a municipiului Buzău se construiește o fabrică de elemente de construcție din materiale plastice care va realiza o gamă variată de plăci termoizolatoare, profile plastifiante, țevi din polietilenă și alte produse necesare șantierelor de construcții. Materia primă pentru noul obiectiv va fi asigurată de uzinele chimice românești. În aceeași zonă se ridică o fabrică de tîmplărie metalică, prevăzută să furnizeze încă în acest an 20 de mii de tone de produse.

... și Doicești

● Pe o altă platformă industrială, cea de la Doicești, județul Dîmbovița, au început lucrările premergătoare montajului utilajelor la fabrica de produse ceramice, care va intra în funcțiune în a doua jumătate a anului curent. Noua unitate industrială dîmbovițeană va produce anual 48 milioane de cărămizi și blocuri ceramice.

● Mediaș — geamuri de calitate superioară

Cu un an mai devreme au atins parametrii maximali noile capacități de producție ale Fabricii de geamuri din Mediaș. Ele satisfac necesarul de geamuri de calitate superioară asigurînd, între altele, parbrize securizate pentru automobile și camioane, geamuri pentru vagoane, oglinzi pentru mobilier. Noile capacități funcționează pe baza unei tehnologii folosite pentru prima oară în țara noastră, care permite o productivitate cu peste 50% mai mare față de vechile procedee. Acest procedeu urmează să fie extins și la fabricile similare din Buzău, Alba Iulia și Tîrnăveni.

Strategiile de marketing

DUPĂ OPINIA specialistului sîrb R. Milanovici, expusă în Ekonomika Preduzecea nr. 11/1972, strategiile de marketing între care poate opta întreprinderea pot fi următoarele:

1. **Strategia de neadaptare,** *caracterizează o anumită combinație în aplicarea elementelor de mix marketing care nu se modifică în întregul ciclu de viață al produsului. Inconvenientul strategiei neadaptării rezidă în lipsa de flexibilitate cu ocazia modificărilor rapide și neașteptate pe piață, dar se aplică la produse care au o desfacere stabilă.*

2. **Strategia în funcție de timp,** *ia în considerație dimensiunea timpului în determinarea strategiei de piață. La aplicarea strategiei în funcție de timp, e necesar să se alcătuiască planul de marketing pe diferitele faze ale ciclului de viață. Așa, de pildă, în cursul primelor patru luni, atenția este concentrată în mod special asupra publicității comerciale, în următoarele 5 luni asupra politicii de preț, iar după aceea asupra condiționării (diferențierii produsului prin ambalaj etc.).*

3. **Strategia de adaptare la concurență** *(ia în considerație acțiunile concurenței); este o strategie elastică, care permite reacția față de modificările rapide ale acțiunilor concurenței pe piață. Întreprinderile cu pondere mare pe piață își pot permite ca, prin schimbarea strategiei proprii să schimbe întreaga strategie a pieței. Strategia adaptării la concurență nu presupune numai încadrarea în restricțiile impuse de concurență, dar și inițierea unor contraacțiuni în scopul preîntîmpinării unei eventuale repoziționări în favoarea concurenței.*

4. **Strategia de adaptare la modificarea volumului vînzărilor.** *Dacă, de pildă, vînzarea produsului A scade, întreprinderea își modifică operativ strategia de piață, pentru a frîna sau a diminua scăderea volumului vînzărilor și eventual spre găsirea unui alt produs B (nou).*

5. **Strategia de maximizare a beneficiului** *presupune apelarea la elementele de marketing care să aducă cel mai mare cuantum de beneficii.*

6. **Strategia mix-marketing** *se caracterizează prin adaptarea lunară a elementelor de marketing care se verifică, în decursul timpului (ex. modificarea intensității concurenței cu privire la preț, distribuție, forme de promovare etc.). Inconvenientul acestei strategii constă în imposibilitatea aplicării strategiei optime la produsele cu ciclu de viață îndelungat, ea aplicîndu-se numai la produsele cu un ciclu de viață redus.*

7. **Strategia de diagnosticare** *presupune evidențierea evoluțiilor curente și a celor probabile pe piață, astfel ca pentru fiecare perioadă sau fiecare produs să se poată aplica strategia pe termenul lung, evitîndu-se tendința de a se lua drept indicator oscilațiile curente pentru modificarea strategiilor de piață curente.*

8. **Strategia maximizării generale a beneficiului** *se bazează pe măsuri economice și extraeconomice de limitare a concurenței, în scopul realizării beneficiului pentru un grup de producători asociați (o ramură).*

SECTORUL 2 — BUCUREŞTI

Valenţele calitative ale controlului

SUB ÎNDRUMAREA organizaţiilor de partid, consiliile de control muncitoresc din unităţile economice aflate în raza sectorului 2 au elaborat planuri trimestriale de acţiuni, cuprinzînd obiective majore de control, de studiu sau de analiză. Important este că ele s-au axat pe aspectele esenţiale ale planului de producţie pe anul în curs, astfel încît — prin acţiuni bine gîndite — să contribuie la îndeplinirea lui ritmică şi la parametrii maximali, condiţie primordială pentru realizarea prevederilor cincinalului înainte de termen.

Pe această linie, Consiliul de control muncitoresc al sectorului, coordonînd acţiunile sale proprii cu cele ale consiliilor de control muncitoresc din întreprinderile „Electronica", F.E.M.I., I.I.R.U.C., Uzina de cinescoape, C.I.L.-Pipera, Moara „Grîul" şi Fabrica de ulei „13 Decembrie", le-a îndrumat să prevadă studierea — în luna mai a.c. — a modului în care se aplică rezoluţia Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie — martie 1973 cu privire la reducerea consumurilor specifice de materii prime şi materiale, de combustibil şi energie electrică. Înfăptuirea acestei acţiuni comune, prin care se urmăreşte concomitent extinderea utilizării înlocuitorilor, şi cu precădere a materiilor prime autohtone, folosirea pe scară largă a deşeurilor, a fost determinată de existenţa unor rezerve nevalorificate încă în întreprinderile respective.

Experienţa a dovedit că procedeul îndrumării şi coordonării

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

acţiunilor consiliilor de control muncitoresc din unităţi cu cele organizate la nivelul sectorului face să sporească valenţele calitative ale controlului, permite folosirea mai raţională a specialiştilor şi duce la întărirea spiritului de responsabilitate socială, pe toate treptele organizatorice, pentru îndeplinirea riguroasă a politicii partidului şi a legilor statului.

Ca să poată interveni operativ pentru prevenirea neîndeplinirii sarcinilor de plan, Consiliul de control muncitoresc al sectorului aplică metoda preliminării din primele zile ale fiecărei luni a nivelului de realizare a principalilor indicatori de plan în unităţile economice. Împreună cu secretarii organizaţiilor de partid, directorii şi alte cadre din conducerea întreprinderilor unde sînt posibile rămîneri în urmă, se examinează cauzele care determină situaţia respectivă şi se stabilesc măsuri eficiente în vederea îndeplinirii şi chiar a depăşirii sarcinilor (un asemenea sprijin a fost acordat F.E.M.I., F.C.E., Fabricii de ulei „13 Decembrie" şi altor unităţi).

Componenţa consiliilor de control muncitoresc şi a colectivelor pe domenii, obligativitatea pregătirii şi instruirii temeinice a persoanelor însărcinate să exercite controlul, atragerea în aceste acţiuni şi a inspecţiilor de control specializat al statului conferă în prezent controlului calităţi superioare, permiţînd perfecţionarea continuă a stilului şi metodelor sale de muncă la nivelul cerinţelor actuale ale conducerii economiei.

Gh. CIORUŢĂ

studii şi analize

CERTIFICAREA CALITĂŢII — O PROBLEMĂ ACTUALĂ, DE ÎNALTĂ RĂSPUNDERE PROFESIONALĂ ŞI CIVICĂ

ACTUALUL CINCINAL are ca trăsătură distinctivă orientarea fermă a întregii activităţi, în toate domeniile economiei naţionale, spre ridicarea la nivel superior a indicilor care exprimă eficienţa muncii sociale în corelaţie cu posibilităţile pe care le oferă ştiinţa şi tehnica modernă, îmbunătăţirea calităţii produselor constituind, în acest context, o problemă centrală.

În vederea întăririi preocupărilor pentru calitate şi a răspunderii unităţilor economice, Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a emis recent Decretul 282, privind **certificarea calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor.** Acest decret cuprinde dispoziţii menite să asigure beneficiarilor produse, lucrări şi servicii care să îndeplinească pe deplin scopul pentru care au fost realizate, instituţionalizîndu-se **certificatul de garanţie.** În acest document, sub semnătura proprie, directorul şi şeful compartimentului tehnic — sau persoanele delegate de aceştia — înscriu în mod obligatoriu parametrii funcţionali şi de fiabilitate, precum şi celelalte caracteristici calitative care garantează îndeplinirea de către produse şi lucrări a scopului pentru care au fost realizate, adică a unei „misiuni" bine stabilite.

Din aceasta derivă şi pentru beneficiari răspunderea de a stipula prin contracte, în mod precis, valorile parametrilor de calitate şi fiabilitate, inclusiv modul de „demonstrare" a acestora (prin probe). Unităţile socialiste beneficiare sînt obligate să refuze la plată facturile pentru produsele, lucrările şi serviciile livrate fără documente de atestare a calităţii şi fiabilităţii convenite. Unităţile economice producătoare sînt obligate să sorteze şi să marcheze clasa de calitate pe produsele livrate sau, după caz, pe ambalajul acestora, atunci cînd produsele respective sînt fabricate în mai multe clase de calitate.

Documentul de certificare a calităţii angajează — potrivit legii — răspunderea patrimonială a unităţilor economice producătoare, executante de lucrări, prestatoare de servicii şi a organizaţiilor comerciale, faţă de beneficiari — persoane juridice sau fizice — care folosesc produsele, lucrările sau serviciile prevăzute în certificat.

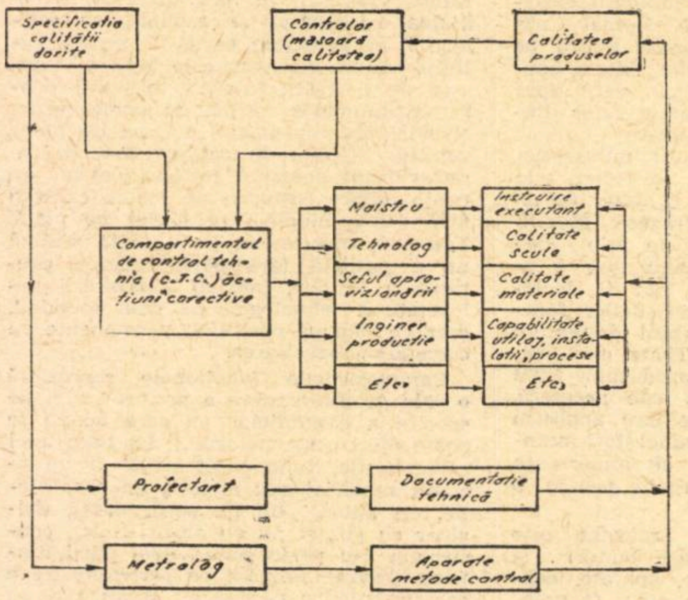

Fig. 1. — Interdependenţa acţiunilor pentru realizarea calităţii

CALITATEA producţiei depinde de factori variaţi care înglobează domeniul creaţiei, producţiei şi exploatării ; de realizarea calităţii răspund executanţii, dar în primul rînd conducerea întreprinderii.

Calitatea este determinată de **calitatea proiectării şi a fabricaţiei** — şi se măsoară prin conformitate faţă de documentaţia tehnică şi fiabilitate. Un produs este de calitate atunci cînd posedă o serie de însuşiri care-i conferă valoare de întrebuinţare, atunci cînd este apt să îndeplinească pe o perioadă de timp determinată — funcţia sa (misiunea). **Calitatea este obligaţie de serviciu pentru toţi salariaţii întreprinderii, precum şi chestiune de etică şi onoare civică pentru fiecare dintre ei** (fig. 1). Dar, calitatea nu rezultă de la sine. Conducerile întreprinderilor trebuie să organizeze un sistem eficient de asigurare şi control al calităţii, aşa cum este prevăzut de legea privind asigurarea şi controlul calităţii.

Deşi diferite între ele, noţiunea de sistem de **asigurare a calităţii** şi noţiunea **de gestiune a calităţii** sînt strîns legate. Prin gestiunea calităţii înţelegem un ansamblu de acţiuni exercitate de diferitele organe din întreprindere cu scopul de a realiza şi perfecţiona calitatea şi fiabilitatea produselor. Prin sistem de asigurare şi control al calităţii înţelegem un ansamblu de organe care stabilesc, asigură condiţiile şi menţin nivelul necesar al calităţii în cursul activităţii de creaţie, producţie şi exploatare (fig. 2). Legătura dintre organele respective este realizată prin controlul tehnic al calităţii. În conformitate cu prevederile legale, compartimentul de control tehnic este subordonat direct conducătorului întreprinderii, precum şi Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor, aceasta pentru a putea duce la îndeplinire sarcinile sale de a : opri livrarea produselor necorespunzătoare ; detecta operativ abaterile de la normele de calitate pe fluxul de fabricaţie în vederea prevenirii rebuturilor ; stabili cauzele deficienţelor de calitate de pe fluxul de fabricaţie şi montaj, precum şi vinovaţii ; de a obţine acţiuni concrete pentru eliminarea neajunsurilor.

Controlul tehnic trebuie să colaboreze cu compartimentele de creaţie pentru efectuarea de verificări exigente (mergînd pînă la distrugerea unor componente sau — uneori — chiar a produsului) pentru a se verifica efectiv **calitatea şi fiabilitatea.**

Cu începere de la 1 iulie a.c. (data intrării în vigoare a Decretului nr. 282/1973), întreprinderile producătoare sînt obligate să ateste durabilitatea televizoarelor, lămpilor electrice, cutiilor de viteză sau a altor componente funcţionale ale maşinilor-unelte, autoturismelor.

Totodată, Decretul prevede că **la plata muncii se vor lua în considerare numai piesele de calitate realizate de muncitori.** Pentru aceasta, conducerea întreprinderii este datoare să creeze acestora condiţiile necesare prin : aprovizionarea ritmică cu materiale şi materii prime ; punerea la dispoziţie a maşinilor sau instalaţiilor de producţie care au precizia necesară din desene sau tehnologia prescrisă ; calificarea şi reciclarea executanţilor ; asigurarea aparatelor de măsură şi

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Transportorul de cărbune „Tr. 4"

Principalul furnizor de utilaj minier al ţării, uzina „Unio"-Satu Mare, a inclus în planul de asimilări, transportoarele de cărbune „Tr. 4" utilizabile în abatajele cu front lung de tăiere. Faţă de agregatele fabricate anterior, „Tr 4" are o capacitate dublă de transport, respectiv 250—300 tone de minereu pe oră. Noul agregat contribuie totodată la mecanizarea complexă a lucrărilor în exploatările carbonifere. Anevoioasa operaţiune de perforare şi puşcare a stratului de cărbune este eliminată, transportorul dispunînd de un dispozitiv care efectuează automat procesul de tăiere. Cărbunele este astfel încărcat şi transportat în afara minei cu o viteză de 1 metru pe secundă.

● Strungurile Saro

Primele strunguri Saro 16 şi Saro 25, cu un grad de integrare de 70% au ajuns în faza de montaj general la uzina de specialitate din Tîrgovişte. Acest grad ridicat de integrare deşi fusese planificat pentru anul 1974, a fost realizat anul acesta, în numai cinci luni. Notăm, de asemenea, că a fost omologată întreaga tehnologie aferentă integrării totale în fabricaţie a noilor tipuri de strunguri.

● Tehnologie pentru lingotiere mari

La turnătoria Combinatului siderurgic din Galaţi, a fost introdusă, în premieră, o tehnologie de formare şi turnare a lingotierelor mari care permite reducerea duratei acestei operaţii de la 2—4 zile la numai 12—15 ore. Prin noua metodă nu mai este necesară utilizarea cuptorului de uscare, creşte rezistenţa şi calitatea pieselor turnate, productivitatea muncii va spori, iar preţul de cost al unei piese va fi redus. La rîndul lor, siderurgiştii de la Hunedoara au extins aria de utilizare a unui nou produs auxiliar exoterm care duce la îndepărtarea golurilor de turnare, elimină impurităţile din lingouri, creînd, totodată, posibilitatea utilizării integrale a metalului turnat. Pe această cale siderurgiştii de aici vor economisi anual aproape 7 000 tone de oţel de calitate superioară.

● Sudură prin... frecare

La Centrul de sudură şi încercări la oboseală a metalelor din Timişoara s-a elaborat o tehnologie de sudură prin... frecare. Comparativ cu soluţiile clasice, noul procedeu, care permite sudarea metalelor feroase şi neferoase cu puncte de topire diferite, asigură o productivitate de 10 ori mai mare şi un consum minim de energie electrică. Experienţele şi probele practice au demonstrat posibilitatea sudării prin frecare a unor metale cu grosimi cuprinse între 1 şi 1 200 mm.

● Instalaţie de foraj pînă la 10 000 metri

Uzina „1 Mai" din Ploieşti pregăteşte tehnologia de fabricaţie în flux a unei instalaţii de foraj pentru adîncimi de pînă la 10 000 metri, cu posibilitatea de adaptare şi pentru lucrările de prospectare şi explorare pe platourile marine. Noul tip de instalaţie se adaugă gamei de 120 de noi utilaje petroliere realizate în prima jumătate a cincinalului.

control necesare, informarea executantului atunci cînd greşeşte.

Înţelegerea modernă a conceptului de calitate pleacă de la convingerea că nu este posibil să se aplice o politică eficace în domeniul calităţii atunci cînd ne limităm la rezolvarea problemelor de calitate „de la o zi la alta". Practica arată pagubele rezultate din transmiterea cu întîrziere a informaţiilor şi „redresarea" calităţii prin acţiuni corective „a posteriori", după ce beneficiarii au reclamat calitatea şi fiabilitatea produselor livrate. Înţelegerea modernă a conceptului de calitate stă la baza organizării „gestiunii" dinamice a calităţii ; ea are la activ beneficii ca urmare a competitivităţii produselor şi la pasiv — fără îndoială — cheltuieli pentru asigurarea şi controlul calităţii. Important este ce cîntăresc mai mult : cheltuielile cu serviciul sau misiunea îndeplinită.

Analiza a 10 000 defecte constatate în cursul anului trecut a indicat că 80% sînt datorate erorilor sau neglijenţelor. Importanţa problemei este semnificativă dacă se are în vedere că posibilitatea controlului de calitate de a detecta abaterile este mult mai mică decît se presupune în general.

De aceea un rol important revine compartimentelor de control tehnic pe linia activităţii **de motivaţie a calităţii**, organizării de dezbateri de „cazuri" la locul de producţie, propagandei vizuale (vitrine, panouri etc.) şi auditive (staţii de amplificare). În crearea unei opinii de masă înaintată în domeniul calităţii, în combaterea indisciplinei tehnologice şi neglijenţei au obţinut rezultate excepţionale comisiile de calitate din multe întreprinderi.

UN SISTEM EFICIENT de asigurare a calităţii şi fiabilităţii furnizează conducerii întreprinderilor mijlocul de a realiza sarcinile în acest domeniu în cele mai economice condiţii posibile. Ţinînd seama de faptul că deciziile care hotărăsc în cea mai mare măsură calitatea şi costurile unui produs, caracteristicile lui funcţionale, de fiabilitate şi estetice — se iau în faza de concepţie, tehnica de analiză a valorii calităţii acţionează în primul rînd **la nivelul concepţiei, fiind îndreptată în direcţia optimizării relaţiei dintre cheltuieli şi serviciile aduse societăţii.** Gestiunea calităţii introduce noţiunea de preţ de cost al funcţiilor produsului ; parametrii funcţionali, de fiabilitate şi estetici ai unui produs exprimă serviciile pe care acesta le poate furniza beneficiarilor prin intermediul purtătorului material care este corpul său fizic. Acest adevăr se uită însă adeseori. De aceea Decretul nr. 282/1973, vine să oblige cu putere de lege **ca pe porţile întreprinderilor să iasă numai produse capabile să îndeplinească complet scopul pentru care au fost realizate,** verificate riguros înainte de livrare.

Organizarea pentru atestarea calităţii şi fiabilităţii cuprinde : a) verificarea criteriilor de control în cazul produselor existente; b) verificarea specificaţiilor (caietelor de sarcini) în cazul produselor noi ; c) analiza reclamaţiilor privind calitatea ; d) asigurarea bunei desfăşurări a activităţii de calimetrie ; e) asigurarea bunei funcţionări a compartimentului de control tehnic de calitate.

Fiabilitatea este probabilitatea unui produs, echipament, aparataj sau componentă de a asigura fără defecţiuni operaţiile pentru care este prevăzut, de-a lungul unei perioade de timp determinate în condiţii de funcţionare stabilite. Astfel, unei aprecieri calitative i se substituie o noţiune cantitativă susceptibilă de a fi analizată şi de a lua o formă matematică, funcţie de timp, în care condiţiile de funcţionare pot fi incluse sub formă de parametri.

Valoarea parametrilor de fiabilitate trebuie precizată în contractele economice, iar proiectanţii trebuie să acorde toată atenţia calculării şi verificării acestora. Nerealizarea cerinţelor de fiabilitate este oneroasă pentru beneficiar datorită cheltuielilor pentru reparaţii şi pierderilor care rezultă din indisponibilitatea produselor nefiabile.

DECRETUL nr. 282/1973 prevede obligaţia întreprinderilor, centralelor şi ministerelor de a stabili, cu acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor, conţinutul documentelor de certificare a calităţii. De asemenea, se prevede că Inspectoraul General de Stat va aplica amenzi contravenienţilor la prevederile legale.

Socotim că aplicarea cu deplină exigenţă a prevederilor Decretului nr. 282/1973 va determina o cotitură radicală în activitatea de asigurare şi controlul calităţii produselor, lucrărilor şi serviciilor, va duce la satisfacerea integrală a exigenţelor beneficiarilor pentru produse cu performanţe funcţionale şi estetice superioare — şi în acelaşi timp — robuste şi durabile. Organele Inspectoratului General de Stat vor lua atitudine împotriva derogărilor de la documentaţia tehnică, împotriva indisciplinei tehnologice, pentru trecerea la producţia de serie numai după verificarea fiabilităţii prototipurilor şi pregătirea fabricaţiei, pentru livrarea produselor numai după efectuarea probelor necesare de către furnizori. Totodată se vor intensifica preocupările pentru diversificarea metodelor de popularizare a modului cum lucrează fruntaşii în producţie şi extinderea experienţei înaintate, astfel ca problemele de calitate să devină obiectiv de prim ordin al tuturor lucrătorilor din unităţile productive.

ing. D. NICULESCU
inspector general de stat,

Inspectoratul General de Stat
pentru Controlul Calităţii Produselor

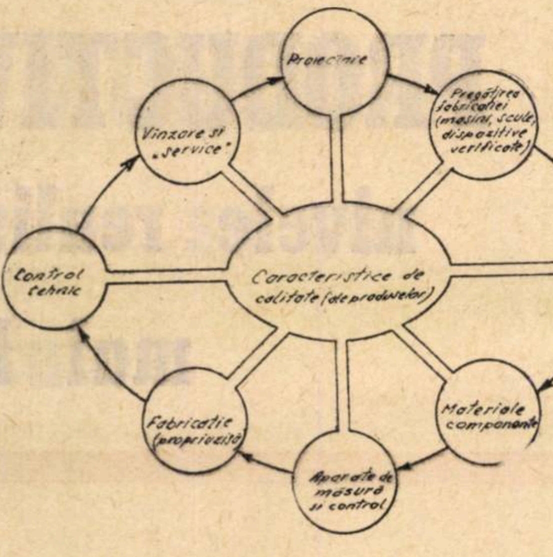

Fig. 2. — Sistemul de asigurare şi control al calităţii

Indicator de fiabilitate

SOCIETATEA „Electricité de France" cere furnizorilor să garanteze pentru grupurile termoelectrice nu numai : parametrii tehnico-economici (puterea, tensiunea, frecvenţa, stabilitatea etc.) ; valoarea vibraţiilor ; nivelul de zgomot ; consumul de abur ; creşterea maximă a turaţiei în cazul aruncării sarcinii de la puterea nominală, dar şi următoarele condiţii de fiabilitate :

- durata de viaţă : 30 ani (efectiv 200 000 ore) ;
- număr de porniri : 1200 ;
- timpul maxim pentru efectuarea reviziilor şi reparaţiilor ; o dată pe an. . . 8 zile ; o dată la 2 ani. ., 15 zile (care poate fi prelungit la 26 zile în caz că este necesară calarea bobinelor statorice ale generatorului) ; o dată la 6 ani. . . 42 zile (cînd se deschide turbina).

În contracte se acordă atenţie deosebită disponibilităţii utilajelor, uneori precizîndu-se valoarea acestui indicator de fiabilitate, care se evaluează cu relaţia :

$$\text{Disponibilitatea} = \frac{\text{timpul de bună funcţionare}}{\text{timpul de bună funcţionare} + \text{timpul de reparaţie}}$$

Totodată, furnizorii sînt obligaţi să pună la dispoziţie lista pieselor de schimb necesare pentru asigurarea efectuării reparaţiilor în durata de timp garantată.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

● Spălarea sub vid

La Întreprinderea de reţele electrice din Bacău s-a realizat, după o concepţie proprie, o instalaţie portabilă pentru spălarea, uscarea şi umplerea cu ulei, sub vid, a transformatoarelor de măsură şi forţă. Pînă acum aceste operaţii se efectuau după ce aparatele respective se demontau piesă cu piesă. Noua instalaţie execută cele trei operaţiuni într-un timp scurt, fără să fie necesară demontarea transformatoarelor. În plus, ea prezintă avantajul că poate fi folosită în orice anotimp şi în orice condiţii atmosferice. Instalaţia poate fi purtată cu uşurinţă de un singur muncitor.

● Înlocuitori ai bumbacului

Noua secţie de finisaj a Întreprinderii textile Piteşti — cea mai mare de acest fel din ţară — solicită din plin inventivitatea compartimentului de creaţie. Recent aici au fost introduse în fabricaţia de serie 7 articole noi pe bază de poliester şi celofibră românească, înlocuind astfel bumbacul, materie primă adusă din import. Noile produse denumite Terocel, Alin, Stoeneşti, Raul, Sălcioara, Miruna, se folosesc la confecţionarea cămăşilor pentru adolescenţi, costumelor de copii, rochiilor şi bluzelor de damă. De asemenea, pentru confecţii de damă s-a realizat un articol în carouri din celofibră românească sută la sută, în 15 poziţii coloristice, elegant şi la un preţ accesibil.

● Ambalaje prin termoforme

Un colectiv de la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Buzău a conceput şi realizat o originală instalaţie pentru producerea ambalajelor prin termoforme, cu acţionare automată, atingînd performanţe tehnice similare agregatelor de acest fel care, pînă acum, se importau. Costul instalaţiei realizate în atelierele întreprinderii a fost de numai 100 000 lei, faţă de aproape 1 milion lei-valută cît costa aducerea ei din import. Amortizarea cheltuielilor de fabricaţie se va face în mai puţin de 30 de zile de producţie.

● La Uzina de aluminiu din Slatina s-au asimilat în ultima vreme benzi turnate, bare, profile, elemente de tîmplărie metalică, sîrme, diverse aliaje, printre care aluminiu cu siliciu, crom, magneziu, mangan şi titan pentru turnarea unor piese cu caracteristici tehnico-funcţionale ridicate, cum sînt pistoanele pentru motorul automobilului Dacia — 1300. Se fac pregătiri pentru punerea în funcţiune a unui nou agregat cu ajutorul căruia se va produce tablă laminată la cald. În cursul acestui an vor mai intra în fabricaţia curentă încă 50 de noi sortimente şi tipodimensiuni, din care 20 destinate exportului.

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Reclamă se face, dar pînă la kefir...

LAPTELE este un produs cu largă audienţă la foarte mulţi consumatori. El este însă şi mai apreciat sub formă de derivate. Dintre aceste derivate laptele sub formă de kefir sau sana a întrunit sufragiile chiar şi ale celor mai exigenţi consumatori. În plus, în ultimul timp, o reclamă susţinută recomandă kefirul ca un panaceu. Reclama nu este lipsită de fundament întrucît anchete efectuate de Organizaţia Mondială a Sănătăţii au pus pe deplin în evidenţă efectele terapeutice ale unor produse lactate în special sub formă de kefir.

Aşadar, produsul se fabrică, este de bună calitate, iar consumatorii l-au adoptat. Se pune însă problema cum poate fi procurat kefirul. Un micro-sondaj efectuat de redacţia noastră a pus în evidenţă o serie de deficienţe cu privire la canalele de distribuţie a acestui produs. Astfel, cu excepţia magazinului „Mioriţa" din str. Doamnei, a magazinului cu autoservire nr. 25 din str. Cristian Tell şi a altor cîteva unităţi celelalte magazine alimentare nu comercializează kefir sau sana. De asemenea, trebuie remarcat că vînzarea acestor produse în unele magazine se face cu cozi interminabile, astfel că cel mai adesea consumatorul renunţă la cumpărarea acestuia. Aici intervin o serie de deficienţe de organizare interioară care continuă să se manifeste de mult timp. La aceasta se adaugă şi faptul că spaţiile frigorifice nu sînt folosite sau sînt insuficiente, astfel că acum vara, după ce ai transpirat bine un sfert de oră la coadă, cînd ajungi la finiş obţii o sticlă de lapte cald.

În unele ţări vînzarea produselor lactate se face în sistemul autoservirii direct din vitrine frigorifice. În plus, laptele şi derivatele sale pot fi livrate la domiciliu, fie pe bază de abonament, fie pe bază de comandă prealabilă la o casă de comenzi cu livrare la domiciliu. Şi în ţara noastră se cuvine a menţiona experienţa pozitivă a Direcţiei comerciale a judeţului Cluj. La Cluj laptele este livrat la domiciliu în proporţie de circa 70% din volumul total al vînzărilor cu amănuntul.

Ne întrebăm, aşadar, de ce se face atît de puţin pe acest plan pentru consumatorii din Capitală? Să fie oare atît de dificilă crearea unor mini-lacto-baruri în care să se servească cîteva sortimente de lactate? Este atît de greu de extins sistemul de vînzare la domiciliu a laptelui şi a derivatelor sale? De ce nu se extind formele moderne de comercializare şi în special autoservirea care şi-a dovedit pe deplin atît eficienţa economică cît şi utilitatea socială?

Răspunde Direcţia generală comercială a Municipiului Bucureşti

„Cît durează reprofilarea şi modernizarea unui magazin ?"

(V.E. — nr. 21)

DIRECŢIA Generală Comercială a Municipiului Bucureşti a întocmit un plan de modernizări cu termene precise de realizare şi care se respectă de către întreprinderile comerciale ce aparţin sistemului local. O serie de spaţii comerciale au fost însă repartizate unor departamente producătoare pentru a organiza unităţi de prezentare. În această situaţie se află şi spaţiul din Calea Victoriei nr. 124, care a fost atribuit Ministerului Industrie Uşoare şi cel de la nr. 118 destinat organizării unui magazin de prezentare a produselor apicole.

Întrucît beneficiarii spaţiilor de mai sus au întîmpinat unele greutăţi în ceea ce priveşte pregătirea investiţiilor şi operaţiunea de amenajare şi punere la punct a spaţiilor respective, s-a întîrziat realizarea lucrărilor respective. Cu toate acestea, magazinul „Apimondia" a fost dat în funcţiune. În ce priveşte magazinul „Stirex", am solicitat M.I.U. şi centralei de resort să ia măsuri operative de realizare şi să informeze redacţia revistei privitor la data certă la care unitatea va intra în funcţiune.

ing. Gh. CULEA

PRODUCTIVITATEA MUNCII — nivele realizate, rezerve ce se cer mai bine valorificate

INDUSTRIA IEŞEANĂ, puternic dezvoltată şi diversificată în anii construcţiei socialiste, ocupă în prezent unul din locurile fruntaşe în ierarhia judeţelor ţării, participînd activ la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială a României. Contribuţia sa este ilustrată de faptul că, mai cu seamă în acest cincinal, o parte din produsele ce le realizează reprezintă ponderea cea mai mare în planurile de stat la ţevi de oţel, profile îndoite, ţesături, antibiotice, fire şi fibre chimice, ţesături de mătase etc. **În 1975, industria judeţului Iaşi va produce de 52 ori mai mult decît în 1950 şi de 2,2 ori mai mult ca în 1970.**

În prezent, oamenii muncii din acest judeţ, antrenaţi în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, desfăşoară o activitate intensă pe multiple planuri, acordînd o deosebită atenţie valorificării acelor resurse care pot aduce o contribuţie maximă la creşterea eficienţei economice. Aşa cum dovedeşte practica, între aceste resurse un loc primordial îl ocupă **creşterea permanentă a productivităţii muncii.**

Manifestînd o preocupare continuă pentru sporirea productivităţii muncii, în strictă corelare cu ceilalţi indicatori de eficienţă, colectivele de oameni ai muncii din judeţ au dobîndit în anii din urmă, rezultate remarcabile. **În perioada 1971—1972, mai bine de 70% din sporul producţiei industriale obţinute a fost realizat pe seama creşterii productivităţii muncii.** *Şi în perioada ce a trecut din acest an au fost dobîndite realizări deosebite :* **planul privind creşterea productivităţii muncii a fost îndeplinit pe judeţ în proporţie de 100,5%, marcînd un spor faţă de perioada corespunzătoare din anul trecut, de 9,9%.**

Ce s-a întreprins concret, ce rezerve au fost identificate, spre ce direcţii este orientată activitatea în viitor ? La toate aceste întrebări ne-au răspuns specialişti şi cadre de răspundere din întreprinderi şi organe de sinteză din judeţ, cu ocazia unei dezbateri organizate recent de revista noastră, cu sprijinul **Consiliului judeţean al sindicatelor din Iaşi.**

- **Ce se face în întreprinderile ieşene pentru valorificarea maximă a rezervelor disponibile, pentru sporirea continuă a productivităţii muncii.**
- **Creaţia de masă în domeniul raţionalizărilor, inovaţiilor şi invenţiilor.**
- **Planificarea judicioasă a sarcinilor de plan şi organizarea superioară a producţiei şi a muncii, premise pentru obţinerea unor ritmuri înalte în înfăptuirea planului şi a angajamentelor asumate.**
- **Extinderea acordului global în întreprinderile industriale — implicaţii favorabile.**
- **Utilajele şi timpul de lucru folosite din plin — două obiective ce converg spre acelaşi scop : productivitate sporită, costuri scăzute, eficienţă economică înaltă.**

Promovarea progresului tehnic

UNUL DIN FACTORII principali ce acţionează asupra sporirii permanente a productivităţii muncii, a realizării unui ritm superior de creştere, îl constituie promovarea progresului tehnic. Ce anume s-a întreprins în această privinţă în industria ieşeană, la ce nivel tehnic se desfăşoară în prezent procesele de producţie ?

Pe lîngă faptul că **au fost construite unităţi noi în care întregul proces de fabricaţie este mecanizat sau automatizat** (Întreprinderea de antibiotice, Întreprinderea metalurgică, Întreprinderea de fibre chimice şi altele), în majoritatea întreprinderilor din judeţ au fost **promovate numeroase procedee tehnologice de înaltă productivitate ; a fost stimulată larg creaţia de masă** (numărul inovatorilor şi inventatorilor ridicîndu-se în prezent la cîteva mii) prin al cărei aport au fost concepute şi realizate zeci şi sute de maşini şi instalaţii. Toate acestea au constituit şi constituie un suport solid pentru diminuarea efortului fizic, înlocuirea muncii manuale şi, implicit, pentru folosirea mai din plin a zestrei tehnice, pentru sporirea productivităţii muncii. Referindu-se la unele aspecte care privesc preocuparea pentru promovarea progresului tehnic, ing. **C. Zvoreşteanu**, membru în Biroul Executiv al Consiliului judeţean al sindicatelor, a arătat printre altele :

„Industria ieşeană dispune în prezent, datorită politicii partidului de dezvoltare economică a tuturor judeţelor ţării, de uzine şi fabrici înzestrate la un nivel tehnic cu nimic mai prejos decît în ţările industriale cu vechi tradiţii. Evident, dacă aceste prefaceri sînt rodul unor investiţii masive, aportul oamenilor muncii la dezvoltarea progresului tehnic se concretizează în dezvoltarea creaţiei tehnice, care a căpătat, în zilele noastre, un adevărat caracter de masă. Acţiunea de masă a inovatorilor şi inventatorilor s-a materializat, numai în 1972, în realizarea a peste 800 inovaţii care, aplicate în producţie, au generat economii postcalculate de peste 50 milioane lei.

Pentru aprecierea sintetică a contribuţiei introducerii permanente a progresului tehnic la creşterea productivităţii muncii, merită subliniat faptul că, după unele calcule estimative, în anii ce au trecut din actualul cincinal, circa 60% din sporul de producţie a fost realizat pe această cale (39% prin introducerea tehnicii noi şi perfecţionarea celei existente şi 21% prin autoutilări şi mică mecanizare), **iar restul de 40% pe seama altor factori** (îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii, ridicării calificării profesionale, raţionalizării aparatului administrativ şi de conducere etc.)".

Aşa cum au subliniat, de altfel, în cuvîntul lor şi alţi participanţi la dezbatere (ing. **C. Corbu**, director — Uzina de reparaţii auto, ing. **C. Paraschiv**, director — Întreprinderea „Moldova", ec. **Nic. Lacea**, şeful biroului plan — Întreprinderea metalurgică, ing. **N. Necula**, director — Întreprinderea de prelucrare a lemnului, ec. **Dan Dumitriu**, şef serviciu plan-dezvoltare — Întreprinderea „Moldova", **I. Teodorescu**, şeful serviciului personal şi învăţămînt, Întreprinderea „Ţesătura" şi alţii), efecte pozitive asupra creşterii productivităţii muncii a avut şi lărgirea preocupării pentru acţiunea de **autoutilare şi asimilare de produse noi. Numai în 1972 au fost concepute şi realizate în întreprinderile din judeţ peste 350 de maşini, utilaje, aparate, instalaţii şi dispozitive noi.** La toate acestea se adaugă eforturile susţinute pentru execuţia de SDV-uri, formarea de cadre de înaltă calificare, aprovizionarea la timp cu materii prime şi materiale etc. — toate la un loc constituind mijloace concrete pentru folosirea eficientă a condiţiilor tehnico-materiale puse la dispoziţie.

Reliefînd aceste aspecte pozitive pe linia preocupărilor de promovare a progresului tehnic, unii participanţi la dezbateri au subliniat şi anumite stări de lucruri negative. Pe această linie se situează **inerţia în unele unităţi privind generalizarea tehnologiei moderne**, o anumită doză de **încetineală în rezolvarea propunerilor de inovaţii şi raţionalizări, utilizarea insuficientă a fondurilor de mică mecanizare** etc. **Este necesar**, au subliniat în cuvîntul lor diferiţi participanţi, **ca periodic, la nivel de judeţ, să se organizeze consfătuiri cu caracter de schimb de experienţă în care să se prezinte cele mai noi şi eficiente tehnologii, inovaţii, raţionalizări şi invenţii.**

O problemă specială la care vorbitorii s-au oprit mai mult a fost aceea a **dezvoltării mişcării inovatorilor, inventatorilor şi raţionalizatorilor.** S-a arătat de pildă, că **datorită măsurilor luate ca propunerile de inovaţii şi raţionalizări să fie avizate nu numai la nivel de întreprinderi, ci şi al centralelor industriale din care fac parte, perioada de rezolvare a lor a crescut considerabil, ceea ce afectează serios dezvoltarea acestei acţiuni.** Dintr-un sondaj făcut în 12 întreprinderi de către Consiliul judeţean al sindicatelor a rezultat că, în urma măsurii amintite, în trimestrul I a.c. numărul propunerilor înregistrate a scăzut, faţă de perioada corespunzătoare din 1972, cu 50%, iar cel al inovaţiilor aplicate şi a valorii economiilor cu 30%. Se înregistrează, de asemenea, o încetineală în avizarea documentaţiilor de bază pentru recompensarea inovatorilor ce sînt înaintate la Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.

Rezolvarea problemei, impune **găsirea unor soluţii echitabile care să creeze o bază largă de stimulare a inovatorilor şi raţionalizatorilor.** Ar trebui reţinută în acest sens propunerea ca **întreprinderile să poarte răspunderea pentru avizarea inovaţiilor şi acordarea drepturilor băneşti pînă la un anumit cuantum din valoarea acestora, centralele industriale pentru o valoare mai mare, iar CNST-ul să avizeze doar invenţiile.**

Organizarea superioară a producţiei şi a muncii

PORNIND de la faptul că tehnica modernă nu poate fi utilizată eficient fără o organizare superioară a producţiei şi a muncii, au fost iniţiate în majoritatea întreprinderilor din judeţ, mai ales în ultimii ani, **multiple studii, pe baza cărora au fost aplicate o serie de măsuri în direcţia pregătirii judicioase şi desfăşurării normale a proceselor de producţie, îmbunătăţirii planificării, în scopul realizării ritmice a sarcinilor de plan pe trimestre şi, în cadrul acestora, pe luni şi decade, folosirii depline a timpului de lucru al maşinilor şi utilajelor etc.** În dezbatere au fost relevate efectele pozitive ale organizării producţiei prin utilizarea în secţiile principale de fabricaţie a liniilor tehnologice în flux, montajul şi ambalajul pe bandă, folosirea utilajelor-agregat etc. Numai prin aceste măsuri, unele întreprinderi — Uzina mecanică de material rulant din Paşcani, Uzina de utilaje şi piese de schimb, Uzina metalurgică, Combinatul de fibre sintetice, Întreprinderea „Ţesătura" din Iaşi etc. — au reuşit să obţină sporuri de productivitate a muncii, în intervalul 1971—1972 şi în cele 5 luni din acest an, de 15—20%.

Măsurile luate în domeniul organizării producţiei şi a muncii au fost împletite cu grija pentru mai buna repartizare a sarcinilor pe diferite eşaloane de lucru, reuşindu-se ca cea mai mare pondere a sarcinilor de plan să fie prevăzute în prima parte a anului. **Planificarea raţională a sarcinilor a condus la îmbunătăţirea ritmicităţii producţiei, creîndu-se condiţii mai bune pentru respectarea obligaţiilor contractuale, îndeosebi a termenelor de livrare a produselor.** Este ilustrativ în acest sens exemplul Întreprinderii de prelucrare a lemnului din Iaşi. Iată cum au fost înfăptuite aici sarcinile de plan din perioada ianuarie-aprilie 1973 (vezi tabelul nr. 1).

Efectul ritmicităţii, facilitînd o mai bună valorificare a condiţiilor tehnico-materiale, s-a concretizat în sporirea productivităţii muncii care, pe primul trimestru al anului, a fost mai mare cu 0,3% decît sarcina planificată.

Şi la Întreprinderea metalurgică a fost mult îmbunătăţită ritmicitatea faţă de anii trecuţi, tocmai ca urmare a mai bunei organizări a producţiei şi a muncii. Iată cum s-a prezentat situaţia, pe decade, la unele profile şi la producţia marfă (vezi tabelul nr. 2).

Fireşte, proporţiile respective nu reprezintă o ritmicitate matematică, mai ales la producţia de ţevi ; dar dacă analizăm îndeaproape cauzele care au determinat diferenţele, vom observa că lucrurile au mers bine, întrucît conducătorii producţiei au luat măsuri să lamineze în prima decadă ţevile cu dimensiuni mici (care au o productivitate orară scăzută şi necesită un grad mai mare de prelucrare). În ultima decadă din lună se laminează, de regulă, ţevile pentru construcţii, care nu implică un proces prea complicat de prelucrare.

Tabelul nr. 1

%

	ianuarie	februarie	martie	aprilie	global pe 4
decada I	25	33	31	30	30
decada II	34	33	31	37	34
decada III	41	34	38	33	36

Modul acesta de îndeplinire a sarcinilor de plan a permis Uzinei metalurgice ca, în trimestrul I a.c., să înregistreze **o productivitate a muncii cu 3% mai mare faţă de aceeaşi perioadă** din 1972.

Un loc important în ridicarea productivităţii muncii l-a ocupat **acţiunea de organizare de echipe, brigăzi şi secţii care să lucreze pe bază de acord global.** În această privinţă a **fost acumulată o bogată experienţă mai ales în unităţile de construcţii-montaj.** Bunăoară, în primele 4 luni din 1973 volumul lucrărilor executate în acord global la Trustul de instalaţii-montaj a fost de 100%, la Trustul de construcţii industriale — 62,2%, la Trustul de construcţii locale — 82%, la ICCF — 67,7%, la ICT — 35,9%.

Tabelul nr. 2

%

	decada I	decada II	decada III
ţevi sudate	23	34	43
profile ind.	32,4	35,3	32,3
prod. marfă	29	34	37

Ce reprezintă de fapt aceste procente ? În primul rînd, ele semnifică o organizare mai temeinică a locurilor de muncă (asigurarea la timp a documentaţiei, o mai bună aprovizionare tehnico-materială, o organizare superioară de şantier etc.), care permite constructorilor să folosească mai bine utilajele şi timpul de lucru. De altfel, acest fapt **s-a** concretizat în creşterea realizărilor unităţilor de construcţii în antrepriză cu circa 40% faţă de aceeaşi perioadă din 1972, sporirea productivităţii muncii la TC industriale cu 3,1%, T.I.M. cu 6,7%, I.C.T. cu 9,5%, I.C.C.F. cu 14,7%, TC local cu 9,9%. Concomitent cu aceste realizări, salarizarea în acord global a permis formaţiilor de lucru să obţină cîştiguri superioare : 9% la TCI, 8,5% la TC local, 5,9% la ICCF.

Funcţiile acordului global mai bine fructificate

ACŢIUNI pe linia introducerii şi extinderii acordului global au fost iniţiate şi în unele unităţi industriale. Aşa stau lucrurile, de pildă, la Uzina metalurgică (secţia ţevi sudate), Întreprinderea „Victoria" (secţia vopsitorie), Întreprinderea de reparaţii auto, Întreprinderea de prelucrare a lemnului etc. În toate aceste unităţi începuturile sînt promiţătoare, participanţii la dezbatere exemplificînd aceasta prin realizările dobîndite : creşteri superioare la indicatorul productivitatea muncii (3—8%), întărirea responsabilităţii şi disciplinei în realizarea sarcinilor de plan şi a calităţii produselor, ridicarea cîştigurilor în funcţie de îndeplinirea planului fizic etc.

Nu mai puţin important s-a conturat, în cadrul dezbaterii, a fi **preocuparea pentru înfăptuirea măsurilor incluse în planul MTO.** Rezultate din adunările generale ale oamenilor muncii — pe secţii şi la nivelul întreprinderilor — aceste planuri cuprind valoroase măsuri care, înfăptuite la termen, aduc un substanţial aport la sporirea producţiei, productivităţii muncii, la obţinerea de economii suplimentare la preţul de cost. Din analiza făcută la nivel de judeţ rezultă că aproape în toate întreprinderile măsurile prevăzute pentru prima jumătate a anului în curs au fost în bună parte înfăptuite, efectul lor regăsindu-se în realizările dobîndite privind realizarea şi depăşirea planului.

Reliefînd experienţa acumulată, eficienţa unor măsuri aplicate, participanţii la „masa rotundă" s-au ocupat îndeaproape şi de unele neajunsuri ce mai stăruie pe alocuri şi care, într-o proporţie mai mare sau mai mică, afectează nivelul productivităţii muncii realizate, eficienţa economică. **Aprovizionarea neritmică cu materii prime, materiale şi piese de schimb, nerespectarea obligaţiilor din planurile de cooperare de către unele unităţi furnizoare şi altele, împiedică mersul uniform al producţiei, folosirea la parametri înalţi a tehnicii din dotare, constituie o frînă în calea creşterii producţiei şi productivităţii muncii.** Numai din aceste cauze, care s-au reflectat negativ asupra folosirii capacităţilor de producţie, se estimează de pe acum pierderi însemnate.

Şi un alt fenomen negativ : **dacă pe total industrie la nivelul judeţului indicatorul de productivitate a muncii a fost îndeplinit şi depăşit pe primele 4 luni ale anului, aceasta a avut loc în condiţiile depăşirii sensibile a numărului scriptic planificat de salariaţi. Pe baza unor calcule făcute de specialişti la nivelul judeţului, s-a estimat că, prin eliminarea deficienţelor existente încă în organizarea producţiei şi a muncii, s-ar putea fructifica, la nivelul anului 1973, resurse de peste 63 milioane lei.**

Au fost relevate şi **unele aspecte negative legate de extinderea muncii în acord global, mai ales în unităţile industriale.** În acest sens s-a insistat asupra necesităţii rezolvării competente a unor cerinţe obligatorii care privesc creşterea responsabilităţii factorilor de conducere în asigurarea condiţiilor tehnico-materiale şi asistenţei tehnice, în integrarea în formaţiile care lucrează în acord global a personalului TESA etc. Pentru extinderea într-o proporţie cît mai mare a acordului global — atît în construcţii cît şi în unităţile industriale — unii participanţi la dezbatere (ing. **Emil Anton**, şef serviciu programarea şi pregătirea producţiei — Întreprinderea de reparaţii auto, ec. **Mihai Zota** — Sucursala Băncii de investiţii, judeţul Iaşi, ec. **Gh. Mustaţă**, Direcţia judeţeană de statistică) au propus, printre altele :

— iniţierea unor acţiuni mai ample şi ferme pentru extinderea muncii în acord global în industrie ; organizarea la nivel de ministere a unor studii şi analize în unităţile care au dobîndit experienţă în organizarea lucrului pe bază de acord global, în scopul generalizării celor mai bune procedee ;

— stabilirea unor sisteme stimulative pentru secţiile sau atelierele la care nu poate fi introdus acordul global — deoarece disproporţiile de cîştiguri ce se creează între salariaţii care lucrează în acord global şi cei în regie sau acord simplu, conduc la fluctuaţii şi nemulţumiri ;

— pentru evitarea realizării unor cîştiguri disproporţionate de către personalul TESA faţă de muncitori, numărul de ore prestate peste programul de lucru aprobat pentru şantierele de construcţii (respectiv 10 sau 12 ore), **să se ia în calcul numai în cazul în care cel puţin 75% din formaţia de lucru a fost pontată la nivelul orelor din zilele respective consemnate pentru personalul TESA;**

— la sumele cuvenite formaţiilor de lucru înscrise în contractul-angajament să se adauge şi premiile de 1% conform HCM 848/1970 pentru a stimula formaţia în realizarea sarcinilor şi folosirea mai justă a fondului de premiere.

Folosirea capacităţilor de producţie: indici superiori, dar şi posibilităţi insuficient fructificate

DE O DEOSEBITĂ ATENŢIE s-au bucurat, în cadrul dezbaterilor, acţiunile desfăşurate pe linia îmbunătăţirii organizării producţiei şi a muncii — cu efecte directe asupra creşterii productivităţii muncii — preocupările pentru găsirea unor căi eficiente de folosire raţională a capacităţilor de producţie. Cunoscînd faptul că mai mult de jumătate din producţia actualului cincinal şi angajamentele asumate, urmează să se realizeze prin folosirea mai bună a capacităţilor de producţie, colectivele de muncă din întreprinderile judeţului şi-au propus să desfăşoare acţiuni permanente în vederea valorificării maxime a rezervelor existente în această direcţie. Astfel, în perioada ce a trecut din acest cincinal, **a fost mult îmbunătăţită activitatea pe linia întreţinerii şi reparaţiilor maşinilor şi utilajelor ; parcul existent a fost mai raţional încărcat şi exploatat ; la unele maşini şi instalaţii au fost aduse numeroase perfecţionări şi dotări, care au facilitat ridicarea randamentului lor** etc. O eficienţă deosebită a avut şi **îmbunătăţirea coeficientului de schimburi** în aproape toate unităţile judeţului.

Ca urmare a complexului de măsuri aplicate, au fost obţinute unele realizări remarcabile. Iată, în dinamică, indicele de utilizare extensivă a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor din industria judeţului, în anii 1971, 1972 şi trim. I. 1973 (vezi tabelul nr. 3).

Din tabelul reprezentat rezultă pregnant saltul calitativ făcut în îmbunătăţirea indicilor de utilizare a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, tendinţa de ridicare a acestora spre nivelele de vîrf.

Tabelul nr. 3

(%)

	1971	1972	1973 tr. I.
a) În secţii de bază :			
— Industria construc. de maşini şi prelucrarea metalelor	79,9	82,3	85,0
— industria metalurgiei feroase	76,3	63,5	78,5
— industria chimică	—	82,8	93,4
— industria de prelucrare a lemnului	65,5	53,2	94,7
— industria uşoară	39,5	87,7	90,3
— industria locală	63,4	68,4	30,3
b) În secţiile auxiliare :			
— Industria constr. de maşini şi prelucrarea metalelor	66,8	72,3	82,9
— industria metalurgiei feroase	67,0	76,0	79,1
— industria chimică	66,8	66,9	70,0
— industria de prelucrare a lemnului	50,5	49,8	63,6
— industria uşoară	67,9	71,2	80,9
— industria locală	44,9	46,7	54,0

Consemnînd aceste stări pozitive, nu pot fi trecute cu vederea rezervele mari ce mai există în utilizarea eficientă a fondurilor fixe, deficienţele ce se mai manifestă în unele unităţi pe diferite planuri. Din relatările participanţilor la dezbateri a rezultat că **timpul neutilizat în primele trei luni ale acestui an se ridică la 698,4 mii ore maşină**, din care 16,6% datorită schimburilor neprogramate, 15,8% reparaţiilor accidentale, 5,8% aprovizionării neritmice cu materii prime şi materiale, 11,8% lipsei de forţă de muncă şi 50% datorită altor cauze. De asemenea, dacă unele grupe de maşini sînt încărcate la capacitatea optimă, atingînd coeficienţi de schimburi de peste 2,7 în secţiile de bază şi 2,4 în secţiile auxiliare, la alte grupe de utilaje indicele de utilizare realizat este cu mult sub nivelul mediu realizat de fiecare întreprindere în parte.

Aşa cum au precizat mulţi interlocutori, **înlăturarea neajunsurilor existente depinde de felul în care comitetele oamenilor muncii vor urmări îndeaproape modul în care sînt folosite maşinile şi utilajele din dotare, vor introduce o disciplină severă de încărcare raţională a lor, de felul în care vor urmări procesul de întreţinere şi reparaţii — domeniu în care nu pot fi admise nici un fel de derogări — de modul în care vor persevera pe linia introducerii şi promovării de tehnologii avansate, de preocuparea lor pentru creşterea permanentă a calificării întregului personal etc.**

Merită evidenţiat faptul că **numai prin creşterea cu 1% a indicilor de utilizare a fondurilor fixe, se poate obţine în acest an, în plus, în judeţ, o producţie de peste 350 milioane lei.**

Folosirea deplină şi eficientă a timpului de lucru

O PROBLEMĂ care a făcut obiectul unor largi schimburi de opinii în cadrul dezbaterilor a fost aceea a folosirii din plin a timpului maxim disponibil, ca factor primordial de utilizare mai bună a capacităţilor de producţie şi, pe această bază, de obţinere a unei mai înalte productivităţi a muncii. Între diferitele aspecte prezentate în acest sens se află **necesitatea întăririi disciplinei tehnologice şi a muncii, ridicarea gradului de responsabilitate pentru folosirea integrală şi eficientă a timpului normat de lucru.**

Este şi firesc ca disciplina în muncă şi în producţie să stea în centrul atenţiei conducerilor de întreprinderi, a organizaţiilor de partid, a organelor sindicale şi de U.T.C., deoarece în condiţiile industriei moderne, a progreselor tehnicii, actul muncii presupune nu numai o frecvenţă regulată şi punctualitate la serviciu, ci şi obţinerea în fiecare zi, în fiecare oră, în fiecare minut din programul zilei, a unui randament sporit. De altfel, **în climatul moral al societăţii noastre, disciplina în muncă, folosirea din plin şi productivă a timpului de lucru sînt în interesul propriu al fiecărui salariat, al colectivului în care lucrează, în interesul dezvoltării economiei naţionale în ansamblu.**

În cadrul dezbaterilor au fost reliefate numeroase exemple din care a rezultat că, în multe întreprinderi, în perioada ianuarie-aprilie 1973 indicele de folosire a timpului maxim disponibil a atins cote mai înalte faţă de anii anteriori.

Deşi creşterile înregistrate pe această linie nu sînt spectaculoase, ele demonstrează că, **în fiecare întreprindere, ca urmare a creşterii conştiinţei socialiste a maselor, s-a imprimat o mai riguroasă disciplină a muncii, a crescut grija pentru folosirea mai bună a timpului de lucru.** În acelaşi timp, ele demonstrează că munca politico-educativă desfăşurată, sub forme multiple şi variate, de către organizaţiile de partid, de U.T.C. şi sindicale capătă tot mai pregnant un rol de influenţare a opiniei colective, determină ca fiecare muncitor să înţeleagă mai clar că numai în condiţiile unei discipline riguroase (venirea regulată la muncă, începerea şi terminarea lucrului la orele fixate, respectarea întocmai a sarcinilor stabilite de organizatorii producţiei), a folosirii depline şi productive a timpului de lucru (înlăturarea plimbărilor inutile, organizarea superioară a locului de muncă etc.), pot fi fructificate marile rezerve de care dispun întreprinderile pentru creşterea productivităţii muncii.

Referindu-se la formele muncii politico-educative utilizate, unii vorbitori au relevat, ţinînd seama de condiţiile specifice de producţie, formele inventive, convingătoare, sub care desfăşoară această activitate de mare răspundere. **„Începînd din anul trecut** — spunea tovarăşa **Elena Isac**, preşedintele Comitetului sindicatului de la Întreprinderea „Ţesătura" — **după consfătuirea cadrelor de conducere din industrie şi construcţii ţinută la Bucureşti în care secretarul general al partidului nostru a formulat lozinca : „Nici o maşină şi nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat", comitetul sindicatului a întocmit panouri în care a arătat însemnătatea fiecărui minut nefolosit în producţie : la filatură, de pildă, în această minimă unitate de timp nefolosită se pierde nu mai puţin de 15 kg fire, iar la ţesătorie — 60 m.l. de ţesături. Mijloace variate au fost utilizate şi în domeniul întăririi disciplinei în muncă** (discuţii de la om la om, crearea unei opinii de masă împotriva celor care obişnuiesc să lipsească de la lucru, să se învoiască sau să ceară concedii fără plată etc.). **Rezultatul este acela că în trimestrul I al acestui an am înregistrat un procent mic de absenţe nemotivate — 0,25%.**

„Formele multiple şi variate utilizate — a ţinut să completeze tov. **Mihai Robu**, membru în Biroul Executiv al Consiliului municipal al sindicatelor — **au avut şi au o influenţă pozitivă asupra folosirii din plin şi productive a timpului de lucru şi, implicit, asupra sporirii productivităţii muncii. De la folosirea gazetelor satirice, fotografierea celor întîrziaţi sau certaţi cu disciplina în muncă sau în producţie, pînă la organizarea unor emisiuni la staţiile de radioamplificare şi discuţii la locuri de muncă, programele prezentate de brigăzile artistice — iată o parte din gama largă de forme ale muncii politico-educative desfăşurate de Consiliul municipal din Iaşi şi de comitetele sindicale din judeţ. Asemenea forme sînt utilizate în marea majoritate a întreprinderilor — Uzina de prelucrare a maselor plastice, Uzina de fibre chimice, Unitatea de morărit şi panificaţie, Ţesătoria de mătase „Victoria" etc. — şi ele îşi dovedesc tot mai mult eficacitatea în antrenarea tuturor salariaţilor la realizarea exemplară a sarcinilor de plan şi angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe anul 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen".**

Subliniindu-se progresele înregistrate în domeniul utilizării fondului de timp maxim disponibil şi al întăririi disciplinei în muncă, a fost scoase în relief în cadrul dezbaterilor şi unele neajunsuri ce se mai manifestă. În unele locuri ca, de pildă, la Întreprinderea de reparaţii auto, absenţele nemotivate au reprezentat, în primele 4 luni, 1,56% din timpul maxim disponibil, la Întreprinderea metalurgică, absenţele nemotivate, în loc să scadă, au marcat o creştere faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut. Un timp însemnat a fost pierdut în aceste întreprinderi, cît şi în altele, datorită învoirilor şi concediilor fără plată — timp care putea fi utilizat cu rezultate bune în producţie.

În etapa actuală, cînd eforturile întregului nostru popor sînt orientate spre înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen şi în întreprinderile din judeţul Iaşi se cere intensificată în continuare munca politică-educativă pentru a dezvolta şi mai mult în rîndurile celor ce muncesc conştiinţa că în dubla lor calitate — de proprietari ai mijloacelor de producţie şi de producători — trebuie să manifeste o înaltă răspundere şi exigenţă în muncă şi în producţie, în gospodărirea cu maximum de randament a zestrei tehnice, astfel încît productivitatea muncii fiecărui salariat să crească. Aceasta, în interesul dezvoltării accelerate a economiei, a sporirii venitului naţional — baza făuririi bunăstării întregului popor.

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ŢINTEA

conducere şi organizare

METODA „ANALIZEI VALORII" — funcţionalitatea şi costurile produselor

Scurt istoric

Spre mijlocul secolului nostru a apărut o nouă metodă pentru reducerea preţului de cost al produselor, realizîndu-se, în acelaşi timp, îmbunătăţirea funcţionalităţii lor, metodă pe care iniţiatorul ei, Lawrence D. Miles, a denumit-o „analiza valorii". Miles fiind inginer la „General Electric Company" a aplicat pentru prima dată această metodă în cadrul unor unităţi ale companiei cu rezultate economice remarcabile. În scurt timp s-au format sute de cadre specializate în analiza valorii, stabilindu-se chiar un cuantum de economii anuale cifrate la 200.000 dolari de specialist. Metoda a avut un larg răsunet în S.U.A. astfel că, spre anul 1960 peste o mie de unităţi utilizau analiza valorii, iar numărul inginerilor care s-au consacrat acestei discipline depăşea cifra de 6.000.

Rezultatele economice spectaculoase care au fost obţinute în S.U.A. au avut drept consecinţă răspîndirea rapidă a metodei în numeroase ţări din Europa, după anul 1960. În Anglia, Franţa, R. F. Germania, Suedia, Olanda, etc., metoda este utilizată pe scară largă, obţinîndu-se rezultate apreciabile. Regăsim această metodă aplicată şi în ţări socialiste, cum ar fi : Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria şi, în faza de început, în ţara noastră.

Succintă prezentare a metodei

Tehnica „analiza valorii" abordează dintr-un unghi nou problema reducerii preţului de cost, acest unghi fiind analiza concepţiei funcţionale a produsului sau a procesului de fabricaţie.

Analiza valorii este o căutare organizată, care are drept scop detectarea unor cheltuieli inutile care intră în componenţa preţului de cost al produselor, costuri care nu îmbunătăţesc cu nimic valoarea de întrebuinţare, calitatea, durabilitatea, aspectul sau alte elemente care ar interesa pe utilizatorul unui produs. Raţiunea existenţei unui produs este aceea că el trebuie să satisfacă o anumită necesitate a utilizatorului, rol îndeplinit prin intermediul funcţiilor produsului. Rezultă că utilizatorul cumpără un produs numai datorită serviciilor pe care acesta i le poate face, iar dacă aceste servicii sînt nesatisfăcătoare sau nu pot fi îndeplinite, produsul nu prezintă nici un interes în ochii utilizatorului.

Serviciile pe care un produs poate să le facă utilizatorului se datoresc funcţiunilor cu care a fost prevăzut produsul atunci cînd a fost conceput.

Raţiunea existenţei unui produs este aceea că el satisface o anumită necesitate a utilizatorului ; utilizatorul cumpără produsul numai pentru că acesta are o valoare de întrebuinţare, îi face un serviciu; deseori, 80% din costurile produsului nu contribuie cu nimic la valoarea de întrebuinţare, dar utilizatorul le plăteşte — analiza valorii scuteşte şi pe producător şi pe utilizator de aceste costuri inutile.

În literatura de specialitate, găsim mai multe tipuri de clasificări ale acestor funcţiuni ; o preferăm pe cea mai simplă, care arată că orice produs are două tipuri de funcţii :

a) — funcţii de bază ;

b) — funcţii auxiliare.

a) **Funcţiile de bază** au menirea de a satisface direct o anumită necesitate sau o dorinţă a utilizatorului. Aceste funcţii determină ca o parte din produs sau produsul integral să îndeplinească sarcina pentru care a fost creat. Atunci cînd anumite servicii cerute de societate reclamă noi produse — produse care nu sînt altceva decît suportul material al acestor servicii — printr-un studiu sînt stabilite şi motivate funcţiile pe care trebuie să le îndeplinească fiecare produs în parte, iar acestea devin obligatorii pentru produsele respective. Dacă, spre exemplu, este vorba de un stilou, utilizatorul doreşte ca funcţiile sale de bază : a scrie, a stoca cerneală, să fie obligatoriu îndeplinite pentru că ele motivează existenţa obiectului în cauză.

b) **Funcţiile auxiliare** sînt funcţiile care contribuie parţial sau în unele cazuri deloc la îndeplinirea funcţiei sau a funcţiilor de bază. Reluînd exemplul de mai sus, constatăm că, în afară de funcţiile de bază, utilizatorul mai doreşte ca stiloul să îndeplinească şi anumite funcţii auxiliare şi anume : să fie estetic, să fie etanş, să fie portabil, să fie durabil, etc. Spre exemplu funcţia „a fi portabil" se materializează prin agrafa montată pe capacul unui stilou, dar care nu contribuie direct la îndeplinirea funcţiei de bază. Funcţiile : a fi etanş şi a fi durabil contribuie direct la îndeplinirea funcţiei de bază, în timp ce funcţia „a fi estetic" nu contribuie la realizarea funcţiei de bază. Un stilou total inestetic poate îndeplini funcţia de bază la fel de bine sau chiar mai bine decît un stilou la a cărui fabricare s-a pus accentul mai mult pe funcţia estetică decît pe funcţia sa de bază. Totuşi, la numeroase produse, funcţia de bază poate fi funcţia estetică. În general, unele funcţii auxiliare corespund unor elemente de ordin subiectiv sau anumitor motivaţii psihologice ale utilizatorului ; din mai multe autoturisme cu aceleaşi performanţe tehnice, alegerea utilizatorului va fi determinată în final de culoarea preferată.

La un produs oarecare atît funcţiile de bază cît şi funcţiile auxiliare sînt materializate printr-o serie de repere şi subansamble.

Dacă analizăm funcţiile unui produs din punctul de vedere al utilizatorului, ne putem da seama de următorul aspect : unele funcţii de bază şi, în special, funcţiile auxiliare sînt realizate în mod excesiv. Unii specialişti susţin că în realizarea tehnică a produselor regăsim adesea legea lui Pareto în sensul că 20% din preţul de cost al unui produs re-

Reglementarea timpului de muncă al conducerii din secţiile de fabricaţie

● La uzina „Téiajbummaş" (construcţii de maşini pentru fabricarea hîrtiei) din Dnepropetrcvsk s-a făcut o analiză amănunţită a modului de organizare a timpului conducătorilor din producţie. S-a constatat că şefii secţiilor, locţiitorii acestora, maiştrii, pierdeau pînă la 20% din fondul de timp de muncă. Ca urmare, s-a introdus o reglementare — care prevede că pînă la orele 11.30 se interzice categoric ţinerea de şedinţe sau convocarea lucrătorilor secţiilor la conducerea uzinei. Cadrele de conducere sînt obligate să fie prezente la locul de muncă de care răspund. La ora 11.30 are loc o scurtă consfătuire de lucru în care se trag concluziile asupra zilei anterioare, se examinează problemele curente ale relaţiilor între secţii, litigiile între ele. Treptat, participanţii s-au obişnuit cu precizia şi concizia în luarea cuvîntului, totodată, s-a redus numărul de conflicte şi litigii între secţii.

Cursuri TV pentru cadre de conducere

● Şase reţele regionale ale televiziunii vest-germane prezintă un curs de perfecţionare pentru cadrele de conducere, de-a lungul a 26 de emisiuni. Săptămînal, se prezintă 4 emisiuni de cîte o jumătate de oră fiecare.

ADNOTĂRI

Cursul cuprinde probleme ca : planificare ; stabilirea obiectivelor ; adoptarea deciziilor.

Pentru o mai bună înţelegere a problemelor, fiecare temă este explicată întîi mai simplu, apoi se merge mai adînc în domeniile complexe ale disciplinei respective. De pildă, cele două emisiuni cu privire la planificare încep prin definirea planificării, necesitatea ei şi modalităţile introducerii ei. Se prezintă apoi o matrice de planificare, probleme strategice şi tactice şi, în sfîrşit, se tratează raporturile dintre planificare şi alte funcţii ale conducerii.

Programul a fost elaborat timp de un an de către 9 experţi în conducerea unităţilor economice şi psihologi. Emisiunile se adresează, în primul rînd, cadrelor medii de conducere, dar şi cadrelor superioare. „Cursanţii" pot cumpăra manuale ajutătoare şi pot obţine un certificat de absolvire după un text scris, răspunsurile expediindu-se prin poştă.

Autoinformator în întreprindere

● La uzina constructoare de maşini grele din Jdanov, informarea cadrelor de conducere, a specialiştilor se realizează cu ajutorul autoinformatorului : se ridică receptorul telefonului, se formează un anumit număr şi în aparat se aude o voce imprimată în prealabil pe bandă de magnetofon, care comunică celor interesaţi informaţiile sosite în ultima săptămînă în bibliotecă. De activitatea informării economice şi tehnico-ştiinţifice în uzină se ocupă un compartiment compus din personalul pregătit în cadrul unor cursuri speciale.

CAZURI ÎN DEZBATERE

FUNCŢII DE CONDUCERE ŞI DE EXECUŢIE

RECENT, am primit de la unul dintre cititorii noştri o scrisoare în care ni se cer lămuriri în legătură cu o situaţie creată în întreprinderea în care lucrează, ca urmare a unei decizii a conducerii întreprinderii respective. Întrucît ni se pare că situaţia prezintă un interes mai larg, considerăm că ea poate constitui obiectul unei discuţii de caz pe tema definirii **specificului conţinutului funcţiilor de conducere şi de execuţie din unităţile economice** *şi, corespunzător, a încadrării personalului pe aceste categorii de funcţii.*

Reînnoim invitaţia noastră către cititori, de a ne trimite opiniile pe marginea cazurilor supuse dezbaterii, într-un termen cît mai scurt, ca şi situaţii din propria lor experienţă, care pot constitui obiectul unor dezbateri de caz.

„Subsemnatul . . . . . vă informez despre unele aspecte ce se petrec în cadrul întreprinderii unde lucrez în calitate de economist principal, cu rugămintea de a-mi comunica dacă sînt legale şi în caz afirmativ care este temeiul lor juridic, sau ele reprezintă un caz de abuz din partea conducerii unităţii :

1. În baza Decretului nr. 162'22.III.1973 privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unităţile economice, am fost încadrat ca economist principal în cadrul serviciului financiar-preţuri-analize economice — C.F.I., singurul serviciu din cadrul întreprinderii cu un efectiv de 17 salariaţi (inclusiv şeful de serviciu), grupaţi pe probleme, după cum urmează : preţuri-postcalcul — 4 salariaţi ; financiar — 9 ; C.F.I. — 3 ; şef serviciu — 1.

2. Prin Decizia nr. 70/26.III.1973 primită la data de 7.V.1973, mi se comunică sarcinile şi atribuţiile de serviciu pe 21 puncte, care, grupate pe probleme, s-ar prezenta astfel :

— întocmirea planului financiar sub formă de proiect şi apoi sub formă definitivă cu defalcarea pe trimestre ;

— întocmirea proiectelor de plan financiar pentru planul cincinal şi pentru planurile de perspectivă ;

— urmărirea indicatorilor financiari ;

— întocmirea planului de credite trimestrial şi a cererilor de credite pentru nevoi temporare (atunci cînd este cazul) ;

— întocmirea lunară a situaţiei garanţiei creditelor pentru activitatea de bază, activitatea comercială şi export ;

— întocmirea tuturor lucrărilor de evidenţă privind exportul, pornind de la facturile proforma şi terminînd cu analiza cursului de revenire, pe baza dării de seamă a realizărilor la export.

Faţă de sarcinile de mai sus, pe care le rezolv singur, punctele 20 şi 21 din decizia de atribuţii amintită mai stabilesc şi următoarele sarcini (care-mi revin, deci) :

„20. În cadrul serviciului răspunde ca coordonator în problemele financiare (de decontare în numerar şi în cont) executate de salariaţii pe care îi coordonează".

„21. Răspunde de îndrumarea şi controlul prin plată a drepturilor de salarii şi asimilate de către salariaţii pe care îi coordonează".

3. La data de 9.V.1973 am făcut o cerere la tovarăşul director al întreprinderii prin care am solicitat ca sarcinile de la pct. 20 şi 21 să fie repartizate şefului serviciului financiar, în calitatea pe care acesta o are de conducător de compartiment, aşa cum se prevede în Legea nr. 12/1971 şi în Decretul nr. 162/22.III.1973, funcţia de economist făcînd parte din categoria personalului de execuţie.

4. Prin adresa nr. 11474/25.V.1973 tovarăşul director al întreprinderii îmi comunică în scris : „La cererea dv. vă comunicăm că decizia de atribuţii dată dv. cuprinde sarcini de serviciu personale cît şi sarcina coordonării unor lucrări financiare executate de un grup de salariaţi din cadrul serviciului, lucrări care trebuie coordonate, organizate şi controlate de dv. pentru justificarea funcţiei de economist principal. Ca atare, nu este cazul a se modifica decizia de atribuţii".

5. În dorinţa sinceră de a îndeplini în mod exemplar sarcinile de serviciu ce îmi revin, vă rog a mă sprijini în lămurirea situaţiei create, comunicîndu-mi dacă este legal ca unui specialist încadrat pe funcţie de execuţie din cadrul unui compartiment să-i fie repartizate sarcini de coordonare, organizare şi control a lucrărilor executate de un grup de 9 salariaţi din cadrul serviciului, iar şeful de serviciu să se ocupe numai de 4 salariaţi şi să fie absolvit de principala sarcină de serviciu : conducerea unitară a compartimentului ?

Întrucît situaţia prezentată depăşeşte, după opinia noastră, cadrul strict al aspectelor juridice, ea relevînd unele probleme complexe de conducere şi organizare, o supunem atenţiei tuturor cititorilor revistei, ale căror opinii, în limita spaţiului disponibil, ne vom strădui să le publicăm.

prezintă costurile funcțiilor de bază ale produsului, iar 80% din costuri sînt generate de funcțiile auxiliare, unele din acestea inutile, care nu contribuie cu nimic la valoarea de întrebuințare, dar pe care utilizatorul le plătește.

Judecînd prin prisma funcționalității produsului, găsim adesea prelucrări pretențioase, toleranțe strînse în mod nejustificat, o estetică excesivă sau anumite funcții supradimensionate inutil din punct de vedere tehnic, lucruri care conduc la o scumpire nerațională a produsului.

Tehnica de analiză a valorii urmărește să stabilească o relație logică între funcțiile produsului și costurile generate prin materializarea acestor funcții. Rezultă că această tehnică urmărește reducerea costurilor nu prin analizarea unor repere sau subansamble, ci prin analiza funcțiilor, a importanței lor în cadrul produsului și a costurilor pe care le generează realizarea acestor funcții. Cu ajutorul unei tehnici deosebit de simple, care face parte din metodologia de lucru a analizei valorii, se poate face o clasificare a funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească un produs din punctul de vedere al importanței lor relative. Costurile generate de realizarea fiecărei funcții în parte trebuie să fie descrescătoare în funcție de ordinea de importanță logică a funcțiilor, determinate conform intereselor utilizatorului.

Trebuie accentuat faptul că atunci cînd aplicăm analiza valorii la un produs care există sau la un produs care urmează a fi conceput, analiza nu va începe **niciodată** de la o anumită realizare materială a produsului sau de la o soluție tehnică existentă, ci de la funcțiile pe care produsul trebuie să le îndeplinească în mod obligatoriu, acestea reprezentînd punctul de vedere al utilizatorului.

Pe scurt, etapele care trebuie parcurse în analiza funcțională, sînt următoarele :

- stabilirea funcțiilor pe care trebuie să le asigure produsul (funcții de bază și funcții auxiliare) ;
- stabilirea ordinei de importanță a funcțiilor în cadrul produsului respectiv (această clasificare se face cu ajutorul unei matrice în care funcțiile sînt comparate două cîte două) ;
- pentru produsul existent se determină cu exactitate totalitatea funcțiilor pe care le îndeplinește ; cu acest prilej se pot depista și funcțiile necesare ale produsului ;
- costurile generate pentru realizarea fiecărei funcții a produsului ; se pot stabili cu ajutorul unui tablou cu dublă intrare ;
- comparînd ordinea de importanță a funcțiilor produsului (din punctul de vedere al utilizatorului) cu prețul de cost realizat pentru fiecare funcție în parte, se va constata că unele funcții au o dimensiune economică (preț de cost) exagerată în comparație cu importanța lor relativă și că unele soluții tehnice pentru realizarea funcțiilor sînt prea costisitoare. De asemenea, se mai poate constata că prețul de cost al unor funcții de importanță minoră poate depăși costurile unor funcții de bază.

Semnalarea acestor neconcordanțe între importanța funcțiilor și costurile generate pentru realizarea lor, conduce la identificarea funcțiilor a căror soluții tehnice trebuie reconcepute în vederea găsirii altora mai economice.

Pentru găsirea unor soluții mai economice, analiza valorii trebuie să parcurgă o nouă etapă și anume etapa de investigare în care se face uz de metodele de creativitate.

Pentru găsirea unor soluții tehnice noi, mai economice, în analiza valorii se utilizează grupul de creativitate multidisciplinar format din 6—9 persoane cu formație eterogenă, bine pregătite profesional și cu o cultură generală corespunzătoare. După caz, în componența grupului se pot introduce ingineri, economiști, matematicieni, biologi, medici sau alți specialiști ceruți de natura problemei. Un grup de creativitate multidisciplinar, bine instruit este un adevărat laborator de idei. Producerea unui număr cît mai mare de idei pe o temă dată poate fi stimulată cu ajutorul a diferite metode dintre care amintim : „brainstorming"-ul, metodă elaborată de A. Osborn și metoda sinectică, elaborată de W. Gordon.

Aplicarea analizei valorii în economia noastră

În cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" au fost organizate programe pentru formarea de specialiști în analiza valorii, participanții la aceste programe făcînd parte din unități economice cu profile diferite. După o perioadă de instruire de două săptămîni, reîntorși la întreprinderi, cursanții au aplicat metoda însușită la anumite produse ale întreprinderii, urmărindu-se ameliorarea lor constructivă și reducerea prețului de cost, cu alte cuvinte mărirea competitivității acestor produse.

Grupuri multidisciplinare de creativitate, constituite din ingineri, economiști, psihologi, esteticieni, matematicieni, biologi etc., ajutați de metode de stimulare a imaginației..., în căutarea costurilor inutile ;

Proiectele realizate de primii specialiști în analiza valorii formați la Academia „Ștefan Gheorghiu" confirmă : îmbunătățiri substanțiale în construcția și funcționalitatea produselor și... „renunțarea" la peste 40% din costul produselor.

Din analizarea proiectelor realizate s-au putut desprinde următoarele concluzii : aplicarea analizei valorii la producția de bunuri materiale constituie o resursă importantă de economii ; economiile realizate la produsele care au făcut obiectul de aplicare al analizei valorii au depășit în anumite cazuri chiar 40% din prețul de cost inițial ; aplicarea analizei valorii a fost urmată de o îmbunătățire funcțională și constructivă a produselor ; folosirea acestei metode a scos în evidență necesitatea părăsirii compartimentului rutinier și abordarea în permanență a noului.

Printre unitățile industriale care au început să aplice această metodă putem cita : Întreprinderea „Electromotor"-Timișoara, la produsul „Cutie borne — electromotor" ; Întreprinderea „I.O.R."-București, „Trusă sudură oxiacetilenică" ; Întreprinderea mecanică Sadu, „Regulator de presiune pentru buteliile cu gaze lichefiate" ; Întreprinderea mecanică-Plopeni, „Cilindru ridicător hidraulic de la autobasculante" ; Întreprinderea mecanică-Mija : „Punte spate-excavator" și altele.

Rezultatele bune obținute prin aceste prime încercări de promovare a analizei valorii conduc la concluzia necesității extinderii preocupărilor în această direcție.

Astfel, Academia „Ștefan Gheorghiu" își propune pentru anul 1974 organizarea și desfășurarea unor programe de formare de specialiști-instructori în analiza valorii, capabili să formeze în centrale și mari întreprinderi specialiști și colective multidisciplinare pentru extinderea aplicării analizei valorii în unitățile respective.

ing. Eugen BONTEA
expert instructor,
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Critica și conducerea (I)

Cum NU trebuie criticat

MULȚI conducători sînt tentați să nu-și critice în mod direct subordonații. Ca urmare ei încearcă să ocolească exprimarea deschisă a criticii, situîndu-se în una din următoarele ipostaze :

1. **Poziția eufemistică,** *caracterizată prin aceea că conducătorul înlocuiește un cuvînt sau o expresie, neplăcută sau jignitoare, la adresa unui salariat, printr-un cuvînt sau o expresie mult mai moderată. Este exact situația în care se află un profesor care fiind nevoit să caracterizeze un elev mincinos, scrie în caietul de note al acestuia că... „elevul prezintă anumite dificultăți în a distinge problemele reale de cele imaginare". Valoarea corecțională a unei astfel de critici este la fel de îndoielnică și în economie, ca și în învățămînt, întrucît duce la amînarea ei pentru o perioadă de timp după care efectuarea criticii nu mai este oportună.*

2. **Poziția superficială,** *se manifestă prin aceea că, conducătorul atrage atenția asupra aspectelor deficitare, dar trece foarte repede peste ele, le evidențiază pe un ton foarte slab și, de multe ori, intenționat nedeslușit. Astfel: „știi, referatul pe care l-ai întocmit nu este ceea ce mă așteptam", după care începe o discuție animată asupra rezultatelor ultimei etape la fotbal.*

3. **Poziția „actorului"** *se întîlnește, în situațiile*

VADEMECUM

cînd, deși conducătorului nu-i place să-și critice subalternii, este conștient de faptul că, în final, trebuie s-o facă. În consecință, el își pregătește dinainte tot ce va spune, cuvînt cu cuvînt, mimica, modulația vocii etc. Dar, scenariul astfel preconizat este întotdeauna un monolog în care salariatul (și uneori chiar unul foarte bun) nu are nici un rol de jucat, ceea ce se reflectă în diminuarea efectelor criticii.

4. Strîns legată de ipoteza actorului este **poziția nervosului.** *Cadrul de conducere înțelege critica de o manieră violentă, el începe să se manifeste printr-o avalanșă de strigăte, chiar din momentul în care „victima" intră pe ușă și continuă în acest mod pînă salariatul părăsește biroul.*

5. **Poziția intermediarului,** *caracterizată prin faptul că, în relațiile cu subalternii cadrul de conducere se manifestă asemenea unui simplu intermediar. Acesta este foarte atent ca în cursul discuțiilor cu subalternii, atunci cînd trasează sarcini să nu menționeze cine a participat la stabilirea deciziei care le generează. În mod curent, acest tip de conducător folosește fraze de genul „personal eu îmbrățișez ideea că... dar dacă voi afirmați că...*

6. **Poziția „tăcerii".** *Conducătorul în cauză încetează să mai discute cu salariatul care a greșit, evită orice contact cu acesta și, în general, promovează și cultivă un climat glacial. Se creează o stare de tensiune și printre ceilalți salariați. Ca urmare, întreg colectivul începe să-și pună probleme dacă într-adevăr conducătorul este foarte ocupat, distrat sau dacă nu cumva toți componenții săi au greșit.*

Evident, nici una din aceste forme de critică nu conduce, în final, la efectele scontate.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. Georgeta CRISTOLOVEANU

secretar general al Ministerului Industriei Ușoare, director general al Centralei industriei mătăsii, inului și cinepei — București

- **Acțiunea — principala menire a conducătorului în economie.**
- **Pîrghii de stimulare a acțiunii : elasticitatea sistemului de planificare, de urmărire și control, perfecționarea sistemului de cointeresare.**

● Ocupați două funcții de conducere : secretar general în minister și director general de centrală. Vreți să enunțați succint considerentele care au impus această „fuziune" ?

— Scopul urmărit îl constituie obținerea unui plus de operativitate în activitatea de conducere.

● L-ați obținut ?

— Da. La centrală problemele sînt rezolvate imediat prin intermediul directorilor de funcțiuni, iar deciziile luate la nivel de minister sînt aplicate mai rapid. Se poate spune că din această „fuziune" de funcții au avut de cîștigat ambele nivele de conducere.

● Îndeplinirea atribuțiilor celor două funcții a ridicat, inevitabil, unele probleme legate de timpul dv. de lucru...

— Într-adevăr. Deoarece, cantitativ, timpul a rămas același, a fost necesară o mai riguroasă organizare a utilizării lui. Nu există decît două căi de acțiune în acest sens. Prima, specifică activității de conducere, o constituie delegarea de atribuții. La centrală am un colectiv de conducere excelent, în care am deplină încredere. Aceasta îmi permite să deleg cu încredere o mare parte din atribuții. Cea de-a doua — valabilă pentru orice categorie de personal — eliminarea tuturor pierderilor de timp, a consumurilor nejustificate de timp de muncă.

● Care este elementul hotărîtor în formarea capacității de conducere a unui cadru ?

— Experiența, asumarea și îndeplinirea de responsabilități de conducere. Un bun conducător trebuie să cunoască bine oamenii, atît pe superiorii și egalii săi, cît și pe subordonați. Asta nu se poate face decît în școala vieții.

● Care considerați că este principala menire a conducătorului din economie ?

— Acțiunea ! Caracteristicile economiei moderne, la care economia noastră se raliază continuu, impun și oferă lărgirea continuă a ariei de acțiune a cadrelor de conducere.

● Personal, utilizați întreagă această arie de acțiune ?

— Din păcate, nu.

● Ce vă împiedică ?

— În primul rînd sistemul de planificare, care este uneori insuficient de elastic. Cerințele pieței interne și cele ale pieței externe pentru produsele noastre se schimbă foarte des, ceea ce implică frecvente modificări în planul întreprinderilor — de către centrale — și în cel al centralelor — de către minister. Acest specific al industriei ușoare nu este înțeles de toți factorii de răspundere. Este necesară înlocuirea unor indicatori incomozi, cum ar fi, de exemplu, indicatorul „valoarea producției globale".

● De ce este „incomod" indicatorul „valoarea producției globale" ?

— Nu stimulează întreprinderile să fabrice și să comercializeze produse care se cer, ci dimpotrivă le stimulează să fabrice și să comercializeze, în primul rînd, produse care încorporează multă materie primă, valoare materializată.

● Realizarea cincinalului înainte de termen este o problemă care preocupă colectivele de oameni ai muncii din toate ramurile economiei. Vreți să ne spuneți care sînt principalele pîrghii pe care veți acționa în îndeplinirea acestei responsabilități ?

— Realizarea cincinalului înainte de termen este într-adevăr obiectivul esențial atît al ministerului, cît și al centralei. Pe ansamblul ministerului, angajamentul este ca cincinalul să se realizeze în 4 ani și 6 luni. Pe centrală, datorită unor cauze obiective (capacitate de producție limitată, utilaj învechit, specificul activității care ne impune realizarea unor sortimente necesare altor subramuri ale economiei, dar care au prețuri de producție mici etc.) cincinalul îl vom realiza în 4 ani și 8 luni. Principalele modalități la care am apelat și apelăm în acest scop sînt : montarea de utilaje în spațiile existente, devansarea unor investiții, atingerea parametrilor proiectați la unele obiective înainte de termen, suplimentarea planului de investiții, extinderea sau modernizarea de capacități cu cheltuieli minime etc. Centrala, împreună cu întreprinderile și fabricile, caută însă în continuare noi soluții pentru devansarea acestui termen și, în această direcție, colectivele de oameni ai muncii din unitatea noastră nu-și precupețesc nici un efort.

Iulian BĂDIN

Din experiența Centrului de calcul electronic — Cluj

Pentru generalizare la nivel de ramură

INFORMATIE-DECIZIE

PROGRAMAREA PRODUCȚIEI DE TRICOTAJE LA FABRICA „SOMEȘUL“

● Datele problemei și analiza lor

ÎNTREPRINDERILE de tricotaje se caracterizează printr-o mare varietate a produselor finite (sute de modele executate în diverse mărimi și culori). Specific este și caracterul de modă al producției, ceea ce determină schimbarea colecției de modele de la un sezon la altul, într-o proporție însemnată (pînă la 50%).

Producția se contractează cu beneficiari interni și externi, care impun livrarea unor cantități, anuale sau trimestriale pe modele, mărimi și culori. De asemenea în cadrul trimestrului, pînă la 9 termene de livrare pe articole (grupe de modele) și beneficiari.

Tricotajele din lînă sintetică (PNA), ce constituie principalul obiect al activității Fabricii de tricotaje „Someșul“, se pot realiza prin două procedee tehnologice: unul bazat pe executarea tricotului pe mașini circulare, iar celălalt pe executarea tricotului pe mașini rectilinii.

Proiectul prezentat în cele ce urmează tratează numai produsele executate pe mașini circulare. Fluxul tehnologic pentru produsele executate pe mașini circulare e alcătuit din trei faze principale: tricotat părți de bază, tricotat garnituri și confecție — asamblare (enumerate în ordinea execuției). Ordinea de execuție fiind aceeași pentru toate modelele executate, începerea unei faze pentru un anumit lot de producție este posibilă numai după terminarea fazei precedente.

Complexitatea problemelor pe care le ridică programarea producției într-o astfel de unitate izvorăște, în primul rînd, din faptul că prelucrarea este realizată pe 16 tipuri de utilaje, produsele au norme diferite de prelucrare pe aceleași utilaje, iar pentru un anumit tip de produse există variante de prelucrare. Produsele se diferențiază din punct de vedere tehnologic prin contextura tricotului, care determină modul de aranjare a acelor la mașinile de tricotat. Faza principală a prelucrării este cea de tricotare a părților de bază, această fază executîndu-se pe un număr relativ mic de utilaje cu o productivitate mare. Datorită acestui fapt modul de organizare a activității la aceste mașini (gradul de încărcare, numărul schimbărilor de contextură și culoare) este hotăritor pentru costul întregului proces de producție.

În al doilea rînd, avem în vedere faptul că asamblarea produselor se execută cu ajutorul unor mașini foarte diverse (8 tipuri), normele de prelucrare ale diferitelor modele pe același tip de utilaj diferind, de asemenea, foarte mult. Această situație determină o mare fluctuație în încărcarea diferitelor tipuri de utilaje. Pentru a face față acestei situații, atelierul de confecție dispune de un parc de utilaje de rezervă, muncitorii fiind calificați să deservească mai multe tipuri de mașini, în funcție de operațiile aglomerate la un moment dat.

În aceste condiții problema care s-a pus pentru noi a fost ca pornind de la cantitățile contractate cu beneficiarii pentru un an de zile, cu precizarea scadențelor trimestriale și la anumite termene intermediare, să se determine cantitățile de executat din fiecare produs, iar apoi, în cadrul trimestrului, să se asigure defalcarea acestor cantități trimestriale prin programarea lunară și decadală a producției pe cele trei faze ale procesului tehnologic, astfel încît să se respecte următoarele condiții:

- încărcarea la capacitate a utilajelor de bază;
- asigurarea unui număr minim de schimbări de contextură pe utilajele de bază;
- corelarea încărcării utilajelor auxiliare (de garnituri și de asamblare-confecție) cu încărcarea utilajelor de bază;
- echilibrarea încărcării forței de muncă în atelierul de confecție, în scopul evitării fluctuației necesarului de forță de muncă;
- respectarea termenelor de livrare;

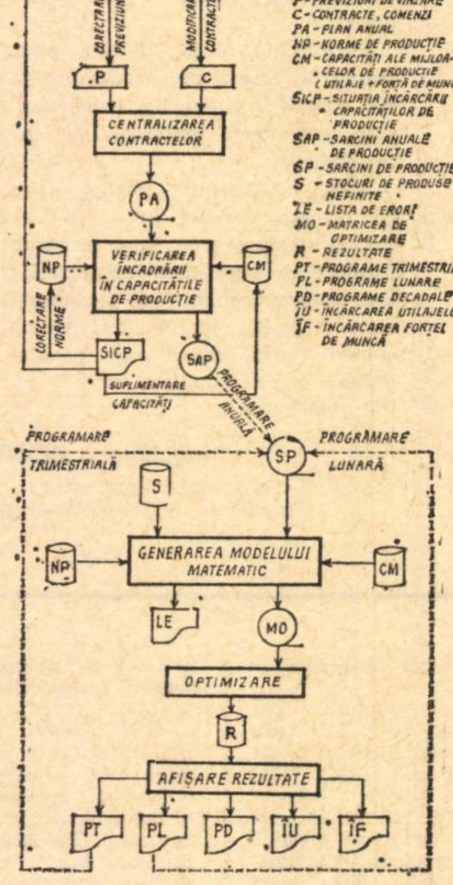

- asigurarea unui sortiment comercial minimal (structură convenabilă pe mărimi și culori a cantităților livrate).

● Proiectarea soluției

ELABORAREA algoritmului de calcul (modelului) a fost făcută cu considerarea simultană a implicațiilor sale matematice și economice.

În vederea unei prime simplificări a situației reale, produsele au fost luate în considerare numai pînă la nivel de modele, neglijîndu-se mărimile și culorile, a căror luare în considerare ar fi complicat nejustificat problema. Încercările efectuate au condus în final la proiectarea unui model de bază, care, cu mici modificări de adaptare, să poată fi utilizat atît la programarea anuală, cît și la programările trimestriale și lunare. Modelul oferă trei nivele de programare: programare anuală (ieșiri — programe trimestriale); programări trimestriale (ieșiri — programe lunare); programări lunare (ieșiri programări decadale de lucru).

Pentru asigurarea unei exploatări raționale a utilajelor de bază, în cadrul programării anuale se introduc restricții de încărcare la capacitate a tuturor tipurilor de utilaje de bază. În cazul în care producția contractată nu acoperă capacitatea acestor utilaje, se permite încărcarea lor cu produse de rezervă din colecția întreprinderii, care vor fi alese potrivit capacităților rămase disponibile. Tot pentru evitarea stagnărilor mașinilor de bază, înainte de trecerea la programările trimestriale se efectuează calculele de încărcare cu contextură a utilajelor și de repartizare avantajoasă a contexturilor pe mașini.

Din punct de vedere tehnologic se consideră prelucrarea produselor, în cadrul fazelor, ca fiind executată în flux continuu (produsele intrate în execuție într-o anumită perioadă trebuie să aibă asigurate toate capacitățile de prelucrare necesare), admițîndu-se doar stocuri interfazice de semifabricate. Se respectă, de asemenea, ordinea strictă de succesiune a fazelor impusă de procesul tehnologic prin introducerea unor restricții tehnologice corespunzătoare.

Restricțiile comerciale, exprimate prin condițiile de livrare, sînt introduse în model prin luarea în considerare la nivelul programărilor lunare a unor limite minime impuse cantităților programate, limite care permit realizarea unui sortiment comercial avantajos (structură pe mărimi și culori cu asigurarea de serii minime economice). Respectînd termenele de livrare din cadrul trimestrelor se poate asigura totuși continuitate în prelucrarea unor produse cu frecventă cerere din partea beneficiarilor, ca și executarea, în anumite perioade impuse a comenzilor speciale.

Necesarul de forță de muncă pentru întreg intervalul de plan se calculează cît mai uniform cu o abatere de ±5% în cele patru perioade, față de valoarea medie anuală. Astfel se garantează o fluctuație maximă de ±5% din efectivul atelierului de confecție, de la o perioadă la alta.

Considerarea în analiză și proiectare a întregului proces de producție-livrare ar fi condus la alegerea unei funcții economice generale foarte complicată, datorită dificultăților de exprimare cantitativă a diferitelor sale componente și la un model matematic greu de rezolvat prin dimensiunile pe care le-ar fi atins. S-a recurs în consecință la alegerea unei funcții economice simplificate și anume valoarea stocurilor interfazice, urmărindu-se minimizarea acestei valori. Influența celorlalte componente ale cheltuielilor generale se va controla prin păstrarea valorilor acestor componente în limite admise, prestabilite prin restricțiile impuse.

Prin modul de exprimare cantitativă a restricțiilor și a funcției de optim din cadrul modelului economic descris, s-a ajuns la încadrarea problemei într-un model de programare liniară.

Pentru un model economic avînd ca elemente de bază cca 30 modele, executate pe 16 tipuri de utilaje în 4 perioade, a rezultat un model de programare liniară cu: o funcție de optim, cca. 600 de necunoscute și cca. 300 de restricții.

Pentru rezolvarea acestui model matematic s-a utilizat programul OPALINE de optimizare accelerată a programelor liniare, existent în dotarea sistemului FELIX C 256. Rezolvarea unor astfel de probleme a fost efectuată cu ajutorul unui calculator FELIX C 256, avînd următoarea configurație: memorie internă — 112 K octeți, două unități de discuri DIAM, o imprimantă și un cititor de cartele, timpul de rezolvare fiind de cca. 20 minute, după validarea datelor de intrare. Trebuie remarcat că programul utilizat permite obținerea mai multor variante de rezolvare a modelului matematic, cu o singură introducere a datelor inițiale, ceea ce conduce la importante economii în consumul de timp de calculator, în cazul în care se dorește analizarea comparativă a mai multor variante de programare.

● Sistemul de operare

DEȘI ODATĂ cu definitivarea aspectelor economice și matematice ale modelului elaborat, activitatea de proiectare se poate considera încheiată, condițiile reale în care trebuie să funcționeze acest model au dovedit că, fără atașarea unui sistem de operare, modelul proiectat nu are viteza de răspuns necesară. Colectarea datelor, validarea lor, prelucrarea unor date intermediare, interpretarea situațiilor de derută și a mesajelor de eroare, de codificarea rezultatelor, reprezintă o parte din activitățile care lungesc durata efectivă de obținere a rezultatelor finale și solicită un grad ridicat de pregătire din partea utilizatorului. În măsura în care respectivele activități constituie activitate de rutină, problema poate fi soluționată prin proiectarea unui sistem de operare, care să ușureze exploatarea modelului proiectat, permițîndu-i racordarea la alte sisteme de evidență sau modele de optimizare. Proiectarea unui sistem de operare pentru modelul prezentat este cu atît mai utilă cu cît același model va fi utilizat în trei trepte succesive. datele de ieșire dintr-o treaptă constituind date de intrare pentru treapta următoare.

Structura unui astfel de sistem de operare a fost reprezentată în mod concentrat în schema de prelucrare, din fig. 1.

Etapa imediat următoare în dezvoltarea modelului proiectat este legarea acestui model de o prelucrare de calcul a cantităților de materii prime și auxiliare necesare pentru realizarea programelor de producție stabilite.

Se prevede, de asemenea, extinderea modelului proiectat și la alte procese tehnologice din întreprindere (prelucrarea produselor din lînă sintetică pe mașini rectilinii, prelucrarea produselor de corsetărie etc.).

ing. Alexandru LELUȚIU
ing. Hilke BORBÁTH
mat. Katalin HORVÁTH
ec. Iuliu TAKÁCS

AVANTAJELE UTILIZĂRII MODELULUI

- **determinarea din timp a nivelului de încărcare a utilajelor de bază cu producția efectiv contractată, în vederea optimizării încărcării (suplimentări, renunțări);**
- **scurtarea timpilor neproductivi prin stabilirea unei succesiuni avantajoase a contexturilor pe utilajele de bază;**
- **stabilirea anticipată a modificărilor ce trebuie operate în atelierul de garnituri în vederea corelării încărcării acestor utilaje auxiliare cu producția utilajelor de bază;**
- **determinarea locurilor înguste în atelierul de confecție, în scopul dotării la timp a atelierului cu utilajele necesare, prin transformări sau achiziționări de utilaje;**
- **determinarea necesarului de forță de muncă în atelierul de confecție și asigurarea unei stabilități a efectivului, prin echilibrarea în timp a încărcării forței de muncă;**
- **asigurarea respectării termenelor de livrare a produselor contractate și sesizarea cazurilor de excepție pentru care se impun demersuri de decalare a termenelor inițiale.**

FIȘIERUL CENTRAL AL AUTOMOBILELOR

LA CEREREA unor ministere și organisme, Institutul Național de Statistică și Studii Economice din Franța a creat Fișierul Central al Automobilelor. Punerea în circulație a automobilelor pe drumurile publice franceze este autorizată de către prefecturile celor 95 de departamente, care eliberează în acest scop un certificat de înmatriculare. Certificatul rămîne la proprietarul automobilului pînă la data schimbării proprietății. O copie purtînd ca semn distinctiv litera „A“, este dirijată la Fișierul Central al Automobilelor, iar o alta — purtînd ca semn distinctiv litera „B“, rămîne în arhiva prefecturii departamentului care l-a emis. Din anul 1964 s-a renunțat însă la fișierul mașinilor particulare, menținîndu-l doar pe acela al vehiculelor utilitare.

Fișierul vehiculelor utilitare este un fișier interministerial. Cheltuielile ocazionate cu codificarea certificatelor de înmatriculare a vehiculelor utilitare și cu perforarea cartelelor respective sînt compensate Institutului Național de Statistică și Studii Economice de către Camera Sindicală a Constructorilor de Automobile. Fișierul vehiculelor utilitare (autobuze, autocare, camionete, camioane, vehicule speciale de transport, tractoare agricole, remorci, semiremorci) este ținut la zi, fiecare vehicul aflat „în serviciu“ fiind înregistrat după ultimul certificat de înmatriculare eliberat. Această gestiune este condusă pe cartele perforate (cu 80 de coloane), prin: adăugarea înmatriculărilor noi; suprimarea vehiculelor ieșite din uz sau distruse; modificarea cartelelor existente în cazurile cînd vehiculele au suferit unele transformări (ale caroseriei, de pildă).

Informațiile conținute, pentru fiecare autovehicul, sînt următoarele: felul; marca; tipul (în cadrul mărcii); numărul (în seria tipului); caroseria; sursa de energie (carburantul cu care funcționează); puterea (în C.P.); greutatea totală cu încărcătură (în tone și chintale); sarcina utilă (în tone și chintale, respectiv nr. de locuri); numărul de înmatriculare; data eliberării certificatului de înmatriculare (anul, luna, ziua); mișcări (cuprinde operațiunile de ținere la zi a cartelei perforate: înmatricularea de vehicule noi sau de ocazie, radieri etc.); anul primei puneri în circulație (sau anul de fabricație); profesiunea proprietarului; domiciliul proprietarului (cantonul, comuna); numele și adresa (strada și nr.) proprietarului. Evident, pentru a putea fi cuprinse într-o cartelă de 80 de coloane, toate aceste informații sînt — în prealabil — codificate.

Fișierul Central al Automobilelor permite stabilirea: statisticii vehiculelor noi puse în circulație în fiecare lună (grupate după putere și categoria profesională a proprietarilor); numărul vehiculelor aflate în circulație la începutul fiecărui an; eșantioanele de vehicule necesare efectuării anchetelor prin sondaj.

Statistica numărului de vehicule aflate în circulație la începutul anului se întocmește pe departamente, după: felul vehiculelor; carburantul cu care funcționează; caroserie; sarcina utilă; anul punerii în circulație; profesiunea proprietarului. Extragerea prin sondaj a unui eșantion al vehiculelor utilitare este destinat efectuării unei anchete permanente asupra transporturilor rutiere de mărfuri și — din 1971 — de călători. Procentul extracției diferă după vîrsta vehiculelor, sarcina utilă, felul caroseriei, precum și după profesia proprietarilor (transport, sau nu). Astfel, începînd din anul 1952 se organizează o anchetă prin sondaj asupra ansamblului vehiculelor destinate transportului de mărfuri.

În general, informațiile asupra activității întreprinderilor de transport se obțin printr-o anchetă foarte amănunțită care se efectuează din 5 în 5 ani. Pentru anii intermediari, alte surse de informații (declarațiile fiscale asupra salariilor, cifra de afaceri, foile de parcurs ce se întocmesc pentru transporturile efectuate pentru terți pe distanțe ce depășesc 150 km etc.) furnizează elementele necesare pentru a estima tendința evoluției și a evalua variabilele obținute prin anchetele complete.

Vasile NINI

concepte-teorii

DEZVOLTAREA COLABORĂRII ȘI COOPERĂRII ECONOMICE DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XIX)

G. Industria alimentară

PREOCUPÎNDU-SE în mod deosebit de ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, de îmbunătățirea condițiilor de viață, de creșterea gradului de civilizație și bunăstare a națiunii noastre — țelul suprem al politicii partidului, obiectivul central al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate — conducerea partidului și statului nostru a dat o atenție deosebită dezvoltării industriei alimentare. **„Pentru rezolvarea în condiții tot mai bune a problemelor complexe ale alimentației** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. — **este necesar ca ministerul de resort să acționeze pentru sporirea produselor de carne, de lapte, a derivatelor acestora, a uleiului, conservelor și semipreparatelor, pentru prelucrarea superioară a materiei prime și realizarea unei game variate de sortimente, pentru realizarea unei calități tot mai ridicate a produselor"**[28])

Această preocupare deosebită a organelor de decizie din țara noastră se evidențiază și prin aceea că la toți indicatorii ce caracterizează dezvoltarea industriei alimentare, România se situează printre țările socialiste și — în mod implicit — printre țările lumii cu o dinamică susținută atît a producției, cît și a investițiilor pentru această ramură industrială. Luînd spre exemplificare rezultatele dobîndite, în acest sens — în anul 1971 comparativ cu anul 1960 — de țările socialiste europene care participă la activitatea C.A.E.R., pot fi arătate datele care sînt prezentate în tabelul nr. 39.

Comparativ cu țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, Bulgaria și România se situează din punct de vedere al creșterii producției industriei alimentare imediat după Japonia al cărui ritm mediu anual de creștere, pentru această ramură industrială a fost în ultimul deceniu de 8,35% și mult înaintea altor țări europene ca R.F. Germania, care în aceeași perioadă a avut un ritm mediu anual de creștere a producției de 4,40%, Italia de 3,30%, Anglia de 2,65% etc.

Țările socialiste au acordat, de asemenea, importanță și productivității muncii al cărui indice de creștere pentru anul 1971 comparativ cu anul 1960 — pentru țările la care ne referim — este cuprins între 184% în Bulgaria și 118% în Polonia.

Desigur însă că o imagine mai completă ne putem face dacă ne referim la modul în care a evoluat producția principalelor produse — ca spre exemplu conserve de carne, zahăr, ulei comestibil, unt, bere. Date referitoare la creșterea producției acestor produse în anul 1971 comparativ cu producția anului 1960, pentru țările la care ne referim, sînt prezentate în tabelul nr. 40.

Tabelul nr. 39

Țara	Producția industrială: Indicele de creștere 1971/1960 (%)	Producția industrială: Ritmul mediu anual de creștere 1960—1971 (%)	Creșterea volumului de investiții 1971/1960 (%)
România	225	7,65	200
Bulgaria	238	8,20	178
Cehoslovacia	147	3,60	221
R. D. Germană	151	3,80	...*)
Polonia	154	4,00	189
Ungaria	180	5,50	381
U.R.S.S.	199	6,45	152

*) Nu dispunem de date cu privire la investiții.

Tabelul nr. 40

— % —

Țara	Creșterea producției: Conserve de carne	Zahăr	Ulei comestibil	Unt	Bere
România	277	123	240	234	303
Bulgaria	428*)	208	165	129	306
Cehoslovacia	246	93	110	157	158
R.D. Germană	178	86	110	138	134
Polonia	213	116	257	133	166
Ungaria	345	63	148	106	141
U.R.S.S.	136	141	182	138	171

*) față de anul 1965.

Și în cazul unor astfel de produse importante pentru aprovizionarea populației, ca cele prezentate în tabelul nr. 40, se evidențiază creșterile importante obținute în țara noastră, precum și de alte țări socialiste, creșteri superioare — în marea majoritate a cazurilor — celor obținute în țările mai dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, pentru aceeași perioadă, creșteri mai importante s-au obținut în R. F. Germania la producția de ulei comestibil (172%) și la producția de bere (179%), iar în Franța la producția de unt (160%).

În legătură cu producția de zahăr și — legat de aceasta — de ponderea mare la export a acestui produs, se impune a se sublinia faptul că Republica Cuba, prima țară socialistă de pe continentul latino-american, este țara cu cea mai mare producție de zahăr din lume (peste 8 milioane tone, la nivelul anului 1972) și respectiv cu cel mai mare volum de export la acest produs.

Cu toate eforturile depuse de țara noastră pentru dezvoltarea producției unor produse alimentare de bază, totuși, datorită nivelului foarte scăzut și în fabricarea unor astfel de produse, moștenit de la orînduirea precedentă, România se găsește și în prezent, pentru unele din ele, încă în urma unor altor țări socialiste. Dacă luăm spre exemplu două produse alimentare importante cum sînt zahărul și uleiul comestibil și oarecum specifice alimentației poporului nostru, produse a căror producție era deficitară chiar în urmă cu 15—20 ani, țara noastră fiind obligată, în acea perioadă, să recurgă la importul unor cantități substanțiale, astăzi situația se prezintă mult îmbunătățită. Datele cu privire la producția pe locuitor de zahăr și ulei comestibil în anii 1960 și, respectiv, 1971, pentru țările socialiste la care ne referim, precum și modul în care se situează producția țărilor respective, față de țara socialistă europeană cu cel mai ridicat nivel de producție, sînt prezentate în tabelul nr. 41.

În ceea ce privește producția de zahăr, deși România are, alături de Ungaria, un volum scăzut de producție în comparație cu celelalte țări la care ne referim, totuși cantitatea produsă pe locuitor este la nivelul sau chiar mai ridicată, celei produse de unele țări cu o industrie alimentară dezvoltată ca S.U.A. (23,9 kg pe locuitor în 1970) sau Italia (20,6 kg), iar alte țări, ca Cehoslovacia, Polonia, Ungaria la nivelul țărilor europene cu cea mai ridicată producție de zahăr cum sînt Franța (54,8 kg, pe locuitor în 1970), R. F. Germania (32,5 kg) etc. De menționat că țara noastră, alături de celelalte țări socialiste, își acoperă o importantă cantitate de zahăr necesar consumului prin importul pe care îl realizează din Cuba în contrapartidă cu o serie de mașini și utilaje sau alte produse livrate pe baza unor credite guvernamentale. Spre exemplu, România importă din Cuba cca. una sută mii tone zahăr anual, din care o mare parte în contul creditului acordat în anul 1968 prin livrarea unor instalații de foraj.

La producția de ulei comestibil pe locuitor, în România se înregistrează, în perioada 1960—1971 o creștere de peste 2,2 ori, aproape cea mai mare producție dintre cele realizate de celelalte țări socialiste. În același timp, producția de ulei comestibil pe locuitor a țării noastre este superioară altor țări cu o agricultură și cu o industrie alimentară dezvoltată cum este, spre exemplu, R. F. Germania (14,4 kg, pe locuitor în anul 1971), Franța (9,4 kg), Italia (8,1 kg) etc.

La dezvoltarea producției și, în special la creșterea varietății de sortimente pe piață își aduce o contribuție corespunzătoare activitatea de colaborare și cooperare desfășurată de organele de resort din țara noastră — atît pe linie bilaterală cît și multilaterală — cu țările socialiste.

Colaborarea pe linie bilaterală, economică și tehnică, desfășurată în mod nemijlocit cu țările socialiste în domeniul industriei alimentare, vizează în special realizarea unor obiective de producție în țara noastră, în țările partenere, precum și în terțe țări. De asemenea, se desfășoară o intensă activitate pe linia schimbului de experiență, de tehnologii și de documentații.

Astfel, poate fi prezentată ca exemplu, colaborarea desfășurată cu Uniunea Sovietică în cadrul căreia partea română a achiziționat utilaje și linii tehnologice pentru prelucrarea laptelui și preparatelor din lapte, pentru producția de înghețată ș.a., cu R. P. Polonă în vederea achiziționării unor instalații pentru producerea de margarină sau livrarea de către partea română în R. P. Ungară a unui important număr de mașini de tăiat mere și instalații pentru preîncălzirea castraveților construite pe baza documentației puse la dispoziție de partea ungară. De asemenea, România a achiziționat din Ungaria o serie de importante linii tehnologice pentru producția de brînzeturi, murături, dispozitive pentru ambalarea laptelui în ambalaje nerecuperabile, precum și cisterne pentru lapte.

Totodată, România a desfășurat, cu toate țările socialiste, un număr important de acțiuni de colaborare tehnico-științifica în domeniul industriei alimentare, ca de exemplu cele în scopul perfecționării tehnicii ambalării produselor alimentare și a fabricării materialelor de ambalat pentru aceste produse, preparării conservelor de carne, pește și legume, conservării fructelor și fabricării sucurilor din fructe, prelucrării tutunului ș.a.

Dintre acțiunile cele mai importante care sînt în curs de finalizare, pe linia cooperării cu țările socialiste din Europa, ar putea fi evidențiate tratativele care se desfășoară cu U.R.S.S. privind cooperarea în realizarea de transportoare pentru linii de spălat și îmbuteliat sticle, dispozitive pentru ambalat în borcane, precum și cooperarea în fabricarea unor alte instalații pentru industria alimentară.

În același timp, organele și organizațiile de resort din țara noastră poartă tratative cu partenerii lor din Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, precum și din celelalte țări socialiste în vederea dezvoltării în continuare a colaborării și cooperării în realizarea unor instalații și linii tehnologice prin livrări reciproce de mașini și utilaje în industria cărnii și laptelui, a peștelui, industria uleiului comestibil, morăritului, precum și pentru prelucrarea legumelor și fructelor.

O intensă activitate de colaborare economică între țările membre ale C.A.E.R. se desfășoară și pe linie multilaterală, în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria alimentară care examinează o serie de probleme și forme îndreptate spre adîncirea colaborării și cooperării în industria alimentară în vederea contribuirii la asigurarea cît mai deplină a necesarului populației țărilor membre ale C.A.E.R. în produse alimentare, atît pe seama creșterii producției interne, cît și pe calea intensificării schimburilor reciproce.

România își aduce o contribuție importantă la activitatea Comisiei permanente C.A.E.R., participînd activ la examinarea și adoptarea recomandărilor în toate problemele care se dezbat.

Un domeniu important în care se desfășoară cu succes colaborarea în cadrul Comisiei este cel al cercetării științifice și tehnice. Considerînd oportună utilizarea unor noi forme eficiente de conlucrare, în contextul general al unirii eforturilor lor în acest domeniu, țările membre ale C.A.E.R. au încheiat în cursul anului 1972 două convenții multilaterale în vederea colaborării în cercetarea științifică a unor probleme de acută actualitate. Prima se referă la creșterea valorii nutritive a sortimentelor de produse alimentare existente și crearea de noi sortimente de calitate superioară, iar a doua urmărește soluționarea celor mai importante probleme ale ambalajelor și ambalării produselor alimentare.

Alt domeniu în care se desfășoară o largă colaborare și care prezintă, de asemenea, importanță deosebită pentru țara noastră este cel privind întărirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a industriei alimentare. Dintre problemele specifice acestui domeniu trebuie relevată cea privind perfecționarea lanțului frigorific internațional. În acest sens, partea română a prezentat o serie de propuneri referitoare la perfecționarea colaborării și cooperării în domeniul cercetării, proiectării, producerii și desfacerii de mijloace tehnice frigorifice (utilaje, instalații, mașini, aparatură, mijloace de transport).

Dezvoltarea, în continuare, a colaborării economice și tehnico-științifice în acest important domeniu al economiei naționale a fiecărei țări socialiste își va aduce o contribuție din ce în ce mai mare la satisfacerea cerințelor tot mai mari ale populației țărilor noastre atît în ce privește cantitatea cît și calitatea, față de care popoarele țărilor socialiste devin din ce în ce mai exigente.

Tabelul nr. 41

ȚARA	Zahăr: Producția pe un locuitor — kg — 1960	Zahăr: Producția pe un locuitor — kg — 1971	Zahăr: % față de Cehoslovacia 1960	Zahăr: % față de Cehoslovacia 1971	Ulei comestibil: Producția pe un locuitor — kg — 1960	Ulei comestibil: Producția pe un locuitor — kg — 1971	Ulei comestibil: % față de Bulgaria 1960	Ulei comestibil: % față de Bulgaria 1971
România	21,3	23,7	33	41	7,5	16,8	66	98
Bulgaria	21,7	41,7	33	72	11,2	17,1	100	100
Cehoslovacia	64,5	57,4	100	100	6,1	6,4	54	37
R. D. Germană	39,4	34,5	61	60	7,0	7,9	62	46
Polonia	46,0	48,6	71	84	2,6	6,1	23	35
Ungaria	38,1	23,3	59	40	4,1	5,8	36	33
U.R.S.S.	29,7	36,8	46	64	7,4	11,3	66	69

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

28) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4. pag. 263—264, Editura Politică, București, 1970.

FIȘE

Mecanismul economic socialist

● Revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 4/1973 publică studiul lui L. Abalkin intitulat **K voprosu o hozeaistvennom mehanizme soțialisticeskogo obșcestva** (În legătură cu mecanismul economic al societății socialiste). Abordarea problemei pornește de la ideea că în fața științei economice socialiste stă sarcina găsirii posibilităților pentru contopirea organică a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane cu avantajele pe care le oferă sistemul economic socialist. Autorul constată că avantajele economiei socialiste nu sînt folosite în toată complexitatea lor, ceea ce determină existența unor mari rezerve în cea ce privește introducerea mai rapidă a tehnicii noi, folosirea rațională a capacităților de producție, risipa de resurse materiale și de timp de muncă. După părerea lui L.A., cauza acestor lipsuri constă în existența unei prea mici elasticități și în insuficienta eficacitate a formelor și metodelor de organizare și gospodărire a activităților economice, care laolaltă reprezintă mecanismul economic al societății. Dezvoltînd ideea mecanismului economic, autorul precizează că este vorba despre dezvoltarea acelei laturi a relațiilor de producție și în general a legăturilor economice care prezintă o rețea caracteristică, care stabilește contactul între latura tehnică a producției și latura determinată de forma proprietății asupra mijloacelor de producție.

Incertitudine totală și probabilizabilă

● Studiul lui J.J. Granelle **L'incertitude et la décision d'investissement dans l'entreprise** (Incertitudinea și decizia de investiții în întreprindere), publicat în revista ANALYSE & PRÉVISION nr. 4 din aprilie 1973, cuprinde o încercare de a găsi o soluție de luare a unei decizii de investiții în condițiile unui viitor incert. Incertitudinea viitorului poate fi de două feluri: a. **incertitudine probabilizabilă**, atunci cînd se pot atribui anumite probabilități evenimentelor și b. **incertitudine totală**, atunci cînd repartiția probabilității variabilelor aleatoare este necunoscută. Pentru a înlătura incertitudinea totală este indicat a se atașa probabilități subiective diferitelor stări viitoare, transformînd astfel cazul într-o problemă de incertitudine probabilizabilă. Alegerea unui criteriu de decizie probabilistă nu este nici ea o problemă simplă, prevalînd **criteriul speranței matematice a utilității cîștigului actualizat.** J.J. Granelle este de părere că, în loc de a se încerca construcția unei funcții de utilitate, este preferabil a se adopta un criteriu de maximizare a cîștigului în condițiile introducerii unor restricții la luarea deciziei (ca, de pildă, probabilitatea dată a eșecului întreprinderii).

Menirea economiștilor

● Sub titlul **Now, economists as advocates** (Acuma, economiștii în calitate de avocați), revista americană BUSINESS WEEK (20.I.1973) a publicat un articol în care se subliniază curentul care anima în prezent anumite cercuri de economiști americani. După modelul lui Ralph Nader, unele grupe de economiști au început să proferereze idei în favoarea soluționării problemelor economico-sociale americane. Ei afirmă de pildă că economiștii nu trebuie să dea dovadă numai de obiectivitate științifică și să analizeze fenomenele economico-sociale, ci să propună unele soluționări. Se abordează probleme de un interes general, cum sînt politica fiscală, apărarea consumatorilor, inegalitatea veniturilor și poluarea mediului ambiant. Un grup de economiști „Taxation with representation" se ocupă de politica fiscală federală, dezbătînd-o și influențînd opinia publică. De asemenea, „Public Interest Economics Center (PIEC)" este o grupă de economiști care s-a manifestat la sfîrșitul anului trecut, în adunarea anuală a Asociației economice americane din Toronto cu un raport asupra a 6 luni de „activitate silențioasă". La Adunarea din Toronto un alt grup de economiști a prezentat de asemenea un raport asupra încercărilor întreprinse de a finanța un fond al „Council of Municipal Performance", care ar urma să furnizeze soluții ale problemelor urbane.

Sfîrșitul un mit ?

● Jacques Barraux în **Marketing la fin d'un mythe**, apărut în revista ENTREPRISE nr. 912/1973, pune în discuție prezentul și viitorul marketing-ului ca forță de necontestat în dezvoltarea întreprinderilor moderne. După aprecierea lui J.B., cauzele care pun în discuție locul și rolul marketingului în economia occidentală sînt următoarele: a. creșterea complexității problemelor ce intră în noțiunea de „funcție a marketingului", aria acestor probleme depășind cu mult profilul tradițional al preocupărilor de marketing; b. evoluția consumatorului care nu se mai supune metodelor clasice de studiu pe care le cuprinde marketingul, ceea ce pune în discuție limitele specialiștilor în marketing și respectiv poziția și rolul lor în întreprindere; c. creșterea în importanță a problemelor financiare. ceea ce face ca specialiștii cei mai căutați pentru posturile de conducere să fie recrutați din această grupă și nu din domeniul marketingului, așa cum se proceda în ultimii 25 de ani; d. dacă tehnicile de marketing s-au perfecționat foarte mult, dezbaterile referitoare la obiectul acestei discipline și a funcției marketingului au rămas deschise.

metodologie

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA NORMELOR DE PLANIFICARE, CALCULARE ȘI EVIDENȚĂ A PREȚULUI DE COST

PORNIND de la însemnătatea practică a cunoașterii prețului de cost al produselor fabricate, de la necesitatea urmăririi și îndeplinirii în modul cel mai riguros a planurilor de cheltuieli, Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. a trasat ca sarcină pentru Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică, ca împreună cu ministerele și celelalte organe centrale să ia măsuri pentru perfecționarea planificării, calculării și evidenței prețului de cost. Aceasta întrucît actualele Reguli de bază privind planificarea, calcularea și evidența prețului de cost în industrie nu mai reușesc să răspundă sarcinilor cu care se confruntă în prezent unitățile de producție.

Creșterea an de an a complexității activității economice, concomitent cu accelerarea proceselor de producție și desfacere, impune adaptarea permanentă a normelor care reglementează aceste probleme din domeniul costurilor de producție.

În Regulile de bază trebuie să-și găsească reflectare metodele noi, cum sînt metoda costurilor standard, THM (cost-oră-mașină). Totodată, practicarea unor metode evoluate care se bazează pe utilizarea unei game largi de norme, va face posibil ca principalele cadre tehnice și economice din întreprinderi să-și aducă contribuția la găsirea soluțiilor celor mai adecvate pentru cheltuirea cu maximă eficiență a resurselor de care acestea dispun.

Separat de aceasta, actualele Reguli de bază privind planificarea, calcularea și evidența cheltuielilor de producție, trebuie revăzute și îmbunătățite și pe considerentul că, pe de o parte, ele cuprind anumite reglementări depășite, iar pe de altă parte, ele nu conțin măsurile rezultate din actele cu caracter normativ apărute în ultimii ani. Așa de exemplu, nu își găsesc reflectarea măsurile adoptate prin Legea privind regimul prețurilor și tarifelor, Legea privind amortizarea fondurilor fixe, Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind unele măsuri în vederea îmbunătățirii activității de comerț exterior și alte acte normative deosebit de importante.

Printre problemele mai importante care, deși sînt reglementate prin diverse acte normative, nu sînt reflectate în actualele Reguli de bază putem menționa :

— includerea în costuri a unor noi elemente de cheltuieli cum sînt : taxa asupra fondurilor de producție, taxa asupra terenurilor și contribuțiile pentru introducerea tehnicii noi ;

— noul regim al amortizării și reparațiilor capitale ;

— măsurile privind îmbunătățirea activității de comerț exterior prin cuprinderea în prețul de cost a comisionului de export și a influențelor conjuncturale din activitatea de import a materiilor prime ;

— introducerea unui nou indicator de plan privind nivelul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă ;

— competențele privind modificarea indicatorilor de plan.

Dacă aspectele reglementate în mod expres prin acte normative sînt în general clarificate, în ce privește aplicarea lor în planificarea, calcularea și evidența cheltuielilor de producție mai sînt însă o serie de probleme de ordin practic asupra cărora specialiștii ocupați direct în domeniul de activitate la care ne referim, precum și cei din institutele de cercetări și din învățămînt vor trebui să-și spună punctul de vedere și să contribuie la rezolvarea acestora.

Printre problemele care trebuie să-și găsească o oglindire clară și o interpretare corespunzătoare din punct de vedere teoretic în noile reglementări ce sînt în curs de elaborare, trebuie menționată, în primul rînd, clarificarea locului pe care trebuie să și-l găsească în cadrul costurilor de producție **activitatea de „service"**.

După cum este cunoscut, activitatea de „service" care se desfășoară în mod organizat pe baza H.C.M. nr. 576/1971, are ca obiect asigurarea prestărilor de servicii și asistență tehnică de către unitățile cu statut de centrală, întreprinderi, fabrici și uzine, privind montajul, punerea în funcțiune, efectuarea de probe, funcționarea, remedierile și reparațiile, urmărirea comportării în exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și altor produse livrate în cadrul termenului de garanție și postgaranție, școlarizarea și îndrumarea personalului de la beneficiarii externi și interni, precum și orice măsuri menite să faciliteze, alegerea, achiziționarea și utilizarea unui produs.

În hotărîrea sus-menționată se arată că, cheltuielile ocazionate de activitatea de „service" în țară și străinătate pentru lucrările în perioada de garanție se suportă din prețul de cost, cu excepția cazurilor cînd în contractele încheiate se specifică altfel, iar lucrările ce se efectuează în perioada de postgaranție se decontează beneficiarilor pe bază de facturi.

Dacă în ce privește lucrările efectuate în perioada de postgaranție problemele sînt limpezi, ele operîndu-se în planul de venituri și cheltuieli al unităților respective ca o activitate distinctă, aspectele pe care le ridică lucrările ce se execută în termen de garanție sînt mai complexe. Discuțiile care se duc pe tema lucrărilor executate în cadrul termenului de garanție se referă la aspectul dacă acestea reprezintă o continuare a procesului de producție sau ele sînt cheltuieli legate de activitatea de desfacere a produselor. **Considerăm că aceste cheltuieli fac parte din cheltuielile de producție,** dar trebuie separate în două categorii distincte. O primă categorie ar fi cele care se referă la punerea în funcțiune, efectuarea de probe, funcționarea, urmărirea comportării în exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și altor produse care ar putea să fie considerate ca niște **cheltuieli normale ale procesului de producție și incluse în costul produselor,** întrucît acestea constituie o condiție a livrării unui produs, chiar dacă produsul rezultat este de bună calitate (în general, cheltuielile cu salariile pentru personalul care se deplasează la beneficiari și o parte a regiei de „service" care se poate include în cadrul cheltuielilor indirecte ale întreprinderii sau într-un articol de calculație separat „alte cheltuieli speciale"). A doua categorie ar fi reprezentată de **cheltuieli efectuate pentru remedieri și reparații ce pot fi asimilate pierderilor din rebuturi** și s-ar include la articolul de calculație respectiv. Apare însă în cadrul acestei soluții o dificultate determinată de separarea celor două categorii de cheltuieli în condițiile în care toate lucrările de „service" menționate se realizează de către unitatea respectivă de specialitate cu aceeași forță de muncă și aceleași fonduri de producție.

● Noile elemente de cheltuieli și modalități de includere a lor în costuri. ● Se impune introducerea unui nou indicator de plan privind nivelul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă. ● Locul activității de „service" în cadrul costurilor de producție.

O altă categorie de cheltuieli care nu și-a găsit reglementarea satisfăcătoare pînă în prezent o constituie **pierderile din rebuturi.** În general, se duce o luptă susținută pentru eliminarea acestora din cadrul activității întreprinderilor și creșterea, pe această cale, a eficienței economice. Totuși, există cazuri cînd rebuturile sînt inevitabile din punct de vedere tehnologic, cum sînt cele din secțiile de turnătorie, de tratament termic, fabricația de aparate vacumatice, cele din industria sticlei etc. Aceste cheltuieli trebuie cunoscute îndeaproape și incluse în cheltuielile planificate. De altfel, Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor prevede că în antecalculațiile de prețuri se includ și cheltuielile pentru rebuturi — în limitele prevăzute în licențele de fabricație sau în documentațiile și normele legale aprobate. În privința reflectării acestor cheltuieli în cadrul viitoarelor Reguli de bază, trebuie examinat dacă este necesar a fi menționate toate cazurile în care pot apare rebuturi, sau să se includă numai anumite principii generale, urmînd ca concretizarea fiecărui caz în parte să fie cuprins în Regulile de bază pe ramuri ce urmează a fi avizate de organele centrale de sinteză economică.

Prin Legea privind regimul prețurilor și tarifelor s-a stabilit că din componența cheltuielilor de producție face parte și **taxa asupra fondurilor de producție,** noile Reguli de bază trebuind să prevadă în această situație și modul de cuprindere a acesteia în costul produselor. **Una din soluțiile ce se întrevăd, și pe care o împărtășim, ar fi ca taxa asupra fondurilor de producție să fie inclusă în cadrul cheltuielilor indirecte și repartizate o singură dată pe baza acelorași criterii utilizate la repartizarea celorlalte cheltuieli de regie și laolaltă cu acestea. Această metodă are avantajul că simplifică și reduce volumul de muncă,** față de cazul în care cheltuielile respective s-ar repartiza pe baza unor chei convenționale independente. Dar, ținînd seama că metoda arătată prezintă inconvenientul de a nu reflecta cu exactitate mărimea acestor cheltuieli pe fiecare produs, trebuie examinate, în continuare, soluții pentru oglindirea cît mai fidelă a taxei asupra fondurilor pe fiecare produs în parte.

O rezolvare corespunzătoare va trebui să-și găsească în viitorul apropiat și **modul de repartizare a cheltuielilor indirecte** (cheltuielile generale ale întreprinderii și cheltuielile comune ale secției).

Considerăm că una din imperfecțiunile actuale ale calculației prețului pe unitatea de produs constă în modul în care se repartizează cheltuielile indirecte, care se face în funcție de volumul salariilor directe (îndeosebi în ramurile bunurilor de consum). Or, pe măsură ce în procesul de prelucrare a materiei prime intervin din ce în ce mai mult mașinile și scade corespunzător proporția muncii vii, crește ponderea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului. În această situație cheltuielile indirecte sînt legate aproape în exclusivitate de funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor și deci pentru repartizarea cheltuielilor indirecte trebuie căutate noi procedee, ținîndu-se în permanență seama de legătura cauzală dintre aceste cheltuieli și factorul principal de care sînt legate. Este posibil ca noile norme generale ce vor fi elaborate să nu poată cuprinde toate procedeele specifice de repartizare a cheltuielilor indirecte pe fiecare sector de activitate, dar instrucțiunile de ramură vor trebui să țină seama de specificul fiecărei activități, de gradul de înzestrare tehnică a ramurilor. Pentru aceasta vor trebui elaborate studii prealabile, analize și calcule pentru ca baza de referință să conducă la stabilirea unor astfel de costuri care să determine încadrarea produselor într-o scară valorică — de prețuri — cît mai corespunzătoare.

Se impune totodată, ținînd seama de importanța pe care o are reducerea cheltuielilor materiale în scăderea prețului de cost pe unitatea de produs și de necesitatea calculării acestora cu cît mai multă exactitate, **îmbunătățirea nomenclatorului actual al elementelor de cheltuieli materiale,** prevăzut în instrucțiunile Direcției Centrale de Statistică și includerea ca anexă la viitoarele norme ce vor fi elaborate. Vor trebui eliminate confuziile ce mai există în prezent în aprecierea unor cheltuieli drept muncă vie sau materializată.

★

Expunînd cîteva din problemele cu care este confruntată actuala elaborare a Regulilor de bază privind planificarea, calcularea și evidența prețului de cost, nu putem avea pretenția că le-am abordat pe majoritatea acelora care au fost ridicate de practica economică și care se cer soluționate. Invităm, pe această cale, specialiștii din acest domeniu să-și spună părerea asupra problemelor amintite în acest material și, totodată, să pună în discuție și alte probleme cu care s-au confruntat în practică și care se cer reglementate în modul cel mai realist în actualele Reguli de bază în curs de elaborare.

Gheorghe MARCU
economist — C.S.P.

RECENZIE

Însemnări despre o cronică economică valoroasă asupra societății românești

O CARTE BUNĂ poartă un mesaj, un mesaj cu idei ce se adresează cititorului. Cartea profesorului Constantin Ionescu *), pe care doresc să o înfățișez, reprezintă un studiu valoros, asupra unei probleme de maximă importanță privitoare la prefacerile cantitative și calitative petrecute în structura economică și socială a societății românești contemporane, în anii construcției socialiste. Sugestiv intitulată, cartea ne înfățișează un film complex al drumului pe care l-a parcurs poporul nostru sub conducerea partidului comunist român în anii Republicii. Ceea ce merită să reținem de la început, cred, este înlănțuirea logică între cauză și efect, interdependența dintre relațiile de producție și structurile economice și sociale, factor de seamă pentru accelerarea creșterii noastre economice ; interdependența dialectică dintre dezvoltarea socială și creșterea economică, industrializarea ca factor fundamental al valorificării complexe, superioare a resurselor materiale și umane, ceea ce a imprimat ritmuri de creștere accelerate în toate sectoarele activității economice și sociale.

În mod deosebit apare legătura dintre creșterea economică și dezvoltarea populației în etapele diferite ale istoriei poporului român, evidențiindu-se relația dialectică dintre modificările claselor sociale și creșterea rolului conducător al clasei muncitoare, noul profil social al mediului rural, toate acestea desțelenind căile spre culturalizarea maselor populare ; structura socială pe grupe de vîrstă și sexe, populația activă și inactivă.

Sînt surprinse aspecte importante ale deplasărilor cantitative și calitative în structura forței de muncă sub impactul socialismului și al revoluției tehnico-științifice, structura pe vîrste și sexe, procesul de „maturizare" a populației active după expresia utilizată de către autor, mobilitatea profesională a populației, optimizarea folosirii forței de muncă, orientarea fluxurilor migratorii sat-oraș.

Principalul merit al lucrării este, cred, că autorul a ridicat pe prim bleme largi care fac obiectul analizei — modificări în relațiile de producție, prefaceri în structura economică, structurile de clasă și socio-profesionale, utilizarea forțelor de producție și a forței de muncă etc. De aici concluzia la care ajunge autorul este deosebit de importantă și interesantă și ea formează de altfel miezul politicii economice și sociale a partidului și anume că populația este un factor deosebit al creșterii noastre economice și principalul beneficiar al roadelor ei. Dacă avem în vedere că în jurul problemelor demografice și sociologice s-a păstrat multă tăcere în literatura de specialitate, lucrările mai recente ale demografilor Gh. Retegan și Vl. Trebici, cărora li se adaugă studiul remarcabil al prof. dr. Ionescu Constantin, deschid căi largi spre investigații sociologice și demografice, pentru evaluarea complexă a etapei pe care o străbatem, îndemnînd și obligînd mult mai mult pe economiști, doctoranzi, sociologi în acest domeniu.

Lucrarea profesorului Constantin Ionescu cîștigă și prin aceea că ni se înfățișează ca o analiză concretă în care asistăm nu numai la surprinderea unor legături strînse între fenomenele economice, demografice, sociale și socio-profesionale la nivel marco-economic, ci și la faptul că acestea sînt așezate în toate cazurile cînd necesitățile și posibilitățile socială, urbană și rurală. Un asemenea mod de tratare autorizează ca în cadrul unor concluzii și tendințe generale, să fie scoase în lumină și unele aspecte specifice din teritoriu ceea ce poate conferi deciziei un caracter mult mai realist potrivit particularităților teritoriale și zonale ale fenomenelor studiate.

Studiul profesorului Constantin Ionescu are și meritul incontestabil al unei informații bogate, variate, inedite, prelucrate și îmbinate, care străjuiește concluziile și tezele cuprinse în lucrare. Și dacă aș zăbovi poate întrucîtva la această latură a lucrării, mi se pare esențial a fi pomenit faptul că nu numai volumul informației trebuie avut în vedere, ci modul excelent în care se îmbină informațiile statistice din cercetările statistice cu caracter exhaustiv cum ar fi de pildă **Recensămîntul populației și locuințelor din 1966** — remarcabilă invesigație sociologică efectuată de către Direcția Centrală de Statistică — și cercetările selective adîncite ce aduc un spor de informații pe anumite porțiuni ale cunoașterii socio-economice, ca și datele din izvoare mai îndepărtate, prezentate cu grijă de către autor.

Ritmul rapid de dezvoltare a economiei naționale, mutațiile de structură socială și economică ridică multiple probleme economice care se cer a fi investigate și soluționate, unele dintre ele punînd chiar în categorii socio-economice care se lasă mai greu a fi definite, dar și o serie de concepte metodologice, metodologia de calcul a unor indicatori necesari în organizarea oricărei investigații sociologice de genul celei pe care se sprijină în principal lucrarea prezentată. Consider că și din acest punct de vedere lucrarea profesorului Constantin Ionescu, are meritul că a prezentat o serie de soluții metodologice, unele deosebit de complexe, fără de care ar fi greu de înțeles în încheierile sale concrete și esențiale laturile complexe ale dinamicii structurilor noastre economice și sociale.

Cartea profesorului doctor Constantin Ionescu reprezintă de fapt o cronică valoroasă, cu profunde dimensiuni socio-economice, ale societății noastre. Ea este un îndemn pentru economiști, demografi, statisticieni, sociologi, de a căuta și desțeleni în continuare căile spre analize aprofundate ale structurilor noastre economice și sociale, pentru a da științei economice cadența necesară, pe măsura nevoilor de cunoaștere pe care le ridică construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Mircea BULGARU

*) C. Ionescu, Omul, societatea, socialismul
Editura Academiei R.S.R. — Bucu

știință și societate

REVOLUȚII ENERGETICE LA ORIZONT?

- **Captarea și conversiunea energiei solare în centrale mici**
- **Conversiunea directă a gazelor supraîncălzite în electricitate**
- **Hidrogenul — combustibil ideal ?**

REVOLUȚIA industrială din secolul trecut a transferat mașinii unele componente stereotipe ale muncii. Performanța ei de căpetenie a fost, așa cum a arătat Marx, crearea mașinii-unealtă. Dar, deși posibilitatea preluării unor operațiuni manuale era astfel dată, condiția realizării ei efective a oferit-o revoluția în domeniul energeticii — mașina cu aburi, electricitatea, motoarele cu ardere internă. Revoluția tehnică din secolul nostru transferă mașinii unele componente nestereotipe ale muncii, de orientare, adaptare, alegere între două sau mai multe posibilități. Dar și exercitarea acestor funcțiuni, în esență de conducere, este condiționată de existența unor disponibilități tot mai mari de energie.

În ultimul timp se vorbește foarte mult despre posibilitatea unei crize mondiale de energie. Nu numai în perspectiva începutului viitorului secol, dar și pe termen mediu, de circa 10—15 ani. „Chroniques d'actualité" (10 martie 1973) reproduce în acest sens un articol al lui Derek Ezra, presedintele lui National Coal Board, publicat inițial în „Quarterly Review". În „L'Express" (nr. 1134/aprilie 1973) Jacqueline Giraud și în „Le Nouvel Observateur" (nr. 437/martie-aprilie 1973), Michel Bosquet se referă la aceeași problemă a unei crize posibile a resurselor energetice. Totodată articolele menționate indică și o serie de orientări pe termen mai scurt sau mai lung, din care rezultă că, deși problema este din mai multe puncte de vedere serioasă, este totuși rezolvabilă.

Dezvoltarea industrială s-a clădit la începuturile ei pe cărbune, a cărui extragere este însă costisitoare. Apariția pe scară mare a hidrocarburilor a impins cărbunele pe planul al doilea. După criza cărbunelui, cea a petrolului demonstrează însă că este periculos să se mizeze pe o singură sursă de energie. Tot așa, ar fi imprudent să se conteze doar pe energia nucleară, în sensul că ea ar putea lua în 10 ani sau pînă în anul 2000 locul hidrocarburilor. Deocamdată energia nucleară nu produce decît electricitate. Or, electricitatea nu reprezintă decît 15—20% din formele actuale de utilizare a energiei. Se poate ridica această cifră, prin generalizarea încălzitului electric sau prin extinderea aplicărilor nucleare la producerea de vapori pentru industrie sau de înaltă temperatură pentru siderurgie. Totuși, se pare, nu se poate miza numai pe ea.

„Criza" petrolului poartă în ea — cel puțin pe termen scurt — soluția, pentru că face economicește viabilă diversificarea. Devenind din nou scump, petrolul lasă alte surse să devină competitive.

ETERNĂ și fără limite, căldura proiectată de soare și cea geotermică sînt seducătoare. Pînă în ultimul timp se părea însă că sînt greu de exploatat. Energia solară ar cere, pentru a fi captată, suprafețe enorme acoperite cu reflectoare, de ordinul a 30 kmp pentru a furniza 1.000 megavați.

Un raport intitulat „Energia solară ca resursă națională", redactat de o serie de experți de la U.S. National Science Foundation și de la N.A.S.A. și despre al cărui conținut luăm cunoștință din articolul menționat al lui Michel Bosquet, definește etapele unui program conform căruia, în cincizeci de ani, energia solară va deveni una din marile surse de energie, capabilă să preia locul petrolului, cărbunelui și uraniului. Încă de pe acum se pot construi mici centrale solare. O centrală alimentînd cîteva zeci sau sute de locuitori nu va fi însă mai puțin eficace, decît o centrală mult mai mare. Dimpotrivă. În orice fel am lua-o, cantitatea de energie solară captată nu poate fi decît proporțională cu suprafața expusă la soare. Fie că e vorba de suprafețe negre, reflectoare sau celule fotoelectrice — în toate cazurile construcția unei mari centrale ar presupune hectare de suprafețe absorbante sau reflectante, ceea ce, pentru viitorul previzibil, pare foarte complicat și costisitor.

În schimb, mici instalații, destinate încălzirii marilor blocuri de imobile, sînt de pe acum, nu numai realizabile dar și competitive cu alte instalații, cel puțin în regiunile mediu însorite. Conform unui studiu al Universității din Maryland, pentru aproape totalitatea Statelor Unite ar fi avantajos să se adopte în prezent instalații solare pentru încălzirea centrală și climatizarea imobilelor. În orașele americane consumul de energie atinge de fapt maximul nu iarna, ci în lunile de vară. În marile imobile, cum suprafețele în sticlă sînt importante și, cu ele, efectul de seră, singurul mijloc de risipire a căldurii (de împrospătare a aerului) în birouri și apartamente este de a face să funcționeze climatizarea zi și noapte.

În prezent, marele oraș consumă deci rezerve de neînlocuit de combustibili fosili pentru a produce energia care să permită să se expulzeze din imobile energia de origine solară. În loc să se recurgă la această soluție absurd de risipitoare, de ce nu s-ar putea utiliza de la început energia solară pentru a face să funcționeze instalațiile de climatizare ? Pentru a asigura acestui tip de instalație o fiabilitate perfectă, ar ajunge să i se adauge arzătoare de metan : în caz de vreme proastă prelungită, căldura de combustie a metanului ar prelua schimbul în locul soarelui. De pe acum, după calculele Universității din Maryland, aclimatizarea și încălzirea prin energia solară și a metanului ar reveni mai ieftin decît prin noi centrale electrice, atît în ce privește costul instalației, cît și al funcționării.

În programele pe termen scurt, transformarea directă a energiei solare în electricitate nu are un grad de prioritate ridicat, ceea ce se explică prin faptul că experții nu cred că această metodă (făcînd apel la foto-elemente utilizate pe sateliți) ar putea deveni competitivă în următorii zece ani.

Printre alte filiere, experții rețin în special producția metanului prin sisteme biologice, metodă care pare să ofere posibilitățile de realizare cele mai rapide. În loc de a încerca captarea și conversiunea directă a radiației solare, filiera biologică trece prin intermediul agriculturii. În adevăr, plantele sînt cei mai buni acumulatori și transformatori cunoscuți de energie solară. Nu se poate încă rivaliza cu ele. Există proiectul de a se cultiva plante cu creștere rapidă, care ar fi apoi îngrămădite și însămînțate cu bacterii. Munca bacteriilor (prin fermentare) ar transforma plantele în combustibili lichizi (alcooli) și gazoși (metan), cu un randament foarte ridicat. Costul funcționării unor astfel de centrale ar fi foarte scăzut.

Morile de vînt, distruse la începutul secolului trecut, pentru ca să nu facă concurență cărbunelui, sînt astăzi redescoperite și perfecționate.

O ALTĂ CALE este aceea a sporirii randamentelor în producerea, transmiterea și utilizarea energiei. Randamentul energetic al automobilelor se situează între 10 și 25%, al centralelor electrice clasice la circa 35%, al celor nucleare la și mai puțin. Pe liniile electrice se mai pierde o bună parte, așa că, în final, becul electric nu utilizează decît 4% din energia potențială conținută în petrol sau cărbune. Lăsăm la o parte faptul că metodele actuale permit extragerea doar a 35% din petrolul conținut într-un zăcămînt.

În loc de a produce mai întîi vapori, cu ajutorul cărora să se obțină rotirea unei turbine, apoi a unui generator de curent electric, se preconizează conversiunea directă a gazelor supraîncălzite în electricitate, cu un randament de 60%. U.R.S.S. a reușit să pună în funcțiune o centrală prototip pe această bază.

O altă cale este realizarea de materiale supraconductoare, care limitează pierderea de energie electrică prin transport.

În fine, atomul de hidrogen ar fi forma de transmisie ideală a energiei. Dificultatea constă în faptul că extragerea lui din apă ar cere atîta energie cîtă ar restitui-o, ceea ce ar însemna că nu poate fi o sursă de energie. Prin arderea sa, el poate însă produce căldură, electricitate și chiar energie motrică. Și, mai ales, el arde curat : se combină cu oxigenul din aer pentru a reda apa din care a fost extras. Aci ciclul este complet — nici risipă, nici poluare. Orice alt combustibil produce deșeuri. Centralele nucleare în mijlocul oceanelor ar fabrica hidrogen, electrolizînd apa de mare. Ușor de transportat, hidrogenul ar putea deveni un combustibil ideal.

S. ANGHELESCU

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

ECONOMICS : PRO SAU CONTRA

SFÎRȘITUL anului 1969 a însemnat pentru National Academy of Sciences momentul declanșării unei largi campanii de studiu și cercetare asupra stadiului de dezvoltare în care se găsesc științele sociale. Documentul program [1]) prevedea desfășurarea acțiunii pe grupe de științe sociale, cu participarea nu numai a unor notorietăți americane dar și a celor mai reprezentativi savanți străini.

Raportul întocmit asupra stadiului în care se găsesc științele economice a fost publicat trei ani mai tîrziu sub redacția lui N. D. Ruggles[2]) și s-a caracterizat — după aprecierea unanimă — printr-o evidentă notă de insatisfacție. „Pe cît de importante și de esență au fost problemele puse și rezolvate în trecut de „economics" — se arată în capitolul introductiv al acestui raport — pe atît se minimalizează în prezent adevăratele probleme ale societății moderne, existînd realmente riscul ca ele să rămînă nerezolvate".

Comentariile ulterioare acestei apariții au subliniat că, de fapt, raportul nu a făcut decît să preia starea de spirit existentă în rîndul economiștilor americani, calificată ca fiind nu numai de insatisfacție față de ceea ce este actualul „Economics" dar și de contestare sau negare a unor adevăruri considerate pînă atunci ca absolute. De altfel, această situație se manifestă și prin faptul că au început să se contureze două principale curente de opinie : unul, al așa numiților economiști politici (sau politizați) care contestă valabilitatea unor concepte și categorii specifice economics-ului ; altul, al economiei tradiționale (convenționale sau ortodoxe) care respinge contestațiile globale ale primului curent, mai ales ale aripei sale radicale, fiind de părere că „Economics" trebuie păstrat ca fundament pe care să apară o nouă știință prin îmbogățirea cu un nou aparat metodologic, științific fundamentat, capabil să perceapă și să studieze problemele noi ale economiei moderne cum ar fi : problemele mediului înconjurător, ale poluării, ale discriminării rasiale și ale condiției umane, ale raportului dintre bogăție și sărăcie, ale structurii societății în funcție de specificul autorității statale.

Lista problemelor considerate a fi specifice economiei moderne este mai lungă dar ea se face interesantă nu prin volum ci prin faptul că, în totalitate, cuprinde probleme pe care actualul economics nu le poate studia din lipsă de mijloace metodologice, fiind absolut necesară transformarea lui într-o „economie politică" (ortodoxă) propriu-zisă.

Ce s-ar aștepta de la o astfel de transformare ? În primul rînd, renunțarea la pretinsul neutralism de care economics face caz dar care este în realitate imposibil de obținut, creînd numai greutăți suplimentare celor care se văd nevoiți să caute diferite subterfugii pentru a-și prezenta interesele într-o lumină cît mai nevinovată.

În al doilea rînd, eliminarea caracterului închis și tehnicist, de falsă rigoare teoretică, înclinat să formalizeze și să cuantifice totul, dar care, tocmai de aceasta, omite sistematic elementele de ordin social politic, ajungînd în situația stranie de a da rezultate cu atît mai inexacte și utopice cu cît își perfecționează metodele de modelare și algoritmare. Astfel, unul dintre cele mai grele păcate ale economics-ului constă în aceea că n-a fost capabil să fundamenteze raportul dintre obiectul de cercetat și metoda de cercetare. S-a uitat cu desăvîrșire că nu întotdeauna o metodă nouă este și cea mai potrivită, punîndu-se în mod nejustificat, un semn de egalitate între cea mai nouă metodă de cercetare și cea mai nimerită (adecvată) metodă.

Consecința rezidă în faptul că azi există un enorm decalaj între complexitatea problemelor ce se cer rezolvate și metodele folosite. În mod surprinzător, unor probleme deosebit de complexe, cu implicații politice, ideologice și sociologice li se opun metode de cercetare din ce în ce mai simplificate, ce se străduiesc să găsească un tipar universal în care să încapă o infinitate de fenomene.

La rîndul lor, economiștii politici (politizați)[3]) condamnă pe susținătorii economiei ortodoxe deoarece aceștia acceptă existența sistemelor sociale ca dată pentru totdeauna, ca un element al ordinii naturale a lucrurilor, imposibil de schimbat sau de influențat. În acest fel, negînd contradicțiile și lupta de interese, economia ortodoxă, cu toată intenția sa de a determina progrese în metodologie, se rupe de realitate, de o realitate tot mai mult caracterizată prin raporturi de forțe și ciocniri de interese.

Tocmai din aceste motive, aripa radicală a economiștilor politici înclină spre o așa numită „political economics" care studiază problemele economice luînd în considerare, cu precădere, relațiile sociale dintre subiecții activității economice. Susținătorii acestor idei ajung să critice însăși esența orînduirii burgheze, condamnînd efectele pe plan social ale proprietății private capitaliste, dar nu se situează decît aparent pe poziții marxiste, deoarece, așa cum s-a remarcat [4]) — economia politică marxistă are o profundă structură logică și științifică, în timp ce curentul radical deține mai mult argumente retorice decît științifice.

Apariția unor orientări diferite în cadrul științelor economice deși nu este un lucru nou și nici nu reprezintă o principală caracteristică a cercetării economice actuale, atrage totuși atenția asupra faptului că economics nu poate fi nici pe departe ceea ce, cu ani în urmă, teoreticieni burghezi afirmau că este.

„A devenit clar pentru toți — afirmă W. Leontieff[5]) referindu-se la susnumitul Raport — că economics n-a reușit să convingă pe nimeni asupra posibilității sale de a rezolva, măcar parțial, noile aspecte ale dezvoltării economice. Așa cum se prezintă acum, n-are capacitatea să discearnă punctele de minimă rezistență ale societății noastre. Indiferent cum o vom numi, știința economică pe care trebuie s-o creăm are datoria să se bazeze pe raporturi interdisciplinare, pe o interpretare analitică a variabilelor extraeconomice a căror importanță este din ce în ce mai mare. Progresul în meseria noastră nu poate fi obținut prin dărîmarea edificiului construit de predecesori, ci în arta de a ști să legi într-o manieră evolutivă trecutul de prezent și acesta de viitor".

M. COȘEA

[1]) National Academy of Sciences and Social Sciences Research Council "The behavioral and social sciences survey" Englewood Cliffs. N.J. 1969.
[2]) N. D. Ruggles, editor, Economics. Englewood Cliffs. N.J. 1972
[3]) J. G. Gurley "The state of political economics" in The Am. Ec. Rev. V/71, P. M. Sweezy "Toward a critical of Economics", in Rev. of Radical Political Economics, Spring 1970.
[4]) R. M. Solow. "Discussion" in The Am. Ec. Rev. V/1971.
[5]) W. Leontieff „Theoretical assumptions and non observed facts" in The Am. Ec. Rev. V/1971.

economie mondială

Interviu cu prof. ROMAN MOLDOVAN, președintele Camerei de Comerț

ESTE NECESARĂ O VIZIUNE NOUĂ ASUPRA SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

LA SFÎRȘITUL lunii aprilie a avut loc la Abidjan, capitala Republicii Coasta de Fildeș, cea de a 112-a sesiune a Consiliului Uniunii Interparlamentare. La ea a participat și o delegație de parlamentari români în componența căreia s-a aflat și tov. prof. dr. docent Roman Moldovan, care a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.

• Ca participant la recenta reuniune interparlamentară de la Abidjan, pe a cărei ordine de zi au figurat și probleme economice — care au făcut de altfel obiectul dezbaterilor unei comisii speciale — v-am ruga pentru început să ne dați unele elemente privind temele discutate.

— Unul din punctele de pe ordinea de zi s-a referit la reforma sistemului monetar internațional, problematica supusă dezbaterilor fiind aproape identică cu cea pe care și-a propus-o „Comitetul celor 20", creat în cadrul F.M.I. în septembrie 1972. Inventarul problemelor abordate vizează în fond principalele slăbiciuni ale actualului sistem monetar internațional.

• Ce puncte de vedere comune și ce puncte de vedere deosebite s-au remarcat ?

— Între reprezentanții țărilor dezvoltate s-au putut desprinde două tendințe : una reprezentată de cei situați pe poziția că aurul trebuie să joace în continuare un rol important, determinant în domeniul monetar, cealaltă — care susține contrariul, și anume mai mult sau mai puțin o demonetizare a aurului. Cu alte cuvinte, s-au evidențiat pozițiile cunoscute din dezbaterile F.M.I. ca și din discuțiile teoretice în această problemă. Desigur, acestea sînt pozițiile extreme, majoritatea participanților susținînd teze intermediare, de compromis.

Țările în curs de dezvoltare și-au concertat pozițiile, susținînd în general necesitatea măririi cotei-părți ce le revine din drepturile speciale de tragere (D.S.T.).

Aș remarca de asemenea poziția afirmată atît de reprezentanții țărilor dezvoltate, cît și de cei ai țărilor în curs de dezvoltare, că soluțiile care trebuie adoptate pentru problemele monetare trebuie analizate în strînsă interdependență cu sarcinile privind dezvoltarea economică, primele — problemele monetare — situîndu-se ca o parte integrantă în cadrul unor preocupări, al unor obiective mai cuprinzătoare economice și sociale.

• Ce ne puteți spune în legătură cu punctele de vedere afirmate de delegația română la dezbaterile de la Abidjan ?

— Așa cum am afirmat cu acest prilej, una din trăsăturile esențiale ale epocii noastre este angrenarea tot mai puternică a țărilor lumii la diviziunea internațională a muncii, participarea lor tot mai intensă, — pe măsura creșterii potențialului economic și necesităților lor — la circuitul mondial de valori materiale, științifice și culturale, această participare dovedindu-se un factor care contribuie la accelerarea dezvoltării economiilor naționale. Aceasta ca o expresie a faptului că ne convingem tot mai mult că trăim într-adevăr într-o epocă a interdependențelor, multiple, variate și obiectiv necesare.

Deși are o existență și o funcționare relativ autonomă, sistemul monetar internațional este o componentă importantă a circuitului mondial amintit, motiv pentru care buna sa funcționare prezintă interes și constituie o necesitate pentru toate țările.

Participînd tot mai activ la diviziunea internațională a muncii, România întreține relații economice atît cu țările socialiste, cît și cu celelalte țări ale lumii. În relațiile cu acestea din urmă România utilizează instrumente de plată și forme de decontare proprii sistemului monetar internațional. Avînd în vedere că o funcționare defectuoasă a acestuia influențează negativ colaborarea și cooperarea economică internațională, pe care țara noastră le promovează cu consecvență, interesul pentru reforma acestui sistem este de înțeles.

Pornind de la punctul de vedere potrivit căruia sistemul monetar internațional este și trebuie să fie un instrument subordonat obiectivelor majore ale dezvoltării și progresului, un element constitutiv activ pentru dezvoltarea tuturor țărilor și pentru țările în curs de dezvoltare în special, noi am afirmat unele idei în primul rînd privind aurul care, după părerea noastră, trebuie să aibă un rol și un loc bine definit ca instrument de rezervă monetar. De asemenea, că aceste rezerve trebuie completate cu alte valori materiale în funcție de necesitățile create de desfășurarea schimburilor economice între state. Orice monedă națională — în consecință și dolarul — ar trebui să îndeplinească paralel cu alte monede naționale funcția de mijloc de plată și implicit și pe cea de mijloc de rezervă. Totodată, avînd în vedere influența dezechilibrelor balanțelor de plăți, în primul rînd a balanței S.U.A. ca una deficitară, dar problema este valabilă și pentru balanțele exagerat și durabil excedentare, instabilitatea pe care acestea o provoacă în relațiile monetare internaționale, ni se pare deosebit de important să subliniem necesitatea existenței unor balanțe de plăți externe echilibrate, în condițiile intensificării comerțului internațional, și să ne pronunțăm pentru eliminarea obstacolelor tarifare și de altă natură. Totuși, dat fiind că, așa cum cunoaștem, balanța de plăți externe este o rezultantă, echilibrul său în condițiile intensificării participării la diviziunea internațională a muncii presupune soluționarea altor probleme cum ar fi raportul între prețurile produselor manufacturate și prețurile materiilor prime, reducerea decalajului între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și implicit lărgirea unor avantaje acordate de țările avansate celor în curs de dezvoltare sub diferite forme, inclusiv sub raportul resurselor financiare și de devize, al condițiilor de rambursare a creditelor etc. În problema parităților și a cursurilor mi se pare fundamentată afirmarea necesității ca acestea să beneficieze de o cît mai mare stabilitate, aceasta fiind o condiție indispensabilă pentru desfășurarea normală a comerțului internațional în general și a cooperării în producție și comerț ca forme noi de relații economice internaționale. Modificarea parităților și cursurilor va trebui efectuată pe baza unei înțelegeri prealabile între țări veghind să se evite efectele ei negative asupra altor state, cu alte cuvinte să se urmărească respectarea principiului avantajului reciproc cu ocazia acestor tratative, înțelegeri. Desigur că se impun măsuri pentru a împiedica obținerea de avantaje de către capitalurile speculative și care exercită o influență negativă asupra desfășurării comerțului internațional. În această ordine de idei o problemă deosebit de importantă privește nivelul dobînzilor, știut fiind că restituirea împrumuturilor în condițiile unor dobînzi ridicate, uneori speculative, constituie un puternic obstacol în calea realizării investițiilor, conducînd la crearea de debite și la accentuarea decalajelor între țările posedînd capitaluri — țări creditoare — și cele care solicită împrumuturi — țări debitoare.

• Care vi se pare că ar fi bilanțul sesiunii la care ați participat ?

— La Abidjan a fost adoptat un proiect de rezoluție care urmează să fie dezbătut și însușit la următoarea sesiune, din toamnă, a Consiliului Uniunii Interparlamentare. Printre altele, acest proiect invită toate parlamentele și guvernele ca în cadrul sistemului monetar internațional reformat să fie recunoscut țărilor în curs de dezvoltare tratamentul preferențial de care unele dintre acestea se bucură deja în domeniul comerțului internațional.

În concluzie, putem remarca preocuparea ca, mai mult decît pînă în prezent, fenomenele monetare să fie privite în interdependența lor reciprocă cu celelalte fenomene și procese economice și sociale. Am constatat totodată preocuparea ca în soluționarea actualei crize a sistemului monetar internațional să se țină seama nu numai de implicațiile pentru țările avansate, cu alte cuvinte oarecum rupt de contextul mai larg în care se integrează sistemul monetar, ne gîndim la comerțul mondial, ci și de contribuția pe care aceste noi reglementări trebuie s-o aducă la dezvoltarea legăturilor economice mondiale privite ca un tot în general și la dezvoltarea „lumii a treia" în special.

Ne este plăcut să scoatem în evidență faptul că dezbaterile au afirmat cu putere punctul de vedere, care se impune tot mai mult în lumea noastră, o lume a interdependențelor, că orice măsură luată de un stat sau de un grup de state nu poate fi viabilă, de durată dacă nu prezintă interes și avantaj și pentru celelalte.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

NOTE

Discuții despre utilizarea rezervelor

DIN CE IN CE MAI FRECVENT se discută în lume despre o „risipă a resurselor naturale". În prezent există pe pămînt posibilitatea de a hrăni omenirea, spune de pildă René Dumont, autorul recent-apărutei cărți „Utopia sau moartea" (Edition Seuil, 1973), dar resursele sînt acaparate și rău folosite. „D ă m animalelor noastre, notează Dumont, ceea ce ar putea să mănînce oamenii subalimentați". El se referă, ca exemple, la laptele praf care e dat în proporții considerabile viților, la făina de pește care merge aproape în întregime pentru hrana animalelor, la sursele proteinelor vegetale și la turtele alimentare care iau aceeași destinație.

Într-o recentă dezbatere la televiziunea franceză pe aceeași temă a „risipei economice moderne", s-a făcut remarca că „popoarele bogate" — și în cuprinsul lor mai ales cei înstăriți — „pun în primejdie aprovizionarea actuală și viitoare a umanității" deoarece fac prelevări exagerate asupra resurselor naturale. „Dacă toată lumea ar avea standardul de viață american, Terra n-ar putea hrăni în prezent decît un miliard de ființe în timp ce ea numără 3,7 miliarde". La acestea ar mai trebui ținut cont și de secete.

Ca exemplu din alte domenii, se citează faptul că publicitatea unui număr de duminică al ziarului „New York Times" consumă tot atita hîrtie cît toate cărțile școlare ale Camerunului într-un an. Sau acela că la fiecare mie nouă de locuitori în California, se pierde un kilometru pătrat de teren de agricultură pentru drumuri, locuri de parcare etc. René Dumont specifică că la o populație mai mică de 6% față de populația mondială S.U.A. utilizează (sau risipesc) de la 24 la 40% din principalele materii prime ale lumii.

Mai puțin alarmat ca René Dumont, cunoscutul om de știință francez Alfred Sauvy — care recunoaște și el „necesitatea și urgența unei chemări la ordine", subliniază pe de altă parte faptul că posesorii de petrol din sinul „lumii a 3-a" nu acceptă nici ei să-și împartă „izvoarele de bogăție" cu popoarele mai puțin favorizate.

Un acord s-a schițat totuși între protagoniștii discuțiilor, pe un număr de puncte. Ar fi necesare : reducerea înarmărilor ; o mai bună utilizare a populației active în țările slab dezvoltate (pentru a se face față penuriei de investiții și echipamente) ; protejarea sistematică a resurselor de apă și a terenurilor cultivabile ; reciclarea metalelor după folosire. Unii recomandă dacă nu încetarea totală, cel puțin „încetinirea" creșterii materiale. Alfred Sauvy recomandă o creștere nu mai mare de 3—4% pe an „în profitul altor obiective ale civilizației", fără a preciza însă vreun punct de vedere specific cu privire la ritmul necesar de creștere în țările care sînt abia la începutul dezvoltării lor. Atit Sauvy cît și Dumont includ printre urgențe „reducerea rapidă a inegalităților sociale" și „retezarea veniturilor înalte". Mai mult, referindu-se la țările occidentale, Dumont consideră necesară „o schimbare fundamentală a sistemului nostru social și o îmbinare a centralizării alocărilor resurselor pe plan mondial cu descentralizarea altor decizii economice".

Discuțiile pe aceste teme, promit să continue.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

NECESITĂȚI SPORITE DE ENERGIE ÎN CADRUL C.E.E. *Conform aprecierii Comisiei europene, necesitățile totale de energie ale celor 9 țări din Piața Comună vor înregistra în 1973 o creștere de circa 6% reprezentînd un volum echivalent cu 1,7 miliarde tone cărbune. Suplimentul de consum va fi de circa 80 milioane tone. Acoperirea necesarului de energie a țărilor C.E.E. se va asigura în felul următor : 62% din produse petroliere, 21% din cărbune și 21% din gaze naturale. Soldul de 5% va fi dat de electricitatea hidraulică, de alte produse ca turba și de energia nucleară (1,7% în 1973).*

PREȚUL LÎNII ȘI AL ȚESĂTURILOR DE LÎNĂ ÎN SENSIBILĂ CREȘTERE. *Prețurile la lîna australiană au crescut de cinci ori în comparație cu octombrie 1971 și de două ori față de octombrie 1972. Lîna australiană și neozeelandeză reprezintă aproape 45% din producția mondială. Deocamdată prețurile la țesăturile de lînă au înregistrat creșteri între 20% și 40% în Franța, Anglia, R. F. Germania, Belgia și Olanda.*

• PRODUCȚIA MONDIALĂ DE FIRE ȘI FIBRE CHIMICE *a însumat anul trecut 10,2 milioane tone, depășind cu 8,2% nivelul înregistrat în 1971. În acest an, însă, principalii producători și exportatori vest-europeni (R.F.G., Anglia, Italia, Franța ș.a.) ca, de altfel, și Japonia au de înfruntat competitivitatea sporită a produselor similare din S.U.A., drept urmare a devalorizării dolarului. De aceea, în unele cercuri de afaceri vest-europene se preconizează negocieri pentru realizarea unui acord internațional în domeniul comerțului cu fibrele și produsele textile.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Cooperare

PROIECTE DE COLABORARE BULGARO-EGIPTEANĂ ÎN DOMENIUL AGRICULTURII. *Grupul de lucru bulgaro-egiptean privind colaborarea în agricultură analizează la Cairo aspecte ale colaborării concrete a celor două țări în domeniul creșterii animalelor, creșterii plantelor și mecanizării lucrărilor agricole, precum și problema înființării unui centru de învățămînt agronomic în Egipt cu sprijin bulgar. Se discută, de asemenea, crearea unei gospodării experimentale speciale în Egipt, care să folosească integral experiența, metodele de organizare și tehnica agricolă ale Bulgariei.*

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ALUMINIULUI DIN IUGOSLAVIA CU ASISTENȚĂ FINANCIARĂ DIN R.D.G. *Firme din Republica Democrată Germană au participat cu 15 milioane dolari (49% din totalul investițiilor) la construcția unei fabrici „Cinkarna" în localitatea Celje (Slovenia) și cu 66 milioane dolari la finanțarea construcției unor noi capacități de producere a aluminiului la Sibenik (Croația). Fabrica de la Sibenik va returna acest credit prin livrări de aluminiu ; R. D. Germană a contractat achiziționarea a 50 000 tone anual pentru următorii 15 ani.*

PARTICIPARE VEST-GERMANĂ LA CONSTRUIREA UZINEI SOVIETICE DE CAMIOANE DE PE KAMA. *Firma vest-germană „Liebherr Verzahntechnik G.m.b.H" va participa la construirea uzinei de camioane de pe Kama, al cărei concept de ansamblu a fost încredințat Regiei Renault. Firma vest-germană va realiza atelierul de cutii de viteză (1,1 miliarde franci investiții), iar pe de altă parte va furniza cutii de viteză în valoare de 460 milioane franci.*

PERSPECTIVE LARGI COLABORĂRII ECONOMICE ÎN BALCANI [II]

(Urmare din nr. 22)

● Cadru instituțional și juridic

DEPISTAREA și punerea în valoare a unor noi căi și posibilități concrete de adîncire a colaborării economice și tehnico-științifice, — bi și multilaterale, în mare măsură pot fi susținute de extinderea și perfecționarea cadrului instituțional și juridic existent.

Un rol deosebit ar reveni pe această linie **organismului** propus în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R., organism care să aibă în atribuțiile sale, impulsionarea schimburilor și organizarea cooperării între țările din Balcani.

Organismul, eventual comisia, și-ar putea desfășura activitatea în sesiuni periodice, organizate prin rotație în toate țările balcanice și pe baza lucrărilor unor subcomisii sau comitete — pentru cooperarea industrială, în agricultură și silvicultură, în domeniul cercetării tehnico-științifice, în transporturi și telecomunicații ș.a.m.d.

Practica constituirii unor asemenea organisme ar putea fi extinsă și la nivelul unor organizații neguvernamentale, cum ar fi, de pildă, camerele de comerț și industrie, care ar putea da naștere unei camere interbalcanice, folosind, printre altele, experiența Camerei de Comerț și Industrie Interbalcanice care a funcționat o perioadă între cele două războaie mondiale, a Uniunii medicale balcanice sau a Uniunii balcanice a matematicienilor.

Din punct de vedere al instrumentelor juridice de colaborare, poate fi avută în vedere extinderea practicii încheierii unor acorduri, convenții, protocoale de colaborare, în diverse domenii de activitate, folosind exemplul acordului multilateral de colaborare în domeniul turismului, semnat la București în anul 1971 de reprezentanții Bulgariei, Greciei, Iugoslaviei, României și Turciei.

În ceea ce privește cadrul bilateral, există de asemenea posibilități pentru: extinderea practicii încheierii unor instrumente juridice de colaborare — acorduri, convenții, protocoale — la nivel guvernamental departamental sau al unor instituții neguvernamentale, în domenii care nu au făcut încă obiectul unor înțelegeri de colaborare; încheierea de contracte complexe, tot mai larg răspîndite în schimburile comerciale internaționale, prin care se prevede vinderea de licențe sau brevete și, totodată, livrarea utilajelor necesare pentru fabricarea produsului, pieselor și părților necesare pentru a se realiza în primul an sau în primii ani montajul în țara importatorului licenței; folosirea contractului de franchising care oferă nu numai posibilități suplimentare pentru realizarea rapidă a unor operațiuni comerciale fără imobilizarea resurselor financiare ale întreprinderii, dar și perspective pentru noi forme de cooperare; instituirea unui sistem de reuniuni periodice mixte bilaterale între reprezentanții unor departamente sau organizații, în vederea examinării unor probleme de interes comun; extinderea practicii constituirii de comisii mixte interguvernamentale sau la nivelul instituțiilor de specialitate pentru colaborare în cercetarea tehnico-științifică; crearea de oficii pe lîngă camerele de comerț pentru promovarea comerțului cu țările balcanice.

★

Experiența acumulată în relațiile de colaborare dintre țările balcanice, ca și în general în relațiile internaționale, evidențiază că o conviețuire și cooperare pașnică este în mod real posibilă dacă la temelia lor sînt așezate principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajul reciproc.

În scopul intensificării colaborării economice dintre țările din Balcani sînt necesare, de asemenea:

— eforturi, din partea fiecărei țări în parte și ale tuturor la un loc, pentru îmbunătățirea continuă a informării și cunoașterii reciproce a potențialului economic și tehnico-științific;

— așezarea consecventă pe baze comerciale a tuturor relațiilor economice, inclusiv a celor legate de cooperarea economică și tehnico-științifică, de raporturile financiare și de credit;

— perfecționarea conținutului acordurilor și protocoalelor bilaterale, astfel ca ele să cuprindă angajamente ferme pe termen lung, ținînd seama, mai ales, de particularitățile unor acțiuni de cooperare în producție, în cercetarea științifică și tehnică, ca și de cerința asigurării pe o perioadă mai îndelungată a necesarului de materii prime, materiale, mașini unelte și bunuri de investiții;

— examinarea posibilităților pentru acordarea, pe baza unor aranjamente bi și multilaterale, de facilități reciproce în ceea ce privește regimul taxelor vamale — directe sau indirecte —, preferințe ș.a.

Cu convingerea că cele menționate în prezentul articol nu sînt exhaustive, că rămîne un cîmp larg de inițiativă și de sugestii, propuneri etc., considerăm că abordarea treptată a unora din căile și mijloacele indicate poate contribui la evoluții ulterioare de mai mari proporții, la dezvoltarea unor asemenea raporturi între statele din Balcani care să stimuleze cooperarea fructuoasă reciproc avantajoasă, asigurînd integrarea lor tot mai consistentă în circuitul internațional de valori materiale și spirituale.

M. GEORGESCU

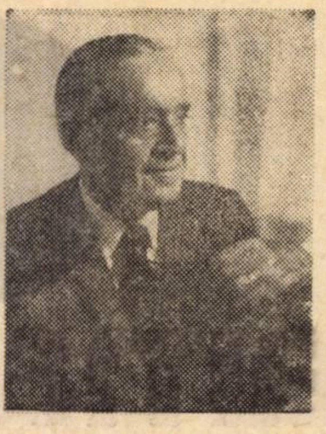

Interviul nostru cu Rudolph PETERSON, director general al P.N.U.D., despre

UN STADIU NOU ÎN COLABORAREA CU ROMÂNIA

La 7 iunie s-au deschis la Geneva lucrările celei de-a 16-a sesiuni a Consiliului de Administrație al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, care dezbate adoptarea unor programe naționale de activitate pentru reducerea decalajului între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Cu cîteva zile în urmă directorul general al PNUD, Rudolph Peterson, a vizitat țara noastră. Cu acest prilej domnia sa a avut amabilitatea să ne acorde un interviu.

— Domnule director, ce ne puteți spune despre locul creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare în strategia dezvoltării pe plan mondial?

— Se afirmă adeseori că despre dezvoltare și asistența acordată dezvoltării s-a vorbit atît de mult încît nu a mai rămas nimic de spus. Eu cred, totuși, că aceste două probleme pot să fie privite într-o lumină nouă. Pentru a fi mai precis, sîntem cu toții conștienți de nevoia urgentă a țărilor în curs de dezvoltare de a-și grăbi creșterea economică și modernizarea socială. În același timp sîntem conștienți de avantajele pe care acest fapt îl va aduce țărilor industriale, cărora le va deschide noi piețe de desfacere. Acesta este un caz în care unul și cu unul fac mai mult decît doi. Căci există un interes global pentru accelerarea dezvoltării care depășește atît interesele națiunilor dezvoltate, cît și ale celor subdezvoltate.

Țările în curs de dezvoltare au bogate resurse naturale nefolosite, acestea depășind propriile lor necesități și — ceea ce este mai important — ele au un tezaur de talente umane care se va risipi din lipsă de educație și instrucție. Ele au mari posibilități pentru a rezolva problemele cu care sînt confruntate nu numai ele, ci și noi toți, pretutindeni. Aceste posibilități trebuie — cred eu — să fie luate în considerare mai mult decît s-a făcut pînă acum. Procedînd astfel, vom obține o bază mai rațională pentru însăși planificarea dezvoltării și pentru toate formele de cooperare în domeniul dezvoltării, inclusiv politicile comerciale și monetare.

— După cîte știm în ultimii ani au avut loc unele modificări în modul în care PNUD concepe activitatea sa. Ne puteți vorbi despre ele?

— Într-adevăr, cu trei ani în urmă un grup de experți ai PNUD au întocmit un studiu cu privire la activitatea organizației. S-a ajuns la concluzia că a sosit momentul pentru o nouă abordare a problemelor dezvoltării. Dacă pînă la acea dată fondurile erau alocate global, nu pe țări, în 1971 s-a hotărît ca fondurile să fie alocate pe țări, în funcție de diferite criterii cum ar fi populația, venitul pe locuitor etc. Reprezentanții PNUD discută cu reprezentanții guvernului respectiv și decid împreună utilizarea fondurilor pe următorii cinci ani. Rezultă că țara respectivă trebuie întîi să-și stabilească obiectivele, proiectele care ar servi cel mai bine obiectivelor respective și, poate lucrul cel mai important, să decidă care sînt prioritățile ei. În acest caz deci selectarea proiectului și a priorităților depind de guvernul beneficiar, iar aprecierea cu privire la viabilitatea proiectului respectiv cade în răspunderea PNUD. Un aspect important al acestei proceduri este că decizia se face la nivelul fiecărei țări. Pentru PNUD aceasta înseamnă o descentralizare a întregii noastre activități. Răspunderea și autoritatea sînt plasate acum acolo unde are loc acțiunea, adică la nivelul țărilor și rezultă de aici o simplificare și raționalizare a întregii organizații, o mai mare flexibilitate și adaptabilitate a programului la nevoile fiecărei țări.

— Cum vedeți colaborarea viitoare dintre PNUD și România?

— Dezvoltarea relațiilor noastre este foarte interesantă. Programele d-voastră de dezvoltare sînt mult mai complexe, decît cele ale țărilor obișnuite în curs de dezvoltare. În consecință rolul nostru nu este atît de a oferi asistență financiară, cît de a transmite asistență specializată, a înlesni fluxul de cunoștințe la cel mai înalt nivel pe plan mondial. Pe de altă parte, România a creat o serie de instituții care, după părerea noastră și a conducătorilor români, sînt în măsură să joace un rol internațional foarte util. Am discutat acest lucru la Institutul Politehnic din București și la CEPECA. Important este și proiectul Giurgiu-Băneasa, unde s-au dezvoltat noi tehnici în materie de irigații. Aceste instituții pot contribui foarte mult în a ajuta restul țărilor și sperăm să putem direcționa un număr mare de burse pe care le dăm în diferite țări către aceste instituții din România. Am ajuns în faza în care putem realiza o cooperare deplină și multilaterală. Ne interesează foarte mult să colaborăm cu guvernul d-voastră în această privință. România poate să-și aducă contribuția proprie acum la dezvoltarea altor țări și consider că aceasta va fi o contribuție foarte importantă căci veți furniza cunoștințe pentru țările în curs de dezvoltare. Nimic n-ar putea fi mai semnificativ în ce privește asistența pentru aceste țări.

De asemenea, consider România un loc încîntător în care să vii să-ți petreci vacanța. Sînt impresionant de acțiunile pe care le întreprindeți pentru a păstra tezaurele culturale pe care le aveți. Interesul meu nu este pur turistic, PNUD în general se preocupă considerabil de activitățile turistice din țara d-voastră și credem că dispuneți de posibilități interesante din acest punct de vedere.

Interviu realizat de
Catinca RALEA

● Schimburi comerciale

TRACTOARE FRANCEZE VÎNDUTE CUBEI. *Firma franceză din Venissieux „Berliet" și guvernul cuban au semnat un acord în valoare de 8 milioare de franci. Acordul prevede furnizarea a 80 de tractoare rutiere de 38 de tone și 20 de tractoare de 20 de tone. El este însoțit de un alt contract, în valoare totală de 10 milioane de franci, pentru livrarea de piese de schimb.*

SPORIREA CANTITĂȚII DE BERE IMPORTATE DE R. F. GERMANIA DIN CEHOSLOVACIA. *R. F. Germania continuă să se numere printre cei mai de seamă importatori de bere din Cehoslovacia, achiziționînd în special mărcile „Pilsner Urquell" și „Budeiser Budvar". În 1972 au fost importate 126 500 hl de bere „Pilsner Urquell", o creștere de 80% față de anul precedent. Creșteri considerabile s-au înregistrat și la importul de „Budweiser Budvar" din care au fost achiziționați circa 5 687 hl.*

VOLUMUL SCHIMBURILOR COMERCIALE *dintre Bulgaria și țările capitaliste dezvoltate a totalizat în 1972, potrivit agenției B.T.A., 777 mil. leva valută, iar rata creșterii exportului bulgar a fost de aproximativ 4,5% față de anul precedent. Au survenit schimbări structurale în exportul bulgar în favoarea produselor industriale (electrocare, motoare electrice, mașini unelte etc.). Totuși ponderea principală continuă să o aibă produsele agricole. În ceea ce privește importurile, locul principal îl ocupă echipamentul complet de uzine și fabrici. Sub raportul valorii importurilor, R.F.G. se situează pe primul loc, ea fiind urmată de Italia, Elveția, Anglia, Austria și Franța.*

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Progresul containerizării

ÎN cercurile de specialitate se apreciază că parcul mondial de containere — evaluat la începutul acestui an la circa 600 000 de unități — ar urma să se dubleze pînă în 1978. În ceea ce privește structura parcului de containere ea ar evolua astfel (în % din total):

Containere	1971	1978
— din oțel	45	46
— din aluminiu	37	25
— din placaj	7	14
— speciale	11	15

Perspectivele favorabile ale creșterii ponderii containerelor din placaje rezistente se datorează duratei mai mari de exploatare (comparativ cu alte tipuri), costului mai redus, atît al exploatării lor cît și al eventualelor reparații.

● Bulgaria anului 2000

POTRIVIT prognozelor de dezvoltare social-economică, Bulgaria anului 2000 va avea o populație de aproximativ 10 milioane. Venitul național, care în 1970 era de 10 mld. leva, în 1990 va ajunge la 45—47 mld. leva.

Această dezvoltare se va datora creșterii susținute a producției industriale — de circa patru ori. Ritmul cel mai înalt de dezvoltare vor cunoaște, între altele: tehnica de calcul, electronica, construcțiile navale, producția de mașini de transport și ridicat, de mașini agricole și tractoare. Automobilele vor fi produse în serie mare, atingîndu-se cifra anuală de 200—250 mii de unități în vederea satisfacerii — la finele secolului — a 75% din necesarul țării în acest domeniu.

În industria chimică va crește de 10 ori cererea de produse chimice și de 15 ori cea de mase plastice și îngrășăminte. Producția de fire sintetice va crește de 6 ori, ajungînd la 24 kg pe un locuitor, iar cea de mase plastice de 25 ori, revenind 317 kg pe un locuitor

mondorama

AGRICULTURA ÎN ERA ATOMICĂ

CEA DE A PATRA conferință mondială asupra utilizării energiei atomice în scopuri pașnice desfășurată la Basel, în Elveția, în toamna anului trecut a prilejuit consemnarea unor noi realizări în acest domeniu, inclusiv în ce privește agricultura.

Astfel, au fost prezentate noi varietăți din diferite culturi, cu randament ridicat și valoare nutritivă sporită, obținute datorită mutațiilor radio-induse. Acestea asigură și o rezistență mai mare la bolile plantelor. Radiațiile sînt utilizate și în lupta contra insectelor. Insecte crescute în laborator și sterilizate prin iradiații sînt lăsate libere pe culturi. Prin încrucișarea cu insectele sălbatice se reduce substanțial generația următoare de insecte, fără a se recurge la insecticide. Peste 100 de varietăți de culturi obținute prin mutații induse se află deja la piață, fiind cultivate, potrivit datelor F.A.O., pe 5 milioane de hectare. Cu ajutorul radiațiilor pot fi distruse insectele din alimentele înmagazinate și se poate prelungi durata de conservare a acestora. Consumul anumitor produse alimentare iradiate ca grîu, pește, cartofi a fost autorizat de mai multe țări numai după severe și minuțioase cercetări, relatează **Neue Zürcher Zeitung.**

TRAFIC CU CONTAINERE JAPONIA — EUROPA

ÎN TRAFICUL internațional cu containere utilizarea rutei transsiberiene joacă un rol din ce în ce mai important, începînd să concureze în mod serios navigația maritimă. În cursul primului semestru 1972 numărul containerelor transportate între Japonia și Europa s-a ridicat la 5000, față de 1400 în semestrul doi 1971. Pentru anul în curs între Japonia și Europa se așteaptă un trafic de 15—20 000 containere. Din Japonia în Europa centrală călătoria durează în medie 30—35 zile, dar cu perspectiva de a se reduce. Recent un astfel de transport destinat Elveției s-a efectuat în 21 de zile, din care 7 pentru tranzitul transsiberian.

CINE VA CUMPĂRA FIRMA ROLLS-ROYCE ?

ACUM DOI ANI, cînd firma Rolls-Royce a dat faliment, ea s-a scindat în două noi firme: Rolls-Royce Ltd. și Rolls-Royce Motors Ltd. Prima, producătoare de motoare de avioane, a devenit proprietate de stat; a doua, creatoarea celebrelor automobile de lux, a intrat sub gestiunea băncii Rotschild, urmînd a fi vîndută ulterior. În fine, după doi ani, în care Rolls-Royce Motors a realizat profituri substanțiale, a sosit momentul vînzării. Pentru opinia publică din Anglia ar fi fost un adevărat șoc ca automobilele Rolls-Royce — adevărată instituție britanică — să fie produse de o firmă străină. Dar iată că s-a găsit o soluție ingenioasă, anunțîndu-se că denumirea comercială Rolls-Royce aparține firmei Rolls-Royce Ltd. și ea nu o va concesiona uzinelor de automobile decît dacă se vor afla în proprietate britanică. Vestea a descurajat imediat pe ofertanții străini. Prin urmare, firma va fi cumpărată, în primul rînd de mici acționari, în interiorul Marii Britanii și observatorii se așteaptă ca suma realizată prin vînzare să fie substanțială (aproximativ 96 milioane de dolari).

ȘI PLASTICUL SE DEGRADEAZĂ

INSTITUTUL pentru cercetări subterane din Hessen (R.F.G.) studiază sistematic comportarea diverselor produse îngropate la diferite adîncimi sub pămînt, în cadrul preocupărilor pentru reducerea poluării mediului. Concluziile sale: la 1,5 m adîncime ziarele, textilele, lemnul și materialele plastice nu-și schimbă înfățișarea și dau impresia a fi intacte. La 2 m recipientele de plastic se turtesc complet sub efectul presiunii straturilor superioare. La 2,5 m adîncime au fost găsite ziare îngropate în 1963 perfect lizibile, un sac de pînză intact, în schimb foliile de polietilenă prezentau semne de îmbătrînire. La 5,5 m ziarele au fost găsite înnegrite, dar nu degradate, iar inscripțiile făcute cu creionul lizibile. În schimb foliile din plastic s-au transformat în pulbere la simpla atingere. Cercetarea a demonstrat că sub efectul presiunii și fenomenelor termice, produsele din material plastic, considerate pînă acum mai rezistente, se degradează mai rapid decît alte materiale, scrie revista **30 jours d'Europe.**

TURCIA: „DIESELIZARE"

ÎNTREPRINDEREA căilor ferate de stat din Turcia prevede un amplu program de „dieselizare" a acestui gen de transport. Cu ajutorul unui împrumut în valoare de 23,5 milioane dolari (la valoarea din 1970), acordat de Banca europeană de investiții, și cu concursul unui grup de societăți industriale, în perioada 1973—1976 în Turcia urmează a fi construite 140 de locomotive diesel electrice. Ele urmează a fi asamblate din piese furnizate de societățile amintite, precum și din piese fabricate de întreprinderi turce, a căror pondere va crește progresiv.

ECONOMISIND ENERGIA

EXPERȚII au atras în numeroase rînduri atenția asupra faptului că 50% din energia consumată de industria S.U.A. este pur și simplu risipită. Abia recent, însă, datorită actualei crize energetice și scumpirii combustibilului, marile companii au hotărît să ia măsuri mai serioase. Unele dintre ele au pus la punct utilaje costisitoare pentru reciclarea deșeurilor și pentru folosirea simultană a aceluiași combustibil în mai multe procese tehnologice.

Ceea ce este însă și mai interesant — remarcă revista **Newsweek** (28 mai 1973) — este descoperirea unor metode aparent nesemnificative de economisire, a căror punere în aplicare nu costă aproape nimic și care dau totuși rezultate surprinzătoare. De exemplu, compania aeriană UAL a remarcat că reducerea vitezei de croazieră a unui avion de la 588 mile/oră la 574 mile/oră, care atrage prelungirea timpului de zbor pe o distanță mare de doar 6—8 minute, echivalează cu economisirea a aproximativ 100 l. combustibil scump. La rîndul său compania Lockheed, ridicînd indicatorul aparatelor de aer condiționat folosite de la 22°C la 24°C, a realizat anual o economie de electricitate în valoare de 1 milion de dolari.

SUBTERANELE MOSCOVEI

18 INSTITUTE de cercetări științifice și de proiectări participă la elaborarea schemei generale de utilizare a spațiului subteran al Moscovei. Se prevede construirea unor tuneluri pentru automobile, care vor lega punctele cardinale ale Capitalei. Locurile de parcare pentru autocamioane și autoturisme vor fi construite în apropiere de marile gări de cale ferată și la stațiile terminus ale metroului. Vor fi amplasate în subterane și alte obiective, cum ar fi de exemplu depozitele frigorifice, unele magazine, magazii, oficii poștale, piețe, ateliere, cinematografe, bazine de înot, săli de sport. Eliberîndu-se în acest fel mai multe mii de hectare la suprafață, se va crea posibilitatea măririi corespunzătoare a spațiilor verzi în vederea reîmprospătării aerului din oraș.

CAMPIONI LA... EVAZIUNE FISCALĂ

ÎN PRIMĂVARA acestui an, în Statele Unite a fost lansată o campanie împotriva evaziunii fiscale practicate de marile companii și persoanele particulare bogate. În cadrul ei, se prevede acordarea — în principiu săptămînal — a titlului de „campion la evaziune fiscală".

Primul laureat de acest gen a fost declarată societatea „Shell", pentru modul „remarcabil" în care a reușit să folosească diversele portițe de scăpare existente în sistemul fiscal, la capitolul înlesniri. Ca urmare, la un volum brut al profiturilor de circa 300 milioane de dolari în 1971, societatea a plătit un impozit de numai 15%, în loc de 48% cît ar fi fost normal.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COMENZILE DE AVIOANE ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

ANALIZÎND cererea și stadiul livrărilor la principalele modele de avioane civile construite în ultima vreme în lumea occidentală, publicația **Courrier de l'Aérospace** constată că dintr-un total de 5 616 comenzi (primite pînă la 31 decembrie 1972) 4053 reveniseră constructorilor americani, fiind în plus vorba de modele cu o valoare unitară foarte ridicată, după cum se poate observa din tabelul alăturat.

Ponderea mai redusă decît în trecut a comenzilor pentru modelele vest-europene se explică prin terminarea programelor Caravelle și BAC 1—11, ca și prin demarajul lent al „aerobuzului" și dificultățile avionului Concorde.

Sînt interesante datele privind potențialul comparativ al industriei aeronautice din diferite țări occidentale.

În S.U.A. aceasta grupa anul trecut 600 000 de salariați și realiza o cifră de afaceri de 22 miliarde dolari, față de 1,3 milioane salariați și 26 miliarde dolari în 1969. Anul trecut exportul său a reprezentat 4 miliarde dolari, cele mai solicitate fiind avioanele de cursă lungă de mare capacitate. Deși realizează fiecare o cifră de afaceri de circa 8 miliarde de franci, industria aeronautică a Angliei utilizează un număr dublu de salariați (210 000) decît cea a Franței. După falimentul lui Rolls Royce programele engleze s-au redus, cele recente fiind mai ales rodul cooperării cu S.U.A și alte țări europene. Industria aeronautică vest-germană lucrează în special în cadrul unor acorduri de cooperare sau de subcontractare cu alte firme europene și americane. 25 000 și, respectiv, 15 000 de salariați lucrează în industria aeronautică a Suediei (reprezentată practic de două societăți: Saab și Volvo-Flygmotor) și a Italiei. Industrii aeronautice se nasc în prezent și în Japonia, Belgia, India, Spania, Israel și alte țări

D. D.

Modelul		Comenzi primite	Livrări efectuate	Valoarea unitară
		pînă la 31.XII.1972		la 31.XII 1972 (în milioane)
Mercure (Dassault)		10	—	—
Boeing 707		879	861	9,5 (dol.)
727		1014	905	7,5 „
737		339	311	5 „
747		223	195	25 „
BAC 1—11 (British Aircraft Corp.)		210	207	2 „
Fokker 27		593	378	2 „
Fokker 28		68	56	4 (l.st.)
Trident 1	Hawker Siddeley	102	81	8 „
Trident 2	Hawker Siddeley	—	—	— (l.st.)
Trident 3	Hawker Siddeley	270	—	—
Tristar	(Lockheed)	111	17	18-20 (dol.)
L. 100	(Lockheed)	45	41	6 „
DC 8	McDonnel	556	556	11 „
DC 9	McDonnel	707	682	5 „
DC 10	McDonnel	179	67	7 „
Caravelle	(SNIAS)	280	277	35 (fr.)
Airbus	(SNIAS)	16	—	80 „
Concorde	(SNIAS)	14	—	175 „

Sursa: „Entreprise", nr. 922, 10—16 mai 1973, pag. 100.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 25 (512)
vineri 22 IUNIE 1973
* 20 PAGINI 2 LEI

25

HOTĂRÎRI DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ VIZIND PERFECȚIONAREA ȘI ACCELERAREA DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A PATRIEI

VIAȚA politică, economică și socială a patriei noastre a fost caracterizată în ultima săptămînă de o serie de evenimente remarcabile, cu implicații profunde asupra accelerării și perfecționării procesului nostru de edificare multilaterală. Plenara Comitetului Central al partidului, prin problemele dezbătute, prin hotărîrile adoptate, se înscrie ca un moment de deosebită importanță în acest proces dinamic, aducînd o contribuție substanțială — teoretică și practică — la întreaga noastră activitate închinată ridicării României socialiste la noi cote ale progresului și civilizației.

Astfel, dezbătînd aspectele dezvoltării și perfecționării învățămîntului în țara noastră, aprobînd în unanimitate concluziile și sarcinile cuprinse în cuvîntarea rostită pe marginea acestei probleme de secretarul general al partidului, Plenara a stabilit o serie de măsuri de cea mai mare însemnătate cu privire la perfecționarea învățămîntului, corespunzător cerințelor dezvoltării economico-sociale a societății noastre socialiste. Subliniind că au fost obținute o serie de rezultate în mai buna organizare și desfășurare a procesului de învățămînt, în asigurarea cadrelor necesare diferitelor domenii ale activității economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras, totodată, atenția asupra unor neajunsuri care continuă să se manifeste în domeniul învățămîntului, trasînd sarcini concrete în vederea înlăturării lor.

O altă problemă dezbătută de Plenara Comitetului Central al partidului, a fost cea privind rolul femeii în viața politică, economică și socială a țării. Plenara a analizat modul în care sînt transpuse în viață hotărîrile partidului și statului nostru cu privire la rolul femeii în viața politică, economică și socială a țării și a dat o înaltă apreciere contribuției aduse de milioanele de femei la progresul patriei, la înflorirea României socialiste, la formarea unui tineret sănătos, animat de nobilele idealuri ale socialismului și comunismului.

Ținînd seama de complexitatea sarcinilor izvorîte din programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Plenara Comitetului Central a stabilit noi măsuri referitoare la promovarea tot mai activă a femeilor în întreaga viață social-politică a țării, îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și de viață. **„Ținînd seama de rolul important pe care îl au femeile în societate** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să soluționăm unele probleme sociale mai bine decît am făcut pînă acum. Trebuie să arătăm, de pildă, că nu pe măsura rolului și participării femeii la întreaga viață socială se prezintă și promovarea femeii în muncile de conducere. Nu am acordat atenție ca, în mod corespunzător cu locul și importanța pe care o are în societate, femeia să participe în toate forurile de conducere, de partid și de stat, în toate organismele unde se elaborează și se adoptă măsurile și hotărîrile privind dezvoltarea societății noastre".**

Măsuri și hotărîri de cea mai mare importanță au fost stabilite de plenară în legătură cu problemele construcției economice. Astfel, aprobînd în unanimitate informarea privind rezultatele aplicării măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie — martie 1973 în legătură cu îmbunătățirea organizării activității economico-sociale. Comitetul Central a stabilit ca organele de partid și de stat să acționeze, în continuare, pentru aplicarea cu fermitate a măsurilor adop-

(Continuare în pag. 2)

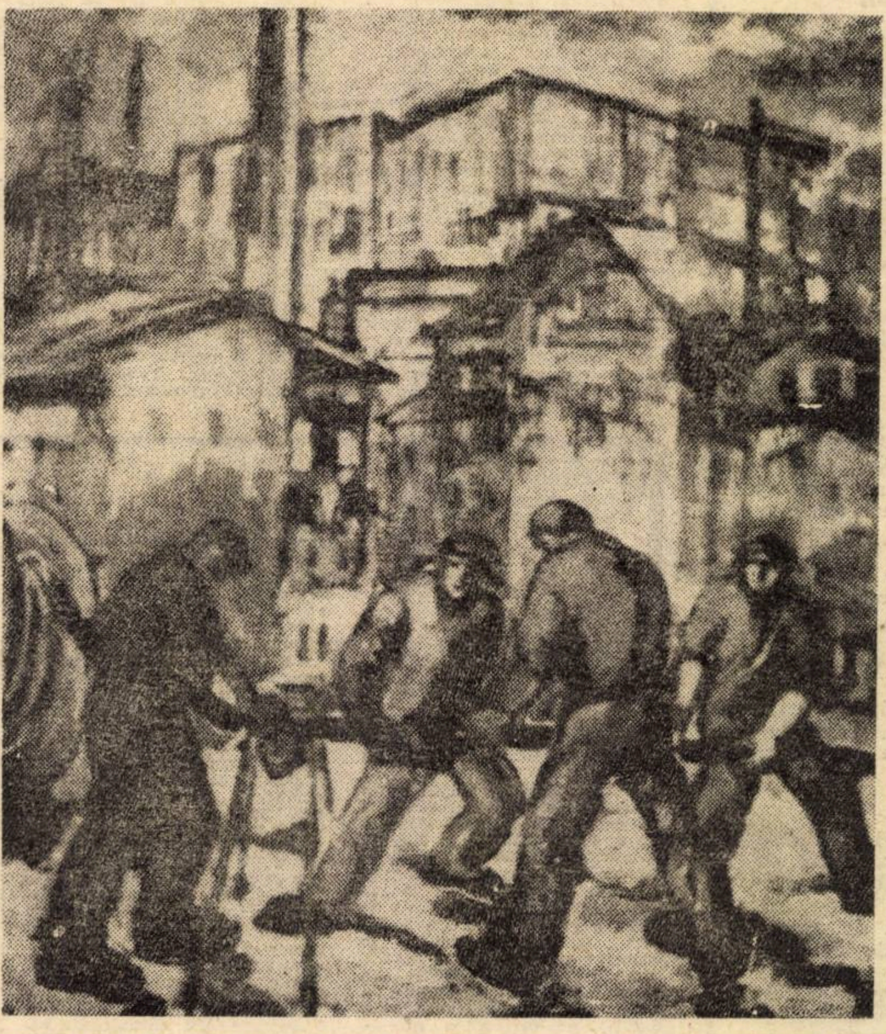

HORIA COSTACHE „Montorii"
(Din expoziția Bucureștiul — Oamenii și priveliștile lui în creația artiștilor amatori)

PLANIFICARE

Pregătirea condițiilor pentru REALIZAREA PLANULUI PE 1974

RECENT, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale au dezbătut și aprobat proiectul planului de dezvoltare economico-socială a țării pe anii 1974—1975. Elaborat într-o strînsă colaborare cu ministerele, consiliile populare județene și organele centrale de sinteză economică, sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și avînd la bază angajamentele asumate de întreprinderi și centrale pentru realizarea cincinalului înainte de termen, planul pe anul 1974 are în vedere utilizarea deplină a resurselor de care dispune economia noastră, în scopul dezvoltării, în continuare, în ritmuri înalte, a economiei naționale, creșterea eficien-

Constantin CALOIANU
director al Direcției Planurilor și Prognozelor din C.S.P.

(Continuare în pag. 5)

Interviu cu tovarășul MIHAI MARINESCU, prim-vicepreședinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

ORIENTAREA, COORDONAREA ȘI EXERCITAREA CONTROLULUI PE BAZA UNOR NORME UNITARE

PE BAZA HOTĂRÎRILOR Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972 a fost adoptat un ansamblu de măsuri privind perfecționarea controlului de partid și de stat asupra activității economice și sociale, organizarea acestuia în cadrul unui sistem unitar pe toate treptele organizatorice și atragerea largă a maselor de oameni ai muncii la exercitarea controlului, măsuri care asigură ridicarea eficienței controlului și întărirea autorității acestuia, imprimarea în întreaga activitate de control a unui puternic spirit militant, combativ și exigent. În acest cadru, controlul asupra activității economico-sociale s-a organizat pe trei trepte distincte, organic legate între ele : la **nivel central** *— Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale,* **la nivelul unităților administrativ-teritoriale** *— consiliile județene, municipale și orășenești de control muncitoresc al activității economice și sociale, iar* **la nivelul unităților de bază** *— consiliile de control muncitoresc al activității economice și sociale.*

Consiliile de control muncitoresc sînt chemate să asigure cunoașterea temeinică și aplicarea riguroasă a hotărîrilor de partid și a legilor țării, să controleze modul cum este gospodărită avuția națională, cum sînt utilizate mijloacele materiale și financiare încredințate de societate, cum se îndeplinesc prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, să contribuie la apărarea integrității proprietății socialiste, la întărirea răspunderii și disciplinei în executarea sarcinilor pe toate treptele organizatorice.

Cadrul normativ care reglementează atribuțiile consiliilor de control muncitoresc este stabilit prin Legea nr. 15/1972 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. În aplicarea prevederilor acestei legi, s-au aprobat recent normele metodologice privind orientarea, coordonarea și exercitarea controlului inspecțiilor de control specializat ale statului. În scopul de a facilita informarea cititorilor noștri asupra principalelor prevederi ale acestor norme ca și obiectivele urmărite prin instituirea lor, redacția a solicitat un interviu tovarășului **MIHAI MARINESCU**, *prim-vicepreședinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale.*

Textul interviului în paginile 4—5.

ANUL XI **Viața economică**

SUMARUL

numărului 25 din 22 iunie 1973

1
Orientarea, coordonarea și exercitarea controlului pe baza unor norme unitare. Interviu cu **Mihai Marinescu,** prim-vicepreședinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale.

2
— **Planificare**
Pe un front cît mai larg, în direcții multiple și variate : Pregătirea condițiilor pentru realizarea planului pe 1974, de **C. Caloianu,** director al Direcției Planurilor și Prognozelor din C.S.P.

3
— **23 August 1944—23 August 1973**
Dezvoltări de ramură :
Economia forestieră și industria materialelor de construcții : Potențial, ritmuri, factori acceleratori — de **Vasile Patilineț,** ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții.

4—5—6
- **Plan — angajamente**
Predarea înainte de termen a obiectivelor planificate, de **Paul Mărgineanu**
- **Cheltuieli materiale**
De ce se depășesc nivelele planificate ?, de **Ioan Halunga**
- **Agricultură**
Inițiative și acțiuni, pentru stringerea recoltei '73, de **Iosif Pop**

7
— **Comerț exterior**
- Întreprinderile din județul Caraș-Severin mobilizate pentru depășirea planului cincinal de export, de **Constantin Răduț**
- Creșterea eficienței exportului : cum să optimizăm livrările de mărfuri omogene de **M. Ionescu**

8—9
— **„V. E." : investigații • sinteze • evaluări • concluzii.** Acțiunea de reorganizare (IV), de **Constantin Cojocaru, Stere Popescu, Emil Zamfirescu**

10—11 :
— **Ancheta „V. E.".**
Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (II). Anchetă efectuată în toate ministerele economice titulare de investiții

12—13
— **Conducere și organizare**
- Experiențe în actualitate : 1) Brigada complexă specializată de construcții, de ec. **Nicolae Simionescu ;** 2) Ce este metoda programării obiectivelor ?
- Cazuri în dezbatere : Timpul de muncă al cadrelor de conducere, de dr. ing. **Mihail Dumitrescu**
- **Cadre și răspunderi :** ing. **Gheorghe Tănase,** director general al centralei **industriale de material rulant-București**

14
— **Marketing**
- Un periscop scrutează piața produselor chimice : Oficiul de marketing al ramurii — de la obiective la realizări, de **Ioan Georgescu**
- Strategia produselor noi : A descoperi și și a utiliza segmentul adecvat de piață. Interviu cu **Stan Udrea,** vicepreședinte al UCECOM

15
— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XX), de **Radu Constantinescu**

16
— **Creștere economică**
Posibilități și limite în utilizarea funcțiilor de producție, de dr. **P. Veiner**

17
— **Știință și societate**
Viteza progresului tehnic, de **I. Lemnij**

18—19 :
— **Economie mondială**
- Țările O.C.D.E. : Noul puseu inflaționist și politica economică, de **I. Pădureanu**
- Corespondență din Moscova
O nouă etapă în conducerea producției : Gestiunea economică și rentabilitatea ramurii, de prof. dr. în științe economice **Alexandr Birman**
- **Hans Friderichs,** ministrul federal al economiei R. F. Germania, despre : Relațiile economice dintre R. F. Germania și România

ÎN SUPLIMENT :
— Contractul economic privind derularea în porturi a traficului de import-export, de D. Marinescu
— Suportarea costurilor neprevăzute în documentația tehnică și de deviz, de **I. Iczkovits**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

scrisori

Sondaj statistic efectuat de studenți

STUDENȚII anului IV al Facultății de Studii Economice, secția Economia Industriei din Timișoara, au efectuat în acest an un sondaj statistic în rîndul vizitatorilor magazinelor din rețeaua OCL Alimentara, CPVILF, IAS și AGROCOOP, pe tema cererii și preferințelor privind conservele de legume, fructe și conserve de carne mixte. Această acțiune a fost inițiată la cererea conducerii O.C.L. Alimentara, care și-a manifestat dorința de a cunoaște mai bine cererea și preferințele populației din municipiu.

Rezolvarea unei astfel de probleme necesitind folosirea unor multiple procedee statistice, tehnici de calcul și analiză s-a efectuat sub conducerea Laboratorului de Marketing al Universității din Timișoara. Cercetarea s-a orientat îndeosebi spre cunoașterea în mai mare măsură a aspectelor legate de calitatea, structura, motivația și frecvența cererii populației. Obiectul cercetării l-au constituit atît persoanele care au cumpărat produsele studiate (cumpărători), cît și cele care au intrat în magazin și n-au cumpărat (necumpărători) — aici cuprinzînd persoanele care au dorit să cumpere aceste produse, însă, din diferite motive, nu le-au cumpărat și persoanele care au intrat în magazin să viziteze, să se informeze etc. Sondajul s-a referit numai la persoane în vîrstă de peste 15 ani, aceasta avînd în vedere, pe de o parte natura produselor și, pe de altă parte, faptul că informațiile trebuiau culese de la persoane competente.

În programul cercetării au fost incluse 2 tipuri de caracteristici: caracteristici asociate produselor și caracteristici asociate persoanelor cercetate (structura socio-profesională; situația familiară; căsătorit — necăsătorit; numărul membrilor de familie; vîrstă; sex).

Ținînd seama de condițiile concrete în care s-a desfășurat cercetarea, s-au aplicat principiile selecției întîmplătoare repetate cu alegerea mecanică a unităților de sondaj. În alegerea magazinelor s-a avut în vedere rețeaua de care aparțin, cît și dispersarea, aceasta pentru a cuprinde manifestarea reală a fenomenelor urmărite. Sondajul s-a efectuat în timpul unei săptămîni, dimineața și după amiaza. Culegerea informațiilor a fost astfel orientată încît să fie posibilă prelucrarea lor după un program ce include lucrări de verificare a semnificației statistice, de analiză și interpretare a rezultatelor.

Subliniem cu acest prilej atenția și interesul manifestat de studenți în calitatea lor de recenzori și competența răspunsurilor date la întrebările adresate lor de către cei intervievați. Studenții au efectuat acest sondaj în cadrul orelor de practică, un nou aspect deci al legării de practică al învățămîntului timișorean, al ajutorului și colaborării studenților la activitatea de cercetare a cadrelor didactice, a unităților de cercetare etc.

ec. E. PUTZ
Laboratorul de marketing Timișoara

C.A.P. și C.E.C.

Ca unul care am o experiență de peste 16 ani în agricultura cooperatistă, mă frămîntă zi de zi problema întăririi gestiunii economice interne pe baza unor modalități precise de conducere economică a brigăzilor, fermelor sau sectoarelor de producție. După cum se știe, decontarea între CAP-uri ca și între acestea și alte unități se face utilizînd CEC-uri cu sumă limitată: pentru producție, investiții și pentru transporturi. În cadrul unei cooperative există numai un singur CEC și de aici discuții și neajunsuri. Cînd cei de la zootehnie pun mîna pe el, apoi se știe că vor cumpăra de toate pentru 2—3 ani. În același moment, legumicultura sau cultura mare are și ea nevoie de bani pentru a-și procura anumite materiale strict necesare. Nu mai sînt însă bani și trec zilele pînă ce contul se alimentează din nou.

Pentru o disciplinare rațională în materie de cheltuieli, să fie introduse mai multe cecuri cu sumă limitată — dacă nu pentru fiecare fermă sau brigadă, cel puțin pe fiecare sector în parte. Pentru că este normal ca în aceeași zi să poți cumpăra și furaje combinate și rafie pentru vie sau roșii și cărbuni pentru atelierul de fierărie.

ing. economist I. PERȘINARU
CAP Dunăreni — Dolj

În căutarea pieselor de schimb

DE LA ÎNCEPUTUL acestui an caut pentru aspiratorul „Ideal" tubul flexibil care s-a defectat. Prin cunoscuți am căutat și în alte orașe: Bacău, Piatra Neamț, Suceava, dar în zadar. În general, nu se găsesc piese de schimb pentru acest aparat, deși este un model destul de recent, fabricat în țară.

Sînt, dificultăți și în procurarea unor piese de schimb pentru frigidere, televizoare, mașini de spălat și chiar automobile. Oare nu se pot evita asemenea situații ?

Traian SÎRBU
Iași

CURIER

Vechime neîntreruptă

MARIN CRING, Copșa Mică — Deoarece vi s-a desfăcut contractul de muncă, motivat de o cauză care — potrivit prevederilor legii nr. 1/1970 — determină întreruperea vechimii, nu era posibil ca la reîncadrare să fiți menținut în funcția pentru care nu îndepliniți condiția de studii și vechime în specialitate prevăzută de Legea nr. 12/1971. De asemenea, fiind considerat nou angajat, la încadrarea dv. în funcția de merceolog principal nu se putea să primiți numărul de gradații avut anterior.

Salarizare

IOSIF CÎMPEAN, Turda — În H.C.M. nr. 914/1968, (pct. 10 din anexa nr. IX — Indicații cu privire la aplicarea noului sistem de salarizare) este prevăzut în mod expres că numai absolvenții institutelor de învățămînt superior, care au urmat cursurile continuînd să rămînă în muncă, și care au promovat examenul de diplomă (de stat) pot fi încadrați într-o funcție pentru care se cer studii superioare în specialitatea respectivă. Salariul este cel prevăzut la nivelul de bază sau la o gradație care să le asigure salariul tarifar avut sau o clasă în plus. Ținînd seama de această prevedere, nu este posibil să fiți încadrat în funcția de economist, decît cu salariul prevăzut pentru primul an de activitate, urmînd ca, după promovarea examenului de stat să fiți încadrat conform aliniatului precedent. Dat fiind faptul că salariul dv. actual este mai mare decît cel prevăzut pentru primul an de activitate al funcției în care ar urma să fiți încadrat, este recomandabil să rămîneți în funcția ce o dețineți în prezent, urmînd să se facă încadrarea dv. în noua funcție, numai după promovarea examenului de stat (de diplomă).

★

Ing. G. SERGHIEI, Tulcea — Salarizarea dv. corespunde reglementării în vigoare. Intr-adevăr, ocupînd o funcție de conducere, cu derogare de la îndeplinirea cerinței privind condiția de vechime în specialitate, încadrarea cu 5% mai puțin decît nivelul de bază, corespunde reglementărilor în vigoare.

Promovare

VASILE GODEANU, Sadu — Trecerea întreprinderii într-un grad superior de organizare nu determină — obligatoriu — promovarea dv. în funcția de consilier juridic principal. Pentru a fi promovat în această funcție este necesar să îndepliniți condițiile de studii și vechime în specialitate prevăzute de Legea nr. 12/1971 și să reușiți la examenul (concursul) instituit în scopul ocupării funcției respective. În perioada cît dețineți funcția de consilier juridic, nu aveți dreptul la diferența dintre salariul prevăzut pentru funcția de consilier juridic principal și salariul funcției ce o dețineți în prezent.

Fond de salarii

VASILE COMȘA, București — Transformarea unui post se poate realiza numai în cadrul prevederilor planului de muncă și salarii al unității. Promovarea salariatului se face fără desființarea postului pe care-l deține, numai pe baza examenului instituit în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971. După reușita la examen, salariatul poate fi încadrat în funcția — la nivelul principal — desființîndu-se funcția deținută pînă la promovare. Planul de muncă și salarii trebuie să cuprindă deci, în plus numai diferența de salariu dintre funcția ocupată anterior promovării și funcția în care salariatul este promovat. Prin urmare, nu este necesar să se aloce un fond de salarii suplimentar dacă planul unității cuprinde această mică rezervă, care să acopere diferența respectivă. Economiile realizate ca urmare a absenței unor salariați aflați în concedii medicale, sau încadrării unora pe posturi vacante la gradații inferioare celor avute de cei care ocupaseră anterior aceste posturi, nu pot fi utilizate pentru asigurarea fondului de salarii necesar pentru promovarea în funcție. În cazul plecării unui șef de serviciu, unitatea poate încadra în postul vacant, fie un salariat din cadrul unității, fie altul în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971. Ocuparea funcției se face în cadrul fondului de salarii, în care se cuprinde și fondul aferent postului devenit vacant care urmează a fi ocupat.

- **AL. TOTH, Baia Mare** — La decontarea cheltuielilor de transport pot fi admise, din costul abonamentelor gratuite, sumele aferente perioadelor de incapacitate temporară de muncă cu certificat de concediu medical. Cele corespunzătoare zilelor lipsă din unitate, ca urmare a concediului fără plată, de odihnă, sau a lipsurilor nemotivate nu sînt admise la decontare. Calculul sumelor de decontat urmează să se facă în funcție de numărul zilelor lucrătoare care au fost avute în vedere la stabilirea tarifului de abonament.

- **GHEORGHE IONESCU, Curtea de Argeș** — Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa rubricii „Vitrina cu cărți". În ce privește lucrările ce vă interesează vă puteți adresa Întreprinderii de comerț exterior „Libri" din Calea Victoriei nr. 126, sectorul I, tel. 16.19.10, interior 997.

(Urmare din pag. 1)

tate, asigurînd o mai bună folosire a forței de muncă, repartizarea cadrelor în producția materială, raționalizarea și simplificarea aparatului administrativ.

Ținînd seama de cerințele obiective ale progresului economic al țării, de creșterea considerabilă a necesităților de transport pentru aprovizionarea industriei cu materii prime și materiale și livrarea unor cantități sporite de produse la export, Plenara a adoptat hotărîrea privind realizarea complexului hidroenergetic și de transport Dunărea — Marea Neagră, prin reluarea lucrărilor de execuție a Canalului Dunărea — Marea Neagră, construirea noului port maritim de la Constanța Sud-Agigea și a hidrocentralei de la Cernavodă. După cum se subliniază în hotărîrea adoptată de plenară, „Comitetul Central al Partidului Comunist Român apreciază că realizarea complexului hidroenergetic și de transport Dunărea — Marea Neagră reprezintă o necesitate a dezvoltării activității economice a țării și reflectă, totodată, potențialul actual al industriei, capacitatea creatoare a națiunii. Comitetul Central își exprimă convingerea că stă în puterea muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor, a întregului nostru popor să înfăptuiască acest măreț obiectiv al edificării socialismului și comunismului în România".

Tot în aceste zile a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, ședința plenară a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale care a examinat și aprobat proiectul planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anii 1974—1975, hotărînd să se treacă de îndată la defalcarea sarcinilor sale pe centrale industriale și întreprinderi. Totodată Consiliul Suprem a stabilit ca în întreaga activitate de pregătire și realizare a acestor prevederi să se urmărească aplicarea riguroasă, fermă, a indicațiilor cuprinse în concluziile privind planul pe 1974 prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședințele din cursul lunii iunie ale Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Consiliul Suprem a stabilit ca pentru următoarele 6 luni să se ia toate măsurile pentru realizarea integrală a planului pe 1973, la toți indicatorii, astfel încît acesta să reprezinte o bază trainică pentru buna pregătire a planului pe 1974.

În contextul preocupărilor vizînd perfecționarea vieții noastre economice și sociale, se înscriu și lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale consacrate conferirii unui caracter de lege protecției mediului înconjurător, instituirii Comitetului pentru problemele consiliilor populare, a Congresului deputaților consiliilor populare județene și a conferințelor președinților consiliilor populare comunale și orășenești, precum și altor reglementări legislative.

Activitatea dinamică, rodnică, din cursul ultimei săptămîni, importanța și amplitudinea măsurilor adoptate, se înscriu în procesul viu, creator care caracterizează mersul nostru înainte, constituie momente de importanță deosebită în perfecționarea întregii noastre vieți politice, economice și sociale, asigură condițiile accelerării realizării operei istorice în care este angajat întregul nostru popor — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

23 AUGUST 1944 –
23 AUGUST 1973

DEZVOLTĂRI DE RAMURĂ : ECONOMIA FORESTIERĂ ȘI INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

POTENȚIAL, RITMURI, FACTORI ACCELERATORI

COLECTIVELE de lucrători din silvicultură, exploatarea și prelucrarea lemnului, precum și din industria celulozei, hîrtiei, materialelor de construcții sînt angajate plenar în acțiunea de mare importanță economică și politică pentru țara noastră — **realizarea cincinalului înainte de termen.** *Căile principale care vor asigura atingerea obiectivului propus,* **realizarea unui plus de producție globală industrială de circa 6,8 miliarde lei peste prevederile inițale,** *în condiții de maximă eficiență economică — sînt : ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție, economisirea și valorificarea optimă a resurselor de materii prime și materiale existente, îmbunătățirea calității produselor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea valorii produselor și a volumului de acumulări.*

Realizările obținute în primii doi ani din acest cincinal, la care se adaugă cele dobîndite în primele 5 luni din 1973, întregesc un bilanț bogat de împliniri, care contribuie la efortul general al oamenilor muncii din țara noastră pentru ca angajamentul de accelerare a dezvoltării industriei și a întregii economii naționale, inițiate de către partid, să se materializeze în fapte. Importanța și semnificațiile acestor realizări este subliniată de efortul comun al celor 123 de întreprinderi industriale, din cele 6 centrale ale ministerului, care au raportat **îndeplinirea sarcinilor cumulate pe anii 1971—1972 cu depășiri față de prevederile din cincinal pentru anii respectivi de 2,1% la producția globală, 9,3% la export și 1,4% la livrări de mărfuri către fondul pieței.**

Una dintre principalele caracteristici ale politicii economice a partidului și statului, care se aplică în toate ramurile de activitate ale ministerului, este **ridicarea nivelului calitativ al producției** *care să satisfacă cerințele industriei în plină dezvoltare, ale populației și ale pieței externe. Modificările structurale calitative înregistrate de fiecare sector în parte, într-un interval istoricește scurt, definesc tendințele evoluției ascendente a activității întregului minister.*

● „Culturile" forestiere ameliorează structura tezaurului verde

SILVICULTURA a fost orientată, în continuare, spre refacerea integrală a fondului forestier, creșterea potențialului de producție și lărgirea funcțiilor de protecție ale pădurii. Întrucît suprafețele prevăzute inițial a se planta anual erau sub posibilitățile de realizare, iar compoziția împăduririlor nu satisfăcea cerințele de viitor, în special cu rășinoase, s-au căutat și s-au găsit soluții de **accelerare a ritmului de împădurire.** În primii doi ani ai cincinalului s-au împădurit circa 128 mii ha, ceea ce reprezintă mai mult cu 16% decît prevederile planului. **În 1973, numai într-un singur semestru s-au împădurit peste 67 mii ha,** ceea ce reprezintă mai mult decît media realizărilor anuale din 1971 și 1972. Totalul acestor înfăptuiri urmează a fi întregit suplimentar cu ceea ce se va împăduri în campania de toamnă a acestui an.

Lemnul de rășinoase, datorită calităților sale tehnologice superioare, este cel mai solicitat de economia națională și de piața externă. Datorită faptului că pădurile țării noastre, la posibilitatea normală, nu pot oferi mai mult de 30% din volumul anual de tăiere față de cel puțin 40% cît este necesar, a determinat o schimbare radicală în concepția de creare și conducere a arboretelor în viitor. Astfel, plantînd anual 2/3 din suprafețe cu rășinoase într-o perioadă de 15—25 ani, proporția acestora va crește, treptat, de la 27%, cît este în prezent, la circa 40%. Din cauza modului defectuos de gospodărire în trecut, o suprafață de circa 840 mii ha de pădure este constituită din arborete slab productive, care lipsesc anual economia națională de circa 3 milioane m.c. materie primă. De aceea, se urmărește ca, pînă în 1980, suprafața acestor păduri să scadă sub 1% pe seama măsurilor de refacere preconizate, prin exploatarea și înlocuirea cu specii valoroase.

Pentru majorarea producției de lemn de pe aceeași suprafață a pădurii, s-au luat și sînt în curs de desfășurare măsuri și acțiuni de extindere a culturilor cu specii repede crescătoare de rășinoase (molid, brad, duglas, pin, larice), foioase (salcie, plop, salcîm) și a celor cu valoare economică ridicată (paltin, frasin, nuc), astfel încît suprafața acestora să crească, față de situația actuală, de circa 3,7 ori. Sporul de masă lemnoasă ce se va obține de pe aceste suprafețe va fi la rășinoase de 5—10 mc. pe an la hectar față de media de 6 mc. din pădurile naturale, iar la foioase plusul va fi pînă la 10 mc. pe an la hectar, în comparație cu media de 3,5 mc. De asemenea **se creează culturi specializate într-un ritm anual de circa 15 mii ha, pentru producerea de lemn de celuloză într-o perioadă de 15—40 ani, față de 60—100 ani în prezent, amplasate în suprafețe compacte,** situate în apropierea zonelor de aprovizionare a fabricilor și combinatelor. Există două blocuri experimentale în suprafață de 100 ha cu perspectiva de creștere în 15—20 ani la 100 mii ha plantații executate pe terenuri irigate. În aceste plantații specializate pentru lemn de celuloză, se va putea obține, în același interval de timp la hectar o producție dublă de masă lemnoasă de calitate superioară. Creșterea producției de lemn se corelează și cu lărgirea funcțiilor de protecție a pădurilor.

Pentru traducerea în fapt a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din iulie anul trecut de a se lua măsuri riguroase pentru preîntîmpinarea poluării apei și aerului, pentru protecția pădurilor și locurilor considerate monumente ale naturii, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții preconizează o serie de măsuri adecvate cum sînt : crearea de parcuri naționale posibil de constituit în munții Cozia, Apuseni, Bucegi, Piatra Craiului, Ceahlău, Rodna ; intensificarea activității de ameliorare a terenurilor degradate și combaterea eroziunii solului prin corectarea torenților și gospodărirea apelor.

Transformări importante au avut și au loc în domeniul exploatărilor forestiere. Avînd în vedere că în acest sector de producție se folosește încă un număr important de forțe de muncă cu productivitate scăzută, a fost necesară aplicarea unor măsuri pentru îmbunătățirea activității la lucrările ce se execută în pădure. Mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă și dotarea pe scară tot mai mare cu utilaje și instalații executate în țară, s-a extins și se dezvoltă tot mai mult. Noile tehnologii de exploatare a lemnului au în vedere extinderea colectării arborilor cu coronament, cu ajutorul instalațiilor cu cablu, care fac munca forestierilor mai ușoară, facilitînd sporirea productivității muncii în unele parchete de 2—3 ori și efectuarea unei sortări mai calificate pe platforme mobile de tip industrial. Condițiile diferențiate de lucru din parchetele de exploatare, în funcție de gradul de accidentare al terenului, determină aplicarea adecvată a unei mecanizări diversificate și complexe cu : tractoare forestiere, instalații cu cablu, încărcătoare, mijloace de transport de mare capacitate. Eficacitatea acestor măsuri se reflectă în **economisirea forței de muncă și creșterea productivității muncii față de 1970 cu 16,8% în 1975 și cu circa 25% în 1980, precum și în reducerea cheltuielilor de producție pe mc. cu 10—15% în aceeași perioadă.**

Pe măsură ce numărul acestor instalații crește, scade corespunzător efectivul vitelor folosite la scos — apropiatul lemnului, se renunță la unele ramificații de drumuri forestiere (fondurile de investiții eliberate, fiind destinate altor lucrări), se îmbunătățesc continuu indicii de mecanizare a căror dinamică se prevede să evolueze astfel : (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1 (%)

Operații principale în exploatările forestiere	1970	1973	1975	1980
— doborît și secționat	91,5	95,2	96,0	97,0
— scos-apropiat	60,8	70,0	70,3	90,0
— încărcat	65,1	72,0	75,0	82,0

Prin sporirea gradului de mecanizare, intensificarea utilizării în scopuri industriale a lemnului de mici dimensiuni din coronamente și vîrfuri — altădată considerate reziduuri naturale — și prin îmbunătățirea activității de măsurare și sortare, indicele de lemn de lucru industrial din exploatările forestiere urmează să înregistreze următoarea dinamică :

	1970	1973	1975	1980
%	75,6	77,6	80,4	85,5

● Forme largi de valorificare a masei lemnoase

ÎN INDUSTRIA LEMNULUI ținînd seama că resursele atribuite prin plan sînt limitate la creșterile anuale ale pădurii, pentru dezvoltarea dinamică și realizarea unei producții globale industriale mai mari în condițiile în care masa lemnoasă se diminuează, eforturile vor conduce **la creșterea valorii produselor obținute dintr-un metru cub de materie primă,** în comparație cu resursele, astfel :

	1970	1973	1975	1980
lei/m.c.	907	930	1165	1595
resurse %	100	99	95,5	95,4

Plusul de materie primă solicitat, în special de industria plăcilor de lemn și de celuloză și hîrtie în plină ascensiune, urmează să fie acoperit în mare parte prin atragerea mai accentuată în circuitul industrial a deșeurilor, preconizîndu-se față de 1970 creșterea volumului de deșeuri valorificate industrial, astfel :

	1970	1973	1975	1980
%	100	199	233	310

Numai în producția de plăci din lemn, ponderea consumului de deșeuri în cadrul rețetelor de fabricație este prevăzută să crească de la 30% în 1970 la 44% în 1973 și 54% în 1975.

În acest mod, se realizează o economie de 1 mil. mc. masă lemnoasă ce ar trebui tăiată suplimentar din pădurile țării în anii 1973—1975. De asemenea, **valoarea producției realizată pe seama valorificării deșeurilor ca înlocuitori ai lemnului sub formă de lobde pe cincinalul actual, reprezintă circa 1 miliard lei.**

Măsurile pentru înlocuirea lemnului însă nu se opresc aici, punîndu-se în același mod și la produsele finite din lemn. Astfel, **în anul 1970, la un milion lei producție de mobilă se foloseau circa 75 mc. de cherestea rășinoasă și foioase. În prezent, în locul cherestelei, se utilizează plăci din lemn și plăci înnobilate în proporție de circa 50%, preconizîndu-se ca, pînă în 1980, ponderea acestora să crească la 85% din totalul materiei prime pentru mobilă,** atribuind acesteia totodată însușiri superioare de funcționalitate și confort. Avînd asigurată baza de materii prime, producția principalelor sortimente se dezvoltă așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

1970=100

	1973	1975	1980
— plăci din lemn	169	266	374
— plăci înnobilate	150	170	256
— mobilă	136	169	247
— hîrtie și cartoane	112	150	213

Orientarea producției în noile fabrici pentru plăci și celuloză este îndreptată spre prelucrarea și valorificarea superioară a lemnului de foioase a căror pondere în țara noastră este de circa 70% din totalul resurselor pădurii. Produsele noi și reproiectate vor reprezenta **în 1975 circa 30% din totalul producției, locuri mai importante ocupînd plăcile din lemn melaminate, emailate, texturate, cu suprafețe suprafine, mobilă cu caracteristici superioare, multifuncțională, modulată, ușoară etc.**

Preocuparea majoră și continuă a ministerului, centralelor și a colectivelor întreprinderilor, este creșterea eficienței economice și găsirea căilor și soluțiilor optime, precum și stabilirea măsurilor pentru realizarea acestui obiectiv. Deoarece producția de mobilă reprezintă o cincime din activitatea industriei de exploatare și prelucrare a lemnului, care se execută cu un nivel mai scăzut de productivitate față de alte țări, s-a considerat necesar să se treacă la o etapă nouă de modernizare a acesteia. În pas cu noile cerințe, **în anii 1974—1975 se vor construi trei fabrici de mobilă de mare capacitate, cu linii continue complet automatizate, care vor realiza o diversitate mare de piese din plăci într-o gamă variată de module structurate, ce permit o rapidă adaptare a producției la cerințele cumpărătorilor.** În aceste fabrici se poate asigura o producție de circa 18 mii garnituri față de 10—13 000 garnituri cît se realizează în prezent în fabricile de mobilă existente, în condițiile de investiție specifică mai mică și cu o productivitate a muncii mai mare de aproape 3 ori.

Dintre fabricile noi de mobilă ce se vor pune în funcțiune în cincinalul 1976—1980, 7 vor fi cu linii automatizate, producția de mobilă realizată în fabrici complet automatizate crescînd astfel de la circa 4% în 1975 la circa 15% în 1980.

Ținînd seama de cerințele industriei, comerțului și populației, s-a prevăzut creșterea consumului de hîrtie pe locuitor de la 23 kg/loc. în 1970 și 29 kg/loc. în 1973 la 36 în 1975 și 49 kg/loc. în 1980.

Satisfacerea acestor cerințe este posibilă prin adaptarea tehnologiei de fabricație a celulozei la specificul materiei prime din țara noastră, în care predomină foioasele, urmărindu-se construirea a încă două mari combinate de foioase, așa cum s-a realizat la Brăila. Se creează condiții pentru o valorificare superioară la export a masei lemnoase, dezvoltîndu-se exportul de hîrtie și produse prelucrate din hîrtie și cartoane. **Prin prelucrarea lemnului de foioase în celuloză și mai departe în produse de hîrtie și cartoane, crește valoarea unui metru cub, pînă în prezent livrat ca lemn de foc, de 3—5 ori.** De aceea, în fabricile ce urmează a fi puse în funcțiune după 1975 se urmărește : dublarea producției hîrtiei de ziar ; continuare acțiunii de diversificare a producției cu hîrtii înnobilate, hîrtii și cartoane electrotehnice, hîrtie imprimată pentru calculatoare, hîrtii absorbante, hîrtie pentru condensatori, hîrtie și carton suport foto, cartoane duplex-triplex, carton dur.

● Ritm rapid de creștere a producției materialelor de construcții

ÎN ACTUALUL CINCINAL, volumul investițiilor în industria materialelor de construcții, va fi de peste 2 ori mai mare față de cincinalul anterior, astfel că 40% din volumul producției se va obține în capacități noi, ceea ce va permite îmbunătățirea structurii sortimentelor prin trecerea de la materiale clasice la altele noi cu eficiență ridicată.

Ponderea produselor noi în totalul producției industriei materialelor de construcții, crește de la 11,1% în 1970 la 27% în 1975, realizîndu-se peste 400 sortimente noi. În 1975, circa 60% din sporul producției va fi obținut prin creșterea productivității muncii, care va fi de 2 ori mai mare față de 1970. În acest interval se vor realiza creșteri importante la principalele produse astfel : ciment de circa 2 ori, prefabricate de 2,4 ori, materiale plastice de peste 2 ori, placaje pentru pereți și pardoseli de 2,7 ori, materiale izolatoare de 1,8 ori. **România urmează să producă, în 1975, peste 770 kg ciment/locuitor.** În prezent, producem 10 grupe principale de cimenturi, cu 34 de sortimente standardizate.

Dezvoltarea industriei cimentului este prevăzută a se realiza prin construirea de linii tehnologice de mare capacitate (3000 t clinker/zi), care, în comparație cu liniile tehnologice actuale, duc la o creștere a productivității muncii de 68,5% și la un consum de combustibil mai mic cu peste 15% ; greutatea specifică a instalației la aceste linii tehnologice este mai mică, ceea ce duce la o economie de metal de 30%. Se vor produce elemente prefabricate din betoane ușoare. Ponderea acestora urmează să crească de la 3% în 1970 la 11% în 1975. De asemenea, se vor produce panouri prefabricate pentru locuințe cu pereți finisați din fabricație, elemente spațiale (băi, bucătării) și altele.

Ținînd seama de tendințele existente pe plan mondial, se vor produce corpuri ceramice mari cu goluri care echivalează cu 5 pînă la 11 cărămizi obișnuite.

Vasile PATILINEȚ
ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții

(Continuare în pag. 8)

ACTUALITATEA: ● Înfăptuirea cincinalului înainte de termen, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei naționale, creșterea eficienței — presupun o **activitate creatoare, științific fundamentată,** în toate sectoarele producției materiale. ● O sarcină de stringentă actualitate: **pregătirea tuturor condițiilor pentru îndeplinirea și depășirea planului pe anul viitor,** realizarea sa ritmică, atît la indicatorii cantitativi, cît și la cei calitativi, de eficiență. ● **Reducerea cheltuielilor materiale** este condiționată de utilizarea judicioasă a tuturor **pîrghiilor de evitare a risipei,** a cheltuielilor neeconomicoase. ● Din experiența unei întreprinderi fruntașe: **predarea înainte de teremen a obiectivelor** planificate pe baza unui efort sporit de... gîndire și organizare. ● Pregătiri intense în agricultură pentru **stringerea noii recolte,** pentru **depozitarea și conservarea ei în cele mai bune condiții.**

PLAN ● ANGAJAMENTE

Predarea ÎNAINTE DE TERMEN a obiectivelor planificate.

SUCCESELE obligă. Acest adevăr axiomatic îl cunoaște prea bine colectivul Întreprinderii de construcții siderurgice-Hunedoara, distins recent de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România cu Ordinul Muncii clasa I-a. Că așa stau lucrurile rezultă, mai ales, din **modul exemplar în care și-a îndeplinit angajamentele în primele luni ale acestui an, cînd au fost date în funcțiune, cu 70 zile înainte de termen, 16 obiective,** printre care : baza de prelucrare a deșeurilor metalice-Simeria, reparația capitală a furnalului nr. 8 și cuptorului Martin nr. 5 (beneficiar Combinatul siderurgic-Hunedoara), bateria de cocs brichete nr. 1 de la cuptoarele 1 și 2 (beneficiar Uzina „Victoria"-Călan).

Experiența acumulată anul trecut în realizarea înainte de termen a unor obiective fizice (în ciuda unor întîrzieri provocate de furnizorii de utilaje și materiale) **cum a fost, de pildă, punerea în funcțiune cu trei zile înainte de termen a furnalului nr. 9 de 1000 mc, este studiată și generalizată la majoritatea lucrărilor.** S-au diminuat astfel substanțial duratele de execuție la refacerea cuptoarelor Martin și a furnalelor. **La cuptoare o reparație durează acum numai 18—22 zile, iar la furnale 50—60 zile.**

Angajamentul luat pe 1973 prevede **realizarea planului valoric pînă la 25 decembrie** ceea ce înseamnă, predarea în devans a unor obiective de mare importanță pentru industria siderurgică cu 10 zile înainte de termen, a laminorului de 800 mm (etapa a II-a), a Fabricii de ipsos-Călan cu 15 zile, a Stației de filtrare a apei de la Cinciș cu 60 de zile etc. Din preocupările majore în vederea îndeplinirii exemplare a acestor angajamente notăm cîteva, care au un rol hotărîtor pentru soarta planului în perioada ce a rămas pînă la sfîrșitul anului.

CEEA CE SE IMPUNE evidențiat, în primul rînd, este **modul cum se fac pe șantierele întreprinderii pregătirile pentru începerea lucrărilor.** Accentul este pus, de la bun început, pe **asigurarea documentației tehnice, eliberarea terenului, asigurarea finanțării, contractarea din timp a utilajelor necesare, organizarea șantierului** etc. În toate aceste acțiuni un rol hotărîtor îl au bunele relații și cooperarea între beneficiar, proiectant, constructor și furnizor de utilaje. Pentru toate activitățile se întocmesc grafice pe baza metodei **drumului critic.** Ori de cîte ori se impune rezolvarea operativă a unor probleme se organizează comandamente la care participă toți factorii interesați : constructor, beneficiar și, de la caz la caz, proiectantul.

O altă consemnare se cuvine făcută în legătură cu măsurile menite să asigure **creșterea productivității muncii.** S-a prevăzut, în acest scop, **extinderea schimburilor II și III la utilajele de construcții, pentru a se obține o depășire de minimum 12% a indicelui de schimburi.** La balastiere și la carierele de nisip se va lucra în permanență în 2 schimburi, iar la executarea excavațiilor și la turnarea betoanelor se vor permanentiza schimburile II și III.

Acoperirea necesităților sporite de betoane și mortare a impus creșteri însemnate de capacități de producție. În acest sens, va fi reconstruită Fabrica de betoane de la Hunedoara, care asigură o capacitate de 120 000 mc/an. **În vederea reducerii consumului de manoperă și a duratei de execuție, șantierele vor fi dotate cu dispozitive, foarfeci de tăiat, profile metalice, bormașini pentru lucrările de dulgherie, iar la susținerea cofrajelor se vor introduce grinzi metalice și extensibile.**

Pentru a asigura confecțiile și construcțiile metalice necesare realizării obiectivelor în ritmul prevăzut de devansarea termenelor, se execută de către ICSH (prin secția de produse industriale), un volum sporit de asemenea lucrări. Așa, spre exemplu, avînd în vedere situația grea pe care o are Combinatul siderurgic-Hunedoara în degroșarea oțelului turnat, **constructorii s-au angajat să-și depășească angajamentele inițiale, executînd lucrările de extindere ale laminorului bluming de 1300 mm într-un termen record.** Principala cale prin care se va atinge acest deziderat va fi tocmai executarea, cu forțe proprii, chiar pe șantier, a întregii construcții metalice.

Pentru sporirea gradului de industrializare a lucrărilor, **70% din volumul de locuințe din planul pe acest an se execută din panouri mari prefabricate.** Se utilizează, de asemenea, mari ansamble ca : tablouri electrice, carcase metalice, blocuri de instalații etc. Sînt prevăzute și însemnate schimbări de soluții, rod al unei strînse conlucrări ce s-a statornicit aici între constructor și beneficiar, al unor continue căutări menite să reducă costul lucrărilor, concomitent cu devansarea termenelor de execuție. Astfel, la blocurile nr. 11 și 17, reprezentînd 264 de apartamente, și la Liceul industrial, planșeele de beton monolit vor fi înlocuite cu elemente prefabricate. Tot ca urmare a revizuirii unor soluții, se vor schimba trasee de conducte, ceea ce va conduce la scurtarea lor cu cca 200 m și se va evita traversarea în 2 locuri a drumului național.

Măsurile menite să conducă la devansarea termenelor de execuție sînt însoțite de o permanentă grijă pentru continua îmbunătățire a calității lucrărilor. De la depozitele din Peștiș ale întreprinderii, materialele pleacă însoțite de certificate de calitate, controlul calității la produsele executate de secția de specialitate se face pe faze de execuție, iar recepțiile sînt efectuate de comisii interne.

Un accent deosebit se pune pe evitarea stocurilor supranormative, prin asigurarea unei aprovizionări ritmice a punctelor de lucru, pe baza unei judicioase programări și pregătiri tehnice a lucrărilor, ceea ce contribuie nemijlocit la imprimarea unui ritm alert de lucru pe șantiere.

DACĂ la toate acestea adăugăm **măsurile pentru extinderea acordului global care va atinge la sfîrșitul semestrului minimum 70%,** centralizarea activității dulgherilor și fierarilor betoniști la șantierul nr. 1 montaj, montarea în ansamble mari a construcțiilor metalice și a unor utilaje tehnologice, preocupările pentru calificarea și ridicarea calificării oamenilor, atunci apare evident că angajamentele amintite și altele luate în întîmpinarea zilei de 23 August, cum sînt: montarea electrofiltrelor nr. 5 și 6 cu 40 și, respectiv, cu 20 zile mai devreme, alimentarea cu apă la Călan cu 4 zile înainte de termen și executarea sporului de capacitate la Combinatul siderurgic-Hunedoara cu 5 zile în devans, vor fi îndeplinite exemplar și chiar depășite.

Paul MĂRGINEANU

CHELTUIELI MATERIALE

De ce se depășesc NIVELELE planificate ?

Analizînd preocupările existente în întreprinderile industriale din județul Botoșani pentru reducerea cheltuielilor de producție se poate afirma că, în general, în această direcție s-au întreprins în anii din urmă numeroase acțiuni. Ele au vizat în final încadrarea unui număr cît mai mare de întreprinderi pe orbita unei activități eficiente. Ca urmare, atît în anii 1971 și 1972 cît și în primele patru luni din acest an, multe întreprinderi și-au diminuat în mod substanțial cheltuielile de producție : la Întreprinderea mecanică pentru agricultură și Industria alimentară consumul prevăzut de materii prime și materiale a fost diminuat cu peste 5% ; la Fabrica de confecții din Botoșani și Dorohoi s-au obținut importante economii de materii prime, energie electrică ș.a.

Pe de altă parte, se constată că **în primele patru luni din acest an cheltuielile de producție planificate nu numai că nu au fost reduse conform angajamentelor luate dar, ele au fost depășite de unele întreprinderi și chiar pe total județ.** Pentru producția realizată în perioada 1.I-30.IV.a.c. s-au cheltuit peste nivelele prevăzute, 21,9 lei pe total și 15,6 lei la cheltuielile materiale, la 1 000 lei producție marfă. Care sînt principalele cauze ale acestei situații ?

Ponderea cea mai mare a **depășirilor provine de la Fabrica de zahăr-Bucecea.** Unitatea menționată a înregistrat (datorită unei neraționale planificări a oamenilor) în decursul a 4 luni din acest an o depășire a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă cu 204,4 lei și cu 168,5 lei a celor materiale. De asemenea, Fabrica de utilaje și piese de schimb pentru industria ușoară a depășit cu 28,6 lei cheltuielile totale și 10,1 lei pe cele materiale ; Întreprinderea textilă „Moldova", 2,1 lei la cheltuielile totale și respectiv 0,6 lei la cele materiale ; Întreprinderea de industrializarea laptelui a depășit cheltuielile materiale

ORIENTAREA, COORDONAREA ȘI EXERCITAREA CONTROLULUI

(Urmare din pag. 1)

● **Vă rugăm, pentru început, tovarășe prim-vicepreședinte, să precizați, fie și succint, pentru cititorii noștri, care sînt principalele elemente normative privind orientarea controlului ?**

— Aș dori mai întîi să subliniez faptul că normele metodologice cu privire la orientarea, coordonarea și exercitarea controlului au fost elaborate cu consultarea tuturor consiliilor județene de control muncitoresc al activității economice și sociale, a inspecțiilor de control specializat ale statului, a ministerelor și altor organe centrale ale administrației de stat. Obiectivul principal urmărit prin elaborarea acestor norme îl constituie creșterea exigenței și eficienței controlului activității economice și sociale, eliminarea paralelismelor, suprapunerilor și controalelor repetate la intervale scurte. Este un fapt cunoscut că, pînă nu demult, se întîlneau frecvent cazuri cînd la aceeași unitate și în același timp, sau la perioade foarte scurte, se găseau organe de control de la diferite inspecții specializate care controlau același obiectiv. Este evident că, în asemenea situații, eficiența controlului nu era cea scontată. Conducerile unităților, serviciilor și a secțiilor consumau de multe ori un fond însemnat de timp cu diverse tabele și situații statistice, note și explicații, cu influență negativă asupra soluționării problemelor pe care le ridică procesul de conducere a activității economice și sociale. Eliminarea acestor fenomene negative impune ca între organele de control să existe legături sistematice de colaborare, acțiunile de control să se desfășoare în mod coordonat, atît la nivel central cît și pe plan județean, să se exercite după reguli comune de programare și desfășurare a controlului. Tocmai acestor imperative vin să le răspundă recentele norme metodologice cu privire la orientarea, coordonarea și exercitarea controlului.

În ceea ce privește orientarea activității de control, trebuie precizat că inspecțiile de control specializate ale statului (calitatea produselor ; protecția muncii ; gospodărirea fondurilor fixe, instalațiilor, aparatajului de măsură și control, cazanelor, combustibililor și energiei ; prețuri ; comercială etc.) au, potrivit legii, dublă subordonare, respectiv față de organul în cadrul căruia funcționează și față de Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale. În virtutea acestei relații, Consiliul Central de Control Muncitoresc, pe baza sarcinilor izvorîte din hotărîrile de partid și a legilor statului, a datelor privind mersul îndeplinirii planului național unic de dezvoltare economico-socială și a bugetului de stat, stabilește, în colaborare cu ministerele și celelalte organe centrale, cu Uniunea Generală a Sindicatelor, principalele direcții de orientare a activităților inspecțiilor de control specializat ale statului. Pe baza acestor orientări, a sarcinilor stabilite de conducerea organului pe lîngă care funcționează și a atribuțiilor legale care le revin, inspecțiile de control specializat ale statului își elaborează proiectul de plan de acțiuni de control, din care o parte sînt supuse coordonării, fie la nivel central, fie la nivelul județului.

● **Care acțiuni de control sînt supuse coordonării ?**

— Sînt supuse coordonării acțiunile de control cu o durată de peste 5 zile în aceeași unitate socialistă, precum și acțiunile cu tematică specială care se execută la un număr mai mare de unități, indiferent de durată.

Aș dori să menționez că în normele metodologice s-a prevăzut exceptarea de la coordonare a acțiunilor de control cu caracter permanent efectuate de inspecții ai căror inspectori își desfășoară în mod curent activitatea într-o unitate (calitatea produselor, protecția muncii) și numai pentru aceste organe, precum și pentru controlul curent — zilnic sau la intervale foarte scurte — care se desfășoară în anumite unități de către inspecția comercială, inspecțiile de stat pentru agricultură, verificările tehnice la instalațiile și aparate de măsură și control, efectuate de către Inspecția pentru cazane, recipienți sub presiune, instalații de ridicat și aparataj de măsură și control, unele controale bancare.

● **Cum se va realiza, practic, procesul de coordonare a acțiunilor de control ?**

— Pe baza direcțiilor de orientare a acțiunilor de control, a sarcinilor trasate de către organele centrale cărora le aparțin, a atribuțiilor lor legale, a propunerilor formulate de alte organe centrale și de către organele proprii din teritoriu, inspecțiile centrale de control specializat ale statului își elaborează proiectele planurilor acțiunilor de control pe care le transmit Consiliului Central de Control Muncitoresc. Aceste proiecte de plan conțin atît acțiunile de control ce vor fi realizate de aparatul central al inspecțiilor, cît și cele efectuate de către acestea împreună cu organele proprii din teritoriu. În plus, acțiunile de control ale inspecțiilor de control specializate ale statului sînt corelate cu cele ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat pentru controalele pe care acestea le efectuează și care intră în domeniul de control al inspecțiilor respective. Așa, de exemplu, dacă un minister își propune să facă un control propriu asupra modului în care unitățile în subordine gospodăresc fondurile fixe, acesta se va corela cu Inspecția de Stat pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe. Această prevedere este de natură să înlăture paralelismele de care aminteam anterior.

Doresc să menționez că acțiunile de control ale organelor centrale financiar-bancare se coordonează de către Curtea Superioară de Control Financiar, în strînsă colaborare cu Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale.

Pe plan local, inspecțiile teritoriale de control specializat ale statului și orga-

cu 1,4 lei etc. **Principala cauză a neîncadrării în cheltuielile planificate, atît la Fabrica de utilaje și piese de schimb, cît și la uzinele textile „Moldova" o constituie îndeplinirea planului de producție globală industrială pe primele patru luni doar în proporție de 89,8% și respectiv 97,2%.**

Fabrica de utilaje și piese de schimb pentru industria ușoară-Botoșani și-a făcut debutul recent, lucru ce impunea desigur luarea unor măsuri care să asigure baza materială necesară și o structură optimă a forței de muncă. În realitate, Centrala de care aparține nu a reușit să sprijine colectivul noii unități în așa fel încît să-i asigure un „start" bun, fapt ce a determinat ca utilaje în valoare de zeci de milioane de lei să aibă un nivel scăzut de utilizare. Astfel, în primul trimestru din acest an **indicele de utilizare a mașinilor-unelte a fost la această întreprindere de numai 51,1%**, înregistrîndu-se printre altele 65 168 ore-mașini întreruperi — schimburi neprogramate — și 73 943 ore-mașini întreruperi din lipsă de materii prime, materiale și altele. Întrucît nici în cursul lunii mai a.c. situația nu s-a îmbunătățit sînt necesare intervenții mult mai energice din partea tuturor factorilor de răspundere.

Dintr-o recentă analiză efectuată la Uzina textilă „Moldova" a reieșit că în această unitate, datorită unor deficiențe organizatorice pe linia respectării disciplinei tehnologice și a muncii, îndeosebi în urmărirea și aplicarea măsurilor ce au fost preconizate pentru o gospodărire chibzuită a materiilor prime și a materialelor, s-au înregistrat **depășiri de consumuri specifice** la toate secțiile de producție, precum și creșterea staționărilor atît la utilajele din secțiile de filatură, cît și țesătorie, comparativ cu perioadele anterioare.

S-au constatat cu același prilej și unele **deficiențe în execuție,** din care cauză planul de calitate la țesături vandabile la preț integral nu s-a realizat cu 0,8%, situație ce a determinat înregistrarea unor mari cantități nejustificate de cupoane, capete și fîșii,, bonificații în valoare de peste 900 mii lei. Toate acestea au determinat consumuri de materii prime peste nivelele planificate (13,3 tone fire, 2,6 tone bumbac și celofibră ș.a.) și ca urmare neîndeplinirea planului prețului de cost și nerealizarea beneficiului planificat cu 2,5 mil lei.

Analizele efectuate la Întreprinderea de industrializarea laptelui, unde, de asemenea, sînt însemnate depășiri, au relevat faptul că în această unitate **nu au fost întotdeauna suficient utilizate toate pîrghiile de evitare a risipei, a cheltuielilor neeconomicoase.** În fiecare an, zeci de mii de hectolitri de zer se varsă la canal, deși acesta ar putea fi valorificat, dacă nu altfel, cel puțin prin creșterea porcilor pe lîngă centrele de prelucrare a laptelui. În anul trecut de exemplu s-au vărsat la canal 45 980 hectolitri, iar în primele patru luni din acest an 22 500 hectolitri. La această unitate nici spațiile de producție nu au o folosire eficientă. De exemplu, la darea în funcțiune a fabricii de brînzeturi din Dorohoi (1970) o suprafață de peste 120 m.p. construită pentru activitatea productivă nu este folosită în acest scop. Mai exact spus, recent, în acest spațiu s-a amenajat o sală de ședințe, încăpere pentru arhivă și alte utilizări asemănătoare.

DESIGUR, sînt multiple căi pentru diminuarea cheltuielilor, sporirea productivității muncii și a rentabilității. În această privință, în primul rînd se cere acționat pentru **valorificarea rezervelor interne semnalate,** pentru închiderea hotărîtă pe viitor a tuturor robinetelor risipei. La aceasta, un efort substanțial este chemată să aducă și stimularea cointeresării materiale, conform legislației în vigoare. Prevederile HCM nr. 151/1970, se aplică prea puțin. În cursul anului trecut cît și în acest an, multe întreprinderi din județ au înregistrat economii ca urmare a reducerii consumului de materii prime, materiale, combustibil etc., însă pentru acestea numai conducerile a două unități au solicitat băncilor finanțatoare sume pentru plata premiilor cuvenite. Mai mult decît atît: din investigațiile făcute pe teren a rezultat că în multe cazuri, nici **nu se cunoaște cu precizie cum se calculează economiile pe baza cărora urmează să se achite premii** (de exemplu, la Fabrica de confecții din Botoșani).

Faptul că în anul 1975, pe ansamblul județului Botoșani, cheltuielile totale trebuie să se reducă conform planului cu 116 lei la 1 000 lei producție marfă și respectiv cu 118 lei la cheltuielile materiale face imperios necesar ca, în paralel cu intensificarea eforturilor ce trebuie depuse pentru valorificarea superioară a rezervelor proprii ce nu sînt de neglijat, întreprinderile industriale să fie ajutate pe plan local, cît și de centralele de care aparțin în îmbunătățirea programelor de reducere a cheltuielilor ce au fost elaborate.

Ioan HALUNGA
inspector șef
Inspecția teritorială financiară de stat — Botoșani

PLANIFICARE

Pe un front cît mai larg, în direcții multiple și variate, pregătirea condițiilor pentru

REALIZAREA PLANULUI PE 1974

(Urmare din pag. 1)

ței în toate sectoarele producției materiale.

În zilele care urmează, prevederile acestui plan vor fi desfășurate pe titulari și, mai departe, pe centrale și întreprinderi, astfel ca, pînă la 15 iulie a.c., sarcinile pentru anul viitor să fie detaliate pe toate unitățile de producție, iar pînă la jumătatea lunii august să fie definitivate și în profil teritorial.

Întreaga activitate de pregătire a condițiilor necesare îndeplinirii și depășirii planului pe anul viitor în ministere, centrale și întreprinderi urmează a fi organizată și desfășurată pe un front larg, în direcții multiple și variate. Programele ce vor fi elaborate și adoptate în fiecare unitate economică vor trebui să vizeze măsuri și acțiuni concrete legate de mai buna repartizare a sarcinilor pe fiecare loc de muncă și pe trimestre, concretizarea producției industriale în produse fizice necesare economiei naționale, elaborarea de planuri de colaborare și cooperare cu sarcini concrete pe uzine, precizarea sarcinilor de înnoire a producției de mașini, utilaje și instalații, toate aceste măsuri constituind direcții de bază ale înfăptuirii planului pe anul viitor.

Pornind de la necesitatea unor astfel de acțiuni, care se cer transpuse cît mai rapid în viață de către ministere, centrale și întreprinderi, în cele ce urmează nu ne propunem o trecere în revistă a fiecăreia din ele, ci ne vom opri doar la cîteva din cele mai principale.

PREGĂTIREA condițiilor necesare îndeplinirii și depășirii planului pe anul viitor trebuie să fie precedată, în primul rînd, de o perioadă, de intense analize și dezbateri la nivelul verigilor organizatorice, în care colectivele de oameni ai muncii, muncitori, ingineri, tehnicieni, economiști, activiști de partid și de stat, urmează să-și aducă o contribuție activă, directă la așezarea cît mai bună a prevederilor de plan în fiecare unitate economică. În acest cadru se cer elaborate o serie de lucrări care să ducă la concretizarea pînă la ultimul loc de muncă, a sarcinilor și, în același timp, la măsuri care să permită îndeplinirea ritmică a acestora încă din primele zile ale anului.

Pentru anul 1974, sarcinile de producție și de export pe ansamblul economiei au fost nominalizate într-o proporție mai mare decît în trecut: peste 90% la producție și circa 95% la export. Cu toate acestea, este necesar ca, în continuare, să se acționeze în centrale și întreprinderi pentru concretizarea în cel mai scurt timp posibil, în produse fizice a întregului volum de producție și a celui de export. Acționînd în această direcție, se vor crea condiții pentru trecerea neîntîrziată la contractare în scopul asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a producției cu materii prime și materiale. Avem în vedere ca în acest fel să se asigure livrarea la timp a produselor, în cantitățile și în condițiile calitative necesare și să se preîntîmpine unele neajunsuri din anul trecut și chiar din acest an, cînd datorită întîrzierilor în contractare unele întreprinderi au întîmpinat greutăți în desfășurarea normală a producției.

De asemenea, sarcini deosebite revin în domeniul desfășurării activității de comerț exterior. Aceste sarcini izvorăsc din faptul, că în anul viitor, va trebui să aducem la îndeplinire hotărîrea Conferinței Naționale a partidului de a asigura o balanță de plăți echilibrată. Faptul că într-o astfel de concepție au fost proiectați toți indica-

(Continuare în pag. 6)

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

În cinstea zilei de 23 August

APROPIATA ANIVERSARE a Zilei de 23 August constituie un reper important în desfășurarea întrecerii pentru îndeplinirea înainte de termen a prevederilor de plan și a angajamentelor asumate.

• *Exploatarea minieră Filipeștii de Pădure — unitate care în ultimele două decenii și-a dublat producția — a ridicat cu 8% coeficientul de utilizare a mașinilor de încărcat și transportat în abataje, iar viteza de avansare în subteran a sporit cu 3%. Rezultate bune la acești indicatori au obținut și celelalte unități din cadrul Combinatului industrial al cărbunelui Ploiești care, au livrat în plus de la începutul anului aproape 10 000 tone cărbune, cifră care reprezintă îndeplinirea de pe acum a angajamentelor anuale.*

Ca rezultat al depășirii sarcinilor de plan termocentralele de la Brazi și Doicești au primit anul acesta o cantitate de cărbune cu mult superioară prevederilor, furnizînd în plus economiei naționale mai multe milioane de kWh energie electrică.

Succese deosebite sînt de semnalat și în activitatea unor exploatări miniere din Maramureș. Astfel, minerii de la Săsar extrag actualmente minereu în contul lunii decembrie. Rezultate bune au dobîndit și minerii de la Baia Borșa, Băiuț, Baia Sprie, Herja, Cavnic, Nistru și Șuior, fiecare exploatare înregistrînd un avans de 50 de zile față de sarcinile prevăzute.

• *Utilizînd la parametrii ridicați instalațiile din dotare, în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă acum, sondorii Olteniei au obținut o viteză de foraj cu 25 metri-granic/lună superioară celei prevăzute în plan. Pe această bază s-au săpat în plus 3 000 metri, în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, cu 1 300 000 lei și ale depășirii cu circa 700 000 lei a volumului de beneficii planificat.*

• *Muncitorii, inginerii și tehnicienii de la Uzina de aluminiu din Slatina au pus la dispoziția beneficiarilor, peste sarcinile zilnice de plan, aproape 300 tone de aluminiu și laminate. Concomitent, se asigură o diversificare simțitoare a producției și creșterea gradului de prelucrare a aluminiului.*

Prin intrarea în funcțiune a uzinei de la Tulcea, producția de alumină românească se dublează. De asemenea, halele 6 și 7 de electroliză de la Slatina vor aduce un spor de aproape 40% la producția de aluminiu.

nele cu atribuții de control financiar-bancar, întocmesc și transmit consiliilor județene și al municipiului București de control muncitoresc, propuneri de acțiuni de control supuse coordonării. Este însă de menționat că aceste propuneri cuprind atît acțiunile de control proprii, efectuate de către aceste organe, cît și cele efectuate de către inspecțiile și organele financiar-bancare centrale în cuprinsul județului respectiv. În acest fel consiliile județene de control muncitoresc au o viziune de ansamblu asupra tuturor controalelor efectuate în teritoriu de inspecțiile de control specializat ale statului și organele cu atribuții de control financiar-bancar și pot realiza, pe această bază, coordonarea unitară, completă, a controlului pe plan județean.

Pentru realizarea practică a procesului de coordonare, înainte de începerea trimestrului, Consiliul Central, respectiv consiliile județene de control muncitoresc al activității economice și sociale examinează, împreună cu organele a căror activitate o coordonează, proiectele planurilor de control; cu acest prilej se stabilesc, de comun acord, participarea organelor specializate de control la acțiunile organizate de consiliile de control muncitoresc, precum și modificările necesare a fi aduse proiectelor de plan ale inspecțiilor de control specializat ale statului și ale organelor cu atribuții de control financiar-bancar, în scopul eliminării paralelismelor și suprapunerilor, concentrării și orientării acțiunilor de control asupra problemelor cele mai importante din activitatea economico-socială.

• **Inspecțiile de control specializat pot efectua acțiuni de control și în afara celor cuprinse în planul supus coordonării?**

— Da. În cazul cînd astfel de acțiuni sînt dispuse de organe superioare de partid și de stat sau de către conducătorul organului central în cadrul căruia funcționează inspecția. În astfel de situații inspecția respectivă informează Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale asupra sarcinii primite.

• **Un obiectiv central urmărit în organizarea activității de control îl constituie eliminarea controalelor repetate la intervale scurte. Ce prevăd în acest sens normele metodologice?**

— În norme se stabilește că într-o unitate socialistă controlul se poate efectua în cursul aceleiași luni, cel mult o singură dată și numai de către o singură inspecție de control specializat a statului. În cazul în care apare necesitatea efectuării controlului în aceeași lună de către mai multe inspecții, Consilul Central și consiliile județene de control muncitoresc al activității economice și sociale vor asigura ca acesta să se efectueze în echipe comune în aceeași perioadă de timp. Această prevedere asigură, după părerea noastră, eliminarea paralelismelor, ridicarea exigenței și a eficienței activității desfășurate de inspecțiile de control specalizate ale statului.

• **Eficiența activității de control se concretizează, în cele din urmă, în măsurile practice de eliminare a deficiențelor constatate. Calitatea acestor măsuri depinde direct de modul cum sînt stabilite obligațiile ce revin organelor de control și unităților controlate.**

— Remarca este exactă. Tocmai în acest scop, un capitol special al normelor metodologice este consacrat precizării regulilor privind exercitarea controlului și a obligațiilor ce revin organelor de control și unităților controlate, astfel încît controlul să aibă maximum de eficiență, să fie obiectiv și exigent, să aibă un caracter preventiv — de a sesiza și descoperi la timp fenomenele și tendințele negative — precum și un rol constructiv, să stabilească operativ și să urmărească aplicarea măsurilor necesare pentru eliminarea deficiențelor.

Aș dori să menționez în acest sens prevederile normelor, conform cărora organele de control sînt obligate: să informeze organele locale de partid, conducerea și organul de partid din unitate asupra scopului și obiectivelor acțiunii ce urmează să o desfășoare — precum și asupra constatărilor, măsurilor luate, dispuse sau propuse, să consulte consiliile de control muncitoresc și comisiile pe probleme din unitatea respectivă asupra problemelor care fac obiectul controlului și să le antreneze — cu acordul comitetului de partid și al conducerii unității — la efectuarea controlului și la stabilirea măsurilor pentru îmbunătățirea activității economico-sociale; să consulte oamenii muncii în legătură cu activitatea supusă controlului; să acorde asistență de specialitate și să sprijine îmbunătățirea activității unității controlate; să ia, să dispună sau să propună, potrivit legii, organelor competente, în timpul și ca urmare a controlului, măsurile corespunzătoare pentru prevenirea și înlăturarea abaterilor constatate, pentru tragerea la răspundere disciplinară, administrativă sau penală, după caz, precum și materială, a celor vinovați.

În același sens, vor acționa și obligațiile prevăzute în norme pentru conducătorii unităților socialiste controlate care au datoria ca, pe baza constatărilor, propunerilor și indicațiilor obligatorii ale persoanelor care au efectuat controlul, precum și a dispozițiilor organelor care l-au dispus, să ia măsuri pentru îmbunătățirea activității, înlăturarea și prevenirea abaterilor, pentru aplicarea sancțiunilor disciplinare, precum și pentru stabilirea răspunderilor materiale, în condițiile și la termenele prevăzute de dispozițiile legale. În același timp, organele de conducere colectivă ale unităților controlate sînt obligate să urmărească aplicarea integrală și la timp a măsurilor stabilite și să comunice organelor care au dispus verificarea, la termenele fixate, a măsurilor luate și rezultatele obținute în urma aplicării acestora.

În normele metodologice se precizează, de asemenea, modul de înscriere în registrul unic de control a constatărilor, recomandărilor și măsurilor dispuse de organele de control, precum și măsurile și indicațiile obligatorii stabilite, pe baza constatărilor rezultate din controlul efectuat, de către organul care a dispus verificarea sau organul ierarhic al unității controlate.

În final, doresc să menționez că normele metodologice privind orientarea, coordonarea și exercitarea controlului asigură un cadru normativ corespunzător pentru sporirea eficienței și autorității controlului asupra activității economice și sociale.

Interviu realizat de
Constantin COJOCARU

(Urmare din pag. 5)

torii de plan în domeniul exportului și importului, reclamă ca ministerele, centralele și întreprinderile să ia toate măsurile de cunoaștere permanentă a cerințelor pieței și a modului în care produsele lor pot fi valorificate la export, de îmbunătățire continuă a calității și performanțelor acestor produse, de sporire a eficienței lor. De aceea, va trebui ca în fiecare unitate și secție să se asigure o preocupare susținută pentru astfel de procese, fiecare muncitor, inginer, tehnician și economist să cunoască în permanență modul în care produsele pe care le realizează se desfac pe piețele externe, condițiile ce se cer îndeplinite pentru ca munca și concepția românească să fie valorificate cu maximum de randament.

Planul pe anul 1974 prevede realizarea unui volum însemnat de investiții, concentrarea resurselor materiale, financiare și de forță de muncă pe principalele obiective, începerea execuției a unor noi capacități de producție, toate acestea avînd menirea să determine dezvoltarea și modernizarea pe mai departe a economiei naționale. Realizarea planului de investiții pe anul viitor pune în continuare sarcini de mare răspundere în fața ministerelor, celorlalte organe centrale și a comitetelor executive ale consiliilor populare, legate de îmbunătățirea indicatorilor de eficiență a investițiilor, de asigurarea disciplinei de plan în domeniul investițiilor, de creșterea productivității muncii în domeniul construcțiilor. Pentru a da răspuns afirmativ unor astfel de cerințe, este necesară pregătirea temeinică a condițiilor de execuție a lucrărilor, accelerarea definitivării studiilor tehnico-economice pentru toate obiectivele, urgentarea contractării instalațiilor complexe din import, punerea în funcțiune a tuturor capacităților productive la termenele planificate, folosirea de soluții constructive care să îmbunătățească parametrii funcționali și ieftinirea costurilor, o mai bună organizare și dotare corespunzătoare a șantierelor de construcții. În cadrul general al asigurării condițiilor de realizare a planului de investiții pe anul viitor, considerăm că două probleme trebuie reliefate cu deosebire. În primul rînd, este vorba de elaborarea și respectarea cu rigurozitate, de către colectivele stabilite pentru fiecare obiectiv în parte, a termenelor de predare a studiilor tehnico-economice și proiectelor la termenele din listele de investiții. De asemenea, este necesar ca furnizorii de utilaje, împreună cu titularii de investiții și cu organizațiile de construcții, să se preocupe intens de eșalonarea livrării utilajelor tehnologice pentru fiecare obiectiv de investiții, în strînsă legătură cu graficele de montaj și de punere în funcțiune, să stabilească fizic utilajele ce vor fi executate de către fiecare uzină producătoare.

O PROBLEMĂ CENTRALĂ a planului pe anul 1974, ca de altfel a întregului cincinal, o constituie creșterea eficienței economice în toate sectoarele producției materiale. Desigur că și în acest domeniu se au în vedere direcții și mijloace multiple: sporirea mai accentuată a productivității muncii, gospodărirea rațională cu maximum de eficiență a fondurilor de producție, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitate de produs, valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea rentabilității și sporirea acumulărilor.

Reliefînd succint implicațiile economice ce pot decurge ca efect direct a unor măsuri ce trebuie luate în direcția sporirii eficienței activității de producție, am dori să ne oprim mai ales asupra acelora care vizează cu deosebire asigurarea condițiilor de creștere a productivității muncii și a reducerii costurilor de producție îndeosebi a celor materiale. În vederea creșterii productivității muncii prevederile planului pentru anul viitor se bazează pe un program special. Este necesar ca, în cel mai scurt timp, ministerele, centralele și întreprinderile să treacă la concretizarea în programe proprii a diferitelor soluții de creștere a productivității, să le localizeze pe secții, ateliere și fiecare loc de muncă, soluții, care, bineînțeles, trebuie să țină seama de extinderea mecanizării și automatizării procesului de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, mai buna organizare a producției și a muncii, lărgirea acordului global în diferite sectoare de activitate, dimensionarea corespunzătoare a numărului de salariați.

BAZA MATERIALĂ a planului pe anul viitor este strîns corelată cu sarcinile sporite de producție și se bazează, cum este și firesc, pe un regim sever de economisire a resurselor de materii prime și materiale. Se are în vedere lărgirea sferei de cuprindere a normelor de consum, determinarea lor pe seama perfecționării constructive și, a tehnologiilor de fabricație. Ca urmare, nivelele prevăzute ale cheltuielilor de producție au în vedere instituirea unui regim sever de economii în toate domeniile de activitate. În această direcție planul accentuează sarcinile de reducere a consumurilor de metal, combustibil și energie, domenii în care au fost stabiliți indici mobilizatori.

Complexul de măsuri ce urmează a fi inițiate și aplicate în domeniul creșterii economice pe anul viitor, are în vedere, nemijlocit și acțiuni directe și complexe legate de asigurarea creșterii continue a nivelului de trai al populației. În acest sens, printre alte acțiuni, prevederile planului înscriu sarcini sporite cu privire la creșterea substanțială a fondului de mărfuri pentru piața internă și bineînțeles aceasta într-o structură sortimentală cît mai corespunzătoare cerințelor crescînde ale populației.

PENTRU TRANSPUNEREA acestor posibilități în realitate, se are în vedere necesitatea adoptării, în continuare, a unor măsuri concrete de către unitățile industriei de stat și cooperatiste, în direcția asigurării populației cu produse ale industriei ușoare și alimentare, de folosință îndelungată, într-o gamă cît mai largă de sortimente, de calitate superioară și în general inițierea și aplicarea de măsuri care să înceapă de la o valorificare cît mai superioară a materiilor prime, diversificarea și îmbunătățirea calității producției, pînă la prezentarea la un nivel cît mai civilizat al mărfurilor. Totodată, va trebui ținut seama că planul desfacerii de mărfuri a fost elaborat într-o concepție nouă, în sensul că pentru îmbunătățirea aprovizionării curente a populației au fost avute în vedere unele rezerve de capacități și de materii prime în industrie, care să poată fi folosite pe parcursul planului, pe măsura solicitărilor populației, la producerea unor mărfuri. Pentru aceasta însă este necesar ca organele comerciale, împreună cu furnizorii, să stabilească volumele de mărfuri, grupele de produse și sortimentele la care urmează să se constituie astfel de rezerve.

Avem create premise pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan pe anul viitor, esențialul rămîne, ca să se acționeze pretutindeni printr-o muncă organizatorică, sistematică și practică, de la întreprindere și pînă la minister, pentru sporirea operativității și calității în analiza și soluționarea variatelor probleme pe care le ridică activitatea economică în anul viitor legate de valorificarea intensă și promptă a tuturor rezervelor de producție, tehnice, materiale și umane, în scopul asigurării condițiilor necesare îndeplinirii și depășirii planului, realizării sale ritmice, atît la indicatorii cantitativi cît și la cei calitativi, de eficiență. Măsurile inițiate și adoptate se cer a fi îndeplinite consecvent și pînă la ultimul detaliu, completate operativ, în conformitate cu cerințele noi ce vor apărea pe parcursul desfășurării planului.

Prin înfăptuirea planului pe anul viitor, țara noastră va parcurge o nouă etapă în îndeplinirea cincinalului înainte de termen, în dezvoltarea economico-socială a țării.

AGRICULTURĂ

Inițiative și acțiuni pentru stringerea RECOLTEI '73

NE AFLĂM în pragul unei mari bătălii — stringerea recoltei de cereale, producție '73, acțiune de mare răspundere politică și socială. La nivelul tuturor unităților agricole se impun măsuri tehnice și organizatorice, care să asigure desfășurarea activității într-un termen scurt și cu maximum de rezultate.

Se știe că **de felul cum sînt pregătite mașinile și utilajele depinde în măsură hotărîtoare eliminarea risipei de boabe.** Nu odată s-a dovedit că, pe două parcele, evaluate în diferite faze la aceeași producție, la sfîrșitul recoltatului producția diferă. Cauza principală o constituie lipsa de etanșeitate a combinelor, reglarea necorespunzătoare a aparatului de treier, a sitelor etc. Se pot elimina din timp aceste deficiențe? Categoric, da. Spre exemplu, la SMA Tătărăști, județul Teleorman, toate combinele și presele de balotat din secțiile de mecanizare au fost programate a fi reparate în mod eșalonat în atelierul mecanic din cadrul stațiunii. Aici, procesul de producție se desfășoară în flux: în momentul în care unul din organele principale ale utilajelor ajunge la o echipă sau alta, repararea ei se execută în prezența mecanizatorului care indică, în mod amănunțit, toate deficiențele remarcate în procesul de exploatare a mașinii. Rezultatul: în loc de 200 ore cît se prevede pentru o reparație capitală la combină s-au efectuat, în medie, 136 ore; la recepție, 86% dintre combine și prese au primit calificativul de foarte bine, iar restul calificativul bine; au fost realizate economii de materii prime și materiale în valoare de circa 60 mii lei; perioada de reparație a fost scurtată cu circa o lună; productivitatea muncii a crescut, în medie, cu 18%.

O altă inițiativă, denumită „atelier tractor-service" întreprinsă la Secția de mecanizare Colonești (S.M.A. Vloici, județul Olt) constă **în preluarea tractoarelor, de la mecanizatori, după încheierea programului de lucru de către o formație specializată în verificarea și întreținerea mașinilor și utilajelor.** Lucrătorii formației curăță, gresează, verifică starea de funcționare a tractoarelor, le alimentează cu combustibil, astfel ca a doua zi agregatele să poată ieși la lucru în perfectă stare de funcționare. Dar, rezultatul imediat constă în prelungirea zilei de lucru în cîmp a mecanizatorilor cu cel puțin două ore.

O problemă care se pune acut în preajma secerișului este aceea a **cooperării între diferite zone și unități agricole.** În județul Teleorman, problema este mai complexă întrucît perioada de maturare a grîului este mai scurtă. Totodată, din cauza ploilor din toamnă, o bună parte din suprafețele prevăzute cu grîu din nordul județului nu s-au reînsămînțat, fiind compensate pe seama extinderii suprafețelor din sudul județului. Ținînd seama de acest lucru, Trustul județean de mecanizare a trecut la întocmirea unui plan operativ privind detașarea a 173 combine din norul județului, pe baza unui desfășurător care indică numărul de combine ce urmează a se deplasa și unitățile destinatare. Ca urmare, recoltarea se reduce cu circa patru zile, se vor recupera circa 1000 tone boabe și se vor executa la timp arături pe circa 6000 ha.

În județul Bihor, este în curs de generalizare o acțiune valoroasă a mecanizatorilor din Roșiori. Cu un an în urmă, de aici a pornit o chemare către toți mecanizatorii din județ de **a lucra cel puțin o zi pe lună cu combustibil economisit.** La chemare au răspuns 20 de stațiuni de mecanizare, economisindu-se, în 1972, combustibil în valoare de peste 200 000 lei. Stimulați de acest succes, mecanizatorii din Roșiori s-au angajat ca în această campanie să-și sporească angajamentul și să realizeze o economie de combustibil și carburanți echivalent cu o normă de consum pe trei zile lucrătoare.

În județul Brăila s-au luat măsuri privind **organizarea lucrului, pe timpul campaniei, în flux continuu.** În acest scop, în fiecare unitate s-a trecut la organizarea formațiunilor de lucru specializate pe faze de lucrări; recoltat, transport, balotat, concomitent cu eliberarea terenului de paie prin atașarea unor „sănii" din lemn, tablă etc., pregătirea patului germinativ pentru semănat. Datorită acestor măsuri, **fiecare suprafață destinată culturilor duble va fi semănată în maximum trei zile de la recoltarea cerealelor păioase.**

Pentru **îmbunătățirea activității de preluare, depozitare și conservare a cerealelor,** în județul Buzău, numai în ultima lună au fost eliberate magazii și alte spații de depozitare a cerealelor cu o capacitate totală de 57 mii tone. Totodată, s-au constituit formațiuni speciale de lucru pentru repararea instalațiilor din bazele de recepție (selectoare, vînturători mecanice, șnecuri și benzi transportoare), ele urmînd a fi verificate de către comisiile de recepție constituite la nivelul Întreprinderii județene de valorificare a cerealelor. **Pentru mărirea ritmului de preluare și reducerea perioadei de staționare a autovehiculelor, munca se va organiza în două schimburi** și va spori numărul gurilor de descărcare cu 15%. Totodată, peste 70% din gurile de preluare s-au mecanizat, asigurînd reducerea consumului de forță de muncă cu doi lucrători la fiecare loc de descărcare și, de asemenea, evitînd blocarea lor.

Iosif POP

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

CUM ESTE UTILIZAT TIMPUL DE LUCRU?

UN ELEMENT care influențează într-o măsură însemnată nivelul eficienței economice îl constituie **gradul de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor.** În activitatea industrială, în anul trecut, unele dintre ministere productive au manifestat deficiențe în ce privește utilizarea timpului de lucru, ceea ce a dus la rezultatele slabe în creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, nivelul beneficiilor etc. De aceea, încă din trim. I/1973, ministerele în cauză au stabilit măsuri eficiente pentru îmbunătățirea indicelui de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor, obținînd rezultate mai bune, peste nivelele trim. IV/1972. Astfel, **ponderea întreruperilor în totalul timpului neutilizat,** a reprezentat la M.I.M. în trim. IV.1972 — 7,3%, iar în trim. I/1973 — 6,8%, la M.I.Ch., în trim. IV/1972 2,1%, iar în trim. I/1973 — 0,5%, la M.E.F.M.C. în trim. IV/9972 — 10,9%, în timp ce în trim. I/1973 a fost de 8,9%.

Aceeași tendință se constată și la **absențele nemotivate**. Ele au reprezentat la M.E.E. în trim. IV/1972 — 10,9%, iar în trim. I/1973 — 8,6%, la M.M.P.G. în trim. IV/1972 — 12%, iar în trim. I/1973 — 10,1%, la M.A.I.A.A. în trim. IV/1972 — 12,2% și în trim. I/1973 — 7,2%. De remarcat că s-a redus și timpul neutilizat datorită **invoirilor și concediilor fără plată,** precum și, ca o consecință directă, și **numărul de ore suplimentare.** Totodată, a fost îmbunătățit indicele **fluctuației forței de muncă,** fiind la majoritatea ministerelor sub cel realizat în trim. IV.1972.

Aceste rezultate, amplificate în trimestrele următoare, vor trebui să ducă la situația ca, pînă la sfîrșitul anului, nivelele indicelui de utilizare a timpului de lucru să atingă cel puțin nivelele de vîrf ale anului anterior la fiecare minister în parte, fapt ce se va reflecta în creșterea eficienței economice.

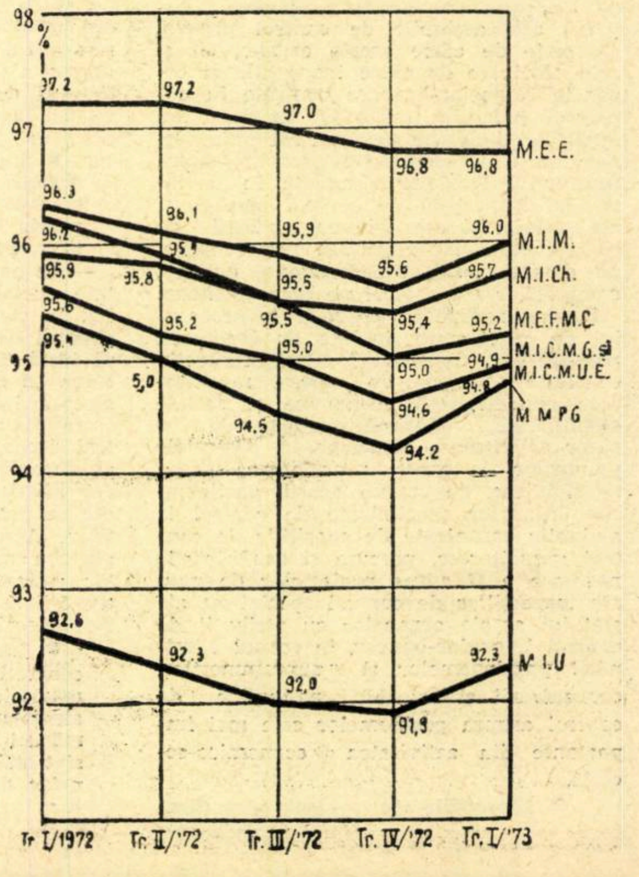

Evoluția, la unele ministere, a indicelui de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor, în activitatea industrială

Întreprinderile din județul Caraș-Severin mobilizate pentru

DEPĂȘIREA PLANULUI CINCINAL DE EXPORT

- Tendințe favorabile unei evoluții dinamice a volumului și structurii exportului.
- Acțiuni multiple cu același corolar: realizarea integrală și ritmică a sarcinilor de export.
- O premisă a valorificării avantajoase a produselor pe piața externă: cercetarea uzinală proprie.

REALIZAREA într-un termen mai scurt a planului de comerț exterior în cincinalul pe care-l parcurgem reprezintă, alături de devansarea desfacerilor de produse către beneficiarii din țară, un obiectiv esențial în activitatea colectivelor din întreprinderile județului Caraș-Severin. Puternicul potențial material, dotarea cu mașini și utilaje perfecționate, de mare capacitate și, de asemenea, existența cadrelor muncitorești și tehnice cu înaltă calificare și experiență creează condițiile desfășurării unei activități susținute de promovare a progresului tehnic, pentru fabricarea de produse cu caracteristici constructive superioare, competitive.

Integrate adînc în circuitul economic de valori materiale, participînd cu o cotă însemnată la edificarea modernelor obiective industriale ale țării, întreprinderile județului Caraș-Severin se plasează pe o curbă ascendentă și în cadrul relațiilor de schimb pe care le întreține România cu state din întreaga lume. Activitatea de comerț exterior a județului în cincinalul 1971—1975 poate fi caracterizată prin două tendințe: creșterea volumului desfacerilor de mărfuri destinate pieței externe și, apoi, restructurarea calitativă în sensul sporirii ponderii produselor cu înalt grad de prelucrare, în special a construcțiilor de mașini.

Tabelul nr. 1

Dinamica exportului în perioada 1970—1973.

1970 = 100

	1971	1972	1973 *)
Export total, din care:	148,2	245,3	328,3
— ind. constr. de mașini	185,1	386,9	536,2
— ind. lemnului	126,8	150,8	186,9
— ind. locală	118,8	155,5	247,8
— alte produse **)	133,5	227,3	283,2

*) 1973 — sarcini de plan.
**) siderurgice, bunuri de consum etc.

Dacă în anul 1970 numărul întreprinderilor din județ ce efectuau livrări la export era de numai 9, în anul 1972 a crescut la 19 pentru ca în 1973 să ajungă la 21. Preocuparea continuă pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu de importanță deosebită pentru economia națională, este evidențiată, de ritmul rapid de creștere a realizărilor la comerț exterior. În anul 1973, față de 1970, indicatorii de plan la acest capitol înregistrează salturi sensibile. Pe ansamblul economiei județului în al treilea an al cincinalului indicele livrărilor de mărfuri către parteneri din alte țări consemnează un spor de peste trei ori. Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, unitate cu tradiție în acest domeniu, prin contractele externe încheiate în acest an și-a ridicat volumul desfacerilor în proporție de 550% față de anul 1970, întreprinderea de utilaj pentru morărit Topleț cu 872%, Întreprinderea de construcții metalice Bocșa cu 270,6%. Pe sectoare de producție, după cum se observă din tabelul nr. 1, volumul desfacerilor înregistrează ritmurile cele mai înalte la produsele întreprinderilor, constructoare de mașini, de 536,2%, reflectînd posibilitățile largi de promovare pe alte piețe a mașinilor, utilajelor, construcțiilor metalice și altor sortimente cu un înalt grad de prelucrare. Aria geografică a fost de asemenea extinsă, astăzi produse purtînd marca fabricilor din județul Caraș-Severin bucurîndu-se de aprecierea beneficiarilor din țările dezvoltate ale Europei (R. F. Germania, Elveția, Danemarca, Anglia etc.), Asia, de pe alte continente.

O formă superioară în activitatea de comerț exterior, cu bune rezultate, este cooperarea cu întreprinderi similare din alte țări. În acest sens este apreciată drept fructuoasă colaborarea cu întreprinderi din R.S.F Iugoslavia în producerea și livrarea boghiurilor pentru locomotive Diesel și electrice de mare putere; cooperarea în fabricația motoarelor Diesel și altor produse cu firme din R.F. Germania și Nord americane. Contracte de fabricație și service (împreună cu furnizorul principal „Electroputere"—Craiova), pentru motoare Diesel există de cîțiva ani cu beneficiarii din R. P. Polonă.

În acest an, acțiunile susținute desfășurate de organizațiile de partid pentru mobilizarea colectivelor de muncitori, ingineri, economiști la realizarea integrală și ritmică a sarcinilor la export au condus la fundamentarea judicioasă a programului de execuție pe trimestre și luni, corelarea optimă a aprovizionării cu materiale și utilizarea capacităților. Ca urmare a măsurilor tehnice și organizatorice aplicate, indicatorii planului de export au fost îndepliniți și depășiți. Pe primele cinci luni ale anului au fost executate și expediate beneficiarilor externi importante cereri suplimentare, planul valoric realizîndu-se în proporție de 104%. Comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut se înregistrează o creștere de 118,1%. Pe întreprinderi furnizoare sarcinile de plan în acest domeniu au fost onorate, de asemenea, în devans, volumul livrărilor fiind depășit cu 6,2% de I.C.M. Reșița, cu 4,9% de I.C.M. Bocșa, cu 26,7% de I.U.M. Topleț.

Paralel cu extinderea volumului și nomeclatorului de mărfuri pentru export, a avut loc și creșterea ponderii produselor cu un înalt grad de prelucrare, cu parametrii tehnico-constructivi superiori. Imaginea modificării volumului exportului pe grupe de produse este dată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

— în procente —

	1970	1971	1972	1973 *)
Export total din care:	100,0	100,0	100,0	100,0
— ind. constr. de mașini	36,5	45,6	57,6	59,6
— ind. lemnului	48,3	39,7	28,6	26,4
— ind. locală	6,3	5,8	4,7	5,5
— alte produse **)	8,9	8,9	9,1	8,5

*) 1973 — nivel planificat.
**) Produse de siderurgie, bunuri de consum etc.

Se constată o creștere substanțială a ponderii sortimentelor industriei constructoare de mașini al căror volum va reprezenta în anul 1973 aproape 60% din totalul desfacerilor externe, față de numai 36,5% în anul 1970. Dintre acestea utilajul pentru industria chimică și metalurgică reprezintă 9,3%, boghiurile 6,9%, echipamente termo și hidroenergetice 14,8%, piese schimb pentru material rulant 13,4%, construcții metalice pentru construcții industriale 35,6%. Un loc important ocupă, de asemenea, mașinile și utilajele agricole, motoarele Diesel, motoarele electrice etc. În ce privește produsele industriei lemnului, deși, s-a diminuat volumul desfacerilor în totalul vînzărilor externe, relativ valoarea absolută a exportului a crescut ca urmare a diversificării și ridicării calității, esteticii sortimentelor de mobilă, scaune, plăci aglomerate, fabricate în special la Combinatul de prelucrare a lemnului Caransebeș.

Sarcinile de continuă sporire a eficienței activității de comerț exterior antrenează colectivele din întreprinderi la găsirea de noi mijloace pentru valorificarea cît mai avantajoasă a produselor pe piețele străine. În această direcție aportul cercetării uzinale se cere sporit atît pe linia perfecționării funcționale, constructive cît și a asimilării operative a unor produse cerute pe piața mondială. Succesele obținute pînă acum dau certitudinea amplificării, în continuare, a contribuției concepției proprii, unități ca Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, Întreprinderea de construcții metalice Bocșa, Combinatul siderurgic Reșița dispunînd de cadre inginerești și muncitori cu experirență, a căror hărnicie și pricepere se materializează în deosebite realizări tehnice.

Constantin RĂDUȚ

Contracte — tranzacții — piețe

Exportul de autoturisme sovietice în Norvegia și Islanda

La Moscova au început tratative între reprezentanții „Avtoexport" și ai firmei „Konela Norge Bill" pentru vînzarea în Norvegia în anul în curs a circa 1 000 autoturisme. Urmează o comandă pentru autoturisme „Moskvici" de 80 cp în versiunile „Sedan", „Furgon" și „Universal" de 100 cp, „Volga" și „Lada" de 60 și 75 cp. Contractul urmează să fie semnat curînd. Anterior „Avtoexport" a primit o comandă de la firma islandeză „Bifreider and Zand-Bunadarvelar" pentru 760 autoturisme „Moskvici", „Volga" și „Lada", care se exportă în Islanda pentru prima oară, și „UAZ" (furgoane cu o capacitate de încărcare de 800 kg). Pentru a face cunoscute pe piața irlandeză autoturismele sovietice, „Avtoexport" și firma islandeză menționată organizează o expoziție unde vor fi expuse autoturisme „Moskvici" (versiunile „Sedan" și „Universal") și „Lada".

Egiptul importă locomotive sovietice

La Cairo a fost semnat un contract privind livrarea de către Uniunea Sovietică a 23 locomotive destinate exploatării liniei Baharia — Heluan. Locomotivele sovietice vor fi utilizate pentru aprovizionarea cu minereu de fier a complexului metalurgic de la Heluan, care se află în curs de construcție, cu participarea Uniunii Sovietice.

Creșterea eficienței exportului

CUM SĂ OPTIMIZĂM LIVRĂRILE DE MĂRFURI OMOGENE

OPTIMIZAREA comerțului exterior, înțelegînd prin acesta, determinarea volumului optim de export-import, a structurii și a orientării geografice optime a tranzacțiilor de import-export, este nu numai necesară, dar și posibilă în condițiile economiei noastre planificate.

Ne vom opri în rîndurile ce urmează doar la o latură a activității de comerț exterior: **transportul mărfurilor de export pe rutele interne, pînă la graniță.** Este de la sine înțeles că determinarea cheltuielilor optime de transport în condițiile cunoașterii punctelor de expediție (localitatea producătorului) și a puctelor de frontieră pe unde mărfurile ies din țară (în funcție de țara de destinație) — interesează în cel mai înalt grad atît pe cei ce se ocupă nemijlocit de vehicularea mărfurilor cît și pe exportatorii propriu-ziși.

În cele ce urmează nu ne vom opri la determinarea rutelor de transport — optime între punctul de expediție și cel de frontieră (o chestiune rezolvată în cadrul „indicațiilor privind punctele de frontieră optime pentru fiecare județ și pentru fiecare țară", întocmit de ISTEI „Romtrans"), ci vom stabili o modalitate științifică de ordonare a producătorilor unei aceleiași mărfi omogene, pe punctele de frontieră, astfel încît costul transportului — pe ansamblul operațiunilor de export luate în analiză — să fie minim.

Pentru optimizarea transportului pe trafic intern a mărfurilor de export — adică reducerea cheltuielilor de transport — se poate folosi modelul următor:

$$X_{ij} = A_i$$
$$X_{ij} = B_j$$
$$X_{ij} \geq O$$
$$\min. f(x) = \Sigma \Sigma C_{ij} \times X_{ij}$$

unde: $i = 1, 2, 3 \ldots n$
$j = 1, 2, 3 \ldots m$

în care:

X_{ij} — cantitatea de marfă ce urmează a fi transportată de la furnizorul „i" la punctul de frontieră „j" (exprimată în unități naturale).

A_i — cantitatea de marfă ce urmează a se expedia la export de către furnizorul „i" prin punctele de frontieră „j". (exprimată în unități naturale).

B_j — cantitatea de marfă ce urmează a trece granița prin punctul de frontieră „j" și care este adusă de la furnizorii „i" (exprimată în unități naturale).

C_{ij} — costul transportului la 1 000 kg marfă, de la stația „i" la punctul de frontieră „j" (exprimat în lei).

Pentru ca acest model să devină operant este, desigur, necesară o prealabilă prelucrare a datelor din evidența întreprinderilor de comerț exterior (ISCE-urilor), după următoarea metodologie pe care o propunem: fie un ISCE care are de exportat o marfă în cantitatea A spre țările 1, 2, 3 ..., t în cantitățile q_1, q_2, q_3 ..., q_t și care urmează a fi livrate la export de 1, 2, 3 ... n furnizori, în cantitățile A_1, A_2, $A_3 \ldots A_n$. Cantitatea de marfă totală — A — va ieși din țară prin punctele de frontieră 1, 2, 3 ... M. Pe baza „indicațiilor date de ISTEI Romtrans privind punctele de frontieră optime pentru fiecare județ (deci stația de expediție a furnizorilor — n.n.) și pentru fiecare țară", ISCE-urile creează o primă grupare a datelor în sensul că determină cantitățile B_1, B_2 $B_3 \ldots B_m$ ce urmează a ieși din țară prin punctele de frontieră 1, 2, 3 ... M.

Pe baza „indicatorului privind distanțele kilometrice dintre stații" și pe baza „tarifului local de mărfuri" (TLM), consultînd grupa în care este încadrată marfa luată în analiză, se obțin costurile de transport de la stația furnizorului pînă la punctul de frontieră (pentru un vagon cu încărcătura medie, caracteristică mărfii respective), după care se calculează costul transportului la 1 000 kg, adică C_{ij}. Exemplu: pentru scaune curbate, încărcătura medie a unui vagon este de 6 600 kg. Distanța dintre furnizor — IPROFIL Răsăritul Pîncota — și punctul de frontieră Curtici — spre exemplu, este de 66 km. Consultînd TLM pentru grupa VI, din care fac parte scaunele, obținem costul de transport pentru o încărcătură de 6 600 kg la distanța de 66 km, anume 274 lei. Rezultă un cost al transportului pentru 1 000 kg marfă de la furnizor la punctul de frontieră de:

$$\frac{274 \times 1.000}{6.600} = 41,51 \text{ lei}/1.000 \text{ kg}$$

După gruparea datelor conform metodologiei propuse, urmează a se rezolva cazul analizat prin metodele matematice cunoscute.

În funcție de scopul urmărit, respectiv analiză sau decizie, se va determina soluția inițială de bază, care urmează a fi apoi îmbunătățită, optimizată, prin metoda clasică de rezolvare a problemelor de transport.

În studiul nostru am luat un exemplu practic din activitatea I.S.C.E. „Tehnoforestexport" atît pentru funcția de analiză, cît și pentru cea de decizie, obținînd reduceri la cheltuielile de transport pe trafic intern (pentru eșantioanele luate), în proporție de 14,18 la sută.

Traducerea în viață a programului optim în vederea luării deciziei se poate face fără modificări în planul de transport, deoarece serviciile operative din I.S.C.E.-uri pe baza contractelor externe, întocmesc dispozițiile TV în care indică, pe lîngă alte elemente, și țara de destinație, ruta și deci, implicit, și punctul de frontieră prin care va ieși marfa. Datele astfel întocmite alcătuiesc programul inițial al modelului matematic. Urmează prelucrarea datelor și obținerea soluției optime. În funcție de rezultatul optim obținut I.S.C.E.-ul primind de la „Romtrans" formularele scrisorilor de trăsură le va repartiza furnizorilor interni conform datelor finale din programul matematic.

Avînd în vedere avantajele ce decurg prin utilizarea modelului propus, ar fi de dorit ca întreprinderea „Tehnoforestexport", ca de altfel toate întreprinderile de comerț exterior, care efectuează tranzacții vagonabile de export să aplice modelul propus.

Mihai IONESCU

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Cadre pentru obiectivele ce vor intra în funcţiune

DEZVOLTAREA multilaterală a judeţului Teleorman, apariţia de noi ramuri şi activităţi în economia sa (construcţii de maşini, transporturi, filaturi etc.) ridică probleme deosebite. Rezolvarea lor din timp şi în condiţii optime constituie una din preocupările constante ale Comitetului judeţean de partid Teleorman.

Astfel, de pildă, în perioada aprilie-mai a.c., un colectiv a controlat şi îndrumat activitatea comitetelor de partid şi a comitetelor oamenilor muncii de la Întreprinderea de rulmenţi-Alexandria, Întreprinderea mecanică de material rulant şi Întreprinderea textilă „Teleorman" (ambele din Roşiorii de Vede). S-a urmărit cu acest prilej dacă posturile de conducere sînt asigurate cu cadre corespunzătoare, capabile să conducă cu competenţă sectoarele de care vor răspunde la intrarea noilor obiective în producţie ; ce măsuri s-au întreprins pentru recrutarea cadrelor şi cîte au fost deja recrutate ; care este necesarul de specialişti pînă la intrarea în producţie şi în perspectiva anilor 1975—1980 ; ce cursuri se organizează şi cine se va ocupa de pregătirea şi desfăşurarea acestora ; ce măsuri au fost luate pentru ca specialiştii şi muncitorii, toţi salariaţii să beneficieze de condiţii corespunzătoare de muncă şi de viaţă.

Pentru asigurarea optimă a unităţilor cu cadrele necesare, Consiliul judeţean de control muncitoresc a indicat ca în următorii doi ani — prin şcoli profesionale şi licee industriale — să se pregătească pe plan local (la Alexandria, Roşiorii de Vede) un număr de circa 1700 de muncitori calificaţi : lăcătuşi mecanici, sudori, matriţeri, frezori, strungari etc. S-a propus, de asemenea, trimiterea la specializare a 71 de muncitori de înaltă calificare pentru a se forma nuclee de cadre cu experienţă. Se va asigura astfel specializarea acestora în raport cu profilul fiecărei unităţi industriale, cît şi deprinderea lor cu procesele tehnologice specifice ramurii de producţie respective.

Baza principală a asigurării necesarului de muncitori calificaţi o vor constitui totuşi calificarea prin ucenicie la locul de muncă şi cursurile de calificare de scurtă durată. Astfel la Întreprinderea „Teleorman", s-a prevăzut calificarea în acest an a 1245 muncitori din care 679 ţesători şi 566 finisori. Alte sute de muncitori sînt în curs de calificare la I.M.M.R. Roşiorii de Vede.

Z. EMIL

ACŢIUNEA DE REORGANIZARE (IV)

De-a lungul prezentării rezultatelor cercetării noastre am evidenţiat unele aspecte sau am formulat unele întrebări, axîndu-ne mai puţin asupra răspunsurilor sau soluţiilor.

Mai conştienţi la sfîrşitul cercetării decît la începutul ei de complexitatea proceselor studiate, de faptul că eşantionul investigat nu este suficient de mare pentru a ne permite unele concluzii generalizatoare, vom încerca să sintetizăm constatările noastre, concentrîndu-ne efortul în primul rînd spre formularea problematicii care considerăm că trebuie să stea în continuare în atenţia specialiştilor şi factorilor de decizie.

• Efecte pozitive certe

FĂRĂ CA ORDINEA menţionării să fie şi aceea a importanţei, putem considera că din punct de vedere al utilizării personalului în conformitate cu pregătirea sa, după cum dovedesc datele cuprinse în investigaţia noastră (vezi „Viaţa economică", nr. 22 şi 23 a.c.) acţiunea de reorganizare a avut următoarele efecte pozitive :

1. reîncadrarea în producţie a unui număr mare de muncitori calificaţi care fuseseră transformaţi în personal funcţional, neproductiv ;
2. îndreptarea spre calificare în meserii productive a unui număr mare de absolvenţi ai şcolii generale medii şi elementare, utilizaţi înainte în activităţi funcţionale, administrative ;
3. reducerea ponderii personalului funcţional şi creşterea corespunzătoare a personalului muncitoresc ;
4. întărirea conducerii nemijlocite a producţiei cu maiştri şi personal tehnic cu pregătire medie şi superioară de specialitate, utilizaţi înainte în activităţi funcţionale ;
5. creşterea ponderii personalului de conducere din structura de producţie şi reducerea corespunzătoare a personalului de conducere din structura funcţională a unităţilor industriale ;
6. întărirea sectoarelor de cercetare cu personal ingineresc, utilizat înainte în activităţi funcţionale ;
7. reducerea ponderii personalului cu pregătire generală medie şi elementară in totalul personalului de conducere al unităţilor ;
8. sporirea ponderii personalului economic în totalul personalului funcţional şi al personalului de conducere funcţional ;
9. sporirea ponderii personalului cu pregătire de specialitate în totalul personalului TESA şi al personalului funcţional.

• Aspecte în atenţie

ANALIZA noastră a evidenţiat însă şi menţinerea sau apariţia unor aspecte care considerăm că trebuie să stea în continuare în atenţia specialiştilor şi a factorilor de decizie din unităţile economice, dintre care menţionăm :

1. un procent încă ridicat şi diferit de la o unitate la alta a cadrelor fără pregătire superioară de specialitate în totalul personalului de conducere funcţional şi îndeosebi al personalului de conducere funcţional economic ;
2. un procent încă ridicat şi diferit de la o unitate la alta a personalului tehnic în totalul personalului funcţional şi al personalului de conducere funcţional ;
3. un raport foarte diferit de la o unitate la alta între numărul de cadre cu pregătire superioară şi cel cu pregătire medie de specialitate şi generală (medie şi elementară) ;
4. menţinerea pe posturi funcţionale a unor cadre cu pregătire generală medie şi elementară, concomitent cu eliberarea de pe posturi de aceeaşi categorie a unor cadre cu pregătire medie de specialitate.

• Cauze posibile

DIMENSIUNEA eşantionului cercetat nu ne permite să generalizăm şi să apreciem dimensiunile exacte ale acestor fenomene la nivelul întregii industrii, în ce măsură ele există în toate unităţile şi care este proporţia lor în fiecare categorie de unităţi. Datele culese arată însă, că în proporţii diferite, în unele unităţi, ele există.

O primă etapă a analizei cauzelor unor astfel de fenomene ne-a condus la următoarele constatări :

1. înainte de adoptarea hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. şi a Decretului 162/23.03.1973 — ca urmare a lipsei unui cadru structural şi insuficientei fundamentări (faţă de cerinţele reale ale activităţii economice) a unor decizii de încadrare, pe lîngă faptul că s-a creat un număr mare de posturi administrative inutile, în multe cazuri s-a încălcat principiul corespondenţei ce trebuie să existe între nivelul şi specialitatea pregătirii personalului şi nivelul şi specificul cunoştinţelor şi deprinderilor cerute de diferite categorii de funcţii şi posturi din structura organizatorică a unităţilor economice. Drept urmare: un număr mare de personal productiv şi de maiştri s-a transformat în „tehnicieni" administrativi, adică în personal funcţional ; un număr mare de tehnicieni şi ingineri pregătiţi pentru a conduce nemijlocit producţia, fabricaţia, sau pentru a crea produse şi tehnologii noi, s-au transformat, de asemenea, în personal funcţional ;

2. invocîndu-se lipsa de cadre, actuală cu mulţi ani în urmă — în mare parte rezolvată astăzi — şi acţionîndu-se pe baza unor reglementări învechite, insuficient fundamentate, o serie de cadre au fost încadrate pe posturi care nu corespund pregătirii lor, fie nivelului, fie specialităţii obţinute în perioada formării profesionale.

Prin sistemul de derogări care a funcţionat în deceniul 7, după adoptarea Hotărîrii 1053, un număr mare de cadre cu pregătire medie şi elementară au fost încadrate pe posturi pentru care se cereau studii superioare. La unele profesiuni, la nivelul anului 1968, cînd a fost adoptat H.C.M. nr. 914, mai mult de jumătate din posturile care cereau pregătire superioară erau ocupate de cadre cu pregătire medie şi elementară. Pe această cale, cadre care trebuiau să producă sau să supravegheze nemijlocit producţia s-au transformat în şefi, de regulă, cu caracter funcţional ;

3. datorită lipsei de claritate în definirea funcţiilor, a atribuţiilor acestora şi a cerinţelor faţă de cei care trebuie să le ocupe, multe încadrări s-au făcut fără suficient discernămînt. În acest fel, mulţi tehnicieni şi ingineri în loc să conducă producţia, deşi au continuat să se numească tehnicieni şi ingineri, s-au transformat practic în statisticieni, planificatori, contabili, respectiv economişti ;

4. aplicarea prevederilor Decretului 162/1973 a prilejuit reducerea cu o treime a personalului TESA şi a numărului total de personal de conducere, la jumătate a personalului de conducere din activităţile funcţionale. A însemnat aceasta „scoaterea" personalului calificat pentru producţie, a maiştrilor, tehnicienilor, inginerilor din posturi funcţionale şi încadrarea lor în producţie pe posturi corespunzătoare, de maiştri, tehnicieni şi ingineri în conducerea nemijlocită a producţiei ? A fost folosit acest prilej pentru a încadra cu cadre de pregătire corespunzătoare numărul de posturi de conducere, în unele locuri, redus la jumătate ?

După cum am constatat în cadrul analizei — este adevărat pe un eşantion foarte redus — numărul de personal calificat pentru producţie, de maiştri, tehnicieni şi ingineri din aparatul funcţional transferaţi în producţie şi în conducerea nemijlocită a producţiei este sub nivelul posibilităţilor existente ; aceasta, deoarece un număr mare de maiştri, tehnicieni şi ingineri a fost menţinut pe posturi funcţionale în cadrul categoriei personal de execuţie de specialitate funcţional, fiind eliberat de pe posturi funcţionale personalul cu pregătire de specialitate, alta decît tehnică ; astfel, pe lîngă faptul că nu

POTENŢIAL, RITMURI, FACTORI ACCELERATORI

(Urmare din pag. 3)

Va spori producţia de beton celular autoclavizat de 2,4 ori în 1975 faţă de 1972, cu scopul de a produce zidărie de calitate superioară, cu preţ redus şi productivitate crescută, în vederea modernizării construcţiilor şi a scurtării duratelor de execuţie în condiţii de eficienţă sporită. **În noile fabrici de beton celular autoclavizat investiţia specifică la 1000 lei producţie globală este de 2,3 ori mai mică, productivitatea muncii de 2,5 ori mai ridicată, iar beneficiul de 2,4 ori mai mare decît în fabricile de cărămizi.** Prin folosirea acestor materiale noi de construcţii eficiente, va creşte productivitatea muncii pe şantierele de construcţii cu circa 40—50% faţă de cea obţinută la zidăria cu cărămidă obişnuită.

Un accent deosebit se pune în actualul cincinal pe extinderea producţiei de materiale de construcţii pe bază de mase plastice, care va fi, în 1975, de circa 34 mii de tone. În domeniul materialelor plastice se vor produce diferite profile, jgheaburi, burlane din p.v.c. rezistente la şoc termic şi intemperii ; elemente termo-izolatoare din polistiren expandat în grosimi variabile, folosite la panourile sandviş şi la lucrările de termoizolaţii ; ferestre şi jaluzele din p.v.c. ; panouri pentru pereţi despărţitori cu feţe din p.v.c. ; pereţi şi uşi cu feţe din p.v.c. pe suport textil şi cadru din profile etc. Fabricarea acestor produse va permite înlocuirea unor cantităţi importante de lemn şi metal, va asigura o creştere a productivităţii muncii în construcţii — în special la finisaje — o îmbunătăţire a calităţii lucrărilor executate şi un confort sporit.

Dezvoltarea cantitativă şi calitativă pînă în anul 1980, are în vedere acoperirea cu materiale a volumului de construcţii pentru programul de locuinţe şi de urbanizare ; creşterea volumului de modernizări, reparaţii şi întreţinere a fondului de construcţii al economiei naţionale ; dezvoltarea exportului şi acoperirea cerinţelor populaţiei cu materiale de construcţii. Producţia materialelor de construcţii care se realizează în unităţile ministerului prevede o creştere de 3,2—3,3 ori în 1980 faţă de 1970, înregistrînd sporuri importante (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

	1970	1975	1980
— ciment	100	200	280—310
— prefabricate	100	200	320
— mase plastice pentru construcţii	—	100	175—240

Creşterea exportului şi cooperarea cu alte state

ÎN CONCORDANŢĂ cu programul de dezvoltare a silviculturii, a industriei de exploatare şi prelucrare a lemnului, a industriei de celuloză şi hîrtie şi a industriei materialelor de construcţii s-a dimensionat şi s-a stabilit structura sectorului propriu de construcţii de maşini, a principalelor utilaje, piese de schimb, scule, dispozitive etc. Ponderea acestui sector în activitatea totală va creşte de la 5,4% în 1970 la 9,1% în 1975 şi 11,5% în 1980.

Industria proprie de construcţii de maşini va înregistra o creştere în 1980 de 4,5 ori comparativ cu 1970. Dezvoltarea acestei producţii se axează pe realizarea necesarului de utilaje, instalaţii complexe şi piese de schimb necesare industriei lemnului, celulozei, hîrtiei şi materialelor de construcţii.

Producţia de utilaje în unităţile proprii ale ministerului se prevede să fie asigurată în proporţie de circa 16% în

s-a asigurat numărul necesar și posibil de specialiști în structura de producție, s-au creat raporturi neraționale între numărul personalului cu studii superioare și cel cu studii medii ; au fost menținute pe posturi de conducere și de execuție de specialitate cadre care nu îndeplinesc condițiile de studii prevăzute de Legea 12/1972, reducîndu-se și pe această cale posibilitățile oferite de aplicarea prevederilor Decretului pentru utilizarea personalului în conformitate cu pregătirea sa ;

5. să amintim cîteva prevederi de acte normative care ajută la explicarea fenomenelor semnalate :

a. Legea nr. 12/1971 prevede, la art. 68, că :

„Persoanele încadrate în unitățile socialiste de stat înaintea apariției prezentei legi — cu respectarea prevederilor legale — care nu îndeplinesc condițiile de studii sau vechime prevăzute în prezenta lege, vor putea ocupa în continuare **aceleași** categorii, respectiv **funcții, sau altele echivalente**, (s.n.) dacă își îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile ce le revin".

b. Tot Legea nr. 12/1971, care nu acordă nici unui organ central autoritatea de a preciza ce se înțelege prin funcții echivalente, precizează că : „răspund de aplicarea întocmai a prevederilor prezentei legi"..... „conducerile ministerelor, celelalte organe centrale de stat și comitetele executive ale consiliilor populare, conducerile centralelor industriale și ale celorlalte unități asimilate, conducerile întreprinderilor și alte unități".

c. Decretul 162/1973 nu precizează dacă cei care la data adoptării Decretului ocupau funcții pentru care nu îndeplinesc condițiile de studii cerute de Legea 12/1971 pot să fie menținuți sau nu în posturi, ori trecuți pe funcții echivalente sau pe funcții inferioare („pentru care, de asemenea, nu îndeplinesc condițiile de studii cerute de indicator"), ci numai că „personalul transferat în interesul serviciului sau trecut în aceeași unitate pe funcții cu niveluri de salarizare mai mici, ca urmare a aplicării prevederilor prezentului decret neavînd o pregătire de specialitate, se recalifică...".

d. În adresa nr. 70616/1969 a Ministerului Muncii, se precizează că :

— „Angajații cu studii medii care pe baza prevederilor pct. 28 din anexa IX-a H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, ocupă funcții de conducere pentru care, la aplicarea H.C.M. de mai sus, indicatorul a fost modificat precizîndu-se numai condiția de studii superioare, sînt considerați menținuți pe funcții pe baza prevederilor Hotărîrii nr. 1053/1960 sau a altor acte normative.

Ca urmare și acești angajați pot fi ulterior trecuți în aceeași unitate sau transferați în alte unități, **pe funcții echivalente sau pe funcții inferioare** (s.n.) pentru care de asemenea nu îndeplinesc condițiile de studii cerute de indicator în condițiile prevăzute la pct. 6 din Instrucțiunile nr. 18030/1960".

Menționăm această adresă întrucît la solicitarea noastră, pentru explicarea unora dintre aspectele constatate, specialiștii din unitate au făcut apel la prevederile ei.

6. Din compararea acestor prevederi, putem face următoarele observații :

a. Spre deosebire de adresa nr. 70616, Legea 12/1971 limitează posibilitățile de menținere și trecere de pe funcții a celor care la data aprobării Legii 12/1971 nu îndeplineau condițiile de studii cerute de lege numai pe aceleași funcții și pe funcții echivalente, deci **nu și pe funcții inferioare** („pentru care de asemenea nu îndeplinesc condițiile de studii"). Deducem de aici că legiuitorul a avut în vedere cadre cu o experiență și rezultate **deosebite**, care pot ocupa în continuare cu succes aceleași funcții sau funcții echivalente și nu se pune deci problema încadrării lor pe funcții inferioare. Rezultă că aceste cadre nu pot fi încadrate decît pe aceleași funcții și pe funcții echivalente cu cele pe care le ocupau la data adoptării Legii 12/1971, pentru care nu îndeplinesc condițiile de studiu prevăzute de Legea 12/1971, sau pe funcții inferioare, dar pentru care îndeplinesc condițiile de studiu prevăzute de lege.

b. Din art. 71 al Legii 12/1971 rezultă că echivalența diferitelor funcții din nomenclatoarele unităților este stabilită de către conducerile unităților respective. În legătură cu aceasta este de observat că, conform aceleiași legi, funcțiile sînt definite prin două caracteristici : nivelul și specialitatea studiilor și vechimea în specialitate. Ca atare nu pot fi echivalate decît funcțiile care prevăd aceeași vechime și studii (concomitent nivel și specialitate). De asemenea, nu pot fi comparate și ierarhizate decît funcțiile pentru care se prevăd aceleași condiții de nivel și de specialitate.

Nu putem în nici un fel demonstra că funcția de inginer este superioară celei de economist sau fizician, ele fiind echivalente, dar de specialități diferite. Putem însă compara funcția de director tehnic cu aceea de inginer șef sau cu aceea de inginer, ele avînd aceleași condiții de nivel de pregătire și de specialitate. Nu mai putem însă compara funcția de director tehnic cu aceea de șef serviciu tehnic, aceasta din urmă putînd fi ocupată și de către personalul cu pregătire medie (chiar dacă este de aceeași specialitate). La fel nu putem compara și ierarhiza funcția de contabil șef și de șef serviciu economic cu aceea de economist, primele putînd fi ocupate și de personal cu pregătire medie, ultima — nu.

În concluzie, personalul care la data aplicării Decretului 162/1973 ocupa funcții pentru care Legea 12/1971 prevede atît studii superioare cît și medii nu poate fi încadrat pe funcții pentru care se prevăd numai studii superioare, ci numai pe funcții pentru care se prevăd studii superioare sau medii de specialitatea respectivă. În unele unități prevederea legii a fost interpretată cu totul altfel, așa încît cadre cu pregătire medie s-au transformat în ingineri sau economiști principali — adică în specialiști de cea mai înaltă calificare.

Este adevărat că Legea 12/1971 prevede posibilitatea ocupării unor posturi de conducere funcționale — în special cele economice — și de către cadre cu pregătire medie, ținînd astfel seama de situațiile cu totul deosebite care pot să apară în unele unități sau în anumite momente ale dezvoltării lor, atunci cînd nu există cadre cu pregătire superioară. După cum am demonstrat, nu acesta era cazul în unitățile cercetate. Unde este responsabilitatea conducerilor respectivelor unități față de obiectivele de eficiență ale unităților, față de promovarea cultului muncii, a cultului calificării ?

c. Din prevederea citată din Decretul 162/1973, și ținînd seama de sensul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. rezultă că : trebuia eliberat de pe funcții cu conținut funcțional în primul rînd personalul calificat de care avea nevoie cu prioritate producția și cercetarea tehnică (maiștri, tehnicieni, ingineri) ; în al doilea rînd, trebuia eliberat de pe funcțiile cu caracter funcțional personalul fără nici o specializare, cel cu studii generale, medii și elementare, care să fie calificat pentru producție ; pe funcțiile cu caracter funcțional trebuia încadrat cu prioritate personal cu pregătire de specialitate ; pentru personalul de specialitate funcțional trebuiau căutate toate posibilitățile de redistribuire și numai în ultimă instanță adoptată soluția recalificării ; pe funcții de conducere funcțională trebuia încadrat cu prioritate personalul cu pregătire superioară de specialitate.

• Ce ar trebui făcut...

Se pune întrebarea : ce trebuie întreprins pentru remedierea deficiențelor semnalate ? După opinia noastră prevederile Legii 12/1971 și ale Decretului 162/1973 permit, dacă sînt aplicate cu fermitate, nu numai în litera, ci și în spiritul lor, în concordanță cu hotărîrile Congresului al X-lea, ale Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie — martie 1973, să se elimine toate deficiențele semnalate și prin aceasta să se valorifice toate oportunitățile oferite de aceste importante hotărîri și acte normative.

Pentru aceasta este însă necesar — așa cum s-a hotărît de către Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. — să se acționeze în continuare pentru aplicarea cu fermite a măsurilor adoptate. În acest sens trebuie ca toți factorii de decizie, de pe toate nivelele ierarhice, în executarea atribuțiilor pe care le au, să ducă la îndeplinire acțiunea de reorganizare cu întreaga responsabilitate pe care o reclamă interesele unităților economice, ale societății noastre în ansamblul ei ; organele centrale de sinteză și control să întreprindă acțiuni care să permită cunoașterea detaliată a situațiilor concrete, din toate unitățile, să-și manifeste rolul extrem de important pe care-l au în prevenirea, depistarea și înlăturarea tuturor abaterilor de la litera și spiritul hotărîrilor partidului și statului în acest domeniu.

Desigur, în interpretarea rezultatelor cercetării noastre trebuie să se țină seama că n-am putut cuprinde decît un eșantion mic, a cărui putere de reprezentativitate este redusă. Din acest motiv, deseori, în prezentarea și comentarea datelor am subliniat că fenomenele surprinse se referă numai la unitățile analizate, ne-am abținut să generalizăm sau să emitem soluții categorice pentru problemele consemnate. Observăm însă că, în cea mai mare parte, rezultatele cele mai importante pe care le-am semnalat cu acest prilej concordă cu cele relevate prin analiza întreprinsă la nivelul a șase ramuri de bază ale industriei naționale (vezi Viața economică nr. 19 a.c.). Iată de ce considerăm necesară continuarea analizei rezultatelor și proceselor declanșate de acțiunea de reorganizare, pentru valorificarea completă a acestora, pentru sporirea eficienței activității noastre industriale.

Constantin COJOCARU
Stere POPESCU
EMIL ZAMFIRESCU

1975, **pentru ca în 1980 ponderea acesteia să se dubleze.** Producția pieselor de schimb, scule și accesorii urmează să se dezvolte astfel ca, în următorii 10—15 ani, necesarul să fie acoperit în proporție de circa 80%. De asemenea, în cincinalul 1976—1980 preconizăm punerea în funcțiune a unei uzine de construcții de mașini specializate în utilaje și instalații complexe pentru industria cimentului.

Amplul program de activitate al Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, urmărește, totodată, și **intensificarea comerțului exterior și cooperarea economică și tehnico-științifică cu cît mai multe state. Numărul de produse exportate este în continuă creștere, urmînd ca față de 70 sortimente ce se livrează în acest an să se ajungă la 80 în 1975 cu perspective de creștere în continuare. Produsele economiei forestiere și materialelor de construcții se exportă azi în 60 de țări, urmînd ca pînă în 1975 numărul acestora să crească.** Ponderea exportului, pe țări se situează astfel : 30,5 în U.R.S.S., 9% — R. F. Germania, 8,1% — Italia, 4,1% — Franța, 4,1% — Anglia, 3% — Egipt, 1,6% — Iran. În exportul unor produse de bază, țara noastră deține o poziție fruntașă. Astfel, la mobilă ocupă locul 2 **în exportul țărilor socialiste, după R.D.G.** și locul 6 în lume ; la plăci aglomerate din lemn locul 1 în rîndul țărilor socialiste și locul 6 în Europa, iar la ciment ocupăm locul 2 în rîndul țărilor socialiste după U.R.S.S.

Un alt obiectiv important îl constituie extinderea cooperării cu alte țări. Astfel, în industria de exploatare și prelucrare a lemnului sînt finalizate acțiuni de cooperare pentru livrări de utilaje tehnologice, asistență tehnică în Shri Lanka și Iran (pentru construirea cîte unui combinat de industrializare a lemnului și drumuri forestiere), Albania (fabrica de mobilă), Nigeria (combinat de exploatare și industrializare a lemnului). Sînt în curs tratative de același gen de cooperări și cu alte țări. În industria celulozei și hîrtiei, R.S.R. participă împreună cu alte state socialiste la construirea unui combinat la UST-ILIM în U.R.S.S. În industria materialelor de construcții sînt finalizate acțiuni de cooperare cu R.F.G., Italia și Portugalia, în domeniul țiglei, placajelor din marmură etc., urmînd ca rambursarea instalațiilor să se facă de țara noastră în produse fabricate în instalațiile respective ; sînt în curs tratative pentru livrări de tehnologii, utilaje și asistență tehnică și în alte state din Europa, Asia și Africa.

Pe lîngă aceste forme de cooperare, ministerul participă la activitatea de producție și comerț în cadrul unor societăți mixte, ca de exemplu : cea româno-nigeriană cu specific de exploatare și industrializare a lemnului, cea italiano-română în domeniul materialelor de construcții și altele. Sînt în curs tratative pentru extinderea societăților mixte de producție și comerț și cu alte state. În cadrul acestor societăți mixte, România participă cu fonduri, instalații, utilaje și asistență tehnică pentru realizarea investițiilor, precum și la activitatea de producție, comercială și economico-financiară. Recuperarea fondurilor se face între altele și prin materii prime (bușteni) și produse ale fabricilor construite.

ÎN CADRUL PROGRAMULUI de perspectivă, oamenii muncii din economia forestieră și industria materialelor de construcții și-au propus să continue drumul mereu ascendent al realizărilor, fiind hotărîți să-și aducă din plin contribuția lor la înfăptuirea politicii partidului și să depună toate eforturile lor creatoare pentru a face ca țara noastră să se dezvolte tot mai mult, pentru a se apropia cît mai **repede de țările dezvoltate din punct de vedere industrial.**

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Sezonul cald se apropie, dar nu și gheața

MAI MULTE SCRISORI primite la redacție semnalau diferite aspecte ale aprovizionării populației cu răcoritoare în sezonul cald. Aspectele sesizate se refereau, atît la inexistența unor băuturi răcoritoare, cît mai ales la faptul că acolo unde există ele nu pot fi consumate cel mai adesea decît calde.

Sîntem în ziua de 12 iunie a.c., ora 13, la bufetul expres „Lido" din Capitală, unitate binecunoscută consumatorilor din București pentru preparatele sale culinare și nivelul ridicat al servirii. Am cerut o bere rece și ni s-a servit una caldă, pe motiv că „marfa abia acum a sosit". Pepsi cola nu există nici caldă, iar „cico" se găsea din abundență, dar ca și berea, la „temperatura camerei", adică aproape 30°. Argumentul adus de responsabil este simplu : nu ni se aduce gheață în conformitate cu cerințele noastre.

Situația era similară și la toneta cu răcoritoare din fața cinematografului „Patria", la toneta din fața magazinului Comaliment din Bd. Magheru, la centrul de răcoritoare din str. Nikos Beloianis și altele.

Rezultă în mod evident că în domeniul consumului de băuturi răcoritoare există deficiențe ce afectează direct pe consumatori, între care un număr crescînd de turiști străini. Beneficiarii dau vina pe furnizorii de gheață, iar fabricile de gheață acuză pe beneficiari că nu comandă suficient sau nu ridică cantitatea de gheață potrivit graficelor de livrare. Adevărul este undeva pe la mijloc. Cert este însă că din această dispută singurul care are de suferit este consumatorul. În consecință, ne întrebăm : de ce aceste aspecte nu sînt urmărite și de Inspecția comercială de stat și de echipele de control obștesc ? Sînt oare îndreptățite unitățile comerciale să perceapă prețuri de alimentație publică — mai mari decît cele cu amănuntul — pentru produse care nu suferă nici o transformare ?

Este de la sine înțeles că orice consumator acceptă să plătească 3,50 sau 4 lei pe o sticlă de bere în loc de 3 lei, dar cu condiția ca aceasta să fie rece, pentru a justifica diferența de preț. La „pepsi" sau la „cico" diferența de preț este și mai mare (70—100%). Cum o justifică cei ce încasează aceste diferențe fără să ofere nici un serviciu în plus față de un magazin cu amănuntul ? Credem că organele de resort ale Direcției generale comerciale a Municipiului București ar trebui să reflecteze asupra acestor aspecte.

Diversificarea ambalajelor

O RECLAMĂ făcută celebrei brînze Roquefort, într-o revistă franceză, în care aceasta era prezentată consumatorului în 15 variante de preambalare, ne-a făcut să medităm puțin asupra acestui aspect. De ce nu calupuri de 2—3 sau chiar 5 kg cum se prezintă diferitele cașcavaluri, brînzeturi topite sau fermentate, ci fracțiuni de diferite greutăți începînd cu 33 grame ?

Răspunsul este simplu. Fragmentarea brînzeturilor în calupuri de mici dimensiuni și preambalate corespunzător atrage diferite segmente de consumatori, neatrași de cantități mari. Pe de altă parte, fragmentate și preambalate, brînzeturile respective se pot vinde în sistemul autoservirii, această formă modernă de servire presupunînd, în primul rînd, o largă posibilitate de alegere. Dar brînzeturile la noi nu se vînd în autoservire. Evident nu există decît o singură alternativă : sau renunți, sau apelezi la un raion cu vînzare clasică, unde vînzătorul tranșează cantitatea dorită.

Cele subliniate mai sus ar merita, credem, să constituie un obiect de analiză pentru fabricile noastre producătoare de brînzeturi.

SCURTAREA DURATEI DE EXECUŢIE – ÎNTRE NECESITATE ŞI POSIBILITATE (II)

Anchetă V. E.

— OPINIILE BENEFICIARILOR —

Anchetă efectuată în TOATE ministerele economice titulare de investiţii

CONTINUĂM DEZBATERILE pe tema „Scurtarea duratei de execuţie — între necesitate şi posibilitate" *cu o investigare efectuată, de această dată asupra activităţii desfăşurate de titularii de investiţii şi de unităţile economice beneficiare, în scopul de a depista căile reducerii duratei de realizare a obiectivelor de investiţii.*

Pentru a putea realiza o comparabilitate şi totodată o verificare a opiniilor formulate în prima noastră anchetă, am socotit necesar să păstrăm şi în chestionarul adresat titularilor de investiţii şi beneficiarilor aceeaşi tematică pentru cele trei întrebări, ca şi pentru constructor. De asemeni, am menţinut tehnica de completare a formularelor şi de întocmire a clasamentului răspunsurilor (vezi „Viaţa economică" nr. 21 din 25 mai 1973).

Ancheta noastră, în care au fost testate cadre de conducere din ministerele economice a relevat o serie de aspecte interesante, din activitatea titularilor de investiţii şi a unui număr de 60 de beneficiari subordonaţi acestora.

● FURNIZORUL DE UTILAJE — unic culpabil în dotarea cu întîrziere a halelor nou construite cu maşinile şi utilajele tehnologice necesare?

● Stabilirea unor GRAFICE de perspectivă pentru livrarea echipamentelor şi instalaţiilor tehnologice — o modalitate de acţiune eficientă, dar încă slab folosită. De ce ?

● EFECTUAREA DE STUDII DE PROGNOZĂ asupra profilului de producţie a noii unităţi şi a posibilităţilor de desfacere a produselor, sau cum poate să dispară un impediment situat pe locul 4 în cadrul „problemelor pe 1973".

● BENEFICIARUL: un CTC riguros al documentaţiei.

● Pentru o eficienţă sporită în montajul utilajelor tehnologice, CADRELE promise de beneficiar să devină o prezenţă reală pe şantiere...

Pe locul I în clasamentul principalelor dificultăţi : Livrarea utilajelor tehnologice

DIN RĂSPUNSURILE primite (grupate în tabelele nr. 1, 2 şi 3) reiese că, pentru titularii de investiţii, şi respectiv pentru beneficiari, problema centrală în acest an a reprezentat-o asigurarea noilor obiective cu utilajele tehnologice necesare. Ca urmare, în cadrul măsurilor luate în vederea reducerii duratei de realizare a investiţiilor (vezi tabelul nr. 1) primează asigurarea contractării din vreme a utilajelor tehnologice. De asemeni, verificarea livrării ritmice a utilajelor, conform prevederilor contractuale, precum şi participarea directă la montarea lor, prin locul pe care-l ocupă (2), demonstrează că s-a acţionat, cu fermitate în acest an, pentru dotarea halelor cu utilajele şi instalaţiile necesare.

Totuşi, în pofida tuturor acestor măsuri, **întîrzierile care se mai înregistrează în livrarea utilajelor tehnologice deţin încă** (aşa cum reiese din tabelul nr. 2) **o prioritate de necontestat în cadrul „principalelor probleme pe 1973".** Fenomenul a fost semnalat (tot pe locul I) şi de către **constructor** ca o cauză principală în nerespectarea termenelor planificate de punere în funcţiune a obiectivelor industriale. Cum trebuie acţionat pentru soluţionarea lui urgentă şi favorabilă ?

Cadrele de conducere testate indică cîteva căi posibile de rezolvare care ne-au reţinut atenţia. Un prim aspect uşor de sesizat este acela **că — în concepţia lor — la îmbunătăţirea situaţiei existente în domeniul livrării utilajului tehnologic, furnizorului de utilaje este cel chemat cu prioritate să-şi perfecţioneze activitatea** (vezi tabelul nr. 3), să folosească mai bine rezervele de care dispune, deci în primul rînd pe cale intensivă. Astfel creşterea gradului de utilizare a capacităţii de producţie la furnizorii existenţi se situează pe locul 1 faţă de extinderea numărului de furnizori **la** acelaşi fel de utilaj tehnologic sau de material care, deşi apreciată ca necesară, ocupă totuşi locul 3.

Este un adevăr confirmat de realitatea existentă în cadrul întreprinderilor producătoare de utilaj tehnologic că se impune o perfecţionare a conducerii şi organizării activităţii furnizorilor, — avînd în vedere şi faptul că volumul şi varietatea exigenţelor beneficiarilor sînt în continuă creştere. Practica de producţie ne arată însă că **furnizorul de utilaje nu acţionează izolat, ci în interdependenţă cu diverşi factori care-i condiţionează — mai mult sau mai puţin — activitatea şi în primul rînd cu beneficiarii.** În feed-back-ul astfel realizat, intercondiţionarea este reciprocă. Este prin urmare furnizorul de utilaje singurul culpabil pentru starea de fapt semnalată ? Sînt create toate condiţiile pentru ca în întîrzierea dotării halelor industriale cu utilajele tehnologice necesare, el să fie singurul factor responsabil ?

Din analizele efectuate în unităţile beneficiare a căror activitate a fost investigată reiese că, uneori s-a înregistrat **o insuficientă preocupare în depunerea operativă a documentaţiei de execuţie la furnizor** pentru utilajele tehnologice necesare. La situaţia semnalată există diverse „justificări". Astfel, pe de o parte, beneficiarul nu înaintează din vreme documentaţia la furnizor, motivînd că nu are încă toate avizele, aprobările şi acordurile necesare, iar pe de altă parte, revine de multe ori pentru diverse modificări ale cererii iniţiale. Ca urmare, are ocazia să constate în numeroase cazuri că, pentru cererea sa „nu mai este capacitate" în timp util, sau că, uneori furnizorul respectiv nici nu mai produce toate subansamblele solicitate iniţial, din diverse cauze.

AU RĂSPUNS LA ANCHETĂ : ing. **I. Pavoni,** director general, Direcţia generală investiţii şi mecano-energetică, Ministerul Industriei Metalurgice ; **ing. A. Predoi** director al Direcţiei tehnice şi investiţii Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii ; ing. **P. Budulan,** director general adjunct, Direcţia generală tehnică şi investiţii Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele; ing. **I. Ciupuligă,** director adjunct, Direcţia de investiţii şi construcţii din Ministerul Energiei Electrice ; ing. **Al. Ştefănescu,** director, Direcţia de investiţii, Ministerul Industriei Chimice ; ing. **L. Crăciun,** director adjunct, Direcţia de investiţii, Ministerul Minelor Petrolului şi Geologiei; ing. **T. Gavrilă,** director adjunct, Direcţia investiţii, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii ; ing. **A. Ionescu,** director, Direcţia urmărire investiţii, montaje şi mecano-energetic, Ministerul Industriei Uşoare ; ing. **M. Mânac,** director adjunct, Direcţia plan-dezvoltare, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor; ing. **Gh. Barbu** director, Direcţia organizare, personal, învăţămînt, Ministerul Comerţului Interior; ing. **B. Blumer,** director general adjunct, Direcţia generală a planificării şi dezvoltării, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor ; ing. **A. Tacorian,** director adjunct, Direcţia de investiţii, Ministerul Construcţiilor Industriale.

Menţionăm că răspunsurile au fost fundamentate pe baza analizei situaţiei concrete a unui eşantion format din 5 beneficiari reprezentativi din cadrul fiecărui minister economic.

În ce direcţii — consideră factorii de conducere testaţi — că este necesar să se acţioneze pentru evitarea pe viitor a acestor neajunsuri ?

● În primul rînd beneficiarul ar trebui să abordeze de la început sub toate aspectele problema realizării la termen a obiectivelor de investiţii. Concret, în ce ar consta acest lucru ?

Avînd în vedere că asigurarea utilajului tehnologic este o problemă esenţială pentru realizarea la termen a noilor capacităţi, pregătirea necesară pentru desfăşurarea unor acţiuni fructuoase în acest domeniu trebuie începută mai din timp. Ar fi necesară şi deosebit de utilă în acest sens, **efectuarea unor sondaje privind cererea — oferta pentru diversele utilaje tehnologice încă din faza de elaborare a documentaţiei.** S-ar putea realiza în acest fel o mai justă orientare a beneficiarului asupra posibilităţilor, căilor de acţiune şi măsurilor adecvate, astfel încît, să se evite aglomerarea unor cereri numeroase, greu de satisfăcut la termen de către furnizori.

● O altă acţiune de natură să aducă îmbunătăţiri substanţiale în domeniul investigat este **stabilirea de către furnizor şi beneficiar a unor grafice de livrare a echipamentelor şi instalaţiilor tehnologice în perspectivă.** Deşi pînă în prezent au fost înregistrate o serie de preocupări în această direcţie (vezi tabelul nr. 1), totuşi se poate aprecia că desfăşurarea unei activităţi sistematice, conjugate, atît a furnizorului, cît şi a beneficiarului în vederea anticipării, investigării, şi determinării unei perspective favorabile în asigurarea şi livrarea utilajului tehnologic este o acţiune care se cere extinsă prezentînd avantaje certe. Atît pentru furnizor, pe care îl ajută în stabilirea une strategii de dezvoltare menită să satisfacă într-o măsură sporită cererea viitoare, cît şi pentru beneficiar căruia îi oferă o primă garanţie în respectarea termenelor de livrare.

● Sporirea operativităţii şi a responsabilităţii furnizorului în livrarea utilajelor tehnologice este apreciată (în tabelul nr. 3), ca o direcţie importantă în asigurarea obiectivelor cu utilajele tehnologice necesare în care, deşi se înregistrează o îmbunătăţire sensibilă faţă de trecut se cer depuse în continuare eforturi susţinute. Factorii de conducere testaţi, sesizează însă un fapt a cărui existenţă este de natură să diminueze eficacitatea acţiunilor întreprinse în această direcţie. Este vorba despre **frecventele modificări pe care furnizorii le operează în gama utilajelor tehnologice pe care le produc.** Acelaşi utilaj care pînă acum se fabrica la un anumit furnizor îşi încetează existenţa la aceasta, pentru a fi produs în cu totul altă parte, de către un alt producător. Şi bineînţeles cu alte cheltuieli de asimilare, de specializare a forţei de muncă, şi în unele cazuri de transport pe distanţe mari pînă la solicitant. Ce alte neajunsuri prezintă situaţia semnalată ? Iată numai cîteva dintre ele : pe de o parte se pierd avantajele importante pe care le aduce specializarea în fabricarea unui anumit produs, iar pe de altă parte, este îngreunată stabilirea unor relaţii de lungă durată, bazată pe cunoaştere şi colaborare îndelungată. În acest context o direcţie importantă de acţiune, reprezintă **lărgirea domeniului activităţii de tipizare** care, conducînd la adîncirea profilării şi specializării uzinelor executante din ministerele producătoare creează premise pentru ca pe viitor să se evite situaţiile în care utilaje tehnologice identice să fie repartizate la alte uzine decît cele care le-au realizat anterior.

Fără îndoială că îmbogăţirea permanentă a sortimentelor şi a gamei de produse sau chiar renunţarea producătorului la fabricarea unora dintre ele, sînt necesităţi impuse de cerinţele economiei moderne. Pentru îmbunătăţirea asigurării noilor obiective cu utilajele tehnologice necesare — sarcină de importanţă majoră, aşa cum subliniază documentele de partid, — în fundamentarea tuturor deciziilor de schimbare a fabricaţiei aceluiaşi produs de la o întreprindere la alta, vor trebui luate însă mai mult în consideraţie aspectele sesizate.

● Nu trebuie neglijat un alt aspect important. În timp ce, pe locul 1 în cadrul problemelor ridicate de realizarea la termen a noilor obiective apar întîrzierile în livrarea utilajului tehnologic, situaţia înregistrată în perioada ce a trecut din acest an arată — aşa cum semnalăm şi în prima parte a anchetei noastre — că importante valori materiale stau imobilizate în utilajele tehnologice livrate de furnizor, dar încă nemontate în hale. Este adevărat că în ultimul timp această problemă a stat mai mult în atenţia factorilor implicaţi, montarea utilajelor tehnologice sosite, deţinînd un loc important atît în cadrul preocupărilor actuale cît şi de perspectivă (vezi tabelul nr. 1 şi nr. 3). În transpunerea lor cu mai multă eficienţă în realitatea imediată de şantier sînt însă **necesare măsuri şi acţiuni ferme şi în primul rînd din partea beneficiarului, în vitalizarea şi stimularea echipelor de montaj,** create în acest scop şi de la care se aşteaptă rezultate substanţiale. Pentru aceasta pe de o parte trebuie acţionat pentru ca toţi montorii promişi de beneficiari să devină o prezenţă reală pe şantier, iar pe de altă parte se impun măsuri de urgentare a realizării fronturilor de montaj necesare.

Din nou despre documentaţia tehnică şi de execuţie

ÎN DIRECTĂ legătură cu problemele analizate pînă acum, şi avînd o contribuţie primordială în rezolvarea lor favorabilă, se află şi cele care privesc asigurarea noilor obiective cu documentaţia tehnică şi de execuţie necesară.

Un prim aspect care se desprinde din răspunsurile primite la întrebarea nr. 2, este că se apreciază ca necesară în acest sens **o îmbunătăţire a operativităţii cu care este aprobată şi avizată documentaţia** (locul 2 în clasament). Din discuţiile avute cu specialiştii din cadrul ministerelor economice a reieşit că, pentru investiţiile importante (din competenţa de aprobare a Consiliului de Miniştri), sînt necesare numai pînă în faza deschiderii finanţării un număr de 44—45 de avize, acorduri şi aprobări, care de regulă răpesc foarte mult timp. Acest fapt este de altfel, în prezent în atenţia forurilor de resort, fiind deja formulate şi supuse dezbaterii specialiştilor propuneri de perfecţionare a acestei filiere. Aplicarea lor în practică, îmbogăţite cu sugestiile tuturor factorilor ce le-au fost supuse spre dezbatere, cît mai curînd posibil, va reprezenta fără îndoială o realizare importantă în acest domeniu.

La reuşita deplină a acestei acţiuni însă, beneficiarul este chemat să-şi aducă o contribuţie activă. Pentru aceasta, încă de la început, el trebuie să-şi **clarifice cu deosebită precizie tema de proiectare — modul în care concepe funcţionalita-**

Care apreciați că au fost principalele măsuri luate pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune pe primele 4 luni ale acestui an ?

Tabel nr. 1

Loc în clasament	Măsuri	Coeficient de prioritate
1	— Asigurarea contractării utilajelor tehnologice pentru noile capacități	19
2	— Verificarea ritmicității în livrarea utilajelor tehnologice și participarea directă la montarea lor	16
3	— Verificarea stadiilor fizice ale activității constructorului conform graficelor de execuție	15
4	— Sporirea operativității în contractarea documentației cu proiectantul	12
5	— Efectuarea de studii de prognoză asupra profilului de producție și a dezvoltării noii unități, asupra posibilităților de desfacere a produselor	9
6	— Stabilirea operativă, cu mai multă claritate a temei de proiectare	7
7	— Asigurarea, calificarea forței de muncă necesară viitoarelor obiective	6
8	— Verificarea documentațiilor elaborate de proiectant	3
9	— Urmărirea activității desfășurate de proiectant, pe etape, conform programelor de asigurare cu documentație	3
10	— Stabilirea graficelor pentru livrarea echipamentelor și instalațiilor tehnologice în perspectivă	2
11	— Predarea operativă a documentației tehnice și de execuție către constructor	2
12	— Eliberarea ampiasamentelor necesare viitoarelor obiective	2
13	— Înaintarea operativă a documentației spre avizare	2
14	— Asigurarea la timp a materialelor de construcții	2
	Total	100

Care au fost principalele probleme cu care au fost confruntați titularii de investiții și beneficiarii în primele 4 luni acestui an ?

Tabelul nr. 2

Loc în clasament	Probleme	Coeficient de prioritate
1	— Întîrzieri ale furnizorului în livrarea utilajelor tehnologice	24
2	— Numărul mare de avize și aprobări necesare pentru documentație și durata necesară pentru obținerea lor	21
3	— Întîrzieri față de grafice ale constructorilor	17
4	— Necesitatea unor schimbări în tehnologia de fabricație și deci în documentație, ca urmare a modificărilor cererii la anumite produse, față de perioada de început a investiției	15
5	— Neaprobarea la timp a obiectivelor de investiții	11
6	— Prevederile normative care reglementează relațiile dintre beneficiari și organele de avizare	8
7	— Predarea cu întîrziere, uneori necorespunzătoare calitativ, a documentației de către proiectant	2
8	— Utilizarea de către proiectant a unor normative de calcul a duratelor de realizare insuficient fundamentate	2
	Total :	100

Care apreciați că sînt principalele trei coordonate, direcții de acțiune în realizarea la termen a noilor obiective în perioada următoare a acestui an ?

Tabelul nr. 3

Loc în clasament	Domenii de investigare și acțiuni necesare	Coeficient de prioritate	
		Domenii de investigare	Acțiuni necesare
I.	**Domeniul colaborării în relațiile proiectant - beneficiar - constructor în realizarea și predarea documentației tehnice și de execuție**		
	Acțiuni necesare :		
	1. creșterea operativității în avizarea documentației		14
	2. creșterea gradului de claritate, operativitate în precizarea temei de proiectare de către beneficiar		10
	3. îmbunătățirea prevederilor normative în relațiile beneficiar-organe de avizare		7
	4. creșterea calității documentației, promovarea noului pe baza relației cost-eficiență în perspectivă		4
	5. creșterea operativității în elaborarea documentației		2.50
	6. dezvoltarea proiectării la constructor.		2,50
	Total :	40	
II.	**Domeniul colaborării în relațiile furnizor — beneficiar — constructor în asigurarea utilajului tehnologic**		
	Acțiuni necesare :		
	1. creșterea gradului de utilizare a capacității de producție la furnizorii existenți		14
	2. sporirea operativității, responsabilității în livrarea utilajelor tehnologice la termen și în ordinea de montaj		8
	3. extinderea numărului de furnizori și de furnizori generali,		5
	4. operativitate în acțiunea de lansare a comenzilor pentru utilaje tehnologice		4
	5. amplificarea la beneficiar a activității de prospectare, prognozare a activității și dezvoltării noului obiectiv		2
	6. creșterea rolului penalizărilor în respectarea obligațiilor contractuale		2
	Total :	35	
III.	**Domeniul colaborării constructor — beneficiar — furnizor de utilaje în reducerea duratei de execuție propriu-zise**		
	Acțiuni necesare :		
	1. creșterea operativității constructorului în execuție		12
	2. accelerarea montării utilajelor tehnologice sosite		6
	3. îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a constructorului		3
	4. întărirea eficienței controlului asupra respectării termenelor prevăzute în graficele de execuție		2
	5. creșterea calității execuției		2
	Total :	25	
	Total general :	100	100

...ivului, nu numai în prezent, dar ... perspectivă.

Co[illegible]derăm necesară această precizare deoarece dacă analizăm capitolul „probleme" înscrise pe agenda constructorului pentru 1973, (vezi prima parte a anchetei) observăm că aici apar modificări ce se efectuează (destul de frecvent) în documentația tehnică și de execuție inițială deci, în modul în care a fost concepută tehnologia, construcția și în ultimă instanță producția noului obiectiv. Care este cauza lor ? Beneficiarul, trecînd pe locul 4 în clasamenul „problemelor" necesitatea efectuării unor schimbări în tehnologia de fabricație și, deci, în documentația tehnică, opinează că aceasta este consecința directă a modificării cererii la anumite produse față de perioada de început a investiției.

Pentru a se evita pe viitor acest dialog nedorit la capitolul „probleme" — cu implicațiile știute pe șantiere — considerăm necesar ca efectuarea studiilor de prognoză și de marketing de către beneficiar să ocupe un loc important la capitolul „măsuri" și acțiuni. Cu atît mai mult cu cît, pe de o parte, prevederile normative în vigoare stabilesc în această direcție obligativitatea și necesitatea efectuării de studii de prognoză și prospectare a profilului de producție și a dezvoltării noii unități, precum și a unor analize de marketing asupra posibilităților de desfacere a producției viitoare, ca o etapă indispensabilă pentru bunul mers al realizării ivestiției.

Extinderea experienței dobîndite în acest sector, prin viziunea de perspectivă, de integrare a noii unități în ansamblul dezvolt[illegible] economice, prin analiza evoluției cererii de piață și implicit a posibilităților de desfacere eficientă a produselor noii unități, oferă certitudini asumării unor responsabilități sporite de către beneficiari. Și nu numai atît. Eliminarea în acest fel, în bună măsură, a refacerilor și revenirilor asupra „datului" din documentații, ar ușura sensibil și sarcina organelor de avizare.

Se apreciază în tabelul nr. 3 că o creștere a operativității și a calității în elaborarea de către proiectant a documentației necesare noilor obiective ar putea transforma această acțiune dintr-o problemă într-un mijloc de stimulare în reducerea duratei de execuție planificată.

Pentru aceasta însă **beneficiarul** nu trebuie să neglijeze faptul că **deține pîrghii importante care — folosite la timp și în mod eficient — ar favoriza nu numai o îmbunătățire a ritmicității în activitatea de proiectare, dar și o posibilă detectare, înlocuire sau remediere a eventualelor erori ale proiectantului**. Astfel, avînd în vedere că el are posibilitatea și totodată sarcina de a verifica și controla activitatea proiectantului, se impune utilizarea în mai mare măsură (în prezent locul 9—10 în tabelul nr. 1) a prerogativelor de care dispune în acest sens, în avantajul reducerii duratelor de realizare a obiectivelor de investiții).

Bogdan PĂDURE

PARTICIPANȚII LA ANCHETĂ PROPUN

• în domeniul introducerii procedeelor și tehnologiilor de execuție, a unor noi materiale de construcții, apare necesar — pentru stadiul de dezvoltare al economiei noastre — ca **relația cost-eficiență să fie stabilită ca un criteriu de apreciere nu numai pentru perioada de introducere în proiecte.** Dat fiind și durata mare, specifică realizării celor mai multe obiective importante de investiții, **eficiența de perspectivă,** analizată cu discernămînt și sub toate aspectele, este cea care trebuie să aibă un cuvînt hotărîtor.

• îmbunătățirea în continuare a activității de producere și livrare a utilajului tehnologic necesar noilor obiective poate fi realizată și prin **extinderea organizațiilor de „furnizor general"**, prin intermediul cărora să se asigure integral furnizarea utilajelor, și asistența tehnică necesară sau chiar montajul. Existența unui număr suficient de furnizori generali — chiar și numai pentru utilaje, pe lîngă o delimitare clară a răspunderilor, ar ușura pe de o parte activitatea desfășurată în prezent de beneficiar pentru a putea obține toate subansamblele necesare unei mașini agregat sau instalații, iar pe de altă parte, ar permite realizarea unui grad mai înalt de concentrare a disponibilităților de oameni și materiale la producător.

• în ce privește realizarea anumitor utilități necesare viitoarelor obiective ar fi necesară în unele cazuri organizarea unui sistem integrat de efectuare a acestor **lucrări specializate** (asigurarea cu energie electrică, lucrările de telefonie, căi ferate social-culturale). Ar fi util în acest sens ca fiecare dintre lucrările menționate **să fie executate „integral" de unitatea** respectivă **de specialitate** (de la tema de proiectare pînă la încheierea execuției), cu atît mai mult cu cît respectivele lucrări — în multe cazuri — după realizarea obiectivului de investiții, rămîn în exploatarea unităților amintite.

• Pentru calitatea și operativitatea activității de elaborare a documentației, este necesară extinderea nucleelor proprii de cercetare la unitățile de construcții, fapt care ar putea facilita mult atingerea acestui obiectiv.

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

1

BRIGADA COMPLEXĂ SPECIALIZATĂ DE CONSTRUCȚII

Concepție și avantaje

IDEEA esențială care a impus în 1969 luarea deciziei de constituire a Întreprinderii de construcții prefabricate de beton (I.C.P.B.)-București a fost aceea de rentabilizare a activității desfășurate pînă atunci în cadrul a două întreprinderi cu funcționare independentă : Întreprinderea de prefabricate din beton-Militari și Întreprinderea de construcții-montaj nr. 4. S-a constatat însă că simpla comasare nu a rezolvat, de la sine, problema rentabilizării. A fost necesară luarea unui ansamblu de măsuri, în special pe linia organizării producției, muncii și a conducerii, a căror originalitate și reușită ne îndeamnă la o prezentare.

● Ce este „combinatul de case" ?

PRIMUL element asupra căruia considerăm necesar să ne oprim este cadrul general de organizare care, în același timp, a făcut posibil și a impus, complexul de măsuri de care aminteam. Formula organizatorică la care s-a apelat, aceea a unui **„combinat de case"**, este o formulă unică în țară și puțin răspîndită în unele țări socialiste (U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă și R.S.F. Iugoslavia). Care este esența ei ? La această întrebare, logică, în linii generale răspunsul este următorul : **concentrarea în cadrul unei unități economice a tuturor activităților ce concură la realizarea unui produs finit specific — apartamentul.** Este vorba, de fapt, de activitățile de producție industrială, construcții-montaj, transport și de serviciile necesare. Obiectivul acestui „combinat de case" cu activitate complexă, îl constituie deci o astfel de afectare a tuturor mijloacelor și forțelor necesare bunei desfășurări a procesului de producție respectiv, încît să facă posibilă realizarea integrală a apartamentelor, predarea lor către beneficiari „la cheie".

● Specializare strictă la fiecare nivel organizatoric !

ACESTEI cerințe a trebuit să i se conformeze noua unitate economică pentru a-și dovedi viabilitatea. Practic este vorba de o specializare completă, concomitent pe verticală și orizontală. Astfel, în cadrul fiecăreia din activitățile existente au fost constituite **unități profilate pe fabricarea de produse** (fabrici de betoane, poligoane de prefabricate etc.), **pe executarea de lucrări** (șantiere), respectiv pe **prestarea de servicii** (stații ș.a.). Nivelul specializării a fost, în continuare, adîncit prin organizarea de **ateliere** — în cadrul celor 8 unități cu caracter industrial, și de **loturi** repartizate teritorial și pe specialități — în cadrul celor 6 unități cu profil de construcții-montaj și de transport.

La nivelul ultim, forma de organizare pentru care s-a optat este **BRIGADA COMPLEXĂ ȘI DE SPECIALITATE.** Organizate pe măsura acumulării de experiență, pe baza unor studii fundamentate pe norme, acestea au înlocuit anterioara formă de organizare a muncii, brigada simplă și, totodată, au eliminat dezavantajele pe care aceasta le genera : fluctuație mare a personalului, lipsa de precizie în stabilirea responsabilităților, productivitatea muncii scăzută etc. În noul sistem adoptat, noțiunea de brigadă se definește, în principal, prin două atribute : **complex**, indicînd o diversitate de calificări și, **de specialitate,** adică o anumită specializare a lucrărilor executate. Practic, în condițiile, amintitelor brigăzi, fiecare muncitor cunoaște alături de meseria de bază și alte două sau trei meserii. Policalificarea, pentru că despre ea este vorba, conduce totodată la apariția de meserii noi, care implică din partea muncitorilor însușirea unei largi sfere de cunoștințe.

Organizarea muncii în această formulă a condus, printre altele, la creșterea responsabilității pentru cantitatea și calitatea execuției, făcînd posibil și impunînd autocontrolul. Ea constituie, de fapt, unul din factorii principali care explică succesele din ultimii ani ale combinatului, fiind piatra unghiulară a rentabilizării.

● Acordul global — 100%

ORGANIZAREA brigăzilor complexe și de specialitate a constituit premisa introducerii și extinderii **acordului global.** În momentul de față, el este extins la toți muncitorii ce lucrează în activitatea de construcții-montaj, iar la unitățile industriale de prefabricate — în proporție de circa 80%. Consecință a formulei de organizare amintite, plata muncii sub forma acordului global, este totodată condiție a consolidării acesteia.

Fără a intra în detalii — elementele prin care se definește acordul global fiind cunoscute —, am dori să enunțăm pe scurt cîteva din principalele sale avantaje de care I.C.P.B.-București a beneficiat : cointeresează pe muncitori în realizarea de economii la materiale, permite o folosire rațională a forței de muncă în raport cu calificarea fiecăruia, permite o mai bună planificare a producției și, implicit, duce la înlăturarea stocurilor de produse finite și a imobilizărilor de fonduri bănești, determină creșterea nivelului productivității muncii și a salariului individual etc., toate acestea în primul rînd pentru că mărește responsabilitățile fiecăruia în realizarea planului de producție, cointeresîndu-l pe fiecare salariat în mod direct.

Pentru evidențierea avantajelor acordului global, un exemplu credem că este edificator : dacă în 1969 o formație de montaj era alcătuită din 54 de muncitori și realiza 1,2 apartamente pe ma-

---

● O nouă funcție

La întreprinderea Peugeot (Franța) a fost creată o nouă funcție : specialist responsabil cu controlul și perfecționarea condițiilor mediului fizic de muncă, subordonat șefului serviciului producție. Atribuțiile noii funcții : întocmirea listei condițiilor reale de muncă din fiecare secție și elaborarea, pe baza acestor informații, a proiectului de program de acțiune pe termen scurt, mediu și de perspectivă.

● Informarea cadrelor de conducere în S.U.A.

Cadrele de conducere din S.U.A. pot beneficia de serviciile a peste 150 000 de organizații specializate în furnizarea de informații pe probleme de conducere. Pentru a se putea orienta, ele au la dispoziție două enciclopedii : Encyclopedia of Associations și National Trade and Professional Associations. Editurile și librăriile specializate care aprovizionează cu precădere facultățile și școlile superioare de conducere, constituie de asemenea surse de informare. Bibliotecile publice oferă și ele recenzii de cărți pe probleme de conducere. Periodice ca Management Review, Management Abstracte etc. urmăresc

ADNOTĂRI

apariția de cărți noi și de articole în domeniul conducerii, oferind, la comandă, fotocopiile articolelor ce interesează.

● Aprecierea activității cadrelor de conducere

În unele țări dezvoltate, pentru aprecierea randamentului cadrelor de conducere se folosește un sistem de punctaj special. În aprecierea activității șefului serviciului de contabilitate, de pildă, se folosesc următoarele criterii : menținerea solvabilității întreprinderii, predarea situațiilor de evidență contabilă în termen, realizarea lucrărilor cu cheltuieli de salarii minime. Premiile obținute sînt direct proporționale cu punctajul realizat.

● Analiza valorii și costul serviciilor

Și costul serviciilor poate fi mult redus prin aplicarea metodei de analiză a valorii. Cu toate că în ultimii 20 de ani metoda amintită a fost larg și cu succes utilizată în domeniul produselor, aplicațiile ei la sfera serviciilor sînt mult mai reduse. O experiență făcută cu succes în Franța în acest ultim domeniu este relatată de revista „Management France". O firmă din bazinul Loirei, urmărind ameliorarea randamentului serviciilor furnizate secțiilor de fabricație, a reușit să obțină o reducere a costurilor acestora cu circa 80%.

Asemenea creșteri de productivitate nu s-ar fi obținut printr-o simplă ameliorare a metodelor manuale de muncă sau prin creșterea sarcinilor muncitorilor. Rezultatul amintit s-a datorat folosirii combinate a trei tehnici : a) analiza metodelor de muncă, care a permis simplificarea muncii ; b) analiza valorii, care a pus în evidență funcțiile de bază și funcțiile anexe ale serviciilor ; c) măsurarea muncii, care permite stabilirea cifrică a tuturor operațiilor elementare ale procesului de muncă

CAZURI ÎN DEZBATERE

TIMPUL DE MUNCĂ AL CADRELOR DE CONDUCERE

OPINIA SPECIALISTULUI

ANALIZA răspunsurilor primite și a celor publicate în coloanele revistei „Viața economică", întregită de considerațiile făcute de peste 300 de cadre de conducere în cadrul cursurilor de perfecționare desfășurate în Academia „Ștefan Gheorghiu", subliniază importanța de care se bucură problema utilizării timpului de muncă al cadrelor de conducere. Cîteva comentarii și opinii se impun.

Să evidențiem cîteva din ideile exprimate de participanții la dezbatere : timpul petrecut în afara întreprinderii este prea mare ; preocupările directorului sînt numeroase, uneori de detaliu și nu reflectă concentrarea pe problemele majore ; timpul de studiu este insuficient ; plasarea în timp a diferitelor categorii de preocupări nu este corectă ; se resimte lipsa unui program pentru familie, spectacole, sport ; stilul de muncă nu este cel mai potrivit, în sensul că delegarea de autoritate se aplică în proporție redusă, nu sînt angajate persoanele direct responsabile în rezolvarea unor probleme, se stabilesc contacte cu categorii de salariați cu care, în mod normal, directorul nu lucrează, sînt întreprinse acțiuni fără o prealabilă pregătire etc.

În cele ce urmează — regula studiului de caz o cere — nu îmi propun să proiectez o nouă structură a timpului de muncă a directorului Ion Popescu și nici una ideală, aceasta fiind, evident, în coordonate specifice, sarcina și obligația fiecărui cadru de conducere care acceptă afirmația dublă după care funcția de conducător obligă și este o onoare. Voi încerca să punctez doar cîteva lucruri mai importante care țin de utilizarea corespunzătoare a timpului de lucru al conducătorului (cu atît mai mult cu cît dintr-o investigație reprezentativă rezultă că numai 20% din conducătorii chestionați își analizează propriul lor timp de muncă) :

1. **Factorii determinanți în structurarea și utilizarea corespunzătoare a timpului de muncă :** a) existența unui regulament de organizare și funcționare judicios întocmit, cu fișe de descriere a posturilor în care să apară atribuții, sarcini, responsabilități, competențe, relații cu alte persoane etc. b) aplicarea pe scară largă a delegării de autoritate ; c) alcătuirea unei echipe de conducere ; d) dezvoltarea calităților și capacităților absolut necesare unui bun conducător ; e) utilizarea unor tehnici de lucru raționale, atent studiate, care să corespundă necesităților procesului de conducere și personalității conducătorului.

2. **Investigarea de 2—3 ori pe an a modului de utilizare a timpului de muncă,** folosind diagrama zilnică a activităților desfășurate, observarea instantanee (făcută **de un specialist), diagnosticul sau autodiagnosticul felului în care este valorificat timpul de muncă.**

3. **Utilizarea unor tehnici raționale, moderne de lucru,** ținînd seama de cîteva elemente mai importante : a) **principii generale :** separarea problemelor esențiale d[e] cele de amănunt și concentrarea pe cele esențiale, stabilirea unui climat de ordine productivă, combaterea rutinei, asigurarea existenței unui echilibru fizic și psihic, eliminarea strangulărilor în muncă ; b) **orientarea desfășurării activității cadrului de conducere :** păstrarea vederii de ansamblu și de perspectivă asupra activității de care răspunde, continuitate în intervenții, categorisirea lucrărilor de realizat pentru a stabili proporții și priorități ; c) **modalități de tratare a unor probleme :** utilizarea de fiecare dată a obiectivelor măsurabile, adunarea datelor și informațiilor capabile să caracterizeze complet un eveniment, o situație, determinarea mijloacelor și a resurselor, stabilirea elementelor de control și corecție promptă ; d) **ordonarea, în timp și spațiu, a lucrărilor :** stabilirea scrisă a unui plan sau program de lucru pe o perioadă convenabilă, utilizarea mai frecventă a agendei, punctualitate, lichidarea lucrărilor în suspensie.

4. **În analiza timpului de muncă al cadrelor de conducere** este de mare valoare investigarea surselor de consum de timp neproductiv, pentru a depista elementele care le generează, și, mai ales, pentru a lua măsuri de eliminare a lor.

Printre **sursele de consum de timp neproductiv** cele mai frecvente sînt : **întrevederile neprevăzute,** determinate de lipsa unui program de lucru, care trebuie rapid alcătuit și făcut cunoscut celor interesați ; **semnarea unui volum mare de corespondență,** determinat de concentrarea excesivă a atribuțiilor, lucru care poate fi eliminat prin aplicarea cu curaj a principiului delegării de autoritate ; **număr mare de convorbiri telefonice,** rezultat din necunoașterea responsabilității cadrelor de conducere, fapt ce poate fi evitat prin filtrarea și dirijarea atentă și competentă a convorbirilor telefonice către persoanele angajate în realizarea atribuțiilor respective ; **număr mare de consfătuiri, ședințe, consultări și discuții,** determinat de lipsa unui sistem informațional adecvat, de urmărirea insuficientă a măsurilor stabilite, elemente care pot fi evitate mai ales prin modernizarea sistemului informațional și alcătuirea unui tablou de bord adecvat ; **activitate de reprezentare excesivă,** derivată dintr-o necunoaștere a atribuțiilor și dintr-un spirit de ospitalitate rău înțeles, fapt ce poate fi reglementat pe planul fiecărei unități.

Consider că reflecțiile participanților la dezbaterea studiului de caz, reprezintă o pledoarie utilă pentru analiza activității, a utilizării timpului de muncă al cadrelor de conducere pentru a putea da mai mult [...] bine, pentru a fi mai eficienți în activitatea [...] tă, pentru a fi mai utili societății noastr[e] [...]

dr. ing. Mih[...]

cara, în prezent, aceeași formație, dar cu numai 28 de oameni realizează 3 apartamente pe macara. Privite comparativ, cifrele vorbesc de la sine despre eficacitatea măsurilor folosite.

Cele enunțate în legătură cu acordul global impun la a-l considera un al doilea factor (prioritatea nesemnificînd importanța, ci ordinea logică de aplicabilitate) care explică succesul întreprinderii bucureștene.

● Alte măsuri și cîteva evaluări sintetice

REZULTATELE bune înregistrate de I.C.P.B. — București nu pot fi explicate numai prin cele două măsuri amintite, cu toată importanța acestora. Nu trebuie omis faptul că, la obținerea lor, au concurat cu succes și alte elemente de organizare a producției, muncii și a conducerii. Totodată nu trebuie uitată nici contribuția adusă de permanenta preocupare manifestată pentru introducerea pe scară largă a progresului tehnic. Menționăm în acest sens intrarea în producție în 1972 a Fabricii de beton celular autoclavizat-Militari, unitate bazată pe una dintre cele mai moderne tehnologii de fabricație existente pe plan mondial. Vizitată recent de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ea s-a bucurat de înalte aprecieri, în același timp colectivul întreprinderii primind indicații prețioase pe linia utilizării la maximum a suprafețelor existente și mărirea capacității de producție, indicații care au și început să se materializeze.

Prin întreg acest ansamblu de măsuri obiectivul avut în vedere la constituirea unității, rentabilizarea întregii activități, a fost atins. Astăzi, dacă privim indicatorul rata rentabilității, comparativ cu nivelul înregistrat în 1968, remarcăm o creștere puternică, de la — 7,91% la + 10,50%. La I.C.P.B.-București nivelul

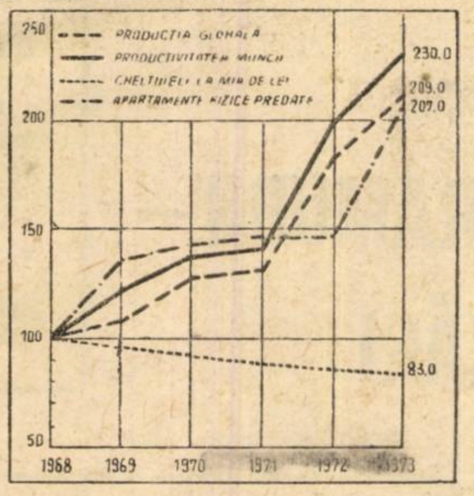

Dinamica principalilor indicatori ai activității I.C.P.B.-București

productivității muncii este cel mai înalt din sectorul construcțiilor de locuințe, pe seama creșterii lui fiind obținut întregul spor înregistrat de indicatorul producția globală (de peste 2 ori mai mare decît în 1968). Corespunzător dinamicii indicatorilor valorici (redată în grafic) creșteri corespunzătoare înregistrează și indicatorii fizici ai producției: producția de panouri de la 78 000 mc în 1968 la 190 000 mc în 1973, iar producția de apartamente predate de la 2 600 buc./an la 6 000 buc./an. Realizările obținute, multiplicate pe parcurs de preocupările permanente ale conducerii unității pe linia perfecționării permanente a organizării producției, muncii și conducerii, vor permite obținerea de noi succese în viitor.

ec. Nicolae SIMIONESCU
director comercial
I.C.P.B.-București

2 CE ESTE METODA PROGRAMĂRII OBIECTIVELOR?

CONDUCEREA prin obiective sau conducerea participativă prin obiective (cum mai este ea denumită) s-a impus în ultimii ani, în multe țări, ca o metodă eficientă de conducere a activității economice. O formă perfecționată a acestei metode, o dezvoltare a ei se pare că este „goal programmig"-ul, adică programarea obiectivelor, introdusă la începutul acestui an în programele de pregătire a cadrelor pentru economie din S.U.A.

Noua tehnică este una din moștenitoarele programării liniare. Finalitatea sa nu este alta decît să apropie programarea liniară clasică de demersul gîndirii și acțiunii conducătorului de întreprindere. Contrar programării liniare care constă în a maximiza sau a minimiza direct obiectivele în condițiile anumitor restricții, programarea obiectivelor își propune să minimizeze deviațiile sau depărtările dintre obiectivele fixate și nivelul care poate fi atins pentru un ansamblu de restricții date. Toate obiectivele luate în discuție în modele sînt ierarhizate de către conducerea de vîrf a întreprinderii. Odată această prioritate stabilită, este posibilă minimizarea ansamblului de depășiri și obținerea unui optimum.

Pînă în prezent, noua tehnică a fost aplicată în domenii de activitate diverse: alegerea mijloacelor publicitare, gestiunea personalului, repartiția acțiunilor de marketing, previziunea financiară. Aceste cîteva exemple indică nu numai că noua tehnică poate să se acomodeze unor obiective multiple, dar de asemenea, și faptul, deosebit de important, că nu este necesar ca aceste obiective să fie cuantificate. Programarea liniară clasică era destul de des jenată de această condiție imperativă de a nu trata decît variabile cantitative. Programarea obiectivelor, dimpotrivă, are avantajul de a oferi soluții ordinale, de a clasa alegerile fără ca ele să fi fost mai înainte cuantificate. Ea răspunde astfel principalei caracteristici a oricărei decizii economice dintr-o întreprindere, care este alocația optimă a resurselor de care se dispune, conform unei ierarhii de priorități.

Programarea obiectivelor conține în sine preocuparea esențială a conducătorului de unitate economică, care nu este aceea de a lua cea mai bună decizie care există, ci aceea de a ține seama în luarea deciziei de diversele restricții și de mediul economic, avînd astfel meritul de a minimiza riscurile față de erori.

Noua metodă de conducere se distinge net de predecesoarea sa, conducerea prin obiective, în primul rînd prin aceea că fiecare are o funcțiune deosebită. În cazul programării obiectivelor nu este vorba de a se servi de obiective sau de a conduce plecînd de la ele, ci de a le administra (a le gera) și de a se căuta atingerea lor. Noua tehnică depășește distincția primă între restricții și obiective, care nu rezistă la analiză. Pe bună dreptate ea le cercetează luînd în considerație dualitatea și relativitatea lor.

Programarea obiectivelor se vrea a fi și se pare că va fi arta și maniera de a include restricțiile în obiective și de a face să intre aceste obiective în administrare (în gestiune).

I. B.

VADEMECUM

CRITICA ȘI CONDUCEREA (II)

CUM trebuie criticat

EXISTĂ anumite modalități prin care critica poate deveni eficientă și constructivă. Iată cîteva reguli de urmat în acest sens:

1. Conducătorul, înainte de a începe să critice, trebuie să stabilească cu precizie de ce se critică și care este mobilul criticii. În acest scop, el trebuie să elucideze următoarele: dacă salariatul este conștient că ceea ce a făcut este necorespunzător; dacă criticîndu-l consideră că îl va ajuta pentru a evita săvîrșirea acelorași greșeli în perioada următoare; dacă se mai poate îndrepta ceva din ceea ce s-a greșit; dacă salariatul în cauză poate da mai mult.

2. Pentru a evita ca mobilul criticii să fie de ordin subiectiv, cadrul de conducere trebuie să se asigure că nu se află în una din următoarele ipostaze: a căuta prin critică să-și descarce nervii; nu-l agreează pe salariatul respectiv; salariatul în cauză este foarte capabil și există o teamă justificată din partea conducătorului de a nu fi înlocuit cu acesta.

3. Cadrul de conducere, înainte de a discuta cu salariatul implicat problema care constituie obiectul criticii, este necesar să facă o temeinică investigație asupra faptelor comise, deoarece este posibil ca greșeala să nu aparțină persoanei care apare ca vinovată la prima vedere.

4. O regulă de „aur" care condiționează eficacitatea criticii este următoarea: critică deficiența în sine și nu persoana care a săvîrșit-o. Viața arată că este mult mai ușor să se schimbe anumite laturi de comportament ale salariatului, decît să se schimbe caracterul lui în totalitate.

5. Alegerea momentului și a locului efectuării criticii este foarte importantă. Cu excepția unor stări de urgență sau a unor întîrzieri imperative (cum ar fi situația în care un salariat fumează într-o zonă periculoasă și ca atare, critica se face imediat), aspectele implicate de situația critică trebuie analizate în prealabil minuțios. Astfel, chiar alegerea orei în cadrul zilei de muncă prezintă importanță, nefiind indicat să abordezi salariatul în timpul pauzei de masă sau la sfîrșitul zilei de muncă.

6. Stabilirea cu precizie de către conducător a rezultatelor ce se urmăresc să se obțină prin procesul criticii de la salariatul respectiv. De regulă, orice cadru de conducere dorește ca salariatul în culpă să refacă lucrarea greșită, să remanieze piesa rebutată etc. Această etapă a procesului criticii prezintă cele mai mari valențe educative.

7. Pe parcursul efectuării criticii, este necesară folosirea unui vocabular adecvat. Frecvent, șeful se adresează subalternilor cu formulări de genul „felul cum mînuiești scula respectivă este greșit". Același lucru exprimat astfel: „dacă eu aș folosi această sculă, aș proceda în felul următor...", conduce la obținerea unor rezultate superioare.

8. Frecvența cu care se realizează critica, este o altă problemă care se ridică, deoarece dacă se repetă prea des, salariații capătă „imunitate la critică".

9. Unul din cele mai neglijate aspecte ale criticii este cel referitor la urmărirea efectelor criticii efectuate anterior. Conducătorul este necesar să verifice dacă cele stabilite s-au îndeplinit și ori de cîte ori este solicitat sau chiar din proprie inițiativă trebuie să dea indicații, sugestii salariaților. De precizat că această analiză și îndrumare nu trebuie să se manifeste nici pe departe sub forma cicălelii. Pe lîngă urmărirea rezultatelor, este indicat să se aibă în vedere restabilirea raporturilor normale cu cel criticat, precum și ajutarea dezinteresată a acestuia, la solicitarea sa.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Gheorghe TĂNASE

director general al centralei industriale de material rulant-București

● Conducătorul din economie — în primul rînd un inițiator, un om de acțiune.

● Preocupări pentru îmbunătățirea indicatorilor de volum ai producției.

● 50% din unitățile centralei îndeplinesc cincinalul în mai puțin de 4 ani și jumătate.

● Centrala pe care o conduceți este considerată sectorul industrial al C.F.R.-ului. De ce?

— Pentru că cea mai mare parte a activității noastre — circa 80% — o constituie executarea reparațiilor materialului rulant și fabricarea pieselor de schimb necesare.

● Vă rugăm să enunțați principalele avantaje de care centrala a beneficiat în urma aplicării recentelor decrete ale Consiliului de Stat privind structurile organizatorice.

— În afara avantajelor rezultate din aplicarea întocmai a măsurilor, aș mai aminti: simplificarea organigramei prin comasarea serviciilor similare din centrală și uzina pe care sîntem grefați și, concentrarea în secția specializată din centrală a întregii activități de proiectare.

● Care este, după opinia dv., principala caracteristică a conducătorului din economie?

— Inițiativa. Un conducător trebuie să fie în primul rînd, un inițiator, înțelegînd prin aceasta un om de acțiune.

● Ce concură la aceasta?

— Pregătirea profesională este o primă condiție pentru a putea anticipa și iniția. Desigur, un cadru de conducere are nevoie și de multă experiență, aș sublinia, o experiență a compartimentelor pe care le conduce.

● În sectorul dv. ce considerați necesar a fi întreprins în primul rînd pentru lărgirea sferei de inițiative?

— În primul rînd înlăturarea anumitor verigi intermediare. Există astfel propunerea stabilirii legăturii directe pe linie de plan cu Direcția Plan-Dezvoltare din minister, eliminînd astfel veriga intermediară, Direcția plan-prestații și decontări. În al doilea rînd înlocuirea unor indicatori de plan nesemnificativi pentru sectorul nostru.

● La care indicatori anume vă referiți?

— Este vorba de doi indicatori de plan, ambii obligatorii, dar cu acțiune contrară unul altuia. Valoarea producției globale, care printre alte deficiențe, o mai are și pe aceea că tentează unitățile să utilizeze la reparații piese și subansamble noi. Indicatorul cheltuieli materiale la mia de lei, dimpotrivă, cointeresează unitățile în acțiunea de recondiționare a pieselor uzate. Actualmente uzinele trebuie să găsească un „echilibru" prin care să realizeze concomitent cei doi indicatori.

● Ce propuneți?

— Un indicator sintetic calitativ care, printre altele, să reflecte aportul real al unităților la îndeplinirea planului. Există perspective bune în acest sens, dacă actuala experimentare la unitatea noastră din Cluj a indicatorilor „producție netă" și „valoarea adăugată" va da rezultate și dacă, bineînțeles, ei vor înlocui indicatorii vechi și nu li se vor alătura.

● Care apreciați a fi raportul optim între competența economică și cea tehnică la nivelul „conducerii de vîrf" a unităților economice?

— Trebuie să te ocupi în primul rînd de coordonare. Evident, rezultatele economice interesează, însă ele ținînd de condițiile tehnice, consider că în aceeași măsură ambele trebuie să stea în atenția conducerii.

● Pentru că ați vorbit de rezultate, vreți să ne spuneți ce loc acordați inovației în obținerea și multiplicarea lor?

— Încerc să dezvolt la toți colaboratorii o deosebită receptivitate față de nou. Consider ca foarte importantă chiar și acea inovație care aduce o economie sau un beneficiu de 100 lei. Am sprijinit mult activitatea de inovații și rezultatele obținute sînt semnificative: în 1972 față de 1971 numărul inovațiilor propuse a crescut cu 5,4%, iar cel al inovațiilor aplicate — cu 8,7%.

● Ceea ce înseamnă economii de...

— 8 milioane lei în 1972, adică o creștere procentuală de 17,5% față de 1971.

● Se reflectă acest lucru și în recompensele acordate?

— Aici creșterea este de 7,2%.

● Vă citesc pe față o nemulțumire?

— Sînt de fapt două. Comisia pentru avizarea plății recompenselor (din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie) ne creează greutăți. Durata „depozitării" dosarelor aici este foarte mare. Un exemplu: numai de la uzina noastră din București avem 8 dosare trimise din 24.III.a.c. și pînă în prezent nu am primit avizul. În al doilea rînd, din fondul de premiere (atunci cînd se constituie) nu mai pot fi recompensați coautorii reali ai inovatorilor.

Consider că întreprinderile, centralele și ministerul coordonator, au suficientă competență pentru a putea aprecia calitatea tehnică a unei invenții sau inovații și deci pot aviza singure plata.

● Ce ne puteți spune în legătură cu efortul colectivelor de oameni ai muncii din centrala dv. pentru realizarea cincinalului înainte de termen?

— Cu cea mai mare plăcere răspund la această întrebare. Toate uzinele vor îndeplini cincinalul înainte de termen, 50% din ele sub patru ani și jumătate, iar pe centrală cincinalul se va îndeplini în patru ani, cinci luni și douăzeci de zile.

● Și în legătură cu realizările de pînă acum din acest an hotărîtor al cincinalului?

— Pe primele cinci luni planul a fost îndeplinit la toți indicatorii, iar pe șase luni preliminăm realizarea și chiar depășirea unora.

● Greutăți?

— Principalele apar pe linia aprovizionării. Sperăm într-o reală îmbunătățire în urma înființării bazelor județene de aprovizionare.

Pagini realizate de
Iulian BĂDIN

Un periscop scrutează piața produselor chimice

OFICIUL DE MARKETING AL RAMURII — DE LA OBIECTIVE LA REALIZĂRI

● Proiectele — formă modernă de organizare a cercetării de marketing.
● Fundamentarea prin prognoze de marketing a oportunităților dezvoltării de ramură.
● Propuneri pentru o utilizare cît mai completă a materiei prime, pentru eliminarea unor importuri.
● Informarea operativă a celor 14 subramuri ale industriei chimice asupra evoluției pieței internaționale.

NATURA DINAMICĂ a activităților de marketing impune ca atît industria, cît și comerțul să ia decizii aproape continuu asupra unei game variate de probleme subsumate marketingului. Aceste decizii trebuie să se bazeze pe informații adecvate, pertinente, care să parvină în timp util. Informațiile trebuie apoi interpretate în lumina experienței trecute, a împrejurărilor prezente și a evoluției previzibile a evenimentelor, considerînd, totodată, strategia generală a unității economice respective.

Astăzi, mai mult ca oricînd, este necesar ca tactica și deciziile de marketing să se fundamenteze pe studii științifice, pe o evaluare exactă a mediului economic. Cercetarea de marketing este mijlocul prin care producătorul încearcă să-și înțeleagă clienții și, în consecință, să-și optimizeze comportamentul de așa manieră încît să ofere o cît mai bună satisfacere a cerințelor consumatorului. Orientarea producției implică cunoașterea nu numai a prețului, a calității actuale a produsului, dar și prețul, calitatea mărfii în următorii ani. De asemenea, interesează nu numai metodele actuale de atragere a clienților, dar și metodele ce vor fi folosite cînd tendințele noi în comportamentul consumatorului vor deveni tradiții (obiceiuri) stabilite.

Informația de piață constituie o necesitate vitală tocmai datorită multitudinii de factori ce influențează vînzarea. Adesea conducerea unității întîmpină dificultăți — sau nu poate ieși din dificultate — pur și simplu datorită informațiilor pe care le posedă. Acestea fie că nu sînt suficient de precise, fie că sînt învechite sau insuficient de bine organizate pentru a permite conducătorului să înțeleagă întreaga semnificație a schimbărilor ce s-au produs, sau sînt în curs de desfășurare.

Apreciind la justa sa valoare informația de marketing, produs al cercetării de marketing, Ministerul Industriei Chimice a înființat la începutul acestui an un Oficiu de marketing, al cărui obiect de activitate îl constituie efectuarea cercetării de marketing pentru această importantă ramură a economiei.

Fiind printre primele organisme de acest gen din țară credem că este interesant să prezentăm modul în care lucrează acest oficiu, primele sale realizări.

ACTIVITATEA oficiului este direcționată de problemele majore ale dezvoltării de ramură, corespunzător cărora **au fost inițiate șapte proiecte** ce se realizează simultan pe următoarele teme:

I. **valorificarea superioară a principalelor materii prime și produse chimice de bază;**

II. **valorificarea deșeurilor** industriale ale ramurii;

III. **analiza oportunității importurilor** actuale ale ramurii și a posibilităților de optimizare a acestora;

IV. **fundamentarea oportunității unor cercetări științifice;**

V. **elaborarea de studii — diagnostic pentru produsele cu piețe în declin;**

VI. elaborarea unui **fișier operativ pentru principalele grupe de produse;**

VII. **informarea curentă, periodică și de semnalare.**

Dar nu numai modul în care a fost gîndită abordarea cercetării de marketing este interesant, ci și rezultatele obținute în numai cîteva luni de funcționare. În cadrul primului proiect s-au realizat, după o metodologie remarcabilă, **poziționarea** pe piață din punct de vedere tehnologic și conjunctural pentru cinci principale produse de bază și materii prime ale ramurii (sarea și produsele clorosodice). Urmează a se întocmi studii identice pentru încă circa 40 produse de bază.

În prima etapă a cercetării, produsul, împreună cu derivații săi, realizați în țară, este introdus într-o grilă ce evidențiază prin comparație cu piața mondială subprodusele sau utilizările ce lipsesc din nomenclatorul propriu. Apoi se studiază balanța produsului la nivelul economiei naționale pentru a determina restricțiile în cadrul cărora se poate face o eventuală restructurare a consumurilor. Posibilitățile de valorificare superioară, depistate în prima etapă, verificate ca fiind compatibile cu restricțiile de balanță, sînt din nou verificate din punctul de vedere al conjuncturii internaționale. Și în sfîrșit, concluziile celor trei etape de analiză sînt concentrate într-un studiu de prognoză de marketing, care este prezentat Institutului Central pentru Cercetări Chimice și ministerului cu recomandări asupra oportunităților de dezvoltare a ramurii (cercetări, proiectări, investiții). Se apreciază că, pînă la sfîrșitul acestui an, astfel de studii să fie efectuate pentru materiile prime și produsele de bază principale ale ramurii.

Problemei deșeurilor, devenită pe zi ce trece mai stringentă în această ramură, Oficiul de marketing urmează să-i găsească o rezolvare optimă, și anume pe calea valorificării lor industriale, chiar în cadrul chimiei. O amplă investigare pe plan mondial a brevetelor de invenții privind valorificarea deșeurilor chimice și o inventariere a cercetărilor aflate în curs în țară și străinătate în această direcție, s-au soldat cu rezultate deosebit de pozitive. Ex.: fospogipsul ce ocupă inutil, în prezent, spații importante în unele combinate chimice poate fi reintrodus în prelucrare cu investiții relativ reduse, obținîndu-se unele produse foarte necesare economiei. Primele studii în acest sens prezentate ministerului s-au bucurat de foarte bune aprecieri. În atenția Oficiului de marketing stau, de asemenea, apele reziduale, deșeurile de materiale plastice etc.

FIȘA DE PRODUS

1. Descrierea produsului (fișa tehnică)
2. Producători interni (actuali și viitori pe ani și capacități)
3. STAS
4. Marca depusă la Camera de Comerț a R.S.România
5. Producția realizată — din care:
   — consum intern
   — export, import
6. Firme importatoare din R. S. România
7. Litigii, reclamații
8. Preț intern
9. Preț mediu de export
10. Cursul de revenire
11. Standarde și norme internaționale
12. Comparație calitativă între exporturile proprii și ale altor țări
13. Capacități de producție în lume
    — distribuția pe zone
    — distribuția pe țări
    Analiza diferențelor de navlu
14. Firme producătoare în străinătate
15. Instalații noi — proiecte de investiții
16. Exportul și importul pe țări. Selecția principalilor concurenți
17. Tarife vamale
18. Dinamica prețurilor pe ultimii 10 ani
19. Concluzii și propuneri-privind: calitatea ambalajul, marca protecția), disponibil, piețe potențiale de export, rentabilitatea — măsuri recomandabile, program publicitar.
20. Recapitulare —principalele obiective pe viitor

Studiile privind dinamica și structura importurilor de materii prime și materiale ale ramurii, efectuate împreună cu întreprinderile de comerț exterior, cu institutele de proiectări și centralele industriale, au evidențiat mari posibilități de reducere a acestora. S-au făcut, pe această bază, propuneri pentru restructurarea alocării unor fonduri de investiții, astfel încît să se asigure fabricația în țară a unor produse care, pe lîngă cererea internă, au și o conjunctură externă favorabilă pe termen lung.

Oficiul de marketing își aduce, de asemenea, contribuția la fundamentarea direcțiilor de cercetare-dezvoltare ale ramurii, inclusiv planul cercetării științifice. Pentru cercetări aflate în curs, Oficiul a fost solicitat să-și formuleze observațiile. Analizele efectuate împreună cu șefii proiectelor de cercetare din institutele ministerului au permis orientarea lucrărilor spre procedee tehnologice noi, spre noi utilizări, mai rentabile, ale unor produse de bază.

Oficiul efectuează la cerere unele studii — diagnostic pentru produsele la care apar dificultăți în desfacere, depistînd cauzele care au determinat o asemenea situație: produsul este îmbătrînit, prețul este necorelat, rețeaua de distribuție necorespunzătoare, condiționarea sau publicitatea inadecvate. Se fac pe această bază apoi propuneri: fie de eliminare a produsului de pe anumite piețe, fie de diversificare a gamei, fie de îmbunătățire a strategiei de promovare. Recent, oficiul a trecut la o inventariere și analiză critică a întregului material publicitar, din întreprinderile de comerț exterior ale ramurii.

În cadrul preocupărilor de creare a unui sistem informațional de marketing, oficiul și-a propus să elaboreze un fișier amplu al principalelor clase de produse chimice, după schema din caseta „Fișa de produs". Aceste fișe — rezultat al unui studiu tehnic și economic amănunțit al produselor respective — sînt actualizate permanent pentru a oferi o imagine completă, la zi, celor ce trebuie să ia decizii (minister, centrale, institute de cercetări și proiectări, întreprinderi de comerț exterior). Ele constituie pentru compartimentele de marketing, din centrale un ghid al desfășurării cercetării proprii de marketing. Informarea operativă pe subramuri (petrochimie, îngrășăminte chimice, detergenți, cosmetice, săpunuri, coloranți, cauciuc sintetic și anvelope, lacuri-vopsele, pesticide etc.) este realizată prin publicații periodice — bilunare: pentru aspectele tehnice (produse noi, aplicații noi) și pentru aspectele comerciale (cereri, tranzacții, tendințe, prețuri, capacități noi etc.).

Oficiul elaborează, de asemenea, un buletin trimestrial de informare privind măsuri legislative și acțiuni guvernamentale pe plan internațional care afectează piața produselor chimice. Informațiile operative urmează a fi înmagazinate, actualizate și gestionate, în viitor, cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor în cadrul Centrului de calcul al industriei chimice în curs de organizare.

Activitatea Oficiului de marketing al industriei chimice, prezentată succint în cele de mai sus, constituie, după părerea noastră, un exemplu de integrare a funcției de marketing în activitatea unei mari unități economice. Legătura permanentă realizată prin sistemul său informațional cu beneficiarii informației de marketing (producție, cercetare, conducerea ministerului) oferă garantia utilizării sale efective în luarea deciziilor.

Urmărirea de către oficiu a obiectivelor înscrise prioritar în planul de producție, investiții și comerț exterior al ministerului permite ca acesta să avizeze prompt principalele evenimente conjuncturale, politici comerciale sau descoperiri tehnice de natură să aducă amendamente deciziilor inițiale.

Ioan GEORGESCU

STRATEGIA PRODUSELOR NOI (III)

A DESCOPERI ȘI UTILIZA SEGMENTUL ADECVAT DE PIAȚĂ

DE ACEASTĂ DATĂ ancheta noastră privind „Strategia produselor noi" și-a propus să abordeze sectorul de producție al cooperației meșteșugărești. Interlocutorul discuției este tovarășul **Stan UDREA,** *vicepreședinte al UCECOM.*

● **În ce măsură cooperația meșteșugărească folosește studiile de marketing la elaborarea strategiei produselor noi? Care sînt rezultatele concrete pe care le-ați obținut pe baza acestor studii?**

— Desfășurarea activității de prospectare a pieței, de adaptare a producției la solicitările reale de consum — chiar dacă în unele cooperative meșteșugărești nu se știe prea bine ce este acela marketing — este totuși recunoscută ca o cerință sine qua non a supraviețuirii ca organizație economică autogestionată. Și am să explic: segmentul de piață pe care acționează cooperația — atît segmentul intern, cît și cel extern se caracterizează printr-o diversitate extraordinară a sortimentului de produse (circa 15 000), unde își fac prezența producători diferiți (industriile republicane prin sectoarele producătoare de bunuri de larg consum, cooperația de consum, industria locală, cooperația agricolă). Și o altă caracteristică a acestui segment — faptul că produsele acestui sector au o dinamică a ciclului de viață accelerată, în bună parte corelată cu evoluția elementelor de civilizație. Or, pentru a rezista pe o asemenea piață ești obligat să apelezi continuu la înnoirea nomenclatorului de produse, să răspunzi prompt la solicitările externe.

Folosind studiile de marketing la elaborarea strategiei produselor noi, am reușit să diferențiem oferta externă pe zone geografice, să specializăm anumite unități în producția exclusivă a unui produs, însă într-o gamă variată de sortimente (ex. confecții de mică serie în execuție deosebită, piese de mobilier rustic, articole de artă populară și artizanat de serie mică ș.a.). Am pătruns astfel pe noi piețe, obținînd paralel o sporire a eficienței economice a tranzacțiilor de la un an la altul. Dar cea mai importantă realizare a aplicării riguroase a studiilor de marketing mi se pare a fi satisfacerea mereu superioară a solicitărilor de consum intern, fapt ilustrat de altfel de cerința crescîndă de care se bucură produsele noastre — livrările la confecții, articole de blănărie, artizanat din lemn, metal ș.a., care aproape s-au dublat în fiecare cincinal.

● **În condițiile în care unitățile cooperației meșteșugărești sînt de ordinul miilor, cum se realizează totuși coordonarea studiilor de marketing?**

— Pornind tocmai de la acest specific al diversității profilului de activitate (peste 150), al multitudinii unităților (circa 13 000), al distribuției spațiale a lor (unitățile cooperației meșteșugărești funcționează în absolut toate localitățile urbane). UCECOM-ul a stabilit formule adoptate corespunzător pentru cercetarea de marketing. **La nivel central funcționează un centru de cercetare, proiectare și dezvoltare, un centru de cercetare-creație pe profil de confecții-tricotaje, și alte trei secțiuni de creație-cercetare pe profil de artă populară, mobilă și articole din metal.** Aceste organisme își fundamentează programele de activitate pe studii proprii de marketing, orientînd dezvoltarea și strategia produselor noi. De asemenea, în subordinea UCECOM-ului este organizată o întreprindere specializată în promovarea mărfurilor pe piața internă și externă — IPREC.

Pentru a cunoaște specificul piețelor externe, organizăm, anual caravane pe diferite rute externe, cu care prilej sînt testate preferințele clienților și colecționate monstre pentru asimilare etc. În plus pentru a cunoaște nemijlocit specificul anumitor piețe, angajăm contracte în lohn pentru ca ulterior, să pătrundem cu produse proprii.

Pentru a avea reunit, în orice moment, întreg sortimentul de produse realizat în toate județele țării, UCECOM are organizată și o expoziție centralizată permanentă, într-un pavilion propriu.

Folosind întreg acest arsenal de mijloace de cercetare și cunoaștere — aplicînd deci concret studiul de marketing — cooperația meșteșugărească reușește ca la interval de 3—4 ani să-și reînnoiască aproape complet nomenclatorul de producție.

● **Cum considerați că ar fi posibilă perfecționarea activității de marketing pentru produsele noi realizate în sectorul cooperației meșteșugărești?**

— După părerea mea, trebuie, în primul rînd, **să creăm compartimente de concepție la nivelul tuturor uniunilor județene ale cooperativelor meșteșugărești și chiar la nivelul cooperativelor care au un volum ridicat de producție,** în cadrul cărora să se desfășoare și activități de marketing.

În prezent se depun eforturi de către cooperative pentru realizarea unor ambalaje de prezentare, cu instrucțiuni de funcționare cît mai clare.

Pentru publicitatea noilor produse este necesar să se treacă la organizarea sistematică a expozițiilor de prezentare în magazine, unde să se facă demonstrații practice de funcționare a noilor produse.

I. M.

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCȚIEI MATERIALE (XX)

II. AGRICULTURA

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii — scop esențial al politicii economice a Partidului Comunist Român — presupune, în primul rînd, sporirea și diversificarea necontenită a producției agricole, capabile să furnizeze pieței produsele agroalimentare necesare unei alimentații care să satisfacă cerințele tot mai exigente ale populației. Așezînd, industrializarea socialistă a țării la temelia edificării noii orînduiri, în cadrul complexului economic național, țările socialiste au acordat și acordă o atenție susținută dezvoltării agriculturii — ramură de bază a producției materiale.

Considerăm că nu mai este necesar să demonstrăm rolul care revine agriculturii într-o economie dinamică, aflată în plin proces de modernizare. Practica mondială, experiența țărilor dezvoltate, demonstrează că o agricultură puternică, de mare randament, cu o productivitate ridicată însoțește în mod inevitabil marea industrie, fără de care nu este posibilă asigurarea progresului general. Nu este întîmplător faptul că statele cu o economie avansată, sau în curs de modernizare, dezvoltă o agricultură proprie, capabilă să satisfacă la un nivel tot mai înalt nevoile economiei naționale.

Tabelul nr. 42

Creșterea producției globale agricole

— în % —

Țara	Producția agricolă totală		Producția vegetală		Producția animală	
	1971/1960	Ritm mediu 1960—1971	1971/1960	Ritm mediu 1960—1971	1971/1960	Ritm mediu 1960—1971
România	148	3,7	146	3,5	152	3,9
Bulgaria	141	3,2	133	2,6	159	4,3
Cehoslovacia	127	2,2	113	1,1	141	3,2
R.D. Germană	111	1,0	92	—	131	2,5
Polonia	131	2,5	131	2,5	129	2,4
Ungaria	133	2,6	124	2,0	145	3,4
U.R.S.S.	140	3,1	137	2,9	143	3,3

Pe baza folosirii raționale a posibilităților de producție și a condițiilor economice și naturale, a realizării avantajelor oferite de producția socialistă, țările europene care participă la activitatea CAER au obținut succese însemnate în sporirea randamentului la culturile agricole și în creșterea productivității producției zootehnice, ceea ce le-a asigurat creșterea însemnată a producției agricole vegetale și animale.

Analizînd realizările obținute în anul 1971 în comparație cu anul 1960, constatăm că dintre toate țările membre ale CAER la care ne referim, R. S. România a înregistrat cea mai accelerată dinamică și cele mai înalte ritmuri medii anuale de creștere a producției globale agricole, fapt demonstrat de datele prezentate în tabelul nr. 42.

Datele de mai sus arată că, în general, în majoritatea țărilor la care ne referim, s-au obținut creșteri mai rapide la producția animală. De menționat că la producția vegetală, în perioada avută în vedere, toate țările europene care participă la activitatea CAER au obținut creșteri însemnate la producția de cereale și plante tehnice, R. S. România realizînd un ritm mediu anual de creștere de 3,5% și fiind depășită numai de Cehoslovacia, cu un ritm mediu anual de 3,75%. Ritmul înalt de creștere a producției agricole în țara noastră ca și în celelalte țări europene care participă la activitatea CAER a fost posibil datorită dezvoltării impetuoase a bazei tehnico-materiale a agriculturii, respectiv investițiilor alocate. Și în acest domeniu, se remarcă efortul deosebit făcut de țară noastră, care, în anul 1971 comparativ cu anul 1960, a realizat cea mai mare creștere a volumului de investiții în agricultură, așa cum rezultă din tabelul nr. 43.

Tabelul nr. 43

Dinamica creșterii volumului de investiții în agricultură comparativ cu investițiile pe ansamblul economiei naționale și investițiile în ramurile din sfera producției materiale

— în % —

Țara	Total investiții în economia națională	Investiții în ramurile din sfera producției materiale	Investiții în agricultură
România	321	360	296
Bulgaria	268	277	146
Cehoslovacia	165	159	106
R.D. Germană	204	216	221
Polonia	227	253	282
Ungaria	229	243	233
U.R.S.S.	209	225	292

Alocarea unor importante fonduri utilizate îndeosebi în sensul măririi gradului de mecanizare și chimizare a proceselor de producție, construirea de obiective și complexe zootehnice, pe de o parte, iar pe de altă parte, adoptarea măsurilor care au urmărit folosirea rațională a suprafețelor agricole și aplicarea unor metode agrotehnice moderne, bazate pe cele mai avansate realizări ale științei și tehnicii, au permis țării noastre să obțină sporuri însemnate de producție la toate tipurile de produse vegetale și animale — creșterea producției realizată în anul 1971 față de 1960, spre exemplu, la producția de sfeclă de zahăr și cartofi fiind superioară celei obținute de fiecare din cele lalte țări europene participante la activitatea CAER.

Trebuie însă remarcat că, cu toate eforturile depuse în vederea dezvoltării agriculturii și creșterii producției acesteia, nu s-a reușit atenuarea completă a rămînerilor în urmă moștenite de la orînduirea capitalistă, care, în ce privește țara noastră și-a creat un renume în exploatarea irațională și nemiloasă a bazei materiale a agriculturii românești. Ca atare, dacă avem în vedere indicatorul producției pe locuitor a unor produse agricole, țara noastră se găsește încă în urma multor țări membre ale CAER.

Producția cîtorva din principalele produse agricole pe locuitor, în anul 1960 și în anul 1971 obținută de țările la care ne-am referit, precum și locul fiecăreia relativ la țara cu producția cea mai mare, se poate constata din tabelele nr. 44 și nr. 45.

Cu toate că, așa cum se poate constata din examinarea datelor prezentate, țara noastră a obținut rezultate vizibile în creșterea cantității de produse agricole pe un locuitor, în cei unsprezece ani, cu 168 kg cereale, cu 19 kg cartofi, cu 13 kg carne și altele, totuși diferența care o separă de țara cu cea mai mare producție pe locuitor continuă să crească, ceea ce vădește un proces de adîncire a decalajului. Dacă în ce privește producția de cereale boabe și plante tehnice, în anul 1960 țara noastră producea cu 165 kg mai puțin pe locuitor, în anul 1971 diferența era de 246 kg, cu toate că în anul 1971 noi produceam cereale pe locuitor mai mult cu 168 kg față de anul 1960. Același fenomen îl constatăm și la celelalte produse (în afară de cartofi). Este edificator exemplul R.D. Germane, Poloniei și U.R.S.S. în ce privește producția de cereale, al R. D. Germane și Ungariei la producția de cartofi, al Poloniei, la producția de carne etc.

În același timp, putem sublinia că producția pe un locuitor în țara noastră, în 1971, se situează aproximativ la același nivel cu cel al Franței la cereale și cartofi și cu cel al Italiei la carne și lapte.

Creșterea absolută a producției globale agricole — atît a producției totale cît și pe locuitor — a avut loc în toate țările la care ne referim, în condițiile în care ponderea populației ocupate în agricultură și silvicultură a scăzut continuu.

Datele din tabelul de mai jos ilustrează scăderea ponderii populației ocupate în agricultură și silvicultură în perioada anilor 1960 și 1971, în țările europene care participă la activitatea CAER astfel :

Tabelul nr. 46

Ponderea populației ocupate în agricultură și silvicultură din totalul populației ocupate în economia națională

— în % —

Țara	1960	1971
România	65,6	46,6
Bulgaria	55,5	33,9
Cehoslovacia	25,9	17,9
R. D. Germană	17,3	12,6
Polonia	44,2	35,2
Ungaria	38,9	25,7
U.R.S.S.	38,7	26,3

Fenomenul pe care datele statistice prezentate ni-l relevă se datorește, în primul rînd, capacității din ce în ce mai mari, a industriei, de a atrage tot mai mult forțe de muncă din economia națională, iar pe de altă parte, folosirii pe o scară tot mai largă a tehnicii moderne în agricultură.

Cu toate că ponderea populației ocupată în agricultură și silvicultură din totalul populației apte de muncă pe economia națională a R. S. România a scăzut de la 65,6% în 1960 la 46,6% în 1971, între țările socialiste europene care participă la activitatea CAER, România continuă să-și mențină ponderea cea mai ridicată a populației ocupate în agricultură și silvicultură. Este semnificativ faptul că în anul 1971 această pondere este de 3,8 ori mai mare față de o țară atît de dezvoltată economic cum este R. D. Germană.

Este cunoscut că obținerea unor creșteri substanțiale a producției agricole în condițiile în care există un proces de deplasare a forței de muncă spre industrie nu poate avea loc decît pe calea perfecționării continue a bazei tehnico-materiale a agriculturii. Dintre multiplele și complexele aspecte ale acestei probleme, respectiv perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, reținem în mod deosebit pe cele mai importante a căror soluționare, desigur, că antrenează dezvoltarea multilaterală a agriculturii, contribuie la industrializarea acestui domeniu al producției materiale. Avem în vedere, mecanizarea, dotarea agriculturii cu o tehnică înaintată și cît mai cuprinzătoare (tractoare, mașini de semănat și recoltat etc), chimizarea prin folosirea cît mai intensă și rațională a îngrășămintelor chimice alături de cele naturale, precum și folosirea pe scară largă a irigațiilor.

Dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii a constituit pentru partidul și guvernul țării noastre o principală și permanentă preocupare. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **„numai creînd o puternică bază tehnico-materială a agriculturii, asigurînd mecanizarea și chimizarea lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, recuperarea terenurilor degradate, conservarea în bune condiții a fondului funciar se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să furnizeze produse agroalimentare în cantități tot mai mari pentru buna aprovizionare a populației, să asigure materiile prime agricole necesare industriei“.** 30)

În cadrul procesului complex al creării și perfecționării bazei tehnico-materiale a agriculturii locul principal revine mecanizării. Mecanizarea agriculturii a fost promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român. Dacă ne referim la tehnica destinată mecanizării complexe a proceselor în cultura plantelor, trebuie arătat că parcul de tractoare, în unități fizice a fost mai mare de 2,6 ori în anul 1971 față de anul 1960 în țara noastră, în timp ce în Bulgaria a crescut de 2,1 ori, în Cehoslovacia și U.R.S.S. de 1,8 ori, în Ungaria de 1,65 ori. Totodată, numărul de combine de cereale, în perioada la care ne referim, a sporit în țara noastră de 2,26 ori, creșterea situîndu-se totuși sub nivelul atins de alte țări europene membre ale CAER, nivel care a fost, de exemplu, de 2,8 ori în Cehoslovacia, 2,4 ori în R. D. Germană, 3,0 ori în Ungaria și 5,0 ori în Polonia.

Dacă facem o comparație cu țările capitaliste dezvoltate, constatăm că numărul de tractoare fizice existente în agricultura României în anul 1971 este mai mic decît cel din agricultura Franței (la finele anului 1970) de 10,7 ori, Italiei de 4,8 ori, Angliei de 3,0 ori.

Un alt indicator important care caracterizează gradul de înzestrare tehnică a agriculturii, de industrializare a lucrării pămîntului, este numărul de tractoare la 100 ha teren arabil. În anul 1971 numărul de tractoare (în echivalent 15 cp) la 100 ha teren arabil în România a fost mai mare de peste 3 ori față de anul 1960. Dintre țările europene membre ale CAER numai Polonia a realizat o creștere mai mare, respectiv de 4,2 ori. Pe de altă parte, datele statistice evidențiază existența unui decalaj substanțial și în ce privește numărul de tractoare la o 100 ha teren arabil între celelalte țări europene membre ale CAER și Cehoslovacia, care are nivelul cel mai înalt de dotare, decalaj care persistă încă, deși în anul 1971 se constata o reducere a diferențierii față de anul 1960. Față de Cehoslovacia, parcul de tractoare la 100 ha, teren agricol era mai mic în anul 1971 de 2,3 ori în România și U.R.S.S., de 2,1 ori în Polonia, de 1,9 ori în Ungaria și de 1,8 ori în Bulgaria.

C h i m i z a r e a agriculturii, exprimată prin folosirea îngrășămintelor chimice, constituie o altă direcție a dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii căreia partidul și guvernul nostru îi acordă o atenție prioritară. Datorită eforturilor de investiții destinate construirii a numeroase capacități de producție, în anii construcției socialiste, producția de îngrășăminte minerale în țara noastră a cunoscut o puternică dezvoltare. Astfel, în anul 1971 față de 1960, producția de îngrășăminte a industriei românești a crescut de 15,2 ori. În același timp, creșterea realizată în Bulgaria a fost de 3,6 ori, în Cehoslovacia de 2,6 ori, în R. D. Germană de 1,5 ori, în U.R.S.S. de 4,8 ori și în Polonia de 3,7 ori.

An de an, industria chimică a României a livrat agriculturii cantități sporite de îngrășăminte chimice, care, participînd la fertilizarea solului, au contribuit la obținerea unor recolte tot mai mari.

Referindu-ne la folosirea îngrășămintelor minerale în agricultură, este semnificativ de analizat consumul acestora la 1 ha teren arabil în anul 1960 și 1971, după cum rezultă din datele cuprinse în tabelul nr. 47.

Tabelul nr. 47

Țara	Consumul de îngrășăminte minerale la 1 ha — kg —			în % față de R. D. Germană	
	1960	1971	1971/1960 în %	1960	1971
România	7,9	70,0	886	4,2	20,7
Bulgaria	33,8	158,0	467	18,0	47,6
Cehoslovacia	95,0	254,0	267	49,9	76,4
R. D. Germană	188,1	332,0	176	100	100
Polonia	45,9	172,0	373	24,4	51,8
Ungaria	29,4	171,0	581	15,6	51,5
U.R.S.S.	11,2	51,5	459	5,9	15,5

Datele cuprinse în tabelul de mai sus sînt deosebit de semnificative. Ele reflectă mutațiile care au avut loc în producția de îngrășăminte chimice și folosirea lor în agricultură, iar, pe de altă parte, arată decalajul mare care exista, în trecut, între România și celelalte țări avute în vedere, în ce privește consumul de îngrășăminte minerale la 1 ha teren arabil. Eforturile depuse de clasa noastră muncitoare (creșterea consumului de 886% în decurs de 11 ani) sînt de natură să atenueze, într-o oarecare măsură, decalajul existent în trecut, decalaj care continuă să persiste și pentru lichidarea căruia va fi necesară în mod obiectiv o anumită perioadă de timp. Decalajul existent între țara noastră și R. D. Germană, spre exemplu, care are consumul cel mai ridicat de îngrășăminte chimice continuă să fie încă foarte accentuat — de circa 5 ori — la nivelul anului 1971. În același timp, constatăm o tendință de apropiere a tuturor acestor țări de nivelul consumului de îngrășăminte minerale la un ha teren arabil atins de R. D. Germană.

Față de principalele țări capitaliste, consumul de îngrășăminte minerale la 1 ha teren arabil a fost în R. D. Germană în anul 1971, mai mare decît cel realizat în Italia (88 kg), Franța (234 kg), Anglia (254 kg), S.U.A. (87), dar mai mic decît în R. F. Germania (395 kg). Consumul realizat în România s-a situat sub cel realizat în Italia 18 kg, S.U.A. 17 kg, Franța cu 164 kg, Anglia cu 184 kg, R. F. Germania cu 325 kg.

Tabelul nr. 44

Țara	Cereale și plante tehnice				Cartofi			
	Producția pe locuitor — kg —		în % față de Ungaria		Producția pe locuitor — kg —		în % față de Polonia	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	548	716	76	74	164	183	12	15
Bulgaria	638	852	89	88	61	45	4	3
Cehoslovacia	430	618	60	64	373	313	29	25
R.D. Germană	376	460	52	47	860	552	67	45
Polonia	511	618	71	64	1274	1219	100	100
Ungaria	713	962	100	100	301	174	23	14
U.R.S.S.	586	739	82	76	394	378	30	31

Tabelul nr. 45

Țara	Carne (inclusiv slănină) în greutatea la tăiere				Lapte			
	Producția pe un locuitor — kg —		în % față de Ungaria		Producția pe un locuitor — kg —		în % față de Polonia	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	31	44	37	41	132	194	42	41
Bulgaria	39	64	47	57	142	196	33	42
Cehoslovacia	59	80	71	76	390	392	76	76
R.D. Germană	59	78	71	74	335	396	78	85
Polonia	59	68	71	64	426	462	100	100
Ungaria	82	105	100	100	166	157	38	33
U.R.S.S.	41	54	50	51	288	340	67	73

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

30) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, Editura Politică, București, 1970, pag. 676.

creştere economică

POSIBILITĂŢI ŞI LIMITE ÎN UTILIZAREA FUNCŢIILOR DE PRODUCŢIE

DUPĂ CUM s-a mai arătat[1], pe baza funcţiei de producţie a fost elaborat un concept de „tehnologie", care oferă posibilitatea cuantificării progresului tehnologic şi a efectelor lui. Acest concept econometric — cu un conţinut mai precis şi mai determinat decît acela rezultat din preluarea categoriilor create în alte domenii ale cunoaşterii şi practicii sociale — poate oferi analizei economice informaţii ce nu pot fi obţinute, de regulă, prin mijloace clasice. În acelaşi timp, noile mijloace de analiză a schimbărilor tehnologice, ca şi funcţiile de producţie în general, au început să fie aplicate — pe o scară tot mai largă — în ţara noastră şi în alte ţări socialiste. Nu este, însă, pe deplin clarificată problema valabilităţii în condiţiile economiei socialiste planificate a categoriilor care stau la baza funcţiei de producţie.

Desigur, în ultima instanţă, funcţia de producţie exprimă o relaţie obiectivă, caracterizînd structurile tehnologice ale mecanismului de producţie, indiferent de tipul de organizare socială a producţiei. Cu toate acestea, exprimarea directă, nemijlocită a relaţiilor tehnologice — mai ales la nivel macroeconomic — nu este posibilă. Înseşi cerinţele evaluării cheltuielilor şi rezultatelor producţiei — foarte eterogene prin valoarea lor de întrebuinţare — impun necesitatea utilizării categoriilor economice ca elemente constitutive ale funcţiei de producţie.

Funcţiile de producţie, ca atare, înregistrează întreaga suită a combinaţiilor optime de factori necesari pentru o producţie dată, din punct de vedere al posibilităţilor create de pogresul tehnico-ştiinţific. La nivel microeconomic (şi în cazuri extrem de simple) există chiar posibilitatea măsurării dinamicii consumului de factori, utilizînd nemijlocit unităţi fizice[2]). În cele mai multe cazuri, însă, identificarea deplasărilor în ce priveşte productivitatea diferiţilor factori şi structura consumului acestora, precum şi necesitatea confruntării datelor „tehnice" cu realităţile economice impun evaluări valorice cu ajutorul preţurilor. Numai prin intermediul preţurilor pot fi obţinute informaţii privind posibilitatea înlocuirii reciproce a factorilor în procesul producţiei şi modificărilor pe care le determină în structura cheltuielilor — mai ales cînd este vorba de mărimi agregate (producţie complexă, întreprindere, ramură, economie naţională). Dar în acest mod, şi termenii economici îşi fac loc şi devin elemente intrinseci ale funcţiilor de producţie.

Din acest punct de vedere, socotim nesatisfăcătoare unele încercări de a fundamenta posibilitatea asimilării metodelor de analiză multifactorială şi, îndeosebi, a funcţiilor de producţie — în teoria eocnomică socialistă — pe baza considerării exclusive a procesului de creare a bunurilor materiale şi, respectiv, a categoriei valorii de întrebuinţare, fără a se ţine seama de faptul că evaluările economice (termenii valorici) sînt elemente constitutive ale acestor metode[3]).

FUNCŢIA DE PRODUCŢIE — ca mijloc econometric — a fost elaborată mai întîi, în literatura economică occidentală şi poartă, într-o anumită măsură, amprenta relaţiilor proprii economiei de piaţă. În forma lor iniţială, o asemenea construcţie a avut ca premisă „concurenţa perfectă". În aceste condiţii „ideale", însuşi mecanismul pieţei ar asigura — prin intermediul costurilor marginale — confruntarea permanentă a productivităţii diferiţilor factori (determinată de progresul tehnic) cu cerinţele economice (cererea şi oferta de factori ai procesului producţiei şi de produse fabricate). Astfel, în cazul echilibrării disponibilităţilor şi cerinţelor de resurse, între produsele (marginale) ale factorilor şi evaluarea lor (preţuri marginale) se stabilesc anumite proporţii, astfel încît şi isocuantele — înregistrînd diferite nivele ale producţiei — reprezintă nu numai posibilităţi de ordin tehnic, dar mai ales puncte de „optim economic" (costuri minime).

Funcţia de producţie presupune, deci, implicit rezolvarea unei probleme de maximizare. Dacă, în cadrul funcţiei $Y = y(M.F)$ simbolizăm prin M forţa de muncă şi prin F fondurile fixe productive, prin P, Pm şi Pf preţul producţiei şi, respectiv, preţurile celor doi factori, iar prin t şi r durata procesului de producţie şi, respectiv, coeficientul de actualizare a valorilor distribuite în timp, atunci vom avea ca expresie a valorii întregii producţii : $P.y\,(M,F)$ sau în expresie actualizată : $P.y\,(M,F)e^{-rt}$, iar ca expresie a cheltuielilor totale de producţie : $M.P_m + F.P_f$. De aici rezultă ecuaţia beneficiului total (B) :

$$B = P.y\,(M,F)e^{-rt} - M.P_m - F.P_f$$

Or, tocmai condiţiile necesare pentru maximizarea beneficiului[4]) explică însăşi poziţia şi forma isocuantei în cadrul funcţiilor de producţie.

De asemenea, premisa „concurenţei perfecte" stă la baza evaluării factorilor cu ajutorul productivităţii lor (marginale) şi a echivalării elasticităţii producţiei (în raport cu cei doi factori) cu ponderea lor în volumul producţiei (venitului naţional)[5]).

Desigur, economia în realitate — şi mai ales în prezent — nu dispune de condiţiile „concurenţei perfecte". Ca atare, şi forma „clasică" de funcţie de producţie este utilizată, chiar în literatura de specialitate occidentală, **numai ca treaptă iniţială,** analiza fiind completată, de regulă, prin folosirea unei funcţii lipsite de asemenea constrîngeri.

Şi în cadrul economiei socialiste planificate, pentru înfăptuirea posibilităţilor create de progresul tehnic ştiinţific în direcţia combinării optime a factorilor participanţi la producţie („optim tehnic") nu se poate face abstracţie de disponibilul real al resurselor. Astfel, nu poate fi indiferentă acuitatea cu care se pune — într-o etapă sau alta — problema caracterului limitat al investiţiilor (fondurilor fixe) sau ale forţei de muncă, pentru a obţine avantaje economice depline („optim economic"). În această direcţie, atrage atenţia că şi în ţările socialiste s-a preconizat elaborarea unor preţuri „optimale" (bazate pe cheltuielile limită) menite să asigure o economie maximă de muncă socială, o dată cu concordanţa deplină a balanţelor materiale şi valorice[6]). În acest caz şi mijloacele econometrice, cum sînt funcţiile de producţie, şi-ar găsi pe deplin cel mai larg cîmp de aplicare în armonizarea politicii tehnice şi a politicii economice în general.

ÎN PREZENT, după cum se ştie, în ţările socialiste s-a consolidat, de mai mulţi ani, practica construirii unor preţuri bazate, de regulă, nu pe valori limită (marginale), ci pe cheltuieli medii exprimate prin valoarea produselor. Se pune, deci problema dacă, înregistrînd — pe baza unor asemenea tipuri de preţuri — dinamica producţiei şi a consumului de factori, se mai păstrează temeiurile utilizării funcţiei de producţie la cuantificarea diferitelor aspecte ale creşterii economice

În această privinţă, trebuie să ţinem seama că, în planificarea socialistă se urmăreşte în principiu echilibrarea balanţelor de resurse şi asigurarea (inclusiv prin politica de preţuri) a concordanţei balanţelor materiale (fizice) şi ale forţei de muncă cu balanţele valorice. Din acest punct de vedere prezintă un deosebit interes — pentru utilizarea funcţiilor de producţie ca expresie a posibilităţilor tehnico-economice optime — demonstraţia făcută de V. V. Novojilov asupra egalităţii dintre preţurile de producţie limită şi preţurile bazate pe valori medii, în cazul echilibrării disponibilului şi cerinţelor de resurse în economia socialistă[7]).

Practica însă, uneori înregistrează abateri de la acest principiu, se ivesc chiar perturbaţii în balanţe, iar stabilirea unor preţuri se efectuează în afara cerinţelor de mai sus. Ca urmare şi deplasările apărute în structura cheltuielilor şi în raportul acestora cu rezultatele producţiei — deplasări determinate de schimbări tehnologice — nu mai asigură, în acelaşi timp, confruntarea posibilităţilor tehnice cu starea resurselor şi deci efecte economice pe deplin optime (din punct de vedere strict valoric). Se pot ivi situaţii cînd — deşi caracterul limitat al unuia din factorii producţiei se manifestă cu mare încordare — tipul de tehnologie promovat prin politica tehnică nu asigură economisirea cu predilecţie tocmai a acelui factor. În acest caz, în cadrul analizelor econometrice ca atare, numai observaţiile empirice şi consideraţiile de ordin calitativ pot să aducă „corectări", să identifice cel puţin sensul deformărilor pe care inevitabil le includ datele obţinute prin aplicarea funcţiilor de producţie.

În sfîrşit, în sprijinul utilizării acestor mijloace econometrice — şi în economia lipsită de „mecanismul clasic de piaţă", şi, respectiv, de etalonul mărimilor marginale — se impune faptul că, cel puţin pe termen lung, raporturile funcţionale stabilite ca structuri tehnologice între factorii producţiei şi rezultate nu îşi pierd valabilitatea, chiar dacă curbele nu mai păstrează forma lor „normală". În această concepţie largă, funcţiile, în forma lor cea mai generală, „pot descrie relaţiile dintre ratele de creştere — considerate pe termene istorice — ale muncii, capitalului şi producţiei, dar coeficienţii care înregistrează aceasta nu măsoară productivitatea marginală"[8]).

dr. P. VEINER

---

1) Vezi „Viaţa economică" nr. 40 din 1972.

2) S-au construit, de exemplu, funcţii de producţie în expresie fizică pentru diferite bunuri agricole (vezi E. Heady şi Y. Dillon, Agricultural Production Functions, Ames : Iowa State University Press, 1961.

3) Vezi, de pildă, A. Ancişkin, Metodologhiceskie problemi faktornogo analiza dinamiki proizvodstva i ekstensivnih putei ekonomiceskogo rosta, Voprosî Ekonomiki, nr. 6/1971.

4) Aceste condiţii se referă la necesitatea ca derivatele parţiale ale beneficiului în raport cu cei doi factori ai producţiei să fie nule, la necesitatea considerării numai a combinaţiilor factorilor de pe panta negativă a curbei ş.a.

5) Astfel în cadrul unei funcţii Cobb-Douglas lineară omogenă $(\alpha+\beta=1)$ de tipul $Y = A \cdot F^{\alpha} . M^{(1-\alpha)}$ avem :

$$\frac{\delta X}{\delta F} \cdot \frac{\delta F}{\delta X} = \frac{\frac{\delta Y}{\delta F} \cdot F}{Y} = \frac{c \cdot F}{Y}$$

$$\frac{\delta Y}{\delta M} \cdot \frac{\delta M}{\delta Y} = \frac{\frac{\delta X}{\delta M} \cdot M}{Y} = \frac{S \cdot M}{Y}$$

unde e şi S reprezintă „preţurile" (marginale), ale capitalului (profitul marginal) şi respectiv al muncii (salariu marginal).

6) De exemplu, modelele de preţuri rezultînd din planificarea optimă a resurselor, elaborate de L.V. Kantorovici şi V.V. Novojilov în URSS.

7) Vezi V. V. Novojilov, Măsurarea cheltuielilor şi rezultatelor în planificarea optimă, Ed. Ştiinţifică, 1969, pag. 9.

8) E. H. Phelps Brown, The Meaning of the Fitted Cobb — Douglas Function, Quarterly Journal of Economics, vol. 71 (noembr. 1967). pag. 551.

ECONOMIA ÎN PRESA VREMII

● Singura perspectivă

Ziarul „Vestitorul românesc", VII (1843) p. 186, a publicat scrisoarea lui Petrache Poenaru adresată marelui vornic Nicolae Băleanu, prin care îl felicită că a pus temelia industriei naţionale, aducînd primele maşini în ţară, cu care a făcut o fabrică de postav la Tunari (Bucureşti). Semnatarul scrisorii îşi manifestă bucuria, cu atît mai mult, cu cît a văzut „în iscusinţa oamenilor cei întrebaţi dintre locuitorii ţării o singură perspectvă a ne scăpa de birul ce plătim streinilor exportînd produsele noastre ca să ni se întoarcă fabricate".

● 1854 — Legături telegrafice cu restul Europei

„S-a înfiinţat şi în Principatul României linie telegrafică pe direcţia de la Bucureşti la Predeal, unde se uneşte cu cea din staturile Imperiului Austrii (...) Cancelaria acestui stabiliment al telegrafului electric se află lîngă Colegiul Sfîntul Sava şi stă în relaţii cu toate liniile telegrafice ale Europei deschise pînă astăzi (...) De la 22 noiembrie 1854 a început să funcţioneze linia telegrafică Bucureşti-Viena", — este ştirea publicată de „Buletin Ţara Românească" (1854), p. 335. Aceeaşi publicaţie, în unul din numerele viitoare, a publicat hotărîrea Ministerului de Comerţ din Viena de a transmite zilnic la Bucureşti, prin telegraf, cursul bursei din Viena, care se va afişa la cancelaria telegrafului din Bucureşti.

Ilie CIUTESCU

RECENZIE

Potenţialul productiv în construcţia de maşini

ÎN CONTEXTUL desfăşurării celei de-a treia evaluări a mărimii capacităţii de producţie industrială, evaluare ce serveşte pentru fundamentarea angajamentelor de depăşire a planului pe anul în curs şi de realizare a cincinalului înainte de termen, cît şi în vederea elaborării lucrărilor preliminare pentru cincinalul 1975—1980, a apărut în Editura Tehnică, lucrarea **Capacitatea de producţie în construcţia de maşini***), care constituie un instrument pentru determinarea cît mai exactă a potenţialului productiv în cadrul întreprinderilor constructoare de maşini.

Plecînd de la trăsăturile caracteristice diferitelor secţii de bază (prelucrări mecanice, prelucrări primare, asamblare) ale întreprinderilor constructoare de maşini, de la gradul de omogenitate al producţiei sau de la existenţa liniilor tehnologice în flux, autorul — folosind metoda clasică — prezintă prin intermediul unor expresii matematice clare, etapele determinării capacităţii de producţie. În continuare, făcînd apel la metode de optimizare prin programare liniară, ne sînt prezentate posibilităţile de modelare a proceselor de producţie în vederea determinării capacităţii de producţie optime, insistînd deopotrivă atît asupra restricţiilor de natură tehnologică, cît şi de natură economică.

Ne sînt, de asemenea, expuse modalităţile de stilizare a calculatorului electronic la determinarea capacităţii de producţie în cazul unei secţii cu sortiment de producţie eterogen, atît prin metoda directă în unităţi naturale, cît şi prin metoda în unităţi convenţional comparabile.

În partea a doua a lucrării sînt prezentate aplicaţii numerice din realitatea practică, privind determinarea capacităţilor de producţie. Sînt exemplificări, atît la metoda clasică, programarea liniară, cît şi rezolvări apelînd la echipament electronic (I.B.M. 360/40, C.E.T. 500, Economist-CIFA 102 etc.). În totalitatea exemplificărilor autorul caută să evidenţieze posibilităţile optimizării soluţiilor, determinarea unor coeficienţi de utilizare a utilajelor cît mai ridicaţi în vederea unei folosiri cît mai depline a capacităţilor.

Ioan S. RAŢIU
A.S.E.

---

*) Tudor Homoş — Capacitatea de producţie în construcţia de maşini — metode de calcul, cu prefaţa de dr. ing. Ştefan Bîrlea, Ed. Tehnică, Buc., 1972, 183 pag.

VITRINA CU CĂRŢI

● **Studii de economie militară.** Centrul de studii şi cercetări de istorie şi teorie militară (coordonator col. Bela Iani, Ed. Militară, 1973, 198 pag., 7,25 lei). Economia militară ca disciplină ştiinţifică; pregătirea economiei naţionale pentru apărare; dezvoltarea şi modernizarea industriei naţionale de apărare; eficienţa economică în domeniul militar etc.

● Centrul de informare şi documentare al învăţămîntului, **Perfecţionarea pregătirii profesionale** nr. 1/1973, 130 p., 10 lei. Metodologii, programe, tematică; experienţa unităţilor socialiste; activitatea centrelor de perfecţionare; din experienţa mondială, recenzii; tematică orientativă.

● G. Bannock, R. E. Baxter, R. Rees, **The Penguin Dictionary of Economics** (Dicţionarul Penguin al ştiinţelor economice), Baltimore, Md., Penguin Books Ltd. 1972, 427 pag.

● **Restructuring American Education : Innovations and Alternatives** (Restructurarea învăţămîntului american : inovaţii şi alternative), New Brunswick, N.J. (C. Ray Rist, editor), Transaction Books, 281 pag.

● P. Bessis, H. Jaoul, **Qu'est-ce que la créativité ?** (Ce este creativitatea ?), Paris, Ed. Dunod, 1972, 128 pag. Geneza şi psihologia creativităţii, modalităţi de valorificare în întreprindere.

● V. G. Lebedev, **Narodnohoziaistvennaia effektivnost razvitiia tehniki** (Eficienţa dezvoltării tehnicii la scara economiei naţionale), Moscova, Ed. Misl, 372 pag. Probleme teoretice, metodologice şi practice ale optimizării investiţiilor.

● H. Uhlendorf s. a., **Theoretische und praktische probleme des Kampfes um eine hohe Qualität der Erzeugnisse** (Problemele teoretice şi practice privind lupta pentru o înaltă calitate a produselor). Berlin, Dietz Verlag, 1973, 64 pag.

● A. C. Decouple, **La prospective** (Prospectiva), Paris, P.U.F., 1972, 124 pag.

● M. Saint-Paul, A. Perriol, **Comprendre l'ordinateur** (A înţelege calculatorul), Paris, Ed. d'Organisation, 1972, 168 pag. Iniţiere în principiile de bază ale funcţionării unui calculator. Nu necesită cunoştinţe prealabile de informatică şi matematică. O casetă sonoră şi un mic dicţionar de termeni însoţesc lucrarea.

● P. Sartin, **La réussite professionnelle** (Reuşita profesională), Bruxelles, Ed. Gerard et Cie, 1972, 315 pag. Analiza factorilor succesului în muncă, ca mijloc de înflorire a personalităţii.

● Dr. T. W. Leggatt, **The Training of British Managers** (Pregătirea managerilor englezi), Londra, National Economic Development Office, Millbank Tower, 1972, 210 pag.

● Y. Castagnol, **Principes et pratiques de la promotion des ventes** (Principii şi practici ale promovării vînzărilor), Paris, Ed. Delmas, 1972, 320 pag. Planul de promovare, tehnicile, controlul şi limitele promovării vînzărilor.

știință și societate

VITEZA PROGRESULUI TEHNIC

CEEA CE SE SCHIMBĂ este mai perceptibil și pentru vedere și pentru analiză. Întreaga literatură în care se cercetează fenomenul progres tehnic abundă în caracterizări ale schimbărilor pe care le suferă forțele de producție și, în general, întreaga viață socială datorită progresului tehnic. Se fac multe considerații asupra vitezei cu care evoluează fenomenul, subliniindu-se adeseori că el se mișcă într-un ritm accelerat. Investigații mai atente par să arate că această accelerare este departe de a fi demonstrată. S-au găsit și indici după care ipoteza unei încetiniri nu ar fi de loc exclusă. Neexistînd nici o măsură a vitezei progresului tehnic, speculațiile în jurul ei nu pot avea alt rost decît acela de a furniza ipoteze pentru cercetări empirice și de a atrage atenția asupra necesității de a se lua în studiu o latură sau alta a fenomenului de ansamblu sau de a se adopta un nou punct de vedere. Evident că în această privință este mai indicat să lăsăm rezolvarea pe seama unor cercetări ulterioare, fără îndoială îndelungate și laborioase — căci chiar în privința elaborării unor metode de studiu sîntem încă într-o fază incipientă.

Unii factori acționează în sensul măririi vitezei progresului tehnic iar alții în sensul frînării lui. Ritmul real este diferența dintre factorii motori și factorii de frînare. Dacă însă privim progresul tehnic din punct de vedere al eficienței, fie tehnice (modificarea unor parametri tehnologici pentru a obține un efect tehnic util), fie economice (mărirea rezultatului economic general cu ajutorul unei cantități date de factori), atît factorii motori cît și cei de frînare, acționează în sensul realizării vitezei maxime a progresului tehnic eficient. Căci aplicarea nefrînată, neselectivă, prea rapidă, a unor soluții tehnice ar duce la o risipă de efort care ar încetini progresul economic al societății. După cum o economie avînd surplusuri, dar lipsite de progres tehnic, nu are altă soluție decît construirea de piramide, tot așa o societate imaginară de tehnicieni fanatici și-ar pulveriza resursele în invenții ale căror roade nu ar avea timp să le culeagă. Căci, după cum se știe, progresul tehnic, eficient din punct de vedere economic și social, cuprinde un ansamblu de activități complexe, printre care invenția chiar dacă este primară, cel puțin cronologic vorbind, ocupă un loc relativ redus din punct de vedere al cantității de efort.

Sînt multe cauzele pentru care invenții de mare importanță economică sînt lăsate mult timp în sertare înainte de a găsi o aplicare în producție sau în alte procese economice și ele nu constituie preocuparea noastră acum. În afară de determinantele economice, lucrurile se explică și prin ritmul gîndirii tehnice, considerat în forma sa „pură", în afara contactului cu factori economici. Deși ritmul gîndirii tehnice pare a fi mai rapid decît progresul tehnic în sens economic, nici el nu este nelimitat. Gîndirea tehnică ea însăși este un proces social, un proces cooperativ la care participă un număr mare de oameni. Fiecare generație de creatori de tehnică nouă moștenește ansamblul (și implicit sistemul) de tehnică creat de toate generațiile anterioare.

Însăși economia de efort de cugetare face ca unele rezultate obținute de știință și de tehnică să aibă o vitalitate și o constanță istorică la fel de uimitoare ca și invențiile radicale care schimbă principiile unor procese tehnologice, ce distrug ramuri întregi de activitate umană și dau naștere unor noi domenii de aplicație a muncii și inteligenței omului (așa-zisa „distrugere creatoare" a lui Schumpeter). În multe cazuri invențiile radicale sînt rezultatul aplicării unor cunoștințe științifice relativ noi, dar în alte cazuri, o simplă recombinare a unor cunoștințe științifice și tehnice vechi poate da rezultate cu consecințe economice și sociale profunde. De exemplu, introducerea standardizării internaționale a dat un impuls puternic nu numai comerțului, transferului tehnologic, dar a creat condiții radical noi pentru inventator, care astăzi, în foarte multe cazuri, poate să construiască un sistem tehnic nou din sisteme tehnice pe care el le găsește descrise în standarde și manuale sau sub formă de produse oferite pe piață.

ELEMENTELE CONSTANTE în tehnică (durînd uneori o istorie întreagă, alteori numai cîteva generații) sînt foarte numeroase și binecunoscute. Cele mai simple, cele mai generale, dar și cele mai durabile sînt principiile praxeologiei, așa cum sînt ele descrise în „Tratatul despre lucrul bine făcut" al lui T. Kotarbinski. Analiza actelor simple și ale celor complicate, așa cum ne-o prezintă logicianul polonez este valabilă prin excelență pentru orice proces tehnologic și pentru orice îmbunătățire a unui asemenea proces. Uneltele și încăperile, mijloacele și metodele nu lipsesc din nici un proces tehnologic. Pregătirea acțiunilor ca o condiție a eficienței lor este evident un ingredient esențial al gîndirii tehnice. Economizarea acțiunilor la fel, căci tehnicianul adevărat este mereu preocupat de a obține efecte mai mari cu mijloacele date. Numai natura efectelor și natura economiilor îl pot pune în conflict cu factorii economici. Supravegherea pură, asupra căruia insistă destul de mult Kotarbinski, constînd în tendința de a lăsa procesele să se desfășoare de la sine, fără intervenția subiectului, dar în sensul dorit de acesta, este, oricît de simplă ar fi, ideea de bază a automatizării. Este interesant de semnalat că Marx a sesizat cu mare perspicacitate că automatizarea, ieșirea omului din procesul de producție propriu-zis, este una din tendințele fundamentale ale evoluției genetice a sistemului de mașini.

Aproape întreaga tehnică mecanică și o mare parte a tehnicii din alte domenii se desfășoară în spațiul euclidian. Resursele de creare a unor mașini noi cu elementele simple ale geometriei euclidiene sînt departe de a fi epuizate. Știința rezistenței materialelor, ca disciplină aplicată a fizicii, este de dată mult mai recentă. Dar principiile ei de bază, unele descoperite încă de Galilei, altele elaborate mai tîrziu, sînt pe deplin valabile și sînt reluate la fiecare construcție a unui sistem tehnic nou. Ele intră în cultura de bază a inginerului, învățămîntul tehnic fiind aparatul social de transmitere în timp a tuturor acestor elemente constante din tehnică. La fel stău lucrurile cu principiile de bază ale electrotehnicii, ale chimiei ș.a.m.d. Cu mai multe rezerve și ezitări ar trebui să privim cunoștințele noastre actuale despre natura și structura informației, întrucît nu avem încă o posibilitate de formulare riguroasă a calității informației. Mai incertă este fermitatea cunoștințelor de tehnică biologică. Deși în ultimul timp progresele biologiei au fost importante, nu avem încă tehnici de aplicare pentru aceste cunoștințe recente.

Revenind la perenitatea unor cunoștințe simple de geometrie în tehnică, merită a fi evidențiată o observație făcută în treacăt de economistul german Sombart[1]) și reluată recent de istoricul american Landes. În ochii lui Sombart una din caracteristicile de bază ale tehnicii mașiniste moderne a fost aplicarea principiului rotației în toate procesele de producție în care acest lucru este posibil.

ESTE O CONVENȚIE a istoricilor de a data începuturile tehnicii mașiniste moderne cu inventarea mașinii cu aburi de către Watt. Într-adevăr, apariția mașinii cu aburi a reprezentat un eveniment crucial pentru dezvoltarea ulterioară a tehnicii. Dar, în ceea ce privește esența descoperirii, este nevoie de a se sublinia că importanța descoperirii lui Watt constă nu atît în folosirea forței de expansiune a aburului, cunoscută cu mult timp înainte, ci în combinarea ei cu un sistem de transformare a mișcării rectilinii în mișcare circulară, ceea ce a permis, printre altele, o folosire neîntreruptă a forței aburului. A. O. Usher, istoric al tehnicii cu mare audiență la economiști și cu prestigiu la ceilalți istorici ai tehnicii, pare să sesizeze întrucîtva acest lucru scriind că la un moment dat „Watt... s-a apucat să lucreze la problema **producerii** mișcării rotative din mișcarea rectilinie *) și că a depus un efort considerabil în acest scop. Într-adevăr, tocmai prin posibilitatea de a se produce din surse de energie nebiologice, o mișcare rotativă a făcut posibilă apariția mașinii așa cum o descrie Marx, compusă din mașina de acționare, mecanismul de transmisie și mașina-unealtă propriu-zisă.

Omenirea cunoaște din timpurile cele mai vechi două metode fundamentale de a forma materialele pe care le găsește în natură sau pe care le produce în mod artificial : aceea de a obliga prin presiune materia adusă într-un fel sau altul într-o stare care permite deformarea plastică să ia o formă dată de un mulaj — o matriță, o formă în care se toarnă un material topit, prin ștanțare etc. —, sau prin distrugerea acelei părți dintr-un bloc de material care iese din contururile urmărite. Ambele procedee, în forma lor simplă, manuală, sînt eterne în sculptură.

Aceste operații au fost, prima în mai mică măsură, a doua aproape în totalitate, transformate în mișcări rotative. Prin laminare metalul poate fi transformat în bare, tablă și țevi. Prin strunjire, frezare, alezare, rectificare, găurire se pot obține cele mai variate configurații. Dar, întrucît o mare parte din produsele din metal sînt destinate altor mașini, piesele din metal trebuie să aibă o formă circulară sau derivată din aceasta : cilindrică, conică, tronconică etc., ceea ce înlesnește folosirea mișcării circulare la producerea lor. Secolul al nouăsprezecelea a fost martorul nașterii întregii familii de mașini-unelte cunoscute astăzi, care se trag toate din strungul cunoscut din timpuri mult mai vechi.

Prin transfer tehnologic, o mare parte din operațiile productive din celelalte ramuri au fost transformate în operații de rotire, fie a obiectului muncii în jurul unei unelte statice, fie a uneltei în jurul obiectului : tiparul, decorarea unor suprafețe plane cum sînt țesăturile sau pereții clădirilor, curățarea unor suprafețe cu perii rotative, multe operații de lucrare a pămîntului și alte procese agricole. Un capitol special îl constituie transportul terestru, roata fiind folosită din timpuri străvechi, dar și transportul prin medii fluide, unde mișcarea de rotație a elicei antrenează navele în mișcare rectilinie.

În procesele chimice mișcarea de rotație se folosește pe larg pentru agitare, malaxare etc. Energia electrică, care a invadat întreaga producție materială și consumul începînd cu sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea, se produce

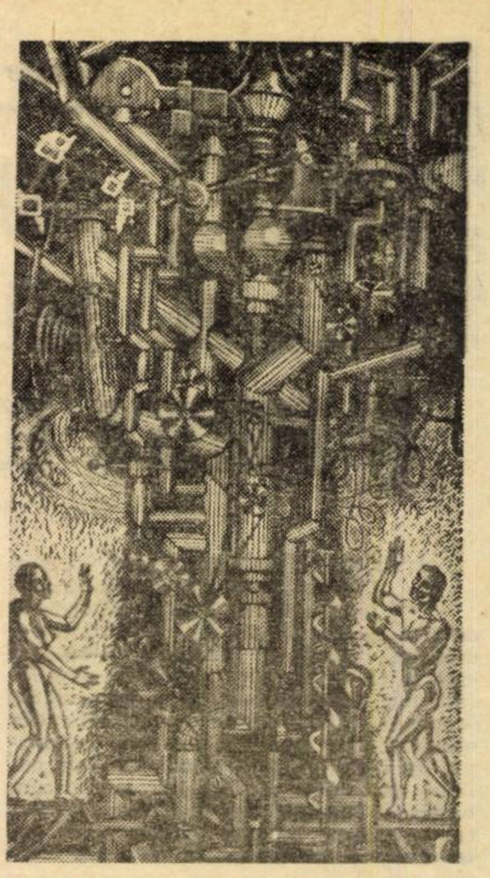

Irina Borovski „Pomul cunoașterii"

și se transformă în energie mecanică prin mișcare de rotație. Energia electrică a permis un control și mai precis asupra acestei forme de mișcare mecanică. În felul acesta, mașina a putut fi pusă la îndemîna gospodinei. Producția automată a micromotoarelor electrice a dat naștere jucăriei electrice, o ramură de producție importantă sub multe aspecte.

LARGA răspîndire a mișcării circulare în tehnica modernă se explică prin faptul că ea asigură utilizarea maximă a unității de energie aferentă, prin echilibru, uniformitate, constanță, reglabilitate.

Dacă astăzi „greutatea" mișcării rotative în tehnica modernă pare a fi în scădere, aceasta se datorează în parte creșterii importanței prelucrării informației, creșterii ponderii serviciilor și apariției unor altor procedee de distrugere controlată a materialelor. Tendința de a înlocui mișcarea rotativă în sistemele mecanice întîmpină mari dificultăți. Motorul cu reacție, în care mișcarea rectilinie este produsă în mod direct, cîștigă greu terenul, din cauza dificultăților de control.

Sîntem într-adevăr în epoca informației, dar continuăm să trăim într-o epocă a fierului și a roții. Sîntem în epoca electronicii, dar și în epoca electricității. Avem masele plastice, dar de multe ori le prelucrăm după principii și chiar cu mijloace tradiționale. Progresul tehnic, mărind continuu eficiența proceselor economice, are propria sa economie internă, istorică, ceea ce face ca rezultatele, o dată obținute, să fie administrate de societate cu un spirit de economie care face să nu se renunțe la principii atîta timp cît sînt încă eficiente. De acest spirit de economie tehnologică depinde evident și ritmul progresului tehnic și, prin extensiune, și ritmul de creștere economică.

I. LEMNIJ

1) Vezi Werner Sombart, Der moderne Kapitalismus, 1928, vol. 3, pag. 108.
2) A. P. Usher, A History of Mechanical Inventions. Harvard university Press, 1954, pag. 355.

FIȘE

Modernul în calculul economic

● La rubrica „Schimb de păreri", revista VOPROSI EKONOMIKI (nr. 3/1973) publică studiul lui I. Ștern **Proizvodstvennie funcții i vozmojnosti ih ispolzovaniia v ekonomiceskih rasceotah** (Funcțiile de producție și posibilitățile utilizării lor în calculele economice), în care autorul consideră că, în momentul de față, capătă o importanță deosebită analiza diferiților factori ai creșterii producției, stabilirea rolului jucat în această privință de factorii extensivi și, în special, de cei intensivi. Metodele tradiționale ale analizei economice, întemeiate pe indicatori ca productivitatea muncii, înlocuirea fondurilor, volumul producției materiale ș.a., nu mai sînt suficiente, deoarece reflectă rezultate totalizate ale dezvoltării economice și nu dau posibilitatea aprecierii influenței separate a factorilor. La micronivel aceasta se poate realiza și prin măsurări directe, dar cu cît nivelul de complexitate al obiectului economic studiat este mai ridicat iar resursele materiale și de muncă mai eterogene, atari măsurători devin imposibile. De aci necesitatea calculelor pe bază de modele econometrice cu variabile, agregate. După ce face o descriere largă a funcțiilor de producție, definite ca funcții econometrice, care leagă între ele factorii și rezultatele creșterii economice, autorul arată posibilitățile principiale pe care acestea le oferă și își manifestă scepticismul în ce privește posibilitatea utilizării lor ca instrument de calcul precis de plan. Ele pot fi însă utilizate cu folos, spune I. S., în studiul de analiză și prognoză economică, ceea ce le conferă acestora o mare actualitate.

Transfer și adaptare tehnică

● Sub titlul **Science et développement** (Știință și dezvoltare), fizicianul francez Pierre Auger, autorul lucrării „Tendințe actuale ale cercetării științifice" (Paris 1961, București 1968), publică în CERES (martie-aprilie 1973) un punct de vedere conform căruia politicile de cercetare din țările subdezvoltate trebuie să țină seama de trei condiții : de scopul urmărit (dezvoltarea lumii a treia), de condițiile umane, materiale și financiare, precum și de cadrul (național, regional sau internațional) în care aceste politici se vor desfășura. Pe aceste premise, mai precis pe teza că orice cercetare trebuie să pornească de la ceea ce este cunoscut, adică de la lucrări deja executate, autorul își bazează concluzia că transferul de soluții în genere, de ordin tehnic nu se poate, de cele mai multe ori, efectua decît prin adaptări, uneori foarte importante, chiar între țările dezvoltate, pentru a ține cont de resursele particulare ale fiecărei țări. Fie că sînt originale, fie că se referă la adaptarea unor soluții existente, cercetările nu se pot desfășura cu succes decît în cadrul instituțiilor naționale adecvate, de unde rezultă, spune P. A. că unul din aspectele esențiale ale politicii științifice ar consta în definirea, realizarea și întreținerea acestor instituții pentru a forma personalul necesar. O problemă ce s-ar pune pentru aceste instituții „de recepție" ar fi aceea a „tehnicilor intermediare". Nu este vorba, specifică P. A., de a se recurge pur și simplu la tehnici vechi, utilizate de țările dezvoltate într-un stadiu anterior, ci de tehnici care folosesc maximul posibil de cunoștințe moderne, dar de natură diferită și mai simple decît tehnicile cele mai avansate.

Profitul și costurile indirecte

● Jean Parent publică în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE (nr. 1/1973), în cadrul grupajului „Costurile creșterii", conținînd comunicările Congresului economiștilor de limbă franceză, ținut la Teheran în septembrie 1972, articolul **Coûts directs et coûts indirects de la croissance** (Costuri directe și costuri indirecte ale creșterii), în care se arată că, în utimul timp, apare tot mai clară ideea că costurile creșterii nu se reduc la cele contabilizate pînă în prezent și că cele mai mari sînt în mod deliberat înlăturate și neglijate. Costurile a căror luare în considerare este recentă (indirecte) ar fi : costurile utilizării naturii și costurile umane. Primele se referă la deteriorarea mediului, secundele la răsfrîngerile directe ale creșterii asupra sănătății fizice și nervoase a omului. Unele din aceste costuri sînt cuantificabile, altele țin încă de inefabil. Prezentînd tezele celor ce propun oprirea creșterii, precum și ale celor ce văd în creștere rezolvarea consecințelor ei nefaste, J.P. consideră ca singură certă concluzia că **modul actual de creștere nu mai poate fi prelungit.** Mulți, spune el, „apreciază că sistemul bazat pe profit se acomodează greu cu sarcini aparent atît de dezinteresate ca apărarea naturii, a intereselor consumatorului..." Autorului i se pare că sistemul în cauză se poate acomoda noilor cerințe, sugerează unele soluții, dar specifică totuși că aceasta nu este decît o ipoteză.

economie mondială

Țările O.C.D.E.

NOUL PUSEU INFLAȚIONIST ȘI POLITICA ECONOMICĂ

CONSILIUL Organizației pentru Colaborare și Dezvoltare Economică (OCDE) a avut pe ordinea de zi a reuniunii sale din 6—8 iunie a.c. evoluția recentă a inflației, problemă care se menține, cu o tenacitate considerată tot mai preocupantă, în actualitatea economiei țărilor capitaliste. Inflația face obiectul unor studii permanente în grupul de lucru nr. 4 al Comitetului de politică economică al O.C.D.E., studii care urmăresc îndeosebi să elucideze caracterul și cauzele inflației actuale și să determine natura măsurilor ce ar fi apte să o curme.

Intensificarea presiunilor inflaționiste a coincis, după cum se știe, cu începutul anilor '70, cînd s-a înregistrat o creștere bruscă a ritmului anual de urcare a prețurilor bunurilor de consum, în comparație cu deceniul precedent. Ceea ce cauzează îngrijorare în momentul de față și imprimă un caracter de urgență căutărilor în materie de politică economică este o nouă accelerare a ritmurilor fenomenului. Experții OCDE constată că inflația s-a accelerat aproape în toate țările membre ale Organizației, atît în Europa cît și în afara ei (numeric în zona OCDE predomină țările europene, dar ca pondere țările extra-europene — S.U.A., Canada, Japonia, iar recent și Australia — ocupă un loc nu mai puțin important). Cu toate că de la începutul anilor '70 s-au întreprins pași pe linia luptei antiinflaționiste, iar în ultimul timp s-au adoptat într-o serie de țări măsuri speciale (degrevări fiscale, blocarea prețurilor și a salariilor etc.), creșterea prețurilor bunurilor de consum a atins 8% între aprilie 1972 și aprilie 1973 în Europa și 5,7% în țările neeuropene ale zonei (vezi tabelul). Aceste medii pe 12 luni sînt foarte apropiate de urcările maxime de prețuri în perioada 1970—1971, ceea ce constituie unul din motivele de îngrijorare deosebită printre responsabilii politicii economice. Un altul este sincronismul, apreciat ca neobișnuit, al puternicelor pusee inflaționiste recente din diferite țări, ceea ce face ca ritmul deprecierii monetare pe ansamblul O.C.D.E. să depășească toate nivelurile atinse pînă acum.

Variația anuală, în procente, a prețurilor bunurilor de consum în țările membre ale OCDE

	Media 1969/1959	1970	1971	1972	Aprilie 1973/ aprilie 1972
Canada	2,5	3.4	2,9	4,8	6,6
Statele Unite	2,3	5,9	4,3	3,3	5,1
Japonia	5,3	7,7	6,1	4,5	9,4
Australia	...	..	6,0	5,6	5,7 b
Franța	3,9	5,3	5,6	5,9	6,8
R.F. Germania	2,5	3,8	5,2	5,8	7,5
Italia	3,6	5,0	4,9	5,7	9,6 c
Anglia	3,5	9,4	9,4	7,1	9,2
Belgia	2,7	3,9	4,3	5,4	7,1
Luxemburg	2,1	...	4,7	5,2	6,8
Olanda	4,1	4,4	7,6	7,9	7,6
Danemarca	5,4	6,7	5,8	6,6	7,7 c
Irlanda	4,0	8,2	8,9	8,7	10,0 b
Austria	3,3	4,1	4,7	6,3	7,7
Finlanda	5,1	2,8	6,1	7,4	8,6
Islanda	10,6	...	6,9	9,7	16,6 b
Norvegia	3,4	10,2	6,2	7,2	7,7
Suedia	3,7	7,1	7,4	6,0	6,1 c
Elveția	3,1	3,6	6,6	6,7	8,4
Spania	5,6	5,4	8,3	8,3	9,7
Grecia	1,9	...	2,8	4,3	7,9 c
Portugalia	4,1	...	11,9	10,7	9,1 c
Turcia	5,7	...	19,0	15,6	12,2 d
Ansamblul zonei OCDE a)	2,9	5,7	5,3	4,8	6,6
din care :					
Produse alimentare a)	...	...	4,4	5,4	...
Produse nealimentare a)	...	...	5,7	4,6	...
Țările europene ale OCDE a)	3,6	5,2	6,7	6,6	8,0
din care :					
Produse alimentare a)	...	...	6,2	7,1	...
Produse nealimentare a)	...	...	7,0	6,4	...

SURSA : OCDE, Inflation — Le problème actuel, Décembrie 1970; Les politiques actuelles de lutte contre l'inflation, Juin 1971; Communicate de presă, iunie 1973.

a) Ponderările consumului privat și cursurile de schimb din 1970.
b) Februarie 1973 față de februarie 1972.
c) Martie 1973 față de martie 1972.
d) Ianuarie 1973 față de ianuarie 1972.

Cu privire la sursa acestor evoluții, experții O.C.D.E. nu au furnizat pînă în prezent explicații concludente sau unanim acceptate. Cauzele imediate variază firește de la țară la țară, deși se pot identifica printre ele anumite similitudini. Una din acestea este accelerarea bruscă a prețurilor produselor alimentare, care în semestrul al doilea al anului trecut au contribuit în proporție de două treimi la urcarea generală a prețurilor în Europa și care, mai recent, au un aport însemnat în același sens în Statele Unite. Un alt grup de cauze imediate care se regăsesc în mai multe țări îl formează atenuarea unor restricții sau măsuri de control în domeniul prețurilor și al salariilor. De aceeași natură sînt considerate a fi creșterile de prețuri la materii prime, alimentare și nealimentare ; deși aceste produse primare nu au o pondere foarte ridicată în indicii de prețuri, li se atribuie o certă putere de influențare psihologică, mai mult decît proporțională cu ponderea lor, în sensul anticipărilor că presiunile inflaționiste cresc în continuare.

Analiștii occidentali ai evoluției prețurilor consideră ca una din cauzele imediate ale comportamentului lor recent o accentuare a rolului cererii în unele țări sau în unele sectoare de activitate. Ei întrevăd posibilitatea unei participări mai însemnate a acestui factor în viitorul apropiat, deducînd de aici deosebiri notabile față de anii 1970—1972, și anume, dacă atunci inflația a avut loc într-o seamă de țări într-un context conjunctural cu caracter recesiv — datorită căruia s-a și putut vorbi de un fenomen nou, acela al „stagflației" —, actualmente ea se produce în economii care s-au redresat și se află nu în „conul de umbră", ci în „partea însorită" a ciclului. Analiza aceasta, care poate fi interpretată și ca un apel la măsuri de frînare a conjuncturii, pare — după unele semnale ale economiei — să fi fost ajunsă din urmă neașteptat de repede de mișcarea ei efectivă. Observatori ai economiei americane au început să vorbească despre probabilitatea unei noi faze recesive în Statele Unite încă înainte de sfîrșitul acestui an. Prognoze similare pe termen scurt se fac auzite cu privire la unele țări vest-europene. Dacă acestea s-ar adeveri, problema deosebirilor și a asemănărilor, mai bine zis a legăturii reale dintre inflație și fazele conjuncturii, ar trebui reexaminată în lumina noilor date.

Ideea că politica de reglementare a cererii este un instrument necesar, dar nu și suficient al combaterii inflației pare să se impună în sînul O.C.D.E., și aceasta chiar într-o oarecare contradicție cu aprecierea menționată mai sus, după care presiunile atribuite cererii vor ocupa un loc de importanță crescîndă. Rolul evantaiului de măsuri complementare nu poate fi definit global pe întreaga zonă, deoarece combinația adecvată de pîrghii antiinflaționiste în cadrul politicii economice generale diferă de la o țară la alta. Se consideră însă că însemnătate strategică vor avea politica de influențare directă a prețurilor și a veniturilor, restructurarea politicii agricole pe termen lung, măsurile care acționează asupra cererii și ofertei de mînă de lucru și cele a căror menire, în intenția autorilor lor, este intensificarea concurenței ca mijloc presupus de presiune asupra prețurilor.

Din experiența de pînă acum a măsurilor antiinflaționiste aplicate de la începutul anilor '70, analiza citată mai sus (de la sfîrșitul anului 1972) releva pe de o parte că prețurile nu au reacționat decît slab la politicile de reglementare a cererii. În ceea ce privește măsurile auxiliare de control direct asupra prețurilor, ele erau considerate utile ca acțiune pe termen scurt, cu condiția ca atenuarea sau abrogarea lor să fie însoțită de reglementări menite să le consolideze rezultatele. Mai recent, așa cum s-a văzut, experții O.C.D.E. au inclus ridicarea unor măsuri de control direct asupra prețurilor și veniturilor printre cauzele accelerării recente a ritmului deprecierii monetare. Aceasta pare să indice, pe de o parte, că măsurile de control se dovedesc mai puțin eficiente decît se sconta. Pe de altă parte, avînd în vedere persistența inflației, se conturează oare perspectiva unei nevoi permanente de astfel de măsuri de control ? Căutările în direcția completării instrumentarului de politică economică nu oferă deocamdată un răspuns la această întrebare. Ceea ce pare foarte probabil este că factorul inflației va necesita — și chiar face necesară de pe acum — regîndirea ansamblului de politici economice care încadrează creșterea în țările O.C.D.E.

I. PĂDUREANU

Corespondență din Moscova

O NOUĂ ETAPĂ ÎN CONDUCEREA PRODUCȚIEI :

GESTIUNEA ECONOMICĂ ȘI RENTABILITATEA RAMURII

CU OPT ANI ÎN URMĂ în Uniunea Sovietică a intrat în acțiune un nou mecanism de conducere, planificare și stimulare economică. Primii ani ai realizării acestuia au atins cu precădere veriga de jos — întreprinderea ; s-au modificat indicatorii activității întreprinderilor, principiile de stimulare a colectivelor de producție, s-au lărgit drepturile acestora și s-au extins legăturile directe. Cît privește organele de conducere — ministere, departamente — condițiile activității acestora și relațiile lor reciproce cu statul, în principiu, nu s-au modificat. Reorganizarea mecanismului economic, în special a unui organism atît de mare cum este economia națională a U.R.S.S., este o acțiune foarte complexă și evident fără finisarea „primului etaj" nu era posibilă trecerea la cel de-al doilea.

Pregătirea celei de-a doua etape a început de pe atunci, deoarece era clar că spunînd „A", trebuia mers mai departe. Trebuie ținut seama că atîta timp cît departamentele și ministerele funcționau în cadrul existent, pentru întreprinderile care treceau la noul sistem de conducere apăreau unele greutăți, care se exprimau în următoarele : întreprinderile creeau fonduri de dezvoltare din resurse proprii ; nivelul stimulării lor materiale se afla în funcție de volumul realizării producției și de rata rentabilității, dar departamentele și ministerele nu purtau nici o răspundere materială în cazul neîndeplinirii planului.

În anul 1970, Ministerul Construcției de Aparate, Mijloace de Automatizare și Sisteme de Conducere al U.R.S.S., precum și o mare organizație de transporturi auto din Moscova „Glavmosavtotrans" (zeci de mii de automobile, 90 000 de lucrători) a obținut aprobarea pentru trecerea experimentală a ramurii pe principiul gestiunii economice.

Ce s-a schimbat în aceste ramuri odată cu introducerea acestei forme de conducere ? S-a întrerupt complet finanțarea de la bugetul de stat. A crescut mult răspunderea organelor economice de conducere pentru o activitate fructuoasă a întreprinderilor. Realizarea construcțiilor capitale, dezvoltarea științei și tehnicii, crearea rezervelor necesare, realizarea acțiunilor social-culturale au fost puse complet în dependență directă de rezultatele activității ramurii. Odată cu îndeplinirea programului de producție trebuiau respectate cu strictețe și normativele planificate de cheltuieli — în caz contrar nu se putea obține beneficiul planificat și, deci, nici mijloacele necesare pentru finanțarea dezvoltării, în continuare, a producției. Întreprinderile puteau, desigur, să obțină credite de la bancă, dar acestea trebuiau restituite și sînt purtătoare de dobîndă.

Vărsămintele din beneficiu la bugetul de stat, sînt, după cum se știe, planificate. Dacă întreprinderea din diferite motive nu-și realiza beneficiul planificat, se reducea și suma vărsămintelor la buget. Desigur, lucrătorii ministerelor și departamentelor se străduiesc să nu existe asemenea deficiențe în relațiile întreprinderilor cu bugetul, dar înainte ei aveau pentru aceasta numai o răspundere morală. Altfel este situația în ramurile care au trecut pe principiul gestiunii economice. Suma plăților din beneficiu la buget se stabilește pentru o perioadă de cinci ani. Nivelul acestor plăți la buget nu se reduce chiar dacă nu se realizează beneficiul planificat. Deci, suma vărsămintelor la bugetul de stat este garantată. În același timp, cu cît ramura este mai rentabilă, cu atît sînt mai mari sumele de care ea dispune pentru dezvoltare și pentru stimularea oamenilor muncii.

Această formă de conducere a adus multe schimbări în activitatea curentă a ministerelor și departamentelor. Au fost înlăturate direcțiile generale, astfel că în locul unităților care se ocupau preponderent de conducerea administrativă s-au creat uniunile industriale de stat pe țară care funcționează pe baza principiilor gestiunii economice. Fiecare din acestea reprezintă un complex de întreprinderi care formează o subramură a construcțiilor de aparate (de exemplu industria de ceasuri). Deoarece uniunea este bazată pe gestiune economică, ea dispune de fonduri proprii, intră în legături directe cu furnizori, beneficiari, organizații științifice și de construcții etc. În fiecare uniune există un consiliu de direcție în care intră conducerea uniunii și directorii de întreprinderi. Acest consiliu care se întrunește odată la trei luni, discută rezultatele activității economice, stabilește sarcinile de tactică și strategie, trasează programul de măsuri concrete. În cadrul acestui sistem lucrătorii din ministere au posibilitatea să-și concentreze atenția asupra problemelor progresului tehnico-științific, asupra perfecționării conducerii. Nu este întîmplător că tocmai ramura construcțiilor de aparate a devenit una din primele ramuri în care se introduce sistemul automatizat de conducere.

Odată cu trecerea ramurii pe baza gestiunii economice, se lărgesc în mod substanțial drepturile și posibilitățile economice ale ministerului. Programul de activitate este determinat, ca și înainte, de planul de stat cincinal. Numărul de indicatori stabiliți în mod centralizat este însă mult mai redus. Ceilalți indicatori, ministerul și-i stabilește singur. În locul unui mare număr de sarcini amănunțite se stabilesc în prezent cîteva normative generale, care reglementează principalele laturi ale activității ramurii ; de exemplu, se aprobă nu fondul de salarii, ci ponderea acestuia în valoarea producției fabricate, proporțiile repartizării beneficiului în două părți : una care se varsă la buget și una care rămîne în ramură. Se înțelege că au crescut posibilitățile de manifestare a inițiativei, atît la ministere cît și la întreprinderi.

În acest fel, în prezent, lucrătorii uniunilor de ramură și ai ministerelor, trecute pe principiul gestiunii, primesc prime al căror fond se constituie, ca și în cazul întreprinderilor, din beneficii. Nerealizarea planului atrage după sine neîncasarea acestor stimulente materiale.

După mai bine de doi ani de experimentare se și pot constata primele rezultate. În ramura construcțiilor de aparate, practic toate întreprinderile își îndeplinesc în mod regulat planurile de realizare a producției ; anual se asimilează pînă la 700 de noi produse. Planul celui de al nouălea cincinal prevede creșterea producției de 2,2 ori, a productivității muncii cu 82%, iar a beneficiului de peste 3 ori. Aceste rezultate, probabil, vor determina și soarta experimentului. În anii următori, pe principiul gestiunii economice vor trece și alte ramuri industriale ; desigur, condițiile concrete ale trecerii pe aceste principii pot fi întrucîtva deosebite, dar forma, se pare a fi cea justă.

Această formă de conducere nu diminuează, desigur, rolul statului. În cazul trecerii ramurilor pe gestiune economică, normativele, fondurile de stimulare, nomenclatorul producției și toate celelalte premise hotărîtoare ale activității economice sînt aprobate de stat. Organele financiare, statistice și de plan ale statului controlează și analizează în mod sistematic activitatea ramurilor. Se schimbă însă modul de abordare, stilul de muncă, sporesc răspunderea si cointeresarea materială.

Alexandr BIRMAN
prof. dr. în științe economice

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Perspective canadiene

PROGNOZA dezvoltării economiei Canadei în anii 1973—1975 indică un ritm mediu anual de creștere a produsului național brut cu 6%, în condițiile unui spor anual al prețurilor la bunurile de consum de 3%. Investițiile ar cunoaște o expansiune susținută (cu 10% pe an), cheltuielile pentru consum ale populației s-ar majora cu cîte 5,5% anual, iar cele ale statului pentru mărfuri și servicii — cu 5%. Mai lent ar crește productivitatea muncii (exprimată prin producția pe un salariat), respectiv cu o medie anuală de 2,8%, în timp ce nivelul șomajului ar oscila în jurul a 4,5% din efectivul forței de muncă.

● Tendințe în industria chimică

SE PREVEDE că în cincinalul 1971—1975 ritmul de creștere a producției diferitelor subramuri ale industriei chimice de bază din Franța va fi, în general, inferior celui înregistrat în perioada precedentă de cinci ani. Sporuri mai importante ar urma să cunoască producția de benzen (de la 385 mii tone în 1970 la 946 mii în 1975), cea de butadienă (de la 155 la 374 mii tone), de etilenă (de la 933 la 2150 mii tone) și de propilenă (de la 571 la 1250 mii tone). Ele ar fi urmate — pe scara ritmului de creștere — de producția de clor (de la 1027 la 2000 mii tone), cea de toluen (de la 88 la 150 mii tone) și cea de acid sulfuric (de la 3596 la 4115 mii tone), în timp ce producția de sodă s-ar menține, practic, la același nivel (1400 mii tone în 1975, față de 1418 mii tone în 1970).

HANS FRIDERICHS, ministrul federal al economiei R.F. Germania, despre :

RELAȚIILE ECONOMICE DINTRE R.F. GERMANIA ȘI ROMÂNIA

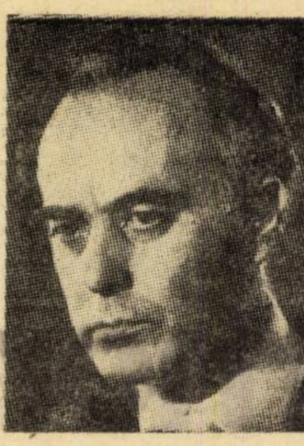

APROPIATA vizită a președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, în R. F. Germania va da, după părerea mea, un nou impuls dezvoltării pe mai departe a relațiilor economice dintre cele două țări, relații care s-au dezvoltat și pînă acum într-un mod îmbucurător.

Ca semn al acestei dezvoltări pozitive din ultimii ani se poate cita faptul că R. F. Germania, care deține circa o zecime din comerțul exterior al României, este al doilea partener comercial al României, după Uniunea Sovietică, iar între partenerii occidentali R.F.G. ocupă primul loc. Relațiile dintre țările noastre sînt bazate pe acorduri comerciale de lungă durată ca și pe acorduri privind cooperarea economică, tehnică și științifică. Aceste acorduri impulsionează pe mai departe comerțul dintre R.F.G. și România, constituind totodată forme reciproc avantajoase pentru conlucrarea economică.

Acordurile menționate au avut un rol deosebit de stimulator asupra schimbului de mărfuri dintre R.F.G. și România. Volumul livrărilor reciproce de mărfuri a crescut de la 326 milioane mărci în 1960 la 1760 milioane mărci în 1972. În ultimii trei ani putem vorbi chiar despre un adevărat salt în schimburile noastre de mărfuri : importul R. F. Germania din România a crescut cu 56% în scurta perioadă dintre 1970 și 1972, iar exportul spre România cu 33%. Putem conta pe o continuare a acestor tendințe datorită faptului că guvernul federal promovează o politică de liberalizare a importurilor sale. În plus, între R.F.G. și România a fost încheiat în septembrie 1972 un protocol pentru schimburile de mărfuri pe 1973, ceea ce desigur creează condiții pentru noi creșteri ale comerțului între țările noastre.

După ultima acțiune de liberalizare din noiembrie 1972, 92% din pozițiile de mărfuri importate de R.F.G. din România nu mai sînt afectate de limitări cantitative. În prevederile protocolului referitor la mărfuri au fost aproape total înlăturate contingentările în ceea ce privește importurile R.F.G. din România. Numai în anul 1973 se prevede o creștere a produselor agricole exportate de România cu 14% și cu 11% la produsele industriale.

O contribuție deosebită la intensificarea relațiilor economice bilaterale o aduc, de asemenea, acordurile de lungă durată din anul 1969 asupra circulației mărfurilor și lărgirea cooperării economice pe baza consultărilor permanente. Pentru rezolvarea tuturor problemelor circulației reciproce de mărfuri și ale cooperării tehnico-economice a fost creată o comisie mixtă care se întrunește la anumite intervale de timp pentru găsirea unor noi posibilități de colaborare ca și pentru soluționarea problemelor ivite în relațiile bilaterale.

Cooperarea dintre întreprinderile ambelor țări se dovedește a avea o importanță deosebită pentru adîncirea relațiilor dintre țările noastre. Pînă în momentul de față au fost încheiate mai multe contracte de cooperare între întreprinderi din R.F.G. și România. Se au în vedere noi proiecte, iar guvernul federal speră că aceste direcții de cooperare vor fi reciproc necesare și avantajoase.

La promovarea cooperării industriale guvernul federal și-a adus contribuția printr-o serie întreagă de măsuri. Astfel, în acordul de cooperare din 1967 dintre R.F.G. și România s-au prevăzut în mod clar mărfurile ce vor fi produse pe bază de cooperare. De asemenea, în cadrul comisiei mixte au fost formate grupe de lucru care studiază posibilitățile de cooperare în diferite domenii. Aceste strădanii ale guvernului federal au fost întregite prin inițiativa oamenilor de afaceri vest-germani care au înființat în 1970 o grupă pentru România in cadrul comisiei pentru schimburi cu răsăritul. Acesteia îi corespunde din partea română secțiunea pentru R.F.G. de la Camera de Comerț a României. Totodată, a fost înființată societatea mixtă cu răspundere limitată RODECO, care se ocupă cu realizarea și comercializarea unor lucrări de consulting legate de pregătirea, construirea și punerea în funcțiune de întreprinderi și obiective industriale care să servească progresului economic al țărilor în curs de dezvoltare sau colaborării cu aceste țări.

Guvernul federal a luat cunoștință cu mare interes de faptul că România a inițiat măsuri pentru facilitarea cooperării internaționale. Pe această bază, firmele comerciale străine pot înființa, împreună cu întreprinderi românești, societăți mixte în România. Aceste măsuri își vor exercita, fără îndoială, influența pozitivă și asupra cooperării româno-vest-germane.

Sîntem siguri că astfel de pași vor suscita interesul partenerilor vest-germani pentru cooperare economică și tehnico-științifică cu întreprinderi românești. Desigur, ne putem aștepta nu numai la o lărgire a circulației mărfurilor între cele două țări pe baza cooperării, dar și la o ridicare calitativă a nivelului acestor schimburi.

Ca ministru federal pot să exprim hotărîrea guvernului R. F. Germania de a contribui la întărirea relațiilor bilaterale și în special a relațiilor economice.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

Aprecieri F.A.O. în problema alimentației — *„Este clar că necesitățile de griu, prevăzute la cel mai scăzut nivel pentru anul 1973—1974, nu pot fi acoperite din producția anului 1973, — a declarat directorul F.A.O., A. H. Boerma. Rezervele de griu din țările exportatoare, deja la cel mai scăzut nivel din ultimii 20 de ani, vor scădea în continuare. Cauza principală a acestei situații o reprezintă seceta și condițiile meteorologice nefavorabile din ultimii doi ani“. F.A.O. estimează că 36 de țări suferă sau sînt amenințate de secetă.*

Previziuni asupra producției industriale de grăsimi și uleiuri în 1974. — *Departamentul agriculturii al S.U.A. evaluează producția mondială de grăsimi și uleiuri pentru anul 1974 la 42 600 000 tone metrice, cu 272 000 tone peste volumul anului 1972.*

Exporturi britanice sporite în țările vest-europene. — *Exporturile britanice, pe primele patru luni ale acestui an, în șase țări membre ale C.E.E. (Franța, Belgia, Olanda, R. F. Germania, Luxemburg și Italia) au crescut cu 32% față de aceeași perioadă a anului trecut, ajungînd la 912 000 000 lire sterline. În același timp, exporturile generale au crescut cu 24%.*

Creșterea necesităților de gaze naturale ale R. F. Germania. — *Din anul 1960, gazele naturale în consumul energiei primare din R. F. Germania au crescut de la 0,5% la 8,5% în 1972. Cu o producție care ar urma să se ridice la 20 miliarde mc și cu importuri care, conform acordurilor încheiate, vor fi de 28 miliarde mc, gazul natural ar trebui să furnizeze pînă în 1975 mai mult de 1/8 din consumul vest-german de energie primară.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Acțiuni pentru promovarea schimburilor comerciale

„BANK OF AMERICA“ DESCHIDE O REPREZENTANȚĂ LA MOSCOVA. — *„Bank of America“ va deschide o reprezentanță la Moscova înainte de sfîrșitul acestui an. Banca își va concentra atenția asupra posibilității de găsire a unor proiecte financiare convenabile pentru interesele occidentale în Uniunea Sovietică. Noul oficiu, care este a cincea reprezentanță occidentală la Moscova, se va ocupa și cu relațiile cu celelalte țări socialiste din Europa.*

CENTRU POLONEZ DE INFORMARE TEHNICĂ LA MOSCOVA. *La Moscova s-a deschis un centru de informare tehnică polonez în domeniul calculatoarelor electronice. Sarcina centrului organizat de întreprinderea poloneză de comerț exterior „Metroneks“ o reprezintă activitatea de informare tehnică în domeniul întreținerii utilajelor și mașinilor exportate în Uniunea Sovietică, efectuarea de reparații.*

OFICIU PENTRU MEDIEREA CONTRACTELOR DE AFACERI ÎNTRE ÎNTREPRINDERI IUGOSLAVE ȘI FIRME STRĂINE. *În cadrul Camerei economice din Iugoslavia funcționează „Oficiul pentru folosirea capacităților de producție existente“. Sarcina acestui oficiu este de a ajuta întreprinderile iugoslave și firmele străine să stabilească contacte de afaceri.*

BIROUL DE ASISTENȚĂ PENTRU FIRMELE STRĂINE CARE SOLICITĂ PATENTE ȘI INOVAȚII ÎN R. S. CEHOSLOVACĂ. *Institutul de dezvoltare tehnică și informații din Praga a primit recent permisiunea de a proceda la activități de comerț exterior. Institutul, specializat în construcții de mașini și metalurgie, va activa ca oficiu de asistență pentru firmele străine în solicitările acestora de patente și invenții din Cehoslovacia.*

● Piața petrolului

NOUA POLITICĂ PETROLIERĂ A JAPONIEI. *Viitoarea politică a Japoniei în domeniul petrolului va pune accentul pe promovarea cooperării cu țările producătoare. Ideea de bază a noii politici subliniază necesitatea menținerii relațiilor cu principalele țări petroliere occidentale, dar reducerii dependenței față de acestea. În baza acestei concepții fundamentale, Japonia va încuraja rafinarea locală a petrolului în țările producătoare de petrol, sau în curs de dezvoltare din lumea a treia, în scopul promovării cooperării economice cu aceste țări.*

SITUAȚIA PIEȚEI ÎNCHIRIERII DE NAVE PETROLIERE. *O adevărată „goană spre Golful Persic“ în special din partea companiilor petroliere americane se semnalează în prezent pe piața închirierii de nave petroliere, în care armatorii își dispută navale disponibile pe termen scurt. Din această cauză a sporit taxa de navlosire, care, în decurs de aproximativ 10 zile, a sporit în medie cu 75% și se ridică la cel mai înalt nivel după recordurile atinse în octombrie 1970.*

Acest nou avînt este datorat pe de o parte penuriei de energie din Statele Unite și, pe de altă parte, temerii în ce privește întreruperea livrărilor din partea Libiei și poate, de asemenea, din partea altor țări datorită impasului în care au ajuns negocierile cu companiile petroliere. Cererea este atît de mare încît se consideră că în luna iunie numai în Golful Persic se va resimți lipsa unui tonaj global de încărcare de aproape 4 milioane tone. În total disponibilitățile de navlosire ar trebui să fie în acea lună de 8 200 000 tone, în timp ce cererea depășește 12 milioane.

mondorama

ESTE REALĂ CRIZA COMBUSTIBILULUI?

ÎNCEPUTUL acestei veri a adus automobiliștilor din S.U.A. o surpriză neplăcută. Anunțul „Nu mai avem benzină" apare tot mai des la stațiile de distribuție înșirate de-a lungul autostrăzilor. Mai mult decît atît, numeroase companii petroliere au început să facă publicitate „inversă". Anume, ele sfătuiesc publicul să economisească benzina și să cumpere... cît mai puțin de la stațiile lor. O seamă de experți consideră însă că mult discutata criză a combustibilului este un mit pus în circulație, în mod aparent paradoxal, de aceleași mari companii petroliere. Se apreciază că acestea din urmă doresc să pregătească astfel clienții în vederea unei substanțiale ridicări a prețului. De asemenea, remarcă unii observatori, se încearcă și eliminarea de pe piață a micilor distribuitori independenți, cărora — sub pretextul lipsurilor — li se refuză o aprovizionare sistematică. În fine, marile companii urmăresc și eludarea legislației care le cere ca, în viitorul apropiat, să producă o benzină „pură", care să polueze mai puțin mediul ambiant. Creînd în mod artificial lipsuri, trusturile speră să se renunțe la punerea în vigoare a acestei legislații.

POLITICA DEFLAȚIONISTĂ ȘI INDICELE DOW JONES

LA BURSELE din S.U.A. se înregistrează un fenomen ciudat, nemaiîntîlnit pînă în prezent. Deși o seamă de importanți indicatori ai economiei indică parcurgerea unei perioade de expansiune susținută (produsul național brut a avut în primul trimestru al anului un ritm de creștere de aproximativ 10%, profiturile corporațiilor au sporit vertiginos, iar balanța comercială a înregistrat un excedent de 196 milioane) la bursă au avut loc importante căderi ale valorilor, exprimate în coborîrea indicelui Dow Jones de la peste 1050 puncte la sub 950 puncte. Experții explică fenomenul prin teama inspirată factorilor de decizie de pericolul unei recesiuni la care ar putea duce politica deflaționistă a guvernului. Este vorba de sporirea, sub presiunea Biroului Federal de Rezerve, a ratei dobînzii la 7,5%, precum și de zvonurile că introducerea unor măsuri severe de control asupra prețurilor și salariilor ar fi iminentă.

LUMINA ÎN TELECOMUNICAȚII

CU RITMUL lor actual de dezvoltare — 11% anual — în anul 2010 telecomunicațiile se vor extinde de 100 de ori față de prezent, consideră specialiștii. Ele vor lua forma legăturilor telefonice, a legăturilor prin videofon, a comunicațiilor internaționale între calculatoare electronice etc. Specialiștii consideră, de asemenea, că peste 30 de ani această extindere va duce la un impas tehnic, deoarece undele electromagnetice nu vor putea face față multitudinii fluxurilor de comunicații. Căutările se orientează în prezent spre înlocuirea cablurilor și a radioului prin lumină. Căci dacă, utilizînd un cablu telefonic clasic pe distanțe lungi se pot înregistra 24 convorbiri simultan, utilizînd undele de radio ultrascurte — 12 mii, frecvența undelor luminoase ar permite transmiterea simultană a 6 miliarde convorbiri.

DINAMICI ALE COMERȚULUI EXTERIOR POLONEZ

DUPĂ cum relevă revista „Commerce extérieur polonais" (nr. 5/1973), în perioada 1960—1970 producția industrială a Poloniei a crescut mai repede decît exporturile sale. Astfel, de pildă, raportul dintre participarea țării la exporturile mondiale și participarea ei la producția industrială mondială a scăzut de la 0,55 în 1960 la 0,49 în 1970. În acest din urmă an, indicele respectiv era de 2,5 pentru Canada, 1,9 pentru R.F.G., 1,7 pentru Franța, 1,5 pentru Anglia, 1,35 pentru Ungaria, 1 pentru Bulgaria, 0,8 pentru Cehoslovacia și Spania etc.

Între anii 1960—1971 valoarea exportului Poloniei, calculată pe locuitor, a sporit de 2,62 ori, față de 3,71 ori în Italia, 3,62 ori în Spania, 3,05 ori în R.F.G., de 2,7—2,8 ori în Bulgaria și Ungaria etc. De aceea, se preconizează accelerarea ritmului de dezvoltare a comerțului exterior polonez (îndeosebi a exporturilor) în cursul actualului deceniu, cu precădere în anii 1976—1980. Ca urmare, va crește și indicele (raportul) menționat mai sus, respectiv de la 0,49 în 1970 la circa 0,64 în 1980.

JAPONIA: REORIENTĂRI ÎN DOMENIUL INFORMATICII

GUVERNUL japonez studiază în prezent un raport asupra posibilităților liberalizării importurilor de circuite integrate și calculatoare electronice. Se consideră că această operațiune de „deschidere a porților" ar trebui eșalonată pînă în 1976, pentru a permite industriei electronice japoneze să-și consolideze pozițiile pe calea fuziunilor și a sporirii subvențiilor publice. Liberalizarea ar viza importurile de material electronic din toate țările, deși S.U.A. — și nu numai ele — au făcut cele mai intense presiuni în acest sens. Raportul preconizează, de asemenea ca, în etapa următoare, să fie admise investițiile străine în sectorul serviciilor și consultațiilor de informatică, participarea străină neputînd depăși 50% din capitalul societăților respective.

NU SONDELE, CI... CALCULATORUL!

ÎN ZONA CENTRALĂ a deșertului Karakum, situat în R.S.S. Turkmenă au fost descoperite noi zăcăminte de petrol și gaze. Este de relevat faptul că această descoperire nu a fost făcută cu mijloace geologice și geofizice tradiționale, prin foraje, ci cu ajutorul matematicii și al mașinii electronice de calcul. Grupul de specialiști a început activitatea de prospecțiune prin culegerea datelor privind regiunea explorată. Apoi, aceste informații au fost analizate cu ajutorul mașinii electronice de calcul, care a contribuit la reconstituirea formei stratului aflat la adîncimea de peste 2 000 de metri. Astfel, s-a stabilit că stratul se aseamănă cu cele care cuprind rezerve importante de petrol și gaze. Prima sondă forată în regiunea explorată a confirmat pronosticul calculatoarelor.

AEROGLISOR MARIN

STATUL francez a hotărît să participe în proporție de 50% la costurile elaborării unui aeroglisor marin (pe perne de aer) de tonaj mediu, conceput de Societatea pentru dezvoltarea aeroglisoarelor marine SEDAM. Programul de 3 ani prevede lucrări, ale căror costuri sînt evaluate la 74 milioane franci.

Proiectul aeroglisorului N 500 s-a făcut în două variante: **N 500 A** — încărcătură utilă 85 tone, 65 de autovehicule și 400 de pasageri, viteza de croazieră 40 de noduri (74 km/h), autonomie de 5 ore; **N 500 B** — încărcătură utilă 60 tone, 254 de pasageri și 35 de autovehicule sau 500 de pasageri; viteza de croazieră 38 de noduri (70 km/h), autonomie de 4 ore.

Societatea s-a și angajat în activitatea de comercializare.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

FRANȚA: DEZVOLTAREA ELECTRONICII

INDUSTRIA ELECTRONICĂ este una din ramurile dinamice ale economiei franceze; se apreciază că valoarea producției sale (exprimată prin volumul vînzărilor) va crește de circa 4,3 ori în perioada 1965—1975, ritmul de dezvoltare accelerîndu-se în a doua jumătate a intervalului (de la 14% la 17,6% pe an). Din datele tabelului nr. 1 se constată că ponderea calculatoarelor și echipamentelor de transmisie — cele două grupe de produse care cunosc cel mai ridicat ritm de creștere între anii 1971—1975 — se accentuează mereu în cadrul volumului global al vînzărilor acestei ramuri, și anume: de la 34,2% în 1965 la 44,5% în 1970 și la circa 59% în 1975.

Această evoluție trebuie pusă în corelație, printre altele, cu tendințele susținute de automatizare a diferitelor procese industriale, din domeniul transporturilor etc. Dintre ramurile cuprinse în tabelul nr. 2, numai în transportul de gaze și petrol prin conducte (domeniu, în care — de altfel — există un nivel avansat de automatizare) volumul absolut al cheltuielilor pentru automatizare urmează să scadă întrucîtva în anii 1971—1975, comparativ cu perioada precedentă.

În cadrul unui mare consumator al echipamentelor de automatizare, cum este industria chimică, se prevede o creștere medie anuală a cheltuielilor respective cu 8,6% în 1971—1975 (ceva mai lent decît în anii anteriori), în industria de prelucrare a țițeiului dinamica acestor cheltuieli se va accelera ușor (la 6,7% pe an), în industria metalurgică se va menține, practic, la același nivel — 7,5% ș.a.m.d. Pe ansamblul celor 8 ramuri sau domenii examinate, volumul cheltuielilor pentru automatizare urmează să crească în decurs de nouă ani de 2,2 ori.

Tabelul nr. 1

Volumul vînzărilor industriei electronice*)
(milioane franci)

Produsul	Valoarea globală (milioane franci)			Creșterea medie anuală (%)	
	1965	1970	1975 (prev.)	1966—1970	1971—1975
Radioreceptoare și televizoare	1204	1654	3121	6,5	13,6
Aparataj electroacustic	279	431	1129	9,1	21,3
Componente pasive	876	1600	2650	12,8	10,6
Componente active	650	1315	2430	15,2	13,1
Aparate radiotehnice de măsurat	400	650	1340	10,2	15,5
Echipamente de transmisie	1703	2730	7920	9,9	23,8
Calculatoare electronice	1000	4000	11000	32,0	22,5
Alte echipamente	1780	2730	4340	8,9	9,8
Total:	7892	15110	33930	14,0	17,6

*) După B.I.K.I.

Tabelul nr. 2

Cheltuieli pentru automatizarea proceselor de producție*)
(milioane franci)

Ramura sau domeniul	1966	1970	1975 (previziuni)
Producția și transportul energiei electrice	35	52	94
Industria minieră	34	47	66
Transportul gazelor și petrolului prin conducte	12	12	10
Industria metalurgică	17	23	33
Industria chimică	138	230	349
Industria de prelucrare a țițeiului	57	72	348
Industria celulozei și hîrtiei	13	18	24
Industria alimentară (inclusiv băuturile)	16	23	33
TOTAL:	322	477	709

*) După B.I.K.I.

cabinet

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XI nr. 26 (513)
vineri 29 IUNIE 1973
20 PAGINI 2 LEI

26

INVESTIȚII

PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE PROIECTARE ȘI INVESTIȚII — O PREOCUPARE PERMANENTĂ

AU INTRAT în tradiția conducerii partidului nostru întîlnirile periodice cu cadrele de specialitate din diverse domenii ale activității economice pentru ca, împreună cu acestea, să se examineze într-o atmosferă de lucru, măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru realizarea cu mai mare rigurozitate și eficiență a problemelor ridicate de realizarea sarcinilor de plan, curente și de perspectivă. Pe această linie se înscrie și **Consfătuirea de lucru consacrată unor probleme actuale ale activității de proiectare și investiții, desfășurată în zilele de 22 și 23 iunie la sediul C.C. al P.C.R.**

Lucrările Consfătuirii au subliniat faptul că, în cadrul programului de dezvoltare a economiei naționale, se cere din partea constructorilor, a tuturor factorilor implicați, o participare mai mare la rezolvarea multiplelor probleme pe care le implică creșterea importantă a volumului de investiții și construcții, prevăzută în planul de stat. În acest sens, cuvîntarea secretarului general al partidului, recomandările făcute cu acest prilej, au fost urmărite cu un deosebit interes de către toți participanții. Subliniind că în domeniul analizat s-au obținut pînă în prezent multe rezultate bune, prin introducerea în proiecte a unor soluții moderne, îmbunătățirea dimensionării spațiilor în clădirile de producție, prin sporirea preocupării pentru economisirea materialelor de construcții, secretarul general al partidului a atras atenția și asupra unor lipsuri care persistă și împotriva cărora trebuie luptat cu perseverență.

Apare necesar ca, în primul rînd, **proiectanții să declare un „veto" hotărît oricăror supradimensionări.** Concepția care se mai întîlnește încă, potrivit căreia halele industriale trebuie să fie concepute în limite largi, pentru a putea satisface și peste zeci de ani necesitățile unei producții astăzi necunoscute, este diametral opusă spiritului de economie care caracterizează majoritatea proiectanților noștri. Este, de aceea, necesar să fie clarificate sub toate aspectele problemele dimensionării deschiderilor, traverselor, înălțimilor halelor, pentru ca orice clădire de producție să îmbrace cît mai strict posibil tehnologia. De un larg ecou în rîndul participanților s-a bucurat și apelul pentru trecerea hotărîtă la măsuri de **dimensionare a construcțiilor, în funcție de consumurile optime de materiale,** cu luarea în considerare a condițiilor de seismicitate atît în domeniul industriei, cît și al clădirilor de locuințe și social-culturale.

O altă idee, subliniată cu acest prilej, a fost aceea a **sporirii preocupării pentru o gospodărire chibzuită a materialelor de construcții.** Relevînd acuta necesitate a unor normative care să stabilească strict unde trebuie folosit optim fiecare material, au fost trasate sarcini concrete ministerelor și organelor centrale de stat de a intensifica nu numai producția de materiale de construcții și a diversifica sortimentul acestora, ci și de a acționa pentru ca normativele de proiectare să se găsească în permanență pe masa de lucru a fiecărui proiectant, să fie larg cunoscute de fiecare inginer și tehnician. În acest domeniu s-a apreciat că organizarea anuală sau chiar de două ori pe an a unor expoziții cu noile materiale, cu noile proiecte tip, cu noile utilaje, puse la dispoziția constructorilor, trebuie să devină o practică în sectorul investiții-construcții, dat fiind avantajele certe pe care le prezintă.

ing. Radu NEGRU
inspector șef
Inspectoratul General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor

(Continuare în pag. 2)

Bogăția holdelor, rodul hărniciei

ÎN ACEST NUMĂR

CALITATE

Considerații pe marginea unei anchete
Barieră în calea produselor necorespunzătoare
CONTROL ACTIV, PREVENTIV, CALIFICAT

STRATEGII DE DEZVOLTARE

JUDEȚUL IAȘI ÎN PERSPECTIVA VIITOARELOR DECENII

SPECIALIZARE — COOPERARE

CUM POATE FI SOLUȚIONAT „LITIGIUL" PREȚURILOR DE COOPERARE

ÎN ULTIMII DOI ANI, în coloanele revistei „Viața economică" au fost larg dezbătute — cu participarea a numeroși specialiști din întreprinderi, centrale și ministere — problemele legate de găsirea căilor de dezvoltare și stimulare a specializării producției și cooperării între întreprinderi, de creștere pe această cale a eficienței activității productive.

În condițiile dezvoltării rapide a forțelor de producție și, în special, a creșterii în proporții fără precedent a complexității producției industriale, specializarea producției și lărgirea cooperării între întreprinderi constituie o cerință obiectivă, inseparabil legată de necesitatea obținerii unei înalte eficiențe economice, atît pe plan intern cît și pe planul schimburilor economice externe. **Specializarea producției este impusă de înseși condițiile economiei moderne, de necesitatea realizării unor serii de produse din ce în ce mai mari, de înalt nivel tehnic și calitativ, și, în același timp, cu economicitate ridicată.** Nu intenționăm să tratăm în cadrul acestui articol condițiile de ordin economic, tehnic, politic și social ce trebuie avute în vedere atunci cînd abordăm problemele specializării producției și cooperării între întreprinderi pe planul relațiilor internaționale, condiții legate, în bună măsură, de obiectivele fundamentale social-economice ale diferitelor țări.

REFERINDU-NE la obiectivul creșterii eficienței economice a producției interne — sarcină de prim ordin a etapei actuale de dezvoltare a țării noastre — trebuie spus că specializarea producției și lărgirea cooperării între întreprinderi constituie una dintre căile principale ale organizării raționale a producției pe plan național, ale obținerii în condiții optime a unor serii mari de producție de calitate superioară, care să satisfacă cerințele tot mai exigente ale consumului productiv și ale populației, ale reducerii cheltuielilor de muncă materializată și vie încorporate în diferitele produse, ale creșterii competitivității produselor românești pe piețele externe.

Fără îndoială că deciziile în legătură cu specializarea producției unor întreprinderi care vor coopera la fabricarea unor produse complexe (în cadrul cărora intră un număr adeseori foarte ridicat de ansamble, subansamble, piese și repere), **constituie, în primul rînd, o opțiune cu caracter economic, care are drept criteriu de orientare compararea costurilor de producție între varianta în care diferite componente sînt executate în întreprinderea care asamblează produsul final și varianta în care acestea sînt produse în unități specializate.** Acest criteriu are caracter de adevăr absolut, în sensul că, în cazurile în care unitățile specializate nu pot asigura diferitele componente ale unui anumit produs la costuri de producție substanțial inferioare față de cele ale unităților nespecializate, aceasta arată că în momentul respectiv nu sînt încă întrunite condițiile tehnico-economice ale specializării producției.

Pornind de la criteriul de orientare menționat, nu se poate însă pierde din vedere că specializarea producției asigură totodată avantaje multiple și pe alte planuri deosebit de importante cum sînt : fabricarea de

Gh. GASTON MARIN
președintele Comitetului de Stat pentru Prețuri

(Continuare în pag. 6)

ANUL XI **Viața economica**

SUMARUL

NUMĂRULUI 26 DIN 29 IUNIE 1973

1

— **Investiții**
Perfecționarea activității de proiectare și investiții — o preocupare permanentă, de ing. **Radu Negru**

— **Specializare — cooperare**
Cum poate fi soluționat „litigiul" prețurilor de cooperare, de **Gh. Gaston Marin**, președintele Comitetului de Stat pentru Prețuri.

3

— **Economie națională**

• **Plan-angajamente**
În ce condiții realizăm **planul** ?
Din nou despre cele două laturi inseparabile: cantitativ și calitativ de **L. Țintea, B. Pădure**

• **Capacități de producție**
În industria de prelucrare a lemnului : Între nivele realizate și realizabile, de ing. **F. Mihalache**, ing. **H. Pincas.**

• **Cheltuieli materiale**
În județele Brașov și Covasna : Rentabilizarea — în centrul atenției, de **S. Marin, I. Drăghici.**

• **Control**
Registrul unic, instrument de sporire a eficienței, de **Cornel Iuga**

• **Agricultură**
Organizare, efort, cointeresare — factori hotărîtori în actuala campanie agricolă, de **Ovidiu Popescu.**

7

— **Comerț exterior**
În Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, — preocupări pentru realizarea exportului la nivelul înzestrării tehnice : Producție modernă, comercializată prin forme moderne, de **Victoria Olariu**

8—9

— **Calitate :**
Barieră în calea produselor necorespunzătoare — control activ, preventiv, calificat (Considerații pe marginea unei anchete de **Florence Costin**)

10—11

— **Strategii de dezvoltare**
Județul Iași în perspectiva viitoarelor decenii, de **Maria Ioniță, Nicolae Manole**

12—13

— **Conducere și organizare**

• Acțiunea de reorganizare : Simplificări care-și așteaptă realizatorii, de ec. **Gheorghe P. Lazanu**

• Cazuri în dezbatere : Funcții de conducere și execuție : (Opinia cititorilor)

• Cadre și răspunderi : ing. **Ion Popescu**, director general, Centrala industriei tricotajelor-București, de **Iulian Bădin**

14

— **Informație • decizie**
Acțiunea de raționalizare a evidenței în sistemul de comerț exterior : Simplificarea formularisticii, dar și a relațiilor dintre întreprinderi, de **Teodor Cojocaru**

15

— **Concepte • teorii**
Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale (XXI), de **Radu Constantinescu**

16

— **Creștere economică**
Creativitate și econometrie, de dr. **I. Lemnij**

17

— **Date de prognoză**
Orientări în mecanizarea agriculturii, de **V. Bidilean**

— **Școli • curente • economiști** : În căutarea timpului economic, de **M. Horovitz**

18—19

— **Economie mondială**

• **Documentar**
Perspectivele relației resurse naturale — creștere economică.

• Însemnări din R. F. G. : Bochum — un oraș din Ruhr, de **V. Petrescu**

ÎN SUPLIMENT

— Unele probleme privind perisabilitățile de **D. Marinescu.**

— Jurisdicția muncii. Judecătoria competentă a soluționa contestația împotriva deciziei de imputare emisă de organul ierarhic superior, de **C. Jornescu.**

— Modul de soluționare a litigiilor rezultate din raporturi juridice internaționale și executarea hotărîrilor arbitrale, de **A. Păltineanu.**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA, str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 • București

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

scrisori

Aprovizionarea și nomenclatoarele

LA INTOCMIREA planurilor anuale de aprovizionare întreprinderile resimt lipsa unor nomenclatoare unitare pentru materii și materiale, actualizate și cu clasificare corespunzătoare. De exemplu, produse ale căror balanțe se aprobă de Consiliul de Miniștri, de ministere și alte organe centrale și locale ; de centrale și întreprinderi ; descentralizate. Aceste nomenclatoare ar trebui să cuprindă datele strict necesare întocmirii comenzilor, astfel ca acestea să nu fie respinse de furnizori, pe motiv că sînt incomplete.

Deoarece de la data întocmirii planurilor de aprovizionare intervin schimbări de tehnologii și alte cauze obiective, cred că ar fi oportun ca în luna ianuarie a anului de plan să se facă un nou plan de aprovizionare îmbunătățit, care să țină seama de stocurile reale existente la 31 decembrie a anului expirat.

ec. **GEORGE BEJAN** Galați.

Răspundere față de calitate

DEȘI COOPERATIVELE AGRICOLE de producție valorifică marfă, realizată la fond de stat, către membrii cooperatori sau la piață, răspunderea pentru calitatea produselor nu o are nimeni. Unitățile titulare de plan clasifică fondul de marfă la bunul plac, fără a respecta stasurile sau normativele în vigoare. Cerealele se predau bazelor de recepție cu grad mare de umiditate și corpuri străine pentru care se percep diferențe de calitate, legumele și fructele se preiau la calități inferioare la aprecierea conducătorilor auto ai ILF, iar animalele și produsele animaliere, de asemenea, tot la aprecierea calității de către merceologii de la întreprinderile de resort sau chiar șoferilor.

Socot că este necesară răspunderea materială pentru contabilii șefi din C.A.P., a inginerului șef și a fermierilor acolo unde sînt, pentru fondul de marfă valorificat la calități inferioare. Aceasta să fie invers proporțională cu calitatea producției marfă valorificată, proporție pornind de la procentul de 60% în jos marfă valorificată sub procentul calității I-a, așa cum răspunde pentru realizarea cantitativă a planului.

ec. Florian **URZICEANU**
U.J.C.A.P.-Argeș

Pentru evitarea unor neconcordanțe

PRACTICA a demonstrat că vechile reglementări, care prevedeau obligația întreprinderilor de a întocmi liste cu suplimentări sau renunțări (anuale) de materiale din repartițiile primite, au dus la rezultate foarte bune. După noua lege a contractelor economice însă, între termenul de întocmire a planului pentru diversele produse și materiale, cele obținute prin repartiții cît și data consumului lor, la datele cerute efectiv pe parcursul anului de plan, din cauze multiple și obiective, se creează inevitabile neconcordanțe. Pentru eliminarea greutăților survenite, este necesar să se legifereze obligația întocmirii cererilor de suplimentări și renunțări trimestriale. Acest lucru ar constitui pîrghia de punere de acord între plan și nevoile producției.

ec. George **BEJAN**
șef serv. aprovizionare
Spitalul Unificat Județean nr. 1
Galați

CURIER

● Vechime neintreruptă

NICOLAE CRISTEA, Sibiu — Anii de vechime neintreruptă în aceeași unitate, în funcție de care se diferențiază cota din salariul tarifar lunar se calculează în ani de muncă împliniți și nu calendaristici. Astfel, pentru salariatul cu vechime neintreruptă în aceeași unitate de la 1 februarie 1953, cei 20 de ani de vechime se împlinesc la 31 ianuarie 1973, acesta avînd drept la sporul calculat la cota maximă, cu începere de la 1 februarie 1973. Potrivit legislației muncii în vigoare, salariatul are dreptul să ceară — retroactiv — diferența de spor pentru luna februarie 1973, dacă în această lună i s-a plătit sporul calculat la cota corespunzătoare pentru cei cu vechime neintreruptă între 15 și 20 de ani.

● Încadrare

ANEMARIA IONESCU, Cluj. — Fiind absolventă — cu examen de stat — a facultății de filologie, specialitatea limba și literatura română și avînd — în plus — și certificatul de traducător din limba franceză, puteți ocupa, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 — prin examen sau concurs — funcția de traducător cu studii superioare încadrat la nivel de bază, la clasa 16 de salarizare.

★

ILARION BORTAN, Mediaș. — Întrucît aveți o vechime în funcții economice medii de peste cinci ani și, în afara liceului de cultură generală, sînteți și absolvent al cursului de contabilitate normată, ambele cicluri (din perioada 1 iunie — 25 septembrie 1953) îndepliniți condițiile prevăzute la pct. 68 din anexa 2-a la Legea nr. 12/1971, pentru a ocupa funcția de contabil principal. Cursul de contabilitate normată se consideră un curs de specializare cu profil economic, în sensul prevederilor Legii nr. 12/1971.

● Salarizare

GHEORGHE DĂNILĂ, Brașov. — Conform prevederilor Circularei Ministerului Muncii cu nr. 170001/1970, conducerile unităților au competența de a acorda un număr de gradații salariaților care, ca urmare a unor măsuri organizatorice sau din motive independente de activitatea lor, au fost transferați sau trecuți pe funcții mai mici. La acordarea numărului de gradații se ține seama de vechimea în specialitate, precum și de calitățile și aptitudinile profesionale ale salariaților în cauză. Noul salariu tarifar nu poate depăși pe cel avut în funcția deținută anterior.

● Reducerea vechimii

VALENTIN OANĂ, București. — Potrivit art. 63 din Legea nr. 12/1971, organele de conducere colectivă ale centralelor pot reduce cu cel mult doi ani vechimea minimă necesară pentru promovarea în funcții de conducere (pentru funcțiile pînă la șef de serviciu, șef de secție și altele similare inclusiv) a cadrelor tinere, care îndeplinesc condiția de studii, au dovedit competență profesională și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică. Pentru celelalte cadre de conducere din aceste unități, reducerea vechimii, cu cel mult doi ani, poate fi făcută numai de conducerile organelor centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București. Această reducere se poate aproba la un număr de cel mult 3% din totalul personalului tehnic—economic, de altă specialitate și administrativ din unitățile respective. În această cotă procentuală nu se includ salariații care au beneficiat de aprobarea reducerii de vechime, în condițiile reglementării anterioare datei de 1 ianuarie 1972, data aplicării legii nr. 1/1971.

PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE PROIECTARE ȘI INVESTIȚII

(Urmare din pag. 1)

Pe baza noilor materiale de construcții, este imperios necesar să se treacă la elaborarea unor **soluții moderne de industrializare a construcțiilor**, la conceperea și realizarea unor tehnologii eficiente de montaj a elementelor prefabricate confecționate în uzină. O condiție esențială pentru aceasta o constituie extinderea acțiunii de tipizare, de utilizare a proiectelor tip, trecîndu-se din ce în ce mai mult de la tipizarea elementelor, la cea a secțiunilor, a tronsoanelor și chiar a halelor întregi, pe ramuri de industrie.

În sfîrșit, au fost analizate și aspecte referitoare la **mai buna organizare a procesului de asigurare cu documentație a obiectivelor de investiții.** A fost subliniat faptul că, în prezent, planificarea predării proiectelor este deseori condiționată de numărul mare de acorduri preliminare necesare aprobării indicatorilor la studiul tehnico-economic, ajungîndu-se în unele cazuri, la peste 40. De asemenea, termenele acordate pentru obținerea acestora sînt deseori în mod nejustificat depășite cu multe săptămîni. În această direcție, o primă acțiune, care de altfel este în curs de soluționare la forurile de resort, este reducerea numărului de acorduri preliminare. Pentru ca acest sistem să devină mai eficient, apare necesară adoptarea unor măsuri care să determine o respectare mai mare a termenelor legale de transmitere a acestor acorduri.

În organizarea propriu-zisă a **proiectării** trebuie să se treacă din ce în ce mai mult de la sistemul organizatoric actual al atelierelor din institutele de proiectare, **la sistemul șefului de proiect, care să aibă un colectiv complex**, care să poarte întreaga răspundere pentru proiectul elaborat. În același timp, trebuie sporită răspunderea personală a proiectantului-șef pe întreg parcursul proiectării, respectiv din momentul cînd primește tema, pînă în momentul cînd uzina poiectată a atins parametrii aprobați. Aceasta ar permite o ușurare a muncii conducătorilor de institute, ar avea avantajul concentrării atenției acestora numai asupra acelor proiecte pe care le-au condus direct, conform prevederilor legislației actuale.

Lucrările conferinței au relevat, de asemenea, sarcinile de mare răspundere ce revin Inspectoratului General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor, a cărui activitate prezintă, în continuare, noi posibilități de a detecta și acționa asupra rezervelor conținute în proiecte, în fazele care succed studiului tehnico-economic, în realizarea propriu-zisă a investiției. În acest sens, o acțiune necesară o reprezintă **sporirea și accelerarea preocupărilor existente privind pregătirea unei serii de indici normativi de eficiență a investiției**, fapt care va da posibilitatea sporirii gradului de certitudine în transpunerea în proiectele de execuție a metodelor avansate de construcție. Totodată trebuie acționat cu mai multă hotărîre pe viitor pentru ca institutele de proiectare să accelereze și să intensifice procesul de introducere a soluțiilor prefabricate. În prezent, ele preferă pe cele cu structuri din laminate de oțel, sub pretextul că utilizarea prefabricatelor lungește excesiv durata de execuție și sînt mai grele. Experiența dovedește însă că nu este așa : elementele prefabricate din beton precomprimat, proiectate de IPC, au secțiuni fine și greutăți reduse, montajul lor durînd tot atît cît și cel al construcțiilor metalice ; în plus, ele prezintă avantajul unui consum de 10—15 ori mai mic de metal. Pe baza sarcinilor trasate de Conferința Națională a partidului, sînt în curs de elaborare, în continuare, o serie de alte măsuri destinate a contribui nemijlocit la perfecționarea activității de investiții.

Desigur că Inspectoratul General de Stat pentru Directivare și Control Proiectarea și Executarea Construcțiilor nu a învins încă toate dificultățile de organizare. Colectivul de specialiști de înaltă calificare din care este compus este ferm hotărît însă să acționeze pentru ca, prin adoptarea unui complex de măsuri, planul de investiții să fie nu numai realizat înainte de termen, ci și cu eficiență cît mai înaltă.

economie națională

ACTUALITATEA • Intrăm în al doilea semestru al anului cu sarcini bine definite: îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe 1973, pregătirea condițiilor optime pentru realizarea planului pe anul viitor, pentru INFAPTUIREA CINCINALULUI INAINTE DE TERMEN. • Acționind pentru depășirea SARCINILOR CANTITATIVE DE PLAN, trebuie să urmărim, în același timp, neabătut, RIDICAREA NIVELULUI EFICIENȚEI ECONOMICE. • O introspecție în FOLOSIREA CAPACITAȚILOR DE PRODUCȚIE din industria lemnului: indici de utilizare și criteriul cotelor posibile • RENTABILIZAREA – sarcină care nu îngăduie aminare, criteriu ineludabil al eficienței economice • Un instrument eficace al sporirii eficienței controlului, al eliminării paralelismelor și suprapunerilor – REGISTRUL UNIC DE CONTROL • Agricultura în fața BĂTĂLIEI RECOLTEI: organizare, efort, cointeresare.

PLAN — ANGAJAMENTE

În ce condiții realizăm planul? Din nou despre cele două laturi inseparabile:

CANTITATIV și CALITATIV...

SATISFACEREA cerințelor crescînde ale populației cu bunuri de consum reprezintă o sarcină de prim ordin a întreprinderilor industriei ușoare. O contribuție însemnată în această direcție o aduc și colectivele de muncă din fabricile aparținînd Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei — București care, prin producția pe care o realizează, pun la dispoziția beneficiarilor cantități sporite de încălțăminte, obiecte din cauciuc, mase plastice ș.a. **În primele 5 luni ale anului, pe total centrală, a fost realizată, peste prevederile de plan, o producție marfă de 46,1 milioane lei, ceea ce reprezintă 50% din valoarea angajamentului anual asumat în întrecerea socialistă la acest indicator.** Fizic, aceasta s-a concretizat în **236 000 de perechi de încălțăminte, 111 000 mp piele artificială** (p.v.c. expandat + p.v.c. pe suport), **81 tone de piei tari ș.a.**

Acționind pentru **depășirea sarcinilor cantitative de plan**, îndeosebi prin mai buna utilizare a capacităților de producție și a timpului de lucru, colectivele întreprinderilor aparținînd de centrală au urmărit în același timp — și în bună măsură au **reușit — să ridice și nivelul eficienței economice, mai ales pe calea reducerii cheltuielilor de producție.** Pe total centrală, **nivelul cheltuielilor planificate la 1000 de lei producție-marfă a fost redus pe primele 5 luni a.c. cu 2,4 lei.** Cum s-a putut ajunge la aceste rezultate?

ȚINÎND SEAMA de faptul că în industria de pielărie și încălțăminte — ca și în multe alte ramuri industriale — materiile prime și materialele dețin o pondere importantă (80%) în ansamblul cheltuielilor de producție, au fost luate, în primul rînd, măsuri care să faciliteze gospodărirea chibzuită a materiilor prime, micșorarea normelor de consum planificate. În acest sens s-a acționat în două direcții principale:

a) **pe linia proiectării,** astfel încît încă din această fază să se creeze condiții pentru realizarea de încălțăminte trainică, modernă, cu un consum redus de materii prime;

b) **pe linia execuției,** prin aplicarea unor asemenea metode de croit și ștanțat încît să rezulte cît mai puține resturi și deșeuri.

Referindu-ne la activitatea desfășurată de nucleele de concepție, merită relevat faptul că prin **reproiectarea unor tipare și reanalizarea consumurilor specifice la produsele existente în fabricație, s-a urmărit reducerea suprafeței nete și a procentului de furdale.** Numai pe această cale fabricile de piele și încălțăminte „Dîmbovița", „Clujana", „Solidaritatea" și „Crișul" au reușit să obțină o economie medie pe o pereche de încălțăminte de 0,005 mp piele fețe.

Pe de altă parte, eforturile de creație au fost orientate spre realizarea unor modele noi de încălțăminte, care să îmbine satisfacerea mai bună a gusturilor și exigențelor cumpărătorilor, cu încorporarea în produs a unei cantități raționale de materii prime și materiale.

Este deosebit de semnificativ faptul că **pentru semestrul II al anului, întreprinderile Centralei au prezentat la contractări peste 1 800 modele noi.** Din păcate, reprezentanții comerțului n-au contractat decît un număr mic din modelele prezentate.

Acțiuni complexe au fost întreprinse de serviciile de creație și pentru realizarea unui **echilibru optim, din toate punctele de vedere, în cadrul combinațiilor de piele cu piele sintetică și înlocuitori.** Economia de piele fețe realizată pe această cale reprezintă 0,0145 mp pe pereche, cifrîndu-se la sute de metri la nivelul întregii producții a centralei.

În domeniul execuției a fost extinsă, într-o măsură mai mare în acest an, **metoda stanțării combinate a încălțămintei pentru bărbați și femei cu încălțăminte de copii, a sandalelor cu pantofi și ghete.** La Fabricile de piele și încălțăminte „Dîmbovița" și „Clujana" economiile obținute pe această cale la o pereche de încălțăminte s-au materializat în sute de metri de piele pentru fețe de încălțăminte. La aceasta, se adaugă și extinderea folosirii tocurilor îmbrăcate în folii de PVC la încălțăminte pentru femei, acțiune soldată, de asemenea, cu rezultate bune în creșterea gradului de folosire a materiilor prime.

Datorită măsurilor întreprinse, **în primele 4 luni ale acestui an, pe total Centrală s-au înregistrat la piei pentru fețe de încălțăminte economii** (vezi tabelul nr. 1) **de peste 120 mii mp, materie primă necesară pentru realizarea, în plus, a circa 725 000 perechi încălțăminte.** În ce privește realizarea normelor de consum de talpă din piele pentru încălțăminte pe aceeași perioadă, rezultate bune s-au înregistrat la Întreprinderea „Flacăra roșie" (—23 tone), la Întreprinderea „Progresul" (—24 tone), la Fabrica de piele și încălțăminte „Clujana" (— 27 tone), la Fabrica „Banat" (— 33 tone) etc.

EVIDENȚIIND rezultatele dobîndite de unele colective de întreprinderi și pe ansamblul Centralei, nu putem omite însă faptul că, în perioada ce a trecut din acest an, unele întreprinderi au depășit consumurile specifice planificate: fabricile de piele și încălțăminte „Flacăra roșie", „Partizanul", „Pionierul", „Banatul" ș.a.

Este adevărat că întreprinderile amintite au suferit consecințele fie ale unor schimbări privind structura sortimentelor față de cea preconizată la planificarea normei de consum, fie ale contractării unor produse la un preț mediu mai scăzut decît cel prevăzut. Dar, alături de aceasta, s-au manifestat și neajunsuri proprii. Faptul că în întreprinderile respective există încă un însemnat număr de muncitori care nu se încadrează în consumurile specifice planificate, datorită nivelului scăzut de calificare profesională, face ca ceea ce economisesc unii să risipească alții. Totodată, merită relevat faptul că, în mică măsură, s-au inițiat studii în vederea utilizării mai largi a materialelor înlocuitoare.

Pentru ca toate întreprinderile să se încadreze în normele de consum planificate este necesar, în primul rînd, să se **impulsioneze acțiunea de ridicare a nivelului profesional al muncitorilor,** încît fiecare să utilizeze cît mai rațional materiile prime. O măsură de maximă importanță pentru ridicarea eficienței economice este și aceea a **extinderii inițiativelor valoroase născute în întrecerea socialistă** astfel ca ele să devină un bun comun al tuturor colectivelor de muncă din întreprinderi. Totodată, se impune să se acționeze, în mai mare măsură, pentru **fabricarea unor cantități de încălțăminte cu fețe combinate din piele naturală cu piele sintetică și înlocuitori,** în așa fel încît să crească ponderea încălțămintei realizate din aceste materiale.

L. ȚINTEA
B. PĂDURE

Tabelul nr. 1

Situația normelor de consum la piele fețe pentru încălțăminte (4 luni cumulat)

Întreprinderea	Sortimentul	Norma de consum în mii mp/1 milion lei: Plan	Norma de consum în mii mp/1 milion lei: Realizat	Economii (—) Depășiri (+) în mii mp
Fabrica de piele și încălțăminte „Dîmbovița"	încălțăminte cu fețe din piele naturală și piele sintetică	2,10	1,82	—23,7
Fabrica de piele și încălțăminte „Clujana"	"	2,10	1,86	—40,2
Fabrica de piele și încălțăminte „Agnita"	"	2,505	1,90	—18,4
Fabrica de încălțăminte „Solidaritatea"	"	1,960	1,448	—38,3
Fabrica de piele și încălțăminte „Crișul"	"	2,270	1,841	—15,1
Fabrica de piele și încălțăminte „Flacăra roșie"	"	2,01	2,39	+27,1
Fabrica de piele și încălțăminte „Partizanul"	"	2,33	2,59	+20,0
Fabrica de piele și încălțăminte „Pionierul"	"	2,84	3,14	+13,9
Fabrica de încălțăminte „Banatul"-Timișoara	"	1,93	2,07	+ 8,7
. . .				
Total centrală		—	—	—120,8

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

În industria de prelucrare a lemnului

Între NIVELE realizate și realizabile

PLANUL DE STAT pentru acest an, precum și lucrările de fundamentare a nivelelor de producție pentru anii 1974 și 1975 sînt alcătuite în accepțiunea mobilizării și valorificării cu maximum de randament a întregului potențial tehnic în producție de care dispun întreprinderile din industria lemnului. Analiza rezultatelor obținute în primii doi ani ai cincinalului actual, precum și în primele 5 luni din 1973, îndreptățesc concluzia că măsurile luate pentru folosirea eficientă a parcului de mașini, utilaje și instalații din dotare au fost juste și că traducerea lor, în continuare, în viață, trebuie să constituie o preocupare permanentă pentru toți factorii de răspundere.

Deosebit de utile apar în acest sens concluziile care se desprind din lucrările de determinare a capacităților de producție și a gradului de utilizare a acestora, efectuate în lunile ianuarie-februarie a.c., de către colectivele de specialiști din întreprinderi, centrale industriale, minister și alte organe de sinteză. Avînd în vedere că evaluarea capacităților de producție s-a efectuat pe baza unei metodologii îmbunătățite, elaborată cu concursul celor mai buni specialiști de la locurile de muncă, lucrarea în ansamblu constituie un instrument deosebit de util în fundamentarea planurilor și, ca atare, merită a fi reținute principalele aspecte care se desprind pentru întreprinderile din industria lemnului. Calitatea actualelor lucrări de determinare a capacităților de producție este atestată și de faptul că ele au cuprins cele mai reprezentative produse ale ramurii, a căror valoare totalizează peste 75% din producția globală a industriei lemnului. De asemenea, ele oferă o bază comparabilă cu celelalte ramuri în ce privește măsurarea efortului întreprinderilor în utilizarea bazei tehnice-productive, întrucît toate capacitățile au fost evaluate în regimul de lucru de 3 schimburi pe zi.

→

DIN CRONICA ÎNTRECERII SOCIALISTE

Întrecerea socialistă, înnobilată de noi și generoase inițiative, cunoaște o intensitate sporită. Apropiatei sărbători de 23 August îi sînt închinate rezultate deosebite, elocvente dovezi ale priceperii și hărniciei, ale dăruirii în muncă.

• Utilizarea chibzuită a metalului

DINTRE ACȚIUNILE întreprinse la UZINA „AUTOBUZUL" în scopul utilizării cît mai chibzuite a metalului, reține atenția **inițiativa debitării combinate** *a metalului. Pe această cale, s-au economisit, de la începutul anului și pînă acum, 120 tone de metal, cantitate din care se pot fabrica, peste plan, 20 de autobuze sau 80 de autoutilitare.*

• Randamente sporite

LA UZINA DE RULMENȚI DIN BRAȘOV gradul de utilizare a capacităților de producție a ajuns la 94,6%, iar în secțiile strungărie, bile și role — la 98,9%. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată ridicării randamentului din schimburile 2 și 3 la nivelul schimbului 1. Durata de funcționare a mașinilor între două reparații s-a prelungit cu 10%.

• Producții suplimentare

Muncitorii de pe PLATFORMA PETROCHIMICĂ A VĂII TROTUȘULUI au realizat de la începutul anului și pînă acum o producție suplimentară de benzine de peste 20 000 tone. Rezultate similare se înregistrează și la rafinăria Dărmănești unde numai în cursul lunii iunie s-a obținut un spor de producție de 700 tone. La rîndul său colectivul rafinăriei din Brașov a depășit planul producției marfă cu mai bine de 1,6 milioane lei depășiri importante obținîndu-se la uleiurile consistente.

• Peste prevederile la zi

LA HIDROCENTRALA „PORȚILE DE FIER" s-a produs primul miliard kWh energie electrică peste prevederile de plan, de la punerea în funcțiune a celui dintîi hidrogenerator al său. O asemenea producție suplimentară a putut fi obținută întrucît la construcția celor șase hidroagregate s-au cîștigat mai mult de 400 zile față de plan. De asemenea, acțiunile desfășurate pentru exploatarea la parametrii proiectați a tuturor instalațiilor, reducerea duratei de revizie și reparații și folosirea întregului potențial energetic al Dunării, au contribuit, în bună măsură, la realizarea succesului amintit. Calculele arată că, în intervalul amintit, fiecare al 12-lea kWh a fost realizat peste plan. Demn de amintit este de asemenea, faptul că de la începutul anului și pînă acum puternica hidrocentrală a furnizat în plus aproape 140 milioane kWh, cu 40 milioane kWh mai mult decît prevedea angajamentul pe întregul an.

←

CE ELEMENTE ESENȚIALE au reliefat lucrările pentru determinarea capacităților de producție și a gradului de utilizare a acestora? S-a desprins, în primul rînd, faptul că **parcul de mașini, utilaje și instalații, precum și suprafețele de producție destinate industriei de prelucrare a lemnului, au fost utilizate în 1972 în proporție de 84%, iar pe baza sarcinilor de producție din planul pe 1973 se prevede o utilizare de 88,2%**, indici care se situează la nivelul mediei înregistrate în întreaga industrie republicană. Mai buna încărcare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor a fost facilitată de măsurile aplicate consecvent în cea mai mare parte a întreprinderilor, măsuri care au vizat și vizează, în mod prioritar, **generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, în mod deosebit în industria mobilei, creșterea gradului de calificare a muncitorilor și tehnicienilor, reducerea consumurilor specifice, aprovizionarea ritmică etc.**

O contribuție remarcabilă la obținerea unor indici ridicați de utilizare au adus colectivele de muncă din întreprinderile producătoare de placaje din lemn, furnire estetice, plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate, plăci emailate etc., la care gradul de utilizare realizat în 1972 este de 90–95%, iar în 1973 crește la 95–99%. Merită a fi reliefat și efortul unor colective de întreprinderi care au reușit să folosească capacitățile din dotare în proporție de 95% în 1972, iar prin mobilizarea mai largă a rezervelor prevăzute pentru 1973 și-au luat angajamente să atingă un indice de utilizare de peste 99%. Printre acestea se numără: Fabricile de furnire estetice — Caransebeș, Gălăutaș, R. Vîlcea, Sighet; fabricile de placaj Comănești, Gălăuțaș, Sighet, Suceava, T. Severin; Fabricile de PAL Tg. Jiu, Gherla, Caransebeș, Reghin; Fabricile de PFL — Comănești, Pitești, Suceava; Fabricile de mobilă — Constanța, Gheorghieni, Pitești, Rădăuți, Cîmpu-Lung Moldovenesc.

Realizările medii obținute însă de industria lemnului au fost influențate negativ, atît în 1972 cît și în perioada scursă din 1973, de **încărcarea mai slabă a capacităților la unele produse**, cum sînt: parchete (70,8% în 1972 și 71,2% în 1973). De asemenea, în unele unități **în care mașinile, utilajele și suprafețele de producție au fost folosite în 1972 în mai puțin de două schimburi** (de exemplu, unitățile pentru producția de parchete București și Bocșa), au înregistrat un grad de utilizare de circa 60%, la altele (unitățile de uși-ferestre Cîmpina și P. Neamț) **s-a obținut un grad de utilizare de 49% și, respectiv, 60%**. Lucrările de determinare a capacităților de producție și a gradului de folosire a acestora, au demonstrat însă că și la aceste două produse unele întreprinderi realizează indici de utilizare relativ ridicați comparativ cu cei arătați.

DEOSEBIT DE UTILE sînt concluziile care s-au desprins din analiza gradului de utilizare a fondurilor fixe productive în funcție de stadiul realizării parametrilor de producție proiectați (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Categorii de capacități	Gradul de utilizare a capacit. prod. (%)	
	1972	1973
Capacități medii anuale total din care:	84,0	88,2
a. Cu parametrii de producție realizați	85,7	90,0
b. Cu parametrii de producție în curs de realizare		
— în termenele prevăzute în grafice	65,2	84,5
— cu termenele din grafice depășite	85,6	76,3
c. Intrate în funcțiune în cursul anului	40,3	66,5

Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, pentru capacitățile de producție cu parametrii realizați, care, de altfel, dețin ponderea determinantă în volumul total al fondurilor fixe, **datele respective exprimă în mod concludent gradul în care sînt utilizate.** Celelalte categorii trebuie să fie analizate în strînsă corelație cu stadiul în care se găsesc față de termenele prevăzute în grafice privind atingerea parametrilor de producție proiectați. Atrage atenția în mod deosebit, existența unor obiective care, **deși au depășit termenele de realizare a parametrilor proiectați prevăzute în grafice, continuă să funcționeze sub nivelul acestora** (exemple: Fabricile de cherestea Sebeș și Cîmpeni, Fabrica de placaj Tg. Jiu, Fabrica de PFL Sebeș). Trebuie avut în vedere că întîrzierile în atingerea nivelelor de producție prevăzute în documentația tehnică are multiple implicații nefavorabile asupra unor indicatori și corelații de bază ale planului cum sînt: prețul de cost, productivitatea muncii, echilibrarea balanțelor materiale etc.

În vederea evitării unor asemenea situații este necesar ca, **la obiectivele noi, ai căror parametri urmează să se realizeze în cursul anului sau mai tîrziu conform graficelor** (ca de exemplu, Fabricile de mobilă-Mediaș, Gheorghieni, Nehoiu, Pipera), **să se urmărească cu atenție aplicarea programului de măsuri tehnico-organizatorice, specifice fiecărui obiectiv în parte, care să aibă ca efect scurtarea termenelor prevăzute în grafice.** În acest fel, este posibilă grăbirea integrării în circuitul economic a produselor respective, cu efecte favorabile asupra indicatorilor sintetici ai planului și asupra acoperirii cerințelor pentru consumul intern și pentru export.

O altă latură importantă a lucrărilor de determinare a capacităților de producție și a gradului de utilizare a lor, este aceea că **precizează și principalele cauze și neajunsuri, fapt care permite canalizarea atenției spre căile de eliminare a acestora.** Astfel, capacitățile neutilizate care reprezintă circa 16% în 1972 și circa 12% în 1973 din întregul potențial productiv al industriei lemnului (calculat valoric), sînt determinate, în principal, de **existența unor locuri înguste și lipsa forței de muncă** (circa 3% în 1972 și 1,6% în 1973), **greutăți în aprovizionare** (circa 5% și, respectiv, 4%), **lipsa de desfacere** (circa 2% și, respectiv, 1,5%).

În condițiile eliminării cauzelor care împiedică utilizarea integrală a potențialului productiv, s-ar putea obține o producție suplimentară care, la unele produse, reprezintă valori apreciabile.

Astfel, neasigurarea forței de muncă, greutățile în aprovizionare și existența unor locuri înguste etc. au condus, în 1972, la o importantă rezervă potențială nevalorificată: **la fabricile de mobilă de circa 860 mil. lei** (Fabrica Tg. Mureș 65 mil. lei, Fabrica Vaslui 33 mil. lei; Fabrica Bacău 28 mil. lei etc.); **la fabricile de furnire estetice de 2,7 mil. m.p.** (Fabrica R. Vîlcea 1124 mii mc., Fabrica Gherla 460 mii mp). Existența unor locuri înguste a fost principala cauză în menținerea unor rezerve potențiale importante la Fabricile de parchete Băbeni 230 mii mp., Bocșa 217 mii mp.), în timp ce problemele legate de desfacere au condus la menținerea unor rezerve de capacitate la fabricile de uși-festrestre (Fabrica Cîmpina 122 mii mp., Fabrica Pipera 355 mii mp.).

ȚINÎND SEAMA că indicii de utilizare a capacităților de producție, cît și cauzele care au frînat obținerea unor randamente mai ridicate în acest domeniu au fost determinate chiar de către unitățile în cauză, **se impune elaborarea unor programe de măsuri adecvate care să conducă la o valorificare cît mai intensă și într-un timp cît mai scurt a întregului potențial productiv.** În acest scop este necesar să fie avute în vedere unele căi care pot determina o îmbunătățire substanțială a activității în acest domeniu:

a) asigurarea funcționării normale a mașinilor și utilajelor prin respectarea cu strictețe a normelor de întreținere și reparație, punîndu-se accentul pe caracterul preventiv al acestora;

b) continuarea acțiunii de sporire a coeficientului de schimburi, în special în fabricile de mobilă;

c) pregătirea din timp a necesarului de cadre calificate capabile să folosească la parametrii cei mai ridicați întregul parc de utilaje;

d) aprovizionarea ritmică și în sortimentație necesară cu materii prime și materiale a locurilor de muncă, acoperirea din timp a întregii producții planificată cu comenzi ferme;

e) acordarea unei atenții deosebite programării și realizării producției, pentru a se elimina asalturile de la sfîrșitul lunilor și al trimestrelor, cu întregul cortegiu de influențe nefavorabile asupra utilizării capacităților de producție și a indicatorilor economici;

f) o mai mare elasticitate în schimbarea rapidă a profilului producției acolo unde apar dificultăți în desfacere, precum și în reproiectarea parametrilor calitativi ai unor produse.

Aplicarea acestor măsuri, cît și a altora, va permite asigurarea unui grad ridicat de utilizare a mașinilor, utilajelor și suprafețelor de producție, avînd ca efect îndeplinirea exemplară a planului și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe 1973 — an hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

ing. F. MIHALACHE
ing. H. PINCAS
CSP

CHELTUIELI MATERIALE

În județele Brașov și Covasna

RENTABILIZAREA

în centrul atenției

IN CONFORMITATE CU sarcina trasată de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 de a se obține în 1973 o îmbunătățire radicală în sporirea rentabilității în toate sectoarele de activitate, încă de la începutul acestui an și, în special în ultimele luni, în județele Brașov și Covasna s-au **amplificat eforturile de rentabilizare a întreprinderilor care mai lucrează cu pierderi sau a produselor nerentabile.** În această activitate, colectivele județene de rentabilizare, cele din fabrici și uzine, centrale industriale, ministere, organele financiare și bancare, și-au mobilizat mai mult forțele pentru descoperirea și punerea în valoare a rezervelor interne, pentru gospodărirea mai judicioasă a fondurilor materiale, umane și bănești, puse la dispoziția întreprinderilor de către stat. Au fost elaborate programe de măsuri, cu termene de executare, la nivelul fiecărei unități economice, programe a căror aplicare este urmărită periodic.

Procedîndu-se în acest mod, încă de la începutul anului **s-au identificat posibilități de reducere cu 41% a pierderilor planificate, față de cele înregistrate în 1972.** Astfel, la cele 11 unități economice din cele două județe, planificate pe total activitate cu pierderi, **s-au identificat rezerve care vor avea drept efect reducerea acestor pierderi anuale cu aproape 15% și, totodată, vor fi rentabilizate complet 14 produse a căror valoare va reduce pierderea planificată cu peste 50%.**

Principalele măsuri prin care se vor atinge aceste obiective vizează micșorarea cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii, instituirea unui regim strict de economii în toate sectoarele de activitate — de la locurile de muncă pînă la serviciile administrative și funcționale.

De pildă, „Fabrica de spirt"-Sf. Gheorghe, prin măsurile luate pe linia mecanizării operațiunilor de încărcare și descărcare a materiei prime — în fabrică și la silozuri, extinderea unor capacități de producție pentru lichioruri (prin utilizarea fondurilor de mică mecanizare), folosirea în producție a unor deșeuri zaharoase etc., a devenit unitate rentabilă, obținînd în loc de pierderi beneficii însemnate peste plan. Reduceri însemnate a pierderilor pe total activitate s-au înregistrat, prin concretizarea unor măsuri tehnico-organizatorice specifice, și la Fabrica de zahăr-Bod, Trustul I.A.S.-Brașov, Grupul de întreprinderi pentru construcții forestiere, Întreprinderea județeană de construcții și instalații Brașov și altele.

Rezultate favorabile au fost obținute și de Uzina „Colorom"-Codlea, unde, prin utilizarea integrală a capacităților de producție, îmbunătățirea proceselor tehnologice și reducerea consumurilor specifice de materiale, pierderile planificate pe întregul an vor fi reduse cu peste 30%. La produsul „albastru de cadă BC", de pildă, prin perfecționarea procesului tehnologic și mărirea volumului producției cu 90 t, se vor obține economii — ca urmare a reducerii consumului de materiale și scăderii cheltuielilor convențional constante — de peste 4 milioane lei. La produsul „antioxid H", prin sporirea producției cu 176 t, consumurile de manoperă și cheltuielile convențional constante vor atrage o diminuare a pierderilor cu 2141 mii lei. În sfîrșit, la Uzina chimică-Rîșnov, prin valorificarea integrală a cantităților de gaz inert, sporirea indicelui de folosire, intensivă și extensivă, a instalațiilor, reducerea consumurilor specifice la materiale, se vor **rentabiliza încă în acest an opt produse prevăzute cu pierderi.** Rezultate similare, ca urmare, a unor măsuri eficiente luate, s-au înregistrat și la Fabrica de stofe, Întreprinderea de hîrtie și celuloză-Zărnești, Combinatul de industrializare a lemnului, Fabrica de încălțăminte — „Timpuri Noi", Combinatul chimic-Făgăraș, în unele unități agricole și ale industriei locale.

DAR DEȘI AU FOST ÎNTREPRINSE numeroase acțiuni și s-au stabilit măsuri, există totuși întreprinderi și produse care se mențin de ani de zile nerentabile, ca urmare a unor situații ce depășesc posibilitățile întreprinderilor de a le înlătura. Care sînt acestea? Prima o constituie, **modificarea și creșterea prețului de producție la unele materii prime și auxiliare, ulterior aprobării prețurilor de producție a unor produse.** Aceasta face ca prețul de cost al materiei prime sau al subansamblelor să fie mai mai mare decît cel de producție, respectiv ca produsul să fie nerentabil.

La Combinatul chimic Făgăraș, de pildă, datorită creșterii prețului de producție la bumbac 10/4 pentru produsul „F.a.1." aproape la dublu (conform HCM 1634/1971), **s-a ajuns ca prețul de cost al produsului „Fitil F.a.1" să fie și el aproape dublu.** Aceasta face ca pierderea pe întregul an, numai la produsul respectiv să depășească 7 milioane lei. Și nu este un caz unic. La Fabrica de hîrtie și celuloză — Zărnești, prețul de producție al unor materii prime și materiale a crescut (la lemn rotund, rășinoase, postavuri, flanele, saci hîrtie, colofoniu etc.) fără a se modifica și prețul produselor finite. Din această cauză, costurile de producție la „celuloză sulfit alfa" au sporit, influențînd negativ prețul de cost cu aproape 400 mii lei la producția anuală planificată. O situație similară o întîlnim și la Fabrica de piele și încălțăminte „Timpuri Noi" unde, la produsul „talpă porci Heht", din cauza modificării prețurilor la producția la peille brute porcine încă din 1972, generează o pierdere anuală de aproape două milioane lei.

Anomalii sau necorelări dintre prețurile de producție și prețurile de cost a unor produse întîlnim și la Combinatul de industrializare a lemnului-Brașov. Este adevărat că aici prețul de cost poate fi redus simțitor prin mecanizarea operațiunilor de scos și apropiat, fasonat. Dar chiar dacă s-ar efectua asemenea lucrări, Combinatul nu va putea să se încadreze în sarcina planificată. Și la Întreprinderea de prefabricate și elemente de construcție Brașov, la produsul „fîșii cu goluri" se realizează un preț de cost mai mare decît prețul de producție, ca urmare a valorii ridicate a materiilor prime și a materialelor.

FIREȘTE, în scopul rentabilizării fiecărei întreprinderi și în cadrul ei a fiecărui produs, există încă nenumărate rezerve ce se cer și pot fi mai bine fructificate. Este vorba, în primul rînd, **de a se acționa mai energic pe linia mai bunei gospodăriri a materiilor prime și a materialelor, îndeosebi pe calea reducerii accentuate a normelor de consum.** Nu sînt epuizate nici pe departe posibilitățile privind micșorarea cheltuielilor de regie, a celor neeconomicoase etc. În aceste direcții, ca și în multe altele (folosirea mai bună a capacităților de producție, a forței de muncă, mecanizarea în mai mare măsură a unor operații etc.) **se cer orientate mai ferm eforturile colectivelor de întreprinderi, mai ales că în cele două județe mai există încă șapte unități cu pierderi pe total activitate și 62 produse nerentabile.**

Este adevărat că menținerea în fabricație a unor produse cu pierderi se datorează și unor anomalii, în special în legătură **cu majorarea prețurilor la o serie de materii prime și materiale.** De aceea propunem ca, pînă la reașezarea tuturor prețurilor de producție în economie, **să se întreprindă în cel mai scurt timp o analiză pentru a găsi soluții de remediere a situației de către Comitetul de Stat pentru Prețuri, ministere, și centrale industriale, la toate întreprinderile nerentabile.** Totodată, considerăm că prin înființarea Inspectoratului județean pentru controlul prețurilor s-a creat și cadrul organizatoric adecvat pentru efectuarea unor verificări și controale sistematice în vederea înlăturării tuturor anomaliilor ce se manifestă în prezent la întreprinderile și produsele nerentabile, precum și pentru prevenirea apariției acestora în viitor. În același timp, înființarea recentă a comisiilor financiar-bancare județene, care au preluat și atribuțiile fostelor comisii județene de rentabilizare, va constitui un prilej de activizare a tuturor factorilor din întreprinderi și organele locale de sinteză, în scopul reducerii continue a cheltuielilor de producție, a diminuării și lichidării pierderilor planificate.

S. MARIN
I. DRĂGHICI

CONTROL

REGISTRUL UNIC —

instrument de sporire a eficienței

PRINTRE MĂSURILE stabilite de Legea nr. 15/1972 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale vizînd creșterea eficienței și responsabilității organelor de control și a unităților socialiste controlate se înscrie și introducerea, cu începere de la 1 ianuarie 1973, a registrului unic de control. Potrivit dispozițiilor legale, registrul unic de control s-a înființat la ministere, celelalte organe și organizații centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, centrale și unitățile asimilate acestora, la întreprinderi, instituții de stat, unități cooperatiste și obștești, precum și la subunitățile acestora, stabilite de organele ierarhic superioare.

Introducerea registrului unic de control a avut în vedere necesitatea evidențierii exacte a tuturor controalelor care se efectuează în unitățile socialiste, a constatărilor și măsurilor luate, dispuse sau propuse pe baza concluziilor rezultate din control. Pe această bază, devine posibil ca organele însărcinate cu orientarea și coordonarea controlului să cunoască operativ situația controalelor efectuate și să întreprindă măsuri care să asigure eliminarea paralelismelor, suprapunerilor și controalelor repetate la intervale scurte în aceeași unitate, fapt de natură să asigure o eficiență sporită în activitatea de control. Fiind păstrat de conducătorul unității ori al subunității sau de înlocuitorul său, se creează, de asemenea, posibilitatea ca aceste organe să cunoască toate constatările rezultate din controalele efectuate în unitate și să ia măsuri care să asigure eliminarea neajunsurilor din activitatea economico-socială, tragerea la răspundere a celor vinovați de producerea acestora și prevenirea repetării lor în viitor. În acest fel, conducerea unității nu mai poate motiva — așa cum se întîmpla uneori pînă acum — neluarea unor măsuri pentru eliminarea neajunsurilor, justificînd aceasta prin necunoașterea constatărilor organelor de control.

În registrul unic de control se înscriu în mod obligatoriu constatările, recomandările și măsurile dispuse de organele de control ale Consiliului Central, consiliilor județene, municipale și orășenești de control muncitoresc al activității economice și sociale, ale inspecțiilor de control specializat ale statului, precum și ale altor organe și persoane din afara unității socialiste care efectuează acțiuni de control, indiferent de funcția acestora și durata acțiunii. Este de menționat că, în cazul în care, potrivit dispozițiilor legale, se întocmesc acte de control, în registrul unic de control se va menționa

numai numărul de înregistrare și data actului de control încheiat. De asemenea, conducătorul unității este obligat să înregistreze în registrul unic de control actul prin care organul care a dispus verificarea, sau organul ierarhic al unității controlate, comunică unității măsurile și indicațiile obligatorii stabilite pe baza constatărilor rezultate din controlul efectuat.

Obligarea organelor de control de a înscrie în registrul unic de control constatările, recomandările și măsurile dispuse este de natură să contribuie la o întărire a responsabilității organelor de control, a tuturor persoanelor care, sub o formă sau alta, efectuează controale în unitățile socialiste, la aprofundarea și examinarea temeinică a problemelor care fac obiectul tematicii de control și la stabilirea sau propunerea de măsuri care să contribuie realmente la îmbunătățirea activității economico-sociale. La aceasta contribuie și prevederea Legii nr. 15/1972, potrivit căreia organele care exercită controlul răspund de măsurile dispuse ori propuse în cadrul activității de control și urmăresc modul cum sînt aduse la îndeplinire aceste măsuri. Remarcăm, de asemenea, obligația care revine persoanelor care exercită controlul de a consulta anterior începerii efective a activității de control, mențiunile înscrise în registrul unic de control care au legătură cu sarcinile lor pentru a cunoaște obiectivele și perioadele cuprinse în acțiunile precedente, constatările făcute și stadiul îndeplinirii lor. Pe această bază, organul de control are posibilitatea să evite controlarea unor obiective verificate anterior, sau să-și restrîngă tematica iar, dacă este cazul, cu acordul unității care a dispus verificarea, să renunțe la control ; se evită și în acest fel cheltuirea de muncă pentru verificarea unor probleme deja verificate.

În legătură cu registrul unic de control este de menționat și prevederea din normele metodologice privind orientarea, coordonarea și exercitarea controlului elaborate în aplicarea Legii nr. 15/1972, potrivit căreia organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și cele ale Inspecției de stat pentru protecția muncii, care își desfășoară permanent activitatea într-o unitate economică, cele ale inspecției pentru cazane, recipienți sub presiune, instalații de ridicat și aparataj de măsură și control, pentru verificările tehnice pe care le efectuează precum și organele bancare, pentru operațiuni curente nu fac înscrieri în registrul unic de control. Aceste excepții au în vedere caracterul curent și permanent al activității de control desfășurate de inspectorii organelor menționate și faptul că constatările lor urmează circuitul informațional intern al unității în care își desfășoară activitatea.

În final, menționăm că, odată cu înființarea registrului unic de control, au fost abrogate orice alte dispoziții care se referă la jurnalul controlului sau alte registre de inspecție și control, precum și faptul că registrul unic de control, după modelul prevăzut în anexa nr. 2 la Legea nr. 15/1972, a fost tipărit și poate fi procurat de unitățile socialiste de la centrele județene de librării. Amintim aceste lucruri întrucît din investigațiile făcute în unele unități a rezultat că nu în toate cazurile s-a introdus registrul unic de control după modelul tipizat, iar unele organe de control nu fac înscrieri în acest registru. Consiliile de control muncitoresc au datoria de a verifica și lua măsuri care să asigure respectarea de către toate unitățile și organele de control a dispozițiilor privind registrul unic de control, astfel încît acest instrument să-și poată îndeplini integral rolul stabilit de lege.

Cornel IUGA

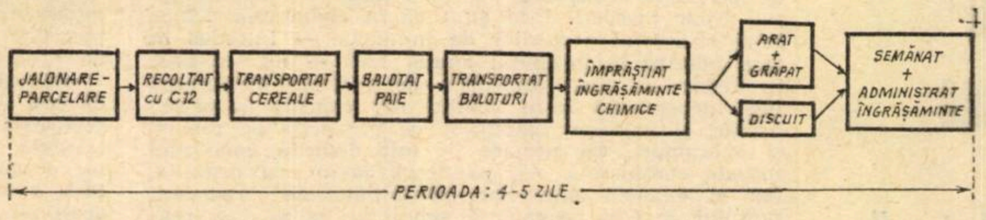

Schema de organizare a recoltatului in flux continuu.

AGRICULTURĂ

ORGANIZARE, EFORT, COINTERESARE – factori hotăritori în actuala campanie agricolă

VOLUMUL mare de lucrări solicitat de recoltarea păioaselor, transportul și livrarea producției, eliberarea terenurilor și însămînțarea culturilor duble, concomitent cu lucrările de recoltare a furajelor, a legumelor și de întreținere a culturilor, presupun o organizare exemplară a campaniei agricole de vară. Baza tehnico-materială existentă în prezent permite executarea tuturor acestor lucrări într-un interval de timp scurt. În această perioadă vor lucra pe ogoarele întreprinderilor agricole de stat și a cooperativelor agricole de producție peste 110 mii tractoare, peste 33 mii combine C—1 și C—3, circa 5600 combine autopropulsate, peste 16 mii prese de balotat ș.a., care vor trebui exploatate la capacitatea maximă, reparate „din mers", deplasate operativ între județe și unități, ținînd seama de ordinea începerii lucrărilor de recoltat.

Din informațiile primite la Ministerul Agriculturii Industriei Alimentare și Apelor, rezultă că reparațiile la tractoare și mașini agricole, necesare în campania de vară au fost terminate, a fost verificată în cea mai mare parte calitatea reparațiilor efectuate și au fost create rezerve de piese de schimb, carburanți și alte materiale necesare, astfel ca fiecare combină și agregat de recoltat să funcționeze în cele mai bune condiții, fără pierderi de recoltă, să permită realizarea normelor de lucru zilnice. În vederea folosirii cu maximum de randament a agregatelor de lucru se va organiza recoltarea, balotarea, transportul, aratul și semănatul numai cu agregate grupate, nefiind indicată folosirea lor dispersată. În acest scop, în fiecare fermă sau cooperativă se vor organiza formații permanente de tractoare, mașini și lucrători, pentru care se vor stabili sarcini concrete de lucru pe agregat, om și zi lucrătoare.

În același timp, a fost elaborat un program de asigurare a mijloacelor necesare pentru transportarea produselor agricole de pe cîmp în depozite și silozuri.

Au fost luate măsuri pentru curățirea și dezinsecția spațiilor de depozitare, pentru repararea instalațiilor tehnologice și a aparaturii de măsurat și au fost întocmite grafice privind repartiția producției la fiecare bază de recepție, s-au stabilit circuite separate și măsuri de descărcare a mijloacelor de transport prin basculare pentru cerealele care vor fi transportate în vrac. Paralel cu acțiunea de depozitare, trebuie acordată atenție și măsurilor de condiționare și conservare a recoltei. Totodată, au fost luate măsuri pentru instruirea personalului tehnic și de deservire din toate sectoarele care vor participa la executarea lucrărilor agricole de vară.

Folosirea în totalitate și la întreaga capacitate a tuturor agregatelor, organizarea tuturor acțiunilor pe baza unor planuri operative bine fundamentate și respectarea tehnologiilor de recoltare, conducerea competentă a tuturor lucrărilor vor permite realizarea recoltatului într-un interval cît mai scurt.

Eficiența măsurilor luate privind desfășurarea în condiții optime a lucrărilor agricole de vară, în cadrul unui program operativ bine fundamentat, se reflectă încă de la începutul acestei campanii. Spre exemplu, mișcările combinelor și agregatelor de recoltare se fac potrivit planurilor operative de lucru, în funcție de prioritățile solicitate de starea culturilor, de necesitățile de declanșare a acțiunii de recoltare și a celorlalte lucrări agricole. De asemenea, din datele primite la minister, pînă în ziua de 26 iunie orzul de toamnă a fost recoltat pe suprafața de 8735 ha, a cartofilor timpurii și de vară de pe 4560 ha (18%).

În unele unități din sudul țării a început și recoltatul griului mazărei și rapiței. Recoltatul fînețelor naturale s-a efectuat pe suprafețe de 135 700 ha (19%).

În zilele următoare lucrările de recoltare a păioaselor și de însămînțare a culturilor duble se vor intensifica, ceea ce impune ca, ținînd seama de volumul mare de lucrări ce se concentrează în această perioadă, să se respecte programele și planurile operative de lucru astfel încît lucrările să poată fi încheiate în epoca optimă. Suprafața recoltată în aceste zile trebuie eliberată și semănată cu culturi duble în cel mult 5 zile de la recoltare. Pentru însămînțarea, în cel mai scurt timp, a culturilor duble și, în special, a porumbului boabe și siloz, lucrările de recoltare și semănat se vor executa în flux continuu. (Pentru exemplificare, redăm schema modului de organizare a procesului de recoltare și însămînțare la arie).

În încheiere, trebuie menționat că pentru realizarea exemplară a campaniei de vară au fost luate importante măsuri de cointeresare a cooperatorilor și mecanizatorilor din I.A.S. și S.M.A. Astfel, mecanizatorii care depășesc volumul zilnic de lucrări (de recoltat, balotat paie, arături și însămînțări de culturi duble) vor primi premii din fonduri constituite în acest scop, ceea ce va ridica productivitatea muncii, va contribui la executarea la timp a lucrărilor agricole de vară și va spori veniturile mecanizatorilor.

Ovidiu POPESCU
șef serviciu în M.A.I.A.A.

PRODUSE TEHNOLOGII NOI

O concepție originală de lansare la apă

O originală concepție românească (autori — institutele de proiectare în domeniile transporturilor navale, construcțiilor de mașini și îmbunătățirilor funciare) va rezolva dificila problemă a lansării la apă a navelor de mare tonaj. O primă noutate a acestei metode : străvechiul „plan înclinat" va fi eliminat. Ideea este în curs de realizare pe șantierul naval din Galați prin construcția unui doc format din două canale, dispuse în trepte succesive. Prin aplicarea acestei soluții se pot construi, cargouri, mineraliere și petroliere cu o capacitate cuprinsă între 25 000 și 50 000 tdw. Reducerea duratei de construcție a unei nave, diminuarea cheltuielilor materiale de producție, un finisaj îmbunătățit sînt doar cîteva din avantajele ei.

Premieră la Uzina de strunguri Tîrgoviște

Este vorba de strungurile speciale pentru rulmenți și de strungurile S.N.A. 710, destinate prelucrării pieselor de mare gabarit. Se lucrează, de asemenea, la reperele strungurilor S.N.A. 500 și S.N.A. 650, cu diametre mari de prelucrare, avînd caracteristici care permit adaptarea celor mai moderne dispozitive și scule de strunjit la regimul de așchiere. Ele pot fi dotate și cu comandă numerică.

Grederul autopropulsat

Specialiștii Centrului de cercetări și proiectări utilaje de construcții din Brăila, au definitivat proiectele a două noi utilaje moderne : macaraua mobilă pe pneuri, Hz—25 acționată hidraulic avînd o sarcină de ridicare de 25 tone forță și grederul autopropulsat de 180 CP, utilaj complex pentru lucrări de construcții.

Sapă cu role

În bazinul petrolier Tîrgu Ocna a fost experimentată cu succes o nouă sapă de foraj cu role, produsă la Ploiești. Randamentul ei este de peste 2,5 ori mai ridicat față de cel realizat cu o sapă procurată din import. Datorită vitezelor sporite, realizate cu această nouă sapă de foraj, petroliștii din Tîrgu Ocna au pus în producție 4 sonde cu 10—15 zile înainte de termenele planificate.

Grupuri electrogene

Uzina de mașini electrice București a realizat noi tipuri de grupuri electrogene normale și automate de 80 KVA, destinate alimentării cu energie electrică a instalațiilor de lumină și forță în locuri unde racordul la rețea ar impune cheltuieli suplimentare costisitoare. Ele pot fi folosite de asemenea la lucrările de intervenții atunci cînd se produc defecțiuni în rețelele electrice. Sistemul de răcire a agregatelor asigură utilizarea acestuia cu bune rezultate și în zonele tropicale, ceea ce a determinat solicitarea acestui produs și la export.

Plăci de vată minerală

Realizat după o rețetă originală, noul produs al Întreprinderii de materiale izolatoare Berceni-Prahova asigură o bună izolație fonică și termică și este utilizat în construcția combinatelor avicole și agrozootehnice.

● La Uzinele „Timpuri noi" din Capitală, 20 de repere destinate confecționării blocurilor de motoare, carcaselor, carterelor de compresor, și băilor de ulei vor fi turnate după noi tehnologii de mare eficiență. În cursul anului 1973, prin utilizarea noilor tehnologii, se vor economisi circa 25 t de metal, productivitatea muncii va crește cu 1%, iar rebuturile în secția de turnătorie se reduc cu 7%.

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

MOTOARE DIESEL – DEZVOLTAREA ŞI DIVERSIFICAREA PRODUCŢIEI

ÎNTRE SECTOARELE cu un puternic ritm de creștere în industria județului Caraș-Severin, producția de motoare Diesel se situează printre primele locuri. Dotarea tehnică, experiența și pregătirea profesională a lucrătorilor sînt factori care, pe parcursul a peste un deceniu, au contribuit la dezvoltarea de la un an la altul a fabricației acestor motoare pentru tracțiune feroviară. În perioada ce s-a scurs de cînd a fost realizat primul motor de 2300 C.P., livrat la 1 mai 1960 Uzinei „Electroputere" Craiova, realizările consemnează aproape 270 000 C.P. în 1966 (cînd este asimilat motorul de 1250 C.P.) și peste 420 000 C.P. în anul 1972.

Cincinalul 1971—1975 marchează în acest sector al industriei reșițene atît importante creșteri cantitative, cît și diversificarea gamei sortimentale. În 1973 este prevăzută livrarea primelor motoare Diesel din noua familie de 1500—4000 C.P. (fabricate pentru prima dată în țară) care, alături de cele de 1250 C.P. și 2100 C.P. vor spori potențialul tracțiunii feroviare moderne din țara noastră. La același capitol — noi produse — anul 1974 va înregistra, de asemenea, execuția motoarelor Diesel pentru echiparea navelor.

La sfîrșitul cincinalului 1971—1975, producția totală de motoare Diesel pentru tracțiune feroviară va avea un nivel de 2,3 ori mai mare decît în 1965 și de 1,5 ori decît în 1970, ritmul mediu anual de creștere în perioada 1960—1975 fiind de 14,4%. Dezvoltarea și diversificarea gamei de fabricație este însoțită de îmbunătățirea tehnologiei, sporirea calității și siguranței în funcționare a produselor livrate de Întreprinderea constructoare de mașini Reșița beneficiarilor din țară și externi. Astfel, noul tip de motor din familia de 1500—4000 C.P., ale cărui repere au fost complet lansate în fabricație, întrunește performanțe de execuție și funcționale la nivelul mondial. Printre altele, față de tipul de 2100 C.P. turația pe minut crește de la 750 la 1000 ture, iar consumul de metal se reduce de la 10 kg la 4,8 kg pe unitatea de putere.

Pe lîngă sporirea volumului producției agregatelor de bază, se acordă o atenție deosebită asigurării cu piese de schimb, echipamente auxiliare. În anul 1973 valoarea acestora va reprezenta o creștere de aproape 40 de milioane de lei față de anul 1970. Se amplifică, de asemenea, activitatea de service și de asistență tehnică în țară și la beneficiarii externi.

Constantin RĂDUȚ

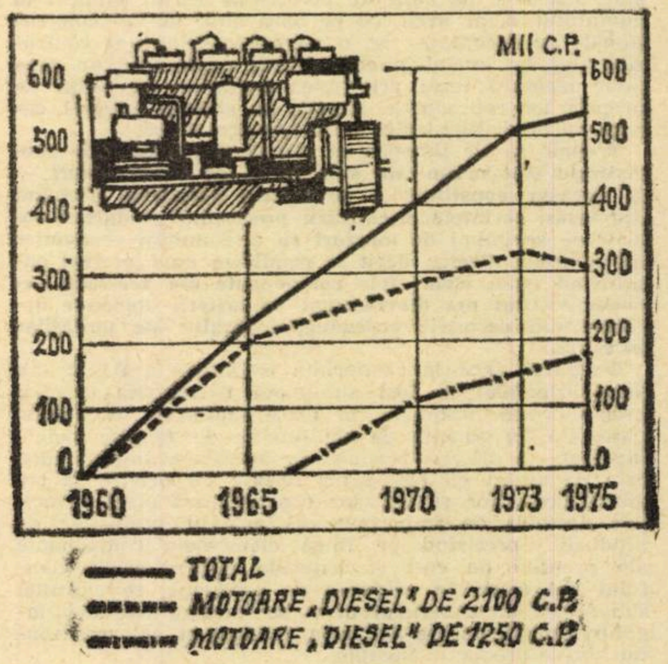

Creșterea producției de motoare DIESEL pentru tracțiune feroviară, în perioada 1960—1975.

SOLUȚIONAREA „LITIGIULUI" PREȚURILOR DE COOPERARE

(Urmare din pag. 1)

produse la nivelul tehnicii celei mai avansate și, implicit, asigurarea pe această cale a competitivității produselor pe piețele externe, satisfacerea incomparabil mai operativă a cerințelor în continuă diversificare ale beneficiarilor de utilaje, scurtarea timpului de adaptare pentru asimilarea în fabricație a noilor tipuri de produse și altele.

În discuțiile purtate în cadrul revistei „Viața economică", unii participanți au luat, pe drept cuvînt, poziție critică împotriva unor neajunsuri care frînează în momentul de față dezvoltarea acțiunii de specializare și cooperare. Unele din acestea se referă la aspecte de fond ca, de pildă, inexistența în unitățile productive a unor „strategii de dezvoltare a unor produse solicitate în cadrul cooperării", lipsa unor studii de orientare privind limitele eficienței de lărgire a specializării în fabricarea unor anumite produse, tendința unor întreprinderi de a realiza în cadrul unității proprii toate ansamblele, subansamblele, piesele și reperele necesare — chiar în condițiile unor costuri mai ridicate — subestimînd avantajele economice pe care le-ar înregistra în cadrul cooperării cu unități specializate, necorelări între capacitățile de producție din unitățile specializate în raport cu cele ale unităților beneficiare.

Alte aspecte ridicate în cadrul discuției se referă la neajunsuri de ordin organizatoric determinate de nerespectarea disciplinei contractuale, durata excesivă a avizării studiilor tehnico-economice și a proiectelor pentru dezvoltarea unităților specializate, lipsa unor cataloage care să permită cunoașterea de către beneficiari a nomenclaturii și caracteristicilor tehnice (inclusiv desene, schițe, fotografii) ale produselor fabricate în unități specializate.

În sfîrșit, — dar desigur nu pe ultimul plan — participanții la dezbatere au ridicat unele probleme ținînd de modul de utilizare a pîrghiei prețului de producție, de stabilire a beneficiilor la produsele livrate în cadrul cooperării, influența pe care o exercită indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă" asupra relațiilor de cooperare.

În ceea ce privește primele două categorii de probleme ridicate, se poate aprecia că dezbaterea purtată în cadrul revistei a contribuit și va contribui și în viitor la soluționarea lor, majoritatea acestora referindu-se la neajunsuri de ordin subiectiv a căror lichidare cade, în primul rînd, în sarcina unităților în cauză, a centralelor industriale, precum și a ministerelor și celorlalte organe centrale direct interesate.

Referindu-ne la cea de-a treia categorie de probleme ridicate — respectiv la cele legate de modul de utilizare a pîrghiilor economico-financiare, inclusiv pîrghia prețului de producție — a căror expresie sintetică o constituie propunerea ca livrările în cadrul cooperării să se facă la „prețuri speciale de cooperare, calculate cu o marjă minimă de beneficii, eventual cu beneficii zero", vom expune în cele ce urmează considerentele noastre în legătură cu acestea.

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, această propunere este inacceptabilă în principiu, deoarece aplicarea ei ar însemna introducerea unui sistem de prețuri deosebit pentru întreprinderile furnizoare în cadrul acțiunii de cooperare, față de cel practicat pentru celelalte întreprinderi din economie. Trebuie avut în vedere că unitățile specializate nu se deosebesc cu nimic de celelalte întreprinderi în ce privește rolul lor în cadrul producției sociale. Fiind organizate ca unități independente, avînd autonomie funcțională economico-financiară și, ca obiect, realizarea unui anumit stadiu în cadrul diviziunii sociale a muncii pe plan național, aceste unități sînt producătoare de mărfuri care, în mod necesar, nu pot fi puse în circulație decît pe bază de echivalent economic, exprimat prin prețurile produselor, stabilite potrivit principiilor, criteriilor de bază și normelor prevăzute prin lege pentru determinarea oricăror prețuri în economie.

Este evident că prețurile produselor fabricate de unitățile specializate trebuie **să asigure acoperirea integrală a costurilor de producție socialmente necesare și obținerea unui venit net care să permită reproducția lărgită a fondurilor de producție angajate, în decursul unei perioade corespunzătoare cerințelor specifice ale ramurii sau subramurii din care fac parte unitățile în cauză.** Deci, în nici un caz nu poate fi vorba de prețuri calculate cu marjă minimă de beneficii sau cu beneficii zero, deoarece într-o astfel de eventualitate circulația mărfurilor livrate de unitățile specializate nu s-ar mai face pe bază de prețuri în sensul propriu al cuvîntului, ci ar avea loc pe baza unor unități convenționale de decontare. Or, o asemenea soluție ar contrazice flagrant cerințele gospodăririi economice, ar rupe orice legătură între activitatea unităților în cauză de propria lor reproducție lărgită, ar anihila integral caracterul producției lor ca activitate economică.

Trebuie să fie limpede că atît timp cît unitățile specializate sînt organizate sub formă de întreprinderi — și aceasta constituie o necesitate obiectivă derivînd din însăși cerințele organizării procesului producției sociale — schimbul de mărfuri cu alte unități economice nu se poate efectua decît în condițiile unor prețuri cuprinzînd toate elementele componente ale acestora, inclusiv venitul net dimensionat pe criterii obiective derivînd din cerințele reproducției lărgite ale unităților în cauză.

De altfel, încă la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, a fost subliniată necesitatea așezării prețurilor de producție, în toate ramurile economiei naționale, în funcție de cheltuielile de muncă socială înglobate în diferite produse. În această ordine de idei, este de arătat că Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor concretizează acest principiu deosebit de important al formării prețurilor de producție, precizînd pe lîngă elementele componente ale prețului de cost și criteriile dimensionării venitului net (care, în prețurile de producție, se exprimă sub formă de beneficiu) în vederea asigurării unei legături organice între mărimea acestuia și valoarea fondurilor de producție angajate.

Este adevărat că actualele prețuri de producție — și aceasta este valabil nu numai pentru unitățile specializate, ci și pentru produsele celorlalte întreprinderi — cuprind frecvente anomalii, oglindite fie prin rate de beneficiu exagerate, fie prin beneficii insuficiente sau chiar pierderi. Este știut că la elaborarea actualului sistem al prețurilor de producție — introdus în țara noastră la începutul anului 1963 — nu s-a avut în vedere ca linie principală de orientare asigurarea unei dependențe între venitul net cuprins în aceste prețuri și valoarea fondurilor de producție pe ramuri și subramuri. Ca urmare — atît datorită concepției inițiale considerată azi, pe drept cuvînt, ca depășită, dar și datorită ritmurilor diferențiate ale reducerii prețului de cost pe ramuri, subramuri și produse realizate în ultimii 11 ani — ratele de beneficiu sînt foarte dispersate, ceea ce, evident, provoacă unele neajunsuri în circulația normală a produselor, în orientarea activității întreprinderilor, inclusiv în desfășurarea acțiunii de specializare și de cooperare între întreprinderi.

Fără îndoială că, în astfel de condiții, indicatorul „cheltuieli la 1000 lei producție marfă" poate determina unele deplasări nedorite în structura producției, poate genera fenomene ca refuzul fabricării și livrării unor produse cu cote mici de rentabilitate, poate crea presiuni pentru obținerea unor prețuri mai mari la produsele noi, în vederea realizării fără efort propriu a sarcinilor privind producția marfă, beneficiile planificate etc.

Nu intenționăm să dezbatem pe larg acum însăși problema indicatorului „cheltuieli la 1000 lei producție marfă" care, prin natura sa, constituie în fond un indicator financiar, avînd un rol important în stabilirea beneficiilor planificate. Ținem doar să precizăm că, pentru ca indicatorul menționat să-și îndeplinească integral rolul ce îi revine ca element de stimulare a economisirii muncii sociale și creșterii eficienței economice, este neapărat necesar ca el să fie sprijinit prin planificarea prețului de cost pe produse, atît în planul central pentru produsele avînd rol hotărîtor în economie, cît și în planurile departamentale și ale întreprinderilor pentru celelalte produse.

ESTE CUNOSCUT că, în ultimii ani, au fost efectuate studii ample în legătură cu reașezarea generală a prețurilor de producție și de livrare, acțiune care a și fost înfăptuită în unele sectoare (industria textilă, industria fibrelor chimice). Acțiunea de reașezare generală a prețurilor de producție și de livrare va avea ca temei esențial de plecare analiza critică a actualelor costuri de producție, urmărindu-se ca noile prețuri să fie fundamentate pe cheltuieli realmente necesare din punct de vedere social pentru fabricarea diferitelor produse — cheltuieli determinate ca medie la nivel de ramură — și să asigure, totodată, realizarea unui beneficiu corespunzător, dimensionat pe ramuri și subramuri în raport cu valoarea fondurilor de producție. Numai în acest fel, prețurile de producție reașezate vor putea stimula, pe cale economică, unitățile producătoare de a acționa în direcția reducerii cheltuielilor de muncă materializată și vie și creșterii pe această bază a rentabilității.

Desigur că efectuarea reașezării prețurilor de producție și de livrare în celelalte sectoare ale economiei — lucrare deosebit de complexă și cu efecte multilaterale de ordin economic și financiar — va mai necesita încă aproximativ doi ani, timp în care va trebui să folosim în continuare actualul sistem de prețuri, deși conține neajunsurile cunoscute. În aceste condiții, apreciem că acțiunea de adîncire a specializării producției și de lărgire a cooperării între întreprinderi poate avea drept criterii de orientare liniile directoare expuse în prima parte a articolului de față, eliminîndu-se însă — în vederea luării unor decizii fundamentate — elementele deformante existente în actualele prețuri, fără a exclude chiar posibilitatea modificării izolate încă înainte de reașezarea generală — a prețurilor unor produse importante, dar care nu antrenează influențe în lanț în alte sectoare de activitate.

Firește că, și în urma reașezării generale a prețurilor de producție și de livrare — ca urmare a reducerii an de an a prețului de cost al produselor — se va manifesta fenomenul diferențierii ratelor de rentabilitate. Pentru a se preîntîmpina apariția unor beneficii excesive în prețurile de producție — și, implicit, a neajunsurilor derivînd în frecvente cazuri dintr-o astfel de situație — urmează a se aplica mecanismul prevăzut de art. 15 din Legea nr. 19/1971, potrivit căruia în cazurile în care cotele de beneficii depășesc limitele maxime stabilite, se reexaminează prețurile de producție și, în funcție de cerințele politicii economice, se aplică, după caz, una din soluțiile: reducerea prețurilor de producție, stabilirea de prețuri de livrare (cu impozit pe circulația mărfurilor), menținerea prețurilor de producție.

Aplicarea acestui mecanism — care are, în esență, ca scop menținerea permanentă a concordanței dintre prețurile de producție și cheltuielile sociale de muncă încorporate în diferitele produse, cu alte cuvinte evitarea menținerii în vigoare a unor prețuri depășite — prezintă o deosebită importanță pentru produsele care fac obiectul livrărilor în cadrul specializării și cooperării sub multiple aspecte și anume:

— **în primul rînd, se asigură posibilitatea ca prețurile pieselor, subansamblelor și ansamblelor livrate în cadrul cooperării să fie stabilite pe baza costurilor reale de producție ale unităților producătoare, concret ale unităților specializate pentru producția lor.** Este evident că, în condițiile realizării unor serii mari de fabricație, cu grad înalt de tehnicitate și cu o productivitate ridicată, costurile de producție în unitățile specializate vor fi substanțial mai reduse decît în cazul fabricării produselor în cauză în alte unități, nespecializate. Este firesc ca prețurile de producție să reflecte costurile mai reduse din unitățile specializate, bineînțeles în condițiile asigurării unui venit net corespunzător cerințelor reproducției lărgite ale fondurilor de producție cu care sînt dotate aceste unități;

— **în al doilea rînd, reducerea, an de an, a prețului de cost — care, în condițiile specializării producției, se realizează în ritmuri înalte — creează necesitatea și, totodată, premisa reducerii corespunzătoare a prețurilor de producție ale produselor unităților specializate, fără a afecta venitul net cuvenit acestor unități.** În acest fel, prețurile de producție ale produselor în cauză își păstrează, mai departe, rolul de element stimulator al reducerii continue a prețului de cost;

— **în al treilea rînd, reducerea periodică a prețurilor pieselor, ansamblelor și subansamblelor, livrate în cadrul cooperării, asigură posibilitatea reflectării nemijlocite în prețurile produselor finale a scăderii prețului de cost al produselor fabricate de unitățile specializate.** Aceasta înseamnă că, pe măsura reducerii prețului de cost și, implicit, a prețurilor de producție și de livrare în unitățile specializate, pot fi reduse corespunzător și prețurile produselor finale, asigurîndu-se întreprinderilor furnizoare ale acestora din urmă produse cu o rentabilitate stimulativă.

Cele arătate demonstrează că — spre deosebire de situația actuală cînd nivelul costurilor de producție în unitățile specializate nu se reflectă nemijlocit în prețurile de producție și de livrare ale produselor fabricate în aceste unități și cu atît mai puțin în costurile și prețurile produselor finale — în concordanță cu prevederile art. 17 litera e al Legii nr. 19/1971 acest neajuns va fi înlăturat, ca urmare a aplicării unui sistem de adaptare periodică — în funcție de rezultatele obținute pe linia reducerii prețului de cost — a prețurilor de producție și de livrare, atît în unitățile specializate cît și în cele asamblatoare ale produselor finale.

OPORTUNITATEA specializării producției nu poate fi judecată, însă numai sub aspectul costurilor comparative de producție, respectiv a prețurilor produselor livrate de unitățile specializate către unitățile asamblatoare. Fără a subestima importanța acestor elemente care, evident, au un rol primordial în fundamentarea deciziilor în acest domeniu, nu trebuie pierdut din vedere un alt factor și anume cel referitor la fondurile de investiții necesare pentru asimilarea în producție a anumitor produse. În mod normal, investițiile specifice pentru lărgirea producției în unitățile specializate sînt, de regulă, incomparabil mai mici față de cele necesare în unitățile asamblatoare, deoarece în primul caz este vorba de lărgirea unui gen de producție însușit, avînd condiții tehnico-economice, inclusiv cadrele necesare asigurate, în timp ce în al doilea caz se pune problema asimilării unui gen de producție nou pentru care întreprinderile trebuie să pornească de la un stadiu incipient, ceea ce inevitabil determină investiții relativ și absolut mai mari, cît și costuri de producție incomparabil mai ridicate. Eficiența utilizării fondurilor de investiții este cu mult mai ridicată în cazul lărgirii producției în unități specializate, avînd condiții pentru obținerea unor serii mari de producție de cel mai înalt nivel tehnic, decît în cazul încercării unor întreprinderi asamblatoare de a realiza anumite piese, ansamble, repere etc. numai pentru nevoile proprii.

La aceste considerente trebuie, desigur, adăugate cele privind cheltuielile de transport, ambalaje și altele care încarcă suplimentar prețul elementelor procurate de la unități specializate.

Din cele arătate, apreciez că se pot desprinde cîteva concluzii și anume:

- **oportunitatea specializării și a lărgirii pe această bază a cooperării între întreprinderi trebuie judecată, în primul rînd, pe baza analizei comparative a costurilor de producție ale produselor livrate de unitățile specializate, față de cele ce s-ar realiza în condițiile fabricării acelorași produse în unitățile beneficiare, nespecializate;**
- un element esențial pentru fundamentarea deciziilor în domeniul specializării producției îl constituie **examinarea fondurilor de investiții specifice necesare în cele două alternative și eficiența utilizării acestor fonduri;**
- cu toate neajunsurile pe care le conțin, actualele prețuri de producție și de livrare pot fi folosite pentru fundamentarea deciziilor legate de extinderea specializării producției și cooperării între întreprinderi, cu mențiunea că, în anumite cazuri, **este necesară excluderea unor elemente deformante existente în prețurile în vigoare;**
- prin reașezarea generală a prețurilor de producție și de livrare **se vor crea premise mai reale pentru stabilirea prețurilor în funcție de cheltuielile sociale de muncă în toate ramurile economiei, perfecționîndu-se în acest fel și instrumentul de judecare a oportunității și eficienței acțiunii de lărgire a specializării producției.** Totodată, se vor asigura condițiile necesare pentru aplicarea consecventă a prevederilor Legii 19/1971 în legătură cu reexaminarea periodică a prețurilor de producție și de livrare a produselor.

În încheiere, ținem să subliniem din nou că, încă înainte de reașezare, **pot fi reexaminate prețurile unor anumite produse care fac obiectul cooperării între întreprinderi, în cazurile cînd aceste prețuri conțin anomalii importante, care pot denatura în mod vădit opțiunile în domeniul specializării, cu mențiunea că organele de specialitate din Comitetul de Stat pentru Prețuri sînt receptive la propunerile ce le vor primi în acest sens din partea celor interesați.**

CONSILIILE DE CONDUCERE ALE MINISTERELOR

INIȚIATIVE-MĂSURI

Ministerul Industriei Ușoare

LA 21 iunie a.c. a avut loc ședința de lucru a Consiliului de conducere și a Biroului executiv ale Ministerului Industriei Ușoare. Consiliul de conducere al M.I.U. se compune din 46 de membri aprobați prin H.C.M. nr. 453/1973, reprezentînd atît conducerea ministerului și a principalelor direcții funcționale, cît și conducerile centralelor, institutelor și ale principalelor uzine și întreprinderi din ramurile industriei ușoare. Consiliul de conducere al M.I.U. cuprinde și reprezentanți ai învățămîntului superior de specialitate, ai principalilor furnizori și beneficiari, ai organelor de suprastructură și ai organizațiilor sindicale. Prin această componență, Consiliul de conducere reprezintă, față de fostul Colegiu, o formă îmbunătățită de conducere colectivă.

Trebuie subliniată prezența în cadrul Consiliului M.I.U. a unui număr de 15 femei cu funcții de răspundere în administrația centrală, în centrale și întreprinderi. Aportul lor va fi deosebit de important, ținînd seama, în special, de numărul mare de femei care lucrează în industria ușoară, cît și de destinația majorității produselor acestei industrii.

Biroul executiv al acestui consiliu, aprobat prin același H.C.M., se compune dintr-un număr de 11 membri, din care 4 femei.

Consiliul a fost informat despre problematica și modul de lucru al Biroului Executiv și a adoptat ordinul ministerial referitor la coordonarea de către conducerea ministerului a direcțiilor generale, direcțiilor, centralelor industriale, institutelor și unităților în subordinea Ministerului Industriei Ușoare. În continuare, Consiliul a adoptat regulamentul de organizare și funcționare a ministerului și rezoluțiile aprobate în perioada 14 martie — 20 iunie 1973; de asemenea a aprobat modificările ce au survenit în componența consiliilor oamenilor muncii ale centralelor industriale.

Consiliul a analizat totodată elementele și indicatorii de prognoză ai industriei ușoare pe anii 1976—1980. A fost prezentată și o informare referitoare la protecția muncii și pazei contra incendiilor pe anul 1972 și trim. I 1973 în industria ușoară.

Preocupări pentru realizarea exportului la nivelul înzestrării tehnice

PRODUCȚIE MODERNĂ, COMERCIALIZATĂ PRIN FORME MODERNE

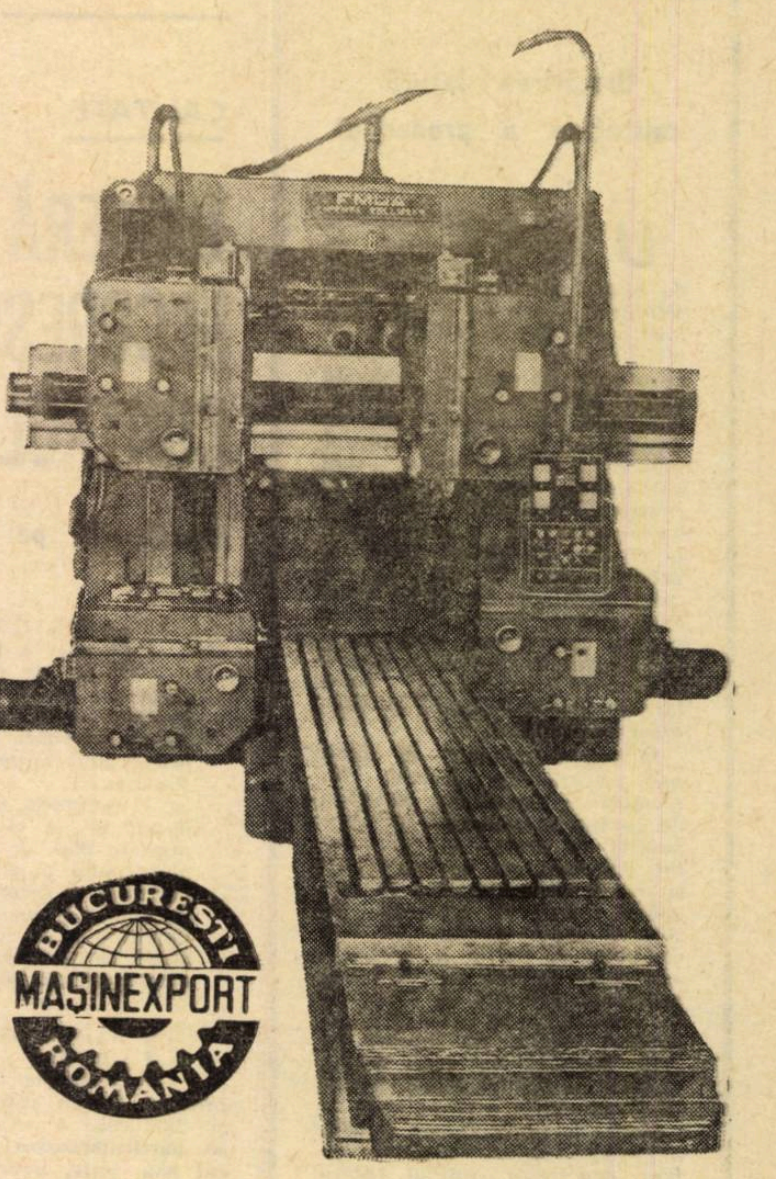

Din paleta ofertei de mașini-unelte românești.

Asigurarea din timp a portofoliului de comenzi și contracte externe pe 1974 — cale de creștere a eficienței exportului

CU CÎTEVA ZILE înainte de încheierea bilanțului pe semestrul I al anului în curs, ne permitem conturarea unor concluzii desprinse din activitatea de export a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnică (MICMUE). În perfectă concordanță cu preocupările pentru modernizarea structurii întregii economii, în construcția de mașini-unelte și electrotehnică s-a pus accentul pe dezvoltarea unor domenii prioritare ce valorifică superior resursele naturale ale țării, satisfăcînd necesitățile de dotare internă a ramurilor de bază cu aparatură de înaltă tehnicitate, concomitent cu dezvoltarea nomenclatorului de export. Este de remarcat că paralel cu creșterea numărului de sortimente pe grupe de produse exportate s-a înregistrat și o creștere a valorii acestuia pe tona de metal. Pentru asigurarea condițiilor de realizare a planului la export a fost întreprins în cadrul MICMUE un ansamblu de măsuri vizînd: calitatea mărfurilor, ce fac obiectul exportului, în înțelesul său complex, respectiv apropierea caracteristicilor tehnico-funcționale și estetice de cele existente pe plan mondial. Perfecționarea activității de concepție a trebuit să fie îmbinată însă cu o urmărire permanentă a fabricației, a nivelului execuției, pentru aplicarea corectă a noilor tehnologii, pentru respectarea disciplinei tehnologice interne.

Pentru a preîntîmpina ivirea unor eventuale reclamații din partea beneficiarilor externi, a fost mărită atenția și exigența organelor de control calitativ uzinale, prin verificarea pe flux a calității produselor destinate exportului.

Se poate vorbi, de asemenea, despre o mai mare operativitate a centralelor și întreprinderilor cu activitate de export, în adaptarea fabricației la cerințele pieței externe și, respectiv, la modificările constructive solicitate în mod expres de către unii parteneri externi (e vorba de mașini-unelte cu echipamente electrice pentru diferite tensiuni și frecvențe, electromotoare, televizoare portabile), precum și o pregătire prealabilă sensibil îmbunătățită a pieței externe, pentru produsele noi oferite la export.

O cale importantă pentru realizarea diversificării nomenclatorului de export, ca și pentru aprovizionarea necesarului economiei naționale cu produse de înaltă tehnicitate, a constituit-o cooperarea economică și tehnico-științifică. Astfel, acțiunile de cooperare cu diferitele firme din străinătate dețin în prezent o pondere însemnată (circa 10% din export). În planul tematic al ministerului sînt cuprinse circa 60 de acțiuni de cooperare cu parteneri din țările socialiste și circa 125 acțiuni de cooperare cu țări capitaliste și în curs de dezvoltare. O mare parte din aceste acțiuni au fost semnate în cursul acestui an și vizează: realizarea de produse noi, dezvoltarea capacităților de producție existente, participarea în comun la proiectarea, fabricarea, montarea și punerea în funcțiune a unor obiective industriale pe terțe piețe. Un număr de peste 20 acțiuni de cooperare cu firme din diferite țări, reprezentînd contracte de lungă durată, fiind finalizate încă din 1972, au influențat pozitiv încă din acest an volumul și structura exportului, ele urmînd să atingă maximum de eficiență în 1975 și în anii următori. A putut fi constatată și o îmbunătățire substanțială a cursului de revenire la unele produse (de exemplu: mașini-unelte, transformatoare, elemente de automatizare etc.)

Partenerii acțiunilor de cooperare încheiate, sau în curs de finalizare, sînt, în majoritatea cazurilor, țări cu tradiții în fabricația produselor ce fac obiectul acțiunilor respective, ceea ce a condus desigur la obținerea unor mărfuri la un nivel tehnic ridicat. E vorba de mașinile de filetat interior automate și semiautomate, strunguri revolver, obiective fotografice etc.

De asemenea, o bună parte a desfacerilor de mărfuri în străinătate s-a efectuat prin societățile mixte de desfacere cu participare românească ca de exemplu Sotecom-Franța, Socomex-Liban, Vitama-Italia. Rezultatele bune obținute de aceste societăți au condus la decizia înființării altor asemenea societăți mixte. Astfel în cursul acestui semestru au fost finalizate tratativele cu Control Data Corporation-S.U.A., privind constituirea unei societăți mixte în țara noastră, avînd ca obiect fabricarea de perforatoare pentru cartele cititoare și imprimante necesare calculatoarelor.

Acestea sînt doar cîteva din acțiunile care au făcut obiectul preocupărilor permanente ale lucrătorilor din centralele industriale, întreprinderile și unitățile cu activitate de comerț exterior din MICMUE. Eforturile depuse de către centralele industriale, întreprinderile subordonate acestora și unitățile cu activitate de comerț exterior, au condus la realizarea planului la export pe primele cinci luni în proporție de 100,2% existînd premise favorabile realizării planului de export semestrial .

Deși rezultatele confirmă efortul general de realizare și depășire a sarcinilor de export prevăzute, totuși este necesară acționarea în continuare cu mai mult curaj, pentru depistarea și valorificarea deplină la export a potențialului economic de care dispune ministerul. Se face simțită lipsa unor studii și analize de marketing privind fundamentarea și selectarea celor mai potrivite domenii sau grupe de produse care să facă obiectul exportului, a unor studii recomandînd acele forme și modalități de schimb ce reprezintă interese și avantaje ambelor părți în valorificarea potențialului propriu și asigurarea livrărilor pe termen lung.

De asemenea, perioada îndelungată de tratare și clarificare a aspectelor tehnice și comerciale ale produselor ce fac obiectul livrărilor, lipsa unei metodologii privind activitatea de cooperare și specializare în producție, neantrenarea suficientă de către centralele industriale a factorilor de răspundere în diversele acțiuni de cooperare internațională, acestea fiind considerate, din păcate, nu de puține ori ca o activitate secundară, au avut efecte defavorabile asupra realizării unor mărfuri la extern.

Trebuie să arătăm că neomologarea produselor conform normelor internaționale, expedierea cu întîrziere a mostrelor solicitate de către partenerii externi pentru testare, concomitent cu prezentarea uneori a prototipurilor solicitate la extern la un nivel necorespunzător, au adus importante prejudicii activității de contractare. Urmărirea insuficientă a rezultatelor probelor făcute de parteneri, neparticiparea, în unele cazuri, a specialiștilor unităților producătoare la efectuarea testărilor în străinătate (frigidere cu compresor, televizoare, cinescoape) sînt aspecte asupra cărora toți factorii ce concură la obținerea producției pentru export trebuie să reflecteze și să acționeze cu mult mai multă atenție și fermitate.

Avînd în vedere că planul de export pentru 1974 este lansat în acest an, pentru prima oară cu șase luni înaintea începerii anului de plan, se creează posibilitatea mobilizării tuturor lucrătorilor din activitatea de comerț exterior în vederea asigurării din timp a portofoliului de comenzi și contracte, condiție sine qua non a realizării sarcinilor de export. Comparativ cu planul de export din acest an al MICMUE, pentru 1974 este prevăzută o sarcină de plan sporită cu 33,8% pe total și 91,7% pe relația devize libere, ceea ce necesită o pregătire minuțioasă și măsuri organizatorice eficiente, din partea întreprinderilor producătoare, centralelor industriale și a unităților cu activitate de comerț exterior. Problema acționării pe linia asigurării portofoliului de contracte este cu atît mai stringentă dacă avem în vedere că planul la export pe 1974 prevede la unele produse nivele mult superioare creșterii medii.

În pregătirea planului de export pe 1974, o atenție deosebită va trebui acordată asigurării, cu sprijinul Ministerului Comerțului Exterior, a contingentelor acoperitoare, prin protocoalele comerciale, prin acțiunile de dezvoltare a schimburilor externe.

În acest scop urmează să se definitiveze de către I.C.E. Mașinexportimport și Electronum împreună cu Ministerul Comerțului Exterior, repartizarea judicioasă pe grupe de țări a fondului de marfă prezent în planul de export pe 1974, de dorit cu considerarea unor oportunități și restricții de marketing internațional.

Pe baza planului aprobat și a repartizării lui pe grupe de țări, centralele industriale și unitățile cu activitate de comerț exterior vor întocmi programe de acțiuni complexe, pe grupe de mărfuri și zone geografice, care urmăresc finalizarea obiectivelor preconizate.

Pentru produsele care prezintă în planul de export pe 1974 creșteri însemnate, au fost întocmite la nivel de minister planuri speciale de acțiune.

Victoria OLARIU

TURISM

Pregătirea specialiștilor

FACULTATEA de turism din Morumbi (Brazilia, statul Sao Paulo) are o programă complexă de studii, împărțită pe patru ani (opt cicluri). In acest interval, pornind de la unele discipline de cultură generală (geografia și istoria Braziliei, cultura braziliană, aspecte de bază ale dezvoltării social-economice a țării, limba engleză), studenții își însușesc treptat teoria și practica diferitelor aspecte ale activității turistice, precum și ale conexiunii sale cu alte domenii de activitate.

Astfel, de pildă, în cadrul disciplinei „Teorie și tehnică" sînt studiate succesiv; noțiunile de bază ale fenomenului turistic, comportamentul turistului; curentele turistice, centrele emițătoare și primitoare, echipamentul turistic; planificarea și organizarea turismului în Brazilia și în alte țări; comercializarea serviciilor, agentul de turism și operatorul; transportul aerian, maritim și pe uscat, reglementările respective; serviciI oferite, echipamente și tarife; planificarea echipamentului fizic într-o regiune turistică; urbanizarea și centrele integrate de turism; metodologia de planificare și evaluare a orașului turistic; tehnica operațiilor de călătorie și excursie.

Acestora li se adaugă prelegeri de metodologie statistică; legislație, organizare și planificare a întreprinderilor, introducere în administrație și în conducerea personalului, în elaborarea programelor de buget, programare a resurselor umane, analiză a cererii turistice și a interrelațiilor sale funcționale, elaborarea modelelor de bază privind determinarea fluxului turistic și a efectului său asupra economiei etc.

O atenție deosebită se acordă problemelor studierii pieței turistice internaționale (caracterizarea fluxurilor și a manifestărilor; prețul și influența nivelului veniturilor; previziuni pe termen mediu și lung ș.a.), inclusiv condițiile recente de dezvoltare a țărilor emițătoare de turiști și organizațiile internaționale care au tangențe cu turismul. Cursul de marketing include, printre altele, identificarea piețelor, a clienților și a comportamentului lor, tehnica evaluării și selectării clientelei, instrumentele și tehnicile de publicitate (vehicule și mesaje).

Din programa de studii a facultății amintite nu sînt omise nici problemele relațiilor publice și umane (relațiile externe ale companiei de turism, prezentarea contractului, a imaginii produsului și vînzătorului; organizarea grupurilor și instruirea lor etc.) sau studierea sociologiei timpului liber (fenomenul urbanizării și tendințele recente; condiționări și conflicte în zonele de primire a turiștilor; manifestările recreative; calendarul sărbătorilor și al vacanțelor).

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Urmărirea laturii calitative a producției

UNA DIN PROBLEMELE centrale urmărite în acest an de Consiliul de control muncitoresc al Comitetului județean de partid Dîmbovița este cea a calității muncii și producției, fiind întreprinse o serie de acțiuni concrete pentru ridicarea acesteia. Astfel, împreună cu reprezentanți ai Consiliului central de control muncitoresc, în primele luni ale anului s-a procedat la controlul activității unităților cooperatiste, ale industriei locale și ale consiliilor populare privind prestările de servicii către populație. Cu acest prilej s-au stabilit măsurile adecvate pentru înlăturarea neajunsurilor constatate (de pildă, pentru realizarea concordanței între tarifele legale aplicate și calitatea prestațiilor).

În prima jumătate a lunii mai, un colectiv format din membri ai Consiliului județean de control muncitoresc, ai Consiliului de control al comitetului orășenesc de partid Găești și de la Întreprinderea de frigidere Găești a efectuat un control asupra modului în care comitetul de partid și comitetul oamenilor muncii de la întreprinderea amintită se preocupă de îmbunătățirea calității frigiderelor. Planul de măsuri pe 1973, elaborat cu acest prilej, prevede — printre altele — respectarea strictă a tehnologiei de execuție la unele repere și subansamble (piston asamblat, arbore, compresor capsulat, racord refulare și tub aspirație etc.), înlăturarea deficiențelor privind dotarea întreprinderii cu aparatura de control necesară, eliminarea derogărilor de la documentație și urmărirea efectuării riguroase a operațiilor de control și autocontrol pe flux (pentru a se evita procentul mare de respingeri la controlul final). Aplicarea acestor măsuri asigură diminuarea radicală a reclamațiilor și refuzurilor legate de calitatea unor produse.

De asemenea, Consiliul județean de control muncitoresc a analizat — împreună cu Inspectoratul general de stat al calității produselor — problema calității produselor care ies pe porțile principalelor unități economice de pe teritoriul județului (Întreprinderea de utilaj petrolier, Întreprinderea de strunguri și Întreprinderea „Romlux" toate din Tîrgoviște), Întreprinderea mecanică — Mija, Întreprinderea textilă „Bucegi"-Pucioasa, „Steaua electrică"-Fieni ș.a.). La Întreprinderea textilă „Bucegi", de pildă, analiza calității firelor la filatură a evidențiat dificultățile existente în calea ridicării gradului de curățire a firelor de impurități și a reducerii neregularității la firele pieptănate și cele polinozice. Planul de acțiuni elaborat prevede, printre altele, reducerea cu 25% a turațiilor la cilindrul perietor, cu debitarea concomitentă a unei benzi mai groase, trecerea benzilor de la mașinile de pieptănat prin trei pasaje de laminor (în loc de două), obținîndu-se o mai bună uniformitate a benzii ș.a. Aplicarea ansamblului acestor măsuri a permis să se reducă numărul de impurități în fir cu 25% și, se apreciază că, în semestrul I a.c., se vor putea obține 94,5% fire pieptănate de calitatea A (față de 94%, cît s-a prevăzut prin plan).

Concluziile analizelor efectuate au fost dezbătute cu cadrele de conducere administrativă și de partid ale unităților economice din județ, planul de măsuri elaborat cu această ocazie vizînd întărirea răspunderii compartimentelor C.T.C., îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație (inclusiv prin autodotare), înlăturarea cauzelor care generează rebuturi etc.

N. P.

CALITATE

BARIERĂ ÎN CALEA PRODUSELOR NECORESPUNZĂTOARE – CONTROL ACTIV, PREVENTIV, CALIFICAT

Considerații pe marginea unei anchete

ESTE UN ADEVĂR de necontestat că procesul calității se înfăptuiește pas cu pas, de la concepție, pînă la darea în exploatare. El este funcție de multitudine de factori. Unul din acești factori, exterior, dar al cărui rol se afirmă tot mai mult în industria modernă, este controlul. Cum se exercită acest control? De către cine? Prin ce mijloace și cu ce eficiență? Iată cîteva întrebări la care am căutat răspuns prin ancheta noastră organizată în principalele unități constructoare de mașini din două județe ale țării — Galați și Prahova.

Opțiunea asupra întreprinderilor din ramura construcțiilor de mașini a pornit de la cîteva considerente: întreprinderile constructoare de mașini nu primesc plan de calitate, deci rezultatele obținute nu le putem sesiza din simpla menționare a acestuia. În al doilea rînd, se efectuează produse de mare complexitate, a căror calitate se manifestă, uneori, abia în exploatare, ceea ce scoate în evidență și mai mult funcția controlului și, în ultimul rînd, dar nu și ca importanță, de la rolul crescînd al construcțiilor de mașini ca ramură industrială ce se afirmă în circuitul mondial, de la cerințele superioare de creștere a competitivității acestora pe piața internațională.

AU RĂSPUNS LA ANCHETĂ: ing. **GH. BĂDOIU** — Întreprinderea „1 Mai" — Ploiești; ing. **V. GHEORGHIȚĂ** — Uzina „Mefin" — Sinaia, ing. **Romeo DUȚĂ** — Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești; ing. **V. NICULESCU** — I.R.T.M.G. — Poiana-Cîmpina, ing. **C. TODORAN** — I.I.S. „11 Iunie"-Galați, ing. **N. SERDICENCO** — Uzina mecanică navală-Galați, ing. **Gh. ȘTEFANESCU** — Șantierul naval-Galați, ing. **Mircea GUȘANU** — U.M.A.I.A.-Galați, **C. TOFAN** — Întreprinderea de produse metalo-chimice — din cadrul I.I.L. Galați, ing. **P. IONESCU** — inspector șef Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor-Prahova și **Gh. ANGHELIU** — inspector șef Inspectoratul județean-Galați.

ÎNTR-O CONCEPȚIE modernă, controlul calității producției constituie un factor esențial al oricărui sistem științific de organizare și conducere a activității economice. El **se particularizează astăzi prin caracterul său activ, preventiv și, ca atare, propulsor al realizării unor produse, lucrări și servicii de înalt nivel calitativ.** Punîndu-se un accent deosebit pe rolul activ al controlului, de preîntîmpinare a apariției unor deficiențe calitative în fazele finale ale procesului de fabricație, prin analiza și eliminarea operativă a acestora, pe parcursul fluxului tehnologic, în întreprinderile la care se referă ancheta, s-a înregistrat o diminuare a proporțiilor produselor respinse pentru calitate necorespunzătoare. **Analiza dinamicii produselor care au prezentat deficiențe de calitate în anul 1972 și 1973, în județul Galați arată că ponderea produselor respinse a scăzut la 1,19% în trimestrul I a.c. față de 2,15% în anul 1972; în același timp, valoric, ponderea reclamațiilor întemeiate privind calitatea produselor, înregistrate în 1972 a fost de 0,06%, față de reducerea ei la zero în trimestrul I al acestui an.** Aceeași tendință de descreștere a valorii produselor respinse de beneficiari se poate constata și în **județul Prahova: la Întreprinderea de mecanică fină-Sinaia nu s-a înregistrat în acest an nici o reclamație admisă privind calitatea** (față de 9 în 1972) **iar la Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești produsele respinse de beneficiari au reprezentat 8,5 mii lei în trimestrul I 1973 față de 271 mii lei în 1972.**

Suportul material al rezultatelor trebuie căutat desigur în îmbunătățirea activității de producție, concomitent cu sporirea exigențelor organelor de control asupra acurateței acestei activități. Totodată, deși fenomenul analizat indică elemente pozitive, existența încă a unor produse respinse pentru calitate necorespunzătoare sugerează posibilitățile de îmbunătățire existente, posibilități în care rolul controlului se poate afirma pe deplin.

• Respingeri și... derogări

UN PRIM PAS al controlului în întreprindere îl constituie **recepția materiilor și materialelor,** pentru care sînt organizate grupe de control-recepție. Personalul aferent acestor grupe asigură verificări calitative (în funcție de specificul întreprinderii) totale sau prin sondaj la toate materialele aprovizionate în conformitate cu caietele de serviciu, STAS, norme interne sau condiții speciale din contract. Calitatea materiei prime este asigurată prin analize în laborator.

Prin controalele efectuate în întreprinderile menționate s-a putut preveni, în bună măsură, introducerea unor materii prime, materiale auxiliare, semifabricate necorespunzătoare din punct de vedere calitativ sau al condițiilor tehnice prevăzute în normativele de lucru. La Uzina „MEFIN"-Sinaia, de pildă, s-au respins în anul 1972 peste 20 000 piese turnate, peste 250 mii buc. garnituri cauciuc, relon, resoarte, șuruburi, peste 360 mii kg materiale de turnătorie; Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești a efectuat peste 167 respingeri de produse finite și semifabricate necorespunzătoare. Principalii furnizori, cu o greutate specifică mai mare în ansamblul livrărilor cu defecțiuni calitative, au fost C.S.-Hunedoara, pentru laminate de oțel, C.S.-Reșița, pentru table și oțeluri, Întreprinderea „Înfrățirea"-Oradea pentru tamburi remorci etc.

Desigur, șirul unor asemenea exemple ar putea continua. Ceea ce se desprinde ca un numitor comun în cazul acestor respingeri, datorită frecvenței cu care apare în răspunsurile primite la ancheta noastră, este livrarea produselor fără certificate de calitate. După cum relevă IUC-Ploiești, cea mai mare parte a materialelor aprovizionate de baze se resping și stau în custodie fără mișcare pînă la soluționarea cauzelor, care, în esență, se reduc, fie la lipsa de certificate sau certificate de calitate neconcludente (datorită lipsei de competență a bazelor de a redacta copii fidele conforme cu certificatele originale ale producătorului); fie neconcordanțe între datele din certificat și cele poansonate pe materiale, fie neconservarea și depozitarea în condiții insuficient de bune a materialelor (de exemplu materialul tubular livrat frecvent în stare de oxidare de către baze). Aceleași observații, cu privire la modul în care sînt furnizate materialele prin bazele de aprovizionare, le formulează și I.I.S. „11 Iunie"-Galați privind Întreprinderea de aprovizionare pentru industria ușoară-București. Întreprinderea menționată a fost nevoită să respingă o cantitate importantă de benzi, oxidate sau ruginite, precum și produse de o altă calitate decît cea solicitată prin comenzi, respectiv neconformă cu necesitățile procesului de producție. **Deși fenomenul este sesizat, aceasta nu înseamnă că el nu produce însemnate pagube materiale atît furnizorului, cît și beneficiarului.** În ceea ce-l privește pe acesta din urmă, de multe ori, la materialele și semifabricatele la care s-au înregistrat refuzuri și reclamații repetate, s-au efectuat probe și determinări suplimentare față de cele prevăzute în documentație, în scopul evitării introducerii în fabricație a unor materiale cu defecte.

Efectuarea unui control riguros, cu un înalt spirit de răspundere, pentru prevenirea unor defecțiuni încă de la „startul" fabricării, produsului reprezintă una din premisele calității. De aceea, după părerea noastră, cu atît mai dăunător apare fenomenul derogărilor de la calitatea prevăzută în normative, derogări ce se acceptă de către conducerile unor întreprinderi. Numai la „MEFIN"-Sinaia s-au dat în 1972 circa 60 de derogări pentru oțeluri (115 000 kg și 196 000 de piese). Aceste concesii făcute din diferite considerente (printre care asigurarea cu materii prime și materiale auxiliare necesare îndeplinirii planului joacă un rol precumpănitor) se repercutează, în final, asupra calității produsului, diminuînd, în același timp, prin pierderile tehnologice pe care le provoacă, indicatorii de eficiență (producti-

Propuneri ale specialiștilor

• Stabilirea unui CRITERIU CANTITATIV de apreciere a contribuțiilor la calitate (de ex. raportul dintre numărul de piese prezentate la control și numărul pieselor bune).

• Întocmirea unor PUNCTAJE pentru aprecierea calității.

ing. V. GHEORGHIȚĂ

• SPORIREA ROLULUI CONTROLULUI TEHNIC în asimilarea produselor noi, prin participarea efectivă la diferitele faze de avizare și în comisiile de omologare.

• POPULARIZAREA NOULUI în activitatea de control: expuneri, simpozioane, conferințe.

ing. GH. BĂDOIU

• Ridicarea CALIFICĂRII și INSTRUIREA permanentă a controlorilor.

• Organizarea unor consfătuiri, simpozioane cu BENEFICIARII privind calitatea producției livrate.

ing. C. TUDORAN

• Normarea calității prin aplicarea unor COEFICIENȚI DE CORECȚIE în funcție de calitate.

• Clasificarea producției pe CLASE DE CALITATE.

• Introducerea metodelor și aparatelor de CONTROL ACTIV: vizual cu amplificare, controlul preventiv, controlul activ cu reglare, automată; ele scurtează timpul de control chiar în timpul execuției, asigurînd: precizie ridicată controlului.

ing. M. GUȘANU

• ANALIZA, la nivelul Inspectoratului General de stat a structurii organizatorice actuale a COMPARTIMENTELOR DE CONTROL, în raport cu specificul fiecărei întreprinderi și cu activitățile de control prevăzute în legislația calității.

• Includerea în programele analitice a cursurilor de calificare, de ridicare a calificării și perfecționare a unor noțiuni despre LEGISLAȚIA CALITĂȚII, concepte moderne de calitate, gestiunea calității, fiabilitatea și mentenabilitatea produselor.

ing. Gh. ANGHELIU

vitatea muncii, cheltuielile la 1000 lei producţie etc.).

• Un factor posibil agravant — depozitarea şi manipularea necorespunzătoare

LEGAT de recepţia materiilor prime, materialelor, semifabricatelor se pune şi problema depozitării şi manipurării acestora ca factori cu implicaţii imediate asupra calităţii. Răspunsurile primite în cadrul anchetei, apreciază că, în general, întreprinderile dispun de condiţii corespunzătoare de depozitare. Am spus, în general pentru că, fără nici o excepţie, în fiecare întreprindere există un sector sau altul insuficient dotat, măsurile organizatorice întreprinse nereuşind să rezolve în totalitate problema depozitării materialelor. La Întreprinderea „1 Mai“-Ploieşti este necorespunzătoare depozitarea materialelor siderurgice (nisipuri de turnătorie, cocsargilă, minereu) precum şi a unor subansamble de gabarite mari, care sînt expuse în aer liber, ceea ce conduce uneori la deprecieri calitative. De asemenea, depozitarea necorespunzătoare a deşeurilor de oţel, necesare pentru turnătoria de precizie de la Uzina MEFIN-Sinaia, duce la înrăutăţirea calităţii unor piese turnate.

Amplasarea depozitelor în unităţi cu volum redus şi dispersate pe teritoriul celor mai multe dintre întreprinderi, determină nu numai un volum ridicat de transporturi şi manipulări, ci afectează şi calitatea materialelor, generînd deprecieri. Insuficienţa spaţiilor de depozitare cauzează, nu o dată, amestecarea diferitelor mărci sau calităţi de produse, ceea ce face necesară analize suplimentare ale calităţii în vederea sortării, ducînd la timp şi manoperă irosite, şi în final, la încărcarea cheltuielilor de producţie. **O bună păstrare şi manipulare a materialelor în depozite, sortarea lor judicioasă ar face de prisos o serie de controale ulterioare, ar permite controlorilor de calitate să-şi concentreze preocupările în direcţia unor probleme majore ale îmbunătăţirii calităţii.**

Acurateţea tehnologiilor de fabricaţie, depistarea erorilor pe parcursul fluxului tehnologic se situează desigur în centrul atenţiei controlului. Nerespectarea regimului de lucru, a disciplinei tehnologice a determinat, în toate întreprinderile, numeroase respingeri de calitate. În multe cazuri, ele au constituit un semnal de alarmă, devenind obiectul unei analize aprofundate. Analizîndu-se, de pildă, rebuturile înregistrate la secţia turnătorie de oţel, în special a celor apărute în cursul prelucrării mecanice a pieselor turnate, serviciul CTC-Laboratoare de la Întreprinderea „1 Mai“-Ploieşti a indicat serviciilor tehnice de resort reperele cu pondere mare în cantitatea rebutată, solicitînd îmbunătăţirea şi reomologarea tehnologiilor la un număr de 30 de repere, prin acestea scăzînd considerabil numărul pieselor rebutate.

O cauză frecventă de abateri în sectorul prelucrărilor mecanice atestată de experienţa întreprinderilor respective, o constituie sculele cu durabilitate mică la care uzura apare foarte repede, defecţiune ce nu poate fi depistată la recepţia acestora în proporţie de 100%. Aceste scule, ce se degradează foarte repede, determină de multe ori la folosirea lor în starea în care se găsesc, ceea ce, după părerea specialiştilor chestionaţi, reprezintă una din cauzele pierderii reglajului — cauză primordială a celor mai multe defecţiuni. Desigur, aşa cum apreciază aceştia, problema s-ar putea rezolva prin **existenţa unor stocuri de scule de schimb care să permită înlocuirea operativă a celor uzate,** cît şi **prin crearea unor ascuţitorii centralizate,** care să pregătească sculele din timp, degrevînd pe de o parte pe muncitori de o serie de operaţiuni ce afectează timpul de muncă productiv iar, pe de altă parte, conducînd la evitarea unor operaţiuni incorect efectuate.

• A.M.C. — de ce nu 100% ?

ÎNTRUCÎT CALITATEA unui produs este definită prin ansamblul proprietăţilor (caracteristicilor) sale utile, adică prin ceea ce se poate încerca, observa şi măsura sau cel puţin compara cu un etalon, **un element indispensabil controlului calităţii îl reprezintă şi aparatura de măsură şi control în conformitate cu necesităţile de determinare a acestor caracteristici.**

După cum rezultă din ancheta efectuată, gradul de dotare cu aparate de măsură şi control a întreprinderilor menţionate se situează în limite cuprinse între 80 şi 95%. Cifra de peste 90% o găsim menţionată de astfel de uzine mari, moderne, ca MEFIN-Sinaia şi „1 Mai“-Ploieşti. Cele mai multe răspunsuri apreciază dotarea cu AMC-uri ca fiind, în general, satisfăcătoare, rămînînd încă o serie de domenii insuficient acoperite cu aparatele necesare. Încercînd o grupare a cauzelor care determină o asemenea situaţie, se impun ca fiind determinante :

a) **necoordonarea ritmului de dezvoltare a producţiei, de asimilare a produselor noi cu aparatura de control specifică ;**

b) aprovizionarea insuficientă cu toate aparatele şi în cantităţile cerute prin necesarul de scule întocmit anual ;

c) **uzura prematură a unor A.M.C., iar în unele cazuri, chiar absenţa unor aparate elementare.**

În acelaşi timp însă, întreprinderile chestionate consideră că nivelul dotării ar putea fi îmbunătăţit prin completarea cu aparate mai ales în sectoarele de prelucrări la cald (unde se simte lipsa truselor de încărcare a amestecurilor de formare, a pirometrelor de contact, truse pentru verificarea rugozităţii suprafeţelor). Deşi Uzina Mecanică Navală-Galaţi a solicitat asemenea truse, precum şi micrometre interioare de 50—900 mm, microscop Brinell, încă din anul 1969, ea nu le-a primit nici pînă în prezent, măsurătorile executîndu-se cu aparate cu erori de măsurare mari. O serie de aparate de laborator lipsesc şi Uzinei „11 Iunie“-Galaţi (o etuvă cu termostatare, aparat pentru analiza carbonului şi sulfului, cuptor de calcinare etc.) cu toate că ele au fost cerute încă de anul trecut.

• Controlul — o profesiune specifică, bine determinată...

UN ROL DEOSEBIT în dirijarea calităţii îl are **pregătirea, nivelul de calificare nu numai al muncitorilor, ci şi al celor ce efectuează controlul.** Conform răspunsurilor primite, în majoritatea întreprinderilor, controlorii au fost recrutaţi din rîndurile muncitorilor calificaţi şi cu experienţă în producţie. Aceştia sînt, în proporţie covîrşitoare (70—75%), absolvenţi ai unor şcoli profesionale, calificaţi la locul de muncă sau absolvenţi ai cursurilor de calificare, ponderea celor care au absolvit o şcoală tehnică postliceală, liceul sau şcoli de maiştri situîndu-se doar între 20 şi 25%. Desigur, vechimea în muncă a acestora (de la 8 la 15 ani şi peste), atestă o bună experienţă, însuşirea practică a meseriei.

> **• Atributul esenţial al controlului modern — prevenirea deficienţelor, nu înregistrarea „a posteriori“.**
>
> **• Un element adesea ignorat — „calitatea“ ... depozitării materialelor.**
>
> **• Puncte slabe : dotarea cu aparatură de măsură şi control.**
>
> **• Reconsiderări necesare asupra funcţiei de control a calităţii.**

Datorită funcţiilor sale specifice, mijloacelor şi metodelor pe care le utilizează, **controlul se defineşte însă în societatea modernă tot mai mult ca o profesiune aparte, cu exigenţe proprii privind pregătirea profesională.** După opinia unor specialişti controlorul de calitate, pe fondul culturii generale şi de specialitate (dar nu pînă la detaliu) trebuie să dobîndească o cunoaştere temeinică a tehnicilor de control, metrologia, regulile de prelevări statistice, precum şi o serie de metode speciale (metalografie, oscilografie etc.). Pe acest temei, o importanţă deosebită o capătă programele de instruire şi perfecţionare a cadrelor care se ocupă de controlul calităţii produselor. Deşi în judeţul Prahova s-au luat o serie de măsuri la nivelul direcţiilor judeţene IGSCCP, în vederea reciclării şi atestării şefilor de compartiment CTC precum şi a pregătirii profesionale prin cursuri de perfecţionare, în care au fost cuprinşi peste 2 500 de cursanţi, în condiţiile creşterii exigenţelor faţă de calitatea produselor apare necesitatea intensificării eforturilor în această direcţie.

Ridicarea nivelului de instruire a controlorilor este inseparabil legată şi de utilizarea tehnicilor şi metodelor moderne de control. În afară de tehnica utilizării unor aparate perfecţionate de măsură şi control, într-o serie de întreprinderi s-a introdus recent „Jurnalul calităţii“ — metodă prin care este posibilă sesizarea imediată a defecţiunilor şi luarea operativă a măsurilor de remediere — precum şi în unele locuri, metodele statistico-matematice. Pe parcursul procesului de fabricaţie, ele oferă în permanenţă posibilitatea de a verifica stabilitatea statică şi dinamică a producţiei, ajutînd la intervenţia promptă asupra preciziei sau reglajului procesului tehnologic. Cu toate acestea, aplicarea lor în unităţile menţionate este încă redusă, din cîteva considerente relevate de răspunsurile primite : în primul rînd, ea cere o producţie de serie mare sau de masă ; în al doilea rînd, necesită un personal care să posede cunoştinţele necesare cît şi rutina de a efectua calculele cu o asemenea rapiditate, încît decizia să poată fi luată în timp util ; în al treilea rînd, ea presupune o mare stabilitate a procesului tehnologic, reglaj constant al maşinilor, evitarea schimbării acestora în funcţie de posibilităţile de aprovizionare ş.a.m.d., fără a mai vorbi de rezistenţa manifestată uneori sub „firma neîncrederii“ în exactitatea metodei.

• ...care îşi revendică locul

PRINTRE factorii ce contribuie la eficacitatea controlului, după cum ne relevă ancheta întreprinsă, un rol nu de mică importanţă revine însăşi **concepţiei despre funcţia de control.** Deseori, în practică controlului de calitate îi revine funcţia de a sorta produsele bune de cele rele. Cauza ? În multe întreprinderi primează încă lupta pentru cantitate, ceea ce este favorizat şi de faptul că o lipsă cantitativă, faţă de cifrele programate, este sesizată uşor şi imediat, în timp ce o deficienţă calitativă se constată mai greu. Pe de altă parte, nerealizarea planului se repercutează imediat asupra beneficiului întreprinderilor şi cîştigurilor muncitorilor, pe cînd nerealizarea calităţii rămîne, pentru moment neobservată. Muncitorul este tentat adesea să producă oricum ignorînd calitatea obţinută, bazat că această atribuţie revine controlorilor de calitate. Evident, o asemenea tendinţă este perimată, contrară concepţiilor actuale despre controlul calităţii ; **ea încurajează diminuarea nu numai a rolului controlului, ci şi a simţului de responsabilitate şi a autocontrolului producătorului direct.** De aceea (vezi propunerile din caseta alăturată), o serie de specialişti consideră necesar un sistem de evidenţiere şi cuantificare a produselor de calitate, care să stimuleze efectuarea fiecărei operaţiuni la un nivel de maximă exigenţă.

Recentele măsuri luate de conducerea partidului şi statului nostru privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unităţile economice au creat premise favorabile şi îmbunătăţirii calităţii, printr-o mai judicioasă repartiţie a asistenţei tehnice în secţiile de producţie în schimburile II şi III, cît şi a personalului de control. Uneori, **subapreciind însemnătatea controlului, în unele întreprinderi numărul acestora a fost sensibil diminuat, ceea ce impietează asupra exercitării depline a funcţiei de control şi a nivelului calităţii însăşi.** Conform aceloraşi norme, **în întreprinderi funcţia de control se exercită în cadrul unui compartiment „fără drept de conducere“ deşi Legea nr. 2/1970 privind calitatea producţiei precizează că şeful serviciului C.T.C. face parte de drept din comitetul oamenilor muncii.** Deci, pe scară ierarhică, compartimentul C.T.C. a fost situat în urma serviciilor şi a birourilor, ceea ce îi diminuează rolul şi capacitatea de a acţiona independent.

În condiţiile societăţii moderne, funcţia de calitate se detaşează ca atare, fapt ce se materializează fie în conducerea calităţii de către un director de calitate, subordonat direct conducătorului uzinei, fie într-un serviciu cu depline puteri, care să controleze şi să răspundă de obţinerea calităţii uzinei.

Prin aceasta se asigură o informare permanentă şi corectă a conducerii ; i se conferă sectorului de calitate aceeaşi autoritate ca şi sectorului de producţie. Aplicarea recentului decret privind elaborarea certificatului de calitate va determina o reconsiderare a rolului compartimentului de control.

ALĂTURI de intensificarea eforturilor pentru asigurarea calităţii pe întregul flux, de sporirea exigenţelor participanţilor faţă de propria lor activitate, întărirea funcţiei de control astfel încît acesta să devină o barieră solidă în calea produselor necorespunzătoare, va conduce nemijlocit la realizarea sarcinii puse de partid în faţa cadrelor din economie de a realiza produse la cel mai înalt nivel calitativ, la sporirea eficienţei activităţii economice.

Florence COSTIN

DIN CARNETUL CONSUMATORULUI

Ce se cere şi ce se oferă ?

COMERŢUL MODERN, printre altele, presupune şi o largă gamă sortimentală din care consumatorul să poată selecta articolul dorit. Asortiment, însă, nu înseamnă numai varietate de mărfuri. Înseamnă a găsi într-un magazin un anume articol în talii sau mărimi diferite, în diverse modele şi în multiple poziţii coloristice. Unul din aceste articole este pantalonul pentru femei, produs ce se bucură în ultimul timp de o largă audienţă. Evident, nu se poate spune că producătorii şi distribuitorii nu s-au preocupat pentru a satisface această cerinţă a clientelei feminine. Din păcate însă doar un mic segment de consumatoare poate afirma că a găsit imediat articolul dorit. Sîntem sesizaţi că lucrurile se complică mult cînd persoana în cauză este de statură mică sau foarte mare. Un micro-sondaj efectuat în cîteva magazine de confecţii pentru femei din plin centrul Capitalei a confirmat deficienţele semnalate. Iată cîteva aspecte.

La magazinul de confecţii şi artizanat al UCECOM din Calea Victoriei nr. 26 în ziua de 21 iunie 1973 existau două modele de pantalon în vitrină. În magazin, la solicitarea taliei 42, 48 sau 50, răspunsul a fost negativ. Nu exista decît un singur model de pantalon din terom, în două sau trei poziţii coloristice şi numai măsura 44. La magazinul „Confecţii“ şi magazinul „Confecţii, tricotaje, galanterie“, aparţinînd de UCMCIP (cooperaţia meşteşugărească), ambele din str. Lipscani, lucrurile stăteau mai mult sau mai puţin similar.

Faţă de această situaţie am întrebat responsabilul ultimului magazin vizitat unde am putea găsi totuşi, de exemplu, un pantalon măsura 42. Ni s-a răspuns că cel mai indicat magazin este „Familia“ tot din str. Lipscani, care este special profilat „pe toate vîrstele“ şi pe „toate mărimile“. Că este profilat pe toate vîrstele nu ne îndoim, dar că este profilat şi pe toate mărimile este un lucru discutabil. Practic, situaţia era similară cu cea de la celelalte trei magazine vizitate anterior.

Din păcate asemenea situaţii apar şi în cazul altor confecţii, tricotaje sau încălţăminte.

Considerăm că principala cauză a acestor deficienţe o constituie, în primul rînd, necunoaşterea structurii cererii. Nu putem concepe că, dacă o organizaţie comercială ar face comanda furnizorilor în concordanţă cu structura cererii, aceştia nu ar onora-o întocmai. Problema care se pune este, însă, să ştii ce să ceri, cît să ceri şi cînd să ceri. Evident, probleme elementare de marketing, a căror ignorare se soldează cu irosirea timpului liber al consumatorului şi purtarea lui pe drumuri în mod inutil.

Răspunde Direcţia comercială pentru mărfuri metalo-chimice din M. C. I. :

Doleanţele comerţului erau justificate

ÎN RĂSPUNSUL publicat în nr. 20 al revistei la nota „Opţiuni neluate în consideraţie“, ing. Toma Nuţă, directorul Fabricii de frigidere din Găeşti considera că ar fi util ca Ministerul Comerţului Interior să accepte modificarea contractului iniţial în sensul măririi numărului de frigidere de 240 l, mult mai solicitate de cumpărători decît celelalte tipuri aflate în fabricaţie.

Din răspunsul primit din partea M.C.I., semnat de directorul Direcţiei comerciale pentru mărfuri metalo-chimice, A. Patraulea, aflăm că: „cu ocazia adaptării contractelor economice pe anul 1973, întreprinderile comerciale au inclus în comenzi 35 000 frigidere de 240 l. Cu toate insistenţele conducerii ministerului nostru, forul tutelar al întreprinderii din Găeşti a acceptat să contracteze numai 20 000.

La 28 mai a.c., întreprinderea din Găeşti ne-a oferit pentru trimestrul III 24 000 de frigidere de 240 l prin reducerea contractelor la celelalte tipuri. Direcţia noastră şi-a dat imediat avizul. Cu ocazia discuţiilor purtate la Banca Naţională pentru planul de casă şi credite, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Unelte şi Electrotehnicii ne-a informat că a dat indicaţii centralei şi întreprinderii (din Găeşti n.n.) pentru modificarea contractelor“.

strategii de dezvoltare

JUDEȚUL IAȘI – ÎN PERSPECTIVA VIITOARELOR DECENII

REPARTIZAREA rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării constituie o parte inseparabilă, esențială a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Făurirea unei structuri teritoriale eficiente și armonizarea acesteia cu proporțiile generale ale economiei țării, constituie un obiectiv major, o coordonată de bază a politicii partidului nostru. Vizita de lucru în județul Iași din luna ianuarie a.c., a tovarășului Nicolae Ceaușescu a prilejuit un dialog fecund cu oamenii muncii de pe aceste meleaguri, recomandările făcute de secretarul general al partidului reprezentînd adevărate programe de măsuri care prefigurează dezvoltarea județului Iași în viitor. Pentru a cunoaște modul cum aceste recomandări se concretizează în studiile de perspectivă la nivelul județului, precum și soluțiile ce se preconizează pentru înfăptuirea lor, redacția a organizat la Iași, cu sprijinul Comitetului județean de partid, o dezbatere cu specialiști din diferite domenii de activitate ale căror concluzii, sugestii și propuneri le publicăm în materialul de mai jos.

● Lupta pentru înlăturarea disparităților

O DOVADĂ CONCRETĂ a politicii partidului de ridicare a nivelului de dezvoltare economică a județelor rămase în urmă, de creare a condițiilor de dezvoltare echilibrată a întregului teritoriu al țării o constituie dezvoltarea economică și social-culturală a județului Iași. Acest județ, în trecut aproape lipsit de industrie, se situează astăzi, din punct de vedere al producției globale industriale pe un locuitor, printre primele 16 județe ale țării. O mare parte din investițiile alocate județului a fost îndreptată pentru construirea unor obiective industriale de interes național cum sînt: Centrala electrică de termoficare, Uzina metalurgică, Fabrica de antibiotice, Uzina de fibre sintetice, Țesătoria de mătase „Victoria", Întreprinderea de produse ceramice, filatura de fire pieptănate de la Fabrica „Țesătura", Combinatul de morărit și panificație etc. În anii puterii populare, **județul Iași a devenit o citadelă a metalurgiei, chimiei și a altor ramuri moderne, aici dezvoltîndu-se una din cele mai puternice și mai bine organizate platforme industriale din țară,** mîndrie nu numai a Moldovei, ci și a întregii țări. Ca urmare, **producția globală industrială a crescut într-un ritm mediu anual superior celui pe țară.**

Punerea în funcțiune a unor importante capacități de producție, în special în ramurile de bază ale economiei, a produs schimbări semnificative în structura industriei județului, schimbînd, totodată, locul acestuia în industria țării, așa cum se vede din tabelul nr. 1.

Datele statistice reliefează o creștere, în aceeași perioadă, a industriei chimice de 5 ori, a energiei electrice de 4,7 ori, a metalurgiei neferoase (2,7 ori), a industriei textile (de aproape 2 ori), acestea contribuind, în cea mai mare parte, la creșterea producției globale industriale.

Experiența demonstrează că lichidarea adîncilor disparități în nivelul de dezvoltare și înzestrare a județelor, moștenite de la capitalism, constituie un proces istoric cu o durată relativ îndelungată. În acest sens, studiile de perspectivă reliefează faptul că procesul de apropiere a județului Iași de nivelul județelor industrializate va continua să se desfășoare și în viitoarele două decenii, însă la un nivel calitativ superior, vizînd cîteva direcții principale.

● Ritm mediu anual superior celui prevăzut pe ansamblul economiei naționale

CA FACTOR esențial și determinant pentru progresul economic și social-cultural al județului, industriei, în viitoarele două decenii, i se va imprima o continuă dezvoltare. În perioada viitorului plan cincinal, **ritmul anual de creștere a producției globale industriale se prevede a fi superior celui prevăzut pentru economia națională, urmînd ca în perioada 1980—1990, el să se situeze cu puțin peste ritmul mediu anual de creștere a economiei naționale.** După părerea specialiștilor participanți la dezbatere, această prevedere cu privire la ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale este realistă și corespunde posibilităților și resurselor economiei județului.

● **Repartizarea industriei pe întreg teritoriul județului** constituie a doua latură vizată în studiile de perspectivă. În județul Iași există numai 4 orașe, revenind un oraș la aproape 1400 km^2, față de 1 oraș la 300 km^2 cît revine, de pildă, în județul Prahova. În plus, orașele Hîrlău, Tg. Frumos și Pașcani sînt în mică măsură industrializate. Cu prilejul vizitei de lucru făcute în județ, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat ca sarcină principală atît organelor centrale, cît și celor locale, **realizarea unei repartizări mai judicioase pe teritoriul județului a noilor obiective industriale, amplasarea lor, mai ales, în orașele Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos.** La amplasarea noilor obiective industriale, **se va avea în vedere gruparea mai multor întreprinderi pe aceeași platformă industrială în vederea folosirii în comun a dotărilor tehnico-edilitare și social-culturale pentru prelucrarea succesivă a unor materii prime și semifabricate, cale importantă pentru sporirea eficienței economice.** Un factor esențial în stabilirea noilor amplasamente l-a constituit asigurarea necesarului de forță de muncă, urmărindu-se, totodată, valorificarea complexă a resurselor materiale, a surselor de apă în regim natural neangajate, a legăturilor de transport etc. Comparativ cu alte județe, județul Iași dispune proporțional de mai multe resurse de muncă, datorită realizării constante a unui indice de natalitate superior celui existent pe țară. De aceea, în vederea diminuării deplasării forței de muncă către alte județe, **se are în vedere dezvoltarea în perspectivă a acelor ramuri industriale care necesită un volum mai mare de salariați paralel cu dezvoltarea activității de servire economică și socială.**

● **Dezvoltarea, reutilarea și modernizarea întreprinderilor existente;** pînă acum au fost terminate studiile pentru modernizarea Întreprinderii mecanice Nicolina-Iași, fiind aprobate și fondurile necesare, se continuă lucrările pentru elaborarea documentației tehnice pentru lărgirea producției la Uzina mecanică Pașcani, pentru ocuparea unor spații disponibile la țesătoria de mătase „Victoria", schimbarea profilului producției la Întreprinderea de reparații auto etc.

Tabelul nr. 2

Grupe de vîrstă	1966 %	1970 %	1975 %
populația totală la 1 iunie din care:			
— pînă la 14 ani	32,0	31,6	31,7
— 15—29	24,9	24,8	26,2
— 30—44	21,6	21,4	20,5
— 45—59	12,1	12,3	12,4
— 60—69	6,2	6,3	6,0
— 70 și peste	3,2	3,6	3,2

Tabelul nr. 1

	În procente					
	Ponderea în industria țării			Ponderea în industria județului		
	1965	1970	1975	1965	1970	1975
Total industrie	2,2	2,8	3,5	100,0	100,0	100,0
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	1,8	1,6	1,5	17,1	14,4	11,5
Chimie	4,4	8,6	11,9	13,4	31,3	41,3
Textilă	3,4	3,9	3,4	11,3	10,1	5,0
Confecții și tricotaje	3,3	2,3	2,6	6,4	3,6	3,6
Alimentară	3,5	3,5	3,0	34,4	22,2	11,0

LA DEZBATERE au participat: **ec. Dan ANISTOROAIE,** de la Institutul județean de proiectări; **ing. Otto BELZO,** Întreprinderea „Metalurgica"; **ing. Ilie BUZILĂ,** director general adjunct la Direcția generală județeană pentru agricultură, industrie alimentară și ape; **ing. dr. Adrian CARACULACU,** Institutul de cercetări chimice „Petru Poni"; **prof. dr. Mihai GAFIȚEANU,** prorector la Institutul politehnic „Gh. Asachi"; **conf. univ. Ion HĂLĂLĂU,** șef de catedră la Universitatea „Al. I. Cuza"; **ing. Gheorghe Manoliu,** director tehnic la Întreprinderea de gospodărie comunală; **ing. Zaider MAURICIU,** Întreprinderea „Țesătura"; **prof. dr. docent Dumitru RUSU,** prorector la Universitatea „Al. I. Cuza"; **conf. dr. Constantin Secrieru,** Institutul agronomic „Ion Ionescu de la Brad"; **ing. ec. Max SOIL,** vicepreședinte la Consiliul județean de control muncitoresc al activității economico-sociale; **prof. dr. Mihai TODOSIA,** rectorul Universității „Al. I. Cuza"; **lect. univ. Mihai ȚARCĂ,** Universitatea „Al. I. Cuza"; ec. **Ștefan VRÎNCEANU,** vicepreședinte la Consiliul popular județean.

În județ, există condiții favorabile pentru dezvoltarea în perspectivă a industriei chimice și textile; propunerile formulate în cadrul dezbaterii s-au bazat pe rezultatele obținute în cercetarea științifică ieșeană, care s-a concretizat în realizări valoroase, cum sînt: sintezele de monomeri și polimeri cu termostabilitate relativ ridicată, polimeri și copolimeri pentru fibre sintetice, cauciucuri poliuretanice, semiconductori, schimbători de ioni și altele.

● Pentru o structură echilibrată a balanței forței de muncă

DEZVOLTAREA economică a județului Iași, în ritmurile și proporțiile menționate, a determinat creșterea numărului de salariați, precum și îmbunătățirea gradului și structurii de ocupare a populației.

În ultimii 20 de ani, numărul salariaților ocupați în activități neagricole a crescut: în industrie lucrează de 3 ori mai mulți salariați, în construcții de 2 ori, în transporturi de 2 ori, în circulația mărfurilor de 1,5 ori, în gospodăria comunală de 3 ori, în învățămînt și cultură de 2 ori, în ocrotirea sănătății de peste 2 ori. Numai în cincinalul trecut, numărul total al salariaților a crescut cu 23,6%, iar numărul total al salariaților din industrie cu peste 38%, sporind ponderea salariaților cu calificare superioară și medie, în special în industrie și agricultură. Numărul de salariați la mia de locuitori a crescut de la 176 în 1965 — din care 50 în industrie — la 198 de salariați în 1970 — din care 62 în industrie.

În următorii ani se vor produce noi mutații calitative, va crește numărul salariaților din industrie și construcții ca urmare a continuării procesului de industrializare în județ, a înființării unor platforme industriale în orașele: Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos. În aceste orașe se are în vedere amplasarea de întreprinderi care să asigure un grad mare de prelucrare a materiilor prime, să atragă în circuitul productiv forță de muncă suplimentară, mai ales feminină.

Structura pe grupe de vîrstă a populației este prezentată în tabelul nr. 2.

Perfecționarea proceselor tehnologice, creșterea pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de salariați etc., au condus la o dinamică pozitivă a productivității muncii.

Redăm în tabelul nr. 3 datele statistice privind ocuparea populației județului pe activități (în procente).

Tabelul nr. 3

Sectorul de activitate	1970 județ	1970 R.S.R.	1975 județ	1975 R.S.R.
în activități neagricole	42,5	40,9	54,0	59,6
în agricultură	57,5	49,1	46,0	40,4

Deși se va înregistra o creștere a populației ocupate în 1975 față de 1970, în industrie cu 46,0%, în construcții — 12,5%, în circulația mărfurilor — 50,0%, învățămînt, cultură, artă — 13,0%, ocrotirea sănătății — 31,5%, totuși față de media pe țară, vor fi ocupate în agricultură cu 5,6% mai multe persoane. Aceasta indică existența unor rezerve potențiale de muncă ce trebuie ocupate în alte ramuri economice ale județului.

Din punct de vedere al pregătirii cadrelor, structura pe județ se va prezenta astfel: personal cu studii superioare tehnico-economice — aproximativ 9,7%; personalul cu studii medii tehnico-economice și de cultură generală va fi de circa 17,3%; cu școli profesionale — 25%; studii elementare — 48%. Această proporție va fi îmbunătățită prin utilizarea mai bună a spațiilor de învățămînt din cadrul învățămîntului mediu de cultură generală, mediu de specialitate și superior și creșterea numărului de muncitori calificați. **În prezent, în județ există o penurie de cadre cu studii economice medii și superioare, îndeosebi în agricultură și circulația mărfurilor, fapt ce impune mărirea numărului de elevi și studenți în acest domeniu.**

Participanții la dezbatere au subliniat, de asemenea, **necesitatea înființării unei secții de economie comercială în cadrul universității ieșene, care să asigure pregătirea cadrelor necesare atît pentru cercetare cît și pentru producție, să contribuie la elaborarea unor studii de strategie și tactică pentru desfacerea produselor pe piața internă cît și pe cea externă.** Concomitent, **s-au făcut propuneri care au vizat îmbunătățirea activității compartimentelor de marketing, perfecționarea sistemului informațional în economie.**

● Intensificarea procesului de urbanizare

ÎN județul Iași sînt 4 orașe — Iași, Pașcani, Hîrlău și Tg. Frumos, 5 comune subordonate, 80 comune și 420 sate. În cadrul dezbaterii s-au reliefat posibilitățile largi de dezvoltare ale acestor patru orașe precum și de trecere în rîndul localităților urbane a unor comune cu un potențial economic mai ridicat.

Astfel, **municipiul Iași,** important centru științific și cultural al țării, centru politic și administrativ județean, prezintă un profil social-economic complex. Principalele ramuri prezente sînt: chimia, metalurgia feroasă, construcțiile de mașini, textilă, confecții, materiale de construcții, industria lemnului, alimentară și cea mai recentă, industria electronică. În viitor, **se prevede, în continuare, dezvoltarea sa industrială prin amplasarea unor unități de înaltă tehnicitate, mai ales în domeniul electrotehnic, electronic și al construcțiilor de mașini.** Existența unor cadre cu înaltă calificare în cadrul unităților existente, din domeniul cercetării și învățămîntului superior asigură, în general, nucleul de cadre necesare pentru noile întreprinderi care se vor construi în întregul județ. În același timp, se asigură un volum redus investițiilor față de alte localități, datorită puternicei sale rețele pentru utilități (energie electrică, canalizare), existente în zona industrială și în alte cartiere. **Se impune, totuși, executarea unor lucrări tehnico-edilitare și sociale pentru asigurarea unui grad mai înalt de confort pentru viitorul oraș, care va cuprinde circa 350 000 locuitori, amplificarea construcțiilor de locuințe, a rețelei stradale, și dotări corespunzătoare în sectorul de transport în comun.**

Municipiul Iași exercită și funcția de coordonator al activităților social-economice a unor unități județene sau interjudețene: în transporturile rutiere și feroviare, în construcții, în exploatarea și industrializarea lemnului etc. **Studiile de perspectivă prevăd o amplificare și a funcției sale turistice.**

Prin amenajările de pînă acum și cele avute în vedere în viitorii ani, vestitele podgorii ieșene — Cotnari și Bucium, — cu împrejurimile lor pitorești și alte zone naturale oferă largi perspective ca **Iașul să reprezinte un punct de atracție turistică atît pe plan național cît și internațional.**

Dezvoltarea orașului **Pașcani** este rămasă în urmă față de alte localități cu același număr de locuitori din alte județe. În acest oraș există condiții de amplasare a unor puternice unități industriale, care să asigure creșterea populației, atragerea în circuitul productiv al întregii populații disponibile. Cu ocazia vizitei făcute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicația să se amplaseze **unități industriale suplimentare față de cele prevăzute pentru 1971—1975 și, în conti-**

nuare, pentru 1976—1980, pentru a se imprima un ritm mai accelerat de industrializare, incît în 1980 să se ajungă la 32—35 mii locuitori și orașul să devină în acest fel, al doilea centru urban al județului.

Tg. Frumos este în prezent slab dezvoltat din punct de vedere economic, fără nici o unitate industrială republicană. Specialiștii prezenți la dezbatere au reliefat posibilitățile sale de dezvoltare în domeniul social-economic și cultural. Orașul Tg. Frumos are disponibilități de forță de muncă și **posibilități de amenajare a unei platforme industriale de importanță medie. Fiind situat în vecinătatea unei zone cu ridicat potențial turistic** (Strunga, Mircești, Miclăușeni) **poate prelua unele activități specifice de servire a zonei și în care se poate integra optim.**

Orașul **Hîrlău,** are cîteva unități industriale de importanță redusă cum sînt: secția de tricotaje, un centru pentru semiindustrializarea legumelor și fructelor, o unitate de industrializare a laptelui, unități ale industriei locale și cooperației meșteșugărești. În perspectivă, este prevăzută amplasarea unor unități **industriale, care vor fi concentrate într-o platformă industrială în partea de sud-est, unde există posibilități de echipare. Se impune extinderea studiilor pentru rezolvarea alimentării cu apă potabilă.**

Cu toate eforturile făcute și care se vor face în cursul acestui cincinal, rețeaua localităților urbane în județul Iași este redusă în raport cu media pe țară ; în 1975, gradul de urbanizare va ajunge la 40,8% față de 45,2% cît va fi media pe țară. Pe lîngă măsurile mai sus-amintite **s-a propus ca în perioada 1976—1980 comunele Podul Iloaiei și Răducăneni să treacă în rîndul localităților urbane. În aceeași perioadă, urmează ca localitățile Belcești și Bivoiari să se dezvolte, ca după** 1980, să devină **centre economice-sociale cu caracter urban. Ca localități balneare și de interes turistic urmează să figureze comunele : Strunga, Mircești, Cotnari și Ruginoasa. Rețeaua de comune suburbane va fi completată prin trecerea comunelor Ciurea, Schitu-Duca, Lețcani, Voinești, Popricani pe lîngă municipiul Iași și a comunelor Cristești și Moțca pe lîngă orașul Pașcani.**

● Agricultura — pe noi coordonate

JUDEȚUL IAȘI oferă condiții foarte favorabile dezvoltării agriculturii, aceasta reprezentînd o ramură importantă în economia județului.

În acest sens, cîteva cifre edificatoare : terenul agricol ocupă 74,5% din suprafața județului, iar cel arabil 67,8% din suprafața agricolă. Pe categorii de folosință structura se prezintă în felul următor : teren arabil — 67,8%, păduri — 21,0%, vii — 3,8%, livezi — 2,3%, alte culturi — 5,1%. O atenție deosebită s-a acordat asigurării fondului centralizat al statului cu produse agro-alimentare și pentru hrana populației, prin zonarea judicioasă a culturilor, concentrarea producției marfă, profilarea și specializarea unităților agricole, potrivit condițiilor specifice pe care le oferă fiecare zonă naturală. Teritoriul județului este împărțit în trei mari zone : **zona de nord-est** cu un tip de sol cernoziomic și levigat, favorabilă culturilor mari (grîu și porumb), florii soarelui și viței de vie; **zona de vest** cu soluri podzolice și argiloase, favorabilă culturii cartofului și sfeclei de zahăr ; **zona de nord** a Podișului Central Moldovenesc, cu relief înalt și afectat în mare măsură de eroziune, mai puțin favorabil agriculturii. În cincinalul trecut, baza tehnico-materială a agriculturii s-a lărgit, revenind pe un tractor 94 ha teren arabil ; cantitatea de îngrășăminte a sporit de peste două ori, iar suprafața arabilă amenajată pentru irigat de peste 4,8 ori. Un loc deosebit în agricultură îl ocupă și viticultura. În afară de renumita podgorie Cotnari, o dezvoltare continuă au cunoscut și podgoriile Bucium, Tomești, Copou-Șorogari, Răducăneni și Probota. Din investițiile alocate pentru dezvoltarea zootehniei s-au construit complexe de creștere și îngrășare industrială a animalelor și păsărilor.

În perspectiva viitoarelor două decenii în agricultura județului vor avea loc unele mutații de natură calitativă. În anul 1990, pe lîngă o producție de cereale, care va avea o pondere însemnată în totalul producției agricole, se va dezvolta prioritar ramura zootehnică ; aceasta constituie o trăsătură a agriculturii intensive, în concordanță cu cerințele dezvoltării anumitor ramuri ale industriei. **În domeniul materiilor prime de origină animală, măsurile se îndreaptă, în special, în direcția îmbunătățirii calității tineretului taurin și majorării greutății medii de sacrificare, creșterii ponderii porcinelor din rasele cu producție ridicată de carne, dar cu grăsime și osatură reduse, atenuării sezonalității în aprovizionarea întreprinderilor cu animale și lapte.**

Producția globală agricolă stabilită pentru nivelul anului 1975 se va realiza avînd la bază structura pe sectoare prezentată în tabelul nr. 4.

Din valoarea producției globale agricole, 60,1% o va reprezenta producția vegetală și 37,3% cea zootehnică. În 1975, în cadrul sectorului IAS producția vegetală va reprezenta 34,5% iar cea zootehnică — 62,5% ; se are în vedere, în viitorii ani, creșterea ponderii producției din sectorul zootehnic și în cooperativele agricole. Cu excepția grîului și porumbului, care se vor cultiva în toate unitățile cooperatiste ca culturi de bază, **plantele tehnice, legumele și cartoful se vor cultiva numai în cele mai favorabile zone, într-un număr redus de unități, măsură care va asigura realizarea fondului de stat la nivelul indicatorilor de plan.** Din numărul total al CAP-urilor, în 1975, numai 48% vor cultiva floarea-soarelui, 50% sfeclă de zahăr, 47% cartofi, 28% legume, 19% plante tehnice. Fondul de stat la grîu se va realiza în 47% din unități, la floarea-soarelui în 48%, la legume în 28% din unități. **Se va extinde specializarea și cooperarea pe linie de producție între IAS și CAP.**

În cadrul dezbaterii, **specialiștii au propus măsuri judicioase în vederea extinderii numărului de unități agricole specializate și profilate pe anumite culturi și specii de animale, pentru legarea directă a unităților prelucrătoare de fermele agricole și zootehnice producătoare, care vor conduce la realizarea unei corelații mai raționale și mai eficiente între agricultură și industrie.** Astfel, **în 1975, producția agricolă cooperatistă va fi organizată în ferme specializate în proporție de 90—100% în legumicultură, viticultură și pomicultură. Se va continua procesul de profilare și concentrare a producției animaliere din sectorul cooperatist.** Din numărul total al CAP-urilor, 79% vor crește taurine, 70% — vaci, 13% — porcine și 10% — păsări. Pe baza programului de dezvoltare a zootehniei, pînă în 1975 sistemul de creștere industrială a animalelor va cuprinde 70% din efectivul de porcine și 80% din producția de carne de porc, 90% păsări și 74% din producția de carne de pasăre. Din efectivele de taurine 21% vor fi cuprinse în sistemul intensiv, din care 40% pentru producția de carne și 50% pentru producția de lapte ; din efectivele de ovine 18% vor fi crescute în sistem industrial, care va asigura 40% din carnea de ovine ; se fac eforturi pentru modernizarea procesului de producție, pentru asigurarea spațiilor de cazare și asigurarea unei baze furajere corespunzătoare.

În constituirea fondului centralizat de produse agricole, o pondere însemnată o au IAS-urile și CAP-urile care livrează întreaga cantitate disponibilă, îndeosebi de cereale, plante tehnice, carne, lapte, lînă și ouă.

Tabelul nr. 4

în %

Specificare	Total județ	I.A.S.	C.A.P.	Alte sect.
suprafață totală	100	8,4	54,6	37,0
suprafață agricolă	100	10,4	67,8	21,8
suprafață arabilă	100	10,6	76,8	12,6

● O puternică prezență a industriei în principalele centre.

● Electronica și electrotehnica — ramuri în plină expansiune.

● Importante suprafețe agricole vor fi redate circuitului productiv.

● Ample lucrări de îmbunătățiri funciare și de combatere a poluării

LA SFÎRȘITUL anului 1975 lucrările de combatere a eroziunii solului vor fi executate pe 68 700 ha, din care 48 300 ha vor fi amenajări locale și 20 400 ha în sistem. Pentru etapa 1976—1980 s-a propus suprafața de 45 mii ha, din care 40 mii în sistem mare, iar după 1980 vor fi executate lucrări în sistem mare pe 41 300 ha. În prezent, sînt zone inundabile pe o suprafață de peste 58 mii ha însă pînă la sfîrșitul anului 1975 se vor executa îndiguiri pe suprafețe de circa 45 mii ha pe valea Miletinului și în lunca Siretului. Sînt în curs de proiectare asemenea lucrări pe încă 13 mii ha în Lunca Jijiei și Bahluiului.

La sfîrșitul actualului cincinal vor exista 19 835 ha amenajate pentru irigații și sînt în curs de proiectare sisteme de irigații pentru încă 7 000 ha.

Specialiștii au apreciat că suprafața fondului forestier este insuficientă ; de-a lungul timpului, exploatarea nerațională a fondului forestier a determinat o serie de dereglări ecologice ca : alunecări de teren, eroziuni. Se constată o rămînere în urmă în ce privește plantarea zonelor degradate, reflectată în ponderea acestor terenuri de numai 12,3% față de media pe țară de 15%. **Se preconizează lucrări de împădurire și extindere a drumurilor forestiere care să asigure mărirea productivității pădurilor, combaterea eficientă a poluării aerului. Se are în vedere exploatarea, în mod deosebit, a speciilor valoroase din regiune cum sînt cele de fag, gorun, stejar, tei, paltin.**

Un alt fenomen cu care va fi confruntat județul, în perspectiva viitoarelor două decenii, este acela al poluării. Astfel, poluarea apelor a crescut în raport direct cu dezvoltarea urbanistică, și îndeosebi cea a rîului Bahlui, datorită apelor neepurate de la Fabrica de antibiotice și de la spitale. Un alt centru de poluare a apelor este punctul Tomești, unde cele două complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor evacuează suspensii care fac imposibilă orice folosință a apei în afara orașului Iași. **Pentru reducerea gradului de poluare, sînt prevăzute importante investiții pentru anii 1973—1975, urmînd să se execute lucrări de extindere la stațiile de epurare existente.**

Pentru asigurarea dezvoltării social-economice a județului este necesar ca în anii următori să se execute în devans lucrări de regularizare a debitelor prin lacuri de acumulare precum și devierea unor volume de apă din bazinele cu debite disponibile. Se propune înființarea unui centru pentru pregătirea cadrelor necesare elaborării studiilor de epurare a apelor, cadre care necesită o pregătire specială. Există un singur centru pentru pregătirea cadrelor medii în acest domeniu la Arad, care se dovedește insuficient nevoilor actuale și de perspectivă.

● Creșterea nivelului de trai

DEZVOLTAREA economică se reflectă și în creșterea nivelului de trai al populației. Pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit ale populației, numai în perioada 1966—1970 s-au construit 11 819 apartamente din fondurile statului și prin acordare de credite — cea mai mare parte din acestea în municipiul Iași — precum și 9 657 locuințe construite din fondurile populației. În județ s-a îmbunătățit, de asemenea, alimentarea cu apă, canalizarea.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, stabilit pentru anul 1975, va cunoaște o creștere de 46,9%, față de realizările anului 1970 ; se estimează o creștere mai mare la produsele nealimentare. **Va trebui să se țină seama în sfera comerțului și serviciilor, în mai mare măsură decît pînă acum, de nivelul de calificare și pregătire a tuturor oamenilor muncii activi care își desfășoară activitatea într-un ritm dinamic și de existența unui număr impresionant de elevi și studenți.**

Pe total județ, suprafața comercială însumează 147 800 mp, iar la sfîrșitul anului 1975, prin noi construcții, se va extinde la 161 230 mp, din care 98 mii în sectorul de stat și peste 63 mii în cooperație. Față de creșterea populației și volumului desfacerilor de mărfuri, necesarul de spații comerciale va fi de 224 mii mp. Așadar, va exista, în continuare, un deficit de spațiu comercial, care se explică prin faptul că suprafața ce se construiește nu satisface ritmul dezvoltării noilor zone de locuințe, cît și numărul mare de demolări ce se efectuează datorită gradului înaintat de uzură a construcțiilor existente.

Pentru acoperirea acestei rămîneri în urmă și pentru dezvoltarea comerțului este necesar să se execute un volum mai mare de lucrări care să ducă la creșterea suprafeței comerciale cu cel puțin 50 mii mp. Totodată, va fi necesară o mai bună dotare a rețelei comerciale cu utilaje specifice.

În privința ocrotirii sănătății, municipiul Iași care dispune de clinici specializate și medici cu înaltă calificare asigură asistență medicală bolnavilor din cele 7 județe ale Moldovei, 30% din bolnavi provenind din alte județe. Revin 1,7 medici la o mie de locuitori, numărul lor în mediul urban fiind de 997 — respectiv 3,8 medici la mia de locuitori, iar în mediul rural numărul lor este de 246 — respectiv 0,6 medici la mia de locuitori. Pentru perioadele următoare va crește numărul medicilor, astfel ca un medic să revină la 530 locuitori, față de unul la 580 cît va fi în 1975. Se va îmbunătăți asistența medicală ; în noile cartiere de locuințe vor fi amplasate unități de asistență medicală ambulatorii. În perioada următoare se impune să se construiască, la Iași, un spital clinic de 1200 paturi, 3 dispensare în cartierele noi, două centre stomatologice, un ambulatoriu pentru studenți. La Pașcani se prevede un spital cu 400 paturi ; la Tg. Frumos — un dispensar, la Hîrlău un nou pavilion la actualul spital și cel puțin 10 dispensare în comunele județului.

Realizări importante s-au obținut și în dezvoltarea învățămîntului și culturii. Astfel, în județ există o rețea de unități de învățămînt care asigură pregătirea cadrelor necesare de specialiști atît economiei județului cît și a altor județe. Învățămîntul de toate gradele, cu excepția celui preșcolar, a cunoscut o dezvoltare importantă. Învățămîntul preșcolar se situează însă sub media pe țară. Se depun eforturi pentru creșterea substanțială a gradului de cuprindere în această formă de învățămînt.

Învățămîntul de cultură generală cuprinde 551 școli cu circa 5 590 elevi ; liceele de cultură generală sînt în număr de 13 cu 8 900 elevi ; în cele 28 facultăți vor fi cuprinși 28 540 studenți, reflectînd rolul deosebit al centrului universitar Iași, al doilea centru universitar al țării, în formarea cadrelor de specialiști pentru toată țara. Vor fi necesare, în continuare, eforturi pentru îmbunătățirea dezvoltării bazei materiale. Pregătirea unui număr sporit de studenți și cercetători, dezvoltarea de noi specialități în cadrul facultăților de matematică, de studii economice, din cadrul Universității, a unor secții de specialitate și de laboratoare în cadrul Institutului Politehnic, Agronomic și de Medicină, crearea unor noi centre de cercetare științifică, vor spori aportul specialiștilor și al cadrelor didactice la soluționarea unor probleme pe care le ridică producția materială din țara noastră.

Județul Iași se caracterizează și printr-o vie și intensă activitate cultural-educativă, care continuă pe trepte noi, calitativ superioare, bogata tradiție culturală de pe aceste străvechi meleaguri. Bogatele sale tradiții de cultură și artă, activitatea spirituală vor cunoaște — ca și pînă acum, — o efervescență, cu puternice influențe asupra întregii zone a Moldovei.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ
Nicolae MANOLE

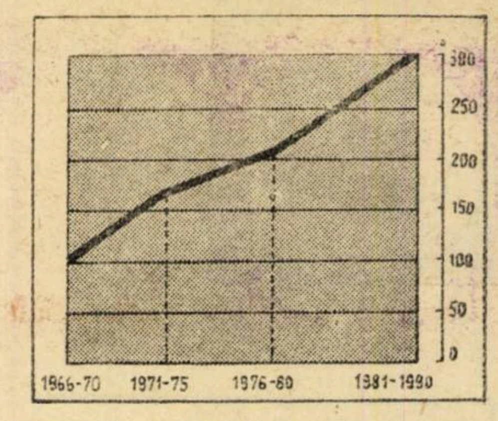

Dinamica producției globale agricole (medii anuale)

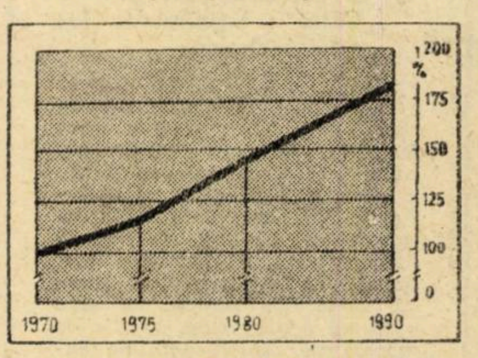

Dinamica numărului total de salariați

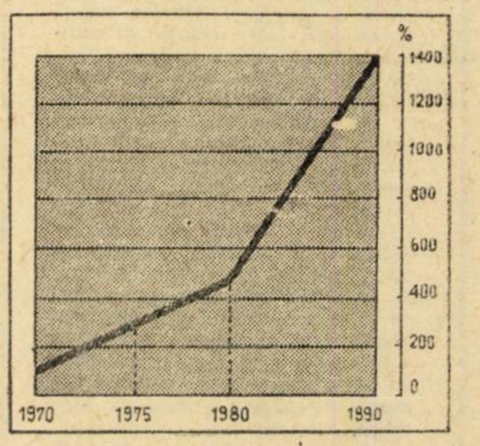

Dinamica livrărilor la export

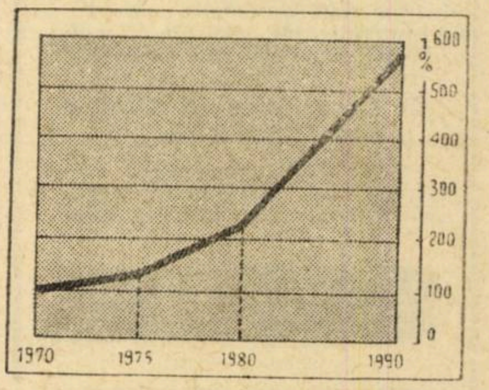

Dinamica desfacerilor de mărfuri către populație

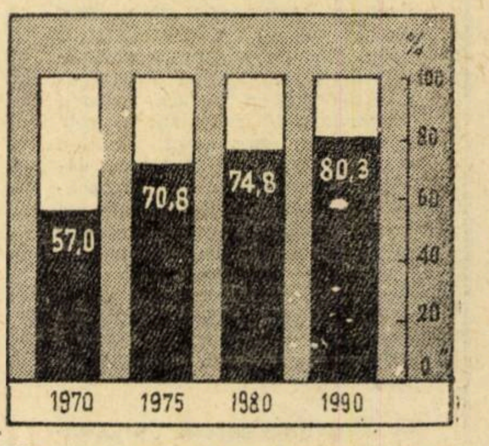

Dinamica ponderii producției industriei metalurgice, construcțiilor de mașini și chimice în totalul producției globale industriale

conducere și organizare

ACȚIUNEA DE REORGANIZARE

Simplificări care-și așteaptă realizatorii

APLICAREA în practică, prin decrete ale Consiliului de Stat, a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din februarie-martie a.c., a creat condițiile necesare pentru simplificarea formelor de organizare, facilitînd pe această cale procesul de apropiere a conducerii de producție, precum și înlăturarea unor structuri greoaie care generau birocratism, formularistică, împingeau la supradimensionări și paralelisme organizatorice. În informarea „Cu privire la rezultatele aplicării măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie — martie a.c. în legătură cu îmbunătățirea organizării activității economico-sociale", aprobată de Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, sînt prevăzute o serie de măsuri ce urmează a se lua în vederea eliminării neajunsurilor ivite și a îmbunătățirii organizării activității economico-sociale.

Considerăm binevenită trecerea unui mare număr de specialiști din activitatea administrativă în cea de producție, cercetare și proiectare.

Referitor la normele unitare de structură pentru unitățile economice prevăzute la art. 12 din Decretul 162/1973, apreciez că funcția de director adjunct comercial la unitățile de grad I și III apare de prisos, mai ales că s-au încadrat în multe cazuri ingineri (de exemplu în construcții-montaj). Această funcție poate fi atribuită contabilului șef, care prin prevederile legislației în vigoare rezolvă multe dintre cele mai importante probleme de aprovizionare, vînzări. Astfel, conform ordinului M. F. 595/1970 cu privire la gestiuni-evidențe, gospodărire, el controlează și semnează contractele economice, comenzile, documentele pentru încasare privind livrările, procesele verbale de divergență, litigii la arbitraj, efectuează verificarea necesarelor de materiale cu documentația tehnică (H.C.M. 1047 din 1970) etc. Și atunci se pune întrebarea — ce sarcini îi revin, practic, directorului adjunct comercial. Propun deci, cumularea funcției de contabil șef și a celei de director adjunct comercial — în unitățile economice productive — sub denumirea de director adjunct economic. Prin aceasta s-ar realiza cuprinderea unitară a problemelor economice, s-ar elimina suprapunerile, și se obțin însemnate economii la fondul de salariu, iar cadrele respective ar fi mai judicios utilizate. Excepție ar face unitățile care au profil și sarcini comerciale, unde apare necesară funcția de director adjunct comercial (eventual sub denumirea de economist șef comercial). Fac această propunere după o îndelungată experiență în munca de contabil șef, aproape 20 de ani.

Apare necesară inițierea unei acțiuni de simplificare, fără a diminua însă rolul unor operațiuni privind existența sau mișcarea valorilor materiale sau bănești, operațiunile de decontări în numerar sau virament etc. Astfel, în ramura construcții-montaj, în unitate poate fi introdusă plata salariului o singură dată lunar, simplificîndu-se astfel stabilirea drepturilor cuvenite salariaților, și eliminîndu-se timpul consumat de casierii-plătitori, și în mod deosebit întreruperea lucrului pe șantier de către muncitori în vederea încasării sumei cuvenite, reducerea necesarului de mijloace de transport pentru plătitori etc.

De asemenea, în direcția evidenței primare și contabile a mijloacelor materiale, consider că este posibilă trecerea la o evidență similară celei din comerț, debitînd valoric (depozitul-gestionarul) în evidența contabilă pe baza totalului documentelor de primire-recepție în gestiune și creditînd cu recapitulația valorică a documentelor de eliberare (taxate), evidența gestionară urmînd a fi condusă, în continuare, pe fișa de magazie. Se reduce astfel un important volum de muncă la evidența contabilă — analitică (cantitativ și valoric).

Plata salariului lunar și evidența mijloacelor materiale în forma preconizată, corelarea documentelor interne, graficul mișcării acestora, etc. pot aduce o scurtare a termenului de închidere a dării de seamă contabile lunare și trimestriale cu circa 3 zile și astfel sporirea operativității procesului decizional. Reducerea modificărilor de plan conduce la simplificări la serviciul plan, la planificarea aprovizionării, financiară etc.

Simplificări pot fi făcute și în relațiile cu banca, în sensul ca „extrasul de cont" să servească și drept dispoziție de încasare, scurtînd termenul de decontare și evitînd operațiunea legată de dispoziția de încasare. Este imperios necesar ca ridicările de numerar de la bănci, să se facă la intervale mai mari acordîndu-se unităților „plafoane de casă" pentru plata drepturilor de personal cum ar fi concedii, lichidări, etc. ; se evită astfel cecul, operațiunile din extras, contabile etc. și se cîștigă un prețios timp consumat de cei în cauză pentru obținerea sumei, de către casier, de însoțitori, mijloace de transport etc.

Tot cu privire la repartizarea și utilizarea personalului care nu este ocupat direct în producție, consider că ar trebui revăzute atribuțiile organelor C.F.I. Unele dintre atribuțiile acestora ar putea fi preluate de unitățile economice, sporindu-se astfel autonomia întreprinderilor și diminuîndu-se numărul organelor de control.

În acest sens pledează existența în unități a controlului preventiv ca și a celui ierarhic operativ curent, ce se efectuează pe baza unor dispoziții legale. Am în vedere operațiuni cum sînt : aplicarea normelor privind regimul special al formularelor, debite sub 1 000 lei (urmărire etc.), limitarea controlului gestiunilor care ocupă în prezent un fond important de timp, disciplina decontărilor care să nu se mai suprapună cu cea efectuată de organele bancare etc.

Îmbunătățirea, în continuare, a repartizării și utilizării specialiștilor, elaborarea regulamentelor proprii de organizare și funcționare a unităților socialiste, finalizarea, în cel mai scurt timp, a acțiunii de reducere la strictul necesar a formularisticii și îmbunătățirea radicală a sistemului informațional vor avea ca efecte nemijlocite îmbunătățirea substanțială a conducerii întregii activități, sporirea operativității și eficienței muncii, perfecționarea organizării producției, creșterea productivității muncii și rentabilității.

ec. Gheorghe P. LAZANU
contabil șef
Trustul de construcții și instalații nr. 4 Cluj

○ **O nouă experiență la „Volvo" : Suprimarea lucrului la bandă**

NOUA UZINĂ de la Kalmar a lui „Volvo", actualmente în construcție, constituie o nouă tentativă din partea firmei suedeze pentru suprimarea totală a lucrului la bandă. Deși va intra în funcțiune de-abia la începutul anului 1974, se și poate vorbi, în linii mari, despre noul proiect de organizare a muncii, uzina din Kalmar, va avea o formă pentagonală. Liniile de montaj vor însoți peretele exterior, iar zonele de stocaj peretele interior. Munca va fi repartizată între echipe autonome, fiecare avînd responsabilitatea unei părți din vehiculul de montat. Fiecare echipă va fi compusă din 15—20 muncitori. Ea va decide singură asupra modalităților de executare a sarcinilor ce îi revin. Avantajele principale : ridicarea calității și, pe această bază, sporirea volumului de vînzări, obținerea unor prețuri mai avantajoase și, implicit, sporirea volumului de beneficiu și a ratei rentabilității. Dezavantaje : suprafața uzinei este mult mai mare decît aceea a unei uzine clasice de montaj, echipele autonome mobilizînd importante suprafețe ; constructorii trebuie să prevadă multiplicarea stocurilor tampon între diferite ateliere ; investițiile sînt mai mari cu 30% în raport cu costul unei uzine clasice.

○ **Organizarea științifică a muncii în U.R.S.S.**

ÎN U.R.S.S., în actualul cincinal, peste 400 de organizații științifice, de cercetare și proiectare (de două ori mai multe decît în cincinalul trecut) sînt antrenate în soluționarea problemelor organizării științifice a muncii. Principalele lor sarcini: elaborarea de materiale normative de bază privind organizarea științifică a muncii pentru întreprinderile existente și cele proiectate ; normarea muncii în raport cu nivelul tehnic actual al producției ; elaborarea de proiecte de norme pe ramuri pentru alegerea formelor optime de cooperare și diviziune a muncii ; elaborarea de proiecte tip de organizare a muncii în întreprinderi și în diferitele secții ale acestora legate între ele prin flux tehnologic unic.

ADNOTĂRI

○ **Structura cererii de „consulting"**

O ANCHETĂ internațională efectuată recent de Asociația organizațiilor de „consulting" în domeniul conducerii din S.U.A., arată că : 62% din serviciile acestora sînt prestate în favoarea firmelor din industria prelucrătoare ; creșteri însemnate au înregistrat în ultimii ani și sectoarele de deservire din industrie care și-au triplat cererea ajungînd să dețină în prezent 8% din totalul prestațiilor de acest fel și organismele guvernamentale, care în perioada 1964—1972, și-au dublat contractele cu firmele de „consulting" ajungînd să reprezinte 7,3% din totalul încasărilor acestora.

Potrivit răspunsurilor date de cele 48 de firme de consulting anchetate, domeniile cele mai des solicitate de clienții lor sînt : strategie de dezvoltare, planificare, fuziuni, vînzări, stabilire de programe de motivare și retribuire a salariaților și sisteme informaționale de conducere

---

CAZURI ÎN DEZBATERE

FUNCȚII DE CONDUCERE ȘI DE EXECUȚIE

OPINIA CITITORILOR

ECONOMISTULUI principal i s-a delegat ca sarcină de serviciu să coordoneze o parte din sarcinile ce revin serviciului financiar, prețuri, analize economice, C.F.I. Delegarea coordonării anumitor probleme în cadrul serviciului este ceva normal, chiar dacă salariatul respectiv are o funcție de execuție. Cu aceasta am răspuns la întrebarea dacă este legal ca unui specialist, încadrat pe funcție de execuție din cadrul unui compartiment să-i fie repartizate și sarcini de coordonare. Consider că nu trebuie uitat faptul că delimitarea funcțiilor de execuție de acelea de coordonare se face numai în vederea promovării și salarizării prin Legea nr. 12/1971 și Decretul 162/1973.

În fond, în cadrul personalului TESA nu există funcții pure de conducere sau execuție, fiecare din ele avînd, într-o proporție mai mare sau mai mică, atît atribuții de conducere și coordonare, cît și atribuții de execuție. De exemplu, contabilul care conduce evidența materialelor, pe lîngă înregistrările contabile propriuzise are și misiunea de a coordona, îndruma și controla modul cum gestionarii conduc evidențele de la magazii, cum se face recepția și eliberarea materialelor etc., deși, în cadrul organigramei, gestionarii aparțin altor compartimente (aprovizionare, desfacere etc.).

În privința conducerii unitare a serviciului consider că aceasta nu este subminată prin procesul de delegare a atribuțiilor de coordonare atita timp cît șeful de serviciu are ca atribuție principală (înscrisă în decizia de atribuții) coordonarea de ansamblu a tuturor problemelor compartimentului, purtînd răspundere alături de toți cei care au primit sarcini de coordonare și execuție a acestora.

În încheiere menționez că, în condițiile organizatorice actuale, cînd, după aplicarea Decretului 162/1973 s-au constituit servicii cu cel puțin 15 salariați, cu probleme deosebit de complexe, cum e și cazul problemelor financiare și contabile, delegarea atribuțiilor de coordonare către funcții de execuție a devenit strict necesară în lipsa existenței altor funcții de conducere (șef birou).

ec. Ion TRANDAFIR
Fabrica de tricotaje „Crinul"—București

REFERITOR la cazul în dezbatere — „Funcții de conducere și de execuție", apărut în numărul 24, consider că problema ridicată este de actualitate și că însăși punerea în discuție a unor asemenea probleme este un fapt lăudabil.

Consider că, în condițiile actuale, o delimitare strictă între funcțiile de conducere și cele de execuție este depășită. O concepție modernă de conducere și organizare nu numai că nu exclude, dar chiar presupune o întrepătrundere între aceste două noțiuni. Astfel, un cadru de conducere poate și este normal, în unele cazuri, să răspundă și să efectueze direct anumite lucrări de execuție. De asemenea, un cadru de execuție (economist, inginer, etc.), considerat ca specialist în problemele de care răspunde, poate și este normal să coordoneze activitatea altor salariați care concură sau produc elemente în realizarea aceluiași obiectiv. De altfel, după definiție, noțiunea de „coordonare" înseamnă îndrumarea într-un mod unitar a unor activități ce se desfășoară pentru realizarea aceluiași scop. În acest context, este cu totul normal ca atunci cînd se coordonează o activitate, este necesar să fie coordonați și cei care o realizează, deci să fie îndrumați, controlați, verificați.

Gruparea unor probleme sau activități cu caracter comun presupune, însă, în mod obligatoriu o conducere și o răspundere unitară, asigurată de către șeful compartimentului respectiv.

Revenind la cazul în speță, consider că atribuțiile date economistului, dacă problemele respective sînt și în sarcina șefului de serviciu, sînt bine fixate în afară de ultimul punct (21) care este o problemă complet distinctă și care nu este normal să cadă în sarcina salariatului respectiv. Problemele de ordonanțare și problemele de plan-financiar, indicatori, credite-decontări etc. nu reprezintă un tot unitar.

Consider deci că îndrumarea și controlul ordonanțării și, în general, a operațiunilor privind drepturile de salarii, trebuie să fie date în sarcina altui salariat sau direct șefului de serviciu.

ec. M. SIMIONESCU
director comercial I.C.P.B.

CE ESTE O STRUCTURĂ ORGANIZATORICĂ SĂNĂTOASĂ?

ÎNTR-UN STUDIU în curs de apariție la editura pariziană DUNOD, Bernard Krief formulează un set de cauze ale „îmbolnăvirii“ structurilor organizatorice, dintre care se rețin :

1. Obișnuința de a atribui posturile importante oamenilor de încredere cunoscuți de mult timp, mai curînd decît oamenilor care dețin o competență superioară.

2. Utilizarea unor criterii vagi sau foarte globale de apreciere a performanțelor cadrelor. Aceasta creează un climat care nu favorizează inițiativele.

3. Legăturile funcționale și ierarhice imprecise care fac ca organigrama să nu-și poată îndeplini complet, sau chiar de loc, rolul. Transformate în adevărate rețele — încîlcite și secrete —, ele nu facilitează bunul mers al întreprinderii. Dimpotrivă.

4. Sentimentul pe care îl au deseori cadrele superioare de a fi proprietarii postului lor. Este împiedicată astfel justa apreciere a cadrelor de la alte nivele ierarhice și, implicit, consecința acestei aprecieri : promovarea.

5. Circulația greoaie a informațiilor. Fiecare șef de compartiment stochează un maximum de informație și difuzează spre vîrf sau spre bază numai ceea ce i se pare lui bun. Rezultă un climat de neîncredere și domnia zvonurilor necontrolate. Informațiile neformale sînt predominante și nestăpînite.

În același timp, autorul mai sus citat enumeră și condițiile care, după părerea sa, permit unei întreprinderi să aibă o structură sănătoasă. Reținem dintre acestea următoarele :

1. Structura trebuie să fie de sticlă și nu de... cauciuc. Ea trebuie să reziste la tentațiile de adaptări succesive, „ținînd cont de psihologia fiecăruia“. În caz contrar există riscul de a se obține o structură de cauciuc : opacă, vagă și flască.

2. Organigrama trebuie să fie însoțită de o reprezentare grafică, iar definițiile posturilor vor trebui personificate. Nu postul ca atare interesează, ci postul pentru o persoană anume. Orice schimbare de titular trebuie însoțită de o ajustare a descrierii postului, deoarece, fiecare individ are temperamentul său și maniera sa de a exercita o sarcină.

3. Informația trebuie să circule corect. A face să circule informația nu înseamnă totuși a spune totul la toată lumea. Ceea ce nu este confidențial trebuie însă să circule **foarte repede.**

CERCETAREA ȘI PROIECTAREA SISTEMELOR DE CONDUCERE

CARE sînt factorii de care depinde elaborarea unor sisteme de conducere eficiente în economia socialistă ? Într-un articol publicat recent în ziarul „Pravda“, cunoscutul specialist sovietic O. Deineko, enumeră printre alții :

1) Existența unui fond de cadre specializate în cercetarea și proiectarea sistemelor de conducere. Pentru aceasta, specialistul sovietic, propune ca institutele de ramură pentru ridicarea calificării cadrelor, unele institute de învățămînt superior sau de cercetare să organizeze facultăți și grupe corespunzătoare unde actualele cadre din centrele, secțiile și laboratoarele de organizare științifică a muncii (a căror pregătire s-a obținut pe calea experimentală) să-și desăvîrșească cunoștințele în domeniul conducerii producției. În al doilea rînd, trebuie să se asigure pe viitor pregătirea de cercetători, organizatori și proiectanți de sisteme de conducere de la început în cadrul institutelor de învățămînt superior.

2) Cuprinderea integrală în sistemul de planificare a activității de cercetare și proiectare a sistemelor de conducere. În prezent numai introducerea tehnicii electronice de calcul și a măsurilor de organizare științifică a muncii reprezintă obiect de planificare. Or, sistemul de conducere nu se reduce la aceste două probleme. Cercetarea și proiectarea sistemelor de conducere în ramuri și întreprinderi ar trebui, susține O. Deineko, să se facă pe bază de planuri anuale și cincinale, iar măsurile privind introducerea și realizarea proiectelor de organizare este necesar să se reflecte în planurile tehnice financiare din industrie.

3) Restructurarea pe verticală și orizontală a activității de cercetare și proiectare a sistemelor de conducere. E vorba printre altele, de înființarea unui organ specializat în efectuarea de lucrări de cercetare și proiectare în domeniul sistemelor organizatorice și tehnice de conducere, constituit la nivel central, iar la nivelul uniunilor de producție și întreprinderi mari ar trebui constituite servicii sau secții specializate, avînd în subordine laboratoare, birouri, sectoare și grupuri corespunzătoare. Serviciile de raționalizare trebuie să fie subordonate direct conducătorului uniunii de producție.

Este necesară, conchide autorul citat, a fi abordată problema raționalizării conducerii prin prisma concepției sistematice pentru a fi cuprinse toate nivelele și verigile, de la secția din uzină pînă la minister. Se impune, totodată, schimbarea stilului de conducere și înlăturarea unui șir de bariere psihologice.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

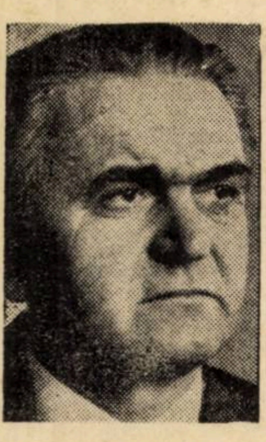

Ing. ION POPESCU

director general al Centralei industriei tricotajelor – București

• Pe plan mondial se vorbește tot mai mult de așa-zisa „explozie a tricotajelor“. Care este semnificația acestei expresii ?

— În linii generale este vorba de înlocuirea în tot mai mare măsură a țesăturilor clasice, realizate pe războaie de țesut, cu diferite structuri realizate prin tricotare. Aceasta se datorește atît cerințelor clienților cît și condițiilor mult mai eficiente cu care noile articole se realizează în industrie (calitate, productivitate, confort etc).

• În stabilirea strategiei de dezvoltare a acestei subramuri în țara noastră s-a ținut cont de tendința menționată ?

— Încă din acest an s-au creat condițiile necesare producerii de stofe tricotate destinate confecționării de rochii, costume, articole decorative, perdele, draperii ș.a.

Din 1974 vom produce stofă tricotată din poliesteri texturați pentru îmbrăcăminte de toate genurile, stofe de mobilă, mochete etc.

În această direcție sînt concentrate o mare parte din eforturile cadrelor de conducere din centrala noastră.

• Ce considerați că este determinant în obținerea unei eficiențe superioare a muncii de conducere la toate nivelele activității ecnomice ?

— Armonioasa împletire a cunoștințelor tehnice cu cele economice, însoțită firește de o bună pregătire și capacitate politico-ideologică. Rezultate optime se obțin atunci cînd echipele de tehnologi lucrează în strînsă legătură cu economiștii și toate variantele posibile de realizare a produsului se cunosc și se definitivează în faza de proiectare, iar confirmarea soluției teoretice se verifică practic la realizarea seriei zero.

• Care activități vă creează cele mai dificile probleme, ocupîndu-vă cea mai mare parte din timp ?

— Cele referitoare la aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor componente și, în special, cele legate de aprovizionarea cu materii prime de calitate.

• Un director general de centrală industrială, într-un interviu acordat revistei noastre, definea conducătorul de azi ca fiind, în primul rînd, un om de acțiune, un inițiator. Cum apreciați această opinie ?

— „Gustul“ acțiunii trebuie să se regăsească în munca fiecărui conducător, altfel e de neconceput ca el să se poată prezenta cu rezultate satisfăcătoare. Acțiunea în economie implică, însă uneori, un grad mare de risc, care limitează dezvoltarea spiritului de acțiune.

• Ce-i de făcut pentru a ieși din acest cerc... ?

— Să ne obișnuim a acorda, atît pe cale formală, normativă, cît și în procesul dinamic al conducerii, un anumit procent de risc în acțiunile inițiate și întreprinse de cadrele de conducere de pe diferite trepte ierarhice ale structurilor organizatorice.

• Vă referiți la situații deosebite ?

— Mă gîndesc la toate acțiunile care provoacă schimbări în sistemele de lucru, schimbări justificate de obiectivele ce trebuie atinse.

• Ce rol acordați în activitatea dv. rezultatului ?

— El constituie rațiunea activității și confirmarea capacității de conducere.

• Și factorul inovațional ?

— El poate accelera și dinamiza creșterea, dacă se vor găsi forme de stimulare și cointeresare a celor capabili să-l materializeze și, dacă, celor dotați cu astfel de calități și preocupări li se va acorda și lor, după cum subliniam mai sus, o doză de risc în acțiunile ce le întreprind.

• Actualul sistem de pîrghii economico-financiare stimulează în suficientă măsură acțiunea și inovația în economie ?

— Experimentarea noilor pîrghii economico-financiare a dat posibilitatea formării unor premise pentru îmbunătățiri permanente. Un rol hotărîtor în folosirea acestor pîrghii îl joacă competențele acordate centralelor industriale. Consider că, în această direcție, mai există încă posibilități de îmbunătățire. În ceea ce ne privește, mă gîndesc, în principal, la competențe pe linie de prețuri și fond valutar, care să permită rezolvarea operativă a unor probleme privind importurile de materiale auxiliare, coloranți, accesorii și chiar unele utilaje.

Pagini realizate de
Iulian BĂDIN

Fazele exercitării funcțiunii și randamentul muncii

— cînd intervine rutina și cum o combatem ? —

VIAȚA profesională a tuturor salariaților se subdivide în mai multe etape. Dificultăților debutului le urmează marea perioadă activă de 30—40 ani după care curba randamentului încetează a mai crește. Cel ce muncește începe să trăiască din experiența sa. Se poate ușor reprezenta pe un grafic itinerariul urmat de un individ de-a lungul carierei sale. Se poate proceda la fel cu itinerariul urmat în cursul exercitării unei singure funcții.

Una din concluziile comune multor anchete făcute într-un număr mare de întreprinderi din diverse țări, constă în aceea că toate cadrele trec succesiv prin mai multe faze în cursul exercitării unei funcții determinate. După opinia specialistului Jean Maurice Esnault, numărul acestora ar fi de patru. Este vorba de :

a. **Faza de ucenicie.** — *Are loc luarea de contact cu întreprinderea și inițierea în funcție, noul venit avînd posibilitatea „să-și învețe rolul“ și să stabilească dacă va continua sau nu experiența. Durata ei variază în funcție de o serie de factori : dificultățile muncii, gradul de pregătire al solicitantului etc.*

b. **Faza de inovație.** — *Odată inițiat în secretele întreprinderii și ale funcției asumate tînărul cadru va putea da tot ce are mai bun. Timp de cîțiva ani curba sa de eficacitate va urca rapid.*

c. **Faza de experiență.** — *Anii trec și curba de eficacitate continuă să urce. Totuși individul încetinește ritmul de inovație.*

VADEMECUM

El lasă mai rar imaginația să exploreze căi noi. Dar, perfecta cunoaștere a mecanismelor profesionale, îndelungata practicare a funcției și relativa sa tinerețe explică de ce el atinge pentru întreprindere cel mai înalt grad de eficacitate. Curba atinge acum momentul culminant.

d. **Faza de rutină.** — *Individul intră imperceptibil în faza de rutină. Forma sa fizică se diminuează, plictiseala îl amenință, susceptibilitatea sa crește.*

În ce moment se intră în faza de rutină ? Aceasta depinde de personalitatea individului. În anumite cazuri, cel mai înalt grad de eficacitate este atins la sfîrșitul a 3 ani petrecuți în întreprindere. În altele trebuie să se aștepte mai mult. Miile de curbe de eficacitate trasate în cursul acestor ultimi ani au permis să se fixeze la 11 ani limita maximală a perioadei de eficacitate. Dincolo de această limită cele mai multe cadre intră în faza de rutină. Este momentul de a schimba funcția. Găsirea unei soluții problemei declinului performanțelor nu este de loc facilă. Mai ales datorită faptului că spiritul de rutină accentuează subiectivismul individului. Cine poate atunci să-l ajute pe individ să repereze pragurile de carieră și să-și reîncarce bateriile ?

Este necesar ca acei care se ocupă de conducerea resurselor umane să posede informații precise asupra performanțelor indivizilor, potențialului lor, dorințelor lor și să procedeze în așa fel încît să-l ajute pe individ să ia decizia de a efectua el însuși alegerea între diferitele formule posibile.

Rotație cadrelor în posturi, schimbarea conținutului acestora sînt două din posibilitățile ce permit să se evite intrarea cadrelor valoroase în stadiul de rutină.

INFORMATIE-DECIZIE

● Nevoia de informaţie se satisface prin sistematizarea circulaţiei informaţiilor şi nu prin creşterea numărului documentelor.

● Efecte economice ale comasării conţinutului de informaţii ale unor documente : reducerea cu 45% a formularelor tipizate, cu 30% a volumului de muncă necesar evidenţei, cu 36% a consumului de hîrtie.

● Documentaţia de ofertare — o marfă de calitate sau un articol deficitar ?

Acţiunea de raţionalizare a evidenţei în sistemul de comerţ exterior

SIMPLIFICAREA FORMULARISTICII, DAR ŞI A RELAŢIILOR DINTRE ÎNTREPRINDERI

ACTIVITATEA de comerţ exterior cuprinde operaţiunile comerciale şi de cooperare economică în raporturile cu străinătatea. Aceste operaţiuni se realizează în unităţile cu activitate de comerţ exterior de către compartimentele operative sau funcţionale specializate, legate între ele prin fluxul informaţiilor ce asigură luarea deciziilor.

Suportul material de bază al acestor informaţii în activitatea schimburilor economice externe îl constituie documentele de comerţ exterior. Spre deosebire de documentele folosite în alte activităţi ale economiei naţionale, cele din activitatea de comerţ exterior au un specific, după cum urmează :

● cele mai multe din aceste documente reflectă raporturile ce se formează între unităţile cu activitate de comerţ exterior şi beneficiarii sau furnizorii de mărfuri, externi sau interni, întreprinderile de transporturi şi expediţii internaţionale, societăţile de asigurare, de controlul mărfurilor, bănci ;

● un număr însemnat din aceste documente — dintre care unele au circuit internaţional —, sînt supuse unor norme sau uzanţe internaţionale în ce priveşte formatul, conţinutul în informaţii, ordonarea acestora pe document, numărul de exemplare şi distribuţia lor ;

● documentele de comerţ exterior, care circulă în interiorul ţării sînt, în unele cazuri, influenţate ca formă şi conţinut de documente externe.

O serie de cauze au generat, de-a lungul anilor, creşterea numărului de documente în relaţiile noastre comerciale cu străinătatea. Participarea tot mai activă a României la diviziunea internaţională a muncii, creşterea volumului schimburilor de mărfuri, adîncirea specializării şi extinderii cooperării industriale şi tehnico-ştiinţifice cu alte state, fac ca salariaţii întreprinderilor care fac export şi import, să fie confruntaţi cu un volum crescînd de date. Pentru a fi în măsură să răspundă la întrebările : ce, cui şi cînd vindem, de la cine, cînd, şi în ce condiţii cumpărăm ? lucrătorul din activitatea de comerţ exterior trebuie să deţină informaţiile de marketing, procurate pe diverse canale. Descentralizarea activităţii de comerţ exterior, diversificarea acestei activităţi (noile componente, schimbul de idei noi, licenţe, servicii) odată cu creşterea numărului organelor implicate direct sau indirect în această activitate au condus la înmulţirea nevoilor de informaţii şi, implicit, a tipurilor de documente, la creşterea numărului de exemplare în care se întocmeşte fiecare document, la complicarea circuitului acestora.

Această stare de lucruri a fost posibilă şi din lipsa unei metodologii unitare de elaborare, conţinut, format, circulaţie a documentelor. Pe lîngă cauzele obiective, menţionate mai sus, privind creşterea numărului documentelor, au existat şi propuneri ale şefilor de compartimente şi ale salariaţilor de a fi permanent, cît mai corect şi rapid informaţi într-un domeniu în care se angajează în numele statului, valori însemnate în lei şi devize, şi unde operativitatea joacă un rol de prim ordin pentru înfruntarea concurenţei pe pieţele externe.

PE LINIA îmbunătăţirii continue a formelor de organizare şi a metodelor de conducere, cadrele de conducere şi specialiştii din Ministerul Comerţului Exterior se preocupă permanent de perfecţionarea mecanismului de conducerea activităţii de export şi import pe diferite nivele de decizie, a tehnicilor de promovare, de negociere şi contractare a exporturilor şi importurilor de mărfuri şi servicii, a folosirii diferitelor tehnici de comercializare în plin proces de diversificare. În acest sens s-au întreprins acţiuni încă în anii trecuţi, cînd s-au inventariat toate documentele care circulau în sistemul de comerţ exterior, s-au îmbunătăţit o serie de evidenţe şi de raportări în domeniul controlului vamal, al sistemului financiar contabil, al relaţiilor cu beneficiarii şi furnizorii externi.

Pe baza programului de îmbunătăţire a sistemului informaţional a legii de comerţ exterior şi a indicaţiilor de lucru ale Comisiei guvernamentale pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă, în Ministerul Comerţului Exterior s-a analizat sistemul de evidenţă, şi documente care asigură realizarea lucrărilor curente şi serveşte nivelului de execuţie şi decizie în unităţi, a sistemului de raportări necesare nivelului de conducere superioară de planificare şi previziune, antrenînd în această acţiune unităţi cu activitate de export-import, expediţii internaţionale, control vamal. Ca unităţi reprezentative, au fost alese întreprinderi de comerţ exterior, astfel ca, în final, să se asigure sfera de cuprindere, specificul şi caracterul activităţii de comerţ exterior pe ansamblul economiei naţionale (export şi import de maşini şi utilaje, materii prime şi materiale, bunuri de consum, licenţe, importuri complexe, cooperare transporturi şi expediţii internaţionale, operaţiuni vamale). Printre aceste unităţi au figurat : „Electroimportexport", „Maşinexportimport", „Uzinexport", „Tehnoexportimport", „Chimimportexport", „Romchim", „Metaloimportexport", „Mineralimportexport", Romtrans", „Navlomar" etc.

Prin această acţiune s-a urmărit : **asigurarea necesarului de informaţii pentru realizarea obiectivelor propuse ; reducerea la minimum necesar a tipurilor şi numărului de documente, evidenţe, raportări ; scurtarea circuitului informaţional, eliminîndu-se, în acelaşi timp, o serie de paralelisme ; tipizarea documentelor.**

— **Tipizarea, în cea mai mare parte, a acelor documente care au o frecvenţă mare,** necesită un volum însemnat de muncă şi consumă o cantitate mare de hîrtie prin neordonarea informaţiilor pe documente în succesiunea lor logică ; de asemenea, micşorarea numărului de coloane şi rînduri, reducerea numărului de exemplare în care se întocmesc, reducerea numărului de semnături, reorganizarea formatului, precum şi alinierea unor documente la uzanţele internaţionale.

Operaţia principală în acţiunea de raţionalizare a constituit-o **comasarea** conţinutului de informaţii ce s-a făcut prin compararea fondului de informaţii conţinut pe diferite documente. Cum în mod normal fiecare document trebuia comparat cu toate celelalte, numărul de comparaţii necesare crescînd astfel cu pătratul numărului de documente, s-a făcut în prealabil o grupare a documentelor pe subactivităţi, făcîndu-se astfel comparaţia numai în cadrul unei subactivităţi. Comasarea a lărgit astfel posibilitatea de tipizare a documentelor, a redus numărul tipurilor acestora şi numărul de exemplare în care trebuiau întocmite amplificîndu-se conţinutul în informaţii al documentelor.

Ca rezultate directe ale acestei acţiuni în sistemul de comerţ exterior, în subactivităţile analizate s-a obţinut :

● **reducerea numărului de formulare tipizate de la 136 la 76, adică cu 45% ;**

● **reducerea volumului de muncă cu cca 1600 mii ore om pe an, ceea ce reprezintă cca 30% din volumul de muncă utilizat în sistemul existent pentru formularele analizate ;**

● **reducerea consumului de hîrtie la formularele analizate cu cca 36%, ceea ce conduce la o economie de aproximativ 50 tone hîrtie anual.**

LA EFECTELE imediate, directe, menţionate, ca urmare a raţionalizării respective se obţin însemnate efecte indirecte cum ar fi : reducerea duratei de circulaţie a informaţiilor, cu rezultate în creşterea operativităţii şi reducerii calităţii muncii, care, împreună cu reducerea evidenţelor, raportărilor şi informărilor de tot felul, vor reda activităţii operative comerciale, de analiză a pieţelor, negociere, contractarea tehnicilor moderne de comercializare, un însemnat număr de specialişti de înaltă calificare.

De asemenea, cu ocazia analizei efectuate, au apărut ca necesare unele îmbunătăţiri şi simplificări care privesc sistemul însuşi al comerţului exterior, relaţiile dintre diverse întreprinderi şi organizaţii economice cu sarcini de comerţ exterior cum ar fi : procedura specificării mărfurilor în planul de import departamental, pentru care se cere un număr însemnat de avize pe documentul numit fişa tehnică ; procedura de emitere precum şi durata de valabilitate a autorizaţiilor de export şi import a cărei modificare a micşorat timpul de staţionare la frontieră a unor transporturi de mărfuri la export sau import ; simplificarea şi îmbunătăţirea procedurii de încheiere a contractelor economice de comerţ exterior pe bază de comision între unităţile cu activitate de comerţ exterior şi furnizorii de mărfuri pentru export sau beneficiari ai importurilor ; simplificarea procedurii de încasare de către unitatea ROMTRANS a contravalorii unor servicii de expediţii internaţionale, taxe de transport, manipulare şi depozitare pe care le prestează unităţilor exportatoare şi importatoare.

Pentru toate acestea s-au făcut propuneri de simplificare, unele din ele aplicîndu-se direct în subactivităţile respective. Alte probleme ca de exemplu ; calculul şi decontarea diferenţelor de preţ la exporturi şi importuri, sau stabilirea preţurilor interne la mărfurile de import departamental, destinate producţiei, sînt în curs de analiză şi elaborare de propuneri.

În vederea aplicării în practică a rezultatelor obţinute în acţiunea de raţionalizare a sistemului de evidenţă şi a implementării noului sistem de documente, sînt necesare unele măsuri ce urmează a fi luate în sistem şi care privesc pregătirea condiţiilor pentru intrarea în uz a documentelor tipizate şi aprobate, elaborarea de instrucţiuni de completare, tipărirea noilor formulare, elaborarea de propuneri pentru modificarea unor prevederi din actele normative cu implicaţii în funcţiunile, numărul de exemplare, conţinutul în informaţii şi formatul purtătorilor de informaţii proiectaţi.

În continuarea acţiunii de tipizare a unor alte subactivităţi, cum ar fi: importul de instalaţii complexe, cooperarea etc., va trebui să se ţină seama că documentele din activitatea de comerţ exterior trebuie să corespundă unor cerinţe speciale ca : folosirea unor expresii consecvente care au intrat în uzanţele internaţionale ale limbajului folosit în comerţul internaţional, traducerea corectă în limbile străine de circulaţie universală, acurateţea întocmirii, calitatea hîrtiei etc.

Trebuie, de asemenea, avut în vedere că, în domeniul schimburilor economice externe, sînt unele documente necesare perfectării unor operaţiuni (de ex. oferte) care se plătesc în valută (pentru natura mai deosebită a unor informaţii sau necesitatea unei mai mari operativităţi).

Aceasta înseamnă că, privită prin prisma interesului comercial, informaţia nu mai constituie numai o simplă comunicare orientată către un anumit scop, ci ea trebuie considerată prestare de servicii, care se produce şi se distribuie, care se cumpără sau se vinde, care are un preţ de cost şi aduce un randament şi care în activitatea economică modernă este supusă unor reguli economice de întrebuinţare din ce în ce mai precis stabilite.

NU TREBUIE să uităm că obiectivul final al acţiunii de raţionalizare este crearea condiţiilor de trecere la mecanizarea şi automatizarea prelucrării datelor. Pentru aceasta este necesară adaptarea documentelor primare purtătoare de date ce urmează a fi astfel prelucrate, codificarea datelor cu înscrierea codului direct pe document, pentru a face posibilă trecerea lor directă, prin perforare, pe purtători tehnici (cartele, benzi perforate, benzi magnetice) în vederea introducerii lor în procesul de prelucrare pe calculator.

Pentru a uşura şi a grăbi trecerea la prelucrarea automată a datelor, element indispensabil al unei conduceri cu înaltă competenţă în economie, socot că acţiunea de raţionalizarea evidenţei va trebui unificată cu analiza funcţională ce se face în etapa de trecere la sistemul de prelucrare automată a datelor (PAD).

Hotărîrea C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 şi normele de structură unitară a unităţilor economice constituie, după părerea mea, cadrul în care ministerele şi organele centrale care au în subordine unităţi cu activitate de comerţ exterior, pot să-şi creeze compartimente informaţionale în vederea realizării de sisteme şi subsisteme, ţinînd seama că acestea trebuie să poarte din punct de vedere informaţional amprenta specificului economico-comercial al unităţii de comerţ exterior ce deserveşte. Pentru asigurarea succesului unei unităţi care are şi activitate de comerţ exterior, nu va mai fi în curînd suficientă capacitatea ei materială şi funcţională, tot atît de importantă devenind capacitatea unităţii de a-şi crea structuri informaţionale optime şi a le folosi în mod eficient.

Teodor COJOCARU

Perspective în domeniul echipamentului pentru informatică

CONCLUZIA COMUNĂ a trei studii recente, efectuate în cadrul Comisiei permanente pentru electronică a Planului Calcul COPEP (Franţa), este că industria informaticii are perspective favorabile în Europa occidentală, pînă în anul 1975. Se apreciază că în principalele ţări vest-europene (Anglia, Franţa, RFG şi Italia) piaţa echipamentelor periferice se va extinde, în continuare, mai rapid decît cea a ansamblului echipamentelor pentru informatică (cu 23% pe an, faţă de 20%).

Pe ansamblul acestor ţări, volumul desfacerilor de echipamente periferice se va tripla aproape în 1975 faţă de 1970; el va reprezenta 23,6 miliarde franci, respectiv mai mult de trei-pătrimi din totalul vînzărilor de echipamente pentru informatică (30,7 miliarde franci). Concomitent, specialiştii apreciază că lărgirea în ritm susţinut a parcului de calculatoare mici, utilizat în cele patru ţări — de la cîteva sute la cîteva zeci de mii de unităţi, între anii 1965 şi 1970 — va continua în perioada actuală.

Se prevede că în RFG parcul de calculatoare mici va creşte de la 18300 (la 1/I.1971) la 80 000 de unităţi (în 1975), în Anglia de la 10 800 la 55 000, iar în Franţa de la 8100 la 35 000. În aceeaşi perioadă, parcul de calculatoare mici din S.U.A. va spori de la 15 200 la 220 000 de unităţi). În 1975, în Europa occidentală cea mai mare parte (75—80%) din aceste calculatoare urmează a fi folosite în domeniul gestiunii, în timp ce în S.U.A. ponderea acestui sector va fi de numai circa 43%.

concepte-teorii

COLABORAREA ŞI COOPERAREA ECONOMICĂ DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL PRODUCŢIEI MATERIALE (XXI)

(Urmare din numărul precedent)

ÎNZESTRAREA tehnică şi chimizarea agriculturii, realizarea unui sistem complex de hidroamelioraţii, aplicarea unor metode agrotehnice avansate, bazate pe cele mai recente realizări ale ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial, toate acestea, au contribuit, nu numai în ţara noastră, ci şi în toate celelalte ţări socialiste, la creşterea fertilităţii solului, la obţinerea unor recolte tot mai mari de pe aceeaşi suprafaţă de teren.

Dacă ne referim numai la ţările europene care participă la activitatea CAER, putem constata că producţia medie obţinută de pe un hectar — avem în vedere principalele culturi : grîu, porumb boabe, sfeclă de zahăr şi cartofi — în anul 1971 faţă de 1960, a evoluat aşa cum se vede din datele cuprinse în tabelele nr. 48 şi 49.

Tabelele nr. 48 şi 49 ilustrează faptul că, în toate ţările la care ne referim, producţia medie obţinută de pe 1 hectar la culturile respective a înregistrat creşteri, dar că, în acelaşi timp, se menţin diferenţe apreciabile, mai ales între ţările producătoare cu tradiţie.

În ce priveşte R. S. România, datele prezentate arată, de exemplu, o sensibilă apropiere a nivelului producţiei de grîu de cel realizat de ţara cu cea mai mare producţie obţinută în anul 1971 — R. D. Germană. În condiţiile în care producţia medie la un hectar a României a crescut de la 1 220 kg în anul 1960, la 2 230 kg în anul 1971, deci cu 182,7%, diferenţa între producţia medie obţinută în ţara noastră şi producţia obţinută de R. D. Germană — diferenţă care era egală cu 2 260 kg în anul 1960 — s-a diminuat în anul 1971, reprezentînd numai 1 700 kg.

O anumită tendinţă de apropiere la producţia medie la hectar de ţările cu rezultatele cele mai mari se constată şi la producţia de cartofi. Diferenţa de 3 500 kg în producţia la ha faţă de Polonia în anul 1960 s-a redus la 2 200 kg.

În evoluţia producţiei medii la ha a sfeclei de zahăr în România constatăm că, în perioada la care ne referim, cu toate că a crescut cu peste 40% — de la 17 000 kg (în anul 1960) pînă la 24 200 kg (în anul 1971) — în acelaşi timp s-a mărit şi decalajul între producţia medie la ha a ţării noastre şi cea realizată de Bulgaria — ţară cu producţia medie cea mai ridicată. Dacă în anul 1960 produceam în medie la ha cu 7 500 kg mai puţină sfeclă de zahăr decît Bulgaria, în anul 1971 această diferenţă se ridica la 11 500 kg.

În ce priveşte producţia medie la ha de porumb, decalajul faţă de Bulgaria — ţara cu producţia cea mai mare la ha — s-a mărit de la 810 kg în anul 1960, la 1 500 kg în anul 1971.

Compararea cu principalele ţări capitaliste conduce de asemenea la concluzii interesante. Astfel, producţia medie de grîu la ha, obţinută de către R. D. Germană în anul 1971, depăşeşte pe cea obţinută de Franţa (3 860 kg), Italia (2 550 kg), S.U.A. (2 280 kg), dar este mai mică decît producţia realizată de Anglia (4 740 kg), R. F. Germania (4 630 kg). Producţia medie de porumb la ha realizată de Bulgaria în anul 1971 este mai mic decît producţia realizată de S.U.A. (5 450 kg), Franţa (5 350 kg), Italia (4 610 kg) şi este mai mare decît cea realizată de Argentina (2 440 kg).

CONCOMITENT cu dezvoltarea producţiei agricole, cu crearea şi întărirea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri a economiei naţionale, s-au lărgit şi adîncit, pe diferite căi, şi formele de colaborare şi cooperare dintre ţările socialiste.

R. S. România a desfăşurat şi continuă să desfăşoare, în domeniul agriculturii, o intensă activitate de colaborare şi cooperare reciproc avantajoasă atît cu fiecare ţară socialistă în parte, cît şi în cadrul multilateral, pornind de la adevărul unanim recunoscut că această colaborare şi cooperare, alături de efortul propriu, poate contribui la dezvoltarea cu succes a agriculturii în ţara noastră, cît şi în celelalte ţări. Vorbind despre aceasta la cel de-al II-lea Congres al Uniunii Naţionale a Cooperativelor Agricole de Producţie, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, arăta că **„acordăm o importanţă deosebită dezvoltării colaborării economice şi, în acest cadru, colaborării şi schimbului de experienţă în domeniul agriculturii cu ţările membre ale CAER, cu toate ţările socialiste"**[31]).

În anul 1968 a fost perfectată, ca formă a colaborării directe bilaterale între ministerul de resort din ţara noastră cu organul similar din Ungaria, încheierea unui acord de colaborare corespunzător. În cursul anilor următori, colaborarea directă s-a extins treptat şi cu ministerele de resort din celelalte ţări membre ale CAER, precum şi din alte ţări socialiste. În baza acordurilor perfectate, anual se încheie cu ţările respective protocoale de colaborare bilaterală directă în care se convin, de regulă, problemele concrete de colaborare în anul respectiv. Una din problemele cărora protocoalele anuale le acordă, de regulă, o atenţie deosebită o constituie schimbul reciproc de specialişti în vederea documentării şi specializării, acţiune care prezintă interes pentru fiecare din cele două părţi participante. În anul 1972, schimbul de specialişti, realizat de către România cu celelalte ţări membre ale CAER, a însumat circa 2300 zile-om. Totodată, în acelaşi an, specialişti români au efectuat stagii de specializare şi documentare pe o perioadă de cîte 150 zile-om în R.P.D. Coreeană şi R.P. Chineză. Un număr aproximativ egal de zile-om au fost efectuate, sub forma de stagii de specializare şi documentare, în România, de către specialişti din ţările socialiste.

Altă formă importantă de colaborare realizată în cadrul relaţiilor directe, se referă la schimbul de seminţe şi de material săditor. Astfel, în anul 1972 ţara noastră a livrat, numai în URSS, circa 10.000 tone seminţe, 8,6 milioane butaşi altoiţi de viţă de vie şi 70 mil. coarde portaltoi şi a primit, în acelaşi timp, din Uniunea Sovietică peste 20.000 tone seminţe, în principal din soiurile noi de grîu de toamnă (Aurora şi Caucaz), cu producţii superioare celor cultivate pînă în prezent.

Pentru cunoaşterea necesarului reciproc de seminţe şi material săditor, în vederea organizării producţiei acestora s-a convenit să se încheie cu majoritatea ţărilor socialiste programe pentru o perioadă de durată mai lungă privind livrările respective. Asemenea programe au şi fost încheiate pe perioada pînă în 1975 cu Bulgaria, Ungaria, Polonia şi U.R.S.S.

Un domeniu important al colaborării directe îl constituie soluţionarea în comun a unor probleme de cercetare ştiinţifică. Institutele de cercetări de specialitate din ţara noastră colaborează cu organizaţii similare din R.D. Germană la producerea, în comun, a unui hibrid extratimpuriu de porumb ; cu cele din URSS, pentru elaborarea temelor privind selecţia florii soarelui, orezului, selecţia şi agrotehnica porumbului, mecanizarea lucrărilor pe terenuri în pante ; cu cele din Bulgaria — la crearea unor noi soiuri de soia, elaborarea, în comun, de tehnologii şi proiecte în domeniul viticulturii şi creşterii animalelor, combaterea eroziunii solurilor şi lupta împotriva inundaţiilor.

O activitate de colaborare fructuoasă între ţările socialiste, în domeniul agriculturii, se desfăşoară pe linie multilaterală în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru agricultură. Această activitate se intensifică tot mai mult, fiind strîns legată de realizarea importantelor acţiuni şi măsuri de adîncire a colaborării şi cooperării în domeniul agriculturii cuprinse în „Programul complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R.". Recomandările elaborate în acest cadru reprezentativ aduc o contribuţie importantă la soluţionarea unor probleme majore cu care este confruntată agricultura ţărilor membre ale C.A.E.R. în domenii cum sînt : creşterea plantelor, zootehnia, mecanizarea şi electrificarea agriculturii, cercetările ştiinţifice şi altele.

România participă intens şi aduce o contribuţie activă la examinarea problemelor, la elaborarea şi adoptarea recomandărilor, la concretizarea şi realizarea acţiunilor şi înţelegerilor perfectate. Astfel, în ce priveşte colaborarea în domeniul culturii plantelor, ţara noastră participă, cu bune rezultate, la încercările internaţionale reciproce de seminţe şi hibrizi de culturi agricole. De asemenea, în conformitate cu prevederile Programului complex a fost perfectată o convenţie multilaterală privind specializarea în producţie şi livrările reciproce de seminţe şi material săditor pe perioada pînă în anul 1980. În cadrul acestei convenţii, România este înscrisă să se specializeze la majoritatea poziţiilor din nomenclatorul convenit de soiuri de seminţe şi material săditor, oferind ca disponibil pentru livrare în celelalte ţări cantităţi din produsele respective, a căror valoare depăşeşte cu mult pe a acelora prevăzute a fi primite de la ceilalţi parteneri.

În ce priveşte colaborarea în domeniul mecanizării agriculturii, care se desfăşoară în mai multe direcţii, trebuie relevată activitatea pe linia încercărilor internaţionale şi a creării sistemei internaţionale de maşini agricole. Pe baza unui program care se convine anual în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru agricultură, ţările îşi trimit reciproc, în vederea încercării, noile tipuri de maşini agricole care se fabrică în ţările respective, iar rezultatele acestor încercări se examinează la întîlniri ale specialiştilor, evidenţiindu-se, astfel, căile de perfecţionare a acestor maşini. România aduce o contribuţie efectivă la realizarea acestei forme concrete de colaborare transmiţînd şi primind un însemnat număr de maşini pentru încercare, potrivit condiţiilor unanim convenite cu celelalte ţări membre ale C.A.E.R.

UN DOMENIU important în care se realizează o colaborare rodnică pe linie multilaterală, îl constituie cercetarea ştiinţifică şi tehnică în agricultură. Dintre formele de colaborare în domeniul menţionat, amintim coordonarea cercetărilor ştiinţifice şi tehnice care prezintă interes reciproc, în cadrul programului de coordonare examinat şi adoptat de către Comisia permanentă C.A.E.R. pentru agricultură. Această formă permite o cunoaştere reciprocă a direcţiilor de cercetare în scopul evitării paralelismelor în efectuarea unor cercetări de către organizaţiile de cercetare similare din mai multe ţări şi modalitatea de transmitere reciprocă — potrivit înţelegerilor stabilite — a rezultatelor cercetărilor efectuate. Institutele de cercetare din România iau parte activă la coordonarea cercetărilor ştiinţifice şi tehnice în domeniul agriculturii, colaborînd la cercetare sau îndeplinind rolul de coordonator al acestor cercetări la un număr însemnat de teme de cercetare.

Menţionăm, în acest sens, cercetările în vederea rezolvării unor probleme cum sînt studierea solurilor şi elaborarea metodelor de creştere a fertilităţii acestora, protecţia culturilor agricole şi a pădurilor contra bolilor şi dăunătorilor, tehnologia şi mecanizarea irigării culturilor agricole, elaborarea unor metode mai eficiente de furajare a animalelor şi de folosire a furajelor, combaterea îmbolnăvirii şi a bolilor la animale, elaborarea unor tehnologii mai avansate de producţie pe baze industriale în zootehnie şi altele.

În ultimii ani, pornind de la oportunitatea folosirii unor noi forme, mai eficiente, de conlucrare şi de la necesitatea unirii eforturilor tuturor ţărilor la soluţionarea unor probleme majore ştiinţifice şi tehnice în domeniul agriculturii, ţările membre ale C.A.E.R. au perfectat convenţii multilaterale de colaborare, care prevăd ca un institut sau organizaţie de cercetare dintr-o ţară să îndeplinească şi rolul de centru coordonator pentru problema respectivă de cercetare.

Temele de cercetare ştiinţifică şi tehnică pentru care s-au încheiat convenţiile la care ne-am referit şi care prezintă şi pentru România un interes deosebit, fiind de mare actualitate, privesc ameliorarea şi producerea seminţelor şi elaborarea noilor metode de creare de soiuri şi hibrizi de culturi agricole de mare productivitate şi calitate superioară : elaborarea şi introducerea metodelor matematice şi a tehnicii de calcul în examinarea proceselor de producţie în agricultură: elaborarea principalelor probleme biologice în domeniul zootehniei; mecanizarea, electrificarea şi automatizarea proceselor de producţie în cultura plantelor şi zootehnie ; elaborarea metodelor de folosire eficientă a îngrăşămintelor şi studierea influenţei lor asupra fertilităţii solurilor în cadrul utilizării îndelungate.

Cu rezultate bune se realizează în prezent între ţările membre ale C.A.E.R. pe cale multilaterală colaborarea în domeniul zootehniei. Această activitate, la care România este interesată, este îndreptată îndeosebi spre asigurarea şi lărgirea bazei furajere prin creşterea producţiei de furaje cu conţinut bogat de proteine, ameliorarea raselor de animale, crearea şi extinderea bazei necesare pentru dezvoltarea zootehniei prin metode industriale de producţie, îmbunătăţirea continuă a deservirii veterinare şi altele.

În concluzie, se poate afirma că adîncirea şi diversificarea colaborării în domeniul agriculturii poate aduce o contribuţie substanţială, alături de eforturile fiecăreia din ţările socialiste, la modernizarea agriculturii, la introducerea metodelor înaintate de producţie în vederea creşterii continue a producţiei agricole din ţările noastre.

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

31) Nicolae Ceauşescu : „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate", vol. 6, pag. 948, Editura politică, Bucureşti, 1972.

Tabelul nr. 48

Producţia medie la 1 hectar a principalelor culturi agricole comparată cu cea a ţării cu producţia cea mai mare

	Grîu				Porumb			
	Producţia medie — kg		în % faţă de R. D. Germană		Producţia medie — kg		în % faţă de Bulgaria	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	1220	2230	35	56	1550	2480	65	62
Bulgaria	1900	3030	54	77	2360	3980	100	100
Cehoslovacia	2310	3520	66	89	3040	3950	128	99
R. D. Germană	3480	3930	100	100	2350	2600	99	65
Polonia	1690	2650	48	67	2690	2670	113	67
Ungaria	1680	3070	48	78	2500	3540	105	88
U.R.S.S.	1060	1540	30	39	1930	2570	81	64

Tabelul nr. 49

Ţara	Sfeclă de zahăr				Cartofi			
	Producţia medie — kg		în % faţă de Bulgaria		Producţia medie — kg		în % faţă de Polonia	
	1960	1971	1960	1971	1960	1971	1960	1971
România	17000	24200	69	67	10300	12800	78	85
Bulgaria	24500	35700	100	100	10000	13200	75	88
Cehoslovacia	34600	31100	141	87	9000	13600	68	90
R. D. Germană	28800	24300	117	78	19200	14300	145	95
Polonia	25600	29800	104	83	13200	15000	100	100
Ungaria	23500	27800	95	77	10500	11600	79	77
U.R.S.S.	19100	21700	77	60	9200	11700	69	78

FIŞE

Pentru o politică de neîngheţare

● Experţii economici au părerile împărţite asupra modului în care trebuie să se orienteze politica economică a S.U.A. O parte dintre ei pledează în favoarea neintervenţiei, iar cealaltă parte în favoarea unor măsuri severe de îngheţare a preţurilor şi salariilor. Părerea economistului H. Wallich, consemnată în articolul **Don't Freeze It** (Nu folosiţi îngheţarea), publicat de revista NEWSWEEK (4 mai 1973), constă în recomandarea căii de mijloc. El consideră că, în condiţiile actuale, măsurile severe de control nu pot fi eficiente căci capacităţile de producţie au atins limita superioară a folosirii. În această privinţă, remarcă H. W., situaţia este fundamental deosebită faţă de anul 1971, cînd se lucra, în general, sub capacităţile existente şi şomajul era ridicat, an în care măsurile severe de control au înregistrat un relativ succes. Controlul sever în momentul de faţă, scrie el, nu ar face decît să atragă după sine lipsuri de produse pe piaţă. De aceea H. W. recomandă punerea în aplicare a unei politici fiscale moderat deflaţioniste, precum şi folosirea unui control nestrict, flexibil şi selectiv. Printre măsurile de control preconizate remarcă limitarea creşterii profiturilor şi salariilor la 5%—6% anual şi punerea sub observaţie a cîtorva preţuri ale produselor principale.

● Gradul de adecvare a mecanismului economic

● După L. Abalkin, analiza mecanismului economic al societăţii socialiste **(K voprosu o hoziaistvennom mehanizme soţialisticeskogo obşcestva —** VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 4/1973) presupune, în primul rînd, cercetarea relaţiilor şi legăturilor economice care formează „ţesătura care uneşte" latura tehnică a producţiei cu forma de proprietate asupra mijloacelor de producţie. Obiectul economiei politice este studierea relaţiilor economice în integritatea lor, adică atît a celor socio-economice (proprietatea), cît şi a celor organizatorico-economice. Iar economia politică a socialismului are sarcina să studieze multilateral tocmai relaţiile organizatorico-economice, cu alte cuvinte mecanismul economic.

Proprietatea socialistă corespunde forţelor de producţie moderne, dar pentru a contribui pe deplin la dezvoltarea acestora, la eficienţa producţiei sociale şi la ridicarea nivelului de trai, ea are nevoie de un sistem adecvat al organizării economiei sociale. La întrebarea în ce mod se poate stabili gradul de adecvare a mecanismului economic la condiţiile obiective actuale, coeficientul lui de acţiune utilă, L.A. consideră că criteriul este gradul de utilizare a realizărilor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, măsurat nu după ritmul creşterii producţiei, ci al **creşterii productivităţii muncii calculate pe baza venitului naţional.**

● Politica de investiţii şi capacitatea neutilizată

● Charles S. Tapiero şi Armand Leinekugel — Le Cocq încearcă în studiul **Investissements, utilisation de capacité productive et amortissement** (Investiţii, utilizarea capacităţii productive şi amortisment), apărut în REVUE ECONOMIQUE nr. 3, mai 1973, să stabilească politica optimă a întreprinderii în domeniul investiţiilor, introducînd în calcul atît utilizarea capacităţilor productive existente, cît şi stocurile şi rata amortizării. Cele mai multe studii economice ale întreprinderii — spun autorii — postulează teza că întreprinderea produce continuu cu toată capacitatea, că producţia se scurge fără întîrziere pe piaţă şi că întreprinderea nu menţine stocuri.

Or, utilizarea capacităţii productive trebuie avută în vedere într-un program optimal de investiţii, ea constituind un factor important (în S.U.A., în 1971, sectorul industrial nu producea decît cu 72,8% din capacitatea sa totală) al politicii respective. La fel, dimensiunea stocurilor şi rata amortizării — concepută ca funcţie a ratei utilizării capitalului. Introducînd stocul produselor finite şi capacitatea neutilizată, autorii construiesc un model care duce, după opinia lor, la rezultate mai generale şi pare să constituie o aproximare mai bună a realităţii economice.

creștere economică

- Creșterea economică nu poate fi explicată doar prin factorii tradiționali ai procesului de muncă.
- Fiecare tehnologie presupune o activitate specifică, avind o doză mare de elemente neeconomice, greu măsurabile.
- De la calcularea productivității totale a factorilor la utilizarea funcțiilor de producție.
- Măsurarea aportului progresului tehnic in creșterea economică pretinde strădaniile multor cercetători.

CREATIVITATE ȘI ECONOMETRIE

sau efortul de cercetare a implicațiilor economice ale progresului tehnic

UN FAPT oarecum straniu se poate observa în istoria gîndirii economice : preocuparea teoriei pentru explicarea creșterii economice și dificultatea cu care știința economică încorporează în sistemul ei de concepte factorii care o determină pe aceasta. Este adevărat că unii din marii economiști ai secolului al XIX-lea aveau elemente de „teorie a creșterii". Dar acestea erau tratate cu totul în subsidiar.

Abia în ultimele două decenii teoria creșterii a devenit centrul în jurul căruia gravitează investigațiile marii majorități a economiștilor. Foarte curînd s-a constatat că oricît de rafinate ar fi operațiile statistice la care supunem numerele reprezentînd cei doi (sau trei) factori tradiționali care intră în oricare proces economic, creșterea nu poate fi explicată prin ei : ea este întotdeauna mai mare decît creșterea timpului de lucru utilizat în producție sau în alte activități economice și decît cantitatea de fonduri fixe plus fonduri circulante (exclusiv partea din fondurile cheltuite pentru remunerarea forței de muncă). De altfel o creștere îndelungată nici n-ar fi posibilă prin simpla extindere a timpului de lucru al societății, deoarece acesta este strict limitat. În realitate asistăm, în țările dezvoltate, chiar la o considerabilă reducere a timpului cheltuit pentru producția de bunuri materiale. O parte crescîndă a populației este ocupată cu producerea de bunuri invizibile (servicii), iar timpul de lucru se reduce. Cantitatea de echipament cu care este înzestrată forță de muncă este și ea limitată, pe de o parte de capacitatea de acumulare, iar pe de altă parte de efectele nocive pe care le produce în mod inevitabil o concentrare prea mare de mașini și utilaje. Nu este vorba numai de diferitele feluri de poluări de care se vorbește atît de mult în zilele noastre. La un nivel calitativ dat, un muncitor nu poate mînui decît o cantitate dată, plafonată de echipament. Un singur om nu poate ține decît o singură pereche de coarne de plug și oricare ar fi cantitatea de pluguri cu care ar fi înzestrat un plugar, productivitatea sau producția lui nu poate fi mai mare decît cea pe care o poate realiza un singur plug tras de boi.

Cu alte cuvinte, înzestrarea cu capital a muncii în sine este o expresie lipsită de orice sens. Ea are sens numai dacă presupunem în mod implicit că echipamentul cu care este înzestrat un muncitor este de asemenea natură încît el îl poate controla integral, cu o productivitate corespunzătoare. Această cantitate nu poate crește decît prin schimbarea naturii acestui echipament, pe de o parte, și/sau prin schimbarea naturii muncitorilor, pe de altă parte. Un plugar din zilele noastre poate ara într-o zi o suprafață de multe ori mai mare de pămînt. Dar el nu mai ține mîinile pe coarnele plugului, ci pe volanul tractorului. Iar acesta este rezultatul unei istorii îndelungate, a unei activități oarecum separate de munca plugarului, o activitate la început pur intelectuală — de cercetare a modului în care funcționează natura care ne înconjoară — și apoi de găsire a mijloacelor de a transpune învățămintele pe care ni le oferă natura în niște instrumente care să sporească efectele muncii omului.

Creșterea efectului productiv al muncii are loc, în primul rînd, în activitatea respectivă. Cu alte cuvinte, nu putem obține o creștere, în general, a muncii, să zicem o creștere a muncii sociale, decît prin creșterea efectului fiecărei munci concrete. Progresul tehnic, căci despre el vorbim în acest text, este un proces social care are loc prin creșterea efectului fiecărei munci și fiecărei tehnologii concrete, individuale. Creșterea eficienței factorilor pe scară macroeconomică este o abstracție, o expresie generală a creșterii efectelor în fiecare tehnologie în parte. Iar fiecare tehnologie în parte, în lumea contemporană, este bazată pe un stoc vast de cunoștințe științifice și practice, specifice.

Înaintea oricărei **eficiențe economice** stă **eficiența tehnică.** Eficiența economică nu poate exista fără eficiența tehnică, deși nu orice tehnologie, eficientă din punct de vedere tehnic, este neapărat eficientă și din punct de vedere economic.

Marea dificultate a exprimării economice a progresului tehnic tocmai de aici și provine : fiecare tehnologie și fiecare progres al unei tehnologii este o activitate specifică, care conține o doză mare de elemente neeconomice. De exemplu, în multe cazuri, veniturile marilor oameni de știință sau ale marilor inventatori nu se află în nici un raport cu ceea ce au dat ei progresului tehnic și economic al omenirii. Dacă măsurăm efortul forței de muncă prin salarii, aportul acestor oameni ne apare în calcule ca o parte infimă a ceea ce au făcut ei în mod real pentru progresul omenirii. După cum se știe, încă Marx a subliniat cu tărie acest lucru.

Aceasta este, credem, dificultatea fundamentală cu care este confruntat economistul atunci cînd vrea să măsoare aportul progresului tehnic și, cu atît mai mult, atunci cînd vrea să facă recomandări practice. Căci oricîți bani am aloca pentru rezolvarea unei probleme științifice și tehnice, dacă nu avem omul sau oamenii înzestrați cu aptitudinile necesare, cheltuiala noastră va fi sigur zadarnică.

TOTUȘI nevoia de a se estima aportul pe care îl aduce acest factor, „opac" pentru ochii economistului pur, a dus în ultima vreme la o lărgire considerabilă a strădaniei economiștilor și la o rapidă dezvoltare a instrumentarului. Ideea de bază de la care s-a pornit acum aproape 20 de ani a fost aceea de a împărți volumul producției obținut la suma celor doi factori utilizați în producție, atașîndu-se fiecăruia cîte o pondere, stabilită după o metodă sau alta. Rezultatul acestei împărțiri este cu mult supraunitar, cu alte cuvinte progresul tehnic are o contribuție foarte însemnată la creșterea economică, mult mai mare decît cantitatea de factori utilizați.

De la ideea simplă, a productivității totale a factorilor, s-a trecut treptat la reluarea unor funcții de producție, cum este binecunoscuta funcție Cobb-Douglas, funcția CES (cu elasticitate constantă) și alte cîteva tipuri, care s-au impus deocamdată în literatura teoretică, iar unele și prin aplicații econometrice. Unele nume de cercetători care au formulat modele sau au făcut calcule pe bază de date statistice s-au impus în cercurile largi de specialiști din lumea întreagă sau în unele țări. Este vorba, în primul rînd, de profesorul Robert Solow care a adus o contribuție substanțială prin elaborarea unor modele cît și prin opera sa de pionerat în domeniul aplicațiilor. Contribuții importante au avut economistul olandez Jan Tinbergen. Denison a făcut calcule amănunțite estimînd contribuția la creștere a unor factori calitativi aferenți atît muncii cît și capitalului într-un număr mai mare de țări capitaliste dezvoltate. Arow, Minhas, Solow și Chenery au dedus funcția CES. În Uniunea Sovietică, Boris Mihalevski a adus contribuții prin aplicații la studiul economiei socialiste și la elaborarea unor modele care urmează să servească la planificare.

În prezent, literatura în acest domeniu crește cu o rată exponențială ridicată. Dar slăbiciunile inerente măsurării progresului tehnic, ale căror cauze am încercat să le identificăm mai sus, fac ca această funcție să fie contestată cu vehemență, atît în Occident cît și în țările socialiste. Școala keynesiană neagă cu desăvîrșire conceptul de funcție de producție și nu recunoaște nici unul din rezultatele obținute pe baza acestui concept. Ceilalți demonstrează că, de exemplu, modelul pe care Kaldor îl opune funcției de producție devine o funcție Cobb-Douglas prin cîteva operații matematice simple.

Violența cu care se poartă discuțiile, contestările reciproce nu sînt decît un semn că cercetarea economică a progresului tehnic se află într-o fază de început și că există loc pentru strădaniile multor economiști. În orice caz, o teorie a creșterii nu poate explica într-un mod convingător creșterea dacă nu se bazează pe o teorie a progresului tehnic care să reflecte în mod adecvat acest complex fenomen social și economic.

dr. I. LEMNIJ

VITRINA CU CĂRȚI

- Teodor Petrescu, **Productivitatea muncii la exploatările forestiere,** București, Ed. Ceres, 1973, 15 lei.
- M. Paladian, **Căsuța pentru camping și vacanță,** București, Ed. Ceres, 1973, 11 lei.
- **Transnational Industrial Relations : The Impact of Multi-National Corporations and Economic Regionalism on Industrial Relations** (Relații industriale transnaționale : Influența corporațiilor multinaționale și a regionalismului economic asupra relațiilor industriale), New York, St. Martin's Press (Hans Gunter, editor), 1972, 480 pag. Lucrările unui simpozion organizat la Geneva de Institutul internațional pentru studiul muncii.
- R. Tomlin, **La mise en place de l'informatique dans l'entreprise** (Introducerea informaticii în întreprindere), Paris, Ed. d'Organisation, 1972, 216 pag. Un ghid practic pentru introducerea fără dificultăți a calculatorului.
- Dr. Bogomir Dezelak, **Marketing,** Ed. Novinska ustanova Sluzebni list SFRJ, Belgrad, 1973, 305 pag. O lucrare utilă celor aflați în fața unor dileme practice la nivel de întreprindere.
- **Inflation as a Global Problem** (Inflația ca o problemă globală), Baltimore, Md., The Johns Hopkins University Press (Randall Hinshaw, editor), 1973, 163 pag., A treia conferință de la Bologna — Claremont consacrată problemelor monetare internaționale.
- E. Drihen, D. Israel, **Le prix de vente d'un produit nouveau** (Prețul de vînzare al unui produs nou), Paris, Ed. Dalloz, 87 pag. Metode utilizate sau utilizabile pentru determinarea prețului de vînzare al unui produs nou de consum curent, inclusiv aspectele psihologice ale acestui proces.
- J. Jakubowski, **Prawo jednolite w miedzynarodowym oborocie gospodarczym** (Dreptul unitar în schimburile economice internaționale), Varșovia, Ed. P.W.N., 1972, 250 pag. Probleme specifice privind aplicarea dreptului comercial internațional.
- Elchanan Cohn, **Public Expediture Analysis — With Special Reference to Human Resources** (Analiza cheltuielilor publice, cu referire specială la resursele umane), Lexington, Mass., D. C. Heath and Co., 1972, 157 pag.
- G. Biolley, M. Cohen, **Traité pratique de la promotion des ventes** (Tratat practic de promovarea vînzărilor), Paris, Ed. Dunod, 1972, 347 pag. Promovarea vînzărilor în contextul unei strategii globale a piețelor.
- A. K. Zaharov, **Kapitalnie vlojeniia i tovarnodenejnii mehanism** (Investițiile și mecanismul marfă-bani), Moscova, Ed. Nauka, 1973. Autorul examinează problema modelării matematice a ciclului economic în capitalism, îndeosebi legitățile cererii și ofertei.
- Hugh Stephenson, **The Coming Clash : The Impact of Multinational Corporations on National States** (Confruntarea care se apropie : Influența corporațiilor multinaționale asupra statelor naționale), New York, Saturday Press Review, 1972, 186 pag.
- Edmund Stilmann, **L'envol de la France dans les années 80** (Ascensiunea Franței în anii '80), Ed. Hachette, Paris, **Entreprise** Services Livres, ar urma să aibă cel mai ridicat P.N.B. pe locuitor din Europa occidentală, într-o ipoteză optimistă.
- Colectiv, **Zur Planung der Aussenwirtschaft** (Despre planificarea economiei externe), Ed. Die Wirtschaft, Berlin, 1973, 144 pag. Rolul planificării relațiilor economice externe, importanța și utilitatea ei pentru economia națională.
- Nora Beloff, **Transit of Britain** (Trecerea Angliei), Ed. Collins, Londra, 1973, 288 pag. Cronică a diminuării rolului internațional al Angliei.
- Bradley R. Schiller, **The Economics of Poverty and Discrimination** (Economia sărăciei și discriminării), Englewood Cliffs, N. Y., Prentice — Hall, Inc., 1973, 199 pag. Sărăcia privită în termeni absoluți și relativi.
- M. de Montmollin, **Les Psychopitres,** Paris, P.U.F., 1972, 158 pag. Autorul analizează critic metodele psihologiei industriale utilizate în ultimele două decenii (selecția cadrelor, notarea personalului etc.).
- Dr. Hasan Hadzionerovic ș.a., **Projekcija dugorocnog razvoja S.R. bosne i Hercegovine** — period. 1971—1985 (Proiect de dezvoltare pe termen lung a R.S. Bosnia și Herțegovina — perioada 1971—1985), Ed. Ekonomski institut Ekonomskog fakulteta Sarajevo, 1972, 200 pag. Sugestii pentru aplicarea modelelor econometrice.
- Marshall I. Goldman, **Ecology and Economics : Controlling Pollution in the 70's** (Ecologie și știință economică : controlul poluării în anii '70), Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, Inc., 1972, 234 pag.
- Bernard Kapp, Odile Proust, **Les Horaires Libres** (Orariile libere), Paris, **Entreprinse** Services **Livres,** **316 pag.** Rezultate în lumina experienței acumulate în Franța privind orariile flexibile în întreprinderi.

ECONOMIA ÎN PRESA VREMII

Modernizarea agriculturii văzută la 1855

Ziarul Telegraful român *(III, 1855) publică un studiu semnat de dr. P. Vasici, care se referă la „rolul agriculturii în viața poporului român și importanța ei în viața economică a oricărui popor". Autorul, referindu-se la agricultura modernă, scoate în evidență faptul că aceasta dă un randament maxim, numai pe suprafețe mari, deci „dacă pămînturile sînt toate lîngă olaltă". Totodată, mai recomandă să se întreprindă o acțiune de asanări, îndiguiri și amenajări de ferme model.*

După focul de la 1847

Corpul negustoresc din Lipsca a venit în ajutorul negustorilor sinistrați de pe urma marelui incendiu din 23 martie 1847 din București, deschizîndu-le un credit liber, pe termen de 12 luni, scrie „Albina românească", XIX (1847), p. 145—146.

Pepinieră de duzi

În 1856, prin opis domnesc, s-a înființat o pepinieră de duzi, la Institutul Agricol de la Pantelimon. Aceasta pentru a stimula cultivarea dudului și creșterea viermilor de mătase, îndeletnicire care aduce importante venituri. (Din „Le Courrier de Bucarest", I, 1856, nr. 22, p. 1).

Corporația sacagiilor

În „Cantor de avis", VI (1842), p. 251—252, se relata că sfatul orășenesc din București a hotărît ca vînzarea apei să fie lăsată liberă, însă cei ce se ocupă de ea trebuie să fie înscriși în corporația sacagiilor, în care scop, s-a alcătuit un corp de „sacagii ai sfatului", care au și sarcina de a stropi străzile principale ale Capitalei.

„Societate asigurătoare pentru primejdii de foc"

Ziarul „Vestitorul românesc" VIII (1844) p. 233—234 a publicat o corespondență care anunță înființarea la Brașov a unei „Societăți asigurătoare pentru primejdii de foc". Se dau o serie de lămuriri și se menționează că sinistrații vor fi despăgubiți prin contribuția celorlalți membri ai asociației. De această problemă s-a ocupat și „Gazeta Transilvaniei", care a sugerat ideea înființării de societăți de asigurare împotriva incendiilor, în toată Transilvania.

Ilie CIUTESCU

date de prognoză

ORIENTĂRI ÎN MECANIZAREA AGRICULTURII

CA ŞI ÎN ANII PRECEDENŢI, organizatorii celui de al 44-lea Salon internaţional de maşini agricole (SIMA), care a avut loc la Paris în luna martie a.c., au prezentat principalele tendinţe şi orientări care se manifestă în acest domeniu.

În linii generale, ele pot fi definite astfel :

• În domeniul construcţiei de **tractoare**, pe de o parte are loc o amplificare a tendinţelor care se manifestau în anii precedenţi (creşterea puterii de tracţiune, a randamentului şi a vitezei de lucru), iar pe de altă parte, constructorii adoptă noi tipuri de tractoare, mai confortabile, mai uşor de manevrat, adaptabile la diferite condiţii de climă şi sol. Reţine atenţia faptul că, în acest an, aproape toate uzinele mari constructoare au prezentat tractoare de peste 100 CP, iar un anumit număr de modele au fost prevăzute cu tracţiune pe 4 roţi, toate avînd acelaşi diametru.

• În domeniul construcţiei de maşini pentru **pregătirea terenului şi semănat** se conturează trei tendinţe şi anume : a) o mai bună adaptare a acestor maşini la puterile şi randamentele crescînde ale tractoarelor, creşterea preferinţelor pentru plugurile reversibile, cu 3—5 brăzdare, apariţia unor forme noi de pluguri, b) efectuarea concomitentă a mai multor lucrări de către aceeaşi maşină sau asocierea a 2—3 maşini, creşterea numărului de maşini cu ecartament mare şi cu reglaje îmbunătăţite. c) creşterea gradului de precizie la însămînţare prin extinderea numărului de semănători cu distribuţia pneumatică şi sporirea producţiei de semănători adaptate la viteze mai mari de lucru.

• În construcţia maşinilor pentru fertilizare se manifestă tendinţa spre creşterea capacităţii, a lăţimii de lucru, precum şi sporirea numărului de maşini pentru administrarea îngrăşămintelor gazoase sau granulate prin efect pneumatic, dotate cu dispozitive de reglare şi control a debitului la hectar.

Cîteva aspecte pot fi relevate şi în construcţia **maşinilor de recoltat**. Astfel, pentru recoltarea cerealelor, culesul strugurilor şi al fructelor au fost prezentate maşini automatizate şi semiautomatizate, iar pentru recoltarea cerealelor, maşini de recoltat (batoze sau combine) cu debit sporit, capabile să aleagă mai bine seminţele (fie prin scuturare, fie prin turbine cu curenţi de aer).

• În domeniul **mecanizării lucrărilor zootehnice**, tendinţele sînt orientate spre construcţia maşinilor pentru manipularea furajelor (recoltare, depozitare, furajare propriu-zisă), conservarea furajelor prin însilozare sub atmosferă carbonică, maşini pentru încărcarea şi distribuirea furajelor însilozate, remorci cu descărcare laterală, mai bine adaptate la dimensiunile vechilor construcţii etc. Pentru mulsul mecanic, se remarcă o extindere a diverselor sisteme turnate (platforme) de diferite capacităţi (6—24 locuri), aparate de muls cu cuplare şi decuplare automată, pulsatori de diferite tipuri (hidropneumatici, electronici) etc.

În sfîrşit, trebuie subliniat faptul că energia electrică îşi va găsi o tot mai largă utilizare în agricultură. Cele mai multe maşini şi instalaţii prezentate folosesc energia electrică pentru executarea celor mai complexe lucrări în zootehnie, sere, irigaţii, precum şi pentru îmbunătăţirea mediului ambiant (înlăturarea zgomotelor, a mirosului, prafului etc.).

● Realizările tehnice în confruntare cu exigenţele economice

PROGRESELE realizate în domeniul mecanizării agriculturii sînt de necontestat. În fiecare an, un comitet pentru încurajarea cercetării tehnicii avansate, ales cu prilejul organizării unor asemenea saloane internaţionale, selecţionează cele mai semnificative noutăţi, iar apoi diferite organisme, prin publicaţiile de mare tiraj cu caracter agricol, fac o reclamă intensă noilor maşini.

Totuşi, aşa cum sublinia şi „Le Figaro agricole" din luna aprilie a.c., agricultorii n-au întotdeauna nevoie de toate maşinile pe care le produce industria constructoare. De aceea, revista sus amintită se întreabă dacă nu cumva reclama care se face în jurul unei maşini premiate nu are ca scop să asigure succes comercial şi altor maşini, mai puţin căutate, pe care le produce uzina respectivă, pentru a supravieţui în rîndul celorlalte uzine producătoare. Mai mult, revista face un studiu retrospectiv asupra unui număr de zece uzine constructoare ale căror produse au fost selecţionate în urmă cu un deceniu. Care sînt rezultatele ? Două din aceste uzine au dispărut între timp, fiind absorbite de alte societăţi producătoare, iar din cele opt rămase, trei uzine au abandonat producţia de maşini agricole din diferite motive.

O altă analiză, întreprinsă asupra unui număr de zece maşini agricole, duce la concluzia că patru din acestea nu răspundeau unor cerinţe tehnice stringente ale agriculturii în momentul apariţiei lor ; alte patru aveau un preţ prea ridicat de cumpărare ; o maşină (smulgătorul de fasole) a fost solicitată din ce în ce mai puţin, datorită scăderii suprafeţei cultivate cu fasole (aspect pe care constructorul nu-l prevăzuse), iar o altă maşină (de tocat paie), cu un sistem prea complex de adaptare şi prea scumpă, a fost abandonată curînd.

Pe de altă parte, se poate cita cazul maşinii pentru împrăştiat îngrăşăminte organice, destinată iniţial (1963) micilor producători, care acum fiind copiată de mai multe ori şi găsindu-i-se noi aplicaţii (macină paie, coceni, mărăcinişuri), interesează tot mai mult marile întreprinderi agricole.

Aşadar, dacă realizările tehnice nu se pot contesta, tot aşa nu pot fi trecute cu vederea nici aspectele economice. Cu alte cuvinte, rezolvarea multiplelor probleme care frămîntă atît industria constructoare de maşini agricole cît şi agricultura rămîne în continuare deschisă şi de mare actualitate.

Vidu BIDILEAN

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Meniul populaţiei iugoslave în 1985

POTRIVIT *unui studiu al Institutului de economie din Zagreb, publicat de revista* **Privredni Vjesnik**, *în 1985 un iugoslav va aloca din bugetul său lunar pentru alimentaţie 29,3% faţă de 43,8% în 1970, în condiţiile creşterii cantitative şi îmbunătăţirii calitative a alimentaţiei. În perioada pînă în anul 1985 se prevede un ritm mediu de creştere a produsului social brut de 5,9%, ceea ce va face posibilă o creştere corespunzătoare a consumului individual. Cantitativ, un iugoslav va consuma în medie în 1985 : 47,9 kg. carne şi peşte (faţă de 27,2 kg. în 1970), 87,8 kg. fructe (60,7 kg.), lapte 129,6 litri (85,5), ouă 166 buc. (106 în 1970), 22,8 kg. zahăr (13,6 kg.). În aceeaşi perioadă consumul de vin va creşte de la 19,5 la 27,8 litri, cel de bere de la 5,5 la 16 litri.*

● Veniturile ţărilor din O.P.E.C.

VENITURILE anuale din redevenţe şi impozite ale statelor membre ale Organizaţiei ţărilor exportatoare de petrol (OPEC) şi anume : Abu Dhabi, Algeria, Arabia Saudită, Indonezia, Irak, Iran, Kuweit, Libia, Nigeria, Qatar şi Venezuela, care furnizează o mare parte din petrolul necesar ţărilor importatoare, se ridică în prezent la circa 15 miliarde de dolari. De acum şi pînă în 1980 ele ar urma să încaseze peste 200 miliarde dolari sub triplul efect al creşterii preţurilor, sporirii producţiei şi majorării cotei părţi a ţărilor producătoare în veniturile de pe urma exploatării petrolului, ceea ce — apreciază **L'Usine Nouvelle** *(nr. 7/1973) — ar putea conduce în timp la restricţii în calea liberei circulaţii a capitalurilor, cu repercusiuni sporite asupra funcţionării actualului sistem monetar internaţional.*

SCOLI • CURENTE • ECONOMISTI

În căutarea timpului economic

TIMPUL este o dimensiune imanentă a universului economic ; nu există activitate economică în afara timpului (ca şi a spaţiului). Dintre cele două coordonate fundamentale ale existenţei — spaţiul şi timpul — gîndirea economică a favorizat pînă nu demult „spaţiul economic" (devenit la un moment dat chiar „spaţiu vital"), dat fiind că concretizarea sa — „pămîntul" — a fost un element indispensabil al producţiei umane încă de la începuturile societăţii omeneşti şi a devenit o resursă deficitară încă din timpuri imemoriale. Este, deci, lesne de înţeles formarea şi dezvoltarea cu precădere a teoriei rentei, în opoziţie cu stadiul nedezvoltat al unei teorii economice a timpului — atîta vreme cît acesta era o resursă supraabundentă sau non-deficitară.

În faţa ştiinţei secolului XX se ridică cu deosebită acuitate problema resurselor. Societatea umană contemporană asistă la epuizarea unor vechi resurse şi la descoperirea altora noi. Pentru tehnică s-a constatat că energia este resursa cea mai deficitară ; ascultînd de acest imperativ, fizica modernă şi-a înscris ca obiectiv central al preocupărilor ei „cît mai multă energie". Care este echivalentul energiei în sfera economiei ?

Pe planul activităţii social-economice, pentru activitatea utilă a omului în societate, se pune problema : care este resursa cea mai deficitară ? La această întrebare nu poate exista decît un singur răspuns : TIMPUL. Este o resursă strict limitată, cu caracter stagnant, care nu are nici un substitut, a cărui cantitate disponibilă nu poate fi sporită pe nici o cale, pentru care nu se poate prevedea în viitor nici o rezervă nedescoperită. Este deci lesne de înţeles de ce economia de timp *a devenit punctul central al ştiinţei economice contemporane, al planificării economiei naţionale, sintetizînd comandamentul eficienţei economice. Este cunoscută teza lui Marx : „Orice economie este economie de timp".*

Ştiinţa economică începe să se preocupe de o resursă atunci cînd ea devine deficitară. (Prin aceasta se explică astăzi naşterea economiei mediului natural înconjurător : aerul începe să devină o materie primă deficitară). Dezvoltarea economiei monetare a făcut necesară distincţia între o sumă de bani prezentă şi una viitoare şi atunci timpul a căpătat preţ sub forma dobînzii. Teoria dobînzii a fost aproape singura reflectare a prezenţei timpului în gîndirea economică pînă la constatarea că şi timpul este un bun economic. Această idee a fost lansată de Rosenstein-Rodan în studiul său, adeseori uitat, de acum patru decenii („The Role of Time in Economic Theory" în Economica, *februarie 1934), citînd ca predecesor pe G. Sulzer, care în 1895 a menţionat caracterul de bun economic al timpului.*

Şi de atunci o serie de economişti s-au străduit să descifreze esenţa economică a timpului. Vuaridel neagă categorisirea timpului ca bun economic. („Le temps et l'espace dans le comportement économique", Revue économique, 1959). Henri Guitton afirmă că numai prin analogie timpul poate fi considerat bun economic : „El este invizibil, impalpabil. Nu poate fi produs, ci numai transferat de la o activitate la alta. El singur nu poate constitui obiect de schimb, exceptînd piaţa muncii unde subiectul vinde un timp de muncă. Este imaterial. Nu poate fi însuşit, nici stocat. Se scurge independent de voinţa oamenilor. („A la recherche du temps économique", Fayard, Paris, 1970, pag. 107). Este neîndoielnic că timpul nu este o marfă (deoarece nu conţine muncă omenească), dar gîndirea economică contemporană înclină tot mai mult să trateze timpul ca un bun economic, este adevărat, un bun economic de un tip deosebit. H. Guitton relevă particularităţile timpului, dar nu omite să menţioneze că timpul face parte din analiza economică. Multifuncţionalitatea timpului economic explică dificultatea încadrării sale în sistemul categorial al economiei politice.

Intensificarea recentă a preocupărilor pentru studiul complex şi multilateral al timpului economic a fost stimulată de necesitatea stringentă de a trece de la modele statice la modele dinamice. Factorul timp a devenit o coordonată ineluctabilă a oricărui model economico-matematic sau econometric care îşi propune să exprime corect realitatea economică în devenire. În acest sens, în gîndirea economică contemporană se manifestă trei modalităţi principale de abordare a studiului cantitativ al fenomenelor şi proceselor economice în raport cu factorul timp : 1) **Statica economică** *— care îşi propune să cerceteze poziţia de echilibru a unui fenomen sau proces economic la un moment dat ; 2)* **Cinematica economică** *— frecvent denumită statica comparativă — care are drept obiect de cercetare poziţiile de echilibru ale unui fenomen economic, înainte şi după ce are loc o modificare a echilibrului, fără a analiza procesul economic care a determinat trecerea de la o poziţie statică la alta ; 3)* **Dinamica economică** *— care, spre deosebire de statica comparativă, îşi propune să studieze nu numai prima şi ultima modificare a echilibrului economic, ci întreaga evoluţie economică pe o perioadă mai îndelungată.*

Analiza dinamică a fenomenelor şi proceselor economice a determinat apariţia şi dezvoltarea unui capitol distinct al economiei matematice : **dinamica economică**. *Dinamica economică are drept obiect elaborarea de modele economico-matematice şi econometrice, proiectate pe axa timpului, cu caracter previzional, care să ofere alternative verosimile, în vederea luării în prezent a unei decizii optime, cunoscînd cu anticipaţie gradul de probabilitate a efectelor acestei decizii în limitele unui anumit orizont de planificare.*

Paul Anthony Samuelson, laureat al premiului Nobel pentru economie, nu ezită să caracterizeze crearea dinamicii economice ca o cotitură fundamentală în dezvoltarea ştiinţei economice, avînd semnificaţia unei treceri la o nouă etapă în istoria gîndirii economice. El fixează originea acesteia în publicarea volumului lui Ragnar Frisch, dedicat lui Cassel, în urmă cu un deceniu, şi compară schimbarea de optică care a rezultat cu trecerea de la mecanica clasică la mecanica cuantică (Foundations of Economic Analyses). Analogia ni se pare exagerată, dar nu se poate nega predominanţa unei concepţii dinamice în gîndirea economică contemporană. Aceasta nu exclude opinia că sînt mai multe probleme nerezolvate decît rezolvate — atît de natură calitativă, cît şi cantitativă — în dinamica economică — ştiinţa economiei timpului.

Aducerea la acelaşi numitor în timp a variabilelor modelelor dinamice constituie o preocupare primordială a dinamicii economice. Există un consens unanim că valoarea unui bun realizat în anul n este mai mare decît dacă acesta ar fi fost realizat în anul n+1. Controversa apare la stabilirea modalităţilor de asigurare a comparabilităţii în timp. Soluţia recurgerii la o funcţie de utilitate a generat mai multe discuţii abstracte decît rezultate concrete. Dinamica economică solicită însă răspunsuri **numerice** *exacte pentru probleme* **numerice** *specifice ; este dificil de apreciat dacă teoria economică sau cea matematică este mai vinovată de această situaţie*

Metoda matematică cea mai promiţătoare în domeniul economiei timpului se conturează a fi **programarea dinamică**, *metodele clasice ale calculului diferenţial şi calculul variaţional dovedindu-se nesatisfăcătoare pentru determinarea unei traiectorii optime a creşterii economice. Deşi într-un stadiu incipient, acest capitol modern al matematicii creat de Richard E. Bellman, sprijinindu-se pe potenţialul maşinilor numerice de calcul, poate orienta cercetarea timpului economic în direcţii utile.*

M. HOROVITZ

economie mondială

EXPERȚI O. N. U. DESPRE

DOCUMENTAR

PERSPECTIVELE RELAȚIEI RESURSE NATURALE — CREȘTERE ECONOMICĂ

COMITETUL pentru resursele naturale, organism interguvernamental din cadrul Consiliului economic și social al O.N.U., s-a ocupat, în cadrul unei sesiuni recente, de temeiurile pe care le-ar putea avea teza, lansată sub egida Clubului de la Roma și amplu dezbătută în toată lumea în ultimul timp, despre limitele creșterii economice. Este vorba de punctul de vedere, cunoscut cititorilor „Vieții economice", după care resursele naturale ale globului pămîntesc amenință să fie epuizate în următorii o sută de ani sub presiunea creșterii exponențiale (accelerate) a consumării lor. Comitetul a examinat o suită de documente (E/C.7/40 și Anexele 1—3) pregătite în vederea sesiunii de către Divizia pentru resurse și transporturi a Organizației Națiunilor Unite, și anume despre rezervele, disponibilitățile și cererea viitoare de resurse energetice, minerale și de apă. Pe baza lor, Comitetul a respins, în final, teoria limitelor creșterii și a declarat că, avînd în vedere vastul potențial existent, în special în țările în curs de dezvoltare, temerile exprimate sînt în cea mai mare parte lipsite de temei.

Verificarea faptică a validității „limitelor creșterii" depășește, evident, sfera discuțiilor asupra unei teze sau teorii. Importanța ei ține, în mare măsură, de domeniul politicilor economice naționale și îndeosebi de șansele de succes ale acelor politici care vizează reducerea actualelor decalaje între nivelurile naționale de dezvoltare economică. Nu mai puțin interes prezintă o asemenea verificare documentară pentru perspectivele și orientările posibile ale cooperării internaționale în aceste probleme. Amploarea implicațiilor practice justifică totodată circumspecția cu care au fost formulate concluziile experților O.N.U. : în nota secretarului general, care le prezintă, se constată că experții „nu îmbrătișează cîtuși de puțin tezele pesimiștilor, afară doar în ceea ce privește resursele de apă dulce", și că ei „înclină mult mai mult să fie optimiști, cel puțin în ceea ce privește, pe termen lung, resursele minerale și energetice". Cîteva din argumentele aduse în sprijinul acestor concluzii merită să fie cunoscute, fără ca aceasta să diminueze interesul pentru proiecțiile propriu-zise ale rezervelor, ale disponibilităților și ale cererii viitoare de resurse.

Producția creează resurse

ÎN PERSPECTIVĂ istorică, experiența arată că informațiile disponibile cu privire la patrimoniul de resurse sporesc continuu în funcție de intensificarea activităților de exploatare și de valorificare a resurselor. O cerere crescîndă își creează, într-un sens, propria sa bază de aprovizionare care se lărgește în același timp. Ilustrînd aceste constatări cu cifre privind resursele energetice, experții O.N.U. arată, între altele, că evaluările asupra resurselor „potențiale" de țiței în lume au trecut de la 7 miliarde de tone în 1937, întîi la 84 miliarde și apoi la 980 miliarde de tone în cursul ultimelor două decenii. Și trebuie constatat, adaugă ei, că, în stadiul actual, numai o mică parte din zonele petrolifere ale globului au fost efectiv explorate. Explorarea rezervelor nu constituie un scop în sine. Volumul activităților respective tinde să se reducă atunci cînd raportul între rezerve și consumul înregistrat la un moment dat este socotit a fi excepțional de ridicat. Intervine o perioadă de ajustare în cursul căreia sînt exploatate rezervele cunoscute. Apoi, spre sfîrșitul acestei perioade, reapar prognozele potrivit cărora o penurie este iminentă, ceea ce are drept efect de a stimula activitățile de explorare și de a determina o nouă mărire a raportului dintre rezervele cunoscute și producție.

Este înfățișată astfel o dialectică proprie a descoperirii și utilizării resurselor, în care un rol hotărîtor revine, de bună seamă, costului explorărilor, relativ tot mai puțin justificabil pe măsură ce se mărește raportul dintre resursele cunoscute și consumarea lor. Producția își creează resursele, așa cum tot ea generează trebuințele oamenilor pe care le va satisface.

Efectul de saturație și altele

UNA DIN IPOTEZELE de bază ale raportului Meadows despre „limitele creșterii" constă în aceea că utilizarea resurselor nerecuperabile va crește în mod exponențial. Dacă este corect, comentează experții O.N.U., de a presupune că ritmul de consumare a resurselor nu va rămîne blocat la nivelul anului 1968, de la care pornește raportul Meadows, este însă foarte puțin probabil că un ritm de creștere exponențial ar putea să se mențină de-a lungul unui șir lung de ani. Mai degrabă ar trebui presupus că ritmul real de sporire a utilizării resurselor va fi exponențial numai în stadiul de început. Ulterior, se va face simțit din ce în ce mai mult un efect de saturație, ceea ce va avea drept consecință că ritmul va scădea sub cel inițial. În această situație, urcarea prețurilor, constrîngerile ecologice, folosirea unor combustibili înlocuitori și alți factori înrudiți vor avea ca efect de a descuraja sau de a frîna tendința spre o creștere exponențială nelimitată.

Experiența arată că există anumite rapoarte între sporirea consumului de energie și ridicarea ritmului de creștere a venitului național. Pe măsură ce crește nivelul venitului, rata consumului de energie se micșorează. S-a putut observa că coeficientul de elasticitate a cererii de energie în raport cu venitul (coeficient care măsoară variația procentuală a consumului de energie pe locuitor la o variație de 1% a produsului intern brut pe locuitor) este mai scăzut în țările cu un venit național ridicat decît în țările unde venitul național este redus. Altfel spus, pe măsură ce nivelul venitului național pe locuitor crește în lume, ritmul de sporire a consumului de energie are o tendință de scădere. Din calcule citate de experți reiese că între 1958 și 1968 coeficientul de elasticitate a consumului de energie în raport cu venitul național s-a redus în toate cele trei mari grupe de țări din lume — țările capitaliste dezvoltate, țările nesocialiste în curs de dezvoltare și țările socialiste.

S-a constatat, de asemenea, că, în decursul timpului și în condițiile continuării progresului tehnic, cantitatea de energie consumată pe unitatea de produs se micșorează datorită eficacității crescînde a activităților de explorare, de exploatare sau de extracție, ca și a producției, a prelucrării, a transportului etc. (efectul tehnologic). În Statele Unite, spre exemplu, consumul de energie pe unitatea de produs a scăzut în industria prelucrătoare cu 33% între 1962 și 1967. În industria siderurgică, generalizarea procedeului bazat pe insuflarea de oxigen va reduce, în final, consumul de energie la jumătate față de perioada dinainte de introducerea acestui procedeu.

Concluziile la care ajung experții O.N.U. în privința perspectivelor relației dintre resursele energetice și creșterea economică sînt net opuse celor ale raportului Meadows. Chiar în cazul cînd, contrar așteptărilor, s-ar înregistra ritmuri de creștere exponențială ale consumului de energie, evaluările cele mai recente, neluate în seamă în raport, indică rezerve de resurse clasice nerecuperabile (epuizabile) suficiente pentru o perioadă mult mai îndelungată decît cea estimată de autorii raportului. În plus, însă, perioada ar fi destul de lungă pentru a permite valorificarea unor abundente resurse neepuizabile cum sînt energia solară, fuziunea nucleară, energia geotermică și căldura înmagazinată în scoarța pămîntului. Ar fi, de asemenea, posibil astfel să se mărească între timp eficiența tehnicilor de utilizare a resurselor energetice clasice și să se asigure conservarea lor, ceea ce ar lărgi și mai mult limitele creșterii consumului de energie. În sfîrșit, este de presupus că se va acorda atenție, în continuare, îngrădirii maxime a efectelor nefaste asupra mediului înconjurător ce pornesc de la diferite metode de utilizare a energiei, ceea ce va atenua și efectele restrictive ale poluării asupra creșterii economice.

O panoramă mobilă

UN NUMĂR de argumente dintre cele referitoare la resursele energetice își găsesc aplicarea și în examinarea resurselor minerale ale lumii de către experții O.N.U. Accentul cade pe raportul mereu schimbător dintre rezervele cunoscute și proporțiile folosirii lor, pe elementele variate și nu arareori greu previzibile care influențează acest raport. În prognozele pe termen lung se cer luate în considerare noile descoperiri, substituțiile de tot felul, evoluțiile tehnicii de producție, considerațiile ecologice. Dificultatea luării în considerare la timp și cu ponderea necesară, a acestor elemente și a altora, poate și mai puțin cunoscute, imprimă prognozelor pe termen lung un caracter precar. Or, teoria „limitelor creșterii" se bazează tocmai pe asemenea prognoze, a căror labilitate și precaritate nu este luată în seamă în măsura cuvenită.

Nesigure s-au dovedit și prognozele pe termen mediu și scurt pentru anumite minerale. Se poate întîmpla ca cererea la un mineral dat să sufere schimbări bruște sub acțiunea unor factori neprevăzuți de natură tehnică, ecologică etc. Trei exemple elocvente în care asemenea modificări s-au produs în anii recenți le oferă sulful, mercurul și platina. Extragerea sulfului din gazele naturale, pentru considerații ținînd de protejarea mediului înconjurător, a dus la saturarea pieței acestui mineral ; cererea de mercur a scăzut din cauza pericolului pe care îl reprezintă pentru sănătate ; sistemele antipoluante pentru gazele de eșapament ale automobilelor au provocat creșterea cererii de platină.

Asemenea elemente îi determină pe experții O.N.U. să caracterizeze situația din domeniul resurselor minerale ca o panoramă deosebit de mobilă, în permanentă mișcare, a cărei înfățișare la un moment dat nu poate fi considerată decît ca un instantaneu, fiind deci improprie pentru extrapolări de natura celor pe care își întemeiază concluziile raportul Meadows. La acest aspect se adaugă faptul că vaste întinderi ale globului pămîntesc, ample posibilități de completare a rezervelor cunoscute, cum sînt cele oferite de bogățiile minerale ale oceanelor, se află abia la începuturile prospectării lor. Pentru a nu mai vorbi de factorul de sporire a rezervelor pe care îl reprezintă perfecționările în curs sau previzibile ale tehnologiilor de producție, deci creșterea randamentului în utilizarea unui volum dat de resurse.

Verificarea documentară a relației resurse naturale — creșterea economică scoate astfel la iveală numeroase elemente care arată că proiecții bine fundamentate ale disponibilităților, rezervelor și cererii viitoare de resurse energetice, minerale și altele constituie o premisă obligatorie a unor discuții utile despre perspectivele creșterii.

I. P.

TENDINȚE CONJUNCTURALE

SPORIREA PRODUCȚIEI MONDIALE DE MATERII PRIME TEXTILE. — *În 1972, producția mondială de materii prime textile a crescut cu 8%, ajungînd la 24 750 000 tone, din care 10 230 000 t fibre artificiale. Rata de creștere din domeniul fibrelor artificiale a fost în medie de 8%. Producția de fibre toarse din celofibră a crescut cu 5% (ajungînd la 2 320 000 t) ; doar la mătase artificială — la care s-a realizat o producție de 1 320 000 t — s-a înregistrat un mic regres.*

OȚEL. — *Institutul Internațional al fierului și oțelului, cuprinzînd 24 țări printre care S.U.A., Japonia și țările C.E.E., exclusiv Irlanda, a anunțat că în mai 1973 producția de oțel brut a membrilor lui a înregistrat recordul de 41 128 000 tone metrice, față de 36 206 000 t în luna corespunzătoare a anului trecut. Producția de oțel pe primele cinci luni ale acestui an a fost de 196 734 000 t, față de 171 299 000 t în aceeași perioadă a anului trecut.*

INDIA IMPORTĂ CEREALE. — *Guvernul indian a hotărît să importe în acest an 6 500 000 tone de cereale. În această cantitate sînt incluse 2 000 000 tone de cereale contractate la începutul acestui an. Două luni mai tîrziu, guvernul a hotărît să importe alte 2 500 000 tone, în momentul cînd lipsa de cereale amenința să creeze probleme serioase în statul Maharashtra, afectat de secetă. O altă hotărîre a fost adoptată la sfîrșitul săptămînii trecute cu privire la importarea altor 2 000 000 tone de cereale.*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cooperare

Turbine tubulare realizate prin cooperare ungaro-franceză. — *Pentru hidrocentrala de la Kiskora pe Tisa, se produc prin cooperare ungaro-franceză patru turbine de un nou tip, denumite tubulare, fiecare de 9 800 c.p., cu generatoarele respective. Din partea ungară, la cooperare participă combinatul „Ganz-Mavag" și combinatul de produse electrice „Ganz", iar din partea franceză firmele „Neyrpic" și „Alsthom".*

Societatea vest-germană „Demag" va construi uzine în Polonia. — *Societatea vest-germană „Demag" a anunțat că filiala sa, „Demag Systematechnik G.m.b.H", a obținut o comandă în valoare de 37 de milioane mărci pentru construcția unei uzine de manipulare a mărfurilor și de stocare a pieselor de rezervă pentru fabrica de tractoare Ursus (Varșovia) și pentru Agroma, uzină de material agricol de la Kutno. Lucrarea urmează să fie terminată la începutul anului 1975.*

Trei concerne occidentale se vor asocia în domeniul producerii de computere. — *Sînt în curs negocieri privitoare la alăturarea concernului olandez „Phillips" la asociația pentru producerea de computere formată de concernul vest-german „Siemens AG" și concernul francez „C.I.I.". După opinia C.I.I., cooperarea dintre cele trei concerne ar putea avea loc și prin constituirea unei întreprinderi comune. Se ia în considerare un fond de investiții de 1,56 miliarde mărci pentru crearea unei întreprinderi comune producătoare de computere.*

Schimburi comerciale

Structura comerțului U.R.S.S. cu țările din America Latină. — *Schimbul de mărfuri al Uniunii Sovietice cu țările Americii Latine a sporit în anul 1972 cu o treime față de anul anterior, cifrîndu-se la peste un miliard ruble. Cele mai importante articole sovietice de export în aceste țări au devenit mașinile și utilajele (în proporție de 60%). Livrările la aceste categorii de mărfuri au crescut anul trecut de peste cinci ori. U.R.S.S. a importat din aceste țări cafea, boabe de cacao, uleiuri, banane, metale neferoase. A achiziționat, de asemenea, semifabricate și produse finite ale industriei naționale din aceste țări.*

Întreprindere bulgară specializată în exportul de cereale. — *Întreprinderea bulgară de comerț exterior „Hranexport" s-a specializat în special în exportul și importul de grîu, porumb, fasole, semințe de floarea soarelui, uleiuri alimentare și tehnice de proveniență vegetală, semințe, puieți etc. Față de grîul bulgar manifestă interes Brazilia, Algeria, Egipt, Liban, Libia. În ultima vreme, R. P. Bulgaria vinde grîu și în țări din Asia, America Latină. Porumb se exportă în R. F. Germania, Elveția, Liban, Italia, Cehoslovacia, Iugoslavia, Cuba. Principalii cumpărători de semințe și ulei de floarea soarelui din Bulgaria sînt Olanda, Belgia, R. D. Germană și Albania.*

VIZITA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN R. F. GERMANIA

O CONTRIBUŢIE DE SEAMĂ LA COOPERAREA RECIPROC AVANTAJOASĂ, LA CAUZA DESTINDERII ŞI PĂCII ÎN LUME

VIZITA preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în Republica Federală Germania constituie un eveniment politic cu ample semnificaţii atît pentru dezvoltarea dinamică, ascendentă, a relaţiilor dintre cele două ţări cît şi pentru promovarea unui climat de destindere, înţelegere şi colaborare pe continentul european.

Încununînd elocvent evoluţia pozitivă pe care au cunoscut-o în ultimii ani raporturile româno-vest-germane, vizita şefului statului român în R.F.G., ca şi vizita întreprinsă în ţara noastră în urmă cu doi ani de preşedintele Heinemann, a prilejuit un rodnic schimb de păreri, a oferit posibilitatea factorilor de răspundere din cele două ţări de a continua contactele directe, de a pune bazele unei dezvoltări şi mai susţinute a relaţiilor reciproce.

Aşa cum s-a subliniat în cursul vizitei, în cei şase ani care au trecut de la stabilirea raporturilor diplomatice dintre cele două ţări au fost confirmate concludent justeţea şi oportunitatea acestui act politic care a corespuns pe deplin intereselor ambelor popoare de a dezvolta relaţii bilaterale şi, în acelaşi timp, a răspuns nemijlocit unor cerinţe reale ale vieţii internaţionale, contribuind la stimularea şi accelerarea procesului general de normalizare a raporturilor dintre state şi a climatului politic european, la cauza destinderii şi colaborării pe continent şi în întreaga lume.

În toţi aceşti ani s-a dezvoltat impetuos colaborarea reciprocă, au cunoscut o continuă extindere şi diversificare schimburile de mărfuri, Republica Federală Germania situîndu-se pe locul doi în comerţul exterior al României şi pe primul loc în comerţul cu ţările occidentale. S-au înregistrat importante realizări în cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică, precum şi pe linia schimburilor culturale, turistice, sportive şi de altă natură. Convorbirile şi contactele prilejuite de această vizită au pus în lumină noi posibilităţi de a da dimensiuni şi mai ample colaborării reciproc avantajoase dintre cele două ţări. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„există toate premisele ca raporturile dintre Republica Socialistă România şi Republica Federală Germania — care se întemeiază pe principiile egalităţii în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului mutual — să cunoască în continuare o evoluţie multilaterală, oferind un exemplu şi o dovadă concretă că, atunci cînd se porneşte de la încredere, de la dorinţa sinceră de a colabora în deplină egalitate, deosebirile de orînduire socială nu pot şi nu trebuie să constituie o piedică în calea promovării de raporturi normale şi fructuoase între state".**

Primirea cordială de care s-a bucurat preşedintele Consiliului de Stat în R.F. Germania, sentimentele de preţuire şi prietenie cu care au fost întîmpinaţi solii poporului român, atestă grăitor respectul de care se bucură ţara noastră, realizările poporului său, politica ei consacrată colaborării, destinderii şi păcii în lume.

Dînd glas acestor sentimente, preşedintele Gustav Heinemann sublinia, adresîndu-se înaltului oaspete român : **„Ne bucurăm că în persoana dumneavoastră, domnule preşedinte al Consiliului de Stat, avem un oaspete care se străduieşte neobosit şi cu succes să asigure ţării sale, nu numai din punct de vedere politic, un loc de cinste în rîndul popoarelor Europei şi, în acelaşi timp, să construiască o Românie modernă în toate domeniile vieţii umane. Cu admiraţie şi simpatie se urmăreşte în ţara mea modul în care dumneavoastră conduceţi cu forţă deosebită construcţia economică şi industrială a României şi daţi o nouă strălucire moştenirii sale culturale".**

Bunele auspicii sub care se desfăşoară vizita şefului statului român în R.F. Germania, convorbirile purtate cu conducătorii politici, cu reprezentanţii vieţii economice şi culturale ai acestei ţări, oferă deplin temei afirmaţiei că acest eveniment memorabil a dat impulsuri noi raporturilor româno-vest-germane, stimulînd cooperarea bilaterală în toate domeniile, precum şi conlucrarea rodnică dintre cele două ţări pe tărîmul destinderii, securităţii şi păcii în Europa şi în lume.

Nic. MAVRODIN

Insemnări din R.F.G.

BOCHUM – UN ORAŞ DIN RUHR

„RUMÄNIEN ZU GAST IN BOCHUM" — „România oaspete al oraşului Bochum" — se putea citi pe zecile de panouri, străjuite de steaguri tricolore, care marcau „Săptămîna românească" organizată în acest oraş din R.F. Germania. Presa din ţara noastră a relatat despre amploarea şi varietatea manifestărilor prilejuite de eveniment, despre atmosfera sărbătorească, cordială care a caracterizat această adevărată „săptămînă a prieteniei", despre preocuparea organizatorilor şi în primul rînd a municipalităţii, pentru prezentarea amplă a realităţilor româneşti, a succeselor obţinute de poporul român în cele mai diferite domenii.

ŞTIAM încă înainte de a începe călătoria că Bochumul, oraş cu peste 350.000 de locuitori, este situat în faimosul bazin al Ruhrului, denumirea provenindu-i de la rîul ce-l străbate. Ştiam că Ruhrgebiet-ul a devenit cu mai bine de un secol în urmă — datorită bogăţiilor aflate în subsolul său — cea mai importantă regiune economică a Germaniei. Mă aşteptam să fac cunoştinţă cu o regiune, aşa cum mi-o închipuisem cu mulţi ani în urmă, aşa cum o văzusem în fotografii sau stampe sau aşa cum a descris-o, cu cîteva decenii în urmă, scriitorul francez Jules Huret : „Cerul este întotdeauna de un cenuşiu-murdar şi ameninţător... Dacă-ţi scoţi nasul pe fereastră, te urmăreşte totdeauna un miros de cărbune..."

Dar, din primul moment, cînd, după aterizarea la Düsseldorf, maşinile goneau pe moderna autostradă spre Bochum, mi-am dat seama că imaginea ce mi-o făcusem nu mai corespunde realităţii de astăzi. În loc de vălul cenuşiu al fumului industrial, o atmosferă transparentă, în loc de cer plumburiu — un albastru luminos, ca în patria noastră de la Carpaţi şi Dunăre, pajişti de un verde proaspăt, flori multicolore.

Aşa cum aveau să precizeze interlocutorii noştri, asupra îmbunătăţirii stării mediului au acţionat nu numai măsurile nemijlocite de antipoluare, ci şi modificările de structură pe care le-a suferit peisajul industrial al oraşului. Bochumul se află aşezat literalmente pe cărbune, de cea mai bună calitate. Oraşul s-a dezvoltat, a trăit prin şi pentru cărbune. Dar... la începutul anilor '60 Bochumul, care abia îşi vindecase rănile războiului, a primit o lovitură necruţătoare ce părea că-i va fi fatală : aproape concomitent 7 mari exploatări miniere îşi suspendă activitatea. Cu un an înainte, producţia de cărbune atingea încă cifre record. Proprietarii de mine vedeau poate norii negri, prevestitori de furtună, dar nu înţelegeau încă toată seriozitatea ameninţării. Organizaţia patronală din industria cărbunelui mai scria în darea de seamă pe anii 1958—1960 : „Europa occidentală, care nu poate acoperi consumul său de petrol din resurse proprii, este pusă, pentru menţinerea industriei cărbunelui, în faţa unei probleme care nu poate fi soluţionată numai în termenii actuali de rentabilitate. Altfel, s-ar putea să ne expunem reproşului de a fi procedat ca şi călătorul prin deşert care-şi aruncă butoiul cu apă pentru că posedă o sticlă de şampanie". Totuşi criza s-a declanşat vertiginos. Cauze : dificultăţi de desfacere la cărbune, expansiunea relativ slabă a oţelului, cheltuielile de producţie ale cărbunelui în creştere, ale petrolului în scădere etc. Spectrul şomajului îşi face apariţia. Mulţi locuitori părăsesc oraşul, a cărui populaţie începe să scadă. Ultima mină din Bochum şi-a închis porţile la începutul acestui an. În total au fost părăsite 17 exploatări. Furnalele înalte se sting şi ele încetul cu încetul ; în 1968 şi-a încetat activitatea cel al uzinelor Krupp.

Am avut ocazia să văd o fotografie înfăţişînd „ultimul schimb" la mina Prinz-Regent. Minerii îşi iau un trist bun rămas de la munca în mină, unde lucraseră din tată în fiu. Incertitudine, nelinişte pentru ziua de mîine. Peste 40.000 locuri de muncă s-au pierdut în domeniul exploatărilor miniere, alte mii în siderurgie.

Dar Bochumul a găsit pînă la urmă soluţia ieşirii din impas. Bochumul se transformă. Prin forţe proprii, municipalitatea trece la contramăsuri. Se discută cu firma de autoturisme Opel. După puţin timp ia fiinţă la Bochum o filială a cunoscutei uzine, cu trei secţii şi cu peste 15.000 salariaţi. Bochum a devenit un oraş al autoturismelor. Lîngă uzinele Opel, multe alte noi întreprinderi, subfurnizoare din toate ramurile. Nu mai este vorba de o monostructură, căreia de atîtea ori în trecut au trebuit să-i plătească tribut locuitorii oraşului. Minerii părăsesc pikhamerele pentru a trece la strung sau la tabloul de comandă. A fost nevoie de o vastă şi chiar dureroasă acţiune de recalificare.

A FOST însă nevoie, în primul rînd, de mari sume de bani. Primăria oraşului a fost obligată să sprijine financiar implantarea noilor întreprinderi. Multe milioane din impozitele cetăţenilor au trebuit să fie investite în realizarea acestui proiect de restructurare. Numai implantarea uzinei Opel a costat municipalitatea 100 milioane de mărci, pentru punerea în exploatare a terenurilor, pentru aprovizionarea cu energie şi construcţii de căi de comunicaţie ; în plus, municipalitatea se angaja să răspundă de riscurile ce rezultau din faptul că deasupra galeriilor fostelor mine ce se întindeau pe mari suprafeţe urmau a fi instalate maşini suprasensibile. O mare parte a terenului indispensabil implantării de noi uzine se găsea în proprietatea particulară a unor întreprinderi miniere, care, din diferite cauze, printre altele şi de teama concurenţei de pe piaţa muncii, nu erau de acord să vîndă oraşului suprafeţe pentru industrie. Într-o perioadă foarte scurtă, oraşul Bochum a trebuit să cumpere 2 mil. mp teren pentru implantări industriale ; în plus au trebuit construite 20 km conducte pentru aburi industriali şi 12 km conducte pentru apă, gaz şi curent electric.

Bochumul s-a restructurat. Operaţia s-a desfăşurat aici, aşa cum ni s-a subliniat, în condiţii mai bune decît în alte localităţi miniere din Ruhr. Fireşte că viitorul va mai avea ceva de spus în privinţa utilizării resurselor de energie... Din Bochumul cărbunelui n-au rămas decît construcţiile tăcute ale minelor închise, şi... muzeul mineritului, una din cele mai mari şi originale instituţii de acest gen din Europa, oferind o privire atotcuprinzătoare asupra acestei vechi meserii. Am străbătut galeriile sale, lungi de 2,5 km în care am văzut în funcţiune maşini ultramoderne. Nu voi uita aerul uşor nostalgic cu care ghidul nostru — fost miner — dădea explicaţiile cerute şi mai ales dragostea cu care răspundea întrebărilor curioase puse de copii, poate şi ei fii sau nepoţi de mineri.

DIN PEISAJUL industrial al oraşului Bochum nu pot fi omise Uzinele siderurgice aparţinînd concernului Krupp, producătoare de oţel — 4 milioane tone anual — şi de laminate. „Ambiţia noastră nu este de a produce cît mai mult, ci de a fabrica oţeluri înnobilate şi de a pătrunde puternic în producţia de laminate" — ne spunea unul dintre interlocutorii noştri de la această firmă, dîndu-ne şi cîteva exemple privind succesele obţinute în ultima vreme. El s-a referit, printre altele, la ţevile de eşapament pentru autoturisme, domeniu în care s-a reuşit să se creeze un produs inoxidabil ; tot aici se fac laminate NIROSTA pentru caroserii de toate tipurile, pentru frigidere, sobe. La Bochum, Uzinele Krupp au trei sectoare importante de producţie : unul de oţeluri aliate de înaltă calitate ; laminoarele de tablă şi una din cele mai mari turnătorii din R.F.G., îndeosebi pentru roţi şi osii de roţi.

NOUL la Bochum îl reprezintă şi Universitatea situată la Querenberg, într-o zonă verde, cu o privelişte ce se pierde departe pe înălţimi domoale. Parţial încă în construcţie, are în prezent 17.500 studenţi, al căror număr va creşte, în ultima fază, pînă la 28.000. Cele 7 clădiri ale diferitelor facultăţi sînt legate între ele atît în scop funcţional, practic, cît şi ca simbol al legăturii strînse dintre diferitele ramuri ale ştiinţei. Părţile superioare ale clădirilor sînt destinate cercetărilor, cele de jos — predării cursurilor şi seminariilor. 110 amfiteatre de mărimi diferite, cel mai mare avînd 2.400 de locuri, sînt înzestrate cu instalaţii moderne. Universitatea dispune de un laborator pentru izotopi, un accelerator de particule, o grădină botanică. Desigur că nu au fost uitate nici sălile de sport (legate cu terenuri în aer liber), de teatru, de expoziţii etc.

Construcţia Universităţii din Bochum a ridicat o serie de probleme. Aşa, de pildă, în oraş nu s-a putut asigura spaţiul necesar unui campus universitar întins pe 525 ha. Construcţia s-a ridicat la 6 km de oraş — de aici necesitatea unor căi de acces moderne, rapide. Aici, la Querenberg, s-a asigurat separarea completă a circulaţiei pietonilor de cea a autovehiculelor. Vor fi prelungite pînă aici mijloacele rapide de circulaţie în comun. În noul cartier căminele de studenţi alternează cu locuinţe pentru populaţie. Magazine universale, restaurante, cafenele, un hotel, biblioteci, întregesc peisajul.

În campusul universităţii din Bochum

Pînă nu de mult trimiterea tinerilor la studii în afara regiunii costa mult, ridicînd şi mai mult cheltuielile pentru învăţătură. Aceasta este de altfel şi explicaţia, pentru care, aşa cum ni s-a arătat, numărul studenţilor din bazinul Ruhr n-a atins pînă la construcţia acestei universităţi decît jumătate din indicele mediu din R.F.G., dintre aceştia abia 5—6% provenind din mediul muncitoresc. În prezent, aproape 70% dintre studenţii înscrişi la universitatea din Bochum sînt originari din bazinul Ruhr Dintre aceştia, peste 15% se recrutează din mediul muncitoresc, ceea ce înseamnă aproape dublu faţă de media pe întreaga R.F. Germania.

Nu putem să nu amintim — în contextul acestor scurte note despre un oraş din Ruhr — de observatorul astronomic şi Institutul pentru cercetări spaţiale din Bochum, al cărui creator şi conducător este eminentul profesor Kaminsky. Aceste aşezăminte au dus departe faima oraşului prin activitatea lor practică şi teoretică, constituind încă un simbol al Bochumului.

AM urmărit, în cele de mai sus, să prezint cîteva aspecte din viaţă, preocupările şi problemele unui oraş din Ruhr. Un oraş cu oameni muncitori şi perseverenţi, amabili, interesaţi să afle cît mai multe din viaţa şi munca oamenilor din ţara noastră, a cărei politică de pace, prietenie şi colaborare o urmăresc cu simpatie şi respect. Vizita în R.F. Germania a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, eveniment de mare însemnătate pentru evoluţia ascendentă a relaţiilor dintre cele două ţări, a imprimat acestui interes un caracter şi mai viu şi actual.

V. PETRESCU

mondorama

DEOSEBIRI ÎN RITMURILE INFLAȚIEI

ÎN POFIDA diverselor măsuri de restringere a circulației monetare și de urcare a ratelor dobînzii, în țările membre O.C.D.E. inflația continuă. Calcule ale acestei organizații arată că, în anul încheiat în aprilie 1973, prețurile de consum au sporit în țările membre cu 8%, înregistrîndu-se însă deosebiri importante de la o țară la alta.

Creșterea prețurilor la bunurile de consum

	Indice 1970=100	Modificarea procentuală față de acum un an
R.F.G.	116	+ 7
Franța	116	+ 6,5
Anglia	124*)	+ 8,5
Italia	117	+ 8,5
Olanda	121	+ 7,5
Belgia	116*)	+ 7
Danemarca	118	+ 7,5
Irlanda	126**)	+10
Statele Unite	112*)	+ 4,5
Japonia	116	+ 7

Indicele se referă la cele trei luni ianuarie-martie 1973 cu excepția *) care se referă la aprilie și **) care se referă la ianuarie-februarie (după „The economist" 9 iunie 1973).

INVESTIȚII JAPONEZE ÎN S.U.A.

STATELE UNITE, care pînă nu de mult încercau doar să-și sporească investițiile lor în Japonia, se străduiesc acum să atragă capital japonez în S.U.A. În acest scop un seminar cu denumirea „Investiții în S.U.A." a fost organizat la începutul lunii iunie la Tokio, unde participă reprezentanți a 34 state din S.U.A. și a 283 corporații japoneze, pe care americanii speră să le cointereseze în plasamente directe de capital, mai ales în industria lor prelucrătoare.

După date ale Ministerului de externe japonez, investițiile japoneze în S.U.A. au ajuns la 1,14 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1972, din care numai 94 milioane au fost investite în industria prelucrătoare. În primele 9 luni ale anului fiscal martie 1972-martie 1973, investițiile japoneze în S.U.A. au sporit cu 220 milioane dolari.

OȚELUL LD LA 20 DE ANI

LA 22 mai s-au împlinit două decenii de cînd la Donawitz, în Austria, în două creuzete de 30 t, s-a produs pentru prima oară în lume oțelul LD, după un procedeu pus la punct de grupul industrial VÖEST-Alpine. Tot acum două decenii, la Linz, începea să funcționeze o instalație cu aceeași capacitate, de unde și numele procedeului : Linz-Donawitz. Astăzi peste 200 de oțelării din întreaga lume realizează mai mult de 50% din producția mondială de oțel după procedeul de afinare LD. Această proporție se estimează că se va ridica la 70% în 1980.

ROCHII „TURNATE"

FIRMA joponeză Teijin Ltd. a elaborat un procedeu tehnologic care elimină aproape complect cusutul în producerea rochiilor din material plastic. O bucată de țesătură elastică de acest fel se introduce peste un tipar de metal și prin încălzire tiparul imprimă materialului modelul de rochie dorit. Mînecile și gulerele pot fi, de asemenea „turnate" separat, dar trebuie apoi cusute de restul rochiei. Deocamdată, folosirea acestui procedeu este tot atît de costisitoare ca și metodele convenționale, dar specialiștii consideră că el va deveni cu timpul mai rentabil decît acestea.

TURISM CULTURAL

ȚARA A MUZICII, Austria găzduiește în actualul sezon turistic aproape 400 de concerte de muzică veche, pînă la epoca Renașterii. Ceea ce poate atrage în plus auditoriul amator de muzică este cadrul deosebit ales de organizatori : 44 de castele, mînăstiri și biserici medievale, dintre cele mai celebre monumente arhitectonice și istorice ale Austriei : palatele Hofburg și Schönbrunn din Viena, reședința și castelele Mirabell și Hellbrunn din Salzburg și Ambras din Innsbruck, mînăstirile baroce din Altenburg, Melk și Geras.

HÎRTIE ȘI CARTON REFOLOSITE

ÎN SUEDIA se recuperează în prezent 350 000 tone de hîrtie pe an, în peste 30 de varietăți. Din această cantitate 275 000 t sînt „reciclate" în uzinele suedeze, producătoare de hîrtie și carton (față de 65 000 t în 1950), iar restul se exportă. Hîrtia recuperată reprezintă circa 30% din consumul suedez de hîrtie și carton. Sub raportul provenienței, o treime este furnizată de deșeurile și rebuturile din industria prelucrătoare, o altă treime este obținută pe seama ambalajelor din sectorul comercial, care recuperează mai mult de jumătate din hîrtia folosită, iar ultima treime este reprezentată de ziare, reviste și deșeuri din sectorul casnic. La Stockholm se apreciază că în special aceste din urmă cantități recuperate ar putea fi cu ușurință majorate cu 100—150 mii tone. Dar chiar și așa, cele 350 000 t recuperate în prezent pe scară națională înlocuiesc consumul a 1,5 milioane metri cubi de lemn, respectiv a circa 4 milioane de arbori.

MAI MARI DECÎT UNELE STATE

DIN CELE MAI MARI 100 de „unități economice" ale lumii, scrie săptăminalul hamburghez **Der Spiegel**, numai 60 sînt state naționale, iar 40 întreprinderi industriale. Cifra de afaceri a lui „General Motors", cea mai mare corporație americană depășește produsul social al Elveției (vezi graficul), iar capitalul societăților americane din străinătate, de 268 miliarde de dolari, reprezintă dublul rezervelor monetare ale tuturor băncilor centrale occidentale luate la un loc.

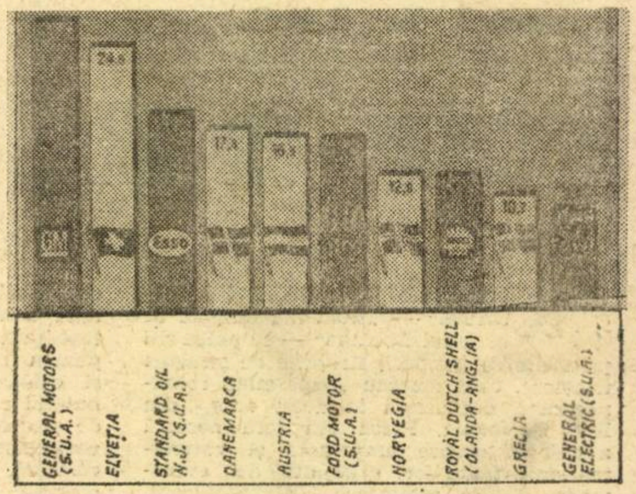

Cifra de afaceri a celor mai mari cinci firme occidentale, în comparație cu produsul social brut al cinci țări pe 1971 (în miliarde dolari)

(După DER SPIEGEL)

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MUNCA FEMININĂ — DIFERENȚE DE SALARIZARE

UN STUDIU RECENT, dat publicității în Suedia, scoate în evidență că rămînerea în urmă a salariilor plătite forței de muncă feminine din industria prelucrătoare în raport cu cele ale bărbaților constituie încă o realitate în numeroase țări capitaliste dezvoltate, deși, după cum rezultă din tabelul alăturat, ea s-a mai atenuat de-a lungul perioadei decenale avute în vedere. Datele privesc cîștigurile orare și includ salariile în regie și în acord, veniturile din ore suplimentare, sporuri de noapte etc., fără a reuși totuși să fie perfect comparabile.

În ciuda unei mari varietăți de situații, din tabel se desprinde existența a trei grupuri de țări, sub raportul decalajului între salarii. Cele mai mari diferențe se întîlnesc în rîndul unui grup de țări format din Japonia, Anglia, Olanda și Elveția, iar cele mai mici — în cazul Suediei, Danemarcei, Franței, Italiei și Norvegiei. Un grup intermediar include Finlanda, R.F.G. și Belgia.

Reducerea diferenței între salariile forței de muncă feminine și masculine în majoritatea ramurilor și țărilor — deși amplitudinea ei rămîne încă destul de mare — se datorește atît sporirii mai rapide în unele țări (Suedia, Danemarca, Norvegia) a salariilor femeilor angajate, cît și faptului că acestea din urmă au obținut unele locuri de muncă, considerate pînă nu de mult ca fiind specific masculine și care, adeseori, sînt mai bine plătite. Studiul citat apreciază că diferențele existente reflectă în mare măsură, faptul că, chiar acolo unde bărbații și femeile ocupă același post, munca prestată de femei este încă relativ subapreciată și mai prost remunerată.

Salariile femeilor raportate la cele ale bărbaților (în %)

A = 1961; B = 1971

Țara	Industria prelucrătoare		Subramuri: alimentară		textilă		confecții		cherestea		hîrtie și celuloză		poligrafie		chimică		materiale de construcții		siderurgie		construcții de mașini	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Anglia	57	58	60	62	64	63	62	65	66	68	58	60	49	51	55	56	59	62	54	52	58	59
Belgia	63	68	70	76	72	75	68	74	72	89	64	68	57	59	58	61	62	72	...	65	64	75
Danemarca	67	77	70	81	72	82	67[1]	85[1]	64	78	70	77	58	67	69	78	76	86	...	...	66	74
Elveția	64	65	61	67	69	68	67	69	66	68	59	63	53	61	60	66	66	68	...	...	65[2]	67[2]
Finlanda	66	71	66	78	72	73	72	77	70	77	68	77	69	72	64	69	66	73	63	68	66	74
Franța	...	76	...	78	...	87	...	85[1]	...	84	...	76	...	63	...	72	...	75	...	78	...	81
R.F. Germania	67	70	67	69	80	80	74[1]	77[1]	72	74	65	68	57	63	65	69	67	69	66	70	70	72
Italia	...	76	...	80	...	84	...	90[1]	...	88	...	74	...	65	...	76	...	91	...	75	...	84
Japonia	49	54	52	57	56	57	55	58	55	58	47	51	58	58	51	57	48	54	51	51	...	59
Norvegia	68	75	73	79	74	82	73	81	68	88	72	80	63	75	71	78	59	70	...	...	74[2]	81[2]
Olanda	...	61	...	66	...	64	...	64[1]	...	...	...	62	...	68	...	55	...	66	...	...	...	65
Suedia	70	83	77	83	81	86	76	87	75	89	70	82	70	75	72	84	65	82	71	90	72	86

1. inclusiv industria încălțămintei; 2. inclusiv siderurgia.

SURSA : News of the Swedish Trade Union Confederation, Stockholm, nr. 3, mai 1973

D. D.